BIBLIOTECA CENTRALA
SIBIU

Nr. 1. Sibiiu, Marți 1 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român",

care apare de trei ori pe ĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvrie 1879 a'și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑià cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

**Editura „Telegrafului Român"
în Sibiiu.**

1880

Sibiiu, 1 Ianuarie

Cu sunetul al doisprеḑecelea din bătaia oarelor din meḑul nopții trecute a încetat și ultimul minut și ultima secundă a anului 1879. Despre el, ca despre toți câți întră în vecĭnicie, vom mai vorbì numai ca de un lucru, care a fost odată și acum nu mai este. Nu este așa însĕ cu lucrurile ce ni le a lăsat moștenire. Bune și rele, rele și bune ne vor constringe a ne mai ocupa cu dênsele, pentruca fiind bune și bucurêndune de dênsele să le sporim, și fiind rele, întristândune de dênsele se căutăm a le sterpì urma sau cel puțin a le face să nu ne fie prea stricăciose.

Anul trecut, îndată în ḑilele cele dintâiu nea adus proiectul de lege pentru maghiarisarea scoalelor poporale, înăsprit de ḑiaristica, care ne spunea, poate mai clar de cum am fi asceptat, că „a fost pagubă de fie care moment perdut și este pagubă de fie care moment ce se va mai perde, de oare ce între Carpați și Dunărea de jos trebuie să locuiască 15 milioane de Maghiari, între cari să numai fie certe de naționalități." Ḑiaristica maghiară a comentat acest proiect astfeliu încât din comentariu nu se putea deduce decât ceea ce și spunea pe față: „că în viitoriu numai acei cetățeni ai Ungariei să fie fericiți, cari nu numai după nume, dară și după *limbă* vor fi Maghiari"! Cu alte cuvinte ḑiarìstica a declarat moarte cetățenilor nemaghiari din Ungaria.

Autoritățile noastre superioare bisericesci, ce este drept, 'și-au făcut datoria față cu aceasta amenințare nejustificată ducênd-o până înaintea tronului. Deputații și magnații naționalităților asemenea 'și-au făcut datoria în parlament. Pașii unora și altora au fost solemn aplaudați de naționalitățile respective, cu deosebire de Români. Și avurăm satisfacțiunea, că chiar și din castrele maghiare s'au înălțat voci, care au dovedit însemnătatea protestelor române ca din partea acelei naționalități, care cumpănesce mai mult între naționalitățile din Ungaria. Cu toate aceste proiectul s'a votat, a devenit lege și nea lăsat o moștenire pentru viitoriu, care ne umple de îngrigire, pentrucă din partea, care a dat nascere acelei legi, nimica nu s'a făcut ce să împrăscie acea îngrigire.

Organisarea administrațiunei din Bosnia și Erțegovina a dat ansă la interpelațiuni în dieta Ungariei, cari combinate cu crisa ministerială ce s'a trăgănat aproape un an de ḑile, prevestiau, că în monarchia austro-ungurească are să se facă ceva, ce se mulțămească nedumeririle naționalităților asuprite. Cehii au început a câstiga încredere și au început a se hotărì a părăsì atitudinea lor pasivă de până ací. În zădar țipară organele asupritorilor, că se ivesce *reacțiunea.* Croații dincoace de Laita și dincolo Cehii și Polonii și în fine chiar și Slovenii păreau că'și iau un avent pentru a contribuì la o eră nouă.

Crisa în ministeriul de esterne, în urma căreia contele Andrássy s'a retras mai târḑiu din postul seu, a fost un feliu de signal pentru toate popoarele nemulțămite cu toate că și în castre, de unde mai puțin se astepta, se vedea o satisfacțiune în retragerea contelui.

Retragerea contelui Andrássy, combinată cu proclamarea unor foi oficioase din Viena, că ministeriul Taaffe de acolo are a se privì ca un resultat al unei politici de conciliațiune și ca stațiunea cea dintâiu către era consolidărei păcei și concordiei între popoarele monarchiei, a provocat speranțe care până astăḑi sûnt încă neîmplinite.

Se va mira cineva, dacă până și în străinătate a pĕtruns credința într'o reformare radicală a sistemei, pe care este așeḑată astăḑi politica internă a Austro-Ungariei, și a putut fi vorba, că are să vină un timp, când nu va mai fi pomenire decât de „staturile unite ale Austriei"?

Deşí nu sûnt împlinite speranțele provocate, nu se poate disputa o pornire spre un proces nou politic în internul monarchiei, spre un proces, a cărui resultat să delăture scandale de feliul celor ce s'au ivit în decursul acestui an cu afacerea Varady, Zichy și Szapáry; să încete lupte ca ale protestanților contra ingerenței guvernului în afacerile scoalelor medie; să încete plângeri ca a le Românilor din comitatul Severinului, cari, fără de nici o causă, sûnt supuși unei administrațiuni estraordinare; să încete ingerențe în afacerile bisericesci a le confesiunilor cu statute, prin care li se garantează autonomia bisericească. Și pe când au să încete aceste dincoace de Laita să se delăture dincolo de Laita causele de a se scrie memorande cum sûnt ale Cechilor și să încete pretensiuni cum sûnt ale altor naționalități.

În chipul acesta s'ar cionta relele moștenirei din anul trecut, s'ar cionta și urmările cu cari s'a amenințat naționalităților cu ocasiunea, când era a se aduce în viață legea, prin care s'a întrodus limba maghiară în scoalele poporale, ca să nu remână moștenirea îngrigirei pentru nici o parte și pe anul în care întrăm.

Ar trebuì să amintim și de lucruri a căror moștenire din anul trecut ne stimulează plăcut, însĕ aceste sûnt atât de puține și de neînsemnate față cu mulțimea și mărimea celorlalte, încât nu mai cercăm nici a le amintì.

Pe când așa dară problemele de deslegat din lăuntru pretind puteri herculice, cele din afară nu sûnt mai puțin însemnate.

Sandjacul Novibazarului fu preste asteptare ocupat fără vĕrsare de sânge. Însĕ mișcările din Erțegovina sub firme de bande de lotri, îndoielnica atitudine a Albanezilor din vecinătatea provincielor celor noue, neclarificata purtare a guvernului sêrbesc în afaceri de tratate comerciale, sumuțările din partea comitetului Italiei irredente, amenințările Rusiei în ḑiaristică și acum prin concentrare de trupe la granițele monarchiei sûnt tot atâtea puncte negre, cari nici în glumă nu sûnt bune și cari nu scim dacă amiciția aliaților nostri, cari în anul 1866 veniseră până la Florisdorf și Pojon, la un cas nefericit, va fi de ajuns ca să ne dea garanții îndestulitoare, că vom trece teaferi prin valurile anului în care întrăm.

Nu ne vedem motivați de a jubila la întrarea în anul cel nou. Tot ce putem esprima cu ocasiunea aceasta este: Ceriul să conducă pe cei cu destinele țerei în mână pe cărări conciliatoare spre a ajunge la o mulțămire generală, eară nouĕ să ne dea putere ca să înfrângem eventualele asupriri, cari ne-ar mai venì, cu succes mai bun decât până acum, în interesul nostru și în interesul binelui comun.

Revista politică.

Sibiiu, în 31 Decemvre.

Dintr'o telegramă dela Viena sosită aici în 11 Ian. aflăm că în comisiunea delegațiunei pentru afacerile esterne ministrul bar. Haymerle a rĕspuns pe larg la interpelațiunea ce i s'a adresat în afacerea juncțiunilor căilor ferate cu Serbia. Din rĕspuns se vede, că Serbia susținêndu'și părerea sa primitivă voiesce ca la negoțiările aceste să se alăture și Poarta și Bulgaria, cu toate că concede vederile austro-unguresci despre disposițiunile tratatului dela Berlin și că pentru soluțiunea cestiunei preste puțin timp va sosì la Viena un împuternicit sêrbesc. În privința tratatului comercial cu Serbia a declarat capul de secțiune Schwegel, că Austria nu intenționează încheerea unui tratat mai mult favorabil, de oarece punctul de mânecare în sensul tratatului dela Berlin este mai favorabil. Trebuie dară să remână la o parte cestiunea unei transacțiuni în privința vămilor cu Serbia, fiindcă aceasta nu este în favorul nici unei părți. Austria este convinsă, că un tratat comercial numai atunci ar trebuì încheiat cu Serbia, când ar fi deslegată cestiunea drumurilor de fer corespunḑĕtoriu intereselor austriace. Împărtășirile aceste ale guvernului s'au luat spre sciință.

În comisiunea delegațiunei unguresci pentru afacerile esterne a declarat ministrul, că n'are nici o cunoscință despre o ciocnire a Albanezilor cu Muntenegrenii, nu poate însĕ nega, că acolo situațiunea este critică. Marginile țerilor ocupate sûnt însĕ așa de depărtate de câmpul luptelor, încât nu este de lipsă a se face nouĕ disposițiuni pentru asigurarea acestora. Comisiunea ia rĕspunsul spre sciință. În urma unei interpelațiuni a lui Szilágyi despre statul cestiunei tratatului ce are a se încheia cu Germania asupra tarifei a rĕspuns ministrul de esterne: raporturile noastre cu Germania nu trebuie judecate numai din punctul de vedere al intereselor materiale. Când s'au întâlnit principele Bismarck cu contele Andrássy nu s'au făcut transacțiuni, dară într'aceea s'au înțeles că raporturile economice ale amenduror staturilor să se întâlnească și s'a statorit, că ori-care ar fi resultatul negoțiărilor speciale, să se evite din ambe părțile și aparența unui resboiu vamal.

În nrul precedent am atins numai în vre-o câteva cuvinte tema, cu care se ocupă ḑiarele unguresci, adecă cu tema despre o acțiune în contra Rusiei. Putea crede cineva, că se tratează eară de o manoperă de partidă cu care vrea oposițiunea să facă vre-o presiune. Acum insĕ vine și „P. Ll." care între ḑiarele din Ungaria este cel mai circumspect, și într'un articol de fond tratează și el tema, că politica rusască proclamă pacea și se înarmează pentru resboiu. Mai mult, ḑice oficiosul unguresc, pe lângă grămădirea de trupe și cumpĕrarea de arme, despre care sûnt scirile cele mai positive de la Berlin, declarările de amor, ce le face Rusia Polonilor, adeveresc, că guvernul rusesc prevede un pericul, contra cărui vrea să pună în mișcare toate mijloacele și toate elementele de apĕrare, care au însușirea de a'i servì spre apĕrare. Din tot articulul se vede, că trebuie să fie ceva și Rusia trebuie că are de gând, ca în timpul cel mai de aprope să întreprindă ceva în afară. Contra cui?

Corespondentul lui „P. N." scrie din Brody: Deuneḑile întorcêndu-me din o călĕtorie grea de iarnă, în care am atins mai toate orașele mai însemnate ale Poloniei rusesci și care după natura afacerilor mele m'au dus preste Varșovia și Vilna la Riga, spre suprinderea mea nu neînsemnată am vĕḑut, că nu numai capitalele cercurilor administrative, dar și localitățile în care în deobște nu este miliție, erau inundate de soldați de toate armele. Mai cu samă însĕ localitățile, care sûnt situate spre apus dela drumul militar al Varșoviei către granița prusiană. În Cestochova era statul maior, o divisiune de cavalerie și o brigadă de trăgĕtori, cari trupe sûnt dislocate parte în Mierhov (cozaci), Pinciov (ulani) Slassov (dragoni) și se țin de despărțĕmêntul, a cărui cuartir general este în Vlachvic lângă

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

203.

Vistula, în apropierea cetăţii prusiane Thorn. Aceeaşi esperienţă o am făcut dealungul graniţei. În Lipdo şi Szrenszk este un regiment de cavalerie, în Mlava un regiment de infaterie, de asemenea în Ostrolenca şi în Pratnyz. În Ploţc şi Lonza, în Bialystoc şi Grodes, se află staturile maiore de divisiuni. În localităţile din apropiarea graniţei nemţesci Augustovo, Smoalzi, Volcovschi, în fie-care se află câte un regiment de cavalerie. În Covno sûnt două divisiuni. Varşovia geme de miliţie.Ací sûnt două cuartire generale dela două corpuri de armată şi staturile majore dela două divisiuni. Acolo am aflat, că în cercurile Varşoviei, Vilnei şi Chievului, aşa dară în cele ce se mărginesc cu Prusia şi cu Austro-Ungaria, sûnt concentrate 19 divisiuni de infanterie, 9 de cavalerie şi afară de aceste mai multe baterii de tunuri. De altă parte pe drumurile de fer şi pe drumurile de ţară este o mişcare, dìn care şi un laic poate să vadă, că aici se adună liferaţiuni de resboiu.

Despre pregătiri rusesci a primit şi „Daily Telegraph“ detaiuri de tot feliul. Între alte se scrie la foaia aceasta: Statul efectiv al armatei rusesci se sporesce într'o proporţiune cu mult mai mare, decât pentru ca să se întregească numai lipsele causate de resboiul din urmă. În sĕptĕmânile din urmă armata sporită de la apus s'a mai sporit cu patru divisiuni de infanterie şi două de cavalerie. Înfanteria se află la Veniţa şi Minac, cavaleria la Bialystoc şi Chiev. Prin aceasta s'au întărit foarte trupele eşelonate pe trei drumuri de căpetenie, cari purced dela Riga-Dünaburg-Muschier. Armata aceasta consistă din divisiunea de infanterie de gardă, 17 divisiuni de infanterie de linie, 4 brigade de artilerie, 5 batalioane de reservă, cu totul 339 batalioane de infanterie, 176 escadroane de cavalerie şi 534 tunuri. Jumĕtate din armata rusască se află aşa dară în apropiarea graniţei apusene.

Un corespondent al ḑiarului „D. Ztg.“ care s'a întors acum de curênd din Rusia a telegrafat din Brody:

Togmai acum viu din Rusia. Mari corpuri de trupe s'au îndreptat spre graniţa austriacă. De o lună încoace pe fie care ḑi se sporesce cavaleria numĕroasă, care garnsonează în cetăţile mărginaşe Dubro Luk, Ostrov, Zitomir şi Camenit. Bat la ochi cu deosebire transporturile de artilerie. În sĕptĕmâna trecută am vĕḑut încărcând în arsenalul dela Tula 60 de tunuri, în gara dela Cursc erau 100 de tunuri. La fortăreaţa Chievului lucră mai multe sute de ţerani şi soldaţi. Cu cât se apropie omul de graniţa austriacă cu atâta se întâlnesce cu mai multe trenuri de tunuri. În Zdolbunov stau pe şini cam la o sută cinciḑeci de lafette şi căroi de muniţiune. Înfanteria din guvernamentele Chievului, Cernigovului, Volhiniei, Podoliei şi Chersonului se concentrează în cetăţile acestor guvernamente.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Braşov 28 Dec. 1879. (Adunarea generală a Asociaţiunei pentru spriginirea învĕţăceilor şi sodalilor români meseriaşi). Domnule Redactor! Înainte de a vĕ comunica raportul despre decursul pertractărilor din această adunare, voiesc să ne lămurim în două privinţe. Una că fiind multe necesităţile naţionale mai ales în această ţară ar fi de lipsă să le specificăm, cari din ele să fie puse cu mai mult interes în vederea Românilor; eu ţin că după carte este îndată munca: aşa este, că dacă nu poţi înmulţì pămêntul, n'ai de unde da salarii, eară Românii se înmulţesc, atunci trebue să înveţi pe Români: că prin ce să'şi câştige pânea şi prin ce să înainteze. Eată logic vorbind că necesitatea şi cerinţele progresului pretind, că în linia a doua după cultură să îngrigim de aplicarea fiilor la meserii şi aşa de formarea clasei mijlocie. Altă privinţă este: cum de numai foaia ce redigeaţi propagă mai des: „formarea meseriaşilor români“? Fiind ocasiunea, care ne dă pricină a vorbì de meserii, vĕ relatez următoarele:

Adunarea generală a Asociaţiunei pentru promovarea meseriilor între Români, s'a ţinut — după cum era anunţată — Mercuri în 26 Dec. a. c. în a 2 serbare a nascerei mêntuitoriului Christos.

La această adunare a luat parte un numer frumos de membri preste 50, însĕ nu a fost cercetată ca în anul trecut. Mai mulţi dintre meseriaşi, apoi dintre neguţători şi profesori au luat parte.

Preşedintele d. B. Baiulescu a ţinut cuvêntul seu de deschidere din care s'a vĕḑut dorul ce posede, că trebue să aibă Românii clasa mijlocie, fiindcă fără clasa mijlocie nu poate vedè o înaintare mai însemnată. A arĕtat cum s'au entusiasmat Românii pentru desvoltarea simţului naţional înainte de a. 1848, la a. 1848/9 pentru principiile libertăţei şi după aceasta s'au jertfit în tot modul a crea o inteligenţă şi institute scolare, acum este perioda de a se forma clasa mijlocie la Români. A făcut în scurte cuvinte istoricul înfiinţărei Asociaţiunei acesteia, avênd ḑece ani dela începerea ei. Apoi a arĕtat mijloacele prin care crede a putè înainta mai iute şi mai perfect către scopul Asociaţiunei şi declară adunarea de deschisă.

Dl secretar Dr. Bozocean a cetit raportul comitetului, care a pus pe membrii Asociaţiunei în deplină lumină despre starea şi progresul ei. Atât cuvêntul, cât şi raportul vi le voiu comunica.

Din raport am înţeles că comitetul în a. 1879 a aşeḑat 46 copii români la 12 ramuri de meserii. S'a arĕtat că comitetul cu totul au aşeḑat 226 învĕţăcei, dintre cari parte mare sûnt sodali şi unii şi măestri cu firme. Sodali s'au declarat 11 în a. trecut din diferite meserii: croitori, cordoneri, lăcătuşi, fauri, cismari, păpucari şi cojocari.

Scoala pentru copiii dela meserii se ţine Dumineca şi preste sĕptĕmână seara în o scoală a Asociaţiunei sub direcţiunea gimnasială. În a. 1878/9 şi 1879/80 a predat dl prof. Ipolit Ilasievici gratuit pentru care jertfă i s'a votat mulţămită şi s'a declarat de membru onorar al Asociaţiunei. Învĕţăceii au fost instruiţi în cele trei despărţĕminte ale scoalei comerciale înfiinţată pentru seara de Gremiul român cu cei din scoala săsască (Gewerbeschule) au fost inscrişi în a. tr. 11 învĕţăcei.

Mai încolo raportul a istorisit luptele cu antipatie Românilor către meserii, cu sărăcia, că copiii n'au vestminte, cu scoala, că măiestrii nu lasă pre învĕţăceii lor să cerceteze scoala seara preste sĕptĕmână şi lipsa de o scoală pregătitoare, că învĕţăceii vin fără cunoscinţele elementare şi fără scoală nu pot propăşì cu timpul; nu pot avè idei şi gust; care e lucru de căpetenie pentru măiestru.

De aceasta raportul a adus 12 propuneri dintre cari mai multe sau desbătut şi primit anume: Mulţămită o. societăţi „Transilvania“ din Bucuresci pentru spriginirea sa cu stipendii; On. Sinod şi on. comitet parochial dela sf. Nicolae din Braşov pentru spriginirea sa. S'a adus din nou conclus de apel către publicul român pentru a sprigiunì Asociaţiunea aceasta cum şi că fie care membru ia apromisiunea de a mai câstiga un alt membru Asociaţiunei. Să se ceară dela comunitate ajutoriu pentru scoala pregătitoare şi alte. Pentru propunerile înfiinţărei unui „Atelier“ s'a ales o comisiune de trei membrii, cari vor venì în Dumineca viitoare cu Raportul ei. Oamenii ar trebuí să vadă ce fac Maghiarii, se facă şi ei. S'a cetit raportul casei, fondul Asociaţiunei este aḑi în sumă de 1977 fl 51 c. v. a. În anul 1879 a crescut cu 380 fl. Restanţii cu tacsele au fost 425 fl. Comisiunea aleasă de a cerceta socotelele a raportat, că socotelele le a aflat în bună regulă şi a propus mulţămită şi absolutoriu comitetului, ceea ce s'a primit cu aplaus. Esposiţiunea de lucrurile învĕţăceilor de astă dată a fost din mai multe manufacturi. Comisiunea le a clasificat şi le a premiat pre toate obiectele prin perfecţiunea lor şi gustul lor a atras atenţiunea membrilor încât ḑicea unii: „acestia şi alţi ca ei devenind Măiestrii vor ţinè concurentă faţă cu cei de sus şi nu ne vor copleşì.

Numĕrul membrilor a dat mai mult însĕ de vorbit, fiindcă dela Nr. depinde puterea şi venitul fondului Asociaţiunei şi tot de aici şi o activitate cu mai mari resultate din partea comitetului. Dl preşedinte al Asociaţiunei s'a esprimat foarte nemulţămit cu aceasta împregiurare şi la alegerea noului comitet în care s'au ales toţi membrii cei vechi a mulţămit că nu primesce şi numai după alte resone puternice din partea dlui Ad. I. Lenger a primit realegerea. La această împregiurare dl deputat N. Strevoiu a rostit, că Braşovenii şi Românii în genere au să se intereseze cu mai mult zel de formarea Meserieşilor români. Calea ferată a schimbat împregiurările şi naţiunea care va avè mai mulţi Meseriaşi va avè puterea preste Braşov şi preste Oraşele din Ţară; O altă înaintare materială nu vede. Acum fiind de o parte timpul înaintat la 7 oare sara şi de alta hotărînduse a se amâna şedinţa, ea se ridică ca să se continue pertractarea agendelor remase Duminecă în 30 Dec. a. c. la 3 oare d. pr. (Va urma).

Din Dobrogea. (*Chiustenge* sfêrşitul lui Decemvre 1879). Domnule Redactor! Ca echou puternic al tuturor strigătelor atât de bucurie cât şi de durere atot ce este românesc, daţi'mi voie, cu ocasiunea anului nou ce întimpinăm, să vĕ trimit, din inimă, salutările mele de aici de pe ţĕrmurile mării negre.

Dea Dḑeu ca anul, în care întrăm să fie un an bun, un an roditoriu în isprăvi frumoase pentru întreaga naţiune română, să fie un an producĕtoriu de inimi, în care simţemintele naţionale să'şi aibă hrană pentru a se nutrí, ca astfeliu cu statornicie să poată conduce pe calea binelui şi prosperărei interesele naţiunei române.

Îmi pare rĕu că nu pot fi acolo, pentruca în persoană să vĕ aduc urările mele, după debila'mi putere, îmi remâne însĕ mângăerea, d-le redactor, că aceste ḑile mari le serbătorim aici la Marea neagră între Români, apĕraţi şi puşi sub scutul legilor şi binevoitoarelor lor priviri către noi, căci simte cu noi, are aceleşi dorinţe ca noi, de oarece naţiunea română ori de unde ar fi, nu poate să fie decât numai una.

E frumos când veḑi aici în toate părţile măreţul semn tricolor al domniei române, este însĕ şi mai frumos obiceiul şi înţelepciunea, cu care naţiunea română îşi întăresce această domnie aici; căci scie prin aceste două calităţi: tact şi bunĕtate, să facă chiar pe inimici a o stima şi iubì. Trăiesc mai mult pe câmpuri, d-le redactor, căci cunoasceţi meseria şi cum ea se îndeplinesce de către un păstoriu, şi astfeliu vin în atingere numai cu poporul, care nici odată nu va scí a se preface, prin urmare îi cunosc bine apucăturile, credinţele şi nisuinţele lor. Nu e mai puţin adevĕrat că în această provincie redevenită română sûnt mai multe naţiuni cum Tatari, Turci, Bulgari, Greci etc. Vĕ spun înse, un adevĕr netăgăduit când ḑic că, aḑi în toată Dobrogea este o singură simţire, care e numai românească. Aceste sûnt semne bune.

Meritul cel mare însĕ al întărirei domniei române aici cade în prima linie asupra d-lui prefect Remus Oprean care, în judeţul seu Chiustenge, prin muncă neobosită, pornit totdeauna spre fapte bune şi ca adevĕrat fiu iubit al României, cu înţelepciune şi zel nemărginit a sciut într'un timp destul de scurt să facă atâta bine aici a apropiat pe străini de naţiunea care domnesce şi au unit şi împreunat atât de mult interesele tuturor locuitorilor.

Munca d-sale însĕ nu este mărgintă numai la atât, ci cu puteri îndoite tinde a forma o colonie mare şi nepieritoare română pe aceste ţĕrmuri ale Mării negre, pentruca pe vecie să se cunoască inima strămoşilor, care bate viu în pepturile Românilor de aḑi.

Tot ce v'aş mai puté spune d-le redactor despre valoarea lucrărilor, ce sub conducerea, ca să ḑic aşa, voinicească a d-lui prefect Remus Oprean, sûnt pornite a se face — în mărginirea cunoscinţelor mele ca păstoriu — este frumos, mare, măreţ, spre onoarea d-sale, pentru tot neamul nostru românesc. Dea Dḑeu ca simţementele naţionale ce nutresce, pornirile ce are să se nască în toţi Românii şi atunci mărirea neamului nostri nu mai e departe

V'am ţinut cam mult, dară cred că veţi fi aşa de răbdători, căci ascultaţi pe un Român, dintre d-voastră, care trăind aici cunoasce starea lucrurilor încâtva, şi după cât poate vedè — ca o mică bucurie în dar de anul nou — voiu spune, că aici fie-care dintre ai nostrii trăiesce cu ceilalţi bine, şi că sûnt iubiţi ca adevĕraţi fraţi, uniţi în gândul de a pune temelie celei dintâiu colonii române la Marea neagră.

N'aţi face rĕu dacă, din când în când, şi d voastră v'aţi mai gândì la noi, şi chiar a'ţi sprigini scopul ce d-nii de aici, şi noi, urmărim pentru mărirea neamului românesc. Să trăiţi la mulţi ani!

Al d-voastre îndatorat

Bucur Lupea,

din Galeş econom de oi.

Varietăţi.

* (Casina) va ţinè Duminecă în 25 Ian. 1880 la 5 oare după ameaḑi adunarea sa generală.

* (În favorul inundaţilor). Cetim în „Românul“:

Aflăm că mai multe doamne, din toate părţile societăţei, organisează două serbări sub patronagiul Înălţimei Sale Regale, Doamna Românilor.

Scopul este pentru a venì în ajutoriul celor suferinḑi în Transilvania, din causa inundărilor şi celor suferinḑi în ţară, din causa lipsei.

Una din aceste serbări va fi un concert, care se va da în sala teatrului celui mare, cu concursul câtorva doamne şi a câtorva artisti şi artiste.

Alta, va fi un bal de copii, tot în sala teatrului.

Doamnele care vor binevoì a venì la acest bal vor fi toate în costum naţional.

Cele care nu vor voì a pune acest costum vor ocupa logile teatrului.

Măria Sa Regală Doamna va onora aceste serbări cu presenţa Sa.

În curênd vom anunţa seara concertului şi programa.

Vom anunţa apoi seara care se va otărì pentru bal.

Costumele naţionale se pot cere dinainte.

Pentru cele produse la Golesci, la doamna Ioan Brătianu, strada Colţei.

La Kinder-Garten, al M. S. Regale Doamnei, strada vămei.

La Asilul Elena-Doamna.

În favorul inundaților din Transilvania s'a dat și un bal în Giurgiu (România).

* (Corpul învĕțătoresc) din Zernești invită la „*Balul*“ ce se va arangia Dumінecă în 30 Decemvre 1879 st. v. în sala edificiului scolar de acolo. Venitul e destinat pentru fondul bibliotecei. Tacsa se lasă la bunăvoința fie-cărui stimat domn. Începutul la 7 oare.

NB. Oferte marinimoase se primesc cu mulțămită.

* (Miseria în Istria). În această privință ne spune foaia „Nas Sloga“ următoarele; „Triste timpuri au venit pentru poporul serac în Istria. Sute de familii n'au în casă o sfârmitură de pâne. Cete de săraci din toate părțile aleargă spre Pisino și jebitoriului de oameni i se rupe inima vĕḑênd pre acestia preste ḑi amărîți, slabi, și peritori de foame, cum umblă in frigul crâncin pe ulițí și cu mânile ridicate se roagă de ajutoriu. Aici pre un bĕtrân încăruntit, care nici o dată în viața lui n'a cerșit, îl veḑi cerênd pâne, dincolo pre o vĕduvă cu copilașii ei de jumĕtate goli, o veḑi vĕrsând lacrămi. Se vorbesce că unele persoane muriră o moarte grabnică. Dea dumneḑeu să nu fi perit de foame! Aceasta este însĕ debia începutul miseriei; ce va venì însĕ în lunile lui Februarie, Martie și Aprilie?“

* (Încasări de dare). Un estras al oficiului de dare din Budapesta ne dă următoarea statistică despre modul: cum se încasează dările în Ungaria. După acest estras în anul 1879 s'au amanuat 88,866 provocări de dare pentru care au fost preliminate

spesele cu	8,886.60
S'au esecutat 30,625 partide cheltuindu-se cu aceste	42,229.70
Prelângă aceste statul a mai perdut dela 120 partide falimentate o restanță de dare per	25,881.—
Mai departe au părăsit Pesta 2,330 partide cu o restanță de dare per . .	125,800 —
și 11,887 partide, cu o restanță de dare per . . .	337,958.—

nu se află unde trăiesc.

Va se ḑică statul ung. a perdut în anul 1879 un venit rotund de o jumĕtate milion fl. v. a. numai în capitala Ungariei. Da apoi din țeara întreagă? De aici încă se poate vedè, ce miserie domnesce în Ungaria.

*(Societatea dramatică română), cu concursul d-rei Elena Teodorini, artista teatrului italian, va da — după cum ne spune „Pressa“ — o representație în folosul inundaților din Transilvania, Joi, la 3 Ianuarie viitor, în teatrul cel mare.

* (Numĕrul ḑiarelor de pe pămĕnt). După un calcul aprocsimativ, numerul ḑiarelor de pre tot globul pămĕntului ar fi 23,291, din care în Asia 387, în Africa 50, în America 1929 în Australia 100, și în Europa 13,625, din care în Anglia 2509, în Francia 2000, înItalia 1226 în Austria 1200, în Rusia 500, etc.

„Alegĕtoriul.“

* (O clădire romană) s'a descoperit în Austria de jos. În toamna trecută adecă s'au aflat cu plugul ruine de ziduri vechi în Wartmannstellen lângă Neukirchen într'o afunḑime de 40 centimetre. Aceste ruine s'au constatat de romane după cărămiḑile, din care sûnt zidite clădirile, care îndată ce va ierta timpul, se vor desgropa cu totul.

* (O fabrică de hârtie) se va înființa în Bucuresci. Întreprinderea va fi sprginită din resputeri de regimul românesc. Acesta va da locul gratis și va antecipa sume considerabile spre acest scop. Asemenea se garantează întreprindĕtorilor, că toate oficiile țĕrei vor întrebuința numai din această fabrică hârtia necesară de loc ce fabrica va fi intrat în activitate.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 12 Ianuarie n. Comisiunea delegațiunei unguresci pentru esterne a votat neschimbat bugetul ministeriului de esterne. Representantele regimului Kallay a anunțat stergerea cât mai curêndă a consulatelor austro-ungare din Bosnia și Erțegovina. Comisiunea pentru marină a votat bugetul marinei cu stergerea de 688,000 fl. Comisiunea pentru armată a votat fără modificare ordinariul bugetului de resboiu afară de trei posițiuni încă flotante. Ministru de resboiu a presentat un conspect detaiat și unele mesuri administrative, după cari sperează o reducere din buget de douĕ milioane.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu public).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(8 Urmare).[1]

B. *Evangelia după Marcu.*

[Autenticitatea acestei Evangelii a fost trasă la îndoială numai de puțini, și fără ca opiniunile lor să aibă trecere. Ansă la îndoială au dat cuvintele citate a lui Papias (Euseb. h. e. III, 39. *Μάρκος... ᾿έγραψεν οὐ μέντοι τάξει.. οὐχ ὥσπερ σύνταξιν τῶν κυριακῶν.. λόγων*). Prin cuvintele *οὐ τάξει* se pretinde că Papias ar fi caracterisat scrierea lui Marcu ca o scriere, carea nu relatează în ordine chronologică, pre când Evangelia ce o avem sub numele Marcu să fie chronologice mai esactă de cât toate celelalte Evangelii. Prin urmare, conchide critica, Evangelia actuală este un product de mai târḑiu.

Cetind însĕ cu atențiune și fără preocupare pasagiul citat, vedem că Papias nu reflectează la ordinea chronologică a învĕțăturilor și faptelor, ci la înseși învĕțăturile lui Isus. El voesce să ne spună ca Marcu n'a scris Evangelia destul de pe larg și cu plan anumit (*σύνταξις*), ci după cum și-a adus aminte din predica lui Petru — în togma precum ni se și presentează. — Argumentele celelalte ce s'au adus în contra autenticităței acestei Evangelii, fiind cuprinse în cele aduse contra Evangeliei după Mateiu[2]) nu se mai repețesce].

1. *Causa scrierei.* Amĕsurat destinului dumneḑeesc păgânismul ajunsese la acel stadiu, în carele era copt pentru creștinism. El se îmbătrânise; preceptele lui religioase erau putreḑite. Filosofia și satira dedeseră lovitura de moarte politeismului. El nu era de cât monstrul din Daniil 2, 32 seqq. Tot ce se mai păstra din religiune erau: forme goale, fără nici o influință asupra religiosităței și moralului. Din astă causă inmoralitatea era generală: nedreptatea, corupțiunile, vițiile de tot soiul, nesiguranța vieții și lipsa de vre-o speranță în viitoriu: erau fructele putredului politeism.[3])

Aici nici o mângăere[4]), nici o credință[5]), din colo (după moarte) nici o speranță[6]).

În această stare febrilă, omenimea suferindă căuta o nouă Dumneḑeire, carea să aducă ordine în mijlocul ei, să-i dee credințe noue, speranțe nouĕ: să o reînnoiască. Ea o căuta și nu o afla; dar cu toate aceste, conscie de esistența ei, îi ridica altare[7]). Ochii ei erau îndreptați spre misteriosul orient. Ací îi era singura speranță, singura așteptare: Dumneḑeul necunoscut. Unii credeau a-l afla în Isis, alții în alte ḑeități, fără ca această pretinsă aflare să fi putut dobêndì generalisare. De ací mulțimea cultelor, cari cu atât erau mai bine primite, cu cât erau mai misterioase.[8]) Aceasta era starea sufletească a păgânismului pre timpul când Apostolii începură a predica Evangelia. El era preparat de Provedință pentru Evangelie.

Acum, dacă între aceste împregiurări s'a propoveduit Evangelia la păgâni, puteau oare Apostolii să nu țină cont de dênsele, să nu se acomodeze neajunsurilor sufletesci ale acelora cătră cari s'au adresat?! Atât cu graiul, cât și cu scrisul, chiar fără a fi avut vre-o inspirațiune, ei trebuiau să se acomodeze așteptărilor și aspirațiunilor lumei păgâne, — dacă voiau să ajungă la resultat.

2. *Scopul special* al Evangelistului, carele ar fi scris Evangelia între astfeliu de împregiurări nu putea să fie nici apologetic, ca bună oară la Mateiu, ne avênd ce apĕra, nici d'a lămurì învĕțăturile, ca la Ioan, ne premergênd nici o învĕțătură, — ci cel indigitat la încheierea Evangeliei după Mateiu[9]), adecă: propagarea Evangeliei la popoare străine, în imperiul roman (universal[10]), la poporul roman.

Scopul special, cu alte cuvinte, n'a putut să fie altul decât: cucerirea sau convertirea păgânismului din imperiul roman.

Spre ajungerea acestui scop, el n'avea lipsă să atragă atențiunea păgânilor asupra profețiilor împlinite, căci păgânii n'aveau interes la aceasta, nici în legătură cu ss. scripturi jidovesci să le desvoalte învĕțături: ci să-i frapeze prin grandiositatea faptelor, prin cari să-'i convingă că acest Dumneḑeu este mai pe sus de puterile naturei, pe cari le întrebuințează 'ca omnipotent, și că cu această omnipotență ajută omenimei suferinde, că prin urmare: *acesta* este Dumneḑeul cel *adevĕrat*, pe carele ei îl caută și nu'l află.

3. *Cuprinsul* Evangeliei după Marcu corespunde întru toate acestor așteptări. El ne arată că în Iisus Christos s'a arĕtat misterioasa Dumneḑeire așteptată, căreia îi stau la disposiție puterile naturei, și pe cari le întrebuințează spre a alina suferințele omenimei nefericite.

Firul roșu, ce se trage prin această Evangelie, idea fundamentală a scriitoriului, este: Dumneḑeul acela, pe carele îl așteaptă păgânii, s'a arĕtat faptice în persoana lui Iisus Christos.

(Va urma).

---

[1]) Veḑi „T. R.“ Nr. 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 din 1879.

[2]) Nr. 36 „T. R.“ — 1879.

[3]) Un sguduitoriu tablou despre starea religioasă morală a păgânismului de pre acel timp ne dă renumitul Seneca (De ira II, 8. 9.) ḑicênd:

„Omnia sceleribus ac vitiis plena sunt; plus committitur, quam quod possit coërcitione sanari. Certatur ingenti quodam nequitiae certamine: major quotidie peccandi cupiditas, minor verecundia est. Expulso melioris aequiorisque respectu, quocum visum est, libido se impigit. Nec furtioa jam scelera sunt; praeter oculos sunt; adeoque in publicum missa nequitia est, ut in omnium pectoribus evaluit, ut innocentia nor rara, sed nulla sit. Numquid enim singuli aut pauci rumpere legem? undique, velut signo dato, ad fas nefasque miscendum coorti sunt.

. . . . Non hospes a hospite tutus,
Nun socer a genero: fratrum quoque gratia
rara est.
Imminet exitio vir conjugis, illa mariti;
Lurida terribiles miscent acconita novercae,
Filium ante diem patrios iquirit in annos.

Et quota pars ista scelerum est? non descripsit castra ex una parte contraria, parentum liberorumque sacramenta diversa, subjectam patriae civis manu flamam, et agmina infectorum equitum ad conquirendas proscriptorum latebras circumvolutantia, et violatos fontes venenis, et pestilentiam manu factum, et praeductam obsessis parentibus fossam, plenos carceres, et incendia totas urbes concremantia, dominationesque funestas, et regnorum publicorumque exitiorum clandestina consilia: et pro gloria habita, quae quamdiu opprimi possunt; scelera sunt: raptus ac sturpa, et ne os quidem libidini exceptum. Adde nunc publica perjuria gentium, et rapta foedera et in praedam validioris quicquid non resistebat, abductum; circumscriptiones, furta, fraudes, infitiationes, quibus trina non sufficit fora. Si tantum irasci vis sapientem, quantum scelerum indignitas exigit, non irascendum illi, sed insaniendum est.

[4]) Seneca este considerat ca representantul filosofiei de pe acel timp. Toată mângăerea ce o află acest filosof în această lume este sinuciderea. (Contra injurias vitae beneficium mortis habeo. Ep. 70. De provid. c. 6.). Pre când Epicureul află singura mângăere în satisfacerea poftelor carnali, — Stoicul ḑice lumei păgâne: ucidete ca să scapi de necasurile lumei.

[5]) Necredința nu era numai la inteligința demoralisată; ea cuprinsese masele. Îndată ce le întimpina vre-o nenorocire: cel dintâiu lucru era să dĕrîme templele, și să'și arunce pe strade larii și penații. (Subversae deorum arcae, lares a quibusdam in publicum obiecti. Svetorius Calig. 5 — Plures nusquam jam deos ullos interpretantur. Plinius, Epist. IV. 20). Ba Plutarch (De superstitione, 7.) ne spune că la serbători era chiar modă a parada cu necredință și a'și bate joc de ceremonii.

[6]) Efes. 2, 12. I. Tesal. 4, 13.

[7]) Fapt. app. 17, 23. ne arată că atenienii redicaser un templu cu inscripțiunea: *᾿Αγνώϑῳ Θεῷ.*

[8]) Tacitus, representantul vechiului spirit roman (Annal. XI, 15) se plânge contra înundărei acesteia de culte streine, ḑicênd: Externae superstitiones valescunt.

[9]) 28, 18 seqq.

[10]) Veḑi mai jos la Evangelia după Luca.

Lista

contribuirilor pentru inundații Români din Transilvania și Ungaria pusă în cerculațiune de redacțiunea „Telegrafului Roman.“

(Urmare)

Zacharie Boiu, asesor cons. 2 fl., Naum Nasta, pardositoriu 2 fl.

Bursa de Viena și Pesta

din 10 Ianuarie n.

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	98.05	98.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	77.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumu' de fer orient ung. . .	89.50	89.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	116.—	116.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	88.75	89 25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	—.—	87.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	87.50	87.75
Obligațiuni urbariale temeșiane .	—.—	86.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	86.75
Obligațiuni urbariale transilvane .	86.75	86.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	89.50	89.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	69.95	70.—
Datoria de stat în argint . . .	71.05	71.—
Renta de aur austriacă	82.55	82.25
Sorți de stat dela 1860 . . .	131.70	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	834.—	834.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	289.75	289.50
Acțiuni de credit austr. . . .	269.—	269.—
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	109.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	5.48
Napoleon	9.30½	9.30½
100 marce nemțesci	57.80	57.75
London (pe polița de trei luni) .	116.90	116.75

Economic.

Sibiiu, 8 Iannarie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 8.40—9.40; Grâu sĕcăreț, fl. 6.90.—7.90; Sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 3.90—4.30; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênță de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de vițel 40—60 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Mediaș, 8 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.40—8.80; Grâu sĕcăreț fl. 6.80—7—.; Sĕcară fl 4.80—5.20 Ovĕs fl. 2.90--3.—; Cucuruz fl. 4.—4.50; Sĕmênță de cânepă fl. 6--7; Fasole fl. 7—7.50 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.60—1.80; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 40—60; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viţel 40—44 cr.; carne de berbece —— cr. oauĕ 3 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte bine cercetat. Timpul e frumos, dar rece.

(Esportul Austriei în India) După estrasurile oficioase din Bombay s'au importat în portul de acolo din Austria în anul finanţiar 1878|79 mărfuri în preţul total per 1,014,323 fl. Din cele 90 diverse soiuri de mărfuri importate representară preţuri mai mari următoarele article:

Hârtia de scris şi pachare	344,600
Uleuri de tot feliul	145,544
Hârtie de tipărit	143,688
Văpsele	35,980
Coralle de glaje şi altele	31,166
Aramă brută şi lucrată	26,022
Vestminte diferite	23,626
Mătasă brută	21,414
Himeiu	18,915
Coroane de roze şi mărgele false	18,001
Bere	16,683
Alte mărfuri colorate şi îndesate	16,350
Hârtie diversă	15,098
Jucărei	14,421
Medicinale	13,195
Instrumente musicale	12,655
Vinuri şi licueuri	10,300
Vinuri roşii turcesci de tot feliul	9,799
Obiecte artistice	9,586

Aşa dară esportul mărfurilor din Austria în India după posiţiile arĕtate ar fi considerabil, şi preţurile acestor article însemnate. Mari cuantităţi din aceste article pot însĕ să fie şi din Londra, Paris şi Hamburg, fără ca să fie numite ţĕrile originale ale acestor mărfuri.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Ian. imob. lui George Socaciu în Căpâlna (judec. cerc. Sânmărtin); în 4 Febr. şi 8 Martie imob. soţiei lui Andreiu Csobott născută Poli Barabas în Torja; în 16 Febr. şi 20 Martie imob. lui Alecsandru Şerban în Tomaş şi Zabola; in 28 Febr. imob. lui Aron Zantho în K.-Vásárhely-Kanta; în 28 Ian. şi 28 Febr. imob. lui Dionisie Kis în Bărăbuş; în 21 Ian. şi 21 Febr. imob. lui Ludovic Barta în Hatolyka; în 16 Ian. imob. lui Mateiu Hajdu în Popolz (trib. K. Oşorheiu); în 13 Febr. şi 13 Martie imob. lui Victor si Maria Kapeller în Ocna; în 4 Febr. şi 4 Martie imob. Mariei Toma Denes şi soţi în Porceşti (trib. Sibiiu); în 18 Ian. imob. lui Avram Blumenfeld în Murĕş-Oşorheiu (trib.); în 20 Ian. imob. lui Alecsandru Keserü în Ibişdorful românesc (jud. cerc. Mediaş); în 20 Ian. imob. rĕmasului după Radu Oprea Barb în Săcele (trib. Braşov; în 23 Ian. imob. lui Iosif Szelak în Murĕş-Oşorheiu; în 19 Ian. imob. lui Avram Blumenfeld în Sântcraiu (trib. Oşorheiu); în 16 Ian. şi 16 Febr. imob. lui Martin Wendel şi soţiei sale în Bălcaciu (jud. cerc. Hususău); în 17 Ian. imob. lui Moritz Lazar şi soţi în Ciumefaia; în 10 Febr. şi 12 Martie imob. d-nei Stefan Ispan în Tiunea (trib. Cluj); în 20 Ian. şi 19 Febr. imob. lui David Hener în Fülpös (judec. cerc. Teaca); în 11 Febr. şi 13 Martie imob. d-nei Moise Szilágy în Cluj; în 17 Ian. imob. lui Lazar Bubea în Ciumefaia (trib. Cluj).

Posta Redacţiunei.

„Adevĕrului.“ Mai ai putinţică răbdare, ca lucrul să aibă efectul dorit; dacă s'a făcut vre-o schimbare ai bunătate a ne încunosciinţa.

Nro. 17—1880.

Escriere de concurs.

Prin rescumperarea servitutelor silvanale în pădurile statului, va trece un complecs de pădure de 222.996 de jugere 1037 ⁰☐ în proprietatea Comunităţii de avere a fostului Regiment confiniariu romano-banatic Nr. 13.

După primirea acelui complecs, ce va urma cât mai curênd, el trece tot deodată şi în administrarea şi economizarea Comunităţii de avere.

Administrarea şi economizarea se va face conform Statutului, aprobat de Ministrul reg. ung. de interne, apoi conform legii silvanale şi Regulamentul pentru servitul silvanal din fostul confiniu militariu din 1860, respective după întrarea în viaţă a legii silvanale unguresci în înţelesul determinaţiunilor acestei legi.

Spre ocuparea posturilor normate si provedute în susnumitul statut pentru oficiul de economie si pentru personalul silvanal de priveghiere, ce se va împărţì prin păduri, — se scrie prin aceasta concurs si anume:

1. Pentru un administrator silvanal, cu salariu anual de 1200 fl.; 200 fl. pentru cortel, 400 fl. spese de călĕtorie, si asignare gratis pentru 61 m. c. lemne de foc.

Afară de aceste pauşale personale mai are 100 fl. ca spese pentru cancelaria oficiului de economie.

2. Pentru un controlor totdeodată si comtabil, cu salariu anual de 800 fl., 150 fl. bani de cortel, si asignare gratis pentru 51 m. c. lemne de foc,

3. Pentru un cancelist cu salariu anual de 600 fl; 100 fl. pentru cortel si asignare gratis pentru 34 m. c. lemne de foc.

4. Pentru 4 forestieri de revir. Forestieriul de clasa I, cu salariu anual de 800 fl. — cel de clasa II, cu 600 fl. afară de aceasta capĕtă fie-care forestieriu fără privire la clasă 150 fl. bani de cortel, câte 300 fl. spese de călătorie, câte 20 fl. pentru cancelarie, şi o asignare gratis pentru 41 m. c. lemne de foc.

5. Pentru circa 8 Primcodreni (Forstwarte) cu salariul anual de câte 300 fl. şi câte 40 fl. pentru îmbrăcămênt de fie-care primcodrian. Cei dislocaţi în afară mai capĕtă câte 40 fl. pentru cortel.

6. Pentru circa 50 de codreni (Forsthüter) cu salariu anual de câte 180 fl. şi câte 40 fl. pentru îmbrăcămênt de fie-care codrian.

Pentru administratorul silvanal şi pentru forestieri se cere aceeaş cualificaţiune, carea este prescrisă pentru diregătorii silvanali de stat în (fostul) confiniu militar c. reg. Afară de aceea, se poată concepta germanesce, să scie vorbì românesce pentru trebuinţa oficiului, şi încât se poate şi ungouresce.

Controlorul trebuie să fie deprins în contabilitate şi în manipularea cassei; eară cancelistul în afacerile cancelariei. Acesta trebuie să scie bine scrie şi vorbì românesce, germanesce şi ungouresce.

Primcodrenii şi codrenii îşi vor documenta calificaţiunea prin depunerea unui esamen din specialitatea lor.

De cumva n'ar fi destui competenţi pentru posturile de Forestieri de revir atunci pot competa pentru aceste posturi şi practicanţi silvanali, cari vor fi depus esamenul de stat prescris.

Personalul silvanal de priveghiere va avè o parte corespunḑĕtoare şi din aprehensiuni (din gloabele de păduri).

Cei-ce vor reflecta la susnumitele posturi vor avè să'şi trimită petiţiile provĕḑute cu documentele necesare, pănă în 15 Faur 1880 la comunitatea de avere a fostului regiment confiniar romano-banatic Nr. 13 în Caransebeş.

Caransebeş la 5 Ianuarie 1880.

Pentru comitet:

Seracsin m/p., **Ioane Brancoviciu** m/p., **Doda** m/p.

Nr. 165. 1—3

CONCURS.

Pe basa înaltei ordinaţiuni consistorială Nr. 3132. B. 1879 pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III Mur. Decea, ppresbiteratul Turdei inferioare se escrie concurs cu terminul pănă la 2 Februarie 1880.

Emolumentele sùnt:

1. Casă parochială cu 2 încăperi, culină în mijloc şi grădină de legumi.
2. 5 Iugere, 1496 ⁰☐, parte arătură, parte fênaţ, folosirea cimiteriului, şi soarte întreagă în pădurea comunală.
3. De toată casa o felderă cucuruz sfărmat (a 16 cupe) şi o ḑi de lucru.
4. Stola usuată.

Doritorii de a ocupa această staţiune preoţească au de a'şi aşterne suplicile instruite conform prescriselor din „Statutul organic“ şi a dispositiunilor sinodale archidiecesane provisorice din a. 1873“, — pănă la terminul de mai sus, oficiului ppresbiteral în Aghêrbiçiu, u. p. Gyéres-Szt. Kiraly.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Aghêrbiçiu, 21 Decemvre 1879.

Simeon Pop Moldovan m. p.
protopresbiter.

Nr. 10/1880. 2—3

Pertractare de oferte.

Pentru asigurarea recerinţei de 1024 metrii cubici de lemne de ars pentru restimpul de 1880/81 se va ţiné în 29 Ianuarie a. c. o pertractare de oferte în cancelaria administrativă a subsemnatului Morotrophiu reg. ung. unde se află condiţiunile de licitaţiune, şi se pot cetí ori când pănă la acest termin în oarele oficioase de ante ameaḑi.

Ofertele în scris, conform legei timbrate şi îngreunate cu 200 fl. vadiu, sûnt a se preda în ḑiua numită pănă la 11 oare ante ameaḑi cu lămurita descriere a cuantitatei, cualitatei, lungimei şi grosimei, asemenea cu adnotarea de sûnt lemnele oferite de cele aduse pe apă sau nu.

Oferte intârḑiate sau după termin făcute se vor refusa, şi cele necorespunḑĕtoare acestei publicaţiuni nu se vor considera.

Sibiiu în 5 Ianuarie 1880.

Reg. ung. direcţiune a Morotrophiului ardelean.

Avis de abonament

[64] 3—3

pre anul 1880.

„Amicul Familiei“

Jurnal social.

Beletristic şi literariu.

Va eşí în fie-care septĕmână odată — **Marţa,** în nri câte de 1—2 coale, format cuart mare, hârtie fină, tipar îndesat. Va publica articlii sociali, poesii, novele, romanuri, suveniri de călĕtorii ş. a. Va tracta cestiuni literarie şi scientifice, cu reflecsiune fiind la cerinţele vieţei practice. Va petrece cu atenţiune viaţa socială a Românilor de pretotindenea, precum şi a celorlalte poporaţiuni din patrie şi străinătate. — Prin umore dulce şi satiră aleasă va nisuí a face câte o oară plăcută familiei strivite de grigile vieţei.

Preste tot va nisuí a întinde tuturor individilor din familie o petrecere nobile şi instructivă.

Preţul de prenumeraţiune pre anul întreg e 5 fl. v. a. pe ½ an 2 fl. 50 cr. v. a., — pentru România şi străinătate pre un an 13 franci — lei noi, pe ½ an 7 franci — lei noi.

☞ **Abonanţii pre anul întreg** vor primí ca premiu portretul distinsului nostru filolog şi istoric **Timoteiu Cipariu** — avênd de a solví numai 30 cr. în preţul pacuetărei şi a cartei de transport.

„Higiena şi Scoala“

Foaie pentru sănĕtate, morbi. Educaţiune şi instrucţiune.

Va esí în 1/13 ḑi a fie-cărei lune în numeri baremi de câte o coală, şi va publica: articlii din sfera igienei, medicinei poporali şi a educaţiunei şi instrucţiunei elementari.

Preţul de prenumĕraţiune pe anul întreg e 2 fl. v. a., pentru România şi străinătate 5 franci — lei noi.

Cărţile „Săteanului român“

Scriere periodică

Pentru toate trebuinţele poporului român.

Va eşi în fiesce-care lună câte o carte, baremi de o coală, — şi va publica: *a*) Descrierea vieţei (biografia) a câte un bărbat mai vrednic de amintirea şi recunoscinţa poporului român; *b*) Cunoscinţe din economie, industrie, medicină, juridică ş. a.; *c*) Poesie vechi şi noaue, — mai cu samă de acelea cari ating mai de aproape pre poporul nostru şi împregiurările, în cari a trăit şi trăiesce; *d*) Novele poporale, istorioare, fabule, anecdote, proverbie şi cuvinte înţelepte, de învĕţătură şi petrecere; *e*) Risete şi Zimbete; *f*) Diverse sciri din lumea mare.

Preţul de prenumĕraţiune pre un an întreg e numai 1 fl v. a. (3 franci — lei noi).

☞ **Abonanţii** vor primí ca premiu portretul vestitului Luptătoriu al Independinţei naţionale **Avram Iancu** — avênd de a solví numai 30 cr. în preţul pacuetărei şi cartei de transport.

Preotul român

Scriere periodică.

Pentru toţi ramii literaturei bisericesci.

Prin aceasta foaie se va înlocuí

„Predicătoriul Săteanului Român“

Va eşí în fasciclii lunari câte de 2½—3½ coale format octav mare, hârtie fină, tipar îndesat; şi va publica: *a*) articlii din sfera tuturor sciinţelor teologice, — tractate dogmatice, istorice, juridice, morali, pastorali etc. *b*) articlii din sfera educaţiunei şi instrucţiunei religioase-morale, — tractate pedagogice, didactice şi catichetice etc.; *c*) schiţe din viaţa celor mai celebri bărbaţi ai bisericelor române şi cunoscinţe biografice despre sânţii părinţi ai bisericei resăritene; *d*) **predice, omilii, catechese şi parenese, pre dominece, sĕrbători şi diverse ocasiuni, — mai departe predice generali despre vîrtuţi şi viciuri precum şi predice întocmite pre cele patru anutempuri;** *e*) istorioare, poesii şi proverbe morali, precum şi ori-ce cuvinte înţelepte şi amenunte aplicabili la elaborate religioase-morali; *f*) studii archiologice şi documinte istorice din trecutul bisericelor române; *g*) legi şi dispuseţiuni privitoare la bisericile şi scoalele române confesionali; *h*) revista bisericească, scolastică şi literară, — precum şi Revista ḑiaristicei române şi străine, încât aceasta ar tracta şi cestiuni cari mai deaproape interesează pe clerul român.

☞ *Din coloanele acestei foaie vor fi eschise disputele confesionali, şi articlii referitori la cestiuni religionarie contro-vertate.*

Preţul de prenumĕraţiune pre anul întreg e 4 fl. v. a., pentru România, şi străinătate 10 franci — lei noi.

☞ **Abonanţii** pre anul întreg vor primí ca premiu portretele Archiepiscopilor-Metropoliţi români Dr. **Ioan Vancea** şi **Miron Romanul** — avênd de a solví pentru ambele numai 50 cr. în preţul pacuetărei şi a cartei de transport.

„Gura satului“

Jurnal glumeţ

Sociale-politic-toc.

A eşí în toată **Marţi sara,** ilustrat cu caricaturi frumoase; şi va publica păţeniile nesdravenilor aventurieri şi biografiile celebrilor şarlatani ai timpului modern — mai departe tot soiul de articlii de veselie şi petrecere: novele, romane, fabule, anecdote, comedii, risete şi zimbete, scânteiuţe, puricării, furnicături, — afară de aceea va ţiné pre cetitorii sei în curent cu toate pertractările şi hotărîrile cioroboarĕlor ţerei unguresci şi a unor comitate şi a comunităţii cu sfetnic fără sfat, precum şi cu toate întêmplămentele din lumea mare, cari după natura lor cad în resortul lui.

Preţul de prenumĕraţiune pre un an e 6 fl. v. a. pre ½ an 3 fl., pre ¼ an 1 fl. 50 cr., — pentru România şi străinătate pre un an 8 fl. (20 franci — lei noi) pre ½ an 4 fl. (10 franci — lei noi).

☞ **Toate aceste 5 foi de odată abonate costau pe 1 an întreg numai 16 fl.** ☜

Abonanţii pe anul întreg la toate foile, primesc şi trate premiale împreunate cu acelea — avênd de a solví numai 70 cr. în preţul păcuetărei şi a cartei de transport.

☞ A se adresa la Imprimeria „Georgiu Lazar“ în Gherla, Szamosujvár. ☜

☞ Colectanţii de abonamente primesc gratis tot al 5-lea esemplariu.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 2. Sibiiu, Joi 3 Ianuarie 1880. **Anul XXVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Decemvrie 1879 a'şi înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârdia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întărdie, pentru ca editura să se poată orienta cu tiparul esemplarelor.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 2 Ianuarie

Încă cu câteva sĕptĕmâni înainte au început a se ivì în public faime despre eventualitatea unei nouĕ fusiuni de partide în Ungaria. După faime a urmat diaristica din Budapesta discutând în articuli cestiunea aceasta fie care din punctul seu de vedere. Organul guvernului cu limba străină de cea a statului, a cinstit anul nou cu un articul, care samĕnă cu o notă diplomatică către cabinetele partidelor. În vêrful unghiţei diplomatice a sciut diplomatul oficios al guvernului să aşeḑe şi vre o câteva rîme în chip de portfoiuri ministeriale.

Dacă se vor amăgì careva din partide sau dacă se vor amăgì singurateci din diversele partide, după părerea noastră, puţin impoartă. Esperienţa cu fusiunea cea dintâiu ne este o dovadă, că nu avem să asteptăm mult dela alte fusiuni ulterioare, căci după cum am vĕḑut până acum, fusiunile şi împărecherile nu sûnt alt ceva, decât nesce afaceri domestice în sinul naţionalităţii maghiare.

Chiemese ministeriul Tisza, chiemese Lonyay, Slávy sau chiar şi Apponyi sau Senyei, pentru noi tot atâta este până când ca Români vom fi votaţi din toate drepturile de cetăţeni egali şi până când guvernul şi organele lui, cu ignorarea drepturilor ce ni le garantează înseşi legile votate de legislaţiunea maghiară, se amestecă din ḑi în ḑi tot mai mult şi mai mult în afacerile bisericilor noastre autonome.

Motivul că signalisăm şi din partene aceste faime, care sûnt desbătute de ḑiaristica maghiară, este, că cestiunea a trecut şi în ḑiarisica Cislaitaniei. Acolo cestiunea este privită din alt punct de vedere de cum este cel maghiar. Acolo se lansează idei, cari miroasă a modificări însemnate în sistemul domnitoriu, fie în sens dualistic şi mai pronunţat ca cel de până acum, fie în sens fedaralistic.

Nici vorbă, politicii din Cislaitania încă'şi au slăbiciunile lor. Ei vorbesc şi sciu multe, însĕ n'au tărie de a'şi duce în deplinire ceea ce vorbesc şi scriu. În deosebi aşa ḑisii constituţionali au o predilecţiune de a se juca în politică dea mâţa oarbă şi declamând pentru stat şi pentru monarchie se pare, că intenţiunile lor ţintesc la slăbirea monarchiei.

De când s'au ivit eventualitatea fusiunei în a doua ediţiune, constituţionalii constatează slăbiciunea guvernului unguresc, n'asteaptă nici ei vre o îmbunătăţire a lucrurilor în Uugaria şi cu toate aceste ajung la conclusiunea, că Ungaria să se deosebească şi mai mult de Austria pentrucă Ungaria pentru ei este şi rĕmâne o ţeară străină, un stat străin.

Perspectiva politicei interne a monarchiei este dară nehotărîtă şi nehotărîrea aceasta invoalvă în sine eventualităţi cari au să ne pună în faţa unor greutăţi noauĕ.

Ni se obtrude întrebarea, că în faţa unei situaţiuni aşa de turbure şi avênd înapoia noastră esperienţele despre succederea situaţiunilor din ce în ce mai serioase, să mai stăm aşa cum am stat de ḑeci de ani încoace?

Este timpul suprem, ca bărbaţii nostri politici, folosindu-se de libertatea ce încă o avem, să se apuce de lucru şi să misce carul naţional din nămolul, în care este aşeḑat.

Am atins puţin cu altă ocasiune coarda de unde ar fi să se ia o iniţiativă. Repeţim şi cu ocasiunea aceasta, îndreptându-ne la acei competenţi şi aducêndu-le aminte, că aerul nu numai înlăuntru, dară şi înafară este încărcat de electricitate. Este probabil, că evenimentele într'o ḑi ne vor suprinde.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Ianuarie.

Afacerea cea mai din urmă dintre scandaloasele publicate în anul trecut în ḑiarele unguresci, afacerea institutului de credit hipotecariu pentru proprietarii cei mici, au produs roduri de tot rele. Contele Paul Festetics, prima persoană dela acest institut, a fost tras de ḑiaristica ungurească în tina acusărilor, că ar fi părtaş la vina unor neregularităţi în sinul acelui institut, din causa căror Végh, directorul institutului 'şi-a perdut urma şi este curentat de procurorul de stat prin mandat de urmărire. Din acusările aceste, căror s'a dat o espresiune deosebită în „Függetlenség“ s'a născut un duel, a cărui urmări era pe acì să dea nascere unui măcel de strade în Budapesta.

Eată ce culegem în privinţa aceasta din ḑiare:

În ḑilele trecute avu loc în Pesta un duel între redactorul dela foaia „Függetlenség“ Verhovay şi baronul Majthényi. Duelul, terminându-se rĕu pentru cel dintâiu*) a făcut mult sânge reu în poporaţiunea din capitală, presa şi publicul se ocupă mereu cu această afacere nouă. Mai toate jurnalele din capitală au ţinut o adunare, în care s'a luat următoarea declaraţiune:

„Redactorii dela foile mai jos numite, ridică în numele lor propriu cât şi în numele colaboratorilor protest contra procederei ce a observat-o dl baron Isidor Majthényi şi secundanţii sei, domnii baron Sigismund Uechtritz şi Gabriel Beniczky contra d-lui Iuliu Verhovay. Dênşii nu pot considera această procedere ca una ce ar trebuì să emaneze cu necesitate din regulele cavalerismului ci o califică deadreptul ca un atac nedrept îndreptat contra libertăţii de manifestare a presei. Ei declară că nu se vor lăsa să fie restrinşi în esercitarea drepturilor şi datorinţelor lor ca jurnalisti prin asemenea paşi violenţi.“

În strada Hatvan, în care se află casina naţională a aristocraţilor, publicul capitalei dede şi din partea sa o declaraţiune. În 11 Ianuarie seara jumĕtate la 10 oare s'a adunat sub ferestrile casinei naţionale o mulţime mare de oameni, cari erupseră în strigări sgomotoase „Éljen Verhovay!“ „Le a Casinoval! „Ducăse Majthényi!“ „Le a frakkos bandaval!“ etc. În timp scurt se înfăţişă un comisar de poliţie cu cinci până în şese trabanţi, care provocà mulţimea să se depărteze.

Mulţimea asculta deşì între strigări şi fluerături necurmate. Abia trecură ḑece minute şi icoana cu scenele de mai nainte se reînnoì şi anumit într'o mesură mai mare. Din strada Ungară veniau studenţii cu sutele şi mulţimea de oameni, sporindu-se cu public de tot feliul, se îndesà în stradă. Dinaintea casinei sta publicul îndesat şi făcea sgomotul cel mai mare. Şuerături, fluerături, strigări se succedau într'un mod disarmonic cu strigările repetate: „Éljen Verhovay!“ „jos Casina!“

In frunte cu căpitanul suprem al cetăţii Thaisz venì poliţia a doua oară. Capitanul suprem provocà mulţimea să părăsească strada. „jos Thaisz!“ şi Éljen Verhovay!“ rĕspunnse mulţimea. Fără veste se auḑì deodată strigarea: vine miliţia, şi o jumĕtate de companie din regimentul de infanterie Kussevics se apropie sub comanda unui căpitan. Miliţia fu intimpinată din partea mulţimei cu unanima strigare: „Jos miliţia!“ şi „Nouĕ nu ne trebue miliţie!“ Oficierul comandà îndată: „Puneţi baionetul!“ şi „marşul în şiruri duple!“ O ciocnire sângeroasă se părea neevitabilă.

Oficierul comandant togma terminase atreia oară provocarea, ca mulmulţimea să se depărteze, când deodată în momentul critic deputaţii Emeric Szaly şi Otto Hermann îşi deschiseră un drum prin mulţime către capitanul suprem al cetăţii Thaisz. „Voi aduce această afacere în casa deputaţilor. Dta provoci poporul direct. Dispune ca militarii să se ducă şi linistea, care şi aşa nu a fost turburată de loc, se va restabilì la moment“ — aşa strigà E. Szalay şefului de poliţie cu un glas ce vibra de iritaţiune şi care se auḑia departe prin mulţime. „Eu sum respunḑĕtor pentru liniscea publică“, replică dl de Thaisz, „cine va restabilì ordinea tulburată, după ce se vor duce militarii?“ „Eu“, respunse Szalay „ve garantez că ordinea se va restabilì şi fără militari“. „In acest cas“ observà capitanul suprem al cetăţii, „voiu să'ţi împlinesc dorinţa pentru a se evita vre o nenorocire, dar pentru cele următoare te fac pe D-ta respunḑător“.

Puţine minute după aceasta militarii se retraseră, tumultul mai dură, însĕ într'o mesură mai mică. Szalay, Hermann şi Dr. P- Hoitsy conjurară mulţimea să părăsească strada. Mulţimea se depărtà şi numai puţini curioşi se mai vĕḑură în stradă.

Dela Viena se telegrafează, că comisiunea resboiului din delegaţiunea ungurească, după clarificaţiunile ministrului de resboiu la posturile singuratece a acceptat estraordinariul pentru armată pe 1880.

La cele împărtăşite în nrul trecut despre descoperirile făcute de ministrul de esterne Haymerle în comisiunea diplomatică a delegaţiunei unguresci avem să adaugem că „Deutsche Ztg“ din Viena vede o tactică greşită din partea oficiului nostru de esterne faţă cu Serbia. Greşala o atribuie numita foaie în mare parte contelui Andrássy, care n'a bătut ferul până a fost cald, înainte de congresul dela Berlin, înainte de anecsarea la Serbia a ţinuturilor arnăutice şi pe când în Bosnia şi Erţegovina se aflau 150,000 trupe austriace. „D. Ztg“ laudă şireţia ministrului Ristici din punctul de vedere sêrbesc şi ḑice, că trăgănările guvernului sêrbesc în privinţa juncţiunilor căilor ferate şi ale tratatului comercial şi pretensiunile ce le face guvernul sêrbesc în urmă, nu se pot esplica astfeliu, decât că Serbia are pe Rusia la spate, care stă ascunsă până când raporturile dintre Serbia şi Austro-Ungaria se vor încorda aşa de tare, încât una, sau alta din aceste douĕ să nu mai poată recede. „D. Ztg“ face asemănarea cu raporturile dintre Austria şi Piemontul, care în 1859 avea pe Napoleon III la spate. Şi atunci cearta diplomatică a fost purtată cu Piemontul şi când au ajuns lucrurile la estrem s'a ivit şi Francia pe câmpul de bătaie. Ameninţările Rusiei cu grămădirea de trupe la marginea austro-ungurească aceeaşi foaie le aduce în combinaţiune cu cestiunea sêrbească.

Afacerea dintre Muntenegreni şi Albanezi se află încă în stadiul incertitudinei şi al înverşunărei. Pe deoparte Izzet paşa guvernatorul Albaniei superioare a raportat Porţii, că nu este în stare a împedeca sucursele înarmate, cari aleargă la liga albaneză, de oarece acolo în faptă liga guvernează. Din Prisrend se scrie, că veḑênd liga dependenţa Porţii de puterile străine, îşi îndreaptă toată nisuinţa spre o autonomie completă. Liga albaneză pregătesce un memoriu atingĕtoriu de autonomia spre care nisuiesce, cu scop de a'l transpune puterilor europene. De altă parte guvernul muntenegrean va adresa o proclamaţiune către locuitorii din districtele ce sûnt a se ocupa, ca să se păzească de ori ce resistenţă.

Guvernul României a denumit pe N. Creţulescu trimis al României la Roma. Esarcu actualul trimis de acolo este denumit în aceeaşi cualitate la Atena.

---

*) Fu împuşcat în pept.

„Cetim în „Independenţa belgică“, scrie „Românul“:

Recunoascerea suveranităţii române de către Germania, Francia şi Englitera pare a fi apropiată. Se anunciă chiar din Bucuresci, că guvernul de acolo a primit deja asigurări confidenţiale în această privinţă.

Asemenea şi cestiunea Arab-Tabia se apropie de o soluţiune favorabilă României“.

O nouă fusiune în perspectivă.

Ministeriul unguresc actual şi maioritatea camerei simţesc trebuinţa de a'şi întregì şirurile prin împreunarea elementelor parlamentare înrudite. Foile oposiţiunale vin şi respund la această dorinţă ce a transpirat prin foile guvernamentalilor cu începutul anului.

„Magyarország“ se află îndemnat a rĕspunde cel dintâiu la încercările de o fusionare nouă. El ḑice că idea guvernamentalilor asupra acestui lucru este, ca majoritatea actuală să'şi asigure domnia atragênd la sine pe deputaţii cari stau în afară de partide. După aceasta numitul organ continuă:

Între politicii serioşi a celor ce stau în afară de ori ce partidă şi între cabinetul actual, căruia i s'a întipărit caracterul şefului seu, se află furcile gaudinice. Pe sub aceste furci poţi să treci, dincolo de ele te poţi şi îmbrăţişa; „Pest. Ll.“ şi presa guvernamentală pot sĕrbătorì această faptă de scăpare în articuli de fond plinì de simţeminte: aceia însĕ cari au trecut pe sub furcile gaudinice să nu creadă că vor fi tot cei de mai nainte. Întreaga politică ce au urmat-o dênşii dela desbaterea asupra adresei, şi ni e teamă, că şi atitudinea lor în viitor sûnt condamnate în mod pregnant.

„P. Ll.“ ne împută, că „oposiţiunea întrunită urmăresce scopuri personale şi cere dela partida guvernamentală simplu abdicaţiunea. Dar care este politica personală? Care e pretensiunea abdicaţiunei simple? Acea, care voiesce să construeze clădirea întreagă esclusiv numai pe împăcarea intereselor personale şi pentru a amăgì pe cei mai slabi se împenează cu devisa sclipicioasă a omogenităţii, sau acea, care nu vrea să se învoiască cu de aceste?

Voiţi ca basa construirei să fie omogenitatea? Bine! Dară omogenitatea are un înţeles duplu. Şi interese personale se pot întemeia într'un mod omogen; se pot aduce în armonie unele cu altele şi li se poate reserva apoi respectivilor, a restabilì armonia în păreri relativ la inmediatele probleme ale ţĕrei şi la reforme. Putem fi încredinţaţi că interesul (guvernamentalilor) este a se ţinè la putere, ear concordia şi aşa e numai de o valoare secundară, numai un mijloc. Şi aceasta e omogenitate! Este omogenitatea lui „Pester Lloyd.“

Celalalt lucru este: a scì, a stabilì după o precumpĕnire cu temeiu, cum să se scoată naţiunea din prăpastia cea nespus de mare, în care au căḑut ea sub conducerea lui Coloman Tisza, spiritul constituţional, interesele materiale, situaţiunea finanţială, administraţiunea naţiunei; cum să se ridice din adêncul letargiei, indiferentismului, decadenţei morale, în care au fost aruncate „cu mână sigură“ pături mari din poporaţiune; cum să se scape de pustiul vegetării de pe o ḑi pe alta, de neadevĕrul şi lipsa de idei ce ni o arată politica guvernamentală? Ce şi cum trebue să se facă, ca să nu rătăcim într'o resignaţiune têmpitoare, ci ca politica noastră internă să se avênte la o pricepere sănĕtoasă a inmediatelor noastre interese? ca naţiunea să'şi reafle credinţa în sine şi în instituţiunile sale, ca să realiseze aceste instituţiuni în spirit adevĕrat şi constituţional; ca să înceapă cât de cu forţa a sana ruina sa economică, ca să'şi străformeze administraţiunea, întreaga sa administraţiune de stat, într'un mod corespunḑĕtor cu interesele de esistenţă şi cu trebuinţele sale: a se unì înainte de toate asupra acestui lucru şi a se împreuna pentru realisarea lui alegênd persoanele care voiesc a conlucra serios şi neînfrânte — aceasta e altă omogenitate, este omogenitatea noastră.

Să nu amestecăm aceste lucruri unul cu altul, căci — şi aceasta o spunem cu hotărîre — la un asemenea cas nu ne vom pricepe nici odată. Contra unei schimbări numai în persoane, contra unui joc al intereselor personale, ori sub ce devisă eclatantă s'ar presenta acesta, naţiunea va remânè rece şi fără încredere şi noi de asemenea.“

„Pesti Napló,“ vechiul organ deakist se esprimă asupra ideii de fusiune aşa:

Prin nimic nu s'a constatat că oposiţiunea pactează cu Coloman Tisza. Lipsesce voinţa cum au declarat nesce bărbaţi competenţi şi lipsesce ori ce motiv, pentrucă cea mai mare parte din oposiţiunea moderată a fugit de politica lui Coloman Tisza din partidul guvernamental; ca oposiţionalii să se împreune sub conducerea unui bărbat care representă tot aceeaşi politică, aceasta poate fi un lucru motivat din punctul de vedere al lui Coloman Tisza, în nici un mod însĕ din punctul de vedere al oposiţiunei. La asemenea lucruri nici nu se gândesce nimenea din oposiţiune, şi „Magyarország“ şi formulează corect întrebarea declarând ca scop al fusiunei constituirea unui guvern nou. Ţĕrei i trebue însĕ nu numai un guvern nou ci mai mult. O politică reformătoare, creatoare, bărbaţi de stat conducători, cari să aibă pricepere pentru trebuinţele ţerei şi facultatea de a le satisface. Bărbaţii de stat, făţă cu cari încrederea publică să fie intactă şi un program de guvernare, care să se cugete de o potrivă la regularea finanţelor de stat, la reforma administraţiunei cum şi la modul cum să se pună prin o politică economică ce stă în culmea situaţiunei o stavilă la serăcirea ce cresce mereu în ţară; cu un cuvênt' noi voim ca Ungaria să fie guvernată în sfêrşit aşa cum cer trebuinţele pretensiunile şi neapăratele postulate care merg, mână în mână cu viaţa statului ce se desvoaltă. Şi noi credem că boala care s'a încuibat în raporturile noastre sociale şi politice, e atât de periculoasă, regresul pe ori ce teren atât de însemnat şi problemele ce ne asteaptă atât de grele încât am corespunde foarte reu agendelor din viitoriul cel mai apropiat, dacă noi numai ne am silì să adunăm prin manopere cortesesci ordinare pe un scurt timp o maioritate nouă, care va duce apoi vre o câţi va ani s'au vre o căteva luni într'un fel oare care afacerile statului mai departe până ce ar sta locului. Credem în genere, că timpul fusiunilor şi împreunărilor măestrite a trecut Esperienţele de până acum nu mai pot amăgì pe nimenea să reînnoiască aceste esperimente şi dacă se va afla un asemenea erou, se poate preḑice că planul nu i va succede şi numai şi va perde vremea. Acea ce avem dinaintea ochilor nostri, nu este fusiunea din scopuri personale ci împreunarea pe o basă comună de principiu.

Desbaterea bugetară e la uşă. Casa de jos şi de sus numĕră de membri ai sei pe toţi (?), cari pot să aibă pretensiune la o însemnătate politică. Desbaterea bugetară se întinde asupra tuturor detaiurilor din viaţa de stat şi cei ce simţesc în sine puterea de a lua cârma corabiei statului în această vreme grea, vor avè sperăm şi simţul de datorinţă, de a desfăşura înaintea ţĕrei ideile şi planurile lor şi a desvĕlì stindardul, sub care să se poată împreuna partidele pe o basă de principiu.“

„N. P. Journal“ ḑice asupra fusiunei:

Ţara nu are cel mai mic înteres, dacă ministrii sei îi chiamă aşa sau aşa şi dacă dênşii s'au folosit de devisa de partidă a unei sau altei fracţiuni pentru a'şi elupta oficiuri şi dignităţi. Ţara, această ţară greu cercată, care sângeră din o sută de răni, asteaptă fapte. Trebuie să înceapă o ordine nouă mai bună în lucruri. Toate celelalte încercări ne-ar duce numai acolo, că unele puteri şi talente tinere nefolosite s'ar dărăpenă răpede. Milioanele care 'şi-au dat voturile contra stărilor esistente, n'au interesul ca din şirurile representanţilor de un simţemênt cu dênşii să se creeze unii ministri. Încurcătura ce s'ar produce în consciinţa poporaţiunei prin o asemenea apostasie a representanţilor sei, ar fi funestă şi necalculabilă. Ea ar sguduì până în fund credinţa în parlamentarism. Actul de sinucidere din partea oposiţiunei moderate ar trebuì să ducă prin consecuenţă la o representare a oposiţiunei estreme de stat, într'o mĕsură, care ar periclita esistenţa păcii şi a ordinei legitime în stat.“

Unde vom ajunge.

Bodesci 25 Decemvre.

După 10 ani, vin a scrie sub acest titlu încă odată.

Când pe la anul 1865 comitatul Zarandului favorit de noroc ajunsese în cea mai înfloritoare stare, în culmea puterei şi a mărirei, înţeleg: conform timpului şi împregiurărilor; pe atunci şi eu ca om nou am întrat în concertul vieţei publice.

Era superb a fi Zarandean, şi mulţi ne invidiau soartea.

Să ne înţelegem însĕ.

Un ţinut mai sĕrac de inteligenţă pe de o parte, cu un popor mai bun, mai blând şi mai moral, pe de altă parte ca şi comitatul Zarandului cu greu se va fi âflând pe faţa pămêntului.

Afară de preoţi, invĕţători şi alţi cărturari, a căror toată sciinţa şi cultura stă din „Ciaslov, Psaltire, Alesandria, Esop şi Leonat, şi afară de cărţile necesare la oficiu.

O inteligenţă însĕ mai luminată de cât aceasta pentru acest popor atât de simplu nici nu era acomodată ba ar fi fost periculoasă, după cum aceasta s'au dovedit mai târḑiu. Aceasta o susţin nu pentru că doară aşi fi în contra inteligenţei ori cât de numeroasă şi ori cât de luminată, ci numai pentru că prefer o inteligenţă ori cât de simplă dar carea conduce poporul la bine şi fericire, în locul unei inteligenţe fie cât de luminată, carea înpinge poporul la ruină şi miserie.

Când îmi aduc aminte de poporul comitatului Zarandului şi de simpla lui inteligenţă de mai nainte, purure a mi se revoacă în memorie anticele timpuri când cei simpli şi ne însemnaţi apostoli cu toată simplicitatea lor fură în stare a schimba faţa lumei.

Popor şi inteligenţă cu cât mai simpli, cu atât mai nevinovaţi, şi unul şi altul nu sciau şi n'aveau alt scop de cât binele şi fericirea reciprocă.

Într'ast fel de stare se aflà comitatul Zarandului pe la anul 1865. Repet: când pe la anul 1865 comitatul Zarandului ajunsese într'o stare atât de favorabilă încât dela cel mai de jos împiegat până la cel mai mare erau toţi Români, şi încă de cei verḑi.

Începutul ne măgulia cu mari speranţe.

Acesti funcţionari, noua inteligenţă şi apostoli moderni spre a câştiga inima şi încrederea oarbă a poporului şi a simplei lui inteligenţe de până aci, îşi înaugurară romanismul şi naţionalismul inconparabil prin revocarea cât mai deasă în memoria poporului a persecuţiunilor barbare ale Ungurilor contra Românilor odinioară, a căror nefericire se aruncă toată asupra Ungurilor. De acì apoi escitarea dispreţului şi a urei fanatice şi necondiţionate a Românilor contra Ungurilor! Afară de aceasta: discursuri şi planuri la toate ocasiunile cari de cari mai entusiastice şi mai procopsite în interesul binelui şi fericirei poporului, şi cea mai crêncenă oposiţiune guvernului.

Astfel amăgit poporul credea că împĕrăţia lui Dumneḑeu s'a coborît la noi pre pământ şi că preste scurt vom ajunge în sinul lui Avram.

Vestea ni se dusese preste mări şi ţĕri, şi lumea credea că mai voinici ca şi Zarandenii nu se află pe faţa pămêntului, ear pe guvern îl luase frica, că aceşti nesdraveni vor resturna statul lor potent unguresc, şi pe ruinile lui va cresce şi înflorì „Daco-România“!

Pe când de o parte guvernul asemenea împeratului Nero de odinioară ne scrisese în cartea perḑĕrei, pe atunci de altă parte să vedem ce mai făceau Zarandenii nostrii?

În privinţa înaintărei şi înflorirei stărei spirituale a poporului făcură minuni, căci scoalele prin comune rĕsăriau ca ciupercile fie cât de primitive. Se dedeau porunci strajnice pentru ale ridica din pulvere la înălţimea şi sublimitatea misiunei lor, şi pentru umblarea regulată a pruncilor la scoală, cum şi pentru pedepsirea părinţilor ce nu 'şi-ar trimite pruncii regulat la scoală şi pentru încoronarea opului măreţ puseră la cale înfiinţarea gimnasiului din Brad.

Nimic numai era de dorit!

In privinţa moralisărei poporului încă aduceau la decisiuni prin adunările comitatense, conform cărora în Dumineci şi serbători precum şi în ḑilele de lucru poporul era oprit sub aspră pedeapsă dela crâcîmă şi câte şi mai câte de aceste!

De esecutarea lor însĕ pe nime nu'l mai durea capul în veci, şi aşa toată sfara cea mare a Zarandenilor se reducea la vorbe şi planuri mari şi frumoase, goale înse! Totul se reducea în realitate la mijloace de câstig mârşav!

Pentru înbunătăţirea stărei materiale a poporului numai s'a făcut ce-va în realitate?

Justiţia se vindea la licitaţiune, şi fără mită omul numai putè face un pas. Procesele ajunseră în mânile advocaţilor, cari profitând de simplicitatea şi încrederea poporului şi favoriţi de amiciţia şi fraternitatea judecătorilor ajunseră cea mai fatală plagă asupra poporului.

Pentru 50—100 fl. dintr'un proces se făcea 300—500 fl. sau fie şi mai puţin uneori. Se esecutau şi vindeau apoi cu licitaţiunea averi de 2—3 mii fl. şi mai mult, câte cu 1—5—10 fl.

Poporul orb încreḑut în apostolii lui, nepăţit ţinea de glumă şi credea că în fine acei vampiri îşi vor trage pretensiunea din atâta avere şi ceealaltă li o vor lăsa-o, de oarece atari pretinşi părinţi binevoitori ai poporului, nici nu puteau procede altcum!

Se înşela amar, căci încrederea le era resplătită cu ingratitudine şi vandalism.

Dacă nefericita victimă ajungea a'şi mai agonisì ceva cu cruntă sudoare, acei apostoli mari stau la pândă, şi ca fearĕle cele sĕlbatece, asemenea tigrului însetat de sânge omenesc, se aruncau cu continuarea esecuţiunei asupra nefericitei victime, despoind-o până la os, şi din care jafuri nici măcar spesele nu se acoperiau, ear datoria tot remânea, şi era cineva în stare a sătura atari locuste, poate numai cu fabuloasele comori ale lui Darie, ear în lipsa acestora poporul ajunse pradă furiei selbatece, locustelor nesaţioase.

Aşa astăḑi, aşa mâne. Aşa cu unul, aşa cu altul, până ce ajunserăm la o pustiire vandalică.

Dacă apoi întrebam şi reflectam pre cei apostoli, că în de aceste stă romanismul şi naţionalismul d-lor, şi că astfel cred d-lor a ferici poporul şi naţiunea română? — ei respundeau că aşa ceva e în interesul poporului, căci se vor învěţa şi vor căpěta minte, de altcum ei nu fac nimic afară de lege!!

Da, da, li se respundea, decât apoi smulgeţivě mai ântâiu inimile din pept, şi nu mai prostituiţi numele de Români şi binevoitori ai poporului şi naţiunei. E drept că faceţi tot şi numai după lege, voi profitaţi însě de beneficiile legei şi faceţi din ele nisce apucături păgubitoare, căci legea n'a presupus că se va abusa de favorul ei, şi că va avè de lucru cu astfel de oameni. Apoi legea nu vě silesce a nu vě îndestulì pentru 50—100—200 fl. cu 3—4 mii de fl. Poporul ţine la drept, şi voi vě folosiţi de câte apucături spurcate de toate, ba aveţi obrăsnicia a'i spune verde că, misiunea şi scopul vostru este a câştiga procesul cu ori ce preţ drept sau nu, nu vě privesce!

Aşa astăḑi, aşa mâne, aşa mereu, până ce în fine fericitul popor de odinioară al comitatului Zarand, ajunse pradă acestor feară crunte, şi în scurt totul ajunse un mormênt plin de oase goale, plin de schelete, cadavre, ruine şi miserie. Şi nu era cine să dea alarm, nu era, căci cine putea nu cuteza, căci era vai de el apoi: ceialalţi erau înnodaţi unii cu alţii şi deschilinite consideraţiuni 'i ţineau în frêu. Astfel pe când lumea credea, că în comitatul Zarandului e ca şi în sinul lui Avram, aici mugiau ţipete şi vaete.

Poporul din ce în ce a perdut încrederea în faimoşii lui apostoli, ba începu a'i urî tot mai mult, ḑicênd: „bine a ḑis cine a ḑis: să te ferească Dḑeu de domni de român"!

Eată la ce tristă convingere ajunse poporul! şi pentru cei rěi, condamnă şi pe cei buni din toată lumea. Poporul aştepta să scape de Români. Vină în locul lor Tatari, tot nu vor fi mai rěi, îşi ḑicea!

Dar Zarandenii nostri mergeau mereu pe calea apucată. Şi pentru a ţinè în frêu poporul, formară o bandă cu un vătav şi mai nisce sub-vătavi în frunte. Acestia îşi subordinară apoi pe cea simplă inteligenţă, ear aceasta poporul. Era o comedie de mamelucism, de unde trebuia să lipsească ori ce consciinţă, convingere şi demnitate omenească. Trebuiau să asculte şi să joace după comandă, — şi pentru a seduce opiniunea publică ai nostri nu se sfiau a asurḑì ḑiuaristica şi publicul mare cu absurdităţi ca: „O învingere glorioasă la alegerea de deputat, — o şedinţă memorabilă a representanţei comitatense" etc. ei tot meritul şi'l aflau acì, şi apoi oare nu era minune când preste 2000 de alegětori români, cu puterea şi influenţa oficială în mână, în faţa celor 50—60 de alegětori străini la alegerea deputaţilor, precum în adunările representanţei comitatense Românii în asemenea posiţiune favorabilă, pururea eşiau învingětori?

Era anul 1870 pe când comitatul Zarandului se afla tot în starea favorabilă de mai nainte, şi pe când la atare catastrofă nime nici nu cugeta. Pe atunci eu însě mě ocupam cu compunerea unui discurs funebral „la mormêntul comitatului Zarand."

Deşì nu sciam şi nu eram positiv convins, aveam însě o presimţire fatală despre o catastrofă, după cum cu mult mai nainte, din pruncie chiar, aveam presimţirile obscure şi fatale cari mai apoi încă toate se realisară.

Plin de mâhnire şi întristare am cercat a o întoarce din calea fatală, mai cu buna, mai cu reaua, şi în tot modul, fără resultat însě.

Pe când eu am părăsit aceasta partidă, totodată m'a părăsit şi ea, şi ca mai potentă m'a esilat de pretutindenea, a încercat a'mi înfunda pumnul în gură, şi m'a luat la cele mai crude persecuţiuni şi torture, ce numai au putut inventa intriga şi rěutatea omenească. Şi fiindcă ai nostri se genau a mě tortura pe faţă, m'au vêndut străinilor cari aflară acum ocasiunea a'şi rěsbuna contra mea pentru atitudinea de mai nainte.

Astfel ajunseiu între Scyla şi Carybde!

Vinovat sau nu, eu me consolam în curăţenia inimei mele şi suferiam cu resignaţiune. Bucuros îmi recunosceam micimea şi neînsemnătatea, bucuros primiam epitetul de „depravat şi nemernic" în locul „bravului de mai nainte"; bucuros suferiam esiliul şi dispreţul tuturor, numai să vrea a vedè, că golul meu este suplinit prin altul dacă nu mai bun, fie şi mai reu! Dar eu nu'mi mai puteam lua ochii plini de lacrimi, şi cugetarea mea, ḑiua noaptea, nu o puteam abate dela crucificarea sântei noastre cause şi dela calea fatală, pe care o vedeam mergênd.

Astfel pela anul 1870 am scris un articlu în „Albina" de pe atunci intitulat: „Unde vom ajunge"?

Am arětat cu degetul vermele ce rodea la răděcina comitatului Zarandului, am tras atenţiunea asupra periclului ce ne amenința şi voiam solvarea.

Scriam dela inimă, scriam cu sânge, şi întrebam că în cas contrar unde vom ajunge?

O droae de argaţi armaţi cu ciomege şi furci de fer au năvălit asupra mea ḑicênd, că eu minţesc şi că grăesc hulă.

Am cercat a'i combate şi convinge, dar mi s'au denegat locul şi armele de apěrare egală, a trebuit de silă să capitulez bucuros.

Părăsit şi isolat de toată lumea persecuţiunile şi maltratările se continuau cu toată furia contra mea, căci ai nostri astfel cugetau a pune pumnul în gura celor ce nu'şi caută de treabă, ci le tulbură apa, de nu pot pescuì după plac! Astfel voiau a'şi asigura şi întărì adoraţiunea mamelucilor între cari singuri se sforţau a strălucì asemenea unui soare splendid şi măreţ în mijlocul unui castel întunecos, şi în giurul unor spirite negre, de o aparenţă fantastică în Zarea roşetecă a unui soare apunênd. Astfel comitatul Zarandului se apropia de cădere, de demolaţiune, şi abia se mai ţinea pe picioare; Când eaca pe asceptare vine guvernul, şi creḑênd că îşi resbună asupra Zarandenilor, le face poate mai mult bine prin punerea capětului la durerile şi chinurile în cari se svârcolia şi de alt cum comitatul Zarandului, în agonia morţii şi prin o uşoară lovitură îl sterge dintre cei vii în anul domnului 1876.

Se apropie 4 ani de când aşaḑară comitatul Zarandului fuse sters dintre cei vii.

Moartea comitatului Zarandului deşì ne dorită de nime, o plânsěră cu lacrămi causată prin ungerea cu aiu la ochi, a cei ce'şi perdură modul de subsistenţă şi terenul vênatului abundant şi gras. Plânsul lor însě fu foarte scurt, şi dintre atâţa adoratori de odinioară nu se aflară nici măcar atâţia marinimoşi să'i facă o înmormêntare de ceva dai doamne şi să'i pună o cruciuliţă fie cât de simplă la cap. Se înprăsciară ca şi pulverea de vênt, eară câţi mai remaseră se traseră în gaurele şerpilor, ciuliră din urechi şi amuţiră ca pescii şi numai din când în când pe furiş se aruncă asupra nefericitei lor mame spre a o asasina şi jungia cu înseşi mânile lor, sub pretecstul nefast, de a'i aduce încă servitiu.

Cu un picior sûntem deja în mormênt.

Un verme periculos, şi tot mai periculos roade mereu la raděcina corpului nostru, ce saměnă mai mult unui schelet. Vedem cum vestejim pe ḑi ce merge şi prăpăstia stă deschisă înaintea noastră. O catastrofă şi mai fatală ne amenință, de nu ne vom deştepta până ce mai avem nescari puteri; de vom mai tăinuì boalele şi ranele de cari suferim; de nu vom cerca mijloacele salvatoare cu puteri încordate până la estrem, cu voinţă şi energie estraordinară; de nu vom lăsa pasiunile, cetele şi urele personale şi de nu ne vom lupta împreună la evitarea periclului, înşine ne am sinucis, şi atunci responsibilitatea cardă asupra celor vinovaţi.

În ajunul unei catastrofe ameninţătoare 'mi reapuc lira părăsită spre a mai cânta odată fraţilor mei trista piesă: Unde vom ajunge? Dacă ne a mai remas un loc de scăpare acela este „biserica şi scoala".

Aceste unice asile de salvare în timpuri furtunoase, încă sûnt neglese şi părăsite, se demolează mereu din a căror sfărmături am început a ne clădì casele noastre. Din vasele şi comorile lor a face speculă şi jaf.

Sub impresiunea unei dureri sfăşietoare depun peana astădată, reservêndu'mi a revenì cât mai curênd cu continuarea umilului şi moderatului meu aperat, purces din o adevěrată sinceritate şi bună voinţă.

La revedere dar*)

Nicolau Butariu, m./p.
preot.

Varietăţi.

* (În ḑiua de anul nou), au felicitat pe Escel. Sa Preasânţitul archiepp şi metropolit Miron **Romanul** sub conducerea P. archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Nicolae **Popea**, membrii consistoriului archidiecesan, corpul profesorilor institutului Andreian şi mai mulţi din inteligenţa română din Sibiiu în corpore. — Îndată după aceasta membrii consistoriului archidiecesan şi din inteligenţa română au felicitat de anul nou în corpore pe P. archimandrit şi vicariu archieppesc sub conducerea P. protosincel Il. **Puşcariu**.

* (Consul general român în Budapesta) este numit D. **Voinescu**, precum anunţă „L'Indépendance roumaine." Tot foaia aceasta aduce scirea, că D. **Spiro** este numit cancelariu al consulatului general român din capitala Ungariei.

* (Mulţămită publică). Subscrisul ca preşedintele comitetului parochial al s. biserici gr. or. din opidul montan **Roşia** pătruns de simţul de recunoscinţă si profundă mulţămită faţă cu doi mecenaţi şi bine meritaţi barbaţi ai naţiunei şi bisericei noastre, pentru unele fapte marinimoase şi demne de imitat sevêrşite de stimatul domn Simion Henzel primar curator al bisericei noastre şi mult stimatul domn medic Simion Caian în favorul bisericei noastre şi adecă: d. primar curatorul Simion Henzel pre lângă alte multe binefaceri věḑênd necesitatea procurărei a unui clopot nou în locul celui vechiu (spart) la iniţiativa d-sale s'a věrsat un clopot frumos în mărime şi greutate de 9 centenare pentru care singur d-sa pre lângă alte spese mai mărunte a jertfit 400 fl. v. ear apoi în 6 Decemvre a. c. ne surprinsă şi mult stimatul d. medic, barbat binemeritat al bisericei noastre donând s. maicei noastre biserici o Icoană prea frumoasă „a Sântului Nicolae" în valoare de 30 fl. v. a. pre lângă alte spese.

Deci subscrisul neputênd trece cu vederea zelul şi bunăvoinţa acestor bărbaţi binemeritaţi ai bisericei noastre pentru mai multe jertfe, dar în specie pentru faptele aceste marinimoase sus amintite îmi ţin de cea mai sântă datorinţă a le esprima în public cea mai profundă recunoscinţă şi mulţămită asigurându'i că prin asemene fapte au ridicat în inimile noastre un viu monument, încât nu se vor putè sterge din inimile noastre niciodată ci acele vor îndemna şi pre alţi crestini la asemenea fapte marinimoase.

Nicolau Mestecan m. p.
par. gr. or. în Roşia de munte.

* (Clubul tinerimei din Bucuresci) a subscris suma de 500 lei, pentru inundaţii Români din Transilvania „Alegětorul"

* (Album macedo-român). Cetim în „Binele Public": „Societatea de cultură macedo-română pentru ajungerea cât mai repede a scopului nobil şi naţional ce urmăresce, a decis publicarea unui album mocedo-român, care, ca şi albumul Paris-Murcia, se servească a stringe bani pentru a scăpa cât mai curênd pe un popor de aproape douě milioane de fraţi de inundarea desnaţionălisărei după cum albumul parisian strinse bani pentru repararea perderilor suferite de douě provincii spaniole bântuite de înnec. Omul simte o adevěrată mângâiere sufletească věḑênd, că apare pe orizontul lumii românesci o ideiă cu scopuri înalte şi oneste. De aceea urăm întreprinderei societăţei de cultură macedo-române succesul strălucit pe care sûntem siguri că 'l va avè.
Numita societate face apel la scriitori pentru a concura la facerea acestui album şi la toţi Românii pentru a'şi procura acel album: să'i respundem toţi la apelul ei."

* *(2000 Pomi nobili)* sûnt spre vênḑare la **Nicolau Avram** învěţătoriu în **Totvaradia**, cttul Arad, posta şi staţiunea călei ferate în **Soborşin**; şi adecă: meri 15 soiuri, — peri 10 s. — cireşi 6 s. — pruni 6 s. — caisini 4 s. **preţul unuia** 20 cr. v. a. Tot soiurile cele mai bune şi mai fine.

* (Sěměnţiari de 2—3 ani frumoşi): 1000 frăgari (dudi) suta cu 60 cr. — 1000 Prunus-mahaleb (foarte buni de trupini la cireşi) suta cu 1 fl. 50 cr. — 500 pruni, suta cu 80 cr. — 30 bucăţi Periploca graeca (o plantă frumoasă suitoare) à 20 cr. Comande se primesc pe lângă trimiterea de jumětate preţ, fiindcă la calea ferată numai francaţi se primesc. Comandele ar fi bine să se facă cât de curênd. Espedările vor urma de loc ce va permite timpul, în ordul cum a intrat comandele.

* (Un proces rar). Cultura din Pitesci narează sub acest titlu următoriul fapt nedemn, ce s'a comis de către un membru al biroului din acel oraş:

„Un comerciant a dat anii trecuţi la un croitor o haină spre reparare uitând în posonariul acestei haine o poliţă, pe care o dedese unei alte persoane, dar pe care o achitase. Croitorul găsind acea poliţă o arată unei adoua persoană care şi această o arată membrului biroului în cestiune, care în înţelegere cu a doua persoană trecu numele seu în locul deschis al poliţei.

„Peste puţine ḑile, posesorul acestei poliţe este chiemat în judecată pentru a plătì suma de o mie lei şi condamnat de judele de pace. Condamnatul face apel la tribunal, unde afacerea luând o altă schimbare se trămite judelui de instrucție, care descoperind secretul afacerei, a depus la temniță pe cei culpabili de o asemenea escrocherie. În ḑiua de 21 curent, fiind ḑiua de înfățișare, tribunalul condeamnă pe membrul biroului și pe complicele seu la Sluni închisoare, și pre croitor la trei luni.“

---

*) Am dat loc celor de mai sus cu toate că nu ne vine a crede ad litteram toate cele ce se cuprind în articul, cu gândul că şi dacă autorul pune degetul pe rane şi mai mici decum le vede dênsul, date publicităţii, să aibă ocasiune de a se vindeca. Red.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 14 Ianuarie n. Comisiunea diplomatică din delegațiunea ungurească a votat creditul suplementar pentru spriginirea fugarilor bosniaci, pe lângă condițiunea, că ministrul de esterne, în numele guvernului, să promită în plenul delegațiunei, că guvernul central, cu privire la fugarii bosniaci, nu va mai pretinde altă sumă, și mai departe, că în raport să se enuncie, că repatriarea este definitiv terminată.

„Pol. Cor.“ raportează din Niș: După recepțiunea de eri de anul nou, principele, în ținută mare și cu suită, a cercetat pe ministrul Ristici si ’i-a ḑis: „Am venit să’ți gratulez de anul nou și cu ocasiunea aceasta să te asigur de bunăvoința mea, esprimându’ți deplina mea îndestulire și recunoscință pentru activitatea dtale de pănă acum. Păstrează și pe viitoriu acelaşi amor cătră activitate, lucră și mai departe cu aceeași energie spre binele patriei.“ Acestei visite princiare i se atribue caracter demonstrativ. Faimele despre turburări în Semendria și la Javor sûnt neîntemeiate.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

῾Ερευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(9 Urmare).

B. *Evangelia după Marcu.*

(Urmare).

Această arĕtare a Dumneḑeirei o dovedesce Evangelistul în modul cel mai nemăestrit, dar cu atât mai împunĕtoriu, mai captivătoriu, facênd și asupra noastră impresiunea de grabnic cuceritoriu.

Fără să raporteze ceva despre pruncia lui Iisus ni-l presentează ca pre o Dumneḑeire, ce a apărut pe nesciute, în mod misterios. El ne conduce de a dreptul la activitatea lui Iisus, arĕtându-ne cum vindecă bolnavii, alungă demonii, și învie morți. Evangelistul nu ne espune învĕțături de ale lui Iisus (și în această privință a avut drept Papias l. c.) [1], ci un lung șir de tablouri, ce cuprind fapte, cari ne atrag atențiunea, ne răpesc.

În aceste tablouri de fapte, cari se succed răpede, vedem pe Iisus predat cu totul devotamentului seu.

Spre alinarea suferințelor omenimei el se consumă în activitatea sa, vindecând, făcênd minuni, alungând demonii.

Nici o Evangelie nu ne descrie cu colori așa de vii ca această Evangelie devotamentul cu care Iisus se pune la disposiția nefericitei omenimi. El n’are timp de repaus nici ca să mânânce pâne. [2] Așa este El de devotat activității sale, în cât odată învĕțăceii sĕi cred că’și easă din fire, și cearcă să’l scoată cu puterea din mijlocul mulțimei indesuite. [3]

Spre ajutarea omenimei lui îi stau la disposiție puterile ceriului și i se pleacă spiritele infernului. În nici o Evangelie nu ocur atâtea demonologii, ca în aceasta. Evangelistul prin aceste demonologii, copiate din faptele lui Iisus, voesce să arete, că puterile ceriului sau concentrat în acest Dumneḑeu, spre a alunga reul, de carele sufere omenimea, puterile iadului, cari se încuibaseră pe pămênt.

Ear modul espunerei sale conține oare care vehemență, nerăbdare, amesurat grabnicului cuceritoriu, consciu de slăbiciunea celui pe care voesce a și’l supune. Dovadă este, prelângă graba, cu carea trece preste învĕțături la fapte, deasa repețire a frasei: *καὶ ἐυδέως* — și îndată [4]).

Precum se vede, cuprinsul Evangeliei ne dovedesce că ea este scrisă pentru păgâni, ca prima treaptă a propoveduirei evangelice.

Dar nu numai cuprinsul în marele ne dovedesce aceasta. Dovadă că ea este scrisă pentru păgâni, și încă pentru Romani ne dă:

a) mulțimea de cuvinte latine grecisate, ca *κεντόριον*-centurio [5]) în loc de *ἑκατοντάρχης*; — *κοδράντης*-quadrans [6]) ca esplicare a terminului *λέπτον*; — *δηνάριον*-denarius [7]) în loc de *δραχμή*; — *πραιτώριον*-praetorium [8]), *σπεκουλάτωρ* — speculator [9]) ș. a.

b) esplicarea cuvintelor aramaice, ca *Βοανεργές* — (bene-hareges) [10]), *ταλιθά κοῦμι* — (siro. evr. talita cumi) [11]), *κορβᾶν* (corban, siric corbana) [12]), *γεέννα* (ghe henna) [13]), *Βαρτίμαιος* (Bar-Timai) [14]), *Ἄββα* (ab. chald. abba) [15]), *Γολγοθᾶ* (gulgoleth) [16]), *Ἐλωΐ, ἐλωΐ λάμμα σαβαχθανί* (sir. eloí, doí lamma șebahtaní) [17]).

c) descrierea datinelor jidovesci, care numai pentru păgâni putea fi de interes, ca spălarea mânilor înainte de mâncare [18]), și jertfirea pascelor [19]).

Din aceste se vede lămurit, că Evangelia e scrisă pentru păgâni (contra scoalei de Tübingen), cu scop de a’i câștiga pentru crestinism. Aceasta s’a putut întêmpla în epoca primă a predicei Evangeliei între păgâni, în timpul activităței sau nemijlocit după activitatea petrinică și înainte de activitatea sau pre la începutul activităței paulinice, prin urmare la tot casul înainte de anul 50. După Eusebiu [20]) anul scrierei acesteia este 43 după Christos [21]). Ceialalți scriitori pun redactarea acestei scrieri ceva mai târḑiu, fără însĕ a precisa anul, și și întru aceasta diferind între sine.

(Va urma.)

---

[1] Nu voiu să ḑic că în această Evangelie învĕțăturile ar lipsì cu totul. Cuvêntările lui Isus dispar față cu enararea faptelor, și întru cât sûnt reproduse, sûnt intercalate în ramii faptelor (1, 21. seq. 2, 8. seq. 13 etc.)

[2] 3, 20. 6, 31.

[3] 3, 21.

[4] 1, 10. 12. 18. 20. 21. 28. 29. 2, 8. 12. ș. a.

[5] 15, 39. 44. 45.

[6] 12, 42.

[7] 6, 37. 14, 5.

[8] 15, 16.

[9] 6, 27.

[10] 3, 17. — fii tunetului.

[11] 5, 41 — fecioară scoală.

[12] 7, 11 — dar (pentru altariu).

[13] 7, 43. verbal, de la ghe hinnom s. ghe Ben. Hinnom: valea hinnom s. valea fiiului lui Hinnom, figurat: iad-focul nestins.

[14] 10, 46 — fiiul lui Timeu (Bar=fiiu).

[15] 14, 36.

[16] 15, 22 — locul căpățînilor.

[17] 15, 34. D-ḑeul meu, D-ḑeul meu, pentru ce m’ai lăsat.

[18] 7, 2—4.

[19] 14, 12.

[20] Chron. ad a. III. Claudii.

[21] confer și Reithmayer F. X. Einleitung in die kanonischen Bücher des Neuen Bundes, Freiburg 1852 pg. 385.

Lista

contribuirilor pentru inundații Români din Transilvania și Ungaria pusă în cerculațiune de redacțiunea „Telegrafului Roman.“

(Urmare)

Ioan de Preda adv. 1 fl., Dr. N. Olariu adv. 1 fl., Ioachim Nădășan 1 fl., Dr. D. P. Barcian 1 fl.,

Economic.

Făgăraș, 9 Ianuarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.50—9.50; grâu sĕcăreț fl. 7—7.50; sĕcară fl. 4.20—4.50; orḑ 4—4.20; ovĕs fl. 2.60—2.80; cucuruz fl. 3.90—4.20; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 10—11.—; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—.7; crumpene fl. 1.20—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—76; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 36—38; unsoare fl 56—57; cânepă fl. 32—40.; sĕmênță de in fl. — ———; sĕpun fl —; fên fl. 1.80—220; spirt pro grad 10—11½ cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de vițĕl — cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 24 cr.; oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte rĕu cercetat. Bucate au fost puține.

Budapesta, 10 Ian. n. în sĕptĕmâna trecută împregiurările timpului fură mai mult normale. Deși peste noapte se arĕtau geruri mai mici, totuși preste tot luând vremea a fost moale, aerul lin și temperatura de peste ḑi între + 6° și + 2° R. Umetul de mai înainte a înfluințat, de sĕmĕnăturile au început a resufla bine, drumurile prin unele vênturi din sĕptĕmâna trecută au început a se sbicì și a se îndrepta încât de present earăși sûnt bune. Economii au nădejde, că în acest an vom primì o primăvară timpurie. Aceste împregiurări mai favorabilă au înfluințat tare asupra negoțului tuturor articlelor. Bucatele in cuantități mănoare au avut trecere mai vie cu prețuri mai bune. Așa notăm în special:

Grâul la 80,000 m. m. a trecut cu fl. 14—14.75; sĕcară la 2000 m. m. cu fl. 9.70—10; orz la 5000 m. m. cu fl. 9 25; ovĕs la 3000 m. m. cu fl. 7.75; cucuruz la 30,000 m. m. cu fl. 7.60—7.75; făina încă a trecut mai bine, cu deosebire din partea consumenților interni. Păstăioasele din contra a avut căutare mai slabă. Și adecă: mazerea cu fl. 12—15; fasolea cu fl. 9—11.50; lintea cu fl. 12; mălaiul cu fl. 7—13.25; sĕmênța de in cu fl. 13 50—14; sĕmênța de cânepă cu fl. 10; lânile cu fl. 60—61 per 56 chilograme

Porcii de astădată n’au avut trerea de mai înainte. Dintre cei 54.780 din têrg au fost din Ungaria de jos 6990, din România 510 și din Ardeal 120 capete; slănina fu vêndută cu fl. 47—49; sĕul cu fl. 47—48; spirtul *en gros* cu fl. 35; *en detail* cu fl. 36—38.50 per 10,000 litre %. cartofii cu fl. 3.50—4.50;

Peile a’au prea trecut. Cele de oaie din Bănat și Ardeal cu fl. 135—155; cele de miel cu fl. 70—85; cele de capră cu fl. 140—165 (per 102 dărabe); cele de bou din Bănat cu fl. 130—135; din Ardeal cu fl. 135—145; cele de cal cu fl. 9—10.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 12 Febr. imob. Sofiei Orth în Bistrița (trib.); în 10 Febr. imob. lui Michail Somogy și Agnes Gazda în Székelyhid (judec. cerc.); în 5 Febr. și 5 Martie imob. lui George și Maria Schnell în Turnișor (trib. Sibiiu); în 31 Ian. și 2 martie imob. Reginei Opitz în Sighișuara (judec. cerc.); în 12 Febr. și 15 Martie imob. lui Alecsandru Nagy în Cătana; în 20 Ian. imob. lui Teodor Crișan în Mărișel (trib. Cluj); în 16 Ian. imob. lui George Reus în Mercurea (trib. Sibiiu); în 31 Ian. și 2 Martie imob. lui Ernest Reindl în Călvaser (judec. cerc. Mediaș); în 30 Aprilie și 30 Maiu imob. d-nei Beatrice Schittengraber născută Lechner în Hunedoara (trib. Deva); în 16 Ian. imob. lui Ioan Bercsan și soți în Chendermal; în 16 Ian. imob. lui Ioan Murĕșan în Chendermal (judec. cerc. Huedin); în 6 Febr. și 9 Martie imob. lui Nicolau Demian și soției sale în Turda (trib.): în 19 Ian. imob. Evei Herschkovits in Mediaș (judec. cerc.); în 9 Febr. și 10 Martie imob. lui Iacob și Lupu lui Nechită și copiilor lui în Stoiceni (trib. Dej); în 27 Febr. și 27 Martie imob. lui George Opreicscu și soți în Tișchinț; în 20 Febr. și 20 Martie imob. lui Nicolau Bagyu în Balomir în 21 Febr. și 24 Martie imob. lui Ilie și Nicolae Herlea în Vinerea, în 28 Ian. și 28 Febr. imob. lui Avram Boncza în Balomir (trib. Deva); în 3 Martie și 2 Aprilie imob. contelui Adam Vas și soției sale în Țeghe (judec. cerc. Gherla); în 25 Febr. și 30 Martie imob. d-nei Raveca Gabor în Voila (judec. cerc. Făgăraș).

Posta Redacțiunei.

D-lui Paul Muntean, Vermeș: Rugarea D-Tale este primită.

Bursa de Viena și Pesta

din 13 Ianuarie n.

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	98.05	98.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	77.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	90.75	91.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	75.50	79.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	116.—	116.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	88.—	89.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	87.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	86.50	88.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	86.50
Obligațiuni urbariale transilvane .	86.25	86.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	90.—	89.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	69.95	70.—
Datoria de stat în argint . . .	71.10	71.—
Renta de aur austriacă	82.70	82.50
Sorți de stat dela 1860 . . .	131.40	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	830.—	837.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	290.—	290.—
Acțiuni de credit austr. . . .	209.50	270.—
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	109.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.48
Napoleon	9.33½	9.32
100 marce nemțesci	57.85	57.85
London (pe polița de trei luni) .	117.—	116.90

Nr. 165. 2—3

CONCURS.

Pe basa înaltei ordinațiuni consistorială Nr. 3132. B. 1879 pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III Mur. Decea, ppresbiteratul Turdei inferioare se escrie concurs cu terminul pănă la 2 Februarie 1880.

Emolumentele sùnt:

1. Casă parochială cu 2 încăperi, culină în mijloc și grădină de legumi.
2. 5 Iugere, 1496 °□, parte arătură, parte fênaț, folosirea cimiteriului, și soarte întreagă în pădurea comunală.
3. De toată casa o felderă cucuruz sfărmat (a 16 cupe) și o ḑi de lucru.
4. Stola usuată.

Doritorii de a ocupa această stațiune preoțească au de a’și așterne suplicile instruite conform prescriselor din „Statutul organic“ și a disposițiunilor sinodale archidiecesane provisorice din a. 1873“, — pănă la terminul de mai sus, oficiului ppresbiteral în Aghêrbiçiu, u. p. Gyéres-Szt. Kiraly.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Aghêrbiçiu, 21 Decemvre 1879.

Simeon Pop Moldovan m. p.
protopresbiter.

Nr. 10/1880. 3—3

Pertractare de oferte.

Pentru asigurarea recerinței de 1024 metrii cubici de lemne de ars pentru restimpul de 1880/81 se va ținé în 29 Ianuarie a. c. o pertractare de oferte în cancelaria administrativă a subsemnatului Morotrophiu reg. ung. unde se află condițiunile de licitațiune, și se pot cetí ori când pănă la acest termin în oarele oficioase de ante ameaḑi.

Ofertele în scris, conform legei timbrate și îngreunate cu 200 fl. vadiu, sûnt a se preda în ḑiua numită pănă la 11 oare ante ameaḑi cu lămurita descriere a cuantitatei, cualitatei, lungimei și grosimei, asemenea cu adnotarea de sûnt lemnele oferite de cele aduse pe apă sau nu.

Oferte intârḑiate sau după termin făcute se vor refusa, și cele necorespunḑĕtoare acestei publicațiuni nu se vor considera.

Sibiiu în 5 Ianuarie 1880.

Reg. ung. direcțiune a Morotrophiului ardelean.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 3. Sibiiu, Sâmbătă 5 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa ss. serbători ale botezului Domnului nrul cel mai de aproape va apărè Joi în 10 Ianuarie.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unḑe se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvrie 1879 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Ianuarie.

Să stăm bine, dar nu cu frică, să luăm aminte cele ce se întêmplă în apropiere și în depărtare!

Scirile ce ne au venit dela Budapesta, după cum vedem, sûnt serioase. Un noroc, care nu este prețuit din destul, a ferit capitala Ungariei de o catastrofă completă.

Însĕ procesul nu este încheiat, liniscea publică în centrul politic unguresc încă nu este restaurată, luminarea aprinsă este împlântată în cada cu pulverea de pușcă. Sguduiturile repețindu-se o schinteiă cât de mică poate pricinuì esplosiunea destructivă în dimensiuni necalculabile.

Raporturile ce le împărtăsim la alt loc sunt cele mai moderate; altfeliu raportează foile din oposițiune și despre cele ce s'au întêmplat până acum. După aceste tumultele, la a căror cunoscință am ajuns până acum, au fost mai puțin calme și netede de cât le cunoacem noi. Înse mulțămită ceriului că până în momentul când scriem șirurile aceste lucrurile n'au ajuns la o și mai fatală esplosiune.

Materialul gata de a lua foc este însĕ grămădit și în loc de a'i lua însușirile aprinḑĕcioase celui grămădit deja se mai grămădesce altul tot așa de periculos.

Duelul cu sfêrșitul nenorocit a produs alte provocări de alte dueluri. Sfêrșitul acestora, sfêrșitul celui dintâiu încă nu se poate prevedè. Stingêndu-se viața lui Verhovay, întêmplându-se ca în următoarele dueluri să se stingă și viața altuia dintre cei provocați turburările, pe lângă toate precautelele din partea organelor ordinei publice, se pot întinde până la disordini periculoase, a căror sfêrșit nimenea nu este în stare a'l prevedè.

În fața acestor împregiurări atât de serioase, trebuie să cugetăm la tot feliul de eventualități, cari vor influința și asupra politicei statului.

Din Viena s'a telegrafat în 15 Ianuarie: In comisiunea bugetară a delegațiunei austriace, ministrul de esterne, baronul Haymerle ḑise în respunsul seu la interpelațiuni, că atitudinea guvernului în cestiunea Gusiniei este desemnată în mod clar de tractatul dela Berlin, prin urmare el va insista cu hotărîre prelângă predare. In cestiunea de delimitațiune greco-turcească discusiunile amicabile asupra unei limite ecuitabile și juste s'au întrerupt numai prin schimbarea în ministeriul francez; guvernul austro ungurese este gata a admite împreună cu alte puteri o mediațiune, îndată ce aceasta se va cere în mod formal. Cu privire la Serbia ministrul a repetat declarațiunile date în comisiunea delegațiunei unguresci, arĕtând, că el s'a întrepus în prima linie pentru construirea liniei Belgrad Niș. Guvernul se află în raporturi amicabile și sincere cu toate puterile și a susținè acele raporturi va fi nesuința sa cea mai sinceră. Raporturile intime ale Germaniei cu Austro-Ungaria datează din un timp vechiu, contele Andrássy 'și-a făcut de a sa chiemare a le cultiva și aceasta a întimpinat din partea Germaniei o prevenire completă. Tractatul din Berlin ne îndreptăția la speranța, că credința în pace va prinde rădĕcini la popoare, dar aceasta liniscire din temeiuri, ce nu se pot discuta, nu a urmat în mesura deplină cum s'a dorit. Schimbarea de idei cu principele Bismarck a constatat solidaritatea de interese în toate cestiunile cele mari, precum și o omogenitate in modul de a judeca aceste cestiuni în toate consecuențele lor posibile. Această ințelegere are să formeze în Europa centrală prin alipirea strinsă a două puteri însemnate simburele, la care se poate alipì ori și care putere, care urmăresce scopuri de pace. Această înțelegere are și în sine o astfel de soliditate, cum numai poate să'i dea ori și ce formă de cuvênt scris. Cu privire la Bosnia și Erțegovina toate decisiunile congresului s'au luat prin vot unanim; deci nime în Europa nu are drept, a anunța această dispositiune din tractat. Cât pentru Novibazar nu e atât vorbă de ocuparea sandșacului cât mai mult de asigurarea dreptului de a pune în lucrare această ocupare ori și când; convențiunea din Maiu, încheiată de contele Andrássy, însamnă numai esecutarea tractatulu din Berlin, pe care corpurile legislative îl primiseră deja.

Despre pregătirile rusesci scrie un corespundent la „P. Ll“, că cu toate desmințirile nu se pot ascunde. Însăși fapta, că țarul s'a vĕḑut necesitat a descoperì prin dl de Oubril împĕratului german unele lucruri însemnate, cari 'l-a motivat la dislocațiunile de trupe făcute la marginile apusene a le împărăției rusesci, dă dispositiunilor militare rusesci un colorit suspect. Descoperirile aceste au făcut în Berlin impresiunea, că cine se escusă se acusă.

Despre politica franceză în orient observă „Repulique francaise“ că de aici încolo diplomația va avè să proteagă pe catolici până când sûnt în drepturile lor, dară să nu facă politică catolică sau papistică.

Tumultele din Budapesta.

Regretabilele scandale din strada casinei, cari au neliniscit capitala în două nopți, s'au continuat și în 13 Ianuarie, în această noapte însĕ în dimensiuni mai mari decât în ḑilele precedente. În 13 începură deja înainte de 8 oare seara a se aduna în strada Hatvan grupe singuratece, cari sporinduse necontenit cu indiviḑi cari veniau din stradele vecine, deodată luară proporțiunea unei lavine. Guarda poliției în numĕr neînsemnat se preumbla călare în sus și în jos printre mulțimea care la început era linisicită, fără ca să fie silită a oprì prin încordări deosebite afluența publicului. Îndată ce mulțimea se urcà la vre o câteva sute, vuetul începu să se audă tot mai tare. Din strada țĕrei, de la teatrul național și din piața franciscanilor corespundea strigătul a sutelor de glasuri. Din strada Domnilor și a șerpilor, din strada lumea nouĕ, din toate stradele laterale venia popor de tot soiul. Acum poliția se încercà să oprească afluența oamenilor

FOIȚA.

Paris-Murcia.

Ḑiarul „Paris-Murcia“ înființat ad hoc pentru inundații din Spania (Murcia) are în coloanele sale și povestea de mai jos, pe carea o reproducem după traducțiunea „Alegătoriului“:

O poveste spaniolă

(Minciuna și adevĕrul).

A fost odată ca nici odată, când minciuna și adevĕrul se hotărîră a trăì împreună ca doi prieteni. Adevĕrul era o ființă sfiiciosă, încreḑĕtoare; minciuna era una elegantă, cuteḑĕtoare, frumoasă la vorbă. Una poruncia; cealaltă asculta totdeauna. Totul dară mergea minunat în această plăcută tovărășie.

Într'o ḑi minciuna ḑise adevĕrului că ar fi bine să plânteze un copaciu care să le dea flori primăvara, umbră vara și poame toamna. Adevĕrul găsì lucrul bun: copaciul fu îndată plântat.

Îndată ce începu să se zăriască, ḑise minciuna Adevĕrului: Soro să alegem fiecare o parte a copaciului; asociațiunea prea strînsă e o causă de vrajbă, socotelele în regulă fac prieteni buni. Eată de esemplu, rădĕcinile copaciului; ele îl spriginå și îl hrănesc; ele sûnt la adăpost de vijelie și de vreme rea; de ce nu le iei tu? Ca să'ți plac me voiu mulțămì eu cu ramurile, cari cresc în aer, espuse paserilor, animalelor, oamenilor, vêntului, căldurei și înghețului. Eu fac ori ce pentru cine îl iubesc.

Adevĕrul confus de atâta bunătate, mulțămì tovarășului seu și întrà în pămênt: mare bucurie pentru minciună, care se găsia singură între oameni, și putea domnì în voe.

Copaciul crescu iute, marile sale crăci duceau îndepărtare umbră și răcoare; peste puțin se iviră florile mai bătătoare la ochi decât trandafirul. Oameni și femei alergau din toate părțile spre a admira această minune. Așeḑată pe craca cea mai înaltă, minciuna îi chema și îi fermeca prin cuvintele sale miorlăitoare. Ea le spunea, că societatea e o minciună: că oamenii s'ar mănia între ei, dacă ar vorbì adevĕrul; spre a isbutì pe pămênt, ḑicea dênsa, sûnt trei mijloace: minciuna simplă, când vasalul ḑice seniorului: „Vĕ respectez și vĕ iubesc“; minciuna îndoită, când el esclamă „să mĕ trăsnească D-ḑeu, dacă nu sûnt servitorul cel mai credincios“; minciuna întreită, când repetă: „seniorului meu bunurile mele, brațul meu, viața mea“, și părăsesce pe stăpân în momentul periclului. Bunul apostol dedea cu atâta veselie toate aste lecțiuni, le întemeia pe așa de frumoase esemple, încât fie cine se îmbăta de cuvintele sale. Se arĕtau cu degetul cei ce nu aplaudau și ei începeau a se îndoì de sine. La 50 de poste împregiur, nu se vorbia, decât de minciună și de înțelepciunea sa: se vorbia ca s'o facă rege; cât despre bunul adevĕr copleșit în groapa sa, nimeni numai gândia, el putea să moară aici uitat.

În astă părăsire, unde toți îl lăsau el era redus de a trăì cu ce găsia sub pămênt, și pe când minciuna domnia între verdeață și flori, sermana cârtiță rodea rădĕcinile amare ale arborului, plântat de dênsa. Ea roase atât, încât într'o ḑi, când minciuna, mai elocuentă ca tot deauna, vorbia către o mulțime numĕroasă, se ridicà un vênt și fără a fi violent, resturnà de odată copaciul, care numai avea rădĕcini spre a'l ținè. În căderea lor, crăcile năbușiră pe toți câți îi adăpostia, minciuna scăpà cu un ochiu rănit și cu un picior rupt, ea remase scănghie și schioapă: și încă scăpase eftin.

Adevĕrul, scos pe neașteptate la lumină, eșì aproape gol, cu capul în disordine, cu figura severă, și începu cu un glas aspru să dojenească pe cei de față pentru credulitatea și slăbiciunea lor. Îndată ce'l auḑì minciuna strigà: „Eată autorul tuturor relelor noastre, eată cine ne a perdut; să moară! să moară“ și poporul îl gonì cu pietrii și cu ciomege, și viu sau mort îl aruncară în gaura sa. Puse apoi de asupra o peatră mare, pentru ca adevĕrul să numai ese din mormêntul seu.

Cu toate aceste el avea câtiva

dar ea nu mai era în stare să dea pept cu imbulḑitorii. Mulţimea tumultuantă vĕḑênduse deasupra începu de loc un bombardament veement asupra ferestrelor bine luminate ale casinei, anumit cu pietri, care le adusese însceṅătorii tumultului şi aderenţii lor cu sine în busunare. Sticlele dela ferestrele cafenelei învecinate Camon suferiră de petrile ce'şi greşiseră direcţiunea astfel încât trebuiră să se închidă toate tablele. Sentinela poliţiei se silia să facă ordine dar nu'i succese cu toată energia ce o desvolta, căci mulţimea respundea la provocările ei cu resistenţă în faptă.

Lucrul venì acolo încât pe un constablu care fu rănit serios trebuiră să'l ducă din piaţă; acestuia i s'a spart capul cu un ciocan, după altă versiune, cu o peatră. Se vorbesce că a fost maltractaţi şi alţi policişti. Unii civilişti suferiră de călcările cailor şi de lovirile cu pumnul din partea policiştilor. Era un tumult înfricoşat între mai multe mii de tumultuanţi şi între poliţiă. Acesteia i succese să aresteze pe mai mulţi înşi, 10 sau 12 flăcăi, cu deosebire „purtători de muniţiune,“ cari aveau busunarele pline cu petrii.

Ei fură internaţi de o camdată în parterul casinei şi mai târḑiu escortaţi în casa poliţiei din apropiere. Aici se ḑice că sûnt cu totul răniţi şi arestaţi la vre o 30 persoane. Întracea atacul asupra ferestrelor dela casină durà mai departe. Gătândulise petrile cei mai curagioşi desfăceau cimentul dela părcanurile caselor şi aruncau cu el în ferestri.

Şi cu toate aceste sceneria dinaintea casinei din strada Hatvan era relativ mai domoală. Afară, unde strada Hatvan trece în drumul ţĕrei, şi din sus spre piaţa franciscanilor sgomotul era mai mare. Nu se vedeau atacuri, se auḑiau înse fluerături, insulte asupra poliţiei şi retrenul „Eljen Verhovay!“ De altfel a succes mai târḑiu a închide întrările la centrul tumultului în strada Hatvan; pe timpul, când s'a sfêrşit representaţiunea în teatrul naţional, nu mai putea trece nimenea şi carăle încă numai în pas.

Poliţia a trebuit să prevadă de mai nainte că mijloacele întrebuinţate nu sûnt de ajuns pentru a restabilì ordinea şi de aceea ea a recuirat miliţia.

Înaintea casarmei „Carol“ se aflau pe vremea aceasta toţi oficierii infanteriei de acolo, adunaţi pe lângă comandantului piaţei general Krautwald. Comandantul i admona să proceadă cu tact şi cu cruţare şi îndată se iviră infanteriştii din regimentele Kussevich şi Schmerling din douĕ părţi la locul de spetacul. Întrevenirea miliţiei nu a potut trece fără de a provoca un cas de nenorocire foarte regretabil. Dinaintea restauraţiunei Szikszay, unde îmbulzeala era mai mare şi tumultul mai desfrânat, un individ fu rănit de un infanterist. Venirea trupelor se prevestia din toate părţile prin sunetele alarmătoare ale dobelor. Un despărţământ de infanterie înaintà până la casină, dar numai aflà în stradă nimic de curăţit. Serviţiul mai însemnat ce putea să'l presteze trupa aici fu, că dede trăsurei unui cavaler, care togma părăsì casina, un conduct de siguranţă de 5 sau 6 soldaţi, cari mergeau în fugă înaintea trăsurei spre marea mirare a puţinilor curioşi câţi mai remăseseră pe stradă.

Un alt raportor scrie în „Pest. Ll. despre aceste tumulte:

Afluenţele publicului in strada Hatvan în această seară au urmat mai de vreme de cât în serile precedente. Se pare, că mişcarea era organisată mai cu plan; aceasta se vedea cu deosebire din afluenţele de oameni, cari veniau în masse şi cu sistem din toate stradele ce respund în strada Hatvan, şi din armele de tot feliul ce le aducea mulţimea în bosunare. Modul cum s'a desvoltat scandalul este acesta: Înainte de 8 oare seara o grămadă de flăcăi tineri venia din strada Kerepeşiană către casină. La bolta de chocolade în faţă cu strada Lumea nouă ei observară doi domni în frac şi cravată albă şi la moment resunà strigarea: „Jos cu banda în frac!“, o strigare, care fu succedată de un vuet selbatec şi caotic. De acì flăcăii, al căror numĕr se sporise deja la sute, înaintară spre casină, unde se adunase deja o altă mulţime de sute de indiviḑi cari umpleau strada cu tumultul lor. Cam într'o jumĕtate de oară mulţimea crescu din ce în ce mai tare. Deodată intonà unul cântarea „Szozat“. Nu „Szózat“ se auḑì un glas din mulţime. Începem „Ti fekélyek!“ (voiu pete de ciumă)!“ Un bravo şi un ris din mii de guri însoţiră aceste cuvinte şi strigările. „Le a fekélyekkel, le a frakkos bandával“ se succedau într'un mod confus. Intraceea se iviră în intervaluri scurte deputaţii dietali Stefan Miklós şi Otto Herman, cari se duceau în cafeneaua Camon, ce se aflà lângă casină. Cunoscêndu'i mulţimea îi salutà cu „eljenuri“ ce resunau departe. Poliţia încă tot nu se vedea. Deodată — va fi fost pe la oarele 8 ½ — începură să se cutremure ferestrele casinei din etagiul ântâiu; unii din mulţime începuse a arunca într'ênsele cu petri şi cu gologani (monetă de aramă de 4 cruceri). Neguţătorii din această stradă 'şi închiseră prăvăliele — era şi vremea de închidere. — Sgomotul ce s'a produs cu închiderea prăvăliiloru suna ca nisce puşcături din depărtare. În faptă s'a şi respândit printre mulţime faima, că între militari şi popor a isbucnit o luptă. Din spre resărit — aşa se ḑicea din gură în gură — vin 800 lucrători şi militarii le închid drumul; lucrul a venit la încăerări; o mulţime mare de lucrători e rănită de puşcături etc. Ori cât de nebunesci erau aceste faime ele aflau credinţă şi se transplântau altora în proporţiuni tot mai mari. Prin aceasta întărîtarea mulţimei fu urcată într'un mod arteficios. Petrile sburau dese ca grindina asupra casinei; ferestrele căḑură cu geamurile părăind jos; între sudalme şi strigări „Eljen Verhovay!“ „Le a frakkos bandával!“ Aplaudări, bravo — un sgomot diavolesc.

Abia acum se vĕḑu poliţia, dar într'un numer atât de mic, încât mai că se perdea printre mulţime sporind prin aceasta numai curagiul escedenţilor. Incercarea de a aresta pe unul sau pe altul dintre lărmuitorii principali, n'a succes din causa resistenţei faptice ce opunea mulţimea.

Acum începură policiştii călăreţi, cari până acì se ţinură reservaţi evitând întradins trotoarul, a procede mai cu energie. Ei însĕ erau prea slabi decât să poată isprăvì ceva. Cu toate încordările nu putură sparge mulţimea şi mai mult îi împingeau alţii pe ei decât ei pe alţii. Un policist călare, căruia i se răpise la întrarea în cafeneaua Camonn biciul din mână, îşi hâţeia cu mânie calul în toate lăturile şi se încerca să străbată printr'o ceată care se retrăgea în interiorul cafenelei. O aripă a uşei fu sdrobită în această retragere. Acum se ivì căpitanul suprem al cetăţii Thaisz în mijlocul mulţimei şi cu o voce ce străbătea departe luà liniscit dar cu hotărîre disposiţiunile de lipsă. Mai puţin ca un pătrar de oară şi strada Hatvan fu curăţită. Mulţimea, împinsă de poliţie, se retrase după piaţa franciscanilor, a museului şi după piaţa lui Carol, unii escedenţi fură arestaţi. Pe la oarele 10 se aflau între zidurile capitanatului suprem 8 arestaţi, între cari trei răniţi, cărora medicul din apropiere cu numele Dr. Rupprecht le oferì primul ajutor. Mulţimea crescuse într'aceea la mii de oameni şi s'a aşeḑat în stradele ce respund în strada Hatvan astfel, încât poliţiştii călări nu puteau străbate nici înainte nici înderept. După cum constată arĕtarea către căpitanul suprem, asupra organelor poliţiei aruncau şi din unele feresti. Căpitanul suprem al cetăţii şi consiliarul ministerial Iekelfalussy — şi acesta venise pe vremea când se curăţia strada Hatvan — creḑură că e timpul să se folosească de ajutor militar. Îndată după aceasta sosì dela casarma Carol infanterie din regimentul Kussevich sub comanda majorului Helbich cu baionetele puse şi după tactul dobei şi se postă — după îndrumările consiliarului Iekelfalussy — la întrare în strada Lumea noauă, în piaţa franciscanilor şi în punctul de înnodare al stradelor la casa lui Zrinyi. Trupa, o bataliune cum e în timpul de pace, era învederat prea slabă, pentru a ţinè cu succes în frêu şi a risipì o mulţime ce numera multe mii şi care se sporia prin afluenţe proaspete. S'a recuirat o a doua bataliune — dela regimentul Schmerling — care sosind îndată în faţa locului sub comanda colonelului-locotenent Medved, după o esplicaţiune cu colonelul, cu majorul Helbich şi cu consiliarul ministerial Iekelfalussy, înaintà cu baionetele scoase respingênd mulţimea tumultuantă dealungul teatrului naţional în spre museu. În acest moment se întêmplà o nenorocire. Din strada staţiunei venia o ciurdă de boi, cari în întunerec fură consideraţi din partea mulţimei de soldaţi în haine albe. Urmà o îmbulzeală mare. Se auḑiau ţipete, strigări de spaimă şi înjurături. Sfêrşitul a fost, că doi bărbaţi devenind greu răniţi fură transportaţi în cafeneaua Zrinyi. Vătĕmările sûnt împunseturi, de baionete ori de coarnele boilor, aceasta se va constata prin cercetare. Acum începu mulţimea a se risipì, ear militarii întinseră cordonul tot mai departe prelângă strada Hatvan. Spectacului a încetat abia la 2 oare dimineaţa; pe la 1 oară deja se putu retrage o parte din miliţie.

În seara următoare s'au continuat tumultele în Budapesta.

Nepermiţêndu-ne spaţiul a raporta despre ele mai pe larg atingem, că au luat dimensiuni mai mari ca în sara premergĕtoare şi au costat şi douĕ vieţi omenesci.

După o versiune oare-cine ar fi tras cu revolverul asupra comandantului general Edelsheim Gyulay. Altă versiune, este că trecênd o trăsură preste o cartuşe aceasta a esplodat şi întêmplarea a voit ca esplosiunea să se îndrepte contra comandantului general.

Elenisarea Epirului şi Tesaliei de către syllogii Greci.

În „Telegraful“ găsim următoriul articul interesant:

„Un notabil din Salonic ne adresează următoriul interesant articol:

Sub cuvênt de recreaţiune şi pentru a'mi da bine socoteala despre lucrarea de elenisaţiune ce se petrecea în Epir şi în Tesalia, luasem altă dată câte-va note. Am regăsit o parte dintr'ênsele şi nu cred să nu fie de vre-un folos în particular acelora care cer cedarea celor douĕ provincii ale Turciei, către Grecia.

A proba că nici Tesalia nici Epirul n'au făcut vre-o dată parte din Grecia, ori care să fie anticele lor raporturi cu dênsa, e o cestiune lesne de demonstrat pentru oricine a studiat cât de puţin istoria. Nu tot astfel e şi despre lucrarea de elenisaţiune, întreprinsă de câţi-va ani, lucrare pe care neprevederea guvernului turcesc singură a fost capabilă să o permită. În ori-care altă parte o asemenea lucrare ar fi fost interḑisă şi combătută. Spre esemplu, s'ar fi pretins ca limba indigenă să figureze în scoalele Epirului şi Tesaliei, alături cu limbele străine. Dar în Constantinopole chiar, se obicînuesce a se închide ochii în faţa celor mai revoluţionare acte, numai ca ele să fie acoperite de aparenţe umanitare sau filantropice.

Grecia reclamă astăḑi Tesalia şi Epirul, în virtutea tratatului din Berlin. Pentru ce nu reclamă ea aceste douĕ provincii în virtutea silinţelor ce 'şi-a împus pentru a face dintr'ênsele provincii elene. Aceste sacrificii au să pară noue unora. Cu toate aceste ele nu se pot tăgăduì.

Cât despre estracturile următoare, nimic mai lesne, şi la Constantinopole mai mult decât în ori şi care altă parte, esactitudinea lor; se poate numai ca odată, să fie trecută drept o altă: greşală vrednică de ertat de către acei care nu vor vedè în această colecţiune de note, foarte instructive, decât o lucrare primitivă a unor oare de recreaţiune.

În curent cu cea ce se petrecea atunci în Albania, am dat notelor mele titlul: Instrucţiune publică în Albania, sau mai bine elenisarea ţĕrilor, de către syllogi Eleni. De ce un astfel de titlu: pentru că pe de o parte, lucru deja constatat de către mine însu'mi de vis, clerul grecesc, nu permitea, şi nu permite încă în Albania deschiderea vre-unei cărţi în limba indigenă: voiu să ḑic albanesă sau valacă, căci dela Muntenegru până la Prevesa, nu se găsesce decât aceste douĕ populaţiuni.

Da, ori-cărei regiuni ar aparţinè, populaţiunile Albaniei sûnt esclusivamente sau Valachi sau albanezi propriu ḑişi. Şi aceia, pe care unii ḑiaristi îi numesc Greci, nu sûnt Greci. Adevĕrat vorbind, ei vorbesc mai mult sau mai puţin bine, da vorbesc mulţămită unuia din aceste douĕ fapte: sau că se duc de lucrează în altă parte, sau că, la scoală şi la biserică se vorbesce esclusivamente numai grecesce, nepermiţênd clerul grecesc, fie în scoală, fie în biserică, întrebuinţarea nici a limbei valache nici a limbei albaneze.

De voiesce acum cineva să'şi dea socoteala despre lucrarea elenisătoare din Tesalia şi din Epir, să citească estractul următoriu, copiat de către mine însu'mi din foile ḑiarului „La Turquie“. Am cetit la 27 Decemvre 1872 în acest ḑiar:

„Sfinţia sa patriarchul ecumenic a subscris suma de 750 lire, în folosul societăţei de curênd înfiinţată in Constantinopole, pentru respândirea instrucţiei publice în Epir“.

În numerul seu dela 11 Ianuarie 1873 acelaş ḑiar scria: „Neguţătorii originari din Epir, stabiliţi în Turnul Măgurele (Valachia) au organisat o subscripţiune care a produs 30,000 de franci, în folosul societăţei literare de curênd înfiinţată în Constantinopole

---

prieteni, căci o mână necunoscută săpà în peatră epitaful următor:

Aqui gaze la Verdad
Aquien el mando cruel
Mató sin enfermedad
Parque non reinase en el
Sino mentira y maldad*).

Minciuna nu sufere contradicţiune acesta e cel mai mic cusur al seu. Se căută prietenul adevĕrului şi cum îl găsì, îl spânḑurà repede în faţa tuturor. Numai morţii nu se plâng. Spre a fi mai sigur de triumful seu, minciuna cladì palatul seu pe mormêntul adevĕrului; dară se ḑice că câte odată el se întoarce în mormêntul seu, atunci palatul cade ca un castel de cărţi şi nimicesce vinovaţii şi pe şarlatanii care îl locase. Dar lumea are alt ceva de făcut decât să plângă pe morţi, ea îi moştenesce. Poporul, jucărie vecînică residesce mereu un palat mai frumos decât cel vechiu şi minciuna sbânghie şi schioapă, domnesce tot deauna.

Ed Laboulaye.

---

*) Aici zace adevĕrul, pe care cruda lume îl uscase fără a fi bolnav, spre a nu lăsa se domnească într'ênsa decât minciuna şi realitatea.

pentru respândirea instrucţiunei publice în Epir“. (Va urma).

Raport general

despre activitatea „reuniunei române de cântări“ din Sibiiu şi a comitetului ei dela înfiinţare în 16 Noemvre 1878 până la sfêrşitul anului 1879.

(Cetit în adunarea generală din 3 Ianuarie 1880).

Onorată adunare generală! Comitetul provisor, conformându-se disposiţiunilor statutare din §. 8 al. 6, vine a presenta onoratei adunări generale următoriul raport despre activitatea sa şi a reuniunei în restimpul dela 16 Noemvre 1878 până la sfêrşitul anului 1879.

Instituită în mod provisor în 16 Noemvre 1878, „Reuniunea română de cântări“ a ales în adunarea sa generală de acelaşi dat un comitet de 8 membri, concredêndu'i conducerea afacerilor sale până la constituirea definitivă. Acest comitet în frunte cu presidentul reuniunei Dr. Aurel Brote, s'a nisuit pe cât 'i-au iertat greutăţile începutului a corespunde în cea mai bună consciinţă chemărei sale şi încrederei puse în dênsul. Încât aceasta 'i-a succes, d-voastră sûnteţi competenţi a judeca, ear pentru viitor veţi da directivele necesare în acele afaceri, în care comitetul vi se va părè a nu fi purces conform intenţiunilor d-voastre.

Urmând însărcinărei primite dela adunarea de constituire provisorică, comitetul a înaintat statutele reuniunei la locurile competente spre aprobare. Din causa unor emendări reclamate de în. ministeriu reg. ung. de interne şi sancţionate prin votul adunărei generale estraordinare din 3 Februarie a. tr. aprobarea statutelor s'a întârḑiat aşa, încât abia în 17 Martie sub Nr. 11938/1879 s'au retrimis comitetului, provĕḑute cu clausula de întărire a locurilor competente. Dela acest dat dar se poate privì „Reuniunea română de cântări“ ca constituită după toate formele legale. Şi până la acest termin însĕ reuniunea, cu previa încunosciinţare a autorităţilor poliţenesci locale, 'şi-a urmărit problema sa de a cultiva musica vocală, ţinênd de 2 ori pe sĕptĕmână probele de cântări sub conducerea d-lui dirigent de chor C. Frühling, designat spre acest scop. Probele au continuat a se ţinè de atunci încoace regulat, escepţionând lunile de vară Iulie şi August, care s'au făcut timp de ferii şi pentru reuniune. Zelului membrilor activi, cari cu esactitate esemplară au cercetat oarele de probă, este a se mulţămì dacă, chiar încă înainte de aprobarea statutelor, în 9 Februarie a. tr., s'a putut arangia primul concert ordinar al reuniunei. În 30 Octomvre a urmat apoi al doilea, în conformitate cu disposiţiile statutelor aprobate. Afară de aceste producţiuni ordinare, juna reuniune a mai arangiat şi o producţiune estraordinară în 24 Martie, cu tacse de intrare pentru toţi membrii şi a participat la concertul filantropic arangiat de „Reuniunea germână de cântări“ din loc, în favorul Seghedinului, nenorocit prin esundările Tisei. Dacă producţiunile ordinare şi cea estraordinară, arangiate pentru membri, a stêrnit faţă cu reuniunea noastră cel mai viu interes la publicul român, participarea la concertul filantropic 'i-a câştigat cele mai legitime simpatii şi la publicul neromân din această cetate.

În producţiunile musicale ale reuniunei comitetul a purtat grige a se esecuta atât piese de musică naţională, cât şi de musică clasică; cele dintâiu din motivul ca, prin esecutarea lor să se cultive simţul naţional şi să se prepare terenul pentru o desvoltare mai îmbucurătoare a musicei naţionale în viitor, cele din urmă din motivul că, prin ele se poate cultiva mai cu succes gustul adevĕrat estetic, indispensabil chiar pentru cultivarea musicei naţionale. Intre piesele musicale naţionale, esecutate, fără îndoială ocupă locul prim balada „Vêrful cu dor,“ pre care comitetul o a dobândit-o deadreptul dela compositorul Z. Lubicz, aşa că reuniunea noastră a fost cea dintâi, care a esecutat această piesă interesantă în public în patria noastră.

Trecênd la afacerile curat administrative, comitetul, pentru a face tuturor membrilor cunoscute disposiţiile statutelor, a îngrigit de tipărirea lor în tipografia archidiecesană şi le-a distribuit între membrii reuniunei, mai departe pentruca esistenţa reuniunei să fie asigurată şi din punct de vedere material el, în conţelegere cu membrii activi ai ei, a stabilit îndată la început cuotisaţiuni anuale, şi anumit pentru membrii activi cu 3 fl. 20 cr. şi pentru cei ajutători cu 4 fl., cuotisaţiuni, cari, cu puţine escepţii, au şi incurs regulat în rate trilunare la cassa reuniunei. Comitetul a recunoscut şi recunoasce că, pentru împregiurările noastre cuotisaţiunile amintite sûnt cam mari; greutăţile începutului însĕ le-au reclamat aşa precum sûnt ficsate, căci altcum ar fi fost pusă sub întrebare chiar esistenţa reuniunei abia constituite. Cu plăcere se constată că, zelosul public român, recunoscênd marea însemnătate ce au reuniunile preste tot şi a noastră în special pentru desvoltarea vieţei sociale şi pentru cultivarea gustului, nu a pregetat a oferì cu cea mai mare bunăvoinţă spriginul seu material pentru susţinerea reuniunei. Aşa din partea venerabilului consistoriu archidiecesan şi resp. a direcţiunei seminariului Andreian apoi din partea acţionarilor institutului de credit „Albina,“ reuniunea noastră s'a vĕḑut în decursul anului trecut întimpinată cu deosebită bunăvoinţă, punênd cel dintâi gratis la disposiţie pentru probele de sĕptĕmână o localitate acomodată în numitul seminariu, ear cei din urmă conferindu'i în adunarea generală de dto 28 Martie a. tr. un ajutoriu de o sută floreni v. a. Afară de aceste d-ra Sabina Brote a oferit gratuit clavirul seu pentru acompaniamentul dela concertul estraordinar; d-na M. Cosma a dăruit o lampă, d-na M. Roşca o copertă de pânză pentru piano, dl I. G. Bariţ două sfeşnice în folosul reuniunei.

În sinul comitetului s'a făcut în decursul anului o schimbare reclamată de împregiurări, şi anume în locul d-lui D. Comşa, repăşit din cause grave familiare dela funcţiunea sa de secretariu, s'a substituit membrul comitetului Dr. D. P. Barcianu.

Trecênd la membri se constată că, numerul de 66 membri activi dela înfiinţare s'a sporit în decursul anului până la 83. Din ei însĕ au repăşit 8 inşi, intrând ca membri ajutători, 12 inşi au repăşit cu totul şi 1, doamna Constanţa Comşa, a fost răpită reuniunei prin moarte; remân dar cu sfêrşitul anului 1879 membri activi 62. Membri ajutători s'au înscris în decursul anului 78; din acestia au repăşit 11 inşi, remănênd cu sfêrşitul anului 67.

Veniturile ordinare ale reuniunei au fost:

din tacseie de membri pentru a IV-lea cuartal din 1878 şi din cele 4 cuartale din a. 1879	495.50
dela producţiunea estraordinară	86.—
„ „ ordinară	12.—
contisaţiuni anticipative pro 1880	8.—
Venitul estraordinar din donaţiunea dela institutul „Albina“ dimpreună cu interesele	104.60
Suma:	706.10

Cheltuelile au fost:

Dirigentul de chor	227.—
Spese de cancelarie	20.26
Musicalii	4.30
Hârtie de note	17.65
Decopiarea notelor	30.83
Economatul	23.18
Spesele producţiunilor	111.—
Remuneraţiune servitorilor	18.14
Spese estraordinare	14.39
Chirie pentru piano	38.66
Suma:	505.21

Substrăgêndu-se cheltuelile din venituri, resultă pentru anul 1880 în favorul reuniunei un rest de 200 fl. 69 cr.

Archivul reuniunei cuprinde până acum, copiate în esemplare de ajuns pentru cele patru voci, piese musicale 20, esemplare din statutele reuniunei 300, esemplare din testul baladei „Vêrful cu dor“ 68. De inventariul reuniunei se mai ţin: o stampilie, o lampă mare cu două braţe, o lampă mică, o copertă pentru piano şi 2 sfeşnice, în valoare de 12 fl. 89 cr. v. a.

Aceste sûnt în reasumat datele ce comitetul are onorul a presenta on. adunări generale. Funcţionând în mod provisor şi neavênd preliminat un buget pro 1879, de asemenea lipsindu'i şi în alte privinţe indegetări pentru conducerea societăţei, cel puţin în jumĕtatea dintâi a anului până la aprobarea statutelor, el a făcut ceea ce a aflat de bine pentru înaintarea scopului reuniunei. Drept aceea comitetul îşi ia voia a ruga pre on. adunare generală:

1. A aduce înainte de toate tributul de pietate umbrei reposatei şi fostei zeloase membre a reuniunei d-nei Constanţa Comşa.

2. A da comitetului provisor absolutoriul pentru activitatea sa din anul trecut.

3. A ficsa bugetul pentru 1880 pe basa proiectului, ce comitetul are onorul a'l presenta.

Cu aceste comitetul provisor privindu'şi misiunea sa de încheiată, mulţămesce on. adunări generale pentru încrederea, cu care a fost onorat şi pune mandatul seu earăşi la disposiţiunea on. adunări generale.

Din şedinţa comitetului ţinută în Sibiiu la 30 Decemvre 1879.

Comitetul

Varietăţi.

* (Necrolog). *Georgiu Simon,* manipulant în tipografia archidiecesană, după suferinţe scurte, 'şi-a finit viaţa în al 47-lea an al etăţii, Joi în 3/15 Ianuarie a. c. Remăşiţele pămêntesci se vor înmormênta Duminecă în 6/18 Ianuarie la 3 oare după ameaḑi din spitalul Francisc Iosifian în cimiterul gr. or. din suburbiul Iosifian spre repausul etern.

Cu inima înfrântă de durere, sora şi fraţii repausatului aduc la cunosciinţă în numele lor şi al copiilor lor această tristă scire tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor. — Fiei ţĕrîna uşoară!

* (Concert). Societatea de lectură a junimei române dela universitatea din Cluj „Iulia“ va ţinè în 19 Febr. st. n. 1880 un concert declamatoric-musical împreunat cu salt şi cu jocul istoric „căluşeriul,“ în sala redutei urbane din Cluj. Începutul va fi la 7½ oare seara.

Preţul unui bilet de întrare 1 fl. 50 cr. de persoană; 3 fl. familie de doi membri, ear pentru membri ceilalţi 1 fl. de persoană; — un bilet de fereastră 1 fl. 50 cr.; eară unul de galerie 1fl. v. a.

Bilete se edau prelângă arĕtarea acestui invitătoriu în 19 Februariu st. n. dela 10—12 oare a. m. şi dela 3—5 oare p. m. în localul casinei române (casa lui Gebhart, strada Monosturului 17.) eară seara la cassă.

Contribuiri marinimoase în favoarea societăţei de lectură se primesc cu mulţămită şi împreună cu ori-ce solviri preste preţul întrărei se vor cuita pre cale ḑiaristică.

Progama concertului dimpreună cu ordinea 'salturilor, se va distribuì în seara petrecerei.

* (Mortalitatea în Sibiiu) în anul 1879 avu un numer de 588 indiviḑi, între cari 320 de secsul bărbătesc şi 268 de secsul femeiesc Mai mare fu mortalitatea în lunile lui Ianuarie, Maiu şi Decemvre şi a răpit din viaţă mai mulţi indiviḑi în perioda etăţii dela nascere până la 2 ani, apoi dela 25—40 şi dela 50—60 ani. Cei mai mulţi au reposat de aprinderi de plumâni şi de tuberculosă.

* (Un rĕspuns suspicios). Un amic fiind întrebat de altul: Cu cât a cumpĕrat orologiul seu, îi respunde: „Veḑi frate, nu pot să'ţi spun apriat, pentrucă atunci, când 'l-am cumpĕrat, n'a fost nime de faţă.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 16 Ianuarie n. În comisiunea bugetară a delegaţiunei austriace s'a resolvit bugetul de esterne în conformitate cu proiectul guvernului. În curgerea desbaterei speciale declară baronul Haymerle, că un respuns la nota circulară română cu privire la hotărîrile camerei române în cestiunea Israeliţilor nu a urmat încă din partea cabinetelor, din partea Austro-Ungariei special pentru aceea nu, pentrucă aceasta voia să proceadă în acord cu celelalte puteri. Dacă puterile, care până acum nu au recunoscut România, se vor decide, a enunţa recunoascerea pe basa *statului quo*, atunci ne vom silì la tot casul să obţinem dela guvernul român promisiuni positive cu privire la ulterioara desvoltare a principiului stabilit. Ministrul accentuà necesitatea de a se susţinè postul de ambasadă în Constantinopole şi în Vatican, observând relativ la acest din urmă, că nu esistă nici un temeiu pentru a trata pe ponteficele actual, care pentru atitudinea sa conciliantă se bucură de simpatii generale în Europa, cu mai puţină consideraţiune decât pe predecesorul seu. Dreptul de suveranitate i s'a adjudecat săntului Scaun fără a fi contestat din vre-o parte, şi puterea şi posiţiunea lui nu remân restrinse numai la întinderea teritoriului seu; în Vatican este representată o putere mare, adênc pĕtrunḑĕtoare, a cărei influenţă asupra statelor singuratice nu se poate nega.

Paris, 16 Ianuarie n. S'a cetit o declaraţiune ministerială, în care se ḑice, scimbarea cabinetului nu însemnează părăsirea politicei prudente şi moderate, ci pregătesce întroducerea succesivă de îmbunătăţiri pe calea reformei. Declaraţiunea enumeră cestiunile de resolvat: crearea unei legi de instrucţiune, de reuniuni, unei legi de presă cât de liberală, continuarea clădirilor publice, consultări asupra cestiunei regimului de vamă şi legi militare mai de însemnătate. Guvernul va îngrigì pentru linisce şi va întemeia o republică, lângă care se vor putè alătura, încet cu încetul, toţi Francezii cei buni. (Aprobare vie cu deosebire în camera deputaţilor).

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

'Ερευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(10 Urmare).

B. *Evangelia după Marcu.*

În consonanţă cu mărturiile interne sûné mărturiile esterne, cari în unanimitate afirmă că Marcu a scris

Evangelia predicată de Petru [1], ca consoţ al acestui Apostol [2].

Este evident că istorisirea se basează pe isvoarĕ petrinice. Cele dintâi scene evangelice ne conduc în societatea lui Petru. Chiar spiritul, în care e scrisă Evangelia este adecuat naturei celei grabnice a lui Petru. Întregul ei are ceva impetuos, cuceritoriu prin farmecul şi vioiciunea descrierilor. Acest spirit imposant de cucerire se vede că a fost luat în considerare de simbolica bisericească când a dat „leul“ ca emblemă a Evangeliei după Marcu.

* * *

Primul pas, ce trebuia să-l facă Evangelia în păgânism, trebuia să fie acela al unui cuceritoriu, carele prin o acţiune grabnică şi energică să frapeze şi captiveze spiritele.

Acestui pas trebuia să-i urmeze al doilea, carele să aducă stabilitate, lămurire asupra stărei celei nouĕ de lucruri: să încredinţeze pre cei captivaţi despre siguranţa nouei lor posiţii.

Aceasta, precum vom vedè, o face:

C. *Evangelia după Luca*

carele încă la început (1, 4) face enunciamentul că ceea ce scrie, scrie spre a convinge pre cetitori despre siguranţa nouelor învĕţături, în cari au fost instruaţi:

[Critica: Evangelia este neautentică. Ea s'a scris cam pe la sfêrşitul veacului al doilea, servindu-i de basă Evangelia din canonul lui Marcion.

Motivele:

1. Cuprinsul Evangeliei este acelaşi ca şi în Evangelia lui Marcion, cu unele adause de mai târḑiu — capp. prime. Prin urmare Evangelia e scrisă mai târḑiu de cât a lui Marcion, prin urmare cam pe la sfêrşitul veacului II, prin urmare nu e scrisă de Luca, soţul lui Pavel. Aceasta se dovedesce prin împregiurarea că:
2. în Fapt. app. 1, 1. Luca mărturisesce că în Evangelie a scris faptele şi învĕţăturile lui Iisus, de unde se vede că însuşi eschide capp. 1 şi 2 din Evangelie;
3. cuprinsul acestor 2 capitule dela începutul Evangeliei nu este istorie, ci mit;
4. limbagiul din aceste capitule e deosebit de cel din capp. următoare;
5. scriitoriul însuşi mărturisesce că a folosit documente, între cari e Marcion, sau cel puţin o scriere perdută, carea a servit şi lui Marcion de basă.
6. Luca după 1, 1. se dovedesce a fi în a doua generaţiune a creştinismului.
7. Chronologia dela Luca nu este esactă.
8. Luca (12, 12.) anticipă lupte între creştini şi necreştini.

Ca să putem apreţia aceste pretinse argumente este de lipsă să facem o scurtă privire asupra lui Marcion şi canonului lui.

Marcion, fiiul unui Episcop din Sinope în Pont, pentru eresul seu fu escomunicat de chiar tatăl seu pre la a. 150. El merse în Roma şi întemeiè secta numită „marcionită.“ Eresul lui era o mistificare a doctrinei lui Pavel, în puterea căreia el devenì inimic de moarte al iudaismului, şi oposiţia estremă a ebionitismului. El inveţa ca Christos s'a arătat numai ca *φάντασμα* — fantoamă, nu cu adevĕrat trup omenesc; că (Christos) nu s'a născut, n'a pătimit şi murit, şi că nu stă în nici o legătură cu Testamentul vechiu; că Testamentul nou n'are nimic comun cu Testamentul vechiu, carele a eşit din valoare. Spre a-şi întemeia doctrina, Marcion îşi compuse un canon propriu, pre carele îl putem scoate numai din scrierile apologeţilor (Ireneu, Tertulian, Epiphaniu şi Hieronym) [1].

Canonul acesta a constat din 1 Evangelie şi 10 Epistole ale lui Pavel. Atât Evangelia, cât şi Epistolele le trunchiè spre a-şi putè legitima doctrina, omiţênd din Evangelie nu numai nascerea şi pruncia lui Iisus, dar şi toate citatele din profeţii şi istoria patimilor lui Iisus (aceastea contraḑiceau sistemului lui). Tot asemenea delăturà din epistole provocările la profeţii, porţii însemnate din epistola către Romani, ca 10, 5—11, 32. apoi capp. 15 şi 16, asemenea şi din epistola către Galateni. Cu acest falsificat, Marcion „îşi amăgì învĕţăceii, făcêndu'i să creadă că el ar fi mai vrednic de creḑĕmênt de cât Apostolii, susţinênd că singur aceea e autentic, ce a denăturat el“ [2].

Fiind aceasta starea lucrului numai o critică frivolă ca cea a scoalei de Tübingen poate măsura autenticitatea Evangeliei după Luca cu Marcion şi canonul acestui eretic.

Cu toate acestea să esaminăm mai de aproape această cestiune delicată. Mai ântâiu în general, apoi în punctele speciali.

a) Luca ne spune la începutul Evangeliei, că scrie numai după esaminări şi scrutări esacte (veḑi mai la vale), — ceea ce n'ar avè loc, dacă această Evangelie ar fi o prelucrare a Evangeliei lui Marcion

b) Evangelia lui Marcion a fost o scriere eretică, compusă pentru scopuri contrarie creştinismului. Cine îşi poate acum închipuì că scriitoriul Evangeliei după Luca să fi folosit ca basă togma această scriere eretică, ba să o fi decopiat simplu, făcênd ici colea câte un adaus?!

c) Nu avem nici o urmă să fi esistat Evangelia marcionită înainte de Marcion, sau ca această Evangelie să se fi folosit în biserică.

De acì urmează, că această Evangelie a fost în adevĕr o mutilare a Evangeliei după Luca, după cum ne spun apologetii [3]. (Va urma.)

---

[1] Confer: Papias, la Eusebius h. e. III. 39. Ireneus adv. haeres. III, 1, 1. Clemens alex. la Euseb. h. e. VI, 14. Origen la Eus. VI. 25. Eusebius XI, 15. Tertulian, adv. Marcionem IV, 5. Hieronymus ad Hedibiam 10 ş. a.

[2] Că Marcu ar fi fost numai învĕţăcel al lui Petru şi n'ar fi cunoscut pre Iisus, după cum ne spune Papias l. c. nu mi se pare probabil, şi mărturia lui Epiphaniu contra haeres. LI, 6. că ar fi fost unul din cei 70, câştigă valoare prin mărturisirea însuşi Evangelistului. Căci pre cum la Mateiu 9. 9 seq. şi Ioan 1, 39 seq. aflăm mâna scriitorilor, tot astfeliu şi în Marcu 14, 51. El este tinĕrul, carele în grădină îşi lasă cămeşa în mânile ostaşilor, cari voiau să-l prindă. Pre lângă însemnĕtatea acestei notiţe, carea se vede că numai pe scriitoriu 'l-a interesat: numai un tinĕr ca Marcu, carele avea locuinţă în Ierusalim (fapt. app. 12, 12.) şi în a cărui casă probabil ţinuse Iisus cina de pe urmă, a putut eşì desbrăcat însoţind pe Iisus până în grădină; — străinii, cari dormeau peste noapte în acea grădină, nu o puteau face aceasta fiind timpul recoros (Ioan 18, 18).

[1] O reconstruire a Evangeliei lui Marcion a încercat Hahn. *A.* Das Evangelium Marcions in seiner ursprünglichen Gestalt. Kön. 1829, retipărită în: Thilo Cod. apocr. N. Test. T. L. pg. 401—486.

[2] Ireneu adv. haeres. I, 27, 2. III, 12, 12.

[3] Ireneu l. cit. şi III, 11, 7. Tertulian, adv. Mercionem IV, 2. Epiphannins haeres. XLII, 11.

Economic.

Sibiiu, 13 Iannarie n. Pro hectolitră: Grâu. fl. 8.40—9.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.90.—7.90; Sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 3.90—4.30; Mălaiu fl. 5.50—6: Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12: Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Lumināri de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 40—60 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Bursa de Viena şi Pesta
din 15 Ianuarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	97.65	97.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	77.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	90.20	90.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	79.—	79.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	116.—	116 25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	88.25	88.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	86.50	87.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	86.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	86.25	86.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	89.50	90.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	69.60	69.75
Datoria de stat în argint . . .	71.10	71.—
Renta de aur austriacă	82.80	82.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	132.—	131.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	842.—	837.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	288.—	288.75
Acţiuni de credit austr. . . .	266.75	268.50
Sorţi ungurescì cu premii . . .	—.—	110.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.47
Napoleon	9.34½	9.34
100 marce nemţesci	57.90	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	117.05	116.90

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 9 Martie şi 10 Aprilie imob. lui George Chânde în Viştea de jos (judec. cerc. Făgăraş); în 10 Febr. şi 10 Martie imob. lui Andreiu Thorwächter în Caşolţ (trib. Sibiiu); în 20 Ian. şi 20 Febr. imob. lui Ioan şi Toader Ceteraş în Boghiu (judec. Gherla); in 29 Ian. imob. lui Francisc Edös în Nyárád-Karácson-(trib. M. Oşorheiu) în 31 Ian. mobilele lui Ananie Moldovan în Turda (judec. cerc.); în 31 Ian. şi 1 Martie imob. lui Leopold Edenyi în Boarta (judec. cerc. Mediaş); în 31 Ian. imob. lui Ioan Băguţ în Hidrichfal (judec. cerc. Huedin); în 6 Febr. şi 6 Martie imob. lui Iosif Vulc in Balomir (trib. Deva); în 12 Febr. şi 12 Martie imob. lui Alecsandru Balugh în Deva (trib.); în 12 Febr şi 12 Martie imob. rĕmasului după Ioan Lösch în Roşia; în 6 Febr. şi 6 Martie imob. lui George Bastiu în Rod (trib. Sibiiu); în 11 Febr. şi 11 Martie imob. Ilenei Voic în Braşov (trib.); in 20 Ian şi 19 Febr. imob. lui Ioan Fleischer în Botsch (judec. cerc. Teaca); în 14 Febr. imob. lui Carol Kessler şi soţi în Bistriţa (trib.); în 11 Febr. şi 12 Martie imob. lui Vasilie Dumitru în Siderişul-mare (judec. cerc. Reghen); în 9 Febr. şi 10 Martie imob. Catincei Mărginean în Braşov (trib.); în 20 Ian. imob. lui Iosif şi Carolinei Marschall în Sibiiu (trib.); în 19 Ian. imob. lui Mateiu Knuff în Amnaş (trib. Sibiiu).

Nr. 165. 3—3

CONCURS.

Pe basa înaltei ordinaţiuni consistorială Nr. 3132. B. 1879 pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III Mur. Decea, ppresbiteratul Turdei inferioare se escrie concurs cu terminul până la 2 Februarie 1880.

Emolumentele sùnt:

1. Casă parochială cu 2 încăperi, culină în mijloc şi grădină de legumi.
2. 5 Iugere, 1496 °□, parte arătură, parte fênaţ, folosirea cimiteriului, şi soarte întreagă în pădurea comunală.
3. De toată casa o felderă cucuruz sfărmat (a 16 cupe) şi o ḑi de lucru.
4. Stola usuată.

Doritorii de a ocupa această staţiune preoţească au de a'şi aşterne suplicile instruite conform prescriselor din „Statutul organic“ şi a disposiţiunilor sinodale archidiecesane provisorice din a. 1873“, — până la terminul de mai sus, oficiului ppresbiteral în Aghêrbiçiu, u. p. Gyéres-Szt. Kiraly.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Aghêrbiçiu, 21 Decemvre 1879.

Simeon Pop Moldovan m. p.
protopresbiter.

Depuneri de capitale spre fructificare

se primesc la institutul subsemnat cu 5%
eară sub condiţiune de a se anuncia institutului ridicarea depunerii la **6 luni** înainte cu 5½%
interese.

Interesele încep cu ḑiua, care urmează după ḑiua depunerii capitalului şi înceată cu ḑiua premergĕtoare ḑilei în care se ridică depunerea cu acel adaus însĕ, că numai după acele capitale se dau interese, care stau depuse la institut cel puţin **15 ḑile.**

Cu începerea dela **1 Ianuarie 1880** interesele se plătesc fără detragere.

La dorinţa deponentului se pot stabilí în ḑiua depunerei capitalului şi condiţiuni speciale de esolvire, cari se inseamnă apoi în libel şi în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerei urmează după aceste modalităţi speciale.

Depunerile trimise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentului se resolv totdeauna în ḑiua primirei.

Asemene se pot efectuí prin postă anunţiări şi ridicări de capitale.

Sibiiu în 31 Decemvre 1879.

„Albina“
[65[3—3 Institut de credit şi de economi

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[57] 10—12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Sibiiu, Joi 10 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

ELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
e an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
ruie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
ăate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ımeraţiune nouă
la
legraful român“,

re de **trei** ori pe sĕptĕ-
chidem pe anul 1880 cu pre-
nai moderat, ce se poate
runtea foiei.
de prenumeraţiune se trimit
esnire prin asignaţiuni postale
lvány — Post-Anweisung.) Nu-
umĕrantului, al comunei unde
u domiciliul, şi eventual al
me să fie scrise bine, ca să se

ıtrage atenţiunea on. domni
l căror abonament se sfêrşesce
Decemvrie 1879 a'şi înnoí din
onamentul, pentru ca să nu fie
a silită a sista sau a întârdia cu
foiei*). Acei on. dd., cari pre-
le nou, să nu întârdie, pentru
a să se poată orienta cu tipa-
plarelor.
ra „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

înlesnire foarte mare în espediţiune se face
unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 9 Ianuarie.

sunea prorocită, ce are sĕ se
re partidele de natură omo-
la dieta Ungariei, n'am audit
e făcut, dară confusiunea în
începuse binişor, când cu tu-
din Budapesta.
începuse; dar mulţămită pro-
dqeesci, că pacea şi liniscea
rs eară la Budapesta. Cei morţi
odihnì în morminte, cei remaşi
nge şi vor dori în deşert pe
ţi, şi nu vor avè nici mângă-
ă 'i-au perdut pentru o causă
are Ungariei sau societăţii sau
in uneia din naţionalităţi; fe-
şi laternele sûnt deja restau-
soldaţii sûnt earăşi în casarmele lor. Aceste sûnt însĕ mai mult părţile din afară ale situaţiunei de după tumulte. Cari vor fi cele din lăuntru, şi le poate închipuì ori şi cine.

Acelaşi aluat, care a dospit turburările din urmă, a rĕmas dospind şi mai departe şi este respândit cu profusiune în toate părţile. Fără comitete secrete şi fără emisari, fără proclamaţiuni şi ameninţări, necorecta purtare a oamenilor guvernului actual, în toate părţile şi în toate direcţiunile, a îngrigit a respândì nemulţămirea, la toţi fără deosebire de naţionalitate. Ce e drept modalitatea, cu care guvernul sciu şi scie respândì nemulţămirea cam diferă, căci până când are desteritatea indirectă sĕ umilească cu roşaţa ruşinei pe naţionalitatea domnitoare, în lăuntru şi în afară, pe atunci ignorează şi vatĕmă în dreapta şi în stânga drepturi acuisite şi recunoscute de ale naţionalităţilor fără de causă şi fără de scrupul.

Cumcă nu scriem de rost sau pe dinafară, am putè demonstra după cum am mai demonstrat cu împregiurări, cari nu mai lasă nici o indoială. Ne provocăm de astădată la o împregiurare, care nu ese din mapa noastră, ci din mapa conaţionalilor guvernului par excellence maghiar.

Fără causă, dela desmilitarisarea Românilor din ţinuturile bănăţene, acestia in partea cea mai mare au fost intr'uniţi in comitatul Severinului şi daţi pe mâna unei administraţiuni absolutistice denumite „esceptional“ pentru acest comitat de însuşi guvernul.

Sĕ vedem ce se poate cetì in „Magyarország“ despre acest comitat şi despre strălucita purtare de grije a guvernului pentru comitat:

„.... De mult am atras atenţiunea guvernului asupra impregiurărilor din comitatul Severinului arătând cu degetul scandalele comise de dl vice-comite Pausz (carele e ginerele unui ministru din cabinetul lui Tisza). Am accentuat, că afacerile scandaloase ale dlui vicecomite sunt notorice în comitatul Severinului şi că guvernul nu poate sĕ'l sufere într'o posiţiune, care pretinde caractere nepătate. Înse guvernul lui Tisza n'a suferit numai pe dl vicecomite Pausz in comitatul acesta „esceptional“, ci ne a şi atacat în foile sale oficioase, pentrucă am îndrăsnit a descrie comitatul Severinului aşa, precum este în realitate. Şi guvernul lui Tisza ar suferì şi acum pe dl vice-comite Pausz, ba 'l-ar susţinè, dacă — după cum dice „Südungarischer Bote“ — dl vice-comite Pausz nu ar fi fugit. Dară dl vice-comite nu ar fi fugit nice acum, dacă dl general Doda, vice-colonelul Seracin, dimpreună cu alţi mai mulţi domni, nu ar fi venit înaintea dlui comisariu al guvernului Nicolae Ujfalussy şi nu 'i-ar fi arătat dl Brancovici cu documente, că de sub mâna dlui vice-comite Pausz nu ar fi perit din remasul lui Feigl 1000 fl. şi din remasul lui Müller 2400 fl. În acelaşi timp s'a constatat, că în cassa remasurilor au mai perit şi alţi bani, din causa vice-comitelui Pausz. După aceasta Pausz a fugit. Acum ce dic apĕrătorii guvernului? Comitatul Severinului nu 'si alege impiegaţii, ci ii denumesce guvernul. Responsabilitatea îl privesce pe guvern pentru fie-care impiegat. Şi ce face guvernul? În mânia comitatului Severinului sufere, ba sprigiuesce pe un astfeliu de vice-comite, care nu numai ruinează administraţiunea comitatului, ci trebuie să fugă pentru defraudări dovedite.“

In citatul acesta avem împreunate amêndouĕ însuşirile din desteritatea de a dospì aluatul nemulţămirei. Căci sunt Maghiari acei ce descopere ruşinea şi indică nedreptatea cu un comitat compus din acei cetăţeni, cari de când au ajuns sub sceptrul dinastiei de astădi 'şi-au vĕrsat sânle contra tuturor inimicilor dinastiei şi monarchiei. Poate numai pentru aceea sûnt Severinenii ţinuţi în administraţiunea dictată de guvern, ca în chipul acesta sĕ li se resplătească sacrificiele depuse în atâtea rênduri şi cu atâta resignaţiune pe altariul patriei. Dar acei ce au jertfit şi sûnt resplătiţi în mijlocul constituţionalismului cu absolutism pur sûnt Români; cine se va mira, dacă s'ar nasce şi între acestia nemulţămire cu guvernul actual?

Dea Ddeu sĕ aibă guvernul mai mult noroc de cât circumspecţiune şi sĕ scape de turburări, ducêndu-se din vreme şi făcênd loc altora, ca să'i vedem şi pre aceia.

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Ianuarie.

Proiectul de lege pentru regularea proprietăţii în Transilvania este elaborat şi comunicat pentru darea părerei ministrului de finanţe şi de comerciu. Atragem atenţiunea jurisconsulţilor nostri asupra acestei cestiuni.

Dieta are sĕ 'şi reia lucrările sale cu diua de mâne. Se dice că Várady 'şi va ocupa locul seu in casa deputaţilor, dar tot odată se mai dice, că întemplânduse aceasta, treidecí de deputaţi es din partida guvernului.

Cearta din stradele Budapestei are sĕ fie transportată în parlament. Este interesant a scì, că „Nat. Ztg.“ din Berlin tacsează toate câte se petrec în Ungaria de o selbătăcire a împregiurărilor sociale din Ungaria, care se arată tot-deauna când o societate, când un sistem de guvern, este atât de clătinat în temeliile sale, încât ameninţă a se derîma.

Delegaţiunea ungurească a votat bugetul pentru armată. Interesante, se dice, că au fost descoperirile lui Haymerle în comisiunile întrunite ale delegaţiunei unguresci despre administraţiunea, justiţia şi impositele din Bosnia şi Erţegovina, unde venitele acopere deja erogatele. Pacificaţiunea, după descoperirile aceste, este completă. În privinţa confesională, a descoperit Kallay, că Mahomedani-

---

FOIŢA.

u scolile din Macedonia.

ori ce adunare, cât de fami-
ât de intimă, Românul după ce
esce datoriile de afecţiune către
faţă, rar uită şi pe consângenii
u remarcat prin vre o faptă
ie; cât de departe s'ar afla a-
distanţele nu'l incomodă, el
le scurteze, sĕ le apropie cu
ea, cu inima, cu cuvêntul.
in consângeni înţelegem aici tot
suflare românească,
ne în adevĕr n'a avut ocasiuni
n Românii doritori de prospe-
entru ţara lor n'au întâlnit a-
n cale — mai ales în timp când
a dată jucărie capricielelor...
c, că chiar la mici întruniri
lit, n'a vĕdut ridicânduse toaste
duse benedicţiuni pentru con-
ii cari au bine meritat dela pa-
entru Brătian, de esemplu —
tlet al democraţiei, câte ova-
câte oraţiuni nu s'au făcut, câte
nu s'au ridicat, câte... câte înseşi rugi către fiinţa supremă nu s'au adus, mai cu samă pe timpul când avea a lupta cu atâtea vicisitudini pentru a putè ínfige în pământul iubitei noastre ţĕrişoare, drapelul ideilor moderne — idei mai conforme cu natura omului în genere şi atât de priitoare poporului român în parte popor fără samĕn în blândeţe, fără samĕn în toleranţă?...

Ce frumoase sûnt momentele unor asemenea demonstraţiuni!

Tot astfel în una din dilele nascerei Salvatorului, la o mică întrunire de Români de aici şi din Transilvania, în casa d-lui V. I. Dan, Român din Macedonia şi mare proprietar în distr. Ilfov, — varii şi frumoase fură consideraţiunile, dialogurile, demonstraţiunile pline de inimă inspirate de diferitele subiecte ce s'au tratat!

Era o sântă plăcere sĕ privesci cum comesenii depărtau ideile frivole al căror profum ţine o clipeală, şi cum probau numai idei naţionale cari ţin câte o întreagă existenţă!...

Însĕ întregul tablou al buchetului este greu de depins.

Sĕ luăm o floare din acest buchet; dar pe care, căci toate sûnt frumoase? — sĕ alegem în fine floarea ce ne pare mai sensibilă pentru cei ce se intereseasă de scolile din Macedonia fiindcă scena se petrece încasa unui Român de acolo.

. . . .

Dl. V. I. Dan, după ce cità într'o simplă conversaţiune numele mai multor Români suferindi pentru dreptate cum am dice, între cari nu omise, bine înţeles, pe acela al lui Apostol Mărgârit cădut de unedi victimă cuţitului îmfamiei, dl Dan, entusiasmat din ce în ce de aceste scumpe nume, se sculà, ridicà un toast şi continuând dise cu mult dor cam aceste cuvinte:

— „Multe nevoi mai suferirăm şi noi Românii lui Aurelian; aceste suferinţe însĕ iubiţi prietini ar fi fost mult mai mici, poate chiar n'ar fi esistat dacă am fi avut şi noi scoli române; căci după cum simt şi vĕd astădi omul fără scoală deşì are ochi nu vede, deşì are urechi, n'aude, deşì are dela Dumnedeu toate facultăţile nu scie cum sĕ le întrebuinţeze, sau dacă are o scoală şi aceasta nu este în limba-mamă, cu scop adecă de a conserva şi prospera specia, ci o are într'altă limbă cu alte tendinţe, atunci vede în adevĕr, aude, îşi întrebuinţează facultăţile, dar cu totul altfel decum cere interesul naţiunei, din care face parte.

Cine în adevĕr nu scie că multe decimi de mii din Românii macedoneni se află astădi contopiţi, necunoscuţi printre Greci, Turci, Bulgari, Albanezi şi atâtea alte naţionalităţi ce locuesc peninsula balcanică? Şi aceasta, din lipsa de scoli române şi din causa scoalelor străine.

Ce rol n'am fi avut şi noi dincolo de Dunăre dacă la timp, în decursul seculelor de când furăm deslipiţi şi depărtaţi dela tulpină, am fi avut cine sĕ ne vorbească, cine sĕ ne spue în limba română despre aspiraţiunile ce trebuie sĕ avem? — Câţi, dintre noi cu toate aceste de voie de nevoie, s'au putut strecura în alte ţĕri mai luminate şi a putut numai astfel sĕ'şi facă singuri oare care elor li s'a conces întreţinerea raporturilor cu Constantinopolea şi li s'au lăsat administraţiunea bunurilor bisericesci (mahomedane). Resultatul numerărei poporaţiunei este 1 ½ milion de suflete. Vistierii bogate silvanale şi montanistice au ţĕrile ocupate. Cele dintâiu sûnt mai cu samă averea statului.

Rusia nu încetează a desminţì, că mĕsurile sale la marginile apusene a le imperiului rusesc ar fi de natură agresivă.

Principele Alecsandru al Bulgariei e sătul de domnie şi voeşce a abḑice; curtea din Petersburg stăruesce inse cu toate mijloacele ca sĕ remână la postul seu.

Tumultele din Budapesta.

În 15 Ianuarie s'a continuat tumultul din ḑilele precedente. Abia înserase şi o mulţime de mii de oameni ocupase eară cunoscuta stradă Hatvan, în care se află casina aristocraţilor. Mulţimea se compunea aproape din toate păturile societăţii; mueri şi copii se aflau de faţă în numer foarte mare; cu puţine escepţiuni printre mulţime erau mai mult privitori curioşi. Era o linisce şi o tăcere impunĕtoare. Oamenii se plimbau în sus şi în jos, unde se opria câte cineva într'acolo de loc vedeai alergênd pe un policist, care provoca într'un ton aspru pe cel ce sta locului sĕ se ducă mai departe. Nime nu se opunea la provocările poliţiştilor, nu se auḑiau strigări sgomotoase, nu se observa vre-o mişcare provocătoare. De altfel poliţia îşi mobilisase forţa întreagă; poliţiştii călăreţi ţineau ocupate toate întrările stradelor ce respund în strada Hatvan. În această stradă, vatra mişcărilor, se aflau 24 poliţişti călare, cari mergeau câte patru laolaltă mereu în sus şi în jos, şi un numer mare de constabli şi comisari de poliţie, cari purtau în mână bastoane mici de trestie.

După 8 oare se observà deodată o mişcare însemnată. Poliţiştii călăreţi, cari se aflau în strada Hatvan, se grăbiră din toate părţile spre casa poliţiei şi întrară cu toţii prin poarta cea largă care era deschisă. Ce se întêmplă? se întreba în toate părţile. A trecut demonstraţiunea? s'a întêmplat doară ceva? Nimenea nu scia sĕ respundă la aceste întrebări şi mulţimea se îndesa tot mai tare dinaintea casei poliţiei. Deodată poliţiştii călăreţi, cari numai ce întraseră în curtea poliţiei, se reîntorc repede şi dau prin mulţime care de altmintrea era liniscită. Prin aceasta se produse o îmbulḑeală ce nu se poate descrie. Cei ce erau mai de aproape amerinţaţi de copitele cailor, strigau şi împingeau înapoi. Cei din derept, cari nu pricepură îndată causa ţipetelor, împingeau înainte. În acest moment strigà unul din mulţime „Eljen“ şi policiştii călăreţi începură îndată a resbate cu caii şi a da cu bastoanele de trestie în mulţime. În acelaşi timp se auḑiră signale de fluerături şi după aceasta un adevĕrat potop de constabli şi comisari de poliţie cu bastoane şi cu săbii lucii în mâni năvăliră asupra mulţimei pe la spate. Mulţimea începu acum a se împrăscia. Oamenii fugiau înspăimêntaţi în toate părţile, poliţiştii îi urmăriau bătênd şi însultând. În 5 minute strada fu curăţită. Poliţiştii călăreţi străbătură în stradele laterale, constablii şi comisarii fugiră din poartă în poartă şi le închiseră; prăvăliele şi cafenelele care mai erau deschise trebuiră sĕ se închidă îndată şi oaspeţii sĕ le părăsească; şi acì se vorbesc că s'au întêmplat scene din cele mai brutale, cel puţin mulţi oameni şi foarte onorabili se plâng asupra brutalităţilor.

Pre când se întêmplau aceste lucruri, se auḑì deodată din vechia stradă a postei, din strada Lumea nouă şi din piaţa lui Carol sgomotul dobelor. Trecuse de 9 oare. Bataliunea de infanterie, care sub comanda majorului Kély dela regimentul Schmerling venia pe strada Kerepeşiană în sus spre strada Hatvan, s'a postat cu 2 companii, în depărtare de 40 paşi dela strada fluerătorilor, în linie desfăşurată, ocupând lărgimea întreagă a stradei Kerepeşiane. Dinaintea trupei principale se aflau mai multe patruile însoţite de comisari de poliţie şi de constabli, care erau înaintate contra escedenţilor ce stau în cete dese mai în sus în spre spitalul Rochus, la întrarea stradei fluerătorilor în strada Kerepeşiană. Aceste despărţeminte îşi încărcaseră puscile şi puseseră baionetul după cum li se poruncise. La început când mulţimea începu să se retragă pe strada Kerepeşiană în sus dinaintea miliţiei ce înainta cu signalul de asalt, se auḑiră ţipetele obicĭnuite; ici colea se mai arunca cu câte un glonţ improvisat din neauă şi cu alte obiecte nevinovate. Îndată ce trupa se oprì, mulţimea, care era binişor respinsă de loviturile poliţiştilor, se liniscì; din când în când se auḑia câte o fluerare, câte o strigare provocătoare — preste tot însĕ domnia o tăcere profundă. Deodată se auḑiră din spre strada fluerătorilor trei detonaţiuni, în intervale de câte 5—10 secunde; după aceasta urmà tăcerea de mai nainte. Oficierii, cari de asemenea auḑiseră detonaţiunile, creḑură că acele sûnt puşcături, că escedenţii, probabil pentru a provoca patruilele, au aprins pe „dracul scuipător.“ După cum s'a constatat îndată, incidentul avea o însemnătate mult mai serioasă. Acele detonaţiuni au fost puşcături care au luat viaţa la doi oameni. Unul dintre cei doi nenorociţi, a fost un visitiu dela un comfortabil. El adusese pe un pasager din drumul ţĕrei în strada tăbacului, şi fiindcă nu putea străbate cu careta prin mulţimea îndesată rugà pe pasager să se coboare, în apropierea stradei fluerătorilor. În momentul când se întêmplă aceasta şi când visitiul era se plece, probabil pentru a'şi primì competenţa, îl lovì glonţul funest în gât — un ţipet răguşit şi visitiul căḑu mort jos. A doua puşcătură lovì pe un june de 18 ani, cu numele Adolf Schwarz, ascultător de drepturi la universitatea din Pesta. Glonţul a străbătut prin têmpla dreaptă în cap. Tinerul căḑu la pămênt cu un ţipet mare şi fără simţiri şi îşi dede sufletul pe drumul către spitalul Rochus. De unde şi cum au căḑut puşcăturele, despre aceasta variază părerile. În mulţime se ḑicea că militarii au puşcat şi anumit fără nici o ansă; că patruilele înaintate în strada fluerătorilor ar fi dat o deşarge. Oficierii mai înalţi cari fură întrebaţi îndată ce se făcu cunoscută nenorocita faptă, nu putură sau poate nu voiră să dea o informaţiune sigură. Domnului comandant baron Edelsheim-Gyulai care se afla în tot timpul acesta cu întreaga generalitate în piaţa, unde strada Kerepeşiană întră în drumul ţĕrei, i s'a notificat întêmplarea prin un oficier al bataliunei detaşate simplu cu cuvintele: „Escelenţă! Un jurist fu împuşcat în strada tăbacului.“ Poliţia afirmă că puşcăturile le-au descărcat escedenţii înşişi din revolvere şi că acele puşcături ar fi fost destinate organelor poliţiane şi că ele numai 'şi-ar fi greşit direcţiunea în întunerecul nopţii. Ba s'a arestat şi un individ suspiţionat ca ucigător al juristului Schwarz. Secţiunea cadavrului va aduce lămurire asupra lucrului.

Către 9 oare publicul mai distins s'a depărtat, massele alungate de poliţie în loc de a se împrăscia se adunară de nou la alte puncte, anumit în piaţa museului, înaintea cafenelei „Zriny“ înaintea restauraţiunei Szikszai şi a teatrului naţional. Din când în când se auḑia strigarea: „Eljen Verhovay!“ S'a spart o mulţime de fereşti, în strada Kerepeşiană toate lampele de gaz. Poliţia a arestat în această noapte vre o 51 indiviḑi. Pe la meḑul nopţii s'a împrăsciat mulţimea; întrările la spectacolul demonstraţiunilor erau pretutindenea închise cu cordoane militare, printre cari nu putea străbate nime. Numai ici colea se mai vedeau grupe mici de oameni. După aceasta s'a retras miliţia şi poliţia din posiţiunile lor.

Se vorbesce că togma în momentul când comandantul Edelsheim Gyulai eşise din casarn
retă, un fiacru, în care se
boratorii unei foi din Pes
peste o patroană făcu ca
esplodeze în direcţiunea
comandantului.

În 16 Ianuarie scand
tinuat de nou, dară în ast
a luat proporţiunile din se
Poliţia s'a aretat, poate în
nei îndrumări mai înalte, n
şi mai prevenitoare. În n
le a luat pentru susţinerea
vedea de astă dată mai m
denţă şi precauţiune. Pol
ceput la 6 oare a curăţì s
van de oameni. Evacuarea
fără resistenţă, publicul s'a
fără a remonstra; prăvăliil
neaua Camonn s'au închis
evita scenele turbulente de
sina fu cercetată bine. Ame
trările stradei erau ocupate
ţişti. Pe la 7 oare domnia î
adêncă tăcere, turburată ici c
de pasurile unui constablu p
Dar cu încetul se adunară l
în strada şerpilor si la resta
Szikszay masse mari de popo
la început prevala elementu
Mai târḑiu se asociară ele
verşunate care se resfăţiau î
sarcastice asupra poliţiştilor.
menea mod se sporiră şi el
dela cornul Szikszay. Între a
sună deodată un glas petr
„Éljen!“ Acest glas fu sig
strigăte şi mai vii, dar nu s'
plat nimic serios. Fără veste
unii a svêrlì cu petri şi sloiuri
asupra poliţiştilor la „Zrinyi
poliţişti călăreţi se aruncară
ţime care se împrăscià ţipând
se repetà de patru ori fără
întêmple vre-o nenorocire. N
neputincios nevinovat, pe car
sese pĕcatele în calea poliţiştil
nesce lovituri de suvenire.
domut care se produsese în
primì din nenorocire o împu
de sabie deasupra ochiului d
o mică lovitură peste nas.
transportat în spital. Oameni
adunau şi poliţia îi împrăscia
Deodată se auḑiră sunete cu
din tumultele trecute, cădeau
sparte. Toate lampele de gaz în
dela teatrul naţional pănă la
Rochus s'au spart şi nimicit c
şi sloiuri de ghaţă. Urmară ma
arestări. Pănă către 10 oare
întêmplat lucruri serioase. Ac
auḑiră douĕ puşcături de r
vere, nu se vedeau soldaţi
poliţiştii plecară spre locul d
s'a auḑit detonaţunea, pe cale
seră lampele stînse de escedenţ
căturile s'au tras dintr'o ceată

---

ducaţiune, au probat îndestul că Românii lui Aurelian, cu toate nevoile ce au îndurat, n'au degenerat, au probat că sûnt demni de originea lor, demni de fraţii lor d'aiurea.

Cine nu scìe că Coletti — acest idol al Greciei pus adesea ca om politic, alături cu Gavur al sorei noastre Italia, — că baron Sina, unul dintre ilustraţiunile financiare ale Austriei, — că ilustrisimul mare prelat mitropolitul Transilvaniei Şaguna, căruia regele şi regina ajunseră să'i ḑică papa, — că savantisimul doctor Gojdu care atât s'a distins prin multe şi mari fapte în Ungaria ca senator şi în multe alte demnităţi înalte, — că însuşi marele om de stat de astăḑi al Turciei Svas paşa — că toţi acestia şi mulţi, foarte mulţi alţi mari demnitari trecuţi şi presenţi de prin diferite ţĕri ale globului, al căror prea lung ar fi şirul numindu'i — cine ḑic nu scie că toţi acestia sûnt Români macedoneni?

Şi dacă pe drumuri piezişe, necunoscute greu de străbătut avênd de a lupta fie care mult timp cu nevoile străinismului, ne averei, şi totuşi fiii Macedoniei, în mare parte au putut ajunge acì, ce puteau devenì, unde puteau ajunge în ţara lor, pe drumuri bătute primind adecă lumina de mici din înseşi scoalele căminului, care sĕ le fi indicat valoarea originei şi sĕ nu fie siliţi la mari, a o căuta prin alte ţĕri pe la alţii?...

Cei ce au îmbrăcişat dar astăḑi ideia luminărei poporului român din Macedonia prin înfiinţare de scoli în limba mamei lor au înţeles bine acest adevĕr şi nu trebue sĕ nu ne amintim de dênşii în acest moment, ce'l pot numì solemn, aflând-mĕ faţă cu Români din toate părţile; uitarea şi necunoscinţa nu e dată Românului. Eu mai cu samă eu, care am multă datorie către fraţii mei de aici unde venind am fost bine îmbrăcişat şi printr'o muncă neşicanată de nimeni le datoresc mica posiţiune ce am, eu le datoresc multă recunoscinţă fiindcă 'şi-au adus aminte de locul leagănului meu, de locul leagănului consângenilor lor.

Ridic acest toast în sănĕtatea şi pentru fericirea tutor acestor buni Români şi a d-lui Vasile Alecsandrescu Urechiă care şi mai de mult 'şi-a adus aminte de acele scoli şi multe sacrificii a făcut pentru ele din înseşi modestele sale spese; dea Dumneḑeu sĕ trăească cu toţii ca sĕ vadă resultatele, căci mult se vor bucura!!...“

După vivatul ce urmà acest discurs:

— Daţi'mi voe, dlor, reluà cuventul un alt comesan, a rìdica şi eu un toast pentru sănĕtatea şi prosperitatea onorabilei gazde, care ne făcu atât de scumpe momentele de faţă, amintindu-ne, în câte-va trăsuri, aproape o întreagă istorie a Românilor macedoneni, dă'mi voe si mie, domnule Dan, a nu trece cu vederea câteva puncte ce'mi voiu aduce aminte din partea ce'ţi datorează d-tale în parte, aceste scoli.—Cine nu scie, că mult ai stimulat apostolatul lui Mărgărit? Că scoala de băeţi din Nevastă de mult este înfiinţată şi întreţinută de d-ta? Că la înfiinţarea scoalelor de fete din Ochrida, Gopeş etc. de pe lângă puternicul sprijin al d-lui Ureche ai contribuit mult si d-ta? Şi fiind-că fapta bună nu stă mult sub obroc, dă'mi voe, în
mele puteri a revela în treacĕt
câte-va puncte cum le numi,
amintirea lor se ridic acest toa

. . . .

Aceasta este floarea ce g
merită sĕ o smulg din buchet
o scot la lumină chiar printr'o
creţiune care îmi va fi cred
„ţinta scusă une ori mijloacel

Fie ca profumul ce vor sim
rosind'o, cei ce au îmbrăţişat id
fiinţărei scoalelor din Macedon
ca profumul acestei flori sĕ le
meḑe şi mai mult dorinţa şi
tatea pe această cale! Căci Ro
când vede că o grupă mai ma
mai mică din fraţii sei îi aprec
bună acţiune, simte o satisfacţiu
ternă ce nu se poate compara cu
altfeliu de resplătire. Şi apoi
creştin şi salvatorul, a cărui nas
serbarăm, a ḑis: „Omul nu t
numai cu pâne...“ Ce mult ne
cugetat această sfântă macsimă

„Telegraphul.“ G

men asupra gardei postate acolo, din norore nu s'a vătămat nimenea. Un guarian se încercà se prindă pe cel ce alescărcat revorverul, dar nu 'i-a succe căci escedentul aruncând revolveil dispăru în întunerecul nopţii. Oamei din acest loc erau armaţi cu rude ngi; agentul poliţiei Raggioni f rănit la gât cu o rudă de aceste, pe care le-a luat dela gardul ţinrimului slovac. S'au arestat vr'o câ-va escedenţi şi se credea, că spectacul e terminat, când deodată se audisunetul dobelor. Miliţia, de astă-dată înse mai mult din precauţiune, vei la locurile de demonstraţiune, şi rămise patrule în stradele cunoscute pentru manţinerea ordinei. Către meul nopţii domnia o linişte completă, miliţia s'a retras în casarmă. Poliţiştii dportau faima, că unii flăcăi tineri au mărturisit, că li s'au dat bani pentru a face scandal. S'au arestat în acă noapte 21 escedenţi.

În 17 anuarie s'au înmormêntat victimele tumultului din serile trecute, juristul Adf Schwarz şi visitiul And. Hajnd. Înmormêntările au urmat în linişt completă. Toată ḑiua a domnit orânea cea mai bună.

„Album Macedo-Român.“

La apelul incer de înfrăţire ce Societatea Maced-Română trimitea, în ḑiua inaugurăre ei, tuturor popoarelor conlocuitoare q Românii de peste Balcani a rĕspns mâna de ucigaş. Ne place a crde, că la Athena, la Constantinopole indignaţiunea, a fost aceiasi ca şi la Bucuresci şi că criminalii îşi vor fi primit pedeapsa de la autorităţile turcesci, după stăruinţele Ambasadei Române.

In lupta nedemnă, criminală a unor fanatici noi vedem un nou îndemn ca neînceta şi neardomit sĕ lucreze fie-cine la luminarea şi la cultura popoarelor: Scoli, scoli şi eară scoli!

Pentru a da celor doaue milioane de fraţi locuitori dincolo de Dunăre scoli din ce în ce mai numeroase, Societatea de Cultură Macedo-Română are nevoie de fonduri. Comitetul ei nu va neglije nici unul din mijloacee proprii a mărì financele Societăţei. Din acest punct de vedere Comitetul a credut util sĕ publice o lucrare în forna publicaţiunei Paris-Murcie; din venitul vênḑerei căruia sĕ se deschidă imediat scoli cerute cu multă stăruinţă de mai multe comune curat româneşci de peste munţii Balcani.

Primind această însărcinare am contat nu pe propriile mele puteri ci pe încercatul patriotism al scriitorilor nostrii

Am cutezat deci sĕ mĕ adresez către toţi bărbaţii insemnaţi, ce avem în toate direcţiunile activităţii spirituale cu apelul următor.

Domnule! „Cunoasceţi scopul ce „urmăresce societatea de cultură Ma„cedo-Română. Pentru ajungerea lui „cât mai repede, societatea are ne„voie tot pe atâta de sprijinul moral „al tuturor Românilor cât şi de acel „material. Pentru a crea scoli multe şi neîntârḑiat; pentru a dota biseri„cile române de preste Dunăre cu „cărţi române, se cer spese care so„cietatea nu le poate ridica cu veni„tul, ce primesce de la membrii sĕi.„

„Pentru a cresce aşa dar finan„ţele societăţei Macedo-Române co„mitetul ei a credut util sĕ încerce „între Români ceea ce, cu atâta succes „a realisat binefacerea în Paris. „În favoarea unor districte spaniole „înnecate de inundaţiune „Presa“ fran„ceză a publicat albumul „Paris„Murcie. Oare noi Românii care am „luat mii de esemplare din Paris„Murcie, nu vom ridica ḑeci de mii „de esemplare din un album Macedo„Român, care s'ar publica cu cel mai „jos preţ în favoarea fondurilor unei „societăţi, care voiesce să salve din „inundarea mai teribilă a desna„ţionalisărei, pe un popor de a„proape două milioane de fraţi?“

„Convins că da, comitetul socie„tăţei a decis publicarea imediată a „unui asemenea album şi deci are „onoare a vĕ ruga sĕ veniţi în ajuto„riul publicaţiunei lui cu o mică lu„crare originară, fie în prosă, „fie în versuri, însĕ inedită şi „subsemnată de d-voastră.

„Neîndoindu-ne de primirea ru„gămintei noastre, vĕ asigurăm de dis„tinsa noastră consideraţiune.*)“

Acest apel a fost transmis prin postă.

Temêndu-mĕ însĕ ca nu cumva apelul meu sĕ nu ajungă la toate persoanele cărora a fost adresat viu prin organul presei (rog pe toate jurnalele, sĕ reproducă această scrisoare de interes românesc) sĕ rog din nou pe toţi scriitorii şi artiştii nostrii şi pe ilustrii nostrii bărbaţi de stat, ca sĕ nu se îngreuneze de a ne trimite, fie mici lucrări originale, fie scurte autografe pentru a constituì albumul Macedo-Român.

Totodată rugăm pe toţi librarii din ţară şi din toate provinciile locuite de Români, sĕ deschidă, de pe acum, liste de subscripţiuni pe preţul de doi lei hârtia ordinară şi de cinci şi ḑece lei ediţiunile de lucs.

E de prisos sĕ adăogim că sperăm a avè colaborarea şi a mai multor ilustraţiuni din Francia, Spania, Portugalia etc. Albumul pe lângă aceasta va avè ilustraţiuni însemnate relative la Macedonia, la chipul şi costumurile atât de frumoase ale Românilor din acea parte.

Terminând ne adresăm din nou la toată presa română fără distincţiune de coloare şi declarându-ne gata a primì cu recunoscinţă, toate consiliile ce ar crede util sĕ ne dea pentru isbutirea publicaţiunei albumului Macedo-Român, punem lucrarea sub protecţiunea ei eficace şi patriotică.

Membru comitetului Macedo Român.
V. A. Urechiă.

Elenisarea Epirului şi Tesaliei de către syllogii Greci.

(Încheiere).

Şi în numerul seu dela 14 Ianuarie 1873:

„Reproducem după ḑiarele grecesci lista de subscripţiune în folosul societăţei literare fundată cu scop de a respândì instrucţia în Epir; metropolitul Ianinei, 100 lire; archiepiscopul Arghyro Castrolui, 10 lire: Conemenos, 100 lire; Carapanos, 10 lire pe an; Yenidunis, 20 de lire: Paspali, 5 lire pe an; Sarakioti, 5 lire pe an; Kuiundjian, 20 lire; Chryssoveloni, 10 lire“.

In numerul dela 28 Octomvre 1873:

„Silogul Epirului a publicat resultatul lucrărilor sale dela 24 Iunie 1872 şi până la 20 Martie 1873. După tabloul Anuarului, adaugă „La Turquie“, 180 au fost împărţite la 11 oraşe ale districtului Ianina pentru a preîntêmpina cheltuelile scoalelor primare stabilite în localitate: 40 lire s'au dat la 4 oraşe din departamentul Arta şi în fine 30 lire turcesci au fost consacrate fundărei unei scoale de fete în oraşul Baisti: totale 250 lire.“

Am cetit în numerul dela 4 August, al aceluiaş ḑiar:

„Ianina dând socoteală despre esamenele gimnasiului grecesc Zosima, dă oare care amănunte asupra desvoltărei instrucţiunei publice în oraşul Ianina. Afară de scoala ruchdie şi de două scoli primare turcesci Ianina posedă un gimnasiu grecesc care e frecuentat de 307 studenţi; două scoale de fete şi patru scoale primare grecesci. Numerul elevilor care au frecuentat aceste stabilimente în anul scolar trecut se urcă la 1,599, afară de elevii care frecuentează scoalele turcesci.“

Cu data de 3 Iunie 1874 se cetesce în „La Turquie“:

În aceeaş ḑi (1 Iunie 1874) syllogul literal al Epirului a ţinut adunarea sa generală în localul syllogului grecesc din Pera. În lipsa preşedintelui d-lui Caraponaş, care călĕtoresce prin Europa, dl Vissiadis a presidat această reunire, la care a asistat dl Simos, ministru al Greciei, însoţit de secretariul legaţiunei dl Gennadios. Câţi-va prelaţi ai Phanarului şi mai mulţi dintre notabilii societăţei grece, a oraşului nostru au fost de asemenea presenţi.“

Cu data de 23 Ianuarie şi 9 Iulie 1874, găsim în „La Turquie“ rândurile următoare:

23 Ianuarie: „Syllogul Thesaliei a decernat titlul de membru onorific, ecspatriarchului Alecsandrinei, Mgr. Calinic, d-lui Philip Ioan profesor la universitatatea din Athena şi d-lui Sophocle Apostolidis profesor la universitatea din Boston.“

9 Iulie: „După cererea Syllogului grecesc din Perra Syllogul Thesaliei a consacrat suma de 1,000 lire turcesci pentru întreţinerea scoalelor sărace ale provincielor Thesaliei şi Epirului.“

Găsim încă în Turcia din 2 şi din 15 Ianuarie 1874 următoarele curioase amănunte:

„2 Ianuarie: Reverendul Archimandrit din Vatopedi (Muntele Athos) a dat o nouă probă despre generositatea sa şi despre dragostea sa pentru litere. El a oferit 100 lire turcesci Syllogului literar din Perra şi aceeaş sumă celui din Epir.“

„15 Ianuarie: Am semnalat în dese rânduri actele de bine facere ale ecs. metropolitului din Larissa Mgr. Dorotheiu. Acest prelat dă astăḑi din nou o noua probă despre generositatea sa dăruind 500 lire turcesci syllogului literar al Thesaliei căruia 'i-a oferit şi biblioteca sa.“

Tot despre susḑisul archimandrit din Vatopedi, am cetit mai târḑiu în Turcia nota următoare cu data de 17 Maiu 1876:

„Se anunţă moartea archimandritului grecesc Mgr. Anantas Vatopedinos. Acest prelat care în toată viaţa sa a încuragiat puternic literatura lasă, se ḑice. o avere de 180,000 lire turcesci (aproape 18,000,000 de lei).

Să terminăm prin amănuntele pe care „La Turquie“ ni le dă asupra sĕrbătorei dela Beïcos dată de syllogul elenic din Epir.

„Dumineca trecută (Iunie 73) syllogul din Epir a celebrat sĕrbătoarea sa aniversară, în localul syllogului literar din Perra... Mgr. Dercon, esprimându'şi dorinţa de a se r trage din presidenţă, Carapanos efendi, a fost numit in locul seu printr'nn vot secret.

„În timpul acestei şedinţe s'a dat cetire unei scrisori în care Christaki efendi anunţà membrilor societăţei, că dăruise 2,000 lire turcesci syllogului literar în folosul syllogului din Epir cu scop, ca acesta sĕ aibă dreptul de a'şi ţinè şedinţele sale în localul celui dîntâiu...

„A doua ḑi după această şedinţa syllogul din Epir dă pe câmpiele Beïcos, un banchet câmpenesc, asistenţelor. Escelenţa sa ambasadorul grecesc Simon, Christaki efendi, noul preşedinte Carapanos efendi, toţi membrii syllogului cât şi un mare numĕr de învitaţi, formau un total ca la peste o mie de asistenţi. Mai multe toaste au fost ridicate de către deosebiţi oaspeţi. Esc. Sa ambasadorul Simon a luat asemenea cuvêntul pentru a aduce laude membrilor syllogului, zelului şi activiţăţei, ce desfăşură ei, pentru propăşirea operei lor. Produsul subscripţiunei făcute în urmă s'a suit la cifra de 650.“

Şi cu toate aceste silinţe, cu toate aceste sacrificiuri, Albanezii şi Valachii Epirului şi Thesaliei, resping elenismul.

(Le *courier d'Orient*).

Varietăţi.

* (Balul român) în Viena se va ţinè — după cum ne spune „Deusche Zeitung“ — în 14 Februarie n. *în „Grand Hotel“* sub patronatul doamnelor: A. de Bălăceano, M. Dumba, comteasa M. Hye de Gluneck, născută Filisano, E. de Canitz, D. de Oppolzer, născută Mathner-Markhof; M. F. Suess şi A. Trapsia-Kron.

* (Raporturile de posesiune) în Transilvania se vor regula cât de curênd. În unul din numerii „Telegrafului Rom.“ însciinţasem deja pre onoraţii cetitori în această privinţă. Acum repeţind afacerea foarte interesantă pentru naţiunea română facem prin aceasta cunoscut, că ministrul ung. de justiţie a ordonat tuturor tribunalelor din Ardeal, ca ele ca foruri în afacerile funduare să documenteze despre fie-care comună cât de mare îi este hotarul, câţi posesori, are, câţi numeri ordinari si câţi topografici; cari sûnt posesori mai mari şi câţi dintre ei au o posesie mai mică de 5 juguri pămênt. Oficiile cărţilor funduare sûnt acuma ocupate cu lucrările aceste. Mai facem odată apel la toată inteligenţa şi toată presa română, a se ocupa şi ea serios cu afacerea foştilor „jobagi,“ ca la timp să se poată delătura nedreptăţile ce se vor croì de inimicii bieţilor „coloni români.“

* (O bandă de hoţi), ce bântuia Dobrogia şi în special judeţul Tulcea, după cum ne spune „Steaua Dobrogei“, este toată prinsă şi incarcerată. Ultimul bandit ce se numesce Enache Lungu Buzatu, prebegit de tovarăşii lui, este şi acesta prins în comuna Văcăreni, plasa Măcin.

Această bandă sub conducerea lui Mihalachi Pâriici se compune din 7 indiviḑi. Arestaţi însĕ sûnt 24 ca complici şi gazde.

În interval de patru luni s'a comis de către acesti nefericiţi peste douĕḑeci crime la drumul mare, plus torturi incuisitoriale şi omoruri.

La parchetul din Tulcea sûnt atâtea efecte găsite la bandiţi şi gazdele lor, încât nu mai au loc unde să le pună

Instrucţiunea ce se face de către substitutul trib. d. Gh. Carpuzi, foarte abil în materie, descopere pe fie care ḑi noi complici, la cari se găsesc lucruri de valoare jăfuite.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(11 Urmare).

C. *Evangelia după Luca.*

(Urmare)

După aceste observări generali, să esaminăm în special pretinssle argumente ale criticei.

ad 1. Dovedit fiind că Marcion a mutilat şi Epistolele lui Pavel, mai poate servì mutilatura acestui eretic de cinosură pentru Evangelia după Luca? Şi dacă totuşi Marcion ar fi servit ca basă la această Evangelie cine îşi poate închipuí că ss. Părinţi, unii chiar contemporani cu Marcion[4]), atât de scrupuloşi faţă de scrierile ereticilor, ar fi putut primí această Evangelie ca apostolică? Ei, a bună samă, cunoscênd Evangelia lui Marcion, la nici o întêmplare nu recunosceau autoritatea unei Evangelii, carea s'ar fi scris după a lui Marcion. Căci prin aceasta puteau uşor sĕ dee ansă la rĕtăciri. Modul însĕ cum se provoacă ei la autoritatea Evangeliei după Luca, dovedesce că autoritatea acestei Evangelii şi apostolicitatea ei era mai pe sus de ori ce îndoială, că ea era o moştenire veche, carea îşi avea autoritatea în insaşi vechimea ei şi în tradiţiune. Ba mai mult: Dacă Evangelia după Luca s'ar fi scris numai în a doua jumĕtate a veacului al doilea, cum e cu putinţă ca Iustin martirul sĕ o fi folosit înainte de ce s'ar fi scris şi sĕ se provoace la dênsa[5]); şi cum e cu putinţĕ ca ea sĕ ocure în fragmentul muratoric?

---

*) NB. „A se adresa lucrările de publicat în albumul Macedo-Român, către dl V. A. Urechiă la Bucuresci, până la 24 Ianuarie 1880.“

[4]) Iustin martirul * cam 100, † 166 sau 167; Ireneu * cam 140, † 202; Tertulian * 160, † 240.

ad 2. Evangelistul prin frasa: *ἐποιησάμην περὶ πάνθων … ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν* nu înţelege că el a scris numai fapte şi învĕţături de ale lui Iisus, ci în acest pasagiu togmai dovedesce aceea ce am susţinut mai sus[6]), că adecă: nu biografia, ci învĕţăturile lui Iisus le are în vedere Evangelistul. Căci altmintrea tot ce se întêmplă cu Iisus, şi tot ce cade afară de activitatea lui Iisus, ar trebuì privit ca neautentic, ceea ce critica nu o face.

ad 3. Dacă s'ar dovedì aceasta, lucru cu care critica ne remâne detoare, ar fi numai dovadă, că Evangelistul a scris mituri, nu că n'a scris de loc, şi că scrierea lui nu e a lui. După analogie ar fi neautentic nu numai Mat. capp. 1 şi 2, dar tot ce se arată supra natural în evangelii.

ad 4. Tot această deosebire se află şi în faptele apostolesci. Causa sûnt isvoarĕle. Luca folosesce în aceste capitule documente şi însemnări familiare, pe cari le transcrie în opul seu. Împregiurarea este o dovadă despre fidelitatea lui Luca, carele ne presentează aceea ce a aflat în limbagiul primitiv, fĕră ca el sĕ o prelucre.

ad 5. Că Evangelistul a folosit documente, nu urmează ca această împregiurare sĕ fie în contra autenticitâţei. El cunoasce mai multe încercări, cari togmai din astă causă remân neconsiderate de dênsul. Documentele, ce le folosesce el, sûnt: martorii oculari ai celor descrise (nascerea lui Ioan botezătoriul şi a lui Iisus) şi apostolii (Luca 1, 1 seqq. — veḑi mai jos 3 nota 11).

ad 6. Încercările celor mulţi (*πόλοι*) despre cari vorbesce Evangelistul nu recer un timp togmai îndelungat. Ele au putut devenì nenumerate în restimp de 15—20 ani, prin urmare nu e necesar sĕ transpunem scrierea lui Luca în un timp aşa de întârḑiat.

ad 7. Evangelistul, ca şi ceialalţi Evangelişti nu tinde a ne da istoria chronologică a lui Iisus, ci învĕţăturile lui, chiar cu desconsiderarea cursului chronologic al acestor învĕţături.

ad 8. Dar această pretinsă anticipare o aflăm şi la ceialalţi Evangelişti[7]) Ea este o profeţie a lui Iisus, carea s'a împlinit curênd după suirea lui la ceriu.] (Va urma.)

---

[5]) Conf. Iust. mart. Apol. I, 66.; Dial. cum Tryph. c. 100 (cu Luca 1, 38), c. 103 (cu Luca 22, 44), cap. 105 (cu Luca 23, 46).

[6]) „Telegr. Rom.“ Nr. 34 din 1879.

[7]) Confer. Mat. 10. 18 seqq. Marcu 13, 9 seqq.

Lista Nr. 1

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Paul Dunca, consiliar în Sibiiu	. fl.	10.—
Constantin Papfalvi, canonic în Blaj	„	15.—
Manuil Ungurean, adv. în Timişoara	„	5.—
Visarion Roman, director în Sibiiu	„	5.—
Petru Chirilescu, protopop, ca resultat al unei colecte între Românii din Kétegyház.	„	10.—

Dela redacţiunea „Observatoriului“ trimişi prin D. Stroie Beloiescu, profesor în Berlad (România) ca resultat al nnei colecte în numita urbe, contribuind în Lei noi DD. Constantin Baulosiu, militar în demisie 12, St. St. Dobroviciu, proprietar 40, Stefan Neagoe, professor 30, Ioan Popescu, profesor 20, N. Borcanescu, profesor 10, Nic. Pana, profesor 10 V. Lapedat, profesor 20, P. Chenciu, profesor 10, P. Drouhel, profesor 4, I. Galin, profesor 5, U. Gaţulescu, profesor 4, D. Montani, profesor 10, A. Hancu, profesor 2, D. Mateescu, profesor 10, I. Fetu, proprietar 60, C. I. Mulescu, proprietar 20, Lascar Costin, proprietar 20.60 b.; Lupu Costache, proprietar 11.75 b.; I. Iamandi, proprietar 6, D. Cerchez, proprietar 11.10 b; I. Tudori, proprietar 20.60 b.; Z. Vilicoviciu, proprietar 10, P. Armasiu, advocat 30, I. Codrescu, advocat 20, C. Simonescu, preşedinte la tribunal 3 70; X. Y. 10, C. Codrescu, doctor în medicina 10, M. Brettner, farmacist 40, N. Nicorescu, deputat 10, E. Bruckner, farmacist 20, P. Goiu, proprietar 10, N. Casianu, diacon 2, A. Gerianu proprietar 2, I. Teodori, comerciante 4, G. M. Barbu, comerciante 2, A. Suţiu, proprietar 10, I. Vasiliu, profesor 7, 40 cr; N. Costescu, căpitan 3.70, Stroie Belloescu, profesor 69.15, în total 600 lei noi . . . . 270.—

Total v. a. fl. 315.—

Sibiiu, 19 Ianuarie 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „observatoriul“ şi „Telegraful roman“ La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Economic.

Sibiiu, 16 Iannarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.90.—7.90; Sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fi. 4.60—.5; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 40—60 cr. carne de porc 38—44 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

(Têrgul Sibiiului). Preste tot luând têrgul de earnă din acest an a fost mai slab decât un têrg de sĕptĕmână. Chiar şi vênḑĕtori străini n'au cercetat mulţi acest têrg, dară apoi şi aceia cari s'au ostenit până la Sibiiu, n'au putut face nici un negoţ. Acesta cât şi comerciul fură de astădată de tot slab şi s'au mărginit mai mult şi cu deosebire la cele mai de lipsă pentru susţinerea ca ei. Toţi vênḑetorii, în specie cei străini, debia au încasat atâta cât sĕ'şi poată plătì cărăuşia. Nici bucate nici cereale n'au fost multe în têrg, s'au ţinut însĕ numai la preţurile din sĕptămânile trecute. Cucuruzul fiind de tot puţin în piaţă s'a urcat în preţ. Asemenea slab a fost şi têrgul de vite, despre care notăm în special următoarele: o pĕreche de boi frumoşi cu fl. 250—380; apoi o vacă cu fl 50—90. Cai de o rasă mai de frunte n'au fost în têrg, şi aceia cari s'au aflat ici colea, s'au vêndut numai la neguţitori din ţara românească. Caii de rasă mijlocie s'au vêndut: o pĕreche cu fl. 150—400; apoi câte un cal de ţerean cu fl. 50—100. Porcii s'au vêndut cu fl. 30—60 per cap. In têrg au fost 150—160 capete şi se poate ḑice, că au trecut binişor şi cam scump.

S'a vêndut mai departe: o pĕrehe pei de bou cu 30—36; cele de vacă cu fl. 20—25; de oaie tunse cu fl. 1.30—2; de capră brute fl. 3.50—5; slănina pro m. metr. cu fl. 42—48; untură proaspĕtă cu fl. 45—48; sĕu bovin cu fl. 30—32; sĕu de luminări cu fl. 54—56; luminări de sĕu fl. 55—58; săpun fl. 42, cânepă cu fl. 32—36.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 9 Febr. şi 10 Martie imob. lui Ioan Bobeş şi soţi în Tohanul-nou (trib. Braşov); în 19 Febr. imob. lui Martin Guns în Agnita; în 7 Febr. şi 8 Martie imob. lui Ioan Mojan în Ticoşul-românescu (judec. cesc. Făgăraş); în 3 Aprilie şi 5 Maiu imob. lui Antonie Turi şi soţi în Noul-românesc (judec. cerc. Făgăraş) în 30 Ian. imob. Dlui Nicolau Incze în Cluj (trib.); în 29 Ian. imob. lui Michail şi Catarina Schneider în Marpod; în 18 Febr. şi 18 Martie imob. lui Simion Bunea în Chirper (trib. Sibiu); în 3 Febr. şi 10 Martie imob. lui Moise Băluţ în Calbor (judec. cerc. Sighişoara); în 14 Febr. şi 27 Martie imob. lui Michail şi Catarina Tonsch în Şărcaia (judec. cerc. Făgăraş); în 19 Februarie şi 22 Martie imob. lui Toader Trif. în Săcel (trib. Turda); în 24 Ian. imob. lui Nicolau Gärtner în Sibiiu (trib.);

Nr. 221.

CONCURSUL

publicat în Nrii 123, 124 şi 125 din 1879 ai „Tel. Rom.“ pentru vacanta parochie de clasa a III-a Vorumloc în sensul hotărîrei Ven. Consistoriu archidiecesan dto 27 Novembre a. c. Nr. 3276 se prolungesce până la 27 Ianuarie 1880, cu aceea, că concursele sûnt a se aşterne până la datul sus indicat direct la Ven. Consistoriu archidiecesan.

Şaroş, în 31 Decembre 1879.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. protopr.

Nr. 78—1880. 1—2

CONCURS.

La scoala grăniţerească din Şina e de ocupat un post de învĕţătoriu dirig. cu salariu anual de 300 fl., cortel şi lemne de foc.

Competenţii de religiunea gr. or. au de a-'şi subşterne petiţiunile lor provĕḑute cu documentele de lipsă până în 10 Faur a. c. st. n. la **„Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor graniţeri din reg. rom. I-iu în Sibiiu.“**

Nr. 139. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III-a clasă „Mureş-Sângiors“ protopresbiteratul Mureş-Oşorheiului, spre reîntregirea aceleia, conform ordinaţiunei consistoriale din 13 Novembre a. c. Nr. 3042, prin aceasta se publică concurs cu terminul „Dumineca vameşului“ adecă 10 Februarie 1880.

Emolumentele sûnt:

1.	Casa parochială cu toate superedificatele poftite pentru economie, toate din nou zidite cu o grădină frumoasă	50 fl.
2.	O altă casă cu o grădină de 1136☐ semĕnătură cu luţernă	60 „
3.	17 parcele de pământ arător	180 „
4.	Dela 65 familii: 65 metrete vechi de bucate cu grăunţ	65 „
5.	Dela 65 familii: 65 ḑile de lucru à 40 cr.	26 „
6.	Venitul stolar	25 „
	Suma . .	406 fl.

Cei ce doresc a concura la această parochie, sĕ-'şi aştearnă concursele lor instruate conform statutului organic, şi dispoşiţiunilor sinodale din anul 1873, protoprebiterului Parteniu Trombiţaş de Betlen în Mureş-Oşorheiu, avênd totodată datoria, în vre-o Duminecă sau altă sĕrbătoare, a se înfăţoşa de probă în biserica ḑisei parochii.

Mureş-Sângiors, 20 Decemb. 1879,

Comitetul parochial în conţelegere cu respectivul domn protopresbiter.

Nro. 17—1880. 2—3

Escriere de concurs.

Prin rescumperarea servitutelor silvanale în pădurile statului, va trece un complecs de pădure de 222.996 de jugere 1037 °☐ în proprietatea Comunităţii de avere a fostului Regiment confiniariu romano-banatic Nr. 13.

După primirea acelui comecs, ce va urma cât mai curênd, el rece tot deodată şi în administrara şi economizarea Comunităţii de av'e.

Administrarea şi economizaa se va face conform Statutului, arobat de Ministrul reg. ung. de intee, a poi conform legii silvanale şi gulamentul pentru serviţul silvarl din fostul confiniu militariu dir 1860, respective după întrarea în vià a legii silvanale unguresci în ţelesul determinaţiunilor acestei legi.

Spre ocuparea posturilo normate si proveḑute în susnumitı statut pentru oficiul de economie pentru personalul silvanal de privegiere, ce se va împărţì prin păduri, — se scrie prin aceasta concurs si anme:

1. Pentru un adnnistrator silvanal, cu salariu anual de 1200 fl.; 200 fl. pentru cctel, 400 fl. spese de călĕtorie, si asigare gratis pentru 61 m. c. lemne defoc.

Afară de aceste pauşle personale mai are 100 fl. ca sese pentru cancelaria oficiului de ecnomie.

2. Pentru un conrolor totdeodată si comtabil, cu alariu anual de 800 fl., 150 fl. bani e cortel, si asignare gratis pentru 5 m. c. lemne de foc,

3. Pentru un cncelist cu salariu anual de 600 f; 100 fl. pentru cortel si asignare gratis pentru 34 m. c. lemne de foc

4. Pentru 4 foresteri de revir. Forestieriul de clasa I, cu salariu anual de 800 fl. — el de clasa II, cu 600 fl. afară de aceasta capĕtă fie-care forestieriu făı privire la clasă 150 fl. bani de cotel, câte 300 fl. spese de călătorie, cte 20 fl. pentru cancelarie, şi o asignre gratis pentru 41 m. c. lemne de oc.

5. Pentru cica 8 Primcodreni (Forstwarte cu salariul anual de câte 300 fl. şi âte 40 fl. pentru îmbrăcământ de fi-care primcodrian. Cei dislocaţi în afră mai capĕtă câte 40 fl. pentru cortl.

6. Pentru cica 50 de codreni (Forsthüter) cu salariu anual de câte 180 fl. şi câte 4(fl. pentru îmbrăcământ de fie-care codrian.

Pentru adninistratorul silvanal şi pentru foresieri se cere aceeaş cualificaţiune, area este prescrisă pentru diregătorii silvanali de stat în (fostul) confiniu militar c. reg. Afară de aceea, se poată concepta germanesce, să scie vorbì românesce pentru trebuinţa oficiului, şi încât se poate şi ungaresce.

Controlorul trebuie să fie deprins în contabilitate şi în manipularea cassei; eară cancelistul în afacerile cancelariei. Acesta trebuie să scie bine scrie şi vorbì românesce, germanesce şi unguresce.

Primcodrenii şi codrenii îşi vor documenta calificaţiunea prin depunerea unui esamen din specialitatea lor.

De cumva n'ar fi destui competenţi pentru posturile de Forestieri de revir atunci pot competa pentru aceste posturi şi practicanţi silvanali, cari vor fi depus esamenul de stat prescris.

Personalul silvanal de priveghiere va avè o parte corespunḑĕtoare şi din aprehensiuni (din gloabele de păduri).

Cei-ce vor reflecta la susnumitele posturi vor avè să'şi trimită petiţiile provĕḑute cu documentele necesare, până în 15 Faur 1880 la comunitatea de avere a fostului regiment confiniar romano-banatic Nr. 13 în Caransebeş.

Caransebeş la 5 Ianuarie 1880.

Pentru comitet:

Seracsin m/p., **Ioane Brancoviciu** m/p., **Doda** m/p.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 5. Sibiiu, Sâmbătă 12 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — **Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.**

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Ianuarie.

Caleidoscopul unguresc nu mai încetează cu înfăţişările sale cele hidoase. S'au inceput cu Várady descoperirile murdare, s'au continuat cu Zichi-Ferrari, cu Szapáry, cu Festetics-Végh, cu ginerele unui ministru şi vicecomite, cu Pausz şi incă nu era uscată negreala de pe foia, ce avè se ducă vestea în public despre afacerea celui din urmă şi eată vine ministrul Trefort la rând.

De un timp în coace s'au făcut în dieta Ungariei, în mai multe rânduri, interpelaţiuni privitoare la administraţiunea fondurilor şi fundaţiunilor catolice. Dacă au folosit sau n'au folosit ceva interpelàţiunile nu se scie. „Magyarország" n'a mai aşteptat după resultate în urma interpelaţiunilor, ci a eşit în public cu descoperiri, cari compromit foarte tare pe dl Trefort ministrul de culte şi instrucţiune publică.

Sûnt grele isbiturile aceste într'un cabinet; înse cu toate aceste, cu toate manifestările în parlament, în presă şi pe strade în contra sa, el stă inmărmurit şi nu face loc altuia.

Eată unul dintre acele fenomene politice, care este mai critic de cât o crisă şi totuşi n'a produs până acum nici ce e mai uşor pentru un stat constituţional, — o crisă ministerială.

Poate că pe când toată lumea vorbesce, că trebuie sĕ se ducă, el se gândesce sĕ aducă ceva nou pe tapet, cu ce, pe lumea maghiară sĕ o îmbete cum a îmbătat-o cu proiectul pentru întroducerea limbei, şi pe ceealaltă sĕ o distragă dela scandalele, cu care presa oposiţională s'au pornit a-'l stropì şi a-'l mângì de un timp încoace, ca sĕ-'l facă imposibil.

Nouĕ ni se pare, că legea pentru întroducerea limbei maghiare a fost cea din urmă carte norocoasă pentru cabinetul Tisza; căci şi dacă ar afla ministeriul un obiect nou de amăgirea opiniunei publice, uşurinţa de minte tot nu va merge aşa departe, în cât înşişi Maghiarii sĕ nu vadă, că un astfel de cabinet îi duce din cădere în cădere.

Dar dacă totuşi soartea ar voì, ca Maghiarii sĕ mai cadă odată în cursă în detrimentul lor şi al patriei, noi, cari am fi aleşi eară de ţinta unor întreprinderi amăgitoare, sĕ fim gata şi sĕ îndoim energia şi zelul contra unei noue asupriri eventuale.

Am ḑis „dacă", căci nu credem, ca ministeriul, care mai respiră numai din graţia majorităţii dietale ce 'şi-a creat-o el însuşi, sĕ mai aibă o esistenţă lungă. Spre nenorocirea Ungariei a guvernat de ajuns, dacă nu prea mult.

Nu numai în Ungaria, dară şi în Cislaitania se discută foarte cu interes, că cine are sĕ ia locul acestui cabinet. Va sĕ ḑică: dacă ministeriul nu are voie de dus, alţii îi arată prin discusiunile despre persoanele fiitoriului cabinet unguresc, că oara de ducă a bătut de mult.

Vine însĕ întrebarea, că după ducerea cabinetului lui Tisza, ce are sĕ vină? Calamităţile descoperite de presa oposiţională au lovit Ungaria mai mult decât ḑece Vilagoşuri. Discusiunile care le întimpinăm în ḑiarele vienese le considerăm ca nisce dorinţe a acelor ce cu ori ce preţ ar voì sĕ mai trăiască sistema actuală.

Catastrofa din 1849 a avut urmări radicale. Catastrofele din 1879, oare vor trece fără sunet şi fără urmă?

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Ianuarie.

Un scandal nou face rotunda prin ḑiare. Sĕ vede că în Ungaria nu mai au sĕ încete scandalele. „Magyarország" descopere că ministrul de culte şi instrucţiune publică Trefort este amestecat în nisce afaceri compromiţetoare. Cassa principală a fondurilor catolice, ḑice foaia citată, a dat împrumut bani la persoane, care nu dau garanţii destule; că la cumperări nouĕ nu s'a proces cu destulă precauţiune şi că bunuri cumperăte cu 2,400,000 fl. sûnt arêndate de aşa, încât n'aduc mai mult decât 5% dela un milion.

Ḑiarele din Viena, pornind dela scandalul acest nou, presupun că în Ungariă este inevitabilă o schimbare de ministeriu. „D. Ztg" este de părere că in timpul de transiţiune va ocupa locul cabinetului de astăḑi un cabinet Bitto. Alte combinaţiuni deocamdată nu încap, afară dacă s'ar putè pune în vedere o curêndă disolvere a dietei Ungariei.

O telegramă din Bucuresci ne spune, că alaltă eri s'au început lucrările corpurilor legislative. In cameră s'a adus proiectul pentru rescumpărarea drumurilor de fer, modificat de senat, spre a se desbate de nou. Ministrul de finanţe a pus pe masa camerei bugetul pro 1880 pe langă o espunere despre situaţiunea finanţiară din 1879. Din espunere se vede un superflus de venituri în sumă de un milion.

Din Paris a sosit scirea că Iules Favre, fostul vice-preşident al guvernului provisoriu din 1870, a murit. In acelaşi timp a murit şi Grammont, unul din matadorii imperiului din urmă.

Consiliul federal din Berlin a primit o propunere privitoare la completarea legei despre armata imperială. În sensul propunerei au sĕ se mai creeze, începênd dela Aprile 1881, unsprăḑece regimente de infanterie, un regiment de artilerie campestră, un regiment de artilerie pedestră, un batalion de pioneri, 32 baterii campestre. Presenţa de pace are sĕ fie 1% din poporaţiune şi până la sfêrşitul lui Martie 1888 are sĕ crească dela 401,000 la 427,250 oameni. Crescerea cheltuielelor permanente, în urma punerei în lucrare a acestei reforme, este de 17 milioane, cele cari au sĕ se facă odată pentru tot-deauna 26¾ milioane de marce.

„Societatea română de lectură în Cluj".

Sub acest titlu cetii în „Tel. Rom". nr. 151 a. t. un articol, subscris de dd Victor Pipoş preşed. şi Petru Ungur notariu, la care în interesul adevĕrului istoric mĕ simt obligat a face următoarele reflesiuni amicale.

În acest articol, care tractează despre originea, composiţiunea şi starea actuală a societăţii din cestiune, se ḑice: că aceea s'ar fi înfiinţat inainte de asta cu douĕḑeci de ani, adecă la a. 1861.

Fie'mi permis a observa, că această afirmaţiune este eronată sau mai bine ḑicênd mancă, şi că cu totul altmintrea stă lucrul în privinţa genesei acelei societăţi. Mi se pare, că dd. scriitori ai acelui articol n'au cunoscut antecedenţele societăţii d-lor; căci sĕ le fi cunoscut, de bună seamă le-ar fi amintit şi nu le-ar fi trecut de tot cu vederea.

Conced şi eu, că numita societate, în forma ei de astăḑi, atunci 'şi va fi luat începutul; dară nu pot concede, că „societatea română de lectură în Cluj", ca atare, ar data numai dela anul prementionat. Nu d-lor! societatea d-voastră e cu mult mai veche, ea 'şi duce originea cu mult mai departe decât până la anul amintit, începutul ei vine a se căuta încă înainte de anul epocal 1848!

Când spiritul naţional, înainte de anul acum menţionat, începuse a se destepta luând din ce în ce formă mai viḑibilă românească, studenţii români din Cluj dela liceul de odinioară de acolo — fură cei dintâiu, cari dând ascultare timpului, începură şi ei a se destepta din letargia naţională seculară. Sĕ intêmplà aceasta cam pe la anul 1840, căci înainte de acest an domnia şi în Cluj, ca pretutindeni, o com-

---

FOIŢA.

Descoperirea unei măsele de Dinotheriu în România.

Comunicaţiunea paleontologică de- pre care am onoare sĕ vĕ vorbesc ḑi, dlor, o datorim onor. nostru co- eg d-lui D. Sturdza, carele a avut unătate a-'mi da această preţioasă ĕmăşiţă, pe care o vedeţi acì înaintea v. Aceasta este o măsea fosilă, a nuia din cele mai mari mamifere ale eriodului terţiar.

Cele dintâiu indicii despre acest nimal datează de la începutul secolui trecut, şi consistau dintr'o măsea uţin sfărămată, ce s'a găsit la Lyon; a a făcut mai ântâiu parte din cabietul lui Manconys, de unde a trecut urmă în acela al lui Pestalozzi.

Antoine de Jussieu puse de o demnà şi Réaumur 'i dete figură în emoriul seu asupra dinţilor din are se fac turchise (perozele), publicat la 1715, în memoriile academiei de ştiinţe din Paris.

Această descoperire trecu însĕ neobservată de învĕţaţi, ast-fel că Rosier, dând în „Journal de Phisique", la 1773, descripţiunea unei a doua măsele a acestui animal, măsea găsită şi aceea în Franţa, împregiurul Vienei, în Delfinat, nici nu menţionează despre măseaua publicată de Rèaumur.

De pe această a doua măsea, al cărei model, făcut de lut, a fost trămis Muzeului din Paris de către Imbert, în al cărui cabinet se afla originalul, precum şi de pe douĕ fragmente de falcă cu dinţi, găsite în 1783, la Comminge, lângă riul Louze, apoi şi alte douĕ măsele găsite: una în stratele din colina Arbeichan, în Couseran, lângă St. Lary, în departamentul Gers, de către Jillet Laumont şi Lelièvre, şi alta la Grenoble, pe malurile riului Isère; de pe aceste diferite fragmente, ḑic, Cuvier, părintele paleontologiei, a ajuns a conchide, că aceste remăşiţe au făcut parte dintr'un animal stins, iar fiind-că măselele lui semĕnau foarte mult cu acele ale tapirului şi ale lamantinului, deşì erau mult mai mari, el 'l-a numit Tapir gigantic.

Mai târḑiu s'a descoperit în nĕsipul dela Epelsheim un fragment din falca inferioară a acestui estraordinar animal, care avea partea anterioară a acestei fălci sucită în jos şi armată cu doi colţi puternici şi veritabili; această dispoziţiune curioasă a simfisei, şi mărimea taliei sale, judecând de pre dimensiunea capului (1^m 10 de la partea anterioară până la occipit), a făcut sĕ se dea animalului ce'l poseda, numele de *Dinotherium*, adecă animal enorm, teribil.

În fine descoperirea unui cap complet, făcută de Klipstein în acoleaşi nĕsipuri de la Epelsheim, cap, carele a fost descris de Haup, sub numele de *Dinotherium Giganteum*, a dat pentru prima oară o esactă idee despre capul acestui colosal animal, al cărui model se află astăḑi mai în toate muzeele principale.

De atunci s'a mai găsit remăşiţe de Dinotheriu în mai multe ţĕri şi făcênd parte din diferite specii cum de esemplu: *Dinotherium Cuvieri, Dinotherium bavarium, Dinotherium minutum* etc.

În privinţa posiţiunii zoologice a dinoteriului opiniunile sûnt împărţite; majoritatea paleontologilor este de opiniune, că el trebue sĕ ia locul în ordinea parchidermelor proposeidiane, alături cu elefanţii, cu mastodonţii şi cu tapirii, pe când din contră Pictet, învĕţatul paleontolog elveţian, crede mai cu samă de pre depresiunea părţii occipitale a capului, că dinoteriul trebue să fie aşeḑat între pachiderme şi sirenide, dar mai cu deosebire apropiat de lamantini, şi că prin urmare, el era un animal căruia 'i plăcea mult sĕ trăiască pe la gurile fluvielor mari, pe unde desrădĕcina cu cei doi colţi ai sei suciţi în jos, plantele, spre a se nutrì cu rădĕcinele lor cărnoase. Ori-cum ar fi însă, deşì nu se cunoasce astăḑi de cât capul acestui animal, Dinoteriul cu greu s'ar putè despărţì de pachidermele proposeidiane, cu care se aseamănă atât prin forma măselelor, cât şi prin alte caractere ale capului seu.

pletă întunecime în toate privinţele naţionale. Sĕ poate închipuì, cât eram de perduţi, cât eram de nemernici în patria noastră, când cei mai mulţi dintre studenţii, juristii şi filosofii dela liceul din Cluj, cu deosebire cei din comitate, nu scieau nici scrie nici cetì românesce, ba mulţi din aceia, cum insişi mărturisiau, nici carte românească nu veḑură în ochi mai inainte.

Nu se poate nega, că desteptărei naţionale între studenţii români din Cluj, un insemnat impuls îi dedură studenţii români din aşia numitul „pamênt regesc." Acestia fiind crescuţi în libertate ceva mai mare decât cei din comitate, şi fiind şi cu stare materială mai bunicică, va sĕ ḑică: fiind ei mai independenţi şi avênd înlesnire mai multă spre cultivare erau totodată şi mai buni naţionalisti încă dela casele lor părintesci. Dară şi între acestia mai mult contribuiră la desteptarea naţională din Cluj doi tineri din Braşov, anume: Constantin Sĕcareanu şi Constantin G. Ioan. Acesti tineri fiind de spirit, avuţi, ai căror părinţi erau neguţători de frunte în Braşov, jucau un rol mai însemnat între colegii lor. Ei concurau aşa ḑicênd cu fruntaşii studenţilor maghiari, aveau întrare în case distinse ale societăţei clujene, vorbiau romănesce în conversaţiune şi ajutau şi-sprigineau chiar şi pre unii din colegii lor mai scăpĕtaţi, din mijloacele proprii. Această împregiurare firesce produse mult curagiu şi încredere de sine în ceilalţi studenţi români, cari încă începură a nu se mai ruşina de numele şi limba lor naţională, a sĕ interesa mai de aproape de tot ce era românesc, sau: a cugeta, a simţì, a vorbì şi scrie românesce. Nu pot retăcè nici numele eroului din munţi, Iancu, care încă se distinse nu puţin în privinţa aceasta, mai ales după ce venise în contact cu cei doi menţionaţi mai sus.

Spiritul naţional astfeliu desteptat, începu a lua tot mai mari dimensiuni între studenţii români din Cluj, ajungênd în scurt timp la o completă însufleţire românească manifestată în adunări, conferenţe şi încercări literare.

În acest period deci 'şi luà începutul şi „Societatea română de lectură în Cluj". Ea se înfiinţă anumit în anul 1846 de către studenţii români de acolo, când tot din partea acestoraşi, la iniţiativa juristilor Papiu Ilarian şi Nicolae Popea, se înfiinţase şi foişoara sĕptĕmânală „Aurora", când Papiu ţinea prelegeri regulate din limba română cu cei ce nu sciau cetì şi scrie românesce; când Popea la înmormêntarea colegului seu Iuliu Mihali, îi ţinuse cuvêntarea funebrală, cea dintâiu cuvêntare română în Cluj, ţinută în public *); când Nicolae Ionescu, profesor, deputat şi fost ministru în România, trecênd prin Cluj cătră Paris spre continuarea studielor, se mirà aflând atâţi studenţi români şi încă cu foaie şi cu societate de lectură în acest oraş.

Şi era societatea aceea modestă ca şi naţiunea, pre care o representa: ca şi numerul studenţilor, din cari se compunea: ca şi membrii, cari o spriginiau. Pentrucă pe atunci încă nu aveam bărbaţi români inteligenţi aflători cu locuinţa în Cluj, şi cu atât mai puţin autorităţi române cum spuneţi că aţi avut Dvoastră oarecând şi mai aveţi şi astăḑi pre unii. Afară de Alecsandru Boheţel (fost căpitan suprem în Năsĕud) advocat, şi Bobb bacsi cancelist la guvern, care deşì nepot de episcop, fiindcă înbĕtrânise ca cancelist, se numia astfeliu — alţii nu se mai aflau; pentrucă cei ce ar mai fi fost precum: Brencsánescii, Foliovics-escii, Recsey-escii Stancsaylescii şi alţi mai mulţi, cari se aflau ici-colea în serviţiul statului, trecuserĕ cu totul în castrele străine ne mai voind a scì ceva de Români. Pe atunci nu se aflau nici opuri naţionale, foi periodice literare ca acum, duceam lipsă întru toate, pentrucă abia ne aflam la începutul începuturilor!

Nu mult după aceste urmă anul 1848, care nimicì aproape toate, prin urmare şi societatea română de lectură din Cluj. Ce se va fi ales de puţinele opuri, ce s'au fost procurat, ne putem lesne închipuì. D. Bohăţel ca fost president al acelei societăţi, va fi cunoscênd mai bine soartea micuţei colecţiuni, care de sigur, ca multe altele, încă nu va fi remas cruţată de viscolul cel cutropitoriu al anilor 1848 şi 1849.

Din aceste se vede deci destul de lămurit, că originea „societăţei române de lectură în Cluj" nu se poate data dela a. 1861, ci dela a. 1846, aşa dară încă cu aproape alţi douĕḑeci de ani înainte!

D-voastră, fraţilor Clujeni, puteţi fi mândrii de această descoperire. Căci cu drept cuvênt se poate ḑice că societatea Dvoastră de astăḑi este numai o continuare a acelei vechi de odinioară, care mai că se poate privì de: cea dintâiu societate română de lectură în feliul seu. Nicăiri, nici chiar în România, nu am cetit să fi esistat o asemenea societate între români înainte de înfiinţarea celei din Cluj.

Căutaţi deci a susţinè din toate puterile această societate veterană la înălţimea ei spre onoarea Dvoastră şi a fundătorilor ei primitivi.

Dvoastră nu vĕ mai puteţi escusa cu timpuri, cum au fost cele din 1848 şi 1849, nici cu cele ce parte premerseră, parte nemijlocit urmară acestor doi ani. Esistenţa acelei societăţi depinde esclusiv dela Dvoastră. Situaţiunile politice la care faceţi alusiune să nu vĕ sparie, ele sûnt schimbăcioase, şi se schimbă mereu. Dela noi atârnă viitoriul nostru în mĕsura cea mai mare.

„Dară ce nu poate voinţa firmă?" ḑiceţi Dvoastră, şi o ḑic şi eu. Numai sĕ băgăm bine de samă, că pre lângă voinţa firmă se mai cere încă ceva, şi aceasta este: buna înţelegere între fraţi. Neînţelegerea sau discordia, fie din egoism, ambiţiune, ori din ori ce altă passiune sau interese particulare, — a derimat multe lucruri în lume, vĕ poate derima şi societatea Dvoastre şi pre ori care alta. O ḑic aceasta pentrucă mai câte societăţi se înfiinţară la noi, au fost atinse de acest reu distrugĕtoriu!

Deci firmă voinţă şi concordie între frati, şi sĕ fim siguri de resultatul cel mai bun al tuturor nisuinţelor şi întreprinderilor noastre nationale.

Un fost membru al societăţei române de lectură celei vechi din Cluj.

---

*) Această cuvêntare avu împreună cu cuvêntătoriul, multe fatalităţi. Celelalte întreprinderi ale studenţilor români, se făceau în tăcere, eară cuvêntarea din cestiune, ţinênduse la mormênt, înaintea unui public numeros, făcu sgomot în tot Clujul. Iritaţiunea între studenţii maghiari ajunsese culmea, la auḑul limbei române. Ei voiau cu ori ce preţ să o împedece, dând năvală asupra cuvêntătorului spre a'i smâncì din mână hârtia. Abia isbutiră Românii a domolì sgomotul, făcênduse zid împregiurul oratorului lor, însoţindul mai pre urmă cu soţii până la cuarterul seu, şi scutindul astfel de pericolul, cu care era ameninţat din partea contrarilor. Mai pre urmă se pornì cercetarea disciplinară în contră'i din partea senatului academic, i se luà cuvêntarea, se traduse în limba maghiară şi împreună cu cea maghiară, ţinută de juristul Kéthely, astăḑi inspector regesc de scoale în părţile Clujului, sub pretest că ar fi fost revoluţională se asternură guvernului spre decidere. Urma a fost, că cuvêntările nu se mai restituiră respectivilor, şi la încheierea anului din portarea morală în loc de prima cu laudă, li se dedu spre pedeapsă numai prima simplă.

La cĕderea vice-comitelui Pausz

„Südungarischer Bote" din Lugoş face următoriul comentariu:

Ioan Pausz e demascat, machinaţiunile sale fără esemplu sûnt descoperite, clica, care a chinuit şi stors comitatul într'un mod ce nu se poate descrie, e împrăsciată, despoiată de capul seu — într'adevĕr am avè aḑi causă deplină să ne bucurăm de satisfacţiunea ce ne-au dat'o evenimentele. Cine ne cunoasce luptele, cine scie, câte de toate am trebuit sĕ răbdăm şi sĕ suferim, cât am prestat şi cât am lucrat pentru a aduce catastrofa de nimicire asupra puternicilor din Severin, acela nu ne va lua în nume de reu, dacă bucuria asupra victoriei reţinută cu atâta cerbicie şi câştigată cu atâta greutate se va manifesta astăḑi între noi într'un mod mai viu.

Dar ori cât de îndreptăţit ar fi simţul nostru de bucurie pentru satisfacţiune, nouĕ nu ne este cu putinţă a ne devota acestui simţ, pentru că aceea ce se petrece acum după demascarea lui Pausz, în comitatul Severinului, e mai deprimĕtor decât cele ce au premers deja. Credem adecă, că dacă simţul public de drept a trebuit sĕ se vateme foarte adênc veḑênd, cum s'au întrebuinţat toate machinaţiunile unei diplomaţii perfide, pentru a eluda şi amăgì de atâte ori opiniunea publică, care de sute de ori numia cu numele pe făcătorii de rele, cari sĕ desfătau în oficiurile publice, şi pentru a asigura acestor năpăşti luate din diferite comitate şi aşeḑate în demnităţi publice dotaţiunile cele grase c le aveau: cu cât mai deprimĕtor trebue sĕ fie efectul, când vedem că făcătorii de rele, căror li s'au dovedit faptele ies liberi şi părăsesc cu servitori în livrea pe caretele lor spectacolul activit ţii lor sinistre, fără ca organelor leg sĕ le treacă prin minte sĕ întrebe măcar unde binevoiesce a se duce înaltul domn şi unde 'l-ar afla, când s'ar ivì poate lipsa sĕ i se cearĕ desluciri.

Ci mai mult, nici măcar din oficiu nu s'au suspendat defraudanţii şi complicii lor. „'Mi sûnt legate mânile" strigă comisarul regesc înholbându'şi ochii ca un fariseu. Dar, pentru Dḑeu, cine este acela, care i leagă dênsului mânile, supremului păḑitor al autorităţii statului în comitatul Severinului, chiar şi faţă cu făcĕtori de rele notorici? Mai puteam pricepe aceste suptertugiuri păcătoase, câtă vreme multele plânsori contra lui Pausz erau numai plânsori. Dar astăḑi, când acest bărbat este convins prin fapte dovedite, când mărturisirea sa proprie dovedesce, că el a atacat avere publică întrebuinţând-o cu lunile pentru scopurile sale proprii, astăḑi sĕ mai esiste o putere care sĕ poată lega comisarului regesc mânile, când voiesce a-'l suspenda din oficiu, aceasta ni se pare a fi un lucru pe care noi nu-'l pricepem, ba un lucru cu neputinţă. Şi ce însamnă întreaga frasă? Ce poate pierde comisariul reg. împlinindu'şi datorinţa după drept şi lege? Poate ca el însuşi sĕ fie suspendat din oficiu? Sĕ interesează comisarul reg., acest cavaler bogat, gentleman, magnat, mai mult de acest oficiu decât de propria sa onoare, de reputaţiunea sa înaintea ţerei întregi? Sau domnul Ujfalussy nu vede, cum 'şi calcă propria sa onoare în picioare insultând demnitatea de vice-comite a comitatului Severinului prin aceea, că învestesce pe Ioa de Pausz cu dênsa? Sau doară crede el într'adevĕr că va putè scăpa d situaţiune prin povestea cu „mânil legate?" Sĕ nu creadă aceasta, asemenea lucru nu esistă, situaţiunea înc nu e fidel caracterisată prin afirmaţiunea ce a făcut-o către oare cineva Se povestesce adecă că Ilustritatea S a esprimat părerea, că toată istori nu merită o apreţiare mai mare pentru că cea mai mare parte din pagub e suplinită deja.

Dar aceasta e o eroare care n poate fi mai funestă pentru nimene decât pentru însuşi domnul comisa reg. Până acum dênsul s'a răḑimat p cererea sĕ i se aducă date, şi pri aceasta reputaţiunea sa într'adevĕr n' câştigat nimic; ce va trebuí sĕ urmez atunci, când Ilustrităţii Sale 'i-ar trec prin minte sĕ pună datele produs la o parte sub pretestul că pagub e acoperită în cea mai mare part aceasta nu voim sĕ o desfăşurăm astăḑi aici.

Dar ori ce s'ar desvolta in această direcţiune, paguba acoperită, co siderată din punct de vedere al p stului de vice-comite în Severin, n poate fi deciḑĕtoare. Din punctul d vedere al judelui criminal firesce c da, acestuia i poate fi la stabilire eventuală a pedepsei de însemnăta momentul, că acoperită e paguba sa ba; pentru întrebarea, dacă Pausz m poate sĕ rĕmână vice-comite, aceas e cu totul indiferent. Şi acì Ilustrit tea Sa se află earăşi numai într'o roare periculoasă, dacă crede că p terile care, cum se afirmă, i leagă m nile vor fi destul de flecsibile pe tru a deslega situaţiunea spre pl cerea tuturor. Toţi socri din lu nu sûnt destul de tari, pentru a ţi pe defraudanţi în acelaşi loc, un au defraudat. Se poate face înce carea de a scoate pe făcĕtoriul rele din mânile judecătorielor poate că aceasta va şi succede, d aceasta e apoi şi supremul ce poa presta puterea cea mai îndiscreţiona

---

Măseaua noastră, de pe dimensiunile şi caracterele ei, se rapoartă la specia *Dinotherium giganteum* a lui Kaup. Ea a fost găsită într'un bolovan de gresiă vênătă micacee, în care se vede chiar concavitatea în care a fost înglodată măseaua atunci când rocca era încă moale.

Nisce locuitori din satul Gaicenii, în valea Berheciului, judeţul Tecuciu, voind să prepare petre pentru o construcţiune, au spart un bolovan mare, spre a face mai multe bucăţi şi în mijlocul lui au găsit aceasta măsea.

Descoperirea acestui dinoteriu este foarte importantă pentru ţara noastră, căci prin ea fauna fosilă a României se inavuţeşte cu un nou mammifer; până acum nu se găsise nici o urmă de Dinoteriu în România. Se găsise însĕ măsele de elefanţi, de mastodonţi, de cerbi şi de rinoceri, dar nici una de dinoteriu.

Afară de aceasta, găsirea acestei măsele de dinoteriu într'o asemenea gresiă, cari seamănă foarte mult cu ceea ce geologii numesc presia cerpatică, este destinată, când se va studia mai bine dispoziţiunea şi impregiurările în care se află gresia din valea Berheciului, a precisa într'un mod sigur posiţiunea geoloică a ei, căci astăzi posiţiunea stratigrafică a grasiei carpatice este foarte încertă. Etatea acestei gresie este neîncetat pusă în discuţiune: unii oferì secundară, ca representând ceia ce se numeşte crita superioară; alţiii ca formênd basa periodului terţiar şi corespunḑĕnd cu tĕrêmul eocen; după alţi însă, ar esiste douĕ gresii carpatice: una mai vechiă secundară alta mai nouĕ terţiară şi anume eocena. Ei bine, descoperirea dinoteriului în gresia de la Găiceni ar face şi mai nouă această gresie carpatică; ea ar fi miocenă, căci dinoteriul nu s'a găsit până astăḑi de cât în tĕrêmul miocen.

Cercetări minuţioase făcute la faţa locului vor putè aduce mari foloase acestei cestiuni, atât de importante pentru chronologia Carpaţilor.

„Revista Scientifică."

— dela tribunalul opiniunei publice nu mai poate fi sustras nici odată.

Şi cine cutează a afirma că paguba e acoperită în cea mai mare parte? E cunoscută deja mărimea întreagă a pagubei? Şi avênd în vedere numai cifra cunoscută, cine cutează, sĕ afirme că e acoperită? Numai atât e sigur că s'au contrabandat bani în casă, pentru a face sĕ figureze ca desdaunare. Dar cine scie, dacă aceşti bani nu sûnt earăşi vre o sumă defraudată? In 10 cur. au sosit din Viena 2000 fl. la adresa vicecomitelui Pausz (noi cunoascem pe cel ce'i-a trămis) cine scie spre ce scop s'au trămis aceşti bani şi, dacă Pausz nu 'i-a folosit spre alt scop şi nu pentru cel destinat, voind asi repara cu ei alte pĕcate de ale sale de mai nainte. Deci ori cum vom privì lucrul, ar fi o eroare periculoasă, dacă dl de Ujfalussy ar ocolì causa aceasta cu o uşoritate cavalerească. Şi cu cât vom aştepta mai mult ca sĕ se facă pe faţă şi radical cele de lipsă, cu atât mai mare va fi scandalul şi mai veement odiul ce va cădè asupra dlui de Ujfalussy.

Şi în sfêrşit încă una: E o eroare şi aceea, dacă se crede că este de ajuns a da persoana vice-comitelui Pausz opiniunei publice revoltate cum am ḑis ca jertfă. Nu, şi de o mie de ori nu! De sus până jos şi de jos până sus trebue sĕ urmeze o străformare care sĕ nimicească tot ce este putred şi infectat sau mişcarea, — deslănţuindu-se — va sfărîma pe toţi cari mai cutează şi acum a sta surḑi la glasul opiniunei publice.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Braşov în 8 Ianuarie v. (Asociaţiunea pentru promovarea meserieloru între Români*)

Şedinţa a 2-a a adunării generale s'a ţinut duminecă în 30 Decembre 1879. Presidentul deschiḑênd şedinţa anunţă esibitele întrate. Între aceste a fost de mult interes o petiţiune a unei familie de meseriaş din Sibiiu pentru spriginirea fiilor ei la meserii. Mai mulţi vorbitori au accentuat necesitatea de a se spriginì din acel princip, din care primesce aceasta asociaţiune învĕţăcei sub îngrigirea sa din toate părţile Transilvaniei. S'a propus spriginirea şi cu unanimitate s'a primit, însĕ când a venit întrebarea la buget nu s'a aflat mijloace, ci s'a încredinţat comitetului sĕ facă ce se va putè. La această împregiurare alţi vorbitori au argumentat şi propus, că din acele părţi, din care se cere dela aceasta asociaţiune spriginire, aşeḑarea copiilor la meserii şi îngrigirea de viaţa, cultura şi propăşirea lor, sĕ se facă şi membri acestei asociaţiuni, cu doi floreni măcar bărbaţii români cu dare de mână pe an, seau membri ajutători cu ceea ce pot. —

A urmat la pertractare raportul comisiunei asupra proectului comitetului asociaţiunii „despre mijloacele prin care s'ar putè lăţì mai mult şi mai perfect meseriele între Români“.

În principiu comisiunea prin referentul seu d-l advocat I. Lenger, recomândă proiectul comitetului publicat în „Telegraful Roman“ (Nr. 132 1879) însĕ cu modificaţiuni.

Membri noi s'au înscris numai doi. Membri înscrişi cu propria subscriere şi aflători în afară de Braşov, vre o 12 bărbaţi inteligenţi s'au cetit, că nici nu se sterg, nici nu contribuesc tacsa. Am auḑit ḑicênduse: „Ce sĕ faci lumei dacă este materialistică: vieţuitorii ei tocmai de aceasta nu se ajută, pentrucă nu voesc sĕ propăşească toţi în materie.

Braşovenii români veḑênd nu vĕd, că preste cinciḑeci de cară de manufacturi: cismărie, curelărie, pelărie, funărie, lădărie, lăcătărie ele se încarcă pe fiecare lună şi se espedează de comercianţii comisari români; preste 3—4 sute de maiestri susţin ei cu banii, ce'i aduc din România şi fii prinşi de laţurile proletariatului blastemă vremea rea; emigrează şi căscioarele părinţilor şi a moşilor lor le stăpânesc străinii, cari se înmulţesc de minune.

În urmă s'au ales de către Adunarea generală doi membri suplenţi în comitet şi doi membri în comisiunea pentru verificarea protocolului.

După aceste preşedintele mulţămind membrilor asociaţiunii, cari au luat parte la şedinţele adunării generale pentru interesul cel viu ce 'l-au arĕtat, pentru a ajunge scopul asociaţiunii, îi roagă a păstra şi a propaga aceasta în cercul amicilor domnielor şi cu aceste declară adunarea generală de închisă.

N.

---

*) A sĕ vedè Nr. 1 a cur. d. „T. R.“

Varietăţi.

* (Statutele) societăţii de pelărie din Porcesti (comitatul Sibiiu) s'au întărit de ministrul r. u. pentru agricultură, îndustrie şi cumerciu sub Nr. 33833 ex 1879 înzestrânduse cu clausula legală. —

* (Lipsa de cai) este mare în Ungaria. Aceasta o constată un cercular al ministrului de honveḑi, după care Ungaria n'are nici atâţa cai câţi sûnt de lipsă pentru trebuinţele proprie. Classificaţiunea comisionară din anul 1879 a avut un resultat nefavorabil, ivinduse la clasificarea cailor apţi pentru resboiu, un numer aşa de mic, încât în casul unei mobilisări, Ungaria nu e în stare, a procura contingentul trebuincios. Ministrul în urma acestei împregiurări s'a veḑut nevoit, a prescrie comunelor un percent mai mare pentru caii, ce se vor clasifica şi prescrisele au sĕ se întrebuinţeze cu stricteţă la clasificarea din acest an.

* (Foamete). Se ḑice în „Bereg“: „Ḑilele aceste s'au aflat pe hotarul comunei Olenyova doi oameni, cari au murit de foame. Miseria în ţinutul acesta e oribilă. Poporul macină coceni de cucuruz spre a'şi face pâne din ei. Hrana aceasta aduce tot feliul de boale cu sine. Locuitorii miseri din satele: Plavia, Rozsos şi Duszina umblă a cerşi. In satul Izvor au murit de foame 2 membrii a unei familii. În urma miseriei, ce domnesce, furturile şi tălhăriile sûnt la ordinea ḑilei. Acestor împregiurări ticăloase în comitatul Bereţcului s'au asociat şi difteritea, de carea din 184 bolnavi d'abia au scăpat 72 inşi.

* (Pesta şi aristocraţii). Demonstraţiunile contra casinei aristocraţilor au neliniscit foarte tare inimile aristocraţiei unguresci; o mare parte dintre aristocraţi au părăsit deja capitala Ungariei. „Cunoascem familii“, ḑice „Pesti Naplo“, „care voiau sĕ vină la carnevalul din Pesta, dar acum au remas acasă. E bătător la ochi că magnaţii, cari dedeau un contingent mare la patinat, nu se mai vĕd de vr'o câteva ḑile. Şi la baluri abia mai veḑi ici colea unul sau doi magnaţi.“

* (Telegraf direct cu Africa de sud). Resbelul contra Zulilor a adus terminarea unei mari opere. De câte-va ḑile Londra e în comunicaţiune directă cu capul de Buna-Speranţă, şi regina Angliei a primit felicitaţiunile lui sir Bartle Frére, a lui sir Garnet Wolseley şi a sultanului de la Zanzibar. De acum înainte vor trebuì nu câte-va luni, ci câte-va oare, spre a trimite o depeşă şi a primì un rĕspuns de pe ţĕrmurile Tamisei la estremitatea meridională a Africei.

* (Un advocat american). Eată ce cetim în „Stafeta“: Americanii au lăsat în multe inderĕpt pe Europeni. Se pare că şi advocaţii europeni, aşa de celebri prin chichiţele lor juridice, au fost intrecuţi. Această conclusie ne face sĕ tragem următoarea istorioară adevĕrată:

Lucrul se petrece înaintea curţei cu juraţi din New-Yorck. Acusata, căci e vorba de o femeie, Mirhen Solomon din Broocklyin, una din suburbiile New-Yorkului, e învinovăţită că 'şi-a inveninat barbatul prin o prăjitură care conţinea un venin din cele mai infernale. Causa se părea dinainte perdută, şi spĕnḑurĕtoarea desnodămîntul cel mai îndulgent, căci s'a constatat acelaşi venin în prăjituri şi în stomacul nenorocitului bărbat. Advocatul insĕ, o celebritate, d. Van Armand, susţine că acusata e inocentă, de oare ce prăjiturile nu sûnt înveninate şi ca sĕ probeze aceasta cere sĕ 'i se aducă prăjiturile bănuite şi care i se şi pun la disposiţie şi atunci inaintea judecătorilor ia o bucată şi fără a esita o măncă, inainte de a'l putè oprì cineva. După declararea acelor care făcuse analisa prăjiturilor mai avea douĕ oare de viaţă, el îşi continuă însĕ pleduaria, când uşa se deschise şi un factor aduse d-lui Van Armand o depeşă, deschiḑind-o vĕḑu, că i se anunţa moartea tatălui seu.

Van Armand, arĕtând depeşa rugà pe preşedinte ca se'i deie câte-va minute de repaos spre a-'i trece emoţiunea şi spre a respunde familiei sale din Chigaco. Eşì câte-va minute din sală şi se întoarse îndată spre a-'şi sfêrşì pledarea.

Toţi se aşteptau sĕ-'l vaḑă în spasmurile morţei, dar după o oară el nu avea nimic, juraţii prelungiau pronunciarea verdictului, dar după douĕ oare era încă sănĕtos, în fine verdictul se rostì; acusata era agraciată.

Ce se petrecu dar? Van Armand consultase doi medici, care îi pregătiseră în camera de alături un contravenin infalibil şi pe care 'l luase pe când respundea depeşei false. El simţise oare-care indisposiţie, dar reuşise sĕ o învingă şi aceasta scăpase pre acusată de moarte. Cu toate aceste el fu câte-va septĕmâni bolnav, ear acusata părăsì New-Yorcul.

* (Otrăvire prin pesci). Cetim în „Resb.:“ O catastrofă oribilă întêmplată de curênd, a emoţionat micul orăşel Genischek (Rusia). Într'unul din restaurantele oraşului, s'a servit la masă peşte preparat, după maniera heringilor proaspeţi.

O oară apoi după masă, trei-ḑeci de persoane au murit otrăvite în mijlocul celor mai oribile suferinţe. Causele acestei otrăviri încă nu sûnt cunoscute perfectamente. Au provenit aceste otrăviri din decomposiţiunea peştelui, sau din ingestiunea de arsenic sau plumb, provenind din vasele în care a fost preparat şi servit peştele? încă nu sĕ ştie; în ori ce cas avis amatorilor de peşte.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

'Ερευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(12 Urmare).

C. *Evangelia după Luca.*

(Urmare)

1. *Causa scrierei:* Propagarea Evangeliei între păgâni a avut doue stadii: unul al cucerirei grabnice, altul al stabilirei, al organisărei. Stadiul prim în predica verbală a Evangeliei, vedem din Fapt. app. că este ocupat de Petru, şi acest stadiu, în predica scrisă am vĕḑut că poartă timbrul lu Petru.

Chemarea de grabnic cuceritoriu a lui Petru era împlinită. Predica lui verbală şi Evangelia scrisă după această predică se bucura de resultatele destinate de provedinţă. Dar în teritoriul cucerit trebuia adusă stabilitate, organisaţie: Spiritele, frapate de grandiositatea dumneḑeirei descoperite, trebuiau convinse despre adevĕrul nouelor învĕţături, trebuiau organisate, disciplinate.

Un nou stadiu de predică verbală, şi amĕsurat acesteia o nouă scriere evangelică pentru creştinii din păgâni era deci o necesitate arḑĕtoare.

Dumneḑeirea s'a îngrijit de aceasta. Cu predica verbală, vedem din Faptele apostolesci că este însărcinat Apostolul Pavel. Şi în spiritul acesteia vom vedé că e scrisă Evangelia a treia numită *κατὰ Λουκᾶν*.

2. Scopul Evangeliei scrise în stadiul al doilea al desvoltărei creştinismului între păgâni, ţinênd cont de causă, trebuia să fie: documentarea adevĕrurilor despre cari cetitorii aveau cunoscinţă după stadiul prim al propoveduirei evangelice, — arĕtarea că Iisus Christos a venit în lume să mântuească *lumea*. Spre acest sfêrşit scriitoriul trebuia să meargă mai departe decât Mateiu, şi să scrie mai esact, mai pe larg decât Marcu.

3. Evangelia după *Luca* corespunde pre deplin causei şi scopului indicat.

Scriitoriul însuşi ne spune atât causa cât şi scopul scrierei sale ḑicênd: „Fiind că mulţi s'au încercat (*ἐπεχείρησαν*) a compune descrieri despre lucrurile cele cu siguranţă întèmplate (*περὶ τῶν πεπληροφορημένων πραγμάτων*) între noi...... şi eu am aflat de cuviinţă, esaminând mai ântâiu (*ἄνωθεν*) toate cu de a măruntul, să-ţi scriu esact (*καθεξῆς* — în ordine) strălucite Teofile, ca să te încredinţezi despre siguranţa învĕţăturilor, în cari ai fost instruat[8]).

Evangelistul în acest citat, cu alte cuvinte ne spune că: *a*) Teofil era instruat în un mod oare care; *b*) că această instrucţiune era necompletă[9]), din care causă află necesar a-i scrie cu de-a meruntul spre a-l încredinţa despre adevĕrurile instrucţiunei primite; şi *c*) că în această afacere s'au făcut mai multe încercări (*ἐνιχείρησις — επιχείρημα*)[10]) scripturistice.

---

[8]) Luca 1, 1—4.

[9]) Primită numai pe scurt în stadiul prim al predicei evangelice (Evangelia după Marcu).

[10]) *ἐπιχειρέω* în Test. nou ocură numai cu însemnarea de încercare, de sine se înţelege, fără resultatul dorit (Luca 1, 1. Fapt. app. 9, 29. 19, 13.)

[11]) Aceste scrieri, de care Evangelistul face amintire aci, este eu totul nefundat a le cualifica în alt chip de cum le-a cualificat Evangelistul: „încercări,“ „notiţe,“ făcute spre a-şi aduce aminte de predicele auḑite, o formă de escerpte din predicele Apostolilor între păgâni, şi nici de cum nu scrieri d'ale Apostolilor, care lui Luca să-i fi servit ca documente şi isvoară, după cari el să se fi orientat în scrierea Evangeliei ce poartă numele lui. Ca astfeliu de notiţe neesacte, a fost natural să fie cu totul delăturate prin opul cel relativ complet al lui Luca. In privinţa documentelor şi isvoarelor, pe basa cărora el a scris, noi nu sûntem în drept a sta cât de puţin la îndoială faţă cu mărturisirea Evangelistului. El ḑice 1, 2. *„precum ne-au predat'o cei ce au fost dela început martori oculari şi slujitori cuvêntului,“* aretând că nu se basează pe atari scrieri, ci că însuşi a scrutat cu de-ameruntul (*ἀκριβῶς*) informându-se esact dela aceia, cari au fost martori oculari ai scenelor descrise. Acì între aceşti martori oculari, nu putem înţelege numai pe Apostoli, aceştia fiind cuprinşi sub slujitorii cuvêntului (după cum se vede probabil, sub slujitorii cuvêntului face alusiune şi la Evangelia după Mateiu şi Marcu), ci, cu respect la *ἀπ' ἀρχῆς*, pe martorii oculari ai celor descrise din preistoria lui Iisus şi pruncia lui. La aceste face Evangelistul alusiune, şi nu la notiţele, pe care le numesce încercări, şi care în parte îi dau ansă la scrierea sa (contra lui Lessing şi aderenţi — hipotesa *b* Nr. 33 T. rom. din 1879).

Enunciamentul de sub *a* şi *b* reversă lumină asupra causei din care şi scopului pentru care s'a scris această Evangelie; iar cuprinsul de sub *c* ca o causă secundară, arată că între păgâni circulau mai multe scrieri mance despre viaţa şi învĕţăturile lui Iisus, pe cari Evangelistul le şi numesce încercări, şi cari nu vor fi fost altă decât nesce notiţe d'ale creştinilor, făcute după predica auḍită.

Causa scrierei este aşa dară, după mărturisirea însuşi a Evangelistului: instrucţiunea necompletă, ce au primit-o Teofil şi cu dênsul lumea păgână; ear scopul: completarea acelei instrucţiuni, sau dovedirea adevĕrurilor, cuprinse pe scurt în primul stadiu al predicei evangelice.

Dacă în Evangelia după Marcu idea fundamentală este: Iisus Christos este Dumneḍeul cel asteptat de păgânism — Luca ţinênd cont de această Evangelie şi şi de cea pentru Iudei (după Mateiu)[12] urmăresce idea: Iisus Christos este *mântuitoriul lumei.* El împreună în Iisus împlinirea aşteptărilor iudaice şi păgâne, aretânp că Iisus aduce o eră nouă pentru lumea întreagă. Ca mântuitoriu el pune temeiu unei împerăţii nu uumai după cum aşteptau Iudeii, ci şi după cum aşteptau păgănii: El este întemeietoriul împerăţiei dumneḍeesci universale.

(Va urma.)

---

[12] Cumcă Luca a avut cunoscinţă de Evangeliile după Mateiu şi Marcu, ba, probabil, le-a folosit în completarea raportului seu, ne încredinţează atât însuşi Luca în testul citat („slujitorii cuvêntului"), cât şi compararea tecstelor paralele, în cari adese vedem combinate clee raportate de Mateiu şi Marcu, în special vedem

a) toate partiile, tractate în comun de Mateiu şi Marcu, cuprinse la Luca, adese combinate, cu singur două esceptiuni: înfruntarea fariseilor, Mat. 15, 1—20 Marcu 7, 24—30 şi săturarea celor 4000. Mat. 15, 30—39 Marcu 8, 1—10.

b) partiile, cari ocur sau numai la Mateiu sau numai la Marcu se află la Luca, cu esceptiunea: Mat. 1, 18—2, 23, 9, 27—34; 21, 28—32 şi Marcu 3, 20 seq. 8, 22—26· Iar faţă de acestea:

c) Luca ne presentează o mulţime de material, pe carele îl are numai singur, ca preistoria şi pruncia lui Iisus, 1, 1—2, 52; apoi 3, 1 seq. 7, 36—50; 9, 51—56; 10, 1—16; 10, 25—37; 10, 38—42; 11, 1—13; 11, 25—35; 11, 37—54; 12, 1—12; 12, 13—21; 12, 22—59; 13, 1—5; 13, 6—9; 13, 10—21; 13, 23—30; 13, 31—35; 14, 1—24; 14, 25—35; 15, 1—39; 16, 14—31; 17, 1—4; 17, 5—10; 17, 11—19; 17, 20—37; 18, 1—8; 18, 9—14; 9, 1—27. De acì se vede că hipotesa întrebuinţărei, de carea am făcut amintire în Nr. 33 din anul trecut, (lit. c) s'ar păré întru atâta îndreptăţită, întru cât Luca, după cele acì espuse, a avut cunoscinţă de Mateiu şi Marcu, şi în scrierea Evangeliei ce poartă numele lui a ţinut cont de cuprinsul acestora.

Bibliografie.

Puşcariu Ilarion Dr., *Principii din pedagogia generală.* pag. XVIII — 144. Sibiiu 1880. Preţul 1 fl. v. a. Jumĕtate din venit e destinat pentru reuniunile învĕţătoresci din Metropolia română gr. or. a Ungariei şi Transilvaniei.

Calendariu pe anul bisect 1880. Redigeat de Miron M. Calinescu, secretariul societăţei pentru cultura şi literatura română în Bucovina. Editura Societăţei. Anul al VII-lea. Cernăuţi. Preţul 60 cr. v. a.

Istrati C. I. Dr. *Consideraţiuni asupra importanţei şi necesităţei gimnasticei* din punctul de vedere higienic şi social. Bucuresci 1879. Preţul 3 lei n.

Rusănescu Vasille, *Predilă* (Un prisonier la Turci). Poemă eroică în patru cânturi. Bucuresci 1879. Preţul 1 leu n.

Albina Carpaţilor, foaie belteristică, scientifică şi literară cu ilustraţiuni. Tomul IV. Nrul 6.

Sumariu: *Tecst: Amor şi ortografie,* novelă originală, (continuare). — *Fecioara,* poesie de N. Niculeanu. — *Studii despre teatre:* Teatru în China, de Frédéric Damé. — *Nepotul ca unchiu,* comedie în 3 acte, tradusă după Schiller, de Petra Petrescu (fine). — *Bradul la poporul român,* de S. Fl. Marian. — *Scurtă privire istorică asupra architecturei,* de Iosif Popescu. — *Căci te iubesc....,* poesie după H. Heine, de P. — *Aşi plânge...,* poesie de Teodor Bota. — *Anul nou în familie,* de G. Droz. — *Varietăţi,* Bibliografie, Gâcitură de semne *Ilustraţiuni*: Teatrul la Chinezi: O representaţiune teatrală. — Emigranta. *Pe copertă: Partea umoristică:* Incognito. — *Cronica.* — *Anunţiuri.*

Convorbiri literare. Anul XIII — No. 10. — 1 Ianuarie 1880.

Sumariu: *Tartuf,* comedie în 5 acte (de Molière) tr. de S. G. Vărgolici. — *Resboaiele dintre Ruşi şi Turci,* şi înriurirea lor asupra ţĕrilor noastre, de A. D. Xenopol, (urmare şi sfêrşit). — *Păsurile unui American în România,* de N. Xenopol, (urmare). — *Sara lui sf. Vasile* poesie de N. Beldiceanu. — *Zile de toamnă,* poesie de I. P. Cerchez. — Bibliografie. — Corespondenţă.

Bursa de Viena şi Pesta

din 22 Ianuarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	99.30	99.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	78.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	91.—	91.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	79.60	79.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	116.30	116 25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.—	89.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane	87.50	87.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	86.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	86.50	86.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḍecimei de vin	90.—	89.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.20	70.24
Datoria de stat în argint	71.35	71.25
Renta de aur austriacă	83.95	83.25
Sorţi de stat dela 1860	131.75	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	838.—	837.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	297.40	297.50
Acţiuni de credit austr.	274.25	275.50
Sorţi unguresci cu premii	—.—	114.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.50
Napoleon	9.33	9.32
100 marce nemţesci	57.80	57 85
London (pe poliţa de trei luni)	116.90	116.90

Economic.

Sibiiu, 20 Iannarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.90.—7.90; Sĕcară fl. 5.20—5.60; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 4.40—4.50; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.50: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 40—60 cr. carne de porc 42—46 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Făgăraş, 16 Ianuarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8—9; grâu sĕcăreţ fl. 7—7.50; sĕcară fl. 4.50—4.60; orḍ 4—4.20; ovĕs fl. 2.60—2.80; cucuruz fl. 4—4.40; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 9—10.—; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—.7; crumpene fl. 1.20—1.70; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 36—38; unsoare fl 56—58; cânepă fl. 9—10.; sĕmênţă de in fl. — ———; sĕpun fl. —; fên fl. 1.50—.2; spirt pro grad 10—$10\frac{1}{2}$ cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl — cr.; carne de porc 36 cr.; carn: de berbec e — cr.; Têrgul de aḍi fu mai bine cercetat ca cef trecut.

Mediaş, 8 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—9; Grâu sĕcăreţ fl. 6.80—7— .; Sĕcară fl 4.80—5.20 Ovĕs fl. 2.80--3; Cucuruz fl. 4.20—4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. 6--7; Fasole fl. 7—7.50 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.50—2; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 33—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—60; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11\frac{1}{2}$; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viţel 40—44 cr. oauĕ 3 de 10 cr. Têrgul de aḍi a fost foarte slab cercetat. Timpul e frumos dar friguros.

Budapesta, 17 Ian. n. În sĕptĕmâna trecută schimbânduse temperatura de mai înainte a început a se recì din ḍi în ḍi până ce cătră sfêrşitul septĕmânei a inceput earăşi a ninge binişor. Totuşi temperatura se poate numì normală şi ne îndreptăţesce a crede; că şi următoarea primăvară va venì şi va ţinè subt împregiurări normale. Aceasta e o dorinţă obştească, numai domnesce totodată şi temerea, că cu întrarea primăverei earăşi va face mare pagubă desgheţul apelor şi munţilor, pentrucă ghiaţa pe riuri e încă groasă şi zăpada pe munţi mare, care fiind timpul din Decemvrie prea aspru şi gerul colosal, astăḍi când earăşi domnesce frigul, nu s'au putut subţia şi perì cu încetul. Gerul din Decemvrie şi frigul de aḍi au stricat foarte mult pomilor şi viţelor. Pagubele pricinuite se vor putè constata însĕ numai după ce se va încălḍì natura, când adecă este vremea încolţirei vegetaţiunei.

Negoaţele prelângă toate aceste temeri în sĕptĕmâna trecută au fost cu toate articlele din târg mijlocie. Preţurile lor asemenea mijlocie şi cuantităţile vêndute numaì aşa de mari, ca şi în sĕptemânile trecute. Aşa notăm în special:

Grâul la 80,000 m. m. cu fl. 14.35—14. 50; Sĕcara 2000 cu fl. 9.60—9.90: orzul 4000 cu b. 7.50—8.75; ovĕsul 3000 m. m. cu fl. 7.35—7.65; cucuruzul 10.000 cu fl. 7.10—860; Făina a trecnt ca şi mai nainte.. Asemenea şi păstăoasele şi în special; lintea cu fl. 12—14; fasolea cu fl, 9.50—11.50; mazerea cu fl. 11.—14; mălaiul cu fl. 7.25—750; sĕmênţa de cânepă cu fl. 10—10.25; sĕmânţa de in cu fl. 13.50—14 (toate per 100 chilograme), Lânile au trecut per 56 chilogr. cu fl; 49—50;

Porcii în sĕptĕmâna trecută au fost tare scumpi. In tĕrg s'au aflat cu totul 56,310 capete, între acestia din Ungaria de jos 6910, din România 680 şi din Ardeal 150; Unsoarea de porc a trecut cu fl. 55 cu vas cu tot; slănina cu fl. 47; sĕul cu fl. 47—48; Spirtul *en gros* cu fl. 34.50 *en detail* cu fl. 35.50—37.50 per 10 mii litre percentuale.

Peile au trecut de astădată slab şi acele. care s'au putut vinde, s'au dat cu preţuri de tot slabe.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 30 Ian. şi 28Febr. imob. Marici Oniskow în Alba-Iulia (trib) n 5 Febr. şi 5 Martie imob. lui Nicolae şi Magdalina Muntean în Ludoş (trib Sibiiu); în 26 Ian. şi 26 Febr. imob. lui Vasilică Nicola în Cărpiniş; în 27 Ian. şi 27 Febr. imob lui Stefan Demeter jun. în Dileuul-mare (trib. Turda); în 18 Martie imob d-nei Simon Grünfeld în Aiud (judec. cerc.); în 9 Febr. imob. lui Geza Könczei în Kézdi-Szentletek (trib. K. Oşorheiu); în 12 Febr. şi 12 Martie imob. lui Israil Klein în Ţapu (judec. cerc. Aiud). în 28 Ian. şi 25 Febr. imob. lui Ioan Fleischer în Bateş (judec. cerc. Teaca); în 18 Febr. şi 18 Martie imob. lui Ioan şi Paraschiva Pancza în Racoviţa (trib. Sibiiu); în 31 Ian. imob. lui Dumitru Grecu în Feldioara; în 27 Ian. imob. lui Ioan T. Klein în Broşov (trib.); în 26 Aprilie şi 26 Maiu imob. remasului după Nicolae Stefan în Ringhet (trib. Deva);

Nr. 78—1880. 2—2

CONCURS.

La scoala grăniţerească din Şina e de ocupat un post de învĕţătoriu dirig. cu salariu anual de 300 fl., cortel şi lemne de foc.

Competenţii de religiunea gr. or. au de a-'şi subşterne petiţiunile lor provĕḍute cu documentele de lipsă până în 10 Faur a. c. st. n. la **„Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor graniţeri din reg. rom. I-iu în Sibiiu."**

Nr. 139. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III-a clasă „Mureş-Sângiors" protopresbiteratul Mureş-Oşorheiului, spre reîntregirea aceleia, conform ordinaţiunei consistoriale din 13 Novembre a. c. Nr. 3042, prin aceasta se publică concurs cu terminul „Dumineca vameşului" adecă 10 Februarie 1880.

Emolumentele sûnt:

1.	Casa parochială cu toate superedificatele poftite pentru economie, toate din nou zidite cu o grădină frumoasă	50 fl.
2.	O altă casă cu o grădină de 1136☐ semĕnătură cu luţernă	60 „
3.	17 parcele de pămênt arător	180 „
4.	Dela 65 familii: 65 metrete vechi de bucate cu grăunţ	65 „
5.	Dela 65 familii: 65 ḍile de lucru à 40 cr.	26 „
6.	Venitul stolar	25 „
	Suma	406 fl.

Cei ce doresc a concura la această parochie, sĕ-'şi aştearnă concursele lor instruate conform statutului organic, şi dispoşiţiunilor sinodale din anul 1873, protoprebiterului Parteniu Trombiţaş de Betlen în Mureş-Oşorheiu, avênd totodată datoria, în vre-o Dumінecă sau altă sĕrbătoare, a se înfăţoşa de probă în biserica ḍisei parochii.

Mureş-Sângiors, 20 Decemb. 1879,

Comitetul parochial în conţelegere cu respectivul domn protopresbiter.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[57] 11—12

Redactor respunḍĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 6. Sibiiu, Marți 15 Ianuarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 14 Ianuarie.

„*Pacem, te poscimus omnes.* (Pace pe tine te poftim cu toții)

Când poftim pacea nu purcedem numai din frica de bubuitul tunurilor, din mila acelor ce sûnt chiemați sĕ 'și pună viața și sănĕtatea trupurilor în joc, nici milioanele adunate cu sudoare cruntă, cari se ard în pulverea de pușcă, se aruncă cu gloanțele de tot feliul se ingroapă în șanțurile castrelor și a tuturor fortificațiunilor și în fine se spesează pentru întreținerea armatelor. Este cu totul mai înaltă rațiunea pentru care binevoitorii oamenilor din toate timpurile au condamnat resboiul. Resboiul înainte de toate ia brațe multe dela munca agonisitoare. Resboiul afară de cele amintite mai sus n'are încătro, răpesce o mulțime de părinți, lăsând în urmă'i veduve și orfani, pustiesce, derimând și ardênd; lacrimi pe fețe, ruine, tăciuni fumegători și holde călcate sûnt urmele lui. Resboiul ia mulțime de juni și dela munca spirituală.

Ei bine așa este natura lui, când ajunge Marte deasupra. Musele trebuie sĕ tacă, mai mult, musele trebuie să'și întrerupă lucrările și părăsite de învĕțăcei și disciputi sĕ se retragă în locuri ascunse. Progresul culturei face pausă.

Este lucru firesc așa dară, ca omul pacînic și iubitoriu de progres în cultura păcei sĕ prețuiască mai mult pre aceste și sĕ poftească resboiul departe dela sine. De aceea, cu toată situațiunea politică incurcată, câte o declarațiune eșită din rostul unui sau altui bărbat de positiune înaltă, de unde se presupune probabilitatea măcar a unei prevederi mărginite în viitoriu, este primită cu multă plăcere. Toți oamenii trebii respiră mai ușor, pentrucă fiecare speră a'și realisa propusul sau cel puțin a'și urnì necasul de dinaintea ușei. De aceea când la anul nou împeratul Wilhelm, într'un discurs cătră autoritățile municipale, a vorbit de pace a resunat de parte acest cuvênt dulce și resunetul a fost bine primit de amici și inimici.

De atunci înse n'a trecut nici o lună de ḑile și guvernul imp. germân trimite consiliului federal un proiect de intregirea și modificarea legei militare imperiale, conform cărei armata germână are a se sporì cu 11 regimente de infanterie și mai multe regimente de artilerie (veḑi rev. pol. Nr. 5).

Bomba aceasta neasteptată a risipit puținele ilusiuni de pace.

Germania, care dispune de 150 regimente de infanterie, de 301 baterii campestre și de un numer corespunḑetoriu de trupe de celelalte arme, credea lumea, că este înarmată pentru a da pept cu toată Europa; mai cu samă aliată fiind și cu Austro-Ungaria. Acea Germanie înse, de care presupunea lumea așa, vine si ḑice scurt și simplu, că are lipsă încă de atâtea regimente de infanterie, de atâtea regimente de artilerie și batalioane de pioneri.

Este un resboiu în perspectivă? Dacă o putere cum este a Germaniei găsesce, că armata de care dispune nu este de ajuns, trebuie că cancelariul de fer, principele Bismarck, prevede evenimente mari în apropiere. Poate că prevede, că Europa este în ajun de a se regula definiv pe basele principiului de naționalitate, înaugurate la 1859 și al căror discipul, mai ântâiu ascuns și dela 1866 încoace magistru pe față, a conlucrat la unitatea Italiei și la a Germaniei cu reservata, ca înfluența germână sĕ o estindă pănă la gurile Dunărei, la marea neagră și pănă la marea egeică.

Prin aceasta însĕ nici decum nu se ḑice, că resboiul are sĕ urmeze nu mai decât. Se poate sĕ se amâne un an, se poate amâna și mai mult. De tot mult însĕ abia se va putè amâna. Congresul dela Berlin, ori cât de lăudat că a asigurat pacea Europei, a lăsat Europa cu multe încurcături. Dacă căutăm numai la peninsula balcanică, diferența între Turci și Muntenegreni, sau între acestia și liga Albanezilor, este în stare a provoca în tot momentul, aprinderea unei lupte care poate arunca flacăra încendiului mai departe. Regularea granițelor între Turcia și Grecia n'a încetat de loc a fi un pericul de resboiu, mai ântâiu între Turci și Greci, și mai apoi între puterile care spriginesc pe o parte și pe ceealaltă. Bulgarii din Bulgaria și din Rumelia orientală n'au abḑis de nisuințele lor spre contopirea lor într'un stat. Și în cele din urmă, oare Serbia de o parte și Muntenegrul de altă parte, au încetat de a'și arunca privirile asupra provinciilor ocupate de Austro-Ungaria?

Materialul din care se poate ațița focul resboiului mai esistă și în alte părți și nu numai în peninsula balcanică. Italia s'a ḑis demult și, dacă este adevĕrat ceea ce s'a ḑis, nu credem că ar fi renunțat de a sĕ interesa de cele ce se petrec în Albania, ca să'și asigure interesele sale comerciale în marea adriatică. Impregiurarea aceasta, chiar și dacă n'ar esista „Italia irredenta", cu care s'a alarmat ḑiaristica de un timp încoace, indigitează că Italia poate sĕ nisuiască a avè marea adriatică întreagă în puterea ei. De unde conflictul între Austro-Ungaria deadreptul și între Germania îndirect ar fi neîncungiurat. Căci nici Austro-Ungeria nu va suferì a fi depărtată și nici Germania nu va suferì a i se tăia posibilitatea de a ajunge la o mare, care 'i înlesnesce comunicațiunea cu orientul.

În chipul acesta vedem, că interesele se întind ca lanțul unele de altele.

Interesele aceste, este drept, că întunecă principiul de naționalitate. În sudostul Europei este și mai cu anevoie a se resolva acest principiu decât în apusul Europei. După porneala începută însĕ, este cu putință sĕ ajungă în linia dintâiu, va sĕ ḑică în timpul mai de aproape, lucrurile la o alianță a staturilor romanice slavice în contra germanismului și pentru eventualitatea aceasta Germania în adevĕr că are lipsă de a'și sporì puterea armată chiar și în alianță cu Austro-Ungaria.

Alianța rusască-italiană-francesă se ivesce în ḑiaristică ca o fantasmă înspăimêntătoare. Mesura guvernului central din Berlin pare a întărì esistența unei astfeliu de alianțe și, esistând alianța aceasta, măcar numai în idee, justifică ingrigirea Germaniei și luarea dispositiunilor pentru sporirea puterei armate.

Bismarck are vederi clare pentru intreprinderile sale și în interesul statului ce representă, însĕ pentru alții el este incalculabil.

Mesura aceasta a Germaniei este probabil, că înainte de toate va provoca asemenea mesuri și în Austro-Ungaria, fie că esistă, fie că nu esistă alianța între monarchia noastră și Germania.

Ar fi îngreunătoriu și aproape insuportabil dacă monarchiei noastre i s'ar impune sarcini noue, pe lângă acele sub care abia mai putem respira. Dar scim prea bine ce fac guvernele când rațiunea de stat vine în strimtori, în cari are de-a alege între a fi și a nu fi.

Votul nostru, o scim bine, nu este băgat în samă. Noi sûntem chemați numai la esecutarea greutăților. De aceea noi numai signalisăm și asceptăm sĕ vedem ceea ce va avè sĕ fie.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Ianuarie.

Ḑiaristica maghiară opositionala nu înceată de a ataca guvernul cu vehemența'i obicînuită. „Magyarország" și „Egyetértés" rivalisează cu toate celelalte în espresiuni dejositoare pentru guvern. Ele înfățișează guvernul ca pe cel mai corupt și adaug, că trebuie resturnat. „Egyetértés" merge așa de departe, încât îl caracterisează de „sistem al minciunii," dară nu speră că va cădè, pentrucă, ḑice iritata foaie, este spriginit de curte. Aceasta e mult! Când 'și-ar fi permis un ḑiar nemaghiar așa ceva, Vațul ar fi prea puțin în ochii compatrioților. Dovadă Miletici.

Partida liberală guvernamentală a hotărît în conferența ținută în 23 Ianuarie sara, după o lungă desbatere respingerea propunerei substernută de Mocsáry în parlament relativ la tumultele din capitală. Tot în conferența aceasta s'a luat la cunosciință eșirea lui G. Varady din partida liberală.

Proiectul pentru sporirea armatei germâne, ne spune „P. Ll.," a alarmat cercurile diplomatice din Viena foarte tare, cu toate că diplomația de acolo aflase de mai nainte, că în Berlin se ocupă oamenii dela cârmă cu planuri de aceste.

Conflictul între Muntenegreni și Albanezi s'a copt pănă la isbucnire. Sânge a curs și versiunile sûnt varii în privința celui dintâiu resultat pe câmpul de bătaie. Muntenegrenii ḑic, că ei au fost învingĕtori în lupta din 9 Ianuarie n., despre care s'au scris prea puțin pănă acum. „Daily Telegraph" susține, că Albanezii au fost învingĕtorii. In Viena, ḑice foaia englezască, a făcut rea impresiune afacerea aceasta, pentrucă se presupune că învingerea Albanezilor stă în oare care legături cu Italia. Situațiunea este de așa încât în afacerile de pe peninsula balcanică un amestec din partea Italiei este foarte probabil.

Italia este adusă în prepus, că prin trimisul ei Tornielli lucră la Bucuresci ca să strice bunele relațiuni dintre Austro-Ungaria și România. Din causa aceasta, bar. Haymerle caută sĕ alunge influența italiană din Bucuresci.

„Invalid. rus." desmințesce scirile, care în ḑilele din urmă se respândise despre bătaia ce ar fi căpĕtat-o Rușii în Asia dela Turcomani.

Dieta Ungariei.

Casa deputaților a ținut în 22 Ianuarie prima ședință după ferii.

Dintre numeroasele esibite amintim numai că G. Várady fiind ales eară deputat și-a substernut mandatul.

L. Mocsáry voiesce sĕ atragă atențiunea camerei asupra evenimentelor sensaționale din urmă, care s'au petrecut în capitală, pentrucă dieta are datorințe de împlinit în această privință. Despre natura miscării oratorul crede că causa trebue cautată în înverșunarea poporului asupra corupțiunii ce domnesce în conducerea afacerilor publice. Nu în ura între clase trebue căutată causa; căci nu mai esistă vre un temeiu de ură contra aristocrației, decând aceasta a renunțat de bună voiă la prerogativele sale. Și dacă cu toate aceste publicul s'a întors contra casinei, aceasta a fost un loc reu ales, pentru că casina este o instituțiune democratică. Membru al casinei poate fi ori ce om de omeniă, care plătesce o sută de floreni. Dacă poporul totuși s'a întors contra casinei, el a făcut aceasta în presupunerea, că acolo se află oamenii, cari poartă vina reului. Oratorul nu voiesce sĕ escuse demonstrațiunile, căci asemenea afaceri nu trebue têrĕite pe strade, condamnă înse cu hotărîre brutalitatea ne mai pomenită a poliției, care a însultat ca turbată pe vinovați și nevinovați. Astfel de lucruri nu pot fi suferite, casa trebue sĕ întrevină sau într'un mod sau într'altul. Lucrul mai are încă o parte însemnată: recuirarea miliției; aci relevă oratorul în deosebi, că în a cincea ḑi a demonstrațiunilor secretariul de stat în ministeriul pentru apĕrarea țerii a recuirat miliția, fără a avè în vedere că dispositiunile relative la susținerea ordinei despre soldații armatei comune nu se țin de ministeriul pentru aperarea țerei. Deci cum vine secretariul de stat la această dispositiune? Aceasta arată încurcarea cea mare, lipsa de ori ce guvernare; în timpul demonstrațiunilor nu se scia cine e bucătariu, și cine celariu? Oratorul propune sĕ se esmită o comisiune parlamentară care sĕ cerceteze cine a fost causa la procederea incorectă a poliției, și sĕ substearnă despre resultatul cercetării sale un raport cătră cameră. Comisiunea aceasta sĕ se aleagă îndată și ea va mai avè sĕ cerceteze, dacă recuirarea miliției a urmat totdeuna prin organul competent? (Aplause în stânga estremă.)

Presidiul enunță că propunerea se va tipărì și pune Sâmbătă la ordinea ḑilei pentru motivare.

E. Simonyi: L. Mocsáry tocma a dorit ca propunerea sĕ fie îndată pusă la discusiune; un precedent de admitere oferă cunoscuta propunere a lui P. Sontag când cu carivari dinaintea palatului ministrului president, care a fost discutată fără amânare.

Presidentul: Casul de precedenţă amintit de E. Simonyi nu este analog cu cel de faţă. Atunci i s'au spart ministrului president ferestrile şi P. Sontag a întrebat pe presidentul casei că ce voiesce sĕ facă pentru scutirea inmunităţii deputaţilor? Presidentul 'şi-a desfăşurat părerile asupra acestei afaceri şi casa le a primit fără a mai lua vre o resoluţiune meritorică. Dar propunerea de faţă sĕ va putè discuta numai mai târḑiu în înţelesul regulamentului de casă; şi aceasta e cu atât mai recomandabil cu cât ministrul de interne şi cu dênsul 40 membri nu sûnt de faţă ci duşi în delegaţiuni.

Ios. Madarász: Argumentul, că ministrul de interne e absent, e de ajuns pentru a determina pe partida oratorului sĕ se învoiască ca propunerea sĕ se motiveze Sâmbătă. Nu este inse esactă afirmaţiunea, că propunerea substernută nu s'ar putè discuta îndată în inţelesul regulamentului de casă. Presidentul a ḑis cu privire la propunerea de atunci a lui P. Sontag că pe timpul acela era vorba de vătĕmarea inmunităţii deputaţilor. Dar apoi nu se scie, că în casul concret de faţă esistă o vătĕmare cu mult mai mare a inmunităţii de deputat? Oratorul sĕ învoiesce ca din motivul aretat sĕ se pună propunerea în cestiune sub desbatere în şedinţa de Sâmbătă.

Ig. Helfy se învoiesce şi el ca propunerea sĕ se motiveze Sâmbătă, dar roagă presidiul sĕ enunţă resoluţiunea aşa că camera va şi discuta Sâmbătă asupra propunerei.

Presidiul reflectă că se va ţinè strict de regulament. Numai camera are drept a decide altă procedere.

Des. Szilágyi: Regulamentul de casă pune în multe casuri piedecă, dar el dă şi o garanţie şi atrage atenţiunea minorităţii ca în interesul seu propriu sĕ nu sgudue regulamentul. Lângă regulamentul de casă scris mai esistă un regulament usual. Dacă presidiul crede că şi după us nu se poate admite altă procedere decât cea propusă de presidiu, oratorul se învoiesce ca propunerea lui Mocsáry sĕ se motiveze Sâmbătă.

Gulner face o propunere mijlocitoare: Casa sĕ decidă, ca Mocsáry sĕ'şi motiveze propunerea sa mâne (Vineri), ear Sâmbătă sĕ se hotărască, dacă propunerea sĕ fie discutată sau nu.

În sfêrşit casa decide cu maioritate, că mai ântâiu sĕ se observe dispositiunea, după care mai ântâiu trebue stabilit un termin pentru motivare; relativ la întrebarea: când sĕ urmeze motivarea, se decide că aceasta va urma Vineri şi în aceasta ḑi se va mai decide, dacă propunerea se va pune sau nu la ordinea ḑilei.

D. Irányi a îndreptat o interpelaţiune cătră ministrul de interne cu privire la lipsa cea mare ce domnesce în ţară. Deputatul cere deslucirí dela ministeriul de interne în această afacere importantă şi întreabă: ce mesuri a luat până acum şi ce dispositiuni are de cuget sĕ ia pe vitoriu pentru uşorarea celor ce sufer de lipsă, anumit aplicase-vor mijloace mai cu efect şi între altele îngrigitus'a ministeriul ca sĕ se dea celor lipsiţi semênţă pentru semênăturile de primăvară? Substernese-va un proiect de lege în această privinţă?

Şedinţa s'a închis aproape la 1 oară.

Unicul obiect la ordinea ḑilei în şedinţa dela 23 Ianuarie a fost motivarea proiectului de resoluţiune substernut de Mocsáry cu privire la tulburările ultime din capitală.

Mocsáry nu voiesce a repeta cele ḑise în şedinţa precedentă; esprimă numai regretele sale pentru că casa s'a abătut dela obiceiul seu de a întra îndată în discusiune asupra propunerilor de însemnĕtate. Se mărginesce simplu a ruga casa sĕ ia în desbatere proiectul seu de resoluţiune. (Aprobare în stânga estremă).

Ministrul president Col. Tisza: Onorată Casă! Nu pot contesta că eu nu pot sĕ aflu deplin corect acel *modus procedendi*, care 'l-a ales dl deputat pentru a aduce causa înaintea casei şi că eu sum convins, că casa în conformitate cu regulamentul de afaceri esistent nu putea face alt ceva decât sĕ pună la ordinea ḑilei întrebarea, dacă doresce sau nu se discute asupra proiectului de resoluţiune? De altfel nici eu nu am intenţiunea a cere atenţiunea onor. case pe un timp mai îndelungat Simplu, pe scurt şi fără a reflecta la cele ḑise ieri trebue sĕ'mi esprim numai convicţiunea, că primirea unui proiect de resoluţiune cum este cel substernut de dl deputat, nu încape în cadrul sistemului parlamentar. (Aşa este! în dreapta).

Pentru că a cerceta fapte cum sûnt acele de care este aici vorba, este chiemarea sau a administraţiunei sau a justiţiei. După cum sûnt desluşirile, casa aproabă sau desaproabă cu deplin drept procederea guvernului. (Aprobare în dreapta). Dar esprimând aceasta pe scurt amintesc şi causa pentru care nu aflu admisibil a me esprima mai în detaiu asupra lucrului; şi anumit nu aflu corect aceasta, pentrucă, deşì calea aleasă după părerea mea individuală nu e cea adevĕrată şi deşì nu privesc propunerea însaşi de aşa, încât casa sĕ'şi poată esercita dreptul seu fără de a i se face imputare, dreptul adecă, de a nu lua propunerea în desbatere, eu totuşi nu aflu, că natura lucrului ar cere — cu toate că forma trebuia sĕ fie alta — ca evenimentele amintite sĕ fie discutate în această casă — şi anumit eu ţin acest lucru atât de necesar, încât eram hotărît, a oferì însumi ocasiunea la aceasta, dacă nu me prevenia careva din altă parte: deci eu nu voiesc a me esprima contra discutării propunerei. O rugare însĕ totuşi am sĕ fac onoratei case. Fiindcă scopul propunĕtorului ca şi al ori cărui deputat trebue sĕ fie acela, ca sĕ se lămurească lucrul, dacă sĕ ia în desbatere, ve rog sĕ stabiliţi discusiunea nu pe mâne, ci pe Luni.

Propunerea se primesce şi şedinţa se închide la 12 oare.

Liga anti-semitică.

În acest moment se organisează la St. Petersburg şi la Berlin o adevĕrată vênătoare de Evrei. În ciuda silinţelor alianţii israelite de pe ţĕrmii Senii şi ai Tamisei pentru a înduioşa guvernele filantroape ale Franciei şi ale Engliterei la vederea persecuţiilor, a căror victimă e poporul lui Dumneḑeu în România, în Turcia şi poate şi în alte părţi, cu toate plângerile presii în favoarea acestor martiri ai libertăţii consciinţii, guvernul rus începe a'i gonì din noul sĕu teritoriu, din Basarabia, şi a'i persecuta în principalele oraşe ale Imperiului sub pretecst că vr'o câţiva dintre ei sûnt afiliaţi cu nihilismul, şi toate aceste pentru că s'au spênḑurat câţiva Evrei autori sau complici de asasinate politice! Ca şi în evul mediu, ori când isbucnia vr'o epidemie incurabilă, ei erau acusaţi că au otrăvit isvoarele, ori când dispărea vr'un copil, tot ei erau acusaţi că i-au beut sângele pentru celebrarea Pascilor, aḑi li se impută Evreilor crima odioasă de a rîvnì la moartea Ţarului şi la rĕsturnarea instituţiiloru rusesci. O foamete bântue Silesia, în care, în urma unui şir de rele recolte, populaţiile mor de foame, numai de cât sĕ aruncă pe spinarea Evreilor că ei sûnt autorii acestor desastre, pentru că au făcut prea multă usură. Ce 'i drept, faimosul Strusberg nu s'a genat sĕ înşele pe Români şi un alt financiar a stors destul de bine pe Turci cu drumurile de fer; dar ar trebuì sĕ ne aducem aminte că Bleichroeder şi c-ia vênḑênd pe aceeaşi greutate de aur drumurile de fer ce le construiseră guvernului din Bucuresci, ei o sĕ umple posunarele renţierilor din Berlin şi că ei sûnt gata sĕ aducă un serviţiu guvernului germân reluând plantaţiunile coloniale din Samoa, compromise prin falimentul Godefroy.

Sĕ uită de asemenea că Evreii sûnt regii finanţelor şi că ei au totdeauna şi peste tot punga deschisă pentru a împrumuta bani cu interese bune la toate guvernele. Guvernele, dacă esceptăm Rusia, sûnt mai puţin ingrate de cât popoarele, şi ele nu arată nici o grabă pentru a recunoasce independenţa României cu toată bună-voinţa ce aceasta a pus-o ca sĕ esecute în mĕsura posibilului, tratatul din Berlin. Şi ceea ce e într'adevĕr straniu, e că Evreii din această ţeară obţinênd fără greutate indegenatul când sûnt demni de el şi de vor sĕ rĕmână în ţeară pentru a ajuta şi ei la înflorirea ei, ear nu pentru a o esploata, mulţumiţi că mai târḑiu sĕ vor duce cu posunarele pline, sĕ declară că sûnt satisfăcuţi.

⁂

Prin urmare de acum înainte plângerile lui Sir Moise Montefiore, ale lui Sir Worms şi ale d-lui Crémieux vor trebuì sĕ se adreseze la St. Petersburg şi la Berlin. Tot aici va trebuì sĕ se eserceze, de va fi nevoe, acţiunea diplomatică a puterilor.

Şi ce se petrece pe malurile Spreei? Aflu că un capelan al curţii, d. Slöcker, predică pe fiecare septĕmână cruciada în contra lui Israel în termeni violenţi semĕnaţi de citaţiuni din Bibllie, şi anatemele lui găsesc un echou simpatic în teatre, în ḑiare, prin cafenele şi chiar pe amvoanele crestinesci. Şi bieţii Evrei n'au nici un apĕrător.

⁂

Acum e rândul Românilor şi Turcilor sĕ riḑă pe sub mustaţă, ei cari altădată erau acusaţi că maltratează pe Evrei. Şi cu toate aceste gradul de cetăţeni, ce le refusa cei dintâiu, nu 'i lipsia de cât de drepturi politice de care nici nu le pasă lor, nu le lua de cât posesiunea de imobile rurale, pe care toată lumea scie că nu le place sĕ le cultiveze, dar ei nu 'i autoriza, şi aceasta e ciuda lor, sĕ vênḑă populaţiilor de la ţară foi de varḑă în loc de rachiuri.

Ce crimă au comis ei în Germania şi ce vreau Nemţii sĕ le ia? Sûnt acusaţi că sûnt înhăitaţi cu Internaţionali. E adevĕrat că unul din marii capi ai sectei socialisce, Carl Marx făcea parte din unul din triburile lui Israel; dar rabinii 'l-au renegat ca liber-cugetător; e adevĕrat încă că ei practică usura, dar aceasta e un nărav care e tolerat de mult şi ar fi trebuit sĕ 'l stêrpească dela nascerea lui; şi-apoi nu sûnt oare în Germania mai mulţi creştini de cât Evrei cari visează împărţirea averilor, şi dacă creştinii nu împrumută bani cu dobên ḑi aşa de mari, e pentru că nu au.

Me întreb ce va face Europa fără Evrei? Cea mai mare parte din state n'ar găsì la cine sĕ se împrumute pentru a'şi întreţinè armatele şi a'şi plătì datoriile, marile lucrări publice ar remânè în stare de proiecte, din lipsa de capitale! Cine ar vinde vacs, chibrituri, şi haine vechi fără Evrei? Şi unde 'şi-ar găsì bieţii hoţi inimi compătimitoare pentru a le ascunde produsul industriei lor? Cine ar colporta diamantele şi moneta? Unde 'şi-ar recruta teatrele şi cercurile noastre cântăreţe, chorişti, ecueri şi clowni? Cine ar mai venì sĕ ne ţină catredele de universitate? Cine ar mai ţinè otele, cărciumi sau alte stabilimente pentru trebuinţa publicului?

Dacă Evreii mâniaţi de persecuţiunile ce le îndură în unele ţĕri şi ce li se prepară într'altele, ar emigra în masă cătră pămêntul făgăduit, ce ar devenì Europa? După o statistică ce o avem sub ochi, Germania posedă o jumĕtate de milion de Evrei. Prusia singură are 400,000; Austro-Ungaria are un milion şi jumĕtate; Belgia 3,000; Danemarka 4,000; Francia 50,000; Englitera 50,000; Grecia 3,000; Italia 35,000; Olanda 70,000, România 40,000; Rusia, un milion; Serbia 2,000; Svedia şi Norvegia, 1,800; Elveţia 7,000; Turcia 80,000; Bulgaria, 15,000; Egiptul 30,000; Tunisul 46,000; Marocul, 20,000; Lucsemburgul, 600; (Lăsăm într'adins Spania şi Portugalia, unde putem ḑice că nici nu sûnt). În total avem mai mult de trei milioane de Evrei de amêndouĕ secsele respândiţi pe suprafaţa Europii.

⁂

Sĕ presupunem că osteniţi de chinurile ce le sufer dela împrăscierea lor, Evreii ca şi în timpul captivităţii Egiptului sau al Babilonului ar găsì vre un Josua sau vre un Zoroastru ca să'i conducă, şi ar emigra cu grĕmada luând cu ei şi giuvaericalele şi capitalele ce le au. Ce ar ḑice Europa? Îmi veţi rĕspunde: Nu fac ei deaceste. Odată a trebuit să'i gonească într'una ca sĕ se scape de ei. Dacă a părăsit Spania şi Portugalia, e pentrucă regii catolici 'i-au gonit; dacă sûnt atâţa în Olanda, e pentru că libertatea consciinţii a domnit de foarte timpuriu acolo; dacă sûnt în Francia, ei sûnt dela revoluţia din 1789; dacă nu sûnt puţini în Englitera, în Germania şi în Austria, e tot de pe timpul Reformei; dacă sûnt mulţi în Polonia, e pentru că noul Assuerus, marele Casimir, le au permis întrarea cedând la cererile unei a doua Esteră; dacă esistă în Italia, în Suedia şi Norvegia, în Rusia, în Elveţia, e pentru că ei s'au înfiltrat în ele şi pentru că ele aveau trebuinţă de inteligenţa şi banii lor; dacă ei forfoesc în România, e pentru că hospodarii fanarioţi le vindeau întrarea pe preţ de aur; dacă ei prosperă cu toate înjuriele şi loviturile ce li se dă în Turcia, în Maroc, în Egipt, în Tunis, e pentru că, aduşi de Turci ca nesce parasiţi lipiţi de bagaje, ei 'i-au urmat în perenadiele şi cuceririle lor; dacă au remas în Roma în faţa papii, e cu condiţiunea de a fi îngrădiţi ca nesce dobitoace în Ghetto sĕ fie închişi sara acolo, de a'i presenta cheile acestui ergastul în genunchi la fie ce venire a unui nou Pontifice, după ce îmbrăcase, mai întâiu, sutana şi tricornul; e cu condiţiunea de a 'şi vedè copii luaţi ca sĕ fie botezaţi cu sila şi sĕ servească la recreaţia Sacrului-Colegiu în ḑilele de serbători crestinesci. Paul X făcea pe Evrei sĕ facă alergarea cu sacii, şi ridea cu hohot, când 'i vedea osteniţi.

(Va urma).

Varietăţi.

*(Denumirea unui comisar guvernial pentru comitatul Caraşului). „N. Tem. Ztg.“ raportează: Din incidentul unor defraudări de contribuţiuni care le a descoperit organul inspectoratului de dare reg. Emil Bömches, se ḑice, că oficiul comitatens a luat sub scutul seu pe cei vinovaţi — s'a escat o atacere neplăcută între oficialul inspectoratului dl Bömches şi vicecomitele comitatului Caraş, dl de Gytka,

şi pentru cercetarea acestei afaceri guvernul a esmis pe comitele suprem al comitatului Aradului, dl de Tabaydy ca comisar în faţa locului. Se aşteaptă sosirea comisariului în ḑilele procsime în Lugoş.

* (Ofrandă pentru inundaţi). Domnul Diamandi I. Manole, membru al comitetului braşovean pentru Românii înundaţi, în favorul acestor nenorociţi a cinstit suma de 1000 lei, trămiţind-o din Viena comitetului din Braşov cu următoarea telegramă adresată — după cum cetim în „Gazeta Trans.“ — aşa:

„D-lui Dr. Aurel Murĕşan în
Braşov.

„Aḑi primind „Gazeta“ am veḑut „cu mare bucurie apelul cumitetului „constituit pentru stringerea şi distribuirea ofrandelor în favorul fraţilor „nostri inundaţi din Transilvania şi „Ungaria. Mĕ asociez cu toată inima „semţimentelor voastre şi sper, că în „curênd voiu putè lua parte în persoană la lucrurile voastre. Până atunci „te rog a primì din partea mea şi a „soţiei mele *franci 1000*, *una miie* pentru mult cercaţii nostri fraţi. Mai „primesce de anul nou sincerile mele „felicitări. Dea Dumneḑeu, ca anul „1880 sĕ fie mai favorabil bietului „Român!“

Diamandi I. Manole.

* (Bal român) se va arangia de junimea română din Budapesta, în 21 Februarie a. c. căl. nou, în sala dela „GRAND-HOTEL HUNGARIA,“ în folosul esundaţilor din Transilvania şi părţile ungurene de lângă Criş şi Murĕş, şi a societăţei de lectură „Petru Paior.“ Cu această ocasiune mai mulţi juni îmbrăcaţi în costume naţionale vor presenta on. public în pausă jocul istoric „căluşerii“ şi „bătuta.“

Începutul la 9 oare seara. Bilete de întrare se capĕtă la localitatea societăţii: Váczi-utcza 13 szám, II emelet, 30 ajtó, în toată ḑiua la oarele 12—1 a. m., şi 6—7 p. m., începênd din 20 Ianuarie; eară seara la cassă. Bilet de persoană: 3 fl. Bilet de familie: pentru 2 persoane 5 fl.; de aci în sus pentru fie-care membru din familie 2 fl. Ofertele binevoitoare se primesc cu mulţămită, se vor cuita pe calea ḑiaristică, şi sûnt a se adresa la il. d. Ioan cav. de Puşcariu, curatorul societăţii (Sugár-ut 73 sz.)

NB. Comitetul arangiator face cunoscut onoratelor doamne şi domnişoare din provincie, care ni-au promis, că vor cerceta balul nostru, cumcă se pot presenta în costum naţional român, ori în altă toaletă de bal.

* În legătură cu anunciul de mai sus sûntem recercaţi a publica următoriul apel:

Către on. public român! Junimea română din Budapesta adênc simţitoare pentru suferinţele fraţilor nostri, cari între altele multe necasuri au a lupta şi cu elementele neresistibile a le naturei, a decis a arangia în 21 Februarie în „Grand-Hotel Hungaria“ un bal, a cărui venit curat se va distribuì esundaţilor din Transilvania şi părţile Ungariei de lângă Criş şi Murĕş, şi în parte se va întrebuinţa pentru ajutorarea societăţii de lectură „Petru Maior.“

Acest scop înalt umanitar şi naţional ne îndeamnă a ne adresa către întreg publicul român, mai vêrtos însĕ către doamnele şi domnişoarele române, a căror sublimă chemare este alinarea durerilor şi a suferinţelor, cu acea rugare: ca sĕ binevoiască a sprigini întreprinderea noastră, deschiḑênd subscrieri între toate clasele societăţii primind oferte ori cât de neînsemnate, pentruca astfeliu cu puteri unite sĕ putem aduce mângăere celor lipsiţi de pâne şi de cămin!

Societatea literară „Petru Maior“ — precum este cunoscut — în esistenţa ei este avisată mai numai la venitul ce încurge pe fie-care an din petrecerile sociale române. Până când nu ne va succede a crea un fond de vre-o patru-cinci mii de floreni măcar, prin a cărui dobêndă sĕ se poată acoperì lipsele cele mai necesare a acestei instituţiuni, nu putem ḑice, că durata acestei societăţi este asigurată. În marea de străini prin oraşele unde tinerimea noastră este aruncată, aceste societăţi sûnt focularul, unde se păstrează şi potenţiază simţemintele nobile de limbă şi naţionalitate; în loc de a se resfira junimea, pentruca sĕ disparĕ cu totul, că aici întrunindu-se representă un corp moral menit a se perfecţiona, o corporaţiune, ce naţiunei sale trebue sĕ aducă roade, şi sĕ impună respect.

Eată scopul duplu umanitar şi naţional ce 'şi-a impus junimea şi subscrisul comitet arangiator, când vine a se adresa către on. public, cerênd ajutoriu pentru esundaţi şi pentru societate.

Ofertele binevoitoare sûnt a se trimite: Ilustrităţii Sale d-nului Ioan cavaler de Puşcariu, curatorului societăţii „Petru Maior,“ în Budapesta, Sugárút nr. 73 cel mult până la 20 Februarie a. c. st. nou, care se vor cuita prin publicitate.

Dat în Budapesta 15 Ianuarie 1880.

In numele comitetului arangiator:

Iosif Vulcan,
president.
Dr. *Victor Babeş*,
Dr. *Augustin Dumitrean*,
vice-presidenţi.
vidi:
Ioan cav. de *Puşcariu*,
jude la înalta curte de apel, curatorul societăţii de lectură.

* (Despre juriştii şi academia de drepturi din Sibiiu) aflăm într'o corespondenţă din Sibiiu către „Kelet,“ în pasagiul din urmă verdictul următoriu:

O juriştii acestia! Au tipărit ordinea jocurilor în limba franceză, au comandat nemţesce şi românesce, au jucat şi „policesce,“ dar cuvêntul „maghiar,“ „jocul maghiar“ au fost uitate. Sirmană „academie de drepturi maghiară-regească“ îţi spun eu ḑeu ţie că nu meriţi alt ceva, decât sĕ fii stearsă căci vai cât do nemaghiară eşti şi cât de puţin se află în tine ceva cu ce te ai putè lăuda.

* (Un jurnal nou român). Sub titlul „Luminatoriulu“ va apărè din 1 Martie a. cur. în Timişoara un jurnal politic, de doue ori pe septĕmână, Mercurea şi Sâmbăta. Proprietar al jurnalului e dl M. Drăghiciu şi redactor d-nul advocat P. Rotariu. Preţul de abonamente: pe an 8 fl., pe o jumĕtate de an 4 fl., pe un pătrariu de an 2 fl. Pentru străinătate pe an 10 fl., pe o jumĕtate de an 5 fl., pe un pătrar de an 2 fl. 50 cr.

Dorim noului ḑiar succesul cel mai bun.

* (Afacerea lui Pausz). Lui „Egyetértés“ i se scriu din Lugoş despre afacerea vice-comitelui *Pausz* următoarele: „Defraudaţiunile comise de Pausz iau dimensiuni tot mai mari. Până acuma s'a constatat un deficit de preste 6000 fl. v. a. Pausz abia acuma în urma presiunei din partea cetăţimei s'a suspendat din oficiul seu“. — „Precum împărtăşesce „Napló“, Pausz în l. c. petrecea în Pesta. — Proto-notariul comitatului Severinului publică altcum o declaraţie, ce tinde a netiḑì procederea lacsă a oficielor superioare faţă cu Pausz. După espunerea aceasta lipsesc cu totul 4378 fl. v. a.

* (Mulţămită publică). Onoratul domn Dr. Ioan Nechita advocat în Ziláh din simţul naţional român, de care este pĕtruns — avênd în vedere starea cea abnormă materială a poporului român gr. or. din Jacu, şi zelos fiind pentru crescerea şi cultivarea junimei naţiunei sale române — a donat pentru toţi timpii aproape *4 jugere de pămênt* ca beneficiu pe sama învĕţătorilor gr. or. dela scoala ḑisei comune, cu acea observare, ca aceste nici odată sĕ nu se poată înstrăina dela scopul spre care s'au donat.

Acest prea stimabil domn a mai donat asemenea beneficii şi în alte locuri pe sama unor scoale române confesionale. Deci pentru zelul şi marinimositatea naţională a domnului donator documentată faptic prin donaţiuni frumoase i se aduce mulţămită publică din partea comitetului comunei şi a superiorităţilor ei scolare competente.

Fűzes-Sânpetru 10/22 Ianuarie 1880.

Petru Roşca m. p.,
ppresb. gr. or. al Ungurașului.

* (Un nou partid.) A seară s'a ţinut — după cum ḑice „Resb.“ — o întrunire a grupului „Binele Public,“ la otelul Herdan. După cetirea programei noului partid al *Liberalilor Independenţi*, d. Vernescu a ţinut un discurs asupra situaţiei. Apoi s'a ales şi un comitet dirigent.

Urăm noului partid succes în realisarea binelui ţĕrii.

* (Un jurnal nou) va aparè în Paris cu titlul: „L'Egalite“, jurnal social-democratic. În articulul de program această foaiă 'şi formulează chiemarea sa astfel: „A constituì partida socialistă — revoluţionară în Francia pe temeiul apropriărei colective sau sociale a tuturor mijloacelor de producţiune pe care astăḑi le esploatează o singură clasă“, şi apoi declară fără reservă: Mijlocul ce 'l-am ales pentru scopul nostru ne este desemnat prin logica şi esperienţa istoriei întregi. El are un nume care îl pricepe fiecare, adecă: revoluţiunea!

* (Favre ca advocat.) Intr'un articul din „Paris—Journal“ se află următoarele apreţiări despre activitatea acestui bărbat ca advocat:

Dl Jules Favre avea o deosebită plăcere la greutăţile chiemării sale. Când un proces era privit încă la început ca perdut, se scia sigur, că dênsul îl va primì. Fost'a aceasta o marinimositate firească? Sĕ poate că a fost. In toate casurile pentru el esista un farmec iresistibil de a încerca imposibilul. Cât de bine se pricepea el în a grupa împregiurările cele mai nimicitoare, aşa încât aceste formau un trofeu pentru clientul seu! Cum tortura el testurile, până ce scotea dintr'ênsele togma contrariul atât după literă cât şi după spirit. Cât de invenţioase erau construcţiunile pledărilor sale! Judecătorii aveau pe urmă o astfel de neîncredere în flecsibilitatea şi farmecul geniului seu, încât ei mai că 'şi formase o convicţiune când îl auḑiau tuşind şi esprimând câte un hm, hm, lucruri, cu care şi interpungea primele ḑiceri din pledarea sa. De atâta artă ce avea era original. El scia sĕ esprime în forma cea mai fragedă cele mai cutezate cugetări; auditoriul se întreba cu o resuflare încordată, cum se va scoate el din aceste perioade poetice şi maestatice, care zuruiau ca un tunet; elocuenţa sa nu era nici odată mai norocoasă decât togma în această situaţiune periculoasă. El era un retor şi un sofist, la care înainte de toate lucrul principal era să pună în uimire prin iuţala oratorică. Spre deosebire de atâţi alţi advocaţi, cari astăḑi joacă rolul de politici, avênd însĕ numai numirea de atari, cum au fost şi mai înainte advocaţi fără procese, Favre lasă o amintire durabilă în barou în urma sa. Cariera sa 'şi-a împlinit-o bine; el a avut cuvêntul în procese mari. Popularitatea de care atêrna cu inima întreagă, 'i-a fost cu toate aceste foarte adese ori necredincioasă şi de ḑece ani 'l a părăsit cu totul. El rătăcia prin Versailles, ocolit de unii dintre vechii sei amici de mai înainte, cari nu se pot mesura cu dênsul nici cu talentul nici cu caracterul.

Sciri ultime.

(Telegramă privată a „Tel. Rom.“)

Caransebeş, 26 Ianuarie n. Cassariul comitatului Francesc Hau, adus prin Pausz la sapă de lemn, s'a împuşcat astăḑi, defraudaţiunea trece preste 16 mii floreni! Comitetul administrativ lucră ḑiua şi noaptea, toate fondurile atacate.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 26 Ianuarie n. În senatul imperial austriac Fux a propus o reducere generală, omogenă şi în acelaşi timp a armatelor, fără de a se altera însĕ raportul reciproc de putere între state.

Pesta, 26 Ianuarie n. În dietă a combătut ministrul president Tisza propunerea lui Mocsáry relativ la esmiterea unei anchete parlamentare pentru cercetarea tumultelor ultime de pe strade şi a dat un esposeu oficial despre cele întêmplate. Deputatul Szilágyi a propus amânarea desbaterei până poimâne, tipărirea şi împărţirea documentelor de care s'a folosit ministrul în esposeul seu. Tisza s'a învoit cu amânarea, a combătut însĕ tipărirea şi a declarat că face dintr'aceasta o cestiune de cabinet. Casa a hotărît amânarea şi a respins tipărirea cu 146 contra 115 voturi.

Berlin, 26 Ianuarie n. Principele Bismarck a sosit seara.

Paris, 26 Ianuarie n. Camera a respins propunerea lui Luis Blanc relativă la stergerea tuturor legilor ce privesc dreptul de reuniune şi de întrunire. Impĕrăteasa Rusiei a plecat Sâmbătă din Cannes.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

'Ερευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(13 Urmare).

C. *Evangelia după Luca.*

(Urmare)

Această temă o vedem urmărită și desvoltată de Evangelistul Luca în Evangelie și Faptele apost. cari amêndouĕ formează un întreg. Iar ca această temă să se resoalve mai chiar, Evangelistul își ia doue puncte de mânecare: Ierusalimul și Roma, aretând cum mântuirea lumei, începută în Ierusalim, în capitala iudaismului, are de scop Roma, capitala lumei, pre carea o privesce ca cucerită pentru regatul lui Dumneḑeu, și prin această capitală însași lumea. Punctele aceste de mânecare ni le arată Evangelistul atât în Evangelie[13]) cât și mai lămurit în Faptele app.[14]).

---

[13]) Confer evenementele din Ierusalim cap. 1, cu 2, 1., apoi 24, 47: „să se propoveduească pocăința și iertarea pecatelor la toate popoarele, începênd din Ierusalim.“

[14]) 23, 11. „Precum ai mărturisit pentru mine (în favorul meu περὶ ἐμοῦ) în Ierusalim, așa trebue să mărturisesci și în Roma confer și 1, 4. 12 seqq. 2, 1 seqq. cu 28, 28. 31.

[15]) Idea ce ni-o dă Evangelistul la începutul Evangeliei (1,—2, 1.) o repeţesce cu întonare la sfîrșitul ei (24, 47.) ḑicênd c- începutul predicei are să se facă din Ierusalim; iar împlinirea acesteia ni-o arată la sfîrșitul Faptelor apostolesci (28, 14. 28 seqq.). Evangelistul termină cu predica Evangeliei în Roma, nu că n'ar fi avut cunoscinţe de predica evangclică și afară de Roma, ci pentru că aceasta corespundea planului seu: din *Ierusalim* (Evang. 1, 8. seqq. 24, 47. 52. Fapt. app. 1, 4. 12. seqq. 23, 11.) la *Roma* (Evang. 2, 1. 24, 47. Fapt. apost. 23, 11. 28, 14. 28.).

[16]) Luca, după opiniunea aproape ge-

Amĕsurat acestor puncte de mânecare, începênd din Ierusalim, termină cu predica lui Pavel în Roma, dicênd: „„Pentru aceea să ve fie cunoscut, că *mântuirea lui Dumnedeu* s'a trimis *păgânilor.*“. Iar Pavel petrecù doi ani deplin în casa lui închiriată (în Roma).. propoveduind regatul lui Dumnedeu şi învețând despre Domnul Iisus Christos liber şi pe faţă (*μετὰ πάσσης παῤῥησίας ἀκωλύτως*)“[15]).

Din Roma,[16]) ţinta la, care a ajuns creştinismul, privesce Evangelistul îndĕrept, scrutând până la detaiurile cele mai mărunte despre începutul regatului lui Dumnedeu.

El, ţinênd cont de misteriositatea venirei lui Iisus, descrisă de Marcu, începe mai dinainte decât Mateiu, desvelind marele secret al Dumnedeirei în ordinea, în care acesta s'a întêmplat: Solia îngerului la preotul Zacharia în sanctuariul din Ierusalim, apoi la fecioara Maria în singurătatea locuinţei ei virginale. După aceste doue minuni secrete, velul începe a se ridica, şi cele ce urmează, ies încetul cu încetul de sub velul secretului, cum: convorbirea Mariei cu Elisabeta, destăinuirea lui Zacharia, solia îngerilor la păstorii din câmp, profeţia bĕtrânului Simeon, până termină cu mărturisirea lui Iisus ca prunc de 12 ani[17]).

Din acest început misterios, carele aproape pe nesimţite iasă la iveală, din acest mic necunoscut, carele se măresce treptat, vedem destul de chiar idea Evangelistului: progresul mântuirei, carele are un început atât de misterios (alusiune la Marcu).

Abia după ce deschide ochii lumei asupra misteriilor, ce au însoţit venirea noului Împerat, află Evangelistul consult a areta, cine este acest aşteptat mântuitoriu.

Şi acì Evangelistul merge mai departe decât Mateiu. Mateiu mersese cu genealogia lui Iisus până la Avraam, vrênd să arete Iudeilor, că Iisus este ţinta istoriei lui Israil, — Luca duce firul genealogic al lui Iisus până la Adam, indigitând că Iisus este ţinta istoriei *lumei.* El încheie genealogia cu... „Adam al lui Dumnedeu“[18]): Precum Adam, părintele întregei omenimi, s'a născut din pămêntul virginal şi spirit dumnedeesc, — astfeliu Iisus, mântuitoriul întregei omenimi s'a născut din Maria fecioara şi spirit sânt. Şi, dacă Mateiu arată că Iisus s'a născut atunci când era sosit, timpul pentru Israil — Luca arată că acest timp concade cu împlinirea timpului pentru *omenime.* Nascerea lui a fost o necesitate a istoriei universale. Căci cu culminaţiunea împerăţiei romane universale concade începutul împerăţiei divine. Un edict al împĕratului August, carele decretase o conscriere universală[19]) a condus pe Iosif şi Maria la Betleem spre a se nasce acì anunciatul întemeietoriu al adeveratei împerăţii universale[20]).

(Va urma.)

---

nerală, a scris Evangelia şi Faptele app. în Roma şi le-a predat lui Teofil, probabil un patrician roman, căruia le dedică, cu scop ca acesta să le comunice cu amicii şi cunoscuţii sei.

[17]) 1, 1—2, 59.

[18]) 3, 38.

[19]) 2, 1. *ἀπογράφεσθαι πάσσαν τὴν οἰκουμένην.* Cumcă sub *ἡ οἰκουμένη* e a se înţelege lumea, nu Iudea, precum se pretinde, ni-o dovedesc tecsturile paraleli atât dela Luca (Evg. 4, 5: şi suindu-l diavolul i-a aretat toate regatele *τῆς οἰκουμένης*; Fapt. app. 17, 31: el a hotărît diua în carea va să judece *τὴν οἰκουμένην*—lumea), cât şi dela ceilalţi scriitori ai Test. nou, ca Mateiu 24, 14. Evrei 2, 5. Apoc. 3, 10. 12, 9. 16, 14 ş. a.

[20]) Imperăţia romană universală a fost pentru lume o profeţie, închipuind imperăţia universală dumnedeească. Idea aceasta desvoltată, vedi: Augustinus, „De civitate Dei.“

Lista Nr. 2

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr 1 publicată în Nr. 4 a. c. al „Telegr. rom“.	fl. 315.—
Iacob. Bologa, consiliar în Sibiu	fl. 5.—
Parteniu Co ma, advocat în Sibiiu	fl. 5.—
Basiliu D. Harşan, adv. în Sibiiu	fl. 3.—
„Albina“ I. Institut de credit şi de economii în Sibiiu. . . .	fl 100.—
Societatea „Unirea“ a studenţilor dela Uriversitatea din Bucuresci 180 lei	fl. 81.—
C. Costin din Bucuresci 20 lei .	fl. 9.—
I. Ţesan, protopop în în Lipova.	fl. 3.—
Constantin Brezoian inginer în Bucuresci 50 lei	fl. 22.50 cr.
Totalul cu diua de astădi .	fl. 543,50 cr

Sibiiu, 24 Ianuarie, 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în diarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 24 Ianuarie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	100.10	100.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	78.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	91.50	92.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	80.—	80.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.—	117 50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	88.50	89.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	87.75	87.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	86.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	86.75	86.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	90.—	89.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.70	70.80
Datoria de stat în argint . . .	71.55	71.50
Renta de aur austriacă	84.85	85.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	132.25	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	835.—	837.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	298.—	298.—
Acţiuni de credit austr. . . .	275.—	275.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	116.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.50
Napoleon	9.34	9.32
100 marce nemţesci	57.80	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	116.90	116.90

Economic.

Sibiiu, 23 Iannarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.30—9.30; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.80.—7.80; Sĕcară fl. 5.30—5.70; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 4.30—4.70; Mălain fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.20; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 40—60 cr. carne de porc 42—46 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

(Importul bucatelor) în Elveţia — dupăcum se scrie lui „Pester Lloyd“ din Zürich — e foarte slab. Negoţul lor în piaţele elveţiane e în anul acesta cu mult mai slab, decât se astepta pe la sfêrşitul anului trecut. Pricina acestei întêmplări este: că pe când depositele de bucate în magazine sunt mari, starea sĕmĕnăturilor pre lângă toată înfluenţa mare a gerului totuşi este foarte avatagioasă. Aceste împregiurări sûnt factorii principali, cari împedecă desvoltarea negoţului de bucate. Aceste sûnt pricina de cumpĕrătorii se ţin cu foarte mare reservă faţă cu negoţul bucatelor aşteptând mereu o mare reducere a preţurilor. Importul de bucate a porturilor franceze decisive fu în sĕptĕmâna trecutĕ foarte însemnat şi se cifrează în următoriul mod:

Din 28 Dec. până în 3 Ian.

Marseile.	115.590	hectolitre
Bordeaux.	100,000	„
Havre, ...	178.000	„
Rouen, ...	—.—	„
Dunkerque, ...	20.000	„
cu totul . .	413.590	hectol.

Din 4 până în 10 Ian.

Marseille.	208.980	hectolitre
Bordeaux	316.283	„
Havre . . . , . .	25 000	„
Rouen	66.966	„
Dunkerque	88.500	„
cu totul . .	705.657	hectol.

Importurile din America în Englitera deşi în sĕptĕmâna tecută fură cu ceva mai mici, importul american totuşi e însemnat şi consistă din 29,600,000 măji metrice faţă cu cuantitatea de 18,000,000 m. m. de pe acelaşi timp din anul 1879. Cu privire la preţuri de sine sĕ înţelege, că de un import de mărfuri unguresci deocamdată nu poate fi vorba şi chiar provenienţele galiţiane-romăne debia pot da un rendiment îndestulitoriu.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 29 Ian. imob. lui Vasilie Bogdan în Şaroşul unguresc (judec. cerc. Sânmărtin); în 10 Martie şi 14 Aprilie imob. rĕmasului după Teodor Pacuy în Abafa (judec. cerc. Rege); în 31 Ian. imob. lui Michail Schopp şi soţi în Alţina; în 3 Febr. şi 3 Martie imob lui Georgie David în Marpod (trib. Sibiiu); în 14 Febr. şi 15 Martie imob. lui Ioan Valdhütter în Câlnic (judec. cerc. Sebeş); în 30 Ian. imob. remasului după Povel Turi în Strechia (trib. Deva); în 30 Ian. imob. soţiei lui Curol Szarvadi în Dej (trib.); în 20 Febr. imob. lui Ladisau Bibo şi soţi în Arapatak (trib Sângiors); în 4 Febr. imob. lui Ladislau Ajtai în Fărăgău (judec. cerc. Teaca); în 27 Febr şi 27 Martie imob. lui Alecsandru Kovacs în Ocna (trib. Sibiiu.)

Nr. 139. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III-a clasă „Mureş-Sângiors“ protopresbiteratul Mureş-Oşorheiului, spre reîntregirea aceleia, conform ordinaţiunei consistoriale din 13 Novembre a. c. Nr. 3042, prin aceasta se publică concurs cu terminul „Dumineca vameşului“ adecă 10 Februarie 1880.

Emolumentele sûnt:

1.	Casa parochială cu toate superedificatele poftite pentru economie, toate din nou zidite cu o grădină frumoasă	50 fl.
2.	O altă casă cu o grădină de 1136☐ semĕnătură cu luţernă	60 „
3.	17 parcele de pămênt arător	180 „
4.	Dela 65 familii: 65 metrete vechi de bucate cu grăunţ	65 „
5.	Dela 65 familii: 65 dile de lucru à 40 cr.	26 „
6.	Venitul stolar	25 „
	Suma . .	406 fl.

Cei ce doresc a concura la această parochie, sĕ-'şi aştearnă concursele lor instruate conform statutului organic, şi dispoşiţiunilor sinodale din anul 1873, protoprebiterului Parteniu Trombiţaş de Betlen în Mureş-Oşorheiu, avênd totodată datoria, în vre-o Dumineca sau altă sĕrbătoare, a se înfăţoşa de probă în biserica disei parochii.

Mureş-Sângiors, 20 Decemb. 1879,

Comitetul parochial în conţelegere cu respectivul domn protopresbiter.

Nro. 17—1880. 3—3

Escriere de concurs.

Prin rescumperarea servitutelor silvanale în pădurile statului, va trece un complecs de pădure de 222.996 de jugere 1037 °☐ în proprietatea Comunităţii de avere a fostului Regiment confiniariu romano-banatic Nr. 13.

După primirea acelui complecs ce va urma cât mai curênd, el trece tot deodată şi în administrarea şi economizarea Comunităţii de avere.

Administrarea şi economizarea se va face conform Statutului, aprobat de Ministrul reg. ung. de interne, apoi conform legii silvanale şi Regulamentul pentru serviţul silvanal din fostul confiniu militariu din 1860, respective după intrarea în viaţă a legii silvanale unguresci în înţelesul determinaţiunilor acestei legi.

Spre ocuparea posturilor normate si provedute în susnumitul statut pentru oficiul de economie si pentru personalul silvanal de priveghiere, ce se va împărţi prin păduri, — se scrie prin aceasta concurs si anume:

1. Pentru un administrator silvanal, cu salariu anual de 1200 fl.; 200 fl. pentru cortel, 400 fl. spese de călĕtorie, si asignare gratis pentru 61 m. c. lemne de foc.

Afară de aceste pauşale personale mai are 100 fl. ca spese pentru cancelaria oficiului de economie.

2. Pentru un controlor totdeodată si comtabil, cu salariu anual de 800 fl., 150 fl. bani de cortel, si asignare gratis pentru 51 m. c. lemne de foc,

3. Pentru un cancelist cu salariu anual de 600 fl; 100 fl. pentru cortel si asignare gratis pentru 34 m. c. lemne de foc.

4. Pentru 4 forestieri de revir. Forestieriul de clasa I, cu salariu anual de 800 fl. — cel de clasa II, cu 600 fl. afară de aceasta capĕtă fie-care forestieriu fără privire la clasă 150 fl. bani de cortel, câte 300 fl. spese de călătorie, câte 20 fl. pentru cancelarie, şi o asignare gratis pentru 41 m. c. lemne de foc.

5. Pentru circa 8 Primcodreni (Forstwarte) cu salariul anual de câte 300 fl. şi câte 40 fl. pentru îmbrăcămênt de fie-care primcodrian. Cei dislocaţi în afară mai capĕtă câte 40 fl. pentru cortel.

6. Pentru circa 50 de codreni (Forsthüter) cu salariu anual de câte 180 fl. şi câte 40 fl. pentru îmbrăcămênt de fie-care codrian.

Pentru administratorul silvanal şi pentru forestieri se cere aceeaş cualificaţiune, carea este prescrisă pentru diregătorii silvanali de stat în (fostul) confiniu militar c. reg. Afară de aceea, se poată concepta germanesce, să scie vorbì românesce pentru trebuinţa oficiului, şi încât se poate şi ungaresce.

Controlorul trebuie să fie deprins în contabilitate şi în manipularea cassei; eară cancelistul în afacerile cancelariei. Acesta trebuie să scie bine scrie şi vorbì românesce, germanesce şi ungaresce.

Primcodrenii şi codrenii îşi vor documenta calificaţiunea prin depunerea unui esamen din specialitatea lor.

De cumva n'ar fi destui competenţi pentru posturile de Forestieri de revir atunci pot competa pentru aceste posturi şi practicanţi silvanali, cari vor fi depus esamenul de stat prescris.

Personalul silvanal de priveghiere va avè o parte corespundĕtoare şi din aprehensiuni (din gloabele de păduri).

Cei-ce vor reflecta la susnumitele posturi vor avè să'şi trimită petiţiile provĕdute cu documentele necesare, până în 15 Faur 1880 la comunitatea de avere a fostului regiment confiniar romano-banatic Nr. 13 în Caransebeş.

Caransebeş la 5 Ianuarie 1880.

Pentru comitet:

Seracsin m/p, **Ioane Brancoviciu** m|p., **Doda** m/p.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 7. Sibiiu, Joi 17 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 16 Ianuarie.

„Magyarország" este un isvor nesecat de descoperiri compromiţetoare pentru guvernul actual al Ungariei. Un nume necunoscut până acum figurează în şirul acelora, cari cu banii ţerii în mod neiertat au făcut trebşoare private. Numele acesta este Nagy György, a cărui purtătoriu ca producent de tăbac erarial şi ca membru al unei societăţi de căi ferate, a avut nenorocirea, a lucra în paguba ţerii sale şi spre detrimentul numelui celui bun al naţiunei sale.

Isbiturile ce se dau prin mediul acestor descoperiri sûnt în prima linie îndreptate contra guvernului lui Tisza. Este înse cu neputinţă, ca sĕ nu atingă şi sĕ nu vateme prestigiul naţionalităţii din care este luat guvernul, prestigiul naţionalităţii, care a sciut dela începutul erei celei noue constituţionale a 'şi concentra esclusiv toată conducerea vieţii publice în mânile sale.

Mărturisim că numai cu părere de rĕu luăm notiţă şi înregistrăm evenimentele aceste scandaloase din sinul Ungariei. În timpul acesta de transiţiune şi de reformare a Europei nu poate fi om cu judecată sănĕtoasă şi binevoitoare comuniunei din care facem parte, care sĕ se bucure de asemenea întêmplări.

Nu scim togmai în calcul matematic, ce are sĕ vină mâne poimâne preste Europa, prin urmare şi preste noi. Dară atâta poate prevedè ori şi cine, că mergem spre, ba sûntem deja într'un proces, care va avè sĕ facă socoteală cu factori întregi şi sănĕtoşi; pe când preste cei putreḑi va trece la ordinea ḑilei. „Magyarország" de bună samă va fi condusă de intenţiunea de a tăia din corpul Ungariei numai ce e putred şi a arde ce nu se poate tăia. Este însĕ întrebarea, că precum ni se înfăţişează lucrul, vor mai remânè pentru corpul Ungariei, supus unei operaţiuni atât de radicale, atâtea puteri, ca la o isbitură eventuală din afară sĕ poată ţinè pept cu succes? şi dacă nu va putè, oare dĕrîmăturile nu ne vor copleşì, şi pe noi cari, deşì ţinuţi sub o vitregă tutelă, dar locuim sub acelaşi acoperiş cu dênşii?

Suntem ce e drept, scutiţi de ori ce responsabilitate pentru toate consecuenţele relei administrări a administratorilor nostri, nu sûntem înse scutiţi de relele ulterioare, ce vor urma negreşit din reaua administraţiune.

„Ellenör" organul dlui Tisza vine şi ne mângaie ţeara cu amenintarea, că guvernul va sci astupa gurile acelor ce au tăbărit cu atâta năvală asupra guvernului şi asupra acelor ce au pricinuit guvernului neplăcerile, ce se succed şi nu se mai termină. Ameninţarea lui „Ellenör" o am pricepe înse numai, dacă ar fi adeverată aserţiunea din „Egyertértés" că dl ministru Tisza este încreḑutul curţii. „Ellenör" prin ameninţarea sa, în casul din urmă, ne ar pune în perspectivă un absolutism, care sĕ pună lăcat pe gura presei, întrucât aceasta nu se va bucura de favorul de a face parte din presa oficioasă a guvernului.

Dacă prin mĕsura aceasta Ungaria se va vindeca de toate durerile de care sufere, şi încă la moment, noi simpli muritori din ţinuturile coroanei ungurescì nu voim sĕ judecăm. Judecata este făcută de mult, nu de noi, ci de istorie, şi chiar şi de istoria specială şi mai proaspetă a Ungariei.

De altmîntrea ce vorbim noi de ameninţare cu absolutism? Guvernul şi cu maioritatea sa din dietă numai în formă se deosebesce de un guvern absolutistic. Ceea ce voiesce guvernul domnului Tisza vedem că voiesce şi majoritatea din dietă deşì nu şi viceversa. Şi procesele de presă contra foilor nemaghiare din patrie în înţeles mai strins încă ne-au adus destul de bine în memorie ḑicerea: „*Quod licet Jovi...*"

La toată întêmplarea însĕ un absolutism în toată forma ar încorona opul, care 'şi-ar da în grabă şi rodurile sale.

Ce bine, ce frumos ar fi fost pentru ţeară, când toţi puteau îngrigì de soartea şi de sorţile ei. Sub controla reciprocă a tuturor factorilor ţĕrei nu se putea încuiba reul, nu se putea întinde aşa departe şi nu putea avè în fine urmările, care cu drept cuvênt ne temem că le vor avè.

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Ianuarie.

Spre a înţelege şi mai bine telegrama dela Caransebeş, publicată între „Scirile ultime" din nrul trecut, avem sĕ intregim, că în 1872, când s'a disolvat graniţa militară bănăţană, o parte din fosta graniţă s'a transformat în comitatul Severinului. Guvernul 'şi-a aşeḑat acolo organele sale, fără a întreba poporaţiunea din comitat. In acelaşi timp scoalele poporale fură desbrăcate de caracterul lor confesional şi transformate în scoale comunale, de unde a urmat mai departe, că şi administraţiunea scoalelor cu toată averea lor a venit în mânile funcţionarilor guvernului. Scoalele au avut încă din timpul graniţei o avere de 500,000 fl. Nu scim, dară asteptăm deslușiri ulterioare, dacă între fondurile atacate, după cum ḑice telegrama, sûnt a se înţelege şi cele a le scoalelor confesionale de mai nainte.

Generalul Traian Doda, totodată şi deputat al comitatului Severinului la dieta Ungariei, încă înainte cu doi ani şi la diverse ocasiuni, a atras atenţiunea ministrului president Col. Tisza asupra iregularităţilor din comitat, şi 'l-a rugat sĕ ia mesuri, ca sĕ se îndrepteze iregularităţile. Ministrul însĕ a respuns generalului Doda laconic: „În ţeara întreagă guvernul nu are un funcţionariu aşa harnic de administraţiune cum este Pausz!"

Delegaţiunea austriacă a acceptat nemodificat bugetul pentru ministeriul de esterne, ministeriul de finanţe şi curtea supremă de compturi. Toţi oratorii s'au declarat mulţămiţi cu politica esternă de până acum. Bar. Hübner, într'un discurs de sensaţiune, a supus raporturile politice din Europa întreagă unei discusiuni detaiate, arĕtând că împregiurările din Francia şi împregiurările neterminate din Orient sûnt douĕ puncte negre. Bar. Haymerle declară, că nu împărtăşesce temerile bar. Hübner în privinţa Franciei, pentrucă şi acolo se simte foarte tare lipsa de pace. Forma guvernului din Francia nu are nimica de făcut cu întrebarea: resboiu sau pace. Francia prin declarările diverse este liniscită şi în relaţiunile cele intime dintre Austro Ungaria şi Germania nu vede nici o ameninţare. In privinţa incertitudinei din Orient, terenul comun, pe care se poate aduce o soluţiune a afacerilor orientale fără de a se periclita pacea, este aflat în congresul dela Berlin. Acesta conţine mijlocul, prin care relaţiunile noastre care sûnt cele mai bune cu Rusia, se pot ferì de ori ce turburare; noi n'am căutat în Orient influenţă precumpănitoare, ci numai o acţiune comună. Posiţiunea noastră justificată vrea sĕ promoveze şi bunăstarea staturilor mici.

Asupra proiectului sporirei armatei germane s'au pronunţat şi foile oficioase din Berlin. Una dintre oficioase ḑice între altele:

„Dacă situaţiunea noastră momentan nu e ameninţată, nu poate fi secret pentru nimenea, care prevede cât de puţin, că ţinerea şi mai departe a stărei pacînice actuale este basată numai pe presupuneri, a căror certitudine nu dă garanţii pe un timp mai îndelungat. Cea mai însemnată garanţie ar fi credinţa Austriei faţă cu convenţiunea făcută. Austria, mai mult decât odată, a pus lumea în uimire prin mărimea ingratitudinei sale, şi în imperiu sûnt partide multe, cari mai bucuros merg cu Rusia decât cu Germania. Trecerea administraţiunei guvernului în mânile Cehilor Croaţilor şi Slovenilor, după cum stau cel puţin astăḑi lucrurile, nu este tocmai cu neputinţă. Dela congresul dela Berlin încoace am perdut amiciţia Rusiei primind în schimb o amară mănie. Dorul de resbunare al Franciei nu doarme sub vĕlul amăgitoriu. Încrederea în ajutoriul Engliterei ar fi lucrul cel mai înşelătoriu, care se poate pe tot rotogolul pamêntului. Aşa dar înainte de toate puterea noastră proprie sĕ ne asigure pacea."

Ḑiarele rusesci, între care anumit „St. Petersb. Viedomosti", recomandă o alianţă între Rusia şi Austro-Ungaria, cari fiind amendoue „staturi slavice" au aceleşi interese.

Despre actuala stare de lucruri din Bulgaria cetim următoarele interesante notiţe în „Pol. Corr." dela 12 Ianuarie:

Partidul conservator a primit ajutoriu tocmai dintr'o parte, de unde se aştepta mai puţin. Representanţii bulgari ai adunărei naţionale din Rumelia orientală au adresat anume „o scrisoare frăţească" a partidului Karaveloff, care se ḑice că nu va remânè fără înriurire asupra radicalilor. Scrisoarea aceasta, datată dela 3 Ianuarie, are cam următoriul cuprins.

Representanţii Rumeliei orientale, pĕtrunşi fiind de încredinţarea, că starea de astăḑi a lucrurilor din principatul Bulgariei e de natură a avè urmările cele mai păgubitoare pentru interesele patriei comune, îşi esprimă cea mai mare părere de reu, pentrucă conducĕtorii partidelor au întrat pe nisce căi, cari nu pot duce la împlinirea dorinţelor şi aspiraţiunilor de toţi hrănite. Bulgarii din Rumelia orientală consideră ca singura scăpare pentru principat, gruparea cea mai sinceră pe lângă persoana principelui, îndeplinirea leală a tuturor disposiţiunilor constituţionale şi folosirea raţională şi potrivită a instituţiunilor liberale; dênşii îşi esprimă prin urmare sperarea, că fraţii dela meaḑă noapte vor trimite în camera viitoare representanţi, cari sĕ fie în stare a renunţa la toate consideraţiunile de partid, la toate simpatiile şi antipatiile personale şi la ori ce vederi subiective, şi cari vor fi hotărîţi a nu se lăsa sĕ fie conduşi decât de marile interese ale patriei

Nu trebue sĕ se piarḑă din vedere impregiurarea — continuă deputaţii rumelioţi mai departe — că drepturile poporului pot fi mai lesne primejduite de către prietinii sei lipsiţi de prudenţă, decât de către duşmanii lui declaraţi, şi că decadenţa naţională şi ruina ţĕrei se prépară mai îngrabă de aceia decât de către acestia. Pentru acest motiv credinţa şi dorinţa representanţilor Rumeliei orientale este, ca membrii Scupştinei viitoare sĕ se ţină departe de vederile politice estreme, sĕ se desfacă de toate pasiunile şi sĕ ţină a inbunătăţì soartea Bulgariei prin moderaţiune şi prudenţă.

Se scrie din Constantinopole la „Politische Correspondenz" din Viena că resolverea cestiunei fruntarielor grecesci e încă foarte departe. Savas paşa a dat speranţă delegaţilor greci că Sultanul va da în sfêrşit mult asceptata iradă şi că d-nii Conduriotis şi Brailas, cu toate că li se vor fi sfêrşit răbdările, s'au hotărît mai bine sĕ astepte decât, sĕ ia asupra lor rĕspunderea unui conflict. Locuitorii greci ai oraşului şi ai districtului Ianina au adresat representanţilor puterilor din Constantinopole o petiţiune prin care cer anecsiunea lor la Grecia. Aceasta petiţiune nu esprimă decât dorinţele unei părţi a populaţiunei. Şi apoi sûnt mai multe cuvinte de a se crede, că cabinetul actual turcesc nu va resolve nici una din cestiunile pe care le a găsit pendente când a venit la putere, şi că va lăsa loc altora. Savfet paşa a avut acum de curênd o întrevedere cu Sultanul şi nimeni nu se va mira, vĕḑêndu'l în fruntea unui nou cabinet.

Trebue sĕ mărturisim că populaţiunea fruntarielor Epirului şi Tesaliei are puţine şanse. Mai mult de doi ani sûnt de când ei ascept ca soartea sĕ le fie hotărîtă şi nimic nu ne face sĕ credem până astăḑi într'o soluţiune satisfăcĕtoare. Această întârḑiere îi ruinează şi ori ce tractat, cât de neperfect fie, ar fi preferat de ei unor asemenea negustorii.

În anul trecut s'a vorbit mult de reforme în Rusia. Guvernul rusesc începuse sĕ facă unele încercări de reforme. Jurnalul „Golos", care se bucură de puternica protecţiune a marelui principe clironom, a întimpinat acele timide încercări cu un astfel de dispreţ încât guvernul rusesc de loc 'l-a suspendat pe vr'o câte-va luni şi, dacă i lipsia protecţiunea, poate că „Golos“ nu mai reapărea. Dăm în cele următoare unele probe de critica plină de sarcasme, cu care numitul jurnal a întimpinat reformele guvernului rusesc:

> Înainte de aceasta doară cu un an s'a proiectat pentru scoalele înferirioare de agricultură un plan nou de instrucţiune care ca de obiceiu nici când nu a eşit din marginile teoriei, cu tot imensul material ce'l adunase comisiunea pentru a convinge şi pe un orb despre vechia necesitate că în scoalele rusesci de agricultură este lipsă de instrucţiune. Comisiunea află chiar că e posibil de a se da şi scolarilor din scoalele naţionale o idee despre agronomie dar un învĕţător din Petersburg, căruia i trecuse prin cap idea de a învĕţa pe elevii sei istorìa naturală, abia a putut sĕ scape de mâna presei şi de adunarea teritorială. S'a propus şi înstrucţiunea în lucruri de industrie pentru scoalele naţionale: s'a ḑis d. e. că se va face instrucţiunea în arta de bărdăşie obligatorică, cu toate că într'o depărtare de miluri dela locul instrucţiunei nu poţi afla vre un arbore sau un tufiş. Dar cine sĕ propună instrucţiune scientifică şi technică? Fìresce că aceasta nu se poate realisa la moment, cu încetul însĕ totuşi i se va da tinerimei acele cunoscinţe cu care trebue sĕ trăească
>
> După alţi ḑece ani ne vom cugeta earăşi la instrucţiunea în agricultură, dar n'avem la ce ne grăbì. Pentru unitatea în procedere se recomândă ca instrucţiunea sĕ se facă acolo unde nu esistă nici un juger de pĕmênt arător. După aceste observări sarcastice „Golos“ s'apucă şi scarmănă presa care ignorează cu totul abusurile şi defraudările din comunele rurale. Dacă am vrea sĕ adunăm la olaltă acele deficite, am ajunge la milioane.. Pentru a convertì pe aşa numiţii stundişti la ortodocsie, s'au aplicat în oare care districte ca argumente ameninţări cu torture. Renitenţii au suferit bătăi cu cnuta. O femeie cu numele Pruscova Şimenco fu biciuită cu cnuta până mai era sĕ moară, după cum au constatat medicíi, fără ca miile de martori oculari cari au asistat la această scenă barbară sĕ fi arĕtat măcar o schintee de simţ, nici chiar în momentul când femeia a strigat: „Doamne! eartăle lor că nu sciu ce fac!“ Acea biciuire la tot casul era hotărîtă mai dinainte pentrucă mulţi privitori au venit anume din locuri tare depărtate. Dela emanciparea ţeranilor din sclăvie au trecut 19 ani, dar biciuirea stundiştilor, arderea strigoaelor, uciderea unui mut care fu învinovăţit că a respândit boala de vite, înecarea unui beţiv, care în beţia sa a ameninţat că va da foc, sûnt modurile cum esericită comunele autoritatea lor asupra singuraticilor. Un bĕtrân a dirigiat Autodafé-ul strigoaei şi earăşi un bĕtrân a dispus maltratarea stundiştlor. Cine ţine mai strîns în mână biciul decât bĕtrânii satulni? Volnicia aceasta ar trebuì sterpită. Ironiă amară se vede şi în povestea, că un Grec cu numele Menagìos sub machinaţiuni false a concurat la o profesură de universitate, dar fu demascat şi respins. „Menagios trebuia sĕ astepte până se va sterge principiul de alegere a profesorílor. Atunci prin denumirea din partea guvernului indiviḑi cari sûnt dovediţi de şarlatani, vor fi capabili se se urce pe catedrele diverselor universităţi şi sĕ înstrueze pe elevi în falsificări şi şarlatanii“. Se plânge apoi „Golos“ că s'au scumpit mìjloacele de traiu, s'au urcat preţul chiar şi pentru pac care suplinesc la mulţime lipsa de lemne de foc şi pentru pâne, la aceasta din urmă în doi ani cu 75 percente. Aceasta plânsoare culminează în terminii următori: „Lucru de mirat! Viaţa s'a scumpit şi totuşi oamenilor nu le este scumpă viaţa. N'auḑi vorbinduse decât de sinucideri prin aruncare în apă sau glonţ sau prin cuţit în toate părţile! S'au scumpit chiar şi luminele de sĕu! Firesce dacă toate se desvoaltă şi cresc, pentru ce sĕ nu crească şi preţurile!“

Liga anti-semitică.

(Încheiere).

Odată, înainte de-ai face sĕ 'şi părăsească ţara, aveau grijă de a le confisca aurul, sub pretecst că 'l-ar fi luat prin şarlatanii de la creştini. Se înţelege că această mĕsură nu era făcută pentru a încuragia emigrarea, şi apoi cătră care colţ de pĕmênt hospitalier sĕ 'şi fi îndreptat aceşti nenorociţi isgoniţi paşii lor? Peste tot erau respinşi ca ciumaţi şi nu erau primiţi de cât pentru a fi prădaţi.

⁂

Evreii deci, chiar contra voinţei lor, erau pironiţi de pĕmênt ca nisce sclavi, cu toate suferinţele şi umilirile ce 'i făcea sĕ sufere; şi lor nu le rĕmânea altă armă de rĕsbunare de cât sĕ sărăcească ţara lor de ecsil şi de a ruina pe apăsătorii lor. Era un rĕsboiu ce li se deschisese şi ei n'au lăsat ocasia.

Astăḑi s'a schimbat faţa lucrurilor: În cele mai multe ţĕri principiele de toleranţă religioasă au trecut în legi şi moravuri, Evreii sûnt primiţi în funcţiuni publice ca cetăţenii celor alte culte şi puţin câte puţin dispare prejudiciul care 'i ţinea de o parte în relaţiunile sociale. Creştinul nu mai respinge pe Evreu din vatra lui şi Evreul lasă pe creştin sĕ între în a lui; dar esistă în fond intre cele două rase o antipatie inăscută, o repugnanţă naturală invingibilă.

⁂

Admit că aceste nedreptăţi vin numai de la creştini şi că Evreii sûnt persecutaţi de aceia, cu toate că altă dată credeam contrariul.

Plecând de la această hipoteză, dacă aş fi Evreu aş merge numai decât, ca şi Moise, sĕ găsesc toate triburile lui Israil imprăştiate în Europa şi 'i-aş angagia sĕ se adune în un timp dat ca sĕ părăsească pămêntul de esil şi sĕ se reintoarcă în pămêntul strămoşilor, în Iudea.

M'aş duce sĕ găsesc pe lordul Beaconsfield, pe d. Grévy, pe regele Humbert, pe d. de Bismark, pe principele Gorciacoff, pe Impĕratul Ruşilor şi le-aş ţinè acest limbagiu:

„Ilustrii şefi ai statelor semnatare tratatului de Berlin, cari vĕ interesaţi de rădicarea poporului meu, a venit timpul ca sĕ 'i permiteţi sĕ'şi scuture lanţurile şi sĕ rădice din ruină templul lui Iehova.

Astăḑi sĕrmanii Evrei cari voesc sĕ visiteze aceste locuri, unde domnesce abominaţia şi desolaţia, sûnt siliţi sĕ plângă pe resturile tabernacului şi nu obţin dela Turci de cât dreptul de a fi îngropaţi după moarte în valea Iosafatului. Voi, cari aveţi pe inimă sĕ ridicaţi neamurile antice, voi, care aţi smuls Turciei câte-va petece de pămênt, ca sĕ daţi o patrie Serbilor, Românilor, Grecilor şi Bulgarilor, voi, cari vĕ gândiţi chiar a îndestula pe Albanezi şi pe Armeni, pentru ce aţi uitat Jidanii, cari trăiesc în mijlocul vostru, cari v'au făcut servicii şi cari şi ei reclamă moştenirea părinţilor lor?

Reconstituiţi regatul lui Israil sub suzeranitatea Porţii, îi vom plătì un tribut mare; daţine autorisaţia de a fi domni noi înşine peste noi şi a ne guverna după legile cârţilor sânte, de a alege un rege de sângele nostru şi de religia noastră.

⁂

Sûnt convins că aceşti generoşi suverani, aceşti ilustri diplomaţi 'şi-ar recunoasce greşala şi că un protocol adiţional, creând principatul Iudeei, ar putè sĕ fie adăogat de un nou congres pe lângă tratatul dela Berlin. Acesta ar fi un mijloc de a curma cu plângerile neîncetate ale Evreilor, cari în cele din urmă vor asurḑì pe Regii şi Împĕraţii cei mai răbdători, pe diplomaţii cei mai flegmatici.

Într'o scrisoare viitoare vom continua cercetarea proiectului de a forma un nou regat al Iudeei.

Dar ce ar ḑice Sultanul de crearea unui principat al Iudeii în statele sale? Va consimţì el oare la o nouă desmembrare a imperiului seu? Poate. El e un copil cheltuitor, care are totdeauna nevoe de bani, şi strigătele Evreilor 'i o fi turburat poate şi lui liniscea; de altcum, dacă s'ar arĕta prea încăpăţinat, s'ar putè trece preste consimţimêntul lui şi s'ar putè regula lucrul şi după facerea acestei lovituri. Tot aşa a căpĕtat şi Englitera proprietatea insulei Cypru, şi cu toată această cedare impusă, d. Layard şi Abdul-Hamid sûnt cei mai buni amici din lume, şi se vĕd mai în fiecare ḑi. Îmi închipuesc deci că Sultanul n'o sĕ aibă a face nici o objecţiune gravă la ridicarea unui regat al Iudeii, cu atât mai mult că el n'ar avè a se teme din partea acestui stat nici de tunuri Krupp, nici de flote cuirasate. Toţi sciu că Evrei sûnt de o fire pacînică şi nu cam mănuesc de bună voe puşca.

Am ḑis că suveranii se vor lăsa a fi convinşi. Nu vreau altă probă de cât întoarcerea din captivitatea Babiloniei obţinută de Ieremia, a cărui plângeri auḑiseră Niniva de pe ţĕrmii Eufratului. Sĕ presupunem că vre unul din Impĕraţi ar resista; dar în acest cas, poporul lui Dumneḑeu ar emigra în grĕmadă, cum au făcut odată Evreii din Egypt, sub conducerea şefilor lor. El 'şi-ar lua cu sine giuvaericalele şi banii sei, ba poate chiar şi oasele părinţilor sei. El ar avè sĕ străbată puţine pustiuri şi astăḑi are la disposiţia lui trenurile esprese şi vapoarele. — Dar dacă ar voì sĕ'i urmărească şi sĕ'i oprească în drum? Nu'mi vine sĕ cred una ca ceasta; împĕratul Wilhelm, Francisc Josif şi Ţarul sciu prea bine ce a păţit Faraon, pentru că a voit sĕ împiedece drumul poporului lui Dumneḑeu. Ei ar putè sĕ se înnece în Marea-Neagră cum s'a înnecat şi Faraon în cea Roşie. Şi cât despre aceea că vor fi persecutaţi înaintea plecărei sau după sosirea lor, ei sciu, şi sultanul tot aşa, soarta lui Nabuhodonosor, condamnat de acest şef sĕ pască iarbă şepte ani de ḑile; şi a lui Antiochus, mâncat de viu de viermi.

Evreii ar putè deci sĕ emigreze în pace cu arme şi cu bagaje cătră Iudea, că sĕ se stabilească în ea şi sĕ prefacă din nou în pamênturi fertile patrimoniul lui Abraam, a lui Isaac şi a lui Iacob, astăḑi transformat în pustiu.

⁂

Dar dacă locuitorii din aceea ţară groaznicii Arabi şi Beduini, s'ar opune ca şi cu ocuparea Bosniei şi Erţegovinei de Austria, căreia tractatul din Berlin şi Sultanul îi acordase acest drept, ce ar fi de făcut? Aici se plăsmuesc earăşi nisce temeri himerice. Cucerirea ţĕrii s'ar face fără vĕrsare de sânge şi eacă în ce condiţii. Arabii sûnt puţini la numĕr şi rĕu armaţi. Se poate presupune, că ei o s'o ia la fugă când vor vedè apropiindu-se trei milioane de Evrei. Deci nimeni nu s'ar mai opune la debarcarea şi la ocuparea unei părţi din ţară.

Dar dacă Arabii s'ar închide în cetăţile lor ar trebuì oare sĕ le facă aşediul? Nu. Aceste cetăţi au nişte ziduri de noroiu uscat la soare, şi apĕrătorii lor nu sûnt în curent cu sgomotul artileriei moderne, al cărei sunet s'a intărit de la inventarea mitrailleuselor şi tunurilor ghintuite. Ar fi destul sĕ imiteze esemplul lui Ghedeon; ar trebuì sĕ cumpere toate trompeţile vechi, toate castroanele şi furculiţele scoase din serviciu ce le-ar găsì pe pieţele Europii; şi aceasta ar fi tot-de-odată şi un mijloc de a scăpa pe unii din correligionari de aceste mărfuri: s'ar incărca cu aceste corăbii când s'ar apropia de cetăţile rebele.

Nu me îndoesc că înaintea unui ast-fel de sgomot produs de trei milioane de îndiviḑi, zidurile Ierusalimului şi ale altor cetăţi ar putè sĕ se ţină mai bine de cât acele ale Ierichonului, şi că apĕrătorii lor n'ar lua-o la sănătoasa de frică sĕ nu li se spargă urechile.

Dar de-or venì mai tĕrḑiu în numĕr mai mare? E un mijloc uşor ca sĕ 'i inspăimânte: sĕ 'i trateze cum a tratat Samson pe Filisteni. S'ar lua din Europa din vĕnătorile d-lor Rothschild şi Pereire, prin Franţa, Englitera şi Germania toate vulpile disponibile. Le-ar plătì chiar *à prime*; le-ar imbarca şi pe ele, precum şi lăḑi umplute cu torţe şi la un moment dat, li s'ar da drumul prin câmpurile inimicului purtând la coadă câte o faclă aprinsă. Arabii ar crede în vr'o învasie de draci şi nu s'ar mai apropia nici odată de acest iad. Poporul lui Dumneḑeu, reintegrat în patrimoniul părinţilor lui, ar păşì imediat la alegerea unui suveran şi la elaborarea unei constituţii politice. Candidaţi nu le-ar lipsì printre coreligionarii lor, căci sûnt Evrei tot aşa de puternici şi mai bogaţi de cât regii; nu le-ar lipsì de asemenea nici oameni de stat cu cap, financiari abili, profesori savanţi, ofiţeri distinşi, jurisconsulţi, artişti, architecţi, pictori, sculptori, cântăreţi, musicanţi, cu cari ei provĕd Europa şi cari 'ş-ar sacrifica bucuros posiţia lor, dacă ar avè siguranţa că o sĕ aibă o patrie nouă.

⁂

Banii şi talentele abundând la Evrei templul ar fi reclădit mai splendid de cât sub Solomon; palatul regelui Iudeii ar face sĕ păliască de invidie pe toţi regii de pe pămênt. Constituţia, legile, finanţele, armata noului stat ar lăsa îndĕrĕt tot ce s'a putut vedè până acum mai perfect prin alte părţi. Ierusalimul, acoperit de zidiri lucsoase, ar înlocuì Roma, Parisul, Londra ca focar de civilisaţie şi sanctuar al artelor; în fine, Judea, prin agricultura sa, prin industria şi comerciul seu, ar devenì în curênd Edenul, care nu 'i-ar face sĕ le pară rĕu de paradisul perdut de strĕbunul lor Adam sûnt acum 6,000 de ani, şi Europa sĕrăcită, lipsită de capitaluri, de inteligenţe şi de braţe, lipsită de lumină şi de viaţă, ar putè sĕ cadă din nou în barbaria evului mediu şi 'i-ar părè reu, dar prea târḑiu, că a persecutat atâta vreme pe Evrei şi că n'a sciut sĕ le preţuiască la timp calităţile şi virtuţile lor.

Eacă, după mine, singura soluţie satisfăcĕtoare pe care diplomaţia europeană ar putè-o da în acest moment chestiei israelite, care incepe sĕ ostenească răbdarea oamenilor de stat, cu scop de a mulţumì pe toată lumea şi de a nu supĕra pe nimeni. Dacă Evreii n'ar primì-o, mărturisesc că sûnt prea dificili. Pentru ce nu organisează ei o vastă petiţionare cătră cabinetele europene în acest sens? Nu 'i nici o dată prea târḑiu pentru a face bine.

„Timpul.“

Ni s'a împărtăşit spre publicare adresa următoare cătrăPrea sânţia Sa Păr. patriarch al Serbilor *Procopiu Ivacìcoviciu:*

Prea fericite şi prea sânţite Patriarche!

Cu ocasiunea alegerei episcopului diecesan al Aradului prea fericirea Voastră ai binevoit a apromite, subscrisului şi condeputatului Sigismund Borlea, că după 'ce Te Vei pune în residenţa metropolitană din Sibiiu vei binevoì a face un don în suma de 200 fl. fondului gimnasiului gr. orient. din opidul Bradul, care aparţine archidiecesei noastre.

Această marinimoasă apromisiune după reîntoarcerea dela Arad ca membru al comitetului fondului gimnasiului, am şi referat'o la acel comitet, care s'au indus înprotocol pe lângă apreţiarea înaltei promisiuni.

De atunci şi până acum prea fericirea Voastră aţi trecut prin multe evenimente ale timpului chiar poate şi neprecalculate în cât nu Vi s'au conces înplinirea promisiunei. — Nici astăḑi nu a'şi revoca nalta memorie a prea fericirei Voastre, de cum-va fondul gimnasiului amintit, care şi acum numai din colecte marinimoase s'au putut susţinè, — n'ar fi suferit prin fatala înundare a apelor ce s'a întêmplat în 5 şi 6 Decemvrie 1879, prin care fondului i s'a causat o daună, care nici când nu o poate repara din propriul seu.

Rugându-mĕ sĕ fiu escusat pentru incomodare, poftind din adêncul inimei mulţi şi feriçiţi ani, remân

Baia de Criş în 31 Decemvre 1879 st. n.

Al prea fericirei şi prea sancţiei
Voastre
devotat credincios

Teodor Pop,
advocat.

Rumelia rĕsăriteană.

In noaptea crăciunului rĕsăritean a fost turburată liniscea oraşului Filipopol prin un eveniment care ar fi putut trage după sine consecunţele cele mai triste. Câţi-va Bulgari se furişară pe la meḑul nopţii în biserica grecească st. Paraschiva şi siliră pe paracliserul, care se afla singur, sĕ le predea cheile bisericei. Bulgarii aduseră apoi pe un preot bulgar, care trebuì sĕ sfinţască biserica după ritul bulgar. Paracliserul dete alarma şi Grecii se adunară din toate părţile în piaţa Adrianopolitană, de unde apoi cercară sĕ ia biserica cu forţă. N'avură însĕ succes, căci Bulgarii erau în preponderanţă şi ajutaţi de miliţieni. Autorităţile, informate despre aceasta, trimiseră câteva detaşamente de gendarmi şi miliţie pentru a restabilì ordinea. Biserica a fost închisă imediat şi câteva companii de soldaţi remaseră la uşi pentru a împedeca vre-o luptă nouă. Dimineaţa scia întregul oraş de acel eveniment.

Grecii se adunară în celelalte cinci biserici şi făcură o demonstraţiune sgomotoasă pentru a reprimì dela autorităţi biserica. Spre scopul acesta alergară la toţi consulii străini şi în prima linie la cel englez, Mitchell, care le promise spriginul seu şi în fine chiar la principele Alecsandru Vogoride.

In curtea cea mare a Conacului era şi o ceată de Bulgari, cari voiau sĕ facă o contra-demonstraţiune, aşa că poliţia a trebuit sĕ'şi pună toată puterea spre a împedeca o ciocnire. Principele Vogoride declară deputaţiunei grece că în interesul comunei grecesci, din causa iritaţiunei generale, nu voiesce sĕ ia imediat o conclusiune; din contră e de părere ca biserica sĕ remână închisă până după sĕrbători ca sĕ se evite vre-un conflict sângeros. Puţin satisfăcuţi cu acest rĕspuns, Grecii se retraseră sub risetele Bulgarilor, cari se înmulţiau din ce în ce şi erau gata de bătaie.

Deputaţiunea se duse din nou pe la consuli şi predară o petiţiune, în care lovìa în mod violent în Bulgari. Consulul general englez declară deputaţiunei că purtarea Bulgarilor i sĕ pare infamă. La iniţiativa consulului englez se intruni la mieḑul nopţii corpul consular la consultul general englez în o şedinţă estra-ordinară. D. Mitchell declară, că, de oare ce guvernul nu a putut linisci turburările ce s'au iscat des de dimineaţă şi durară toată ḑiua, el ţine de datoria corpului consular ca sĕ facă o presiune asupra prinţului Vogoride ca, după stipulaţiunile statutului organic, sĕ cheme trupe turcesci pentru restabilirea ordinei în provincie. Ceilalţi consuli se speriară de această propunere a colegului lor enplez şi declarară, că mai ântâiu vor cere instrucţiuni dela ambasadele lor. S'a hotarit a se ascepta evenimente ulteroare. În decursul nopţii luà generalul Strecker mĕsuri energice şi nu se mai intêmplà nimic. La sfatul consulului rusesc, prinţul Vogoride predete a doua ḑi cheile episcopului grecesc Neophit, şi incidentul s'ar fi inchis, dacă Grecii nu 'şi-ar fi esprimat bucuria lor prin o manifestaţiune prea sgomotoasă. Venì lucrul la o păruială şi un Grec rănì cu revolverul un jandarm bulgar. Aceasta a fost signalul unor confusiuni mai mari. Generalul Strecker venì insuşi intre luptători şi numai cu mare nevoie îi putu înpraştia. De atunci este limisce.

„Timpul.“

Varietăţi.

* (Despre defraudaţiunile din comitatul *Severinului*.) se publică din partea comisiunei de cercetare raporturi, dintre cari cel din urmă, publicat în 23 l. c. n., adeveresce cele impĕrtăşite în telegrama particulară a „Teleg, rom“. în nrul ultim. Eacă acel raport:

„Deficitul constatat până la momentul acesta este de şese-spre-ḑece mii floreni v. a. Cea mai mare parte din sumele ce lipsesc, se alcătuesce din cele ce Pausz le-a luat dela oficiul de dări. Astăḑi s'au descoperit şi un deficit în competenţele pentru biletele de vênat, mai departe la diurnele anticipate a comisiei esmise scol. Pentru acoperirea daunelor acestora astăḑi s'a secuestrat averea întreagă a lui Pausz. Locuinţa numitului, sigilată din partea tribunalului, stă sub paza poliţenească. Spre a coperì deficitul şi pentru ca administraţia sĕ nu fie împedecată, comitetul administrativ a cerut dela ministru 5000 fl. v. a.“.

Lui „Pesther Lloyd“ i se comunică din Caransebeş că casariul Hau a făcut o încercare de sinucidere cu pistolul; el n'a murit încă adauge foaia Pestană.

* (Postal) Direcţiunea postală c. r. din Sibiiu prin anunciul dto 10 Ian. n. Nr.9953 ex 1879 face p. t. plublic cunoscut, că din 1 Febr. n. începênd se va deschide în gara Braşovului un oficiu postal erarial, care se va ocupa cu primirea şi espedarea de epistole şi pachete, îndeosebi înse cu cartarea epistolelor şi pachetelor, ce se vor trâmite din Austro-Ungaria în România, Bulgaria şi Turcia, precum şi acelora trămise din aceste ţĕri în Austro-Uugaria; mai departe cu primirea şi solvirea sumelor de bani espedaţi prin postă cu asignaţiuni postale. Tot aceeaşi direcţiune sub Nr. 999/1880 escrie concurs pentru ocuparea unui post de oficiant subaltern care depunênd cauţiunea recerută de 200 fl. va avè drept de-a trage pe an pe lângă un salariu de 400fl. şi suma de 60fl, apoi cuartir, şi vestminte. — Doritorii de a concura la acest post au sĕ'şi trămite suplicele în termin de 6 sĕptĕmâni la direcţiunea postală din Sibiiu.

* (Un preot harnic în Maramurĕş.) Un corespondent din M. Sziget discutând starea scoalelor din Maramurĕş relevă cu o deosebită laudă în „P. Hirl.“ activitatea patriotică ce o desvoaltă vicariul episcopiei greco-catolice de acolo Alecsandru Fankovich pe terenul instrucţiunei populare. În timpul de abia doi ani de când Fankovich e vicar, el a regenerat scoalele poporale rutene în spirit naţional (maghiar) şi a îndeplinit cu zel nobil cele iniţiate în această privinţă de predecesorul seu episcopul gr. cat. El cercetează cu sirguinţă scoalele poporale rutene ce se află sub priveghiarea sa şi respândesce pretutindenea spirit maghiar, învĕţând şi îndemnând pre învĕţători şi pe membrii comunei. În fie-care scoală ce o visitează dispune cu rigoare ca instrucţiunea sĕ se facă în limba maghiară şi silinţele sale sûnt încoronate de cel mai bun succes, aşa că de acum se aude în toate scoalele din diecesa administrată de dênsul, fără esceptiune, cuvêntul maghiar.

* (Kossuth şi legea de incolat.) Din Beregszász i se scrie lui „Egyetértés“:

Se scie că înainte de aceasta cu vr'o câţiva ani deputatul dietal Alecsandru Csanády a întrodus în cărţile funduare proprietatea sa imobilă care se află în comunele Hetyen şi Vámos-Atya pe numele lui Ludovic Kossuth şi în urma aceasta acest nume celebru fu de regulă primit în listele electorale de acolo. Când s'a substernut legea despre câştigarea şi perderea indigenatului (dreptul de cetăţan în stat), poporaţiunea din comuna Vámos-Atya, care se compune aproape esclusiv din ţereni simpli, s'au adunat şi a hotărît sĕ primească pe Ludovic Kossuth în competenţa şi legămêntul comunei, în care se află şi realitatea lui. Aceasta s'a şi făcut cu mare însufleţire luânduse protocolul despre acest act. După legea cea nouă de incolat Kossuth se privesce ca străin precum şi este în sensul legei.

* (Apel). Societatea de cultură Macedo-Română, a depus pre la toate biurourile telegrafo-postale din România statutele acestei societăţi precum şi liste de prenumerare sau aderenţă.

Aducênd aceasta la cunoscinţa publică, comitetul face un călduros apel cătră toţi Românii binevoitori ce 'şi iubesc neamul şi înţeleg cerinţele epocei în care trăim.

Toate persoanele ce vor binevoì a devenì membrii ai acestei societăţi eminamente românesci, vor subscrie actul de aderenţă la biurourile telegrafo-postale ear sumele cotisaţiunilor ce vor oferì, vor bine voì a le înainta dlui Elie Boşan, casariul societăţii în Bucuresci strada doamnei Nr. 3.

Comitetul societăţei.

* (Un mijloc bun de propagandă). Clericalii din Belgiu au descoperit un nou mijloc pentru a'şi sporì scoalele cu elevi. Escomunicaţiunile neavênd resultatele aşteptate şi oprinduse aplicarea acestui biciu bisericesc de cătră papa ultromantanii au hotărît a cura de părerile liberale pe acei părinţi seraci, care'şi trimit copiii în scoalele necongreganistice, cu foame. În timpul acestei ierni grele, care silesc pe mii de lucrători la neactivitate, clericalii au organisat o grevă a misericordiei. Organul episcopului din Lüttich scrie următoarele: „Seracilor liberali (acelora cari 'şi trimit copiii în scoalele de stat) nici un cruceriu, nici o coaje de pâne, nici un petec de haină mai mult!“ În Tournau se refusă şi acelor copii seraci din scoalele clericale, a căror fraţi sau surori cercetează scoale comunale, darea de vestminte. În Antwerpen un înalt dignitar bisericesc dede unor femei serace respunsul: „Îndată ce veţi lua copii vostri din scoala comunală, vĕ voiu da cele de lipsă, ca sĕ ve puteţi încălḑì odăile“. Această purtare e cualificată de oameni imparţiali ca o faptă de cruḑime.

* (Lefele în Francia). Leafa presidentului republicei face pe an 600,000 franci. Afară de aceasta are drept de locuire în paleul „de l'Elysee,“ a cărui chirie se preţuesce anualmente cu 300.000 fr.; apoi mai primesce pentru susţinerea casei încă 300,000 fr. şi pentru călĕtorii şi representaţiuni 300,000 fr.; adecă cu totul 1 milion şi 200,000 fr. Leafa fie-cărui ministru face pe an 60,000 fr., a subsecretariului de stat dela 20—30,000 fr. Senatul trage pe an dela ţeară 4 milioane 300 mii fr., camera deputaţilor 6.5 milioane. Lefele ambasadorilor sûnt foarte diferite. Postul din Petersburg e dotat cu fr. 250,000, din Viena cu fr. 200,000, din Berlin cu fr. 140,000, din Constantinopole cu fr. 110,000, din Madrid şi Roma cu fr. 200,000, din Washington şi Yokohama 80,000, din Bern cu fr. 60,000. În armată marele cancelar al legiunei de onoare are 40,000 fr., din cei 3 mareşali fiecare câte 30,000 fr., apoi 17 comandanţi de corpuri 20,000 fr. leafă şi ca despăgubire pentru cheltuelile lor de serviţ 11,000 fr., viceadmiralul capĕtă 18,000 fr., contre-admiralii 12,000 fr. Înalt dotaţi sûnt guvernorii coloniilor, şi adecă: guvernorul general din Algeria cu 125,000 fr., guvernorii din Martinique, Guadelupe, Réunion, Caledonia nouă fie-care cu câte 54,000 fr., guvernorul din Senegal cu 122,000 fr., guvernorul din India cu 83,000 fr., Metropolitul din Paris cu 50,000 fr. şi ceilalţi 17 cu câte 15,000 fr., din cei 69 episcopi fie-care 10,000 fr., cardinalii cu câte 10,000 franci. Parochiile ţĕrănesci sûnt dotate cu câte 900—1,300 franci după etatea parochului respectiv.

* (O scenă de divorţ) foarte curioasă a avut loc înaintea unui tribunal. O doamnă se aşeadă în faţa unui judecător şi îi face cu ochiul un semn atât de espresiv, în cât acesta, pentru a'si păstra seriositatea, este silit a se retrage imediat. Grefierul, care observà această scenă, privesce puţin pe această damă, care îi face aceeaşi comedie.

După aceasta soţul femeei ia cuvêntul, şi cu o voce mişcată ḑice: „Eu ador pe soţia mea, cu toate aceste însĕ, sunt silit a cere divorţul.“

Nenorocita începe a suspina, şi cu această ocasie aruncă o căutătură asupra aprodului care, spre a'şi năbuşí rîsul, întoarce capul.

Soţul urmează ast-fel: „Sermana mea soţie, în urma unei boale, a rămas cu o mişcare nervoasă a ochiului stâng, în cât uitându-se la cine-va acesta cugetă că'i face un semn cu ochiul; şi ast-fel o mulţime de bărbaţi cari o întêlnesc, se iau după dânsa sau îi trimit scrisori peste scrisori. — Aceasta n'o pot suferì şi prin urmare cer divorţiul.“

Doamna în cestiune afirmă cele ḑise de bărbatul ei adăogênd, că acesta 'i-a cerut sĕ umble cu ochiul legat,—ceea ce însĕ n'a voit sĕ primească nici-o-dată.

Presidentul tribunalului, luând cuvêntul ḑice:

„Dacă nu este altă pricină, dacă întru adevĕr regretaţi amândoi divorţul, nu aveţi de cât sĕ recurgeţi la un mijloc foarte simplu, adecă ca d-ta, Doamna mea, sĕ nu te plimbi de cât în timpul serei.“

Amândoi soţii încântaţi de acest mijloc, se privesc cu bucurie unul pe altul, şi retrăgêndu'şi bărbatul cererea de divorţ, părăsesc împreună sala tribunalului braţ de braţ.

* (Scenă umoristică). Câte parale costă publicarea acestui anunciu?

— De câte ori, domnule?

— De trei ori.

— Şese franci.

— Va sĕ ḑică doi franci pentru odată. Dar dacă îl voiu publica mai de multe ori, îmi veţi reduce preţul?

— Se înţelege. Publicaţi'l de ḑece ori, şi atunci nu plătiţi decât ḑece franci, adecă un franc pentru odată.

— Prea bine, atunci binevoiţi a'l publica de atâtea ori, încât sĕ nu me mai coste nimic. „Resb.“

* (Uu cerşitoriu bogat). Joi în 10 Ianuarie sara nn Român din Brad (lângă Olt) vede pe un cerşitoriu în haine trenţuite sgriburind de frig în gerul cel mare. Vecinul din alăturea refusase cerşitoriului cuartirul cerut. Mişcat de milă Românul chiamă pe cerşitoriu la sine în casă, îl încălḑesce şi îl oaspetă cu cina. Străinul nu sciea românesce decât vre o câteva cuvinte, dară nemţesce a spus că a călĕtorit pănă şi prin ţeara turcească. A doua ḑi pleacă din casă umblă toată ḑiua prin sat şi sara când întră în casa Românului cade jos şi — moare. Românul face arătare la primariul şi ce sĕ veḑi, visitând primariul trenţele mortului sĕ afle cine este, află la el bani şi efecte în preţ de 5000 fl. Era un carnăţariu din Croaţia Francisc Antolovici cu numele. Judecătoria din Sibiiu a remunerat po Român pentru onestitatea lui cu 40 fl. Cerşitoriul a murit de aprindere de plumâni.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 28 Ianuarie n. În casa deputaţilor contele Apponyi a propus sĕ se dea un vot de blam guvernului, pentrucă a negles mesurile preventive. Barosz a propus sĕ se ia lămuririle lui Tisza la cunoscinţă şi sĕ se treacă la ordinea ḑilei preste propunerea lui Mocsáry. Mâne va urma votarea.

Viena, 28 Ianuarie n. „Fremden-Blatt“ de dimineaţa va cuprinde următoarea împărtĕşire: Faimele colportate în ḑilele din urmă de foi din Viena şi din Praga despre aceea, că unii din membrii cabinetului au demisionat, nu corespund faptelor; intenţiunea ce se atribue în special contelui Taaffe, că ar vrea sĕ desbrace cabinetul de caracterul seu de pănă acum de coaliţiune, se asigură în modul cel mai positiv, că contele Taaffe ţine la idea de coaliţiune şi este hotărît a ţinè la idea aceasta în toate împregiurările.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(14 Urmare).

C. *Evangelia după Luca.*

(Urmare)

Se ḑice că: marea asemănare dintre doctrina lui Pavel şi ideile fundamentale ale Evangeliei după Luca a dat ansă ss. Părinţi ca, sau să o ascrie de-a dreptul lui Pavel[21]), sau să susţină că a fost scrisă numai sub influenţa acestui Apostol[22]). A bună samă însĕ ss. Părinţi nu îşi esprimă opiniunea lor, ci aceea ce au moştenit prin tradiţiune, carea în acest punct nu este sigură. Fie însă cum va fi in privinţa scrierei ei mai mult sau mai puţin înfluenţate de Pavel: una este fapt, că universalismul paulinic îşi are oarecum basa în această Evangelie[23]): Doctrina lui Pavel despre justificarea omului prin credinţă şi îndurarea lui Dumneḑeu o aflăm ilustrată în această Evangelie: Istoria despre vameşul şi fariseul din templu[24]), întrarea lui Iisus la Zacheiu[25]), parabolele despre oaia cea pierdută, drahma cea pierdută şi fiiul cel rătăcit[26]), sûnt sîmburele învĕţăturei lui Pavel despre îndurarea lui Dumneḑeu, carea iartă şi justifică. De altă parte provocarea lui Iisus la vĕduva din Sarepta Sidonului şi sirianul Neeman, ambii păgâni, cari au fost preferiţi faţă de Iudei[27]), cântarea ângerească la nascerea lui Iisus „pre pământ pace, între oameni bună-voire“[28]), cuvintele lui Simeon: „Lumină spre luminarea păgânilor“[29]) — toate aceste sûnt un substrat pentru predica la Pavel despre mântuirea universală, despre imperiul creştin universal. Chiar ducerea genealogiei până la Adam ne revoacă în memorie doctrina lui Pavel despre Iisus, că este al doilea Adam[30]).

Cerinţei născute din predica Apostolului Petru şi din Evangelia după Marcu, precum Pavel a satisfăcut verbal, aşa satisface această Evangelie scripturistice.

Şi dacă Marcu ni se presentează ca un grabnic cuceritoriu, carele trece adese preste lucruri de însemnătate spre a ajunge mai curênd la scop — pre Luca îl vedem ca pre un organisătoriu chibsuit, carele ţinênd cont de toate împregiurările celor cuceriţi de premergĕtorii sei, combină toate momentele, prin cari să se îndreptăţească noua stare de lucruri, aretând necesitatea şi binefacerile ei, şi de acì avantagiele cele mari pentru sudiţii nouei împerăţii.

Această caracteristică a Evangeliei după Luca a confirmat'o şi simbolica bisericească dându-i emblema „boului.“

Chemarea, carea o are boul (la plug) în societatea omenească, o are şi un organisătoriu — să aducă stabilitate.

Doveḑilor interne le vin în ajutoriu doveḑile esterne. Ss. Părinţi din veacurile prime[31]) în unanimitate atribue această Evangelie lui Luca, credinciosului însoţitoriu şi medic al lui Pavel.

Considerând că Faptele apost. sûnt scrise între anii 63—66[32]), ear' Evangelia fiind scrisă mai înainte de 63 — poate cu ocasiunea predicei lui Pavel în Roma la 61 sau 62, prin urmare tare probabil sub influenţa directă a lui Pavel.

(Va urma.)

Economic.

Mediaş, 22 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—930;, Grâu sĕcăreţ fl. 6.50—7- .; Sĕcară fl 4.90—5.20 Ovĕs fl. 3--310; Cucuruz fl. 4.50—4.75; Sĕmênţă de cânepă fl. 6--7; Fasole fl. 7—7.50 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.80—2; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—60; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11^{1}/_{2}$; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viţel 40--44 cr. oauĕ 3 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte reu cercetat. Poate că şi gerul prea mare a fost pricina.

Făgăraş, 23 Ianuarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.50—9; grâu sĕcăreţ fl. 7—8; sĕcară fl. 4.50—4.60; orḑ 4—4.40; ovĕs fl. 2.80—2.90; cucuruz fl. 4.40—4.60; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. —10.—;11 mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—.7; crumpene fl. 1.20—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 65—75; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 36—38; unsoare fl 56—58; cânepă fl. 30—36.; sĕmênţă de in fl. —·———; sĕpun fl —; fên fl. 2—2.20; spirt pro grad 10—$10^{1}/_{2}$ cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 36 cr.; carne de miel fl. 3—3.50; .lemnele sûnt foarte scumpe; un car bun costă fi. 3.50—4; oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu slab cercetat.

Budapesta, 24 Ian. n. Earna aceasta se pare a nu mai avè sfêrşit. Deşì nu e aşa grea, ca în perioda trecută ea totuşi e destul de simţitoare şi acum. Temperatura în sĕptĕmâna trecută se mişca între —2° şi — 7_0 R. Frigul e şi acum mare şi cu atât mai simţitor, cu cât mereu suflă venturile reci de nord. Apele pe rîuri se micşorează pecând ghiaţa se îngroaşă tot mai mult şi e deja aşa de groasă, încât spargerea ei nu se va întêmplâ curênd; poate numai târḑiu în primăvară când va începe o căldură mai intensivă. Această împregiurare însĕ ne pricinuesce temerea, că nu vom fi scutiţi nici în anul acesta de inundări, imtêmplânduse spargerea gheţei tocmai deodată cu topirea zăpeḑei din munţi. Primĕvara ne va da doveḑi totodată, ce stricăciune a pricinuit vegetaţiunei earna aceasta care de altcum se va ţinè pe multă vreme în minte de toţi contemporanii. Pre lângă toate aceste împregiurări articlele din têrg în sĕptĕmâna trecută nu s'au scumpit tare şi s'au aflat spre vênḑare în mari cuantităţi. Aşa notăm în special:

Grâul la 80,000 m. m. cu fl. 14—14.48; Sĕcara 3000 m.m. cu fl. 9.70—10 o'rzul 2000 m. m. cu fl. 7.50—8.75; ovĕsul 3000 m. m. cu fl. 7.40—7.75; cucuruzul 3000 m. m. cu fl. 7.05—875; Făina cu deosebire făina neagră a trecnt de astădată foarte tare. Păstăiosele n'au cam avut căutare şi s'a vĕndut: mazerea cu 11—13; lintea cu fl. 12—14; fasolea cu fl. 11—11.75; mălaiul cu fl. 7.25—7.50: sĕmânţa de cânepă cu fl. 9.75—10.25; sĕmânţa de in cu fl. 13.50—14; toate per 100 chilogr. Lânile per 56 chilog. cu fl. 55—57 şi per chilogr. cu fl. 2—3.35;

Porcii au fost scumpi. Dîn 52,350 capete, cari s'au aflat în têrg, au fost din Ungaria de jos 5300, din România 630, din Ardeal însĕ ăici unul:

Unsoarea de porc a trecut cu fl. 54—55; slănina cu fl. 48—52 50; sĕul cu fl. 46—47; Spirtul cu fl. 33 50 *en gros* şi cu fl. 54—35 *en detail* per 10,000 litr. $_{0}/^{0}$ Cartofii trecură ca şi în sĕptĕmânile trecute.

Peile fură şi de astădată bine căutate şi s'au vêndut; cele de bou cu fl. 180—120; de vacă din Bănat cu fl. 135—140 din Ardeal cu fl. 145—150; de oaie cu fl. 140—160; de miel cu fl. 70—65; de capră ca şi mai nainte; toate însĕ per 102 dărabe.—Peile de cal trecură cu fl. 11—12 părechia. Toate celelalte soiuri de pei au trecut cam cu preţurile de mai înainte.

Bursa de Viena şi Pesta

din 27 Ianuarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	100.75	100.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	91.40	92.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	80.50	84.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.50	119.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.25	88.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.50	87.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	86.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	87.50	86.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	90.—	89.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.25	71.20
Datoria de stat în argint . . .	72.45	72.—
Renta de aur austriacă	85.20	85.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	132.20	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	833.—	837.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	299.50	299.—
Acţiuni de credit austr. . . .	277.75	277.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	115.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.48
Napoleon	9.35	9.33
100 marce nemţesci	57.90	57.90
London (pe poliţa de trei luni) .	117.20	117.—

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: in 28 Febr. imob. lui George Kecz în Sz. Olasz (judec. cerc. Székelyhid); în 23 Febr. imob. lui Ioun Müller în Husaseu (judec. cerc.); în 20 Febr. şi 22 Martie imob. lui Ioan Pistuka în Copşa-mare; în 25 Febr. imob. remasului după Valentin Boer în Fodora ungurescă (trib. Cluj); în 14 Febr. şi 15 Martie imob. lui Ioan Waldhütter în Câlnic (judec. cerc. Sebeş); în 20 Febr. şi 20 Martie imob. soţiei lui Iosif. Lazar în Aiud (judec. cerc.); în 28 Febr, imob. lui Samoilă Toth în Cluj (trib.); în 17 Februarie şi 17 Martie imob. lui Carol Horvaty în Turda; în 16 Martie şi 16 Aprilie imob. lui Samoilă Lemberger în Vinţul de sus (trib. Turda); în 25 Febr. şi 25 Martie imob. lui Stefan şi Maria Pildner în Cisnădioară (trib. Sibiiu; în 23 Febr. şi 27 Martie imob. lui Nicolau şi Maria Neora în Pĕrĕu (judec. cerc. Făgăraş); în 31 Ianuarie imob. lui Michail Gloser sen. şi jun. în Proştea mare (judec. cerc. Hususeu); în 7 Febr. imob. lui Petru Blasius în Braşov (trib.).

„Albina“,

Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii **„Albina“** se învită prin aceasta în vertutea § 19 al statutelor societăţii la

A VII adunare generală ordinară,

care se va ţinè la Sibiiu in **19 Martie 1880** stilul nou, înainte de ameaḑi la 10 oare în casa institutului (strada Bayer Nr. 1).

Obiectele:

1. Raportul direcţiunei asupra gestiunei anului 1879, bilanţul acelui an şi raportul comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă.
5. Alegerea a doi membrii de direcţiune în sensul § 36 din statute.

Domnii acţionari, carii în sensul §§ 22, 23 şi 24 din statutele societăţii voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţi, sûnt rogaţi a'şi depune la cassa institutului acţiunile lor şi eventual doveḑile de plenipotenţă cel mult până în **16 Martie 1880** stilul nou după ameaḑi la 6 oare.

Sibiiu, 27 Ianuarie 1880.

Direcţiunea institutului.

---

[21]) Euseb. h. e. III, 4. Tertul. contra Marcionem IV, 2. Hieronym. de viris illustr. 7. Chrysost. Homit. I, 1. în Fapt. apost.

[22]) Ireneus adv. haeres. III, 1, 1. (Euseb. VI, 25).

[23]) Scoala de Tübingen, carea pretinse că în desvoltarea creştinismului încă pre timpul Apostolilor s'au născut doue partide, una a lui Petru-creştinii din Iudei, alta a lui Pavel-creştinii din păgâni, a susţinut că Evangelia după Luca ar fi o scriere parţială în contra partidei petrinice. Un estrem la această hipotesă, acum abandonată de bibliocişti, este pretensiunea că această Evangelie n'ar fi de loc influinţată de spiritul lui Pavel. Cât de mare este preocuparea bibliociştilor în această materie, ni-o dovedesce Reuss Ed. despre carele Langen (Grundriss der Einleitung in d. Neue Test. 2. Aufl. 1873 pag. 55) ḑice că a bună samă nu e dogmaticesce preocupat. Reuss (Geschichte der heiligen Schriften N. Test. 5 Ausg. 1874 § 207. not. 2. pag. 210.) numesce participărea sau influinţarea Apostolului Pavel la scrierea Evangeliei după Luca: „Hirngespenst“ a bibliociştilor vechi şi noi, susţinênd că n'ar fi scrisă în spiritul lui Pavel.

Fără a cădé în estremul Tübingenilor, faptă este că Luca este pendent de Pavel. Această pendenţă, pe carea o dovedesce întreg spiritul Evangeliei, este aşa de mare încât raportul despre aşeḑarea tainei Eucharistiei (22, 19 seq.) este aproape literal cel din I Corint. 11, 24 cu abatere dela raportul celoralalţi Evangelişti; tot asemenea Luca 10, 7 e copisat din I Timot. 5, 18 în dissonanţa cu Mat. 10, 10. — In ce privesce comunitatea espresiunilor dintre Luca şi Pavel, confer: Holtzmann, H. I. Die synoptischen Evangelien, ihr Ursbrung und geschichtlicher Character, Leipzig 1863 pag. 316 seqq.

[24]) 18, 10. seqq.

[25]) 19, 1. seqq.

[26]) 15, 4—32.

[27]) 4, 25. seqq.

[28]) 2, 14.

[29]) 2, 32.

[30]) I Corint. 15, 45. Rom. 5, 14. 17. confer. cu I Corint. 15, 21 seqq.

[31]) Ireneu, adv. haeres. III, 1, 1. Tertul. adv. Marcion. IV, 2 ş. a. Clemens alex. Strom. 1, 21. Origen (Eus. VI, 25.) ş. a.

[32]) Cuvintele ultime diu Fapt. apost. „Pavel petrecù doi ani întregi în casa închiriată“ (sc. Roma) ne indică timpul când autorul a terminat partea a doua a scrierei sale, adecă, dacă nu pe la capetul activităţei prime a lui Pavel (63) la toată întêmplarea înainte de moartea acestui Apostol.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 8. Sibiiu, Sâmbătă 19 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Descoperirea cea mai nouă.

Sibiiu 18 Ianuarie.

Descoperirea din „Magyarország“, cu care ne am ocupat în numĕrul nostru trecut numai *per tangentem*, este următoarea:

„Era dela început semnificativ pentru prețul moral și cariera politică a lui Coloman Tisza, că el adunà bucuros, în giurul seu oameni obscuri și esistențe de caracter îndoelnic și din acestia 'și-a ales instrumentele sale și oamenii de încredere. Corupțiunea, care, în timpul guvernului seu de cinci ani, s'a reslățit așa de tare, încât s'a ridicat preste crescetul lui, nu este un fenomen nou în castrele, unde el este conducĕtoriul. Numerul oamenilor îngropați în datorii, mare încă în stânga de mai nainte, și corupțiunea, au întrat deodată cu Tisza în guvern și de acì încolo 'i-au dat ocol ca și chiții unei corabii. El nu 'i-a alungat din apropierea sa, ci i a iubit, protegiat și folosit. Nu pentru ca sĕ deschidem rane dureroase amintim de lucruri vechi, ci pentru că aceasta este caracteristica sistemului dlui ministru president, care documentează că rĕul pe cât este de vechiu, pe atâta este și de nevindecabil, până când se află el în fruntea guvernului. . . N'au fost nenorocitul conte Ladislau Raday, nefericitul Iuliu Györffy și Iosif Szaplonczay, pe care 'l-a ajuns o tristă soarte, amicii sei intimi? abstragênd dela alții cari nu voim a'i numì. N'a strins el la peptul seu pe Csernatony și nu l'a rehabilitat? Gavriel Várady n'a început a face trebșoare încă de când era în oposițiune? El a făcut pe Victor Zichy secretariu de stat. Împreună cu dênsul a întrat în guvern o grĕmadă de oameni, pe care ḑicĕtoarea comună, încă de pe atunci, pentru datoriile lor, îi numia „flămênḑi“ și pe cari ministrul foarte curênd 'i-a denumit medici superiori, comiți supremi și comisari guverniali et cet. sau a dispus a 'i alege notari ai casei sau cel puțin deputați. In șirul acestora se află și dl Georg Nagy. În casa (deputaților) a escelat de mult cu țermuritele sale facultăți și ultrazelul seu pentru Coloman Tisza. Afară de aceste a mai atras atențiunea asupra'și cu puțina sa modestie. Și el a fost Bihorian, cu tovarĕșul seu Moricz Pál, și un Maghiar oposițional sirguitoriu; și el a pus de cuiu principiele sale și s'a făcut mameluc. Cinci ani de ḑile 'l-am vĕḑut în acel cerc de increḑuți, care se învêrtia în giurul lui Tisza și din care fură spăriați alți bărbați onesti și capabili. Guvernul 'l-a folosit și el a folosit guvernul. Conecsiunea causală se poate nega așa de puțin ca și amiciția personală prin care a fost legat de dl ministru president și despre care acesta a și dat doveḑi nenumerate, precum vom vedè mai la vale.

„Amiciția aceasta se caracterisează din destul prin împregiurerea, că după ce dl. G. Nagy a căḑut în cercul seu propriu de alegere și în locul de alegere Székelyhid, dl ministru de interne punêndu'și toate puterile și încă prin mijlocirea unei proceduri nelegale îl alege în cercul Diosdului, în comitatul Selagiului. Despre ilegalitatea, cu care fu ales s'a făcut multă vorbă la timpul seu, înse pe comisiunea verificătoare aceasta nu a dus-o în lispită. Acum despărțementul criminal al judecătoriei din Székelyhid s'a adresat către casa deputaților cu o petițiune, cerênd suspendarea dreptului de imunitate din motivul, că (G. Nagy) a vatĕmat secvestrul judecătoresc și a defraudat.

„Cât pentru casul acesta amintim pe scurt starea faptică din acusă, ca sĕ scie și publicul despre ce e vorba, dintre deputați, fiecare se poate informa din acte. Arendatorii dela Ermenieș ai dlui George Nagy, anumit frații Lèvy, datoriau lui Solomon Naș, locuitoriu în Nagy-Károly, și a cărui pretensiune era confirmată definitiv și cu putere de lege de tribunalul suprem în anul 1878, 3672 floreni și pentru pretensiunea aceasta s'au zălogit vite, recolta de tabac drept cauțiune. Dl George Nagy, lucrând pe o mână cu arendatorii sei a transportat mobilele secuestrate, a vêndut lui Schossberger tabacul și apoi, ca sĕ se ascuudă vătĕmarea secuestrului judecătoresc au aprins un șop reu acoperit cu paie, după ce transportase tabacul dintrênsul, și au pretecstat că au ars 400 măji de tabac produs pentru erariu. Cumcă acusa aceasta nu este numai o presupunere sau o minciună clevetitoare, a descoperit societatea de asigurațiune Victoria. Pe basa arĕtărilor acestora judecătoria cercuală din Székelyhid s'a adresat în 6 Septemvre 1879 la casa deputaților, cerênd permisiunea pentru ducerea în îndeplinire a urmăririi judecătoresci.

„Aceasta e Numerul 1.

„Uurmează Numerul 2.

„Dl George Nagy a dat în ḑilele aceste uneia dintre societățile de frunte de asigurațiune din patrie, o petițiune cerênd despăgubire până la suma de vre o câteva mii de floreni, pentrucă măgăzinul seu dimpreună cu tabacul asigurat a ars. Aceasta este faptă și dl George Nagy își va și primì despăgubirea. Magazinul însĕ fu aprins. Cercurile inițiate dela acea societate de asigurare esplică fapta aceasta rea în chipul următoriu. Dl George Nagy a avut mai nainte concesiunea de a plânta tabac pe șaseḑeci de juguri. Sĕ luăm acum sama cum procede guvernul concesiunile de a plânta tabac! Coloman Széll era foarte sever în privința concesiunilor și anticipațiunilor ca sĕ nu se întêmple prisosuri de producțiune, și erariul sĕ fie obligat a primì și tabacul ce nu'i trebuie. Acum merge treaba altfeliu; la darea concesiunilor pentru plantarea tabacului și la darea anticipațiunilör domnesce pracsa, că se dau cu mâna largă ca resplată și sinecură deputaților guvernamentali, pe când altora li se deneagă volnicesce. Și acesta este un mijloc de a corupe Tisza parlamentul.....

„Dl George Nagy a avut așa dară concesiune pentru 60 de juguri, comuna însĕ pentru 100 de juguri; d-lui G. Nagy 'i-au fost prea puțin cele 60 juguri și fiindcă erariul n'a vrut sĕ lase a se planta mai multe juguri pe hotarul acela, s'a rugat sĕ se ia concesiunea pe 100 juguri dela comună și sĕ i se dea lui. Și eată! guvernul îi dă lui concesiunea pe toate 160 juguri. De aceea ura poporațiunei clocote înădușită asupra lui și oare-cine a dat foc magazinului, făcênd pagubă numai societății de asigurațiune.

„Aceasta însĕ e numai o parte a conecsiunei de afaceri dintre guvern și dintre dl George Nagy în ceea ce privesce tabacul. Alți oameni primesc dela guvern drept anticipațiune după juguri un împrumut fără de camete pe cinci ani și dacă li se acordă împrumutul capĕtă, după jug, treiḑeci cel mult șaseḑeci de floreni anticipațiune. Dl George Nagy încă pe timpul când planta 60 de jugere a primit 10,000 fl. Când a venit treaba la resplată n'a putut plătì mai mult decât 4000 fl. și așa 6000 fl. a remas erariului datoriu. Dânduise acum concesiunea pe alte 100 jugere a cerut de nou altă anticipațiune și a căpĕtat 30,000 floreni, așa că el astăḑi, sau sĕ ḑicem în toamna trecută, s'a bucurat de un împrumut de 36,000 floreni. Suma aceasta împărțită pe juguri dă o anticipațiune de 225 fl. de jug. Pentru dl deputat George Nagy aceasta nu e rea trebșoară, însĕ erariul ce garanții are dela dênsul pentru împrumutul acesta? Nu este aceasta corupțiune?

„Casul Numerul 3 este așa:

„Fie cine își mai aduce bine aminte cum gentilul president al guvernului în adunarea generală a societății drumurilor de fer „Tisza“, ținută în luna lui Maiu anul trecut, fără de nici un cuvênt, a dat afară pe Stefan Bitto din consiliul administrativ și a pus sĕ aleagă în locul acestuia pe amicul seu iubit, pe dl George Nagy. Încă mai nainte a fost dus în același consiliu administrativ pe fratele seu Ladislau Tisza — despre care observăm în treacĕt, că a depus cauțiunea legală de 500 de acțiuni numai la repețite stăruințe după ce a trecut un an de ḑile — și pe Sancho Pansa sĕu, pe Moritz Pàl. Dl George Nagy a primit după părerea cercurilor inițiate finanțiale, dela guvern 50 de acțiuni a 200 fl. spre ale depune ca om de paie în numele seu drept cauțiune. Dară ce s'a întemplat? La începutul lui Septemvre acțiunile fură secuestrate judecătoresce la direcțiunea societății drumurilor de fer „Tisza,“ și nu numai acțiunile, ci și dietele ca consiliar administrativ, care pe an fac 4000 fl. Așa ceva nu s'a mai fost întêmplat nici odată la societatea drumurilor de fer „Tisza“. Scandalul a fost mare și cu drept cuvênt. Unii însĕ s'au și spăriat. Acțiunile statului secuestrate de creditorii d-lui George Nagy! Aceasta era comic! Firesce aceasta nu putea remânè așa. Secuestrul judecătoresc trebuia cât mai curênd delăturat. După două sĕptĕmâni secuestrul judecătoresc s'a delăturat. De unde a căpĕtat dl George Nagy așa în pripă bani? Este secretul dênsului și nu vrem sĕ ne facem interpreții presupunerilor din cercurile celor dela drumurile de fer. Protegiatul lui Coloman Tisza și astăḑi e consiliar administrativ la drumul „Tisza“. Nici aceasta nu e corupțiune?

„Urmează Numĕrul 4.

„Dl George Nagy a fost și director al institutului celui vechiu de credite de fonduri pentru proprietarii cei mici, mai adeverat president al consiliului de revisiune. Acest consiliu înse nu s'a constituit nici odată și este cunoscut cum a esercitat dl president revisiunea în înțelesul legii. Afacerile proprii a le domniei sale înse nu au străbătut în public și sûnt interesante. Dl George Nagy a deschis la acel institut a cărui revisor era, pentru sine o socoteală curentă și apoi a scos din banii institutului 26,000 floreni. Drept garanție a depus acțiuni bune dela moara de vapor în Oradea mare; într'o bună ḑi el înse a luat acțiunile și nu le a mai adus. Nici cu atâta n'a fost de ajuns. Dl deputat George Nagy, membru al partidei liberale a luat pe poliță în 26 August a. tr. din institutul cel vechiu 10,000 floreni. Așa a representat el interesele institutului seu propriu..... Pentru aceea dl George Nagy totuși din amiciția lui Coloman Tisza a ajuns director și la institutul cel nou.

„El și acum e consiliar administrativ la societatea drumurilor de fer Tisza. El și acum este un membru cu influență al partidei liberale. El și acum e amicul lui Coloman Tiisza. De aceea Brutus este om onorabil, eară cine face pe Tisza responsabil de corupțiune este un calumniator.“

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Ianuarie.

Casa deputaților din dieta Ungariei a respins propunerea lui Mocsáry și Apponyi și cu maioritate precumpĕnitoare a acceptat propunerea lui Baros, conform cărei casa ia spre sciință declarațiunile lui Tisza asupra tumultelor și trece la ordinea ḑilei. Acum remâne sĕ vedem pe dl president al consiliului de ministri, Col. Tisza, venind cu proiectele de care a vorbit în ședința din 14/26 l. c., și care se comentează *anticipando* de toată presa independentă din monarchie, ca o reacțiune în perspectivă și ca o pregătire de a pune presei scăluș în gură. Foarte bine observă o foie vieneză când ḑice, că dl Tisza de bună samă are în vedere macsima: „că tumultele de pe strade întăresc guvernele pe cari au de gând sĕ le restoarne“. Dară, adauge foia vieneză, dl Tisza perde din vedere, că tumultele au fost îndreptate mai mult contra sistemului seu economic, contra corupțiunei, de cât contra celui politic. Deci dacă dênsul va pune presa în cătuși, fie sigur, că din partidul care'l susține încă se vor deosebì elemente spre a'i face cea mai hotărîtă oposițiune.

„Pesti Naplo“ ḑice deja, că oameni din partidul lui Tisza susțin, că ḑilele guvernului acestuia sûnt numerate. Votarea de mai sus ar fi, după prorocia lui „P. N.“, numai o prolongațiune de termin, căci prohodul au sĕ i 'l cânte cu ocasiunea desbaterei bugetului. „P. N.“ n'a prea avut noroc cu darul seu profetic. Poate că se va împlinì a lui „P. Ll.“, care ḑice, că Tisza prin mesuri drastice poate momentan sĕ 'şi întărească posiţiunea, înse când va crede, că e întărită, o va vedè dispărênd ca negurile.

Casa deputaţilor din Budapesta a mai votat câstegarea de 15 milioane rentă de aur spre acoperirea deficitului.

Casa deputaţilor din Austria a votat modificarea legei de recrutare strămutând periodul asentărei din Martie în Aprile. Ofenheim 'şi-a depus mandatul de deputat.

Mercuri s'a terminat în camera deputaţilor din Bucuresi desbaterea asupra rescumpĕrărei drumurilor de fer. „N. fr. Pr.“ crede, că fiind deslegată cestiunea aceasta va urma şi recunoascerea independenţei României din partea Germaniei, Franciei şi Engliterei; în privinţa cestiunei Evreilor puterile se vor mulţămì cu declararea României, că va desvolta legea privitoare la Evrei în sensul emancipărei.

Din Prizrend vine scirea, că între Muktar paşa şi între capul ligei a venit treaba la conflict, din causă că cel dintâiu împedecă mergerea delegaţilor albanezi la Constantinopole. În cercurile ligei se simte o puternică propagandă italiană a cărei ţintă, până una alta, încă nu este cunoscută, dară la toată întêmplarea stă în legătură cu nisuinţele Albanezilor spre autonomie.

Raporturile autentice din Gusinie spun, că lupta din urmă a provocat-o voluntarii albanezi şi că Montenegrenii au fost bătuţi, încât au fost siliţi a se retrage la graniţă. In districtul Gusinei se află 9000 înarmaţi. Cuartirul general al trupelor ligei stă în Ipec.

Dieta Ungariei.

În şedinţa de Luni, din 26 Ianuarie nou, a urmat la ordinea ḑilei discusiunea asupra proiectului de resoluţiune, substernut de Mocsáry, prin care s'a cerut esmiterea unei anchete parlamentare pentru cercetarea scandalelor ultime din capitală.

Propunĕtoriul L. Mocsáry sprijinesce proiectul seu cu puţine cuvinte. El a cerut o anchetă parlamentară, pentru că nu se putea pretinde ca guvernul sĕ introducă o cercetare contra sa însuşi. Ancheta e de lipsă, pentru a se lămurì întrebarea, dacă s'a cerut ajutoriul militar de organele competente. Trebue sĕ se constateze că învĕţat'au militarii a respecta instituţiunile constituţionale. Ministrul president a ḑis că o asemenea anchetă nu încape în sistemul parlamentar, oratorul replică, că o asemanea afirmaţiune nu i se şede unui bărbat cu simţemênt constituţional, de altfel aşteaptă ca ministrul sĕ'şi esplice cuvintele şi 'şi reservă pentru acest cas de esplicare dreptul, a'şi face contraobservările sale mulţeminduse de astă dată, a recomanda pe scurt proiectul seu spre primire. (Aplause în stânga estremă).

Ministrul president Tisza: Onorată Casă! (Sĕ auḑim, sĕ auḑim!) Înainte de a espune cu toată obiectivitatea şi pe temeiul datelor oficiale ce le am la mână întêmplările, la care se referesce propunerea dlui deputat Mocsáry, aflu de lipsă, mai ales în urma desfăşurărilor sale de aḑi, a me pronunţa cu puţine cuvinte asupra propunerei. (S'auḑim!)

Respunsul la cele ce a desfăşurat dl deputat aḑi în motivarea sa, d. e. la cele ce privesc procederea arbitrară a miliţiei, rigoarea nemotivată a poliţiei, cred că se va cuprinde în cele ce voiu espune obiectiv despre întêmplări. Cât pentru afirmaţiunea dlui deputat, că eu nu am esplicat pentru ce nu aflu propunerea sa compatibilă cu parlamentarismul, observ pe scurt, că nu aflu acceptabilă propunerea sa din motivul, că după sistemul parlamentar, precum în genere după ori ce sistem constituţional, diferitele oficiuri au diferite stere de drept.

Acumularea acestor stere de drept într'una mână nu se potrivesce în genere cu parlamentarismul şi cu constituţionalismul. În casuri singuratice introducerea unei cercetări se cuvine administraţiunei, în cele mai multe casuri judecătoriului, care e sustras dela ori ce influenţare şi neamovibil. În funcţiunea acestui din urmă nici legislativa însaşi nu se poate amesteca fără a resturna parlamentarismul. (Aprobare în dreapta). Legislativa are dreptul de a judeca din puncte de vedere generale procederea guvernului ca atare, a aproba sau a condamna aceasta procedere; dar n'are dreptul de a lua cercetarea întêmplărilor de pe strade din mâna judecătoriului (Viuă aprobare în dreapta). Din acest temeiu sûnt de părere, că propunerea dlui deputat între marginile constituţionalismului nu se poate accepta.

Cât pentru întêmplări, trebue sĕ desfac descrierile singuraticelor de comentarele diferite şi vom avè icoana acelor întêmplări înaintea ochilor.

În 11 Ianuarie a urmat în strada Hatvan, dinaintea casinei naţionale, prima adunare de oameni. Sporinduse mulţimea, poliţia a aflat de datorinţa sa, a o admona sĕ înceteze cu sberăturele, cu insultele contra casinei naţionale şi cu oare care glume ce şi le permiteau unii cu orange. Silinţa aceasta n'a avut nici un resultat. Ba s'a constatat în mod oficial, că dnul deputat Otto Herman 'şi-a esprimat înaintea poporului părerea: „cu cât mai frumos, cu atât mai bine“, adecă oamenii sĕ sbiere cât vor putè. (Sĕ auḑim!). Nevoind mulţimea sĕ se împrăscie cu toate provocările poliţiei, căpitanul suprem al cetăţii a declarat că la cas de lipsă se va rocuira şi miliţiă; la aceasta dl deputat 'şi-a esprimat părerea — eu nu sciu, în care ţară 'şi-a câştigat dênsul astfel de esperinţe—că într'o ţară constituţională nu este permis nici când, în nici o împregiurare, a folosì miliţia pentru restabilirea ordinei.

După întêmplările de mai sus căpitanul suprem temênduse de tulburări mai mari, a chiemat în faţa locului forţe militare slabe; el a făcut aceasta, după ce unii dintre mulţime culeseseră în strada frumoasă pietri, pe care poliţia înse le smulse de timpuriu din mânile lor. Când venì miliţia — aici nu vreau sĕ me demit în espunerea teatrală a întêmplărilor ci amintesc numai cele ce se ţin de obiect — des numitul d. deputat şi cu dênsul — cel puţin după cum spun arĕtările oficioase — şi dl deputat Em. Szalay îndreptară căpitanului suprem provocarea sĕ dispună retragerea miliţiei; pentru casul acesta dênsii garantară —- nu sciu apriat, sĕ poate că numai şi-au esprimat convicţiunea în această privinţă — că şi mulţimea se va depărta fără a face vre un esces. Pe cuvintele aceste căpitanul suprem dispuse retragerea miliţiei.

Domnii deputaţi, pe cât sciu eu, într'adevĕr s'au şi depărtat; dar mulţimea remase în faţa locului. Dicênd dl Paul Hoitsy — cred că acesta e profesor la scoala profesioniştilor din capitală şi colaborator la oare care foiă — că mulţimea de acea nu se depărtează, pentrucă căpitanul suprem a trămis miliţia numai în strada învecinată, acesta provocà pe oficierul respectiv sĕ ducă miliţia în căsarmă, ceace s'a şi întêmplat. După un timp scurt mulţimea s'a şi împrăsciat, fără de a sĕ fi întêmplat rele sau pagube mai mari. Aceasta este pe scurt espunerea întêmplărilor din 11 Ianuarie.

In 12 Ianuarie a fost o demonstraţiune de o dimensiune neînsemnată. După puţin sgomot şi unele sbierături mulţimea s'a împrăsciat, fără sĕ fi fost lipsă de intervenţiunea poliţiei sau a miliţiei.

În 13 aglomerarea a început deja seara. Unii, cari se duceau în casină, fură opriţi şi maltrataţi; în fine a început a sĕ arunca mai întâiu cu bucăţi de bani, apoi cu pietri, după aceasta cu unelte de fer şi în urmă cu sloiuri de ghiaţă mărişori. Prin aceasta firesce că ferestrele casinei s'au sfărimat. S'au aruncat şi asupra poliţiei, aşa că pe la 10 oare opt poliçişti şi un oficial de poliţie fiind greu răniţi fură transportaţi dela acest spectacul. Sergenţii călări cari sosiseră într'aceea, împingeau mulţimea din strada Hatvan afară; dar ea stete în strada Kerepeşiană şi arunca cu petri asupra sergenţilor călări. Când sĕ petreceau acestea, căpitanul suprem al cetăţii recuiră miliţia şi 2 bataliuni veniră la locul spectaculului.

Intr'acea mulţimea spărsese laternele de gaz din strada Kerepeşiană provocând prin aceasta un întunerec; militarii fură întimpinaţi cu sberăturele: „Jos cu militarii! jos cu cânii!“ şi se aruncară pietri şi asupra lor. Militarii aşeḑară acum baionetele şi înaintând cu baionetele puse siliră mulţimea, care nu ascultase de provocare, sĕ părăsească spectaculul. Intru cât s'au observat într'această procedere vre o brutalitate, se poate vedè de acolo că în aceasta seară, cu toate că mulţimea cam numeroasă, sĕ oprì mai de multe ori înaintea miliţiei, nu sĕ întêmplară preste tot decât douĕ răniri de aşa că respectivii, cari nu sĕ depărtaseră, trebuiră transportaţi în spital. Pe la oarele 1—2 după meḑul nopţii mulţimea s'a împrăsciat.

În 14 poliţia voia sĕ privegheze încă seara de timpuriu ca sĕ se susţină ordinea şi sĕ încercà a doua oară sĕ împrăscie mulţimea; nesuccedêndui aceasta — pentrucă mulţimea, împinsă dela un loc, sĕ aduna earăşi în apropiere, — căpitanul suprem al cetăţii sĕ vĕḑu silit a dispune sĕ se tragă un cordon militar în strada Kerepeşiană, aproape de apoteca „la Mântuitoriul.“ Acum cea mai mare parte din mulţime se adunà în strada fluerătorilor şi deja pe la oarele $9\frac{1}{4}$ i se anunţà căpitanului suprem al cetăţii că între popor au căḑut puşcături de pistoale. Lucrul nu se putu constata în de ajuns pentru că atât în strada fluerătorilor cât şi în strada dobei, în care lampele de gaz de asemenea erau sfărîmate — era întunerec.

Tot în acest timp se întêmplà că un nenorocit visitiu de confortablu voì sĕ spargă cordonul militar. El nu ascultà de admonare, trântì pe un militar la pămênt, aşa că carul lui trecu preste amêndoi genunchii acestuia şi militarul trebuì sĕ se ia sub îngrigirea medicului. Cu această ocasiune se întêmplà — unicul cas în tot timpul — că o patrulă militară ce se compunea din 6 soldaţi, dede foc. Atunci căḑu visitiul şi tot în timpul acesta — dar nu togma la acelaşi loc — fu împuşcat şi juristul Schwarz. În privinţa acestuia nu s'a putut clarifica cu positivitate, dacă el a căḑut victimă unei împuşcături din mulţime sau puşcăturelor din partea soldaţilor.

Într'aceea mulţimea ce se afla în strada Kerepeşiană a spart şi ferestrele dela spitalul Rochus; dar mulţimea în urma întrevenirei miliţiei se împrăscià pe la oarele 12 şi pentru astă noapte earăşi a urmat linisce.

În 15 poliţia voind sĕ împedece în ori ce mod posibil continuarea tulburărilor ocupà deja pe la oarele 6 toate întrările în acele strade, în care s'au întêmplat tulburările, în urma aceasta mulţimea se adunà prelângă spitalul Rochus şi începu earăşi sĕ spargă la feresti. Unii au rupt dintr'o îngrăditură nisce pari şi au maltratat poliţia cu acei pari şi cu petri; ba s'au descărcat şi pistoale şi pusci. Dar respectivii nu se putură aresta fiind întunerec — lampele erau earăşi sparte. — Unul a aruncat dela sine în fugă pistolul care fu aflat de poliţie mai târḑiu.

După ce s'au întêmplat aceste lucruri se ivì casul, că dl secretar de stat Fehérváry se întêlnì cu un comisar de poliţie (sĕ auḑim! sĕ auḑim!), care i comunicà că el vine din casarma Carol, unde provocase la mandatul căpitanului suprem al cetăţii pe comandantul sĕ trămită miliţie, pentrucă poliţia nu poate stăpânì mulţimea. Comandantul local 'i-a declarat, că el, neputênd comisarul de poliţie dovedì că e trămis de căpitanul suprem al cetăţii, nu poate trămite miliţia. Comisarul adause, că acum se află într'o rea perplesitate, pentrucă nu scie unde sĕ caute pe căpitanul suprem, care nu poate sta la un loc, şi se teme, că de acì se poate nasce o întârḑiere, eventual o încurcătură.

Numitul domn secretar de stat se duse apoi cu comisarul de poliţie în casarmă şi când acest din urmă — cum se vede, din greşală — adause a doua oară, că este trămis de căpitanul suprem al cetăţii, dl secretar de stat atrase atenţiunea comandantului asupra împregiurării: dacă nu crede cumva, că se poate nasce vre-un reu, pentrucă se poate întêmpla ca căpitanul suprem al cetăţii sĕ fie închis de o parte aşa încât sĕ nu putem străbate la dênsul la moment şi prin aceasta sĕ nu fie nici în stare a emite vre-un ordin în scris sau într'alt mod. (O voce din stânga estremă: Aha!). Comandantul declarà şi acum că va trimite miliţia numai pe basa unei provocări în scris. (Aprobare în stânga şi în stânga estremă).

După aceste declarări dl secretar de stat Fehérváry emise o provocare în scris. (Nelinisce şi întreruperi în stânga estremă). Vĕ rog sĕ me ascultaţi până în sfêrşit. In această provocare el ḑice mai ântâiu că miliţiei sĕ i se dea la dorinţa căpitanului suprem ordin sĕ iese în faţa locului, şi la sfêrşit ḑice lămurit şi hotărît, că miliţia i s'a pus numai căpitanului suprem al cetăţii la disposiţiune.

Şi aceasta se confirmă şi prin fapte, căci când eşiră trupele, el îşi ţinu de prima sa datorinţă a căuta pe căpitanul suprem şi după ce căpitanul suprem nu dispuse nimic relativ la intervenţiunea miliţiei, trupa încă nu se amestecà. Deci eu cred că nu se poate ḑice că trupa s'a amestecat într'un mod arbitrar şi nu a respectat în tot timpul sfera de drept a organului civil; din contră, ea s'a ţinut cu cea mai mare scrupulositate de acest organ civil şi numai la ordinul oficiului civil s'a pus sĕ restabilească ordinea.

Cât pentru procederea d-lui secretar de stat (sĕ auḑim! sĕ auḑim!) eu cred că se află în casa deputaţilor mulţi cari sciu, că nu la asemenea, ci la mai mari cravale pe strade, se poate ivì casul sĕ nu poţi străbate la respectivul şef de poliţie şi ca acestuia sĕ nu'i fie cu putinţă a lua disposiţiunile de lipsă. Cei ce sciu aceasta cred că nu vor desaproba procederea unui om, care, pentru a prevenì rele mai mari, ia asupra sa o responsabilitate nu pentru intrevenirea trupelor ci pentru faptul, ca ele sĕ se afle în faţa locului şi sĕ stea la disposiţiunea organelor competente. (Aprobare în dreapta. Nelinisce în stânga).

Onorată casă! Din aceasta espunere pe scurt a lucrurilor, a faptelor nu este cu potinţă ca sĕ nu se convingă ori cine că în perioda întreagă atât poliţia cât şi trupele au arĕtat cea mai mare moderaţiune. N'am lipsă sĕ me provoc la martori! Cetiţi foile oposiţionale. (Sĕ auḑim! sĕ auḑim!,)

In aceste s'a scris — iau ḑiua, în care s'a spart ferestrele casinei —

că trupele s'a recuirat pentru intervenţiune numai după ce s'au spart ferestrele şi după ce fură isbiţi opt publicisti atunci s'au întêmplat şi cele două răniri mai mari. Şi în tot timpul până la sfêrşit trupa cu toate aruncările cu petrii şi cu toate înşultele a întrevenit numai în casul silei celei mai mari şi într'un mod pe cât se poate de cruţător. Numai acela poate nega aceasta care voesce a nega că s'a aruncat cu petri asupra soldaţilor şi policistilor. Dar fiind că esactitatea acestui fapt se constată prin raporturi oficiale, eu nu pot trage la îndoială esactitatea acestor raporturi când vĕd earăşi cum se descriu în foile oposiţionale aceste fapte şi când vĕd acele scene grandioase, în care se descrie cum aruncă poporul cu petri asupra soldailor şi policiştilor. (Ilaritate şi aprobare în dreapta, nelinisce în stânga şi în stânga estremă).

On. Casă! Da, şi eu cred că aici e lipsă sĕ se facă o cercetare. Nu esistă om care ar putè garanta că între asemenea împregiurări, ori cât de cu cumpet ar fi procedat organele poliţiei, indiviḑi singuratici nu ar fi escedat. Contra acestora trebue ordinată cercetarea pe basa acuselor concrete şi se va şi ordina şi cei vinovaţi se vor preda judecătoriului. Dar trebue cercetat că dela cine şi de unde vine această agitaţiune pe strade. (Aprobare viuă în dreapta). Căci credeţime că nici un guvern sau oficiu de pe faţa pamêntului nu va putè suferì vre odată ca cineva să'şi facă satisfacţiune prin turburări pe strade atunci când esistă judecătorii constituite. (Aşa este! în dreapta. Mişcare în stângă). Nici când nu va sta un guvern cu mânile crucişate şi nu va lăsa ca lupta între clase . . . . (Contraḑicere viuă în stânga estremă Aşa e! în dreapta).

Repet şi dacă va fi lipsă, voiu dovedì cu esemple, că s'a predicat din ḑi în ḑi lupta între clase şi resistenţa faptică contra organelor legale. (Aprobare în dreapta). Eu cred că togma pentru aceasta trebue sĕ se introducă cercetarea şi sĕ se procead̆ă pe cale legală în toate direcţiunile, (Aşa este! în dreapta) şi această cercetare nu se poate lua din mânile organelor competente. (Aşa e! în dreapta).

Am convicţiunea că provocarea de atari tulburări e un lucru ce taie afund, pentru că ori cine scie din esperienşă că nu totdeauna cei vinovaţi sau cel puţin nu numai acestia devin viptima tulburărilor. (Aprobare în dreapta). Pe aceia, cari provoacă asemenea mişcări, ori ce ar ḑice că ori cum s'ar silì sĕ arunce responsabilitatea asupra altora, i va trage la respundere eternul şi droptul judecător pentru sângele vărsat. (Aşa e! în dreapta. Mişcare în stânga).

Urmarea unei asemenea mişcări e pretutindenea păgubirea comerciului şi a industriei, ruinarea particularilor şi a creditului de stat. (Aşa e! în dreapta). Mişcarea luând dimensiuni mai mari poate degenera în anarchie şi urmarea va fi o stare bolnăvicioasă dar firească, în care societatea atacată fiind la rădĕcină gata va fi a renunţa pentru ordinea care e o trebuinţă de viaţă, la toate celelalte lucruri. (Aşa e! în dreapta).

La aceste consecuenţe generale mai vine la noi şi aceea, că dacă le va succede celor ce au provocat tulburările sĕ dovedească că statul unguresc nu este în stare a se bucura sub conducerea naţiunei ungare în ordine de libertatea sa constituţională, că el nu e capabil sĕ asigure timpul şi mijloacele unei desvoltări legale şi graduale — (Sĕ auḑim! sĕ auḑim!) — esistenţa statului unguresc şi a naţiunei ungaresci ca atare se va periclita, (Aprobare în dreapta. Mişcare în stânga).

Nu pot şi nici nu vreau sĕ me avênt în culmea cosmopolitismului, nu aflu nici o mângăere când aud ḑicênduse: în urmă vom avè un stat mai liber de cum e cel de aḑi. (Sĕ auḑim! sĕ auḑim!), şi eu vreau un stat liber, dar îl vreau numai ca stat unguresc. (Viuă aprobare în dreapta, sgomot în stânga). Între astfel de împregiurări guvernul are şi trebue sĕ aibă agenţi. Astăḑi observ în această privinţă numai atât, că el trebue sĕ ia mĕsuri, pentru a restringe, fără a stirbì libertatea, anarchia, care sub pretestul libertăţii ucide pe aceasta din urmă. (Aprobare în dreapta)

Care sûnt aceste agende, ve voiu spune la timpul seu; sciu însĕ că acestei mari probleme va putè corespunde numai un astfel de guvern care va posede sprigiunul energic şi încrederea tuturor acelor factori, de a căror ajutor un guvern constituţional are lipsă şi togma pentru aceasta doresc din capul locului a indica dlor deputaţi că în momentul când me voiu pronunţa, în scurt timp, asupra agendelor ce le cred necesare, voiu cere un respuns hotărît la întrebarea, dacă onor. casă ţine acest guvern chiemat a corespunde la aceea problemă grea ori nu. (Aplaus viu în dreapta. Strigări în stânga: Asteptăm!); pentru că sum convins că este o imposibilitate ca cineva remânênd mai departe la guvern şi vĕḑênd pericolul sĕ nu poată face din lipsa de ajutor aceea ce află necesar nu numai în interesul ordinei ci şi în al libertăţii. (Aprobare în dreapta).

Cum am ḑis, 'mi voiu spune în curênd părerile şi ve voiu cere un respuns respicat. De astă dată rog numai pe on. casă sĕ lase cercetarea, care se va estinde în toate direcţiunile, la organele, de care se ţine după lege şi constituţiune şi sĕ nu primească proiectul de resoluţiune. (Aprobare în dreapta.)

Otto Herman: Doresc sĕ vorbesc în afacere personală. M'am asteptat ca sĕ mi se atribue în mişcarea din urmă un rol, care nu mi se cuvine, pe care nu 'l-am căutat, nici îl voiu căuta. Nu sciu cine a informat pe dl ministru, dar ori cine 'l-a informat, acela a fost un caluminiator, un denunciant. (Mişcare în dreapta. Sĕ auḑim!) Cine are o idee despre redactarea unui jurnal, scie că redactorul unei foi ce apare în toate ḑilele, nu are vreme sĕ iese pe strade şi sĕ arangueze mulţimea poporului. (Strigări în dreapta: Şi totuşi el a fost acolo), pentrucă noi nu plătim pe colaboratori, noi lucrăm de bună voie. Când s'a început mişcarea, nu am fost eu acela care putea ḑice că ea s'a început ci un deputat din partida ministrului, pe care 'l-am afiat în faţa locului (ilaritate îndelungată) şi eu am sosit acolo, când tumultul era în floare şi m'am dus pentrucă mi s'a anunţat şi pentru că sĕ scie că după rolul, cu care mĕ distinge publicul, eu am puterea de a restabilì ordinea fără miliţie şi poliţie. (Mişcare şi ilaritate).

Ministrul susţine că am ḑis că nu trebue sĕ întrebuinţăm miliţie la restabilirea ordinei. Eu totdeuna ḑic acea ce simţesc şi declar că am ḑis că nu este permis a întrebuinţa la restabilirea ordinei miliţia în modul cum a făcut şeful de poliţie. Aşa e! în stânga estremă.) Aproape 80 oameni se aflau la olaltă şi nici unul nu se numĕră între aceia cari de obiceiu se numesc gunoaie. Când demonstraţiunea se afla în curgere, n'a auḑit nimenea ca şeful de poliţie sĕ fi provocat serios şi oficios mulţimea sĕ se împrăscie, ci el a ţinut-o de vorbă o jumĕtate de oară înainte de a chiema miliţia.

Luând miliţia posiţiune şi provocând un căpitan pe oameni în limba germână sĕ se împrăscie, un om bine îmbrăcat îi reflectă: Nu te înţelegem dle, spunene ungaresce! Respunsul fu: Taci câne! şi după aceasta strigà căpitanul în faţa mulţimei ce se compunea din 80 oameni: „De împuşcat!“ Dacă e corectă aplicarea miliţiei în acest mod, apoi me mulţemesc de un astfel de constituţionalism. (Aşa e! în stânga estremă.)

Asigur on. casă că dacă voiu vedè că aici în faptă e lipsă de o mişcare, eu nu voiu inscena conjuraţiuni secrete, nu voiu nega nimic, ci mĕ voiu pune însumi în frunte şi când voiu conduce eu o demonstraţiune (mare ilaritate), aceasta nu va fi cum a fost cea din urmă, despre care scie fiescecine, care cunoasce psichologia popoarelor, că ea a fost consecuenţa unei fapte infame şi a unei tulburări spontane. Acesta a fost sensul mişcării. Protestez ca cineva sĕ me calumnieze prin gura d-lui ministru. (Aprobare în stânga estremă).

Ministrul president Tisza: Spre justificare observ că am aflat presenţa d-lui deputat mai ântâiu din jurnale, apoi din foile oficioase şi acum din graiul seu propriu într'un mod care eschide ori ce îndoială. (Ilaritate în dreapta.) Nu sciu deci pentru ce dênsul îmi ia în nume de reu, căci am amintit acest fapt pe temeiul datelor oficiale fără nici un comentar. Observ mai departe, că afirmaţiunea dênsului despre întrebuinţarea miliţiei a urmat încă înainte de a sosì miliţia în faţa locului. A treia observ că dl deputat nu scie — dar sĕ creadă — că îndată ce un căpitan sau un major comandă: „Foc“ (Strigări din stânga estremă: De împuşcat!) soldaţii ar fi puşcat.

În fine observ, că sum convins că în momentul ce dl deputat va afla de lipsă a se pune în fruntea unei mişcări, eu nu voiu mai fi ministru president, dar sum convins că Ungaria va avè şi atunci un ministru care nu va concede, ca Ungaria sĕ fie stăpânită de pe stradă. (Viuă aprobare în dreapta. Mişcare în stânga).

Des. Szilágyi propune ca camera considerând că deputaţii au lipsă de o informaţiune esactă în privinţa evenimentelor, pentruca sĕ poată lua disposiţiunile necesare, — sĕ amâne şedinţa pe poimâne, pentru a se putè studia raportul ministrului. Mai departe cere sĕ se tipărească rapoartele oficiale şi sĕ se împartă între deputaţi încă astăḑi. (Mişcare în dreapta; aprobare în stânga). Prin aceasta se dă casei ocasiune sĕ se convingă direct din documentele oficiale, dacă espunerea de aḑi e suficientă în toată privinţa. (Aprobare în stânga).

Ministrul president Tisza crede că e de ajuns o amânare până mâne şi se învoiesce cu aceasta, dar cererea ca sĕ se substearnă şi tipărească rapoartele oficiale, o află nejustificată şi nu consimte sĕ fie primită. Ministrul afirmă că a făcut raportul seu cu cea mai bună consciinţă şi casa e în stare sĕ'şi facă o judecată pe basa acelui raport. Dacă însĕ on. casă, continuă ministrul, ar fi de părere că nu poate fi liniscită asupra împregiurărei, dacă am desfăşurat esact cuprinsul rapoartelor oficiale, în acest cas rog pe on. casă sĕ'şi pronunţă neîncrederea şi eu nu voiu întârḑia a transpune actele la succesorul meu. (Mişcare în stânga. Aprobare în dreapta).

D. Szilágyi lămurind sensul cuvintelor sale ḑice că nu a avut intenţiunea sĕ tragă la îndoială, dacă ministrul a espus fidel cuprinsul rapoartelor în cestiune sau nu, ci a aflat că este foarte justificată dorinţa ca casa sĕ fie pe deplin informată în asemenea casuri însemnate, pentruca sĕ'şi poată face o judecată sănĕtoasă şi sĕ ia disposiţiile de lipsă. (Aprobare în stânga).

Presidiul punênd întrebarea de votare s'a primit amânarea votării până poimâne. Propunerea lui Szilágyi relativă la tipărirea documentelor s'a respins.

Din comitatul Severinului

În acest nefericit comitat scandalul sporesce pe ḑi ce merge, căci mereu se descoper isprăvi noue de ale faimosului vice-comite Pausz. Se publică mereu buletine oficiale, precum se întêmplă din partea medicilor, ce încungiură patul de boală. Nouĕ ni se scrie din Caransebeş, că în 27 Ianuarie n. suma defraudată se urcă deja la 18,000 fl., fără ca sĕ se poată constata şi numai pe departe sfêrşitul descoperirilor. Comitetul grăniţeresc a început în 27 l. c. n. a revida fondul grăniţeresc, şi se vorbesce, că şi acesta ar fi atacat. Pausz, după cele ce se afirmă acuma prin Caransebeş, a început sĕ fure la o sĕptĕmână după întrarea sa în funcţiune. El a furat în modul cel mai mişelesc acuşi 2000 fl. acuşi 1000 acuşi şi câte o sută fl. numai; ba el s'a mulţămit adeseori şi cu câte 2 fl., fără a despreţuì sume de vre-o câţiva cruceri. Indignaţiunea cetăţenilor din Caransebeş a ajuns la culme. — Pausz a fost citat pe ḑiua de 27 l. c. n.; el însĕ nu s'a presentat, şi astfel s'a curentat. De ar folosì numai ceva!

Aducem după „Südungarischer Bote“ un istoric obiectiv acelor ce s'au petrecut dela începutul descoperirei făcute de către bravii fii ai graniţei româno - bănăţene, generalul Traian Doda, vice-colonelul Seracin, primo tenentul Cureseu şi Ioan Brancoviciu.

„După ce Ilustr. Sa comisarul regesc dl de Ujfalussy luni întregi nu ne-a făcut plăcerea a se arĕta, el în 7 l. c, n. ne-a fericit cu sosirea sa şi aceasta, precum se putea cetì vre o câteva ḑile mai târḑiu în „Hon“ a dat prilegiu corpului funcţionarilor al comit. Severin la o sĕrbătoare familiară“.

„Sub conducerea vice-comitelui Pausz, pe atunci încă omnipotent, se presentă adecă corpul funcţionarilor la Ilustr. Sa căruia Pausz ii şuerà o cuvêntare mişcătoare în care s'a dat espresiune speranţei că comitatul nu va perde pe Ilustr. Sa. La aceste dl de Ujfalussy respunse numai puţin mişcat, că aderenţa manifestată îl cuprinde în adêncul inimei şi îl hotăresce, a se păstra pentru acest comitat. Duioşie ici, duioşie colo, curgeau lacrămile în amendouĕ părţile şi eacă — sĕrbătoarea familiară!

Pecând însĕ emoţiunea la comisarul reg. a făcut sĕ înflorească strălucit sărbătoarea familiară a unor suflete gingaşe, ursîta bătea deja la porţile casei comitatului Severin. In 9-lea l. c. n. adecă se înfăţişară la Ilustrit. Sa d-nii general Traian Doda, vice-colonel Seracin, locotenentul Curescu şi Ioan Brancoviciu, pentru a i se presenta ca comitet al comunei economice de nou constituite. Discuţia despre diferite afaceri publice fu susţinută cu multă vioiciune, când deodată dl Ioan Brancoviciu se adresà către Ilustrit. Sa cu cererea, a'i putè face o împărtăşire importantă, rugându-se totdeodată ca generalul Doda sĕ fie de faţă ca mărturie. Ceilalţi doi domni se îndepărtară şi apoi dl Brancoviciu împărtăşì comisarului reg., că după informaţiunile sale massele ereditare Feigl din Orşova şi Albert Müller din Rusberg ar fi dispărut; Brancoviciu ceru totodată, ca Ilustrit. Sa de loc sĕ ceară actele respective dela referentul Rudeu. Dl de Ujfalussy dădu ordin, sĕ se înfăţişeze numai decât Rudeu; acesta însĕ nu venì, ci se presentà vice-comitele Pausz aducênd un convolut de acte, ce nu priviau însĕ massele sus pomenite, ci nisce pertractări privitoare la prevaricaţiuni de pădure, cu cari el nisuia a confunda pe domni. Dl Brancoviciu însĕ înţelese intenţia, şi de oarece vĕḑu, că comisarul reg. nu urgează actele cerute, el pretinse simplu sĕ i se permită a merge la cassă, pentru a se putè informa despre massele din cestiune. Cu toate că abia era la 11 oare a. m., totuşi aflà cassa deja încuiată, şi funcţionarii nu se puteau găsì. Atunci comisarul regesc împuternicì pe dl Brancoviciu, a merge după ameaḑi la 3 oare cu Rudeu în cassă, spre a face acolo cercetările de lipsă.

„Venind dl Brancoviciu la cassă, unde era de faţă şi dl Pausz, el găsì în cassă afară de suma de 12,816 fl. 86 cr. (ce încă înainte de ameaḑi se aflau în cassă) încă 1295 fl. cari au fost în tresorul cassei şi cari înainte de ameaḑi încă nu se aflau acolo. În cărţi însĕ n'a fost însemnat nimica, ce ar fi făcut evidentă întrarea acestor 1295 fl. de înainte de ameaḑi: nici controlorul, care purta cheia tresorului la sine, n'avea cunoscinţă cum au ajuns acei bani înlăuntru.

„Tot astfel a fost petrecut în cărţi dto 10 l. c. n. un post întrat de 1300 fl. drept soluţie pentru hârtii de valoare aparţiitoare massei lui Müller. Aceste hârtii de valoare representau însĕ după cursul din 10 l. c. n. o valoare de 2038 fl., şi afară de aceasta mai lipsiau încă 208 fl. bani gata din massa aceasta. Aceste împregiurări mai mult ca suspecte 'l-au determinat pe dl Brancoviciu a aduce în şedinţa comitetului administrativ starea lucrului la cunoscinţă şi a face propunerea de a se esmite o comisie consistătoare din domnii: Illosvay, Fercu, substitutul inspectorului de dări, dl Ioan Brancoviciu George Báiaş, Ioan Sêrbu. Aceastâ comisie sub presidiul comisarului reg. de loc se duse la cassă, unde se constatà adevĕrul stărei lucrului, cum s'a descris mai sus.

„Cassariul fiind întrebat, cum au ajuns cei 1295 fl. în cassă, respunse, că nu scie, cât timp se află banii deja în cassă, de oarece nu sûnt nicăiri petrecuţi în cărţi, şi că nu poate nici spune, spre ce scop ei se află în cassă. Comisiunea apoi a pretins presentarea protocoalelor de eshibite, din cari se vedea sub Nr. 380, că actele privitoare la massa lui Feigl au încurs în Februarie 1879; dar nici aici n'a fost urmă de vre-o sumă de bani. In urma acestora dl Brancoviciu pretinse a vedè cassa de deposite, pentru a se convinge, dacă se află în ea hârtiile de valoare. Eară se făcu încercarea de a'l păcălì cu diferite subterfugii, el însĕ nu se lăsà, până în sfêrşit cassa fu deschisă; apoi se constatà în faţa întregei comisiuni, că afară de două sorţi turcesci fără de nici un preţ, nu se aflà nimica. După aceea au fost esmişi substitutul inspectorului de dări şi dl Ioan Brancoviciu, pentru a vedè la perceptorat, dacă n'au fost acolo hârtii de valoare depuse din partea comitatului. Acesti doi domni raportară despre misiunea lor în 11 l. c. n. comitetului administrativ, că vice-comitele Pausz a luat direct dela perceptorat în 30 Martie 1879 bani gata 208 fl. 39 cr., mai departe 2 sorţi turcesci, 1½ sorţi de 1864, douĕ bucăţi sorţi de 1860 şi patru sorţi de credit (Kreditloose) etc. Aceste hârtii de valoare representă, precum s'a ḑis, după cursul de astăḑi o valoare totală de 2039 fl., pentru cari în 10 l. c n., va se ḑică o ḑi după arĕtarea făcută, s'au furişat în cassă numai 1300 fl. (Va urma).

Varietăţi.

* (Conferirea demnităţii de consiliar intim.) Majestatea Sa prin resoluţiunea prea înaltă din 20 cur. a conferit episcopului greco-oriental din Bacĭca şi administratorului episcopiei din Carloviţ şi a metropoliei serbesci German Angeliciu demnitatea de consiliar intim.

* (Militaria). Medicul primar în reservă Dr. Ioan Moga e trecut la miliţia teritorială ungurească în statul concediaţilor.

* (Pentru inundaţii ardeleni). In Craiova, la 9 ale curentei — după cum ne spune „Olteanul“ — s'a dat un concert în beneficiul Românilor innundaţi din Transilvania. Concertul s'a dat de nisce tinere copile, puse sub conducerea unui comitet de matrone craiovene. Doamnele Maria Hagiadi, Irina Lup, Elena Dumba, Maria Coloni, Adelina Oltean, Sofia Caneciu, Alecsandrina Pereţian, Elena Chinez şi Ana Constanz, eată numele acelor matroane cari au luat iniţiativa în actul umanitar. D-şoarele Ana Dumba, Silvia şi Fulvia Oltean, Elena Politopol, Ersilia Pereţian, Aneta Bălcescu, aceste sûnt numele gingaşelor coconiţe, cari au dat concertul. Toate aceste gingăşii au fost viu aplaudate de publicul ascultător, care le-a aruncat şi multe buchete de flori. Ḑiarul craiovean nu scie incă ce sumă a produs concursul.

„Alegătorul.“

* (Sinuciderea cassarului Hau din Caransebeş). Cassariul care a încercat a se sinucide n'a murit încă. Eri dimineaţă 'şi-a cumpĕrat un revolver dela o boltă de aici. Către ameaḑi s'a dus la grădina lui în Teiuş. Aici a scris o epistolă către comisariul regesc, ḑicênd între altele, cumcă ruşinea ce 'i-a făcut-o fostul vice-comite Pausz nu o mai poate suporta. El 'şi-a perdut încrederea înaintea concetăţenilor sei şi mâne poimâne şi copii îl vor arĕta pe stradă cu degetul, că acesta a ajutat lui Pausz, sĕ fure. In fine roagă pe comisariul regesc, să mijlocească ca familia remasă după el sĕ capete suma de 1100 fl. ce a girat-o pentru Pausz.

* (Incendiarea palatului din Iaşi). Aflăm din ḑiarele din România că palatul administrativ din Iaşi, adecă vechia curte domnească, in care se află curtea, tribunalele, prefectura, caseria şi archiva Moldovei în 27 l. c. n. dimineaţa a luat foc care s'a făcut stăpân pe toată această mare clădire, şi o parte din archive a remas jertfă flacărilor.

* (*Îndreptare*) Sub rubrica varietăţi: „Un cerşitoriu bogat“, în unele esemplare s'a străcurat la suma banilor aflaţi la cerşitoriu cifra 2 în loc de 5 (2000 în loc de 5000). De altmintrea cifra constatată judecătoresce este 4951 fl .şi vre-o câţi-va cruceri.

* (Un meteor) Cetim în „Romanul“: „In 12 l. c. s'a putut vedè pe cer în Arad şi impregiur, un glob luminos, care crescênd se schimbà într'o aşa numită curte luminoasă, despre care poporul afirma că este o poartă deshisă a cerului. Această apariţiune nu durà de căt numai câteva minute şi n'a fost alt ce-va, decât unul din acele multe meteore, care cad de ordinar în fie care an pe timpul acesta.“

* (Vară frumoasă) vom avè în anul acesta. Timpul secerişului va fi foarte cald şi secetos. Această bucurie ni-o proroceşte un professor astronomic cu numele Piazzi Smyty.

Posta din urmă.

Ḑiare ce ne au sosit dela Viena cu posta de dimineaţa pun în perspectiva cea mai de aproape pentru Austria un ministeriu federalistic, după unele cu Taaffe, după altele fără Taaffe cu Hohenwart. In amendouĕ casurile Clam-Mrtinitz. nu lipsesce din combinaţiune.

„D. Ztg.“ crede că feudalii sûnt foarte aproape de a pune mâna pe putere, dară şi un ministeriu Hohenwart-Clam se va petrece, dacă va venì, ca multe alte. Pentru Maghiari heghemonia în Ungaria este o cestiune de esistenţă; cu Nemţii stau astfel lucrurile. Superioritatea nemţască, va demonstra, mai curênd sau mai târḑiu, apriat cui se cuvine conducerea.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 30 Ianuarie n. „Wiener Zeitung“ publică denumirea contelui Kalnoki de ambasador în Petersburg, strămutarea legatului c. r. Frankenstein dela Dresden la Kopenhagen, şi denumirea consiliarului de legaţiune contele Wolkenstein de legat în Dresden. În comisiunea bugetară ministrul de comerciu a justificat din punct de vedere al finanţelor statului darea în comunicaţiune a liniei de fer Rudolf, şi a declarat, că astăḑi nu poate spune, dacă această mĕsură va remânè isolată, a asigurat însĕ că procederea ulterioară a guvernului va urma numai pe cale strict legală şi constituţională.

Paris, 30 Ianuarie Senatul, discutând legea despre consiliul suprem de instrucţiune, a respins amendamentul, care a cerut admiterea în consiliul suprem de instrucţiune a episcopilor şi a altor persoane dar numai ca membri de universitate.

Economic.

Sibiiu, 27 Iannarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.30—9.30; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.80.—7.80; Sĕcară fl. 5.20—5.60; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 4.20—4.60; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 40—60 cr. carne de porc 42—48 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 16 Febr. şi 16 Martie imob. lui Niculae Tatu şi soţi în Alţîna (trib. Sibiiu); în 22, 23 şi 24 Martie, apoi în 22, 23 şi 24 Aprilie imob. lui Michail Balogh în Odorheiu, în Agrişul de jos şi în Şincbereag (trib. Dej); în 27 Febr. şi 27 Martie imob lui Iosif Bacs în Vinerea (trib. Deva); în 25 Febr. şi 27 Martie imob. lui oan Bokor şi şoţi în Huedin (jedec. cerc.); în 17 Febr. şi 17 Martie imob. lui Iosif Benkö în Bacnea şi Bernadie (judec. cerc. Sânmărtin); în 1 Martie şi 1 Aprilie imob. remasului după George Turi în Ghelenţe; în 24 Febr. şì 30 Martie imob. d-nei Michail Becsek în Covasna; în 18 Febr. şi 22 Martie imob lui Stefan Iakab sen. în K. Oşorheiu (trib.) în 7 Febr. imob. lui Niculae Giurgiu şi şoţi în Tomaş (judec. cerc. Huedin); în 4 Martie şi 5 Aprilie imob. lui Ioan Szölösi şi soţi în Iara; în 24 Martie şi 26 Aprilie imob. lui Francisc Zacharias în Turda (trib.); în 7 Febr. imob. remasului după Partenie Bătrîna în Vica (trib. Deva).

Bursa de Viena şi Pesta

din 29 Ianuarie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	102. —	102.15
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.—	92.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	80.60	80.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.75	119 50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	89.25	89.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.25	89.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	87.—	86.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	91.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	90.—	90.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.40	71.50
Datoria de stat în argint . . .	72.60	72 50
Renta de aur austriacă	86.55	85.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	132.50	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	840.—	843.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	300.50	300.75
Acţiuni de credit austr. . . .	277.50	278.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	115.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.58
Napoleon	9.31½	9.34
100 marce nemţesci	57.95	57.95
London (pe poliţa de trei luni) .	117.20	117.15

Nr. 10.

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante de clasa III Spanlaca în protopresbiteratul Mureşului se escrie de nou concurs cu terminul pănă la 3 Februarie a. c.

Emolumentele sûnt tot cele cuprinse în concursul prim, publicat în „Tel. Rom.“ Nrii 36, 37 şi 38 din a. 1879.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa concursele instruite conform „statutului organic“ şi dispoşiţiunilor sinodale din a. 1873, la subscrisul (p. u. Maros-Ujvár) pănă la terminul arĕtat.

Sănbenedic, 15 Ianuarie 1880.
In conţelegere cu comitetul parochial.

Artemiu Crişan m. p.;
adm prot.

1—3

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**
Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[57] 12—12

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 9. Sibiiu, Marţi 22 Ianuarie 1880. **Anul XXVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 21 Ianuarie.

Bela Grünwald este cunoscut şi cetitorilor nostri. El este acel fiiu al Slovaciei din Ungaria, care, dacă ar fi după dênsul, în cinci minute ar preface toate limbile câte se vorbesc astăḑi în Ungaria în una unică mântuitoare, în limba maghiară. Bela Grünwald nu ar refusa, după cât îl cunoascem din antecendenţele lui, nici întrebuinţarea puterii silitoare, numai sĕ se poată ajunge acest vis de aur al maghiarisărei tuturor locuitorilor de pe teritoriul coroanei unguresci. Nu'i luăm în nume de reu iubirea aceasta de metamorfosare a naţionalităţilor nemaghiare. Bela Grünwald este însuşi într'un feliu de curent de metamorfosare. După cum îl arată numele, odinioară Neamţ, mai tarḑiu Slovac, se vede că nu poate resiste curentului spre a devenì Maghiar şi în curentul acesta ar vrea sĕ tragă toată suflarea câtă respiră aer în Ungaria. Că se va oprì curentul la metamorfosarea aceasta de acum, cine poate sci? Oamenii de astfeliu de calibru sûnt oameni, despre cari nu e nimenea în stare a'şi da o curată şi difinitivă socoteală.

Acest Grünwald într'o conferenţă a clubului „liberarilor" din dieta Ungariei a propus reformarea administraţiunei.

Propunerea în esenţă nu este condamnabilă. Propunerea are părţi cari pot afla părtinire chiar şi afară de partidele din dieta ungurească, sau cel puţin are părţi, pentru care poate omul sĕ stea de vorbă cu propunĕtoriul. Grünwald voiesce o administraţiune denumită de guvern şi nu aleasă de municipii, o administraţiune, în care sĕ se poată desvolta oameni de specialitate în ramul administrativ şi în care numai rutina şi capabilitatea sĕ fie normative pentru ocuparea posturilor în ierarchia administrativă.

Cum am ḑis sûnt părţi care, cum sûnt aceste amintite ar promite administratori mai buni în municipii decum sûnt demulte ori acei eşiţi din nisce alegeri, în care au jucat pasiunile de partidă sau o ambiţiune reu înţeleasă, produsă momentan de simţementul de a'şi arăta unul sau altul din superiorii municipiilor influenţa.

Inse Bela Grünwald n'a putut ca sĕ se ferească de a'i da proiectului seu aluatul ideei sale ficse: maghiarisarea.

Reforma administraţiunei propusă de Bela Grünwald are în vedere în prima linie neamul unguresc, „puterea creatoare şi coloana principală a statului unguresc" şi interesele neamului unguresc, care, după propunetoriu, cu „posibila cruţare a autonomiei jurisdicţiunilor, comunelor, confesiunilor" sĕ se spriginească pentruca sĕ se întărească spre realisarea intereselor celor mai înalte naţionale şi de stat.

Este silit limbagiul intunecat al propunĕtoriului, pentrucă el vrea de odata sĕ acopere şi sĕ descopere. Naţionalităţilor vrea sĕ le acopere veninul propunerei sale cu frunḑele cele verḑi şi frumoase ale intereselor celor mai înalte de stat. Maghiarilor vrea sĕ le descopere rodul din propunerea sa: ajungerea la unitatea naţională maghiară a locuitorilor Ungariei politice de astăḑi.

Muncă zadarnică. Trebuie sĕ 'l chieme pe cineva Bela Grünwald sĕ se poată încurca în firele unei idei ficse, sau unui vis, de o totală maghiarisare a naţionalităţilor din cuprinsul Ungariei întregi. Naţionalităţile, cari au esistenţa lor de mii de ani, cari au literatura şi cari au conaţionali în vecinătate, nu se pot stinge cu una cu două. Se pot maltrata, *ut figura docet*, în feliu şi forme şi prin aceasta se pot înstrăina cu simţimintele de statul care le respinge, nimicì înse nu.

Şi tocma aceasta dovedesce că tendenţa reu ascunsă a lui Grünwald şi a tuturor câţi cugetă ca densul, nu este pentru promovarea intereselor statului unguresc, ci pentru periclitarea acelora.

Propunerea din cestiune de altmintrea n'a aflat primirea nici în sinul partidei guvernului care se numesce pe sine „liberală". Aceasta 'l-a superat reu pe Grünwald şi a eşit din partidă.

Va crede cineva că guvernamentalii respingênd propunerea lui Grünwald a făcut o virtute. Nici decum. Capul partidei, dl Col. Tisza, a cugetat mai de mult decât dl Béla Grünwald asupra unei administraţiuni cu totul la disposiţiunea guvernului. S'a şi scris despre aceasta articuli lungi în ḑiare. Dară cine pĕcate! se va pune togmai acum sĕ adereze la administraţiune scoasă cu totul din mânile municipielor autonome, când guvernul cu modelul seu unic de administraţiune curat guvernamentală, în comitatul Severinului, a păţit naufragiul cel mai sinistru?

Când e vorba de a alege între forme ne-am sci da şi noi părerea, care este forma cea mai potrivită pentru administraţiune: şi din cele de până acì se vede că n'am stat pe gânduri a ne şi pronunţa în câtva.

Insĕ nu numai forma face. Moralitatea a fost şi va fi temeiul tuturor societăţilor. Sĕ fie acei ce vor sĕ fericească statul unguresc şi cari după posiţiunea lor 'l-ar şi putè fericì, sĕ fie ḑicem, ei conduşi numai de idea de a'l fericì, în toată puritatea ei, atunci forma puţin ar trage în cumpĕnă. Pentrucă trăgênd pe fie-care inima către comunitatea, care vede că'l scutesce şi'l ajută, şi nu'l respinge şi nu'l prigonesce, ar lucra toţi armonic numai pentru promovarea binelui comun; „uscăturile pădurei" ar fi prea ne însemnate şi n'ar detrage nimica autorităţii statului şi n'ar silì pe nimenea sĕ'şi bată capul, cum sĕ creeze legi prin care sĕ pună sub paḑă poliţiană trei părţi din locuitorii unui stat; de altă parte n'ar silì pe nimenea sĕ stea gata de a'şi apĕra esistenţa sa, aproape în toate direcţiunile ameninţată.

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Ianuarie.

Desbaterea bugetului Ungariei se va începe cel mult în 20 Februarie. Asteptăm sĕ vedem dacă se va împlinì prorocia lui „Pesti Napló," că atunci se va resturna cabinetul unguresc actual.

Din Agram se telegrafează că generalul de artilerie bar. Philippovics este chemat la Viena, unde, însoţit de capul statului major, a şi plecat în 31 Ianuarie n.

Agitaţiunea panslavistică anti-austriacă se vede 'şi-a ales Bosnia şi Erţegovina de câmp de cercări. „Vaterl." are sciri din Seraievo, că se agitează între clerul sêrbesc-ortodocs contra unei eventuale împreunări cu metropolia Carloviţului. Metropolitul din Seraievo Antim patronisează agitaţiunea aceasta. În stăruinţa clerului ortodocs al Bosniei contra împreunărei cu metropolia sêrbească se pronunţă totodată şi oposiţiunea contra unei eventuale încorporări în statul austriac. Agitatorii panslavişti au apucat lucrul de unde se cade sĕ'l apuce. Sciind ei că în Orient religiunea şi naţionalitatea sûnt identice au transpus lupta contra Austriei pe teren religios. Însĕ şi în cercurile normative ale guvernului se vede, că se dă adevĕrata însemnătate cestiunei eclesiastice sêrbesci. Delăturarea lui Ivacĭcovici din funcţiune şi denumirea lui Angyelici, un contrariu al omladinei sêrbesci, administrator al metropoliei Carloviţului, este o dovadă apriată despre importanţa ce dă guvernul cestiunei bisericesci. Angyelici este acum şi consiliari intim. — Guvernul unguresc poate se va căì mâne poimâne de ce a făcut. Sêrbii laudă pe Angyelici şi 'i impută numai două lucruri: prietenia guvernului şi nisuinţe absolutistice. Altcum nu sciu sĕ'l laude de ajuns, ca administrator şi ca om erudit.

Cestiunea sporirei armatei în Germania a pus în mişcare cercurile mi-

FOIŢA.

O visită la Edison.

Corespondentele particular al ḑiarului „la France" din New-York trimite următoarea interesantă relaţiune:

Curiositatea publică viu escitată de articolele de curênd tipărite de New-York Herald asupra descoperirilor lui Edison, a fost în fine complet satisfăcută. De 3 ḑile mulţimea este admisă sĕ visiteze laboratorul celebrului inventator. Asistă la esperienţa, dacă nu decisivă, dar foarte încuragiătoare a nouei lămpi electrice.

Am creḑut că ar fi interesant de a face cunoscut cetitorilor resultatele practice ale acestei esperienţe şi am întreprins o escursiune la Menlo Park.

Această mică localitate din statul New-Iersey este la vr'o 20 mile departe de New-York. Treci fluviul Hudson pe una din marele plute din vapor (Ferry boats) care leagă oraşul cu garele diferitelor drumuri de fer ale lui New-Iersey, te urci în trenul Pensilvaniei centrală Railroad şi peste $^1/_2$ oară, eşti la Menlo Park. Este un sat de curênd format; se compune afară de atelierele şi locuinţa lui Edison, de vr'o duzină de case. Lui Edison îi place foarte mult liniscea şi singurătatea; pare că a căutat la Menlo Park un adăpost sigur în contra importunilor. Dar astfel este, pentru Americani, atragerea noutăţii în materie de invenţiuni, că depărtarea la Menlo Park nu a putut sĕ oprească pe curioşi, îndată ce au aflat că uşile laboratorului erau deschise publicului. Compania drumurilor de fer, ţinênd compt de această afluenţă, a organisat îndată trenuri suplimentare.

Sosind la Menlo Park, vĕḑui că cea mai mare parte din călĕtori mergeau, ca şi mine, la Edison. Mĕ iau după mulţime, şi după 5 minute de mers mĕ aflai pe o mică colină ale cărei coaste sûnt în parte ocupate de o îngrăditură şi de o grămĕdire de clădiri în paente. Este instalaţiunea scientifică şi industrială a inventatorului: două mari ateliere, un laborator şi un mic bastiment de cărămidă unde se află biurourile. Edison, sau mai bine compania care îl comanditează, întrebuinţează 100 de lucrători. Pentru acestia este stabilită o administraţiune în catul de jos. În catul d'asupra se află biblioteca, care servesce şi de sală de primire.

În acestă sală fui primit graţios de inventator.

Edison este un om înalt, cu figura palidă şi a cărui slăbiciune este şi mai pusă în vedere prin lipsa totală de barbă şi prin strălucirea ochilor mult adênciţi sub arcada sprîncenelor. I se întêmplă de multe ori inventatorului de a'şi petrece noaptea făr a dormì, când urmăresce o esperienţă importantă. Aceste escesuri de muncă se traduc printr'o oboseală fisică desemnată pe toate trăsurile feţii lui Edison. Biblioteca este legată printr'un telefon cu o casă particulară pe casa opusă a dealului; acolo locuesce familia neobositului căutător.

Laboratorul în care se face esperienţa nouei lumini electrice este împodobită de un lustru cu 8 lumini, ca acele care se întrebuinţează pentru lămpele cu gaz. La fie-care din cele 8 becuri este lipită o bulă de sticlă aproape de mărimea unui ou. În teritorul acestei bule un fir incondescent, sub formă de potcoavă, produce o lumină albă dulce de o strălucire egală cu aceea a gazului. Astfel este lampa Edison. Fie-care din aceste mici aparate arde de 20 ḑile fără intrerumpere, ceea ce representă iluminatul obicĭnuit al unei familii în timp de aproape 3 luni, socotit a câte 6 ceasuri pe ḑi.

Dl Edison, nu pretinde însĕ că succesul lampei sale este absolut definitiv. Face o esperienţă în acest moment; el nu scie, dacă lămpele sale care sûnt acum în numĕr de 50, întrebuinţate în diferitele clădiri din Menlo Park, nu scie, dacă lămpele sale nu vor înceta de a arde mâne sau peste 8 ḑile. Nu va fi complet satisfăcut de cât după o esperienţă neîntreruptă de 6 luni.

Am putut sĕ urmăresc cu deamĕnuntul procedările fabricaţiunei nouei lampe şi eată ce am vĕḑut:

litare din Viena. Nu se scie încă ce měsuri va lua administraţiunea supremă de resboiu din Viena în urma alarmărei cu sporirea armatei nemţesci. Din părerile care se manifestează în privinţa aceasta asupra desvoltărei puterilor militare din Germania, Francia şi Rusia, pare că şi la noi va trebuì sě se supună unei revisiuni starea actuală a armatei. Se ḑice în cercurile militare: că pe când Austria caută a satisface trebuinţelor sale cu o presenţă de pace, în care vin a se socotì şi miliţiile teritoriale, de 278,930 oameni şi 56,012 cai, Germania găsesce că statul ei de presenţă de 401,695 oameni şi 98,000 cai nu este de ajuns, de oarece presenţa de pace a Franciei face 490,000 oameni. Deci, ḑic cei normativi din cercurile militare superioare, că Austro-Ungaria are sě paraliseze puterea ofensivă a Germaniei şi totodată şi pe cea a Rusiei şi Italiei şi sě sporească puterea sa defensivă în aceeaşi proporţiune. După părerile cercurilor militare superioare, aceasta este de a se ajunge prin fortificarea imperiului, cu deosebire prin fortificarea Vienei. Aceasta din urmă nu e de a se înţelege în sensul strict al cuvêntului, ci numai cum este bună oară la Paris şi Roma, unde sûnt fortificaţiuni pe înălţimi, cari apěră residenţele în cercuri depărtate.

„P. Ll“. într'un articul de fond desvoaltă partea finanţială a cestiunei de mai sus şi vine la resultatul, că dacă suntem aliaţi cu un aliat puternic cum este Germania, noi nu avem lipsă a ne mai face cheltueli cu înarmări noue. Foia aceasta declară în cuvinte scurte, că Ungaria nu va vota preste ceea ce se cheltuie acum pentru armată nici măcar o groşiţă.

Sâmbată s'au început la Viena desbaterile in cestiunea drumului de fer austro-unguresc-sêrbesc. La conferenţa care s'a început la 11 oare şi a ţinut până la 3 oare după ameaḑi au luat parte capul de secţiune Schwegel ca president, negoţiatorul sêrbesc Marici şi representantul ung. consiliariul de secţiune Beretvás. Desbaterea din ḑiua de Sâmbătă s'a început cu cetirea convenţiunei statorită cu ministrul Ranco Alimpici la 1870 şi cu stabilirea punctelor de vedere generale.

Din Constantinopole se scrie la „Polit. Corr“ că contele Dobsky ambasadorul cel nou austro-unguresc a sosit la postul seu.

Ministeriul turcesc se ocupă cu ficsarea definitivă a graniţelor între Grecia şi Turcia.

Dieta Ungariei.

In şedinţa dela 28 Ianuarie urmând la ordinea ḑilei continuarea discusiunei asupra proiectului de resoluţiune substernut de Mocsáry ia cuvêntul, după Bl. Orban, care în nisce termini drastici face pe ministrul president responsabil pentru sângele vărsat, —

Contele Albert Apponyi. Oratorul nu vede nici o periclitare a societăţii, nu vede fantoamele, care le a depins ministrul president pe păreţi; tonul serbătoresc, în care a cuvêntat ministrul president, ar fi îndreptăţit numai în casul când ne am raporta la causele primordiale care au provocat simptoamele ultime. Casa trebue sě se ocupe cu aceste aparenţe de bolnăvire, dar nu în legătură cu incidentul în discusiune, pentru că 1. acesta nu e lucrul cel mai însemnat şi a 2. nu trebue sě aparem ca şi când prin esplicarea acestui incident am voì sě escusăm sau sě justificăm turburările ca atare. Totul e un craval, care a luat proporţiuni mari numai din nedibăcia poliţiei, un craval, care a cerut jertfe, cum se întêmplă de obiceiu la asemenea ocasiuni.

Din acest punct de vedere mânecând oratorul admite că unele organe a procedat într'un mod arbitrar, dar asupra acestui lucru va da lămuriri resultatul cercetărilor. Escesele în cestiune sûnt în prima linie delicte private, dar întru cât ele au şi un interes public resultatul cercetărilor trebue raportat casei. Intervenţiunea lui Fehérváry nu a fost corectă. Oratorul desvoltând apoi punctele de vedere care trebue sě fie decidĕtoare la întrebuinţarea forţei militare ḑice că numitul secretar de stat nu le a respectat. Nu propune nici un vot de blam, pentru că nu sě îndoiesce de buna credinţă a respectivilor şi pentrucă neobservarea competenţelor a provenit dela încurcătura cea mare în conducerea organelor.

Nu poliţia a pus capet scandalului, ci acesta a încetat de sine, cum dovedesce şi espunerea pragmatică a ministrului president. Poliţiei abia în ḑiua a cincea i a trecut prin minte sě ia měsuri preventive, pre când datorinţa ei era a împedeca din capul locului turburările In conducerea poliţiei nimic decât confusiune, ear de un guvern unguresc nici pomană în tot decursul acestor tumulte. Numai noi, cari am fost în delegaţiuni în Viena, am sciut că esistă un ministru president, dar în Pesta nu s'a sciut aceasta. În fie-care ḑi se cam scia timpul când şi locul unde va urma cravalul şi cu toate acestea nu s'a făcut nimic pentru a'l preîntimpina — o stare aceasta, care nu se mai poate susţinè. Pentru că s'au negles měsurele preventive ce se poteau lua, oratorul propune un blam hotărît ministrului president. (Aplaus în stânga). Propunerea întreagă este aceasta:

Casa, respingênd proiectul de resoluţiune (Mocsáry) şi asceptând pe temeiul raportului verbal al ministerului de interne că organele competente vor cerceta atât causele inmediate ale turburărilor ultime cât şi procederea arbitrară şi de prisos a organelor de poliţiă în tot timpul acestor turburări:

Îndrumă pe ministrul de interne a face raport casei despre resultatul cercetărilor şi despre mesurele luate, şi pronunţă desaprobarea sa pentru că guvernul nu a luat în mod potrivit dispositiunile de lipsă şi cu putinţă pentru a încungiura turburările şi prin aceasta intervenţiunea forţei armate.

Oratorul continuând ḑice că nu primesce propunerea lui Mocsáry, nu pentru cuvêntul că casa nu ar avè drept sě esmită o anchetă, ci pentru că nu voiesce a recurge la un mijloc estrem, prin care s'ar atribuì intêmplărilor ultime o însemnătate prea mare. Ministrul încă face aceasta pentru a se înfăţişa ca mântuitoriul patriei. (Aplaus în stânga). Gerânduse într'un mod unilateral oposiţiunea ca salvatoarea libertăţii, ear guvernul ca salvatorul ordinei, amendoi aceşti factori vor suferì pagubă. (Aplaus în stânga). Asupra acestui moment atrage atenţiunea stângei estreme.

Ministrul president nu s'a cugetat la consecuenţele afirmaţiunei sale când a ḑis că asemenea turburări periclitează creditul statului. Nu va crede oare străinătatea că, dacă un ministru atribue unor întêmplări de feliul celor din urmă o însemnătate atât de mare, în Ungaria toate lucrurile merg spre decadenţă? Nu s'a cugetat dênsul la responsabilitatea ce ia asupra sa prin asemenea afirmaţiuni? (Aplaue în stânga.) Ministrul încercându-se sě ne sparie cu fantoame pe păreţi n'a avut alt scop decât a ne arěta că ne mai putênd remânè în fotoliul de mětasă din lipsa de popularitate, dênsul totuşi e un om indispensabil. (Aplaus viu în stânga.) Acum ne declamă despre lupta între clase, dar când s'a terminat primul act din această pretinsă dramă, el a aflat de lipsă sě fie aici de faţă şi sě ia parte la opera de scăpare. A lua acest pretest e un lucru de prisos, pentrucă e prea târḑiu şi pentrucă, întêmplându-se într'adevĕr o mişcare serioasă, aceste mâni după esperienţele de până acum nu vor fi capabile a restabilì ordinea.

Asteptăm proiectele ce ni le-a pus în perspectivă dl ministru president; dar oratorul trebue sě accentueze necesitatea, că guvernul nu trebue sě remână stăpânit de impresiunile momentane şi sě şuvăe în dreapta şi în stânga ca o trestie în vênt, când voiesce sě se înfăţişeze cu hotărîri de un caracter durabil. În sfêrşit recomêndă propunerea sa spre primire. (Aplaus sgomotos în stânga.)

Em. Szalay: Ministrul president 'şi-a schimbat părerile dela 1869, când însuşi da impulsul la asemenea demonstraţiuni. Turburările de acum sûnt neînsemnate, poliţia n'a întrevenit cu energie în seara când s'au spart ferestrele casinei. Din acest motiv mulţi ḑic că ministrului president 'i-a părut bine, că s'au spart ferestrele dela casină, pentrucă aceasta a eschis pe amicul ministrului, pe contele Zichy-Feraris.

Când s'a pornit aruncarea cu petri a venit miliţia şi a urmat věrsarea de sânge. Dacă ar fi adevěrat că visiţiul dela confortabil a trântit la pământ pe un soldat, trebuea împuşcat calul ear nu visiţiul. Gravamenul cel mai greu e din punct de vedere constituţional amestecul secretariului de stat Fehérváry. Cercetând causa causelor oratorul o află numai în corupţiunea ce domnesce în ţară de când Tisza se află la guvern. In fine spriginesce propunerea lui Mocsáry.

Gav. Baross: In faţa marelor probleme ce ne asteaptă, noi provocăm discusiuni, ne punem pe terenul vorbelor, ne mustrăm şi ne împedecăm unii pe alţii, în loc de a ne concentra puterile pentru o lucrare folositoare. Partida, la care aparţine oratorul, n'are nici un temeiu a se teme de însemnătatea morală ce o are discusiunea asupra obiectului în cestiune. Cu fruntea rădicată asteaptă partida viitoriul şi protestând contra insinuării că ar voì sě escuse un lucru ce merită pedeapsă, trebue sě protesteze de altă parte şi contra atacurilor şi insinuaţiunilor ce se îndreaptă mereu asupra'i din momentul când s'a format. (Aplaus viu în dreapta.)

Cât pentru turburări, ori ce amic al ordinei va dorì ca turburătorii şi autorii turburărilor sě fie pedepsiţi. Togma pentru aceasta fiesce care va afla o liniscire în declaraţiunea ministrului president, care ni'a pus în perspectivă o cercetare judecătorească, în acelaşi timp însě şi unele proiecte de natură a prevenì în viitor astfel de întêmplări regretabile. Oratorul nu voiesce sě ia sub scutul seu poliţia, dar nu voiesce nici a o acusa. Poliţia şi aşa remâne de regulă pe jos. De altfel poliţia e subordinată ministeriului de interne şi ministrul de interne a declarat că se va face cercetare şi va procede apoi în conformitate cu resultatele ce le va avè cercetarea.

În sensul legilor esistente oare care organ esecutiv va putè fi silit sě asculte de ancheta parlamentară, care ni s'a propus? (Strigări în stânga: Ori care!). Ce resultat va avè aceasta comisiune faţă cu miliţia? Oratorul nu află că miliţia ar fi procedat cu o brutalitate aşa imensă, dacă este adevěrat, că un deputat a opus baionetelor pieptul seu gol asemenea unui erou de baricade şi miliţia nu a respuns la această provocare după cum i este obiceiul — presupun că aceasta a fost într'adevěr dorinţa acelui deputat. (Ilaritate în dreapta).

Cât pentru amestecul secretariului de stat în ministeriul pentru apěrarea ţerei, oratorul dovedesce cu paragrafi din art. de lege XL: 1868, că numitul secretariu a fost îndreptăţit a priveghia ca sě se susţină ordinea. (Aprobare în dreapta).

Din discursul lui Apponyi a resuflat şi aḑi acea profundă antipatie personală, care caracterisează totdeauna discursurile sale. (Contraḑicere în stânga. Aprobare în dreapta), şi anume într'o formă, care oratorul o lasă contelui Apponyi sě o aducă în

---

Firul incandescent care servă de arḑĕtor este o unică bucată de carton subţire bristol de carbonat. De mai multe luni, Edison făcea esperienţă cu platina şi iridium, când descoperì din întêmplare, sûnt 6 septămâni, că cartonul carbonisat putea sě dea un escelent arḑĕtor. Diversele varietăţi ale cartonului fiind esperimente, bristolul fin a dat cele mai bune resultate, probabil fiindcă acest carton, fiind compus de sdrenţe şi de Kaulin, produsul carbonisaţiunei este şi fibros şi vitrificat.

Se taie cartonul în bucăţile cu forma de potcoavă de un police şi jumĕtate de diametru; le închide într'o cutie de fer pe care o încălḑesce până ce se roşesce şi se albesce. Peste 20 de minute, fie-care bucată de bristol, redusă cu a treia parte prin acţiunea focului, se presentează sub aspectul unui fir negru încovoiat, foarte fragil, dar putênd cu toate aceste a fi maniate cu oare-care precauţiuni. Ambele estremităţi ale potcoavei sûnt atunci legate cu nesce fire de platina de un police de lungi. Astfel preparat arḑĕtorul este dat pe mâna unui lucrător sticlar adus din Germania.

O bulă de sticlă, deschisă numai în partea de sus, este pusă în contact prin estremitatea inferioară care este închisă cu flacăra unei lămpi cu spirt de vin. În momentul când sticla începe a se topì lucrătorul cufundă cele douě fire care leagă potcoava, astfel că firele rěmân închise în sticlă şi arḑĕtorul rěmâne singur în interiorul bulei.

Se face apoi vid în această bulă prin estremitatea superioară ce este deschisă. Edison întrebuinţează pentru acest scop o machină pneumatică sistemul Geisler, pe care a perfecţionat-o şi prin care vidul se obţine în 20 minute, cantitatea de aer estras fiind numai de o miime. Nu mai rĕmâne apoi de cât a închide orificiul superior al lampei, ceea ce este treaba sticlarului şi aparatul este terminat.

Dacă acum un îndoit curent electric este pus în contact cu cele douě fire ce ies din lampă, bucata de bristol carbonisat devine încandescine; dă la moment o lumină albă mai mai ca aceea a ferului încălḑit până la alb. Este de ajuns pentru a aprinde sau pentru a stînge lampa sě întorci o cheie. Efectul este imediat.

Atelierele dela Menlo Parct, pot sě facă 30 de asemenea lampi pe ḑi; preţul lor revine la aproape 25 centi. (1 leu şi 25).

Machina magneto-electrică pe care o întrebuinţează Edison este o modificaţiune a sistemului Gramone; ea produce electricitatea necesară pentru 50 lămpi, cu o forţă de 6 cai vapori ceea ce dă pentru lumina fiecărai lămpi un preţ pe care inventatorul îl evaluează la 1 centi. (5 bani) pentru o consumaţiune de 8 oare, adecă cam a 5 parte din preţul gazului.

Esperienţele lui Edison resolvat-au ele definitiv cestiunea luminii electrice eftine. Nam sě mě pronunţ asupra acestui punt. 'Mi-e destul că v'am dat o fidelă socoteală de ceea ce am vĕḑut la Menlo Parck. „Binele public.“

acord cu inima sa crestinească. (Ilaritate în dreapta). Apponyi a ḑis că causa nemulţămirei generale este sguduirea încrederei în instituţiunile noastre publice. Dar Apponyi nu a fost obiectiv ci s'a întors earăşi numai contra ministrului president. La aceasta oratorul observă că ministrul president ar putè sĕ fie togma aşa de popular cum e Apponyi sau ori care alt uriaş din popor (ilaritate), dacă nu ar fi avut, în timpuri grele, acea mare problemă de împlinit, în care partida sa 'l-a spriginit. Stând astfel lucrurile vom putè indica isvorul, din care isvoresce acea nelinisce cunoscută. Întorcênduse către stânga oratorul i ḑice: D-voastră aţi cerut dela noi totdeauna sĕ ve respectăm convicţiunea curată.

Des. **Szilágyi**, (întrerupênd): Nici odată!

G. **Baross**: Dta, dle deputat, nici odată, pentrucă Dta în consciinţa de sine a D-tale nu ai nici odată.... (Ilaritate viuă în dreapta). Noi v'am împlinit dorinţa. Cu ce ne aţi resplătit aceasta? D-voastră aţi încetăţenit în această casă un ton, din care resuflă patimă şi ostilitate. D-voastră v'aţi îndoit de convicţiunea noastră curată. Acest ton a trecut şi în presă, care în oare care înţeles se află sub influenţa parlamentului; poate că e şi vice versa.

Am ajuns acolo, că nu mai scim, cine se mai bucură de autoritate: legea, parlamentul, acesta sau acela? Odată i s'a făcut lui Kossuth propunerea sĕ decoreze pe generalul Bem. Kossuth a respuns: Dacă aşi remunera pe fie care după merit, cine ar scăpa de lovituri? Dacă ar trebuì sĕ se remunereze aceia cari necurmat atacă partida guvernamentală, cine ar scăpa de lovituri? (Rîsete în stânga)

Propunerea lui Apponyi cuprinde douĕ lucruri esenţiale: ântâiu dorinţa sĕ se substearnă un raport despre resultatul cercetării; a doua sĕ se desaprobeze procederea organelor oficiale. Nu este o contraḑicere când se cere substernerea unui raport şi în acelaşi timp se pronunţă din capul locului desaprobarea? Aceasta caracterisează punctul de mânecare al contelui Apponyi.

Oratorul aproabă espunerea ministrului president şi substerne următoriul proiect de resoluţiune:

Considerând că este treaba judecătoriului a pedepsì turburările în cestiune, precum şi abusurile ce se vor constata; considerând mai departe că a judeca procederea organelor cu ocasiunea turburărilor din urmă şi a trage la respundere legală pe cei vinovaţi este în prima linie datorinţa guvernului:

Casa, neaflând a fi de lipsă sĕ se ia mĕsuri estraordinare, şi luând la cunoscinţă raportul ministrului de interne, trece preste obiectul din discusiune la ordinea ḑilei.

P. **Hoffmann** e surprins pentru că Baross a redus propunerea lui Apponyi la motive personale. Discursul lui Appoyni şi moţiunea lui se distinge într'o mĕsură mare prin obiectivitate şi linisce. Combătênd pe Baross oratorul admite că militarii şi honveḑii pot sĕ conlucre la restabilirea ordinei înse nu *proprio motu*. Baross află contradiceri în cererea de mĕsuri preventive şi în plânsorile asupra asprimei prea mari a poliţiei. Acì nu e nici o contraḑicere; poliţia n'a făcut tot ce trebuia sĕ facă şi a negles multe cari nu trebuiau neglese. Nu esistă contraḑicere nici când se cere cercetare şi în acelaşi timp sĕ se pronunţă desaprobarea. Trecênd la obiect oratorul primesce propunerea lui Apponyi.

Victor **Istoczy** face jidovimea responsabilă pentru toate relele, pentru toată corupţiunea. La spatele fie cărui om stă ca un Mephisto cel puţin un Jidan. (Ilaritate sgomotoasă.) Şi la institutul de credit fonciar sĕ află în fruntea trebilor un Jidan: Ignat Lustig. (Ilaritate.) Pentru presă esistă numai un *noli me tangere*: cestiunea jidovească: dar aceasta e mai aproape de deslegare decât se crede, dovadă mişcarea din Germania, care ar trebuì sĕ vină în curgere şi la noi.

Presidiul. Rog pe dl deputat sĕ remână la obiect sau mai corect: sĕ se apropie mai bine de obiet. (Ilaritate sgomotoasă).

V. **Istoczy** (continuând): Tot ce s'a recomandat pentru delăturarea reului sûnt numai mijloace paliative; trebue sĕ se cerceteze causa reului şi causa tuturor relelor sûnt Jidovii. Oratorul voiesce sĕ cetească statutele ligei antisemitice din Berlin, (Iosif Madarász rîde), dar presidiul îl împedecă între aplausele casei, pentru că obiectul de care vorbesce oratorul nu stă în nici o legătură cu întrebarea. In străinătate, continuă oratorul, se vorbesce de corupţiunea din Ungaria, şi străinii află că şi la noi Jidanii sûnt mai măestrii ai corupţiunei. Madarász sĕ întrebe pe alegătorii sei, dacă şi aceştia află acest lucru ridicul?

Iosif **Madarász** se scoală pentru a face o observare personală. **Presidiul** îl roagă sĕ astepte până ce va termina oratorul. (Mare ilaritate pentrucă Istoczy într'aceea a terminat şi s'a aşeḑat). I. **Madarász** continuând replică că alegĕtorii sei fiind întrebaţi ar respunde cu siguritate că nu află acest lucru ridicul.

Presidiul declară discusiunea de încheiată ne mai fiind nici un orator însinuat la cuvênt.

A mai vorbit în afacere personală ministrul president **Tisza** şi A. **Pulszky** şi după aceasta casa a hotărît ca în şedinţa de mâne propunătorii sĕ'şi ţină cuvêntul de încheiere.

Din comitatul Severinului

(Încheiere).

Dl **Brancoviciu** întrebà deci pe vice-comitele, unde sûnt sorţii; şi dl **Pausz** a respuns la protocol, că nu scie, unde se află ele, deoarece referentul **Rudeu** le-ar fi vêndut pe basa unui conclus al scaunului orfanal şi numai el prin urmare ar fi în stare a da deslușirea cerută. La întrebarea următoare, cum vine că vicecomitele, fiind preşedintele scaunului orfanal, nu scie, cui şi cu ce preţ s'au vêndut sorţile şi dacă ecsistă protocol de licitaţie, dl **Pausz** a predat următorul rĕspuns protocolului: că pe timpul vênḑerei n'a fost acasă şi că numai **Rudeu** singur singurel ar putè da deslușire. **Rudeu** însĕ n'a fost de faţă, de oare ce el precum se vĕḑu mai târḑiu, de loc în ḑiua de după arĕtarea făcută a fost espedat de către vice-comitele la Orşova, de unde el se insinuà ca fiind bolnav şi după urgenţe telegrafice îndoite pentru a venì acasă rĕspunse mereu, că din pricina boalei e împedecat de a venì.

Şi când în comitetul administrativ, întrunit în 12 l. c., o telegramă venită comisarului reg. tot îl mai însinua ca fiind bolnav, **Brancoviciu** făcu propunerea, sĕ se cerceteze în cancelaria lui **Rudeu**, nu cumva se află acolo actele privitoare la massa lui **Müller**, căci ar fi cu neputinţă ca **Rudeu** care precum se pretindea a călĕtorit la Orşova pentru afacerea lui **Feigl**, sĕ fi luat cu sine şi actele din Ruscberg ale afacerei lui **Müller**. Propunerea aceasta se primì şi se esmise o comisie, care deschise cancelaria lui **Rudeu** prin un lăcătuş şi o vìsită. Actele lui **Müller** nu se putură găsì şi pentru ca ele sĕ nu poată fi furişate mai târḑiu, comisiunea sigilà archivul şi cancelaria lui **Rudeu**.

Cu prilegiul acesta dl **Pausz** se mai turburà încă odată şi se născură între el şi comisarul reg. şi **Illosvay**, care cu deosebire se espunea în contra lui **Pausz**, discuţiuni agitate, în urma cărora **Pausz** se depărtà din şedinţă şi părăsì **Caransebeşul**, bag samă pentru totdeauna.

În aceeaşi ḑi seara la 10 oare sosì în sfêrşit **Rudeu** însănĕtoşat din Orşova a casă şi se duse nemijlocit de la staţie la comisarul reg., unde el făcu o mărturisire deplină.

În 13 l. c. n. ear se întrunì comitetul administrativ şi dl de **Ujfalussy** deschise şedinţa cu împărtăşirea, că **Pausz** a mărturisit într'o epistolă greşala sa, şi că a restituit şi sorţii cu rugarea a'i restituì cei 1300 fl. depuşi pentru aceia; pretensiunea aceasta *însĕ* firesce se respinse.

Pe basa acestei mărturisiri dl **Brancoviciu** făcu propunerea în scris, a suspenda pe vice-comitele **Pausz** şi a ceda actele tribunalului criminal; această propunere însĕ după unele observări ale comisarului regesc fu respinsă şi se hotărî a presenta actele ministrului şi a reţinè cei 1300 fl. de sus pănă la o ulterioară hotărire.

În incuisitoriu **Rudeu** declarà la protocol, că nu scie absolut nimica de o vênḑare a sorţilor, şi că aceste nici nu s'au vêndut nici când cu scirea lui, că el mai departe a primit în 9 l. c. n., adecă în ḑiua arĕtărei făcute la 6 oare seara actele lui **Feigl** pe lângă o anticipaţie de călĕtorie şi cu aceea îndrumare dela vice-comitele a călĕtorì de loc la Orşova şi a remânè acolo. Actele lui **Müller** el le primì abia în 11 l. c, n. pe postă trimise la Orşova, pe lângă o instrucţie, ce are sĕ facă cu ele. Dar **Rudeu** — aşa depune el mai departe — nu urmà mai departe şi aduse actele îndĕrĕt.

Pe temeiul tuturor îndicielor acestora, comitetul administrativ rânduì o cercetare, cuprinḑĕtoare de întreaga funcţionare a vice-comitelui, şi toţi pretorii şi toate oficiele, precum şi oficiul postal fură provocaţi, a presenta comisiei de cercetare, dare de samă asupra tuturor banilor, cari din Noemvrie 1876 pănă în 13 Ianuarie au ajuns la comitat.

Şi de oare ce cele descrise pănă acì tot încă n'a fost material suficient pentru comisarul regesc, de a păsì în contra vice-comitelui în înţelesul legilor noastre, s'a sistat activitatea comisiei de cercetare pănă la 25 l. c. n.

Dar opinia publică a oraşului Caransebeş s'a simşit neliniscită în gradul suprem prin această sistare nemotivată a cercetărei. Astfel urmà apoi trimiterea unei deputaţiuni imposante de cetăţeni fruntaşi cu vigorosul d. general Traian Doda, deputatul dietal al Severinului, în frunte ca sĕ stăruească la comisarul regesc sĕ se facă odată capĕt acelei stări ruşinătoare, ce permite lui **Pausz** sĕ mai continue a fi vice-comitele Severinului. Generalul **Doda** esplicà intenţiunile deputaţiunei şi interpelà pe Ilustritatea Sa, de ce **Pauz** încă tot nu este suspendat. Ilustr. Sa la început respunse cu subterfugiile cunoscute dar mai apoi prin purtarea resolută a deputaţiei se vĕḑu silit a ceda până ce în sfêrşit eşì cu descoperirea, că pe basa arĕtărilor venite de la pretori se pot constata încă şi alte defraudaţiuni. În urma acestora deputaţia stăruì, ca comitetul administrativ declarat în permanenţă, sĕ se concheme de loc şi sĕ se ieie mĕsurile de lipsă fără amânare. Ilustritatea Sa cedà acestei dorinţe, şi comitetul administrativ de loc fu conchiemat. În şedinţa ţinută în presenţa întregei deputaţiuni s'a constatat apoi că 4380 fl. s'au defraudat numai din banii veniţi din cercul **Teregovei**. În urma acestei stări de lucruri s'a hotărît ca o comisie sĕ pună mânile de loc pe toate hărtiile şi actele comitelui, şi acum membrul comitetului **Brancoviciu** reînoì propunerea sa; **ca vice-comtele Ioan Pausz pentru defraudaţiuni sĕ se suspendeze din oficiu şi afacerea sĕ se cedeze tribunalului criminal.** Această propunere se primì cu **toate** voturile în contra unuia singur, a fiscalului comitatens Akos **Csorba**, care chiar şi acuma încă nu află causă suficientă pentru suspendare. Comisarul reg. n'a votat.

Fiori te cuprind, când auḑi, că între banii defraudaţi se află o sumă de preste 20,000 fl. din aceia, **cari dreptrescumperare de robote** s'au ecsecuat de la bietul popor — aceea rescumperare căreia i s'a împrotivit cercul **Bozovici**, şi care a produs „rescoala din **Dalboşeţi**". „Aceasta este darea aceea", observă foarte bine „Südunger. Bote", „pena cărei refusare **legitimă** aproape optḑeci de oameni au trebuit să'şi peardă libertatea, şi aceasta este întrebuinţarea banilor acelora, pe care **Pausz**, **Illosvay**, şi cum îi mai chiamă pe acesti domni faimoşi, i-au declarat ca fiind neîncungiurat de lipsă pentru clădirea de poduri şi drumuri. Va sĕ ḑică, pentru ca *Pausz* **sĕ poată defrauda banii acestia au trebuit storşi pe cale nedreaptă dela sirmanul popor!** Şi pentru ca **Pausz** şi consortes sĕ poată face şi mai departe astfel de isprăvi, de aceea este de lipsă susţinerea **provisorului** încă pe alţi trei ani!"

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Tomeşti, 25/1 1880 st. Domnule Redactor! Ca sĕ aibă publicul cunoscinţă despre Zarandenii anecsaţi la comitatul Hunedoarei şi despre morala oficioasă ce ne vine de acolo, care va aduce cu sine nu preste mult estirpirea poporului prin miseria causată de domni, eată vĕ descriu aici unul dintre casurile care se întêmplă pe aici foarte des, casurile normale sûnt rare ca corbii albi.

În 22 a. c. s'a întêmplat alegerea de notariu comunal în notariatul Tomeşti (nu departe de Baia de Criş), care a urmat într'un mod, de care sĕ ferească Dḑeu pe tot natul.

În acest notariat domnii dela putere substituiseră pe un fugit, Dósa Gergely cu numele, şi'l susţinură cu forţa în spatele bietului popor mai bine de 3 ani contra legei cu toate abusurile şi cu toate că poporul se plângea neîncetat contra dênsului.

Ca sĕ aibă publicul cunoscinţă că cine este acel Dósa Gergely? sûnt silit a me ocupa puţin de persoana dênsului. Este un parvenit, nu sciu de unde, dênsul afirmă a fi strănepotul lui Dósa de pe timpul cruciaţilor, fie cine va fi în comitatul Zarandului el a fost venit ca păzitoriu metalurgic (Hutmann) cum s'a purtat acolo, cum nu, nu sciu, sciu atât că a fost dat afară chiar de ai sei, a mai fost aplicat pe ici colea ca oficial domenial până mai pe urmă fu dat afară de comitele Eszterházy şi persecutat cu proces criminal, de care Dḑeu îl scie cum a scăpat, a fost aplicat la catastru, se făcea el pe sine ingineur în toate formele şi pe tot locul se da de cel mai mare părtinitoriu al poporului, întru atâta îl părtiniau încât nu mai avea ce duce din sat. În urmă 'şi-a cumpĕrat puţină moşioară în comuna Tomesci, dar doamne păzesce nu a scris-o pe numele seu fără pe al soţiei sale, va sci publicul pentru ce, nu e lipsă sĕ o spun. În fine devenind notariu comunal substitut în acel notariat, de care se ţin 9 comune, cancelaria notarială o ține în podul casei, jadecățile comunale le face în capětul ambitului și care individ nu este îndestulit cu sentența pronunciată este dat jos și aruncat câteva graduri mai jos, unde au cânii sě'și pronunță a lor sentență asupra bietului om, care cautā dreptatea la notariat. Toate afacerile notariale le duce în ordinea cea mai bună, de care omul care nu'l cunoasce nici idee nu poate avè. De evidența pămênturilor în privința contribuțiunei nici idee nare, protocoalele de eshibite le poartă în cap, peana pe tureacul cismei, sticla cu negreala de medicină în bosunariu, și tot isprăvesce cu puțină esceptiune când se află în stare necomputaveră, aceasta se întêmplă mai în toată ḑiua cu puțină esceptiune.

Toate le isprăvesce în ordine, umblă pe jos, face tot feliul de esibite și rugări care pretutindenea sûnt respinse, „poporul le plătesce“ ḑice ingeniosul bărbat.

Ca sě se vadă că dl notariu substitut e de tot genial amintesc descoperirea ce a făcut-o dênsul, că adecă la tot omul trebue sě se facă inventariu și conscrierea casului de moarte, ori este lipsă ori ba, a făcut și aceasta, a inventat averile oamenilor, care era inventate și transcrise înainte cu 10—12 ani, a sedus pe judele de cerc sě le pertracteze, ceea ce s'a și făcut și după ani unele se trămiseră la cartea funduară pentru transcriere, dar fură toate respinse. În urmă scaunul orfanal venindu'i la cunoscință că averile orfanilor se inventează astfeliu, se fac spese enorme și orfanii într'adevěr remân orfani, și neavênd încredere în pretorul cercului, care le scie toate aceste, poate că era înțeles cu amicul seu, cu notariul substitut, a esmis din sinul seu un membru care cercetând toate le-a aflat după cum le-am enarat eu. În urma cercetărei d. notariu subst. fu suspendat din funcțiune de însuși vice-comitele comitatului. Dl pretor al cercului Tobias Mihálovits în loc sě ducă în deplinire suspendarea notariului substitut a ordinat alegere de notariu, — fără a fi notariul suspendat de mai nainte amovat dela postul seu și aceasta a făcut-o cu mare ingeniositate și cu prudența și istețimea ce o are d pretor încă de când era ucenic de boltă (cualificațiune pentru oficiu public); eată cum s'a întêmplat și această alegere. Inainte de ḑiua alegerei d. pretor s'a înțeles cu notariul din Baia de Criș George Pădurean și notariul substitut din Risculița Szida Dénes, 2 creaturi ale sale, oameni tineri de tot calibrul numai de moralitate și onestitate nu vreau sě scie nimica — foarte isteți în privința seducerei bietului popor — ca acesti 2 indiviḑi sě pășească ca candidați și sě seducă poporul ca sě aleagă pe vre-unul dintre dênșii. Așa s'a și întêmplat, umblară prin toate comunele, seduseră poporul, care și promise că 'i vor alege pe ei, numai sě scape de vătavul Dósa, cel dintâiu nici nu se însinuă ca candidat după ce věḑu că 'i succede a seduce poporul, lăsà pe al 2-lea care continua agitațiunea, însě ca sě seducă pe bietul popor și mai tare nu'și însinuă suplica până la terminul defipt în concurs, ci după trecerea terminului, ca sě poată fi respinsă, după cum s'a și întêmplat. Acum când era sě fie alegerea nici un concurent nu fu decât notariul substitut suspendat G. Dósa, despre suspendarea căruia alegětorii nu avură nici o sciință, că unicul candidat fu ales de 2—3 indiviḑi nealegětori, eară bieții alegětori se depărtară cu amărăciune în suflet clătind din capete, nechiarificați de nime despre starea lucrului. Domnii își făcură petrecerea cuviincioasă. Fiind pretorul întrebat de ai sei, cum a putut candida pe notariul substitut suspendat de însuși vice-comitele? respunse: că una i s'a dat oficios, alta are în bozunariu sub rosă, așa trebue sě se întêmple. Nu presupun astfeliu despre d. vice-comitele Barcsay care și altcum este morbos. De cumva însě se va aproba alegerea, va fi mare compromisiunea și atunci voiu trebuì sě presupun tot. Vom vedè. Aceasta este morala, la care am ajuns.

Un privitoriu.

Din Dobrogea

Constanța, în 20/8 Ianuariu.

Orașul Constanța cu clima sa sănětoasă, cu posițiunea sa admirabilă, are un frumos viitor. De și a suferit mult în timpul resbelului, totuși dela anecsarea Dobrogei și până astăḑi a făcut mari progrese. La primăvară se va începe construcțiunea grandiosului hotel Carol I, a unui stabiliment de băi, a mai multor ziditi frumoase și utile. Orașul va câștiga imens când se va aduce în centrul seu apa potabilă și se va planta în apropiare o pădure.

Neobositul prefect R. Oprean, căruia i se datorează tot ce s'a făcut până acum în oraș și județ, a și luat toate měsurile necesare pentru aducerea apei în oraș și plantațiunea de 1,200 arbori la bariera apuseană a orașului.

De altmintrelea prefectul a luat měsuri sě se facă plantațiuni în toate comunele, și mai ales la Medigie, unde vegetațiunea va ameliora starea sănětății publice.

Timpul mai ales de la 5 l. c. devenì friguros și pe la noi; din fericire, nu durează mult. Când vêntul suflă de pe continent, frigul cresce; când vine despre mare, temperatura devine dulce: ast-fel adese-ori după o ḑi de iarnă, urmează o ḑi ca de primă-vară.

Portul nostru este frecuentat binișor; afară de Loydul austriac care face curse regulate între Constantinopole, Constanța și Odesa, sûnt vapoare grece, englese și italiane care ne visitează.

Poporațiunea otomană, care fugise în timpul resbelului, continuă a se reîntoarce, grație tratării părintesci a administrațiunii noastre, și în special a prefectului, care își imparte leafa cu cei lipsiți și suferinḑi.

La 4 curent s'a înființat în orașul nostru o societate economică, literară și filantropică supt numele *Constanța*. Scopul ei este frumos și util. Toate naționalitățile sûnt representate în comitetul dirigent; ast-fel s'au ales: președinte Dr. C. I. Drăgescu, medic primar; vicepreședinte L. Eleuterescu, directorul prefecturei; membri, Ali Kadira, Solomon Iafet, Caridia, Papianopol și S. Chefala; casier, Mironescu; secretar, Dann și Tihanof.

Societatea 'și-a început activitatea sa și sperăm că mari vor fi binefacerile ei.

Poporațiunea de aici adastă cu nerăbdare declarațiunea de porto-franc a Constanței și organisarea Dobrogei.

Elementul românesc se înmulțesce din ḑi în ḑi, și ar fi de dorit ca îndată ce se va vota în camere organisarea Dobrogei, guvernul sě proceadă la colonisarea țěrei. Cei mai buni coloniști ar fi Românii ardeleni și Italianii din nordul Italiei.

Fără colonii, întinsele ogoare ale Dobrogei vor remânè încă timp îndelungat nelucrate și neroditoare.

„Românul.“

Varietăți.

* (Pentru inundați). Din Craiova a venit la adresa d-lui V. Roman următoarea adresă: Domnii sale Domnului Visarion Roman directorele institului de credit și economii „Albina“ și casieriul Comitetului central pentru ajutorarea inundaților la Sibiiu. Cigova în 12 Ianuarie 1880.

Domnul meu! Domnul Crajovean aflând despre nenorociri întêmplate coreligionarilor prin inundarea locașurilor lor de către riurile: Murěș, Crișurile, Târnavele, Arieșul și altele a compus un comitet de binefacere, din doamnele: Irina Lup, Elena C. Dumba Maria Coloni, Ana Constanț, Elena Oniț, Alecsandrina Perieteno, Sofia Cannenciu, Adelina Oltean, și subscrisa Maria I. Haggiadi și voind a alina în mod de și minim suferințele fisice și materiale ale acestor nenerociți inundați a patronat concertul dat la 9 Ianuarie de Domnișoarele din Societate, al cărui produs în sumă de lei noi 1432 (una mie patru sute treiḑeci și doi) am onoare a vi'l înainta precum în dos se înseamnă spre a fi distribuiți acelor suferinḑi rugânduvě totodată a me onora cu respuns despre primirea banilor.

Membra și casiera comitetului
Maria I. Haggiadi m./p.

* (Consulul românesc în Viena) Vilhelm Lindheim a primit prea înaltul *Exequatur*.

* (Independența României recunoscută). Guvernul M. S. Regelui Țěrilor de jos, a stabilit, ḑilele aceste, prin notă oficială, remisă d lui ministru al afacerilor străine, relațiuni normale și permanente cu România, ca stat independent.

M. S. Regele Greciei a legat, asemenea, aceleași relațiuni cu noi, încă de mai multe ḑile, primind și aderând la numirea d-lui C. Esarcu ca ministru român la curtea regatului elen.

„Monit. ofic.“

* (Necrolog). Teodor Popoviciu preot gr. or. în Toplița, cu soția sa Paraschiva; în numele lor, a fiilor Georgiu preot, Ioan primariu comunal, Anna măritată Ciril Fulea preot, Ioana măritată Mihaiu Brătean preot, Simeon student de VII clasă gimnasială, Nicolae student de VI clasă și Gregoriu student de II clasă la gimnasiul din Blaj, cu inima frântă de durere aduc la cunoscință, cumcă iubita lor fiică, respective soră și cumnată *Maria* în al 20-lea an al etății sale, după un morb scurt de aprindere (Enteritis) a repausat în 11 Ianuarie a. c. st. v.

Rěmășițele pămêntesci s'au astrucat Luni în 14 Ianuarie a. c. în cimiteriul gr. or. din Toplița, la care fură poftiți a participa toți prietenii și cunoscuții. Fie'i țěrîna ușoară și memoria binecuvêntată!

* (George Nagy) deputatul dietal, despre care vorbisem în numerul trecut, în urma conclusului comisiunei de imunitate, se va preda judecătoriei pentru violarea secuestrului judecatoresc descris mai pe larg în numerul trecut.

* (Earna în Petersburg) e așa de grea, încât la inițiativa magistratului în 23 l. c. s'au aprins în toate piațele gremeḑi de lemne (ruguri) la cari cărěușii și toți acei oameni seraci cari în urma meseriei lor sûnt siliți a umbla timp îndelungat pe afară, sě aibă prilej, a se putè încălḑi.

* (Un semn rar pe ceriu). Din Crasna se scrie cu datul 23 l. c. urmatoarele: Aḑi după ameaḑi către jumětate la 2 ceasuri se věḑu pe ceriu un curcubeu deosebit colorat, care de și ningea grozav s'a cunoscut bine aproape un pătrariu de ceas. Dispărênd el în locul lui s'a vĕḑut cam o minută doi sori lângă olaltă, care cu încetul se prefăcură în unul și după aceea earăși în 2. La 10 minute după aceea, s'a věḑut cam un pătrar de ceas un soare de două ori mai mare ca de obște jucând în el toate colorile de curcubeu. După alte 10 minute a dispărut semnul ceresc.

* (Sfêrșitul lumei) după prorociile lui Nostradamus ar fi în anul 1886.

Lista Nr. 3

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaților. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 2 publicată în Nr. 6 a. c. al „Telegrafului român“ . .	fl. 543.50
Dela doamnele Craiovene ca resultat al unui concert dat în beneficiul Românilor inundați din Transilvania, trimis prin doamna Maria Cariaggi 1432 lei	fl. 644.40
Totalul cu ḑiua de astăḑi . . .	fl. 1187.90

Sibiiu, 31 Ianuarie 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

Economic.

Sibiiu, 30 Iannarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.30—9.30; Grâu sěcăreț, fl. 6.80.—7.80; Sěcară fl. 5.30—5.70; Orz fl. 4.20—4.60; Ověs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênță de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sěu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sěu de luminări fl. 23—24; Luminări de sěu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10; Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de vițel 40—60 cr. carne de porc 42—48 cr.; carne de berbece 28 cr.; ouě 10 de 40 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 25 Febr. și 30 Martie imob. lui Ioan Covasc în Dalnoc (trib. K. Oșorheiu); în 3 Martie imob. lui August Frideric Cserny în Bălcaciu; în 7 Febr. și 8 Martie imob. lui Michail Deppner în Bălcaciu (judecătoria cerc. Hususeu); în 26 Febr. și 26 Martie imob. lui George Muntean și soți în Șura mică (trib. Sibiiu); în 10 Febr. și 10 Martie imob. lui Stefan Gräf în Codlea (judec. cerc. Săcele); în 26 Febr. imob. lui Lazar Schwarz în Șieu-mare (trib. Bistrița); în 4 Febr. imob. lui Moise Hersh și ale remasului după Zoltti Kapper în Oarda de sus (trib. Alba—Iulia); în 2 Martie imob. lui Toader Simion în Bistriță; 7 Febr. imob. lui Michail Franz jun. și soției sale în Bistrița (trib); în 7 Febr. imob. Mariei Reduț și soți în Avrig (trib. Sibiiu). în 10 Febr. imob. lui Martin Hussar în Vălcău (judec. cerc Huedin); în 27 Febr. și 31 Martie imob. d-nei Ester Kovacs din Sănmihaitelic (trib. Turda), în 18 Febr. imob. lui Toader Ioncse în Câpâlna (Șomcuta-mare)! în 14 Febr. imob. lui Michail Gabor în Selaș (judec. cerc. Hațeg).

Nr. 10.

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante de clasa III Spanlaca în protopresbiteratul Mureșului se escrie de nou concurs cu terminul până la 3 Februarie a. c.

Emolumentele sûnt tot cele cuprinse în concursul prim, publicat în „Tel. Rom.“ Nrii 36, 37 și 38 din a. 1879.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'și adresa concursele instruite conform „statutului organic“ și dispozițiunilor sinodale din a. 1873, la subscrisul (p. u. Maros-Ujvár) până la terminul arětat.

Sănbenedic, 15 Ianuarie 1880.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Artemiu Crișan m. p.;
2—3 adm. prot.

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ și „Observatoriul“. La cerere însě sumele se vor cuita și separat.

Redactor respunḑětor: Nicolau Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 10. Sibiiu, Joi 24 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Ianuarie.

In casa deputaților din Budapesta ministrul de finanțe a retras cunoscutele proiecte în privința prolungirei terminului rescumpĕrărei obligațiunilor urbariale și a adus în locul acestora alte trei proiecte despre rescumpĕrarea obligațiunilor urbariale, a obligațiunilor ḑecimei de vinuri și despre acoperirea unui capital de amortisațiunea anuităților împrumutului de stat. Proiectul din urmă împuternicesce pe ministrul de finanțe a emite spre acoperirea amortisațiunei anuităților împrumuturilor de stat în fiecare an o rentă de aur de 6% liberă de imposite, în preț nominal egal cu capitalul de amortisat.

Casa deputaților din Viena a acceptat neschimbată legea privitoare la administrațiunea din Bosnia și Erțegovina. Ministrul de interne a adus un proiect, prin care se propune a se da Galiției o anticipațiune de 500,000 fl.

Comitetul delegațiunei austriace a fost adoptat în 30 Ianuarie fără modificațiuni, creditul cerut de guvern, pentru întreținerea trupelor de ocupațiune a Bosniei și Erțegovinei.

Baronul de Haymerle a dat esplicațiuni asupra situațiunei celor douĕ provincii, din punctul de vedere eclesiastic, și a respins împutarea, ce se făcea guvernului austriac, că nu are încredere în Mahomedani.

Ministrul Hoffman a declarat, că mai multe proiecte de colonisare pentru cele douĕ provincii s'au presentat guvernului: dar el a amânat studiul lor, pentrucă situațiunea acestor ținuturi nu e încă destul de limpeḑită.

In Petersburg s'a descoperit o tipografie secretă, în care se tipăria „Narodna volia“ (voia poporului), o foaie nihilistică, otrăvuri și bombe. Gendarmeria a fost întêmpinată cu foc din revolvere și a putut intra în tipografia secretă, făcêndu'și drum cu puterea armelor.

Demonstrațiunile rusofile de la 16 l. c., la cari participară oficiării druzinelor au provocat în sferele inalte ale Porții o indignațiune așa de mare, încât Sultanul a dat ordin lui Aleko pașa, sĕ cerceteze faptul cum s'a petrecut și sĕ pedepsească aspru pe cei culpabili.

Se asigură, că Poarta nu e departe de a incheea cu Persia un tratat de alianță. Această alianță ar fi fost propusă de a treia putere pentru prevenirea evenimentelor ce se prepară în Asia centrală.

Dieta Ungariei.

In ședința dela 29 Ianuarie n. propunătorii 'și-au ținut cuvêntul din urmă în afacerea tumultelor cunoscute.

L. Mocsáry: Am auḑit în curgerea discusiunei unele afirmațiuni ce nu se pot trece cu vederea. Față cu contele Apponyi oratorul observă, pentru ce sĕ fie esmiterea unei anchete parlamentare mijlocul din urmă? Din contră cercetarea e mijlocul prim, pentru că ântâiu trebuie cercetat lucrul și numai după aceasta se poate formula acusa. E lucru suspițios că Tisza nu voiesce nici o cercetare, pentrucă dinsul, dacă s'ar simțì cu totul nevinovat, ar trebuì togma sĕ stăruiască ca sĕ se facă cercetarea și poate că prin aceasta ar secera un triumf. Ancheta parlamentară e unicul mijloc posibil în casul de față. Precând oposițiunea întrunită pronunță o sentență înainte de a cerceta, stânga estremă cere mai întâiu cercetarea și după aceasta pronunțiarea sentenței. Și aceasta e și mai cu dreptate.

Într'una convine oratorul cu Baross și anumit în punctul, că o asemenea procedere nu e ecuitabilă. Baross a întrebat: cine va respunde la provocarea sĕ se înfățișeze înaintea anchetei parlamentare? Oratorul crede că nu va esista în Ungaria un cetățan care nu 'și ar ținè de datorința sa a se înfățișa înaintea unei asemenea anchete. Baross a întrebat mai departe: Ce procedere va aplica ancheta cu privire la membrii din armată? Oare se va înfățișa baronul Edelsheim Gyulai și dacă nu se va înfățișa, nu va fi ancheta blamată? Oratorul are o opiniune mai bună despre acesti domni și dacă ar și refusa dênșii, oratorul are o prea bună opiniune despre simțemêntul constituțional al Maiestătei Sale decât sĕ nu presupună că Regele la un asemenea cas le va poruncì membrilor din armată sĕ se înfățișeze. Boross s'a îndoit despre basa legală a unei asemenea anchete parlamentare, dar oratorul se încearcă a dovedì că esistă o basă legală și voința de a dovedì contrariul însamnă abdicațiunea parlamentului. Propunerea lui Baross cuprinde în sine contraḑicerea, că raportul ministrului president se ia la cunoscință și se trece la ordinea ḑilei. Una însĕ eschide pe cealaltă. După ce protestează contra afirmațiunei lui Tisza care a ḑis că, dacă ordinea nu se va stabilì așa cum o înțelege dênsul, vor venì alți Jelacici și Windischgraetzi, — oratorul recomandă proiectul seu de resoluțiune spre acceptare.

Contele Albert Apponyi voind a reasuma pe scurt argumetele sale nu voiesce a se demite într'o discusiune cu preopinentul, pentrucă a observat deja că nu din motive principiale ci din temeiuri de oportunitate nu primesce propunerea stângei estreme. Tisza ne împută contraḑiceri, dar cu nedreptul, căci contraḑicerea e admisibilă nu între ce a ḑis unul și ce a ḑis altul ci numai între cele ce unul a ḑis într'un timp și cele ce a ḑis într'alt timp. Trebue sĕ se facă deosebire între atitudinea presei și între a guvernului. Cea dintâiu lucră sub impresiunile momentului și nu se poate sustrage dela aceste impresiuni. Cu totul altfel lucră guvernul și altfel sûnt declarațiunile lui. El are timp de precugetare și declarațiunile lui sûnt durabile. Dar oratorul nu a luat cuvêntul pentru a constata aceasta, ci o face numai pentru a reflecta la cele ḑise de ministrul prim despre mĕsurile preventive. Poate fi adevĕrat că poliția nu este chemată în genere a lua mĕsuri preventive, dar în casul de față nu e așa și în gura unui ministru de interne, care are chemarea a fi păḑitoriul ordinei, o asemenea afirmațiune devine curioasă. În toată lumea poliția are datorința de a lua mĕsuri preventive îndată ce află că ordinea are sĕ fie turburată. (Adeverat! în stânga.) În casul de față poliția nu 'și-a făcut datorința, aceasta se vede din însuși raportul ministrului, prin urmare desaprobarea propusă e justificată. Deputatul Baross nu a vĕḑut eri în espunerile oratorului decât antipatie personală. E permanentă tactica partidei guvernamentale de a reduce procederea oposițiunei la antipatii personale. Oratorul nu află în incidentele parlamentare de până acum nici un temeiu, ba nici un pretest la o asemenea învinuire. Oposițiunea ce e drept a fost silită a combate politica comercială a guvernului, politica lui esternă, legea despre administrațiunea Bosniei. Și nu se poate afirma că aceste desbateri cuprind momentele cele mai însemnate din viața noastră politică și că ele nu au avut nici o basă obiectivă. (Aprobare în stânga.)

Din contră togma în partida guvernamentală se află oameni, cari au antipatii personale contra oposițiunei moderate. Casa n'are temeiu sĕ fie mulțămită cu resultatul desbaterei de acum. Adevĕratul resultat e și neînsemnat, dar este foarte însemnată impresiunea generală, căci țara a vĕḑut că în această casă nu esistă nici o partidă pentru turburarea liniscei. Străinătatea s'a putut convinge că n'are causă a se îndoì de consolidarea stărilor noastre. În sfêrșit oratorul mai recomêndă odată proiectul seu spre primire. (Aplaus viu în stânga.)

G. Baross dovedesce că după art. de lege III: 1848, citat de Mocsáry, nici ministrii nici alte organe nu sûnt responsabile unei anchete parlamentare. Oratorul susține părerile desvoltate deja și recomândă propunerea sa spre acceptare.

Punêndu-se propunerile la vot, majoritatea precumpĕnitoare primesce propunerea lui Baross și respinge cele douĕ propuneri contrare.

După aceasta casa trece la discusiunea asupra proiectului despre acoperirea parțială a deficitului pe a. 1880. Proiectul s'a primit în formă și cuprins după voia guvernului și ședința s'a închis la 1 oară.

În ședința dela 30 Ianuarie după notificarea esibitelor Iosif Madarász provocânduse la o comunicare din foaia „Magyarország“ a făcut propunerea ca casa sĕ îndrumeze pe dnul president a cere informațiune dela presidentul delagațiunei ungurești asupra întrebării, dacă este adevĕrat, că delegațiunea ungurească s'a folosit sau se folosesce atât în comisiuni cât și în ședințele sale plenare de o limbă străină și nu de limba maghiară. Casa asceaptă raport dela presidiu.

Presidiul atrage atențiunea deputatului asupra împregiurării, că propunerea sa nu e substernută casei conform regulamentului. Propunerea trebuia indusă în cartea de propuneri și interpelațiuni. A discuta o propunere ce nu vine înaintea casei pe calea regulamentară, e o astfel de abatere dela regulament, care, aplicânduse în mai multe casuri ar putè da usului o preferență și înrădăcinânduse usul în urmă regulamentul își va pierde esența. Din acest motiv oratorul sĕ'și substearnă propunerea sa pe calea normală. (Aprobare generală).

S'a pus la ordinea ḑilei proiectul de lege despre mijlocirea de împrumuturi pe sama comunelor care nu au semêntă pentru primăvară. La § 1. B. Lukács accentuând necesitatea de a se sista esecuțiunile de dare și de a nu se procede cu prea mare asprime la încassarea speselor pentru întreținerea robilor, în părțile lipsite — a propus în meritul lucrului ca pentru împrumuturile ce le va mijlocì statul sĕ se stabilească suma de un milion. Stabilirea sumei se recomândă și din punct de vedere constituțional. Aceasta propunere s'a respins și proiectul s'a primit nemodificat.

După aceasta a urmat la discusiune proiectul despre spesele ce le reclamă lipsa actuală din țară.

Raportorul Hegedüs arată că proiectul împuternicesce pe guvern a sprigini pe cei lipsiți sau prin muncă sau prin ajutoriu în bani și'l recomândă spre primire.

Alb. Kiss dovedesce cu date, că sarcinele publice se încasează cu prea mare asprime și fără nici o considerare la starea apusă a poporului. Încasarea contribuțiunei a devenit în Ungaria un jaf sistematic. Cât pentru proiect oratorul arată, că împrumuturile ce se vor contracta sûnt cele mai teribile pentru comunele lipsite. Interesele s'au stipulat cu 6 percente și comuna întreagă respunde cu toată averea sa pentru achitarea acestor împrumuturi. Cu toate aceste primesce proiectul fiind că ceva e mai mult decât nimic.

Ministrul president Tisza arată că lipsa nu este consecuența numai a unei recolte slabe; în cele mai multe comitate nu au fost recolte bune de 4—5 ani. În casul de față nu se poate vorbì de „împrumuturi teribile“ pentrucă particularii și comunele nu sûnt în stare a contracta alte împrumuturi decât dela usurari cari pretind percente de tot oneroase precând împrumuturile cu 6 percente stabilite în proiect nu se pot numì oneroase. Recomândă proiectul de lege.

D. Irányi recunoasce necesitatea că erariul trebuie sĕ fie asigurat dar nici cei lipsiți nu trebue se sufere de aceste mesuri.

Ministrul presid. Tisza arată că proiectul corespunde la amêndoue aceste esigențe. După aceasta s'a închis desbaterea generală și proiectul de lege s'a primit.

În desbaterea specială a propus Alb. Kiss la § 1. ca acțiunea de ajutorare a guvernului sĕ se lărgească. Dacă s'au putut da milioane pentru refugiații din Bosnia, trebue sĕ se dea pentru cetățenii lipsiți ai Ungariei mai mult ca 60,000 fl.

Ministrul president Tisza roagă pe preopinent sĕ nu înfățișeze lucrul așa ca și când guvernul Ungariei nu ar sprigini pe fii lipsiți în mesură de ajuns. Trebuința factică nu e mai mare, de milioane nu e vorba, cere adoptarea nemodificată a § 1, care se și primesce nealterat.

La § 2. întreabă C. Thaly pe ministrul de comunicațiune, dacă e în stare a presenta în scurt timp camerei un proiect despre construirea liniei Petruvaradin-Șîmleu? La aceasta linie s'ar putè întrebuința ca lucrători oameni din comitatele ce suler de lipsă.

Ministrul Pechy respunde, că construirea liniei numite nu se poate aduce în legătură cu lipsa actuală din comitatele respective. E un calcul greșit acesta, căci oamenii cu toată lipsa, remân și între împregiurări mai rele în patria lor.

D. Irányi a propus ca sĕ se suspendeze dispozițiunea din legea electorală despre cens pe anul 1880 cu privire la acei alegĕtori cari se vor bucura de ajutoriu dela stat.

Ministrul presid. Tisza recunoasce că e dreaptă propunerea, dar nu e corect a hotărî despre modificarea unei legi dintre cele mai însemnate numai așa *per incidentem;* deci roagă pe preopinent sĕ'și retragă amendamentul, de astfel îl asigură, că va substerne la timpul seu propuneri în această privință și este aplecat a primì însuși propuneri corespundĕtoare. Cu aceste se mulțămesce propunĕtoriul, își reservă însĕ a pășì însuși cu propunerile sale, dacă ministrul nu va venì la timp cu ale sale propuneri.

Cu aceste s'a resolvit proiectul.

Proiectul miliției germâne.

Foile germâne sosite în timpul din urmă conțin tecstul proiectului de lege, privitoriu la „completarea și schimbările legii militare din 2 Maiu 1874“ împreună cu espunerea de motive.

În această espunere de motive se ḑice că prin sporirea armatei în timp de pace ar fi posibil a se forma 11 regimente de infanterie (8 prusiene, 1 bavarez și 2 sacsone), un batalion (prusian) de infanterie, un regiment (prusian) de infanterie, un regiment (prusian) de artilerie, o campestră de 8 baterii; 32 baterii campestre (24 prusiene 4 bavareze, 2 sacsone și 2 würtembergice), cari se vor adauge la regimentele esistente, apoi un regiment prusian de artilerie pedestră și un batalion de pioneri.

Mai departe se ḑice în espunere:

„Necesitatea acestor sporiri se vede din următoarea asemĕnare a formațiunilor de pace ale:

	Germ.	Francia.	Rusia.
Batal. de infant.	469	641 bat. 326 comp.	897
Escadroane	465	392	406
Baterii de câmp	300	437	373½
Comp. art. de câmp	116	57	210
Comp. de pioneri	74	112	96

În această comparațiune basată pe datele scriitorilor militari nu sûnt cuprinse trupele neregulate și locale ale Rusiei. Reaua proporțiune dintre formațiunile germâne de infanterie și acele ale vecinilor se lămuresce mai mult din asemĕnarea puterei de resboiu. Pe când Germania are 923 batalìoane de linie, miliție și reservă, armata franceză consistă din 1266 de astfel de batalioane, 20 companii de chasseurs forestiers și 20 batalioane douaniers, ear a Rusiei din 1484 batalioane línie și reservă. Tot aceeași proporțiune e și cu privire la artileria campestră. Cavaleria numĕroasă a Germaniei e condiționată prin posițiunea ei centrală, care nu eschide posibilitatea unui resboiu din diferite părți, un resboiu, care se poate purta cu succes numai prin o operațiune energică ofensivă. Aceleași posițiuni centrale se poate ascrie sporirea acelor genuri de armată, care au lipsă de întărituri, — artileria pedestră și pionerii. Prin crearea a nouĕi părți de armată și esserciarea reserviștilor cresc: 1. Cheltueli contìnue (afară de fondurile de pensiune): Prusia 12 milioane 773.896 mărci, Sacsonia 11 milion 822,000 mărci, Würtemberg 547 mii 242 mărci, Bavaria 2,017,204 mărci, în total 17,160,243 mărci.

2. Cheltueli singuratice: Prusia 20 milioane 172,216 mărci, Sacsonia 3 milioane 220,400 mărci, Würtemberg 428 mii 050 mărci, Bavaria 2,892,500 mărci, în total 26,713,166 mr. Între aceste cheltueli nu sûnt cuprinse acele ce se vor face prin îmulțirea corespundĕtoare a casarmelor.“

Din un articol de fond al ḑiarului „National Zeitung“ mai estragem următoarele:

„Proiectul legei militare ce se adaugă la legea militară a imperiului din 2 Maiu 1874, propune în prima linie un septenat. Puterea armată din timpul de pace, după proiecte, trebuie ficsată legal din 1 Aprilie 1881 până la 31 Martie 1888. Legea din 2 Maiu 1874, după inscripția din Decemvrie 1871, numĕra 41,610,150; un procent din populațiune ar da o putere armată, în timp de pace de 401,659 oameni. Noua propunere se basează pe enumĕrarea din 1 Decemvre 1875, din care resultă o poporațiune de 42 de mii 727,360; puterea armată deci o sĕ fie în viitor de 427,270 oameni.

Se va propune o mĕsură pentru instruirea reservei de prima clasă, în timp de pace. Cele 4 eserciții sĕ cuprindă 20 de sĕptĕmâni și sĕ nu cadă vara. În modul acesta se vor pregătì o mulțime de oameni apți de a întra în armată, o instituțiune care de și nu corespunde în totul cu armata teritorială franceză, totuși merge în o paralelă cu ea.“

Sporirea armatei germâne.

„Köln. Ztg“ care aparține partidei naționale-liberale, se esprimă astfeliu în privința proiectului:

„Ori cât de pacìnică ar putè sĕ fie epoca noastră, trebue sĕ fim totdeauna armați. Dacă Francezii s'ar fi temut de noi, acum ḑece ani, ne-ar fi lăsat în pace. Nouele prescripțiuni, privitoare la instrucțiunea militară a oamenilor din reserva complementară, vor părè aspre poporațiunei germâne. Cariera mai multor tineri va fi împedecată, când le vor trebuì sĕ se ducă sĕ facă de patru ori esercițiì militare în timpul celor douĕ-ḑeci ani care constitue perioda medie a vieței.

„Pe de altă parte, e de regretat ca imperiul sĕ fie silit a întrebuința, pentru armată, sporirea de venituri ce se crede că se va obținè și ca micșorarea impositelor sĕ fie încă amânată până la o epocă depărtată. Sĕ sperăm, cel puțin, că autorii proiectului nu se amăgesc în privința sporirei veniturilor.“

„Köln. Ztg“ adauge:

„E probabil că în Reichstag art. 1 al legei care tinde a ficsa din nou efectivul pentru șepte ani va întimpina, ca și în 1874, o opozițiune, care se va pune pe terenul constituțional. Dar e probabil că guvernul va triumfa în contra acestor obiecțiuni prin considerațiuni trase din necesitatea de a da Germaniei siguranța.

„Se cer mari sacrifie poporului germân, și nu va fi prea mult toată iubirea Germânilor pentru țara lor ca sĕ le poată îndura.“

„Die Post“ din Berlin, care își ia inspirațiunile sale din cercurile diplomatice, fără a'și da părerea, reproduce pe a „Nat. Ztg,“ după care sporirea armatei germâne are de scop de a face față unui atac eventual venind din partea Franciei și Rusiei coalisate.

„Germania“ organ clerical, crede că Germania va fi sdrobită cu timpul de propriele sale înarmări.

„Reichstagul va vedè din nou punêndu-se cestiunea de-a se sci dacă se pot impune națiunei sarcine mai grele fără a mina puterile sale economice. De sigur, ori ce Germân doresce ca imperiul sĕ fie în stare de-a respinge un atac, vină el de la Apus sau de la Rĕsărit; dar e îndoios că pentru aceasta ar fi necesariu de-a sporì armata în asemeni condițiuni. Pericolul de-a vedè pe Germania sdrobită supt greutatea armaturei sale de fer, care devine mai grea din an în an, este prea grav ca sĕ fie trecut cu vederea.“

„B. Ztg“ din Berlin, se esprimă ast-fel:

„Suntem încolțiți de imposibilitatea absolută de-a impune noue sarcine poporului. Armatura prea grea va strivì armata, și ea nu 'și va ajunge scopul dacă nu va apĕra de cât un cadavru.“

Acelaș ḑiar adauge:

„Dar ce va ḑice poporul dacă, în schimbul sacrificielor tot-dea-una mai grele ce 'i se cer, nu i se dă de cât o sporire a bugetului armatei?

„Otărîrea depinde de popor: sĕ se scoale el pretutindeni, în toate circumscripțiunile electorale, pentru a declara că numai deputații cari ar respinge o nesuferită sporire de chieltuieli sciu a ocrotì interesele națiunii.“

In stêrșit „A. Ztg.“ care representă opiniunea liberarilor moderați din Germania de Sud, ḑice:

„Dacă alianța Germaniei cu Austria a făcut sĕ se nască speranța că pacea va fi manținută și că imperiul sĕ va putè oprì în calea periculoasă a sporirii neîncetate a puterii sale armate, această speranță este cu desĕvêrșire amăgită.“

Iacă acum și aprețierile câtor-va foi austriace asupra proiectului de sporire a armatei germâne:

„Die Presse“, din Viena, foaie ministerială, ḑice că proiectul de lege pentru sporirea armatei germâne este „un strigăt de alarmă aruncat în mijlocul musicei pacìnice din ḑilele din urmă“. „Toată lumea se aștepta la o sporire, dar nu la asemene cifre“:

„Înarmările germâne nu sûnt o amenințare pentru cutare sau cutare țară; dar arată că, pe când, pe de o parte, se alarmau poporațiunile cu amenințări scrise pe foi de hârtie, la Varzin se lucra. Proiectul este un respuns la rodomontadele ḑiarelor ruse care declarau că, în Germania, erau obìecte scumpe pe care un năvălitor le-ar putè lua.

„Cât pentru Apus, însemnătatea proiectului de lege va fi asemenea înțeleasă.

„Cu toate propunerile făcute de către Ruși, politicii Francezi nu sûnt încă destul de legați pentru ca sĕ se poată privì proiectul germân ca un respuns făcut direct Franciei. Înțelegem acum grăbirea cu care „Nord. A. Ztg.“ stăruia mai de-ună-ḑi asupra neînterveniréi Germaniei în afacerile interioare ale Franciei și desminția articolele faimoase ale „Köln. Ztg.“ care părea a face se depindă oarecum esistența unui cabinet frances de bunăvoința principelui de Bismarck.

„O scrisoare oficioasă adresată din Berlin „Pol. Corr.“ din Viena revelează că aceste articole emană dela nisce diplomați germâni în disponibilitate“.

„N. fr. Pr.“ ḑice că proiectul acesta e respunsul Germaniei la agitațiunea panslavistă, „dar acest respuns va costa cam scump pe contribuabili“. „N. Pr.“ însinuază că proiectul va fi vĕḑut rĕu în Austria: „Nu e numai Germania care va fi puțin edificată prin rĕul esemplu dat căci acest rĕu esemplu ar putè prea bine sĕ fie imitat“.

Corespondențe particulare

ale *„Telegrafului Român.“*

Caransebeș, 4 Februarie 1880. In 26 Ian. a. c. pe la 12 oare se respândì prin oraș faima, cumcă casariul comitatului Francisc Hau s'ar fi împușcat. Aceasta se adeverì mai târḑiu prin aflarea amintitului cassariu împușcat în grădina lui din Teiuș.

Îndată după isbugnirea catastrofei în comitatul Severin, Hau vĕḑênduse despoiat de încrederea concetățenilor sei și temêndu-se, că în urma cercetărilor va fi suspendat din postul seu, își propuse a se sinucide. Într'o ḑi merse în prăvălia domnului Halle & Deutsch sĕ cumpere un pistol, însĕ neconvenindu'i se depărtă fără pistol. Negutătoriului Halle îi devenì lucrul suspect și încunosciință despre aceasta pe cei mai intimi amici a lui Hau. Acestia se și silìră veḑêndu'l de tot desperat, a 'l încuragia, însĕ descoperirile comisiunei cercetătoare luând dimensiuni tot mui mari, silìră pe Hau a'și esecuta planul.

La aceasta a mai contribuit și impregiurarea, că cu o ḑi mai inainte venì în cancelaria lui tutorul minorenilor remași după repausatul capitan Roman rugandu'l sĕ i arete obligațiunile minorenilor. Hau îl asigurà, că obligațiunile respective se află in casă. Tutorul nu s'a mulțămit numai cu asigurarea aceasta, ci pretinse a i se arĕta, deoarece în urma faimelor respêndite el nu mai poate avè încredere în funcționarii comitatului.

Hau ca un bărbat plin de caracter satisfăcù cererei tutorului, însĕ numai dḑieu scie ce s'a petrecut în momentul acela în internul lui.

În 26 Ian. la 8 oare dimineața cumpĕrà dela Halle un revolver de calibru cel mai mic, ḑicênd cumcă un amic 'l-a rugat a'i cumpĕra un atare revolver. Halle venind mai târḑiu în prăvălie și aflând, că Hau totuși 'și-a cumpĕrat un revolver, indată făcù atenți pe amicii lui Hau cari îl și căutară indată în toate părțile, inse nu'l aflară, deoarece Hau se dusese la grădina lui din Teiușiu, o jumătate oră depărtată de oraș.

Acì scrise doue epistole și le trămise prin pândariul sĕu vice notariului comitatens Schönenfeld. Nu trecù mult și tramite și pe socia pândariului în oraș. Acum pășesce la esecutarea propusului seu. Incarcă revolverul — singur mărturisesce aceasta — ia o oglindă în mână și'l descarcă spre têmpla dreaptă.

Fără de a'și perde presența se resturnà pe patul din apropiere, unde îl și aflară mai târḑiu.

Cele doue epistole au fost adresate: una soției lui, eară ceealaltă comisariului regesc Nic. de Ujfalussy. În cea către soție se escusă, că între împregiurările, în care a ajuns, nu'i mai este posibil a trăì mai departe și dispune în privința averii.

Medicii neputênd afla proiectilul îl transportară acasă și îl declarară de necurabil.

Comisariul regesc îndată ce primì epistola lui Hau sigilà cassa comitatului și convocà comitetul administrativ, în care cetì următoarea epistolă:

„Ilustrissime!

„Rușinea, ce 'mi-a făcut-o Pausz, mĕ îndemnă la acest pas. Deșì sum consciu, că n'am făcut ceva, despre ce nu 'mi-ași putè da socoteală, totuși eu am perdut încrederea locuitorilor, ceea ce documentează casul cu căpitanul Bihoiu.

„Toți banii, ce 'i-am primit dela Eperjessy (antecesorul lui) 'i-am administrat totdeuna cu credință și onest. Me rog a cerceta și a vĕ convinge, că eu nici n'am visat de ceea ce face Pausz. Pausz îmi datoresce prin giro și în bani gata 1150 fl.; ve rog Ilustrissime a mijlocì ca familia Pausz sĕ reintoarcă suma aceasta sêrmanilor mei copii drept rescumpĕrare pentru viața mea.

Vĕ mulțămesc Ilustrissime pentru increderea, ce 'mi-ați arĕtat tot deuna.“

Comitetul administrativ, cercetând cassa s'a convins, că Hau ce a primit a administrat cu credință și onest și că asupra manipulării lui nu poate cadè nici o umbră de prepus.

Fondul grăniţăresc încă nu este revidat. Se aude însĕ, că din 12000 obligaţiuni de ale fondului s'ar fi plătit 400, fără de a se fi avisat fondului banii

Casariul Hau se află la simţiri însĕ medicii nu au speranţă că va scăpa. În 29 Ian. a fost operat, însĕ proiectilul nu s'a aflat.

Pausz nu se scie unde se află. Epistola curentătoare sună:

„Suspendatul vice-comite al comitatului Severin Ioan Pausz acusat pentru prădarea banilor publici s'a îndepărtat pe nesciute, de aceea se curentează prin aceasta. Sûnt recercate toate judeţele regesci a erua pe acusatul și în cas de aflare a'l prinde şi a'l escorta în temniţa acestui tribunal“.

Ioan Scherff
jude. cercet.

Eroul ḑilei e ginerele ministrului B. Szende, faimosul vice-comite Pausz, înaintea căruia mai eri alaltăeri tremurau toţi funcţionarii aplecaţi de aici, acel vice-comite, asupra căruia ministrul President Tisza s'a esprimat în casa ţĕrii: „In ţeara intreagă guvernul nu are un funcţionariu aşa harnic (cred în furături) de administraţiune cum este Pausz“.

În 10 Septemvre 1877 scrise o persoană binevĕḑută în acest comitat unui militariu de o posiţiune mai inaltă despre funcţionarii comitatului Severin următoarele:

„Sĕ te informez acum şi despre administraţiunea actuală a comitatului.

Trebue sĕ mĕ esprim scurt, deorece mi se revoaltă inima, când cuget, ce mijloace s'au intrebuinţat spre a crea un provisoriu.

Populaţiunea a fost răpită de dreptul de alegere al funcţionarilor, pentru ca sĕ se denumească astfel de indiviḑi, cari nu ar fi fost aleşi nici când şi nici unde.

Indiviḑii acestia sûnt înrudiţi cu ministrul Szende şi cu comisariul respectiv — escepţionând 3—4. Ei nu au calificaţiunea recerută pentru posturile oferite lor. Cei mai mulţi sûnt indiviḑi înglodaţi în datorii, lipsiţi de ori ce morală, între acestia indiviḑi pedepsiţi pentru defraudaţiuni şi furături.

Nici măcar unul nu cunoasce legile graniţei. Voinţa lor e lege. În locul legii domnesce mai mult arbitriul împreunat cu terorismul.

Între funcţionari se află adevĕrate esistenţe catilinare, a căror loc de petrecere mai potrivit ar fi temniţa criminală.

Dacă a fost voia cuiva sĕ pedepsaescă poporul pentru credinţa şi faptele sale neasĕmĕnate instrumente mai potrivite nu ar fi putut afla decum sûnt funcţionarii denumiţi. Dar de ce sĕ ne mai plângem? Provisorul e deja sancţionat.“ *)

Epistola aceasta s'a comunicat Maiestăţii Sala regelui într'o călĕtorie la staţiunea Czegled.

Mai multe cu altă ocasiune.

Al on. D-V. stimătoriu
Mandrea.

Varietăţi.

* (Sibiul şi Transilvania) în 28 Ianuarie au stat în fruntea Europei în privinţa frigului. Nici una din toate staţiunile de observare meteorologică în Europa, din Haparanda şi Ulnaborg începênd, n'a arĕtat adecă în ḑiua lui Carol cel mare un grad de temperatură aşa scăḑut.

* (Bal). Junimnea română din Arad va arangia Joi în 14/26 Februarie an. cur. în Arad în sala din otelul „Crucea Albă“ un „bal român“, al cărui venit este menit pentru alumneul institutului pedagogic teologic român din Arad. Începutul la 8 oare sara. Bilete de intrare: Pentru familie 4 fl. pentru persoană 2 fl. Aurel Suciu adv. president, Dr. Lazar Petroviciu casariu. Oferte generoase se pot trămite la adresa casariului numit.

* (Bal). Societatea academică socială-literară „*România-Jună*“ în Viena va ţinè — după cum anunţasem deja în unul din numerii trecuţi ai foaiei noastre — „Balul Român“ în 14 Februarie st. n. în „Grand Hotel“ sub patronagiul mult onoratelor doamne; Angelina de Bălăcean, Matilda Dumba n. Germani, Barona M. Hye v. Gluneck n. de Filişano, Teresa Eduard Kanitz, Celestina de Oppolzernn Mautner-Markhof, Elena F. Suessut, Aurelia Trapsia-Kron. Venitul curat e destinat pentru susţinerea „cabinetului de lectură“ al numitei societăţi şi pentru ajutorarea membrilor ei lipsiţi de mijloace.

Bureau: Localităţile „României June“, I, Sonnenfelsgasse, Nr. 1, Edarea biletelor de intrare din 4 Februarie în fie care ḑi dela oarele 10 a. m. — 5 p. m.

Bilete pentru Domni fl. 6. pentru Doamne fl. 3.

Pentru comitetul Balului..

Dr. St. *N. Ciurcu.*
preşedinte

* (Mulţămită publică). Subscrisul mĕ aflu îndemnat a esprima d-lui George Muntean paroch gr. cat, şi învĕţătoriu dirigent la scoala capitală din Vistea inferioară cea mai profundă mulţămită publică, căci dênsul mi-a scăpat pre soţia mea dintr'un morb foarte periculos tocmai în momentul de crisă, când medicul sau declarat că numai e speranţă de viaţă, cât şi pentru ostenelele ce le a prestat cercetând-o până la sănătoşare, prin prescrierea dietei O probă destul de pipăită despre însemnĕtatea ce o are propunerea medicinei pastorale în institutele teologice.

Chirper în 21 Ianuarie 1880.

Georgiu Borzea,
paroch gr. or.

* (Miseria în Ungaria), cu deosebire în cercul „Felvideke“ şi „Szobrancz“ din comitetul Unger a ajuns la gradul suprem. Poporul flămênḑesce şi nemulţămirea e aşa de mare, încât familii întregi îşi părăsesc casele şi pleacă în lumea largă. În valea Turja se prepareazā din făină măcinată din coceni de cucuruz un fel de nutremênt, cu care bieţii oameni îşi mai susţin viaţa. Din raportul pretorilor se constată, că în cercul Felvideke numerul suferinḑilor se urcă la 4073 şi în cercul Szobrancz la 489 de capete.

* (Catedră de limba română în Montpellier). Academia noastră a primit dela Montpellier însciinţarea, că în acel oraş s'a înfiinţat o catedră de limba şi literatura română. Infiinţarea acestei catedre se datoresce iniţiativei luate de societatea limbilor neo-romanice dela Montpellier.

Românii se pot felicita de această noutate. „Alegătorul.“

* (Din Hundrubechiu) se scrie, că anii de curênd trecuţi au fost pentru economii agricoli foarte vitrigi încât nu au sciut, cum sĕ'şi mai mute necasul de pe o ḑi pe alta. Anul trecut ne a înzestrat cu recolte cât se poate de bogate precum şi în fên. Am avut cu acest articlu şi concurenţă bună, adunânduse la noi mai multe sute de oi spre consumarea fênului de prisos. În acest articul aveau sĕ speseze şi doi Saşi din comuna noastră o remuneraţiune bună a ostenelelor sale, adunând mult fên laolaltă în hotar; dară în noaptea de 16 Ianuarie a. c. o mână sacrilegă a dat foc acelui fên, carele a ars până în pământ în preţ de aproape 150 fl. v. a.

Făptuitoriul nu sĕ scie; se presupune, însĕ nu îndrăsnesce niminea a eşì la lumina ḑilei. Destul: că speranţele nenorociţilor au apus.

Ioan Grecu m. p.
paroch.

* (Anul 1880) e un unicum calendaric. Se distinge adecă prin aceea, că are un Februarie cu 5 Dumineci, o întêmplare, carea se ivesce într'un veac debia de 3—4 ori, în acest secul însĕ nu se mai repetează. Aceasta s'a mai întêmplat dela anul 28 după Christos încoace până în ĕstan de 65 de ori; casul din acest an este al 66-lea şi se va mai repeţì încă în anul 1920, 1948 şi 1976. Ḑiua visectă cade în a 3 duminecă din postul Pascilor, o a 2-a împregiurare, carea până acum s'a mai ivit numai în anul 1604 şi 1828 şi se va mai repeţì încă în anul 1948.

* (Palatul administrativ din Iaşi) a fost zidit la 1805 de către Domnitoriul Moruz. Destinat ca locuinţă a Domnitorilor Moldoveni, acest palat a fost prada flacărilor la anul 1827 Iulie 20 sub domnia lui Ioniţă Sturza. El a fost restaurat apoi la anul 1844 de Domnitoriul Mihaiu Sturdza, care a dat repararea palatului în întrepriza unei companii compuse din boerii Vasile Alecsandri (tatăl), Negroponte şi Privileghie. O legendă pretinde că acest palat este legat prin o subterană cu Cetăţuia. Actualmente palatul a fost asigurat la societatea România pentru suma de 800,000 franci, din care o optime privesce pe societatea de mai sus, eară restul de $^7/_8$ a fost prin ea reasigurat la alte societăţi de asigurare.

* (Zăpada) în ţinutul dela Baia mare e un stângin de groasă. Multe case, şopuri, grajduri şi altele s'au surpat de greutatea zăpeḑei. Se întêmplă de preacolo se prind căprioarele de vii. Un locuitoriu din Firiza a mânat din pădure până la el în curte 5 căprioare; în valea dela Borpatak s'au prins 2, în Mistofalu şi în ţinutul dela Bujak câte o căprioară.

* (O aventură cu hoţi). Din Neoplanta se scrie lui „Naplo“: Fernbach, un propietar bogat, plecà în 28 l. c. cu trăsura din Kis-Kér spre Temerin şi luà pe drum şi o babă bĕtrână seracă cu el. La urcarea bĕtrânei în trăsură însĕ el observà sub rochia ei vestminte de bărbat, dară el nu'şi perdu presenţa ci aruncându'şi luleaua la pământ se rugà de betrâna sĕ'i-o rădice şi dee. Hoţul — bĕtrâna — coborânduse după lulea, Fernbach în acelaşi moment dând biciu la cai, se depărtà de hoţ ca fulgerul. Hoţul vĕḑênduse înşelat a descărcat douĕ puşcături asupra lui Fernbach dară nu 'l-a nimerit. Asemenea nu 'i-a putut face nimic nici alţi doi soţi de ai hoţului înşelat, cari la puşcăturile acestuia eşiserĕ din apropierea drumului la iveală.

* (Un lup gigantic) s'a împuşcat în pădurile contelui Francisc Széchenyi în Tarrocza. Bestia puşcată are o lungime de 174 centim. pre când Brehm ḑice: că lungimea unui lup desvoltat tare debia poate sĕ fie de 106 Centim.

* (Un oraş vêndut). In Englitera s'a vêndut un oraş de 10,000 locuitori şi de 74 acres mărime. Dovadă că şi în Englitera stau reu împregiurările sociale.

* (*Rectificări*). In respunsul meu cătră d-nul Mangra s'a făcut unele omisiuni binefăcĕtoare, pentru care ve aduc prin aceasta mulţămita mea cordială! Inse s'au strecurat şi unele erori tipografice, prin care în multe locuri se strămută inţelesul unor construcţii, eară în unele locuri inţelesul devine manc. Pentru aceea vĕ roga cu toată stima sĕ binevoiţi a face următoarele: rectificări.

In nrul 147 faţa ântăi, coloana 1 alinia 3 sĕ se adauge la fine: nu sciei deunde'l apucă. Coloana 3 alinia 2 şirul 8 în loc de „eparochii“ sĕ se cetească eparchii, în loc de „tot şi“ sĕ se cetească: totuşi. Faţa a doua, coloana 2-a alinia 2-a şirul 3 în loc de: „înainte de congresul national eretic“, sĕ se cetească: inainte de a fi congresul naţional eretic.

In nrul 148 faţa a doua, coloana 3 alinia 1 şirul 5, în loc de „mai iute“ sĕ se cetească: mai ântâi.

In nrul 149 faţa ântâi, coloana 2 alinia 1 la fine se adauge: prin urmare espresiunea de „lucruri elementare“ nu are sĕ deroage de cât dlui Mangra. Tot în aceasta coloană alinia 2 şirul 12 în loc de „tot aceia“ sĕ se cetească: toţi aceia. Faţa adoua, coloana 1 alinia 1 şirul 25 în loc de: „pentru aceea doară“ sĕ se cetească: pentru aceea dară.

In nrul 150 faţa ântâi, coloana 1 alinia 2 şirul 3 în loc de: „datorinţele dogmei călugăresci“, sĕ se cetească: datorinţele tagmei călugaresci. Tot în aceasta coloana alinia 3 şirul penultim, în loc de: „va ḑice“ sĕ se cetească: vrea dice Tot în această coloană alinia ultimă şi şirul ultim în loc de: „complicaţiunile lor“ sĕ se cetească: esplicaţiunile lor. Faţa a doua coloana 1 alinia 4 şirul 7 în loc de: „care a fost oprit,“ sĕ se cetească: care a facut ceva ce a fost oprit. Coloana 2 alinia 2 şirul 9 în loc de: „va puté“ sĕ se cetească: vrea putè. In alinia 6 şirul 5 în loc de: „constan,“ sĕ se cetească: constans. Coloana 3 alinia 1 şirul 5 în loc de: „lui vedem,“ sĕ se ceteascâ îl vedem. In alinia 2 şirul 4, 12, 15 şi 21 în loc de: „impĕratul Constantin,“ sĕ se cetească: impĕratul Constans. Tot în această alinie şirul 28 în loc de: „patriarchul Constantin sĕ se cetească: patriarchul Constantinopolei. Tot în această alinie şirul 34 sĕ se completeze astfeliu: „se vede din această istorie cumcă antecesorii lui amendoi au fost eretici“. In alinia 3 şirul 7 în loc de: „birues“ sĕ se cetească: birfesc. In coloana 4 şirul 1 în loc de: „protosincelatului“ sĕ se cetească: protosicritului (protosecretariatului).

In nrul 152 faţa a doua coloană 3 alinia 1 şirul 16 intre parenteze sĕ se cetească: Elena născută din femeia cea de Ungur. Coloana 4 alinia ultimă şirul 2 în loc de: „smintit“ sĕ se cetească: mintit; faţa a treia, coloana 1 alinia 4 şirul 2 în loc de: „că am aflat cu cale,“ sĕ se cetească: că nu am aflat cu cale.

Recomendandu-mĕ inaltei d-voastre consideraţiuni sum în

Şepreş la 3 Ianuarie 1880.

prea stimătoriu
Mihaiu Sturza m. p.
protopop.

---

* „Ich soll Dir auch Auskunft über die jetzige Comitats-Verwaltung geben.

Ich muss mich sehr kurz fassen, da sich mein Gemüth empört, wenn ich nur daran denke, welche Mittel angewendet wurden, um ein weiteres dreijähriges Provisorum für das Comitat zu schaffen.

Der Bevölkerung wurde das Recht der Wahl ihrer Beamten entzogen, um Individuen zu Beamten zu ernennen, die hiezu niemals und nirgends gewählt worden wären.

Diese Individuen gehören der Sippe des Ministers Szende und des königl. Comissärs an — mit Ausnahme von 3—4. Sie besitzen sammt und sonders nicht die Qualification für die ihnen verliehenen Posten. Es sind meist durch und durch verschuldete, aller Moral baare, darunter wegen Defraudation, Diebstahl etc. bestrafte Individuen.

Nicht ein Einziger kennt die Grenzgesetze. Ihr Wille ist Gesetz. Statt des Gesetzes herrscht meist Willkühr gepaart mit Terrorismus.

Es gibt unter den Beamten wahre catilinarische Existenzen, deren passendster Aufenthalt das Kriminal-Gefängniss wäre.

Hat man das Volk für seine beispiellose Treue und Aufopferung züchtigen wollen, so hätte man nicht tauglichere Werkzeuge finden können, als es die ernannten Beamten sind; doch wozu klagen? Ist doch das Provisorium sanctionirt worden.“

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Românii prin Alpii dalmatini.

În anul trecut „Telegraful român“ a împărtășit cetitorilor „notițele istorice“ ale profesorului Kaluzniacki despre *„Coloniștii români în Galiția.“* Atunci ne-am fost reservat a revenì asupra părței prime din memoriul academicului Miklossich, care — după cum își aduc cetitorii a minte — în tom. XXX al memorielor Academiei imper. din Viena (clasa filos.—istor.) a presentat o lucrare *„Despre migrațiunile Românilor în Alpii dalmatini și în Carpați.“* Facem deci loc și celor scrise de prof. Miklossich:

Despre migrațiunile Românilor în Alpii dalmatini.

În Istria resăriteană în spre meadă-noapte de lacul dela Cepici, pe coastele sudice și apusene ale Ucĭca-Gorei (Monte Maggiore) locuesce în massă compactă în parochiile Brdo, Sușnievița, Crbune și Paz și, despărțit de acest district, în satul Jeiane (parochia Mune, în spre meadă-di de drumul ce duce dela Fiume la Triest), în Ciceria, locuesce, dic, un popor, a cărui limbă arată, că el face parte din neamul românesc.[1]

Astădi redus la un număr cam mic — indicațiunile șovăesc între 3000 și 6000 de suflete, ce-'și află esplicarea sa în impregiurarea aceea, că limba Românilor acestora, adăpostită numai în sinul familiei, a cedat în public limbei croatice — acest popor mic foarte probabil s'a estins odinioară dela mare până la mare, dela sinul Fiumei până la cel al Triestului: cel puțin Irineo della Croce (Giovanni Maria Manarutta, 1627—1713), în Istoria della città di Trieste. Venetia, 1698. Pag. 335, raportează despre coloniști români în Obcina, Trebicĭ și Padricĭ în cea mai nemijlocită apropiere de Triest, despre coloniști, a căror naționalitate românească se arată mai pre sus de ori ce îndoială, nu numai prin numele „Rumeri,“[2], ci și prin cuvintele împărtășite din limba lor, precum: *berbaz* homo, *fizori* filii, *puine* panis.[3]

Încât pentru originea Românilor istriani, apoi trebuesce respinsă înainte de toate părerea aceea, că poporul acesta s'a format în patria sa de astădi din contopirea unui element indigen cu colonisti romani, de-oarece limba sa este cu mult prea aproape înrudită cu aceea a Românilor dacici și macedoneni, decât sĕ poată fi probabilă părerea aceasta. Ei i stă în cale și fapta, că se află în limba Românilor istriani cuvinte de origine slavoană, cari nu pot fi împrumutate nici din limba Slovenilor nici din ceea a Croaților din Istria, ci trebue sĕ se tragă din limba Bulgarilor. Cuvintele aceste sûnt *dembok* adûnc, ce prin nasalul seu tradează originea bulgărească, deșì bulg. *dlъbok* de astădi nu scie de nasal: s. *dubok*, croat. *glubok*, *dubok*, nsl. *globok*. *dobъndesk*, daco-rom. *dobândesk*: bulg. *dobъd* din *dobъnd*, vsl. *doband*, croat. *dobud*, nsl. *dobod*. *grumb* urît: bulg. *grъb* din *grъmb*, vsl. *grambъ*, croat. *grub*, nsl. *grob* mare: *groba hișa*; *pregrobi hlêbi*. *têmpesk* (corect *tъmpesk*) daco-rom. *tъmpesk*, bulg. *tъp* din *tъmp*,' vsl. *tampъ*, croat. *tup*, nsl. *top*. *undĭcъ*, daco-rom. *ungicъ* (=unghiță): bulg. *vъdicъ* din *vъndicъ*, vsl. *andica*, croat. *udica*, nsl. *odica*, *vodica*. Cuvintele aceste arată, că Românii Istriei se trag dintr'o țeară locuită și de Bulgari.

Se nasc acuma următoarele întrebări: 1. Care este patria primitivă a Românilor din Istria? 2. Pe ce cale au ajuns ei din patria lor primitivă în locuințele lor de astădi? 3. În care timp este a se pune inmigrația lor în Istria?

Prima întrebare: Care este patria primitivă a Românilor istriani? Unii par aplecați a admite, că Românii Istriei au inmigrat dela Dunărea de jos. Acela însĕ care este convins despre coerența Românilor acestora cu aceia, pe cari i aflăm în seculi anteriori pe pământul croatic și sêrbesc, va privì afirmațiunea aceasta de neprobabilă și va căuta patria Românilor istriani în patria primitivă a Românilor în general. Cestiunea despre patria primitivă a poporului românesc s'a tractat adeseori; ea însĕ nu s'a resolvat încă. Fie-'mi permis a'mi esprima acì părerea mea, după care patria primitivă a Românilor este a se căuta înspre meadă-di dela Dunăre*). De acì se trag și Românii Istriei.

A doua întrebare: Pe ce cale au ajuns Românii istriani în locuințele lor de astădi? Pentru a rĕspunde la întrebarea aceasta, este de lipsă a lua în privire pe acei Români, cari odinioară locuiau în țĕrile Sêrbilor și a Croaților.

(Va urma).

---

[1] Cf. H. I. Bidermann, Die Romanen, pag. 79. 184.

[2] Intr'un raport al parochului dela Pinguente cătră episcopul Tommasini de pe la anul 1650, se dice: „I Morlacchi, che sono nel Carso, hanno una lingua da per se, la quale in molti vocaboli è simile alla latina.“ H. I. Bidermann, Die Romanen, pag. 82. Sĕ se ieie în considerație, că în seculul al șepte-spre-decelea se aflau Morlaci în munții carsici: ei sûnt amintiți deja în documente din 1517 (Chichii et Murlachi) și din 1540 (pag. 87. 88).

[3] Oltre l'idioma slavo comune a tutto il Carso (i Chichi) usano uno proprio e particolare consimile al valacco, intracciato con diverse parole e vocaboli latini. H. I. Bidermann, Die Romanen, pag. 32.

*) Miklossich se deosebesce însĕ de Rösler. Amêndoi susțin formarea naționalităței noastre în țĕrile situate înspre sud de Dunăre. Pe când însĕ Rösler ne face sĕ inmigrăm în Dacia traiană abia de pre la seculul XIII încolo, adecă tocmai după Sași (1141—1161), Miklossich, cel puțin într'o scriere de mai nainte, admite, că am început a ocupa țĕrile locuite de noi astădi încă de prin seculul VI. — *Nota Redacțiunei „Tel. rom.“*

Îndreptare. In nrl ultim s'au strâcurat mai multe erori de tipariu. Astfel pe pag. 35, col. IV, alin. II este a se cetì 2000 în loc de 20,000; pe pag. 37, col III, alin. I: *Craiova* în loc de *Cigova*; tot acolo alin. II și III: *Cariaggi* în loc de *Haggiadi*.

Bursa de Viena și Pesta

din 3 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	102. 70	103.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.50	91.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.20	81.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.25	119 75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.50	90.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	87.50
Obligațiuni urbariale temeșiane .	88.25	88.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	87.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	87.—	87.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	91.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	90.25	90.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	91.25	92.15
Datoria de stat în argint . . .	93.10	93.—
Renta de aur austriacă	86.10	86.50
Sorți de stat dela 1860 . . .	132.—	—.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	849.—	838.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	277.50	279.—
Acțiuni de credit austr. . . .	303.60	304.50
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	116.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.48
Napoleon	9.34$^1/_2$	9.35
100 marce nemțesci	57.85	57.85
London (pe polița de trei luni) .	117.—	117.25

Economic.

Mediaș, 31 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.80—9,20; Grâu sĕcăreț fl. 7.40—7.60; Sĕcară fl 5.40—5.60 Ovĕs fl. 3--3.10; Cucuruz fl. 4.80—5; Sĕmênță de cânepă fl. —--; Fasole fl. 7.50—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.80—2; Fên fl. —.——.; cel vechiu; cel nou fl. —.—--; Cânepă fl. ———; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—60; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl. ———; Spirt pro grad cr. ——; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de vițel 40—44 cr. oauĕ 3 de 10 cr.

Sighișoara, 31 Ianuarie n. Pro hectolitră: grâu fl. 8.50; grâu sĕcăreț fl. 6.20: sĕcară fl. 6; ovĕs fl. 2.70; cucuruz fl. 4.30; cartofi fl. 2; fasole fl. 4.50; pro 100 chilo: slănină fl. 50; pro chilo: carne de vită 40 cr.

Brașov, 31 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl 7.50—.; Grâu sĕcăreț fl. 6.20; Sĕcară fl. 5.40—; Orz fl. 4.25—.; Ovĕs fl. —2.70—.; Cucuruz fl. 5.10; Mălaiu fl 6.; Mazere fl. 7.10; Linte fl. 9.20; Fasole fl. 6.35 Sĕmânță de in fl. —.— Sĕmênță de cânepă fl. .—— Cartofi fl. 1.55 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. —; (pro 100 chilo); topit — fl.

Budapesta, 31 Ian. n. Împregiurările timpului în sĕptĕmâna trecută au corespuns pe deplin anotimpului, domnind încă și acum un ger moderat; ba putem dice, că ele sûnt deja încâtva mai line și fiind în cele 2 dile din urmă chiar frumoase și plăcute avem toată nădejdea, că cât de curênd ne va surprinde timpul primăverei. Termometrul arată deja la + 2 R⁰ și se pare a se urca din dí în di. Pre lângă toate aceste ghiața de pe riuri încă n'a început a se rupe și această împregiurare ne pricinuesce frica, că vom avè sĕ întimpinăm încă eventualități neplăcute. Sĕmĕnăturile încă nu se pot judeca, dacă au pătimit ceva sau ba; avem însĕ nădejdea, că frigul nu lea stricat până acum nimica. Toate aceste împregiurări, au influențat, de în sĕptĕmâna trecută bucatele nu s'au scumpit. Prețul tuturor articlelor s'a ținut mai mult la nivoul prețurilor din sĕptĕmânile de mai înainte. Așa notăm în special:

Grâul la 50—60,000 m. m. a trecut cu fl.14—14.50; sĕcară la 4000 m. m. cu fl. 10--10.25; orzul la 4000 m. m. cu fl. 8.30—8.80; ovĕsul la 3000 m. m. cu fl. 7.55—7.60; cucuruzul la 6000 m. m. cu fl. 8.60—7.85; făina tot cam așa a trecut, ca și mai inainte. Asemenea și Păstăioasele și adecă: lintea cu fl. 12—14; mazerea cu fl. 11—13; fasolea cu fl. 9 50—11.50; sĕmênța de cânepă cu fl. 9.75—10; sĕmênța de in cu fl. 13.50—14; mălaiul cu fl. 7.25—7.50; toate per 100 chilograme; lânile au trecut cu fl. 55—60 per 56 chilograme, apoi cu fl. 1.85—3.50 per chilogram.

Porcii în numer total per 54,120 n'au avut prea mare căutare de astădată. Din Ungaria de jos au fost în têrg 4440, din România 140 și din Ardeal 40 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 56—57 fără vas, eară cu vas cu tot cu fl. 58.50—60; slănina cu fl. 49.50—54; sĕul cu fl. 45—46; spirtul *en gros* cu fl. 33.50; *en detail* cu fl. 34—35 per 10,000 litre %.

Peile n'au cam avut trecere. S'au vêndut puține, dară tot cam cu prețurile din sĕptĕmânile treeute și adecă: cele de bou din Bănat cu fl. 135—140; din Ardeal cu fl. 140—145; cele de vacă cu fl. 108—115; cele de vițel cu fl. 210—215 toate per 100 chilograme, cele de cal cu fl. 11.50—12.50 părechea. Alte soiuri de pei n'au avut căutare.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 1, 2, 3, 4, Martie și 5, 6 7 și 8 Aprilie imob. lui Teodor și Maria Șut în Borgo-Tiha, B. Murășeni, B. Bistrița și B. Prund (judec. cerc. Năsĕud); în 2 Martie și 2 Aprilie imob. lui Ioan Pistuka în Copșa mare (trib. Cluj); în 31 Martie și 1 Maiu imob. soției lui Francisc Sarközy în Mihályfalva (judec. cerc. Székelyhid); în 5 Martie și 5 Aprilie imob. Anicei Rus în Dobrocina (trib. Dej); în 15 Martie și 15 Aprilie imob. lui Iosif Solomon în Porumbacul de sus (jude. cerc. Făgăraș); în 30 Martie și 30 Aprilie imob. rĕmasului după soția lui Carol Ferenczi în Dej (trib.); în 10 Febr. imob. lui Ilisie Bica în Voivodenii mari (trib. Dej), în 22 Martie și 22 Aprilie imob. soției lui George Kamárami în Simeria în 16 Martie și 16 Aprilie imob. lui Petru Frenczoni în Nădăjdia de jos (trib. Deva); în 14 Febr. imob. lui George Gusu în Avrig (trib. Sibiiu).

Nr. 10.

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante de clasa III Spanlaca în protopresbiteratul Mureșului se escrie de nou concurs cu terminul până la 3 Februarie a. c.

Emolumentele sûnt tot cele cuprinse în concursul prim, publicat în „Tel. Rom.“ Nrii 36, 37 și 38 din a. 1879 cu adausul de 14 jugere porțiune canonică.*)

Doritorii de a ocupa această parochie au a'și adresa concursele instruite conform „statutului organic“ și dispositiunilor sinodale din a. 1873, la subscrisul (p. u. Maros-Ujvár) până la terminul arĕtat.

Sănbenedic, 15 Ianuarie 1880.
In conțelegere cu comitetul parochial.
Artemiu Crișan m. p.;
adm. prot.

3—3

*) In Nrii 8 și 9. au remas aceste jugere din eroare afară, — cea ce prin aceasta se îndreaptă.

Însciințare.

Deschidêndu-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moșit din Sibiiu instrucțiune pentru moașe, candidatele de moșit de naționalitatea română și nemțească sûnt provocate a se insinua până la terminul indicat la subscrisul spre a fi primite în curs.

Sibiiu 31 Ianuarie 1880.
Dr. Lukacs Mikulics.
profesor ord. de moșit.

[2] 1—4

„Albina“,

Institut de credit și de economii în Sibiiu.

Domnii acționari ai Institutului de credit și de economii „Albina“ se învită prin aceasta în vertutea § 19 al statutelor societății la

A VII adunare generală ordinară,

care se va ținè la Sibiiu in **19 Martie 1880** stilul nou, înainte de ameadi la 10 oare în casa institutului (strada Bayer Nr. 1).

Obiectele:

1. Raportul direcțiunei asupra gestiunei anului 1879, bilanțul acelui an și raportul comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea prețului marcelor de presență.
5. Alegerea a doi membrii de direcțiune în sensul § 36 din statute.

Domnii acționari, carii în sensul §§ 22, 23 și 24 din statutele societății voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenți, sûnt rogați a'și depune la cassa institutului acțiunile lor și eventual dovedile de plenipotență cel mult până în **16 Martie 1880** stilul nou după ameadi la 6 oare.

Sibiiu, 27 Ianuarie 1880.

[1] 2—3

Direcțiunea institutului.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 11. Sibiiu, Sâmbătă 26 Ianuarie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Ianuarie.

Începem revista noastră de aḑi cu o scire vechie şi totuşi nouă, — despre maghiarisare. Nouă este scirea cea vechie într'atâta încât, după ḑiare demne de credinţă, aflarăm şi acum ni se atrage atenţiunea şi din alte părţi, că maghiarisarea este sub protecţiune înaltă şi se promovează în mijlocul unei poporaţiuni curat românesci.

„Pester Journal“ sub rubrica: Noutăţile ḑilei aduce următoarele:

„Limba ungurească în serviţiul drumurilor de fer. Învĕţarea şi aplicarea limbei unguresci din partea personalului drumurilor de fer a societăţii căilor ferate de stat, precum se scie, este un obiect pentru care administraţiunea acesteia are continue silinţe şi atenţiune, luându'şi drept scop a corespunde din toate puterile provocărilor, ce i se fac referitoriu la provocarea limbei maghiare din partea guvernului şi a ţĕrei. Încă de mai mulţi ani la primirea de noi candidaţi pentru serviţiul drumurilor de fer se adauge condiţiunea, ca aceia sĕ scie limba ungurească, vorbi şi scrie; eară oficianţii şi servitorii cari deja se află în serviţiu se înteţesc cu severitate a'şi însuşì această limbă cu desĕvêrşire, şi acei, cari se disting cu învĕţarea ei se preferează şi se remunerează. Graţie acestei mĕsuri, partea cea mai mare a personalului pe liniele unguresci corespunde acestor pretensiuni drepte în privinţa limbei. Dară nu numai pre linii, ci — ce poate e mai puţin cunoscut, — şi pre domeniele banatice, proprietatea acestei societăţi se dă cu cea mai scrupuloasă atenţiune cultivării limbei naţionale atât între propriul personal, cât şi între poporaţiune însaşi. Aceasta cu atât mai vêrtos trebue accentuată şi recunoscută, cu cât acolo avem a face cu o populaţiune esclusiv românească. Cu privire la personalul domenial a societăţii, cunoscinţa limbei unguresci formează la primire un factor prin eminenţă considerabil; oficianţilor şi servitorilor deja angajaţi li s'a prescris un restimp corespunḑĕtoriu pentru învĕţarea acestei limbi, pentruca dênşi în coatingerea cu diregătoriile şi cu publicul sĕ se poată servì cu dĕnsa. Legea din 1879 despre instrucţiunea publică se manuează în oraşele montane banatice cu rigoare şi în scoalele de sub patronatul societăţii, privirea este îndreptată cu deosebire asupra cultivării limbei unguresci. Resultatele dobêndite până acuma întru această direcţiune, special întru cât atinge districtele industriale mai mari, ne îndreptăţesc la asteptările cele mai frumoase, şi nu ne lasă sĕ mai dubităm în fine despre succes.“

Recomandăm atenţiunei tuturor Românilor acest fenomen, vechiu în origine şi nou numai în aplicările parţiale. Recomandăm serioasei atenţiuni şi provocăm totodată toată inteligenţa noastră din toate părţile a nu fi indiferenţă faţă cu desnaţionalisarea poporului nostru, căci asta are sĕ ḑică a fi indiferent faţă cu esistenţa noastră. Nici sĕ se poarte timid inteligenţa noastră faţă cu astfeliu de procederi, pentrucă prin astfeliu de timiditate renunţă la esistenţa ei proprie. Ea numai poate fi română, îndată ce nu se mai interesează de ceea ce este românesc, sau stă în vre o legătură cu afacerile românesci. Şi apoi dacă Maghiarii se cred în drept a ne proscrie naţionalitatea, noi şi ai nostri, sĕ nu fim în drept a ni o apĕra? Când am renunţa noi la dreptul de a ne apĕra naţionalitatea noastră am renunţa la toate drepturile ca Români.

Se va mira cineva că pentru ce Nemţii, *recte* Jidanii, în ḑiarele lor aprobă şi laudă procederea Maghiarilor. Nici o mirare. Nemţii şi instrumentele lor, Jidanii, au deplină şi neclătită convingere despre superioritatea nemţască în Ungaria şi au o presimţire aproape egală cu convingerea, că Maghiarii prin mesurile lor pregătesc numai calea spre germanisare.

În casa deputaţilor din Viena s'a început în 5 Februarie n. desba- [illegible] funduar şi se va continua până Sâmbătă. Principele Lichtenstein a făcut o propunere în privinţa reformărei radicale a legei scoalelor poporale în sens religios, moral şi naţional. Lienbacher a propus reducerea obligamentului de a cerceta scoala la şese ani.

Conferenţele sêrbesci în cestiunea drumurilor de fer se continuă în Viena. După ceea ce a pĕtruns în public conferenţele nu curg aşa neted. Representantul Sêrbiei, Marici, a adus pe tapet un şir de puncte de vedere, care, ḑice representantul sêrbesc, sûnt dictate de interesele Serbiei. Întreruperea conferenţelor este foarte probabilă.

Recunoascerea independeţei României din partea Germaniei, Franciei şi Engliterei, se scrie din Berlin, că se va mai amâna, din causă că guvernele respective încă tot nu sûnt mulţămite cu resolverea cestiunei Evreilor.

Trăgănarea recunoascerei pe lângă atâtea pretecste nejustificabile, justifică indignaţiunea ce o vedem manifestându-se în presa oposiţională din România.

Din London se telegrafează: Cu ocasiunea deschiderei parlamentului cuvêntul de tron accentuează raporturile amicabile cu puterile esterne şi susţine că evenimentele dela amânarea parlamentului încoace garantează de nou pacea europeană pe basele statorite de congresul din Berlin. Deocamdată nu este cu putinţă a revoca trupele din Afghanistan. Guvernul e hotărît a asigura graniţele în partea aceasta, voiesce înse a susţinè relaţiunile amicabile cu domnitoriul şi poporul din Afganistan. Cuvêntul de tron esprimă speranţa că confederaţiunea din Africa de sud în scurt va fi întemeiată şi anunţă un proiect, conform cărui se simplifică transpunerea posesiunei de pămênt.

Sciri din Petersburg afirmă, că cu descoperirea tipografiei secrete s'a pus mâna pe statul maior al Nihiliştilor şi aşa agitatiunei din partea acestora se va pune capet.

Dieta Ungariei.

Şedinţa din 31 Ianuarie a fost menită pentru petiţiuni. După resolvirea petiţiunilor s'au motivat interpelaţiunile insinuate.

Baronul L. Ozsegovici a interpelat pe ministrul de finanţe:

1. Cu ce escusă dl. ministru denumirea directorului reg. provincial de finanţe în Agram, care a urmat în contra § 45 din legea despre pactul dela 1868 cu Croaţia, fără învoirea prealabilă a guvernului din regatul Croaţiei şi Slavoniei, şi în contra § 46 al acelei legi care dispune, ca asemenea posturi, care cad în resortul comun, sĕ fie suplinite precât numai sĕ poate cu fii din Croaţia şi Slavonia?

2. Când are de cuget dl ministru se amoveze pe actualul director provincial de finanţe din Agram şi sĕ propună Coroanei pe altul în locul aceluia?

Ios. Madarász a interpelat pe ministrul de justiţie, dacă are sau dacă voiesce cel puţin sĕ aibă cunoscinţă [illegible] de presă din Budapesta locuinţa redactorului dela *„Székesfehérvár és vidéke“* în Ianuarie şi că cu tot protestul respectivului i s'au scormonit toate scrisorile într'un mod arbitrar, şi aceasta pentru cuvêntul, că redactorul luând însuşi asupra sa responsabilitatea nu a numit pe autorul unui articul care a apărut în anul trecut în foia numită avênd de obiect esecuţiunile fără milă la încassarea contribuţiunilor? Care paragraf din legea de presă permite o asemenea disposiţiune şi dacă aceasta nu este permis, are dl ministru de cuget a pedepsì o astfel de procedere îndreptată contra libertăţii personale şi de presă?

În şedinţa dela 3 Februarie s'au notificat esibitele. Ministrul de finanţe a retras între aplause cele două proiecte relative la prolungirea terminelor de amortisaţiune a obligaţiunilor urbariale, din motivul, cum adauge ministrul, că s'au ivit îngrigiri în comisiunea financială pentru alterarea terminelor. Ministrul a presentat însĕ alte trei proiecte în această afacere. Observăm, că în aceste proiecte terminele de amortisare sûnt nealterate. Comisiunea financială la care s'au transpus a luat proiectele pentru ale studia.

Casa a luat după aceasta la cunoscinţă raportul comisiunei de incompatibilitate în causa deputatului Iacob Miehl, care s'a denumit canonic. Comisiunea n'a aflat în această denumire absolut nici un cas de incompatibilitate.

Comisiunea de inmunitate propune în afacerea lui George Nagy ca cererea creditoriului Nasch sĕ se respingă ear cererea de estradare a judecătoriei cercuale din Székelyhid sĕ se încuviinţeze.

Urmează la discusiune interpretarea §. 1. din articulul de lege I: 1875 sau deciderea întrebării: dacă se pot denumì deputaţi din dietă comisari guverniali? Comisiunea a aflat că denumirea deputaţilor de comisari guverniali e admisibilă după spiritul legei, şi a propus casei primirea părerei sale. Ios. Madarász arată că legea nu poate fi interpretată altfel decât aşa: că esmiterea deputaţilor ca comisari guverniali e compatibilă cu posiţiunea unui deputat numai când esistă următoarele condiţiuni: dacă denumirea e de natură provisoră, dacă nu e împreunată cu leafă sistemisată, dacă nu durează mai mult de un an şi dacă casa 'i dă deputatului concediul recerut. Interpretaţiunea, că esmisiunea în una şi aceaşi afacere se poate reînnoì după trecerea unui an, se află în contraḑicere cu spiritul legii. Concediul trebue sĕ urmeze înainte de începerea sau primirea esmisiunei. Oratorul substerne o contrapropunere în acest înţeles.

Asupra acestor propuneri s'a încins o lungă desbatere care nu s'a terminat în şedinţa de aḑi.

Presa rusească şi franceză asu- [illegible]

Am vĕḑut în numerii trecuţi [illegible] sûnt părerile presei germâne şi austriace asupra sporirei armatei germâne. Presa rusească şi franceză începe şi ea a comenta această sporire a forţelor militare germâne. Foia „Journal de Sct. Petersburg“, organ scris în limba franceză şi inspirat de cancelaria imperială ḑice, că sporirea armatei germâne a dat alarmistilor de meserie substrat de vorbit, dar ea nu'i va imita.

„Cererea făcută consiliului federal, ḑice acel ḑiar, nu implică, în nici un fel, numai prin esistenţa sa, o desminţire a speranţelor de pace întemeiate pe speranţele de pace formulate în ḑiua de anul nou de către împĕratul Wilhelm. Fără îndoială acea cerere nu seamenă cu o tendenţă spre desarmare, dar nu o esclude nici de cum. O dată guvernul asigurat că până la 31 Martie 1888 el va putè sĕ dispună tot-dea-una de un contingent echivalent cu 1/100 din poporaţiune, nimic nu 'l împedecă sĕ profite de impregiurări pentru a procede la o reducere a cheltuelelor militare şi poate chiar a lua iniţiativa. In unul din ambele casuri, e vorba de o mĕsură legislativă şi cu scopuri depărtate; în cea-laltă, va fi vorba de o mĕsură administrativă tot-dea-una revocabilă.“

„Gazeta din Moscua,“ care trece ca ḑiarul preferat al Impĕratului Alecsandru, reamintesce asemenea declaraţiunile făcute de împĕratul Wilhelm în ḑiua anului nou, şi recapitulează atacurile şi denunciările presei germâne în contra Rusiei şi caută a gâcì motivele ei. Pentru ea, numai de Francia se teme Germania, căci nu se pot bănuì într'un mod serios la Berlin intenţiunile pacînice ale Rusiei. Cu toate aceste, „Gazeta din Moscua“ găsesce că presa germână dă dovadă de uşurinţă, când într'o ḑi impută Rusiei inarmări inchipuite şi a doua ḑi vorbesce de neputinţa militară a acelei puteri. Neputinţa Rusiei, după foaia moscovită, este un argument ce se intrebuinţează la Berlin pentru a face impresiune asupra spiritului Francesilor şi nimic mai mult.

„Vom vedè, adauge conchiḑênd „Gaseta din Moscua, “cum ḑiarele berlineze vor face acest fapt amical (sporirea forţelor militare) cu stăruinţa din ḑi în ḑi mai mare de a lăuda binefacerile păcii. Dar putem arăta dinainte ceea ce vor spune: este că sporirea armatei germâne este complimentul argumentului ce a adus faţă cu Francia pretinsa neputinţă a Rusiei.“

Ḑiarul „Novoje Wremja“, din Petersburg se întreabă dacă presa germână n'a făcut atâta sgomot despre reformele operate în armata rusă în urma resbelului Turciei şi n'a strigat în contra unor pretinse concentrări de trupe în Polonia, decât numai cu scopul de a justifica în ochii poporaţiunilor sporirea sarcinelor militare şi bugetare. În casul acesta, ḑice acel ḑiar, Germania ar face mai bine sĕ mărturiscască pe faţă, că adevĕrata causă a îngrigirilor sale se află la Apus, ear nu la Resărit. În adevĕr, „Novoje Wremja“ pretinde că bugetul militar al Franciei şi distribuirea actuală a forţelor sale militare sûnt cu mult mai ingrigitoare pentru Germania de cât înarmările ruse, şi crede că, dacă ḑiarele din Berlin se acaţă de Rusia este numai de teamă de a nu irita prea mult nervii naţiunei franceze.

„Gazeta (rusă) din Petersburg“ crede, din contră, că Germania este în contra Rusiei, şi numai în contra ei.

„Cetitorii nostri, ḑice acel ḑiar, sciu cât s'au escitat în contra noastră poporaţiunile germâne. Nu este [illegible] întrebarea următoare: din ce parte se va găsì de aḑi înainte preponderanţa, din partea noastră sau din acea a Germaniei aliată cu Austria, şi dacă aceste douĕ puteri cu armatele lor actuale nu amenință pe Rusia, se poate ḑice că Rusia le amenință?“

„Gazeta din Petersburg“ stabilesce apoi că Germania şi Austria întrunite ar putè pune pe picior 2,433,044 soldaţi şi 63,036 oficiari, la care Rusia nu ar opune decât 43,880 oficiari şi 1,786, 430 soldaţi; „fără a numera“ ḑice ea „că trebue se ocupăm Caucasul, Asia centrală şi provinciile cele mai depărtate ale Siberiei, şi că la noi distanţele se numĕră prin cifre neauḑite în Europa apuseană. Cine amenință dară şi cine este ameninţat? Armata noastră representă abia douĕ treimi din armata austro-germână. Germania nu are nici un cuvênt de a se teme de Rusia; ea ar trebuì sĕ aducă mai bine un omagiu iubirei în adevĕr estraordinară ce avem pentru pace.“

„Golos,“ vorbind de acsioma că Polonia ar fi misa unui resbel între cele trei puteri, care au împărţit-o, urmează campania ce a întreprins ‚în favoarea unei împăciuri între Poloni şi Ruşi, şi cere desfiinţarea regimului estraordinar stabilit în provinciele Vistulei, dela rescoala din 1863. În acea tesă, se regăsesce ideia generală a luptei slavismului în contra germanismului. Oare-care pretensiuni poloneze se leagă de acea tesă; astfeliu s'a publicat mai deunăḑi la Varşovia un „Dicţionar geografic al regatului Poloniei şi al altor ţĕri slave adjacente,“ care reclamă ca ţĕri slave, afară de marele ducat de Posen şi câteva părţi ale Silesiei prusiane, provincia Prusiei, sau precum se numia odinioară în limba polonă, provincia Lodz. Toate numele germanisate sûnt reduse la vechile lor forme polone, şi numele germâne sûnt slavisate la rêndul lor. Aceasta nu mai este resbel de condeiu, este resbel de volume şi de călimări; sûnt de altmintrelea şi provincie ruse pe care Polonii le reclamă provincie poloneze, afară de Polonia propriu ḑisă.

L'avenir militair compară forţele Germaniei cu ale noastre, şi demonstă cu cifrele în mână, că după sporirea proiectată vecinii nostri vor avè opt până la nouĕ regimente de infanterie adecă aproape valoarea unui corp de armată mai mult ca noi. El adaugă că nu putem ţinè socoteală de cele patru batalioane de regiment ale noastre, de oare ce al patrulea din aceste batalîoane n'a fost obţinut de cât în detrimentul efectivului celor lalte trei aşa că vom fi obligaţi în curênd, sĕ reluăm oamenii din al patrulea batalion şi sĕ nu lăsăm acestui din urmă decât cadrele sale. Iacă cât privesce infanteria. Încât despre artileria de câmp sùntem ceva superiori; dar artileria noastră de fortăreţe are un material foarte departe de a corespunde cu trebuinţele, şi cavaleria noastră, destinată a suporta primul contact cu inimicul în cas de resboiu, cere o sporire şi înbunătăţiri notabile, a căror spese, ar putè sĕ susţină diminuarea cadrelor superioare prea abundente.

„Republique française“ scrie următoarele: În Francia, tragerea la sorţi şi hotăririle luate de consiliul de revisie, decid afară de rari esceptiuni, asupra obligaţiunilor militare ce sûnt impuse asupra fie cărui cetăţean.

În Germania n'a fost tocmai aşa. Numerul tinerilor ce ajunge în fie care an la etatea cerută pentru a respunde la apel e cam de 365,000. Această cifră bine înţeles, nu e decât nominală, emigraţiunile reducênde într'un mod considerabil. Din acesti [illegible] 65,000 sûnt de serviciu armat sau aucsiliar. Restul e împărţit în douĕ categorii. Prima se compune din tineri buni de serviciu neavênd nici un motiv de dispensă condiţională. Ei trag la sorţi între ei şi se încorporeză pe fie care an ca la 140,000 cari servesc trei ani în armata activă, patru ani în reserva armatei active şi cinci ani Landwerhr sau armata teritorială.

Tot restul clasei, cam vre o 160,000 de oameni, e pus în reserva de recrutare. Aceasta cuprinde deci oamenii buni de serviciu, care în vederea numerului lor de sorţi, n'au fost imediat încorporaţi; apoi oamenii cari din causa slăbiciunei constituţiei lor au fost trimişi la o nouă ecsaminare a comisiunilor de recrutare; în fine oamenii dispensaţi condiţionat. În această privire vom observa, că în Germania nu e dispensă pentru instituitori şi că nu esistă scutire completă de serviciu militar, nici chiar în favoarea clerului.

Această reservă de recrutare e împărţită în douĕ părţi. Prima parte cu un efectiv anual de aproape 60,000 de oameni, e destinată la trebuinţele înlocuirei chiar dela inceputul resboiului. Ea cuprinde oamenii buni pentru serviciu dar nechemaţi în vederea sorţului lor, pe cei dispensaţi condiţional, apoi pe cei ce sûnt recunoscuţi ca cei mai puţin slabi din amânaţii din causa slăbiciunei de constituţie.

A doua parte conţine pe toţi ceilalţi oameni clasaţi în reserva recrutărei, adecă 100,000 de oameni pe an, şi sûnt consideraţi în aceasta în timp de doisprĕḑe ani, adecă până ce oamenii de vêrsta lor, după ce au servit în armata activă, apoi în reserva armatei active, în fine în Landwehr, trec în Landsturm care nu e alta decât reserva armatei noastre teritoriale. Acei cari sûnt inscrişi în prima parte a reservei contează în ea şepte ani, dacă nu sûnt chemaţi la serviţiul activ în timp de pace. Această chemare se face când oamenii sûnt recunoscuţi buni pentru serviţiul activ dacă constituţia lor s'a îmbunătăţit, sau când circomscripţiunea de recrutare la care aparţin, nu poate da contingentul ce i se cere.

După acesti şepte ani, dacă n'au servit, trec în a doua parte a reservei de recrutare, unde stau cinci ani, şi de unde întră în landsturm în acelaşi timp cu acei, cari au fost puşi dela început în această a doua parte.

Se înţelege, că dacă atunci când erau în prima parte, au fost chemaţi sub drapele, îşi reiau locul în clasa lor când aceasta trece în reserva armatei active.

Din ceea ce procede se vede, că afară de această armată şi reserva sa, de landwehr şi de landsturm, mai este în Germania o reservă a recrutărei care scăḑênd perderile, are o primă parte de 300,000 de oameni şi o a doua care se ridică la aproape 1,200,000 de oameni. Până acum n'a fost nici odată ecsersată această reservă specială. Proiectul de lege de acum cere să se adune cei 300,090 de oameni din prima parte a reservei recrutărei, în timp de şepte ani cât figurează în controalele acestei părţi, la patru stagii de instrucţie, din care douĕ de opt sĕptĕmâni fie-care, adecă un total de douĕḑeci sĕptĕmâni sau cinci luni.

Va resulta din aceasta că pelângă cei 1,400,000 de tineri soldaţi încorporaţi pe fie-care an pentru serviţiul de trei ani, 60,000 de oameni vor primì încă o instrucţie elementară aproape analoagă cu aceea a porţiunei a doua din contingentul nostru. Noi n'avem pe fie-care an mai mult de 130,000 până la 140,000 de recruţi, cuprinḑênd între acestia şi a doua porţiune a clasei. Din punctul acesta [illegible] mult. Şi dacă stabilim această comparaţie e pentrucă autorii proiectului ce tinde a modifica legea militară a Germaniei, au făcut-o mai ântâiu pentru a demonstra necesitatea sporirei forţelor acestui imperiu.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sĕcărêmb, 22 Ianuarie 1870. Stimate dle Redactor! Interesele şi bunăvoinţa cu care intimpinaţi promovarea causei scolare, me îndeamnă a ve ruga sĕ daţi publicităţii următoarele şire.

Cred, că fiesce-care dintre confraţii învĕţători, va avè cunoscinţă despre multele pedece la care e espus progresul învĕţămêntului nostru.

Cu toate că pentru delăturarea acelor pedece se recere pre lângă activitatea învĕţătorilor şi a altor factori, amintiţi în detaiu în cercularul Prea Vener. Consistoriu archidiecesan de dtto 29 Noemvre 1879 Nr. 3344 scol., totuşi unele atârnă numai şi numai dela voinţa noastră, a învĕţătorilor.

Între astfel de pedece se pot numĕra şi cele ce vin din neregularitate. Am avut ocasiune a esperia, cel puţin la unii confraţi învĕţători mai tineri de prin tracturile din giurul nostru, că se comite iregularitate în ţinerea în evidenţă aşa ḑicênd a administrărei interne scolare, unii învĕţători nu dispun adecă de protocoalele şi cataloagele scolare necesare şi din lipsa acestora însuşi învĕţătoriul nu e predeplin în chiar cu starea învĕţămêntului şi a scoalei, în care însuşi funcţionează.

Din o asemenea procedere mancă, abstragênd dela împregiurarea că ea influinţază nefavorabil şi nemijlocit şi asupra educaţiunei, — se nasce, după părerea mea modestă, şi acea anomalie, că datele statistice scol. nici într'un an nu se pot compune aşa încât autorităţile noastre scolare sĕ nu aibă temeiu de a se plânge, că acele sûnt defectuoase.

De şi P. V. Consistoriu archidiecesan nu va întârḑia, a dispune, ca din tipografia noastră sĕ se poată procura pe viitoriu astfel de formulare tipărite, totusi cu permisiunea O. redacţiuni şi a confraţilor învĕţători me voi încerca a recomênda unele modalităţi, după care cuget, că s'ar putè orienta, şi cei mai puţin practici în compunerea de astfeliu de protocoale şi cataloage care fiind mai practice vor avè şi avantagiul, că vor fi mai eftine şi se vor putè procura şi de învĕţători cu salarie mici.

Modalităţile ce'mi permit a le schiţa şi recomânda sûnt următoarele:

La începutul fiesce-cărui an scolar după ce primim dela parochii locali consemnarea tuturor elevilor obligaţi a frecuenta scola de toate ḑilele şi cea de repetiţiune şi după un interval de 1—2 septĕmâni (în care restimp ni sĕ dă ocasiune a ne informa, că nu cumva vre un elev din oare-care causă, a remas neînscris?) înscriem pe elevi după alfabet în „Protocoalele de primire“ care se cuprindă rubricile aceastea:

	Nrul curent		c)
	Connumele şi numele elevilor		
	Numele, connumele şi caracterul părinţilor		
	anul	Etatea	
	luna		
	Religiunea		
	1	Clasele	
	2		
	3		
	4		
	5		
	6		
	De când frecuentează scoala în anul curent		
	Elevi	Nrul celor ce frecuentează după secs	a)
	Eleve		
	Când a părăsit scoala şi din ce causă?		
	Elevi	Numerul celor ce a părăsit scoala	b)
	Eleve		
	Adnotare		

Rubricile de sub „*a, b,*“ după împregiurări se umplu cu trăsuri simple, a căror sume adunate la olaltă firesce va trebuì se consune cu numerul curent de sub rubrica „*c,*“ pe care sume însĕ în protocol nu le însemnăm apriat, până la finea anului pentru ca, întrevenind modificări în statul personal al elevilor, sĕ nu fim siliţi a face corecturi.

Din „Protocolul de primire“ transcriem în „catalogul de *ḑi,*“ iarăşi în ordine alfabetică însĕ numai pre acei elevi, cari într'adevĕr nu sûnt dispensaţi şi ca atari obligaţi a frecuenta scoala. — Catalogul de ḑi ar fi sĕ se compună din următoarele rubrice pentru fie care lună a anului scolar, în care sĕ se însemne absenţiile de jumĕtăţi de ḑile a singuraticilor elevi:

Numĕrul curent	Conumele şi Numele elevilor	Luna . . . . . . anul scol. 1880						Cât a absentat în luna acesta		adnotare
		1	2	3	4	5	etc. pro 31	Escusate	Ne escusate	
		a d					etc.			

Am ḑis, că elevii sĕ se însemne în ordine alfabetică, şi aceasta, pentrucă de o parte avem uşorĕtate în manipulare, ear de altă parte nu sûntem siliţi, ca în toate jumĕtăţile de ḑile sĕ recităm cetirea catalogului. Căci fiind designat locul, unde are sĕ şeadă fie-care elev, însărcinăm pe elevii aceia a căror loc e în capĕtul bancelor, ca la finea prelegerei sĕ ne anunţe numele celor absenţi din banca lor, pe cari apoi aflându'i în catalog după litera iniţială a conumelui lor, notăm absenţa cu: *„a“* (ante) *„d“* (după ameaḑi) *„e“* (escusat) *„b“* (bolnav); aşa încât la finea fiesce-cărei lune a anului scolar vom fi în chiar cu numĕrul jumĕtăţilor de ḑile neglese, cu sau fără causă din partea singuraticilor elevi. Tot asemenea avem de a procede şi faţă cu adulţii, înscriindu'i în acelaşi „Protocol şi Catalog“ însĕ pre altă foie, omiţĕnd şi unele modificări; mai cu samă în „Protocolul de primire“ facem în locul rubricelor pentru clasele 1, 2, 3, 4, 5, 6, numai două, eventual trei, grupând în clasa I pre acei adulţi cari nu sciu cetì, ear în clasa II pre acei cari sciu cetì etc. Se înţelege că aceste protocoale şi cataloage trebuie renoite în tot anul scolar păstrânduse cele vechi în archivul scolar.

Ar fi sĕ amintesc ceva despre celelalte esibite scolare nu de mai puţină importanţă, dar voi revenì cu altă ocasiune, dacă nu me va prevenì alt confrate învĕţător cu mai multe cunoscinţe practice.

Alesandru Tulia,
cleric şi învĕţ.

Momente din resbelul dela 1870|71.

Intre scrisorile reposatului Jules Favre se află două epistole ce le a adresat dênsul, pe timpul când se negoţia pacea dela Versailles, amicului seu Jules Simon în Bordeaux.

In prima scrisoare din 26 Februarie 1871 se ḑice: Noi sûntem foarte nefericiţi, ieri am avut in Versailles o ḑi teribilă; a trebuit sĕ avem amara consciinţă despre absoluta slăbiciune a nefericitei noastre ţĕri şi în acelaşi timp şi consciinţa despre iubirea intimă ce o avem către ea şi despre necesitatea de a o apĕra până în sfĕrşit pentru a nu rupe de două ḑeci de ori cu acest învingĕtor sumeţ, care s'a arĕtat aspru, arogant şi pretenţios până la estrem. Am golit paharul până în fund. Nu am putut lua asupra noastră responsabilitatea pentru reînceperea ostilităţilor, care ar fi adus o ruină completă asupra Franciei şi care poate o ar fi sters politicesce din cartea celor vii. Trebue sĕ ne supunem la cumplitele condiţiuni, ni se ia fortareaţa Metz, Lorena germână şi ceva din cea franceză. Am scăpat Belfortul, dar ni s'a impus umilirea întrării în Paris. Regele voiesce sĕ dejuneze în tuilerii şi sĕ ţină o revistă în câmpul lui Marte. Nu sciu, dacă acest capriţiu nu va provoca cea mai mare nenorocire, eu voiu remânè în cetatea Paris sĕ împart cu dênsa soartea ce o asteaptă. Dl Thiers va merge singur la Bordeaux şi va substerne preliminariele. Uitasem lovitura de graţie: cele 5 miliarde, ni s'au cerut 6. Abia am redus această sarcină coplesitoare cu 1 miliard. Nu pot descrie curagiul şi adevĕrata mărime de suflet a d-lui Tiers, îl admir şi'l iubesc din ḑi în ḑi mai mult. El a suferit insolenţele învingĕtoriului cu o linisce şi demnitate necomparabilă. Lui avem sĕ'i mulţemim Belfortul. Eu sigur nu'l obţineam. El mĕ întăresce în accesele mele de slăbiciune. Parisul s'a fost revoltat ieri, unele batalioane din garda naţională voiesc sĕ se rescoale earăşi. Sûntem neliniściţi şi nimic nu ne poate garanta că nu se va comite vre-o nebunie la întrarea Pruşilor. Ei vor ocupa câmpii elisei până la Tuilerii şi vor remânè acì până la aprobarea preliminarielor; prin urmare aceasta trebuie sĕ urmeze cât se va putè mai curênd. De altfel pentru ce sĕ mai discutăm? Cine nu 'şi-a formulat deja de mult părerea? Nu este un lucru pervers a mai da de gol nenorocirea patriei? Nu este o crimă a face nenorocirea şi mai mare prin cearta între fraţi? Adunarea naţională va pricepe aceasta; colegii nostri, căror le sângeră inima ca şi nouĕ, vor împărtăşì părerile noastre. Nu sciu dacă ne vom mai revedè.

Intr'altă scrisoare din 27 Februarie I. Favre ḑice că începe a se descuragia în urma atâtor suferinţe. Negoţiările au fost teribile. Nici când nu au esistat învinşi cari sĕ fie sdrobiţi, umiliţi şi derişi în împotenţa lor într'un asemenea mod. Credeam că mor când am vĕḑut punêndu-se sigilul la aceasta esecuţiune, am ascultat cu spaimă cetirea acestui tractat estensiv, după cetire a urmat subsemnarea. Aceasta a fost ultima glie de pământ pe cosciugul fiinţei iubite, la care eri ne uitam cu un suris şi pe care aḑi o aşeḑăm în mormêntul rece. Pentru mine eu aveam milă şi dispreţ în acelaşi timp, Alsaţia şi Lorena sta înaintea mea, 'mi venia ca şi când le-aşi vinde Pruşilor. Aceasta era sigur foarte absurd dar nu mĕ poteam desface de aceasta idee. Nemţii străluceau de bucurie, eu suferiam atât de greu încât bucuria lor nu mai era o vătămare pentru mine. Dl Thiers a învins aceasta cercare cu un curagiu eroic; dar când ne suirăm în caretă, el prorupse în suspine. Venirăm la Paris, el plângênd necurmat, eu ca sugrumat şi sdrobit. Era după amiaḑi şi un timp strălucit, drumul acoperit de oameni cari ne salutau. Voiam mai bine sĕ zac în cosciugul meu. Seara Parisul se afla într'o revoltă completă. Agenţi de poliţie trebuiră să plătească cu moartea displăcerea ce li o atrasese sergenţii cetăţii. Am petrecut noaptea întreagă destepţi şi într'o spaimă mărişoară. In fie-care moment ni se anuncia prin depeşe, că batalioanele gardei naţionale au prins armele pentru a merge contra Pruşilor. Se credea adecă că acestia vor venì încă în noaptea aceasta. Noi ne-am încercat a risipì aceasta eroare prin o publicaţiune în primării dar în zădar: — iritaţiunea şi învălmăşala durează. Aşa a trecut noaptea şi dimineaţa ne aşteptam la turburări serioase, dar de aceste nu s'au întêmplat. Multă agitaţiune, adunări turbulente, ameninţări, aglomerări înarmate, dar toate aceste fără un caracter precis. Dl Thiers n'a durmit un minut măcar şi s'a îngrigit de toate. Nu scim cum se va sfĕrşì ḑiua de aḑi, noaptea şi ḑiua de mâne. Intr'adevĕr trebuie sĕ se revoalte omul când cugetă că acest stat maior arogant voiesce a pune în joc, numai din vanitate copilărească, soartea Parisului şi poate a Franciei. Eu declarasem în public, că nu voiu vedè pe Pruşi in Paris — şi ei vin — eu însumi am subsemnat carta lor de întrare. Iubite amice! Mi se rupe inima şi cred că nu mult voiu suferì aceasta amarăciune. Cu toate aceste voiu sĕ rĕmân la postul meu, a suferì împreună cu Parisul e un fel de deliciu amar ce nu mi'l pot refusa. Acestá e respunsul consciinţei mele la ruşinea cu care sûnt acoperit. Mĕ indignez când cuget că sûntem espuşi la asemenea pericul şi măhnire fără nici o necesitate politică sau militară, curat numai din pofta de glorie, şi pentru a fi infieraţi cu pata de ruşine.

Către capetul scrisorii Favre cere de la amicul seu sĕ staruiască ca sĕ se sugrume în Bordeaux ori ce discusiune, căci ar fi o crimă, dacă s'ar descoperì Europei miseria şi impotenţa Franciei. In fine îşi pune familia sub scutul amicului seu pentru casul, între asemenea împregiurări foarte probabil, când dênsul ar devenì victimă a gitaţiunilor febrile ce mişcă întreg Parisul.

Varietăţi.

* (Iubileul de cinciḑeci de ani). Dl Gregorie *Mateiu*, unul dintre veteranii comerciului românesc din piaţa noastră, serbează astăḑi în familie şi între amici iubileul de cinciḑeci de ani de când a început a lucra pe cariera sa sub firmă proprie, cunoscută în apropiare şi depărtare. Dl jubilar, născut în capitala de odinoară a Munteniei (România) Tirgoviştea, la 20 Ianuarie 1809, — a primit cea dintâiu parte a educaţiunei sale la Bucuresci şi din antecedenţele familiare se vede, că era destinat pentru cariera de funcţionariu. Turburările din ḑilele lui Tudor şi Ipsilanti 'l-au strămutat mai ântâiu la Craiova şi de acolo ca pre mulţi alţii în Transilvania, la Sibiiu. Acì se dedicà comerciului. La 1829 dl iubilar luà asupră'şi conducerea comerciului vĕduvei Elena Naco, eară la 1831 după ce se căsătorì cu Elena Stamati, din o familie de frunte, întrà în comuniunea companiei aşa numite „grecesci“, care pe timpul acela era în floare şi făcea o parte considerabilă din legătura comercială între Orient şi Occident. In decursul timpului vedem pre iubilarul funcţionând ca primar al acestei companii, constituită mai cu samă de comercianţi români.

Compania a încetat de mult din viaţă. Dl Gregorie Mateiu cu puţinii sei consoţi români continuă a da pept cu toate obstacolele şi a cultiva ramul comercial cu puteri neobosite, crescênd numeroşi comercianţi români.

Dorim din inimă ca dl jubilar, care activitatea şi acum la bĕtrâneţe nu o ţermuresce numai pe lângă cariera sa, cu bucuria şi mulţămirea cu care serbează astăḑi în sinul familiei ce 'i-a dat D ḑeu ca o resplată pentru timpuria perdere a scumpei sociei sale (1853) şi a amicilor, sĕ trăiască la mulţi fericiţi ani!

* (Hymen). Dl Iosif Goga învĕţătoriu la scoala normală din Răşinari, serbează cununia sa cu d-şoara Aurelia Bratu învĕţătoreasă la scoala de fetiţe din Răşinari, mâne duminecă în 27 Ianuarie.

(Postal) Pentru linia postală Cserna-Cristur (comitatul Hunedoarei) este de ocupat postul de magistru care pe an are o leafă de 150fl şi 40fl pauşale. Cauţiune se recere o sumă de 100 fl v. a. Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi trămită suplicile în termin de 3 sĕptĕmâni la direcţia postală din Sibiiu.

(Lista juraţilor) pentru cetatea Sibiiu pe anul 1880, între juraţii de naţionalitate străină, conţine şi următorii Români şi adecă domnii:

Dr. Aurel Brote, director la Transilvania; Partenie Cosma, advocat; Dr. Ioan Nemeş advocat;

Dumitru Comşa, professor; Ioan Moga, Dr. med; Ioan Popa advocat;

Nicolau Popescu, profesor; Dr. Demetriu Răcuciu, Dr. Nicolau Olariu, ambii advocaţi şi Demetriu Muntean, profesor.

* (Statutele societăţii industriale) a pelarilor români din Făgăraş“ sûnt provĕḑute cu clausula legală de ministeriul reg. ung. de agricultură, industrie şi comerciu sub Nr. 32040 ex 1879.

* (Necrolog). Aron şi Elena Densuşan, înfrânşi de durere, încunosciinţează rudele şi cunoscuţii, că Fabiu Camil Densuşan, scolariu în a 3-a clasă gimnasială, neuitatul lor fiu, după scurtă suferinţă, proveḑut cu sântele taine, trecu la cele eterne în 17/29 Ianuarie a, c. la oarele 11 ½ din noapte.

Remăşiţele pămêntesci s'au înmormêntat în 19/31 a. c. la 3 oare d. a. în cimiteriul bisericei sf. Nicolae din loc. Fie'i ţerêna uşoară!

* (Deţinuţii) în institutul de corecţiune din Gherla în decursul anului 1879 au fost 889. Dintre acestia după naţionalitate au fost: Maghiari 286, Nemţi 48, Români 454, Ruteni 2, Slovaci 1; de altă naţionalitate 98. După confesiune: gr. or. 259, gr. cat. 250, rom. cat. 138, ev. augs. 53, evang. elvet. 134, unitari 27, Israeliţi 28. După crimele pentru care au fost deţinuţi; pentru violenţă publică: 2 Maghiari, 2 Români; falsificare de bani şi de hârtii de credit public 9 Maghiari 5 Români 1 Neamţ şi 1 Rutean; fornicaţiune cu violenţă, 4 Maghiari, 9 Români, 1 Rutean, 2 de altă naţionalitate; zăcere cu animale 1 Maghiar; ucidere ordinară 12 Maghiari, 9 Români, 5 Nemţi 2 de altă naţionatate: ucidere cualificată 17 Maghiari, 23 Români, 3 Nemţi 2 de altă naţionalitate; încercare de ucidere 4 Maghiari, 1 Român, 1 Neamţ, 2 de altă naţionalitate; omor 65 Maghiari 83, Români, 3 Nemţi, 11 de altă naţionalitate; vătĕmare grea corporală, 14 Maghiari, 24 Româui, 3 Nemţi; furt 118 Maghiari, 186 Români, 19 Nemţi, 1 Slovac, 52 de altă naţionalitate: defraudare 5 Maghiari 4 Români, 2 Nemţi, lotrie (răpire) 15 Maghiari, 71 Români, 6 Nemţi, 13 de altă naţionalitate; tăciunărie 11 Maghiari, 24 Români, 1 Neamţ, 4 de altă naţionalitate; înşelăciune 7 Maghiari, 10 Români, 4 Nemţi, 10 de altă naţionalitate; călcarea supunerei şi alte escese în afaceri militare 2 Maghiari, 2 Români. — Pentru a înţelege însemnătatea acestor cifre nu trebue perdut din vedere, că institutul acesta de corecţiune este pentru toată Transilvania, unde sûnt *circa* 1,200,000 Români, 600,000 Maghiari şi 170,000—200,000 Nemţi.

* (Legarea României cu Dobrogea) printr'o cale ferată pare a fi hotărîtă de consiliul de Ministri. Ministrul de lucrări publice aflăm din „Curierul Financiar“ că se ocupă în acest moment cu formarea personalului destinat a face studiile preliminare. Acest personal se va divide în două secţii: una însărcinată a face studiile dela Bucuresci prin Slobozia la Cernavoda, şi alta dela Buzeu la Slobozia. Opiniunea guvernamentală ar fi a construì această linie în regie după sistemul liniei Mărăşeşti-Buzeu. Ţinta ar fi de a obicînuì pe inginerii români cu construcţiuni de căi ferate, de a esecuta linii în mai bune şi mai economice condiţiuni. După a noastră părere, această ţintă e ilusorie. D. Guilloux în construcţiunea liniei Ploesci-Predeal s'a servit esclusiv de ingineri români cu construcţiuni de căi ferate şi esperienţa acestor ingineri a fost cu atât mai mare şi mai profitabilă moralmente pentru ei, cu cât responsabilitatea de a face ceva bun şi a nu duce o companie la falită era mai mare.

* (Oficerii superiori ai armatei germane). După Anuarul

militar a armatei germane pe 1880, din care primul ecsemplar s'a oferit împeratorului ca cap suprem a'l armatei, şi care ocupă primul loc în Anuar, se află în armata germână 9 mareşali, generali, coloneli generali sau feldzeug mestri generali, printre care se află un principe domnitor şi alte 5 personagie princiare.

Armata prusiană numeră 50 generalì, atât de infanterie cât şi de cavalerie, din cari 13 sûnt principi domnitori, şi 85 locoteneţi generali din care numai 4 sùnt principi domnitori, infanteria posede 164 coloneli, 168 locotenenţi coloneli, 599 maiori: cavaleria numeră 50 coloneli, 52 locotonenţi coloneli şi 71 maiori, artileria de campanie numeră 8 coloneli 14 locotenenţi-coloneli şi 66 maiori.

Corpul de geniu este representat prin 11 coloneli 13 locotenenţi coloneli, 11 maiori. Mareşalul baron de Manteuffel este desemnat ca comandant al corpului 15 de armată adjutant general al imperatorului rege şef. a reg, 5 de dragoni, locţiitor a imperatorului în Alsaţia-Lorena. El e decorat cu 32 ordine, afară de un oare care numer de medalii.

* (Posiţiunea Paradisului pământesc). D. Delitzch, un asiriolog erudit a stabilit, prin mijlocul unor documente diverse de o înaltă anticitate, că Edenul era situat în Babilonia, în spaţiul cuprins între Tigru, Eufrat şi cele două canale numite Pison şi Ghihon, şi de cari vorbesce Biblia.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Românii prin Alpii dalmatini.

(Urmare).

A. Români pe teritorial sêrbesc.

Este cunoscut că în documentele sêrbesci de nenumĕrate ori se face amintire de Vlachi. Citatele sûnt adunate toate în Gj. Danicic, Rjecnik iz Knjizew nih starina srpskih. I. U Biogradu 1863. Pag. 131. *Vlah* se traduce în de obşte 1. cu *romanus* şi se înţelege un orăşan italian dela malul dalmatin, înainte de toate un Ragusan; cu *pecuarius* pĕcurariu. Însemnarea primă o are cuvêntul numai arare-ori, şi se perde după 1250 cu totul. Încât pentru însemnarea *pecuarius*, aceasta s'a desvoltat din aceea de *romanus* în înţelesul acela, în care cuvêntul acesta este sinonim cu *Român* Timpul, când s'a întêmplat aceasta, când *vlah* nu mai însemna *Român* ci *pĕcurariu*, adevĕrat că nu se poate ficsa. Pe la mijlocul seculului XII Vlachii erau încă românesci, precum pare a resulta dintr'un pasagiu la presbiterul Diocleas: „Latini, qui illo tempore Romani vocabantur, modo vero Moroulahi, hoc est Nigri Latini vocantur." Popa Dukljanina letopis de J. Crnicic. Kral,evica. 1874. p. 8. Cu aceasta stă în consonanţă deosebirea rigoroasă între Sêrbi şi Vlachi, care este esplicabilă numai dacă presupunem, că deosebirea n'a fost întemeiată numai pe chemare, bună-oară pe aceea, că aceia erau agricultori, cestia însĕ pĕcurari; numai supoziţia unei deosebiri etnice ne face sĕ putem înţelege, cum de căsătoriile Sêrbilor cu femei vlachice aveau urmări juridice nefavorabile. Naţionalitatea românească a Vlachilor se vede din numeroasele nume, fără îndoială românesci, ale Vlachilor: Bukor, Bun, Fecior, Singur, Surdul, Şerban, Ursul; Danciul, Dragul, Drajul, Neagul, adul, Raiul, Stanul, Vladul, nume, dintre cari o parte, precum Bukor, stă în legătură cu apelative românesci, precând cealaltă parte, precum Dragul, adevĕrat că tradează originea sa românească numai prin articulul adaus la cuvênt. Cu *vlah* Sêrbul înseamnă pe Român, în deosebi pe cel de nord pretutindenea, unde vine în nemijlocită atingere cu el, astfel în Sêrbia rĕsăriteană şi în Bănat: cel de sud se numesce *Ţinţar*; Bulgarul numesce *vlah* pe unul ca şi pe celalalt.

Faţă cu numele *vlah*, lat. vlacus, blacus, stă şi astăḑi încă un nume semi-slavon: documentele latinesci numesc adecă poporul morovlachi, moroblachi, mai târḑiu morlachi, it. morlacchi, un nume, ce nu stă în legătură cu „*more*" mare, ci este identic cu semi-grecul μαυρòβλαχος.

Un temeiu al numirei Românilor de Vlachi negri nu s'a aflat: numele se află la Sêrbi ca *karavlah* lângă *vlah*. Cuvêntul morlacco 'şi-a lărgit mai târḑiu însemnarea, numindu-se *morlacchi* nu numai locuitorii românesci, probabil foarte numĕroşi, ci şi locuitorii slavoni ai continentului, căci în relaţiunile veneţiane din jumĕtatea primă a seculului XVI toţi locuitorii slavoni ai continentului atât la Quarnero şi în Dalmaţia de nord cât şi la Cattaro şi Antivari se numesc morlacchi.

În slavoana numele μαυρόβλαχος nu s'a primit, dacă nu cumva numele mrtovlasi, sub cari se înţeleg locuitorii graniţei între Costainiţa şi Novi, voim sĕ-'l privim ca o diformaţie din morovlasi: Mrtovlasi este şi numele unui sat din comitatul pojegan.

Românii au fost pĕcurari, cari parte aveau locuinţe ficsate, cătune, parte ca păstori migranţi cu caii, oiile şi caprele lor se duceau din munte în munte, din păşune în păşune. Pe trăsătura aceasta din caracterul poporului român este a se pune temeiu deosebit: ea esplică respândirea mare şi prin urmare însemnătatea mare a poporului românesc pentru istoria teritoriilor dintre cele două mărì şi ţerile învecinate până într'o depărtare mare.

Cu economia de vite la Vlachi au fost împreunate facerea brânzei şi comerciul de caravană. Brânza vlachică a jucat odinioară în economia Ragusanilor un rol atât de important, încât se întrebuinţa lângă metalul monetat ca mijloc de plătire. Preţul lui *caseus vlachescus, vlachiscus (brença* într'un document din anul 1357) se statoria de cătră stăpânire. Ca proprietari de cai de munte Vlachii aduceau la Ragusa plumb bosnian şi luau cu sine din Ragusa şi din alte anumite oraşe maritime între alte mărfuri cu deosebire sare, care în istoria acestor ţĕri joacă un rol mare. Nu este fără interes un pasagiu din descrierea columnei lui Roland dinaintea bisericei stlui Blasiu din Ragusa, descriere scrisă în 1440 de Philippus de Diversis de Quartigianis: „In ea (statua) item est signata mensura brachii communis, quo mensurantur telae, rassiae et res aliae, quae circum illam ab aduenis *Moralachis* et aliquibus mulieribus venduntur." Farlati 6.28.

Din limba acestor Vlachi ni s'a păstrat numai puţin în limba sêrbească, ce se vorbesce în părţile acele: astfel *turma*, ce se întrebuinţează în Muntenegru pentru *caravană*, şi *turmar*=cărăuş, ce se aude însĕ numai prin Croaţia: *turma* în limba românească înseamnă (Miklossich traduce corect: *Heerde* (Red.) şi cu înţelesul acesta cuvêntul este cunoscut şi în limba polonă. Espresia „brença," care, în Carpaţi în deobşte întrebuinţat, s'a respândit de acì preste ţĕrile învecinate, pare a fi dispărut din sêrbeasca, ce se vorbesce în ţinuturile din cestiune.

(Va urma.)

Îndreptare. În numĕrul ultim, pag. 39, alin II sus, la sfêrşitul corespondenţei din Caransebeş sĕ se cetească: *Joandrea* în loc de *Mandrea*.

Bursa de Viena şi Pesta

din 5 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	102. 75	102.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	81.30	81.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	118.25	119.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	89.50	89 75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	—.—	87.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	88.52	88.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	—.—	87.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	—.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	87.—	87.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	90.—	90.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.90	71.50
Datoria de stat în argint . . .	72.90	72.75
Renta de aur austriacă	86.10	86.25
Sorţi de stat dela 1860	132.20	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	845.—	845.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	303.80	303.—
Acţiuni de credit austr. . . .	277.25	278.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	117.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.47
Napoleon	9.34½	9.34
100 marce nemţesci	57.80	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	117.—	117.—

Economic.

Sibiiu, 3 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.90.—7.90; Sĕcară fl. 5.30—5.70; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—5.50; Cartofi fl. 1.60—1-.-; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 28—30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 24 Febr. şi 25 Martie imob. lui Abraham Hirsch în Covaş (jud. cerc. Şomcuta-mare); în 12 Febr. imob. lui Stefan Varga în A. Simenyfalva (trib. Odorheiu); in 23 Febr. imob. lui Mihailă Porcolab în Cluj (trib.); in 10 Febr. şi 20 Martie imob. rĕmasului după Iosif Zeyer în Cristian (trib. Sibiiu); în 26 Febr. şi 26 Martie imob. lui Temistocle Eugenius în Heghiu (judec. cerc. Sângiors); în 16 Febr. imob. lui Michail Kräutner în Bistriţa (trib.); în 18 Febr. imob. lui George Bölöni în Apaţa; în 4 Martie şi 5 Aprilie imob. Paraschivei Căciulă în Tircheş (trib. Braşov); în 12 Febr. şi 18 Martie imob. lui Michail Schuller în Noistat (judec. cerc. Sighişoara); în 1 Martie şi 2 Aprilie imob. lui Nicolae Sirbu în Braşov; în 26 Febr. şi 27 Martie imob. lui Bărbuc Petcu în Tircheş; în 2 Martie şi 3 Aprilie imob. lui Andrei Plaier în Codlea (trib. Braşov); în 12 Febr. şi 12 Martie imob. lu Vasilie Popa în Pănadie (judec. cerc. Hususĕu); în 20 Febr. şi 20 Martie imob. lui Samoil şi Elisaveta Lani în Bistriţa; în 12 Febr. imob. Sofiei Orth în Bistriţa (trib.); în 4 Martie şi 5 Aprilie imob. luî Martin Bartcsek în Preşmer; în 5 Martie şi 6 Aprilie imob. lui Ioan Salmen în Braşov (trib.); în 9 Martie şi 9 Aprilie imob. lui Nicolau Praşca în Sibiiu (trib.); în 2 Martie şi 2 Aprilie imob. Anei Cordea în Aliocuş; în 18 Martie imob. lui Ioan Gazda în Sântimre (judec. cerc. Aiud); în 28 Febr. imob. rĕmasului după Cristina Hanni în Sighişoara (judec. cerc.

Nr. 43 1880. 1—3

CONCURS.

La sunetul părintescului ordin al Măritului Consistoriu archidiecesan dto 15 Ianuarie a. c. Nru 135 B. pentru vacanta parochie de clasa III Agnita cu reşedinţa fiitoriului protopresbiter tractual, sĕ escrie prin aceasta concurs pentru alegerea de preot ca capelan protopresbiteral în terminul până la 27 Februarie 1880 după care amĕsurat dispoziţiunilor regulamentului congresual din 1878 § 19 va urma şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) Venitul pământurilor porţiunei canonice de arĕtură şi de fênaţ în mărime de 10 jugere.

b) dela 80 familii române câte o ferdelă de cucuruz sfêrmit.

c) dela 85 familii neorustice câte o jumĕtate ferdelă;

d) dela 165 familii venitele stolare staverite de sinodul protopresbiteral întroduse în protopresbiterat, care toate împreună după calculii sinodului parochiale ar trece preste suma de 400 v. a.

Doritorii de a concura la acest post, pre lângă reservarea unei părţi din aceste emolumente fiitorului protopresbiter, carele ca atare va purta si responsabilitatea de paroch în sensul § 26 al regulamentului congresual din 1878 vor avè a'şi aşterne suplicele instruate după § 13 al „Statutului organic".

Nocrichiu în 22 Ianuarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Grigoriu Maier m. p.
administr. pret.

Nr. U. 130. 1880.

Publicare de licitaţiune.

În 28/16 Februarie a. c. se va ţinè în oficiul central al Universităţii săsesci în Sibiiu piaţa mare nrul 15 dela 9 până la 12 oare înainte de ameaḑi şi dela 3 până la 6 oare după ameaḑi o licitaţiune publică pentru arendarea următorilor munţi de păşunat şi anume:

Nr. Postal	Situaţiunea muntelui	**Numirea**	Păşunatul de munte, intinderea		Preţul de esclam.	
			jugere	stânjini	fl.	cr.
1	Tâlmaciu	Cornul Pleşi	712	—	173	—
2		Negovanul mare	1327	—	700	—
3		şi mic . . .	—	—	760	—
4		Conţul mare şi	2245	—	706	—
5		mic	—	—	732	—
6	Orlat	Strucatu . . .	1750	—	240	—
7		Oltiavu	1425	—	561	—
8		Furnica . . .	1546	—	401	—
9		Balu	929	1300	446	—
10		Balintul mare .	1101	900	304	—
11		„ mic .	650	1000	250	—
12		Serecinul mare .	1253	100	381	—
13		„ de mijloc	1413	900	621	—
14		„ de lăture	1141	700	428	—
15	Jina	Goaza de sus .	1419	600	500	—
16		„ „ jos. .	1387	800	381	—
17		Hanciul de sus .	1676	1400	300	—
18		„ „ jos .	1686	1400	126	—
19		Steaza de sus .	389	1000	211	—
20		„ „ jos .	600	—	88	—
21		Groapele de sus .	794	600	73	—
22		„ „ jos. .	452	890	283	—

Ori cine doresce a lua în arêndă aceste realităţi are a depune la mâna comisiunei de licitaţiune un vadiu de 10 percente din suma de esclamare, care li se va înapoia celor ce nu vor obţinè arenda după terminarea licitaţiunei, ear arendatorilor li se va socotì în suma de arêndă, dacă au depus cauţiunea de arendă conform contractului.

Condiţiunile mai detaiate se pot vedè şi înainte de ḑiua de licitaţiune la oficiul central al Universităţii săsesci.

Sibiiu în 2 Februarie 1880.

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

Wächter,
comite.

[3] 1—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 12. Sibiiu, Marți 29 Ianuarie 1880 Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Ianuarie.

Cumcă nu prorocesc diarele opoziționale din Budapesta ântâiași dată căderea lui Tisza o sciu de mult cetitorii nostri. Adeverirea sau împlinirea prorociei este a viitoriului. Prorociile de altmintrea sûnt astfeliu făcute, încât sĕ nu le espire terminul nici când. Pentru acum însĕ n'avem de a face cu prorocii, ci cu fapte cari dovedesc, că ori cât se ține dl Tisza, 'i-a cam slăbit puterile. Oficioasele spun că ministeriul Tisza are lipsă de o reconstrucțiune, ceea ce fiindcă până acum n'a succes, după desbaterea bugetului o va pune a bună samă de nou în lucrare. Pauler și mai pe urmă Szende, a bună samă în urma afacerei ginerelui seu Pausz, dic oficioasele, au sĕ ese ca sĕ facă loc altora. Cui? Va sci numai atotsciutoriul Tisza, providența tuturor muritorilor din întreaga partidă, poreclită liberală (lucus a non lucendo). De altă parte se spune, că membrii de ai casei de sus și de jos dela dieta Ungariei au provocat pe baronul Sennyey sĕ'și ocupe locul în casa magnaților în timpul desbaterei bugetului și cerênd lipsa sĕ se pună în fruntea opozițiunei. In casa magnaților mișcarea a progresat așa de tare, încât 65 membri au trecut la opozițiune, afară de cei ce au fost mai nainte, și trecerea lor a declarat-o tot odată și în scris.

Ni se pune în perspectivă așa dară o eră nouă cu bar. Sennyey în frunte.

Abia credem că acesta se va grăbì a lua frênele guvernului unguresc nemijlocit dela cabinetul actual. De natură aristocratică conservativă cum este i va venì bine, dacă alții vor pregătì unele restricțiuni constituționale, a căror odiu nu va voì a'l lua Sennyey asupră'și. De un timp în coace se vorbesce de o revisiune a dreptului de adunări și a legei de presă. Se poate prea ușor că ministeriul actual va fi lăsat în posițiunea sa până când va fi terminat și revisiunea aceasta.

Deputații ardeleni, cari fac parte din partidul „liberal,“ au fost întruniți Vineri la contele Dominic Teleki. Acestia au decis a trimite o deputațiune la ministrul president cu rugarea sĕ aducă în casa deputaților proiectul urgat de mult privitoriu la regularea proprietății în Transilvania, dacă va fi cu putință încă înainte de desbaterea bugetului.

După „D. Ztg,“ dincolo de Laita, ministeriul cislaitan s'a hotărit a demisiona. Insărcinarea de a compune un cabinet nou, se colporta în 5 Februarie n., că a luat-o asupră'și contele Fr. Falkenhayn.

Scirile telegrafice dela Viena sosite până acum încă nu amintesc nimica despre crisa anunțată de „D. Ztg.“

În casa deputaților dela Viena a interpelat Menger și soții pe guvern, ce are de gând sĕ facă cu memorandul episcopilor din Bohemia în privința scoalelor. Interpelanții vĕd în scrierea episcopilor amenințată pacea internă.

Bavarezii și după denșii Saxonii, încep a'și înălța glasul contra sporirei armatei germane.

Italia spriginesce pe cale diplomatică pe Albanezi. Ea a făcut propunerea de a se despăgubì Muntenegru pentru Gusinie și Plava în altă parte și, precum se vede dintr'o telegramă dela Berlin, Gorciacoff prin o notă către representanții rusesci din străinătate, 'i-a îndrumat pre aceștia a spriginì propunerea făcută din partea Italiei. Puterile apusene se arată înclinate a spriginì propunerea Italiei. Între Viena și Berlin până acum se comunică numai păreri în privința aceasta.

În Petersburg se asteaptă aproape cu probabilitate, că cu ocasiunea iubileului țarului va apărè un ucas, prin care toate sectele religioase se vor pune pe o treaptă egală civilă și prin care și Evreilor li se va da o libertate mai mare de cum au avut în trecut.

Dieta Ungariei.

În ședința dela 4 Februarie s'a terminat discusiunea asupra întrebării: în care sens trebue interpretată legea despre denumirea de deputați ca comisari guverniali? Propunĕtorii 'și-au ținut cuvêntul din urmă.

Reportorul comisiunei Ant. Tibad constată că argumentele, cu care au pășit opozițiunea, nu a fost în stare a resturna opiniunea comisiunei. E trist și de regretat că discusiunea, cu toată însemnătatea principială ce o are obiectul, nu se ține între marginile obiectivității cum s'ar cuvenì. Oratorul desaproabă aparența tristă că desnumita corupțiune a intrat și în desbaterile parlamentare și trebue sĕ protesteze contra unei asemenea procederi cu atât mai tare cu cât între membrii comisiunei nu se află nici unul care sĕ fi primit vre odată asupra sa o esmitere ca comisar guvernamental sau care sĕ aspire la o asemenea însărcinare. Punctul cardinal al discusiunei este întrebarea: dacă § 1. din art. de lege I: 1875 permite ca un deputat sĕ primească o esmitere de nou după ce a fost deja un an comisar guvernial, da sau nu? Comisiunea nu voiesce sĕ interpreteze din lege mai mult decât cuprinde ea într'adevĕr în sine, cum face deput. Madarász. În fine recomândă propunerea spre primire.

I. Madarász reamintesce casei că densul la crearea legei de incompatibilitate a fost unul dintre contrarii ei cei mai înverșunați, cu toate acestea el a asteptat dela partida liberală, ba aceasta a avut și datorința, sĕ protesteze contra încercării de a sĕ surpa cu totul temelia acestei legi. Dacă ar mai fi în viață Francisc Deak el și-ar fi aruncat în cumpĕnă toată greutatea sa morală pentru a împedeca un asemenea lucru. Ori ce deputat care se denumesce comisar guvernial trebue sĕ ceară casei încuviințarea de a se îndepărta. Oratorul se încearcă a dovedì statisticesce din listele de votare, că deputații investiți cu funcțiunea de comisari guverniali au absentat de regulă dela ședințele, în care s'au decis cele mai vitale întrebări; prin aceasta se atacă independența casei și a deputaților. Sĕ se încungiure cât se poate asemenea denumiri și unde nu se poate încungiura deputatul respectiv sĕ-și depună mandatul.

Oratorul roagă camera sĕ primească contrapropunerea sa și sĕ ocolească prin aceasta estinderea corupțiunei; el se provoacă la Fr. Deák, care nici odată nu 'și-a jerfit principiele; acest patriot pronunciându-se asupra întrebării de incompatibilitate a dis că nu cunoasce o posițiune mai amară decât colisiunea datorințelor, „*collisio officiorum.*“ În timpul de adi această colisiune a datorințelor e respândită într'un grad mai mare decât atunci. În fine recomândă contrapropunerea sa a doua oară. (Aplause în stânga estremă.)

Ministrul president Tisza reflectează la cele dise de preopinant despre Deák, că și dênsul împărtășesce aceasta părere, numai cât preopinantul cu toată partida sa era de altă părere pe vremea când Deák se afla încă în acțiune, opozițiunalii din stânga estremă au accentuat necontenit că Deák 'și a părăsit principiele dela 1861 și a jertfit drepturile patriei. Oratorului i se pare că la noi durează atacurile numai până când cineva i stă opozițiunei în cale și fiindcă și oratorul nu va putè sĕ stea opozițiunei în cale până'i lumea, sperează că va venì un timp când și pe dênsul îl vor lăuda și glorifica. (Aplause în dreapta, contradiceri în stânga). Cât pentru obiect, „*collisio officiorum,*“ lucrul stă cu totul altfel decum 'l-a înfățișat preopinantul; pentrucă în casul când un deputat funcționează ca comisar guvernial fără plată regulată, independența

FOIȚA.

Palatul ocârmuirii din Iași.

(*Palatul administrativ*).

(Estras din Călindariul pentru poporul românesc pe anul 1845.)

Cea mai vechie, cea mai însemnată, cea mai frumoasă zidire din Iași, sûnt negreșit și astădi curțile Domnesci, sau cum i se dice astădi Palatul ocârmuirii. Prin temeliele sale el este legat cu epoca Romanilor. Încă în timpurile cele mai înapoiate, când Traian își aședase aici reședința, în vremea resboiului seu împotriva lui Decebal, și a prefacerii Daciei în provincià supusă vulturului împĕrătesc, acest Palat după tradițiă cuprindea preste o mie de apartamenturi. După ce Moldova, din colonià romană, în urma multor veacuri, se schimbà în principat neatârnat, această antică cetate, căci merita numele, fu prada unui cumplit foc, care la anul 1460, sub marele Stefan, prefăcu în cenușă tot orașul. Cinci ani în urmă, îndată ce eroul Domn găsì odichnă din partea dușmanilor străini, el o rezidì earăși: și poporul, ear nu el, o numì Stefanovița. La anul 1491 residența Domnească în mare parte fu earăși arsă, în cât după câți-va ani ea numĕra numai șese sute de odăi, care si aceste prin nepăsarea următorilor stăpânitori se împuținară tot mai mult. Domnul Stefan Tomșa (1615) însĕ ardênd și pe aceste, Curțile în vremea lui Alecsandru Mavrocordat V. V. ajunseră a numĕra de abia una sută locuințe. Dar încă și cu această reducțiă palatul tot era încă un monument vrednic de vĕdut: din toate părțile alerga străinii sĕ'l visiteze, și Moldovenii prin o fală națională ce nu se poate descuviința, îl priviau ca martorul secular, ca păstorul istoriei lor. In adevĕr această zidire era plină de suveniri prețioase inimii Românilor, aducêndu-le aminte de nesce timpuri mai fericite și mai glorioase. In vremea Domnului Dimitrie Cantemir, Curțile se împărțiau încă în apartamenturi, (sau case cum se dicea atuncea) mari și în apartamenturi mici. In cele dintâiu a primit Domnul pe Petru cel Mare; și în aceste din urmă Doamna a dat masă împĕrătesei lui, când acesta la anul 1711 a venit în Moldova asupra Turcilor.

Pe locul unde cu doi ani înainte, era poarta domnească, rădicată în starea ce am vĕdut-o și noi de catră Alecsandru Muruz, în capul uliței mari, era un turn cadrat, în felul celui ce este și astădi d'asupra Porții Goliei. In acest turn reînoit de bĕtrânul Grigorie Ghika V. V. (1727—1733) se află paracliserul domnesc, în care sĕ făcea toate ceremoniile religioase ale Curții și jurămintele politice ale boierilor; într'aceasta s'a jurat și tratatul de alianță încheiat între Petru cel Mare și Dimitrie Cantemir. Pe păreții capelei era în rênd chronologic aședate portretele domnitorilor Moldovei, începênd dela Bogdan-Dragoș. Curțile erau încongiurate de un zid cadrat, întărit cu turnuri; în unul din aceste, acel despre Bahlui, care până la 1834 era încă în picioare, pe locul ce formează astădi colțul casarmei grenadiriloru, ce ese în uliță în preajma caselor repausatului logofĕt Grigorie Ghica, în acel turn, dic, s'a tăiat vornicul Manolache Bogdan și spătarul Ioan Cuza, prin porunca domnului Constantin Muruz, în 18 August 1778. Zidul dimpregiurul curților avea trei întrări: una poarta domnească în capul uliței mari, a doua despre St. Nicolae cel mare numită poarta Drăganilor, a treia despre Bahlui, ce 'i dicea poarta Semenilor.

Însĕ toate aceste ziduri cu anticitățile ce cuprindeau, cu partea ce mai remăsese în țeară din archiva națională, dusă în Polonia de către metropolitul Dosoftei, sub Sobieschi, cu odoarele domniei, toate fură prada unui al patrulea foc mai cumplit decât cele dintâiu trei, care la anul 1783, sub Alecsandru Mavrocordat, din toată curtea domnească nu lăsà piatră preste piatră. Domnul se mutà atunci în casele metropoliei, care și ele fură prefăcute în cenușe; Mavrocordat urmat de pojar, se trase în cetățuia Galata, dar și de acolo fu earăși silit a eșì printr'un foc ce isbucnì în monăstire și urmat de numele Pârlea-Vodă cu sa ca deputat nu poate venì în colisiune cu interesele sale, nefiind aici vorbă de esistenţa sa sau de traiul vieţii sale ci numai de acea, că primesce o esmisiune provisoră şi anumit nu în interesul guvernului ci în interesul unui sau altui ţinut din ţară. Adeseori deputaţi singuratici fac un adevěrat sacrificiu primind asemenea esmisiuni.

Legea ḑice apriat, că o esmisiune nu poate dura mai mult de un an, prin urmare e lucru lămurit, că esmisiunea încetă după un an, ori că se declară deputatul denumit ori nu în această privinţă.

Oratorul arată mai departe, că în casul de faţă nu se poate vorbì de corupţiune pentrucă numěrul deputaţilor încredinţaţi cu esmisiuni este neînsemnat şi ei se aleg fără deosebire de partidă. În sfêrşit recomândă părerea comisiunei spre adoptare.

Punêndu-se părerile la votare nominală, resultatul a fost următoriul: Dintre cei 410 deputaţi verificaţi ai Ungariei au votat pentru propunerea comisiunei *128*, ear contra *119*, *absenţi 162*, presidentul n'a votat, prin urmare propunerea comisiunei s'a primit cu o *majoritate de 9 voturi*. Contrapropunerea lui Madarász s'a respins. Majoritatea aceasta devine şi mai precară de cum este, dacă considerăm că între cele 9 voturi 5 voturi s'au dat de 5 ministri şi 2 voturi de doi secretari de stat. Deci adevěrata majoritate e representată în faptă numai cu *două* voturi.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Caransebeş, în 6 Februarie 1880.

Marţi în 3 Febr. a. c. proto-notariul comitatului Illosvay aduce la cunoscinţa comitetului adm. cumcă o rudenie de a lui Pausz 'i-a atras atenţiunea, că şi în locuinţa lui Pausz din Lugoş se află diferite acte de ale comitatului Severinului.

Protonotariul, provocat din partea comisarului regesc a spune numele acestei rudenii, împărtăşesce cumcă scirea aceasta 'i-a adus-o cumnatul lui Pausz, Béla Szende jun., vice-notariul comitatului.

Comitetul administrativ recearcă pe vice-comitele comitatului Caraşului a lua actele din locuinţa lui Pausz şi a le trimite la Caransebeş.

A doua ḑi actele au şi sosit într'un pachet de 7 chile, care desfăcêndu-se se aflară o mulţime de documente referitoare la sumele defraudate.

Din esaminarea mai de aproape a actelor s'a constatat înstrăinarea a 6 mase ereditare, mai departe s'a aflat o consemnare scrisă de Pausz, care se vede, că purta socoteala despre banii păpaţi, în care se află însemnată suma de 8000 fl.

Din unele cuverte se vede, că a luat numai bancnotele, lăsând crucerii alăturaţi.

Între aceste se află şi o cuvertă, prin care comuna Sichevìţa trimite suma de 70 fl. şi câţiva cruceri pentru congresul nostru naţional bis.

Fondul scol. grăniţeresc încă nu s'a revidat. Comisiunea revidătoare în frunte cu neobositul Brancoviciu şi Baiaş a revidat în ḑilele aceste cassa magistratului orăşenesc şi cancelaria pretorului din Caransebeş, aflând afară de o neregularitate la magistrat, toate în ordinea cea mai bună.

Revisiunea se va estinde asupra tuturor scaunelor pretoriale din comitat.

Un ce trist am sě ve comunic, şi anume de alaltă eri bravul cetăţean Ioan Brancoviciu, care de vre-o trei sěptěmâni a fost neadormit pentru interesul comitatului nostru, zace morbos în pat şi încă foarte greu

Chiar în momentul, când scriu şirele aceste, clopotele dela biserica rom. catolică anunţă publicului înfiorătoarea veste, că cassariul Hau a murit astă noapte.

Programa nihiliştilor.

Din Petersburg i s'a comunicat la „Tageblatt“ din Berlin un numer din foaia revoluţionană rusească „Narodnaja Wolja“, care în fruntea numerului e datată dela 1 Ianuarie st. v. ear la capetul foaiei dela 14 Ianuarie st. v., prin urmare au trebuit patru sěptěmâni până ce s'a gătat acest numer. Avem nrul III al jurnalului revoluţionar. În momentul când poliţia rusască crede că a descoperit tipografia, în care se tipăria „Narodnaja Volja“, anunţând că a şi confiscat numerul, e un interes deosebit a arunca o privire în acest „numer confiscat“ care între altele cuprinde şi programul comitetului esecutiv revoluţionar secret. Acest numer nou cuprinde: I. Un articol de fond despre esecutări 2. Atentatul dela Moscva asupra vieţii lui Alecsandru II; 3. Programa comitetului esecutiv; 4. Scrisoarea politică a unui socialist: 5. Scrisoarea unui socialist francez; 6. Un concert de ca rivari; 7. „Cântecul unei cetăţene“, o poesie; 8. Corespondenţe din Moscva, Charcov, Odessa, Orel şi Minc; 9. Cronica persecutărilor; 10. Merunţişuri; 11. Respunsuri şi declaraţiuni.

Se vede că cuprinsul e foarte abundant. Atenţiunea principală însě o atrage asupra sa necondiţionat programul comitetului, care îl lăsăm sě urmeze:

Programa comitetului esecutiv
cu notiţa ce se află sub dênsul:

„Ne declarăm cu totul solidari cu această programă. Redacţiunea dela „Nar. Wolja“.

A.

După convicţiunea noastră cea mai intimă noi sûntem socialişti şi partisani ai poporului. Sûntem convinşi că numai pe basă socialistă i se poate altoì omenimei libertatea, egalitatea şi frăţietatea, că numai pe basa aceasta se poate asigura o bunăstare materială generală şi o desvoltare deplină şi omnilaterală a personalităţii, prin urmare şi progresul. Sûntem convinşi că numai voinţa poporului poate sě sancţioneze formele sociale, că desvoltarea poporului va fi durabilă numai dacă va urma îndependentă şi liberă, dacă ori ce idee, care trebue realisată în viaţă, va fi clară mai ântâiu consciinţei şi voinţei poporului. Binele poporului şi voinţa poporului: aceste sûnt principiele noastre cele mai sânte şi legate nedespărţiver unul de altul

B.

I. Privind relaţiunile, în mijlocul cărora poporul trebue sě trăească şi sě lucre, vedem, că poporul (rusesc) se află într'o stare de sclavie completă atât politicesce cât şi economicesce. Ori ce lucrător muncesce esclusiv pentru alimentarea şi subsistenţa claselor parasitice; ca cetăţan el e lipsit de toate drepturile; întreaga realitate rusească nu numai că nu corespunde voinţei sale ci lui nu-i este permis nici măcar a'şi pronunţa şi formula voinţa. El n'are nici chiar posibilitatea de a cugeta că ce e bun şi ce e reu şi însaşi gândirea la o voinţă a poporului se consideră ca o crimă contra ordinei esistente. Prinsă în mreajă de toate părţile, mulţimea e degradată până la degenerare, tîmpire, serăcie, sclăvie în ori ce privinţă.

II. Deasupra poporului strîns în lanţuri vedem clase de puternici esploatători, create şi aperate de stat. Observăm că acest stat representă cea mai mare putere de capital în ţară, că el este unicul apěsător politic a poporului că, mulţamită numai lui, lipitoarele mai mici pot sě esiste. Vedem că această putere a burgeşiei de stat se susţine numai prin forţă brutală, prin organisaţiunea ei militară, politică şi a funcţionarilor, analog cum au făcut mai nainte Mongolii lui Dsingis-Khan.

III. In poporul rusesc însuşi vedem că sûnt viue încă, desì apesate din toate părţile, vechile principii tradiţionale: dreptul poporului la o selvadministraţiune locală şi în comunele rurale, începuturile instituţiunilor federative, libertatea consciinţei şi a cuvêntului. Aceste principii s'ar desvolta estensiv şi ar da întregei noastre generaţiuni o direcţiune nouă în spiritul poporului, dacă i s'ar da poporului posibilitatea sě trăiască aşa cum ar voì sě trăiască după aplecările sale proprie.

C.

I. Desì credem că noi ca socialişti şi partisani ai poporului trebue sě avem ca cea mai de aproape problemă a noastră: a scăpa poporul de sarcina apěsătoare a statului modern, a provoca o resturnare politică, prin care poterea sě treacă la popor. Prin aceasta resturnare vom obţinè: 1 că desvoltarea poporului rusesc va urma de acì înainte îndependentă şi în conformitate cu voinţa sa proprie şi 2 că vor fi recunoscute şi sprìginite în viaţa rusească multe principii curat socialistice, care ne sûnt comune cu poporul.

II. Credem că voinţa poporului se va putè pronunţa destul de clar într'o adunare constituantă, care se va alege liber după sufragiul universal. Aceasta firesce nu va fi nici pe departe o formă ideală de espresiune a voinţei poporului, dar unica formă posibilă în momentul de faţă.

III. Deci scopul nostru este a smulge puterea din mânile guvernului esistent şi a o preda unei adunări constituante, care va străbate toate instituţiunile noastre de stat şi sociale şi remânênd credincioasă instrucţiunilor primite dela alegětorii sei, ea le va străforma.

D.

Deci programa noastră 'şi propune următoarele ţinte:

1. O representaţiune constantă a poporului, compusă cum am arětat deja, şi înzestrată cu deplină putere în toate cestìunile de stat.
2. O selvadministraţiune estensivă, garantată prin dreptul de liberă alegere pentru toate oficiurile;
3. Autonomia comunei ca unitate economică şi administrativă;
4. Apertinenţa pămêntului la popor;
5. Un sistem de měsuri pentru predarea tuturor fabricelor şi a înstitutelor industriale;
6. Deplină libertate a consciinţei, a cuvêntului, a presei, a asociaţiunilor, a adunărilor şi a agitaţiunilor electorale;
7. Sufragiu universal, nerestrins prin statul personal sau prin avere;
8. Suplinirea armatei stabile cu una teritorială.

---

care îl poreclì poporul; el se aşeḑă în casele hatmanului Costachi Ghica, astăḑi ale hatmanului Alecu Roset Rosnovan (universitatea). De atunci residenţa domnească fu când în acest palat, când în casele d-sale logofětului Alecu Mavrocordat, mai în sus de biserica Buna-Vestire. La anul 1803 însě, domnul Alecsandru Muruz se otărì a rezidì curţile vechi. După ce se adunară cele mai bune materialuri, alegêndu-se cheresteaua cea mai aleasă din Carpaţi, aducêndu-se var tocmai dela Orhei, şi toţi mesterii plătindu-se cu bani otărîţi, zidirea se începu în vara anului 1803, sub de aproape priveghere a orânduitului boer, visternicul Sandulachi Sturza, avênd de ajutoriu pe vornicul Iordachi Drăghici, pe care domnul după sěvêrşirea palatului, şpre resplătire îl numì paharnic. Domnul visita singur în toată ḑiua lucrul care se urma necontenit şi cu stăruinţă până în vara anului 1806. Atunci zidirea era gata desěvêrşit; sânţirea solemnelă se făcu în 28 August; la acest prilegiu de bucurie pentru toţi Moldovenii, poeţii de atunci făcură următoarele versuri, pe care pentru ântâiaşi dată le publicăm astăḑi.

I.

Acum curte proslăvită,
De domnul Muruz zidită,
Moldova au dobândit,
Şi lângă aceasta multe
Lucrări netăgăduite,
Bunătăţi pentru pămênt,
Bolnavilor căutare,
Şi isvoare adăpătoare;
Însetarea-au contenit.
Ţěrii bună îndreptare,
Asupriţilor scăpare
Obştii au pricinuit.
De Christos mai înainte,
Fac istoricii cuvinte,
Cum c'o dadă ar fi fost,
A Râmlenilor zidire,
Care'i dată în peire
După vreme s'au întors,
Ear a unei mici zidire,
A lui Tomşa pomenire,
Temelia s'a věḑut.
Şi aici în poartă, Turnul
A lui Grigore Ghica bětrânul
Până astăḑi a stătut,
Ear nu c'această zidire
Vrednică de pomenire
Care ţeara a câştigat.
Pentru care tot norodul
Pe Alecsandru Voevodul
Pomenim neîncetat
Şi 'i rugăm cerescul bine,
Ca păḑindu'l între sine,
Milostivul Dumneḑeu
Să'i dea lui şi mântuire
Prin vecĭnică pomenire,
Şi a slavelor părěu.

II.

Alecsandru Moruz cu inimă curată,
Din temelie au înălţat zidirea curţii toată;
Şi îndată au afierosit la trei daruri din fire
Dreptatea, judecata, ḑic, şi bun'oblăduire,
Şi aceste trei păn'acum n'avea sălăşluire,
Purtându-se din loc în loc cu multă rătăcire.
Spre mulţămire au împletit de laudă cunună,
Incoronând pe al nostru Domn, trustele dimpreună
Ş'acì ele aflându-se strigă cu libov mare:
„Veniţi toţi asupriţilor aflaţi îndestulare;
Intraţi fără sfială toţi, eşiţi cu mulţămire
Prin porţile bunii dreptăţi, şi fără osebire.
Insătoşaţi aţi câştigat isvoare — adăpătoare, *)
Voi bolnavii aţi dobêndit a voastră căutare.
Pentru Alecsandru Moruz vecĭnică proslăvire;
Fiiul Evangheliei fiind fără tăgăduire.

(Va urma).

(Camfora) întrebuinţată ca remediu preventiv în o mulţime de afecţiuni, ar fi pentru plante un reconfortant escelent. Plante maladive, slabe udate cu apă puţin camforată, îşi recâştigă în scurt timp vigoarea lor. Dacă înainte de a seměna grânele florilor le muem puţin în apă camforată, aceste grâne germinează mai uşor şi cu mai multă vigoare. Acest tratament trebue aplicat mai ales pentru semênţele puţin vechi, pentru care ea servesce în adevěr ca un remediu reintineritoriu. Altă particularitate curioasă: Flori tăete, foi şi altele se conservă mai mult timp şi chiar par a se desvolta când le ţinem în apă camforată.

---

*) Tot acest Domn mare a făcut cişmelele din Iaşi, precum şi apa-ducul din Tătăraşi. Cine nu cunoasce aceste frumoase versuri scrise in casa apelor dela Golia, deasupra leului din gura căruia curge apa care apoi se împarte în tot oraşul?

E.

În vederea acestor scopuri activitatea partidei se imparte în:

I. Activitatea pentru propagandă şi agitaţiune. Propaganda are scopul de a popularisa în toate păturele populaţiunei idea unei resturnări democratico-politice ca mijloc pentru o reformă socială, precum şi propria programă a partidei. Agitaţiunea trebue sĕ stăruiască ca poporul şi societatea sĕ protesteze într'un mod cât de estensiv contra ordinei esistente şi sĕ pretindă reforme în spiritul partidei, anumit însĕ convocarea adunărei constituante. Formele acestui protest pot fi: adunări, demonstraţiuni, petiţiuni, adrese tendenţioase, refusarea de a plătì contribuţiunea etc.

II. Activitatea distrugĕtoare şi teroristică. Activitatea teroristică care consistă în nimicirea celor mai stricători representanţi ai guvernului, în scutirea partidei de spioni, în pedepsirea arbitriului celor dela guvern şi administraţiune etc., are de scop, a surupa prestigiul potestăţii de guvernare, a da necontenit dovedi despre posibilitatea unei lupte contra guvernului, a ridica în acest mod în popor spiritul revoluţionar şi credinţa în succes şi în sfêrsit a forma puteri de folos şi oţelite pentru luptă.

III. Organisaţiunea societăţilor secrete şi gruparea pre lângă un punct central. Organisarea de societăţi secrete mici, cu toate scopurile revoluţionare posibile, e neapĕrat de lipsă atât pentru îndeplinirea numĕroaselor funcţiuni ale partidei cât şi pentru desvoltarea membrilor din patidă înşişi. Dar aceste mici organisaţiuni trebue sĕ se grupeze, pentru unitatea în conducerea causei, anumit însĕ la sevêrşirea de resturnări, pre lângă un punct central general.

IV. Câştigarea unei posiţiuni de influenţă şi conecsiuni în administraţiune, în armată, în societate, în popor, etc. Deosebită însemnătate au în privinţa resturnărilor administraţiunea şi armata etc.

V. Organisaţiunea şi îndeplinirea resturnării. Considerând că poporul este apesat greu, că guvernul poate oprì încă multă vreme mişcarea generală revoluţionară, partida trebue sĕ ia însaşi iniţiativa la resturnare, şi sĕ nu astepte momentul când va isbutì poporul şi fără de partidă. Cât pentru modul, cum se va îndeplinì resturnarea, — acest punct nu se dă publicităţii!

VI. Agitaţiunea electorală pentru convocarea unei adunări constituante. Ori cum se va realisa vre o resturnare, datorinţa partidei este sĕ promoveze conchiemarea grabnică a unei adunări constituante şi predarea potestăţii la guvernul temporar. La agitaţiunea electorală partida trebue sĕ stăruiască cu toate mijloacele, a sprigini pe omul mic la candidatură".

Varietăţi.

* (Iubileul) de care făcurăm amintire în nr-l trecut a fost, Sâmbătă seara, o serbare din cele mai splendide. Dl iubilar Gregorie Mateiu a întrunit in seara de 26 Ianuarie a. c. la o masă bogată aproape toată inteligenţa româna din Sibiiu cu Escel. Sa metropolitul Miron Romanul în frunte, representanţi de ai comerciului şi industriei fără deosebire de naţionalitate. Şirul toastelor a fost lung. Cel dintâiu fu purtat de Escel. Sa pentru dl iubilar; la care acesta a respuns foarte potrivit poftind ca şi Escel. Sa sĕ ajungă şi sĕ serbeze iubileul de cincidieci de ani al activităţei sale. Societatea a fost foarte inimată şi între toaste serioase şi inveselitoare şi în conversaţiuni au petrecut oaspeţii pănă după medul nopţii. In decursul mesei s'au cetit 86 din telegramele sosite care erau din Transilvania (Haţeg, Deva, Fagăraş, Braşov etc.), din Ungaria (Lugoş, Timişoara, Arad, Budapesta etc), din Austria (Viena, Brünn, Praga, Reichenberg, Silesia etc.) şi din România.

* (Deputatul Georg Nagy contra lui „Magyarország"). Contra articulului din „Magyarország" reprodus şi de noi, articul, care descoperise unele fapte scandaloase, G. Nagy a dat o declaraţiune, din care estragem punctele esentiale:

„Faţă cu acest articul îmi ţin de datorinţă a declara, în interesul adevĕrului şi din consideraţiune cătră public, că afirmaţiunile ce se cuprind într'ênsul sûnt neadevĕrate.

În comunicarea ce se referesce la Solomon Nasch nici un cuvênt nu este adevĕrat. Eu am intentat acestui individ, care avea pe la arendatorii mei pretensiuni restante, înainte de aceasta un proces pentru pressiuni, am făcut şi o arĕtare criminală contra lui şi tribunalul reg. din N. Karoly, care se pare că cunoasce pe acest om mai bine decât scriitorul articulului cunoscut, a şi introdus cercetarea criminală contra lui pentru crima de presiune.

Nu este adevĕrat că eu aşi fi despoiat pe oare cine de licenţa de tabac, pentrucă aceasta este absolut cu neputinţă. Dl scriitor al articulului sĕ întrebe pe cel mai din urmă sergent financial şi i va spune care este procederea la conferirea licenţelor. Eu ce e drept produc tabac în moşiele mele pe o întindere de 200 jugere, dar pe proprietatea din cestiune, în Eradony, produc tabac numai pe 60 jugere, ca şi la început, şî în comuna aceasta numai acela 'şi a perdut licenţa, care a fost pedepsit pentru contrabandă, altul nimenea.

Ca anticipaţiune de tabac nu am primit mai mult de cât ori care alt producent şi nu cu condiţiuni mai favoritoare decât ori care altul.

Nu este adevĕrat că guvernul a dat dela sine cele 50 de acţiuni depuse la linia de fer Tisza. Binevoiţi numai a compara numerii acţiilor mele cu seriele acţielor ce se află în posesiunea guvernului. Eu am cumpĕrat acele acţii puţine dile înainte de a fi ales cu 208 fl. bucata.

Încât pentru cele ce se referesc la institutul de credit fonciar pentru proprietarii mici, nu me ţin îndatorat a da o declaraţiune în momentul de faţă, căci aceasta afacere şi aşa se află în mânile judecătoriei, care va constata adevĕrul.

Şi în sfêrşit las sĕ judece fie-care om de omenie şi cu judecată sănĕtoasă dacă acel lucru, variat în nrul 25 din „Magyarország", merită sĕ figureze ca articol de fond într'un jurnal politic?

* (Ludovic Kossuth şi legea de incolat). Într'unul din numerii nostri trecuţi am comunicat scirea, că comuna Vamos-Atya a primit pe exdictatorul Ungariei în legământul seu transcrienduse realităţile cedate de Csanády pe numele lui Kossuth. Un corespondent cu numele Gunst scrie din Collegno al Baraccone, că Kossuth n'a voit sĕ primească această transcriere, pentrucă nu are intenţiunea „sĕ se facă suditul Regelui Francisc Iosif". După această observare numitul corespondent continuă:

„Dealtfel, dacă întreaga naţiune prin representanţii sei, l'a eschis (pe Kossuth) din ungurime, el nu se va lăsa sĕ fie remaghiarisat de o comună şi anumit într'un mod ce se poate numì o apucătură. Mama cea rea l'a împins dela sinul seu, el o va iubì ferbinte pǎna în sfêrşit dar cu puterea nu se va mai îmbuldì la sinul ei".

* (Un resultat bun.) Notariul din comuna Mehadia, ctul Severinului, a întrevenit la înaltele locuri şi a obţinut pentru comunele ce se ţin de acest notariat o iertare din darea directă în suma de 1300 fl.

* (Usina Krupp). Cetim în „Românul": În momentul când Germania îşi sporesce artileria într'un mod atât de însemnat, nu este fără folos a da câteva amenunte asupra usinei Krupp, din Essen, unde s'au construit cele mai îngrozitoare unelte de luptă în epoca noastră.

8,500 lucrători sûnt întrebuinţaţi la oţelării.

În 24 ceasuri, usina poate fabrica şine pentru 19 chilometri de cale ferată şi o cantitate proporţională de roate, de osii şi de arcuri.

300 tunuri de diferite modeluri se pot termina într'o lună.

15,000 turnuri s'au fabricat dela 1847 până astădi.

1,800 toane de cârbuni şi de coc se întrebuinţează pe di pentru focarele şi luminatul usinei, care numĕră 21,000 becuri de gaz aeriform.

60 chilometri de căi ferate, cu 24 locomotive şi 700 vagoane, fac serviţiul intern al usinei; aceste căi ferate sûnt în comunicaţiune directă cu drumurile de fer esterioare.

3,277 case formează un adevĕrat oraş împregiurul imensei usine; toate au fost clădite de d. Krupp pentru lucrătorii sei. Ele sûnt locuite de 16,200 persoane.

* (Eclipsele din 1880.) —- In anul 1880 vor avè loc şese eclipse de soare şi de lună, cari se vor produce la datele următoare, după stilul nou:

1. Prima eclipsă de soare a avut loc la 11—12 Ianuarie A fost visibilă în nordul Australiei şi oceanul cel mare:
2. La 22 Iunie va fi eclipsa totală din lună. Va intra în penumbră la 11 oare 27 minute dimineaţa;
3. La 7 Iulie va avè loc o eclipsă anulară de soare, visibilă în sudul Americei şi Africei şi în oceanul Atlantic austral. Va începe la 10 oare 52 minute dimineaţa.
4. La 2 Decembre anul c. eclipsă parţială de soare. Va începe la 2 oare 54 minute dimineaţa;
5. La 16 Decembre va avè loc o eclipsă totală de lună. Va intra în penumbră la 12 oare 40 minute dimineaţa; visibilă în partea din Europa;
6. La 31 Decembre va fi eclipsă parţială de soare, visibilă în partea din Europa; începutul la 10 oare 52 minute după ameadi.

* (Oraş fără cârcĭme). În Scoţia drepturile feodale ale lordului Zetland asupra proprietăţilor de Grangemauth interdic stabilirea de cârcĭme pe aceste proprietăţi.

Până acum această interdicere nu se respectase. Astădi lordul Zetland a notificat arendaşilor sei, că dela 15 Septemvre sĕ numai fie nici o cârcĭmă la Grangemouth.

* (Remediul contra Gărgăriţei). Gărgăriţa (Granarium) este insectă din ordinul Coleopterelor, foarte stricătoare în magazinele cu grâne.

Dacă în timpul verei nu se aerisesce grâul sau sĕcara, vânturânduse afară la soare, atunci gărgăriţele prefac toate grânele în tăriţe mâncândule medul.

Aceste insecte sûnt foarte productive; o femeie lasă 188—200 oauĕ în grâne. Dela Aprilie şi până la sfêrşitul lui Septemvrie se înmulţesc continuu şi chiar când grânele sûnt puse în saci, ele străbat prin pânză şi mănâncă medul grânelor, cu atât mai mult, când aceste stau de un timp mai îndelungat.

Gărgăriţa se poate sterpì foarte uşor pe la sfêrşitul lunei Iuliu, când cânepa selbatecă sau haldanul este plin de suc. Atunci tăem aceste buruoni dela rădĕcină şi le uscăm la umbră într-un pod sub o şură, numai sĕ nu fie atinse de soare care slăbesce puterea sucului.

Înainte de a se pune grânele în magazine, sĕ se aşede mai întâiu la fund un rênd de cânepă sau haldani şi de asupra sĕ se toarne grâul; la jumĕtatea hambarului, între grâne se pune ear un rênd de cânepă şi apoi deasupra tuturor grânelor se învelesc asemenea. Astfel grânele vor fi scutite de asemeni insecte stricătoare.

Se pot pune şi haldani verdi în grâne cari sûnt şi mai buni.

„Steaua României".

Medic veterinar, *I. Cupareneu.*

* (Drum de fer aerean). Un proiect de drum de fer aerean va fi în curênd supus consiliului municipal din Paris. Prima linie a drumului de fer în cestiune, construită cu titlul de încercare, va merge dela biserica Madelena la piaţa Bastilei şi dacă această primă încercare va da resultate satisfăcĕtoare, centrul capitalei va fi legat prin alte asemine căi cu diversele gări a drumului de fer, cu administraţiunea postelor, etc. Railurile acestui drum de fer aerean vor fi aşezate pe nisce travenuri sprijinite pe coloane de fontă de fer aşedate din distanţă, şi ridicându-se aproape la înălţimea primului etagiu. Va fi naturalmente o cale duplă. Preţul locurilor va fi ficsat 15 centime. Autorul acestui proiect nu cere nici garanţie de interes; el va construì prima linie cu riscul şi pericolul seu, numai încercarea sĕ aibă o durată de 5 ani.

„V. C."

* (Vinerea) e considerată ca o di nefastă şi mulţi individi chiar de acei ce raţionează în deajuns nu îndrăsnesc a începe un voiaj în diua de Vineri.

Un American a voit sĕ demonstreze că pentru compatrioţii sei această di trebue sĕ fie considerată ca o di fericită.

In adevĕr; Vineri 3 August 1492 Cristof Columb plecà pentru a descoperì America. Vineri 13 Ianuarie 1493 el plecà spre Europa şi ajunse în Spania, Vineri 15 Martie 1493. Vineri 13 Iunie 1494 el se aflĕ în faţa pămêntului descoperit.

În adevĕr urmărind mai departe lucrurile vom vedè că: Vineri 15 Martie 1497 Jean Cabot plecà pe urmele lui Cristofor Columb; Vineri 7 Septemvre 1565 Espaniolul Melendez fundà oraşul sf. Augustin; Vineri 10 Noemvrie 1620 nava americană „Princetov" duse premii emigranţi în America.

Vineri 22 Februarie 1732 se născu Washington. Vineri 16 Iunie 1776 fu data luptei dela Brunkers-Hill. Vineri 7 Octomvre 1777 se supuse Saragota în urma căreia intervenì Francia. Vineri 22 Septemvrie 1780 se descoperì tradarea lui Arnold. Vineri 7 Iunie 1786 se întrunì congresul de la Filadelfa în urma căruia se declară independenţa statelor-unite.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 9 Februarie n. Deputaţiunea deputaţilor nemţesci din Boemia constituită de contele Mannsfeld, Wolfrum, Schmeykal fu primită prea graţios de Majestatea Împĕratul, la 10 oare înainte de ameazi. Majestatea Sa a respuns la discursul lui Mansfeld, care accentuà ideea de stat austriac, că primesce bucuros memorandul deputaţiunei şi când va esamina memorandul Cechilor de sigur va considera şi pe al ei cu scrupulositate.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Românii prin Alpii dalmatini.

(Urmare).

B. Români pe teritoriul croaţesc.

Odinioară se aflau Români în insula Veglia, pe malul rĕsăritean al mărei adriatice pănă departe în interiorul ţĕrei; şi ei se află astăḑi încă în Istria.

a) Români în insula Veglia.

Astăḑi fără îndoială nu se mai vorbesce romănesce în insula Veglia. I. Maiorescu 72—79. Giamb. Cubich, 118. Insula aceasta însĕ a fost odinioară locuită de o populaţiune română, cu deosebire în Dubacĭniţa şi Poliiţa; aceasta se vede din documente, cari cunosc Murlachi şi i deosebesc pe acestia de Crovati tot aşa de rigoros, precum se deosebesc pe teritoriul sêrbesc Vlachii şi Sêrbii: 1) „Che el primo patron della posession sia stato Corvato cioè Schiauon et non Murlaco.“ Dintr'un document 1488—1496. 2) „Murlachi pagavano (pe timpul comitelui Ivan Frankopan pănă 1480) el decimo per terratico et L. 3—12 per testa all' anno. Da nadal l'una lonza de porco; da carneval un paro de galine; da pasqua un agnello; da san Martin una torta, et 50 ovi per uno, *cara* (sic) sette di legne per uno, et sei giorni di lavoro alle vigne et terreni del signor Andrea in fusta, et a tutti li bisogni dell' isola, et pagano i comuni, et viaggi, et tutti l'altri datij ordinarij.“ 3) „Crouati pagavano il quinto con li presenti, et obligation dette di sopra la reformation del secretario (a Veneţianului Antonio Vinciguerra, în Veglia 1489), che solum li presenti fossero ridotti a danari in lire tre all' anno per testa, reservandoli tutte le altre obligationi.“ 4) „La reformation ultima del sindico (Marco Loredano, 1488) ridusse detti Murlachi et Crouati a pagar il decimo del terratico, reservandoli nelli altri datij et herbatici.“ 5) Din statutul de Veglia, împărtăşit de dl canonic Dr. I. Crncic în Roma: „Con tutti li Corvati e Morlacchi di Dubasnica et Poglica.“ I. Crncic 137. În 10 Noemvrie 1465 comitele Ivan Frankopan hotărì o pricină dintre comuna Omişalĭ (Castelmuschio) şi Vlachii aşeḑaţi de el între marginile comunei Kras; şi acesti Vlachi se numesc şi „Murlachi.“ Acta croatica, pag. 97. Este sigur că „Murlachi“ insulei Veglia au fost identici cu cei dalmatini şi istriani şi strămutaţi de comitele Frangipani de pe moşiile sale continentale în insulă şi aşeḑaţi în Dubacĭniţa şi Poliiţa; aceasta s'a întêmplat cam între 1450 şi 1480; numai îndoiala aceea se poate nasce, dacă acesti „Murlachi“ pe timpul strămutărei lor vorbiau deja croaţesce sau încă romănesce, o îndoială, care s'ar perde pentru cel ce, pe nedrept, ar ţinè Istria de patria lor mai veche. Drept dovadă că acesti „Murlachi“ nu numai pe timpul inmigraţiunei lor, ci încă pe la începutul seculului acestuia vorbiau romănesce, se poate cita *Tată-'l nostru* şi *Născătoarea*, ce s'au notat înainte cu vre-o câţiva ani de către dl canonic Parcic din gura unui vechiu locuitoriu din Poliiţa, Mate Baicic. Aceasta este unica probă de limba Românilor din Veglia. Nu este cunoscut, că în limba Veglianilor s'a susţinut vre-o urmă de limba românească.

(Va urma.)

Bibliografie.

Hasdeu Petriceicu B., *Cărţile poporane ale Românilor în secolul XVI* în legătură cu literatura poporană cea nescrisă. Studiu de filologie comparativă. Bucuresci 1879. Preţul 20 lei.

Nădejde I. *Elemente de botanică*, conform programei actuale pentru clasa 2 a gimnasială. Iaşi 1880. Preţul 1 leu 50 bani.

Plutarch. *Viaţa lui Cesar*. Traducere de P. M. Georgescu. Bucuresci 1880.

În Ianuarie a. c. a apărut:

Diefenbach Lorenz, *Völkerkunde Ost-Europas*, insbesondere der Haemoshalbinsel und der untern Donaugebiete. Erster Band. Türkisches Reich. Albanesen. Illyrier. Thraken. Griechen. Rumänen. Darmstadt 1880. Preţul 6 marci germ.

Lista Nr. 3

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Colecta în bucate şi bani în cetatea Mediaş aşternută prin Dionisiu Roman	fl.	20.—
Dl Dr. Ioane Borcea	fl.	3.—
Dl direct. sem. I. Hanea . . .	fl.	3.—
Dl Gregoriu Mateiu	fl.	5.—
Dl Dr. Ioan Nemeş adv. . . .	fl.	1.—
Dl Petru Roşca, jude reg.. . .	fl.	3.—
în suma	fl.	35.—
Totalul cu ḑiua de astăḑi . . .	fl.	1192.90

Sibiiu, 7 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 7 Februarie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	102.—	102.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.—	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.30	81.$^3/_8$
Împrumutul drumurilor de fer ung.	117.50	118.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	89.50	89.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	87.50	88.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	87.50	87.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	90.25	90.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.30	71.50
Datoria de stat în argint . . .	72.45	72.50
Renta de aur austriacă	85.40	85.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.—	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	842.—	843.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	302.80	303.—
Acţiuni de credit austr. . . .	276.75	277.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	117.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.47
Napoleon	9.35	9.34
100 marce nemţesci	57.80	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	116.95	117.—

Economic.

Sibiiu, 6 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.90.—7.90; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2--.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 28—30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

(Trei disposiţiuni agricole). Eată ce ḑice „Românul“:

I Ţĕranul sĕ nu'şi poată angagia munca decât numai direct către marele cultivător. Pedepse aspre şi nulitate a angagiamentelor sĕ fie prevĕḑute în contra ori-căruia ar angagia muncă dela ţĕrani, fără a fi el însuşi cultivător de pămênt.

II Ţĕranul sĕ nu'şi poată angagia munca decât pe un an.

III Sĕ se stabilească în lege un macsimum de ḑile pe an pentru care ori ce muncitoriu sĕ se poată angagia.

Prima disposiţiune este folositoare de o potrivă marelui cultivător şi ţĕranului pentrucă înlătură pe mijlocitor, care câştigă astăḑi în dauna amêndorora. Când feluriţii speculanţi cari trăiesc şi se îngraşe astăḑi din această neomenoasă speculă vor fi mărginiţi în acţiunea lor atunci ţĕranul va venì singur deadreptul la proprietar şi la arendaş şi dacă îi va da mâna sĕ se angagieze pe un preţ mai eftin folosul ce va resulta va fi pentru producerea agricolă se va traduce într'o eftinire a preţurilor şi prin urmare într'o desfacere mai lisnicioasă. Scim că foarte adese se va putè elude o asemenea disposiţiune, dar cel puţin frica de penalitate şi câteva bune esemple de severitate vor mărginì specula, dacă nu o vor şi desfiinţa cu totul.

A doua disposiţiune va oprì pe nenorocitul muncitoriu a se robì pe viaţă. Aceasta va avè douĕ efecte salutare, acela de a păstra muncitorului nostru lucrul; caracterul simţimintele sale de om liber, şi acele de a permite chiar marilor cultivători a plătì munca mai bine, căci înaintând bani numai pe un an, n'au trebuinţă nici de a'şi procura un mare capital de dobânḑi grele, nici nu se espun la riscurile legate de o învoiala ce are a se aduce la îndeplinire peste patru cinci ani.

Sûnt mulţi cari cer sĕ se abroage pur şi simplu legea tocmelelor agricole, remânênd şi aceste tocmele sub imperiul legilor comune.

Sûntem din profundă convingere în contra unei asemene mĕsuri. Desvoltarea şi ridicarea agriculturei noastre cere din contră o lege înţeleaptă, care se asigure şi sĕ garanteze interesele atât ale muncitoriului ţĕran, cât şi ale marelui cultivător. Sĕ se asigure tocmeli cât mai folositoare muncitoriului dar sĕ se garanteze, în acelaş timp, şi stricta şi repedea esecutare a acelor tocmeli. pentru siguranţa marilor cultivatori.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 27 Febr. şi 27 Martie imob. rĕmasului după Iosif Gagyi în Roşia (judec. cerc. Abrud); în 2 Martie şi 2 Aprilio imob. rĕmasului după vĕduva lui Nicolau Boer în Teuş; în 6 Martie şi 6 Aprilie imob. lui Iacob Cristea în Muşina (judec. cerc, Aiud): în 4 Martie şi 5 Aprrilie imob lui Francisc Lasz şi soţi în Also-Siményfalva (trib. Oşorheiu): în 15 Martie şi 15 Aprilie imob. lui Ioan Balog în Cic-Barciova (trib. Cicsereda): în 6 Martie şi 17 Aprilie imob. lui Ioan Konez (trib. Oşorheiu); în 3 Martie şi 3 Aprilie imob. Susanei, Teresei şi Rosaliei Vas în Aiud (judec. cerc.); în 16 Febr. mobilele lui Francisc Veress în Odorheiu (judec. cerc.): în 8 Martie şi 8 Aprilie imob. lui Ioan Pop în Cluj (trib.); în 6 Martie şi 5 Aprilie imob. rĕmasului după Iosif şi Ioana Alesins în Sighişoara (judec. cerc.); în 24 Febr, imob lui Onuţ Suciu în Rebiţel (jud, corc. Huedin); fn 31 Martie imob. lui George Oprean în Dobra (trib. Deva): în 14 Febr. imob. lui Ioan Eifert şi soţi în Nocrichiu (trib. Sibiiu).

Nr. 43 1880. 2—3

CONCURS.

La sunetul părintescului ordin al Măritului Consistoriu archidiecesan dto 15 Ianuarie a. c. Nru 135 B. pentru vacanta parochie de clasa III Agnita cu reşedinţa fiitoriului protopresbiter tractual, sĕ escrie prin aceasta concurs pentru alegerea de preot ca capelan protopresbiteral în terminul pănă la 27 Februarie 1880 după care amĕsurat disposiţiunilor regulamentului congresual din 1878 § 19 va urma şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) Venitul pămênturilor porţiunei canonice de arĕtură şi de fênaţ în mărime de 10 jugere.

b) dela 80 familii române câte o ferdelă de cucuruz sfêrmit.

c) dela 85 familii neorustice câte o jumĕtate ferdelă;

d) dela 165 familii venitele stolare staverite de sinodul protopresbiteral introduse în protopresbiterat, care toate împreună după calculii sinodului parochiale ar trece preste suma de 400 v. a.

Doritorii de a concura la acest post, pre lângă reservarea unei părţi din aceste emolumente fiitorului protopresbiter, carele ca atare va purta si responsabilitatea de paroch în sensul § 26 al regulamentului congresual din 1878 vor avè a'şi aşterne suplicele instruate după § 13 al „Statutului organic“.

Nocrichiu în 22 Ianuarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Grigoriu Maier m. p.
administr. pret.

Însciinţare.

Deschiḑêndu-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moşit din Sibiiu instrucţiune pentru moaşe, candidatele de moşit de naţiunalitatea română şi nemţească sûnt provocate a se insinua pănă la terminul indicat la subscrisul spre a fi primite în curs.

Sibiiu 31 Ianuarie 1880.

Dr. Lukacs Mikulics.
profesor ord. de moşit.

[2] 2—4

Nr. U. 130. 1880.

Publicare de licitaţiune.

În 28/16 Februarie a. c. se va ţinè în oficiul central al Universităţii săsesci în Sibiiu piaţa mare nrul 15 dela 9 pănă la 12 oare înainte de ameaḑi şi dela 3 pănă la 6 oare după ameaḑi o licitaţiune publică pentru arendarea următorilor munţi de păşunat şi anume:

Nr. Postal	Situaţiunea muntelui	Numirea	Păşunatul de munte, intinderea		Preţul de esclam.	
			jugere	stânjini	fl.	cr.
1	Tâlmaciu	Cornul Pleşi	712	—	173	—
2		Negovanul mare	1327	—	700	—
3		şi mic	—	—	760	—
4		Conţul mare şi	2245	—	706	—
5		mic	—	—	732	—
6	Orlat	Strucatu . . .	1750	—	240	—
7		Oltiavu	1425	—	561	—
8		Furnica . . .	1546	—	401	—
9		Balu	929	1300	446	—
10		Balintul mare .	1101	900	304	—
11		„ mic .	650	1000	250	—
12		Serecinul mare .	1253	100	381	—
13		„ de mijloc	1413	900	621	—
14		„ de lăture	1141	700	428	—
15	Jina	Goaza de sus .	1419	600	500	—
16		„ „ jos. .	1387	800	381	—
17		Hanciul de sus .	1676	1400	300	—
18		„ „ jos .	1686	1400	126	—
19		Steaza de sus .	389	1000	211	—
20		„ „ jos .	600	—	88	—
21		Groapele de sus .	794	600	73	—
22		„ „ jos. .	452	890	283	—

Ori cine doresce a lua în arêndă aceste realităţi are a depune la mâna comisiunei de licitaţiune un vadiu de 10 percente din suma de esclamare, care li se va înapoia celor ce nu vor obţinè arenda după terminarea licitaţiunei, ear arendatorilor li se va socotì în suma de arêndă, dacă au depus cauţiunea de arendă conform contractului.

Condiţiunile mai detaiate se pot vedè şi înainte de ḑiua de licitaţiune la oficiul central al Universităţii săsesci.

Sibiiu în 2 Februarie 1880.

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

Wächter,
comite.

[3] 2—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 13. Sibiiu, Joi 31 Ianuarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată 7 cr., — de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Ianuarie.

„Bud. Corr.“ ne spune că ministeriul este gata cu proiectul despre regularea proprietății în Transilvania și că în ḑilele cele mai de aproape ministeriul îl va presenta casei deputaților.

Delegațiunile continuă de eri în coace desbaterile (în Viena). Din causa aceasta ședințele meritoriale dietei Ungariei sûnt amânate până în 20 Februarie n.

Despre crisa ministerială de dincolo de Laita nu este nici o scire de ceva însemnătate. „Bohemia“ din Praga spune în privința aceasta, că contele Taaffe încă nu crede, că nu i va fi cu putință a într'unì în cabinetul seu elemente moderate din toate partidele. „Der Osten“ întăresce ceea ce ḑice „Bohemia“ când încheie un articlu astfeliu:

„În ḑiua de astăḑi este în Austria numai un atare guvern cu putință, care sub egida unui bărbat de stat ce stă afară de fluctuațiunea partidelor și se indentifică numai cu interesele statului și ale dinastiei, va întrunì încât va fi posibil pe representanții cei moderați la conducerea afacerilor publice“.

Cu alte ocasiuni am făcut amintire despre miscârile episcopatului catolic din Boemia pentru de a recastiga scoalele pentru biserică. In numerul trecut am vêḑut că în senatul imperial, în casa deputaților, Menger a înterpelat pe guvern asupra pașilor episcopatului boemic, declarând pașii episcopatului periculoși pentru stat și resvrĕtitori pentru ordinea publică. Incidentele aceste se pot desvolta mai departe. Din ele se poate încinge o luptă de cultură între constituționalii din Austria și între dreapta senatului imperial.

„Presse“ din Viena anunță, că în 7 Februarie n. o enquetă a început în ministeriul de comerciu cercetarea asupra violărilor convențiunei comerciale cu România și a constatat că aceasta păgubesce considerabil pe esportatorii austro-ung., ficsând la vămuirea lucrurilor de preț volnicesce cursul aurului. Mai departe a constatat, că arendatorii carii au luat asupră și „octroiârile și crescările după navigațiune“ vatĕmă convențiunea după placul lor prin rotunḑirea cifrelor stabilite în convențiune. Preste aceste României i se imputâ că preferesce mărfurile care vin pe mare celor austriace. Afacerea se pare nevinovată, însĕ pentru timpul de față poate avè însemnătate politică.

Negoțiările asupra juncțiunei drumurilor de fer cu Serbia sûnt întrerupte. Dară se telegrafează lui „P. Ll.“, că se vor continua în 20 Februarie. Telegrama spune că negoțiările de până acum nu au avut resultat dorit. Cei din Belgrad se înprotivesc pretensiunilor austro-unguresci. Guvernul austro-ungurese pretinde ca Serbia sĕ înceapă clâdirea drumurilor de fer cu linia Niș-Belgrad și până nu va fi linia aceasta terminată, altă linie sĕ nu se predea cerculațiunei. In același timp pretinde guvernul central din Viena sĕ se stabilească de pe acum definitiv prețurile de transport. Instrucțiunile representantului Serbiei Marici sûnt îndreptate contra acestor două pretensiuni. Representanții Austro-Ungariei nu se putură împăca cu instrucțiunea representantului Serbiei și de aceea au stăruit sĕ ceară alte instrucțiuni. Se speră că instrucțiunea cea nouă va fi mai prevenitoare. La cas când Serbia nu s'ar arĕta mai placabilă, ḑice „Fremdenblatt“, ar fi de prisos continuarea negoțiărilor.

Austro-Ungaria are mijloace a face, din Bosnia și Erțegovina, pe Serbia se înțeleagă, că cea dintâiu fără multă trudă, este în stare a'i dovedì celei din urmă, că o înțelegere între aceste două staturi este mai mult în interesul Serbiei decât al Austro-Ungariei.

În legătură cu cele de până acì înregistrăm, după „D. Ztg.“ că Serbia a încredințat clădirea liniilor sale unei societăți rusesci Societatea aceasta a primit concesiunea fără a pretinde garanții dela statul sêrbesc. Linia se va începe dela marginea apuseană a Belgradului, va trece preste Iagodina și Alexinaț la Niș. De acì se va trage o linie la Țaribrod pentru juncțiunea Țaribrod-Sofia, și alta spre Vrania pentru juncțiunea Üeskùb-Salonic. Până la Iagodina linia are sĕ se termine în anul acesta, până la Niș în anul viitoriu. Casa Barranoff care a căpĕtat concesiunea drumurilor de fer sêrbesci are privilegiul de a înființa și o bancă națională sêrbească.

Belgiul se pregătesce pentru serbarea iubileului de cinciḑeci de ani dela întemeierea independenței sale.

Principele Alecsandru al Bulgariei călĕtoresce în străinetate. Primirea lui la Bucuresci a fost cordială; Principele Carol al României, 'l-a întêmpinat la gară. Pentru timpul cât are sĕ petreacă domnitoriul Bulgariei în străinĕtate s'a instituit o regență. Regența după o telegramă din Sofia a oprit întrunirea radicalilor ficsată pe 15 l. c. st. n. la Rusciuc. Fiindcă este de temut că radicalii nu se vor supune ordinului regenței s'a îndreptat la Rusciuc și un batalion de miliție.

Camera Romăniei a votat alaltăeri o legațiune pentru Belgiu și Olanda cu scaunul în Brusela.

Dieta Ungariei.

În ședința dela 5 Februarie s'au notificat esibitele.

Ios. Madarász, își motivează interpelațiunea sa cu privire la folosirea limbei germâne în comisiunile delegațiunei. Înterpelatorul doresce numai sĕ scie dacă este adevĕrată faima, că delegații unguresci se folosesc de limba germână. Pentru casul când s'ar adeverì cere sĕ se ia mesuri contra acestui abus, trebue sĕ se respecteze legea care dispune apriat, că limba discusiunei e cea maghiară.

Ministrul president Tisza declară, că este în stare a da însuși la moment deslucirile cerute. Dela 1867 încoace nu s'a folosit în comisiunile delegațiunei altă limbă decât cea maghiară. Fiindcă cea mai mare parte a ministrilor comuni nu sciu unguresce, s'a adoptat usul ca întrebările către ministeriul comun și respunsurile acestuia sĕ se facă în forma unei esplicațiuni private în limba germână pe care o sciu ministrii Ungariei.

Această deslucire a mulțămit pe interpelator și acesta 'și-a retras propunerea fiind de prisos.

La ordinea ḑilei a urmat proiectul de lege despre tacsele notarilor publici. La inactivarea legei despre notariatul public tacsele s'au regulat de ministeriul de justiție prin ordinațiune, reservânduse dreptul parlamentului, de al e statorì după trei ani de esperiență prin o lege. Această lege s'a substernut dietei și s'a pus la ordinea ḑilei de aḑi spre discutare.

Raportul Dr. Corn. Emmer constată, că esperiența de 3 ani decând s'a inactivat notariatul a aretat, că scala tacselor așa cum a statorito ministeriul, e corespunḑetoare. Comisiunea juridică a făcut puține modificări, tacsele nu le a urcat pentru că desele plânsori ce se aud în cercurile notarilor asupra unor defecte a instituțiunei nu se pot cura prin o urcare a tacselor ci numai prin reforme esențiale. În această privință comisiunea a propus un proiect de lege prin care cere ca pertractarea maselor ereditare, observênduse eftinătatea procedurei, sĕ remână de regulă în mânile notarilor publici. Sciinduse că ministrul de interne a pregătit o novelă în această materie, raportorul propune ca §. 22 sĕ remână în suspenso până la resolvirea novelei. Recomândă proiectul spre adoptare.

E. Veszter constată din raportul comisiunei juridice, că nu s'au îm-

FOIȚA.

Palatul ocârmuirii din Iași.

(*Palatul administrativ*).

(Estras din Călindariul pentru poporul românesc pe anul 1845.)

(Încheiere).

Mutarea dlui Alecsandru Moruz în curțile noue era hotărîtă pentru 30 August 1806, ḑiua Sântului Alecsandru, patronul Voevodului. Cu o ḑi însĕ mai înainte, sara în 29 D-nul primì grabnica însciințare, că resboiul între Turcia și Rusia se declarase, și că în urmarea acestia, d-nul țerei Românesci Constantin Ipsilant își părăsise Bucuresci, și se trăsese dincolo de Dunăre. Moruz ne voind a se arĕta Porții mai puțin credincios decât Ipsilant se și gătì de drum, și încă în acea sară plecà pentru totdeauna din Iași, trecênd cu lacrămile în ochi pe lângă acele curți pe care le zidise cu atâta strădanie și dragoste, și în care când era gata nu i se îngăduì de a se muta spre a se bucura de rodul ostenelelor sale. Când a fost în preajma lor, se ḑice că de durere nici nu a vrut a se uita la ele.

Moruz a fost păstrat zidul împregiurul curților precum era înainte de vreme; numai cât 'l-a reînoit, precum și turnurile din el. În locul însĕ a paraclisului ce era la capetul uliții mari a zidit poarta Domnească cu o galerie d'asupra, în care musica turcească (meterhaneaoa) cântă la ceremoniile mari, la vreme de masă când prânḑia Domnul, și sara la chindie. Curțile în întru aveau mai aceeași împărțire ca și astăḑi. În rêndul de sus lăcuia Domnul; partea despre St. Nicolae era haremul Doamnei. Palatul avea trei săli mari; sala haremului în care se făceau balurile, sala postelnicii unde se primiau boierii după ce se înainta de către Domn, și sala Tronului sau Spătăria în care se făceau ceremoniele Curții. Pe plafondul acestei săli era zugrăvită marca Moldovei în mijloc, și prin pregiur armaturile acelor 21 de ținuturi în care era împărțit principatul. Rêndul de jos era hotărît pentru instanțele cârmuirei, și slujbașii curții. Palatul în această stare au servit de reședință domnească până în vremea lui Ioan Sturdza V. V. La 19 Iulie 1827, la o oară după ameaḑi, un foc isbucnì însĕ din casele spătarului Ilie Burchi, care astăḑi formează aripa dreaptă a academiei, și mânat de o cumplită furtună, prefăcu în câte-va oare toată ulița mare și cu a treia parte din oraș în cenușă.

Atuncea și curțile, deșì isolate prin piața întinsă în mijlocul căreia se afla, luară foc și până seara de abia câte-va beciuri boltite remase ne jicnite; o mare parte din averea ocârmuitorilor și din acturile publice, fură prada focului. Domnul se mută în casa spătarului Panait Cazimir ce astăḑi formează aripa dreaptă a Academiei, și care prin o curioasă întêmplare, remaseră ne-lovite de cumplitul element, deșì era atât de aprope de nenorocita locuință ce causà sărĕcia și desperarea a atâtor mii de familii. Curțile remaseră o ruină jalnică pentru Iași, mai mult de 13 ani. Călĕtorul și străinul nu putea sĕ se oprească de a nu vedè cu o ochire tristă aceste răsipuri care domniau asupra capitalei țĕrii, și toți doriau ca sĕ vaḑă earăși întocmindu-se această zidire atât de interesantă. Cinstea unei asemenea intreprinderi era păstrată ocârmuirii de astăḑi. In sesia din anul 1839 — 1840 guvernul propuse adunării obstesci ca antreprenorul venitului poslinei seau a esportației grânelor din țeară sĕ fie dator a rezidì și curtea destinată a se face Palatul ocârmuirei. Această propunere încuviințându-se de către puterea legislativă, și acel venit al Statului remâind pe socoteala d. D. Vorn. F. Balș și V. Alesandri, lucrările se și începură în primăvara anului 1841 după planul înfățișat de către ocârmuire. Zidurile de prin pregiurul curților în mare parte precum și turnurile se stricaseră încă în anul 1834 spre a se face pe localul lor casărmile ostenesci, eară poarta curții ascunḑênd privirea fu oborîtă în anul trecut. Palatul în forma sa de astăḑi fu gata în toamna anului 1843 și peste earnă Adunarea obștească 'și-a avut în el plinit speranţele ce le-am pus în această instituţiune; însaşi comisiunea ḑice, că plânsorile despre posiţia periclitată a acestei instituţiuni sûnt intemeiate. Dela un corp secat nu putem aştepta funcţiuni sănĕtoase. Voind a delătura morbul trebue sĕ ne îngrigim de o cură generală. Noi am întrodus instituţiunea notariatului public nu pentru a face unor indiviḑi venit mai mult sau mai puţin, ci pentru a corespunde la postulatele vieţii juridice.

Transpunênd pertractările ereditare la notarii publici noi uşurăm sarcina funcţionarilor administrativi şi luăm prin aceasta o bună disposiţiune, dar nu ne vom ajunge scopul, pentrucă delăturăm numai un rĕu. Notariatul e amenințat şi de alte rele, cari se pot vedè din arĕtările judecătorielor mai înalte şi ale camerelor notariale, ce se află la ministeriul de justiţie. Notariatul nu ne dă avantagiele asteptate, dar de acì nu urmează că trebue urcate tacsele. Trebue supuse la o reformă radicală disposiţiile legale ce se referesc la notariat. Oratorul cere dela ministeriu sĕ se înfăţişeze cu proiecte în această privinţă.

Ministrul de justiţie Dr. Pauler arată, că înainte de a se face proiectul de faţă, s'au întrebat camerele notariale şi aceste s'au declarat — mulţemite cu tacsele de pănă acum. Numai taxele pentru pertractările ereditare au dat ansă la plânsori, dar acele tacse nu au fost ficsate în ordinaţiunea ministerială, ci s'au încredinţat tribunalele cu stabilirea lor. Legea despre curatele a dat notarilor în afaceri ereditare numai o rolă facultativă.

Motivul pentru care comisiunea a propus predarea pertractărilor ereditare în competenţa notarilor publici nu a fost ajutorarea materială a notariatului, ci uşorarea organelor administrative. Ministrul a adoptat acest principiu, însĕ cu unele restricţiuni. Fiindcă se va substerne un proiect de lege deosebit în această privinţă cere ca întrebarea sĕ remână în suspenso pănă la substernerea proiectului.

Cât pentru instituţiunea notariatului însaşi, ministrul află că ea corespunde la noi ca şi în alte ţeri din Europa, unei necesităţi simţite. Firesce că unele reforme sûnt de lipsă. Aceste reforme sûnt cuprinse în proiectul de lege ce se va substerne. Până atunci cere sĕ se primească proiectul din desbatere.

D. Irányi constată, că instituţiunea notariatului public nu a fost, pentru relaţiunile noastre speciale, o creaţiune norocoasă, pentrucă deoparte notarii publici au pus speranţe esagerate în denumirea lor şi serăcirea ce a urmat în ţară i a desamăgit; de altă parte publicul serăcind s'a folosit puţin de această instituţiune. Cât de mari au fost ilusiunile se vede din concurenţa cea viuă. Ei s'au înşelat şi acum caută remedii. Oratorul nu asteaptă mult dela mesurele propuse; după părerea sa ar fi de lipsă sĕ se separe afacerile juridice, care nu se ţin de cercul agendelor notariale, de acele, care se ţin de acest cerc. Oratorul desvoaltă un plan, care ar contopì instituţiunea notariatului cu agendele advocaţilor astfel, ca advocaţi însemnaţi sĕ fie învestiţi de tribunalul suprem cu atribute notariale şi notarii sĕ fie admişi la libera pracsă a advocaturei. In fine respinge proiectul de lege.

După unele observări proiectul s'a primit în desbaterea generală.

In desbaterea specială s'a primit la §. 18 un amendament, prin care se stabilesce ca competinţa notarilor pentru îndepărtare sĕ nu fie mai mare de 12 fl. pe ḑi.

§. 22. remâne în suspenso pănă Sâmbetă, în care ḑi, după declararea ministrului de interne, se va substerne proiectul promis.

E. Simonyi: Instituţiunea notariatului public nu e bună pentru Ungaria. În anul 1877 ministrul de interne substernênd legea de curatelă a ḑis că esperienţa a arĕtat că trebue luate afacerile ereditare din mânile notarilor. Acum ni se spune că acele se vor da în competenţa notarilor. Cine doresce aceasta? Poporul, deregătoriile, dieta sau notarii? (Strigări din stânga estremă: Notarii.)

Dacă o doresc notarii, nu este temeiu pentru a modifica o lege necontestată de respectivii. Poporului i se ia sânge din toate părţile. Şi pentru ce? Pentru scopuri de corteşie, guvernul are lipsă de corteşi la alegeri, de acea împarte la oficiuri. Aceasta tactică au creat atâte oficiuri, încât Ungaria va perì prin oficiuri. Dacă avem lipsă de notari, sĕ'i plătim, dar sĕ nu'i lăsăm sĕ sugă poporul. De altfel Ungaria n'are lipsă de notari publici. În fine respinge proiectul din desbatere şi se alătură la părerea lui Irányi.

Ministrul president Tisza apĕră instituţiunea notariatului faţă cu preopinantul şi respinge însinuările de corteşie ale acestuia.

Blasiu Orban voind sĕ vorbească este întrerupt pe un moment de următoriul incident. Tisza se ridică din fotoliu şi se gată sĕ iese din sală. Csanády strigă: Aha! Fuge!

Tisza: Nu fuge, ci se duce, pentrucă nu esistă disposiţie în regulamentul casei care 'l-ar putè oprì sĕ stea necurmat aici. Mai ântâiu Vĕ rog sĕ creaţi un regulament de casă, care sĕ silească pe ministri a remânè necurmat în cameră, atunci veţi putè protesta pentrucă mĕ duc. (Nelinisce în stânga, aprobare în dreapta.)

După acest incident Orban îşi desfăşură părerile, însĕ într'un mod, cu care atacă pe ministrul pres. Presidiul casei îl îndrumă la obiect.

Primindu-se toţi paragrafii restanţi şedinţa se închide la 1 oară.

În şedinţa dela 7 Februarie s'au discutat la ordinea ḑilei consemnarea acelor deputaţi cari funcţionează ca deputaţi guverniali. Numĕrul acestora e 11, dar numai pentru doi e de lipsă sĕ se dea încuviinţarea de a se îndepărta. Afacerea se transpune la comisiunea de incompatibilitate. După aceasta s'au resolvit petiţiunile şi terminându-se desbaterea şedinţa s'a închis la 12 oare.

Cum se face politică pe sate.

Ianuarie 1880.

Dle redactor! Sĕ nu te miri, că şi unul ca mine se apucă sĕ scrie în gazete, sau în ḑiare, cum vĕd că le ḑiceţi acum, şi în novele, pe cum sciam eu mai de mult. Ceva mare lucru, sciu eu din capul locului, că nu voiu scrie. Capu'mi este nedeprins sĕ aşeḑe gândiri multe şi încă şi cum se cade pe rênd, ca sĕ poată şi altul alege ceva din ele. Mâna 'mi este cam greoaie la scris. Eu sûnt deprins sĕ trag brezde frumoase după câte patru boi ca smeii şi sĕ numer poloage şi grămeḑi de fên pe liveḑi întinse, sĕ aşeḑ şi sĕ numer clăi de grâu în ţarină şi alte de acest feliu. În de aceste n'am nici o sfială şi stau faţă cu ori şi cine.

Acum sûntem încă departe de deprinderile noastre. Earna cea grea, care s'a pus de cu toamnă şi mistuie fără milă din coşurile şi lăḑile din cămară, bucate de tot feliul, din pivniţă vin, din şoproane şi din împărţitori fên şi paie, din jiràḑi lemne, ne lasă vreme destulă sĕ cetim şi noi şi după ce cetim sĕ ne dăm şi noi părerile noastre despre starea lumii. Se înţelege că numai nouĕ, noi între noi.

Şi scii că ne mângăiem tare că putem şi noi cetì novele, ori cum le mai ḑiceţi, gazete şi ḑiare. Ne mai uităm de necasuri şi de greutăţile cu care ne luptăm şi care ne seacă mai greu de cât earna cea grea cu mistuirile ei.

Esecutorii de dare, esecutorii de după pârile jidovilor creditori şi altfeliu de esecutori, căci în ḑiua de astăḑi s'au sporit şi soiul acestora foarte tare, ne-ar întuneca minţile mai rĕu decât nopţile cele lungi şi cu neguri dese de earnă, dacă nu am mai cetì că şi în alte părţi e ca şi pe la noi şi dacă nu am cetì că sûnt şi oameni de aceia, cari ḑiua şi noaptea 'şi bat capul cum sĕ mai rărească esecuţiile; că de stêrpit va fi cu anevoie.

Ei! când m'ar slugì puterile sĕ le înşir toate cu câte ne mângăiaţi prin cele ce ne scrieţi în toată sĕptĕmâna, de trei ori, ar trebuì sĕ am darul de a scrie cărţi mari ca Psaltirea şi ca Alesandria.

Bucuria cea mai mare este nu numai pentru mine, dar şi pentru ceilalţi de sama mea, că pricepem şi noi ce este scris în novele. De multe ori vorbim noi aici în sat şi ḑicem: vedeţi cât este de bine că avem scoală şi învĕţătoriu cum se cade, cât este de bine, dacă ai un preot luminat şi iubitoriu de sciinţă, care îndeamnă la tot ce e bun şi frumos, că altmintrea novelele şi gazetele ar fi pentru noi nisce comori ascunse, la care nu ne-am putè întinde ca şi cei fermecaţi din poveste.

Noi scim acum bună oară, cum se vênd bucatele, vitele şi alte producte în piaţele din apropiare şi din depărtare; scim cum lucră şi cum fac alţii în ţeri streine de pot înainta şi sporì în starea lor cea bună; scim cum şi ce au fost Românii nostri odinioară şi pe unde se mai află şi în ḑiua de astăḑi; scim ce au de gând sĕ mai facă puterile pămĕntului; scim cum şi cât se lucră pentru înaintarea noastră bisericească, scolară şi mai scim multe alte, care nu 'mi vin toate de odată aminte; dar şi dacă mi ar venì când aşi putè sĕ le scriu pe toate pe hârtie? Destul că le scim pentrucă le scrieţi, şi le scrieţi de le pricepem şi noi.

Mai cesti ani ne luam de gând când auḑiam cetind câte un învĕţat de ai nostri din vreo carte mai nouă sau dintr'o novelă. Nu e vorbă, pricepeam tot a doua a treia vorbă, din ce cetia, dar nu scieam ce ḑice. Pricepeam a uneori toate cuvintele, dar nu scieam de ce le ḑice şi ce are sĕ ḑică, când le ḑicea. Atâta ne spunea unul, pe care Dḑeu să 'l odichnească, că a murit, când îl întrebam, cum e de rênd de noi Români sĕ nu ne pricepem limba noastră, ne spunea ḑic: Hei! limba carea o vorbiţi voi oamenii dela ţeară e stricată, Romanii, străbunii străbunilor nostrii, vorbiau altfeliu şi acum limba din carte, care este cea adevĕrată trebuie sĕ se intoarcă la cea străbună. D'apoi bine limba din Biblie şi din Evangelie încă e limba din carte şi totodată aşa de românească de o pricepe tot Românul — respundeam eu. N'o puteam scoate la cale cu învĕţatul nostru, că-mi tăia pofta de vorbit cu aceea că eu nu sciu istoria şi n'am idee de gramatică latinească . . . .

---

seanţele sale; asemenea obşteasca adunare estraordinară întrunită pentru alegerea mitropolitului ţerii şi a episcopului din Roma; cea dântăiu în sala sesiilor sale de astăḑi, adică în aripa stêngă despre St. Nicolae, cea a doua în Spătărie tocmai în mijlocul trupului zidirii, în faţa uliţii mari. Definitiva âncă împlinire a destinaţiei Palatului nu s'a făcut de cât în primăvara anului 1744; în luna lui Mai între 20 şi 30, toate instanţele administrative judecĕtoresci şi militare s'au mutat în apartamentele ce le au fost hotărît. Fie-care poate lesne judeca ce folosuri înrîurite din aceastā adunare au la un loc a tutulor părţilor ocârmuirei, atât pentru grăbirea slujbii cât şi pentru îndemânarea publicului.

După ce am povestit istoria acestui palat, nu credem că se va socotì de prisos dacă acum vom arĕta şi împărţirea lui, precum şi numirea şi localul instanţelor ce'l ocupă astăḑi.

Rêndul de sus.

Aripa stângă despre St. Niculae. Obşteasca adunare 1 sală şi douĕ odăi atenante, Divanul Domnesc 4 odăi, Logofeţia dreptăţii 4 odăi, Sfatul administrativ 1 odaie.

Trupul din mijloc. Postelnicia 5 odăi, Apartamentele domnesci, adecă sala tronului, Spătăria şi 3 odăi atenante.

Aripa dreaptă despre Bahlui. Visteria 6 odăi, Departamentul din întru 6 odăi.

Rêndul de jos.

Aripa stângă. Divanul ţĕrii de sus 4 odăi, Judecătoria de Iaşi secţia I, 3 odăi, Divanul ţĕrii de jos 4 odăi, Judecătoria de Iaşi secţia II, 4 odăi, Comisia epitropească 1 odaie.

Trupul din mijloc. Ispravnicul curţii 2 odăi, Vornicia de aproḑi 2 odăi, Stabul domnesc 1 odaie, Hătmănia 3 odăi, Controlul 2 odăi.

Aripa dreaptă. Sămăşia visteriei 2 odăi, Comitetul sănĕtăţii 1 odaie, Archiva statului 4 odăi, Isprăvnicia din Iaşi 2 odăi, Vătavul visteriei 1 odaie.

Palatul în totul numĕră 70 apartamenturi; el are trei întrări mari, şi douĕ scări mici. El este dat în îngrigirea şi priveghiarea unui ispravnic de curte ce atêrnă de vornicul de aproḑi; slujba din întru se face de 24 odagii.

Nu voiu vorbì nimic despre greşelele de architectură ce are, precum că ar fi trebuit sĕ fie mai înălţat ceva; că bolta sălii tronului nu s'ar fi cuvenit poate sĕ razime nemijlocit pe coloane. Şi cu aceste metehne, palatul totuşi este o zidire vrednică de vĕḑut, şi însemnată; singura greşală şi cea de căpetenie ce 'i găsesc este, că nu ne leagă în nimic cu trecutul. Nici o statuă, nici un tablou, nici un fresc, nici o inscripţiune, care sĕ ne aducă aminte de vremile antice, care sĕ ne deştepte cu suveniruri de istorie şi de naţionalitate! Cât de frumos ar fi însĕ ca sala Spătăriei sĕ fie împodobită cu tablouri înfăţişătoare de faptele cele mai însemnate din istoria noastră, cu portretele bărbaţilor ce 'şi-au câştigat un nume nemuritoriu între Români; cât de interesant ar fi pentru fiescecare Moldovean ca sala tronului, între coloanele sale sĕ aibă statuele apĕrătorilor şi a făcĕtorilor de bine ai Moldovei; precum a lui Bogdan-Dragoş, a lui Alecsandru cel Bun, a lui Stefan cel Mare, a lui Vasile V. V., a lui Grigore Ghica V. V., a lui Kiselef şi în sfêrşit a cetitorilor. Mult s'a făcut, puţin mai remâne de isprăvit; sĕ nădăjduim, că şi piaţa ce este dinainte'i, precum şi grădina cu abusul ce se află de vale de palat se vor regula într'un aşa chip, încât totul sĕ înfăţişeze o privire vrednică şi măreaţă, şi aşa această zidire sĕ merite numele de ântâiul monument al Iaşilor.

(O nevastă afurisită) togma 'şi scărmănase binişor pe bietul bărbat şi'l svêrlise sub masă, când eată că un vecin întră în casă. Acesta ḑise riḑênd. „Ce drac, pentru ce stai D-ta sub masă?“ — „Şi ce'ţi pasă D-tale, respunse bietul om înfuriat de sub masă, „eu sum stăpân în casa mea şi pot sĕ şed unde vreau.“

Acum — şi acum nu pricepem togmai toate — dar pricepem din ḑi în ḑi tot mai mult. Vina inse că nu pricepem poate e şi a noastră că nu suntem deprinşi destul cu cetitul de lucruri de cari n'am mai auḑit şi n'am vĕḑut nici odată. Apoi de când au venit telegraful şi mai pe urmă drumul de fer, de câte maşini minunate nu am mai cetit? Sĕ vorbesci pe telegraf, sĕ asculţi pe telegraf, sĕ vorbească maşine de sine, sĕ arḑi lumină fără seu şî fără festilă, se ari fără boi şi fără cai, sĕ cosască unul singur cât ḑeci de oameni cu o maşină, sĕ îmblătească doi, trei oameni cu ḑecile clăile de grâu şi alte multe de feliul acesta le am sciut mai ântâiu din cetire, pe urmă am cercat — şi unele din aceste le vedem şi în curţile noastre şi sub acoperişele noastre, căci lucrăm şi noi înşine cu ele.

După toate aceste când şi pustia de politică ar fi mai altfeliu de cum este, n'ar mai poftì nimenea ḑilele cele de demult. Inlesnirile sûnt înlesniri n'ai ce ḑice. Numai, cum am ḑis, sûnt prea întovărĕşite de renduieli şi nerendueli, cari ori cât ni se spune de domnii solgăbirĕi şi de notarii cercuali, că sûnt pentru binele poporului nu ne vine sĕ credem că este cum ḑic dumnealor. Vorba celuia, şi dările cele grele sûnt pentru binele poporului. Numai cât poporul nostru nu pre are parte sĕ vadă şi binele după acele. Cu Românul, acì la noi în ţeara noastră, se întêmplă togmai cum ḑice ḑicătoarea:

„Unde'i bine
Nu'i de mine,
Unde'i rĕu
Acolo-s eu!“

Ce e drept şi domnii posesori şi arendaşii ḑic ca solgăbireii. Aşa ḑic şi paterii şi câte un alt domnişoraş de neam străin. Toţi acestia ḑic d. e. că vom fi fericiţi dacă vom primì toţi cu toţii comassaţia şi vom lucra tot câmpul şi vom ţinè vitele în grajduri, earna, vara.

Dară despre aceste cetim puţin, prea puţin în novelele noastre. Dar după judecata noastră şi noi scim preţuì bunĕtatea acestor înnoiri în lucrările după care trăim.

Aşa gândim şi noi, că de tot reu nu ar fi sĕ ne putem lucra moşioara întreagă şi sĕ o folosim în tot anul. Ne-ar plăcea sĕ avem vite de lucru, de şi mai puţine, dar mai bune. Dar domnii, cari la noi în ţeară, de când lumea, au fost dedaţi a trăì după altă ḑicătoare, după ḑicĕtoarea:

„La plăcinte
Înainte,
La nevoi
Mai înapoi“,

ni se pare, că una vorbesc şi alta gândesc. Mi aduc bine aminte de un d-n „pamentean“, cum i ḑiceam, care după revoluţie tot împuta că rĕu am făcut că am ajutat „Neamţului“, că „Ungurul“ vrea sĕ ne dea drepturi ca şi lor, cu alte cuvinte sĕ fim ca ei. Mai târḑiu ḑicea acum sĕ vedeţi cum e „Ungurul“ cum dă el drepturi la toţi. Ei! şi acum am ajuns sĕ vedem, că el e gata a da toate drepturile numai sĕ te faci ca el, — să'ţi laşi limba. Aşa ne e teamă şi cu îmbunătăţirea moşiilor. Vom tot îmbunătăţi până nu le vom mai avè.

Noi scim una — şi vream sĕ ḑică bună, cu toate că nu e prea bună:

Domnii dela iobăgie încoace, şi-au tot bătut capul, şi auḑim că şi pe unde n'a fost iobăgie tot aşa au făcut, sĕ facă ce vor face sĕ ne împuţineze vitele noastre ale Românilor, ca sĕ nu putem da înainte. Unde s'a făcut comassaţie, domnii au potrivit sĕ capete locul cel mai bun de pe hotar pe sama lor şi pe sĕraci i au aruncat la o parte slabă şi i au făcut să ajungă cu timpul iobagii celor cu moşii mari. „De ce te temi anevoie te trece“.

Pe noi cei care lucrăm pământul nu ne îngrozesce comassarea, dară ni e teamă de gândurile cele ascunse a le posesorilor şi a celor ce nu vĕd bucuros sporiul economiei noastre.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Morbul difteritis) grasează necontenit în comitatul Treiscaunelor cu deosebire în comuna Etelnec. Medicul primar al comitatului a aretat, că dacă această epidemie va ţinè tot aşa, după 28 ani nu va mai esista nici un locuitor în această comună. O asemenea scădere tristă a populaţiunei se arată şi în comunele Ciomorta şi Kurtapatak. Causa trebue căutată în lipsa de nutremênt şi îmbrecăminte. Oamenii cu toate provocările comisiunei administrative arată puţină aplecare a înfiinţa reservatoare de ghîaţă.

* (Lipsa şi foametea) se întind tot mai tare. Deregătoriile raportează, că cercurile Fiume, Delnice, Essegg, Virovitira şi Diacovar sûnt amerinţate de o periculoasă lipsă dacă nu li se va da cu graba ocasiune de câştig prin lucrări publice şi dacă nu se va sista încassarea brutală a dărilor. „Obzor“ află, că în spanatul Karlstadt starea e precară şi „Nar. Nov.“ comunică din Plaschi în districtul Ogulinului şi din cercul Sluinului adevĕrate ieremiade despre foametea ce domnesce acolo în faptă. Urmările recoaltelor slabe şi a versărilor de apă din anul trecut se ivesc într'o mesură ce însuflă frică şi spaimă. Furturile s'au sporit într'un mod ce pune pe fie-care pe gânduri.

* (Periclitarea comunicaţiunei postale). „Temes. Ztg.“ scrie, că în comitatele învecinate atentatele asupra postelor s'au sporit într'un mod îngrigitoriu. De curênd s'a comis un furt la Voitec. Conductorul a eşit din cupeu şi a întrat într'o restauraţiune. Până ce a prânḑit acolo, s'a spart cupeul şi s'au furat cinci pungi de bani în suma preste 2000 fl. Tot în această ḑi s'a furat la Chichinda dintr'o pungă 72 floreni. Toate aceste furturi dispar faţă cu têlhăria adevĕrat înfricoşată ce s'a comis între Zenta şi Canija. Carul postei fu spart în mijlocul drumului şi s'a furat tot ce a fost într'ênsul. Din norocire de astădată cuprinsul n'a fost mare, suma răpită se reduce la vr'o câte-va sute de floreni; dar cu această întêmplare tristă e împreunat şi un omor. Têlharii, cari nu s'au descoperit încă, au legat pe postilion de roata carului şi 'l-au ucis într'un mod infiorător. Nenorocitul fu aflat cu gâtlegiul tăiat, lângă dênsul se aflà revolverul, din care descărcase o puşcătură, înainte de a'l prinde şi ucide têlharii.

* (Societatea de cultură) Macedo-română preste puţin îşi va termina publicarea Albumului, al cărui produs este destinat scoalelor din Macedonia. Albumul este lucrat în genul ḑiarului „Paris-Murcia“. În el se vor găsì publicaţiunile tuturor bărbaţilor nostri de stat, autografele somităţilor României, scrieri de a tuturor bărbaţilor nostri de merit, autografele mitropoliţilor, episcopilor, autografele şefilor armatei, etc. Liste de subscrieri sau deschis deja pentru acest album unic, în care se va vedè buchetul întregei societăţi române. Preţul este:

2 fr. esemplariul pe hârtie ordinară
5 „ „ „ „ mijlociie
10 „ „ „ „ de lucs.

* (Persecuţia Evreilor contra creştinilor din Bucuresci). O societate israelită anume Progresul, a dat asară bal în sala Bossel, la care a luat parte, plătind întrarea şi mai mulţi Români. În cursul seratei acestia au cerut ca orchestru sĕ cânte şi jocul naţional „Sêrba“. Toată suflarea evreiască însĕ s'a înprotivit invocând ca basă tractatul de la Berlin, care nu prevede aceasta. În faţa unei asemenea atitudini netolerante a majorităţei israelite, minoritatea română s'a retras protestând negreşit cu drept cuvênt.

Frumos e, cu drept e, bine e aceasta persecuţie din partea viitorilor nostri concetăţeni? Şi încă sĕ mai vedeţi! „Resb.“

* (Preşedintele Statelor-Unite arestat). D. Hayes, preşedintele, din întêmplare a fost arestat de unăḑi de către poliţie în capitoliul de la Washington. Aşeḑându-se pe un loc reservat în rotunda pentru dame se pomenì cu un agent poliţienesc, care'l somà sĕ se depărteze, şi neesecutând, cu destulă grăbire, această somaţie, agentul poliţienesc 'l-a arestat. Pe drum, spre corpul de gardă, un funcţionar, cunoscênd pe Preşedintele a informat îndată pe acest agent, care 'şi-a cerut scuse cu cea mai mare umilinţă. Dar Preşedintele îi respunse: „Lucrul a mers foarte regulat, şi eu presupun, că te-ai ţinut pur şi simplu de instrucţiile ce le ai“.

* (Piu IX în Paradis). Ḑiarul „Pelerinul“ dă amenunte asupra întrării acestui papă în lăcaşul ferīciţilor.

„Fecioara Maria, ḑice catolicul ḑiar, îi dete cu mâna sa o coroană ca omagiu şi, spre a'l recompensa de aceea ce'i decernase el prin proclamarea dogmei imaculatei concepţiuni, sântul Iosif înaintà graţios întru întêmpinarea sa şi îi strinse mâna cu căldură, mulţămindu'i că 'l-a numit patron şi protector al Bisericei.

O frumoasă sĕrbătoare în paradis nu merge fără puţină musică. Locuitorii cerescului lăcaş întonau un imn. Sântul Petru dă tonul suflând în cheia sa, şi când corul încetă, Sântul Francisc de Salles şi Sântul Alfons de Lignori, proclamaţi doctori ai Bisericei de Piu IX, recità pe rênd, cu comentarii elogioase, înaltele fapte ale pontificatului seu. Piu IX era mişcat. Dar sĕrbătoarea nu se terminase încă. De o dată 52 de sânţi părinţi şi 26 prea fericiţi, toţi îndatoraţi personal către fostul papă, întoană un alt cor.

* (Modul cum s'a descoperit tipografia secretă a Nihiliştilor). Un corespondent din Petersburg arată în „K. Zt.“ cum au venit organele de siguranţă publică pe urma tipografiei secrete a Nihiliştilor din Rusia. In 30 Ianuarie s'a respândit prin cetate faima că s'au tras cu revolvere asupra principelui clironom şi asupra generalului Drentelen. Mai târḑiu se povestia că s'a descoperit o tipografie secretă în partea cetăţii numită Saperni-Petreuloc. După toate semnele s'a descoperit cu această ocasiune redactorul şef dela „Narodnaja Wolja“. Acest om s'a sinucis deja. Se ḑice că poliţia a dat de urma acestei tipografii după următoarele indicii: Unul dintre locuitorii casei Nr. 10 în Saperni-Petreuloc a auḑit adese ori sgomot în odaia de lângă sine Nr. 9, a auḑit lucrându-se peste noapte şi a vĕḑut indiviḑi întrând şi eşind din casă cu obiecte suspecte. El însinuà acest fapt unui oficier de poliţie, acesta îl comunicà generalului Surow. Generalul hotărî sĕ se cerceteze lucrul. Un funcţionar dela poliţia secretă închirià în grabă odaia Nr. 10 şi urmărì pe necunoscutul locuitor din odaia Nr. 9 pas de pas. Nu ţinu mult şi funcţionariul constatà că în cortelul Nr. 9 se află o tipografie secretă, cum se părea, era tipografia în care se tipăria foia „Voinţa poporului“ (Narodnaja Wolja). Acum trebuia prevĕḑute mĕsurile ca cuibul întreg sĕ fie rădicat cu o unică lovitură, trebuia ca lucrătorii sĕ fie surprinşi la lucru in momentul când vor fi toţi laolaltă. In 29|17 Ianuarie noaptea Surow primind scirea, că în cortelul Nr. 9 se lucră cu stăruinţă, dede ordin ca policistii sĕ împresoare casa toată şi sĕ între după aceasta cu grige în cortelul Nr. 9. S'au luat toate precauţiunile de lipsă. Policistii se apropiară de locuinţă dar aflară uşile bine încuiate. Era pe la 3 oare dimineaţa. Policistii se otărîră sĕ între cu forţa. Sparseră uşile şi întrară în odaie. Acì surprinseră pe trei domni şi douĕ doamne lucrând. Acestia îndată ce vĕḑură poliţia scoaseră revolverele din bluse. S'au descărcat bărbătesce puşcături, dar umplându-se odaia de fumul de pulbere, nu era cu putinţă a nimerì şi din norocire numai un gendarm fu atins uşor la mână de o puşcătură. Locuitoriul cortelului Nr. 9, care era foarte elegant mobilat, vĕḑênd că nu poate scăpa, descărcà ultima puşcatură în fruntea sa şi se sinucise; dar cele douĕ femei şi ceilalţi doi bărbaţi continuară cu puşcăturile şi nu încetară a resista până ce îi prinseră şi'i legară. In odaiă s'a aflat o presă de mână şi un mare numĕr de esemplare din „Narodnaja Wolja“, mai multe sigile false şi documente, otrave şi materii de esplosiune şi o baterie galvanică. Nu încape îndoială că poliţia a făcut de astădată un bun vênat pentru că omul care s'a împuşcat a fost un membru insemnat al partidei nihiliste. Din materiile de esplosiune şi din aparate se poate face conclusiunea, că în cortelul Nr. 9 activitatea nu s'a restrins numai la tipărirea de scrisori revoluţionare, ci s'au plănuit şi alte lucruri. Nihiliştii se apucă cu multă sireţie de lucru, dar de acì înainte vor avè puţin noroc cu negrele lor atentate. Nu de mult s'au arestat în palatul de iarnă doi hornari, cari îngrămădise o massă mărişoară de pulvere într'un camin. Hornarii s'au constatat ca nihilişti, ei se contrabandaseră în acest vestmênt în palat.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 11 Februarie n. Prusia a propus la consiliul federal modificarea legei socialiste, prolungind durata valoarei acesteia până la 31 Martie 1886.

Petersburg, 11 Februarie n. Sâmbătă noaptea poliţia eară a descoperit o tipografie a unui ḑiariu revoluţionariu, se arestară mai multe persoane.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Românii prin Alpii dalmatini.

(Încheiere.)

b. Români pe malul rĕsăritean al mărei adriatice.

Numele *vlah* are în limba croaţească şi sêrbească diferite înţelesuri: în limba sêrbească el însemnează pe Vlah, va sĕ ḑică pe Românul dela Dunărea de jos, carele în unele ţinuturi se numesce Karavlah; în Bosnia şi în Herţegovina *vlah* în gura Turcilor şi a Catolicilor şi la acestia din Austria afară de Dalmaţia înseamnă un membru al bisericei grecesci: terminul *vlah* în înţelesul acesta conţine oare care hulă; în Dalmaţia la locuitorii oraşelor şi ai opidelor şi ai insulelor *vlah* înseamnă locuitoriu al continentului fără deosebire de confesiune: acestia pe sine înşişi se numesc *vlah*, ce este identic cu ital. morlacco. Dela ei işi are numele seu canalul della Morlacca (o della montagna). Din cele ḑise pare a resulta, că Vlachii odinioară aparţineau bisericei grecesci; cu aceasta consună un document din anul 1373: „*Vlachi schismatici, quorum nonnulli in pascuis et montibus habitant.*“ Farlati 4. 63. De Vlachi de pe malul rĕsăritean al mărei adriatice se face adeseori amintire: în documentul citat din 1373 un district „circa metas Bosnae et Corbaviae“ se numesce *Major Vlachia*, ceea ce ne aduce aminte de districtele cu numele *Vlachia*, amintite de R. Rösler 105. Vlachi se pomenesc într'un document al banului Nicolae de Zeech din 25 Martie 1362, unde se vorbesce de o „particula gentis Morlachorum“ şi se hotăresce, că Morlacii nu pot petrece pe hotarul oraşului Traù: „Nullus Morlacorum nec aliqua gens de illorum progenie“ la I. Lucius H. I. Bidermann, Die Romanen, pag, 88. De Vlachi amintesce un document al regelui Sigmund din anul 1412 în ţinutul dela Sebenico: „Fidelibus suis universis et singulis mercatoribus, *Wlachis* utputa et Croatis cum rebus mercemonialibus in regno nostro Dalmatie procedentibus salutem et gratiam.“ Din acelaşi an 1412 este scirea: „Quod castrum Ostrovich, quod emimus (Veneti) a Sandallo, furatum et acceptum sit per certos Murlachos scl.“ Monum. spectantia historiam Slavorum meridionalium. Vol. IV. 213.239. Eu cred că acesti Vlachi nu pot fi despărţiţi nici de cei locuitori pe teritoriul sêrbesc nici de cei istriani. Pe Morlaci Engel îi ţinea de Tatari, pe când P. I. Şafarik voia sĕ i recunoască de descendenţii Avarilor, spriginindu-se pe un pasagiu al lui Constantinus Porphyrogenitus: *καὶ εἰσὶν ἀκμὴν ἐν Ηρωβατίᾳ ἐκ τοὺς τῶν Ἀβάρων καὶ γιγνώσκονται Ἀβάρεις ὄντες.* De administrando imperio caput 30.

c) Românі în Istria.

Despre Românii istriani s'au făcut unele observări mai sus; s'a tractat mai pe larg despre ei în tomul XII al memoriilor, 55—69.

Când au pus Românii piciorul pe pămêntul Istriei, nu se poate ficsa, ceea ce nu poate fi straniu la un popor, care n'a înaintat în massă, ci în cete mici din păşune în păşune. După datele de sus se poate presupune, că aceasta s'a întêmplat cam prin seculul al XIV-lea: ei vor fi inmigrat a bună samă din districtele numite *Major Vlachia.* Deoarece Românii colonisaţi pe teritoriul sêrbesc şi croaţesc, giur împregiur încungiuraţi de Slavoni, sûnt slavonisaţi de mult, Românii istriani nu stau în nici o legătură cu conaţionalii lor dela meaḑă-ḑi. Cumcă Românii Istriei nu sûnt slavonisaţi, este o apariţiune, ce se poate esplica dacă admitem, că ei au locuit în massă compactă.

Din cele ḑise resultă, că Românii au înaintat de la un punct al peninsulei Haemos în teritoriul sêrbesc şi de acì spre meaḑă-noapte în ţinuturi locuite de Croaţi; ei n'au înaintat în masse mari, ci ca păstori migranţi în grupe mici, prin urmare într'un mod nebătătoriu la ochi, neobservaţi de cătră chronisti. Încât pentru sud, părerea după care Sêrbii au inmigrat într'o ţeară locuită deja de Români, poate fi opusă celei de sus. Ţinutul Triestului a fost fără îndoială punctul final al migraţiunei. Cu privire la timpul acestor migraţiuni se poate admite numai atâta cu oare care probabilitate, că migraţiunile au fost sfêrşite în seculul al XIV-lea. Cu aceste s'a dat respuns, precât e cu putinţă, şi la adoua şi la a treia din întrebările ce s'au sulevat mai sus.

Lista Nr. 4 [1])

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 3 publicată în Nr. 9 a. c. a „Telegrafului roman“ . . .	fl. 1187.90
Colecta în bucate şi bani în cetatea Mediaş aşternută prin Dionisiu Roman	fl. 20.—
Dl Dr. Ioane Borcea, advocat în Sibiiu	fl. 3.—
Dl direct. sem. I. Hanea în Sibiiu	fl. 3.—
Dl Gregoriu Mateiu comerciant în Sibiiu	fl. 5.—
Dl Dr. Ioan Nemeş, advocat în Sibiiu	fl. 1.—
Dl Petru Roşca, jude reg. în Sibiiu	fl. 3.—
Totalul cu ḑiua de astăḑi . . .	fl. 1222.90

Sibiiu, 10 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

---

[1]) Din causa unor erori străcurate în Nr. 12 a. c. al „Telegrafului roman“ la publicarea listei presente aceasta se reproduce aici îndreptată.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 10 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.80	101.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.—	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.50	81.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	117.90	118.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	89.50	89.79
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.—	88.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.—	88.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	90.50	90.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.15	71.40
Datoria de stat în argint . . .	72.25	72.50
Renta de aur austriacă	85.40	85.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.50	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	846.—	845.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	301.30	303.—
Acţiuni de credit austr. . . .	275.25	276.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	118.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.47
Napoleon	9.35	9.34
100 marce nemţesci	57.75	57.75
London (pe poliţa de trei luni) .	117.—	116.90

Economic.

Braşov, 6 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl 8—9.30.; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20; Sĕcară fl. 5.20—5.30; Orz fl. 4.10—4.30; Ovĕs fl. 2.60—2.75; Cucuruz fl. 5.10; Mălaiu fl 6.10; Mazere fl. 7.20; Linte fl. 9.10; Fasole fl. 6.30 Sĕmânţă de in fl. 9.20— Sĕmênţă de cânepă fl. 5.40— Cartofi fl. 1.55 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 24 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Mediaş, 5 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.60—9, ; Grâu sĕcăreţ fl. 6.90—7.20; Sĕcară fl 5.60—5.80 Ovĕs fl. 3--3.10; Cucuruz fl. 5.—; Sĕmênţă de cânepă fl. —--; Fasole fl. 7.—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.80—2; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—60; Unsoare de porc fl. 50—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—44 cr. carne de viţel 40--44 cr. oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu slab cercetat. Timpul e frumos dară foarte rece.

Budapesta, 7 Febr. n. Ḑilele prime ale septĕmânei trecute s'au ţinut încă în stadiul de căldură + 2° R. Pe la mijlocul sĕptĕmânei însĕ timpul s'a schimbat: aerul s'a recit, neguri grele au acoperit pămêntul şi în urma acestora îngroşindu-se atmosfera au început şi ninsori bunişoare, care ţinênd apoi mai multe ḑile au întrodus a treia periodă de earnă. Stând lucrurile de present earăşi rĕu, cu părere de rĕu trebuie sĕ înregistrăm, că earna pe la noi numai târḑiu se va perde. Riurile sûnt îngheţate tun, apa scade mereu pe când ghiaţa se îngroaşă. Deaceea întărim şi de astădată teama esprimată şi în rêndul trecut, că şi în acest an rumpêndu-se ghiaţa, vom avè mari necasuri cu ea; inundările nu sûnt încă eschise. Sĕ ne ferească D-ḑeu de o căldură repentină! Sĕmĕnăturile se arată bune şi îndestulitoare. Această împregiurare ultimă poate a înfluinţat şi asupra articlelor din têrg, întru atâta adecă, de nu s'au scumpit preţurile lor. Ele au trecut în următoriul mod:

Grâul la 70,000 m. m. a trecut cu fl. 11—14.85; sĕcară la 5000 m. m. cu fl. 10.10; orzul la 3000--4000 m. m. cu fl. 7.90—8.75; ovĕsul la 3000 m. m. cu fl. 7.40—7.80; cucuruzul la 8000 m. m. cu fl. 8—8.75; făina a trecut tare slab. Asemenea şi Păstăioasele şi adecă: fasolea cu fl. 11.75; mazerea cu fl. 11—13; lintea cu fl. 12—14; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9.75—10; sĕmênţa de in cu fl. 13.—14; mălaiul cu fl. 7.25—7.75; (toate per 100 chilograme); lânile au trecut per 56 chilograme cu fl. 60—64:

Porcii n'au avut căutare. Din cele 53,290 căpete fură din Ungaria de jos 3680, din România 760 şi din Ardeal 410; unsoarea de porc s'a vêndut cu vas cu tot cu fl. 58—59 şi fără vas cu fl. 56—57; slănina cu fl. 49—56; sĕul cu fl. 45—46; spirtul cu preţurile de mai inainte.

Peile de oaie din Ardeal şi Banat cu fl. 150—160; cele de miel cu fl 70—85; cele de bou din Bănat cu fl. 140—145; cele de vacă cu fl. 108—115; per 102 dărabe; cele de cal cu fl. 11.50—12 50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 27 Febr. şi 30 Martie imob. lui Ioan Theil în Selistat (judec. cerc. Sighişoara); în 6 Martie şi 17 Aprilie imob. lui Ioan Koncz în Vasid (trib. Oşorbeiu); în 13 Febr. şi 15 Martie imob. lui Michăilă Czitadella în Alba-Iulia (trib); în 13 Febr. şi 13 Martie imob. lui Mibailă Contor în Straja (trib. Alba-Iulia); în 26 Febr. şi 27 Martie imob. lui Petru Bulbuc şi ale rĕmasului după soţia sa Luise Schneider în Nesal (judec. cerc. Gherla); în 4 Martie şi 20 Aprilie imob. lui George Székely jun. şi soţi în Somoşdeu (trib. Oşorheiu); în 17 Martie şi 21 Aprilie imob. lui Ioan Fielk în Hundrubechiu; în 26 Febr. şi 27 Martie imob. lui Martin şi Catarina Müller in Techeşul romănesc (jud. cerc. Sighişoara); în 13 Febr. imob. lui Blume şi Gidali Rosenstein în Căpâlna (jud. cerc. Hosuseu); in 27 Martie si 27 Aprilie imob. moştenitorilor după Geza Zsombori în Deva (trib.)

Nr. 43 1880. 3—3

CONCURS.

La sunetul părintescului ordin al Măritului Consistoriu archidiecesan dto 15 Ianuarie a. c. Nru 135 B. pentru vacanta parochie de clasa III Agnita cu reşedinţa fiitoriului protopresbiter tractual, sĕ escrie prin aceasta concurs pentru alegerea de preot ca capelan protopresbiteral în terminul până la 27 Februarie 1880 după care amĕsurat dispositiunilor regulamentului congresual din 1878 § 19 va urma şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) Venitul pămênturilor porţiunei canonice de arĕtură şi de fênaţ în mărime de 10 jugere.

b) dela 80 familii române câte o ferdelă de cucuruz sfêrmit.

c) dela 85 familii neorustice câte o jumĕtate ferdelă;

d) dela 165 familii venitele stolare staverite de sinodul protopresbiteral întroduse în protopresbiterat, care toate împreună după calculii sinodului parochiale ar trece preste suma de 400 v. a.

Doritorii de a concura la acest post, pre lângă reservarea unei părţi din aceste emolumente fiitorului protopresbiter, carele ca atare va purta si responsabilitatea de paroch în sensul § 26 al regulamentului congresual din 1878 vor avè a'şi aşterne suplicele instruate după § 13 al „Statutului organic“.

Nocrichiu în 22 Ianuarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Grigoriu Maier m. p.
administr. pret.

Nr. U. 130. 1880.

Publicare de licitaţiune.

În 28/16 Februarie a. c.

se va ţinè în oficiul central al Universităţii săsesci în Sibiiu piaţa mare nrul 15 dela 9 până la 12 oare înainte de ameaḑi şi dela 3 până la 6 oare după ameaḑi o licitaţiune publică pentru arendarea următorilor munţi de păşunat şi anume:

Nr. Postal	Situaţiunea muntelui	Numirea	Păşunatul de munte, intinderea		Preţul de esclam.	
			jugere	stânjini	fl.	cr.
1	Tălmaciu	Cornul Pleşi	712	—	173	—
2		Negovanul mare	1327	—	700	—
3		şi mic	—	—	760	—
4		Conţul mare şi	2245	—	706	—
5		mic	—	—	732	—
6	Orlat	Strucatu . . .	1750	—	240	—
7		Oltiavu	1425	—	561	—
8		Furnica . . .	1546	—	401	—
9		Balu	929	1300	446	—
10		Balintul mare .	1101	900	304	—
11		„ mic .	650	1000	250	—
12		Serecinul mare .	1253	100	381	—
13		„ de mijloc	1413	900	621	—
14		„ de lăture	1141	700	428	—
15	Jina	Goaza de sus .	1419	600	500	—
16		„ „ jos. .	1387	800	381	—
17		Hanciul de sus .	1676	1400	300	—
18		„ „ jos .	1686	1400	126	—
19		Steaza de sus .	389	1000	211	—
20		„ „ jos .	600	—	88	—
21		Groapele de sus .	794	600	73	—
22		„ „ jos. .	452	890	283	—

Ori cine doresce a lua în arêndă aceste realităţi are a depune la mâna comisiunei de licitaţiune un vadiu de 10 percente din suma de esclamare, care li se va înapoia celor ce nu vor obţinè arenda după terminarea licitaţiunei, ear arendatorilor li se va socotì în suma de arêndă, dacă au depus cauţiunea de arendă conform contractului.

Condiţiunile mai detaiate se pot vedè şi înainte de ḑiua de licitaţiune la oficiul central al Universităţii săsesci.

Sibiiu în 2 Februarie 1880.

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

Wächter,
comite.

[3] 3—3

„Albina“,

Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii **„Albina“** se învită prin aceasta în vertutea § 19 al statutelor societăţii la

A VII adunare generală ordinară,

care se va ţinè la Sibiiu in **19 Martie 1880** stilul nou, înainte de ameaḑi la 10 oare în casa institutului (strada Bayer Nr. 1).

Obiectele:

1. Raportul direcţiunei asupra gestiunei anului 1879, bilanţul acelui an şi raportul comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă.
5. Alegerea a doi membrii de direcţiune în sensul § 36 din statute.

Domnii acţionari, carii în sensul §§ 22, 23 şi 24 din statutele societăţii voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţi, sûnt rogaţi a'şi depune la cassa institutului acţiunile lor şi eventual doveḑile de plenipotenţă cel mult până în **16 Martie 1880** stilul nou după ameaḑi la 6 oare.

Sibiiu, 27 Ianuarie 1880.

[1] 3—3

Direcţiunea institutului.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14. Sibiiu, Sâmbătă 2 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Limba română dincoace şi dincolo de Laita.

Sibiiu 1 Fevruarie.

Românii, cari locuiesc în masse compacte în partea resăriteană a imperiului austro-ungurese, după natura dualismului, sûnt împărţiţi în două. Partea cea mai mare, peste doue milioane şi jumĕtate, locuiesc pe şesurile dintre Tisa şi munţii apuseni ai Transilvaniei, dela marginile Ungariei proprie de meaḑă ḑi pănă aproape la cele despre meaḑă noapte şi în toată Transilvania. Cei, cari se ţin de Cislaitania, sûnt în Bucovina şi formează restul din cele trei milioane de Români de pe teritoriul monarchiei Austro-Ungariei.

Într'o monarchie poliglotă cum este Austro-Ungaria, anumite elemente cum este şi elementul românesc, au drept a nu fi nivelate pănă la ignorare de unul sau şi de doue elemente. Credem dară că Românii, dacă pretind ca limba lor sĕ fie respectată de jos pănă sus şi în instrucţiune, o fac şi în puterea unui drept natural, ce purcede din însaşi firea composiţiei monarchiei şi încă fară de a se vătĕma întregitatea statului cât de puţin,

Cum sûnt Românii trataţi în statul unguresc este cunoscut. Afară de doue catedre de limba şi literatura română la universitatea din Cluj şi Budapesta, statul unguresc pentru desvoltarea ei nu face nimica, decât doară că vêră limba maghiară pănă în scoalele elementare, susţinute de confesiunile noastre.

Pe când stăm aşa cu limba în instrucţiune, acolo, unde Românii sûnt mai mulţi, unde elementul român e mai bine representat, în ceealaltă parte, unde sûnt cei mai puţini stă lucrul altfeliu. Nici acolo nu e împărţeală dreaptă, o scim şi aceasta. Şi acolo se susţin gimnasii şi alte institute cu limbă străină din averea românească. Însĕ ori şi cum, acolo se respectă mai mult decât se respectă la noi limba noastră naţională. Acolo, la universitatea din Cernăuţi, se propun în facultatea teologică de şi numai provisoriu, mai multe obiecte în limba română şi acum de curênd la propunerea lui Dr. de Zotta, deputat la senatul imperial, în comisiunea bugetară, s'a primit reîntroducerea limbei române în facultatea teologică şi în seminariul teologic.

Acum întrebăm cu cât pot fi mai rĕi Românii cu milioanele în Ungaria decât puţinele sute de mii în Cislaitania? Pentru ce acelora statul le concede pănă şi limba de propunere la universitate şi nouĕ sĕ ni se facă greutăţi la învĕţarea limbei noastre pănă şi în scoalele elementare? Fr. Deák a ḑis la anul 1863: „Şi dacă oare când vom „avè earăşi cuvênt la pertratarea cau„selor noastre comune, atunci vom fi „drepţi către toate religiunile, toate „naţionalităţile din patria comună."

În şedinţa dietală dela 24 Ianuarie 1872 acelaşi bărbat de stat a ḑis:

„Trebuie sĕ ne nisuim a face plă„cute instituţiunile patriei tuturor na„ţionalităţilor din Ungaria...."

Tot atunci fiind vorba despre institute de cultură ḑicea Deák: „Eu sciu cât de cu greu a fost în tinereţele mele a'şi câştiga omul cultură în o limbă străină: de aceea trebuie sĕ înlesnim calea pentru ori şi cine de a se cultiva şi aceasta se întêmplă numai atunci, dacă noi ori şi cui i vom face posibila se cultiva în limba sa proprie."

Ce distanţă între Deak şi între bărbaţii de acum din fruntea trebilor Ungariei! Acela recomânda mesuri, prin care sĕ se promoveze cultura egal între toţi locuitorii ţerii, şi aceştia departe de a se îngrigì de institutele confesiunilor noastre care sûnt, şi a le tinde mână de ajutoriu, declamează în toate părţile ţermurirea limbilor naţionalităţilor nemaghiare şi votează detragerea puţinelor ajutoare ce statul le da institutelor noastre sub alte sisteme.

Nu le ḑicem aceste pentru ca sĕ muiem inimile cele impetrite faţă cu trebuinţele noastre de cultură, pentrucă o scim prea bine, că ar fi numai glasul celui ce strigă în pustie. Le ḑicem înse numai pentruca sĕ constatăm încă odată posiţiunea noastră cea ingreunată, care o aşteptam maî puţin dela o eră, carea înainte de a se întroduce promitea cu gură largă tot feliul de bunĕtăţi.

Revista politică.

Sibiiu, în 1 Februarie.

Avênd dieta Ungariei o pausă de căteva ḑile, pare că şi lumea politică din Ungaria pausează. Cu atât mai tare se pare că se va rescolì viforul dela 20 Fevruarie n. incolo, când se va începe desbaterea bugetului Ungariei.

De dincolo de Laita avem sĕ înregistrăm de astădată un eveniment de altmintrea de toate ḑilele, pentru noi Românii însĕ, în ḑilele grele în care trăim, ori şi cum, ceva mai îmbucurătoriu.

În decursul desbaterilor ce s'a urmat în ḑilele acestea în comisiunea bugeteră a senatului împerial vedem că figurează şi universitatea din Cernăuţi.

Cu ocasiunea desbaterei asupra cifrei pentru universitatea aceasta, deputatul Dr. de Zotta, într'un discurs mai lung, vorbesce despre raporturile limbistice ale universităţii şi combate în general limba nemţească ca limbă de propunere în facultatea teologică a acelei universităţi.

Ministrul Stremayr ḑice, că încă dela 1877, la facultatea aceasta, cu toate că numai provisoriu, dar un şir de obiecte se propun în limba română.

Deputatul D. de Zotta propune în cele din urmă rosoluţiunea următoare: „Guvernul este provocat a reîntroduce limba română în facultatea teologică şi în seminariul teologic din Cernăuţi.

Resoluţiunea s'a primit. Dacă ar avè aceeaşi soarte resoluţiunea şi în ambe casele ale senatului imperial.

Crisa ministerială din Cislaitania este cel puţin pe drumul amânărei. Fluctuaţiunea politică între dreapta şi stânga este încă neaşeḑată şi nu se scie în care parte se vor aşeḑa valurile.

Recunoascerea României din partea Franciei, Germaniei şi Engliterei care, ḑice „P. Ll.", are sĕ urmeze cât de curênd, au Românii, ḑice aceeaşi foaie, de a o mulţămì în mare parte Austro-Ungariei. Şi contele Andrássy şi mai târḑiu şi Haymerle s'au întrepus cu căldură pentru recunoascerea României la puterile apusene. Foaia budapestană adauge, că diplomaţii austro- ungurresci au clarificat pe cei ai puterilor apusene, că referinţe interne n'au conces ca România sĕ corespundă întru toate (?) articulului 44 al tratatului dela Berlin. De altă parte însĕ, România este foarte prevenitoare faţă cu Mahomedanii din Dobrogea. Pe când în Bulgaria Mahomedanii sûnt persecutaţi în toată forma, în România de preste Dunăre, se bucură de cele mai mari favoruri. Lor li este concesă esercitarea religiunei lor în toată estensiunea. Căsătoria şi dreptul de ereditate se regulează pe aşeḑemintele religiunei mahomedane. Musulmanilor li se dă un seminariu cu profesori, pe cari, li-se concede, a'i aduce dela Constantinopole. Ei nu se vor înrola în miliţia de linie, ci numai în cea locală, unde li se concede a purta fes şi turban. Proiectul care regulează toate aceste, demonstră toleranţa romanească, unde toleranţa este admisibilă.

Cumcă Jidovii nu se pot bucura de asemenea toleranţă o dovedesce o broşură apărută de curend din condeiul profesorului En. Treitschke, renumit în publicistica germană, care demonstră, că Jidovii, în Germania, sûnt un pericul pentru societatea de acolo, căci sûnt o rasă, care nu se asimilează, ci tinde sĕ dominezo pe rasa, care este basa statului.

Serbia de o parte, Italia cu „irredenta" de altă, alungă necontenit somnul de pe pleopile unor foi din Budapesta şi din Viena. Şi Serbia şi Italia primesc lecţiuni gratuite dela „P. Ll." Cea dintâiu în privinţa juncţiunilor drumurilor de fer, cea din urmă în privinţa „irredentei", ameninţândule cu urmări grele, dacă nu vor urma sfaturilor ce li le dau foile din cestiune.

Cestiunea macedo-română.

Dar, putem vorbì de o cestiune macedo-română în înţelesul politic, căci eacă ce faţă primesc năzuinţele, de a scăpa naţionalitatea Macedo Românilor, în comunicările următoare, adresate către „Politische Correspondenz", una din Ianina 1 Fevruarie şi cealaltă din Constantinopole:

„Deja de un timp mai îndelungat atât în Bucuresci cât şi în alte oraşe ale României s'au întemeiat comitete cu scop, de a respândì (?? Red. Tel. rom.) limba şi scrierea românească în provinciile turcesci Epir, Tesalia şi Macedonia. Spre scopul acesta era sĕ se întemeieze în provinciele aceste scoli cu limba română ca limbă de instrucţie. Precum se aude, guvernul românesc nu stă chiar departe de năzuinţele aceste, şi este cunoscut, că el a dat acestor comitete spriginul seu prin asignare de bani. Încă înainte cu doi ani a sosit în Ianina un anume Apostolos Margaritis*) ca delegat şi plenipotenţiat al comitetelor acelora române, care agita între poporaţiunea, ce vorbesce românesce (!) (Ţinţari), din amintitele provincii turcesci mai ântâiu cu deosebire în direcţia aceea, că el cerca a o îndupleca, a-'şi trimite copiii sei în scolile, ce se vor înfiinţa în curênd şi în cari se va instrua gratuit în limba sa maternă. Pănă acuma însĕ s'au deschis numai douĕ scoli de aceste. Se mai ḑice, că la recercarea legaţiunei române din Constantinopole Vali de aici a primit mandat prin ordin vezirial, a lua propaganda românească din cercul seu sub scutul seu. Motivul acestei preveniri din partea Porţei nu este greu de gâcit. . ."

Din Constantinopole se scrie: „Ministrul de interne, Mahmud Nedim Pasa a acceptat mai de curênd un memorand interesant, ce ne pune în perspectivă ivirea unui factor politic nou în Macedonia şi în Tesalia în timpul cel mai de aproape. Un memorand redactat de notabili români cearcă a aduce la valoare drepturile Românilor, cari vieţuesc în provinciile amêndouĕ împrăsciaţi, şi a căror numĕr se constată a fi de cel mai puţin 800,000 suflete. Autorii dau lui Mahmud Nedim şi Porţei svatul stăruitoriu, apropaga desvoltarea naţionalităţei române, şi a o emancipa de clerul fanariot prin „îngăduirea de a întemeia scoli şi biserici proprii românesci cu preoţi românesci. Românii eliberaţi de jugul urgisit al Grecilor ar fi supuşii cei mai credincioşi ai Sultanului şi ar paralisa intrigele grecesci în provinciile, la cari rîvnesc Grecii. Un pasagiu al memorandului atrage atenţia asupra „intrigelor austriace (!)," ce nu sûnt mai puţin de temut ca şi cele grecesci; Românii însĕ ar paralisa cu succes pe unele ca şi pe altele."

Proiectul despre Bosnia şí Erţegovina în casa magnaţilor unguresci.

In 7 Februarie casa magnaţilor a discutat proiectul de lege despre administarea Bosniei şi a Erţegovinei. Discusiunea asupra acestui proiect, care a intimpinat o oposiţiune atât de înverşunată în casa representanţilor ţerei, nu s'a potut străcura fără greutăţi nici în casa de sus. Proiectul fu combătut aspru şi anumit dintr'o parte, de unde nu se astepta nime la o resistenţă gravă: din partea archpp. din Agria, Samassa. Dar lăsăm sĕ urmeze desbaterea însaşi, care ne va înfăţişa mai bine această oposiţiune. Primul oratore

---

*) Cunoscutul Apostol Mărgărit. Red.

Contele I. Schmidegg: La apreţiarea acestui proiect de lege se ivesce întrebarea, dacă administrarea Bosniei şi a Erţegovinei, după natura sa, se ţine de competenţa guvernului comun sau, fiind că art. XII: 1867 nu cuprinde nimic în această privinţă — este de lipsă sĕ se ia disposiţiuni separate. Proiectul substernut ar fi de prisos, dacă întrebarea de mai sus n'ar fi controversată. Proiectul de faţă va lărgì sfera de competenţă a delegaţiunilor şi aceasta nu ar trebuì sĕ se facă fără a se modifica legea despre pactul dualistic. Oratorul se teme că prin acest proiect delegaţiunile vor devenì o corporaţiune permanentă şi prefacerea lor într'un parlament central va fi numai o întrebare de timp.

Asigurarea, că această disposiţie legală e numai provisorică, nu merită încredere, pentru că nu e hotărită durata provisoriului. Ori cum se va decide cesţiunea, pactul dualistic dela 1867 se va altera. Mai puţin îngrigitoare ar fi modalitatea, ca administraţiunea acelor ţeri sĕ se transpună ministeriului comun şi ambele parlamente sĕ-şi reserve influenţa şi controla. In fine respinge proiectul de lege.

Br. Ios. Vécsey se declară de asemenea contra proiectului. E de mirat, ḑice oratorul, că opiniunea publică nu se poate linistì uşor asupra acţiunei noastre în orient. Causa poate că este acea că modul de esecutare nu corespunde asteptărilor poporului. Simţul de nesiguritate a cuprins inimile. Şi spiritele se întărită şi mai tare prin sulevarea unei cestiuni constituţionale. Oratorul regretă, că bărbaţii, cari conduc statul, nu au luat din timp disposiţiile de lipsă pentru a regula afacerea ce s'a ivit acum. Ei sûnt siliţi acum se creeze un aparat complicat, dela care înse oratorul nu asteaptă nici un resultat. Din aceste motive nu sprijinesce proiectul de lege.

Contele I. Cziráky: Noi am ocupat Bosnia şi Erţegovina pe temeiul tractatului din Berlin; ocupaţiunea ne impune datorinţa de a ne şi îngrigì de administrarea acelor ţeri. Influenţa Ungariei asupra acestor provincie e întemeiată pe o tradiţiune de mai multe veacuri şi pe situaţiunea noastră teritorială. Până la învasiunea turcească Ungaria a esercitat o supremaţie asupra acestor ţeri; coroana Ungariei n'a renunţat nici când la dreptul seu de protecţiune şi nu putea sĕ renunţe, căci şi jurĕmêntul de încoronare nu permite sĕ renunţă.

Distrugerea Turciei ne silesce sĕ înlocuim influenţa ei cu a noastră, şi aceasta pentru a împedeca unele formaţiuni periculoase. Provisoriul va înceta îndată ce vor permite relaţiunile de acolo. Oratorul nu scie ce mesuri sĕ se ia în locul celor propuse. In anul 1867 nu s'a putut prevedè situaţiunea, în care ne aflăm aḑi.

Care este spiritul legei dela 1867 şi al discusiunilor de atunci? S'a enunciat în acel an, că din timp în timp pot sĕ vină întêmplări, care se reclame disposiţii şi aceste se vor lua cu învoirea ambelor state. Un asemenea cas e cel de faţă. Transpunênd administrarea acelor ţeri la amêndoue parlamentele, cum ne a propus un preopinant, noi am crea o procedură grea şi încurcată şi prin aceasta tragănare causa ar suferì. Neesistând alt mod de resolvire oratorul recomândă primirea proiectului.

Archiepiscopul Ios. Samassa: Demnitatea, onorarea şi interesele monarchiei cer deopotrivă sĕ ne îngrigim de administrarea ţerilor ocupate. Deslegând aceasta problemă, după cum ne demândă raţiunea şi datorinţa, putem spera că vom împărtăşì aceste popoare cu binecuvêntările păcei şi ale muncei. Vom avè atunci şi simţul de bucurie ca *„nos primus aequis oriens afflavit anhelis. Illic sera rubens accendit lumina vesper"*.

În privinţa acestei datorinţe a noastre nu poate sĕ esiste o diferenţă de opiniuni nici la aceia cari nu aproabă direcţiunea generală a politicei noastre orientale. Este însĕ îndreptăţită o diferenţă de opiniune în privinţa modului cum împlinim această datorinţă.

Oratorul schiţază modificaţiunea ce a făcut-o casa deputaţilor la §. 1 a proiectului şi ḑice că e o eroare atât în casul când se afirmă, că guvernul comun se îndrumează a'şi esercita influenţa sa asupra administraţiunei Bosniei „în spiritul" art. de lege XII: 1867 cât şi în casul când s'ar afirma ca el sĕ facă aceasta „în înţelesul" legei citate. Care a fost ideea ce a condus pe legislator la crearea art. de lege XII: 1867? A scutì independenţa individuală a naţiunei şi prin aceasta pe Ungaria, de a se contopì într'un corp de stat cu ţĕrile ereditare.

Pe acest teren legislatorul s'a întêlnit cu stăruinţele demne de recunoscinţă ale predecesorilor nostrì; dar în privinţa mijloacelor relative la realisarea şi asigurarea scopului, ei s'au abătut, avênd în vedere relaţiunile între care trăia naţiunea. Pre când predecesorii nostri au accentuat independenţa naţiunei numai în legi generale, legislatorul dela 1867 s'a silit sĕ asigure relaţiunile şi condiţiunile legămêntului nostru cu statul vecin în mod detaiat şi durabil.

S'a realisat atunci un pact, de natură a corespunde la postulatele raportului şi a asigura în acelaşi timp drepturile noastre naţionale şi a prevenì astfeliu sguduirile care se repetau atât de des în trecut. Din acest motiv s'au precisat afacerile comune ce resultă din legămênt şi s'au statorit şi modalităţile, după care amêndouĕ statele 'şi esercită drepturile şi influenţa lor asupra afacerilor comune.

Interpretând această lege cu intenţiunea cu care s'a creat, noi vom afla, care sûnt afacerile comune, date în competenţa forurilor create printrênsa — a guvernului comun şi a delegaţiunilor. Aceste sûnt afacerile comune care resultă din sancţiunea pragmatică şi care prin natura lor cer o resolvire comună. Stând asta: poate-se abate spiritul acestei legi, care dă viaţă literei, dela sensul legei, pe care 'l esprimă cuvintele? Se pot da „în spiritul" sau „în sensul" acelei legi în competenţa ministeriului comun alte afaceri decât cele normate precis în lege? Potu-se transpune la guvernul comun afaceri, care după esplicarea clară şi intenţiunea legei sûnt reservate pentru amêndouĕ statele monarchiei? Oratorul respunde la aceste întrebări cu „nu," pentrucă administrarea Bosniei şi a Erţegovinei după părerea sa nu este o afacere care se ţine de sfera de drept a guvernului comun. Această afacere nu emană dela sancţiunea pragmatică şi nu reclamă a fi resolvită pe cale comună. (Aprobare).

Proiectul de faţă lărgesce sfera de drept a guvernului comun în contra sensului şi spiritului legei dela 1867; prin aceasta se alterează în mod esenţial natura acestei instituţiuni. Prudenţa de stat a aflat că această instituţiune nu e periculoasă din punct de vedere al dreptului de stat şi aceasta togma pentru natura ei neperfectă. Togma organisaţiunea neperfectă este elementul, care ne a luat posibilitatea unei nedreptăţiri, dar ne a lăsat posibilitatea unei ajutorări (*injuriae faciendae potestatem ademit, auxilii ferendi reliquit*). Lărginduse sfera de drept a acestei instituţiuni prin proiectul de faţă, este foarte apropiat periculul ca tesa de mai sus sĕ fie inversă. Acest periculul amerinţă forma dualistică a monarchiei, căci el desbrăcând legea dela 1867 de puterea sa deschide drumul la o formă de stat necompatibilă cu dualismul. Din acest temeiu disposiţia aceasta este o negaţiune a spiritului legei dela 1867 şi o rătăcire politică.

Avem înaintea noastră o intrebare organică şi la deslegarea ei nu trebue sĕ uităm periculii ce amerinţă constituţiunea noastră, nu luptele care au împedecat progresul nostru. Oratorul nu'şi poate ascunde temerea că primindu-se proiectul se va crea un mijloc pentru alterarea instituţiunilor noastre ocrotite cu atâta grige. Cumcă aceasta temere nu este fără temeiu se dovedesce prin stăruinţa ce se manifestează în altă parte, stăruinţa, de a lărgì sfera de drept a guvernului comun şi a delegaţiunilor şi a face posibilă pe calea aceasta centralisaţiunea, care totdeauna a fost respinsă din partea naţiunei. Ministrul president, după cum a mărturisit însuşi, s'a luptat cu acest curent. Contrarii s'au mulţemit deocamdată cu acest proiect cercând a'şi pune printrênsul un temeiu, din care sĕ ne surpe terenul pe care ne credeam siguri. Căci spiritul imanent unei legi trebue respectat mai ales când legea atinge instituţiunile constituţionale ale unei ţeri. Această chiemare i se cuvine în linia primă casei de sus, în care popoarĕle caută o garanţie şi liniscire contra periculilor de sumeţie — ori din care parte ar venì ei.

Această precauţiune ni o impune modalitatea cuprinsă în proiect, care ne amerinţă una dintre garanţiele constituţiunei noastre. Respingênd acea modalitate noi vom prevenì mulţi periculi. Şi luptele ce le vom avè contra acestor periculi, ne deschid numai o slabă perspectivă pentru succes, pentru că forţele materiale şi morale, care în trecutul cel mai recent au dus causa noastră la victorie, astăḑi sûnt slăbite şi micşorate. In sfêrşit tot va învinge dreptul, dar efectul va fi păgubitor naţiunei. Oratorul declară apoi că nu primesce proiectul pentru §. 1., care cuprinde o ficţiune şi nu ar vrè sĕ adereze la o disposiţiune legislatorică, despre a cărei dimensiuni creatorul pactului dualistic ar putè se ḑică cu Cicero: *Quaeris deinceps qui nunc sit status rerum, et qui meus. Reipublicae illum statum, quem times, ego divino consilio confirmatum putabam et qui bonorum omnium conjunctione et auctoritate consulatus mei fixus et fundatus videbatur, nisi quis Deus nos respexerit sublatum esse scito, de manibus hoc uno judicis.*

După bar. Ios. Rudnyánszky, care adoaptă proiectul, ia cuvêntul

Ministrul president C. Tisza. Mai ântâiu premite că e greu a respunde *ex abrupto* la discursul escelent al archpp. din Agria, după aceasta trecênd la obiect începe a combate aserţiunile preopinanţilor. S'a ḑis că opiniunea publică de aḑi nu se poate linistì asupra politicei noastre orientale, precând ea în anii 1859 şi 1866, în cari am suferit desastre, s'a linistit în puţină vreme după catastrofe. Causa acestei aparenţe este acea că noi atunci nu am ocupat provincii noue, de care aveam sĕ portăm grige, ear pentru provinciele perdute nime nu-şi sparge capul. Nu înţeleg cum unii preopinanţi aproabă scopul şi condamnă mijloacele. La noi ori ce politică, de ar avè scopuri finale şi resultate cât de bune, întimpină greutăţi. S'a accentuat mai departe: casa de sus trebue sĕ fie cu precauţiune în faţă cu un proiect atât de periculos. Recunosc rolul casei de sus, de a fi precaută dar, dacă a fost vre-odată precauţiunea la loc, apoi e cu siguritate în casul de faţă, când trebue sĕ ne îngrigim ca în viaţa de stat sĕ nu se creeze un spaţiu gol, un *vacuum*, căci nimic nu promovează caosul aşa bine decât crearea unui atare vacuum. Al doilea lucru, de care trebue sĕ ne ferim cu grige, este acela, ca sĕ nu sustragem vieţii practice condiţiunile necesare pentru desvoltare: trebue luate pe cale legislatorică toate mĕsurile de lipsă ca sĕ nu ne surprindă periculii, de cari s'a vorbit.

Încât pentru periculul ce ar resulta din acest proiect pentru organismul dualistic al monarchiei, convicţiunea mea este aceea că numai un lucru poate sĕ pericliteze sistemul dualistic: când noi am înfăţişa dualismul ca un organism, care ar face monarchìa necapabilă pentru o acţiune esternă energică şi cu efect şi care nu ar fi în stare sĕ mistue acuisiţiunile unei asemenea acţiuni. Administrarea Bosniei şi a Erţegovinei nu încape nici în competenţa parlamentului unguresc nici în a celui austriac: dacă nu se poate transpune nici delegaţiunilor şi guvernului comun, cum ḑic unii, atunci nu avem la cine o transpune şi monarchia cu sistemul dualistic nu va putè porta nici o politică esternă, nu va fi în stare sĕ absoarbă resultatele politicei esterne.

Un preopinant a ḑis că dacă provinciile ocupate s'ar administra de guvernul comun cu controla delegaţiunilor, aceasta administrare ar involva o vătĕmare a art. de lege XII: 1867; dar dacă aceasta administraţiune s'ar da gnvernului comun reservênduse controla directă a ambelor parlamente, aceasta n'ar vătăma art. de lege citat. Faţă cu o asemenea afirmaţiune trebue se observ, că în legea citată nu se află nici o urmă despre o comunicare directă a guvernului comun cu unul dintre ambele parlamente. Aceasta ar contraḑice şi cu spiritul legei, căci legea a avut intenţiunea ca ministrii comuni sĕ nu aibă nici o înriurinţă asupra afacerilor interne ale ambelor state. Afacerile Bosniei şi Erţegovinei sûnt afaceri comune, ear nu interne, căci ocupaţiunea este resultatul politicei esterne comune pe basa tratatului dela Berlin.

Este adevĕrat că legea dela 1867 nu vorbesce de ocupaţiunea Bosniei şi a Erţegovinei. Şi aceasta e lucru firesc, căci la crearea pactului dualistic trebuiau regulate alte cestiuni şi legislativa nu putea sĕ aibă chiemarea a se ocupa de eventualităţi viitoare. Ar fi şi o prepotenţă când o legislativă ar hotărî cu ḑeci de ani înainte, că ce trebue facut în casul unei ocupaţiuni sau cuceriri. Cât pentru curentul centralistic, atins de Escel. sa asigur, că eu nu am avut lupte cu centralişti ci cu bărbaţi, cari înţelegeau art. XII: 1867 altfel decum îl înţelegeam eu, şi poate că ei aveau drept, întru cât testul austriac din legea numită, care se referesce la casul de faţă, nu este identic cu testul unguresc.

Deci pot sĕ ḑic că în loc de a fi noi învinovăţiţi, mai bine ar trebuì sĕ se declare de un triumf al ideei unguresci şi al spiritului dualistic faptul, că proiectul în desbatere s'a substernut în amêndouĕ statele monarchiei.

Escelenţa Sa s'a provocat la creatorul pactului dualistic. Eu cred că adevĕrata veneraţiune pentru un bărbat mare nu consistă în întrebarea: ce ar ḑice dênsul când ar fi de faţă? căci nu ne este dat noue a hotărì, că în ce mod ar fi judecat situaţiunea acel spirit care a fost mai mare decât noi toţi. Eu cred că, dacă ar fi posibil sĕ'i auḑim aḑi glasul, el ar ḑice: Lăsaţi-mĕ în pace şi nu cercaţi a face din suvenirea mea o armă contra acelora, cari luptându-se contra atacurilor de tot feliul se silesc a conserva forma dualistică a monarchiei şi a asigura între marginile ei independenţa şi esistenţa constituţională a Ungariei.

(Aplaus viu.) Cer adoptarea nemodificată a proiectului de lege.

Proiectul de lege s'a adoptat nemodificat.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Hațeg la 26 Ianuarie st. v. 1880. Mult onorate d-le redactor! Primind subscrisul provocarea on. comitet central din Sibiiu cu datul 27 Decemvre a. tr., pentru ajutorarea înundaților, am invitat pe Dumineca din 6/18 Ianuarie pe mai mulți dintre fruntaşii opidului nostru la o conferență amicabilă. Cu această ocasiune aflându-se presenți câți-va indiviḑi din reuniunea meseriașilor nostrii: tălpari şi cismaşi, aceştia se apromiseră, că şi pănă când s'ar potè aduna ceva pe altă cale în favoarea nenorociților, dênşii vor stăruì ca reuniunea menționată, sĕ arangeze un bal în favoarea aceloraşi; spre care scop, reuniunea 'şi a ales apoi un comitet dintre membrii sei, în persoanele d-lor: Marcu Todosie preş. Todor Făgăraş, controlor. Sigism. Muntean, notariu. Avram Țeligrădean, Avram Ciuc, Todor Doboi şi Avram Serafim. Acest comitet făcênd pregătirile necesare, a mai esoperat tot odată, ca spesele balului cu puțină escepțiune sĕ se acopere din lada reuniunei.

Deci ținêndu-se acest bal în sara din 19/31 Ianuarie, subscrisul sum însărcinat din partea amintitului comitet a Vĕ trimite acì M. O. D-vstre resultatul venitului acestui bal, în sumă de 50 fl. adecă cinciḑeci fl. v. a. şi anumit dela

D. D. Nicolau Todosie 1 fl., Ioan Baciu 1 fl., Ambr. Bersan 1 fl., C. Dané 2 fl., A. Weber 1 fl. Fr. Kolbert 1 fl., N. Bernath 1 fl., K. Schillinger 1 fl., I. Schuleri 1 fl. 20., S. Nemeş 1 fl., R. Groschek 1 fl., B. Densuşan 1 fl. L. Kossofski 1 fl., I. Gross 1 fl. I. Raț 2 fl. L. Ciuciu 1 fl., D. Peovici 1 fl. 20 cr., P. Oltean 1 fl. 20 cr., F. Muntean 1 fl., I. Sepa 1 fl. 20 cr. I. Muntean 1 fl. 20 cr., N. Serafim 1 fl. 20 cr., G. Costa 1 fl 20 cr., Ch. Motocu 1 fl. 20 cr. A. Popescu 1 fl. 20 cr., I. Vasici 1. fl. 20 cr., M. Murariu 1 fl. 20 cr., S. Borha 1 fl., St. Şelariu 1 fl., S. Ferentz 1 fl. Al. Serafim 1 fl., K. Betegh 1 fl., Ed. Grill 1 fl., B. Iánó 80 cr., L. Danè 80 cr., Iul. Ciuciu 80 cr., I. Feit 80 cr., D. Pop 80 cr., P. Leca 80 cr., M. Vilt 80., N. Sunzuian 80 cr., Al. Baiu 80 cr., I. Alecse 80 cr., S. Ferentz 80 cr., Iul. Popoviciu 80 cr., I. Robescu 80 cr., Il. Popoviciu 80 cr., Fr. Baeş 80 cr., I. Nistor 80 cr.

Ioan Raț m. p.,
protopresbiter.

Cum se face politică pe sate.

Ianuarie 1880.

(Urmare).

Vedem bine cum fac domnii cu pădurile. Nu mai înceată de a ne asurḑì urechile cu vorbe frumoase: „sĕ grijim pădurile“ Va fi om cu minte pe lumea asta, care sĕ ḑica: „sĕ prăpădim pădurile?“ Şi noi oameni cu puțină carte şi fără carte pricepem cât de folositoare sûnt pădurile grigite şi neprădate. Dară în mintea noastră cea țermurită nu încape judecata domnească: „peară satul, numai pădurea sĕ trăiască.“ Noi adecătelea judecăm aşa: este bine sĕ nu prădăm pădurea, cu alte cuvinte, sĕ nu tăiem din ea cu vreme şi fără vreme, când trebuie şi când nu trebuie, fără nici o socoteală. Dară când dă Dḑeu câte o earnă grea, eară sĕ nu lăsăm pe omul sărac sĕ degere în căsuța lui cu muiere şi cu copii cu tot de dragul pădurei, o porție de lemne pentru un om sĕrac nu pustiesce pădurea. Se întêmplă însĕ altfeliu. Domnii hotăresc sĕ nu se taie in anul cutare nimica din padure, şi poate câte odată o mĕsură de aceste nu e rea, mai ales când earna e mai domoală şi sĕrăcimea se poate ajuta în lipsele ei cu altecele in loc de lemne, precum: cu coceni, tulei, ogrinji şi alte de feliul acesta. Cine înse se poate pune în poară cu umbletul vremilor? O earnă grea ca şi cea din anul acesta nu întreabă de sfaturile oamenilor. Ei bine! porunca este poruncă, earnă in coace ernă incolo. Veḑi înse pe câte un betrân gârbovit care dacă adună vre o câteva uscături, cari ar putreḑì in padure, că mi ți'l prind păḑitorii i iau cele vre o câteva uscături scoase de sub zăpadă şi după ce s'a dus jumetate degerat de a casă, jumetate a mai înghețat grăpând cu mânile prin zăpadă după uscături, i leagă mânile în spate dacă nu vrea sĕ plece la cuventul cel dintâiu al păḑitoriului şi îl închide flămênd, înghețat de frig şi obosit, ca sĕ resplătească pedeapsa, care nu este in stare sĕ o plătească în bani.

Vara puiu de vită nu cutează sĕ puie piciorul în pădure, şi bine este aşa, pe unde pot strica vitele, pe unde ajung sĕ roadă lugerii din care cu timpul au sĕ crească lemne mari. Unde însĕ lemnele sùnt mari şi rari şi este earbă frumoasă, nu e pĕcat de Dumneḑeu, ca earba aceea sĕ se prăpădească acolo nefolosită de nimenea? Dar sĕ ḑicem că sciu domnii din cărți, ceea ce nu scim noi din pățanie. Dacă e aşa, păḑitorii pădurilor n'ar trebuì sĕ sufere, ceea ce se întêmplă pe unele locuri, adecă nici boii domnilor, căci strică ai sătenilor, strică şi ai domnilor, că nu credem sĕ fie unii mai cu minte decât ceialalți. Boii tot boi, fie ai cui vor fi.

Străjnicia prea mare de o parte şi uitatul printre degete de ceealaltă parte, aduce pe omul nepriceput la credința, că străjnicia este numai pentruca sĕ'l nĕcăjască. Aceasta îl face sĕ cinstească legea numai de silă, pentrucă omul de rênd îşi ḑice, dacă ar fi legea aşa de sfântă cum i se spune lui, ar trebuì sĕ o păḑească toți de o potrivă.

În zadar i ḑicem noi cesti, cari mai scim câte ceva mai mult, că pĕcatul unuia nu îndreptățesce pe tot omul la pĕcat, căci dacă sare cineva în fântână nu trebuie sĕ sărim cu toții.

Poporul nostru nu e reu din firea lui. Dăi ici şi colea în nĕcasurile lui puțintel ajutoriu şi îndreptare bună ca sĕ priceapă şi el că îndreptarea este spre binele lui şi faci minuni cu el. Vĕḑênduse asuprit de multe părți, crede pe urmă, că tot ce i se poruncesce este spre rĕul lui şi aşa nu e mirare, că se face şi îndărĕtnic.

De aceea el nu vrea sĕ scie, că ar fi bine, ca în sat sĕ fie căile regulate adecă: astupate gropile, reteḑate ridicăturile, făcute poduri preste păraue, trase şanțuri pe de margini, ca în vreme de ploaie sĕ se scurgă apa şi unde este năsip şi petriş în apropiare sĕ presare calea cu năsip şi petriş. Şi la noi în țară mai în toate părțile se găsesc de aceste. Câte dealuri sterpe nu ascund şi năsip şi petriş destul? omul ar trebuì numai sĕ răcăie puțintel țĕrina ce le acopere şi sĕ se folosească de ele. Câtă pagubă nu are săteanul din nesciința lui nu'şi poate face închipuire de cât acela, ce locuiesce într'un sat cum sûnt ale noastre mai dinlăuntru in țară.

Din cele mai multe sĕ luăm numai o împregiurare. Avem după Dḑeu şi oamenii cei buni, cari stau în fruntea trebilor noastre, câte o scoală mai bună decum era sau nu era mai demult pe vremea părinților noştri. Dă Dḑeu câte o earnă mai moale ca cea din anul acesta şi poate şi mai cu pic. Atunci pământul se moaie şi se face câte un glod cât țin ulițile satului, de omul mare abia mai poate eşì din curte. Cum poți cere acum dela nesce copii plăpânḑi de câte şese ani se înnoate ḑi de ḑi de câte douĕ ori înainte, şi de câte douĕ ori după ameaḑi printr'un noian de noroiu până la scoală? Urmează că cei mai îndepărtați şi pot sĕ ḑic cei mai mulți şed acasă partea cea mai mare din lunile în care e deschisă scoala. Anii trec, copii cresc, toată vara de cum se desprimăvĕrează până dă zăpada sûnt tot la lucrul câmpului, şi dacă au şi învĕțat ceva în vre o câteva sĕptĕmâni cât au umblat la scoală, uită tot, încât în earna viitoare eară începe dela început şi pe urmă când trec anii de scoală şi numai merg nici earna se pomenesc, că pentru ei a fost scoala înzădar. (Va urma).

Varietăți.

* (Mulțămită publică). Corpul învĕțătoresc dela scoala capitală din loc pĕtruns de marinimositatea stimaților domni, arĕtată cu ocasiunea balului arangiat în 30 Decemvre 1879, în folosul bibliotecei scolare îşi permite a aduce la cunoscința publică numele acelor binefăcĕtori precum urmează:

D. D. Nicol Penciu, jud. r. 3 fl., Nicolau Strevoiu adv. 3 fl., Nicolau Garoiu, adv. 2 fl, Ioan Lenger, adv. 2 fl., Ioan Raț, 2 fl. 50 cr., Ioan Tipeiu, protop. 2 fi., Ioan Petric, protop. 2 fl., Ioan Dan, preot 2 fl., Traian Mețian, preot 2 fl., George Ucenescu, cantor 4 fl., Frideric Galter, forestiar 2 fl., Fr. Orelt, castelan 2 fl., Ignatz Hellmütz, pr. rom. c. 2 fl., Aldimir Badiu, not. cerc. 2 fl., Nicolau Moldovan, v. pret. 2 fl., George Proca, învĕț. 2 fl., Ioan Gogonea, prov. 2 fl., Nicolau Grozea ampl. 2 fl., Bratu Tipeiu, primar. 2 fl., Todor Vulsan, comerc. 2 fl., Floarea Campean 2 fl., Spiridon Bobinca econom 2 fl., Andreiu Şenchea, 2 fl., 50 cr., Stanciu Garoiu, diurnist 1 fl. 50 cr, D. 2 fl., Ioan Gărnița, misar 1 fl. 50 cr., George Boamben, neguț. 1 fl., Demetrie Eremia, neguț. 1 fl., Demetrie Cioflec, învĕț. 1 fl., Leontie Puşcariu, paroch 1 fl., Ioachim Cuirea, invĕț. 1 fl., Ilariu Reit, învĕț. 1 fl., Stefan Iosson, învĕț. 1 fl., Nicolau Guguian, v-not. 1 fl., Ioan Vlad, v-noț. 1 fl., Nicolau Cintea, medic 1 fi., Constandin Ioanoviciu, 1 fl., Constantin Ioanoviciu, junior 1 fi., Dimitrie Ioanoviciu, 1 fl., Ioan Molnar. 1., Stan Coleş, propr. 1 fl., Ioan Jaja, v-primar 1 fl., Bucur Comşa. insp. silv. 1 fl., Stefan Mețian, 1 fl., Nicolau St. Pana, 1 fl., Jarca Sona, 1 fl.; Nicolau Dardaicea. 1 fl., Ioan Şenchea, 1 fl., Karàcson, 1 fl., Ioan Vulsan. 1 fl., Stefan Garoiu 1 fl., Ioan Ghimbaşan, 1 fl., Irimie Nan, 1 fl., Teodor Sperkez, 1 fl., Nicolau Pop, jun. 1 fl., Ioan Noaghea, 1 fl., Stefan Bulmez, 1 fl., Ioan Taflan, 1 fl. 70 cr., George Belissimus înv. 10 fl., 70. Ioan Giurgiu, 1 fl., Suma 88 fl.

Spesele 63 fl. 62 cr. După a căror subtragere resultă un venit curat de 25 fl. 8 cr.

Pentru această faptă generoasă primească toți st. Domni şi pre aceasta cale profundă mulțămită şi în special mult st. Domn Nicolau Garoiu adv. care prelângă ajutoriul banesc, avu bunăvoința de a dona bibliotecei scolare prețiosul op. „Conversațions Lexicon“, precum şi onorata redacțiune a „Convorbirilor literare,“ care a binevoit a ne trimite gratuit de 2 ani jurnalul, ce'l redige.

Zernesci în 28 Ian. 1880.

Corpul învĕțătoresc.

* (Scrisorile lui Petru Cel Mare) se adună încă dela 1872 de o comisiune ad hoc după ordinele actualului împĕrat. Voesc a forma din ele un volum care se cuprindă corespondența urmată de marele reformator al Rusiei. Acest volum, care va cuprinde 115 foi, format mare şi va fi un prețios material pentru cei ce vor vrè sĕ studieze domnia şi epoca lui Petru Cel Mare, se va termina în cursul anului acesta.

* (Un Român împuşcat de o sentinelă rusă). Ni se comunică din comuna Ştefănesci, județul Botoşani, că un locuitoriu fruntaş din acea comună, V. Berijan a fost împuşcat de o sentinelă rusă pe teritoriul românesc. — Eată cum s'a petrecut faptul: V. Berijan, vĕḑênd că Rusul trece Prutul pe ghiață spre a fura nisce balercute cu rachiu ce se aflau pe malul românesc, se duse înaintea lui spre a'l împedeca de a comite acest furtişag. Rusul atunci îşi descărcà arma asupra nenorocitului Berijan, care căḑu mort pe loc, glontele îi pătrunsese corpul, eşind prin spinare. Rusul voì a tîrì cadavrul la mijlocul Prutului, pe teritoriul rusesc, şi a scăpa astfel de pedeapsă, însĕ fu împedecat de mai mulți Români, cari alergară la locul omorului, unde veniră şi vre-o 2 oficieri Ruşi. Acesti din urmă nu găsiră altceva mai bun de făcut decât a deşerta rachiul din balercuțe; ear Românii luară pe omul împuşcat. Imediat d. Răilean, procurorul județului, se transportà la fața locului unde împreună cu subprefectul, medicul, şi primarul în fața satului întreg, care era în picioare şi cuprins de indignațiune murmura în contra acestei crime, au constatat faptul. Femeia împuşcatului a cerut o despăgubire de 2000 galbeni. Lucrările sûnt înaintate guvernului, care nu ne îndoim, că se va silì a lua mĕsurile cuvenite pe calea diplomatică. Locuitorii de pe malul Prutului se plâng necontenit contra abusurilor comise de soldații Ruşi.

„Resb.“

* (O mare nenorocire) s'a întêmplat — după cum ne spune Românul în timpul sĕrbătorilor Crăciunului la Nicopoli. Faptul, pe care nu'l aflarăm de cât acum, este următorul:

„Mai mulți locuitori din Turnu-Măgurele, ducêndu-se a doua ḑi de Crăciun la Nicopoli ca sĕ petreacă, şi aflându-se în apropiere de fortul Başi-Tabia, unul din visitatori aruncà o țigară, care, câḑênd peste nisce muniţiuni din resbelul turco-rus, produse o esplosiune teribilă, care aruncà în aer pe toți cei din apropiere. A fost 9 morți sau dispăruți şi 7 răniți, între cari o fată de 14 ani, care a fost rănită la ambele picioare şi care a remas în spitalul din Nicopoli.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 13 Februarie n. Amêndouĕ delegațiunile persistă cât pentru unica diferență (neaplanată) relativă la clădirea unei casarme în Seghedin prelângă resoluțiunile lor; din acest motiv Sâmbătă se va face votare comună asupra acestui punct.

Berlin, 13 Februarie n. Parlamentul german a ales pe contele Arnim Boitzenburg (din partida imperială) contra lui Bennigsen (național liberal) president, pe Frankenstein (centru) de primul, pe Hölder (național liberal) de al doilea vicepresident.

Grânele Americei și ale Rusiei.

Cestiunea esportului cerealelor fiind de cea mai mare vitalitate pentru noi, punem în vederea lectorilor următoriul articol de fond, din „Noul Timp“ relativ la concurența, ce America face Rusiei în comerciul grânelor:

Esportațiunea cerealelor formează

jumĕtate din comerciul esterior al Rusiei. O mare parte din statele Europei occidentale sûnt forțate ca sĕ importeze grâne din afară. Aproape a treia parte din grâul ce se află pe marea piață europeană provenia până acì din toată țara noastră, în acest din urmă timp însĕ America de nord ne a facut o concurență, care este foarte vătĕmătoare.

Sûnt persoane care au credut mult timp, că prețul hectolitrului de grâu, adus în porturile uniunei americane, era prea urcat pentru ca Statele-Unite sĕ poată esporta cantităţi mari în Europa. America însĕ a ameliorat foarte mult de atunci căile sale de comunicațiune și grâul provenit din statele centrale ca și din statele riverane ale Misisipului a putut fi vêndut pe piațele Europei cu un macsimum de 1 rublă și 30 cop. pudul, adecă 13 ruble cetverta, care e prețul mediu cu care se vinde și grâul rusesc. Odată atins acest resultat, America n'a făcut decât sĕ 'și desvoalte producțiunea sa agricolă, și esportarea sa a ajuns proporțiuni considerabile.

Dacă studiăm pe de altă parte cifrele esportațiunei cerealelor rusesci vedem, că în 1870 această esportațiunea s'a ridicat la 21 milioane de cetverte și că în primele ḍece luni ale anului 1879 această esportațiune a atins 35 milioane, ceea ce constitue deja o sporire de 14 milioane mai mult de cât în 1870. Se vede deci clar, că concurența Statelor-Unite n'a avut de efect de a paralisa comerciul nostru esterior. Acesta a crescut din contră în anii din urmă, dar din nenorocire trebue sĕ recunoascem, că această crescere nu e resultatul unei desvoltări reale a producțiunei noastre agricole, ci al unei scăderi în consumația interioară în profitul comerciului cu străinătatea.

Nu putem sĕ repetăm în de ajuns, că ceea ce e necesar țĕrii noastre e, ca cultura sĕ devină intensivă în loc de a remânè estensivă cum este astăḍi. Afară de câte-va provincii din Sud Est, cultura estensivă a devenit imposibilă în Rusia, și e timpul ca procedurile noastre agricole sĕ se îmbunătățească. Numai cu această condiție vom putè pe viitoriu sĕ luptăm și sĕ eșim victorioși din lupta cu Statele-Unite. Memoriile societății de agricultură din Rusia meriodională conțin în privința aceasta date foarte instructive.

În ele se relevă că în 1876 cele 37 de state și teritorii ale uniunei au produs 425 milioane de hectolitri de porumb, pentru o sumă de 2 miliarde 473 milioane de franci. Această producțiune care ni se pare enormă, e de-abia suficientă pentru consumațiunea interioară a Statelor Unite: astfel esportația porumbului n'a fost decât 16½ milioane de hectolitri, adecă 4 la sută din cantitatea produsă. Producțiunea de grâu a fost de 96 milioane de hectolitri împărțiți pe 11 milioane de hectare de semĕnături, adecă 8,76 hectolitri de hectarul semĕnat. Aceasta e un grad de fertilitate ce ar părè neîndestulătoriu în Europa occidentală. Din aceste 96 milioane de hectolitre, 18 milioane au fost esportate în boabe și 7 milioane în făină, totul pentru suma de 482 mil. 645,000 de fr. Prețul mediu de vênḍare al unui hectolitru de grâu în porturile Americei a fost deci de 19,37 fr. Adăogênd spesele de transport în Europa, de asigurare etc., se vede că prețul vênḍărei unui hectolitru de grâu american pe piațele Franciei de esemplu, trebue sĕ fie de 22 fr. sau cu drepturile de vamă și alte spese de aproape 24 fr.

Care este, în aceste condițiuni, mĕsura esactă a periculului ce oferă pentru noi concurența americană? Producțiunea medie a unui hectar în Statele Unite a fost pentru cei din urmă cinci ani de 10 hectolitri (adecă 5,2 cetverte de deciatină). Unele state au avut cu toate aceste o producțiune mai mare; în Ohio, de esemplu, ea a fost de 15 hectolitri de hectar. Cultura e cu mult mai puțin intensivă în Statele-Unite decât în Englitera, unde în anii cei buni recolta medie se ridică la 27 hectolitri de hectar.

Prețul de 24 fr. ce am presupus a fi acela al unui hectolitru de grâu american în porturile Franciei e cu mult inferior realității; la Havre, de esemplu, hectolitru de grâu american se vinde în acest an cu 27 fr. Grâul roșu chiar (calitate inferioară celui alb) costa la Nord-Vest 17 fr. 80 la începutul anului 1879. Prețul transportului din America în Europa variază foarte mult; el balansează între 4 fr. 45 și 7,80 cuintalul. Era mai jos de 5 franci cuintalul.

Conclusiunile la care se opresc memoriele societății de agricultură sûnt, că pentru a putè lupta cu isbândă contra Statelor-Unite, e o condițiune pentru noi indispensabilă, ca sĕ obținem o recoltă de cel puțin patru cetverte de deciatină. Spesele de producțiune în meaḍă-ḍiua Rusiei sûnt de 25 până la 30 ruble de deciatină; evaluând între 8 până la 10 ruble prețul unei cetverte de grâu pe loc, venitul pe deciatină este de 7 până la 10 ruble. Această condiție odată împlinită, dacă mai aducem încă câteva îmbunătățiri în procedările noastre de cultură și dacă obținem o scădere în prețul muncei, care e prea ridicat în Rusia de meaḍăḍi, lupta va fi ușoară și nu vom mai avè sĕ ne temem în nimic de concurenții nostri.

„Dem. Naț.“

Pentru inundați.

Bucuresci, 18/30 Ianuarie 1880.

Domnul meu!

Societatea artistilor dramatici, voind a venì în ajutoriul nefericiților inundați din Transilvania, a dat la 3/15 Ianuarie a. c. în sala Teatrului Național, o representațiune estraordinară, a cărei venit 'l-au destinat ușurărei suferințelor acelor nenorociți.

Cu deosebită plăcere me grăbesc, domnul meu, a vĕ înainta micul produs al acestei representațiuni în suma de lei trei sute cinciḍeci și șese bani $^{30}/_{00}$ Nr. 356, $^{30}/_{00}$ rugênduvĕ sĕ bine voiți a primì acest modest ajutor pentru nenorociții frați de peste Carpați din partea artistilor nostri ca o manifestare a simpatiilor ce nutresc pentru Românii din vecina țară.

Primiți, ve rog domnul meu, asigurarea considerațiunilor mele.

Directorul general al teatrelor.

Ioan Ghica m/p.   *Vieroșan.* m/p.
secretar.

Lista Nr. 5

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaților. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 4 publicată în Nr. 13 a. c. al „Telegrafului roman“ . . .	fl.	1222.90
Societatea artiștilor dramatici din Bucuresci ca produs al unei representațiuni estraordinare date la 3/15 Ianuarie a. c. în sala teatrului național din Bucuresci lei 356 40 bani	fl.	160.34
Nicolau Petrescu, oficial la institutul „Albina“ în Sibiiu . .	fl.	2.—
Iosif Popescu, oficial la institutul „Alblna“ în Sibiiu	fl.	2.—
Romul Petric, oficial la institutul „Albina“ în Sibiiu	fl.	2.—
R. G. Balaș, oficial la institutul „Albina“ în Sibiiu	fl.	1.—
D. administrator ppesc Moise Toma din Sibiiu, predă o listă trimisă de către parochul din Tilișca d. Petru Juga cu următoarele sume colectate în numita comună: Cassa bisericească gr. or. 5 fl., Cassa comunală 5 fl., Ioan Iosof, paroch 50 cr., Petru Juga, paroch 1 fl., Stefan Milea, notariu 1 fl., Vasile Juga, arendator 1 fl., Avram Florea 1 fl., Daniel Iosof, primar 50 cr., Ioan Florea 20 cr., Pantilimon Banciu 10 cr., Dumitru Crăciun 20 cr., Leonte Popa 20 cr., Ioan Popa 20 cr., Gligor Răceu 20 cr., Nicolae Miclĕuș 20 cr., Isaie Fracea 20 cr., Petru Rodean 30 cr., Simeon Fracea 20 cr., Pavel Banciu 20 cr., Ioan Nan 10 cr., Ioan Banciu 20 cr., Stefan Bratu 20 cr., Vasile Voicu 20 cr.. Simeon Fracea 10 cr., Achim Muntean 10 cr., Ilie Stanea 10 cr., Dionisie Juga 20 cr., Ioan Necșa, învĕțătoriu 20 cr., George Bratu 20 cr., Dionisie Stroe 10 cr., Avram Porica 10 cr., Dumitru Florea 15 cr., de la mai mulți 1 fl. 50 cr., în total	fl.	20.65
Dr. Ioan Mihalyi și doamna soție din M. Sziget	fl.	10.—
Totalul cu ḍiua de astăḍi . . .	fl.	1420.89

Sibiiu, 10 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḍiarele de aici „Telegraful Roman“ și „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita și separat.

Bursa de Viena și Pesta

din 10 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.85	100.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	78.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.75	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.25	81.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	117.50	117 50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	89.50	89.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	85.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	88.—	88.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	86.75
Obligațiuni urbariale transilvane .	88.—	88.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḍecimei de vin	90.75	90.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.50	70.30
Datoria de stat în argint . . .	71.55	71.50
Renta de aur austriacă	84.70	84.50
Sorți de stat dela 1860 . . .	129.50	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	839.—	838.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	301.—	299.50
Acțiuni de credit austr.	272.75	272.—
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	117.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.47
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemțesci	57.70	57.75
London (pe polița de trei luni) .	116.95	117.—

Economic.

Sibiiu, 10 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu sĕcăreț, fl. 6.90.—7.90; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2-.-; Semênță de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 28—30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de vițel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 35 cr.

Făgăraș, 6 Februarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 9.—10; grâu sĕcăreț fl. 7—8; sĕcară fl. 5.20—5.60; orḍ 4.50—5; ovĕs fl. 2.80—.3; cucuruz fl. 4.40—4.60; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 9—10.—; mazere fl. —.; linte fl. —; fasole fl. 6.50—7; crumpene fl. 1.40—1.80; pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 38—40; unsoare fl 56—58; cânepă fl. 36—38.; sĕmênță de in fl. ——; sĕpun fl. —; fên fl. 2.40—2.80; spirt pro grad 10½— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de vițĕl 44 cr.; carne de porc 40 cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 4—4.80;

(Boala Vĕrsatului la oi). Această boală de care oile sufer primăvara și toamna, se întinde de multe ori prin contagiune până la distanțe foarte mari. Această respândire se face prin ajutoriul paserilor, cum sûnt ciorile și coțofenele, cari obicînuesc de a se pune pe spinarea animalelor bolnave, și astfel se duce boala dela o turmă la alta foarte depărtată de locul molipsirei.

Boala vĕrsatului este una din calamitățile cele mai mari pentrru viticultură căci secerând turme întregi pricinuesce pagube enorme.

Vĕrsatul de calitatea cea rea, se manifestează astfel; capul se umflă enorm, ochii se înclee de materie, espirația e grea și însoțită de sforăituri, nările sûnt astupate de materie mucoasă, oaia respiră cu gura căscată, toată atmosfera oaei are un miros cadaveric, bubele de vĕrsat cari se lățesc peste copul întreg, încât îl fac sĕ fie numai o rana, ochii și buzele se distrug, derma cade împreună cu bucăți mari de carne; la unele oi afectate de această formă a vĕrsatului moartea urmează abia după 18—21 ḍile.

La vĕrsatul de calitate bună se formează pe corpul animalului mai puține bube, cari sûnt bulbucate cu buricuri și încungiurate cu nesce țarcalamuri de mărimea unei monede de 2 bani. Puroiul acestor bube poate fi întrebuințat ca un preservativ altoind cu el oile, poate se scape de mortalitate o turmă întreagă.

Dacă această operațiune de altoire se face la oi sănĕtoase atunci vĕrsatul devenind o stare normală se inoculeasă în organismul animalului, și este preservativul cel mai bun contra vĕrsatului natural.

Spre a se păstrra vaccina pentru anul viitor se ia puroiul după ce coace bine și se pune în pene de gâscă, care se astupă bine cu ceară tare se invăluesc în cârpe și se așeaḍă într'un vas de sticlă, care se acopere cu un geam de sticlă, și apoi se îngroapă într'un loc uscat sub acoperemênt ca sĕ nu străbată cea mai mică umeḍeală.

Pe la 15 Septemvre se scoate vasul cu vaccină din pămênt, pregătindu-se mai ântâiu ață cam groasă de bumbac, care se taie în bucăți de 7 centimetri și în numĕrul cârlanilor de altoit. Ața se înmoaie în vaccina din pană, care de va fi cam groasă se va adăuga puțin lapte călduț până ce se va face întocmai ca naturălă, și apoi cu ajutoriul unui ac se petrece ața prin pelea fără de pĕr de desuptul coadei, lăsându-se ața prin pele și înodândui-se ambele capete.

Aceasta operație trebuie făcută în pripă căci vaccina fiind destupată se evaporează îndată din peană in timp de 2—3 oare și astfel remâne fără nici o putere.

Prin acest metod reînoindu-se vaccina în fie-care an se ajunge la o vaccină perfecționată scutind astfel turme întregi de erupțiunea acestui flagel epidemic.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 16 Febr. și 16 Martie imob. lui Avram și George Matei în Nagy Körtvelyes (judec. cerc. Șomcuta mare); în 9 Martie și 9 Aprilie imob. Soruței Vale în Tomești (judec. cerc. Baia de Criș); în 12 Martie și 12 Aprilie imob. lui Constantin și Elena Bariț în Turda; în 18 Martie și 20 Aprilie imob. lui Constan și Dumitru Vancea Mireștean în Dilĕul romănesc (trib. Turda); în 17 Febr. și 17 Martie imob. lui Martin Tösner în Bălcaciu (jud. cerc. Hususĕu); în 16 Febr imob. lui George Blaga în Gioagiu (trib. Deva); în 16 Martie și 16 Aprilie imob. lui Moise Bedö în S. Köröspatak; în 6 Martie și 8 Aprilie imob. lui Lazar Iakocs în Zalan (jud. cerc. Sângiors): în 24 Febr. imob. Catarinei Miess în Sibiiu: în Febr. imob. lui Nicolae Șerban și soți în Ruși; in 21 Febr. imob. lui Ioan Mihai în Țichindeal, în 23 Fabr. imob. rĕmasului după Iacob Klöss în Cașolț (trib. Sibiiu); în 19 Febr. imob. lui David Hercz in Fipeșul-săsesc (judec. cerc. Teaca); în 20 Febr. imob. soției lui George Thury în Ghelența.

Redactor respunḍĕtor: **Nicolau Cristea.**   Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 15. Sibiiu, Marți 5 Februarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Februarie.

Duminecă s'au terminat sesiunea delegațiunilor. Din Discursurile de încheere înregistrăm, că amêndoi presidenții (Schmerling al delegațiunei austriace, Haynald al celei unguresci) au accentuat că pacea nu este periclitată.

Sâmbătă s'a întêmplat în delegațiunile întrunite la Viena ceva, ce nu s'a întemplat încă nici odată de când esistă instituțiunea aceasta. Era la ordine votarea clădirei unei casarme în Seghedin. Delegații Ungariei ca interesați se înțelege au votat toți unanim pentru clădire. Delegații Cislaitaniei earăși toți contra. După regulament când la o astfeliu de votare voturile sûnt egale proiectul pus la vot se consideră de respins. In casul de față așa dară clădirea casarmei din Seghedin este cădută. Bate la ochi cum s'a putut întempla votarea aceasta. Până acum când era sě se voteze asupra unui obiect, la care Ungaria era mai mult interesată, sciau delegații unguresci rupe unul, sau doue până'n trei voturi în partele dintre Cislaitani și causa era pentru ei câștigată. Astădi cu toate frecările dintre Nemți și Slavii din Cislaitania au stat ca zidul toți uměr la umĕr contra delegaților unguresci.

Atragem atențiunea cetitorilor asupra „varietății“ din nrul de astădi: „Turcia și România“. Din aceasta se vede, că între Turcia și România esistă raporturile cele mai bune. „P. Ll.“ încă ia notiță despre aceste raporturi și se miră cum se poate că de altă parte se șoptesce, că în România sûnt agitațiuni puternice rusesci îndreptate contra principelui Carol. „P. Ll,“ dice mai departe, că ingratitudinea rusască face ca România să'și dea toate silințele de a ține relațiuni bune cu Turcia și ca România sě dovedească în faptă bunele intențiuni a elaborat guvernul ei statutul pentru Dobrogea, pentru care Poarta este recunoscětoare.

„Presse“ din Viena anunță dela Bucuresci: Ministrul de resboiu a cerut dela cameră un contingent de 9000 recruți pentru armata permanentă, 3000 pentru milițiile teritoriale. Motivul la aceasta cerere este eventualitatea unei mobilisări grabnice. În țeară se dice că pregătirile aceste sûnt îndreptate contra Rusiei.

În 13 Februarie s'a deschis dieta Germaniei. Cuvêntul tronului anunță sporirea contribuțiunilor matriculare în bugetul pe anul 1880, care se va substerne cât de curênd, necesitatea unui împrumut pentru spesele neapěrat de lipsă, amintesce de reforme în finanțele imperiale, asupra cărora nu s'au încheiat încă discusiunile, anunță mai departe proiectul relativ la introducerea unei perioade bugetare bianale și modificarea articulilor din constituțiune cari se referesc la punctul acesta, aceasta din motivul, că trebue delăturate daunele ce provin dela împregiurarea că dieta imperială 'și ține sesiunea în același timp cu dietele provinciale: accentuează transformarea și desvoltarea baselor, pe care este aședată legea militară imperială și armata germână. Dela inactivarea acestei legi instituțiunile militare s'au desvoltat în țěrile vecine într'o měsură atât de întinsă, încât imperiul germân, fără a prejudeca politica sa de pace, este silit, chiar în interesul siguritătii sale, a'și completa armata. Guvernele federale ni-a pus în perspectivă adoptarea acestor jertfe ce se cer dela poporul german pentru asigurarea independenței sale, au adaus însě, că adoptarea va intimpina greutăți. Cu toate aceste împěratul nu se îndoiesce, că poporul germân și representanții sei vor cunoasce de o potrivă necesitatea de a se scutì națiunea de ori ce periclitare din afară. Legea contra socialiștilor avênd valoare numai până la 31 Martie 1881 se va prolungì pentru a se realisa scopul, de a scutì siguranța internă a imperiului. Měsurile ce s'au luat pentru a înactiva această lege nu au putut paralisa pe deplin agitațiunile subversive ale socialiștilor și această împregiurare justifică prelungirea legei ce se va propune. Cuvêntul de tron promite un proiect de lege pentru suprimarea boalei de vite (epizootia), proiecte despre un tractat comercial cu insulele Havai și despre o convențiune cu insula Samoa și cu alte grupe de insule din oceanul pacific.

Trecênd la politica esternă cuvêntul de tron constată că raporturile imperiului cu toate puterile străine sûnt pacînice și amicabile și încrederea ce a pus-o congresul în asigurarea păcei s'a confirmat. Dispositiunile tractatului din Berlin s'a esecutat mai în toate punctele. Imperiul ia parte cu stăruință la silințele ce se fac pentru a asigura pacea într'un mod durabil. După intemeierea unității naționale, poporul germân are earăși dreptul seu deplin de a ținè samă de înclinările sale spre pace. Politica imperatului ținênd samă de acest fapt va fi pacînică și conservativă și cu aceea tărie constantă ce isvoresce din simțul puterei sale proprie, ea se va silì sě întrevină cu desinteresare pentru susținerea păcii și sě câstige concursul și garanția puterilor cari au aceleași simțiminte.

Germania și Italia.

Un corespondent din Paris al foiei englese „Times“, purcedênd dela călětoria principelui moștenitoriu al Germaniei la Italia și dela interesul cel viu ce a escitat în Europa călětoria aceasta, supune că pe lângă toate mitigările cu care se silesce presa germană a înfățișa proiectul pentru sporirea armatei nemțesci, ca un ce nevinovat, discusiunea cu care diarele germane discută ipotesa unui atac franco-rus, eventualitatea unei ciocniri între Germani și Ruși și între Germani și Francesi este probabilă, poate iminentă. In legătură cu eventualitatea aceasta Germania se vede că caută aliați și e foarte probabil că principele de coroană al Germaniei, s'a dus cu misiunea sě atragă și pe Italia în partea Germaniei și Austro-Ungariei. Cum i va succede nu se scie. Din corespondența diariului „Times“ se vede că Italia e nemulțămită cu Germania.

Eată după „Romanul“ ce dice corespondența despre Italia:

„Faptul este, dice el, că, în contra tuturor speriăturelor puse în mișcare de către Germani, nemulțămirea Italiei este cea mai vĕdită și cea mai reală. Ar fi o eroare de a crede pe Italia nemulțămită numai de Austria. Ea nu e mai puțin nemulțămită de Germania, și se înțelege atunci că recenta înțelegere auștro-germană trebuie sě fi crescut supěrarea Italianilor. Dacă idea unei înțelegeri francezo-rusă a luat rădĕcină undeva, este în Italia. Acolo s'a născut acea ideie a unei uniri a Rusiei cu Francia, unire formată prin mijlocirea Italiei, care ar eșì astfeliu din isolarea sa și ar devenì centrul unei noue alianțe. Dacă temerea unor asemenea planuri a esistat în Germania, nu ar fi ceva de mirare ca principele moștenitoriu sě fie însărcinat sě liniștească susceptibilitățile italiane. Insě de unde provine acea nemulțămire?“

La această întrebare, corespondentul diarului „The Times“ rěspunde fără a esita că rěceala Italiei către Germania datează dela tratatul din Berlin și că are de causă atitudinea adoptată de către principele de Bismarck față cu representanții diferitelor puteri. El găsesce în amintirile sale personale tabloul următoriu:

„Cancelarul de fer nu cercà nici decum a'și ascunde impresiunile. El arěta cu o supremă nepěsare temperamentul seu nervos, și, în numele Europei, declara fie-cărui din cei ce erau de față gradul esact de simpatie, de antipatie, de nepěsare sau de dispreț ce resimția pentru dênșii.

„Ceea ce dovedesce că, în momentul acela, el lucra după firea lui, este că, acum relațiunile sale cu puterile representate la congresul din Berlin sûnt în tocmai ceea ce erau față cu plenipotențiarii ce ele trămiseseră la congres.

„El trata pe lordul Beaconsfield pe piciorul unei depline egalități sociale, întorcêndu'i toate visitele, avênd pentru dênsul cele mai mari atențiuni, ascultându'l cu băgare de samă, lingușindu'l cu delicateță; vorbia de dênsul ca de un om iscusit, otărît, urmând un scop bine determinat și avênd otărîrea unui om ce e susținut de o națiune puternică, un om pentru care, prin urmare, era neapěrat de a avè multă deferență, sau cel puțin de a se preface că are.

„Pentru principele Gorciacof, el avea condescendența puțin cam desprețuitoare ce are cineva pentru o doamnă în vêrstă, căreia 'i place sě povestească succesele sale trecute, însě care la sfêrșit plictisesce. Când principele Gorciacof, în stilul de altă dată, făcea discursuri în care figurau laurul și măslinul, cancelarul german își mișca creionul cu un aer sarcastic. Când el povestia faimoasa istorie a cânelui care înspăimêntà pe principele Gorciacof, el ridea cu hohot, ochii sei străluciau de veselie, și fie-care něcas ce se întêmpla bětrânului diplomat rus îi causa o adevěrată bucurie.

„D. de Bismarck vorbia, din contră, cu entusiasm de comitele Șuvalof, una din rarele persoane pe care o iubia în adevěr. Îl compara cu un cerb îndrăsneț, luptând cu o ceată de câni. Ii plăcea foarte mult sě'l asculte discutând, și dacă împěratul Alecsandru ar fi pus pe comitele Șuvalof în locul principelui Gorciacof, lucrurile dintre Germania și Rusia n'ar fi unde sûnt.

„Mult îi plăcea asemenea modul demonstrativ, aventuros al comitelui Andrássy, limbagiul seu viu și pitoresc și modul animat cu care împingea discuțiunea; insě când doria sě discute o atacere technică și sě aibă o idee esactă de vre-o cestiune complicată de delimitare, el ruga atunci pe baronul Haymerle de a conferì pe dênsul și îl asculta cu un interes și o atențiune neobosită.

„Cu d. Waddington, el avea mari întrețineri, vorbind fără esitațiuni, fără ~~con~~ constrîngeri, neoprindu-se ca sě caute cuvêntul, cum se vorbesce cu un om a căruia onestitate este cunoscută și de reaua credință a cărui n'ai se te temi, pe când vorbind cu comitele Saint-Vallier, deșì era tot atât de cordial, însě relua limbagiul reservat al diplomației.

„Mehemed Ali îi plăcea mult; el îl numia „ein gescheiter Kerl“ (un băiat deștept); însě vorbia de dênsul ca fiind nici mai mult nici mai puțin înteresant decât causa pe care o representa; cancelarul pri- [illegible] melancolicul Caratheodori, care representa în ochii sei o Turcie pe care numai străinii o mai împedecau de a cădè în ruină.

„El arěta comitelui Corti o bunăvoință personală lăsându'l sě vadă însě că politeța sa era cu totul personală și că el nu are nici o simpatie pentru geloasa Italie, ale căreia cereri și intervențiune le respingea cu o asprime plină de nerăbdare.“

Ca conclusiune, corespondentul diariului *The Times*, adauge că foarte probabil Italia, ca și Rusia, nu asteaptă de cât un zimbet al Germaniei, pentru a reinoda vechia lor prietenie cu acea putere.

Cum se face politică pe sate.

Ianuarie 1880.

(Încheiere).

Scoala ar mai putè fi în serile cele lungi de earnă loc de întâlnire și pentru oameni inaintați în vêrstă. Cum ar fi de bine când cele scrise în novelele noastre și în alte cărți folositoare li s'ar cetì și spune la înțeles tuturor acestora și nu numai la o samă de oameni, cari au simț mai bun și tragere mai multă de inimă către luminarea creerilor. Ar fi numai spre folosul mulțimei. Se făcuse un început bun, mai anii trecuți, cu învĕțarea lor și era bine. Învĕțătoriul nostru dicea, că aceasta este scoala cu adulți. Acum nici pomenire nu se mai face de scoala aceasta și este mare pagubă că nu se mai face nici pomenire de ea. Căci sě nu gândească cine-va, că oamenii pe sate dorm nopțile de earnă dela un capet până la celalat. Ei dacă nu se adună unde sě învețe și sě se aleagă cu ceva în folosul lor, tot au adunările lor în case anumite, unde se așeadă pe laviți, pe scaune, pe păcele și pe vatră și, câți n'au loc pe aceste, se astern pe fața casei; pipă și mai beau și vinars jidovesc și spun la basme, bune și rele; vorbesc de toți câți și câte se însoară și se mărită şi mai spun şi despre împěraţi şi împěrăţii, care cu care au sě se bată, care cu care vor ţinè şi alte câte toate. Acì se pune Europa cu totul altfel la cale, de cum o pune cutare şi cutare dela Viena, dela Berlin, dela Paris, dela London şi Petersburg. Aci mai fie-care împěrat are fecior de însurat şi fată de măritat şi care nu 'şi dă fata după peţitoriul cel dintâiu trebuie sě se gate de bătaie. După politica care se face în congresele aceste mai toate bătăile se nasc din neînvoieli la căsătorie. Aşa se petrece pe la noi timpul cel scump; căci ce sě facă de uritul cel mare, dacă n'au o petrecere mai bună. Feciorii se duc în şeḑětorile fetelor, iau fusele din mânile fetelor, le mai aprind caierii din furcă şi alte câte toate, care nici nu îndrăsnesc a le pune pe hârtie.

Vorba ceea. Nu sameni în grădină ceva ce sě fie bun şi de folos, apoi cresc brusturi, steghe, lobode, ştir, nalbă, urḑici, scăeţi, cucute şi alte burueni, dar de crescut tot cresce ceva.

Sě mulţămim lui Dḑeu că nu sûnt nici pe sate toţi aşa de neduşi la biserică, dară o parte mare tot sûnt. Şi dacă partea cea mare ar fi cea mai mică apoi n'am avè necasurile cele ce le avem când vrem sě regulăm câte o treabă de a le comunei bisericesci sau de ale comunei politice.

Şi n'ar fi cu neputinţă sě fie altfeliu când ar fi cine sě mai caute şi mai cu deadinsul de popor, când s'ar mai găsì câte un om a lui Dḑeu, care are şi puterea în mână asupra poporului, şi care sě stăruiască a pune pe popor la cale de a face câte ceva, din ce mai târḑiu sě se cunoască cu vre-o bunătate pentru dênsul mai departe de cât din mână în gură şi se nu fie nevoit a'şi ţinè şi preot şi învěţătoriu şi notariu şi inde cu daturi tot dea mână sau din coş.

Poporul, lăsat numai pe priceperea lui, la de aceste nu se gândesce şi apoi când vine treaba la adecă cearcă dacă poate sě scape sě nu mai dea nici cât a dat. Cu deregătorii politici aceasta nu prea merge căci acestia avênd puterea întreagă în mână îşi sciu ajuta uşor. Mai greu merge cu cei bisericesci şi cu cei ai scoalei. În de aceste poporul a luat un învěţ reu. Cum i pomenesci de îmbunătăţirea venitului preotului sau a învěţătoriului, pentrucă mai în tot satul se află câte una, doue, sau trei guri rele, cari nu'şi pregetă, când e vorba de o îmbunătăţire, a merge din adunare în adunare, unde când îşi deschide gura cuvêntul cel dintâiu este: „Vreaţi sě mai luaţi sarcini noue pe umerii vostrii?“ „Dar cum sě vrem!“ este respunsul într'un glas. În chipul acesta, ca pe telegraf, se respândesce împrotivirea şi când se întêmplă de vine dl protopop numai are de a biruì cu ei. Dacă vede poporul puţintică stăruinţă dela d-nul protopop, se găsesc şi şoptitori de aceia, cari i spun că găsim preot care ne lasă mai pe lesne, sau dacă aceasta nu ajută, din nefericire se găsesc şi de aceia, cari pun la cale pe popor sě strige că „dacă nu ni se face pe voie trecem la altă biserică, unde în loc sě mai dăm, căpătăm noi“.

Şi cumcă aceste nu sûnt totdeauna spaime luate din vênt, am avut nefericirea se vedem cu ochii. S'a simţit şi se simte că furnică ceva printre oamenii nostri; ba am věḑut, — dacă sûnt puşi de cineva sau dacă umblă de capul lor, nu sciu, am věḑut ḑic oameni, cari pe lângă vorbe frumoase mai făgăduesc ceriu şi pământ, numai sě poată trage poporul nostru în partea lor, togmai când vine vorba sě'şi arate virtutea, când este chiemat sě 'şi facă lui o îmbunătăţire.

Nu e vorbă! poporul care scapătă pe căi de rătăcire nu lucră spre binele seu cel adevěrat, ci spre binele cel închipuit, pentru că nu scie judeca mai departe. Pěcatul este al acelor ce 'l îndeamnă sě lucre aşa şi al celor ce spriginesc rătăcirea lui. Rěul înse este al poporului, dacă remâne în întunerec. Ne mirăm mult noi o samă de oameni, cari cu durere le vedem repeţinduse lucrurile aceste atât de des în popor spre paguba lui, că oamenii cei cu carte mai multă ai nostri nu caută mijloace spre a pune stavilă la un reu, care roade la meduva poporului.

Domnii protopopi ar face bine sě nu se înfricoşeze numai decât de gurile oamenilor. Sě stărueascâ mai cu deadinsul sě'i abată dela rătăcire, mai cu samă sciind că are sě le facă un bine. Căci dacă lasă după ei la cea dintâiu ameninţare se resfaţă ca şi copiii cei rei,sau ca şi muierea, care vrea sě aibă totdeauna cuvêntul cel dintâiu şi cel din urmă în casă.

In chipul acesta înse nu este cu putinţă nici o economie cum se cade şi, mai curênd sau mai târḑiu, tot oamenii sûnt aceia, carii ḑic, „că nu trebuia sě lase după noi, că noi suntem oameni nepricepuţi.“

Le-am scris aceste, dle redactor, şi câte n'aşi mai avè, sě se vadă odată ceva şi din mijlocul poporului şi acei ce iubesc poporul şi lucră pentru el la dietă, la sinoade şi în congres sě aibă puţintică inchipuire despre aplecările poporului şi despre aceea cum îşi face el politica lui în toate câte îl ating nemijlocit. Le am scris pentrucă credinţa mea este, că oamenii nostri cari poartă condeiul şi cari poartă cuvêntul în adunările cele mari, numai atunci vor lucra cu folos, dacă vor cunoasce pe poporul care 'l apěră, din mai multe, ca se nu ḑic din toate părţile lui.

De ar da Dḑeu sě i se mai ră- [illegible] şi se ajungă a cunoasce şi el şi a deosebì, cari sûnt asupririle cele adevěrate şi cari cele închipuite. Cunoscêndule pe unele şi pe altele ar da poporul nostru înainte şi s'ar rărì pustietăţile din sat şi din câmp dimpregiurul lui.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

S. Sebeş, în 1 Februarie 1880. Prea onorate dle Redactor! Ḑiua de trei „sânţi“ archierei, Vasilie, Gregorie şi Ioan, patronii scolei rom. gr. or.din loc a fost în adevěr o ḑi de serbătoare pentru noi Sebeşenii. Corpul învěţătoresc cu ocasiunea acelei ḑile a arangiat o producţiune literară după următoarea programă:

I. Înainte de ameaḑi.

1. După finirea servitului divin in ambele bisereci române gr. or. s'a ţinut în curtea scolei române, sânţirea apei. După aceasta a urmat stropirea scoalei cu apă sânţită.

II. După ameaḑi la 3½ oare.

2. „Cuvênt ocasional“ rostit de D. David invěţătoriu.

3. „Se mergem fraţi la scoală“, poesie esescutată de elevii scoalei.

4. „Fraţii Jderi“ poesie de Alecsandri declamate de S. Roşu.

5. „Românul şi viitoriul seu“ cuvênt de I. Mureşan.

6. „Plângerea femeei asupra bărbatului“ poesie decl. de G. Drusan.

7. „Scoala şi familia“ poesie de Ilie Savu învěţ.

8. „Hai se dăm mână“, poesie de Alecsandri esec. de elevi.

9. „Cuvênt de închidere“ de Dl. Ioan Tipeiu protp. şi director.

Reuşita a fost preste tot bună. În specie trebue se amintesc pre dl Mureşan carele foarte bine a arětat ce viitoriu va avè Românul şi că aḑi numai acel popor are drept la viaţă, carele lucră din toate puterile ca sě se înavuţească şi sě se lumineze. Atari şedinţe publice nu s'au mai ţinut de pe timpul când funcţiona la această scoală ca director dl Murăşan. Atunci s'a fost ţinut un şir lung de şedinţe sara. Că s'a ţinut acum aceasta producţiune, onoarea şi meritul este a dlui Protopop I. Tipeiu căruia — după cum sum informat — are a i se scrie ţinerea acestei producţiuni. Onoare şi laudă dlui protopop şi avem speranţă, că Dsa nu va lăsa nici un prilegiu şi nici o ocasiune, pentru a nu folosì spre înaintarea şi vaḑa scoalei din loc. De altă parte sûntem convinşi, că Dsa acum ca director al acestei scoale va purcede astfeliu încât această scoală sě ăjungă aceea ce s'a dorit şi se doresce de toţi. Cine are cunoscinţă despre Sebeş şi giurul seu, acela trebue sě simtă necesitatea unei scoale esemplare în Sebeş; ba nouě Sebeşenilor ne place a fi optimişti şi a cugeta la fundarea unui gimnasiu. Speranţa este fiindcă scim în fruntea Sebeşenilor astfeliu de oameni dela cari putem ascepta aşa ceva. Totul atêrnă dela conducere. Înainte numai şi cu timpul multe se pot face.

Unul din cei presenţi.

Zerneşti, 29 Ianuarie 1880. Prea onorate d-le Redactor! În legătură cu anunciul publicat în Nr. 136 al stimatului jurnal ce'l redigeţi, fie'mi permis a raporta on. public starea, în care a ajuns reuniunea femeilor române din Zerneşti până în timpul present.

Nu se poate din destul lăuda zelul, cu care au întimpinat femeile române de aici, idea cea sublimă de a ajuta scopul reuniunei cu deosebìre observându-se ca membre, femei din diferite classe, însě nutrite numai de o singură ideie.

Reuniunea a ajuns la un numěr de membre îndestulitoriu; carea până în present consistă din următoarele:

Din Zerneşti: D-nele Maria Garoiu, Maria Raţ, Maria Badiu, Ecaterina V. Bude, Maria N. Dan, Iudita I. Tipeiu, Maria I. Gogonea, Ana A. Şenchea, Ana Grozea, Rosalia Ioanoviciu Ecaterina Vulsan, Bucura Guguian, Maria Gărniţa, Iudita E. Nan, Nedelea Meţian, Elena I. Taflan, Ana Coleş, Nedelea I. Garoiu, Stana I. Şona, Maria H. Garoiu, Bucura Iarca Şona, Bucura H. Garoiu, Stanca Iv. Sperkez, Stanca T. Sperkez, Sora Î. Ghimbăşan, Maria Giurgiu, d-şoarele Elisa Pantea, Maria Taflan. Din Rěşnov: d-le Veronica Ghianţu, Susana D. Nan, Elena Proca, d-ra Elena Stanciu din Tohanul vechiu, Francisca Banciu, Maria Vlad, Elisa Aldica, Catinca Rosnyai, Maria N. Bobinca.

Fiind representată reuniunea printr'un numěr corespunḑětoriu d-na presidentă provisoră, conchemà în 9/12 1879 adunarea (generală) ordinară. La ordine s'a pus un proiect de statute, care după o desbatere scrisă, — în care se putea vedè interesul cel mare pentru reuniune — s'a primit ca statut şi se decide de a se înainta înaltului regim spre întărire.

Conform statutelor se purcede după aceea la constituirea definitivă a biroului şi a comitetului; ceea ce se face prin aclamaţiune în modul următoriu:

Ca presidentă se alege d-na Maria N. Garoiu n. Meţian, ca casieriţă d-na Ecaterina V. Bude, ca notariu învěţătoriul Ioan Strěvoiu, ear de membre în comitet d-nele Maria Raţ, Maria N. Dan, Maria Gogonea şi Ana A. Şenchea.

Cu aceste şedinţa s'a ridicat şi damele s'au depărtat mulţămite, că idea ce o au nutrit s'a prefăcut în faptă.

În 13/1 1880 comitetul între alte decisiuni aduse şi aceea de a se arangia un bal în favorul reuniunei. Ḑiua s'a determinat pe 10/22 Faur a. c. La acest bal, care putem ḑice că va fi fundamentul măreţului edificiu, este rugat on. public a onora juna reuniune, atât cu presenţa cât şi cu ofertele posibile, ţinêndu'şi fie care de fapta cea mai nobilă, că a putut ajuta cu o petricică la fundament.

I. Strěvoiu m. p.,
not. reun.

Proiect de lege

pentru organisarea Dobrogei.

Cap. I.

Despre teritoriul Dobrogei.

Art. 1. Teritoriul de peste Dunăre, împreună cu Delta Dunării şi cu insula Şerpilor, anecsat României prin tractatul de Berlin, sub denumirea de Dobrogea, este deocamdată împărţit în douě judeţe.

Art. 2. Aceste judeţe se suptimpart în arondiamente sau ocoale, şi ocoalele în comune urbane şi rurale.

Cap. II.

Despre drepturile Dobrogenilor.

Art. 3. Toţi locuitorii din Dobrogea, cari, în ḑiua de 11 Aprilie 1877, erau cetăţeni otomani, devin şi sûnt cetăţeni români.

Art. 4. O lege specială va determina, în timpul oportun, condiţiunile cu care ei vor putè esercita drepturile lor politice şi cumpěra imobile rurale în România propriu ḑisă. O altă lege va statua, în timpul oportun, despre representaţiunea locuitorilor Dobrogei în parlamentul român.

Art. 5. Locuitorii din Dobrogea, deveniţi cetăţeni români, sûnt egali înaintea legii, se bucură de toate drepturile cetăţenesci şi pot fi numiţi în funcţiunile din această provincie fără osebire de origine şi de religiune.

Art. 6. Locuitorii din Dobrogea se bucură de pe acum de drepturile cetăţenesci cuprinse în art. 5 23, 25, 28 din Constituţiunea României. Guvernul însě, prin decrete Domnesci, date în urma închieierei consiliului de ministri, poate suspenda în totul sau în parte, şi pe un timp determinat, libertatea presei şi a întrunirilor.

Art. 7. Instituţiunile representative, judeţene şi comunale se întroduc în Dobrogea după esemplul celor din România, cu singurele deosebiri prověḑute prin această lege.

Art. 8. Toţi străinii aflători pe teritoriul Dobrogei se bucură de protecţiunea dată de lege persoanelor. Guvernul însě poate lua în contra străinilor turburători měsurile cerute in interesul ordinei publice.

Art. 9. Locuitorii din Dobrogea nu pot fi urmăriţi sau arestaţi decât in casurile prevěḑute de lege.

Ei nu pot fi sustraşi dela judecătorii ce le dă legea.

Art. 10. In Ddobrogea nu se pot aplica alte pedepse decât acele prověḑute de legile României.

Art. 11. Proprietatea mulk şi miri, constatată prin acte formale (tapii) sau printr'o posesiune de douě-ḑeci ani, este garantată şi transmisibilă în condiţiunile prevěḑute de legile otomane.

Dijma este oborîtă în Dobrogea pentru deapururea; ea se va înlocuì prin o dare bănească anuală, care se va otărì prin anume lege.

O lege specială va regula împroprietărirea definitivă a locuitorilor agricoli cari nu posed pământuri mulk, miri sau stăpânite de ḑece ani cel puţin.

Art. 12. Numai locuitorii aflaţi în Dobrogea în ḑiua de 11 Aprilie 1877 şi îndrituiţi de legile otomane, Românii şi acei îndrituiţi prin art. 7 din constituţiunea României pot cumpěra imobile rurale în Dobrogea.

Această stipulaţiune nu împedică legea ce se va face în privinţa stabilirei de colonii agricole pe domeniele statului din Dobrogea.

Art. 13. legile de espropiare pentru causa de utilitate publică sûnt aplicabile şi în Dobrogea.

Art. 14. Libertatea consciinţei este absolută. Libertatea tuturor cultelor este garantată, întru cât însĕ celebrarea lor nu atinge ordinea publică sau bunele moravuri.

Art. 15. Religiunea ortodocsă a rĕsăritului este religiunea domnitoare şi în Dobrogea. Această provincie face parte din eparchia Dunării de Jos.

Protoiereii judeţelor şi clerul ortodocs al catedralelor din Tulcea şi Constanţa sûnt salariaţi de către stat.

Clerul dela celelalte biserici ortodocse este plătit de către comune şi comunităţi, după un regulament de administraţiune publică, ce se va promulga prin decret Domnesc.

Art. 16. Personalul şi intreţinerea principalelor moschee musulmane din Tulcea, Constanţa, Babadag, Mangalia, Măcin, Medgidie, Hêrşova, Isaccea şi Sulina vor fi plătite de către stat după un regulament de administraţiune publică, promulgat prin decret Domnesc.

Ar. 17. Clerul celorlalte confesiuni şi bisericile şi templele lor se vor întreţinè de comunităţile corelegionare.

Nimenea nu va fi îndatorat a contribuì la întreţinerea unui cult la care nu apaţine.

Art. 18. Instrucţiunea in scoalele plătite de stat sau de comune se dă fără plată.

Art. 19. Învĕţămêntul este liber, întru cât însĕ esercitiul seu nu ar atinge bunele moravuri sau ordinea publică.

Se vor înfiinţa treptat scoale primare în toate comunele Dobrogei.

Este liber deosebitelor comunităţi şi particularilor de a deschide scoli, sub controlul ministeriului instrucţiunei publice, cu condiţiunea ca în fie care din aceste, pe lângă limba aleasă de fundatori sau directori, învĕţămêntul limbei române se fie obligătoriu.

Art. 20. Se va înfiinţa în oraşul Babadag un seminariu musulman, cu menire de a forma capii moscheelor şi de a preda principiile legislaţiunei religioase musulmane. Această scoală se va întreţinè de stat.

Un regulament de administraţiune publică va regula tot ce privesce învĕţămêntul public în Dobrogea.

Art. 21. Actele statului civil sûnt de atribuţiunea autorităţilor civile.

Intocmirea acestor acte va trebuì sĕ preceadă în totdeauna benedicţiunea religioasă, care pentru căsătorii va fi obligătoare.

Un regulament de administraţiune publică va regula însĕ esceptiunile şi modificaţiunile ce se pot întroduce la acest principiu în privinţa Musulmanilor şi a Lipovenilor.

Art. 22. fie-care locuitor din Dobrogea are dreptul de a se adresa la autorităţile publice prin petiţiuni subscrise de către una sau mai multe persoane neputênd însĕ petiţiona decât în numele lor propriu.

Sub-scriitorii însĕ de petiţiuni cuprindênd injurii în contra Statului român sau a autorităţilor publice sûnt pasibili pentru aceasta de penalităţile prevĕdute de legi.

Art. 23. Nici un locuitor din Dobrogea devenit cetăţean român, nu poate, fără autorisarea guvernului, întra în serviţiul unui stat strain, fără ca însuşi prin aceasta să'şi peardă drepturile cetăţenesci.

Cap. III.

Despre administraţiunea Dobrogei.

Art. 24. Dobrogea este împărţită în douĕ judeţe: Tulcea şi Constanţa.

Judeţul Tulcea se compune din patru arondismente sau ocoale, şi anume: Tulcea, Măcin, Babadag şi Sulina insula Şerpilor.

Judeţul Constanţa are cinci arondismente sau ocoale, şi anume; Constanţa, Mangalia, Hêrşova, Medgidie şi Silistra-Nouă.

Art. 25. Fie-care judeţ se administrează de un prefect, care are aceleaşi atribuţiuni ca cei din România propriu ḑisă.

Fie-care arondisment sau ocol are în capul seu un administrator,

Fie-care comună urbană sau rurală are în capul ei câte un primar asistat de un consiliu comunal.

Art. 26. Prefectul şi administratorii se numesc de Domn, după propunerea ministrului de interne.

Prefectul se află sub ordinile nemijlocite ale ministrului de interne; el este şi representantul celorlalţi ministri şi esecută ordinele lor.

Art. 27. Prefectul supraveghiază mersul tuturor serviţielor publice din judeţul seu, afară de tribunalele judecătoresci şi de armată. El îngrigesce de drepturile, datoriile şi Interesele tuturor locuitorilor din judeţ, urmăresce şi face a se urmărì abusurile şi călcările de legi şi ia toate mĕsurile pentru manţinerea ordinei publice.

Art. 27. El are puterea de a face regulamente esplicative, căror toţi agenţii administrativi, judeţeni şi comunali datoresc supunere.

El dă ordonanţe în materie de ordine publică.

Art. 29. Prefectul, în marginea legilor, are la dispositiunea sa puterea publică.

Cererea ce el face pentru manţinerea ordinei publice va fi imediat satisfacută de comandantul trupelor aflate în judeţul seu. Despre cererea sa el încunosciinţează însĕ şi pe şeful divisiunei teritoriale.

Art. 30. Prefectul este representantul guvernului pe lângă consiliul judeţian; şi în privinţa acestuia, a comitetului şi a consiliilor comunale, are aceleaşi drepturi pe care legea le dă prefecţilor din România.

Art. 31. Administratorii au, în arondismentele lor, aceeaşi competenţă, aceleaşi atribuţiuni şi aceleaşi îndatoriri pe care le au subprefecţii din restul ţĕrei.

Ei se află sub ordinele directe ale prefectului şi au arondismentul lor, delegaţiunea puterilor acestuiaşi în limitele legii.

Art. 32. Primarii comunelor urbane şi rurale, aflate în circumscripţiunea lor, afară de primarii oraşelor de reşedinţă a prefecturilor, se află sub ordinile administratorilor.

Acestia pot suspenda pe primari, însĕ această mĕsură trebuie confirmată de prefect.

Art. 33. Atribuţiunile şi îndatoririle funcţionarilor poliţiei sûnt aceleaşi ca în România

Art. 34. Funcţionarii administrativi şi poliţenesci, precum şi primarii, sûnt respunḑĕtori către şeful lor, pentru vini comise în eserciţiul funcţiunii.

Urmărirea lor înaintea justiţiei nu se va putè face de parchet decât după prealabila încuviinţare a autorităţii administrative superioare. (Va urma).

Varietăţi.

* **(Necrolog.)** Ne împlinim una dintre cele mai dureroase şi triste datorinţe, când anunţăm, că unul dintre cei mai bravi, unul care prin faptă ne-a îndreptăţit pe deplin la speranţele cele mai frumoase, iubitul şi activul P. administrator protopresbiteral, asesor consistorial în senatul scolastic şi paroch in suburbiul de jos al Sibiiului, **Moise Toma**, eri la 2¼ oare după ameaḑi, după o scurtă dar grea suferinţă s'a mutat din aceste trecĕtoare la cele eterne. Lovitura neasteptată nu atinge numai pe iubita sa soţie aşa de timpuriu remasă veduă, nu numai pe cei trei copilaşi minoreni remaşi aşa curênd orfani de tată, lovitura atinge şi parochia ce o administrează abia de un an trecut şi tot aşa pe tractul protopresbiteral, care începuse a pune în dênsul cele mai mari şi mai bune speranţe. Plângem grabnica, neasteptata, intreita perdere din adâncul inimei, mangăindune că sufletul lui cel curat şi sirguitoriu va fi resplătit cu eterna odichnă a drepţilor. Fie'i ţerina uşoară şi amintirea dea pururea binecuventată!

Reposatul se va îmmormênta în 6|18 Februarie la 3 oare d. a.

* (Turcia şi Romania). Cetim în Monitorul Românie dela 1 Fev: În ḑiua de 29 Ianuarie (10 Februariu) curent Esc. Sa dl Dimitrie Brătian, trămis estraordinar şi ministru plenipotenţiar al A. S. R. Dl pe lângă M. S. Sultanul a avut onoare a fi primit în audenţă solemnă, spre a remite Majestăţii Sale Cordonul „Steaua României“, împodobit cu briliantturi cu o scrisoare autografă a A. S. R. Domnului.

D. ministru Român a fost condus la curtea imperială în trei trăsuri de gală împreună cu personalul legaţiunii, însoţit de Escelenţa Sa întroducĕtorul ambasadorilor şi de adjuntanţi ai Maestăţii Sale. În curtea palatului i s'a dat onorurile militare de un detaşament al gardei imperiale şi în Palat a fost primit de marele măestru al ceremoniilor, de mai mulţi dni ministrii şi de casa militară a Majestăţii Sale.

M. S. Sultanul, primind decoraţiunea română, s'a aretat foarte simţitor la această atenţiune din partea A. S. R. Dl Românilor şi s'a esprimat în termin foarte simpatic pentru Augusta persoană a Alteţei Sale Regale arĕtându'şi şi simţimintele sale bine voitoare pentru representantul Român din Constantinopole.

Ḑiarul turcesc „Vakit“ scrie în numerul seu dela 7 Februarie următoarele:

„D. Dim. Brătian trămis estraordinar şi ministru plenipotenţiar al României, care a avut onoarea de a fi primit de Sultan în sara de Marţa trecută, a fost încărcat de cele mai mari prevenienţe din partea Majestăţii Sale imperiale.

„Aceste prevenienţe suverane, o spunem cu toată francheţa, sûnt foarte meritate de d. Brătian care representă aici o ţară care după informaţiunile ce avem si acţiunile de mulţămire ale poporaţiunilor musulmane nu încetează de a ura de cele mai bune proceder catră musulmanii cari locuesc acele părţi ale imperiului cari au fost date, după cum se scie, României în virtutea tratatului din Berlin, şi de a'i face sĕ se înpărtăşască din roadele unei bune justiţii“.

* (Diplomatic). Cetim în monitoriul României: În urma înfiinţării din partea guvernului ţĕrilor de jos a unei legaţiuni pe lângă guvernul Alteţei Sale Regale, d. Cavaler Keun, fost consul general al ţĕrilor de jos la Bucuresci, a fost numit însărcinat de afaceri şi a presentat dlui ministru al afacerilor străine scrisorile prin care este acreditat în această nouă calitate. — Ḑiarele franceze primesc din Roma următoarea telegramă cu data de 8 Februarie:

D. Creţulescu noul ministru al României a sosit astăḑi. El a descins la otelul legaţiunei române pe piaţa Independenţei unde, pentru ântâia oară, drapelul român a fost arborat la Roma.

* (Învitare). Reuniunea învĕţătorilor din tractul ppesc al Mediaşului în favorul fondului ei până acum prea mic arangiază un bal, care se va ţinè în Mediaş în sala otelului „Strugurele de aur“ începênd seara la 8 oare în 10/22 Faur 1880.

La această petrecere sûnt învitaţi toţi iubitorii de înaintare a culturei şi învĕţăturei poporului român. Preţul întrărei e 1 fl. de persoană, 2 fl. de familie. Ofrande marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe calea jurnalistică.

Mediaş la 12 Faur 1880.

Pentru comitetul arangiator:
Dionisiu Chendi m. p,
paroch gr. or.

* (Balul românesc) din Budapesta se va ţinè în 24 Februarie n. în Hôtel „Europa“. Protector este A. S. imp. şi reg. archiducele Iosif. Patronese străine sûnt: contesa Catarina Andrássy*), contesa A. Teleky. Patronesele române sûnt: Doamnele Elena Mocioni, Puşcariu şi Gall.

Avem cele mai bune prospecte. Societatea înaltă din cercurile magnaţilor la bal va fi bine representată.

Budapesta, 13 Februarie 1880.
Comitetul.
P. Roşca. Abr. Toda. I. Avraam.

* (Bal) va ţinè junimea română din Siria-Vilagoş în sala scoalei gr. or. din Suburbiul „Cremenisce“ Duminecă la 10/22 Februarie 1880. Acestuia i va premerge concertul corului vocal al economilor rom. gr. or. din Siria după programa următoare:

1. „Desteaptăte Române“ cuartet esecutat de corul vocal al economilor.
2. „Bălcescu murind“ solo pentru tenor I. esecutat de D. I. Vancu.
3. „Ḑiorile“ cuart. esec. de corul vocal.
4 „Teatrul vieţii“ poesie de Dl. Dulfu, declamată de dl N. Stef.
5. „Cunoasceţi ţara cea română“ cuart. esec. de corul vocal.
6. „Peneş Curcanul“ poesie de V. Alecsandri declamată de D. Georg Mladin.
7. Fragment din „Dumbrava roşie“ de V. Alecsandri cuart. esec. de corul vocal.
8. „Şoldan viteazul“ canţonetă de V. Alecsandri esec. de D. N. Tătar.
9. „Dîmboviţa“ cuart. esec. de corul vocal.
10. „Calcă Române plin de mândrie“ cuart. esec. de corul vocal.

Venitul este menit pentru fondul scolar gr. or. din Siria.

Începutul precis la 7 oare.

Pentru on. public din provincie vor sta la dispositiune trăsuri înaintea cafenelei din loc cari vor comunica gratuit până la scoală.

Comitetul arangiatoriu.
din încredinţarea comitetului
Georgiu Mladin,
cand. de not.

* (Un testament original). De curênd a reposat în Newyork un om cunoscut de toţi ca bogat dar şi ca bizar. După moartea sa a aflat la dênsul un testament compus în cuvintele următoare: Las toată averea mea nepoţilor şi nepoatelor mele, cari sûnt 7 la numer. Ei sĕ o împarta şi sĕ'şi ia advocaţi numai în casul când vor avè neapĕrată lipsă. Eu posed 71 părechi de pantaloni şi dispun apriat ca acestia sĕ se vêndă prin licitaţiune publică şi suma ce se va căpăta la licitaţiune sĕ se dea seracilor. Afară de aceasta doresc ca pantalonii sĕ nu se cerceteze înainte de a se vinde şi o persoană sĕ nu poată cumpera mai mult de o părechie. Oamenii fiind dedaţi cu bizareriele testatorului nu s'a prea mirat de clausele aceste care s'au şi esecutat cu scrupulositate. S'a întrodus vênḑarea publică şi cele 71 părechi de pantaloni s'au vêndut la 71 persoane diverse. Unul dintre cumpărători cercetând îndată după aceea obiectul cumperat observà că în pantaloni se aflà un seculeţ mic dar bine cusut. Devenind curios desfăcu seculeţul şi spre marea sa suprindere aflà intr'ênsul mai multe bancnote împeturate, care toate la olaltă representau o valoare de o mie de dolari. Vestea despre aceasta se respândì ca fulgerul prin cetatea întreagă şi fie care cumpĕrător se puse cu graba sĕ cerceteze pantalonii cumperaţi la licitare din masa creditară a originalului testator, şi nu fără succes, pentrucă în fie care pantalon era cusut la acelaşi loc un seculeţ provĕḑut fie care cu câte o mie de dolari. Testatorul la tot casul a avut intenţiunea capriţioasă sĕ păcălească pe legitimii moştenitori, cari necăjinduse pentru sei acest joc ciudat au înacţionat pe acuisitorii inespresibilelor miraculoase înaintea judecătoriei pentru restituirea sumelor aflate intr'ênsele. Mostenitorii cu greu vor câstiga procesul pentrucă testul testamentului nu

lasă nici o îndoială asupra intenţiunei testatorului.

---

*) Socia cont. Iuliu Andrássy.

* (Invenţiune estraordinară). Un ḑiar american anunţă cu multă seriositate, că Edison a inventat mijlocul de a produce o imagină, care s'ar fi destinat pe placa unei alte camere obscure, chiar depărtată fiind de cea dintâiu printr'o distanţă considerabilă.

Şi mai mult încă, faimosul inventatoriu ar fi descoperit mijlocul, de a produce după voinţă şi la distanţe enorme, sensaţiunea gustului după cum se reproduce prin telefon sensaţiunea auḑului.

Un tiner logodit din Waschington, adoagă gazeta de peste ocean, ar fi profitat îndată de această nouă invenţiune pentru a se pune în comunicaţiune cu viitoarea sa, locuitoare în New-York. Tinerii s'au vĕḑut şi s'au recunoscut în camerele lor respective obscuse au schimbat câteva cuvinte de iubire şi în cele din urmă logodnicul a făcut pe frumoasa lui se participe la un bun dejun ce'l găta în natură, pe când fidanţata sa percepea gustul mâncării prin firul eletric.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 16 Februarie n. „Wiener Zeitung" de dimineaţa publică denumirea locţiitoriului din Austria de jos, baron Conrad de ministru de culte şi instrucţiune şi a şefului de secţiune Kriegsau de ministru de finanţe. Conducĕtoriului de până acum al ministeriului de culte, instrucţiune şi justiţiă 'i esprimă Împĕratul deplina sa recunoscinţă pentru devotamentul patriotic ce 'l-a dovedit.

Procesul contra atentatorului Otero.

Procesul contra cunoscutului atentator din Spania Otero a ajuns în 8 Februarie înaintea aşa numitului tribunal al palatului regal la pertractare şi decidere. Intr'o sală de 10 metre în cuadrat un singur jude cuprinse loc în scaunul judecătoresc, lângă dênsul la dreapta se află procurorul public şi la stânga aperătoriul lui Otero. Acest din urmă fu lăsat în prinsoare. O sumă de advocaţi şi la vro 200 persoane, cu deosebire din statul meseriaşilor, au asistat la şedinţă.

Tribunalul de prima instanţă se compune în Spania totdeuna numai din un jude, care poate enunţa şi pedeapsa de moarte, înse această sentenţă, ori că se face apelaţiune ori nu contra ei, trebue aprobată de tribunalul regesc compus din cinci judecători.

Din actul de acusare scoatem datele următoare: Otero e născut în 14 Martie 1860. Intreaga sa avere la 3 Decembre, ḑiua în care 'şi părăsise lucrul pentru a duce o viaţă de vagabund, făcea 95 franci. El a căutat ocupaţiune în Toledo şi a cumperat în acest oraş un pistol pentru a se sinucide. Necăpetând lucru a venit la Madrid şi acì 'şi cumperà un pistol cu doue ţevii, care l'a folosit la atentatul asupra Majestăţilor. In 20 Decembre Otero a voit sĕ se sinucidă sau sĕ omoare pe altul şi după ce a avut o convorbire cu amicul seu Cobo, care de altfel neagă acest fapt, el nu mai avea alt cuget de cât se moară, după ce va fi ucis pe Regele.

Sâmbătă înainte de ḑiua crimei Otero se duse la Puerta del Sol în centrul Madridului luând cu sine pistolul şi muniţiune pentru a ucide pe regele când se va reîntoarce dela Biserica Atocha, dar înţelese că regele trecuse deja pe acolo.

Opt ḑile mai târḑiu Otero se aflà earăşi la acel loc, încărcà arma într'un loc public, fără a fi înse observat de cineva şi urmărì ecuipagiul regal într'o depărtare de 300 paşi. Fără se scie înse pe care poartă va intra regele în palat, el fugì spre poarta ce duce în locul oriental şi se postă lângă densa, fără a fi băgat în samă de cineva, nici chiar de sentinelele postate acolo. El sosì de vreme la poartă, pentru că plecase pe un drum mai scurt şi caii ecuipagiului regal trebuiau sĕ meargă numai în pas fiind giaţa lunecoasă.

Când fu ascultat ântâia oară, atentatorul a mărturisit tot, la a doua ascultare a negat. Ba el a afirmat ca nu a avut de loc intenţiunea sĕ ucidă pe Regele, ci numai sĕ provoace un scandal şi sĕ moară străpuns de baionetele sentinelelor, căci el nu ar fi avut curagiul sĕ-şi ia viaţa. El a declarat şi a remas prelângă aceasta declaraţiune, că nu s'a ocupat nici odată cu politica şi nu s'a mestecat în luptele de partidă, a cetit foarte rar jurnale, cu toate că scie cetì şi scrie. Nu scie ce este o societate secretă şi nu a fost membru nici când la atari societăţi, nu are nìci o mânie pe regele, nu este nici duşman monarchiei şi'i pare reu numai, că provincia Lugo, în care se află locul nascerei sale, nu se bucură de o tractare mai bună din partea guvernului. Aceasta părere de reu înse nu a fost indemn pentru a comite crima de care este acusat. (Prin urmare nu este adevĕrat că pe Otero l'ar fi înduplecat la crimă provocările criminale ale partidelor estreme).

La începutul cercetării Otero a mărturisit, că amicii sei Perez Cobo şi Antonio Garcia i au dat svatul sĕ omoare pe regele, şi abia din acest moment a prins idea de atentat. Mai târḑiu el şi amicii sei au negat o asemenea convorbire, ba Otero a declarat chiar, că el a voit cu această mărturisire sĕ peardă pe cei doi amici cari l'au ruinat. Cei doi numiţi s'au lăsat pe picior liber în mod provisor pentru că nu s'au putut constata complicitatea lor la crima lui Otero.

Intre procurorul public şi apĕrătorul lui Otero s'a încins o desbatere juridică asupra întrebării, dacă acusatului i se poate imputa crima?

Procurorul reg. a dispus sĕ se cerceteze starea intelectuală a acusalui de doi medici pentru alienaţi. Aperătoriul a isbutit cu o propunere din partea sa, prin care cere ca sĕ se recerce doi medici dela institutul alienaţilor a cerceta, dacă Otero a comìs fapta într'o stare de hebeucie sau de monomanie sau în delir.

Cei doi dintâiu au constatat în vasta opiniune ce a dat pe basa cercetării, că acusatul a avut toate facultăţile sale, cu toate că inteligenţa sa nu e deosebit desvoltată. Dar ceilalţi doi medici constată în opiniunea lor, că acusatul nu e capabil a deosebì binele de rĕu şi că în momentul ce a comis fapta s'a aflat într'o stare neimputabilă.

Otero cetesce, scrie şi socotesce binişor, dar i lipsesce simţul moral. El e nesimţitor când 'şi reamintesce pe părinţii sei şi nu are nici presimţire despre tristul renume împreunat cu numele seu.

Doctorii Esquerdo şi Capdevila, autorii de cărţi despre alienaţiunea mentală, declară că Otero e hĕbĕuc.

Procurorul de stat Gonzales de Vejeda a propus acusa cu talent. El a dovedit că acusatul a voit sĕ omoare pe rege cu intenţiune, pentru că şi pe dênsul sĕ'l omoare sentinelele sau poliţia. Procurorul public nu a aflat nici o împregiurare uşurătoare în fapta acusatului.

Aperătoriul s'a silit sĕ scape pe criminal de pedeapsa ce'l astepta. Dar pe temeiul doveḑilor aduse şi a mărturisirei proprie, Otero fu condamnat la moarte şi numai graţia regelui e în stare a împedeca esecutarea sentenţiei de moarte. Se crede că regina va propune soţului seu sĕ agraţieze pe criminal schimbându'i pedeapsa de moarte în temniţă pe viaţă şi aceasta pentru vêrsta têneră a lui Otero.

Bursa de Viena şi Pesta

din 14 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.85	102.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	92.75	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.50	81.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.—	117.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.50	89.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.—	88.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	87.75	88.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	90.75	90.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.30	71.30
Datoria de stat în argint . . .	72.10	71.75
Renta de aur austriacă	85.10	84.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.75	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	840.—	840.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	204.10	204.—
Acţiuni de credit austr. . . .	278.—	277.75
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	117.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	5.47
Napoleon	9.34	9.34
100 marce nemţesci	57.60	57.65
London (pe poliţa de trei luni) .	116.85	116.85

Economic.

Sibiiu, 13 Febrnarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.50—9.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 7—9; Sĕcară fl. 5.60—6; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fi. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2-‐.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 28—30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 17 Martie imob. lui Emeric Papp în Unguraş (trib. Dej); în 20 Martie şi 20 Aprilie imob. lui Michail Kinizsa în Birseu (trib. Deva); în 5 Martie şi 5 Aprilie imob. lui Carol Bányai în Nema (judec. cerc. Gherla); în 9 Aprilie şi şi 9 Maiu imob. lui Dominic Biro în Şard (trib. Alba-Iulia); în 23 Martie şi 23 Aprilie imob. lui Chirilă Baba în Sâniacob (trib. Dej); în 10 Martie şi 24 Aprilie imob. lui Stefan Soos în Coveş; în 13 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Grigorie Bartha în Panit (trib. Oşorheiu); în 22 Aprilie imob, rĕmasului după Şofron Stan în Ciatan (tric. Dej); în 21 Febr. şi 22 Martie imob. lui Mendel Urs în Şoimuşul românesc (judec. cerc. Teaca); în 28 Febr. şi 31 Martie imob. d-nei Ioan Feri născută Ana Ridiguţ în Abrud (judec. cerc.); în 27 Febr. imob. lui Francisc Nagy în Cluj; (trib.); în 19 Febr. imob. lui Ioan Fleischer în Boci (judec. cerc. Teaca).

Nr. 3. 1—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de a III clasă Cosna protopresbiteratul Bistriţei, conform ven. decisiuni consistoriale dto 23 Ianuarie a. c. Nr. 178 prin aceasta se publică concurs cu terminul 1 Martie a. c. c. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. În bani gata 300 fl.
2. Folosirea duor liveḑi în mărime de 8 jugere.
3. Tacsele stolare îndatinate.

Concurenţii au a 'şi trimite concursele instruite în sensul „Statutului organic" şi al dispoşiţiunilor sinodale şi congresuale până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Borgo-Joseni 28 Ianuarie 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Buzdug m. p.,
adm. prot.

Nr. 179 1879. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch la parochia gr. or. de clasa a III din Corueni, protopresbiteratul Solnocului I în urma părintescei resoluţiuni consistoriale dto 27 Noemvrie 1879 Nr. 3263 prin aceasta se deschide concurs cu terminul până în 29 Februarie 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt statorite prin comisiunea ambulantă la anul 1872, lângă care s'a deobligat comitetul şi sinodul parochial local a mai suplinì restul şi prin urmare a şi statorit până la o sumă de 310 fl. computându-se aici toate venitele stolare anuale.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi adresa concursele lor bine instruite, la oficiul protopresbiteral al tractului Solnoc I în Dej, dovedind că sûnt clerici absoluţi, că au depus esamenul de cualificaţiune şi că posed cualificaţiunea prescrisă în „Statutul organic".

Cornueni în 20 Ianuarie 1880.

Ioan Bodea m. p., *Ioan Buzura* m. p.,
protopresb. notariu.

Ad. nr. 7. 1880. 1—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea vacantei parochii de clasa a III din comuna Căpâlna protopresbiteratul Sebeşului se escrie pe basa ordinului Preavenerateului consistoriu archidiecesan dto 13 Noemvrie 1879 Nr. 3050 B. concurs cu termin până la 29 Fevruarie 1880 st. v.

Emolumentele parochiei sûnt:

1. Dela 115 familii câte o ferdelă cucuruz în grăunţe, câte o veadră (ferie) de must; aceste după mĕsurile vechi, şi câte o ḑi de lucru.
2. Lemne din pădurea comunei pentru ars în casă.
3. Venitul stolar regulat aşa: de o îngropăciune până la 7 ani câte 1 fl. 50 cr. de acì în sus câte 3 fl. de una; dela cununii câte 3 fl. 70 cr.; dela boţezul pruncilor, sânţirea apei şi rugăciunea de 40 de ḑile 70 cr. v. a.; la umblarea cu s. cruce în ajunul botezului 50 cr. de fie-care casă; venitul dela altariu şi 10 fl. v. a. pe an pentru sânţirea apei şi alte rugăciuni, îndatinate a se cetì la serbători; toate venitele până acì înşirate calculate dau o sumă aproape de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a se aplica în această parochie sûnt avisaţi a 'şi înainta suplicile lor oficiului protopresbiteral gr. or. în Sebeş înzestrate cu toate documentele prescrise de „Statutul organic" şi regulamentul congresual din 1878 până la prenotatul termin.

Câpălna în 8 Ianuarie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Însciinţare.

Deschiḑêndu-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moşit din Sibiiu instrucţiune pentru moaşe, candidatele de moşit de naţiunalitatea română şi nemţească sûnt provocate a se insinua până la terminul indicat la subscrisul spre a fi primite în curs.

Sibiiu 31 Ianuarie 1880.

Dr. Lukacs Mikulics.
[2] 3—4 profesor ord. de moşit.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 16. Sibiiu, Joi 7 Februarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 6 Februarie.

Scirea cea mai importantă ce o avem din părţile de dincoace de Laita este, că banul Croaţiei Masuranici a demisionat. Se presupune că următoriul lui va fi contele Peiacevici sau ministrul pentru Croaţia, Bedekovici.

Resultatul votărei din parlamentul „muţilor,“ cum numì oare cine delegaţiunile întrunite (unde ori ce desbatere este interḑisă), a făcut impresiune rea în Budapesta. Reflecsul din ḑiarele din capitala Ungariei este destul de elocuent ca sĕ dovedească că respingerea clădirei unei casarme în Seghedin a înţepat adênc în ambiţiunea maghiară, ce se credea atotputernică în Austro-Ungaria. Cu toate aceste „P. Ll.“ pe lângă supĕrare simte şi bucurie, căci în toată sesiunea delegaţiunilor din anul acesta nici încercarea cea mai mică nu s'a făcut a transforma delegaţiunile într'un parlament central imperial.

Ministeriul din Cislaitania ar fi până într'atâta „reconstruit,“ că a mai intrat într'ênsul un „neutral“ (Conrad) şi unul din dreapta (Kriegsau). Reconstrucţiunea însĕ pare a nu se fi terminat de tot.

Un deputat austriac face în „D. Ztg“ socoteala câţi ministri a avut Austria, fără de Ungaria, dela 1848 încoace şi află, că de toţi au fost până acum 85 şi apoi întreabă: nu este aceasta un semn de ajuns că ce este constituţionalismul în floarea lui cea mai mare? La aceste adauge deputatul austriac următoarea contemplaţiune: „Ce de schimbări, ce de contraste n'a trebuit deja până acum sĕ vadă în Austria generaţiunea actuală! Zunfturi restringĕtoare şi libertatea industriei, sistem prohibitiv şi comerciu liber, majorat şi divisibilitatea fundului, dormitare patriarchală în politică şi apoi aproape nemĕsurată libertate. Centralismul, federalismul, pluralismul şi dualismul au trecut deja preste capetele noastre şi şirul clătinărilor încă nu este la capĕt. — Până acum încă n'a afirmat nimenea că într'o asemenea casă va locuì cineva sigur.“

Raporturile dintre Austro-Ungaria şi Italia nu sûnt tocma bune. Nici oficioasele nu mai ascund, că esistă oare care rĕceală între puterile aceste, măcar că desminţirile şi înfrumseţările încordărei încă nu lipsesc. Fapta că garnisoanele din Tirolul de meaḑă-ḑi se sporesc până la „efectivul normal de pace“, dar şi acesta înmulţit, nu se mai ascunde. Drept motiv se ḑice, că sûnt agitaţiunile „irredentei.“ „Diritto“ asigură că din partea „irredentei“ sĕ n'aibă nimenea nici o grige. Guvernul este destul de tare ca se împedece ori ce act agresiv al „irredentei“ şi nu vede pentru ce ar trebuì sĕ se strice raporturile amicabile dintre învecinatele puteri.

Italia lucră din toate puterile în peninsula balcanică. Ea mijlocesce între Muntenegru şi Poartă în cearta pentru Plava şi Gusinie — sau, ḑice un corespondent al unei foi vienese, Italia caută sĕ căştige teren pentru influenţa sa la Albanezi „cu scop de a-'i îndupleca la aşteptare până când teritoriele promise de congres Muntenegrului vor putè remânè earăşi Porţii.“ Italia caută sĕ paraliseze cu ori ce preţ nisuinţele Austro-Ungariei spre Salonic, prin mediul Albaniei.

Parlamentul italian s'a deschis în 5|17 Febr. Discursul de tron recomândă pe lângă toată îngrigirea ce trebuie parlamentul sĕ o aibă pentru armată, moderaţiune şi cruţare. Frasa stereotipă în toate discursurile de tron despre raporturi amicabile între puteri nu lipsesce nici din discursul acesta. Susţinerea păcei este o dorinţă vie şi un viu interes al Italiei.

Principele Bulgariei, mergênd la Peterburg a esmis din Rusciuc o proclamaţiune, cătră „iubitul seu popor“ prin care declară, că Bulgaria datoresce libertatea ei Rusiei, şi dênsul merge la ţarul ca sĕ mulţămească pentru binefacerile Rusiei.

Din comitatele Severinului şi Caraşului.

Defraudările cele mari ce le au comis în aceste doue comitate funcţionarii comitatensi cunoscuţi au devenit acum substratul unei discutări detaiate în „Magyarország“. Autorul articulului, I. Asboth, desfăşură genesa stărilor din acele comitate. Reasumăm din acel articul faptele următoare:

Deja în anul 1875 când cu bancrotarea cassei de păstrare Lugoş-Caransebeşiană s'au aretat influenţele stricăcioase ale funcţionarismului domnitor. La cassa de păstrare s'au aflat dela comitele suprem de atunci Ivacĭcoviciu cambii în suma de 3000 fl. ear dela Ioan Pausz în suma de 18.725 fl., şi cu toate că cambiele erau scăḑute totuşi ele nu s'au protestat. Cambiele lui Pausz au remas până aḑi neplătite; Pausz a negat primirea valoarei în bani după cambii. Despre administrarea cassei din comitatul Caraşului ne lămuresce în deajuns un raport substernut congregaţiunei comitatense din primăvara anului 1877. In acest raport se ḑice între altele: Notariului primar Ioan Pausz i s'au asignat în 1873 800 fl. pentru ca sĕ poată esecuta mesurele de scutire contra colerei, dar aşa că despre suma primită sĕ ia socoteală la urmă. Socoteală despre această sumă cu toate urgenţele repetate nu s'a făcut nici până în anul 1877, ba nici până aḑi. Numitul notar primar a împrumutat cu învoirea vicecomitelui la sferşitul anului 1874 din cassa comitatului hărtii de stat în valoare de 3000 fl. cu condiţiunea că le va restituì în puţine ḑile. Aceste hártii nu s'au mai restituit cassei, dar valoarea lor s'au asigurat întabulându-se pe bunul socrului lui Pausz. Necuviinţe însemnate au comis Pausz la încassarea datoriei pentru munca publică, din care a patra parte se presta la propunerea lui în bani gata. El a fost causa diverselor conflicte cu unele comune, în deosebi cu comuna Dalboseţ. Se scie că urmarea conflictului cu această comună a fost condamnarea a 80 locuitori la pedepse de libertate mai lungi sau mai scurte.

La licuidaţiunea fondului graniţei militare s'au asignat fără nici un motiv funcţionarilor diverse sume de bani fără sĕ se fi dat vre o socoteală despre ei nici până aḑi. S'au încassat la această licuidare când cu schimbarea obligaţiunilor ce s'au aflat, sume diverse, fără de a se face vre o socoteală despre dênsele nici până aḑi. Chiria pentru casa comitatensă trebuia sĕ se plătească pe fie care an la fondul grăniţăresc 2600 fl.; această sumă s'a încassat dela popor, dar nu s'a transpus cassei de doi ani încoace. Pentru răniţii turcesci Pausz întrodusese o colectă, dar despre resultatul acestei colecte nu a dat socoteală nici până aḑi.

Scriitoriul articulului ne spune mai departe că Pausz a primit dela un neguţător din Caransebeş suma de 500 fl. şi s'a obligat că va mijlocì sĕ se steargă competinţele de vamă ale oraşului. Pausz a ţinut banii, cu toate că nu a putut mijlocì mesura aceasta cum a promis. Pausz a înduplecat pe o firmă interesată sĕ-'i traseze un scris de provisiune pe suma de 2500 fl., pre lângă îndatorirea de a mijlocì dela guvern sistarea interdictului de esportare a şinelor pe timpul resboiului rusesc-turcesc. După constatarea comisiunei esmise sumele defraudate se urcă la 19,588 fl. 15 cr. Din comitatul Caraşului a sosit la autorul articulului din „Magyarország“ o telegramă care ḑice că congregaţiunea comitatensă estraordinară ce s'a ţinut în 15 Februarie a ordinat în afacerea defraudărilor pretorului Pascu contra vice-comitelui Constantin Ghica şi contra tuturor funcţionarilor centrali o cercetare şi contra contabilului primar Jurcovici suspendarea din oficiu. S'a făcut propunerea sĕ se tramită ministeriului o representaţiune, care sĕ-'l roage sĕ ia la rĕspundere şi pe comitele suprem. Numitul pretor Pascu sta încă de mult în prepusul că a comis defraudări şi numai la stăruinţele repetate s'au ordinat cercetarea contra lui. Deja acum s'a constatat că el a defraudat o sumă mai mare de 19,000 fl. v. a.

Francia şi Italia.

D. Louis Peyramont, faimosul corespondent frances, care avusese astă tómnă cu principele Gorciacoff o întrevedere de atâta însemnătate, a publicat ḑilele aceste un articol în „Soleil“, în care vorbind despre călĕtoria moştenitorului de coroană german la Roma, discută planurile urmărite de acesta şi ca consecuenţă raporturile dintre Francia şi Italia.

„Principele de coroană german — ḑice Peyramont — a plecat la Italia câte-va ḑile după eşirea la iveală a noului proiect de lege militar german, şi după ce discutase asupra acestuia cu principele Bismarck, care anume pentru acest scop venise din Varzin la Berlin. Acest fapt a fost destul, ca presa europeană sĕ se agiteze din nou şi ca sĕ se ridice din toate părţile afirmaţiunea, că principele Friderick Wilhelm, a le căruia relaţiuni de pretinie cu regele Umbert sûnt cunoscute, este însărcinat sĕ câştige Italia pentru alianţa austro-germână, pentru incheierea acelei lige de pace a Europei de mijloc, care este destinată sĕ ocupe locul alianţei celor trei împĕraţi, şi a le cărei avantagie ni s'au cântat deja de o mulţime de ḑiare germâne şi austriace.

Presupunerea, că moştenitoriul de coroană german ar urmărì acest scop, nu se pare fără temeiu. Dimpotrivă sûntem îndreptăţiţi a crede, că principele Bismarck, după ce 'şi-a bătut joc de Italia, jertfind-o la congresul de Berlin fără cruţare Austro-Ungariei, ar încheia acum bucuros din nou alianţă cu această putere, pentru ca sĕ completeze cu ajutoriul ei mĕsurile de atac împotriva Franciei.

Asculta-va Italia de şoaptele cancelarului german, când acesta îi va pune în perspectivă redobândirea Nizzei şi Savoiei? O întrebare foarte grea este aceasta, a cărei resolvare şi într'un feliu şi într'altul are aproape aceaşi soarte.

Nu mai este pentru nimeni un secret, că regele Umbert nu hrănesce pentru Francia acea simpatie vie, pe care o avea tatăl seu Victor Emanuel, dar că dimpotrivă are mare iubire pentru Germania. Dar de ceealaltă parte sûnt patrioţii Italieni, cari nu voiesc sĕ slujească politica germană în socoteala viitoriului lumei latine; aceşti patrioţi, cum credem, sûnt destul de numĕroşi şi de puternici, ca sĕ contrabalanseze în cas de trebuinţă simţĕmintele personale ale suveranului lor.

Italia este astăḑi din nou chemată prin puterea împregiurărilor, sĕ joace în politica timpului nostru unul din rolurile cele mai importante. Acest rol Italia nu şi'l poate îndeplinì decât în sensul intereselor latine şi trebue sĕ vadă bine, că favorisând o nouă sdruncinare a Franciei prin Germania, poate sĕ aibă un câştig momentan, dar că se va prăvălì în peire fără nici o sperare de mântuire. Noi apĕrăm cu sângele nostru nu numai propria noastră integritate, dar şi integritatea Spaniei şi Italiei. Îndată ce ar cădè Francia, aceaşi soarte ar ajunge într'un viitoriu apropiat şi pe celelalte douĕ state latine.

Trebue se recunoascem, în ori ce cas, că Italienii au unele motive sĕ se plângă de feliul şi chipul în care am înţeles noi până acum solidaritatea şi buna înţelegere între statele latine. Câte pedece nu le am pus bunăoară pe teritoriul african, unde ţovărăşirea lor, departe de a ne păgubì, nu poate decât activa interesele noastre comune. De ce sĕ nu acordăm apoi Italiei locul ce i se cuvine în Egipet, unde poporaţiunea italiană este tot atât de considerabilă ca şi cea franceză şi unde spriginul ei ne-ar aduce mult bine, când Anglia s'ar încerca cum va sĕ escludă din această ţară toate influenţele străine şi sĕ nu remână de cât ale ei? De ce am avè sĕ ne temem de Italia în Tripolis şi de Spania în Maroco? Africa este destul de mare, ca sĕ se poată desfăşura în sinul ei egoismul fie cui. Făcêndule aceste concesiuni am face ca fraţii nostri latini sĕ nu mai aibă în curênd nici un motiv de a se plânge şi de agenţii Germaniei sĕ nu mai găsească cu ce sĕ'i aţiţe împrotiva noastră. E vremea, sĕ ne gândim la aceste espediente, dacă vrem sĕ ne apĕrăm interesele noastre de ori ce primejdie şi sĕ asigurăm prestigiul şi tăria elementului latin în Europa. „Aleg.“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Budapesta, 4 Februarie n. Cât privesce pe Românii de aici ei sûnt ocupaţi aşi putè ḑice preocupaţi de balul anunţat şi despre care veţi fi primit şi d-voastră un anunţ. Din anunţ veţi vedè de ce mare favor se bucură de astadată balul românesc în metropolea Ungariei. Un archiduce protector şi între patronese soţia contelui Andrássy nu este lucru puţin. Omul e ispitit a cetì simptoame politice din circumstanţele aceste pe lângă toată sarbeda realitate ce o vedem în sinul dietei şi al guvernului, — se fiu bine înţeles, în ceea ce privesce pe Români. Când aşi scì că n'aşi atinge coarde susceptibile şi încă acolo unde inocenţa este mai mare, v'aşi comunica un incident cu una dintre patronesele române. Lucrul însĕ pe cât am putut afla n'a ajuns la definitiva soluţiune şi până una altă se poate îndrepta; me reţin aşa dară a merge mai departe cu îndiscreţiunea în privinţa aceasta.

Se făcuse mare svon cu anunţarea prelegerilor dlui A. Roman pe tabla neagră a universităţii; dl A. Roman îşi anunţase prelegerile in limba proprie. Vr'o câteva foi de aici au făcut sfară mare din acest lucru neînsemnat: părea că toată Ungaria are sĕ fie inundată de românism şi cu românisare. Pericul nu este, pot asigura pe toţi Maghiarii şi Maghiarofilii; niţică reclamă însĕ pentru dl profesor foile au făcut cu alarma lor. Bine ar fi ca treaba sĕ nu remână pe lângă reclama aceasta şi junii nostri sĕ profite din specialitatea ce i interesează atât de mult, căci spre durerea noastră, fie ḑis: pentru multă lume din oamenii nostri, cari se ţin de „inteligenţi“ literatura noastră şi istoria acesteia e o „ţeară necunoscută“.

Acum viu sĕ ḑic ceva despre obiectul asupra cărui d-ta, d-le redactor, de mult mi ai atras atenţiunea, însĕ reţinut de alte afaceri nu m'am putut înlesnì aţi respunde. Fiindcă obiectul din cestiune nu este un obiect care atinge esclusiv numai pe Români, ci pe funcţionarii statului din ramul justiţiei, credeam că se va afla cineva în casa deputaţilor sĕ ceară cuvêntul în privinţa aceasta. Se vede însă că dacă nu este vorbă de un scandal mai mare, deputaţii îşi ţin gura, poate din temerea, că dacă nu propun ceva de tot drastic nu vor fi ascultaţi. Cu ocasiunea unor escursiuni ce am fost silit a face în părţile de jos ale Ungariei m'am convins că funcţionarii dela justiţie în adevĕr sûnt părăsiţi în voia sorţii, dacă nu se aruncă şi ei în valurile politicei ḑilei. Oameni cu familie şi cu salarii relativ mici faţă cu scumpetea domnitoare, ei mai sûnt espuşi strămutărilor, câte odată pe neasteptate şi apoi vorba de obşte: mutatul de două ori, ca şi când arḑi odată. Dacă în împregiurări de aceste, cari nu vin mai nici odată din vina funcţionarilor, ci din recerinţa servitului sau denunţărilor din partea şoviniştilor: că cutare e dacoromân sau rusofil, un funcţionariu vine în posiţiunea de a cere vre o anticipaţiune sau amelioraţiune i se respunde scurt şi simplu că nu esistă fond pentru anticipaţiuni sau amelioraţiuni. Înainte vreme, când erau deakistii la putere, se aflau fonduri şi bieţii funcţionari ai justiţiei îşi ajutau necasului. Lucru firesc că omul în necas recurge la mijloacele ce i se ofer şi de acì vine de un numer înspăimêntătoriu cade victimă pe mânile usurarilor fără suflet. Între toţi netericiţii cei mai nefericiţi funcţionari de justiţie au fost funcţionarii din Seghedin pe timpul catastrofei cunoscute. Parte apa, parte strămutarea la Macăn a causat bieţilor funcţionari pagube de sute şi mii. În casul acesta estraordinariu i s'a muiat şi inima ministeriului de justiţie şi a împărţit ajutoare dela 30 până la 120 fl. v. a.! şi mai pe urmă anticipaţiuni; se înţelege că aceste din urmă în sarcina fie cărui ca sĕ le restitue în rate. Sĕ nu fiu nedrept. Mi s'a spus că anume ca spese pentru strămutare li s'a acordat funcţionarilor şi câte 5—13 fl! Ce ironie! în mijlocul unei catastrofe când fie care nu sciea unde i este capul şi sĕ atârnă de ori ce fir de paiu, ca să'şi mântuie esistenţa sa şi a familiei, dacă era cu familie, — cu alte cuvinte, când în nesiguranţa că va primì sau nu va primì ajutoriu, a împrumutat bani de unde a putut, vine ministeriul şi le „vindecă“ ranele cu 5—13 fl!

În zadar au recurs la ministeriu sĕ li se licuideze spesele regulate, ca la o strămutare oficială. Unii credeau, că după ce se vor întoarce la Seghedin, vor primì recompensa acelor spese s'au vor fi recompensaţi ca cei emişi cu semidiurne pentru tot timpul esmiterei. Ministeriul s'a înduplecat numai la câte o a doua remuneraţiune de 5—13 fl. şi cu atâta funcţionarii vadă şi acopereşi ei toate pagubele causate de înundare. Adaug că funcţionarii au trebuit sĕ facă doue trei călĕtorii în sus şi în jos dela Seghedin la Macău până sĕ se aşeḑe earăşi la Seghedin şi sĕ speseze din posunariul lor câte 20—30 fi. numai pe călĕtorie.

Pentru bulevarde, palaturi strade radiale în Budapesta şi pentru teatre au fost bani, dar pentru nisce bieţi funcţionari, cari îşi consacră toată viaţa lor justiţiei, nici la timp de necas nu se află bater atât, cu cât sĕ se apere de altă catastrofă în timp normal, după catastrofa elementară: de catastrofa de a remânè pe strade cu familiile lor, de milă şi de risul lumei.

Şi e de mirat că pentru celelalte specii de funcţionari au fost bani. Pentru cei dela finanţe, postă, telegraf au fost nu numai bani de despăgubire, dară şi de amelioraţiuni cu 25% după salarie plus spese de călĕtorie etc. etc.

Eaca aşa merg trebile pe la noi. Nu sciu dacă dela luarea informaţiunilor încoace s'a făcut în sinul ministeriului vre o disposiţiune prin care sĕ se îndrepte neajunsul atins în partea din urmă a corespondenţei mele. Aşi dorì sĕ 'ţi pot raporta cât mai curênd că funcţionarii din cestiune sûnt toţi satisfăcuţi.

Adevĕrul.

Proiect de lege

pentru organisarea Dobrogei.

(Încheiere.)

Cap. IV.

Despre instituţiunile judeţiene şi comunale.

Art. 35. In fie-care judeţ se înfiinţează câte un consiliu judeţian, înzestrat cu aceleaşi atribuţiuni ca în România.

Când nu se otăresce altfel prin legea de faţă, legile generale ale ţĕrei sûnt aplicabile şi în această privinţă în Dobrogea.

Art. 36. Consiliul general se compune din 12 membri, dintre cari guvernul are dreptul a numì pe president, pentru fie-care sesiune anuală.

Art. 37. Membrii consiliului judeţian se aleg de către delegaţii consilielor comunale din judeţ, unul din partea fie-cărei comune urbane.

Pe lângă acesti delegaţi sûnt de drept alegĕtori ai consiliului judeţian cei mai mari contribuabili din comune, şi anume: câte unul din partea fie-cărei comune rurale şi doi din partea fie-cărei comune urbane.

Art. 38. Acesti delegaţi din fie-care plasă se întrunesc la reşedinţa de arondisment, la ḑiua ficsată de guvern, şi aleg câte doi membri ai consiliului judeţian.

Art. 39. Pentru judeţul Tulcea, prefectul, pe o listă de 12 persoane, cetăţeni români, recomandaţi de către consiliul comunal, numesce patru membri în consiliul judeţian.

Acesti patru cu cei opt membri, aleşi de delegaţii comunelor, compun complectul consiliului judeţian.

Pentru judeţul Constanţa, prefectul alege, din lista de 12 persoane recomandate de consiliul comunei Constanţa, doi membri, cari, cu ceilalţi ḑece aleşi de delegaţii comunelor, compun complectul consiliului judeţian de Constanţa.

Art. 40. Veniturile consilielor judeţiene sûnt aceleaşi care le au şi consiliele judeţiene din România.

Dacă aceste nu sûnt îndestulitoare pentru acoperirea chieltuelilor, consiliul judeţian poate crea şi alte venituri, care spre a fi adunate, au a fi aprobate de guvern în cei dintâiu trei ani după înfiinţarea consilielor judeţiene în Dobrogea, ear după împlinirea acestora aceste vor trebuì a fi aprobate de puterea legislativă.

Art. 41. Consiliele judeţiene nu sûnt competente a se ocupa decât de cestiunile privitoare la judeţul lor respectiv. La finele fie-cărei sesiuni ordinare, consiliile judeţiene au însĕ dreptul a adresa Domnului, prin o deputaţiune, espunerea tuturor trebuinţelor, îmbunătăţirilor şi plângerilor judeţului lor.

Această facultate se dă consiliilor judeţiene din Dobrogea până la regularea representaţiunii ei în sinul parlamentului român.

Art. 42. Nici o încheiare a consiliului judeţian şi a comitetului permanent nu se poate pune în lucrare până la aprobarea ce i se va da de către prefect.

Art. 43. Diurna cuvenită membrilor comitetului permanent şi chieltuelile cancelariei se votează de consiliu odată cu facerea bugetului anual al judeţului.

Art. 44. Legile şi regulamentele comunale ale României sûnt aplicabile şi pentru Dobrogea, afară de modificările cuprinse în legea organică actuală.

Art. 45. Sûnt comune urbane: Tulcea, Constanţa, Babadag, Sulina, Măcin, Hârşova, Medgidie, Cernavoda, Mangalia, Kilia-Vechiă şi Ostrov (Silistra Nouă), Mahmudie.

Art. 46. Fie-care comună, fie urbană, fie rurală, se administrează de un consiliu comunal, din sinul căruia la comunele urbane ministeriul de interne, ear la comunele rurale prefectul, numesce un primar pururea revocabil.

Art. 47. Numĕrul consilierilor comunale în comunele Tulcea şi Constanţa este de 7, ear în celelalte comune urbane şi rurale de cinci.

Art. 48. O aglomeraţiune de locuitori nu poate constituì o comună până nu va avè cel puţin 100 familii.

Satele cu mai puţine familii se vor alipì altora, spre a forma un numĕr de cel puţin 100 familii şi aştfeliu a constituì o comună.

Când locuitorii unui sat mai mic de 100 familii vor declara, că pot susţinè sarcinele comunale, acest sat se poate declara de comună.

Art. 49. Sûnt alegĕtori şi eligibili în comunele urbane toţi locuitorii cetăţeni ai ţĕrei, cari plătesc anual o dare directă către stat, fie fonciară, fie ca patentă, fie pentru poduri şi soşele, de cel puţin 50 lei.

Au dreptul însĕ de a fi alegĕtori şi străinii cari sûnt proprietari de imobile şi plătesc către stat darea anuală precisată mai sus.

Art. 50. Sûnt alegĕtori şi eligibili, în comunele rurale, locuitorii din comune, cetăţeni ai ţĕrei, cari plătesc către stat o dare anuală de 18 lei noi.

Art. 51. In comunele urbane, alegerea consiliului este presidată de către un delegat al prefectului, asistat de alte patru persoane desemnate de alegĕtori faţă la 10 oare dimineaţa.

In comunele rurale, alegerea este presidată de cel mai bĕtrân dintre alegĕtori, asistat de doi membri, aleşi de alegĕtorii presenţi.

Alegĕtorii votează prin buletin secret sau altfel, după cum maioritatea decide.

Notariul constată resultatul alegerii printr'un proces-verbal înzestrat cu subscrierea sau sigiliul biuroului şi a alegĕtorilor presenţi.

Art. 52. Prefectul, dacă găsesce conform intereselor locale, poate, în comunele cu poporaţiunea micstă, a ficsa numĕrul consilierilor ce fie-care confesiune sau aglomeraţiune de origine deosebită alege.

Arti 53 Veniturile comunelor sûnt aceleaşi ce sûnt stabilite prin legile României.

In comunele mahometane, unde din causa lipsei stabilimentelor de spiritoase, nu se pot percepe tacse îndestulătoare, consiliul comunal, cu aprobarea consiliului judeţean şi cu sancţiunea Domnească, poate crea alte venituri analoage.

Trei ani după instituirea consilielor judeţiene, sporirile peste dările atunci în fiinţă vor trebuì se fie aprobate de puterea legiuitoare.

Art. 54. Bugetele comunelor urbane şi rurale sûnt supuse deliberării comitetului permanent, care le confirmă sau le modifică după cum găsesce mai folositoriu pentru comune.

Art. 55. Bugetele comunelor urbane nu pot fi esecutorii fără aprobarea ministrului de interne, şi ale comunelor rurale fără aprobarea prefectului.

Cap. V.

Despre puterea judecătorească.

Art. 56. Tribunalele judecătoresci şi legile civile şi criminale din România se întroduc în Dobrogea cu singurele modificări prevĕḑute prin legea de faţă şi prin decretele Domnesci date în puterea acestei legi în vederea împregiurărilor locale.

Art. 57. Se înfiinţază câte un judecătoriu de ocol în fie-care din arondismentele administrative ale Dobrogei.

Art. 58. In oraşele Tulcea si Constanţa, se înfiinţează un tribunal de prima instanţă.

Art. 59. Tribunalele din Dobrogea pentru apel atârnă de curtea apelativă din Focşani şi, în ultima instanţă, de curtea de casaţiune.

Art. 60. Se institue tribunale speciale musulmane pentru procesele mahometanilor în materie de familie şi de succesiune.

Art. 61. Instituirea juriului este deocamdată suspendată în Dobrogea. Procesele criminale pentru delictele politice şi de presă se vor judeca de tribunalele ordinare.

Art. 62. Celelalte deviaţiuni şi modificaţiuni la legile generale ale României, cerute de împregiurările locale, se vor întroduce prin decrete princiare date în urma încheierii consiliului de ministri, aceasta nu mai pentru un termin de un an. După espirarea acestuia, modificările nu se vor mai face decât prin legi votate de puterea legiuitoare.

Art. 63. Comisiuni şi tribunale estraordinare, afară de cele prevĕḑute în această lege nu se pot întroduce în Dobrogea decât în casul declarării ţerii de asediu.

Cap. VI.

Despre finanţe.

Art. 64. Impositele şi legile finanţiare din România se întroduc şi în Dobrogea.

Art. 65. Aplicarea treptată a legilor de imposite se va face prin decrete Domnesci de către guvern, căruia se lasă facultatea de a apreţia momentul oportun întru aceasta.

Art. 66. Art. 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, şi 117 din constituţiunea României, au putere şi în Dobrogea.

Cap. VII.

Despre puterea armată.

Art. 67. In timp de ḑece ani dela promulgarea acestei legi, în Dobrogea nu se va face recrutaţiune pentru armata de linie. Această disposiţiune nu împedecă înrolările voluntare.

In acest period de ḑece ani locuitorii din Dobrogea vor forma numai un corp de ostire toritorială (călăraşi şi dorobanţi) destinată pentru serviţiul din întru al acestei provincii.

In timpurile normale, locuitorii ce vor face parte din aceste trupe nu vor putè fi întrebuinţaţi în serviţiu decât o sĕptĕmână pe lună, şi în care timp ei vor fi plătiţi şi hrăniţi după legea privitoare la armata teritorială.

Această oştire nu va putè fi întrebuinţată afară din Dobrogea decât în timp de resbel,

Art. 68. Locuitorii din Dobrogea de religiune musulmană vor forma campanii şi escadroane separate. In uniformarea lor, care se va plătì de stat, se vor păstra fesul şi turbanul.

Locuitorii ţĕrmuraşi ai Dunărei şi Mărei-Negre vor fi chemaţi de preferenţă la serviţiul flotilei destinat a înlesnì comunicaţiunea trebuinţelor administrative şi militare din Dobrogea.

Principiul serviţiului separat al locuitorilor musulmani va fi manţinut şi la flotilă.

Cap. VIII.

Disposiţiuni generale.

Art. 69. Colorile Dobrogei sûnt colorile României.

Art. 70. Marca Dobrogei în general şi a judeţului Tulcea în deosebit este un scut purtând doi delfini cu trupul ridicat.

Marca judeţului Constanţa este scutul purtând o galeră romană.

Art. 71. Nici un jurămênt nu se poate impune cuiva decât, conform religiunei sale, potrivit art. 240 şi 241 din procedura civilă.

Art. 72. Nici o lege, nici un regulament de administraţiune generală, judeţiană sau comunală nu poate fi îndatorătoare de cât după ce se publică în chipul hotărît de lege.

Cap. IX.

Disposiţiuni transitorii.

Art. 73. Un termin de un an dela promulgarea acestei legi se acordă locuitorilor rurali din Dobrogea, cari în timpul resbelului au emigrat din Dobrogea, spre a reveni la căminele lor.

Acei ce nu se vor folosì de acest termin perd ori ce drept asupra posesiunei pămênturilor rurale ce au avut înaintea resbelului.

Art. 74. Vênḑările de pămênturi făcute de asemeni emigraţi sûnt nule şi fără valoare. Nu întră în această restricţiune proprietăţile menţionate la art. 11 din această lege.

Inaintea legalisărei a ori ce transacţiune, tribunalul va auḑì pe administraţiunea domenielor. Aceasta pentru a nu se atinge drepturile statului.

Art. 75. O lege specială va organisa serviţiul scriitorilor (notarilor) de prin comunele rurale, până ce aceste comune vor avè în destule mijloace materiale şi intelectuale spre a putè înseşi ele organisa şi retribuì acest serviţiu în mod îndestulătoriu.

Art. 76. O lege va organisa serviţiul moscheelor şi învĕţămêntul religios al poporaţiunei musulmane.

Art. 77. Ostirea teritorială nu se va instituì în Dobrogea decât după promulgarea legei pentru regularea proprietăţii rurale.

Art. 78. Legea pentru întroducerea impositului fonciar şi a dărei pentru poduri şi şosele se va aplica dela 1 Ianuarie 1881. Pentru anul 1880, în locul acestor imposite, se va percepe darea pe venite, după un regulament ce se va decreta de ministrul de finanţe.

Art. 79. In cel mai scurt timp se va face o lege privitoare la desecarea mlastinelor şi la plantaţiuni de păduri.

Art. 80. Din ḑiua punerei in vigoare a legei de faţă, sûnt abrogate toate decretele, regulamentele sau alte acte contrare cu cele aşeḑate de ea.

Urmeaḑă semnăturile d-lor miniştri.

Varietăţi.

* (Denumiri). Dl Ioan Curta, paroch greco-orient. este denumit ca capelan campestru de a II classă în reservă.

* (Decoraţie). Dl Stefan Borgovan, căpitan la regimentul de infanterie Nr. 50 fu decorat cu „crucea pentru merite militare“.

* (Balul românesc din Viena) după „Deutsche Zeitung“ „va fi unul dintre cele mai frumoase baluri vieneze din sesonul acesta. Directorul musicei de curte Eduard Strauss, care în persoană va dirige musica, a dedicat comitetului acestui bal o nouă polca-française: *„Fleur roumaine.“* Ordinele de danţ pentru dame sûnt din atelierul Luksch şi efectuate cu foarte mult gust.“

* (Bal). În 26 Februarie st. n. a. c. se va ţinè în S.-Sebeş „Balul român“ în sala la „Leul de aur“. Începutul la 8 oare sara. Întrarea pentru familie 2 fl. v. a., şi pentru o persoană 1 fl. v. a. *Comitetul.*

* („Scoala Română“) Subsemnata redacţiune aduce la cunoscinţă on. public cetitoriu, că preste puţin „Scoala Română“ va începe sĕ reapară, şi până la finele anului c. se vor publica toate numerile apromise, astfel că on. prenumeranţi nu vor avè din causa aceasta nici o scădere. Causa întârḑierii de până acum este că Dl Nicolae Fekete-Negruţ din Gherla, care se legase a înfiinţa aici în Năsĕud o filială a tipografiei „Georgiu Lazar“ din Gherla, în urma urmelor ne-a lăsat pe jos, despre ce însĕ mai mult în numerul 1 al foii. Acum „Scoala Română“ se va tipărì în Bistriţă; cu toate aceste prenumeraţiunile binevoiască a se trimite la *Redacţiunea „Scoalei române“ în Nassod (Transilvania).*

* (Comisia statistică) a comitatului Sibiu s'a întrunit în 16 Februarie n. şi sub presidiul vicecomitelui Senor 'şi-a şi încheiat agendele.

* (Imperăteasa Eugenia în ţara Zuluşilor). Ḑiarul „Gaulois“ publică programa călĕtoriei, pe care are sĕ o întreprindă în luna viitoare, Imperăteasa Eugenia în ţara Zuluşilor. Imperăteasa însoţită de junele marchis de Bassano se va îmbarca la 14 Martie pe vasul The German al companiei Union Steam Ship. La cap este însărcinat generalul Vood de a însoţì pe Imperăteasa în nenorocita vale Ityotyozy, Ladi Wood şi câteva doamne engleze, vĕduvele oficierilor căḑuţi asemenea în ţara Zuluşilor vor lua parte la această espediţie.

* (Kossuth contra emigrării). Un locuitoriu din Szente, cu numele Stefan Barta, care avu de cuget a emigra în America, întrebând pre Kossuth de sfat în această privinţă, a primit respunsul: „Numai emigraţi din Ungaria, că nimiciţi populaţia ungurească!“

* (Botezul unui Mahomedan). In 9 Faur s'a botezat în Zwornik un gendarm de religia mohamedană, în legea gr. or. după ce se lepădă de 3 ori de „Necuratul“ şi'l scuipă de 3 ori. Preotul bosniac gr. or. după încheerea tainei botezului numì pe Mohamedanul crestinizat „George“.

* (Sinucidere pentru 50 cr.) În Jibrec, o comună din cercul Pecĭvarad un biet de ţeran auḑind că are sĕ fie ecsecuat pentru o dare restantă de 50 cr. mai ântêiu după ce în mânie a înjurat şi batjocorit pre primariu şi pandur s'a împuşcat.

* (Spesele resboiului din 1870 contra Germaniei). Ministeriul de esterne francez a constatat în mod definitiv ce a costat pe Francia resboiul declarat Germaniei de Napoleon III. în anul 1870. Spesele ordinare pentru armată, nesocotindu-se bugetul normal militar al aceluiaşi an, s'au urcat la 1 miliardă 315 milioane. Despăgubirea de resboiu dată Germaniei în capital şi interese, a fost 5 miliarde 315 milioane. Întreţinerea trupelor germane pe teritoriul francez a pricinuit o cheltuială de 340 milioane. Despăgubirile departamentelor şi comunelor isbite de nenorocirea resboiului representă o sumă de 486 milioane. Perderea în contribuţiuni pe timpul resboiului şi lipsa de venituri ce le aduce statul în Alsaţia şi Lorena, capitalisând pe cele din urmă cu patru percente, se suie la 2 miliarde 420 milioane, restaurarea materialului de resboiu la 2 miliarde 144 milioane. În sfêrşit pensiunile militare şi alte venite perdute prin anectarea canalurilor fac la olaltă 1.314.000.0000 franci. Suma sumarum 14.456.000.000 franci. Diversele împrumuturi contractate pentru plătirea acestor cheltueli teribile au sporit sarcina cainetelor anuale cu 631.800.000 franci. În sumă rotundă resboiul dela 1870 a costat pe Francia cinci-sprĕḑece miliarde în bani gata şi 'i-au sporit sarcinile cu 632 milioane pe an. În toate cifrele aceste însĕ nu sûnt socotite perderile industrialilor şi comercianţilor şi în general a tuturor muncitorilor, perderi care sûnt foarte însemnate, dar nu se pot calcula,

* (Foc). În luna trecută au fost nimicite de foc: moara gimnasiului gr. cat. din Blaj, carea aducea o chirie anuală de 5000 fl., şi moara dlui Nicolau Rusan. Ambele a fost asigurate cu 18 mii fl. v. a.

* (Strămutarea unui sat). Comuna Bèl-Zerin din comitatul Aradului, carea până acuma numera 96 case, fiind de mai multe ori, cu deosebire însĕ în Decemvrie trecut inundat de Crişul alb de numai 8 case remaseră întregi, s'a sfătuit a părăsì locul sătesc de până acì şi a primit unanim invitarea baronului Simony a se aşeḑa pe moşia lui din Vadász. Causa se află spre aprobare la ministrii respectivi.

* (Mare falsificare de monede). De câteva luni s'au importat o mare mulţime de bani falşi nu numai în Englitera, dar şi în diferite alte state ale conţinentului. Aceste monede a fost fabricate printr'un proces chimic cu totul original ele nu numai că a fost foarte bine lucrate, dar aveau şi înfăţişarea a unor monede ce se aflau de mult în circulaţie. După lungi urmăriri şi cercetări s'a dovedit, că la Barcelona esistă o mare fabrică de monede false, însĕ nu se poate pune mâna pe autorii, de oare ce sûnt implicaţi şi membri înfluenţi ai poliţiei capitalei Cataloniei.

Mulţămită publică.

Pentru participarea pl. t. preoţimi, a pl. t. domni şi doamne, la durerea şi jalea mea şi la petrecerea remăşiţelor pămêntesci la eternul repaus a le mult iubitului meu soţ, pe care neîndurata moarte 'l-a răpit atât de timpuriu şi grabnic, esprim tuturor din apropiare şi din depărtare adênca mea mulţămită. Sibiiu 7 Februarie 1880.

Anastasia Toma.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Petersburg, 17 Februarie n. În palatul de earnă aḑi a avut loc o esplosiune. Familia imperială e nevătĕmată. Mina se afla sub odaia de paḑă (guardă), care este sub sala de prânḑ. 35 guardişti sûnt răniţi, dintre cari cinci sûnt deja morţi. În padimentul salei de prânḑ s'a făcut o spărtură de o lărgime de 10 urme. Familia imperială în urma unei întârḑieri accidentale nu se întrunise încă la masă.

Crisa agricolă în Europa şi concurenţa americană.

(Din „Convorbiri literare“).

Producţiunea agricolă mai în toată Europa şi mai ales comerciul cu cerealele pe pieţele europene sufer de un timp încoace de o crisă, care se deosebesce atât prin durata cât şi prin intensitatea ei. În celelalte state europene guvernele şi societăţi particulare au făcut de mult acum cercetările cele mai serioase pentru a cunoasce şi causele care au adus această stare de lucruri şi pentru a putè găsì un remediu atât de trebuitor. Numai la noi nu s'a făcut nimic şi nici nu este speranţă că se va face ceva. Nenorocirea este că cestiunile politice, care ne agită de atâta timp, nu mai permit guvernanţilor nostri sĕ se ocupe într'un mod serios de interese reale ale noastre, fie ele cât de mari; şi nu vorbesc aici numai de cestiuni agricole, ci de toate afacerile interne ale ţerii. Astfel suferim rĕul, fără a ne gândì cum se poate înlătura, şi din rĕu mergem spre mai rĕu.

Sĕ revenim însĕ la cestiunea care ne preocupă. Causele primordiale ale relei situaţiuni agricole, care bântue aḑi Europa, sûnt în strinsă legătură cu progresele efectuate în America după încetarea rĕsboiului civil.

Construcţiunea a mai multor mii de chilometre de căi ferate prin vastele câmpii ale provinciilor despre resărit din Statele-Unite; întrebuinţarea escesivă a maşinelor agricole de tot felul şi mai ales a plugului cu aburi, a maşinelor de secerat şi de treerat, a dat culturei cerealelor în America, în cei din urmă cinci-spreḑece ani, o mare impulsiune. Încă de pe atunci cantităţi destul de însemnate de cereale americane fură aduse pe pieţele engleze, fără a face încă cerealelor indigene şi europene vre-o concurenţă simţitoare, ofertele nefiind încă mai mari decât cererile. De vre-o şese ani de ḑile însĕ situaţiunea s'a schimbat cu totul. Producţinnea şi esportaţiunile cerealelor americane au luat de odată un avênt cu totul neasceptat şi supĕrător pentru agricultorii europeni. Cerealele americane începură a face productelor europene o concurenţă înverşunată, care se traduse prin o scădere însemnată şi statornică a preţurilor.

Anglia, Francia şi Germania au fost ţerile unde consecenţele urcării esportaţiunei americane au fost mai ântâiu şi mai mult simţite, pentrucă în acele ţeri agricultura este cea mai intensivă, adecă cea mai costisitoare. Mai târḑiu însĕ din causa unei căderi şi mai mari a preţurilor precum şi din causa producţiunei celorlalte state, unde cultura este, mai estensivă, precum Ungaria şi România, ele au trebuit sĕ sufere de această stare de lucruri şi mai mult.

Crisa devenise astfel generală şi crescu din ḑi în ḑi. Cunoascem mijloacele propuse şi chiar esecutate în parte de guvernul german pentru protegiarea agriculturei naţionale. În Francia şi Italia mulţi proprietari agricultori cerură asemenea mĕsuri. Anglia singură face o escepţiune frumoasă şi lucru ciudat: pe când aiurea se esprim pretutindeni temeri că această perturbaţiune va merge crescênd, Englezii din contră, oameni mai practici şi mai bine inspiraţi, sûnt de părere că am ajuns la sfêrşitul crisei şi că în curênd se va restabilì ecuilibriul perdut.

D-nul Shaw-Lefebre, membru al parlamentului englez şi unul din leaderii partidului liberal a publicat nu de mult o broşură asupra acestei cestiuni; această brosură conţine un şir de observaţiuni scrupuloase şi juste care merită a fi cunoscute şi la noi.

D. Shaw-Lefebre constată mai ântâi un lucru: că cu începere dela anul 1849 încoace producţiunea grâului a tot scăḑut în Anglia, pe când consumaţiunea precum şi numĕrul populaţiunei a tot crescut, şi că prin urmare şi importaţiunea grâului a trebuit sĕ crească.

Următorul tablou specifică această mişcare:

Anii,	Populaţia	Producţ. anuală (in quarteri)[1]	Import. anuală (in quarteri)[1]
1849—54	27,666,000	14,763,000	11,207,000
1855—60	28,688,000	13,812,000	5,873,000
1861—66	29,760,000	13,052,000	7,760,000
1867—72	31,370,000	12,343,000	9 667,000
1873—78	33,102,000	10,089,000	13,050,000

Acceste cifre ne arată că în interval de 30 ani producţiunea cerealelor a scădut în Anglia aproape cu $^2/_7$ şi că importaţiunea s'a intreit, pe când poporaţiunea a crescut cu $^1/_5$. Preţurile au variat în genere în cei ântâi ani de la 1849—68 în sens invers cantităţilor aduse pe piaţă. De la anul 1873 vedem insĕ douĕ fenomene în aparenţă cu totul contrare: Recoltele rele se succed şi cu toate aceste preţurile scad. Deficitul de mijloc anual al recoltei este de 15 $^0/_0$ şi cu toate aceste preţul de mijloc scade de la 55 schillings,[2]) 5 deniers quarterul precum fusese în periodul trecut la 49 sch. 7 Den.

Acest resultat trebue ecsaminat din douĕ puncturi de vedere, din puntul de vedere al consumatorului şi din acela al producĕtorului. Preţul de mijloc al grâului fiind în periodul de la 1873—78 cu 6 sch. mai eftin quarterul decât în cei 6 ani precedenţi consumatorii au făcut la o sumă de 23 m. de quarteri (la atât se suì consumaţiunea în Anglia) o economie de aproape 7 m. L. pe an (174 m. franci). Dar nu este numai atât: dacă preţul ar fi crescut în sensul invers cantităţii produse precum s'a întêmplat în periodul de la 1849—68, quarterul s'ar fi suit la 62 sch. 6 den. în loc de 49, 6 d. adică o diferenţă de 13 sh., ceea ce insemneadă pentru consumatori o sarcină anuală ce se poate evalua la 15 m. L. (375 M. fr.). Este dar evident, că acest preţ eftin al grâului a fost prea avantajos comunităţii în general şi d. Shaw-Lefebre nu se îndoesce că acesta este una din causele care au permis claselor muncitoare sĕ treacă prin această crisă fără nici o suferinţă.

Sĕ cercetăm acum care a fost efectul tot al acestor douĕ fenomene, pentru producĕtori. Preţul de 49 sh. 6 dn. în loc de 55 sh. 5 den. equivalează cu un venit de 7 L. 9 sh. pe agru,[3]) adecă cu 2 L, 8 sh. 6 den. mai puţin decât în periodul de la 1853—1872. Din aceste cifre vedem destul de clar ce perderi insemnate au trebuit sĕ sufere producĕtorii Engleji. Tamisul cultivat se poate socotì în regatul unit la 3,300,000 de acri aproape, şi calculând, numai 2 L de acru, perderile agricultorilor se suiră la cifra de 6,600,000 L. (165 M). pe an şi pentru şase ani la 39,6 M. L (990 M. fr.). Negreşit dar că situaţiunea proprietarilor şi a arendaşilor, care trag venitul lor principal din cultura cerealelor, este prea sdruncinată astădi şi se poate prevedè o adevĕrată catastrofă dacă această situaţiune ar urma tot aşa.

Care sûnt însĕ causele care au provocat o asemenea contradicere în legile economice ale preţurilor, încât o serie de recolte rele în loc sĕ aducă după sine o suire a preţurilor, a produs din contră o scădere atât de simţitoare. Inainte însĕ de a respunde la această intrebare d. Shaw-Lefebre crede necesar a studia puţin situaţiunea comercială şi industrială a Statelor-Unite. Numai după ce ne vom da bine samă de revoluţiunea economică produsă în America de la 1873 incoace putem cunoasce şi causele care au produs această crisă şi poate că vom găsì atunci şi remediul dorit. Am dis mai sus că în periodul de la 1849—73 producţiunea industrială luase în Statele-Unite un mare avent, care era insĕ în mare parte numai fictiv. Sistemul protecţionist al acestei ţeri, construcţiunea a prea multor linii de căi ferate în provinciile despre Rĕsărit, libertatea puţin prudentă cu care congresul distribuise milioane şi milioane de acri de pământ concesionarilor acestor linii, imprumuturile şi mai imprudente ale capitaliştilor din Anglia, Francia şi Germania, fură causele principale ale acestei producţiuni escesive. In mai puţin pe 4 ani 17,000 mil. [4]) de căi ferate fură construite şi avură drept resultat o desvoltare estraordinară a industriei ferului şi a minelor de cărbuni americane precum şi o importaţiune tot crescĕndă a şinelor din Anglia.

Consecuenţele acestei ecstensiuni cu totul artificiale a drumurilor de fer şi a industriilor corespundetoare fu o reacţiune astfel precum n'avem alt ecsemplu în cei din urmă 30 ani şi de care America a avut a suferì mai mult decât ori ce altă ţară.

---

[1]) Quarter=290 Litre. 1 kila munteneascā=6,79 Hect=$2^1/_4$ quarter.

[2]) 1 L—20 Shilling. 1 Shilling—12 Pence sau Deniers.

[3]) Acru—40, 49 Arc. 1 Arc=100 metri patraţi. 1 Pog—50, 11 arc.

[4]) Mil=1760 Yards=1609 Metri.

Lista Nr. 6

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 5 publicată în Nr. 14 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 1420.89

D. B. Damean trimite din Viena douĕ colecte *a*) una făcută între oficerii români de acolo prin părintele Sava Popoviciu cu produsul de . . . . fl. 30.—

b) a doua dela următorii domni din Viena: d-na C. Pop 3 fl., I. Pop 1 fl., S. Ciurcu 2 fl. 50 cr., Savoiu 2 fl.; mai departe dela următorii dd. studenţi români de acolo: Pascu 2 fl., Sotir 2 fl., G. Popp 2 fl., un stipendist 5 fl., C. P. 1 fl., V. Voina 2 fl., Pantiu 1 fl., E. C. Drăguşan 1 fl., Filipescu Brasescu 3 fl., Mihalcea 2 fl., D. Danescu 1 fl., Făgărăşan 1 fl., Mărginean 1 fl., Halitia 1 fl., Albini 1 fl., Moldovan 1 fl., C. Şuluţ 1 fl., Voilean 1 fl., B. Damean 1 fl., Procopian 1 Caparescu 1 fl., I. Demean 1 1 fl., Pruncul 2 fl., Alaciu 1 fl., Onciul 1 fl., un anonim 50 cr., în total . . . . fl. 46.—

Totalul cu diua de astădi . . . fl. 1496.89

Sibiiu, 16 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în diarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 17 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.85	101.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	92.75	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.80	81.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.—	117.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.50	89.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.—	88.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	—.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.—	88.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	—.—	90.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.—	—.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.40	71.35
Datoria de stat în argint . . .	72.15	72.10
Renta de aur austriacă	85.—	85.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.75	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	843.—	807.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	305.20	277.50
Acţiuni de credit austr. . . .	279.85	305.25
Sorţi ungurescì cu premii . . .	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.48
Napoleon	9.34	9.35
100 marce nemţesci	57.65	57.65
London (pe poliţa de trei luni) .	117.—	116.90

Economic.

Făgăraş, 13 Februarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 9.53—10; grâu sĕcăreţ fl 7.50—8; sĕcară fl. 5.50—5.70; ord 4.50—4.60; ovĕs fl. 2.80—3; cucuruz fl. 4.50—4.60; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 9—10.—; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—6.50; crumpene fl. 1.60—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. 64—78; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminări fl. 38—; unsoare fl 60—; cânepă fl. 36—40.; sĕmênţă de in fl. ———; sĕpun fl. ——; fên fl. 2.—2.60; spirt pro grad 55—60 cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl 40 cr.; carne de porc 48 cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 2.80—4; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de adi fu bine cercetat. Timpul e mai călduros.

Budapesta, 14 Febr. n. Şi în rêndul trecut ne-am esprimat temerea, că nu ne vom mai scăpa odată de earna din anul acesta şi de asprimea ei pogană. Impregiurările timpului însĕ s'au schimbat repede, şi precum eram de fără nădejde, că vom scăpa curênd de frigul, asprimea şi gerul colosal al ernei, aşa ne bucurăm acuma vĕdênd, că din di în di se linpedesce vremea, căldura cresce şi când e timpul noros nu mai ninge, ci plouă frumos şi călduţ. In sĕptĕmâna trecută temperatura fu foarte moale şi arĕta la + 5° R. Dacă va umbla timpul tot aşa şi în sĕptĕmânile viitoare, avem cea mai buna nădejde, că şi ghiaţa de pe riuri, carea deşì cu deosebire pe Dunăre e 2—3 metri de groasă, totuşi va începe timpuriu destul a se rupe, va cresce apa şi cu dênsa navigaţiunea, prin carea singură vom mai putè înainta în comerciu şi aşa a esì din amorţeală strieăcioasă şi deprimătoare a ernei. Ce ne îmbucură mai mult însĕ este starea de tot bună a sĕmĕnăturilor, despre cari până acuma din toate părţile se raportează de tot favorabil. Cu deosebire această împregiurare a şi pricinuit înlesnirea tuturor articlelor din têrg, despre care notăm în special următoarele:

Grâul la 50,000 m. m. a trecut cu fl. 10.60; sĕcară la 4000 m. m. cu fl. 10.30—10.55; orzul la 2000 m. m. cu fl. 7.90; ovĕsul la 2000 m. m. cu fl. 7.50; cucuruzul la 2000 m. m. cu fl. 7.55; făina a trecut de astădată mai bine. Păstăioasele n'au avut de loc căutare; lânile au trecut cu fl. 2.20—2.50 per chilogram.

Porcii nu s'au suit în preţ. In têrg s'au aflat 50,130, între cari au fost din Ungaria de jos 2880, din România 220 şi din Ardeal 60 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 57.50 fără vas, eară cu vas cu tot cu fl. 60—60.25; slănina cu fl. 49—50; sĕul cu fl. 45—46; spirtul *en gros* cu fl. 33.75, *en detail* cu fl. 33.75.

Peile au trecut cam slab şi adecă: cele de bou cu fl. 120—122; cele de vacă cu fl. 112—115; per 102 dărabe; cele de cal cu fl. 10.50—11 50 părechia. Alte soiuri de pei n'au fost căutate de loc.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 6 Martie şi 6 Aprilie lmob. soţiei lui Andreiu Tömös în Teuş (judec. cerc. Aiud); în 23 Martie şi 13 Aprilie imob. lui Michail Schmid şi Sofia Flubacher în Dobârca: în 8 Martie şi 8 Aprilie imob. lui Michail Schuller în Amnaş (trib. Sibiiu): în 23 Febr. şi 24 Martie imob. lui Ioan Toma în Archiud (judec. cerc. Teaca); în 12 Martie imob. lui Alecsandru Maghiary în Miraşteu; în 23 Martie şi 12 Maiu imob. lui Dionisie Osvat în Szt Háromşag (trib. M. Oşorheiu); în 23 Febr. şi 23 Martie imob. lui Andreiu Bayer în Velţ (judec. cerc. Sânmărtin); în 8 Martie şi 8 Aprilie imob. Ilenei Miklos Niarsova (judec. cerc. Huedin); în 1 Martie şi 1 Aprilie imob. lui Frăţilă Precup în Bungard (trib. Sibiiu); în 10 Martie şi 10 Aprilie imob. lui Ioan Nicolas şi soţi (judec. cerc. Aiud.)

Nr. 3. 2—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de a III clasă Cosna protopresbiteratul Bistriţei, conform ven. decisiuni consistoriale dto 23 Ianuarie a. c. Nr. 178 prin aceasta se publică concurs cu terminul 1 Martie a. c. c. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. În bani gata 300 fl.
2. Folosirea duor livedi în mărime de 8 jugere.
3. Tacsele stolare îndatinate.

Concurenţii au a 'şi trimite concursele instruite în sensul „Statutului organic“ şi al dispoşiţiunilor sinodale şi congresuale până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Borgo-Joseni 28 Ianuarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Buzdug m. p.,
adm. prot.

Nr. 179 1879. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch la parochia gr. or. de clasa a III din Corueni, protopresbiteratul Solnocului I în urma părintescei resoluţiuni consistoriale dto 27 Noemvrie 1879 Nr. 3263 prin aceasta se deschide concurs cu terminul până în 29 Februarie 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt statorite prin comisiunea ambulantă la anul 1872, lângă care s'a deobligat comitetul şi sinodul parochial local a mai suplinì restul şi prin urmare a şi statorit până la o sumă de 310 fl. computându-se aici toate venitele stolare anuale.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi adresa concursele lor bine instruite, la oficiul protopresbiteral al tractului Solnoc I în Dej, dovedind că sûnt clerici absoluţi, că au depus esamenul de cualificaţiune şi că posed cualificaţiunea prescrisă în „Statutul organic“.

Cornueni în 20 Ianuarie 1880.

Ioan Bodea m. p., *Ioan Buzura* m. p.,
protopresb. notariu.

Ad. nr. 7. 1880. 2—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea vacantei parochii de clasa a III din comuna Căpâlna protopresbiteratul Sebeşului se escrie pe basa ordinului Preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 13 Noemvrie 1879 Nr. 3050 B. concurs cu termin până la 29 Fevruarie 1880 st. v.

Emolumentele parochiei sûnt:

1. Dela 115 familii câte o ferdelă cucuruz în grăunţe, câte o veadră (ferie) de must; aceste după mĕsurile vechi, şi câte o di de lucru.
2. Lemne din pădurea comunei pentru ars în casă.
3. Venitul stolar regulat aşa: de o îngropăciune până la 7 ani câte 1 fl. 50 cr. de acì în sus câte 3 fl. de una; dela cununii câte 3 fl. 70 cr.; dela boţezul pruncilor, sânţirea apei şi rugăciunea de 40 de dile 70 cr. v. a.; la umblarea cu s. cruce în ajunul botezului 50 cr. de fie-care casă; venitul dela altariu şi 10 fl. v. a. pe an pentru sânţirea apei şi alte rugăciuni, îndatinate a se cetì la serbători; toate venitele până acì înşirate calculate dau o sumă aproape de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a se aplica în această parochie sûnt avisaţi a 'şi înainta suplicile lor oficiului protopresbiteral gr. or. în Sebeş înzestrate cu toate documentele prescrise de „Statutul organic“ şi regulamentul congresual din 1878 până la prenotatul termin.

Căpâlna în 8 Ianuarie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 17. Sibiiu, Sâmbătă 9 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 8 Februarie.

Nu este togmai de mult de când ni se scria dela Budapesta, că la curte ar fi binevĕḑut G. de Mailat, *judex curiae*, şi ar fi totodată binevenită întrarea sa într'un cabinet, pe care sĕ şi'l aleagă el. Nu ne-am grăbit a da creḑĕmênt neţermurit acestei sciri. Acum că timpul desbaterei bugetului Ungariei este acì scirea despre eventualitatea întrărei lui Mailat în guvern se repeţesce, deşì în altă formă. „Egyetértés“ spune, că opoşiţiunea întrunită şi unii deputaţi mai de frunte din cei fără partid provoacă pe Mailat sĕ păşiască pe arena politică, deocamdată în casa magnaţilor, şi sĕ dea espresiune ideilor sale oposiţionale, căror le-a dat espresiune şi până acum în cercurile amicilor sei. Mailat, ḑice „Egyetértés,“ că nu a respins cu desevĕrşire propunerile ce i s'au făcut şi condiţiunile pe lângă care voiesce a întra pe arena politică nu sunt de natură de a nu se 'putè implinì.

„Magyarország“ nu mai incetă cu descoperirile sale. In nrul 48 dela 18 l. c. comunică o listă lungă de defraudaţiuni şi de funcţionari fugiţi din comitatul Satmarelui.

Guvernul austro-unguresc s'a vĕḑut silit a înactiva unele mĕsuri militare în Tirolul de sud, pentru a prevenì o învasiune eventuală a iredentistilor italiani, despre care s'a făcut mult sgomot în public de o vreme încoace. Presa italiană nu a trecut cu vederea aceste mĕsuri preventive. Dintre părerile organelor de publicitate din Italia, merită a se releva opiniunea jurnalului „Diritto“, care e inspirat de ministeriul Cairoli. Această foaie asigură, că agitaţiunile şi ameninţările „*Italiei iredente*“, nu au nici o însemnătate, pentrucă guvernul italian va sci sĕ împedece ori-ce act, care ar putè periclita raporturile internaţionale ale Italiei.

Luăm act de această declaraţiune, ḑice „Pest. Ll.“, pentru că nime nu poate fi mai mulţĕmit de dênsa decât Austro-Ungaria. N'avem intenţiunea de a face vre-un comentar polemic la aceste asigurări, credem însĕ că un apel la judecata nepreocupată va fi la locul seu. Şi acì ni se impune întrebarea, pentru ce „*Italia neeliberată*“ cu toată „neînsemnătatea sa“ nu a putut fi împedecată înainte de aceasta cu doi ani de a inscena tot feliul de demonstraţiuni sgomotoase în faţa consulatelor austro-ungare şi dacă acest guvern după cuvintele lui 'Diritto' se simte destul de tare pentru a înfrêna escesele unei societăţi, pentru ce a făcut fiindu'i cunoscută intenţiunea iredentiştilor, un conduct solemn pentru şeful reposat al acestei societăţi cu spesele statului? Faptele militare 'ale generalului Avezzena în luptele contra trupelor piemonteze şi în aventurele sale în America de sud nu sûnt, cel puţin pentru opiniunea publică dinafară de Italia, o causă suficientă pentru a esplica această atitudine — pe lesne ḑis — cam estraordinară a cercurilor deciḑĕtoare din Italia.

„Daily News“ aduce într'unul din numerii sei din urmă o scire privată din Berlin, care ḑice, că Anglia Germania şi Austro-Ungaria sûnt pe cale de a încheia o alianţă specială. Cu ce scop nu se spune. Aflăm scirea destul de însemnată, continuă „Pest. Ll.“ în revista sa dela 17 cur., pentru a lua notiţă despre ea dar nu o aflăm destul de plausibilă pentru a o lua fără nici o reservă de esactă. Noi scim şi faptele ne au dovedit în deajuns, că dela congres şi încă ceva de mai înainte esistă între Anglia şi Austo-Ungaria o înţelegere intimă, care a avut ca resultat o procedere comună în toate cestiunile europene ale Turciei. Confirmarea intimităţii dintre Germania şi Austro-Ungaria în ḑilele din Septemvre când Bismarck se afla în Viena a realisat mijlocit cel puţin în cestiuni ce ating Orientul o oare care comunitate între Anglia şi Germania. Lucrurile stau şi aḑi tot aşa şi armonia între aceste trei puteri s'a afirmat astfel încât i putem dorì o viaţă cât de lungă şi mai că nu este lipsă ca această armonie sĕ se traducă într'o alianţă deosebită, care pentru cei neinteresaţi ar cuprinde în sine un ce odios, ca sĕ nu ḑicem ceva ameninţător.

Dela Paris, dela Roma şi din alte părţi s'au telegrafat felicitări ţarului rusesc pentru că a scăpat nevătĕmat de atentatul dela 17 l. c. Telegrame din Petersburg spun, că imperatul rusesc este foarte consternat şi are de cuget a strămuta toată curtea dela Petersburg la Varşovia în Polonia, de oare ce acolo nu sûnt atâtea elemente revoluţionare ca în Petersburg. „N. Wr. Tageblat“ are o telegramă foarte detaiată despre cele ce s'au întêmplat înainte de esplosiune. Imperatul şi cu familia a fost la patul împerătesei bolnave unde a petrecut mai mult decât după obiceiu, şi aşa s'a zăbovit mai mult decum era oara pentru tea. Eşind dela împĕrăteasa bolnavă dimpreună cu fiii sei fu însoţit de principele de Hessen şi de al Bulgariei, cari îl astepta în anticameră. In momentul când era sĕ plece spre salon, unde avea sĕ ia tea, (nu în sala de prânḑ) s'auḑì esplosiunea. Morţi dintre guardisti sûnt nouĕ şi patruḑeci şi trei răniţi.

Din comitatul Caraşului

„Magyarország“ continuând cu descoperirile defraudărilor comunică despre pretorul Pascu următoarele:

Raportul comisiunei esmise în această afacere 'l-a referat notariul primar Simonescu. Din acel raport se vede, că Pascu a defraudat sub diverse titluri, anumit: titulo fondul granariu, spese de asentare, fondul pentru construirea de poduri, spese pentru incassarea contribuţiunilor, suma de 29,000 fl. Pascu e suspendat din oficiu şi judecătoria a întrodus cercetarea contra lui pentru despăgubire, luânduse mesurele corespunḑĕtoare pentru acoperirea sumelor ce lipsesc; cu toate aceste e puţină speranţă de a se putè acoperì întreaga pagubă din averea lui Pascu, fiind că pe această avere se află prenotată reuniunea funcţionarilor din Orşova cu pretensiunea de 5000 fl. In acelaşi timp ministrul de interne a îndreptat către congregaţiunea generală a comitatului o ordinaţiune, care cere sĕ se constateze: cine trebue sĕ garanteze cu averea sa pentru aceste pagube. Comisiunea permanentă a comitatului a substernut următoarele propuneri: „Municipiul comitatens nu poate sĕ ia asupra sa responsabilitatea pentru pagubele ce le a făcut Pascu cu defraudaţiunile sale, şi aceasta pentru cuvêntul, că nici municipiul, nici comisiunea permanentă a comitatului nu au dat nicidată prin vre-un conclus lui Pascu ocasiune la manipulaţiunile sale descoperite, anumit nu au luat nici o hotărîre care sĕ fi avut vre o înriurinţă asupra acelor manipulaţiuni. Contra lui Pascu sĕ se continue asigurarea esecutivă pe averea ce eventual se va mai afla la dênsul. Mai departe sĕ se aleagă o comisiune de cinci, care sĕ erueze şi asculte pe cei ce au comis vre-o omisiune, şi sĕ'i oblige a presta şi ei despăgubire.“ După o lungă discusiune comitele suprem dede declaraţiunea, că el ia asupra sa responsabilitatea pentru pagubele făcute de Pascu, dar numai între marginele legei, şi într'un mod solidar cu membrii din comisiunea comitatensă. Congregaţiunea generală a ales deja comisiunea de cinci.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, în 7 Februarie. Eri după ameaḑi petrecurăm la mormênt spre eternă odihnă resturile pămêntesci a le repausatului Moise Toma, administrator protopresbiteral al Sibiiului I, asesor cons. în senatul scolastic şi administrator parochial în Suburbiul de jos al Sibiiului.

Sûntem scutiţi de presupuneri că esagerăm, când ḑicem, că repausatul a fost câstigat, în timp foarte, scurt stima mai marilor sei, stima şi iubirea colegilor sei, a preoţimei şi poporului din protopresbiteratul administrat de dênsul şi chiar din protopresbiteratele învecinate şi din parochie. Sûntem scutiţi, ḑicem mai departe de presupuneri, că esagerăm, căci faptele vorbesc, că reposatul a fost stimat şi iubit de toţi

Pela trei oare din toate părţile au venit poporul din parochie şi din tract îmbrăcat de serbătoare de jale, precum inteligenţa din loc şi din giur, domni şi doamne cu toate că timpul era nefavorabil.*)

Funcţiunile rituale le au sevêrşit patru preoţi şi un diacon, doi protosinceli şi doi asesori cons. cu Prea cuvioşia Sa P. Archimandrit şi vicariu archieppesc Nicolae Popea în frunte. Cântările corale le a esecutat corul elevilor institutului Andreian.

Indată după ectenia cea dântâiu, sicriul care primise în sinul seu trupul reposatului, fu acoperit. Preoţi'l luară pre mâni şi 'l purtară în mijlocul unui conduct numeros până la biserică, care deastădată fu cu mult prea mică ca sĕ încapă pe toţi participanţii la jelea jelitorilor reposatului. In biserică se termină pro-odul şi dl. Asesor. consistorial Zacharia Boiu rostì o cuvêntare petrunḑetoare până la adêncul inimii, care a stors lacrimi din inimile tuturor acelor de faţă. Şi cum sĕ nu stoarcă, când cele ce ḑicea cuventătoriul era o zugrăvire fidelă a impregiurărilor căşunate de moartea preatimpurie a reposatului; când vedeai o tineră soţie obidată în etatea cea mai frumoasă cu inima pĕtrunsă de durere, remasă fără de raḑim în mijlocul a trei minoreni orfani; când vedeai o betrână soacră versând torenţi de lacrimi pentru că a perdut speranţa bĕtrêneţelor sale; şi când cugetai la beata mamă, fraţi şi surori ai reposatului, care în depărtare poate nici nu vor fi sciut că fiiul resp. fratele lor se pregătesce fără a'i mai revedè sĕ între în pămênt. Cuventarea pentru insemnătatea ei biografică dar şi pentru însemnătatea ei retorică credem, că se va da publicităţei*)

Dela biserică până la mormênt remăşiţele pămêntesci, acoperite de cununi de flori, fură transportate cu carul funebral în mijlocul unui conduct format de elevii institutului „Andreian“, de preoţimea tractuală, câtă nu era dea dreapta şi dea stânga carului funebral, de corul elevilor, de preoţii slugitori, eară după car au urmat jeluitorii şi condolenţii acestora — doamnele în mai multe trăsuri.

După binecuvêntarea din urmă sicriiul, care ne ascunse mai ântêiu trupul reposatului, a dispărut sub ţĕrêna ce'l acoperì cu prada ce 'i-o procură moartea înainte cu douĕ ḑile. Reposatul Moise Toma este aşeḑat în mormênt! Fie'i ţĕrêna uşoară!

Cuvêntare funebrală

rostită de P. ases. cons. protopr. şi păr. al cetăţii Sibiiului, Zacharia Boiu, la înmormêntarea reposatului admin. prot. al protop. Sibiiului I, ases. cons. şi paroch în suburbiul de jos al Sibiiului, ***Moise Toma**, în 6 Februarie 1880.*

> *„Luptă bună m'am luptat,*
> *Curgerea am plinit,*
> *Credinţa am păḑit.“*
> 2 Timoteiu, 4, 7.

Este oare realitate, este un vis amăgitoriu, este o faimă pribeagă spăimêntătoare? — aşa ne întrebam, o. j. ascultători, când în ḑilele aceste ne surprinse, ca un fulger din ceriul senin, trecerea din viaţă a confratelui nostru. Se poate oare, ca acest bărbat, de toţi stimat, de toţi iubit, în floarea vieţei sale, în etatea de 34 ani, în mijlocul activităţei sale salutifere, după o boală de câte-va ḑile numai, ce ni se părea tuturor uşoară şi trecĕtoare, sĕ devină victimă morţei şi putrejunei? Se poate oare, ca sciinţa atât de înaintată, ca îngrigirea şi iubirea cea mai fragedă a unei familii distinse, ca îmbrăţişarea cea caldă a amicilor, ca rugămintea cea nevinovată a drăgălaşilor copilaşi:

---

*) Era un vênt rece şi străbătoriu.

*) A se vedè mai la vale

— „Tată dragă, fă-te sănĕtos!“ — ca toate aceste sĕ nu fie în stare, a împinge mai departe — şi cât de departe — această ḑi a lacrimelor? Vai! nu este vis amăgitoriu, nu este veste pribeagă, ci este realitate, realitate tristă, aspră, nerestornabilă: iubitul nostru frate, bunul soţ, doiosul tată, iubitoriul fiiu, credinciosul amic, zelosul preot, şi conducĕtoriu al preoţimei, bărbatul cel plin de învĕţătură şi iubitoriu de sciinţă, cel firm de caracter şi capabil de toate simţemintele cele bune şi nobile, Moise Toma nu mai este între cei vii! Vai, căci trebuie sĕ pronunciăm acest cuvênt amar! Dar îndeşert! căci şi de nu o am spune noi cu debila noastră voce înnecată de durere, o ar vestì acea casă, de unde am eşit, ce s'a cutremurat până în temeliile sale de plânsetele şi ţipetele unei dureri nesuferite; o ar spune acele clopote, ce jelesc împreună cu noi perderea păstoriului acestei turme a lui Christos; o ar spune această sântă casă, care rĕsună astăḑi de glasuri străine, neîndatinate, ear nu de glasul aceluia, carele ridica dela acest altariu dḑeesc rugăciunile credincioşilor cătră ceriu; o ar spune în fine acea glie de pământ, ce s'a mişcat astăḑi dela locul seu, ca sĕ gătească unui călĕtoriu ostenit patul cel vecĭnic.

Da, on. j. asc., această viaţă preţioasă s'a stins prea timpuriu; însĕ spre mângăiarea noastră a tuturor a fost o viaţă plină de activitate folositoare, plină de silinţe nobile, plină de lupte drepte, plină de resultate frumoase, ce asigură fericitului nostru confrate vieţuirea şi după moarte. La dênsul se împlinesce în adevĕr cuvêntul Apostol. Pavel cătră iubitul seu învĕţăcel Timoteiu: Luptă bună m'am luptat! Căci născut la 1846, din părinţi lucrători de băi în Buciumsat, şi fiind dat de dênşii la învĕţătură, adormitul în Domnul a trebuit sĕ înceapă de timpuriu a mânca pânea străinătăţei, mai ântâiu în Alba-Iulia, după aceea la Blaj, în fine la Beiuş, unde cu multe lupte şi lipse şi ostenele, — ca mai toţi fiii poporului nostru, — dar cu succes distins a terminat studiele gimnasiale şi a obţinut laurul maturităţei; ear astfeliu înzestrat cu cunoscinţele de lipsă pregătitoare, a venit aici la Sibiiu, spre a se devota studiului teologiei, al cărei curs, fiind unul din elevii cei mai bravi, asemenea 'l-a terminat cu laudă. In fine păşind la anul 1874 la statul căsătoriei, a fost denumit în curênd de archivariu al Ven. Consistoriu archid. şi nu mult după aceasta ales de on. comună bisericească a suburbiului de jos din Sibiiu de capelan, şi eventual de paroch al ei, şi în Septemvre 1879 denumit de administrator al protop. Sibiiului I. Toate aceste posturi, atât de onorifice, le obţinu fratele nostru nu în urma unei întêmplări oarbe, nu în urma unui favor nemeritat, ci în urma luptelor şi nisuinţelor sale spre înaintare, în urma serviţielor sale zeloase — ca servul cel bun din Evangelie, carele fiind credincios preste puţine, a fost pus preste multe, — în urma încrederei celei binemeritate a autorităţei bisericesci şi în urma iubirei şi stimei, ce'l întimpina pretutindeni din partea clerului şi poporului nostru. Astfeliu, ḑic, prin lupte şi ostenele ajunse băiatul de odinioară dintr'un sat îndepărtat de munte în fruntea unui tract ppesc, ce se numĕră între cele dintâiu ale archidiecesei noastre. Ba ven. nostru sinod eparchial din anul 1879, cunoscênd şi apreţuind cualităţile lui inţelesuale şi morale, îl alese de membru onorariu al Consistoriului nostru, chiămându'l prin această alegere prea onorifică, a conlucra la resolvirea celor mai momentoase probleme ale bisericei noastre provinciale. Şi ce laudă! ce onoare! ce cunună frumoasă vine a depune biserica prin debila mea mână pe fruntea lui, când poate declara astăḑi aici, în casa lui Dḑeu, la uşa mormêntului lui, în faţa jelitoarei lui familii, în faţa unui public atât de numĕros şi atât de distins, că el toate aceste oficie, dela cel mai mic până la cel mai mare, le-a purtat spre mărirea lui Dḑeu, spre lauda bisericei noastre strămoşesci, spre binele poporului nostru credincios. De aceea, frate iubite, primesce astăḑi din lumea cea mai înaltă, la care ai sborat, primesce ca un premiu preţios, încredinţarea maicei tale şi a noastră a tuturor, a bisericei, încredinţarea: Fiul meu, luptă bună te-ai luptat!

Ca un vis, ca o umbră, ca o floare a dimineţei se străcură, puţin câte puţin, viaţa omenească; şi în fine nu numai cel tinĕr, dar şi bĕtrânul gârbovit de numĕrul anilor, a cărui viaţă după cuvêntul scripturei este numai „osteneală şi dorere,“ încă ḑice la capetul ei: Vai, ce fugitivă, ce scurtă a fost viaţa mea! Insĕ precum betrâneţele nu se onorează numai după numĕrul anilor, ci după vieţuirea în înţelepciune şi virtute, astfel şi viaţa preste tot nu se preţuesce după lungimea ei, ci după activitatea, ce am desvoltat într'ênsa, după faptele, ce am sevêrşit, după talanţii, ce am câştigat. Ferice acela, carele la eşirea sea din viaţă, fie eşirea mai curênd sau mai târḑiu, lasă după sine fapte demne de nemurire! Căci el şi de trăiesce puţin, dar viuează în memoria contempuranilor şi a următorilor, ca un binefăcătoriu al omenimei, întru binecuvêntarea ei. Şi ferice, că şi în această privinţă adormitul nostru frate a păşit în urmele marelui Apostol al neamurilor; căci a plinit curgerea sa! Nu după judecata noastră, adevĕrat, ci după judecata aceluia, cărele ne chiamă în viaţă şi din viaţă când binevoiesce, a aceluia, ale cărui svaturi pe lângă svaturile noastre sûnt ca cerul preste pământ. A fost scurtă, foarte scurtă vara vieţei iubitului nostru, dar a fost o vară călduroasă, mănoasă, plină de frupte. Căci cine ca dênsul într'un timp atât de scurt a purtat oficiele sale cu atâta zel, cu atâta devotament, cu atâtea resultate frumoase! Abia sûnt 3—4 ani, de când a întrat ca păstoriu în staulul acestei turme, şi eată: parochia cea sfăşiată de partide întrunită la conlucrarea comună spre cele bune; eată poporul întreg în propăşire frumoasă, şi iubindu'l şi onorându'l ca pre un tată; eată biserica, precum o a primit dela on. seu antecesor, în stare bună şi înfloritoare; eată casa parochială începută şi aproape şi sevêrşită; eată fond scolastic; eată adunate din toate părţile, ca nisce petri de zid, materialele de lipsă pentru ridicarea unei scoale nouĕ, corespunḑătoare timpului celui luminat, în carele trăim! Şi acestea toate nu prin îndemn şi povĕţuire numai, ci prin punerea sa în fruntea trebilor, prin conlucrare şi conţelegere cu toţi cei chiămaţi, prin jertfire din averea sa proprie, avênd prosperarea, înaintarea şi înflorirea poporului seu ca o stea conducĕtoare dinaintea ochilor sei sufletesci. Tot asemenea şi ca conducĕtoriu al ppresbiteratului, cine ca el a sciut într'un timp abia de un au a'şi câştiga în asemenea mĕsură încrederea mai marilor sei, iubirea colegilor sei, respectul şi stima supuşilor sei! Şi aceasta nu prin mijloace artificioase, nu prin cuvinte mari, nu prin promisiuni deşerte, ci prin activitatea sa, prin zelul seu, prin bunăvoinţa, modestia şi totdeodată energia sa, îndreptând şi regulând, învĕţând şi poveţuind, lucrând şi obosind pretotindenea şi în tot timpul pentru binele iubitului nostru popor. In adevĕr cine a vieţuit astfeliu, a vieţuit mult, deşì ar fi fost anii lui puţini la numĕr; căci a satisfăcut datorinţei sale, a plinit curgerea sa!

Ear cum a păḑit credinţa sa, sĕ nu o spună cuvêntul funebral, ci sĕ o spuneţi voi toţi, cari 'l-aţi cunoscut, sĕ o spună faptele lui! Acele ne mărturisesc, că Moise Toma a fost un om de inimă, un om de bine, un om de credinţă. Adeseori se aude tânguirea, că timpul nostru este timpul materialismului şi egoismului; că oamenii astăḑi pleacă genunchii lor atât de adeseori nu înaintea lui Dḑeu, carele a dat legea în Horiv, cât înaintea viţelului celui de aur al interesului şi al plăcerei: că mulţi, poate cei mai mulţi fac, precum mustra prorocul Ilie pre Israiltenii timpului seu, schiopătând din amêndouĕ glesnele picioarelor lor când spre Dḑeul cel adevĕrat, când spre idololatria lui Vaal. Moise Toma a fost o nobilă esceptiune dela această observare. Pelângă toate tinereţele sale dênsul pĕtrundea în adevĕrul lucrurilor, şi aflând odată adevĕrul, stetea neclintit pe lângă dênsul, promovându'l, apĕrându'l, prin cuvênt şi faptă, cu toată puterea. Şi de unde această putere, de unde această resoluteţă la un om tinĕr şi străin aici, carele — cum se ḑice în lume — acum avea sĕ'şi facă cariera sa? De unde această firmitate, când este cunoscut, că dreptatea şi adevĕrul adeseori nasc în lume ură şi duşmănia? De unde airea, decât de acolo, că convingerile lui aveau adêncile lor rădĕcini in principiele cele eterne ale religiunei, ale moralităţei, la cari nu pot străbate luptele şi tentaţiunile cele misere ale ḑilei? De aceea în ori ce împregiurări el tindea spre bine; de aceea şi când părerile lui erau divergenţi, totuşi trebuiau toţi cei buni sĕ'l stimeze şi sĕ'l iubească, căci acţiunile lui erau resolute şi chiare, manierele lui modeste, şi motivele lui curate şi nobile. Prin astfel de simţeminte, cuvinte şi fapte lucrà adormitul nostru frate în decursul scurtei sale cariere bărbătesci pentru binele societăţii bisericesci, scolare şi naţiunale, căreia s'a devotat, şi prin aceasta pentru mărirea lui Dḑeu; căci prin asemenea fapte trebuie sĕ lumineze cei chiemaţi, ca vĕḑênd oameni faptele lor cele bune, se mărească pre Tatăl nostru cel din ceriuri! Prin asemenea fapte a mărturisit el pre Dḑeu pe pământ, fie la masa consiliului şi judecăţii, fie pe amvon predicând cuvêntul lui Dḑeu, fie pe catedră învĕţând tinerimea, fie la altar, înălţând rugăciunile sale şi ale poporului seu la cer şi chrănind pe credincioşii sei cu pânea cea cerească a ss. Taine. Da, frate adormit, tu ai păzit credinţa ta, de aceea vei lua şi resplata ostenelelor tale!

Eată dar, onoraţi jelnici ascultători, ce bărbat am perdut noi astăḑi, ce viaţă scumpă depunem în sinul mormêntului! Se rugăm pre Dḑeu, ca sĕ dea iubitei noastre biserici, scumpului nostru popor, şi societăţei omenesci mulţi asemenea bărbaţi, şi se întindă şi mai departe, decât aici, firul vieţii lor!

Cu această dorinţă, cu această rugăciune aşi voì se încheiu cuvêntul meu. Dar vai! mĕ reţine încă o tristă, tristă datorinţă. Corabia, ce are se ducă pre scumpul nostru călĕtoriu la limanul eternităţei, stă gata de plecare; şi mie mi-a venit în parte jalnicul oblegament, a fi rostul gurei lui celei amuţite, a întinde încă odată în numele lui mâna celor ce remân pe mal şi a ḑice tuturor un ultim adio! un dureros remas bun. — Dar vai! de unde sĕ încep şi unde sĕ sfêrşesc? Lacrimele mĕ orbesc, suspinul me înneacă; însĕ simţementul intern al inimei me conduce prima dată la tine, aleasa vieţei mele, tu, pentru carea după voia Creatorului lasă omul pre tatăl şeu şi pre mumă-sa, tu scumpă soţiă a vieţei mele! Cei 6 ani, abia pliniţi în ḑilele aceste, ai fericitei noastre căsătorii, — preafericită, pentruca sĕ fie putut dura mult! — au trecut ca cele 6 ḑile, în cari ne spune s. scriptură că a făcut Dḑieu cerul şi pământul cu toată podoaba lor; au trecut între lupte şi ostenele, ce am pus amêndoi, spre a ne întemeia un venitoriu fericit; şi vai! abia se arĕta pe ceriu crepusculul ḑilei a 7., a ḑilei odichnei, şi Dḑeu a dispus preste asceptarea noastră, preste speranţele noastre. Pre mine adevĕrat m'a chiemat la odichnă, nu însĕ la odichna, ce o doriam mai apropiată, ci la aceea, de carea ḑice cântarea noastră bisericească: Acum m'am odichnit şi am aflat uşorare multă: căci m'am mutat din stricăciune şi m'am dus la viaţă. Insĕ — Doamne mărire ţie! Eu, ḑic, mĕ duc la odichna cea vecĭnică; ear tu remâni în lume singură,—vĕduvă,—străină! Dar nu! Nu eşti singură, iubita mea; căci Dḑeu, părintele vĕduvelor şi al orfanilor, e cu tine şi cu toţi cei ce 'l iubesc pre dênsul! Cum plângea oarecând Prorocul Ieremia pe ruinele Ierusalimului căderea acestei sânte cetăţi a lui David, şi ducerea în străinătate a poporului seu: astfel te vĕd şi eu pre tine astăḑi retăcind prin ruinele fericirei noastre pământesci şi te aud ḑicênd asemenea lui: „Toţi câţi treceţi pe cale, căutaţi şi vedeţi, de este dorere ca dorerea mea.“ Insĕ aduţi aminte, iubita mea, de cuvêntul lui Dumneḑeu că nu avem aici cetate stĕtătoare, ci cea vecĭnică fiitoare o căutăm, carea este în ceruri Nu sûntem noi, scumpa mea, nici cei dintâiu, nu vom fi nici cei din urmă de asemenea soarte. De aceea mângăete, întăresce-te întru Dḑeu, dela carele singur poate venì alinarea durerilor tale. Poartă pre Dḑeu ca şi până acum, în inima ta, în sufletul tĕu; fi femeea aceea credincioasă, modestă, activă, îndurătoare, înţeleaptă precum te am cunoscut totdeauna. Onorează pe mamele noastre, ambe vĕduve asemenea ţie, şi le uşurează şi mângăe bĕtrâneţele, a căror sarcine încep a le apesa. Ear pre iubitele noastre trei mlădiţe drăgălaşe, cari ca trei mugurei de trandafir încă nedesvoltaţi stau împregiurul tĕu, chiamă'i prin soarele iubirei tale de mamă la desvoltare, crescere şi perfecţiune! Primesce încă odată stringerea de mână a mânilor mele celor reci, încă o sărutare a buzelor mele celor veştede, încă o mulţămită a sufletului meu celui deja eliberat de cele pământesci, pentru toată iubirea, răbdarea, blândeţele, ostenelele, bunĕtatea, ce ai avut cu mine totdeauna, cu deosebire însĕ în suferinţele mele cele scurte, dar grele şi aproape de martiriu. Iarta me de cele ce vreodata din iuţélă şi alte neajunsuri ale firei omenesci îţi voiu fi greşit; Roagăte lui Dḑeu pentru odichna şi fericirea mea, precum me rog şi eu de pe o trépta mai aproape de scaunul lui cel neapropiabil, pentru fericirea tuturor iubiţilor nostri. Dḑeu cu tine şi iubiţii nostri prunci, cărora binecuventarea mea de părinte trupesc şi sufletesc se le fie ângerul păḑitoriu şi fericitoriu al vieţei lor!

Iubitelor mele maice, una de faţă, ear una departe la casa părintească, poate încă nesciind până în momentul de faţă de despărţirea mea, sărutându-vĕ mânile iubite, cari m'au crescut şi m'au fericit în lume; una, ce m'a învĕţat a împletì mânile la rugăciune, a le încorda la lucru, şi a le intinde cu pâne la cei sĕraci, ceealaltă, carea pre mine tinĕrul cel străin m'a priimit în casa sa şi m'a făcut fiiul seu, — a căror iubire şi osteneală singur Dḑeu o poate cunoasce şi resplătì, Ve mulţămesc pentru toată iubirea voastră cea călduroasă, Vĕ rog, sĕ nu detrageţi iubirea voastră nici în venitoriu iubiţilor mei, cari remân pe pământ; iubiţi, pentru numele lui Dḑeu, şi pentru numele fiiului vostru, pre fiica voastră, pre nepoţii vostri, şi daţi-mi iertarea voastră pentru tot ce V'am greşit în scurta mea călătorie pământească.

De asemenea rog pre fraţii mei, pre sororile mele, şi între acestia şi pre tine amicul cel fidel al inimei mele, — după vechiul cuvênt „dimidium animae meae,“ — carele ca un alt Simeon te-ai isolat de lume, spre a te contopì cu amicul teu, ca sĕ nu încetaţi nici în venitoriu cu iubirea voastră pentru iubiţii mei. Cu deosebire repet cătră tine cuvêntul de pe patul morţei mele: Fii tată copiilor mei! Şi fiind din darul lui Dḑeu ambi servitori ai altariului, deapururea cu crucea Mântuitoriului dinaintea ochilor nostri, ḑic cătră tine cuvêntul, ce 'l-a ḑis de pe cruce fiiul luí Dḑeu cătră Ioan: Eată maica ta! Eată sora ta! Eată fii tei!

Dar voi unde sûnteţi, fraţii mei, fii mei, cari numĕraţi cu sutele, cu miile, onorabili părinţi şi fraţi ai centrului bisericei noastre, cu ven. Archipăstoriu în frunte, voi onoraţi fraţi şi colegi preoţi ai tractului Sibiiului I, iubit popor credincios al bisericei şi parochiei acesteia, şi al acestui tract ppesc? Pe când eram încă un tiner străin şi puţin cunoscut, voi, iubiţii mei fii sufletesci, m'aţi întimpinat cu multă iubire, şi fără nici un merit din partea mea, m'aţi ales de conlucrătoriu al onoratului meu antecesor, şi după trecerea lui din viaţă de păstoriu al vostru sufletesc. Grele îndatoriri am luat asupra mea atunci, când am primit din mânile voastre cheile acestei s biserici; şi cu acele amână m'am silit a închide de cătră voi porţile iadului, adecă porţile desbinărei, ale urei, invidiei şi a toată reutatea, şi a vĕ deschide porţile raiului, va sĕ ḑică: ale iubirei şi concordiei frăţesci, ale îngăduinţei şi îndelungei-răbdări, ale blândeţelor, ale credinţei, ale legei lui Dḑeu: oare succesumi-a a ajunge barem în parte ceea ce am voit şi spre ce am nisuit? Dḑeu singur scie, cunoscĕtoriul inimilor: însĕ şi voi aţi vĕḑut luptele şi ostenelele mele, şi eu vĕ mărturisesc, că v'am iubit, v'am iubit pe toţi fără deosebire cu inimă curată, am voit înaintarea şi binele vostru, şi m'am silit a vĕ aduce şi a vĕ ţinè sub aripile acestei s. biserici, precum adună găina puii sei sub aripile sale. De acum înainte nu voiu mai primì în braţe pre pruncii vostri, spre a'i aduce lui Christos prin s. botez; nu voiu mai întrunì mânile voastre prin s. taină a căsătoriei; nu voiu mai plânge împreună cu voi pre morţii vostri, petrecêndu'i la odichna de veci; tot, ce are viaţa pământească bun sau rěu, dulce sau amar, pentru mine a încetat! Una însě n'a încetat şi nu va înceta nici odată: iubirea mea către voi, rugăciunea mea către Dḑeu pentru voi, binecuvêntarea mea preste voi! Păstraţi'mi şi voi iubirea voastră, precum v'am iubit şi eu pre voi; nu uitaţi de păstoriul vostru sufletesc în rugăciunile voastre; întindeţi de aici înainte iubirea vostră preste membrii orfanei mele familii, iubiţi'i, mângăiaţi'i, sprijiniţi'i, ca pre nisce membri ai familielor voastre! Aduceţi-vě aminte de cuvintele şi învěţăturile mele, până am fost cu voi; păstraţi frica lui Dḑeu ca începutul a toată înţelepciunea şi fericirea; iubiţi adevěrul, dreptatea, tresvia, buna-înţelegere; ascultaţi pre mai marii şi învěţătorii vostri, şi vě nesuiţi sub poveţuirea lor spre tot ce este bun şi folositoriu! Eară eu rogându-vě pre toţi, parochieni şi tractuali, coreligiunari şi străini, preoţi şi mireni, mari şi mici, bětrâni şi tineri, bărbaţi şi femei, pentru iertarea voastră cea creştinească, vě las tuturor voauě, iubiţii mei fii sufletesci, binecuvêntarea mea părintească preste voi şi familiele voastre, preste věduvele şi orfanii vostri, preste bisericele şi scoalele voastre, preste toate lucrările şi întreprinderile voastre cele ce ţintesc la mărirea lui Dḑeu şi la binele vostru! —

Şi acum, suflet nemuritoriu, schinteiă din focul cel seimpitern al dumneḑeirei, eliberat ca o pasere uşoară din ângusta'i colivie, reîntoarce-te întru odichna ta, căci Domnul bine a făcut ţie! Şi după lupta ta cea bună, după sěvêrşirea curgerei tale, după păḑirea credinţei tale te avêntă la părintele luminei, spre a lua din mâna lui cununa dreptăţei, ce este gătită ţie şi tuturor celor ce iubesc arětarea lui. Amin! Amin!

Varietăţi.

* (Decoraţiune). Maiestatea Sa împěratul şi regele, cu hotărîre preaînaltă, a autorisat pe ministrul de esterne, Enric baron Haymerle, de a accepta şi purta marele cordon al ordinului românesc *„Steaua României“*.

* (Mulţămită). Ni se trimite următoarea corespondenţă: *B. Sânmărtin*, 4/16 Febr. 1880. Onorată Redacţiune! In urmarea arderei bisericei noastre din B. Sânmărtin cu toate sfitele aflătoare în tr'ênsa primind noi mai multe cărţi bisericesci dela Escelenţa Sa metropolitul nostru, precum şi dela unii domni din Sibiiu, şi aşa fiind acuma prověḑuţi cu cele mai necesare cărţi şi odoare bisericesci aşa cât putem spre mângăierea sufletească a poporului celebra serviţiul divin într'o casă acomodată destinată spre acest scop, simţul de gratitudine şi recunoscinţă ne îndeamnă că şi pe această cale se aducem mulţămita noastră marinimoşilor binefăcětori: ve rugăm deci şi pentru indemnul altora sě binevoiţi a publica în foaia domnielor voastre următoriul:

Estras

din protocolul sinodului parochial estraordinar, ţinut în comuna bisericească gr. or. Sânmărtin în 3 Febr. v. 1880 sub presidiul parochului Demetriu Selistean, ear notar: Emanuil Frenţiu.

Preşedintele notifică, că prin mijlocirea domnului protopresbiter al Beiuşului Vasiliu Papp, pe partea sântei biserici din această parochie s'a donat de Escelenţa Sa Înaltpreasânţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit Miron *Romanul*, o sântă Evangelie, un Apostol şi un Octoich; de Clarisimul Domn Protosincel Metropolitan Nicanor Frateş, un Triod; ear de Prea stimatul Domn deputat dietal din cercul Beiuş Parteniu Cosma, un Rugăţiunariu (molitvelnic); toate aceste cărţi legate vêrtos şi elegant.

Sinodul primesce aceste donaţiuni (între urări de: sě trăiască!) cu cea mai profundă mulţămită şi supunere fiască; votând totodată numiţilor domni binefăcětori mulţămită protocolară, carea va fi a li se comunica prin estras protocolar, ear cărţile numite a se înduce în inventariul bisericei.

Demetriu Selistean, *Frenţiu Emanoil*,
preot rom. gr. ca not. sinod. par.
preşed. sinod. paroch.

* (Hymen). Dl Ioan Găvruş cleric şi învěţătoriu la scoala confesională română gr. or. din Satulung, încredinţânduse cu d-şoara Valeria, R. Popea, fica O. D. Radu Popea paroch gr. or. tot deacolo, mâne duminecă în 10/22 Februarie a. c. 'şi vor celebra actul cununiei în biserica „Adormirei maicei Domnului“ din Satulung.

* (Incuviinţare de têrg). Ministrul ung. pentru agricultură, industrie şi comerciu sub Nr. 3338/1880 a conces comunei Apoldul de jos din comitatul Sibiiului a ţinè în fie care an têrg de ţeară în 3 Ianuarie şi 18 August.

* (Strămutare de têrg). In Ibaşfalěu têrgul principal de primăvară se va ţinè în acest an în 24 Martie n. cel de vite însě Duminecă în 21 şi Luni în 22 Martie n.

* (Lipsă şi miserie). Din Arieş-Maroth se comunică următoarele:

In cercul Verebely domnesce o miserie mare. Guvernul a ordinat la cererea comitatului Barş lucrări publice şi a asignat pentru lucrători deocamdată o subvenţiune de aproape 6000 fl. Rapoarte din Caşovia descriu lipsa din comitatul Abauj în colori posomorîte. Şi acest municipiu a întrevenit la guvern pentru ajutor dela stat. Ministeriul i-a asignat 50,000 fl.

* (Idilic). Alaltă seară sufla un vênt aspru ca cele din ţinuturile polului nordic. Luna aproape în zenit părea, că compătimesce pe toţi câţi nu se pot aşeḑa nici în târḑiul nopţii într'un asternut cald sau cel puţin lângă un cuptoriu, în care sě boboteascā un foc din lemnele cele scumpe şi rele ce se vênd de un timp încoace în têrgul Sibiiului. Avea drept luna sě fie posomorîtă şi sě compătimească pe cei ce umblau încă pe strade, căci era târḑiu — orologiul cel fără preget dela casarma cea mare bătea 33, ḑi: treiḑeci şi trei de oare, douě oare înainte de meḑul nopţii.

* („România Jună“). Societatea de lectură din Viena după cum ne spune „Deutsche Zeitung“ a escelat cu balul ei atât în anul trecut cât şi în anul acesta. Ambele baluri au ajuns a figura între balurile de elită. La balul din acest an au luat parte patronese, multe persoane oficiale şi un public foarte numeros. Venitul curat al balului se ḑice că e foarte însemnat.

* (Cutremur în Croaţia). In 13 Faur n. s'au simţit în Zengg 2 cutremururi, unul pe la 3, şi al doilea pe la 6 ceasuri dimineaţa. Cel dintâiu a fost aşa de teribil încât toate mobilele de prin case s'au sguduit. Asemenea s'a simţit în Karlstadt un cutremur şi adecă Joi în sěptămâna trecută pe la 6 ceasuri după ameaḑi.

* (Regina Italiei) Margareta s'a alterat de spaima ce o cuprinsese în Neapole când s'a comis atentatul asupra soţului seu, regele Umbert, într'un mod, care desteaptă temeri. Se ḑice că ea şi-a perdut mintea, umblă tot turburată şi spăimêntată. Medicii au nădejde, că se va tămăduì radical şi'şi va venì earăşi în firea şi sănětatea de mai înainte.

* (Prorocie). In Berlin, a apărut o broşură, care ḑice, că în Iunie 1880 Rusia şi Francia vor declara resboiu curţilor împěrătesci din Berlin şi Viena. Mai tărḑiu se va mesteca în resboiul acesta şi Italia. Armata nemţească va sdrobì pe cea franceză, luând Franciei o despăgubire de 12 miliarde franci. Armata austriacă va nimicì pe cea italiană, va lua teritoriu italian şi 100 mii soldaţi italiani vor devenì prinşi. Apoi va fi pace în toată lumea.

* (Un plan rusesc) de resboiu contra Austro-Ungariei s'a publicat de un general rusesc în jurnalul din Odessa „Prawda“ (adevěrul). După acest plan armata principală a Rusiei în resboiul cât de curênd al ei contra Austro-Ungariei va întra în Austro-Ungaria prin România. Punctul principal strategic pentru Rusia sûnt „Galaţii“, care aflânduse între rîurile Prut şi Seret are pentru ea o însemnătate cu atât mai mare, cu cât din Galaţi armata rusească se poate trimite pe rîuri şi trenuri contra Austro-Ungariei cu o mare uşuritate şi iuţală...

* (Polygraful român) invenţiunea d-lui Const. Jennibace, din Craiova, a căpětat o amelioraţiune insemnată în acest din urmă timp, amelioraţiune pe care am constatat-o înşine şi care se traduce în douě avantagie: 1) pasta resistă mai mult usului şi 2) scrierea ímprimată pe aparat se sterge aproape aşa de lesne ca şi creta de pe o tablă.

În această stare ḑisul polygraf este — constatăm cu satisfacţiune — unul din cele mai perfecţionate şi de aceea îl recomândăm publicului.

* (Telefonul). O interesantă esperienţă telefonică a avut loc la 25 Ianuarie în Statele-Unite. S'a stabilit telefonul în oraşele Omaha şi Sant-Luis, depărtate unul de altul 410 mile. Convorbiri s'au schimbat între aceste douě punturi cu o perfectă regularitate: vorbele ajungeau la urechie cu vibraţiunea limpede a unei note musicale. Pentru prima oară telefonul se întrebuinţează la distanţe aşa de mari.

* (Un comet). Se telegrafează din Cordoba, în Republica Argentină, că un mare comet a fost zărit dela observatoriu din acel oraş, îndreptându-se spre Nord; e probabile că acel comet se va vedè în curênd în latituinele noastre, după, sau înainte de rěsăritul soarelui.

* (Adunarea generală) a societăţii „Transilvania“ în Bucuresci ce era convocată pentru ḑiua de 27 Ianuarie, din causa numerului prea mic a membrilor presenţi, s'a amênat pentru ḑiua de duminecă, 3 Februarie.

Domnii membrii sûnt rugaţi sě binevoiască a se întrunì neapěrat în aceea ḑi, la oara 1 p. m., în sala facultăţii de litere, Nr. 1.

La ordinea ḑilei este:

a) Darea de samă a comitetului despre gerarea afacerilor societăţi în decursul anului 1879.

b) Un discurs de ocasiune ţinut de către d. profesor M. Strejan.

Tema va fi: Cestiunea naţionalităţei.

c) Alegerea comisiunei verificătoare a socotelelor pe anul 1879.

d) Depunerea mandatului de către vechiul comitet şi instituirea unui birou provisoriu, care sě conducă afacerile societăţii până la alegerea noului comitet. „Aleg.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Bucuresci, 20 Februarie n. Agenţii diplomatici ai Franciei, Englitereí şi Germaniei au transpus ministrului de esterne note identice, prin care sě recunoasce independenţa României. Dl Wytte indată după aceasta a şi înmanuat principelui creditiva ca trimis al Britaniei.

Paris, 20 Februarie n. Aici s'a arestat un Rus, care este în prepus a fi autorul atentatului din Moscva; numele lui sě fie Hartmann. Nu este adevěrat, că vre-o câţiva deputaţi au voit sě esopereze eliberarea acestuia.

Crisa agricolă în Europa şi concurenţa americană.

(Din „Convorbiri literare“).

(Încheiere).

In anul 1873, 7000 miluri de căi ferate făcură faliment şi fură vêndute de creditori, jumětate din fabricele de fer din America se închid, importaţiunea şinelor engleze încetează deodată şi mii de lucrători remân fără nici o ocupaţie.

Intr'un singur an importaţiunile americane descresc cu 40 m. L. (1 milion de franci). Imigraţiunea din Europa în America încetează, căci devenise mai greu de a găsì vre-o ocupaţie la New-York, Filadelfia, Chicago decât la Liverpool sau în Irlanda.

Toţi aceşti lucrători ne mai găsind muncă în atelierile lor obicînuite, constrinşi de nevoie caută o scăpare radicală în câmpiile vaste ale provinciilor despre rěsărit, unde coloniştii găsiau atunci pământuri nouě şi roditoare cu preţul de 1—2 dolari agru. Efectul acestei colonisaţiuni în masă s'a simţit deja în anii 1874 şi 1875 atât prin cantităţile estraordinare de cereale esportate în Anglia, câtşi prin scăderea constantă a preţurilor productelor pe toate piaţele europene. Căci în America o asemenea metaforă comercială şi socială se îndeplinesce mult mai uşor decât la noi în Europa. Caracterul gospodăriei lor este astfel, încât fie care poate prea lesne schimba ocupaţiunile sale. Sě nu uităm apoi, că bogăţia de pământ îi silesce de a face o cultură numai speculalivă, adecă cu desevěrşire ecstensivă. Câteva cifre vor ajunge spre a da lectorilor o idee de ecstensiune estraordinară a culturei cerealelor în provinciile despre rěsărit. Pe când în anii până la 1873 vênḑările şi dotaţiunile de pământ naţional sporiră la cifra destul de însemnată de 8 Mil. acre le vedem în singurul an 1878 suinduse deodată la suma de 14 Mil. acre şi după o statistică a ḑiarului din New-Xork „Tribuna“ în acel singur an peste 600,000 de locuitori părăsesc locurile lor cele vechi pentru a'şi căuta o nouă aşeḑare în provinciile despre resărit,

În nici un alt an înainte Statele Unite nu veḑuse o aşa mare mulţime de colonişti şi nici chiar în epocele ecstraordinare ale emigraţiunei popoarelor în anticitate nu găsim asemenea cifre.

Următorul tablou ne arată şi mai bine mersul producţiunei pânii albe în Statele-Unite.

State	1849 (în Bushel) *)	1859 (în Bushel)	1860 (în Bushel)
lângă Atlantica	51,675,000	53,294,000	57,476,000
Din centru	43,552,000	94,458,000	140,877,000
Despre rěsărit	5,306,000	25,352,000	89,392,000
	100,503,000	173,104,000	287,745,000

State	1877 (în Bushel)	1878 (în Bushel)
lăngă Atlantica	64,344,000	65,000,000
Din centru	147,890,000	150,000,000
Despre rěsărit	152,860,000	215,000,000
	365,094,000	430,008,000

Adecă în intervalul de 30 ani producţiunea pânii albe s'a împătrat în Statele-Unite. In statele situate lângă Atlantica producţiunea a remas mai staţionară, s'a întreit însě în statele din Centru şi în statele de dincolo de Mississipi ea este de optḑeci mai mare decât în anul 1849. Totalul pământului cultivat cu pâne albă s'a ridicat de la 19 M. de acre în anul 1870 la 30 Mil. de acre şi acel indian Corn sau porumb (cucuruz) de la 37 M. de acre la 50 M. de acre. Esportaţiunea pânei albe s'a ridicat de la 50 M. bushel la 90 M. Dela 1854 până la 1866 proporţiunea pânei albe importate din America în Anglia n'a fost decât de 35 $^0/_0$ din importaţiunea generală a acestei ţĕri în cei şese ani din urmă cădŭse chiar la 24 $^0/_0$, de la 1873 —78 însĕ ea s'a urcat la 44 $^0/_0$ şi chiar la 50 $^0/_0$.

---

*) 1 Bushel—35 Litri—$^{1}/_{8}$ quarter. Conv. Lit. anul XIII coala 53,

Intr'un cuvênt Statele-Unite produc în acest moment destule cereale pontru a putè acoperì satisfăcênd trebuinţele lor, deficitul alimentării întregi a Angliei şi le mai remân încă oare care cantităţi disponibile.

Scăderea tarifelor drumurilor de fer de la locurile de producţiuni la porturi şi chiriile prea eftine a naielor de transport au făcut sĕ dispără mai în totul distanţele şi productele americane sosite pe piaţele engleze care devin regulatorii preţurìlor. De aici o scădere generală a preţurilor. Cestiunea este acum a se scì dacă această scădere trebue sĕ fie permanentă sau nu. O asemenea conclusie ar părè dlui Shaw-Letebre cu totul pripită.

Nu trebuie sĕ uităm în adevĕr că dela 73—78 mai toată Europa a avut un şir de recolte rele, pe când America a avut în acest interval un şir de recolte de o abundanţă estraordinară. Care va fi însĕ efectul concurenţii americane când recolta e bună în Europa şi rea sau de mijloc în America, precum s'a mai întêmplat odată în anii 1859, 65 şi 66? Anul 1879 ne dă cel mai bun rĕspuns. O recoltă, fie chiar numai de mijloc, are în America un resultat cu totul altul decât în Europa; are de esemplu un bushel mai puţin pe acru, representă în Anglia numai o imputinare totală de 500,000 de quarteri, în America însĕ equivalează la o perdere de 3,500,000 de quarteri adecă a treia parte a capacităţei lor de esportaţiune. În acest an 1879 America a avut o recoltă mai bună decât de mijloc, nu tot aşa de bună însĕ precum a fost aceea a anilor trecuţi, perderea se socotesce la $^3/_4$ quarteri pe acru, cu toate aceste însĕ preţul productelor s'a urcat chiar peste preţurile de mijloc a periodului înainte de 1873. Această urcare nu provine în adevĕr numai din causa stărei mai puţin favorabile a recoltei în America, ci şi dintr'o altă împregiurare pe care o vom discuta mai la vale; nu este însĕ mai puţin adevĕrat că cea mai mică scădere în cantităţile produse în America are un efect însemnat pentru stabilirea preţurilor pe pieţele europene. Ea mai dovedesce încă cât de nefundate sûnt temerile acelora, care cred că producţiunea cerealelor în America are sĕ meargă tot crescênd şi că în curênd producĕtorii europeni nu vor mai putè vinde productele lor fără a suferì perderi însemnate.

Când este vorba de viitorul producţiunii agricole în America şi de esportaţiunea grânelor din această ţeară trebue sĕ ţinem samă de mai multe elemente, altfel vom comite în totdeauna erori. Populaţiunea cresce acolo mult mai repede ca la noi în Europa. State care până mai de unădi esportau cereale, pot abia acoperì astădi trebuinţele lor proprii, altele sûnt chiar nevoite de a importa încă cantităţi destul de mari de pâne albă şi din an în an centrul culturei grânelor se mută mai spre rĕsărit. Mai este apoi de observat că cu reînceperea afacerilor negreşit că atât tarifele drumurilor de fer cât şi chiriile naielor de comerciu vor devenì mai scumpe, adecă vor revenì la preţurile cele vechi. Aceste cause împreună cu mai multe altele ne iac sĕ credem că putem aştepta pentru viitor, o urcare continuă a preţurilor cerealelor. De aceea dl Shaw-Lefebre dice: Dacă aşi trebuì sĕ rischez o prevestire asupra unui punct atât de obscur şi atât de delicat, aşi înclina sĕ cred că preţurile grânelor au scădut anul trecut (1878) până la ultimele limite şi că cu reînvierea comerciului în Statele-Unite, cu crescerea populaţiunii lor şi a noastre preţurile cerealelor se vor suì".

Concurenţa Far-Westului n'a apĕsat însĕ numai asupra Angliei şi asupra restului Europei, ea s'a simţit mult mai tare în America însaşi unde a avut în cei din urmă ani perderi însemnate. Valoarea pămênturilor depărtate de centrele cele mari şi populate a scădut mai mult decât pe jumĕtate şi mulţi farmeri din New-Hampshire sau din Maine şi din Conecticut au părăsit pămênturile lor pentru a se aşeda în nouĕle locuri de grâu despre rĕsărit. Locurile lor au fost ocupate în parte de Irlandezi, în parte de Franco-Canadieni, care sûnt obicĭnuiţi de a face agricultură pe o scară mai mică şi care dau pămênturilor acele îngrigiri minucioase pe care predecesorii lor le despreţuiau.

D. Shaw-Lefebre consideră dar crisa industrială şi crisa agricolă ca prea legată una de alta şi ca provenind de un şir de cause care se simţiau încă de mult şi în mai multe ţeri, dar n'au fost recunoscute decât prea târdiu. Din toate părţile însĕ din America simptomele de îmbunătăţire se manifestă şi avêntul estraordinar al agriculturei a început acum a produce efectul seu obicĭnuit, o consumaţiune cu atât mai mare, care tot merge crescênd.

Astfel Statele-Unite care au fost marea causă originală a rĕului părea sĕ fie destinată sĕ devie şi agentul principal al remediului. N'avem trebuinţă sĕ adaugem, că d. Shaw-Lefebre este cu totul duşman ideilor de protecţiune artificială, şi anchete în această privinţă i par cu desăvêrşire nefolositoare. Ceea ce crede el însĕ că este absolut trebuitor, este de a cerceta dacă condiţiunile în care se află agricultura engleză şi continentală sûnt astfel, incât proprietarii sau arendaşii pot da pămêntului macsimum de capital şi de muncă fără a avè temeri că vor suferì perderi.

S'a şi ordonat o asemenea anchetă pentru Anglia; o comisiune regală s'a constituit şi ea va arĕta causele care au pus agricultura engleză în situaţiunea cea rea de astădi; şi va vedè dacă şi în ce mod guvernul poate venì în ajutorul ei. Ea se va ocupa mai ales cu studiarea mai multor proiecte, care au de scop de a procura agricultorilor un credit lung şi eftin.

Nu vom mai adauge decât câteva cuvinte: am dat această scurtă dar credincioasă analisă a broşurei dlui Shaw-Lefebre pentru că aceleşi fenomene pe care le-a studiat d-nul Shaw-Lefebre le-am putut observa şi la noi în ţeară. Şi noi suferim de concurenţa Americană şi fără îndoială mai mult decât Anglia, pentrucă România este unul dintre centrele agricole în Europa. Şi cu escedentul nostru acoperiam în mare parte până dĕună-di deficitele alimentare a celorlalte state. De un timp încoace însĕ capacitatea noastră de esportaţiune a tot scădut în loc sĕ înainteze precum ne puteam aştepta. Agricultorii noştri temêndu-se că această situaţiune va tot urma, au perdut toată speranţa şi mulţi arendaşi şi din cei mai buni, care din copilăria lor nu cunosc altă meserie decât plugăria, s'au lăsat de cultura pămêntului. Am voit sĕ arĕtăm acestor agricultori aprecierile oamenilor celor mai studiaţi şi celor mai competenţi din străinătate pentru a le da o dovadă că nu este încă nimic perdut, că am trecut crisa cea mare şi că este mai mult decât speranţă, că vom recăştiga în curênd ecuilibrul perdut. Un lucru însĕ este în ori ce cas neapĕrat trebuitor: Perseveranţa şi munca şi bine înţeles o muncă înţeleaptă şi bună pentru ca şi productul sĕ fie bun.

Mihail Balş.

Bursa de Viena şi Pesta

din 19 Februarie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	101.60	102.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	92.50	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.—	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.—	118 50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	89.50	89.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.25	88.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.25	88.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	90.50	91.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.35	71.50
Datoria de stat în argint . . .	72.30	72.25
Renta de aur austriacă	85.25	85.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.25	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	841.—	843.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	307.10	307.50
Acţiuni de credit austr. . . .	282.25	282.75
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	117.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.48
Napoleon	9.35	9.34
100 marce nemţesci	57.65	57.65
London (pe poliţa de trei luni) .	117.61	117.10

Economic.

Sibiiu, 17 Febrnarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.60—9.60; Grâu sĕcăreţ, fl. 710—9.10; Sĕcară fl. 5.60—6; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2-.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 28 —30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.60; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Mediaş, 12 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.80—9,; Grâu sĕcăreţ fl. 6.90—7.20; Sĕcară fl 5.60—5.80 Ovĕs fl. 3--3.10; Cucuruz fl. 4.50—4.80; Sĕmênţă de cânepă fl. —-; Fasole fl. 7.50—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.80—2; Fên fl. 1.80 — 2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—60; Unsoare de porc fl. 50—54; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11$^1/_2$; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—44 cr. carne de viţel 40—44 cr. oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul de adi fu slab cercetat. Timpul e frumuşel.

Arad, 14 Faur n. Pro hectolitră: grâu fl. 12.50—13; sĕcară fl. 9.50—10; orz a fost puţin în têrg, şi a avut mare căutare trecênd cu fl. 7.70—7.80; ovĕsul asemenea puţin a trecut cu fl. 7.40—7.50; mai puţin a fost cucuruzul şi s'a vêndut cu fl. 7.30—7.50; Spirtul *en gros* s'a vêndut cu fl. 33--34 fără vas; *en detail* fără vas cu fl. 34.50, cu vas cu tot cu fl, 36.75 per 100 litre $^0/_0$.

Nr. 3. 3—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de a III clasă Cosna protopresbiteratul Bistriţei, conform ven. decisiuni consistoriale dto 23 Ianuarie a. c. Nr. 178 prin aceasta se publică concurs cu terminul 1 Martie a. c. c. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. În bani gata 300 fl.
2. Folosirea duor livedi în mărime de 8 jugere.
3. Tacsele stolare îndatinate.

Concurenţii au a 'şi trimite concursele instruite în sensul „Statutului organic“ şi al dispositiunilor sinodale şi congresuale până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Borgo-Joseni 28 Ianuarie 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Buzdug m. p.,
adm. prot.

Nr. 179 1879. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch la parochia gr. or. de clasa a III din Corueni, protopresbiteratul Solnocului I în urma părintescei resoluţiuni consistoriale dto 27 Noemvrie 1879 Nr. 3263 prin aceasta se deschide concurs cu terminul până în 29 Februarie 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt statorite prin comisiunea ambulantă la anul 1872, lângă care s'a deobligat comitetul şi sinodul parochial local a mai suplinì restul şi prin urmare a şi statorit până la o sumă de 310 fl. computându-se aici toate venitele stolare anuale.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi adresa concursele lor bine instruite, la oficiul protopresbiteral al tractului Solnoc I în Dej, dovedind că sûnt clerici absoluţi, că au depus esamenul de cualificaţiune şi că posed cualificaţiunea prescrisă în „Statutul organic“.

Corueni în 20 Ianuarie 1880.

Ioan Bodea m. p., *Ioan Buzura* m. p.,
protopresb. notariu.

Ad. nr. 7. 1880. 3—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea vacantei parochii de clasa a III din comuna Căpâlna protopresbiteratul Sebeşului se escrie pe basa ordinului Preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 13 Noemvrie 1879 Nr. 3050 B. concurs cu termin până la 29 Fevruarie 1880 st. v.

Emolumentele parochiei sûnt:

1. Dela 115 familii câte o ferdelă cucuruz în grăunţe, câte o veadră (ferie) de must; aceste după mĕsurile vechi, şi câte o di de lucru.
2. Lemne din pădurea comunei pentru ars în casă.
3. Venitul stolar regulat aşa: de o îngropăciune până la 7 ani câte 1 fl. 50 cr. de acì în sus câte 3 fl. de una; dela cununii câte 3 fl. 70 cr.; dela boţezul pruncilor, sânţirea apei şi rugăciunea de 40 de dile 70 cr. v. a.; la umblarea cu s. cruce în ajunul botezului 50 cr. de fie-care casă; venitul dela altariu şi 10 fl. v. a. pe an pentru sânţirea apei şi alte rugăciuni, îndatinate a se cetì la serbători; toate venitele până acì înşirate calculate dau o sumă aproape de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a se aplica în această parochie sûnt avisaţi a 'şi înainta suplicile lor oficiului protopresbiteral gr. or. în Sebeş înzestrate cu toate documentele prescrise de „Statutul organic“ şi regulamentul congresual din 1878 până la prenotatul termin.

Căpâlna în 8 Ianuarie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Publicare de licitaţiune.

In 7 Martie a. c. st. n. la **11 oare** antemeridiane se va ţinè în cancelaria subscrisului comitet (strada uredîului Nr. 6) licitaţiune minuendo pentru edificarea unei scoale elementare cu 4 clase la Haţeg, comitatul Hunedorei.

Aceasta se aduce la cunoscinţa publică cu adausul, că fie care licitant e oblegat a depune **5 $^0/_0$** a sumei de esclamare de **11,549 fl. 84 cr.** v. a.

Oferte în scris provedute cu vadiu se primesc până la inceperea licitaţiunei.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de clădire se pot vedè în tot timpul în sus numita cancelarie.

Sibiiu în 20 Faur 1880

Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor grăniţeri din regimentul roman I.

[4] 1—2

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18. Sibiiu, Marţi 12 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de **două** ori 12 cr., — de **trei** ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Februarie.

Telegrama ce am comunicat cetitorilor în numĕrul nostru de Sâmbătă şi care ne a adus scirea despre independenţa completă a României de cătră toate puterile, n'a suprins pe nimine. Recunoascerea independenţii statului român dela Dunăre era pretinsă de dreptate de mult şi ḑiarele a anunţat-o în mai multe rênduri, că vine: ba aḑi, ba mâne.

În fine independenţa sau mai bine recunoascerea acesteia a venit, şi o parte din ḑiarele din Bucuresci ne spune, că în şedinţa camerelor române de Sâmbătă s'a comunicat şi acestora.

România este dară primită în familia cea mare a staturilor europene după toate formele.

Românii cari constitue acest stat au trebuit însĕ sĕ plătească foarte scump recunoascerea independenţei lor. Meritele care şi le câstigaseră pentru civilisaţiunea europeană, ca bulevard al crestinătăţii în seculii evului mediu, erau de mult vesteḑite şi uitate chiar de Europa. Rivalitatea vecinilor lor dela nord şi vest, şi dela sud, isbiturile valurilor mahomedismului, învrĕstate mai în urmă cu venin grecesc din Fanar, a fost slăbit braţul oţelit al Românului şi bulevardul de odinioară devenise o arenă pentru intriganţi, cari pentruca sĕ poată suge meduva celui din urmă organism politic al romanismului oriental, închideau ochii sau conlucrau deadreptul la mutilarea ţerilor române dela Dunăre. După ce se sevârşise aceste mai era vorba numai a cui sĕ fie restul, şi un timp îndelungat în cabinetele europene se făceau togmeli asupra ţerilor române ca asupra unui object de vênḑare s'au de schimb.

Mişcarea cea scurtă, dară cu urmări, dela 1821 din Muntenia, a turnat balsam recreătoriu în vinele Românilor. Ei îşi redobândiră puterile ca sĕ scuture fanariotismul şi ca mai tărḑiu sĕ poată arăta lumii aceea ce în realitate şi sûnt. Şi în anul cel mai remarcabil din seculul nostru pentru toată Europa, în anul 1848, ei se pronunţă sus şi tare că sûnt şi vor sĕ fie Români. Abia a resunat înse glasul lor, respicat şi limpede, şi îndată fu şi înghiţit de valurile turbure ale timpului de atunci. Armatele împerăţielor vecine suzerane şi protectoare au năduşit glasul. Puterea de resistenţă era prea în mare disproporţiune cu voinţa Românilor. Au trebuit se treacă ani la mijloc ca sĕ se cureţe câmpiile ţerilor române dela Dunăre de undele străinilor ce le aducea turburările europene asupră-le.

Abia în anul 1857, în divanurile *ad hoc*, ajung earăşi sĕ poată vorbì în auḑul lumii de soartea lor şi de a pune primul fundament la statul care astăḑi este recunoscut de Europa, ca stat neatêrnat de nici o putere lumească. In 24 Ianuarie 1859 s'a încarnat, de faptă, idea de mult dorită prin alegerea îndoită a principelui Alecsandru Ioan Cuza pe tronurile Moldaviei şi Munteniei (Valachiei).

Dacă până aci şi de aci incolo Romania a avut încă multe lupte până se ajungă statul român la limanul dorit, apoi cele mai momentuoase şi care au resolvat problema, au fost cele din 1877, când oştirea română, sub cavalerescul ei domnitoriu Carol I, după seculi a arĕtat lumii, că înfluenţele cele stricăcioase a le Fanarului au putut paralisa pe un timp virtutea română, dară nu o a putut stinge şi nimicì de tot.

După aceste antecedenţe, care au dovedit nu numai venjoşia elementului, care constituie statul român, şi după ce referenţele în orientul Europei făcuseră imposibilă legătura mai departe cu imperiul sdrobit din orient, se părea că recunoscerea independenţei are sĕ urmeze nemijlocit.

România înse a trebuit şi după strălucitele ei lupte sĕ îndure o nouă mutilare a teritoriului seu, perḑênd partea basarabică recâstigată prin tractatul din 1856 dela Paris, şi înnoite amestecuri din partea puterilor, dela care se asteapta mai puţin, în afacerile sale interne. Nu întrăm in cercetarea causelor sau căşunărilor amestecurilor cu cestiunea evreească şi cu rescumperarea drumurilor de fer, care din urmă nici n'are nimic de a face cu tratatul dela Berlin, învocat ca pretecst în afacerea evreească. Le constatăm şi cu ele constatăm totodată cât este de slabă, în vederile politice ale popoarelor, legătura de rasă sau legăturile familiare dintre domnitorii popoarelor, când interesele lor adevĕrate sau imaginare colidează numai pe departe.

Italia ceva mai nainte, dar totuşi numai ceva înaintea Franciei, cu toate că sûnt de aceeaşi rasă, au venit sĕ recunoască îndependenţa statului fraţilor lor dela Dunăre. Germania, cu al cărei cap este înrudit capul României, de asemenea a venit acum în urmă cu recunoascerea, când a venit şi Englitera.

Ei bine, lecţiunile guvernelor sorori şi înrudite au fost aspre, umilitoare chiar pentru un stat, care nici când n'a făcut nici un rĕu nici Europei nici vecinilor sei, ci mult bine.

Lecţiunile aceste desleagă pe România de obligămente, de altmintre în politică puţin obligătoare, faţă cu staturile care i au recunoscut independinţa şi o învaţă, că interesele ţerii sûnt: *suprema lex*.

Oficiosul din Budapesta, „Pester Lloyd." cu ocasiunea scirei despre recunoascerea independinţei face apel la recunoscinţa României faţă cu Austro-Ungaria, pentrucă aceasta s'a întrepus mai mult, ca statul român dela Dunăre sĕ ajungă la deplina sa independenţă. Oficiosul este mulţămit cu direcţiunea cea nouă din România de o jumĕtate de deceniu încoace. „Nici un politic cu minte, ḑice el, în România nu mai aruncă priviri răvnitoare spre Transilvania „înrudită prin sânge", sau spre Bucovina perdută prin „tradare"... S'a deschis calea la mult simţ liniscit şi cuprindere trează a referenţelor, la cunoscinţa clară a preţului ce'l are amiciţia Austro-Ungariei pentru România". Dăscălind oficiosul din Budapesta astfel pe România şi puindu'i la inimă sĕ fie corectă şi loială, continuă: „La toată întêmplarea, guvernul principelui Carol îşi va da toate silinţele ca se nu ese deasupra tendenţele unei *Rumania irridenta*, de oare ce tendenţele aceste, dacă vor fi cu putinţă, se vor bucura de mai puţine simpatii europene, ca Italia nemântuită; din partea Austro-Ungariei însĕ vor fi respinse fără îndoială şi nu în favorul României."

Va sĕ ḑică, oficiosul presupune presupuneri şi din aceste face deducţiuni positive, deducţiuni de curată ameninţare anticipată.

România, suntem siguri, că nici de aci incolo nu va provoca pe nici o putere la ameninţări, cu atât mai puţin la pedepse de acele, cu care oficiosul nostru Austro-Unguresc ameninţă pe vechiul seu vecin, nou numai în independenţă. România îşi va vedè de afacerile ei. Ea va urma geniului ei, care o conduce mai bine decât bărbaţii ei de stat.

Dacă însĕ vre odată s'ar întêmpla o disonanţă între aceste staturi vecine, care se samene cu ameninţarea oficioasă şi încă anticipativă, apoi e sigur că aceea nu va urma din privirile cele răvnitoare de preste Carpaţi, nici din nutrirea de tendenţe de *Rumania irredenta*. Ni-e fórte teamă că mai curênd din nedreptatea cu care se tratează milioane de nemaghiari în Ungaria. Aceasta, dacă va merge înainte cum s'a pornit, va suplinì irridentele, şi inculpările României vor fi şi atunci tot aşa de neîntemeiate, cum sûnt presupunerile oficioase de astăḑi.

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Februarie.

Dieta Ungariei, în special casa deputaţilor desbate de două ḑile la bugetul pro 1880. Până acum nu s'a întêmplat nimica din cele prorocite, afară de două propuneri de resoluţiune, una din partea oposiţiunei din stânga şi alta din partea oposiţiunei întrunite. Ambe sûnt pentru retragerea ministeriului actual, din motivul, că nu este apt de a guverna ţeara nici într'o direcţiune.

În fine independenţa României este recunoscută de către toate puterile Europei. Entusiasmul pentru această recunoascere este mai mult oficial. Cele trei puteri cari au recunoscut în urmă independenţa au amărit mult spiritele poporaţiunei din România prin trăgănarea cea îndelungată. Causa acestei trăgănari se vede a fi fost Evreii, cari sûnt puternici in Francia, în Englitera, cu toate că nu sûnt numeroşi, şi în Germania, unde au început, literaţi şi reuniuni, a se înspăimênta de rapida crescere a numerului lor, dar pe cum se vede în politică domnesce încă o impotenţă faţă cu dênşii.

Alt obiect care preocupă şi acum spiritele este atentatul asupra ţarului. Pentruca se aibă şi acea parte a cetitorilor nostri cari nu cetesc ḑiare mai mari străine, ocasiune a vedè cum cugetă lumea mare despre acest atentat reproducem mai la vale un articul dintr'o foie vieneză.

La Petersburg se continuă cercetările şi arestările. Şi unele şi altele petrund până în cercurile cele mai nalte.

Dintr'un articul publicat în „Preussische Iahrbücher", din condeiul lui Treitshke, transpiră că inarmarea cea grăbită a Germaniei şi alianţa cu Austro-Ungaria este îndreptată contra Rusiei şi Franciei.

Recunoascerea independenţei României.

„Monitorul" României de Sâmbătă publică documentele privitoare la recunoascerea independenţei României de către cele trei puteri mari, cari întârḑiaseră până acum cu îndeplinirea acestei formalităţi.

În acelaşi numĕr organul oficial anunţă următoarele:

D-nii representanţi ai Angliei, Franciei şi Germaniei s'au presentat eri, 8 ale curentei, la ministeriul afacerilor străine şi au remis d-lui ministru de esterne o declaraţiune scrisă, conform instrucţiunilor primite dela guvernele lor respective, prin care se recunoasce independenţa României, şi guvernele acestor trei mari puteri se declară gata a întra în relaţiuni diplomatice regulate cu guvernul român.

Această declaraţiune, care nu cuprinde nici reservă nici condiţiuni pentru recunoascerea independenţei, se publică la vale în capul părţei neoficiale.

Eată acum şi nota despre care se vorbesce acì:

Notă identică remisă d-lui ministru al afacerilor străine de către fiecare din d-nii representanţi ai Angliei, Franciei şi Germaniei la 8/20 Februarie curent.

Escelenţei sale d-lui B. Boerescu, ministru princiar al afacerilor străine.

Subsemnatul.... (representant al Angliei — secretar de ambasadă, gerant al agenţiei şi consulatului general al Franciei — gerant al consulatului general al Germaniei), a primit ordinul de a adresa în numele guvernului (Angliei — republicei franceze — imperial german) d-lui ministru al afacerilor străine din România comunicaţiunea următoare:

Guvernul (Majestăţii Sale Britaniei — Republicei franceze — imperial) a fost înformat, prin îngrigirile agentului A. S. R. principele României, (la Paris — la Berlin) de promulgarea, la data de 25 Octombvre 1879, a unei legi votate de camerele de revisuire ale principatului şi destinate a pune tecstul Constituţiunei române în acord cu stipulaţiunile înserate în art. 44 al tratatului din Berlin.

Guvernul (Majestăţii Sale — Republicei franceze — imperial) nu ar scì sĕ considere ca respunḑênd cu totul vederilor, cari au condus puterile semnatare ale tratatului din Berlin, nouele dispoşiţiuni constituţionale de cari i s'a fost dat cunoscinţă, şi în particular pe acele din cari resultă, pentru persoanele de rit necreştin, domiciliate în România, neaparţinênd de altmintrelea nici unei naţionalităţi străine, necesitatea de a se supune formalităţilor unei naturalisaţiuni individuale.

Totuşi încreḑêndu-se în voinţa guvernului princiar de a se apropia în aplecarea acestor dispositiuni, din ce în ce mai mul de ideia liberată de care se inspirase puterile, şi luând act de asigurările formale ce i-a fost transmise în această privinţă guvernul… (Măiestăţii Sale Britanice republicei franceze, imperial), în scop de a da naţiunii române o dovadă de simţimintele sale de amiciţie, a decis sĕ recunoască fără mai multă întârdiere principatul României ca stat independent. În consciinţă, guvernul (Măiestăţii sale — republicei franceze, Imperial german) se declară gata de a întra în relaţiuni diplomatice regulate cu guvernul princiar.

Subsemnatul, dând însciinţare dlui ministru al afacerilor străine despre resoluţiunea adoptată de guvernul seu, are onoare de ai reînoì asigurarea înaltei sale consideraţiuni.

În fine monitorul mai publică următoarele:

Vineri, 8 Februarie curent la $1\frac{1}{2}$ după ameaḑi Escelenţa Sa D. W. White, trămis estraordinar şi ministru plenipotenţiar al Mi S. Reginei Regatului-Unit al Marei-Britanie şi Irlanda, a fost primit împreună cu personalul legaţiunei regale la palatul din capitală, în audienţă oficială, cu ceremonialul prescris.

Escelenţa Sa D. W. White a avut onoare a remite A. S. R. dlui în presenţa dlui ministru secretar de stat la despărţământul afacerilor străine, scrisorile cari îl acredită în calitate de trămis estraordinar şi ministrul plenipotenţiar al M. S. Reginei pe lângă persoana Alteţei Sale Regale.

Dupa terminarea audienţei oficiale, d. ministru plenipotenţiar a avut onoare a presenta personalul legaţiunei A. S. R. dlui.

Escelenţa Sa D. W. White a fost primit apoi împreună cu personalul legaţiunei de A. S. R. Doamna, fiind încungiurată de curtea sa, şi la urmă a fost recondus la ospelul seu cu ceremonialul ce a presidat la sosirei.

Atentatul cel mai nou.

Un atentat nou asupra împĕratului Rusiei s'a încercat mult mai înfiorătoriu şi mai grozav ca acela ce s'a comis în 2 Decemvre anul trecut în apropiere de Moscua. Nu glonţul sau pumnariul avea sĕ'l delăture pe monarch Mâna ucigaşului putea sĕ tremure şi glonţul putea sĕ greşească astfel ţinta sa, ferul ascuţit putea sĕ se oprească de o cuirasă — împrotiva efectului nimicitoriu al esplosiunei însĕ nici cea mai tare cuirasă nu poate scutì, şi unde într'o periferie de mai multe sute de paşi totul se nimicesce, acolo e foarte puţină probabilitate, că va scăpa jertfa aleasă de ursita sa. Nihilistii din Rusia au precumpenit împregiurările aceste, când s'au lăsat de sistemul atentatului personal apucându-se de mijlocul efectului de massă, pentru a aduce planurile lor nebune la îndeplinire. Solovieff a fost cel din urmă, care s'a pus în faţa Ţarului cu armă de ucigaş a mână. Atentatul din 2 Decemvrie anul trecut a iniţiat noua eră grozavă de omoruri în Rusia. Pe când însĕ atunci s'au pus minele sub şinele călei ferate, conjuraţii acum au pĕtruns în palatul imperial de iarnă, în casa aceea, care este păzită de o legiune întreagă de poliţieni, în a cărei apropiere nu i se iartă nici unui nechiemat a se arĕta. Pe lângă tot regimul teroristic al unui Gurko, cu toate că telegraful rusesc oficial deja de repeţiţe ori a vestit, că capii nihilistilor s'au prins, totuşi conjuraţii au isbutit a întroduce pe furiş o maşină infernală în castelul Ţarului şi a pune mine în apartamente, întocmai ca şi când ar fi cestiunea despre cele mai nevinovate lucruri din lume, cari altcum se sĕvêrşesc în ḑiua mare. Din întêmplare norocoasă Ţarul şi mulţi membri ai familiei imperiale care au scăpat de catastrofă, dar esplosiunea din palatul de iarnă din Petersburg va produce un ecou în lumea întreagă. Urgia şi indignaţia, ce trebuie sĕ'i cuprindă pe toţi auḑind de atentatul acesta, sûnt însoţite de îngrigire mare pentru constelaţia viitoare a lucrurilor în acel imperiu uriaş, a cărei reacţie ar putè sĕ devină fatală pentru pacea şi prosperitatea continentului.

Cele ce se petrec în Rusia nu pot fi privite drept o apariţiune pentru sine, ce nu stă în legătură cu luptele din cealaltă lume, ele sûnt numai una dintr'un şir lung de apariţiuni ce alcătuesc semnul caracteristic al timpului nostru. Numai veḑi bine, că sbuciumările furtunoase ale timpului se manifestează în Rusia într'un mod brutal şi grozav. Dacă ecsaminăm stările de astăḑi din statul acesta, vom trebuì sĕ concedem, că ele înseamnă un progres mare în comparaţie cu cele ce au domnit acolo incă înainte cu o generaţie. Iobăgia s'a delăturat, catenele censurei spirituale s'au slăbit şi multe s'au făcut pentru cultura şi luminarea poporului sub stăpânirea împĕratului actual. Însĕ tocmai prin aceasta s'a aruncat sĕmênţa mişcărei de astăḑi, care ameninţă cu sguduirea temeliei statului rusesc. Dejosirea, servitutea nu apeasă până când nu ajungi la consciinţă de starea aceasta. Cel ce se nasce orb abia va simţì lipsa luminei — cine însĕ a vĕḑut strălucirea soarelui chiar şi numai cu ochii de jumĕtate învĕliţi, acela cât va trăì va simţì dor de lumina ei deplină şi va cerca cu toată opintirea sufletului seu a se face părtaş de fericirea aceasta astfel s'a întêmplat şi la poporul rusesc. Reformele Ţarului actual au fost de ajuns, pentru a trezì pe poporul rusesc din starea apatiei spirituale, în carea suferia până prin deceniul al şeselea din secolul acesta. Dar impĕratul Alecsandru II oprindu-se la jumĕtate de drum, întroducênd în imperiul seu toate ajutoarele materiale ale statului modern, susţinênd însĕ vechiul sistem de guvernare, despotismul ţaric, servitutea spiritelor a provocat la clasele culte ale poporului rusesc acea năzuinţă nemărginită la libertate, la sfărâmarea catenelor nedemne, carea a condus la federaţia nihiliştilor, deoarece este esclusă putinţa de a manifesta în mod pacînic lupta pentru modelul statelor din Europa apuseană. Astfel atentatele de astăḑi din Rusia se deosebesc de acele, cari sub numele revoluţiunilor de palat umplu multe capitule sângeroase din istoria Rusiei. În palaturile Ţarilor a curs adeseori sânge; Ţarii Petru III şi Pavel I, moşul impĕratului actual, au căḑut sub mâna ucigaşului. Însĕ conjuraţia totdeuna a purces dela coterie mică şi avea numai scopul acela, a pune tronul la disposiţia unui pretendent. Poporul remânea cu totul indiferent la revoluţiunile aceste de palat. Cu totul altcum se presentă primejdiile, de cari Ţarul este bântuit in ḑiua de astăḑi. Atentatele împrotiva Ţarului astăḑi în linia primă ţintesc la sistemul de guvernare, care este întrupat în persoana sa. Conjuraţii atentând la viaţa Ţarului, nu vreau sĕ pună pe alt despot în locul seu, ei cred mai vêrtos, că delăturând pe purtătorul actual al coroanei vor face capĕt şi despotismului în Rusia. Mai nainte ţarii aveau de a se scutì numai împrotiva femeilor şi copiilor ambiţioşi, astăḑi oposiţia improtiva sistemului de guvernare a cuprins o parte mare a poporaţiunei din Rusia şi vedem cum conjuraţii petrund până în chiliele bine păzite ale palatului de iarnă în ciuda mĕsurilor represive celor mai grozave.

Cum se va sfêrşì crisa grozavă, prin care trece astăḑi statul rusesc? Impĕratul Alesandru are puterea a face sĕ caḑă arma de ucigaş din mâna conjuraţilor şi a detrage nihilistilor tot terenul la popor. Sĕ conceadă Rusiei acele stări publice, care le-a forţat pentru Bulgari cu puterea armată. Nu este însĕ probabil, că monarchul care îmbĕtrânesce şi este intimidat, se convertează la principiul constituţional. Numai de curênd o foaie oficială din Petersburg a declarat, că nu este de a se astepta nici o schimbare în „organisaţia internă a imperiului“ cu prilegiul iubileului de stăpânire al Ţarului. Dar mai este un espedient pentru Ţarism de a eşì din greutăţile actuale, s'ar putè potolì nemulţămirea din lăuntru cu aceea, că se întreprinde o acţiune în afară şi astfel puterilor nelinistite şi neînfrênate se dă ocasiune la activitate. Şi din punctul acesta de vedere atentatele din Rusia ajung şi ele însemnătatea lor mare pentru cestiunea resboiului şi a păcei. Fără de bombele lui Orsini rĕsboiul din 1859 poate nu s'ar fi întêmplat, şi rĕsboiul germano-francez din 1870 ar fi isbucnit cu vre-o câţiva ani mai târḑiu, dacă la plebiscitul din Maiu 1870 n'ar fi votat 30,000 de soldaţi în contra lui Napoleon III, încât acesta înspăimêntat, ţinu de lipsă a'şi reîmprospĕta în ochii armatei cât mai de grabă printr'un rĕsboiu norocos prestigiul seu decăḑut. Cu aceste nu vrem sĕ ḑicem, că impĕratul Alecsandru II în sĕptĕmânile cele mai de aproape se va suì pe cal şi va duce trupele sale în rĕsboiu contra Austriei şi Germaniei. Până când trăesce el, nu se va mai putè aştepta o conturbare a păcei europene din partea Rusiei. Dar Ţarul e bĕtrân şi bolnăvicios şi desele atentate în contra vieţei sale de sigur nu fac vre-o impresie bună asupra sistemului seu nervos şi aşa sdruncinat. O schimbare de tron în Petersburg este deci o eventualitate, la care ne putem aştepta în tot momentul. De Ţareviciul actual, de viitoriul Ţar Alecsandru III se scie însĕ, că ascultă bucuros de şoaptele panslavistice; i se va demonstra, că mişcarea nihilistă a luat numai atunci dimensiuni aşa mari, când pacea de Berlin cu hotărîrile sale atât de umilitoare pentru Rusia a devenit cunoscută. Atunci oamenii de stat ai Europei de sigur vor avè sĕ ţină cont foarte serios de casul acela, că noul Ţar pentru a stăpânì mişcarea din lăuntru va resuscepe politica contelui Ignatieff, pentru ca prin succesele în afară sĕ'l facă pe poporul rusesc sĕ uite de lipsa libertăţei. „Deutsche Zeitung“.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

In 20 Februarie n. s'a redeschis sesiunea parlamentară. Primul obiect la ordinea ḑilei a fost discusiunea bugetară.

Reportorul Al. Hegedüs se mărginesce a releva punctele de vedere directive care au condus comisiunea financială în stabilirea preliminariului, şi are marca posiţiunea ceo are bugetul în desvoltarea finanţelor ţerei atât cu privire la trecut cât şi la viitoriu.

Comisiunea abia a potut sĕ steargă ceva din preliminariul substernut de guvern, pentrucă în datoririle statului şi scopurile de cultură nu permit alte reduceri, mai ales după ce noi în faptă am redus cheltuelele la minimul necesar. Dela substernerea bugetului înse s'au sporit încâtva erogatele comune, vom mai avè în acest an unele fluvii de regulat şi sĕ reconstruim Segedinul, lucruri, cari fiindu neaperate vor urca cheltuelele factice peste mesura preliminariului.

Cu toate că comisiunea crede că aceste erogate nu se mai pot reduce, ea totuşi nu doresce a le înfăţişa ca nisce sarcini nestrămutate şi neroditoare; bugetul din acest an se deosebesce de celo precedente prin aceea, că prevede sume mai însemnate pentru agricultură, cultura de vite, comunicaţiune, scoalele poporale şi pentru cultivarea pădurilor; sumele prevĕḑute, deşi nu corespund nici pe departe postulatelor îndreptăţite, promovează totuşi desvoltarea într'o mĕsură neaperat de lipsă. Noi nu am urmat o politică dictată de fiscalism nici în trecut, cum ḑic unii, nu am urmat asemenea politică nici cu bugetul de faţă, ci ne am acomodat şi ne acomodăm trebuinţelor neaperate, în proporţie înse cu desvoltarea factorilor de cultură.

Încât pentru venite, noi am purces din doue puncte de vedere: conformându-ne esperienţiei, socotelelor finale şi relaţiunilor faptice din anul trecut, am redus preliminariul venitelor la mesura proporţională şi corespunḑătoare; de altă parte comisiunea a sters din bilanţul acoperirilor acea ce era numai proiect de-şi acceptabil, dar nesancţionat încă de corpurile legiuitoare. Din aceasta operaţiune a resultat diferenţa de 9.391,423 fl. între preliminariul guvernului şi bilanţul comisiunei, de acì provine deficitul stabilit cu aproape $27\frac{1}{2}$ milioane. Urcarea neînsemnată a contribuţiunei de transport, hârtiile ce se vor emite cu scop de amortisare, mĕsuri ce vi se recomêndă spre adoptare, vor reduce deficitul cu 8.408,704 fl., mai remânênd din deficit neacoperite 19 milioane, sumă destul de mare pentru a dovedì destul de lămurit boala în bugetul statului nostru.

Spre acoperirea acestui deficit ne mai stau la disposiţiune din renta de aur de 140 milioane emitată în anul trecut restul de 15 milioane şi obligaţiunile de investiţiune ale linielor ferate. Aceste la tot casul sûnt resultate de prosperare a creditului nostru, ne putem bucura de ele, dar nu vom scăpa de grigea pentru viitor, dacă vom cugeta, că între venitele şi erogatele ordinare ale statului mai lipsesc 10 milioane pentru ecuilibrare.

Oratorul arată pentru că delăturarea acestor rele trebue sĕ punem toate silinţele trebue sĕ pregătim regularea finanţelor, sĕ sporim isvoarele de venit, ca sĕ nu fim siliţi a recurge în tot momentul la isvorul contribuţiunilor directe care uşor poate seca. Din conspectul acestor 10 ani trecuţi se vede că la începutul erei constituţionale contribuţiunile directe făceau 42% din venitele statului, ear aḑi acelea sau redus la 37%.

Din pactul încheiat cu Austria au resultat ca venit din darea de consum o sporire de 3 milioane, din restituirea vămilor şi din agiul aurului un venit mai mare de 6 milioane, mai adaugeţi la aceste venite sumele considerabile din impositul pe transport, contribuţia dela asociaţiuni, tacsele postale. Contribuţiunea pe câştigurile dela loterii şi tacsele militare dau un nou venit de $2\frac{1}{2}$ milioane. Din toate aceste date se vede că venitele noastre s'au sporit şi în acelaşi timp au devenit şi mai proporţionate. Dar firesce nu se poate contesta faptul că contribuţiunile s'au îngreunat. Deci aceste sarcini nu mai trebue urcate, ci împărţite în mod mai proporţional şi trebue prevĕḑută o modalitate mai dreaptă la încasarea lor. Deficitul vom trebuì sè-ì delăturăm pe altă cale, de acea ni am îndreptat atenţiunea asupra contribuţiunilor indirecte, anumit asupra dărei de consum Nu se va îngreuna înse producţiunea, ci guvernul va căuta alte modalităţi aşa ca producţiunea sĕ nu sufere.

În urmă raportorul ne pune în perspectivă reforme în administraţiunea finanţială care vor regula manipulaţiunea cu dările şi vor întroduce mĕsuri ce vor cruţa pe contribuabili de neplăceri. După aceste recomêndă preliminariul adaugênd că acesta fiind stabilit pe base reale este în stare a sana relele finanţiale şi a restabilì ecuilibrul în buget. Se roagă ca proiectul sĕ fie primit în genere. (Aplause în dreapta.)

Ig. Helfy: Până acum n'am fost în stare sĕ putem judeca limpede politica guvernului, aḑi avem înaintea noastră un conspect despre manipulaţiunea din perioda de 10 ani trecuţi, avem espunerea şi bugetul pe anul 1880. Şi care este judecata noastră? Eată că vi'o substernem în proiectul de resoluţiune ce urmează:

Subscrişii încă dela început şi-au esprimat convingerea, că noua basă a dreptului de stat, stabilită în anul 1867, şi, sistema de guvernare ce derivă dintrênsa vor face imposibilă prosperarea finanţială şi economică a ţerei, pentru că acea sistemă a păgubit drepturile cardinale ale naţiunei, independenţa şi autonomia ţerei şi le vor păgubì şi mai mult în mĕsura în care se vor desvolta de acum înainte, de altă parte se va paralisa şi poterea materială a naţiunei pentru că am luat asupra noastră sarcini peste mĕsură grele şi, ce e mai mult, am jertfit dreptul de a dispune de noi.

Majoritatea casei representative nu a avut temerile ce le aveam noi, ba şi aceia cari le aveau, şi-au schimbat la începutul anului 1875 convingerea în această privinţă fusionându-se cu majoritatea. Şi aşa la 2 Martie 1875 ministeriul, care şi astăḑi se află la cârma, s'a compus cu scopul pronunţat de a ecuilibra bugetul pe basa esistentă.

De atunci au trecut 5 ani şi esperienţa acestor 5 ani ne a dovedit că guvernul nu a realisat scopul ce şi l'a propus, ba nici nu s'a apropiat măcar de dênsul ci numai a înăsprit situaţiunea, pentru că atât conspectul despre resultatele bugetului din periodul dela 1868—1877, compus de comisiunea însărcinată cu socotelele finale cât şi bugetul de faţă pentru anul curent ne dovedesc matematicesce, că bilanţul bugetului cu toată sporirea aproape îndoită a dărilor, cu toate că s'au sistat investiţiunile neapĕrat de lipsă, abia s'a schimbat, prin urmare putem afirma cu hotărîre, că starea finanţială e mai rea.

Direcţiunea ce a urmat-o guvernul în politica esternă contra voinţei respicate a naţiunei, face situaţiunea şi mai apĕsătoare şi o va îngreuna şi mai mult în desvoltarea ei ulterioară.

Pe terenul administraţiunei interne ministeriul construit din partide eterogene s'a pus sĕ înactiveze reforme salutare şi liberale. o problemă ce se cuprindea implicite şi în numirea partidei de nou construite: dar faptele au arĕtat, că aşa numitele reforme întroduse de guvern n'au fost nici salutare nici liberale. Acei oameni însĕ cari ni au pus în perspectivă acele reforme înseamnă un regres hotărît.

Şeful cabinetului actual a declarat în casa representativă, că basa dreptului de stat dela 1867. eşiva din această declarare am trebuì sĕ facem conclusiunea firească, că el se va silì a restringe cel puţin această basă şi a o ameliora; ba în partea ei economică el a şi promis aceasta cu hotărîre.

Şi tot acest ministeriu când a încheiat un pact nou cu Austria a jertfit de nou interesele economice, anumit interesele de industrie şi comerciu ale ţĕrei, a sporit într'un mod considerabil numĕrul afacerilor comune şi se silesce a lărgì tot mai mult sfera de drept a delegaţiunilor, păgubind în mod simţitor drepturile corpului legiuitoriu.

Considerând că toate aceste fapte dau un testimoniu pentru punctul de vedere al subscrişilor; considerând că activitatea de cinci ani a guvernului actual pe terenul finanţelor şi economiei naţionale, al administraţiunei şi dreptului de stat s'a aretat păgubitoare ba chiar periculoasă pentru naţiune şi considerând în fine că guvernul nu ne dă nici o orientare în viitoriu ci voiesce numai sĕ conducă afacerile ţerei fără idee, fără plan şi fără directivă.

Casa deputaţilor sĕ enunţă prin resoluţiune, că ea'şi ţine de a sa datorinţă patriotică a se îngrigì de continuitatea bugetului, dar neavênd încredere în guvernul actual, nu primesce bugetul substernut de dênsul ca basă la desbaterea specială. (Urmează subscrierile).

Noi continuă oratorul — vom recădè earăşi în economia uşuratică din anii trecuţi şi ne vom apropia tot mai mult de ruinare. Hârtiile noastre se urcă ce e drept, nu însĕ din causa, pentru că ne am mai înavuţit. Usurariul, deschide credit debitorului uşuratic, câtă vreme vede că debitorul 'şi dă petecul din urmă. Preliminariul nu e sincer, fiind-că deficitul prevĕḑut e prea optimistic. Între relaţiunile factice de aḑi ne aflăm mai rĕu ca în timpul când am avut deficitul cel mai mare. Ce ne au folosit jertfele uriaşe ce le am adus? Autoritatea noastră a scăḑut, cum ne dovedesce ruşinoasa istorie a negoţiărilor cu Serbia, care poartă un limbagiu ca şi când ea ar fi o putere mare şi noi ne am afla în situaţiunea ei. Raportele noastre cu Germania au silit pe celelalte puteri a se unì mai strîns între sine contra noastră. În Italia din ḑi în ḑi cresce disposiţiunea duşmănească, aceasta e o consecuenţă a politicei bosniace ce a urmat Austro-Ungaria, care se silesce a lua, dacă găsesce unde-va ceva. Cât pentru reformele promise s'a stăruit cu anii, ca acele sĕ se întroducă, dar cu toate stăruinţele nu s'au întrodus.

S'a întrodus o reformă: dreptul de încetăţenire în stat, indigenatul, dar toată lumea află această lege de prisos. Aceea reformă a fost îndreptată numai şi numai contra lui Kossuth, care nu a încercat nici odată o lovitură mai grea decât aceasta. Toate celelalte creaţiuni noue înseamnă regres. Oratorul întreabă pe guvern, dacă se simte mulţămit cu sine, când privesce ori şi care teren al vieţii publice? (Ilaritate). Care este ideea, ce conduce pe guvern în activitatea sa, care scopul, ce voiesce a realisa? Pentru viitor guvernul ne lasă neorientaţi; programa lui este, a stoarce atâte contribuţiuni câte i vor fi cu putinţă. Trebue create noue isvoare de venit şi aceasta se poate numai prin deschiderea de venite productive, dar în esposeul guvernului nu afli nici urmă de atari isvoare. Câtă vreme se va susţinè sistema de până acum nu este cu putinţă a duce în deplinire ceva folositoriu. Numai dela o schimbare mai poate sĕ astepte ţara ceva bun. In sfĕrşit recomêndă proiectul de resoluţiune. (Aplause în stânga estremă).

(Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Valea-Jiului, în 24 Ianuarie 1880.
Domnule Redactor! Din toate părţile mai easă câte cineva cu câte ceva în publicitate, numai singur din Valea-Jiului, care mai înainte se numia: „Ţeara Brâuzii.“ eară acuma se ḑice: „Ţeara lupilor şi a urşilor,“ nu mai easă nime cu nimica. Deşì multe s'au întêmplat şi petrecut pe aici, cu deosebire, dela aflarea cărbunilor de piatră, atâta lume s'a adunat şi conglomerat aici, încât într'o vreme era pre acì se înnece cu totul pe bietul popor care a locuit şi locuesce sub poalele Paringului.

Luându'i pentru nesce preţuri bagatele pămêntul, a început a scoate şi esploata din el în toate părţile materialul combustibil adecă: cărbunele de piatră, care parte se scotea de erariu parte de societatea „Braşoveană“ (Brasói Bánya társulat).

Dar în urmă am mai putè ḑice, că o păţiră şi ei; căci erariul ne mai convenindu'i lucrul, în urma deficitelor în loc de câştig în anul trecut a vêndut, respective a dat în arêndă partea sa de băi de cărbuni la numita societate, care încă după cum se vede nu sperează la nici un câştig, căci băieşii erariali în urma micşorărei preţurilor din partea Braşovenilor au luat eară straiţa în spate, steartul de-a umĕr, bâta în mână şi lumea în cap, mai remânênd în lucru foarte puţini dară şi aceia stau gata de ducă.

A adus numita societate lucrători români dela Rusberg (Bănat) cari au lucrat vre-o 2 sĕptĕmâni şi după ce au vĕḑut cum le plătesce, au plecat plângênd şi numai ei sciu bieţii cum s'au dus până la căminele lor. După aceea societatea a adus Rusneci din Maramurĕş, cari însĕ încă au păţit-o ca şi Bănăţenii.

În urmă a adus Granari (?) creḑênd, că cu acestia o va scoate mai bine la cale, dară şi Granarii după muncă de vre-o câteva sĕptĕmâni, au început a o părăsì şi a se risipì în toate părţile lumei, numai aici sĕ nu mai lucre, cheltuind tot ce a avut până 'şi-a adus familiile aici şi lăsând şi pe aici o mulţime de datorie.

Ba unii sûnt într'o stare atâta de miseră încât nu de mult o familìe de Granar consistătoare din tată, mamă, doi băeţi şi douĕ copile s'au hotărît sĕ fugă de aici, dară cum sĕ'şi ducă o familie de 6 persoane fără nici un cruceriu?!! Şi ce au făcut bieţii? Au lăsat un copil şi o copilă adecă pe cei mai mici învĕliţi într'o năframă pe noapte în casă şi ei s'au luat pe picior, ne avênd cu ce plătì pe calea ferată. Diminaţa următoare au aflat vecinii aceste douĕ fiinţe nevinovate în casa fugiţilor mai moarte de foame şi de frig, au făcut arĕtare la pretură, care numai decât s'a dus acolo şi a luat pe copiii espuşi dară într'acea unul a şi murit.

Pretorele — se înţelege — a telegrafat în toate părţile spre a afla în care parte s'au dus părinţii culpabili (?). Se ḑice că a primit următoriul rĕspuns: că familia fugind noaptea prin frigul cel mare, le-a eşit nisce lupi în cale şi îndată au şi sfărticat pe bĕtrânul tată, mama şi băiatul s'au vêrît de frica fiarĕlor selbatice sub nisce butuci de lemne, unde degerând au şi murit.

Eară copila a tot mers pe noapte până ce a dat de o comună, de unde a chiemat oameni. de le-a spus şi arĕtat întêmplarea respective soartea părinţilor şi fraţilor ei.

Aceasta e pe scurt onorate domnule Redactor soartea şi starea, la care au ajuns lucrătorii dela minele de cărbuni din Valea-Jiului.

Eară despre starea poporului agricultor de aici mai pe larg cu altă ocasiune, dacă veţi avè bunĕtate a'mi acorda puţinel spaţ în preţuita foaie „Teleg. Român“ ce redactaţi*).

P. S. P.

Hunedoara, 30 Ianuarie 1880.
Foaia maghiară „Hunyád“ Nr. 5 1880 ne surprinse cu o corespondenţă, picantă în feliul seu, ce aruncase în mod nedemn foc şi flacări asupra consist. archid. pentru înfiinţata scoală confesională din loc, arĕtând că după gustul şi natura sa, altă scoală prelângă cea de stat ar fi de prisos.

N'am intenţiunea a păşì ca apĕrătoriu, voiu însĕ în interesul adevĕrului a clarifica, proprie, a delătura ceaţa de pre ochii împaienjenatului.

Fără îndoială la început scoala amintită se consideră de un sion. Concurenţa în lipsă de alta era oribilă. Toţi alergau într'un suflet şi se părea că avea sĕ producă o recoltă africană, dar — ilusiune vană, căci poporul vĕḑendu-se sedus se reîntoarse şi se fortificà contra intenţiunilor punice, pentru care drept merit primì cununa de lauri, şi pentruce nu? — când prelângă administraţia deplorabilă lipsa de lemne pentru încălḑitul scoalelor, prelângă decadenţă — părinţii tot îşi mai trimit copiii la scoală, cari parte se respinseră, parte îndurând indiferentismul personalului didactic, remaseră în decursul anului respective anilor fără nici un progres mulţămitoriu.

Dacă corespondentul anonim ţinea în evidenţă regresul cunoscut, dacă inconvenientele care bântuia scoala ar fi fost apreţuite după valoarea lor, stimatul corespondent consciu despre toate, trebuia sĕ renuncie dela favorul de a mai revolta spiritele deja întărîtate. Când comunic aceste, mai accentuez, că înfiinţarea scoalei confesionale era o recerinţă neapĕrată, era o necesitate imperioasă, pentrucă ori şi ce amănare sau întârḑiere putea prea lesne sĕ presente un trist tablou.

Cred că dl corespondent nu mĕ va considera de aparţinetoriu a unei clice predominate de pasiuni şi că modestele mele reflesiuni 'i vor servì spre deslușirea încurcăturilor, ear când undeva precum în Hunedoara şi Bărsău (Berekszó) se va mai face încercarea de a'i paralisa lucrările, va merge drept la isvor.

X.

Varietăţi.

* (Dela curte). Sĕ repeţesce scirea că I. S. imp. **Rudolf** principele de coroană se va promova la rangul de brigadir şi se va strămuta dela garnisoana de acum (Praga) la Salzburg.

* (Postal). Locul de magistru postal în Zernesti este de ocupat. Concursele au sĕ se adreseze la direcţia postală în Sibiiu în termin de trei sĕptĕmâni. Se recere o cauţiune de 100 fl. Cu postul acesta sûnt legate: un salariu anual de 120 fl; pauşale 40 fl. şi pentru espediţii 492 fl. v. a.

* (Hymen) Dl Toma N. **Frateş** şi d-ra Susana P. **Cârstocea** îşi vor serba cununia lor, Duminecă la 17/29 Februarie a. c. în biserica sf. Nicolae din Bacĭfal (Săcele) la oarele 12 a. m.

* (Mulţămittă publică). Corpul învĕţătoresc din Rĕşinariu 'şi ţine de sacră dotorinţă a aduce cordiala mulţămită dlui Petru Coman Mitrea econom în Rĕşinariu, carele a binevoit a dăruì scoalei noastre norm. cap. gr. or. din loc „un Apostol“. Fie ca fapta aceasta filantropică să'şi afle mai mulţi imitatori.

Rĕşinariu în 8 Eebruarie 1880.
Corpul învĕţătoresc.

* (Bal). Un bal român se va arangia în **Verşeţ** la 26/14 Faur 1880 în sala otelului „Regina Angliei“ în folosul inundaţilor din Transilvania, de pe malurile Crişurilor şi al Murĕşului.

Preţurile de întrare: pentru familie 3 fl., pentru persoană 1 fl. Contribuirile marinimoase sûnt a se adresa: d-lui Ioan **Becineaga** advocat în Verşeţ.

* (Moarte) Gustav fiiul dlui Henrich, directorului de poliţie din loc, a murit Vineri. Lovitura pentru parinţi este cu atât mai mare, cu cât fiiul reposat terminase deja studiele technice.

* (Titu Maiorescu) va ţinè după „Timpul“ în sala Ateneului din **Bucuresci** un şir de prelecţiuni psichologice populare, după următoarea programă:

Duminecă 10 Februarie, — Despre cunoascerea de sine şi cunoascerea altora.

Duminecă 17 Februarie, — Înţelesul cuvintelor.

Duminecă 24 Februarie, — Despre visuri.

Duminecă 2 Martie, — Artele în educaţiune.

* Moarte repentină. In Cluj a murit în 19 l. c. st. n. zidariul M. **Kerekes** jucânduse în cărţi, lovit de gută.

* (Un cocier milionar), „Temesi Lapok“ spun că în Timişoara cerculează de vre-o câteva ḑile faima, că un cocier dela tramvaiul de acolo a ereḑit după o rudenie a sa din London sumuliţa rotundă de cinci milioane florini.

* (Din memoriele lui Kossuth) primul tom se află sub tiparìu, primele coale sûnt deja tipărite. Îndată după ce va apărè ediţiunea maghiară opul se va traduce şi eda şi în limba franceză, italiană, engleză şi germână. De ediţiunea maghiară, franceză, italiană şi germână se va îngrigì

deputatul Helfy. Cât pentru ediţiunea engleză „Egyetértés“ a aflat, că o librărie însemnată din Anglia 'i-a făcut lui Kossuth un ofert foarte avantagios.

---

*) Ori când ne sûnteţi binevenit. Red.

* (Vicecomitele comitatului Caraş) Ghika e suspendat din oficiul seu prin emis ministerial. În locul lui s'a substituit notariul primar al comitatului Simonescu.

* (Descoperirea unei nouĕ tipografii secrete de ale nihiliştilor). În 9 Februarie s'a descoperit în Petersburg în Vassili Ostrov (suburbiu insular pe ţermurul drept al Nevei) o nouă tipografie a nihiliştilor şi anumit de astădată tipografia jurnalului revoluţionar „Cernij Peredjel“ (Înbunătăţitorul stărei poporului). Acest organ nu aparţine la partida ultraradicală a revoluţionarilor sociali ci judecând după cuprins, el corespunde mai mult jurnalului de mai nainte al partidei „Semlja i Volja“. Nihilistii preveniţi nu au resistat gendarmilor, cu toate că aveau în locuinţă mai multe revolvere încărcate. Supunerea tipografilor a urmat fără versare de sânge nu pentru că ei ar fi blânḑi din fire, ci pentru că au fost surprinşi fără veste. Ei lucrau numai în cămaşă şi ismene şi poliţia năvălise asupra lor cu o iuţală atât de neasteptată încat ei nu mai avură vreme sĕ se îmbrace. Meritul descoperirei se cuvine dvornicului din casa respectivă. Acesta observase, că la chiriaşii cortelului ce duce în curte veniau adeseori oameni cari remâneau câte odată pănă dimineaţa, vĕḑuse pe unii eşind şi intrând cu legături mari probabil de hârtie. Pentru a afla causa, dvornicul se urcà într'o noapte pe o scară pusă sub o fereastră luminată şi cu toate că perdelele erau lăsate în jos el totuşi a potut observa bine lucrările nihiliştilor. La sfatul unui medic căruia i comunicà faptul, el făcu aretare la poliţie. În 9 Febr. dimineaţa la douĕ oare nesce sergenţi de poliţie străbătură prin cele douĕ intrări ce le deschiseră cu grige în casă, se urcară încălţaţi numai cu ciorapi pe scară şi traseră clopoţelul Celor din lăuntru, cari întrebară cine este, li se respunse cu o parolă inventată sau pândită de dvornic. Uşa se deschise şi o ceată de policişti năvălind în odae iute ca fulgerul suprinse pe nihilişti lucrând. Se ḑice că între acesti nihilisti preveniţi nu se află spirite mari.

După ce se descoperise în Saparni-Petreuloc tipografia „Narodnaja Volja“ li s'au trimis celorlalţi partisani însciinţări şi provocări sĕ nu-şi peardă curagiul şi în celelalte lucruri sĕ se încreadă cu totul în comitet; căci jurnalele şi broşurele li se vor inmanua ca şi mai înainte şi descoperirea tipografiei n'are aşa însemnătate mare. Nihilistii se folosiau mai înainte cu mult succes de o manevră foarte şireaţă pentru a amăgì şi ostenì pe prigonitorii lor. Ei scriau d. e. despărţămentului III: În casa X strada cutare etc. se află o tipografiă secretă, în care se lucră pe la 12 oare. Policistii amăgiţi veniau în nopţile următoare, spulberau tot cortelul, fără a afla alt ceva decât pe un chiriaş adêncit în somn, care pomenindu-se le sta cu cea mai mare bunăvoinţă într'ajutor!

După 14 ḑile despărţemêntul III sau capitanatul cetăţii earăşi primia scrisori anonime de acelaşi cuprins şi păḑitorii legei veniau, cercetau şi se duceau earăşi cu gurele căscate. Firesce că poliţia nedumerită de atari însciinţări fără temeiu nu se mai lua după ele mai ales şi pentru, că nu mai sosiau asemenea scrisori anonime. După ce treceau toate aceste tipografia nihilistă se întogmia cu toată comoditatea în locuinţa scutită de ori ce bănuială.

* (Tunelul St. Gothard.) Se spune, că lucrările în tunelul acesta atât sûnt de înaintate, încât detonaţiunile dela spargerea stăncei se aud de o parte şi de alta. In timpul din urmă din partea despre meaḑănoapte se aud şi cârţăiturile maşinelor ce sfredelesc stănca şi, care înaintează despre meaḑă ḑi. Peste puţine septĕmâni tunelul va fi gata şi în curênd un nou drum de fer se deschide Europei centrale spre Italia.

* (Din comitatul Turdei) am primit următoarea cerculară:

„Onorată inteligenţă română din Comitatul Turda Arieş!

Pe basa unei decisiuni a comisiunei de 7 membri esmise din partea comitetului central ales pentru primimirea adunărei generale a asociaţiunei Transilvane subscrisul are onoare a învita întreaga inteligenţă română din despărţământul asociaţiunei Transilvane a Turdei la o adunare generală pe 4 Martie a. c. anteameadi în Turda.

Aceasta adunare va avè a desbate mai multe propuneri făcute prin comisiunea esmisă şi referitoare atât la despărţămênt cât şi la primirea adunărei generale a asociaţiunei transilvane.

Totodată se aduce la cunoscinţă că s'au făcut dispositiunile necesare ca sara în 4 Martie sĕ fie o convenire socială împreunată cu danţ — la care onorata inteligenţă română este învitată a lua parte dimpreună cu prea stimatele familii.

Turda, 10/2 1880.

Anania Moldovean,
vice presedintele comis.

* (Convorbiri literare) comunică, că se vor ţinè *Preleţiuni populare* în palatul universităţei din Iaşi între oarele 2—3 p. m. de următorii domni asupra următoarelor subiecte: Duminecă la 2 Martie dl C. Dimitrescu va vorbì despre muncă, bogăţie şi cultură; la 9 ale aceleaşi luni d-nul G. Pan va vorbì despre Fantasie şi realitate; la 16 dl T. Maiorescu, despre desvoltarea pasiunilor; la 23 dl C. Meissner, despre ideea statului; la 30 dl S. G. Vircolici, despre Simţimintele naturei în arta modernă; la Aprilie dl A. Lambriór. despre Evoluţiunea limbei — şi în fine la 13 dl C. Leonardescu despre Responsabilitatea morală şi penalitatea.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 24 Februarie n. În casa deputaţilor a rostit Col. Széll un discurs mare, în care a declarat, că acceptează bugetul, nu poate însĕ vota încredere guvernului. Ministru-president Tisza a rĕspuns în urma discursului, lăsând ministrului de finanţe replica meritorică. Ministrul-president a desemnat de probleme ale timpului celui mai de aproape revisiunea legei de industrie, gruparea căilor ferate, anume construiri de căi ferate secundare în numĕr cât se poate de mare. Discursul lui Tisza fu primit de dreapta cu éljenuri entusiaste. Casa magnaţilor a refusat estradarea (cerută de tribunal din causa duelului cu Verhovay) baronului Máytényi.

Viena, 24 Februarie n. La Viena ghiaţa este în depline pornire; dela Viena pericului este delăturat.

Berlin, 24 Februarie n. Cu ocasiunea desbaterei bugetului de resboiu a declarat ministrul de resboiu cu toată dicisiunea, că novela la legea militară nici de cum nu e căşunată de un resboiu apropiat.

Salonic, 24 Februarie n. Singe, fost colonel britic, fu prins de lotri, cari cer bani pentru ca sĕ'l elibereze.

Bursa de Viena și Pesta

din 21 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.75	101.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.—	92.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.15	82.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.—	118 25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	89.75	90.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.—	88.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.—	88.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.—	91.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.45	71.40
Datoria de stat în argint . . .	72.30	72.—
Renta de aur austriacă	85.35	85.20
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	844.—	841.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	307.50	307.75
Acţiuni de credit austr. . . .	283.80	282.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	117.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.48
Napoleon	9.36	9.36
100 marce nemţesci	57.70	57.65
London (pe poliţa de trei luni) .	117.15	117.15

Economic.

Sibiiu, 20 Febrnarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.60—9.60; Grâu sĕcăreţ, fl. 710— 8.10; Sĕcară fl. 5.60—6; Orz fl. 4.80—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2- -.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 28 —30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 30 cr.

Mediaş, 19 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.40—9.20 Grâu sĕcăreţ fl. 6.40—6.60; Sĕcară fl; 6.40—6.60 Ovĕs fl. 2.95--3.10; Cucuruz fl. 5.—— Sĕmênţă de cânepă fl. 7—8; Fasole fl. 7—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 2—2.20; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—60; Unsoare de porc fl. 45—50; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11^{1}/_{2}$; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 48—— cr. carne de viţel ——— cr. oauĕ 4 de 10 cr. In aceasta ḑi têrgul anual de primăvară fu tare slab cercetat. Deuneori têrgul de sĕptĕmână e mai vioiu, mai mare şi negoţios, pre când acest têrg nu e vrednic sĕ mai perḑi cuvînte despre el. Timpul a fost furtunos, şi foarte neplăcut.

(Buletin Finanţiar). Cetim în „Curierul Finanţiar“ următoarele:

„Transacţiunile au fost mărginite în tot cursul sĕptĕmânei; cu toate aceste eursurile au fost bune.

„Renta Română pe care o lăsasem Sâmbătă la 69 a debutat Luni cu o urcare pronunţată cuotând 70. Marţi 10 Februarie, urcarea 'şi a urmat calea la Paris cu repeziciunea fulgerului. Renta Română a atins 74 cuota macsimă şi $72^{1}/_{2}$ cuota medie. Cu toate aceste, cursul „Agenţiei Havas“ din acea ḑi, distribuit în Bucuresci a doua ḑi la 8 oare dimineaţa, nu anunţa nici o cuotă pentru ḑiua de 10 Februarie. Abia pe la 3 oare după ameaḑi, „Agenţia Havas“ se milostivì a distribuì abonaţilor sei o telegramă financiară, prin care le comunica, că renta română cuotează la Paris în ḑiua de 10 Februarie $72^{1}/_{2}$. Indignaţiunea a fost atât de mare în piaţă, încât o parte însemnată din public a luat hotărîrea a'şi căuta corespondenţi particulari la Paris şi a nu se mai servì de „Agenţia Havas.“

„Este revoltător în adevĕr, a vedè serviţiul „Agenţiei Havas,“ în care publicul îşi pune toată încrederea comiţênd asemenea fapte regretabile. Cu toate aceste, ce voiţi, publicul păstrează ambele depeşi, şi e în drept de a esprima adênca sa nemulţămire pentru prejudiciul ce i s'ar fi adus. Din douĕ una: sau „Agenţia Havas“ n'a sciut cât a cuotat renta română la Paris în ḑiua de 10 Februarie, sau că a sciut, şi numai după ce 'şi a isprăvit trebuinţele, a găsit de cuviinţă a comunica publicului adevĕrata cuotă. Şi într'un cas şi într'altul, faptul este blamabil, şi de se va mai reînnoì, ne temem mult, ca „Agenţia Havas“ din Bucuresci sĕ nu se vadă părăsită de abonaţii sei, ne mai inspirând nici o încredere depeşile sale comerciale, financiare şi de cursuri.

In adevĕr, la bursa din Paris renta cuotase în ḑiua de 10 Februarie $72^{1}/_{2}$. Depeşile particulare din acea ḑi, sosite în Bucuresci la 7 şi la 8 oare seara, anunţau această cuotă. Cu toate aceste, cursul „Agenţiei Havas“ distribuit a doua ḑi la 8 oare dimineaţa pentru ḑiua de 10 Februarie arăta, că n'avusese loc nici o cuotă şi tocmai pe la 3 oare după ameăḑi această agenţie creḑu de cuviinţă a împărtăşì abonaţilor sĕ'i adevĕrul pe care îl ascunsese dimineaţa.

Se înţelege că vina nu poate fi a biuroului din Bucuresci. Acest biurou aşa după cum primeşte depeşile, aşa le şi distribuie. Responsabilitatea este toată asupra direcţiunei „Agenţiei Havas“ din Paris, mai cu samă că făptul nu se întêmplă acum pentru prima oară.

„Astfel dar, Luni, Marţi şi Mercuri chiar, pe când renta română cuota la Paris $72^{1}/_{2}$, la Bucuresci se oferia pe 70!!! Abia Joi această valoare a atins şi acì $71^{1}/_{2}$ adecă pe când la Paris începuss să decline la $72^{1}/_{2}$ la 71.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 7 Aprilie şi 7 Maiu imob. Dochiei Filip în Libătin (trib. Dej); în 13 Mart. şi 17 Aprilie imob. rĕmasului după Constanţa Moldovan în Tircheş; în 9 Martie şi 12 Aprilie imob. lui Ioan Gologan în Săcele (trib. Braşov); în 24 Martie imob. lui Ludovic Vajasdi în Datiş (trib. Turda); în 27 Febr. imob. Linei Radu şi soţi în Mohu (trib. Sibiiu); în 6 Martie şi 6 Aprilie imob. Paraschivei Mihailă în Dăişoara (judec. cerc. Sighişoara); în 11 Martie imob. lui Grigorie Kovats sen. în Panit; în 15 Martie şi 27 Aprilie imob. moştenitorilor după Stefan Bodor în M. Oşorheiu (trib.); în 12 Martie şi 13 Aprilie imob. lui Nicolau Teclu în Braşov; în 4 Martie imob. soţiei lui Ioan Gergiesan în Braşov (trib.); în 24 Febr. imob. lui Ioan Schuller în Jelna (trib. Bistriţa).

Publicare de licitaţiune.

In 7 Martie a. c. st. n. la **11 oare** antemeridiane se va ţinè în cancelaria subscrisului comitet (strada ureḑiului Nr. 6) licitaţiune minuendo pentru edificarea unei scoale elementare cu 4 clase la Haţeg, comitatul Hunedorei.

Aceasta se aduce la cunoscinţa publică cu adausul, că fie care licitant e oblegat a depune $5^{0}/_{0}$ a sumei de esclamare de **11,549 fl. 84 cr.** v. a.

Oferte în scris proveḑute cu vadiu se primesc pănă la inceperea licitaţiunei.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de clădire se pot vedè în tot timpul în sus numita cancelarie.

Sibiiu în 20 Faur 1880

Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor grăniţeri din regimentul roman I. [4] 2–2

Însciinţare.

Deschiḑêndu-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moşit din Sibiiu instrucţiune pentru moaşe, candidatele de moşit de naţiunalitatea română şi nemţească sûnt provocate a se insinua pănă la terminul indicat la subscrisul spre a fi primite în curs.

Sibiiu 31 Ianuarie 1880.

Dr. Lukacs Mikulics.
profesor ord. de moşit.

[2] 4—4

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 19. Sibiiu, Joi 14 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 13 Februarie.

Telegramele câte au venit până astăḑi dela Budapesta și mai în urmă rapoartele despre cele ce se petrec în sinul dietei ne încredințează, că lupta între guvern și oposițiune este în toată virtutea. Când și un Széll, membru fost al cabinetului actual, întră pe arenă ca sĕ atace guvernul, când alți membri fosti ai partidei liberale se înșiră lanț ca sĕ combată din șirurile oposișiunei,—a trecut de glumă. Cabinetul este sguduit în temeliile lui. Căderea lui ar fi dară numai o întrebare de timp.

În Budapesta sĕ și vorbesce despre constituirea cabinetului fiitoriu. După cele ce se vorbesc, Slavy este destinat a fi capul cabinetului, Col. Széll ministru de finanțe, Desideriu Szilágyi ministru de interne, contele Adalbert Apponyi ministru de comerciu, contele Emanuil Pechy ministru de comunicațiune, Ludovic Horváth ministru de justiție, Bela Szende ministru de aperarea țĕrei și Hoffmann sau Pauler ministru de culte și instrucțiune publică.

In locul lui Mazuranici este de numit ban al Croației contele Lad. Pejacsevich.

Din Praga se telegrafează, că Rieger, în adunarea comitetului pentru zidirea teatrului național a pus în perspectivă eventualitatea unei încoronări în Praga. Dacă Rieger are temeiuri positive pentru a propune eventualitatea aceasta, este incă nedecis.

„N fr. Presse“ și cu dênsa și alte ḑiare ne aduc scirea despre formarea unei partide noue, „partida de mijloc“, în sinul senatului imperial, în casa de sus. Partida numeră până acum 30 de membri, dintre cari unii au votat până acum cu „constituționalii. Cei mai mulți înse sûnt din dreapta casei. Partida aceasta voiesce sĕ susțină constituțiunea intactă, dară de altă parte sĕ promoveze compromisul. Formațiunea cea nouă, se ḑice mai departe, nu va delătura majoritatea constituționalilor.

Relativ la recunoascerea independenței României, „D. Ztg“ scrie un articul, în care ḑice între alte, încuviințând ridicarea unui stat românesc la gurile Dunărei, că prin acesta s'a vîrît un ic între Rusia și între Slavii de pe peninsula balcanică. Incă pe timpul crisei orientale se escase idea unei federațiuni româno-greco-albaneze, carea se susțină ecuilibru față cu Slavii. Considerațiunei, că România în viitoriu are sĕ fie un post foarte însemnat in posițiunea defensivă a Europei, contra panslavismului, e de a se mulțămì prevenirea (?), de care s'au bucurat representanții guvernului din Bucuresci la congresul din Berlin înaintea tuturor puterilor. În decursul articulului se vorbesce despre urmărirea evenimentelor orientale din partea oficiului nostru de esterne, despre înfluența rusească, care s'a stirbit foarte mult prin ingratitudinea Rusiei, care în loc de resplată, a smuls Basarabia din corpul României dându'i în schimb dubioasa Dobroge. Încercările rusesci de a'și recâstiga terenul influenței în timpul revisiunei articulului VII din constituțiune (cestiunea Evreilor), au remas fără de succes“. Cu recunoascerea independenței României, încheie „D. Ztg“, din partea puterilor ce hesitaseră cu pasul acesta, s'a pus peatra din capul unghiului la clădirea unui stat nou, cărui în complicațiunile neîncungiurabile ale viitoriului i este reservat un rol însemnat. O foaie oficioasă de aici (Viena) se folosesce de scirea despre urmata recunoascere a independenței României, spre a da espresiune în cuvinte călduroase simpatiilor cabinetului vienez către statul cel nou. Consimțim pe deplin cu partea aceasta a politicei orientale, urmată de guvernul nostru. Acum după ce Turcia este sdrobită, drumul politicei noastre orientale se desemnează de sine. Austro-Ungaria, departe de ori ce politică aventuroasă de ocupațiune și anecsiune, trebuie sĕ promoveze cu toate mijloacele posibile întărirea elementelor neslavice din Orient între cari locul cel dintâiu îl ocupă România. Dacă Serbii și Bulgarii asteaptă toată mântuirea lor dela Rusia, Românii și Grecii sĕ se dedea a'și îndrepta privirile spre Viena“.

Revanș maghiarisărei *)

Este sciut, că toată acțiunea trebue se nască reacțiune. Frații Maghiari prea îngrigiți de esistența lor națională nu se genează a se silì, ca se cioplească ființe și figuri maghiare din elemente străine, presupunênd că prin aceasta se va inmulți și întărì elementul maghiar. Această presiune nenaturală o vor ținè minte dênșii de pe têmpul absolutismului nemțesc, care altcum era cu mult mai loială decât presiunea ce o esercitează dênșii. Atunci se părea, că după redobêndirea constituțiunei maghiare, ei se vor ferì de astfeliu de presiuni față cu naționalitățile, ce sûnt sub stăpânirea lor. Pentru că naționalitățile nici când nu au dat prilegiu se fie privite cu ochi rei nici din partea statului, nici din partea monarchului; dênsele nici când nu s'au resculat asupra statului seu, pentru că națiunea maghiară are oare care superioritate oficială, ci dacă s'au și făcut in trecut nesce încercări remonstrative s'au făcut pentru apărările și greutățile cele nesuportabile, puse pe umerii bietului popor dară nici când din ură națională. De aceea ne mirăm din ce causă factorii statului unguresc se poartă cu atâta neloialitate față cu diferitele naționalități și în special cu Românii, cari ar fi putut fi cei mai vechi aliați ai lor, și care la venirea dênșilor i-au primit mai ca pre nesce frați; și de atunci au purtat în comun sarcinile statului și au susținut această țeară ḑece seculi cu sudoarea și sângele lor. Pentru sacrificiile lor Românii nici când nu au fost remunerați, din contră au fost tractați în moșia lor părintească, ca și cum au tractat lucrătorii viei din evangelie pre fiiul stăpânului, voind prin aceasta sĕ devină singuri proprietari preste via ce o lucrau. Dară în urmă a venit stapânul vii și atunci . . . .

Ḑece seculi am fost în întunerec, și dacă în întunerec nu ne am perdut: acum când farul secolului al 19 luminează celor mici ca și celor mari, celor slabi ca și celor tari, nu avem multă frică, că ne vom perde. Avem însĕ datorința, ca vĕḑênd periculul sĕ'l încungiurăm, sau neputêndu'l încungiura sĕ'l întimpinăm cu precauțiune.

Astăḑi lupta fisică la popoare în mare parte s'a strămutat în lupta spirituală. Cu toate aceste și acuma aceste concentrate la olaltă fac puterea unei țĕri și mărimea unui popor. În amêndouĕ casurile inse banii joacă un rol însemnat.

Presupunênd guvernul unguresc că și dênsul pricepe spiritul timpului, s'a socotit că pe calea culturală sĕ ne scoată din vieață, înstrăinândune de cultura națională și obtrudêndune limba maghiară, păna la caminul părințĕsc. Cu astfel de intențiune s'a scos cu totul din pracsa și din vieața artic. de lege XLIV din anul 1868; cu care altcum le place a se lăuda și astăḑi în jurnalistica lor și înaintea ambasadorilor străini, — prin care și naționalităților nemaghiare li se acordase puține drepturi de a se folosì de limba lor proprie, în unele casuri ḑic după ce această lege se

---

*) Publicăm articulul ce ne venì dela un stimat corespondent, fără de a consimțì intru toate cu aplicarea în practică a ideilor sale. La toată întêmplarea ideile stim. autor vor stimula la cugetare serioasă asupra datorințelor ce avem față cu esistența noastră mai ales dacă vom ținè, ca aceasta să fie o esistență onorifică. Red.

FOIȚA.

Montpellier.

Nu este Român cărturar, care la rostirea numelui „*Montpellier*“ sĕ nu fie cuprins de o legitimă fală națională de o parte, și de o simpatie deosebită cătră acea comună franceză de altă parte. În Montpellier geniul român întrupat în nemuritorul nostru Alecsandri a primit laurii recunoscinței dela întreaga familie latină, care astfel ni-a ḑis, că sûntem un membru demn al ei. În Montpellier astăḑi limba română, precum s'a împărtășit deja în coloanele foaiei acesteia, resună de pe o catedră universitară, întemeiată anume pentru respândirea cunoscinței limbei noastre frumoase. Fapta aceasta din urmă stârnesce din nou interesul nostru de a cunoasce mai de aproape pe acel oraș al Franciei de meaḑă-ḑi, al *Languedocului.*

Montpellier în evul mediu se chiema *Mons Pessulanus* sau *Mons Puellarum.* Unii pretind că s'ar fi întemeiat în anul 737 de nisce prigoniți din Maguelonne. Alții vreau sĕ susțină numai atâta, că Montpellier a fost odinioară un sat, pe care cătră sfêrșitul secolului al X-lea episcopul Rituinus dela Maguelonne 'l-a primit drept danie. Istoria a înregistrat între întêmplări memorabile avênd de scenă orașul Montpellier, 5 concilii (concilia Monspellensia), ce s'au ținut acolo din 1162—1258. După stingerea stăpânitorilor proprii cătră sfêrșitul secolului al XIII-lea Montpellier a fost moștenită de cătră regii Aragoniei, apoi a ajuns sub stăpânirea regilor de Maiorca, dela cari în sfêrșit 'l-a cumpĕrat în anul 1350 regele Franciei Filip VI. În anul 1538 s'a strămutat la Montpellier episcopia dela Maguelonne. Sub stăpănirea lui Enric III (1574—1589) Montpellier a devenit o residență a Hugenoților, cari punênd mâna pe oraș au întemeiat aici un fel de republică, ce abia după multe rĕsboaie sângeroase și după un asediu îndelungat s'au supus în urma tractatului de pace din 19 Octomvrie 1622. Aceste sûnt evenimentele principale, ce le memorează chronica orașului Montpellier.

Astăḑi Montpellier este capitala departementului francez Hérault (în Languedocul de odinioară) și a unui arondisement de 14 cantoane și 116 comune cu 177,484 locuitori. Orașul însuși e locuit (1876) de 55,258 suflete, între cari se află vreo 7000—8000 de protestanți. Montpellier, fiind stație a căii ferate Lyon-Paris-Marea-mediterană, a celui de Sud și de Hérault, este situat în depărtare de 9, 6 chilometri de la marea mediterană pe o colină lângă riulețul canalisat Lez, la a cărui maluri se estinde în formă amfiteatralică. Ținutul dela M. este chiar încântător și renumit pentru clima sa binefăcĕtoare bolnavilor, cari în numĕr însemnat spre a afla vindecare în acest loc încungiurat într'o depărtare de 8 chilometri de o „campagna“ frumoasă cu grădini, pometuri și vile.

Montpellier este un oraș dintre cele mei frumoase ale Franciei. Orașul propriu are strade cam ânguste dar foarte curate, zidirile fiind solide și netede. Mai regulate și mai frumos zidite sûnt însĕ suburbiele, cari poartă un timbru modern. M. are o citadelă, 22 de biserici, între cari una reformată. O podoabă deosebită a orașului este piața numită *Peyrou*, sĕvêrșită între 1685—1785, cu plantațiuni frumoase, cu un castel de apă (*Château d'eau*) și cu statua de bronz a lui Ludovic XIV. Stând pe această piață strălucită, situată pe o colină, ți se oferă o priveliște fărmecătoare: veḑi Pireneii, marea, Cevenii și pe Mont-Ventoux. Intre edificiile publice escelează: biserica mare a Stlui Petru, zidită în 1364 (cu renumita icoană a lui Simon, zugrăvită de Bourdon); catedrala clădită între 1858 și 1875; palatul de justiție din 1846 cu statuele cardinalului Fleury și a renumitului archicancelariu Cambacérès (care din urmă s'a și născut în Montpellier): prefectura; municipalitatea; bursa elegantă, teatrul cu fațadă dorică; scoala de medicină cu auditoriu mare amfiteatralic etc. Merită apoi o deosebită amintire arcul de triumf sau scoase din vieaţă, venì la anul trecut 1879 se ne impună limba maghiară şi în scoalele noastre poporale.

Sciindu-se ce intenţiune are această lege a fost întimpinată din partea Românilor şi a jurnalisticei naţionale cu o displăcere aşa de mare, după cum numai s'a putut intimpina de ori ce naţiune conscie de esistenţa sa. Prin care s'a arĕtat lumei, că naţiunea noastră este trează şi privighează. Înse de un timp se părea, că acţiunea românească a încetat, ca şi când prin espresiunile noastre de indignaţiune faţă cu această lege ne-am fi făcut datorinţa pentru tot deuna.

Acuma această lege este in viaţă şi scolile noastre sûnt supuse acestei legi, a cărei §§-i se intind şi se gată acolo unde vreau stăpânii ţierei. Şi anume acolo, unde guvernul dispune de organe proprii, asupra scolilor noastre, care pot lucra liber fără de a putè fi conturbate sau urmărite de o acţiune naţională omogenă, făcu progrese infiorătoare, intru nimicirea limbei noastre, şi în locul ei intru propagarea celei unguresci; astfeliu cetii nu de mult, că se face cu scolile de sub patronatul societăţii drumurilor de fer din Bănat; şi earăşi tot astfel am auḑit în ḑilele aceste dela o persoană deamnă de credinţă, că se intêmplă în unele comune de ale noastre din Biharea, unde pruncii, când es dela scoală, salută: „jó napot şi jó regelt“ în loc de „bună ḑiua“ şi bună dimineaţa.“ Aceste sûnt nesce fenomene triste, la care nu credeam, că vom ajunge aşa curênd.

Prin astfel de propagande (grecesci) s'a năduşit intru desvoltarea sa poporul românesc din Turcia, care astăḑi abia numeră 800,000 până la un milion de suflete; acel popor care înainte de aceasta cu 5—600 de ani era stăpân şi domnitor mai pe intregul teritor al imperiului turcesc de astăḑi. Astfel s'au nimicit Românii din Dalmaţia şi Iliria, despre acăror esistenţă numai în istorie mai aflăm urme. Astfel s'a stîns nobilimea şi magnaţii naţiunei române din Ungaria şi Transilvania, cari astăḑi numai din genealogie aflăm, că esista, desfăcuţi cu totul de corpul naţiunei lor şi ca propagatori ai magiarismului.

Când noi cu durere scim, că aceste toate s'au intêmplat, şi când vedem, că astăḑi încă suntem espuşi unor asemenea incercări, nu trebue se stăm cu mânile în sin; ci ca un popor de vieaţă, avem ca sĕ dăm revanche (cet. revanş) acestor incercări ca aşa cei ce „se incearcă a ne răpì limba,“ se vaḑă că prin apucăturile lor desvoaltă în noi un mai mare simţemênt şi activitate naţională, la care noi nici nu ne gândiam, dacă dênşii nu ne opugnau.

Un popor aproape de 3 milioane de locuitori în o masă compactă, cum este cel românesc în Transilvania, Crişana şi Bănat, trebue sĕ însufle respect ori cărui guvern, care s'ar atinge de a vătĕma esistenţa lui; însĕ aceasta numai atunci se întêmplă, dacă acel popor va fi destept şi va sci susţinè lupta de apĕrare.

Noi Românii din imperiul austrounguresc sûntem totdeauna în stare sĕ facem aceasta, fără de a vătĕma legile ţĕrei, ori cât de maştere sĕ fie acele faţă cu noi; pentru că pe cât pot fi de diferite atacurile ce ni se fac, pe atât de diferite pot sĕ fie armele de apĕrare.

Noi sûntem proprietari preste teritoriul şi pământul ce'l ocupăm, ori cum sĕ se numească acela. Noi îl plătim de dare, noi îl muncim, noi ne mişcăm pe el, şi fără de noi ar fi o pustie, de care nici statul nici stăpânitorii nu ar avè fără de noi nici un folos de el. Adecă pe acest teritoriu noi sûntem puterea, noi sûntem viaţa statului.

Lupta de maghiarisare începută pe terenul scolastic, este o lumină cumpĕrată pe banii nostrii proprii, cu care stăpânii ţĕrei au scopul, ca sĕ ne arḑă ochii, ca apoi orbiţi sĕ mergem încătrău ne vor duce ei. Noi însĕ care avem bani ca sĕ plătim astfeliu de lumini; avem bani, — ori cât de puţin sĕ fie aceia, — dară totuşi avem ca sĕ ne acoperim şi lipsele şi trebuinţele noastre. Banii în ḑiua de astăḑi joacă un rol însemnat în toată lumea, dară mai vêrtos în Ungaria noastră joaca un rol estraordinariu. Pe teritoriul locuit de Români, Românii cumpĕră şi vênd, ei câştigă şi spesează. Şi dacă sûnt şi alte elemente ca proletari sau neguţători sau măestrii, dintre aceia nici unul nu poate subsista fără de ajutoriul şi succesul Românului. Românul în astfel de casuri trebue sĕ se arete, că e stăpân şi domn şi sĕ poftească ca acela, care are lipsă de cruceriul dênsului se vorbească cu el în limba lui şi sĕ'i scrie românesce. Dacă fiesce-care Român cărturariu sau inteligent ar pretinde ca comerciantul sau măestrul (industrieşul) dela care dênsul 'şi procură marfele necesare peste an, sĕ'i vorbească şi sĕ'i scrie românesce, din o sută nici pre unul nu am afla, care sĕ ne refuseze această pretensiune, ci ar face bucuroşi pentru banii nostrii. Şi sĕ presupunem, că nu avem alţi inteligenţi decât numai preoţii şi învĕţătorii, totuşi numai în diecesa Aradului am avè preste o mie de inteligenţi, care ar putè sĕ facă aceasta; pentru că în lipsa de comercianţi români, mai toţi dăm banii nostrii în mâni străine; şi prin această procedere am deobliga sute de comercianţi ca sĕ înveţe limba românească, ca şi o necesitate pentru dênşii, prin ce noi 'i am convinge, că în Ungaria cea vestită în multe locuri poţi trăì fără limba ungurească, dar fără de limba românească în acele locuri — ba nici chiar în altele — nu poţi.

Prin aceasta s'ar face mari avantage naţionale, pentrucă acei comercianţi, cari ar venì odată la cunoscinţa limbei noastre, nici când nu s'ar arĕta indiferenţi şi cu ură către densa, ca şi cum se arată păna cănd nu o cunosc. Afară de aceasta, instruirea ce o ar pretinde, pentru denşii şi familia lor, s'ar face de către invĕţătorii români, cari s'ar ajutora mult prin aceasta. Mai departe dacă comercianţii străini ar sci, că Românii 'şi sciu preţuì intru atâta limba şi literatura lor, atunci concursele şi publicaţiunile cele multe ce le vedem în foile străine, s'ar repeta şi în jurnalistica noastră şi prin aceasta s'ar face un venit considerabil foilor românesci.

Eu, care scriu aceste, vorbesc din esperinţa'mi proprie, pentru că eu nici când n'am lăsat ca banii nostri sĕ joace rol străin, ori cât de puţini sĕ fii fostă aceia. Eu am corespuns românesce cu neguţători, cari nu au sciut nici un cuvênt românesc şi am căpĕtat respuns românesce. Am procurat marfă de puţin preţ, prin scrisoare românească şi peste puţine ḑile am vĕḑut publicând şi marfa dênsului în foile românesci. Ba ce e mai mult, scrisorile cu bani se primesc şi pricep şi acolo de unde limba romănecscă e proscrisă de mult, de organele guvernului maghiar; la care eu singur am scris mai de multe ori romănesse şi au aşeḑat banii mai aşa după cum am dispus eu românesce şi mi iau cuitat cu mulţămită (ungaresce). De acì se poate vedè, că banii stau de asupra limbei statului, ca şi un idol la care se inchină toţi.

Ca sĕ putem dară da revanş maghiarisărei avem sĕ ne folosim în toate afacerile noastre de limba românească, şi mai ales atunci, când ne dăm banii nostri, şi când persoanele sau corporaţiunile, cu care corespondem sûnt interesate mai mult decât noi de causa, în care scriem, şi când nu putem perde nimica, nici atunci, când respectivii ar desconsidera corespondenţa noastră. Această ideie sĕ o propage şi esercieze fiesce-care Român şi la casuri obveniente sĕ atragem atenţiunea unii altora, ca nici odată sĕ nu uităm de aceasta. 2). In scoalele noastre elementare sĕ se propună cântări şi discursuri naţionale, prin care în scolari sĕ se desvoalte simţul naţional şi iubirea către limba noastră. 3. Sĕ ne părtinim cu mai mare căldură şi însufleţire jurnalistica naţională, ca apoi aceea sĕ fie în stare, în casuri de lipsă, sĕ poată da şi numeri gratuiţi, unor învĕţători şi preoţi mai sĕraci, ca aşa sĕ poată fi toţi Românii în curent cu spiritul timpului şi sĕ se scie acomoda şi ferì de pericul. 4. Foile naţionale sĕ aducă la cunoscinţa publică, când se vênd proprietăţi mai mari, — în părţile locuite de Români, — pe calea licitaţiunei, ca aşa Românii cari dispun de bani sĕ cumpere acele proprietăţi, — care în multe casuri le cumpĕră Jidanii cu preţuri bagatele, — ca aşa cu timpul sĕ avem şi noi aici mai mulţi proprietari mari, de naţiune română şi sĕ ne întărim.

Am fost propus în cercuri mai ânguste, ca Românii dela oraşe sĕ propage astfeliu de idei. Acuma m'am hotărît ca sĕ le recomând şi prin jurnalistică. M. S. preot gr. or.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

(Urmare).

După Ig. Helfy, care a remarcat punctul de vedere al stângei estreme, a luat cuvêntul

L. Kármán: La judecarea bugetului pe anul 1880 trebue sĕ apreţiăm trei factori deciḑetori: starea finanţială, starea politică generală şi cestiunea de esistenţă a cabinetului. Spre acest sfêrşit e neaperat de lipsă sĕ aruncăm o reprivire asupra întêmplărilor din trecut, asupra relaţiunilor generale ale ţerei şi se ţinem samă şi de viitoriu, căci viitoriul este resultatul lucrării din trecut şi present.

Opositiunea e îndreptăţită a da câte odată o năvală mai aspră asupra guvernului, dar nici partidei gurernamentale nu i se poate contesta dreptul de a apera pe guvernul seu. A sosit vremea sĕ ne lămurim odată asupra relaţiunilor de partidă şi asupra stării generale.

Fiecare pagină din istoria de desvoltare a omenimei ne dovedesce, că învĕţăturile lui Machiavelli au avut şi vor avè propagatori totdeauna. Dar în statele constituţionale nu mai esistă aḑi nici un guvern care sĕ fie atât de reu, nici o partidă sau un bărbat de stat care sĕ fie atât de arogant încât sĕ nu se silească a respinge dela sine învinuirea că a călcat dreptul sau a părăsit un principiu. Din istoria Angliei am putè cita o sumă de bărbaţi mari de stat, cari adeseori şi-au schimbat părerile, dar această schimbare nu li se imputa peste toată viaţa. Şi pentru ce nu? Pentru că poporul practic al Angliei totdeuna cumpenesce trecutul cu viitoriul, pentrucă a ajuns la cunoscinţa că politica este sciinţa esigenţelor. Şi nu s'a observat oare aparenţa particulară, că toţi câţi au vestit şi representat idei mari, de regulă nu au fost în stare sĕ ducă popoarele la ţinta dorinţelor lor?

Aşa s'a întêmplat că Moise nu a putut duce poporul israiltean în pămêntul făgăduinţei, Ioan Botezătoriul n'a putut întemeia biserica crestină, Rousseau n'a putut realisa revoluţiunea franceză, nici unul dintre proroci n'a putut îndeplinì reformele vestite de dênşii. Idea unităţii italiane şi germane n'au realisat-o representanţii ei cei mai învăpăiaţi, adecă republicanii italiani şi radicalii din Frankfurt, ci conservativul Cavour şi cesaricul Bismarck.

Robert Peel a întrodus bilul de grâne, libertatea comerciului şi emanciparea catolicilor, idei, contra căror el cu toată greutatea talentelor sale celor mari a luptat cu cea mei mare înverşunare.

Asemenea esemple strălucite dovedesc în deajuns, că schimbările de principii, fusionările sau coaliţiunile

---

poarta *du Peyrou* din 1713, şi acuaductul grandios în douĕ arcade, aici într'o înălţime de 63 metri, sĕvêrşit în anii 1753—1766.

Montpellier este residenţa unui episcop catolic şi a unui consistoriu reformat, a deregătorielor departementale, a unei curţi de apel, a unei curţi de assise, a unui tribunal de instanţa primă, a unui tribunal comercial şi a lor trei judecătorii de pace, a unei camere de comerciu, a unei camere de agricultură, a unei filiale a bancei de Francia, a unei academie pentru 5 departemente şi a comandei generale a corpului de armată XVI.

Universitatea din Montpellier, întemeiată în anul 1196, este foarte renumită. Încă de pe la începutul seculului al X lea a esistat o scoală de medicină întemeiată de nesce medici arăbesci, cari prigoniţi fiind din Spania, au fost primiţi cu ospitalitate de către comiţii de Montpellier. Astăḑi universitatea consistă din 3 facultăţi: de medicină, de sciinţele ecsacte şi de litere, aceasta din urmă având de aici în colo şi o catedră deplin regulată şi sistemisată pentru *limba românească.* Universitatea are o bibliotecă mare, un museu anatomic şi o grădină botanică minunată, totdeodată cea mai veche a Franciei întregi, deoarece esistă deja din anul 1548.

Afară de universitate Montpellier mai posede: un seminar teologic, un seminar pedagogic pentru învĕţători şi învĕţătorese; o scoală superioară de farmacie; un liceu; mai multe scoli superioare libere de sciinţele comerciale şi de industrie, de desemn de pictură, de sculptură, de architectură şi de musică; un institut pentru orbi şi un institut pentru surdomuţi şi alte institute umanitare. Oraşul are totdeodată biblioteca sa publică de vre-o 35,000 tomuri, un museu de pictură şi de desemnuri, alte douĕ musee pentru obiecte de naturalii şi de artilerie, un observatoriu astronomic, societăţi pentru propagarea artelor şi sciinţelor, şi în sfêrşit un spital mare public, un ospital, un orfanotrofiu, un institut pentru alienaţi, o temniţă celulară, o temniţă centrală ect.

Industria şi comerciul se cultivă în Montpellier pe o scară foarte întinsă. Cu deosebire este însemnată fabricaţiunea de chemicali, de lumini şi de săpun, de rachiuri şi licoruri, de esenţe şi uleuri, şocoladă ect; apoi de straie de lână şi de bumbac, de flanel şi alte materii, de objecte de pele mai fine, de hârtie fină, de instrumente de cumpenit ect. ect. Sûnt în Montpellier şi fonderii de fer şi de aramă ect. Comerciul e spriginit de canalul Grave, ce curge în mare, şi de căile ferate spre Lyon, Toulouse mai cu samă însĕ spre Cette, care este aşa ḑicênd portul dela Montpellier. În tot anul se ţin douĕ tĕrguri mari.

Mai observăm, că în depărtare de 3 chilometri de la Montpellier se află isvorul mineralic dela Foucaud, a cărui apă caldă ca baie are o înrîurinţă foarte favorabilă asupra nervilor şi sângelui.

partidelor sau, dacă vě mai place, inconsecuenţele sûnt îndrep'tăţite când purced dela motive mari şi nobile.

Guvernul actual şi-a început şi continuat cariera între grele impregiurări, dar lucrarea sa patriotică în loc de a fi recunoscută a fost întêmpinată cu mustrări şi atacuri. Nu este datorinţa nimerui a înfăţişa situaţiunea în colori frumoase. Cine observă însě cu atenţiune viaţa statului unguresc vede, şi aceasta e un semn îmbucurător, că statul începe a se restaura. Toate disposiţiunile mai însemnate din tractatul dela Berlin s'au îndeplinit, pacea s'a restabilit şi probabil nu se va turbura încă multă vreme, încrederea străinătăţii în noi a crescut, naţiunea se întoarce cu sirguinţă la munca sa. Această disposiţiune generală a inimelor impune însě parlamentului şi guvernului datorinţe.

Conducětorii de aḑi ai afacerilor de stat 'şi-au propus a realisa multe şi foarte salutarie probleme. Dacă vor fi în stare sě le deslege vor încorona edificiul la care au pus temelia.

Cine cunoasce mijloace mai bune şi mai practice pentru realisarea acestui scop mare şi pentru sanarea relelor, decât ale guvernului, sě'şi desfăşure ideile sale mântuitoare.

În viaţa noastră publică esistă o mare abnormitate, înţeleg gruparea partidelor. Pănă când ţeara nu se va împărţì după esemplul Angliei în douě partide mari, ne va lipsì condiţiunea fundamentală a parlamentarismului.

În faţa guvernului spriginit de o majoritate omogenă, de mulţi ani nu se mai află o oposiţiune compactă ci numai partide cu elemente eterogene şi fracţiuni de partide, între cari armonia esistă numai când e vorba de a trântì guvernul. La împărţirea pradei abia vei mai vedè o urmă din aceasta armoniă. Mulţi chiemaţi, puţini aleşi. Momentul creaţiunei positive îi desparte de olaltă. Temistocleii de acum uşor şi curênd vor pismuì învingerile Miltiaḑilor.

In casul când s'ar forma un guvern nou, o coaliţiune a partidei independenţii cu partida oposiţională care recunoasce basa dreptului de stat actual, va fi cu neputinţă. Agerii noştri radicali din stânga estremă ar da unui cabinet nou lovituri mai grele şi poate cu mai mult succes decât contra guvernului present. N'aşi dorì ca Ungaria sě ajungă la soartea, la care au adus partidele progresiste pe Austria, Germania, Italia şi Francia prin desbinări şi discordii. Pentru a încungiura aceasta soarte e de lipsă sě se creeze o oposiţiune compactă şi omogenă care sě se raḑime pe principii, ca oposiţiunea de astăḑi, la casul unei crise de cabinet, sě constitue un guvern nou pe basa unei programe cu idei directive noue.

Cât pentru buget declar că primesc raportul comisiunei, doresc însě ca în viitoriu sě se înactiveze sistema bugetului normal şi anul financial sě se înceapă cu 1 Aprile.

Sě nu ne precipităm cu reformele şi sě urmăm o politică trează în munca noastră de reformare.

Naţiunile iartă mult acelora cari, ori ce erori ar fi comis, se devotează cu toată inima intereselor, ambiţiunei şi tradiţiunilor patriei lor. A mărturisì eroarea nu e ruşine, dacă esistă tăria şi voinţa de a o îndrepta. Nu ne este însě permis a mai comite erori, căci altfel uşor s'ar putè împlinì prorocia baronului I. Eötvös: „Reul ce 'l-am făcut cresce ca interesele unei datorii făcute din imprudenţă, pe care nu avem puterea de a o plătì.“ Sě ne ferim de a învinovăţì poporul pentru erorile comise, căci poporul nici când nu a putut sě'şi tradeze consciinţa sa, sě'şi renege tradiţiunile sale naţionale şi sě'şi schimbe caracterul. Ba el 'şi-a subordinat bucuros totdeuna chiar şi interesele sale materiale principielor celor mari ale civilisaţiunei şi moralei.

Deci fie-care sě'şi împlinească datorinţa sa: sě facă fie-care o propagandă scutită de intrigi, egoism şi violenţă, propagangă pentru cele douě bunuri mari ale vieţii cetăţenesci: a adevěrului şi libertăţii. (Aplause în dreapta).

B. Lukacs vede în bugetul de faţă puţină deosebire de bugetele anterioare. Partea cea mai însemnată a erogaţiunilor se înfăţişează ca sarcini durabile. Datoriile de stat s'au preliminat pe anul curent cu 97½ milioane, erogatele afacerilor comune cu cele pentru Bosnia cu 33½ mil., subvenţiunile pentru drumurile ferate cu 11 mil.; cu totul 142 milioane. Pentru celelalte trebuinţe ale statului mai remân din venite numai 35 milioane. S'au prevěḑut mai reu acele instituţiuni care sûnt menite a promova progresul intelectual şi bunăstarea materială.

Venitele nu s'au sporit în proporţiune firească cu îmbunătăţirea stării materiale a poporului. La contribuţiuni s'au sporit numai restanţele.

În programa finanţială se află numai un punct nealterabil: împrumutul. Deci mai potu-se lăsa afacerile ţěrei în mâna unui guvern, care rătăcesce fără plan şi direcţiune în toate părţile? Politica fiscalică a guvernului au făcut mari pustiiri, care se ved nu în deficit ci în starea materială ruinată a poporului. „Monitoriul oficial“ a publicat pe fie-care an licitări de realităţi în valoare de 50 milioane, o cifră aceasta, care esprimă decadenţa materială a poporului. Firesce că la aceasta a contribuit politica cea rea a guvernului, economia uşuratică a particularilor şi relaţiunile nefavoritoare ale creditului.

Din comitatul Caraşului.

In şedinţa congregaţiunei comitatense estraordinare ţinută în 17 cur. n. s'a cetit mai ântâiu un ordin ministerial care mustră cu cuvinte aspre întêmplările din Caraş şi provoacă pe comitele suprem sě inspecţioneze în persoană toate preturele şi sě supună la o revisiune esactă toate actele, cărţile şi socotelele ce se referesc la manipulaţiunile cu bani. După aceasta s'a raportat, că luarea actelor din mânile lui Iuncovici e pe cale şi că prenotarea sumei de 25,000 fl. pe realităţile din Caraş ale vice-comitelui Ghica e sěvêrşită deja. Seara la 6 oare comisiuuea municipală s'a întrunit într'o şedinţă care se poate numì cea mai memorabilă dintre toate şedinţele de până acum. După verificarea protocoalelor dinainte de ameaḑi comitele suprem puse întrebarea, dacă cercetarea ce curge acum contra vicecomitelui poate fi privită ca o cercetare care după lege premerge de regulă procedurei disciplinare, sau numai ca o cercetare informativă cu caracter privat? Toţi oratorii au convenit în rěspunsul, că cercetarea ordinată e de natura celor ce premerg procedurei disciplinare. Pe temeiul acestui vot comitele suprem declară, că trebue sě aducă o scire foarte tristă la cunoscinţa congregaţiunei. In timpul şedinţei a sosit un ordin telegrafic dela ministeriul de interne care ia měsuri de sigur neplăcute pentru comitat. Notariul primariu cetesce depeşa ministerială care ḑice:

„Comitelui suprem N. Ujfalussy în Lugoş. Dacă congregaţiunea generală a ordinat o cercetare premergětore procedurei disciplinare contra vice-comitelui, fără de a'l suspenda, te împuternicesc sě ordinezi în numele meu suspendarea. Ear dacă congregaţiunea generală nu a sulevat de loc cercetarea disciplinară şi dacă din acest motiv ea nu va mai potè lua disposiţiuni, sě se conchieme îndată comisiunea administrativă ca sě aducă hotărîre pentru a se introduce contra vice-comitelui cercetarea care va avè sě premeargă procedurei disciplinare în înţelesul punctelor 2 şi 4 art. de lege VII: 1876. Această hotărîre sě mi se comunice îndată pe cale telegrafică. Tisza“.

În tăcerea adêncă notariul public Beşan luà cuvêntul pentru a da mai ântâiu espresiune durerei ce o simte municipiul pentru faptul că togma comitatul Caraşului este acela, care a ajuns aşa departe încât trebue sě se suspendeze vice-comitele din oficiu. După aceasta face propunerea ca municipiul sě păşiască îndată la substituirea acestui post neputênd remânè comitatul între împregiurările de faţă nici pe un moment fără substitut, şi recomândă pe notariul primariu Simonescu de substitut provisor, căci acesta e chiemat şi după lege a fi substitut.

Mai toţi membrii din municipiu luară cuvêntul şi s'a propus şi presidentul dela oficiul orfanal Elek de Pattyánsky. Dar amêndoi domnii propuşi au refusat cu hotărîre a primì substituirea mulţămind pentru onoarea dată. S'a hotărîit ca întrebarea de substituire sě se reserve şedinţei următoare care va decide definitiv.

Adoua ḑi s'a întrunit de nou comisiunea municipală. Toţi câţi intrau în sala de consultare înainte de a se deschide şedinţa puteau sě observe că se petrece ceva estraordinariu. Sala era plină îndesată, în toate unghiurile vedeai grupe discutând cu vioiciune, în toate feţele asteptare încordată.

Jumetate la 12 oare venì comitele suprem, funcţionarii de faţă îl întimpinară cu éljenurile obligate. El deschise şedinţa făcênd de nou comunicarea despre suspendarea lui Ghika şi puse la ordinea ḑilei întrebarea de substituire.

Consiliarul reg. Alecsandru de Makay luând inmediat cuvêntul propuse într'un mod foarte linguşitor şi recunoscětor de substitut al vicecomitelui pe notariul primariu al comitatului Leontin Simonescu.

Strigări sgomotoase de Éljen însoţiră această propunere, care între aclamaţiuni viue se prefăcu in conclus.

In sfêrşit s'a ales la iniţiativa obiectivă şi motivată a lui Radulescu şi la propunerea lui Beşan o comisiune de doi membri care va avè sě controleze în viitoriu contabilitatea supremă a comitatului. S'au ales ca membri în această comisiune d-nii Radulescu şi Isr. Löwinger.

Cu aceste s'a închis şedinţa.

Macedono-Românii.

Francezii, împinşi de un simţimênt de caritate, care a fost totdeuna mare in ei şi totdeuna ingenios, pentru a mai sporì încă însemnata sumă culeasă prin subscripţiuni şi prin splendida serbătoare dată în Ipodromul din Paris, publicară un ḑiar album intitulat „Paris-Murcia“, la a cărui alcătuire concurară gratis cei mai eminenţi scriitori francezi şi cei mai abili artişti ai republicei şi ai tuturor naţiunilor.

Resultatul obţinut trecu peste toate prevederile şi produsul se urcà la o însemnată sumă, care fu trimisă nenorociţilor din provincia Murcia, pe care o inundaţiune straşnică o schimbà în scurt timp într'un loc de băltacuri şi de ruine, dintr'un teritoriu fericit şi roditor.

Acest resultat făcu pe câţiva cetăţeni din Bucuresci a urma esemplul dat de Francezi, publicând un alt album moderat după cel francez în privinţa părţei literare şi artistice şi care îl va egala în frumseţe. Se va trage în 10 mii esemplare, dintre care unele pe hârtie ordinară cu preţul de 2 lei dar altele pe hârtie de lucs cu 5 lei şi va fi pus în vênḑare în primele ḑile ale lui Februarie. Scopul va fi curat umanitar, dar pe când cel frances a fost destinat a micşora miseriele fisice ale unei populaţiuni de ginte latină ca şi cel frances, albumul român are de scop a micşora miseria intelectuală a unui popor nu numai de aceeaşi ginte, dar consângean cu cel român şi a cărui limbă nu se deosebesce de dialectul român oficial al statului mai mult ca dialectul veneţian de cel italian, sau ca cel asturian de cel castilian.

Sě arětăm acum cu oare-cari consideraţiuni istorice cine este acel popor pe care Românii voiesc sě'l ajute.

E cunoscut de toţi cum Traian, pentru a repopula Dacia golită de locuitori stabilì pe la 107 legionarii romani cu familiele lor şi cum apoi fură trimişi din Italia în aceea regiune aceia care se făcuseră culpabili prin îmbrăcişarea Cristianismului. Crescând astfel acea populaţiune şi îmbrăţişând toată Dacia Cristianismul, devenise o ţeară foarte bine cultivată şi prevěḑută cu poduri şi soşele după obiceiul roman.

Dar puţin în urmă începură Goţii şi Sarmaţii a face dese incursiuni pe teritoriul Daciei, şi, inteţindu-se din ce în ce mai mult incursiunile acelor orde barbare, populaţiunea din acea regiune ceru dela imperatorul Aurelian a trimite trupe pentru apěrarea hotarelor lor. Dar imperiul roman fiind atunci atacat în mai multe din depărtatele sale provincii, Aurelian nu fu în stare de a o apěra şi de aceea învită pe aceia, cărora le era frică, sě rěmână în patrie, de a se retrage in Macedonia, care era în acele timpuri deşartă de locuitori. Mai multe mii din acei Romani primiră învitarea şi se duseră sě locuiască mai cu samă pe poalele Pindului, ocupâudu-se cari cu păstoria, cari cu agricultura şi prin munca, prin unirea şi prin comerciul lor cu vecinii se intinseră dela poalele Pindului până la ţěrmurile Adriaticei.

Trista istorie a Epirului, Macedoniei, Tesaliei, şi a celorlalte regiuni ale peninsulei Balcanice se poate cetì în istoria nemuritoriului Gibbons, intitulată: „Decadenţa şi căderea imperiului roman în Orient“, în care ḑice că, căḑênd în acea parte a Europei sub dominaţiunea Musulmanilor, ei nu numai că nu reînviară studiile, dar ţinură populaţiunile supuse stăpânirei lor în cea mai ticăloasă ignoranţă persecutând biserica şi moscheele.

Sub o astfel de tiranică stăpânire Macedono-Romanii nu mai putură avè şcoale elementare decât în câteva comune; ear popii greci ignoranţi şi superstiţioşi, învěţară pe vre-o câţiva dintr'ênşii numai a cetì cărţile bisericesci scrise in limba greacă-bizantină şi ura lor în contra acelora care vorbiau românesce era aşa de mare încât îi escludeau din biserica greacă. Cu toate aceste fiii câtorva familii îmbogăţite prin comerciu se duseră a urma un curs regulat de studii cari la Atena, cari la Veneţia, la Paris sau la Viena.

După ce în urma resboiului din Crimeia hospodariatul Moldaviei şi Valachiei se constituiră într'un singur principat român, începu a se nasce într'ênsul dorinţa de a se ocupa de fraţii lor din Macedonia. Macedonenii întrând în relaţiuni cu Românii le făcură cunoscut trebuinţa ce simţiau de a avè scoli spre a putè întra cu bucurie pe calea civilisaţiunei nu prin intrebuinţarea limbei grecesci care le este străină, ci prin limba naţională adecă limba românească.

Astăḑi că independeţa principatului român e recunoscută de toate puterile, astăḑi că, după spiritul tractatului din Berlin, populaţiunile din Turcia europeană sûnt chemate a se bucura de nesce instituţiuni libere şi prin urmare sě întrebuinţeze propria lor limbă în afacerile comunale, ear nu o limbă străină, numěroşii patrioţi din Bucuresci au creḑut că a sosit timpul de a înfiinţa scoli elementare românesci nu numai în Macedonia, dar şi în oare-cari părţi ale Thesaliei, Epirului şi Greciei unde sûnt comune românesci. Eată demonstrat într'un mod foarte clar, pentru ce voiesc sě publice albumul despre care am vorbit mai sus. Eată încă cuvêntul pentru care se speră, că albumul va avè o primire binevoitoare în Francia şi în Italia, de oare ce e vorba de a scoate din întunerecul ignoranţei şi superstiţiunei un popor neolatin ca şi Francezii şi Italienii. Mai cu samă pentru Italiani importanţa e foarte mare, de oare-ce litoralul macedono-român este aşedat faţă cu Bari, şi, dacă se va stabilì o comunicaţiune ḑilnică între Bari şi Durazzo, atunci Italia va putè sĕ concure într'un mod mai eficace la salvarea Macedono Românilor din înjositoarea şi brutala ignoranţă a Musulmanilor.

Poate se va intreba cineva la ce numĕr se urcă această populaţiune română, aşa de depărtată de principat? Acela, care o face sĕ se urce la cifra cea mai mare, d. Nifon Bălăşescu, ḑice, că este de 2,800,000 de locuitori atât pe continent cât şi în insule. Dl Bolintinean; în călĕtoria sa prin Macedonia, arată că trebue sĕ fie de 1,200,000 şi această cifră e considerată ca cea mai esactă de d-nii Densuşean; Damé şi Picot. Sĕ notăm însĕ că d-nii Boué Pequeville, Lanke şi dl Lelejan în etnografia sa asupra Turciei europene, dau populaţiunei române din acele regiuni o cifră cu mult mai mică.

Ori cum ar fi, este un fapt constatat, că Macedono-Românii se urcă la mai multe sute de mii şi că Francia şi Italia trebue sĕ'i ia sub potecţiunea lor şi sĕ cerce de a compune o federaţiune între Albanezí, Români şi Greci, acum când principele de Bismark şi comitele de Haymerle, au făcut publicamente cunoscut, că Austria este chiemată a se întinde dela Novi-Bazar la Salonic. Dela Salonic la Constantinopole pasul e scurt şi principele de Bismarck voiesce sĕ dea această populaţiune casei imperiale de Absburg în compensaţiunea Vienei şi a archiducatului seu care ca parte integrantă din marea patrie germână, anecsată la imperiul german, după cum a arĕtat de curênd d-l Hubner, în camera vienesă…

„Tel.“ *Veghezzi Ruscalla.*

Varietăţi.

* (Sciri personale). Maiestatea Sa ces. şi reg. apost. la propunerea ministrului de justiţie s'a îndurat a denumì: pe Ludovic de Schedius, presidentul tribunalului din Sibiiu, de jude ordinar la tabla regească din Budapesta.

* (Monumentul) lui Heliade-Radulescu, părintele literaturei române, a sosit în Bucuresci şi s'a depus la academie. „Presa.“

* (Societatea de lectură) a studenţilor dela Gimnasiul gr. or. din Braşov, va ţinè o şedinţă literară, Marţi în 12/24 Februarie 1880 în sala gimnasiului. Începutul sară la 7 oare precis.

Programa.

1. „Discurs de deschidere“, rostit de preşedintele Societăţii, dl profesor Nicolau Pilţa.
2. „Fanarioţii în România“, caracteristică de Silvestru Moldovean student în cl. VIII. gimn.
3. „Grui-Sânger“, poesie de V. Alecsandri, declamată de Radu Moroian st. cl. VIII. gimn.
4. „Maria sau Mihai Viteazul a fost mai mare“? Controversă. Partea I, susţinută de Jon C. Urlăţan st. cl. VIII. dimn.; ear partea II. de Chiril Vulcan st. cl. VIII. gimn.
5. „Groază“, poesie de V. Alecsandri, declemată de Dionisiu Mardan st. cl. VIII. gimn.
6. „Despre însemnătatea şi folosul sciinţelor naturale“, disertaţiune de Juliu T. Mera st. cl. VIII gimn.
7. „Condemnarea strugurelui“, poesie de A. Pann, declamată de George Pitiş st. cl. VIII. gimn.
8. „Referinţele între părinţi şi fii“, disertaţiune de Demetriu Stefan st. cl. VIII gimn.
9. „Imnul lui Stefan cel mare“, de C. Porumbescu, esecutat de corul vocal sub conducerea dlui prof. de cântări H. Geifrig.

* (Spesele tumultului din Budapesta). Directiunea gazometrului a presentat la magistrat socoteala despre pagubele ce i le-au făcut turburătorii ordinei în scandalul ultim prin spargerea laternelor din strade şi a candelabrelor de gaz. Socoata se urcă la suma de 913 fl 36 cr.

* (Defraudări de dare). Din comuna Papa s'au arestat: primariul, căpitanul oraşului şi controlorul pentrucă au defraudat 8—9 mii fl. din darea încasată în comuna numită. Ei induseră în conspectul de dare pe unii locuitori, cari au solvit darea şi se află încă în viaţă, în lista celor reposaţi.

— „Tem. Ztung.“ aduce un raport de cuprinsul următor: Ministrul de finanţe contele Szapáry în urma unei defraudări de dare în comunele Giroada şi Remetea a trimis pe oficialul primar de contabilitate al inspectoratului reg. de dare din Temişoara Palffy în faţa locului ca sĕ introducă cercetarea şi spre acest sfêrşit sĕ se pună în înţelegere cu preotul Petrescu din Remetea pentru a se informa. Cercetarea abia introdusă a aretat că în 50 casuri dările plătite nu s'a indus în libelele de dare sau cel puţin nu s'au confirmat prin subscrierea perceptorului aşa că dările au trebuit plătite a doua oară. De asemenea s'au dat în arêndă cu sila, proprietatea multor ţerani ca sĕ plătească contribuţiunea dar sumele plătite de arendaşi nu s'au socotit debitorilor în dare.

* (Despre emigraţia din Ungaria de sus) „P. Lloyd“ ne comunică următoarele: „Emigraţia ia proporţiuni mari de o vreme încoace, aşa încât sûntem siliţi, a atrage atenţiunea cercurilor mai înalte asupra acestui fapt.

Începutul l'au făcut în toamna trecută numeroase familii din Zemplin şi Sáros. In părţile acele recoalta cartofilor a fost de tot slabă şi oamenii n'au avut nici un câştig peste earnă. Intre emigraţii de astă toamnă erau numai puţine familii de Israeliţi seraci, cele mai multe erau familii de Slovaci, care sau nu aveau de loc moşii sau şi dacă aveau acele erau însărcinate cu datorii preamulte de care nu se mai puteau scăpa; toate aceste familii au trecut peste Ocean spre a 'şi câştiga o esistenţă mai bună. Din aceste 2 comitate au emigrat până acum cel puţin 2000 de persoane. Dela anul nou încoace înse au început a emigra foarte multe familii şi din Zipsen şi Abauj, între care se află şi Nemţi mulţi. In toată ḑiua sosesc familii întregi cu trenul Caşovia-Oderberg în Hamburg. Şi din comitatele Trencin şi Neutra se ḑice că au emigrat până acum mai multe sute de oameni. Nu scim, ce atitudine iau organele regimului faţă cu această aparenţă însemnată din punct de vedere naţional-economic. Deşì emigraţia — strict luând — nu se poate oprì, totuşi nu putem fi indiferenţi faţă cu o perdere de atâte mii de lucrători cu putere şi diligenţi, pre cari i-am putè întrebuinţa foarte bine în multe ţinuturi ale Ungariei, mai ales în acele, unde populaţiunea este tare rărită şi aceasta cu atât mai mult, cu cât patria noastră n'are nici o prisosinţă de populaţie şi braţe de lucru. Din contră ne plângem mereu, că ne lipsesc braţe lucrătoare. Guvernul nu trebue sĕ fie un spectator pasiv şi indiferent la această împregiurare nefericită, ci sĕ deschidă oamenilor cari nu voiesc şi nu pot sĕ remână la vatra lor, posibilitatea, de a se aşeḑa în alte ţinuturi ale patriei, de esemplu în dominiurile coroanei sau n posesiunile fondurilor de studii. Lucrările publice preveḑute în proiectele de legi care deschid unele isvoare de câştig pentru cei lipsiţi nu sûnt mesuri de ajuns faţă cu grelele desastre din comitatele cele multe. Se cer mesuri mai energice şi mai întinse pentru a întimpina reul ce cresce mereu în Ungaria de sus.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 25 Februarie n. În casa deputaţilor Ernest Simonyi a propus o resoluţiune, conform cărei casa subtrage guvernului actual încrederea. Mariasy vorbesce mai pe larg şi între aplause pentru acceptarea bugetului şi respingerea resoluţiunei propuse. Doinahidy refusă bugetul.

Constantinopole, 25 Februarie n. Poliţia a confiscat de la un anumit Papadopulos, care sĕ ḑice că ar fi stând sub scut englezesc, bombe şi maşine infernale. Se dă cu socoteala, că a fost intenţionat un atentat asupra sultanului. Mai multe persoane sûnt compromise. S'a introdus cercetarea.

Lista Nr. 7

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 6 publicată în Nr. 16 a. c. al „Telegrafului roman“ . . .	fl.	1496.89
G. Creţescu din Bucuresci . . .	fl.	9.60
Prin d. paroch Beniamin Pop din Uioara, dela următorii: I. Popa 1 fl., V. Pervu 20 cr., Sofron Pădurean 50 cr., B. Onuţ 50 cr., E. Popa 50 cr., N. David sen, 80 cr., N. Popa lui Iacob 20 cr., V. Popa l. Nicolae 20 cr. I. M. Hopartean 30 cr. A. Popa a lui Lica 20 cr., Carian Codrea 50 cr., vid. M. Popa 40 cr., N. Vedean l. Gligor 20 cr. N. Vedean l. Iacob 40 cr., G. Moga 30 cr., A. Damean 10 cr., traţii Istrate şi Ioan Damean 10 cr., S. Roşca 50 cr., G. Morariu j. 60 cr., Iosif Marele 20 cr., I. Marian 30 cr., vid. M. Arieşan 25 cr., I. Arieşan al G. 25 cr., Preotul 1 fl., total	fl	9.50
Prin D. M. Pop Gridean dela domnii A. Stoica 5 fl., N. Moldovan 3 fl., D. Fogaraşi 1 fl., A. V. Velican 2 fl., S. Caluţ 2 fl., V. Hossu 2 fl., M. P. Gridean 2 fl. în total . . .	fl.	17.—
I. V. Rusu protopop în Sibiiu .	fl.	3.—
Totalul cu ḑiua de astăḑi . . .	fl.	1535.99

Sibiiu, 24 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 24 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.85	101.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.—	92.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.30	82.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.—	118.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	90.50	90.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.50	88.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.50	87.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.50	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.45	71.50
Datoria de stat în argint . . .	72.10	72.20
Renta de aur austriacă	85.50	85.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	839.—	840.—
Acţiuni de bancă de eredit ung.	306.40	306.50
Acţiuni de credit austr. . . .	285.—	284.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	117.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.52
Napoleon	9.41	9.38
100 marce nemţesci	57.90	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	117.55	117.15

Economic.

(Têrgul Sighişoarei). După cum se scrie din Sighişoara têrgul de vite ţinut în 13 şi 14 Febr. n. fu cercetat de mulţi cumpĕrători şi vênḑĕtori. S'au vêndut mai mult ca 1200 capete de vită, între care vitele cornute cu 160 fl. capul. Têrgul de mărturie însĕ din 15 şi 16 Febr. n. n'a fost mai bine cercetat, decât un têrg de sĕptĕmână. Nici un profesionist n'a putut vinde nimic. Pricina fu de o parte miseria domnitoare, de altă parte şi frigul estensiv al ernei acesteia îngrozitoare, carea a mâncat bieţilor oameni toţi banii puţini pentru lemne.

Budapesta, 21 Faur n. Deşì earna pe la începutul sĕptĕmânei trecute ne-a mai şicanat cu năravurile ei neplăcute, arĕtându-se adeseorì cu frig, cu ninsoare, cu neguri reci şi pătrunḑĕtoare, totuşi pe la mijlocul sĕptĕmânei a fost silită prin căldura plăcată a primăverei, a se retrage din ḑi în ḑi tot mai tare, până când pe la sfêrşitul sĕptĕmânei mai că numai puteai vorbì de earnă. Timpul s'a încălḑit, zăpada a început a se perde, riurile mereu se desghiaţă şi natura devine tot mai frumoasă şi suferibilă. Pămêntul se desfundă, holdele sûnt foarte frumoase şi veghetaţiunea incepe a se descepta din somnul amorţit. Nu ne-am scăpat însĕ de temerea, că ţinênd timpul frumos încă vre-o 2 sĕptĕmâni se va rupe ghiaţa cea nemai pomenit de groasă şi va pricinuì inundări mari şi estensive, care vor nimicì multe sĕmĕnături şi vor aduce şi alte stricăciuni cu sine. Negoaţele bucatelor şi ale tuturor articlelor din têrg în sĕptĕmâna trecută nu fură animate, ci putem ḑice mai mult amorţite. Article au fost multe în têrg şi avură preţuri moderate. Aşa trecură:

Grâul la 40,000 m. m. a trecut cu fl. 11.40—11.50; sĕcară la 2000 m. m. cu fl. 10.60—10.80; orzul la 3000 m. m. cu fl. 7.—8; ovĕsul la 3000 m. m. cu fl. 7.—7.66; cucuruzul la 14,000 m. m. cu fl. 8.60—9.15; făina n'a trecut. Păstăioasele cu putin mai bine şi adecă: fasolea cu fl. 11.25—11,75; mazerea cu fl. 11—14; lintea cu fl. 11—14; sĕmênţa de cânepă cu fl. 10—10.50; sĕmênţa de in cu fl. 14; mălaiul cu fl. 7—7.80; lânile cu fl. 1.90—2.40 per chilogram.

Porcii au fost de astădată mai scumpi. In têrg s'au aflat 47,330, între cari au fost din Ungaria de jos 3230, din România 980 şi din Ardeal 60 de capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 57—59; slănina cu fl. 50; sĕul cu fl. 45—46; spirtul *en gros* cu fl. 34, *en detail* cu fl. 35—35.20 per 10,000 litre %,

Peile de oaie din Banat şi Ardeal cu fl. 150—150; cele de bou din Banat cu fl. 135, din Ardeal 140; cele de vacă cu fl. 112—115; cele de viţeţ cu fl. 190—195 per 102 dărabe; cele de cal cu fl. 11 50—12.50 părechia.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 2 Aprilie şi 3 Maiu imob. lui Leopold Edenyi şi soţiei sale în Boarta (judec. cerc. Mediaş): în 6 Martie şi 7 Aprilie imob. lui Nistor Călburean în Vulcan; în 9 Martie şi 12 Aprilie imob. lui Carol Baier în Braşov (trib.); în 13 Martie şi 13 Aprilie imob. lui George Dobányos în Fildul de jos (judec. cerc. Huedin); în 27 Martie şi 27 Aprilie imob. lui Carol Binder respective ale rămasului după Samoilă şi Catarina Binder în Sibiiu (trib.); în 3 Aprilie imob. lui Iova Stoia şi soţi în Mohu (trib. Sibiiu); în 18 Martie şi 13 Aprilie imob. lui Francisc Beteg în Poiana; în 12 Martie şi 12 Aprilie imob. lui Francisc Pap în Hatolca; în 10 Martie şi 10 Aprilie imob. soţiei lui Dionisiu Szetiori în Canta; în 8 Martie şi 8 Aprilie imob. Elisavetei Leva în Serce (trib. K. Oşorheiu); în 10 Martie imob. lui Michail Bene şi Gavrilă Tarcea în Sintieu (trib. Cluj); în 11 Martie şi 11 Aprilie imob. lui Ioan Mora în Batin (judec. cerc. Gherla); în 28 Febr. imob. soţiei lui Wenţel Onitskoff în Alba-Iulia; în 17 Martie imob. lui Nistor Cleonic şi soţi în Cut (trib. Alba-Iulia); în 20 Martie imob. lui Toma Timariu în Pianul de jos (judec. cerc. Sebeş); în 28 Febr. imob. soţiei lui Dionisiu Kiş în Bărătuş (trib. K. Oşorheiu).

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 20. Sibiiu, Sâmbătă 16 Februarie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ergo..caveant...

Sibiiu, 15 Februarie.

Românii din părţile ungurene au avut de mulţi seculi o soarte estraordinnră.

După ce s'au străcurat, unele după altele, popoarele care veniau preste denşii din nordostul Europei, a sosit şi timpul de în suta a ḑecea după Christos Maghiarii s'au aşeḑat cu deosebire în şesurile Ungariei de astăḑi şi în Transilvania.

Ca toate popoarele călĕtoare, Maghiarii în prima linie căutau un loc, unde se se poată aşeḑa şi unde sĕ'şi poată întemeia o statornicie. Dar fiind că pe lângă locuri mai căutau şi un substrat, care se aibă deja elementele statorniciei, le era foarte binevenită aşeḑarea în ţeri, unde erau deja popoare aşeḑate, unde erau sate şi oraşe şi câmpii cultivate; cu alte cuvinte: unde erau elementele statorniciei.

Mijlocul prin care se punea în lucrare aşeḑarea era cucerirea. Aşeḑarea popoareloru călĕtoare atêrna aşa dară dela doue împregiurări: dela aflarea acestor elemente şi dela puterea sau neputerea de resistenţă a celor ce se aflau aşeḑaţi încă de mai nainte cu statornicie.

Toate popoarele călĕtoare le vedem năvălind asupra împĕrăţiei romane. Acì aflau ele mai cu prisos ceea ce căutau. Procesul înse nu era tot deuna după cum îl dicta instinctul popoarelor călĕtoare. Pentrucă după ce le succedea la năvala cea dintâiu a sdrobì organismele sociale politice găsite de dênsele, se absorbiau de ruinele acelora şi formară în cele din urmă elemente noue, în care precumpănia mai mult elementul cuceriţilor de cât al cuceritorilor. Astfeliu elementele germane se absorb în Italia, elementele germane şi maurice în Spania şi elementele germane în Galia şi produc popoare nouĕ: Italiani, Spanioli şi Francesi.

Cum că Maghiarii au ales câmpiile Panoniei şi ale Transilvaniei de ultima lor ţintă e greu de constatat. Mai probabil este că dacă s'au oprit acì au fost siliţi sĕ se oprească, de oare ce isbutirile lor în ori care direcţiune mai departe au fost respinse.

Nu le remaseră alta decât a se mulţămì cu patria, unde le-a succes a pune piciorul şi a'şi întogmì acì aşeḑĕmêntul de statornicie.

Un proces deosebit de celelalte din sudvestul Europei se desfăşură în ţinutul, în care se hotărîră Maghiarii a se aşeḑa. Elementele, între care se aşeḑaseră, erau prea tari de a fi de ei absorbite şi prea slabe de a absorbì ele elementul cuceritoriu. Din cuvintele memorabile a le primului rege al Ungariei, Stefan, se vede, că acesta a petruns situaţiunea ce resulta din egalitatea puterilor de resistenţă a elementelor ce aveau a constituì noul regat. Pe lângă aceasta se vede că a mai contribuit şi judecata sănĕtoasă, că elementul maghiar trebuia înfrênat. De unde se vede mai departe, că întru cât elementele aflate în loc n'au fost de ajuns pentru înfrênarea elementului maghiar, regii Ungariei au adus din alte părţi elemente diverse, creḑênd că astfeliu vor putè întemeia o statornicie trainică; salutară pentru unii şi pentru alţii, câţi se aflau sub scutul coroanei unguresci.

Dacă regatul unguresc se putea desvolta nejignit pe temeliile aceste, Ungaria astăḑi ar fi un stat de model în Europa.

Temeliile aceste au fost jignite, odată de feudalism şi de altă parte de ultramontanismul, care 'l-a încălecat ca sĕ nu'l mai scape din mână. Amêndoue, feudalismul şi ultramontanismul, au resturnat ecuilibrul întemeiat şi reîntemeiat de mai mulţi regi din diverse epoce. Amêndoue au nivelat contopind cu timpul fruntea societăţii din regat, aristocraţia, într'un element domnitoriu şi poporul într'o massă fără drepturi. Resultatele de acì mai departe au fost funeste pentru regat în general şi pentru Români în special. In jumĕtatea a doua a seculului al XVI, regatul fu sdrobit de Turci, din causă că feudalismul şi ultramontanismul au fost ros puterea cea vênjoasă a poporaţiunei.

In epoca amintită în urmă s'a renăscut principatul neatârnat al Transilvaniei, cu părţile adnecse, care era aproape toate şesurile Ungariei dela poalele munţilor apuseni ai Transilvaniei. În principatul acesta s'au sĕvêrşit nisce împregiurări noue, provocate de reformaţiunea din sinul bisericei apusene. În locul ultramontanismului şi feudalismului s'a pus în Transilvania o composiţiune de naţiuni, amestecată cu confesiuni recepte. Acest *mixtum compositum* politic 'şi-a îndreptat ascuţişul contra poporaţiunei în massă din Transilvania şi părţile adnexe, în contra poporaţiunei române. Lucru de căpetenie ce şi'l puse în vedere era ca şi în sistema cea vechie ungurească a susţinè clase privilegiate pe spatele altora.

Era grea situaţiunea aceasta nouă pentru Români. Era aproape insuportabilă. Desbrăcaţi în epocele de mai nainte de toate drepturile ca popor, şi privaţi de aristocraţia naţională, raḑimul unic le mai remăsese biserica.

Aceasta, fiind cea ortodocsă, prigonită din veacuri depărtate de biserica apuseană, nu era „receptă“ şi era slăbită de tot. Abia se mai ţinea pe picioare.

In aceeaşi şi încă în mai rea doagă era biserica apuseană, vechia prigonitoare a celei ortodocse orientale. Calvinismul o scosese mai din toate posiţiunile din Transilvania.

Dacă pe timpurile acele s'ar fi găsit nu numai un apĕrătoriu energic al ortodocsismului bisericei noastre, cum a fost metropolitul Sava, dară şi un înţelept aplicătoriu al aceluia, e probabil că confesiunile reformate s'ar fi înduplecat a substituì în locul celei rom.-catolice, mai curênd sau mai târḑiu, pe cea ortodocsă, pentru ca sĕ se îngrădească contra ultramontanismului apusan. Aceasta nu s'a făcut şi calvinismul, care se temea de închipuita inrudire a ortodocsismului cu catolicismul apusan, a încercat a trage pe cel dintâiu la sine.

O politică confesională se desvoaltă în seculul al XVII, care merită mai multă apreţiare decât i s'a dat până acum din partea românească.

Lăsăm nedecisă întrebarea, dacă calvinismul de atunci a urmărit o politică mai mult decât confesională. Probele lui Rakoczi, care ne-a reîntrodus limba română în biserică, nu testează apriat vre un scop de maghiarisare şi de aceea sûntem ispitiţi a scrie toate bănuelile despre tentaţiunile de maghiarisare de pe timpurile acele, atribuite calvinismului, în contul propagandei ultramontane.

Eată de ce. Ultramontanismul, după ce a găsit un teren atât de fecund pentru el în neorientarea Românilor, n'a făcut alt ceva decât s'a silit a'şi întârì confesiunea, ceea ce fiind dirigeată, nu din Roma, după cum s'a ḑis de atâtea ori, spre a amăgì pre cei creduli, ci din Strigoniu, din metropolea metropoliilor romano-catolice a Ungariei, care e un sprigin al maghiarismului din Ungaria, condus cu prudenţa obicînuită numai iesuiţilor, este ispitit omul a o identifica cu maghiarisarea. Dacă va fi cine-va în stare, sĕ pună lucrarea ultramontanismului dela sfêrşitul seculului al XVII între Românii din Transilvania, între lucrările prin care se aperă naţionalitatea românească, acela merită un premiu estraordinariu.

Ori care ar fi fost intenţiunile calvinismului, asemĕnându'l cu ultramontanismul, vedem douĕ lucruri: Calvinismul nea redat limba şi literatura; ultramontanismul ne-a sfăşiat în douĕ şi se năzuesce a ne răpì limba.

Cosmopolit cum este, puţin îi pasă lui de naţionalităţi, el favoresce pe cei ce se pun în serviţiul lui şi lasă victimă ori şi cui, pe ori şi cine, dacă-i promite alt cineva mai mult. Italia şi Polonia sûnt doveḑi de ajuns în privinţa aceasta.

Fructele ultramontanismului încolţesc anevoie, resar târḑiu, dar nu înşeală pe semĕnătoriul lor mai nici odată. Ultramontanismul, care în Ungaria înfluenţează chiar şi asupra bărbaţilor de stat de confesiune protestantă, de sigur că nu avea scrupuli sĕ ţină samă de intregitatea instituţiunilor orientale a le Românilor, cari ḑiceau, că numai în patru puncte se unesc cu Roma.

Incercarea din Satumare, cu care a alarmat „G. Trans.“ trei numeri ai sei, sûnt o dovadă, că ultramontanismul a găsit, că este cu cale a face un pas, mai în colo. După ce succesiv a instrăinat pe Români de obiceiurile românesci, lăsândule, pro forma, numai numele, cearcă sĕ le ia limba, şi mai tărḑiu — le va lua şi ritul.

Ergo..caveant...

Revista politică.

Sibiiu, în 15 Februarie.

„P. Ll.“ în nrul de eri anunţă după o corespondenţă din Seraievo, că regimentul 26 de infanterie a plecat dela Ciainiţa spre graniţa sandjacului Novibazar, eară regimentul 76 stă în Seraievo gata de plecat. „P. Ll.“ ḑice că în Novibazar, lucrurile sûnt cu mult mai serioase de cum se scriea şi se credea în Viena. Făcênd unele batalioane din brigada Killici, aşeḑată în ţinutul Limului, deprinderi în marşuri, s'au pomenit, că ariere-garda coloanelor este atacată. Nu se scie fost-au puscături singuratece sau un foc intensiv, destul că comanda generală din Seraievo a raportat la Viena şi a dispus inarmarea despărţemêntului 76 de sanitate. Şi ambasadorul din Constantinopole Dubsky a intrevenit la Poartă cu reclamaţiuni în afacerea aceasta.

Firul telegrafic „ḑice Alegătoriul“, ne adusese ḑilele aceste un mic resumat din discursul, rostit în Reichstagul german de către deputatul Kardorff, cu ocasiunea desbaterilor asupra bugetului. Ţinênd seamă de insemnătatea acestui discurs, care a secerat numeroase aplause din partea majorităţei absolute a parlamentului Germaniei, estragem dintr'ênsul tecstual partea care urmeaḑă şi care privesce legitimarea sporirei bugetului pentru armată.

„În tot casul — ḑice dênsul, combătênd pe deputatul Richter — ne aflăm în faţa unei cereri pentru sporirea bugetului militar. Deputatul Richter crede, că tot ce putem face mai cu minte în această cestiune, este de a ne încrede în puterea de care dispunem astăḑi şi de a rĕmânè pe lângă ceea ce avem.

Aşi da toată dreptatea deputatului Richter, dacă nu ar fi vorba de altceva, decât sĕ ne ţinem inarmaţi impotriva unui intĕmplător rĕsboiu de resbunare, ce l'ar intreprinde în contra noastră Francia. Dar chiar deputatul Richter scie prea bine, că situaţiunea politică este astăḑi cu totul alta. Când vedem, că la vecinul nostru din dreapta (Rusia) spiritele cele sĕlbatice a le nihiliştilor şi panslavistilor au sciut desfăşura atâta putere şi energie, încât sĕ sĕvîrşască de repeţite ori atentatele cele mai criminale improtiva vieţei impĕratului Rusiei, improtiva vieţei acelui imperat, a cărui nemuritoare glorie va fi că şi-a scăpat poporul de servitute, când scim, că în rêndurile acestor spirite selbatece s'a dat parola: „Constantinopolul trebuesce cucerit la Berlin“ când vedem, că în multe ḑiare rusesci ura de Germania cresce necontenit — căci ori cât de mult am fi incredinţaţi, că un resboiu intre aceste douĕ naţiuni ar fi o nebunie criminală (?), că într'un astfel de resboiu fie-care dintre dênsele şi-ar sacrifica în zadar cele mai nobile puteri, cu toate aceste acest resboiu este cu putinţă, — ei bine, pentru toate aceste motive ar fi o nebunie sĕ nu ţinem samă de eventualitatea, când acel spirit sĕlbatic ar isbugnì în afară şi noi am fi siliţi astfel sĕ ţinem piept în aceeaşi vreme cu douĕ puteri.

Cine îndrăsnesce sĕ ia asupră'şi în astfel de împregiurări respunderea unei respingeri a sporirei bugetului militar, — facă-o. Eu din parte'mi nu pot purta această respundere. E vorba de cele mai înalte bunuri a le naţiunei germane, de puterea şi libertatea ei, când cere sĕ'i votăm nisce mijloace atât de modeste. Eu şi amicii mei politici vom vota aceste mijloace cu firma credinţă, că nu am putè dobândì alte garanţii mai bune pentru manţinerea bunelor relaţiuni dintre puteri, de cari vorbesce discursul de tron, şi cred că ţeara nu numai nu ne va pune în stare de acusaţie pentru acest vot, dar ne va şi mulţumì (aplause prelungite).

N'ar fi stricat negreşit, ca deputatul Kardorff sĕ fi fost mai desluşit. Dar intunecimea şi încurcătura este mai mult sau mai puţin o însuşire a stilului german... Cu toate aceste, din discursul atât de aplaudat a acestui deputat rees două lucrări: ântâi, că de resboiul de resbunare al Franciei nu mai trebue nimeni sĕ se îndoiască şi a doua, că Germania tocmai atât se teme de o Rusie absolutistică cât şi de una nihilistă — de aceasta încă mai mult, căci vede în conducĕtorii ei un spirit atât de selbatic... adecă cu alte vorbe (tot ale deputatului Kardorff) atâta putere şi energie...

Lordul Granvilles, conducĕtoriul oposiţiunei engleze în camera lordilor, a făcut primului ministru Beaconsfield o interpelare, întrebându'l: ce s'a ales de tripla alianţă a celor trei împeraţi, dacă mai esistă ori s'a isprăvit. Lordul Granvilles, nu mai încape îndoială, că scia cumcă această alianţă numai esistă astădi, dar dênsul voia sĕ i se spuie când şi cum s'a desfiinţat şi în această privire nime nu'i putea mai bine respunde decât Beasconfield. Eată ce a dis acesta;

Este fără îndoială cam greu a afirma, că a încetat sĕ esiste un tractat, care nici nu s'a anulat nici nu s'a denunţat de unul dintre contractanţi. De altă parte este însĕ un fapt incontestabil, că împregiurările de cari este vorba în tractatul triplei alianţe sau schimbat în multe priviri şi că nici una din puterile cooperătoare nu a provocat pe semnatari, sĕ ia act de aceste schimbări, sau sĕ lucreze în conformitate cu aceste.

Tot asemenea este mai presus de ori ce îndoială, că garanţia integrităţei şi independenţei imperiului turcesc proiectată în tractatul triplei alianţe numai poate fi manţinută în faţa schimbărilor ce s'au făcut şi acum ni se pune întrebarea, dacă mai esistă un tractat, a cărui realisare este cu neputinţă, sau dacă nu i s'ar putè da o interpretare mai slăbită, care sĕ aibă aceleaşi urmări şi pentru o parte şi pentru alta.

Nu sûnt dispus, se declar însumi într'un chip oare care, că tractatul triplei alianţe a încetat de a esista. Când ţara noastră ar fi provocată însĕ de semnatarii sei, sĕ lucreze potrivit cu disposiţiunile lui, va ţinè samă de două împregiurări ântâiu de schimbările ce s'au făcut în imperiul otoman, care alcătuesce obiectul de căpetenie al acestui tractat, şi a doua, de natura faptelor cu cari are de a se ocupa guvernul Maiestăţii Sale.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

In 21 Febr. s'a continuat desbaterea generală asupra bugetului.

B. **Orbán** dice că partea mai bună a naţiunei s'a săturat de economia cea slabă a guvernului actual, poporul va smulge într'un viitoriu apropiat puterea din mânile lui, căci a abusat de putere pentru a ruina pe toţi. Bugetul de faţă e moara, în care guvernul macină interesele noastre, ear făina o trimite la Viena lăsându-ne noue numai tĕriţele pĕcătoase. (Ilaritate şi aplaus în stânga estremă.) Preliminariul e făcut cu calculul de a amăgì, căci el nu prevede toate chieltuelele şi de altă parte lipsa din 40 comitate va reduce dările. Respinge preliminariul şi adoaptă propunerea lui Helfy.

B. **Grünwald** apreţiând bugetul din două puncte de vedere: financial şi administrativ constată, că sûntem departe dela ţinta dorită de a vedè finanţele în ordine şi aspiraţiunile naţionale realisate.

Anul trecut e un an perdut în viaţa naţiunei, el ne-a apropiat de oara decidĕtoare, în care naţiunea va avè lipsă de toate puterile sale, şi ne-a micşorat numĕrul acelor ani, cari ni-au stat la disposiţiune pentru a ridica forţele naţionale şi a consolida statul nostru.

Noi simţim că nu conducem opiniunea publică, că nu formulăm ideile politice ale naţiunei, simţim, că naţiunea ne-a întrecut nepotênd noi ţinè pas cu desvoltarea ei firească şi prin urmare nefiind noi în stare a mulţămì trebuinţele ei ideale şi reale. Şi naţiunea nu se mai interesează cu atâta căldură de luptele noastre parlamentare, căci toate frumoasele discursuri rostite aici ea le află neroditoare. Autoritatea parlamentară decade din an în an. Naţiunea care într'un şir lung de ani astepta cu răbdare, dela ori ce schimbare de sistemă, dela ori ce formare de partidă, îndreptarea stărilor sale, se vede înşelată în speranţele sale şi acum nu mai asteaptă nimic şi nu mai are încredere în nici un factor politic.

Reforma administraţiunei înseamnă o nouă epocă, o mare prefacere istorică în viaţa internă a ţĕrei noastre. Naţiunea va scăpa din ângustul cerc al ideilor pigmeice şi cunoscêndu'şi scopurile cele mari le va realisa de asemenea cu mijloace mari şi corespundĕtoare. O nouă direcţiune, direcţiunea hotărît naţională şi de stat, va predomnì politica noastră internă şi naţiunea 'şi va afla ţinta sa supremă: în conservarea cu plan şi în consolidarea naţiunei unguresci şi a statului unguresc. Idealul nostru va fi statul, un stat unguresc tare şi puternic în internul seu, care sĕ fie isvor de tărie şi putere pentru naţiunea ungurească. Vom înţelege că nici o instituţiune nu poate avè pentru noi o valoare mai mare; cine slăbesce statul slăbesce şi naţiunea ungurească şi face esistenţa acesteia problematică. Din aceasta cuprindere a stărei noastre vom deduce cele mai rigoroase consecuenţe în toate ramurile vieţii de stat. Până acum ne puneam la toată ocasiunea întrebarea, nu cumva interesul de stat vatĕmă vre-un interes particular, în viitoriu însĕ ne vom întreba, dacă interesele particulare sûnt compatibile cu interesele de stat. Şi principiul nostru fundamental în această procedere va fi: tot ce promovează interesul statului unguresc e bine, tot ce periclitează acest interes e reu. Pe toate terenurile vieţii de stat vom căuta mijloace de putere, de care statul are lipsă pentru a realisa cu plan scopurile noastre naţionale cele mari.

Prelângă aceste principii directive în viaţa naţiunei unguresci vom trebuì de acì înainte sĕ ne îngrigim bine şi de interesele cetăţenilor, căci ei până acum au avut numai sarcini multe, ear benefaceri foarte puţine. Noi nu am fost în stare a asigura ordinea, a înactiva legile, a împedeca abusurile, în cercurile oficiale s'au respândit lipsa de simţul datorinţei şi de disciplină, demoralisarea şi anarchia într'o astfel de proporţiune, încât caracterul etic al oficielor şi a statului mai că se perduse şi auctoritatea statului se sguduise adênc. (Mişcare).

Aceste rele trebue delăturate din organismul statului, dacă e vorba de a consolida statul pe base sĕnătoase.

Şi acum vin la cestiunea cea mare a administraţiunei. Nu numai naţiunea şi parlamentul ci şi partidele au negles aceasta întrebare se înţelege în paguba tuturor.

Între nesuinţele politice ale oposiţiunei estreme figurează în locul dintâiu redobêndirea autonomiei şi independenţei complete a Ungariei. E un ideal acesta, care viază în sufletul fie cărui ungur adevĕrat şi care se va stinge numai cu cel din urmă ungur. Nu încape nici o îndoială, că autonomia şi independenţa nu e atât o întrebare de drept cât mai mult o întrebare de potere. Ea nu se va realisa, de o vom şi pronunţa noi în sute de paragrafi, dacă i vor lipsì condiţiunile reale. Şi condiţiunea principală e ca noi sĕ fim tari şi puternici în ţara noastră proprie, căci numai tăria şi poterea noastră proprie, pot pune o basă sigură la autonomia şi independenţa noastră.

Maioritatea naţiunei, când a încheeat pactul de stat cu Austria în anul 1867, a fost fără îndoială de părerea, că Ungaria pe atunci nu avea condiţiunile pentru autonomia şi independenţa de stat, prin urmare pactul avea sĕ ne dea mijloacele de putere, cu care sĕ asigurăm supremaţia naţiunei unguresci, sĕ consolidăm statul organisând puterile naţionale intr'un mod corespundĕtor şi prin această sĕ ne câstigăm în viitoriu condiţiunile pentru autonomie şi independenţă. Alt înţeles sau altă valoare nu poate sĕ aibă pentru noi pactul de stat, căci el nu este realisarea scopurilor noastre naţionale ci numai posibilitatea de a le realisa.

Dar partidele ce se află pe basa pactului de stat nu au tras consecuenţele dintr'ênsul. Cei ce au realisat pactul şi au luptat pentru susţinerea lui trebuiau sĕ'l justifice în ori ce direcţiune. Trebuia dovedit, că pe această basă sĕ va ridica puterea şi autoritatea naţiunei; că sûntem în stare a înactiva stări de ordine în ţară într'o mĕsură cum nu au mai fost în Ungaria niciodată, trebuia dovedit dinastiei că sûntem în stare a deslega probleme mari de stat, că sûntem tari şi capabili a servì dinastiei ca spriginitori puternici. De făceam aceasta am fi jucat cu totul alt rol în monarchie, am fi avut altă însemnătate şi nu ajungeam în starea de umilire în care ne aflăm adi.

Oposiţiunea estremă, care nu recunoasce dreptul actual de stat, nu a lucrat cu consecuenţă, căci a combătut puterea statului într'o direcţiune particularistică, a făcut sgomot mare pentru independenţă dar pe de altă parte a slăbit statul şi naţiunea şi a venit în contradicere cu sine însaşi.

Cât pentru oposiţiunea întrunită, regret cu sinceritate, că ea nu a pus în programa sa întrebarea cea mare de reformă a administraţiunei şi nu a scris pe drapelul seu direcţiunea hotărît naţiunală şi de stat. Pe aceasta cale ea ar fi avut resultate însemnate.

Dar dintre partide a suferit paguba cea mai mare partida guvernamentală, pentrucă nu a luat iniţiativa la o reformă a administraţiunei, cu toate că guvernul trebuia sĕ simtă mai viu necesitatea acestei reforme. Organismul actual al administraţiunei paralisează ori ce acţiune în stil mare, nici un geniu, ori cât de mare ar fi, nu poate realisa cu ajutoriul administraţiunei actuale idealul nostru politic.

Guvernul neputêndu'şi acuira mijloacele de putere devenì necapabil de a'şi împlinì chiemarea sa înalta, şi-a perdut increderea şi autoritatea şi s'a usat mai mult de cât ori care alt guvern. S'a usat şi partida sa care era vrednică de o soarte mai bună (Miscare mare) şi ori ce guvern viitoriu se va usa, dacă nu va avè înaintea ochilor sei un ideal şi nu va înactiva reforma administraţiunei. Fără ideal politic nu e cu putinţă o politică reală. Nu mai putem remânè pe basa de până acum, căci mai pe urmă ne va coplesì impotenţa politică. Viitoriul şi rolul istoric va fi al acelei partide sau acelui barbat de stat, care se va identifica cu direcţiunea indicată.

In fine primesc preliminariul bugetar ca basă la desbaterea specială. (Aplause prelungite.)

Contele Albert **Apponyi**: Între proiectele substernute de guvern cu scop de a reduce deficitul se aflau unele, în care pentru un avantagiu neînsemnat se propunea o adevĕrată călcare a contractelor ce ating o parte dintre creditorii statului. Singur faptul că acele proiecte s'au substernut parlamentului potea să aibă o înrîurinţă distrugătoare asupra creditului nostru de stat. Numai disposiţiunea favorabilă a burselor şi întrevenirea grabnică şi hotărîtă a comisiunei finanţiale şi a unor guvermentalişti pentru retragerea acelor proiecte, ne a ferit de desastrul funest ce ne potea lovì. Străinătatea a vĕdut cel puţin că deşì s'a aflat în Ungaria un ministru de finanţe, care se joacă cu aceasta armă, fără a sci că poate rănì naţiunea cu dênsa, totuşi în parlamentul unguresc nu s'a aflat o majoritate care sĕ voteze călcarea contractelor ce le a încheiat statul. (Aplause vii în stânga). Dar situaţiunea e foarte serioasă, căci în fruntea administraţiunii financiale se află un bărbat de altfel foarte stimabil, care pare a avè aşa puţine noţiuni despre natura celor mai însemnate afaceri ce se ţin de resortul seu, despre consecuenţele şi dimensiunile faptelor ce le a provocat şi a proiectelor ce le a substernut, încât a avut lipsă de admonarea altora şi de un consiliu comisional pentru a înţelege că cea ce face poate fi o lovitură de moarte în creditul statului unguresc. (Aplause vii).

Încât pentru politica naţional-economică, aceasta trebue sĕ consiste într'o politică de credit sănătoasă şi conscientă de sine, într'o politică de producţiune cu plan şi într'o politică de comerciu şi comunicaţiune corespundĕtoare. Ce au prestat însĕ în privinţa aceasta bărbaţii încredinţaţi cu politica naţional-economică? Politica de credit a guvernului e absolut o cartă biancă; el nu are nici presimţire despre acea ce ar trebuì sĕ facă. Tot astfel stă lucrul şi cu politica industrială. Se recere revisiunea legei industriale, guvernul abia a ajuns a ne spune, că are de cuget sĕ o studieze. (Ilaritate în stânga). Profesionistii nostri n'au nici presimţire, că şi statul şi jurisdicţiunile ar putè sĕ'şi acopere trebuinţele lor cu productele industriei patriotice. În această privinţă are merite numai ministrul de resboiu, a cărui purtare prevenitoare o recunosc şi dela locul în care me aflu. (Mişcare). Pentru promovarea producţiunei agricultorilor s'a desvoltat oare care rîvnă, dar totul a fost numai o orbecare fără sistem, fără plan. Memorandul substernut de congresul agricultorilor recomândă o organisare sistematică a lucrului, dar din atitudinea ministrului de agricultură faţă cu memorandul se pare că acesta va fi respins. Ministrul are şi o sfială de ori ce activitate cu plan. Ce sĕ mai dicem despre politica de comerciu şi comunicaţiune? Oameni cari stau în afară de guvern au trebuit sĕ dea impulsul la construiri de canaluri, la oprirea navigaţiunei catenare, la regularea Dunării între Gönyö şi Poşon, cu toate că aceasta ar fi mijlocul cel mai bun pentru a uşura esportul nostru spre apus.

De cinci ani ministrul nu lucră nimic. Nu face cele de lipsă pentru ca comunicaţiunea şi comerciul nostru din Budapesta sĕ poată susţinè concurenţa şi sĕ'şi afle în centrul nostru alimentaţiunea sa firească. Nu, el nu face aceasta, dar voiesce sĕ oprească valurile Dunării, pentrucă sirmana Dunăre în impertinenţa sa ar vrea sĕ ducă productele noastre spre apus cu cele mai eftine preţuri, dacă i-ar permite ministrul de comunicaţiune. (Ilaritate viuă şi aplause în stânga). Dacă politica actuală de comerciu şi comunicaţiune nu este o satiră apoi eu ḑeu nu am nici o idee despre satiră. (Aprobări vii în stânga).

Trecênd la politica de administraţiune, trebue sĕ ḑic că presidentul consiliului de ministri are mare sfială de aceasta întrebare. Are dênsul în genere cualificaţiunea pentru aceasta specialitate? Trebue sĕ recunosc că ministrul e un conducĕtor de partidă şi debatist escelent şi un virtuos în aplicarea tuturor mijloacelor ce duc la putere. (Aplause vii în stânga şi în stânga estremă). Se pare însĕ că vedem ivinduse la dênsul un defect periculos şi de altfel imanent parlamentarismului, defectul remarcat şi de Macaulay, că arareori se află bărbaţi cari sĕ aibă în asemenea grad facultatea de a venì la putere şi facultatea de a esercita puterea într'un mod salutar. De vom întreba ce a creat, vom primì un respuns ce nu ne va mulţămì. El a discreditat cu desĕvêrşire un principiu bun principiul de a lăsa organele statului sĕ conlucre cu organele autonome, aplicându'l pe dos la crearea comisiunilor administrative, aşa că toată lumea condamnă această instituţiune. În legea despre curatele, considerându-o nu în forma cum a adoptat-o legislativa ci în forma cum a substernut-o ministrul president, predomnesce slendrianul avitic, patriarchalic însoţit de omnipotenţa pretorială (szolgabiró). (Aplause în stânga). Tot ce a creat ministrul-president s'a dovedit că e reu. Deci mai poate-i-se încredinţa administraţiunea?

În sfêrşit contele Apponyi aduce ca ilustraţiune pentru necapabilitatea guvernului în cele administrative tristul cas din comitatul Severinului. Oratorul întreabă: Cum a fost cu putinţă ca în comitatul Severinului, unde administraţiunea normală e suspendată şi guvernul are plenipotenţă absolută — sĕ se întêmple astfel de defraudaţiuni încât guvernul, cu toate că de mult circulaseră sgomote neliniscitoare, totuşi nu a întrevenit cu mână de fer? Aceasta e o sistemă de a ascunde faptele, este superlativul necapabilităţii de guvernare, (Aplause în stânga) un astfel de guvern 'şi-a perdut dreptul de a conduce naţiunea.

In urmă oratorul reasumând motivele ce le a desvoltat substerne în numele oposiţiunei întrunite o propunere, în care declară că nu ţine pe guvernul actual chiemat a conduce afacerile ţerei.

Ministrul president Tisza mulţemesce oposiţiunei, căci a despărţit întrebarea de încredere de întrebarea de votare a bugetului. Prin aceasta s'a reservat parlamentului posibilitatea de a decide aceasta întrebare în decursul desbaterei. Guvernul încă asteaptă această hotărîre.

Incât pentru corupţiune, asemenea stări au bântuit şi alte state, dar acele n'au fost privite ca un semn de corupţiune a naţiunei respective, ci numai ca semn de demoralisare a particularilor. (Aprobare în dreapta). Dacă din faptul acestor corupţiuni s'ar putè deduce necapabilitatea guvernului, preopinantul va afla bărbaţi capabili de guvernare numai printre oamenii, cari n'au guvernat niciodată, (Aşa e! în dreapta. Contraḑiceri în stînga.)

Contele Albert Apponyi rectificându-şi cuvintele: Am ḑis numai că dacă sĕ întêmplă asemenea casuri de corupţiune, fără ca guvernul sĕ întrevină repede, o asemenea negligenţă ar putè uşor se întunece prestigiul guvernului, care trebue sĕ priveghieze şi sĕ fie precaut, şi ar putè sĕ dea loc unor conclusiuni neîndreptăţite, căci sûnt oameni cari nu cunosc relaţiunile noastre. (Aprobări în stânga).

Atentatul în contra Ţarului.

Ḑiarul „Le Voltaire“ a primit dela corespondentul seu din St. Petersburg telegrama următoare, datată dela 18 Februarie, 9 oare sara:

„Esplosiunea s'a întêmplat la 7 oare şi Ţarul mănâncă de obiceiu la 6 oare şi $^1/_2$ cel mai târḑiu. Convorbirea sa cu principele Bulgariei, în cabinetul comitelui de Adlerberg, ministrul curţei imperiale, a întârḑiat cu trei pătrare de oară momentul mâncărei. Numai acestei întêmplări datoresce că n'a fost ucis cu membrii familiei sale şi cu cei 55 de garḑi ai corpului regimentului Finlandei, care erau de serviţiu în acea seară.

Sala garḑilor, (Zala Konnogvardeizev) este situată în partea de jos a edificiului. Sala de mâncare, care a fost prăpădită de esplosiune, este aşeḑată tocmai deasupra salei garḑilor şi se găsesce, în ceca ce se numesce în Rusia, frumosul cat, în acest cat locuesce în totdeauna Ţarul şi familia sa.

Sala garḑilor este de obiceiu închisă. Nu se deschide decât pentru primirile cele mari ale ambasadorilor străini, sau ale marilor demnitari ai coroanei.

Garḑii corpurilor cari au fost victime ale esplosiunei nu erau în sala garḑilor, ci în micele sale vecine, un fel de corpuri de gardă situate în acelaş cat de fie-care parte a salei principale.

La sgomotul esplosiunei o mulţime îngrijată a alergat, dar nu a putut pătrunde în curtea palatului; trupa o respingea cu multă greutate.

Poliţia a procedat îndată la o cercetare minuţioasă, dar resultatele sunt încă destul de neînsemnate. Cu toate aceste, s'a găsit fire telegrafice, care plecând dela mină, au condus pe agenţii poliţiei în strada Milioanelor. (Milionaja uliţă?) Dar firele erau tăiate aproape de case, de ceealaltă parte a stradei; acolo s'a perdut urma conspiraţilor.

Numeroşi agenţi cutreierară toate casele din vecinătate, dela pivniţă până la pod. Mulţimea se oferia a'i ajuta în perchisiţiele lor, şeful poliţiei înţelegênd că în această mulţime puteau sĕ se găsească conspiratori interesaţi a înşela cercetările au depărtat prin soldaţi pe toţi aceia care se presentau pentru a oferì ajutoriul lor.

Întregul Petersburg este în picioare. Numeroase arestări s'au făcut. Se bănuiesc mai cu samă slugile palatului: unspreḑece ḑintre ei au fost arestaţi într'o sală păzită de un pichet de gendarmi; dintr'un moment într'altul se va procede la interogatoriul lor.

Este, în adevĕr, imposibil ca nihilistii sĕ fi putut pune, sub pământ, buteliele lor cu dynamit, fără complicitatea nu numai a unui sau a doi servitori, dar şi a intendantului însărcinat într'un mod special cu supraveghiarea acestei părţi a palatului.

Cu douĕ ḑile mai înainte de esplosiune, Ţarul primise o scrisoare semnată de „Comitetul nihilist domnitor“ anunţându'i că oara sa a venit şi că va fi esecutat. Această mĕsură după cum se vede a avut efectul seu.

Mai muţi înalţi funcţionari, fără a fi oficial arestaţi, sûnt acum păziţi de aproape.“

De altă parte ḑiarul „Le Voltaire“ primesce dela corespondentul seu din Londra depeşa următoare:

Londra 18 Februarie, 7 oare seara.

„Ducele d'Edimburg rechiamă pe soţia sa care plecase la Petersburg, în trenul care a dus pe ţarina. Telegrame sosite acì astă seară anunţă arestări numeroase şi ḑic că serbătorile aniversărei urcării pe tron a Ţarului au fost contra ordonate.“

Eată după „La Liberté“ o descriere a palatului de iarnă, locuit de Ţarul:

„Palatul de iarnă este un pătrat lung construit pe ţĕrmii Nevei: de o parte pri vesce fluviul de altă parte domină o piaţă imensă, în centrul căreia se ridică coloana lui Alecsandru de granit de Finlandă şi monolit. Stilul palatului este composit; este zugrăvit peste tot cu coloarea roşie cărâmidie.

„La dreapta, se întind clădirile amiralităţii, şi mai departe casarma cavalerilor garḑi, la stânga musĕul ermitagiului şi imprimirea imperiala.

„Perspectiva Newschi este în faţa amiralităţei, la doi paşi de palatul imperial.

„Acesta ars odata, a fost reconstruit în şese luni, pe iarnă din ordinul imperatului Nicolae. Această clădire magică a unui monument colosal a causat moartea a mii de lucrători.

„Zidurile palatului au o grosime de trei metri, căldura internă este egală şi întinsă, te năbuşesce.

„Împărţirea palatului, afară de partea locuită de împĕratul în catul ântâiu, ne-aduce aminte miile de mici apartamente ale casteluiui dela Versailles. In adevĕr, un numĕr de necreḑut de funcţionari civili şi militari şi servitori de toate gradele ocupă fie-care un apartament complet.

„Sala garḑilor este la dreapta, situată în josul edificiului; A. S. Imperială, Marele duce Nicolae, acum la Paris, se culca acolo ca copil; sala de mâncare a impĕratului este situată deasupra, Oarele de mâncare sûnt regulamentare; dar Ţarul nu le observă şi trăiesce rusesce.

„Mulţimea oamenilor casei cari la orice oară umblă prin palat şi libertatea orientală dată ori cui ar venì de a întra şi de a eşì, au putut favorisa criminala încercare.

Planul de mai jos dă o ideie aprocsimativă despre situaţiunea palatului de iarnă, teatrul atentatului:

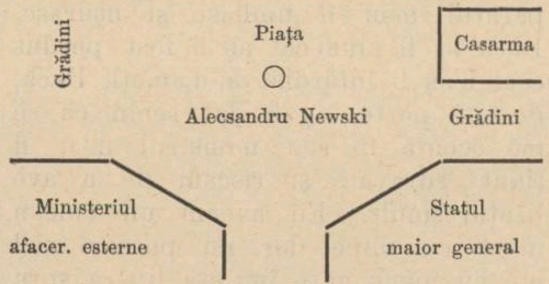

Ḑiarele străine publică şi telegrama următoare:

St. Petersburg, 19 Februarie.

Ḑiarul „Novoje Wremja“ ḑice că esplosiunea s'a întêmplat tocmai dedesuptul salei de mâncare, unde masa familiei imperiale trebuia sĕ inceapă la 6 oare. Din întêmplare, masa a fost amânată cu o jumĕtate de oară.

„Esplosiunea a plecat dela aparatul central de încălḑit şi a inceput tocmai în momentul in care împĕratul, principii de Hesa şi al Bulgariei erau sĕ între pe uşă, şi familia imperială afară de împĕrăteasa, pe alta.

„Esplosiunea a fost aşa de puternică încât bolta subteranelor şi sala garḑilor a fost cu totul distruse.

„Doi servitori au fost contusionaţi.

„Un numĕr foarte mare de giamuri ale palatului s'au spart.

„Pe cheiul Nevei, gazul a fost stins în mai multe case.

Impĕratul 'şi-a păstrat toată presenţa de spirit.“

„Tageblatt“ dela 21 Februarie află din St. Petersburg următoarele:

Până acum lipsesc ori ce indicii pentru descoperirea culpabililor, de şi au fost arestate peste 200 persoane, între care şi căpitanul castelului, Delsalle.

In aceeaşi noapte s'a întêmplal o esplosiune şi în edificiul secţiunei a treia.

„Post“ ḑice că poliţia din Berlin, chiar dela finele lui Decemvre, a încunosciinţat pe autorităţile rusesci despre aceste proiecte de atentate.

Corespondintele din Berlin al ḑiarului „Daily-News“ anunţă că Ţarul fiind în teatru şi voind a'şi scoate batista 'i-a căḑut din posunariu o proclamaţiune revoluţionară.

După esplosiune, Ţarul n'a dormit în palatul de iarnă. „Rom.“

Varietăţi.

* (Balul român din Budapesta). Până a primì un raport despre decursul şi resultatul balului românesc ne mărgniim a înregistra părerea unei foi însemnate din capitala Ungariei. „Pest. Ll“ se esprimă astfel: Calendariul greco-ortod. oferă credincioşilor sei din ţĕrile cu observanţa calendariului gregorian, plăcerea unui carneval care se sfêrşesce cu douĕ (?) sĕptĕmâni mai târḑiu. Această împregiurare a favorit balul român din acest an, care în sesonul carnevalului scurt, pripit şi înfluenţat de împregiurări nefavoritoare ar fi jucat de sigur numai o rolă foarte modestă, pecând el a seară a avut un resultat strălucit. Saloanele din „Hotel Europa“ erau pline de un public foarte elegant ce îl compuneau domni şi doamne. Balul a dat espresiune simţementului unguresc patriotic al Românilor nostri prin diferite fapte. Ca patronese s'au ales contesa. Julius Andrássy, contesa Alecsandru Teleki şi douĕ doamne române, doamna cavaler. Puscariu şi Iosif Gallu. Ordinea jocurilor (redactată unguresce şi romănesce) înfăţişa ciardaşuri şi ardelene in numer egal. Prima piesă de joc fu o ardeleană românească naţională, care o deschise deputatul Serb, conducĕtoriul arangiamentului, cu contesa Ilona Andràssy. Piesa trecu după aceasta într'un ciardaş. Cea mai interesantă partie a acestui prea interesant bal — interesant pentru că se abate dela şablonul obicinuit al jocurilor — a fost necontestabil Romana, un joc de societate ce seamenă cu cuadrilul, dar e mai caracteristic şi mai pitoresc. Mulţămită probelor ce au premers, acest joc fu esecutat foarte frumos şi cu efect şi din partea doamnelor şi domnilor neromâni. Acest joc poate că se va încetăţenì cât de curênd în capitala noastră. Înmediat înainte de oara de pausă doisprĕḑece domni în costum naţional esecutară jocul cavaleresc, foarte original românesc, „Căluşerii“. Prelângă contele Julius Andrássy, Edelsheim, bar. Fehervary (cu soţiile) au mai asistat la bal deputaţi numeroşi şi alte notabilităţi. Venitul curat va fi probabil foarte însemnat. Şi hotelierul avênd în vedere scopul de binefacere nu a cerut chirie pentru sală, ci numai chieltuelele pentru iluminarea salei.

* (Hymen) Duminecă în 10 Februarie c. v. Dnul Georgiu Crişan practicant la oficiul silvanistic din Sas-Sebeş 'ş-a celebrat actul sântei cununii cu d-şoara Cornelia Nandra în biserica gr. or. din Dobra.

* (Diligenţă comitatensă). Primul vice-notariu din comitatul Severinului şi Caraşului Béla Szende jun. a primit în decursul unui an întreg 18 acte spre referare şi abia a referat *douĕ* din aceste.

* (Numĕrul jurnalelor) din toată lumea se urcă de present la 23,290. Dintre aceste se vin pe Europa 13,600, şi adecă 3778 în Germania, 2509 în Englitera, 2000 Francia, 1226 Italia, 1200 Austro-Ungaria, şi 500 Rusia. In Asia es 388, în Africa 50 şi în America 9129 jurnale.

* (Emigraţii din Europa) În anul 1879 au sosit la New-York 156,000 de emigraţi din Europa. Numai în anul 1872, cifra emigraţilor a fost mai mare ca aceea din anul 1879. Atunci au sosit în portul dela New-York 493,581 persoane.

Între cei emigraţi elementul german este cel mai prepoderant. Aşa au emigrat 24,218 Germani, 16,658 Irlandei, 14,213 Englezi, 6,947 Suedezi, 4,300 Scoţiani, 4,188 Norvegiani, 3,708 Elveţiani, 1,866 Valizi, 1664 Francezi şi 2138 Ruşi.

Bogăţia naţională americană s'a înmulţit prin emigraţiunea a 156,000 persoane a 22.260,000 dolari, deoarece partea mai mare a celor emigraţi din Europa aparţin claselor mai avute ale societăţii.

* (Espediţiune la polul nord în balon). Comandantul John Cheiyne, din marina regală engleză, a espus la o şedinţă a institutului regal de artilerie din Woolvich, planul unei esploraţiuni şi descoperiri la polul Nord prin mijlocul sănielor şi baloanelor. Dacă se va aduna — a ḑis el — suma de 30 de mii livre sterling, espediţiunea va pleca în luna lui Iunie viitor. Se va cere guvernului sĕ împrumute pentru această espediţiune vasul „Discovery.“

Comandantul îşi propune de a ierna anul ântâiu la cea mai înaltă lăţime ce va fi posibil a atinge. Săniele se vor pune în mişcare pe la 30 Martie 1881. Când vor fi oprite de obstacole, se va avè recurs la baloane.

Se speră că baloanele vor putè pleca prin luna lui Iunie a anului viitor soarele strălucesce pe la aceea epocă în regiunile arctice ḑiua şi noaptea. Se vor servì de trei baloane, fie care capabil de a purta o greutate de o tonă şi jumĕtate. Balonul de espediţiune va duce 7 persoane cu apă şi provisiuni pentru 51 ḑile dar se presupune că va ajunge la polul Nord în 30 sau 40 oare după părăsirea sănielor.

Espediţiunea va sta la polul Nord o sĕptĕmână, spre a face acolo observaţiuni sciintifice, şi va trămite un balon în Rusia, ca deacolo sĕ dea noutăţi telegrafice în Anglia cari noutăţi după cum se presupune, vor putè sosì de la polul Nord la Londra prin St.-Petersburg, în trei ḑile. Regiunile arctice vor fi fotografate din balon, din oară în oară; distanţa ce se va traversa în balon este evaluată la 500 mile.

* (Fraţi de ai Maghiarilor descoperiţi în lumea nouă). Ḑiarul ministerial „Hon“ publică ca curiositate un fragment dintr'o scrisoare a unui anume Alecsandru Kocsis, născută în Ungaria, pe care acesta a trimis-o din localitatea Tullahoma a Statului Tenesse (unul din Statele confederaţiunei nord-americane) fratelui seu, care locuiesce în Gyula. Autorul scrisoarei ḑice, că dênsul a primit dela academia eruḑiţilor americani misiunea de a călĕtorì prin deşerturile încă necercetate ale Americei. Cu ocasiunea aceea el a dat peste o poporaţiune încă necunoscută, a cărei religiune samână într'un mod surprinḑĕtor cu aceea a vechilor Maghiari; chiar şi în limba lor a aflat multe analogii, aşa d. e. femeile se numesc *„szuny“* (unguresce asszony), divinitatea „meny“ (meny: unguresce ceriu) etc.

* (Şoareci ca detectivi). „Bihar“ ne povestesce următoriul furt: Stefan Oekrös şi Ioan Lisztes, doi hoţi vestiţi din B. Ujfalu, sparseră într'o noapte acum decurênd cămara ţeranului S. Bocska şi le succese a duce cu sine vre o câţi-va saci grei cu grâu. Ei aflară fără multă greutate o gazdă de hoţi prevenitoare: Alecsandru Czirjak luà sacii la sine în deposit sigur fără a face multe întrebări despre provenienţa lor, se înţelege însĕ de sine, că dênsul îndată se puse sĕ'şi ia o porţie bunicică. Dar ce sĕ veḑi? Nemesea resbunătoare s'a luat pe urma criminalilor „lin ca un şoarece.“ Sacii furaţi erau adecă roşi de şoareci, grâul curgea dintr'ênşii şi urma care nu se putea observa în întunerecul nopţii conducea în dimineaţa următoare până la amabilul depositar.

* (Din statistica căsătorielor). În momentul când cestiunea divorţului se agită în Francia şi în Italia, dăm câteva fapte curioase relativ la căsătorii.

Eată vêrsta esactă la care oamenii cei mai ilustri au părăsit viaţa de holteiu:

Shakespeare, la 18 ani; — Franklin, 24; — Mozart, 25; — Dante, Képler, Burke, Walter Scott, 26; Ticho Brahé, lord Byron, Washington, Bonaparte, 27; — Sterne, 28; — Lineéé şi Nelson 29; — Hogart şi Peel, 23; — Davy 33; — Aristotel, 36; — Wellington, 37; — Wilberforce, 38; Luther, 42; — Addison 44; Youngs 47; — Swift, 49; — Buffon, 55; — în fine bĕtrânul Thomas Parr la 120 ani! Şi nu credeţi că el ar fi murit a doua ḑi; el trăì încă un timp de treiḑeci şi doi ani.

* (O luptă în fundul mărei). „Cetim în Steaua României“: Un cufundator engles a susţinut de mult în fundul mărei pe Belfast o luptă infricoşată cu un octop-enorm (o moluscă cefalopodă), şi „Times“ ne dă istorisirea acesteia făcută de însuşi ereul ei:

„Vîrînd braţul în crepătura unei stânci am simţit, că 'mi este ţinută de ceva; dar fiind că apa era încă plină de mal am stat câte-va minute fără sĕ vĕd ceva mai clar. După aceea am vĕḑut însĕ cu groază, că tentaculul unui mare octop era înfăşurat impregiurul braţului meu ca un boa constrictor.

„În acest moment, el aplică câte-va din sugĕtoarele sale pe dosul mânei mele, ceea ce mĕ facu sĕ simt o durere foarte mare. Părea că mi se sdrobia mâna, aşa de tare mĕ durea şi cu cât încercam sĕ'mi trag mâna cu atâta suferinţa îmi sporia. Avui cea mai mare greutate de a mĕ ţinè pe loc pentrucă aerul introdus în aparatul meu îl umflase şi uşurase. Dacă aş fi alunecat aş fi fost perdut căci n'aş fi întărḑiat de-a ameţì. Dacă, de altă parte, aş fi dat semn ca sĕ mĕ scoată în sus, monstrul m'ar fi ţinut sdravăn şi riscam de a avè braţul smuls. Eu aveam un ciocan mare cu mine dar nu puteam sĕ'l iau cu mâna care îmi era liberă spre a mĕ servì contra polipului. La o depărtare de cinci picioare de locul unde eram se afla un drug de fer pe care am isbutit sĕ'l trag cu piciorul până aproape de mâna stângă şi 'l-am aruncat. Atunci începu lupta. Eu lovii de mai multe ori într'ênsul, dar cu cât îl loviam mai mult cu atâta monstrul mĕ strîngea mai tare aşă încât braţul îmi era cu totul amorţit. Eu continuai de a lovì şi simţiiu în sfêrşit că strêngerea slăbia, dar tot nu scăpai până când nu am rupt în mai multe bucăţi tentaculul care mĕ ţinè prins. Bestia se deslipì atunci de stânca care era ficsată şi am pus mâna pe ea. Eram cu totul slăbit din causă că remăsesem în această situaţiune mai bine de douĕ minute. Mĕ urcai în sus cu animalul sau mai bine cu o parte din el. Aceasta avea un diametru de opt picioare şi sûnt încredinţat că ar fi putut ţinè prinşi 5 sau 6 oameni.

* (Numĕrul 7). Am avut cele 7 minuni ale lumii; cele 7 ḑile ale creaţiunii; cele 7 capete ale idrei; cele 7 vaci grase şi cele 7 vaci slabe; cei 7 capi contra Tebei; cei 7 înţelepţi ai Greciei; cele 7 coline ale Romei; cele 7 guri ale Nilului: legenda celor 7 episcopi trimişi în Spania de sânţii Petru şi Paul; cei 7 copii ai Larei; cei 7 alegĕtori ai Germaniei; resboiul de 7 ani. Cifra 7 joacă asemene un foarte mare rol în ḑilele ordinare ale vieţei: cele 7 ḑile ale sĕptĕmânei; cele 7 note de musică; cele 7 colori ale prismei; cele 7 planete; cele 7 pĕcate capitale; cele 7 taine; cei 7 psalmi. Se pretinde, că cei mai mari înţelepţi pĕcătuesc de 7 ori pe ḑi şi când simţim o bucurie foarte mare sûntem în al 7-lea cer.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 27 Februarie n. Casa deputaţilor a primit paragrafii 1 şi 2 din legea despre scutirea de contribuţiune a clădirilor, fără modificări conform proiectului de resoluţiune. „Wiener Zeitung“ publică legea despre administraţiunea Bosniei şi Erţegovinei.

Berlin, 27 Februarie n. După afirmarea ḑiarului „Post“ este definitiv, că principele Hohenlohe (ambasador german în Paris) va lua deocamdată pentru o jumĕtate de an agendele secretariului de stat în oficiul estern asupra sa.

Petersburg, 27 Februarie n. Vjera Sassulici e prinsă.

Economic.

Sibiiu, 24 Febrnarie n. Pro hectolitră: Grâ- fl. 8.90—8.80; Grâu sĕcăreţ, fl. 730—8.30; Sĕcară fl. 5.80—6.20; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fi. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2- -.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 28—30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 30 cr.

Braşov, 20 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl 9.10—9.60; Grâu sĕcăreţ fl. 6.36; Sĕcară fl. 6—6.20; Orz fl. 4.20—4.50; Ovĕs fl. 2.70—2.80; Cucuruz fl. 5.45; Mălaiu fl 6.20; Mazere fl. 7.40; Linte fl. 9.20; Fasole fl. 6.30 Sĕmânţă de in fl. 11.50 Sĕmênţă de cânepă fl. 5.35— Cartofi fl. 1.30 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de oaie 24 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraş, 20 Februarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 9.50—10; grâu sĕcăreţ fl 7.50—8.50; sĕcară fl. 5.50—5.80; orḑ 4—4.50; ovĕs fl. 2.80—3; cucuruz fl. 4.50—5; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 9—10.—; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7 crumpene fl. 2—2.40; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminări fl. 38—; unsoare fl 60—; cânepă fl. 36—40.; sĕmênţă de in fl. ————; sĕpun fl. ——; fên fl. 2.40—2.60; spirt pro grad $10^1/_2$—11 cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl 40 cr.; carne de porc 48 cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 2.80—4; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu slăbuţ din causă, că pentru drumul rĕu oamenii din depărtare nu l'au cercetat. Grâu a fost puţin, dară şi căutat

(Têrgul Cincului) în acest an a fost foarte slab. Vite s'au vêndut preste tot abia la 755 capete. Preţurile lor fură foarte scumpe. O păreche de boi s'a plătit şi cu 350 fl. asemenea scumpi au fost şi caii, dintre cari se vêndură 116 capete. Têrgul de mărturie a fost miserabil; apoi cum se şi poate astepta ceva mai bun, dacă oamenii, cari fac têrgul, din lipsa colosală de bani nu l'au putut cerceta. In urma acestor împregiurări triste de tot şi cânepa, carea pe la Cinc este articulul principal de negoţ, n'a avut nici o trecere şi scăḑênd grozav în preţ abia s'a putut cheltuì puţină cu câte fl. 13—14 maja. Miseria şi pe aici e mare, dările cresc mereu şi venitele bieţilor oameni se împuţinează pe ḑi ce merge. Triste timpuri am ajuns!

Bursa de Viena şi Pesta

din 26 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.50	101.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.—	92.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.30	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.—	119.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	90.75	90.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	89.25	88.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	89.—	88.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	91.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.—	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.20	71.25
Datoria de stat în argint . . .	71.95	72.10
Renta de aur austriacă	85.45	85.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.50	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	838.—	838.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	304.30	304.—
Acţiuni de credit austr. . . .	283.25	284.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	113.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.50
Napoleon	9.40	9.41
100 marce nemţesci	57.85	57.90
London (pe poliţa de trei luni) .	117.65	117.50

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 2 Martie şi 2 Aprilie imob. soţiei lui Iosif Kerekes în Sânmihaitelic (jud. cerc. Teaca); în 17 Martie şi 17 Aprilie imob. lui Efraim Bratu în Ormeniş (judec. cerc. Aiud); în 30 Martie şi 30 Aprilie imobilele rĕmasului după baronul Gustav Lützow în Sibiiu (trib.); în 6 Martie imob. Anei Vulc în Balomir (trib. Deva); în 10 Martie şi 12 Aprilie imob. lui Martin Sata în Crisbav; în 13 Martie şi 13 Aprilie imob. lui Ioan Georgiu în Moieciul de jos; în 11 Martie şi 14 Aprilie imob. lui Ioan Coldorea în Zerneşti (trib. Braşov); în 19 Martie şi 19 Aprilie imob. rĕmasului după Iacob Marposan în Şelimber (trib. Sibiiu); în 30 Martie imob. lui Ioan Iacobi în Techeşul săsesc (judec. cerc. Sighişoara): în 20 Martie imob. lui Nicolau Radu în Ighiu: în 24 Martie şi 24 Aprilie imob. lui Ampilius Piso şi Ieonim Albini în Cut; în 24 Martie imob. lui Ilie Marcu in Spring (trib. Alba-Iulia); în 19 Martie şi 19 Apritie îmob. lui Ioan Miclea jun. în Săsĕuş (trib. Sibiiu), în 8 Martie imob. lui George Fenechin şi soţi în Şinca nouă (judec. cerc. Făgăraş).

Foncière, Institut pestan de asigurare.

(dela 1864 până la sfêrşitul lui 1879 sub firma „Pester Versicheruns-Anstalt“)

în Budapesta.

Capital în acţiuni 25,000,000 franci, egal ḑece milioane fl. a. v. în aur,
după care s'a plătit în bani gata:

12,500,000 franci, egal cinci millione floreni v. a. în aur.

Reservele premiilor şi pagubelor fac circa . . . . 2,500.000 floreni.
Îrtrările din premiile anuale fac circa . . . . 3,000,000 „

Societatea, care face parte dintre institutele de asigurare cu **capitalul cel mai solid** şi cu **garanţiile cele mai mari** asigură pe lângă cele mai **liberale** condiţiuni şi pe lângă premiile cele mai **eftine**:

I. contra **pagubelor** causate de **foc, fulger** sau **esplosiune** la edificii, fabrici, maşine recuisite, mobile, marfă, efective de vite, precum şi la plante de ţarină şi de fênaţe depositate în liber sau sub coperiş;

II. contra **perderilor** de venituri curate escate în fabrici prin **sistarea eserciţiului** sau la care închiriate prin **perderea chirielor** în urma unui **foc** sau unei **esplosiuni;**

III. contra **pagubelor prin spargere de geamuri,** de oglinḑi, de ferestri, uşi sau mobile:

IV. contra **pagubelor do transport** de bunuri espeditive pe apă sau pe uscat;

V. contra **pagubelor de grindină** a ori ce feliu de producte de ale pămêntului;

VI. pe **viaţa omenească** în toate combinaţiunile.

Pagubele ocurente se constatează în **modul cel mai culant** şi se plătesc **cât mai în grabă,** **(Istitutul pestan de asigurare** a plătit de când esistă **pentru pagube 22 milioane floreni).**

Direcţiunea,

conte **Marcu Pejacsevich,** president; **Frideric** baron de **Kochmeister, Antonie** de **Laczko,** vicepresidenţ; membrii direcţiunei: **Adolf Aebly, Carol G. Feldmann, Carol Figdor,** Dr. **Eduard Loisch,** conte **Gedeon Raday** jun., **Adolf Schenk** jun., **Aloisiu Strobentz,** Dr. **Antonie Willner, Leopold** conte **Wolkenstein-Trostburg.** Director general **Wilhelm Schön;** locţiitoriul directorului general: **Carol Fuchs** director. [5] 1—4

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 21. Sibiiu, Marți 19 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Încă odată: Ergo.. caveant...

Sibiiu, 18 Februarie.

Dar ce a fost causa de alarmă din „Gazeta Transilvaniei“? vor întreba cetitorii nostri, cari au cetit articulul nostru din fruntea numerului trecut al foaiei acesteia.

Nici mai mult nici mai puțin decât, că în Satumare, o parochie greco-catolică română a fost, prin uneltiri, induplecată a introduce în biserica sa în locul limbei române, limba maghiară.

Spre mângăierea generală fie ḑis că „Gazeta Tr.“ ne dă speranțele cele mai bune, că Românii cei mai buni și cu simț românesc vor paralisa încercarea de a priva pre crestinii români a'și esprima simțimentele lor religioase în limba lor proprie.

Aceia înse care au făcut începutul asesta nemăgulitoriu, oare se vor oprì pe lângă încercarea primă ca sĕ fie și cea din urmă?

Eată dară causă destulă de a ḑice încă odată: *Ergo*...*eaveant*... celor competenți, ca sĕ fie cu grige către limba lor.

Repețim și cu ocasiunea aceasta, ceea ce am ḑis cu alte ocasiuni, că vina în casuri cum este și cel din cestiune nu se poate atribuì întreagă străinilor de naționalitatea noastră. Noi Românii ar trebuì sĕ învĕțăm chiar dela Maghiari și sĕ facem batĕr numai jumĕtate din ceea ce fac dênșii. Ei cari se cearcă a ne alunga limba din scoală și în cele din urmă și din biserică, pe dreptate sau pe nedreptate, caută a'și întărì elementul lor. Noi sĕ nu mergem așa departe; dar sĕ împlinim numai cea dintâiu datorie a noastră, care este a ne conserva cel puțin esementul nostru prin limbă, mai ales avênd o limbă de aproape înrudită cu limbile cele mai de frunte din Europa. „Căci oare n'avem noi una dintre limbile cele mai sonore și mai frumoase între limbile de cultură din Europa? Am și uitat că poetul român Alecsandri a obținut premiul cel dintâiu între poeții de rasă latină în concertul dela Montpellier?

Însĕ dacă mulți din cei ce vor se între în clerul greco-catolic și cari mai tărḑiu au sĕ fie conducĕtorii sufletesci ai poporului român de confesiunea aceasta, se cresc în seminarii străine, unde nu au ocasiune de a auḑì limba lor, unde ii îndoapă cu literatura străină; dacă fruntașii, sau după cele ce nea spus deunăḑile tot „G. Tr.“, înseși dintre episcopii gr. cat. se sfiesc de, și încungiură limba poporului a cărui eppi sûnt, este mirare că se înstrăinează cu totul de limba lor, încât o scot mai tărḑiu și din familiile lor și o privesc de o sarcină neplăcută la altariu.

Și astfeliu de „obiceiuri“ sûnt seducĕtoare, ele devin un feliu de *bon ton*, care întră in familiile și altor fruntași, cari nu vor se remănă mai pe jos de preot și de familia acestuia, dacă are familie, ba sĕ străcură in multe casuri și la de aceia, care n'au avut in tinerețele lor nici o întălnire mai de aproape cu cei ce cresc în seminarii d. e. maghiare.

Clerul înalt și de jos cu deosebire cel greco-catolic, care are jurisdicțiunea bisericească în părțile Maramureșului, Satumarelui și Selagiului ar trebuì sĕ fie mai cu atențiune către limba crestinilor sei și din datorință sufletească către credincioși și sĕ'și închidă urechile înaintea șoaptelor dela colegii lor cu totul apuseni, tocma și pentrucă pericului în părțile lor este mai iminent. Partea aceea din societatea română, care este prin cultură mai inteligentă decât poporul de rênd ar trebuì sĕ'l coversească pe cest din urmă și prin simțul mai superior național și sĕ se întereseze mai mult de scrierile lui Alesandri, Bolintineanu, Negruzzi, Odobescu, Hajdeu și a altor scriitori români, precum și de literatura periodică a Românilor, și atunci casuri ca cel dela Satumare nu s'ar putè iví nici odată.

Am avè încă multe de ḑis despre clina pe care sûntem puși toți Românii prin prea puțina considerare indicată către instituțiunile bisericei orientale, de care n'ar fi trebuit sĕ se depărteze clerul greco-catolic nici odată, susținêndu-se emancipat de influențele bisericei apusene cu care este numai de aceeași credință. Coarda aceasta însĕ este prea delicată și de am atinge-o noi cât de cu crutare, ne cunoascem oamenii, scim că multora le resună neplăcut.

Ne am ținut de datorință a reversa după putință oare care lumină asupra unui object, care a fost în trecut, precum se vede din resultatele, durere, în mare parte negative, și este și astăḑi în strinsă legătură cu esistența noastră. Am dorì înse ca ceea ce am ḑis sĕ fie de folos.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Februarie.

Atragem înainte de toate atențiunea cetitorilor nostri asupra memorandului dlui general Doda și consoți din comitatul Severinului, ce'l publicăm la alt loc și pe care noi 'l reproducem în traducțiune după „Magyarország“.

Trecênd la alte ne vedem siliți de astădată a lua notiță, că în Europa este o ferbere și încă în clocot. „N. A. Ztg“ din Berlin schiinteesce neîncetat și anunță un resboiu cu Rusia, care după ḑiarele nemțesci se află într'o stare foarte turburată. Țarul avea dispositiunea de a se retrage dela împĕrăție și se roage pe fiiul seu sĕ se pună în fruntea marelui imperiu. O samă de curteni însĕ 'l-au induplecat sĕ remână la postul seu. Acum țarul a dat deplină dictatură generalului Loris-Melicoff. Va înfrêna dictatura aceasta nihilismul și revoluțiunea suterană de pănă acum, se va vedè în timp scurt. Guvernul secret a 'și dat ordini, ca toate literile tipografiilor secrete sĕ se verse în gloanțe. Lupta revoluțiunei are sĕ fie mai înverșunată sub dictatură decât a fost pănă a fost numai autocrație.

Guvernul din Bucuresci se recontruiesce. Ministrul de finanțe D. Sturza a demisionat, asemenea, ne spune „Alegatoriul“, a demisionat col. Leca, ministrul de resboiu. Succesorul celui dintâiu ar fi Câmpineanu sau Costinescu și a celui din urmă gen. Cernat sau col. Angelescu. Biroul de corespondență asigură, că ministeriul de finanțe îl va lua asupră'și până una alta Brătianu.

Cestiunea Arab-Tabiei încă nu e resolvată. Rusia pășesce cu o propunere nouă, în urma cărei granița între Bulgaria și Dobrogea ar fi a se trage mai în josul Dunărei. Bismarck se vede, că are lipsă de România și o ține încă încurcată.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În ședința dela 23 Februarie continuându-se desbaterea generală asupra bugetului a luat cuvêntul

Coloman Széll: On. Casă! (Mișcare mare. Sĕ auḑim!) Cestiunea finanțială trece departe preste limitele bugetului, ea este o problemă, care numai cu conlucrarea tuturor factorilor se poate resolvì. Mie mi se pare însĕ că guvernul actual a făcut o diagnosă neesactă în bugetul seu, comisiunea finanțială încă a comis această eroare urcând venitele prea sus și reducênd chieltuelele prea jos, așa că resultatele factice abia vor corespunde preliminariului. Mai figurează în buget între venite un post de 2 milioane (din vinderea bunurilor statului), care fiindcă micșorează averea națiunei trebue considerat ca deficit. Acest post împreună cu lucrările mai mari ce ni s'au pus în perspectivă dau un deficit pe anul curent nu de 27.5, ci de 32 milioane.

O împregiurare agravatoare pentru guvern este aceea că bugetul s'a micșorat dela 1874 încoace, deșì cu puțin, dar totuși s'a micșorat, și acum pentru prima oară bilanțul earăși se strică. E cu atât mai agravator acest fapt cu cât guvernului actual i stau la dispositiune resultatele finanțiale și aceste fac cu totul 9.5 milioane. Considerând prelângă aceste resultate și împregiurarea, că spesele agioului sûnt cu 3 milioane mai puține decât în anul 1877, trebue sĕ venim la convingerea, că nu este temeinică afirmațiunea că situațiunea noastră finanțială s'a îmbunătățit încâtva. (Aprobare în stânga). Acì zace periculul și este foarte problematic, dacă vom mai fi în stare, a oprì piatra ce a început a se rostogolì pe povernis în jos. (Aplause vii în stânga).

Dacă aceasta înreutățire s'ar fi produs în buget prin chieltueli productive, ea ne-ar însufla mai puține temeri, dar lucrul stă altfel. Această stare s'a provocat prin chieltueli neproductive și prin crescerea sarcinelor de interese. Venitele noastre netto fac după bilanțul comisiunei finanțiale 176 milioane, din cari trebue sĕ chieltuim pentru posturi nealterabile 158 milioane, prin urmare ne mai remân la dispositiune pentru administrațiune și justiție, pentru scopurile noastre culturale și economice și pentru investițiuni 18 milioane. (Aprobări vii și mișcări în stânga). Cumcă din aceste venite abia poate sĕ remână ceva pentru provinciele cucerite de curênd, poate sĕ înțeleagă ori cine. (Aplause vii în stânga). Un astfel de buget e sguduit până în temeliile sale. Cum se mai poate afirma că regularea bugetului progresează necurmat? Dl ministru de finanțe a încheiat, înainte cu 4 luni când substernuse bugetul, bilanțul cu un deficit de 18 milioane afirmând că ameliorarea bugetului înaintează necontenit și guvernul se va înfățișa cu proiecte de ameliorare. De atunci încoace deficitul trecênd prin mânile comisiunei finanțiale a crescut la 27.5 milioane. Și unde au remas ministrul de finanțe cu proiectele ce ni le pusese în perspectivă?

A substernut dênsul ce e drept câte ceva, dar *deus afflavit et dissipati sunt.* (Ilaritate în stânga). Înainte cu cinci ani am pășit serios la munca de a ne ameliora starea finanțială. Ameliorarea a și început a se afirma, dar un viscol venì la mijloc (Sĕ auḑim!) și nimicì fructul muncei noastre osteniciose. Acest viscol se descărcà preste noi togma într'un timp când aveam lipsă de linisce și de dispunerea preste toate forțele țĕrei pentru a împlinì alte datorințe grele. (Aprobări în stânga). În ce se manifestează și astăḑi încă urmele acelui viscol? Cheltuelele de ocupațiune au sporit sarcina intereselor noastre cu $3\frac{1}{2}$ milioane; ca chieltueli estraordinare pentru țĕrile ocupate vin în bugetul pe anul curent $2\frac{1}{2}$ milioane și mĕ tem că această însărcinare va fi estraordinară numai după nume și va revenì ca normală în fie-care an. Avem deci 6 milioane. La aceste vin a se adauge perderile cele mari în curs la diferitele emisiuni ce au trebuit sĕ urmeze în timpul acțiunei noastre de ocupațiune. Renta de aur nota în Iuli 1878 în Paris $81\frac{3}{4}$ și a căḑut în Octobre la $69\frac{1}{4}$; firesce că a trebuit sĕ se emită o sumă nominală mai mare care sĕ corespundă diferenței ca sĕ putem procura sumele de lipsă pentru conversiunea bonurilor erariale. De acì a urmat o perdere în capital de 19 milioane și o sarcină de interese nu togma de $1\frac{1}{2}$ mil. Acel viscol ne costă pe an o sumă permanentă togma de $7\frac{1}{2}$ milioane. Impregiurările atinse ne au făcut sĕ mai plătim la conversiunea rentelor alte 3.3 milioane cu toate că după terminarea resboiului oriental a urmat o prisosință în numerariu.

Și ce vom face astăḑi? Cine s'ar ivì cu promisiuni și planuri detaiate, ar fi un șarlatan.

Trebue sĕ ne silim a oprì decadența stării noastre, legislasiva și guvernul trebue sĕ întroducă o acțiune în stil mare care se amelioreze starea materială generală și relațiunile economice, ca națiunea devenind împregiurările mai favorabile sĕ poată pășì cu destulă tărie la opera de regenerare.

Oratorul primesce bugetul ca atare, dar fiindcă s'a pus intrebarea de încredere și orice deputat trebue sĕ ia o atitudine în această întrebare, se declară că nu are încredere în guvernul actual. (Aplause și strigări de „sĕ trăiască„ în stânga.)

Ministrul president Tisza: Esplicările preopinantului relativ la rentă nu sûnt pe deplin esacte, pentru că regresul în cursul rentei a început deja cu încurcăturile orientale şi nu cu ocupaţiunea Bosniei şi a Erţegovinei. Nu ocupaţiunea a fost de vină, căci am emitat sume atât de mari în rentă pentru conversiunea bonurilor erariale, partea leului în această vină trebue sĕ o atribuim faptului că bonurile erariale esistau deja (Aprobări în dreapta, mişcări în stănga). Am ascultat cu plăcere remediele de scăpare ce ni le a recomândat preopinantul. Consimţesc pe deplin cu dinsul, regret înse, că nu mi-a succes a-l convinge în cei 3 $^1/_2$ ani, cât am lucrat la olaltă, că activitatea mea a corespuns totdeuna principielor ce le a desvoltat astădi. Dacă l'aşi fi putut convinge el n'ar fi avut lipsă sĕ refuze adi guvernului increderea sa. (Aprobări în dreapta). Incă unele observări celorlalţi preopinanţi.

Deputatul Helfy a amintit amerinţările Italiei iredente, dicênd că Austria unde e vorba de vre o perdere, perde pretotindenea. Nu este esact, dar este adevĕrat că cine voiesce sĕ ia ceva dela Austro-Ungaria se trimite acasă cu capul sângerat (Aplause vii în dreapta). Mulţi deputaţi au dis că comisiunile administrative şi legea curatelară sûnt rele. Este cu putinţă ca noul mechanism sĕ nu funcţioneze pe deplin, dar este faptă, că au făcut mult bine şi au descoperit abusuri vechi. Relativ la propunerea lui Grünwald ca sĕ se formeze o grupare nouă de partide aşa cum o înţelege dênsul, observ că fiesce cine doresce aceasta, numai cât mijloacele sûnt diferite. Treaba cu proiectele ce privesc obligaţiunile urbariale nu e aşa comică, cum afirmă oratorii oposiţionali. Sum curios că ce vor face acei ce se mochează astădi asupra acelor proiecte, când vor lua amână frânele guvernului şi vor cădè între Scylla şi Charybdis. Cât pentru relaţiunile de credit este un lucru gingaş şi greu a stabilì norme pe acest teren.

În privinţa afacerilor finanţiale împărtăşim cu toţii părerea, că trebue sĕ lucrăm cu sirguinţă neobosită ca furnica crutând şi folosindune de toate sianţele favorabile pentru ca sĕ potem ameliora cu încetul dar pe deplin starea noastră finanţială. Este un lucru greu acesta, o sciu prea bine. Greutatea provine de acolo că una dintre neaperatele condiţiuni pentru a ne descurca definitiv de relele finanţiale este desvoltarea rapoartelor naţionale economice. (Aşa e! în dreapta). La aceasta desvoltare trebue sĕ concurgă şi guvernul, deşì nu in mesura relevată de unii oratori. Ori ce activitate în direcţiunea aceasta se poate desvolta numai prin sporirea chieltuelelor va se dică prin sporirea deficitului. Deci pentru fie care greutatea consistă în momentul ca sĕ nu treacă peste mesură cuvenită, sĕ nu facă numai o politică fiscalică, care leagă arteriele de viaţă ale desvoltării fără însĕ a merge aşa departe încât sĕ turbure câte odată ecuilibrul şi sĕ facă imposibilă sanarea economică. (Aprobări vii în dreapta)

Încât pentru drumurile ferate trebue sĕ observ că în anii cei mai de aproape unele drumuri de fer se vor completa şi se vor scoate din înfundături. În ţara întreagă se vor face drumuri vicinale. (Aprobări viue în dreapta). Preparativele s'au făcut deja.

Trecênd la administraţiune on. Casă, admit că sûnt de lipsă ameliorări pe multe terenuri şi în multe direcţiuni Mai ântâiu din punct de vedere al cualificaţiunei, apoi relativ la o organisare mai bună şi mai corespundĕtoare a poliţiei (Aprobări) şi în alte privinţe.

Oposiţiunea vorbesce şi de intenţiuni reacţionare ce le a'şi avè faţă cu presa. (Sĕ audim!) On. Casă! Părerea mea în acest punct este aceea că avênd în vedere situaţiunea actuală va fi de lipsă sĕ luăm din mâna jurilor scutirea vieţii şi onoarei private, (Aprobare în dreapta. mişcare în stânga), dar sĕ lăsăm în competenţa jurilor tot ce se referesce la activitatea publică în mesură nerestrinsă cum a fost şi până acum. (Aprobări vii în dreapta). Oare într'aceea consistă libertatea de presă ca onoarea privată sĕ poată fi atacată fără pedepsire? Numai în casul când mi se va respunde afirmativ la această întrebare, îmi veţi puté face imputarea că am intenţiuni reacţionare.

Mai departe aflu de lipsă ca sĕ regulăm dreptul de reuniune şi întrunire. Ca basă 'mi vor servì pracsa engleză, legea creată de curênd în Francia, legile esistente în Belgiu şi în mai multe state americane. Nu sciu, dacă domnii deputaţi vor deduce sau nu o reacţiune şi din modul de regulare. (Ilaritate în dreapta. Mişcări în stânga.)

Voiesc sĕ mai respund la întrebarea, dacă sûnt mulţămit sau nu cu postul de ministru ce-l am de cinci ani şi dacă cred că am folosit patriei. (Sĕ audim! sĕ audim!) Respund că cred. În minuta ce n'aşi mai fi avut aceasta credinţă aşi fi încetat de a mai fi în locul acesta. (Aprobări vii in dreapta.) Este adevĕrat că n'am putut face un seceriş mănos, n'am putut oprì complicaţiunile orientale. M'am silit însĕ cu toată priceperea mea sĕ cârmuesc corabia patriei mele fără de a o espune la sguduiri mai mari. Am făcut tot ce am putut sĕ fac pentru a me pune între periculul şi soartea patriei mele, după cea mai bună consciinţă a mea şi cu jertfe personale.

În cât pentru fotoliul ministerial, căci în cele din urmă acesta e lucrul principal, (Ilaritate în dreapta), eu am avut în acest punct o desteritate: n'am dorit nici odată acest loc. (Mişcări şi contradiceri în stânga). Deputaţii mai tineri cari se miră sĕ întrebe pe acei colegi dintre dênşii, cari sciu, că eu cel puţin de trei ori şi cel puţin cu trei ani mai înainte poteam sĕ am norocirea de a şedè în fotoliul de mătasă, dacă l'aşi fi dorit. Dar nu l'am dorit, ci m'am aşedat într'ênsul numai după ce stările politice luaseră o formă care 'mi impunea datorinţa de a primì fotoliul ministerial în momentul ce voiu fi provocat. Calea cea mai buna de a ajunge în acest post, este, credeţime, a nu'l dorì.

Am putut sĕ remân cinci ani în fotoliu nu pentru că m'am legat de el cu ori ce preţ, ci pentru că cred că trebue sĕ remân întrênsul până în momentul ce voiu perde încrederea unuia dintre factorii decidĕtori, ear nu în urma conspiraţiunilor după culise. Când voiu perde încrederea me voiu retrage.

Aceasta e secretul esistenţei şi a remânerei în ministeriu Ve mulţemesc pentru punerea întrebării de încredere. (Strigări vii şi prelungite de „Eljen“ în dreapta).

Memorandul

deputaţiunei din comitatul Severinului care a mers la Budapesta în 20 Noemvre 1879 în frunte cu comisariul reg. Nicolau Ujfalussy şi cu deputatul generalul Traian Doda.

Caransebeş, 27 Noemvre 1879.

In 20 Noemvre 1879 Escelenţia Sa domnul ministru de interne Coloman Tisza a primit o deputaţiune din comitatul Severinului, care a substernut rogarea ca sĕ se suspendeze administraţiunea provisoră, respective esceptională, creată prin art. de lege IV din anul 1877, căci a trecut terminul stabilit de lege pe 3 ani, şi sĕ i se dea comitatului Severinului drepturile autonome garantate de constituţiune, de care se bucură celelalte municipiuri ale ţĕrei.

Domnul ministru de interne declarà cu ocasiunea aceasta respicat, că nu poate promite suspendarea administraţiunei provisore, pentrucă a substernut deja dietei un proiect de lege care va prelungì acea administraţiune încă pe alţi trei ani, dar că faţă cu dorinţele comitatului este aplecat „a merge cu un pas mai departe.“

Domnul ministru de interne n'a spus pentru ce, din care motiv nu voiesce a suspenda starea provisoră — esceptională a comitatului Severin, nu ne-a esplicat nici acea că ce poate sĕ astepte comitatul dela promisiunea sa că „este aplecat a merge cu un pas mai departe.“ Deci deputaţiunea comitatului şi de asemenea ori ce om cugetătoriu sûnt siliţi a cerceta înşişi motivele ce au putut sĕ conducă guvernul in îngrigirea sa părintească şi isbutind a le afla, sĕ le lămurească cum se cade.

Credem că această cercetare nu va fi prea grea, avem înaintea noastră proiectul de lege al guvernului, care in espunerea motivelor se silesce a justifica planul, după care administraşiunea provisoră în comitatul Severinului se vă prelungì încă pe trei ani. Deci fie-ne permis a face unele observări la espunerea de motive a guvernului.

Ce dice această espunere de motive? După ce inşiră cele întêmplate până acum dice că domnul ministru de interne „însoţind cu o deosebită şi necontenită atenţiune trează relaţiunile din comitatul Severinului“ 'şi-a câştigat convicţiunea: „că mai sûnt multe şi astfel de piedeci şi greutăţi de învins cari reclamă neapĕrat susţinerea mai departe a stărilor provisore de adi şi n'a sosit încă vremea ca în comitatul Severinului sĕ se poată înactiva autonomia municipala“.

„Causa principală, — continuă espunerea de motive, „pentru care nu se poate dispune nici acum organisarea definitivă, este acea, că comitatul Severinului, în care şi de altfel lipsesc aproape cu desĕvêrşire elementele pentru constituirea corpului oficial comitatens şi a comisiunei municipale, nu este capabil, nici pentru starea sa materială, a fi susţinut ca municipiu de sine stătător; pentrucă reabilitând cassele domesticale ar trebuì sĕ facem, pentru acoperirea speselor administraţionale, orfanale şi curatelare, un astfel de arunc de contribuţiune, care ar provoca o prea mare însărcinare a locuitorilor.

Eată, cu ce'şi motivează dl ministru voinţa de a susţinè în comitatul Severinului încă pe trei ani administraţiunea provisoră. Aceasta este motivarea acelui proiect de lege, cu care guvernul liberal voiesce a despoia încă pe trei ani pe 105 mii de locuitori ai Ungariei de dreptul autonomiei garantat de constituţiune.

Dar din ce consistă această espunere de motive? Cuprinde ea argumente, date? Nu! Întreaga espunere de motive nu e decât o afirmaţiune vagă. Dl ministru Coloman Tisza spune simplu că după observările sale „mai sûnt multe şi astfel de piedici şi greutăţi de invins cari reclamă neapĕrat susţinerea mai departe a stărilor provisore de adi încă pe trei ani.“ Dar care şi de ce natură sûnt acele stări, despre care 'şi-a format dl ministru convicţiunea sa? De ce natură sûnt piedecile şi greutăţile ce reclamă neapĕrat susţinerea provisorului? Noi nu ne îndoim că dl ministru nutresce faţă cu lucrurile din comitatul Severinului într'adevĕr convicţiunea ce o desfăşură în proiectul de lege din cestiune, ba scim şi din care isvor îşi capĕtă Escelenţia Sa informaţiunile; pricepem dară că dênsul după acele informaţiuni a aflat de lipsă sĕ substearnă dietei acel proiect de lege. Dar dacă domnul ministru de interne voiesce ca dieta sĕ afle acel proiect de lege motivat şi sĕ'l facă lege, nu este de ajuns ca numai dênsul sĕ fie convins despre necesitatea disposiţiunei proiectate ci dênsul trebuie sĕ convingă şi casa representativă despre aceasta. Dacă dl ministru s'a convins prin observările sale „treze“ că este de lipsă sĕ substearnă un asemenea proiect de lege, poate că nu va fi mai puţin de lipsă ca sĕ'şi desfăşure observările sale înaintea ţerei şi anumit înaintea acelora cari vor preface acest proiect prin votul lor în lege validă, sĕ spună curat şi limpede: ce fel de piedeci, ce feliu de greutăţi sûnt în faptă de învins şi din ce motiv află că nu a sosit vremea pentru a se înactiva în comitatul Severinului autonomia municipală. Afirmarea vagă că mai sûnt piedeci şi greutăţi, nu este un argument care ar putè fi considerat drept dovadă convingătoare, şi cu atât mai puţin cu cât în faţa afirmaţiunei d-lui ministru stă manifestaţiunea locuitorilor din comitat, cari se roagă sĕ nu mai fie împedecaţi în esercitarea drepturilor constituţionale, şi acì se află şi declaraţiunea dlui comisar reg. Nicolau Ujfalussy, prin care şi dênsul, ca unul ce cunoasce comitatul din inmediată observare, afirmă că a sosit timpul sĕ se împlinească această dorinţă ferbinte a poporului.

În espunerea de motive se dice: este o causă principală de o desobită însemnătate, care face imposibilă autonomia în comitatul Severinului, adecă causa că'i lipsesc comitatului elementele necesare pentru constituirea corpului oficial şi a comisiunei municipale şi că pre lângă aceasta comitatul nu se află într'o stare materială ca sĕ se poată susţinè ca municipiu autonom. Dar şi această „causă principală“, privindu-o mai de aproape, ni se înfăţişază numai ca o afirmaţiune vagă. De ce este vorba? De nimic alta decât de întroducerea comitatului in eserciţiul drepturilor sale, adecă de a i se da dreptul autonomiei complete. Şi acest drept autonom nu consistă decât in libertatea de a alege liber pe oficiali şi a esercita prin o representanţă legală asupra afacerilor publice influenţa garantată de lege. Deci privind din acest punct ântâiul motiv al d-lui ministru trebuie sĕ admitem, că între indigenii comitatului într'adevĕr nu se află în numĕr de ajuns elemente destul de cualificate în limba ungurească şi în pracsa dreptului unguresc, din care s'ar putè alege oficialii. Dar unde stă scris, că corpul oficial comitatens se poate alege numai dintre indigeni (cei născuţi în acel comitat) sau doară representanţa comitatensă din comitatul Severinului doresce sĕ aleagă pe oficiali numai dintre indigenii sei? Comitatul Severinului 'şi are şi astădi corpul seu de oficiali şi acesta nu e format din indigeni ci guvernul unguresc 'l-a cules şi pe acela din alte comitate.

Deci dacă guvernul a sciut sĕ aducă oficiali din alte muncipiuri „vom scì şi noi sĕ facem asemenea şi poate că nici nu este deschisă întrebarea, dacă publicul, a cărui afaceri şi interese se încredinţează oficialilor pe cari ar trebuì sĕ'i aleagă dênsul, nu'şi va alege oamenii sei mai bine decum i-a ales dl ministru? Cât pentru motivul al doilea, înţelegem elementele de lipsă pentru comisiunea municipală, despre care se dice că nu s'ar afla în numer de ajuns în comitatul Severinului, aceasta e un fapt necontestabil înaintea noastră. Dar şi adi funcţionează o comisiune municipală, şi astădi pertractează o comisiune municipală afacerile publice ale comitatului, şi astădi discută şi decide comisiunea municipală toate afacerile transpuse de lege adunării publice a comitatului. Deci dacă comisiunea actuală e destul de cualificată pentru a îndeplinì agendele unui municipiu autonom, dacă această comisiune, care în $^9/_{10}$ parte a sa consistă din ţĕreni opincari, a fost aleasă pe timpul domniei militare cum am dice la comandă: cum sĕ mai poate afirma că în timpul de faţă nu esistă în comitat elementele necesare pentru formarea comisiunei? Dar apoi întreaga inteligenţă a comitatului, care lipsesce acum aproape cu desevêrşire din comisiune, cu toate că ar putè sĕ între întrênsa sau prin alegere sau ca virilisti, nu este ea un element tot atât de capabil a îndeplinì agendele de comisiune, ca şi cei 39 ţĕreni cari formează acum comisiunea? Noi credem că da, ea ar fi un element apt, dar de altă parte nu se poate contesta, că o comisiune compusă din atari elemente ar scì sĕ desvolteze o activitate din punct de vedere al interesului public mai mănoasă decum o desvoaltă comisiunea actuală. Deci şi aceasta parte din espunerea de motive a dlui ministru este tot atât de netemeinică ca şi ceealaltă ba ca toate; pentrucă nu se pot lua în consideraţiune serioasă nici cele ce se ḑic în espunerea de motive despre spese. Acest motiv ar fi la loc numai când de present nu ar esista oficii administrative, orfanale şi curatelare şi anumit când acestea n'ar esista pentru cuvêntul că (guvernul) n'au voit sĕ însărcineze poporul cu un nou arunc de dare. De ar sta astfeliu lucrul s'ar putè ḑice; sĕ nu organisăm comitatul în mod definitiv pentrucă făcênd aceasta am trebui sĕ înfiinţăm deregătorii nouĕ de feliul celor sus amintite, aceasta însĕ ar impune locuitorilor un arunc de contribuţiune prea mare. Dar lucrul nu stă astfel pentrucă — cum am ḑis — esistă oficii administrative, orfanale şi curatelare. Este adevĕrat că susţinerea acestora nu cade în sarcina poporului ci în a erariului, care dă pentru comitatul Severinului aproape 100 mii floreni pe an. Dar dacă statul, pentru a scutì pe popor de sarcini mai grele, jertfesce astfel de sume mari spre susţinerea oficielor provisore, pentru ce sĕ nu facă el aceasta şi în casul când comitatul Severinului ar fi organisat definitiv? Noi credem că statul ar putè sĕ facă aceasta mai vêrtos în casul când locuitorii comitatului numai ar reclama o asemenea jertfă. Oare de unde conchide dl ministru că locuitorii din comitatul Severinului nu ar purta bucuros „însărcinarea prea mare“ când li s'ar da dreptul de autonomie? Dar stăruinţele comitatului lasă a se deduce togma alt ceva! Sau doară mergerea deputaţiunei la Budapesta nu arată ea că locuitorii pretind autonomia şi sûnt gata a suporta deopotrivă atât foloasele cât şi desavantagele ei? De unde scoate dară dl ministru acest motiv? (Va urma).

Cetim în „Le Messager de Vienne“:

Francia, Englitera şi Germania au recunoscut de odată independenţa României. Din partene, nu putem, decât sĕ aplaudăm cu amêndouĕ mânile acest pas cam târḑiu. Cestiunea ne a părut necontenit rĕu pusă. Francia care luase iniţiativa la Congresul din Berlin, se lăsase a fi târîtă de o ideie generoasă şi liberală, dar cam necugetată. Sûntem fericiţi a vedè că a terminat prin a o recunoasce ea însaşi, lăsând de acì înainte guvernului român sarcina de a regula el însuşi afacerile interioare ale principatului. Toţi aceia cari cunosc România au putut a'i spune, că nu din această parte avea a se teme de acte de netoleranţă, şi care, în iubirea sa de egalitate, confundase nisce mesuri de poliţie nedispensabile cu acte de persecuţiune. Mulţămită lui D-ḑeu neînţelegerea este astăḑi împrăsciată. Naţiunea latină dela ţermii Dunărei şi marea naţiune occidentală 'şi au dat earăşi mânile prin spaţiu. Acum, nu mai au nici un motiv de natura de a gena espresiunea simpatiilor lor naturale.

Cât despre Englitera şi Germania, cari n'aveau acelaşi interes în cestiune, am spus în mai multe rênduri ce gândiam de atitudinea lor. Un singur lucru ne remâne de adăugat. Trebuie sĕ le felicităm, şi pe ele că au eşit din reserva lor şi că au pus un capĕt hesitărilor care se prelungiseră foarte mult.

România, în timpul diverselor fase ale acestei crise, a dat, în ceea ce o privesce, probă de o astfeliu de înţelepciune şi de un aşa simţ politic, în cât putem spera mult din viitoriul ei. Un popor care scie, la oare otărîte, sĕ impună astfel tăcere pasiunilor sale pentru a împlinì o mare datorie, este în adevĕr demn de a fi pus în stăpânirea destinatelor sale. Obligaţiunea ce'i impusese Europa 'i părea nejustificabilă şi nejustificată, cu toate aceste oamenii sei de stat au înţeles că trebuie sĕ cedeze, făcênd în acelaşi timp sĕ se audă în afară esplicaţiunile necesare. Românii cari au consciinţă că au fost totdeauna unul din popoarele cele mai liberale şi cele mai tolerante din lumea întreagă, au lucrat ca şi cum ar fi meritat a fi povĕţuiţi şi dirigiate în căile liberale.

În ori ce cas, ei au astăḑi o consolaţiune care trebuie sĕ îi despăgubească de toate încercările lor. Pasul spontan al celor trei puteri, recunoascerea simultaneă a independenţei sûnt pentru ei proba cea mai conchiḑĕtoare ca silinţele lor au fost apreciate cum au meritat sĕ fie, şi că tênĕrul principat a fost judecat demn de-a lua un loc onorabil în concertul naţiunilor civilisate.

Varietăţi.

* **(Invitare).** Subscrisul comitet are onoare a invita prin aceasta pe onoratul public român din Sibiiu şi giur la **petrecerea cu danţ,** ce se va da în sala dela **„Imperatul Roman“** în sara de 13 Martie st. n. 1880.

Venitul eventual este destinat în părţi egale pentru fondul „Reuniunei române“ de cântări din Sibiiu şi pentru ajutorarea inundaţilor.

Bilete de intrare à 1 fl. de persoană se vor afla în ḑilele de 11 şi 12 Martie dela 3—4 oare p. m. in localul *„Asociaţiunei transilvane“*, strada Cisnădiei Nr. 7. şi sara la cassă, precum şi la cassarul Reuniunei române de cântări dl Romul Petric.

NB. Tot acolo se vor distribuì şi biletele pentru *loge* cu preţul *3 fl. 50 cr.*, pentru logea mare, şi *2 fl.*, pentru logia mică. Începutul la 8 oare sara.

Comitetul arangiator.

* (Convocare). D-nii învĕţători dela scoalele române greco-orientale, din protopresbiteratele Zlatna inferioară, se conchiamă la o adunare generală ţinendă în Abrud, în Dumineca din 9 Martie a. c., antemeḑinale la 11 oare.

Obiectul adunării, va fi: constituirea reuniunei învĕţătorilor, dela scoalele române gr. or. din protopresriteratele Zlatnei inferioare şi supebioare.

Abrud în 20 Februarie 1880.

Ioane Gall m. p.,
protopresbiter.

* (Mulţămită). Onoraţilor dni şi stimatelor d-ne, cari cu ocasiunea balului ţinut la Jdicel în 22 Februarie a. c. au contribuit în favorul fondului scolastic a scolei gr. or. din Jdicel şi anume: Patrichiu Barb, 5 fl., George Schiopul, 5 fl., Arone Şagău, 1 fl., Simion Sbarcea, 3 fl., Demetriu Cornea, 2 fl., Ioan Fulea, 2 fl., Ioan Neagoş 3 fl., Vasiliu Mateiu 1 fl., Mihaila Şagău 2 fl., Chiril Fulea 2 fl., Ioan Branea 2 fl., Dimitriu Oltean 2 fl., Ioan Ladoş 1 fl., Ecaterina 2 fl., Irina Boier, 2 fl., Tohati, 1 fl., Bene, 1 fl., Maria Cristea 1 fl., Alesandru Niculescu 1 fl., Iuliu Branea 1 fl., Petru Oltean 1 fl., Bucur Anna 1 fl., şi Anastasia Şandor 2 fl., v. a. cu totul 44 fl., v. a. li se aduce în numele scaunului scolastic din partea subscrisului cea mai călduroasă mulţămită publică.

Dee ceriul, ca cu ocasiunea ori căror intruniri românesci, sĕ avem în vedere cutare scop filantropic.

Idicel 23 Februarie 1880.

Galathion Şagău m. p
Preşed. scaunului scol.

* (Gratulăm „Gurei Satului“). Până când „Gura Satului“ locuia în Arad făcea visitele regulat la oaspeţii d-sale, ear de când s'a mutat în Gherla nu'şi prea consideră visita oaspeţilor ce 'i-au deschis pungile galante.

Eu încă sûnt un oaspe abonat pe luni solvite, dar mĕ încungiură foarte, deşì casa mea 'i este un conac afabil, ce adese 'i-a înfundat desagii cu multe stranţe de măcinat şi ḑic ḑeu, le-a primit voios — înţeleg — când era în Arad.

Eu surprindeam acuma de mult pe dl „Gura Satului“ cu un vrav de abonanţi, dar acestia observând iregularitatea ambulanţei d-sale 'şi-au retras voturile. Şi cum nu, când eu în urma abonărei, 'i mai fac cinste cu douĕ scrisori, apoi cu o reclamă, până ce abia îmi trimise din 1879 Nrii 1—10; din 1880 Nrii 1—3 şi de atunci eară: requiescit în pace! Noi sciam, că d-sa apare în toată sĕptĕmâna Marţi seara, odată cu strigoii, şi aşa până Joi dimineaţa poate ajunge până la noi în Kétegyháza, mai ales când este vapor şi telegraf, ce staţionează la uşa noastră. Dar precum constatează întêmplarea, d-sa apare cu luna sub a cărei influenţă stând, pornesce pe alte căi, ca maghii dela rĕsărit, deşì ar putè venì drept ca „Albina Carpaţilor“ şi „Teleg. Roman“ la compatrioţii dsale.

Dacă treaba nasce jalbă, vor fi unii oameni mistreţi, cari din simpla curtenie a năuciei lor 'i vor schimosì numele, ce va avè o pronunciaţiune foarte curioasă.

Nu sciu, dacă şi într'alte părţi e tot aşa de regulat; una însĕ pentru toate: astfel de iregularitate disgustează mult voinţa de a îmbrăţişa literatura noastră umoristică. D-sa în fine, pentru cutezanţa mea, poate sĕ me ia la foarfeci, însĕ nu'mi va altera ecuilibriul, căci tatei 'i este permisă greşala faţă cu copiii sei. *Iason B.*

* (Remăşiţe ilustre.) Haina ce purtase Carol al XII-lea la Pultava, fu vêndută în 1825 la Edimburg cu 560,000 de franci. În 1616, lordul Schaftesburi plătì 16,540 lei noi pentru un dinte d'ai lui Newton, pe care îl purta la un inel. Un Engles oferì, pe timpul restauraţiunei, 100.000 de franci pe un dinte al Heloisei, pe când i se transportau rămăşiţele. Craniului lui Descartes, o contrast! fu cumpĕrat în 1820, la Stocholm, cu 99 de franci. Un baston al lui Voltaire a fost vêrdut cu 500 fr. O vestă a lui J. J. Rousseau, 959 franci. Peruca lui Kant 500 franci; acea a lui Stern 5.350 franci. O şapcă purtată de Napoleon în bătălia de la Eylau, 1920 franci; cumpĕrătorul ei a fost prinţul Albert bărbatul actualei regine a Engliterei, Victoria.

* (O gazetă curiositate). Gazeta de „Augsburg“ anunţă că a primit numĕrul unui ḑiar ce va fi o curiositate, în acest sens ea nu va fi de cât un numĕr din această specie: acel numĕr este din „Gazeta lacului Constanţa.“ Acest numĕr al ḑiarului a fost împrimat la Bregenţa, po lacul de Constanţa, ca ocasiunea înghinţărei apelor lacului, eveniment ce n'avusese loc de vre 50 de ani. Aşa dar acest ḑiar a voit sĕ celebreze prin apariţiunea sa anormală un fel de jubileu al frigului.

Un articol asupra stărei climatice a lacului spunc că aproape la fiecari 50 ani înghiaţă apele sale. Ultima oară când a înghieţat a fost în iarna de la 1829 spre 1830. Astfel s'a organisat la 2 Februarie, în onoarea acestui eveniment o mare serbare pe ghiaţă între Lindau şi Bregenţa.

Au avut loc până la insula de Mainau strălucite curse cu sania. Cursele regulate a vapoarelor pe lac sûnt întrerupte.

* (O descoperire curioasă) s'a făcut în portul Montevideo (America de sud). Nişte vapoare au scos din fundul apei douĕ bucăţi de argint cântărind fiecare 700 livre şi pe cari se citea data de 1772. Se presupune că acele bucăţi făceau parte din tesaurul adus din Chili la 1772 de vasul Aurora, care s'a cufundat în portul Montevideo, în faţa magasinului de praf la 19 August a acelui an, în timpul unei furtuni; s'au augageat afundători spre a face noue cercetări şi a încerca sĕ găsească şi alte resturi ale vasului naufragiat, acum mai bine de un secol.

* (O dorinţă reaţionabilă). O doamnă discutând într'un salon asupra divorţului, ḑise între altele: „Eu nu pot sĕ'mi închipuesc nimic mai vrednic de dorit decât divorţul.... Numai aceasta ar trebuì sĕ se îndeplinească cu o condiţiune, cu aceea anume că prin sentinţa judecătoriului sĕ se restabilească toate pentru noi femeile, aşa cum au fost înainte de căsătorie.“

Ce va ḑice oare camera Franciei, despre această pretenţie de restabilirea lui *status quo ante-bellum!...* acum când are sĕ se discute acolo această condamnare a maritagiului.

* (Dormitoarele chinesesci). Chinezii au resolvat de cât-va timp problema dormitoarelor publice, şi într'un mod aşa de a minuna pe toţi acei ce visitează Pechingul.

Toţi călĕtorii descriu cu laude Casa de pene de găină din Peching. Această casă este o sală imensă aşternută în toată întinderea ei de un fel de saltea de pene: cerşitorii şi vagabunḑii de ori-ce vêrstă şi de ori ce secs se duc a 'şi petrece noaptea în acest mare dormitor.

Fie-care îşi face cuibul în acest ocean de pene şi doarme destul de bine plătind o jumĕtate de ban. S'a început de administraţiunea instituţiunei a se da celor ce veniau sĕ se culce câte o mică plapămă. Dar ospeţii stabilimentului luaseră obiceiul de a pleca cu plapăma din care făceau haine sau o vindeau, astfel că administraţia fu silită a imagina un mijloc pentru a concilia interesele casei cu esigenţele umanităţii.

Se fabrică o plapămă imensă de pâslă care acoperc tot dormitorul. În timpul ḑilei o ţin atêrnată de tavan ca un polog gigantic. Când toţi s'au aşeḑat bine, sĕ scoboară plapăma. Pentru ca sĕ nu năbuşască pe cei ce dorm, sûnt într'ênsa găuri pe unde 'şi pot scoate capetele ospeţii.

Cum se luminează de ḑiuă, o lovitură de tam-tam dă semnalul desceptării generale, şi plapăma se ridică nu fără a têrî după dênsa, câte odată şi corpul câte unui somnoros leneş la sculat. Toţi se desceaptă, scutură fulgii după dênşii, se îmbrăcă cu sdrenţele lor şi es pentru a'şi câsciga pânea de toate ḑilele.

* Espediţia polară Norenskiöld. Cetim în ḑiarul „l'Italie“ următoarele, asupra acestei cestiuni:

Profesorul Nordenskiöld a utilisat timpul lungei sale iernări în mările polare spre a resuma, într'un memoriu adresat regelui Suediei, resultatele practice ale călĕtoriei sale în ceea ce privesce posibilitatea navigaţiunei comerciale în marea îngheţată din Siberia. Acesta e chiar titlul acestui interesant memoriu, care a fost de curênd tradus în limba francesă de d. Kramer şi publicat la Stockholm în această limbă.

Cu toate că „Lena“ a întrebuinţat 65 de ḑile spre a percurge distanţe care desparte coastele Norvegiei de strîmtoarea de la Bering, învĕţatul călĕtor socotesce că un vapor bine condus şi care n'ar avè sĕ se ocupe pe cale cu observaţiuni şi cu cercetări sciinţifice ar putè trece în câte-va septĕmâni Atlanticul sau Pacificul pe această cale, însĕ recunoasce că e puţin probabil că această cale, considerată în întregul ei, sĕ ia vr'o dată o însemnătate comercială.

În schimb, el se privesce ca unul ce a câştigat posibilitatea de a trafica regulat între Europa şi gurile rîului Jenisei şi de acolo înainte, pe cale fluvială, cu centrul continentului asiatic.

El consideră ca probabil că drumul maritim dintre Jenisa şi Lena ar putè fi asemenea utilisat ca drum comercial; înse nu trebuie sĕ se ascepte cine-va la posibilitatea de a face călĕtoria de la Lena şi înapoi în acelaş an.

Cât despre relaţiunile comerciale de stabilit pe mare între Lena şi Pacific, acestă posibiiltate nu se putea dovedi de cât prin esplorări ulterioare. Esperienţa dobêndită prin espediţiunea suedică arată cu toate aceste că, pe această cale, se pot întroduce în Lena şi de acolo până la Nordul Chinei, vapoare şi alte vase care n'ar putè fi duse la destinaţiune pe uscat.

Accste sûnt resultatele comerciale ale unei espediţiuni care se va distinge în sciinţă prin numeroase şi interesante observaţiuni.

* (Vênătoarea în nordul Rusiei). Eată cum se face în nordul Rusiei vênătoarea animalelor cu blăni. Fie-care ţĕran practică prin păduri o cărare, ce devine apoi proprietatea sa esclusivă şi se transmite prin moştenire din tată în fiu. Aceste cărări de vênătoare se întind câte odată pe o distanţă de 100 verste şi împietează adese dela un district asupra altuia. Lungimea lor mijlocie este dela 15—30 verste. De alungul acestor cărări, ţĕranii întind curse de tot felul şi toată dimensiunea, în cari vin de cad animalele şi ţeranii vin de recoltează după cât-va timp.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O carte românească

tipărită în Sibiiu la anul 1544.

Toate neamurile civilisate desvoaltă un zel deosebit întru a scoate la iveală începutul literaturei lor, îndemnate fiind la aceasta şi de ambiţiunea de a pune pe cel dintâiu monument literar o dată cât mai timpurie. Astfel Francezii se mândresc că 'şi încep literatura lor proprie prin seculul al IX-lea (d. e. cantul bisericesc al Stei. Eulalia); Germânii se laudă d. e. cu „Hildebrandslied“ tot din seculul al IX-lea; şi pentru a pomenì şi de un neam mai mic citĕm „Manuscriptul din Königinhof“ al Cehilor din seculul X—XIII, a cărui autenticitate însĕ este combătută de mai mulţi scriitori germâni.

Noi Românii asupriţi de o ursită jalnică, ce se arată aproape pe fie-care pagină a istoriei noastre, am fost siliţi a ne lupta mereu pentru esistenţă, pentru viaţă şi traiul ḑilnic, nefiindu-ne iertat a mai cugeta cu răgaz şi la desvoltarea părţei mai înalte din om.

Chiar şi monumentele literare cele mai vechi ale Românilor, pe cari le cunoascem astăḑi, s'au născut din stăruinţele străinilor de a ne face protestanţi. Eacă cum se rostesce în astă privinţă eruditul D. Cipariu: „Alta impregiurare nu intru atâtu curiosa câtu trista sî amara se descopere in Seclulu alu XVI, cà cele mai antânia producte literaria romanesci tiparite catrà capetulu aceluia sî sub mai totu decursulu urmatoriului XVII in Transilvani'a se lucrara sub influenti'a confesiunilor straine sî se dedere afora cu spesele omeniloru de alta confesiune sî natiune; asiá *Omiliariulu* dela Brasiou dein anulu 1580 prein staruenti'a judelui de acolo Luca Hirschel, altu *Omiliariu* cu spesele lui Forró Miklos, *Biblia* dela Orestia cu spesele lui Geszti Ferencz sî asiá mai incolò..“ [1])

Astfel cele dintâie monumente literare române sûnt totdeodată cele dintâie cărţi românesci tipărite. Dl Cipariu, precum e cunoscut, a pus mari şi laudabile silinţe întru a afla cele mai vechi cărţi tipărite românesci. În „Analecte“, în „Principia de limba“ a depus resultatele cercetărilor sale, pe care le-a resumat mai pe urmă în chipul următoriu: „Carea a fostu antani'a carte tiparita romanesca, inca nu se pote scí cu securitate, sî fiindu cà cartea, dein carea luasemu notitia in Organu (nr. LIV si LV), dupa tote cercetarile de atunci in coce nu ne a mai venitu a mâna, pentru de una camu data remane un'a dein editiunile lui Coresi, seau Omiliariulu celu forà datu, seau Tetravangelulu, cá antani'a carte romanesca, ce a vediutu lumin'a in tipariu.

„Pentru Transilvani'a, unde mai antaniu incepura a se tiparí carti romanesci, antania carte romanesca tiparita e totu un'a dein cele doue de mai insusu, seau invetiatur'a crestinesca sub nume de catechismu tiparita la Sabiniu la a. 1546, seau Omiliariulu calvinisticu de mai susu tiparitu in Brasiovu ori in Sabiniu, deca este totu unulu cu invetiatur'a seau catechismulu amentitu, seau celu pucinu Tetravangelulu dein a. 1561.“ [2])

Dl Hasdeu de altă parte pretinde, că cel mai vechiu monument literariu românesc, cunoscut până astăḑi, este un tecst biblic scris pe două foi de pergament, ce se păstrează în Biblioteca Naţională din capitala Serbiei, M. S. Nr. 61. „El cată sĕ fi fost scris în Oltenia, poate tot la Bistriţa, cam pe la anul 1560, ceva mai mult sau ceva mai puţin.“ „In ori ce cas,“ susţine dl Hasdeu, „el este mai vechiu decât Psaltirea diaconului Coresi şi tipăriturele române de peste Carpaţi de pe la finea secolului XVI...“ [3])

Din parte-ne voim numai sĕ constatăm, că dl Cipariu amintesce de un catechism tipărit în Sibiiu la 1546. Acest an prin urmare după D-lui ar fi cel dintâiu, dela care am putè data începutul istoriei literaturei române.

Va fi deci pentru toţi Românii cărturari o surprindere foarte plăcută a auḑì că aici în Sibiiu s'a tipărit un catechism în limba *românească* nu în a. 1546 ci încă în a. **1544.** „Korrespondenzblatt des Vereins für siebenbürgische Landeskunde“ Nr. 2 din 15 Februarie a. c. n. conţine un articul intitulat: „Cea mai veche tipăritură Sibiiană.“ Aici ni se arată că „în socoteala anului 1544 din Archiva naţională (săsească) se află la data 16 Iulie: „*ex voluntate dominorum dati sunt M. Philippo Pictori pro impressione catechismi valachici bibale fl. 2.*“ Mai departe „această notiţă se adeveresce şi se amplifică într'o epistolă a parochului din Bistriţa Adalbertus Wurmloch cătră prietinul seu Ioan Hessus din Breslau: *Est hic quaedam gens... quam Walachos nominamus. Legunt evangelia et epistolas Paulinas non sua sed peregrina lingua, quam nos nominamus:* die Raczische Sprach. *Quam nec idiotae* (adecă mirenii) *intelligunt, nisi sacerdote illorum interpretante. Ex nostratibus multi quidem sunt eorum linguae peritissimi.* Translatus est catechismus in linguam walachicam atque impressus Cibinii (quae urbs nobis Saxonibus in Transylvania est metropolis) caracteribus ut vocant Racianicis, qui quasi referunt formam graecarum litterarum. Et multi ex saccerdotibus amplectuntur eum libellum tamquam sacrosanctum, multi autem prorsus contemnunt. (H. Wittstock: Beiträge zur Reformationsgeschichte des Nösnergaues. Wien 1858. pag. 58.)“ Autorul articulului adauge: „Catechismul acela este până acuma cea mai veche carte tipărită în limba românească şi este o dovadă nouă despre încercările, ce se făceau pe atunci, pentru a convertì pe Români la protestantism.“

„Oare nu se va mai putè descoperì încă un ecsemplar al acestui „*catechism românesc*“? Se înţelege că noi ca Români vom pune această întrebare cu o stăruinţă neasemĕnat mai mare, de cum este aceea a autorului săsesc. E vorba de începutul literaturei noastre naţionale!

Bz.

---

[1]) Cipariu Tim., Crestomatia seau Analecte literarie ect. Blasiu 1858. Pagina XVII.

[2]) Cipariu Tim., Despre limb'a romana. Suplimentu la Sintactica. Blasiu, 1877. Pag, 28.

[3]) Petriceicu-Hasdeu B.. Cuvente den bătruni. Limba română vorbită între 1550-1600. Studiu paleografico-linguistic. Bucuresci 1878. Tom. I. pag. 5.

Lista Nr. 8

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 7 publicată în Nr. 19 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl.	1535.99
Prin d. advocat P. Barbu din Reghin dela următorii: P. Barbu 6 fl., G. Şagău 2 fl., N. Calin 1 fl., N. Marinoviciu 2 fl., Marie Lemeny 1 fl., Orbonaş 1 fl., G. Sceopul 1 fl., G. Maior 50 cr., M. Crişan, protop. 1 fl., (ilegibil) 1 fl., C. Marinas 1 fl., A. G. Marinoviciu 1 fl., P. Precup 50 cr., A. Ternovean 1 fl., I. Petru 50 cr., N. Mantia 1 fl., E. Mantia 1 fl., G. Ternovean 1 fl., I. Racoţian 1 fl., Gl. Basiliu 1 fl., D. Cornea 40 cr., L. Lupu 1 fl., din comuna G. Hodac: Isidor Lupu 20 cr., M. Simeon 20 cr., T. Farcaş 20 cr., M. Florea 20 cr., S. Farcaş 30 cr., D. I. Frandis 30 cr., V. Neculiciu a Flori 20 cr., G. Farcaş 30 cr., D. Iacob lui Stef 20 cr., Gl. Farcaş 20 cr., Gl. Farcaş 20 cr., G. Frandes l. Sim. 10 cr., S. Pop l. Gl. 10 cr., D. Farcaş 20 cr., P. V. Man 20 cr., V. Neculiciu 20 cr., D. Fejer l. Sim. 18 cr., Florea Pop 40 cr., Fl. Fejer 20 cr, V. Lupu 50 cr., Il. Farcaş a Ioanei 20 cr., din cassa comunei politice G. Hodac 5 fl., A. Lupu 50 cr., A. Lupu 40 cr., N. Petru, preot 42 cr., în total . fl.	38.—
Prin d. advocat Ioane Roman în Făgăraş dela următorii: A. Micu, vicar 2 fl., D. Grămoiu, vice-comite 2 fl., M. Tibáld 1 fl., Nagy S. 1 fl., I. Roman, adv. 5 fl., H. Duvlea 2 fl., B. Stanciu 1 fl., B. Negrilă 1 fl., I. Grama 1 fl.. G. Aiser 1 fl., I. Cepeş 1 fl., E. Pandrea 50 cr., G. Etveş 50 cr., A. Meţian 50 cr., Gl. Negrea 30 cr., S. Ganea 50 cr., D. Chişerean 50 cr., G. Negrea 60 cr., Is. Bunea 50 cr., Al. Raglan 20 cr., I. Cintea 50 cr., G. Fogaraşi 40 cr., N. Toma 20 cr., A. Cepeş 40 cr., în total fl.	23.60
A. M. vicariu preot al Casniciurilor . . . . fl.	5.—
Prin d. B. Pop paroch în Uioara dela următorii: S. Arieşan 40 cr., N. Marele 10 cr., I. Vlad 10 cr., N. Codrea jun. 1 fl., I. Giurentiu 20 cr., E. Popa 15 cr., N. Medveş 30 cr., vid M. Medveş 10 cr., T. Roşca 1 fl., I. Oprea 50 cr., Licinius, Flavius şi Virgilius 15 cr., în total . fl.	4.—
Prin d. Lazar Iernea preot în Papbicău dela următorii: cassa bisericei din comuna Iegariştea vechiă 4 fl., produsul unei colecte în popor 6 fl. 20 cr., cassa bisericească din Papbicău 3 fl., produsul unei colecte în popor 4 fl. 14 cr., în total . . . . fl.	17.34
Totalul cu ḑiua de astăḑi . . . fl.	1623.93

Sibiiu, 27 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 26 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.40	101.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.—	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.90	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.75	119.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	90.75	91.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	89.—	89.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	89.—	88.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	92.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.25	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.05	71.—
Datoria de stat în argint . . .	71.80	72.—
Renta de aur austriacă	85.40	85.25
Sorţi de stat dela 1860	129.—	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	834.—	838.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	303.80	303.50
Acţiuni de credit austr.	284.25	283.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	113.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.50
Napoleon	$9.41\frac{1}{2}$	9.40
100 marce nemţesci	57.95	57.90
London (pe poliţa de trei luni) .	117.80	117.75

Economic.

Sibiiu, 27 Febrnarie n. Pro hectolitră: Grâ- fl. 8.80—9.80; Grâu sĕcăreţ, fl. 730—8.30; Sĕcară fl. 5.90 – 6.30; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fi. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2-.-; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 28—30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Mediaş, 26 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.80—9.20; Grâu sĕcăreţ fl. 7.50—8.; Sĕcară fl; 6.—6.40; Ovĕs fl. 3.40--3.60; Cucuruz fl. 5.—— Sĕmênţă de cânepă fl. 7—8; Fasole fl. 7.50—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.80—2; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 55—60; Unsoare de porc fl. 50—55; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11\frac{1}{2}$; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 48—— cr. carne de viţel ——— cr. oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost mai bun ca cel trecut. Cucuruzul şi ovĕsul se urcă rapid în preţ.

Estras din foaia oficială „Budapest Közlöny.“

Licitaţiuni: în 31 Martie imob. lui Ioan Grammelt în Boci (judec. cerc. Teaca): în 2 Martie şi 2 Aprilie imob. lui Avram Călugĕr în Tartaria (trib. Alba Iulia); în 12 Martie şi 12 Aprilie imob. lui Toader Crişan în Vormaia (trib. Deva); în 22 Aprilie şi 2 Iunie imob. rĕmasului după Ludovic Tischler în Udvarfalĕu (trib. M. Oşorheiu); în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Toma Salmen în Câlnic (judec. cerc. Sebĕş): în 2 Martie şi 2 Aprilie imob. călugĕrului George Baloş în Tataria (trib. Alba Iulia); în 13 Martie şi 13 Aprilie imob. lui Alecsandru Armos in Bagamer (trib. Székelyhid); în 24 Martie şi 24 Aprilie imob. lui George Radu în Satulung; în 29 Aprilie imob. lui Stan Balasa Blabea în Braşov (trib.); în 5 Aprilie şi 10 Maiu imob. lui George Stoica în Veneţia de jos (jud. cerc. Făgăraş); în 5 Martie imob. lui Nicolau Muntean si soţi în Ludoş (trib. Sibiiu); în 8 Martie şi 7 Aprilie imob. lui Ilie Tüzcutean în Archid (judec. cerc. Teaca); în 9 Martie şi 9 Aprilie respective 10 Martie şi 10 Aprilie imob. lui Ilie Pleaş în Biertan şi Achim Călburean în Aţel (judec. cerc. Mediaş); în 13 Martie imob. lui Iosif Cseke în Vaia (trib. Mureş-Oşorheiu); în 2 Martie mobilele lui Ioan Eder neguţător în Rupea (judec. cerc.)

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 22. Sibiiu, Joi 21 Februarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Februarie.

Oposiţiunea întrunită, din şirurile cărei s'au aruncat atâtea săgeţi de moarte asupra partidei liberale şi a guvernului ung. din sinul acesteia, va fi în cele din urmă salvatoarea guvernului osândit şi proclamat de necapabil de viaţă. Este sciut că tocma acum, în decursul desbaterei generale a bugetului, oposiţiunea intrunită avea sĕ cânte prohodul guvernului. Şi ce sĕ vedi? oposiţiunea, în loc de a'şi direge glasul ca sĕ petrundă inimile cu glasul ei funebral, tocma acum trece printr'o crisă escată din neinţelegerile asupra întrebărei, dacă funcţionarii comitatensi sĕ fie aleşi cum au fost pănă acum, sau sĕ fie denumiţi ca ceilalţi funcţionari de guvern.

Dacă crisa este venită din întêmplare în urma vederilor ce le au membrii oposiţiunei într'unite, atunci oposiţiunea nu s'a cunoscut pe sine însaşi şi a făcut tocmeală asupra pelei ursului pe un timp, când acesta o purta sănetos, întreagă, fiind încă în pădure.

Atât de neprevĕdĕtoare şi de neprecautâ însĕ nu ni s'ar părea nici decum oposiţiunea, care numeră atâţi bărbaţi politici în sinul ei. Ce e drept, se mai dice, că oposiţiunea 'şi reservă puterile cele mai bune şi armele cele mai tari pe timpul desbaterei speciale a bugetului. Atunci are se desbată mai de aproape cestiunea reformei administraţiunei politice.

Se poate că va fi şi aşa, şi de aceea nu eşim cu sentenţa osânditoare înaintea oposiţiunei: că „cine tot cerne nu mai ajunge sĕ frĕmênte“ şi cu atât mai puţin sĕ coacă. Cine stă însĕ departe de agitaţiunile şi variaţiunile din sinul partidelor unguresci şi privesce în acelaşi moment ce se petrece şi în altă parte, anevoie scapă de credinţa, că nu numai principiile seamĕnă crise şi neînţelegeri în sinul partidelor unguresci.

Amintisem, nu de mult, că la Viena se începuse formarea unei partide noue, a cărei tendenţe sûnt federalistice.

Oare nu cumva pornirea aceasta de dincolo de Laita îşi revarsă reflecsul asupra atitudinei partidelor unguresci?

Mai clar vom fi în stare a străbate în ascunsele partidelor numai după ce va fi terminată şi desbaterea specială a bugetului. Pănă atunci se va clarifica mai bine şi dincolo de Laita situaţiunea.

Jocul ce se petrece acum în dieta Ungariei, între cele mai serioase discursuri, ne poate servì de învĕţătură: câte cotituri are firul politic a unei naţiuni cu ţintă hotărîtă şi cum partidele disciplinate în focul cel mai aprig al luptei găsesc timp de reculegere spre a face evoluţiuni, când la dreapta, când la stânga, numai sĕ nu piardă ţinta din vedere.

Partidele unguresci atât în dietă cât şi afară de dietă o pot face aceasta şi prin astfeliu de tactice sûnt şi în stare a da *şac-matt* celor din Cislaitania, pentrucă naţionalităţile nemaghiare din di în di devin tot mai blânde şi mai indolente faţă cu cele ce se întêmplă în Ungaria.

Revista politică.

Sibiiu, în 20 Februarie.

Cestiunea reformei în administraţiune este în ordinea primă, între alte cestiuni cu care se ocupă dieta Ungariei şi partidele dintrênsa în dilele aceste. Rapoartele speciale despre desbaterea bugetului vor informa mai de aproape pe cetitori şi despre cestiunea aceasta. La locul acesta fie dis numai atâta, că oposiţiunea întrunită în şedinţa ei de Sâmbătă a ajuns a se înţelege asupra cualificaţiunei funcţionarilor administrvativi, asupra serviţiului lor pe viaţă; dacă funcţionarii au sĕ fie aleşi, sau denumiţi, s'a considerat de o cestiune secundară.

În „Austria-nouă“, în Bosnia şi Erţegovina, se înmulţesc bandele de „lotri“ în proporţiunea, în care se apropie primăvara. S'au făcut mai multe espediţiuni mici de trupe, a căror misiune este a curăţì ţinuturile Limului şi a părţilor Erţegovinei despre Muntenegru de bandele de „lotri“.

Din Petersburg se telegrafează, că eri, în a doudeci şi cincea aniversare dela suirea imp. Alesandru II pe tron, a fost musică înaintea palatului de earnă. Adrese şi daruri curg din toate părţile imperiului, s'au creat fundaţiuni. Împeratul a mulţămit corpurilor care l'au felicitat şi pe diplomaţi încă i au însărcinat a mulţămì în numele seu curţilor şi ţerilor ce representă pentru manifestata simpatie. După ameadi împeratul s'a preumblat cu trăsura prin stradele cele mai impoporate şi a fost primit cu entusiasm.

Viera Sassulici nu e prinsă.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În şedinţa dela 24 Februarie s'a continuat desbaterea generală asupra bugetului.

H. Éles, într'un discurs lung, se declară pentru primirea preliminariului. Independenţa Ungariei ca stat, dice oratorul între altele, va aterna dela regenerarea materială a naţiunei. Naţiunea poate dispune însaşi de soartea sa, ea trebue sĕ-şi înfiinţeze o industrie rumpênd cu învechitele sale datine şi prejudeţe în agricultura şi în comerciul seu, ca sĕ-şi poată reculege puterile, căci numai pe calea aceastâ se poate astepta înflorirea ţerei. Nu guvernul ci naţiunea poartă vina situaţiunei actuale nefavoritoare, deci guvernul nu merită votul de neîncredere propus de Apponyi. Oratorul primesce proiectul pentru că are încredere în guvern şi pentrucă neprimirea bugetului ar fi identică cu abdicerea partidei liberale şi această partidă nu are causă a se abate dela calea pe care a pornit. (Aprobări vii)

Incât pentru fracţiunile oposiţionale oratorul nu ţine nici oposiţiunea intrunită nici deputaţii dinafară de partidă capabili a înlocuì guvernul actual. Stânga estremă trebue eschisă dela ori care combinaţiune chiar pentru principiele ei de stat (Aplause în dreapta, sgomot în stânga estremă.)

Presidentul: Din această parte (arătând spre stânga estremă) sûntem siliţi sĕ audim adese ori lucruri mai groase fără ca cealaltă parte sĕ provoace vre un sgomot; deci ve rog apriat sĕ pădiţi liniscea. (Aplause vii în toate părţile.)

H. Eles (continând): Programa contelui Apponyi nu mai este nouă; tot ce e nou întrênsa se cuprinde şi în programa partidei liberale, restul nu plătesce nimic. Dacă oposiţiunea întrunită are într'adevĕr idei, cu care poate sĕ scape patria, şi nu voiesce a le comunica, aceasta înseamnă lipsă de patriotism; dacă ea nu are ideile cu care se laudă, această procedere e numai un humbug. (Aplause în dreapta). Oratorul observă în fine, că dênsul şi partida sa respund la votul de neîncredere al oposiţiunii cu un asemenea vot de neîncredere şi declară că primesce bugetul. (Aplause vii în dreapta).

I. Simonyi primesce bugetul, dar crede, că de vom merge înainte tot pe calea de pănă acum, nu va fi mai bine ,ori cum vom înlocuì persoanele la cârma statului. Şi silinţele celui mai bun guvern vor trebuì sĕ se frângă de indolenţa majorităţii, de motivele personale şi de tendenţa de a conserva majoritatea. Oratorul întreabă pe stânga estremă, dacă va înceta oare corupţiunea cu realisarea programei ei? Apoi aseamĕnă pe Ungaria cu o familie aristocratică, nobilă, care renunţă la privilegiele şi averile sale, este probabil că ea va sucumbe, căci schimbările ce se operează în factorii esistenţei provoacă crise tot mai grele. Această se poate constata nu numai la clasele privilegiate ci la toate clasele.

E de regretat lipsa unui stat de

FOIŢA.

Băile de mare de la Constanţa.

Tractatul dela Berlin a alipit Dobrogea de România. Tot acest tractat a rupt din corpul României o provincie şi a dat Rusiei Basarabia. Cu această ocasiune, am dis că din momentul ce un interes european a reclamat perderea Basarabiei şi anecsarea Dobrogei, sĕ facem ca Dobrogea sĕ valoreze Basarabia.

Punctul principal asupra căruia s'a ficsat imediat ochiul Românilor a fost Constanţa (Coustendgé) sau mai bine portul de mare de la Constanţa.

Constanţa este un oraş admirabil situat pe marea Neagră, la egala distanţă de Odesa şi de Constantinopol.

Portul seu, unul din cele mai importante ale Mărei Negre, are marele viitor de a fi în Marea Neagră aceea ce e Hamburgul în marea Nordului, şi de a se inălţa iute la primul rang prin lucrările ce imediat se vor esecuta.

Constanţa este o localitate încântătoare.

Clima sa dulce si posiţiunea sa ecsepţional frumoasă pe ţermii mărei, atrage numeroase familii care vin sĕ petreacă stagiunea, sĕ aspire un aer balsamic, sĕ se bucure în fine de undele bine făcĕtoare ale mărei Negre.

Ei bine, această localitate română, e menită a devenì în curênd nu numai un mare centru comercial al Europei centrale în Orient, dar şi o mare staţiune de băi de mare, o călĕtorie de plăcere pentru indigeni.

Aflăm că o societate s'ar fi şi format cu scopul de a construì la Constanţa un otel de primul rang la picioarele căruia se va întinde un basin magnific de apă de mare pentru usul băilor. Intreprinderea se bucură de augustul patronagiu al Alteţelor Lor Regale Domnul şi Doamna Românilor.

Acest otel ce societatea îşi propune de a construì, şi ale cărui planuri şi devise sûnt elaborate de architecţii cei mai distinşi din ţară, va avè un numĕr însemnat de camere încungiurate de mari saloane, în cari visitatorii vor găsì toate plăcerile ce se găsesc întrunite la cele mai frumoase stabilimente de această natură.

Toţi acei cari cunosc posiţiunea Constanţei, fie ca port de Mare în comunicaţie cu pieţile principale maritime, fie ca şedere climaterică şi ca centru de comerciu, nu pot decât sĕ salute cu o vie plăcere fundarea unui stabiliment balnear pe ţĕrmii Mărei Negre, care va fi în acelaşi timp şi primul stabiliment de această natură şi de această valoare în România.

Felicitând fundatorii şi urându-le succesul complet ce merită o asemenea întreprindere, trebue sĕ adaugem acì că în România, de şi dotată din natură cu localităţile cele mai pitoresci, deşì presărată cu numeroase ape minerale hygienice, totuşi, până adi nu putem cita nici un stabiliment mare balnear, nici o localitate de cură, unde suferindul sĕ poată găsì întrunite, pe lângă un aer curat şi o apă folositoare, locuri balneare sistematic arangiate precum şi confortabilul vieţei, bună hrană şi o instalaţie somptuoasă, care înfluenţează în cel mai înalt grad la restabilirea sănătăţii sdruncinate. Românii au fost şi sûnt încă nevoiţi a alerga dela ţĕrmii mărilor depărtate şi pe la diferitele stabilimente balneare din Austria, Francia şi Italia, unde se duc sĕ cheltuiască mari sume care puteau sĕ remână în ţară dacă s'ar fi desvoltat în astă direcţiune o iniţiativă serioasă.

Credem din fericire, că prin fundarea Societăţei de care vorbirăm mai sus, întrăm pe o cale pe care ar fi trebuit sĕ urmăm încă mai de mult. Constanţa va oferì în curênd poporului român ca şi statelor vecine, ca Ungaria şi Rusia meridională, cu puţine cheltueli şi fără lungi călĕtorii, acel lucs, care a devenit în dilele noastre un element aproape necesariu vieţei civilisate.

Constanţa e chemată a devenì pentru Bucuresci aceea-ce Brighton e pentru Londra, Ostende pentru Brucsella şi Dieppe pentru Paris, adecă o localitate climaterică unde locuitorii mijloc cu un esprit de corps politic solid. Clasa gentry îşi iubesce patria mai mult decât magnatul sau bancariul avut, dar ea nu mai are la noi nici un spirit de corp politic. I s'a reservat poporului sirman a da espresiune unei idei politice independente. O clasă de cetăţeni în sensul vechiu, în caresĕ esiste o coerenţă, o clasă, care sĕ privegheze cu un simţ de onoare penibil asupra membrilor sei când celor căduţi fără vină mâna de ajutoriu, nu mai esistă astădi. Isztoczy numesce pe jidovi isvorul tuturor relelor. (Ilaritate) Cât de jos trebue sĕ tacseze dênsul nivoul intelectual şi moral al celor de altă credinţă, dacă presupune că patru percente din populaţiune teroriseazä pe toate celelalte. (Aprobări)

Se dice ce e drept, că am remas inderetru. Oratorul crede, că nu esistă un popor care pentru idea libertăţii sĕ fi rupt atât de radical cu trecutul seu, cum a făcut poporul unguresc, în care iubirea de libertate este atât de adênc înrădĕcinată, cu toată corupţiunea şi frivolitatea modernă. Care este ţara, unde poţi amorţì în cetăţenii mici şi în ţereni ori ce oposiţiune simplu cu cuvintele: aceasta nu mai este oportun! Este fapt că programe conservative nu se pot manifesta, cu tot binele ce se cuprinde întrênsele, pentru că la noi toţi perhoresceazä acea ce nu se ivesce sub firma liberală.

Parlamentarismul şi selvadministraţiunea noastră sûnt numai un curat şablon, căruia i lipsesce sângele şi carnea. Reorganisarea municipielor nu se poate despărţì de parlamentarismul adevĕrat şi nefalsificat, ea trebue realisată, dacă e vorba sĕ nu cădem în braţele celei mai murdare reacţiuni. Noi străplântăm idea libertăţii pe terenul naţional economic, pe terenul despărţirei bisericei catolice de stat — fără de a cugeta, că ea nu aparţine acestor terenuri. Descompunerea clasei de mijloc, serăcirea rapidă şi şablonismul sûnt causele principale, care au provocat stările noastre desperate.

Partida, care va avè curagiul sĕ înaugureze o politică onestă, conservativă, şi va dovedì că nu este o partidă neagră galbină sau ultramontană, va avè şi viitorul în mâna sa. De nu vom face aşa, ne va cotropì reacţiunea neagra şi poporul înverşunânduse va părăsì calea legalităţii. (Aprobări şi mişcări în mai multe părţi!)

Ministrul de finanţe contele Szapàry: Deputaţii Lukàcs şi Széll mi a împutat că bugetul stabilit de mine s'a urcat în comisiunea finanţială dela 18 la 27 milioane şi că eu am retirat pas de pas dinaintea comisiunei cu vederile mele. On. Casa va vedè, când va discuta proiectele de lege, pe a căror basă posturile sterse de comisiune au fost luate în preliminar, că bilanţul dela început nu este alterat. N'am de cuget sĕ jertfesc proiectele de lege de care a fost vorba. Cât pentru împutarea, că am comis o vătĕmare de drept cu proiectele mele urbariale de astă toamnă observ că acele proiecte nu învoalvă nici o vătĕmare de drept, pentrucă planul de amortisare nu este basat pe lege, nici macar pe o patenţă, ci numai pe o ordinaţiune a ministeriului de finanţe din 1857. Şi adi am tot aceaşi convicţiune, dar vedênd că acel proiect a fost considerat drept rimptom de o călcare a datorinţelor contractuale, l'am retras pentrucă eu nu aderez necondiţionat la părerile mele ci mai consideri şi alţi factori.

Dl Szell a dedus din compararea prelim nariului de acum cu resultatul socotelelor finale din 1877, că situaţiunea e adi mai slabă. Judecând însĕ acesti doi ani din acelaşi principiu, nu se poate vorbì de o recidivă. Încât pentru ocupaţiunea celor douĕ provincie trebue sĕ ţinem într'adevĕr samă de acest fapt şi de consecuenţele lui, observ însĕ, că chiar şi în casul când întreg guvernul s'ar fi opus, el totuşi nu ar fi fost în stare sĕ împedece ocuparea Bosniei şi Erţegovinei. Dl Szell a socotit esact spesele ce le a făcut acest „vifor“ din orient, numai cât eu nu pot admite că spesele estraordinare prevedute în preliminariul actual pentru Bosnia vor devenì normale. Situaţiunea e serioasă, n'am afirmat nici odată cortrariul, dar totuşi ea este adi mai favorabilă decât în Octobre 1878, căci atunci ne apĕsa o datorie flotantă de 114 milioane care trebuia plătită în termin de puţine luni ba sĕptĕmâni. Regret discursul de eri al dlui deputat Szell, căci poate sĕ aibă consecuenţa, că astfel de elemente care sûnt de o părere contrară numai asupra ocupaţiunii prin urmare asupra unui fapt nealterabil dar de acord în alte privinţe şi în scopurile ce pot fi despărţite de olaltă le urmăresc numai prin această unică întrebare. (Aplause vii şi prelungite).

Memorandul

deputaţiunei din comitatul Severinului care a mers la Budapesta în 20 Noemvre 1879 în frunte cu comisariul reg. Nicolau Ujfalussy şí cu deputatul generalul Traian Doda.

(Urmare).

Dar încât pentru reactivarea caselor domesticale, este încă problematic, dacă aceste se vor mai reactiva vre-odată. Dar de s'ar şi reactiva totuşi această normă nu ar impune sarcini nouĕ numai comitatului Severinului ci şi multor altor municipiuri din ţară. Deci, dacă aceste sarcini ar putè sĕ fie într'adevĕr un motiv pentru a despoia comitatul Severinului de dreptul autonom, comitatul ar putè sĕ poarte şi asemenea sarcini! Dar esistă oare in această ţară vre-un om, fie chiar şi dl ministru, care sĕ cuteze a propune pe o asemenea basă eludarea drepturilor constituţionale? Sau doară numai faţă cu comitatul Severinului sĕ fie permis un asemenea pretest?

Aceasta ar fi într'adevĕr o tristă aplicare a principiului, sub devisa căruia s'a esoperat provincialisarea confiniului militar!

Dar problema acestor şiruri nu este a arĕta netemeinicia motivelor ministeriale ci cu deosebire a dovedì că proiectul de lege substernut e de prisos şi nejustificat din punct de vedere al relaţiunilor factice, ba e chiar şi nedrept şi stricăcios.

Cumcă proiectul de lege, sau prelungirea provisoriului, respective a stării absolutistice ce se intenţionează printrênsul, este de prisos şi nejustificată din punct de vedere al relaţiunilor factice: credem că aceasta s'a dovedit prin cele mai sus dise Căci dacă însuşi ministrul, care de sigur dispune de datele de lipsă, poate numai sĕ afirme, fără de a şi dovedì, că relaţiunile din comitatul Severinului reclamă prelungirea acestei stări esceptionale pe trei ani, apoi aceste relaţiuni de sigur nu sûnt de natură a face necesară prelungirea. Şi noi scim că de facto nu sûnt aşa. In tot comitatul nu se aude nicăiri nimic despre mişcări periculoase, şi poporul e liniscit, dl comisar regesc îl numesce „loial“; fie-care om sufere în pace uriaşa apĕsare ce o esercită asupra lui nesce oficiali fără consciinţă, abia mai vedi ici colea pe câte cineva folosindu-se şi de câte un remediu de drept. Şi toate aceste le sufere cu consciinţa de sine şi în acelaşi timp şi cu speranţa sigură, că „loialitatea“ şi maturitatea sa, de a se putè bucura de drepturile constituţionale, vor fi recunoscute de legislativă. Tăcere şi linisce domnesce pretotindenea; nimic dar nu poate justifica prelungirea stărei provisore. Aminteascä-ne guvernul numai un unic fapt ce ar putè sĕ serve de motiv pentru a eschide pe 150 mii de locuitori dela folosirea drepturilor lor constituţionale, fie şi numai pe vr'o câteva sĕptĕmâni.

Credem deci că am dovedit pe deplin afirmaţiunea noastră, că adecă proiectul de lege in cestiune este de prisos şi nejustificat de împregiurări. Şi precât de adevĕrat este aceasta, pre atât de adevĕrat este şi acea, că proiectul de lege este nedrept. Când prea înalta patentă din Iunie 1872 a ordinat ca una parte din confiniul militar român de odinioară sĕ se constitue sub numirea „Severin“ într'un comitat deosebit, şi când după cuprinsul acestei prea înalte patente, art. de lege 27: 1873 a precisat ca agendele comisiunei municipale, prevĕdute în §§-ii 91 şi 92 art. de lege 42: 1870, până la regularea definitivă a comitatului, sĕ le îndeplinească representanţii comunali ai regimentului, aceasta disposiţiune a voit numai sĕ făcă posibil ca comitatul sĕ aibă şi în timpul de transiţiune, adecă până ce se va organisa, o comisiune, fie şi numai provisoră. Această disposiţiune transitoră însĕ n'a putut să aibă nici pe departe scopul ca locuitorìi sĕ remână multă vreme despoiaţi de drepturile lor constituţionale ce le-au dobândit cu provincialisarea, ci a intenţionat numai ca ei sĕ se familiariseze deocamdată cu modul cum sĕ eserciteze aceste drepturi ale lor. Dar dacă restringerea transitoră a dreptului a fost necesară în interesul poporului însuşi, atunci, în timpul de transiţiune, acum prelungirea acelei disposiţiuni 'i-ar fi păgubitoare şi prin urmare nedreaptă. La aceste mai vine a se adauge, că în 1873 era deja denumit în Severin comitele suprem şi acesta 'şi denumise deja pe oficialii sei ca sĕ prepare organisarea definitivă a comitatului. Dar — durere! acei oficiali denumiţi fiind ochiţi de o mână cât se poate de nenorocoasă, n'au implinit chiemarea ce li s'a încredinţat pentrucă dênşii cunoscêndu-se pe sine au priceput că la organisarea definitivă vor fi daţi afară din posiţiunile, pe care ei le-au esploatat în abundanţă. Şi aşa s'a încuibat în acest comitat lipsa de consciinţă care firesce că se silesce a se susţinè cu ori-ce preţ şi cât mai mult timp.

Constatându-se în acest mod că misiunea comitelui suprem a devenit imposibilă, acesta fu rechiemat şi s'a încredinţat un comisar regesc cu organisarea comitatului. S'a şi organisat comitatul şi staţiunile de oficiali, prevĕdute în § 75 art. de lege XLII: 1870 le-au ocupat nesce oameni cu trecut problematic şi culeşi de prin diverse părţi ale ţĕrei, s'au înactivat şi oficiele curatelare şi ofanale.

Dar toate aceste au fost după disposiţiunea art. de lege 27: 1873 numai nisce mĕsuri provisore şi anumit pentru perioda, în care aveau sĕ se facă preparativele pentru organisarea definitivă pe basa dreptului autonom. Această periodă s'a ficsat prin articulul de lege IV din anul 1877 — după ce stările provisore esistaserä deja patru ani, — încă pe alţi trei ani.

Acum se împlinesc şi cei trei ani de prelungire şi eată că guvernul earăşi se ivesce cu planul de a prelungì starea provisoră încă pe trei ani, pentruca locuitorii comitatului sĕ nu'şi poată esercita nici în decurs de trei ani drepturile lor legale şi pentru ca comisiunea municipală sĕ o formeze tot acei 39 representanţi comunali, cari avĕnd dintru început sĕ representeze la împărţirea pădurilor interesele comunale, au fost aleşi numai spre scopul acesta, şi articulul de lege 27 din 1873 'i-au încredinţat cu agendele comisiunei comitatense numai pe un timp scurt de transiţiune.

Din toate aceste se vede că prelungirea plănuită a provisoriului este nedreaptă. Se vede însĕ şi mai mult, de vom considera împregiurarea că aceasta comisiune, care nu este aleasă ci numai chiematä de guvern a funcţiuna ca atare, decide toate afacerile comitatului şi că decisiunilor ei li se atribue o auctoritate şi o greutate ca şi când acele ar fi aduse de o comisiune ce consistă din membri aleşi şi virilişti. Guvernul a chemat într'ênsa 37 oameni simpli de pe sate şi nepricepuţi şi le-au dis: voi sûnteţi comisiunea municipală; comisiunea municipală are sĕ facă după lege asta şi asta: isprăviţi acum aceste agende cum prescrie legea. Şi aceasta comisiune sĕvêrşesce agendele comitatului, firesce aşa cum — dar totuşi le sĕvêrşesce, şi aceea ce face această comisiune figurează înaintea guvernului ca decisiune a comitatului. Este corect aceasta? este drept? Noi credem că nu; şi ţinem că acela, care va afla corectă şi dreaptă o asemenea representare a comitatului, părtinesce arbitriul, nedreptatea; acel proiect de lege însĕ, care ţintesce a susţinè şi prelungì astfel de stări, e de asemenea nedrept.

Ne mai remâne sĕ dovedim că proiectul de lege e stricăcios. Şi într'adevĕr el e stricăcios, nu numai pentru locuitorii comitatului ci şi din punct de vedere a ideiei de stat, a auctorităţii guvernului unguresc, a moralei publice şi a tuturor intereselor unguresci; pentrucă, dacă interesele statului unguresc pretind ca pe teritoriul sântei coroane unguresci sĕ locuiască o populaţiune în prima linie mulţămită şi fericită, şi dacă scopul provincialisării confiniului militar este a preface nisce locuitori scăpaţi de domnia militară în cetăţeni unguresci, cari ca atari sĕ se scie însufleţì pentru idea statului unguresc: atunci într'adevĕr nu este iertat a mai susţinè în comitatul Severinului stările de acum şi a mai lăsa într'ênsul corpul actual de oficiali nici o minută măcar. Şi noi nu voim numai sĕ afirmăm aceasta, ci sĕ o şi dovedim cu date. Sĕ considerăm numai faptele oficialilor municipali şi vom vedè pretutindenea arbitriu, abusuri şi o vênare de interese particulare aproape scandaloasă.

Pentru a dovedì aceasta ne provocăm în prima linie la revoalta din Dalbosetz. Opt dile a ţinut pertractarea finală înaintea tribunalului din Caransebeş în procesul contra revoltaţilor, acolo se află actele, fiescecine poate sĕ vadă dintr'ênsele că aceasta revoltă a fost provocată de arbitriul violent al organelor municipale. Decursul pertractării finale a invederat că — sub titlul de rescumpĕrare a muncei publice — s'a încassat dela popor cu puterea o astfel de contribuţiune publică, pe care dênsul ar fi fost dator sĕ o plătească numai în casul când o ar fi luat de voie bună asupra sa. Aşa numita comisiune municipală, firesce în urma aranguărilor din partea vice comitelui Ioan Pausz, a hotărît ca a patra parte din lucrările publice sĕ se rescumpere cu bani gata şi ministeriul a aprobat aceasta hotărîre, dar cu condiţiunea, că încassarea plăţii în bani gata este permisă numai dacă comunele vor primì aceasta disposiţiune. Dar s'a constatat — şi aceasta a mărturisit-o şi pretorul respectiv însuşi — că această condiţiune ministerială nici nu s'a publicat comunelor, prin urmare aceste n'au avut ocasiune a se pronunţa că primesc rescumpĕrarea sau ba. După ce locuitorii sciind că rescumpĕrarea lucrărilor publice atêrnă dela dênşii, n'au voit sĕ plătească, ci sĕ presteze în natură acele lucrări, deregătoriele au ordinat simplu esecuţiuni. Cum s'au îndeplinit aceste, şi cu ce feliu de arbitriu revoltător, cum s'au închis antistii comunali, cum s'au luat sub esecuţiune boii acestora, până ce se vor plătì datoriile aruncate cu nedreptul asupra comunelor, a espune aici toate aceste în detaiu, nu ne este cu putinţă, dar ne provocăm a doua oară la actele procesuale, din care se vor vedè lămurit toate aceste şi multe altele.

---

capitalei vor merge sĕ caute aerul, repausul şi valurile marei!

Costanţa se găsesce deja în comunicaţiune cu Cernavoda şi cu Dunărea printr'o cale ferată directă, pe când o serie de vapoare abordând-o regulat pe mare, stabilesc în fie-care di raporturi cu marile pieţe maritime. Când drumul de fer dela Bucuresci la Cernavoda ca şi podul peste Dunăre vis-a-vis de Cernavoda va fi terminat, călĕtoria dela Bucuresci la Costanţa va fi de cinci oare. Actualmente această călĕtorie se poate efectua cu drumul de fer dela Bucuresci la Giurgiu, de acì cu vapoarele până la Cernavoda şi dela Cernavoda cu drumul de fer până la Constanţa în 10 oare, din cari 6 se petrec în plin repaos pe bordul splendidelor vapoare ale Companiei Austriace.

„Curier. financ.“

Ne provocăm mai departe la intrigile murdare, inscenate de vice-comitele împreună cu notariul primar şi cu procurorul primar, cu scopul, ca sĕ ia licuidaţiunea şi asigurarea prin intabulare a aşa numitului fond grăniţeresc din mânile notariului public prigonit de dênşii şi satisfăcêndu'şi în acest mod pofta de resbunare, sĕ'şi asigure în acelaşi timp şi venitele din muncă pe sama lor. Adunarea publică municipală, ţinută în 2 August 1877, a hotărît apriat, ca toate obligaţiunile câte se ţin de fondul grăniţeresc, sĕ se prefacă în acte notariale publice, şi aceste sĕ se asigureze prin intabulare. Şi aceasta hotărîre s'a luat sub presidiul vice-comitelui Ioan Pausz pe basa propunerei ce a făcut o comisiunea esmisa pentru cercetarea fondurilor. Dar cu toate aceste Ioan Pausz totuşi a fost acela care cu vre-o câteva luni mai târḑiu au făcut tot ca sĕ se ia dela notariul public această lucrare şi sĕ se facă de către notariul primar. Pentru ce a făcut el aceasta, este un lucru lămurit pentru ori şi cine, care scie că aici era vorba de a face aproape 12 mii bucăţi de documente nouĕ, şi că chieltuelele pentru facerea acestor documente noue trebuia să le plătească debitorii respectivi, prin urmare astfel de oameni, dela cari se putea stoarce fără nici o controlă atât cât togma 'i plăcea respectivului, este lămurit lucru pentru ori şi cine care scie mai departe şi acea, că Ioan Pausz s'a esprimat la o ocasiune pe faţă, că el „îşi face un sport dintr'acea că pustiesce pe notariul public din Caransebeş. De atunci au trecut mai bine de doi ani, licuidarea fondului şi asigurarea acestuia prin intabulare, fiindcă oficialii superiori ai comitatului făcuseră în adunări deschise aceste lucrări obiect de licitaţiune minuendo formală, poate că, întru cât dênşii au făcut oferte mai eftine, nu este pe deplin încheiată nici în ḑiua de aḑi. Dar cumcă procurorul primar Acaţiu (Akos) Csorba şi notariul primar Ladislau Ilosvai au luat de doi ani sub titlul licuidaţiunei necurmat la diurne, aceasta e faptă, ba ce e mai mult, Ladislau Ilosvai a încassat diurne şi în casuri când nici n'a eşit în comune, după cum dovedesce interpelaţiunea ce s'a făcut în adunarea publică ţinută în Martie anul trecut, la care comisariul regesc a respuns în adunare deschisă că da, este adevĕrat că notariul primar Ilosvai a primit diurne şi pentru astfel de lucrări, care nu le-a isprăvit în faţa locului, ci acasă în odaia sa proprie, dar aceasta s'a întêmplat cu învoirea dlui ministru de interne.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Braşov, 17/29 Faur 1880. Domnule redactor! Vĕ rog, binevoiţi a însera în jurnalul, ce aveţi onoare a-l redige, următoarele observaţiuni dela un amic al scoalei şi în specie al învĕţământului elementar. Este în adevĕr un semn foarte îmbucurător, că în fine şi învĕţătorii nostri au început a ţinè cont de progresul, ce face învĕţământul primar în statele cele mari civilisate şi au început a aplica şi în scoalele noastre elementare metodele, cari s'au dovedit prin stiinţă şi prin practică ca mai bune şi mai raţionale. Tocmai acuma mi-a venit în mână şi partea a doua din „Aritmetica“ bravilor nostri învĕţători Demetriu Dogariu şi Ioan Dariu şi am observat cu cea mai viuă satisfacţiune, că numiţii învĕţători au ţinut cont strict de principiul instrucţiunii intuitive, care după principiile cele mai nouĕ pedagogice formează partea fundamentală a învĕţământului elementar: că au observat cu toată ingrigirea gradul de desvoltare intelectuală al elevilor şi în fine că au acomodat esemplele după împregiurările sociale şi economice ale poporului nostru. — Scurt, nu am destule cuvinte, prin care sĕ recomând învĕţătorilor nostri acest manual eminent. —

Consistoarele noastre scolare încă ar trebuì sĕ se ocupe mai cu din adinsul de instrucţiunea elementară, carea este basa societăţii, sĕ încurageze şi se sprigineascǎ cu premii şi prin recomandaţiuni, pe cei ce îşi aduc tributul sĕu pe altarul instrucţiunii publice.

Primiţi, dle redactor, incredinţarea deosebitei mele stime şi consideraţiuni, ce vĕ păstrez.

Dr. *Vasilie Glodariu* m. p.
profesor gimn.

Câştigarea şi perderea indigenatului ungar.

Stimate dle Redactor! În sensul ordinului d-lui ministru de interne dela 5 Ianuarie a. c. Nr. 584 articulul de lege L din 1879, despre câştigarea şi perderea dreptului de cetăţan al Ungariei, s'a pus în vigoare cu ḑiua de 8 Ianuarie a. c. adecă 15 ḑile după publicare. — In decursul activităţii mele ca funcţionariu municipal am observat, că partea cea mai mare de petiţiuni pentru câştigarea sau perderea dreptului de cetăţan ungar, — dintre cari cu deosebire cele din urmă la Românii din comitatul Braşovului şi din comitatele de lângă frontiera României se înmulţesc din an în an, — nefiind bine instruite, au fost de repeţite ori înapoiate spre întregire, causându-se prin aceea suplicanţilor spese însemnate şi trăgĕnându-se totdeodată resolvarea definitivă a petiţiunilor lor cu luni, ba cu ani întregi. Împregiurarea aceasta me îndeamnă, a vĕ ruga, ca sĕ binevoiţi a da loc în preţuita foaie „Gazeta Transilvaniei“ următoriului îndrumariu pentru modul, prin care se câştigă şi perde dreptul de cetăţan ungar (indigenatul ungar) conform art. de lege amintit din 1879.

1. Despre câştigarea indigenatului.

Indigenatul ungar, care în toate ţĕrile coroanei ungare este unul şi acela, se poate câştiga:

1. prin nascere,
2. prin legitimare,
3. prin căsătorie şi
4. prin împămêntenire (naturalisare).

Ad. 1) Prin nascere câştigă indiginatul ungar copii legitimi ai fiecărui supus şi illegitimi ai fiecărei supuse ungare fără deosebire de locul nascerei lor.

Ad. 2) Prin legitimare câştigă indigenatul ungar copii illegitimi ai fiecărui supus ungar, născuţi de ori şi ce supus străin,

Ad. 3) Prin căsătorie căştig indigenatul ungar ori şi ce străină, care se mărită după un supus ungar.

Ad. 4) Prin înpămêntenire (naturalisare) în fine câştigă indigenatul ungar acel străin, care primesce dela Maiestatea Sa o diplomă sau dela ministru de interne un document de înpămêntenire. Diploma de înpămêntenire se dă numai pentru serviţii însemnate şi estraordinare din partea Maiestăţei Sale. Documentul de înpămêntenire se dă din partea ministrului de interne acelor supuşi străini, cari documentează:

a) că sûnt de sine stătători resp., dacă produc consensul representantului lor legal, în care cas consensul amintit trebue se fie aprobat de oficiul orfanal. Atestatul, că sûnt de sine-stătători, se dă din partea oficiului comunal al comunei, în carea este domiciliat petentul şi se întăresce din partea pretorului respectiv. Timbrul este de 50 cr., v. a.

b) că sûnt primiţi sau se vor primì în sinul unei comune din ţară. Atestatul acesta se dă din partea representanţei comunale; la comune mici şi mari trebue legalisat de pretorele competent, ear' în oraşe c'un magistrat urban subscris de primar. Timbrul este 50 cr. v. a.

c) Că au şeḑut 5 ani în ţară.

d) Că au un trecut nepetat. Atestatele de sub c) şi d) se dau din partea oficiului comunal în comune mici şi mari, se legalisează de pretorul competent, în cetăţi proveḑute cu magistrat se subscriu de primarul respectiv. Timbrul este de 50 cr.

e) Că posed atâta avere, ca sĕ se susţină dimpreună cu familiile lor.

Pentru averea nemişcătoare se produce un estras din cărţile funduare, pentru care afară de timbrul recerut de 1 fl. v. a., nu se plătesce nici o tacsă; pentru averea mişcătoare se produce un atestat din partea oficiului comunal sau din partea notariului comunal public.

Dacă petentul nu posede avere, atunci isvorul de susţinere trebue documentat printr'un atestat comunal; la municitori, servitori etc., prin un atestat din partea aceluia, în a cărui serviţiu stă respectivul. Timbrul este 50 cr.

f) Că sûnt induşi în listele de contribuţie de 5 ani. — Atestatul acesta se dă din partea oficiului comunal şi se întăresce de perceptoratul r. Timbrul este 50 cr. v. a.

Afară de documentele amintite se maì alătură la suplică:

g) Atestatul de botez al petentului, soţiei şi copiilor sei şi

h) Atestatul de cununie.

Spre încungiurarea speselor este de recomandat, ca atestatele de sub g) şi h) sĕ se suplinească printr'un estras din matricule după putinţă pentru toată familia.

Dacă se cere înpămêntenirea unui străin adoptat de un supus maghiar, atunci se alătură la suplică

i) Contractul de adoptare aprobat de ministrul de justiţie şi în fine

k) Actul de emigrare din statul, la care a aparţinut mai înainte.

Suplica pentru inpămêntenirea instruată cu documentele amintite şi proveḑută cu timbru (coala primă 2 fl. celelalte a 50 cr.) se substerne vice-comitelui acelui comitat, în care locuesce petentul.

Câstigând petentul documentul de înpămêntenire, se citează din partea vice-comitelui spre depunerea jurămêntului şi, dacă nu se presentă în decurs de un an dela inmanuarea citaţiunei, documentul de impămêntenire îşi perde valoarea sa şi se remite autorităţei competente. — Înpămêntenirea se estinde şi asupra soţiei şi copiilor minoreni ai petentului.

II. Despre perderea indigenatului.

Indigenatul maghiar se poate perde:

1. prin emigrare,
2, prin decisiune,
3. prin absentare din patrie,
4. prin legitimare şi
5. prin căsătorie.

Ad. 1) Emigrarea se concede din partea ministrului de interne prin decisiune definitivă.

Reservistii şi honveḑii pot emigra numai atunci, dacă produc un document despre eliberarea lor din armata comună respective din armata honveḑilor dela ministrul de resboiu respective dela ministrul de honveḑi.

Acei tineri, cari au trecut de 17 ani — copii până la 17 ani emigrează cu părinţii lor eventual singuri — şi nu a satisfăcut încă miliţiei, numai atunci pot emigra, dacă produc un atestat din partea municipiului, că prin emigrare nu au intenţiunea de a incungiura serviciul militar. În atestatul acesta trebue însĕ numit causa adevĕrată a emigrărei şi impregiurarea, că oare petentul emigrează cu părinţii sei dimpreună sau singur — Atestatul acesta se dă din partea vice-comitelui competent şi se timbrează cu timbru de 1 fl. v. a.

Afară de escepţiunile amintite actul de emigrare îl pot câstiga în timp de pace toţi aceia, cari documentează

a) Că sûnt de sine-stătători, resp. dacă produc consensul representantului legal, în care cas consensul amintit trebue sĕ fie aprobat de oficiul orfanal. Atestatul acesta se dă din partea pretorului competent. Timbrul 50 cr. v. a.

b) Că nu sûnt în restanţă cu nici o dare de stat sau comunală. Atestatul acesta se dă din partea oficiului comunal şi se vidimeză de perceptoratul reg.

c) Că nu stau în ţĕrile ungare sub cercetare criminală şi că nu s'a adus în contra lor vre o sentenţă criminală, care însĕ nu s'a esecutat. Atestatul acesta se dă din partea presidentului acelui tribunal, în al cărui cerc este domiciliat petentul. Timbrul este 1 fi. v. a.

Afară de documentele amintite se mai alătură la suplică:

d) Atestatul de botez al petentului, al soţiei şi al copiilor sei şi

e) Atestatul de cununie.

Spre încungiurarea speselor se recomândă, ca atestatele de sub d) şi e) sĕ se suplineasca prin un estras din matricule după putinţă pentru toată familia. Emigrarea se estinde şi asupra soţiei şi copiilor minoreni ai petentului. În timp de resbel decide asupra emigrărei Măiestatea Sa. Suplica de emigrare instruată cu documentele amintite în timbrata (coală a 50 cr.) se substerne vice-comitelui acelui comitat, în care locuesce sau a locuit pententul mai în urmă.

Prin immânuarea actului de emigrare perde emigrantul dreptul de cetăţean ungar. Actul de emigrare 'şi perde însĕ valoarea sa, dacă emigrantul dela immanuarea actului până la emigrarea faptică remâne în restanţă cu plătirea dărei către stat sau către comună sau dacă întră în cercetare criminală şi în fine dacă nu emigrează în decurs de un an.

Ad. 2) Îndigenatul ungar îl pot perde printr'o — decisiune a ministrului de interne acei indiviḑi, cari fără consensul ministrului de interne au întrat în serviciul altui stat şi nu părăsesc serviciul în timpul ficsat şi comunicat.

Ad. 3) Prin absentare din patrie perde dreptul de cetăţean acel individ, care trăesce în străinătate neîntrerupt 10 ani fără mandat din partea regimului ungar sau a ministrilor comunei austro-ung.

Timpul absentărei se computǎ din ḑiua de când respectivul părăsind patria sa depărtat din ţară, fără de a areta la prefectură, că voesce sĕ remână şi mai încolo supus ungar sau dacă posede un pasaport, dela espirarea acestuia. Continuitatea absentărei se intrerupe dacă respectivul arată la prefectura competentă că voesce se remână supus ungar, sau dacă cere un pasaport nou, sau dacă cere dela un consulat austro-ung. un bilet de legitimare (Aufenthaltsschein) şi în fine dacă se înscrie în matriculele unei comune consulare austro-ung.

Perderea indigenatului pe calea aceasta se estinde şi asupra soţiei respectivului şi a copiilor sei minoreni. Pentru aceia cari au părăsit Ungaria înainte de a întra legea amintită în vigoare, se numeră 10 ani dela întrarea legei în vigoare, adecă din 8 Ianuarie 1880 st. n.

Ad. 4) Prin legitimare perd indigenatul acei copii, cari se legitimă de tata lor natural în sensul legilor ţĕrei lui.

Ad. 5) Prin căsătorie perde indigenatul ungar acea femeie, care se căsătoresce după un străin; îl recâştigă însĕ dacă căsătoria se dechiară de nevalida.

În fine cred că este pentru mulţi de un deosebit interes de a sci, că — toţi cei străini, cari trăesc de 5 ani în Ungaria (computând din 8 Ianuarie 1880 înapoi) şi sûnt induşi în listele de contribuţiune ale vre unei comune din ţară se privesc de supuşi unguri, dacă în decurs de un an dela intrarea în vigoare a legei (8 Ianuarie 1880) nu documentează la oficiul comitatens (prefectură) competent, că 'şi-au reţinut dreptul de cetăţean străin. În privinţa aceasta se recomândă Dlor supuşi români domiciliaţi de mai mult timp în ţĕrile coroanei ungare a'şi substerne documentele recerute (pasapoartele ect.) vice comitelui şi a'şi cere un atestat că au satisfăcut legii. „Gaz. Tr.“

Iordan I. *Muntean*,
vice-notariu comit.

Varietăţi.

(Majestatea Sa) preainaltul nostru impĕrat şi rege s'a indurat preagraţios, a dona 100 fl. pe seama societăţii academice literare române din Buda-pesta din incedentul balului român din Pesta, ţienut la 24 Februarie a. c. în favoarea acelei societăţi.

* (Hymen). În 7 Martie n. domnişoara Iustina Barcian din Oşorheiu şi dl Dr. Nicolau Olariu advocat în Sibiiu 'şi vor serba cununia în biserica gr. or. din Murĕş-Oşorheiu.

* (Coroana reginei Engliterei). Eată oare care amĕnunte asupra coroanei ce purta această suverană la deschiderea parlamentului britanic.

Numĕrul total al pietrilor preţioase aflate în această podoabă regală e de aproape 3.800, de toate dimensiunile, descompunĕndu-se mai cu samă astfel: 3,444 briliante, diamante în rosă sau în table, 277 mărgăritare fine, 16 safire, 11 smaragde şi 17 rubine.

Printre aceste din urmă figurează şi rubinul istoric care fu dat principelui Eduard de Galles, ḑis Principele Negru, de către regele Pedro de Castilia în 1367, şi care impodobia cassa lui Enric V al Engliterei în bătălia dela Azincurt.

Această coroană a fost făcută în 1838, un an mai înainte de urcarea reginei Victoria pe tron.

* (Incendiul dela Sinaia). Ḑiarul „Democratul“ din Ploesci anunţă asupra incendiului dela Sinaia următoarele:

„În sara de 6 spre 7 curent, un incendiu teribil a isbucnit într'o baracă construită de d. Guilloux pentru direcţia şi locuinţa amploiaţilor, pe platoul din faţa ospelului vechiu din Sinaia.

În această baracă se mutase numai de 8 ḑile un inginer, Carol Hűnervadel, însărcinat cu esecutarea lucrurilor liniei ferate Ploesci-Predeal cu soţia şi un copil al seu în etate de patru]luni care debia a putut scăpa sĕ nu fie consumaţi de flacări.

Învălmăşala era mare, căci incendiul a surprins pe locuitorii baracei, nesciinduse de unde şi cum au luat foc.

Graţie dlor ingineri care se aflau în Sinaia şi personalului gărei locale precum şi întreprinḑĕtoriului Hotelului, D. Schender, care au alergat când s'a dat alarma şi prin stăruinţele şi activitatea acestora sosind de şi târḑiu pompa Eforii spitalelor de la monastirea Sinaia — s'a putut localisa incendiul, care de s'ar fi lăsat în voia sa, curentul vêntului fiind tare şi abătut spre casele dlui Dimitrie Ghika, se crede că aceste ar fi fost consumate de flacări.

Prin stăruinţa persoanelor ce se aflau presente la acest incendiu, s'au putut scăpa din cancelarie archiva şi planurile, casa de bani şi mobilierul..

S'a pus multă activitate din partea dlui C. Dudescu, şeful gărei de acolo. D-sa, în mijlocul flacărilor, prin ajutoriul şi a altor persoane, a putut reuşi sĕ taie cu ferăstrăul grinḑile unei magazii cu material, făcĕnd astfel ca focul sĕ nu mai poată comunica cu baraca în care este instalată cancelaria şi cu atelierul de tipografie.

Incendiul a durat până la oarele 5 de dimineaţă, prefăcĕnd în cenuşe baraca de unde a isbucnit focul şi o magazie de material.

Din obiectele d-lui inginer Hünervadel, nu s'a putut scăpa nimic. Pagubele d-sale se urcă la 20,000 fr.

Construcţiunile consumate de flacări sûnt asigurate la societatea de asigurare „România.“ Şi această societate credem că va aduce mulţămiri persoanelor care au concurat la localisarea şi stingerea incendiului, căci fără ajutoriul acestora, ar fi suferit o pagubă însemnată prin plata despăgubirei a tuturor magaziilor şi baracelor din Sinaia, ce ar fi fost de sigur consumate de flacări.

* (Situaţiunea în Petersburg). O mulţime de lume părăsesce oraşul temĕnduse de uneltirile noue ale nihiliştilor. Aceştia au lăţit afişe la personalul operei, d'a nu lua parte la serbarea jubileului, ameninţând că edificiul operei va fi distrus în ajunul serbărilor.

În cercurile guvernamentale circulă scirea, că împĕratul Alecsandru 'şi-a esprimat firma hotărîre d'a depune coroana la 19 ale curentei, predând guvernul moştenitorului tronului.

În noaptea de 10 spre 11 ale curentei, au avut iarăşi loc câteva turburări şi mai multe arestări. S'au găsit din nou împrăştiate pe strade o mulţime de proclamaţii revoluţionare, cari ameninţă pe Împeratul cu moarte sigură, dăcă la 19 ale curentei nu va da deplină libertate sau nu va abdica. Poliţia a arestat mai mulţi oameni, acusaţi fiind că au împrăştiat aceste proclamaţiuni. — Între aceşti arestaţi se află şi mai multe femei, dintre cari două sûnt sociile unor înalţi funcţionari.

Arestarea femeilor, cari au ocărît pe agenţii poliţiei, încăerându-se chiar cu dênşii — a provocat o turburare, la care au luat parte mai mulţi trecĕtori; şi cu care ocasie un sergent a împuşcat pe o femeie cu revolverul.

În sara de 10 a curentei, s'a prins un tênĕr sub podul Dvorzovy, în momentul când voia sĕ găurească un stêlp al podului, pentru a vîrì în el materii esplosive. Pe drum spre poliţie el a încercat d'a se otrăvì; însĕ fu împiedicat. Adus fiind înaintea căpitanului oraşului el ḑise că se numesce Drug'svoboda (Amicul libertăţei), refusând în modul cel mai hotărît d'a da orice alt respuns; şi când căpitanul oraşului 'i spuse că va lăsa sĕ'l împusce, el rĕspunse mişcat:

„Aceasta nu face nimic; dacă mĕ împuşcaţi, mai remân numai în Petersburg două mii de persoane cu ideile şi procedările mele, şi unul tot va isbutì.“

În 15 ale curentei a apărut următorul ucaz împĕrătesc către senatul dirigent:

„Tare hotărît de a pune stavilă recercărilor necontenite şi repetate ale făcĕtorilor de rele, cari sdruncină ordinea statului şi a societăţei în Rusia ordinăm:

La Petersburg, pentru a păzì ordinea socială şi a statului, se va înfiinţa o comisiune esecutivă, compusă de un şef principal şi de membrii numiţi de el. Ca şef principal este numit Contele Loris-Melicoff; numirea membrilor urmează după recomandaţia lui şi printr'un ordin imperial. Afară de aceasta, şeful principal mai are dreptul de a chiema în comisie pe toţi aceia a căror presenţă o consideră de folositoare“.

„Ucazul are de scop de a da un caracter de unitate tuturor acelor autorităţi, cari sûnt chemate a păzì ordinea, şi de a conferì şefului principal drepturile unui şef superior pentru Petersburg şi localităţile de prin pregiur, precum şi de a decide direct asupra tuturor proceselor politice ce se vor ivì, atât în capitală, cât şi în întregul Imperiu.“

„Toate autorităţile locale, guvernatorii generali şi capitanii de oraşe, sûnt supuşi principalului şef, toate aceste autorităţi sûnt obligate a'i da deplinul lor concurs.“

„Şeful principal are facultatea, de a lua toate mĕsurile, pe care le va crede de trebuinţă pentru manţinerea ordinei Imperiului. Disposiţiile sale trebue esecutate fără nici o restricţie.“

„Atribuţiile guvernatorului general de Petersburg se desfiinţează prin aceasta.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Petersburg, 3 Martie n. Astăḑi după ameaḑi către două oare, când generalul Melicoff, noul dictator, s'a întors dela visita ce făcuse la cancelariul imperial şi s'a dat jos din trăsură, un bărbat june a tras un foc asupră'i din cea mai de aproape apropiare. Glonţul a petruns prin paletot, Melicoff însĕ a remas neatins. Melicoff însuşi a pus mâna pe atentator, dar i a scăpat. Un fecioraş s'a aruncat înaintea picioarelor lui şi căḑĕnd a inlesnit arestarea.

Bibliografie.

A eşit de sub tipar şi se află de vênḑare:

Aritmetică. Eserciţii practice cu numerii dela 1—100, pentru începĕtorii din anul al doilea de D. Dogariu şi I. Dariu. *Preţul 25 cr.*, loco Braşov.

Aceeaşi, cu numerii dela 1—100, pentru începĕtorii din anul al treilea. *Preţul 25 cr.*, loco Braşov.

Librăria Română:
I. C. Tacit, Braşov.

Lista Nr. 9

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 8 publicată în Nr. 21 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 1623.93

Prin dl Stefan Poruţ în Cianudesert ca resultat al unei colecte dela următorii: dd. V. Patean 1 fl., I. Rusu 1 fl., G. Tulbure şi fraţii 1 fl., St. Andreica 15 cr., I. Persiot 20 cr., T. Patean 20 cr., Il. Tulbure 10 cr., din cassa bisericei 1 fl., St. Poruţ 1 fl., M. Poruţ 1 fl., G. Andreica 40 cr., T. Poruţ 50 cr., G. Poruţ 1 fl., A. Poruţ 45 cr., D. Fodorean 1 fl., din cassa comunei 1 fl., în bucate: dela N. Tulbure 20 litre; N. Andreica 20 l., Gr. Tatean 10 l., V. Nemeş 10 l., I. Asiutelean 5 l., V. Dordaiu 5 l., G. Apahidean 5 lit., A. Patean 5 lit., V. Moldovan 5 l., D. Fodorean 5 l., dela mai mulţi săteni 150 litre. Aceste bucate prefăcute în buni dau 11 fl. v. a. în total . fl. 22.—

Totalul cu ḑiua de astăḑi . . . fl. 1645.93

Sibiiu, 27 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

Economic.

Braşov, 27 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl 9.30—9.70; Grâu sĕcăreţ fl. 6.40; Sĕcară fl. 6—6.30; Orz fl. 4.20—4.50; Ovĕs fl. 2.90—3.; Cucuruz fl. 5.30; Mălaiu fl 6.30; Mazere fl. 7.60; Linte fl. 9.25; Fasole fl. 6.40 Sĕmânţă de in fl. 11.60 Sĕmênţă de cânepă fl. 5.40— Cartofi fl. 1.35 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de oaie 24 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 28 Febr. n. Timpul a început a se muia, temperatura se urcă din ḑi ce merge, soarele pătrunde tot mai intensiv şi vegetaţiunea a şi început a da semne de viaţă. Ghiaţa pe riuri deşi e încă groasă, totuşi prin gradele de căldură + 6° a început a fi resbită, şi e silită a se rupe şi a ne părăsì. Mai tare ne interesează şi ne pricinuesce acuma temere ruperea ei în masse, o împregiurare, carea cu atât mai uşor se va putè întêmpla, cu cât se va muia timpul şi mai tare, ca în sĕptĕmâna trecută. Asteptăm cât de curênd vênturile de primavară, şi ploi mai îndelungate, prin care apoi ne vom scăpa şi de neaua cea mare şi desgheţurile vor fi vre-o 2 sĕptĕmâni la ordinea ḑilei. Bucatele sûnt binişor căutate şi avură în sĕptĕmâna trecută preţuri mai scumpe. De altmintrea negoţul nu numai al lor dară şi al tuturor celorlalte article din têrg fu binişor animat vênḑĕndu-se adecă:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 11.45—14.50; sĕcară la 5000 m. m. cu fl. 10.—11.05; orzul la 2000 m. m. cu fl. 8.10—9; ovĕsul la 2000 m. cu fl. 7.55—7.80; cucuruzul la 3000 m. m. cu fl. 7.90—8.60; făina încă a trecut de astădată cu mult mai bine decât în sĕptĕmânile de mai înainte; lânile cu fl. 1.78—2.35 per. chilogram.

Porcii încă avură mai bună căutare. In têrg s'au aflat cu totul 45,860, dintre cari din Ungaria de jos 2740, din România 220 şi din Ardeal 60 de capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 58 fără şi cu fl. 60—60.50 cu vas cu tot; slănina cu fl. 53—54; sĕul cu fl. 44—45: spirtul *en gros* cu fl. 34—35, *en detail* cu fl. 36—37 per 10,000 litre %, cartofi cu fl. 5—5.50.

Peile în sĕptĕmâna aceasta n'au avut nici o trecere, cumpĕrările lor fură de tot reservate.

Bursa de Viena şi Pesta

din 26 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.85	100.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	92.75	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.75	82.48
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.50	11 785
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	90.—	91.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.75	89.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.50
Obligaţiuni urbariale transilvane.	88.75	88.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.25	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.70	70.50
Datoria de stat în argint . . .	71.70	71.50
Renta de aur austriacă	85.35	82.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	128.25	128.25
Acţiuni de bancă austro-ung. .	834.—	835.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	300.75	305.50
Acţiuni de credit austr. . . .	280.50	280.50
Sorţi ungurescí cu premii . . .	—.—	113.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.51
Napoleon	9.44½	9.46
100 marce nemţesci	58.—	57.95
London (pe poliţa de trei luni) .	118.10	118.15

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 5 Martie imob. lui Stefan Schuster în Arcadia (trib. Dej); în 2 Aprilie imob. lui George şi Maria Theil în Apoldul de sus (trib. Sibiiu); în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Aron Henter jun. ale soţiei sale şi rĕmasului după Iosif Verde în Bodoc şi Calnoc; in 22 Martie şi 22 Aprilie imob. lui Mihail Cadar şi soţi în Nagy-Ajta; în 24 Martie şi 24 Aprilie imob. lui Albert Kovats în Sângiors (judec. cerc.); în 10 Martie imob. Catarinei Mărginean în Braşov; în 11 Martie imob. Ilenei Voic în Braşov (trib): în 9 Martie imob. lui Ioan Spucaciu în Drăguş (jud. cerc. Făgăraş); în 19 Martie şi 19 Aprilie imob. lui Ioan May în Ungurei; în 20 Martie şi 20 Aprilie imob. lui Ioan Toacă în Ilimbav (trib. Sibiiu); în 14 Aprilie şi 14 Maiu imob. lui Claudiu Fodor în Dej (trib).

Ioan Cristea,
compactor.

Sĕ recomândă onoratului p. t. public român cu legarea de cărţi *broşure, protocoale* etc., *promt* şi *solid* cu cele mai moderate preţuri.

Sibiiu, 20 Februarie 1880.
Strada (uliţa) *Cisnădiei* Nr. 31.
[6] 1—3

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 23. Sibiiu, Sâmbătă 23 Februarie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 Februarie.

În numĕrul trecut nu am putut decât în vre o câte-va cuvinte sĕ atingem cestiunea reformei în administrațiune, care s'a desvoltat în casa deputaților cu ocasiunea desbaterei bugetului. Ne folosim acum de ocasiune și dăm după „Egyetértés“ detaiuri mai amplificate, asupra punctelor, în care oposițiunea într'unită s'a învoit în privința acestei reforme. Inainte de toate oposițiunea voiesce sĕ asigure interesele statului prin administrațiune; are mai departe în vedere cualificațiunea funcționarilor și asigurarea acestora în posițiunea lor. Oposițiunea a mai avut în vedere regularea raporturilor dintre funcționari pe basa unei pragmatice de servit; garanții cuprindĕtoare în interesul independenței parlamentarismului, contra amestecului funcționarilor și a presiunei esercitate din partea guvernului; reforma radicală a procedurei actuale disciplinare: întroducerea jurisdicțiunei administrative. In toate cestiunile aceste cardinale — ḑice Egyetértés — toți membrii oposițiunei și cei care nu fac parte din vre-o partidă într'unită sûnt de acord perfect. Întrebărei, dacă punerea în lucrare a reformei acesteia are sĕ se facă cu alegerea sau denumirea funcționarilor, nu i s'a dat importanță, pentru ca sĕ nu se provoace vre-o desbinare între membrii oposițiunei și acelor ce nu sûnt în vreo partidă. Întrebarea alegerei sau denumirei funcționarilor s'a lăsat neresolvată în speranță, că și în privința aceasta în timpul cel mai scurt se va afla un mod care sĕ întrunească toate părerile.

Despre conferențele cele mai noue austro-unguresci în afaceri de vamă, pe basa căror este a se încheia un tratat comercial cu Germania, cetim că nu merg mai bine ca cele dintre Austro-Ungaria și Serbia.

După ce conferențele avură loc mai multe ḑile s'au ivit diferențe, cari s'au cărpit de o camdată cu subcomitete, a căror misiune va fi a oblì diferențele. După „D. Ztg“ transacțiunea nici așa n'a succes, în ședința dela 2 Martie n. a raportat subcomitetul, că nu s'a putut ajunge o înțelegere și așa n'a fost altfeliu cu putință decât ca representanții ungurësci sĕ ia propunerile austriace ad referendum, ca sĕ meargă cu ele a casă la Budapesta.

Reprerentantul Serbiei, Marici s'a întors la Viena pentru continuarea negoțiărilor în privința juncțiunilor drumurilor de fer, însĕ oficioasele din Viena nici acum nu speréază vre un resultat. Cum face, cum nu face, Serbia resistă pretensiunilor austro-ungare.

Telegrama despre atentatul esupra lui Loris-Melicoff în St. Petersburg este de a se rectifica încât-va. „P. Ll.“ spune că atentatorul după ce a pus Melicoff mâna pe dênsul i s'a aruncat între picioare, dară contele la trântit la pămênt și aceasta a înlesnit arestarea. Atentatorul a spus, că este Evreu botezat, este gimnasiast și se chiamă Ipolit Mladetzki. Atentatorul a declarat că dacă nu a putut omorî el pe general, îl va omorî al doilea, sau al treilea.

Din Albania se scriu la ḑiarele din Viena lucruri interesante, Albenezii nu se gândesc de loc a da o parte dintrênșii Muntenegrului. Ei au liga lor care numai fiindcă voiesce, mai intreține legătura cu Constantinopole. Au armată de 120,000 oameni bine înarmați și bine ținuți și se sporesc necontenit din armata turcească de sub Muktar pașa, care sufere de foame și golătate. Corespondenții din acele părți țin lucru sigur că între Albanezi și Muntenegreni de o parte și între Albanezi și Greci de altă parte in scurt timp se va începe resboiul.

Raporturile dintre Francia și Germania, ḑice „Alegătorul,“ se recesc treptat, adesea ori fără a se manifesta în mod categoric rĕcirea, dar necontenit și dându-ne sĕ înțelegem, că se tractează despre desfășurarea unui plan lămurit, așternut la Paris și ghícit la Berlin.

Această rĕcire a relațiunilor a început fără îndoială cu demisionarea cabinetului Waddington. Bărbatul acesta de stat a fost recomandat de repețite ori Franciei de către principele Bismarck, ca cea mai bună garanție pentru manținerea păcei. Francezii nu au voit sĕ scie nimic de această recomandare. A doua manifestare a rĕcirei a fost demisiunea dlui de St. Vallier, ambasadorul Franciei la Berlin atât de simpatic curței imperiale germane și chiar cancelarului. Demisiunea dlui de St. Vallier nu a fost primită ce e drept la Paris, dar toată lumea a vĕḑut din chipul în care a urmat această neprimire, că dlui de St. Vallìer i s'a cerut o jertfă pentru patrie și dlui a dat-o. A treia manifestare de rĕcire este acum iminenta revocare din Paris a principelui Hohenlohe, representantul german în capitala Franciei.

Această revocare iminentă, cunoscută deja în Paris, ar fi făcut o mare sensațiune. Sensațiunea este cu mult mai mare în public de cât în cercurile oficiale, căci publicul, care nu judecă lucrurile de cât după semnele esterioare, își aduce aminte de o versiune tare acreditată în anii din urmă în toată Europa, anume: „Până când va fi Novikoff ambasador al Rusiei la Viena și Hohenlohe ambasador al Germaniei la Paris va fi pace.“

Ei bine, dar Novikoff a plecat încă de mult din Viena și în locul lui representă Rusia pe lângă cabinetul austriac amicul lui Gorciacoff, contele de Oubril. Acum că e gata de plecare și Hohenlohe, — nu are dară publicul frances motive de a se agita? Cabinetul este negreșit mai liniscit, nu fiindcă n'ar recunoasce importanța acestei schimbări diplomatice, dar fiind-că a prevĕḑut-o de mult, de când cu venirea la ministeriu, și poate a chiar voit sĕ se intêmple.

Corespondența parisiană, din care estragem aceste impărtășiri, contestă cu toate aceste sfêrșind, că ruptura desăvêrșită intre Francia și Germania ar fi imediată. Această contestare era de prisos. Mai sûnt câteva grade pănă când recirea va fi completă și aceste grade se vor urma treptat și cu o consecență naturală. Ceea ce nu se poate contesta este recirea, încordarea, — și fiindcă ele nu au resultat de cât din tendența Franciei de a'și redobândì earăși posițiunea plină de demnitate și libertatea de acțiune de odinioară, ele nu sûnt de loc o povară pe sufletul actualului cabinet frances.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În ședința dela 25 Februarie s'a continuat la ordinea ḑilei discutarea bugetului.

Ant. Tibád se declară cu hotărîre contra punctului, de vedere dela care a mânecat Grünwald cu planurile sale de reformă. Aceste nu înseamnă alt ceva decât asimilarea tuturor naționalităților, E politica de rassă, cea mai periculoasă politică dintre toate.

Oratorul vorbind despre jurisdicțiunea în administrațiune și despre necesitatea unei reforme radicale pe acest teren cetesce un conspect statistic despre forurile diferite care esercită jurisdicțiunea administrativă în diversele ramuri ale administrațiunei. Esaminând aceasta sistemă de jurisdicțiune administrativă vom afla că pentru unele ramuri ale administrațiunei esistă numai un for, ear pentru altele trei foruri. Vedem că judecă judi singulari și judecătorii colegiale. Vedem că în jurisdicțiunea administrativă administrațiunea nu e despărțită de justiție, vedem judecând funcționari aleși și denumiți. Aici lipsesce ori ce sistemă, e un caos, un monstru centralistic, de natură a nimicì libertatea cetățenească și dreptul persoanei. Deci putem pricepe ușor necurmatele plânsori asupra jurisdicțiunei administrative, mai ales în treburi financiale. Acele se referesc deopotrivă atât la funcționarii aleși cât și la cei denumiți. Funcționariul comitatului, stând între comitele suprem, care e supus guvernului, și între vice-comitele, care e chinuit de ispita de a face oposițiune, nu poate lucra ceva folositoriu.(Aprobări vii în dreapta). Statul datoresce cetățenilor sei cu regularea jurisdicțiunei administrative, mai ales fiind că aceasta se poate face fără a însărcina bugetul prea mult. Trebue create trei foruri; în cele două dintâiu sĕ judece juḑi singulari, ear în instanța a treia judecătorii colegiale. În instanța a doua sĕ decidă comisiunile administrative, în instanța a treia un colegiu de judecători denumiți de Maiestatea Sa.

E. Simonyi constată, că situațiunea e foarte fatală; Grünwald vede causa tuturor relelor în administrațiunea cea rea, Széll consideră cestiunea financială ca cestiune esclusiv predominantă, precând Isztoczy face responsabili pe Jidovi pentru toate miseriele.

V. Isztoczy întrerumpênd: Numai de ar fi ideile mele aprobate de țara întreagă. (Ilaritate viuă).

E. Simonyi (continuând): Dar reul zace cu mult mai afund. Cât pentru cestiunea administrațiunei, respinge cu hotărîre invinovățirea că partida sa nu ar fi dat acestei cestiuni vitale loc în programa sa; direcțiunea, în care B. Grünwald și Apponyi voiesc sĕ reformeze administrațiunea, adecă centralisațiunea, oratorul nu o poate aproba; căci aceasta n'a făcut nici unei țeri bine. Și oratorul regretă, că nu poate accepta proiectul de resoluțiune al lui Apponyi — cu toate că și dênsul nu are încredere în guvern. (Aprobări în stânga estremă). Sĕ resturnăm oare cabinetul Tisza numai pentru cuvêntul că el se află pe altă basă de stat, ca sĕ netedim calea unui ministeriu Apponyi care va sta pe aceași basă de stat pe care se află Tisza, și care predeasupra mai are și nisuințe centralistice? (Aplause vii în stânga estremă). Oratorul voiesce sĕ se susțină autonomia comitatului. În sfêrșit substerne următoriul proiect de resoluțiune:

Fiind că s'a pus întrebarea de încredere și guvernul a primit'o, casa sĕ enunță prin resoluțiune: că în genere nu are nici o încredere în guvern și i o sustrage prin aceasta.

A mai vorbit Alecs. Mariássy, pentru primirea bugetului, ear Stef. Domahidy contra primirei.

In ședința dela 26 Februarie ia cuvêntul în desbaterea bugetului

Vinc. Tischler (din oposițiunea întrunită): Trebue sĕ ne gândim la o schimbare a sistemei și la părăsirea ideilor de predilecțiune. Oratorul atinge in treacĕt străformarea honveḑimei și trecênd la cestiunea administratiunei se declară pentru o administrațiune de stat și pentru denumirea funcționarilor.

Em. Ivanka (guvernamental) polemisează contra celor ḑise de Szell. Togma Szell este autorul principal al mĕsurelor finanțiale, care au provocat în tară un resens atât de mare. Acțiunea în Bosnia și Erțegovina s'a întreprins cu scirea și învoirea lui Szell, căci altfel nu se puteau calcula atât de esact consecuențele ei.

C. Eötvös (stânga estremă): Ivánka este acela care aproabă legile fiscalice ale lui Szell, care dau pânea de toate ḑilele la 8000 —10000 de esecutori, căci dacă nu le ar aproba ar sta la spatele mele, ear nu la spatele ministrului president și a ministrului de finanțe. (Ilaritate)

Oratorul trecênd la cestiunea administrațiunei constată că îl doare inima când vede că idea de administrațiune de stat cuprinde tot mai mult teren.

Dacă Grünvald se plânge că statul și parlamentul nu sûnt populare, oare nu ingerența esagerată a administrațiunei de stat este vina la aceste plânsori. ?

De vom nimicì și cele din urmă remășițe de municipalism ce le mai avem, apoi acela, pe care norocul orb îl va afla în fotoliul ministerial va remânè acolo pănă la oara din urmă. (Ilaritate) O sistemă de administrațiune centralistică ar fi acceptabilă numai când Ungaria ar fi pe deplin independentă. Când ar venì de nou o crisă grea, Ungaria s'ar afla în faţa acesteia fără mijloacele constituţionale de aperare şi resistenţă.

Ministrul president se laudă că arta sa în conducerea partidei ar consista într'acea, că el refusă partisanilor sei când i se cere ceva. Când o ḑice el aceasta, trebue sĕ-i o credem. (Ilaritate în stânga) Dar ce folos are oratorul, dacă o va crede? Sĕ se întrebe numai comiţii supremi, judecătorii şi alţii din ţară, dacă cred, că arta ministrului president de a conduce partide consistă într'acea de a refusa rugările partisanilor sei (Ilaritate în stânga.) Este o fatalitate pentru ministrul president, căci de cinci ani încoace trebue sĕ facă tot contrariul dela ce ḑice, doresce şi vestesce prin programe. (Ilaritate) Firesce că prin astfel de negaţiuni, compromisuri se poate omul susţinè în fololiul ministerial. Ministrul president a ḑis că e mulţemit cu activitatea sa de cinci ani. Şi oratorul este mulţemit cu resultatele acestei activităţi şi togma pentru aceasta nu primesce bugetul. (Ilaritate şi aplause în stânga estremă).

M. Iokai: În aceasta casă s'a auḑit cuvêntul că nu a esistat un guvern mai usat decât acesta. Dar, cum s'a usat acest guvern? El a început a negoţia pactul cu ţĕrile dincolo de Laita. Şi ce a făcut atunci aşa numita oposiţiune moderată? Ea s'a silit a smulge drapelul din mânile stângei estreme, dela partida independenţei, a împrumutat dela aceasta devisele şi a dat asalt împreună cu ea asupra partidei liberale şi a guvernului. (Aplause vii în dreapta).

Tot în asemenea mod ni o spun şi cei de pe bancele oposiţiunei întrunite, că numai un teritoriu vamal separat mai poate sĕ scape pe Ungaria tot aceasta o ḑic şi cei din partida independenţei, cari neagă în genere ori ce legătură cu Austria. (Aşa e! în dreapta). Şi guvernul n'a putut sĕ apere pe guvern contra acestor atacuri? Aceasta o va scì mai bine dl deputat Széll. N'a putut pentrucă de se ḑicea pe atunci acea ce constată dl Széll acum, că adecă câte avantage positive are acest pact pentru noi, noi poate că făceam imposibil pactul dincolo de Laita şi prin atacurile de dincolo se poteau reduce la nulă resultatele favoritoare ale pactului. Din aceste temeiuri guvernul şi partida liberală au suferit ori ce atac, gnvernul s'a usat în această întrebare, pentru a realisa un pact favorabil pentru Ungaria. (Aplause în dreapta).

Abia devenì pactul un fapt împlinit şi îndată isbucnì resboiul în orient. Cine vrea sĕ treacă de un politic serios, nu va mai afirma că noi ungurii puteam împedeca acest resboiu. Şi ce a făcut earăşi aşa numita oposiţiune moderată? Ea smulse earăşi şi în aceasta cestiune drapelul dela independenţi, atacà guvernul şi partida liberală cu aceleaşi parole şi acea ce la partida independentă era un entusiasm ce isvoria din inimă, ei prefăcênduo într'un şovinism periculos o respândiră în naţiune. (Aplause în dreapta, mişcări în stânga, sĕ auḑim!) Şi guvernul şi partida liberală trebuiră sĕ sufere şi aceasta, pentru că un guvern nu poate sĕ'şi tradeze înaintea lumei întreg planul seu diplomatic, căci la un asemenea cas el şi-ar perde încrederea Coroanei şi a naţiunei, (Mişcări în stânga), prin urmare guvernul şi partida liberală au lăsat sĕ se useze şi în această cestiune pentru a asigura monarchiei noastre o situaţiune, din care ea poate acum sĕ predomineze cestiunea orientală (Ilaritate în stânga, Strigari: Serbia!) Dacă murmuraţi contra acestei afirmaţiuni, spuneţimi ce s'au ales din luptele ce durară atât de mult în anul trecut pentru aceste douĕ întrebări mari? În atacurile de acum ale oposiţiunei întrunite lipsesc amêndouĕ aceste îutrebări. Când Coloman Széll a relevat avantagìele finanţiale ale pactului pentru Ungaria Dvoastră l'aţi însoţit cu puternice vivate. Şi aceste vivate au însemnat aprobarea politicei noastre. (Aplause în dreapta. Ilaritate în stânga). În aceste vivate fiesce care v'aţi retras toate atacurile şi imputările ce le aţi ridicat doi ani de ḑile asupra noastră. (Aplause în dreapta). Şi unde este acea taberă mare care a atacat guvernul şi partida lui pentru cestiunea esternă? Afflavit Deus et dissipati sunt. (Ilaritate în dreapta) În cameră nu se mai aduce aceasta cestiune şi delegaţii din partida Dvoastră votează în delegaţiuni încrederea pentru politica esternă.

Contele Apponyi şi Des. Szilágyi (întrerumpênd): Aceasta nu este esact!

M, Iokai; Dvoastră aţi refusat dară încrederea?

Des. Szilágyi: Da!

M. Iokai: Eu nu am sciut aceasta, am sciut numai, că întăritarea şi înverşunarea cea mare din partea Dvoastră au încetat decând în fruntea afacerilor esterne nu se mai află un bărbat de stat unguresc, (Aşa e! în dreapta.) care nu avea alt defect decât în alegorie licuriciul: el strălucia. (Aplause în dreapta) Dvoastre aţi amuţit în faţa faptelor şi aţi votat lui Haymerle acea ce aţi refusat lui Andrassy. (Mişcări şi contraḑiceri în stânga). Aţi aplaudat pe deputatul Széll pentru acea ce aţi strigat ministrului de finanţe Széll doi ani de ḑile „Pereat“. (Mişcări în stânga.)

Deputatul Lukács arată cu Monitoriul oficial a mână decadenţa economică în urma licitărilor celor multe. Dacă se ruinează proprietari de realităţi în valoare de 60 milioane, naţiunea simte această ruină. Dar dl deputat sĕ nu fie nedrept, ci sĕ observe şi punctele luminoase. E fapt, că în acest an de miserie proprietarii Ungariei au cumpĕrat rentă de aur ungurească în valoare de 20 milioane. Guvernul plătesce numai sub titlul acesta proprietarilor 1.200.000 pe an în aur, precând în anii cei feriçiţi, când s'a emitat împrumutul de 153 milioane, abia s'au găsit cumperători pentru 700.000 fl. Aceasta dovedesce, că dacă au esistat economi rei, cari din vina lor, oameni nefericiţi, cari prin loviturile sorţii 'şi-au perdut proprietatea, au esistat de altă parte şi economi buni. On. Casă! Ori şi cine poate presupune dela mine că am atât gust bun încât sĕ nu îngrămădesc cu laude pe acest guvern; deci me mulţemesc a esprima că sûnt mulţemit cu trecutul guvernului şi am încredere într'ênsul. Primesc bugetul.

I. Prileszky pledează de asemenea pentru guvern.

Memorandul

deputaţiunei din comitatul Severinului care a mers la Budapesta în 20 Noemvre 1879 în frunte cu comisariul reg. Nicolau Ujfalussy şí cu deputatul generalul Traian Doda.

(Urmare).

Ne provocăm mai departe la faptul că vice-comitele Ioan Pausz a asignat procurorului primar Acaţiu Csorba, care a fost încredinţat cu licuidarea fondului grăniţeresc de dragul eftinităţii, sume mai mari, încă inainte de a se ocupa de lucrare. Când organul „Szörényer Zeitung“, care apărea încă pe acea vreme, aduse acest fapt la publicitate, Ioan Pausz declarà suma de falsă, în urma aceasta comisariul regesc recercă o comisiune deosebită ca sĕ cerceteze cărţile respective. Dar cercetarea începută, a cărei resultat s'a şi publicat în şedinţa comisiunei administrative ţinută în 3 Iulie 1878, a constatat, că Ioan Pausz a asignat, sub titlul de licuidare a fondului graniţeresc, lui Csorba la mai multe ocasiuni 567 fl. 23 cr., apoi alţi 500 fl. cu condiţiunea de a face socoteală, adecă cu totul 1067 fl. 23 cr., a constatat mai departe că Pausz a asignat sub asemenea titlu nu numai lui Csorba ci şi sie insuşi 58 fl. 87 cr., mai departe procurorului primar Ilosvai cu totul 302 fl. 87 cr., contabilului primar Svoboda 264 fl. diurnistului Manli Zoltán 16 fl., cu totul dară 1650 fl. 10 cr., — cei din urmă 500 fl., aşa spune Csorba, 'i-a asignat vice comitele acestuia cu scopul ca sĕ procure cu ei tipăriturele de lipsă. Procurat'au el tipăriturele, dat'au socoată despre bani, aceasta numai dênsul şi Ioan Pausz o sciu, în publicitate nu s'a ivit mai mult acea causă. Noi dintraltele credem că n'a fost lipsă de tipărituri în preţ de 500 fl., dar dacă ar fi şi fost lipsă, trebuia sĕ le comande comitatul şi liferându-se trebuia licuidat contul în regulă şi după aceasta trebuia sĕ se assigneze suma licuidată. Aceasta este pracsa legală, ori-care altă modalitate e cel puţin o manipulaţiune de natură suspectă. Şi aşa am putè sĕ amintim şi multe alte date, cari toate nu dovedesc alta decât că în comitatul Severinului nimic nu spăimêntă pe oficiali când e vorba sau de satisfacerea intereselor lor sau de resbunare sau poate de capriţiele lor. Câţi oameni au ajuns deja sub greutatea arĕtărilor criminale! (Ne provocăm în aceastǎ privinţă la causa lui Müller Ph. A. Posta Nicolau et cons. şi ne provocăm şi la dl deputat Francisc Chorin, care a funcţionat în aceastǎ causă ca advocat.) Câţi oameni au devenit deja despoiaţi fără consciinţă de punga lor! (Pentru a nu înşira mai multe, ne provocăm la un fapt al lui Acaţiu Csorba, care a inacţionat pe un om din Armenis ce datoria fondului graniţeresc 25 fl., folosindu-se de cele mai ordinare apucături până ce au stors titulo spese 56 fl., ruinând prin aceasta pe sirmanul om, care nu avea decât un bordeu de lemn.

Pentru a arĕta, cum se conduce administraţiunea, sĕ ne fie permis a amintì dintre o mie de date numai unul. În cercul Bozoviciu a isbucnit o epidemie între copii făcênd pustiiri mari între dênşii.

Mai mult de cinciḑeci de copii au devenit viptimele epidemiei ce grassa şi pretura din Bozoviciu şi comitatul din Caransebeş n'aveau încă nici o cunoscinţă despre acest lucru, până ce în urmă ministeriul din Budapesta atrase atenţiunea oficielor din Severin, că în comitatul acesta grasează o epidemie funestă!

Nu comentăm, nu ilustrăm acest fapt, căci el vorbesce destul de elocuent despre stările din Severin. Asemenea lucruri, ba mai murdare încă, le sevêrşesc în comitatul Severinului acei oameni, pe cari guvernul unguresc 'i-a trimis acolo ca sĕ arete poporului, cum este administraţiunea ungurească, unui popor, care a fost ce e drept sub rigoare militară, dar n'a vĕḑut nici când infamii sau murdării şi o funcţiunare lenevoasă din partea superiorilor sei, sau dacă a şi vĕḑut vre-odată de aceste, a şi esperiat la moment pedepsirea lor.

Dar toate aceste nu sûnt încă cea mai grea dovadă despre împregiurarea, că stările actuale din comitatul Severinului nu se mai pot susţinè. Mai tristă ni se înfăţişează necesitatea unei schimbări, când privim mai de aproape personalul care chivernisesce acum comitatul. In toată ţeara e cunoscut postulatul ce'l făcea marele nostru patriot odinioară Francisc Deák oamenilor din cariera publică, ca „acestia adecă sĕ fie scutiţi şi de umbra unei suspiţiuni.“ Dar en sĕ vedem, cum corespund oficialii Severinului acestui postulat.

Aci este mai ântâiu vice-comitele Ioan Pausz. Un om, care de mulţi ani se luptă contra bancrutei, un om, pe care puterea socrului seu, a ministrului Béla Szende l'a vîrît deja în mai multe posturi fără de a'l putè ţinè mult timp într'ênsele. Acest om este vice-comite în comitatul Severinului, un de ori şi care copil scie despre dênsul, că ce a făcut în viaţa sa de până acum, atât ca om privat cât şi ca oficial.

Nu dorim sĕ întreţesem aici biografia lui Ioan Pausz, pentrucă aceasta ne-ar duce prea departe, dar pentru a dovedì că acest domn nu este togma apt a fi oficial public şi cu deosebire conducĕtoriul unui comitat ce trebue organisat de nou, — vom amintì unele date din viaţa lui publică.

Ioan Pausz a fost notariu primar în Caraş. Pentru a ilustra că ce feliu de viaţă privată a dus dênsul, e de ajuns a amintì, că tribunalul suprem l'a condamnat pe cale criminală la temniţă de 10 ḑile, pentrucă a vătĕmat greu o preoteasă romană, prin urmare o doamnă. Ginerele d-lui ministru Szende — condamnat de lege în mod valid la 10 ḑile — aceasta credem că însamnă mai mult decât a condamna de ḑece ori mai mulţi alţi muritori de rênd.

Ca oficial în Caraş dl Ioan Pausz a ţinut la sine în mai multe rênduri sume ce i s'au trimis folosindu-le pentru scopurile sale, până ce trecênd ani la mijloc le-a regulat oareşi — cum sau în urma reclamaţiunilor energice din partea vice-comitelui din Caraş sau în urma descoperirilor în foaia „Szörényer Zeitung.“ (Astfel de sume au fost împrumuturile plătite de comunele Suboticiu şi Ciorda, banii colerei, cari 'i-a reţinut, despre aceasta dau deslucire mai chiară şi actele ce se află în registratura comitatului Caraş.) Tot în calitate de notar primar al comitatului Caraş el 'şi-a asignat sie însuşi diferite sume mai mari de împrumut, în absenţa vice-comitelui. (Ne provocăm în aceasta privinţă la Ilustritatea Sa Petru Palek-Uceoni, carę a fost president sau membru în comisiunea ce a cercetat şi constatat aceste abusuri şi ne provocăm şi la protocoalele de cercetare ce se află în archivul comitatului Caraş, din cari se vede lămurit tot ce privesce cunoascerea acestei afaceri.) Ca notariu primar al comitatului Caraş a cerut dela vice-comitele prin machinaţiuni împrumut hârtii de stat în valoare de mai multe mii de florini, şi nu le-a mai restituit aşa că fondul respectiv poate sĕ priveascǎ acesti bani ca perduţi, cu toate că ministrul Szende a dat o obligaţiune care s'a şi intabulat pe realităţile lui. Dar intabularea aceasta e de o valoare problematică, pentrucă înaintea acestei sume se află în foaia sarcinelor din cartea funduară alte sume mai mari, aşa încât numai aceste întrec în mod considerabil valoarea realităţilor.

La toate aceste mai vine temperamentul pătimaş şi spulberat al lui Ioan Pausz, care se manifestează într'o manià de persecutare fără pĕreche, şi a împins lucrurile atât de departe încât în Caransebeş nu mai esistă om privat, deregătorie de ori-ce numire sau oficiu public, care sĕ nu aibă ceartă cu comitatul. Şi aceasta stare a ajuns la un astfel de stadiu încât i s'a dat într'o adunare publică şi o espresiune scandaloasă; comisariul regesc adecă a învinovăţit într'o adunare deschisă tribunalul reg. de „calumniator copilăresc,“ vice comitele pe oficiul technic de „falsificator al protocolului, ear acesta pe vice-comitele de asemenea fapte.

Mai vine a se adauge la aceste şi împregiurarea, că starea materială a lui Ioan Pausz era cunoscută. Această stare materială e astfel că representantul oficial al ideii de stat unguresc în comitatul Severinului e necontenit ameninţat de bancrută, că de când dênsul e vice-comite, leafa lui nici pe o minută n'a fost scutită de secuestre judecătoresci, că la esecutorii judecătoresci zac necurmat esecuţiuni contra lui pentru sume uriaşe, dar esecutorii nu cutează a îndeplinì esecuţiunile.

Se scie despre Pausz mai departe, că este dator numai massei concursuale a casei de păstrare din Lugoş 18,725 fl. şi că a negat una parte din aceasta datorie, precând cambiele lui s'au aflat la cassa de păstrare. Aceasta o poate învedera mai în detaiu curatorul massei concursuale a cassei de păstrare.

Se scie despre dl Pausz mai departe şi aceea, că venind în Caransebeş abia a putut sĕ scape vre-un om cu bani ca sĕ nu'i ceară împrumut. Şi neputênd căpĕta cu frumosul a recurs la ameninţări şi persecutări, cum s'a întêmplat cu magistrul postal din Caransebeş. Se scie că Pausz cu toate că venitele lui de ori-ce natură sûnt esecuate judecătoresce, duce o casă mare, cum numai un om avut o poate duce, fără ca să putem sci de unde plătesce acest om îngropat în atâte datorii aceste chieltueli mari! Se scie că Pausz a scos cu înşelăciune dela anteprenorii drumului de fer Timişoara-Orşova în mai multe rênduri sume considerabile. (Despre un post de 2000 fl. cari 'i au lăsat sě i se trimeată la Timişoara, am putè sě procurăm o dovadă esactă din protocolul postei din Caransebeş). Se scie şi istoria măiestriei de a sci traì, dovedită când cu luarea şinelor dela Orşova, despre care avem date scrise la mână, astfel de date şi respective declaraţiuni, pe care indivicii iniaţi ce au luat parte la negoţul întreg, sûnt gata a le confirma şi cu jurămênt.

Se scie mai deperte, şi acest fapt a fost şi obiect de interpelare într'una din şedinţele ultime ale comitatului sau ale comisiunei administrative, că Ioan Pausz avênd sě pună în depoşit la perceptorat suma de 6028 fl., care este proprietatea fondului grăniţeresc, a pus numai 4708 32 cr., după cum arată cercetarea întrodusă contra lui la 27 Septemvre (1878). S'a suplinit ce e drept suma de 1500 fl., care a lipsit — dar după interpelaţiune — la care de altfel comisariul reg. n'a respuns nimic — Dar totuşi a remas faptă că s'a pus în deposit cu 1500 fl. mai puţin, aşa încât e foarte probabil, că Ioan Pausz earăşi a folosit câtva timp acesti bani pentru sine. Se scie mai departe, că Ioan Pausz a colectat bani pentru răniţii turcesci, dar nu 'i-au trimis la locul destinaţiunei şi după ce acest lucru fu adus în publicitate de „Szörényer Zeitung“, el a voit sě'şi justifice negligenţa cu acea că — prevěḑênd cu ochi de proroc viitoriul — a ţinut banii la sine, pentru a'i putè folosì mai târḑiu pentru răniţii nostri din Bosnia. Trimis-a el răniţilor nostri banii? — aceasta nu o scim; în public nu s'au cuitat nicăiri, nu s'a publicat cuitanţă oficială nici despre banii colectaţi de dl Pausz de prin comitat pentru monumentul lui Deák; predatus'au deja acei bani comisiunei constituite pentru ridicarea monumentului lui Deak sau ba?

Se scie mai departe că chiria de 2600 fl. care trebuie plătită confiniului pe fie-care an pentru sediul comitatului, pentru locuinţele comisariului reg. şi a vice-comitelui, cu toate că ea s'au încassat dela locuitori în tot anul, conform decisiunilor comisiunei municipale totuşi nu s'a mai solvit de doi ani incoace, fără de a se arěta însě, dacă acesti bani s'au folosit cumva spre altceva, şi anumit spre ce, sau sě se fi ţinut cel puţin în evidenţă. Se scie mai departe, că vicecomitele Pausz folosesce spre scopurile sale o grădină, care e proprietatea confiniului, fără de a voì sě plătească arendă după ea de trei ani incoace, sau sě scie de aceasta, cu toate că a fost provocat în mai multe rênduri de comisiunea ce administrează fondul sě plătească. Se scie mai departe, că Ioan Pausz a luat dela M. B. Keppich, locuitor în Caransebeş 500 fl., sub pretestul că va sterge vama de import esistentă în oraşul Caransebeş, o faptă aceasta care nu e numai o daraveră de natură suspectă ci o corupţiune şi întrucât el n'a realisat promisiunea de a sterge vama, o înşelăciune. Se scie că Ioan Pausz administrează cu ajutoriul asesorului orfanal şi banii pupilari în mod perfid şi că anumit un capital pupilar însemnat sosit din Orşova şi altul sosit din Ruscabania la comitat, au dispărut dimpreună cu actele ce privesc capitalul, fără a lăsa vre-o urmă după sine. Sûntem gata a dovedì aceasta prin cercetare judecătorească, cea-ce va fi şi de lipsă cu atât mai vêrtos cu cât noue nu ne este cu putinţă sě ajungem la date concrete. Se scie în fine că Ioan Pausz a comandat la Michail Keppich, pe atunci locuitor în Caransebeş ear acum în Viena — un om, care, fie ḑis în treacět, a funcţionat la Pausz ca intermediator şi în afacerea cu şinele din Oşova — nisce sigile pe sama comunelor din comitat, fără licitare publică, ear după liferarea celor 50 bucăţi dintâiu au urcat preţul cu un floren prin ordinaţiune, cerênd prin tocmeală 12 măji de curuz pentru porcii sei, şi prelângă aceasta a mai ţinut pentru sine din preţul total 170 fl. aşa că numitul Michail Keppich 'i a scris in luna lui Decemvre anul trecut epistole amerinţătoare. Acesti 170 fl. fac togma dobênda, care s'ar fi venit lui Keppich din afacerea întreagă, dacă Pausz nu ar fi aflat de bine, a cuprinde banii ca dobêndă pentru sine. (Va urma).

Loris Melicoff.

Atentatul din palatul de iarnă al Ţarului a produs fructele dorite. Pe regimul teroristic al nihilismului s'a plantat dictatura militară. Un bărbat de stat, intrebat odată despre composiţia poporului rus, respunse: „Inaintea Ţarului sûnt toate nimic.“ Acum s'ar putè varia această ecspresiune astfel: „Toate sûnt nimic inaintea generalului Loris Melicoff.“ Trebue sě ne întoarcem în timpurile Romei vechi pentru a putè afla un analog în puterea dată invingětorului Karsului, prin ultimul ucas. „Prerogativele şefilor principali“ ai comisiunei esecutive ne revoacă în memorie forţele ce le ceru Sulla după alungarea Marianilor „spre a readuce ordinea.“ Generalul Loris Melicoff este domn peste soarta a 80 milioane oameni. Nu numai că toate procesele politice din imperiu sûnt aduse inaintea forului lui, ci mai are şi dreptul de a impune ori ce měsuri, ce i s'ar părè necesare pentru stărpirea nihilismului, ear autorităţile sûnt obligate a le aduce la indeplinire. Generalul, pentru apěrarea vieţii Ţarului poate ordona ca universităţile sě se inchidă şi studenţii sě se trimită înăuntrul imperiului, după cum se numesce Siberia în stilul eufimistic rus de cancelarie. El poate aresta cât de mulţi supuşi ai Ţarului; el poate ordona ori-ce perchisiţiune, poate secuestra averi, pe scurt, în Rusia a încetat ori ce siguranţă; volnicia, capriţiul singuraticilor a devenit lege şi drept.

Când îşi îndreptă Solovieff arma asasină, contra Ţarului, fu numit Gurco guvernor general cu imputerniciri întinse. Comandantului, care trecu Balcanii în mijlocul iernei, nu'i lipsì energia nici în calitatea de stěrpitor al Nihiliştilor. Numeroasele arestări şi deportaţiuni de suspecţi dovedesc, că el şi în lupta cu Nihilistii a desvoltat acelaşi zel ca şi in lupta cu Turcii. În această misiune însě generalul nu avu noroc. In locul fie-cărui Nihilist arestat apărură duoi, şi pe când se lăuda, că a stêrpit nihilismul cu totul conjuraţii strebătură până în palatul Ţarului. Generalul, fără îndoială, n'a dovedit o mână ageră în această calitate, din care causă trebuì sě cedeze locul unui militar mai espert şi mai indemânatic. Ţarul crede că 'şi-a aflat omul în generalul Loris Melicoff.

Acesta s'a purtat bine în ultimul rěsboiu, luà comanda din mâna marelui principe Mihail, bătu în 15 Octomvrie 1877, pe Muctar-paşa, şi luà, o lună mai în urmă, Karsul cu asalt. Numele lui s'a auḑit mult pe timpul pestilenţei din Astrahan, unde a contribuit mult la impedecarea boalei. Resultatul obţinut de dênsul în toate funcţiunile sale a făcut pe Ţar sě se decidă a cerca arta generalului şi în lupta cu nihilismul. De'i va succede sau nu, decisiunea s'a luat prin proclamaţiunea dictatorială din palatul de earnă. Acei sfetnici ai Ţarului, cari recomandă de mijlocul cel mai potrivit reforme corespunḑětoare timpului, trebue sě tacă. Lucrurile au mers precum se prevedea. Monarchul supěrat şi amărît prin ultimul fapt criminal nu voiesce sě'şi ia refugiu la mijloacele, ce le întrebuinţează Europa apusană contra conjuraţiunilor. Nu libera voinţă şi acţiune, ci sabia sě isgonească nihilismul din corpul societăţii ruse. De nu va succede nici dictaturei acestuia sě pună capět nihilismului, atunci numai încape îndoială, că dinastia va căuta prin un rěsboiu în afară sě scape de a mai fi obiectul de atac. Din acest motiv, evenimentele ruse au un interes deosebit pentru Europa.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Cluj, 2 Martie 1880. Domnule Redactor! Scirea imbucurătoare despre recunoascerea definitivă a independenţei României şi decătră cele trei puteri mari — Francia, Anglia şi Germania, — ce străbătù cu iuţeala fulgerului prin Europa: ne-a umplut şi pe noi, Românii din Cluj şi din pregiur, de cea mai mare bucurie: nu pentru că această scire ne ar fi sosit doară pe neasceptate şi ne-ar fi surprins, căci noi am fost convinşi că dreptatea şi virtutea mai nainte sau mai târḑiu trebue se triumfeze ori şi câte pedeci i se vor pune în cale; ci pentrucă aḑi suntem în plăcuta posiţiune a vedè cumcă acele pedeci sûnt delăturate deja de tot; fraţii noştri de preste Carpaţi 'şi-au ajuns în fine scopul urmărit de veacuri, pentru care n'au cruţat nici un fel de jertfă; ţara lor frumoasă după atâţia şeculi de impilare, după atâtea sacrificii mari, e recunoscută în fine de către toate puterile Europei ca stat liber independent. Aceasta e causa, ce ne-a umplut animele de bucurie şi ne-a făcut sě uităm pre un moment grigile şi necazurile noastre proprii. Şi oare este inimă Română, care se nu ia parte la această bucurie generală?

Românii din Cluj, la iniţiativa dlui adv. Dr. Aureliu Isac indată după sosirea scirei imbucurătoare au decis a da espresiune bucuriei lor nemărginite prin o convenire socială.

Permiteţi-mi, dle redactor, se vě descriu cât se poate de pe scurt decursul acestei serbări frumoase naţionale, de cari am dorì sě se ţină prin toate părţile locuite de Români nu numai în Cluj.

In 28 Faur st. n. sara la 8 oare sala spaţioasă a hotelului „Biasini“ era mai plină de inteligenţă română din loc. Mai frumos a fost representată clasa advocaţială şi junimea dela universitate. Avurăm onoare a saluta în mijlocul nostru şi pre doi Români stimaţi, din depărtare, de pe şesul Ungariei, şi anume din Arad: pre dl advocat M. B. Stănescu şi domnul cand. de adv. Dr. Demetriu Selceleanu (cari ambii se află, de câte-va septěmâni deja în Cluj pentru unele afaceri advocaţiale).

Serbarea s'a deschis prin o cuvêntare měduosă rostită de dnul Dr. A. Isac, în care salutând frumoasa cunună de oaspeţi, a arătat scopul convenirei, 'şi-a esprimat bucuria pentru succesele fraţilor nostri de preste Carpaţi, şi a finit cu: „Sě trăească România liberă şi independentă!“ In legătură cu aceasta tot dnul Dr. A. Isac a propus sě se trimită o telegramă de felicitare dlui preşedinte al consiliului de ministri din România, I. C. Brătianu. Propunerea s'a primit, şi cu esecutarea ei fură increḑuţi dnii advocaţi: M. B. Stănescu, Iuliu Coroian, Vasile Almăşan si propuněторul, cari apoi în ḑiua următoare au şi trimis telegrama compusă astfel: „Domnului prim-ministru I. Brătianu. Bucuresci. Din ocasiunea completei recunoasceri a independenţiei României primească guvernul ei felicitările şi espresiunea viuei bucurii din partea Românilor Clujeni intruniţi cu scop de a serba acest act de bun augur pentru sigurul viitor al Statului Român. Din incredinţare, Dr. Isac.“

După primirea propunerei referitoare la această telegramă, s'a dat cetire următoarei telegrame sosite la începutul serbărei: „Dlui Dr. A. Isac, Cluj. Cu profund respect salutând idea întrunirei ce sěrbaţi primiţi felicitările Românilor din Deva, prin Longinul“.

După aceste cunoscutul nostru june poet, Petru Dulfu, a cetit o poesie a sa ocasională, care pentru efectul general ce a produs asupra ascultătorilor, o lăsăm sě urmeze acì în tot cuprinsul ei:

La România liberă şi independentă.

Saltă şi te veseleşte aḑi o! jună Românie!
Fă'ţi o ḑi de sěrbătoare; — plâns'ai destul în robie,
Până lanţul ţi-ai sdrobit! —

Cântă aḑi voioase imnuri: c'a sclăviei earn'amară
A trecut de tot, şi sfânta libertăţii primăvară
Şi pe-al teu plaiu s'a ivit!

Libertatea'i curat aer, făr' de care-o ginte piere;
Pâne sfântă, ce nutresce şi dă celui slab putere
A'şi crea un viitor;

Grâu, ce cresce numa 'n ţěrnă cu viu sânge îngrăşată,
Şi se seceră cu spada, când fortuna'i mai turbată,
Când prin vênt mii glonţuri sbor.

Prin o astfel de fortună tu-ai trecut o! Românie
Şi de spada-ţi, ce la Plevna a trăsnit în tirănie,
Europa s'a uimit...

Totuşi cei mari câte piedeci ţi-au vîrît în drum de-odată:
Spre cununa libertăţii cu-al teu sânge cumpěrată
Când tu falnic ai păşit!

Sângele-ţi věrsat în luptă le-a părut prea mică plată,
Au dorit încă adaus din al teu trup o bucată,
Mândrul corp ţi-au mutilat...

Şi acest act de cruḑime te-a durut cu-atât mai tare,
Că flămênd de carnea-ţi vie-a fost chiar prietinul, pe care
Tu de moarte l'ai scăpat.

Insě nici cu-atâta jertfă dênşii nu se îndestulиră!
Din sângele, ce'ţi rěmase, a nutrì, vai, te siliră
Pe veci mii de lipitori...

Te-ai supus şi la aceasta suspinând amar... şi eată:
După multe lacremi, totuşi virtutea-ţi e coronată!
Au trecut cumpliţii nori!

Ah! în dar a-ţi vrut, nori negri! sě ucideţi mândrul soare:
V'a topit a lui căldură! Aḑi pe bolta lucitoare
El suride mai frumos...

Eşti liberă, fica Romei! Eşti stăpâna soartei tale!
De-acum poţi păşì voioasă pe-a culturei verde cale
Către scopu-ţi glorios.

Liberă, neatěrnată... Prin virtutea ta divină
Din despreţuită sclavă devenit-ai o regină
Respectată 'n rěsărit;

Şi salonul Europei, locaş splendid de regine
Unde n'aveai eri întrare: s'a deschis aḑi pentru tine
Şi în sinu'i te a primit.

Liberă... dar vai, a vieţii ḑile nu's tot zimbitoare!..
Şi de-acum, sě te scutească de orcane stricătoare,
Alt braţ nu'i, decât al teu...
Curaj însě! Bunul geniu, ce te scoase din robie,
Nici de aḑi n'o sě te lasě! Cu tine va fi 'n vecie
Al dreptăţii Dumneḑeu!

Inainte, mică ţară! tot pe calea începută:
Şi din valea suferinţei, unde ai stat necunoscută
Seculi plângênd ne'ncetat,
Vei sosì acuşi la culmea strălucită a mărirei,
Unde suriḑênd te-aşteaptă ḑina, tronul fericirei
Şi al gloriei palat.

Erai stea, acum eşti soare..., Şi lucirea ta măreaţă
A şters şi din pieptul nostru a 'ntristării neagră ceaţă.
Věḑênd chipu'ţi zimbitor,
Ne simţim mai tari în suflet; uităm jelea, dejosirea,
Chinurile, ce ne-apasă: şi gustăm aḑi fericirea
Ce ne luce 'n viitor. —

Salte astăḑi tot Romanul! Saltă jună Românie!
Fă'ţi o ḑi de sĕrbătoare! Plâns'ai destul în robie
Pănă lanţul ţi-ai sdrobit! —
Cântă aḑi voioase imnuri: că-a sclăviei
earnă-amară
A trecut de tot, şi sânta libertăţii primăvară
Şi pe-al teu plaiu s'a ivit!

După aceasta corul junimei universitare a intonat câteva cântece naţionale, precum; „Steaua României“ „Cântecul ginţei latine“ „Deşteaptă-te române!“ etc., ear dnul Dr. D. Selceleanu a încântat publicul prin un cântec solo, şi Beniamin Pop a esecutat pe violină câteva melodii românesci pline de simţire şi espresiune. Toate aceste producţiuni fură ascultate de public cu plăcere şi îndelung aplaudate.

Era se uit de toasturile însufleţitoare, ce s'au purtat în această sară frumoasa: pentru România liberă şi independentă, pentru principele şi bărbaţii ei de stat şi pentru vestiţii curcani, cari ;i-au eluptat îndependenţa, apoi pentru femeile române, ce au sciut creste fii aşa de bravi, cum s'au arătat ostaşii români la Plevna, Griviţa, Rahova, etc. Dintre toastanţi amintim în locul prim pe dnul M. B. Stănescu dela Arad, apoi pre dnii Dr. A. Isac, I. Coroian, P. Cutean, V. Cicoară, G. Onişior şi A. Pop.

Un participante.

Departe de noi de a voì a întuneca sau a stirbì cât de puţin entusiasmul fraţilor nostri Clujeni pentru avantagiul cel frumos de independenţă completă al unui stat vecin, care, nu numai că se află în bune relaţiuni cu statul nostru, dară cetăţenii lui ne sûnt în special noue Românilor şi înrudiţi prin cea mai strinsă inrudire a sângelui. Ca oameni însĕ căror posiţiunea le impune a păstra în toate împregiurările calmul, veḑênd că România cu toate că a plătit scump indepenţa încă şi astăḑi se mai află încurcată într'o cestiune, care'i poate causa perplesităţi, nu putem împărtăşì toată bucuria fraţilor nostri din Cluj. Nu scim dacă au şi alţii aceleşi vederi şi dacă aceasta e causa că manifestaţiunea din Cluj este, după sciinţa noastră, atât de isolată. Red.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 5 Martie n. Szapary, ministrul de finanţe rostì în casa deputaţilor un discurs însemnat, în care combate aşa numita asprime la încassarea impositelor şi dovedesce că reducţiunea erogatelor pentru armată, spre care s'a năzuit guvernul, în parte a succes, că situaţiunea finanţială sau îmbunătăţit în faptă şi că direcţiunea luată în anul 1875 în restringerea posibilă a erogaţiunilor fără de împedecarea investiţiunilor şi înmulţirea venitelor fără de ţĕrmurirea contribuabilităţii este a se urma şi mai departe. In fine doresce ministrul de finanţe punerea la o parte a cestiunilor mari politice şi o activitate mai roditoare.

Petersburg, 5 Martie n. Atentatorul Mladetzky fu spênḑurat eri la 11 oare înainte de ameaḑi în piaţă publică. Nenumerată mulţime de oameni a fost de faţă. Piaţa a fost încungiurată de miliţie. Liniscea nu s'a turburat.

Paris, 5 Martie n. „Le Temps“ anunţă, că aşa numitele manifeste ale comitetelor revoluţionare, publicate de ḑiare, sûnt opera unor agenţi provocatori, cari tind a arunca desbinare între Francia şi Rusia.

Brussella, 5 Martie n. Principele de coroană Rudolf, călĕtorind spre Irlanda, a sosit aici şi la gară fu primit de rege şi de demnitari. Marţi pleacă mai departe.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O scrisoare ardeleană din anul 1546.

În numĕrul penultim al „Telegrafului român“ am adus la cunoscinţa on. cetitori cea mai vechie tipăritură română, fiind până astăḑi totodată cel mai vechiu monument literariu român, despre a cărui ecsistenţă ne putem convinge dintr'o socoteală dela a. 1544, în care se află însemnaţi 2 floreni drept *„bibale“ „pro impressione catechismi valachici“*. S'a fost adaus, că „această notiţă se adeveresce şi se amplifică într'o epistolă a parochului din Bistriţa Adalbertus Wurmloch cătră prietinul seu Ioan Hessus din Breslau“. Ne-am procurat cartea, din care s'a citat numai pasagele esenţiale pentru cuestiunea catechismului, şi ţinênd că întreaga epistolă a parochului săsesc merită a fi cunoscută, cu deosebire de cătră publicul românesc, o reproducem aici după „Heinrich Wittstock, Beiträge zur Reformations-Geschichte des Nösnergaues. Wien 1858“. pag. 59—60.

Pius Doctusque vir, Dominus Adalbertus Wurmloch ex Bistricia, Oppido Transsylvaniae: ad suum Doctorem Johannem Hessum Parochum Vratislaviensem.

De Hungaris et Turcis 1546.

Non sum nescius, Doctissime Hesse, Pios animos flagrare amore religionis: Hoc etiam Barbara commendat Scriptura. Ostentat Christus in hujus Regni Barbarie suam Clementiam, bonitatem atque potentiam. Crescit quidem Ecclesia Christi hic in Transsylvania in dies inter furias non solum Turcicas sed et papisticas, ut quivis non solum intelligere, sed et cernere queat, non hominis sed Dei esse negotium. Reformatae sunt hic in Transsylvania Ecclesiae urbium Saxonicarum, Dei beneficio, magna ex parte, etiam in Hungaria, Audimus et certo intelligimus, Budae, paucis illic relictis Hungari praedicari syncerum Euangelium, et crassum quendam Sathanam papisticum vehementer obstettisse, ita ut res pertraheretur ad praefectum urbis exercitusque. Qui, audita controversia, plus visus est, approbare Euangelium, maxime ob has causas, quia doceat, unum colendum deum, reprobetque abusum imaginum, quas Turcae abominantur. Et nos propter illas plurimum. Respondit tamen praefectus, se non esse collocatum a Caesare suo, ad diluendas Religionis nostrae controversias, sed ad conservandum Regnum Caesaris ea in qua possit, tranquillitate — Est et alia Hungariae civitas Segedinum nomine, cui praeest Bassa quidam Turcicus, qui defendit Euangelium et illius ministros praedicatores, contra omnem impetum et furias Papistarum. Nec illud praetereundum censeo. Est hic quaedam gens, non solum moribus et lingua, sed et religione a nobis diversa, quam Walachos nominamus. Qui tametsi Christum fateantur, **nunquam tamen Romanae Ecclesiae subjecti fuerunt.** In ceremoniis prorsus dissentiunt a Nostris. Baptisant e flumine. Conficiunt Coenam Domini pane fermentato et vino imposito. Legunt Euangelia et Epistolas Paulinas non sua, sed peregrina lingua, quam nos nominamus: Die Raczische Sprach. Quam nec Idiotae illorum intelligunt, nisi sacerdote illorum interpretante. Ex Nostratibus multi quidem sunt eorum linguae peritissimi. Translatus est Catechismus in linguam Walachicam atque impressus Cibinii (quae urbs nobis Saxonibus in Transsylvania est metropolis) caracteribus, ut vocant Racianicis, qui quasi referunt formam Graecarum litterarum. Et multi ex Sacerdotibus amplectuntur eum libellum, tamquam sacrosanctum; multi autem prorsus contemnunt.

Face o impresiune prea ciudată a auḑì, că în secului al XVI-lea „un *paşă turcesc* apĕră Evangelia şi pe cei ce o propoveduesc improtiva tuturor prigonirilor şi furielor Papistilor“. Cu deosebire interesant este însĕ a vedè pe un contemporan al secolului XVI afirmând şi el, că Românii „n'au“ fost nici când supuşi bisericei romane (adecă Papei din Roma).

Bibliografie.

Ceontea Teodor, *Compendiu de Geografia universală* prelucrat în usul scoalelor & a preparandielor. Arad 1880. Preţul 1 fl. 50 cr. v. a. — Dela 10 esemplare se dă unul rabat

Străjan M. *Manual de Stilistică* cu indisaţiuni şi ecsemple, pentru scoalele secundare de ambele secse. Bucuresci 1880 Preţul 2 lei n.

Golembiovschi-Porumbescu Ciprian, *Colecţiune de Cântece* sociale pentru studenţii români, compuse şi dedicate Junimei academice române. Viena 1880. (Cu note.)

Bursa de Viena şi Pesta

din 4 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	100.90	101.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	92.50	92.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.20	82.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	117.50	118.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.—	91.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	89.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.—	88.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.25	87.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.25	88.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.70	70.80
Datoria de stat în argint . . .	71.75	71.80
Renta de aur austriacă	85.60	85.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	128.25	128.25
Acţiuni de bancă austro-ung. .	835.—	835.40
Acţiuni de bancă de credit ung.	207.50	289.—
Acţiuni de credit austr. . . .	280.50	281.—
Sorţi ungurescì cu premii . . .	—.—	113.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.51
Napoleon	9.46	9.45
100 marce nemţesci	58.—	—.—
London (pe poliţa de trei luni) .	118.20	118.15

Economic.

Sibiiu, 2 Martie n. Pro hectol itră: Grâ fl. 8.80—9.80; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.30—8.30; Sĕcară fl. 5.90—6.30; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fi. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2-.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.—; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44— cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraş, 27 Februarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 9.—10; grâu sĕcăreţ fl 5.50—6.; sĕcară fl. 5.50—5.80; orḑ 4—.5; ovĕs fl. 2.80—3; cucuruz fl. 4.80—5; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 10—11.—; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7 crumpene fl 1.60—2.40; pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 36—40; unsoare fl 60—65; cânepă fl. 30—32.; sĕmênţă de in fl. ———; sĕpun fl. ——; fên fl. 2.—2.20; spirt pro grad —10½— cr.; pro: chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 48 cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 4.—; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu bine cercetat. Timpul a fost frumos şi cald.

Arad, 28 Faur n. Pro hectolitră: grâu fl. 13—13.40; sĕcară fl. 10; orz fl. 8—8.40; ovĕs fl. 7.50—7.60; cucuruz fl. 7.80—7.90; Spirt *en gros* fl. 35.25--35.50 fără vas; apoi *en detail* cu fl. 36 fără, şi cu fl. 38.25 cu vas cu tot per 100 litre %.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 23 Martie şi 24 Aprilie imob. lui George Schuster în Techesul săsesc (judec. cerc. Sighişoara); în 23 Martie şi 23 Aprilie imob. lui Ioan Nementz în Biertan (judec. cerc. Mediaş); în 27 Martie şi 27 Aprilie imob. lui George Boros în Martinuş; în 2 Apʼil. şi 3 Maiu imob. lui Petru Vajna în Osdola; în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Michail Gergely în Dalnoc (trib. K. Oşorheiu); în 11 Martie şi 10 Aprilie imob. rĕmasului după Mihailă Posighea în Noul rom. (judec. cerc. Teaca); în 22 Martie şi 22 April. imob. lui Frideric Goldner în Făgăraş (judec. cerc.); în 22 Martie şi 22 Aprilie imob. lui Stefan Varadi în Ormani (judec. cercuală Gheria); în 12 Martie imob. lui Vasilie Popa în Pănadie (judec. cerc. Hususĕu); în 19 Martie şi 19 Aprilie imob. lui Nicolau Hadnagy în Zabola; în 23 Martie şi 23 April. imob. lui David Lazar în Osdola (trib. K Oşorheiu); în 20 Martie şi 20 Aprilie imob. Ioanei Dubrotă şi soţi în Poiana (tribun. Sibiiu); în 31 Martie imob. lui Iosif Moskovits în Ţapu (judec. cerc. Aiud); în 15 Martie imob. lui Alesandru şi Griuri Nagy în Cătana: în 3 Aprilie şi 3 Maiu imob. lui Ioan Farkaş în Cluj (trib.); în 13 Martie imob. Mariei Contor şi soţi în Straţa (trib. Alba-Iulia); în 22 Aprilie şi 22 Maiu imob. lui Gavrilă Cornea şi soţi în Ciaba (judec. cerc. Gherla); în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Andreiu Salzer în Biertan (judec. cerc. Mediaş).

Foncière, Institut pestan de asigurare.
(dela 1864 până la sfêrşitul lui 1879 sub firma „Pester Versicheruns-Anstalt“)
în Budapesta.

Capital în acţiuni 25,000,000 francí, egal ḑece milioane fl. a. v. în aur,
după care s'a plătit în bani gata:
12,500,000 franci, egal cinci millione floreni v. a. în aur.

Reservele premiilor şi **pagubelor** fac circa . . . . **2,500.000 floreni.**
Îrtrările din premiile anuale fac circa . . . . **3,000,000** „

Societatea, care face parte dintre institutele de asigurare cu **capitalul cel mai solid** şi cu **garanţiile cele mai mari** asigură pe lângă cele mai **liberale** condiţiuni şi pe lângă premiile cele mai **eftine:**

I. contra **pagubelor** causate de **foc, fulger** sau **esplosiune** la edificii, fabrici, maşine recuisite, mobile, marfă, efective de vite, precum şi la plante de ţarină şi de fênaţe depositate în liber sau sub coperiş;

II. contra **perderilor** de venituri curate escate în fabrici prin **sistarea eserciţiului** sau la care închiriate prin **perderea chirielor** în urma unui **foc** sau unei **esplosiuni;**

III. contra **pagubelor prin spargere de geamuri,** de oglinḑi, de ferestri, uşi sau mobile:

IV. contra **pagubelor do transport** de bunuri espeditive pe apă sau pe uscat;

V. contra **pagubelor de grindină** a ori ce feliu de producte de ale pământului;

VI. pe **viaţa omenească** în toate combinaţiunile.

Pagubele ocurente se constatează în **modul cel mai culant** şi se plătesc **cât mai în grabă,** **(Istitutul pestan de asigurare** a plătit de când esistă **pentru pagube 22 milioane floreni).**

Direcţiunea,

conte **Marcu Pejacsevich,** president; **Frideric** baron de **Kochmeister, Antonie** de **Laczko,** vicepresidenţ; membrii direcţiunei: **Adolf Aebly, Carol G. Feldmann, Carol Figdor,** Dr. **Eduard Loisch,** conte **Gedeon Raday** jun., **Adolf Schenk** jun., **Aloisiu Strobentz,** Dr. **Antonie Willner, Leopold** conte **Wolkenstein-Trostburg.** Director general **Wilhelm Schön;** locţiitoriul directorului general: **Carol Fuchs** director.
[5] 2—4

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 24. Sibiiu, Marți 26 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 Februarie.

Maioritatea casei deputaților din Budapesta, după un discurs al ministrului-president Tisza, primit cu aplause, a votat bugetul drept basă pentru desbaterea specială. Voturile de neîncredere ale lui Helfy și Apponyi au fost respinse cu 222 contra 174 voturi. Prin urmare resultatul acestei votări dovedesce, că guvernul a scăpat teafer și cu ocasiunea aceasta și prorocia presei oposiționale maghiare nu s'a împlinit nici de astădată.

În casa de jos vor ajunge după sfêrsitul desbaterei bugetare încă următoarele obiecte la pertractare: Proiectul despre întrarea în vigoare a codicelui criminal; proiectul despre reconstrucțiunea orașului Seghedin; proiectul despre convenția cu Sêrbia în privirea căilor ferate și despre tractatul de vamă și de comerciu, ce este a se încheia cu Germania.

Dl Bălăceanu representantul României la Viena a transpus baronului Haymerle o notă, prin care România mulțămesce împěratului Francisc Iosif pentru spriginul ce l'a dat în cestiunea recunoascerei. Nota accentuează simțemintele de vecinătate bună și de alipire sinceră cătră Austro-Ungaria și asigură că România va fi un element de ordine și de pace în orient.

Ḑiarele din Bucuresci anunță o crisă ministerială, care e mai mult o „premeneală“ ministerială. În privința aceasta „Deutsche Zeitung“ aduce nisce detailuri, ce merită a fi luate în considerație, cu toate că în corespondența foaiei vieneze se ḑice, că „multe împregiurări îndică, că ḑilele ministeriului Brătianu sûnt numěrate“. „Este cu putință, că Brătianu va isbutì, a'și completa ministeriul seu, dar nu e de loc probabil, că ministeriul seu se va putè susținè și după desbaterea bugetară, ce tocmai are sě urmeze. Nemulțămirea se măresce pe ḑi ce merge de oare ce la toate ocasiunile se dovedesce că cele mai prețioase interese ale țerei se jertfesc intereselor personale ale partidei. — Afară de aceea în toate ministeriile este o confusiune ne mai pomenită și maioritatea ministrilor de resort s'a putut susținè până acuma numai prin aceea, că nu făcea nimica. Pentru a 'și întărì posiția Brătianu a cercat sě'l înduplice pe principele Dimitrie Ghica a întra în ministeriu; acesta însě s'a declarat, că ar fi gata, a forma un ministeriu nou, moderat liberal. . . . Într'un ministeriu Ghica ar putè sě remână numai Boerescu dintre ministrii actuali. Un ministeriu de nou petecit și numai provisoric, este prin urmare lucrul cel mai probabil.“ Se pare, că corespondentul organului vienez este mai mult interpretul dorințelor partidului „Centru“ cu Dimitrie Ghica și Boerescu în frunte.

„Timpul“ organul partidului conservator, vorbind despre crisa ministerială ḑice între altele:

De vre-o câteva ḑile umblă sgomotul că o nouă premenire ministerială va avè loc. Se vorbia despre retragerea d-lor Lecca și Stolojan, despre înlăturarea d-lui Cogălnicean, despre demisionarea d-lui V. Boerescu, care avea sě fie însărcinat cu un post de ministru plenipotențiar pe lângă o putere oare care, se vorbia apoi despre chemarea d-lor Orescu sau V. Conta la culte, d-lor Câmpinean și Stătescu, cel dintâiu la esterne, cel de al doilea la justiție. Fel de fel de versiuni circulau. O depeșe din Bucuresci către ḑiarele din Viena, reprodusă de foile românesci, spunea că d. Cogălnicean are sě fie însărcinat cu postul de guvernator general al Dobrogei.

În fine, ieri seara se accentuà sgomotul că ministerul întreg 'și a trimes dimisiile d-lui Brătianu care se afla la Pitesci. D. prim-ministru, care gerează acuma afacerile a două ministere, se află la vie, și în timpul absenței sale din capitală colegii sei găsese cu cale sě se retragă, neavênd răbdarea sě aștepte macar până sě se întoarcă d. president al consiliului.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În ședința dela 27 Februarie s'a continuat desbaterea asupra bugetului.

Al. Degré declară că e de acord cu votul de neîncredere pentru guvern dar trebue sě o spună pe față că oposițiunea întrunită merită mai puțină încredere și că acestei partide ar trebuì sě i se voteze un vot de neîncredere îndoit, (Aplause vii în stânga estremă), pentrucă oposițiunea intrunită voiesce sě nimicească și ultimele remășițe ale autonomiei comitatense. Această partidă mai nutresce și o antipatie ascunsă contra instituțiunei honveḑilor. Și adlatul actual al comandantului suprem m. c. Gräf nu este amicul honveḑilor. Ba chiar și secretariul de stat din ministeriul honveḑilor, baronul Fehérváry, s'a pronunciat despre limba ungurească ca limbă de comandă într'un mod batjocoritoriu.

I. Kautz discutând într'un lung discurs programa lui Apponyi, constată că nu i lipesc oposițiunei aspirațiunile dar i lipesce, și aceasta într'un mod mai simțit, o concepțiune solidă. Oposițiunea nu e dreaptă nici în critica sa, pentrucă înfățișează situațiunea totdeuna în colori prea posomorîte. Mijloacele recomandate de ea sûnt bune pentru ori ce, numai pentru restabilirea ecuilibrului nu. Situațiunea țerei atât din punct de vedere finanțial cât și național economic e cu totul de natură a ne pune pe gânduri. Nu voiesc a mai cerceta în detaiu causele, ci constat simplu că toate guvernele de până acum, înțelegênd între aceste și pe cel actual, sûnt provocătorii situațiunei de aḑi.

D. Irányi spriginesce proiectul de resoluțiune substernut de Helfy.

În ședința din 28 Februarie ia cuvêntul Br. Al. Jeszenszky care premite mai intâiu faima ce a auḑit-o, că adecă Col. Széll ar fi aplecat a lua earăși portfoiul finanțelor. (Ilaritate generală) Nu pot sě aprobez — continuă oratorul — această procedere din partea lui, pentrucă, dacă dênsul a eșit din cabinet pentru afacerea cu Bosnia, nu pot pricepe cum poate sě între earăși în cabinet acum când provinciele ocupate sûnt întrupate monarchiei. (Ilaritate în stânga, Széll întrerupênd ḑice: Eu încă nu pot pricepe!) Ministeriele ce s'au succedat a căḑut tot mai tare. Guvernului actual, care se află pe treapta cea mai de jos, nu-i votez neincredere pentrucă nici guvernul ce i va succede, nu va fi mai bun. (Ilaritate în stânga. Aprobări în dreapta.)

Ministrul honveḑilor Szende aperând pe adlatul seu Gräf, atacat în ședința premergătoare, ḑice că nu scie la ce timp s'a raportat atacatoriul Degré când a învinuit pe numitul adlat de nepatriot. (Strigări în stânga estremă: la gendarmi!) Eu vorbind pe temeiul esperiențelor personale nu me pot provoca decât la timpul de când i cunosc activitatea. Și pot sě ḑic că el și pe vremea aceea, ca soldat, nu a făcut alt ceva decât și a împlinit cu rigoare datorința sa ca soldat. (Aprobări în dreapta. Sgomot în stânga estremă: gendarmi!)

Eu i cunosc activitatea decând esistă honveḑimea și provocându-me la cei ce l'au observat lucrând din colo de Dealul mare și la districtele ce au fost sub comanda lui, pot ḑice că districtul honveḑilor VI comandat de dênsul s'a distins în ori care privință, și relativ la spiritul unguresc. (Aprobări în dreapta).

Tot atât de netemeinice sûnt și

FOIȚA.

Domnul de Somoskeoy regele pungașilor.

(Din „Dem. Națională“).

Publicul nostru trebue sě'și amintească arestarea de acum trei ani aproape, a unui faimos cavaler de industrie cu acest nume. Cele ce s'au aflat atunci despre el, sûnt numai o slabă idee despre adevěrata sa valoare de pungaș, de vreme ce aventurile profesiei sale întrec, ca cutezare, ori ce imaginație.

Eată ce cetim sub titlul de mai sus, în ḑiarul spaniol „El Moschito“, din Barcelona:

„Luăm dintr'un ḑiar periodic francez următoarea istorie curioasă, pe care o considerăm demnă a fi cunoscută de lectorii nostri“.

„Se reușì a se pune mâna și a'l pune în fine sub lăcat, pe Somoskeoy, aventurierul a cărui fapte și gesturi cutezătoare ocupă coloane întregi a presei vienese și care vor lăsa o vie suvenire în lumea întreagă“.

„Inainte de a da detailele circumstanțelor, care l'au dat în mâna poliției, vom da aici câte-va notițe prea interesante asupra trecutului seu“.

„Victor Somoskeoy se născu în Ungaria la anul 1849. La douěḑeci ani fu condamnat de tribunalele țěrei sale la cinci-spre-ḑece luni de închisoare pentru furt de obiecte sfinte dintr'o biserică. Incarcerat în orașul Suben, găsì mijloc de scăpare pentru ca sě înceapă viața sa estraordinară prin aventuri“.

„Somoskeoy care'și schimbă numele tot așa de des ca și camașa, a voiagiat foarte mult. A visitat pe rênd Francia, Anglia, Belgia, Svițera, Italia, România, Orientul și America, lăsând în tot locul urmele pașilor sei.

Vorbesce și scrie corect limba francesă, engleză, germană, italiană, spaniolă și maghiară; este dotat cu o figură distinsă și este de o cutezare și tupet fără limite, sciind sě lege relații, pe care le esplotează într'un mod miraculos.

În Londra Somoskeoy a dus un timp lung o viață de principe. Sub numele de contele de Veysy a dat banchete și baluri, la care au asistat floarea aristocrației britanice. Trecênd de un personagiu ungar înalt, se presenta și în casa regală, unde inspirà o mare simpatie. Imprăscia aurul cu amêndouě mânile, și nu uita nici odată sě visiteze odată sau de douě ori pe lună stabilimentele de binefacere. Făcea daruri, a căror splendoare nu se va uita.

In Paris duse aceași viață. Prin mijlocul scrisorilor false de recomandații din partea monseniorului Haynald cardinalul primat al Ungariei, nu întârḑie a avè întrare în lumea mare; foburgul Saint-Honorè ca și foburgul Saint-Germain, îi deschiseră ușile sale. Somoskeoy devenì în curênd lionul la modă; femeile și'l disputau, bărbații îl temeau, — ḑiarele povestiau necontenit aventurele sale cavaleresci de tot feliul.

Deodată însě într'o dimineață dispăru, nelăsând în urmă'i decât un pachet de polițe neplătite și un nor de creditori.

In Italia căḑu în puterea poliției, arestat în luna lui Aprilie anul trecut la San-Remo, fu condus la Roma, unde oferì un milion pentru libertatea sa, dându-se de persecutat de guvernul austriac din causa opinielor sale politice. Condus în Austria, care ceruse estradarea sa, din nou reușì a scăpa din închisoarea sa preventivă.

Victor de Somoskeoy, care pretindea sě petreacă carnavalul în Austria, se duse el singur drept la Viena, și descinḑênd la otelul „Ungarische Krone,“ în luna lui Decemvrie trecut, se înscrise în cartea voiagiorilor sub numele de contele Bobroboski. Insě cum acest nume cu acest titlu nu se găsesce în nici un dicționar de nobleță, poliția începu a presupune și numì doi delegați ai sei, cari urmăriră de aproape pe vulturul nostru.

Puține ḑile în urmă, Somoskeoy se presentă în casa unui giuvaergiu pentru a reclama oare-cari valori în urma unor scrisori emise asupră'i de o bancă engleză, presentându-se aici ca atașat la ambasada austriacă dela Londra, chemat pentru moment la Viena de baronul de Haymerle, ministrul afacerilor străine.

atacurile îndreptate asupra secretariului de stat Fehérvary.

Bujanovics pledează pentru propunerea lui Appony.

Al. Csanády începe a fulgera contra ministrului president în maniera sa cunoscută aşa că presidentul camerei e silit a 'l îndruma sĕ păḑiască marginile bunei cuviinţe. Csanády continuând vorbesce despre „crima nemorală a apostasiei politice ce a comis-o ministrul president. (Ilaritate viuă). Presidentul camerii îl provoacă de nou sĕ remână între marginile bunei cuviinţe parlamentare, căci altfel va fi silit sĕ'i detragă cuvêntul. (Aprobări). Csanády: Dacă stă astfel treaba, me pun sĕ şed. (Ilaritate generală).

P. Hoffmann: Cu toate că guvernul în cei 5 ani din urmă au sporit dările cu 30 milioane, cu toate că a câştigat prin pactul dualistic pentru ţară 9 milioane, el totuşi nu a fost în stare sĕ facă măcar numai începutul pentru ecuilibrarea bugetului. Un astfel de guvern nu mai are drept la esistenţă. (Aprobare în stânga). Pe terenul naţional economic guvernul n'a făcut nimic, de aceea nici nu mai merită încrederea ţerei, nu o merită pentru că s'a aretat necapabil de reforme. Guvernul periclitează dualismul şi parlamentarismul. E periclitat şi regimul constituţional prin aceasta şi naţionalitatea maghiară. Aceia cari au devalvat parlamentarismul atât de tare, sapă naţiunei unguresci groapa.

Ministrul president Tisza se apĕră contra învinuirilor aduse de preopinanţi. Foile din Viena, ḑice oratorul, se plâng mereu asupra influenţei unguresci în afacerile generale şi constată, că hegemonia Ungariei s'a întărit pe socoteala dualismului de când sûnt eu ministru.

O voce din stânga: Aceasta ai scris'o Dta însuşi.

Ministrul pres. Tisza: Pot sĕ liniscesc pe dl deputat că nu eu am scris aceasta. În asemenea foi . . . (O voce în stânga: O foiă obscură!)

În „Neue freie Presse“, care nu poate fi numită obscură, şi în foi despre cari se scie că nu-mi sûnt devotate . . . . . (O voce în stânga: Prileszki a scris!) Nu sciu întru cât asemenea întreruperi copilăresci sûnt de natură a înălţa prestigiul parlamentului ocrotit cu atâta grige. (Aprobări în dreapta).

Tisza termină cu declararea, că reforma ce o cere opoziţiunea are lipsă de o pregătire mai îndelungată.

Memorandul

deputaţiunei din comitatul Severinului care a mers la Budapesta în 20 Noemvre 1879 în frunte cu comisariul reg. Nicolau Ujfalussy şi cu deputatul generalul Traian Doda.

(Încheiere).

Eată aşa ni se înfăţisază, numai în unele trăsături, vice-comitele din comitatul Severinului, Ioan Pausz. Şi aici credem de lipsă a mai amintì că dl ministru de interne are cunoscinţă despre cea mai mare parte a acestor lucruri deja de o jumĕtate de an. Aceste date au trecut deja prin mânile lui mai de multe ori, dar dênsul, în loc de a ordina o cercetare energică, a trimis datele substernute la Pausz, ca acesta sĕ se declare asupra lor. Pausz, avênd în mână acusa, a întârḑiat două luni cu declararea şi acest timp 'l-a folosit pentru a regula unele afaceri pendente de ale comitatului Caraş — aşa cum se pricepe dênsul a le regula — despre acest lucru am putè servì la cas de lipsă unui jude instructor cu date şi mai multe. Şi numai după aceasta s'a declarat Pausz asupra acuselor îndreptate contra sa, negând firesce tot, aşa că în urma aceasta dl Nicolau Ujfalussy a facut şi o cercetare cu uşile închise, a cărei resultat nu ne este cunoscut. Dar ori-care ar fi resultatul acestei cercetări, noi nu o ţinem nici corectă nici imparţială, nu o ţinem, pentrucă ea a fost — secretă şi unilaterală, pentrucă acusatul n'a fost ascultat nici confrontat cu ceilalţi ascultaţi, nici a fost provocat sĕ dovedească acea ce a afirmat. S'au ascultat unii oameni, cu uşile închise, dar fiind intimidaţi au trebuit sĕ depună juramênt că vor păḑì secretul, altceva nu s'a întêmplat. Trebuie sĕ mai observăm în fine că cele ce s'au arĕtat ministrului despre Pausz se discutau şi in publicitate şi anumit în numerii foilor Budapestane „Kelet népe“ şi „Alföld“ din anul 1878 fără ca Pausz sĕ fi dat o desminţire publică sau sĕ fi cerut pedepsirea atacurilor înaintea juriului. Deci dacă esistă ceva ce dovedesce toate aceste, apoi aceasta într'adevĕr este împregiurarea că Ioan Pausz a suferit şi ascultat aceste acusări, credênd că este de ajuns a nega simplu adevĕrul lor înaintea ministrului, respective a se adăpostì la influenţa unei rudenii mai înalte.

Şi de vom trece în revistă pe ceilalţi oficiali, vom afla lângă Ioan Pausz pe procurorul primar al comitatului, Acaţiu Csorba, care e un famul nedespărţit de dênsul; nu vom ḑice multe despre acesta, dar provocăm pe Ilustritatea Sa dl comisar reg. Nicolau Ujfalussy: sĕ spună dênsul, câte aretări 'i-au sosit contra lui Csorba pentru defraudări de bani. Noi asteptăm că dl Ujfalussy fiind întrebat o va spune ca om de omenìe, căci am regreta foarte când noi am trebuì sĕ'i aducem aminte de aceste lucruri. Provocăm mai departe pe Ilustritatea Sa dl Nicolau Ortvay, fost president la tribunalul din Mişcolţin, sĕ ne spună, dacă nu s'a substernut şi la dênsul din partea unui om din Bozoviciu o acusă de defraudare contra lui Csorba şi dacă acea acusă nu s'a retras atunci şi din motivul, când şi pentrucă omul după o alergare de un an şi jumĕtate totuşi în cele din urmă 'şi-a căpĕtat oareşi cum banii. De altcum avisăm la causa lui Ioan Bogovievici, în care comisiunea administrativă a comitatului Severin a întrodus prin o comisiune esmisă din sinul seu o cercetare, care în decursul seu a constatat că Csorba a defraudat nu numai bani ci şi documente, ba a şi falsificat astfel de documente. Această causă s'a pertractat şi în camera advocaţială din Temişoara, care ţinênd o şedinţă presidată de Atanasiu Raţ, president al camerei şi deputat dietal, a condamnat pe Csorba la o amêndă de 200 fl., cu acel adaus, că întru cât în această afacere s'ar ivì şi o crimă, causa întreagă sĕ se predee tribunalului. Dar ministeriul a ordinat o cercetare disciplinară contra lui Csorba. Acesta însĕ neasteptând resultatul cercetării a abḑis dar fără de a i se fi primit abḑicerea! Şi ce e mai mult, acum când guvernul voiesce sĕ susţină provisoriul, Csorba, — după cum se vorbesce — umblă cu intenţiunea, sĕ remână, în butul tuturor faptelor sale, împreună cu Ioan Pausz şi mai departe în comitatul Severinului. Cumcă şi relaţiunile materiale ale lui Csorba sûnt întogmai ca şi ale lui Ioan Pausz, aceasta nici că trebue sĕ o mai spunem, ar fi asemenea un lucru de prisos a mai atinge şi faptul că leafa şi toată averea lui se află necurmat sub esecuţiune. Dar ca aceasta schiţare scurtă despre Csorba sĕ fie completă, ne provocăm la esibitele tribunalului reg. din Caransebeş şi a camerei advocaţiale din Temişoara, care de sigur vor constata şirul nesfêrşit al aretărilor ce s'au făcut pănă acum contra lui Csorba — deşi în cele mai multe casuri fără resultat.

Despre ceialalţi oficiali nici nu mai vorbim, nu mai vorbim nici de celelalte fapte ale lui Ilosvay, nici despre pretorul Nic. Paulovicìu, despre care abia sûnt două luni s'au descoperit nisce lucruri urîte, nici despre pseudo advocaţii, a căror cuib principal e residenţa comitatului Severin, nici despre vice notariul comitatens Bela Szende junior, care cu o leafă de 1000 fl. pe an a primit spre resolvire 18 cause, din care 16 bucăţi zac neresolvite la el pe masă, şi nu vom vorbì in fine nici despre murdarele daraveri ce se pot observa în afacerile orfanale, despre cari „Südung. Bote“, organ ce apare în Lugoş, comunicase în Decemvre anul trecut un şir de date, fără ca aceste sĕ fie contestate. Dar memorandul nostru se estinde şi aşa prea tare şi credem că cele ce am ḑis pănă acum despre administraţiunea din comitatul Severinului şi despre unii oficiali, dovedesc cu destulă tărie afirmaţiunea noastră, că e periculos şi stricăcios nu numai pentru locuitori ci şi pentru interesele statului, a susţinè stările actuale şi mai departe, şi dacă totuşi s'ar susţinè aceste stări, uşor s'ar putè nasce acea suspiţiune grea contra guvernului, că el a lucrat togma în interesul persoanelor descrise.

Noi aşa credem că nesuinţa principală a guvernului trebue sĕ fie cu deosebire aceasta: a convinge pe locuitorii din comitatul Severinului, că faptul provincialisării a ţintit în prima linie la bínele lor, dar nu la crearea de sinesure pe sama ginerelui dlui ministru Szende, a fiului seu şi pe sama unor oameni importaţi din Satumare. Dar pentru a'i putè convinge despre aceasta, este de lipsă ca mai ântâiu sĕ se stabilească o administraţiune bună şi onestă, care sĕ fie representată de un astfel de corp de funcţionari, pe cari poporul sĕ'i poată onora şi iubì ca pe nisce oameni de omenie. Intrebăm acum, poate poporul sĕ iubească şi sĕ stimeze pe nisce funcţionari cum sûnt cei caracterisaţi mai sus, poate se pretinde dela popor ca sĕ aibă încredere faţă cu asfel de oameni? Şi de ar ḑice guvernul de o sută de ori, că aceşti oameni sûnt „capabili,“ noi vom ḑice de o mie de ori că nu sûnt capabili, pentrucă poporul n'are şi nici nu poate sĕ aibă către dênşii nici stimă nici încredere. Este adevĕrat, că Pausz 'şi-a dat silinţă sĕ se curăţe de pĕcate şi că a şi regulat unele afaceri, dar apoi se poate oare deroga prin aceasta faptul că el a comis toate câte s'au ḑis? Şi oare măi poate sĕ aibă cineva încredere sau stimă faţă cu un om, despre care se scie că e capabil a comite atari lucruri? Cine ne garantează, că Ioan Pausz nu se va tinde aḑi mâne earăşi în oare care formă la fondurile publice ale comitatului Severin, mai ales, dacă el va scì şi va esperia că e părtinit între ori-ce împregiurări de înaltul guvern! Dar şi de nu va cuteza aceasta, ne e de ajuns aducerea aminte de trecut, şi dacă numai am putè presupune despre dênsul, că va face asemenea, ba dacă am avè numai temerea, că el earăşi se va putè botărî sĕ facă ce a făcut şi mai nainte, oare mai pot sĕ aibă locuitorii comitatului încredere întrênsul şi sĕ privească linisciţi funcţionarea lui mai departe? Nu, nu. Astfel de oameni, cari au fost capabili sĕ comită astfel de lucruri de ar avè cât de multe calităţi nu mai pot pretinde stimă şi încredere şi nu mai pot fi oficiali publici cu deosebire nu în comitatul Severinului, unde trebuie sĕ câştigam înainte de toate poporul pentru sistema cea nouă, adecă convingêndu'l prin o funcţionare nepĕtată că sistema actuală e mai bună, cu mult mai bună de cum a fost cea de mai înainte. Aceasta insĕ este imposibil cu oameni de calibrul lui Pausz, Csorba şi Ilosvai. Şi cu aceste încheiem espunerile noastre. Nu mai comentăm şi nu mai judecăm mai departe faptele înşirate ci rugăm numai pe fie-care membru al onoratei case representative ca în momentul ce'şi

---

Falsitatea acestor demersuri se confirmă, şi prefectura poliţiei ordonă arestarea sa, care avu loc într'o noapte, în mijlocul piaţei S-tului Stefan, în momentul când abilul cavaler fuma liniscit o ţigară de havana, contemplând turnul catedralei luminat de raḑele lunei.

Eată lista numelor usurpate de Somoskeoy: Nicolae Salmeron, d. de Sougé, Sarosty, Starosty, Risean, Veysy, contele Veysy, contele Cheroy, doctorul Atkison, contele Betlen, principele de Galitzin şi altele multe imposibil de enumerat. In camera sa s'au găsit o mulţime de decoraţii, cruci şi mari cruci străine, şi un cufĕr mic cu bijuterii şi diamante. (Aceleaşi decoraţii pe care le-au vĕḑut şi poliţia noastră la arestarea'i în „Grand Hotel du Boulevard. N. R.)

Faptul următor va servì pentru a da o idee de cutezarea sa:

Se afla în Filadelfia în timpul Esposiţiei de acolo. O oră înaintea deschiderei solemne, Somoskeoy se cobora la poarta palatului dintr'o trăsură á la daumont cu patru cai. Era îmbrăcat în negru şi o constelaţie de decoraţii în brilante îi orna peptul. După ce străbătù cu un aer maiestos şirul de persoane ce se afla înaintea sa, se îndreptà către preşedintele Esposiţiei.

— Domnule preşedinte, ḑise el, sûnt contele Veysy, comisarul guvernului ungar.

Şi fiindcă adevĕratul representant al Ungariei, care era present se încercă a protesta, el adoase;

— Peste trei ḑile, veţi fi rechemat din postul d-voastre.

Toate consideraţiile se întoarseră se înţelege către cel ce da această asigurare, şi cu un astfel de aer. Comisarul ungar merse se'l înterpeleze din nou, — când preşedintele republicei întrà în salon. Incidentul oprindu se aici, şi Somoskeoy puţin dispus a asculta discursurile ce erau sĕ se pronunţe, se îndreptà către eşire. În acest moment se anunţă împărăteasa Brasiliei.

M. S. Împerială abia coborându-se din trăsură, cutezătorul nostru apare înaintea ei. Cu un gest de suverană atitudine, dă într'o parte pe secretarul de la Esterne, însărcinat cu recepţiunea, si oferă cu cuvioşie braţul împărătesei, străbătênd cu ea mulţimea, care o saluta cu profundă deferinţă. În timp de cinci oare servì de cicerone (conducĕtor) a M. Sale şi încântând pe Augusta soţia lui Don Pedro cu sciinţa sa a arĕta şi esplica, aceasta îl luà drept un însemnat principe european.

Politica a ocupat mai de multe ori sufletul lui Somoskeoy. El a denunţat o conspiraţie slavă urzită contra Austro-Ungariei; avea planul seu de pacificarea Bosniei şi Herţegovinei; şi se ḑicea posesor al unor combinaţii politice, a căror aplicare ar face din monarchia Habsburgurilor cea mai înflorită naţiune a lumei.

Eată spre a termina, şi o trăsătură din caracterul lui Samoskeoy.

În ḑiua arestărei sale, după ce suferì un lung înterogatoriu, judele de instrucţie îi presentă marele album al criminalilor al direcţiei poliţiei.

— Îţi pare esactă această fotografie? — îi ḑice arătându-i portretul sĕu.

— Este în adevĕr surprinḑĕtoare asemĕnarea ce o are cu mine, — ar ḑice cineva că sûnt chiar eu.

Eată cum cântà păsĕrica chiar în colivia sa actuală, din care de astă dată cu greu credem că va eşì cu aripi.

---

* (Un cas misterios). În biserica papistă din Udvard în Ungaria după ce eşiră din ea mai toţi creştinii întrà o femeie, îngenunchià în una din bancele goale ale bisericei şi după ce se rugase scurt timp se sculà şi se duse. Nu mult după aceea în banca, unde 'şi făcu femeia rugăciunea, se auḑì strigătul unui copil de-abia de şese luni înfăşiat şi învĕluit în mai multe sdrenţe. Creştinii puţini din biserică umblară numai decât după femeia dispărută, dar nu o mai aflară nicăiri. Copilul s'a dat în grija primariului comunal din Udvar.

va da votul asupra proiectului de lege ce se referesce la comitatul Severinului sĕ ia în consideraţiune cele ce am ḑis aici şi sĕ nu uite că aici nu e vorba numai de comitatul nostru, ci şi de interesele şi demnitatea statului unguresc.

Dar ca sĕ şi deducem consecuenţele din cele întêmplate, fie ne permis a pune douĕ întrebări.

Prima întrebare e, dacă Escelenţia Sa dl ministru de interne mai este şi acum de părerea, că funcţionarii trimişi de dênsul in Severin sûnt „oameni apţi“, cum afirmă în espunerea de motive la proiectul de lege? A doue întrebare, dacă Escelenţia Sa mai e şi acum convins, pe temeiul „observărilor sale sobrie“, că prelungirea pe alţi trei ani a provisoriului ce a esistat până acum la noi, mai este şi acum neapĕrat de lipsă, în butul tuturor faptelor?

Dacă nu, adecă dacă părerea Escelenţiei Sale s'a schimbat, apoi noi nu putem decât sĕ binecuvêntăm mâna apĕsătoare a sorţii, ce ne-a pedepsit cu un astfel de vicecomite, care a eludat scutul nepotismului în favorul nostru prin acea, că devenind defraudant a dat însuşi doveḑi presidentului guvernului unguresc, care a avut o aşa bună opiniune despre dênsul, ca în cele din urmă totuşi sĕ se convingă că ḑeu clientul seu nu e om apt de a fi vice-comite în comitatul Severinului.

Dar dacă dl ministru de interne mai crede şi acum, că prelungirea provisoriului pe alţi trei ani este şi astăḑi încă o „necesitate neapĕrată“, apoi speranţa de a ne putè ameliora starea prin producerea de „date“ — după cum a cerut Escelenţia Sa — va fi definitiv nimicită. Ni se va nimicì mai departe speranţa, că necasurile noastre se vor potè vindeca, pentrucă, dacă nici acum nu este dovedit de ajuns înaintea ministrului president al guvernului Ungariei că sis tema actuală e păgubitoare, dacă nici acum nu s'a demonstrat în mod convingĕtor, că guvernul poartă o politică rătăcită faţă cu comitatul Severinului: apoi causa noastră este perdută şi în urmă vom trebuì sĕ renunţăm de a vedè realisată acea dorinţă ferbinte a noastră, ca convingêndu-ne noi despre bunăvoinţa guvernului unguresc, sĕ'i putem dovedì şi noi din partene că sûntem oameni nu numai pe deplin maturi pentru selvguvernamentul constituţional, ci că şi merităm acest selvguvernament şi scim a ne arĕtă recunoscĕtori pentru dobêndirea acelui drept, anumit prin aceea, că vom fi gata a aduce jertfe, a fi credincioşi în bine şi în rĕu şi a adera necondiţionat la patria ungurească.

Intre noi, cari am trăit în această parte a confiniului militar de odinioară, a viat în toate timpurile consciinţa că ne ţinem de patria această şi de naţiunea ungurească. Am suportat bucuros starea escepţională a organisaţiunei confiniare, pentrucă am privit-o ca emanând din necesitatea de a apĕra patria. Incetând aceasta necesitate am salutat cu bucurie momentul, în care sĕ putem fi şi noi earăşi fii ai patriei noastre cum sûnt ceealalţi cetăţeni liberi ai sei. Dar în loc de aceasta am ajuns într'o nouă stare escepţională şi nu scim pentru ce.

Nu scim care e părerea d-lui ministru de interne. Presupunem despre dênsul că în hotărîrile sale nu se va lăsa condus decât de interesul causei publice. Dar — şi D ḑeu sĕ ne ferească de aceasta — dacă ne am înşela, dacă Escelenţia Sa ar pune oare cari consideraţiuni personale mai pre sus de causele publice şi ar remânè şi acum pre lângă convingerea ce i o inspiră „observaţiunile sale sobrie,“ atunci nu ne va mai remânè altceva de făcut decât sĕ atragem atenţiunea d-lor deputaţi asupra celor cuprinse în memorandul nostru — din care se vede lămurit, că noi am sciut bine deja la 20 Noemvre, din ce motiv cerem suspendarea provisoriului şi amovarea oficialilor actuali — şi a'i ruga a doua oară sĕ binevoiască a'şi aduce aminte că au sĕ decidă cu votul lor o cestiune politică ce taie afund.

Polonii şi Ruşii.

Timpului nostru i plac evoluţiunile şi surprinderile neasceptate. Ori ce, se pare, că s'a pus ad-acta, că a trecut în domeniul umbrelor, se întoarce ear la o nouă viaţă. Cestiuni şi condiţiuni, carì mai eri erau privite ca fiind afară de ori ce discuţiune serioasă, revin ear pe masa actualitătii. După evenimentele din ultimii 15 ani, cine ar fi creḑut, că Rusia va atrage încă odată în calculul seu politic, elementul polon ca factor ofensiv? În urma nenorocitei resculări din urmă, Rusia a sufocat tendenţele polone de independenţă, într'o mare de sânge şi lacrămi. Şi a pus în lucrare toate artele forţei brutale şi ale rafinatei legislaţiuni moderne, pentru a estermina elementul polon. Confiscaţiuni de bunuri, esilări şi rusificarea tuturor instituţiunilor de instrucţiune, dela scoalele rurale până sus la universităţi, mergeau mână în mână.

De mulţi ani Polonia rusească a fost un teatru îngrozitor, unde un popor era omorit sistematic, unde i se tăia sau opria pe rênd ori ce arteră vitală. Pentru Rusia elementul era mort. Chiar numele ţĕrei era înlăturat şi înlocuit prin desemnarea de „guvernament al Vistului“. Nimic, nici un titlu, nici un semn esterior sĕ nu amintească independenţa de odinioară a poporului polon. Şi acum eată că se întêmplă la ce nimeni nu se ascepta, şi surprinde pe toţi. Lumea află de odată, că mai esistă o cestiune polonă, şi tocmai ḑiarele rusesci şi organele guvernului sûnt acele, cari o pun la ordinea ḑilei a discuţiunii politice.

Într'o telegramă din Varşovia, am comunicat ţerei tecstul adresei, pe care o deputaţiune polonă trămisă la Petersburg, o va presenta Ţarului cu ocasiunea jubileului. În adresă Ţarul este rugat sĕ uite cele petrecute şi sĕ'şi întoarcă earăşi graţia asupra poporului polon. Din împregiurarea că în Rusia şi mai ales în Polonia rusă nimic nu se poate face fără permisiunea autorităţilor, se poate conchide sigur, că în Petersburg nu numai că era cunoscut de mai înainte conţinutul adresei, ci că trimiterea ei a fost chiar provocată direct de către guvernatorul general. Dar nu numai în cercurile guvernamentale din Petersburg, ci şi în presa rusă se pare că s'a operat o schimbare, în timpul din urmă, relativ la modul de a privì cestiunea polonă. Dacă voim sĕ mĕsurăm întinderea acestui fenomen, cată sĕ nu scăpăm din vedere faptul, că în revoluţiunea polonă din anul 1863, mişcarea naţională-şovinistă şi-a luat punctul de plecare în poporul rus. Când Anglia, Erancia şi Austria adresară la Petersburg cunoscutele note identice pentru îmbunătăţirea soartei Polonnilor şi guvernul Ţarului ajunse pentru un timp într'o situaţiune dificilă, atunci sentimentul naţional se inflăcără cu pasiune în poporul rus, deabia eliberat de catenele sclăviei. Foile din Moscova şi Petersburg declarară pe oricine de trădător al naţiunei ruse, care ar pune un cuvênt pentru nenorocitul popor polon. Cunoscutul agitator rusesc Herzen, care până acì esercitase din Londra, unde îşi publica foaìa sa „Kolokol“ (clopotul), o influenţă decisivă asupra tuturor evenimentelor în patria sa, îşi perdù tot nimbul de profet, rĕmăind fără adepţi îndată ce s'a pronunţat în favoarea causei polone. De atunci strivirea fără milă a elementului polon era privită, în cercurile naţionale ruse, ca un postulat, o poruncă a patriotismului. Chiar şi după ce venì rĕsboiul oriental şi câteva organe polone întinseră Ruşilor mâna de împăcare, alianţa duşmanului istoric fu respinsă în Moscva cu bruschetă.

Ce se va fi întêmplat oare, că lumea în Rusia a venit, ca din senin, la alte vederi în privinţa Polonilor? Cheia la resolvarea acestei enigme poate o vom găsì, dacă vom pune în legătură relaţiunile ruso-polone cu evenimentele din urmă, cari au produs o schimbare în raportul puterilor mari între dênsele. Până acum cestiunea polonă era considerată numai în sensul unei perplesităţi, al unui pericul eventual pentru Rusia şi cât timp esistă înţelegerea amicală între cabinetele de Berlin şi Petersburg, această vedere era şi întemeiată. Cestiunea polonă putea fi adusă ca armă contra Rusiei şi Prusiei, numai de către Austria, aliată cu Francia, şi prin aceasta dela sine era prescrisă atitudinea cabinetului de Petersburg faţă cu elementul polon. Astăḑi însĕ lucrul stă altfel, când Austria şi Germania sûnt unite într'o alianţă strinsă şi când, pe orizontul politic, se ridică, în conture foarte lămurite, eventualitatea unei alianţe ruso-franceze contra Germaniei şi Austriei. Cu această ocasiune, după împregiurări, Rusia ar putè ajuta cu elementul polon. Acum se scie, că pe timpul resboiului din Crimea, când se astepta tot cu mai mare probabilitate, ca Austria sĕ participe la resbel contra Rusiei, guvernatorul din Varşovia primise ordinul secret, ca îndată ce trupele austriace ar înainta spre Polonia rusă, sĕ proclame imediat independenţa Poloniei. Un guvern viitor, inspirat de o ideo panslavistă, sĕ nu recurgă în Petersburg la un mijloc, pe care însuşi Ţarul Nicolae strimtorat nu'l creḑuse a fi prea rĕu?

Astfel resboiul oriental, care a causat deja atâtea schimbări ale constelaţiunei politice europene, creḑute până acì ca imposibile, ar putè modifica radical fiinţa şi importanţa cestiunei polone. Cea mai mare ironie istorică ar fi, dacă tocmai acea putere, care trece ca incarnaţiunea urei contra Polonilor, care întrunesc sub sceptrul seu patru cincimi din provinciile polone de odinioară — dacă această putere ar lua iniţiativa pentru restabilirea unui stat polon. O asemenea Polonie ar fi numai avantpostul panslavismului contra Occidentului. Într'adevĕr nu putem admite, că în Varşovia vor fi ignorate şi respinse ochiadele amoroase rusesci, mai ales presentându-se în vestmêntul strălucit din visul lor despre un stat naţional. Acì este cuvêntul, pentru care negoţiaţiunile de înţelegere dintre Rusia şi Polonia, merită cea mai serioasă atenţiune.

Pacea Europei.

Publicistul Camille Farcy, vorbind de sgomotele alarmante de resbel ce străbat Europa dela un capĕt al ei până la celalalt, într'un articul scris asupra acestora în ḑiarul „la France,“ recunoasce că dl de Bismarck a început o campanie scrisă prin ḑiarele inspirate de dênsul şi admite că cancelarul numit de fer ar nutrì proiecte agresive în contra Franciei însĕ stărucsce a ḑice că un resbel este imposibil în situaţiunea de acum a Europei

Francia 'şi-a atras o linie de conduită de a respunde la provocări şi de a se ocupa numai de afacerile ei interne, prin urmare nu dă şi nu va da nici un motiv. Pe lângă această lipsă de motiv care sĕ causeze şi sĕ justifice resbelul, el mai este imposibil şi din causa lipsei de alianţe în care se află Germania şi chiar de neutralităţi binevoitoare. Apoi în casul unei agresiuni nedrepte, ceea ce nu e de presupus Francia, care 'şi-a atras simpatia şi încrederea tuturor prin atitudinea'i demnă şi liniscită, prin voinţa'i manifestă de a nu atinge nici o susceptibilitate şi a nu frustra nici un drept străin, va avè cu ea opiniunea întregei Europe; care se manifestă pentru ea, va avè chiar ajutoriul ei după cum se esprimă şi presa engleză care arată un mare respect politicei actuale franceze, şi principele de Bismarck, care scie aceasta, nu va îndrăsnì sĕ scoată spada fără o causă justă de apĕrat şi în isolarea în care se află acum.

Aceasta este opiniunea numitului publicist, care voiesce a arĕta că sgomotele sinistre de resbel n'au nici un temeiu şi că nu trebue nimeni a se turbura de ele.

Spre coroborarea acestor ḑise, ḑiarul „la France“ afirmă, în numĕrul din rubrica ultimelor sciri, că primesce de la Berlin vestile cele mai pacifice. „Niciodată relaţiunile dintre guvernul-francez şi cel german n'au avut un caracter mai cordial, ḑice numitul ḑiar. Atentatul de la palatul de earnă a îndulcit asemenea şi încordarea ce esista între Rusia şi imperiul german.

Apoi mai adauge că la Berlin au început a se preface că nu pot sĕ înţeleagă de ce Europa se află în nelinisce.

Afirmările ḑiarului „la France“ şi demonstraţiunile publicistului numit, probează că un vênt de pace începe a sufla acuma peste Europa agitată, dar nu credem că ele ar putè proba că, resbelul ce se depărtează ca un nor furtunos ce 'şi schimbă ḑiua direcţiunea, se răsipesce cu desăvârşire. Nu. Ceea ce nu are încă acuma d-l de Bismarck, motive şi alianţe, le va avé, căci se scie stăruinţa cea de fer când îşi propune ceva şi sĕ scie ce d-lui şi-a propus. Astfel dar, nu trebuie lumea sĕ se turbure prea mult deacum de sgomotele de resbel ce străbat auḑul, ca fulgerile o atmosferă încărcată de electricitate, dar nici sĕ adoarmă pe patul de rose al păcii: ceea ce se depărtează nu va sĕ ḑică că încetează d'a fi.

Resbelul se depărtează acuma, ne place a o afirma şi noi, dar el se va întoarce, totul o spune, şi e bine ca întoarcerea'i sĕ găsească pe ori cine bine preparaţi şi bine protegiaţi.

„Binele public.“

Varietăţi.

* (Adunarea generală a universităţii săsesci). Alegerea deputaţilor pentru adunarea generală a universităţii săsesci în urma unei ordinaţiuni a comitelui Wächter se va ţinè în 23 Martie n. Din partea oraşelor Sibiiu şi Braşov se vor alege câte 2, din partea celor lalte oraşe: Sighişoara, Sebeş, Orăştie, Mediaş şi Bistriţa câte un deputat. Oraşele vor avè aşa dară 9 representanţi în adunarea generală. Provincialii vor alege în 11 cercuri câte un deputat. Membrii adunării generale a universităţii se aleg pe 3 ani; cercul lor de activitate sub presidiul comitelui suprem se estinde numai la administrarea averei universităţii şi toate conclusele adunării sûnt supuse aprobărei ministeriale.

* (Postal). De ocupat este postul de magistru postal în Avrig (comit. Sibiiu). Se recere o cauţiune de 100 fl. Salariul anual e 200 fl. şi 40 fl pauşale. Suplicele au sĕ se adreseze la direcţia postală în Sibiiu în termin de 7 sĕptĕmâni.

* (Reuniunea sodalilor români) a ţinut în 19 Ianuarie adunarea generală, în care s'a constituit de nou comitetul reuniunei. S'au ales: Par. N. Cristea President şi N. Simtion vice president.

De funcţionari ai comitetului s'au ales cu maioritatea voturilor: V. Petruţ notariu, Dl Dippon cassariu, I. Caicuţ controlor, B. Szigeti bibliotecariu, ear de membri ai comitetului, N. Făgărăşan., I. Poppa., M. Smid., membri suplenţi, I. Muntean, G. Dragoş., I. Mandel., N Fulea

* (Necrolog) dela Verşeţ am primit cu posta de astăḑi următoriul trist anunţ: Sofia Pascu cu ficele ei Livia măritată Becineaga şi Valeria, precum şi Ioane Becineaga advocat în Verşeţ cu inima sfăşiată de dorere anunţă moartea mult iubitului lor soţ, respective părinte şi socru *Filip Pascu,* advocat carele în urmarea unui morb îndelungat în 6 Martie 1880 st. n. la 7 oare dimineaţa în al 50-lea an al etatei sale a adormit în Domnul! Remăşiţele pămêntesci se vor înmormênta în cimiteriul gr. or. din loc în 7 Martie st. n. la 4 oare după ameaḑi. Fie'i ţĕrîna uşoară şi memoria eternă!

Verşeţ în 6 Martie 1880 st. n.

*) Esamenele candidaţilor de preoţie şi învĕţători s'au inceput eri şi se continuă. La cele dintâiu s'au admis opt la cele din urmă patrusprăḑece candidaţi.

* (Petrecere cu danţ), se va da în sala dela „Impĕratul Romanilor" în seara de 13 Martie st. n. 1880.

Venitul eventual este destinat în părţi egale pentru fondul „Reuniunei române de cântări în Sibiiu" şi pentru ajutorarea inundaţilor.

Biletele a 1 fl. de persoană, Logea mare 3 fl. 50 cr., Logea mică 2 fl., se află de vênḑare în ḑilele din 11 şi 12 Martie st. n. 1880 dela 3—4 oare p. m. în sala „Asociaţiunei Transilvane" strada Cisnădiei Nr. 7 precum şi seara la cassă. Oferte marinimoase se vor cuita prin jurnale.

Comitetul arangiator.

* (Tifus şi alte boale în Sibiiu). Starea tifusului din 21—28 Febr. n. este următoarea: În case private 29, în spitalul „Francisc Iosif" 9; în spitalul de garnisoană 30; peste tot deci 68 bolnavi. Această boală dispare ce e drept din ḑi ce merge, cresce însĕ numerul altor boale precum este: difteritea, frigurile, pojarul şi altele, de unde umează, că starea sanitară de present în Sibiu nu este de laudă.

* (Trenul) de eri a sosit cu două oare mai târḑiu, se ḑice din causa esundărilor.

* (Colecţiune de cântece), pentru studenţii romani compuse şi dedicate junimei academice române de Ciprian Golembiovschi-Porumbescu. (Viena 1880). Sub acest titul a apărut în ḑilele aceste o broşură, conţinênd 20 cântece puse în note şi destinate spre întrebuinţarea studenţilor români în adunările lor sociale. Autorul ni presentă prin această colecţiune o lucrare, care este la noi prima încercare în acest feliu şi prin care doresce a contribuì la cultivarea cântului şi desvoltarea spiritului social între studenţii români. Românul iubesce cântul, şi această însuşire studentul român până acuma n'a avut ocasiune a o cultiva. Prin colecţiunea presentă se delătură această lipsă, şi credem că lucrarea dlui Porumbescu va fi bine primită atât de studenţii cât şi de publicul român.

* (Apel). Braşov, 21 Febr. (4 Martie) 1880. Graţie generoaselor ofrande, ce ne-au incurs şi ne mai încurg mereu de pretutindenea în favoarea inundaţilor Români din Transilvania şi din părţile ungurene, sûntem în fericita posiţiune de a putè realisa în curênd scopul caritativ, ce ni 'l-am propus.

La distribuire înainte de toate va fi lipsă a procede după oare care plan de repartiţie, pe basa căruia delegaţii comitetului nostru vor avè a dirige şi a supraveghia la faţa locului impărţirea ofrandelor.

De oare ce însĕ la impărţire voim sĕ luăm în dreaptă considerare, după putinţă, că toate comunele câte au suferit mai mult sau mai puţin în urma revărsărei apelor în ḑilele de 4 şi 5 Decemvre n. 1879, şi pentru ca nu cumva sĕ trecem cu vederea vre o localitate, ce a fost bântuită poate în mesură mai mare ca altele de furia inundaţiunei, ne adresăm către toţi Românii inteligenţi: preoţi proprietari, funcţionari, comercianţi, advocaţi, învĕţători s. a. din acele comune de unde nu ni s'a dat încă până acum nici o informaţiune, rugându'i ca în interesul celor nenorociţi sĕ binevoiască a ne trimite fără cea mai mică intârḑiere informaţiunile necesare despre daunele causate prin esundare.

În numele comitetului pentru inundaţi:

Diamandi I. Manole, Dr. *A. Mureşan.*

* (O serată în Paris la principesa Brancovean). Cetim în „Figaro" dela 24 Februarie st. n.: O serată elegantă a fost aseară la principele Brancovean. Principele Brancovean este fiiul cel mai mare al vechiului domn al Valachiei şi fratele celor doi principi Nicolae şi George Bibescu, cari au servit cu onoare în rêndurile armatei franceze în timpul resbelului. Se scie că principele Nicolae s'a căsătorit cu fica rĕposatului general ducele de Elchingen şi că principele George s'a însurat de curênd cu principeasa de Bauffremont. Principele Brancovean, acum câtva timp s'a dus la Stockolm şi la Copenhaga spre a face cunoscut guvernului Svediei şi celui Danes independenţa României. Una din curiosităţile otelului seu din calea Hoche, instalat în mod oriental, este galeria străbunilor, lângă sala de bal şi care cuprinde o serie întreagă de potrete aşeḑate în lemnării sculptate. O mare frescă din seculul XVI lea impodobesce sala de mâncare. Buna artistă principeasa Brancovean, are în societate o reputaţie de pianistă egală cu List sau Rubinstein, şi pe care a susţinut-o eri în mod strălucit, în presenţa numeroşilor ei invitaţi. (D. N.)

* (Loris Melicov). Dictatorul Rusiei generalul rusesc Loriis Melicov Michail Tartelovici, nobil de Lori" (un district din Tils), e născut la 1 Ianuarie 1826 în Tiflis fiiul unui comerciant armean nobil de nascere. După ce a absolvat scoala gardei în Petersburg a întrat la 1843 în regimentul de husari de la Grando, la 1847 s'a făcut adiutant al gener. Voronzov în caucas, a participat cu glorie la luptele de acolo. La 1851 a fost numit maior, la 1854 înaintea fortăreţei impresurate Kars a comandat ca colonel o legiune compusă din diferite ginţi, după luarea acestei fortăreţe fu numit guvernor al ei şi general la 1865 general adiunct, 1875 general de cavalerie ataşat fiind marelui duce Michail comandantelui din Caucas. În a. 1876 a fost numit comandant al armatei rusesci din Armenia După ce multă vreme resbelul din Asia a remas nedecis, soartea favorind la început armele turcesci a raporta Loris-Melicov victoria decisivă dela Aladjadag, a luat la 28 Noemvre fortăreaţa Kars şi a invins la 4 Decemvre înaintea oraşului Erzerum. După pace impĕratul i-a conferit titlul de comite. În 1879 Loris-Melicov a fost numit guvernor al districtului Volga (Astrachan), unde isbucnise ciuma asiatică. După suprimarea ei el a căpătat la 20 Aprilie postul de guvernor general la Charcov cu plenipotenţe estinse, spre a sugruma conjuraţiunile nihiliste ce se iviseră aici mai mult ca în alte părţi.

* (Porturi femeesci) din toate părţile Ardealului se vor putè vedè în Cluj în 10. 11. şi 12. Martie n. într'un bazar înfiinţat anume din partea reuniunei de femei pentru ajutorarea oamenilor lipsiţi.

* (Bal mascat). Reuniunea română de cântări şi musică din Oraviţa va ţinè Duminecă în 14/2 Martie a. c. în otelul „Coroana" un bal mascat, împreunat cu producţiunea corului vocal în următoarele piese comice-umoristice:

1. „*Botezul*" cuartet comic cântat de conductul mascelor şi
2. „*Cisla*" sau „*adunarea bĕtrânilor*" satiră, cuartet şi solo umoristic, de dl compositor C. G. Porumbescu.

Intrarea pentru membrii reuniunei şi familiile lor e de persoană 60 cr., respective seara la cassă 80 cr., pentru nemembrii de persoană 80 cr., respect. seara la cassă 1 fl. Începutul la 8 oare seara.

* Un aerolit ucigaş). Un locuitor din Kausas Cit (California) a fost omorît de un aerolit pe când vêna în câmpul seu. Meteorul s'a scoborît printr'un arbore căruia 'i-a rătezat frunḑele, apoi a lovit pe om răpindu'i o parte a peptului. Aerolitul, compus din pirite de fer, era de formă rotundă şi de grosimea unui căţel.

* (Cum aleargă Maghiarii după posturi.) Ni se scrie dela Deva din Transilvania: „Acuma putem ḑice, că mai lesne va întra funia corabiei în urechile acului, de cât sĕ mai capete un Român vreo funcţiune de stat în Ungaria, căci la ori şi ce post vacant sûnt concurenţi cu sutele În special voiu aduce un esemplu din oraşul nostru: La spitalul comitatului Uniedoarei în Deva a devenit prin moartea directorelui spitalului locul lui vacant, şi ce cugetaţi câţi concurenţi s'au însinuat? 40 şi între acestia sûnt mulţi şi „Méltoságos" adecă de cei cari erau titulaţi cu „Măria Sa" şi mai toţi ceilalţi Tekintetes". Acuma me pricep, cum de foştii nemeşi (nobili) bogaţi din ţeara Haţegului se trag la centru în orăşelul Deva, ca albina la miere, ca se capete câte un os de ros. Aşa le trebuie acestor dni maghiari, dedaţi a căpĕta toate de-a gata, dacă nu s'au putut susţinè la înălţimea de Méltságos şi Tekintetes, se servească acuma pe plată, numai de ar aduce cu sine în posturile ce le ocupă şi aptitudinea necesară (?!)"

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Brussella, 8 Martie n. La prânḑul de eri în castelul Laeken s'a publicat logodna princesei Stefania cu principele de coroană Rudolf, la care au asistat familia regală întreagă, principele de coroană Rudolf şi contele Chotek. Seara a fost masă mare la contele de Flandra, la care mirii încă au luat parte. Contele de Flandra a purtat un toast pentru miri, regele pentru împĕratul şi împĕrăteasa Austriei, principele de coroană Rudolf a mulţămit.

Brussella, 8 Martie n. Rudolf principele de coroană însoţit de rege a visitat astăḑi fortificaţiunile portului Anvers şi a fost salutat cu entusiasm. Se crede că va remânè în Brussela până la pasci. Imperăteasa Austriei este asteptată aci, unde va remânè vre-o câteva ḑile.

Paris, 8 Martie n. Ambasadorul rusesc Orlov pleacă în ḑilele aceste cu concediu la Petersburg, de unde se intoarce în Aprile.

London, 8 Martie n. Ministrul Northcote a declarat în casa de jos: Guvernul a decis a disolve după pasci parlamentul. Parlamentul cel nou se va incepe la începutul lui Maiu. Guvernul va presenta joi bugetul.

Economic.

Sibiiu, 5 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.90—9.90; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.40—8.40; Sĕcară fl. 6.—6.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2—.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.20; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 45—50 cr.; Carne de viţel 48—50 cr. carne de porc ——— cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 4 Martie n. Pro hectolitră: Grâu 9.—9.80; Grâu sĕcăreţ fl. 7.10—8.20; Sĕcară fl; 6.—6. 40; Ovĕs fl. 3.60--.4; Cucuruz fl. 5.—— Sĕmênţă de cânepă fl. 7—8; Fasole fl. 7.—8 mazere fl. —; Cartofi fl. 1.50--1.80; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. —60—; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc ——— cr. carne de viţel —48— cr. oauĕ 7 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu binişor cercetat. Timpul este foarte frumos timp de primăvară.

Bursa de Viena şi Pesta

din 6 Martrie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	100 50	100.65
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	78.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	95.—	91.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.50	82.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.50	118 50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	88.—	89.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	87.75	88.52
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.—	88.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.50	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.40	70.50
Datoria de stat în argint . . .	71.40	71.60
Renta de aur austriacă	85.80	85.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.50	129.25
Acţiuni de bancă austro-ung. .	831.—	830.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	290.50	292.—
Acţiuni de credit austr. . . .	277.75	279.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.56	5.52
Napoleon	9.45½	9.46
100 marce nemţesci	58.20	58.25
London (pe poliţa de trei luni) .	118.30	118.35

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 22 Martie şi 22 Aprilie imob. d-nei Ester Lugosi în Becia; în 26 Martie imob. lui Ioan Keta în Pestiş (trib. Deva); în 20 Martie şi 20 Aprilie imob. lui Francisc Horvat în Kiskerék (judec. cerc. Székelyhid); în 17 Martie imob. rĕmasului după Bogdan Todorffi în Cluj (trib.); în 28 Martie şi 20 Aprilie imob. lui Dominic Köver în Besenyö (judec. cerc. Sângiors); în 1 Aprilie imob. lui Martin Fikker în Cluj (trib.); în 12 Martie imob. rĕmasului după Ioan Lösch în Roşia (trib. Sibiiu); în 16 Martie imob. Vasilică Avram în Curtuiuş (judec. cerc. Şomcuta mare); în 13 Martie imob. lui Chirillă Vlad în Totoiu (trib. Cluj); în 31 Martie imob. lui Zatti Tömlö în Gherla (jud. cerc.); în 21 Martie şi 21 Aprilie imob. lui Ioan Schneider în Marpod (trib. Sibiiu) în 3 Aprilie şi 8 Maiu imob. lui Martin Gross în Şărcaia (jud. cerc. Făgăraş); în 1 Aprilie şi 1 Maiu imob. lui Lupu Goja în Topliţa; în 13 Maiu şi 13 Iunie imob. lui Iosif Cseco în Toldale (judec. cerc. Reghen); în 20 Martie pretensiunile active ale massei concursuale a lui Iosif Enyedi (Iacob Halasz notariu publ. reg. în Alba-Iulia).

ad Nr. 706/B. 1880.

CONCURSUL

pentru parochia gr. or. M. Sângeorgiu, publicat în Nrii 4, 5 şi 6 ai „Tel. Rom." din anul acesta, conform ven. dispoşiţiuni consistoriale dto 22 Februarie a. c. Nr. 706, se prolungesce prin aceasta până la 9/21 Martie a. c., în care ḑi va fi şi alegerea de paroch.

Sângeorgiu 24 Februarie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu respectivul domn protopresbiter.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 25. Sibiiu, Joi 28 Februarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 27 Februarie.

Partea cea mai mare a diarelor din capitale e plină cu articuli de bucurie pentru evenimentul anunţat şi de noi, adecă pentru logodna succesorului pe tronul monarchiei noastre. Diarele acele prevĕd un viitoriu fericit pentru popoarele din Austro-Ungaria, garantat de virtuţile politice şi omenesci ale familiei regale belgiane.

Oposiţiunea într'unită este otărîtă a continua lupta contra cabinetului Tisza. După „Egyetértés“ elementele liberale din oposiţiunea într'unită vor se ia în programa lor şi soluţiunea unor cestiuni de natură bisericească-politică precum: căsătoria civilă şi resolverea fondurilor religionare şi de studii. Se vorbesce, că Apponyi şi cei de un princip cu dênsul vor eşì din partidă din causa acestor cestiuni puse de oposiţiune pe tapet. Cum va purta oposiţiunea lupta cu cabinetul actual dacă o vor părăsì bărbaţi ca Apponyi, este o problemă problematică.

Hartmann este individul arestat în Paris sub cuvênt, că ar fi autorul esplosiunei din suburbiul cetăţei Moscva când cu întoarcerea ţarului dela Livadia. Rusia a stăruit pe lângă guvernul francez sĕ estradea pe Hartman spre a'l judeca şi pedepsì. După multe negoţieri, guvernul francez, sub cuvênt, că nu se constatează nici identitatea persoanei„ nici complicarea lui Hartman în afacerea dela Moscva, a denegat estradarea; cu toate aceste Hartman este îndrumat a părăsì Francia, pentru care sfêrşit va fi transportat la un port francez, de unde se va putè îmbarca pentru Englitera.

Afacerea Hartman a făcut sĕ creadă mai multe diare, că raporturile cele bune dintre Francia şi Rusia s'au stricat şi întăriau aceasta cu plecarea ambasadorului Orloff dela Paris. Şi pentruca rupturei sĕ i se pună un accent şi mai grav s'a publicat, că la serata dată acum de curênd de ministrul frances Freycinet, n'a luat nimenea parte din ambasada rusească. Acum altă telegramă din Paris spune, că personalul întreg al ambasadei rusesci a fost la acea sĕrată şi încă demonstrativ, ca sĕ arate că afacerea Hartmann s'a deslegat corect şi fără de vre o turburare a relaţiunilor dintre Paris şi Petersburg.

Dela Bucuresci ne aduc dialele scirea, că Bratianu pleacă la Berlin.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În şedinţa dela 1 Martie s'a continuat desbaterea bugetară. După Csatár şi Dárdai a luat cuvêntul

Desiderius Szilágyi (Mişcări în toate părţile): Ministrul president a negles a lua iniţiativa într'una din întrebările cele mai însemnate, asupra căreia ţara asteaptă sĕ fie orientată din partea guvernului, anume în întrebarea administraţiunei. Datorinţa, dela care ministrul se sustrage, o ia oposiţiunea asupra sa fiind silită sĕ o ia. Nu voiesc sĕ desfăşur aici o programă despre organisarea administraţiunei, ci vreau numai sĕ desemnez în trăsĕturi generale mari direcţiunea care o aproabă maioritatea partidelor ce stau aproape de mine. Noi stăruim spre reforme, voim însĕ ca desvoltarea sĕ fie treptată; mai departe voim ca ea emanând dela basele esistente sĕ nu urmeze numai în interesul unei singure naţionalităţi, ci din contra sĕ promoveze binele tuturor seminţiilor din ţară, pentrucă noi nu ne putem închipuì o înbunătăţire a relaţiunilor naţional-economice fără de a înbunătăţì şi şistema administraţiunei. (Aplause vii în stânga). Voim mai departe sĕ străformăm admînistraţiunea aşa ca poporaţiunea sĕ conlucre şi ea la oare cari agende ale administraţiunei şi sĕ eserciteze o înrîurinţă asupra hotărîrilor ei. Dorim ca pe viitoriu administraţiunea sĕ se încredinţeze unor organe destoinice şi spre a obţinè aceasta voim sĕ inactivăm oare cari condiţiuni de cualificaţiune. Dar cine voiesce o cualificare în specialitate, cum o voiesce şi ministrul president — cel puţin pe hârtie — trebue sĕ voiască prin consecuenţă şi douĕ lucruri: Întâiu ca respectivul organ sĕ fie pe deplin asigurat şi aceastǎ asigurare e posibilă numai aplicându'l ca funcţionar pe viaţă; (Aplause în stânga. Mişcări) a doua, ca relaţiunile de serviţiu ale celui ce se aplică în serviţiul statului, consacrând acestuia activitatea vieţei sale şi primind pentru aceasta dela dênsul o posiţie economică asigurată, o rentă pe viaţă, sĕ nu atârne faţă cu statul dela arbitriul guvernului ci acele relaţiuni sĕ fie normate prin lege. (Aplause vii în stânga). Fiind un lucru prea firesc ca funţionarii politici sĕ se afle pururea în oare care raport de atârnare faţă cu guvernul, simţiul de sine se va înălţa întrênşii şi ei vor fi feriţi de a cădè într'un servilism, dacă legea asigurându-le relaţiunile de serviţiu i va sustrage necondiţionat dela arbitriul guvernului, anumit prin modalitatea unică ca amovarea definitivă a funcţionariului din serviţiul de stat sĕ nu atârne dela arbitriul şi hotărîrea guvernului. Dacă în Germania, unde esistă o birocratie foarte puternică, o disciplină aspră a biroraţiei e compatibilă cu restriingerea dreptului guvernului în această privinţă, această modalitate se poate practisa şi la noi.

Lângă aceste doue întrebări, aplicarea în post pe viaţă şi cualificaţiunea funcţionarilor, se mai ivesce şi întrebarea asupra modului pe ce cale sĕ ocupe funcţionariul postul seu, în serviţiul statului pe viaţă? S'au amintit aici diverse modalităţi. Unii au dis că prin alegere, alţii au susţinut că prin denumire. Nu încape nici o îndoială că dacă i se încredinţază cuiva afaceri oficiale pe viaţă, pentru serviţiul statului, statului încă trebue sĕ i se conceadă o influenţă decisivă asupra întrebării: cine este aceasta persoană? Nici o sistemă nu se poate abate dela aceasta esigenţă şi ori ce sistemă lipsită de această garanţie folositoare n'are vitalitate în sine. (Aprobări în stânga).

Acum, dlor, permiteţi-mi sĕ ve spun, că la reformarea administraţiunei aşa cum o doresc eu, întrebarea de aplicare în oficiu nu e togma de o însemnătate atât de cardinală, ci ve spun numai părerea mea individuală, la care aderă mulţi, poate şi majoritatea; eu cred adecă că modul cel mai corespundĕtor e denumirea. (Aplause vii în stânga).

Pentru a prevenì ori ce neinţelegere trebue sĕ observ că eu nu voiu vota nici când pentru întroducerea denumirei, înainte de a se crea mai întâiu oare cari garanţii. Spre acest sfêrşit se recere ca reforma administraţiunei sĕ fie strîns legată de reorganisarea selvadministraţiunei. O parte integrantă a reformei administraţiunei trebue sĕ fie întroducerea justiţiei administrative. Forul suprem al acesteia trebue sĕ fie un tribunal neatêrnat de guvern, forul prim şi al doilea trebue înclavate în organismul comitatelor şi formate aşa ca adevĕrata controlă a administraţiunei sĕ şi aibă sediul în comitate şi ca majoritatea membrilor din aceste foruri sĕ o aleagă comitatele. Fără această condiţiune nu ne putem închipuì o controlă a administraţiunei din partea celor administraţi. Ba, trebue create colegiuri cari se decidă nu atât cestiuni administrative singuratice ci mai mult sĕ stabilească directiva ce trebue observată la grupe întregi de asemenea întrebări. Aici poate că e la loc sĕ amintesc că susţinerea comiţilor supremi cu cercul lor de activitate de adi nu este oportună, mai departe, poliţia sĕ se organiseze pe o basă militară, conservând însĕ pretotindenea caracterul local.

Despre regularea cetăţilor nu vorbesc, nu pentrucă nu a'şi dorì ca şi aici oficialii sĕ fie aplicaţi pe viaţă, sĕ fie cualificaţi şi supuşi de asemenea justiţiei administrative, ci pentru cuvêntul, că la remarcarea principielor generale, mai ales acum, când timpul e atât de înaintat, detaliarea organismului numai ar prea împovera icoana. Una însĕ totuşi trebuie sĕ o relevez, trebue sĕ ve spun adecă părerea mea cu privire la cetăţi. Aici trebue sĕ li se dee celor administraţi necontestabil o înriurinţă mai mare decât în comitate la stabilirea, că cine sĕ fie organul lor administrativ, şi aceasta pentru cuvêntul că funcţionariul în cetăţi e în acelaşi timp şi funcţionariu comunal, care adeseori are sĕ manipuleze în cetăţi cu o avere foarte însemnată şi se învêrtesce cu deosebire în sfera administraţiunei economice. Deci nu se poate cere ca comuna, cetatea sĕ'şi încredinţeze averea sa unui om, asupra căruia ea nu are nici o influenţă la aplicare în post. (Aşa este! în stânga.)

Între împregiurările noastre trebue sĕ ne temem de douĕ lucruri: ca potestatea guvernamentală sĕ nu abuseze de organismul administrativ pentru scopuri politice şi ca sĕ nu'l poată esploata pentru interesele de partidă. În această privinţă trebue sĕ ne îngrigim de garanţii. Funcţionariul administrativ nu trebue sĕ devină nici când un corteş politic în paguba statului şi a libertăţii, prin urmare nici unui funcţionariu administrativ nu'i este permis a se amesteca în alegeri politice, (Aplause în stânga), a păşì în comitatul seu ca candidat la alegerile de deputaţi, decât abdicênd mai ântâiu de funcţiunea sa. (Aplause în stânga). Un deputat sĕ nu poată fi denumit nici când funcţionariu administrativ şi chiar după depunerea mandatului ar trebuì sĕ treacă un an până sĕ devină capabil a fi denumit. Cu anularea comiţilor supremi stă necondiţionat în strinsă legătură reforma casei de sus.

Această reformă încă a remas un punct neîmplinit în programa guvernului actual. După părerea mea casa de sus nu trebue sĕ fie un contrapond pentru casa de jos; representanţii aleşi ai naţiunei trebue sĕ fie precumpĕnitori, la tot casul însĕ va fi posibilă o organisare a casei de sus aşa ca ea sĕ fie bulevardul cel mai bun pentru conservarea Ungariei ca stat constituţional şi unguresc.

Îngrigindune de garanţii înainte de a întroduce sistema de denumire toţi periculii împreunaţi cu sistema denumirei vor fi ilusorii. Nime nu va putè sĕ afirme că cele dise până acum învoalvă centralisaţiunea: ce am dis eu nu cuprinde nici o periclitare a constituţiunii Ungariei şi a garanţielor constiţiunii cuprinse în sistema comitatelor. Centralisaţiunea o vom crea, dacă vom transpune administraţiunea la astfel de organe care atêrnă esclusiv de arbitriul guvernului; dacă dreptul de a dispune îl vom transpune esclusiv la puterea centrală. Nici una dintre aceste definiţiuni nu se potrivesce cu propunerile mele, ba aceste cuprind în sine direct decentralisarea unei grupe întregi de agende, care ar trebuì încredinţate organelor din comitate şi cu aceasta sistemă arbitriul guvernului va fi cu mult mai puţin posibil decât e adi sau decât era sub sistema veche a comitatelor: propunerile mele fac cu putinţă ameliorarea administraţiunii şi dau în acelaşi timp o formă vitală selv-administraţiunei. (Aplause în stânga, contradiceri în stânga estremă). Fără de a me mai ocupa de aceste lucruri, trebue sĕ rectific numai doue păreri eronate. Una este aceea, că s'ar putè redeştepta vechiul comitat avitic cu forţa inerţiei, *vis inertiae*, cealaltă părere este, că nu trebue sĕ întroducem sistema de denumire pentru raportul nostru cu Austria. Încât pentru vechiul comitat, forţa inerţiei lui de ordinioară, *vis inertiae*, nu mai poate fi adi valorificată ca garanţie a constituţiunei căci nu mai putem readuce pe oamenii cei vechi, relaţiunile cele vechi, lipsa de mijloace de comunicaţiune. *Vis inertiae*, forţa inerţiei a vechilor comitate consista cu deosebire în căile cele rele şi desfundate. Pe atunci nu esistau telegrafuri, drumuri de fer, clase numeroase, dintre cari guvernul sĕ-şi poată recruta partisani, esista însĕ o mare de glod, relaţiuni avitice, trebuinţe simple. Şi dacă comitatul totuşi resista, venia dela cancelaria aulică mai ântâiu un dorgatorium, dar în urma acestuia nu se misca nime, apoi venia un fulminatorium, la care se opuneau. După aceasta venia comisariul regesc, punea calpacul pe cap, îndeplinia lucrul şi apoi — cum s'a esprimat dl deputat — comunitatea comitalui remânea credincioasa Majestăţii Sale, cum a fost şi mai înainte.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Budapesta, 22 Februarie (7 Martie). Ar însemna atât cât a te îndoì de bunăvoinţa mea către publicul nostru când ai presupune, că voiu lua în nume de rĕu alusiunile ce mi le făcuşi la tăcerea mea în timpul cel mai nepotrivit. Regret foarte mult că mi s'a întêmplat se fiu silit a tăcè însĕ în contra destinului omul este foarte neajutorat. Atât pentru justificare (sit venia . . .)

Balul de aici a întrat deja in domeniul istoriei. La cele ce aţi publicat după „Pester Ll.“, din parte'mi puţin aşi mai avè de ḑis, poate nimica, de oare ce cât a ḑis ḑiariul nefiloromân este mai mult decât ori ce laudă din condeiul unui Român. Altcum ori cât a fost efectul moral de bogat în succes, era sciut înainte, că succesul are se fie trecĕtoriu ca toate succesele la baluri. Pardon! Fac abstracţiune dela amenuntele, care numai inimile pline de foc a le tinerimei le sciu şi le simt etc. etc. Vorbind dar preste tot trebuie se ḑic: Viaţa noastră curge eară în alvia ei de toate ḑilele. Toate merg, ca şi mai nainte, pe calapodul cel vechiu. Deci ve asigur, că politică nici n'a vrut nimenea sĕ facă cu balul şi de aceea fie liniscit tot natul, că în bufetul din hotelul Europa n'a fost nici Lonyay, nici Tisza, ca se primească vre un memorand naţional dela comitetul balului, sau de la alt cineva din bal. Balul, ca toate balurile, a fost o petrecere, nimic mai mult.

Cu toate aceste nu ḑic, că despomenitul bal nu va fi avut şi vre-o parte gingaşe. Fiind condus astăḑi de alte consideraţiuni, mai considerabile ca pe timpul epistolei din urmă, m'am hotărit a le tăcè pe toate.

Pe noi ne agită alte trebi. Înainte de toate; cum sĕ se reformeze administraţiunea, cum sĕ se mai astupe gura cea „largă“ a presei, cum sĕ ne împăcăm cu Serbia, ca sĕ nu ne tragă dungă preste socotelele juncţiunilor căilor ferate, cum sĕ ne împăcăm cu conmonarchiştii nostri de preste Laita, ca împreună apoi sĕ ne putem împăca cu Germania, aliata noastră, cu carea sĕ putem încheia tractate vamale şi comerciale, cum sĕ isgonim „lotri“ din ţinuturile Limului şi Erţegovinei, cum se reconstruim Seghedinul şi în fine cum sĕ se stabilească odată ecuilibrul între venitul şi deficitul statului.

După cum vedeţi are ce se ne agite, şi pe când toate aceste fac vêrtegiu creerii bărbaţilor nostrii de stat, vine şi peaza rea de Kossuth cu trâmbiţa lui cobitoare sĕ spună urbi et orbi, că Ungaria e perdută, că nici o ţeară din câte au căḑut victimă corupţiunei n'a avut altă soarte decât a perirei şi că astăḑi Ungaria este numai găleata (veadra) cu care curtea de Viena scoate apă, şi alte multe de feliul acesta. Kossuth este un moşneag bĕtrân, cam desperat, înse atâta trecere tot mai are aici, încât cuvintele lui sĕ fie mai mult considerate decât ale conducĕtoriului actual al destinelor Ungariei ale dlui Tisza.

Acesta a raportat de nou un succes în şedinţa de eri. Succesul acesta însĕ nu este o urmare a convingerei, nici numai a mamelucismului proverbial. Factori esteriori au contribuit sĕ se ferească parlamentul de astădată de hărbuirea ministeriului, sĕ nu provoace o crisă ministerială în mijlocul crisei latente europene ce cutrieră Europa dela un capĕt la altul.

Este ceva ce seamĕnă cu sgomotul surd suteran ce premerge unui cutremur şi înaintea cărui nu se poate scì, unde va fi mai puternic şi ce va dărima şi ce va lăsa în picioare.

Deci nici Apponyi, nici Slávy, nici ori care din câţi pot mulţămì lui Dḑeu că nu sûnt la guvern, nu se grăbesc nici sĕ între în împĕrăţia lui Tisza, nici sĕ'l ereḑească. Aceasta însĕ nu are sĕ ḑică, că posiţiunea cabinetului actual este mai asigurată. „Magyarországistii“ et comp. îl au în mână şi când se va însenina ceriul politic din afară cât de puţin, i vor găsì un cusur, ca sĕ'l pună lângă cele multe câte s'au succes dela 1867 încoace.

Szapáry s'a pregătit cu un discurs care avea sĕ fie celebru, se ḑicea de amicii guvernului. Acum după ce l'a rostit ne-am convins, că ministrii au alte vederi despre situaţiunea finanţială, cu totul deosebite de ale altor oameni mai cu samă contribuabili. Ei vĕd alb şi unde e mai negru.

Varietăţi.

† (Necrolog). Neîndurata soarte a secerat în Deva duminecă o viaţă nepreţuită, în etatea când omul este aproape de zenitul vieţii şi când viaţa 'i este neînlocuită pentru familia, a cărei colonă a fost. Soţia Prea onoratului Domn protopresbiter al Devei, Ioan Papiu, *Elena* n. Piso, după grele suferinţe, a lăsat pe iubitul ei soţ vĕduv în valea plângerei, încredinţându'i de acì încolo întreaga grije părintească a trei orfeline şi a unui orfan, toţi minoreni, de care cu inima sfăşiată a trebuit a se despărţì, şi a trecut la viaţa cea netrecĕtoare, unde nu este durere nici suspinare. Pe lângă obīdatul şi neconsolabilul soţ, pe lângă inocenţii orfani minoreni, pe reposata o plâng obidaţii părinţi, fraţi şi surori, rudeniile, amici şi amice, cunoscuţi şi cunoscute. Fie'i ţĕrîna uşoară şi amintirea eternă!

* (Postal). În Săcărêmb (comit. Unedoarei) este de ocupat postul de magistru postal. Se recere o cauţiune de 100 fl. Salariul anual e 120 fl. 40 fl. pauşale şi 420 fl. pentru espediţii. Suplicile au sĕ se adreseze in termin de 3 sĕptĕmâni la direcţia postală din Sibiiu.

* (Earăşi o victimă a corupţiunei). Este cunoscut publicului nostru cetitor din ḑiare, cum mai anii trecuţi se făceau reclame din comitatul Temişului în privinţa abusurilor şi a manipulării necurate cu banii publici, dar mai cu seamă cu cei orfanali, adecă cu ai sĕracilor, pentru cari se ridicau învinuiri grave contra funcţionarilor comitatului descărcându-se acele mai vêrtos pe capul comitelui suprem Ormos şi al vice-comitelui Röth, fără ca de atunci încoaci sĕ fie urmat vre-o vindecare, ba era mai curioasă şi neesplicabilă împregiurarea: cum de in timpul din urmă precând grelele abusuri de corupţiuni şi defraudări de bani publici, comise de funcţionarii comitatului Severin şi Caraş, eşiră cu deavalma la lumina ḑilei, ca unele descoperite ear numai prin reclamele ḑiaristice, precând despre cele comise în gremiul comitatului Timiş şi ventilate cu mult mai nainte, — cronica tăcea cu totul.

Pĕcatul însĕ mai curênd sau mai târḑiu îşi resbună, pentrucă D-ḑeu nu bate cu bâta. Astfel se descoperì şi enigmatica retăcere a pĕcatelor comise ca după sistema de catră omnipotenţii din comitatele Banatului temişan de odinioară, şi astfel în rondul celor cunoscute deja din comitatul Severinului şi al Caraşului, urmăresce Nemesea şi pre pĕcătoşii mai vechi, — aşa ḑicênd daţi uitării — din al Temişului unde earăşi vice-comitele cel din fruntea comitatului căḑu victima corupţiunei de care este infectat întreg corpul funcţionarilor municipali din acele nefericite părti banatice.

Ḑiariul maghiar „Alföld“ ce apare în Arad în nr. 55 de duminecă (7 Martie nou a. c.) conţine varietatea „despre sinuciderea“ vice comitelui Ladislau Röth al Temişoarei care în noaptea de Vineri spre Sâmbătă aflânduse în comuna Fiscut s'a împuşcat, unde'l aflară mort. Adevĕrata causă a sinuciderei — ḑice Alföld — deşì până acum nu este încă positiv constatată totuşi fiind fapt cunoscut, că referenţele materiale ale lui Röth mai de mult au fost derangiate ear ḑiuaristica mai de multe ori a ventilat cestiunea odioasă cu manipularea banilor orfanali ai comitatului Timiş, din cari sinucisul a luat sume însemnate în chip de împrumut fără sĕ le mai fi putut restituì. Aceasta impregiurare stă în strênsa legătură cu sinuciderea, despre carea pretorele Iuliu Bogma din Aradul-nou îndată făcu aretare telegrafică ministrului de interne şi comitelui suprem Ormos care petrecea în Lipova.“

Va sĕ ḑică aceasta este al treilea cas adecă al treilea vice-comite — căḑut victima corupţiunei. Ce se va mai descoperì în urma acestora şi cât de mare va fi dauna causată în banii orfanilor?

* (Nenorocire). Din Presmer ni se scrie: Joi noaptea spre Vineri în 21 l. c. la oarele 11 avu loc în comuna Preşmer un incendiu grozav, care ajutat de un vênt iute în câteva minute prefăcu total în cenuşe 15 case, atâte grajduri şi 9 şuri, 4 vaci, 20 oi, mai multe obiecte economice haine şi bucate, lăsând pe cei mai mulţi nefericiţi lipsiţi de îmbrăcăminte, locuinţă şi pânea de toate ḑilele, scăpând din gura focului cum au putut dimpreună cu sirmanii lor copii.

Incendiul se începu din şura unui econom sas şi bătênd vêntul de către apus focul apucà în uliţa, în care locuesc curat Români. Causa incendiului e necunoscută.

* (Imprumut episcopesc) Episcopul greco-catolic din Oradea mare, Pavel, a isbutit la ministrul de culte, a'i concede contragerea unui împrumut de 40,000 fl. v. a. pe obligaţiile, cari compun averea originală a episcopatului spre consolidarea (?) bunurilor episcopale. Derangiarea bunurilor şi averei datează din timpul eppului Oltean.

* (Femei în fucţiuni la ministeriu). Se ḑice că cu 1 Aprilie a. c. 13 femei vor ocupa succesive posturi în ministeriul ung. de finanţe. Ocupaţiunea acestor funcţionare femeesci va fi numerarea cuponilor, asemenea celei a femeilor de soiul acesta în casa parisiană „Rothschild“.

* (Unsat sub licitaţie). Comuna Jomborul mic din comitatul Torontalului este esecuată de sedria orfanală a comitatului pentru o pretensiune de 800 fl. v. a.

* (Esecutarea lui Mladeski). Incă din ḑori de ḑi, ḑice o telegramă din Petersburg, o mulţime enormă de oameni era îndesată prin stradele pe unde trebuia sĕ treacă atentatorul Mladesky. O parte din piaţa, pe care avu loc esecutarea era închisă; în mijlocul ei se ridica eşafodul, avênd o înălţime de 20 urme aproape; lângă dênsul un stêlp mare cu lanţuri. De eşafod atêrnau două funii subţiri, una ca reservă. Călâul, un fost condamnat, împreună cu trei arestaţi, ca ajutoare, era supraveghiat de poliţie. Călâul fusese condamnat la muncă silnică pe viaţă, cu toate aceste a fost agraţiat cu condiţiunea, că va îndeplinì funcţiunea de esecutor în tot imperiul, manţinênd domiciliul în Moscva. Piaţa era încungiurată de câte un batalion din regimentul Preobrajensky, Semenow, Ismailow şi de vênători. Printre cei presenţi pe piaţă se afla şi generalul Verder. Cu puţine minute mai înainte de oara 11 sosì în piaţă căruţa cu condamnatul, escortat de cazaci. Imbrăcămintea lui Mladesky era tot aceea din ḑiua atentatului. Pe peptul seu era legată o placă neagră pe care i se descria crima. Figura îi era galbenă ca ceara, şi era din când în când iluminată de un suris ironic Cu un pas sigur el merse spre eşafod. Acì îl aştepta un preot, ale cărui cuvinte le asculta la început cu un suris indiferent. Mai în urmă se mai îmblânḑì, se închinà în toate părţile către public, sărutà crucea şi primì binecuvêntarea preotului. I se trase apoi o scufie preste cap şi preste partea superioară a corpului şi în fine fu condus sus pe eşafod; funia îi fu înfăşurată în giurul gâtului şi călăul îşi făcu datoria. Lupta cu moartea ţinu cinci minute. Pe timpul esecuţiunei fură arestaţi trei indiviḑi bine îmbrăcaţi, probabilmente Evrei, fiindcă un ţĕran afirma, că 'i-ar fi auḑit ḑicênd; „Ei cred că au găsit un mijloc de groază pentru noi, însĕ noi nu ne temem.“

După un pătrariu de oară aproape, funia fu tăiată şi cadavrul fu dus spre a fi înmormêntat.

* (Manieră de bandit). Nico căpitanul unei bande de hoţi din giurul Salonicului prinḑênd pre colonelul englez Singe a ameninţat într'o scrisoare adresată la Salonic: că dacă colonelul prins nu va fi rescumperat în termin de 10 ḑile cu 1500 punţi sterlinge şi 12 ceasuri de aur cu lanţuri cu tot, i va tăia nasul, apoi după 3 ḑile urechile şi după alte 3 ḑile capul.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 10 Martie n. În casa deputaţilor s'a comunicat logodna Principelui de coroană şi a fost întempinată de entusiatice vivate. Casa a decis a gratula împĕratului prin telegraf, mai departe, în înţelegere cu casa magnaţilor a trimite o deputaţiune de felicitare.

Viena, 10 Martie n. Impĕratul a primit în audienţa estraordinară pe nunţiul curiei şi pe ambasadorii puterilor mari, cari au adus felicitările la logodna principelui de coroană.

Brussella, 10 Martie n. Împĕrăteasa Elisabeta sosesce aici mâne dimineaţa la $7^1/_4$ oare şi va fi întimpinată la gară de regele, de principele de coroană şi de princesa Stefania. La 10 oare înainte de ameaḑi călĕtoresce mai departe.

Ragusa, 10 Martie n. Incendiul erupt, ajutat de un orcan, a prefăcut eri în cenuşe $^3/_4$ din localitatea Nevesinie (Erţegovina), între care şi edificiul comandei garnisoanei. Posta, Oficiul telegrafului, casa de maroḑi, cassa de imposite şi magazinul de proviant sûnt mântuite. Nici o viaţă omenească nu s'a perdut. Mulţi a rĕmas fără acoperiş, între care şi două companii din garnisoană.

Paris, 10 Martie n. Grupele din stânga camerei consideră articulul şepte din legea de instrucţiune de unicul minim acceptabil şi vor interpela la toată întêmplarea, slăbească'şi senatul votul ori cum ar voì.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Catechismul de Sibiiu din seculul XVI.

Eacă si cele scrise de D. Cipariu în „Organulu Luminarei“ (1848) Nri. LIV şi LV:

„Gazeta de Trans. în Foiea pentru mente etc. nr. 52, a. tr. scrie, cà is'a impartasitu un datu deintru o carte germana, dein a. 1596, dein care se vede cà pre atunci s'ar fi tiparitu la Sabiiu un catechismu romanescu, multu pretiuitu de preutii locului ca un lucru santu. D. Secretariulu de Curte Em. Jancsó, dela carele venì acésta impartasire, avù bunetate a ne arată si noa in septemvre anului trecutu in Viena, totu acea carte si datu. Ci de nu ne insielàmu in memoria, si insemnarea luata atunci, datulu acest'a e cu 50 de ani mai vechiu, adeca dela a. 1546. Datulu acest'a asia rectificatu e cu multu mai interesatu pentru literatur'a romanésca. Dupa acest'a cunoscemu, cum ca de catu Cazania dein 1580, si Psaltirea lui Coresi dein 1560, mai vechiu e un Catechismu rom. de Sabiiu dein 1546.

„Datulu este certu, ci care a vediutu, si cine scie ceva de Catechismulu acestu dein Sabiiu? In Bibliotec'a Monastirei de aici vediuramu inainte de vreo 10 ani un catechism micutiu in 12⁰, fora inceputu, si fora capetu, ce nu amu potutu sci de candu si de unde este tiparitu. Nepotendu-lu acum avé a mâna, nu potemu judecá mai aprope. Totu ce ne aducemu a mente dein elu, e cà erá intru intrebari si respunsuri, in formatulu aretatu, si cà cuventele rom., ce cartile bisericesci le scriu fora vocali in capetu, aici erau pretutendinea scrise cu ȣ. Forma tipariului inca nu semená cu nici unulu dein cate amu vediutu vechi romanesci. Erá acest'a catechismulu de Sabiiu, au altulu careva? Judece carii potu.

„Noi inse, carii a nevoia ne potemu covinge, ca literatur'a rom. se se fi inceputu dela formatu asia amaritu, pre candu autoretatea cartiloru sânte se parea a nu poté fi representata de catu cu formate in folio au celu pucinu in 4⁰, suntem plecati a crede, pan' un'a alta, cum ca catechismulu de Sabiiu trebuí se fia intr'un formatu mai mare.

„Aci se mai pote pune si acea intrebare: ca ore sasulu sciut'a a nume, ca cartea tiparita in Sabiiu a fostu intr'adeveru Catechismu si nu alta? Noi pre dereptate nici astadi nu potemu pretende, ca alienii se ne cunosca literatur'a, cu atatu mai pucinu pre acele tempuri. Si inca, dupa referat'a sasului: asta carte preotii o pretiuiau ca o santîtură. Cum ca romanii pretiuescu multu cartile de basereca, S. Scriptura, Pravil'a, Cazanie etc., e cunoscutu; dar' Catechismu, candu a fostu la romani vreodata asia pretiuitu cá cartile sante? Asta ne aduce se presupunemu: ca catechismulu de Sabiiu a fostu o forma de invetiaturi, cum sunt Cazaniele, pote numai catu era cu intrebari, au si fora intrebari; ér' titlulu de Catechismu ia datu sasulu numai ìntru intielesulu mai latu de invetiatura au paucenia. Si dreptu ar' fi de mirare, ca acésta carte se fia asia mai de totu ne cunoscuta romaniloru.

„Noi dar', in lips'a altoru mai certe, ne prepunemu, cum ca Catechismulu de Sabiiu, nu e altulu de catu Cazania fragmentaria, de carea airea (la nr. XXV a Principialoru) amu graitu, si carea si mainainte ni s'a parutu mai vechia decatu Cazani'a dela Brasiou. Dupa cum inse esemplariulu nostru e trunchiatu de inceputu si capetu, si nu amu potutu alta afla, de catu ca s'a tiparitu cu spesele lui Forró Miklós....“

Scolastic.

Braşov 18 Februarie 1880.

Subreuniunea învĕţătorilor români gr. or. din ţeara Bârsei, cercul I, a ţinut adunarea sa generală ordinară în 17 l. c.

Preşedintele acestei subreuniuni, dl G. C. Bellissimus, directorul scoalei normale române gr. or. din Braşov deschide adunarea prin o cuvêntare, în care arată, că această subreuniune întrând în viaţă în 18 Noemvre a. tr. 'şi-a început activitatea sa cu esaminarea temei: Care ar fi manualele cele mai potrivite pentru învĕţarea religiunii, precum şi metodul, după care ar fi a se propune acest studiu?

Adunarea generală a acestei subreuniuni din 18 Noemvrie a. tr. nu a putut sĕ caute la studiul reuniunii ca obiect de învĕţământ al scoalei poporale numai aşa în treacĕt; nu a putut sĕ resolveze această temă numai superficial; ci, după o desbatere serioasă, a aflat cu cale şi a ales o comisiune, consistătoare din membrii comitetului*) şi alţi trei**) tot din sinul subreuniunii, cu însărcinarea, sĕ studieze această temă din fundament; apoi resultatele obţinute şĕ le ascearnă acestei adunări generale în scris.

Comisiunea, după ce a studiat cu deadinsul tema primită spre resolvare, s'a convins, că spre a putè judeca cu demnitate despre manualele scolastice, care cuprind într'ênsele învĕţământul religiunii, trebue sĕ afle mai ântêiu, care este metodul cel adevĕrat, după carele are sĕ fie ales, primit, întocmit şi aşeḑat materialul învĕţământului religiunei şi propus în scoala poporală. Şi ca sĕ poată ajunge la acest scop, 'şi-a luat de îndreptariu principiele pedagogice. Apoi a cercetat metodul şi disciplinele învĕţământului religiunei din manualele, de care s'a servit şi sĕ servesce încă scoala noastră poporală, şi aflându-le nu numai, că nu corespund de loc cerinţelor principielor pedagogice, ci încă sĕ opun acestora, le-a lăpĕdat, şi a recunoscut de adevĕrat metod pentru întocmirea învĕţământului religiunei şi propunerea lui în scoala poporală, pe cel ce se basează pe principiele pedagogice; fiindcă acesta este chiar metodul, după carele s'au împărtăşit oamenilor învĕţăturile crestinesci prin însuşi autorul lor, Mântuitoriul lumii Christos, şi prin Apostolii sei s'au lăţit în lume.

Resultatele meditărilor şi cercetărilor făcute din partea comisiunei asupra temei menţionate, primite spre resolvare, sûnt cuprinse într'un tractat scris, carele va fi supus adunărei spre esamenare.

Încheiând îşi esprimă plăcerea, a crede şi a spera, că membrii adunărei, ca bărbaţi cu sciinţe şi crestini adevĕraţi, după cum sûnt cu tot spiritul d-lor cel luminat, cu toată inima d-lor cea nobilă şi simţitoare şi cu toată buna d-lor voinţă pentru crescerea tinerimei noastre scolare pe basa principielor pedagogice şi în modul, usitat de Mântnitoriul lumei Christos şi de Apostolii sei, ca învĕţători, vor binevoì a primì cu căldură elaboratul comisiunei. Şi aflând într'ênsul cevaşi de îndreptat, vor îndrepta cu dragoste frăţească.

Cu aceasta dechiară şedinţa de deschisă. Apoi dă cetire operatului, carele se cuprinde în următoarele:

Tractat

despre tema: Care ar fi manualele cele mai potrivite pentru învĕţarea religiunei, precum şi metodul, după care ar fi a se propune acest studiu?

Căutând asupra acestei teme ficsate, de on. comitet central al Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din ţeara Bârsei — spre discusiune, aflăm, că spre a putè judeca cu temeiu despre bunĕtatea, sau defectuositatea ori mancitatea manualelor pentru învĕţarea religiunei, de care dispunem noi astăḑi, trebuie mai ântâiu sĕ vedem, care este metodul cel mai potrivit, după carele ar fi sĕ se propună acest studiu?

Urmând noi aceasta, dăm de întrebarea: Avem sĕ privim aici studiul religiunei crestine ca pe un obiect de învĕţământ al scoalei poporale?

„Aşa este!“ — sună rĕspunsul cel adevĕrat.

Dacă este aşa, atunci trebue:

1. sĕ luăm în băgare de seamă chemarea, scopul şi cerinţele scoalei poporale,

2. sĕ esamenăm metodul usitat în manualele pentru învĕţarea religiunei, de care s'a servit şi se servesce încă scoala noastră poporală, pentruca pe basa aceasta sĕ putem apoi

3. arĕta, care este adevĕratul metod, după carele are sĕ se propună şi împărtĕşească învĕţământul religiunei în scoala poporală.

I. Căutând la chemarea, scopul şi cerinţele scoalei poporale, aflăm următoarele:

Pedagogia modernă pretinde dela scoala poporală în genere: sĕ lucreze după putinţá la cultura şi civilisaţiunea progresivă a poporului; sĕ contribuească la desvoltarea fiilor poporului — întru a cunoasce, a iubì şi a îmbrăţişa adevĕrul, binele şi frumosul şi a duce o viaţă socială morală-religioasă.

Aşa dar sĕ aibă în vedere şi sĕ cultiveze pe omul întreg.

Ear în specie:

1. Sĕ cultiveze pe omul, pe omul tinĕr, pe omul singular, individual (individuul).

Învĕţământul scoalei poporale trebuie dar sĕ fie aşa întocmit, ca:

a) sĕ poată fi propus şi împărtăşit cu succes ori cărui copil adus şi dat la scoală;

b) sĕ corespundă naturei copilului;

c) sĕ nu apese pe copilul, care cuprinde mai târḑiu; sĕ nu consumeze pe cel ce cuprinde mai uşor; sĕ nu încurce, sĕ nu paraliseze desvoltarea puterilor psichice ale copilului; sĕ nu turbure simţul de dragoste frăţească în copii.

Scoala poporală nu este scoală de specialitate. Deci materialul obiectelor ei de învĕţământ trebuie sĕ fie mărginit raţional în trăsuri generale pipăite; nu însĕ lăţit, scărmănat, desfăcut în amĕnunte, în suptilităţi, cari covĕrşesc mintea copilului.

2. Sĕ deştepte, sĕ înavuţească, şi sĕ imputerească toate facultăţile omului. Facultăţile superioare ale omului sûnt: mintea (preceperea, puterea de a judeca, raţiunea), simţul din lăuntru (al inimei) şi voia.

Învĕţământul în scoala poporală trebuie dar sĕ fie propus şi împărtăşit aşa, ca din ce în ce tot mai mult sĕ lumineze, sĕ desvolteze şi sĕ întărească sufletul copilului; sĕ'l prefacă în o fiinţă cunoscĕtoare, simţitoare şi poftitoare; îndreptându'i voia, sĕ armonieze cu cugetul şi cu simţul inimei — spre bine.

Negrigind cumva cultura simţului din lăuntru al inimei, prin aceasta se perde ecuilibrul; cade armonia. Atunci voia răpesce cugetarea mai totdeauna spre fapte neumane, murdare.

Trebuie aşa dar sĕ cultiveze de o potrivă şi în aceaşi mĕsură cu celelalte facultăţi şi simţurile inimei copilului: simţul adevĕrului, binelui şi frumosului.

Din aceste se nasc virtuţile, moralitatea scolariului.

Numai pe basa culturei acestor simţuri se poate ţinè cu usurinţă chiar ordinea şi disciplina scolară. Numai prin cultivarea acestor simţuri se pot face copii: regulaţi, atenţi, iubitori de curăţie, prin carea se promovează şi desvoltarea şi sănĕtatea corpului: păzitori de bunacuviinţă în umblarea pe uliţă, şederea în scoală ş. a.

Decì materialul învĕţământului scoalei poporale trebuie sĕ conţină aceea, ce poate cuprinde şi înţelege spiritul cel fraged al copilului, şi sĕ se desfăşure treptat în mod atrăgĕtoriu. Atragerea nasce plăcere, dragoste, interes; interesul ageresce cugetarea, înduplecă, determinează voia, sĕ caute, sĕ afle, sĕ culeagă şi sĕ aibă cunoscinţe; sĕ stimeze faptele frumoase, faptele religioase, morale, şi sĕ facă asemenea.

3. Sĕ ia în băgare de samă şi sĕ considereze persoanele, cu cari are a face. Persoanele, cu cari are scoala poporală a face, sûnt copiii. Va sĕ ḑică obiectul culturei în scoala poporală este copilul, omul în — desvoltarea sa. Aşa dar modul cultivării este a se statorì conform cerinţei legilor naturei oamenesci desvoltânde.

Căutând cu atenţiune asupra naturei omenesci desvoltânde, aflăm că:

După cum puterile corpului copilului sûnt debile, aşa şi facultăţile sufletului seu nu pot vedì decât: o inimă veselă, o cuprindere, precepere numai a lucrurilor concerte, o cugetare şi reflectare asupra lucrurilor concrete numai condusă de judecată şi raţiunea educătoriului, nedestoincie de a pune representaţiuni şi noţiuni în ordine sistematică.

Ear progresul şi procesul omenimii se continuează în infinit.

Amĕsurat naturei copilului este scoala poporală datoare:

Prinḑênd a cultiva simţul din lăuntru al copilului, să'l întimpine pe acesta cu paciinţă cu blăndeţe, cu plăcere, cu vioiciune, cu veselie.

Cultura simţului din lăuntru nu se poate face, nu poate prìì decât în o atmosferă curată şi limpede, în o împregiurime, carea însuflă dragoste şi încredere, în o întimpinare plăcută, senină si veselă.

Tot, ce este ursuz, posomorit, despotic, restringătoriu, apăsătoriu. urăsce copilul.

Altcevaşi este, a pedepsì o greşeală comisă, şi altcevaşi, a se purta scoala, ca inimică elevilor sĕi.

Învеţământul sĕ nu cuprindă dar în sine nimic apĕsătoriu, restringĕtoriu, împovărătoriu.

Prin urmare şi memorisarea materialului de învĕţământ cea neinţeleasă, împovărătoare şi apĕsătoare trebuie scoasă afară şi lăpĕdată!

b) Păşind la deşteptarea, împuterirea şi punerea în stare a preceperii copilului, sĕ'şi facă, sĕ'şi împroprietărească representaţiuni, — de oarece numai din intuiţiuni se pot nasce representaţiuni şi noţiuni vii, chiare şi precise, sĕ scuture învĕţământul seu de abstracţiuni şi sĕ se folosească de material concret ori propus în formă concretă.

Ceeace nu este intuitiv, nu este pentru elevii scoalei poporale elementare.

c) De oarece puterea de ajudeca se desvoltează numai foarte cu incetul, nu este dar copilul în stare, însuşi sĕ afle şi sĕ deosebească, ce este bun şi de lăudat, rĕu şi urît la obiectul luat înainte spre esaminare.

Numai fiind cugetarea copilului decătră învĕţătoriu, va putè copilul simţì bunĕtatea ori neajunsurile aceluiaşi obiect.

Ar fi cu totul absurd, când ar spune, ar provoca, sau chiar ar demânda copilului invĕţătoriul, sĕ — simţească aceasta ori aceasta despre obiectul, pe care il arată, sĕ'l vadă şi sĕ inveţe, a'l cunoasce.

Invĕţămĕntul sĕ nu cuprinḑă dar în sine definiţiuni, nici predicări ori demândări despre ceeace este de lăudat ori de despreţuit la obiectul ori în materialul supus cercetării; ci prin conducerea, luminarea şi motivarea atrăgĕtoare din partea invĕţătoriului sĕ fie copilul pus în stare, a le simţì, a le descoperì, a le cunoasce şi a le inţelege toate aceste.

Metodul desfăşurării representaţiunilor şi noţiunilor este cel catechetic (socratic).

d) Intre toate puterile psichice raţiunea este, carea se desceaptă mai târḑiu în om.

Aşa dar a supraordina, coordina şi subordina noţiuni, a aşeḑa noţiunile în șir complet, va se ḑică, a'și forma sisteme, nu este natura, nu stă în puterea copilului.

---

*) G. C. Bellissimus, D. Cioflec I. C. Tacit, I. Aron, G. Moian.

**) I. Dobrean, Z. Butnariu şi C. Mustea.

Apoi ce nu poate cuprinde, purta și invĕrtì, de aceea nu se apropie copilul cu voia lui.

Ar fi deci o barbarie, a impovăra pe copil și a'l forsa sĕ poarte și sĕ invĕrtească aceea, ce nu este el în stare, nici barem a cuprinde.

Barbarie ar fi impovărarea copilului cu sisteme.

Sistemele nu sûnt pentru elevii scoalei poporale. Sistema este pentru acela, care insuși o poate desfășura din lucrurile isprăvite, din faptele implinite. Ea este numai pentru sciinţă; are loc numai la finea cercetărilor scientifice.

Invĕţământul scoalei poporale elementare are sĕ fie elementar; sĕ nu cuprindă în sine decât elemente din materialul scientific, care este a se desvolta în scoalele medie și superioare.

Nu sciinţe, ci inceputurile (elementele) sciinţelor sûnt materialul învĕţămĕntului scoalei poporale.

Nu sistematice, ci în formă de tablouri plastice sĕ se propună copilului materialul obiectelor de invĕţăment în scoala poporală.

e) Desvoltarea omului, precum și a omenimii este un proces istoric. Istoria nu incheie, ajunge numai la stadii, la epohe, cari condiţionează un progres ulterior.

Procesul desvoltării este infinit.

Deci cultura istorică corespunḑĕtoare fiinţei omenesci sĕ nu pună capĕt definitiv in cultura omului singulariu.

Nici invĕţământul nu este iertat sĕ pună capĕt; acesta nu esistă; este numai prealabil.

Ţinta educaţiunei cei adevĕrate zace în infinit.

Nu a ajunge la această ţintă în viaţa aceasta, ci scopul omului pe acest pământ este, a se indrepta spre ea, a se mișca spre ea.

Datoria scoalei este, sĕ pună tinerimea pe cale, și sĕ'i dea prilej, a se mișca neatĕrnată și liberă spre acea ţintă, spre — perfecţiune.

Deci invĕţământul sĕ nu ingreuieze, sĕ nu impedece pasul spre perfecţiune.

(Va urma.)

Lista Nr. 10

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 9 publicată în Nr. 22 a. c. al „Telegrafului roman“ . . .	fl. 1645.93
D. Dr. Gregoriu Silași, profesor de universitate în Cluj ne trimite următoarea colectă: Dr. G. Silași 1 fl., G. Pop, protop. 1 fl., B. Podobă 20 cr., I. Rusu 1 fl., V. Poruţ 1 fl., I, Pintea 50 cr., L. Pop 50 cr., V. Grozav 50 cr., L. Nestor 30 cr., A. Bohaţel 1 fl., I. Budai 20 cr., G. Vestemean 1 fl., V. Pipoș 50 cr., L. Vaida 1 fl., I. Petran 1 fl., Al. Popșor 30 cr., I. Coroian 50 cr., Ternavenul 50 cr., Dr. G. Murĕșan 50 cr., Dr. E. Filipan 1 fl., în total	fl. 13.30
D. Ioan Tipeiu, protop. în Sebeș trimite următoarele colecte: I. Tipeiu 1 fl., I. G. Oniţ 50 cr., G. A. 1 fl., M. Lutz 10 cr., I. Glaser 20 cr., Cseh 20 cr., I. Oh. 50 cr., C. C. 20 cr., S. B. 1 fl., Schindler 10 cr., Mimi 10 cr., A. Moga 20 cr., I. P. 50 cr., I. I. Cristea 20 cr., I. Muntean 40 cr., David 20 cr., Deac 30 cr., Z. Murĕșan 30 cr., Drusan 20 cr., I. Drăgan 30 cr., Iuvegeș 30 cr., I. Paraschiv 1 fl., I. Cărpinișan 40 cr., N. Lazar 30 cr., în total	fl. 9.50
Rev. La dl Ilie Vlasa canonic în Blaș trimite ca venit curat al balului filantropic ţinut în Blaș la 23 Faur a. c. pentru ajutoriul inundaţilor din Transilvania	fl. 196.07
Dl Dr. Ioan Moga, medic în Sibiiu	fl. 3.—
Totalul cu ḑiua de astăḑi . . .	fl. 1867.80

Sibiiu, 10 Martie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ și „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita și separat.

Bursa de Viena și Pesta

din 6 Martrie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	101.50	100.60
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	78.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumu' de fer orient ung. . .	91.50	91.75
Oblig de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.—	91.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.70	82.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.—	89.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.25
Obligaţiuni urbariale temeșiane .	88.—	88.52
Obligaţiuni urb. temeș. cu clausulă de sorţire	—.—	88.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.—	87.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.25	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.20	71.25
Datoria de stat în argint . . .	71.80	71.60
Renta de aur austriacă	86.15	85.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	128.75	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	836.—	830.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	299.20	299.—
Acţiuni de credit austr. . . .	282.75	283.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.53
Napoleon	9.43	9.43
100 marce nemţesci	58.05	58.05
London (pe poliţa de trei luni) .	118.15	118.25

Economic.

Brașov, 5 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.80—10.; Grâu sĕcăreţ fl. 6.50; Sĕcară fl. 6—6·30; Orz fl. 4.80—5.; Ovĕs fl. 3.20—3.30; Cucuruz fl. 5.60; Mălaiu fl 6.40; Mazere fl. 7.70; Linte fl. 9.20; Fasole fl. 6.45 Sĕmânţă de in fl. 11.80 Sĕmênţă de cânepă fl. 5.40— Cartofi fl. 1.50 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de oaie 24 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Arad, 6 Martie n. Pro hectolitră: grâu fl 13—13.65; sĕcară fl. 10.15—10.50; orz fl. 8.50; ovĕs fl. 7.50—7.65; cucuruz fl. 8; Spirt *en gros* fl. 35.25—35.50 fără vas; *en detail* fără vas cu fl. 36, cu vas cu tot cu fl. 38.25 per 100 litre %. Grâu a fost puţin; asemenea și sĕcară; de loc nu s'a vêḑut însĕ orz și ovĕs, despre care însĕ n'a fost nice întrebare. Cucuruz încă n'a fost mult. Așa se poate ḑice, că în têrgul din sĕptĕmâna trecută au fost mai mulţi bani decât bucate.

Budapesta, 6 Martie n. Acum putem constata cu plăcere, că earna care durând 5 luni în continuo, este deja trecută și primăvara de toţi dorită i-a ocupat locul pretutindenea. Asemenea scăparăm de temerile nedumerite, că ruperea gheţei de pe riuri cu deosebire de pe Dunăre, ne va surprinde cu multe nenorociri și neplăceri; ghiaţa de pe toate riurile s'a curăţit, apele sûnt libere deja, și cu mare bucurie putem constata faptul plăcut, că navigaţiunea pe Dunăre e deja în toată floarea ei. Zăpada de pe munţi și de pe șesuri se poate privì ca topită, câmpurile sûnt toate limpede, dară pline de umeḑeală, o împregiurare, carea pentru economi și plugari este de mare interes întărind nădejdea lor, că lucrurile câmpului vor fi cu atât mai lesnicioase și mai fructifere. Plugăritul va începe cât mai curênd și dacă timpul va ţinè tot așa se va și isprăvì în scurt. Holdele și toate sĕmĕnăturile de toamnă se arată foarte frumoase, de unde se deduce din toate părţile că acest an va fi tare roditor. Poate aceste împregiurări favorabile vor fi pricina, de mulţimea articlelor din têrgul sĕptĕmânei trecute mai n'au avut trecere și preţurile lor au scăḑut încâtva. Așa notăm în special:

Grâul la 40,000 m. m. a trecut debia cu fl. 11.25; sĕcară numai 2000 m. m. cu fl. 10—10.25; orzul cu fl. 8—9; ovĕsul la 2000 m. cu fl. 7—7.67; cucuruzul la 6—7000 m. m. cu fl. 8—8.65; făina ca și mai înainte, ba încâtva și mai slab; Păstăioasele trecură ceva mai bine și adecă: mazerea cu fl. 12—13; lintea cu fl. 12—14; fasolea cu fl. 9—11.25; sĕmênţa de cânepă cu fl. 10—11; sĕmênţa de in cu fl. 14; mălaiul cu fl. 7.50—8 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 65—66 per 56 chilograme apoi cu fl. 2—3 chilograma.

Porcii în sĕptĕmâna trecută s'au urcat în preţuri. In têrg au fost cu totul 45,280, între cari din Ungaria de jos 4440, din România 770 și din Ardeal 80 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 65.50—62; slănina cu fl. 53—56; sĕul cu fl. 44.50—45: spirtul *en gros* cu fl. 36, *en detail* cu fl. 37—37.50 per 10,000 litre %.

Peile n'au prea avut căutare. Preţurile lor au fost următoarele: cele de oaie din Banat și Ardeal cu fl. 140—160; cele de miel cu fl. 60—65; cele de bou cu fl. 140—145; cele de vacă cu fl 112—115; cele de viţel cu fl.190—210 per 102 dărabe; cele de cal cu fl. 9—13 părechia. Alte soiuri n'au avut nici o cautare.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Martie și 22 Aprilie imob. soţiei lui George Kamáromy în Semeria (trib. Deva); în 23 Aprilie și 25 Maiu imob. lui Alecsandru Băiaș și soţi în Haţeg (judec. cerc.); în 13 Martie imob. Mariei Coman (Chirillă Vlad) în Totoiu (trib. Cluj); în 29 Martie și 29 Aprilie imob. lui Ioan Kellner în Nocrichiu (trib. Sibiiu); în 30 Martie și 30 Aprilie imob. lui Todor Andre în Gaură (judec. cerc. Șomcuta mare); în 30 Martie și 30 Aprilie imob. rĕmasului după Mafteiu Benjamin în Hidrifaia (judec. cerc. Sântmartin); în 31 Martie imob. lui Stefan Köblös și copiilor sei în Reteag (trib. Dej); în 15 Martie imob. ţinetoare de massa concursuală a lui Bogdan Bányai în Tamaș (trib. K. Oșorheiu).

Bilanţul

Institutului de credit și de economii „Albina“

cu 31 Decemvre 1879.

Active:

		fl. cr.
Cassa în numerar		34.179.04
Monetă		998.50
Portfoiul		
schimburi de bancă	fl. 486,675.13	
schimburi de obligaţiuni dela reuniuni de credit .	fl. 36,321.50	522,996.63
Împrumuturi pe ipoteci		41,672.70
Credite ficse		82,119.34
Împrumuturi pe efecte		1,882.—
Efecte după specificaţiune . .		6,703.75
Debituri și interese restante . .		65,011.41
Realităţi		25,177.61
Fond. de gar. al scrisurilor fonciari		
schimburi de bancă	fl. 87,535.60	
efecte după specificaţiune . . .	fl. 113,075.01	200,610.61
Mobilariul . . .	„ 2,466.44	
după amortisare de	„ 246.64	2,219.80
		fl. 983,571.39

Passive:

		fl. cr.
Capital social, 3000 acţiuni à fl. 100 anume		
1000 acţiuni . . .	fl. 100,000	
2000 acţiuni ca fond. de garanţie al scrisurilor fonciare .	fl. 200,000	300000.—
Fondul de reservă al acţionarilor		21,262.12
Depuneri pentru fructificare . .		593,293.42
Fond. de gar. ale reuniunilor de credit		18,285.60
Interesele fond. de garanţe ale reuniunilor de credit . . .		5,090.88
Fondurile de reservă ale reuniunilor de credit		408.81
Fondurlie de garanţă ale creditelor ipotecare		1,079,50
Interesele fondurilor de garanţă ale creditelor ipotecari . . .		83.99
Creditori		1,098.26
Dividende neridicate		1,861.—
Interese anticipate pro 1880 . .		7,807.80
Profit curat		33,300.01
		fl. 983,571.39

Sibiiu 31 Decemvre 1879.

E. Măcellariu m/p., membru de direcţiune.	**G. Mateiu** m/p., membru de direcţiune	**V. Roman** m/p., director esecutiv.	**R. Petric** m/p., comptabil.

Subsemnatul comitet am esaminat bilanţul present și confruntându'l cu registrele principale și ausiliare ale societăţei purtate în bună ordine, l'am găsit în consonanţă cu același și în toată regula.

Sibiiu, 7 Martie 1880.

Comitetul de revisiune:

Dr. **Iosif Hodoș** m. p. **August Senor** m. p. Dr. **Anrel Brote** m. p. **Ioane Creţu** m. p.

ad Nr. 706/B. 1880.

CONCURSUL

pentru parochia gr. or. M. Sângeorgiu, publicat în Nrii 4, 5 și 6 ai „Tel. Rom.“ din anul acesta, conform ven. dispoziţiuni consistoriale dto 22 Februarie a. c. Nr. 706, se prolungesce prin aceasta până la 9/21 Martie a. c., în care ḑi va fi și alegerea de paroch.

Sângeorgiu 24 Februarie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu respectivul domn protopresbiter.

Ioan Cristea,
compactor.

Sĕ recomândă onoratului p. t. public român cu legarea de cărţi *broșure*, *protocoale* etc., *promt* și *solid* cu cele mai moderate preţuri.

Sibiiu, 20 Februarie 1880.
Strada (uliţa) *Cisnădiei* Nr. 31.
[6] 2—3

Mașini de semenat cucuruzul și pluguri.

Mașini de semenat cucuruzul cu trei grape . . . . 20 fl.
Mașini de semenat cucuruzul cu doue grape . . . . 17 „
Pluguri de fer cu un corman . . . . 13—14 „
Pluguri întorcătoare, construite de nou, sistema Hohenheimer cu fer de reservă . . . . 16 „
se află în sortiment mare la

Andreas Rieger
în Sibiiu.

[7] 1—3

Obiecte neconveniente se primesc sau se schimbă în termin de 8 ḑile.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 26. Sibiiu, Sâmbătă 1 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusa. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Februarie.

„Bella gerant alii, Tu felix Austria nube“ ne vine aminte sub impresiunea diverselor telegrame despre logodna eredelui tronului din casa Habsburg-Lotaringia.

Cuvintele, care odinioară indigitau modalitatea cea pacînică, prin carea crescea teritoriul monarchiei, astăḑi austro-ungurescî, în ḑilele noastre au alt înţeles. Au încetat demult timpurile când ţeri şi provincii, se dau zestre. Mai mult sau mai puţin popoarele din Europa ţin la dreptul de a avè şi ele un cuvênt la deciderea sorţii lor şi de altă parte Austro-Ungaria este destul de mare, ca sĕ nu i vină pofta de a adauge ţeri numai de dragul crescerei teritoriale.

Cu toate aceste întâlnirea impregiurărilor ne îndreptăţesce a ne revoca cuvintele: „Poarte alţii resboaie, Tu Austrie fericită căsătorescete“.

Germania, condusă de cancelariul ei de fer, Bismarck, veḑênd cât de îngrabă s'a reînoit de a dreapta sa Francia, care la 1871 sta sdrobită la picioarele ei; veḑênd dea stânga un colos mare, cum este Rusia, care de şi pătimesce de boala revoluţiunei şi a nihilismului, dispune de o putere impunĕtoare în lăuntru şi de o influenţă necontestabilă în orient, unde preste puţin are sĕ se decidă soartea Europei, a alergat după alianţa Austriei umilite la 1866, şi stăruesce prin mijlocirea moştenitoriului german la Pegli a atrage şi pe Italia în alianţa „centrală“. Germania nu se sfiesce a se însinua şi in Paris, pentruca sĕ înduplece pe Francia a sta în pace până se va termina duelul cu rivala ei din orient, cu Rusia.

Toate nisuinţele aceste germane pun toată Europa pe gânduri. Toată Europa îşi ḑice, că şi dacă va succede cancelariului german a se asigura de alianţe şi de bunăvoinţă, aşa pe cum speră, oare când evenimentele vor fi de nou puse în mişcare de tunetele tunurilor, clădirile de alianţe şi bunăvoinţă vor sta ca zidul şi nu vor suferì nici o schimbare?

Incidente mici de multe ori trag urmări mari după sine şi naţiunile jeloase de viitorul lor sûnt schimbacioase ca temperatura. În ḑilele noastre am vĕḑut ferbinţeala maghiară pentru Turci, redusă sub nulă, şi pe Românii, cari aveau temeiuri de ḑeci de ani a'şi teme esistenţa de colosul rusesc, luptând alăturea cu el, scăpându'l chiar de pacoste pe campiile Bulgariei, pentruca mai târḑiu eară sĕ'l urască pentru neloiala lui purtare cu Basarabia.

În situaţiunea aceasta încertă, când Germania caută alianţe şi bunăvoinţă în afară şi a casă înarmează în ruptul capului, când Rusia se luptă cu atentate şi la marginile apusene a le împerăţiei sale grămădesce trupe, când Francia asigură în toate ḑilele că este pentru pace şi se fortifică cu lanţuri întreite de fortificaţiuni decătră resărit; când Italia asigură că este pacînică, dar de o parte se întăresce în nordul italian şi de alta asociaţiunea iredentiştilor nu încetă cu agitaţiunile sale prorocind finea Austriei; când în sudostul Europei o duzină de cestiuni acute asteaptă deslegerea lor şi asteptarea se manifestă prin o frementare plină de svercoliri de ale popoarelor care 'şi aşteaptă definitiva lor multămire: eată un eveniment al păcii: Eredele tronului Austro-ungar îşi încreditează de consoarte a vieţii o princeasă din familia dinastiei celei mai constituţionale din toată Europa.

Archiducele Rudolf, mirele princesei Stefania, nu va aduce Belgiul zestre Austro-Ungariei. Aceasta este o imposibilitate politică şi geografică. Cu toate aceste încredinţarea aceasta poate fi un semn bun pentru viitoriul popoarelor de sub sceptrul ce i 'l va da viitoriul odată în mână, pentrucă dota sau zestrea simţemintelor ce vor venì cu fiica regelui celui mai constituţional şi poporal, va întărì, va desvolta constituţionalismul de astăḑi ca se fie o salutară şi plăcută proprietate a tuturor naţionalităţilor din monarchie.

Se dea Ceriul ca legătura aceasta, care nu este eflusul unor combinaţiuni diplomatice, ci purcede curat din inclinarea cea mai firească, prin urmare cea mai sinceră, sĕ devină un talisman care se servească dinastiei spre neîntunecată bucurie şi intre viscolele ce se anunţă din toate părţile orizontului, spre neclătită tărie; eară pentru popoarele din Austro-Ungaria sĕ se poată aplica in sensul ideilor moderne politice cuvintele: *Bella gerant alii, tu felix Austria nube.*

Revista politică.

Sibiiu, în 29 Februarie.

Foile oficiale au publicat în frunte următoriul anunciu:

„Cu consimţemêntul preaînalt al Maiestăţii Sale c. şi reg. apostolice Inălţimea Sa imperială şi regală serenisimul principe de coroană şi succesor pe tron, archiducele Rudolf, s'a incredinţat în 7 l. c. cu Inălţimea Sa regală serenisima doamnă princesa Stefania, fiica a doua a Maiestăţilor Lor regelui şi reginei Belgiului.“

Corporaţiuni parlamentare şi municipale precum şi alte corporaţiuni au felicitat şi se pregătesc a trimite Maiestăţii Sale deputaţiuni de felicitare din incidentul încredinţărei principelui de coroană Rudolf cu princesa belgiană Stefania.

Ministeriul comun din Viena trece printr'o crisă. Ministrul de finanţe bar. Hoffman se ḑice, că va merge ca ambasador la Constantinopole. Partea aceasta din urmă este din mai multe părţi trasă la îndoială sau înlocuită prin hipotesa, că bar. Hoffmann va merge ambasador la Roma în Vatican. Ori cum va fi, un lucru remâne sigur, că un loc trebuia sĕ se facă unui Maghiar în ministeriul comun şi fiind-că Haymerle nu se poate depărta dela esterne, eară pentru ministeriul de resboiu Maghiarii n'au nici un bărbat corespunḑĕtoriu, soartea a căḑut pe bar. Hoffmann, care ocupă postul cel mai de puţină influenţă în întreg ministeriul comun, afară de influenţa asupra administraţiunei din Bosnia şi Erţegovina, care stă în oare care raporturi cu acest portfoiu. Următoriul lui Hoffmann, probabil că va fi Szlavy, presidentul casei deputaţilor din Budapesta.

În privinţa negoţierilor cunoscute cu Serbia se telegrafează dela Viena, că acum merg lucrurile mai bine şi că bar. Haymerle a declarat, că Austro-Ungariu este gata a face Serbiei toate concesiunile încât aceste vor putè fi în consonanţă cu intregitatea intereselor austro-ungurescî. Greutatea cea mai mare o face cestiunea tarifei.

Afacerea Hartmann, după o corespondenţă din Paris la „N. fr. Pr.“ a atins foarte neplăcut în Petersburg, dară nu este motiv de ajuns pentru neînţelegeri de dimensiune mai mare, pentrucă şi Rusia trebuie sĕ conceadă, că Francia s'a ţinut strins de legile sale.

Preste tot scirile de doue ḑile încoace sûnt foarte pacînice; cât va ţinè pacînicia aceasta sub greutatea cea mare a armelor în toată Europa, este greu de prorocit.

Într'aceea „P. Ll.“ amusează pre cetitorii sei povestindule de o foaie-scandal, care 'i-a venit dela Triest, întitulată *„L'Italia irredenta“*, organ oficial al societăţei etc. Asupra lui „P. Ll.“, dacă ne putem lua după cuvinte, toată foaia a făcut impresiune tragicomică. Numerul din cestiune cuprinde un necrolog pentru „generalul“ Avezzana şi un articul întitulat *„Finis Austriae,“* în care între alte se ḑice, că: ecuilibrul european se va statornicì numai când Austria nu va mai zăcè preste popoarele tiranisate... şi alte de feliul acesta.

Din Bucuresci se telegrafează ca Wesdehlen trimisul Germaniei a remis în 10 Martie n. creditivele sale Domnitoriului Carol. Ducros trimisul Franciei are sĕ le remită în ḑiua următoare.

FOIŢA.

Conferenţa d-lui T. Maiorescu,

ţinută Duminecă la 24 Februarie în sala Ateneului.

Despre visuri.

Publicul cel mai ales, domni şi doamne, inteligenţa capitalei, cât a putut cuprinde spaţiul neînduplecat al salei ateneului, a ascultat alaltăeri admirabilele şi instructivele esplicări date de d. T. Maiorescu asupra visurilor.

Suprema fiinţă organică pe globul nostru, omul, oboseşte ca şi celelalte în lupta pentru esistinţă, în care arma sa cea mai teribilă sûnt creerii sei, mai rafinat desvoltaţi decât la ceilalţi organismi inferiori. Oboseala sau puterile consumate prin acţiune se repară prin somn, care durează un timp oare care periodic, când animalul este în starea cea mai nevinovată, inofensivă.

Fisiologicesce privit, somnul este o amorţire a nervelor, celulelor, a creerilor, prin încordare, obosire. Când un copil învaţă a scrie, se nevoiesce a ţinè condeiul şi'şi încordează muşchii pentru a face lucrarea la carea nu e deprins. După un timp, simte oboseală în degete, sau în mână chiar. Printr'o resoluţiune venită prin nervii centrifugali din creeri, pentru a stăruì în lucrare dar în fine puterile ne părăsesc, nervii se paralisă. Aceasta nu e alt ceva de cât arderea, consumarea nervilor în acţiune, când simţim şi câldură, ca în ori ce combustiune. Tot aşa este şi cu gândirea, cugetarea: o combustiune, o metamorfosare prin oxigen a părţii corespunḑĕtoare din creeri. Materia se înlocuesce prin repaus, când cenuşa — imaginară — se eliminează. De acì se vede analogia între această descompunere şi reîmprospătare în creeri, nervi sau muşchi şi între focul intreţinut cu lemne. Tot ce se petrece în creeri, în consciinţă, nu sûnt decât operaţiuni fisiologice. Precum lampa nu arde neaprinsă sau fără uleiu, asemenea şi la noi, în timpul somnului ne fiind escitaţi din afară, nici din lăuntru, nu se consumă elementul celular. Esistă chiar o mĕsură, cu care se mĕsoară somnul, adâncimea lui. — Mai greu dormim în prima oară după adormire. Din ce în ce puterile se restitue şi somnul devine mai uşor, incât dimineaţa un mic sgomot ne desceaptă. Ce este visul? În cercul mic luminat al consciinţei noastre se mişcă imagini de lucruri, idei teribile cari ne au emoţionat tare odată şi de cari nu putem scăpa. Această nelinisce este mai mare sau mai mică, după temperamente. Amintirea când sûntem descepţi, este slabă; închiḑênd ochii, nu mai avem o imagine fidelă a lucrului de faţa noastră. Din contră în vis imaginea este ca reală. Causa este că imaginele se desteaptă din lăuntrul nostru, în creeri, şi întră în cercul luminat al consciinţei fără voia noastră, pe când nu sûntem atinşi întru nimic de esterior. De acì energia imaginilor din vis. Avem analogii în viaţă pentru aceste mişcări sensaţionale: câte odată ne ţiue urechile; auḑim clopote sau muzică, fără ca ceva din toate aceste sĕ ne atingă urechia. — Se tae d. e. cuiva un picior dela genunchi, şi totuşi el se plânge, că îl doare un deget dela acel picior perdut. Această impresiune remasă de mai înainte în cerebru, se produce prin nervul centrifugal în fiinţă. Câte odată, desceptându-ne dimineaţa, surprindem deştepţi ultima figură a visului. Aici sensaţiunea este de tot internă, ceea ce în grad mai pronunţat, ajunge a fi o alucinaţiune. Aşa o damă a auḑit vocea plângĕtoare a bărbatului seu. La întrebarea: tu eşti? el respunde cu: da! Dama sculându-se, caută şi nu găsesce pe nimeni. Altă dătă i s'a întêmplat sĕ vadă o pisică pe fotoliu. Ducêndu-se se pue mâna pe dênsa, a dispărut.

Aceste sûnt imagini produse prin escitare internă şi aruncate în afară. — Ḑiua nu visăm, pentru că, în stare normală, percepem lumea din afară prin nervul centripetal şi emoţionarea aceasta acum este mai puternică. — În consciinţă se întroduce un element nou, încă problematic. — Ce este consciinţa de sine? Este un act de recunoascerea lucrului vĕḑut acum, Despre mergerea ministrului Brătianu la Berlin cetim în „Timpul“:

D. Brătianu, precum spun foile guvernamentale, va pleca la Berlin. E probabil, că această călĕtorie nu o face primul ministru pentru afacerea căilor ferate, de oare ce transacţia este cu desĕvêrşire terminată, şi dd. Sturdza Calenderol şi Dabija, cari se află acum la Berlin, n'ar avè nevoie togmai de concursul dlui prim-ministru pentru punerea la cale a aplicării ei. Se ḑice dar, că I. Brătianu merge la Berlin pentru a arangia nesce afaceri de politică esterioară, nesce afaceri de o însemnătate capitală cari nu se pot trata între representantul român şi guvernul german. Ar fi de dorit ca d. Brătianu sĕ fie de astădată mai bine inspirat decât a fost la Livadia.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

(Urmare).

D. Szilágyi (continuând): Încât pentru raportul nostru cu Austria, despre care unii susţin, că ar fi un motiv contra denumirei, voiesc sĕ ve spun rĕspunsul meu pe faţă. (Sĕ auḑim!)

Care este părerea Dvoastre? Dvoastră nu voiţi sĕ organisaţi puterea Ungariei, potestatea guvernamentală a Ungariei, pentrucă ve este teamă, că aceste nu vor fi aplicate în interesul patriotic şi de un guvern unguresc. Dar ori ce veţi face cu aparatul administraţiunei, putè-veţi eschide posibilitatea, ca un guvern nemaghiar sau contrar Ungariei sĕ dispună de acel aparat? Conform legei disciplinare din anul 1876 comitele suprem esecută ordinaţiunea guvernului cu toată resistenţa funcţionarilor şi congregaţiunea comitatensă nu poate trage la respundere pe funcţionariul, care a ascultat de comitele suprem, ci poate numai sĕ se plângă înaintea acestei onorate case.

Dar ean consideraţi organisaţiunea, tendenţele ce le am propus eu. Pretutindenea elementele administrative ale dvoastre se amestecă, de câte ori e vorba de faptele funcţionarilor; când trebue a se judeca, dacă a procedat conform legei, când trebue a se aduce o judecată disciplinară, elementele alese apar pretotindenea controlând şi punênd pedeci. Aici zace adevĕrata garanţie.

De altfel ve atrag atenţiunea asupra împregiurărei, că raportul nostru cu Austria me duce togma la o părere contrară. Astăḑi trăim în timpul puterilor relative. În zadar vom ocolì ameliorarea administraţiunei din causa temerilor politice, căci toate lucrurile din împregiurul nostru progresează şi greutatea noastră, puterea noastră scade prin aceasta. (Aşa este! în stânga.)

Şi priviţi numai raportul nostru cu Austria. Într'ênsul e cumpĕna dualismului dar garanţia zace într'acea ca noi sĕ fim o putere reală în această cumpĕnă. Aceasta e unica garanţie faţă cu Austria. Austria e mai mare, mai populată, mai bogată, dar noi sûntem mai sănĕtoşi. De nu ne vom folosì de acest moment şi de nu ne vom consolida mai bine, vom pierde cel mai sigur mijloc de consolidare a raporturilor noastre cu Austria. (Aplause vii în stânga.)

Şi în sfêrşit vreau sĕ vorbesc la cestiunea de încredere. Ministrul president actual a batjocorit în anul 1875 guvernul de atunci, pentrucă acesta se provocase la forţa împregiurărilor, şi a citat cântul poporal „*Nem vagyok en oka semminek.*“ Colegii sei de acum 'i pot revoca în memorie acest fapt, dacă cumva l'a uitat. Şi dênsul cântă şi aḑi acelaşi cântec, că nu poartă vina nici pentru evenimentele orientale nici pentru recoaltele cele slabe, numai cu deosebirea, că pe atunci nu se accentuau suferinţele de martiriu, pentrucă guvernele de atunci se sfiau a face aceasta. Aceste suferinţe le-a accentuat dl ministru president de repeţite ori şi el are mai puţin drept la aceasta.

El ḑice că s'a pus între naţiune şi periculi.

Şi de care dintre acesti periculi ne-a ferit dênsul? El s'a pus între pericul şi între adevĕrata pĕtrundere a situaţiunei, a vătĕmat adeseori sinceritatea cu care datoria naţiunei. (Aşa este! în stânga). El a încetăţenit un feliu de enunciări guverniale, care le afli în tradiţiunile de un renume foarte problematic ale vechei diplomaţii; el a suferit, ca enunciările sale sĕ fie luate în înţeles contrar, a suferit ivirea în această casă a unui feliu de liniscire falsă, pentruca după aceasta sĕ vină deşteptarea şi acel simţ deprimĕtoriu în naţiune, că i s'a luat înriurinţa asupra celor mai însemnate interese ale sale, pentrucă situaţiunea nu i s'a descoperit nici când în adevĕrata sa realitate. (Aplause vii în stânga.)

Dacă poate sĕ caracteriseze ceva guvernarea dlui ministru president, apoi acest ceva este de sigur împregiurarea, că abusurile şi unilateralităţile guvernelor de partidă nu au domnit în această ţară nici când într'o mesură cum a domnit sub guvernarea dênsului. (Aplause vii în stânga.) Pretotindenea am veḑut figurând interesul de partidă şi poate că în sprijinirea interesului de partidă din partea ministrului president zace acel talisman, care consistă în a refusa dlor deputaţi din când în când rugările pentru cari ei se atârnă de dênsul. (Ilaritate în stânga.)

Preste capul lui abusurile guvernului de corteşire a crescut în infinit, i lipsesce dênsului curagiul iniţiativei şi de câte ori a făcut câte ceva tot deauna s'a escusat cu forţa situaţiunei, aşa a făcut în cestiunea orientală, aşa în cestiunea de bancă, nu şi-a implinit nici când promisiunile, ce va face pe viitoriu, aceasta nu ne a spus-o nici odată. Şi pentru aceasta sĕ'i votăm încredere? (Aplause vii în stânga). Dacă am putè sĕ aducem naţiunea aici ea ar respunde la cererea ministrului president relativă la votul de încredere cu un „pereat“ energic. Resultatul final al intregei activităţi a guvernului actual este ruina finanţială; deci faţă cu acesta trebue sĕ votez pentru propunerea de neincredere ce s'a făcut. (Aplause vii şi îndelungate şi vivate în stânga.)

Ministrul president C. Tisza (care fiind casa impacientă şi neliniscită abia putù venì la cuvênt) trecênd peste meritul discursului ţinut de Szilágyi şi replicând numai la espectoraţiunile îndreptate directe asupra dênsului ḑice: Am fost din parte-mi hotărît sĕ pun întrebarea de încredere, dar m'a prevenit impacienţa oposiţiunii. Nu mi se poate imputa neîmplinirea promisiunilor, căci eu nu am promis că voiu delătura în scurt timp miseria financială a ţerei. Nu mi se poate imputa nici lipsa de curagiu, căci eu m'am opus în momentul ce am vĕḑut, că naţiunea voiesce sĕ apuce într'o direcţiune funestă. Ungaria a'şi vrea sĕ nu aibă nici când un guvern, care sĕ vaḑă criteriul curagiului în voinţa de a resista la evenimentele universale; aceasta n'ar mai fi curagiu ci cutezanţă oarbă sau uşoritate sau pĕcat. (Aprobări în dreapta.) Încât pentru părerile preopinantului despre cestiunea administraţiunei, Szilágyi a atêrnat realisarea ideiei sale de predilecţiune de atâte garanţii ce ar trebuì create mai înainte încât şi generaţiunea tineră de aḑi, cu tot zelul dlui Szilágyi va încărunţì până ce se va realisa acest scop. (Aplause vii în dreapta).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Roşia, în Faur 1880. Cetind în nr. 11 al foaiei noastre corespundenţa unui D. colegă, v. ḑ. unui învéţătoriu, în care amintesce despre una din pedecele progresului în învĕţămêntul nostru am aflat şi sum convins că formulariul, D. colegă pentru protocoalele noastre, deşì noi le avem deja, este unul din cele mai clare cu care vor fi înţeleşi şi învĕţătorii şi autorităţile noastre scolare.

Îndemnat de autorul corespondenţei susnumite, vin şi eu şi după modesta mea cunoscinţă practică, sĕ amintesc una din cele mai mari pedeci, cărei sûnt espuse nisuinţele noastre spre progres. Aceste pedeci le causează în deosebi părinţii scolarilor. Căci cum va înainta un scolariu în cultură, când părinţii acelora în tot modul îi subtrag cu totdeadinsul dela scoală ḑicêndule: „Că nu vei trăì din carte, că cum am trăit eu fără carte şi tu vei putè trăì“. Sau: „nu o sĕ te fac popă!“ s. m. a. Veţi ḑice: ce putem noi sĕ ajutăm la unii ca acestia? Foarte mult putem ajuta! Noi invĕţătorii în deosebi sĕ nu stăm numai pre lângă tinerii nouĕ încredinţaţi, ci într'o conversare sau în a tă ocasiune, sĕ le înspirăm şi mirenilor nostri adevĕrata însemnătate a scoalei, ca dênşii sĕ îndemne nu se desmênte pre fii şi fiicele sale cu astfel de cuvinte neprecugetate.

Ne mângăem însĕ cu încrederea, că nu vor esista în toate comuuele, sau şi de ar fi aceasta tot în numer minor, estfel de conaţionali rĕtăciţi!

Nu pot retăcè, că şi din partea învĕţătorilor pot venì multe pedeci progresului nostru. Din propria'mi cercare am observat că unii din colegii nostri au necuvenitul obiceiu de a se substituì pe catedră cu un elev al seu ceva mai cioplit ca ceilalţi şi earăşi unii la cetire nu iau în considerare cuvintele cele multe latinisate spre a le interpreta (poate că nici respectivi nu cunosc toate cuvintele), încât elevii după săvêrşirea cetirei nu pot cuprinde nimica din cele ce le-a cetit, şi de acolo vine, că cetind unor poporeni de ai nostri mai înaintaţi în etate vre un articul din ḑiare sau din carte după stilul nou nu înţeleg pot sĕ ḑic aproape nimica din ceea ce'i cetesci. Va putè fi convins ori şi cine de adevĕrul ḑiselor dacă va privì numai la pericolul cu care vedem, că este amenințată naţiunea noastră, când vedem mai departe că maghiarisarea ca un val gigantic de apă, ce a inundat Seghedinul, stă faţă cu întăriturile noastre, şi asceaptă momentul spre a ne sfĕrima, şi a ne înghiţì pre toţi de vii, a ne sterge de pe faţa pămêntului, adecă a ne lua limba care este viaţa sau moartea noastră. Noi dar sĕ facem întăriturile noastre puternice sĕ nu le poată sparge nici chiar potopul lui Noe, sĕ înrădĕcinăm în tot peptul român spiritul şi simţemêntul pentru naţiune, adecă sĕ ne unim în cugete sĕ ne unim în simţiri!

Teodor Necşa, min.
învĕţ. prov. în Roşia com. Sibiiu.

Ruja, 26 Februarie. „*Lină şi de folos este a focului lucrare, când mâna îngrijitoare a omului în caminul pacinic îl domnesce, — teribil însĕ şi groasnic, când el scăpat, de sub mâna stăpânului, merge cursul seu liber, atunci ca un nesăturabil el înghite tot şi omul debil, privesce numai la imaginea lui înfiorătoare?*“

Era în 25 Februarie la 7 oare seara, un vênt turbat urla preste comuna Ruja, uşi clătinând şi fereşti — el urlà cu vehemenţa dela Nord spre Ost, şi feliuritele tonuri cari le şuera, făcea omului inima mai ângustă, căci a furiilor concert credea că este, nu lipsia nici în o casă rugarea: „Doamne nu ne lasa, ferescene de un foc.“

Şi eată calamitatea, chiar în acel moment înfiorătoriu se aud ţipete omenisci înspăimântătoare, ţipte ca aceste: arde, arde; sûntem perduţi! Ear printre strigĕtele oamenilor şi a vêntului şuer, sunà alarma clopotelor ambelor biserici. Oamenii năvălirĕ din locuinţele lor şi afară ach! ce

---

că este acelaşi, pe care l'am sciut şi vĕḑut ieri. Dacă a doua ḑi n'am recunoasce pe amicul de ieri, firul memoriei ar fi rupt; ar fi o nebunie. — Pe lângă cercul mic luminos al consciinţei, mai este un punct în care stă revibrată imaginea; o repercusiune în lăuntru spre centru. Aceasta este consciinţa de sine; celula centrală; substratul Eului personal. În vigoarea acestei celule, eu am fost, sûnt şi voi fi acelaşi, cât timp voiu avè consciinţa de mine. Aşa dar de ce visez fără voe? Adecă, ce e visul? Este o întrerupere, o paralisare numai a punctului central în cercul luminos al consciinţei. — Toate firele voinţei sûnt concentrate în acest punct central.

Aşa dar, un lackeu, care trebuia sĕ servească până târḑiu, adormia pe scaun. La chemarea de, garçon! respundea: Voila, monsieur! fără a se deştepta. El respundea dormind prin mişcare de reflecs fără consciinţă.

Visionarii, care vĕd alucinaţiuni, sûnt ca nebunii. Ei au imaginile, visiunile din simţurile lor drept lucruri reale, pentru că la ei doarme, nu e deşteptat acel critic, celula centrală, consciinţa de sine. În fine toate se duc ca timpul, trecênd cu forma lor prin sciinţa noastră; timpul trece, trecutul a fost, trecênd odată prin actual, adecă consciinţă; „astăḑi“ va devenì la rêndul seu a fi „ieri“, şi astfel viitorul venind, va trece prin actual. Dacă însĕ tot ce este trece şi fuge fără a'l putè ficsa, surprinde fără a fi, atunci nici actualul nu este, ci trece. Totul e subjectiv, relativ, trecĕtor şi cine poate ḑice, că este fericit, fără a se gândì imediat la nefericire? Mai fericiţi sûntem când dormim, căci atunci sûntem mai aproape de adevĕrata realitate şi objectivitate. Eul nostru subjectiv nu e deştept. Cel nefericit este atunci şi mai nefericit, când se deşteaptă, când 'şi amintesce şi are consciinţa nefericirei sale. — Cu tot caracterul visionar şi nestabil al ecsistenţei, al lucrurilor, cu toate nefericirile noastre, tot mai găsim timp, spre a face rĕu altora. Şi omul e tot aşa de trecĕtor. De când începe a trăì, trece, fuge apropiindu-se de moarte, adecă viaţa este moarte! Care din aceste douĕ stă, este, fără a trece? Nici una. Ambele sûnt acelaşi lucru, fără a fi — Pe noi, cari ḑicem că trăim şi scim că vom murì, adecă pe om, îl putem compara cu un luntraş, care scie bine că îl duce curentul fatalminte spre o cataractă, unde va fi sdrobit el şi luntrea lui. Şi totuşi luntraşul, merge înainte, ba găseşte timp destul nu numai a admira natura, cerul şi pămêntul, ci şi mai ales, pentru a face rĕu altora în calea sa.“

Aceste puncte, rĕu resumate aici, au fost desvoltate şi esplicate de orator, cu o elocuţiune, bogăţie şi măestrie, cunoscută de toţi. Putem ḑice, că un ceas am fost aproape de fericirea posibilă. Consciinţa noastră avea ţinute în veghere numai douĕ scopuri, departe de ori ce alt sgomot al marei lumi subjective. Ântâiu, sĕ'şi păstreze în acţiune încordată nervii centripetali, spre a conduce vorbele, cu înţeletul espus, la inteligenţă; al doilea, spre a'şi stăpânì nervii centrifugali, ca sĕ nu producă, printr'o mişcare involuntară, aplause, făcênd astfel sĕ se peardă o vorbă, un margăritar, o raḑă necesară în lumina generală. „Timpul.“

se veḑi, o mare de flacări, cari ca limbile de şerpi se mişcau prin aer lingênd şi consumând ostenelele multor ani ai bieţilor plugari — prin aer sburau legături de paie aprinse cari se aşeḑau apoi pe edificiul altui nenorocit. Milioane de scêntei în aer jucau, eară fiesce-căruì proprietarin inima 'i-o făceau rece. Bietul plugariu ce sĕ facă? el văetându-se alergà la grajduri sĕ'şi scape vitele, ce are el mai scump, căci timpul e aproape sĕ'şi lucre cu ele pământul dela care aşteaptă tot.

Trist era când alergând spre foc te întâlneai cu ciurde de vite, cari sbierând ca cum instinctul le-ar fi spus, că în sat este pericul, cu grabă 'şi luau refugiul spre câmp. Mulţimea oamenilor la locul incendiului puţin pot ajuta obiectelor îmbrăţişate de foc căci nu sciai de ce sĕ te apuci, stând într'o clipită 19 şuri şi o casă în flacări afară de multe şopuri şi grajduri cari preste puţin se prefăcuse în cenuşe.

Toţi nefericiţii au fost din fraţii noştri saşi, erumpênd focul în uliţa săsească, dauna este mare, oameni însĕ şi vite nu s'au periclitat. Causa focului ar fi un Sas, care cu pipa aprinsă ar fi întrat în şura sa, care apoi a şi luat foc, nefericind aşa şi pre ceilalţi, acel om la cererea publicului s'a şi arestat.

Nu pot trece cu vederea, că la suprimarea acestui trist eveniment luară parte mai toţi Românii măcar că focul era departe de ei, şi încă cu cea mai mare căldură şi viu interes venind fraţilor lor Saşi întru ajutoriu, măcar că din Saşi lipsiră cei mai mulţi.

Românii părăsindu'şi a lor locuinţe şi pre familiile lor înspăimêntate lăsându-le au alergat la foc, lucrând ca sĕ scape bunul deaproapelui seu, — aici la foc Românul a stat pană dimineaţa, până când numai era nici un periclu, priveghiând şi stingênd la focul topitoriu toată noaptea. Incă odata, foarte puţini din Saşi au fost, care au imitat pre bravii Români. Aceasta însaşi gendarmeria care era de faţă şi care vĕḑu toate o mărturisesce.

Eată şi acì inima nobilă a Românului, care la tot momentul greu îşi arată capacitatea simţului seu de iubire, faţă de aproapele seu, — eată abnegaţiune de sine. Românul lăsă vatra şi pre ai sei, cari la vêntul vehement era şi ei în pericul, îi lăsă, şi aleargă fratelui seu, care pătimia întru ajutoriu. Când vei da deci, o Doamne, ca sinceritatea şi fidelitatea Românului sĕ fie recunoscută şi considerată?

Deva, 26 Februarie (9 Martie) 1880

Domnule Redactor! Vestea nenorocirii sboără cu grăbirea gândului — aşa cred că veţi fi aflat până acum despre dureroasa întêmplare, că mult preţuita şi stimata consoaţă a domnului Ioan Papiu protopresbiter aici *Elena* Papiu născută Piso a reposat. Nu vreu sĕ vĕ scriu necroloage căci nu sunt chemat spre aceea şi ar trebuì o peană mai plângetoare, ca sĕ poată areta marea gele în care a remas numeroasa sa familie şi chiar ţinutul întreg al acestei regiuni; vreau numai sĕ constat un lucru din acest trist accident.

Avênd cineva o viaţă, model de lumină charitate, inteligenţă şi presenţă precum familia Papiu a avut totdeauna în acest cerc, şi cunoscut fiind acest lucru în general şi la cas de asemenea nenorociri ce nu poate fi ocolită, câştigă şi află acea dureroasă mângăere, că întreg publicul oficial şi onoraţior şi mare numer al tuturor muncitorilor a dovedit stima şi condolenţa sa către familia lovită de soarte prin participarea la ceremonialul funebral — astfel încât de timp imemorabil Deva n'a vĕḑut o adunare atât de numeroasă petrecênd cortegiul funebru al cuiva cum s'a vĕḑut cu această ocasiune toate corpurile oficiale dela toate ramurile cu copii lor în frunte, întreaga inteligenţă civilă şi bisericească fără osebire de religiune şi naţionalitate şi ambele secse au insoţit conductul funebral astfel încât spaţioasa biserică deaici a fost des îndesuită şi n'a putut oferì loc participanţilor cari ocupau curtea bisericei şi chiar şi stradele din pregiur.

Întreg publicul a fost trist emoţionat la această victimă şi era evidentă pe faţa fie căruia părerea de reu pentru această perdere simţită şi neasteptată. Ceremonialul inmormêntării 'l-a îndeplinit doisprеḑece preoţi — Mângăere deci poate avè, şi dacă este permis a ḑice aşa, oare care tristă satisfacere văduva familie onorabilă, fiind o siguranţă despre stima adêncă, de care a avut parte şi mai are, a fost şi este generală în aceste părţi unde a fost cunoscută şi că aceea a şi meritat-o prin purtarea sa socială. Mângăere deci şi chiar şi în nenocire.

Varietăţi.

* (Himen) Dl. Constantin Lucaţievici s'a incredinţat cu Dşoara Maria Baiulescu.

* (Himen.) Nic. Moldovan, teolog absolut, s'a încredinţat cu dşoara Ana Maier, fica Păr. administrator ppesc din Nocrichiu. Cununia se va serba mâne.

* (Bal) Dela Dej ni se scrie, că în 29 Februarie (de bună samă în 17 după calendariul nostru. Red.) a. c. Românii gr. or. de acolo 'şi petrecură la un bal, care a versat un venit curat de 53 fl. in favorul bisericei gr. or din loc. Sala balului a fost decorată cu chipurile M. M. Lor, Archiepp şi metropolitului marelui Andreiu mecen. Em. Gojdu şi Esc. Sale actualului Archiepp şi metropolit Miron. P. Prot. Ioan Bodea a spriginit intreprinderea lucrativă pentru biserică incât resultatul este a i se atribuì în prima linie domniei sale.— În 7 Martie n. avură Românii gr. catolici un bal al cărui venit curat în favorul bisericei gr. cat. a fost de 100 fl. — Inteligenţa româna din loc, ne spune dl. Corespondent, n'a participat la nice unul, dară la cel din urmă a contribuit rescumperând bilete.

* (Necrolog). Nicolae Isac, amploiat ministerial, a reposat în 8 Martie n. în Budapesta.

* (Ghiaţa) de pe Mureş s'a rupt şi pornit pe riu la vale şi amenința podul dela Uioara. Dumineca trecută cu mare greutate s'a delăturat periculul şi podul a remas deocamdată nevătêmat. Pe la Arad Mureşul este liber de ghiaţă şi scade mereu.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 12 Martie n. Casa deputaţilor a decis cu majoritate mare a întra în desbaterea specială a proiectului de lege despre clădirea drumului de fer Arlberg. Casa de sus a votat după cetirea a doua şi a treia novela privitoare la impositele funduare şi legea pentru scutirea clădirilor noue de imposite.

London, 12 Martie n. Bourke secretariul de stat a declarat în casa de jos: comisiunea fruntariilor greco-turcesci se va constituì din representanţi de ai puterilor mijlocitoare; nu se intenţionează a admite pe Turcia, eschiḑênd pe Grecia.

Shangai, 12 Martie n. Se vorbesce că delegatului chinesesc Chungov, care a încheiat în numele Chinei cu Rusia tratatul în privinţa Caloşei, i s'a tăiat capul. În Peking a isbucnit revoluţiunea.

Scolastic.

(Urmare).

După ce am vĕḑut, ce pretinde pedagogia modernă dela scoala poporală, ne vom intoarce acum privirea spre

II. Învĕţământul religiunii crestine, cuprins în manualele, de care s'a servit şi se servesce încă scoala noastră poporală.

Vom cerceta metodul usitat la alegerea, primirea, intocmirea şi aşeḑarea materialului seu, şi vom arĕta, dacă şi in cât corespunde el după cantitatea, calitatea şi disciplinele lui cerinţelor scoalei poporale, ca obiect de invĕţămênt al ei.

Am vĕḑut mai sus, că învĕţămêntul scoalei poporale, de oarece ea nu este scoală de specialitate, recere:

1. Sĕ fie potrivit pentru fie-care copil, corespunḑĕtor naturei copilului: nu apăsătoriu, nu consumătoriu de puteri, nu împedecătoriu desvoltărei puterilor sufletesci ale copilului; ci ajutătoriu, spriginitoriu, îndreptătoriu acestora şi aşa contribuitoriu la intemeiarea şi mărirea dragostei frăţesci.

Trebue dar sĕ cuprindă în sine materialul mărginit naţional în trăsuri generale pipăite, nu vast şi desfăcut în amănunte şi suptilităţi.

Însĕ învĕţămêntul religiunei din manualele, de care se servesce scoala noastră poporală, cuprinde în sine nisce material vast şi desfăcut în amănunte şi suptilităţi, cari fiindcă nu se potrivesce cu cultura generală a omului, nu cu natura copilului, nici că pot efectua altmintrea asupra puterilor sufletesci ale acestuia decât apăsânduile, consumânduile şi paralisând desvoltarea lor.

Ca resultat al acestora se arată apoi în inima copilului încolţind germenele urei frăţesci, ear în mintea lui întrecêndu-se absurditatea şi confusiunea.*)

Deci vastitatea şi desfacerea materialului în toate amănuntele şi suptilităţile confesionale, fiindcă aceste cad în sfera scoalei teologice, trebuiesc restrinse din învĕţămêntul religiunei în scoala poporală.

2. Învĕţămêntul scoalei poporale are sĕ pună pe copil în stare, a cugeta, a simţì şi a voì; are sĕ cultiveze de o potrivă mintea, simţul din lăuntru al inimei şi voia în copil; — fără de a negrigì vre-una din aceste facultăţi sufletesci ale omului.

Spre ajungerea scopului acestuia trebue învĕţămêntul sĕ cuprindă în sine materialul uşor de cuprins şi de înţeles, pe carele apoi sĕ'l desfăşure treptat şi în mod atrăgĕtoriu.

Însĕ învĕţămêntul religiunei din manualele susamintite cuprinde în sine nisce material, carele este în suma părţilor lui foarte greu; apoi şi desfăşurat într'un şir otov, şi espus în mod impunĕtoriu, silnic. Ceea ce îl face atât de închis, atât de posomorît, neplăcut şi nesuferit; încât copilul cu mintea lui nu'l poate cuprinde şi înţelege, cu inima lui nu se poate interesa de el, nu'l poate iubì, dar nici cu voia lui nu se poate apropia de el.

Din toate aceste lesne se poate vedè, că amintitul învĕţămênt nu este nici decum în stare, a satisface cerinţelor scoalei poporale.

Apoi sciut este, că folosindu-se cineva în afacerile sale de un lucru, carele nu duce la scop, ar însemna în viaţa practică atâta, cât — a lucra fără de nici un scop; dar în viaţa scolastică însemnează aceasta încă mai mult.

În scoala poporală nefiind învĕţămêntul în stare, sĕ lumineze mintea, sĕ încălḑească inima, sĕ atragă voia copilului, prin aceasta nu numai că nu'şi poate ajunge scoala scopurile sale, ci încă îi strică, în loc de a'i face mai buni pe elevii sei; fiindcă copilul, — ce nu poate cuprinde şi înţelege, de aceea nu se poate nici interesa, aceea nu o poate nici stima, prin urmare nici iubì; apoi ce nu iubesce, uresce copilul.

Ear ura, scim, că aduce întunecime, têmpire în mintea, turburare în inima omului, şi aceste îi împing voia spre tot feliul de neorênduele, de necuviinţe.

Şi chiar învĕţămêntul religiunei creştine sĕ aducă prin disciplinele sale pe omul la peire?

Sĕ nu fie!

Deci materialul cel greu şi apĕsătoriu, desfăşurat în şir otov, în mod impunĕtoriu silnic, trebuiesce scos afară din manualele învĕţămêntului religiunei în scoala poporală.

3. Învĕţămêntul scoalei poporale trebuiesce întocmit amĕsurat cerinţelor naturei copilului, naturei omenesci desvoltânde, şi anume:

a) Copilul are o inimă veselă, a căreia cultură nu poate priì decât în o impregiurime şi pe lângă o intimpinare amicabilă, sinceră, veselă.

Sĕ nu cuprinḑă dar în sine invĕţămêntul nimic contraḑicĕtoriu acestor condiţiuni, adecă: nimic, ce este inchis, restringĕtoriu, impovărătoriu, apăsătoriu.

Apoi nimic nu apasă pe copil mai tare, ca memorisarea materialului neinţeles al vreunui obiect de invĕţămênt.

Ear materialul invĕţămêntului religiunii din manualele amintite de şi este foarte vast, greu şi neinţeles; totuşi — in necazul condiţiunilor culturei simţului din lăuntru al inimei, a trebuit sĕ fie dat copilului, se'l memoriseze dearêndul.

Pentrucă, dacă nu'l putea cunoasce, simţì, iubì şi poftì; sĕ nu fi putut ḑice cumva cineva, că nu'l are copilul barem în — memorie.

Ce têmpire, ce amorţire, dacă nu chiar ucidere a simţului din lăuntru al inimei, a sufletului copilului!

Apoi resultatele cele triste, eşite din acel metod, sûnt — de comun cunoscute.

Deci memorisarea cea seacă, neînţeleasă, impovărătoare şi apăsătoare a materialului invĕţămêntului religiunii trebuiesce scoasă afară din scoala noastră poporală.

b) Copilul îşi poate face representaţiuni şi noţiuni vii, chiare şi precise numai din intuiţiuni; trebuiesce dar invĕţămêntul scoalei poporale sĕ cuprinḑă în sine material concret ori propus în formă concretă.

Inse invĕţămêntul religiunei din manualele amintite este dogmatic; aşa dar cuprinde în sine material abstras; fiindcă dogmele sûnt în sine invĕţături abstrase. Prin urmare materialul invĕţămêntului dogmatic nu poate fi nici decum propus in formă concretă; nu se poate nici decum face intuitiv, spre a putè fi cuprins şi inţeles de — copil

Pentru aceasta invĕţămêntul dogmatic trebuiesce scos afară din scoala poporală.

c) Copilul poate cerceta, afla şi inţelege, ce este bun ori rĕu în vreun obiect, ce'i stă inainte, numai condus fiind de cineva la aceasta.

Conducênd invĕţătoriul pe copil la cunoascerea şi stimarea unui obiect, trebuie sĕ 'l infăţişeze aşa, ca copilul sĕ simţească insuşirile obiectului; apoi sĕ'l facă atent la notele aceluiaşi, conducêndu'i prin intrebări raţionale mintea, a'şi forma representaţiuni şi noţiuni despre notele şi insuşirile descoperite şi aflate la şi în acelaşi obiect.

În modul acesta va putè pune pe copil în stare, sĕ cunoască, sĕ inţeleagă şi sĕ preţuească obiectul supus cercetării.

Deci dar sĕ nu cuprindă învĕţămêntul in scoala poporală în sine definiţiuni, nici predicări, provocări, porunci despre aceea, că ce sĕ simţească, ce se cugete şi ce sĕ voiască copilul la privirea unui obiect ori la cercetarea unui material concret ori propus in formă concretă.

Insĕ invĕţămêntul religiunii din manualele amintite cuprinde în sine nesce material propus în întrebări scurte și respunsuri lungi, — pline de definițiuni, predicări, provocări și porunci despre, ce sĕ creadă, ce sĕ iubească și ce sĕ nădĕjduiască omul ca creștin.

---

*) Nu scim cum dl autor vine la resultatul acesta; poporul nostru, între alte popoare, cu tot metodul greşit din manualele de până acì, destinate pentru învĕţarea religiunei, este un popor relativ mai puţin aplecat spre ură frăţească şi mai puţin confus. Resultatul poate e altul. Red.

Dar apoi aceste ii detrag cu totul putința, de a pune mintea copilului în lucrare, a'și face și a'și desfășura representațiuni și noțiuni despre adevĕrata viață crescinească; de a'i mișca inima sĕ simțească bunĕtățile vieței crescinesci și a'i indrepta voia, sĕ vietuească creștinesce.

Sau dacă totuși voiesce cineva și esemple practice despre — ce și cât s'au putut lipì din invĕțăturile crescinești de mintea și inima elevilor scoalei poporale, și pe cât li s'a putut indrepta voìa, spre a le imbrățișa și urma după ele prin propunerea, invĕțămêntului religiunii după metodul amintit; acela — binevoiască numai a observa religiositatea poporului creștin de astădi.

Deci întrebările absurde, defininițiunile, predicările, provocările, poruncirile trebuiesc scoase din învĕțămêntul religiunii în scoala poporală.

Și — ce se poate desfășura prin întrebări metodice din materialul propus în formă concretă și din natura sufletului copilului, aceea sĕ se desfășure!

d) Copilul nu este în stare, a argumenta, a face conclusiuni, nici a distinge noțiunile după soiul lor, prin urmare nici a le desfășura din materialul vre unei sciințe și a le aședa în șir complet, în sistemă.

Așa dar învĕțămêntul scoalei poporale sĕ nu cuprindă în sine sciințe, nu sisteme, ci începuturile sciințelor, elemente din materialul scientific.

Însĕ învĕțămêntul religiunii din manualele de sub cestiune cuprinde în sine o întreagă sistemă etică, teologică, dogmatică; un cuprins organic, complet al învĕțăturilor spre ajungerea la fericire.

Departe dar ca studiul religiunei, după cum se află el în manualele amintite cuprins în totalitatea lui sistematică, sĕ poată fi în stare a deștepta a motiva, a mișca puterile sufletesci ale copilului, și prin aceasta sĕ'l facă a simțì, a cunoasce învĕțăturile creștinesci, a le iubì și a urma după dênsele.

Deci argumentările, conclusiunile sistemele scientifice sûnt a se scoate afară din învĕțămêntul religiunii în scoala poporală.

e) Desvoltarea omului este continuă; procesul ei este infinit. Așa dar și cultura lui sĕ nu pună capĕt definitiv,

Și fiindcă ținta educațiunii cei adevĕrate, perfecțiunea, zace în infinit este dar scopul educațiunii, sĕ îndrepteze pe tinĕr, sĕ se mișce spre acea țintă, deșì nu sĕ o ajungă.

Învĕțămêntul trebuie dar sĕ fie acomodat desvoltării, sĕ țină pas cu desvoltarea omului; sĕ nu paraliseze prin nici o stavilă procesul ei înfinit.

Înse invĕțămêntul religiunii din manualele menționate leagă spiritul cel fraged de ponderositatea cea nesuportabilă a confesiunii credinței, de nu se mai poate mișca din loc, și prin aceasta vatĕmă natura omului, a căruia ființă si valoare se cuprinde chiar în desvoltarea progresivă.

A oprì spiritul omului din calea sa spre perfecțiune însemnează a atâta, cât a'l face impotent, de a se avênta spre Cel Infinit. Apoi prin decăderea aceasta ajunge de nou în ghiarĕle și devine ear sclavul monții cei vecînice.

Deci legarea spiritului de ponderositatea cea nesupontabilă a marturisirii credinței trebuiesce scoasă afară din învĕțămêntul religiunei în scoala poporală. (Va urma).

Bursa de Viena și Pesta

din 6 Martrie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	101.55	101.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	91.80	91.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.—	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.75	119·—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	89.25	89.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	88.25
Obligațiuni urbariale temeșiane .	88.25	88.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	87.50
Obligațiuni urbariale transilvane .	88.—	88.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.50	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.20	71.10
Datoria de stat în argint . . .	71.90	71.75
Renta de aur austriacă	86.25	85.50
Sorți de stat dela 1860 . . .	128.—	129.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	834.—	830.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	282.50	282.50
Acțiuni de credit austr. . . .	298.60	298.50
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	112.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.53
Napoleon	9.45½	9.43
100 marce nemțesci	58.05	58.—
London (pe polița de trei luni) .	118.05	118.25

Economic.

Sibiiu, 9 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreț, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.10—6.50; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 3.—3.20 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2- -.; Semênță de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumināri de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44— cr.; Carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraș, 5 Martie n. Pro hectolitră Grâu fl 10.80—11.50; grâu sĕcăreț fl 9—9.50; sĕcară fl. 6.—6.20; ord 5—5.50; ovĕs fl. 3—3.10; cucuruz fl. 5—5.10; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 10—11.—; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7 crumpene fl 1.60—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 38—40; unsoare fl 70—75; cânepă fl. 30—32.; sĕmênță de in fl. ———; sĕpun fl. ——; fên fl. 2.—2.20; spirt pro grad 10½—11 cr.; pro: chilo carne de vită 42 cr. carne de vițĕl 36—40 cr.; carne de porc 44—48 cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 2.—4; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de adi din pricina timpului și drumului rĕu a fost foarte slab.

(Călbeaza) e un vermuleț care se ivesce numai la oi, arareori la alte vite. Acesti vermuleți se țin pe dosul diferitelor erburi și frunde și se nasc cu deosebire în locuri de pășune umedoase, inundate peste tot, apoi păduri unde cam deobște este pășunea tot umedă. Pe erburile și frundele diferitelor plante din aceste locuri de pășunit se țin oauĕle acestor vermuleți, care pentru animale sûnt foarte gustoase, incât le face, de mai nu le poți depărta dela pășunitul lor. De erburi și plante atacate de călbează oile se îngrașe, sûnt vesele, sburdalnice și totdeauna inaintea celorlalte oi, încât când le vedi cugeți, că ele sûnt cele mai sănĕtoase din toată turma.

Cu deosebire multă călbează se face în ani ploioși. Atunci oile mai toate sûnt atacate de ea și încep a murì prin Ianuarie cu deosebire însĕ pe timpul primăverei, când dau de earbă încolțită. De aceea tot proprietariul de oi face un lucru de tot potrivit și foarte economic, dacă toamna pe la sfêrșitul lui Octomvrie își trecc oaie de oaie prin strungă și o caută cu deameruntul. Acea oaie, carea are în albul ochilor pete vinete, eară albul șeamână cu sĕul rĕnced adecă e galbin aceea este cu siguritate atacată de călbează. Cu o astfel de vită proprietariul mai bine economisează, dacă numai decât o taie pentrucă atunci ea e grasă și carnea ei încă nu e atacată prin urmare folositoare și bună de consum.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 10 Aprilie și 10 Maiu imob. soției lui Stefan Iozsa în Cluj (trib); în 22 Martie și 22 Aprilie imob. lui Savu Cristea în Săliște (trib. Deva); în 24 Martie imob. lui Ilie Herlea și soți în Vinerea; în 20 Martie imob. lui Nicolau Tomi Bodea în Balomir (trib. Deva); în 23 Aprilie și 25 Maiu imob. minorenului Alecsandru Băiaș și soți în Hațeg (judec. cerc.); în 5 Aprilie și 5 Maiu imob. lui Moise Coșer în K. Oșorheiu-Canta în 20 Martie imob. lui Alecsandru Șerban în Gamfalĕu; în 22 Martie imob. lui Stefan Iacob sen. (trib. K. Oșorheiu); în 30 Martie și Aprilie imob. lui Aron Henter jun. în Bodoc (judec. cerc. Sângiors); în 7 Martie și 17 Aprilie imob. Teresiei Baics în Teaca (judec. cerc. Teaca).

Nr. 106 1—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie română gr. or. Trapold clasa a III ppresbiteratul Sighișoarei în urma resignațiunei parochului Sofroniu Brĕndușă în sensul prea venerabilei ordinațiuni consistoriale dto 23 Ianuarie c. Nr. 149 B. se escrie prin aceasta concurs cu terminul 31 Martie c. st. n.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu douĕ încăperi, una bucătărie, cu edificiele economice recerute în stare bună, și grădină de poame.
2. Șepte jugere pămênt, parte arătură, parte fênaț, — dintre cari 3½ jugere folosibile ca semĕnătură în tot anul.
3. Dela 80 familii române câte o ferdelă cucuruz sfărmit, mesură veche.
4. Dela 40 familii neurustice câte 17 cr. v. a. simbria anuală și câte o di de lucru dela fie-care familie.
5. O verdĕrie.
6. Șese stângini de lemne de foc, și în fine
7. Venitele stolare, regulate prin sinodul parochial.

Cei ce doresc a competa la această parochie sûnt avisați a'și trimite subscrisului oficiu ppresbiteral până la terminul indicat petițiile lor instruate în sensul „stat. org.“ a dispozițiunilor sinodale din anul 1873 și a regulamentului congresual din anul 1878 documentând pe lângă cunoscința limbei materne și a celei maghiare sau germâne, avênd a se presenta pănă la espirarea concursului în vre-o duminecă sau serbătoare în biserica din loc spre a'și arĕta desteritatea în cântare, tipic sau cuvêntare.

Sighișoara 21 Februarie 1880.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Sighișoarei.

În conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 33 1—3

CONCURS.

Spre întregirea vacantei stațiunei parochiale de a III clasă din comuna Corbi ppresbiteratul Făgărașului II se escrie concurs nou cu terminul până la 16 Martie a. c. v.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul cel dintâiu la 26 Iulie 1879 în Nrii „Teleg. Roman“ 88, 89 și 90.

Doritorii de a ocupa această parochie vacantă își vor așterne concursele sale instruate cu documentele recerute conform „stat. org.“ până la diua prefiptă subscrisului scaun protopresbiteral.

Avrig 20 Februarie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Vasilie Macsim m. p.,
adm. prot.

ad Nr. 706/B. 1880.

CONCURSUL

pentru parochia gr. or. M. Sângeorgiu, publicat în Nrii 4, 5 și 6 ai „Tel. Rom.“ din anul acesta, conform ven. dispozițiuni consistoriale dto 22 Februarie a. c. Nr. 706, se prolungesce prin aceasta pănă la 9/21 Martie a. c., în care di va fi și alegerea de paroch.

Sângeorgiu 24 Februarie 1880.

Comitetul parochial în conțelegere cu respectivul domn protopresbiter.

Mașini de semenat cucuruzul și pluguri.

Mașini de semenat cucuruzul cu trei grape . . . . 20 fl.
Mașini de semenat cucuruzul cu doue grape . . . . 17 „
Pluguri de fer cu un corman . . . . 13—14 „
Pluguri întorcătoare, construite de nou, sistema Hohenheimer
cu fer de reservă . . . . 16 „
se află în sortiment mare la

Andreas Rieger
în Sibiiu.

[7] 2—3

Obiecte neconveniente se primesc sau se schimbă în termin de 8 dile.

Foncière, Institut pestan de asigurare.

(dela 1864 pănă la sfêrșitul lui 1879 sub firma „Pester Versicherungs-Anstalt“)

în Budapesta.

Capital în acțiuni 25,000,000 franci, egal dece milioane fl. a. v. în aur,
după care s'a plătit în bani gata:

12,500,000 franci, egal cinci millione floreni v. a. în aur.

Reservele premiilor și **pagubelor** fac circa . . . . **2,500.000 floreni.**
Îrtrările din premiile anuale fac circa . . . . **3,000,000** „

Societatea, care face parte dintre institutele de asigurare cu **capitalul cel mai solid** și cu **garanțiile cele mai mari** asigură pe lângă cele mai **liberale** condițiuni și pe lângă premiile cele mai **eftine:**

I. contra **pagubelor** causate de **foc, fulger** sau **esplosiune** la edificii, fabrici, mașine recuisite, mobile, marfă, efective de vite, precum și la plante de țarină și de fênațe depositate în liber sau sub coperiș;

II. contra **perderilor** de venituri curate escate în fabrici prin **sistarea eserciţiului** sau la care închiriate prin **perderea chirielor** în urma unui **foc** sau unei **esplosiuni;**

III. contra **pagubelor prin spargere de geamuri,** de oglindi, de ferestri, uși sau mobile:

IV. contra **pagubelor do transport** de bunuri espeditive pe apă sau pe uscat;

V. contra **pagubelor de grindină** a ori ce feliu de producte de ale pămêntului;

VI. pe **viața omenească** în toate combinațiunile.

Pagubele ocurente se constatează în **modul cel mai culant** și se plătesc **cât mai în grabă, (Istitutul pestan de asigurare** a plătit de când esistă **pentru pagube 22 milioane floreni).**

Direcțiunea,

conte **Marcu Pejacsevich,** president; **Frideric** baron de **Kochmeister, Antonie** de **Laczko,** vicepresidenț; membrii direcțiunei: **Adolf Aebly, Carol G. Feldmann, Carol Figdor,** Dr. **Eduard Loisch,** conte **Gedeon Raday** jun., **Adolf Schenk** jun., **Aloisiu Strobentz,** Dr. **Antonie Willner, Leopold** conte **Wolkenstein-Trostburg.** Director general **Wilhelm Schön;** locțiitoriul directorului general: **Carol Fuchs** director. [5] 3—4

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 27. Sibiiu, Marţi 4 Martie 1880 Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Idus Martii.

Sibiiu, 3 Martie

Simţemintele cele nobile le respectăm, până de a deosebì credinţe politice sau religioase, la ori şi cine.

Foile maghiare din patrie au anunţat încă de mai nainte serbări împreunate cu banchete în aducerea aminte despre ḑilele din Martie din anul 1848.

Tot aşa ne spun ḑiarele dela Viena, că se va serba şi acolo aducerea aminte a intêmplărilor din ḑilele acele.

Însemnătatea anului 1848 pentru Românii din Transilvania se începe cu 3/15 Maiu, ḑiua, în care după sute de ani se aude earăşi vocea Românilor în imperăţie şi în lume, ḑiua dela carea, deşì pe lângă mari jertfe sĕ începe pentruca în pas greoiu sĕ se desvoalte o epocă nouă şi pentru o poporaţiune considerabilă din monarchia austro-ungurească ignorată şi călcată în picioare mai mulţi seculi. Pentru noi Românii au aşa dară ḑilele din Martie a. 1848 nu o însemnĕtate indirectă.

Dacă ḑilele aceste anumit nu ne interesează deadreptul, nu le putem ignora când vedem întorcêndu-se serbările de reamintirea lor cu fie-care primăvară în sinul compatrioţilor nostri Maghiari. Şi pentrucă ele fac o parte din revocarea în memorie a unora din primele evenimente a le viforoşilor doi ani, cari au sguduit patria noastră din temelii, nu putem de cât se aprobăm, că compatrioţii nostri de altă naţionalitate sciu venera trecutul lor.

În faţa lucrurilor, unde simţemêntul are locul şi rolul prim, înceată deosebirea de tabere şi nu se mai întreabă, care ce cocardă a purtat; căile au fost deosebite, scopul înse a fost libertatea, cel puţin aceasta a fost parola, care a resunat în tumultul cel mare, care mugì în anii marţiali cu vehemenţă peste câmpiile stropite de sânge ale Transilvaniei şi Ungariei.

Poate că atunci ideile n'au fost destul de clarificate şi reaua interpretare a adus cu sine, ca simţemintele sĕ se prefacă în pasiuni, din care a scăpărat flacăra celui mai nefericit incendiu, a resboiului civil.

Inse oare astăḑi, după ce neam depărtat preste trei ḑecenii de timpurile acele a luat loc sângele rece şi au alungat cu totul pasiunea, încât simţemintele ce se manifestează cu ocasiunea aducerei aminte de acele timpuri sĕ fie lămurite ca aurul prin foc? Dorim ca sĕ fie aşa. Dorim ca compatrioţii nostri din largul patriei întreg, venerându'şi trecutul sĕ cugete la aceea ce este pentru prosperarea patriei comune. Dorim însĕ ca aducêndu'şi aminte de victimile lor din acele timpuri turbulente sĕ nu ignoreze cu ignorarea dispreţului pre toţi câţi au sângerat, tot în interesul patriei şi al monarchiei, conduşi de asemenea simţeminte, cu toate că din alte puncte de vedere.

Până acum la fraţii Maghiari n'am prea observat o astfeliu de atitudine însoţită de simţeminte conciliatoare. Pe când la asemenea ocasiuni se obicĭnuiesc a sta morţiş pe lângă tradiţiunile lor unilaterale, ei caută cu neîncredere, mai mult, ei vĕd în manifetaţiunile altora de una natură cu ale lor manifestaţiuni de vrăjmăşie tacsândule nu odată în publicistica lor de tendenţe contrare întregităţii statului.

În împregiurările de astăḑi tacsarea aceasta este o rătăcire. Împregiurările de astăḑi nu sûnt ceea ce croise Kossuth în 1848, pentrucă opera lui Kossuth s'a terminat la Siria (Világos). Împregiurările de astăḑi sûnt rĕsărite din semênţa aruncată atunci din amêndouĕ părţile şi dacă rodurile lor nu sûnt de o potrivă favorabile pentru toţi, datoria patrioţilor adevĕraţi şi năsuitori cătră ceea ce numim civilisaţiune clarificată este a folosì toate ocasiunile, ca între cetăţenii unui stat simţemintele sĕ se îmbine spre un interes comun şi spre o lucrare comună.

Austro-Ungaria şi Italia în diverse forme încă au stat faţă în faţă la 1848, la 1859 şi la 1866. Dară după ce lupta s'a terminat, au eternisat împreună memoria celor căḑuţi la Solferino şi Custozza, şi în concertul staturilor mari se năzuiesc împreună pentru civilisaţiunea europeană.

Dacă se poate aceasta între staturi mari cu totul deosebite unele de altele, oare între cetăţenii aceluiaşi stat resboiul de odinioară sĕ se perpetueze în sinţeminte şi în vederile politice pentru toate veacurile?

Esemplele sûnt singuratice, dar cu toate aceste ele sûnt numeroase şi dovedesc la o samă dintre compatrioţii nostri, ductul acesta, după noi, nefericit. Poate că nu sûntem informaţi bine, dară ni se spune, că aici în apropiarea noastră are sĕ se ridice un monument pentru honveḑii cei căḑuţi in iarna din 1849 pe câmpiile orăşelului Ognei.

Mâne poimâne ne vor aduce foile raporturi despre serbările din cestiune. Nu le judecăm înainte, ci dăm mai mult espresiune unor dorinţe. Căci este timpul desteptărei şi apreţiărei simţemintelor de libertate în mod egal şi pe o parte şi pe alta. Numai aşa bunul comun, patria, va puté căuta cu siguranţă în viitoriu.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Martie.

Desbaterea bugetului în casa deputaţilor Ungariei nu mai are sfêrşit şi ce e mai interesant, că trece prin fase, care nu seamĕnă cu bugetul şi odată se chiamă reforma în administraţiune şi de altădată cestiune evreească. În timpul din urmă cestiunea evreească s'a întins în desbaterea bugetului mai multe ḑile. Istoczi a fost eroul acestei desbateri şi nu numai pentru a prăsì ilaritate. Cestiunea aceasta interesează din ḑi în ḑi şi pe Maghiari.

Consulatele austro-unguresci din Bosnia şi Erţegovina sûnt delăturate. Agendele lor s'au transpus guvernelor din Seraievo şi Mostar. Prin aceasta s'a delăturat anomalia, că într'o ţeară, unde funcţionează funcţionari austriaci şi unde tribunale austriace dau verdicte, sĕ funcţioneze şi consuli ca representanţi ai intereselor austro-unguresci.

În Germania se petrec lucruri curioase. Dieta prusiană a respins un proiect de imposite după cărcĭmărit. Prusianii vor fi creḑut pe un moment că s'au curăţit de acest soiu de imposit. Guvernul central german însĕ vede mai departe decât Prusianii. Pe calea legislaţiunei imperiale aceiaşi Prusiani vor fi norocoşi a plătì imposit după otelierit şi cărcĭmărit.

Bismarck a pus la cale adunarea documentelor, prin care va dovedì parlamentului agitaţiunile cele antigermane a le lui Gorciacov. Intre alte se face amintire şi de un proiect de alianţă cu Francia.

Călĕtoria ministrului Brătianu la Berlin este discutată de presa română din oposiţiune, aducênduse în legătură cu dênsa planuri de alianţe pentru resboiul viitoriu, care n'are sĕ fie departe. Pe ministrul Brăteanu 'l substitue în conducerea cabinetului Cogălniceanu şi la portfoiul interimal al lucrărilor publice min. de resboiu col. Lecca.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În şedinţa dela 2 Martie continuându-se desbaterea asupra bugetului ia cuvêntul

L. Mocsáry: Comitatul nu se mai poate susţinè în forma sa de astăḑi. El nu mai este aceea ce a fost în trecut şi în forma actuală compromite numai instituţiunea. Şi ministrul president, pretinsul municipalist, este acela, care devalvează mai mult valoarea acestei instituţiuni. Întorcêndu-se cătră Grünwald oratorul îl întreabă, unde află piedeca pentru o desvoltare completă a potestăţii de stat faţă cu comitatul? Statul face aḑi ce'i place. Pentru Grünwald înse administraţiunea nu este scop de sine, ci numai mijloc pentru un scop mai înalt, dar o administraţiune, care nu este scop de sine, nu poate fi bună. Grünwald nu'şi va realisa nici scopul seu principal, adecă maghiarisarea, şi tot atât de puţin se va realisa şi scopul ulterìor: consolidarea statului. Susţinênd sistema comitatensă, această scoală a libertăţii, vom întărì naţionalitatea noastră. Planul desfăşurat de Szilágyi nu e decât crearea unui organism birocratic centralistic. Prin centralisaţiune administraţiunea se va da în mâna unui guvern, care stă într'un raport de subordinare cu o potere ce se află afară de limitele ţĕrei. Guvernul nostru actual nu e mai independent nici cu un grăunte decum a fost odinioară cancelaria aulică şi locţiinţa. În fine oratorul se declară că nu primesce sistema de denumire recomandată de Szilágyi, ci voiesce sĕ susţină sistema electorală.

Ferd. Éber espune motivele ce'l determină a avè încredere cătră actualul ministru president. Prim-ministrul 'şi-a însuşit un orizont mai larg de când s'a făcut dintr'un conducĕtoriu de partidă un bărbat de stat. (Aplause în dreapta.) El a cunoscut că temeiul, pe care se poate conduce esclusiv politica acestei ţĕri, este compromisul. Este imanent naturei compromiselor, ca ele de regulă sĕ nu mulţămească pe nici una dintre părţi; cine încheie compromise, îşi perde popularitatea şi dacă dl ministru president a adus drept jertfă pentru compromise chiar popularitatea sa, aceasta nu este o eroare imputabilă ci o dovadă că el procede cu consciinţă de sine şi nu se alterează de consideraţiuni reservate. Ministrul president a dat politicei ţĕrei o directivă solidă. Până în anul 1875 şovăiam necontenit, nime nu scia în ce parte trebue sĕ se plece Ungaria într'una sau altă întrebare. Astăḑi întreagă Europa este lămurită asupra acestui punct.

Alb. Németh: Grünwald voiesce sĕ nimicească prin reforma sa cu o trăsătură de pană întreaga sistemă municipală. Când o fearăa selbatică cumplită din pădure periclitează viaţa trecĕtorilor, noi nu ne vom apera de ea culcând toţi arborii din pădure, ci stêrpind animalul. (Ilaritate în stânga). Grünwald veḑênd această feară selbatică înfricoşată nu trebuia sĕ o spriginească în timp de un an şi jumĕtate. Szilágyi voiesce sĕ steargă comiţii supremi, adecă sĕ concentreze pe comitele suprem şi pe vice comitele într'una persoană. Şi ce o sĕ fie dintr'un individ, commasat în acest mod? Cel mult o amfiibie, dela cap până la şele comite suprem, ear de acì în jos vice comite. (Ilaritate în stânga estremă). Aceşti funcţionari noi ne ar reamintì prefecţii comitatelor din era lui Bach şi prin consecuenţă ar trebuì sĕ li se dea şi uniforma Bach-Schmerlingiană, firesce cu ceva caracter unguresc. Probabil ei ar trebuì sĕ poarte un atila până în şele, şi de aci în jos, pentru a'şi remarca şi în afară natura de amfibii, nisce pantaloni strimţi din şolḑi de pesce. (Ilaritate) Szilagy a ḑis că ministrul president pentru a se desvinovăţì se provoacă la cântul poporal: *„Nem vagyok én oka semminek“*, dar este şi alt cântec care se potrivesce la programa lui Szilágyi. Acel cântec ḑice: *Boczi, boczi tarka, se füle se farka.* (Ilaritate generală). Oratorul luând un ton mai serios descrie în partea din urmă a discursului seu conflictul ivit în anul 1868 între comitatul Heves şi ministrul president Andrássy din motivul, că numitul comitat se pronunciase, printr'o resoluţiune congregaţională, care corespunde programei partidei independenţei, contra pactului din 1876. Decursul acelei afaceri dovedesce, că forţa trândaviei, *vis inertiae*, a comitatelor nu merită a fi de loc defăimată.

În sfêrşit oratorul se declară, că întru cât pentru buget primesce propunerea lui Helfy, ear cât pentru întrebarea de încredere, propunerea lui E. Simonyi. Votul din urmă e motivat prin argumente politice şi individuale, unul dintre aceste este, că sub ministeriul actual s'a vĕrsat sânge cetăţenesc, un lucru ce nu s'a întêmplat sub guvernele trecute. (Aplause vii în stânga estremă).

În ședința dela 3 Martie au pledat mai ântâiu **Hegyessy** pentru votul de neîncredere al stângei estreme, contele **Bethlen** pentru respingerea tuturor voturilor de neîncredere și Al. **Bereczky** pentru respingerea bugetului. După acesti oratori a luat cuvêntul **Gullner**, care în esență a desvoltat următoarele idei: Administrațiunea după aparența sa esterioară, este autonomistică. Avem comisiuni comitatense, funcționari aleși, congregațiuni ș. a. și totuși autonomia esistă numai la aparență. Comitatele nu se pot îngrigì cum se cade de interesele lor naționali-economice și culturale, pentrucă le lipsesce dreptul de a împune însele contribuțiuni, prin urmare le lipsesc mijloacele materiale necesare. Pentru o autonomie adevěrată se cere ca guvernul sě nu treacă preste drepturile sale legale de supraveghiere. In faptă însě guvernul nu se intereseazā de limitele acestor drepturi ale sale ci face tot ce-i place. (Aprobāri în stânga). E clasică în privința aceasta esperiența ce a făcut-o comitatul Pesta. Într'o afacere industrială, era vorba de înființarea unei mori de vapor în Halas, instanța primă și a doua au decis afacerea în asemenea mod, partida a apelat. Causa venì înaintea comisiunei administrative. Un membru din aceasta comisiune declarà, că legea opresce comisiunea, a se ocupa de o causă, care e decisă în înțeles egal de doue instanțe. Comisiunea însě totuși a luat causa în desbatere, a anulat cele doue resoluțiuni ale primelor doue instanțe și a decis într'un sens contrar. În urma acestei resoluțiuni partida cealaltă a apelat la ministeriul de industrie. Noue luni a trebuit sě astepte partida după resoluțiune. În sfêrșit a sosit. Ministeriul a dat comisiunei o reprobă pentru că s'a demis contra legei în pertractarea causei, dintr'altele a anulat cele trei resoluțiuni și a resolvit causa așa cum o resolvise comisiunea. (Ilaritate mare în stânga). Administrațiunea noastră se pare a fi autonomistică, în faptă înse domnesce centralisațiunea cea mai rigoroasă. (Aplause vii în stânga). O altă grupă de scăderi privesce lipsa de responsabilitate personală și cualificațiunea nesuficientă a funcționarilor. Încât pentru scăderea primă responsabilitatea devine ilusoră, dacă afacerile nu se resolvesc de singuratici ci de colegiuri. Cât de frumos ni se părea dreptul comisiunilor administrative, a ḑice și ele un cuvênt in afaceri de contribuțiune. Și ce ne a aretat esperiența? Într'o ḑi inspectorul de dare a referat o petițiune pentru stergerea unei contribuțiuni pledând pentru împlinirea rogării, comisiunea s'a alăturat la această propunere; dar abia s'a enunciat resoluțiunea și inspectorul de dare a și insinuat recursul contra ei. (Ilaritate mare). Eu îl întreb care este motivul acestei atitudini stranie? El îmi respunde: Sûnt îndatorat a apela la ministeriu contra tuturor resoluțiunilor în cause de dare. (Mișcare în stânga).

Încât pentru cualificațiune, deputații Mocsáry și Iokai au luat asupra lor un rol într'adevěr nedemn vorbind într'un mod atât de despre-țuitor despre esigența de cualificațiune. Dacă ar sci Iokai cât de multe lucruri trebue sě scie un funcționariu el poate nu ar fi vorbit într'un mod atât de despreţuitoriu despre acest obiect. (Aplause în stânga.) Dar el nu s'a învêrtit nici când în aceste cercuri. Cu atât mai bătětoare la ochi înse este enunciarea deputatului Mocsáry care e věrsat în trebile administrațiunei El a ḑis că e de ajuns, dacă funcționariul ales e onest și are voință bună; avênd aceste însușiri va învěța tot ce trebue sě scie. După părerea mea funcționariul trebue sě învețe înainte de a fi ales și nu după alegere. (Aplause vii în stânga.)

Ce se atinge de plânsoarea, că singuraticul nu aflā scutirea de escedările funcționarilor administrativi, în această privință esistă destule foruri, la cari se poate plânge. Cum va putè sě astepte el dela ministru un remediu, când însuși ministrul a ordinat procederea ce servesce de basă la plânsoare. (Aplause în stânga).

Și acum vin la întrebarea: sě fie funcționarii aleși sau denumiți? Eu cred că prelângă nisce prescripte stricte de cualificațiune alegerea e mai bună. Proiectele lui Szilágyi intenționează reforme salutare, care nu duc de loc la centralisațiune și care după părerea lui Szilagyi vor fi salutare și în casul de denumire a funcționarilor. Eu acceptez reformele, dar denumirea nu, pentrucă funcționariul denumit totuși nu va uita nici când că are sě-și **mulțemească guvernului** funcțiunea sa.

Memoria lui Filip Pascu.

(— † 22 Februarie 6 Martie 1880).

> *Pompa, ce ține o oară, nu va putè schimba judecata lumei care asupra fie-cărui om numai după moarte s'a obicînuit a se pronuncia fără reservă!*

I.

În aceste cuvinte adevěrat filosofice 'și-a pronunțat fericitul **Emanuil Gojdu**, marele mecenate de pia memorie la Românii greco-orientali din Ungaria și Transilvania, în punctul 6 al testamentului seu valoros și salutariu, dorința: ca înmormêntarea lui sě fie cât se poate mai simplă! Cine și cum a fost acest bărbat, faptele lui nobile și marinimoase, chiar după moartea lui au demustrat adevěrul sentenței sale despre judecata lumei asupra fie-cărui om, 'i a eternisat numele de nemuritoriu, tipărindul cu litere de aur pe paginile istoriei naționale-bisericesci.

Un simplu muritoriu nici că ar putè simți și grăì altcum; ear ca de întrare la aceste modeste șire o indicațiune mai potrivită nu așì putè afla ori-cât se frunḑeresc clasicii, cu dorința de a'mi manifesta gratitudinea ce o datoresc și umbrei în Domnul reposatului *Filip Pascu* și sě'mi pot esprima condolența pentru pierderea lui incă prea timpurie, drept resunet doios la **Necrologul** apărut în Nr. 24 de Marța trecută al acestui prețuit ḑiar, care în mod cât mai simplu dar modest, adecă fără **pompă** ilustrătoare cum s'a obicînuit la alții, — ne-a anunciat moartea susnumitului bărbat.

Ce fericit m'ași simtì eu, dacă ași fi în stare și capabil, de a depinge cu colori vii, prin un **panegiric**, genealogico-biografic viața și respective trecutul defunctului, activitatea, zelul și cu un cuvênt faptele lui manifestate într'un lung șir de ani în folosul patriei, al statului, națiunei bisericii și al poporului din partidele acele, unde el a fost chiemat în timpurile cele mai critice și viforoase a'și angagia servițiele și a'și împlinì misiunea de funcționariu superior public al statului de șef-conducětoriu al unei prefecturi, mai bine de un deceniu.

Necrologul publicat în ḑiare, nimic nu atinge alta, decât că defunctul ca advocat a reposat în Verșeț la 6 Martie nou, a. c. în etate de 59 de ani și la 7, adecă a doua ḑi s'a înmormêntat în cimiteriul gr. or. de acolo.

Deșì sperez și cred că un alt care-va condeiu mai dibace de ai amicilor adoratori mai chiemați ai reposatului, va fi îndemnat a face „**panegiricul**" complet, eu totuși ca unul dintre aceia, cari am stat mai aproape de dênsul, am servit sub dênsul în oficiu și 'l-am însoțit in viața socială, — condus de simțul gratitudinei, către memoria lui, și de condolență către mult stimata familie, nu mě pot reținè, de a nu espune și din parte'mi unele date mai momentoase despre trecutul reposatului, mai cu seamă pentru mulți aceia, cari n'au avut coatingere și prin urmare nici ocasiune de a cunoasce și a judeca după fapte:

„Cine și cum a fost acel Filip Pascu!"

Avênd eu fericirea a'l cunoasce numai la anul 1854, când după provisoriul stărei esceptionale ce durase dela 1850—1853, după epoca revoluțiunei din 1848/49, — se organisà Banatul-temeșan, — mě voiu mărginì cât se poate mai pe scurt, a schița cele ce mi le-am putut prenota succesive dela 1854—1866, de cari notițe bine păstrate, — ca suveniri mie foarte prețioase — folosindu-mě acum la acest loc, cred că nu'mi va lua nime în nume de rěu, nici îmi va imputa aroganță dacă prin comunicarea lor sinceră, fidelă și esactă, de o parte voiu contribuì cât de puțin la consolarea familiei rěmase; ear de altă parte voiu face un modest servițiu și publicului cetitoriu de ḑiare, care de sigur este interesat și competent, a cunoasce mai deaproape pre bărbații binemeritați și a'și pronunța judecata asupra lor chiar după moarte — fără reservă — conform sentenței sus indicate.

La anul 1854, **Filip Pascu** era pretor ces. reg. al districtului **Bocșa**; a fost pe timpul sistemei absolutismului germân Bachian, și în această calitate defunctul a servit, a condus afacerile politice administrative și judecătoresci cu o rutină și disciplină esemplară până la emiterea memorabilei diplome imperătesci din 20 Octomvrie 1860, când adecă constituțiunea se restituì țěrii cu devisa: **libertate, egalitate și frățietate!**

Deacì în colo, **Filip Pascu**, sub era constituționalismului, fiind în fruntea comitatului **Caraș** fericitul **Emanoil Gozsdu**, primul comite suprem, fu ales de jude cercual constituțional tot în acel cerc al Bocșei, ear mai apoi, onorat cu încrederea poporului, ales de representant la dieta Ungariei, îl vědurăm escelând în șirul celor 11 deputati „**anteluptătorii naționali**" cari în costume naționale se presentară acolo spre a representa și apera înteresele poporului. Ear ca representant al intereselor bisericesci, la anul 1864 fu ales de deputat la congresul din Carlovit conlucrând la actele despărțirei erarchice, și apoi tot așa la primul congres al nostru național bisericesc ținut în anul 1868 în Sibiiu.

Nu mult după aceea întroducênduse provisorul fericitul **Gozsdu** chiemat dela conducerea comitatului ca suprem comisariu regesc **Teodor Serbu** denumì și învità pre **Filip Pascu** se ocupe postul de **proto-fiscal** comitatens la care era nedispensabil.

Dintre multe scrisori private și oficiale de ale lui, ce mi le-am păstrat bine eată aici un act original de cea mai mare însemnătate prin care **Filip Pascu** avênd a se despărțì de locuitorii cercului **Bocșa** spre a'și ocupa noul post, își luà remas bun dela dênșii, eată cum a vorbit și respective seris el încă atunci înainte cu 20 de ani către poporul și înteligența din acel cerc în „**Adioul**" următoriu:

Adio,

către locuitorii cercului Boccea.

Șepte ani și 7 luni am petrecut în mijlocul vostru: parte ca c. r. pretore, parte ca jude cercual constituțional și în decursul timpului acestuia avui onoare a fi ales și de representant al poporului la dieta Ungariei.

Acum din partea Ilustrităței sale Domnului comisar regesc denumit de proto-fiscal sum chemat a merge la Lugoș și a ocupa postul acest nou.

Din atragerea inimei, și din simțemintele adevěrate de care totdeauna am fost pětruns pentru bunăstarea și fericirea poporului, în a cărui mijloc am viețuit: me simț îndatorat a mulțămì onoratei preoțimi, zeloșilor învěțători, stimaților cetățeni, pretinilor juḑi și notari comunali, și bravului și scumpului popor acestuia, pentru plecarea și încrederea cu care am fost ajutat și spriginit în purtarea sarcinelor grele ale diregetoriilor mele.

Cu inimă curată și consciință liniscită mě depart din mijlocul vostru; că n'am îngreunat starea nimerui ci amesurat puterilor mele, am făcut tot cât s'a putut măcar că n'am putut se încunun a mea dorință a face și mai mult.

Păstrați-vě caracrerul cel nepetat de neclătită credință și aplecare către monarch, cu care totdeauna ați escelat, și ca crestini buni urmând învěțăturei lui Christos dați imperatului cele ce sûnt ale imperatului, și lui Dumneḑeu cele ce sûnt ale lui Dumneḑeu, iubițivě unii pe alții fără deschilinire de naționalitate și religiune, ca frați adevěrați căci toți avem asemenea înteres, și toți sûntem fii adevěrați ai unei mame, adecă: a scumpei patrii noastre comune.

Cultivați artele și sciințele, îmbrățișați îndustria și nisuițivě cu toate puterile sě ajungeți acolo unde au ajuns națiile cele mai culte, dațivě pruncii la scoală la învěțături înalte și castigațivě bărbați învěțați, cari se vě redice din înjosirea în care stați cufundați la treapta ce vi se cuvine, căci imperații se luptă cu arme dar popoarele se luptă și se întrec în cultură; și cu cât mai mulți luptători barbați învěțați vom avè cu atâta mai îngrabă vom ajunge la ținta comună — adecă la fericirea și prosperitatea mult dorită.

Venitoriul nime nu'l scie, el este în mâna Domnului, nu lěsareți nici o ocasiune favoravere neintrebuințată prin care puteți înainta către scopul comun.

Cu greu mě despart de codrii încântători, și de văile desfătate cari împodobesc ținutul acesta, și face așa de plăcută petrecerea în el; dar cu mult mai greu mě despart dela poporul acesta bun și brav, care locuesce în locurile aceste romantice.

De trei ori fericiți sě fiți voi bravilor locuitori, vě rog sě'mi păstrați în inimile voastre un loc de suvenire pentru mine care mult vě prețuesce. Eu mě duc dar inima'mi la voi rěmâne.

Dumneḑeu cu noi, vě salută
Bocșea Mont. în 21 Decemvre 1861.
amicul vostru stimătoriu.

Filip Pascu,
proto-fiscal.

Incât nu mě înșală memoria acest act încă pe atunci s'a publicat în ḑiarele noastre; cuprinsul, tonul și spiritul lui este de ajuns a cunoasce și a se convinge fie-cine, cine, și cum a fost reposatul!

In calitatea sa de proto-fiscal defunctul a funcționat în gremiul comitatului **Caraș**, adecă în **Lugoș** 4 ani; ear mai în urmă — după ce pe la anii 1863/4, earăși se făcură strămutări în conducerea comitatului, anume după introducerea provisoriului chiemêndu-se și fericitul fost comisariu regesc **Teodor Serb** ca septemvir la Pesta, lui 'i urmà în calitate de administrator —, sau locțiitoriu de comite suprem, cunoscutul „**antiortodocsul**", **Stefan Ambrus**, despre carele ar trebuì sě mě opresc pe un moment, sě întrerup firul cu memoria lui **Pascu**, si sě mě ocup chiar la acest loc dealtcum foarte potrivit spre a face o mică ilustrațiune a multelor nedreptăți și fatalități ce dênsul sub decursul timpului funcționării sale a causat afacerilor și intereselor noastre naționale dar mai vêrtos bisericesci ortodocse; dar fiindcă și așa stăpânirea lui nu durà lung timp, și nu mult după delăturarea sa paremise pensionarea lui, și el ca ambii antecesorii lui a reposat, erte'i Dumnedeu pěcatele; — și așa continuând firul cu defunctul **Filip Pascu**, — atâta precât 'mi este mie cunoscut am sě întregesc: că și după îndepărtarea lui **Ambruș** venind în fruntea comitatului de comite suprem domnul septemvir actual **Ioan Faur**, și organisând comitatul de nou pe basa constituțională, — **Pascu** fu ales de asesor și respective președinte al sedriei orfanale comitatense, unde a funcționat până când și dl **Faur** fu chiemat la Pesta în noul seu post de jude la curie ca în locul seu sě pună de comite suprem pre cunoscutul regeneratoriu **Ujfalussi** pentru de a stîrpì cât numai se poate elementul de funcționari români și a importa maghiarismul

Eată până acì în câteva liniamente ilustrată cariera oficială publică a defunctului bărbat **Filip Pascu**, activitatea sa ca funcționariu zelos dela care în timpul din urmă, și mai vêrtos veḑênd intențiunile de ignorare și estirpire a inteligenței române din comitatul Caraș cel odinioară prosperătoriu și înfloritoriu, astăḑi însě decăḑut și sarbăd de corupțiune, — el, **Pascu** amărit în sufletul seu nobil, — disgustat de toate, apoi atacat şi în sănătate, — se retrase cu totul, părăşì Lugoşul şi se mutà cu familia sa la Verşeţ, unde providenţa i dede un bun sprigin, pre ginerele seu, advocatul Ioan Becineagă drept mângăiere la bětrâneţe; acum susţinětoriul şi îngrigitoriul familiei rěmase.

Ar fi deci acuma sě mai arět câteva momente spre ilustrare: cum a fost şi cât bine a făcut defunctul în decursul vieţii şi activităţii sale statului, naţiunei, bisericii, poporului şi particularilor? O dorinţă ferbinte a mea, şi de sigur că şi o pretensiune justă a stimabililor lectori, este aceasta; dar aceasta aici la acest loc, acum în ḑilele někasurilor noastre când ne vedem strimtoriţi de toate părţile pe toate terenele şi alungaţi chiar de soarte, nu se poate, nu este nici consult.

Toţi aceia, mici şi mari, cari ca şi neînsemnătatea mea au cunoscut şi au stat mai aproape de dênsul, cari au vieţuit şi conlucrat cu el, nu au trebuinţă sě li o spună nime, cu atât mai puţin eu: ce a fost şi ce a făcut el mai vêrtos pentru cultura şi prosperarea poporului român în cercul Bocşei, pentru siguritatea şi moralitatea publică, pentru bisericile şi scoalele noastre şi preste tot în atacerile şi interesele naţionale, de după care tocmai se făcuse persoană odioasă la omnipotenţi, cari nu voiau şě'l judece şi recunoască după adevěrata sa valoare culturală şi intelectuală.

Eară pentru aceia, cari numai după nume, ci nu şi după fapte au cunoscut pre defunctul, aşa cred, că ajunge numai singurul spirit moral, naţional şi religios, ce resuflă prin tot cuvêntul Adioului seu îndreptat cătră locuitorii cercului Bocşei, care document memorabil 'l am espus la binevoitoarea apreţiare a onorabilului public cetitoriu şi care este cel mai pompos testimoniu şi cea mai eclatantă dovadă, că defunctul Filip Pascu, n'a fost un bărbat neînsemnat, ci nobil, binefăcătoriu şi binemeritat pentru naţiune, biserică şi popor.

Condus de simţeminte nobile şi înzestrat cu de însuşiri frumoase defunctul în funcţiunea sa ca pretor cesaro regesc al cercului Bocşa n'a fost mărginit numai la activitate biurocratică, ci mai adêse-ori în tot anul a întreprins escursiuni prin toate comunele cercului la cari ocasiuni în persoană a visitat cu cea mai mare scrupulositate oficiele comunale, cancelariele notariale, dar cu deosebire toate scoalele; el s'a interesat cu un cuvênt pentru toate şi s'a ingrigit despre toate scăderile şi neajunsurile, a lăudat pre cei bravi, ear pe cei netrebnici i-a înfruntat în auḑul poporului, şi astfel a contribuit foarte mult la desvoltarea binelui comun şi la delăturarea relelor.

Meritul cel mai mare, care după modesta mea părere basată pe esperienţă şi convingere este numai al defunctului, sûnt scolile bine organisate cu învěţători deplin cualificaţi; dovadă despre aceasta este acel fact cunoscut şi necontestaver: că generaţiunea mai tineră de ambele secse, mai din întregul acel cerc, pe timpul de atunci scia carte, cetia şi scria cu litere străbune pentru a cărora întroducere şi folosire chiar şi la oficiul pretorial precum şi la toate oficiile comunale el încă la anul 1859 sub sistemul absolutistic era însufleţit cu predilecţiune. Mulţi dintre cărturarii nostri şi mai cu seamă notarii comunali dintre cari şi eu eram unul, numai atunci — la stăruinţele lui Filip Pascu — au învěţat a scrie respective a se esercita în scrierea limbei române materne.

Locuitorii, poporul şi înteligenţa din cercul Bocşei cari au avut şi au astăḑi cele mai mari foloase dela viaţa şi prin activitatea neobosită a reposatului, o activitate a cărei resultate şi fructe se věd în toată splendoarea lor, acel popor şi mai vêrtos preoţimea şi învěţătorìi de pe atunci cărora le resunau dulce şi sonore cuvintele rostite în „Adioul“ defunctului, cuvinte sfătuitoare, îndemnătoare şi înfluenţătoare pentru cultură, artă şi desvoltarea simţemintelor naţionale, — nu mě îndoesc nici pe un moment — că va deplânge pierderea binefăcětoriului şi binemeritatului seu conducětoriu şi poveţuitoriu, ear cea mai frumoasă şi deamnă de renumele seu recunoscinţă şi gratitudine, ce o datorim noi cei vii şi după moartea noastră următorii nostri memoriei reposatului — după modesta mea părere îndiviuală — ar fi nisuinţa, de a nu perde nici când din vedere învěţăturile ce le conţine actul menţionat, care este pompa eternisarea numelui în dl adormitului Filip Pascu, căruia sě'i ḑicem ca de etern adio cu toţii: Fie'i ţěrîna uşoră şi memoria bine cuvêntată!

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Petru Petroviciu,
actuariu metropolitan, sub defunctul fost cancelist ces. reg. pretorial şi notariu opidan în Bocşa-montană comitatul Caraş.

Varietăţi.

* (Dela curte). Majestatea Sa împěrăteasa şi regina Elisabeta a sosit în 11 Martie n. la $7\frac{1}{4}$ oare în Brussela. La gară a fost întêmpinată de regele Belgianilor de principele de coroană şi de princesa Stefania şi de cei dintâiu demnitari. La $10\frac{3}{4}$ oare înainte de ameaḑi Majestatea Sa a plecat dela Brussela.

* Escel. Sa I. P. S. domn archiepiscop şi metropolit al nostru Miron Romanul a plecat cu trenul de aḑi de dimineaţă la Viena.

* (Denumire). Dl Avram Cioran preot gr. or. din archidiecesa Ardealului este denumit de capelan militar clasa II.

* (Petrecerea) de Sâmbătă seara dela „Impěratul Romanilor“ a fost cercetată binişor şi destul de vioaie, numai, cu toate că era de Români arangiată şi împoporată, nu s'a prea jucat românesce. Venitul curat se ḑice că e 100 fl.

* (Molipsire?). Deunăḑile când cu încheerea carnevalului apusan, vre o câteva cete de oameni fără treabă, umbla cu masce pe feţe, molestând publicul, ce se folosia de umbletul pe strade numai pentru trebuinţe în afaceri. Eri după ameaḑi o jumětate de duzină de Ţigani mai mari şi mai měrunţi, a creḑut sě facă şi ea ca cei de deunăḑile şi umbla costumată pe strade, cu toate că mai modestă şi fără de a maltrata pe cineva.

* (Necrolog). Vai! căci prea de timpuriu trebue sě ne împlinim una dintre cele mai dureroase şi triste datorinţe de colegi când anunţăm că unul dintre cei mai bravi elevi ai institutului Andreian din Sibiiu, carele încă în anii fragedei juneţe ne îndreptăţia pre deplin la cele mai frumoase speranţe, iubitul nostru coleg, cleric în anul al treilea *Andreiu Bărbos* în floarea vieţei sale în etate abia de 22 ani după o boală grea de 3 luni în 19 Februarie v. a. c. s'a mutat din aceste trecětoare la cele eterne.

Deplâns, de părintele seu Eftimiu Bărbos paroch gr. or. mumă-sa Ana, sora Elena, fratele Alesandru, unchiul seu Ioan Pop, preot impreună cu intreaga-i familie, verişoarele Iuliana, născută Ciocaş, măritată Şovrea administrat protopresb., Rosa născ. Ciocaş măritată Stef preot, Zina născută Pop măritată Pop, preot, vērul Ioan Ciocaş preot şi de toţi ceialalţi consângeni; de intimul amic si coleg Teodor Şovrea şi de toţi amicii şi colegii sei.

Deplângem neaşteptata perdere din adêncul animei mângăindu-ne că sufletul seu cel blând şi curat va fi rěsplătit luând din mâna părintelui luminei cununa dreptăţei şi odichna eternă.

Remăşiţele lui pământesci s'au astrucat în 23 a lunei curente în cimiteriul gr. or. din locul nascerei sale Ciocotiş. Fie'i ţerina uşoară şi memoria binecuvêntată!

* (Mulţămită publică). La instalarea subscrisului paroch, prea onoratul domn protopresbiter Ioan Petric a dăruit pe sama bisericei noastre din Doberleu, 1 Epitrafir, Ruviţe, Aier şi o părechie de procoviţe toate nouě. Pentru subscrisul în numele comunei bisericesci, aduce publice prea onorat domniei sale cea mai vie mulţămită pentru fapta aceasta marinimoasă.

La însărcinarea comitetului parochial.

Ioan Oltean m. p.,
paroch şi preşed. comitetului.

* (Recunoscinţă) esprimă în public parochul nostru Il. H. din Slimnic binefăcětoriului bisericei noastre de acolo, Aleman Cloaşe din Boiţa, care a cumpěrat pentru menţionata biserică un epatrafir, disc şi stea şi un molitvenic în preţ de 33 fl.

* (Mişcare antisemitică) se ivesce acuma şi în Viena. Aici circulează o „provocare a unui patriot“ la unirea după esemplul „ligei antisemitice“ din Germania a tuturor, cari sûnt de aceaşi părere, şi la scăparea cetăţei de „biciul Judaismului.“

* (Plăţile ḑilnice) ale împěraţilor europeni sûnt următoarele: Alecsandru II 125,000 franci, Sultanul 90,000 fr., Francisc Iosif 50,000 fr., Wilhelm 41,000 fr., Humbert 32,000 fr., Victoria 31,508 franci.

* (Emigrarea în America) de care am amintit de mai multe ori în „Tel. Rom.“ a luat cu deosebire în comitatul Şaroş dimensiuni mari. Locuitorii vênḑêndu'şi toată averea mişcătoare şi nemişcătoare cu preţuri de batjocură se pun pe calea ferată cu mic şi mare şi pleacă spre Hamburg, de unde se îmbarcă spre America. Pănă acum — ḑice „Kelet“ — au emigrat din comitatul numit mai mult ca 8000 oameni începênd dela Septemvrie 1879 încoace.

* (O invenţie interesantă). După jurnalul „Techniker,“ care apare în New-York, dl Perreauz a inventat un Velociped, care se mână cu abori şi face pe oară 4—5 mile. Velocipedul e cu 3 roate şi mânarea lui costă pe mil numai 3 cent. dacă se efectuesce cu spirt.

* (Un tunel submarin). Spre a înlesnì comunicaţia între Vanderbild şi coastele atlantice în America de Nord s'a început lucrarea la un tunel pe sub riul *Detroit*, care desparte Statele-Unite de Canada şi se unesce cu lacul Erie. Acest tunel va avè o lungime de 3700 m. pe sub riu şi două linii ferate.

* (Unire marină). Guvernul rusesc primind proiectul lui Daniloff în privinţa unirei mărilor Azof şi Caspica va procede la realisarea acestei minuni marinare. Valoarea lucrărei s'a preţuit la 50 milioane ruble.

* (Emigrare). Din ţinuturile dela Tribau şi Drüsau mai mult ca 90 familii bogate 'şi-au vêndut toate pămênturile şi sûnt gata a emigra spre America de Nord. Aceste familii duc mai mult ca un milion de fl. cu sine din ţěrile noastre. De altmintrea se scrie din New-York, că din Austro-Ungaria emigrează mulţi, fără de a se gândì, că acuşi nu mai au loc, unde sě se poată aşeḑa. Aceste sûnt semne, că oamenilor în Austro-Ungaria le umblă cât se poate de rěu.

Scolastic.

(Urmare).

Dupăce am věḑut neajunsurile metodului usitat în manualele pentru învěţarea religiunei crestine, de care s'a servit şi se servesce scoala noastră poporală, vom cerca sě arětăm acum.

III. Adevěratul metod, după carele are sě se propună învěţămêntul religiunei crestine în scoala poporală.

„Foarte cu greu şi anevoie va fi, „a afla adevěratul metod, după carele „sě se propună şi împărtaşească religiunea crestină, intre atâtea metoade „absurde şi barbare, care domnesc „de veacuri în manualele de religiu„ne ale scoalei poporale!“ — ne va reflecta cineva.

Şi aceasta nu cu nedreptate.

Noi însě avênd a trata chiar despre învěţămêntul religiunei crestine, carea se basează pe adevěr şi dreptate, şi aşa ne învaţă, a căuta şi a îmbrăţişa adevěrul şi a păzì dreptatea, ca crestini ne cunoascem, că sûntem datori, a şi urma aşa.

Vom căuta dar adevěratul metod după carele are sě se propună învěţămêntul religiunei crestine chiar acolo, de unde a isvorît el, de unde a isvorît mântuirea genului omenesc.

Mântuitoriul genului omenesc, scim cu toţii, că a fost Domnul nostru Isus Christos. Carele ne-a învěţat, sě cunoascem pe Adevěratul Dumneḑeu, sě credem într'ênsul, sě'l iubim mai presus de toate, sě'l onorăm, sě ne închinăm lui, sěi împlinim voia lui şi sě ne temem de el cu adevěrată pietate.

Şi cum erau învěţăturile Mântuitoriului lumii după cuprinsul şi întocmirea lor? — Cum erau ele propuse şi împărtăşite? —

În modul acesta:

1. Învěţăturile Mântuitoriului lumii erau potrivite pentru fiecare om din lume, aşa dar folositoare ori si cui.

Pe temeiul acesta învěţămêntul în scoala noastră poporală sě fie potrivit pentru fiecare copil şi folositoriu tuturor; învěţămêntul religiunei sě cuprindă în sine material mărginit raţional în trăsuri generale pipăite, nu vast, nu desfăcut în toate amenuntele şi subtilităţile confesionale.

2. Invěţăturile Mântuitoriului erau deşteptătoare, luminătoare, atrăgětoare şi pentru aceasta în stare a cultiva, îndrepta, rădica pe omul din lăuntru din ce în ce la o treaptă mai înaltă, ca pre o fiinţă cugetătoare, simţitoare şi poftitoare, carea nu numai sě cunoască, ci sě şi iubească, sě şi îmbrăţişeze adevěrul şi binele şi sě sěvêrşească fapte frumoase religioase şi morale.

Apoi învěţăturile Mântuitoriului au şi fost îmbrăţişate şi urmate cu toată voia de oamenii, cari au putut avè fericirea, sě le auḑă

Aşa dar învěţamêntul religiunei în scoala poporală sě fie deşteptătoriu, luminătoriu, atrăgětoriu, ca sě poată fi în stare, a cultiva, îndrepta şi ridica sufletul copilului din ce în ce la o treaptă mai înaltă a cunoascerii, simţirii, poftirii, îmbrăţişării adevěrului şi binelui şi sěvêrşirii faptelor frumoase religioase-morale.

3. Christos nu desconsidera pe oamenii, cari se adunau împregiurul lui, sě'l asculte, ci:

a) Sântele Sale învěţături 'şi-le întocmia amĕsurat gradului desvoltării intelectuale a acelor oameni; li-le propunea şi împărtăşia cu blândeţe şi cu plăcere; aşa încât se lipiau de inimă, mişcau inima ascultătorilor, o deschideau, întrau într'ênsa, de le simţiau,

Apoi ce întră la inimă, aceea pětrunde şi în mintea omului. Şi ce întră în mintea omului prin inimă, nu poate uita în toată viaţa lui.

Nu mai trebuiau dar învěţăturile lui Christos memorisate.

Deci învěţămêntul religiunei în scoala noastră poporală sě fie întocmit amĕsurat naturei desvoltânde a copilului.

Natura în desvoltarea ei face pe copil vesel.

Sě nu cuprindă dar învěţămêntul religiunei în sine nimic posomorît, restringětoriu, împovărătoriu, apăsătoriu; ci sě fie propus cu blândeţe şi cu plăcere, ca sě poată fi simţit de inima copilului, sě-i poată întra prin inimă în mintea lui, ca sě nu'l mai uite nici odată.

Ca prin aceasta sě scape bietul

copil de ceeace îi este lui foarte neplăcut şi urît, adecă de împovărătoarea şi apăsătoarea memorisare a materialului învĕţămêntului religiunei.

b) Învĕţăturile lui Christos cuprindeau în sine material concret ori propus în formă concretă. Pentru aceasta oamenii, cari 'l audiau, îşi puteau face representaţiuni şi noţiuni vii, chiare şi precise despre sântele lui învĕţături. Va sĕ ḑică, le puteau cuprinde şi înţelege pe deplin; apoi s'au şi folosit.

Aşa dar învĕţămêntul religiunei în scoala poporală sĕ cuprindă în sine material în formă concretă, nu abstracţiuni, nu dogme.

Ca sĕ poată fi cuprins, înţeles şi folosit de copil, a căruia minte îşi poate face representaţiuni şi noţiuni numai din intuiţiuni.

c) Christos nu îmbrăca învĕţăturile sale în definiţiuni; nu predica, nu spunea ascultătorilor sei, ce sĕ simţească, ce sĕ cugete despre ele; nu i provoca, nici nu le poruncia, sĕ voiască a i le stima a i le primì şi îmbrăţişa; dar le propunea într'un limbagiu dulce, uşor de preceput şi în mod atrăgĕtoriu; apoi, unde afla de cuviinţă, conducea cugetarea ascultătorilor şi prin întrebări raţionale (... „Al cui este tipul acesta?“ — „Al împĕratului“ — . . .), încât oamenii, cari audiau sântele lui învĕţături, singuri se convingeau despre adevĕrul şi bunĕtatea cuprinse într'ênsele, şi aşa — le iubiau din toată inima, le primiau, le îmbrăţişau cu toată voia lor şi urmau după dênsele.

Deci materialul învĕţămêntului în scoala poporală sĕ nu fie espres în definiţiuni, nici propus în mod predicătoriu, provocătoriu, poruncitoriu; ci în cuvinte uşoare de înţeles, dulci, atrăgĕtoare, conducêndu'i cugetarea copilului prin întrebări metodice.

În modul acesta va putè copilul simţì şi cunoasce bunĕtăţile învĕţăturilor creştinesci, le va îmbrăţişa cu voia lui şi va urma după ele.

d) Invĕţăturile lui Christos erau întocmite după trebuinţa de a indrepta neajunsurile şi scăderile oamenilor; apoi ca sĕ le poată acestia mai bine cuprinde şi înţelege, li-se propunea în formă de tablouri plastice — istorioare.

Mântuitoriul Christos nu s'a servit cu sisteme; nu a lăsat apostolilor sĕi şi printr'ênşii lumii nici o sistemă.

Deci materialul învĕţămêntului religiunii în scoala poporală sĕ nu cuprindă în sine o totalitate scientifică, şi învĕţăturile crestinesci elementare sĕ nu formeze o sistemă scientifică, ci sĕ fiĕ propus în formă de tablouri plastice — istorioare.

e) „Fiţi desĕvêrşiţi, precum şi Tatăl vostru din ceriuri desevêrşit este“ — ne învaţă Mĕntuitoriul lumii Christos.

Prin aceasta ne arată, că perfecţiunea zace în infinit; că scopul omului pe acest pămênt este, a năzuì, a se îndrepta şi a se mişca spre perfecţiune. Apoi indeamnă pe oameni a se avênta, îi inanimează în avêntul„ în progresul spre perfecţiune, spre Tatăl Ceresc, Cel Infinit.

Nu împedecă prin ponderositatea mărturisirii credinţei desvoltarea progresivă a spiritului omenesc.

Aşa dar nu spoială, nu dresură, ci adevĕrată cultură şi educaţiune au fost pentru oameni învĕţăturile lui Christos.

Nu unelte, nu sclavi ai întunerecului, ci fiinţe după tipul şi asemĕnarea lui Dumneḑĕu a format Mântuitoriul lumii din oameni prin sânta Sa religiune. Asemenea fiinţe au însărcinat pe Apostolii sĕi şi acestia pe următorii lor, ca învĕţători, sĕ formeze din oamenii, lăsaţi de Dumneḑĕu pe acest pămênt, ca sĕ'l prefacă în raiu, unde sĕ vieţuiască în împĕrăţia lui Dumneḑĕu, şi de unde sĕ se avênte spre Cel Infinit.

Deci învĕţămêntul religiunei crestine în scoala poporală sĕ îndrepteze tinerimea, sĕ o pună pe calea, şi sĕ o înlesnească, a se mişca liber şi neatêrnată spre perfecţiune; însĕ sĕ nu i împedece acesta prin legarea de ponderositatea mărturisirii credinţei.

(Va urma.)

Bursa de Viena şi Pesta

din 13 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.95	101.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	92.—	91.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.—	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.80	118.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	89.75	89.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.—	88.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.—	88.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.50	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.40	71.30
Datoria de stat în argint . . .	72.10	71.75
Renta de aur austriacă	86.45	85.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	128.25	128.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	835.—	830.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	301.20	301.—
Acţiuni de credit austr. . . .	282.50	282.50
Sorţi ungurescì cu premii . . .	—.—	112.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.54
Napoleon	9.45	9.46
100 marce nemţesci	58.20	58.30
London (pe poliţa de trei luni) .	118.60	118.80

Economic.

Sibiiu, 12 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.10—6.50; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 3.—3.40 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7: Cartofi fl. 1.60—2--.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —— cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 11 Martie n. Pro hectolitră: Grâu 9.—9.80; Grâu sĕcăreţ fl. 7.50—8.30; Sĕcară fl; 6.40—7.; Ovĕs fl. 3.10--3.40; Cucuruz fl. 5.25—5.40 Sĕmênţă de cânepă fl. 7.50—8; Fasole fl. 7.50 —8; mazere fl. —; Cartofi fl. 1.90--2.; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—38; Slănină pro 100 chilo: fl. —60—; Unsoare de porc fl. —60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11$^1/_2$; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc —48— cr. carne de viţel —.— cr. oauĕ 6 de 10 cr.

(Gunoitul viţelor) se poate face foarte rentabil udândule cu apă, în care s'a topit o cuantitate de peatră acră. Viţele se înţelege înainte de a se uda trebue sĕ fie curăţite cum se cuvine. Udatul se face primăvara după se s'a făcut vreme frumoasă adecă cam prin luna lui Maiu. La fie care viţă se toarnă o cuantitate de vre o câteva cuarturi de apă care conţine peatră acră topită, căreia se mai poate adauge şi ceva urin de om.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 28 Martie şi 26 Aprilie imob. Mariei Baumann în Alţina (trib. Sibiiu); în 18 Martie imob. remasului după soţia lui Simeon Grünfel în Aiud (judec. cerc.); în 6 Aprilie şi 24 Maiu imob. lui Pavel Nagy în Agard (trib. M. Oşorheiu; în 13 Aprilie şi 13 Maiu imob. lui Iosif Szilágy în Cluj (trib.); în 18 Martie imob. lui Sighismund Richtzeit în Iercea (judec. cerc. Reghen); în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. soţiei lui Nicolau Demian în Turda (trib); în 18 Martie imob. lui Ioan Ciungu în Racoviţa (trib. Sibiiu); în 1 Aprilie şi 7 Maiu imob. lui Ioan alui Chirilă Popa în Megyánsag (trib. Turda); în 9 Aprilie şi 22 Maiu imob. lui Andreiu Deucz în M. Oşorheiu (trib.); în 20 Apr. şi 20 Maiu imob. lui Ioan Tonts în Făgăraş (judec. cerc.); în 12 Aprilie şi 12 Maiu imob. lui George Tárkány în Cluj (trib.); în 22 Martie şi 22 Aprilie imob. lui Vasilie Sicub în Poplaca; în 28 Martie şi 28 Aprilie imob. lui Ioan Stănuleţ şi soţi în Ilimbav (trib. Sibiiu), în 27 Martie imob. lui Michail Tontsch în Şărcaia (trib. Braşov); în 24 Martie imob. lui Ioan Toma în Archid (judec. cerc. Teaca); în 14 Aprilie imob. lui Ioan Nagy în Clujmonostru (trib. Cluj).

Nr. 106 2—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie română gr. or. Trapold clasa a III ppresbiteratul Sighişoarei în urma resignaţiunei parochului Sofroniu Brĕnduşă în sensul prea venerabilei ordinaţiuni consistoriale dto 23 Ianuarie c. Nr. 149 B. se escrie prin aceasta concurs cu terminul 31 Martie c. st. n.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu douĕ încăperi, una bucătărie, cu edificiele economice recerute în stare bună, şi grădină de poame.
2. Şepte jugere pămênt, parte arătură, parte fênaţ, — dintre cari 3$^1/_2$ jugere folosibile ca semĕnătură în tot anul.
3. Dela 80 familii române câte o ferdelă cucuruz sfărmit, mesură veche.
4. Dela 40 familii neurustice câte 17 cr. v. a. simbria anuală şi câte o ḑi de lucru dela fie-care familie.
5. O verḑĕrie.
6. Şese stângini de lemne de foc, şi în fine
7. Venitele stolare, regulate prin sinodul parochial.

Cei ce doresc a competa la această parochie sûnt avisaţi a'şi trimite subscrisului oficiu ppresbiteral până la terminul indicat petiţiile lor instruate în sensul „stat. org.“ a dispositiunilor sinodale din anul 1873 şi a regulamentului congresual din anul 1878 documentând pe lângă cunoscinţa limbei materne şi a celei maghiare sau germâne, avênd a se presenta până la espirarea concursului în vre-o duminecă sau serbătoare în biserica din loc spre a'şi arĕta desteritatea în cântare, tipic sau cuvêntare.

Sighişoara 21 Februarie 1880.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Sighişoarei.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 33 2—3

CONCURS.

Spre întregirea vacantei staţiuni parochiale de a III clasă din comuna Corbi ppresbiteratul Făgăraşului II se escrie concurs nou cu terminul până la 16 Martie a. c. v.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul cel dintâiu la 26 Iulie 1879 în Nrii „Teleg. Roman“ 88, 89 şi 90.

Doritorii de a ocupa această parochie vacantă îşi vor aşterne concursele sale instruate cu documentele recerute conform „stat. org.“ până la ḑiua prefiptă subscrisului scaun protopresbiteral.

Avrig 20 Februarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Vasilie Macsim m. p.,
adm. prot.

Nr. 83. 1—3

EDICT.

Ilie Coca din Sănpetru, care aproape de 10 ani părăsì cu necredinţă pre legiuita lui soţie Paraschiva Dragoş, tot de acolo, şi pribegesce în lume fără a se sci ubicaţiunea lui, se provoacă prin aceasta, ca în termin de un an dela publicarea acestui edict sĕ se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov în 31 Ianuarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului prot. II al Braşovului.

Ioan Petric m. p.,
protopresbit.

Nr. 97. 1—3

EDICT.

Elena născută Vasilie Gămulea din Braşov, care a părăsit cu necredinţă de 6 ani de ḑile pe legiuitul ei bărbat Ioan Nicolae Savu, tot din Braşov fără de a se scí locul ubicaţiunei ei, este prin aceasta citată, ca în termin de un an sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial, intentat asupră'i de soţul ei.

Braşov în 5 Februarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al Braşovului I.

Iosif Barac m. p.,
ppresbiter.

Nr. 35. 1—3

EDICT.

Ana născută Achim Filip de religiunea gr. or. din Porceşti comitatul Sibiiului în Transilvania, carea de doi ani şi jumĕtate a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Ioan I. Costeiu Boancăş tot de acolo, fără ca sĕ se scie până acum ubicaţiunea ei, prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o ḑi dela prima publicaţiune a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră, procesul intentat contră'i de către bărbatul ei, se va decide în sensul prescriselor legii şi în absenţa ei.

Sibiiu 1 Februarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Sibiiu al II-lea.

Nr. 35. 1—3

EDICT.

Georgiu Mitarcă, de religiunea gr. or. din Jimbor (Zsombor) pretura Oclandului, ppresbiteratul Cohalmului, părăsind de 5 ani de ḑile în mod clandestin pre legitima lui muere Bucura Şerban tot din Jimbor fără a se sci locul ubicaţiunei lui, se provoacă prin aceasta a se presenta în restimp de 6 luni de ḑile, sau în persoană, sau prin representant legitimat, înaintea subscrisului for matrimonial, căci altfel procesul în contră'i urḑit, se va decide în înţelesul legilor în vigoare.

Cohalm, 22 Ianuarie 1880.

Dela forul matrimonial judecătoresc de I-a instanţă gr. res. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protop.

Nr. 36. 1—3

EDICT.

Anghel Ilie Chidu de religiunea gr. or. din Porcesci, comitatul Sibiiului în Transilvania, carele de 7 ani, cu necredinţă a părăsit pre legiuita lui socie Floarea născută Maniu Purecea tot de acolo, fără a se sci ubicaţiunea lui prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o ḑi dela ḑiua publicărei prime a acestui edict, sĕ se înfăţişeze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul intenţionat contra'i de către muerea lui în sensul legei se va decide şi în absenţa dênsului.

Sibiiu, 1 Februarie 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului II ca for matrimonial de prima instanţă.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28. Sibiiu, Joi 6 Martie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Martie.

Ḑiarele nu înceată de a aduce sciri despre felicitările ce se trimit din toate părţile M. Sale din causa logodirei succesorului pe tron **Rudolf** cu princesa **Stefania**. Între alte amintim la locul acesta şi de hotărîrea ce a luat în privinţa aceasta partida independentă din dieta Ungariei, ca de un caracteristic al timpului de faţă. Partida aceasta în conferenţa ei dela 12 Martie n. a decis a lua şi ea parte la deputaţiunea, ce avea a se trimite sĕ feliciteze, cu cel puţin trei membri. Cu toate aceste nu constringe pe membrii sei, ci îi lasă după buna lor chibzuire, sĕ participe sau sĕ nu participe la deputaţiunea de felicitare. Se vede că înşişi aderenţii lui Kossuth au mai slăbit din ilusiunile lor politice şi încet, încet se apropie de actualitatea din monarchie.

Ministrul de justiţie şi de comerciu a convocat, ne spune „P. Ll.“, un numer mai mare de deputaţi transilvăneni fără deosebire de partidă la o consultare asupra *regulărei proprietăţii din Transilvania.* — Proiectul de lege privitoriu la regulare este deja publicat.

În afacerea privitoare la într'oducerea **jurisdicţiunei înadministraţiune**, deputatul **Szájbely** avea sĕ vină în casa deputaţilor cu propunerea, ca guvernul sĕ aducă cât mai curênd un proiect, prin care sĕ se reguleze afacerea aceasta şi încă în dieta presentă. După o telegramă de eri dela Budapesta propunerea aceasta s'a respins după ce a declarat Tisza: că guvernul a hotărît a pune încă în anul acesta pe masa dietei proiecte despre reformarea poliţiei şi cualificaţiunea funcţionarilor. Mai departe se vor lua mesuri, ca administraţiunea de bani sĕ se ia din mâna funcţionarilor municipali, transpunenduse casselor corespunḑĕtoare

Astăḑi se începe desbaterea specială a ministeriului de justiţie.

După „N. fr. Presse“ vestitul tratat de căi ferate între Austro-Ungaria şi Serbia s'a terminat alaltăeri.

„Printre partidele slavice şi clericale din Austria, ḑice „P. Ll.“, suflă un curent de ostilitate contra imperiului german, care nu e nici nou nici periculos pentru obiectul urei lor. Curentul însĕ nici odată n'a cutezat a eşì pe faţă ca în ḑilele aceste. Nimenea altul, decât deputatul **Hausner**, cărui i zidise foile din Viena un piedestal, prin care s'a înălţat la glorie şi vaḑă, a fost acela, care a dat tonul în senatul imperial, în care au intonat de odată Polonii, Cechii şi Ultramontanii.“ „Firesce fie-care dintre fracţiunile aceste — i se scrie lui „P. Ll.“ dela Viena — 'şi va fi gândit alt ceva. Polonii vor fi avut dinaintea ochilor o alianţă cu Francia, Cechii cu Rusia şi ultramontanii poate cu amêndoue, la toată întêmplarea cu ascuţitul contra Italiei. Ei bine „P. Ll.“ nu se arată de tot îngrigit de curentul acesta şi susţine că oficiul de esterne din Viena nu va avé nici o greutate de a dovedì principelui Bismarck, că astfeliu de manifestaţiuni, cum a fost cea din discursul lui Hausner, cu colorit antigerman, nu au nici o însemnetate şi nu dau direcţiune opiniunei publice din Austro-Ungaria. Corespondentul foiei citate continuă ḑicênd: că alianţa cu Germania este faptă împlinită. Alianţa înse nu este îndreptată contra **Franciei**; între impregiurări poate fi îndreptată contra **Rusiei**. Cât timp caracterul alianţei nu era aşa clar, cum este acum alianţa, n'a fost opugnată de Cechi şi de ultramontani. De când însĕ este învederat, că Austro-Ungaria face cu Germania causă comună, ca eventual şi dacă ar fi de lipsă sĕ înfrêneze pe Rusia, es fracţiunile slavice din senatul imperial la iveală.

Este de însemnat, că „P. Ll.“ află cu cale a atinge coarda atitudinei fracţiunilor slavice în faţa unei alianţe austro-ungare-germane contra Rusiei. Chiar atingerea aceasta poate face pe aliaţii dela Berlin sĕ caute cu neîncredere asupra Austro-Ungariei.

„D. Ztg“ în revista de luni cualifică alarmele cu resboiul numai de nisce mijloace pentru asigurarea proiectului privitor la îmmulţirea armatei. Cu toate aceste citează din „Köln. Ztg“ locuri, din care se vede, că Bismarck este aproape a face pe Germania se tragă sabia, dacă Rusia nu va da mai bune probe de loialitate faţă cu Germania. Şi „Post“ din Berlin ḑice, că nu va fi nici o mirare dacă Bismarck perde încrederea în împĕratul **Wilhelm**, că va sci susţinè pacea, de oarece dênsul nu vrea sĕ scie de un resboiu cu Rusia.

Din **Roma**, ne spune o telegramă dela 16 Martie n., că ministrul de esterne **Cairoli**, respunḑênd la o interpelaţiune a accentuat, că credinţa în tratate şi alte împregiurări, sfătuesc amiciţie cu Austria.

În **Paris** a aţiţat respingerea în senat a unui articul, prin care se restringea ordinile călugăresci de a susţinè institute de instrucţiune, o agitaţiune în contra tuturor congregaţiunilor neautorisate în Francia. Camera după ce legea generală a căḑut în senat, a votat o resoluţiune, prin care 'şi-a dat espresiune dorinţei, că guvernul sĕ nu mai sufere decât congregaţiuni autorisate.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În şedinţa dela 4 Martie s'a continuat desbaterea bugetară.

Ant. **Szájbely** declară respicat că nu va vorbì despre buget, critică înse pe preopinanţi, şi între acestia cu deosebire pe Jokai, care ḑisese odată, că nu e revoluţionariu. Sĕ-şi aducă însĕ Jokai a minte, că el a fost împreună cu oratorul şi cu alţii în 14 Martie 1848 în „Komlokert“, unde s'au formulat cele 12 puncte renumite, cari au fost basa revoluţiunei. Jokai a purtat pana, acesta e punctul de strălucire în cariera politică a lui Jokai.

Presidentul **Szlávy** admonează pe orator sĕ nu vorbiască despre afaceri personale. (Aplause în dreapta.)

Szájbely: Jokai nu trebue sĕ se ruşineze pentru aceasta, dacă ar trebuì sĕ-i fie ruşine de ceva, apoi acest ceva e . . .

Presidentul **Szlávy**: Admonez pe deputatul Szájbely sĕ vorbiască la ordinea ḑilei, altfeliu voiu trebuì sĕ-i detrag cuvêntul. (Aplause în dreapta)

Szájbely se îndoiesce că majoritatea ar lucra numai după convicţiunea sa; oratorul nu poate întimpina cu încredere pe un guvern, care se mulţemesce şi cu un „Tac“ din partea Croaţilor. (Aplause în stânga estremă.)

Ag. **Pulszky**: Noi nu putem sĕ avem încredere în politica ministrului de finanţe, când vedem, cum se solicitează lucrările catastrale, cum se eschid din ce în ce mai mult elementele autonome dela conlucrare, când considerăm mai departe abusurile la încassarea contribuţiunilor, procederea la arendarea dărilor de consum, care e întogmită şi aşeḑata pe base curat fiscalice fără a ţinè samă de interesele contribuenţilor. (Aplause în stânga.)

Nu putem sĕ întimpinăm cu încredere pe un guvern care nu este în stare a da ţĕrei o administraţiune bună. Esperienţa a dovedit, că guvernul scie sĕ-şi câştige majoritatea în toate comitatele, dar cu toate aceste administraţiunea se află într'o astfel de stare, încât si oratori din partida guvernamentală au trebuit sĕ declare că stările actuale sûnt de nesuferit. Acesta e şi resultatul lungei desbateri bugetare. Ce e drept între partisanii nostri s'au ivit o divergenţă de păreri cu privire la o cestiune ce se referesce la administraţiune, o cestiune, ce stă într'o strinsă legătură cu propunerile oposiţiunei, dar acea divergenţă nu e de o însemnătate atât de mare încât membrii partidei noastre sĕ nu poată remânè împreunaţi şi sĕ nu se lupte laolaltă pentru ameliorarea administraţiunei. Cestiunea indicată va mai da încă în curgerea vremei impuls la o discusiune detaiată; de aceea nu voiesc a mai polemisa acum contra principiului de a se alege funcţionarii administrativi pe viaţă, ci declar simplu, că esperienţele ne vor silì în viitor sĕ adoptăm sistema de denumire. În sfêrşit mai observ cu privire la administraţiune, că reforma administraţiunei de stat trebue sĕ meargă mână în mână cu reforma administraţiunei comunale. Ministrul president a observat că efectele reformei propuse de noi vor fi simţite până în coliba cea din urmă şi că se cere mult curagiu pentru a se ivì cineva cu astfel de planuri. Aceasta este adevĕrat, dar noi togma avem curagiul sĕ privim drept în faţa greutăţilor, precând guvernul spământându-se de aceste greutăţi nu voiesce sĕ facă nimic. Noi vom remânè probabil în minoritate, dar ne vom despăgubì cu consciinţa, că am iniţiat şi discutat o cestiune într'un mod care de sigur va afla un resunet. (Aplause în stânga). Dar ministrul president va trebuì sĕ se mulţemească cu mângăerea, că şi modul, cum s'a respins ieri propunerea lui Dárday în comisiunea juridică, e un feliu de vot de încredere. (Aplause în stânga.) Până când ministrul president se va mulţemì cu un asemenea vot de încredere, neîncrederea noastră va fi pe deplin îndreptăţită. (Aplause vii în stânga.)

În şedinţa dela 6 Martie propunĕtorii 'şi-au ţinut discursurile de încheere. Ne mărginim a releva discursul lui Apponyi şi Tisza.

Contele Alb. **Apponyi**: Doue ramuri mari ale regeneraţiunei naţionale reclamă această reformă. Mai ântâiu consolidarea materială a naţiunei şi situaţiunea naţional-economică. Consolidarea materială nu se va putè realisa cu sistema de administraţiune actuală. Interesele cele mari ce le cere capitalul solid din afară la plasarea sa în Ungaria însamnă o premie de risico, regretabilă şi hazardoasă cu privire la relaţiunile noastre publice administrative. (Aprobări în stânga. Sĕ auḑim!)

Dar reforma aceasta e de lipsă şi pentru promovarea puterilor morale ale naţiunei noastre, căci pentru a caracterisa sistema actuală nu me pot folosì decât de termenul că ea are un efect direct demoralisător.

Această sistemă e numai o garanţie pentru arbitriu, pentru mania de domnire a celor puternici. E demoralisătoare şi solidaritatea, de altfel psichologicesce esplicabilă, între cei ce influenţază alegerile şi funcţionarii aleşi. Atât e sigur că aceste cercuri cu influenţă şi puternice sûnt ingagiate oareşi-cum cu funcţionarii, pe cari îi protegiază, şi din acest motiv ele nu pot esercita controla de lipsă; nu se pot cere dela nimenea lucruri ce trec peste puterile omenesci. Funcţionariul nu poate risca pânea sa revoltându-se contra patronilor sei puternici, acestia încă nu'şi pot jertfì clienţii şi aşa s'a încetăţenit la noi oare-care sistemă de cruţare şi adăpostire, care în multe părţi otrăvesce moravurile. (Aplause în stânga.)

Sistema actuală nu e decât un cuprins numai de drepturi, de aci provine opiniunea respândită printre noi despre unilateralitatea drepturilor, trecêndu-se cu vederea îndatoririle ce corespund acelor drepturi, din acest motiv nu ascultă oamenii svatul, dat de altfel şi de dl prim ministru, ca sĕ-şi reguleze economiele private, căci întradevĕr o mare parte din relele noastre provine dela puţina putere morală a particularilor în economiile lor private.

Guvernul umblă cu planul, cum se ḑice, de a convoca o anchetă pentru studiarea acestei cestiuni; prin urmare aceasta întrebare se ţine de politica guvernului, care în faptă nu este politică, ci numai o tactică. Guvernul voiesce sĕ se ferească de cestiune sau sĕ nu ia responsabilitatea asupra sa şi se ascunde la spatele anchetei. Aci se poate aplica acsioma: *Qui habet tempus, habet vitam.* (Aprobări în stânga).

Sesiunea presentă se apropie de sfêrşit. Ancheta se va întrunì la toamnă, va lucra şi va substerne un elaborat voluminos, care va trebuì studiat, într'acea dieta se va închide şi vor venì alegerile, de care Coloman Tisza fiind ministru de interne n'are sĕ se teamă. (Aplause în stânga.) Aceasta este politică comitatensă şi Tisza e un prea devotat ucenic al acestei politice decât sĕ nu o urmeze. (Aplause în stânga.)

Majoritatea spriginind această procedere se va face şi ea responsabilă pentru urmări, pentru decadenţa economică care astăḑi s'ar mai putè impedeca. (Mişcări în dreapta.)

Ministrul president Col. Tisza: Opositiunea cere o reformă treptată a administraţiunei, cere întroducerea justiţiei administrative. Oare noi nu voim aceste reforme? Ba şi noi le voim, numaì cât această justiţie nu trebue organisată aşa încât sĕ poată împedeca cu desevêrşire cursul administraţiunei. Deci toate atêrnă dela modul de organisare şi asupra acestui mod oposiţiunea nu ne a lămurit. Încât pentru întrebarea de denumire a funcţionarilor, aceasta e o afacere ce reclamă o cumpenire matură, un lucru, pe care l'a esperiat oposiţiunea însaşi, căci membrii ei nu s'au putut unì asupra acestui punct. Oposiţiunea cere mai departe ca funcţionarii sĕ fie cu totul independenţi în sus şi în jos. Acesta e un lucru gingaş, căci de vom face pe funcţionari neatêrnaţi de guvern, nu va lua nimenea responsabilitatea asupra sa pentru administraţiune. Invinovăţirea, că funcţionarii municipali sûnt corupţi, o resping cu hotărîre. Încât pentru întrebarea de cualificaţiune şi organisarea poliţiei, în această privinţă se fac în ministeriu preparativele de lipsă; ear încât pentru proiectele de reformă radicală, mărturisesc că nu me pot decide la moment pentru una sau alta direcţiune. Voiesc sĕ ascult mai ântâiu oameni de specialitate, voiu convoca o anchetă, compusă nu numai din funcţionari ci şi din bărbaţi, a căror participare la discussiuni o reclamă opiniunea publică. Ancheta se va întrunì la vară, dacă vom avè tìmp pentru convocare, căci prelungirea desbaterilor dietale va face în cele din urmă şi acest plan cu neputinţă. (Aplause vii în dreapta). Pentrucă de vom discuta în dietă în tot anul câte 10 luni, nici guvernul actual nici guvernele viitoare nu vor putè înactiva reforme. (Aplause vii şi prelungite în dreapta).

După aceasta a urmat votarea.

La întrebarea primă: Se primesce bugetul de basă la desbaterea specială conform raportului comisiunei financiale? — a respuns o majoritate precumpĕnitoare în mod afirmativ, nu mai stânga estremă a votat contra. Prin aceasta a căḑut şi propunerea lui Helfy. S'au respins propunerea lui Apponyi, de a se da guvernului un vot de neîncredere, pentru aceasta propunere au votat oposiţiunea întrunită sî deputaţii cari nu aparţin la nici o partidă. Ministrii s'au abţinut dela votare. In sfêrşit s'a pus la votare nominală propunerea lui E. Simonyi (vot de neîncredere fără motivare). Au votat dintre 445 deputaţi verificaţi 222 cu nu, 174 cu da, absenţi au fost 40 deputaţi, presidentul dietei n'a votat, prin urmare propunerea lui E. Simonyi s'a respins cu o majoritate de 48 voturi.

Col. Széll s'a abţinut dela votare asupra propunerei lui Simonyi. Dintre deputaţii ce nu aparţin la nici o partidă au votat cu guvernul contele Pechy şi Wahrmann.

Ḑiarele bucurescene desbat de un timp incoace foarte viu cestiunea alianţei în conflictul viitoriu european. Călĕtoria ministrului Brăteanu la Berlin este adusă în combinaţiune cu alianţa fiitoare. Neputênd urmari discuţiunea asupra acestei cestiuni, ḑi de ḑi, după cum se infaţişază în presa de preste Carpaţi, punem sub ochii cetitoriului un articul din „Resboiul“ dela 1 Martie; în care sûnt representate amêndoue curentunile politicei esterne de acolo.

Eată articulul:

Earăşi cestiunea alianţei.

Un cetitoriu al ḑiarului nostru, un bărbat foarte distins şi foarte considerat, ne trimite o întêmpinare la cele susţinute de noi relativ la cestiunea alianţei, cu rugăciune ca s'o publicăm.

Ca unii, cari nu lăsăm sĕ treacă nici o ocasie, pentru a dovedì imparţialitatea noastră, ne grăbim a face loc in coloanele noastre acestei întêmpinări, espuind mai la vale şi apreţierile noastre.

Eată acea întêmpinare:

Domnule redactor! „Ca şi d-voastră cred, că este injustă şi absurdă acusaţia, ca se vĕ declare vênduţi la cutare sau la cutare. Cu toate aceste maniera d-voastră de a rezona, se întoarce fără voie poate, mai cu constanţă la o alianţă foarte antipatică ţĕrei, şi cred că vĕ voiu demonstra aceasta în puţine cuvinte:

Este în ţeară o ḑicĕtoare istorică, care se găsesce în cele mai vechi documente şi în gura poporului astăḑi, şi care este cuvêntul de „Neamţ“: — şi dacă acesta nu va sĕ ḑică esclusiv german, însĕ cuprinde pe Austriaci în genere, pe Unguri, pe Polonezi etc. etc., adecă pe inimicii ţĕrei moralmente şi materialmente.

Ori-ce rĕu, ori-ce spoliaţie de secoli, vine din partea ḑisului nume de „Nemţi.“ Din Banat şi până în Bucovina ori-ce pas este marcat cu sânge de Român apĕrând aceste ţĕri contra Nemţilor. Peste trei milioane de Români au căḑut astfel sub jugul lor, şi acesti munţi din Transilvania, cari erau refugiul Românilor contra invasiilor străine, despart astăḑi patria mumă în douĕ.

De altă parte, datorim Rusiei ceea ce ne-a rĕmas din vechia noastră patrie Dacia. Ruşii au liberat pe ţĕrani de angarale, ei au scăpat ţeara de Turci, ne au dat Galaţii, Brăila, Giurgiu şi Cetatea pe ţĕrmurile Dunărei, şi în fine au pus frêu la ambiţiunile austriace în contra noastră. Instituţiunile noastre moderne ni le-a dat Chiseleff; religia noastră ortodocsă se susţine de 80 milioane Ruşi etc. Dar sĕ lăsăm aceste cestiuni de sentimente, cari nu pot fi baza politicei naţionale, când esistenţa ţĕrei este în joc. Trebue ceva mai solid decât marea civilisaţie austriacă, frumoasele ei instituţii şi lealul şi sincerul guvern al Croaţiei, Boemiei, Transilvaniei etc., ca sĕ le ţie sub dênsa, contra soldaţilor statului celui mai barbar şi mai desconsiderat depe faţa globului precum calificaţi pe Rusia aḑi.

Dar ca bază de argumente nu pot înţelege, că armata austro-ungară, compusă de naţionalităţi aşa de diferite, cu aspiraţii antagoniste, ar putè combate cu succes pe Ruşi, cel puţin tot aşa de buni soldaţi ca şi ei, şi animaţi de arḑĕtoarea voinţă de a libera pe consângenii lor Slavi din Austria, cari sûnt chiemaţi a'i combate. Mi se pare mie cu totul natural, că Solferino şi Sadova se vor repeta într'o mai mare scară, casuri cari vor preceda disoluţiunea statului austriac.

D-voastră, negreşit, întrevedeţi susţinerea Germaniei în această luptă şi eu cred că dênsa nu va lipsì de a da asistenţă ilustrului ei copil Carol I. Dar dacă Berlinul poate da un refugiu principelui nostru într'un cas nenorocit, el nu poate da la toţi Românii, chiar cu toată înlesnirea ce ne procură drumurile de fer ale lui Strousberg.

Dar, se presupunem (cum s'ar ḑice pentru Regele Prusiei) că, în contra tuturor esemplelor moderne, Austria va eşì victorioasă. Cine are sĕ plătească atunci oalele sparte? Negreşit România: fiind că imaginaţia celui mai germanofob nu poate crede, că Rusia ne va ocrotì sau cruţa. Ori, unde va fi câmpul de bătaie, presupuind, că sûntem aliaţi austriaci? Negreşit că în România. Şi ce perspectivă pentru nenorociţii nostri ţĕrani!

Sûnt multe cestiuni de aceeaşi natură; dar nu voiu sĕ abusez de coloanele d-voastre. Adaog numai că, după opt ḑile dela alianţa noastră cu Austria, vom vedè ţeara străbătută de cazaci dintr'o margine la alta; de oare-ce, ca amici sau inimici, Ruşii sûnt forţaţi a revenì la Bucuresci în cas de resboiu.

Contez pe imparţialitatea d-voaste, şi în interesul ţĕrei, vĕ rog sĕ binevoiţi a insera aceste în stimabilul d-voastre ḑiar.“

28 Februarie 1880.

Admiratorul d-voastre $S_*{}^*{}_*$ $L_*{}^*{}_*$

*

Şi noi cunoascem bine ţara, şi prin urmare scim pe de rost toate ḑicĕtoarele: — însĕ decând cu resboiul din urmă când am fost atât de batjocoriţi de guvernul rus, decând populaţia noastră rurală a suferit atât de mult cu rechisiţiile pentru armata rusă: de când locuitorii ţĕrei au fost aşa de reu trataţi de cătră autorităţile militare ruse, sĕ fie bine încredinţat onorabilul d. S. L. că lucrurile s'au schimbat, şi că revenirea Ruşilor n'o mai poate dorì, decât numai un mic numer de Români.

Tot astfel s'a schimbat timpii în privinţa ḑicĕtoarelor şi prejudiciilor contră aşa numiţilor Nemţi, atât prin înaintarea în cultură a poporului român, cât şi prin progresele realisate de vecinii nostri de dincolo de Carpaţi, sub toate raporturile.

A reproba fapte petrecute în veacurile anterioare numai are sens aḑi, când toate s'au schimbat: — afară numai dacă cine-va voesce sĕ se legene în nesce ilusiuni nerealisabile.

Onorabilul d. S. L. susţine, că tot ce avem datorim Rusiei. Nici aici nu ne putem unì de loc cu autorul întimpinărei. Românii s'au luptat secoli întregi pentru a se scutura de stăpânirea otomană, fără ajutoriul Rusiei, care pe atunci nici nu esista ca stat organisat. Complesanţa Rusiei arĕtata acestei ţĕri sub manta ortodocsiei de câteva ḑecimi de ani încoace, a avut ín realitate alte scopuri, decât acela de a ne da vre o îmbunătăţire. Aḑi nu se îndoesce nimenea afară de ruso-filii, că rolurile ce au jucat Ruşii până la anul 1877 n'au avut altă ţintă decât de a'şi întinde puterea şi înfluenţa, de a da un avênt mai mare panslavismului prin crearea statelor slave de peste Dunăre.

Nici-o dată naţionalitatea noastră n'a fost espusa mai mult decât aḑi, când ne aflăm încongiuraţi de trei state slave între cari Rusia cu tendenţă de cotropire şi nimicire a celor lalte naţiuni.

Ne aducem aminte — când generosul Ţar, cu ocasiunea ultimului resboiu, sosì la hotarele ţĕrei şi fu întimpinat de Mitropolitul şi de autorităţile Iaşilor, — de dispreţul cu care a tractat pe acesti demnitari, cari îi eşiseră înainte, pentru a'l primì şi cum s'a mirat că acestia nu i s'au adresat în limba rusă!?

*

Sĕ nu se înşele onorabilul d. S. L. asupra posiţiei guvernului austro ungar faţă cu populaţia sa slavă, şi sĕ nu creadă, că maioritatea Slavilor din Austro-Ungaria ar schimba instituţiile liberale ale acestui imperiu cu cnutul muscălesc. Nu trebue ĕ se creadă, că cele cinci milioane de Slavi din Ungaria, Croaţia, Stiria de jos, Iliria, Istria şi Dalmaţia doresc a devenì vre o dată Muscali, sau că posiţia lor geografică va permite vre o dată a fi anecsaţi la Rusia. Aḑi nu au mai remas decât o parte a Boemezilor şi o foarte mică parte a celor din Moravia, cari mai manifestă simpatii pentru Muscali; — înse ín casul unui resboiu contra Rusiei, sĕ fie bine încredinţat onor. d. S. L., că nici un singur soldat slav din Austro Ungaria nu se va opune de a'şi face datoria, şi de a se bate după cum s'a bătut totdeauna, contra ori cărui inimic al imperiului.

In ceea ce privesce valoarea armatei ruse, şi mai cu seamă a comandanţilor şi oficierilor, o scim cu toţii de la 1877, când Osman Paşa cu puteri mult mai mici a gonit-o din Plevna.

Cât despre străbaterea ţĕrei de cazaci în casul unui resboiu, aceasta remâne la prevederile strategice ale statului nostru maior, care este dator a propune mijloacele prin care s'ar putè împedeca înaintarea repede a cazacilor în înteriorul ţĕrei. Altă dată poate ne am fi îngrigit de năvălirea cazacilor; aḑi însĕ această trupă neregulată servesce mai mult de nutremênt tunurilor.

Recunoscinţă datorim nobilei şi marei Francie, care într'adevĕr ne a făcut servicii mari şi sincere fără a avè trebuinţă de noi, şi care ne a scăpat de îngrozitorul protectorat rus.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

S. Sebeş, în 3 Martie 1880 v. D-nule redactor! Apropiindu-se alegerile de deputaţi la universitatea săsească din Sibiiu în 23 Martie n., dl Dr. Stefan Pecurar, primariul Sas-Sebeşului şi advocat, a aflat de bine ca deputatul Sebeşenilor, a'şi da raport despre activitatea sa în decursul periodului de trei ani trecuţi; aceasta a şi făcut-o eri în 2 Martie v. Publicul a fost numĕros, şi nu pot ḑice, că nu s'a primit cu mulţămită raportul dênsului precum şi meritul dênsului pentru subvenţiunea de 1000 fl. ce scoala rom. gr. or. din Sebeş o primesce anualiter începênd din anul 1879 dela universitatea săsească din Sibiiu. Dênsul arĕtând cum s'a adunat aceea avere, a arĕtat apoi cu cifre cât ar trebuì sĕ primim noi pre an de acolo. A arĕtat cât am fi noi Sebeşenii şi cu scaunul Sebeşului, îndreptăţiţi se primim şi anume 23,000 fl. v. a. pre când aḑi se primesc numai 4000 din cari Romanii numai 1000 fl.; pre când de altă parte Mediaşul cu scaunul deşì nu i s'ar cuvenì mai mult de 16,000 pre an, capĕtă însĕ preste 40,000. Toate aceaste le-am ascultat cu plăcere; însĕ nu credeam nici de cât, şi nice nu me asceptam, că dl Pĕcurar sĕ vină şi sĕ se apuce de „Tel.“ ḑicênd: că „Telegraful“ şi cu cei dela „Telegraf“ au criticat şi au batjocorit prin 8/17 nov. pre cei doi deputaţi români dela universitate, avênd şi numerii aceia din „Telegraf“ la îndemână.

Ba ce a fost mai mult, la fine se adresează cătră public, între care era şi din giur, ca deputat al sinodului şi al congresului şi mulţămindule, raportează pre scurt despre activitatea dênsului la aceste adunări ḑicênd: că dela Marele Andreiu a remas fonduri de preste un milion, şi că dela stat se primesce în fie-care an 100,000 fl., eu sciu 50,000 fl., şi ḑice sciţi ce s'a făcut şi ce se face? nimic! fără numai salarii şi remuneraţiii; dênsul ḑisĕ: a luptat din toate puterile, şi toată atenţiunea i a fost îndreptată asupra scoalelor şi asupra învĕţămêntului; însĕ ḑisĕ: nice barem 10 fl. nu s'a dat ajutor vre unui învĕţătoriu serac, ori la vre-o scoală miseră; şi precând dela popor tot mereu se cer bani, ca sĕ se plătească spesele cele mari, pre atuncì pentru bietul popor, cei din Sibiiu, consistoriul nu face nimica.

Dacă vor face toţi deputaţii astfel de raporte cătră popor, atunci ar fi foarte trist, şi nu sciu pre ce cale şi cum s'ar mai putè colecta dela popor bani, pentru acoperirea speselor obveniende. —

Dupăce şi-a finit raportul dl. Păcurar, a fost propus de dl. Deac de a se realege deputat la universitate pe periodul de trei ani următori. Ce se ţine de cerc — adecă comunele ce au format scaunul S. Sebeşului, — am aflat din isvor sigur, că s'ar fi candidat de Români dl A. Senor vicecomitele.

Eri seara la 9 oare, precând oamenii cugeta la părăsirea dulcelui celui lung, şi la inceperea unei vieţi mai infrênate, clopotele dădeau signalul de foc, carele prefăcu în cenuşe câteva case şi şuri. Focul a isbucnit în şura unui Sas, ce se ḑice că ar fi fost asigurată.

Varietăţi.

*În deputaţiunea de felicitare din casa magnaţilor este ales şi Metropolitul Românilor din Transilvania şi Ungaria, Miron Romanul.

* (Denumire). Maiestatea Sa a denumit pe archimandritul Silvestru Morariu Andreeviciu de Metropolit gr. or. la Cernăuţi.

*(Alegerile la universitate din cercul Sibiiului) se încep în 9/23 Martie la 8 oare dimineaţa în cancelaria comunală din Şura-mare.

* (Difteritica) a răpit dlui Basiliu Greavu, subjude reg. în Mercurea pe fii: *Valeriu Ioan, Marcu Aureliu* şi *Ana*, în etate de 8, 10 şi 4 ani, în ḑilele din 2 şi 4 Martie a. c.

*(Mulţămită publică). „Iulia“ societatea universitarilor români din Cluj vine a'şi esprima sincera mulţămită ilustrului presidiu al Asociaţiunei transilvane pentru stimata atenţiune ce a dovedit donând bibliotecei următoarele scrieri: „Familia creştină,“

„Rosariul,“ „Emigranţii la Brasilia,“ „Franklin opere alese,“ „Ouele Pascilor,“ „Cele douĕ surori,“ „Noue istorioare,“ „Cei doi fraţi,“ „Conferenţă asupra economiei,„ „Istorioare pentru copìi,“ „Inelul găsit,“ „Despre datoriile copiilor,“ „Rosa de Tannenburg,“ „Mielul,“ „Privighietoarea“ toate dela acelaşi autor dl I. M. Riurean.

Asemenea primească stimatul domn M. Străjan espresiunea recunoscinţei şi a stimei din partea societăţei „Iulia,“ pentrucă a oferit câte 2 esemplare din preţuitele sale opuri „Manual de stilistică“ şi „Educaţiunea personală.“

Spiritul unei societăţi se nutresce în prima linie din ideile depuse în opurile bibliotecei sale, din acest motiv rugăm pe onor. domni autori, redactori şi în genere stimata inteligenţă română sĕ binevoiască a ne onora cu oferte literare de ori ce specie.

* (Mulţămită publică), se aduce din partea subsemnatului atât onoratei inteligenţe brănene cât şi stimaţilor domni din giur care luând parte la balul din 17 Faur pentru ajutorarea scoalei capitale din Bran şi avênd în vedere scopul de bìnefacere ne-a dat sucursul domniei lor cu sumuliţe bunişoare, şi anume: DD. George Pop Grideanul pretor, 3 fl., Ioan Moşoiu paroch, 3 fl., Leontin Puscariu paroch, 2 fl., George Manoiu prim. 3 fl., Ioan Stoian prim. 2 fl., Ioan Manoiu v. prim. 2 fl., Nicolau Moldovan v. pret. 2 fl., George Enescu, 2 fl., Ioan Persoiu neguţ. 3 fl., Ilariu Plotogea paroch 2 fl. Dionisie Ionica mac. 4 fl. Ioan Cojan inv. 1 fl. N. Beit inv. 1 fl. Victor Dür 1 fl. Ioan Balca inv. 1 fl. Iosif Cojan paroch 1 fl. Const. Ianoviciu 1 fl. Ioan Lascu controlor 2 fl. Ioan Strevoiu inv. 1 fl. Ioan Raţ 2 fl. N. Pana inv. 1 fl. Ioan Dan paroch 2 fi. Iosif Enescu econ. 1 fl. I. Picu Băncilă 1 fl. Alecse Balea econ. 1 fl Dimitrie Ianoviciu 1 fl. Vilhelm Franzen birt. 1 fl. 50 cr. Ilariu Comşa insp. ş. 1 fl. Moise Ciurea paroch 1 fl. Ignatz Helmuth paroch r. c. 2 fl. Ioan Surdu 1 fl. I. Kovacs 1 fl. L. Broschek 1 fl. M. Bohar 1 fl. Ioan Vlad v. not. 1 fl. Dumitru I. Boboc 1 fl. Stefan Letca 1 fl. Nicolau Pop sen. 2 fl. Dimitrie Tatulea paroch 2 fl. Nicolau Pop jun. 1 fl. Vlad Enescu 1 fl. George Lolu com. 1 fl. Stefan Ioson inv. dis. 1 fl. Bucur Gonţea 1 fl. I. Garniţia maestru 1 fl. I. Ungart. com. 1 fl. 50 cr. Carol Floc 1 fl. P. Hegy 1 fl. N. Stoica 1 fl. Florian K. 1 fl. Ioan Gerbacea v. prim. 1 fl. Moise Nedelu inv. 1 fl Zichil Enescu 1 fl. George Gerbacea Onea com. 1 fl. Bucur Reit ecom. 1 fl. Ioan Voiculescu com. 1 fl. Aron Moşoiu 1 fl. Ioan Băncila inv. 1 fl. Ioan Hamzea 1 fl. Ioan Rapea com. 1 fl. dle. Iulia Schelinger 1 fi. Carolina Floc 50 cr. Katalina Schuster 50 cr. dnii Traian Meţian paroch 5 fl. Franz. Reisching director de cont. 3 fl. P. Rosenauer sub of. 2 fl. Carl Tatler prov. 2 fl. David Tatrang com. 2 fl. Ioan Popescu paroch 2 fl. Andreiu Roşnai 2 fl. Nic. Garoiu adv. 1 fl. Schmidt. subof. 1 fl. I. Gaşpar 1. fl. Nicolau Cintea medic. 1 fl. George Bunceanu inv. 1 fl. Todor Bursan com. 2 fl. Nicolau Puscariu notar 3 fl. Ioan Puscariu notar 2 fl. Suma 115 fl. 50 cr. v. a.

Din care sumă subtragênduse spesele de 64 fl. 65 cr. resultă un venit curat de 50 fl. 85 cr.

Venitul curat se va intrebuinţa de Onorata eforie scolara, parte pentru cumpĕrarea de cărţi elevilor seraci ascoalei centrale, parte pentru inmulţirea infiinţandei noastre biclioteci scolare.

Ioachim Ciurea m. p.
învĕţ. dirigent.

* (Atentat). Ni se scrie dela Bod, că în 8 Februarie a. c. seara pe la 7 oare purtătoriul de postă între Bod şi staţiunea drumului de fer de acelaşi nume, Nicolae Moldoveanu, fu atacat de un individ cu puşca. Umplătura se vede că a fost cu halice, dintre care una i s'a oprit atacatului în urechia dreaptă şi alta în frunte. Presenţa de spirit a acestui din urmă a făcut de atentatul n'a avut urmări mai rele. El 'şi-a continuat drumul la staţiune, unde a dat de scire despre cele întêmplate. Atentatorul încă nu s'a găsit.

* (Earna) în a treia, ori doar chiar în a patra ediţiune, ni se arată de aḑi dimineaţă prin o ninsoare îmbelşugată.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Încă odată „O transacţie ortografică“.

Am primit dela *„Un etimologist“* un rĕspuns la reflecsiunile, ce am făcut faţă cu propunerile D-sale. Publicăm epistola cu chiar ortografia întrebuinţată de „Un etimologist“, voind a împlinì prin aceasta din parte-ne nu numai dorinţa acestuia ci şi un act de imparţialitate, pe care am observat-o în acelaşi chip şi de altă dată, precum se amintesce în rêndurile ce urmează:

Stimabilă redactíune!

Ve rog se datĭ loc sírurilor următoare, pe carĭ me simt indemnat a Vi le adresa drept respuns modest la observările critice, ce atĭ binevoit a face propunerilor mele.

Neajunsurile scrierei mele după D-Vstră sunt, precât intıeleg, de doue feliurĭ: *etimologice* sí *conventíonale.*

In respectul celor dintâie obiectatĭ, că etimologia cuvintelor este adeseorĭ numai *„conventíonală“*, adeseori *„indoelnică“* seau chiar cu totul *„necunoscută“*. Eu cred că se multıămim Ceriului, pentru că am „convenit“ intru ceva, sí incă cu totíĭ, pentrucă totĭ scriem d. e. in, imperat, sunt etc etc.; sí ar fi de reprobat, dacă s'ar afla cineva care ar vrè se mai altereze sí putína unitate, câtă o sustínem incă in scrierea noastră română. Se remânem pe lungă etimologia *conventíonală* după care intre altele sí formele *gerundiale* se derivă din *infinitivĭ*, d. e. lucrând, tăcênd, făcênd, venind de la a lucra, a tăcè, a face, a venì. Totĭ ne-am dedat cu acest fel de flecsionare simplă sí clară, sí putem lăsa cercetările anevoioase asupra *morfologiei* pe sama filologilor, carĭ inse n'au se conturbe in punctul acesta claritatea conjugatíunei române, orĭ care ar fi apoi resultatul final al scrutărilor lor erudite.

Dar in fine eu pun circumflecsul pe a sí e pentru ж, sí numai pe i sí u ası dori se nu se mai pună semn; odată pentru a imputína semnele, sí a doua pentru a scăpa cu timpul de câte un ж, care este aproape de i sí u, aflându-se intre amêndoue aceste sunete.

Trecênd acum la etimologiile *„indoelnice“* si *„necunoscute“* Ve aduc a minte, stimabilă redactíune, că casurile de indoeală seau necunoscintıă sunt pe deplin prevedıute in espunerea mea. Am dís că necunoscênd etimologia lui ȥ seau ж din vre un cuvênt, scriu totdeuna ă seau â, precum facem deja mai totĭ, numai nu cu consecuentıă destulă. Scim bine că totĭ mai numai la cuvinte de origine *latină* insistăm asupra etimologiei, pecând suntem foarte tolerantĭ in respectul scrierei cuvintelor de origine *slavică, grecească, magiară*... Asıa mai totĭ scriem d. e. rânza, mântuire, desí etimologia acestor cuvinte prescrie: rênza, mêntuire. Tot astfel scriem decĭ d. e. brânza. Incât pentru etimologia *„indoelnică“* a lui ȥ din derivatele verbelor de conj. II sí III terminate in *—oriu, —oare, —ură, —mênt*, fiindcasurĭ de indoeală sí neesistând nicĭ legătură nemijlocită cu conjugatíunea nicĭ vreo conventíune generală, scriu totdeuna in conformitate cu espunerea mea: ă, d. e. alegătoriu, făcătoare, tıesătura, credıămênt..., intocmai precum fac fără de nicĭ un scrupul chiar sí multĭ Ciparianĭ.

Prin urmare obiectările Dvstre, stimabilă redactíune, in respectul etimologiilor *„conventíonale,“ „indoelnice“* sí *„necunoscute“* nu mi se par a fi de o natură atât de gravă, incât se ne poată suprima dorintıa, a scăpa de semnul *scurtărei* de pe e pentru ȥ, sí de semnul *circumflecsului* de pe i sí u pentru ж.

Fatıă cu neajunsul *„conventíonal,“* ce-'l obiectatĭ dícênd că „i mut (adecă ı) este in sfârsít numai un ce *individual:* lui i lipsesce inainte de toate sanctíunea societatei române...,“ observ că toate la inceput sunt individuale. *„Coditıele“* incă au fost odată insusírea unei scrierĭ singuratice, care inse cu incetul s'a acceptat de către maioritatea scriitorilor românĭ. Sí cu i mut va trebui se facă cineva inceputul; se va vedè apoi, dacă societatea română sanctíunează seau ba. Altcum cred că nu se recere nescai curagiu, pentru a esí cu i mut, deoarece acesta nu bate de loc la ochĭ.

Precum vedetĭ, stimabilă redactíune, am acceptat simplificarea metodei, ce mi-atĭ propus-o. In modul acesta s'ar putè stabili următoarea formulă simplă: d, s, t devine ʒ, ш, ц inainte de i *mut* sí i *intărit* (cu accentul *acut*). Adecă la ḑ, ş, ţ corespunde *dı, sı, tı;* sí pentru a nu scrie *dıi, sıi, tıi,* intăresc numai pe i mut (ı) cu ajutoriul *accentului acut* scriind *dí, sí, tí=ḑi, şi, ţi.*

Am observat, stimabilă redactíune, că avetĭ bunavointıa a reproduce articulĭ filologicĭ sí cu ortografia propriă autorului; Ve rog, urmatĭ astfel sí fatıă cu mine.

Un etimologist.

Am trebuì sĕ repeţim toate, câte le-am ḑis deja în privirea propunerilor făcute de „Un etimologist.“ Cine a cetit cu atenţiune obiecţiunile noastre, va recunoasce că ele stau şi după rĕspunsul, ce ni 'l-a dat „Un etimologist. — Red.

Scolastic.

(Încheiere).

Considerândule toate aceste ca creştini, şi vĕḑênd şi convingêndu-se despre bunĕtăţile cele nespus de mari, ca resultate ale propunerei, împărtăşirei şi lăţirei învĕţăturilor lui Christos între oameni în

Modul istoric,

nu vom căuta dar altul mai corespunḑĕtoriu întru a împărtăşì cultură religioasă copiilor în scoala poporală, ci'l vom primì şi'l vom îmbrăţişa pe acesta cu toată căldura.

Istoria

1. Poate fi tratată cu inimă veselă.
2. Faptele corespund cerinţelor intuiţiunei.
3. Cuprinsul religios se află în istorie şi adecă în formă concretă; poate fi dar căutat şi aflat în ea, şi prin urmare desvoltat din ea şi adus la cunoscinţă prin însuşi copiii, conduşi de învĕţătoriu.
4. Istoriile nu se leagă de sisteme.
5. Istoria conduce pe calea desvoltărei infinite.

Deci învĕţămêntul religiunei în scoala poporală are sĕ fie îmbrăcat în formă de istorioare.

Istorioarele acele sûnt a se lua din Testamentul vechiu şi nou.

Testamentul vechiu şi nou este stimat de popor şi îmbrăţişat cu sânţenie. Istorisirea faptelor şi evenimentelor cuprinse într'ênsul este cunoscută poporului, fie şi numai prin auḑite, mai mult, ca ori care alta. Apoi copilul se deşteaptă între popor; pentru aceasta nici nu se cuvine, sĕ ignoreze scoala cunoscinţele copilului, cu cari vine de a casă; ci pe basa celor cunoscute sĕ păşească la cele necunoscute.

Cuprinsul istorioarei de propus sĕ fie numai frumos; atunci impresiunea cea bună, ce o va face asupra inimei, mintei şi voiei copilului, îi va remânè nestearsă.

Istorioara trebuiesce mai ântâiu spusă de învĕţătoriu, apoi cetită şi istorisită de scolari.

Învĕţătoriul esplică cuvintele neînţelese din istorioară; după aceea o desfăşură în trăsuri scurte, în mod atrăgĕtoriu, de mişcă pe copil, — îi face impresiune; apoi caută şi asupra părţilor ei singulare, asupra persoanelor şi faptelor.

Prin aceasta vor primì copiii impresiunea, ce o face istoria asupra omului cu inimă bună; vor simţì istorioara; se vor bucura de simţemintele cele bune şi vor despreţuì pe cele rele.

În fine după ce simţesc copiii istorioara şi cugetă la ea, sĕ desvolteze învĕţătoriul representaţiunile şi noţiunile religioase şi morale, cari se cuprind în istorioară; sĕ ridice intuiţiunile religioase la noţiuni, cari acum nu mai sûnt seci, fiindcă au de fundament fapte concrete, şi unde va afla cu cale, va aplica istorioara la viaţa copiilor.

Propunêndu-se şi împărtăşindu-se învĕţămêntul religiunei creştine în scoala poporală în modul acesta, vor putè copiii cuprinde, înţelege şi îmbrăţişa adevĕrul, binele şi frumosul; vor sporì întru a face bine, şi a se ferì de rĕu; vor progresa veseli pe calea spre perfecţiune însuşindu'şi tot mai espresiv chipul şi asemĕnarea lui Dumneḑeu, învĕrtoşindu'şi puterile, a contribuì la întemeiarea şi lăţirea împĕrăţiei lui Dumneḑeu pe pămênt; unde nu pot priì trufia, făţăria, minciuna, ura frăţească, sila, goana, răpirea şi alte pĕcate murdare, cari surpă pe om din demnitatea sa; ci unde încolţesc, cresc şi se desvoltează virtuţile creştinesci, pe ale cărora aripi se înalţă omul deşteptat spre mărirea celui infinit.

După cetirea elaboratului se începe desbaterea asupra lui.

Apărênd mai multe păreri, adunarea decide în sensul următoriu:

Elaboratul se primesce în totalul seu cuprins de bun.

Manualele de religiune introduse până acum în scoală sûnt recunoscute de *nemetodice.*

Doresce, sĕ se facă reformă în învĕţămêntul religiunei după principiele sulevate în elaboratul sus menţionat acolo, unde va fi posibil.

În fine se trece la desbaterea temei: Eserciţie intuitive pentru anul prim de scoală şi anume obiectul instituţiunei şi metodul.

Spre studiarea şi resolvarea acestei teme se alege o comisiune în persoanele domnilor: I. Peligrad, C. Mujlea, E. Cureanu şi F. Şoneru.

G. Moian m. p.,
not. subreun.

Îndreptare. In numerul trecut în articulul: „*Idus Martii*“ s'a străcurat în şirul al doilea erorea „până“ în loc de: „*fără*“.

Bursa de Viena şi Pesta

din 16 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	102.10	101.95
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	78.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	92.25	91.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.—	82.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.50	119.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	90.—	89.85
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.25	88.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.70	88.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.25	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.70	71.40
Datoria de stat în argint . . .	72.25	72.—
Renta de aur austriacă	86.55	86.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	128.75	128.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	836.—	830.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	300.50	300.50
Acţiuni de credit austr. . . .	282.75	283.—
Sorţi ungurescí cu premii . . .	—.—	112.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.45
Napoleon	9.45$^1/_2$	9.44
100 marce nemţesci	58.15	58.15
London (pe poliţa de trei luni) .	118.65	118.50

Economic.

Braşov, 12 Martie n. Pro hectolitră: Grâu. fl 8.40—9.40; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20; Sĕcară fl. 6—6·25; Orz fl. 4.80—5.; Ovĕs fl. 3.20—3.30; Cucuruz fl. 5.70; Mălaiu fl 6.70; Mazere fl. 7.75; Linte fl. 9.20; Fasole fl. 6.50 Sĕmânţă de in fl. 11.90 Sĕmênţă de cânepă fl. 5.60— Cartofi fl. 2.— pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de oaie — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraş, 12 Martie n. Pro hectolitră Grâu fl 9.50—10.50; grâu sĕcăreţ fl 8.50—9 ; sĕcară fl. 6—6.25; orḑ 4—5.; ovĕs fl. 2.90—3.20; cucuruz fl. 5—5.20; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 6—8.—; mazere fl. ——.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7 crumpene fl 1.20—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminări fl. 38—; unsoare fl 60—65; cânepă fl. 30—35.; sĕmênţă de in fl. — ———; sĕpun fl. ——; fên fl. 2.—2.25; spirt pro grad 10$^1/_2$— cr.; pro: chilo carne de vită 42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc —44— cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 2—3.60; oauĕ— de — cr. Têrgul de aḑi a fost mare; în têrg s'a adus multă sĕcară. Ţĕranii duseră marfa prin case şi totuşi n'au putut-o vinde.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 31 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Michail Henter în Ceaclea. (judec. cerc. Aiud); în 15 Aprilie imob. lui Michail Petrescu în Bretia (trib. Deva); în 14 Aprilie şi 14 Maiu imob. lui Gavrilă Timariu în Turda (trib.); în 3 Maiu imob. lui Ioan Ban în Dedaci (trib. Deva); în 24 Aprilie şi 24 Maiu imob. lui Ioan alui Iosif. Micu în Sevestreni (judec. cerc. Făgăraş); în 22 Martie şi 24 Aprilie imob. lui Ioan Simion Hăbean în Daia (trib. Alba-Iulia); în 31 Martie imob. lui Teodor Rotea în Nireş (judec. cerc. Huedin); în 1 Aprilie şi 1 Maiu imob. lui Eghita Stenca în Ghilaj; în 1 Aprilie şi 1 Maiu imob. lui Emeric Nagy în Orăştie în 12 Aprilie imob. lui Nicolau Bogeta în Hunedoara; în 26 Martie imob. remasului după Demian Schweighoffer în Racojdea (trib. Deva;) în 13 Aprilie şi 10 Maiu imob. lui Ernst Kabos în Mânĕstur (judec. cerc. Huedin); în 21 Aprilie şi 21 Maiu imob. lui Michail Mariş în Mărişel (trib. Cluj); în 26 Martie imob. lui George Muntean şi soţi în Şura-mică (trib. Sibiiu); în 24 Martie şi 26 Aprilie imob. lui Coloman Kossa în Ibaşfalĕu (trib.); în 24 Martie imob. lui Ilie Herlea şi soţi în Vinerea (trib. Deva); în 5 Aprilie şi 5 Maiu imob. remasului după soţia lui Alecsandru Medve în N. Kagya (judec. cerc. Székelyhid).

La Nr. 525. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de paroch în comuna bisericească gr. or. din Feleag (Magyar-Felek) de classa a III-a se escrie concurs cu terminul până la 31 Martie a. c. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu edificiele economice şi grădină de legumi de $^1/_2$ jugĕr;
2. Cimiteriul din giurul bisericei cu pomi;
3. Porţiune canonică de 2$^1/_2$ jugere arătură şi fênaţ;
4. Dela 97 familii câte o ferdelă veche de bucate în grăunţe şi stola îndatinată.

Concurenţii îşi vor adresa suplicile lor instruite conform prescriselor statutului organic la subscrisul în Paloş, p. u. Cohalm (Köhalom) până la terminul sus arĕtat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.
adm. ppesc.

Nr. 106 3—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie română gr. or. Trapold clasa a III ppresbiteratul Sighişoarei în urma resignaţiunei parochului Sofroniu Brĕnduşă în sensul prea venerabilei ordinaţiuni consistoriale dto 23 Ianuarie c. Nr. 149 B. se escrie prin aceasta concurs cu terminul 31 Martie st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu douĕ încăperi, una bucătărie, cu edificiele economice recerute în stare bună, şi grădină de poame.
2. Şepte jugere pămênt, parte arătură, parte fênaţ, — dintre cari 3$^1/_2$ jugere folosibile ca semĕnătură în tot anul.
3. Dela 80 familii române câte o ferdelă cucuruz sfărmit, mesură veche.
4. Dela 40 familii neurustice câte 17 cr. v. a. simbria anuală şi câte o ḑi de lucru dela fie-care familie.
5. O verḑĕrie.
6. Şese stângini de lemne de foc, şi în fine
7. Venitele stolare, regulate prin sinodul parochial.

Cei ce doresc a competa la această parochie sûnt avisaţi a'şi trimite subscrisului oficiu ppresbiteral până la terminul indicat petiţiile lor instruate în sensul „stat. org.“ a dispoziţiunilor sinodale din anul 1873 şi a regulamentului congresual din anul 1878 documentând pe lângă cunoscinţa limbei materne şi a celei maghiare sau germâne, avênd a se presenta până la espirarea concursului în vre-o duminecă sau serbătoare în biserica din loc spre a'şi arĕta desteritatea în cântare, tipic sau cuvêntare.

Sighişoara 21 Februarie 1880.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Sighişoarei.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 33 3—3

CONCURS.

Spre întregirea vacantei staţiuni parochiale de a III clasă din comuna Corbi ppresbiteratul Făgăraşului II se escrie concurs nou cu terminul până la 16 Martie a. c. v.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul cel dintâiu la 26 Iulie 1879 în Nrii „Teleg. Roman“ 88, 89 şi 90.

Doritorii de a ocupa această parochie vacantă îşi vor aşterne concursele sale instruate cu documentele recerute conform „stat. org.“ până la ḑiua prefiptă subscrisului scaun protopresbiteral.

Avrig 20 Februarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Vasilie Macsim m. p.,
adm. prot.

Nr. 35. 2—3

EDICT.

Georgiu Mitarcă, de religiunea gr. or. din Jimbor (Zsombor) pretura Oclandului, ppresbiteratul Cohalmului, părăsind de 5 ani de ḑile în mod clandestin pre legitima lui muere Bucura Şerban tot din Jimbor fără a se sci locul ubicaţiunei lui, se provoacă prin aceasta a se presenta în restimp de 6 luni de ḑile, sau în persoană, sau prin representant legitimat, înaintea subscrisului for matrimonial, căci altfel procesul în contră'i urḑit, se va decide în înţelesul legilor în vigoare.

Cohalm, 22 Ianuarie 1880.

Dela forul matrimonial judecătoresc de I-a instanţă gr. res. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protop.

Nr. 36. 2—3

EDICT.

Anghel Ilie Chidu de religiunea gr. or. din Porcesci, comitatul Sibiiului în Transilvania, carele de 7 ani, cu necredinţă a părăsit pre legiuita lui socie Floarea născută Maniu Purecea tot de acolo, fără a se sci ubicaţiunea lui prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o ḑi dela ḑiua publicărei prime a acestui edict, sĕ se înfăţişeze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul intenţionat contra'i de către muerea lui în sensul legei se va decide şi în absenţa dênsului.

Sibiiu, 1 Februarie 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului II ca for matrimonial de prima instanţă.

Nr. 35. 2—3

EDICT.

Ana născută Achim Filip de religiunea gr. or. din Porceşti comitatul Sibiiului în Transilvania, carea de doi ani şi jumĕtate a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Ioan I. Costeiu Boancăş tot de acolo, fără ca sĕ se scie până acum ubicaţiunea ei, prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o ḑi dela prima publicaţiune a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră, procesul intentat contră'i de către bărbatul ei, se va decide în sensul prescriselor legii şi în absenţa ei.

Sibiiu 1 Februarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Sibiiu al II-lea.

Nr. 97. 2—3

EDICT.

Elena născută Vasilie Gămulea din Braşov, care a părăsit cu necredinţă de 6 ani de ḑile pe legiuitul ei bărbat Ioan Nicolae Savu, tot din Braşov fără de a se scí locul ubicaţiunei ei, este prin aceasta citată, ca în termin de un an sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial, intentat asupră'i de soţul ei.

Braşov în 5 Februarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al Braşovului I.

Iosif Barac m. p.,
ppresbiter.

Nr. 83. 2—3

EDICT.

Ilie Cocă din Sânpetru, care aproape de 10 ani părăsì cu necredinţă pre legiuita lui soţie Paraschiva Dragoş, tot de acolo, şi pribegesce în lume fără a se sci ubicaţiunea lui, se provoacă prin aceasta, ca în termin de un an dela publicarea acestui edict sĕ se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov în 31 Ianuarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului prot. II al Braşovului.

Ioan Petric m. p.,
protopresbit.

Ioan Cristea,
compactor.
Sĕ recomândă onoratului p. t. public român cu legarea de cărţi *broşure*, *protocoale* etc., *promt* şi *solid* cu cele mai moderate preţuri.
Sibiiu, 20 Februarie 1880.
Strada (uliţa) *Cisnădiei* **Nr. 31.**
[6] 3—3

Maşini de semenat cucuruzul şi pluguri.
Maşini de semenat cucuruzul cu trei grape . . . . 20 fl.
Maşini de semenat cucuruzul cu doue grape . . . . 17 „
Pluguri de fer cu un corman . . . . 13—14 „
Pluguri întorcătoare, construite de nou, sistema Hohenheimer cu fer de reservă . . . . 16 „
se află în sortiment mare la
Andreas Rieger
în Sibiiu.
[7] 3—3
Obiecte neconveniente se primesc sau se schimbă în termin de 8 ḑile.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.
A XI-a adunare generală ordinară
va avè loc **Marţi în 30 Martie 1880** c. n. la 3 oare după prânḑ în casa proprie a institutului (strada Cisnădiei Nr. 5.)
Obiecte de pertactare sûnt:
1. Darea de samă despre afacerile anului 1879;
2. Raportul comitetului de supraveghiare;
3. Întregirea consiliului administrativ;
4. Alegerea comitetului de supraveghiare;
5. Propuneri incurse;
6. Sortiri de obligaţiuni a le fondului de întemeiare.
Sibiiu în 3 Martie 1880.
[8] 1—2
Consiliul administrativ.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 29. Sibiiu, Sâmbătă 8 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Regularea proprietăţii.

Sibiiu, 7 Martie.

Eată douĕ cuvinte, cari la auḑul prim ar trebuì sĕ ridice inima ori-cărui cetitoriu, căci „regularea“ este folositoare în toate atacerile omenesci, cu atât mai vêrtos în afaceri de proprietate.

Ar trebuì aşa dară sĕ escite bucurie generală proiectul privitoriu la regularea proprietăţii din Transilvania şi din ţinuturile comitatelor de odinioară a Crasnei, Solnocului de mijloc, a Zarandului şi districtului Cetăţii-de-peatră, datat din 1 Martie şi subscris de ministrul de justiţie Dr. Teodor Pauler.

Însĕ revocându-ne în memorie greutăţile şi neplăcerile atârnate de cestiunea agrarie din patria noastră mai ângustă în trecut, îmbrobodită cu numiri frumoase, n'avem încotro, nu ne putem apĕra de îngrigiri şi în faţa mĕsurei celei nouĕ ce se pregătesce.

Proiectul acesta dealtmintrea, după cum se vede îndată din § 1., este numai o continuare a unei şi aceleiaşi opere, care a trecut dela 1848 prin fasele altor legi anterioare, cari toate s'au ocupat cu „regularea“ proprietăţii.

Care trebuie sĕ fie scopul legei de care ne este vorba?

După ce au încetat robotele şi ţĕranul colon a devenit proprietar pe moşia, pentru care robotia, s'a născut o sumă de alte cestiuni şi diferenţe în privinţa despăgubirei proprietăţii mari, a păşunatului, pădurilor, regalelor; de altă parte proprietatea cea mare se nesuia a se segrega spre a'şi folosì tot petecul de pămênt.

Toate aceste au dat nascere legilor, cari avênd sĕ reguleze raportul dintre proprietarii mari, dintre comune şi singurateci au avut sĕ reguleze proprietatea.

Însĕ zelul proprietarilor mari de a trage toate foloasele în partea lor a provocat în ţĕrani zelul de apĕrare. Nu i vinea bine nici ţĕranului ca el sĕ aibă numai sarcini şi proprietariul mare numai beneficii.

Deacì nenumerate procese, cari au făcut din cestiunea cea mai arḑĕtoare, căci dă pânea ţĕrei, cestiunea cea mai greoaie.

Patente, ordinaţiuni ministeriale şi mai pe urmă legi dietale au încercat a urnì din loc cestiunea aceasta. Dar cu toate că în anumite părţi s'au regulat cu multă trudă şi pe lângă încordări provocătoare de tumulte, adese sângeroase, sûntem încă departe de sfêrşitul regulărei.

Esemplele din intervalul dela desrobire pănă acum sûnt în cea mai mare parte de feliul mai mult de-a descuragia decât de a încuragia la soluţiunea regulărei proprietăţii.

Proprietarii cei mari din Transilvania înse dau zori. Ei află că acum e timpul mai potrivit de a se deslega odată nodul acesta încurcat. Şi în adevĕr pentru dênsii acum este timpul mai potrivit. Dată şi lăsată ţeara ca sĕ o representeze ei în dieta din Budapesta şi de altă parte nemulţămiţi cu dispoşiţiunile legilor de pănăací, au stăruit cu tot adinsul pe lângă guvern ca se aducă altă lege în privinţa regulărei prorietăţii.

Deci dorinţa li s'a împlinit. Proiectul publicat deja, după calculi omenesci, între cari vin a se considera şi împregiurările actuale, va grăbì deslegarea cestiunei proprietăţii.

Ne-am dat toată silinţa sĕ găsim în proiectul, a cărei scop este resolverea unei cestiuni trăgĕnate de ḑeci de ani, partea cea bună, partea carea sĕ mulţămească de o potrivă pe toţi cei interesaţi. Am percurs cei 12 paragrafi meritori ai proiectului, unul câte unul, cu gândul de a descoperì intr'ênşii şi pentru ţĕran juste dispoşiţiuni, cari sĕ'l dispună şi pe dênsul a se entusiasma pentru regularea proprietăţii în forma cea nouă, căci este sciut, că o viaţă nouă şi pe acest teren este neîncungiurată, dacă va fi ca sĕ nu fie cupleşit de greutăţile ce sûnt astăḑi încărcate pe proprietate şi dacă va fi ca mâne poimâne se nu devină cu traista de gât şi cu băţul în mână.

Unicul favor, dacă'l putem numì cu numele acest eufemistic, ni se pare a fi că terminul de trei ani de pănă acì s'a prolungit pe cinci.

Mai departe: eventual închiderea apelaţiunilor pănă la curtea supremă, reducerea pretendenţilor la un pătrariu de proprietate pe un hotar, instituirea cualificătorilor, în fine punerea sarcinei speselor de regulare şi în spinarea proprietăţii celei mici, combinate cu împregiurările actuale politice sûnt tot atâtea isvoare de temeri pentru proprietatea cea mică la fiitoarea regulare.

Bieţii ţerani vor sta la noua regulare înaintea alternativei: sau a se mulţămì cu cualificarea şi clasificarea pămêntului din partea esperţilor designaţi de comitetul administrativ al jurisdicţiunei concernente şi ai celor din partea proprietăţii mari şi a'şi plăţì paguba relativă cu bani scumpi, dar totuşi mai puţini, sau a se arunca în noianul proceselor, care le vor înghiţì şi puţintica proprietate ce au. Şi una şi alta din aceste doue alternative, în cele mai multe casuri îl poate reduce la sapă de lemn.

Stăm aşa dară înaintea unei noaue calamităţi sociale economice, fără nici o speranţă şi fără nici un ajutoriu; căci cum s'a votat legea pentru întroducerea limbei maghiare se va vota şi proiectul acesta.

În zadar ne am încerca *extra muros*, cum ne aflăm, a combate numĕrul redus al pretinḑetorilor de regulare înfăţişindul prea redus; în zadar disproporţiunea clasificatorilor şi cualificătorilor, în zadar purtarea speselor regulărei împărţite şi pe ţeranii, cari în casuri de aceste şi în cele mai multe sûnt procesuanţi pasivi.

Deci fiind-că înaintea legislativei cu maioritatea de astăḑi prevedem, că este perdută causa ţeranilor nostri într'o cestiune, a cărei promovare trebuie sĕ o dorească de altmintrea ori ce om de bine, ne mărginim a atrage din vreme atenţiunea jurisconsulţilor români şi a inteligenţei române preste tot, ca la timpul seu sĕ fie gata a da mâna de ajutoriu ţeranilor nostri români cari vor avè afaceri de regulare de proprietate.*)

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Martie.

Desbaterea specială a bugetului are sĕ fie încă firul cel roşu al desbaterilor din casa deputaţilor. Firul cel roşu însĕ a uneori abia se mai vede din alte cestiuni ce se pun pe tapet, cari degenerează foarte departe dela obiectul de căpetenie. Aşa în şedinţa de Marţi dela buget a trecut desbaterea la sistema de administraţiune, de acì la abusurile în administraţiune, şi de acì la abusurile de sub absolutismul trecut şi în fine la ruina ce a adus-o asupra ţĕrei administraţiunea de sub împĕratul Iosif II. Mauriţiu Iokai face în special escursiunile aceste, din care deduce, că administraţiunea în Ungaria nu este tocma aşa de rea după cum o vorbesc oamenii, nu e nici mai asiatică decum au fost alte administraţiuni europene. Iokai încheie „că nu sistema e de vină că se fac abusuri şi defraudări. Vina la aceste este, că bucătĕria noastră e prea bună şi muierile noastre foarte frumoase; că începem de vreme a trăì şi vrem sĕ îmbĕtrânim ţărḑiu.“ (Ilaritate).

Iokai este poet şi nu e mirare dacă are idei aşa de optimistice despre situaţiune. Numai contrastul despre vederile situaţiunei în Ungaria tot e prea mare între dênsul şi între neîmpăcatul ceva prea melancolic dela Colegno (Kossuth). N'am avut loc încă pentru ultimele enunciaţiuni ale lui Kossuth. Pentru ilustrarea contrastului sus atins reproducem o epistolă adresată fostului deputat Török cu datul din 26 Februarie, din care estragem următoarele:

> Onorate Domnule! Ingrigirile d-tale asupra presentului şi viitoriului ţĕrei mele natale, pe care nu o mai pot numí patria mea, sûnt foarte îndreptăţite. Instituţiunile corupte au corupt şi moravurile şi aceste reagează asupra instituţiunilor; de aici s'a născut un studiu de boală complicată pe care istoria totdeauna şi pretutindeni ni'l arată incurabil. Ori cunoasceţi un esemplu în istorie, că o naţiune s'ar fi curat vre-o odată de o asemenea boală? Dacă cunosci un asemenea esemplu te ţin de un om fericit, căci îţi oferă credinţa în posibilitatea însănĕtoşirei şi cu credinţă puterea, de a înota contra torentului. Eu nu cunosc un asemenea esemplu. Quaesivi lucem ingenuique reperta... Ducêndumĕ chiar în persoană pe câmpul luptei aşi dobêndì greu ceva, căci acolo de 31 de ani s'au schimbat toate atât de mult, încât nu m'aşi mai putè orienta. Asemenea spiritului lui Marcu Aureliu, pe care Voltaire l'a condus din lumea cealaltă la Roma, şi care în capitol în loc de senatori, a aflat caputini desculţi. Atâta însĕ este în ori ce cas sigur, că din depărtare cuvêntul meu ar fi numai cuvêntul celui ce strigă în pustii...
>
> „Pe cât timp înaintea lumei esistă o cestiune ungară, Ungurul sub împregiurări favorabile putea fi luat în combinaţiune şi a şi fost luat mai de multe ori. De când înse Ungurul singur a şters cestiunea ungară din lista cestiunilor, cari asteaptă o soluţiune istorică, lumea la nici o întêmplare esterioră numai ia în combinaţiune pe Ungur, ca pe un factor cu un scop propriu. Aceasta s'a vĕḑut destul de lămurit la actul din drama orientală, care s'a jucat nu de mult care însĕ n'a fost cel din urmă.
>
> „Românii, Sêrbii, ba chiar şi Erţegovinenii valorează ceva în cumpăna istoriei, Ungurul nu are nici greutatea unui fir de mac; de a şi strigat destul de tare, totuşi nimenea nu'l-a luat în samă căci a încetat de a fi un factor cu scop propriu. El figurează numai ca o găleată de apă, pe care curtea de Viena o lasă sĕ se cufunde şi ridice în fântâna evenimentelor... Eu nu suspin. Cu toate că sûnt de 77 ani pot sĕ suport sarcina ce'mi-a impus-o soartea. Lovitura poate sĕ doară, ea şi doare, dar nu mĕ plâng asupra durerei mele. Primesce-o dela mine ca o constatare a situaţiunei, care este că eu, acel paria, care a fost dat afară din şirul cetăţenilor unguri, aşi putè sĕ esercez o înfluenţă asupra destinului Ungariei numai atunci, dacă cu armele în mână aşi putè se revindic drepturile, ce ni s'au luat, sĕ cersĕ mi se redea mie patria, ear patriei libertatea. Acesta e respunsul meu la provocarea d-tale, ca sĕ mĕ amestec în afacerile Ungariei. Primiţi s. c. l. Kossuth“.

Călĕtoria ministrului Brătianu la Berlin a făcut mare sgomot şi în afară. În Viena a primit Maiestatea Sa pe ministrul român foarte graţios, eară ministrul de esterne austro-unguresc Haymerle 'i-a arĕtat multă afabilitate. Aceste le estragem din „P. Ll.“, care şi din parteşi vorbesce foarte afabil atât despre Brătianu cât şi despre politica, prin care a „sciut emancipa ţeara de influenţa străină“.

„Românul“ a cam suprins lumea cu scirea, care face rotunda prin ḑiarele cele mari europene, despre sporirea armatei române. După „Românul“ cele 16 regimente de dorobanţi (curcani) au sĕ se sporească la 30 şi cele 8 de călăraşi la 12. Armata de linie remâne în statul ei de pănă acì. „P. Ll.“ află şi mesura aceasta prudentă din punct de vedere finanţial şi politică totodată, pentrucă armata sporită servesce numai pentru apĕrarea ţĕrii.

Cairoli ministrul italian a continuat cu asigurările de loialitate faţă cu Austro-Ungaria.

Germania este pe cale a se împăca cu Vaticanul.

O episodă din dieta Ungariei.

După terminarea desbaterei generale asupra bugetului a urmat la discusiune resolvirea petiţiunilor. Una dintre aceste petiţiuni a dat nascere unei desbateri însemnate, care a ţinut mai multe ḑile. Petiţiunea aceasta privesce fondul scolastic provincial al Israeliţilor. Acest fond se administrează de guvern, petiţiunea cere ca fondul sĕ se împartă între cele douĕ partide mari religionare: partida Jidovilor ortodocsi şi a celor progresisti sau luminaţi. Discusiunea asupra acestui obiect a luat proporţiunile unei desbateri a cestiunei judaice, care a agitat şi este menită a agita, într'un viitor apropiat, şi mai mult spiritele Europei. Angustimea spaţiului nu ne permite a urmărì pas de pas această interesantă discusiune, constatăm însĕ pe scurt resultatul ei. Jidovii din Ungaria se pot felicita de simpatiile ce le au arĕtat representanţii ţĕrii pentru dînşii — o dovadă despre însemnătatea elementului judaic în viaţa noastră politică. Unii dintre deputaţi s'au înălţat în apĕrarea causei judaice până în culmea însufleţirei vechilor proroci Israilteni. Numai o voce tristă s'a ridicat în parlament pentru a tulbura încâtva bucuria jidovimei noastre, vocea despreţuită a lui Victor Isztoczy, care între risetele colegilor sei s'a folosit de ocasiune pentru a atrage de nou atenţiunea representanţilor asupra periculului, cu care jidovimea amerinţă viaţa politică şi socială a Europei. Isztoczy s'a pronunciat în discursul seu dela 11 Martie astfel:

---

*) Proiectul de lege îl vom publica Marţi.

On. Casă! (Sĕ audim! sĕ audim!) Mărturisesc că nu am avut de loc intenţiunea sĕ iau cuvêntul în această afacere, pentrucă împărţirea sau neîmpărţirea sau modalitatea cum sĕ se împartă fondul provincial scolastic al Israeliţilor, precum şi regularea afacerilor interne ce privesc credinţa judaică, sûnt o afacere curat confesională; eu însĕ mi-am stabilit de problemă a caracterisa jidovimea ca castă socială deosebită, ca rasă deosebită, mai corect dis ca o specie deosebită a genului omenesc (Ilaritate. Sĕ audim!) în raport cu nejidovii, în raportul ei internaţional — voiam sĕ dovedesc de nou — dacă mai trebue dovedit cuiva — că eu nu privesc cestiunea judaică de o cestiune confesională, ci esclusiv şi simplu de o cestiune economică, socială şi politică, prin urmare de o cestiune de putere.

Şi dacă totuşi iau cuvêntul, o fac aceasta, pentrucă mai mulţi dintre domnii preopinanţì abătêndu-se dela adevĕratul obiect al ordinei de di s'au pronunciat, cum aşi dice, şi asupra raportului estern al Jidovilor (Ilaritate) către noi nejidovii, vestind unele doctrine de natură a turbura părerile corecte ce s'au format cu încetul în public asupra cestiunei judaice, şi a face publicul accesibil pentru unele prejudeţe care ne vor putè periclita.

Mai mulţi dintre domnii deputaţi se pare că ţin căsătoria civilă de un mijloc cu succes pentru scopul de a realisa fusiunea jidovimei cu nejidovìi şi a face sĕ înceteze acea stare, nesuportabilă chiar după părerea Jidovilor, starea, în care se află societatea noastră, câtă vreme jidovimea va esista ca o castă socială închisă.

În această privinţă trebue sĕ observ, că această împregiurare nu e decât un prejudiţiu respândit de Jidovi cu cel mai mare zel, şi nu are alt scop decât a ne abate atenţiunea dela adevĕrata natură a cestiunei judaice şi a o duce într'o direcţiune falsă.

Scim din istorie că poporul jidovesc dintru început s'a ferit a se amesteca prin căsătorie cu alte popoare, şi dacă el s'a putut conserva din vechime până în dilele noastre ca o seminţie deosebită, ca naţiune deosebită, ca un *unicum* istoric universal, aceasta are sĕ o mulţemească cu deosebire acestei esclusivităţi.

Şi totuşi în lumea veche, în timpul dinainte de Christos, ori ce căsătorie la Jidovi a fost o afacere de dreptul civil; deci Jidovii nu au fost împedecaţi în acel timp a se împreuna prin căsătorie cu nejidovii.

Sĕ luăm statele moderne, de esemplu pe Francia, unde căsătoria civilă e întrodusă de multă vreme. Şi ce vedem? Vedem că — abstragênd dela ura instinctivă a popoarĕlor europene către căsătorirea cu Jidovii — jidovimea, cu puţine escepţiuni, care numai confirmă regula, se feresce a întra în căsătorie cu nejidovii. Se feresce, pentrucă scie că amestecându-se cu nejidovii 'şi va perde individualitatea sa naţională şi de rasă şi în acest cas va trebuì sĕ renunţă la acele planuri cutezate de domniă universală, care viază în închipuirea fiecărui Jidov, planuri, care le a formulat fundatorul şì presidentul „Alianţiei israelite universale“, reposatul Crémieux în următoarele cuvinte: „O nouă împĕrăţiă a lui Messiaş, un nou Jerusalim trebue sĕ se înalţe pe ruinele împĕrăţiei Cesarilor şi Papilor“.

Dar abstragênd dela această ură reciprocă între Jidovi şi nejidovi contra căsătoriei, întreb: Cum vĕ închipuiţi d-voastră fusiunea prin căsătoria civilă? Doară nu veţi vrea sĕ decretaţi prin legislaţiune ca ori-ce bărbat nejidov sĕ se căsătorească cu o jidovoaică şi ori-ce Jidov cu o nejidovoaică! (Ilaritate viuă.) Pe aceasta cale poate că vĕ veţi ajunge scopul şi cestiunea jidovească ar fi curênd resolvită. Dar nu creştinii vor absorbì pe Jidovi, ci din contră Jidovii, această rasă constantă şi conservativă, vor absorbì pe creştini. (L. Mocsáry întrerupênd: Iona ar înghiţì chitul!)

Deci Dv. veţi lăsa împreunarea între Jidovi şi nejidovi la libera voie a celor interesaţi.

In acest cas nimic nu ne îndreptăţesce sĕ presupunem că între Jidovi şi nejidovi se vor face mai multe căsătorii decât între diferitele confesiuni crestine. În această privinţă vedem, că numĕrul căsătoriilor micste într'adevĕr va fi foarte neînsemnat.

A ascepta fusiunea Jidovilor cu noi dela panacea căsătoriei civile, ar însemna a lăsa vermele sĕ roadă la corpul societăţii noastre până ce Jidovii ne vor alunga pe noi, nejidovii, din toate posiţiunile, până ce ne vor despoia de toate averile, până ce ne vor degrada la rolul de sclavi ai lor (Ilaritate) şi până ce vom cădè viptima politicei de stîrpire a Jidovilor vestită de talmud.

Presidentul (sună clopoţelul): Dl deputat a dis la începutul discursului seu, că aici s'au adus lucruri ce nu se ţin de obiect. N'am avut onoarea sĕ aud aceste cuvinte; dar dacă dl deputat ar reflecta la acele cuvinte, îl rog sĕ fie mai scurt căci într'adevĕr cele ce dice nu se ţin de obiect. (Sĕ audim! sĕ audim!)

V. Isztoczy (continuând): In acest mod firesce că s'ar resolvì radical nu cestiunea judaică ci cestiunea crestină, cestiunea esistenţei noastre.

Trec la părerea optimistică a unor deputaţi cari cred că Jidovii însuşindu'şi limba noastră naţională se vor contopì cu naţiunea noastră, cu societatea noastră şi vor înceta de a fi periculoşi

Intreb: ce au folosit sirmanilor Poloni că Jidovii lor au vorbit polonesce? (Ilaritate. Sĕ audim!) Această împregiurare nu a împedecat pe Jidovi a ruina poporul polon materialicesce şi moralicesce, a roade cu încetul ca vermii în lemn poterea statului polon, aşa că arborele ros lovindu'l viscolul a cădut fără demnitate în pulbere.

Sau, dacă este adevĕrat că însuşirea şi folosirea limbei naţionale e de ajuns a face pe Jidovi membri adevĕraţi ai statului şi societăţei respective, întreb: Pentru ce s'a sculat în dilele noastre marea naţiune Germână contra Jidovilor sei proprii? Vedem că jidovimea se folosesce esclusiv de limba germană nu numai în Germania ci şi într'alte locuri, anume la noi jidovimea este propagatoarea cea mai zeloasă a acestei limbi. (Aprobări în stânga estremă).

Şi în această întrebare esistă un prejudiţiu respândit mai cu samă de Jidovi înşişi, se dice adecă că Jidovii din Francia Anglia şi Italia s'au asimilat pe deplin corpului naţional.

Pentru a contesta această afirmaţiune, care nu e decât o frasă goală sau o desnaturare cu intenţiune a faptelor, me provoc la împregiurarea, că pre când la noi în Ungaria nu esistă o literatură antijidovească, în Francia şi Anglia o asemenea literatură e representată în mod foarte considerabil. Me provoc mai departe la Gladstone şi la presa liberală a Angliei, despre care se scie că nu prea are simpatii deosebite către jidovime. În Italia cestiunea judaică a figurat la alegerile generale din urmă ca un mijloc de agitaţiune puternic şi cu efect şi ca armă de partidă, aşa că şi o foaie neitaliană de însemnătate cum e „Pester Lloyd“ s'a vĕdut îndemnată a dedica acestei cestiuni un articul deosebit. Şi cu toate aceste, în Francia sûnt numai 50,000, în Anglia şi Italia câte 40,000 Jidani, adecă în nici unul dintre aceste state nu sûnt mai mulţi decât în capitala Ungariei.

Nu me pot reţinè a reflecta la un pasagiu din discursul dlui referent, în care acesta a binevoit a zugrăvì cu colori atât de vii pretinsul patriotism al Jidanilor. (Ilaritate. Sĕ audim!) Nu me demit în espunerea academică a întrebării, dacă Jidovii au în genere o alipire sinceră către statele popoarĕlor creştine, cu un cuvênt, dacă Jidovii pot sĕ fie patrioţi, o întrebare aceasta, care s'a desbătut cu multă vioiciune şi în alte locuri, anumit în timpul mai nou în Anglia şi Germania, cum se pare cu un resultat nefavoritor pentru Jidani. Convicţiunea mea este că jidovimea simulează alipirea de idea statului unguresc şi de naţiunea ungurească numai pe timpul cât va ţinè supremaţia elementului unguresc în această ţară. În momentul ce nu vom măi avè supremaţia jidovimea ne va întoarce spatele, cum a făcut şi în anul 1849 când causa naţiunei devenise perdută.

Ca ilustraţiune drastică poate servì istoria despre înfiinţarea fondului scolastic jidovesc. Haynau a impus dări arbitrare jidovimei şi eată ce se întêmplă? Jidovii cari iute s'au prefăcut în austriaci „loiali“ primesc după un an sumele înapoi ca dar în forma unui fond scolastic jidovesc.

Th. Vecsey (întrerumpênd): Nu!

V. Isztoczy: ear naţiunea ungurească care a fost asemenea şi poate mai greu despoiată prin dări, a avut ea parte de asemenea graţiă? (Adevĕrat este! Ilaritate în stânga).

Dar sĕ presupunem, că Jidovii iubesc naţiunea ungurească nu din speculaţiune tradiţională, momentană, ci din sinceritate, ve întreb: cum poate armonia cu procederea lor faptul, că ei despoaie mai bucuros pe membrii singuratici ai naţiunei unguresci, pe care ei o iubesc atât de mult, de bunurile ce le au mostenit dela strămoşii lor, făcênd din Ungur un străin în ţara sa propriă şi prigonindu-l mai fără cruţare decât cel mai înverşunat duşman de moarte al naţiunei ungureci? Eu din parte-mi me mulţĕmesc foarte de o asemenea iubire, pentrucă nedreptăţile unui duşman care mi se arată în haina minciunei ca amic apasă în cumpenă mai greu decât nedreptăţile unui duşman pe faţă.

În stêrşit noi nu aşteptăm nici un folos dela lupta şi resboiul dintre ortodocsi şi neologi. Aceste douĕ partide jidovesci, care se deosebesc între sine numai prin alegerea mijloacelor, fiind însĕ de acord asupra scopului comun, de loc încetă cu certele casnice îndată ce se ivesce necesitatea de a ne ataca pe noi sau de a'şi apera interesele lor cele mari jidovesci, adevĕrate sau pretinse, faţă cu nejidanii. Noi am putè sĕ învĕţăm într'adevĕr mult dela jidovi şi în această privinţă.

Deci, onor. casă, sĕ părăsim asemenea ilusiuni, cum sunt şi cele aretate în discursul meu, şi sĕ nu ne amăgim cu speranţa că vom putè trece cu unele frase sunătoare preste această cestiune, care a devenit o cestiune generală socială şi o calamitate politică; sĕ nu ne înşele credinţa că ignorând cestiunea o vom sterge dintre cestiunile esistente ci din contra sĕ întimpinăm periculul cu curagiu şi sĕ mergem mână în mână cu celelalte popoare europene, punênd în lucrare resolvirea radicală a cestiunei judaice, unicul mijloc cu succes.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, în 7/19 Martie 1880. (Adunarea generală a institutului „Albina“). Astădi institutul de credit şi economii „Albina“ 'şi-a ţinut adunarea sa generală conform statutelor ei. În una şedinţă, care s'a început la 10 oare ante ameadi 'şi-a resolvit toate lucrările ei după programa publicată.

Numerul acţionarilor presenţi se urcă la cifra de 30, cari representau la 180 voturi.

Raportul direcţiunei asupra gestiunii anului 1879, bilanţul acelui an şi raportul comitetului de revisiune, cetit din partea directorului institutului după unele desluşiri cerute din partea dlui Vinc. Babeş şi date din partea direcţiunei spre mulţămirea obştească, s'a luat la cunoscinţă, dându-se absolutoriu numitelor corporaţiuni.

Ca dividende pe anul 1879 s'a statorit $9^{0}/_{0}$, eară din restul venitului curat de 33,300 fl. afară de tantiemele direcţiunei în suma de 2928 fl. s'a pus basă cu 1000 fl. la un fond de pensiune pentru amploiaţii institutului eară suma de 366 fl. s'a împărţit spre scopuri binefăcĕtoare în modul următoriu:

1. Pentru înundaţii din Transilvania 100 fl.

2. Pentru doue biserici române în Secuime şi adecă pentru cea din Udvarhely şi Sepsi Szt.-György a 50 fl. =100 fl.

3. Pentru scoalele din Mercurea şi Lăpuş a 50 fl., eară pentru cea din Sibiiu cetate 40=140 fl.

4. Pentru seracii din Sibiiu 26 fl.

Marcele de presenţă pentru membri din direcţiune se plătesc cu 3 fl. ca şi în anul trecut. Se înţelege n'a lipsit nici de astădată propuneri pentru ridicarea lor, însĕ fără succes.

La esecutarea punctului 5 din programa adunării, după care în locul a doi membri din direcţiune scoşi prin soarte conform § 36 din statute aceiaşi fură realeşi; dl Babeş pentru sine şi dl Antoniu de Mocioni din motivele depărtărei, eara dl Pavel Dunca pentru bĕtrâneţe însinuară abdicerea lor din direcţiune, care numai cu părere de rĕu se primì din partea adunărei, remânênd a se face provisiunea de lipsă în direcţiune în sensul §-lui 37 al statutelor.

Dintr'altele lucrările au decurs în ordine şi adunarea 'şi-a terminat şedinţa la 2 oare după ameadi.

Daneş 2 Martie st. vechiu 1880. D-le Redactor! Nu mai sufere îndoială, că condiţiunea principală pentru esistenţa poporului român situat între atâtea elemente duşmane esistenţei sale, este scoala sub supraveghierea bisericei. Un pĕcat îndreptat contra esistenţei naţionale se comite dar de toţi aceia, cari au conducerea scoalei şi bisericei în mână şi negligênd datorinţa eartă umplerea posturilor învĕţătoresci la scoalele noastre confesionale prin învěţători neapţi şi nevrednici.

Acest rěu a tăbărît asupra scoalei noastre comunale gr. or. din Daneş, în care se ţine din partea inspectorului districtual scolariu Zacharia Boiu, protopopul Sighişoarei, şi din partea prea veneratului consistoriu archidiecesan un învěţător neharnic în persoana învěţătoriului Ioan Bendorfean, în paguba poporului, care'l plătesce, şi a învěţămêntului.

Spre delăturarea acestui învěţătoriu, făcêndu-se paşii la autorităţile bisericesci până acì fără resultat, ne vedem siliţi a ne lua refugiul la jurnalistică şi a vě ruga, sě binevoiti a da loc, în preţuitul dvoastre ḑiuar de o cam dată următoarei

Interpelaţiuni.

Considerând, că învěţătoriul Ioan Bendorfean fu de învěţătoriu la scoala noastră populară gr. or. din Daneş în 20 August 1878 numai provisor ales, considerând, că acest învěţătoriu în decursul anului scolastic 1878—1879 din lipsa de cunoscinţe pregătitoare s'a arětat neharnic de învěţătoriu, dovedind la esamene din studiile prescrise un resultat mai mult decât nemulţămitoriu,

considerând, că comitetul parochial în şedinţa sa din 3 Iulie 1879 după esamenul ţinut din causa amintitei nehărnicii a demisionat pre acest învěţătoriu şi a declarat postul vacant,

considerând, că sinodul parochial din 5 August 1879 a aprobat demisiunea învěţătoriului amintit şi a însărcinat pre comitetul parochial cu punerea în lucrare a paşilor de lipsă pentru întregirea postului cu învěţătoriu harnic — pre lângă preîncunosciinţarea scaunului ppesc şi chiar a prea venerat. consistoriu,

considerând, că scaunul ppesc ca inspectorat districtual a fost şi este în contra acestei întregiri fără causă şi că preavenaratul consistoriu archidiecesan a respins hotărîrea comitetului respective a sinodului parochial şi prin hârtia sa din 10 Aug. 1879 Nr. 2161 scol., a lăsat calea deschisă pentru arětarea dificultăţilor contra acestui învěţătoriu,

considerând, că comitetul şi sinodul în urma aceasta a cerut cercetarea disciplinară contra învěţătoriului Ioan Bendorfean,

considerând, că Prea Veneratul Consistoriu prin resoluţiunea s'a din prima Novembre 1879 Nr. 2958 a ordinat scaunului ppesc al Sighişoarei întroducerea acelei cercetări,

considerând, că pomenitul scaun ppesc de-abia în 20 Decemvrie 1879 — aşa mai după douě luni numai — a esmis la faţa locului comisiune investigătoare,

considerând, că inspectorul districtual protopopul Zacharia Boiu a păşit în decursul acestei cercetări prin ginerile seu capelanul Dimitrie Moldovan ca apěrătoriu împuternicit al învěţătoriului Ioan Bendorfean,

considerând, că acest incident dovedesce interesarea şi angagiarea personală a inspectorului districtual în favoarea nedestoinicului învěţătoriu Ioan Bendorfean,

considerând, că asupra actelor de cercetare până astăḑi n'a urmat incă nice o decisiune şi, în fine că scoala şi învěţămêntul se află la noi în doaga morţii,

considerând, că în acest mod regulamentul pentru organisarea provisoră a învěţămêntului în Metropolie se dă pe faţă de o ironie şi că §-ful 67 al acelui regulament este literă moartă întrebăm pre

I. Prea veneratul consistor archidiecesan ca for scolastic, că ii zace inveţămêntul, progresul şi esistenţa poporului la inimă, are de cuget sě silească pre prea onoratul domn protopop Zacharia Boiu, ca acesta sě astearnă actele de cercetare spre ulterioara decidere, şi voiesce mântuinţa scoalei noastre de pomenitul inveţătoriu neharnic, şi că are de cuget a hotărî aceasta causă neplăcută cât mai îngrabă? ear pre

II Prea veneratul consist. archid. strîns bisericesc, că este dispus în inţelesul rugărei noastre din Ianuarie a. c. a eschide pre dl protopop Boiu din Daneş pentru tot deauna şi a incorpora comuna bisericească Daneş la alt protopopiat, sau că este înţeles ca din causa multelor necazuri suferite poporul ispitit sě părăsească ortodocsia?

Sperând că veţi binevoì tocma in stimata dvoastră foaie, organul bisericesc şi scolariu, a da loc acestei interpelaţiuni si nu ne veţi silì prin refusare a ne adresa şi intr'altă parte, — ve insinuăm de acum o descriere in amenunt a acestei cause spre informarea onorat dvoastre şi a onorat. public, pre lângă care ve asigurăm despre reverenţa şi devotaţiunea noastră.

Membrii comitetului parochial: Zacharia Medrea, Petru Dop, Ioan Lazar, Ioan Brenduşa, Iacob Brenduşa.

Epitropii: Niculae Tilicea, Sosim Sigma, Ioan Sioner, Man Constantin.

Am dat corespondenţa de mai sus după ce am luat informaţiunile cele mai positive, şi ne-am convins, că toată afacerea aceasta se învêrte pre lângă volnica alungare a învěţătoriului din oficiul seu de învěţătoriu se ḑice din partea comitetului parochial, la spatele cărui stă parochul care a bună samă are alt client. Am dat-o ca un *specimen* de neruşinare a unor oameni orbiţi de un paroch, care ne vrênd sě scie de nici o autoritate bisericească se ridică deasupra consistoriului, şi vrea sě judece cine şi cum este cualificat de învěţătoriu, şi contra legilor bisericesci şi omenesci se alunge pe un individ din postul de învěţătoriu, fără de nici o cercetare din causă, că nu'i mai place de ochii învěţătoriului lui.

Ceea ce regretăm este, că atât oficiul protopresbiteral cât şi consistoriul a proces şi procede încă prea cu multă cruţare cătră toţi oamenii, cari nisuiesc spre anarchie. Parochul care după cum am auḑit din mai multe părţi, în casul de faţă este sufletul agitaţiunei contra învěţătoriului, trebuia suspendat de mult şi comitetul, care îndrăsnesce a procede astfel în public, disolvat şi pentru statuirea unui esemplu, publicată disolverea lui în toată archidiecesa.

Dintre toate obrăzniciile însě cea mai mare este ameninţarea cu părăsirea ortodocsiei. Dar cine ameninţă? După ce oamenii cei cum se cade s'au săturat de uneltirile din dosul a câtorva amăgiţi, acestia cu inspiratoriul lor alarmează lumea cu părăsirea ortodocsiei. Din ce motiv? Din motivul că ortodocsia nu vrea se ceadă volniciei, ci voiesce ca fiecare sě se supună legei şi ordinei. Gândesc oamenii aceia că ortodocsia se cumpěră cu preţul vinderei legilor în hatârul unor iubitori de certe şi de scandale? După astfel de oameni biserica noastră, care mulţămită lui Dḑeu încă n'a ajuns ca se 'şi cumpere credincioşii cu bani, nu va plânge nici odată, prin urmare dacă nu le plac legile şi instituţiunile şi cugetă că în alta parte se vor bucura de privilegiul volniciei, ducěse, omenii de omenie noi scîm, că vor remânea în biserică şi în credinţa lor străbună. Red.

În legătură cu corespondenţa noastră din nrul trecut din S. Sebeş sûntem recercaţi a publica următoarele:

Onorată Redacţiune! Cetind în numerul de astăḑi al preţuitului dtale ḑiariu într'o corespondenţă din Sas-Sebeş, că în cercul electoral al fostului scaun Sebeş s'ar candida persoana mea pentru a fi ales de deputat al universităţei săsesci, — în interesul adevěrului ve rog dle redactor a lua la cunoscinţă şi a publica spre orientarea publicului cetitoriu în traducere credincioasă din limba germană următoarea epistolă a mea adresată dlui Ioan Barcian în Sas-Sebeş:

„Sibiiu în 18 Martie a. c.

„Stimate Domnule! Mulţămind în modul cel mai amical pentru candidatura mea şi rogânduvě a esprima această mulţămită şi celorlalţi domni, me rog totdeodată a retrage fără întârḑiare această candidatură, de oarece eu sum cu totul decis de a nu primì de astădată nici un mandat pentru universitatea săsească.

În sensul acesta încă de eri m'am adresat în epistolă către dl primariu Dr. Păcurar şi Vě rog cu toată hotărîrea de a'l provoca şi în persoană ca sě corespundă cererei mele de tot serioase, de oarece voinţa mea sus documentată este nestrămutabilă şi fiind eventualminte ales şi în contra voinţei mele precis şi de repeţite ori dechierate m'aşi vedè, spre părerea mea de rěu, constrins a rěspunde prin — resignaţiune. Primiţi etc.

Sperez că veţi avè bunětatea dle redactor a da loc acestei decheraţiuni şi fiţi convinşi despre deosebita mea stimă. *Senor.*

(Mulţămită publică). Amicilor, cunoscuţilor, şi tururor pl. t. domni şi doamne din apropiere şi din depărtare, cum şi întreg publicului de toată clasa esprim prin aceasta cea mai adêncă a mea mulţămită, pentru participarea la durerea şi jelea mea profundă, la petrecerea rěmăşiţelor pământesci la locul de odihnă eternă ale neuitate i mele soţii, pe carea neîndurata moarte a răpit o prea de timpuriu din mijlocul celor ce am iubit-o cu frăgeḑime.

Deva 5 Martie 1880.

I. Papiu,
ppresb.

Ordinaţiunea,

ministeriului honveḑimei din 27 Februarie a. c., adresată tuturor jurisdicţiunilor regulează pentru anul acesta chiemarea reserviştilor din armata comună dela honveḑi la esercişii în modul următoriu:

1. La esercişii se chiamă:

a) dintre voluntarii de un an recrutaţi în anii 1875, 1873 şi 1871, cari în sensul § 21 din legea de apěrare au devenit oficieri de reservă;

b) oficierii de reservă din ceilalţi ani de recrutare, căror, amânândulise timp mai îndelungat serviţiul faptic, au împlinit mai puţin de şepte ani din obligămêntul lor de serviţ în reservă; între acestia se socotesc şi cei-ce în 1878 în loc de esercişii au fost mobilisaţi, dacă sûnt obligaţi la mai multe esercişii decât se vin după anul lor de recrutare; mai departe se chiamă oficierii de honveḑi, cari se află în concediu;

c) reservistii din recrutaţi in anii 1875 1873 şi 1871 şi honveḑii din anii 1879 1878, 1877, 1875 şi 1873 şi toţi câti au fost chiemaţi la esercişiile din anul trecut, dară din oare care causă au fost dispensaţi;

d) sub condiţiunile de sub *b*) — voluntarii transferaţi în statul de reservă;

e) toţi individii concediaţi în sensul §. 27 al legei de apěrare şi p. 4 din § 164 instrucţiunei la punerea în lucrare a legei de apěrare — pe timp mai îndelungat cari s'au împărtěşit numai de o instrucţiune militară de opt septěmâni.

2 Eliberaţi dela esercişiile din anul acesta sûnt:

individii din armata comună recrutaţi în anii susamintiţi, cari în sensul §. 36 al legei de apěrare primesc o gage lunară şi cari cu ocasiunea mobilisărei parţiale din 1878 din statul de reservă au fost transferaţi în cel activ, mai departe individi de aceia, cari în urma amintitei mobilisărei au trebuit a fi reţinuţi în statul activ preste terminul prescris de a trece în reservă.

Eliberarea sub titlul acesta se estinde asupra individilor şi oamenilor (Manschaft) cari se bucură de o gage lunară, dacă hotărîrile de sub un lit. *b)* sûnt de o potrivă aplicabile la dênşii.

Alte eliberări se ţermuresc la casurile proveḑute în instituţiunea pentru evidenţă § 33. 3 profesori politici suplenţii şi scolarii obligaţi la serviţ dela institutele publice şi proveḑute cu dreptul de publicitate — vor fi chiemaţi ca şi până aici în timpul ferielor.

4. Restimpul esercişielor pentru oficierii de reservă este statorit, conform legii, de patru sěptěmâni, — din contră pentru soldaţii de rênd Maiestatea Sa a încuviinţat, că în anul acesta esercişiile se ţin numai treisprěḑece ḑile. Eserţiile honveḑimei oficierii şi soldaţii de rênd ţin cinci sěptěmâni.

La reservistii din armata comună, de ori ce armă, timpul întrărei la şi al demiterei dela trupă nu este socotit în cele treisprěḑece ḑile.

5. La împărţirea oficierilor la esercişii se va lua în consideraţiune locuinţa şi domiciliul, competenţa stărei şi cunoscinţa limbei, şi ca dintre oficierii acestia sě nu se grămădească prea mulţi la una şi aceeaşi trupă, împărţirea va avè în vedere şi recerinţele trupei.

Mai departe sûnt avisaţi pretorii sě trimită la respectivele comande cel puţin patrusprěḑece ḑile înainte de terminul esercişiilor rugările instruite ale reservistilor cari din cause familiare vor fi împedecaţi a participa la esercişii.

In fine pretorii mai sûnt avisati, a priveghia şi a controla pre primari ca reservistii se primească citaţiunile la esercişii la timp şi sě'i îndrumeze a fi la terminul ficsat la trupele lor respective.

Varietăţi.

* (Maiestăţile Sale) au primit eri felicitările cabinetului unguresc, a deputaţiunilor dela dieta şi din capitala Ungariei. Maiestatea Sa a respuns preagraţios la toate adresele de felicitare.

* (Escelenţia Sa Preasânţitul) Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul auḑim, că va sosì astăḑi cu trenul dela ameaḑi în mijlocul nostru.

* (La denumirea Archieppului şi Metropolitului Silvestru Morariu Andreevici) observă „D. Ztg.“, că denumitul este un partisan foarte zelos al partidei române federalistice din Bucovina. Ridicarea lui pe scaunul metropolitan dovedesce, că schimbarea sistemei îndeplinite cu instituirea ministeriului Taaffe îşi esercită influenţa până în ţinuturile cele mai depărtate a le monarchiei. Înainte cu cinci ani s'a întocmit universitate în Cernăuţi şi astăḑi se denumesce la conducerea celor mai înalte afaceri bisericesci din Bucovina, un bărbat, care n'a făcut nici odată taină din simţemintele sale federalistice şi antigermane.

* (Mulţămită publică). Mult onor. d-ni fraţi Stănescu din Braşov cari pre lângă ajutorul din 21 Noemvrie 1878 de 40 fl. v. a., în favoarea zidirei biserici române gr. or., din Mikoujfalu comitatul Treiscaunelor înţelegênd de lipsa cea mare în care se află parochia noastră şi ne mai putênd continua zidirea din lipsa de mijloace bănesci, din nou marinimoşii şi mult zeloşii d-ni cu datul 14 Februarie a. c. ne-au mai ajutorat cu 50 fl. v. a. Primească mult on. d-ni sincera noastră mulţămită rugând pre a tot puternicul Dumneḑeu sě'i ţină întru mulţi şi fericiţi ani, spre binele şi fericirea preaiubitei lor familii a bisericei şi a naţiunei române. Asigurêndu'i că numele d-ilor sale va re-

mânè eternisat în sînul bisericei noastre din Mikoujfalu.

Mikoujfalu în 28 Februarie 1880.
la însărcinarea sinod. parochial.
Aug. Cosma,
paroch, gr. orient.

* Eri nu ne a sosit nici un ḑiariu dela Bucuresci. Causa necunoscută.

* (Primăvara iernatecă), anunţată în numĕrul trecut pe aici ş'a vĕrsat nu focul ci zăpada numai pănă pe la ameaḑi şi apoi a întrerupt pănă noaptea spre Vineri, când a mai flusturat niţel. Cu toate aceste frigul e frig cum se cade, ca în puterea iernei.

Poşta din urmă.

„Deutsche Ztg“ din Viena intr'un articul de fond „Diplomatenzunft und Parlament“ esprimă mulţămirea sa cu cele ce s'a auḑit în parlamentul italian atât dela tribună cât şi de pe băncile ministeriale în privinţa bunelor raporturi dintre Italia şi Austro-Ungaria. În articul se spune că principele de coroană german s'ar fi esprimat că ar fi de lipsă sĕ între şi Italia în alianţa celor doi împeraţi şi „D. Ztg.“ adauge, că ar saluta cu adeverată bucurie întrarea Italiei în alianţă.

Conflictul între Francia şi Rusia se înăspresce. Francia voiesce se rechieme pre generalul Chanzy dela Petersburg.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Roma, 19 Martie n. Camera a acceptat reorganisarea corpurilor de carabinieri şi a rĕspins unanim demisiunea presidentului Farini. Indată după aceasta, s'a continuat desbaterea bugetului de esterne. Ministrul Depretis a repeţit, guvernul va împedeca cu energie ori şi ce agitaţiune republicană şi ori ce act, care ar compromite raporturile internaţionale.

* (*Îndreptare*). La varietatea a doua din nrul trecut este a se adauge după cuvêntul: „Românilor“: **„gr. or.“**

Bursa de Viena şi Pesta

din 16 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	102.75	102.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	92.75	92.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.15	82.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.25	119.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	90.—	90.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	89.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.50	88.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.50	88.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.50	91.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.90	71.85
Datoria de stat în argint . . .	72.45	72.50
Renta de aur austriacă	86.70	86.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.—	128.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	835.—	835.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	298.40	300.—
Acţiuni de credit austr. . . .	282.—	283.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	112.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.50
Napoleon	9.45	9.44
100 marce nemţesci	58.15	58.10
London (pe poliţa de trei luni) .	118.50	118.50

Economic.

Sibiiu, 16 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.—6.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 3.—3.40 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2-.-; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 13 Martie n. Pro hectolitră: grâu fl. 12.75—13.50; sĕcară fl. 10.10—10.20; Spirt *en gros* fără vas cu fl. 35--36; *en detail* fără vas cu fl. 36—38 şi cu vas cu tot cu fl. 38.50 per 100 litre %. In sĕptĕmâna trecută s'au aflat în têrg tare puţine bucate. Negoţul articlelor a fost slab. Timpul a stricat mult. Rapiţa e nimicită, secara tare stricată şi se şoptesce, că şi grâul ar fi pătimit rĕu de gerul ernei.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 24 Martie şi 24 Aprilie imob. lui Iacob Bogdan în Gyergyó-Szt. Miklos (judec. cerc.); în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. Mariei Toader în Săcădate (trib. Sibiiu); în 15 Aprilie şi 15 Maiu imob. remasului după Carol Gyulai în Cluj (trib.); în 31 Martie imob. lui Rudolf Schuster în Mediaş (judec. cerc.); în 23 Martie imob. lui Iosif Farkas în Székelyhid (judec. cerc.); în 8 Aprilie şi 8 Maiu imob. lui Iosif Aldea în Garad (judec cerc. Sighişoara); în 19 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui Andreiu Benedek în Cic-Sân-Craiu (trib. Cicsereda); în 26 Martie şi 26 Aprilie imob. lui George Tompa în Braşov (trib); în 10 Aprilie şi 11 Maiu imob. lui Michail Eiven în Răşnov (trib. Braşov); în 10 Aprilie şi 31 Maiu imob. lui George Simon în Siovard (trib. Murăş-Oşorheiu); în 9 Aprilie şi 11 Maiu imob. Mariei Oltean în Haţeg (judec. cerc.); în 9 Aprilie şi 10 Maiu imob. remasului după Maria Lászoffi în Ocna Dejului (trib. Dej); în 29 Aprilie şi 29 Maiu imob. lui Sigismund Antal în Marcad şi Bozaháza (trib. M. Oşorheiu); in 25 Martie şi 29 Maiu imob. moştenitorilor după Ioan Todea în Borghiş (judec. cerc. Şamcuta-mare); în 3 Aprilie şi 3 Maiu imob. lui Ioan Kraft în Copşa-mare (judec. cerc. Mediaş); în 14 Aprilie şi 15 Maiu imob. lui Michail Morvian Ciric în Braşov (trib.); în 14 Aprilie şi 4 Iunie imob. lui Bogdan Novac în M. Oşorheiu; în 12 Aprilie şi 29 Maiu imob. lui Nicolau Kalyáni şi soţi în Sânmărtin (trib. M. Oşorheiu); în 3 Aprilie şi 3 Maiu imob. lui Michail Theil în Şelimber (trib. Sibiiu); în 31 Martie şi 4 Maiu imob. Ţuţei Losanczi în Boroşneul mare (judec. cerc. Sângiors).

Nr. 37. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III Poiana cu filia Gaceneni ppresbiteratul Alba-Iulia, spre reîntregirea aceleea conform ordinaţiunei consistoriale de dto 5 Februarie 1880 Nr. 384 prin aceasta se publică concurs cu terminul pănă la 1 Aprilie a. c. când totodată va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 156 familii câte 20 litre cucuruz în boambe sau grâu, sau 156 fl. v. a. în bani.

2. Dela 156 familii câte o ḑi de lucru, cei sĕraci fără vite cu palma sau 40 cruceri, eară cei cu vite o ḑi cu carul sau plugul sau 1 fl. v. a.

3. Pănă se va cumpĕra o casă parochială se va plătì din casa bisericei chiria anuală.

4. Venitul stolariu regulat în sinodul parochial ţinut în 23 Septemvrie 1879.

5. O porţiune canonică, care aduce la un an venit curat de 6 fl. v. a.

Toate aceste emolumente afară de jertfele îndatinate dau o sumă de preste 326 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vacantă împreună cu filia au a'şi aşterne recursele lor conform statutului organic la subscrisul pănă la terminul sus indigitat.

Alba-Iulia 22 Februarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordoşan m. p.,
ppresbiter gr. or. de Alba-Iulia.

Nr. 54. 1—3

CONCURS.

Pentru postul de capelan pe lângă neputinciosul paroch Ioan Popoviciu din comuna Aciliu, ppresbiteratul Mercurei cu încuviinţare mai înaltă, se deschide concurs cu terminul pănă în 1 Aprilie a. c. st. v.

Cu acest post este împreunată a treia parte din venitul anual al parochului, care parte computată în bani face 140 fl. v. a.

Cei ce doresc a competa la acest post sĕ'şi aştearnă recursele lor instruite conform legilor în vigoare la oficiul ppresbiteral al Mercurei pănă la terminul indicat.

Aciliu în 22 Februarie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

La Nr. 525. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de paroch în comuna bisericească gr. or. din Feleag (Magyar-Felek) de classa a III-a se escrie concurs cu terminul pănă la 31 Martie a. c. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu edificiele economice şi grădină de legumi de $^1/_2$ jugĕr;

2. Cimiteriul din giurul bisericei cu pomi;

3. Porţiune canonică de $2^1/_2$ jugere arătură şi fênaţ;

4. Dela 97 familii câte o ferdelă veche de bucate în grăunţe şi stola îndatinată.

Concurenţii îşi vor adresa suplicile lor instruite conform prescriselor statutului organic la subscrisul în Paloş, p. u. Cohalm (Köhalom) pănă la terminul sus arĕtat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.
adm. ppesc.

Nr. 83. 3—3

EDICT.

Ilie Cocă din Sănpetru, care aproape de 10 ani părăsì cu necredinţă pre legiuita lui soţie Paraschiva Dragoş, tot de acolo, şi pribegesce în lume fără a se sci ubicaţiunea lui, se provoacă prin aceasta, ca în termin de un an dela publicarea acestui edict sĕ se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov în 31 Ianuarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului prot. II al Braşovului.

Ioan Petric m. p.,
protopresbit.

[9] 1—5

FABRICĂ
de cipici şi de cisme
a lui
Imre Temesvári
în Budapesta strada Kerepes Nr. 11.

Vènḑarea cu ridicata (toptanul) şi cu mĕruntul.

Recomêndă **pentru dame:**

Păpuci de casă de lasting sau pele	1.20
Păpuci pentru stradă din lasting, sau pele cu toc şi funtă elegantă	2.—
Cipici regata de încheiat cu cătărămi, din lasting fin, sau pele, fasonul cel mai nou . .	3.—
Cipici cu elastic înalt de 20 cent. din lastingul sau pelea cea mai fină, cu talpa duplă cu cue	3.60

Pentru bărbaţi:

Cipici regata, din pele de căprioară, sau chagrain cu talpa groasă	3.80
Cipici regata din pele de manuşi, sau lac, cu marginea groasă a talpei	4.20
Cipici cu elastic din iucht, sau pele de viţel, cu tălpile duple, ţintuite, sau cu şurupuri . .	4.—
Alese din calitatea cea mai bună	4.60
Cisme 50—60 sentim., înalte, de iucht cu talpa duplă, ţintuită triplu şi cu şurupuri	9.—

În fine tot feliul de cipici pentru băieţi, fete, şi copii cu preţurile cele mai eftine ale fabricei.

Comandele se vor efectua prompt cu Nachnahme, sau dacă se trimite preţul. Lucrurile neconvenabile se schimbă bucuros, listele de preţuri mai detailate se trimit gratis şi franco.

☞ Cumpĕratorilor cu ridicata rabat însemnat. ☜

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

A XI-a adunare generală ordinară

va avè loc **Marţi în 30 Martie 1880** c. n. la 3 oare după prânḑ în casa proprie a institutului (strada Cisnădiei Nr. 5.)

Obiecte de pertactare sûnt:

1. Darea de samă despre afacerile anului 1879;
2. Raportul comitetului de supraveghiare;
3. Întregirea consiliului administrativ;
4. Alegerea comitetului de supraveghiare;
5. Propuneri incurse;
6. Sortiri de obligaţiuni a le fondului de întemeiare.

Sibiiu în 3 Martie 1880.

[8] 2—2 **Consiliul administrativ.**

Foncière, Institut pestan de asigurare.
(dela 1864 pănă la sfêrşitul lui 1879 sub firma „Pester Versicherungs-Anstalt“)
în Budapesta.

Capital în acţiuni 25,000,000 franci, egal ḑece milioane fl. a. v. în aur, după care s'a plătit în bani gata:

12,500,000 franci, egal cinci millione floreni v. a. în aur.

Reservele premiilor şi pagubelor fac circa . . . . **2,500.000 floreni.**
Îrtrările din premiile anuale fac circa . . . . **3,000,000** „

Societatea, care face parte dintre institutele de asigurare cu **capitalul cel mai solid** şi cu **garanţiile cele mai mari** asigură pe lângă cele mai **liberale** condiţiuni şi pe lângă premiile cele mai **eftine:**

I. contra **pagubelor** causate de **foc, fulger** sau **esplosiune** la edificii, fabrici, maşine recuisite, mobile, marfă, efective de vite, precum şi la plante de ţarină şi de fênaţe depositate în liber sau sub coperiş;

II. contra **perderilor** de venituri curate escate în fabrici prin **sistarea esercițiului** sau la care închiriate prin **perderea chirielor** în urma unui **foc** sau unei **esplosiuni;**

III. contra **pagubelor prin spargere de geamuri,** de oglinḑi, de ferestri, uşi sau mobile:

IV. contra **pagubelor do transport** de bunuri espeditive pe apă sau pe uscat;

V. contra **pagubelor de grindină** a ori ce feliu de producte de ale pămêntului;

VI. pe **viaţa omenească** în toate combinaţiunile.

Pagubele ocurente se constatează în **modul cel mai culant** şi se plătesc **cât mai în grabă, (Istitutul pestan de asigurare** a plătit de când esistă **pentru pagube 22 milioane floreni).**

Direcţiunea,

conte **Marcu Pejacsevich,** president; **Frideric** baron de **Kochmeister, Antonie** de **Laczko,** vicepresidenţ; membrii direcţiunei: **Adolf Aebly, Carol G. Feldmann, Carol Figdor,** Dr. **Eduard Loisch,** conte **Gedeon Raday** jun., **Adolf Schenk** jun., **Aloisiu Strobentz,** Dr. **Antonie Willner, Leopold** conte **Wolkenstein-Trostburg.** Director general **Wilhelm Schön;** locţiitoriul directorului general: **Carol Fuchs** director. [5] 4—4

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30. Sibiiu, Marţi 11 Martie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Călĕtoria ministrului Brătianu.

Sibiiu, 10 Martie.

Este neplăcut şi totodată lucru nemulţămitoriu, a se arunca ḑiaristul din provincie în noianul politicei esterne. Lipsit de ori ce legături cu cel mai mic colţişor al diplomaţiei actuale şi avisat la scirile foarte adese nesigure din ḑiare, ḑiaristul din provincie ce poate alta, decât sĕ combineze după aceste situaţiunea în tot sau în parte, ca a doua ḑi o telegramă, din una sau din altă capitală a Europei, sĕ restoarne toată combinaţiunea.

Premitem aceste, nu pentruca sĕ escusăm ocupaţiunea noastră numai arareori cu cestiunile mai mari europene în forma aceasta, dară şi pentru orientarea cetitorilor, sĕ le fie aminte cât de cu anevoie este a face combinaţiuni reale despre situaţiunile din politica, carea ne-am dedat a o numì politica cea mare.

Călĕtoria ministrului Brătianu la Berlin şi în legătură cu aceasta întêlnirea lui cu bărbaţii de stat din Budapesta şi Viena, fiind discutată de ḑiarele dela noi şi din România, a devenit un eveniment, care ne atinge şi pe noi mai de aproape, decât sĕ o trecem numai relatând despre ea în mod cronicariu. Ne încercăm deci, după ce în vravul de ḑiare de vre-o câteva ḑile încoace pulberea este rescolită asupra acestei călĕtorii, a căuta, care este simburul adevĕrului îngropat în pulberea ḑiaristică.

Din mulţimea versiunilor emise în public despre călĕtoria ministrului român, după signatura timpului de faţă, cea mai probabilă este, că are legătură cu constelaţiunea viitoare ce prepară evenimentele, cari vor pune într'un timp apropiat Europa în mişcare. Ḑiare, despre care este sciut, că sûnt inspirate din cabinetul nostru de esterne, ocupându-se cu călĕtoria ministrului român, ne fac sĕ credem, că cu presupunerea noastră nu sûntem departe de realitate.

Ḑiarele aceste ne spun, că ministrul Brătianu a avut conferenţe cu principele Bismarck şi a fost primit de împĕratul Germaniei şi de principele de coroană al Germaniei, după ce mai nainte ne spuseră, că acelaşi ministru a fost primit preagraţios de împĕratul Austro-Ungariei şi foarte afabil de ministrul de esterne Haymerle. Aceste toate sûnt semne, că România prin ministrul seu caută şi află raḑim de alianţa germano-austro-ungurească.

Nu facem parte din adoratorii esclusivi ai ministrului Brătianu. Când ne permitem şi noi a ḑice un cuvênt la cursul politic, după cum ni'l înfăţişează evenimentele pe cât se pot vedè, ridicându-ne deasupra persoanelor ce sûnt în jocul diplomatic şi deasupra feliuritelor partide politice de dincoace şi de dincolo de Carpaţi, trebuie se ḑicem, că apropiarea României de împĕrăţiile Germaniei şi Austro-Ungariei, o găsim firească.

O găsim firească, pentrucă aici nu este vorba de resultatul unei programe efemere politice a unei partide, ci este resultatul politicei tradiţionale, care datează din timpurile când Românii au apĕrat cu pepturile lor Europa de valurile turbate, ce ameninţau creştinătatea şi civilisaţiunea Europei din sudostul acestui continent.

La aceasta nu ne hotăresc predilecţiunile ideale de rassă, care după cum s'a veḑut la congresul din Berlin şi mai târḑiu în cestiunea recunoascerei independenţei statului român în cumpenele politice, nu are influenţă. Nu ne hotăresc nici asupririle, cu care ne strimtoresc compatrioţii maghiari, pe fie-care ḑi, cu gând sĕ nu ne lase decât viaţa în oase. Acì sunt alţi factori, cari hotăresc, factori cu mult mai ponderoşi şi pre cari bărbatul politic nu este iertat a-'i perde din vedere.

Un stat românesc la gurile Dunărei este neapĕrat de lipsă pentru susţinerea nealterată a ecuilibrului european, în înţelesul cum îl pretinde constelaţiunea eşită din resboiul din 1877—1878.

Rusia care se estinde spre Asia centrală încât pune pe gânduri pe Englitera, în urma resboiului din 1877—78, prin crearea unei Bulgarie, Rumeliei resăritene sub protectoratul ei, prin influenţa ei necontestabilă în Serbia şi Muntenegru tinde a'şi lăţi puterea preste peninsula balcanică dela o margine până la ceealaltă. În calea realisărei acestui vis de aur i stă nu numai România în estinderea ei de astăḑi, ci românismul dintre Marea-neagră şi Tisa. Pentrucă legătura Rusiei cu peninsula balcanică nu va fi consolidată nici odată, până când va fi oprită în drumul ei spre Balcan de curcani şi ameninţată în coasta dreaptă de pe culmile Carpaţilor transilvani. Voind Rusia a ajunge şi a remânè stăpână pe peninsula balcanică trebuie neapĕrat sĕ'şi asigure fortăreaţa naturală ce o formează Carpaţii la capetul lor despre resărit. Şi Rusia când vrea sĕ'şi asigure ceva scim cum procede. Polonia şi Basarabia dintre Prut şi Dnistru sûnt dovedile cele mai elocuente despre modalitatea cu care procede, când voiesce a'şi asigura un ţinut, în care şi-a 'pus bine piciorul.

Europa apusană la o astfel de eventualitate cu toată civilisaţiunea ei va fi redusă şi îmbulzită într'un colţ, încât nu va mai putè respira decât aerul de pre oceanul atlantic.

Deci pentru ca peninsula balcanică, Asia mică şi Africa nordică sĕ poată fi în viitoriu deschise ca nisce domenii comune civilisaţiunei europene, trebuie pus din vreme zăvorul, prin care sĕ se oprească valurile slavice de a devenì un ocean panslavic care sĕ năduşească cu timpul pe celelalte naţionalităţi din Europa.

În faţa acestor consecuenţe logice trebuie sĕ tacă pe un moment consideraţiunile de mâna a doua, care cu toate că sûnt neplăcute, nu sûnt aşa de periculoase cum este ameninţarea generală din nord-ostul Europei.

Guvernul românesc de bună seamă în anii 1877—78 pe câmpiile Bulgariei a dat probe de o putere considerabilă, şi după ce a vĕḑut, ce s'a născut din resboiul din anii acestia, caută a se alia cu puterile, cari sûnt hotărîte a pune stavilă panrusismului cu toate urmările lui. Puterile aceste după cât se poate vedè pe din afară ar fi Germania, Austro-Ungaria şi poate în cele din urmă şi Italia.

Cumcă pasul acesta în impregiurările date este salutariu şi pentru naţionalitatea noastră este învederat şi din cele ce s'au ḑis mai sus.

Românii deşi împărţiţi în douĕ staturi în constelaţiunea unei alianţe germano-austro-ungurească-română şi probabil şi italiană au perspectivă mai sigură de o viaţă lungă ca Români, decât sub aripile unui stat, care şi ca aliat s'a decis a lua dela România la despărţire o provincie întreagă de suvenire. România, răḑimată de o putere mare ca Austro-Ungaria, va apĕra cu succes glasiurile Carpaţilor spre Marea-neagră şi Dunărea de jos; eară noi cesti din Austro-Ungaria deşi îndurăm apăsări din partea compatrioţilor suprematisători, avem perspectiva de a întra, mai curênd sau mai târḑiu, în domeniul dreptului de cetăţeni egal îndreptăţiţi cu ceilalţi compatrìoţi ai nostri şi vom apĕra ca şi în trecut, când eram asupriţi de tot, fortăreaţa naturală a Carpaţilor, umĕr la umĕr cu fraţii nostri de pe glasiuri.

Perspectiva aceasta nu este numai o ilusiune. Ea se întemeiază în parte şi pe trecutul, care a fost oare când cu mult mai posomorît de cum este presentul.

Era un timp, când în ochii bărbaţilor de stat austro-unguresci ţeara română dela poalele Carpaţilor era un spin nesuferit şi când elementul nostru de aici era deoparte păḑit cu cea mai riguroasă scrupulositate de contactul spiritual cu cei din ţeara română, de altă parte aici a casă dat pradă esterminărei.

Ura şi despreţul asupra României au dispărut ca fumul, de când bărbaţii de stat austro-unguresci s'au convins, că elementul românesc dela Dunărea de jos este nu numai un element de ordine, ci tot odată o putere, a cărei scopuri sûnt identice cu a le monarchiei noastre. Ajunsă odată convingerea aceasta la deplină valoare, vor trebuì se încete şi temerile nefundate, că noi cei din monarchie sûntem înfiltraţi de tendenţe păgubitoare monarchiei noastre. O urmare firească va fi mai departe, că greutăţile, cari apasă astăḑi încă asupra noastră vor trebuì sĕ se delăture ca elementul nostru folositoriu monarchiei şi asuprit fiind, desvoltat în puterile sale, sĕ fie şi mai folositoriu.

Eată dar, dacă sûnt adeverate cele ce se ḑic, că se plănuiesc la Viena şi Berlin între guvernele de acolo şi cel din Bucuresci prin mijlocirea ministrului Brătianu, un şir de foloase generale pentru Europa, pentru monarchia austro-ungurească, pentru România şi în special şi pentru noi Românii.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Martie.

Dieta Ungariei, resp. casa deputaţilor a ţinut Sâmbătă şedinţa din urmă meritorie, înaintea serbătorilor pascilor (apusene). Următoarea şedinţă meritorie va fi în 3 Aprile n.

Dincolo de Laita se tragĕnă o crisă, cărei încă nu i se poate da adevĕrata definiţiune. Nu e nici adevĕrată crisă ministerială, nici crisă parlamentară. Contele Taaffe îşi dă toată silinţa de a merge cu toate partidele din senatul imperial şi lucru firesc, că toate sûnt cu dênsul nemulţămite. „Fremdenblatt“ de Sâmbătă vine acum cu o declaraţiune scoasă din împărtăşirile ce i s'au făcut din mai multe părţi şi spune, că Taaffe este hotărît a ţinè elementele liberale în cabinet. Întêmplându-se însĕ, ca dreapta sĕ se decidă pentru un guvern de partidă, activitatea lui o va considera de încheiată şi va face loc unui cabinet luat din dreapta, care va fi un cabinet naţional-federalistic. „Fremdenblatt“ prorocesce însĕ, că ḑiua, în care partida aceasta va triumfa, va fi totodată şi ḑiua căderei ei.

Călĕtoria ministrului Brătianu este încă o temă statornică în publicistica cea mare. După „Times“ călĕtoria are un scop mai mare decât soluţiunea unor cestiuni speciale. Austro-Ungaria şi România — ḑice foaia engleză — au ajuns amêndoue la convingerea, că interesele lor sûnt paralele. Guvernul românesc s'a folosit la diverse ocasiuni a da espresiune mulţămitei sale Austro-Ungariei pentru feliuritele serviţii, cu toate aceste este foarte probabil, că ministrul president român atât în audienţă la Maj. Sa împĕratul şi regele Francisc Iosif cât şi întâlnindu-se cu ministrul afacerilor esterioare baron Haymerle nu va fi lăsat ne atinsă tema raporturilor reciproce. Dl Brătianu trebue că s'a convins, că sentimentele amicabile ale României Austro-Ungaria le întoarce cu aceaşi căldură şi că în Viena se pune un preţ deosebit pe întreţinerea bunelor, putem ḑice intimelor, relaţiuni din acesti doi ani din urmă.“

„P. Ll.“ adauge la cele din „Times“, că aceste sûnt de natură a da faimelor despre o încercare de apropiarea României de alianţa dintre Austro-Ungaria şi Germania aparenţa unei îndreptăţiri, şi dacă celor ḑise (de „Times“) li se poate atribuì sensul acesta (de apropiare) nu ar fi nici decum nebinevenite. Faptă este la toată întêmplarea, că România de sine stătătoare se pricepe foarte bine cum sĕ se introducă între staturile independente ale Europei şi scie cu prudenţă şi înţelepciune sănĕtoasă sĕ 'şi aleagă amicii şi aliaţii. După cum sûntem insciinţaţi mai decurênd dela Bucuresci este cu putinţă, că dl Brătianu îşi va estinde călĕtoria „preste Berlin“ mai departe, ceea ce ar fi un simptom mai mult, cât de momentuoasă şi însemnată este misiunea lui.

Dela Berlin s'a telegratat în 19 Martie n., că Brătianu a fost primit în audienţă de împĕratul Wilhelm. In aceeaşi ḑi fu Brătianu primit şi de principele de coroană, cărui 'i-a inmanuat ordinul „Steaua României“. Cu Bismarck a avut ministrul român o conferenţă mai lungă.

In contra faimelor respândite, că min. Brătianu ar pregătì puterile cele mari pentru eventuala proclamare a României de regat, se scrie dela Berlin din cercuri normative, că Brătianu nicăiri pe unde a fost nici barem cu un cuvênt n'a atins prefacerea României în regat.

In urma unui incident ce a avut loc în 18 Martie n. în camera italiană, între d. Farini, presidentul camerei, şi d. Marcini, care fusese blamat de presìdent pentrucă pronunciase o espresiune neparlamentară la adresa dreptei camerei, d. Farini 'şi-a dat demisiunea, fiindcă stânga aplaudase în momentul, când el părăsia pentru un minut sala şedinţei şi când unul din vice-presidenţi ocupa fotoliul presidenţial.

Se crede că d. Farini va fi reales. (A fost reales dar n'a primit realegerea).

Intr'o adunare a dreptei d. Sella a rugat pe colegii sei sĕ numească un alt şef al partidei în locul seu, protestând, că el va remânè membru al partidei; însĕ adunarea a hotărît a nu numì un nou şef, însărcinând numai pe d. Cavalotti sĕ conducă lucrările partidei până când se va lua hotărîre definitivă.

Causa Severinului în dieta Ungariei.

După descoperirea defraudărilor, corupţiunilor şi scandalelor comise de funcţionarii guvernului în comitatul Severinului ori-ce om cu simţ adevĕrat constituţional, care doresce din inimă prosperarea patriei, a asteptat ca guvernul unguresc sĕ aducă în corpul legiuitoriu un proiect de lege, prin care sĕ pună odată capĕt acelei stări abnormale, de care sufere atât de mult poporul din acel comitat. Ministrul president al Ungariei ce e drept s'a şi înfăţişat înaintea dietei cu un proiect de lege, dar acest proiect, departe de a realisa dorinţele îndreptăţite ale poporului asuprit, stabilesce de nou prelungirea provisoriului încă pe un an. Parlamentul a discutat în şedinţa sa dela 17 cur. acest proiect şi — l'a primit. Silinţele energice, ce le-au desvoltat inteligenţa din comitatul Severinului în frunte cu dl general Doda, memorandul, care l'a substernut deputaţiunea în Pesta, cu un cuvênt toate remediele legale folosite cu multă staruinţă au fost zadarnice. C. Tisza a rĕmas neînduplecat la ţipetele de justă indignaţiune ce au străbătut pretotindenea din comitatul Severinului, care geme aproape de 7 ani în jugul unui absolutism afurisit. În decursul discusiunei asupra acestui proiect puţine voci s'au ridicat în dietă pentru a apĕra causa dreaptă a Severinenilor. Eată cum a decurs desbaterea.

Raportorul Pechy recomândă în numele comisiunei administrative primirea proiectului, care, după părerea sa, corespunde stărilor din comitatul Severinului.

Baron Bela Liptay: Onorată Casă! Nu me voiu demite după esemplul dlui raportor într'o espunere istorică a stărilor din Severin. D-nul raportor, care vine şi ne spune, că atât dênsul cât şi comitatul nu are înclinare spre selv-guvernament, s'a putut convinge, dacă nu în faţa locului, cel puţin din manifestaţiunea comitatului Severin şi a representaţiunei substernute de deputaţiunea ce s'a presentat aici în Budapesta, că se află în eroare, dacă crede, că în comitatul Severinului nu esistă nici o înclinare spre selvguvernament.

Nu vreau sĕ espun curentele contrare statului, care luându-se în considerare au provocat dispoşiţiunile provisore de până acum. Me mărginesc numai la motivele, pentru cari dl ministru crede, că trebue susţinută şi mai departe starea provisoră de până acum; căci dacă dênsul era de asemenea părere cu raportorul, ar fi amintit de sigur în prima linie printre motive, că cea mai mare piedecă la înactivarea sistemei de selvguvernament sûnt antipatiile ce domnesc acolo şi oare cari curente contrare statului, care dacă ar esista eu aşi fi cel dintâiu care aşi propune o luptă hotărîtă contra lor.

Dar dl ministru nu esprimă o asemenea părere, ci a credut numai că starea provisoră trebue susţinută şi mai departe, dar cu totul din alte motive. Cumcă lucrul într'adevĕr este aşa, me provoc la motivele proiectului substernut dintru început, anumit dl ministru dice, în espunerea de motive, că comitatul nu se poate regula definitiv din causă, că'i lipsesc elementele de lipsă pentru formarea comisiunei municipale.

Încât pentru corpul comitatens de funcţionari, nime nu va nega, că acolo lipsesc elementele de lipsă, şi dacă dl ministru provocându-se la această împregiurare a aflat de lipsă sĕ aplice elemente din comitatele învecinate pentru a duce administraţiunea, publicul din comitatul Severinului, cel puţin representanţa, care se află acum acolo, nu neagă acest fapt.

Dar nu voiesc a espune mai pe larg, că acei oameni încredinţaţi de dl ministru cu ducerea administraţiunei nu au fost aleşi cu mână norocoasă. Onorata casă representativă de sigur are cunoscinţă despre acel memorand,*) care s'a împărţit între membrii casei de către publicul din comitatul Severinului. Acel memorand înşiră unele fapte care au făcut, vĕ mărturisesc, o impresiune tristă asupra mea. Vĕ mărturisesc că a făcut tristă impresiune asupra mea împregiurarea, că alegerile sĕvêrşite de dl ministru au fost atât de puţin norocoase. Cele amintite în memorand s'au confirmat durere prin faptele ce au urmat mai târdiu.

Eu nu me opresc la această întrebare, pentrucă fiesce-care, aparţină el la ori şi ce partidă, nu va simţì bucurie fiind martor la unele fapte triste provocate de o procedere poate eronată. Şi eu am amintit aceasta, pentruca sĕ se lămurească motivul, că adecă neaflându-se acolo în loc individi apţi, ministrul a aflat de lipsă sĕ aşede în aceste funcţiuni pe alţii, şi pentruca sĕ arĕt, că dl ministru n'a fost în aplicarea lor atât de norocos încât sĕ poată constata, că numai prin continuarea acestei sisteme vom putè sĕ vedem asigurată ţinta de a realisa şi acolo administraţiunea.

Şi acum trec la al doilea motiv, cu care dl ministru s'a silit a releva, că în comitat nu se află elementele necesare pentru formarea comisiunei municipale. Nu sciu de unde s'a putut convinge dl ministru president că comisiunea, care se află acum acolo şi care representă adi publicul comitatului, nu poate oferì în privinţa capabilităţii intelectuale acea liniscire, că interesul comitatului e representat printr'ênsa cum se cade. Nu voiesc sĕ amintesc, dacă membrii actuali ai comisiunei provisore se află în privinţa inteligenţei pe un grad mai înalt decât aceia, cari ar fi devenit membri ai comisiunei în casul, când aceasta s'ar fi format în înţelesul legei. Da, poate că e de prisos a mai amintì aceasta, căci toţi scim că între cei 40 membri, cari formează comisiunea provisoră, se află unul sau doi, care pot fi consideraţi ca inteligenţi. Ceilalţi nu sûnt inteligenţi. Deci care poate sĕ fie motivul că comisiunea nu s'a putut constituì în forma prescrisă de lege? Doară frica de numer? Pentrucă de urma constituirea în sensul legei, comisiunea ar avè poate 200 membri şi acum oare pentru aceea corespunde ea şi nu este periculoasă în privinţa statului, pentru că are numai 40 de membri? Dacă comisiunea ar fi compusă din 200 membri putea-s'ar considera de periculoasă o asemenea constituire? Sĕ me iertaţi, dar eu din parte-mi nu împărtăşesc acest mod de a vedè, afară numai de casul când dl ministru ar putè sĕ dovedească, că acei 40 de membri, cari compun astădi comisiunea, sûnt lamura comitatului şi că ei formează într'adevĕr inteligenţa şi sciu sĕ represente mai bine interesele comitatului. Dar dênsul abia va fi in stare sĕ-mi dovedescă din parte-şi aceasta. Dl ministru dice mai departe în espunerea de motive, că starea materială a comitatului e de aşa încât nu află corespundĕtoare şi esecutabilă organisarea definitivă. În această privinţă cred că aici este o greşală, pentru că relativ la contribuţiunea de acum cine poate stabilì, că administraţiunea pretinde o parte mai mare din contribuţiune? Dar poate s'a scăpat din vedere şi acea împregiurare, că contribuţiunea ce o plătesce acel ţinut astădi, nu se află încă pe treapta altor teritoare din ţară, deci dacă se asamenă cu darea de acum spesele administraţionale, fără îndoeală lipsa de a acoperì spesele administraţiunei — înţeleg materialicesce — va pretinde mai multă dare. Dar se dice că şi aceasta e numai o stare provisoră şi până ce se vor inactiva casele domesticale, ţinutul va fi de mult însărcinat cu o asemenea dare veche, cu care este împovĕrat acum în starea sa esceptională.

Prin urmare nu pot sĕ primesc din parte'mi acest motiv al ministrului.

În cât pentru al treilea motiv, că adecă starea acestui comitat se va putè regula definitiv anectându-se la alt comitat, se me iertaţi, dar dacă ministrul a avut convicţiunea ca sĕ têrêe cu anii această stare, fără îndoială vătĕmătoare pentru acel ţinut, ca numai acum şi anumit quasi accentuând necesitatea printr'o espresiune nehotărîtă, eu din parte-mi nu numai nu pot sĕ aprob amânarea organisării definitive dar nu o pot nici măcar pricepe.

Sĕ fim drepţi cu acest ţinut. Când s'a pronunciat prin legislaţiune anularea vechilor stări din graniţă şi a acelor formaţiuni istorice, cari ni le a aretat dl reportor, partea cea mai mare a confiniului s'a anecsat la alte municipiuri, cari se bucură de ani încoace de toate binefacerile şi drepturile constituţionale deopotrivă cu ceilalţi locuitori ai ţerei. Numai cu privire la comitatul Severinului s'a făcut escepţiune şi anumit probabil pentru perspectiva, că acest ţinut se va bucura mai târdiu de favorul de a forma un municipiu de sine stătătoriu. Şi eată că în loc de a se prepara această situaţiune au trecut deja 7 ani şi acum ce dicem către dênşii?

Le dicem, da, s'a suspendat până acum esercitarea drepturilor lor punêndu-li-se în perspectivă promisiunea, că în cele din urmă vor forma un municipiu de sine stătătoriu, dar acum ministrul le o spune decursiv, că cu toată asteptarea resultatul final va fi, că vor fi încorporaţi altui municipiu, şi prin aceasta ţinutul acesta după ce a asteptat cu răbdare mai 7 ani în resultatul final a ajuns acolo, că în loc de a dobêndì pentru Rachila promisă pe Lea, a dobândit aceea, că au ajuns acolo unde s'au aflat de mult ceilalţi cari au avut şi până acum o stare mai favorabilă, că adecă după ce vor trece ani vor fi anecsaţi la alt municipiu.

Fi-va motivată sau nu această încorporare la timpul seu, nu vreau a ve mai desfăşura, dar atât ve spun, că dacă ministrul a avut sau are intenţiunea a mijlocì încorporarea, aceasta după părerea mea, nu se mai poate înlătura, ci trebue adusă la valoare definitivă. Pentru că o stare nesigură este aceea ce apasă acest comitat, şi anume din doue motive. Îl apasă mai întâiu prin aceea, că raporturile administraţionale nu vor fi regulate; cât de apăsătoare a fost pentru acest ţinut administraţiunea în starea sa actuală, nu voiesc a ve mai dovedì.

Atât înse e sigur, că dênşii 'şi vor putè sĕ-şi câştige liniştirea numai dacă vor scăpa cât mai curênd de starea provisoră de acum. Dreptaceea eu din parte-mi cred, că perioda cuprinsă în proiectul comisiunei administrative e prea lungă. Prea lungă, pentru că eu me tem, că venind acel termin, stările probabil nu vor fi regulate nici în acel viitoriu astfel cum cere interesul ţerei şi al acelui ţinut.

Pentru că amanându-se organisasarea definitivă până în Martie anul viitoriu, este foarte probabil, ca ea nici atunci sĕ nu se înactiveze, căci cine poate îndatora casa sĕ ia la moment în discusiune proiectul de lege subşternut de altfel la timpul seu, în deosebi înse în casul, când proiectul se va subşterne într'un timp atât de întârdiat, încât discutarea lui abia sĕ fie posibilă, pentrucă amânându-se organisarea definitivă până în Martie anul viitoriu şi presupunênd că dl ministru într'adevĕr va subşterne în acel timp proiectul de lege respectiv, e mai mult decât probabil, că atunci nu va putè fi discutat. (Va urma).

Proiect de lege

despre simplificarea şi accelerarea regulării afacerilor de proprietate din Transilvania, precum şi din teritoariele comitatelor de odinioară Crasna Solnocul de mijloc şi Zarand şi al districtului cetăţii de peatră.

§. 1. Pe basa §. 80 art. de lege LIII: 1871 dispoşiţiunile acestui paragraf, care normează procedura judecătorească, mai departe dispoşiţiunile §. 12 art. de lege LIV: 1871 şi în fine dispoşiţiunile §§. 24—27 art. de lege LV: 1871 se modifică în modul următor: In Transilvania şi în teritoarele comitatelor de odinioară: Crasna, Solnocul de mijloc şi Zarand şi în districtul cetăţii de peatră, toate procesele urbariale, care privesc cualitatea alodială şi urbarială, plătirea şi rescumperarea singuraticelor pămênturi şi parcele funduare, afacerile de regulare a proprietăţii, de proporţionare şi comassaţiune, se vor decide pe temeiul procedurei judecătoresci incuisitorice ascultându-se partidele interesate şi procurându-se din oficiu datele şi dovedile ce servesc spre lămurirea afacerilor.

§. 2. Tot după această procedură se vor continua şi întregì toate acele afaceri pendente urbariale şi de regulare a proprietăţii, asupra cărora nu s'a adus încă o sentenţă validă la înactivarea acestei legi.

§. 3. Sentenţele aduse în afacerile amintite în §. 1. al legei de faţă, se pot apela în adoua instanţă la tablele reg. în a treia instanţă la tribunalul suprem.

Contra sentinţelor aduse în cestiune de admisibilitate apelaţiunile la forul al treilea vor avè loc numai în casul, când tabla reg. a modificat sentenţa instanţei prime. Afară de această apelaţiune şi de rectificarea amintită în §. 52. art. de lege LIII: 1871, precum şi în §. 27 art. de lege LV: 1871 nu se mai admite alt remediu (renovarea procesului).

§. 4. Terminul de trei ani stabilit în §. 14 art. de lege LV: 1871 se prolungesce pe cinci ani începênd dela înactivarea legei de faţă.

§. Modificându-se §. 18 art. de lege LV: 1871 comasaţiunea se va îndeplinì în casul, când proprietatea celor ce cer comasaţiunea face a patra parte din hotarul de comasat.

§. 6. La computarea acestui pătrariu se vor socotì lângă proprietatea celor ce cer comasaţiunea nu numai proprietăţile numerate în §. 19 art. de lege LV: 1871 ci şi bunurile statului, bisericelor şi fundaţiunilor şi proprietatea celor ce se află sub tutelă şi curatelă.

---

*) Publicat în numerii „Teleg. Rom.“ 21, 22, 23 şi 24 anul cur.

§. 7. §. 21 art. de lege LV: 1871 se întregesce în modul următor: Dela comasarea hotarului se vor esima, din motive agronomice și pentru ușurarea comasatiunei, teritoare omogene, teritoare muntoase ce nu stau sub o cultivare deosebită și teritoarele de aceeași valoare, care nu cad sub dispositiunea §§. 60—79 art. de lege LIII: 1871. Intrebarea, dacă aceste teritoare sě se facă obiect de comasare, trebue decisă prin sentența ce se referesce la întrebarea de admisibilitate. Comasarea acestor părți de hotar se poate cere de nou mai târḑiu.

§. 8. La regularea pădurilor și usufructurilor de pădure parcelele, situate între aceste și pământurile mai merunte nefundaționale se vor supune la regulare în același timp cu pădurea din pregiurul lor, prelângă o desdaunare completă a voaloarei lor în imobilii sau — nefiind de aceste — în bani gata.

§. 9. La procedurile de regulare se pot întrebuința numai ingineri cu cualificațiune practică și cu diplomă de specialitate. Instrucțiunea, care stabilesce această cualificațiune și normează procederea inginerilor, se va da prin o ordinațiune.

§. 10 La prețuire, clasificare și la proiectarea planului de regulare, judecătoria va întrebuința de regulă trei esperți agronomi nedificultabili dintre cei designați spre acest scop de comisiunea administrativă a jurisdicțiunei respective și jurați de judecătorie în mod definitiv. Partidele vor denumì de regulă câte doi esperți. La cas de lipsă numerul esperților întrebuințați de judecătorie și de partide se poate sporì în proporțiunea îndicată mai sus.

§. 11. In acele afaceri de regulare a proprietății, în care întroducerea ingineriului n'a urmat încă în timpul înactivării legei de față, spesele pentru mesurare, estimare, clasificare, autenticare, pentru emisiunile de lipsă technice și judecătoresci, le vor purta toate partidele interesate în proporțiune cu proprietatea lor. Asupra acestor spese se va face, după ce se vor asculta mai ântâiu partidele și pe temeiul contractului cu ingineriul, un preliminariu, care se va substerne, cu un raport de opinare din partea judecătoriei, ministeriului de justiție spre esaminare și aprobare.

§. 12. Aceste spese se vor repartiția de organele designate în art. de lege LV: 1876 și în modul indicat în acest articul după proporțiunea dării fonciare (dării de pământ) ce se vine pe proprietatea nemobilă (cu deschiderea tuturor aruncurilor) și se vor încasa cel mult în termin de 8 ani, socotinduse în deosebi astfeliu ca sě se poată da anticipațiuni pe ratele încasate și sě se poată face operațiuni de împrumut. Atari cuote și împrumuturi pe proprietățile de regulat se bucură de o proprietate pemnorală ce va premerge ori ce aplanare.

Ministrul de justiție, ministrul de finanțe și ministrul de agricultură, industrie și comerciu se încredințează cu esecutarea legii de față și se împuternicesce a emite instrucțiunile de lipsă spre acest sfěrșit.

Budapesta, 1 Martie 1880.

Dr. *Teodor Pauler.*

Varietăți.

* (Regularea referințelor urbariale în Transilvania și părțile adnecse). Cu bucurie înțelegem, că advocații români din Cluj au conchiemat o conferență pe 28 l. c. la Cluj, la care au învitat pe toți advocații români din Transilvania, ca sě se consulteze asupra pașilor, ce ar fi de intreprins față cu cunoscutul proiect de lege substernut dietei în cestiunea „regulărei ref. urb. în Transilvania“ și că tot în această causă a convocat și dl advocat și deputat dietal Parteniu Cosma o conferență pe aḑi la 5 oare d. m. aici în Sibiiu.

Era într'adevěr timpul suprem, ca juristii nostri cel puțin pe acest teren se iasă din pasivitate, și dacă nu sûntem representați în parlament prin deputați din sinul poporului nostru, cel puțin sě informeze pe deputații din Ungaria, despre adevěratele interese ale poporului din Transilvania în cea mai vitală causă a lui, ca, dacă vor voì, sě ne apere ei. Durere numai, că această cestiune se consideră de cestiune românească, și juristii altor naționalități nu se věd a se interesa de ea, ci toți stăruiesc pentru scopurile posesorilor mari, cari, dacă vor deposeda pe țěran, ḑeu nu scim ce bucurie vor gusta în deșerturile părăsite de heloții lor, cari în cele din urmă tot au și ei dreptul de a părăsì țeara, care nu se îngrigesce de ei, lăsându-o întreagă pe mâna celor favoriți, sě 'și-o susțină și apere cu propriul sânge, ear nu cu al sclavilor.

* (Necrolog). *Josef Riebel* de *Festertreu*, major c. r. în pensiune, care a servit în fostul regiment român de graniță I, a reposat în 8/20 cur. în etate de 84 ani. Înmormêntarea a urmat ieri cu toată pompa militară. Un conduct după prescriptele militare, în frunte cu majorul Kazan dela regimentul de infanterie 31 și un public numeros de militari și civili au însoțit remășițele pămêntesci ale adormitului până la locul de odichnă eternă.

Reposatul a luat parte glorioasă la campania din 1848 și 1849 în Transilvania. Suvenirea și stima cea mare, de care s'a bucurat meritatul veteran la poporul român din granița de odinioară, s'a manifestat într'un mod deosebit și la înmormêntarea de eri. Comuna odinioară grănițerească Vestem, în care reposatul a fost mai mulți ani comandant de stațiune, apoi din Racovița și Orlat a trimis la înmormêntare câte o deputațiune de mai mulți membri decorați cu medalia de resboiu, pentru a da meritatului și mult stimatului conducětoriu și soțului lor de arme de odinioară — onorurile din urmă.

* (Adresă). Mocsáry Lajos a primit în ḑilele aceste dela alegětorii români din cercul de alegere Szilágy (Csehi) o adresă de mulțămire, legată pompos în atlas roșu și subscrisă de 14,000 Români ca recunoscință pentru pārtinirea naționalităților cu ocasiunea pertractărilor asupra proiectului de lege despre învěțămêntul obligat al limbei maghiare în scoalele poporale. Adresa compusă în limba maghiară o a predat adresatului deputatul dietal Georgiu Pop.

* („Luminătoriul“) despre care am însciințat publicul mai nainte, a apărut Mercuri în 5/17 Martie. Urăm succes bun nouei întreprinderi și redactorului multă pacientă.

* După împărțirea cea mai nouă cercul de activitate al fiscalatului domenielor erariale cu residența in Sibiiu, se va estinde preste ținutul direcțiunei de finanțe din Sibiiu și cel al tribunalelor reg. din Sibiìu, Alba-Iulia, Deva, Elisabetopole, Brașov și Kézdi-Vásárhely. Cel al fiscalatului domenielor erariale cu residența în Cluj se va estinde preste teritoriul direcțiunei finanțiale din Cluj și a tribunalelor reg. din Cluj, Oradea-mare, Bistrița, Turda, M. Oșorheiu, Odorheiu, Ciuc-Szereda și Dej.

* (Telegrame adresate lui Kossuth). Cetățenii și ascultătorii de drepturi dela academia din Oradea-mare în 15 Martie n. cu ocasiunea serbărei și a banchetului din acea ḑi au adresat lui Kossuth, ḑice „Pesti Naplo“, următoarea telegramă: „Cetățenimea și junimea academică din Oradea-mare, în ḑiua aniversărei a 32 dela erumperea luptei libertății salută pe marele esilat al națiunei, care din inimile Maghiarilor nu poate fi esilat niciodată.“ Asemenea telegrame, unele și mai entusiaste s'au adresat lui Kossuth în ḑiua aceeași dela Arad, Debreczen, Cluj, Aiud, Budapesta și din alte parți.

* (Trenuri de plăcere cu prețuri foarte scăḑute între Sibiiu și Viena), vor cercula din causa serbătorilor de pasci a le apusenilor și se încep de Vineri 14/26 Martie la 6 oare 40 minute. Prețurile încolo și încoace sûnt pe clasa II 42 fl. 29 cr., pe clasa III 28 fl. 86 cr. Biletele au valoare 14 ḑile și se pot întrebuința la întoarcere după plac, pe ori ce tren de persoane (trenurile accelerate și curiere sûnt esceptionate). Mai de aproape se poate înforma publicul din afișele dela toate stațiunile.

* (Cum e poliția din Budapesta?) La această întrebare a rěspuns deputatul Secuilor Blasius Orban în ședința dietală dela 17 cur. în modul următoriu: „În capitală numai providența ḑdeească se mai îngrigesce de siguranța locuitorilor; ori cine scie, că aici numai așa mai poți ajunge earăși la obiectele furate, dacă mai ântâiu plătesci bine oare care organe de poliție, adecă dacă păgubitul plătesce mai bine decât furul. După acest rěspuns deputatul secuesc a criticat purtarea brutală a policistilor și obiceiul de a duce pe arestați legați prin strade. Dar nu numai organele subalterne sûnt brutale, ci și în ministeriu sé află în fruntea poliției un individ, care, crescut pentru a fi iesuit, se pricepe mai bine a cânta o litie decât a conduce o poliție complicată. Și căpitanul cetății n'are nici o idee despre problemele sale. El a fost în London pentru a studia întogmirile polițenesci de acolo, se pare însě, că dênsul s'a ocupat numai cu partea economică a poliției și el se și pricepe în a esploata rentabilitatea unor daraveri.

* (Lupi din greu, o urmare a restringerei dreptului de a ține arme de foc). Dela Mărginenii din țeara Făgărașului ni se scrie, că acolo s'au înmultit lupii așa de tare încât oamenii nu mai sûnt siguri în curțile lor nici de viață. Într'o ḑi pela 8 oare dimineața fata unui țěran se duce în șură sě dea nutreț la vite. Când a ajuns în șură află trei lupi, de cari numai prin fugă a scăpat. Unul din acesti trei lupi au sărit în vecini. Acì era un fecior în curte, la care dânduse lupul 'l-au apucat de picior apoi de pântece. Norocul că era încins cu șerpariul și nu 'i-a făcut mare stricăciune. Dar și feciorul nu 'i-a dat rěgaz lupului pentru că 'l-a apucat de urechi și a strigat de s'au adunat vecinii, cari 'l-au scăpat pe fecior de lup, alungându'l prin grădini. Lupul în fugă a trântit mai mulți oameni la pământ, dintre cari pe un fecioraș de vr'o 15 ani 'l-a rănit în mai multe locuri. În cele din urmă feciorul G. Lie a eșit înaintea lupului cu o bâtă bună, 'l-a lovit în cap de douě ori. Lupul s'a muiat de loviturile aceste. Ar mai fi dat și a treia oră, dacă nu i s'ar fi rupt bâta. Atunci a sosit Ioan Gabor cu un par și acesta 'i-a dat a treia lovitură așa de tare de 'i-a sărit lupului un ochiu din cap. Mai sosind și alți oameni le-a succes a omorì lupul. Dar multele vite câte le strică înaintea ochilor!

* (Advocați în Viena). Înainte cu vre o 40 de ani erau în Viena 69 de advocați; la sfêrșitul anului 1879 erau în Viena domicilați 536 de advocați.

* (Felix Pyat și Garibaldi). Mai multe ḑiare au publicat doue epistole, una a comunardului Pyat către Garibaldi și alta respunsul cestui din urmă către cel dintâiu, ambe în afacerea *Hartman.* Cu deosebire lui Garibaldi i se pun în condeiu horibilități, din care s'ar vedè că el pe atentatori i numesce „preoții“ progresului.

La aceste publică „Rěsboiul“:

V'ați îndoit de autenticitatea scrisoarei-respuns lui Felix Pyat, din partea veneratului mare cetățean, generalul Garibaldi, — și ați avut dreptate. Ḑiarele italiane deja au aruncat-o unde merită.

Sûnt autorisat a o contesta categoric. Nu sûnt în ea nici ideile, nici espresiile cel puțin, a marelui patriot și neimitabil cetățean.

În Italia se cunoasce deja miserabilul ce confecționează în ḑiariul „Rabagas“ astfel de infame însinuări.

Cât despre comentările, cu care „Democrația Națională“ însoțesce, în numerul seu dela 7 Martie, publicarea acestor douě scrisorì apocrite, găsesc de prisos a respunde altfel, decât cu proverbiul italian: *Sputa e passa oltre* (scuipă și treci înainte).

1880 Martie 8. *Titus Dunca.*

* (Susceptibilitate maghiară). Ni se comunică o întêmplare curioasă în feliul ei. Organe de ale guvernului se interesează de respândirea foaiei „Erdélyi Gazda“. Până acì sûnt toate bune. Un notariu în zelul seu a provocat pe un paroch de ai nostri în scris, însě în limba maghiară, sě preuumere citata foaie. Parochul n'are ce sě lucre, ci scrie pe un petec de hărtie notariului românesce următoarele cuvinte: „D-le notariu! Ca să'ți înțeleg scrisorile, te rog mai scriemi și românesce, ca sě nu fiu silit a'mi ține tălmaciu; la din contră voiu fi silit a'ți respunde, că nu am lipsă sě învěț unguresce dela Nemți.“ Acest corpus delicti al parochului nostru 'l-a transpus notariul unei autorități mai înalte și aceasta a aflat de bine, a reclama dela consistoriul respectiv pedepsirea parochului, căci a vătěmat sacrosanctitatea limbei maghiare. *Difficile est satyram non scribere.* Aceasta s'a întêmplat în Transilvania în anul mântuirei 1880.

* (Armata Rusiei). Eată armata, pe care Rusia întrebuințând toate forțele sale, despoind și cetățile sale, ar putè arunca pe scena unui resboiu european:

60 divisiuni infanterie, adăogênd 3 divisiuni gardă, și alte 3 divisiuni grenadierii de gardă, 30 divisiuni linie și 24 reservă, 23 divisiuni cavalerie din care 3 al gardei, 14 de linie, și 6 divisiuni de cazaci.

34 baterii montate.

4 brigăḑi de sapieri.

În fine trenul corespunḑětor de pontoane, artilerie și geniu.

Eată acum și compunerea fiecărei arme in special:

Fie-care divisiune se compune de 16 batalioane.

Fie-care brigădă de vênători se compune de 4 batalioane.

O divisiune de cavalerie se compune de 4 regimente.

O brigadă de artilerie a gardei sau a infanteriei de linie se compune de 6 baterii.

Acea a infanteriei de reservă are numai 4 baterii.

Brigada sapierilor se compune din 3 batalioane.

În cas de mobilisare se atașază câte un regiment de cazaci pe lângă fie-care divisiune de infanterie.

Un batalion se compune de 900 oameni.

Un regiment de cavalerie de 600 oameni.

O baterie are 8 tunuri.

Necombatanții fie-cărui corp nu sûnt numerați.

După organisațiunea cea nouă un corp de armată în campanie se compune de 3 divisiuni de infanterie și în o divisiune de cavalerie cu numerul proporțional a trupelor de arme speciale. După această statistică armata rusă care ar putè sě opereze intr'un resboiu european s'ar compune din 20 de corpuri, din care 1 de garḑi, 1 de grenadiri, 10 de linie la 8 de reservă. „Le Danube“.

(*Îndreptare*). In unele esemplare din Nr. trecut s'a străcurat în articulul „Regularea proprietății, al. 4 şirul 4 erorea 1878 în loc de: *1848*. In nrul 28 în varietatea „Alegerile la universitate etc.“ în şirul 3 eroarea 9/23 în loc de: *11/23*.

Bursa de Viena şi Pesta

din 21 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	103.20	103.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.—	92.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	83.—	82.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.25	119.25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	90.90	91.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	90.—
Obligațiuni urbariale temeşiane .	89.25	89.05
Obligațiuni urb. temeş. cu clausulă de sorțire	—.—	88.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	88.50	89.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.50	91.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.40	72.10
Datoria de stat în argint . . .	72.90	72.75
Renta de aur austriacă	87.45	86.75
Sorți de stat dela 1860 . . .	129.—	129.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	835.—	835.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	299.80	299.—
Acțiuni de credit austr. . . .	282.25	282.50
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.56	5.50
Napoleon	9.46	9.45
100 marce nemțesci	54.25	58.20
London (pe polița de trei luni) .	118.65	118.60

Economic.

Sibiiu, 19 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreț, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.10—6.50; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 3.—3.40 Cucuruz fl. 5.10—5.50; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2-.-.; Semênță de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 18 Martie n. Pro hectolitră: Grâu 8.80—9.20; Grâu sĕcăreț fl. 7.80—8.40; Sĕcară fl; 6.40—7.; Ovĕs fl. 3.20—3.60; Cucuruz fl.——5. Sĕmênță de cânepă fl. 7.—8; Fasole fl. 7.—8; mazere fl.——; Cartofi fl. 2--240.; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. —60—; Unsoare de porc fl. —60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc —48— cr. carne de vițel —.— cr. oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de ađi a fost foarte bine cercetat, cumpĕrători au fost puțini şi ne aceea prețurile bucatelor s'au înlesnit.

(Hârtie de earbă). După hârtie de paie, hârtie de lemn şi hârtie de urđici, eată acum hârtie fabricată cu earbă. După un brevet recent engles, earba când este proaspĕtă şi redusă în pulpă, produce o fibră foarte flecsibilă, mătăsoasă lungă şi tenace dând o hârtie asemenea cu hârtia-pânză a desemnătorilor.

Toate varietățile de erburi ordinare pot fi întrebuințate, şi e preferabil în acest cas, ale recolta înainte de a începe sĕ înflorească. Se poate servì cu ea până când încă circulează ceva, pentrucă în casul de a se usca complet, calitatea fibrei pare mult modificată din punctul de vedere al fabricațiunei hârtiei.

După ce s'a tăiat earba, se trece în nesce cilindre ce storc cea mai mare parte a sevei şi rup fibra; se pune apoi earba într'o cadă mare plină cu apă şi se spală foarte bine, mişcând-o spre a'i lua toate necurățeniile. Apa întrebuințată poate fi caldă sau rece, şi cada are un fund fals perforat pe care stă earba şi care lasă sĕ cadă necurățeniile în compartimentul inferior, de unde sûnt scoase afară cu apă de spălat.

Apoi se ferbe earba într'o căldare deschisă sau într'o căldare cu vapor cu o leşie de sodă şi de calce. Cu căldarea deschisă, ferberea continuă 4, 5 oare pe când douĕ oare ajung cu o căldare cu vapor. După aceea sĕ ia materia din căldare şi se pune într'o pâlnie filtrată o oară sau douĕ, se spală în urmă cu apă curată până când e complet curățită.

Pasta astfel obținută este apoi rafinată şi albită, în urmă condusă în maşina ce trebue sĕ o transforme în hârtie. Hârtia provenind din pasta de earbă proaspĕtă posedă o mare resistență, o fibră foarte lungă, o tenacitate şi o flecsibilitate însemnată. Ea convine de minune la fabricarea hârtiei-pânză a hărtiei de desemnat şi de scris, fiindcă presentă o suprafață fină şi de o transparență chiar fără sĕ se întrebuințeze nici un uleiu.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 30 Arilie şi 31 Maiu imob. lui George Sicor în Abrud (judec. cerc.): în 26 Aprilie şi 28 Maiu imob lui Nicolau Lupea în Vaca; în 21 Aprilie şi 22 Maiu imob. Sofiei Huț în Ribicea (judec. cerc. Baia de Criş); în 27 Martie imob. lui Nicolau Nora în Părĕu (judec. cerc. Făgăraş); în 27 Martie imob. lui Băr7ac Petcu în Tircheş (trib. Braşov); în 15 Aprilie şi 4 Iunie imob. lui Francisc şi Albert Tamasi în Sântimre (trib. Murĕş Oşorheiu); în 14 Aprile şi 14 Maiu mob. lui Ioan Căzan în Mesteacăn (judec. cerc. Baia de Criş); în 22 Aprilie şi 22 Maiu imob. lui Stefan Lang în Cluj (trib.); în 18 Maiu şi 18 Iunie imob. Catarinei Bardosz respective a următoarei după Olga Dragoş în Prislop (judec. cerc. Năsĕud); în 2 Aprilie mobilele şi imobilele contelui Adam Vas şi soției sale în Țeghe (judec. cerc. Vioara); în 36 Aprilie imob. lui Ignaț Györfi în Ciuc-Jeghed (trib. Ciucsereda; în 27 Martie imob. lui Iosif Baci în Vinerea; în 27 Martie imob. lui George Oproiescu şi soți în Pischinț (trib. Deva);

Nr. 821. Epitr. 1—3

CONCURS.

Pentru edificarea unei locuințe pe ghețariul din grădina aşa numită Gerlitzi, sub Nr 3 strada Şevis în Sibiiu, se publică prin aceasta o licitațiune minuendo.

Preliminariul speselor edificărei este statorit cu 4077 fl. 10 cr.

Doritorii de intreprindere au a subşterne ofertele lor timbrate şi provĕđute cu un vadiu de 10% consistoriului archidiecesan până la 15 Aprilie nou a. c.

Planul şi condițiunile se pot vedè în cancelaria oficiului cassei consistoriale.

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Consistoriul archidiecesan gr. or.

Sz. 937/1880 — szbiroi. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notariu în comuna mare Orlat se deschide concurs până inclusive 15 Aprilie a. c. st. n.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt: 400 fl. v. a. salariu anual, cuartir liber şi 6 orgii lemne de foc sau un relut de lemne şi cuartir pr. 72 fl. v. a.

Doritorii vor avè a'şi asterne rugările lor instruite în sensul art. de lege XVIII ex 1871 în terminul mai sus la pretorele cercului.

Sălişte în 20 Martie 1880.

Pretorele cercual.

Nr. 37. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III Poiana cu filia Gaceneni ppresbiteratul Alba-Iulia, spre reîntregirea aceleia conform ordinațiunei consistoriale de dto 5 Februarie 1880 Nr. 384 prin aceasta se publică concurs cu terminul până la 1 Aprilie a. c. când totodată va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 156 familii câte 20 litre cucuruz în boambe sau grâu, sau 156 fl. v. a. în bani.
2. Dela 156 familii câte o đi de lucru, cei sĕraci fără vite cu palma sau 40 cruceri, eară cei cu vite o đi cu carul sau plugul sau 1 fl. v. a.
3. Până se va cumpĕra o casă parochială se va plătì din casa bisericei chiria anuală.
4. Venitul stolariu regulat în sinodul parochial ținut în 23 Septemvrie 1879.
5. O porțiune canonică, care aduce la un an venit curat de 6 fl. v. a.

Toate aceste emolumente afară de jertfele îndatinate dau o sumă de preste 326 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vacantă împreună cu filia au a'şi aşterne recursele lor conform statutului organic la subscrisul până la terminul sus indigitat.

Alba-Iulia 22 Februarie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordoşan m. p.,
ppresbiter gr. or. de Alba-Iulia.

Nr. 54. 2—3

CONCURS.

Pentru postul de capelan pe lângă neputinciosul paroch Ioan Popoviciu din comuna Aciliu, ppresbiteratul Mercurei cu încuviințare mai înaltă, se deschide concurs cu terminul până în 1 Aprilie a. c. st. v.

Cu acest post este împreunată a treia parte din venitul anual al parochului, care parte computată în bani face 140 fl. v. a.

Cei ce doresc a competa la acest post sĕ'şi aştearnă recursele lor instruite conform legilor în vigoare la oficiul ppresbiteral al Mercurei până la terminul indicat.

Aciliu în 22 Februarie 1880.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

La Nr. 525. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei de paroch în comuna bisericească gr. or. din Feleag (Magyar-Felek) de classa a III-a se escrie concurs cu terminul până la 31 Martie a. c. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu edificiele economice şi grădină de legumi de ½ jugĕr;
2. Cimiteriul din giurul bisericei cu pomi;
3. Porțiune canonică de 2½ jugere arătură şi fênaț;
4. Dela 97 familii câte o ferdelă veche de bucate în grăunțe şi stola îndatinată.

Concurenții îşi vor adresa suplicile lor instruite conform prescriselor statutului organic la subscrisul în Paloş, p. u. Cohalm (Köhalom) până la terminul sus arĕtat.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.
adm. ppesc.

Nr. 97. 3—3

EDICT.

Elena născută Vasilie Gămulea din Braşov, care a părăsit cu necredință de 6 ani de đile pe legiuitul ei bărbat Ioan Nicolae Savu, tot din Braşov fără de a se scí locul ubicațiunei ei, este prin aceasta citată, ca în termin de un an sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absența ei se va pertracta şi decide procesul divorțial, intentat asupră'i de soțul ei.

Braşov în 5 Februarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al Braşovului I.

Iosif Barac m. p.,
ppresbiter.

Nr. 35. 3—3

EDICT.

Ana născută Achim Filip de religiunea gr. or. din Porceşti comitatul Sibiiului în Transilvania, carea de doi ani şi jumĕtate a părăsit cu necredință pre legiuitul ei bărbat Ioan I. Costeiu Boancăş tot de acolo, fără ca sĕ se scie până acum ubicațiunea ei, prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o đi dela prima publicațiune a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră, procesul intentat contră'i de către bărbatul ei, se va decide în sensul prescriselor legii şi în absența ei.

Sibiiu 1 Februarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Sibiiu al II-lea.

Nr. 36. 3—3

EDICT.

Anghel Ilie Chidu de religiunea gr. or. din Porcesci, comitatul Sibiiului în Transilvania, carele de 7 ani, cu necredință a părăsit pre legiuita lui socie Floarea născută Maniu Purecea tot de acolo, fără a se sci ubicațiunea lui prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o đi dela điua publicărei prime a acestui edict, sĕ se înfățişeze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul intenționat contra'i de către muerea lui în sensul legei se va decide şi în absența dênsului.

Sibiiu, 1 Februarie 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului II ca for matrimonial de prima instanță.

Nr. 35. 3—3

EDICT.

Georgiu Mitarcă, de religiunea gr. or. din Jimbor (Zsombor) pretura Oclandului, ppresbiteratul Cohalmului, părăsind de 5 ani de đile în mod clandestin pre legitima lui muere Bucura Şerban tot din Jimbor fără a se sci locul ubicațiunei lui, se provoacă prin aceasta a se presenta în restimp de 6 luni de đile, sau în persoană, sau prin representant legitimat, înaintea subscrisului for matrimonial, căci altfel procesul în contră'i urđit, se va decide în înțelesul legilor în vigoare.

Cohalm, 22 Ianuarie 1880.

Dela forul matrimonial judecătoresc de I a instanță gr. res. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protop.

---

[9] 2—5

FABRICĂ
de cipici şi de cisme
a lui
Imre Temesvári
în Budapesta strada Kerepes Nr. 11.

Vênđarea cu ridicata (toptanul) şi cu mĕruntul.

Recomêndă **pentru dame:**

Păpuci de casă de lasting sau pele	1.20
Păpuci pentru stradă din lasting, sau pele cu toc şi funtă elegantă	2.—
Cipici regata de încheiat cu cătărămi, din lasting fin, sau pele, fasonul cel mai nou . .	3.—
Cipici cu elastic înalt de 20 cent. din lastingul sau pelea cea mai fină, cu talpa duplă cu cue	3.60

Pentru bărbați:

Cipici regata, din pele de căprioară, sau chagrain cu talpa groasă	3.80
Cipici regata din pele de manuşi, sau lac, cu marginea groasă a talpei	4.20
Cipici cu elastic din iucht, sau pele de vițel, cu tălpile duple, țintuite, sau cu şurupuri . .	4.—
Alese din calitatea cea mai bună	4.60
Cisme 50—60 sentim., înalte, de iucht cu talpa duplă, țintuită triplu şi cu şurupuri	9.—

În fine tot feliul de cipici pentru băieți, fete, şi copii cu prețurile cele mai eftine ale fabricei.

Comandele se vor efectua prompt cu Nachnahme, sau dacă se trimite prețul. Lucrurile neconvenabile se schimbă bucuros, listele de prețuri mai detailate se trimit gratis şi franco.

☞ Cumpĕratorilor cu ridicata rabat însemnat. ☜

Redactor respunđĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 31. Sibiiu, Joi 13 Martie 1880 **Anul XXVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Oaue roşii.

Sibiiu, 12 Martie.

Ar fi pagubă, când proiectului pentru „regularea proprietăţii“ i-ar lipsì părechea precum şi când celelalte legi, prin care guvernul s'a îngrigiat de cultura naţională a naţionalităţilor nemaghiare, prin urmare şi de a Românilor — ar remânè într'o societate de legi mai puţin numeroase. Imperiului sistemei, cu steag maghiarisătoriu, i s'ar părè, că i lipsesce un pilastru şi n'ar putè se şi mănânce în tignă pascile. El s'a îngrigit aşa dară ca se pregătească lângă celelalte încă un ou roşu de pasci chiar şi pentru noi, cari mai avem, scio Dḑeu până când, sĕ ne pocăim de pecatele noastre cu postul cel mare.

Cel mai proaspĕt ou roşu va fi aşa dară proiectul, care privesce scoalele *medie* de stat şi nu de stat“, după cum se ḑice în titlul scris deasupra proiectului.

Proiectului din cestiune, după cum îl aflăm publicat prin ḑiare, regulează intr'un capitul deosebit (V §§ 62—75) şi scoalele medie susţinute de confesiuni.

Proiectul lasă dreptul de direcţiune în institutele confesiunilor, lasă administraţiunea averei acelora, aşeḑarea profesorilor până şi procederea în afaceri disciplinare contra elevilor şi învĕţătorilor (§ 64); dar pretinde ca ministrului de culte şi instrucţiune publică se i se astearnă legile şi procedura disciplinară dela institutele confesionale spre sciinţă (§ 67); pretinde mai departe, ca sĕ se arate prealabil ministrului de regulamentele privitoare la cualificaţiunea, profesorilor, a esamenilor de cualificaţiune etc. pentru ca ministrul sĕ poată controla, dacă profesorii dela institutele confesionale sûnt aşa de cualificaţi cum sûnt cei dela institutele de stat (§ 72); de altă parte li se opresce confesiunilor cererea şi primirea de ajutoare dela staturi, domnitori sau guverne străine; numai dela singurateci sau dela societăţi din străinătate pot primì ajutoare, dacă aceia şi acele nu'şi reservă nici un drept de influenţă asupra institutelor ajutate, sau nu le pun nici o altă condiţiune (§ 63).

În privinţa limbei confesiunile în scoalele lor sûnt singure deciḑĕtoare până la învĕţarea limbei şi literaturei maghiare, care are a se propune într'atâtea oare încât elevii sĕ'şi poată însuşì cu succes limba şi literatura maghiară. Pentruca în privinţa aceasta sĕ nu fie vre o scădere, planul de instrucţiune (şi de impărţirea oarelor) cu privinţă la obiectele aceste trebuie prealabil asternut ministeriului (§ 66).

Ministrul aşa dară şi după fiitoarea lege nu se va amesteca în afacerile interne a le scoalelor medie susţinute de confesiuni. Toată influenţa câtă 'i reserva legea este sĕ oprească ajutoarele de întreţinere din străinetate, sĕ i se aştearnă prealabil toate regulamentele, câte privesc pe elevi, pe învĕţători, cualificaţiunea acestor din urmă, mesurile în privinţa limbei şi literaturei maghiare: pentru că în cât privesce planul de învĕţământ şi statorirea obiectelor îngrigesc §§. 5, 33, 38 şi 65. „În sfera dispositiunilor acestor §§., ḑice o alineă a §. 65, jurisdicţiunea confesională respectivă îşi organisează ea singură planul de învĕţământ.“

La noi au început bărbaţii dela cârmă a întroduce ironia până şi în legile ţĕrei.

Am vrea sĕ scim ce i mai remâne de organisat jurisdicţiunei confesionale, dacă legea statului i organisează toate şi o încungiură cu o sumă de portiţe, prin care ministrul sĕ poată întra ori şi când ca sĕ ia în deplină posesiune institutele confesionale?

Dar greşim. Cei dela cârma statului se interesează de instrucţiune. Aceasta o am vĕḑut, când au dispus întroducerea limbei statului în scoalele poporale nemaghiare. Ei se tem, că confesiunile şi în special confesiunile nemaghiare, cari din crunta lor sudoare îşi susţin institute proprie, pentruca tinerimea lor sĕ se poată instruì, nu vor primì o instrucţiune îndestulitoare fără de amestecul lor. Sĕ se mire cineva, când pe cârmuitorii nostri, într'o bună dimineaţă, i va apuca mila de confesiuni şi vrênd se le cruţe şi puţintica osteneală, ce le mai lasă acest proiect, vor venì şi vor ḑice: daţine şi fondurile din care susţineţi voi scoalele voastre şi lăsaţile, pe unele şi pe altele, pe mâna noastră, că vom îngrigì noi de toate.

Logic ar fi apoi, ca un proiect ca cel din cestiune sĕ urmeze şi pentru institutele mai înalte.

Curioase lucruri. Cârmuitorii statului într'o ţară constituţională *ab antiquo*, cu instituţiuni parlamentare, folosesc constituţionalismul şi parlamentarismul ca se centraliseze toate în mâna guvernului. Căci legea aceasta ori cât este de încărcată cu de tot feliul de dispositiuni în dreapta şi în stânga, privită în internul ei este o centralisare a instrucţiunei medie în mânile guvernului.

Ori şi în care stat insĕ centralisarea duce la absolutism, acum fie cu, fie fără formalităţile constituţionale-parlamentare. Absolutismul în sine este păgubitoriu pentrucă el dă de multe ori soartea mulţimei în mânile câtorva, cari, precum ne învaţă istoria, nu sciu promova binele, ci numai rĕul comun. Staturi ruinate materialicesce şi moralicesce s'au găsit mai cu samă pe urma absolutismului.

La noi înse procederea aceasta mai are altă laturе. Guvernanţii sûnt Maghiari şi în Ungaria mai locuiesc şi nemaghiari. Guvernanţii, ori câte pĕcate s'au întêmplat până acum în administraţiune, de întărirea elementului maghiar au îngrigit şi îngrigesc, mai mult de cât de ori ce pe lume. Aceasta se vede din toate mĕsurile lor, şi dacă în legea din cestiune scopul acesta nu s'ar vedè încă în toată goliciunea lui, legea aşa numită a naţionalităţilor ne dovedesce din destul, că în aplicare va fi şi aceasta un mijloc de maghiarisare.

Şi maghiarisarea, — aceasta nu se poate ascunde, — este un resboiu declarat naţionalităţilor nemaghiare toemai din acea parte, care este chiemată a calma toate tendenţele de suprimarea celorlalte elemente din stat, cari îşi împlinesc tot aşa de bine ca şi Maghiarii, dacă nu mai bine, datorinţele lor cătră stat. Căci nu trebuie a perde nimenea din vedere, şi cu atât mai puţin guvernanţii maghiari, că Ungaria nu este esclusiv numai a unei naţionalităţi. Ea este o patrie comună a naţionalităţilor, cari o locuiesc — unele — încă de înainte de înfiinţarea regatului unguresc.

Guvernul unguresc n'a avut lipsă de multe legi, cari le-a proiectat în direcţiunea maghiarisărei. Nu avea nici de aceasta, căci confesiunile 'şi-au sciut economisì scoalele lor în timpul absolutismului nemţesc. Şi ce au sciut face atunci vor sci şi în timpul de faţă şi în viitoriu, cu atât mai vêrtos, cu cât acum au statute şi legi sancţiunate de aceiaşi factori, cari prin proiecte, ca cel din cestiune, vor venì în posiţiune de a nimicì ceea ce ei înşişi au făcut.

Atât deocamdată.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Martie.

În lipsă de desbateri dietale. aflăm dela Budapesta, că se încearcă de nou o fusiune de partide. Este vorba ca partida întrunită sĕ se fusioneze cu deputaţii, cari stau afară de partide. Conferenţa în privinţa fusionărei s'a ţinut la deputatul Stefan Bitto. Lipsa de fusiune s'a recunoscut de toţi. Negoţierile cum sĕ se facă fusiunea se vor continua.

„N. W. Tageblatt“ publică o proclamaţiune a comandei generale din Seraievo din 9 Martie st. n. a. c. îndreptată contra lotriilor ce grasează în cercul Banialuca şi în districtele mărginaşe a le cercului Bihacs. Conform acestei proclamaţiuni dreptul marţial este publicat în amêndouĕ districtele numite. Lotrii şi acei cari le dau, în unul sau altfel, sprigin se vor pedepsì cu moarte. Pe capul căpitanilor de lotri sûnt puse premii de câte 40 galbini, pe capul lotrilor de câte 20 galbini, şi pe capul unui sprigini toriu de lotri 10 galbini.

Imperatul Germaniei 'şi a serbat în 21 l. c., ḑiua nascerei.

Ministrul Brătianu a plecat în aceeaşi ḑi la Neuwied, de unde va pleca la Paris.

Principele Orloff a părăsit Parisul. În trecerea sa cătră Petersburg s'a oprit la Berlin, unde a fost primit de impĕratul Germaniei. Înainte de plecarea sa din Paris, ambasadorul rusesc a făcut visită de despărţire la presidentul Grévy şi la ministrul Freycinet, ceea ce a făcut sensaţiune în lumea politică.

Din Constantinopole se scrie, că lumea de acolo este foarte îngrigită de urmările mesurilor finanţiale ce le ia statul. Toată moneta, sunătoare şi în hârtii, este redusă la preţul jumĕtate. O sĕrăcie generală se asteaptă atât în provinciile europene cât şi cele turcesci.

Causa Severinului în dieta Ungariei.

(Urmare).

Baron **Lipthay** (continuând): Încât pentru afirmaţiunea, că amânarea e de lipsă pentru inactivarea de stări definitive, eu ve mărturisesc sincer, că după procederea de până acum şi după declaraţiunea, căreia i se dă espresiune în proiect prin împregiurarea, că însuşi dl ministru a redus din iniţiativă propriă timpul dela trei ani la un an, — eu cred că e foarte îndreptăţită temerea dlui ministru că adecă stările din Severin nu vor putè fi regulate în pripă.

Din împregiurarea, că ministrul, după ce multă vreme mai înainte a accentuat mereu necesitatea, de a se susţinè stările provisore în Severin încă pe trei ani, a venit într'un timp relativ scurt la convingerea, că e de ajuns timpul de un an, din împregiurarea aceasta, ḑic, eu nu pot sĕ deduc alt ceva decât că judecata ce şi-a format-o dênsul mai înainte asupra relaţiunilor de acolo, nu purcede dintr'o studiare cu temeiu şi cum se cuvine a acelor relaţiuni.

Ba eu cred, şi poate nu greşesc, că dl ministru s'a determinat nu numai prin acele relaţiuni a cere amânarea, ci me tem, că motivul amânării trebue căutat togma în faptul, că ministrul n'a studiat cum se cade relaţiunile de acolo şi în acelaşi timp uitându-şi de acel ţinut a creḑut, că stările din tr'ênsul nu sûnt de aşa mare însemnătate încât sĕ merite a fi studiate.

Se'mi credeţi, eu aflu că e mai periculos lucru, a destepta în acel comitat credinţa, că oamenii, cari stau în fruntea guvernului, 'şi au uitat de interesele locuitorilor de acolo, decât a spune deadreptul, dacă în genere voiesc a o recunoasce, că în acel comitat pot sĕ esiste stări periculoase, ba că sûnt într'adevĕr asemenea stări periculoase, şi că guvernul doresce sĕ ia dispositiuni în această direcţiune prin proiectul de faţă.

Nu pot sĕ primesc proiectul substernut de comisiunea administrativă nici pentru motivul că acela, după cum cred eu cel puţin, nu va linistì comitatul Severinului asupra întrebării, dacă ministrul, câtă vreme se va susţinè starea provisoră actuală, are de cuget sĕ pună în faptă un capet stării de aḑi, atât de dureroasă, şi anumit pe ce cale? Căci noi scim — şi apoi nici comitatul nu cere mai mult şi nu doresce atât sĕ se estindă organisaţiunea pentru a se alege la moment funcţionarii respectivi cì se mărginesce a cere sĕ se controleze cum se cuvine escedările, — şi apoi ce apasă mai mult comitatul este faptul că el nu'şi poate valora dorinţa sa în această privinţă şi togma pentru aceasta nu se poate liniscì cu toată promisiunea, că după ce va trece un an se va inactiva o administraţiune mai bună şi mai corectă.

Deci, dacă eu nu primesc proiectul substernut de comisiunea administrativă, pentrucă aflu de lipsă ca organisaţiunea definitivă amânată pe un an sĕ se stabilească pe un timp mai scurt, — o fac aceasta din doue puncte de vedere. Mai ântâiu, pentrucă noi susţinênd starea provisoră trebue sĕ o restringem numai la un termin cât se poate de scurt, adecă la un timp, în care sĕ se poată stabilì mechanismul organisaţiunei definitive; ear de altă parte nu primesc proiectul din motivul, că în acelaşi timp trebue sĕ ne asigurăm pentru casul, când guvernul nu ar afla de lipsă, sĕ modifice în mod radical starea actuală, ci numai sĕ încorporeze comitatul în alt municipiu; dacă toate aceste disposiţiuni ar fi de lipsă, eu doresc ca ele sĕ se facă cât mai curênd.

Deci eu aşi dorì ca terminul de un an sĕ se estindă numai până la sfêrşitul anului curent 1880 şi anumit aşa, ca ministrul sĕ fie îndrumat a substerne în acest restimp un proiect relativ la organisarea definitivă.

În urmă oratorul substerne o propunere în scris, prin care cere, ca provisorul sĕ se estindă numai până la finea anului curent. (Aprobări în stânga).

Georg Ioanoviciu crede, că poporul din comitatul Severinului merită sĕ numai fie lăsat în nesiguritate asupra sorţii sale şi din acest motiv doresce deciderea causei cât mai curênd. În fine sĕ alătură la propunerea lui Lipthay.

Ministrul president C. Tisza declară, că nu poate sĕ primească propunerea aceasta. Încât pentru comitatul Severinului, e de convingerea, că acesta pentru relaţiunile sale materiale şi de altă natură nu se va putè susţinè ca municipiu de sine stătător. Dintr'altele proiectul de lege relativ la organisare se va subşterne în toamna anului curent, dacă se va putè în luna lui Octomvre.

George Popu: Onorată Casă! (Sĕ auḑim!) Cu toate că me decisesem sĕ nu vorbesc mai mult cât va ţinè domnirea acestui guvern (Sĕ auḑim!), totuşi, în urma celor ce s'au ḑis şi întêmplat în această casă cu ocasiunea discusiunei asupra acestui proiect de lege şi a desbaterei bugetare de curênd, îmi ţin de datorinţă a me declara pe scurt la această ocasiune. (Sĕ auḑim!) La clasificarea foarte rea, aşi putè ḑice de rea voinţă, ce a făcut'o dl raportor asupra stărilor din comitatul Severinului şi a locuitorilor de acolo, au respuns domnii deputaţi Lipthay şi Ioanoviciu, cari a cuvêntat înaintea mea. Una înse totuşi mi s'a reservat şi mie. Domnul raportor a ḑis, că guvernul nu este mulţămit cu stările din comitatul Severinului. Eu încă respund dlui raportor şi pot sĕ-l asigur, că nici locuitorii din comitatul Severinului nu sûnt mulţămiţi cu stările de acolo, care sûnt emanaţiunea disposiţiunilor guvernului. (Plăcere în stânga estremă).

Onorată Casă! Un proverbiu germân ḑice: *„Es kommt nichts Besseres nach.“* Şi aceasta s'a împlinit stricte faţă cu cetăţenii de naţionalitate nemaghiară. Noi am creḑut că după ce dl ministru president al guvernului a comis nenumĕrate vătĕmări faţă cu noi, cetăţenii de naţionalitate nemaghiară ai statului, şi după declararea şi amerinţarea ce a facut-o dl ministru president în culmea de strălucire a puterei şi a guvernărei sale, că adecă diferitele naţionalităţi trebue sĕ-şi jertfească aderenţa la esistenţa lor, — aceste trebue sĕ se supună necondiţionat la disposiţiunile de maghiarisare violentă ale ministrului şi partidei sale, căci altfel dênsul va sfărima pe aceia, cari vor cuteza sĕ facă ceva, fie cât de puţin, pentru a se apĕra pe sine şi pentru a susţinè esistenţa lor naţională. Atât e adevĕrat onorată Casă, că dl ministru president şi guvernul 'şi-au ţinut cuvêntul; au ruinat ţara, au călcat în picioare toate poporele dintr'ênsa, dar adevĕrul trist este acela, că el ne-a sfărimat nu numai pe noi nemaghiarii ci a nimicit fericirea tuturor popoarelor, bunăstarea intelectuală şi materială, (Adevĕrat este! în stânga estremă) aşa încât eată ce vedem astăḑi? Vedem dealungul Tisei bogate pe Maghiarii autochtoni şi pe Românii şi Secuii din Transilvania, cari până acum au trăit bine, luându-şi calibalicul în spate şi bâta de cerşitori în mână, Maghiarii căutând un adăpost în America, ear Românii şi Secuii în Dobruja şi România ca sĕ poată trăì.

Dar, onorată Casă, ori ce reu are şi ceva bun în sine. Partea cea bună a acestui reu este, că dacă până acum au esistat oameni, cari s'au îndoit, că aici în această ţară poţi face o seminţie singuratică, o naţionalitate singuratică deosebit fericită sau nefericită, acum s'a potut convinge ori şi care dintre dênşii, că în această ţară poţi sĕ fericesci sau sĕ nefericesci pe toate naţionalităţile numai laolaltă. (Aprobări vii în stânga estremă.)

E un lucru în genere recunoscut că pentru a realisa lucruri mari trebue sĕ esiste un oare-care plan şi la îndeplinirea unei acţiuni politice se recere o programă. Eu care am ascultat simplu şi am vĕḑut cele ce s'au întêmplat aici, m'am convins, că nici onoratul guvern nici aşa numita oposiţiune capabilă de guvernare nu au nici unul o programă pentru administraţiune, cel puţin aceasta a dovedit-o în mod strălucit unul în faţa celuilalt în lupta de 14—15 ḑile şi nici unul nu crede celuilalt, că ar avè o programă administrativă. Un asemenea lucru n'a cutezat sĕ afirme nime despre partida independenţei, a cărei programă am onoare a o mărturisì de a mea în întregul seu (Vivate în stânga estremă), cu escepţiunea unui punct: maghiarisarea nedreaptă şi forţată. (Strigări în stânga estremă: Acest punct nu se află în programa noastră!)

Ne-am convins ḑic din lupta, ce a curs aici, că nici guvernul nici partida, ce voiesce a guverna, nu are o programă administrativă, ne-am convins, că esistă aici în cameră o individualitate, domnul deputat cu numele german Grünwald, care are o programă de administraţiune, cel puţin espunerea cu care s'a produs el aici a fost recunoscută ca programă. Dacă stă astfel lucrul, apoi, fiindcă aceasta partidă nu se consideră aici ca capabilă de guvernare şi fiindcă eu vĕd, că dl deputat Grünwald se identifică pe sine cu oposiţiunea întrunită, trebue sĕ deducem, că dl deputat Grünwald aḑi mâne va lua a mână ocârmuirea Ungariei, cel puţin el ar fi chiemat a lua guvernarea Ungariei. Mai adaug, că dacă ar urma o nenorocire de aşa mari proporţiuni, ca adecă el sĕ înlocuiască guvernul actual, s'ar împlinì proverbiul german: *Es kommt nichts Besseres nach.*

Dacă s'ar împlinì acest lucru, şi ei cred că acesta este îndreptăţit, a'şi trebuì sĕ declar cu adêncă durere patriotică, că eu într'un asemenea cas ţin posibil şi un guvern rusesc în Ungaria, pentrucă consecuenţa din guvernarea dlui deputat Grünwald ar fi, cum a fost şi în 1849; notabilităţile maghiare ar chiema earăşi pe Ruşi în ţară pentru a restabilì pacea internă, şi după aceasta ar fi foarte problematic, dacă Rusul nu se va aşeḑa definitiv aici în oare-care colţ.

Din cele espuse binevoiţi a vedè, că eu ţin creaţiunile monstruoase ale fantasiei dlui deputat Grünwald de o mai mare nenorocire pentru patrie de cum au fost nenorocirile de până acum. On. Casă! După părerea mea camera era chiemată, din incidentul proiectului de lege ce se află în discusiune, a'şi desfăşura politica sa de administraţiune. Aici ne aflăm în faţa unui esemplu pregnant evident, şi onorata casă sĕ'mi permită din incidentul acesta sĕ ilustrez cu unele esemple politica de administraţiune a lui Grünwald cu privire la comitatul Severinului. (Sĕ auḑim!). Dl Grünwald a avut parte de acea mare norocire, că politica sa de administraţiune încă înainte de a se nasce 'şi-a susţinut proba în comitatul Severinului din graţia dlui ministru president şi ministru de interne.

În comitatul Severinului s'a făcut o cercare togma cu acel punct cardinal din programa dlui deputat Grünwald, în care dênsul cere, adecă recunoasce că în patrie esistă teritoare mari, unde locuesc şi nemaghiari, cum e d. e. togma teritoriul comitatului Severin, şi după idea dênsului, deoarece în acel comitat locuesc nemaghiari, e o necesitate ce emană din articulul de lege 42: 1870 ca sĕ se aleagă şi nemaghiari, prin urmare oameni de aceia cari sûnt inimici ai ideiei de stat unguresc, pentrucă dênsul ţine de duşman al statului unguresc pe toţi câţi nu sûnt Maghiari şi aceasta o vestesce el *urbi et orbi*. Dacă aceasta este aşa, apoi eu nu sciu, cum dl Grünwald ca German se poate considera pe sine de amic al patriei? El ḑice că trebue importaţi în acel comitat funcţionari maghiari. Dar apoi aceasta s'a şi făcut în comitatul Severinului sub regimul dlui ministru president. S'au importat acolo Maghiari din ţara întreagă, începênd dela Ujfalussy, Pausz până la cel din urmă diurnist, nisce oameni, căror le-a eşit vestea că nu au fost profeţi buni în patria lor proprie, şi provoc pe dl Grünwald şi pe dl ministru president sĕ se bucure de stările provocate prin activitatea acelor funcţionari, dacă mai poate fi vorbă de o activitate şi de o întêmplare, de care sĕ se poată bucura dl ministru president şi dl Grünwald deodată. (Ilaritate în stânga estremă.)

Presidentul: Rog pe dl deputat sĕ nu se departă de obiect, căci aceste lucruri nu se ţin de obiect. (Aprobări în dreapta). (Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Câmpeni, (Munţii apuseni) în 8 Martie 1880. Preá onorate dle Redactor! In 6 l. c. se ţinură esamenele Semestrului I. cu elevii dela scoalele normale gr. or. Ia-II. şi a III. de aici în presenţa Reverendismului d. protopresbiter şi adm. protopresb. Ioane Gall, şi a unui public însemnat. Venind a vorbì despre resultatul acestor esamene mi-ar fi de lipsă o peană mult mai ageră şi cunoscinţe pedagogice mult mai ample, decât cele ce posed, în posiţiunea încă ca econom. Din această causă nici nu mĕ voiu esprima in specià despre fie care obiect de învĕţămênt, ci după debila mea judecată în această cestiune, mĕ voiu pronuncia în general afirmând, că esamenele amintite au reuşit cu deplină satisfacţiune. Cu deosebire m'a încântat resultatul noului metod de cetit, numit metodul fonetic — după cum se constata din partea bărbaţilor competenţi cel mai practic şi salutariu metod.

Lauda dlui învĕţătoriu Nicolae Corcheş dela scoala începĕtoare, care prin sirguinţele sale a sciut da scoalei noastre începĕtoare o direcţiune nouă, o direcţiune practică, desbrăcând-o de „omul cel vechiu“ şi înbrăcându-o în „omul cel nou“. Da! a eliberat-o de „aiul Egiptului“; a scos-o din întunerecul opăcitoriu, la lumina binefăcĕtoare, de care se bucură şi cele lalte popoare civilisate.

Atâta despre esamenele dela scoala I. incepĕtoare. Incât despre resultatul esamenului din clasele II şi III ca în toţi anii decând funcţionează ca învĕţătoriu dl Ioan Palade şi de astădată a fost spre mulţămire generală.

La rêndul seu vĕ voiu scrie şi despre esamenul din scoala de fetiţe înfiinţată în acest an.

Acest esamen după cum am înţeles dela Rdissimul dn protopresb. se va ţinè aproape de sf. Pasci fiind scoala aceasta — din cause neprevedute-mai târḑiu începută.

un participant.

Petrilla, 10 Martie 1880. Prea Venerabilul consistoriu archidiecesan din Sibiiu prin stimata hârtie din Iulie 1879 Nr. 1613 a încunosciinţat respective, a conchiemat pre toţi învĕţătorii dela scoalele confesionale române gr. or. inferioare, de pe teritoriul archidiecesei la cursurile supletoare, respective la conferenţele învĕţătoresci pe timpul dela 10 până la 15 August 1879.

Totodată a trimis câte un esemplariu din articlul de lege XVIII din anul 1879 despre impunerea limbei maghiare ca studiu obligat în toate scoalele poporale, şi din un „proiect de statute“, care l'a aflat mai bun, ca învĕţătorii sĕ-'l aibă de îndreptariu la constituirea lor in „Reuniuni învĕţătoresci“; — mai departe poftesce ca, învĕţătorii sĕ ia ca material de desbatere în aceste conferenţe

1. Care împregiurări împedecă încă şi astăḑi progresul învĕţămêntului poporal; 2. apoi propuneri practice pentru delăturarea acelora. (Se înţelege culese de pe terenul învĕţămêntului poporal, adecă, din esperienţa şi pracsa scoalei poporale).

La aceste fie-mi permis după modestele mele cunoscinţe şi după puţina-mi esperienţă şi pracsă scolară ce posed, a respunde, următoarele şi anume: I. Multe sûnt causele cari împedecă şi astăḑi progresul învĕţămêntului la poporul nostru.

Cause cari nu depind dela noi, precum e a) serăcia poporului, b) situaţiunea comunelor, cu deosebire a comunelor muntene, unde casele sûnt resfirate printre dealuri şi văi, c) lipsa de manuale bune, dară aceasta a început a se împlinì, şi în fine lipsa de bărbaţi inteligenţi, luminaţi şi energìci, cari nu numai sĕ fie devotaţi causei scolare, dară sĕ fie totdeuna în nemijlocită apropiere sau atingere cu poporul, precum sûnt: juḑii şi notarii comunali şi cercuali.

Dară sûnt casuri şi de acele, unde poporul poartă vina, ba ce e mai mult administratorii şi conducĕtorii cei mai deaproape ai lui; în scurt, aceia cari sûnt chiemaţi ca se îndrepte şi inveţe pe popor la toate şi cu toate ocasiunile.

Ca învĕţător am luat parte la conferenţele învĕţătorilor adunaţi în opidul Deva în anul trecut la desbaterea acestui obiect, atâta de însemnat pentru noi.

Am vĕḑut cum se tânguia învĕţătorii, unii că sûnt foarte slab dotaţi şi nice micul salariu nu şi'l pot căpĕta decât foarte cu greu, şi adese ori la vremea trecută.

Se înţelege dela un învĕţător, care se aplică cu salariul de 30—70 fl. nime nu poate aştepta mai mult.

Eară alţii, ca superiorii lor, îi tractează în mod barbar şi neuman. Dară, se presupunem, că toate aceste pe unde se întêmplă, se întêmplă numai din nepriceperea şi slăbiciunea lor (învĕţ.) Se poate! Dară subscrisul sciu o comună cu unul dintre cei mai harnici şi diligenţi învĕţători, cu un salariu cât numai se poate de slab, şi acea comună respective directorul scolariu local, în loc de a se străduì sĕ îmbunătăţească salariul învĕţătoresc, cu atâta mai vêrtos căci şi d-lui a fost învĕţător, a vrut sĕ-'l micşoreze încă cu vr'o 30—40 fl. cu care se acopere alte spese particulare. Poftim progres!!!

S'a descoperit mai departe în acea conferenţă şi aceea, că unele comitete parochiale şi comunale în frunte cu conducĕtorii lor, la alegerea de învĕţători uitându'şi de chiemarea şi datorinţa lor, faţă cu binele comun, pre lângă licitaţiune minuendo mai fac şi alte specule şi geşefturi din causa scolară. Aceste abusuri necuviincioase, ca sĕ nu ḑic mai mult, se vede, că au ajuns la cunoscinţa Prea Venerabilului consistoriu archidiecesan. Şi Prea mărit acela prin stimata hârtie din 21 Novembre 1879 Nr. 3369 a şi ordinat, ca de aceste sĕ nu se mai întêmple.

Eară eu ḑic, că bine face Prea

Vener. consist. archid. că supraveghează asupra scoalelor noastre totdeuna dară cu deosebire acuma, când scoalele noastre sûnt în luptă, pentru caracterul şi esistenţa lor.

E adevĕr mai presus de toată îndoiala că, poporul nostru e sĕrac, dară cum scie el suporta alte dări şi spese ar putè sĕ dee mai mult şi pentru binele lui.

Ca sĕ'şi plătească învĕţători harnici şi sĕ'şi provadă copiii cu cărţi şi alte recuisite de învĕţământ.

Se vede că, atâta autorii „statutului organic,“ cât şi ai „Regulamentului,“ pentru organisarea provisoră a învĕţămêntului în metropolia ortodocsă română din Uugaria şi Transilvania, când au încredinţat causa scolară comitetelor parochiale au avut în vedere comune ca, Braşov, Rĕşinari, Bran, Sĕliştea ş. a. şi au trecut cu vederea comunele, unde avem atâţia membri în comitet, cât şi preoţi din legea veche aşa ḑicênd, cari nu numai că nu'şi cunosc chemarea şi datorinţa lor dar nici se silesc a 'şi-o împlinì.

Dară te ascultă bucuros sĕ le vorbesci de ori şi ce din lume numai de afaceri scolare sĕ nu le vorbesci şi bietul învĕţătoriu de ar avè darul vorbirei ca sântul Ioan gură de aur, şi nisuinţe de fer totuşi între astfel de oameni totdeuna e respins cu propunerile lui de ar fi cât de frumoase, el remâne sclavul maiorităţii.

Şi aici după modesta mea părere individuală, nimica n'ar putè ajuta scoalei şi prin ea progresului în învĕţătură, decât esmiterea unui comisar consistorial, bărbat luminat şi cu influenţă, care însoţit de părinţii protopresbiteri tractuali respectivi sĕ facă visitaţiune cu deosebire prin acele comune, cari au remas îndĕrept cu învĕţămêntul, sĕ vadă unde şi ce e de făcut şi de îndreptat?! Ca sĕ nu ne perdem scoala şi cu ea biserica şi limba, unica avere ce mai avem astăḑi în statul constituţional (?)! în care trăim.

Petru St. Preda,
învĕţ. prov.

Varietăţi.

* Vineri în 19 Martie a. c. oraşul Caransebeş a ales 12 representanţi municipali în locul celor 12 sortiţi în anul acesta. Între cei aleşi sûnt 7 Români a anume Ioan Bartolomeiu, secretariu episcopesc, Vasilie Mândreanu, profesor gimnasial, Nicolae Posta neg. Constantin Sugravu măestru, Teodor Sêrbu, cassariu, Teodor Lasaroni, grănicer şi Ioan Mihai.

Dintre neromâni: M. Niamesny, notariu public rog., C. Szabó jude la tribunal, A. Grosserk neg., E. Dimacsek neg. şi Diemer.

* (Fond de premie). Cultivarea limbei şi a literaturei este acel factor potent care asigurează rola culturală unei naţiuni, acest scop îl urmăresce societatea acad. „Iulia“ a junimei române din Cluj; a ne perfecţiona în limba maternă este o datorinţă sântă, mai greu şi cu mult mai sublim este a lucra în folosul literaturei naţionale, dar scim că susţinerea emulaţiunei e un motor puternic a nisuinţelor şi faptelor sublime, aceste adevĕruri le-a ţinut în vedere onor. domn president al societăţii Iulia, când cu ocasiunea serbărei anului nou a făcut iniţiativa unui fond de premie literare, intreprinderea a fost întimpinată cu patrocinare marinimoasă şi deja la acea serbare s'a subscris suma de 20 fl. care prin colecte făcute de zelosul domn president până acum au crescut la 41 fl., această avere a soc. sub numele „fond de premie“ se administrează după un regulament separat.

Din acest fond, deşi încă mic, s'a escris pe termînul 20 Maiu a. c. un premiu de 30 fl. la care pot concurge numai membri soc. Iulia, temele concursuale sûnt libere dar operatele cari vor trata obiecte din limba şi literatura română vor fi *„ceteris paribus“* preferite.

Mulţămită neobositului zel a dlui president Dr. A. Isac societ. Iulia va posede de aici încolo un mijloc puternic spre a suscita activitatea membrilor sei în folosul limbei şi literaturei materne, dacă publicul român va sprigini aceasta intreprindere a junei noastre societăţi, rugăm dar on. public sĕ binevoiască a ne tinde sucursul marinimos, contribuind fie-care cât 'i permit puterile, privind scopul sublim pentru care sûnt menite donaţiunile, sperăm că onorata inteligenţă română va patrocina din toate puterile nisuinţele junimei acad. din Cluj.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 24 Martie n. Principele Orlov au plecat astăḑi la Petersburg.

Paris, 24 Martie. n. În cercurile deputaţilor se asigură că se vor publica decrete în timpul cel mai de aproape, prin care se va pronunţa disoalverea neamânată a conventelor de Jesuiţi din Francia. Acestora li se va acorda numai un termin de trei luni pentru regularea afacerilor. Guvernul va esamina statutele celorlalte congregaţiuni neautorisate; aflându-se că statutele lor sûnt în opositiune cu legea vor fi disolvate.

London, 24 Martie n. Mesagiul reginei, prin care s'a disolvat parlamentul, mulţămesce pentru spriginul politicei, a cărei scop a fost apĕrarea imperiului şi asigurarea păcei generale. Raporturile către puteri sûnt amicabile şi favorabile susţinerei păcei.

Adunarea generală,

din 19 Martie 1879 a institutului de credit şi de economii „Albina“.

Preşedintele societăţii domnul Iacob Bologa deschide adunarea la $10^1/_4$ oare înainte de ameaḑi, constată presenţa a 30 acţionari, cari respresentă 178 voturi, cum şi că sûnt depuse cu totul pentru participare la această adunare 684 acţiuni; denumesce în sensul § 25 din statute pe dd. Dr. Ilariu Puşcariu şi Dr. Aureliu Brote de notari, ear de scontatori pe dd. Constantin Stezar şi Dr. Iosif Hodoş şi dechiară adunarea în sensul § 26 din statute de constituită.

În sensul publicaţiunci de convocare ddto 24 Ianuarie 1880 preşedintele pune la ordinea ḑilei raportul anual al direcţiunei, Directorul esecutiv Visarion Romau dă cetire acelui raport în următoriul cuprins:

Onorabilă adunare generală!

Incepem raportul nostru asupra gestiunei anului 1879 — al şeptelea în viaţa societăţii noastre — cu imbucurătoarea constatare, că resultatele operaţiunilor în acest period sûnt nouĕ probe pentru prosperitatea crescêndă a institututui nostru.

Referinţele generale ale piaţei de bani din anul trecut ne-au creat o situaţiune nouă manifestată în abundanţa constantă de capitale. Aceasta însĕ ne-a îngreunat învestìrea fructificătoare a fondurilor noastre.

De trei ori în cursul anului am trebuit sĕ reducem interesele la depuneri. Din aceeaşi causă creditul de rescompt al institutului a rĕmas mai în tot anul nefolosit, ear contul efectelor, după cum arată bilanţul a crescut.

Din toate aceste Vĕ veţi convinge d-lor acţionari, că resultatele obţinute anul trecut sûnt mai mari, decât în ori-care din anii precedenţi.

Situaţiunea mai sus descrisă 'şi-a avut însĕ şi partea ei bună, ea a fost favoritoare emisiunei scrisurilor fonciare ale institutului nostru, şi ca sĕ putem începe această operaţiune încă în primele luni ale anului 1880 am separat în bilanţul, ce Vĕ presentăm astăḑi, fondul de garanţă de fl. 200,000 al scrisorilor fonciare prescris în § 4 al articlului de lege XXXVI din anul 1876 şi în § 97 al statutelor noastre.

Prin aceasta însĕ vedem astăḑi realisată principala intenţiune a iniţiatorilor societăţii noastre espresă în programul lor din luna Iulie 1871 cum şi a dorinţei manifestate în actele adunărilor noastre generale de atunci încoace mai în fie-care an.

Credem că prin această nouă resursă capitalele cerculante ale societăţii noastre se vor înmulţì în venitorul de aproape în proporţiuni mai mari ca în trecut şi că institutul nostru va fi în stare a mulţămì în mai mare mĕsură trebuinţele de credit agricole la poporul nostru.

Premiţênd aceste, ne luăm voie a espune în cele următoare tabloul situaţiune, singuraticelor rami de operaţiune în periodul gestiunei noastre.

I. Depuneri:

	Cu finea anului 1878 erau la institut	
666	depuneri în sumă de	fl. 485,522.75
	In decursul anului 1879 au mai urmat	
370	depuneri în sumă de	fl. 491,609.62
	Ast-mod totalul acestui ram în 1879 a fost de	
936	depuneri în sumă de	fl. 977,132.37
	din aceste s'au ridicat în decursul anului	
261	depuneri în sumă de	fl. 383,838.95
	rĕmânênd starea lor cu 31 Decemvre 1879 de	
675	depuneri în suma de	fl. 593,293.42
	cu fl. 107,770.67 mai mare ca în anul trecut.	

II. Escompturi de schimburi:

	Starea portfoiului nostru cu finea lunei Decembre 1878 a fost de	
2236	chimburi în valoare de	fl. 609,073.50
	în decursul anului 1879 s'au escomptat	
4301	schimburi în sumă de	fl. 1,175,915 20
	deci starea totală a portfoiului în 1879 a a fost de	
6537	schimburi în valoare de	fl. 1,784,988.79
	din aceste au eşit în decursul anului	
4552	schimburi în sumă de	fl. 1,210,778,06
	rĕmânênd starea portfoiului cu finea anului 1879 de	
1985	schimburi în valoare de	fl. 574 210.73
	cu fl. 34,862.77 mai mică ca anul trecut.	

Această reducere îşi află esplicarea în desvoltarea ce s'a dat ramurilor creditelor ficse şi împrumutelor ipotecarc.

Precum arată bilanţul am amortisat din portfoiul de schimburi suma de fl. 4378.06, ca dubioase. Aceasta însĕ nu e a se privì de perdere faptică, pentrucă, precum din dubioasele anilor trecuţi ne-au succes a asigura încasarea unora, aşa credem că o parte se va realisa şi din cele de acum.

Este bine însĕ, ca la compunerea bilanţului societăţii noastre sĕ ţinem în totdeuna la principiul nostru de rigoare şi de soliditate.

III. Creditul ipotecar:

	Imprumuturile ipotecare au stat la finea anului 1878 din	
85	obligaţiuni în sumă de	fl. 29,287.99
	la care în decursul anului s'au adaos	
40	împrumuturi în sumă de	fl. 20,617.—
	starea totală în anul 1879 a fost de	
125	împrumuturi în sumă de	fl. 49,904.99
	In decursul anului s'au respuns	
7	împrumuturi cari împreună cu ratele plătite dau suma de . .	fl. 8,232.29
	rĕmân, deci cu 31 Decemvre 1879	
118	obligaţiuni în sumă de	fl. 41,672.70
	cu fl. 12,384.71 mai mare ca anul trecut.	

Pe venitor, prin emisiunea de scrisuri fonciare, aceasta are sĕ fie principala operaţiune a institutului nostru.

IV. Creditele ficse:

	au stat la finea anului 1878 din	
134	împrumuturi în sumă de	fl. 57,347.20
	în decursul anului s'au mai acordat	
58	împrumuturi în sumă de	fl. 51,680.—
	starea totală a anului 1879 a fost de	
192	împrumuturi în sumă de	fl. 109,027.20
	din cari în decursul anului 1879 s'au restituit	
4	împrumuturi şi rate în sumă de	fl. 26,907.86
	rĕmân deci cu 31 Decemvre 1879	
188	obligaţiuni in sumă de	fl. 82,119.34
	cu fl. 24,772.14 mai mare ca anul trecut.	

V. Reuniunile de credit:

s'au redus dela fl. 41,426.63, în care stare s'au aflat cu începutul anului, la fl. 36,321.50; ear fondul de garanţă cu interesele lui pentru acest rest de pretensiune e de fl. 23,376.48

Revirementul cassei de preste an a fost următoriul:

întrate	fl. 1,977,587.97
eşite	fl. 1,985,436.47
Total	fl. 3,963,024.44
cu fl. 99,387.72 mai mare ca în anul precedent.	

In toţi ramii de operaţiune s'au realisat prin institut în anul 1879—4411 împrumuturi în sumă de fl. 1.250. 344 29 cr, Ear bilanţul institntului cu 31 Decemvre 1879 este următoriul: se citesce:

Prin amortisarea din venitul îmbucurător al anului trecut a ultimului rest de fl. 2800, al contului speselor de fondare, suma întrebuinţată acum de 7 ani pentru această amortisare în cifră anuală mijlocie de fl. 1735,20. remâne pe venitor pentru crescerea venitului curat al societăţii.

Bilanţul arată deci un venit brut alui anul 1879 de		fl. 93.250,82
din care subtrăgênd totalul eşirilor cu . .		fl. 59.950.81
resultă un profit curat de . , ...		fl. 33,300.01
In sensul §. 62 din statute propunem următoarea distribuire a acestui profit:		
5% dividendă după capitalul de acţiuni		fl. 15.000.—
Din restul de		fl. 18.300,01
vine a se distribuì:		
10% la fondul de reservă al acţionarilor . . .	fl. 1830.—	
ca tantiemă pentru 12 membrii ai Direcţiunei directorul esecutiv şi corpul oficialilor . .	fl. 2928.—	
2% pentru scopuri de binefacere	fl. 366—	fl. 5.124.—
Din restul de		fl. 13.176,01
propunem a se da ca supradiventă . . .	fl. 12,000.—	
ear cu suma de	fl. 1,000.—	
ase pune basă la un fond de pensiune pentru funcţionarii societăţii		fl. 13,000.—
ultimul rest de . .		fl. 176.01

sĕ se treacă în contul profitului anului 1880.

Astmod dividenda anului 1879 e de 9% Fondul de reservă al acționarilor cu adausul sumei de astăḍi din profit a ajuns la suma de fl. 23,092,12.

Eșțe o veche esperință, că cu cât un funcționar e mai puțin apĕsat de grigile venitorului, la bĕtrânețele și în neputințele sale, cu atâta mai mari și mai bune sûnt prestațiunile sale.

Asigurarea esistenței funcționarului însĕ zace, din multe motive, și în interesul aceluia, în acărui serviciu el se află. De aceea maioritatea institutelor de bani a adoptat de mult principiul pensionării funcționarilor lor.

Urmând acestui esemplu și îndemnați chiar de interesul institutului nostru, ne am propus a crea un fond de pensiune pentru funcționarii institutului nostru. Statutele acestui fond sûnt în lucrare.

Nu dubităm, că onorabila adunare generală va adopta cu bunăvoință propunerea noastră, de a pune ca prima basă la crearea acestui fond cu fl. 1000 din venitul anului trecut.

Luând deci act de raportul nostru acesta vĕ rugăm, ca după ascultarea raportului comitetului de revisiune sĕ binevoiți a aproba bilanțul și propunerile noastre pentru distribuirea profitului, ficsând dividenda anului 1879 cu 9 fiorini de acțiune și a da Direcțiunei și comitetului de revisiune absolutoriul. (va urma).

Îndreptare. În mulțămita publică asupra contribuenților la balul din Bran, publicată în Nro 27 al „Telegrafului Român“ s'a strecurat următoarele erori de nume, pe cari ve rog cu tot respectul într'o notă a se corege în modul următor.

In loc de N. Beit a se cetì Nicolae *Reit* G. Bunceanu G. *Runceanu* N. Moldovan 2 fl. N. Moldovan *3 fl.* și a se adoage în Nro contribuenților și N. Manoiu paroch cu 1 fl.

Bursa de Viena și Pesta

din 23 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	103.05	103.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	80.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	93.25	93.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.—	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.75	119.50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	90.80	91.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	90.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	89.50	89.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	88.25
Obligațiuni urbariale transilvane	89.—	89.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḍecimei de vin	91.50	91.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.40	72.35
Datoria de stat în argint	72.95	72.45
Renta de aur austriacă	87.75	86.75
Sorți de stat dela 1860	128.75	129.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	836.—	835.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	298.—	299.—
Acțiuni de credit austr.	283.—	283.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	114.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.52
Napoleon	9.47	9.46
100 marce nemțesci	57.25	58.20
London (pe polița de trei luni)	118.65	118.60

Economic.

Brașov, 19 Martie n. Pro hectolitră: Grâu. fl. 8.60—9.60; Grâu sĕcăreț fl. 6.20; Sĕcară fl. 6—6·30; Orz fl. 4.80—5.; Ovĕs fl. 3.20—3.; Cucuruz fl. 5.65; Mălaiu fl 6.70; Mazere fl. 7.80; Linte fl 9.20; Fasole fl. 6.55 Sĕmânță de in fl. 12.— Sĕmênță de cânepă fl. 5.70— Cartofi fl. 1.65 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de oaie — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 13 Martie n. Timpul din sĕptĕmâna trecută deși pe la începutul acesteia fu frumos și cald, cătră sfêrșit s'a schimbat foarte tare. Termometrul a scăḍut dela + 10° R. la — 6° R. Vênturile de nord-ost șuerau teribil pela sfêrșitul sĕptămânei; apele înghețară de nou, ferestrile erau asemenea înghețate și sĕmenăturile de pe câmp espuse stricăciunei. Secara și rapița au suferit mai mult, ba o parte din ele e și nimicită. Acuma se vede, că și earna cea grea a nimicit mulți pomi și cea mai mare parte din vițe. Pe multe părți însĕ au început lucrurile câmpului deși numai cam încetișor. Economii sûnt din toate puterile ocupați a'și procura toate cele de lipsă pentru lucrurile de primăvară. Fabricile de pluguri sûnt formal înundate de comandatori, sĕmânțele de primăvară trec ca mierea, tot împregiurări, cari dovedesc, că economii au început din toate puterile a se pregătì pentru afacerile lor economice în marea nădejde, că în anul acesta are sĕ fie un an foartn roditoriu. Se înțelege de sine, că astfeliu de împregiurări au înfluență și asupra prețurilor tuturor articlelor. Așa fu și în sĕptĕmâna trecută. Toate articlele din têrg avură puțină trecere, eară prețurile lor au fost mai eftine. Așa notăm în special:

Grâul 50—55,000 m. m. trecu cu fl. 11—11.22; Sĕcara 3000 m. m. cu fl. 10. 65—10.80 cr; orzul la 2000 m. m. ca și mai nainte; ovĕsul cu fl. 7.55—7.85; cucuruzul la 16,000 cu fl. 8.10—8.90, făina de astădată a trecut rapid și cu prețuri bune. Păstăioasele n'au prea avut căutare și s'au vêndut: fasolea cu fl. 11—11.75; lintea cu fl. 10—14; mazerea cu fl. 14—15; sĕmênța de cânepă cu fl, 10—11; sĕmânța de in cu fl. 14 mălaiul cu fl. 7—8; (toate per 100 chilograme); lânile s'au vêndut cu fl. 1.80—2.50 chilograme.

Porcii au fost de astădotă foarte scumpi pentrucă au fost puțini, cu totul numai 45,200. dintre cari din Ungaria de jos 2040, din România 500 și din Ardeal 200 capete. Unsoarea de porc a trecut cu fl. 63—66; slănina cu fl. 57.50—63; sĕul cu fl. 44—45; spirtul *en gros* cu fl. 33.50; *în consum* cu fl. 36—37 per 10,000 litre % cartofii cu fl. 4.40—5 per 100 chilogr.

Peile trecură ca și în sĕptĕmânile de mai înainte. Toate soiurile fură căutate fură însĕ numai așa scumpe ca și mai înainte.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 8 Arilie și 8 Maiu imob. vĕduvei după Petruț Ciora șf soți în Roșia (trib. Abrud); în 13 Aprilie și 14 Maiu imob. lui Dănilă Schneider și soți în Moșna (judec. cerc. Mediaș); în 10 Aprile și 10 Maiu imob. lui Șofron Bunea și soți în Țichindeal (trib. Sibiiu); în 19 Aprilie și 19 Maiu imob. lui George Petru în Câlnic (trib. Sibiiu); în 19 Aprilie imob. lui Ioan Podoabă în Topa (trib. Cluj); în 19 Maiu și 19 Iunie imob. lui Andor Komáromi în Cinadie; în 14 Aprilie și 14 Maiu imob. lui Ioan Moga în Poiana (judec. cerc. Aiud); în 3 Aprilie și 3 Maiu imob. lui Ioan Fröhlich în Nocrichiu (trib. Sibiiu); în 17 Aprilie și 18 Maiu imob. remasului după Mateiu Letia în Comana de jos; în 19 Aprilie și 19 Maiu imob. lui George Juncuiaș în Bucium (judec. cerc. Făgăraș); în 1 Aprilie și 1 Maiu imob. lui Vasilie Popa în Bia (judec. cerc. Hususĕu); în 21 Maiu și 22 Iunie imob. contesei Rosalia Miko în Bodoc Oltemir, Mikoujfalu și Mălnaș; în 14 Aprilie și 14 Maiu imob. soției lui Aron Kovacs, Lidia Serester, în Semeria; în 17 Aprilie și 18 Maiu imob. lui Francisc Balog în Aldobaly (judec. cerc. Sângiors); în 30 Aprilie imob. lui Petru Hajda în Caraștеu (judec. cerc. Baia de Criș); în 5 Aprilie imob. Paraschivei Căciulă în Tircheș; în 5 Aprilie imob. lui Martin Bartesch în Preșmĕr (trib. Brașov).

Ad Nr. 216 S. — ex 1879. 1—3

CONCURS.

La institutele diecesane gr. or. de teologie și pedagogie din Caransebeș sistemisându-se un post de profesură pentru agronomie cu salariu anual de 600 fl. v. a. pentru ocuparea acestui post se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 13/25 Aprilie a. c. adecă până la Dumineca floriilor.

Competenții pentru acest post au sĕ'și trimită la consistoriul diecesan gr. or. din Caransebeș petițiile instruate cu următoarele documente:

1. Atestat de botez;
2. Atestate scolastice despre studii gimnasiale, reale sau din scoalele cetățenesci;
3. Atestate despre studiile de agronomie;
4. Atestate despre eventuala pracsă făcută pe terenul agronomiei.

Caransebeș în 2/14 Martie 1880.

Episcopul diecesan:
Ioan Popasu.

Nr. 821. Epitr. 2—3

CONCURS.

Pentru edificarea unei locuințe pe ghețariul din grădina așa numită Gerlitzi, sub Nr 3 strada Șevis în Sibiiu, se publică prin aceasta o licitațiune minuendo.

Preliminariul speselor edificărei este statorit cu 4077 fl. 10 cr.

Doritorii de intreprindere au a subșterne ofertele lor timbrate și provĕḍute cu un vadiu de 10% consistoriului archidiecesan până la 15 Aprilie nou a. c.

Planul și condițiunile se pot vedè în cancelaria oficiului cassei consistoriale.

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Consistoriul archidiecesan gr. or.

Nr. 54. 3—3

CONCURS.

Pentru postul de capelan pe lângă neputinciosul paroch Ioan Popoviciu din comuna Aciliu, ppresbiteratul Mercurei cu încuviințare mai înaltă, se deschide concurs cu terminul până în 1 Aprilie a. c. st. v.

Cu acest post este împreunată a treia parte din venitul anual al parochului, care parte computată în bani face 140 fl. v. a.

Cei ce doresc a competa la acest post sĕ'și aștearnă recursele lor instruite conform legilor în vigoare la oficiul ppresbiteral al Mercurei până la terminul indicat.

Aciliu în 22 Februarie 1880.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

Sz. 937/1880 — szbiroi. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notariu în comuna mare Orlat se deschide concurs până inclusive 15 Aprilie a. c. st. n.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt: 400 fl. v. a. salariu anual, cuartir liber și 6 orgii lemne de foc sau un relut de lemne și cuartir pr. 72 fl. v. a.

Doritorii vor avè a'și asterne rugările lor instruite în sensul art. de lege XVIII ex 1871 în terminul mai sus la pretorele cercului.

Săliște în 20 Martie 1880.

Pretorele cercual.

Nr. 693. Epitr. [11] 1—3

Publicațiune de esarêndare.

La 22 Martie (3 Aprilie) a. c. 10 oare înainte de ameaḍi se va esarênda prin licitațiune publică la casa parochială gr. or. din Turda fênațul numit „Lobodaș“ așeḍat pe hotarul Turdei sub Nr. top. 5546 *a)* *b)* în mărime de 106 jugeri și 212 stângini pătrați pe 3 ani de ḍile, începênd dela 24 Aprilie a. c. la cel ce va da mai mult.

Prețul de esciamare e 300 fl. din care 10% sûnt a se depune ca vadiu înainte de licitare. Oferte în scris sigilate se primesc numai până la deschiderea licitațiunei. Condițiunile esarêndărei se vor putè vedè la casa parochială gr. or. din Turda, sau în cancelaria archidiecesană din Sibiiu.

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Consistoriul archidiecesan gr, or.

Director de moșie.

Un agricultor german ofere servițiile sale ca **director de moșie în România.** Dênsul a absolvat studiile agricole cu succes bun, a funcționat 7 ani în calitate de profesor la un institut agricol în Transilvania, ear în curs de 13 ani 'și-a însușit esperiențe practice ca conducĕtoriu de moșie parte în Germania parte la institutul amintit, cunoasce limba română și franceză și se poate recomanda prin cele mai bune testimonii.

Ofertele se pot adresa dlui Demetriu Comșa, profesor de agricultură în Sibiiu, sau direcțiunei institutului agricol în Mediaș (Transilvania). [12] 1—3

---

[9] 3—5

FABRICĂ de cipici și de cisme

a lui

Imre Temesvári

în Budapesta strada Kerepes Nr. 11.

Vênḍarea cu ridicata (toptanul) și cu mĕruntul.

Recomêndă **pentru dame:**

Păpuci de casă de lasting sau pele	1.20
Păpuci pentru stradă din lasting, sau pele cu toc și funtă elegantă	2.—
Cipici regata de încheiat cu cătărămi, din lasting fin, sau pele, fasonul cel mai nou	3.—
Cipici cu elastic înalt de 20 cent. din lastingul sau pelea cea mai fină, cu talpa duplă cu cue	3.60

Pentru bărbați:

Cipici regata, din pele de căprioară, sau chagrain cu talpa groasă	3.80
Cipici regata din pele de manuși, sau lac, cu marginea groasă a talpei	4.20
Cipici cu elastic din iucht, sau pele de vițel, cu tălpile duple, țintuite, sau cu șurupuri	4.—
Alese din calitatea cea mai bună	4.60
Cisme 50—60 sentim., înalte, de iucht cu talpa duplă, țintuită triplu și cu șurupuri	9.—

În fine tot feliul de cipici pentru băieți, fete, și copii cu prețurile cele mai eftine ale fabricei.

Comandele se vor efectua prompt cu Nachnahme, sau dacă se trimite prețul. Lucrurile neconvenabile se schimbă bucuros, listele de prețuri mai detailate se trimit gratis și franco.

☞ Cumpĕratorilor cu ridicata rabat însemnat. ☜

Catechetica

bisericei dreptcredincioase resăritene

compusă de protopresbiterul

Ioan Stefanelli,

docent la facultatea teologică a universit. din Cernăuți.

Opul cuprinde toate principiile și regulele relative la alegerea, înșirarea, prelucrarea și propunerea materiilor catechetice din religiunea crestinească, istoria învĕțământului catechetic crestinesc dela Isus și până în ḍilele noastre, literatura ramului acestuia și catechese practice ca modele la compunerea catecheselor pentru scoală și biserică, și este menit mai ântêiu ca manual la prelegerile catechetice în institute teologice, apoi și ca manual pentru păstorii sufletesci la elucrarea temelor catechetice pentru conferințele pastorale.

Prețul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

De același autor au apărut:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului vechiu,

Manual pentru catecheții și învĕțătorii scoalelor poporale, pentru păstorii sufletesci la catechisațiunile prescrise în biserică, pentru candidații de învĕțatori și pentru educătorii și amicii junimei.

Tomul I.

Prețul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

Dela același autor se află sub presă și va apărè în anul acesta:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului nou

și faptele sânților apostoli.

Cu adaos o istorie și o geografie scurtă a Palestinei și a țerilor sântei scripturi.

Tomul II.

[10] 1—6

Editorul

Tipografia eredei de Closius,
Sibiiu.

Redactor respunḍĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 32. Sibiiu, Sâmbătă 15 Martie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dincoace şi dincolo de Laita.

Sibiiu, 14 Martie.

În anii dinainte de începutul erei dualismului, dacă ne mai aducem bine aminte, într'o foaie umoristică nemţească au apărut doue ilustraţiuni, cari representau un obiect. Un pĕcurariu se silia (în ilustraţiunea dintâiu), a da oi în strungă, oile însĕ nu vreau sĕ între. În ilustraţiunea a doua pĕcurariul întoarce oile cu dosul cătră strungă şi aşa dându-le încet, încet spre uşa strungei, oile fără de a o vedè, una câte una întră, până se pomenesc toate în strungă.

Ce va fi vrut desemnatorul ilustraţiunilor, nu scim, pentrucă foaia umoristică n'a esplicat mai deaproape ilustraţiunile.

Pe cât ne aducem aminte, atunci centralismul Schmerlingian se dovedise necapabil de a duce toate popoarele monarchiei în senatul imperial. Dacă vor fi fost ilustraţiunile aceste vre-o alusiune la situaţiunea din monarchia austro-ungurească, nu scim şi nici nu vrem sĕ stăruim, că foaia a vrut sĕ facă cu cele doue ilustraţiuni politică austro-ungurească.

De atunci încoace monarchia a trecut prin veleităţile de o scurtă durată ale federalismului şi resboiul din 1866 ne a adus pe urmă dualismul, în care ne aflăm de treispreḑece ani încoace.

Reprivind asupra întêmplărilor câte s'au urmat de atunci în coace aflăm, că senatul imperial era urgisit, nu numai de Cechii din Boemia şi Moravia, ci şi de Ungaria şi încă de Ungaria compactă cu toate naţionalităţile ei dimpreună cu Croaţia. Transilvania era atunci încă separată de Ungaria, ea a fost luat parte la acel parlament central.

Veleităţile federalistice au fost pasul prim, care a distras popoarele dela centralismul politic representat în senatul imperial.

Ungaria dela începutul dualismului în coace a fost absorbită în afacerile ei interne, din care se trezia numai când era vorba de a regula cuotele pentru sarcinile comune cu partea ceealaltă a monarchiei.

Absorbirea Ungariei însĕ a avut o greşală, de care se părea pe un moment că Deak o va mântuì, greşala că ea a tradus centralismul germanisătoriu de care a fugit, în limba maghiară şi l'a tradus încă ceva mai concis, va sĕ ḑică mai riguros, încât naţionalităţile nemaghiare caută la traducţiunea aceasta cu aceleşi îngrigiri şi temeri, cu care căutau popoarele Ungariei la centralisarea de dincolo de Laita.

Aşa au trecut ani la mijloc în temeri şi îngrigiri de o parte şi în neobosită lucrare de a centralisa şi maghiarisa tot, de ceealaltă parte. Bilanţul încă nu se poate face, de oare ce lucrurile sûnt încă în stadiul desvoltărei. . . .

Dincolo de Laita au fost bărbaţii dela guvern şi cei normativi în afacerile constituţionale preste tot mai indulgenţi şi mai concesivi. Limbilor naţionale le-au dat nu numai pe hârtie, dară şi în faptă, un cerc mai larg de desvoltare. Dietele provinciale nu s'au cărat toate în senatul imperial, ci au rĕmas nejignite. O schimbare s'a făcut şi într'aceste: li s'a luat dreptul de a alege ele deputaţii ce se trimit la senatul imperial şi s'au întrodus alegerile directe.

În unul din numerii nostri trecuţi amintìam de o crisă latentă dincolo de Laita, nici ministerială, nici parlamentară cum se cade. Crisa aceasta se continuă. Spre care scop? nu scim. Atâta vedem, că dela începutul crisei Cechii s'au muiat în resistenţa lor pasivă şi au întrat în senatul imperial, ba li s'au înălţat şi creasta, căci fac pretensiuni mari în privinţa limbei lor şi nu în zadar.

Se vorbesce dincolo de Laita, dela venirea lui Taaffe, mult de federalism. În ce înţeles? încă nu e limpeḑită treaba. Destul atâta, că Taffe până una altă stă ca un sfynx între partidele de dincolo de Laita, ascultă o parte, ascultă şi pe ceealaltă, pentruca sĕ facă ce scie. El asigură aproape esclusiv limba polonă în Galiţia, dă frêu liber celei cechice în Boemia şi Moravia, ridică la gradul de limbă de catedră de universitate în Bucovina pe cea română. Cu un cuvênt nutresce speranţe şi mulcomesce temeri. Unde are sĕ o scoată? nu scie încă nimenea cu siguritate.

Sĕ fie Taaffe pĕcurariul din poveste? nu credem, afară de casul când el ar fi într'adevĕr spriginit şi mai cu toată virtutea din partea dlui Col. Tisza.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Martie.

Ḑiariului „P. L.“ i se scrie dela Berlin, că ministrul Brătianu a părăsit foarte îndestulit metropolea Germaniei, Berlinul. Dlui Brătianu 'i-a succes a asigura României bunăvoinţa Germaniei în aceeaşi mĕsură, de care aceea se bucură de mult timp din partea Austro-Ungariei. Corespondenţa susţine, că principatul român nu a întrat formal în alianţa germano-austriacă. Dar sĕ vedem ce ḑice corespondenţa? La început spune, că cu toate asigurările împeratului Wilhelm, că pacea nu va fi turburată, cine a avut ocasiune a venì în contact cu principele Bismarck s'a convins, că încă nu sûnt delăturate toate greutăţile, cari pot conturba pacea. Nisce descoperiri în „Grenzboten“ despre uneltirile între Rusia şi Austro-Ungaria înainte de venirea lui Bismarck la Gastein şi Viena au misiunea de a ferì publicul ca sĕ nu se legene în ilusiuni pacĭnice. La sfêrşitul corespondenţei se ḑice:

„Nu mai încape nici o îndoială că presenţa ministrului president Brătianu în Berlin a avut scopul de a se înţelege, ce rol sĕ se reserve principatului român pentru anumite eventualităţi. Se înţelege, că n'a fost vorba de „întrarea“ României în alianţa austro-germană, cu toate aceste se poate mai curênd vorbì despre o hotărîre a posibilităţilor, căror ar urma o „alăturare“ (a României) lângă puterile amice.“

Deosebirea între „întrare“ şi „alăturare“ este foarte erudită, dară pentru noi oameni de toate ḑilele este aproape nepricepută.

Alegerile din Englitera atrag atenţiunea Europei întregi. După ce le vom sci resultatul vom spune şi însemnĕtatea lor.

Causa Severinului în dieta Ungariei.

(Încheiere).

Georg Popu (continuând după întreruperea presidentului): Nu me voiu ocupa mai mult cu programa dlui Grünwald, dar fiind vorba de comitatul Severinului, am creḑut, că e togma la timp a supune la o critică opiniunile esprimate în această casă despre administraţiune, (Aşa este în stânga estremă), ḑic însĕ că nu me voiu mai ocupa cu dênsa, şi nu amintesc, ce serviţii a prestat ea pe sub mână guvernului în comitatul acesta şi prelângă aceasta ce fel de propuneri a făcut ministeriului, propuneri, a căror consecuenţă au fost închiderea gimnasiului slovac. Las on. Case şi opiniunei publice a critica şi stigmatisa acest serviţiu. (Aprobări în stânga estremă, întreruperi *„spionagiu“*). Şi cu aceste onorată Casă, premiţênd, că primesc cele ḑise de colegii mei deputaţi Bela Lipthay şi George Ioanoviciu, care au cuvêntat înaintea mea, cu escepţiunea propunerei baronului Lipthay, ce se referesce la termin, care după a mea părere e lung, precând eu doresc, ca starea actuală sĕ se curme la moment, declar că nu primesc proiectul de lege de basă la desbaterea specială, ci rog pe onorata Casă sĕ binevoiască a primì următoarea contra propunere a mea: (Sĕ auḑim! oratorul o cetesce). Casa avênd de scop sĕ curme stările actuale regretabile din comitatul Severinului îndrumă pe ministrul de interne a estinde fără întârḑiere valoarea articulului de lege XLII: 1870 şi asupra comitatului Severin. (Aprobări în stânga estremă).

Presidentul: Ne mai fiind nime însinuat la cuvênt, cuvêntul din urmă i se cuvine raportorului. Mai ântâiu însĕ va vorbì dl ministru president. (Sĕ auḑim!)

Col. Tisza ministru president: Voiesc sĕ vorbesc numai asupra propunerei substernute mai în urmă, căci nu am avut ocasiune sĕ vorbesc asupra ei subşternêndu-se numai acum. (Sĕ auḑim!) Cu privire la celelalte susţin cele ḑise in cuvêntarea mea de adineaori.

Încât pentru aceasta contrapropunere, rog pe onorata Casă sĕ binevoiască a nu o primì, şi anumit sĕ nu o primească din motivul, pentrucă a îndruma pe ministrul sĕ inactiveze simplu şi la moment articulul de lege XLII: 1870, este de o parte o procedere necorectă şi nedreaptă pentru aceia, cari se află astăḑi acolo pe temeiul articulului de lege din 1877, — dar acesta e un punct de vedere secundar, dacă vĕ place astfel, şi aceasta înseamnă a înactiva, la un punct foarte însemnat al ţĕrei, fără precauţiunea de lipsă, fără dispositiunile necesare, un ce, care ar putè sĕ placă dlui deputat preopinant, dar esecutând aceasta într'un mod atât de pripit am crea o astfel de situaţiune, care nu ar fi pe placul nici unui om, care voiesce prosperarea şi siguranţa Ungariei. Ve rog dar sĕ nu primiţi proiectul de resoluţiune subşternut. (Aprobări în dreapta).

Raportorul Eug. Pechy apĕră în cuvêntul seu din urmă între manifestaţiunile de impacienţă ale deputaţilor punctul de vedere al comisiunei administrative şi recomandă proiectul prin argumente cunoscute casei spre primire.

După aceste proiectul de lege s'a pus la votare şi s'a primit cu o mare majoritate. — Un alt resultat nu era de aşteptat, pentru că toţi sciu cât de tari în credinţă sûnt sateliţii dlui Tisza şi fiind la mijloc şi interese nemaghiare, nu poate fi vorba de dreptate — un lucru care se practică de mulţi ani şi cu o consecuenţă nealterabilă în corpul legiuitoriu al Ungariei.

Interpelaţiune.

Reproducem după alte ḑiare interpelaţiunea deputatului Maximovici et. cons. pentrucă vedem că „P. Ll“ în nrul seu de Mercuri o învrednicesce de un articul de fond şi promite a mai scrie unul. Dacă timpul şi spaţiul ne va permite vom revenì asupra cestiunilor atinse de interpelaţiune şi de „P. Ll.“

Eată interpelaţiunea:

„Schimbarea în patriarchatul sêrbesc a fost pentru Sêrbi o întêmplare neasteptată şi neesplicabilă, pentrucă s'a făcut în contra legei, fără o causă visibilă şi imediat după încheiarea congresului sêrbesc, a căruia activitate plină de tact şi legală a fost lăudată de cătră guvern. Dreptul de a ocupa oficiele bisericesci îl are după natura lucrului numai biserica. Acest drept este o urmare imediată a libertăţii şi a autonomiei bisericei şi a fost garantat Sêrbilor prin privilegie şi prin legile ţĕrii. Congresul sêrbesc a ales pe metropolit şi coroana a întărit alegerea. La depunerea demnităţilor bisericesci trebue sĕ concurgă tot acei factori, cari au luat parte la alegere şi de aceea resignaţiunea patriachului Ivacĭcovici nu putea sĕ fie primită de guvern fără consimţemêntul congrsului. Puterea de stat a decis acì unilateral şi prin aceea a comis o violare de drept ne mai pomenită.

„Pensionarea beneficiatului în casul unei deficienţe nu este concesă în biserica greco-orientală. După dispositiunile rescriptului declaratoriu dela 1779, care acuma nu mai are valoare de lege, se numĕra administratorul numai după moartea Metropolitului sede vacante, şi adecă pentru archidiecesa Carlovitului şi nu pentru metropolia sêrbească. Trebue sĕ admitem dar, că prin faptul primirei resignaţiunei scaunul patriarchal a devenit vacant, şi în casul acesta metropolia veduvită se administrează — conform statutului congresual, — consistoriul metropolitan şi episcopul cel mai bĕtrân este presidentul congresului. Numirea administratorului duce prin urmare la un conflict cu autorităţile esistente după lege şi conturbă adminitraţiunea şi pacea bisericei. Guvernul a trecut de tot peste marginele dreptului seu de inspecţiune, care e de natură negativă, şi prin aceea, că'şi-a arogat un drept positiv de numire şi dispunere, a făcut ilusoriu dreptul cardinal al Sêrbilor, de a alege pe patriarch liber, şi a creat bisericei sêrbesci o stare escepţională, care face imposibilă pe viitoriu ori ce activitate pe terenul autonomiei bisericesci. — Din consideraţiunile aceste adresez dlui ministru-president următoarele interpelaţiuni:

1. Din ce cause 'şi-a cerut patriarchul sêrbesc Procopie Ivacîcoviciu demisiunea ca conducĕtoriu al archidiecesei de Carloviţ şi a metropoliei sêrbesci? Este d. ministru aplecat de a comunica cuprinsul petiţiunei de demisiune a patriarchului? A fost provocat patriarchul de către guvern, ca sĕ demisioneze, şi dacă este aşa, ce cause au servit guvernului de basă pentru o asemenea procedere? 2. Din ce causă d. ministru-president nu a îndreptat această petiţiune către congresul naţional-bisericesc sêrbesc, pentru ca acesta sĕ poată lua o decisiune asupra abdicaţiunei patriarchului şi a urmărilor sale, eventualmente cu întrevenirea sinodului episcopesc, şi sĕ poată asterne apoi decisiunea sa coroanei? 3. Pe ce basă de drept şi pe basa cărei legi s'a putut, ca patriarchul sêrbesc Procopiu Ivacîcoviciu sĕ fie demisiunat dela conducerea archidiecesei de Carloviţ şi a metropoliei sêrbesci şi ca sĕ fie numit administrator al acelei archidiecese şi metropolii episcopul de Bacs German Angyelics în contra legilor bisericesci greco-orientale şi a instituţiunilor autonome naţionale-bisericesci ale Sêrbilor? 4. Ce posiţiune ocupă în urma disposiţiunei memorate patriarchul Procopiu Ivacîcoviciu în ierarchia gr. or. sêrbească; este ministrul-president de părere, că prin actul acesta a devenit vacant postul archiepiscopului de Carloviţ şi al metropolitului patriarch-sêrbesc? 5. Pe basa căror drepturi şi legi i s'a avisat patriarchului din veniturile bunurilor naţionale-bisericesci o rentă pe viaţă de 24.000 fl. pe an, ear administratorului o sumă tot atât de mare ca remuneraţiune constantă? 6. Are de gând d. ministru-president de a împărtăşì cât mai curênd congresului bisericesc naţional-sêrbesc abdicaţiunea patriarchului Ivacîcoviciu şi în general, ce paşi intenţionează de a întreprinde dl ministru-president spre a restabilì în biserica sêrbească legalitatea?“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Rĕşinariu, în 10 Martie st. v, 1880. Stimate domnule redactor! Sum dela natură foarte răbdătoriu, căci mi se cuvine sĕ fiu ca învĕţătoriu. Sufer, rabd şi tac până la un timp, când însĕ marginile buneicuviinţe trec, atunci răbdarea numai e bunăcuviinţă, ci e pĕcat. Am cetit corespondenţa publicată în mult preţuitul ḑiar „Tel. Român“ dto Daneş 2 Martie subscrisă de mai mulţi membri, în care declară pe învĕţătoriul fungent Ioan Bendorfean de neapt „neharnic“ şi aruncă culpa atât pre oficiul protopresbiteral, cât şi pre veneratul consistoriu archidiecesan.

Cu cât în comuna Daneş, mai cu samă de vr'o câţiva ani faptele de tristă memorie sûnt mai dese, cu atât datorinţa mea este mai mare observând atari fapte a le înşira şi a le aduce la cunoscinţă publică.

Din acest punct de vedere mânecând, permiteţi'mi d-le redactor a da desluşire dreaptă şi imparţială.

Corespondenţa ḑic e subscrisă de mai mulţi membri ai comitetului parochial. Nu sûnt respectivi vinovaţi, căci toţi afară de unul din tr'ênşii abia sciu sĕ'şi scrie numele. Cu părere de rĕu trebue însĕ sĕ mărturisesc, că parochul din Daneş Nicolae Tătar este agitătoriul, carele orbesce şi amăgesce pre bieţii oameni, dând publicităţii astfel de obrăsnicii şi neadevĕruri.

Învĕţătoriul Ioan Bendorfean a fost ales în urma concursului publicat în toamna anului 1878 de sinodul parochial ca învĕţătoriu şi întărit de veneratul consistoriu archidiecesan pe basa testimoniului de cualificaţiune. Acum binevoesce dle părinte a spune, cine 'l-a propus şi recomandat poporului spre alegere? Dta. A fost indiviḑi şi mai harnici în candidaţie. Pentru ce a fost atunci harnic şi acuma nu? Au doară ai cugetat, că pe acest învĕţătoriu îl vei ţinè numai până va absolva clientul dtale? până când voiesci dta? Strici astăḑi ce ai edificat eri! Sermană turmă! Ai un astfel de păstoriu, care în loc de a te pasce la păşune bună, în loc de a te învĕţa învĕţături demne de imitat, el te conduce la păşune rea şi otrăvicioasă, te abate spre rĕu.

Dle părinte! la punctul prim din „interpelaţiuni“ se ḑice: „Considerând, „că învĕţătoriul Ioan Bendorfean fu „de învĕţătoriu la scoala noastră po„porală gr. or. din Daneş în 20 Au„gust 1878 numai provisor ales, con„siderând, că acest învĕţătoriu în de„cursul anului scolastic 1878—1879 „din lipsa de cunoscinţe pregătitoare „s'a arĕtat neharnic de învĕţătoriu etc.“

E trist lucru dle părinte, că dta ca fost învĕţătoriu în decursul mai multor ani, nu scii că un învĕţătoriu numai până atunci e provisor, până încă n'a depus esamenul de cualificaţiune, avênd însĕ un individ acelaşi esamen, şi tot odată întărit şi de veneratul consistoriu archidiecesan, nu mai încape provisorismul. Ḑici că învĕţătoriul e „neharnic.“ Nu sciu cum îţi închipuesci dta hărnicia sau nehărnicia unui individ, de oarece în comuna Daneş au fost şi fără de acesta, învĕţători harnici, însĕ mai cu toţi ai tractat astfel.

Nu are lipsă d-le părinte scoala noastră poporală de filosofi şi oratori mari, ci de învĕţători, cari, prè lângă sciinţa şi pracsa lor, sĕ fie activi şi zeloşi. Învĕţătoriul respectiv este destul de apt, destul de harnic pentru scoala noastră din Daneş. Nu e dênsul causa, că învĕţământul stagnează. ci causa causelor şi a intrigilor eşti d-ta, căci în loc de a da ajutoriu învĕţătoriului ca director scolar, în loc de a îndemna pre părinţi sĕ'şi dea copii la scolă, îi îndemni de a face neplăceri învĕţătoriului şi agitezi poporul contra lui. Unde nu frecuentează copii scoala, acolo nu se poate face progres, e imposibil. Pentru ce nu îndemni pre părinţi a'şi da copii regulat la scoală? Au ţi e frică că se vor face prea învĕţaţi şi'i vor întrece pe fii d tale.

Nu voiu a le înşira d-le părinte toate acì deamĕruntul, căci ar trebuì sĕ scriu coale întregi, fie destul ḑis că şi în afaceri politice tot astfel purceḑi.

Primiţi stimate d-le redactor încredinţarea deosebitei mele stime.

Un învĕţătoriu.

Viena, 3/15 Martie 1880. D-nule Redactor! Din toate părţile austro-unguresci se scriu corespondenţe, cari de cari mai înväpăiate despre starea Românilor, semnul de viaţă ce mai dau ei în aceste timpuri de grea cercare, numai despre starea „coloniei române din Viena“ după cum 'i place ḑiarului „Neue Freie-Presse“ a o numì nu s'a scris până acuma nimic. Cel puţin eu unul nu am cetit nici în ḑiarele noastre din Transilvania, nici în cele din România — eram sĕ uit — nici în „Familia“ — nimic despre viaţa junimei române din Viena. Mi-ar fi plăcut foarte mult dacă o peană mai îndemânatică ni-ar fi făcut plăcerea, anunţând publicului român, că şi noi mai trăim, şi că dacă nu facem alta, cel puţin juca scim măcar jumĕtate ca junimea din Budapesta.

Cugetăm ḑic, că vre un competent va face raporturi cât de cât despre semnul de viaţă al junimei de aici, şi în special, despre societatea academică „România-Jună“. Din cât sciu eu până astăḑi nu s'a scris nici unui ḑiar românesc nimic in privinţa aceasta, afară de „Familia“ din Budapesta. Aceasta o deduc de acolo, că cetiseiu mai dĕunăḑi în posta redacţiunei numitei foaie o corespondenţă, carea era adresată unui corespondent din Viena, şi care între altele ne spunea: că fiind corespondenţa prea lungă, şi nefiind redacţiunea amicul anacronismelor, nu se poate publica. Aceasta ne a venit cam străin, de oarece vedem, că numita foaie publică lucruri nu totdeuna scurte. Cât pentru anacronism, nu vom fi noi, cari vom cerceta cele din lăuntru ale oamenilor.

Spre a informa pre publicul român despre semnul de viaţă al societăţii „Română-Jună“ recurg la ospitalitatea ḑiarului d-vstre, promiţêndu-vĕ că voiu fi cât se poate de scurt în espunerile mele. Vĕ rog tot odată sĕ binevoiţi a nu pune întrebarea de anacronism, şi neanacronism căci lesne s'ar putè întêmpla sĕ me ajungă soartea celui de mai sus.

Societatea „Română-Jună“ 'şi-a ţinut adunarea sa generală în Noemvrie 1879, când comitetul ei 'şi-a dat raportul despre activitatea sa de un an. Ar fi multe de ḑis asupra acestui raport. Mai ântâi partea literariă este cam nebăgată în samă, sĕ nu ḑic negligată. Se vede, că partea administrativă şi socială absoarbe tot timpul în şedinţele societăţii, încât abia mai rĕmâne ca de clacă pentru partea literariă. La punctul III lit. β mişcarea cassei în restimp de un an la organisaţiuni trebue se însufle îngrigiri. Suma de 1318 fl. 70 cr. în comparare cu capitalul, despre care dispune societatea, şi care este unicul ei razim sigur, este de tot prea mare. Pre lângă o cugetare mai serioasă, societatea s'ar convinge, că ar putè reeşì cu jumetate, macsimul 800 fl., pre an. Ar fi de dorit, ca socitatea „Română-Jună“ sĕ fie cât se poate de cruţătoare, punênd din prisos la o parte pentru ḑile rele.

Constituirea a urmat în Decemvrie, alegêndu-se de preşedinte d-nul Dr. de medicină Steriu Ciurcu, vicepreşedinte candidatul de profesură Dimitrie Onciul, secretariu stud. med. Emil Codru Drăguşan şi stud. tech. Emilian Popoviciu, cassariu stud. fil. Vasilie Dămianu, controlor stud. tech. Dimitrie Brătianu, bibliotecariu stud. med. Ilie Stănilă.

Ajunul anului nou 'l-a sĕrbat societatea „România Jună“ şi în anul acesta în mod festiv, după programa următoare:

Programa

pieselor musicale esecutate la serbarea ajunului anului nou 1880 în „Hotel Victoria.“

1. „Imnul soc. „România Jună“, de stud. phil. A. Bârsan, musică de Porumbescu.
2. „Beethoven:“ Andante şi Menuet din Symphonia 1-a pentru piano, violină şi violoncel.
3. „Braga: Legende valaque“ transcripţiune p. violină cu acomp. de piano, de Pollitzer.
4. „Gondoletta“, de V. Alecsandri, mus. de P. Mzetti, transcr. pentru 2 voci cu acomp. de piano, de Porumbescu.
5. „Mozart: al V.“, Trio pentru piano, violină şi violoncel.
6. „H. Vieuxtemps: Ballade et Polonaise“, pentru violină cu acomp. de piano.
7. „Cisla“, cuartet umoristic cu acomp. de piano de Porumbescu.

Frumos, foarte frumos a cântat din vioară talentatul şi modestul tinĕr, George Baiulescu, Drd. med. Cu deosebire vom ridica din cele esecutate de dênsul pre „Bălcescu murind“, bucată de predilecţiune a dlui Baiulescu, ce o cântă cu atâta sentiment şi artă. De sine se înţelege, că s'au ridicat şi toaste pentru Maiestatea Sa împĕratul, patronesele societăţiei, şi pentru regele poeţilor români. Este de notat, că cu această ocasiune ne-am convins despre un ce, ce-'l credeam de imposibil. Ne-am convins adecă, că noauă în Viena nu ne este permis ca societate a poftì viéţă şi sănĕtate Alteţei Sale Regale Domnitoriului Românilor, oprindu-ne comisariul on. poliţii locale de a toasta în onorul A. S. R. principelui Carol I.

La 12 oare stud. fil. Andreiu Bârseanu în un discurs foarte potrivit ne-a luat adio dela anul espirat, salutând pre cel nou, apoi păr. Sava Popoviciu, ca un adevĕrat părinte sufletesc, arĕtându-ne calea cea adevĕrată, pre carea vom ajunge la fericire vremelnică şi vecînică, ne îndeamnă sĕ o urmăm cu bărbăţie.

Despre balul societăţii nu vĕ voiu scrie, căci pre de o parte aţi luat deja notiţă după ḑiarele germâne de aici, pre de altă parte — mărturisindu-vĕ sincer — nici că mĕ pricep în cele de ale balului. Ajunge a amintì, că ḑiariul „Neue freie Presse“ ne spune că colonia română şi sêrbă (!) de aici a fost bine representată. Venitul cam 1000 fl.

Societatea „România Jună“ 'şi ţine şedinţele sale în restauraţie. Motivul pentru ce aceasta, e cam nepotrivit, şi care nu prea recomandă pre junimea din Viena. Se invoacă de motiv, că în alt loc nu se adună membri. Va sĕ ḑică .... era sĕ trag o conclusie! Acum nu sciu merg oamenii sĕ cineze, ori sĕ ţină şedinţă, sau doară amêndouĕ. Mie 'mi vine a atribuì acestei împregiurări sterilitatea pe terenul literariu. În privinţa aceasta în timpul din urmă s'au făcut unele ameliorări, separându-se şedinţele literare de cele sociale, cu espresa observare, ca cele literare sĕ se ţină în localităţile societăţii.

Mai am a amintì o împregiurare, ce cred că va interesa pre întreg publicul român, şi care d-voastră domnule redactor nu o veţi lăsa sĕ treacă fără vre-o observare. Societatea „Romania-Jună“ este doară unica dintre toate societăţile din Viena, carea stă sub „censură.“ Ca şi în vremile vechi operatele tinerilor trebue sĕ treacă prin foarfecile censurei domnului comisariu poliţian, ca sĕ poată fi cetite în şedinţele societăţii. Aşa s'a întêmplat în şedinţa ultimă din 6 Martie a. c. Era anunţată prelegerea candidatului la profesură Dimitrie Onciul asupra imperiului Romano-Bulgar. Onorata poliţie a luat cunoscinţă despre programa şedinţei fără a face cunoscut societăţii mai de timpuriu, că operatul acesta trebuie sĕ treacă prin foarfecile criticei d-lui comisariu poliţian. La şedinţă dl comisariu nu permite a se cetì operatul până nu va trece prin censura d-sale. Nu scim sĕ mai esiste în Austria legea de censură! Sau doară pentru noi Românii da? Vom vedè ce va face comitetul societăţii, respective presidentul ei faţă cu această ingerenţă volnică a d-lui comisariu. De altădată nu ni s'a permis sĕ cântăm în şedinţă socială „Desteaptăte Române.“ Şi după cum vorbesc gurile rele, comisariul respectiv ar fi român, crescut pe banii naţiei; anume unul Toma. Eu din parte'mi nu sciu de e Român, sau Neamţ, Slovac, Ungur sau Muscal. Atâta sciu că esercită asupra societăţii noastre o putere dictatorică a la Loris-Melikoff şi face ilusorie statutele aprobate de autorităţile supreme.*)

Deocamdată mě mărginesc pre lângă atâtea, de frică sě nu'mi fie corespondenţa prea lungă, sperând a vě mai raporta câte ceva din când în când; — dacă nu'mi veţi lua în nume de rěu sinceritatea, cu care vě comunic lucrurile de pre aici. *Olteanul*

Varietăţi.

* (Dimisiunea comitelui suprem al Caraşului). Foaia oficială „Budapesti Közlöny“ în Nr. 70 de Joi, 25 l. c. publică preanalta resoluţiune din 21 Martie a. c. prin care Maiestatea Sa la propunerea ministrului de esterne, pre Nicolau Ujfalussy — la propria lui cerere — la ridicat din postul seu de comite suprem al comitatului Caraş, absolvendul totdeodată şi dela misiunea ce o avusese în calitate de comisar regesc al comitatului Severin. În necs cu această demisiune regimul, — precum ne anuncia tot susnumita foaie oficială, a concreḑut conducerea comitatului Caraş, în mod provisor comitelui suprem al comitatului Arad, Carol Tabajdy; ear de comisar regesc pentru comitatul Severinului a denumit pre Augustin Tabacoviciu, până acum protonotar al comitatului Torontalului. Aşa dar memerandul generalului Doda totuşi a avut efect.

* (Eugeniu Voinescu consulul general român) din Budapesta a fost primit Mercuri oficial de ministrul president Tisza şi a conversat cu acest din urmă timp mai îndelungat.

* (Conferenţa în causa inundaţilor). Spre a se consulta asupra distribuirei de ajutoare între daunaţii prin esundările de astăiarnă, onorata inteligenţă română din Sibiiu este rugată a se întrunì Duminecă 16/28 l. c. la 5 oare p. m. în localul asociaţiunei trans. pentru liter. şi cult. pop. român.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

* (Postal). Din 1 Aprilie n. a. c. va comunica între Sângiorz şi Malnaş o postă uşoară de 4 ori pe sěptěmână şi adecă: Dumineca, Marţia, Joia şi Sâmbăta în chipul următoriu:

Pleacă din Sângiorz la 6 oare dimineaţa şi ajunge în Malnaş la 8 oare şi 15 minute dimineaţa; apoi se întoarce din Malnaş la 11 oare şi 15 minute a. m. şi ajunge în Sângiorz la 1 oară şi 30 minute după ameaḑi.

* (Dare de samă). Pe basa raportului comitetului arangiator, esmis de direcţiunea „Reuniunei române de cântări“ în persoanele ddlor R. Petric, I. Popescu şi I. G. Bariţ, pentru arangiarea unei petreceri cu joc, al cărei venit sě se distribue conform conclusului comitetului reuniunei din şedinţa de dto 29 Faur a. c. în părţi egale în favorul fondului reuniunei de cântări şi în favorul celor nenorociţi prin věrsările apelor, — se constată, că venitul petrecerei arangiate în 15 Martie a fost 188 fl. 50 cr., ear chieltuelile 98 fl. 50 cr., remănênd un venit curat de 90 fl. Acest venit s'a şi trimis la destinaţiunea sa, conform hotărîrei sus aminte.

Preste tacsele ficsate de persoană şi bilet au mai întrat în favorul scopului indicat dela: dd. George Mateiu 5 fl., familia Antonie Bechnitz 3 fl., bar. Elena Papp 3 fl. 50 cr., Petru Roşca 3 fl., Ioan Bădilă 3 fl., E. H. 2 fl., Ioan Hanea 2 fl., Dr. D. Răcuciu 2 fl., C. D. 2 fl., Nicanor Frateş 2 fl., George Pettkesku c. r. căpitan 2 fl., Gregor Mateiu 1 fl., Constantin Stezar 1 fl., Naum Nasta 1 fl., Ioan Bechnitz 1 fl., Frederic Haupt jun. 1 fl., Vasilie Preda 1 fl., B. H. 2 fl., dna Iustina Olariu 1 fl., dna Catarina Nedelkovits 1 fl. Suma 39 fl. 50 cr. v. a.

Tuturor p. t. dăruitori, precum şi comitetului arangiator se aduce prin aceasta mulţămită în numele „Reuniunei române de cântări.“

Din şedinţa comitetului reuniunei, ţinută în 21 Martie 1880 în Sibiiu.

Comitetul.

* (Însciinţare). Conform §. 9, p. b) şi d) din statutele „Reuniunei învěţătorilor români gr. or. din ţara Bârsei“ are onoare subsemnatul comitet a aduce la cunoscinţa membrilor reuniunei, că adunarea generală anuală ordinariă se va ţinè în Zernesci la 24, 25 şi 26 Aprilie a. c. cu următoarea programă:

Şedinţa I în 24 Aprilie.

I. Precis la 8 oare a. m. serviţiul divin cu învocarea spiritului sânt, la care vor lua parte toţi membrii reuniunei presenţi.

II. Deschiderea şedinţei de preşedinte, conform statutelor.

III. Apelul nominal.

IV. Raportul comitetului, despre activitatea sa în decursul anului espirat.

V. Raportul cassariului general al reuniunei.

VI. Alegerea comisiunilor de revisuire a rapoartelor şi pentru înscrierea membrilor noi.

Şedinţa a II-a în 24 Aprilie, la 3 oare a. m.

I. Disertaţiunea intitulată: „Ochiul învěţătoriului, ca unul dintre mijloacele de educaţiune.“

II. Propuneri de sine stătătoare, conform statutelor.

Şedinţa a III-a, 25 Aprilie, la 3 oare p. m.

I. Proiectul comitetului, relativ la propunerea religiunei în scoalele poporale.

II. Raportul comisiunei de censurare a manualelor de gramatica română.

III. Proiectul de reformă presentat de comitet în privinţa subreuniunilor.

Şedinţa a IV-a, 25 Aprilie, la 3 oare p. m.

I. Rapoartele comisiunilor.

II. Eserciţii intuitive, prelegere practică.

Şedinta V-a, 26 Aprilie, la 9 oare a. m.

I. Disertaţiunea întitulată: „Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale la tractarea acestui obiect de învěţământ în scoala populară.“

II. Discusiune asupra propunerilor de sine stătătoare.

III Ficsarea materialului pentru adunarea generală procsimă şi a locului unde sě se ţină.

NB. În una dintre aceste ḑile séra se va ţinè şi o serată literară-musicală.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei învěţătorilor români gr. or. din ţara Bârsei“, ţinute în Braşov la 7 Martie 1880.

St. Iosif, preşedinte. *I. Aron*, secret.

* (Necrolog). Ni se scrie din Şimleul-mare cu data 8 Martie, că preotul gr. or. din Clopodia după o boală de-abia de 24 oare a reposat în Domnul în 28 Februarie st. v. a. c. lăsând după sine soţia cu o orfană de un an. Regretând moartea prea de timpurie a preotului nostru Ioan Drăgoiu, care a reposat în etate de 27 ani şi după un serviţiu de-abia de 5 ani. Ḑicem: Sě'i fie ţěrîna uşoară!

* (Necrolog). *Dionisiu Smaia*, preot gr. or. în comuna Zorlenţulmic a reposat în dumineca dinainte de lăsatul de carne, dându'şi sufletul în mânile creatoriului. Pre reposatul îl jelesce fiiul seu Lazar care e preot în loc, un bărbat tiněr dar de bună speranţă. La inmormêntare a participat o mulţime de locuitori, eară serviţiul dumneḑeesc s'a celebrat de 3 preoţi. Fie'i ţěrêna uşoară!

* (Mulţămită publică). Brad în 10 Martie v. 1880. Balul arangiat în 6 Martie st. n. a. c. în favorul bibliotecei gimnasiului rom. gr. or. din Brad, a reuşit preste aşteptare.

De şi timpul era nefavoritor, pentrucă înainte de bal vre-o 4—5 ḑile a plouat în în contin, şi perdusem toată speranţa de a participa mulţi la aceasta petrecere, în seara de bal pela 9—10 oare, sala gimnasiului era destul de spaţioasă, se umpluse deja de un public numěros, atât din loc cât şi din pregiur. Fără escepţiune de naţionalitate, mai toate familiile învitate din loc, au luat parte la aceasta petrecere, care a durat în cea mai bună şi frumoasă armonie, până la 7 oare dimineaţa.

De oare-ce însě nu am de scop de a descrie petrecerea ce am avut-o cu aceasta ocasiune, ci de a împlinì promisiunea făcută în biletele de învitare, şi anume de a publica, atât numele prea onoraţilor domni şi doamne, cari au contribuit pentru prosperarea şi înflorirea bibliotecei acestui institut, cât şi ofertele marinimoase, încurse atât în bani cât şi în cărţi, amintesc numai pe scurt, că toţi câţi au participat la acest bal, au fost deplin mulţămiţi cu petrecerea.

Au contribuit în favorul bibliotecei următorii domni şi doamne: Din Brad: Nicolau I. Mihělţan 3 fl., Constantin Costin 2 fl., George Părău 2 fl., Nicolau Mărginean 1 fl., Stefan Albu 2 fl., Petru Rimbaş 2 fl., Ioan German 1 fl., Isidor Mendel 5 fl., Simeon Piso 2 fl., Hering Pál 1 fl., Szakáts István 2 fl., Mihail Dirina 2 fl., Iuliu Pop 1 fl., Brády Lipot 1 fl., George Gavrilă 2 fl., Szakáts Iános 1 fl., George Golcea 2 fl., Brády Albert 2 fl., Zeyk Arpád 1 fl., Porsch Iosef 2 fl., Pataky Victor 1 fl., Aron Feier 2 fl., Rosalia Kugel 2 fl., Fratnik Vilmos 1 fl., Körmendy Gyula 2 fl., Wittmayer Antal 1 fl., Pankl Iosef 1 fl., Căndin Bogdan 2 fl., George Imperat 2 fl., Nicolau Oběděu 2 fl., Pataky Iános 2 fl., Irodenka László 2 fl., Kovács Julcsa 2 fl., Kirinyi Lajos 2., Pasc Birna 2 fl., George Iulla 2 fl., Vilmos Sándor 1 fl., Lázár Laszló 1 fl., Dercsény Iosef 1 fl., George Sěcărean 2 fl., Orbán Iános 1 fl., Darvas Iános 5 fl., Iosif Ungurean 5 fl., Ioan Rusu 1 taler à 2 fl. şi 3 bucăţi cărţi: Panteomul roman, Gramatica italiană de Ollendorf şi Cheia la aceasta gramatică. Din Baia de Criş: Teodor Pop 5 fl., Sigismund Borlea 1 fl., Petru Truţa 1 fl., Nicolau Henţ 1 fl. Din Hunedoara: Maria Avr. Pěcurar 1 fl., Avram P. Pěcurar 1 fl., Amalia Dima 1 fl., Nicolau Dima 1 fl., Michail Rimbaş jun. 2 fl. Din Ribiţa: Loos Iános 2 fl. 50 cr., Kozma Mihály 2 fl., Karácsonyi Sándor 1 fl. 50 cr. Din Cristiori: Ladislau Pop 2 fl., Baternay Áttila 1 fl., Ioan Perian 1 fl., Deutsch Ignatz 1 fl. Din Cebea: Ioan Jurca 2 fl., Ioan Tis 1 fl. Din Mihaleni: Augustin Oniţi 2 fl., Nicolau Bedea 1 fl. Din Şesuri: Tovie Todoran 2 fl., George Glava 1 fl. Din Rovina: Ioan Câmpean 5 fl., Simeon Groza 2 fl. Din Rişculiţa: Ioan Micluţa 1 fl., Din Zdrapti: Ioachim Comşa 1 fl. Din Buceş: George Muşeşcu 2 fl. Din Luncoiu de jos: Nicolau Fugătă 5 fl. Din Hondol: Basilie Pipoş, prot. 2 fl. Din Halmagi: Nicolau Joldea 2 fl. Din Junc: Ioan Faur 1 fl. Din Mesteacăn: Ioan Irimie 1 fl. Din Dealu-mare: Aron Suci 1 fl. Din Grohot: George Roman 1 fl. Din Bulzeşti: Daniil Giurgi 1 fl., Din Bucuresci: Petru Pop 2 fl. Din Ribiţioara de sus: Ioan Toma 1 fl. Din Blăjeni: Moise Faur 1 fl. Din Draos: Iustina măr. Albu 1 fl. Din Valeabrad: Toma Faur 60 cr. Suma totală: 147 fl. 60 cr. şi 3 bucăţi cărţi. Spesele balului au fost: 52 fl. 23 cr. Subtragêndu-se spesele din urmă incurse până în present, remâne pentru bibliotecă un venit curat de 95 fl. 37 cr. şi 3 bucăţi cărţi.

Cu aceasta ocasiune se aduce totdeodată sus amintiţilor domni şi doamne atât din partea corpului didactic, cât şi a institutului nostru gimn. cea mai cordială şi profundă mulţămită şi recunoscinţă.

Ofertele marinimoase, ce vor mai încurge de astăḑi înainte, se vor primì cu mulţămită, şi se vor publica.

Petru Rimbaş m. p,
membru al comitet. arangiat.

* (Defraudaţiune). Cetim în „N. Pester-Jurnal“ următoarele: „Pe la începutul lui Aprilie a. trecut s'a aflat, că la economatul comitatului Braşov, care se află sub administraţia amploiatului de Fehrentheil din despărţămêntul pentru cuartire şi alte afaceri militare lipsesce suma de 3000 fl. v. a., care sumă defraudantul descoperit a şi recunoscut-o. El însě se escusă cu aceea, că ar fi perdut suma aceasta la un prilegiu, când a cumpěrat din apotecă un „Brausepulver“. De sine se înţelege, că cu aceasta escusare, oamenii n'au fost mulţămiţi, ci s'au făcut cercetări mai departe, că nu cumva s'au defraudat şi în anii de mai înainte. După multe scrisori şi întrebări în dreapta şi stânga, va sě ḑică, după cercetări îndelungate şi grele s'a constatat în sfêrşit, că dl Fehrentheil a defraudat preste 12,000 fl. v. a., şi judecata încă până aḑi, tot nu l'a urmărit, ci a decis, a preţuì partea înculpatului defraudant la o baie de cârbuni din Ilia, ce înse după cum s'a dovedit, n'a fost nici odată pusă în lucrare.

* (Drum de fer pe ghiaţă). Un fapt curios a avut loc la 30 Ianuarie trecut la Montreal în Canada. O locomotivă a trecut fluviul St.-Laurenţiu, în acel moment acoperit cu o pătură groasă de ghiaţă, pe care s'au aşeḑat şine spre a felicita traficul şi circulaţiunea dela un ţěrm la altul.

Adunarea generală,

din 19 Martie 1880 a institutului de credit şi de economii „Albina“.

(Încheiere.)

Sě dă apoi cetire următoriului raport al comitetului de revisiune:

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de revisiune, esaminând conform §. 57 şi 58 din statute contul profitului şi perderilor, precum şi bilanţul institutului de credit şi economii „Albina“ pentru anul 1879, au aflat toate posiţiunile în deplină consonanţă cu registrele respective, purtate cu toată esactitatea.

Ne luăm dar voia a vě propune, a aproba computul anual pro 1879 şi a da direcţiunei absolutoriul.

In privinţa împărţirei profitului curat sûntem de acord cu propunerea direcţiunei de a se împărţì conform §. 62 din statute: urmează proiectul de distribuire ca mai sus.

Tot cu această ocasiune ne luăm voia a vě raporta, că fondul de garanţie pentru emiterea scrisurilor fonciare, care se pretinde prin articolul de lege XXXVI §. 4 din anul 1876, e format după toate dispoşiţiunile legii şi e elocat în efecte publice şi cambii, precum ne-am convins prin o scontrare detaiată.

Sibiiu în 10 Martie 1880.

Comitetul de revisiune:

A. Sennor m/p., Dr. *Iosif Hodoş* m/p.
Dr. *Aurel Brote* m/p. *Ioan Creţu* m/p.

Adunarea generală:

a) ia spre sciinţă raportul anual al direcţiunei;

b) aproabă compturile şi bilanţul anului 1879.

c) dă direcţiunei institutului şi comitetului de revisiune absolutoriul pe timpul anului 1879.

d) aprobă propunerea direcţiunei din raportul ei anual despre distribuirea profitului curat de fl. 33.3000,01 cr. în sensul §. 62 din statute şi ficsează dividenda anului 1879 cu 9$^0/_0$, prin urmare al şeptelea cupon al institutului dela 1 Iulie 1880 se va rescumpera cu 9 floreni.

Suma de 366 fl. resultată din bilanţul anului 1879 în sensul §. 62 e) pentru scopuri de binefacere se distribue astmod:

1. Pentru inundaţii prin apele din toamna anului trecut 100 fl.
2. Comunei bisericesci române din Sz. Udvarhely 50 fl.
3. Comunei bisericesci române în Sz. György 50 fl.
4. Scoalei române din Lăpuşul unguresc 50 fl.
5. Scoalei parochiale române din Mercurea 50 fl.
6. Scoalei de fete dela parochia gr. or. din cetatea Sibiiu 40 fl.
7. Pentru scopuri de binefacere în cetatea Sibiiu 26 fl.

Preţul marcelor de presenţă pentru anul 1880 se ficsează cu 3 fl.

In consiliul Direcţiunei se realeg DD. Ioan Popescu şi d. Aureliu Maniu.

Demisiunile din consiliul direcţiunei a

---

*) Noi scim că în Viena se află un G. Toma din Poiana Mercurei, dar sě fie aşa de vrăjmaş Românilor, nu ne vine a crede· R.

dlor Antoniu Mocsony, Vincențiu Babeș și Paul Dunca se iau spre sciință cu părere de reu.

Cu aceasta adunarea se închide.

Bursa de Viena și Pesta

din 24 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	103.50	103.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.—	93.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.75	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.50	120.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	91.—	91.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	90.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	89.50	89.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	88.25
Obligațiuni urbariale transilvane .	89.25	89.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.50	91.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.90	72.90
Datoria de stat în argint . . .	73.35	72.95
Renta de aur austriacă	88.20	88.—
Sorți de stat dela 1860 . . .	129.30	129.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	842.—	835.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	297.40	298.50
Acțiuni de credit austr. . . .	284.75	284.75
Sorți ungurescí cu premii . . .	—.—	115.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.52
Napoleon	9.47	9.47
100 marce nemțesci	58.35	58.25
London (pe polița de trei luni) .	118.70	118.60

Economic.

Sibiiu, 23 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreț, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.—6.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90.—3.30 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2- -.; Semênță de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Budapesta, 20 Martie n. În numerul trecut al foaiei noastre „Telegr. Rom.“ am amintit despre schimbarea repentină a timpului din sĕptĕmâna trecută. Cu deosebire de pe la sfêrșitul sĕptĕmânei începênd, natura tot aspră a remas și ajutată fiind prin vênturile ascuțite din Nord, timpul s'a asprit cu încetul așa, încât putem ḑice, că în sfêrșit neam pomenit pe neasteptate la o rĕceală de —7⁰ R. ba în unele ținuturi și mai mare. Urmarea e, că multe semenături s'au stricat; pomii, vițele și alte plante sûnt nimicite, eară lucrurile de primăvară de abia începute sûnt acuma împedecate. Vegetațiunea, care începu a se mișca binișor, eară a amurțit și așa deocamdată ne aflăm earăși în ger de earnă. Aceste împregiurări neplăcute au reactivat scumpetea tuturor articlilor din têrg. Bucate au fost puține dară scumpe. Așa notăm în special:

Grâul la 50,000 m. m. a trecut cu fl. 11—14; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 10.50—10.80; orzul la 3000 m. m. cu fl. 7.75—8.75; ovĕsul la 3500 m. m. cu fl. 7.55—7.80; cucuruzul s'a vêndut cu fl. 7.78—8.65 trecênd la vre-o 5000 m. m. făina de astădată n'a prea avut căutare. Păstăioasele trecură cum urmeaḑă; fasolea cu fl. 11—11.50 lintea cu fl. 14—18; mazerea cu fl. 14—15; mălaiul cu fl. 8—8.25; sĕmênța de in cu fl. 14—14,50; sĕmênța de cânepă cu fl. 10.50—11 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 1.80—2.35 per chilogram.

Porcii au fost eftini. In têrg s'au aflat la 45,110, dintre cari din Ungaria de jos 4190, din România și Ardeal însĕ foarte puțini; unsoarea de porc a trecut cu fl. 62 fără, și cu fl. 63 cu vas cu tot; slănina cu fl. 55; sĕul cu fl. 44—45: spirtul *en gros* cu fl. 35.50, *en detail* cu fl. 37.25.

Peile trecură cam slab; mai bun têrg au avut peile de bou din Ardeal trecênd cu fl. 160—165 per 102 dărabe; cele de cal trecură încă binișor și adecă cu fl. 11.50—13 părechea. Celelalte soiuri trecură parte ca mai înainte, parte însĕ și mai slab.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 20 Maiu și 23 Iunie imob. moștenitorilor după Simion a lui Petru Trif din Vaca; în 26 Aprilie și 28 Maiu imob. lui Ioan Pirva în Vaca (judec. cerc. Baia de Criș); în 2 Aprilie imob. lui Avram Călugăr în Tartaria (trib. Alba Iulia); în 5 Aprilie și 5 Maiu imob. lui Coman Licoiu în Rĕșinariu (trib. Sibiiu); în 5 Aprilie imob. lui Iosif Simon în Uioara (judec. cerc.); în 28 Aprilie și 31 Maiu imob. lui Nicolau Nicula și ale moștenitorilor după Anghel Nicola în Hĕrțĕgani (judec. cerc. Baia de Criș); în 2 Aprilie imob. lui George Bortoș în Tataria (trib. Alba-Iulia); în 23 Aprile și 4 Iunie imob. lui Petru Eheman în Agnita (judec. cerc. Sighișoara); în 21 Aprilie și 21 Maiu imob. Mariei Dan în Stoiceni (trib. Dej); în 26 Aprilie și 26 Maiu imob. lui Ioan Czirjak în Cluj (trib.): în 5 Aprilie și 5 Maiu imob. lui Șofron Banca și soți în Țichindeal (trib. Sibiiu); în 1 Iunie și 2 Iulie imobilele lui George Miheț în Brad (judec. cerc. Baia de Criș).

Ad Nr. 216 S. — ex 1879. 2—3

CONCURS.

La institutele diecesane gr. or. de teologie și pedagogie din Caransebeș sistemisându-se un post de profesură pentru agronomie cu salariu anual de 600 fl. v. a. pentru ocuparea acestui post se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 13/25 Aprilie a. c. adecă până la Dumineca floriilor.

Competenții pentru acest post au sĕ'și trimită la consistoriul diecesan gr. or. din Caransebeș petițiile instruate cu următoarele documente:

1. Atestat de botez;
2. Atestate scolastice despre studii gimnasiale, reale sau din scoalele cetățenesci;
3. Atestate despre studiile de agronomie;
4. Atestate despre eventuala pracsă făcută pe terenul agronomiei.

Caransebeș în 2/14 Martie 1880.

Episcopul diecesan:
Ioan Popasu.

Nr. 37. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III Poiana cu filia Gaceneni ppresbiteratul Alba-Iulia, spre reîntregirea aceleia conform ordinațiunei consistoriale de dto 5 Februarie 1880 Nr. 384 prin aceasta se publică concurs cu terminul până la 1 Aprilie a. c. când totodată va fi și alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 156 familii câte 20 litre cucuruz în boambe sau grâu, sau 156 fl. v. a. în bani.
2. Dela 156 familii câte o ḑi de lucru, cei sĕraci fără vite cu palma sau 40 cruceri, eară cei cu vite o ḑi cu carul sau plugul sau 1 fl. v. a.
3. Până se va cumpĕra o casă parochială se va plătì din casa bisericei chiria anuală.
4. Venitul stolariu regulat în sinodul parochial ținut în 23 Septemvrie 1879.
5. O porțiune canonică, care aduce la un an venit curat de 6 fl. v. a.

Toate aceste emolumente afară de jertfele îndatinate dau o sumă de preste 326 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vacantă împreună cu filia au a'și așterne recursele lor conform statutului organic la subscrisul până la terminul sus indigitat.

Alba-Iulia 22 Februarie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordoșan m. p.,
ppresbiter gr. or. de Alba-Iulia.

Nr. 821. Epitr. 3—3

CONCURS.

Pentru edificarea unei locuințe pe ghețariul din grădina așa numită Gerlitzi, sub Nr 3 strada Șevis în Sibiiu, se publică prin aceasta o licitațiune minuendo.

Preliminariul speselor edificărei este statorit cu 4077 fl. 10 cr.

Doritorii de intreprindere au a subșterne ofertele lor timbrate și provĕḑute cu un vadiu de 10% consistoriului archidiecesan până la 15 Aprilie nou a. c.

Planul și condițiunile se pot vedè în cancelaria oficiului cassei consistoriale.

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Consistoriul archidiecesan gr. or.

Sz. 937/1880 — szbiroi. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notariu în comuna mare Orlat se deschide concurs până inclusive 15 Aprilie a. c. st. n.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt: 400 fl. v. a. salariu anual, cuartir liber și 6 orgii lemne de foc sau un relut de lemne și cuartir pr. 72 fl. v. a.

Doritorii vor avè a'și asterne rugările lor instruite în sensul art. de lege XVIII ex 1871 în terminul mai sus la pretorele cercului.

Sălițe în 20 Martie 1880.

Pretorele cercual.

Nr. 693. Epitr. [11] 2—3

Publicațiune de esarêndare.

La 22 Martie (3 Aprilie) a. c. 10 oare înainte de ameaḑi se va esarênda prin licitațiune publică la casa parochială gr. or. din Turda fênațul numit „Lobodaș“ așeḑat pe hotarul Turdei sub Nr. top. 5546 *a*) *b*) în mărime de 106 jugeri și 212 stângini pătrați pe 3 ani de ḑile, începênd dela 24 Aprilie a. c. la cel ce va da mai mult.

Prețul de esclamare e 300 fl. din care 10% sûnt a se depune ca vadiu înainte de licitare. Oferte în scris sigilate se primesc numai până la deschiderea licitațiunei. Condițiunile esarêndărei se vor putè vedè la casa parochială gr. or. din Turda, sau în cancelaria archidiecesană din Sibiiu.

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Consistoriul archidiecesan gr. or.

Director de moșie.

Un agricultor german ofere servițiile sale ca **director de moșie în România.** Dênsul a absolvat studiile agricole cu succes bun, a funcționat 7 ani în calitate de profesor la un institut agricol în Transilvania, ear în curs de 13 ani 'și-a însușit esperiențe practice ca conducĕtoriu de moșie parte în Germania parte la institutul amintit, cunoasce limba română și franceză și se poate recomanda prin cele mai bune testimonii.

Ofertele se pot adresa dlui Demetriu Comșa, profesor de agricultură în Sibiiu, sau direcțiunei institutului agricol în Mediaș (Transilvania). [12] 2—3

[9] 4—5

FABRICĂ
de cipici și de cisme
a lui
Imre Temesvári
în Budapesta strada Kerepes Nr. 11.

Vênḑarea cu ridicata (toptanul) și cu mĕruntul.

Recomêndă **pentru dame:**

Păpuci de casă de lasting sau pele	1.20
Păpuci pentru stradă din lasting, sau pele cu toc și funtă elegantă	2.—
Cipici regata de încheiat cu cătărămi, din lasting fin, sau pele, fasonul cel mai nou . .	3.—
Cipici cu elastic înalt de 20 cent. din lastingul sau pelea cea mai fină, cu talpa duplă cu cue	3.60

Pentru bărbați:

Cipici regata, din pele de căprioară, sau chagrain cu talpa groasă	3.80
Cipici regata din pele de manuși, sau lac, cu marginea groasă a talpei	4.20
Cipici cu elastic din iucht, sau pele de vițel, cu tălpile duple, țintuite, sau cu șurupuri . .	4.—
Alese din calitatea cea mai bună	4.60
Cisme 50—60 sentim., înalte, de iucht cu talpa duplă, țintuită triplu și cu șurupuri	9.—

În fine tot feliul de cipici pentru băieți, fete, și copii cu prețurile cele mai eftine ale fabricei.

Comandele se vor efectua prompt cu Nachnahme, sau dacă se trimite prețul. Lucrurile neconvenabile se schimbă bucuros, listele de prețuri mai detailate se trimit gratis și franco.

☞ Cumpĕratorilor cu ridicata rabat însemnat. ☜

Catechetica
bisericei dreptcredincioase resăritene

compusă de protopresbiterul

Ioan Stefanelli,

docent la facultatea teologică a universit. din Cernăuți.

Opul cuprinde toate principiile și regulele relative la alegerea, înșirarea, prelucrarea și propunerea materiilor catechetice din religiunea crestinească, istoria învĕțămêntului catechetic crestinesc dela Isus și până în ḑilele noastre, literatura ramului acestuia și catechese practice ca modele la compunerea catecheselor pentru scoală și biserică, și este menit mai ântêiu ca manual la prelegerile catechetice în institute teologice, apoi și ca manual pentru păstorii sufletesci la elucrarea temelor catechetice pentru conferințele pastorale.

Prețul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

De acelaș autor au apărut:

Catechese
tractând
Istoria biblică a Testamentului vechiu,

Manual pentru catecheții și învĕțătorii scoalelor poporale, pentru păstorii sufletesci la catechisațiunile prescrise în biserică, pentru candidații de învĕțatori și pentru educătorii și amicii junimei.

Tomul I.

Prețul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

Dela acelaș autor se află sub presă și va apărè în anul acesta:

Catechese
tractând
Istoria biblică a Testamentului nou
și faptele sânților apostoli.

Cu adaos o istorie și o geografie scurtă a Palestinei și a țerilor sântei scripturi.

Tomul II.

[10] 2—6

Editorul
Tipografia eredei de Closius,
Sibiiu.

[13] 1—6

Împletitură cu mașina.

Acuirând prin cumperare tatăl meu **N. Simtion** negoțul de împletitură cu cinci mașine, mai nainte *Th. Tontsch, strada Cisnădiei Nr. 23* și învĕțând foarte bine împletitul cu mașina, me recomând p. t. public a confecționa (fabrica) **ciorapi femeiesci** și **bărbătesci** (de toată mărimea și coloarea — fără cusătură, lucrați ca cu mâna, din lână, bumbac, ață sau metasă); mai departe **gamași, veste femeiesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, șaluri, tulpanuri** etc. etc.

Primesc și **ciorapi purtați** spre a'i repara și recomând totodată depositul meu de marfă gata.

Emilia Simtion,
Sibiiu,
strada Cisnădiei Nr. 23 (odinioară coroana ung.), curtea 2., etagiul I.

☞ **Vênḑare** de **mașine de împletit** façon de **Dresda**, de construcțiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de mașine de împletit, la dorință, primesc instrucțiunea gratuită).

☞ Comandele din afară se vor efectuì foarte prompt și eftin.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33. Sibiiu, Marți 18 Martie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Noul metropolit și autonomia bisericei ortodocse în Bucovina.

Din incidentul denumirei noului archiepiscop și metropolit al Bucovinei diarul sêrbesc „Zastava" din Neoplanta în Nr. 38 din Marța trecută, 11/23 l. c. conține articulul de fond întitulat: „Denumire importantă", care fiind de apreciat și din partea noastră îl reproducem în întreg cuprinsul seu precum urmează:

„Diarele ne aduc scirea, că Maiestatea Sa Imperatul a denumit pre archimandritul Silivestru Andreeviciu Morariu, de archiepiscop dreptcredincios al Cernăuțului și de metropolit al Bucovino-Dalmației. Evenimentul acesta merită ca și noi sĕ'l petrecem cu atențiune de o parte, pentru-că chiemarea noului metropolit cuprinde ținuturile serbesci ale Dalmației și Buca-Cattarelor, a cărora soarte fie-care Sêrb o petrece cu cea mai viuă îngrigire: de altă parte pentru aceea, pentrucă denumirea aceasta de sine însăși este importantă și în multe privințe instructivă. Cu metropolitul Andreeviciu se începe era nouă în istoria bisericei dreptmăritoare bucovinene, era autonomiei bisericei-naționale. De când Sêrbii și Românii din Ungaria 'și-au eluptat autonomia național-bisericească, elementele naționale în Bucovina 'și-au creat o partidă tare, carea și-a înscris pe stindardul seu: „autonomia bisericii" după chipul celei sêrbe și române. In primele rênduri ale acestei partide s'a luptat și străduit Andreeviciu Morariu și ca protopop in urmă și ca archimandrit dece ani deplini. După ce regimul Vienes a luat toate bunurile bisericesci bucovinene sub potestatea sa de așa, încât Bucovinenii cu propria lor avere nu pot dispune, ci pentru tot cruceriul trebue se cerșească la Viena, fiindcă regimul și-a înfundat ghiarele foarte adênc chiar și in jurisdicțiunea bisericească, denumind pre archiepiscopul, pre membrii consistoriali, profesorii de teologie etc., ba în multe casuri îndeplinind și parochii, — de aceea a se pretinde pentru Bucovina autonomia este mai vêrtos necesariu, spre a detrage regimului dreptul de a direge și dispune cu averea bisericească, de a se îngera în administrațiunea ei, și a pretinde sĕ se dée poporului posibilitatea ca el însuși — intre marginile legii statului — sĕ-si reguleze și decidă afacerile cari privesc biserica.

Nu e mirare că aceste pretensiuni la regimul centralistic vienes au întimpinat obstacul și că representanții acestor cereri au devenit suspecți, odioși și persecutați. S'au găsit oameni, cari au spăriat regimul cu aceea: că poporenii bucovineni gravitează dincolo, adecă preste hotarele statului și că apoi chiar însăși dorința de autonomie curge din de aceste intențiuni politice, ear regimul toate aceste ușor și bucuros le-a credut.

Fost-au și de aceia, cari au manifestat de aceste intrige în sinul bisericei serbesci, ca prin aceasta sĕ demustre câte neconveniente se pot esca pentru însusi regimul din autonomie. În urma tuturor acestora regimul a privit în naționaliștii Bucovineni pre trădătorii cu notorietate agravați și a proces, față cu ei ca cu atari. Și între grelele împregiurări în cari dece ani se aflau Bucovinenii. Andreeviciu-Morariu a remas credincios poporului și principielor. Tocmai pentru această atitudine de două ori 'l-a preferit denumirea împĕrătească de metropolit.

Astădi Andreeviciu-Morariu este metropolit, însĕ nu cum adeseori se întêmplă — în urma trădării poporului seu, sau prin necredința scopurilor sale, ci in urma întrevenitelor împregiurări politice mai noue în Austria. Cu pășirea lui în scaunul metropolitan va întra și principiul seu, fiindcă el pentru aceste și până acuma a suferit și viețuit. Bucovina va căpĕta autonomia bisericei sale naționale. Noul metropolit de mult și însuși cu consimțitorii sei a făcut pentru aceasta cele mai estinse, detaiate pregătiri.

Noi Serbii ne putem mândrì cu aceea, că lucrările congreselor noastre vor servì Bucovinenilor de cinosură la regularea autonomiei lor. Dar pe lângă toate aceste chiar însași persoana noului metropolit merită respect, El ca preot parochial și ca protopop și ca asesor consistorial a dovedit nu numai firmitatea caracterului, ci și sciință bogată; pre el 'l privesc de cel mai bun canonist, apoi necurmat se luptă pentru autonomie. Îndată ce denumitul va fi consacrat se va întrunì primul congres Bucovinean.

Avè-va acest congres valoare și pentru Dalmația sau că Dalmația își va căpĕta al seu congres, la aceasta asteptăm sĕ ne respundă evenimentele. Noi nu putem sĕ nu ne esprimăm bucuria cu privire la aceste evenimente. Gratulăm Bucovinenilor în noua epocă; salutăm pre naționalul metropolit Silvestru și ne bucurăm, că principiul autonomiei câștigă tot mai mult teren."

Drept resunet la această voce a colegei noastre, care — așa credem — purcede din adevĕratele simțeminte și carea negreșit este espresiunea sinceră din partea coreligionarilor Sêrbi, din parte-ne n'avem alta a adauge decât dorința: ca bunul Dumnedeu sĕ binecuvinte și încoroneze opera sublimă ce o au inaugurat frații conaționali ai nostri Bucovineni, sub auspiciile părintesci ale prea venerabilului archipăstoriu al lor, carele în noua sa posițiune înaltă, prin probata sa prudență, și esperințele făcute până acuma de sigur va căuta și va și afla calea cea mai potrivită, conducĕtoare la realisarea perfectă și sigură a dorințelor aspirațiunilor și pretensiunilor juste ale poporului, bisericei ortodocse din acea provincie a monarchiei noastre.

Ne bucurăm și noi din inimă că evenimentul denumirei noului archipăstoriu al confraților Bucovineni provine, — precum accentuează și'l atribue colega noastră „Zastava" din condeiul lui „Brutus" — dela schimbarea împregiurărilor, adecă a situațiunei politice din Austria; pentrucă noi de dincoace această schimbare o înțelegem numai așa, că cei dela putere au ajuns la convicțiunea aceea, cumcă poporul român ortodocs și conducĕtorii lui nu sûnt așa precum 'i denuncie, calumniază și înnegresc malcontenții politici și că autonomia bisericei nu este periculoasă, ci din contră salutariă pentru progresul cultural al poporului, prin urmare și folositoare pentru stat și monarchie.

De ar ajunge însĕ și ai nostri cei dela putere aici în Ungaria și Transilvania la asemenea convicțiune, ca sĕ nu ne tot fericească cu legi, cari ne însuflă grigi și bănueli față cu interesele autonomiei bisericii noastre garantate prin lege. *Curtius.*

Conferența juristilor în Cluj.

Conferența prealabilă convocată pe dumineca trecută la Cluj, în causa proiectului de lege pentru regularea referințelor urbariale în Transilvania și părțile adnecse s'a ținut.

Numĕrul advocaților presenți a fost numai 10 adecă: dd. A. Pop, Petrean, Dr. Isac, Coroian și Almășan din Cluj, Dr. Raț și Moldovan din Turda, Lica din Bistrița, Stetiu din Gherla și în numele Sibienilor P. Cosma, — de acestia însĕ au fost representați 34 advocați Români din diferite părți ale Transilvaniei.

S'a desbătut proiectul de lege în general și în special, s'au statorit motivele și principiile, cari se servească de basă la un proiect de memorand în contra lui, și s'a ales o comisiune carea se compună un proiect de memorand, care se va substerne pentru desbatere meritoriă unei conferențe la care au sĕ se învite toți juristii români cari se intereseaază de soartea ţĕranului transilvan, a cărui esistența este în gradul suprem periclitată prin menționatul proiect de lege.

Cu convocarea conferenței generale este încredințat președintele conferenței prealabile Dr. Raț și secretariul ei Dr. Isac.

Terminul întrunirei este defipt pe Dumineсă 11 st. n. ear locul va fi Sibiiul.

S'au luat mesuri ca pe cale jurnalistică sĕ se provoace toți juristii români la participare, afară de aceea sĕ se trămită și pe postă provocare la toți câți sûnt cunoscuți ca atari, ca nime sĕ nu se poată scusa cu aceea ca n'ar fi avut scire de conferență.

Sperăm, ba pretindem chiar ca fie-care jurist român, advocați, judi în pensiune etc., cari nu vor fi împedecați prin morb sau alte împregiurări grave, sĕ participe la acea adunare, căci ei au și chiemarea și detorința a apĕra poporul care 'i-a născut și crescut și dela care trăiesc, în causele sale cele mai vitale, în cari el nu este capabil nici a cunoasce periculul nici a se apĕra de el.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 Martie.

Pretinia Germaniei cu Austro-Ungaria este mare, când e vorba de a sta umĕr la umĕr cu dênsa contra vre-unui inimic al ei din afară; mică însĕ, până la disparență, când e vorba de interese economice. Și la Germania se adeveresce proverbiul românesc: „Frate, nefrate, brânda'i pe bani." De mult se tot tragĕnă negoțiările vamale între aceste două imperii și până acum încă nu au putut ajunge la un resultat. Lucrul acesta are o pedecă însemnată și în lăuntrul monarchiei noastre, adecă guvernele din Budapesta și Viena încă se înțeleg cu anevoie asupra tarifelor autonoame de vamă din ambe jumĕtățile monarchiei.

Alegerile din Britania mare au dat nascere la multe discursuri. Un alegĕtoriu și eventual și candidat de ministru, Gladston face sensațiune cu apostrofările sale în discursurile electorale, îndreptate în contra Austriei. Acesta a mers așa departe încât a tras și persoana împĕratului și regelui Austro-Ungariei în lupta electorală. Motivul e: ca sĕ combată guvernul britanic actual, pentru că are înclinare a se apropia de alianța austro-germană. Într'un discurs mai nou, Gladston însinuă împĕratului și regelui nostru, că, influințat cu deosebire de Maghiari, ar plănuì nimicirea libertăților abia câștigate a le popoarelor de pe peninsula balcanică, cu scop de a le aduce sub supremația austro-ungurească.

Ministrul Bratianu se întoarce a casă, după ce a vedut și Parisul. În Viena a descoperit ministrul unui redactor al „Pressei" vieneze, că este foarte îndestulit cu primirea ce a avut la Viena și Berlin.

Regina Engliterei a sosit în 27 Martie în Baden-Baden.

Principele Bulgariei Alessandru a sosit în 26 Martie n. la Bucuresci.

Informațiune

despre asupririle comise asupra fostilor iobagi din Transilvania în afaceri de rescumpĕrarea decimelor și altor prestațiuni din vii, cu aplicarea arbitrară a art. XXIX 1868 și a instrucțiunei ministeriale din 7 Aprilie 1869.

Prin art. XXIX din anul 1868 se regulează rescumpĕrarea decimilor și a altor prestațiuni din vii. Se pare însĕ, că în aceea se află o lacună periculoasă, căci adecă nu e precisată, nu definită natura feudală a viilor, ca sĕ sci curat, cu ce fuseseră datori iobagii către seniori pentru vii, și ce ar mai avè sĕ rescumpere după 30 de ani. După §§-fii 1 et 26 nu ar mai remânè îndoială, că numai acele vii se pot înțelege, care după patenta urbarială din anul 1854 și art. 53 1868 nu au făcut parte întregitoare a sesiunei colonicale. — Încât pentru prestațiunile care ar fi a se rescumpĕra, earăși nu se pot înțelege altele, decât acele care s'au prestat și dela a. 1848 încoace, și sub nici o împregiurare acele, care dela a. 1848 încoace nici nu s'au prestat de fostii coloni și nici s'au cerut de fostii proprietari.

Că numai aceasta a putut fi intențiunea legislațiunei, se vede curat din §. 3 art. 29, 1868, unde ca basă de rescumpĕrare se defig: prestaţiunile de pre cei 10 ani din urmă. Tot această împregiurare este respicată cu evidenţă şi mai mare în contestul întreg al §-lui 26 din acelaşi art. de lege 29.

În deplină consonanţă cu precitaţii §§. 9 şi 25 ai instrucţiunei ministeriale dto 7 Aprile 1869 (Szabály rendelet az 1868-k évi 29 t. cz. által megszüntetett szöllöbéli tartozasok megváltása körül követendö eljárás iránt).

Că premisele disposiţiuni positive ale legii nu s'au observat, se poate vedè din următoarele 2 casuri concrete:

După cum arată estrasul din conscripţiunea ex 1819 alăturat, se aflau în comuna Gusu (ung. Kis Ludos), comitatul Alba-inferioară la anul 1819/20 următorii trei proprietari: 1. Katana Zsigmond, 2. Contele Bethlen Farkas şi 3. Br. Rosenfeld András.

Toţì acesti 3 proprietari au recunoscut la anul 1820 prin prefecţii (plenipotenţiaţii) lor, şi anume la întrebarea a 7-a: „că în comuna „Gusu nu a esistat nici odată „decimă urbarială (domnească), „ci numai fiscală“ (a statului).

În decursul timpului, încă înainte de anul 1848 a devenit prin vêndare resp. cumpĕrare, — proprietariu al bunului de sub 1. Borosnyai Lukats János, al bunului de sub 2. Pausz Josef, respective soţia acestuia, baronesa Rosenfeld, eară dela 1848 încoace toate 3 bunurile le-au cumpĕrat Binder Károly, care din urmă şi de present e unicul proprietariu în întreaga comună.

După estrasele din tabelele de contribuţiune din anul 1819 şi 1848 alăturate sub 2 şi 3 se constată în modul cel mai evident, că viile colonilor din Kis Ludos au fost colonicale şi nu alodiale sau domnesci, deoarece acele au fost sub contribuţiunea imper., prin urmare că acele vii au făcut parte întregitoare a sesiunilor colonicale, pe cari dacă poate fi vorbă despre o desdaunare a fostilor domni de pămênt, nu fostii coloni, ci statul e datoriu a le rescumpĕra (§. 12 şi 29 a Pat. din a. 1854).

Dela anul 1848 încoace nici vorbă nu a mai fost despre prestarea decimei. Nici tostii domni de pămênt nau cerut, şi nici fostii coloni nu s'au îmbiat cu aşa ceva.

În 21 Iunie 1873 — aşa dară aproape cu 3 ani, mai târḑiu, decât prescrie §. 26 art. 29. 1868, apare în comuna Gusu (ung. Kis Ludos), pe neasteptate pretorul (szolgabiro) Ant. Zeyk dela Vinţul inferior, fără a fi avisat de timpuriu pe respectivii locuitori, ca comisariu, însoţit de pretorul cercului dela Păuca (Pokafalva), anume Szalántzy, cum şi de un alt pretor coleg al seu dela Sângătin (Kis-Enyed), acesta ca plenipotente al Clotildei Pausz, clironoamă a lui Ios. Pausz. Aşa dară comisiune, sau mai bine tribunal de arbitrii, compus ca înadins din trei subprefecţi, funcţionari dela administraţiune, spre a însufla frică locuitorilor. — Se înţelege de sine, că oamenii se aflau mai toţi în câmp la lucru, însĕ totuşi iau succes judelui comunal a presenta la ordinul acestui trifoliu vre-o 18 inşi din fostii coloni (jobagi) a lui Pausz.

Presentându-se cei 18 fosti coloni, A. Zeyk îi provoacă ca sĕ se „împace“ cu Teleky Iosef pentru decima din vii. Oamenii însĕ au rĕspuns curat, că viile acele au fost jobăgesci, le-au plătit în dare, şi că prin urmare nu vreau sĕ scie nimica de împăciuire, ci lasă ce va da legea.

Prin declaraţiunea aceasta, luată espres la protocolul compus de Zeyk A. fostii coloni, pe lângă toată nepriceperea lor, s'au apĕrat destul de bine; ei au denegat ori-ce drept al fostului posesor de a'i mai constringe ca sĕ plătească aceleşi obiecte de douĕ ori. Aşa dară dacă acel comisariu ar fi voit sĕ respecte legea (§. 26 din art. 29 şi §. 25 din instrucţiunea dela 1869), ar fi trebuit sĕ'şi declare misiunea împlinită şi pe Ios. Teleki sĕ'l îndrepte la tribunalul ordinar.

Nu sciu, dacă şi încât a satisfăcut acel comisar §-lui 1 din menţionata instrucţiune ministerială, sciu însĕ, că el era strins obligat a informa şi capacita pe ambele partide, ca sĕ nu se încurce în procese fără nici un scop; spun însĕ toţi locuitorii câţi au tost de faţă, că nu li s'a ḑis alt-ceva, decât: „Împăcaţi-vĕ, că dacă nu, veţi avè spese foarte mari.“ Locuitorii n'au voit nici a se împăca, sciind că n'au nici o causă de împăcare şi că pretendentul le-au căḑut cum se ḑice, năpaste, nici nu au voit sĕ subscrie procesul verbal, ci s'au dus pe la casele lor.

În ḑiua următoare (22 Iunie 1873) pre când bieţii oameni tocma se consultau despre cele ce ar fi de făcut faţă cu cele petrecute, — sosesc în comună doi gendarmi, arestează pe 13 fruntaşi din comună, dintre cari 2 şi anume: Ilia Chilip şi Ioh. Brenner, cari în ḑiua de 21 Iunie nici nu au fost în comună, şi încatenaţi doi cu doi ca pe furi şi tâlhari, îi escortează la solgăbireul Szalántzy, de unde a treia ḑi earăşi în acelaşi mod încatenaţi 'i au dus cu escorta de gendarmi la Aiud (centrul comitatului), unde au fost deţinuţi 10 ḑile, ḑiua la sapă la cucuruz, ear noaptea în temniţa comitatului, fără sĕ le fie spus causa întemniţărei lor. Numai dela advocatul Nicolau Găetan, al cărui ajutor îl înploraseră sociile nenorociţilor, am înţeles că sûnt condamnaţi la robie de 10 ḑile, pentru-că s'au opus, şi că, după clausula din protocol (registru penale) făcută de solgăbireul Szalántzy, — condamnaţii s'au mulţămit cu sentenţa. Am vorbit şi după aceea, cu toţi cei arestaţi şi unisono mi s'au jurat, că nice nu au fost ascultaţi, nici nu li s'au publicat vre-o sentenţă, şi cu atâta mai puţin s'au mulţămit cu pedeapsa dictată.

Altcum mai vine de observat, în privinţa aceasta, că comuna Kis-Ludos, în cele judecătoresci, civile şi criminale nici nu se ţine de Aiud, ci de Sibiiu, respective de judecătoria singulară din Mercurea.

În 25 Iulie 1873 earăşi pe neasceptate vine în comună o altă comisiune, adecă aşa numitul tribunal de arbitrii aleşi (?), compus de Ant. Zeyk, în calitate de comisariu, ce se ḑice pe unguresce jogbiztos, dinpreună cu Iosif Teleky, acesta ca representantele pretendentei Clotilda Pausz.

Acest tribunal de arbitrii în aceeaşi ḑi a şi pertractat şi decis causa judecând pe toştii coloni 35 la numĕr, dintre cari unii n'au avut nici odată vii de ale lui Pausz, se plătească Clotildei Pausz ca desdaunare a decimei fl. 6447.44½ eară ca spese 95 fl. 14 cr. v. a. În van au cerut şi protestat locuitorii ca se li se dea timp sĕ'şi aducă şi ei un advocat spre a'i representa ca arbitru, întocma în sensul legei, căci nu au fost ascultaţi.

La aducerea decisiunei: respective a complanărei causei din cestiune prin înpăciuire s'a observat următoarea procedură.

Membrii torului de arbitrii, apoi plenipotenţiatul pretendenţei de drept szolgăbireul Teleky Jozsef, parte de a dreptul, parte prin un deregător dominal Pennkovsky şi prin notariul comunal Filp, — au stors aşa ḑicênd, prin ameninţări şi promisiuni — subscrierea protocolului de împăciuire dela vre-o 20 inşi. Mai ântâiu au căstigat pe judele (primariul) comunal, căruia apoi 'iau urmat ceilalţi, însĕ 15 inşi, parte au declarat, că nu vreau sĕ scie nimica de inpăciuire, parte s'au retras in tăcere pe la casele lor.

Acestia au fost următorii: Josef Birthelmer, Josef Hohm, Vasile Armean, George Popa, Trifan Popa, Filimon Pleşu, Iohan Hohm, Ioan Bârsan, Todor Voic, Ilie Filip, Maftim Staicu, George Pleşu, Ionu lui Petru Bârsan, Marian Anghel şi Maria Ungurean.

Acestia nici au pus degetul, nici au subscris, şi totuşi apar subscrişi in protocolul de inpăciuire. Trei inşi scieau scrie.

Intrĕ cei ce s'au invoit (de silă) la inpăciuire se află 2 inşi: Johann Brenner şi Martin Platzner, cari nici n'au fost iobagi de ai lui Pausz, nici au ţinut vre-odată vii de a le acestuia şi totuşi au tost siliţi se plătească clironomilor lui Pausz o sumă de rescumpărarea viilor pe care nu le-au avut. La acea blăstĕmăţie preşedintele arbitrilor a respuns: „Nu face nimic.“

Şi pentru-ca tovărăşia cum ḑic Slavii, cardasiia cum ḑic Turcii, pajtaskodás Ungurii, sĕ fie perfectă, preţuitori ai viilor de rescumpĕrat se iau de regulă proprietarii vecini sau ciocoii lor, interesaţi firesce pentru preţuri cât se poate mai esagerate, şi aşa o mână spală pe alta.

În casul de faţă a intervenit ca espert deregătoriul (ciocoiul) curţei domnescî din comuna vecină Presaca; apoi cu 2 septĕmâni mai târḑiu a intervenit la licuidarea sumei de rescumpĕrare pentru domnul de pământ din Presaca, — ciocoiul curţii din Gusu. Din acea cameraderie de proprietari şi ciocoi a resultat apoi pe calea cea mai scurtă, că productul fie-cărei vii de câte 1 jugĕr (pogon de câte 1600 stânjini pătraţi) fu luat cu 120—140 de vedre sau ferii mici de câte opt cupe, eară valoarea mustului de vin cu câte 1 fl. v. a. adecă esagerată preste mesură şi cu atât mai vêrtos, căci precum este prea bine cunoscut, dela anul 1863 viile din Transilvani'a nici-odată n'au dat cultivătorilor venit mai mult, decât abia plata muncei lor, ba în mai mulţi ani nice atâta. Din această causă cei mai mulţi locuitori, cari au cultivat vii boieresci, sûnt prea gata de a le restituì şi a scăpa de ele, ceea ce se prevede şi în legea des citată din anul 1868.

Dacă li se esplica oamenilor legea şi instrucţiunea ministerială, că le stă în drept a renunţa la proprietatea acelor vii şi a le lăsa în proprietatea pretendentei, ei s'ar fi învoit de sigur. Toate viile iobăgesci din Gusu nu au preţ nici de 2000 fl. si totuşi s'au licuidat ca rescumperare de decimă preste 6000 fl. v. a.!

Un al 2-lea cas analog, cu cel de sus, s'a petrecut tot în acea comună Gusu, cu următoarele variaţiuni:

Au păşit ca pretendenţi (actori) ereḑii lui Borosnyai, Lukáts János respective Bartsay Maria, născută Borosnyai; eară ca comisariu subprefectul Teleky Josef, care în casul arĕtat mai sus făcuse pe advocatul Clotildei Möckel născută Pausz.

Cererea (însinuarea) pentru rescumpĕrare s'a presentat în 30 Octobre 1872 adecă cu mai mult de doi ani mai târḑiu, decât cum prescrie §. 26 art. 29. 1868 pentru presentarea acţiunei la judecătorie.

În protocolul dto 25 Aprilie 1873 compus de comisariu cu ocasiunea primei sale eşiri în comună (fără a fi dat de scire oamenilor), stă apriat, că oamenii au făcut următoarele esceptiuni: „că viile sûnt iobăgesci; — că proprietarii au primit desdaunare din fondul ţerii.“ Cu ocasiunea aceasta, alt ceva nu s'a făcut.

În 16 August 1873 a eşit comisariul din nou la faţa locului earaşi pe neaşteptate, cu care ocasiune oamenii m'au ales pe mine*) de arbitru al lor.

In 31 August 1873 m'a învitat comisariul Teleky Josef la pertractare pe 3 Septembre 1873; atunci insĕ eu 'i-am respuns de loc prin espres: că sûnt înpedecat prin alegerea de Metropolit, care era sĕ se întêmple în 7 Septembre 1873 şi l'am rugat, sĕ defigă altă ḑi de pertractare, el însĕ a aflat, că va fi mai bine sĕ me destitue pe mine cel ales de către săteni din bună voia lor, apoi în locul meu a denumit el însuşi un arbitru plenipotent cu manifesta călcare a dreptului, a legei şi datoriei sale, fără a mĕ încunosciinţa pe mine şi pe locuitori.

Aşa constituitul sau octroatul for de arbitri au eşit in 3 Septembre 1873 la faţa locului, şi cu toate că foştii iobagi nu au vrut sĕ se demită în pertractare, — au judecat pe foştii coloni sĕ rescumpere 48 acoave (vedre unguresci = 5 vedre ardelene) cu câte 4 fl. v. a. sĕ plătească şi spesele cu 43 fl. v. a.

Ca sĕ li se taie calea bieţilor oameni de a se folosì de remediile legale, colegiul de arbitrii a denegat oamenilor estradarea sentenţei, a înaintat numai deadreptul toate actele la tabla regească, (curtea de apel). Acea însĕ încunosciinţată prin advocatul Dr. Răcuciu pe cale telegrafică despre neauḑita călcare de lege şi spoliaţiune învederată, prin sentenţa sa din 27 Septemvre 1873 Nr. 512 au cassat toată pertractarea, şi a ordinat alta cu intervenirea mea, ca arbitru din partea oamenilor.

La pertractarea a 2-a care s'a ţinut în 8 Maiu 1874 preşedintele colegiului de arbitrii Deak György (notariu opidan în Vinţ) sub pretestul de nimic, că chiemarea noastră ca arbitrii s'ar restringe numai la constatarea sumei de rescumperare şi a preţului, după o dispută de preste 2 oare, şi numai după ce am declarat, ca alt cum nu voiu subscrie protocolul, — a permis advocatului Dr. Răcuciu, a face la protocol esceptiuni în contra admisibilităţii pretensiunei de rescumpărare. — Tot sub acel pretest mi-a denegat şi mie dreptul de a da vot separat la protocol, şi a pune advocaţilor întrebări privitoare la delucidarea causei, precum sună apriat § 28 din instrucţiunea ministerială.

Pentru orientare adaog, că între alte multe esceptiuni momentoase făcute de adv. Dr. Răcuciu în numele oamenilor a fost şi aceea: „că vi„ile s'ar fi desdaunat din fon„dul prov. în înţelesul pa„tentei din 1854.“

În 27 Septemvre 1874 căpĕtasem o duplă aprindere de plumâni şi membrana coastelor; dară mulţămită lui Dumneḑeu, că pe lângă toată greutatea morbului, încă în decursul lunei lui Octomvre am fost earăşi pe picioare. Se vede că preşedintele colegiului de arbitrii Deak György a înţeles despre morbul meu, şi va fi creḑut, că mai uşor îşi va ajunge scopul fără de mine.

Aşa el pune termin nou la continuarea pertractărei pe 11 Noemvre 1874 la faţa locului, mie însĕ îmi face cunoscut terminul numai în 9 Noemvrie. Din aceea ḑi 'i-am şi priceput uşor intenţiunea lui, care era ca eu sĕ lipsesc dela apĕrarea dreptei cause a locuitorilor, el se substitue în locul meu pe cine'i va plăcè lui, şi oamenii încă sĕ absenteze pe la afacerile lor şi anume cei mai mulţi la un têrg mare de ţeară, ce se ţine la oraşul vecin Mercurea tocma în 11 Noemvrie. Eu însĕ, de şi abia mĕ ridicasem din asternut, în aceeaşi ḑi pe la 11 oare am şi ajuns în comuna Gusu atât de persecutată.

---

*) Elie Macelariu aut. „inform.“ R.

Am aflat întreg colegiul de arbitrii compus gata; presidiul avu fruntea sĕ denumească în locul meu pe diregĕtoriul curţii Pennkovsky; însĕ prin sosirea mea încă la timp, înainte de a se fi început pertractarea, li s'a tras dungă preste toată socoteala.

Din foştii iobagi nici unul nu era acasă, toţi se aflau la Mercurea. În comună nu se sciuse nimic despre sosirea comisiunei; singur primariul a fost avisat de respectivul solgăbirĕu, ca sĕ se afle în comună, dară fără sĕ scie pentru ce.

Advocatul Biro Miklos din Aiud era de faţă. La întrebarea mea, că cum de nu au fost avisaţi foştii iobagi, şi advocatul acestora Dr. Răcuciu, 'mi respunse preşedintele, că el a dat de scire primariului prin solgăbireu, dacă acela nu l'au avisat, el nu este de vină; eară pe adv. Dr. Răcuciu nu l'a avisat, pentru că nu a produs plenipotenţă şi pentru ḑiua de 11 Noemvrie 1874. Va se ḑică: advocatul ar fi datoriu se producă plenipotenţă pentru ori-ce intervenire?

Ei, dară faţă de advocatul părţii contrarie, s'a urmat altă procedură, pe acesta 'l-a învitat la pertractare, de şi nu a produs altă plenipotenţă.

Premiţênd aceste obiecţiuni am cerut sĕ ne apucăm de lucru; preşedintele însĕ nu s'a învoit, ci a făcut contrapropunere: ca se amânăm lucrarea din causă, că oamenii nu s'au încunosciinţat despre diua de pertractare. — Eu m'am declarat în contra amânărei, şi pe temeiul estrasului de sub ./· — din care se vede apriat, că în comuna Gusu, n'a esistat nici odată decima urbarială (domnească) am propus: sĕ se respingă cererea de rescumpărare. După cetirea estrasului citat, au făcut cu toţii unum nasum longum, şi s'au retras în altă cameră, de unde întorcêndu-se la $1/_2$ de oară, — advocatul Biro Miklos a cerut amânărea pertractărei, ca sĕ ceară informaţiune dela ereḑii lui Borosnyay, — ceea ce i s'a acordat per directa paria.

In acest stadiu se află causa până in ḑiua de astăḑi.

Despre al 3-lea şi cel mai mare proprietariu din K. Ludos Binder Károly însemn, că acesta nu a cerut, şi nu va cere nice în viitoriu — rescumpărare. El însuşi a declarat, că nu-i compete nici o rescumpărare.

Relativ la casul prim se observă: că Clotildei Pausz, măritată Mökkel i s'a aplacidat rescumpărarea cu decretul min. de finanţă ddto 9 Ianuarie 1875, Nr. 60324.

a) in obligaţiuni . . . 2810 fl. — cr.
b) einzutreibende Gebür 4957 fl. 34 $1/_2$ cr.
c) Ausgleichskreutzer . 12 fl. — cr.
d) Verzugszinsen . . . 140 fl. — cr.

Desdaunarea o a ridicat Clotilda Pausz în Pesta.

Pentru competenţele de 1490 fl. 10 cr. dela 1858 până la finea a. 1874 execuţiunea contra sătenilor este decretată. Perceptoratul din Mercurea le va vinde bieţilor oameni cât mai curênd toată averea nemişcătoare, dacă cumva Direcţiunea finanţială de aicea, nu le va da un moratoriu până după secere.

Altcum pentru casul acesta s'a făcut şi arătare criminală la judecătoria din Mercurea, care a ascultat până acum sub jurament pe acei oameni, carii s'au subscris în protocolul de împăciuire, — fără scirea şi învoirea lor.

Sibiiu, 10 Aprilie 1875.

„Observatoriulu.“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Pianul superior, 12 Martie. (Noutăţi noue şi vechi din Pianul superior). De unde se încep oare, iubiţi lectori! a vĕ spune câte ceva şi de pre la noi; căci lipsele şi nĕcasurile noastre sûnt bilion? Asceptaţi poate sĕ vĕ împărtăşesc ceva de bucurie, ceva folositoriu naţiunei noastre, ce s'ar fi întêmplat pe la noi. Deşi aşi fi dorit aceasta din tot sufletul: cu toate aceste eu deastădată nu sûnt în aşa posiţiune plăcută; pentrucă pentru noi Românii parecă nu mai sûnt ḑile de bucurie; pentrucă unde te întorci este tot miserie, nedreptate, de sus până jos şi de jos până sus sub sistemul actual poreclit *„dualism“*. Eată dar iubiţi lectori! că şi eu, care nu sûnt prea dedat sĕ scriu la novele, pe nesimţite am întrat pe uşa cea strimtă a corespondenţilor novelari, ce nu se încearcă a scrie cu floricele, dar cari scriu căutând adevĕrul. Luaţi aminte dar!

Este un adevĕr recunoscut de toată lumea, că tot pasul, ce'l face omul aḑi pe pământ: trebue sĕ'l facă după un plan precugetat. Trebuie sĕ lucreze cu minte, cu raţiune. Dar uitaţive, ce se întêmplă în comunele noastre şi vedeţi: lucrăse ceva cu calcul sănătos ori ba? Eu ḑic că ba. Sĕ vĕ dovedesc. Mai auḑitaţi de vr'o comună cu păduri destule pe sama ei pentru toate trebuinţele; dar cu o economie atât de stricată, atât de ticăloasă, cum o are comuna noastră, Pianul superior: încât preste puţin va venì timpul sĕ mergem şi noi la urbea Sebeş sĕ cumpĕrăm lemnele ce ne trebuesc.

Pădurile pe la noi se tae fără nici o socoteală. Când se împarte spre tăiare vr'o parte de pădure merge comisia distribuitoare în faţa locului şi după ḑicĕtoarea comună; „Cine împarte, parte'şi face“. fără alte consideraţiuni îşi ia părticica sa mai bună de pădure, apoi iau parte toţi câţi merg în ḑiua numită sau şi după 2 ḑile mai târḑiu. Apoi trei patru ḑile după aceasta îşi mai ţin dreptul de a mai aduce în toată ḑiua de 2 ori dênşii lemne, sub cuvênt, că cela e rudă cu cela, acesta cu acela etc. şi findcă sûnt mai toţi virilisti, cari au boii cei mai buni: eară mulţimea tace si rabdă stringênd din dinţi. Am înse o escepţiune laudabilă; trebue pe drept se ḑic, că primarìul nu s'a făcut părtaş la această nedreptate!

Poate că am mers prea departe cu aceste scrise; căci on. oficiu com. din început a purtat prea mare grige pentru prevaricaţiuni. Ba îmi aduc aminte, că a şi globit pe mulţi cu câte 50 cr., 1 fl., 2 fl., chiar şi până la 10 fl. v. a. Dar ferita Dumneḑeu, ca sĕ vină acesti bani undeva în comput. Ordineze numai vice-spanatul comitatului nostru o investigaţiune rigoroasă pe ḑece (10) ani trecuţi şi se va dovedì aceasta. Unde se varsă atâta sumă de bani, se va vedè cercetându-se; pentru că o comună mare ca a noastră cu câmpuri şi păduri întinse sĕ nu vadă din pedepsele prevaricaţionale şi altele nici un cruceriu, este lucru spăimêntătoriu.

Eară pentru căncelaria comunei şi scoală nu este onor. oficiu în stare sĕ aducă lemnele trebuincioase, fără de multe ori notariul înghiaţă de frig în cancelarie ca de es. astă iarnă; noroc că dênsul este om curagios; căci din lemnele de gorun, ce sunt aduse pentru facerea podurilor în comună, cele mai frumoase bârne le tae pentru foc.

Dar sirmanii învĕţători dimpreună cu scoalele au trebuit şi în iarna aceasta sĕ dimită din prelegere pre elevii acasa de vre o câţi-va ani, că nu au putut sta de frig. Ce vor fi făcut dênşii acasă— necăpĕtându'şi relutul de lemne pe o earnă aşa de aspră ca cea din acest timp — sciei bunul Dumnezeu! Prin pădurile de prin împregiurul satului te doare inima a merge, căci nu veḑi un lemn, care sĕ fie remas singur întreg din acesti 2 ani trecuţi; eară în munte au avut toţi străinii privelegiu autorisat. Preste tot sĕ ferească Dumnezeu sĕ nu cumva sĕ vină pe neasteptate o cercetare mai înaltă, că atunci vre o câţi-va ar trebuì sĕ'şi părăsească chiar şi comuna!

Nu merge mult mai bine la noi nici cu cercetarea scoalei, unde după lege este silit tot copilul dela 6--12 ani împliniţi a cerceta scoala în toate ḑilele, eară dela 12—15 ani împliniţi, scoala de repetiţie. Din vre o 300 şi mai bine de copii, abia vre-o 130—140 o cercetează. Şi aceasta mai mult de un an de ḑile căci dregătoria locală n'a mai esecutat nici o listă de lenevire. E lucru ourios însĕ, că şi când a zălogit pentru absenţiele scolarilor, i-a tras la respundere tot pe acei părinţi, a căror copii au făcut numai câte-va lipsiri; eară sutele şi miile de lipsiri ale acelor capi negligenţi, care umblă cu sutele pe strade ocolind scoala nu'i trage nime la nici o respundere. Trist dar adevărat. *Nunc ad foriissimum.* Când s'au fost zălogit în anii trecuţi, părinţii scolarilor negligenţi s'au încassat bani dela ei, s'au vêndut şi zăloagele adunânduse sumuliţe frumuşele. Unde s'au adunat acei bani, ce s'au făcut cu ei, nu scie nime, pare că au întrat ca în pământ. Am observat şi în sinoadele noastre parochiale, că nu s'au făcut nici o menţiune de atari bani şi după „statutul organic“ ar fi trebuit sĕ vină înainte această posiţiune. Dar până aḑi nu se scie nimic despre aceasta Atâta am auḑit şi sciu că într'o arĕtare trămisă acum de curênd la măritul consistoriu archidiecesan între altele multe s'a făcut întebare şi de aceasta afacere cn adunarea pedepselor banale de pe negligenţele scolare. Aici între 4 ochi vĕ comunic un lucru stăin; puneţi-l între parentese: De atunci, de când s'a făcut această arĕtare, preotul nostru tot intr'una face la ingenunchiări pe timpul sântei liturgii pentru duşmani in toate duminecile; poate pentru acei oameni, cari au făcut-o. Dumneḑeu va alege dreptatea de sigur, nu ne este ertat ca creştini sĕ credem, că va face cui-va — fiă şi pentru — serviţ de gendarm. Doamne eartă-ne pare că nu cutezăm sĕ ḑicem ca un servitoriu al altariului, sĕ ajungă la aşa credinţă! Dar fie'i de bine! Pe fie care credinţa sa'l va mântuì. Una aşi dorì şi eu, ca mărit acest consistoriu sĕ ia lucrul cât mai îngrabă la cercetare. Sûnt multe lucruri în acea arĕtare care asceaptă a lor grabnică soluţiune spre binele bisericei.

Dela organele politice aşi cere ca sĕ binevoiască a cerceta mai des comunele noastre nu numaì pentru plătirea dărilor pe cari oamenii şi aşa le plătesc dar aşi dorì, aşi pretinde chiar, că dênşii sĕ se silească a grigì şi de bunurile comunale, care prin mai marii lor se nimicesc cu totul! Ar trebuì şi trebue sĕ se ceară în tot anul socoteală strictă despre venitele şi spesele, care nu se bagă în socoteala alodială, ci rĕmân ca perdute. Nu sciu bine în alte locuri, cum va fi; dar la noi s'a împlinit dictonul stereotip sub sistemul actual *„Hier sind die Einnahamen, hier sind die Ausgaben: die Rehnung ist fertig“*. Dee ceriul, ca aceste puţine aici scrise sĕ fie de ceva folos.

Un Sătean.

Varietăţi.

* (Dela societatea academică socială-literară „România Jună“ în Viena) primim spre publicare următoarele: (Au apărut de sub presă sub editura societăţii „România Jună“ douĕ piese musicale de compositorul român dl C. G. Porumbescu, anume: „Zină Dunărei“ Polca-mazur, dedicată patroneselor balului român din Viena, şi valsul „Camelie“ [ambele pentru piano], cari piese au fost esecutate cu mult efect la menţionatul bal din anul acesta de capela dlui Ed. Strauss. Ambele piese se află de vênḑare la societatea „România Jună“ în Viena [I. Sonnenfelsgasse Nr. 1.] precum şi la depositele mai însemnate de musicalie. Preţul unui esemplar: Valsul 1 fl. v. a. [2 frci 20 bani] şi Polca 50 cr. v. a. [1 frc. 20 bani.] O parte din venitul curat este destinat pentru fondul Societăţii „România Jună.“

Este de asceptat că aceste noue composiţiuni românesci, cari au fost foarte bine primite de publicul din Viena, se vor bucura şi de atenţiunea publicului român şi nu vor lipsì în cercurile amatorilor de musică, cu atâta mai mult încât laudabila întreprindere a junelui artist român merită a fi încuragiată şi a se bucura de spriginul nostru.

* (Emigraţiuni). Din comitatul Şaroş se scrìe, că emigraţiunile de acolo, cu deosebire din partea nordică, de lângă Galiţia şi comitatul Semplin, iau dimensiuni tot mai mari. Sate întregi sûnt despopulate şi casele deşertate. Ţĕranii cufundaţi în datorii îşi părăsesc proprietăţile şi emigrează cu ridicata la America. Numai aceia mai remân în comitat, cari n'au nimic, şi trăiesc de aḑi pe mâne din cerşit. Proprietarii mai mari de ici de colo îşi dau toată silinţa, a ocupa oamenii cu lucru, ca sĕ nu emigreze, judecătoriile însĕ nu fac nimic în privinţa aceasta.

* (Miseria în Maramurĕş). În congregaţiunea ultimă a comitatului Maramurĕş s'a cetit un raport, care despre miseria domnitoare în comitat, ne dă un chip oribil. În multe comune perirea de foame e numai o cestiune de vre-o câteva ḑile; comunele, în cari soartea aceasta înfiorătoare s'a putut amâna pe vre-o câteva sĕptĕmâni, se află într'o posiţie fericită. Cele mai multe sate, cari pătimesc de miserie, sûnt în Verchovina, în cercul Oekörmezö, mai departe în ţinutul Dolha şi în partea nordică a judeţului Husta. În adunarea comitatensă încunosciinţarea, că guvernul până acuma a asignat pentru cei ce sufer numai 2000 fl. a făcut o impresiune dureroasă. S'a adus un conclus, a se substerne guvernului o rugare, pentru încuviinţarea unui împrumut nou de 10,000 fl. spre a se putè cumpĕra cartofii de lipsă pentru sĕmĕnatul de primăvară.

* (Descoperiri archeologice). Depeşi din Atena adresate la Berlin informează că, în urma săpăturilor întreprinse pe locul Olimpiei, spre sud-ost de Metroon, s'au descoperit temeliile de peatră ale marelui altar a lui Iupiter, temelii cari formează o elipsă de 44 metri. S'a scos asemenea un cap a lui August şi o parte din statua Nikeci de Polonios.

Ḑiarele din Statele-Unite vorbesc de următoarea descoperire areheologică nu mai puţin importantă: Un vênător de lincsi şi de mâţe selbatice a găsit într'o insulă situată în Misuri un templu subteran tăiat în stâncă, templu în care a întrat şi despre care a şi trimis o descriere societăţei istorice din Misuri (Statele-Unite). Acest templu, ale căruia proprietăţi acustice sûnt remarcabile, cuprinde douĕspreḑece coloane de peatră sculpate la basă imitând o plantă necunoscută şi amintesc prin proporţiunile sale monumentele antice ale vălei Nilului.

Lista Nr. 11

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inunpdţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 10 publicată în Nr. 25 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 1867.80

D. Nicolau Droc Barcian director gimnasial în Brăila trimite următoarele sume:

D. Nicolau Droc 85 lei 90 bani.

a) Colectaţi prin dl Macsimilian Droc, la Bucuresci.

Macsimilian Droc 10 lei, Ioan Colţescu 5 lei, Ioan Ionescu 1 leu, D. G. Moceanu 4 lei. Total 20 lei.

b) Colectaţi prin dl I. Boldescu profesor în Giurgiu. I. Boldescu 1 leu, Brosida Boldescu 1 leu, Maria Boldescu 50 bani, Elisabeta Boldescu 50 bani. R. Bălescu 2 lei, Diaconul N. Abrămescu 2 lei, Eufrosina Abrămescu 1 leu, I. Constantinescu 1 leu, Frantz M. Pröglhöf 3 lei, 70 bani, I. Popescu 3 lei 70 bani, St. Petrescu

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

2 lei, Ecaterina Stanculescu 1 leu 25 bani, Elena Orghidan 1 leu 30 bani, G. Hrisoscoleu 2 lei, Paulina Miron 3 lei 70 bani. Stoenescu Marin, elev 50 bani, Şerbănescu Stoian, elev 50 bani, Vasilescu Petru, elev 50 bani. Total 28 lei 15 bani.

c) Colectaţi prin dl G. Hrisoscoleu, profesor în Giurgiu. Iordănescu George 30 bani, Stănescu Marin, elev 1 leu, Ruse Anastase, elev 2 lei 30 bani, Dăscălescu Const. elev 1 leu, Popescu Dumitru, elev 3 lei 70 bani, Angelescu Ioan 50 bani, Epurescu Alesandru 50 bani, Ioanescu Ioan, elev 1 leu, Muţunea George 50 bani, Gospodin George 50 bani, Marinescu Ioan, elev 1 leu, Nicolau Petre, elev 40 bani, Uriaşiu Alecsandru, elev 3 lei 70 bani, Gărăgău Marin 1 leu, Riga Anton, elev 2 lei, Pieptean Gruia, elev 50 bani. Total 19 lei 90 bani.

d) Colectaţi prin dl I. Ionescu directorul scoalei de băeţi din Roşiori-de-Vede. Constantin Jinga10 lei, Ioan Ioanescu 10 lei, Carol Vare 7 lei 40 bani, Preotul Al. Mazarine 5 lei, Z. Bălăutz 2 lei 60 bani. Total 35 lei.

e) Colectaţi prin dl I. Constantinescu profesor în Giurgiu. Ioan Constantinescu 4 lei 60 bani, Constantinescu Stavri, elev 4 lei, Mihăilescu Stelian 2 lei, Tomescu Andreiu 2 lei, Tomescu Stefan 2 lei, Manicatidi Demetru 1 leu 50 bani, Teodorescu Nicolae 1 leu, Constantinescu Alecsandru 1 leu, Pascal Dumitru 1 leu, Niculaevici George 1 leu, Russe Nicolae 80 bani, Velicu George 50 bani, Vasilescu Chiru 50 bani. Ruse Neaţu 50 bani, Ghiţescu Dumitru 50 bani, Negoescu Paraschiv 50 bani, Petrescu Emanoil 50 bani, Protopopescu George 50 bani, Lăzărescu Milan 50 bani, Rădulescu Ioan 50 bani, Dumitrescu Toma 50 bani, Dumitrescu Constantin 40 bani, Nedelcovici Constantin 40 bani, Scărlătescu Emil 30 bani.

Subscriitorii acestei liste sûnt toţi elevi cl. III dela scoala Nr. 1 de băeţi din Giurgiu. Total 27 lei.

f) Colectaţi prin dl R. Bălescu profesor în Giurgiu. Christian Vruse 20 bani Rădulescu Elefterie 15 bani, Nedelcovici George 50 bani, Nedelcovici Iordan 50 bani, Pascal Nicolae 90 bani, Conduratu Emil 1 leu.

Subscriitori acestei liste sûnt toţi elevi din cl. II scoala de băeţi Nr. 2. Total 3 lei 25 bani.

g) Colectaţi prin diaconul N. Abrămescu profesor în Giurgiu. Muţuni Vasile 50 bani. Nicolescu Barbu 1 leu, Ioanescu Evilian 1 leu, Ioanescu Constantin 1 leu, Mihăilescu Teodor 50 bani, Mihăilescu Marin 50 bani, Stănciulescu Demetriu 50 bani, Dumitrescu Stefan 50 bani, Stătescu George 50 bani, Stefănescu Tânase 50 bani, Nenulescu Michail 50 bani, Stefănescu Teodor 30 bani, Zanfirescu Ioan 50 bani, Christescu Atanasie 50 bani. Angelescu Constantin 50 bani, Angelescu Ioan 50 bani, Nicolescu Ioan 50 bani, Popescu Haralambie 30 bani, Dumitriu Dumitru 30 bani, Iliescu Ioan 50 bani, Parisianu Matei 20 bani, Dumitrescu George 50 bani, Stoenescu Nicolae 50 bani. Subscriitorii acestei liste sûnt toţi elevi din cl. I. dela scoala Nr. 2 de băeţi din Giurgiu. Total 12 lei 10 bani.

h) Colectaţi prin dl A. Andrescu primarul urbei Zimnicea. Societatea de binefaceri din Zimnicea 20 lei, Locot. Const, Niculaide 5 lei. Sub-Loc. N. Niculau 3 lei 70 bani, Nae N. Selimescu 10 lei, Michail Georgiu 3 lei 70 bani, Vencu Nabodcof 2 lei, Ioan Apostolescu 2 lei, G. Antonescu 1 leu, Preotu Daniil Duhovnicul 2 lei, Ch. Casasovici 1 leu, G. H. Dencof 1 leu, D. Mandafuni 5 lei, Pandele Rădulescu 3 lei 70 bani, Domocoş Iosef 4 lei. Ghica Georgescu 3 lei 70 bani, Anghel Marinovici 1 leu, D. Angelescu 5 lei, G. N. Tatianu 2 lei, I. Marienescu 1 leu, I. I. Ţiţeiu 10 lei, Se. Vasilescu sergent major 3 lei, St. Angelescu 10 lei., A. Andreescu 5 lei. Total 105 lei 80 bani.

i) Colectaţi prin dl A. Popovici din Bucuresci. I. G. Manu 50 lei, L. Nedelcovici 5 lei, E. L. Semo 3 lei 70 bani, D. Semo 3 lei 70 bani, A. Nedelcovici 3 lei 70 bani, A. H. Ioan 3 lei 70 bani, Andrei A. Popovici 30 lei. Total 99 lei 80 bani.

k) Colectaţi prin dl Toma Bobescu din Giurgiu.

Toma Bobescu 10 lei.

l) Colectaţi prin dl Colonel V. Costa-Foru. Catul (militar) 5 lei, Căpitan Scriban 1 leu, I. G. Ioanescu 4 lei, Anonim 5 lei, Anonim 5 lei, D. Panaitescu 2 lei, Marin Mihalache 2 lei Căpitan Malacsa 3 lei, 70 bani, sub-loc. Marinescu 2 lei, Căpitan Petrescu 2 lei, locot. G. Seinescu 2 lei, Dănescu 2 lei, colonel Costa-Foru 7 lei 40 bani, locot. Col. Teleman 5 lei, maior Tudorache 3 lei, locot. Sergescu 2 lei. Total 53 lei 10 bani.

Total 500 lei . . . . fl. 225.—
Totalul cu ḑiua de astăḑi . . . fl. 2192.80

Sibiiu, 12 Martie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

Bursa de Viena şi Pesta

din 24 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	103.50	103.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.—	93.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.75	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.50	120.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	91.—	91.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	90.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	89.50	89.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	89.25	89.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.50	91.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.90	72.90
Datoria de stat în argint . . .	73.35	72.95
Renta de aur austriacă	88.20	88.—
Sorţi de stat dela 1860	129.30	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	842.—	835.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	297.40	298.50
Acţiuni de credit austr.	284.75	284.75
Sorţi ungurresci cu premii . . .	—.—	115.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.52
Napoleon	9.47	9.47
100 marce nemţesci	58.35	58.25
London (pe poliţa de trei luni) .	118.70	118.60

Economic.

Sibiiu, 26 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.10—6.50; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. .3.—3.40 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2- -.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de viţel 45—60 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 25 Martie n. Pro hectolitră: Grâu 9.—9.50; Grâu sĕcăreţ fl. 8.—8.0; Sĕcară fl; 6.60—7.; Ovĕs fl. 3.—3.10; Cucuruz fl.——5. Sĕmênţă de cânepă fl. 7.—8; Fasole fl. 7.—8; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--240.; Fên fl. 1.80 —2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—62; Unsoare de porc fl. 60—64; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc —48— cr. carne de viţel 60.—70 cr. oauĕ 5 de 10 cr. Din pricina serbătorilor apusene têrgul de aḑi fu rĕu cercetat Timpul fu frumos, dară rece.

Făgăraş, 19 Martie n. Pro hectolitră Grâu fl 9.50—.980; grâu sĕcăreţ fl 7—7.50; sĕcară fl. 6—6.20; orḑ 4—4.50; ovĕs fl. 3.—3.20; cucuruz fl. 4.50—5; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 9—10.—; mazere fl. ——.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7 crumpene fl 1.60—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. ———; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminări fl. 38—40; unsoare fl 65—68; cânepă fl. 30—35.; sĕmênţă de in fl. ————; sĕpun fl. ——; fên fl. 2.20—2.60; spirt pro grad 10½— cr.; pro: chilo carne de vită 42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc —44— cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 160—2.80; Têrgul a fost mare, sĕcară multă.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 10 Aprilie şi 10 Maiu imob. lui Grigorie Ciorba în Mănic (judec. cerc. Gherla); în 10 Aprilie şi 10 Maiu imob. lui Benedict Vásárhely în Köbölkut (judec. cerc. Székelyhid); în 22 Aprile şi 22 Maiu imob. lui Petru Pripon în Cărpiniş (judec. cerc. Abrud); în 19 Aprilie şi 19 Maiu imob. soţiei lui Michail Sinczky născută Maria Cristian în Cluj (trib.); în 17 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui Stefan Miscolzi în Topliţa (judec. cerc. Reghen); în 7 Aprilie imob. lui Ilie Fiţcultean în Archiud (judec. cerc. Teaca); în 21 şi 22 Maiu şi 21 şi 22 Iunie; imob. remasului după Albert Varady în Chemendia (trib. Deva); în 5 Aprilie imob. Anuei Thus născută Câmpean în Dobrocina (trib. Dej). în 20 Aprilie şi 20 Maiu imob. lui Dănilă Elekes în Dêrj (trib Odorheiu); în 31 Martie imob. soţiei lui Ioan Fer în Abrud (judec. cerc.); în 2 Aprilie imob. lui Andreiu Bönkesch în Mediaş (jedec. cerc); în 2 Aprilie imob. lui Vasilie Ardelean şi soţi în Ocniţa (judec. cerc. Teaca); în 23 Aprilie şi 24 Maiu imob. lui Moise Katana în Copeţ (judec. cerc. Sângiors); în 12 Aprilie imob. lui Ioan Gologan şi soţi în Săcele (trib. Braşov).

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de submedic in comuna montană Bucium, comitatul Alba inf. proveḑut:

1) cu salariu anual de 500 fl.
2) interteniment pentru un cal, 120 fl.
3) bani de cortel 60 fl. şi dreptul de pensiune după normele de stat, sĕ deschide concurs pănă la 1 Maiu a. c. st. nou.

Doritorii de a ocupa acest post au de a-şi substerne petiţiunile instruite cu documente, despre cualificaţiunea ce posed precum şi despre perfecta cunoscinţă a limbei române, la comitetul fondului pisetal al Abrud-Roşiei, „în Abrud“ pănă la terminul mai sus indicat pre lêngă acea observare, că Doctorii de medicină în casul de concurgere se vor preferì.

Dela comitetul fondului pisetal al Abrud-Roşiei.

Abrud în Martie 1880.

Simeon Cav. de **Balinth** m. p.
preşedinte.
Ioane Gallu m. p,
notariu.

1—3

Ad Nr. 216 S. — ex 1879. 3—3

CONCURS.

La institutele diecesane gr. or. de teologie şi pedagogie din Caransebeş sistemisându-se un post de profesură pentru agronomie cu salariu anual de 600 fl. v. a. pentru ocuparea acestui post se escrie prin aceasta concurs cu terminul pănă la 13/25 Aprilie a. c. adecă pănă la Dumineca floriilor.

Competenţii pentru acest post au sĕ'şi trimită la consistoriul diecesan gr. or. din Caransebeş petiţiile instruate cu următoarele documente:

1. Atestat de botez;
2. Atestate scolastice despre studii gimnasiale, reale sau din scoalele cetăţenesci;
3. Atestate despre studiile de agronomie;
4. Atestate despre eventuala pracsă făcută pe terenul agronomiei.

Caransebeş în 2/14 Martie 1880.

Episcopul diecesan:
Ioan Popasu.

Nr. 693. Epitr. [11] 3—3

Publicaţiune de esarêndare.

La 22 Martie (3 Aprilie) a. c. 10 oare înainte de ameaḑi se va esarênda prin licitaţiune publică la casa parochială gr. or. din Turda fênaţul numit „Lobodaş“ aşeḑat pe hotarul Turdei sub Nr. top. 5546 *a*) *b*) în mărime de 106 jugeri şi 212 stângini pătraţi pe 3 ani de ḑile, începênd dela 24 Aprilie a. c. la cel ce va da mai mult.

Preţul de esclamare e 300 fl. din care 10% sûnt a se depune ca vadiu înainte de licitare. Oferte în scris sigilate se primesc numai pănă la deschiderea licitaţiunei. Condiţiunile esarêndărei se vor putè vedè la casa parochială gr. or. din Turda, sau în cancelaria archidiecesană din Sibiiu.

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Consistoriul archidiecesan gr. or.

Director de moşie.

Un agricultor germân ofere serviţiile sale ca **director de moşie în România.** Dênsul a absolvat studiile agricole cu succes bun, a funcţionat 7 ani în calitate de profesor la un institut agricol în Transilvania, ear în curs de 13 ani 'şi-a însuşit esperienţe practice ca conducĕtoriu de moşie parte în Germania parte la institutul amintit, cunoasce limba română şi franceză şi se poate recomanda prin cele mai bune testimonii.

Ofertele se pot adresa dlui Demetriu Comşa, profesor de agricultură în Sibiiu, sau direcţiunei institutului agricol în Mediaş (Transilvania). [12] 3—3

[9] 5—5

FABRICĂ
de cipici şi de cisme

a lui

Imre Temesvári

în Budapesta strada Kerepes Nr. 11.

Vênḑarea cu ridicata (toptanul) şi cu mĕruntul.

Recomêndă **pentru dame:**

Păpuci de casă de lasting sau pele	1.20
Păpuci pentru stradă din lasting, sau pele cu toc şi funtă elegantă	2.—
Cipici regata de încheiat cu cătărămi, din lasting fin, sau pele, fasonul cel mai nou . .	3.—
Cipici cu elastic înalt de 20 cent. din lastingul sau pelea cea mai fină, cu talpa duplă cu cue	3.60

Pentru bărbaţi:

Cipici regata, din pele de căprioară, sau chagrain cu talpa groasă	3.80
Cipici regata din pele de manuşi, sau lac, cu marginea groasă a talpei	4.20
Cipici cu elastic din iucht, sau pele de viţel, cu tălpile duple, ţintuite, sau cu şurupuri . .	4.—
Alese din calitatea cea mai bună	4.60
Cisme 50—60 sentim., înalte, de iucht cu talpa duplă, ţintuită triplu şi cu şurupuri	9.—

În fine tot feliul de cipici pentru băieţi, fete, şi copii cu preţurile cele mai eftine ale fabricei.

Comandele se vor efectua prompt cu Nachnahme, sau dacă se trimite preţul. Lucrurile neconvenabile se schimbă bucuros, listele de preţuri mai detailate se trimit gratis şi franco.

☞ Cumpĕratorilor cu ridicata rabat însemnat. ☜

Catechetica
bisericei dreptcredincioase resăritene

compusă de protopresbiterul

Ioan Stefanelli,

docent la facultatea teologică a universit. din Cernăuţi.

Opul cuprinde toate principiile şi regulele relative la alegerea, înşirarea, prelucrarea şi propunerea materiilor catechetice din religiunea crestinească, istoria învĕţămêntului catechetic crestinesc dela Isus şi până în ḑilele noastre, literatura ramului acestuia şi catechese practice ca modele la compunerea catecheselor pentru scoală şi biserică, şi este menit mai ântêiu ca manual la prelegerile catechetice în institute teologice, apoi şi ca manual pentru păstorii sufletesci la elucrarea temelor catechetice pentru conferinţele pastorale.

Preţul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

De acelaşi autor au apărut:

Catechese
tractând
Istoria biblică a Testamentului vechiu,

Manual pentru catecheţii şi învĕţătorii scoalelor poporale, pentru păstorii sufletesci la catechisaţiunile prescrise în biserică, pentru candidaţii de învĕţatori şi pentru educătorii şi amicii junimei.

Tomul I.

Preţul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

Dela acelaşi autor se află sub presă şi va apărè în anul acesta:

Catechese
tractând
Istoria biblică a Testamentului nou
şi faptele sânţilor apostoli.

Cu adaos o istorie şi o geografie scurtă a Palestinei şi a ţerilor sântei scripturi.

Tomul II.

[10] 3—6

Editorul
Tipografia eredei de Closius,
Sibiiu.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 34. Sibiiu, Joi 20 Martie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Alegerile în Englitera.

Sibiiu, 19 Martie.

Este departe de noi Englitera. Între Austro-Ungaria şi Englitera este o Germanie mare, o Francie tot aşa de mare şi un mic Belgiu şi pe deasupra şi un canal de al oceanului atlantic.

Alegerile pentru parlamentul englez fiitoriu ar fi sĕ ne lase în cea mai deplină linisce şi sĕ ne mulţămim a le înşira în una dintre cronicele noastre, ca sĕ scie şi cetitorii nostri ce se întêmplă preste ţeri şi preste mări în imperàţia insulară a Britaniei-mari, în împĕrăţia cea puternică preste mările pămêntului, de care noi, de toate sûntem foarte depărtaţi.

Astăḑi înse, când puterea electrică şi a aburului apropie neamurile de pe faţa pămêntului spre a le unì aproape într'o familie, în zadar ar închide cineva ochii sĕ nu vadă ce se întêmplă în ori care parte de pe lume şi în deosebi de pe pămêntul Europei. Şi preste voie acel ce ar încerca a se folosì de o procedere ca aceesta, s'ar pomenì într'o lume, pe care o ar cunoasce tot aşa de bine, cum au cunoscut cei trei coconi din Efes cetatea, după ce, cum spune legenda bisericească, s'au desteptat din amorţirea lor.

Alegerile engleze de faţă şi despre care, după spaţiul de care am putut dispune în coloanele noastre am făcut deja amintire în revistele noastre politice, au ajuns la însemnătatea de nu mai pot fi considerate numai de o afacere curat englezească.

Curentul politic ce se manifestează pe pămêntul britanic privesce pe toată Europa. De aceea în Francia, în Italia, lumea politică caută cu acelaş înteres la dênsele ca şi în Germania, Austro-Ungaria şi Rusia.

Lupta este între cele doue partide vechi a le conservativilor şi liberalilor din Anglia. Dela reeşita acestei lupte însĕ atêrnă mult, pentru că învingă ori care din aceste douĕ părţi, învingerea va contribuì la o definitivă constelaţiune a puterilor europene, care pănă acum este învĕluită în neugri nepetrunse.

Învinge partida conservativilor, atunci, cel puţin, este probabil, că ministeriul actual Beaconsfield remâne la putere şi clădirea începută cu alianţa austro-germană se va completa; învinge partida liberală, — un guvern cu Hartington, sau poate chiar cu Gladstone în frunte, poate disolve tot ce s'a făcut pănă acì. Cum va fi cristalisaţiunea cea nouă a puterilor şi staturilor europene în casul acesta, este o întrebare la care şi Bismarck nu va fi în stare a respunde numai decât.

Discursurile electorale a le liberalilor englezi câte au petruns, pe aripile ḑiaristicei, şi în continent, ne pun în perspectivă înainte de toate un necunoscut, un fel de nihilism politic în sudostul Europei. Nici chiar acest „Sudost european“ nu este ţermurit în discursurile electorale. După un corifeu al liberalilor, Gladstone, s'ar părè, mai cu samă după vehemenţa lui cea neinfrênată asupra Austro-Ungariei, în special asupra Ungariei, că periferia orientului de meaḑă ḑi al Europei este foarte largă şi mult cuprinḑetoare.

Douĕ lucruri transpar pănă acum din afacerile electorale engleze, am putè ḑice, mai positiv. Învingênd partida liberală în Englitera, o apropiare între Englitera şi Rusia va fi foarte cu putinţă şi a doua, Turcia, şi câtă a mai remas din tratatul dela Berlin, va avè se dispară.

Apropiarea însĕ, între Englitera şi Rusia, va remânè fără de influenţă asupra Franciei, Italiei şi aşa mai departe? Nici alianţa austro-germână nu mai este sigură de ispite. Publicarea cu atâta sgomot a corespondenţei dintre împĕratul Germaniei şi Rusiei cu ocasiunea aniversărei nascerei împĕratului Wilhelm este un semn, că nici creaţiunile cele mai noue a le lui Bismarck nu sûnt aşa de înţepenite şi încheiate, încât sĕ nu se clatine şi doar chiar sĕ nu se desfacă; este un semn, că Germania, cât de tare şi de mare s'ar părea, nu este nesimţitoare la oscilaţiunile ce le trimit volburile electorale de preste canal în cele dedesubtul terenului politic al continentului Europei.

Pe lângă toate aceste, mult atêrnă dela reeşita alegerilor engleze în special şi pentru Austro-Ungaria. Umbra ce o aruncă liberalii englezi încă înainte de a se arĕta pe câmpul faptelor, ca guvern, este pentru monarchia noastră, cel puţin, neplăcută. Austro-Ungaria este inculpată, că nisuiesce a nimicì libertatea abia câştigată a popoarĕlor creştine din sudostul Europei. Ungaria cu deosebire este inculpată, că a înfluinţat la coroană, ca sĕ nizuiască cătră o suprematisare austro-ungurească a popoarelor din peninsula balcanică.

Inculpările aceste sûnt un avis despre ceea ce are sĕ astepte monarchia noastră dela un guvern liberal englezesc.

Oficioasele noastre se grăbesc a rĕspunde la inculpările ce vin din o depărtare aşa de mare, în special la adresa maghiară, cu grandeţa lor obicĭnuită: „Nu ne pasă!“; „Nu e adevĕrat!“ Spre a se întărì în curagiul seu despreţuitoriu, una dintre oficioasele noastre, ne spune: „Cine cunoasce Ungaria, poporul ei, istoria şi tradiţiunile sale, acela scie, că ea n'a fost nici când inimica, din contră a fost promovătoarea libertăţii popoarelor...“ Dacă cu astfel de descântece se vor înfrêna şi resfrânge chiar inculpările din afară este o întrebare, cărei i se poate rĕspunde uşor. În faţa evenimentelor atât de serioase şi în faţa situaţiunilor atât de clătinătoare noi am ḑice cu fabulistul Gellert oficioaselor, cari sûnt totdeauna gata a vorbì în limbagiul despreţuitoriu: Băgaţi de samă, că eată podul, preste care trecênd cel ce a minţit, îşi frânge piciorul!“

Memorandele cele numeroase, discursurile cele multe în dieta Ungariei din partea naţionalităţilor, abstrăgênd dela presa acestora, nu este nici decum în consonanţă cu grandeţa oficioasă.

Încă nu scim resultatul alegerilor din cestiune, dar scim avisul, care eventual pentru monarchia noastră poate avè urmări reale. Între posibilităţile cele multe, una este care trebuie sĕ nu o peardă din vedere nici un cetăţean serios din Austro-Ungaria. Posibilitatea, că monarchia austro-ungurească sĕ vină în posiţiune de a se răḑima eară numai pe popoarele sale ca la 1859 şi 1866. La un cas de aceste, de care Dḑeu se ferească monarchia, oare n'ar fi mai bine, când popoarele ar fi mulţămite, nu cu descântece oficioase, care n'au alt efect decât că golesc săculeţele fondului disponibil, ci cu o adevĕrată libertate şi dreptate pentru toate popoarele din monarchie?

Este scurtă formula aceasta, dară cuprinde în sine talismanul cel mai probat, în toate veacurile, pentru staturi. Formula aceasta, realisată cu sinceritate de bărbaţii austro-ung. de stat, ar pune monarchia în posiţiunea, de a'i păsa foarte puţin, cine învinge la alegerile din Englitera, foarte puţin, cine remâne sau vine acolo la guvern.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Martie.

În liniscea sĕrbătorilor de pascile apusene în Budapesta bărbăţii politici au avut timp sĕ mediteze asupra partidelor din dieta Ungariei. Un deputat se pune şi dă espresiune meditaţiunilor sale de şi în forme diverse în douĕ organe din capitală. Deputatul a meditat şi după ce a meditat a venit la convingerea, că cu atâtea partide nu merge bine. Din contră partidele cum sûnt astăḑi promovează putrejunea în sinul „naţiunei“. Deputatul află, că ar fi bine ca elementele, ce stau pe basele dela 1867, sĕ se ralieze. Aceste ar fi partida aşa

---

FOIŢA.

Colonisarea Daciei după părerile alianţei israelite.

> C'est à vous d'en sortir, vous qui parlez en maître,
> La maison m'appartient, je le ferai connaître!
> *(le Tartufe, IV. 7.)*

„Mai toţi oratorii congresului israelit din 1876 au declarat cu sgomot şi cu o aroganţă despreţuitoare, că Israeliţii din România nu trebuie sĕ aştepte reforme de cât dela străini. Curios patriotism!“

Astfel vorbia dl T. George Giuvara, în şedinţa de Luni, 1 Martie, la societatea de etnografie din Pasis, înaintea unui public distins care'l asculta cu cea mai binevoitoare atenţiune. Toţi erau curioşi a auḑì din gura unui Român espunêndu-se cestiunea israelită; cetiseră — poate fără sĕ vrea — espectoraţiunile de mai lunile trecute ale condeielor plătite ale alianţei; doriau dar a vedè si pe cei acusaţi (apĕrându-se).

După prununţarea cuvintelor de mai sus, dl Oppert, profesor la colegiul Franciei şi — mai cu samă — membru al Universalei Alianţe israelite, întrerupe pe iubitul nostru compatriot, ridică cu putere vocea şi face următoarea declaraţiune, pe care fie care din lectorii d-vstre o vor cualifica-o cu epitetul ce vor găsì de cuviinţă: „n'aveţi dreptul a vorbì astfel, domnule; Evreii sûnt *cel puţin* tot atâta de vechi în România ca şi d-voastră înşi-vĕ...!!“

Propunênd Rothschilḑilor europeni crearea unui ordin „Nesdrăvăniile jidovesci“ şi darea unui cordon lat de gât dlui Oppert numai pentru nemuritorul „cel puţin“, mulţămită, căria va intra de sigur în sinul lui Abraham, sĕ notăm şi replica minunată, aruncată de amicul nostru d. T. George Giuvara, cu acel indescriptibil şi suveran dispreţ, ce are Românul pentru vulpi şi şopârle:

— Aşa!? Nu trecură şese luni şi, moderni Tartufi, ḑiceţi binefăcĕtorilor d-voastre:

> C'est a vous d'en sortir, vous qui parlez en maître,
> La maison m'appartient, je le ferai connaiţre!

Era superb fiul României cu biciul lui Molière în mână lovind în faţă pe membrul Alianţei, în mijlocul aplauselor şi risetelor adunării. Î-am mulţămit şi 'i vom mulţămì totdeauna de această fericită si patriotică inspiraţiune. Sûnt atât de rare aceste incidente, încât simţim o adevĕrată mândrie naţională înregistrând pe cele ce avem fericire a cunoasce.

Continuând restul conferenţei şi servindu-se în toate cele ce afirma de părerile şi publicaţiunile străinilor, cari au studiat mai mult sau mai puţin just cestiunea, dl Giuvara a presentat în studiul sĕu adevĕratul caracter al mĕsurilor sociale, făcênd se apară în lumina cea mai viuă spiritul de toleranţă şi nesfêrşită bunĕtate ce am avut, noi Românii, în toţi timpii. Recunoscênd că Israeliţii din România acceptă cu bucurie noua stare de lucruri, simpaticul conferenţiar arĕtà pentru a sfêrşì, că agitaţiunile esterne, provocate de Alianţă, fac mai mult rĕu de cât bine coreligionarilor ei.

După terminarea discursului seu şi discuţiunei ce urmà, după dl Léon de Rosny, secretariul comitetului, resumà desbaterile insistând asupra principiului: „un popor în formaţiune are dreptul a lua toate precauţiunile necesare stărei sale, pănă la deplina lui constituire, când, fără pericul pentru organismul sĕu, poate primì în sinu'i elemente străine.

Sĕ ne întoarcem însĕ la d. Oppert şi la neasteptatul şi neuitatul d-sale „cel puţin.“ Ce a voit sĕ înţeleagă membrul alianţei israelite cu frasa ce cetitorii vĕḑură mai sus? Lucrul nu e greu de înţeles. Alianţa care, când e departe de locul luptei, se esplică lămurit, susţine prin organul dlui Oppert că: „coloniele traiane, venind în Dacia, se compuneau nu numai din diferite populaţiuni latine, strinse de marele imperator din Italia, Ispania şi Galia comată, ci şi dintr'o mare parte (ḑicem „mare parte“ prin analogie cu „cel puţin“ al dlui Oppert) de Iudei“; şi nu numai atât: „cel puţin“ mai subînţelege: „nu e greu de admis chiar găsirea unor colonii de Evrei în Dacia, când legiunile romane trecură numită liberală și oposițiunea întrunită. Cu partida „independenței," care se luptă contra unei administrațiuni cu forme europene, nu se poate începe nimica. Aduce mai daparte aminte celor ce stau pe aceleași base, că partida „independenței" se sporesce și așa partida liberală și cea întrunită și din motivul acesta ar trebuì sĕ se ralieze. Mai are însĕ și al doilea motiv: naționalitățile. „Se nu credem, ḑice deputatul, că naționalitățile au capitulat, lăsându-se de nisuințele lor cunoscute, prin cari vor se realiseze sistema cantonală și supremația limbistică a majorităților etc. etc. Leul numai doarme, dar n'a murit. El se va deștepta în momentul, când în lagărul inimic cearta va fi în permanență."

Greutatea raliării o face Coloman Tisza, căci între dênsul și oposițiune abisul e prea mare.

Alegerile din Anglia au devenit așa de interesante pentru Austro-Ungaria încât pare, că acele se petrec aici la noi. Indignațiunea e mare în Austro-Ungaria pentru tratamentul, cu care Gladstone tratează monarchia noastră. El a ḑis într'un discurs electoral:

„Austria a fost în tot-deuna inimică statornică a libertății în toate țerile: Austria a călcat Italia în picioare; Austria s'a opus unității germane; Austria s'a încercat sĕ împedece crearea Belgiei; Austria n'a mișcat un deget pentru a ajuta reînvierea Greciei. Priviți un planisfer, nu veți găsì un singur punct pe care sĕ puteți pune mâna și sĕ ḑiceți: aici Austria a făcut bine.

Lordul Hartington, unul dintre căpeteniile oposițiunei, pronunțà la Rawtenstall un discurs, în care atacà politica cabinetului Beaconsfield în cestiunea alianțelor.

„Din ḑiarele interne și esterne — ḑice dênsul între altele — aflăm, că dacă nu se va pune o stavilă politicei urmate de guvern, în curênd ne vom vedè năpăstuiți cu o alianță cu Germania și Austro-Ungaria. N'am de ḑis nimica împotriva Germaniei sau Austriei. Austria era mai de mult o putere, cu care țeara aceasta putea sĕ aibă puține simpatii: noi scim însĕ, că guvernul austriac nu mai este astăḑi de natură, a deștepta neîncrederea Englesilor. Mĕ îndoiesc cu toate aceste foarte mult, dacă am contribuì într'adevĕr la manținerea păcei europene, încheiând o alianță specială și în deosebi o alianță cu o putere sau mai multe; o alianță îndreptată mai mult sau mai puțin împotriva altor puteri europene.

„Fără a desbate acum mai amĕnunțit cestiunea aceasta, eu sûnt de părere, că Anglia nu trebuie sĕ se amestece de ocamdată în toate cestiunile, cari frĕmêntă politica Europei. Firesce este interesul Angliei și o datorie a ei, sĕ facă us de înriurirea ei, când crede, că prin aceste va putè manținè pacea europeană. Dar eu cred, că dênsa mai ușor va putè-o face aceasta ținêndu'și mânile libere și negându-se prin nici o alianță. Dacă țeara ar crede cumva, că i se prepară o alianță îndreptată câtuși de puțin împotriva Franciei, națiunea ar respinge-o numai decât. Ori cât de mult ne-am silì sĕ manținem pacea Europei, tot atât de mult trebuie sĕ ne ferim a arĕta cea mai mică neîncredere sau rea voință față cu Francia."

Călĕtoria ministrului Brătianu n'a încetat încă de a fi obiect de discusiune în publicistica cea mare europeană. Dintr'o corespondență dela Viena la „P. Ll." se vede, că se dă multă și însemnată atențiune atitudinei, ce va observa România la cea mai deaproape conflagrațiune. Altă corespondență din Berlin afirmă acum, că a fost vorba și de înălțarea României la rangul de regat și de adoptarea unui nepot de frate de ai domnitoriului Carol. Ce privesce titlul de regat, ḑice corespondența, nu va da de oposițiune nici la Berlin nici la Viena. Fiiul adoptiv *in spe* al domnitoriului Carol este cel mai mare dintre fiii principelui ereditariu Leopold, din causa cărui s'a escat resboiul din 1870 între Prusia și Francia. Este născut la 1864 și se chiamă Wilhelm.

Apel.

Conferența prealabilă a jurisconsulților români din Transilvania în ședința ținută în Cluj în 28 l. c. luând la desbatere serioasă din toate punctele de vedere proiectul de lege în cestiunea agrariă din Transilvania, a esmis o comisiune spre pregătirea unui memorand, carele se va lua din nou la desbatere în una a 2-a conferență a jurisconsulților români din Transilvani și părțile adnecse. S'a decis mai departe, ca această conterență sĕ se țină în 11 Aprilie st. n. în Sibiiu la 4 oare d. a.

Subscrișii însărcinați de conferența ținută în acest obiect, fac prin aceasta apel cătră toți dd. jurisconsulți români, rugându-i, ca cu privire la momentuositatea obiectului sĕ binevoiască a participa cu toții la sus-atinsa conferență.

Din ședința conferenței prealabile, ținută în Cluj la 28 l. c.

Dr. *Raț*, Dr. *Aureliu Isac*,
notariu.

Reformele Turcesci.

Turcia, ḑice „Republica franceză", face economii. Fără îndoială, este și timpul de a face. Mai bine târḑiu decât nici o dată. Cestiunea este, că dacă tot amânând mereu mai îi rĕmâne alt cevă de economisat de cât datoriile ce le are. Până una alta, ea suprimă funcțiunile superfluente și astupă gurile de scurgere a financielor netrebuincioase. Leafa marelui vizir se va micșora de astăḑi înainte cu 250 lire turcesci. Divanul a suprimat pe mai mulți consilieri ai ministrilor. Acesti funcționari în genere sûnt europeni. Se vorbesce încă a se suprima ambasadele sau mai bine ḑis ambasadorii. Turcia nu are sĕ mai fie representată în străinătate decât prin însărcinați de afaceri. Numai vorbim și despre celelalte economii, cari constau în a oprì din lefurile funcționarilor, dintr'ale soldaților și în a nu'și plătì datoriile. Aceste economii au sĕ se continue încă. Sultanul chiar vrea sĕ suprime cu totul pe câți-va dintre ministrii sei și de sigur, că afacerile imperiului seu, nu vor merge nici mai bine, nici mai reu ca până acum. Pentru a nu cita decât câte-va esemple, sĕ spunem că ministrul instrucțiunei publice din Constantinopole nu ne pare de un neaperat folos. In ce chip ar avè el de făcut ceva pentru instrucțiune până nu se va instruì mai ântâi el singur? Cât despre ministrul poliției, toate informațiunile și cunoscințele noastre șûnt în acord pentru ca sĕ ne intemeieze credința că el e cu totul nefolositouiu, afară dacă nu vor gratifica cu această funcțiune pe banditul Niko, care a furat cu atâta dibăcie din Salonic pe colonelul Synge cu familia lui cu tot. Am putè aduce asemenea argumente topice și întru cât privesce pe ministrul afacerilor străine, pe acel al justiției și ale marinei. Dar se trecem. Nu putem sĕ'i cerem toate de o dată și trebue sĕ ne mulțămim cu un viitor spriginit pe atât de strălucitoare făgădueli.

Cu toate aceste sub capitalul de suprimări ar fi bine, ca Turcia sĕ nu treacă și: de a se suprima chiar ea, cu totul. Ne temem mult, că sĕ află deja pe un povirniș atât de nenorocit ei. Glumim și poate că nu facem bine, căci situațiunea Turciei nu are nimic de glumit într'ênsa. Aceasta lentă agonie în care se frămêntă o putere mare și prosperă altă dată, e unul dintre cele mai triste spectacole ale istoriei contimporane și trebue multă filosofie pentru a nu se turbura, cel puțin ea. Această decadență în aparență fără vindecare și sigură devine și mai dureroasă, când ne gândim că Turcia slăbită după cum e prin nenorocirile ei milităresci și mai ales prin turpitudinea celor ce o guvernă, cuprinde încă într'ênsa elemente de viață și de prosperitate. Ea are drept capitală, orașul cel mai admirabil situat din Europa; populațiunile ei se numĕră încă cu milioanele; teritoarele ce le mai are atât în Europa cât și în Asia cuprinde în sinul lor bogății minerale ne esploatate; pămêntul ei după spusele tuturor, ar fi unul dintre cele mai producĕtoare dacă ar fi cultivat. Ce ar trebuì pentru a se scoate dintr'aceste elemente, trebuincioasele pentru traiul, pentru cred:tul și pentru prosperitatea unei națiuni întregi? Ar trebuì tocmai ceea ce Turciei îi lipsesce și ceea ce îi va lipsì totdeauna pe cât timp acei ce o guvernă, cu îndĕrĕtnicie, nu va face apel la inteligența și la inițiativa europeană: o administrațiune în regulă, o dreptate de o potrivă pentru toți, musulmani și crestini.

Cu aceste douĕ lucruri totul e cu putință. Brăsdeze căile ferate pămêntul imperiului în toate direcțiunițe, stringĕ-se dările regulat, modest și de către funcționari integri, înceteze Musulmanul de a mai vedè în creștin un tiran și creștinul în Musulman un vrăjmaș și Turcia de sigur, că va înceta atunci de a vegeta într'o stare cronică de faliment. Ni s'ar ḑice poate, că aceste sûnt peste putință. Pe atât timp pe cât oligarhia constantinopolitană va păstra direcțiunea afacerilor, da, o mărturisim și noi, n'are sĕ fie decât utopii aceste cereri ale noastre. Dar dacă ea ar face apel la luminele și la spriginul acelora, cari departe de a'i dorì perderea au din contră interesul ca Turcia sĕ reînvieze, nu e probabil, nu e — putem ḑice — chiar sigur, că lucrurile ar lua repede un alt aspect? Avem în Orient esemplul Egyptului pentru a ne adeverì ḑisele. Sub Ismail-Pașa, Cairul se asemâna cu Constantinopolul: același sistem, aceleasi delapidări finanțiare, aceeași comtusiune administrativă; Egyptul mergea în spre aceeași stâncă de care astăḑi Turcia e amenințată sĕ se isbească și sĕ se sfărâme. Sistemul regielor străine a fost la timp întrodus și în curênd toate 'și-au schimbat fața. Pentru ce același sistem n'ar produce și în Turcia același resultat? Pentru acest sfêrșit ar trebuì ca adevĕrul sĕ pĕtrundă murii Yeldiz-Kioskului ar trebuì ca glasuri imparțiale și neinteresate sĕ facă pe suveran sĕ înțeleagă limba adevĕrului și din nenorocire, ertat este a ne întreba dacă s'ar putè împlinì vreodată aceasta. „Telegraphul."

Varietăți.

* Ni se trimite spre publicare: Dela presidiul „Reuniunei învĕțătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeșului." Mult onorate domnule președinte al despărțemêntului N. N. Reverendisimul domn Dr. Ilarion Pușcariu, protosincel archiepiscopesc și asesor consistorial din Sibiiu, de curênd în acest an, a edat un op intitulat: „Principii din pedagogia generală", destinând jumĕtate din venitul vênḑĕrei acestui op, pentru reuniunile învĕțătoresci din metropolia română gr. or. a Ungariei și Tran-

---

Dunărea." (Or fi vêndut rachiu și atunci soldaților pe marginea Istrului?)

Eată dar părerea dlui Oppert, trasă fără greutate și după pofta inimei alianței, din frasa ce adresà dl Giuvara. Sĕ repetăm, că întreruptorul e profesor la colegiul Franciei, institutul în care sciința modernă a avut și are atâția ilustri representanți.

Cum dar această estraordinară afirmațiune? Cum? Cum??

Posedat de spiritul de radicale preschimbări în teoriile istorice aḑi în de obște admise, voit-a d. Oppert sĕ dea Romanilor lui Traian din Italia, Ispania și Galia o origine israelită, cum celebrul Niebuhr și elevii sei voiau odinioară sĕ facă din Pelasgi Germani curați și prin urmare sĕ germaniseze latinitatea? Interpretat-a d-sa astfel mult cunoscuta frasă a lui Eutropiu? Găsit-a prin palimpsestele îngropate în bĕtrânele biblioteci ale monastirilor din Wissenburg, Fulda, Wolfenbutel, St. Gal și Milan, bogate în astfel de manuscrise deteriorate, vre-unul care 'i descoperì acest colosal adevĕr? Dacă crede că Evreii au locuit în Dacia înaintea venirei colonilor Romani cum esplică cele ce Mommsen, Niebuhr și toți marii istorici Germani și Francezi au ḑis asupra caracterului poporului evreu care era un fel de popor chinez înainte de risipire, închis în strâmta Palestină și necomunicând mai cu nimenea din vecinii sĕi? Cum aleseră tocmai Dacia, țeara cea mai barbară, necunoscută, locuită de popoare sĕlbatice, descendenții lui Solomon cari din fire n'au fost și nu sûnt — (sĕ dea Dḑeu sĕ fie!) — obicĭnuiți cu neajunsurile, cu luptele, cu riscul vieții pentru conservarea unei bucăți de pămênt? Cum crede d. Oppert că Traian, care voia sĕ facă Dacia zidul de apĕrare al Romei în contra invasiunilor, cari se vĕrsau furioase despre Asia și Nordul Europei, sĕ fi adus în mare parte printre coloni și Iudei, cari numai prin bravură și temeritate nebună nu s'a distins nici la ei acasă, nici prin țĕrile străine unde au conăcit și unde au rĕmas? Avuserăm până acum, spre esplicațiunea fenomenelor de emigrațiune și imigrațiune, teoria scientifico-filosofico-transcendentală numită a „curenților occidentali" cari împingênd dela Ost la Vest națiunile, populară Europa; avuserăm teoria atracțiunei solare, a cursurilor riurilor și câte vor mai fi, Dḑeu scie; — voit-a d. Oppert sĕ ne facă a crede în esistența unor puternici curenți de jos în sus, terestri și palustri, cari eșind din marea Moartă și tristele locuri de prin pregiur, în timpuri mai mult sau mai puțin ante-istorice, au ridicat la cer — ca odinioară pe profetul Ilie — o mare parte din Israeliții Palestinei și echilibrându'i puțin în aer, le-au făcut un vênt teribil în direcțiunea N.—N.—V.—, 'i-au trecut, fără sĕ'i isbească, preste piscurile Caucasului, fără sĕ'i ude, preste Pontul-Euxin și 'i-au depus binișor și încet în virginile păduri ale Daciei?

Silindu-ne a ne oprì rîsul, sĕ mai punem cetitore, și următoarele întrebări spre a întunecatei noastre minți desĕvêrșită luminare.

Găsita vr'un trămis al dlui Oppert, anul trecut, când onor. primărie a Botoșanilor pavâ orașul, vre-o inscripțiune sau vre-o părticică (particula) de inscripțiune pe vre-o peatră uitată și călcată de Botoșeneni, inscripțiune, care scrisă în litere ebraice vechi sau unciale sau române dinainte și după resbelele punice, sau din epoca Antonină, se spună dlui Oppert, că Israeliții fură găsiți de Traian cu buzduganele în mână asceptândul la Dunăre, ca sĕ'l ajute în contra Dacilor, dreptcare nemuritorul împerator sĕ le fi dat imunități, recompense, și dreptturi cu carul? Desgropatu-s'a și presintatu-s'a vre-o monedă antică judeiă (Stater argentens cum Talmudi lintrs (?) sacris) purtând ca tip pe Mercur (Caput Mercurii petaso alato tectum) cu gâsca-i întraripată și cu șuvițe de pĕr buclate, aduse lângă ureche și modelate de coaforul Olimpului în forma șuvițelor protegiaților Alianței, care sosesc proaspeți din Polonia? Desgropatu s'au, ḑic, asemenea monete în têrgul Cucului, (Iași — prin îngrigirea Stafetei) sau în stradele „Sinagoga, Udricani, Palestina" și cele-lalte laterale ale Călei Văcărescilor, (Bucuresci — prin îngrigirea Fraternității silvaniei. Opul cuprinde în sine un material completat în formă sistematică şi frumoasă pe 144 de pagini, şi afară de aceea este scris într'un limbagiu corect, frumos şi foarte corespundĕtor şi pentru învĕţătorii nostri poporali, cari astădi sûnt accesibili din sfera Pedagogiei. Preţul unui esemplar este numai 1 fl.

Un esemplar din acest op foarte instructiv s'a trimis subsemnatului presidiu din partea autorului, pe seama bibliotecei reuniunei noastre învĕţătoresci, prin scrisoarea sa dto Sibiiu 4/16 Ianuarie 1880, în care se accentuează, că Reuniunea noartră din diecesa Caransebeşului încă se poate bucura de venitul destinat din vinderea opului, şi adecă: în aceea mĕsură, în care cartea a avut trecere în sinul Reuniunei; va sĕ dică: pentru 100 esemplare, ce eventualmente s'ar prenumera şi plătì de membrii Reuniunei noastre, se trămite din partea autorului încă 50 esemplare în folosul Reuniunei.

Drept aceea subsemnatul presidiu cetind cu deamĕruntul şi studiând acest op apoi preţuind nobila intenţiune a dlui Dr. Ilarion Puşcariu de a folosì prin lăudatul sĕu op, spiritualmente şi materialmente pentru ridicarea învĕţământului nostru poporal la poporul nostru român; mai departe apreţuind mai pre sus de toate valorosul material şi însemnătatea cărţii din cestiune pentru scoalele şi mai ales pentru învĕţătorii nostri, cari duc lipsă de atari opuri mult folositoare, şi cari ca adevĕraţi pioneri ai crescerei şi culturei poporului nostru, nici că pot, dar nici că e permis a remânè fără de un astfel de op neîncungiurat de lipsă, prin aceasta îşi implinesce o datorinţă prea plăcută recomandând cu toată căldura spre prenumĕrare des lăudatul op, tuturor învĕţătorilor şi scoalelor noastre gr. or. din diecesa Caransebeşului pe calea despărţementelor reuniunei, şi adecă: M. On. D-Ta, ca presidentul despărţĕmêntului N. N. vei dispune şi recomanda cu toată căldura şi zelul bărbătesc pe basa acestei ordinaţiuni prenumĕrarea titulatului op, în întreg despărţĕmêntul m. on. D-tale, circulând coala de prenumeraţiune acì sub ·/. alăturată, atât la învĕţătorii, cari sûnt membri, cât şi la aceia, cari nu sûnt membrii reuniunei noastre. Coala de prenumeraţiune dinpreună cu banii adunaţi, vei binevoì a'i străpune încoaci cel mult până în 1/13 Aprile a. c. spre a putè acesta presidiu numai de cât a aduce cărţile şi a le distribui prenumeranţilor.

Punendu-vĕ la inimă interesarea cu deadinsul de această causă importantă din punct de vedere atât spiritual cât şi material pentru Reuniunea noastra suntem

Bocşa montană, 24 Faur 1880.

Stefan Antonescu m. p.
preşedintele reuniunei.
Ioane Marcu m. p.
notar.

* (Postal). Ia Gârbĕu, comitatul Cluj, este de ocupat postul de magistru postal, care, depunĕnd cauţiunea de 100 fl., va avè pe an: 120 fl. salariu, 40 fl. pauşale şi 200 fl. pentru espediţii postale. Doritorii de a concura la acest post au sĕ'şi trămită suplicile la direcţia postală din Sibiu în termin de 3 sĕptĕmâni.

* (Asentare de armăsari) se va ţinè în anul acesta în mai multe comitate ale Ungariei precum şi în Arad, Satu-mare, Selagiu, Tolna, Caraş, Torontal, Turocz, Trencin, Vesprim, Zemplin şi în Ardeal în trei locuri. Se vor cumpera în acest an de 2 ori mai mulţi armăsari ca în anii trecuţi şi preţul minimal pentru un mânz de armăsariu va fi 150 fl. v. a.

* (Licitaţiune ministerială). Ministeriul r. u. pentru apĕrarea ţĕrii spre acoperirea lipsei articlelor de pele pentru honvedi va ţinè în 10 Aprilie n. o licitaţiune în Budapesta, la carea au drept de concurenţă numai aceia, cari pe deoparte vor fi în stare a depune un vadiu de 20,000 fl., eară pe de altă parte vor fi industriaşi unguresci.

* (Lumini nouĕ de stearin). În Brün se fac acum un fel de lumini de stearin, cari în lăuntrul lor sûnt goale şi fiind aprinse nu mai curg pe din afară ca cele de până acum, ci se scurg în spaţiul gol din lăuntrul lor. Prin aceasta luminile sporesc în massă şi cresc în puterea luminării. Ele sûnt aşa dară cu mult mai bune şi scopoase, ca cele de până acuma.

* (Graţioasa şi literata noastră Suverană), scrie „Pressa“ din Bucuresci, a îmbogăţit frumoasa colecţiune a operilor sale literare cu o nouă comedie în limba francesă „Revenants et Revenus“. Eri, Marţi la 7 oare sara, A. S. R. a cetit opera S'a interpretatorilor aleşi de A. S. şi directorului comitetului Teatrului Naţional. Impresiunea produsă prin cetirea acestei comedii a fost din cele mai satisfăcĕtoare, şi, după cât ni se spune, piesa este foarte spirituală şi subiectul din cele mai originale. Eacă, până astădi persoanele, cari vor avè onoare de a interpreta comedia gingaşei noastre Suverane: Dl Lili Man, Alice Siuţu, M-sa de l'Aubespine Sully, d-şoarele Lucie Ghica şi Olga Brailoniu; d-nii M. de l'Aubespine Sully, Grigorie Falcoian, George Rosetti; Dimitrie Rosetti, Alecsandru Haifon şi N. Cerchez. Piesa se va representa la Palat şi ne vom face o plăcere de a ţinè pe cetitorii nostri în curentul amenuntelor, ce se vor putè produce.

* (Operă română). Cetim în „Lyra Română“: „Bĕtrânul măiestru Flechtenmacher, căruia teatrul român îi datorează sacrificiul a 31 de ani, în care timp a compus mai toate bucăţile musicale, cari s'au cântat şi se cântă încă pe teatrele naţionale române, va da la lumină pentru anul viitoriu o operă în 3 acte intitulată: „Fata de Cozia“, care voiesce a'şi termina cariera, retrăgêndu-se din funcţiunea de măiestru compositor al teatrului naţional din Bucuresci. În locul lui, se dice, că va urma dl G. Stefănescu.

* (Calea ferată Viena-Bucuresci-Constanţa). Cetim în „Deutsche Zeitung“ următoarele: Sĕvêrşirea liniei Bucuresci-Cernavoda cu linia laterală la Buzeu, încuviinţată din partea Camerelor române în dilele cele din urmă, căstigă în momentul când raporturile între Austro-Ungaria şi România sûnt cele mai amicabile, o însemnătate internaţională. Linia Constanţa-Cernavoda-Bucuresci formează membrul final al tuturor liniilor de comunicaţie din Europa centrală, gravitează la Marea-neagră; şi deschiderea unei căi ferate neîntrerupte dela Viena şi Berlin până la portul românesc al Pontului, Constanţa, va esercita o înrîurinţă foarte favorabilă asupra comunicaţiunei liniei de stat Bodenbach-Orşova, a liniei unguresci de stat Oderberg-Braşov şi a liniei galiţiane Cracovia-Leopole-Iaşi. Curentul comercial al Mărei-negre, ce până acuma a gravitat la *Odessa,* în restimp de puţini ani se va concentra în *Constanţa,* vechia staţiune a Genovezilor la Pont, cunoscută sub numele Constanza. Păşind România la sĕvêrşirea alor 260 chilometri de căi ferate noue, ea oferă reţelei căilor ferate din Europa centrală întregirea de mult aşteptată în direcţia sud-ostică, ea emancipează comerciul dela transiţia atât de uricioasă din ogaşia normală europeană în ogaşia lată rusească, şi tractatul comercial şi vamal, ce este în vigoare între Austro-Ungaria şi România, va produce rodurile sale numai după sĕvêrşirea acestor căi ferate.

*(Ce viaţă trăiesce acuma bietul Ţar). Cu privire la aceasta scrie un corespondent al „Gazetei de Colonia,“ care dice că e bine informat: „Toate încăperile, toate unghiurile până şi coperişul, păreţii şi căminurile palatului de iarnă din Petersburg, au fost cercetate şi s'a dovedit, că nu mai e temere de vre-un nou atentat, dacă păditorii îşi vor face datoria şi dacă nu va reîncepe vechiul şlendrian, ceea ce uşor s'ar putè întêmpla. Împĕratul doarme în urma aceasta earăşi în palat, ceea ce dela esplosiunea din urmă nu s'a întêmplat, dar doarme în fie-care noapte în altă odaie. Viaţa ce o duce Ţarul acuma e vrednică de plâns, el nu mănâncă nici dintr'o bucată până nu o gustă altul înaintea lui; aşa nu bea din vin până nu bea altul, băile trebue sĕ le cerceteze medicul seu şi în fie-care seară înainte de a se culca sĕ revideze mai ântâiu cu deamĕruntul odaia de durmit şi toate localităţile de durmit şi toate localităţile de deasupra şi dedesupt. E foarte nervos, nu voiesce sĕ mai audă de nimic, chiar şi paradele, cari 'i făceau mai înainte bucurie, nu'i mai plac acuma. Neestradarea lui Hartmann 'l-a supĕrat încă şi mai mult şi 'l-a înverşunat în contra republicei franceze, pe care nici odată n'a avut-o la stomac. — Sermanul Ţar!

* (Un proces comic). Un proces comic s'a judecat de curênd la Baldersheim, în Germania. Prevenitul era un preot. Pe când predica în biserica sa, el observà, că mulţi din auditorii sei adormiserĕ profund. Spre a'i tredì începu a striga: Foc! foc! Dormitorii se tredesc, şi preotul continuă: „Da, focul arde în purgatoriu şi în infern şi va arde pe acei ce nu pot învinge somnul spre a asculta cuvêntul lui Ddeu!“ Incidentul dând loc la o încăerare, preotul a fost tras dinaintea tribunalului pentru perturbarea păcei publice, şi a fost condamnat la 10 mărci amendă.

* (Diamante artificiale). Nu de mult timp, au făcut mare sensaţiune diamantele artificiale ale unui fabricant din Glascov; căci supuindu-le unei cercetări sciinţifice, s'a constatat, că seamĕnă cu desăvêrşire adevĕratelor diamante. Renumitul mineralog al museului britanic din Londra, *N. Story-Mas-Kelyne,* mai trimite acum o adresă diariului „Times“, prin care declară, că earăşi a primit din Glascov dela un alt domn, anume *Ballantine Hannay,* diamante artificiale, pentru a le esamina, găsindu-le în toate privinţele, că au foarte mare asemĕnare diamantelor adevĕrate. Astfel, cestiunea dacă diamantele se pot produce artificial pare a fi resolvată.

Avis publicului, care doresce a cheltuì bani pentru diamante.

(Albumul macedo-român). Dl V. A. Urechiă roagă pe toţi d-nii, cari au promis colaborarea la această carte, adevĕrat monument de filantropie, se grăbească a trimite articulele dlor căci preste câteva dile se va pune sub presă, ca se apară de Pasci cel mai târdiu. — „Binele Public“ ne spune, că, pe lângă articulele ce se trimit din toate unghiurile ţerilor române spre publicare în acest Album, literaţi şi artişti din ţĕrile surori ca Francia, Spania, Italia, chiar şi din America, îşi trimit contingentul spiritului lor, spre realisarea scopului măreţ ce se urmăresce: prin cultura minţii salvarea unui popor de inundaţia străinismului. Abundanţa şi varietatea materiei, ilustraţiunile esecutate în cele dintâiu ateliere de gravură din Viena, unde s'a trimis deja, plus acurăteţa tipariului şi formatul acestui Album, care va fi în octav mare, vor face dintr'ênsul nu un simplu diariu ilustrat, ci un adevĕrat Album, pe care toţi, îndemnaţi de patriotism, se vor grăbì, nu ne îndoim, a şi'l procura, a'l păstra, a'l transmite generaţiunei viitoare“ ...“

* (O nuntă de Liliputani). În Rochester (New-York) s'au cununat 2 pitici, dintre cari mirele de 33 ani are o mărime debia de 34 policari, precând mireasa de 27 ani este numai 33 policari de înaltă. Mirele e colonel şi mireasa a doua sopranistă în societatea de operă a Liliputanilor.

---

admirabile cuartire, terenuri fără samĕn unde mi-aşi permite a ruga pe dl. Oppert sĕ şiadă numai douĕ luni, vara după coptul pepenilor, ori după culesul strugurilor, pentru a studia cestiunea de vis în vivo şi cu toate simţurile aţîntite asupra subiectului ce i ocupă veghierile?

Ba dĕu? Guvernul român, până la completa lămurire a cestiunii ar trebuì se aloce un credit estraordinar pentru şederea dlui Oppert în strada Palestina douĕ luni, în timp de vară. Mĕ prind — şi sûnt sigur că nu voiu fi singur a face acest rămăşag — ca, dacă d. Oppert nu-şi va schimba părerea în cestiunea colonisării mai mult sau mai puţin pre-istorice a Daciei cu Judei, sĕ devenim cei mai înfocaţi apĕrători ai teoriei curenţilor de jos în sus, terestri şi palustri, în emigraţiunea şi imigraţiunea popoarelor şi în special a poporului lui Ddeu; sĕ esplicăm prin convertibilitatea forţelor sau energielor fisice, demonstrată de ilustrul Cantoni şi alţii, cum acesti faimoşi curenţi, cari trebuiau sĕ fie electrici eşind din Marea Moartă, au electrisat pe emigranţi pentru a le da curagiu în călĕtoria-le aeriană ş'apoi cum s'au convertit în curenţi eminamente motori etc. etc.

Vom fi zeloşi preste mĕsură; vom avè în creditarea teorii dlui Oppert avêntul şi esageraţiunea lui Theophile Gautier în vulgarisarea romantismului lui V. Hugo.

Sĕ lăsăm însĕ gluma şi, de şi vorbele serioase ale membrului alianţei nu sunt de cât o glumă, sĕ dicem dlui Oppert, profesor al colegiului Franciei: ar trebuì, onorate domnule, pentru ca sĕ se creadă cele ce spuneţi, sĕ reformaţi cu desĕvêrşire istoria evreă, sĕ mergeţi în Siria şi Palestina, sĕ cetiţi sau sĕ vĕ faceţi, că cetiţi pe pietre şi bolovani găsiţi în matca rîului sau pe ruinile cetăţii şi sgăriaţi de furiele timpului (veţi dice că's scrise în caractere cuneiforme de o altă natură) o nouă istorie a poporului israelit; sĕ-i daţi acestuia vêrtutea resbelnică, spiritul aventuros, tactul politic, puterea în fine medică, greacă seau romana; sĕ stergeţi petele de care e înnegrit de istoricii medievali; sĕ faceţi sĕ tacă scriitorii moderni; sĕ ascundeti espulsiunile şi legile contra usurei; sĕ năbusiţi strigĕtele Germaniei actuale şi atunci, numai atunci, vom crede în posibilitatea curenţilor de jos în sus şi împreună cu d-ta, şi noi, şi Germanii, şi Suedesii şi Portugesii şi Ruşii şi Ispaniolii vom sufla de jos în sus pentru a mărì intensitatea faimoşilor curenţi cari, de sigur vor ridica la ceruri pe coreligionarii d-tale.

Până atunci, vorba „cel puţin“ va remânè vorbă; d-voastră veţi remânè a căuta o alta pentru a vĕ duce la nemurire, ear Românul va remânè ceea ce a fost, ceea ce este şi ceea ce va fi în pămêntul plămădit la fie-care pas cu sângele părinţilor sei, pămênt, ce cu bunĕtatea'i seculară, a lăsat adi pe Evreu sĕ'l calce, pămêntul ce va înobilì pe Israelit, dacă Israelitul se poate înobilì. *Gion.*

Paris. „Binele public.“

gêndu-se din nou, politica lordului Beaconsfield va fi supusă judecății corpului electoral. Dl Bismarck, de acord cu Austria, făcut-a el în Londra încercări serioase pentru a aduce pe Anglitera în înțelegerea din Octomvre? Sĕ poate, dar s'o spunem încă odată, nu poate fi nimic sigur.

Cumcă guvernul englez a fost încă dela început favorabil pactului austro-german — în atât încât acest pact e chemat sĕ supravegheze pacea europeană — toți o scie. Nu ne trebue pentru aceasta decât a ne aduce aminte discursul lordului Salisbury pronunciat la Mancester. Dar nimic alt, nu ne autorisă sĕ presupunem că afară din această cucerire, politica germană a mai făcut-o alta în acest sens, în opiniunea engleză. Nimeni astădi nu e stăpân de a dirige politica engleză în cutare sau în cutare sens și nu se scie încă cine are sĕ o stăpânească mâne. Tory și Whigsii sûnt din nou față în față: lupta are sĕ se înceapă. După lordul Grandville, marchisul d'Hartington a atins, într'o reuniune electorală, cestiunea politicei străine a Engliterei în Europa. Leaderul liberal în camera comunelor nu se gândesce altfel decât leaderul liberal din camera lordilor. Aceste declarațiuni au dat o importanță incontestabilă și ficsează asupra acestui punct programul politic pe care îl vor adopta Whigsii dacă alegerile vor fi favorabile și'i vor aduce la putere. Marchisul d'Hartington a protestat cu energie contra unei întreite alianțe între Germania, Englitera și Austria, pe care o consideră de natură a atinge susceptibilitatea oare-căror puteri. El a insistat mai ales asupra punctului că o asemenea alianță ar cuprinde o rea voință față cu Francia.

Acest discurs al șefului liberalilor englezi pare a fi un rĕspuns la articulele de prin diare, cari au vorbit, de curênd, despre întrarea Engliterei în alianța încheiată la Viena.

Întru cât ne privesce sûntem de părere, că sgomotele unei întreite alianțe între Germania Austria și Englitera sûnt tot atât de puțin fundate cât e și sgomotul după care Rusia, atinsă în inimă prin soluțiunea ce s'a dat afacerei Hartmann, s'ar mai gândì sĕ reînoiască cu aceste doue aliate de demult ale ei, pactul de care a credut că trebuie sĕ se desfacă.

Proiect de lege despre instrucțiunea în gimnasii și în scoalele reale.

Secțiunea I.

Împărțirea.

§. 1. Asupra scoalelor de mijloc (gimnasii și scoale reale) statul are dreptul sau de dispunere și conducere inmediată, sau de priveghiere și inspecțiune supremă.

§. 2. Dispunerea și conducerea inmediată (care cuprinde în sine și inspecțiunea) i se cuvine statului, resp. ministrului de culte și instrucțiune:

1. asupra gimnasielor și scoalelor reale trecute în bugetul statului;

2. asupra gimnasielor susținute din fondurile administrate de ministrul de culte și instrucțiune, mai departe asupra celor prevĕdute de un ordin monachal pe temeiul unei donațiuni regesci sau a unei fundațiuni de ori-ce natură, de asemenea asupra celorlalte gimnasii ce stau sub administrarea ministrului de culte și instrucțiune, cari până ce va dispune legislativa asupra lor, vor rămâne și pe viitor în administrarea ministrului de culte și instrucțiune susținêndu-li-se însĕ caracterul de până acum.

§. 3. Abstrăgênd institutele amintite în §. precedent, se vor putè sĕ se înființeze și susțină gimnasii și scoale reale:

1. de confesiuni;

2. de jurisdicțiuni, comune, societăți și privați.

Aceste institute sûnt sau publice sau private. Întru cât i se cuvine statului, resp. ministrului de culte și instrucțiune, pre lângă inspecțiunea supremă și dreptul de dispunere asupra acestor institute, despre aceasta dispune secțiunea V din legea de față.

Secțiunea II.

Organisațiunea gimnasielor și scoalelor reale ce stau sub dispozițiunea și conducerea inmediată a statului.

§. 4 Dispozițiunile din această secțiune se întind de o potrivă asupra institutelor amintite în punctul 1 și 2 §. 2., întru cât cu privire la cele din urmă nu se face deadreptul o escepțiune.

§. 5 Atât gimnasiul cât și scoala reală consistă din 8 clase și din cursuri anuale în asemenea numĕr.

In mod escepțional se poate permite și înființarea de institute necomplete, la nici un cas însĕ înființarea de institute cu clase mai puține de 4.

Institute ce se vor înființa de nou se vor putè organisa și treptat din curs în curs, ele pot sĕ aibă în mod transitoriu și 1. 2. și 3 clase, dar desvoltarea lor până la cel puțin 4 clase trebue sĕ fie continuativă.

§. 6. Obiectele ordinare (obligate) de învĕțământ în instrucțiunea gimnasială sûnt *a)* Invĕțătura credinței și morala, *b)* limba maghiară și literatura, *c)* limba latină, *d)* germână, *e)* limba greacă și literatura, *f)* geografia a patriei și cea universală, *g)* istoria Ungariei, în clasele superioare în mod pragmatic și cu privire la desvoltarea constituțiunei, *h)* istoria universală, cu o privire constantă asupra culturei, *i)* propedeutica, *k)* matematica, *l)* istoria naturală, *m)* fisica și chemia, *n)* geografia matematică și fisicalică și elemente de geologie, *o)* desemn, *p)* caligrafia, *q)* gimnastica.

§. 7. Ca obiecte estraordinare se poate da instrucțiune în gimnasii celor ce se însinuă de bună voie: *a)* în oare care limbă a patriei, după trebuința împregiurului *b)* în limba franceză, *c)* engleză, *d)* italiană, *e)* desemn (și în cele 4 clase inferioare) *f)* stenografia, *g)* arta de cant.

§. 8. Obiecte ordinare (obligate) de învĕțământ în scoala reală sûnt: *a)* Invĕțătura credinței și morala, *b)* limba maghiară și literatura, *c)* limba germână și literatura *d)* limba franceză, *e)* propedeutica filosofică (psichologia și logica) *f)* geografia (a patriei și cea universală), *g)* istoria Ungariei, în clasele superioare în mod pragmatic și cu privire la desvoltarea constituțiunei, *h)* istoria universală cu constantă privire asupra culturei, *i)* matematica, *k)* istoria naturală și geologia, *l)* fisica, *m)* geografia matematică și fisicală, *n)* chemia *o)* geometria descriptivă, *p)* desemnul, *q)* caligrafia, *r)* gimnastica.

§. 9. In ori ce scoală reală se va propune în mod ordinariu și limba latină și literatura pentru scolarii cari se insinuă de bună voie și se va instituì spre acest scop un profesor ordinar de specialitate.

§. 10. Ca obiecte de învĕțământ estraordinare li se vor putè propune în scoala reală celor ce se însinuă de bună voie: *a)* o limbă a patriei, *b)* limba engleză, *c)* limba italiană, *d)* analitica chemică, *e)* modelarea *f)* stenografia, *g)* arta de cant.

§. 11. In gimnasii și scoalele reale scopul ce'l urmăresc obiectele obligate și neobligate, și planul de învĕțământ îl va statorì ministrul de culte și instrucțiune. Relativ la adaptarea planului de învĕțământ cu relațiunile locale și modificațiunile ce pot se fie de lipsă cumva prin aceasta le va dispune după ce va asculta singuratecele corpuri profesorale.

§. 12. Instrucțiunea în învĕțătura credinții și în morală, separat pentru scolarii cari aparțin la ori care confesiune, o stabilesce auctoritatea bisericească respectivă avênd însĕ a substerne planul de învĕțământ ministrului; mai departe instrucțiune poate sĕ dea și un individ, care este însinuat la ministeriu, și primit de acesta, în localul institutului sau într'alt institut de învĕțământ public al bisericei respective ce se află în loc, ear într'alte locuri numai în casuri estraordinarie și cu aprobarea ministrului este permis a da.

§. 13. In cele 4 clase inferioare ale gimnasiului și scoalei reale planul de învĕțământ va trebuì stabilit astfel, încât sĕ le fie scolarilor cu putință, sĕ treacă în acest timp din gimnasiu în scoala reala sau viceversa, repetând. sau 2 dintre obiectele de învĕțământ deosebit obligate.

§. 14. In gimnasii și scoalele reale instrucțiunea se dă după sistemul de specialitate și anumit în clasele inferioare prin gruparea specialităților, ear în cele superioare prin instrucțiune în specialitate.

§. 15. în clasa cea mai de jos atât a gimnasiului cât și a scoalei reale se vor primì numai astfel de elevi, cari au trecut deja peste anul al 9. al vieții, și cari sau dovedesc prin testimoniu dela o scoală poporală publică, că au absolvat cu succes suficient cele 4 clase de jos ale scoalei poporale sau arată prin un esamen de primire că sûnt cualificați în asemenea mesură.

Particularitățile esamenului de primire le stabilesce ministrul de instrucțiune printr'un prescript separat. (Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Viena, 1 Aprile n. Dicerea latină: *variatio delectat* nu se adeveresce în toate timpurile și în toate împregiurările. Variațiunile în sistema politică actuală au început și pentru noi fidelii Vienesi a fi contrariul dela delectare. Cu deosebire variațiunile din urmă dela venirea ministrului Taaffe pe fotoliul ministerial, pune pe Nemții incarnați pe gânduri si'i face sĕ ochiască mai mult ca de alte ori spre meadă noapte, de unde cred că trebuie sĕ le vină mântuirea. Elementul slavic din partea aceasta a împĕrăției este în ochii lor o scandelă. Audi acì, dic mulți, Slavii vor sĕ ne copleșască și sĕ ne slaviseze în casa noastră. Ei au impertinența de a pretinde scoale cechice chiar aici în capitala residenței împĕrătesci. Nemții nu vor sĕ bage în samă, că acei Slavi și acei Cechi, cari pretind sĕ li se facă scoli sûnt cetățenii Austriei ca și Nemții și că tocmai dênșii Nemții dispută bunăoară Cechilor un drept de stat deosebit al coroanei cechice.

Necasul asupra tendenților Slavilor abate privirea unei părți și asupra Ungariei. Acei ce sûnt grupați în giurul steagului lui Herbst, cu toate că au luat și ei parte la „Hallourile“ de deunedile, când veniau postele cele scârboase de preste Laita, astădi încep a fi mai reservați. Recunoscênd însĕ starea cea posomorîtă din Ungaria nu sciu de care fir de păr sĕ se atêrne, pentru ca și din partea aceasta sĕ 'și asigure o anghiră pentru timpuri grele.

E grea opera aceasta, însĕ omul se folosesce în primejdie de toate mijloacele câte i le aduce întêmplarea înaintea ochilor. Fusiunea cea nouă resuscitată și tratată în diarele din Budapesta, păru înaintea unor politici de aici că va aduce o schimbare, care va întărì de nou coloanele pe care e clădit dualismul. Bucuria însĕ abia a durat un moment, căci după cum vĕd că raționează astădi presa dătătoare de ton de aici, speranța se radimă pe mijloace care într'alte timpuri ar fi fost întêmpinate de un suris malițios.

Aici este puțină îndoială că în Ungaria va succede și de astădată fusiune de partide. Mulțămirea cu fusiunea este așa dicênd nemulțămire. Diarele atribuie lui Tisza un merit, care nici el nu și'l va scrie între merite. Acesta este că el alungă din giurul sĕu toate capacitățile și se întăresce, grupând în giurul seu mediocritățile, pe cari le poartă după plac. Urmarea acestei procederi este firească. Ea va duce mulțime de puteri bune în sinul stângei estreme, care și până acum este destul de tare.

Ei bine, „constituționalii“ nostri ved acum tocmai în împregiurarea aceasta mântuirea și scăparea. Ei dic că ajungênd partida stângei estreme la atâta putere în Ungaria, încât sĕ ia a mână revisiunea legilor comune în înțelesul delăturărei delegațiunilor și a reducerei afacerilor comune, atunci parlamentarismul se va reîntărì și dincoace și dincolo de Laita și nu va mai fi osêndit la lângedimea ce o căşunează delegațiunile.

Altă variațiune neplăcută pentru noi este, care ne o aduc scirile despre lupta electorală din Englitera. Discursurile electorale a le lui Gladstone au facut mult sânge rĕu și fac încă și acum. Ce ne va aduce resultatul acestei lupte vom vedè adi, mâne. Îngrigirea ce se observă aici nu prevestesce nimic bine.

Și acum de încheere și ceva mai plăcut. Ministrul-president al României Brătianu și în drumul seu spre Berlin și la reîntoarcere a fost foarte bine primit aici în cercurile cele mai înalte. După cum am înțeles dela o persoană, care vine în atingere cu oameni inițiați în secretele politice, bunei primiri a ministrului român are sĕ urmeze și o dovadă în faptă.*)

Varietăți.

* (Încoronarea principelui de coroană Rudolf de rege al Ungariei). O foaie din Viena a atins în dilele aceste eventualitatea încoronărei principelui de corонă Rudolf de rege și a princesei Stefania de regină a Ungariei. Din Budapesta se desminte scirea aceasta, ca una ce n'a fost nici odată luată în considerațiune.

* (*1000 fl.* a dăruit) ministeriul ung. de agricultură pentru scoala de agricultură din Bistrița.

* (Pentru cei bântuiți de lipsă) în comitatul Ung a dăruit ministeriul ung. 1000 fl. și le a asignat un înprumut de 60,000 fl. pentru semênță.

* (Depunerea lui Nic. Ujfalussy) din postul seu de comite suprem a urmat așa de pe neașteptate încât l'a găsit cu totul nepregătit. Ujfalussy, spune „Süd. Bote“, a aflat despre depunerea sa când s'a dus la cassă ca sĕ ridice banii asignați pentru lipsiții din comitatul Carașului. Acì i s'a spus că banii sûnt asignați la adresa comitelui suprem Tabajdi.

* (Academia română) a ținut Vineri în 20 Martie st. v. ședință publică, prin care s'a deschis sesiunea generală a anului acestuia.

* (Foc mare în Bungard). Joì seara unul dintre Reșinărenii atașați lângă poliția locală signalisă foc în Șelimber. Ceriul era spre sudost foarte luminat de zarea focului. Era dar rătăcire că arde în Șelimber; focul era în Bungard. 30 de locuințe și tot atâtea clădiri economice îndată au fost îmbrăcate de flacări și prefăcute în cenușe. Focul s'a încins așa de repede încât nimenea n'a putut mântuì nimica. Doi oameni și vre o 40 de vite au cădut pradă flacărilor Un al treilea om carele a vrut sĕ mântuie pe frate-seu a scăpat cu viața, dar acoperit de arsuri, încât a trebuit adus în spitalul civil de aici. Satul ardea tot dacă locuitoriul Grecu nu se decidea a se suì cu vre-o câți-va soți pe un coperiș de casă dinaintea focului și dacă nu scutea coperișul de foc. Causa focului ne este încă necunoscută.

* Dela Ogna ne vine următoriul anunciu trist:

Ioane Vințeleriu, paroch gr. or. în Ogna-Sibiiului, anunciă în numele seu și a trei fii ai sei minoreni despre trecerea la cele eterne a consorții sale intime, și mult iubite respective mamă, fiă, noră, soră și cumnată. *Susana I. Vinţeleriu născ. Henteş,* care după un morb scurt de aprindere de plumâni a trecut la cele eterne în 18/30 Martie a. c. în etate de 28 de ani, împărtăşită fiind cu sântele taine. Îmormêntarea va fi Vineri 21 Martie (2 Aprilie) a. c. la 2 oare d. am. în cimiteriul român gr. orient. al Ognii superioare. La care se invită cu toată onoarea toţi amicii şi cunoscuţii acestei familii.

---

*) A se vedè posta ultimă

Ogna-Sibiiului, 19/31 Martie 1880.
(Urmează subscrierile jelitorilor).

* (Date statistice despre scoalele poporale.) Ministrul ung. de culte şi instrucţiune publică care s'a recomandat ca bun patriot maghiar cu presentarea unui proiect de lege pentru scoalele medie a presentat şi un raport despre scoalele poporale câte se află pe teritoriul Ungariei de pe anii 1877—79. După raport esistă în 66 municipii, resp. districte scolastice 12,857 comune cu 13,975 scoale susţinute de stat, 1,555 comunale, 13,790 confesionale, 158 private. După categorii 15,538 sunt scoale elementare, 62 scoale mai înalte poporale şi 75 scoale civile. Scoalele s'au sporit din anul precedent (1878) cu 189. Din 1718 înse trebuie sĕ meargă copiii la scoală în comune vecine. În 267 comune copiii remân fără instrucţiune.

După limba instrucţiunei

7171	scoale sûnt maghiare (cu 147 mai multe ca în anul trecut)
2932	române (cu 179 mai multe ca în anul trecut)
1874	slovace (cu 27 mai puţine)
1017	nemţesci (cu 124 mai puţine)
262	sêrbesci (cu trei mai multe)
519	rutene (cu 28 mai multe)
75	croate (cu 5 mai multe)
1703	cu prop. in douĕ limbi (cu 11 mai multe)
102	cu trei limbi (cu 33 mai puţine).

Lui „Ellenör“ nu'i plac datele aceste şi se mângăie cu credinţa, că nu vor fi sigure (compliment pentru ministeriu); nu poate însĕ suprima amarul, că în Ungaria mai sûnt atâtea scoale pentru care nu esistă limba statului. Şi în amărăciunea aceasta găsesce „Ellenör“ o picătură de mângăiere: că elementul nemţesc şi slovac este acela, care face cea mai puţină resistenţă maghiarisărei.

* (Colonelul englez *Synge*), despre care anunţasem la timpul seu, că l'a prins o bandă de lotri, a scăpat din mânile lotrilor. O telegramă dela Salonic din 26 Martie n. spune, că eolonelul a sosit acolo şi se află foarte bine. Preţul de rescumpăre în sumă de 12,000 punţi sterlinge (120,000 fl.) s'a plătit pe socoteala tributului ciprian. Synge spune, că banda de lotri, cu căpitanul Nico în frunte, o constituesc Greci şi Români din Macedonia şi Tesalia.

* (Puscile honveḑilor noştri). Din Viena se scrie la „Pesti Napló“: Este cunoscut că Germania, Italia, mai târḑiu Francia şi acum şi România au înarmat trupele lor cu pusci, cari bat cu mult mai departe, decum bat puscile Werndl inventate la 1867. În urma acestei impregiurări şi în monarchia austro-ungurească se transformează toate puscile soldaţilor şi honveḑilor. Transformarea puscilor armatei comune şi a miliţiilor teritoriale din Cislaitania se face în arsenalul din Viena şi în fabrica din Steyr. Ministrul de honveḑi a denumit o comisiune şi a trimis totodată şi 100 pusci de ale honveḑilor la arsenalul din Viena, pentru a se face şi cu aceste aceleaşi încercări de transformare. Transpunerea consistă într'aceea, că prin anumite operaţiuni puscile se pun în posiţiune de a primì o încărcătură mai mare şi prin urmare, fără de a se face schimbări mari în sistema puscilor, de a bate tot aşa departe ca şi puscile altor armate. Probele despre ajungerea scopului sûnt splendide în toate privinţele, ḑice „Pesti Napló.“

* (Jesuiţii) din Francia au cumpĕrat castelul ducelui de Ossuna aproape de Madrid.

* (Spectacole la alegeri în London). În „Köln. Ztg“ raportează un corespondent din London despre cele ce se petrec la alegeri:

Stradele capitalei, în deosebi stradele din pătrarele lucrătorilor, devin tot mai variate prin placatele cele sclipicioase. În aceste placate cu litere de diversă mărime şi coloare sau li se recomêndă alegĕtorilor în modul cel mai stăruitor cutare sau cutare candidat, sau, după cum e şi partida, la care aparţine comitetul respectiv, li se înfăţişează liberalilor sau conservativilor cele mai scandaloase laude sau registre de pĕcate, mai cu samă în formă de catechism. „Cine a susţinut onoarea şi prestigiul Angliei? — „Prim ministrul nostru patriotic Veniamin Beaconsfield.“ Aşa stă scris pe cedula conservativă. „Cine a obţinut aşa numita onoare într'un mod aventuros prin presiune? „Conducĕtoriul torylor lordul Beaconsfield.“ Astfel vestesce o cedulă liberală în cornul cel mai de aproape a stradei. „Cine a adus finanţele Angliei la o înflorire cum nu s'a pomenit încă mai înainte? aşa întreabă tăbliţa de pe peptul unui liberal ce trece pe strade cu indiferentismul unui om de Sandwich, şi tăbliţa din spate, care are o asemenea coloare politică, îi rĕspunde: „Amicul poporului Gladstone.“ Cine a degradat, după testimoniul lordului Russel, pe Anglia printr'o sgârcenie rĕu aplicată şi prin lipsa de curagiu în putere de a patra ordine?“ se ḑice pe tăbliţa conservativă a unui alt om de Sandwich, care tot atât de puţin se interesează de constituţiunea şi politica Angliei, şi în spate afli rĕspunsul: „Mult vorbitoriul Gladstone.“ Deasupra unor strade atêrnă deja girlande, cari ne amintesc pregătirea pentru procesiunea înălţărei la ceriu. Aceste girlande durere nu sûnt împletite din verdeaţă proaspetă, ci din acele placate ce le veḑi în toate cornurile de stradă în feresti şi în nenumerate bolte. Probabil ele sûnt menite a fi studiate în faptul ḑilei de locuitorii din etagele mai înalte. Agitaţiunea electorală priiesce şi cunoscinţelor limbistice, precum dovedesce esemplul dlui Bryce. Pe acesta l'au propus liberalii în toverul lui Hamlet contra representantului de până acum, Samuda, care încă e liberal dar spriginesce politica esternă a guvernului de acum. Dnul Bryce e un om învĕţat, scie nemţesce, franţozesce, latinesce şi italienesce, ba unii radicali asigură, că scie şi evreesce. Cu cunoscinţele sale din limba germană 'şi-a câştigat o partidă mare între lucrătorii germani dela fabricele de zahar din Ostende. Pe acesti lucrători i-a prelucrat domnul Bryce Luni în limba lor maternă într'un discurs mai bine de o oară. Învitarea la acest discurs, care o preumblă bărbaţi de Sandwich, e compusă într'un stil scâlciat. Eată testul ei verbal: „*An die Wahler des Tover Hamlets. Herr Bryce, Werd Eine Rede halten, Abends um halb neun Uhr am 22 Marz, in der Cooper's Hall, Commercialroad, an die deutschen Wahlstimmer, den in Kentnisse zusetzen, das sie nur zwei gute Candidates in das Parliament schicken werden. Herr Bryce ladet samtliche Deutsche in Ost-Ende ein. Geehrte Deutsche vergesset nicht den 22 Marz, halb neun Abends.* Jidovii din Anglia au obţinut strămutarea terminului de alegere pe 1 Aprilie.

* (Ce titluri se dau unui ministru englez în luptele electorale). În Irlanda, locuitorii acelor părţi numesc pe primul ministru al Marei Britaniei: aventurier, fabricant de certe, vrăjmaş de moarte şi descedentul tâlharului, care căindu-se a fost răstignit lângă Christos.

Candidaţii liberali, şi chiar însemnaţi oameni de stat din acest partid, califică pe Lordul Beaconsfield de jucătoriu pe funie, pirat (tâlhariu de mare), politic rîios, cap copilăresc, nebun sau măgariul care, în procesiunile eleusinice din Atena, purta un coş acoperit cu o pânḑă albă, şi avênd înlăuntru un mister sfânt sau înfiorătoriu.

Alţii iarăşi îl numesc un Sphinx, un crocodil pânditor sau alte asemene animale neplăcute din mitologie şi istoria naturală. Se înţelege că cuvintele despot şi usurpator nu lipsesc,

Fostul ministru Stansfeld, un bărbat cu mult tact şi foarte însemnat, numesce pe primul ministru ultra-înşelător, care a aşeḑat în locul obiceiurilor vechi constituţionale, imagina idolului guvernului personal.“

„Resb.“

* (Viţei gemeni) a fătat o vacă în Şais. comit. Têrnavei mari. Poporul crede că întêmplarea aceasta este un semn de an mănos.

* (Cutremur de pământ). Din Suceava s'a telegrafat la institutul central c. r. pentru meteorologie din Viena, că acolo s'a simţit în 20 Martie la 3¾ oare dimineaţa cutremur de pământ, care a ţinut cam 1½ secunde. Undulaţiunile avură direcţiunea despre sud-vest spre nordost. Fenomenul s'a simţit şi in Moldova şi în Bassarabia.

* (Logica unui copil). Un copil mergea dus de mamă sa de mână. Într'o depărtare oare care copilul vede un om beat cum mesura o parte din drum în dreapta şi în stânga. „Mamă!“ ḑise copilul, „Dḑeu a făcut pe omul acesta?“ „Da fĕtul meu?“ Copilul a tăcut un moment şi apoi a ḑis: „Eu nu l'aşi fi făcut.“

* (Întêmplare comică). În adunarea delegaţilor cetăţii Elberfeld (Germania) se desbătea dacă este a se încuviinţa pentru societatea „Fauna“ un premiu de 100 marce. Unul dintre delegaţi a observat, că după un astfeliu de cas de precedenţă pot venì şi reuniunile de cântări sĕ ceară ajutoare. La această observare reflectă unul dintre „părinţii cetăţii“: „Ce! cânta poate ori şi cine, dar oua nu!“ Ilaritate mare şi votarea sutei de marce au urmat după înţeleapta reflectare.

* (Căzăcesce). Din Ufa, capitala guvernamentului cu acelaşi nume, sĕ scrie ḑiariului „Ruskya Vjedomosti“ (ḑiariul rus) următoriul fapt indignătoriu, care caracterisă şi mai mult situaţia în Rusia:

Într'o adunare în casinul oraşului, un oficer de cazaci a călcat pe picioare pe consilierul de curte N., din care causă acesta împinse foarte delicat înapoi pe oficerul, care, fără a ḑice un cuvênt, aplică îndată consilierului de curte o palmă pe obraz. Dar cazacul nu se oprì aci. În timpul nopţei se pomenesce maltratatul consilier cu o ceată de cazaci trimişi de către acel oficer, şi cari îl târîră din pat aproape gol pe stradă, aplicându'i încă 40 de lovituri, cu cnutul pe un ger de 20 grade. Nenorocitul este în vêrstă de 62 ani şi părinte al mai multor copii. El zace actualmente în pat, în urma cruḑimei căzăcesci.

„Resb.“

* (Musică). „*Primul bal*“. Polca Mazurca pentru Piano de Ecsilia Nicoară — se poate procura dela librăria lui M. Klein în Arad sau dela autoarea tot acolo. (Piaţa franciscană Nr. 2). Preţul e 60 cr. v. a. Venitul întreg e destinat pentru infiinţarea unui Cor vocal românesc în Arad. Mai ântâiu această piesă s'a publicat în „Lyra română“, foaia musicală ce apare în Bucuresci.

Posta din urmă.

Din Bucuresci se telegrafează dto 31 Martie că ministrului president Ioan Brătianu s'a conferit crucea mare a ordinului Leopoldin din partea monarchului austro-ungaresc. — În curênd are sĕ urmeze reconstrucţiunea ministeriului românesc şi schimbări în corpul diplomatic al României.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

I.

Raportul ce ni'l dă cap. I al Genesei despre creaţiunea şi istoria lumei, a devenit în veacul al XVIII şi XIX obiectul celor mai interesante discusiuni, dând ansă la aceasta progresul şi resultatul scrutărilor de cari se bucură sciinţele naturale. Ori cât de naiv se pare referatul Bibliei, — şi dacă naturalistului îi place sĕ tăgăduiască caracterul supranatural al Bibliei, privind-o ca pre ori şi care carte omenească, totuşi nu poate sĕ o ignoreze. Togmai impregiurarea, că Biblia narează scurt, precis, sigur câte odată şi în mod laconic, constringe pre naturalist sĕ'şi pună întrebarea, că în ce raport şi necs causal stau resultatele scrutărilor lui faţă de Biblie — la tot casul una din cele mai vechi scrieri de felul ei. — Întrebările de atare natură, devin tot atâtea cestiuni de viaţă atunci, când ne transpunem pre terenul teologiei sau cu alte cuvinte, când teologul încă vine la întrebarea, că în ce raport stau principiile teologiei cu sciinţele naturale.

Biblia în biserica creştină a avut valoarea unei cărţi scrise sub asistenţa divină. Cel ce a recunoscut-o de atare a privit cuprinsul ei de adevĕrat. A avè credinţă neclătită în învĕţătura Bibliei, este datorinţa fiecărui creştin bun şi adevĕrat. Atâta însĕ nu este togmai de ajuns! Crestinul nu trebue sĕ şi scie ceea ce crede, căcì aşa pretinde columna crestinismului, apost. Pavel, ori cu alte cuvinte, teologul trebue sĕ'şi dovedeăscă principiele credinţei cu argumente scientifice, dacă vrea ca teologia sĕ'şi conserveze demnitatea ei de sciinţă.

Precum Exigesa are sĕ considere toată descoperirea şi desvoltarea limbistică (Hebraică, grecă, latină etc.), fie-care codice biblic aflat; precum istoria bis. dogmatică şi istoria dogmelor au sĕ fie cu multă luare aminte la descoperirile făcute pre terenul patrologiei şi sĕ apreţieze fie-ce document patriotic; precum dogmatica speculativă (philos) are sĕ urmărească cursul desvoltărei în philos. şi principiele statorite de philos. sau sĕ le folosească de'i convins sau sĕ le respingă — chiar aşa are sĕ ţină cont theologia preste tot şi în specie dogmatica de toate descoperirile şi progresul ce 'l-a făcut sciinţa pre basa observărilor şi scrutărilor temeinice în natură şi aceasta cu deosebire în învĕţătură despre creaţiune.

Naturalistii au venit adese ori în conflict cu teologii, preste tot cu adoratorii Bibliei. Urmarea a fost că naturalistii cu resultatul scrutărilor au constatat, că biblia nu poate sĕ fie în armonie cu sciinţele naturale şi astfeliu au denegat caracterul scientific atât Bibliei, cât şi teologiei preste tot. Dar pre nedrept! căci câţi bărbaţi crescuţi cu Biblia în mână şi îmbĕtrâniţi în teologie au mĕsurat ceriul observând mişcarea corpurilor ceresci? au scrutat pământul şi străbătut ţinuturi neumblate ca nunţi ai credinţei, dar tot odată ca scrutători ai naturei; câţi din acesti bărbaţi ai bibliei şi teologiei ca avangarda scrutărilor geografice, geologice, botanice, zoologice etc., şi în resultatul scrutărilor n'au fost conturbaţi nici decât prin sentenţele Bibliei; n'au putut sĕ constateze disarmonia ce esista între ambele: din contră a dovedit, că Biblia şi Natura sûnt amice, dacă nu chiar sorori bune, ear teologia crestină au marcat-o ca dreapta adoratore a sciinţei. „Biblia şi natura, ḑice Kurz [1], trebue sĕ consune încât sûnt ambele cuvêntul lui Dumneḑeu; dacă aceasta nu se întêmplă, atunci sûnt false atât tălmăcirea teologului cât şi a naturalistului.“ Naturalistul dară trebue sĕ cetească bine cuvêntul lui Dḑeu scris în cartea naturei, ear teologul sĕ esplice după înţelesul cel adevĕrat tot acelaşi cuvênt depus în Biblie. Astăḑi este parola timpului ca teologul sĕ considere resultatele sciinţelor naturale; chiar caracterul Bibliei şi teologiei pretinde aceasta. Progresul sciinţelor naturale este astăḑi caracteristica timpului! La tălmăcirea bibliei şi în specie ḑic a Genesei este *conditio sine qua non* ca teologul sĕ se ocupe cu sciinţele naturale sau dacă impregiurările nu'i permit aceasta sĕ se ocupe cu resultatele positive — încât sĕ pot numì aşa — ale naturaliştilor, căci numai aşa va putè respinge atacurile directe sau indirecte ale naturaliştilor şi această împregiurare devine un imperativ categoric, când e vorba se căutăm dacă Biblia şi cartea naturei sûnt în armonie.

Nu numai teologii dar chiar naturalişti însemnaţi şi de renume îşi spun convicţiunea în spresiuni de tot pregnante, că referatul genesei despre creaţiune îl statoresc şi adeveresc resultatele sciinţelor naturale în cel mai splendid mod. Cuvier d. e. ḑice: „Moise ni-a lăsat o cosmogonie, a cărei esactitate se adeveresce pre ḑi ce merge, într'un mod demn de admirat. Cărţile lui Moise dovedesce, că el a avut idei de tot perfecte despre toate cestiunile principale în sciinţele naturale; cu deosebire cosmogonia lui privită din punct de vedere curat scientific este memorabilă din acea causă, că ordinea ce o aseamnă el deosebitelor periode ale creaţiunei este curat aceea, ce se deduce din scrutările geologice.“

In asemenea mod 'şi vestesce convingerea naturalistul frances Ampere când ḑice: „Sau a poses Moise chiar acea cunoscinţă temeinică în sciinţele naturale precum o are veacul nostru sau apoi a fost înspirat.“ Nu mai puţin frapant se esprimă şi Marcel de Serres în cuvinte ca şi aceste: „Relaţiunile ce esistă între enararea Genesei şi descoperirile nouĕ în sciinţele naturale sûnt foarte momentoase! Geniul legislatoriului ebreic câştigă prin aceea o nouă splendoare, că sau îi recunoascem darul relaţiunei venit de sus, sau cel puţin îi recunoascem agerimea mintei, cu carea a prevĕḑut secretul naturei a străbătut întunerecul de care era încungiurat şi a dovedit adevĕrata inspiraţiune ce dă omului o raḑă de adevĕr vecĭnic.“ [2]

De altă parte se susţine triumfând că „astronomia şi geologia cu resultatele lor vor petrece la cosmogonia mosaică şi îi vor cânta vecĭnica pomenire; enararea Bibliei cu privire la creaţiune şi diluviu este fără înţeles şi ca minciuni sûnt a se scoate din instrucţiunea junimei.“ [3] Faţă cu atari obiecţiuni fie de ale amicilor, fie ale unor oameni limbuţi şi stăpâniţi de frivolitate, fie chiar a unor bărbaţi, ce fac pretensiuni la o sciinţă vastă, teologului nu'i e permis şi nici că'i stă frumos a juca pre indiferentul. Este o datorinţă sântă a teologului ca mână în mână cu naturaliştii ce se interesează sĕ dovedească, că Biblia şi natura sûnt în strînsă armonie, că teoremele Bibliei nu stau nici decât în contraḑicere cu resultatele cercetărilor scientifice încât se pot numì sigure.

Sciinţa se vestesce astăḑi din auditore, din laboratore, camera de studiat a învĕţaţilor; devine din ce în ce tot mai populară prin scrieri, prelegeri şi jurnale. Învĕţaţii cei mari şi de renume nu ţin a fi sub demnitatea lor a scrie cărţi cât de populare din astronomie şi geologie etc. a fi colaboratori la diferite foi, şi cari pre lângă poesii, novele şi alte aventuri scriu articli despre creaţiune, despre analysa spectrală, formarea crustei pămêntului, despre lupta pentru esistenţă şi multe altele.

O atare lăţire şi popularisare a cunoscinţelor scientifice 'şi are la tot casul partea cea bună, dovadă că sciinţa astăḑi nu mai este aşa ḑicênd monopolul numai a unor indiviḑi. Fie-care este îndreptăţit şi îndatorat a progresa în cunoscinţa adevĕrului amĕsurat puterei, de carea dispune şi condiţiunilor, în cari trăiesce. Un reu însĕ este când cei nechiemaţi judecă, resonează şi scriu cum le dictează tendenţele lor. Un reu nereparabil este lăţirea şi popularisarea sciinţelor, când se face fără a ţinè cont de desvoltarea morală a caracterului, cu deosebire însĕ atunci, când lăţirea şi popularisarea sciinţelor se face numai şi numai ca sĕ nimicească temeliele credinţei, respectul şi reverinţa faţă cu tot ce e sfânt. Sum prea deplin convins, că bunătatea unei filosophii, a sciinţei, ceea ce pot sĕ folosească. sĕ cunoască şi probează cu moralul ce conţine. Moralul este mărgăritariul sciinţei! Ar fi ḑic o tendenţă greşită şi contrară tendenţelor bisericei, când teologul ar dispreţuì resultatele, la cari au ajuns sciinţele profane în deosebitele direcţiuni; s'ar putè imputa, că dogmele ar fi numai nisce forme goale şi fără viaţă . . . etsi non verum est.[4]

Biserica a susţinut încă din timpurile vechi, că tot ee este bun şi folositoriu în sciinţa profană nu strică teologiei. Cei mai însemnaţi părinţi atât ai bisericei resăritene cât şi a celei de apus au întrodus principiul acesta în formă practică prin scrierile lor.[5]

Chiar în fruntea tractatului acestuia se spune tendenţa scriitoriului. Şi acum ḑic, că cel ce voiesce a cerca după raportul ce esistă între douĕ sciinţe. Cel ce tractează referinţa între biblie şi resultatele sciinţelor naturale, trebue sĕ întrunească în persoana lui pre Exigetul şi naturalistul. Atari bărbaţi înse sûnt rari. La tot casul nu putem pretinde dela teolog ca sĕ fie aşa de apt în sciinţele naturale ca în teologie. Tot asemenea putem ḑice despre naturalist. În atari împregiurări nu-'i remâne alta teologului decât se primească de adevĕrate resultatele statorite de magistrii şi părinţii sciinţelor naturale. Mai trist este atunci, când tractează referinţa între Biblie şi sciinţele naturale nu bărbaţi de specialitate ci acei carii sciu de toate şi din totul nimic. Fie ḑis spre orientarea cetitoriului, că dacă voiu încerca a tracta referenţa între Biblie şi sciinţele naturale, nu încerc ceva nou, nici nu pot face pretensiuni la o cunoscinţă vastă a sciinţelor naturale, nici nu fac pretensiuni la teologul cel mare. Totul ce voiu face este, că voiu pune în faţa cetitorilor modul şi forma, puterea şi tăria argumentelor cu cari s'au încercat a tracta obiectul acesta alţi bărbaţi probaţi şi priviţi de auctorităţi.

(Va urma.)

---

[1] Bebel und Astronomie p. 6.

[2] Nicolas: philos. Studien über d. Christenthum I. pg. 360, 423. Debreyne: théorie biblique p. X.

[3] Schleider: über d. Materialismus pag. 8.

[4] Bingham: origines s. antiquitates eccles. IV 3. Chrisos. s. de sacerdote VI. 5.

[5] Şaguna: Drept. can. pag. 144 seqq şi literatura indigitată acolo.

Bursa de Viena şi Pesta

din 1 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	104.20	104.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	94.10	94.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.30	84.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	120.50	120.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	91.85	91.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	90.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	90.—	90.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	89.75	90.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.50	91.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.40	73.35
Datorie de stat în argint . . .	73.90	74.—
Renta de aur austriacă	88.55	88.40
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.25	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	839.—	837.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	299.75	301.80
Acţiuni de credit austr. . . .	276.—	277.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	115.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.53
Napoleon	9.48	9.47
100 marce nemţesci	58.45	58.40
London (pe poliţa de trei luni) .	118.80	118.65

Economic.

Sibiiu, 30 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.10—6.50; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. .3.—3.40 Cucuruz fi. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2-.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 27 Martie n. Pro hectolitră: grâu fl. 13.10—13.20; sĕcară fl. 12.75; orz fl. 8.50: ovĕs fl. 7.60; cucuruz fl. 7.80—8.25; Spirt *en gros* fl. 35 fără vas, *en detail* fără vas cu fl. 35--50; şi cu vas cu tot cu fl. 47—75 per 100 litre %.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 12 Aprilie imob. lui Carol Boer în Braşov (trib.); în 21 Aprilie şi 21 Maiu imob. lui Iosif Bociu în Lunca (judec. cerc. Baia de Criş); în 10 Aprilie imob. lui Michailă Possighea în Noul-românesc (judec. cerc. Teaca); în 28 Aprilie imob. Mariei Deneş în Porceşti; în 19 Aprilie şi 19 Maiu imob. remasului după Antinie Vulc în Aciliu (trib. Sibiu); în 23 Aprilie şi 24 Maiu imob. lui Francisc Székely în Turda (trib.); în 16 Aprilie imob. soţiei lui Stefan Szatmári în Oşorheiu; în 27 Aprilie imob. moştenitorilor după Stefan Bodos în Oşorheiu (trib.); în 24 Aprilie şi 25 Maiu imob. lui Valentin Nagy în Imicĭfalĕu; în 23 Aprilie şi 24 Maiu imob. remasului după Ludovic Deneş în Osdola; în 21 Aprilie şi 21 Maiu imob. lui Francisc Dancs în Criş (trib. K. Oşorheiu); în 14 Aprilie şi 14 Maiu imob. lui David Lazar în Avrig (trib. Sibiiu); în 9 Aprilie imob. lui Ilie Pleaiaş şi Achim Călburean în Biertan şi Aţel (judec. cerc. Mediaş); în 9 Aprilie şi 10 Maiu imob. lui Benedict Vasarhely în Chebelcut (judec. cerc. Székelyhid); în 14 Aprilic imob. remasului după Teodor Pascu în Abafa (judec. cerc. Reghen).

Nr. 44. 2—3

CONCURS.

După ce preavenerabilul consistor archidiecesan prin părinteasca ordinaţiune dto 21 August 1879 Nr. 2092 a încuviinţat instituirea unui post de capelan la parochia Căstău lângă neputinciosul paroch Ioan Daniil, — se escrie nou concurs cu terminul până la 6 Aprile a. c. st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul cel dintâiu la 4 Septembre 1879 în Nrii „Tel. Rom.“ 105, 106 şi 107.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan au a'şi asterne petiţiunile lor la subsemnatul oficiu protopresb. instruite în sensul statut. organic cu documentul, că au absolvat cel puţin gimnasiul inferior, cursul teologic şi posed atestat de cualificaţiune, până la terminul sus scris.

Căstău, 9 Martie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu dl ppresbiter tractual al Orăştiei.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de submedic in comuna montană Bucium, comitatul Alba inf. proveḑut:

1) cu salariu anual de 500 fl.

2) interteniment pentru un cal, 120 fl.

3) bani de cortel 60 fl. şi dreptul de pensiune după normele de stat, sĕ deschide concurs până la 1 Maiu a. c. st. nou.

Doritorii de a ocupa acest post au de a-şi substerne petiţiunile instruite cu documente, despre cualificaţiunea ce posed precum şi despre perfecta cunoscinţă a limbei române, la comitetul fondului pisetal al Abrud-Roşiei, „în Abrud“ până la terminul mai sus indicat pre lêngă acea observare, că Doctorii de medicină în casul de concurgere se vor preferì.

Dela comitetul fondului pisetal al Abrud-Roşiei.

Abrud în Martie 1880.

Simeon Cav. de **Balinth** m. p.
preşedinte.
Ioane Gallu m. p,
notariu.

3—3

Catechetica
bisericei dreptcredincioase resăritene
compusă de protopresbiterul
Ioan Stefanelli,
docent la facultatea teologică a universit. din Cernăuţi.

Opul cuprinde toate principiile şi regulele relative la alegerea, înşirarea, prelucrarea şi propunerea materiilor catechetice din religiunea crestinească, istoria învĕţămêntului catechetic crestinesc dela Isus şi până în ḑilele noastre, literatura ramului acestuia şi catechese practice ca modele la compunerea catecheselor pentru scoală şi biserică, şi este menit mai ântêiu ca manual la prelegerile catechetice în institute teologice, apoi şi ca manual pentru păstorii sufletesci la elucrarea temelor catechetice pentru conferinţele pastorale.

Preţul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

De acelaşi autor au apărut:

Catechese
tractând
Istoria biblică a Testamentului vechiu,
Manual pentru catecheţii şi învĕţătorii scoalelor poporale, pentru păstorii sufletesci la catechisaţiunile prescrise în biserică, pentru candidaţii de învĕţatori şi pentru educătorii şi amicii junimei.
Tomul I.

Preţul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

Dela acelaşi autor se află sub presă şi va apărè în anul acesta:

Catechese
tractând
Istoria biblică a Testamentului nou
şi faptele sânţilor apostoli.
Cu adaos o istorie şi o geografie scurtă a Palestinei şi a ţerilor sântei scripturi.
Tomul II.

[10] 5—6

Editorul
Tipografia eredei de Closius,
Sibiiu.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

5

Nr. 36. Sibiiu, Marți 28 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martie 1880 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întărḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Conferența agrarie.

Sibiiu, 24 Martie.

Dela apelul nostru din urmă (în nr. 29 din 8 Martie a. c.) către jurisconsulții nostri români în afacerea regulării proprietății din Transilvania și unele din părțile adnecse au urmat conferența din Cluj, despre care am raportat în nrul nostru 33. De atunci a mai urmat convocarea juristilor români, publicată în Nr. 34, prin care dl advocat Dr. I. Raț convoacă pe dumineca din 30 Martie (11 Aprilie n.) la Sibiiu o conferență în afacerea sus numită, în carea are a se desbate un memorand privitoriu la regularea proprietății din Transilvania și a unei părți din fostele părți adnecse propuse dietei Ungariei printr'o lege, a cărei proiect este deja publicat.

Ținem că este de prisos de a mai accentua momentuositatea acestei conferențe și prin urmare de prisos de a atrage în deosebi atențiunea juristilor români asupra împregiurărei, cât este de necesariu ca sĕ participe la conferență· cât de mulți juristi Români spre a aduce o adevĕrată lumină asupra cestiunei, cu care stă în legătură strînsă esistența a milioane de Români. Dacă timpurile cele vitrege, când poporul nostru remăsese pe mâna sorții și a proprietarilor, pe atunci posesori feudali, au păstrat totuși câte un petec de pământ pentru țĕranul român espatriat în patria sa, oare astăḑi, când poporul acesta călcat în picioare de vicisitudinile timpurilor, din crunta sa sudoare a crescut sute de bărbați, cari cu sciința lor sûnt în stare a'i face un servițiu de apĕrare și când pentru popor mai luptă cel puțin teoriile de drept din secolul nostru, sĕ remână cu totul pus la disposițiunea opresorilor sei de odinioară?

Noi așa credem, că și cel mai depărtat jurist român 'și-a ațintit toată atențiunea asupra ḑilei memorabile de 30 Martie (11 Aprile n.) și fie-care nu va întârḑia a alerga la conferența, în care are sĕ se desbată și trateze de substratul esistenței poporului din care face parte.

Împregiurarea că posițiunea celor ce au sĕ apere în cestiunea agrarie pusă de guvern la ordinea ḑilei, este foarte grea, nu va escusa pe nici unul din acei ce s'ar retrage dela ocasiunea ce a oferit-o conferența prealabilă din Cluj, sau s'ar arĕta nepăsători către conferență. Tocmai greutatea aceasta, atinsă și cu altă ocasiune din parte-ne, îndatoresce pe toate puterile noastre ca sĕ vină și sĕ cerce a face tot ce este cu putință spre a delătura un reu, care este mai mare decât toate relele câte s'au ivit în lupta noastră pentru esistență până acum.

Contrarii lucră de mult. Ei au pus toate în mișcare pentru a provoca o lege, prin care țeranul nostru sĕ fie adus într'o situațiune, din care sĕ poată perde și cel din urmă teren al esistenței sale.

Ei bine, aici nu vin cestiuni politice în joc, cel puțin în prima linie nu. Vin cestiuni de drept. Și într'un stat, în care trebue sĕ se respecteze dreptul dacă nu din alt motiv, din cel al reputațiunei sale în afară, jurisconsulții nostri oare sĕ nu imiteze pe adversarii nostri cel puțin în momentele supreme și sĕ nu vină spre a-'și da consiliele lor în interesul părinților și fraților lor și în interesul lor propriu?

Asteptăm dar sĕ vedem o adunare numeroasă și respectabilă de juristi români, adunați la Sibiiu în conferența agrarie!

Nu ne întindem de astădată mai departe asupra acestei cestiuni, pentrucă așteptăm ca cea ce am mai avè de ḑis sĕ o îndeplinească aceia, căror le-am concreḑut una dintre cele mai momentoase cause ale poporului nostru.

Revista politică.

Sibiiu, în 24 Martie.

Cestiunea limbei joacă un rol însemnat dincoace și dincolo de Laita. Și de o parte și de ceealaltă de astădată e vorba numai de limba hegemonilor din ambe jumĕtățile monarchiei. Lucrul stă așa. Maghiarii în zelul lor de a-'și asigura domnia esclusivă a limbei lor în toată Ungaria, au tăbărît acum și asupra celei nemțesci. Nu o mai sufere nici pe aceasta nici în templul Thaliei, în teatre. De aceea sĕ nu ne mirăm, dacă într'o ḑi ne va venì ḑiariul „Pester Lloyd“, sau alte ḑiare nemțesci din Budapesta, tipărite în limba maghiară.

Denegarea concesiunei teatrului nemțesc din Budapesta a causat mare bucurie în presa maghiară și mare supĕrare în presa vieneză. La atâta tot nu credeau Nemții din Cislaitania, că au sĕ vină trebile, încât colegii lor în supremație din Translaitania sĕ le esileze în așa chip și formă limba din statul de sub stăpânirea lor maghiară. Cislaitanii mai au însĕ și alt nĕcas în timpul de față. Ei se tem de slavisarea Cislaitaniei în urma concesiunilor, ce face guvernul de acolo limbilor slavice. Ar face acum bucuros cu toate limbile din ținuturile lor cum fac Maghiarii cu naționalitățile nemaghiare din Ungaria, dar atunci își taie creanga de sub picioare și nu mai au cuvênt de a apĕra pe Nemții lor din Ungaria.

Alegerile din Englitera se discută cu viu interes atât în Cis — cât și în Translaitania. Victoria liberalilor după scirile de până acum este necontestabilă. Ei întrec cu 70 de voturi pe conservativi. Deducțiunile din victoria aceasta sûnt că vor aduce o schimbare mare politică în ceea ce privesce orientul Europei și în urmă Europa întreagă.

„D. Ztg.“ din Viena, provocându-se la politica lui Hartington, un corifeu al liberalilor englezi, ḑice că aceea culminează în cuvintele: „Orientul sĕ fie al popoarelor orientale.“ Programa aceasta șterge tot receptul tratatului din Berlin de politica de ocupațiune și anecsiune și esprimă temerea de o „Bosnie irredentă“, lângă „Italia irredentă“, îndată ce în London se va constituì un guvern Hartington-Granville. „D. Ztg.“ recomêndă în împregiurări de aceste cea mai strînsă alipire către Germania, dar adauge totodată cu neplăcere de faimele despre o rĕcire a relațiunilor dintre Viena și Berlin, pe cari oficioasele noastre nu le pot desminți din destul.

În „National-Zeitung“ din Berlin cetim următoarele:

Se pare că misiunea dlui Brătianu în Berlin ar fi avut succes, căci representanții Români din străinĕtate, cari până acuma nu voiau sĕ scie nimic despre planul de a ridica România la rangul de regat încep sĕ mărturisească esistența acestui plan.

Sĕ tem însĕ — nu fără cuvênt — de opunerea Rusiei, care după cum s'au aflat din sondări confidențiale, s'ar ținè până acuma într'o atitudine feritoare. Principele Carol nu e persoana grata, adecă nu e bine vĕḑut la curtea din San-Petersburg, din cause deosebite, din cari deja aceastā una ar fi de ajuns, că politica română are în timpul de față o atitudine de prietenie ostentativă cu Austria. Adevĕrat că ridicarea României în genere nu se prea potrivesce în cadrul politicei balcanice a Rusiei, afară dar dacă și Bulgaria s'ar ridica la rangul de regat, pentru a da o espresie internațională parităței rasei romanice cu cea slavă la Dunărea de jos. Fiindcă însĕ aceasta ar include o schimbare, formală cel puțin, a tractatului dela Berlin, abia ne putem închipuì, că puterile s'ar învoì cu o asemenea procedere; pentru România se nasce apoi întrebarea, dacă s'ar plătì o schimbare de formă a posiției sale internaționale, când un vecin puternic n'ar voì s'o recunoască. D. Brătianu nu 'și-a manifestat până acum intenția de a atinge și Petersburgul în călĕtoria sa de misiune; după toată probabilitatea a făcut din capul locului abstracție de aceasta.

Proiect de lege despre instrucțiunea în gimnasii și în scoalele reale.

(Urmare).

§. 16. Aceia, cari doresc sĕ treacă dintr'un gimnasiu public și dintr'o scoală reală publică într'un institut corespunḑĕtor omogen, au sĕ dovedească printr'un testimoniu dela institutul, în care au fost mai înainte, că au obsolvat clasa precedentă cel puțin cu un succes suficient în toate obiectele de învĕțământ obligate.

§. 17. Cine doresce a fi primit dintr'un gimnasiu public sau dintr'o scoală civilă într'o scoală reală, de asemenea cine doresce sĕ treacă dintr'o scoală reală, sau dintr'o scoală civilă într'un gimnasiu, este îndatorat a depune un esamen de primire din obiectele de învĕțământ, care nu sûnt obligate în institutul din care voiesce se iese, dar sûnt obligate în institutul, în care doresce sĕ treacă.

§. 19. Esamenul de primire îl sevîrșesce corpul profesoral al acelui institut, în care doresce elevul sĕ fie primit. Același corp profesoral hotăresce și asupra primirei.

Pentru esamenul de primire nu se solvesce nici o tacsă.

§. 20. Trecerea dintr'un institut într'altul poate avè loc de regulă numai la începutul anului scolastic.

In casuri escepționale ministrul de culte și instrucțiune poate sĕ încuviințeze trecerea și în decursul anului scolastic.

§. 21. Dintr'o clasă inferioară al aceluiași institut în clasa superioară ulterioară poate sĕ între numai acel scolariu, care a obținut din fie care obiect de învĕțământ cel puțin o clasificațiune suficientă.

Pentru îndreptarea unei clasificațiuni nesuficiente din obiectele de învățământ print'un esamen ce va trebuì sĕ se depună cu începutul anului scolastic mai de aproape se poate da încuviințarea de corpul profesoral, ear pentru îndreptarea din două obiecte de ministrul de culte și instrucțiune.

Cine n'a corespuns în mai multe decât două obiecte, trebue îndrumat sĕ repețiască clasa.

Esamenul decursiv de îndreptare se va ținè de regulă la acel institut de învĕțământ, unde scolariul a primit nota de nesuficință. In casuri escepționale ministrul de culte și instrucțiune poate se încuviințeze depunerea esamenului decursiv la alt institut.

Pentru absolvarea a doi ani scolastici într'un an sau pentru contragerea claselor ministrul de culte și instrucțiune poate sĕ dea scolarilor cu talente și înaintați în etate încuviințarea în mod escepțional.

§. 22. Personalul de învĕțământ al gimnasiului sau scoalei reale consistă: *a*) dintr'un director, *b*) din profesori ordinari, la cari în scoalele reale aparțin și învĕțătorii de desemn, *c*) din suplenți și profesori ausiliari, *d*) din catecheți *e*) în gimnasii din învĕțători de desemn și caligrafie și în ambele categorii ale scoalelor medie din învĕțătorii de gimnastică, *f*) din învĕțătorii pentru obiectele de învĕțământ estraordinare.

§. 23. In institutele de învĕțământ de stat, de asemenea în scoalele de mijloc susținute din fondurile ce se află în administrarea ministrului de culte și instrucțiune directorul va fi denumit de Majestatea Sa la propunerea ministrului.

§. 24. In aceleşi institute de învĕţămênt (§. 23) profesorii ordinari şi suplenţi, învĕţătorii ausiliari, precum şi învĕţătorii de desemn, caligrafie şi gimnastică, şi în sfêrşit învĕţătorii pentru obiectele de învĕţămênt neobligate vor fi denumiţi de ministrul de culte şi instrucţiune şi anumit denumirea aceasta va urma într'un institut de învĕţămênt înfiinţat de nou după ce i se va cere mai ântâiu directorului, ear în cas de completare ultorioară a corpului profesoral, directorului şi corpului profesoral respectiv opiniunea. Contractele şi convenţiunile stipulate cu unele municipii relativ la dreptul de candidare, dacă acele mai sûnt valide, remân în valoare şi pe viitor.

§. 25. Ordinele spirituale aşaḑă însele puterile de învĕţămênt în institutele ce le susţin ele, dar sûnt îndatorate a împlinì condiţiunile stipulate mai la vale (§. 27.).

§. 26. Numerul profesorilor la un gimnasiu sau scoală reală se stabilesce, afară de învĕţătorii religiunei şi în gimnasii afară de învĕţătorii de gimnastică şi învĕţătorii pentru studiele neobligate, (dar subînţelegênd şi pe directorul), pentru un institut de opt clase cu cel puţin doisprăḑece, ear pentru un institut de 4 clase cu cel puţin 6. Macsimul oarelor de instrucţiune pe sĕptĕmână e pentru director 10, pentru profesorii de specialitate 18, pentru învĕţătorii de desemn 20. Respectivii nu vor putè fi îndatoraţi a ţinè mai multe oare pe sĕptĕmână.

§. 27. Ca profesori ordinari vor putè fi aplicaţi numai acei îndiviḑi, cari au depus cu succes îndestulitoriu esamenul de profesorat înaintea unei comisiuni de esaminare instituită de ministrul de culte şi instrucţiune publică şi au primit diploma de profesor pentru specialitatea de învĕţămênt respectivă. Dar aceia cari au funcţionat ca profesori ordinari înainte de înactivarea acestei legi la oare care scoală de mijloc publică cel puţin cinci ani şi pot sĕ dovedească printr'un testimoniu dela superiorii lor că sûnt cualificaţi pentru chiemarea lor şi aplicabili în mod corespunḑĕtor, sûnt dispensaţi de depunerea acestui esamen de cualificaţiune. Ceitalţi îndiviḑi de învĕţămênt neesaminaţi trebue sĕ absolveze esamenul în termin de doi ani. Prelângă opiniunea comisiunei de esaminare instituită de stat pentru scoalele de mijloc vor putè fi aplicaţi în mod esceptional ca profesori ordinari şi astfel de persoane, care prin activitatea lor literară au dat probe destule că posed o cualificaţiune eminentă pentru specialitatea de învĕţămênt respectivă şi pentru tractarea metodică a specialităţii lor.

§. 28. Comisiuni de esaminare pentru profesorii dela scoalele de mijloc va instituì ministrul de culte şi instrucţiune din acele scoli înalte publice ale patriei, în care sûnt representate specialităţile de învĕţămênt pentru filosofie şi istoria naturală după cum prescrie legea, şi unde se află un institut de cualificare (seminariu) pentru profesorii scoalelor de mijloc. Limba oficială a acestor comisiuni e cea ungurească; organisaţiunea şi cercul lor de activitate, de asemenea modul de cualificare a profesorilor pentru instrucţiunea în scoalele de mijloc le va statorì ministrul prin ordinaţiune.

§. 29. Intru cât vor puté fi considerate de vilide diplomele din străinătate despre aceasta va hotărî ministrul de culte şi instrucţiune din cas în cas cerênd opiniunea unei comisiuni esaminătoare.

(Va urma.)

Spre publicare ni s'a trimis următoarea:

Convocare.

„Reuniunea de femei pentru ajutorare“ din Budapesta stătătoare sub protectoratul Majestăţii Sale ces. reg. a prea înaltei noastre Regine a trimis mai multor doamne de aici statutele reuniunei cu aceea provocare, a înfiinţa şi aicea o reuniune filială. Pe basa conţelegerii cu mai multe stimate doamne de aici în privinţa aceasta am onoare a ruga prea amicabil pe toate acelea, cărora le-a venit provocare dela reuniunea amintită, sĕ binevoiască a se afla Joi în 8 Aprilie a. c. în locuinţa mea, piaţa mare Nr. 15, spre preconsultare asupra obiectului din cestiune.“

Sibiiu, în 3 Aprilie 1880.

Lina Wächter.

Varietăţi.

*** Referitoriu la adunarea juristilor români ce se va ţinè Dumineca viitoare aici, reflectăm pe domnii cari vor a călĕtorì pe calea ferată, că la Sibiiu numai odată sosesce trenul pe ḑi la 1 oară d. m. Sĕ se acomodeze deci cu plecarea astfel, ca dimineaţa sĕ sosească la Copşa (Kis-Kapus) de unde spre Sibiiu pornesce trenul la 10¾ oare a. m.**

La Copşa se dau bilete tour şi retour pe 8 ḑile, firesce este mai avantagios a se scoate astfel de bilete.

* (Mulţămită publică). Este un adevĕr incontestabil, şi cunoscut publicului nostru român, cumcă scoalele noastre centrale rom. ort. res. de aici, au a se lupta cu multe neajunsuri şi calamităţi, din lipsa mijloacelor bănesci; şi că ele sûnt avisate la bunăvoinţa şi spriginul bunilor fii ai naţiunei române.

Considerând deci aceste impregiurări înstrimtorate ale institutului nostru de învĕţămênt, reverendissimul domn protopop I-iu al Braşovului Iosif Barac, condus de simţementele cele nobile şi de zelul cel patriotic şi naţional, ce'l caracterisează, a binevoit a dona pentru fondul profesoral al gimnasiului, scoalelor reale şi comerciale rom. ort. res. de aici, hârtii de valoare în sumă de 1663 fl. v. a.

Deci subscrisa eforie scolară, în numele institutului nostru de învĕţămênt şi al tinerimei române studioase, vine prin aceasta, a esprima rvd. domn protopop I-iu al Braşovului Iosif Barac, cea mai profundă mulţămită, pentru jertfa ce o a pus pe altariul instrucţiunei şi al progresului naţional.

Braşov 20 Martie 1880 st. v.

Eforia scoalelor centrale române ort. res.

* (Ajutoare din partea guvernului). Ministeriul de interne a dat comitatelor lipsite pentru procurarea de semênţă următoarele subsidie: Pentru comitatul Ung 61,000 fl. cari s'au intrebuinţat de vice-comitele pentru procurarea de cartofi, orḑ şi oves. Pentru teritoriul comitatului Satmar tot spre acelaşi scop 25,000 fl., Szabolcs a primit 15,000 fl. Comitatului Oedenburg i s'au dat 10,000, parte pentru alimentaţiunea celor lipsiţi, parte pentru cei păgubiţi prin versările de apă. Comitatul Veszprim a primit 4000 fl.

* (Camera advocaţilor) din Cluj printr'un conclus al ei cere transferarea tablei regesci din Murĕş-Oşorheiu la Cluj. Pentru aceasta Clujenii se dee drept recompensă M. Oşorheiului comanda districtului de honveḑi din Cluj, şi comanda militară c. r. din Sibiiu. Clujenii sûnt marinimoşi mai cu samă când nu dau din al lor.

* (Teatrului german) din strada lânei în Budapesta nu i s'a mai dat concesiune de către representanţa oraşului.

* (Primirea comitelui suprem Tabajdy în Lugoş). Tabajdy comitele suprem al comitatului Arad şi Caraş a sosit în 30 Martie în Lugoş, însoţit de vicecomitele comitatului Arad Petru Ormos, pentru a primì noul seu post de comite suprem. El fu primit în casa comitatului de corpul funcţionarilor şi întimpinat de notariul primariu şi vicecomite substitut Leontin Simonescu cu un discurs, la care Tabajdy a respuns cu următoarele cuvinte:

„Domnilor! Salut cu bucurie corpul funcţionarilor din comitatul Caraşului, fiţi convinşi că după cele ce s'au întêmplat în comitatul Caraşului nu m'am înfăţişat în mijlocul Dvoastre cu pĕrerea, că cele ce s'au întêmplat ar trebuì atribuite întregului corp al funcţionarilor din comitatul Caraşului. Câtă vreme vor esista oameni, vor putè sĕ se întêmple adeseori asemenea casuri; am venit înse ca sĕ descurc stările administrative atât de încâlcite din comitatul Caraşului. Nu cunosc încă relaţiunile şi împregiurările acestui comitat, nici activitatea corpului funcţionarilor, me voiu silì deci mai ântâiu se'mi procur o cunoşcinţă despre toate. Dar atât pot indica şi acum, că eu doresc sĕ vĕd restabilindu-se în comitat ordinea, punctualitatea şi administrarea banilor oficiali (publici) şi nu voiu suferì nici un lucru nepatriotic. Deci Vĕ recĕrĕ sĕ me spriginiţi în activitatea mea şi sĕ fiţi încredinţaţi, că acel funcţionar, care 'şi-a împlinit datorinţa şi 'şi-o va împlinì şi in viitor, va potè sĕ conteze la spriginul meu, ear faţă cu cei ce nu'şi vor împlinì datorinţa şi vor lucra nepatrioticesce voiu fi un judecătoriu aspru.“

După aceasta îndepărtându-se corpul funcţionarilor, Tabajdy a primit actele dela fostul comite suprem Ujfalussy şi s'a hotărît a remânè mai multe ḑile pentru a visita oficiurile centrale şi pentru a începe lucrările de regulare a comitatului.

* (Bĕtrâneţe adênci). Sâmbătă în 15 Martie st. vechiu a. c. am îngropat în comuna noastră Ibanesci un moşneag cu numele Chirtesi Crăciun în etatea de 117 ani (adecă una sută şepte-sprĕ-ḑece ani). Acest moş au fost foarte rar pălit de vre-o boală; traiul lui principal a fost mămăligă cu lapte, oauĕ sau brânză; posturile le-a ţinut cu multă scumpĕtate, mâncând în acele ḑile numai mămăligă cu oţet, aiu (usturoiu) şi cu zama ei (numită pe aici cir). Vin nu a beut în toată viaţa lui, vinars arareori şi numai puţin; beat după cum spun feciorii dênsului, dintre care cel mai mare e aproape la 70 ani, nu a fost nici odată în toată viaţa. Starea lui materială a fost mijlocie; s'a căsătorit când a fost în etatea de preste 35 ani. Între altele a fost şi omul cel mai moral şi mai religios în parochia noastră.

— (Esces natural). În comuna noastră Ibănesci în 10 Martie st. v. a. c. a fătat o oaie un miel alb desvoltat deplin dară mort. El a avut douĕ capete, la un cap ambii ochi naturali, la celalalt cap numai un ochiu în frunte, douĕ guri şi patru urechi complet desvoltate; a avut şese picioare dintre care patru dinapoi; partea din dĕrĕpt a constat din trei părţi, cu trei codiţe. Oaia trăiesce. Respectivul proprietariu al oaiei, ḑice dl raportor, din nepricepere a belit mielul şi aşa când am auḑit despre această întêmplare, a fost prea târḑiu ca sĕ'l pregătim şi trimitem la vre-un muzeu.

* (O bravură husărească). I se scrie lui „Magyar Polgár,“ că doi husari în călĕtoria dela Braşov spre Sibiiu cu corporalul lor au staţionat în Făgăraş. La plecarea lor de acolo, în 29 Martie, corporalul voind a arĕta ce scie el face cu calul seu, se produse înaintea celor ce erau din întêmplare de faţă în mai multe feliuri. In sferşit voind a intra în cârcĭmă cu cal cu tot, acesta lunecă pe trotoar şi cădênd cu toată greutatea pe călĕreţ îi frânse un picior şi'i pricinuì şi alte vulnerări la cap aşa de grele, încât după 10 minute îşi dede sufletul.

* (Populaţia franceză) scade pe ḑi ce merge. În decursul acestui veac a scăḑut numĕrul nascerilor pentru fie-care căsătorie dela 9.93 la 3.03. Trist!

* (Republica San Marino). Această mică ţeară, de o întindere de patru mile pătrate italiane, numĕră aḑi vre-o 8000 locuitori. Întregul stat al libertăţei eterne (*perpetuae libertatis gloria clarum*) nu consistă decât dintr'un deal numit muntele Titano, situat între hotarele provincielor Ancona şi Romagna. Republica are numele ei dela Sântul Marinus, care, după legendă, în timpul persecuţiilor contra creştinilor sub Diocleţian, s'a refugiat acì din Dalmaţia, aretându-se util în calitatea sa de zidariu la clădirea oraşului.

Republica San Marino nu este destul de mare pentru ca sĕ'şi fi putut face vre-un renume însemnat; ea a îmbĕtrânit fără a cresce câtuşi de puţin; cu toate aceste, are un lucru marcant, însĕ fără ca aceasta sĕ fie meritul ei. Acolo curge rîul istoric numit Rubicon, unde marele Roman şi revoluţionar Iuliu Cesar a trecut hotarul pronunţând aceste cuvinte: „*Alea jacta est*“ (Zarele sûnt aruncate). Şi într'adevĕr, de atunci şi până aḑi se aruncă acolo necontenit zarele, şi mulţi bani se perd în jocurile de hazard dela San Marino.

Venitul statului este actualmente de 140,000 franci pe an, ear cheltueala de 138,000.

Republica are în cap doi căpitani regenţi, cari se schimbă la fie-care şese luni, la 1 Aprilie şi 1 Octomvrie.

Armata republicei se compune din 8 companii infanterie, sau 55 oficieri, 76 suboficeri şi 819 oameni — total 950 oameni.

După legendă, istoria acestei republici datează din secolul al 3-lea, când a început a se popula acea parte muntoasă. În secolul al 11-lea, locuitorii au cumpĕrat mai multe sate vecine, luând parte la resboaiele de atunci între imperiu şi biserică. În anul 1631, când Papa Urban al 8-lea a anecsat ducatul Urbino, a confirmat tractatul de protecţie cu republica. La 1739, cardinalul Alberoni voì sĕ supuie San Marino Papei, ocupând republica cu armata papală: însĕ Papa Clement al 12-lea la 1740 restabilì earăşi republica.

Libertăţile acestei mici ţeri au fost confirmate la 1748 de către Papa Benedict al 14-lea şi la 1817 de către Piu al 7-lea. Brevetul acestuia, care recunoasce independenţa republicei, a fost săpat în piatră de marmoră şi aşeḑat la hotare.

Napoleon I 'i-a trimis în anul 1797 salutul de amiciţie al marei republice, promiţêndu'i câte-va tunuri, o cantitate de grâne şi mărirea teritoriului. Consiliul de stat însĕ rĕspunse, că tunurile le va primì cu mulţămire, grânele le va plătì, ear mărirea teritoriului trebue sĕ o respingă, de oare-ce Republica este fericită în actuala ei posesiune.

In timpul turburărilor din anul 1845 în Romagna, republica fu în pericol de a'şi perde esistenţa, din causă că turburătorii se adunau acolo. După aceasta petrecu earăşi în linişte până la 1847, când cetăţenii ei cerură şi realisară — însĕ întrun mod pacĭnic — vechia lor constituţie. La 1851 căutară refugiu în San Marino remăşiţele corpului de voluntari al lui Garibaldi; ceea ce a avut de consecuenţă intrarea a 800 de austriaci şi 200 de soldaţi papali prinḑênd pe fugari, cari însĕ, afară de vre-o cinci criminali, fură puşi earăşi în libertate afară din ţeară.

„Resboiul.“

* (Mişcările electorale în Anglia). O adunare de alegători în cetatea Iriei Cuniscorthy — scrie un corespondent din London la 30 Martie — ne-au reamintit cu vioiciune „vechile vremi bune.“ Agitatorul Parnell voia sĕ vorbească în oraşul numit, dar a făcut socoteala fără birtaş. Aproape 12,000 oameni erau adunaţi în piaţă dinaintea tribunei. Vocea lui Parnell fu asurḑită de sberăturile turbate şi de strigătele: Jos cu el! Nu ne trebue dictator! Intr'un mod deo-

sebit s'au observat partea însemnată, cu care a concurs clerul catolic la această manifestaţiune. Şese preoţi au însoţit pe membrul parlamentului O'Clery până la tribună; paterul Murphy îl înfăţişà ca pe un bărbat, care nici când nu s'a ocupat cu doctrine comunistice şi socialistice. Aceste şi alte observări fură întêmpinate cu aplause frenetice. O'Clery fu salutat într'un mod frenetic, dar rogarea sa, de a se asculta şi Parnell, o respinse mulţimea. Parnell fu condus sub scutul constablilor la staţiunea drumului ferat; mulţimea care îl însoţì îl insultà în tot feliul. Deja într'o luptă escată pe tribună i s'au sfăşiat vestmintele de pe trup şi i s'au spart pălăria în cap; unul dintre ouele împuţite, cu care mulţimea aruncase după dênsul, 'l-au lovit în barbă. Unii dintre amicii sei îl feriră de o lovire cu bastonul. Scena aceasta a provocat mare consternaţiune între partisanii lui Parnell şi o uimire cu atât mai mare cu cât Parnell înainte de a pleca la America se bucurase de o primire însufleţită în Cuniscorthy, precând rivalul seu O'Clery fusese tractat pe vremea aceea aproape cu dispreţ.

* (Din regulamentul de serviţiu al nihilistilor rusesci). Societatea revoluţionară nu are alt scop decât completa eliberare şi salute a poporului, adecă a poporului muncitor. Pentru revoluţionar esistă numai una plăcere, una bucurie, una resplată şi una mulţămire: succesul revoluţiunei şi, numai una idee şi un scop: adecă al celei mai necruţătoare destrucţiuni, au sĕ'-i stea ḑiua noaptea dinaintea ochilor şi sĕ-'l însufleţească. Urmărind acest scop cu sânge rece şi inesorabil, el trebue sĕ fie gata totdeuna a perì şi a sfărima cu mânile sale tot ce i se pune în cale la realisarea scopului. El nu mai este revoluţionar din momentul ce i pare reu după ceva în această lume, sau dacă se spăimêntă de nimicirea stărilor, relaţiunilor sau a unui om ce aparţine la această ordine socială. El trebue sĕ urască deopotrivă toate şi tot şi vai de el, dacă are în societate vre-un raport de înrudire, amiciţie sau vre-un raport de amor, care ar potè sĕ facă sĕ-i tresară mâna în opera de distrugere. Revoluţionariul trebue sĕ stăruiască a petrunde şi a se încuiba pretotindenea, între oameni de posiţie înaltă şi de jos, în magazinul comerciantului, în biserică, în saloanele aristocraţilor, în sfera birocraţilor, în despărţemêntul al III., în palatul Ţarului. Revoluţionariul împarte detestabila societate actuală, spre a cărei perire el trebue sĕ nesuiască, în următoarele categorii: Prima categorie. Cei condemnaţi la o esecutare de moarte îndată. Lista acestor candidaţi se va compune de nou tot la trei luni. Numai mărimea folosului, ce va avè causa revoluţionară din moartea lui, va fi deciḑĕtoare. Prin urmare vor trebuì delăturate mai înainte de toate astfel de persone, care impedecă organisaţiunea, mai departe acele, a căror moarte violentă şi la moment e de natură a intimida pe guvern şi a sguduì puterea lui despoindu-se de organele cele mai energice şi capabile. A doua categorie se compune din acele persoane, cari se lasă în viaţă numai în mod provisor, pentru ca sĕ sporească prin bestialitatea lor nemulţemirea în popor şi sĕ-'l întărite prin tirănia lor din ce în ce mai tare contra ordinei esistente de stat şi sociale. De categoria a treia se ţin acele persoane numeroase de rang înalt, care nu se disting nici prin minte deosebită, nici prin energie, dar se află prin posiţiunea lor la putere şi au averi mari, conecsiuni şi influenţe. Aceste persoane trebue esploatate în tot modul, trebue prinse şi reduse şi făcute succesiv, după ce vor fi cunoscute secretele lor adeseori murdare, sclavi ai societăţii noastre, devenind ele prin aceasta o comoară nesecată şi isvor de ajutor pentru diverse întreprinderi revoluţionare. A patra categorie se compune din bărbaţi de stat ambiţioşi şi liberali de diverse nuanţe. Cu acestia se va putè conspira după programa lor sub pretestul, că nihilistii 'i urmează, într'acea însĕ ei trebue prinşi bine, luându-li-se secretele şi comprimiţêndu-i până la estrem aşa încât sĕ nu se mai poată întoarce şi sĕ se lucre prin ajutoriul lor la resturnarea statului. În categoria a cincea se numeră: conspiratorii doctrinari şi revoluţionari, toţi îmblătitorii de frase goale în societate şi pe hârtie. Acestia trebue împinşi fără pregetare înainte la manifestaţiuni practice şi precipitate.

* (Generalul Cernaiev). Cunoscutul general din resbelul sêrbo-turcesc, este sorocit de consiliara secretă Alexandrovskaia înaintea judecătoriei comerciale pentru o pretensiune de 5000 ruble. Generalul fiind insolvent e amerinţat de bancrută şi prinsoare. Ḑiuariul „Viedemosti", organul generalului şef al Serbiei de odinioară, observă, că, lipsa de mijloace, în care se află acum Cernaiev, dovedesce că faimele despre defraudări de bani în resboiul sêrbesc sûnt fără temeiu.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

(Urmare).

II.

După ce am espus în tractatul prim, cuprinsul obiectului de care vreau sĕ me ocup, am aflat de bine, ca la locul acesta sĕ caut forma şi modul cum vorbesce biblia de lucrurile naturei.

Am ḑis ceva mai sus întroducênd cuvintele lui Kurtz[1]) că biblia şi natura încât sûnt ambele cuvêntul lui Dḑeu trebuie sĕ armonieze; dacă aceasta nu se întêmplă, atunci sûnt false atât Exigesa teologului, cât şi a naturalistului. Ca sĕ putem statorì hotarele în cât vorbesce Dḑeu oamenilor prin biblie şi natură, trebue sĕ ţinem strîns la aceea, că revelaţiunea divină nici când n'a avut de scop înavuţirea sciinţei profane, de aceea biblia nu are şi nu a avut intenţiunea a ne instrua în sciinţele naturale. Fie'mi permis a întroduce acì citatele unor autori renumiţi nu atât pentru lămurirea sentenţei de mai sus, ci mai vêrtos pentru lămurirea ei. Xaverius Patrizi, unul din cei mai destoinici ecsigeţi italieni[2]) astfel ḑice: *„Ca sĕ nu fim seduşi de eroare, că biblia ar putè sĕ degenereze în contraḑicere cu sciinţele naturale, trebue sĕ nu uităm, că scriitorii bibliei n'au avut intenţiunea a tracta probleme din sciinţele naturale."*

Geologul englez Buckland ḑice între altele: *„neîndestulirea acelora, cari caută în biblie o enarare a fenomenelor geologice în toate amĕnuntele ei, se basează pre o asceptare neîntemeiată. . . . Cu mai mult drept am putè numì nedesĕvêrşit referatul lui Moise, că nu amintesce de trabanţii lui Jupiter şi inelele lui Saturn, de cât sĕ fim neîndestuliţi, că nu aflăm într'ênsa o istorie a fenomenelor geologice, a căror amenunte aparţin enciclopediei sciinţelor nu însĕ în o carte, care e menită a fi conducĕtore în lucruri de ale credinţei şi moravurilor."* [3])

Ori după cum ḑice gigantele Herbart:[4]) *„Teleologia cu resultatele ei nu tractează lumea ca o figură geometrică; ea se nĕsuiesce a ne ţinè în umilinţă, căci aceasta este cea dintâiu între virtuţile religioase."*

„Biblia, ḑice Kurtz[5]) 'şi conservează prin aceea caracterul ei moral, că nici când n'a usurpat şi atacat sciinţa omenească; nicăiri nu tractează probleme, a căror resolvire se ţine de empirie, de aceea şi resultatul empiriei nu poate venì în contraḑicere cu biblia. Revelaţiunea este „carte blanche" pentru resultatul sciinţelor naturale; ea nu stă nici pre partea Vulcanismului, nici pre partea Neptunistului; ea amintesce lucruri, cari privesc religiunea. Tot aşa de puţin otăresce între Neptunişti şi Vulcanişti ca şi între homoeopaţi şi allopaţi."

Din aceste şi altele se poate vedè, că ar fi o încercare zădarnică şi dăunoasă, dacă ar erua cineva din referatul bibliei un sistem astronomic, geologic etc. preste tot un sistem de sciinţele naturale. Din biblie se poate face odată pentru totdeauna un sistem în lucruri de ale credinţei şi moravurilor. Scriitorii bibliei dacă au fost inspiraţi, au fost astfel ca prin inspiraţiunea lor sĕ aflăm criteriul religiosităţii şi moralitaţii, şi astfel mai uşor sĕ ne indigiteze calea ce duce spre sciinţă. Nu aflăm date, cari sĕ ne convingă, că biblia ar fi numai productul cugetării şi scrutării proprie a scriitorilor ei, ori cum se ḑice productul unei speculaţiuni quasi filosofice. Ne este tot una, dacă părerile lui Moise fisicale sûnt adevĕrate ori false; totul ce ne interesează este ca ideile lui religioase sĕ fie adevĕrate! Adevĕrul ideilor lui despre lucrurile naturei au o însemnătate numai secundară, faţă cu cele religioase.

Dacă biblia ne învaţă şi instruează în lucrurile religioase, cari sûnt obiectul eschisiv al revelaţiunei, — apoi aceasta nu s'a putut fără ca se atingă şi amintească lucrurile naturei. În cap. I al genesei aflăm un adevĕr dogmatic despre creaţiune, ţesut cu tot feliul de elemente fisicale. Direct ne împărtăşesce biblia numai adevĕruri religioase, dar în aceeaşi legătură ca indirect sĕ atingă lucrurile naturei. Cum stă lucrul în privinţa aceasta? Dacă biblia indirect atinge lucrurile naturei, aceasta o face, nu ca se dee cetitorilor ei idei mai perfecte şi concluse mai chiare, decât cum le câştigă omul pe basa observărei proprie şi face oare cari mijloace auxiliare. Dacă d. e. Solomon ḑice:[6]) „toate rîurile curg în mare şi marea nu se umple; dela locul unde isvoresc rîurile sĕ întorc eară înapoi." Prin aceea nu voiesce Solomon sĕ ne înveţe modul cum sĕ formează din mare aburii şi apoi sĕ înalţe la atmosferă unde se formează ploaia, care nutresce isvoarele; ci tendenţa şi scopul lui este ex professo ca ideile lui religioase sĕ le înfăţoşeze cu fenomene de pre terenul naturei ca astfel sĕ fie mai bine pricepute. Şi acum ḑic, Biblia nu are de scop ca ideile ei sĕ le esprime cu termini technici, sau în biblie nu avem de a căuta spresiuni, pre cari sciinţele le-ar dechiara de corecte; ci totul ce este de căutat e, ca espresiunile ei în cuvinte de tot populare sĕ fie înţelese.

Astăḑi nu se mai îndoiesce nimenea, că pămêntul se învêrte în giurul soarelui şi nu soarele în giurul pămêntului, şi totuşi nu'i vine nimenui în minte sĕ esprime fenomenul acesta în termini precum cere sciinţa, ci în termini populari dar de tot înţeleşi. Biblia ḑice d. e. soarele rĕsare, soarele apune etc. şi sciinţa totuşi nu poate eschide din sinul ei espresiunile pentru astfeliu de fenomene adecă precum le are omul de rênd. O atare espresiune populară are Moise în cap. I Genes. unde amintind de soare şi lună, le numesce cele mai mari faţă cu alte stele ale ceriului stelat. La tot casul această numire e neacceptabilă în sciinţa astronomului; a fost însĕ acceptabilă de când esistă soarele şi luna pentru omul, carele observează cu ochii liberi. Dacă ar fi o nebunie învĕţătura bibliei cu privire la Genesă (I. 16) că soarele şi luna sûnt cele mai mari stele, atunci ar fi încă şi mai mare nebunie a condamna pre Moise, că nu a folosit ocasiunea a lămurì noţiunile astronomice ale Judeilor când a scris capitulele Genesei. Pentru scopul bibliei este dar de tot irelevant, dacă cetitorii ei ţin pre una ori pre alta de cele mai mari stele; ea voiesce numai atâta, ca cetitorii ei sĕ esperieze, că Dḑeu a creat stelele, mari ori mici cum sûnt spre folosul şi bucuria oamenilor. O atare astronomie joacă rola principală în biblie.

Sciinţa astronomică a esistat şi înainte de Copernicus şi Galilei. Scriitorii bibliei, ca şi contemporanii lor învĕţaţi, au avut acele idei astronomice, geologice, cari au domnit până la Copernicus şi Galilei. Din împregiurarea, că biblia se folosesce de espresiuni populare, nu putem afirma (precum fac unii) că ea ar sta în contraḑicere cu sciinţa. Biblia, cum am mai ḑis, nu face pretensiuni la corectitatea scientifică, fără numai la aceea ca sĕ fie pricepută de tot omul nepreocupat.

(Va urma).

---

[1] l. c. p. 6.

[2] De interpretatione scripturarum sacrarum II p. 80 Roma 1844.

[4] Metaph. II. 334.

[5] l. c. p. 397.

[3] Die Urwelt und ihre Wunder pag 9, trad. de Fr. Werner.

[6] Eccles. 1. 7.

Bursa de Viena şi Pesta

din 3 Aprilie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	104.15	104.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	81.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	95.—	94.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.40	84.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	120.25	120.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	92.—	92.10
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	90.50	90.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	89.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	90.75	90.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	92.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.20	73.10
Datorie de stat în argint . . .	73.85	73.80
Renta de aur austriacă	88.50	88.40
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.20	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	839.—	837.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	289.90	299.40
Acţiuni de credit austr. . . .	274.75	274.—
Sorţi ungurêsci cu premii . . .	—.—	115.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.53
Napoleon	9.48	9.47
100 marce nemţesci	58.45	58.40
London (pe poliţa de trei luni) .	118.75	118.75

Economic.

Sibiiu, 2 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 5.60—6.30; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. .3.—3.40 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. —.--; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Cultura poamelor) în Francia după „Ilustration Horticole" produce pe an: pentru poame tari 21 milioane franci; poame sêmburoase 65 mil. fr. şi pentru alte fructe 7½ mil. fr. Esportul fructelor de masă din Francia a fost în anul 1871 de 35,566,649 chilograme; în 1872 de 25,995,955 chil; in 1873 de 29.245.384 chil; şi în 1874 de 63,743,540 chilogr. In fie care ḑi se vênd în Paris câte 5 milioane chilogr. de struguri. Acesti numeri ne fac o idee despre marea producţiune de poame în Francia, care cu tot dreptul sĕ şi numesce gărdina de poame a Europei. Cu cultivarea vinului în Francia se ocupă 1,200,000 de familii sau 6,000,000 de persoane, va sĕ ḑică, o cincime din întreaga populaţie franceză şi darea pentru industria vinului face singură a 6 a parte din tot venitul statului.—In Montreal lângă Paris se ocupă chiar cu cultura pomilor în spalier 402 de grădinari; pentru aceste culturi sûnt la 1000 jugere de pămênt. Persecile predomineazā și cam a treia parte sûnt apricoze, vin, mere și pere. Fie care jug de pămênt conține 2740 urme de ziduri; grădinile sûnt toate încungiurate și crucișate de aceste ziduri, cari sûnt 35 urme departe unul de altul; marginile spre Rĕsărit și Apus ale grădinilor sûnt înzestrate cu perseci, marginile spre Nord cu cereșe și pere. Zidurile sûnt cam 10 urme de înalte. In anii de rênd se culeg peste 15 milioane de persece. Prunele în despărțămêntul Lot și Garonne aduc pe an 12 pănă 15 milioane franci și cu uscarea lor sûnt ocupate 3—4 luni pe fie care an mai multe sute de femei. Comuna mică Triel lângă Seine încaseazā pe an pentru apricose 10,000 franci și Tomery totatâta pentru vin. Satul Taugerolles produce în ani buni la 800.000 litre apă de cereșe în preț de 1 milion franci.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 21 Aprilie și 21 Maiu imob. lui Spiridon Fleșeriu și soți în Mercurea (trib. Sibiiu); în 8 Aprilie imob. Ilenei Miklos in Niarsova; în 23 Aprilie și 21 Maiu imob. Varvarei Andress în Sâncraiu (judec. cerc. Huedin); în 24 Aprilie și 25 Maiu imob. lui Nicolau Dutza în Crizba (trib. Brașov); în 16 Aprilie imob. lui Petru Frenczony în Nădăjdia de jos (trib. Deva). în 27 Aprilie și 28 Maiu imob. lui Iosit Sigyarto în Semeria (judec. cerc. Sângiors); în 29 Aprile și 29 Maiu imob. contelui Francisc Bethlen jun. în Ormeniș și Broșteni (judec. cerc. Aiud); în 10 Aprilie și 10 Maiu imob. lui Benedict Vasárhelyi în Chibulcut (judec. cerc. Székelyhid); în 29 Aprilie și 29 Maiu imob. remasului după Maria Popescu în Deva (trib.): în 8 Maiu imob. remasului după Nicolau Antonovici în Limba; în 1 Maiu imob. lui Stefan Kloss în Alba-Iulia); în 1 Maiu imob. lui George Molodeț și soți în Cioara (trib. Alba-Iulia);

Nr. 44. 3—3

CONCURS.

După ce preavenerabilul consistor archidiecesan prin părinteasca ordinațiune dto 21 August 1879 Nr. 2092 a încuviințat instituirea unui post de capelan la parochia Căstău lângă neputinciosul paroch Ioan Daniil, — se escrie nou concurs cu terminul pănă la 6 Aprile a. c. st. v. în care ḑi va fi și alegerea.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul cel dintâiu la 4 Septembre 1879 în Nrii „Tel. Rom.“ 105, 106 și 107.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan au a'și asterne petițiunile lor la subsemnatul oficiu protopresb. instruite în sensul statut. organic cu documentul, că au absolvat cel puțin gimnasiul inferior, cursul teologic și posed atestat de cualificațiune, pănă la terminul sus scris.

Căstău, 9 Martie 1880.

Comitetul parochial în conțelegere cu dl ppresbiter tractual al Orăștiei.

[14] 1—1

Anunciu.

Prima societate ungurească generală de asecurațiune, asecurează gratis pe anul prim **case și edificiuri economice**, așa că solvirea tacsei se va începe numai după espirarea anului prim gratuit, respective cu începutul **anului al doilea**, dacă astfeliu de edificiuri se vor asecura la dênsa pe un restimp de **șese ani.**

Desluciri mai în detail cuprinde însciințarea direcțiunei publicată în această privință.

Societatea are ca representant în Sibiiu pe dl **Ludovic Reschner** (strada Pintenului Nr. 4).

Prima societate ungurească generală de asecurațiune.

Catechetica

bisericei dreptcredincioase resăritene

compusă de protopresbiterul

Ioan Stefanelli,

docent la facultatea teologică a universit. din Cernăuți.

Opul cuprinde toate principiile și regulele relative la alegerea, înșirarea, prelucrarea și propunerea materiilor catechetice din religiunea crestinească, istoria învĕțămêntului catechetic crestinesc dela Isus și pănă în ḑilele noastre, literatura ramului acestuia și catechese practice ca modele la compunerea catecheselor pentru scoală și biserică, și este menit mai ântêiu ca manual la prelegerile catechetice în institute teologice, apoi și ca manual pentru păstorii sufletesci la elucrarea temelor catechetice pentru conferințele pastorale.

Prețul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

De același autor au apărut:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului vechiu,

Manual pentru catecheții și învĕțătorii scoalelor poporale, pentru păstorii sufletesci la catechisațiunile prescrise în biserică, pentru candidații de învĕțatori și pentru educătorii și amicii junimei.

Tomul I.

Prețul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

Dela același autor se află sub presă și va apărè în anul acesta:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului nou

și faptele sânților apostoli.

Cu adaos o istorie și o geografie scurtă a Palestinei și a țerilor sântei scripturi.

Tomul II.

[10] 6—6

Editorul

Tipografia eredei de Closius,

Sibiiu.

Banca generală de asecurare mutuală „Transilvania“.

Contul profitelor și perderilor al secțiunei I pro 1879.

Vinituri:

Premii după detragerea stornilor	58,687.10
Tacse	4,847.84
Promisiuni	3,580.39
Vinituri diverse	206.92
	67,322.25

Eșiri:

Premii pentru reasecurare		43,550.86
Sălarie, spese, timbre, tipărituri, spese de călĕtorie, dare etc.		8,296.39
Amortisare din mobilii		133.57
Amortisare din spesele de întemeiare		636.25
Amortisare de pretensiuni dubioase		109.56
Interese după obligațiunile fondului de întemeiare		3,520.—
Reserva pentru premii		3,228.37
Daune solvite	30,075.19	
detragĕnd partea reasecurărei	22,578.83	7,496.36
Profit pro 1879		350.89
		67,322.25

Contul profitelor și perderilor al secțiunei II pro 1879.

Venituri:

Fondul de premii din anul 1878	100,551.49
Transportul premielor din anul 1878	6,884.23
Premii după detragerea stornilor	62,070.69
Tacse	2,174.30
Tacse deadministrare dela tontine, arvune precludate etc.	351.49
Interese și venite dela casa propriă etc.	5,931.49
Câștig la effecte	7,002.15
	184,965.75

Eșiri:

Sume asecurate solvite		22,798.10
Sume pentru zestre asecurate solvite		1,000.—
Solviri pentru tontine contra asecurate		150.—
Reserva pentru casuri de moarte insinuate		2,700.—
Premii de reasicurare		2,489.41
Provisiuni de acuisițiune	336.65	
Amortisare din provisiunea capitalisată	3,553.20	3,889.85
Provisiune de încasare		1,675.74
Salarie, spese, timbre, tipărituri, dare etc.		20,833.87
Poliție rescumperate		2,288.05
Premii rebonificate		51.12
Amortisări din mebilii		133.57
Amortisări din spesele de întemeiare		636.25
Amortisare de pretensiuni dubioase		219.08
Onorarie medieale		1,624.50
Interese după obligațiunile fondului de întemeiare		3,520.—
Fondul de premii pro 1880		113,082.68
Transporturi de premii pro 1880		7,105.85
Profit pro 1879		767.68
		184,965.75

Bilanț în 31 Decembre 1879.

Active:

Obligațiuni needate		170,800.—
fl. 10,000 obligațiunile rurale a ducatului Bucovina fl. 93.—	9,300.—	
fl. 17,650 obligațiuni rurale transilvane a fl. 85. 75 cr.	15,134.88	
fl. 6,900 losuri pentru regularea dunării a fl. 112.50	7,762.50	
fl. 3,000 acții a drumului de fer nordic a fl. 232 50 cr.	6,975.—	
fl. 6,000 inscrise dela institutul fonciar din Sibiiu a fl. 97 50 cr.	5,850.—	
fl. 200 înscrise dela banca națioală austr. a fl. 101 30 cr.	202.60	
fl. 8,800 rentă în bancnote a fl. 69 10 cr.	6,080.80	
fl. 21,000 priorități ale I drumului de fer transilvun a fl. 73 30 cr.	15,393.—	
fl. 700 renta în argint a fl. 70 70 cr.	494;90	
fl. 5,000 acții a I. drumul de fer transilvan fl. 112 50 cr.	2,812.50	
fl. 200 obligațiuni Galiz-Rustical fl. 102	204.—	
fl. 900 priorități a drumului de fer Lemberg-Cernăuț I emisiune fl. 85 80 cr.	772.20	
fl. 1200 losuri de stat 1860 $^1/_5$ emisiune fl. 133.50	1602.—	
fl. 3,000 losuri de stat 1860 $^1/_1$ I emisiune fl. 130	3,900.—	
fl. 300 losuri de stat 1864 a fl. 166.25	498.75	
fl. 100 losuri de împrumut de stat r. maghiar fl. 107.50	107.50	77,090.63
Portofoiu de cambii		2,669.68
Împrumuturi pe effecte		6,305.91
Împrumuturi pe polițe		24,519.77
Împrumuturi pe polițe tontine		3,010.—
Pretensiuni la agenturi		31,552.47
Anticipațiuni la Inspectori și conto prodiverse		5,223.41
Debitori diversi		30,525.96
Mobile, table firmale, și tăblițe		6,852.73
Spese de întemeiare		24,177.58
Provisiuni capitalisate		52,767.45
Realitatea în strada Cisnădiei Nr. 5		36,000.—
Cassa		1,299.10
		472,794.69

Pasive:

Fondul de întemeiare	300,000.—	
subtrăgêndu-se amortisarea	1,500.—	298,500—
Fondul de premii secțiunea I.		3,228.37
Fondul de premii secțiunea II.		113,082.68
Transportul premiilor secțiunea II.		7,105.85
Reserva pentru casuri de moarte insinuate		2,700.—
Fondul de reservă pentru tontine		31,341.64
Interese neridicate		2,084.43
Ipoteca pe realitatea în strada Cisnădiei Nr. 5.		11,000.—
Fonduri de profit reservate din anul 1877—1878		1177.13
Fondul de garanție secțiunea I.		473.42
Fondul de garanție secțiunea II.		982.60
Profit secțiunea I. pro 1879		350.89
Profit secțiunea II. pro 1879		767.68
		472,794.69

Dr. **Wilhelm Bruckner** m. p. Dr. **A. Brote** m. p.

Conturile de sus și bilanțul s'au aflat în consonanță cu registrele respective.

Sibiiu, 17 Martie 1880.

Iosif Schuster m. p., consil. de fin. în pensiune.

Georg Mike m. p., director la direcț. fin.

Dr. **Ioane Nemes** m. p., advocat.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 37. Sibiiu, Joi 27 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3713 — 1879 B.

Însciinţare.

Se aduce la cunoscinţa publică: că supunêndu-se clericul absolut Zevedeiu Murĕşan, învĕţătoriu la scoala capitală gr. or. din Sas-Sebeş, censurei prescrise prin ordinaţiunea consistorială din 10 Ianuarie 1872 Nr. cons. 37, — s'a dechiarat apt de a putè păşì ca apĕrătoriu în cause bisericesci, matrimoniale şi disciplinare, înaintea forurilor bisericesci din archidiecesă, şi s'a provĕdut cu decret în înţelesul §-fului 442 din Dreptul canonic.

Sibiiu, 22 Martie 1880.

Dela secretariatul consistoriului archidiecesan gr. or.

Eară alianţa triplă?

Sibiiu, 26 Martie.

Dela 10 Martie pănă astădi au trecut numai 16 dile şi fisiognomia politică a Europei abia se mai poate asemăna cu cea de atunci. Barometrul politic arăta coalitiune contra Rusiei. Sûnt numai vre o cinci dile de când foi berlineze ca „Nat. Ztg." aduseră scirea, că esistă o înţelegere, încât dela Marea-nordică pănă la Marea-neagră este un zid încheiat, care desparte apusul de resărit şi slavismul de meadă-noapte de slavismul de meadă-di. Sûnt foi, cari şi astădi mai ţin la constelaţiunea aceasta.

Însĕ de când alegerile engleze arată tot mai învederat, că victoria electorală este în partea liberarilor englezi, combinaţiunea de pănă acì este foarte conturbată. O perspectivă clară este pentru moment curată imposibilitate.

Aceasta o dovedesc şi faimele despre reînviarea alianţei celor trei împeraţi, de care se posomoresc feţele politice din monarchia austro-ungurească, în castrele nemţesci-constituţionale şi în cele maghiare.

De tot cu neputinţă n'ar fi apropiarea celor trei cabinete nordice, după cum se mai numesc. Însĕ alianţele nu se încheie cu iuţala, cu care se schimbă opiniunile politice în presă. Suprafaţa politică este cu mult mai susceptibilă de cât adêncul diplomaţiei, care are se cumpănească cu urmări îndepărtate în viitoriu.

Diplomaţia Europei nu lucră de adi sau de eri numai la cestiunea orientală. Europa a trecut deja prin doue epoce încheiate şi acum se află în a treia, care încă a trecut prin mai multe fase.

Începutul acestei regulări s'a făcut, dar nu este terminată.

Întrebarea cea dintâiu este dară, unde se va continua acea operă grea, carea are sĕ stabilească odată adevĕratul ecuilibru între popoarele europene? Este întrebarea mai departe, cui i se va venì rolul nemijlocit în esecutarea mai departe a acestei opere mari şi vitale pentru popoarele Europei?

Opiniunea publică, în judecata ei grabnică, îndată află locul, unde este de a se lucra şi obiectul, de care crede că este apt a'i încrede esecutarea. În casul de faţă, îndată ce alegerile engleze 'i-au conturbat cerculii de mai nainte şi a audit opiniunile fiitorilor ministri englezi despre orient a pus mâna pe alianţa triplă, a cărei activitate se încheiase la Berlin şi o presentează ca pe cea mai chemată de a regula orientul definitiv.

Napoleon III, când a primit la 1867 pe cei doi suverani nordici, cari venise sĕ cerceteze esposiţiunea universală de atunci, sĕ fie dis la gară, arĕtând spre colorile Franciei, Rusiei şi Prusiei, cu cari era gara decorată: „Aceste trei colori se fac de minune la olaltă" (Ces trois couleurs se font bien ensemble) Napoleon indica prin cuvintele sale, că monarchiile, a căror colori se făceau bine laolaltă, sûnt chemate a regula nu numai orientul, dar Europa întreagă pe basa principiului de naţionalitate. Regularea s'a urmat, însĕ cu preţul resturnărei imperiului al doilea din Francia şi cu delăturarea acestei din urmă dintre staturile normative în soartea Europei, cine scie pe cât timp.

Aşa dar nu numai opiniunea publică, care se schimbă ca timpul, şi diplomaţi probaţi se pot grăbì în calculii politici.

Este probabil că Bismarck, vĕdênd că guvernul conservativ englez este aproape de cădere, sĕ'şi fi călcat mănia contra Rusiei. Gratulările sûnt lucruri de curtenire, însĕ uneori şi ele sûnt semne esterioare despre ceea ce se petrece în interiorul diplomaţilor. În diua de 1 Aprile nou Bismarck 'şi-a serbat diua aniversară a nascerei sale. Împĕratul Rusiei Alesandru şi marii duci, fiii ţarului, toţi, unul câte unul, au gratulat lui Bismarck prin telegraf. Semn că este deschisă calea de o apropiare reciprocă între Germania şi Rusia. Austro-Ungaria, fiind aliată cu Germania de mai nainte — alianţa triplă ar fi lesne de a se face.

Însĕ dacă se va realisa această alianţă triplă spre care sfêrşit are sĕ se realiseze? Ei bine, în princip întrebarea este de mult respunsă. Vorba vine însĕ că tot pe preţul de a se bucura Rusia de partea leului, după croiala dela San Stefano? Eată o pedecă preste care şi diplomaţia din Berlin trebuie sĕ se gândească mai mult decât odată cum se treacă.

Englitera, ne spun diarele, delăturând ministeriul conservativ, nu va da Rusiei mână liberă în orient. Ministeriul care va venì voiesce ca orientul sĕ fie al popoarelor ce îl locuiesc. Prin urmare o concesiune din partea celor douĕ puteri din presumptiva alianţă reînviată, dată Rusiei în orient, ar provoca, cel puţin, o altă triplă alianţă occidentală. Şi practicul Bismarck, aşa credem, că are cuvênt a se ferì de aşa ceva cu atât mai vêrtos cu cât aliata sa dela resărit, Rusia, în resboiul dela 1877—1878 n'a dat dovedi de prestaţiunile cele mai elcatante şi de atunci încoace e sbuciumată de mişcări revoluţiunare interne şi de conflicte cu barbarii sei din Asia centrală. Cât privesce pe Austro-Ungaria, înaintea armatei tot respectul; însĕ e întrebarea dacă luptele de hegemonie limbistică deslănţuite tocmai acum în amêndouĕ jumĕtăţile monarchiei însuflă mare încredere în ajutoriul nostru la o vreme de nevoie.

Resultatul din toate aceste este, că astădi nu se mai poate vorbì de cele ce s'a vorbit înainte cu doue septămâni, şi este şi mai greu de a vorbì positiv de alianţe reînviate. Eată ce poate face o simplă luptă electorală, departe în Englitera.

Numai un cas ni s'ar părè cu putinţă pentru reînvierea nouĕi alianţe triple. Când Bismarck s'ar simţì destul de tare de a ţinè pe Rusia de dreapta, pe Austro-Ungaria de stânga, împedecându-le pe amêndouĕ dela acţiune, eară popoarelor din orient le-ar şoptì, cum se dice, că a şoptit Napoleon III lui Farini şi Cialdini la Chambery, când Garibaldi (în 1860) din Neapole vrea sĕ se repeadă asupra Romei şi Veneţiei: „*Faites, mais faitesvite!* (Faceţi, dar faceţiiute), ca sĕ prevină şi pe Englitera pănă a nu se socotì guvernul cel nou ce se înceapă în orient. Serviţiul ce 'la-r face Bismarck în chipul acesta aliaţilor sei n'ar fi măgulitoriu, în tot casul, cel mai puţin păgubitoriu în noua situaţiune.

Cumcă Bismarck scie remunera şi altfeliu pe aliaţii sei avem o esperienţă nu de tot învechită. Aliatul Bismrack dela 1864 ne a onorat cu funesta presenţă la 1866, la Sadova-Königgrätz şi ni a trimis voluntari kossutheni în nordul Ungariei, conduşi de Klapka.

Credem că în curênd lumină se va face asupra situaţiunei. Nu scim însĕ prin lumina unei alianţe reînviate, sau prin făclia de resboiu, care se va aprinde din viul cărbunilor acoperiţi încă sub spuza tratatului dela Berlin, în munţii Albaniei.

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Martie.

Casa deputaţilor din Budapesta lucră la afaceri mai amenunte.

Lipsirea Budapestei de teatru nemţesc, după ce a făcut sgomot destul de mare în presa nemţască cislaitană, a dus sgomotul şi preste graniţele Austro-Ungariei. „National Zeitung" din Berlin amestecându-se în discusiunea despre „persecuţiunea" limbei nemţesci din Ungaria, dice între altele, că lipsesc cuvintele pentru lovitura (maghiară) ce s'a dat Nemţilor, cari locuiesc cu sutele de mii în Budapesta, şi ar fi fost cu neputinţă în ori care altă cetate mare. „Şi apoi pretinde a fi naţionalitatea conducĕtoare în monarchia resăriteană" adauge nĕcăjită foaia berlinesă. „Faptă este" dice aceeaşi mai departe „.... că Maghiarul este urgisit de toate naţionalităţile împerăţiei de o potrivă. Oarba îndrăsneală, cu care provoacă pe contrarii sei încă se va resbuna amar."

După o telegramă din London din 5 Aprile n. alegerile engleze au avut următoriul resultat: s'au ales 412 de membri ai parlamentului, dintre cari 271 liberali şi 141 conservativi. Liberalii au pănă acum câstig curat 59 de cercuri electorale.

Principele Napoleon s'a enunciat în privinţa decretelor faţă cu Iesuiţii din Francia într'o scrisoare a sa, că un Napoleonid nu se poate arăta inimic al Religiunei şi revoluţiunei, decât negându'şi originea sa. El constată mai departe, că decretele cele mai noue în causa congregaţiunilor nu le poate considera nimenea de persecuţiune, pentru că ele sûnt numai întoarcerea la indispensabilele regule ale dreptului public. Principiul de a supraveghia ordinile călugăresci au esistat în toate societăţile şi 'l-au recunoscut şi Bourbonii înşişi. A părăsì principiul acesta ar însemna a dĕrîma statul şi a'l pune la picioarele teocraţiei. Declină dela sine toată solidaritatea cu speranţele vechiului regim, în înţelesul căror ar trebuì sĕ se lapede de o legislatiune, a cărei autori au fost Napoleonidi, şi ar trebuì sĕ urmeze o politică care a degradat religiunea la instrumentul patimilor şi regresului în civilisaţiune, sciinţă şi adevĕrata libertate.

Poarta şi Muntenegrul ar fi înţeleşi asupra teritoriului, ce are cest din urmă sĕ'l ocupe dela cea dintâiu. Ce dic Albanezii la înţelegerea aceasta, încă nu se scie.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român."

Viena, 4 Aprile n. Abia Vĕ puteţi închipuì ce iritaţiune şi indignaţiune a produs cea mai nouă manifestaţie a — puterei maghiare: închiderea teatrului german din Budapesta. „Brutalitate" şi „intoleranţă naţională" sûnt epitetele, cu cari se stigmatisează aici în cercuri private şi publice purtarea „egemonilor" de dincolo de Laita. Nu e foaie vieneză care sĕ nu fi întrebuinţat terminii cei mai aspri în articuli, ce tractează anume despre „Închiderea teatrului german din Budapesta." Cu deosebire „Presse" desvoaltă un sarcasm muşcătoriu faţă cu purtarea Maghiarilor, pe cari acest organ oficios şi altcum reservat 'i tracta pănă acuma cu multă consideraţiune şi chiar bunăvoinţă. Se vede însĕ că elementul conducĕtoriu din teritoriul Stlui Stefan a isbutit cu intoleranţa sa naţională a scoate din reservă şi pe cei mai blândi. Până şi „Fremdenblatt," organul curţei şi a diplomaţiei din Viena, care vorbia totdeauna numai de bine despre tot ce e maghiar, s'a sufulcat de astădată, esprimându-se între altele cu multă maliţie astfel: „Magnaţii maghiari vedi bine se pot reculege în Viena şi în Paris de sesoanele teatrale naţionale, la a căror păzire sûnt deobligaţi de consideraţiunile lor naţionale, cetăţeanului german însĕ sĕ nu'i fie cu putinţă, a se edifica de arte adevĕrate..." Va sĕ dică, cel puţin acuma va fi convinsă şi lumea mare, dacă cumva nu va fi înţeles până acuma, de ce natură este liberalismul, cu care se laudă Maghiarii mereu înaintea străinĕtăţei. De altmintrelea fiitorul ministru englez Gladstone 'şi-a dat verdictul asupra Maghiarilor; şi acestia cari înaintea alegerilor engleze se mândriau cu spriginul poporului britanic astădi după învingerea partidului liberal din Englitera vor face faţa cea mai posomorîtă.

Nu cred că dispoziţia sufletească a egemonilor de dincolo de Laita se va fi îndreptat, când au cetit respunsul, ce principele de coroană Rudolf a dat deputaţiunei aristocratice din Praga: „Ea (adecă mireasa principelui de coroană) va deveni o sudită credincioasă a Domnului şi Împĕratului ei şi o patriotă călduroasă, o adevĕrată Austriacă. Crescută de părinţii ei pentru îndeplinirea rigoroasă a detorinţelor, ea de sigur va consacra viaţa ei chiemărei sale, adecă *Austriei.*“ Şi la sfêrşit principele de coroană a ḑis: „Ce aproape staţi Dvstre de inima mea, veţi înţelege din aceea, că m'am rugat de Maiestatea Sa Împĕratul, sĕ'mi permită ca anii cei dintâiu după căsătorirea mea sĕ petrec aici în Praga în mijlocul D-Vstre. El avu graţia, a încuviinţa, şi aşa sperez a petrece ḑile strălucite, fericite între D-Vstre...“

Se afirmă pe aici tot mai tare, că ministrul-president Brătianu n'a angagiat România în nici o privire; el s'a folosit numai de ocasiune, a constata pur şi simplu faţă cu diplomaţia monarchiei noastre o identitate oare care a intereselor celor două ţeri învecinate. Ar fi interesant a se sci, dacă şi pănă întru cât acea constatare a îndurat vre o modificare parte prin alegerile din Englitera, parte prin apropierea din nou a Rusiei de Germania.

Bran, 24 Martie. (Scolastic). Despărţămêntul al VI-lea al Reuniunei învĕţătorilor români din „Ţara Bêrsei“ 'şi-a ţenut a doua şedinţă ordinară a anului scolar 1879/80. în 20 Martie a. c.

Decursul şi resultatul acelei şedinţe, — cu permisiunea on. redacţiuni — 'l voiu arăta P. T. public, ce se interesează de atari şedinţe, în cele următoare.

Intrunidu-se în 20 Martie st. v. a. c. pe la 10 oare a. m. mai toţi învĕţătorii din Bran şi Zernesci, ce aparţin acestui despărţămênt, în localul scoalei capitale din Zernesci D. Vartholomeiu Bude ca preşedinte, prin o cuvêntare, în care accentuiază prin cuvinte dulci şi pătrunḑĕtoare scopul cel sublim, la care ţintesce această sub reuniune, salută pe membrii co-adunaţi a'şi dechiară şedinţa de deschisă. Aceasta cuvêntare fu salutată cu însufleţite: „se trăească“.

Preşedintele pune la ordinea ḑilei censurarea operatului din „Istoria Biblică“ prelucrat de o comisiune de trei, în forma acroamatică.

Din acest operat cetindu-se prin referintele comisiunei Ilariu Reit mai multe capitale, se primesce mai ântâiu în principiu şi apoi pe lângă unele mici modificări şi în special, cu acel adaus, ca prescriindu-se cu modificările făcute sĕ se aştearnă comitetului reuniunei generale spre ultima afacere.

Ca material de discutat, conform dispoziţiunilor comitetului reuniunei, au fost şi obiectele de intuiţiune în anul prim de scoală; fiind însĕ timpul înaintat se amână pe şedinţa procsimă anunciată pe după prânḑ la 3 oare, alegêndu-se spre acest scop o comisiune în persoanele dlor V. Bude, N. Reit şi I. Balca, cari pănă la oara prefiptă sĕ vie cu o referadă relativă la această materie. În şedinţa de după prânḑ comisiunea amintită 'şi cetesce referada sa prin referintele ei V. Bude, carea subreuniunea atât ce privesce obiectele alese spre intuiţiune, cât şi metodul o primesce pe lângă unele mici observări şi modificări, de satisfăcĕtoare cerinţelor scoalelor elementare.

Destinându-se locul pentru ţinerea şedinţei procsime comuna brăneană Măgura, şedinţa se încheiă, ear pentru autenticarea protocolului se aleg, ca comisiune verificătoare: Ilariu Reit, Nicolau Reit şi Alecs. Runcean.

X.

Proiect de lege despre instrucţiunea în gimnasii şi în scoalele reale.

(Urmare).

§. 30 Candidaţii de profesură cu diplomă vor fi aplicaţi la început pe timpul de 1—3 ani numai ca suplenţi; împlinindu'şi chiemarea în acest timp într'un mod corespunḑĕtoriu, vor primi denumirea de profesori ordinari. Indiviḑi fără diplome vor putè fi aplicaţi ca suplenţi numai în casul când nu se află candidaţi esaminaţi, şi atunci însĕ numai cu condiţiunea ca în termin de doi ani sĕ depună esamenul de profesorat, în cas contrariu nu vor puté fi lăsaţi în postul lor.

§. 31. Numĕrul profesorilor ordinari (afară de director) în ori ce gimnasiu sau scoală reală nu poate fi mai mic decât numerul claselor dela acest institut de învĕţămênt.

§. 32. Macsimul oarelor de instrucţiune pe sĕptĕmână pentru scolari este (fără oarele de gimnastică) în clasele inferioare 28, ear în cele superioare 30 oare.

§. 33. Esercitiile gimnastice trebue întogmite în toate institutele de învĕţămênt astfel ca fie care elev sĕ participe pe sĕptĕmână de 4 ori câte o oară la esercitii, care trebue sĕ corespundă etăţii şi puterilor sale fisice.

Fie care scolariu se va instrua, începênd dela clasa 5 pănă la terminarea cursului întreg de învĕţămênt, şi în esercitii de arme (infanterie) şi în tragerea la semn. Esercitiele gimnastice cu acesti scolari se vor ţinè de două ori pe sĕptĕmână şi prelângă aceasta esercitiele militare odată.

De aceste esercitii militare sûnt dispensaţi numai scolarii cari nu sûnt apţi trupesce, pe basa unei opiniuni medicale.

Armele de lipsă pentru esercitiele militare şi tragere la semn, muniţiunea, aparatele de gimnastică şi militare le dă statul gratuit tuturor institutelor de învĕţămênt, predându-le deregătoriei, pe care ministrul o va încredinţa cu îngrigirea lor sub responsabilitate, ca acele sĕ remână întegre.

Planul de învĕţămênţ pentru instrucţiunea militară îl stabilesce ministrul de instrucţiune în înţelegere cu ministrul pentru apĕrarea ţĕrei.

Tragerea la semn şi celelalte esercitii militare vor avè loc sub conducerea şi priveghierea îndiviḑilor, pe cari ministrul pentru apĕrarea ţĕrei i au declarat apţi pentru aceasta, şi dacă nu se va afla un atare îndivid între învĕţatorii institutului, ministrul de instrucţiune în înţelegere cu ministrul pentru apĕrarea ţĕrei va încredinţa la cererea direcţiunii cu instrucţiunea pe cineva, care va primi dela stat un onorariu corespunḑĕtor pentru osteneala sa.

Şi aceste esercitii militare se vor ţinè sub inspecţiunea inmediată a direcţiunei dela institutul de învĕţămênt.

§. 34. In fie care clasă a gimnasiului sau scoalei reale nu pot fi de regulă mai mulţi de 50 scolari.

Unde numerul scolarilor în cinci ani după olaltă trece preste 50, se vor înfiinţa clase paralele şi se vor spori puterile de învĕţămênt conform §§. 26 şi 31. In această privinţă dispune în institutele de stat şi în cele susţinute din fonduri ministrul de culte şi instrucţiune, dar în institutele susţinute de ordine monachale este îndatorat ordinul respectiv, a face dispoziţiile de lipsă.

Dacă numerul trece numai cu puţin peste 50, ministrul de culte şi instrucţiune poate recede dela înfiinţarea unei clase paralele pe temeiul unui raport motivat ce va face în asemenea cas.

§. 35. Edificiele de scoală trebue zidite în locuri sănĕtoase, uscate şi proveḑute, cu sale de învĕţămênt, desemn şi gimnastică ,spaţioase, luminoase şi cu ventiliţiune în numer suficient şi în proporţiune cu numerul scolarilor.

§. 36. In fie care scoală de mijloc se înfiinţează pentru profesori o bibliotecă de specialitate, pentru scolari o bibliotecă de lectură şi o colecţiune, aşa cum o cere cualitatea institutului, de obiecte şi aparate fisicalice, chemice, naturale istorice, geografice, şi geometrice, mai departe o colecţiune de modele de desemn şi gips şi o sală de gimnastică întogmită cum se cade. Pe fie care an va trebui sĕ se întrebuinţeze oare care sumă pentru sporirea acestor biblioteci şi colecţiuni.

§. 37. In gimnasii şi scoalele reale se vor ţinè la sfêrşitul fie cărui an scolastic esamene publice. Elevii cari au absolvat clasa a opta, depun prelângă esamenul de clasă şi un esamen de maturitate; în această privinţă dispune secţiunea IV.

§. 38. Timpul anual de diliginţă, socotindu-se şi ḑilele de serbătoare şi ferii intercalate, numeră 10 luni. Feriile se vor ţinè în lunile Iulie şi August.

Secţiunea III.

Administrarea gimnasielor şi scoalelor reale ce stau sub dispunerea şi imediata conducere a statului.

§. 39. Gimnasiile şi scoalele reale de stat, precum şi cele ce se susţin din fondurile administrate de ministrul de culte şi instrucţiune, stau înmediat şi esclusiv sub jurisdicţiunea ministrului numit.

In institutele prevĕḑute de ordine monachale dreptul de dispunere al ministrului e restrins numai întru cât nu se fac esceptiuni în această privinţă prin legea de faţă.

§. 40. Gimnasii şi scoale reale de stat noue se vor înfiinţa pe temeiul unui proiect substernut de ministrul de culte şi instrucţiune publică şi cu încuviinţarea ce o va enuncia legislativa cu ocasiunea preliminariului seu anual, în acele locuri, în care vor fi necesare în interesul culturei publice a ţĕrei.

§. 41. In gimnasiile şi scoalele reale de stat, precum şi în cele susţinute din fonduri, elevii plătesc un didactru, a cărui mărime o stabilesce ministrul de culte şi instrucţiune publică, în conformitate cu relaţiunile locale. Acei scolari care'şi legitimează serăcia şi arată prelângă o purtare morală corespunḑĕtoare, diligenţă şi capabilitate la învĕţătură, progrese bune, se scutesc la cererea lor sau la recomandarea corpului profesoral de solvirea didactrului sau în parte sau de tot.

§. 42. Didactrul ce'l vor plăti scolarii din institutele de stat întră în cassa erariului, didactrul institutelor susţinute sau ajutorate din fonduri în acel fond, din care se susţine sau sprigineşce institutul respectiv remânênd însĕ în valoare acele contracte şi convenţiuni, cari s'au stipulat cu privire la punctul mai din urmă cu unii patroni a unor scoale de mijloc şi cari mai esistă şi astăḑi.

§. 43. In institutele prevĕḑute de ordine monachale, în institutele nespriginite din fondurile administrate de ministrul, dispunerea asupra didactrului i se cuvine ordinelor monachale ce le susţin; dar de regulă didactrul nu poate fi mai mare decât e cel stabilit de ministrul de culte şi instrucţiune pentru asemenea institute.

In casuri speciale ministrul poate da încuviinţarea pentru încassarea unui didactru mai mare.

§. 44. In gimnasiile şi scoalele reale susţinute din bugetul statului, statul nu institue posturi de profesori pentru învĕţătura religiunei; dar ministrul de culte şi instrucţiune plătesce un onorariu corespunḑĕtoriu dela erariu acelora, cari sûnt încredinţaţi în înţelesul §. 12. de confesiunile respective cu instrucţiunea religiunei. De asemenea plătesce şi acelora, cari dau în institutele susţinute din fondurile administrate de ministru instrucţiune din religiune acelor scolari, cari aparţin la o confesiune străină de caracterul institutului.

§. 45. Fie care gimnasiu şi fie care scoală reală stă sub înmediata conducere a directorului, care e totodată profesor ordinar al institutului.

§. 46. Directorul este:

1. Esecutorul legilor scolare generale şi al ordinaţiunilor dela deregătorii.

2. Presidentul conferenţelor profesorale;

3. Representantul institutului de învĕţămênt faţă cu diregătoriile, părinţii şi tutorii şi în genere faţă cu publicul;

4. Conducĕtoriul cancelariei institutului.

5. Controlorul stării scientifice şi al disciplinei în institutul scolastic şi în prima linie responsabil pentru aceasta.

§. 47. Directorii, profesorii ordinari şi suplenţi şi învĕţătorii studielor estraordinare au un salariu anual. Salariul profesorilor ordinari (sub înţelegênd şi pe al directorului) se urcă tot după al cincilea an de servit socotindu-se numerul anilor de serviţiu dela anul, în care şi-au început activitatea ca profesori ordinari şi dela care începênd şi-au continuat-o necurmat. Un adaus la quinquenale nu poate trece peste $8^{1}/_{2}{}^{0}/_{0}$ din salariul primitiv şi nimenui nu i se pot încuviinţa mai mult decât 5 asemenea adaosuri la cuincuenale.

§. 48. Directorii aplicaţi în institutele de învĕţămênt de stat, şi în cele susţinute din fonduri şi profesorii ordinari vor fi consideraţi de funcţionari de stat capabili de pensiune, cari îşi trag pensiunile dela erariu sau din fondul respectiv.

Profesorii suplenţi şi învĕţătorii obiectelor estraordinare nu au drept la pensiune, dar profesorilor ordinari li se vor socoti la pensionare anii ce i au servit ca suplenţi după depunerea esamenului de învĕţător.

Sistemul de pensionare se va regula printr'o lege separată; pănă atunci remân în valoare prescriptele actuale.

§. 49. Directorii şi profesorii ordinari se denumesc pe viaţă şi pot fi destituiţi de ministrul de instrucţiune, abtrăgênd casurile în care judecătoria stabilesce pe baza legei penale perderea oficiului, numai pentru delicte morale şi disciplinare, pentru negligenţă în oficiu sau în sferşit pentru necapabilitate de serviţiu dovedită. In cas de perdere a oficiului destituirea urmează după condemnarea trecută în valoare de drept; dar la punerea în stare de acusă respectivul trebue suspendat din oficiul seu.

In cas de delict moral şi disciplinar şi în cas de negligenţă în oficiu destituirea se poate ordina numai pe temeiul unei proceduri disciplinare precedente. Incuisiţiunea o sevêrşesce o comisiune denumită de ministrul de instrucţiune spre acest scop. In această comisiune se vor denumi ca membri şi profesori dela scoalele de mijloc.

In casul unui delict disciplinar respectivul se poate strămuta şi la alt institut de învĕţămênt.

Relativ la aprovisionarea profesorilor cari au devenit într'aceea cu totul necapabili pentru împlinirea datorinţelor oficiului lor, dispune legea de pensionare.

§. 50. Pedepse trupesci nu trebue aplicate faţă cu scolarii.

§. 51. Ţara se va împărţî cu privire la scoalele de mijloc, în 10 cercuri scolastice, şi în fruntea fie cărui cerc scolastic, se află un inspector suprem al cercului scolastic.

§. 52. Pe inspectorii supremi 'ai cercurilor scolastice îi denumesce Majestatea Sa la propunerea ministrului de culte şi înstrucţiune, cu deosebită considerare a bărbaţilor de specialitate, cari sûnt cualificaţi pentru specialitatea de învĕţămênt şi au fost activi într'ênsa.

§. 53. Inspectorii supremi ai cercurilor scolastice sûnt funcţionari de stat proveḑuţi cu salariu anual ordinariu şi cu drept de pensiune, ca atari ei se denumesc pe viaţă şi pot fi destituiţi din oficiul lor numai în casurile proveḑute în §. 49 şi pe temeiul unei proceduri disciplinare ordinare.

In privinţa pensiunei lor va dispune o lege separată. (Va urma.)

Varietăţi.

* (Principele clironom Rudolf în Praga). Alocuţiunea cu care Alteţa Sa c. a întimpinat felicitările nobilimei din Bohemia, este în testul seu următoarea:

„Eu Ve pot spune, că sûnt foarte fericit. Ce am căutat, am aflat: o consoartă bună, credincioasă pentru viața întreagă. Me simțesc cu atât mai fericit vedênd, ce prevenire afabilă întimpină deja acum mireasa mea din toate părțile, cât de mult sûnt toți mulțemiți cu alegerea mea. Am firma convicțiune, că ea va împlinì toate așteptările. Ea va fi o sudită credincioasă a Domnului și Împĕratului Seu și o patriotă călduroasă, o adevĕrată Austriacă. Crescută dela părinți în stricta împlinire a datorinții, ea 'și va consacra de sigur viața chiemării sale, adecă Austriei. Me bucur putênd folosì această ocasiune, pentru a Ve spune, cât de bucuros am petrecut acesti doi ani aici în Praga. Dovedile cele multe de iubirea și aderința DVoastro m'au mișcat adênc. Nu voiu uita nici odată timpul acesta, în care am învĕțat a Ve cunoasce și stima. Cât de aproape sûnteți inimei mele, veți vedè de acolo, că am rogat pe Majestatea Sa Împĕratul sĕ-'mi permită a petrece primii ani ai căsătoriei mele aici în Praga, în mijlocul DVoastre. El a avut grația a 'mi permite, și așa sperez sĕ trăiesc aici între DVoastră dile strălucite, fericite. Încă odată vĕ mulțămesc pentru toate."

*** Referitoriu la adunarea juristilor români ce se va ținè Dumineca viitoare aici, reflectăm pe domnii cari vor a călĕtorì pe calea ferată, că la Sibiiu numai odată sosesce trenul pe di la 1 oară d. m. Sĕ se acomodeze deci cu plecarea astfel, ca dimineața sĕ sosească la Copșa (Kis-Kapus) de unde spre Sibiiu pornesce trenul la 10¾ oare a. m.**

Unde se dau bilete tour și retour pe 8 dile, firesce este mai avantagios a se scoate astfel de bilete.

Conferența se va ținè în localitățile „Asociațiunei transilvane pentru cultura și literatura poporului român."*)

* (Focuri). În 5 Aprilie seara pe la 9 oare a ars în Sibiiu un șopron, în 6 Aprilie tot pe timpul acela s'au aprins în Turnișor lângă Sibiiu și au ars cum se afirmă 20 șuri și o casă. Paguba se va constata mai târdiu. Focul a fost îngrozitor.

* (Cale ferată). Districtele românesci Romanați și Valcea au decis, a clădì un drum de fer din Rimnicul-Vâlcea preste Piatra și Caracal până la Corabia lângă Dunăre. Guvernul României a încuviințat acest proiect.

(Raritate). „Bistritzer Wochenscrift" ne spune, că în comuna Dumetrița lângă Bistriță o capră a fătat 5 iedi cari toți trăiesc și sûnt plini de viață, ear despre altă capră spune, că a fătat 3 iedi.

* (Scalda Slanic). Epitropia spitalului sântului Spiridon în Iași publică un concurs pentru înființarea unei băi în Slanic în Moldova (un chilometru departe de granița Ardealului). Proiectele sûnt de a se depune până în 20 Iunie v. în cancelaria direcțiunei în Iași. Premiile încuviințate pentru acest scop sûnt 5000, 4000 și 3000 franci.

* (Case de bumbac). In America se ocupă omenii cu zidirea de case din bumbac. Invențiunea aceasta e deja patentată și încercările de până acuma au avut un succes bun. Se întrebuințează adecă spre acest scop bumbac verde de cualitate de rênd, apoi rĕmășițele din fabrici și tot ce nu se poate întrebuința de negutătorii de hârtie. Din toate aceste obiecte fără preț și fără de alt folos se face un fel de aluat, carele ajunge la tărimea de peatră. Acest aluat de bumbac se spoiesce pe din afară cu o coloare verde, prin care aluatul împetrit resistă ori-cărei pĕtrundere de ploaie. Zidirea caselor din bumbacul acesta se efectuesce în o jumĕtate de timp mai curênd, ca ceea din cărămidi, apoi este cu 3 părți mai eftină și resistă și focului fiind și mai solidă, ca zidirea din cărămizi.

* (Recolta în Moldova) în acest an după toate semnele, cari se arată până acuma va fi foarte slabă. Asemenea slab se arată și despre recolta vinului în toată împregiurimea Iașilor.

* (Dare de seamă). Dela Zernesci ni se trimite următoarea corespondență:

„D-le redactor! Ori ce binefacere asceaptă după sine și recunoscință. După cum ați publicat în Nr. 15, reuniunea femeilor române din Zernesci a arangiat în 10/22 Faur a. c. un bal în folosul aceleiași. Sucursul cel mare, ce l'a dat o parte mare din domni și doamne de aproape și de departe, ajutorând scopul balului, nu poate întrelăsa reuniunei datoria, ce o are, atât de a'i recomânda publicului român cât și a aduce acestor binefăcĕtori cele mai vii mulțămiri pentru frumoasele oferte.

Ofertele încurse sûnt:

Din Zernesci dela: dd. Nicolau Garoiu adv. 5 fl., Gustav Ditrich director de fabrică 3 fl., Ioan Dan preot 2 fl., Aldimir Badiu notar cerc. 2 fl., Ioaue Reț propr. 2 fl., Nicolau Grozea scriitor 2 fl., Ioan Gogonea provisor 2 fl., Stanciu Garoiu diurnist 2 fl., D. Kovács mag. post. 2 fl., Fridr. Galter forestr. 1 fl., Ioan Garnița măestr. 1 fl., Bratu Tipeiu primar 1 fl., Constantin Ioanoviciu com. 1 fl., Nicolau Cintea medic 1 fl., Vartolomeiu Bude învĕț. 1 fl., Nicodim Dan învăț. 1 fl., Ioan Străvoiu învĕț. 1 fl., Nicolau Pană învĕț. 1 fl., Traian Mețan 1 fl., Nicolau Guguian v.-not. 1 fl., Dr. Andreiu Șenchea 1 fl.. Constantin Ioanoviciu jun. 1 fl., Dumitru Ioanoviciu 1 fl., Stan Coleș econom 1 fl., Bucur Comșa insp. silv. 1 fl., Ioan Comșa timar 1 fl., N. N. 1 fl„ Nicolau Dărdăicea econom 1 fl., d-șoara Maria Taflan 1 fl., Florea Câmpean 1 fl., Stoica Garoiu econom 1 fl. Ioan Giurgiu econom 1 fl., Stefan Bulmez 1 fl, George Paraschiv 1 fl., Eugen Brandenburg 1 fl., Ioan Maia 1 fl.

Din Tohanul vechiu: Dr. Ioan Vlad v-not. 1 fl., Stefan Ioson învĕțător 1 fl., Iosif Pop paroch 1 fl., Nicolau Pop jun. 1 fl.

Din Bran: d. George P. Grideanul pret. 1 fl., d-na Maria G. P. Grideanul 1 fl., Nicolau Moldovan v-pret. 2 fl., Andreiu Rosnyai 2 fl., Ioan Stoian 2 fl., Ioachim Ciurea învĕțăt. 1 fl., d-na Elena Stoica 1 fl., Ioan Moșoiu paroch 1 fl., Dionisie Jornica 1 fl, Anton Prehal 1 fl., George Prehal 1 fl., George Manoiu 1 fl. 50 cr.

Din Râșnov: dd. Dimitrie Ghianțu 3 fl., George Proca învĕțătoriu 1 fl.

Din Țințari: Ioan Ef. Popoviciu 1 fl.

Din Stupini: Ioan Massimilian paroch 5 fl.

Din Brașov: prin d-l advocat I. Lenger: dd. Nicolau Strevoiu dep. dietal 4 fl., T. și M. Stănescu 2 fl. George Boamben 1 fl., Constantin Steriu 1 fl., Ioan Perșor 1 fl., Petru Nemeș 1 fl., Geoge Popp 1 fl., Iosif Popp 1 fl., Iosif Pușcariu 1 fl., Simion Damian 1 fl., Ioan Lenger 1 fl.

Prin d-l Ioan Dobrean: dd. Iosif Barac protop. 3 fl., George Belissimus 1 fl., Ioan Dobrean 1 fl.

Prin d-l Vasilie Grama: dd. Petru Crețulescu 1 fl., Nicolau G. Eremia 1 fl., Ioan I. Burduloiu 1 fl., Vasile Grama 2 fl.

Prin d-l Fridrich Galter: dd. Mihail Arzt 1 fl., Iulius v. Müller 1 fl., Gustav Porr 1 fl., Iohan Eichberger 1 fl.

Din Făgăraș: dd. Ioan Roman adv. 1 fl., dna Zinca Efrem Pandrea 1 fl., Aldulea Mețian 1 fl., Laurean Negrea 1 fl., dșoara Aurelia Chiornița 1 fl., George Comăniciu notar în Veneția 1 fl., Franz Clor din Ohaba 1 fl., Ioan Mardan paroch în Sâmbăta 1 fl., Spiridon Mardan înv. 1 fl.

Din Sibiiu, prin d. Iuliu Dan: d. Dr, Ilarion Pușcariu ases. 1 fl.

Din Arad: Ilustr. Sa Ioan Mețian episcop 20 fl., dd. Vasile Pagubă jud. reg. 1 fl., Vasile Mangra profes. 1 fl., Vasile Beleș refer. consist. 1 fl., Ignat Pop secr. con. 1 fl., Lazar Teșculă prof. 1 fl., Augustin Hamza profesor 1 fl.

Din Bucuresc: dd. Daniil Rățescu 2 fl., George Giuvelcă 2 fl., Ioan Baiulescu 1 fl., Nicolau Stefănescu 1 fl., Enache Stefănescu 1 fl., Andreiu Coleș 1 fl., Ioan Comșa 1 fl., Nicolau Alecsandrescu 1 fl.

Din Craiova: D-l Dr· Iacob Raț 10 fl.

Din Galați: Stefan Dobrean 5 fl.

Din Rucher: Maria Nastasescu 4 fl. Suma banilor încurși este 172 fl. Spesele balului 71 fl 25 cr., venit curat 100 fl. 75 cr., la care adaogênduse membrilor 65 fl., venitnl dela sortirea unor pantofi donați de președinte 10 fl., rosulta starea fondului 175 fl. 75 cr.

În legătură cu aceste fie-mi permis a relata, că reuniunea s'a înmulțit cu următoarele membre:

Zernesci: Stanca N. Dărdăicea, Maria St. Bulmez, Maria N. Minea.

Tohanu Nou: Maria I. Ripea, Maria I. Hamzea, Casandra Letca.

Bran: Ecaterina Lațcu, Susuna Pușcariu, Elisabeta Stoian, Varvara Mănoiu, Maria I. Mănoiu, Maria I. Voiculescu.

Din Poiana Mărului: dd. Dobra I. Micu, Maria I. Mănecuță, Stana T. Pușcariu, Maria George Banu, Elena T. Cofeiu, Ana G. Nicula, Stana Georg. Pleșa.

Din Satulung: d-na Eugenia N. Muntean.

Din Cuciulata: d-ra Aurelia Chiornița.

Din Bucuresci: d-na Aneta Giuvelca.

D-nii I. Mohan și Ioachim Ciurea au avut bunăvoință cu ocasiunea înscrierei membrelor a doua câte 1 fl. pentru cari li se aduce mare mulțămită.

Dee creatoriul ca începutul acesta suridĕtor, sĕ aducă după sine un viitoriu strălucit reuniunei, și atunci copilele din Zernesci de sigur vor ajunge la chemarea lor!

Zernesci, 20 Martie 1880.

Din ședința comitetului reuniunei.

I. Strĕvoiu,
notar.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martie 1880 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârdia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârdie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

Sciri ultime.

(Telegramă privată a „Tel. Rom.“)

Caransebeș, 7 Aprile n. Noul comisar denumit pentru comitatul Severinului Tabacovics, înainte de a sosì în Caransebeș s'a împușcat. Causa necunoscută încă.

Dintr'o telegramă din Berlin sosită eri la foile de aici aflăm, că împĕratul Germaniei Wilhelm a respuns la demisiunea dată de Bismarck cu cuvintele: „Nici odată!“ Bismarck stăruind pe lângă demisiune din causa sdruncinatei sale sănătăți fu chiemat la împĕratul.

PARTEA SCIENTIFICĂ
și LITERARĂ.

Biblia și Natura.

(Încercări după raportul între Biblie și Natură).

(Urmare).

Firea lucrului aduce cu sine, ca sĕ vedem acum, cum este dechiarată biblia de autoritățile în sciințele naturei și anumit cu respect la cele ce am dis mai sus.

Un părinte al astronomiei, nemuritoriul Keppler[1]) între altele astfeliu: „*astronomia descopere causele lucrurilor naturale; ea cearcă după amăgirile astronomice ex professo. S. Scriptură învĕțând lucrurile mai înalte, folosesce modul de vorbire cel de rênd, numai ca sĕ fie priceputâ, și vorbesce numai fugitiv despre lucrurile naturei în forma, în care apar și după care s'a format limbagiul omenesc. Chiar noi astronomii, când alcătuim astronomia, nu o alcătuim cu intențiunea de a schimba limbagiul comun, ci voim numai sĕ deschidem porțile adevĕrului, întru nimic vătĕmând acel limbagiu. Și noi dicem..... soarele rĕsare, apune, este la ameadi etc. adecă așa precum vĕd ochii nostri, deșì nimic din aceste nu este adevĕrat!* Cu atât mai puțin putem pretinde dela scriptură, ca *inspirată de Ddeu ca disprețuind întrebuințarea limbagiului comun sĕ adopteze terminii sciințelor naturale. Cu atari termini, cari trec preste priceperea celor ce au sĕ fie instruiți în lucruri divine 'și-ar închide biblia calea, care duce la scopul ei măreț.*“

„*Sĕ punem, că un întemeietoriu al religiunei, precum e Moise, ar fi fost în posesiunea tuturor cunoscințelor mai nouĕ ale astronomiei, geologiei etc... ce ar fi folosit ori stricat mai mult, dacă acela ar fi vorbít în limba unui Copernic, Newton, Laplaçe, Werner, Sir Charles, Lyell etc. Sigur el ar fi fost 2000 ani rĕu înțeles și disprețuit, și aceasta numai ca sĕ se dee oare-care satisfacțiune veacului al noue-sprĕ-decelea.*“ *!!*[2])

Așa dară: *secundum opinionem populi loquitur scriptura*, este un adevĕr statorit de părinți bis. și de autorități în sciințele naturale.

Am dis, că în genesă și preste tot în Hecsaemeron sûnt feliuri de elemente fisicale; dar din cele ce se amintesc în genesă — trebue sĕ mai adaug — că unele aparțin strîns la substanța credinței, adecă au un caracter de tot dogmatic precum d. e. că lumea e creată de Ddeu. Modul și ordinea cum s'au creat în sine nu sûnt principii cu caracter teologic, fără aparțin ca accidenții caracterului teologic și dogmatic, încât stau în strînsă legătură cu cele curat dogmatice. Ceea ce nu are însemnătate dogmatică, încă nu este esprimată în mod ambiguu, ci se poate dice, că atari spresiuni sûnt destoinice de mai multe interpretări. Foarte nimerit dice Kurtz[3]) în privinţa aceasta: „*Biblia este asemenea unui educătoriu practic, carele nu împărtăşesce pruncului deodată ce scie ca educătoriu. Ci deocamdată numai aceea, ce este nemijlocit de lipsă pentru educaţiunea lui temporară. S. Scriptură îşi păstrează şi prin aceea caracterul ei divin, că într'ênsa îşi află loc ori ce sciinţă fiitoare şi nu vorbesce astfeliu încât sciinţele mai noue sĕ'i poată ḑice „si tacuisses.“ Sûntem deci de firmă credinţă, că revelaţiunea divină va îndrepta chiar erorile naturaliştilor şi va întregì neajunsurile prin înţelesul religios.*“

---

*) Din causă că în această reflectare s'au străcurat unele erori esențiale în numĕrul trecut, o publicăm a doua oară.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

[1]) Epitome astronomiae Copernicanae p. 138 la Reusch l. c. pag. 27.

[2]) Vedi foaia germ. „Ausland“ 1861 p. 410.

[3]) l. c. p. 10.

Ca sĕ putem avè o istorie perfectă a desvoltărei creaţiunei ce e drept nu e de ajuns numai biblia, carea altcum n'are nici chiemarea nici intenţiunea a ne o da după cum cer sciinţele naturale. Ce sĕ facem în această privinţă? Nu ne remâne alta, decât notiţele bibliei, ce se par a fi cu multe neajunse, sĕ le indeplinim cu resultate positive din sciinţele naturale. Ori-cât de lipsite s'ar părè notiţele bibliei, pentru ele avem ori şi când garanţie divină, pentru cele din sciinţele naturale putem face pretensiuni numai la siguritatea şi probabilitatea scrutărei omenesci. Oamenii ce e drept fac descoperiri mari; dar sĕ nu uităm nici aceea, că ce este astăḑi descoperire nouă peste puţin este primită de resultat positiv şi după un timp oare-care — *uti exempla docunt* ceea ce s'a primit de resultat positiv, acum este privită de eresie în sciinţele naturale sau şi întors: ceea ce a fost odată eresie după un timp este primită de adevĕr. Se ḑice că în biblie sûnt cuprinse prea multe minuni şi sciinţa ca atare nu primesce minunile.

Cu toate aceste şi oamenii învĕţaţi resp. naturaliştii 'şi au dogmele lor chiar când e vorba de minuni. Când naturalistul dă de un fenomen pre care nu'l poate esplica şi fenomenul altcum are realitate, atunci ḑice: după legile şi puterile cunoscute mie nu se poate întêmpla. În scrutările mele nu am dat de o atare analogie. Altul vine şi ḑice: adevĕrat că atare lucru s'a întêmplat, dar dacă este, atunci s'a causat prin forţe şi legi, cari mie nu'mi sûnt cunoscute. Când ḑic aşa şi că atari alternative sûnt posibile vreau sĕ probez cu ivirea fenomenului numit „ploaie de petrii.“ Fenomenul acesta cu vre-o 70 ani a fost numĕrat între poveşti şi scornituri chiar din partea naturaliştilor. Pre la anul 1790 când adecă laureatul fisic Bertholon a mers la Paris ca sĕ vestească fenomenul ivit în un departament al ţĕrei, toată lumea învĕţată a început a striga asupra omului vestitoriu, că propagă eresia şi că atare ivire este cu neputinţă din punct de vedere al legilor fisice. Patru ani mai târḑiu s'a ivit earăşi ploaie de petri, la carea a fost martor o provinţă întreagă şi anumit de lângă Siena. De acì încolo numai era îndoială despre atari fenomene începênd oamenii a căuta causa fenomenului în eruperea vulcanilor şi aceasta de când a căḑut în Anglia sloiul de piatră de 56 punţi precum se ḑice aruncat din vesuvul Hekla, departe de 170 miluri dela locul unde a căḑut sloiul, o depărtare cam mărişoară. De atunci numai trag la îndoială naturaliştii că nu ar cădè petrii din ceriu.

Foarte nimerit ḑice Quenstedt în privinţa aceasta, că naturaliştii sĕ nu grăbească a se mântuì cu imposibilitatea fisicală cu privire la fenomenele pre cari o generaţiune le dechiară de eresie, ear cele venitoare nu le mai trage la îndoială ivirea lor.

Ce are sĕ facă teologul cu elementul fisic vîrît între adevĕrurile religioase ale bibliei? Dacă chiamă întru ajutoriu resultatele sciinţelor naturale, nefiind sigure şi hotărîte se angagiază vrênd nevrênd a fugì după carul de ceartă al naturaliştilor. Mai consult va fi dacă va remânè neutral până atunci, până când resultatele geologiei, astronomiei etc. vor fi provĕḑute cu sigilul statorniciei, va se ḑică, sĕ nu facă ca naturalistul ce grăbesce a dechiara de neadevĕr ceea ce nu se întêmplă după legile cari sûnt lui cunoscute, ci sĕ ḑică ce e drept sûnt multe foiţe albe în biblie, pre cari pot sĕ le scrie sciinţele naturale, amesurat adevĕrului şi demnităţii lor: „*între versul prim şi secund. între al 2-lea şi al 3-lea al referatului biblic despre creaţiune* (*Genes. I. 1, 2, 3,*) *revelaţiunea a lăsat 2 foiţe albe, pre cari poate sĕ le scrie sciinţa cum va voì ca sĕ poată indeplinì lacunele, pre cari revelaţiunea le-a lăsat, nefiind chiemarea ei a le îndeplinì. Inscripţiunea, ce o au ambele foi albe, este de un cuprins sumaric. Cea dintâiu sună: la început a creat D-ḑeu ceriul şi pământul. Cum s'a întêmplat aceasta, cât timp a durat, ce evoluţiune sau revoluţiune s'a întêmplat până ce lucrurile au ajuns în stadiul, de care se vorbesce în vers 2, nu se spune nimic. A doua carte blanche are inscripţiunea sumarică: pământul era gol şi deşert şi duchul lui D-ḑeu plana preste ape. Ce influenţă a eserciat duchul lui D-ḑeu preste ape, ce efect a produs cu privire la formarea lucrurilor, revelaţiunea nu ne spune nimic. Numai după ce odată s'a făcut lumină a putut ochiul privitoriului sĕ deosebească şi sĕ vadă ce a premers.*[5])

Mulţi au fost şi sûnt chiar astăḑi de părere, că Moise a venit la cunoscinţa originei lucrurilor în urma scrutărei şi speculaţiunei philos. Deşi această părere poate fi conceasă din punct de vedere teologic, totuşi îmi este mai convenabilă învĕţătura bisericei: că tot ce s'a scris în hecsaemeron, preste tot în Biblie, s'a scris în urma revelaţiunei divine şi aceasta învĕţătură nici decât nu poate conturba pe omul învĕţat. Chiar forma referatului mosaic nu face impresiune asupra cetitoriului nepreocupat ca şi când acel referat ar fi resultatul — ca sĕ ḑic în limbagiul învĕţaţilor — a scrutărei şi speculaţiunei philosofice. Altcum vorbesce Moise şi altcum scrie, cel ce speculează ex professo. Cu toate aceste întru nimic nu s'a lipsit referatul lui Moise de cuprinsul lui scientific. Mai sûnt multe altele, cari me fac sĕ ţin strîns la revelaţiunea divină.

Cu privire la cosmogonia biblică mai adaug, că are asemĕnare, cu multe cosmogonii aşa numite păgâne; dar pre lângă atare asemĕnare, mai esistă şi diferenţe mari şi esenţiale. Noţiunea adevĕrată a creaţiunei este păgânilor preste tot necunoscută. „*Numai cosmogonia mosaică ḑice Dr. Fr. Delitzsch*[6]) *ne predă ideia creaţiunei din nimic, fără materie eternă, fără conlucrarea vre-unui demiurg. Cosmogoniele profane presupun o materie presentă la creaţiune, sûnt adecă dualistice; sau în locul creaţiunei au emanaţiunea, sûnt adecă panteistice, — preste tot cosmogoniele păgâne au un caracter mitologic.*“

Din cele ḑise până acì putem venì la următoriul resultat:

a) Biblia ne împărtăşesce numai adevĕruri religioase, dar aşa încât aceste sûnt puse în necs cu lucrurile şi fenomenele naturale pentruca adevĕrurile religioase sĕ fie mai bine pricepute.

b) Biblia nu are scopul sĕ ne instrueze în sciinţele profane şi scriitorii ei n'au fost inspiraţi ca prin aceasta sĕ se înalţe pe o treaptă mai înaltă scientifică.

c) Biblia vorbesce de evenimentele, fenomenele şi legile naturei asemenea omului de rênd, precum percipiază el şi nu face pretensiuni la corectitatea terminilor scientifici.

d) Teologia şi sciinţele naturale făcênd concesiuni drepte una alteia, vor putè trăì în cea mai strînsă legătură, numai teologul sĕ esplice bine cuvêntul bibliei şi naturalistul sĕ cetească la înţelesul cel adevĕrat cuvêntul depus în cartea naturei, căci încât sûnt ambele cuvêntul lui Dḑeu, trebue sĕ armonieze.

e) Din Biblie nu se poate face un sistem de sciinţele naturale, ci odată pentru totdeauna un sistem în rebus fidei et morum.[7])

(Va urma).

---

[4] Quenstedt: Sonst und Jetzt p. 264.

[5] Kurtz: l. c. p. 397.

[6] Genesis: 4 Afl. p. 71.

[7] Veḑi Reusch l. c. p. 34.

Bursa de Viena şi Pesta
din 5 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	104.20	104.20
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	81.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	95.25	95.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.25	84.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.—	125 —
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	91.75	92.10
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	90.75	90.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	89.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	90.75	91.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.25	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.15	73.—
Datorie de stat în argint . . .	73.90	73.80
Renta de aur austriacă	89.10	88.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	840.—	841.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	285.80	287.—
Acţiuni de credit austr. . . .	273.—	273.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	115.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.53
Napoleon	9.48	9.47
100 marce nemţesci	58.55	56.50
London (pe poliţa de trei luni) .	118.90	118.75

Economic.

Făgăraș, 3 Aprilie n. Pro hectolitră Grâu fl 9.50—.10; grâu sĕcăreț fl 8—8.50; sĕcară fl. 5.80—6; orḑ 4—4.50; ovĕs fl. 2.90—3.10; cucuruz fl. 4.80—5.20; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 9—9.50; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 6—7 crumpene fl 1.80—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. ———; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminări fl. 38—; unsoare fl 65—68; cânepă fl. ———.; sĕmênță de in fl. ————; săpun fl. ——; fên fl. 2.—2.40; spirt pro grad 10$^1/_2$— cr.; pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de vițĕl 36—— cr.; carne de porc 44— cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 2—3; Têrgul de aḑi fu bine cercetat. Timpul e frumos și cald.

Mediaș, 1 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 8.40—9.; Grâu sĕcăreț fl. 7.20—7.80; Sĕcară fl. 5.70—6.20.; Ovĕs fl. 3.10—3.30; Cucuruz fl. 4.50—4.75 Sĕmênță de cânepă fl. 7.—8; Fasole fl. 7.50—7.75; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--2.20; Fên fl. 1.80 — 2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 60——; Unsoare de porc fl. 60——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11$^1/_2$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc —52— cr. carne de vițel 50.— cr. oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost ceva mai bun, ca cel de mai înainte; fructele au scăḑut în prețuri; timpul fu frumos, dară tot rece.

Brașov, 2 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu. fl. 8.50—9.80; Grâu 'sĕcăreț fl. 5.90; Sĕcară fl. 5.90—6; Orz fl. 4.80—.; Ovĕs fl. 3.—3.10.; Cucuruz fl. 5.60; Mălaiu fl 6.65; Mazere fl. 7.65; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 6.55 Sĕmânță de in fl. 11.80 Sĕmênță de cânepă fl. 5.60— Cartofi fl. 1.80 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de berbece 24 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 3 Aprilie n. Cu sĕptĕmâna trecută a început primăvara în toată forma. Timpul a fost foarte cald, ḑilele de tot frumoase, raḑele soarelui cu deosebire pe la ameaḑi ardeau mai ca vara. Aceste împregiurări temporale au întrodus numai decât mișcare mare între oameni, au înaintat puterile lucrătoare, au desteptat natura întru toate, vegetațiunea resuflă cu bucurie, câmpurile cu sĕmênăturile se arată foarte frumoase și acuma debia dovedesc, că temerile de o stricăciune a gerului intensiv al ernei trecute nu au fost întemeiate. Grânele sûnt cu mult mai bune și mai frumoase, de cum sûnt descrise în raporturile de până acum. Erburile își arată verdeața din ce merge tot mai mult și mai frumos, mugurii sûnt mari și desvoltați spre înverḑire. În ḑilele din urmă ale sĕptĕmânei avurăm și nesce ploi calde, line și de tot plăcute. Acuma după aceste în puține ḑile ne vom bucura de o verdeață desvoltată pe deplin. Primăvara este pe aici domnitoare cu desĕvêrșire. Têrgul tuturor articlelor din sĕptĕmâna trecută fu mai mult slab cercetat, pe lângă toate aceste articlele n'au scăḑut în preț. Așa notăm:

Grâul la 40,000 m. m. a trecut cu fl. 10.70—11.30; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 10; orzul la 4000 m. m. cu fl. 7—8; ovĕsul la 16,000 m. m. cu fl. 7.10—7.50; cucuruzul la 6000 m. m. cu fl. 7.50—8.30; spirtul *en gros* cu fl. 35, *en detail* cu fl. 35.75—37.50; făina trecu încâtva mai bine; păstăioasele ca și mai înainte și adecă: fasolea cu fl. 10—11; mălaiul cu fl. 7.25—7.50; sĕmênța de in cu fl. 14—14.50; sĕmênța de cânepă cu fl. 10.50; lânile per chilogram cu fl. 1.60—2.

Porcii mai n'au avut trecere. In têrg au fost 55.900, între cari din Ungaria de jos 2860; din România 710 și din Ardeal debiá 20 capete; unsoarea de porc trecu cu fl. 62.50—63 fără, apoi cu fl. 64—65 cu vas cu tot; slănina cu fl. 55—57; sĕul cu fl. 42.50—43.50.

Peile încă n'au cam avut têrg și s'au vêndut: cele de bou cu fl. 115—118; cele de vacă cu fl. 105—112; cele de vițĕl fl. 180—185, toate per 102 dărabe; peile de cal a trecut cu fl. 9.50—10.50 părechea. Alte soiuri de pei n'au fost de loc căutate.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 28 Aprilie și 29 Maiu imob. lui Frideric Theil și soți în Sighișoara; în 29 Aprilie și 29 Maiu imob. lui Iosif și Ilenei Gross în Sighișoara; în 27 Aprilie și 28 Maiu imob. lui Michail Lutșch în Daneș; (judec. cerc. Sighișoara); în 28 Aprilie și 28 Maiu imob. lui Iacob Rozman în Sâniacob (trib. Turda); în 24 Aprilie și 24 Maiu imob. lui Phleps și soți în Șeica mare (judec. cerc. Mediaș); în 24 Aprilie imob. lui Gligor Căzan în Argheu (trib. Deva); în 26 Aprilie și 26 Maiu imob. lui Leopold Rosenfeld în Danfalĕu (judec. cerc. Șamcuta mare); în 20 Aprilie imob. lui Francisc Horváth în Chiltelche; în 26 Aprilie imob. lui Valeotin Toth în Kiskerek (judec. cerc. Székelyhid).

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin composițiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, disposițiune la v rsare de sânge, la amețeli, suirea sângelui către cap și către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 1—12

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 38. Sibiiu, Sâmbătă 29 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Românii din comitatul Trei-scaunelor.

În timpul de astăḑi al redesceptărei popoarĕlor, când spiritul naţional se desvoaltă tot mai tare şi reînvie cu iuţală şi la popoarĕle acele care, dedate în decurs de seculi cu jugul sclăviei, căḑuseră în total somn letargic; astăḑi, când şî naţiunile cele mai mici au devenit la cunoscinţă de sine şi se silesc din resputeri sĕ'şi asigure esistenţa lor ca atari, cultivându'şi limba şi prin aceasta simţul lor naţional, spre a nu fi înghiţite de altele, — cred a nu fi fără interes, dacă luându-ne puţină osteneală, ni-am trage sama şi cu Românii, ce'i mai avem în aşa numita Sĕcuime şi cunoscêndule adevĕrata situaţiune, am cerca — după puteri — a le venì într'ajutor.

Românii din cottul Trei-scaunelor în estensiunea de astăḑi sûnt împărţiţi în tractele ppresbiterale al Trei-scaunelor, (plus comuna Poiana-Sărată, care, — singură în o stare esemptă — se administrează independent) al Heghigului şi în câte-va comune aparţinĕtoare tractului II al Braşovului care, toate la olaltă, ar forma tractul, ce are a se aronda al Trei-scaunelor cam cu 23,000 suflete gr. or. Separarea aceasta în aceste tracte mici, fără un centru comun în cele bisericesci, considerând şi starea materială cu puţine escepţiuni, prea modestă nu poate fi tocmai favorabilă pentru Românii din acest comitat. Causa fără îndoială este nesuficienţa mijloacelor materiale şi morale, atât pentru promovarea trebilor bis. scolare cât şi pentru susţinerea unităţii naţionale.

Biserica noastră este biserică naţională şi ca atare îngrigindu-se de cultura întelectuală şi religioasă morală a credincioşilor sei, nu poate perde din vedere, — paralele cu aceste — şi conservarea lor naţională. E constatat pănă la evidenţă, că în trecut când biserica era numai tolerată şi poporul român o *misera plebs contribuens*, acea biserică asuprită cu poporul ei laolaltă, a fost unicul asil de adăpostire al acestuia şi consolare în suferinţele sale. Biserica întărindu-l în credinţă, ea a conservat şi naţionalitatea; astăḑi însĕ prelângă toată libertatea bisericească şi naţională, schimbându-se politica de maghiarisare, sĕ ne îngrigim de naţionalitatea noastră mai mult, cel puţin acolo, unde este mai ameninţată.

Românii în Treiscaune, sûnt mai bine representaţi şi caracterul lor naţional e mai intact în acele câte-va comune situate la poalele munţilor rĕsăriteni despre România, cu care îi leagă strîns economia lor de vite şi alte speculaţiuni. Mai încoace însĕ spre centrul comitatului şi dela Sepsi-Săn-Georgiu în sus spre Olt, pe unde dai de Români sûnt toţi maghiarisaţi, avênd limbă, port şi multe datini comune cu conlocuitorii lor maghiari, din care parte se şi numesc adeseori Maghiari de ritul oriental. Şi într'adevĕr, criterul, după care se deosebesc popoarele, este limba, carea, la tot casul trebue nisuit într'acolo, ca cel puţin generaţiunea viitoare sĕ 'şi-o reînsuşască încet, cu încetul, dacă nu vrem sĕ vedem pe ḑi ce merge scăḑênd numĕrul Românilor în Sĕcuime, până când în fine va dispărè cu totul, contopit fiind în elementul preponderant maghiar. Biserica însĕ este în stare sĕ resoalve problema aceasta numai prin scoală, de oarece limba şi cultura naţională cad în sfera instrucţiunei şi astfel ultima raţiune trebue căutată în scoale. Dară tocmai acì a fost punctul cel mai slab şi mai puţin apĕrat, prin care inimicul, maghiarisarea, a pătruns în fortăreaţa naţională. Suveranul Prusiei după lupta dela Jena (14 Oct. 1806) întimpinat fiind de profesorii universităţii se adresà cătră dênşii astfel:

„Noi trebue sĕ recâştigăm în puterea spirituală, ceea ce am perdut în cea fisică,“ — şi eată că acel stat, pe atunci atât de umilit şi adus mai la totală impotenţă, îşi recâştigă în decurs de 6 decenii prin o cultură serioasă, posiţiunea deamnă ce'i competa în concertul statelor mari, ba astăḑi, am putè ḑice, duce rolul dictatoric în Europa.

In tractul de astăḑi al Treiscaunelor sûnt — am putè ḑice — în toate cele 10 parochii şi 2 filii scoale confesionale mai mult sau mai puţin corespunḑĕtoare; mai rĕu stăm însĕ în ceealaltă parte a comitatului ce aparţine tractului Heghigului, unde scoalele comunale se înmulţesc cu mare înlesnire, delăturând pe cea confesională şi din locul scaunului ppesc. Şi dacă nu încercăm serios a aduce scoalele confesionale în stare corespunḑĕtoare, ci pe-lângă o resistenţă formală — sub pretecst de a fi făcut datoria — lăsăm sĕ ni se ia, nu sciu ḑeu, când vom mai fi în posiţiune de a le recâştiga? — căci „toate acele drepturi“ — ḑice foarte nimerit marele patriot maghiar Francisc Deák — „care se iau cu forţa dela naţiune, se mai pot recâştiga, acele însĕ, de care ea abḑice de bună voie, sûnt perdute pentru totdeauna.“

Uitasem sĕ amintesc, că în cottul Trei-scaunelor sûnt şi Români gr. cat., dênşii însĕ 'şi-au perdut pănă la unul limba, mai vorbind-o cam silit ici colea preoţimea, carea, în zelul seu prea mare pentru catolicism, se nizuesce a se asimila acestuia aşa de mult, încât nu'şi face mulţi scrupuli, dacă credincioşii sei se identifică cu catolicii dându-le chiar şi preoţi din fiii lor.

Astfel stau lucrurile cu Românii în cottul Trei-scaunelor, pe cari, dacă nu'i vom avè mai cu deadinsul în vedere, şi cu deosebire pre cei-ce 'şi-au perdut limba maternă, uşor îi putem perde pentru totdeauna din sinul naţiunei, contribuind mult la aceasta şi căsătoriile micste ce obvin foarte des şi în care partea noastră de regulă trece la religiunea ceealaltă.

Şi unde trebue căutate mijloacele, cel puţin şi numai paliative, pentru paralisarea maghiarisărei ameninţătoare? E adevĕrat că, preoţimea din oficiu şi după chemarea sa, e îndatorată a contribuì cu fapta şi cu cuvêntul spre animarea poporului pentru spriginirea scoalelor şi trimiterea copiilor la aceste. Întru cât însĕ nu s'ar putè desvolta în această direcţiune o energie îndestulitoare, s'au nu ar avè succesul dorit, căci „a priori“ se poate admite că, un popor desnaţionalisat şi cu mijloace materiale prea mediocre, se inimează cam anevoie pentru spriginirea culturei naţionale, — modesta mea părere ar fi, ca organele noastre, cari au misiunea culturei, sĕ se gândească cum ar putè face samă de o sumă anumită pe fie-care an, pentru ajutorarea scoalelor resp. ameliorarea salarielor învĕţătoresci în acele comune din Sĕcuime, unde învĕţĕtoriul nu ar avè salariu anual de cel puţin 120 fl. v. a. Căci nu încape îndoială, că scoalele confesionale, admonate de inspectorii reg., dacă nu vor fi aduse în stare corespunḑĕtoare, se prefac în comunale, şi earăşi, nefiind în fie-care comună un salariu învĕţătoresc de cel puţin 120 fl. v. a. nu se poate aştepta aplicarea unui învĕţătoriu mai capabil. Dar însaşi starea preoţimei în părţile aceste — cu prea puţine escepţiuni — este de tot umilitoare. Preoţimea e silită pentru esistenţa sa, a se supune la tot felul de lucru ce recere economia câmpului. Remuneraţiunea de tot modestă ce o dau parochienii preotului, nici pe departe nu ajunge, ca sĕ-şi acopere trebuinţele sale şi ale familiei. Şi putem fi îngrijaţi că, la eventuale vacanţe de posturi parochiale, cu greu se vor afla în mai multe comune şi candidaţi pentru ocuparea lor, nefiind indigeni — cunoscuţi cu împregiurările oamenilor şi dedaţi cu indiferentismul lor religios, în care au scăpătat.

Comisiunile ambulante esmise pentru regularea veniturilor preoţesci, 'şi-au terminat activitatea mai mult constatând numai venitul, decât ridicându-l la clasa respectivă în a cărei categorii ar cădé comuna. Preotul în parochii de 4—500 suflete, precum sûnt cele mai multe în Sĕcuime, nu are alt venit sigur, decât două ferdele de bucate după familie. Venitul acesta nu'l stimulează pe preot dar nici nu-i dă posibilitatea de a se consacra esclusiv numai oficiului seu. Din consideraţiunile aceste, cred că respectivele corporaţiuni — apreţiând cestiunea de esistenţă biser. şi naţională — vor binevoì a considera preoţimea din părţile aceste mai des la distribuirea de ajutoare.

Am scris aceste avênd în vedere, pre lângă cea mai mare obiectivitate, numai binele şi posibila prosperare a Românilor din Sĕcuime. Am încă la îndemână Nrul 43 din anul trecut al ḑiarului „Nemere“ al cărei corespondent, polemisând cu „Telegraful Rom.“ în privinţa celor scrise în numĕrul seu 52 din acelaşi an, referitor la întroducerea obligătoare a limbei maghiare în scoale — prorocesce într'altele, ḑicênd cu un curagiu despreţuitor despre fiii crescuţi pe genunchii şi braţele noastre, că „aceia, însuşindu'şi limba maghiară, vor fi cu simţeminte mai bune, mai simpatice pentru Maghiari, ba nepoţii lor se vor maghiarisa chiar. Opuneţive d-voastră dacă puteţi.“ Şi earăşi mai departe: „Din d-voastră trebue sĕ se completeze Ungaria cea mare prorocită de Széchenу. Ungaria are chemare mare, d-voastră, fără ea, nici una.“*) — Deci *videant consules!*

Revista politică.

Sibiiu, în 29 Martie.

Cestiunea concesiunei teatrului nemţesc în Budapesta, care a făcut atâta larmă în laîntru şi afară de monarchie a întrat intr'un stadiu mai favorabil — pentru Nemţi. Conducĕtoriul afacerilor magistratului din Budapesta a primit ordin a nu espeda resoluţiunea, prin care se decretase închiderea teatrului nemţesc din Budapesta. Causa, că s'a dat acest ordin se reduce acum la scăparea din vedere, că concesiunea s'a fost dat în 1879 pe un timp, care se termină numai cu finea lui Iunie 1880. Se poate că un *lapsus* nenorocit vine în ajutoriul celor ce hotărîse închiderea teatrului nemţesc, dar se poate că şi alarma din Viena şi din Germania încă va fi contribuit la descoperirea fatalului lapsus.

Demisionarea cancelariului german, de care făcurăm amintire în nrul trecut şi care în formă este motivată cu afaceri de natură internă (întroducerea timbrului pe asignaţiuni postale) nedumeresce şi astăḑi lumea politică. De o parte se ḑice, că incidentul acesta, neînsemnat în sine, Bismarck vrea sĕ'l esploateze pentru modificarea constituţiunei imperiale; de altă parte se ḑice, că la spatele motivelor sûnt cause de înaltă politică. Împĕratul Germaniei n'a primit demisiunea, ci a avisat pe cancelariu a face propuneri, prin care conflictul sĕ se delăture pe cale constituţională.

Ridicarea României la regat se discută necontenit în foile europene. „W. Allg. Ztg“ spune, că Bismarck a dat min. Brătianu sfatul sĕ mai amâne cestiunea aceasta, de oarece în Viena sûnt nedumeriri asupra ei, cari merită a fi serios respectate. Bismarck e de părere, că România sĕ reguleze mai ântâiu cestiunea adopţiunei unui succesor pe tron. Cel mai simpatic cabinet în cestiunea regatului român este al Italiei. Acesta s'a esprimat, că, fiind Carol rege, posiţiunea sa cea schimbată faţă cu Poarta ar fi precisată în modul cel mai eclatant.

În camera României, respunḑênd ministrul de interne la o interpelaţiune a ḑis, că guvernul român urmăresce în adevĕr o politică românească căutând a susţinè bune relaţiuni cu toate puterile, fără de a se face instrumentul căreiva. Ministrul a anunţat, că în scurt timp va publica acte diplomatice.

Nicăiri nu sûnt temeri mai mari, ca în Constantinopole faţă cu urmările alegerilor din Englitera. Sultanul sĕ fie ḑis când a auḑit de victoria liberalilor englezi: „Acum cădem.“ Se aşteaptă isbucnirea revoluţiunei în Macedonia, Tesalia, Epir şi în Rumelia resăriteană. Şi resboiul între Muntenegru şi liga albaneză se consideră de neîncungiurat.

---

*) „Nemere“ îşi va pune pofta în cuiu. Red.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Viena, 5 Aprilie n. Mĕ grăbesc a vĕ aduce la cunosciinţă, că astăḑi la 5½ după ameaḑi a sosit aici la gara de nord I. P. Sânţia Sa archiepiscopul şi Metropolitul Morariu Andreeviciu. Tinerimea română academică de aici representată de societatea „*România Jună*“ 'şi-a ţinut de una dintre cele mai plăcute şi onorifice detorinţe de a întimpina pe mult meritatul şi prea venerabilul prelat român la sosirea lui. O deputaţiune de aproape o sută de membrii cu presidentul „României June“ în frunte asteptară trenul, din care se coborî I. P. Sânţia Sa Metropolitul Bucovinei însoţit fiind de reverendisimul domn Berariu. Presidentul „României June“ se adresà I. Prea Sânţiei Sale cu nisce cuvinte călduros simţite şi bine rostite, ce se terminară cu un viu „sĕ trăească!, repeţit cu multă însufleţire de întreaga deputaţie. I. P. Sânţia Sa mulţămì adênc mişcat fiind cu termini de iubire părintească.

Afară de deputaţiunea română s'au mai aflat la gară şi numeroşi Ruteni, în a căror frunte presidentul societăţei academice rutene bineventà pe I. P. Sântia Sa. Precât se aude chirotonirea Î. P. Sânţiei Sale se va sĕvêrşì în 18 l. c. n. în biserica gr. or. de aici (Fleischmarkt) cu asistenţa episcopului gr. or. Knezevici din Zara şi a episcopului gr. or. Petranovici din Cattaro. — Noul archiepiscop şi metropolit în curênd va fi primit în audienţă la Majestatea Sa Împĕratul.

Biografia noului metropolit al Bucovinei.

„Gazeta de Bucuresci“ primesce dela un preot din Bucovina, care cunoasce de aproape pe noul metropolit, următoarea schiţă biografică:

„Eminenţa Sa metropolitul Silvestru (Samoil) Morariu Andrievici este fiiu de preot şi s'a născut în Mitocul-Dragomirnei, Bucovina, la 14 Noemvre 1818; aşa dar a împlinit 61 de ani. Studiele liceale şi cursul de filosofie 'l-a făcut în Cernăuţi, şi tot acolo a terminat apoi studiile teologice, la anii 1840—43, ca elev al seminariului ortodocs. Succesul seu, în liceu, ca şi în seminariu a fost de o potrivă strălucit, numerându-se totdeauna printre cei mai distinşi elevi. La anul 1843 Sf. Sa se căsetorì fiind apoi hirotonit ca presbiter şi orênduit ca administrator parochial şi după un an ca paroch al comunei Ceahor, lângă Cernăuti unde petrecu 20 de ani, îndeplinind şi totdeauna serviţiul într'un mod consciincios şi activ. El însĕ a rĕmas de timpuriu vĕduv, perḑêndu'şi soţia în floarea vêrstei sale. In anul 1862, părintele Andrievici fu înaintat la postul de referendar al consistoriului, conducênd totodată şi învĕţămêntul tipicului şi al cântărilor bisericesci la seminariu şi la scoala de musică vocală bisericească. Este de notat, că Pr. S. Sa e un escelent cântăreţ şi cunoscĕtor al artei musicale.

„La 1866 reorganisându-se consistoriul, Pr. S. Sa fu înaintat de însuşi Monarchul la demnitatea de consilier al consistoriului. Acì începe adevĕrata activitate a Pr. S. Sale, care 'l-a ridicat aşa de sus într'un timp scurt în ochii preoţimei întregi din Bucovina şi în însaşi graţia Curţei imperiale. Pe atunci archipăstoria episcopul de trista memorie Hacmann, ale cărui tendenţe panslaviste umpluseră de groază tot clerul Bucovinei. In contra lui dar, Păr. Morariu avu sĕ susţină în consistoriu o desperată luptă până când, în fine, Hacmann reuşì a'l isgonì din post dinpreună încă cu un alt consilier român. Cele mai cuteḑĕtoare încriminări şi calomnii se aduseră contra acestor doi escelenţi preoţi ai Bucovinei. Adevĕrul însĕ în scurt timp a triumfat, şi ambii fuseră reintegraţi în posturile lor.

„La 1873 murind episcopul Hacmann, părintele Morariu devenì sufletul consistoriului şi al archidiecesei, înmulţindu'şi pe fie-care an simpatiile generale. Doi metropoliţi se succedară după Hacmann, părinţii Teofil Bendela şi Teoctist Blajevici, ambii oameni bolnăvicioşi şi înaintaţi în vêrstă, cari nu avură nici timpul, nici vigoarea sănĕtăţei, spre a'şi putè însemna trecerea lor archipastorală prin fapte mai remarcabile, deşì poate bunăvoinţa nu le lipsia. În tot timpul stăpânirei acestor doi prelaţi dar clerul Bucovinei nu avea alt conducĕtoriu şi ocrotitor decât pe părintele Andreeviciu-Morariu. La 1874, părintele Morariu, întrând în statul monachal, fu înaintat pe dată la rangul de archimandrit catedral, primind cu această ocasiune şi numele călugăresc de Silvestru. Trei ani mai târḑiu părintele Silvestru fu numit archimandrit archidiecesan şi vicariu general al Metropoliei, ear după repausarea fericitului Teoctist fu numit administrator al eparchiei, până când în fine, spre marea bucurie a Bucovinei, Maj. Sa 'l-a numit archiepiscop şi metropolit în scaunul vacant al Bucovinei şi Dalmaţiei.

„Aceste sûnt, pe scurt liniamentele principale ale vieţei de până aḑi a Pr. S. Sale părintelui Silvestru. Partea cea mai nobilă însĕ, activitatea sa, ca om de litere şi sciinţe, nu este mai puţin înteresantă. Încă pe când funcţiona ca paroch în Ceahor, P. S. Sa a publicat 16 opere didactice române pentru scoalele primare şi licee, cari, aprobate de minister, se întrebuinţază şi astăḑi, în a 2-a şi a 3-a ediţiune. Afară de aceste P. S. Sa a scris şi editat o carte de „Predice pentru dumineci şi sĕrbători“ apoi doue caete musicale, conţinênd punerea pe note a cântărilor bisericesci şi a typiconului; în fine, P. S. Sa este preşedintele comitetului editor al singurului ḑiar românesc din Bucovina, „Amicul poporului“, ce apare în Cernăuţi de câţi-va ani de ḑile, respândind lumina şi cultura în popor“.

„Autonomia bisericei ortodocse a Bucovinei datoresce asemenea, în mare parte, P. S. Sale părintelui Andreevici desvoltarea sa. La anul 1871, P. S. Sa a elaborat un proiect de lege pentru congresul bisericesc, care a şi fost sancţionat de Monarch la 9 August acelaş an, şi prin care P. S. Sa 'şi-a dobêndit titlul de archimandrit şi cancelar sinodal. În mai multe rênduri, părintele Andreeviciu-Morariu a fost ales deputat în Dieta provincială şi în Senatul imperial, şi numai P. Sântei Sale 'i revine meritul de a se fi întrodus şi limba română în desbaterile Dietei provinciale a Bucovinei, care 'l-a ales şi membru al consiliului administrativ al ţerei. La 1870 pe când bogatul fond religionar de stat era în pericul de a fi înghiţit, P. S. Sa a fost capul meetingului adunat pe toloaga Cernăuţilor în numĕr de vre-o 3000 ţerani, 50 proprietari mari (boieri vechi), preste 200 preoţi, câte-va sute de rezasi şi mai multe ḑecimi de industriaşi şi comercianţi.

Profesorii facultăţii teologice a Universităţii imperiale din Cernăuţi îi conferiră titlul de „Doctor sacrae theologiae“, care fu aprobat anul trecut şi de Maiestatea Sa Francisc Iosif I. În fine, societatea pentru învĕţătura şi literatura poporului român din Bucovina, al cărei vice-preşedinte fusese P. S. Sa, acum l'a prolamat membru de onoare al ei.

„Atât despre viaţa publică a Pr. S. Sale. Ca om privat este de o amabilitate estraordinară cătră toţi cei ce vin în contact cu Pr. S. Sa. Nobil şi generos, mulţi tineri studenţi, fără mijloace 'şi datoresc aḑi cariera ajutoarelor oferite de părintele Morariu. Tot Pr. S. Sale se datoresce şi mărirea pensiunei veduvelor preotese şi a copiilor lor. Din căsătoria sa părintele Morariu a dobendit doi copii: un băiat şi o fată. Fiica sa astăḑi este soţia unuia din cei mai distinşi preoţi, Artemie Berariu, paroch la Ceahor şi membru al comissiunei esaminătoare la facultatea teologică ortodocsă din Cernăuţi. Fiiul seu, absolvent al facultaţei de drept din Viena, este judecător de inştructie în Cernăuti, şi sĕ distinge printr'un spirit de magistrat întreg. Mai ales ţeranii, storşi de cămătarii evrei, au într'insul un adevĕrat şi generos protector.

„Aceste espuse, nu remâne de cât a aplauda din inimă augusta alegere făcută în persoana Eminenţiei Sale părintelui Morariu pentru ocuparea înaltei demnităţi de mitropolit, şi a felicita doioasa Bucovină de strălucita achisiţie, dobêndită în numirea noului ei metropolit.“ „G. T.“

Proiect de lege despre instrucţiunea în gimnasii şi în scoalele reale.

(Urmare).

§. 54. Inspectorul suprem al cercurilor scolastice are următoarele datorinţe:

1. a esecuta disposiţiunile legei şi ordinaţiunile guvernului în scoalele de mijloc ce stau inmediat sub conducerea ministrului de culte şi instrucţiune, în cele amintite în secţiunea aceasta şi în cea precedentă, de asemene în scoalele de mijloc susţinute de jurisdicţiuni şi comune, respective a se îngrigì ca acele disposiţii sĕ fie esecutate, ear în scoalele de mijloc susţinute de confesiuni şi privaţi a priveghea ca organ de inspecţiune suprem de stat esecutarea prescriptelor legei;

2. a visita toate scoalele de mijloc ce se află în cercul seu scolastic în tot anul şi de câte ori va fi cu putinţă şi va cere trebuinţa şi anumit în diferite perioade şi a presida cu aceasta ocasiune conferenţele profesorale în scoalele medie de stat şi în cele susţinute din fonduri;

3. a conduce şi presida esamenele de maturitate în institutele publice ce stau sub administrarea şi înmediata conducere a ministrului de culte şi instrucţiune, de asemenea în scoalele publice susţinute de jurisdicţiuni, comune şi privaţi; sau dacă e împedecat, a face ministrului o propunere relativ la substituirea sa.

§. 55. In afacerea instrucţiunei gimnasiale şi reale corpul profesoral respectiv dela fie care institut de înveţământ ţine din timp în timp conferenţe sub presidìul directorului; problema lui principală este împărţirea cum se cade, metoda şi tractarea materiei de învĕţământ şi a temelor de acasă, cercetarea stării, în care se află scoala din punct de vedere al educaţiunei şi disciplinei, şi delăturarea defectelor.

§. 56. Cărţile şi mijloacele de învĕţământ admisibile le designează ministrul de instrucţiune; corpurile profesorale vor alege din cele designate pe acele ce voiesc a le întrebuinţa în singuratecele institute.

§. 57. Ori ce gimnasiu şi ori ce scoală reală o va visita în tot anul din oficiu medicul primariu al jurisdicţiunei respective; acesta va avè sĕ facă cătră inspectorul suprem al cercului scolastic şi cătră jurisdicţiune câte un raport de opiniune despre esperienţele ce le a făcut în privinţa sanitară (anumit cu privire la localităţi).

Secţiunea IV.

Despre esamenele de maturitate în scoalele de mijloc ce se află sub dispunerea şi conducerea înmediată a statului.

§. 58. Acei tineri carí au absolvat clasa a opta, prin urmare cursul întreg al scoalei de mijloc şi au depus cu succes un esamen valid de clasă şi voiesc sĕ'şi continue studiile la o scoală mai înaltă, sûnt îndatoraţi a dovedì printr'un esamen ce se va ţinè anumit spre acest scop, cualificaţiunea şi maturitatea ce se recere pentru instrucţiunea la o scoală mai înaltă.

Esamenul de maturitate dela gimnasiu cualifică în genere pentru instrucţiunea superioară (pentru universitate şi politechnic) ear esamenul de maturitate dela scoala reală de regulă numai pentru politechnic. Dar esamenul de maturitate dela scoala reala se poate întregì, cu aprobarea ministrului de culte şi instrucţiune, într'un esamen de maturitate gimnasial cu ajutoriul unui esamen de maturitate decursiv din limba şi literatura latină şi greacă.

§. 59. In scoalele de mijloc ce stau sub dispunerea şi conducerea inmediată a statului şi în cele amintite în secţiunea II şi III a legei de faţă esamenul de maturitate îl ţine corpul profesoral al fie cărui gimnasiu de 8 clase şi al fie cărei scoale reale de 8 slase în institutul seu propriu, şi anume sub presidiul respectivului inspector suprem al cercului scolastic, sau, dacă acesta va fi înpedecat, sub presidiul unui alt bărbat de specialitate împuternicit spre aceasta de ministrul de culte şi instrucţiune, cu conducerea cel puţin a unui comisariu de esaminare, pe care de aşisderea îl va designa ministrul.

Un scolariu, care a absolvat unul dintre aceste institute, poate sĕ depună esamenul de maturitate de regulă numai la acest institut, în care a absolvat clasa a opta.

Pentru depunerea esamenului de maturitate la alt institut ministrul de culte şi instrucţiune poate da încuviinţarea în casuri estraordinare.

§. 61. Esamenul de maturitate se va face cu deosebire pe temeiul lucrărilor scripturistice şi pentru a constata: dacă tinerul care depune esamenul are cualificaţiunea intelectuală ce se recere la studiul de universitate respective la politechnic? Instrucţiunea pentru esamene o stabilesce ministrul cerênd opiniunea corpurilor profesorale dela universităţi şi dela institutele politechnice.

Aceste esamene vor fi publice şi testimoniele se vor da în limba maghiară.

Secţiunea V.

Despre gimnasiile şi scoalele reale publice, susţinute de confesiuni, deregătorii, comune, privaţi şi societăţi.

§. 62. Confesiunile interne, jurisdicţiunile, comunele, privaţii şi astfel de societăţi din patrie, cari după statutele lor s'au format espresìv şi pentru acest scop, pot susţinè şi înfiinţa din mijloacele lor proprie gimnasii şi scoli reale publice cu condiţiunile cuprinse în paragrafii următori.

§. 63. Un stat străin, o corporăţiune cu scaunul seu în afară de marginile ţĕrei, un cetăţan de stat neunguresc, nu pot înfiinţa scoli de mijloc, gimnasiele şi scoalele reale confesionale esistente deja, precum şi cele susţinute de jurisdicţiuni, comune, societăţi sau privaţi, deasemenea confesiunile şi bisericele nu pot sĕ ceară nici sĕ primească la nici un cas vre un ajutoriu sau subvenţiune materială dela state esterne, dela domnitorii şi guvernele acestora.

Şi dela privaţi, sau societăţi încă numai în casul, dacă cel ce dă ajutoriul nu'şi reservă nici o influenţă asupra conducerei şi planului de învĕţământ, sau nu pune vre o condiţiune.

§. 64. Asupra unui institut susţinut de corporaţiunile numerate în §. 63 şi de particulari dispun respetivii înşisi şi esercită drepturile de direcţiune, în înţelesul legei de faţă.

Prin urmare respectivii se îngrigesc însişi de administrarea averei institutului, de aplicarea şi salarisarea puterilor de învĕţământ şi de esercitarea disciplinei.

§. 65. §§ 5. 33 şi 38 din legea de faţă, cari dispun de numerul claselor şi cursurilor anuale, de întogmirea instrucţiunei de gimnastică, de durata şi timpul periodei de diliginţă anuală, au valoare şi pentru aceste gimnasii şi scoale reale.

Obiectele de învĕţământ obligate, cuprinsul şi mesura cunosciinţelor ce trebue propuse dintr'ênsele pe timpul cursului întreg de învĕţământ la institutul respectiv abstracţie făcênd de instrucţiunea religiei) le stabilesce ministrul de culte şi instrucţiune din timp în timp ascultând consiliul de instrucţiune al ţĕrei; dar această mesură statorită de ministrul însamnă de o parte pentru institutele respective numai un minimum şi de altă parte nu trebue sĕ treacă peste mesură stabilită pentru institutele de acelaşi rang ce stau sub dispoziţiunea statului.

Intre aceste margini oficiul institutului respectiv stabilesce sistema de învĕţămênt, planul de învĕţămênt şi cărţile de învĕţămênt.

Dintr'altele în institutele susţinute de jurisdicţiuni şi comune instrucţiunea va trebuì predată după planul de învĕţămênt e dat sau aprobat de guvernul statului şi vor trebuì sĕ se întrebuinţeze cărţile de învĕţămênt aprobate de guvern.

§. 66. Confesiunile, jurisdicţiunile şi comunele, de asemenea societăţile şi privaţii stabilesc însişi pentru scoalele de mijloc publice ce le susţin limba de instrucţiune; întru cât aceasta nu este cea maghiară ele sûnt îndatorate, a îngrigí prelângă limba de instrucţiune şi literatura lor, şi de instrucţiunea în limba şi literatura maghiară, fiind aceasta un obiect de învĕţămênt obligat, şi anumit într'un atare numer de oare ca sĕ'şi-o poată însuşì elevii cum se cade. Pentru a se putè controla aceasta, sûnt îndatorate a substerne din capul locului planul de învĕţămênt şi împărţirea oarelor pentru limba şi literatura maghiară, ministrului de culte şi instrucţiune.

(Va urma.)

Varietăţi.

* Principele de coroană **Rudolf** a cumpărat dominiul **Cepin** în apropiare de Esseg, fosta proprietate a familiei Adamovici, cu trei milioane de florini.

* (Postal). Cu datul din 9 Aprile a. c. Direcţiunea postelor din Sibiiu deschide concurs pentru un post de oficial, eventual de practicant, în districtul ei. Pe lângă cauţiune de 300 fl. oficialul va fi salarisat cu 600 fl. şi 100 fl. bani de cuartir, ear practicantul cu un ajutoriu de 300 fl. pe an. Petiţiunile au a se înainta în termin de trei sĕptămâni la Direcţiunea reg. ung. postală în Sibiiu.

* (Tempestatea cea dintâiu) în anul acesta şi fără incidente neplăcute am avut-o Joi după ameaḑi. A fulgerat şi tunat una într'alta ca în puterea verii, odată cu o putere aşa de mare încât e probabil că undeva în apropiare a lovit.

* Tabacovici s'a împuşcat în Becicherecul mare după ce a espedat demisiunea sa de comisar reg. ministrului.

* (Partida revoluţionară rusească). O foaie rusească aduce despre compunerea acestei partide următoarele date: Din membrii, cari dela anul 1873 până la anul 1879 fură traşi la respundere pentru propaganda revoluţionară, se ţin 80 percente de statul nobilimei, preoţesc, de statul oficieresc, comerciant şi de statul cetăţenilor de onoare. Cei-lalţi se numeră între lucrătorii de fabrici, profesionişti şi alte soiuri de oameni de rênd. Din numerul total au fost 80 percente oameni culti, 19 percente pută cetì, un percent însĕ n'au avut nici o învĕţătură. Din cele 80 percente 60 au cercetat academia medico-chirurgicală, institutul technologic şi academia agronomică Petroviană. Cu privire la secsul femeesc au fost membre a propagandei 39 percente din gimnasii, 25 percente din cursuri de moşit, 17 percente din cele femeesci la academia chirurgo-medicală şi 19 percente din elevele la alte institute.

* (Un paracliser,) (crisnic, fĕt) bolnăvindu-se tocmai în ajunul hramului bisericei la care servia el, se gândì a scrie unui prieten care fusese odată paracliser şi care acum era conductor la drumul de fer sĕ vie sĕ'i ţie pentru acea ḑi locul. Prietenul, fiind în acea ḑi tocmai liber, primì bucuros. El venì la biserică, se îmbrăcă cu anteriul amicului seu şi după ce aprinse candelele, policandrele şi arangià totul, se puse jos lângă o strană unde şi adormì.

Ar fi dormit încă multă vreme în colţul seu, dacă nu 'l-ar fi deşteptat sgomotul lumei, care se pregătia de plecare.

Nenorocitul luând însĕ acest sgomot drept acela, care se face pe la trenuri, când sosesc în vre-o staţie, se sculă repede şi strigă:

— Domnilor pasageri, trenul spre Galaţi pleacă, suiţi-vĕ în vagoane!

* Un bĕtrân povestia cu un bĕtrânesc accent o istorie întêmplată lui în tinereţe cu o bandă de tâlhari:

— Pe atunci, ḑicea el, erau hoţi în ţeară câţi oameni cinstiţi sûnt astăḑi.

— Atât de puţini! esclamă un ascultător. „T.“

* (Progres în cultură). În **Iapan** s'au isprăvit mai multe linii ferate în timp foarte scurt. Cu deosebire în scurt timp s'au clădit douĕ căi ferate pe insula **Nifon** şi a treia pe insula **Yetto**. Şinile toate sûnt fabricat de origine engleză, eară locomotivele sûnt aduse din America. Peste scurt are sĕ se ţină în **Osaca** o esposiţie de zahar şi bumbac, carea se aşteaptă de toţi Iapanezii cu mare nerăbdare:

* (Vechimea pămêntului), despre care învĕţaţii până acuma au făcut diferite hipotese, după cea mai noauă a geologului englez Mellard **Reade** ar fi de cel puţin 600 milioane de ani.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 9 Aprilie n. Deputaţii continua desbaterea bugetului. Desbaterea se continuă mâne.

„Wiener Zeitung“ publică un bilet împĕrătesc din 8 a l. c. prin care ministrul comun de finanţe **Hofmann**, în urma rugărei sale, pe lângă reserva de a fi reaplicat şi conferinduise crucea cea mare a ordinului Leopoldin, pe lângă recunoscinţa serviţiilor sale distinse de mulţi ani, fu ridicat din post, denuminduse ministru comun de finanţe **Slavy**, presidentul casei deputaţilor din Ungaria.

Berlin, 9 Aprile n. Parlamentul german a acceptat la cetirea a doua a legei militare, votându-se nominal cu 186 contra 96 voturi, paragrafii unul şi doi, cari normează până la 31 Martie 1888 presenţa de pace cu 427,270 oameni.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

(Urmare).

III.

După ce am arătat în general, că în ce raport stă revelaţiunea cu sciinţele naturale şi în ce formă vorbesce biblia de lucrurile naturei, urmează acum se vedem cum stă lucrul cu problema sciinţelor naturale, va sĕ ḑică sĕ regulăm şi acì otarele mărginaşe. Se înţelege că şi acì vor avè cuvênt acei naturalişti, cari n'au interes altcum a fi apologeţii bibliei şi revelaţiunei, cu atât mai puţin inimicii lor.

Gigantele Humboldt[1]) statoresce astfel problema sciinţelor naturale: „ele au de scop a căuta după criteriul tuturor fenomenelor în natură, a le esplica în necsul lor universal şi a privì natura ca un întreg însufleţit şi mişcat de puteri interne; ele au a face cu lumea visibilă, cu astfel de fenomene, pre cari le vedem, auḑim preste tot percipiem; au a face cu lucrurile materiale şi fenomenele lor. Aceste lucruri şi fenomene sciinţele naturale le constatează, ordinează, le combină şi comparează unele cu altele, ca apoi sĕ mijlocească legile, şi fenomele complicate sĕ le reducă la elemente simple şi statornice. Aflarea legilor o deseamnă Humboldt ca scopul final în sciinţele empirice.“

Fără îndoială sciinţele naturale au făcut un progres uriaş în resolvirea problemei lor, cu deosebire în veacul nostru. „*Dela Newton până în timpul mai nou, ḑice card. Wiseman*[2]) *s'au făcut cu mult mai multe descoperiri scientifice, şi sistemul sciinţelor naturale s'a înavuţit cu cunoscinţe cu mult mai mari şi mai chiare ca în toate veacurile de mai înainte.*“ Cu toate aceste nimenea, nici chiar naturalistul nu va susţinè, că sciinţele empirice au încheiat cu scrutarea şi au ajuns la ţinta de unde mai departe nu pot merge.

Deşì s'au făcut progrese aşa mari şi încă în astronomie cu ajutoriul thelescopului şi în timpul mai nou cu ajutoriul analisei spectrale, totuşi vom trebuì sĕ ḑicem şi acum cu Burmeister:[3]) „*Esperinţele noastre cu privire la construcţiunea corpurilor ceresci sûnt neînsemnate şi nu ne putem face idei chiare despre însuşirile lor fisice din causa depărtărei şi a mijloacelor auxiliare insuficiente...... se tac de aceea, că scim prea puţin despre formarea acelor corpuri, despre procesele de desvoltare si despre cei ce le locuiesc.*“

Nu mai favoritoriu stă lucrul cu geologia. Englesul Huxley[4]) ne spune aceasta când ḑice: „*Sĕ vedem în cari ţeri s'au făcut scrutări, cari, întru adevĕr sĕ merite numele de scrutări geologice. S'a scrutat o parte mare a Franciei, Germaniei, Britaniei şi Irlandiei, unele părţi ale Spaniei, Italiei şi Rusiei, însĕ despre masa cea mare a Africei, luând afară unele părţi sudice nu scim chiar nimic. Scim despre unele părţi ale Indiei, nu însĕ despre continentul cel mare al Asiei; scim despre unele părţi ale statelor unite, despre Canada, nu însĕ despre continentul cel mare al Americei nord. şi parte mare despre America sudică nimic!*“ *aşa abia cunoascem* $^{1}/_{1,0000}$ *din întreg pămêntul.*“

Cartea naturei este pentru om, precum se vede, încă parte foarte mare o carte închisă şi în atari împregiurări scrutătoriul adese-ori este avisat la presupuneri precum ne spune Humboldt: [5]) „*Ce zace în internul pămêntului, ne este chiar aşa de necunoscut ca şi internul planetelor din sistemul nostru solar. Când ne lipsesc cunoscinţele chemice şi mineralogice, atât cu privire la internul pămêntului cât şi cu privire la internul corpurilor ceresci, sûntem avisaţi numai la presupuneri.*“

Dacă veacul nostru a desfăcut şi descifrat mai multe foi decât cum au desfăcut şi descifrat poate toate veacurile trecute, totuşi desĕvêrşirea observărilor şi deplina cunoscinţă a fenomenelor va remânè un ideal aproape neesecutaver.

Cu drept cuvênt ḑice Humboldt[6]) şi în privinţa aceasta: „*sciinţele empirice nici odată nu pot ajunge la sfêrşit şi nici o generaţiune nu se va putè mândrì a fi străbătut cu privirea totalitatea fenomenelor.*“

Sciinţele naturale, ca sciinţe sistematice au deosebite ramuri şi discipline; precum se vede mĕ voiu ocupa mai mult cu o disciplină şi anumit cu geologia, ear în parte şi cu astronomia în raportul lor faţă cu Biblia. În cât privesce geologia observ la locul acesta deocamdată numai atâta, că ea nu se mărginesce numai pelângă scrutarea scientifică a pămêntului în stadiul lui de acum, ci pre basa cunoscinţelor de cari dispune şi a legilor descoperite, vrea sĕ erueze stadiul pămêntului dela începutul desvoltărei lui, precum şi schimbările prin cari a trecut, până ce a ajuns în starea lui de astăḑi. Ceea ce a purtat mai înainte numele de geologie sau geogonie, a fost simplu o speculaţiune arbitrară, de un cuprins fantastic şi care nici decât nu a putut face pretensiuni la siguritate scientifică, presupunênd o mulţime de puteri şi legi, cari nu le putea documenta că esista în faptă. Naturaliştilor ca bărbaţi învĕţaţi le place a spune, că în sciinţa lor nu sûnt hipotese, şi numai aceia, cari nu înţeleg, află că sûnt. Fiat. Dar apoi secretul îl tradează chiar oamenii lor. Aceia ne cam spun, că hipotesele nu sûnt altceva pentru naturalişti, decât tot atâtea dogme.

Cu cât e mai mare problema geologiei, cu atâta hipotesele în ea îşi au rola lor: „*acele teorii, ḑice Burmeister la locul indigitat mai sus*[7]), *cari poartă numele de hipotese vor trebuì sĕ joace totdeauna o rolă mare în istoria creaţiunei şi cu atât mai mult ne vom afla pre terenul probabilităţei, cu cât din fapte constatate în present, vom deduce cele din trecut.*“

Sûnt întru adevĕr unele hipotese aşa de mult desvoltate, încât probabilitatea lor produce aproape convingere scientifică. De altă parte sûnt multe, de a căror probabilitate încă nu s'au convins oamenii. Sĕ nu uităm însĕ nici aceea, că au fost şi sûnt casuri, când o hipotesă necunoscută odată de lege şi asigurată de sciinţe mai târḑiu s'a documentat a fi rătăcire.[8])

„*Naturaliştii, cari se bucură de cel mai mare renume,* ḑice *Deutinger*[9]) *cu tot dreptul, nu vor tăgăduì că pre terenul sciinţelor naturale încă şi acum rătăcirea nu numai nu e posibilă, ci până la un punct anumit aşa ḑicênd neîncungiuraveră.*“ Scrutatori temeinici sûnt foarte moderaţi în apreţiarea resultatelor, cari geologia şi sciinţele naturale preste tot le deseamnă de sigure, şi în censurarea hipoteselor sûnt foarte severi, se înţelege cu privire la istoria desvoltărei pămêntului.

Chiar împregiurarea, că cei mai mari geologi diferesc în păreri cu privire la multe puncte esenţiale, dovedesce că geologiei îi lipsiau în parte mare resultatele sigure. „*Adevĕrata geognosie,* ḑice *Humboldt, ne învaţă a cunoasce crusta esternă a pămêntului, aşa precum este în present, şi în astă privinţă este sigură ca şi ori care altă sciinţă fisică. Din contră ceea ce se referă la starea de mai nainte a planetului nostru este chiar aşa de nesigură ca şi despre modul cum s'a format admosfera planetelor; cu toate aceste este aproape timpul când geologii se vor ocupa deosebit cu timpurile cele fabuloase, cari joacă o rolă însemnată în istoria fisică a lumei.*“ De altă parte eară se esprimă cu multă modestie, fostul prof. de chemie în Bonna G. Bischof[10]) când ḑice:.... „*geologia în părţile ei esenţiale va remânè tot hipotetică.*“

Când sciinţa păşesce cu atâta modestie, intenţiunile ei sûnt mai bine înţelese, decât atunci, când e condusă de sburdălnicie. Dorinţa după cunoscinţe mai perfecte o are şi teologia şi nici când nu va înceta a însetoşia după stări mărgăritare. Şi ea poate sĕ ḑică, că cunoscinţele ei ici şi colea sûnt fragmentare. După mărturisirea bărbaţilor de sciinţă şi după cum am vĕḑut, cunoscinţele geologilor, astronomilor, preste tot a naturaliştilor încă este fragmentară. Fie cum va fi, destul că în decursul încercărei mele voiu recunoasce ceea ce e statorită de aptă şi ceea ce s'a mijlocit de lege a naturei pe calea inducţiunei. Hipotesele se vor judeca după valoarea lor scientifică, probabilităţile ca probabilităţi şi posibilităţile ca atari.

---

[1]) Cosmos I. 31, 32, 81.

[2]) Reden und Vorträge pag. 332 la Reusch l. c. p. 36 seqq.

[3]) Gesch. d. Schöpfung p. 1.

[4]) Üb. unsere Kenntniss p. 30.

[5]) l. c. p. 166—167.

[6]) Kosmos I. 65.

[7]) l. c. p. 2.

[8]) T. Ceontea: Creaţiunea şi desvoltarea etc. p. 67.

[9]) Renan und das Wunder p. 91.

[10]) Lehrb. d. chem. und phys. Geol. I. 65, 1863.

(Va urma).

Lista Nr. 12

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 11 publicată în Nr. 33 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 2192.80

Prin preotul I. Petrescu profesor la seminariul din Râmnic dela următorii: Preotul I. Petrescu 7 lei, D. Radovan prof. 5 lei, I. Oprescu prof. 3 lei 70 bani, M. Roşariu 3 lei 70 bani; Dr. I. Suciu 20 lei, N. Ghejan 10 lei, X. 20 lei, G. Mihaelescu 3 lei 70 bani, S. Tinechegiu 2 lei, N. Rădulescu 1 leu, M. Ionescu 1 leu 50 bani, C. Poenariu 1 leu, A. Poenariu 1 leu, I. Dinescu 2 lei, I. Popescu 3 lei, St. Diculescu 3 lei 70 bani, I. Locustean 5 lei, Gr. Predescu 2 lei 50 bani. N. Păunescu 1 leu Hristache 3 lei, C. Hrisescu 1 leu, N. Surdu 3 lei 70 bani, locoten. Ipesan 3 lei, X. 50 bani, C. Rădulescu 50 bani, M. Vladimirescu 2 lei, G. Maldarescu 1 leu, Gr. Nedelescu 1 leu, I. Orlescu 1 leu, C. Baltanean 1 leu N. Comănescu 50 bani, P. Gârbovicean 1 leu, Dem. Pompiliu 50 bani, I. Vrajetoriu 1 leu, N. Bergescu 50 bani, G. Dobrian 50 bani, N. Şerbulescu 50 bani, I. Braescu 50 bani, B. Negrescu 50 bani, I. Balanescu 50 bani, I. Marculescu 50 bani. Suma 121 lei, din cari s'au subtras 1 leu spese de transport remân 120 lei sau . . . . fl. 54.—

Prin Aleman Dancăş din Reşinari dela următorii: D. Nic. Troancă 2 fl., Al. Dancăş 4 fl., P. C. Mitrea 2 fl., P. P. Mitrea 1 fl., Bucur Dancăş 2 fl., I. Henş 1 fl., I. Poplacenel 1 fl., B. Giurcoiu 2 fl., C. C. Şogan 2 fl., Nic. Vidrighin 2 fl., I. Vidrighin Moga 1 fl. N. Băncilă 1 fl., Oprea Şogan 1 fl., D. Vidrighin sen. 1 fl., Stan Marin 1 fl., D. Vidrighin jun. 1 fl., Em. Cioran, par. 2 fl., Bucur Hoadrea 1 fl., B. B. Sturzu 1 fl., S. Cioran 1 fl., P. Goţa Dragomir 50 cr., în total . . . . fl. 30.50

Totalul cu ḑiua de astăḑi . . . fl. 2177.30

Sibiiu, 6 Aprilie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

Economic.

Sibiiu, 6 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.20—6.60; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. .3.60—4. Cucuruz fi. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. —.--; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 27 Martie n. Pro hectolitră: grâu fl. 12.60—13.20; sĕcară fl. 10.20; orz fl. —.: ovĕs fl. 8.; cucuruz fl. 7.90—8.10; Spirt *en gros* fl. 35 fără vas, *en detail* fără vas cu fl. 35—50; şi cu vas cu tot cu fl. 47—75 per 100 litre %. Grâu a fost puţin în têrg. Secară a trecut puţină. Asemenea a stagnat negoţul cucuruzului. Peste tot articlele n'au prea avut trecere.

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 8 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.15	105.05
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	96.50	96.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.30	85.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.75	127.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	91.30	92.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	91.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	90.50	89.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	89.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	91.50	91.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.50	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.75	73.60
Datorie de stat în argint . . .	74.10	73.80
Renta de aur austriacă	90.10	89.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.50	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	832.—	843.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	287.—	287.50
Acţiuni de credit austr. . . .	273.75	273.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	115.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.53
Napoleon	9.46	9.46
100 marce nemţesci	58.35	58.35
London (pe poliţa de trei luni) .	118.65	118.60

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 8 Maiu şi 8 Iunie imob. Mariei Han în Feldioara; în 1 Maiu şi 8 Iunie imob. lui Ioan şi Maria Schullerics resp. Schullerus în Râşnov (trib. Broşov); în 15 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui Vasilică a Luchi Petru în Şomcuta (judec. cerc. Şomcuta mare); în 24 Aprilie imob. lui Ilie şi Anna Marcu în Spring; în 1 Maiu imob. lui Stefan Klöss în Alba-Iulia (trib.); în 26 Aprilie şi 26 Maiu imob. lui Iosif Corup în Boziaş (trib. Deva); în 8 Maiu imob. lui Michail Schindler în Mediaş (judec. cerc.); în 5 Maiu şi 5 Iunie imob. lui Ioan Muntean în Coroiejdi; în 4 Maiu şi 5 Iunie imob. lui Jiga Herţa în Rîul alb (judec. cerc. Haţeg); în 14 Aprilie şi 14 Maiu imob. lui Stefan Brettfeld în Booci (judec. cerc. Teaca); în 29 Aprilie şi 29 Maiu imob. lui George Dărab în Cujir (trib. Deva).

Prima societate maghiară generală de asiguraţiune.

Însciinţare.

către p. t. public asigurătoriu despre asiguraţiunea pe şase ani a caselor şi edificielor economice, pre lângă folosinţa anului prim grătuit anticipative.

Budapesta în luna lui Aprile 1880.

P. t. public asigurătoriu şi mai vêrtos p. t. partidele noastre, a căror simpatie şi încredere, — pre lângă influinţare altor factori, — ne a ridicat societatea în stadiul de aḑi, nu ne vor nega acea recunoscinţă, că societatea noastră a rĕmas totdeauna firmă pe acel fundamet, pre care 'şi-a basat neguţătoria, şi că a rĕmas firmă principielor sale şi pre lângă esperimentările diverse ale altor societăţi cari sa'u ridicat în urma societăţii noastre.

Principiile aceste i s'au rectificat şi rebonificat prin acel resultat, că încă cu finea anului present 1879 capitalul societăţei fundamentale (neatacaver) de 3.000,000 floreni în bani gata e deplin întregit, ear capitalul reservat (disponibil) s'a ridicat la 1.000,000 floreni, şi cu firmitate putem ḑice aceea, cu ce nu va fi capace nici o societate concurentă, că societatea noastră tacsele reservate spre acoperirea daunelor, cu finea anului present în aşa mare sumă le poate transpune în favorul socotului anului următoriu, că precum se vede de ací încolo din acele tacse se vor puté acoperì daunele eveninde în anii următori!

Spre ajungerea acestui resultat s'a nizuit dintru toate societatea noastră, pentru că a fost convinsă, că prin aceasta face un serviţiu escelent neguţătorielor asigurătoare din patrie, şi mai vêrtos intereselor partidelor sale, dacă din câştigurile neguţătoriei constitue astfeliu de tari capitale fundamentale şi disponibile, care conţinênd asigurantă destulă, la toată ocasiunea servesc spre deplină incredere şi liniscinţă, şi că aşa mare şi deplin solvit capital fundamental si reservat numai cele mai escelente societăţi afară din patrie posed.

Dealtmintrelea p. t. public asigurătoriu, şi mai vêrtos p. t. partidele noastre şi aceea pot documenta, că pre când noi de o parte asfel ne-am nisuit a câştiga, rectifica şi rebonifică încrederea, pre de altă parte societatea noastră, amĕsurat prosperărei, intărirei şi relaţiunilor neguţătorielor sale ţinênd înaintea ochilor totodată şi interesele comune ale societăţei şi partidelor asigurătoare, totdeauna a fost gata a întinde partidelor sale prospecte şi binefaceri mai noue ceea-ce din cele mai multe cu aceea a documentat, că partidele asigurătoare pe viaţă, din câştigurile clasei acesteia jumĕtate, ear partidele asigurătoare contra daunelor de ghiaţă din câştigurile clasei acesteia a cincea parte se împărtăşesc.

Acesta ne e principiul purcederei noastre şi acuma şi de aceea când am ajuns acolo, ca cu deplin solvit capital fundamental şi reservat putem continua neguţătoria, societatea noastră cu plăcere îşi realisază de mult propusul seu scop, şi eacă cu aceasta şi partidele asigurătoare contra daunelor de foc, voiesce a le împărtăşi în favoare mai nouă.

Am decis dară, şi despre aceasta voim a înscinţa publicul asigurătoriu, ca asiguraţiunea caselor şi edificielor economice de ací încolo la noi întru acea favoare sĕ se împărtăşască, că spre esemplu dacă proprietariul casei sau al pămêntului se obligă a'şi asigura astfel de edificiuri pe şese ani, societatea noastră pe anul usuat grătuit de anul prim aşa că partida asígurândă numai după folosinţa anticipativă a anului prím grătuit, respective cu începutul anului al doilea e obligată a solvì tacsele.

Credem cumcă favorul dispunerei noastre acesteia todeauna va avé cea mai mare apreţiare în clasa proprietarilor, dar mai vêrtos în anul present şi in timpul următor când încă va fi simţitoare calamitatea anului acestuia, şi când în cercul economului aşa puţini sûnt bani. Dispoşiţiunea noastră aceasta încă şi intre aşa împregiurări nefavorabile, face posibilă asiguranţa pe un timp mai îndelungat. Şi favorul acesta cu atâta e mai mare, cu cât e mai considerabilă tacsa anuală, şi cu cât mai greu s'ar puté esopera în anul present sau următoriu solvirea aceleia anticipative prin economul apĕsat de împregiurările nefavorabile ale anului acestuia.

Dar de beneficiul anuluí gratuit anticipative se vor folosì şi acele partide ale noatre, care fiind deja asigurate pe un timp mai îndelungat, şi sûnt îndreptăţite a folosì anul gratuit decursive, respective numai în anul din urmă al asiguraţiunei lor; pentru că prin înoirea asiguraţiunei se vor folosí după o laltă de doi ani grătuiţi, aşa ca un an va fi acea al asiguraţiunei espirătoare, care au a'l folosì numai în urmă, ear celalalt an e anul prim al asiguraţiunei înnoite pe şese ani.

Când despre favorul acest mai nou voim prin aceasta a însciinţa p. t. public asigurătoriu nu ne reţinem níci de esprimarea acelei convingeri, că p. t. public asigurătoriu precum în dispoşiţiunea aceasta promptabilitatea noastră sau în favorul folosinţei anului gratuit anticipative semnul încrederei noastre îl va recunoasce.

Însciinţând încă p. t. public asigurătoriu şi despre aceea, că agenţii nostri, dar şi noi înşine cu plăcere servim ori cu ce deslușiri.

Remânem cu salutare prima societate maghiară de asiguraţiune.

Harslanyi Lévai.

Publicaţiune!

Licitaţiunea pentru **renovarea podului de preste Olt,** între comunele **Voila** şi **Cincşor,** care pod s'a stricat prin sloii de ghiaţă, se va ţinè în **20 Aprilie 1880 la 10 oare a. m.** în comuna Cincşor.

Preţul strigării este **2936 fl. v. a.** şi licitaţiunea minuendă; voitorii de a licita au de a depune un vadium de **5%.** Condiţiunile de licitare dinpreună cu calculul de spese se pot vedè la cancelaria comunală din Voila şi Cincşor.

În oferte trebue sĕ fie suma oferindă scrisă cu cifre şi cu litere.

Voila în 7 Aprilie 1880.

Primăria comunală din Voila.

Daniil Şerban m. p.,
notariu.

[18] 1—2

[14] 2—2

Anunciu.

Prima societate ungurească generală de asecuraţiune, asecurează gratis pe anul prim **case şi edificiuri economice,** aşa că solvirea tacsei se va începe numai după espirarea anului prim gratuit, respective cu începutul **anului al doilea,** dacă astfeliu de edificiuri se vor asecura la dênsa pe un restimp de **şese ani.**

Desluciri mai în detail cuprinde însciinţarea direcţiunei publicată în această privinţă.

Societatea are ca representant în Sibiiu pe dl **Ludovic Reschner** (strada Pintenului Nr. 4).

Prima societate ungurească generală de asecuraţiune.

[17] 1—3

„Albina“

Institut de credit şi de economii.

În sensul conclusului adunării generale a societăţii noastre din **19 Martie 1880** Nr. III, al şeptelea cupon dela acţiunile institutului nostru scăḑĕtor **la 1 Iulie 1880** se va rescumpĕra, dela sus numita ḑi, la cassa noastră în Sibiiu cu **9 floreni,** şi până atunci însĕ se escomptează acel cupon la cassa noastră, de aḑi încolo oricând, adecă se rescumpĕră pre lângă subtragerea intereselor pe timpul până la 1 Iulie a. c.

Sibiiu, 1 Aprilie 1880.

Direcţiunea institutului.

[13] 3—6

Împletitură cu maşina.

Acuirând prin cumperare tatăl meu **N. Simtion** negoţul de împletitură cu cinci maşine, mai nainte *Th. Tontsch, strada Cisnădiei Nr. 23* şi învĕţând foarte bine împletitul cu maşina, me recomând p. t. public a confecţiona (fabrica) **ciorapi femeiesci** şi **bărbătesci** (de toată mărimea şi coloarea — fără cusătură, lucraţi ca cu mâna, din lână, bumbac, aţă sau metasă); mai departe **gamaşi, veste femeiesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, şaluri, tulpanuri** etc. etc.

Primesc şi **ciorapi purtaţi** spre a'i repara şi recomând totodată depositul meu de marfă gata.

Emilia Simtion,
Sibiiu,
strada Cisnădiei Nr. 23 (odinioară coroana ung.), curtea 2., etagiul I.

☛ **Vênḑare** de **maşine de împletit** façon de **Dresda,** de construcţiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de maşine de împletit, la dorinţă, primesc instrucţiunea gratuită).

☛ Comandele din afară se vor efectuì foarte prompt şi eftin.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 39. Sibiiu, Marți 1 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se aflĕ cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martie 1880 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întărḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 31 Martie.

În părțile noastre, înțelegem în țĕrile coroanei ungurescì, este destulă linisce. Abia mai tăcură Sêrbii puțintică larmă dennedile când cu denumirea unui administrator metropolitan din partea guvernului și când cu pensionarea metropolitului patriarc tot de către guvern. Mișcarea cea mai însemnată în părțile noastre la moment este a advocaților și juristilor români din Transilvania și părțile adnecse care eri și astăḑi sûnt într'uniți aici în Sibiiu. Însĕ mișcarea aceasta n'are caracter național politic, cel puțin în prima linie nu. Caracterul ei este agrariu. O astfeliu de mișcare ar putè avè loc și în sinul unui stat cu o națiune omogenă.

La toată întêmplarea sgomotul cel mai mare îl fac acum Nemții din Ungaria, pentrucă li s'a interḑis de a da representațiuni nemțesci în unul din teatrele din Budapesta. Maghiarii ce e drept, veḑênd că 'și împlântară securea într'un lemn prea gros și că Nemții nu se liniscesc cu una cu două, ca celelalte naționalități, s'au pus și bat retragere pe toată linia. În scurt timp dară și din partea aceasta vom avè pace și linisce.

Dincolo de Laita larma este mai mare și mai variată. Cechi, Sloveni Poloni și Nemți se aflĕ încăierați în cestiuni de natură națională politică, în cari limba este un factor de frunte. Ca se dăm o caracteristică a situatiunei de acolo, aretând până la ce grad a ajuns întăritarea spiritelor, citĕm cuvintele unui deputat de naționalitate nemțească (Menger, din Silesia) din senatul imperial, rostite cu ocasiunea desbaterei bugetului pe anul acesta: „. . . dacă Nemții, ḑice deputatul, au încungiurat până acum arborarea steagului național, nu o vom mai putè face aceasta pe timp mai îndelungat, afară că vom voi se negligăm datorința noastră către generațiunea contimpurană, către copiii și nepoții nostri *„De nimica este po„porul, care nu pune tot pentru onoarea sa.“* De nimica am fi noi, dacă fără luptă vom lăsa pe mâna contrarilor nostri bunurile noastre cele mai mari, naționalitatea noastră, posițiunea noastră în Austria.“

Pecând se petrec aceste în monarchia austro-ungurească și pe când ḑiarele rusesci se bucură de resultatul alegerilor din Anglia; Sêrbii și Bulgarii gratulează și trimit adrese lui Gladstone și i oferă „cetățenia de onoare“: — din Berlin a luminat un fulger, care anunță, că tempestatea cea furtunoasă nu este departe. La Duncker și Humblot în Berlin a apărut un op întitulat „Berlin și Petersburg“. Opul este dintre acele, cari Bismarck s'a obicinuit a le da aripi ca se sboare înaintea furtunilor. „Omul de fer și sânge“, de câte ori a fost decis a provoca vre o acțiune mai momentoasă, totdeauna o a întrodus prin astfeliu de opere: resboiului cu foc și fer a premers totdeauna cel ḑiaristic. Așa la 1864, la 1866 și la 1870. O dare de samă mai pe larg cu altă ocasiune și la alt loc ne scutesce de a vorbì acum mai pe larg despre cartea cea memorabilă. Tot ce trebuiesce sĕ mai ḑicem despre dênsa de astădată sĕ fie, că este un presemn despre o apropiată ciocnire între colosul german și cel rusesc. Căci prea mare este ura, care se revarsă dintr'odată cu multă profusiune asupra Rusiei, pentrucă a umilit Prusia în timpul periodei clasice de intimitate rusească-prusiană, (partea I); pentrucă se silesce a trage pe Poloni în partea sa spre agresiune pansla vistică contra germanismului (partea II); și pentrucă nici la 1864, nici la 1866 și nici la 1870 Rusia n'a fost sinceră cu Germania, ci dacă a stat pe pace a stat din alte interese, dar nu de dragul Germaniei. Bucuria ḑiarelor rusesci și gratulațiunile Sêrbilor și Bulgarilor, probabil, că sûnt prea timpurii.

Gorciacoff zace greu bolnav. O telegramă de eri spune, că noaptea din urmă a fost foarte neliniscit, fantasarea a încetat numai de către ḑiuă. Medicii constată, că este foarte fără puteri. După ameaḑi a fost ceva mai liniscit. Împĕratul 'l-a cercetat și a ordinat a se telegrafa fiilor bolnavului sĕ vină a casă.

Până eri în Englitera au fost aleși 346 liberali, 227 conservativi și 52 home-rulers (Iriani).

Retragere pe linia întreagă.

După ce magistratul din Budapesta s'a decis a revoca închiderea teatrului german vine și dl Türr în „Egyetértés“ trâmbițând de retragere prin observările următoare:

„Resoluțiunea luată de municipiul capitalei Budapesta în afacerea cu teatrul german a dat impuls la multe neînțelegeri în presa germană din afară. Le regretăm cu toată vioiciunea, pentrucă nu dorim — nici nu este în interesul nostru — ca sĕ vedem opiniunea publică a națiunei învecinate întăritându-se asupra noastră. Representanța a decis în adunarea sa generală ținută în 31 Martie închiderea teatrului german: „pentrucă acesta cu toate că nu avea concesiunea a jucat în timp de 3 luni fără concesiune; pentrucă teatrul aflându-se în concurs nu are proprietariu anumit, căruia i s'ar putè da concesiunea și pentrucă în sfêrșit teatrul german se află într'o stare atât de periculoasă și rea încât siguranța publicului nu admite continuarea mai departe a representațiunilor.“ Aceste au fost motivele principale ale representanței din capitală. Presa germână din afară, în loc de a comunica publicului seu aceste motive, a înfățișat simplu lucrul astfel că închiderea teatrului german s'a decis numai și numai pentrucă municipiul nu voiesce sĕ sufere representațiuni de teatru germane. De altă parte presa ungurească, întăritată prin interdictul emis de poliția din Viena pe vênḑarea de producte din literatura ungurească, a însoțit resoluțiunea capitalei cu unele glose ce earăși au dat ocasiune la interpretări diferite. De acì vine neînțelegerea.

„Când un teatru se află într'o astfel de stare încât este periclitată viața celor ce întră întrênsul, deregătoria are datorința de a'l închide. Dacă concesiunea nu s'a cerut, de asemenea e la locul seu a oprì representațiunile în teatru. Dar a închide un teatru numai pentru că e german, aceasta n'ar fi la loc. În Alsația și Lorena a urmat într'adevĕr închiderea teatrului francez, dar cu aceasta nu s'a putut motiva la noi oprirea teatrului german. Sĕ nu căutăm a dovedì oprirea cu esemple din guvernarea d-lui Bismarck, acolo, unde — *la force prime le droit* — puterea primează dreptul, — ci sĕ o căutăm la un popor pasionat, în Italia, unde în anii 1861 și 1862 s'au arĕtat antipatii mari contra Franciei, dar cu toate aceste oamenii nu au mers până a cere închiderea teatrelor franceze din Turin, Milan și Florența. Sĕ ne căutăm părechia într'o țară ce samena cu a noastră, unde Germanii au imigrat ca și la noi, unde ei formează sate germane, cercuri germane, ba mai cetăți cu totul germane și unde 'și susțin scoli, biserici și teatre în limba lor maternă. Practicul Yankee permite aceasta sciind bine că a doua sau a treia generațiune va fi cu desĕvêrșire prefăcută în Englezi. Nici noi nu ne putem plânge asupra concetățenilor, ungurescì inmigrați din Germania cari aḑi vorbesc nemțesce. Nu numai nici în capitală, unde vedem maghiarisarea progresând din ḑi în ḑi, dar nici în provincie. Înainte cu 10 ani venisem în cursul canalului Franz, însoțit de un jurnalist din Viena, în comuna Torzsa. Representanța comunală era adunată și discuta în limba germană. În fine autorul din Viena întreabă: „Sûnteți Germani?“ „Da, dar cu inimă ungurească“ fu respunsul. În a. 1848 un membru ceru în adunarea representanței americane permisiunea de a vorbì nemțesce. Presidentul respunse cu mult tact: „Cum vĕ place!“ Numai în vre-o câteva rênduri s'a mai vorbit acolo nemțesce, de atunci însĕ nime nu se mai folosesce de acest drept. Dacă se resolvia și la noi în anii 1847/48 cestiunea limbei croate tot așa de înțelepțesce, câte obstacule se puteau încungiura? Ludovic Battyanyi încercase aceasta, dar patimele au agitat inimile în amêndouĕ țĕrile într'o furtună și apoi isbucnì lupta cumplită între frați. Douĕḑeci de ani mai târḑiu s'au hotărît, că deputați croați, pot sĕ vorbiască în parlamentul unguresc în limba croată. Concetățenii nostri de limba germană, cari sûnt membrii in representanța capitalei, au consimțit însiși, ca în capitală discusiunile sĕ se țină numai în limba ungurească. Ear dacă vor avè voie sĕ meargă în teatrul german, aceasta nu li se poate oprì nici pe temeiul dreptului nici pe al ecuității. Sĕ reprivim trecutul și sĕ scoatem învĕțături dintr'ênsul. Astfel activitatea noastră va fi binecuvêntată și vom avè speranță de un viitoriu mai frumos în patria noastră.“

Retragerea șoviniștilor apare desĕvêrșită, când cetim în „Pest. Ll.“ că magistratul din Budapesta a esmis o comisiune de esperți pentru a cerceta starea și siguranța teatrului nemțesc în contra focului. *Risum teneatis!* Dintâiu hotăresc închiderea teatrului între altele și din motivul stărei sale, și apoi esmit o comisie pentru a cerceta această stare. Ce comedie nedeamnă! „Comisiunea esperților a declarat cât se poate mai hotărît, că n'a aflat nimica, ce ar silì la oprirea representațiunilor...“ Astfel în darea de samă a esperților se pune în perspectivă chiar o reînnoire a concesiunei. Prea târḑiu, domnilor din Budapesta! Lumea Vĕ cunoasce deja.

Proiect de lege despre instrucțiunea în gimnasii și în scoalele reale.

(Urmare).

§. 67. Autoritățile supreme ale confesiunilor, societățile și privații sûnt îndatorați a substerne ministrului de culte și instrucțiune spre vedere legile disciplinare (sub înțelegêndu-se aici și procedura disciplinară) care se referesc atât la scolarii cât și la profesorii din scoalele publice de mijloc ce le susțin ele, și modificațiunile ce le vor face într'ênsele din timp în timp, de asemenea a publica legile disciplinare, care privesc pe scolari.

In scoalele de mijloc publice susținute de jurisdicțiuni și comune vor trebuì aplicate legile disciplinare edate pentru asemenea institute de stat.

Incât pentru pedeapsa trupească, remâne validă oprirea cuprinsă în §. 50. pentru ori ce scoală de mijloc publică.

§. 68. Incât pentru condițiunile de primire în clasele cele mai de jos, au valoare §§. 15 și 19 și în scoalele de mijloc, cu deosebirea însĕ, că obiectele esamenului de primire și mesura cunosciințelor pregătitoare ce se recere, le statoresc aceia, în a căror cerc de activitate cade stabilirea planului de învĕțământ. In scoale confesionale dispun de tacsele de primire autoritățile confesionale supreme.

§. 69. Relativ la numerul elevilor, cari pot fi primiți într'o clasă, la edificiurile de scoală și localitățile de instrucțiune, la înființarea și controlarea lor sanitară, au valoare §§. 34. și 35. 39 și 57 din legea de față, cu acel adaos însĕ că în casul §. 57 medicul primariu al jurisdicțiunei dă raportul despre scoalele de mijloc confesionale către autoritățile confesionale supreme ale acestora.

§. 70. Incât pentru trecerea dintr'un institut de învĕțământ într'altul în decursul anului, pentru trecerea dintr'o clasă înînferioară a acelui institut într'alta superioară, pentru îndreptarea de note nesuficiente și încât pentru întregirea claselor, au valoare §§. 20 și 21 din legea de față și pentru scoalele de mijloc susținute de jurisdicțiuni, comune, societăți și privați.

Autoritățile supreme confesionale pot sĕ dea asemenea concesiuni escepționale, cu restricțiune la institutele lor proprii de înînvĕțământ, dar acele întru cât sĕ referesc la contrageri de clase, în institutele de învĕțământ egal îndreptățite sau mài înalte, ce sûnt supuse altor autorități, vor fi considerate ca valide numai în casul când s'au dat cu aprobarea ministrului de culte și instrucțiune, care trebue cerută dintru început.

§. 71. Autoritățile respective ale acestor institute pot sĕ'și aleagă profesorii liber dintre îndividii proveduți cu diploma de profesori.

§. 72. Incât pentru cualificarea învĕțătorilor, confesiunile sûnt îndreptățite, a înființa institute de cualificare pentru învĕțătorii scoalelor de mijloc și a stabilì într'ênsele modul și ordinea de cualificare a învĕțătorilor; vor fi însĕ îndatorate a substerne mai înainte regulamentele lor în aceastǎ privință ministrului de culte și instrucțiune ca sĕ le vadă.

Modul de cualificațiune a învĕțătorilor, instituirea comisiunei de esaminare pentru profesori și regulamentul de cualificare a profesorilor, de asemena vor fi confesiunile datoare a le arăta ministrului de culte și instrucțiune ca sĕ se poată controla, dacă cualificațiunea ce se cere candidaților de învĕțătorat nu e mai mică decât cualificațiunea profesorilor de stat.

Intru cât în institutul de cualificare a învĕțătorilor limba de instrucțiune nu este cea maghiară, în această privință au valoare disposițiunile §. 66.

§. 73. In mod escepțional se pot aplica și la aceste scoale de mijloc ca profesori ordinari astfel de îndividi, pe cari ministrul de culte și instrucțiune i-a scutit de esamenul de profesură în înțelesul §. 27 din legea de față (alinea ultimă).

§. 74. Incât pentru numerul învĕțătorilor de aplicat la o scoală de mijloc și pentru proporțiunea numerică a profesorilor ordinari între sine, au valoare și aici §. 26 și 31 din legea de față. Inființându-se clase paralele va trebuì sporit în proporțiune și numerul puterilor de învĕțământ.

La instrucțiunea în religiune se vor putè aplica și astfel de îndividi sau preoți cari au absolvat un curs teologic, fără de a avè însĕ diplomă de profesori.

§. 75. Fiindcă scoalele de mijloc susținute de jurisdicțiuni se află în privința instrucțiunei inmediat sub jurisdicțiunea ministrului de culte și instrucțiune și sub conducerea inspectorului suprem de stat al cercurilor scolastice, va remânè în valoare și pentru aceste scoale de mijloc §. 55. ce se referesce la conferențele scolastice.

§. 76. O astfel de scoală de mijloc dintre cele susținute de o confesiune, jurisdicțiune, comună, societate sau de un particular, a cărei esistență o reclamă cu stăruință interese de cultură ale țerei sau interese locale însemnate, și pe care respectivii nu o pot susținè din mijloacele lor proprie conform legei (anumit în casul când esistă fundațiuni considerabile înființate togma pentru scoalele de mijloc și condiționate de loc), poate fi subvențiunată de guvernul statului pentru instrucțiune publică, respective poate fi luată sub îngrigirea acestuia cu condițiunile și modalitățile esențiale ce urmează;

a) Intregul capital fundațional esistent al scoalei, edificiul, averea mișcătoare și nemișcătoare de ori ce natură, remâne și pe viitor proprietatea institutului și venitele se vor folosì și pe viitor tot pentru scopurile aceluiași institut:

b) Intr'o astfel de scoală de mijioc ce esistă prin subvențiune dela stat, trebue întrodus planul de învĕțământ al scoalelor medie de stat;

c) Profesorii salarisați din venitele fundațiunei de capital amintite sub *a*) și din venitele acelei averi sau din alte venite designate de autoritatea institutului respectiv vor fi aleși și pe viitor de către autoritatea institutului dintre indivídii cualificați pentru chiemarea de profesori; salarisarea profesorilor o stabilesce tot aceeași autoritate, trebue însĕ sĕ statorească în contractul încheiat cu guvernul statului pentru instrucțiunea publică cu privire la subvențiune minimul salariului.

De asemenea va denumì de altă parte pe profesorii salarisați de stat (sau din subvențiunea dela stat) ministrul de instrucțiune în proporțiune cu subvențiunea dela stat;

d) dacă statul, pentru a susținè institutul subvenționat, va supune la contribuțiune din suma anuală ce o cere legea pentru acoperirea trebuințelor scoalei pe fie care an, mai puțin de jumĕtate sau cel mult jumetate, (prin urmare dacă autoritatea institutului respectiv poartă partea cea mai mare sau cel puțin jumetate din sarcină), într'un asemenea cas întregul drept de direcțiune și dispunere asupra institutului de învĕțămênf (observându-se punctele de mai sus *a*), *b*) și *c*) i se cuvine și pe viitor autorității institutului, și ministrul de instrucțiune va esercita numai un drept de priveghiere asupra scoalei subvenționate.

Ear dacă statul va contribuì pe an mai mult de jumetate din suma necesară pentru susținerea scoalei, (dacă el adecă va purta partea cea mai mare a sarcinei), în acest cas guvernul pentru instrucțiunea publică va lua asupra sa îngrigirea și dispunerea asupra institutului de învĕțământ întreg, dar i se va garanta autorității proprie a institutului respectiv dreptul de proprietate asupra averei însemnate sub p. a.) și a folosirei ei pentru institut, de asemenea și dreptul de alegere a profesorilor amintiți sub *c*).

e) Ministrul de instrucțiune poate da o subvențiune materială în modul arĕtat mai sus unei scoale de mijloc numai în casul și pe timpul dacă și câtă vreme corporațiunea religioasă sau laică ce susține scoala va primì de bună voie sau va dorì subvențiunea.

Cu ocasiunea ori și cărei subvențiuni de asemenea natură trebue a se încheia spre acest scop între guvernul de instrucțiune publică și între partida subvenționată un contract separat, în care vor trebuì stipulate în mod detaiat modalitățile și condițiunile mai de aproape ale subvențiunei, drepturile asigurate ambelor partide și îndatoririle ce le vor lua asupra lor.

§. 77. Conform dreptului de inspecțiune ministrul de culte și instrucțiune are dreptul și datorința a cere dela scoalele ce nu stau sub conducerea imediată a lui, și anume dela cele confesionale prin autoritățile confesionale respective, dela jurisdicțiunile prin oficiul ce le susține, și în fine dela cele susținute de societăți și privațî prin direcțiunile lor imediate:

a) date statistice;

b) rapoarte în fie care an scolastic, în cari trebue espuse regulamentul de învĕțământ și împărțirea (esimând obiectele teologice), numerul, cualificațiunea și cercul de activitate al profesorilor, numerul scolarilor din clasele singuratece, numerul oarelor și resultatele instrucțiunei prin conspecte despre esamenele de maturitate și alte esamene finale;

c) a cere arĕtarea despre ori ce modificare mai esențială ce s'a făcut în planul de învĕțământ stabilit în înțelesul §. 65 (escepționând obiectele teologice), de asemenea despre ori ce schimbare ce s'a operat în caracterul (natura) de mai nainte a scoalei și între marginile cursului de învĕțământ;

d) a cere cărțile de învĕțătură și manualele întrebuințate, fie aceste tipărite sau manuscripte (escepționând pe cele teologice) și a le apreția din punctul de vedere, dacă nu cuprind cumva învĕțături sau tese contrare statului, constituțiunei sau legei;

e) un conspect autentic pe fie care an, despre averea și fundațiunile scoalei.

Toate aceste date, rapoarte, conspecte și espuneri fiind cerute trebue trimise sau înmediat ministrului de culte și instrucțiune sau inspectorului suprem ai districtelor scolastice. (Va urma.)

Varietăți.

* (Conferența juristilor români.) Duminecă la 4 oare după ameadi a avut loc în sala Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român conferența anunțată de mai nainte. Conferența, după impregiurări, a fost destul de numeroasă. Nu strica nici conferenței și nici acelor ce n'au participat, dacă conferența era și mai numeroasă. Afară de juristii din Sibiiu au fost din afară dela Brașov Iosif Pușcariu, Ioan Lengher, S. Demian și Sorescu, dela Făgăraș Ioan Roman și Duvlea, dela Orăștie Dr. Tincu, dela Alba Iulia Nicclae Barbu și I. Pațița dela Abrud Filip, dela Cluj Coroian și Isac dela Turda Dr. I. Raț și An. Moldovan, dela Regin P. Barb. dela Blaj Ciato.

Înainte de constituire Dr. Ioan Raț raportează ce conclusiuni a adus conferența prealabilă din Cluj (dela 28 Martie a. c.) în afacerea agrarie, respective a proiectului de lege conform cărui devenind lege vor avè a se regula de nou raporturile urbariale din Transilvania și părțile adnecse. Din raport se vede, că în urma acelor concluse s'a compus un elaborat în limba română cu traducere maghiară, pentru a cărei desbatere și statorire ulterioară fu convocată conterența.

După constituire, cu care ocasiune dl consiliar aulic Bologa fu ales president, eară dd. Cosma și Coroian notari, la propunerea adv. Iosit Pușcariu se alege o comisiune de nouĕ (Dr. Raț, Cosma, Coroian, Ciato, Barb, Filip, Trombitaș, Pațița, Roman) și se însărcinează a venì în diua următoare la 3 oare după ameadi cu un raport de propuneri.

Seara la opt oare Escel. Sa Dl Metropolit Miron Romanul a într'unit pe toți membrii conferenței la cină, unde, se înțelege, n'au lipsit nici toastele.

* (Invitare). Reuniunea română de cântări din loc va arangia Duminecă în 18 Aprile st. n. a. c. primul seu concert ordinar pentru acest an, în localitățile „Reuniunei germane de cântări și muzică“. (Pămêntul mic Nr. 1), cu următoriul program:

1. „Testamentul și Remas bun dela Ayrshire“, melodii scotice, arangiate de R. Weinwurm, esesutate de chor.
2. „Douĕ marșuri caracteristice“, de F. Schubert, pentru piano, cu 4 mâni.
3. „Adese dormitând și Cimpoeriul“, melodii scotice, arangiate de R. Weinwurm, și Hora, arangiată de N. Dima, esecutate de chor.
4. „Imnul nopții“, de W. Kopriva, solo și chor.
5. „Trio, de Beethoven, în mi b maior. Og. I. Nr. 1. pentru violină violoncel și fortepiano.
6. „Cântecul paserilor, duet de A. Rubinstein și Cântec de toamnă, duet de F. Mendelssohn.
7. Trei choruri din oratoriul Paulus, de F. Mendelssohn.

Începutul la 7 oare seara.

P. T. dd. membri sûnt invitați cu onorul cuvenit a participa la concertul acesta.

Biletele se vor distribuì Sâmbătă în 17 și Duminecă în 18 Aprile st. n. a. c. dela 4—5 oare după prând în localitatea Asociațiunei transilvane pentru literatura română, strada Cisnădiei Nr. 7.

Comitetul.

* (Convocare). Adunarea generală a reuniunei învĕțătorilor rom. gr. or. cu reședința în S. Sebeș, se convoacă pe 22 Aprile a. c. adecă a treia di de S. Paști, ce se va ținè în edificiul scoalei rom. gr. or. din S. Sebeș.

La această adunare se invită cu onoare on. inteligență din loc și giur.

DD. învĕțători li se atrage atențiunea la hârtia ce li s'a împărtășit de presidiul reuniunei, încă în Dec. 1879.

Altă convocare privată nu se va face.

Programa adunărei se va publica în curênd earăși în acest „diar.“

S. Sebeș în 29 Martie 1880 v.

Zevedeu Murĕșan, președinte. *Elia Savu,* notariu.

* (*Generalul George Maghieru*), unul dintre acei ce au luptat alăturea cu Tudor Vladimirescu pe la anii 1821 pentru eliberarea României de Fanarioți, care la 1848 a fost dintre fruntașii miscărilor naționale de pe atunci și care în toate impregiurările 'și-a spriginit țeara și națiunea, a reposat în etate de 78 de ani, în 24 Martie la Bucuresci. Înmormêntarea avu loc în 28 Martie cu obicînuitele onoruri militare.

„Astădi dice „Românul“ dela 28 Martie s'a sĕvîrșit cu mare pompă ceremonia înmormêntării veteranului general Magheru. Conform programei, ceremonia religioasă s'a făcut în biserica sf. George-Nou, la oarele 8 și jumĕtate a. m. După terminarea ceremoniei religioase, d. G. Chițu rostì un discurs funebru, pe care 'l vom publica în numĕrul viitor.

„Un public foarte numĕros umplea biserica, grădina și piața sf. George, precum și toate stradele pe unde a trecut cortegiul. Toți ministrii, deputațiunile Senatului sì ale Camerei deputații și representanții autorităților publice se aflau față. La oarele 9 și trei sferturi sicriul, purtat pe umerii mai multor d-ni deputați, fu condus la carul mortuar și fu primit de musicele militare cu imnul național. Apoi cortegiul se puse în mișcare în ordinea arĕtată în programă. Cordoanele erau ținute; pe partea dreaptă de d-nii I. C. Brătianu și C. A. Rosetti, ca membri ai guvernului provisor, pe partea stângă de d Ion Ghica și de d. colonel Lecca ministru de resboiu, ca representant al armatei și al Moldovei. Imediat după carul funebru urmà fiul regretatului general, d. maior R. Magher. Apoi veniau ministri, delegațiunile, corpul oficieresc și un public numeros. O trăsură de gală a M. S. R. Domnitorului urma îndată după public. Cortegiul percurse strada Lipscani, calea Victoriei, și calea Griviței până la gara Têrgoviște. Pe tot percursul, stradele, ferestrele și balcoanele erau îndesate de spectatori. Musicile militare și a gardei naționale întonau alternativ mersuri funebre. Din 10 în 10 minute se audia bubuitul unui tun, ear sunetele clopotelor de la toate bisericele anunciau, că rĕmășițele aceluia care a fost generalul Magheru sûnt conduse la lăcașul etern.

* (Academia română) a ținut Joi 1 Aprile ședință solemnă, subt președința A. S. R. Domnitorul, președintele de onoare.

D. B. P. Hăsdău a citit, ca locțiitor de secretar general, raportul asupra lucrărilor Academiei în cursul anului espirat.

Dl. Bacaloglu a cetit discursul sĕu de recepțiune: Despre Calendar.

D. Ioan Ghica a respuns.

Vineri în 28 Martie v. s'a cetit la Academie discursul de recepţiune al d-lui Ion Ghica şi rĕspunsul d-lui Hasdĕu.

D. Ion Ghica a vorbit despre Ioan Câmpinean. D-sa, înaintea unui public puţin numeros dar pre îndestulător pentru micul spaţiu de care dispune Academia pentru dênsul, a desfăşurat într'o ordine admirabilă şi într'o limbă clară şi românească, înainte de toate, fasele vieţii Câmpineanului, punênd neîncetat în reliev figura acestui Mecenate şi mare patriot român din epoca renascerei.

D. Hasdĕu, printr'un discurs cetit cu multă inimă, arĕtând spre corpul nemuritor şi tribuna Academiei, a salutat pe academician prin cuvintele: „Locul d-tale trebuia sĕ fie acì!“

După d. Hasdĕu, d. Vasici 'şi-a cetit şi d-sa discursul de recepţiune, după cum se anunţase de mai înainte.

„Românul“.

* (Şicane celor ce aduc lâna din România). Sûnt vechi plângerile mărginenilor nostri, cari aduc lâna din România, însĕ ele nu mai au sfêrşit. Se pretindea dela cei ce aduceau lână din s'au prin România, ca sĕ nu o treacă în comerciu până când nu va fi spălată. Acum ni se spune, că şi acei ce aduc lâna spălată de preste graniţă sûnt constrinşi a o mai da odată la spălare şi dincoace, unde au se plătească 3 cruceri de ocauă. Aceasta este la Predeal, respective la Braşov. Aici la Turnul-roşu este şi mai mare şicana. Se pretinde ca lâna sĕ fie spălată, spălătoare nu este, dar se ḑice, că Cisnădia a căpătat concesiune a face spălătoare la Turnu-roşu. Ei bine! Până se va face spălătoarea pot trece ani la mijloc; eară lâna, în care este îmbrăcat capital se zacă spre paguba respectivilor în contumaţie cu anii? Dupá cum am auḑit dela oameni, cari sûnt producenţi de lână, ei îşi bat capul şi se poate prea lesne, că pentru ca sĕ scape de şicane şi de pagubă vor şi face: a'şi îndrepta lâna într'alte părţi, numai la graniţele Ungariei sĕ nu o mai aducă. Este uşor a îndrepta lâna spre Bucovina-Galiţia şi mai departe, şi este şi mai uşor a o îndrepta spre Constanţa, de unde se îmbarcă pe corăbii pentru depărtata străinătate, care scie mai bine preţuì productele de industrie. Ori poate că guvernul are de gând sĕ vină cu un proiect de lege pentru a întroduce acum şi lână curat maghiară în toată industria ţĕrilor St. Stefan? Numai atunci, până una altă, ţeara perde în mai multe direcţiuni, cari perderi nu le va suplinì nimica.

* (Despre sinuciderea lui Tabacoviciu). Comisariul regesc denumit de nou pentru comitatul Severinului, Gustav Tabacoviciu a trimis înainte de a se sinucide la Redacţiunea lui „Függetlenség“ o scrisoare, în care comunică motivele pasului seu desperat. Scrisoarea ḑice:

Stimate d-le redactor! Am cetit multe în foile publice despre administraţiune şi viaţa de comitat, precum şi despre întrigi ce se obicînuesc a se ţese în comitate, dar lucruri cum sûnt cele din comitatul Torontalului n'am vĕḑut. Sciind că D-ta ca redactor la „Függetlenség“ te interesezi de asemenea casuri, îţi alătur notiţele mele ce poartă titlul „Linisca în Torontal sau Iosef Hertelendy, Gorciacoful din Torontal, şi Gustav Tabacoviciu.“ Garantez pentru ori ce cuvênt cuprins întrênsele. Alătur şi conceptul scrisorei, cu care am adus Escelenţei Sale la cunoscinţă retragerea mea dela demnitatea de comisar regesc în comitatul Severinului. Făcênd întrebuinţare de aceste scrisori D-ta ai drept a dispune liber de dênsele. Becîcherecul mare, 4 Aprile 1880. Cu toată stima, Gustav Tabacoviciu, notariu primariu.

Scrisoarea adresată ministrului de interne Coloman Tisza ḑice:

Escelenţa Voastră! Acludênd aici mult stimatul esmis al E. V. ddto 24 Martie 1880 Nr. 13046, care cuprinde denumirea mea de comisariu regesc pentru comitatul Severinului, declar esprimând deosebita consideraţiune, că nu pot sĕ primesc demnitatea ce mi s'a conferat, şi anumit pentru cuvêntul că sirmanul comitat al Severinului nu a meritat sĕ fie guvernat de un individ, care a rupt cu lumea întreagă. Motivarea acestei hotărîri a mele se poate cetì în notiţele mele: „Liniscea 'în Torontal sau Iosif Hortelendy, Gorciacoful din Torontal şi Gustav Tabacoviciu,“ dacă Es. V. le veţi afla demne, sĕ le cetiţi. Becîcherecul mare, 4 Aprile 1880. Plecat serv Gustav Tabacoviciu, notariu primariu.“

În a treia scrisoare, trimisă tuturor membrilor din comisiunea administrativă a comitatului Torontal, cu scopul de a le atrage atenţiunea asupra abusurilor şi nesuinţelor absolutistice ale comitelui suprem Hertelendy, Tabacoviciu ne spune în întroducere, că esperienţele vieţii sale au fost din cele mai amare. Guvernul, pe care îl numesce absolutistic în sensul cel mai strict al cuvêntului, a întrodus în oficiul comitatului sub scutul constituţiunei şi cu o dibacie rară nisce creaturi cari în lipsa de o controlă bărbătească au comis acte de o perversitate *non plus ultra* făcênd din comitat un cuib de mameluci din cei mai eminenţi. Din notiţe se vede, că motivele mai momentuoase ale sinuciderei sûnt urîrea vieţii, purtarea arbitrară a comitelui suprem, încurcături materiale provocate cu intenţiune. Îndată la începutul memoriului seu ḑice:

Când am păşit pe cariera de funcţionariu cu suflet curat şi cu voinţa firmă de a fi un factor folositoriu societăţii credeam, că o voinţă bună şi neegoistă trebue sĕ învingă. Amara esperienţă a nimicit aceasta ilusiune, pentru că urcându-me în cariera mea din treaptă în treaptă tot mai sus şi ajungênd în urmă în 1872 în posiţiunea mea actuală în centru, am venit curênd la convicţiunea sdrobitoare, că diliginţa, energia, demascarea de martori falsi, atacarea oamenilor ipocriţi şi stricaţi produc nu recunoscinţă, ci înstrăinare şi încă chiar şi din acea parte, de unde ar trebuì sĕ vină o spriginire.

Deja în anul 1873 am început a rumpe cu lumea, în 1874—75 'mi-am încheiat socoteala definitiv cu viaţa. Dela acest timp încoace interpretul ideilor mele, limba, a amuţit, şi eu cu inima condamnată am servit numai ca o maşină, ear în viaţa socială 'mi-am reservat numai atât cât îmi cerea posiţiunea mea de funcţionar. Am devenit prin urmare un spectator rece şi fără simţiri, privitam numai cum se amăgiau oamenii unii pe alţii şi pe sine însişi, cum indiferentismimul pentru viaţa publică a întrat în comitatul nostru, cum se opintiau ḑiua noaptea respectivii, dar mai ales respectivul studio, care se afla pe treapta cea mai înaltă, a crea acel indiferentism. Nu viscolul, cum s'a esprimat un orator cu ocasiunea unei serbători de desvĕlire, a încetat la noi, ci a dispărut interesul pentru afacerile publice. Partea municipiului, care cugetă cu linisce şi arată atâta vitalitate şi energie, e întrecută de machinaţiunile particularilor, şi vĕḑênd apatia ivită s'a coborît de pe arena de luptă şi privesce din singurătate la starea nenaturală..

Despre starea comitatului Torontal Tabacoviciu ne înfăţişază o icoană posomorîtă.

Se întrebe numai comisiunea administrativă pe comitele suprem, când a cercetat oficiurile şi respunsul va fi: Nici odată: Sĕ'l întrebe dacă crede, că administraţiunea e bună şi rĕspunsul va fi negativ. Sĕ întrebe el pe vice-comitele, dacă esistă o evidenţă, şi dacă va da adevĕrului onoarea, va respunde, cu nu. Sĕ'l întrebe, când a visitat oficiurile şi rĕspunsul va fi tăcere, dacă nu va voì sĕ mintă. Cerceteze numai oficiele şi va vedè limpede, dar nu lucruri îmbucurătoare.

* (Dela conferenţa juristilor români). Eri după ameaḑi până seara târḑiu s'a desbătut un proiect de memorand, prin care se combate cunoscutul proiect de lege privitoriu la regularea proprietăţii în Transilvania. Conferenţa este terminată şi astăḑi cu trenul de dimineaţa au şi plecat cei mai mulţi dintre membrii din afară.

* Dela Oarda de sus ni se spun lucruri, cari nici în ţeara Zuluşilor nu credem că sûnt posibile. Ni se spune că Mercuri în sĕptămâna trecută din causa unei regulări de păşune . . . . . s'a impuşcat în poporul adunat şi în urma acesteia au remas 4 morţi şi mulţi (se ḑice 17) răniţi. Pe lângă reserva cu care dăm aceste până când ne vor venì sciri mai detaiate, împărtăşim că „Kelet“ şi după acesta „Hermannstädter Ztg.“ încă au luat notiţă despre întêmplarea regretabilă, însĕ, după cât ni s'a descris nouĕ decurgerea lucrului amêndouĕ foìle citate sfint fals informate.

* (Inventiuni nouĕ). O foaie berlineză vorbesce despre unele inventiuni nouĕ patentate ḑicênd: În sĕptĕmâna ultimă doi inventatori primiră patente pentru paraplee nouĕ. Dl Papke a construit un parapleu, ce se închide astfel, încât se poate purta, dacă nu chiar în posunariul vestei, cel puţin în posunariul pardesiului. Dacă ploauă numai decât ese dintr'o cutìe spre mirarea trecĕtorilor un parapleu mare cât pentru o familie. Acest fel de parapleu este perfecţionat de d. Veigel; el se spriginesce în nesce cuie, bătute într'un fel de şerpariu, cu care omul se încinge simplu şi are folosul de a putè lucra cu mânile libere. Un alt soiu de parapleu s'a inventat de d-l Pfeiffer. Acest parapleu e foarte simplu şi consistă dintr'un bumb, un drot încovoiat, o pânză şi un disc. Toate aceste se poartă fie-care separat. Când plouă treci drotul prin găurile bumbului şi prin pânză, îl impreuni cu discul de subt pânză, care prin periferia discului se întinde şi se formează parapleu. — Când stă ploaia se trage drotul din disc, din pânză şi din bumb şi parapleul în acest chip descompus în părţile sale se grigesce cu înlesnire.

Posta din urmă.

La 10 Aprile n. s'au ratificat în Constantinopole documentele privitoare la regularea fruntarielor montenegreneturcesci. Muntenegru va lua în posesiune nouele teritorii pe lângă asistenţă mare de trupe, de oarece se presupune resistenţa din partea Albanezilor. Principele muntenegrean se va adresa cătră locuitorii acelor ţinuturi cu o proclamaţiune.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

(Urmare).

Când sciinţele naturale caută ca sĕ afle cum s'au format, desvoltat şi prin ce schimbări au trecut lucrurile, atunci ele postulează materii primitive, din cari lucrurile au ajuns în stadiul lor de acum prin influenţa unor forţe. De unde îşi trag începutul acele materii şi forţe nu pot otărì sciinţele naturale. Ori şi ce pot sĕ ne spună ele despre originea lucrurilor; aceea că s'au produs de sine, ori din întêmplare, etc. n'au esemple. În fine se opresc la dilema: sau a fost materia dimpreună cu forţa din eternitate, ori apoi s'a produs prin o causalitate ce a esistat înainte şi afară de dênsele. Cari din aceste este receperea cea adevĕrată, remâne ne statorit. Aşa dară întrebările: de unde e substanţa primitivă, esistat'a ea din eternitate, ori s'a produs prin o forţă, şi legile naturei avut-au aceeaşi valoare şi de unde îşi iau începutul, sûnt pentru naturalist extra artem, şi sciinţa lui acì nu e competentă. Naturalistul poate sĕ aibă vederile şi convicţiunile lui cât de otărîte, însĕ când vine sĕ resoalve atari cestiuni nu le poate ca naturalist ex professo, ci ca philosof ori cel puţin îmbrăcat în mantaua filosofului ori apoi în fine ca mărturisitor al religiunei. Ori cum va specula naturalistul după originea lucrurilor este avisat la arta filosofului ori apoi a religiunei. El poate sĕ ḑică numai: „dă'mi materia şi forţa şi eu îţi voiu construì lumea.“ Modest de ajuns va fi, dacă va ḑice: de unde îşi au originea materia şi forţa singur nu sciu şi dacă totuşi voiu specula după ele, nu me aflu mai mult pre terenul sciinţei mele.

„Cea dintâiu regulă pentru scrutătoriul esact al naturei este aceea, ca el nici decât sĕ nu se ocupe cu lucruri de acele, cari nu cad în sfera percepţiunilor şi esperienţelor lui; acele sĕ nu le afirme nici sĕ le tăgăduiască.

Dḑeu, spirit, libertate etc. nu pot cădè nici odată în cercul esperienţelor lui. In afirmarea ori negarea lor, va fi totdeauna neconsecuent şi mai mult confus. Dacă totuşi se ocupă de atari lucruri, atunci trebue sĕ fi studiat cu fundament filos. ca sĕ nu se facă sieşi de rîs.“[1]

Dacă Burmeister[2] ḑice: „*pămêntul şi lumea sûnt eterne, pentru-că la fiinţa materiei aparţine şi aceasta cualitate, sau etern este, ce nu are început nici sfêrşil şi aceasta învĕţăm despre materie.*“ Dacă Haeckel[3] ne spune: „*că cea dintâiu şi cea mai înaltă lege a naturei este aceea, că toată materia este eternă*“, atunci atari aserţiuni nu avem a le privì de principii ale naturaliştilor ci propriu ḑis de speculaţiuni ale philos.

Cum-că întrebarea despre originea lucrurilor nu se ţine de naturalişti, o recunosc acei scrutători ai naturei, cari sûnt chiari şi conscii de marginile până unde ajunge sciinţa lor. „*A căuta după starea primitivă în perioda creaţiunei nu se ţine de geologie. Geologul privesce pămêntul ca un ce dat.... şi este mulţămit dacă poate sĕ afle, că pămêntul a fost la început un glob focos sau fluid*“.[4] „*Cosmogonia, ḑice Humboldt, presupune toată materia din lume ca esistentă şi se ocupă numai cu deosebitele stadii, prin cari a trecut până ce 'şi-a conservat forma ei. Mai mult decât aceasta aparţine raţiunei philos.*“

„*Corpurile planeţilor trebue sĕ fie date geologiei. Acesta este punctul archimedic, de unde apoi operează mai departe. Despre originea lucrurilor nu se scie nimic altceva, la tot casul mai bine nu, de cum a sciut fie-care încă de mult: că la început a creat D-ḑeu ceriul şi pămêntul*“.[5]

Tot învĕţatul O. Fraas în scrierea pomenită mai ḑice foarte nimerit şi aceasta: „*toată sciinţa, carea ţine cont de onoarea ei, va ḑice în mod resolut, că nu scie nimic positiv despre originea lucrurilor. Absoluta origine va remânè ca şi mai înainte un ce ascuns pentru noi şi nu ne vom apropia de ea, ori vom ḑice, că pămêntul a fost la început o massă fluidă sau focoasă, ori chiar o massă de gaz, carea plutia prin univers asemenea unei rachete aprinse*“.[6] Tot asemenea ḑice şi geologul englez Gideon Mantele.[7]

Învĕţătura bibliei despre creaţiunea lui Dḑeu nu o pot sguduì nici decât sciinţele naturale, şi întemeiarea ei teologică şi filos. nu o pot îngreuna şi conturba, pentrucă atât biblia, cât şi sciinţa preste tot ţintesc a afla numai şi numai adevĕrul pur şi toată deosebirea zace numai în mod şi formă.

---

[1] Schleiden: üb. d. materialism. p. 52.
[2] Geolog. Bilder I. 243, 60.
[3] Generelle morphologie I. 1/1.
[4] G. Bischof l. c. I. 3.
[5] O. Fraas, Vor d. Sündfluth p. VIII.
[6] p. 99.
[7] la Reusch l. c. p- 174.

Mai mulţi scriitori din present, filos. de renume, nisuesc a documenta, că sciinţele naturale stau departe a cădè în braţele Panteismului, Ateismului şi materialismului. Resultatele, consecuenţele şi noţiunile lor conduc mai mult la recunoascerea unui creatoriu al naturei (?)!

Fără a vătĕma unele sau altele direcţiuni ale sciinţei naturale trebue sĕ spun: îndată ce susţin, că Dḑeu este creatoriul lumei nu înţeleg Dḑeul **Panteismului**, carele esistă mai mult în natură şi lume, de cum ar trebuì sĕ fie; nici înţeleg Dḑeul **Deismului**, carele esistă afară de lume, şi carele a creat altcum lumea şi legile naturei, dar apoi din momentul când a dat legile nu a mai fost activ, ci a lăsat lumea şi natura numai acţiunei legilor, — ci înţeleg Dḑeul, care a fost, este şi va fi fără început şi finit, Dḑeu, care trăiesce şi gubernează neîncetat, o fiinţă înzestrată cu toate însuşirile perfecte, cari se pot atribuì numai ei, o fiinţă înzestrată cu inteligenţă şi voie liberă[8]) care voiesce ceea ce corespunde înţelepciunei şi perfecţiunei ei, şi esecutează ceea ce voiesce, fără a avè trebuinţe de ajutoriul altei. Ori sĕ ne construim ideia lui Dḑeu aşa precum ne învaţă nemuritoriul magistru **Herbart**[9]) când ḑice: *„cuvintele vorbite despre Dḑeu, sûnt cuvinte fără nici un înţeles, dacă nu ni'l înfăţişăm deodată, în acelaşi moment ca* **sfânt**, *a cărui voinţă corespunde înţelepciunei; ca* **sublim**, *a cărui putere o vestesce ceriul stelat şi vermele ce se têrăie prin pămênt; ca* **bun**, *după cum îl descrie crestinismul; ca* **drept**, *precum e recunoscut deja în legea mosaică; ca* **resplătitor**, *de carele se teme pĕcătosul, cât timp nu i se anunţă graţie.“*

Un atare Dḑeu a creat lumea amĕsurat voinţei şi ideei lui. Întreagă creaţiunea lui este monumentul mărirei, puterei, înţelepciunei şi bunĕtăţei lui. Un atare Dḑeu a voit şi a potut sĕ creeze lumea cu cuvêntul şi sĕ o organiseze amĕsurat perfecţiunei lui. Legile universului, sûnt legile lui şi ar fi putut sĕ dee şi alte legi, dacă ar fi voit, şi atari legi când vrea poate sĕ le schimbe; cu un cuvênt durata lor atêrnă totdeauna dela voinţa lui.

Trebue sĕ credem în atare D-ḑeu, dacă voim sĕ pricepem referatul bibliei despre creaţiunea lui, şi dacă vom sĕ cetim adevĕrat şi la înţeles cartea naturei, alcătuită de dênsul. Cel ce crede în atare D-ḑeu, pentru acela esistă o consonanţă 'şi armonie, între cele ce cetim pre foile bibliei, şi între aceea ce este depus în cartea naturei.

La încheiarea acestui tractat nu pot sĕ nu întroduc şi cuvintele renumitului naturalist englez Dr. **Chalmers**, [10]) ce le-a rostit la anul 1833: *„cine e convins, că D-ḑeul adevĕrului, este tot odată Dḑeul naturei şi revelaţiunei, pentru acela este cu neputinţă, ca vocea lui sĕ contraḑică în una sau în alta.... Cel ce află contrariul, acela minţeste şi înşală în numele D-ḑeului celui adevĕrăt. Cuvintele, cari sûnt gravate în stânci bĕtrâne, sûnt cuvintele lui D-ḑeu, gravate cu însaşi mâna lui, cari corespund întru toate cuvintelor gravate în cele douĕ table de piatră din cartea bibliei.“*

Prin aceste cuvinte, ḑice Sedgwick, rostite în o adunare a bărbaţilor de sciinţă din tot imperiul, 'şi-a esprimat convingerea Dr. Chalmers, un bărbat cu talent adênc şi înţelepciune mare a cărui pietate şi bunavoinţă au lucit înaintea lumei mulţi ani — că crestinismul nu are a se teme întru nimic de resultatele sciinţelor naturale.[11])

(Va urma.)

---

[8]) T. Ceontea l. c. p. 12.

[9]) Encyklopedie d. Philos. § 218.

[10]) Quartely Review vol. 108 p. 256.

[11]) „Nu sûntem într'un secul de fanatism spre a da o luptă unei cărţi, ce se poate arăta în toate limbile şi aduce foloasele sale, din punct de vedere istoric, archeologic şi literal. Sûntem însĕ în un secul umanitar, în care adevĕratul crestinism se pricepe din ḑi în ḑi mai mult, şi conform cu ideile acestui secul şi cu toată pacea sufletului, ce ne prescrie nu numai morala ci şi toleranţa esemplară a Românilor se arătăm ce este biblia.“ I. Heliade R. Biblicele p. VI.

Lista Nr. 13

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 12 publicată în Nr. 38 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 2177.30

Rachila Stefan Cifra din Săliste fl. — 50

Prin d. **Demetriu Cosma**, paroch gr. cat. în Feiurd, ca resultat al unei colecte în Feiurd anume dela D. Cosma 1 fl., T. Tureân 7 cr., St. Marcu 7 cr., I. Morar 7 cr., I. Lucaciu 7 cr., St. Popuţa 7 cr., Sim. Pralea 80 cr., I. Pralea 30 cr., Iacob Morar 7 cr., O. Câmpean 21 cr., Gregoriu Gădălean 21 cr., G. Uţiu 14 cr., I. Murĕşan 14 cr., D. Gocan 80 cr., Stefan Păscu 14 cr., P. Bordaş 7 cr., G. Turdean 80 cr., N. Gliga 21 cr., A. Crişan 7 cr., C. Ţepuşe 30 cr., P. Petean 30 cr., T. Curta 21 cr., I. Potora 7 cr. T. Ilea 7 cr., Pantea Raţ 14 cr., S. Popuţa 7 cr., I. Cordoş 7 cr., T. Fodorean 30 cr., Vas. Gădălean 7 cr., I. Pop 80 cr., S. Fodorean 7 cr., G. Raţ 14 cr., N. Sintenean 7 cr., F. Utiu 14 cr., I. Corpodean 4 cr., Dumitru Igritean 7 cr., Cl. David 7 cr., M. Câmpean 7 cr., D. Rarcu 14 cr., I. Rarcu 56 cr., Ch. Pintea 7 cr., C. Rarcu 7 cr., M. Turdean 30 cr., N. Marcu 14 cr., P. Ţepuşe 14 cr., I. Ţepuşe 14 cr., P. Pop a Cucului 7 cr., V. Uiloc 7 cr., Greg. Sintenean 4 cr., Al. Utiu 21 cr., I. Lonca 7 cr., V. Igritian 14 cr., S. Popuţa 14 cr., S. Rareu 14 cr., Gr. Utiu 14 cr., Gr. Popuţa 23 cr., Ilie Pop 14 cr., Nic. Pop 14 cr., I. Filip 21 cr., T. Crişan 21 cr., M. Nădăşan 7 cr., N. Pĕcurariu 7 cr., V. Gazdac 3 cr., L. Moldovan 7 cr., I. Moldovan 7 cr., Vas. Mocan 10 cr., N. Rarcu 7 cr., T. Moldovan 4 cr., D. Anca 7 cr., Török S. 7 er., Varga Ianos 7 cr., G. Moldovan 7 cr., C. Sintenean 7 cr., T. Gocan 7 cr., I. Utiu 80 cr., St. Pop 21 cr., M. Cordoş 14 cr., I. Taladi 21 cr., N. Cordoş 14 cr., I. Câmpean 7 cr., A. Dane 7 cr., I. Pop 14 cr., G. Pop 14 cr., T. Moldovan 14 cr., Il. Moldovan 7 cr., Ch. Moldovan 21 cr., Gr. Moldovan 14 cr. P. Pop 20 cr. Suma . . . . fl. 15.48

Prin dl **Ioan Moldovau**, învĕţătoriu în Satnou-de-Banat (Banat Ujfalu) ca colectă dela următorii: Lazar Roşculeţ, notariu 5 fl., I. Moldovan 1 fl., L. Ortopan 20 cr., V. Balnoşan 20 cr., P. Roşculeţ 1 fl., P. Doboş 1 fl., I. Puţe 1 fl., I. Lazar 30 cr., G. Roşculeţ 50 cr., M. Ortopan 50 cr., A. Sudom 50 cr., L. Gugutean 1 fl. Suma . . . . fl. 12.—

Prin d. **Elena C. Fleva** din **Braila** dela comitetul de binefacere al damelor din Braila 500 lei . . . . fl. 225.—

Prin d. **Ioan Henteş**, paroch în **Ocna** dela d-sa 2 fl., I. Vinţeler, paroch 1 fl., ca resultat al unei colecte de bucate în poporul din Ocna Sibiiului 15 fl. 57 cr. Suma . . . fl. 18.57

Totalul cu ḑiua de astăḑi . . . fl. 2448.85

Sibiiu, 8 Aprilie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 10 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.05	106.20
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.50	97.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.30	85.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.75	127.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	92.—	92.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	90.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	91.85	89.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	91.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	9150	—.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	92.75
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.75	74.20
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.80	74.50
Datorie de stat în argint . . .	74.20	90.25
Renta de aur austriacă	90.15	90.15
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.50	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	841.—	843.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	287.50	289.25
Acţiuni de credit austr. . . .	275.—	274.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	115.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.53
Napoleon	9.44	9.47
100 marce nemţesci	58.35	58.30
London (pe poliţa de trei luni) .	118.60	118.60

Economic.

Sibiiu, 9 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.80—9.80; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.30—8.30; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. .3.40—3.80 Cucuruz fl. 5.10—5.50; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2—2.50; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 8 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—9.50; Grâu sĕcăreţ fl. 7.60—8.20; Sĕcară fl. 6—6.20.; Ovĕs fl. 3.30—3.50; Cucuruz fl.. ——.—5 Sĕmênţă de cânepă fl. 7.—8; Fasole fl. 7.50—8.; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--2.50; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 60——; Unsoare de porc fl. 60——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc —52— cr. carne de viţel 50.—60 cr. oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu încâtva mai slab ca cel trecut; bucatele, cu deosebire cucuruzul şi ovĕsul s'au mai scumpit puţin. Timpul e escelent.

(**Găinile în Francia**). Cetim în „Resboiul următoarele:“ în Francia se găsesc patruḑeci milioane de găini, cari sûnt urmate de o sută milioane de pui, din cari douĕ milioane aproape sûnt destinaţi la reproducţiune.

Aceste patruḑeci milioane de găini clocesc patru miliarde de oauĕ pe an, care după preţul de şese centime unul, precum se plătesc la ţeară, aduc doauĕ sute patruḑeci milioane de franci. Dacă prelângă această cifră s'ar adaoge suma vênḑărei puilor slabi s'au îngrăşaţi, a claponilor s'au puicelor, şi s'ar ţinè compt asemenea despre adaosul asupra oauĕlor şi a paserilor prin tacsele de vamă, s'ar ajunge la totalul miraculos de cinci sute şi cinciḑeci milioane de franci, sau mai mult decât jumĕtate miliard, care'l produc pe tot anul găinăriele din Francia.

Şi noi nu vorbim aici nici de raţe, nici de gâsce, nici de curce cari ar mărì acest total de mai multe sute de milioane.

(**Semne de recoltă rea**). Din Reghen se scrie în această privinţă următoarele: Ce se atinge de starea semĕnăturilor de earnă — cu părere de reu trebue sĕ mărturisim — nu sûntem în posiţiunea plăcută, a raporta favorabil. Nu era de mirat dacă astă toamnă sĕmĕnăturile n'au putut cresce şi înainta, pentrucă gerurile tomnatice au sosit prea de timpuriu şi fură prea grele. La topirea zăpeḑei sĕmĕnăturile deşì erau numai ca vêrfurile acului totuşi se vedeau cel puţin foarte dese. Indată însĕ ce întrară vênturile de mijloc nu s'au mai vĕḑut nimic verde. Nădejdea noastră mai stă numai în nesce ploi, cari — venind însĕ de bună vreme — ar mai putè repara, ce au stricat gerul şi vênturile, la din contră în foarte multe locuri vom fi siliţi a ara a doua oară. Toată lumea credea, că earna trecută ne mai pomenită de grea ar fi nimicit viţele în vii. Nu se vede însĕ nici o stricăciune chiar nici la acele viţe, cari n'au fost îngropate. Mai mare pagubă au suferit pomii de ger. Persecii sûnt peste tot locul nimiciţi, precând — de mirare, — apricoşi n'au suferit mai nimic, prelângă toate că acestia sûnt mai gingaşi. In grădini umede au suferit perişorii, cari trebue retezaţi până la ochi puţini, precând merişorii din aceleşi rênduri cu perişorii n'au suferit mai nimic. Pomii mai vechi stau bine şi se arată foarte productivi. Albinele au perit ici colea; roiurile, cari au remas însĕ nevĕtămate sûnt foarte populate. Despre starea viţelor în Tirolul de sud profesorul Ch. **Frank** scrie următoarele: Din semnele ce se vĕd până acuma, se poate constata, că în cele mai multe cercuri doauĕ părţi din viţe sûnt nimicite şi cumcă în posiţiile cele mai favorabile d'abia va fi remas o jumetate din ele nevĕtămate“. Aceste despre starea în Tirolul de sud! Ce va fi cu viţele precum şi cu toate fructele din Austria întreagă precum şi din Ungaria, până acuma nu s'au raportat esact. La sosirea raporturilor esacte oficiale însĕ vom face starea economică cunoscută şi cetitorilor nostri.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 3 Maiu şi 3 Iunie imob. lui Mateiu **Schuller** şi soţi în Amnaş (trib. Sibiiu); în 13 Maiu imob. lui Gavrilă **Bucşă** în Săpunesci (judec. cerc. Şomcuta-msre); în 24 Aprilie şi 24 Maiu imob. lui Ladislau **Dragoş** în Cerghidul mare (judec. cerc. Sânmărtin); în 23 Aprilie şi 25 Maiu imob. lui Francisc **Tolvay** în Agrebici (trib. Turda): în 17 Aprilie imob. remasului după Constantin **Moldovan** în Tircheş; în 11 Maiu şi 11 Iunie imob. lui Dănilă **Isac** în Ilva mare (judec. cerc. Năsăud); în 20 Aprilie şi 20 Maiu imob. lui Stefan **Muşa** şi soţi în Valea-Dosului (judec. cerc. Abrud); în 4 Maiu şi 4 Iunie imob. lui Ioan **Dragomir** în Ludoş (trib. Sibiiu); în 19 Aprilie imob. soţiei lui Ioan **Pentek** jun. în Şeulea (judec. cerc. Huedin); în 22 Aprilie imob. lui Stefan **Varadi** în Domán (judec. cerc. Gherla); în 17 Aprilie şi 20 Maiu imob. lui Petru **Avram** în Curtuiuş; în 15 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui George şi Ioan **Hotie** în Şimcuta; în 15 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui Georghică **Prună** în Ieder (judec. cerc. Şomcuta-mare)

Publicaţiune!

Licitaţiunea pentru **renovarea podului de preste Olt**, între comunele **Voila** şi **Cincşor**, care pod s'a stricat prin sloii de ghiaţă, se va ţinè în **20 Aprilie 1880 la 10 oare a. m.** în comuna Cincşor.

Preţul strigării este **2936 fl. v. a.** şi licitaţiunea minuendă; voitorii de a licita au de a depune un vadium de **5%**. Condiţiunile de licitare dinpreună cu calculul de spese se pot vedè la cancelaria comunală din Voila şi Cincşor.

În oferte trebue sĕ fie suma oferindă scrisă cu cifre şi cu litere.

Voila în 7 Aprilie 1880.

Primăria comunală din Voila.

Daniil Şerban m. p.,
notariu.

[18] 2—2

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 40. Sibiiu, Joi 3 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibilu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Interne şi esterne.

Sibiiu, 2 Aprilie.

În momentele cât ţine un cutremur de pămênt limba compasului 'şi perde cumpĕtul. Ea se clatină în dreapta şi în stânga şi prin aceasta face imposibilă orientarea călĕtoriului în timp de noapte sau negură, căci nu poate sci unde e nord, sud, unde e ost sau vest. Cutremurul este numai o revoluţiune năduşită a pămêntului şi tot face imposibilă orientarea. Înaintea evenimentelor mari anumite lucrări ale diplomaţiei sûnt ca şi cutremurul de pămênt. Şi acele sguduie opiniunea publică, aşa de tare în cât orientarea este imposibilă. De acì vine că pe teritoriul politic, cât se află în regiunea cutremurului, se arată o mulţime de fenomene, care în loc sĕ clarifice încurcă şi întunecă şi mai mult situaţiunea.

De când a apărut fenomenul alegerilor engleze şi „Berlin und Petersburg“ variaţiunile opiniunei publice fac confuse celelalte fenomene politice din toate părţile şi pe spectatori i lasă în nedumerirea încertitudinei încât nu sciu, ce sĕ astepte de ađi pe mâne.

La noi în Austro-Ungaria nu scim, stăm pe loc în ceea ce ne aflăm de mai mulţi ani, nu scim de mergem spre schimbări prorocite de atâţi şi atâţi ani. In Ungaria noastră vedem numai înclinare spre fusiuni nouĕ, fără de a ajunge la dênsele şi fără de a scì dacă aceste ne vor aduce ameliorări sau agravări de situaţiune. Vedem mai departe o clătinare în permanenţă între federalism şi centralism dincolo de Laita, fără de a putè scì încotro se va resoalve limba compasului politic. Vedem mai departe la noi o constanţă, şi într'atâta eată că găsim şi ceva constant, respingere a naţionalităţilor de pe un teren pe celalalt, fără de a scì, că unde se vor oprì ceste din urmă şi fără de a scì, că vor venì ele şi la resoluţiunea de a se apĕra când-va mai energic decum s'au apĕrat când au fost respinse de pe terenul politic şi de pe cel scolastic, adecă când vor fi silite a părăsì şi teritoriul confesional şi material ce le-a mai rĕmas ca ultime redute. Pentrucă se pune acum în întrebare averea şi autonomia confesională prin cestiunea agrarie, a libertăţii religioase şi a căsătoriei civile. Deşì ceste din urmă se par a fi într'o perspectivă mai îndepărtată, discusiunile din dieta Ungariei cu privire la aşeđarea unui administrator metropolitan sêrbesc în Carloviţ, ne învită la credinţa, că au sĕ vină.

Nu scim dară positiv, ce are sĕ ese din toate aceste încurcături interne. Ceea ce putem scì însĕ este, că pe când Germania se pregătesce pentru o acţiune în afară şi după cum susţine încă presa noastră oficioasă, sûntem aliaţii Germaniei, aliatului dela nordul nemţesc nu'i vor fi togmai binevenite incertitudinele dela noi. De aceasta însĕ ar fi încă sĕ ne pese puţin, că ce place şi ce nu place altora din cele ce se petrec la noi, dacă Europa s'ar afla într'o posiţiune mai liniscită şi n'ar fi încărcată de planuri, care de care mai variate. Dar când fiitoriul premier din Englitera ca candidat de deputat ne aruncă o sumă de lucruri, cari seamănă cu invinuiri, când, afară de Germania abia ne remâne undeva o rađă de rađim nu poate fi monarchia noastra nepăsătoare faţă cu judecata, ce'şi fac alţii despre dênsa.

„National Zeitung“ din Berlin, ca şi când ar fi vrut sĕ ne spună, că dacă la noi acasă stau lucrurile aşa cum le cunoasce, apoi mai că Germania se mulţămesce de spriginul nostru. Sau poate că ne đice: ori limpediţi lucrurile cum ne convin şi noue, ori têrgul dintre noi se strică, căci într'o afacere cum este ceea ce vrem noi se începem nu ne trebuie se atêrnăm balast îngreunătoriu de noi. Mai bine ne vedem singuri de necasul nostru.

Este dar lucru firesc, că dincolo de Laita sĕ vedem o întorsetură nouă. Care va fi întorsetura se va decide în curênd. Dela aceasta va atêrna şi atitudinea celor dela putere de dincoace de Laita, şi dela amêndouĕ posiţiunea monarchiei noastre în faţa evenimentelor fiitoare.

De nu va fi favorabilă Germanilor atunci stăm înaintea unui necunoscut, care e mai reu decât o invasiune din partea vre-unei puteri din vecinătatea noastră.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Aprile.

Casa deputaţilor din Budapesta a ales president pe ministrul demisiunat, Toma Pechy, cu 172 contra 62 voturi.

La desbaterea bugetului de culte Dr. Polit s'a plâns, că ministrul de culte suprimă naţionalitatea sêrbească. Polit învinue guvernul, că a vătĕmat statutul sêrbesc, denumind pe Angelici administrator metropolitan. Ministrul president Tisza 'şi-a reservat a revenì asupra cestiunei, când va respunde la interpelaţiunea lui Maximovici, şi din parte, şi invinuie pe conducĕtorii Sêrbilor de agitatori, cari seduc poporul. Miletici era în galeria casei daputaţilor.

Fusiunea oposiţiunei întrunite cu deputaţii, cari stau afară de partide, dacă putem da credĕmênt điarelor, au făcut fiasco. De însemnat este, că între causele, cari au împedecat fusiunea „P. H.“ numeră şi libertatea religionară şi căsătoria civilă. Cu ocasiunea aceasta au fost puse în discusiune şi autonomiile bisericilor.

Dincolo de Laita s'a votat eri, la propunerea lui Herbst, stergerea fondului de dispositiune cu 154 contra 152 voturi. Votarea aceasta este un vot de neîncredere pentru ministeriul Taaffe. Se va retrage Taaffe şi cine îl va înlocuì? Eată douĕ întrebări, cari în momentele de faţă au mare însemnătate.

Camera din Bucuresci a votat eri tratatul comercial cu Englitera.

Sciri din Petersburg anunţă, că principele Gorciacoff este în deplină disoluţiune. Medicii se tem, că intestinele bĕtrânului diplomat vor înceta de a funcţiona şi în 24 de oare Gorciacoff se va sfêrşì. Consiliarul intim Giers este însărcinat provisoriu cu conducerea afacerilor esterne.

Mai mulţi eppi catolici din Francia s'au pus în fruntea luptei contra guvernului. Ei vor organisa comitete resistente în toată ţeara contra decretelor destinate de a suprima congregaţiunile călugăresci nerecunoscute.

„Berlin und Petersburg.“

Cartea cea memorabilă de care am făcut amintire în revista noastră politică din nrul trecut şi cărei i însuşesc điarele importanţă politică a apărut acum de curênd la Dunker şi Humblot.*) Cine este autorul cărţii nu se scie. Cuprinsul care se ocupă în esenţă cu politica actuală tradează nu pe autorul muncitoriu, ci pe inspirator, care de bună samă cu inspiraţiunile sale a dat şi mai nainte nascere opurilor de aceeaşi natură, tipărite în acelaşi stabiliment din care s'a arĕtat şi acesta.

Opul este consacrat „raporturilor politice russo-germane“. „D. Ztg.“ đice despre autor, că e cert, că nu sûnt mulţi politici aşa cu minte şi aşa deplin clari“ ca Bo-rusul, care a scris cartea despre care e vorba. Împregiurarea aceasta, mai departe împregiurarea, că este scrisă pe basa actelor diplomatice şi în fine, că este foarte călduros recomandată de oficioasele, cari stau în relaţii cu cabinetul din Berlin, i imprimă timbrul oficiosităţii, mai că ne vine a đice al semi-oficialităţii germane

Scopul cărţei se vede îndată la început din prefaţă, clarificarea şi esplicarea situaţiunei politice schimbate în afacerile esterne ale imperiului german dela toamna trecută încoace, care a surprins pe mulţi Germani.

Opul se împarte în trei părţi cardinale. Partea cea dintâiu tractează umilirile, ce le a suferit Prusia din partea Rusiei în timpul clasic al întimităţii rusesci-prusiane. Partea a doua se ocupă cu referenţele Germaniei către Polonia de o parte şi către panslavism de altă parte. A treia parte caută se nimicêască credinţa, că Germania ar avè vre o datorinţă către Rusia pentru cele întêmplate la 1870.

Numai decât în partea dintâiu, din tonul cel ascuţit se vede, că împĕratul Alesandru I şi Nicolae I cu purtarea lor tutelară faţă cu regii prusiani din timpurile lor, Frederic Wilhelm III şi Frederic Wilhelm IV, au fost nisce amici inimici ai Germaniei. Disproporţiunea între amici este şi mai nefavorabilă în timpul lui Nicolae al Rusiei şi Frederic Wilhelm IV al Prusiei. Acest din urmă a voit a satisface dorinţelor naţiunei prusiane, dar totodată a remânè credincios şi tradiţiunei ce îl lega de Rusia. Incertitudinea şi hesitarea, roadele intimităţii cu Rusia au înstrăinat poporul nemţesc de Wilhelm IV şi Prusia remâne subordinată influenţei rusesci. În periodul acesta, se đice în op, a mers slăbiciunea Prusiei aşa departe, încât era considerată de un „paşalic rusesc.“ Pe urma acestei umiliri a resărit cu toate aceste ingratitudinea cea mai mare. Împĕratul Nicolae, printr'un memorial dela 1848 provoacă pe „principele de Prusia,“ împĕratul Wilhelm de astăđi, la resistenţă înarmată contra fratelui seu regelui, dacă acest din urmă ar îndrăsnì a sancţiona constituţiunea. Împĕratul Nicolae face principelui de Prusia şi planul de acţiune. Acela se vede, că cunoscênd dispositiunile unor generali prusiani era de părere, că principele sĕ se pună în fruntea trupelor probate din Holstein, sĕ se asigure de corpul I de armată din Posen şi sĕ se rađime de trupele rusesci cari i vor servì drept reservă. Principele de Prusia a respins propunerile ţarului Nicolae. Acesta s'a adresat atunci către generalul prusian contele Dohna. La o revistă ce făcea împĕratul rusesc preste trupele sale aproape de graniţă se adresà către generalul Dohna, care asista ca oaspe, cu cuvintele: „Dtale îţi plac trupele mele? Ei bine, trupele aceste stau la dispositiunea dtale, dacă voiesci sĕ mergi în fruntea lor contra Berlinului revoluţionariu“?

Autorul descrie după aceste un şir de fapte umilitoare pentru Prusia de feliul celei de mai sus, biciuesce supunerea căneascà a multor conservativi prusiani şi critică foarte aspru spionagiul cel unic în feliul seu al unor bărbaţi din immediata apropiare a regelui Prusiei, prin care ţarul era informat despre cele ce se întêmpla în giurul regelui.

În partea a doua, în care tratează tendenţele panslavistice, are cestiunea polonă un loc însemnat. Observăm acì, că cestiunea aceasta e ilustrată din partea tendenţei de a unì elementul polon cu cel rusesc. Tendenţa aceasta predominează pe unele cercuri panslavistice şi polone şi are scopul de a resiste elementului german, eventual de a face o agresiune contra germanismului. Greutatea de a se realisa ideea aceasta, autorul nu o află aşa de mare, după cum s'ar părè la prima vedere. Contrarietăţile deşì au fost mari şi sângeroase între elementul rusesc şi cel polon, nu se poate ascunde, că esistă între amêndoue un punct care le unesce: ura contra germanismului. Cu toate aceste politica sentimentală a Prusiei a ajutat Rusiei în 1863 sĕ suprime rescoala polonă. Tot ce a făcut Rusia ca resplată pentru ajutoriul acesta, se đice în op, că a fost mai mult cu privire la ideea panslavismului decât la o ajutorare sinceră a Prusiei respective a Germaniei.

In partea a treia cartea combate părerea, că Rusia ar fi spriginit unitatea Germaniei. Rusia a voit numai într'atâta sĕ sprigineascà Germania, întru cât aceasta din urmă sĕ fie pentru totdeauna legată şi silită a merge mână în mână cu Rusia. De aceea când a observat Rusia, că Germania a crescut mai mare de cum i convenia, s'a mâhnit a fost consternată. A vĕđut că perde un aliat, lacare calcula că i va ţinè mână liberă în Orient, însĕ în cele din urmă totuşi a calculat, că o Germanie învrăjbită de moarte cu

---

*) În Lipsca.

Francia, înstrăinată de Anglia şi pe carea Austria o privia cu neîncredere totuşi va fi mai bună pentru planurile sale. Cugetând că Anglia nu se va amesteca în afacerile continentului şi Francia va avè destul de lucru cu rănile sale, Germania va fi tocmai potrivită de a absoarbe ţĕrile apusene ale Austriei, remănĕnd cele resăritene pe mâna panslavismului. Unii cu vedere scurtă şi credeau, că aceasta este scopul final al politicei lui Bismarck. Credinţa aceasta care afla resunet şi în Austria şi pe lângă aceasta ura produsă de evenimentul dela 1866, a hotărît cercurile militare din Viena a se cugeta la o alianţă. Francia căḑută, privirile erau îndreptate spre Petersburg. Credinţa însĕ în o înţelegere între Germania şi Rusia ţinea pe Austria în reservă faţă cu amĕndouĕ. Bismarck zidesce podul de a apropia Austria de Germania. Podul a fost alianţa triplă, Gorciacoff a creḑut a trage foloase numai pentru Rusia din alianţa aceasta. El voia se ţină deocamdată pe Austria în şac şi mai târḑiu în legatură cu Germania, carea nu va avé încotro decât a merge mână în mână cu Rusia, sĕ împartă orientul Europei după plac şi sĕ întindă influenţa Rusiei până la Bospor. Fiind cu totul altele tendenţele politicei germane în orient este firesc, că s'au născut divergenţele cari au produs situaţiunea de faţă.

Opul amintesce apoi de o carte care, ḑice, durere în Europa este necunoscută („Rosiia i Jevropa“ St. Petersburg 1871) care este espresiunea celor ce se cugetă în cercurile normative din Rusia despre Europa. Prusia — ḑice autorul Danilewski în cartea sa — mai are încă mult timp lipsa, cel puţin până îşi va întemeia unitatea sa germană a se raḑima de Rusia şi până atunci va trebuì sĕ lase vecinului seu mână liberă în „cestiunea slavică orientală“. Resolverea acestei cestiuni după Danieleswski este legată de condiţiunea prealabilă: ruperea tuturor părţilor de către Austro-Ungaria, cari sûnt locuite de Slavi, Români şi Maghiari şi în giurul Rusiei înfiinţarea unei federaţiuni de şepte regate. Constantinopolea nu va fi capitala imperiului rusesc, va fi însĕ capitala „împĕrăţiei federative“, guvernate de ţarul rusesc. Teritoriul capitalei acesteia va fi o parte din Rumelia, litoralul Asiei mici Bosforului şi marei-marmora, precum şi insula Tenedos. Un regat se va crea din Boemia, Moravia si ţerile slovace-ungurescì, un al doilea adunând la olaltă Serbia, Croaţia, Istria, Dalmaţia, Bosnia Erţegovina, Carniolia, Muntenegru etc., regatul Bulgariei cuprinde Macedonia şi Rumelia; toate ţerile în care se vorbesce românesce (inclusive părţile de meaḑă ḑi ale Transilvaniei şi Bucovinei) constituie regatul român; ţĕrile grecesci regatul grecesc; coroanei ungurescì, dacă se va învoì sĕ între în federaţiune i se lasă 3000 de miluri pătrate şi 7 milioane de locuitori. Aceeaşi soarte este reservată Polonilor dacă locuitorii acesteia se vor decide odată pentru totdeauna a resigna dela Litvania şi ţĕrile apusene rusesci etc. etc. Aceste toate, ḑice anonimul cărţei „Berlin şi Petersburg,“ s'au spus în gura mare, de oarece s'a fost băgat de samă, că şi guvernul rusesc prevede momentul *„où la volontè de S. M. I. nous preserira une autre politique“* şi fiindcă domnia părerea, că pintenul puterei adunate germane se simte pretutindenea în flămênḑările panslavismului.

Afară de cartea aceasta autorul cartei „Berlin etc.“ spre a arĕta nesinceritatea Rusiei către Germania mai ia într'ajutoriu cinci dintre organele cele mai de frunte ale presei rusesci şi le percurge mai mulţi ani. Autorul german înşiră unul după altul pĕcatele presei rusesci contra Germanismului ca un procuror de stat şi pune alăturea servilismul presei germane din anii resboiului 1877—78 cu care lăuda succesele rusesci.

Prin aceasta autorul se silesce a sterge şi cea din urmă presupunere, că Rusia ar fi fost vre-odată binevoitoarea Germaniei.

Causa că ura contra Germaniei s'a arĕtat aşa târḑiu a fost, că în Rusia tot mai credeau, că Germania va trece cu vederea preste terminul, care ţermuria remânerea trupelor rusesci în Bulgaria, că Austria va da de greutăţi neînvinse în Bosnia. Imposibilitatea însĕ de a merge mai departe Germania mână în mână cu Rusia esista de mult.

Se poate că acest estras se nu facă impresiunea, ce o face opul din cestiune însuşi. Dacă combinăm cuprinsul opului cu naturelul cancelariului german, nu putem vedè într'ênsul decât un ultimat prealabil dat Rusiei pe calea presei. Ultimatul cel adevĕrat are sĕ vină. Acesta ar lipsì numai, dacă Rusia ar prevenì pe cale diplomatică şi ar îndeplinì pretensiunile Germaniei. Aceasta nu e însĕ de creḑut şi aşa nu remâne altceva decât conflictul. Pacea trămbiţată are picioare de lut. O petricică neînsemnată o poate împrăscia, ca sĕ facă loc unei versări de sânge epocale între douĕ rasse mari europene.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Vĕrd, 25 Martie. Toată facerea de bine merită recunoascere şi gratitudine cu reverinţa împreunată către binefăcĕtoriu. Din acest motiv simţindu-mĕ mişcat şi eu, nu pot trece cu tăcerea, ca sĕ nu amintesc o binefacere, şi o bucurie ce a surprins în 23 Martie a. c. pre 7 familii din comuna Vĕrd, cari în earna trecută a pătimit rĕu prin înundarea apei, şi adecă: Măritul comitet central pentru ajutorarea inundaţilor din Sibiiu, informându-se despre starea cea critică a acelor păgubiţi, a binevoit a distribuì din ajutoarele încurse spre acest scop 193 fl. v. a. care s'a împărţit prin d-l pretor cercual dela Agnita între cele 7 familii, şi adecă: la 4 Români şi 3 Sasi. Cesti din urmă cu atâta fură mai tare surprinşi, căci ei nu visară ca din ajutoare încurse mai cu samă din România dela fraţi de-ai nostrii sĕ se împărtăşească şi ei ca străini.

Se vĕd convinşi, că Românul — după principiul Evangelii — iubesce pe deaproapele seu, împlinind legea. Şi ca ceea ce vrea sĕ i se facă lui — face şi el altora. — Promit şi ei ḑicênd că e bine sĕ ne ajutăm unii pre alţii ca fraţi, şi ca aceia, pre care ne-au aruncat ca se trăim la olaltă, în toate greutăţile, la bine şi la rĕu sĕ se observe acest principiu.

Deci mult on. d-le redactor! Deşì învĕţătura Mântuitoriului Christos este ca sĕ nu scie stânga lucrul dreptei — deşì modestia acelor binefăcĕtori, cari au contribuit spre acest scop, nu doresce a li se trimbiţa fapta crescinească şi morală, eu totuşi 'mi iau libertate ca şi cei doi orbi din Evangelie, cărora le dăruise Iisus vederea şi i oprise, ca nimenui sĕ nu spună — şi totuşi l'au vestit pre dênsul în tot pămêntul acela.

Aşa nici eu nu mĕ pot reţinè, a nu aduce în numele celor 7 familii, cari au primit despăgubire — aceasta mulţămită publică tuturor binefăcĕtorilor ce au contribuit, şi măritului comitet central, care a distribuit aceste ajutoare — rogându-vĕ a o primì în foaia preţuitului nostru „Telegraf“. Nu sûntem în stare, ca mulţămita noastră s'o împlinim altfeliu, dar se scie, că este alt loc, unde faptele cele bune ale fie-cărĕuia sûnt scrise cu litere neperitoare, şi unde se va resplătì fie-căruia însutit.

Proiect de lege despre instrucţiunea în gimnasii şi în scoalele reale.

(Încheiere).

§. 78. Din punctul de vedere al esercitării dreptului de înspecţiune supremă ministrul de culte şi instrucţiune poate dispune ca inspectorii supremi ai cercurilor scolastice sĕ cerceteze în toată vremea scoalele de mijloc susţinute de confesiuni, jurisdicţiuni, comune, societăţi şi privaţi, sĕ asiste la esamenele lor publice şi sĕ'şi procure cunosciinţă directă despre organisaţiunea, adjustarea, ordinea în acele scoale şi despre resultatele instrucţiunei lor.

§. 79. In deosebi relativ la esamenele de maturitate, care trebue ţinute în fie care scoală publică de mijloc de 8 clase pe fie care an

a) se va aplica în scoalele publice de mijloc susţinute de jurisdicţiuni, comune, societăţi şi privaţi secţiunea IV a legii de faţă (§§. 58—61) în tot cuprinsul seu;

b) în scoalele de mijloc publice susţinute de confesiuni, presidiul la esamenele de maturitate i se cuvine celui însărcinat de autoritatea confesională; dar ministrul de culte şi instrucţiune se va representa din cas în cas sau prin persoana inspectorului suprem al cercurilor scolastice sau prin a altui bărbat de specialitate delegat de acesta, pentru a'şi procura cunoscinţă directă despre curgerea esamenului de maturitate conform prescriptelor. Spre acest scop timpul, în care se vor ţinè esamenele de maturitate, trebue aretat totdeauna mai înainte şi de timpuriu.

Instrucţiunea pentru esamene o edau autorităţile supreme confesionale insele, dar sûnt îndatorate, a o substerne ministrului de culte şi instrucţiune, pentru a se controla, dacă cualificaţiunea cerută la esamenele de maturitate nu este mai mică decât în institutele de stat de acelaşi rang ce stau sub conducerea statului.

Dintr'altele §§. 58—61, cari tractează despre esamenul de maturitate, vor fi de aplicat şi aici.

§. 80. După ce autorităţile, cari posed un institut de cualificare pentru învĕţători şi o comisiune de esaminare pentru învĕţători, vor areta dintru început ţinerea esamenelor pentru învĕţători, ministrul de culte şi instrucţiune va asista şi la aceste esamene, sau în persoana inspectorilor supremi ai cercurilor scolastice sau a altor bărbaţi de specialitate delegaţi de dênsul şi va controla decursul legal al acestor esamene şi al cualificării învĕţătorilor.

§. 81. Dacă vre o carte de învĕţământ sau un manual, întrebuinţate într'o scoală de mijloc, cuprinde învĕţături contrare constituţiunii sau legei, ministrul de culte şi instrucţiune are dreptul şi datorinţa a oprì întrebuinţarea de atari cărţi, la cas de lipsă a confisca prin organele autorităţii de stat toate esemplariele, ear în casuri grave a întroduce contra autorului şi contra celor ce folosesc asemenea carte, cercetarea şi procederea penală pe calea ordinară legală.

§. 82. Dacă guvernul ar primì încunosciinţări despre defecte morale sau despre o direcţiune contrară statului ivită într'una din scoalele de mijloc şi dacă nu s'ar putè esopera sanarea radicală a acelora prin autorităţile scolastice competente, ministrul de culte şi instrucţiune are dreptul şi datorinţa, a cere ca după ce va face cercetarea prin organele sale ordinare sau prin altele delegate anumit spre acest scop, sĕ se îndepărteze din scoala respectivă indiviḑii vinovaţi, a întroduce contra acestora, întru cât fapta lor poate servì de substrat pentru legea penală, pe calea ordinară legală procedura penală, ba a propune Măjestăţii Sale chiar şi închiderea provisoră sau definitivă a scoalei, dacă reul nu se poate delătura prin îndepărtarea singuraticilor.

Averea unei scoale, asupra căreia s'a decis închiderea provisoră, remâne sub administrarea autorităţii confesionale sau jurisdicţionale respective şi venitele ei se vor capitalisa până ce se vor delătura radical relele observate şi până ce se va permite redeschiderea scoalei în urma unei propuneri ce se va face Majestăţii Sale.

De averea şi fundaţiunile unei scoale închise difinitiv dispune — dacă fundatorul sau succesorul seu legitim nu a dispus nimic pentru casul de închidere a scoalei — Majestatea Sa, după ce se va asculta mai ântâiu autoritatea confesională sau jurisdicţională respectivă, la propunerea ministrului de culte şi instrucţiune şi cu privire la art. de lege XXIII din 1790/1, în folosul scopurilor de instrucţiune ale aceleiaşi confesiuni sau jurisdicţiuni.

§. 83. Constatându-se din conspectele anuale despre averea şi fundaţiunile scoalelor, că oare care fundaţiune se află în pericul, ministrul de culte şi instrucţiune va îndruma autoritatea confesională respectivă, sĕ se îngrigească de asigurarea fundaţiunii, ear dacă administraţiunea va fi defectuoasă sĕ facă paşii legali de lipsă.

§. 84. Dacă vre o scoală de mijloc publică ce se află sub dispunerea şi conducerea inmediată a statului nu va corespunde în genere recerinţelor acestor legi, ministrul de culte şi instrucţiune va avè dreptul, a admona autoritatea supremă a scoalei respective de trei ori, în intervale cel puţin de câte o jumĕtate de an şi (dacă nu va corespunde) a detrage scoalei dreptul de publicitate.

Cu asemenea admonări se poate face începutul numai după ce vor fi trecut doi ani dela inactivarea legei de faţă.

Institutele de învĕţământ despoiate de dreptul de publicitate întră în categoria institutelor private şi vin sub disposiţiunile statorite pentru scoalele private în secţiunea VI a legei de faţă.

§. 85. Dacă vre o jurisdicţiune, comună, societate sau un privat, folosindu-se de dreptul ce'l dă §. 62 al legei presente voiesce sĕ înfiinţeze o scoală de mijloc nouă şi sĕ'i acuire dreptul de publicitate, ea (sau el) va avè sĕ arete înainte de a se deschide institutul de învĕţământ, ce voiesce a'l înfiinţa, această intenţiune ministrului de culte şi instrucţiune substernênd în acelaşi timp statutul de organisaţiune şi planul de învĕţământ al scoalei, de asemenea şi conspectul despre puterile de învĕţământ.

Scoala 'şi-va primì dreptul de publicitate numai prin resotuţiunea emisă de ministrul.

Şi confesiunile sûnt îndatorate, a arĕta dintru început intenţiunea lor, de a înfiinţa o scoală de mijloc, avênd a substerne în acelaşi timp planul de învĕţământ al institutului şi conspectul despre puterile de învĕţământ.

§. 86. Confesiunile, jurisdicţiunile, comunele, societăţile şi particularii pot sĕ înfiinţeze şi susţină gimnasii şi scoale reale cu caracter privat şi institute de educaţiune private împreunate cu asemenea cursuri de învĕţământ, dacă vor încredinţa cu conducerea inmediată şi cu direcţiunea asupra lor pe un atare individ, care e profesor cualificat prin diplomă pentru cursul, ce se va deschide, sau şi-a câstigat recunoscinţă generală pe acest teren prin activitatea sa, care e cunoscută şi guvernului.

§. 56. din legea de faţă are valoare şi pentru aceste institute private.

§. 87. Infiinţarea intenţionată a unui institut de educaţiune privat sau a unui institut de învĕţământ, este îndatorat proprietariul institutului, a o arĕta prelângă un conspect despre organisarea institutului, cu planul de învĕţământ şi puterile de învĕţământ, ce vor conlucra într'ênsul, cel puţin cu 30 ḑile înainte de deschidere autorităţii comunale şi prin inspectorul suprem, care funcţionează în acel cerc scolastic, ministrului.

§. 88. Relativ la localităţile de instrucţiune şi la numerul elevilor, care trebue instruaţi într'o clasă, sûnt valabili şi pentru institutele private §§. 34. 35 şi 57 din legea de faţă.

§. 89. Ori şi cărui institut privat i se poate da dreptul de publicitate, dacă corespunde în privinţa organisaţiunei, adjustării numerului şi cualificaţiunei învĕţătorilor aplicaţi, la recerinţele cuprinse în secţiunea a V. a legei de faţă.

Dovedindu-se aceasta ministrul de culte şi instrucţiune i dă dreptul de publicitate şi prin aceasta institutul vine sub disposiţiunile secţiunei precedente.

§. 90. Dacă într'un institut de învĕţământ nu se vor urma disposiţiunile legei de faţă sau dacă guvernul va primì scire despre defecte morale sau tendenţe contrare statului, guvernul va putè ordina o cercetare şi în conformitate cu resultatul acestei cercetări, va putè sĕ închidă institutul respectiv; ba în casuri escepţionale poate sista educaţiunea şi instrucţiunea chiar şi înainte de a se termina cercetarea.

§. 91. Dar guvernul pentru instrucţiunea publică poate sĕ dea un ajutoriu moral şi material la astfel de scoale medie deosebit necesare şi eminente, dacă ele corespund postulatului cuprins în §. 89.

§. 92. Tuturor părinţilor şi tutorilor le stă ce e drept în voie a'şi instrua copii şi curanḑii lor într'un institut privat sau acasă, dar elevii instruaţi în modul acesta pot sĕ'şi câstige un testimoniu valid, care sĕ'i îndreptăţiască a fi primiţi în ori ce institut de învĕţământ public, numai aşa, dacă vor depune un esamen la încheerea fie cărui an scolastic într'o scoală de mijloc publică.

In mod escepţional ministrul de culte şi instrucţiune poate da încuviinţarea, ca în termin de un an sĕ se depună un esamen din mai multe clase.

§. 93. Ministrul de culte şi instrucţiune va face tot la trei ani despre instrucţiunea în scoalele de mijloc un raport parlamentului, şi articulul de lege XXXVII: 1868 §. 148 se modifică în înţelesul acesta.

§. 94. Cu esecutarea acestei legi se încredinţază ministrul de culte şi instrucţiune şi cu privire la cele cuprinse în §. 33 în acelaşi timp ministrul pentru apĕrarea ţĕrei.

Varietăţi.

† (*George Câmpean*), prea demnul epitrop al sântei biserici gr. or. din suburbiul Iosefin, proprietariu şi econom, în etate de 55 ani, a adormit în domnul astăḑi în 1/13 Aprilie, la 10 ½ oare a. m. după un morb îndelungat. Remăşiţele pământesci ale repausatului se vor aşeḑa spre vecinică odihnă în 3/15 Aprilie la 3 oare d. a. din casa proprie strada lui Gerlitzi Nr. 6. în cimiteriul bisericei gr. or. din Sibiiu, suburbiul Iosefin.

Cu inima înfrânta de durere se aduce aceasta la cunoscinţa consângenilor şi amicilor.

Sibiiu, 1/13 Aprile 1880.

(Urmează subscrierile jelitorilor).

* („Frăţilia întru dreptate“) este numele organului macedoromân edat de d. V. A. Urechie. Aceastá foaie are sĕ fie „*Gazeta Românilor de peste Balcani*“, şi va eşì odată pe sĕptĕmână. Drept *motto* organul poartă: „*Pace cu toţi conlocuitorili pe calea respectărei dreptăţilor reciproce*“ în dreapta; ear în stânga: „*Lumină. Naţionalitate, Legalitate.*“ Foaia se publică în dialectul Macedo-Român, şi în limba grecă.

* (Oase antidiluviane) s'au aflat la aşeḑarea unui fundament în Mehadia într'o peşteră necunoscută până acum de circa 150 stângini.

* (Earnă repeţită). Din Nordul Scotiei se scrie, că pe acolo a nins în ḑilele aceste. Zapada în unele locuri e de 3 policari de groasă.

* (Defraudaţiune). Tribunalul din Lemberg a condamnat pe Iaworowski cancelariul consistoriului metropolitan greco-catolic la 2 ani închisoare pentru defraudarea sumei de 10.000 fl. v. a. din fondul metropolitan încredinţat lui spre administrare.

* (Un ordin nou). Jurnalul „Wordl“ din Londra spune, că regina Victoria cu prilegiul serbărei aniversărei suirei sale pe tron va înfiinţa un nou ordin numit benenemerent imperial, menit numai pentru civilişti.

* (Calea ferată pe Vesuviu). Cu 28 Martie, s'a deschis comunicaţia prin cale ferată cu vêrful acestui munte de foc. Construcţia ei este aceea, care se numesce calea ferată cu sêrmă, adecă vagoanele sûnt trase la deal prin ajutorul sêrmei. Pe această cale poate sĕ se urce cine-va aḑi până la craterul muntelui la o înălţime de 3800 picioare d'asupra golfului dela Neapole. Gara se aflǎ pe un platou, de un suiş de 40—50 grade; aşa dar amêndouĕ vagoanele se mişcă aprocsimativ în jumĕtatea unui unghiu drept. Fiecare din ele circulă pe o cale de lemn. Vagoanele poartă numele de *Vesuv* şi *Etna*. Ele cuprind câte douĕ despărţiri pentru câte şese persoane. Fiecare vagon are, — după cum este obiceiul la acest sistem, — calea sa separată, şi, pe când unul se urcă în sus, celalalt se coboară în jos. Percursul nu durează mai mult, de cât 7—8 minute, până ce va putè pornì un tren spre crater.

Printr'un zid construit din lavă, s'a încercat de a se asigura calea contra erupţiunilor mai slabe ale Vesuviului, construind-o acolo unde este mai puţin pericol. — Se înţelege, că toate aceste nu vor oferì de cât o apĕrare neînsemnată, căci, dacă Vesuviul ar începe sĕ arunce foc cu puţină furie numai, acea cale va fi nimicită îndată.

Deacum înainte, în ori ce cas, poate cineva sĕ ajungă la marginea craterului cu toată comoditatea. Gara este provĕḑută cu tot comfortul, avênd o cafenea şi o restauraţie în stilul pompeian, precum şi o terasă, de unde se vĕd frumoasele părţi ale Neapolei.

* (Diamanţi şi cartofi) sûnt în America articlii cei mai deşi, după care umblă oameii neîntrerupt. Cu acesti articlii fac Americanii cel mai mult negoţ. De curênd a cumperat un neguţător un cemplecs de pământuri, unde se scobesce mereu după diamanţi şi se seamană cartofi, cari se vênd cu 6 punţi sterline sacul. Acolo aşa dară se plătesce, a sĕmĕna cartofi. —

* (Cât costă o deputăţie în parlamentul englez.) Actualmente, când cu ocasia alegerilor pentru parlament toată Fnglitera se află într'o ferbere, este foarte interesant a se sci, cât costă un loc în Camera englezǎ. D. L. Omptedo dă mai multe deslușiri în această privinţă într'un ḑiar din Londra. El scrie: Camera de jos a Engliterei este compusă de 652 membri. La ultimele alegeri din anul 1874 au fost necontestate 186, ear contestate 466 de alegeri. Gandidaţii propuşi au fost 1081. Fiecare candidat este îndaforat a trimite Camerei după săvêrşirea alegerei o listă de toate cheltuele făcute în timpul electiunei. Membrii aleşi adeverează aceste liste printr'un jurământ în urma intrărei lor în Cameră. Scopul acestei mĕsuri este de-a împiedeca acele cheltueli, cari sûnt menite pentru a corupe sau a influenţa direct pe alegĕtori.

Toate cheltuele făcute cu ocasiunea alegerilor din anul 1874 se urcă la 26,250,000 franci. Cei 429 candidaţi căḑuţi au lichidat 10,250,000 fr. Cei 652 candidaţi bine aleşi se împart în 350 conservatori, cheltuind una peste alta în termen de mijloc, câte 27,200 franci de om; 250 liberali, cheltuind câte 23,100 fr. de om, şi 52 naţionalişti irlandezi (home-rulers) cheltuind câte 5,350 franci.

Dintre candidaţii căḑuţi, au plătit 161 conservatori câte 26,650 fr. 254 liberali câte 13,000 fr. 14 naţionalişti irlandezi câte 4800 franci. Adunând pe toţi candidaţii după partide, au plătit: 510 conservatori 13.801,375 franci: 504 liberali 11,967,500 franci: 66 naţionalişti irlandezi 406,250 franci.

Alegerile necontestate prin provincie au costat, una peste alta în termen de mijloc, pe fie-care candidat câte 8,250 franci. — Cea mai mare cheltueală au făcut-o patru candidaţi din districtul electoral Corth Durham, pentru douĕ locuri de deputaţi. Câteşi patru au cheltuit 705,050 franci. La Londra s'au propus şese candidaţi pentru patru locuri, cheltuind 264,250 franci. etc.

După cum se vede, ca sĕ devină cineva membru al parlamentului englez, trebue sĕ cheltuiască foarte mult, cu toate că de la 1831 alegerile s'au eftinit. — Acuma durează o alegere districtuală douĕ ḑile, pe când mai nainte dura douĕ sĕptĕmâni. În timpii deatunci fie-care candidat deschidea câte un „Public-House“ (casă publică), în care 'şi adăpostia pe alegĕtorii lui, dându-le pe lângă casă şi masă, şi bani de transport şi alte cheltueli.

O alegere neuitată în analele parlamentului a avut loc în anul 1826 la Northumberland. Atunci fie-care din cei patru candidaţi (cei mai bogaţi proprietari) a cheltuit de la un milion până la 1,700.000 franci. O altă alegere interesantă s'a făcut la Wost Riding de la Yorcshire, lupta fiind între douĕ din cele mai mari familii magnate. Candidaţi erau: Lordul Milton şi Lordul Harnwod. Familia celui dintâiu, care a eşit biruitoare a cheltuit 2,500,000 fr. Cea dea doua cam tot atât, pentru căderea candidatului ei. Şi apoi sĕ nu ḑică cineva, că Englitera este ţeara escentricităţilor!

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 14 Aprilie n. „Politische Correspondenz“ comunică din Constantinopole: Maioritatea ambasadorilor este deja împuternicită, a ratifica transacţia turcească-muntenegreană.

Madrid, 14 Aprilie n. Astăḑi s'a esecutat sentenţa de moarte în contra lui Otero, atentatorul regelui; Otero n'a făcut nici o mărturisire.

Paris, 14 Aprilie n. Freycinet a adresat cătră representanţii Franciei un circulariu cu un *exposé* retrospectiv despre politica Franciei în toate cestiunile esterne dela denumirea ministeriului Freycinet încoace. O epistolă a archiepiscopului din Paris cătră guvern sfêrşesce cu rugarea, de a se retrage decretele din 29 Martie n., pentrucă esecutarea lor ar putè provoca conflicte dureroase între lege şi consciinţă şi o periodă de tulburări interne, ale căror sfêrşit nu s'ar putè prevedè.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia și Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

(Urmare).

IV.

Până sûntem securi şi convinşi, că Dḑeu este tot-dea-una cu noi, şi până când avem firma convingere, că biserica crestină este zidită pre temelie neclătite, nu avem sĕ ne temem, că învĕţăturile ei nu vor potè sta faţă cu principiele giganţilor în sciinţele naturale. La o luptă cu naturalistii nu vor părăsì teologii, avênd până acum tot temeiul a susţinè, că ei pot trăì în pace unii cu alţii Noţiunile teologice despre creaţiune nu le pot conturba naturalistii, şi aceasta o mărturisesc ei înşişi.

Din punct de vedere al sciinţelor naturale nu se poate imputa teologului nici decât, când învaţă: că lumea visibilă nu este din eternitate, ci 'şi-a luat începutul în urma voinţei lui Dḑeu.

Cu drept cuvênt ḑice Kurtz în privinţa aceasta: „*se înşală chiar pre sine naturalistul, dacă 'şi închipuesce sau dacă vrea pre altul a'l face sĕ creadă, că resultatele scrutărei lui empirice, l'ar fi adus acolo, sĕ tăgăduiască învĕţătura bibliei despre crearea lumei. Nu empiria poartă vină la aceasta, ci numai speculaţiunea lui*“. [1]

Dacă astronomul Lalande mărturisesce, că a scrutat tot ceriul şi n'a aflat pre Dḑeu, atunci trebue sĕ ḑic, că nu astronomia, ci însuşi este de vină că nu 'l-a aflat. „*Astronomia ḑice Kurtz* [2] *poate crede, că prin analogie va chiarifica formarea şi desvoltarea corpurilor universului, cari sûnt obiectul observaţiunei — aşa precum sûnt acum nu va cuteza nici când a otărì, dacă materia şi forţa primitivă, din şi prin carea s'a format corpurile, a fost din vecie, ori s'a creat în decursul timpului sau sĕ decidă dacă ambele au conlucrat la formarea corpurilor, sau în urma unei voinţe personale mai înalte*“.

La tot casul poate sĕ vină în ispită naturalistul ca în cercetarea causelor şi tractarea lor se peardă din vedere ultima şi cea mai înaltă. Asemenea anatomistul poate sĕ vină în periclu a dispreţuì sufletul în cercetarea organismului omenesc. Dacă naturalistul tăgăduesce revelaţiunea şi anatomistul devine materialist, în atare cas nu sciinţa lor îi conduce la aceasta, ci speculaţiunea lor falsă pe alte terenuri; şi dacă ei 'şi susţin erorile philos. cu provocare la scrutările lor în natură, aceasta atât însemnează, ca şi când cei ce neagă minunile şi profeţiele, s'ar provoca la aceea, că ei dubitează auctoritatea cărţilor publice. Foarte nimerit ḑice Deitinger [3] în altă privinţă: „*Dacă sciinţa păşesce ca dispreţuitoare şi inimică religiunei, atunci aceasta nu se întêmpla, că doară sciinţa şi religiunea n'ar potè trăì în armonie, ci pentru aceea, că sau au scăpat ambele dela adevĕratele lor principii, sau pentru aceea, că încă n'au ajuns la cunoscinţa şi criteriul lor. Este o eroare încă şi mai mare în care se încurcă timpul nostru creḑênd oamenii în o absolută neîmpăcare a religiunei cu sciinţa. Cel ce ḑice: ca sĕ cred trebue sĕ renunciu dela credinţă, unul ca acela are ideí chiar aşa de false despre credinţă, ca şi despre sciinţă. Contraḑice sciinţa religiunei, aceasta sĕ întêmplă nu pentru temeinicitatea scientifică, din contră pentru lipsa ei. Nu sciinţa este în luptă cu religiunea, din contră nesciinţa şi ignoranţa.*“

Aceasta se poate aplica şi are valoare şi faţă cu sciinţele naturale. Cercetarea noastră ne va convinge încât pot spera, că nu numai noţiunea creaţiunei, ci totul ce ne învaţă biblia şi istoria primitivă a omenimei sûnt în dreptul lor, de a nu fi atacate de resultatele sciinţelor naturale.

Înainte de a proba cu însuşi cuvintele bărbaţilor de sciinţă, că sciinţa şi credinţa nu sûnt antiteze, premit, că atât învĕţatul cât şi credinciosul pot fi întruniţi în una şi aceeaşi persoană. Esperienţa ni o arată aceasta nu numai în timpurile vechi, ci chiar în timpul mai nou, între representanţii tuturor direcţiunilor scientifice şi confesiunilor. Şi acum sĕ vin la obiect!

Franciscanul Roger Baco în

---

[1] l. c. p. 12.
[2] l. c. p. 298.
[3] l c. 53—54.

veacul al XIII lea poate cel mai însemnat representant al sciinţelor naturale din evul mediu, a fost la tot casul ca om învĕţat şi crestin credincios, — ceea ce se poate vedè nu numai din sistemul lui teologic, ci mai vêrtos din sistemul lui filos. şi totuşi n'a putut dovedì, că ceea ce a întrunit în persoana lui: sciinţa şi credinţa, ar fi contradiceri.

Numai puţin însemnat în această privinţă este **Francisc Bacon** de Verulam din veacul al XVI-lea. El ne spune apriat, că studiul naturei nici decât nu 'l-a făcut necredincios, şi ne spune[4]) limpede ca lumina soarelui, că a te ocupa superficial cu sciinţele naturale, ori cu filosofia înseamnă atâta cât a fi condus la atheism; un studiu profund în acele te conduce şi readuce la adevĕrata religiune. Aşa dară până când priceperea omului remâne numai pe lângă causele mijlocii, nu va putè sĕ se desbrace de atheism; îndată ce cunoasce causele în legătura şi integritatea lor, se vede constrins omul a'şi lua refugiul la divinitatea şi provedenţa divină. A'şi putè dice, că mulţi fac numai paradă cu atheismul. Atheiştii ce e drept nu încetează a'şi câştiga adoratori şi aceasta numai pentrucă voiesc a se întărì de nou, fiind odată discreditaţi. „În Ddeu nu cred numai aceia, cari au interes a nu fi Ddeu“ astfel încheie Baco observaţiunile lui în această privinţă şi nimic mai adevĕrat decât aceasta.[5])

Acum sĕ trec la cei trei părinţi ai astronomiei mai nouĕ: **Copernic**, **Newton** şi **Keppler**. Toată lumea scie despre ei că, ca bărbaţi învĕţaţi au fost totodată creştini cu multă pietate şi credinţă şi aceasta o dovedesce unul fie-care în sistemele lor astronomice.

Cumcă Copernic a avut o consciinţă biblică şi teologică se vede în staverirea sistemului seu astronomic şi din acea împregiurare, că opul astronomic 'l-a dedicat bisericei pe timpul stăpânirei Papei de atunci Paul al III-lea.[6])

Despre Newton este cunoscut, că pre lângă studii matematice şi astronomice s'a ocupat încă cu studii esigetice. Credinţa şi convingerea lui biblică şi teologică o vestesc următoarele cuvinte cu privire la profetul Daniil: „avem acum pre Moise, profeţi, apostoli, ba chiar cuvintele lui Christos. De nu am fi îndatoraţi a'i asculta, chiar aşa de puţin am fi de escusat ca Iudeii, pentrucă a crede în profeţi este caracteristica adevĕratei biserici.... Stima şi demnitatea profeţilor, a lui Moise şi a Apostolilor este divină.“[7])

Simţemêntul religios şi de pietate a lui **Keppler** îl pot caracterisa de ajuns următoarele cuvinte, cu cari 'şi încheie opul astronomic: „*Nu'mi remâne alta, decât sĕ ridic ochii şi mânile de pre tabla demonstraţiunilor la ceriu, şi sĕ rog pre tatăl luminei cu pietate şi umilinţă. O tu! care prin lumina naturei stêrnesci în noi dorul după lumina graţiei şi prin aceasta ne transpui în lumina gloriei. Îţi mulţămesc Ţie Doamne şi creatoriule, că sufletul meu s'a umplut de bucurie pentru creaţiunea Ta şi lucrul mânilor Tale m'a încântat! Eată am finit opul chemărei mele în urma darului bogat, ce mi 'l-ai dat. Am descoperit oamenilor cât de mărite sûnt lucrurile Tale. Sufletul meu nisuesce a filosofa adevĕrat încât este cu putinţă, şi dacă am produs ceva nedemn de tine, luminează'mi mintea ca sĕ îndrept! Dacă m'ar fi sumeţit frumseţa lucrurilor Tale, sau dacă am căutat mărirea mea înaintea oamenilor prin alcătuirea opului meu, menit gloriei Tale. În fine indurăte de mine ca opul acesta sĕ fie spre lauda Ta şi mântuirea sufletelor şi nici decât spre stricăciune.*“*!!*[8])

Cine poate fi nemişcat şi nepĕtruns de atare simţemênt religios şi cine sĕ nu fie însufleţit de spiritul ce zace în cuvintele lui Keppler?! Lalande a scrutat ceriul şi dice, că n'a aflat pre Ddeu. Astronomul Keppler încă a scrutat ceriul şi a aflat pre Ddeu şi încă pre Ddeul cel adevĕrat, pre Ddeul luminei, graţiei şi gloriei!

Despre **Galilei** nu mai este îndoială, că până la sfêrşitul vieţei ca om învĕţat a fost totodată şi creştin adevĕrat şi convicţiunile lui în sciinţele naturale nu numai că nu 'i-au nimicit credinţa creştină, ci din contră 'l-au înălţat pre un nivou demn numai de dênsul. Cu mult mai necredincioasă a fost curia romană, când 'l-a condamnat pentru convingerile lui temeinice.[9])

Euler, unul din cei mai mari matematici ai veacului trecut, scrie în opul lui întitulat: *salvarea revelaţiunei contra împutărilor* etc. următoarele cuvinte din cari se poate vedè pre lângă sciinţă, simţul şi convingerea lui religioasă: „*faţă cu greutăţile şi contradicerile, ce le află liberalii în scriptură se poate observa, că nu esistă nici o sciinţă positivă, cărei sĕ nu i se poată face împutări încă şi mai mari. Pentru ce dară sĕ se nimicească valoarea scripturei prin atari împutări? Geometria este aceea sciinţă, care nu primesce nimic ce nu se poate deduce chiar din cele dintâiu acsiome ale cunoscinţei noastre şi totuşi sûnt oameni, cari susţin, că nimic nu este mai nesigur ca geometria şi încă oameni, cari se bucură de un renume bun. Contradicerile din scriptură sûnt numai la părere şi resolvirea lor nu cere osteneală, ba încă mai puţină osteneală de cum cred liberalii.*“

(Va urma.)

---

[4]) „leves gustus in philosophia movere fortasse ad atheismum, sed pleniores haustus ad religionem reducere.. Verum est, parum philos. naturalis homines inclinare in atheismum, at altiorem scientiam eos ad religionem circumagere.“ vedi Treiburger Kirchenlexicon XII. 95.

[5]) Deum non esse non credit nisi cui Deum non esse expedit.“

[6]) Beckmann Zur Gesch. des copern. Systems II. 12.

[7]) Iahrbücher für deutsche Theologie 1860 p. 769.

[8]) Raumer Kreuzzüge II p. 43—45.

[9]) T. Ceontea, instrucţiunea intuitivă IV în „Biserica şi scoala“ Nr. 13/1878. Cu privire la Galilei ar fi de dis mai multe, însĕ, din mai multe consideraţiuni cu privire la biser. rom. cath. şi ca sĕ nu revoc rane nouĕ în inimile celor ce sûnt pentru Galilei, tac, indigitând numai la Th. H. Martin, Galilée, Par. 1868.

Lista Nr. 14

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 13 publicată în Nr. 39 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 2448.85

Dela **comitetul reuniunei române de cântări** din Sibiiu ca venit jumĕtate al petrecerei cu danţ din 13 Martie a. c. . . . . fl. 45.—

Prin dl **Romul de Crainic** paroch în Dobra ca resultat al unei colecte în parochia Dobra fl. 12.50

Prin dl **Desideriu Borbola** advocat în **Lipova** dela următorii: Desideriu Borbola 2 fl., D. Cismaş 1 fl., D. P. Simon 1 fl., A. Ciordan 1 fl., T. Taloşi 20 cr., I. Marcoviciu 50 cr., Gr. Lazaroviciu 50 cr., B. Singer 50 cr., Laz. Cicei 1 fl., M. Gross 20 cr., S. Messer 20 cr., I. Glatz 20 cr., E. Lazar 50 cr., G. Fagarasiu 2 fl., Rozinsky G. 1 fl., L. Panaiot 1 fl., A. Magyics 50 cr., M. Sandor 1 fl., M. Weiss 30 cr., Dr. A. Weiss 30 cr., Ig. Lederman 20 cr., G. Borna 50 cr., A Folcz 20 cr., K. Kris 50 cr., I. Raţ 1 fl., M. Haszler 1 fl., E. Coraciciu 50 cr., G. Dölle 50 cr., I. Nagy 1 fl., N. Şerban 1 fl., N. N. 30 cr., Dr. Wannar et Gusti 1 fl., D. Onu 30 cr., G. Iancoviciu 50 cr., F. Ringeisz 50 cr., I. Nedelcu 10 cr. Suma . . . . fl. 24.—

Prin **acelaşi** dela dd. I. Tuducescu 1 fl., Cr. Ghinchiciu 1 fl., A. Daliciu 30 cr., I. Ardelean 50 cr., C. Crăciun 50 cr., G. Mateiu 2 fl., I. Micu 30 cr., N. Caprucean 30 cr., V. Muntean 1 fl., N. Muntean 1 fl., M. Muntean 50 cr., R. Bichicean 30 cr., A. Popoviciu 20 cr., Fl. Bugi 30 cr., Sima Mircu 10 cr., D. Muntean 30 cr., N. Rotariu 40 cr., T. Muntean 20 cr., N. Rosiu 10 cr., D. Cismaş 50 cr., St. Dragea 1 fl., I. Vuculescu 50 cr. I. Suciu 50 cr., scolarii din clasa mare 40 cr. Suma . . . . fl. 13.20

Prin **acelaşi** dela dd. I. Schauer 50 cr., A. Micu 1 fl., S. Martinoviciu 30 cr., A. Folcz 20 cr., D. Klaubez 20 cr., Graef Balint 20 cr., I. Lädermann 20 cr., N. Niederländer 20 cr., N. Miloş 50 cr., S. Micu 50 cr., B. Weiszin 1 fl., M. Temmer 50 cr., L. Braun 1 fl., F. Patruban 20 cr., N. Iellinek 30 cr., fraţii Singer 20 cr., I. Gross 50 cr., N. Chern 50 cr., Hirschmann 60 cr., B. S. 1 fl., G. Misiciu 1 fl., A. Weiss 50 cr. Suma . . . . fl. 11.10

Prin **acelaşi** dela dd. Mihai Vasiciu 40 cr., T. Georgieviciu 20 cr., C. Popoviciu 50 cr., D. Istvan 20 cr., St. Hodejen 30 cr., A. Popoviciu 20 cr. Suma fl. 1.80

Totalul cu diua de astădi . . . fl. 2556.45

Sibiiu, 13 Aprilie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în diarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 13 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.45	106.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.10	99.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.30	86.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.75	126.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	92.50	92.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	91.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	91.50	91.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	90.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	92.25	91.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	93.—	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.80	73.85
Datorie de stat în argint . . .	74.20	74.10
Renta de aur austriacă	89.25	89.90
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.25	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	840.—	840.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	287.90	289.—
Acţiuni de credit austr. . . .	273.—	274.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	114.3/8
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.54
Napoleon	9.45 1/2	9.45
100 marce nemţesci	58.45	58.40
London (pe poliţa de trei luni) .	118.85	118.60

Economic.

Făgăraş, 6 Aprilie n. Pro hectolitră Grâu fl 9.50—.10; grâu sĕcăreţ fl 8—9; sĕcară fl. 5.50—5.80; ord 4—4.20; ovĕs fl. 2.90—3.20; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. —.—; Sămânţă de cânepă fl. 8—9.; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 5—6 crumpene fl 1.50—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—74; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminări fl. 38—; unsoare fl —65; cânepă fl. ———.; sĕmênţă de in fl. ————; săpun fl. ——; fên fl. 2.40—2.80; spirt pro grad 10 1/2— cr.; pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viţĕl 36—— cr.; carne de porc 44— cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 2—; Têrgul de adi fu bine cercetat.

Braşov, 9 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu. fl. 8.—9.40; Grâu sĕcăreţ fl. 5.50; Sĕcară fl. 4.60 5—60; Orz fl. 4.30—4.60; Ovĕs fl. 3.20--3.10; Cucuruz fl. 5.20; Mălaiu fl 6.70; Mazere fl. 7.70; Linte fl. —9.20; Fasole fl. 6.60 Sĕmânţă de in fl. 10.50 Sĕmênţă de cânepă fl. 5.56— Cartofi fl. 1.60 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de berbece 24 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 10 Aprilie n. Impregiurările timpului în sĕptĕmâna trecută au fost foarte primăvăratice. După un timp schimbăcios în dilele dintâiu ale sĕptĕmânei se închise ceriul şi curênd după aceea începură ploile poftite de toată lumea. Ele dela începutul lor până pela sfêrşitul sĕptĕmânei îşi continuară cursul, şi pe lângă toate, că au fost călduţe şi foarte aşteptate totuşi pe urmă oamenii se esprimau, că acuma ar fi bine sĕ înceteze, pentru că dacă vor mai ţinè, nu se pot apuca de lucrurile de câmp, cari în cea mai mare parte nu sûnt nici începute, necum sfêrşite. Acuma se vede din raporturile mai nouĕ, cumcă gerurile de mai înainte n'au făcut aşa mare stricăciune bucatelor şi tuturor sĕmĕnătorilor, cum se spunea în raporturile de mai înainte. Cumcă în acele raporturi au fost mai mult ficţiuni decât adevĕr, şi cumcă raporfurile mai nouĕ conţin mai mult adevĕr, o dovedesce scăderea preţurilor la bursă, precum şi în têrgul articlelor din sĕptĕmâna trecută. In această privinţă notâm deci în special:

Grâul la 50—60 mii m. m. trecu debia cu fl. 10.40—10.60; **sĕcara** la 4000 m. m. cu fl. 9.25—9.50; **orzul** la 5000 m. m. cu fl. 6—7.20; **ovĕsul** cu fl. 7.10—7.30; **cucuruzul** la 7—8000 m. m. cu fl. 7.50—7.75; **făina** nu trecu nici în această sĕptĕmână mai bine. Asemenea têrg slăbuţ au avut **păstăioasele** şi adecă: **fasolea** cu fl. 8.50—9; **mazerea** cu fl. 11—12; **lintea** cu fl. 11; **sĕmênţa de cânepă** cu fl. 10; **sĕmênţa de in** cu fl. 14; **mălaiul** cu fl. 13.50 (toate per 100 chilograme); **lânile** trecură cu fl. 1.90—2.65 chilograma; **spirtul** *en gros* cu fl. 34, *en detail* cu fl. 36 per 10 mii litre %.

Porcii s'au mai scumpit. In têrg se aflară cu totul 59.100 căpete, dintre cari din Ungaria de jos 2140; din România 870 şi din Ardeal 170; **unsoarea** de **porc**, **slănina** şi **sĕul** trecură ca şi mai înainte.

Peile de bou s'au vêndut debia cu fl. 112—115; cele de **vacă** cu fl. 105—110; cele de **viţĕl** cu fl. 185—190, toate per 100 chilograme; **peile de cal** per chilogram cu fl. 10—12; celelalte soiuri n'au avut nici o trecere.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 20 Aprilie şi 20 Maiu imob. lui Ioaneş **Miclăuş** în Cacova; în 19 Aprilie imob. lui Ioan **Adami** în Ungurei (trib. Sibiiu); în 8 Maiu imob. lui Michail **Schindler** în Mediaş (judec. cerc.); în 28 Aprilie şi 28 Maiu imob. lui Nicolae **Ritivoiu** şi soţi în Porceşti; în 19 Aprilie imob. lui Ioan **Maiu** în Ungurei (trib. Sibiiu); în 7 Maiu şi 7 Aprilie imob. Salomiei **Inczer** în Cricău (judec. cerc. Aiud); în 19 Aprilie şi 21 Maiu imob. lui Andreiu **Mihalca** şi soţi în Remetia; în 19 Aprilie şi 21 Maiu imob. lui Ioan **Banc** şi soţi în Remetia; în 17 Aprilie şi 20 Maiu imob. lui Adolf **Goldner** în Fejérszék; în 24 Aprilie şi 25 Maiu imob. soţiei lui Nuţu **Tarcea** în Szakulosfalva; în 17 Aprilie şi 20 Maiu imob. lui Onuţ **Petrean** în Curtuiuş (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 7 Maiu şi 7 Iunie imob. lui Alecsandru şi Iuliana **Kiş** în Braşov; în 30 Aprilie imob. soţiei lui Pavel **Klein** în Braşov (trib.); în 5 Maiu şi 5 Iunie imob. lui George **Demaj** în Sântioana (judec. cerc. Sângiorz); în 22 Aprilie imob. lui Vasilie **Şerb** în Poplaca (trib. Sibiiu); în 7 Maiu şi 7 Iunie imob. lui Candin **Rus** în Cricău (judec. cerc. Aiud); în 4 Maiu şi 4 Iunie imob. lui Iacob **Grabovitzky** şi soţi în Sibiiu; în 10 Maiu şi 10 Iunie imob. lui Ioan **Goţa** în Poplaca; în 8 Maiu şi 8 Iunie imob. lui Ioan şi Iria **Roşu** în Reşinari (trib. Sibiiu); în 29 Aprilie şi 29 Maiu imob. lui George **Albrich** în Moardeş (judec. cerc. Mediaş).

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tip ariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 41. Sibiiu, Sâmbătă 5 Aprilie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Liberalismul maghiar.

„Libertate ca și în Ungaria!“ — „Despotism ca și în Rusia!“ Eacă două frase stereotipe, pe cari mulțime de oameni s'au dedat a le-rostì, fără a mai cugeta, la fie care ocasiune dela 1848 încoace. Dar între diferitele graiuri europene cel *maghiar* de sigur se aude mai tare: lăudând neasĕmĕnatul liberalism maghiar și condamnând neasĕmĕnata tirănie rusească. Veḑi bine, noi pățiții, cari avem ocasiunea a ne bucura mereu de fructele liberalismului maghiar, am devenit cei mai cumpliți sceptici și ne întrebăm mereu, că oare ce mai ințelege etica modernă sub „libertate“?

Sûntem o samă de oameni în vre un oraș al Ungariei, cari ne interesăm de limba chinezească; ne punem pe sinologie și ajungem cu entusiasmul până — a angaja cu banii noștri o trupă teatrală chinezească, ca aceasta sĕ ne ofere petrecania unor representațiuni adevĕrat chinezesci. Fi-vor aceste permise în Ungaria?

Dar sûntem d. e. Nemți născuți, cari am supt graiul nemțesc de odată cu laptele mumei; voim și noi după muncile ḑilei a afla seara plăcerea, ce o poate face bunăoară o comedie veselă, jucată în limba inimei noastre, în limba nemțească. De am fi cetățeni ai României, chiar *teatrul național românesc* din capitala *Bucuresci* ni s'ar deschide pentru accentele idiomului nostru german, precum deunăḑi s'a și întêmplat într'adevĕr.*)

Ei! dar România n'a ajuns încă la nivelul unui stat *european*. E vorba de stări *europene*: liberalism *maghiar* și despotism *rusesc*! În Ungaria, nu numai în capitala țerei **) așa se vede, că pe viitoriu nu va fi iertat a mai vorbì nemțesce pe scenă. Prin urmare nici românesce, sêrbesce . . ., ci numai unguresce.

Dar în despotica Rusie? În Petersburg se dau representațiuni nemțesci chiar în două teatre: în cel al Mariei și în cel al lui Mihaiu; ear' în orașele Riga, Dorpat, Mitau... din provinciele baltice ale Rusiei se află teatre curat nemțesci cu atât mai mult, cu cât barbara Rusie susține d. e. în Dorpat o *universitate nemțească*, în Riga un *politechnic nemțesc* . . . Spre mângăerea Maghiarilor fie însĕ amintit, că și frații lor din seminția fino-ugrică, Finezii din Finlandia *rusească* au dreptul a se bucura de un teatru *finez*, bunăoară în Helsingfors, de oarece chiar și la universitatea de acolo se propune în limba *fineză*. Tiranul de muscal barbar!

Noi toate aceste le-am sciut: am fost însĕ nedumeriți în privirea cualificărei, de vreme ce eram pe acì a ne însuși — cu deosebire și sub înrîurința presei străine — un scepticism filosofic atât de intensiv, încât stam aproape de a nu mai scì deosebì, ce e libertate și ce e contrariul. Când eacă că aceeași presă străină, care până acuma după atitudinea ei se părea că aproabă etica maghiară, deodată se întoarce în contra ei scriind d. e. astfel:

„Din norocire aflăm puține esemple în istorie, ca un popor după scuturarea unui jug și a asuprirei suferite, sĕ iee așa de curênd rolul asupritorului, precum au făcut Maghiarii în present. Ce spectacul a fost acela, pe care ni 'l-a presentat Ungaria după pacea dela Villafranca (1859)! Nu prin puterea lor proprie — ori cât de mare și neînfrântă a fost mânia lor —, ci prin biruințele franceze pe câmpiile Lombardiei s'au mântuit Maghiarii . . . .“ După aceea se arată că Deák n'ar fi ajuns așa curênd la ținta propusă „dacă n'ar fi venit încă odată un ajutătoriu din afară și dacă n'ar fi recomandat o ḑi dela Königgrätz încuviințarea pactului.“ „Nu esistă nici un popor, care sĕ aibe mai multă causă, de a se abstinè de ori ce îngânfare. Dar cum obicinuesc Maghiarii a tracta pe concetățenii lor din imperiul coroanei lui Stefan, de când în 1867 au ajuns la atâte libertăți și drepturi? Astăḑi de nou se anunță din capitala lor Pesta un foarte urît esemplu de sumeție și nedreptate.“ Urmează cestiunea închiderei teatrului nemțesc din Pesta, și istoricul neîndreptățirilor, ce a îndurat elementul nemțesc din Ungaria. Apoi: „Între Constantinopole și Viena s'a construat din partea unor societăți de căi ferate și de navigațiune o linie pentru comunicația universală. Ungurii însĕ au atât de puțină considerație, încât dau la vama din Orșova bilete de vamă numai în limba lor, care nu e înțeleasă de cei mai mulți calĕtori precum și de funcționarii de vamă din Austria. Adeseori și Ministrii nu pășesc de loc mai cu crutare decât deputații, precum s'a vĕḑut în Aprilie 1876, când eară a fost vorba de o cestiune teatrală. Casa de jos încuviință teatrului național Pestan, care și așa era deja subvenționat, o anticipație fără camată. Un membru sêrbesc obiectà, că e nedrept, a încuviința în favorul unei singure naționalități o sumă așa de mare pentru scopuri de petrecanie, pe când toate celelte neamuri nu primesc nimica. Un alt Sêrb aderà și observà: Ungaria nu este un stat național maghiar, ci un stat de diferite naționalități; dieta nu va schimba aceasta, precum nici nu are puterea, a le face maghiare milioanele de Sêrbi, Slovaci, Români și Nemți, cari formează marea maioritate a poporațiunei. Atunci se sculà Tisza și esclamà: Este o norocire pentru oratorul, că a stabilit deosebirea între stat național și de naționalități aici în Casă unde îl scutesc drepturile deputaților; afară de Casă curênd ar face descoperirea, că statul național maghiar are destulă putere, pentru a sdrobì pe inimicii patriei maghiare. După un aplaus lărmuitoriu, ce a urmat cuvintelor aceste, deputații de neam nemaghiar au părăsit sala . . . În regatul Stlui Stefan se află după o numĕrare nu chiar nouă circa 14 milioane locuitori; Maghiari sûnt între ei numai 4 până 5 milioane, și mulți își însușesc originea aceasta, pentru a fi socotiți la neamul stăpânitoriu. Se poate vedè din aceasta, dacă amintitul Sêrb din casa de jos din Pesta, a avut drept sau ba, a susținè că Ungaria nu este un stat al unei singure naționalități, ci ea seamĕnă mai mult cu Elveția.“ Urmează o accentuare a meritelor, ce au Nemții pentru Ungaria, sfêrșindu-se cu cuvintele următoare: „Este o nebunie cumplită, ca ḑece milioane de Europeni sĕ se asimileze Maghiarilor și sĕ primească o limbă mongolică. Deja putem adeseori cetì, că Maghiarii prin intoleranța și aroganța lor s'au făcut urgisiți la toate neamurile imperiului habsburgic fără escepțiune. În regatul lor popoarele formează reuniuni de scutință unele contra altora, precum făcură și odinioară, înainte de ce s'au încăierat în anul 1848. Ținem că încă n'avem sĕ ne temem, că va ajunge lucrul vreodată eară așa departe. Politica mai are mijloace, a prevenì rĕului; e însĕ de lipsă ca sĕ se facă în curênd începutul și înainte de toate se cere mai

---

*) Tocmai societatea de actori *nemțesci*, care astăḑi dă representațiuni aici în Sibiiu, a jucat cu permisiunea intendanței în teatrul *național românesc* din Bucuresci, fiind proveḑuți de aceeași intendanță chiar și cu decoruri și în parte cu costume, precum le pretind dimensiunile marelui teatru al capitalei române. Aceste le scim atât din ḑiarele Bucurescilor cât și din informație privată.

**) Ḑiarele nemțesci din Sibiiu au comunicat în ḑilele aceste, că și direcțiunea societăței teatrale nemțesci care joacă în Sibiiu, a primit concesiunea pentru a da representațiuni numai până la sfêrșitul lui Iunie. Ori cine înțelege necsul cu concesiunea teatrului nemțesc din Pesta: se vede o *sistemă* întru — denegarea concesiunilor pentru teatre nemaghiare.

FOIȚA.

Din „Frățilia intru dreptate“.

Anunțând Joi aparițiunea mult importantei foi, ce poartă numele de sus, credem că, cel mai nimerit mijloc de a face și pe cetitorii nostrii sĕ'i cunoască tendența, ar fi sĕ lăsăm pe „Frățilia întru Dreptate“ sĕ vorbească ea însași prin graiul secretariului „Societății de cultură Macedo-Română, d. V. Alesandrescu Urechiă.

Eată după „Binele public“ cum grăesce d-sa în cuvêntarea de deschidere a primei întruniri a societății Macedo-Române:

„In ḑiua cându sĕ adunară representanțili a marilor Puteri Europene la Berlin cu scop se reguléză, cum se ḑicea, chestiunea Orientului, sórta popórĕlor din peninsula Balcanică, care di noi nu simți durere fără parigoriă, când vedea nedreptățile ce feaceră numa și a nóuă [nu numai noue] la Țéra nóstră, ma ninca și a întregului elementu Rŏmânu din peninsula Balcanică, Areopagiții dela Berlin?

Fure că noi celistisim [silim] de atuncea cu tóte puterile nóstre sĕ aflăm un trop (mod) se eșim ca ma bine*) de lanțurile ce ne aruncară nedreptatea și, cutez sĕ ḑic, nemînduirea (neprevederea) Europeliei, ce rĕmâne sĕ facă frațili a noștri dinaparte de Balcanĭ, de cari mizea (abie) și aduse aminte Areopagŭlu de Berlin că sunt și cari li sacrifică tră alante națiuni ce locuescu cu eli?

Cu castigă (grijă) de venitorŭlu ce proetimàsia (prepara) Macedo-Rŏmanĭlor aceli de la Berlin, mulți din barbațili a nostri politici se adunare atumcea și cu durere de inimă se minduiaŭ (cugeta) ce putea sĕ facă Romania ca sĕ ajungă suschirările (suspinele) Românilor dinaparte de Balcani la urecliele congresului de la Berlin. Unŭ memoriu scrisu de Apostol Margarit fu, câtŭ scimu, impărțitu la aceli ce regulau sórta lumeliei Orientale. Ma ahânt (atât) fu tutu ce putu se sĕ facă. Romania victorióså la Vidin, la Rahova, la Grivița, la Plevna, Romania care avea scapată óstele Rusesci, era sacrificată de congresu, li se rupea trupŭlu. Și ași România nu putea se facă ca ma mult tre mărățili frați a liei de la Peninsula Balcanică·

Ma acea ce nu putea se facă Romania atumcea, ea o aștéptă de la cherolu (timpul) care derâmă așeḑarile politice căt de mari se hibă (fie), când temeliŭlu a lor l'au pe prestaneu (violența) și pe nedreptate. Romania o aștéptă de la desvoltarea puterilor liei de viață, de la ḑua când tuți aceli cari sburêscu dulcea nóstră limbă va se amintă consciința drepturilor și cunoscința venitorŭlui ce li aștéptă. Ca un natu (pruncŭ) care de multe ori cade ca sĕ învéță se imnă (ambla) tinera noastra națiune caŭta*) de cazaturile aliei se învéță se calcă bărbătesce și se miérgă înainte.

Ași dochira (cunoscură) aceli bărbați cari de jumetate etă (secol) au lucrată tre patria Română și aceli din tineri cari vor se ajungă sĕ se facă soldați deștepți și ascultători la veclili a lor capitani. Ași se dechiară ḑicu, tuți aceli cari se adunară și fure că este cherolu ca se facă antânia societate de Cultură Macedo-Română.

Se nu hiba (fie) chero tre (pentru aistă societate?)

Ma când cama multu ca astă-ḑi naționalitățile din Peninsula Balcanică caută se hihă cunoscute ca carecido (fie-care) națiune? cându éră cama multu ca astă-ḑi Europa spăriată de opera liei cu parere de bine vede, că in Peninsula Balcanilor se află elemente cari potu, fure că nu se țină, celu puçin se impuțineză pericolulŭ de nemesurata intindere a lumĭlieĭ Slave? Francia cu aistu scopu apără Grecĭli. Ași si Germania impinge Austria pâna ninga Salonicu. Italia, cu minte cum este, nu putu se nu achicăséscă (pricépă) că colosŭlu slavu va sĕ ajungă la Adriatica; tuți au un

---

*) *Bi* se citesce *ghi* in dialectul Macedonéanu. E de dorit însĕ sĕ și corrégă acestă pronunțațiune, ca și Moldovenii.

*) Macedon. citesce: *Cafta*.

multă claritate și chibzuință a capetelor. Ce s'a întêmplat în Pesta este o provocare a Nemților fără de nici un scop afară de desvoltarea unei îngânfări cinice. Ne este teamă, această hotărîre s'a luat într'un ceas rĕu pentru Ungaria și pentru Maghiarime, cine seamĕnă vênt, poate secera numai vifor".

Și cine scrie astfel? „National-Zeitung" din Berlin, care, până acì observa față cu Maghiarii atâta reservă diplomatică, încât nu prea era accesibilă nici pentru plânsorile Sașilor ardeleni.

Polit într'una din sedințele mai din urmă ale dietei ungare s'a esprimat astfel: „Naționalitățile Ungariei încă de mult ocolesc ori și ce ar putè fi adus în legătură cu cuestiuni politice, cu tendențe politice. Ele s'au retras cu totul pe tĕrêmul culturei presupunênd, că le va fi cel puțin aici iertat, a se desvolta în spiritul național. Însĕ întreaga tendență a activității dlui ministru de culte se împrotivesce și în anul trecut am fost martori la crearea acelei legi pentru scoalele populare, care se arată ca întruparea ideei: că naționalităților nu le poate fi iertat a se desvolta în individualitatea lor națională, ci că ele sûnt silite a se ținè de desvoltarea neamului stăpânitoriu. Dar guvernul unguresc nu s'a oprit nici măcar acì: el a trecut de pre tĕrêmul culturei pe tĕrêmul religios..." Noi adaugem: guvernul unguresc nu se opresce nici acì — vedi proiectul de lege despre simplificarea și accelerarea *regulărei afacerilor de proprietate din Transilvania* etc. Până acuma au fost bunurile ideale în joc, acuma au ajuns și cele materiale a fi supuse deadreptul arbitriului celor puternici. Ni s'a dis mai nainte. Trebue sĕ vĕ faceți și sĕ fiți *Maghiari*, apoi nu Vĕ opresce nime la înflorirea stărei voastre: astădi însĕ se ivesc năzuințe îndreptate chiar în contra esistenței noastre *fisice*. „Libertate ca și în Ungaria"!

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Aprile.

Casa deputaților ung. a acceptat eri în desbatere generală și specială fără modificări esențiale, proiectele privitoare la reconstrucțiunea Seghedinului.

Pentru Cislaitania diua de Luni a fost o di memorabilă. A doua di Marți toată presa vinează se afla sub impresiunea discursului lui Taaffe din diua trecută, care din partea uneia fu comentat cu articuli intitulați „Desvelirile lui Taaffe."

Din partea așa numiților „constituționali" i s'a luat în nume de rĕu lui Taaffe căci în ședința de Luni a scăpat din gură cuvintele, prin care dicea, că nici o națiune din Austria sĕ nu se simtă țermurită în drepturile sale istorice.

Nu mai târdiu de cât a doua di, Marți cuvintele aceste liberale ale ministrului Taffe fură resbunate de partida liberală constituțională din Austria. Cu o maioritate de două voturi a sters fondul de disposițiune de 50,000 fl. și ministrul Taaffe și cabinetul seu dacă mai are poftă de a menagia câte o foaie ca sĕ'i represente ideile sale politice se bage mâna în punga sa proprie. Aceasta ar fi o scădere mică, de tot mică. Foile căror le place a sta cu săculețul de ovĕs atêrnat la gură nu vor răbda îndelung. Își vor căuta alți stăpâni, cari au mai multe grăunțe decât macrul fond de disposițiune, ce va seca de tot, și vor trăì mai departe. Vorba este însĕ, că resbunarea aceasta a liberalilor este o resbunare, a cărei ascuțit este îndreptat asupra naționalităților negermane. Frĕmêntarea, care a revĕrsat scânteile parlamentare de Luni și Marți, este după noi preludiul unor lupte în viitoriu, a căror sfêrșit nu se poate scì. Slavismul din Cislaitania, care dacă, după unele succese de până acì de când a întrat întreg în luptă, se va fi credut învingĕtoriu, va fi câștigat convingerea, că învingerile nu sûnt lucruri ușoare. Și tocmai convingerea aceasta îl va împintena la alte lupte mai departe ca sĕ nu se lase de perit înaintea liberalilor constituționali, cari încep a lua lecțiuni frumoase dela tovarĕșii de dincoace de riușorul Laita. Lupta între elementele aceste este de mare importanță, căci deșì arena ei este Austria, într'o di mai îndepărtată vom vedè că neputêndu-se decide pe teritoriul, în care este țermurită, se va decide, pe un teritoriu cu mult mai întins departe preste limitele Austriei. Slavi și Nemți, dacă sûnt buni patrioți, sĕ caute sĕ'și descurce treaba între dênșii pe teritoriul țermurit austriac, căci altcum sfêrșitul nu scim, ce roduri va aduce, și nu scim pentru cine rodurile vor fi dulci și pentru cine amare.

O telegramă de eri ne spune, că s'a votat în casa deputaților în desbatere specială neschimbate titlurile bugetului de interne, conducerei centrale, poliției de stat, administrațiunei politice, servițiului edil de stat și a drumurilor.

Se vorbesce de o disolvere a senatului imperial, drept consecuență a votărei de Marți.

Cabinetul din London își va da demisiunea îndată, ce regina va sosì din călĕtoria sa din Germania.

Scrisoarea principelui Napoleon.

Două diare, cetim în „*Democrația Națională*," cari representă ceea ce se numesce bonapartismul democratic, „*L'ordre*" și „*L'Estafette*," publicară la 24 Martie o scrisoare foarte importantă a principelui Napoleon, cel dintâiu act public semnat cu numele seu de când principele a fost numit cap al partidului.

Fiindcă am amintit mai de multe ori epistola aceasta, o publicăm după cum o aflăm în citatul diariu.

Eată tecstul acestei scrisori.

Paris, ... 1880.

Scumpe amice, Imi spui că amicii nostri hesit asupra conduitei ce am sĕ urmez în lupta, ce se prepară contra decretelor elaborate de guvern relativ la congregațiunile religioase. Imi ceri părerea mea. Nu mĕ simt de loc încurcat esprimându-o; nu'mi place sĕ mai ascund în tăcerea întrigilor întunecoase și cred, că numai prin franchețĕ 'și poate cineva câștiga încrederea unui popor ca al nostru.

Un Napoleon nu va putè fără a nega originea lui, sĕ se arete inamicul fie al religiunei, fie al revoluțiunei. „Religiunea, dise unchiul meu pe insula Sânta Elena, este sprijinul bunei morale și a adevĕratelor principii". Soartea familiei mele, în 1880 ca și în 1848, a fost de a scăpa revoluțiunea din mâna reacțiunei regale.

Napoleon a împĕcat, prin concordat, aceste două puteri, cu toate că diferă prin natura și originea lor: In această operă nemuritoare, el trase cu limpedea vedere a unui geniu, domeniul respectiv al Bisericei și al Statului, asigurat societăței, cel mai prețios dintre bunuri, pacea religioasă, și fie căruia cetățan cel mai sacru dintre drepturi, libertatea consciinței.

Două specii de agresori, amenință această carte de împăciuire: Sectatorii teocrației, cari viseazǎ reîntoarcerea la o religiune de stat apăsătoare și netolerantă și sectatorii disordinei, cari urmăresc organisarea unei societăți fără Dumnezeu și fără lege morală.

Am fost tot deauna și nu voiu înceta de a fi adversarul acestor două pretenții estreme. Când se va reclama suprimarea bugetului cultelor sau întreținerea bisericilor, mĕ voiu opune. Când se va constata vre un principiu revoluționar, 'l voiu susținè.

Recentele decrete nu constituesc o persecutare: ele nu sûnt decât revenirea la o regulă nediscutabilă din dreptul public. Principiul ce domnesce în esistența unei societăți religioase autorisată și supraveghiată de puterea publică se află în toate societățile; chiar burbonii au recunoscut aceasta. A abandona statul, ar fi a'l distruge și a'l arunca la picioarele teocrației.

Pentru ce dar amicii noștri ar ataca aceste decrete? Ce făptuesce un bine.

Fi-va pentru că sûnt basate pe legile imperiului și că reînoesc prescripțiunile de demult lăsase la o parte de concordat? Acest mijloc este straniu pentru a se arĕta că e bonapartist.

Fi-va pentru că sûnt operile Republicei? Numai oposițiunile fără principii și moralitate uresc și neagă mâna.

Fi-va oare din temerea desvoltărei uniunei conservatoare? Această închipuire desastroasă a durat mult timp. E timpul ca fie care sĕ'și reia colorile sale, tradițiunea sa, principiele sale, sĕ înceteze odată echivocele.

Cea mai funestă manieră, de a nu fi noi înșine, ar fi aceea, care ne-ar face solidari în ochii națiunei, speranțele vechiului regim, ne vor face sĕ renegăm legislațiunea Napoleonilor și ne ar face aucsiliari partidului etern condamnat, care degradează religiunea, făcêndu-o instrumentul pasiunilor și calculelor unei politice retrograde, inamică civilisațiunei, sciinței și adevĕratei libertăți.

Folosiți-vĕ cum veți crede mai bine de scrisoarea mea. Ași fi fericit dacă ea ar obținè consimțirea amicilor nostri.

Jerôme Napoléon Bonaparte.

Varietăți.

* (Jurămêntul de fidelitate) 'l-a depus nou denumitul Archiepp și Metropolit al Bucovinei Dr. Silvestru A. Morariu în 12 Aprilie n. în mânile Majestății Sale Împĕratului. La acest act solemn a asistat și ministrul de culte și instrucțiune publică bar. Conrad de Eybesfeld.

†

Tocma ne vine trista scire, că protopresbiterul gr. catol. din Roșia de munte, **Simeon Balint**, cunoscutul erou din 1848 în luptă pentru libertate, egalitate și frățietate, a repausat ieri la 7 oare de dimineață. — Fie-i țĕrina ușoară și memoria binecuvêntată.

* (Diarele din România,) cu esceptiunea „Romanului„, „Binelui public" „Alegĕtoriului", „Democrației naționale" și Telegraphului." ne vin foarte neregulat, încât nu scim mai esistă sau nu, până când nu vedem eară retăcinduse câte un numĕr și pe la noi. Și acele care fac esceptiunea, une-ori ne vin numai a doua di. Regularitatea lor este numai, că nu se întrerup bună oară ca „Pressa", care nu ne vine fără cam tot al treilea numer. „Timpul" cel puțin dela Martie a. c. nu ne mai vine de loc. Nu scim ce poate fi causa iregularităței, căci noi credem, că espedițiunea

---

planu, s'este că nu pe faciă, celu puținu în inima lor, care se agudésce (potrivesce) cu vederile a nóstre, și ne face se nu lasăm lucrulu ce începumu la 1864 tre aceli ce suntŭ dinaparte de Balcani. Da, era și este datoria nostră se dămu parigoriă la frații a nostri și se ne ocupămu de sórta lor. Și ce dic datoriă? Simțul nĭnca natural de pastrare ne spune că bana (viața) nóstră este legata cu a Rŏmanĭlor de acŏlo. Ea! de ce barbații insemnați, adunați an și estan, sĕ achicăsiră cá lipsésce sĕ se facă ŭnă societate de cultură a Romănĭlor de dincolo de Dunăre și ajunseră sĕ facă canonismolu care credu că și d-vóstră va sĕ lu cunosceți de bunu?

Domnilĭ a mei, ca membru la comitetulu provizoriu vĕ spunu susu și desclisu ideile amele, cari credu că va sĕ facă sĕ tacă intriga străină. Societatea ce vremu se facem nu este operă a nici unei parti: conlucrarea de la facerea liei a acelor cama însemnați barbați politici di tute partidele și di tute clasele societateliei va se spună cama bine de mine, că nici ŭnă intrigă, nici ŭnă calomniă, nicĭ ŭnă piedecă nu va se pótă se o țină de la desvoltarea liei și de la lucrările aliei generóse și desinteresate, (tuți strigă: ași este! Bravo!)

Și de la ce lucru mare și naționalu lipsiră vr'ună óră intrigele și calomniele? le trecu acelea cu vederea; ma voiu se spunu ună care credu că mâne va se ésă in gazetele străine. „A! va se ne zică, vreți ună Romaniă de la Carpați până preste Balcani? Nu, nu, nu! ahtări vise incapu mași in capetele langede, Rŏmania cari cunósce bine durerea sclaviliei straine, nu caută, nici are pre minte se aibă popére straine sub sclavia liei. *Ma de altă parte éră nu va se pótă se védă cu ocliu bunu popóre in Peninsula Balcanică* cari se vrea se aibă hililĭ lieĭ sub sclavia lor! Departe de vise, Romania fàră se apără drepturile istorice a Romanilor de dinaparte de Dunăre, are borge (datorie) se lucréză diua și nóptea trĕ naintea porului Rŏmanescu de acŏlo și tre pastrarea caracterŭlui lui naționalu.

Lucrarea asistă, credemu că se uidisésce (convine) vertosu bine (fórte bine) nu mașĭ cu desvoltarea de ŭnă a alantor naționalități Balcanice, ma și cu acelu mare scopu care lipsésce se l'aibă in vedere carecido barbatu politicu: Turcu, Grecu, Bulgaru, Sêrbu, Montenegrén care va de tută inima se védă patria lui liberă și independentă, cu scopŭlu, dicu, sĕ se facă ună *omospandie* a tutulor propoarelor de la Balcani și Carpați. Aiste dise, bitisescu (terminu) mica mea dare de sémă, ca și cu 12 ani inainte cându tut tre acelu scopu me adresam către Rŏmâni:

Ce are câmpulu di înghanesce
Și Pindulu tot di cărtesce?
Ce are Romănŭlu di suschiră?

Ași se intreba de cama multe dile inima poetică a Macedo-Românŭlui, și respunsu necă el nu scia se'și da nici de la altu nu avu.

Ma anili a etăliei ce bănămu (traium) li spuseră.

De ce Campulu inganesce
De ce Pindulu tutu cărtesce
De ce Românulu tot suschiră?

De ce? Sufletulu alui era plinu de vrere și de poru fără numă (nume). Elu avea lipsă de frați vruți, (iubiți) ca ună mumă bună ce va feciori se li desmiérdă.

Ma are elu frați elu care de multe ete de ete, mare a Romanilor și apoi a Asanilor nu avu maltu (n'a mai) altu ceva afară de sclavia și lungu martir? are elu frați.

„Care esci tine hiliu a Pindului, care cauți vruți?

Eu fiu (hiu) Rŏmânu!
Míne escu Rŏmânu!

La aistu respunsu un echo simpaticu umplu vălile carpatice la 1864, și întrégă țéra lui Traian strigà: „*Și eli sunt Rŏmani!!*"

De la 1864 cunoscundu-li Rŏmania, desclise, cu tote greutățile ce avea, scoli in multe părți de preste Balcani. Ma statulu nu póte se facă acea ce lipsésce sĕ se facă. De acea, Domnili a mei, se ne adunâm de avĕrliga (injurul) societatilĭei ce enghenisimu (inaugurămŭ) astă-di și cu uná óră cama inainte se implinimu acea ce incepumu la 1864, dându la frațili a nostri di tute parțile invețatură Rova fi în regulă. Am dorì însĕ ca comunicaţiunea între noi şi între diarele de dincolo sĕ se amelioreze bater într'atâta, ca schimbul sĕ se ţină regulat, şi după ce noi la espediţiunea noastră de aici plătim de fie care numer întreit ca pentru ale noastre, ear pentru cele ce ne vin din România mai plătim de fiecare numer 2 cr. pe deasupra, sĕ nu mai fim scurtaţi şi în primirea regulată a diarelor românesci. Aici la posta noastră ni se spune, că ce vine din altă parte, ni se respunde regulat. Rugăm dar pe on. administraţiuni a diarelor din România a cerceta şi din parte-le după originea iregularităţei, căci altfeliu, cu părere de reu, dară vom fi siliţi a întrerupe schimbul cu acele ce ne vin numai din când în când, sau nu ne vin de loc în intervaluri mai mari.

* (Emigraţiuni dese) se întêmplă de un timp încoace din multe părţi. Aşa se scrie din Făgăraş, că foarte multe familii românesci emigrează din comitatul acesta spre Dobrogea. Mai în toate dilele se vêd şiruri întregi de oaneni, emigranţi, cari îşi părăsesc patria ducênd cu sine copii, mueri şi toată averea. Asemenea sûnt emigrările la ordinea dilei în Caşovia. În 6 Aprilie n. 27 locuitori de aici — după cum ne spune jurnalul caşovian — s'au îmbulzit în tren spre a emigra la America. Emigranţii erau parte industriaşi, parte profesionişti şi muncitori de di. Înaintea acestora se duseră mai înainte mai multe alte familii întregi. Tot aşa se întêmplă şi din pregiurul Stutgartului. Precum se scrie de aici cu datul 10 Aprilie n. în decursul lunei acesteia sûnt gata a emigra în Bosnia mai multe familii din satele Betra, Hopfau şi Dürrmettstetten, cari toate se ţin de cercul „Schwarzwaldului würtenbergian.“ Unii dintre emigranţi trăiră mai înainte în Bosnia cumpĕrându'şi şi pămênturi acolo, cu deosebire în apropiarea fortăreţei Novi lângă riul Una. Pofta de emigrare în cercul sus numit cresce din di în di şi va lua dimensiuni cu atât mai mari, cu cât aşedarea emigranţilor presenţi se va dovedì de mai bună şi mai fericită.

* (Voluntari la honvedi). În conferenţa ministerială comună ţinută în 12 a lunei c. sub presidiul împĕratului tecstul novelei la legea de armată s'a statorit definitiv. După „B. Corr.“ una dintre cele mai esenţiale norme ale acestui proiect de lege este aceea: că de acì încolo sûnt îndatoraţi a venì la soarte şi aceia, cari sûnt îndreptăţiţi la serviţiul voluntar de un an şi numai întră esclusiv în armata comună, ci după soarte sau în armata comună sau la honvedime. Condiţiunile pentru serviţiul voluntar remân esenţialmente cele de până acum.

* (Monumentul lui Bem), ce are sĕ se ridice în Murĕş-Oşorheiu, a sosit dela Viena în Budapesta, unde este espus vederei până în diua, când are sĕ se transporteze la locul destinaţiunei sale Murĕş-Oşorheiu.

* (Banii colectaţi) pentru Seghedineni — după cum se anunţă din Seghedin — se vor împărţì pe la începutul lui Maiu. Până atunci se va putè statorì, cât are se primească fiecare Seghedinean, ceea ce până acuma nu s'a putut.

* (O observare nimerită). În dieta Germaniei s'a primit cu o mare maioritate în dilele aceste legea militară. Cu prilegiul acesta deputatul Richter făcu observarea: „Guvernul are doue maiorităţi; conservativii i aproabă spesele şi liberalii venitele, restul e — a plătì“. Aceasta se vede de altmintrelea a fi signatura parlamentarismului pretutindenea în ultimul pătrariu al seculului 19-lea.

* (Alegerile ulltime engleze). Spesele acestora se preţuesc la suma frumoasă de 20 milioane floreni. La fondurile de alegere liberale au mai contribuit lordul Roseberry, bărbatul doamnei Hanna Rothschid cu 600,000 fl., lordul Derby 300,000 fl. şi fabricantul Morley 100,000 fl.

* (Un oraş fericit). Haltern, un orăşel în Westfalen, a cărui nume poate că nu e cunoscut după merit, este pe deplin îndreptăţit, a privì peste umeri pe cele mai mari şi mai pompoase residenţe ale lumei. În ultima Martie şi prima Aprilie adecă toţi orăşenii fură citaţi la magistrat spre a primì bani. Din venitele averii comunale în anul trecut s'au împărţit între orăşeni la 14 mii marce în bani gata. În Haltern, care este situat în cercul Cösfeld la locul, unde se împreună riul Stöver cu riul Lippe, şi are la 5000 locuitori, cari se ocupă cu ţĕsutul de lână, de ciorapi şi de pânze, chiar oamenii cei mai luminaţi au o închipuire foarte slabă despre noţiunea: „dare comunală“.

---

manéscă, şi aistă *se hibă cu dreptate şi fraţilie, câtre alante naţiuni cari locuiescu cu eli.* Noi ca societate cunoscută putemu se facemu multu, prea multu, că facemu parte de acelu poporu a cui baladă spune că Romanulu este multu ca frunza...

„Mulţi ca frunza se himu şi noi cari formamu aistă societate, şi atuncea, cum spune paramythululu, maşi câte ună mână de locu se aruncămu tu facia duşmanului, va se anăltămu nu muntele Ciahlaului (din Carpaţi) di tu părămythu, murulu de scăpare a venitorŭlui naţiunilor Carpato-Balcanice: *Statele unite in Orientul Europeliei.*“ (lungă aplaudaciune).

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

(Urmare).

Chiar în timpul nostru se află o mulţime de naturalişti învĕţaţi de rangul prim, cari'şi măturiscesc şi cetesc publice credinţa în revelaţiunea divină şi nisuesc a dovedì armonia ce este între biblie şi resultatele sciinţelor naturale, bărbaţi de renume, cari în loc sĕ atace principiele religiunei, osândesc asertiunile ateiştilor şi materialiştilor. Ca drept dovadă fie'mi permis a introduce acì mai ântâiu convicţiunile unor naturalişti germani.

R. Wagner dice astfeliu: „*în observarea lucrurilor naturei nici odată nu m'a condus la rĕtăcire adevĕrul bibliei.*“ [1])

Mädler I. [2]) scrie următoarele: „*ceriurile vestesc mărirea lui Ddeu precum a cântat psalmistul, şi dacă astronomia pogoară din ceriu, ea se arată deamnă de atare origine. Astronomia înlesnesce cunoascerea lui Ddeu, descoperind adevĕruri, cari ne conduc la cunoascerea lucrurilor celor mari ale lui. Ea desvoaltă legi, cari cu drept cuvênt poartă numele de legi ale naturei, nu ca şi când le-ar fi pus natura, ci pentrucă Ddeu le-a prescris naturei.*“

Bischof G.[3]) dice astfeliu: „*nu în urma scrutărilor, nu pe calea observărilor şi a esperimentelor au devenit oameni mari şi nemuritori. Ei au ajuns la adevĕr prin alt criteriu al cunoscinţei, prin inspiraţiunea divină şi adevĕrul la care au ajuns va remânè pentru eternitate tot adevĕr.*“

Oswald Herr scrie în un mod demn numai de dênsul spunênd adevĕrul pur în următoarele cuvinte: „*cu cât străbatem mai adênc în cunoascerea naturei, cu atât ne convingem mai mult, că numai credinţa în un creator omnipotent şi atotsciutoriu, carele a creat ceriul şi pămêntul amĕsurat planului celui vecînic al lui, — acela poate sĕ deslege enigma naturei şi vieţei omenesci.*“ [4])

Numai puţin s'au distins în astă privinţă o pleadă de naturalişti francezi, statorind pe întrecute armonia între referatul bibl. şi resultatele sciinţelor naturale, vĕdindu-se totodată pre lângă sciinţa şi adevĕrata lor credinţă şi ca creştini în înţelesul eminent al cuvêntului. Între acestia pot sĕ amintesc pre dd. *Deluc, Cuvier, Biot, Cauchy, Th. H. Martin, Marcel de Serres, Ampere* etc.

Despre Ampere ne spune Biot, că cercetându'l un amic togmai când se afla pe patul morţii şi voind sĕ'i cetească dintr'o carte a bibliei, Ampere sĕ'i fi rĕspuns că o scie de rost.[5])

Geologia s'a cultivat în timpul mai nou cu deosebire în Anglia şi America nordică. Cultivătorii ei constatează mână în mână unii cu alţii, că crestinismul necum sĕ se teamă de progresul sciinţelor naturale din contră sciinţele naturale au a spera mult dela revelaţiunea divină. Astfeliu s'a esprimat Dr. Chalmers la 1833 când în Anglia nu erau în renume prea bun cei ce'şi esprimau atari convicţiuni.[6]) Dintre învĕţaţii englezi voiu sĕ amintesc acì afară de Buckland pre dd. Iohn Macculoch, Hugh Miller, Whewell, Sedgwick, I. Fleming etc. Dintre Americani sûnt a se numì Sir Humphry Davy, Richard Owen, Sir Roderick Murchison, Farday etc.[7])

Cum sûnt caracterisaţi geologii americani şi englezi pot servì de model cuvintele unui geolog american depuse în o foaie[8]) americană, care sună astfeliu: „*Noi putem asigura, că sûnt foarte mulţi geologi atât în Europa cât şi în ţeara noastră, cari nu numai recunosc adevĕrul revelaţiunei, dar toată speranţa lor 'şi-o basează pre acel adevĕr. Alipirea lor de adevĕrul revelaţiunei e mai tare ca moartea, şi socotesc a fi pentru ei cea mai mare fericire şi glorie a apĕra revelaţiunea şi a respinge pre cei ce o combat, bărbaţi, cari se bucură aflând în fie-care formaţiune de munte urmele unui Ddeu creator şi susţinĕtor.*“

Cuvintele acestui American le-au probat învĕţaţii englezi la a. 1864, când mai mulţi naturalisti de renume redigiară o dechiaraţiune ca drept resultat a unei conferenţe, în carea 'şi-au esprimat convingerea în mod de tot serbătoresc, că nu esistă nici un contrast între biblie şi cartea naturei. Atare dechiaraţiune a fost subscrisă de vre-o 200 naturalişti. Pentru însemnătatea ei şi ca binevenită o împărtăşesc cetitorilor, dar fără a face unele observaţiuni în ceea ce privesce redigearea precum s'ar cuvenì. Aceea dechiaraţiune este de cuprinsul următoriu:

„Noi subînsemnaţii naturalişti ne
„esprimăm prin aceasta părerea noas-
„tră de reu, că scrutarea naturei a a-
„dus pre unii acolo sĕ combată ade-
„vĕrul şi autoritatea s. scripturi!

„Pentru noi e cu neputinţă ca
„cuvêntul lui Ddeu depus în cartea
„naturei, şi cuvêntul lui scris in s.
„scriptură sĕ contradică unul altuia.

„Nutrim credinţa firmă, că va
„venì timpul când vor fi recunoscute
„biblia şi cartea naturei ca una şi a-
„ceea în amenuntele lor.

„Noi credem, că fie-care naturalist
„este îndatorat a studia natura cu
„acelaş scop, ca sĕ aducă adevĕrul la
„lumină; şi dacă află că unele din re-
„sultatele lui ar sta în contradicere
cu biblia, sau cel mult cu tălmăcirea
„ei, carea poate sĕ fie greşită, — a-
„tunci totuşi sĕ nu dică, că conclu-
„siunile lui ar fi adevĕrate, ear refe-
„ratul bibliei fals; din contra sĕ nu
„despartă una de alta până ce va voì
„Ddeu sĕ ne descopere modul, cum se
„pot aduce ambele în consonanţă.

„Mai bine va fi pentrn fie-care
„naturalist a crede în punctele unde
„consună, decât sĕ inteţiască căutarea
„după contradiceri, cari sûnt numai
„aparente.[9])

La această dechiaraţiune, teologii au dat alta, carea a fost un adevĕrat echo produs de prima dechiaraţiune.

Din puţinele casuri aduse înainte îmi place a crede, că fie-care se va convinge despre adevĕrul cuvintelor lui Francisc Baco de Verulam, că studiul superficial în sciinţele naturale şi filos. te fac ateist, ear studiul profund în acele te conduc şi readuc la adevĕrata credinţă şi religiune. Numai puţin despre adevĕrul cuvintelor lui Oswald Herr: „cu cât străbatem mai adênc în cunoascerea naturei, cu atât ne convingem mai mult, că numai credinţa în un creator omnipotent şi a tot sciutor poate sĕ deslege enigma naturei şi vieţei omenesci.“ !!!

(Va urma.)

---

[1]) Iarbücher f. deutshe Thcol p. 168, 1862.

[2]) Astronom. în den gesamten Naturwiss. III, 551,

[3]) Populäre Vorles. p. 46.

[4]) Die Urwelt der Schweiz p. 604.

[5]) Contemporain t. 24 p. 1116. 1874.

[6]) vedi tract. III la fine.

[7]) Iahrbücher für deutsche Theol. 1860 p. 769. — despre înveţiaţii americani am avut odată onoarea a confera cu un American dl Geor. Will. Brown stud. filos. în una din cetăţile Germaniei. Indemn ni-a dat o lege a naturei statorită de învĕţatul Faraday. Cunoscinţa şi conversările cu respectivul Domn 'mi-a făcut un serviţiu nespus de mare. Intre altelele am fost norocos a audì multe şi despre inimicul neîmpăcat al religiunei W. Drapper (conflictele între religiune şi sciinţă, în trad. germ. Internaţionale Bibliotek T. 24). Cu acest American au făcut cunoscinţă toţi tinerii români, cari se aflau pre la an. 1877 în acea cetate a Germaniei.

[8]) American Journal of Science VIII p. 155. Sĕ nu uităm că pre când între naturalişti sûnt mulţi adoratori ai bibliei, pre atunci se află între teologi de aceia, cari combat biblia încă mai vehement ca inimicii dechiaraţi ai ei. exempla docunt!

[9]) vedi „Athenäum“ 1864, 17 Sept. p. 375.

Lista Nr. 14

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 14 publicată în Nr. 40 a. c. al „Telegrafului roman“ . . .	fl. 2556.45
Dela d. Sigismund Borlea din Baia de Criş anume:	
a) Colectaţi prin d. Ioan Jucău notariu cercual în Vaţa de jos dela mai mulţi locuitori din Caranesci 5 fl., I. Fejer 50 cr., M. Bercovici 50 cr., Albu Gurban 1 fl., I. Opriş 50 cr., I. Lazar 50 cr., I. Farca 50 cr., S. Loliş 50 cr., I. Lazău 50 cr., I. Banu 50 cr., P. Lulea 50 cr., P. Stanciu 50 cr., I, Jucău 1 fl., A. Başa 1 fl. Suma fl.	13.—
b) Colectaţi prin Iovu Lezing proprietar în Carastău dela S. Loliş 2 fl., I. Moisin 2 fl., A. Crepcea 50 cr., T. Zaharia 1 fl.. N. Luca 20 cr., C. Reiner 50 cr., S. Klein 20 cr., N. Haida 20 cr., N. Hentiu 20 cr., P. Stanciu 20 cr., Al. Micu 10 cr., P. Sulea 20 cr., I. Banciu 20 cr., Iovu Lezing 50 cr., Suma . . . . fl.	8.—
c) Colectaţi prin I. Oncu propiet. în Tomesci, dela T. Rista 20 cr., T. Herbei 20 cr., N. Suba 10 cr., I. Oncu 1 fl. Suma . . fl.	1.50
d) Colectaţi prin Ioane Micluţa preot în Rişculiţa dela I. Groza 50 cr., Nic. Buftean 20 cr., L.	

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în diarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Juga 10 cr., I. Sabo 10 cr., A. Indrieș 10 cr., T. Popovici 30 cr., N. Custariu 10 cr., G. Igna 10 cr., I. Micluța 50 cr. Suma fl. 2.—

e) Colectați prin Dionisiu Sida notariu cerc. în Risculița, dela G. Pădurean 1 fl., N. Toma 50 cr., N. Toma 50 cr., Gliga Igua 20 cr., M. Bercovici 40 cr., E. Herschcovici 30 cr., I. Micluța 20 cr., P. Sas 10 cr., D. Riscuța 10 cr., M. Dragoș 10 cr., Dionisiu Sida 1 fl. Suma fl. 4.40

f) Colectați prin Azaria Hențu primariu com. în Risca, dela Nicolau Hențu 1 fl., Azaria Hențu 1 fl., I. Adamovici 1 fl. Suma . . . . fl. 3.—

g) Colectați prin Ioan Irimie preot în Mesteacăn, dela Samson Luca 10 cr., T. Sipoș 20 cr., T. Luca 10 cr., A. Vasii 10 cr., I. Vasii 4 cr., T. Sipoș 5 cr., I. Leucean 4 cr., A. Sipoș 10 cr., I. Irimia 1 fl. Suma . . . . fl. 1.73

h) Colectați prin Emiliu Kosperda adjunct pretorial în Baia de Criș, dela dd. Sigismund Borlea 3 fl., N. Hențu 1 fl., I. Micluța 1 fl., G. Pedurean 1 fl., P. Stupniczky 1 fl., T. Mihalovici 2 fl., V. Tomuța 1 fl., P. P. Gligor 2 fl., Szegedi M. 1 fl., B. Tomuș 1 fl., Ribiczey F. 1 fl., T. Pap 1 fl., P. Truța 2 fl., Schiesel K. 1 fl., T. Bogdan 1 fl., P. Stoica 1 fl., S. Bolta 1 fl., G. Beovici 1 fl., E. Kosperda 1 fl., d-na V. Erdely 3 fl., Dr. St. Erdely 2 fl. 17 cr. Suma . . . . fl. 29.17

i) Dela d. Francisc Ulam propr. în Ribița . . . . fl. 5.—

l) Colectați prin d. Nicolau Mărginean profesor gimnasial în Brad dela S. Piso 2 fl., Brady L. 1 fl. Lazar Laszlo 1 fl., C. Costin 1 fl., P. Rimbaș 1 fl., G. Părău 1 fl., St. Albu 1 fl., Aliquis 1 fl., I. Faur 50 cr, S. Kugel 1 fl. G. Körmendy 2 fl., I. Mendl 2 fl., G. Bogdan 1 fl. Darvas L. 50 cr., Vilmoș Șandor 1 fl., N. Mărginean 1 fl. Suma . . . . fl. 18.—

m) Colectați prin d. G. Gavrilă primariul opidului Brad dela Szakats Istv. 20 cr., G. Iula 20 cr., Ursu Banciu 20 cr., G. Gavrilă 1 fl., N. N. 40 cr. Suma . . . . fl. 2.—

n) Colectați prin d. Nicolau Fugata notariu comunal în Luncoiu de jos, dela Szabo Ios 1 fl., D. Iancu 1 fl., A. Ivan 1 fl., I. Roman 1 fl., G. Copoș 1 fl. Nicolau Fugata 2 fl. Suma . fl. 7.—

o) Dela d. George Moldovan not. cerc. în Boița . . . . fl. 1.—

p) Colectați prin D. Lazar Thiulescu preot în Crăciunesci, dela G. Bardoși 5 fl., Apaty G. 30 cr., Czepnik A. 20 cr., S. Bacilă 1 fl., I. Laslo 1 fl., A. Mihuț 20 cr., L Perian 50 cr., N. Bepoi 50 cr., G. Glava 20 cr., A. Suciu 1 fl., B. Ccloș 50 cr., N. Moga 50 cr., P. Radu 20 cr., N. Diniș 20 cr., L. Thiulescu 1 fl. Suma . . . fl. 12.30

v) Colectați prin D. Ioan Perian preot în Crisciov, dela Ioau Câmpean 50 cr., T. Todoran 30 cr., P. Pop 30 cr., M. Gall 30 cr. I. Perian 30 cr, C. Danu 10 cr., G. Toda 10 cr. P. Stoica 10 cr., G. Almășan 10 cr., A. Faur 9 cr., A. Slanijan 10 cr., P. Trifu 10 cr., L. Popu 50 cr., Suma . . . . . . fl. 2.89

s) Colectați prin D. Ioan Câmpean preot dela N. N. . . . . . . fl. 3.—

t) Colectați prin D. Augustin Oniț notar com: în Michaileni dela I. Oniț 50 cr., A. Oniț 50 cr., A. Goldberger 30 cr., S. Micu 50 cr., P. Mihuț 10 cr., T. Rusu 10 cr., A. Luț 10 cr., I. Vurdea 10 cr., S. Micu 50 cr. Suma . . . . fl. 2.25

u) Colectați prin D. I. Jurca preot în comuna Cebea dela Sim. Boban 50 cr., R. Bernath 20 cr., I. Tisu 20 cr., I. Jurca 40 cr., dela mai mulți locuitori în naturalii cari prefăcute în bani dau 3 fl. 01 cr., Suma . . fl. 4.31

v) Venitul balului ținut în 27 Faur 1880 în Baia de criș . . fl. 15.60

plusul . . . . fl. 70

Totalul cu ḑiua de astăḑi . . . fl. 2693.30

Sibiiu, 13 Aprilie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

Bursa de Viena și Pesta

din 15 Aprilie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	106.10	106.15
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.50	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	88.20	86.$^5/_8$
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.40	126.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămĕntului	92.50	92.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	91.25
Obligațiuni urbariale temeșiane .	92.—	91.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	90.75
Obligațiuni urbariale transilvane .	92.25	92.$^1/_2$
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.75	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.45	73.50
Datorie de stat în argint . . .	73.80	74.—
Renta de aur austriacă	89.60	89.90
Sorți de stat dela 1860 . . .	130.50	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung. .	840.—	840.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	286.50	286.40
Acțiuni de credit austr. . . .	272.75	272.—
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.55
Napoleon	9.48$^1/_2$	9.46
100 marce nemțesci	58.60	58.60
London (pe polița de trei luni) .	119.10	119.—

Economic.

Sibiiu, 13 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.50—9.50; Grâu sĕcăreț, fl. 7—8.; Sĕcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. 3.40—3.80 Cucuruz fl. 5.10—5.40; Mălaiu fl. 6—7; Cartofi fl. 3—3.50; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Nădejde de recoltă bună). Ni se raportează din Hundrubechiu cu datul de 29 Martie 1880, următoarele: După o earnă îndelungată și grea, ne a însuflețit deja de preste o sĕptămână dulcele timp de primăvară cu toată frumseța lui adecă: era cald și frumos, cugetai că ești în raiu. Dar cu toate aceste totuși sĕ poate ḑice, că a întrat primăvara prea energios, căci în ḑiua de 27 a. c. am fost încungiurați de toate părțile de fulgere și tunete așa încât cugetai, că e pela sf. Elie, în urma căror totuși n'a urmat numai ploaie dar și torenți de grindine. De atunci timpul e schimbăcios foarte. De altmintrea earna cea grea, se vede, încât se poate observa până acuma, că nu a stricat grânelor nici viilor. Oamenii au nădejdea cea mai bună de un an mănos, pentrucă până acuma și pămêntul pentru sĕmĕnăturile de primăvară s'a lucrat foarte bine. Ce va mai urma, va decide venitoriul.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: 1 Maiu și 1 Iunie imob. remasului după Petru Pator și Toader Pator în Olpret (trib. Dej); în 22 Aprilie și 22 Maiu imob. lui Emeric Moritz în Aszanyvàros (judec. cerc Székelyhid); în 30 Aprilie și 31 Maiu imob. lui Mitru Văcar în Babghiu (judec. cerc. Huedin); în 11 Maiu și 11 Iunie imob. lui Alecsandru Székely în Ciumufaia (trib. Cluj); în 11 Maiu și 11 Iunie imob. remasului după Ioana Cior în Vestem; în 15 Maiu și 15 Iunie imob. lui Ioan Coțofană în Avrig (trib. Sibiiu); în 24 Aprilie imob. lui Stefan Soos în Coveșdi (trib. Murĕș-Oșorheiu); în 24 Aprilie imob. lui Albert Kováts în Sângiors (judec. cerc.); în 13 Maiu e terminul pentru liferarea a 20,000 saci noi de cânepă pentru oficiul reg. ung. de saline din Uioara: în 7 Maiu și 7 Iunie imob. lui Vasilică Ilea în Sântă-Mărie (judec. cerc. Huedin); în 12 Iunie și 12 Iulie imob. soției lui Anton Nagy în Cluj (trib.); în 28 Aprilie și 28 Maiu imob. lui Ioan a lui Iacob. Bercs în Orman (judec. cerc. Gherla); în 27 Aprilie imob. lui Toma Ianovici în Orăștie; în 21 și 22 Maiu, apoi în 21 și 22 Iunie imob. remasului După Albert Varadi în Banpatac și Chiemendia; în 27 Aprilie imob. lui Iosif David jun. în Deva; în 26 Aprilie imob. lui Petruț Cola în Petriș (trib. Deva); în 8 Maiu și 8 Iunie imob. Catarinei Falten și soți în Roșia (trib. Sibiiu); în 12 Maiu pretensiunile active ținĕtoare de massa concursuală a societăței de asigurare „Victoria“ (trib. Cluj);

[17] 2—3

„Albina“

Institut de credit și de economii.

În sensul conclusului adunării generale a societății noastre din **19 Martie 1880** Nr. III, al șeptelea cupon dela acțiunile institutului nostru scăḑĕtor **la 1 Iulie 1880** se va rescumpĕra, dela sus numita ḑi, la cassa noastră în Sibiiu cu **9 floreni,** și până atunci însĕ se escomptează acel cupon la cassa noastră, de aḑi încolo oricând, adecă se rescumpĕră pre lângă subtragerea intereselor pe timpul până la 1 Iulie a. c.

Sibiiu, 1 Aprilie 1880.

Direcțiunea institutului.

[13] 4—6

Împletitură cu mașina.

Acuirând prin cumperare tatăl meu **N. Simtion** negoțul de împletitură cu cinci mașine, mai nainte *Th. Tontsch, strada Cisnădiei Nr. 23* și învĕțând foarte bine împletitul cu mașina, me recomând p. t. public a confecționa (fabrica) **ciorapi femeiesci** și **bărbătesci** (de toată mărimea și coloarea — fără cusătură, lucrați ca cu mâna, din lână, bumbac, ață sau metasă); mai departe **gamași, veste femeiesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, șaluri, tulpanuri** etc. etc.

Primesc și **ciorapi purtați** spre a'i repara și recomând totodată depositul meu de marfă gata.

Emilia Simtion,

Sibiiu,

strada Cisnădiei Nr. 23 (odinioară coroana ung.), curtea 2., etagiul I.

☞ **Vênḑare** de **mașine de împletit** façon de **Dresda,** de construcțiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de mașine de împletit, la dorință, primesc instrucțiunea gratuită).

☞ Comandele din afară se vor efectuì foarte prompt și eftin.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la amețeli, suirea sângelui către cap și către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 2—12

☞ **Scrisurile fonciari sînt mai puțin espuse fluctuațiunei cursului.** ☜

Învit deci la cumpĕrare de **scrisuri fonciari** ale

Institutului de credit și de economii „Albina“

din Sibiiu, cari aduc interese de **6%** (șese la sută) și sînt un efect foarte bun pentru plasare de capitale.

1. Aceste scrisuri se rescumpĕră **în cel mult 20 ani** dela datul lor prin tragerea la sorți astmod, că din **fie-care serie,** adecă din totalul scrisurilor emise într'un an, se trage la sorți în fie-care an cel puțin a 20 a parte după categorii de **fl. 100, fl. 500** și **fl. 1000.**

2. Scrisurile fonciari eșite la sorți se rescumpĕră în **deplina lor valoare nominală** la șese luni dela ḑiua tragerii.

3. Cuponii de interese se plătesc la semestru în 1 Aprile și 1 Octomvre a fiecărui an și sînt **scutiți de contribuțiune.**

4. Pentru plata punctuală a intereselor și capitalului scrisurilor fonciari garantează:

a) toate hipotecele pre cari institutul a dat împrumuturi hipotecari. Prin articolul de lege XXXVI, din anul 1876 acele hipotece sînt destinate **eschisiv pentru asigurarea detentorilor** (posesorilor) **de scrisuri fonciari** și dreptul lor acesta este întabulat espres pe acele hipotece. După statutele sale însĕ institutul împrumută numai până la 1/3 a valoarei hipotecei; *b)* un fond de **200,000 fl.** prescris prin numita lege și separat din capitalul de acțiuni al institutului pentru **speciala** asigurare mai departe a **posesorilor de scrisuri fonciari;** *c)* ceealaltă avere a institutului.

Aceste hârtii de valoare sînt deci foarte recomandabile pentru **fructificarea de capitale** ale particularilor, ale **fondurilor publice,** ale **pupililor** și pentru **cauțiuni.** Ele sînt deja notate cu bun preț la **bursa din Budapesta** și se vênd în cursul ḑilei la

P. I. Kabdebo,

bancariu în Sibiiu.

[20] 1—4

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 42. Sibiiu, Marţi 8 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Aprile.

La ordinea oficială a ḑilei este în Budapesta strămutarea ministrului Pechy de pe fotoliul ministerial pe scaunul de president al casei deputaţilor. Un eveniment acesta, care privesce trei persoane, pe Szlávy, care de pe scaunul presidenţial al casei deputaţilor trece în ministeriul comun de finanţe, pe T. Pechy, care de pe fotoliul de ministru de lucrări publice trece pe scaunul presidenţial al casei deputaţilor unguresci, pe contele Szapáry, care de ocamdată are sĕ poarte şi sarcina fostului ministru, acum president al unui corp legislativ. Schimbare de persoane şi însemnĕtate politică, şi dacă i se atribuie din vre o parte, nu are.

După noi mai multă însemnătate are ordinea ḑilei neoficială din presa maghiară relativă la teatrul nemţesc din Budapesta. Cu învoirea Nemţilor din capitală, în cele din urmă teatrul nemţesc totuşi are sĕ fie închis. *Volenti non fit injuria*, şi noi nu am avè sĕ mai ḑicem nici un cuvênt în privinţa aceasta, după ce representanţii nemţesci înşişi din representanţa municipală a Budapestei au votat închiderea teatrului lor după un termin de şese sĕptĕmâni dacă aceasta n'ar fi o mĕsură, care mai târḑiu se va aplica şi la celelalte naţionalităţi în aceeaşi mesură decumva nu mai cu vêrf şi dacă ḑiaristica maghiară chiar şi cea dintre Români (Magyar-Polgár) nu ne ar pune in perspectivă, că Maghiarii au drept in statul lor sĕ facă ceea ce fac staturile cele mai europene cu fracţiunile naţionale, cari intemplarea le a situat în periferia puterii lor. Perspectiva aceasta este, că după acest drept, descoperit de presa maghiară, alte naţionalităţi sĕ'şi ia nădejdea de a mai putè vieţuì ca atari pe teritoriul statului unguresc şi sĕ se pregătească din vreme de a fi asimilate în elementul maghiar. Dacă sûnt dispuse şi naţionalităţile a se supune necondiţiunat acestei sentenţe de moarte, înţelepţii dela presa maghiară nu întreabă. Dar pentru ce sĕ şi întrebe, căci aceasta este un bagatel. Statul unguresc este astăḑi la disposiţiunea ior. Cu banii statului se fac şi se înfrumseţează cetăţi, cari au sĕ fie o pepinerie maghiarisătoare, se susţin teatruri şi museuri specifice maghiare, căci alţii, dacă nu sûnt încă de tot, au sĕ dovină mâne, poimâne, numai *misera plebs contribuens*, încât nu vor voì a îmbrăţişa maghiarisarea.

O nouă „fericire“ se pregătesce popoarelor din Ungaria. La propunerea lui Irányi a primit casa deputaţilor a însărcina pe ministrul de justiţie a venì încă în sesiunea aceasta cu un proiect de lege privitoriu la introducerea căsătoriei civile,

Presupunerea, că Taaffe se va retrage, după votul de blam cu fondul de disposiţiune, a fost neîntemeiată. „W. A. Ztg.“ spune contrariul, că Taaffe are se remână şi că comitetul esecutiv al dreptei din senatul imperial i a promis sprigin necondiţionat. Tot aşa a promis şi clubul Cechilor.

Parlamentul german a primit legea socialiştilor şi în cetirea a doua.

În Rusia, special în Petersburg, afară de bucuria pentru resultatul alegerilor în Englitera, se mai simte o mişcare, care constatându-se că nu este numai o ilusiune, va avè urmări însemnate. Corespondenţi dela ḑiare din capitale străine susţin, că dictatorul Loris-Melicov pregătesce o tranşiţiune dela despotismul cel înţepenit de până acum la stări mai libere. Se mai vorbesce, în legătură cu aceste şi de pregătirea ţarului Alesandru pentru o călĕtorie mai îndelungată afară din Rusia, ceea ce ar fi indentic cu retragerea sa dela cărma imperiului. Ceea ce se vede până acum este ca multe persoane, cu deosebire studenţi, se eliberează din închisorile în care încăpuseră din causa mişcărilor nihiliste din urmă.

Din Scutari se telegrafează, că Iussufbeg şi Ali-pasa s'au adresat către Muktar-paşa cu o scrisoare, în care declară, că acum, după ce Poarta 'şi-a dat slăbiciunea pe faţă, învoindu-se a cede pretensiunilor muntenegrene, liga va lua însaşi asupră'şi apĕrarea teritoriului ei şi va continua apĕrândul până va fi eluptat independenţa Albaniei.

Din dieta Ungariei.

În desbaterea ce curge de vre-o câteva ḑile în parlamentul unguresc asupra bugetului ministeriului de culte şi instrucţiune publică s'au atins unele întrebări de importanţă. Dintre aceste merită a fi relevată întrebarea patriarchatului sêrbesc. Deputatul Sêrbilor Dr. Michail Polit sulevà această întrebare supunênd la o critică aspră purcederea nelegală a guvernului unguresc şi arĕtând, cum li se iau naţiunalităţilor nemaghiare succesive toate drepturile, cum li se vatĕmă până şi autonomia bisericească garantată prin legi sancţionate. Eată discursul lui Polit:

În staturi constituţionale civilisate representanţa poporului se ţine mândră când poate vota ministrului de culte şi instrucţiune un buget cât de mare. Motive grave trebue sĕ aibă cineva când nu poate sĕ voteze nici chiar bugetul de faţă. Dorere eu am avut pururea asemenea motive, pentru cari nu pot vota acest buget, cu toate că a'şi vrea sĕ preferez acest buget tuturor celorlalte, nu'l pot vota, pentrucă eu privesc activitatea unui ministru de culte unguresc dintr'un punct de vedere mai înalt. A'şi vrea sĕ vĕd adecă în activitatea ministrului de culte unguresc acea direcţiune în politica de cultură, ca cetăţenii statului unguresc, diversele naţiunalităţi şi confesiuni, sĕ se întărească în iubirea către patrie togmai prin o desvoltare în feliul lor pe terêmul culturei.

Naţionalităţile Ungariei încă de mult ocolesc ori şi ce ar putè fi adus în legătură cu cestiuni politice, cu tendenţe politice. Ele s'au retras cu totul pe tĕrêmul culturei presupunênd că le va fi cel puţin aici iertat a se desvolta în spiritul naţional. Însĕ întreaga tendenţă a activităţii dlui ministru de culte se împotrivesce şi aici şi în anul trecut am fost martori la crearea acelei legi pentru scoalele poporale, care se arată ca întruparea ideiei: că naţionalităţilor nu le poate fi iertat a se desvolta în individualitatea lor naţională, ci că ele sûnt silite a se ţinè de desvoltarea neamului stăpânitor. Dar guvernul unguresc nu s'a oprit nici măcar acì: el a trecut de pe tĕrêmul culturei pe tĕrêmul religios.

Istoria Ungariei ne dovedesce, că lupta pentru libertatea religioasă a fost în acelaşi timp şi o luptă pentru independenţa Ungariei. Faţă cu Austria catolică Ungaria abia 'şi-ar fi putut păstra independenţa, dacă reformaţiunea nu ridica un zid de despărţire. Lupta seculară a protestanţilor din Ungaria a fost în acelaşi timp şi o luptă pentru conservarea independenţei Ungariei. Pacea dela Lintz a avut o insemnătate nu numai confesională ci şi eminent politică. Şi oare luptele protestanţilor din timpul mai nou nu au avut ele însemnătate politică? Oare Zsedényi şi alţii, cari au suferit în lupta pentru autonomia bisericei protestante, n'au fost ei în acelaşi timp şi apĕrătorii independenţei Ungariei, anteluptătorii pactului dela 1867?

Toleranţa religioasă şi principiul autonomiei bisericesci au fost dintru început columnele principale ale statului unguresc. Acestea au adus pe unele naţionalităţi în patria noastră. În deosebì Sêrbii s'au hotărît a venì în Ungaria numai pentru că li s'au garantat libertatea religioasă şi autonomia bisericei lor. Şi aceasta li s'au garantat pe deplin atât prin vechile privilegie sêrbesci cât şi prin legile unguresci până în timpul mai nou, d. e. prin art. de lege XXVII:

FOIŢA.

Snoave şi poveşti populare

adunate din gura poporului de un culegĕtoriu tipograf (dl P. Ispirescu). Bucuresci, 1879.

(Din „Binele Public“).

I.

Eram alaltăeri în curtea Sorbonei după terminarea şedinţei plinarie a aşa numitelor „societăţi învĕţate,“ şedinţă presidată de dl Jules Ferry, ministrul instrucţiunei publice, şi în care, după cum am avut distinsa onoare a spune cetitorilor „Binelui Public,“ se decoraseră prof. Nordenskjold, căpitanul Palander, călĕtori la polul nord, precum şi o mulţime de membrii ai ḑiselor societăţi. Stam sub bustul lui I. V. Leclerc şi, cugetând la discursul ministrului care fulgerase versurile latine şi latino-mania actualului sistem de învĕţământ al Franciei, me întrebam cu mirare cum spiritele nemuritorilor profesori ai Sorbonei (sĕ ḑicem numai dela 1500 încoace), cari după credinţa unora, planează în marea sală de onoare şi în sălile cursurilor, nu se revoltaseră la auḑul sacrilegei propuneri a ministrului de a sterge versurile latine din programul universitar şi cum nu năbuşiseră sub gemetele lor înfuriate tripla salvă de aplause ce salută discursul dlui Ferry durând 2 minute şi forţând pe ministru sĕ se scoale continuu pentru a mulţămì acestui public de învĕţaţi profunḑi.

Stam şi cugetam, când atenţiunea îmi fu trasă de semnele de vie bucurie a unui bĕtrân ca de 65 de ani, însoţit de un altul mai tênĕr, care nu cam părea că împărtăşesce veselia celui dintâiu. Se opriră şi ei tot sub bustul lui Leclerc, cel bĕtrân continuând conversaţiunea, roşu de mulţămire şi făcênd gesturi iuţi şi sprintene. Ascultaiu ca împins de curiositate. Erau doi archeologi provinciali, doi învĕţaţi din aceia, cari nu sciu nimic pe lume decât ceea ce se atinge de sciinţa lor. Notari poate în retragere, îmi ḑiceam eu, cari la bĕtrâneţe, pişcaţi de musca cutărei sau cutărei sciinţe, sĕ pun la învĕţătură cu o ardoare de 23 de ani şi cu o răbdare de 60 şi 'şi consacră avere şi viaţă în noua şi obositoarea meserie, ce au îmbrăţişat ca din chiar senin.

Pe când făceam aceste reflecţiuni, cel mai bĕtrân scosese din posunariu o cărămidă mititică, şi plin de o indescriptibilă mândrie, o arĕtă celuilalt ai cărui ochi sticliau de dorinţă şi de gelosie.

— Noroc, amice; noroc mare, colosal, nebun! Preumblându-mĕ aḑi prin bĕtrâna stradă Mazarine din dosul institutului, zăresc un magazin de sdrenţuite curiosităţi şi vechituri, şi într'un coş plouat, prăfuit şi prăpădit această preţioasă relicuă, care va face gloria ultimelor mele ḑile. Ard de dorinţă de a ajunge mai iute a casă pentru a o studia cu deamĕruntul şi a presenta societăţei archeologice din departamentul meu un memoriu asupra importanţei acestui rest al Ceramicei din secolul II al erei crestine...... (şi acì urmară cu volubilitatea franceză date preste date, nume preste nume, teorii şi discuţiuni archeologice de mâna ântâiu).

Ascultam şi eu acest curs improvisat de archeologie silindu-mĕ din resputeri a da feţei mele o fisionomie cât se putea de atentivă şi a'mi oprì violenta poftă de rîs ce mĕ cuprindea, vĕḑênd pe vioiul bĕtrân jucând cărămida ca un copil o păpuşe şi uitându-se la ea cu o iubire imposibilă.

Reuşii în inocenta'mi stratagemă. Bĕtrânul archeolog vĕḑêndu-mĕ că'l ascult, se întoarse şi către mine, 'mi apropie cărămida, făcêndu-mĕ sĕ o admir în toate colţurile şi părţile ei: eşti tinĕr, domnule, îmi ḑise el, şi ca tinĕr, sciu că te interesezi de ori-ce se atinge de domenul sciinţei.

Cărămidă, cărămidă, domnule redactor, cărămidă de ziduri vechi, roasă de ploaie, de vênt şi de soare şi sgăriată de cine scie cine la douĕ colţuri într'un mod care mie, profan, îmi părea tot ce poate fi mai natural şi care lui îi demonstra peremptoriu, că bucata de pământ ars ce ţinea în mână era o foarte rară mostră a artei ceramice din secolul II al erei crestine.

1791, art. de lege XX: 2848 şì prin art. de lege IX: 1868.

Şi faţă cu aceste legi trebue se ne uimim foarte, veḑênd că guvernul actual — şi astfeliu n'a mai purces nici un guvern pănă acum — a resturnat cum am ḑice autonomia bisericei sêrbesci prin schimbarea cea mai nouă în patriarchatul sêrbesc denumind într'un mod unilateral pe administratorul. Vě asigur, că de se întêmpla un asemenea lucru cu reformaţii, parlamentul ar fi aflat mijloace pentru a silì pe guvern sě proceadă pe cale legală. Într'o afacere cu mult mai neînsemnată: la regularea serbătoarei sântului Stefan, parlamentul a silit pe ministrul sě-şi revoace ordinaţiunea. Şi ce ar ḑice protestanţii Ungariei, când ministrului president 'i-ar trece prin minte, a denumì pe unii superintendenţi, pe alţii a-i pensiona, şi a designa volnicesce persoane şi a stabilì salarie?

Întrebarea bisericei sêrbesci a ţinut cu anii pe guvernul unguresc într'un resuflet. S'au trimis diversi comisari reg. în Ungaria de sud şi s'a manuat un feliu de stare de asediu, pănă ce în urmă se resolvì şi se delătură dela ordinea ḑilei intrebarea bisericei sêrbesci prin alegerea patriarchului Ivacĭcoviciu şi prin statutul congresual sancţionat dela 14 Maiu 1875. Cât a ţinut întreaga crisă orientală comisiunea congresuală 'şi-a prověḑut afacerile în toată liniscea, a creat ordine şi legalitate în afacerile autonome. Guvernul unguresc n'a avut nici cea mai mică causă pentru a fi nemulţămit. Şi congresul bisericesc sêrbesc convocat în Octobre anul trecut a arĕtat atât tact şi portare leală încât i s'a esprimat prea înalta mulţămire pentru activitatea sa. Dar la aceasta atitudine leală a congresului guvernul unguresc a respuns într'un mod ce nu'l pricepem de loc cu o vĕtămare flagrantă a legei pensionând pe patriarchul şi înlocuindu'l simplu cu un administrator denumit, fără a mai întreba, dacă această denumire corespunde aşeḑămintelor bisericei greco-orientale, legilor esistente şi în deosebì statutului congresual sancţionat.

De ce natură a fost pensionarea patriarchului „la rogarea sa proprie“, despre aceasta nu voiu să vorbesc. Dar după principiele dreptului canonic cunoscute nu poate fi vorba de „pensionarea“ unui episcop sau a unui cap suprem al bisericei. Întrevenind casul de deficienţă, el primesce un coajutor şi acesta se denumesce de acela sau de acel organ, care numesc şi pe beneficiat. În biserica gr. orientală nu s'a practicat institutul de coajutor, ci casul de deficienţă completă întemeiază sedisvacanţa, ear abdicaţiunea şi casul de deficienţă îl judecă întogma ca şi în biserica catolică acel organ, care numesce şi pe beneficiat. Dacă s'ar aplica şi în biserica orientală instituţiunea de coajutorat, casul de deficienţă ar trebuì sĕ'l judece sinodul şi congresul sêrbesc ar trebuì sĕ aleagă pe coajutor cum alege şi pe patriarch. Ear dacă în biserica gr. orientală deficienţa perfectă întemeiază o sedisvacanţă şi dacă deficienţa e împreunată cu o abdicaţiune, atunci se observă tot ce obvine în casul unei sedisvacanţe.

Ce trebue sĕ urmeze în casul sedisvacanţiei, aceasta, abstracţie făcênd de aşeḑĕmintele bisericesci, o statoresce foarte esact statutul congresual sancţionat dela 14 Maiu 1875. Acest statut nu cunoasce nici un administrator. Episcopul cel mai bĕtrân administrează împreună cu consiliul metropolitan metropolia, şi acest episcop remâne presidentul congresului pănă la alegerea metropolitului patriarch. Înainte de a se sancţiona statutul congresual potestatea de stat a denumit într'un mod unilateral un administrator, dar numai pe timpul de sedisvacanţă, dar acestei denumiri 'i-a lipsit ori-ce temeiu de drept, pentrucă vechile congrese sêrbesci au reclamat totdeauna acest drept pentru sine. A denumì însĕ după sancţionarea statutului congresual un administrator, e o nelegalitate pe faţă. Neconsiderându-se starea actuală din metropolia sêrbească ca sedisvacanţă un administrator e imposibil chiar şi după abusul de mai nainte al potestăţii de stat şi vătămarea legei e cu atât mai mare, pentrucă prin denumirea unui administrator, cum e cea întêmplată deja, dreptul, de a alege liber pe metropolitul patriarch, garantat prin vechile privilegii sêrbesci, prin celelalte legi unguresci respective şi prin statutul congresual se poate face ilusoriu cu desĕvêrşire. Guvernul va putè sĕ „pensioneze“ din ori ce motiv pe patriarchul abia ales şi sĕ denumească pe viaţa acestuia întreagă — care poate fi foarte lungă — un administrator într'un mod cu totul unilateral!

Procederea ilegală ce s'a urmat cu schimbarea în patriarchatul sêrbesc, abia s'ar putè esplica, dacă n'ar sta în legătură cu cestiunea bisericei din Bosnia. Eu am indigitat deja cu ocasiunea desbaterei asupra preiectului despre Bosnia la însemnătatea acestei cestiuni. Nu încape nici o îndoială, că în Viena ar vrea oamenii sĕ resolveze această cestiune în înţelegere cu guvernul unguresc, ba chiar cu influenţa precumpĕnitoare a acestuia Numai cât guvernul unguresc a arĕtat faţă cu guvernul comun mai mult zel decât s'a pretins dela dênsul. În faptă în Viena nu s'a cerut de loc vătĕmarea autonomiei bisericesci a Sêrbilor prin denumirea unilaterală a unui administrator şi un asemenea lucru nici că se putea cere, pentrucă aceasta nu interesează de loc pe guvernul comun; ci în Viena s'a dorit numai regularea cestiunei bisericesci din Bosnia printr'un episcop sêrbesc de aici. Guvernul unguresc însĕ voì sĕ se folosească de aceasta ocasiune pentru a aşeḑa pe favoritul seu în locul patriarchului. El însĕ a făcut prin aceasta un serviţiu foarte reu guvernului comun. Favoritul guvernului unguresc putea sĕ mai isprăvească ceva ca episcop sau metropolit al Bosniei, dar administratorul devenind odată imposibil între Sêrbii de aici va fi cu atât mai imposibil în Bosna, unde ar putè fi bănuit de cap bisericesc al uniunei octroat Sêrbilor de un guvern catolic. Dintr'altele toată causa cu ocupaţiunea Bosniei nu va mai dura mult după învingerea liberalilor în Anglia. Bosnia şi Erţegovina vor putè sĕ primească o organisaţiune cum e acea din Rumelia orientală şi — atunci 'şi vor regula însele cestiunea bisericească.

Încât pentru schimbarea în patriarchatul sêrbesc noi Sêrbii avem dreptul sĕ cerem ca sĕ se reactiveze starea legală aşa cum e stabilită în statutul congresual sancţionat. Şi această stare legală — după ce abdicţiunea patriarchului Ivacĭcoviciu nu se mai poate revoca — s'ar putè reactiva când guvernul ar ierta sĕ se facă toate cele de făcut în înţelesul statutului congresual sancţionat. Dacă guvernul nu va vrea sĕ activeze starea legală, firesce noi nu vom putè resista volniciei: noi ne putem provoca numai la lege. Dar ar fi chiemarea parlamentului a îndruma pe guvern în marginele legei. Noi Sêrbii n'avem lipsă de o autonomie bisericească, care atêrnă dela volnicia unui ministru.

Guvernul face un joc cam periculos cu întreaga această afacere. Nu pentrucă ar avè sĕ se teamă de ceva ci pentrucă potenţiază din în ce în ce mai mult nemulţămirea unei poporaţiuni întregi. Şi aceasta nemulţămire esistă nu numai la Sêrbi ci la toate naţionalităţile din Ungaria. Da, da! pe suprafaţă e o liniste de vênt perfectă, dar în adêncime vîjee şi clocotesce într'un mod fioros. Poporul unguresc trecea odată după lupta sa de libertate din anul 1849 de anteluptătoriul libertăţii, în present însĕ prin greşelele guvernului seu el trece de asupritoriul libertăţii altor popoare, cum a ḑis nu demul Gladstone, şi despre aceasta noi naţionalităţile din Ungaria vom putè da cel mai bun testimoniu.

Într'un stat, în care se atacă deja libertatea religioasă, trebue că merg rĕu lucrurile Ministrului de culte, fiind-că sub dênsul s'a putut întêmpla o asemenea vătĕmare a legei, cum a fost şi acea cu schimbarea în patriarchatul sêrbesc, nu pot sĕ'i votez bugetul. (Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Alba-Iulia, în 16/4 1880. (Afacerea dela Oarda de sus). Spre lămurirea adevĕrului faţă cu cele publicate de „Kelet“ „Hermanstädter Zeitung“ despre înfricoşata scenă din comuna Oarda de sus, am onoare a Ve împărtăşì următoarele:

În anul trecut s'a fost decis, ca în comuna Oarda de sus sĕ se facă comasare, şi între alţii au căpătat parte şi Citron Josef, Jidov cârcĭmariu în Oarda de jos, care în scurt timp cu geşefturile sale a sciut a-'şi câsciga mai multe pămênturi şi acum se gerează ca mare posesor cu toate că posede numai puţine pămênturi încât nu se poate a se numì proprietariu mare. Numitului Jidan 'i a venit părticica lui din păşunatul satului tocma în calea vitelor respective în nemijlocita apropiare a păşunatului remas fostilor coloni, aşa cât acestia sûnt împedecaţi în folosinţa păşunatului lor arêndu-se şi semĕnându-se locul Jidanului.

Ca în tot locul unde se fac comasaţiuni, interesele poporului s'au jignit, şi de aceea oamenii au recurs contra comasărei întêmplate, care remediu încă nu e resolvit. Cu toată neîndreptăţirea poporul nu a făcut nici un pas nelegal pănă când nu a fost provocat în un mod însultătoriu. Anume în ḑiua de bunavestire, pre când întreaga comună curat română mergea la biserică birişii Jidanului Citron mergeau prin sat, ca sĕ are pârticica lui din fênaţ, şi s'au şi apucat în faţa locului de arat, ceea ce vĕḑênd vre-o şese locuitori s'au dus la acei birişi, fără ca acolo sĕ fie de faţă Citron, şi 'i au provocat ca sĕ nu are în ḑiua de sĕrbătoare, că aceea nu o pot concede numai, ca un Jidov sĕ le spurce sĕrbătoarea, şi fiind că slujile nu au voit a înceta cu lucrarea acei şese oameni au tăiat legăturile plugului şi au mers acasă. Casul acesta ar putè forma o abatere sau o conturbare, dar nici decum aceea ce voiesc domnii a scornì.

Jidanul după aceasta au mers la Zeyk Antal, solgăbirăul vestit din Vinţ, care în loc sĕ'l îndrume la judecătoria competentă a luat asupra sa după obiceiu şi aplanarea causei presente, ca sĕ poată batjocorì poporul precum a făcut mai acum 2 ani cu locuitorii

---

— Eu mĕ duc, amice, ḑise 'cel mai tinĕr; ne vom întêlnì de sară la gară.

— Prea bine; — îl veḑi, tinĕrul meu domn, ḑise bĕtrânul adresându-se cătră mine, crapă de gelosie; o sĕ slăbească pănă acasă. E un distins archeolog dintr'un departament vecin cu al meu. El şi soţii lui din societatea archeologică de acolo vor îngălbenì de nĕcas, când le voiu trimite memoriul meu asupra acestui obiect. Astă earnă, avusei fericirea a găsì un ciob de vas galic nou Cuvier, îl reconstituiu mulţămită indicaţiunilor ce adunaiu de prin publicaţiunile archeologice şi, după deplina lui reconstituire, dedeiu în onoarea vasului o masă la care învitaiu, pe lângă societatea archeologică a departamentului meu şi pe aceia a celui vecin, de unde e amicul meu. Vasul ocupa locul de onoare în mijlocul mesei încungiurat de alte antichităţi din colecţiunea mea. Li se scurgeau ochii vecinilor; de-abia mâncau. Li-e nĕcas căci n'au ce sĕ mai facă. Au săpat, golit, cernut departamentul lor.

— De ce nu'şi îndreptează activitatea spre istoria departamentală spre studii locale de datorie, cred......

— Ce istorie! ce datorie; Dar societăţile de istorie, paleontologie, etnologie, ethologie, heraldică etc. etc., ce fac?

— Ce? se cunosc toate superstiţiunile, toate......

— Ba bine că nu! Părinţii noştri încă cunosceau datine, credinţe, moravuri, jocuri, danţuri, ieresuri, basme, snoave, pilde, ghicitori şi mici cântece! Deabia nea mai rĕmas câte ceva din aceste şi nouă pentru a le studia şi a le compara cu ale Romanilor. Cele principale ca şi cele secundare s'au publicat, discutat, anotat, comentat şi comparat. Acum s'au răpeḑit cei de la societatea istorică şi de la cea heraldică prin archivele tribunalelor, primărielor şi cele rurale sĕ vadă doar, doar vor mai găsì ceva pentru a face memorii. Dar în departamentul d-tale cum stă archeologia?

— Eu sûnt străin, domnule; sûnt Români.

— Aşa?! Cum stă archeologia în România?

— Bine domnule avem şi noi bĕtrâni archeologi infatigabili cu d-ta (salut din partea lui) cari n'au de cât sĕ sape şi găsesc cosciuguri romane dace, gete şi agatirse...

— Fericită ţară! noi le-am desgropat pe toate ale noastre. Fericită ţară!!

— Ba sĕ găsesc cosciuge a căror origine nu e bine definită. Resturi cari se cam asĕmĕnă cu interesanta d-tale cărămidă se găsesc cu miile...

Fercită ţară!!! (Salut din partea mea)

— Dar ceea ce mĕ miră mai mult, onorate domnu, fu ceea ce 'mi spuseşi, că toate obiceiurile poporului sûnt deja clasate şi originale găsite.

— E! e! tênĕrul meu domnu, avem membri în societatea noastră etnologică, cari sûnt capabili sĕ îţi spună pe loc... spre ecsemplu de unde vine şi prin câte fase a trecut bĕtrâna datină de a purta le bois de buis (lemn de cimişir) în Duminica Ramurilor (D. des rameaux, la noi Floriele cu sălcii); sĕ ţi le ia de la Sabini, poate de la Etrusci, sĕ ţi le treacă pe la Romani, sĕ ţi le compare cu finicul intrării în Ierusalim, sĕ ţi le aducă în Galia, sĕ ţi le scoată din evul meḑiu şi sĕ ţi le dea gata în timpurile moderne, servindu-se cu conjecturi abile şi cu autorităţi incontestabile.

Plecà după ce ne mulţămirăm unul altuia, ear eu mĕ 'ntorseiu acasă gândindu-mĕ la nenumĕratele şi minunatele studie ce s'ar putè face în ţara română, unde la fie care pas întălnim o datină, o credinţă, un ieres o snoavă, un basm, o pildă, un joc o ghicitoare, un danţ, pe care 'l găsesci (cu răbdare şi cu muncă ce dreptul) într'unul din autorii anticităţii latine primitive sau clasice, sa decadente sau... macaronice (primii secoli ai evului mediu italian galic de meaḑă-ḑi). (Va urma.)

comunei Stragia, cari nevoind a se supune la aceea, ca sĕ primească pre o persoană de jude comunale, ce era favorită de solgabireu, a arestat pre 80 locuitori şi 'i-a dus legaţi de-alungul satelor până la Vinţii inferiori, făcênd arĕtare, că poporul a revoltat; când însĕ prin judecătorie s'a cercetat lucrul, s'a dovedit toată arĕtarea şi arestarea de nebasată, fără ca cineva sĕ fie dispus a se delătura acest om, ba dincontră i stă aḑi în voie, a aresta şi maltrata după plac. Aşa au procedat şi în casul present, căci fără ca batĕr sĕ fie mers în persoană la faţa locului au aflat de bine ca îndată se deea ordin la şese gendarmi ca sĕ meargă în comună şi sĕ prindă pre oameni, eară acesta venind Joi dimineaţă în comună au început a prinde pre fiesce care bărbat, ce'i venia în cale şi aşa prinḑênd preste 20 de persoane i-au legat pre toţi ca pre nesce hoţi şi 'i-au dus în curtea judelui comunal, unde apoi gendarmii s'au apucat de beut şi ospĕtat. În timpul acela respêndindu-se faima despre aceste arestări în comună, oamenii fără arme s'au adunat la judele comunal, şi au rugat pre gendarmi sĕ nu-i ducă legaţi pe cei prinşi, că aceia nu sûnt vinovaţi, căci de se cere ei bucuros se vor însoţì dimpreună cu ceilalţi locuitori, şi doresc ca şi pre ei sĕ-i escorteze. Se precepe că au urmat vorbe însĕ fără nici un cuget de resistenţă sau de ameninţări, decât aceea, că nu lasă ca pre oameni nevinovaţi sĕ-i ducă legaţi. Gendarmii fără de a face multe vorbe s'au apucat la atac şi 'l-au puşcat eară poporul a luat-o la fugă, dar nu a putut fugì căci o poart era încuiată şi aşa care au voit sĕ se mântue au trebuit sĕ sară în o prăpastie afundă de 5 stângeni, unde mulţi s'au vatĕmat rĕu, eară în curte au remas un mort şi vre-o 15 răniţi de puşcături şi baionete. Cumcă poporul nu a atacat dovedesc şi ranele, cari cele mai multe sûnt în dos, dar nu în faţă. Nu este drept că s'a tras clopotele în una dungă, căci sunetul clopotelor a fost pentru repausatul fecior a lui Petru Popa, şi prin urmare înzedar se scornesc atari neadevĕruri numai pentru a justifica procederea nelegală şi maltratarea poporului. Când a sosit miliţia nu a fost nimic din toate câte se vorbiau, apoi minciunilor din „Kelet“ că întreagă populaţiunea din Alba-Iulia era îngrigită de siguranţa comisiunei judecătoresci le lipsesce ori ce basă, pentru că numai puţini sciură despre tot lucrul. — Aceasta este după cât am putut afla starea adevĕrată, şi fiind cercetarea in curgere la timpul seu voiu face cunoscut şi resultatul aceleia. În adevĕr că numai în state rĕu administrate se pot întêmpla atari batjocuri.*) A.

Escriere de concurs.

Cu începutul celui mai de aproape an scolastic (1 Septembre 1880) vor fi de ocupat în institutele c. r. de educaţiune şi cultură militare aprocsimativ următoarele locuri stipendiare:

110 Locuri stipendiare întregi sau pe jumĕtate libere.

30 Locuri stipendiare de stat şi provinciale.

50 Locuri fundaţionale private.

Acestea se împart:

160 pe I curs anual al scoalelor reale inferioare militare.

30 pe I. un curs anual al ambelor academii militare.

În cursurile II. III şi IV ale scoalelor reale inferioare militare şi în toate cursurile anuale ale scoalelor reale superioare militare nu va avè loc în acest an primirea regulată.

Condiţiunile de primire sûnt cuprinse în prescriptul*) publicat în anul 1875 în broşura 25 a foiei normale de ordinaţiuni pentru armata c. r. şi aici se vor releva numai condiţiunile generale de primire pentru aspiranţi.

Se cere:

1. Indigenatul de stat austriac sau unguresc (esternii au lipsă de prea înalta încuviinţare a Majestăţii Sale c. şi r. apostolice.)

2. Aptitudinea trupească;

3. Purtare morală îndestulitoare;

4. Etatea maximală netrecută de 12 ani ai vieţii pentru întrarea în cursul anual I. al scoalei reale inferioare militare şi de

19 ani pentru întrarea în cursul anual I al academielor militare

Cunoscinţele pregătitoare de lipsă, şi anumit pentru a întra în cursul I al unei scoale militare reale inferioare se cere (ca apirantul) sĕ fie absolvat bine clasa 4 sau 5. dela o scoală poporală;

pentru a întra în I curs anual al unei academii militare sĕ cere sĕ fi terminat studiile cu bun succes la o scoală reală sau la un gimnasiu.

Toţi aspiranţii trebue sĕ se supună la un esamen de primire. Aspiranţii pentru cursul anual I. dela scoala reală militară inferioară pot sĕ depună esamenul de primire în parte şi în limba lor maternă, trebue însĕ sĕ scie limba germână în mesură cât sĕ poată asculta cu folos instrucţiunea; cei pentru academiile militare vor trebuì sĕ depună esamenul de primire în limba germână.

La esamenul de primire se va face de astădată abstracţie de cunoascerea limbelor ungară şi boemă, cari sûnt obligate conform planului de învĕţămêt pentru scoalele reale militare, dar li se va da preferenţă acelor petenţi, cari sciu una dintre aceste limbi.

La esamenul de primire pentru academiile militare sĕ cere mai departe din limba franceză cetire fluentă şi corectă, apoi traducerea de eserciţii simple din germână şi franceză, şi din franceză în germână cu ajutoriul unui vocabulariu.

Obiectele militare, precum şi celelalte desterităţi d. e. gimnastica, scrima, înnotatul etc. nu sûnt obiecte pentru esamenele de primire.

Academia militară din Wiener Neustadt are meniţiunea de a cresce elevi pentru infanterie, trupa de vênători şi cavalerie, ear academia militară technică e menită pentru cualificarea de elevi pentru artilerie, pentru arma de geniu şi pentru regimentul de pionieri, şi în petiţiunile de primire în academia militară numită mai în urmă trebue a se indica, dacă aspirantul doresce a fi primit în despărţământul de artilerie sau de geniu; aceasta rogare se va satisface precât va fi cu putinţă cu ocasiunea împărţirei.

Aspiranţii la locuri stipendiare erariale cu totul libere vor purta chiar şi în casul când comanda generală (militară) le va încuviinţa pentru lipsa de mijloace dovedită plătirea chieltuelelor de drum dela erariu, aceste chieltueli din urmă pentru reîntoarcere din banii lor proprii, dacă primirea în institut n'a urmat pentru defecte trupesci sau pentru pregătire defectuoasă (foaia normală de ordinaţiuni broşura 45 cr. 1871).

La petiţiunile de primire va trebuì sĕ se acludă:

1. Atestatul de patrie (se poate produce şi decursiv în termin de un an);

2. Atestatul de botez (nascere);

3. Atestatul dela medic despre aptitudinea trupească a aspiranţilor (acela va trebuì dat în înţelesul instrucţiunei publicate cu ordinaţiunea circulară dela 2 Februarie 1880 desp. 14 Nr. 189 — foaia normală de ordinaţiuni broşura 4. ex. 1880. — pentru cercetarea medicală a aspiranţilor la primirea în institutele de crescere şi cultivare militare);

4. Testimoniul scolastic din urmă (sciri scolastice, conspect scolastic);

La locuri fundaţionale eventual:

5. O dovadă deosebită despre aceea că petentul corespunde condiţiunilor din literile fundaţionale.

Elevi pe plată vor fi primiţi în institutele numite numai în conformitate cu spaţiul ce va mai remânè şi încât pentru condiţiunile, cu cari li se permite întrarea, ci se indrumă la prescrisele amintite mai sus din anul 1875 cu acel adous, că banii de cost pentru scoalele reale militare, s'au stabilit deopotrivă cu 400 fl. pentru academiile militare de o potrivă cu 800 fl. Banii vor trebuì plătiţi pe o jumĕtate de an înainte la comanda institutului respectiv.

Prelângă aceasta va trebuì sĕ mai solvească pentru fie care elev pe plată în cursul anual din urmă al academiei militare, cu rata ultimă a banilor de cost, şi o sumă stabilită ad hoc pentru echiparea elevului în casul când va eşì ca oficier.

Petiţiunile pentru conferarea de locuri erariale şi pe plată se vor primì în lunile Aprilie şi Maiu 1880 de comandele cercurilor suplementare, de comandele locale, de cetăţi şi generale (militare).

Petiţiunile ce vor sosì la autorităţile numite după 31 Maiu 1880, vor fi respinse necondiţionat.

Elevii erariali cu totul liberi şi elevii fundaţionali dela scoalele reale militare şi dela academiile militare vor avè sĕ solvească la întrarea şi strămutarea lor într'un institut o sumă de şese floreni pentru conservarea mobilarului scolariu, preste aceasta o contribuire de doisprăḑece floreni pentru mijloace de învĕţămênt la cassa institutului.

In orfanotropiul din Fischau vor fi de ocupat cu începutul celui mai de aproape an scolastic aproximativ 24 locuri erariale şi un loc fundaţional I. E. V. Ruthmayer.

Drept la amêndouĕ categoriile de locuri au fiii deveniţi cu totul sau în parte orfani ai persoanelor din armată, din marina de resboiu şi din ambele miliţii teritoriale din statul activ al pensioniştilor şi invaliḑilor, afară de subcorporali şi soldaţi; la locuri erariale mai au preste aceasta în mod escepţional fiii gagistilor cari nu se află în nici o clasă de diete, şi ai suboficerilor, chiar şi când părinţii s'ar afla încă în viaţă sub condiţiunile stabilite în broşura 45 a foaiei normale de ordinaţiuni pentru armata ces. reg. din anul 1877.

Petiţiunile de primire trebue trimise pe cale oficială cel mult în lunile Aprilie şi Maiu 1880 la comandele generale (militare).

In institutele de crescere pentru fiicele de oficieri din Hernals şi Oedenburg vor fi de ocupat cu începutul celui mai de aproape an scolastic

7 locuri stipendiare erariale cu totul libere şi 17 locuri cu totul libere din fundaţiunea Francisc Iosif-Elisabeta.

In cele din urmă se vor putè aşeḑa în casuri deosebit demne de considerat şi în mod escepţional şi fiice de auditori, medici, contabili militari şi de funcţionari militari.

Eleve pe plată nu se vor primì în acest an din lipsa de spaţiu.

Toate locurile se vor ocupa în clasa 1; deci sĕ cere ca petentele sĕ nu fi trecut preste anul al optulea din viaţă.

Condiţiunile de primire se află cuprinse în broşura 45. a foaiei normale de ordinaţiuni pentru armata ces. reg. din anul 1877*).

Petiţiunile de primire trebue trimise până 30 Maiu 1880 la comandele generale (militare.)

In scoalele de cadeţi se vor primì cu începutul celui mai de a proape an scolastic tineri din statul civil, dacă sûnt de 14 ani, au crescere bună şi cunoscinţe pregătitoare suficiente, şi sûnt desvoltaţi trupesce într'un mod corespunḑĕtor.

Incât pentru condiţiunile de primire indigităm la instrucţiunea*) pentru scoalele de trupă „Partea VIII. scoalele de cadeţi“ ce togma a apărut, în care se află detaiuri mai de aproape despre togmirea acestor scoale.

Petenţii au sĕ predee petiţiunile lor de primire până la 25 Iulie 1880 acelei comande a scoalei de cadeţi, în care doresc a fi primiţi.

Viena, 24 Martie 1880.

Ministrul ces. reg. imperial de resboiu.

Varietăţi.

* (Aprobare ministerială) Statutele societăţii măcelarilor români. din Braşov s'au aprobat din partea ministrului reg. ung. pentru agricultură, industrie şi comerciu înzestrându-se sub Nr. 5056 ex 1880 cu clausula legală.

* (Concertul) de ieri seara a „Reuniunei române de cântări“ a reuşit bine: luând adecă în privire totalitatea prestaţiunilor muzicale. Programa bogată, poate chiar prea bogată, pe care organul nostru a publicat-o mai nainte, s'a esecutat întocmai fără vre-o modificare înaintea unui public destul de numĕros, între care am putut observa mai mulţi străini, iubitori şi cunoscĕtori de artea musicală. Dacă este sĕ ne specialisăm încâtva părerea, ce altcum cuprinde o recunoscinţă călduroasă pentru toţi, câţi au concurs cu o nobilă însufleţire şi ieri seara întru a dovedì, că *Reuniunea nostră naţională* stete la înălţimea misiei sale: fie-ne permis a apĕsa asupra celor douĕ duete („Cântecul paserilor de A. Rubinstein şi „Cântec de toamnă“ de F. Mendelssohn-Bartholdy), cântate de d-na A. M. şi d-ra E. P. cu nisce glasuri simpatice, ce dovedesc totodată o bună scoală; jocul abil a pianistei d-nei M. B. se alătură apoi cu pretensiunea laudei cuvenite, ce trebuesce sĕ i-o aducem.

* (Convocare). Adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor Români gr. or. din ţinutul Sibiiului conform conclusului luat de aceaşi în 14 Aug. 1879 va avè loc în anul acesta la Sălişte în 23 şi următoarele ḑile ale lunei Aprilie st. v.

În prima şedinţă, care se va începe la oarele 11 antemeridiane, reuniunea 'şi va serba inaugurarea sa solemnă prin producţiuni în cântări chorale, declamaţiuni şi cuvêntări despre obiecte din sfera pedagogică. Eară în şedinţele următoare adunarea se va ocupa: *a*) cu esaminarea raportului comitetului reuniunei despre esercţiul anului espirat, *b*) cu împărţirea teritoriului reuniunei în subreuniuni, *c*) cu stabilirea unui regulament pentru afacerile interne ale reuniunei, *d*) cu discutarea de teme din sfera pedagogiei şi a didacticei, ce vor fi presentate de membrii reuniunei, *e*) cu întregirea comitetului reuniunei prin alegerea de membri noi în locul celor eşiţi şi *f*) cu defigerea locului şi a timpului pentru fiitoarea adunare generală a reuniunei.

La aceasta adunare se invită a participa membri reuniunei şi toţi amicii scoalelor şi ai progresului poporului român.

Sibiiu 4 Aprilie st. v. 1880.

Presidiul reuniunei învĕţătorilor Români din ţinutul Sibiiului

I. Popescu m. p.,
preşed. reun.

* (Convocare). Dela presidiul reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeş. Mult onorate domnule! Conform dispoşiţiunei § 23 din statutele reuniunei învĕţătorilor

rom. gr. or. din diecesa Caransebeșului, subsemnatul presidiu al acestei reuniuni, află de lipsă a convoca o ședință de comitet pe 14/26 Aprilie a. c. care se va ținè aici la Bocșa-montană în scoala gr. or. la 11 oare dimineața.

---

*) Mai avem şi alte informaţiuni relative la afacerea din Oarda. Noi o reproducem pre ceasta ca pe cea mai moderată. Red.

*) Copii de tipariu separate de pe acest prescript au apărut în tipografia c. r. aulică şi de stat, apoi la L. W. Seidel şi fiu în Viena, în fine la Carol Prochaska în Techen.

*) Copii de tipariu de pe acest prescris au apărut la L. W. Seidel şi fiu seu în Viena.

*) Copii de tipariu de pe condiţiunile de primire cuprinse în această instrucţiune au apărut la L. W. Seidel şi fiu seu în Viena.

Deci dară m. on. d-ta ca membru de comitet ... ești cu toată stima cuviincioasă invitat a participa la această ședință de comitet la timpul și oara determinată și încă cu atât mai vêrtos, cu cât la aceasta ședință de comitet, pe lângă alte obiecte importante și de interes pentru reuniune, deodată se va lua dispositiunile ulterioare în privința edărei portretului binemeritatului emerit profesor și director preparandial Alesandru Gavra.

La locul acesta vi se observă de nou, că în înțelesul decisiunei comitetului nostru din 18/30 Septemv. 1877 Nr. prot. 3 veți binevoì a notifica subsemnatului presidiu participarea ori la cas de împedecare neparticiparea la ședința convocată.

Bocșa-montană 3/15 Aprilie 1880.

Stefan Antonescu, președ. reun. *Ioane Marcu*, notariu.

* (Reactivare). Constantin Ghica, care fu depus din oficiul seu de vicecomite al Carașului s'a reactivat în postul seu din partea ministrului de interne.

* (Esposiție de flori) se va ținè în primele dile din Măiu în Sibiiu în grădina lui „Hermann“.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 19 Aprilie n. Deputații au primit fără modificare, conform propunerei comisiunei, titlurile „Inspecția scolară“ și „cult“ a bugetului de instrucție.

Berlin, 19 Aprilie n. Reichstagul a primit propunerea comisiei, după care legea socialistilor se prolungesce până la 30 Septemvrie 1884 și hotărîrea despre refusarea petrecerei a espulsaților nu este aplicabilă cu privire la membrii Reichstagului și a Landtagului în restimpul sesiunei.

Petersburg, 19 Aprilie n. De Sâmbătă încoace starea lui Gorciacof este mai favorabilă.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Bibliografic

Dr. *Augustin Lauran*: Crestinul grecocatolic deprins în legea sa. Manual catichetic și istoric etc. Oradea-mare 1878. VI+359 prt. 1 fl. 20 cr.

Subreuniunea învĕțătorilor români ortodocsi din țara Bârsei în adunarea sa genarea sa generală dela 17 Faur a. c. a luat la desbatere tema: „Cari ar fi manualele cele mai potrivite pentru învĕțarea religiunei, precum și metodul, după care ar fi a se propune acest studiu“? Această temă s'a studiat de o comisiune, care asupa vederilor sale în ședința plenară a făcut raport, și care a fost primit de conferență. Resultatus acelui studiu asupra manualelor de religiune în scurt este următoriul: Manualele folosite până acì în scoală sûnt nemetodice. Din acest conclus a conferenței se poate deduce, că manualele sûnt și necorespundĕtoare, — adecă sûnt rele. Un manual poate sĕ fie necorespundĕtor s'au din punct de vedere calitativ sau cantitativ, adecă sau propune o învĕțătură greșită ori falsă, sau doară pre mult față de inteligența scolarilor pentru cari este nutrit. Coferența, se vede că amêndouĕ le-a avut în vedere, se pare însĕ că drept motiv a necorespunderei a folosit calitatea manualelor. Aceasta se poate deduce din următoarele cuvinte a raportului: „Învĕțămêntul religiunei din manualele, de care se servesce scoala noastră poporală, cuprinde în sine nisce material vast și desfăcut în amănunte și subtilități cari fiindcă nu se potrivesc cu cultura generală a omului (!?) nici nu pot efectua altmintrenea asupra puterilor sufletesci decât apăsându-le și paralisând desvoltarea lor.

Ca resultat a acestora se arctà apoi în inima copilului încolțind germenele urei frățesci, ear în mintea lui întrecêndu-se absurditatea și confusinea.“ (!).

Cum a ajuns comisiunea și prin ea conferența la acest conclus este greu de priceput, atunci când avem înaintea ochilor istoria invĕțămêntului religios, de când biserica ortodocsă susține scoale. Poate că cineva dintre membrii aceleia subreuniuni va fi avênd gata un manuscript tractând materii religioase; ba poate că i s'a fi denegat aprobarea cerută.

Nu voiu a lua în apĕrare manualele întroduse pentru învĕțămênt religios, de și merită. Voiu se constat acì, că tocmai acele manuale au cu deosebire problema a delătura ura frațească. Toate manualele ortodocse sûnt eflucsul genuinei și curatei învĕțături creștine după cum o mărturisesce biserica ortodocsă. Problema lor este a conduce pre credincioși la realisarea principiilor și ideilor fundamentale a crestinismului și vieții crestine a credinței, amoarei și speranței; a conduce către cunoascerea și realisarea ideii fundamentale pentru esistența societății omenesci: a iubirei. Și în acest înțeles sûnt și compuse. Că sûnt defecte în construcțiunea lor este adevĕrat, dar acele nu sûnt în calitatea învĕțăturei, ci doară în sistemisarea aceleia. Și ori cât de mari ar fi acele defecte, au totuși un merit necontestabil, că adecă: nu sûnt scrise cu intențiune.

Nu așa stă lucrul cu alte scrieri, cari încă sûnt menite a fi manuale de scoală. Mai mult ele sûnt menite pentru luminătorii poporului. Acì se arată ura între frați și dispreţul de convingerile religioase ale altora, tractate sistematic. De atare natură este lucrarea ce am anunțat în fruntea acestui tractat. Am stat mult pre cumpene sĕ anunț această lucrare, am stat pe gânduri dacă ea merită sĕ se ocupe mintea sănătoasă de dênsa ori sĕ o ignoreze ca pre o batjocură și un plagiat al literaturei. După ce am vĕdut cele dise de conferența de sus, rog pre on. Redacțiune ca sĕ dee loc acestei dări de samă asupra scrierei citate, sub respunderea mea personală. O fac aceasta ca „luminătorii poporului“ sĕ scie ce au în mână și sĕ scie ce au de a ținè despre această scriere; V. Ambrosiu dice: „cetim unele, ca alții sĕ nu le cetească; cetim altele, ca sĕ nu le ignorăm; și cetim unele, nu ca sĕ le ținem, ci ca se împugnăm.“

Cartea arĕtată este scrisă cu distintă privire la istoria „desbinărei grecesci“. Materia cuprinsă în dênsa nu este originală a autorului ci este o compilațiune, ca multe altele de soiul acesta. Nefericérea este că, fiind materiile alese cu intențiune, se caută autori toți de cei mai rabiați.

Se compune din douĕ părți. În cea dintâiu se esplică doctrina credinței romano-catolice. Ca model dl Dr. Lauran 'și-a luat cartea iesuitului Cardinal Robert Bellarmin: Dichiarazione della Dottrina Christiana etc. Bellarmin a vieţuit și scris în jumĕtatea a doua a veacului al XVI, și a fost unul din cei mai mari iesuiți, dar totodată și un aprig polemic contra tuturor apapiștilor (a se vedè scrierea lui: disputaţiones de controversiis chr. fidei adv. hujus temporis haereticos 1581—93.—). În prelucrarea operei citate, dl Lauran nu a remas consecent, ci ca și dl T. Budu în prelucrarea caticheselor lui Mey, a mai adaus și concepțiuni de ale sale. Se esplică mai departe decalogul și pentalogul bisericei, sacramentele și sfaturile evangelice, la cari se adauge și o espunere a învĕțăturilor morale.

In partea a doua fericesce nația și literatura românească cu un compendiu de istorie bisericească, lucrat total după Dr. Ioan Nogall, actualul episcop "in partibus înfidelium" (pentru Românii ortod.) cu residența în Orade, sub titlul de coadjutor. Insĕ aceasta este numai fragment. Adevĕrata carte istorică o constitue: istoria desbinărei grecilor, după Il Triomfo della religione, dela iesuitul Alfonso M. de Liquori. Față cu această parte dice Lauran p. IV „că pre crestinul greco-catolic mai tare îl interesează istoria nefericitei desbinări grecesci.

Incât pentru partea ântâiu, fiind obiect al credinței, las neatinse învĕțăturile din ea, de oarece multe chiar după doctrina papistă sûnt false, fiindcă stau în contradicere directă cu s. scriptură. Pre mine, ca ortodocs, mĕ interesează cu deosebire partea istorică, fiindcă acì este schimosit și falsificat adevĕrul istoric.

Partea istorică pag. 234 seq. o împarte în cinci periode: I, pănă la Constantin; II, pănă la Carol; III, pănă la conciliul tridentin; IV, pănă la conciliul vatican 1869; V, pănă astădi. Este espusă această istorie în formă de catichism cu întrebări și respunsuri. Abstrăgênd că tot lucrul este o superficialitate, că d. e. în periodul II nu a aflat demni dintre orientali a înșira numai patru scriitori, — dar se espun foarte multe neesactități istorice: așa că Petru a întemeiat biserica din Roma, că a murit acolo (pag. 226); că S. Augustin, care scim că a murit la 430, în veacul al 17 a întors la creștinism popoarele din Anglia etc.

(Va urma).

Bursa de Viena și Pesta

din 17 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.80	105.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.50	99.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.75	87.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.50	125 75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	92.50	92.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	91.91
Obligațiuni urbariale temeșiane .	92.—	91.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	91.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	92.—	92.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	92.50	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.25	73.25
Datorie de stat în argint . . .	73.75	73.75
Renta de aur austriacă	89.25	89.50
Sorți de stat dela 1860	130.50	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung. .	836.—	840.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	285.50	286.30
Acțiuni de credit austr.	272.25	272.—
Sorți ungurescì cu premii . . .	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.55
Napoleon	9.49	9.48
100 marce nemțesci	58.65	58.60
London (pe polița de trei luni) .	119.15	119.15

Economic.

Sibiiu, 16 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9.; Grâu sĕcăreț, fl. 6.50—7.50; Sĕcară fl. 5.90—5.30; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. .3.40—3.80 Cucuruz fi. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 3—3.50; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 15 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 8—8.60; Grâu sĕcăreț fl. 6.50—6.80; Sĕcară fl. 6 —6.60.; Ovĕs fl. 3.30—3.50; Cucuruz fl. 4.50—4.75 Sĕmênță de cânepă fl. 7.—750; Fasole fl. 7.—7.70; mazere fl. — —; Cartofi fl. 2--2.50; Fên fl. 1.80 — 2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 35—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 60——; Unsoare de porc fl. 60——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spir pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc —52— cr. carne de vițel 50.—— cr. carne de miel (intreg) fl. 1—1.80 oauĕ 7 de 10 cr. Têrgul de adi fu binișor cercetat; bucatele s'au mai eftinit; timpul e foarte frumos peste di, dimineața însĕ foarte recoros.

Arad, 10 Martie n. Pro hectolitră: grâu fl. 11—12.50; sĕcară fl. —9; orz fl. —8.: ovĕs fl. 7.50—8.; cucuruz fl. 7.—7.20; Spirt *en gros* fl. 34—34.25 fără vas, *en detail* fără vas cu fl. 34.75; și cu vas cu tot cu fl. 37—25 per 100 litre $^0/_0$. Bucatele s'au eftinit cu mult, pe lângă toate că în têrg n'au fost multe, cu deosibire puțin a fost cucuruzul.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 29 Aprilie și 29 Maiu imob. lui Simion Bota în Szokal judec. cerc. Teaca); în 15 Maiu și 15 Iunie imob. lui Oprea Rodean în Sălişte; în 7 Maiu și 7 Iunie imob. lui Francisc și Maria König în Cisnădie (trib. Sibiiu); în 23 Aprilie imob. remasului după Teodor Felado în Vadverem (judec. cerc. Aiud); în 14 Maiu și 14 Iunie mobilele și imob. lui Alecsandru Balaș în Lacod (trib. Oșorheiu); în 30 Aprilie și 1 Maiu imob. lui Aron Henter și soți în Bodoc (judec. cerc. Sângiors); în 15 Maiu și 15 Iunie imob. lui Ioan Crețu în Săsciori (judec. cerc. Sebeș); în 12 Maiu și 12 Iunie imob. lui Nicolau N. Florean alias Betmeloiu în Brașov (trib); în 26 Aprilie imob. Mariei Baumann în Alțina (trib. Sibiiu); în 26 Aprilie imob. lui Costan Mireștean și soți în Dileul-mare (trib. Turda).

Nr. 38. 1880. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. vacante de a III-a clasă din Lăpugiul de sus protopeesbiteratul Dobrei, se escrie concurs cu terminul până la 5 Maiu st. v. a. c.

Emolumenteie sûnt:

1. Porțiune canonică 32 jugere — arătoriu și fênaț — clasa a II-a și a III-a.
2. Birul în naturale, dela 230 familii câte o jumĕtate mĕsură grâu, pe lângă aceste stola usuată, cari toate la olaltă computate dau un venit anual de preste 300—350 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa această stațiune parochială vor avè a'și adresa suplicile lor instruite în sensul statutului organic și a regulamentului congresual dela 1878 la subscrisul până la terminul mai sus arĕtat.

Deva, 1 Aprile 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protop. și admin. tract. Dobrei.

Nr. 103. 1—3

CONCURS.

Întru re'ntregirea parochiei vacante de clasa a III-a Beșinĕu în ppresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin până la 5 Maiu 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. $1^1/_2$ jugĕr pămênt arătoriu;
2. 1 jugĕr fênaț;
3. dela 120 familii a $^1|_4$ bucate a 1 fl. v. a.
4. dela 102 familii câte o di de lucru sau 34 cr.
5. stola îndatinată; — cari toate socotite în bani dau un venit anual de 205 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'și adresa concursele lor, instruite conform legilor în vigoare, oficiului ppresbiteral în Mercurea până la terminul arĕtat.

Beșinĕu 12 Martie 1880.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

I. Droc m. p.,
admin. protop.

Nr. 6. 1880. 1—3

EDICT.

Anișca Cerce din Brisnic protopresbiteratul Dobrei de religiunea gr. or. carea de 9 ani trecuți a părăsit pe bărbatul ei legiuit Sofroniu Părău de religiunea gr. or. tot din Brisnic fără a se scì locul ubicațiunei ei, prin aceasta este provocată, a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de un an, căci nepresentându-se, procesul divorțial în contră'i intentat se va pertracta și decide și în absența ei.

Deva 12 Ianuarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al Dobrei.

I. Papiu m. p.,
prot. și admnist. trect. Dobrei.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43. Sibiiu, Joi 10 Aprilie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ca la noi doar la nimenea.

Sibiiu, 9 Aprilie.

Dacă într'un stat fericirea cetăţenilor ar atêrna dela mulţimea legilor, noi cei din Ungaria, de ori ce naţionalitate am fi, ar trebuì sĕ înnotăm în fericire mai tare decât scovarda în unsoare. Dela 1867 încoace, an de an, s'au creat legi de tot soiul, încât mai că nici ministrii nu le mai sciu de capĕt.

Nici vravul de legi nici administraţiunea din ḑi în ḑi mai centralistică, mai absolută şi mai maghiarisătoare n'au contribuit la fericirea popoarelor din Ungaria. Astăḑi după ce cunosc oamenii cei mai simpli constituţionalismul cel lăudat mai nainte nu mai defaimă nici absolutismul lui Bach, nici centralismul lui Schmerling. Sub Bach era cel puţin justiţie mai promptă, administraţiune mai productivă în ameliorări pentru oamenii muncitori şi pentru oamenii trebii şi dacă lipsia libertatea. Sub Schmerling deşì era un feliu de centralisare, cu tendenţe sau fără tendenţe germanisătoare, la toată întêmplarea nu suprima aşa fără de nici o consideraţiune simţementele naţionale ale celor, pe cari soartea se greşì a'i lăsa sĕ se nască de altă naţionalitate şi nu de acea a domnitorilor situaţiunei. Din contră în periferia cea largă a constituţiunei monarchiei încăpeau şi cercurile, în care naţionalitatea fie-cărui cetăţean nu numai era admisă, dară şi spriginită în desvoltarea ei. Acum nici justiţie promptă, nici administraţiune productivă, decât doar pedeci aruncate în picioarele comerciului şi industriei, nici simţemente naţionale respectate, nici libertate, afară de marginile voinţei ministrilor, apoi corupţiune înspăimêntătoare şi după toate aceste şi miserie generală, afară de Transilvania.

Esceptiunea cu Transilvania însĕ e numai o glumă amară. Miseria e şi aci ca şi în alte părţi ale teritoriului coroanei unguresci. Dacă am ḑis afară din Transilvania o am ḑis, pentrucă celor dela putere tot nu li se pare destul de mare miseria în Transilvania. Dela ţĕranul agricultor, poate fiindcă e Român, prin legi proaspete, are sĕ i se ia succesive toată moşia pentru care moşii lui au făcut robote şi părinţii lui au plătit despăgubiri scumpe; pe economul de vite şi pre neguţătoriul cu producte crude, poate căci e Român, prin şicanele administraţiunei îi departă de graniţele ţĕrei ca sĕ nu aducă în ţeara binecuvêntată roada ostenelelor lor, de unde va urma, că beata industrie din ţeară ofilită şi vestedă are sĕ se usce de tot.

Apoi se mai miră „Pesti Naplo" şi colegii lui de altă calamitate, mai mare şi decât miseria, de deşertarea ţĕrii delocuitori. „Pesti Naplo" se vaieră, mai mult se vaietă că vagoanele pe drumurile de fer sûnt îndopate cu emigranţi din Ungaria. Ca marfă se transportează oamenii la New-york, unde desbarcă flămênḑi, trenţuroşi şi ca object de scandal şi milă generală. Cu un feliu de indignaţiune esclamă apoi ḑiarul maghiar că cetăţenii americani se miră, când aud, că cei flămênḑi şi trenţuroşi sûnt Unguri. Mâne poimâne, fie sigur „P. N"., Americanii nu se vor mai mira, cum nu se mai miră Italianii, Francezii şi Englezii — ca sĕ tăcem de Germani, — că vĕd pe malurile americane victimele miseriei din Ungaria, dar se vor mira că au mai remas oameni în Ungaria, unde, după cum recunoasce şi „P. N." însuşi: "impositele sûnt mari, încassarea lor tiranică, administraţiunea rea, legislaţiunea fără scop, economia politică greşită" şi, am adauge noi, ura de rasse urmată şi organisată sistematic, tocmai din partea, care ar fi sĕ o suprime, când ar vedè că numai se aţiţă.

Dar nu numai la America 'şi iau refugiul cetăţenii Ungariei. Nu numai Şaroşul, Zemplinul, Abaujul sûnt ţinuturile, cari trimit sclavi albi în negrele mine de cărbuni fosili americane. Din alte părţi ale Ungariei emigrează cetăţenii unguresci la ţeara ovĕsului, Galìţia şi la urgisita şi despotica Rusie şi în fine cetăţenii unguresci din Transilvania îşi îndreptează paşii spre mult defăimata Românie.

Nu claia şi grămada de legi este de lipsă pentru binele statului, ci bărbăţia de stat cu care ar trebuì sĕ se facă legile şi în numĕr mai redus. Sĕ se facă ca sĕ corespundă intereselor reale, va sĕ ḑică intereselor poporaţiunei din Ungaria aşa cum este şi nu intereselor fantastice a unei rasse, care ori de câte a dat în trecut nu se poate scutura de ilusiunea, că ea trebuie sĕ înghită pe vecinii sei şi în tipul acesta se devină o naţiune imposantă în orientul Europei.

Şi când nu i-ar lipsì puterea fisică şi intelectuală, precum i lipsesce spre sfêrşitul cum şi'l închipuesce ea, i lipsesce înţelepciunea politică şi tactul. Rasa maghiară privind spre naţionalităţile ce vrea sĕ le înghită scapă din vedere cum devine tot mai mult victima germanismului şi nu pricepe, că tocma prin inepta ei procedere clădesce podul preste care germanismul are sĕ treacă la gurile Dunărei şi în peninsula balcanică.

Dacă germanismul va avè voinţa de a se întinde spre sudostul Europei şi va avè şi pace de alte naţiuni Maghiarii sûnt cei mai buni conductori la astfeliu de resultate.

Ce bine pentru dênşii şi recunoscinţă ar putè dênşii se aibă dela toate naţionalităţile din giurul lor, când la 1867 ar fi lăpedat ilusiunile perdute cu maghiarisarea şi ar fi îmbrăţişat libertatea ca bun comun al tuturor, care după cum i a lăsat Dḑeu. Legile erau pentru mulţămirea generală şi trebuia se fie aşa, dar nu îndreptate asupra celor nemaghiari şi susţinute în respectul lor eară numai prin asprimea legii.

Ei bine, merg lucrurile pe dos, adecă de a înderatele de cum ar trebuì sĕ meargă şi resultatele nu pot fi altcum ci earăşi deaînderĕtele: în loc de fericire, miserie, în loc de prosperare emigrare şi alte asemenea.

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Aprile.

De un timp încoace s'a scris, că ministrul honveḑimei dl Bela Szende se retrage dela postul seu, din cause familiare. S'a mai scris, că între causele familiare, care ar îndupleca pe dl ministru Bela Szende a se retrage ar fi şi neplăcuta afacere destul de cunoscută a ginerelui seu Pausz, fost vice-comite în Severin. De următori ai ministrului actual de honveḑi notifică foile din Budapesta pe generalul Hollán sau pe comitele suprem Ioan de Lonyay.

Aceasta însĕ nu este ceea ce preocupă spiritele în cercurile normative din Budapesta. Schimbarea ce are sĕ se facă în Englitera în urma alegerilor celor nouĕ frementă cu mult mai mult spiritele în capitala Ungariei. „Pester Journal" dă deosebită espresiune acestei frementări, când în nrul seu 103 dela 19 l. c. st. n. ḑice: „Pe neasteptate ne am desceptat din escesul de încredere, în care ne adormitase era lui Andrássy. Pe când antecesorul lui Haymerle credea a fi asigurat totul cu alianţa Germaniei şi monarchia contra ori-cărui periclu, ne frecăm la ochi şi spre spaima noastră vedem, că monarchia noastră este ameninţată a fi isolată în Europa. Alipirea curtei germane de cea rusească se dovedesce mai puternică de cât calculările geniale ale lui Bismarck. Într'o ḑi Bismarck poate cădè şi atunci monarchia noastră şede în toată forma între două scaune... Alianţa germană-austro-ungară este una dintre acele *fata morgana,* pe care comoditatea lui Andrássy a considerat-o de o perină, ce într'o bună dimineaţă ne-a dovedit, că toată politica este zidită pe năsip flotant. Nu esistă alianţă austro-ungară cu Germania — contra Rusiei (?). În casul cel mai

FOIŢA.

Snoave şi povesti populare

adunate din gura poporului de un culegĕtoriu tipograf (*dl P. Ispirescu*). *Bucuresci, 1879.*

(Din „Binele Public").

II.

D. P. Ispirescu (care se tot pitise până acum, ḑice d Odobescu, sub modestul titlu de tipograf) a publicat la finele lui 1879 şi în 1880 trei cărticele. În două din ele, (Snoavele şi Pildele) d-nia-sa dă istorioarele, ḑicĕtoarele şi ghicitorile adunate din gura poporului, astfel cum acesta le povestesce. Întocmindu-le peici pe colea cu cea mai reuşită pricepere d Ispirescu nu le-a vătĕmat întru nimic ceea ce constituie principalul lor farmec; graţiele şi naturaleţa stilului.

Sciu că d-sa nu e primul, care s'a îndeletnicit cu asemenea studie, sciu că şi alţii (d-nii Alesandri, Papadopolu Calimach, Hajdău, G. Dem. Teodorescu, G. G. Tocilescu etc.). in condiţiuni diferite, s'au ocupat cu frumoasele producţiuni ale spiritului poporului român, unii căntându-le, alţii espuindu-le, şi comparându-le. D. Ispirescu, care nu s'a afundat în ale păgânătăţii, a lăsat altora grija de a le compara şi a face paralele între istorioarele sale şi cele ce se găsesc la celelalte popoare antice şi moderne; a dat publicului român Păpara, Varza roşie şi bucatele afumate astfel cum le a auḑit din gura poporului. Multe dintr'ênsele sûnt nesunoscute până acum chiar de cei, cari găsesc plăcere a se ocupa cu asemenea studie.

În Francia şi Germania, publicaţiunea unei asemenea cărticele ca Snoavele populare ar fi atras după dênsa discuţiuni nesfêrşite, memorii numeroase, teorii cari de cari mai abile şi mai fine. Autorul lor ar fi fost numit pe întrecute membru al societăţilor departementale de etnologie, ar fi fost învitat sĕ dea amĕnuntele cele mai minuţioase asupra modului cum şi de unde a adunat aceste preţioase vestigii ale timpului trecut, aceste admirabile resturi ale înţelepciunii populare: aceste probe manifeste ar fi strigat un altul, cari coroborează teoria mea, etc.

Şi nu conjecturez, vorbesc după fapte, cari s'au petrecut acì în Francia (în Provenca) în aceleaşi, dar tocmai aceleaşi circumstanţe. Vedeţi coincidenţa: d. Roumanille, editor tipograf la Aix en Provence, poet felibru, (şi d. Ispirescu e poet; vom spune mai departe cu riscul de a îi înfuria cu desăvêrşire pudibunda'i modestie) a publicat pe lângă poesiele sale şi istorioare populare în dulcele dialect provenţal, care se vorbesce la Aix, Nîmes şi Arles. Întrebaţi acum pe d. Roumanille al câtor societăţi departamentale e membru. Sûnt sigur că, dacă 'şi-ar pune toate titlurile pe modesta'i cartă de culegĕtor-tipograf, carta sa de visită ar trebuì sĕ devină cartă postală.

Snoavele sau povestele d-lui Ispirescu cum trecură prin presa şi literatura română? Întrebarea e nostimă. Cu toate publicaţiunile esclusivamente literare şi mai cu samă aparţinênd literaturei populare, acest isvor nesecat de bogăţie, pe lângă care noi trecem ca junii romani pe lângă bĕtrânii legionari, biruitori ai lumei, dar cari mâncaseră usturoi. Ne întoărcem şi cu acetaş ton cu care pronunţă nemulţămitul din comedia lui Labiche (Voyage de M. Perrichon): c'est un carrossier!! ḑicem basme! Basme! da, dar aceste sunt ale noastre, ale noastre proprii, unile făcute de părinţii nostri, altele mostenite de la strămoşi şi transformate după timp şi împregiurări; aceste ne dau acel semn caracteristic, acel sigiliu de individualitate distinctă printre fraţii nostri latini. Sĕ lepădăm şi pe aceste cum am lăpĕdat multe, cu ce rĕmânem?... Nu sciu ḑĕu dacă baronul de Hübner, emerit diplomat german, visitând şi ţeara noastră nu ar fi tentat sĕ ne aplice şi nouĕ vorbele ce ḑicea Japonesilor la Yedo şi Yokohama. (Va urma.)

Paris. *Gion.*

bun pentru noi nu esistă altceva de cât eventualitatea de a figura ca ausiliari contra Franciei. De altmintrea Germania nu se va opune dacă panslavismul voiesce dărăburirea noastră și Germania va fi satisfacută când i vor cădè grasele provincii nemțesci în poală. Ungariei de sigur nu i va face nici o grige . . . .“

Pe când „P. J.“ se tânguie astfeliu mișcarea națională dincolo de Laita devine din ḑi mai intensivă. Guvernul **Taffe** nu că doară ar fi panslavist sau ar vrea sĕ menageze idei centrifugale, după cum i se impută, ci poate pentruca se țină strins elementele negermane în giurul tronului pentru eventualitatea unui eveniment sguduitor, se feresce de a scârbì acele elemente și se nĕsuiesce a le face plăcută esistența în sinul monarchiei. Procederea aceasta bine că încuragează pe Cechi, ca **Rieger** se reclame pe **Slovacii** din Ungaria pentru grupa cechică-moravă, că însĕ nu justifică a fi înregistrate astfel de escese de zel între gravaminele contra unui binevoitoriu al monarchiei. Dacă se arată astfel de fonomene, ele cad în sarcina proscrierei naționalităților nemaghiare, buciumate necontenit de prea zeloasa presă maghiară.

Bărbații de stat din Europa se ocupă încă de acum cu influența ce o va esercita viitoriul **guvern englez** asupra politicei europene, așa cum s'a creat și regulat prin tractatul dela Berlin. Și cercurile **germane normative** se pare că sûnt accesibile pentru presupunerea, că pacea încheiată înainte cu doi ani se află pe o ierbărie. Chiar și jurnalul precaut „Times“ vorbesce de o „displăcere, care nu e lipsită de un fond real“ și acesta îl află numita foaie în impregiurarea, că barbații cari în cei trei ani din urmă au combătut politica Britaniei cu atâta învêrșunare, venind la cârmă, ne fac sĕ credem, că întrebările ce le credeam resolvite, se vor ivì de nou. „Pericolul“, ḑice „Times“, nu trebue căutat atât în cele ce le vor face ministrii însiși, ci într'aceea, că ce asteaptă străinătatea dela dinșii. Se pot ivì unele planuri noue sau înnoite, la cari față cu solida politică a Britaniei poate că nu s'a gândit nimenea înainte cu șese sĕptĕmâni. Gladstone a constatat, că între primele gratulațiuni ce le-a primit, au fost nisce telegrame dela **amicii sei din peninsula Balcanilor**, și triumful seu trebuia sĕ facă neapĕrat o sensațiune la semințiele, pentru cari dênsul a arĕtat o simpatie nemărginită.“ Aceste indicări se află desfășurate mai pe larg într'o convorbire, ce a avut-o corespondentul dela „Wiener Allg. Ztg“ dl Francisc **Broemel** cu un bărbat de stat din Anglia. „Am avut astă seară — astfel telegrafează dl Broemel în 17 l. cur. din London la foaia numită — un interviev cu dl Mundella presumtivul ministru în cabinetul viitor. El a ḑis: Liberalii nu vor acorda Irlandei alți Homeruleri decât o dietă locală. *Liberalii nu vor permite Rusiei niciodată supremația în peninsula Balcanilor și cu atât mai puțin supremația Austriei. Bulevardul cel mai bun contra Rusiei este întemeerea de state libere în acea peninsulă. Austria după ce va fi restabilit ordinea în Bosnia și Erțegovina va trebuì sĕ lase țĕrile aceste poporațiunilor de acolo, mai bine ca amic al lor sub o secundo-genitură de prinți austriaci sau englezi. Grecia trebue mărită. Partida liberală a Angliei crede, că Bismark împinge Austria spre Orient cu cugete reservate rele. De va specula la bucățirea Austriei, Anglia i va striga un stăi! Provinciele germane ale Austriei trebue scăpate pe sama Austriei ca garanție pentru civilisațiunea celorlalte țĕri. Ungaria, odinioară favorită de Anglia, resplătesce astăḑi reu servițiele ce i s'au făcut, căci asupresce pe celelalte naționalități.* Funestul militarism numai prin înființarea unui juriu internațional se va putè înfrêna. Anglia se va îngrigì înainte de toate de întărirea flotei sale.“

Austro-Ungariei i s'a întêmplat și altă neplăcere în ḑilele aceste, afară de cele ce transpiră din cele de mai sus. Un poet și totodată deputat italian **Cavallotti** venise la Triest ca sĕ asiste la representarea unei drame de a le sale în teatrul italian de acolo. Aflând organele polițiane de sosirea dênsului, sub cuvênt că a vorbit de multe ori contra Austro-Ungariei și că presența lui ar putè produce demonstrațiuni contra statului austro-unguresc, — 'l-au silit a părăsì teritoriul austro-unguresc, la ce Cavallotti, după ce a luat o copie de pe decretul de espulsiune, a și dat imediat ascultare. Firesce că întêmplarea aceasta a făcut sgomot mare în Italia. În parlamentul italian s'a făcut și o interpelațiune în privința aceasta. Autoritățile austriace și o parte considerabilă din presa vieneză au recunoscut greșala acestei mĕsuri nepre-cugetate și guvernul cearcă a împăca lucrul. Cu toate aceste, ansa la disarmonie e dată.

În „Revue de deux-mondes“ a început sĕ apară în ḑilele aceste un articul: „**Elsația Lotaringia și imperiul german.**“ Partea I. a articulului se ocupă cu „**Nesuccederea germanisărei.**“ „Revue etc“ este o foaie recunoscută de moderată și de aceea articulul a făcut sensațiune nu numai în Paris, dară și în Berlin.

Între scirile cele multe de natură alarmătoare înregistrăm de astădată o epistolă a unui Bühler adresată principelui de Bismarck, o epistolă de cuprins păcĭnic.

Eată — după traducerea „Democrației Naționale“ — a doua epistolă a lui Bühler:

„*Escelență*

„Scrisoarea d-tale are din punctele de vedere ce apĕr, o mare valoare.

„Escelența Voastră sperând, că se va putè face această desarmare generală în viitoriu, dă pentru present un tĕrâm sigur de discutat. Desarmarea nu trebue sĕ îngreuneze, ci sĕ ușureze sarcina enormă, ce zace pe umerii d-tale. Această desarmare nu numai că va ocolì sbuciumarea finanțiară, care vĕ amenință, care vĕ urmăresce pas cu pas, ci va resolva și o mare parte a greutăților politice și sociale.

Punerea în practică a desarmărei generale ar face pe Europa sĕ simță, că acum nu mai domnesce hasardul ci o voință firmă și resonabilă.

„E. V. mĕ îndeamnă sĕ adresez ântâiu propunerea mea celor alte puteri. M'ași simțì încuragiat la aceasta cu atât mai mult, cu cât acest stat mĕ investesce cu o deplină putere, implicând în sine și oare-care garanție, că E. V. ar fi gata sĕ ia inițiativa în numele Germaniei, în cas când s'ar stabilì o înțelegere între puteri.

„Mĕ simt apoi încuragiat și prin aceea, că regina Engliterei a rĕspuns binevoitor rugăciunei, ce i s'a adresat în 1873 de camera comunelor „sĕ în-„sărcineze pe secretariul seu de stat „la afacerile străine, sĕ înceapă trac-„tări pentru a înființa un areopag in-„ternațional pentru a împedeca res-„boaiele.“ Guvernul ungar apoi, în espunerea de motive a ultimului proiect militar, a declarat oficial, că „consi-„deră ca o datorie patriotică de a pro-„ceda la reducerea efectivă de rĕs-„boiu a armatei și a marinei, precum „și la reducerea duratei servițiului „militar, dacă puterile ar isbutì a se „înțelege în acest sens.“

„Mi se pare că ideea de a lua drept punt de plecare declarații atât de serioase nu e cu totul impracticabilă și himerică.

„Deci încerc, fără sĕ mĕ tem că voiu fi ridicul sau respins.

„Greutățile semnalate de E. V. sûnt mari, ba chiar aproape de neînvins dacă ar lipsì bunăvoința serioasă a Puterilor; mici sûnt ele dacă va esista această bunăvoință. Deci ântâiu și ântâiu e vorba de a pipăì intenția Puterilor.

„Fie ca Escelența voastră, după cum am spus-o și în Parlament sĕ aibă norocul de a corona glorioasa carieră, asigurând pacea pe pământ, supremul bun politic al presentului și viitorului!“ *Bühler.*

Cumcă epistola aceasta va fi pusă deja „ad acta“ ne încredințează scirile din **Rumelia**, cari ne spun, că de acolo a plecat o comisiune de oficieri la Rusia spre a cumpĕra cai de cavalerie și artilerie; că în **Albania** liga dispune de o armată de100,000 provĕḑută cu toate cele necesare; că liga s'a și apucat de Serbia, ca sĕ recucerească ținuturile arnautice, cari s'au fost rupt din Albania, în puterea tratatului de Berlin. Ratificarea convențiunei turco-muntenegrene din partea ambasadorilor puterilor în Constantinopole s'au făcut în ḑilele aceste. Turcia este gata a cede teritoriul stipulat în convențiune însĕ fâță cu atitudinea Albanezilor convențiunea și ratificarea este încă problematică.

Din dieta Ungariei.

(Încheiere).

Ministrul president Coloman **Tisza**: Voiesc a respunde numai pe scurt la cele ḑise de dl antevorbitoriu: încât pentru denumirea administratorului me voiu pronuncia când voiu respunde la interpelațiunea deputatului Maximoviciu. Polit s'a provocat la cuvintele lui Gladstone pentru a lega unele speranțe de schimbarea cabinetului englez. Nu s'ar cuvenì a supune în acest loc la o critică enunciările unui bărbat de stat însemnat, dar ceva trebue a se amintì: că adecă în Anglia, ca și într'alte locuri, în mijlocul agitațiunilor opoziționale se ḑice câte ceva ce, cum dovedesce și esemplul din Anglia, în momentul când se ivesc șanțele de a ajunge la majoritate, începe a fi reînterpretat (Ilaritate în stânga), ear tractatele se respectează în Anglia de obiceiu de ori ce guvern și guvernul cel nou de asemenea le va respecta. (Așa e! în dreapta). Antevorbitoriul a mai ḑis, că schimbarea în Carloviț nu s'a făcut la inițiativa guvernului unguresc, ci din motivul că era trebuință de un episcop de aici pentru episcopia din Bosnia, dar că nu 'și-a realisat scopul. Dar oratorul o spune cu hotărîre, că n'a fost absolut nici o vorbă despre acea ca episcopul Angeliciu sĕ meargă în Bosnia.

Michail **Polit** (întrerumpênd): Ve rog sĕ întrebați pe Hoffmann!

Ministrul president **Tisza**: Cele ce s'au întêmplat, s'au întêmplat la inițiativa guvernului unguresc, firesce cu influența și a acelui bărbat, care în asemenea afaceri trebue sĕ'și afirme influența, dar este eschisă ori ce influență, care nu ar fi competentă pentru Ungaria și teritoriul coroanei unguresci. (Aprobări.)

Dl deputat provocându-se la cele ḑise în Anglia a voit sĕ deducă dintr'ênsele un prognostic pentru mine. În Anglia s'au ḑis multe, între altele și acea, că Rușii sûnt respânditorii și apĕrătorii libertăței. (Ilaritate viuă.)

Deci, stimate dle deputat, dacă ar fi cu putință ca nici Sêrbii Ungariei, cu atât mai puțin noi, ci numai dl deputat împreună cu cei ce vestesc aceasta, sĕ se bucure de respândirea acestei libertăți, eu m'ași alătura cu mare bucurie la aceasta. (Ilaritate viuă și aprobări).

Dl deputat vorbesce de asuprirea raselor. Ori și care scie că aceasta învinuire contra Ungariei e vechiă, dar n'a fost nici odată adevĕrată (aprobări), cu toate că unele foi esterne, ba chiar și unii bărbați însemnați din străinătate s'au sedus de asemene plânsori cu totul neadevĕrate. Dl deputat, dacă nu-i place starea, în care se află sêrbii din Ungaria, sĕ cerce, cum sûnt tractați numeroșii români din Serbia. (Adevĕrat este! Așa este!) Și eu doresc cel puțin ca dênsul sau sĕ vestească, că românii sûnt asupriți în Serbia, sau, dacă va ḑice că le merge bine acolo, sĕ le dorească și Serbilor din această țară o asemenea soarte, care sĕ samene cu posițiunea Românilor din Serbia. Dl deputat se provoacă la împregiurarea, că Sêrbii n'ar fi venit aici, dacă nu li s'ar fi garantat autonomia. Eu nu am fost, nu sûnt și nici nu voiu fi nici în viitoriu cu privire la Sêrbi un dușman al autonomiei lor, firesce între marginele ce le cere interesul statului, dar istoria nu scie, că Sêrbii au venit sĕ caute autonomie. (Aprobări viue.) Ei au venit, refugiându-se de Turci, pentru a căuta pământul ce'l luaseră Turcii. (Adevĕrat este!)

Michail **Polit**: Ei au venit înarmați pentru a apera Ungaria.

Ministrul president **Tisza**: Binevoiesce a nu uita....

Michail **Polit**: Inarmați au venit pentru a apera Ungaria.

Ministrul president **Tisza**: Dl deputat se me escuse, dar nu trebue sĕ falsificăm istoria! (Aprobări viue.) Ei au venit în fugă, pentru a'și căuta un loc în Ungaria.

Michail **Polit**: Ei au venit înarmați, pentru a apera Ungaria.

Dlui deputat i merge cam ciudat cu istoria. Mai ântâiu ne vorbesce îndată după **Mohaciu** de autonomia protestanților. (Ilaritate viuă). Eu cred că nu le va dorì coreleginarilor sei o autonomie cum era ea normată pe atunci pentru protestanți d. e. în legea: *Lutherani comburantur* (Luteranii trebue arși). În multe locuri aceasta lege era întregită cu adoasul: *Helvetici pariter* (calvinii de asemenea). (Aprobări viue).

Autonomia protestanților s'a desvoltat abia mai târḑiu și luptele pentru dênsa au fost în același timp lupte pentru esistența Ungariei ca stat. (Adevĕrat este! Așa este!) Dar — și regret că trebue sĕ ve ḑic aceasta — poate dl deputat sĕ afirme asemenea despre autonomia Serbilor? În care taberă au luptat autonomistii sêrbi? (Aprobări viue). Arunce ântâiu o privire asupra istoriei înainte de a se folosì de o asemenea comparare. (Aplause vii). Din considerațiune către trecutul istoric nu este iertat a numì aceste doue autonomii într'una ḑi. (Aplause vii). De sigur legislativa are datorință a silì pe guvern sĕ respecteze legea, afară de casurile, în cari și legislativa în tenoarea principiului de responsabilitate crede, că oare care cas special trebue escusat și aprobat.

Michail **Polit**: Asta e alt ceva!

Ministrul president **Tisza**: E alt ceva și pentrucă în casul acesta nu este și nu va fi vorbă de aceasta, pentrucă în casul acesta numai oamenii, cari interpretează și legea astfel cum interpretează dl deputat istoria, pot sĕ afirme, că guvernul a vătĕmat legea și pracsa esistentă, ce s'a desvoltat din istorie. (Ilaritate). Dar despre aceasta voiu vorbì cât mai curênd mai pre larg.

Dl deputat a vorbit despre retragerea Serbilor dela politică. Dar cetiți ori și care numĕr din „Zastava“ și veți afla, că nu esistă un stat în lume — subînțelegênd chiar și America — unde sĕ fie cu putință nisce agitațiuni cum sûnt cele ce se scriu în această foaiă contra a tot ce e unguresc. Faptul e dară, că — nu poporul sêrbesc — ci agitatorii se retrag dela viața publică: nu se retrag însĕ dela aceea, ce numim noi agitațiune contra legei.

Eu afirm mai ântâiu, că dacă esistă nemulțemire, ea este numai consecuența agitațiunei; a doua, că nu esistă o nemulțămire, cum o presupune dl deputat. În fine voiesc sĕ mĕ prind: dacă ași avè puterea — și nu doresc sĕ o am — de care a vorbit dl deputat, că adecă eu pot face toate, eu ași lăsa pe dl deputat și pre vr'o ḑece soți ai sei pe un an, sĕ facă o călĕtorie de plăcere în America și atunci nu se va mai auḑì în Ungaria nici o unică voce de nemulțămire. Ve recomênd bugetul spre primire. (Aprobări vii în dreapta).

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Viena, 7/19 Aprilie Chirotonirea Metropolitului S. A. Morariu. Eri s'a severșit în biserica gr. or. din Fleischmarkt chirotonirea denumitului Metropolit Silvestru Morariu întru archiereu. Chirotonirea o au sevêrșit cei doi eppi sufragani ai Metropolitului: Knezevici și Petranovici.

Incă înainte de 9 oare biserica era ocupată de o mulțime mare de oameni. Au fost deputați dela senatul imperial de confesiune greco-orientală multe și distinse persoane de ale comunei gr. or. de aici, cu deosebire mulți studenți, români și ruteni între cari un numĕr considerabil teresianisti.

După 9 oare, se ḑic cam ¼ de oară a sosit P. Silvestru Morariu cu cei doi episcopi. Toți trei fură întêmpinați în porticul bisericei de preoțimea numeroasă îmbrăcată serbatoresce în vestmintele cele mai frumoase rituale, fiind destinată a asista la actul solemn al consacrărei.

După ce s'au îmbrăcat episcopii în vestmintele lor pontificale a pășit cel ce avea sĕ fie consacrat înaintea lor și parochul Cernăuților a cetit decretul împĕratului de denumire. După obicinuitele întrebări și respunsuri P. Silvestru A. Morariu a jurat pe simvolul bisericei ortodocse orientale în limba grecă, română și slavonă.

Începêndu-se apoi liturghia nu a trecut mult și P. Silvestru A. Morariu a primit chirotonirea de archiereu. Fiind chirotonitul învestit cu toate vestmintele și insigniele archieresci, episcopul Knezevici se adresà către chirotonitul archiereu cu o alocuțiune la care Metropolitul a respuns adresându-se mai ântêiu către archiereii presenți și ceilalți demnitari bisericesci și în fine către comuna bisericească. La sfêrșitul liturghiei nou consacratul Archiereu a împărtășit binecuvêntarea archierească. După toate aceste însoțit de toți cei ce luaseră parte la servițiul divin fu condus Metropolitul până la portalul principal al bisericei.

Pentru astăḑi avea sĕ se țină un sinod episcopesc în care Metropolitul și archiepiscopul după primirea documentului despre consacrațiune avea sĕ poarte presidiul. Tot astăḑi Metropolitul și cei doi episcopi sufragani au sĕ fie primiți în audiență de Maiestățile Lor Împĕratul și Împĕrăteasa, precum și de archiducele Ludovic.

Instalațiunea Metropolitului se va face în Cernăuți pe la sfêrșitul acestei luni pe lângă intervențiunea unui comisariu împĕrătesc și a unuia din partea sinodului.

Raportul în cele de până acì ne constatează de neîntemeiate faimele ce se respândise, că P. Silvestru A. Morariu va primì consacrațiunea sa de archiereu în residența învecinatei metropolii române ortodocse a Românilor gr. or. din Transilvania și Ungaria, ca predecesorul seu, regretatul Metropolit Bendella.

Urăm cu toate aceste noului Metropolit și Archiepiscop Silvestru A. Morariu ḑile îndelungate și ferisite în scaunul seu, în speranța, că ceea ce n'a succes antecesorilor sei i va succede dênsului de a aduce biserica încredințată păstorirei sale în starea ei normală, așa după cum o pretind așeḑĕmintele cele liberale constituționale ale bisericei ortodocse orientale, în puritatea lor lăsată posterităței de părinții bisericesci din timpurile clasicității crestinismului.

Viena, 16 Aprile n. 1880. Stimate d-le redactor! Când se deșteaptă natura și își reîncepe activitatea, se simte și d-nul ei, omul, îndemnat la o activitate mai mare. Astfel poate, se esplică zelul, care se desvoltează de un timp încoace în scrierea corespondențelor mai ales din Viena. Douĕ correspondețe de aici: una publicată în prețiosul d-voastre ḑiar Nr. 32, alta în „Familie“ Nr. 22, atrag atențiunea publicului român asupra societății academice: „România jună“. Vrênd nevrênd, autorii acestor corespondențe lovesc în opiniunea publică ca sĕ nu ḑic națională despre această societate. Simpatia opiniunei publice este de mare însemnătate pentru societatea „România jună“, este condițiunea esistenței sale. Pentru conservarea sau reconciliarea ei prin combaterea și esplicarea unor aserțiuni ale corespondențelor din cestiune, Vĕ rog stimate d-nule redactor a'mi ceda un mic loc în coloanele prețiosului d-voastre ḑiar; rog pe stimatul cetitor sĕ ia în considerare și cele următoare pentrucă stau în strênsă legătură cu corespondențele din cestiune.

Înainte de a trece la adevĕratul obiect, îmi permit cu voia stimatului cetitor o mică dar necesară digresiune.

Societatea academică social-literară: „România jună“ esistă din deceniul trecut, când s'a format prin contopirea societății sociale: „Romănia„ cu „Societatea literară“. Zelul membrilor ei i au basat renumele; naționalismul unor adevĕrați bărbați Români și generositatea Românilor în genere i-au făcut esistența posibilă. Ce este societatea: „România jună“? Este centrul, focularìul chiar, al Românilor din Viena. Întreprinderi ca balul român de aici, serbări ca serbarea ajunului anului nou, într'unesc mai toți Românii de aici într'un corp, și servesc la ridicarea numelui românesc în aceste părți pe un nou teren. În special pentru membrii ei este unirea în cugete, unirea în simțiri; conservarea și desvoltarea limbei materne; deprinderea puterilor intelectuale ca lucrări literare, consolidarea caracterelor, desvoltarea talentului de a'și espune ideile, desvoltarea pe terenul musical și social.

„Partea literară a fost cam nebăgată în samă, ca sĕ nu ḑic negligată“ ḑice cerespondentul despre activitatea literară din anul trecut. Publicul român cunoasce crisa financiară, în care se afla societatea „Romănia jună“ în anul espirat. Era aproape de peire. Când se află cine-va în acest stadiu se mai gândesce la alt ceva decât la scăpare? Această luptă pentru esistență ne-a răpit mare parte din anul trecut. Cu toate aceste însĕ activitate literară a fost. Producțiunea a noue operate literare într'un interval de nouĕ luni și într'o societate de 30—35 membrii, cari în prima linie sûnt studenți la universitate, dovedesce pe deplin aceasta.

„La punctul III litera β, mișcarea casei în timp de un an la organisațiuni trebue sĕ însufle îngrigiri. Suma de 1318 fl. 70 cr. în comparare cu capitalul, despre care dispune societatea este de tot prea mare“. Sĕ ḑicem că aceasta a fost o eroare în administrațiune; însĕ o eroare folasitoare, căci dacă și am fi comis-o nu ne-am fi înmulțit biblioteca cu o mulțime de opuri însemnate, n'am fi adăpostit o seamă de (tineri) membrii lipsiți de mijloace în localitățile societății, n'am fi dat mână de ajutor unor tineri diligenți, cari în lipsa mijloacelor de traiu erau sĕ pornească a casă!! Da a fost o eroare, însĕ o eroare necesară!! În anul acesta s'au schimbat împregiurările. S'au luat mĕsuri pentru reducerea speselor. Raportul anual va arĕta aceasta la timpul sĕu.

„Societatea „România Jună“ își ține ședințele în restaurație. Motivul pentruce aceasta nu prea recomêndă pe junimea din Viena. Se invoacă de motiv, că în alt loc nu se adună membrii. Va sĕ ḑică.... era sĕ trag o conclusie!“.... Aceasta este opiniune individuală îmbrăcată în vestmêntul ironiei. Toate societățile social-literare de aici își țin ședințele în restaurațiuni potrivite. Am avut onoarea de a asista la multe ședințe ale societăței noastre și ale societăților străine de aici. Când restaurațiunea a fost bine aleasă toate lucrurile au decurs în cea mai bună ordine și linisce. Cel care voiesce într'adevĕr înstrucțiune, (și) sĕ participe așadară la ședințe, nu întreabă dacă se țin aceste într'un local profan sau neprofan.

În anul acesta și pe basa aceasta s'a decis sĕ ținem ședințele literare în localitățile societății! Viitorul va arĕta dacă ne permite ocupațiunea la universitate a ne aduna ḑiua la ședințe, s'au dacă va ajunge timpul mĕsurat în localitățile amintite la discusiunea operatelor literare!

Acum sĕ trecem la corespondența din „Familia“. Numai un singur punct voesc a 'l suleva. D. C. G. Porumbescu figurează în această corespondență de martir al societății: „România jună.“ Ingrată societate! Îți face omul bine și tu îl alungi!! — D. Porumbescu ceruse dela societate sĕ ia editura unei colecțiuni de cântece studentice parte colectate parte compuse de dênsul. Întêmplarea aduse cu sine că D. Porumbescu publică colecțiunea sa mai înainte de a se sfătuì o comisiune aleasă din membrii societății: sĕ primim sau nu editura? Membrii societății, n'au mai luat prin urmare nici o decisiune despre îndeplinirea unui lucru îndeplinit.

Aceste esplicațiuni 'mi-am ținut de datorință a le comunica. Numai pe basa lor se poate forma o idee chiară despre adevĕrata stare a cestiunilor atinse în corespondențele amintite.

Un vechiu membru.

Varietăți.

* (Denumire). Dl Zacharie Sas preot mirean gr. or. din archidiecesa Ardealului s'a denumit de capelan militar clasa II în reservă.

* (Transferări). Sublocotenentul Nicolau Muntean este transferat dela regim. de infanterie Nr. 50 la reg. de infanterie Nr. 31; apoi locotenentul Michail Cimpoca dela reg. de inf. Nr. 38 la reg. de infanterie Nr. 51.

* (Parastas). Sâmbătă în 5 Aprilie st. v. se celebrà în biserica din cetate de aici un parastas pentru fericirea eternă a defunctului cleric *Andreiu Bărbos.* Junimea studioasă dela seminariul „Andreian“ cu corpul profesoral în frunte asistară serbătoresce la acest act religios; ear la finea parastasului, clericul Georgiu Bobeș prin o cuvêntare funebrală potrivită arĕtă meritele reposatului în Domnul.

* (Miseria în Ungaria). Care avu ocasiune, a vedè astă earnă miseria în Ungaria de sus, care a vĕḑut fețele macre și uscate, figurile trămurătoare de foame și frig, îmbrăcate foarte rĕu, acela nu uită curênd aceste momente. Pre lângă tot ajutoriul, ce'l dedea statul, comune și privați milostivi poporului flămênd, situația bietului sĕrac totuși nu era mișcătoare. Depositele în curênd a fost mistuite; la aceasta se mai adause și earna preste mĕsură grea, apoi cartofii nu se făcură și cucuruzul se urcà în preț. Boii și vacile căḑură în masse, încât comune întregi remaseră pe timpul aratului și sĕmênatului fără un cap de vită. Cu deosebire rĕu steteau familiile rutene, cari și în timpuri normale nu se scoală sătule dela masă. La țĕrenii ruteni miseria în toată vremea e acasă. Cu cât mai simțitoare fu aceasta pentru ei în earna trecută. Urmările nutrirei defectuoase se vĕd mai bine la asentarea recruților, cari nici pe jumĕtate nu sûnt apți de servițiul militar. Apoi de sine se înțelege, că ținênd miseria îndelung și numerul morților e mai mare. Stând lucrul așa ar cugeta omul că căsătoriile chiar acum trebue sĕ fie puține însĕ de mirare nu e așa. Indată după asentare urmează căsătoria, din care se nasc copii, cari nu sûnt de viață. In sfêrșit miseria continuă silesce pe locuitorii mai puternici la lucru spre emigrare, precum chiar și de present domnesce mania aceasta. In urma acestor neplăceri din o mulțime de sate ale Ungariei de sus au emigrat locuitori așa de tare încât astăḑi toate satele stau părăsite, și din alte comune cu miile de locuitori își vênd averea pe prețuri de batjocură și se pregătesc de ducă la America.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Pesta, 21 Aprilie n. Comisiunea scolară a casei de jos începe pertractarea prealabilă asupra proiectului de lege despre scolile medie Luni în ședințe ḑilnice.

Pesta, 21 Aprilie n. După „Pester Correspondenz“ novela legei pentru apĕrarea țerei conține modificarea a douĕḑeci de paragrafi din legea pentru apĕrarea țerei. La marină în locul servițiului activ de trei ani ca acuma se întroduce un servițiu activ de patru ani, de altă parte servițiul în reservă se reduce la cinci ani. Proiectul cuprinde hotărîri pentru delăturarea lipsei tare simțite de oficeri la trupele milițiane (honveḑime); instituțiunea voluntarilor pe un an remâne neschimbată.

Casa de sus a primit fără modificare proiectele de lege în privirea Seghedinului și a esprimat comisarului regesc Ludovic Tisza recunoscința Casei pentru servițiile escelente.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Bibliografic

(Urmare).

Dar sĕ ne întoarcem la istoria desbinărei „numite grecesci“. La întrebarea: Cum s'a urḑit chisma orientală? la pag. 250 respunde: "Până ce la Apus popor după popor s'a întors la credință și pornise pre calea civilisațiunei, în Orient se ivise turburări periculoase. Împĕrații constantinopolitani au tras în mânile sale puterea spirituală, episcopii din Constantinopol din sumeție și reḑimați pre autcritatea împĕrătească, au denegat ascultarea sântului scaun apostolic, și din causă, că s'au desbinat de capul comun, a perit și însuși imperiul." Așa dar după Dr. Lauran causa desbinărei precum și a căderei imperiului bisantin este neascultarea către papa Romei. Ridicul. Oare imperiul roman apusan încă a cădut pentru neascultare către scaunul Romei, precum şi alte multe stăpânii până în dilele noastre? Oare în dilele noastre Napoleon, Turcia din pricina neascultărei au cădut? Cine ascultă mai rĕu de Roma decât Germania?

Toată espunerea desbinărei, carea în tractatul istoric cuprinde partea cea mai însemnată (pag. 250—319), o leagă de diferenţa escată între patriarchul Ignate şi curtea bisantină, apoi între Jotiu de o parte şi Ignate de alta. In aceste diferenţe pre scaunul Romei îl arată ca judecător competent, care are dreptul a dicta şi pedeapsă. La pag. 268 se dice: „Este lucru învederat, că judecata scaunului apostolic, decât a cărui autoritate nu este mai mare, prin nimic nu se poate retracta.“ Şi fiindcă de această judecată Iotiu nu a voit sĕ asculte precum nici următorii sei şi cu deosebire Cerulariu aşa la 1054. Legaţii au pus anatemă pre altariul din biserica S. Sofii, ear Cerulariu se dice la pag. 291 „a trăit şi murit mişelul de el obstinat în chisma sa, care, ca sĕ restitue butul, şi el a escomunicat pre legaţii papii.“ S'au făcut mai multe încercări de împĕcare însĕ toate fără folos, căci Roma nu a abstat dela pretensiunile sale. Ultima a fost la Florenţa 1439, unde prin coruperi se restituì oare-care pace dar nu ţinu mult, „de oare-ce Grecii, mai vêrtos prin conlucrarea perversului Marc dela Efes, s'a reîntors earăşi la boritura sa.“ La 1453 a cădut şi Constantinopolul în mâna Turcilor şi aşa „Grecia carea a fost odinioară mama sânţilor şi a doctorilor bisericei: pentru că s'a desbinat de scaunul apostolic al Romei, a cădut în cea mai deplorabilă sclavie şi a ajuns la cea mai mare miserie“ (pag. 311). Scim cumcă neascultarea protopărinţilor în raiu a fost causa căderei. Oare după analogia aceea se vorbesce şi acì? Se poate. De oare-ce papa este locţiitoriul înfalibil al lui Ddeu pre pămênt şi aşa ori-ce pecat contră'i, fiind de moarte, trage după sine moarte (!).

Ca un adaus la această espunere, dl Dr. S. S. T. A. Lauran espune şi o formă de istorie a dieceselor gr. catol. românesci, dicênd la pag. 312 că Românii până la veacul XVII s'au aflat afară de comuniunea bisericei lui Christos; Insĕ la finea acestui veac pentru Românii cei de sub coroana Sântului Stefan a rĕsărit earăşi diua îndurărei lui Ddeu. Poate că aceea îndurare a lui Ddeu a rĕsărit şi acum asupra celor de sub aripa Romei că, ruşinându-se de limba lor care au supt-o, voiesc a vestì îndurările lui Ddeu în acea limbă, carea, pre când nu cunosceau Românii acele îndurari, încă nu avè cuvênt pentru îndurare.

O carte scrisă cu mai pĕcătoasă intenţiune de a induce lumea în eroare, nu se poate. Şi încă are obrăsnicia ca tipărită se o lase printre Români ba încă cu aprobarea veneratului consistoriu oradan!

Nu voiu purta polemie cu dl Dr. Lauran, la care nu presupun ignoranţă asupra istoriei desbinărei dela 1054, ci o reutate şi o consciinţă pătată fără de causă, — ci voiu espune pentru publicul acestei foi, adevĕrul obiectiv făţă cu causele desbinărei.

(Va urma).

Lista Nr. 16

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 15 publicată în Nr. 41 a. c. al „Telegrafului roman“ . . .	fl. 2693.30
Prin reuniunea de lectură din Varadia dela DD. F. János 1 fl., P. Iorgoviciu 1 fl., Ch. Boraciu 20 cr., Csàkay 50 cr., Skala 50 cr., Gl. Petanecu 20 cr., I. Fabian 20 cr., I. Kohapka 50 cr., I. Becineaga 1 fl., N. Percsics 50 cr., A. Korb 1 fl., M. Weisberger 60 cr., Ot. Weigert 40 cr., A. Boraciu 50 cr. Svetozar Mihailoviciu 50 cr., P. Poenariu 50 cr., G. Tiunea 1 fl., I. Knopp 1 fl., I. Freiberger 30 cr., A. Maleta 70 cr., G. Demetroviciu 50., I. Alesandrescu 2 fl., A. Petroviciu 50 cr., St. Neagoe 50 cr., P. Miocu 50 cr., I. Miocu 1 fl., Lehman 1 fl., R. Hansknecht 20 cr., V. Popoviciu 50 cr., T. Şegescu 20 cr., P. Miocu 50 cr., P. Berlea 20 cr., P. Boraciu 50 cr., din cassa reuniunei 4 fl., 80 cr., Suma . .	fl. 25.—
Prin D. George Suciu paroch. în Ghiris ca resultat al unei colecte în bani şi bucate în numita comună.	fl. 7.40
Totalul cu diua de astădi . . .	fl. 2725.70

Sibiiu, 20 Aprilie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

Bursa de Viena şi Pesta

din 20 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.25	105.30
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.50	98.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.25	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.50	125 25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	92.50	92.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	91.75	91.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	92.80	92.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	92.—	92.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	82.90	72.70
Datorie de stat în argint . . .	73.30	73.25
Renta de aur austriacă	88.95	88.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.25	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	837.—	840.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	279.50	280.—
Acţiuni de credit austr. . . .	264.75	265.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	112.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.56
Napoleon	9.47	9.48
100 marce nemţesci	58.55	58.—
London (pe poliţa de trei luni) .	119.05	119.05

Economic.

Făgăraş, 16 Aprilie n. Pro. hectolitră Grâu fl 9.50—.10; grâu sĕcăreţ fl 7.50—8.50; sĕcară fl. 5.50—5.80; ord 4—5; ovĕs fl. 2.90—3.20; cucuruz fl. 4.50—4.80.; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 9—9.50; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 5—6 crumpene fl 1.60—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. 65—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 38—42; unsoare fl. 68 —70; cânepă fl. 32—35.; sĕmênţă de in fl. — ———; săpun fl. ——; fên fl. 2.40—2.60; spirt pro grad 10½— cr.; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de viţĕl 38—— cr.; carne de porc 44— cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.40—2.ºC; Têrgul de adi fu bine cercetat, bucatele deşi au fost foarte multe, totuşi s'au ţinut la preţ. Timpul e frumos şi cald; puţină ploaie ar fi foarte bună şi de dorit.

Budapesta, 17 Aprilie n. Timpul în dilele dintâiu ale sĕptĕmânei trecute a fost schimbăcios şi mai mult recoros, cu deosebire rĕci au fost dimineţile. In dilele de pe urmă însĕ timpul s'a încăldit aşa de tare încât nici în mijlocul verei nu poate fi mai cald. Temperatura se mişca între + 22° R, o împregiurare, carea după esperinţa veche ne prorocesce, că intrând la mijloc şi vênturi sudice, cât de curênd vom căpăta ploaie, carea într'adevĕr este şi foarte de lipsă. Spicoasele sûnt semenate cu desevêrşire cu deosebire ovĕsul şi orzul. Cartofii şi cucuruzul au început a se semena în marele, semenăturile de toamnă sûnt foarte frumoase, numai ici colea cam rare, se înţelege din pricina gerurilor din earna trecută şi din vênturile reci ale lunei trecute. Preste tot luând însĕ bucatele stau bine, încât mai că nu este pricină, de a se plânge nime. De ici urmează cu siguritate împregiurarea, că bucatele din têrg în sĕptĕmâna trecută au scădut în preţuri cu câte 25—30 cr. Aşa notăm în special:

Grâul la 40,000 mii m. m. trecu debia cu fl. 10.20—11.50; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 9.40—9.70; orzul la 4000 m. m. cu fl. 7.25-8.25; ovĕsul cu fl. 7.15—7.30; cucuruzul la 6000 m. m. cu fl. 7.65—7.85; făina n'a trecut nici în această sĕptĕmână; păstăioasele au trecut mai bine de astădată şi adecă: fasolea cu fl. 8.50—10.25; mazerea cu fl. 14—15; lintea cu fl. 9—15; mălaiul cu fl. 7; sĕmênţa de in cu fl. 13.50—14; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9—55—10 (toate per 100 chilograme); lânile per chilogram cu fl. 2—3.10;

Porcii au avut trecere bună. Intre numerul total de 57.390 au fost din Ungaria de jos 2240, din România 240 şi din Ardeal 180 capete; unsoarea de porc, a trecut cu fl. 60—61; slănina cu fl. 56; sĕul cu fl. 41—42; cartofii cu fl. 4.50—5;

Peile de bou cu fl. 110—115; de vacă cu fl. 102—108 (per 102 dărabe); peile de cal cu fl. 9—12 părechea. Celelalte soiuri de pei n'au avut căutare.

Sibiiu în 9 Aprilie n. (Importul bucatelor în Europa). Stagnaţiunea în negoţul bucatelor, carea prin încetarea navigaţiunei domnise dela începutul lui Decemvrie, în sĕptĕmânile din urmă earăşi a încetat făcênd loc unei comunicăţii vioaie, ce îşi are temeiul principalmente în redeschiderea navigaţiunei pe Ren. Multe corăbii cu sfêrşitul lui Noemvrie fură copleşite de earnă în Rotterdam şi Antwerpen înainte de încărcarea lor sau până nu putură întra în călĕtorii, pre când eară altele, cari călĕtoriau deja, prin gerul abnorm şi prea de vreme fură silite a'şi întrerupe drumul şi a'şi căuta scutire în porturile de siguranţă procsime. Aşa se întêmplà de mai multe sute de corăbii încărcate cu bucate îngheţară în toate porturile Renului şi nu s'au putut mişca mai trei luni de dile. Acum după deschiderea navigaţiunei au ajuns toate mai deodată la ţinta lor propusă, prin care întêmplare negoţul s'a reînoit în toate branşele. Depositele în Germania de sud, cari, cu deosebire ce se ţine de grâu, la începutul ernei fură foarte bogate, deşi au fost de ajuns mai multă vreme, decât sau putut aştepta, earna lungă tutuşi a pricinuit neajunse, cari prin sosirea întârdiată a bucatelor din timpul de pe urmă nu se pot acoperì. Deci necumpĕrându-se deocamdată mai departe şi aşa în curênd neasteptându-se mai mari sosiri de bucate, pentrucă de altă parte preţurile foarte scumpe în New-York pentru grânele americane nu se pot plătì nici in Germania de Sud şi nici în Helveţia, de sine se înţelege, că comandele întrerupte cu America de Nord numai atunci se vor putè reînnoì, dacă lipsa de bucate va fi cu mult mai mare şi mai urgentă, ca cea de până acuma. Marea speculaţie de bucate din New-York, carea acum deja de 5 luni întregi grĕmădesce deposite peste deposite, debia acuma începe a se simţì în Europa. Cu lunile au sciut têrgurile engleze a se ferì de influenţa haussei americane şi mai toată earna grâul american fu în Londra mai lesne decât în New-York, dară totuşi se prevedea, că Anglia carea avênd o recoltă miserabilă trebue sĕ acopere totuşi un consum enorm, va fi dintâiu silită, a se supune preţurilor dictate din New York şi într'adevĕr cu începutul acestei luni earăşi au început comandele din New-York înspre Anglia în mĕsură mai mare, pre când Germania şi Francia încă totuşi mai resistă, a încuviinţa pretensiunile mari americane. Dealtmintrelea şi têrgul din New-York trebuì a scădè esenţial preţurile per chilometru dela 163 Ct. tare înjos şi este deja notoric, că speculaţiunea cu preţurile presente de numai 148 Ct sufere mari pagube, cari desigur ar fi fost cu mult mai mari, dacă Anglia ar mai fi putut aştepta o lună şi ar fi putut amêna comandele nouĕ până la deschiderea navigaţiunei pe apele americane. Putèvor cuantităţile enorme grĕmădite în porturile americane despăgubì speculaţia pentru pagubile de până acum sau îi vor pricinuì nouĕ pagube despre aceasta părerile până acuma sûnt diferite şi tare împărţite. Viitoriul va arĕta adevĕrul.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 12 Maiu şi 12 Iunie imob. lui Ioan Moga în Rod (trib. Sibiiu); în 26 Aprilie imob. lui Coloman Kosa în Haş-falĕu (trib.); în 12 şi 14 Maiu în 14 şi 15 Iunie imob. massei concursuale alui Gerö-Bányai în Feltorja; în 14 Maiu şi 15 Iunie imob. remasului după Iosif Albu în Zagon; în 17 Iunie şi 17 Iulie imob. lui Ludovic Bertha în Hatolika; în 29 Aprilie imob. lui Nicolau Hadnay în Zabola (trib. Mur.-Oşorheiu); în 15 Maiu şi 15 Iunie imob. Anei Bihani şi soţi în Orăştie (trib. Deva); în 14 Maiu şi 14 Iunie imob. lui Pavel Buful în Borgo-Suseni (judec. cerc. Năseud); în 16 Iunie şi 23 Iulie imob. lui Pavel Nagy în Apard (trib. Mur. Oşorheiu); în 15 Maiu şi 15 Iunie imob. lui Stefan Nagy în Ege (trib. Odorheiu); în 26 Aprilie imob. lui Francisc Zacharias în Turda (trib.); în 13 Maiu şi 14 Iunie imob. soţiei lui Dionisie Kis în Bărătuş; în 12 Maiu şi 12 Iunie imob. lui Andreiu Kováts în Pava (trib. Oşorheiu).

Nr. 38. 1880. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. vacante de a III-a clasă din Lăpugiul de sus protopeesbiteratul Dobrei, se escrie concurs cu terminul până la 5 Maiu st. v. a. c.

Emolumenteie sûnt:

1. Porţiune canonică 32 jugere — arătoriu şi fênaţ — clasa a II-a şi a III-a.
2. Birul în naturale, dela 230 familii câte o jumĕtate mĕsură grâu, pe lângă aceste stola usuată, cari toate la olaltă computate dau un venit anual de preste 300—350 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune parochială vor avè a'şi adresa suplicile lor instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual dela 1878 la subscrisul până la terminul mai sus arĕtat.

Deva, 1 Aprile 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protop. şi admin. tract. Dobrei.

Nr. 103. 2—3

CONCURS.

Întru re'ntregirea parochiei vacante de clasa a III-a Beşinĕu în ppresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin până la 5 Maiu 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. 1½ jugĕr pămênt arătoriu;
2. 1 jugĕr fênaţ;
3. dela 120 familii a ¼ bucate a 1 fl. v. a.
4. dela 102 familii câte o di de lucru sau 34 cr.
5. stola îndatinată; — cari toate socotite în bani dau un venit anual de 205 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa concursele lor, instruite conform legilor în vigoare, oficiului ppresbiteral în Mercurea până la terminul arĕtat.

Beşinĕu 12 Martie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

I. Droc m. p.,
admin. protop.

Nr. 6. 1880. 2—3

EDICT.

Anişca Cerce din Brisnic protopresbiteratul Dobrei de religiunea gr. or. carea de 9 ani trecuţi a părăsit pe bărbatul ei legiuit Sofroniu Părău de religiunea gr. or. tot din Brisnic fără a se scì locul ubicaţiunei ei, prin aceasta este provocată, a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de un an, căci nepresentându-se, procesul divorţial în contră'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Deva 12 Ianuarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al Dobrei.

I. Papiu m. p.,
prot. şi admnist. trcct. Dobrei.

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în diarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 44 Sibiiu, Sâmbătă 12 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Chirotonirea Metropolitului Silvestru A. Morariu.

Sibiiu, 11 Aprilie.

Din corespondenţele noastre dela Viena de diversă origine cetitorii noştri au aflat şi află şi cu ocasiunea aceasta, că în 6/18 Aprilie a. c. s'a chirotonit în biserica stei Treimi din Viena deja al patrulea metropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei. Desele succesiuni de vre-o şepte ani va sĕ ḑică mai dela înfiinţarea scaunului metropolitan în Cernăuţi, au împedecat până acum desvoltarea firească a celei mai june „fiice a miresei lui Christos.“ Desele succesiuni pe scaunul metropolitan din Cernăuţi, în timpuri incerte cum sûnt ale noastre puteau sĕ pericliteze chiar noua metropolie. Providenţa divină însĕ se arată cu tainicul şi necuprinsul ei scut şi în impregiurări după socoteală omenească mai puţin favorabile. Aşa s'a întêmplat şi cu biserica gr. orientală din Bucovina. Un bărbat erudit şi înţelept şi totodată cu inimă călduroasă pentru instituţiunile liberale, isvorite din principiele eterne ale crestinităţii, şi în posiţiunea sa ca subaltern, şi între împregiurări grele create de vitregitatea seculilor trecuţi, a sciut conduce naia lui Christos printre stâncile cele ce ameninţau pe faţă şi din ascuns, către limanul ce'l sigur.

Acest bărbat a fost P. Silvestru A. Morariu, care a servit cu zel şi conscienţiositate bisericei sale sub trei antecesori ai sei şi a cărui nisuinţă a fost a contribuì cu puterile sale, consacrate unui scop sânt, la aducerea bisericei ortodocse din Bucovina la limanul canonicităţii ei.

Tronul imperial în părinteasca sa îngrigire a cunoscut bunele intenţiuni a le archimandritului Silvestru A. Morariu, care dela moartea Archiepiscopului şi Metropolitului Teofil Bendella a fost raḑimul cel mai puternic al bisericei bucovinene şi al Metropoliei celei noue. Tronul s'a convins, că aceste bune intenţiuni sûnt spre binele unui numĕr considerabil de supuşi gr. orientali şi de aceea cu iubire părintească a vrut sĕ deschidă un câmp mai larg de activitate pentru neobositul lucrătoriu în via Domnului şi o bogăţie mai mare de mângăieri pentru crestinii gr. or., cari însetează a'şi vedè biserica adusă la starea ei normală pe basele canonicităţii sale din timpul clasic al crestinătăţii.

Sperăm tare, că precum tronul nu s'a înşelat în convingerea sa, aşa nici poporul ortodocs din Bucovina nu asteaptă în zădar după împlinirea dorinţelor sale juste.

În speranţa aceasta ne întăresce cuvêntarea nou chirotonitului archiereu, care o rostì în ḑiua cea memorabilă a chirotonirei sale de archiereu.

Eată ce ḑice dênsul:

„Laudă şi mărire în ceriu, Archipăstoriului celui mai pre sus de ceriuri, carele întru a sa îndurare a condus până la acest moment destinele turmei sale dreptmăritoare din eparchia Bucovinei!

Laudă şi mărire pe pământ, prea graţiosului nostru Împĕrat şi Rege, sub a căruia patronat, biserica noastră dreptcredincioasă din monarchia Austriei se bucură de un scut marinimos!

Laudă şi mărire în Sionul a toată ortodocsia, că şi această fiică mai tênĕră a miresei lui Christos, această provincie metropolitană a bisericei ecumenice cresce, ca una vlăstare binecuvêntată pe pomul vieţii celei întru Christos, spre mântuinţa credincioşilor şi bucuria a toată crestinătatea!

„Şi sufletul meu se bucură întru Domnul, că m'a îmbrăcat în vestmêntul mântuirei şi m'a împodobit cu haina veseliei şi ca unui mire 'mi-a pus mie cunună“!

Însĕ, pe cât de mare este mulţămirea inimei mele, pentrucă m'a învrednicit Dumneḑeu, de a fi un conducĕtoriu al noului Israil pe calea către pământul bunĕtăţilor, de cari le ḑice Apostolul, „că ochiul n'a vĕḑut şi urechea n'a auḑit şi la inima omului n'a întrat,“ pe atât de serioase sûnt şi cugetările cele ce în momentul acesta cuprind sufletul meu. Pe atât de pătrunḑĕtoare sûnt şi simţemintele, ce inundă acum inima mea. Înălţimea, greutatea şi respunḑĕtatea chiemărei mele de Archipăstoriu, — aceste sûnt, cari me împresoară şi me umilesc până la pămênt.

Coroana de mire al bisericei, împodobită cu pietrii scumpe, ce s'a pus pe crescetul meu, me face a cugeta la cununa de spini din partea celor ce urgisesc pre mireasa lui Christos.

Omoforul ce mi s'a pus pe umeri, deşteaptă întru mine îngrigirea, de a nu pierde nici una din oile cuvêntătoare şi, rĕtăcindu-se vre-una, a o căuta şi a o aduce pe umeri în staulul mêntuinţei.

Eară în toiagul archipăstoral, ce mi s'a dat în mână, vĕd simbolul îndatorirei, de a pasce turma lui Christos cu priveghiare neadormită, apĕrându-o de lupi răpitori şi conducêndu-o la păşunea vieţii de veci.

În valul unor cugetări, ca aceste, anghira sufletului meu este ajutoriul lui Dumneḑeu, carele m'a chiemat, cer de altă parte concursul organelor bisericei, pentru carea sûnt destinat.

După cuvintele Apostolului către Corinteni, adunarea credincioşilor este biserica Dḑeului celui viu; este corpul lui Christos şi mădulari din parte; şi cumcă pre unii a pus Dumneḑeu în biserică: ântâiu pre Apostoli, a doua pre proroci, a treia pre învĕţători, după aceea pre poteri, apoi darurile tămăduirilor, ajutorinţele, feliurile limbelor.“ Toate organele bisericei sûnt aşa dară chiemate, de a conlucra, fie-care după soartea sa specială, la zidirea locaşului mântuinţei noastre întru Christos, precum şi mărturisesce scriptura, că îndată la începutul bisericei erau toţi credincioşii un cuget şi o inimă.“

Ferice de biserica creştină, unde toţi credincioşii sûnt încă şi astăḑi un cuget şi o inimă, unde toate organele bisericei lucră, fie-care pe stratul chiemărei sale, în viia Domnului, pentrucă, pe oara ori căruia corp organic, pe oara ori căruia organism social, şi societatea bisericească prosperează deplin numai cât atunci, dacă toate organele bisericesci sûnt puse în activitate după meniciunea lor specială, în acord cu cei ce sûnt chiemaţi a conduce şi a direge vieţuirea cea după Christos.

Aplicarea principiului de sinodalitate zace aşa dară adênc întru interesul bine înţeles şi mântuitoriu al bisericei, pentru aceea şi Domnul nostru, recomăndând şi demăndând practicarea acestui principiu salutariu în afacerile bisericesci ḑise în fine: „Că unde sûnt doi sau trei adunaţi întru numele meu, acolo sûnt şi eu în mijlocul lor.“

Fie deci, fie pururea binecuvêntat numele Domnului şi Dumneḑeului nostru Iisus Christos, carele, urḑind biserica sa pe temelia cea tare a credinţei, a nădejdei şi a dragostei, 'i-a desemnat aceasta cale spre desvoltarea organismului seu!

Fie, fie pururea binecuvêntate adunările canonice ale credincioşilor în cuprinsul a toată ortodocsia ecumenică!

Fie bunăcuvêntarea Domnului şi preste adunarea noastră de astăḑi cu a sa iubire de oameni totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.“

Dea Ceriul ca cuvintele aceste sĕ fie ca glasul Domnului preste oasele fiilor lui Israil! Fie ca dênsul sĕ trăiască şi sĕ vadă adunânduse părţile respândite ale bisericei adunêndu-se încheietură la încheietură şi crescênd…., pentru ca sĕ poată lua spirit de viaţă făcĕtoriu, care sĕ dea la timpul seu rodurile iubirei crestine între toţi fraţii, câţi se închină lui Dḑeu cu spiritul şi în adevĕr.

FOIŢA.

Snoave şi poveşti populare

adunate din gura poporului de un culegĕtoriu tipograf (dl P. Ispirescu). Bucuresci, 1879:

(Din „Binele Public“).

III.

Presa română a anunţat Snoavele pe pagina IV şi din când în când pe a III-a — distinsă onoare! Nu tot astfel a fost în străinătate. Noi am ḑis: snoave tot snoave! În Silesia, în Breslau, d. dr. Gaster n'a fost de aceeaşi părere; a luat Snoavele, le-a cetit cu atenţiune şi, pentru ale studia, a consultat, cu acea recunoscută consciinţiositate germană, vro câţiva autori. Sĕ'i numĕrăm, cu voia d-voastră: Nassreddin (im deutsch von Camerlohr), Alfabetum Siracidis (edit. din Veneţia, 1544. Nu sciu de nu va fi acesta înţeleptul Sirah), Panciatantra (Benfey, II), Schimpfung und Ernst (Glume şi seriosităţi de Pauli, edit. Osterley), G. Cinthio, Dunlop-Liebrecht, Gesta rom. lat. (Hamer), Hagen Sengelmann, Decameronul, Straparola, Puibusque, şi în fine d. Gaster mai cunoasce şi pe Nastratin Hogea al lui Pann.

Pentru nesce snoave atâta muncă! Da, dar aceste snoave sûnt resultatul esperienţei unui popor, esperienţă trecută în decurs de secoli prin atâtea alambicuri (sĕ ḑicem cu poporul: prin ciur şi prin dîrmon); aceste snoave conţin în ele asupra virtuţii şi şiretenii, vanităţii şi apucăturilor omenesci, o dosă de filosofie, pe care d. Dr. Gaster a preferit-o — cel puţin momentan — teoriei filosofice a fatalismului nu sciu cui, filosofiei desperărei (e la modă) a lui Schoppenhauer, materialismului al nu sciu caruia, care vrea sĕ devină cu ori-ce chip egal unui animal — unui măgar, spre esemplu, — ca cum cineva 'l-ar oprì sĕ nu fie.

Din Snoavele d-lui Ispirescu, d. Dr. Gaster le-a luat şi le-a comparat cu snoavele autorilor, ce citiu mai sus: Păpara (Nassreddin), Lupul pârcălab (Alfabetum Siracidis, Benfey), Boiangiul şi Snovosul (Pauli), Sciţi voi ce ḑice în cartea aceasta? (Nassreddin, Pauli), Bobârnacul Neamţului (Pann, Nastr. Hog.), Astronomul, Doctorul şi ţĕranul (Pann, Cinthio, Dunlop-Liebrecht, Benfey, Hammer), Bărbatul obrocit (Decamer., Sengelmann, Benfey, Hagen), Bărbatul cu iavaşeaua (Dun. Liebrecht, Straparola, Puibusque), Varza roşie (Pauli, Decameronul).

Aceste sûnt comparate şi resumate în nemţesce; toate celelalte (51 cu toate) istorioare sunt numai resumate cu o fidelitate însĕ şi cu o vioiciune minunată. Aşa, spre esemplu, în snoava d-lui Ispirescu, Bobârnacul Neamţului (Ein Nasenstüber dem Deutschen) frasa: „pe aceia cari îi imbrobodesc femeile“, d. Dr. Gaster o dă prin: die unter dem Pantoffel der Frauen stehen = cei cari stau sub pantoful femeilor. (Scii, d-le Ispiresscule, vorba Românului: „sub călcâiul cismei mele, şeade dr……, ḑi d-ta nainte că scii mai bine. Euripide şi Shakespeare sûnt de aceeaşi părere).

În trei numere consecutive ale ḑiarului literar din Lipsca, Magazin für die Literatur des Auslandes, d. Gaster resună şi studiază snoavele (închipueţi, nesce snoave!) aducênd meritosului editor toate laudele sale. La fine, spune celor, cari se ocupă cu astfel de studii ale literaturilor populare (şi sûnt mulţi în Germania şi Francia) că le va fi lesne a mai găsì paralele şi celorlalte snoave. „Scopul meu ḑice d. dr. Gaster, a fost a arĕta publicului german conţinutul plin de bogăţii al literaturei glumeţe populare din România şi a'i atrage atenţiunea asupra acestor opere ale timpurilor bĕtrâne.“

Nesce snoave! Nesce snoave!

Eu unul mulţămesc d-lui Ispirescu pentru nemărginita plăcere, ce 'mi-a făcut trămiţêndumile. Totdeuna când voiu voì sĕ vĕd cum e şi ce va sĕ ḑică stilul simplu şi natural, frasele vii, iuţi şi pline de şagă ale poporului, voiu recetì snoavele culegĕtoriului tipograf.

Nesce snoave! Da, mĕ rog, nesce snoave, nu Dramul Parisului!

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Aprile.

Casa deputaţilor din Budapesta încă n'a mai scăpat de desbaterea bugetului. Comisiunile dietale de altă parte pregătesc raporturi nouĕ, pentru proiectele ce au sĕ se ia în curênd la desbatere. Relativ la proiectul pentru regularea proprietăţii în Transilvania cetim, că deputatul Alecse Bokros (fost oarecând Bucur), pe basa proiectului elaborat de guvern, a elaborat însuşi alt proiect nou şi 'l-a comunicat spre darea părerilor cu deputaţii ardeleni. Proiectul cel nou dimpreună cu părerile deputaţilor ardeleni se va transpune apoi încă în luna aceasta comisiunei de justiţie. La aceste adauge „Egyetértés," că fiesce cărui raportor din comisiune i stă în voie a propune modificaţiuni în proiectul ce i s'a dat la desbatere, nu poate însĕ lua drept basă de desbatere alt proiect decât cel primit dela casa deputaţilor. Şi comisiunea instrucţiunei va începe în sĕptĕmâna viitoare la proiectul cunoscut privitoriu la scoalele medie.

„Budapester-Corr". spuse în ḑilele aceste, că congresul bisericesc al Serbilor unguresci nu se va putè întrunì în anul acesta, de oarece conclusele şi proiectele din anul trecut încă nu sûnt efectuite din partea comitetului. Un membru al congresului rectifică notiţa foiei citate într'acolo, că congresul se poate continua în anul acesta. S'ar putè întêmpla însĕ ca, din causa schimbărilor făcute de guvern, Sêrbii sĕ nu se într'unească, în congres căci ei vĕd în schimbări o vătĕmare a drepturilor sêrbesci.

După ḑiarele bucurescene cu „Romanul" în frunte aflăm, că în 8 Aprilie toţi ministrii 'şi au inmanuat demisiunile în mânile ministrului president Brătianu. Causa crisei, se ḑice în „Romanul," este, că majoritatea camerei doresce, ca sĕ fie cabinetul mai omogen. Opoşiţiunea însĕ ḑice, că Cogălniceanu şi Boerescu 'şi-au împlinit datoria şi liberalii le ḑic: „gătiţi-vĕ geamentanele, şi călĕtorie bună." — Camera a mai votat pentru bugetul resboiului opt milioane.

Regina Engliterei a primît demisiunea lui Beaconsfield; la provocarea reginei Hartington a sosit la Windsor.

Afacerea Cavallotti încă tot mai dă de lucru camerei italiene în Roma, presei italiene şi presei austro-unguresci.

Din Petersburg se telegrafează, că gendarmeria în toate părţile Rusiei este subordinată guvernatorilor, prin urmare comunicaţiunea ei directă cu puterea centrală nu mai esistă. Prin aceasta renumitul şi înfricoşatul despărţemênt III este între instituţiunile reposate.

Gorciacoff trăiesce încă, este însĕ cu toate aceste foarte slab.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român."

Viena, 8/20 Aprilie. Cu resoluţiunea împĕrătească din 12 Martie a. c. fu denumit de archiepiscop şi metropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei sânţia sa părintele archimandrit consistorial şi administatoriul archidiecesan Dr. Silvestru Morariu Andrieviciu.

Actul chirotoniei sale în archiepiscop s'a îndeplinit aici în biserica sântei treimi de către prea sânţii episcopi şi membri ai sântului sinod Dr. Stefan cavaleriu de Cnezeviciu şi Dr. Gerasim Petranoviciu, cu asistenţă a 7 presviteri şi a doi diaconi, şi a nume în 6/18 a curentei.

Cu două ḑile înainte s'a ţinut şedinţa, în care ordinândul 'şi-a desfăşurat credinţa ortodocsă şi a dat respuns la întrebările următoare: „ce datorinţe are episcopul de împlinit în esercitarea dirigĕtoriei sale archipăstorale", apoi „cari sûnt însuşietăţile spirituale şi corporale ale clericului, ce voiesce sĕ primească s. sacrament al preoţiei, şi în fine: „dacă are episcopul a lua în privire dorinţa comunei bisericesci la chirotonia unui cleric?

În aceea sedinţă sinodală s'a statuit şi următorul program pentru chirotonie:

a) chirotonia are sĕ se întêmple în 6/18 Aprilie în biserica s. treimi în Viena;

b) În ajunul chirotoniei se va face la 5 oare după ameaḑă ḑi sĕrânda cea mică, la care sĕ va presenta ordinândul prea sânţilor episcopi şi poporului;

c) seară la 6 oare are sĕ se înceapă preveghiarea după ritualul din ḑiua pogorirei sântului spirit şi se va face de către ordinând cu asistenţă a 6 preoţi şi 3 diaconi;

d) duminecă la 9 ½ oare înainte de ameaḑi se va începe actul chirotoniei şi s. liturgie, după care nou sânţitul archiepiscop va avorbì pre s. sinod şi va ţinè cuvêntarea archierească."

Acest program s'a observat cu acurăteaţă şi cuvêntarea ţinută o alătur, că sĕ se tiperească.

Jurămêntul omagial fu depus în mânele impĕratului în 31 Martie (12 Aprilie) eară instalarea şi întronisarea va fi în Cernăuţi în 27 Aprilie (9 Maiu) a. c.*)

Varietăţi.

* **(Comunicat).** Comitetul subscris va termina agendele sale cu 1-a Maiu st. n. Sûnt recercaţi dară toţi aceia, cari au ori-ce afaceri cu acest comitet, a le asterne acele până la ḑiua numită.

Sibiiu 23 Aprilie 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea celor daunaţi prin esundările din earna trecută.

* (Postal). Pentru postul de magistru de poste la Cugir, în comitatul Hunedoarei este sub Nr. 3376/1880 deschis concurs cu termin de trei sĕptĕmâni începênd dela 21 Aprilie st. n. cu care este împreunat, pe lângă cauţiune de 100 fl. v. a., salariu anual de 120 fl., 40 fl. pauşal de cancelarie şi 340 fl. pauşal de transporturi.

* (Convocare). Toţi acei P. T. domni învĕţători şi amici ai scoalei cari vor participa la adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor gr. or. din ţinutul Sibiiului, sûnt rugaţi a se adresa la preşedintele comitetului arangiatoriu cel mult până în Vinerea mare (30 Aprilie), ca acelaşi unit cu comitetul sĕ poată face disposiţiunile necesare pentru incuartirare.

Sălişte 20 Aprilie 1880.

Stoica, preşedinte
Ioan S. Puntean, not. com. arang.

* (Armata austro-ungurească) cu finea lui Decemvrie 1879 a consistat din 20,262 oficeri, şi796.832 feciori. Dintre acestia se vin pe infanterie 10,863 oficeri, 463,750 feciori; vênători: 1406 oficeri şi 59,978 feciori; cavalerie: 2416 oficeri şi 92.812 feciori: artileria campestră: 1673 oficeri şi 64,014 feciori; artileria pentru fortăreţe: 533 oficeri şi 22,377 feciori; genie: 538 oficeri şi 16,978 feciori; pionerie: 214 oficeri şi 9504 feciori; trupa de sanitate: 739 oficeri şi 17,300 feciori; corpul trenurilor 526 oficeri şi 38,010 feciori; în institutele educative militare: 194 oficeri şi 678 feciori; institute de intendanţă: 865 amploiaţi şi 7268 feciori; institute pentru montură: 78 oficeri şi 1184 feciori; institutele de artilerie: 226 oficeri şi 2980 feciori; după limbi, armata se împarte: în 229.947 Germani; 149,694 Maghiari; 157,865 Cehi, Moravi şi Slovaci; 64.916 Poloni; 67.889 Ruteni; 32,459 Sloveni; 34,458 Croaţi; 24,526 Sêrbi (cu Slavoni şi Dalmatini); 1011 Bulgari; 48,483 Români şi 5846 Italieni; după confesiuni: în 564,697 romano-catolici; 89.385 greco-catolici; 277 arm. cat.; 64,416 greco-orientali; 32,213 ev. lut.; 46.756 helv.; 1587 unitari; 414 de alte confesiuni creştine; apoi 20,410 Israeliţi şi 713 alte confesiuni necreştine.

* (Mulţămită publică). Mult stimatului domn Andreiu Lupan din Brasov, care a binevoit a dona pe seama sântei noastre biserici din Dobarleu „Icoana cu Chramul sântului Nicolae," în preţ de 12 fl. v. a. Comuna noastră bisericească îşi ţine de sacra datorinţă a aduce publice cea mai vie mulţămiă pentru fapta sa marinimoasă; dea D-ḑeu ca fapta aceasta filantropia sĕ-'şi afle mai mulţi îmitători.

Dobârlĕu în 28 Martie 1880.

Ioan Oltean,
paroch gr. or.

* (Mulţămită publică). Comitetul soc. acad. Iulia a junimei rom. din Cluj îşi esprimă mulţămită ferbinte acelor marinimoşi d-ni, cari au contribuit în favorul fondului soc. cu ocasiunea concertului arangiat în 19 Faur 1880, solvind preste preţul de întrare şi trămiţându-ne oferte prin d-nii colectanţi, cari primească deosebita recunosciinţă din partea soc. pentru zelul arĕtat.

Lăsăm sĕ urmeze aici numele marinimoşilor contribuitori preste preţul de întrare: Dr. Aureliu Isac 3 fl. 50., Ales. Bohĕţel 5 fl., Simon Elek 10 fl.. Ioachim Merza 2 fl.. gr. Nemeş 50 cr., gr. Klebesberg 1 fl. 10 cr., M. B. Stănescu 5 fl. P. Podobă 1 fl. 50 cr., Maywald 3 fl.. S. Drăgan 50 cr., Gavril Pop 2 fl., Dr. Jenei V. 3 fl., Ales. Popşor 50 cr., Ales. Iulian 50 er., Ioachim Daniil 50 cr., Sabailă 50 cr., Czikmántory S. 1 fl. V. Poruţ 50 cr., Korbuly Bogdán 3 fl. 50 cr., I. Vlăduţ 1 fl., Ioan Săpunescu 50 cr.. Lad. Dumbrava 1 fl. 50 cr., V. Almăşan 1 fl. 50 cr., E. Ziegler 50 cr., Hetescu 50 cr., Stan Todor 50 cr., Dionisiu Vajda 1 fl., Bacila 50 cr., Minorie Károly 3 fl. 50 cr., I Nestor 50 cr., Molnar Sándor 1 fl. 50 cr., Bogdán István 1 fl. 50 cr., Bérc 50 cr., Horovicz 50 cr., Schiller 50 cr., Manek 50 cr. Ales. Comanescu 3 fl. Duha Kristof 50 cr., Abraham Antal 50 cr.,

II. S'au colectat:

1. Prin dl Iosif Pop din Braşov: dela Const. Steriu 3 fl., Diamandi Manole 3 fl., Iustinian Grama 1 fl. 50 cr., Constantin Nicolau 1 fl. 50 cr., Dr. Neagoe 2 fl., Ioan Petric 1 fl. 50 cr., Iosif Barac 2 fl., Petru Nemeş 2 fl., Bartolomeiu Baiulescu 1 fl., Alesandru Onaciu 1 fl., Iosif Pop 1 fl. 10 cr., Elena G. Ioan 40 cr. Suma 20 fl.

2. Prin dl D. Comşa din Sibiiu: dela I. Hania 1 fl., Dimetriu Comşa 1 fl., Dr. Ilarion Puşcariu 1 fl., Constantin Stezariu 1 fl. 50 cr., M. Lazar 1 fl., Gregoriu Matheiu 1 fl. Suma 6 fl. 50 cr.

3. Prin dl Pompiliu Isac senator opidan în Sebeş: dela Gerugie Anghel 3 fl., Dobal László 1 fl., Torró Gergely 1 fl., Simion Balomiri 2 fl., Popiliu Isac 1 fl., Ioane Tipeiu 1 fl., Ioane Bogiţa 1 fl., Ioane V. Barcian 1 fl. 50 cr., Ioane Dragan 1 fl., Ioane Muntean 1 fl., Ioane Piso 1 fl., Ioane Cărpenişan 1 fl., Ioane Paraschiv 2 fl., Victor Scheider 1 fl., Fridric Ŭveges 1 fl. 50 cr., Matheiu Savu 1 fl., Alesandru Drăgan 1 fl., Samoilă Roşu 1 fl., Sabin Savu 1 fl., Elia Savu 1 fl. Suma 25 fl.

4. Prin dl Alesandru Hossu juris din Deva: Georgiu Nicoară 1 fl., Ioachim Olariu 1 fl., Franciscu Hossu Longin 1 fl., Reorge Ciaclan 2 fl., Ioan Lazarici 1 fl., Nicolau Oprea 1 fl., Lazar Petcu 1 fl., Alesandru Herbay 1 fl., Georgiă Pop 1 fl. Suma 10 fl.,

5. Prin dl Anton Georgiu assesor orfanul din Bistriţa: dela Danilă Lica 1 fl., Gavril Man 1 fl., Anton Georgiu 1 fl., Macsim Aica 1 fl., Andreiu Hangan 1 fl., Iacob Frumos 1 fl., Dorotheiu Cimbulea 1 fl., Sofron Iliuţ 1 fl., Suma 8 fl.

6. Prin dl. Patriciu Barbu din Rheginul Săsesc; Galathion Şagĕu 1 fl., Georgiu Schiopul 1 fl. 50 cr., M. Crişan 1 fl., Patriciu Rarb 2 fl. Suma 5 fl. 50 cr.

Prin dl Nicolau Pop pretore în Gelău: dela Theodor Stan 2 fl., Vasiliu Hetescu 2 fl., Bernat Rosenberger 2 fl., Csákány Adám 2 fl.. baron Iosika Andor 5 fl., Bidnrman Alajos 50 cr., Vasiliu Lucaciu 2 fl, Dr. Sigmund 1 fl., Balog Lajosné 2 fl., Beteg Márton 50 cr., Lázár István 1 fl., Szabó Károly 1 fl., Ofali 1 fl., Auer Leopold 1 fl., Simeon Stănescu 50 cr., Ioan Pop 1 fl., Iacob Căpuşan 50 cr., Nicolau Pop 1 fl. Suma 26 fl.

8. Prin dl Simeon Caean medic montan în Roşia: dela Simeon cav. de Balint 2 fl., Ioan Vlad 1 fl., Simeon Caean 2 fl., Simeon Hensel 1 fl., Ebergényi Dénes 1 fl., Moldovan 1 fl.. Ioan Almăşan 1 fl., Ioan Jurca 2 fl., Dr. Albert Balinth 1 fl. Suma 12 fl.

9. Prin dl Gavril Scridon profesor în Năsĕud: dela Dr. Tanco 1 fl., Gavril Scridon 1 fl., Ioan Tanco 1 fl., P. t. 50 cr., Ioane Iarda 50 cr., N. N. 1 fl., M. Pop 1 fl., Iacob Pop 50 cr., Petru Tofan 50 cr. Suma 7 fl.

10. Prin dl George Ivaşcu din Abrud: dela Alesandru Filip 1 fl., George Ivaşcu 50 cr., Dionisiu Bălos 1 fl., Iosif Crişan 1 fl., Nicolau Cirlea 50 cr. Suma 4 fl.

11. Prin dl V. G. R. Borgovan profesor preparandial în Gherla: dela Ilustrit. Sa epp. 2 fl., Anderco preposit 2 fl, Stetiu 2 fl., Huza 2 fl., Cartice Eusebiu 1 fl., „Amicul Familiei" 2 fl., Ioan Georgiu 1 fl., Vasiliu Pop 1 fl., Tit Budu 1 fl. Suma 14 fl.

12. Prin dl N. Ciugudean notariu comunal în Poiana: dela Ilie Oprean 2 fl., N. Ciugudean 5 fl., Demetriu Moga 1 fl., Nicolau Maneguţ 1 fl., Ilie Iosof 1 fl., Mina Ciugudean 1 fl., Ilie Prodan 1 fl., Bucur Marcu 50 cr., Constantin Sêrbu 1 fl., Ioan Maniţ 50 cr., Ioan Sêrbu 1 fl., Alodiu Comunal 3 fl. Suma 18 fl.

13. Prin dl V. Lesian profesor în Beiuş: V. Lesian 1 fl., Iosif Roman 2 fl., Iosif Gal 1 fl, Vasiliu Pop 1 fl., Vasiliu Ignat 1 fl., Ambrosiu Creţu 1 fl., Constantin Boita 1 fl., Petru Mihuţ 1 fl., August Pop 1 fl., Ioan Maier 1 fl. Suma 11 fl.

14. Prin dl Ioan Cip în Dej: dela Ladislau Hossu 1 fl., Alecsiu Bogdan 1 fl., Ioan Cip 50 cr., Petru Anca 1 fl., Gavril Manu 1 fl., Ioan Velle 1 fl., Alesandru Hossu 1 fl., Simion Popelea 1 fl., Georgiu Pop 1 fl., August Muntean 1 fl., Stefan Galea 1 fl., Petru Mureşan 50 cr., Alesandru Keresztor 50 cr. Suma 11 fl. 50 cr.,

15. Prin dl Gavril Trif din Zelau: dela Dr. I. Maniu 1 fl., Vasiliu Pop 1 fl., Theodor Nechită 1 fl., Valentin Pop 50 cr., I. Nechită 1 fl., Şandru Dragomir 1 fl., Gavril Trif 1 fl. Suma 6 fl. 50 cr.

În urmă ne a trimis:

16. Dl Dr. Iacob Brenduşan din Blaj 2 fl.

17. Dl Nicolau Pop din Feneş 2 fl.

18. Dl Vasiliu Major din Chimitelnic 2 fl.

10. Dl Michail Făgărăşan din Tohat 1 fl.

20. Dl Ioan Danciu din Offenbaia 2 fl.

21. Dl Ioan Godolean din Gyulatelke 5 fl.

Primească mulţămita soc. şi On. Primarie a urbei Cluj că pentru ne a dispensat dela solvirea unei tacse de 20 fl. *Comitatul soc. Iulia.*

---

*) Coresp. aceasta ne vine dela un prea stimat domn, care ne-ar deobliga şi mai mult, dacă din când în când ne-ar trimite câte o scire despre lucruri de interes comun din patria sa specială. Red.

* (**Dări în comitatul Sibiului**) Din suma prescrisă peste tot anul c. cu fl. 188.737 s'au încassat în decursul lunei lui Martie a. c. 126.076 fl 32 cr. adecă cu 10,852 fl 16 cr. mai puţin ca în Martie 1879. Restanţă pe cuartalul acesta mai este încă suma totală de 62,660 fl 68 cr. Dare indirectă s'a incassat cu totul 37,032 fl. 48 cr. v. a.

* (**Mutare de têrguri**). Ministrul ung. pentru agronomie, industrie şi comerciu a binevoit, a muta têrgul din Abrud, care ar avè sĕ se ţină Luni a doua ḑi de pasci, pe ḑiua de 9 Maiu n. Asemenea têrgul din Lupşa (comit. Turda-Arieş) din 3 pe 5 Maiu n. şi în sfêrşit têrgul din Bistriţa din 17 pe 24 Maiu n.

* (**Bancnote noue**). Deodată cu bancnotele nouĕ vor cercula şi note noue de stat. Aceste vor purta pe o lăture tecstul german, eară pe cealaltă cel maghiar şi în locul pajurei vor fi inzestrate cu chipul Majestăţii Sale ca şi monetele.

* (**Un câne galbin şi vênĕt**) a pricinuit închisoarea unui Englez pe 2 sĕptĕmâni. Englezul adecă, un biet de birtaş, a spoit pe vremea alegerilor un câne cu galbin şi vênĕt — colorile liberalilor şi conservativilor în Englitera. Cânele lingêndu-se mereu s'a înveninat şi a murit. Birtaşul pentru moartea cânelui fu tras în cercetare criminală şi pedepsit cu 2 sĕptĕmâni închisoare grea.

* (**Un tun nou**) numit după inventatoriul „Hotchkins“ se descarcă de 44 ori pe minută. Gloanţele sûnt granate de câte doi punţi. Pe fiie-care minută se împrăştie din tunul acesta câte 6000 dărabe de gloanţe. Guvernul rusesc a comandat deja 200 tunuri de aceste.

* (**Colonia Windhorst**). După cum spune „Narodni Glasnitz“ s'a aşeḑat în Bosnia între Berbir şi Banjaluca o colonie mare de emigranţi hanoverani ce se numesce „Windhorst“.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 23 Aprilie n. După cum anunţă „Pester Lloyd“ Paul Ordody s'a declarat că este gata a primì portfoiul de comunicaţiune.

Viena, 23 Aprilie n. În casa deputaţilor guvernul a adus un proiect relativ la unele modificări în legea armatei, mai departe un proiect pentru gloate cu valoare pentru Cislaitania, afară de Tirol şi Vorarlsberg. — După o desbatere mai îndelungată s'a primit resoluţiunea pentru întroducerea limbei slovene în preparandia din Marburg.

London, 23 Aprilie n. O depeşe din „Times“ anunţă: Avantgarda lui Stewart a întrat în 20 l. c. în Ghuzni. 15,000 Afghani au atacat pe Stewart în 20 l. c., fură însĕ împrăsciaţi şi au perdut 1000 morţi. Perderea Briţilor face 17 morţi şi 115 răniţi.

Hartington şi Granville au conferat la ameaḑi cu regina în Windsor, după aceea cu Gladstone, pe care regina are sĕ'l primească încă astăḑi.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Bibliografic

(Urmare).

Pre basa studiului făcut asupra acestei părţi din Istoria bisericei lui Christos, am ajuns la convingerea că causele pentru desbinarea bisericei lui Christos în ortodocsa orientală şi în romano-catolică, sûnt a se reduce la douĕ specii: naturale şi positive.

Cele naturale sûnt a se căuta deoparte în posiţiunea geografică a bisericilor, de alta în caracterul etnic al poporului grec şi român. De când esistă aceste popoare au fost diferinţe între ele, pentru că diferenţe au esistat totdeuna între Orient şi Occident. Diferenţele între „spiritul poporului grec şi roman, caracterul lor naţional, impregiurările locale, gradul civilisaţiunei şi de cultură s'au împrimat şi în fisionomia bisericei.

Cele positive sûnt earăşi parte civile, parte religioase — ierarchice. Cele civile datează deodată cu strămutarea tronului şi a reşedinţei dela Roma la Constantinopole. Această perdere Roma a suferit-o cu greu şi, precât timp ea s'a mai susţinut ca capitală universală, 'i-a trebuit in loco un coregent. Îndată ce acesta a căḑut la 476, spada din mâna lui a trecut în mâna papii şi s'a întrupat în o fiinţă cu crucea. Papa a devenit şi suveran lumesc, locuitoriul virtuţii se face motorul viţiului. Forma cea mai pronunciată au luat toate aceste în veacul de mijloc.

Diferinţele religioase-ierarchice sûnt parte în disciplină, parte în cult şi constituţiune; dar cu deosebire în doctrină şi jurisdicţiune. Diferenţele disciplinare şi rituale au fost mai numeroase, dar cu toate aceste ele nu au format obiect de diferenţă, precât timp cunoscinţa despre unitatea credinţei nu a fost alterată. Şi aceasta a durat până atunci, până când episcopul Romei, basat pe unele privilegii neistorice, au pretins a fi preste sinodul ecumenic. Căci de aici diferinţele au început a se inmulţì. Şi aceasta s'a întemplat, când la 451 sinodul ecumenic din Calcedon în can. 28 recunoasce patriarchului din Constantinopol o coegalitate perfectă cu cel din Roma. De aici se încep adevĕratele cause de desbinări: doctrinale şi de supremaţie. Cele doctrinale ce cuprind în innoirile ce papii Romei, nisuind la infalibilitate, voiau a le întroduce în doctrina formulată în sinoade. Aceste înnoiri se făceau prin decrete speciale, şi prin veacul al 7 devenise atât de bătătoare la ochi, încât sinodul ecumenic trulan 692 s'a veḑut silit a le semnala şi pune în faţa lumei ca o abatere dela adevĕrata învĕţătură a lui Christos. A se vedè Can. 2, 13, 25, 36, 67, şi 82. O diferenţă doctrinală radicală şi irreconciliabilă crea Ocidentul prin falsificarea simbolului credinţii iniceno constant. cu adausul particulei filioque la dogma despre purcederea Duchului Sânt.

Incât despre supremaţia papii, aceasta se ivesce deodată cu papa Inocentiu I —402 — 17, care pretinse pentru pesoana sa, decisiunile în toate causele mai importante. De aici se începe şi nefericita învĕţătură despre primatul lui Petru, despre care se scie că nici când n'a călcat în Roma; deoarece misiunea aceea a fost la Judei, şi locul petrecerei Vavilonul. Aceste pretensiuni Occidentale le basează pe douĕ împregiurări, pe locul dela Mateiu 18, 18, cărui i dau o esplicare sinistră, şi pre o hotărîre locală a sinodului local din Sardica, făcută ad personam faţă cu eppul Romei Iuliu. Pretensiunea patriarchilor din Roma la supremaţie şi infalibilitate este adevĕrata causă a desbinărei. Toate cele de înainte conduc spre dênsa, ear adevĕrata şi faptica desbinare, resultă din tr'ênsa.

Aceste cause au venit cu deosebire la iveală pre timpul Impĕratului Bisantin Michail III (842—67) fiind patriarch Ignatiu. Acesta, venind în diferenţă cu curtea, a fost delăturat şi ridicat Fotie, despre care un secretariu obiectiv catolic (Culier, histoire 5. XII) ḑice: că originea strălucită, însuşirile naturale, s'au unit cu talentul, cultura, energia şi caracterul, spre a face din Fotie cel mai mare om al veacului seu şi acelor următoare. In aceste diferinţe patriarchul Romei Nicolau, apoi Adrian, au pretins a avè autoritate de juridicţiune şi decisătoare. Urmarea a fost, că Fotie, la 867, în o enciclică către întreaga biserică ecumenică, a semnalat toate punctele, în cari Roma s'a abătut dela doctrina bisericei. După aceste au urmat anatemisări reciproce şi încercări de împăcare, după cum avea papa lipsă de împĕratul, sau acesta de acela, până când genialul Michail Cerculariu, în o altă enciclică, a semnalat de nou toate abaterile, arĕtând şi altele; desbinarea la 1054 a devenit faptă.

La aceste diferinţe s'au mai adaus încă una, din carea mai bine s'au putut vedea pretensiunile Romei pentru supremaţie; aceasta a fost: dreptul de jurisdicţiune asupra Bulgarilor, cari în veacul al 9 se creştinase prin misionarii orientali şi pre cari papa Romei i pretindea, ba punea ca condiţiune de împăcare — în cercul jurisdicţiunei sale.

(Va urma).

Bibliografie.

Bibicescu Ioan G., *Mişcarea poporaţiunei în România* dela **1870** până la **1878**. Bucuresci 1880. Preţul 1 leu 50 bani.

Heliade-Rădulescu I., *Infernul şi Mihaida*. Bucuresci 1880.

Clavel Auguste R., *Dumbrava de Dorobantz.* (Episode de la guerre d'Orient 1877—78). Poème roumaine. Iassy 1880.

Burada Teodor T., *Despre crestăturile plutaşilor pe cherestele* şi alte semne doveditoare de proprietate la Români. Iaşi 1880.

Botez Mateiu, *Reverii.* Poesii vechi şi noi. Bucuresci 1880.

A eşit de sub presă, editura tipografiei „Th. Balassan“ din Iaşi şi se află de vênḑare la ḑisa tipografie; d-nii din districte pot a trimite costul în mărci postale. Preţul 1 fr. *Olteanca* operă comică în trei acte de George Bengescu musica de G. Otremba şi E. Caudela.

Se află sub presă şi se poate comanda la tipografia Tontsch & Kellemen în Braşov: *Harpa şi Caval* poesii de Theochar Alexi (Stan Părjol). Preţul unui esemplariu 8⁰ 140—150 pagine pe hărtie de lucs broşurat 50 cruceri, în legătură de lucs (daurită) şi cu stampă artistă reprasentând oraşul Braşov 1 fiorin v. austr.

Convorbiri literare. Anul XIV — Nr. 1 (1 Aprilie 1880).

Sumariu: *Corespondenţa dintre V. Alecsandri şi Ion Ghica. — Archiepiscopul şi Metropolitul Andreiu Baron de Şaguna,* de Nicolae Popea, dare de samă de I. Slavici. — *Aforisme,* (compuse într'un cerc literar din Bucuresci). — *O călĕtorie în Dobrogia,* de Th. T. Burada. — *Păsurile unui American în România*, de N. Xenopol. (Partea a doua). — *Stejarul*; *Părăul; Fluturii,* poesii de N. Beldicean. — Bibliografic. — Corespondenţă.

Albina Carpaţilor. Tomul IV — Nr. 12.

Sumariu: Test Ḑina, novelă originală; *Sătenii*, vodevil în 4 acte de Al. P. Petrini; *O noapte pe Pincio,* poesie de H. Rheinstem; *Ţarca* de S. Fl. Marian; *Când ai sci, Uitat! Portretul,* poesii de A. I. Hodoş; *Viorele* de T. Bota; *Varietăţi; Notiţe Economice.*

Ilustraţiuni; *Principesa Stefania, Echipagiu Japonescu.*

Pe copertă: *Cânele Iosefinei* (fine) de B. Biro, *Cronică, Anunciuri.*

Bursa de Viena şi Pesta

din 22 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	104.45	104.60
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.—	98.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.50	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.50	125 —
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	92.80	92.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	92.—	91.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	92.25	92.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.—	92.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.40	72.55
Datorie de stat în argint	72.85	73.—
Renta de aur austriacă	88.15	88.80
Sorţi de stat dela 1860	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	833.—	840.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	275.—	276.—
Acţiuni de credit austr.	261.50	260.50
Sorţi ungurescì cu premii	—.—	111.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.55
Napoleon	9.74½	9.47
100 marce nemţesci	58.55	58.60
London (pe poliţa de trei luni)	119.—	119.05

Economic.

Sibiiu, 10 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.80—8.80; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.30—7.30; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 5.20—5.60; Ovĕs fl. 3.40—3.80 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 3—3.50; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 17 Martie n. Pro hectolitră: grâu fl. 11—12.50; sĕcară fl. 11—11.50; orz fl. —8: ovĕs fl. 7—7.50; cucuruz fl. 6.50—7.50; Spirt *en gros* fl. 33—34, fără vas, *en detail* fără vas cu fl. 34.50; şi cu vas cu tot cu fl. ——37 per 100 litre %.

(**Politica comunicaţiei germâne**) Guvernului prusian s'a adresat o rugare, prin carea se cere a se schimba tarifele căilor ferate între porturile mărilor nordice şi orientale, precum şi între Austro-Ungaria pe temeiul tacselor moderate zonice spre a câştiga earăşi tarife folositoare. Ministeriul prusian pentru afaceri publice a reieptat acest proiect cu observarea, că o moderaţiune estraordinară a preţurilor normale fără o motivare detaiată despre necesitatea şi nejignirea întereselor germâne preste tot în sensul ordinaţiunilor esistente nu se poate încuviinţa. Se perhorească deci şi acum principiul recunoscut până acum de comun ca adevĕrat şi de lipă că în distanţe mai mari şi relativ la concurenţa altor căi de comunicaţie, proporţionalmente se călĕtoresce mai lesne ca pe distanţe locale mai scurte. Urmarea acestei împregiurări va fi, că comunicaţia va pornì cu totul alte căli, precum de esemplu în privinţa esportului de vinuri din Ungaria spre Francia, care sub auspicii foarte îmbucurătoare trece preste Helveţia, Italia de Nord şi preste Fiume-Rouen-Paris, precând drumul mai natural şi mai scurt preste Württemberga şi Alsaţia-Lorena remâne nefolosit. Ce se intenţionează cu o astfeliu de politică tarifală e greu de priceput şi se unesce foarte reu cu prevenirea şi afabilitatea Germaniei pusă de repeţite ori şi publice cu deosebire pe temeiul comunicaţiei în persgectivă faţă cu Austro-Ungaria cu deosebire din momentul petrecerei lui Bismarck în Viena.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 11 Maiu mobilele soţiei lui Iosif Bajkai în Bocainţa (judec. cerc. Gioagiu); în 11 Maiu şi 11 Iunie imob. remasului după Carol şi Wilhelmine Falk în Bistriţa (trib.); în 24 Maiu şi 24 Iunie imob. remasului după Carol Schuller şi soţiei sale în Cluj (trib.); în 30 Aprilie imob. remasului după soţia lui Carol Ferentzi în Dej (trib.); în 24 Maiu şi 24 Iunie imob. d-nei Berta Hersch în Ţintiş (judec. cerc. Aiud); în 21 şi 22 Maiu, apoi 22 şi 23 Iunie imob. contesei Rosa Miko în Bodoc, în Malnas-Miko-Ujfalu şi Olcemir (judec. cerc. Sângiors); în 5 Maiu şi 7 Iunie imob. lui Iosif Iüngling în Rêpea (judec. cerc. Sighişoora); în 1 Iunie şi 1 Iulie imob. lui Ioen Pop în Cluj (trib.).

Nr. 74 — 1880. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III clasă „Ţelna“ ppresbiteratul Alba-Iulia spre reîntregirea aceleia, conform preagraţiosei ordinaţiuni consistoriale de sub Nr 1063 B. 1880 prin aceasta se publică concurs cu terminul 11 Maiu a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină de legumi, pomi, şi o viie, toate laolaltă îngrădite.
2. Dela 200 familii câte o ferie must (8 copuri vechi) sau o ferdelă bucate (16 copuri vechi) în boambe.
3. 4 părţele de pămênt arătoriu şi o parcelă fênaţ.

4. Venitele stolare, regulate în sinodul parochial ţinut la 24 Februarie a. c.

Toate aceste computate în bani dau o sumă de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a concura la această parochie, sĕ'şi aştearnă concursele lor instruate conform statutului organic până la terminul sus scris la subscrisul în Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 8 Aprilie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter gr. or.

Nr. 127. 1880. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bĕtrânul neputincios paroch Ioan Perşoiu în parochia de clasa II din Moeciul infer. protopresbiteratul Branului, în urma dechiaraţiunei şi decisiunei sinodului parochial respectiv, ţinut în 13 Maiu 1869 şi a părintescilor ordinaţiuni, esmise din partea Măritului Consistoriu archidiecesan la 4 Septemvre 1879 Nr. 2329, la 9 Octomvre 1879 Nr. 2708, la 4 Decemvre 1879 Nr. 3256 şi la 10 Ianuarie 1880 Nr. 3596 ex 1879 se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 septĕmâni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele impreunate cu mai susamintitul post de capelan sûnt jumĕtate din toate venitele parochiale în sumă de 300 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi trimite subscrisului suplicele lor, instruite în sensul „Statutului organic“ şi conform dispoşiţionilor sinondului archidiecesan din 1873 pentru regularea parochielor şi a regulamentului făcut de congresul naţional bisericesc din 1878 pentru parochii.

Braşov, 29 Martie 1880.

Iosif Bărac m. p.,
adm., protopresb. al tract. Branului.

Nr. 103. 3—3

CONCURS.

Întru re'ntregirea parochiei vacante de clasa a III-a Beşinĕu în ppresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin până la 5 Maiu 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. $1\frac{1}{2}$ jugĕr pământ arătoriu;
2. 1 jugĕr fênaţ;
3. dela 120 familii a $^1/_4$ bucate a 1 fl. v. a.
4. dela 102 familii câte o ḑi de lucru sau 34 cr.
5. stola îndatinată; — cari toate socotite în bani dau un venit anual de 205 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa concursele lor, instruite conform legilor în vigoare, oficiului ppresbiteral în Mercurea până la terminul arĕtat.

Beşinĕu 12 Martie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

I. Droc m. p.,
admin. protop.

Nr. 38. 1880. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. vacante de a III-a clasă din Lăpugiul de sus protopeesbiteratul Dobrei, se escrie concurs cu terminul până la 5 Maiu st. v. a. c.

Emolumenteie sûnt:

1. Porţiune canonică 32 jugere — arătoriu şi fênaţ — clasa a II-a şi a III-a.
2. Birul în naturale, dela 230 familii câte o jumĕtate mĕsură grâu, pe lângă aceste stola usuată, cari toate la olaltă computate dau un venit anual de preste 300—350 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune parochială vor avè a'si adresa suplicile lor instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual dela 1878 la subscrisul până la terminul mai sus arĕtat.

Deva, 1 Aprile 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protop. şi admin. tract. Dobrei.

Nr. 177 — 1880 1—3

EDICT.

Marina Ioan Tabără din Braşov a părăsit cu necredinţă de 13 ani de ḑile pre legiuitul sĕu bărbat George Ioan Creţoiu, tot din Braşov, fără de a se sci locul unde se află şi de mai trăiesce, este prin aceasta citată ca în termin de **şese** luni sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pretacta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov, 31 Martie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Braşovului I

Iosif Bărac, m. p.
protopresb.

---

[17] 3—3

„Albina“

Institut de credit şi de economii.

În sensul conclusului adunării generale a societăţii noastre din **19 Martie 1880** Nr. III, al şeptelea cupon dela acţiunile institutului nostru scăḑĕtor **la 1 Iulie 1880** se va rescumpĕra, dela sus numita ḑi, la cassa noastră în Sibiiu cu **9 floreni**, şi până atunci însĕ se escomptează acel cupon la cassa noastră, de aḑi încolo oricând, adecă se rescumpĕră pre lângă subtragerea intereselor pe timpul până la 1 Iulie a. c.

Sibiiu, 1 Aprilie 1880.

Direcţiunea institutului.

Pentru sĕrbătorile pascilor!

recomând onoratului public român din loc şi giur noul şi **bine sortatul meu magazin** cu tot feliul de articlii de **bacanie,** (Specerei) precum şi de **galanteria, decor** şi **adjustare, mătasă, — lână — aţă** şi **bumbacuri** în toate colorile pentru cusut şi andronit, precum şi în articlii de **Nürnberg,** rogându-mĕ a'mi da tot concursul seu putincios la această întreprindere şi a mĕ onora la procurarea celor necesarie cu comande cât de numĕroase. —

De serviciu esact, preţuri modeste şi marfă bună asigur pe on. public încă dinainte. —

D. D. antisti şi epitropi ai bisericilor, pot afla la mine atât **făcliile de stearin** usitate la aceste serbători, cât şi ceialalţi articlii trebuincioşi cu preţuri scăḑute. —

S. B. Popoviciu,
Lugoş, piaţa principală 9 în casa d-lui notariu public reg. M. Bésán.
[21] 1—2

Auḑiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţitı ri adevĕrat englezesci
" 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
" 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
" 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
" 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
" 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
" 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
" 6 **filigeane Victoria** englez·sci, ciselate foarte fin.
" 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
" 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate 47 obiecte au costat mai nainte 30 floreni şi costă acum numai floreni 6.95.

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primi pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai către

A. Fraiss,
Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin composiţiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, disposiţiune la vrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui către cap şi către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☞ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 3—12

ÎMPLETITURĂ CU MAŞINA.

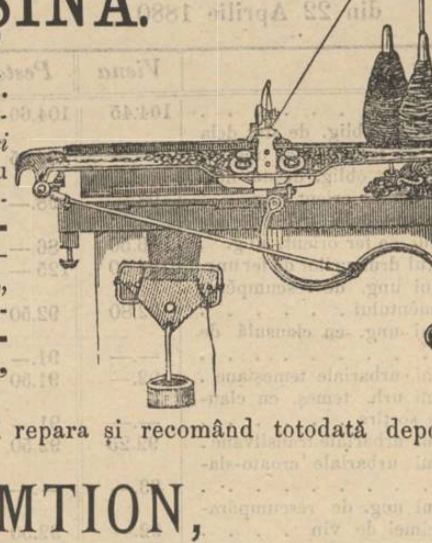

Acuirând prin cumperare tatăl meu **N. Simtion** negoţul de împletitură cu cinci maşine, mai nainte *Th. Tontsch, strada Cisnădiei Nr. 23* şi învĕţând foarte bine împletitul cu maşina, me recomând p. t. public a confecţiona (fabrica) **ciorapi femeiesci** şi **bărbătesci** (de toată mărimea şi coloarea — fără cusătură, lucraţi ca cu mâna, din lână, bumbac, aţă sau metasă); mai departe **gamaşi, veste femeiesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, şaluri, tulpanuri** etc. etc.

Primesc şi **ciorapi purtaţi** spre a'i repara şi recomând totodată depositul meu de marfă gata.

EMILIA SIMTION,
Sibiiu,
strada Cisnădiei Nr. 23 (odinioară coroana ung.), curtea 2., etagiul I.

☞ **Vênḑare** de **maşine de împletit** façon de **Dresda,** de construcţiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de maşine de împletit, la dorinţă, primesc instrucţiunea gratuită).

☞ Comandele din afară se vor efectuì foarte prompt şi eftin. [13] 5—6

☞ **Scrisurile fonciari sûnt mai puţin espuse fluctuaţiunei cursului.** ☜

Învit deci la cumpĕrare de **scrisuri fonciari** ale

Institutului de credit şi de economii „Albina“

din Sibiiu, cari aduc interese de **6%** (şese la sută) şi sûnt un efect foarte bun pentru plasare de capitale.

1. Aceste scrisuri se rescumpĕră **în cel mult 20 ani** dela datul lor prin tragerea la sorţi astmod, că din **fie-care serie,** adecă din totalul scrisurilor emise într'un an, se trage la sorţi în fie-care an cel puţin a 20 a parte după categorii de **fl. 100, fl. 500** şi **fl. 1000.**

2. Scrisurile fonciari eşite la sorţi se rescumpĕră în **deplina lor valoare nominală** la şese luni dela ḑiua tragerii.

3. Cuponii de interese se plătesc la semestru în 1 Aprile şi 1 Octomvre a fiecărui an şi sûnt **scutiţi de contribuţiune.**

4. Pentru plata punctuală a intereselor şi capitalului scrisurilor fonciari garantează:

a) toate hipotecele pre cari institutul a dat împrumuturi hipotecari. Prin articolul de lege XXXVI, din anul 1876 acele hipotece sûnt destinate **eschisiv pentru asigurarea detentorilor** (posesorilor) **de scrisuri fonciari** şi dreptul lor acesta este întabulat espres pe acele hipotece. După statutele sale însĕ institutul împrumută numai până la $^1/_3$ a valoarei hipotecei; *b)* un fond de **200,000 fl.** prescris prin numita lege şi separat din capitalul de acţiuni al institutului pentru **speciala** asigurare mai departe a **posesorilor de scrisuri fonciari;** *c)* ceealaltă avere a institutului.

Aceste hârtii de valoare sûnt deci foarte recomandabile pentru **fructificarea de capitale** ale particularilor, ale **fondurilor publice,** ale **pupililor** şi pentru **cauţiuni.** Ele sûnt deja notate cu bun preţ la **bursa din Budapesta** şi se vênd în cursul ḑilei la

P. I. Kabdebo,
bancariu în Sibiiu.

[20] 2—4

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45. Sibiiu, Marți 15 Aprilie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Nr. 1400. Pres.

MIRON,

prin îndurarea lui Dumnedeu archiepiscop al bisericei ortodocse în Transilvania, și metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor al archidiecesei Noastre transilvane; iubiților și onorabililor deputați la sinodul archidiecesan: Dar și milă dela Dumnedeu Tatăl și Domnul nostru Isus Christos!

Avênd în vedere §§. 89 și 90 din statutul organic, convocăm, și prin aceste dechiarăm de convocat sinodul ordinariu al archidiecesei Noastre transilvane la biserica catedrală din cetatea Sibiiu, pe **Dumineca Tomei,** adecă pe diua **27 Aprilie vechiu** a. c. la 9 oare înainte de ameadi, în carea di după terminerea ritualelor bisericesci va urma deschiderea sinodului în localitățile seminariului archidiecesan, și numai decât se vor începe lucrările sinodale conform regulamentului afacerilor interne.

De altmintre împărtășim tuturor binecuvêntare archipăstorească.

Sibiiu, la 13 Aprilie, anul Domnului 1880.

Mai sus numitul archiepiscop.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Aprile.

Deputații transilvăneni dela dieta Ungariei s'au întrunit alaltă eri în locuința deputatului Bokros la o conferență în privința regulărei proprietății în Transilvania. Proiectul fu desbătut dela § 6. până la sfêrșit. Conferența a ținut hotărîrile sale relative la unii §§. în suspens, și redactarea tecstului celui nou a încredințat-o deputaților Bokros și Lészay și judelui dela tribunalul suprem Szentgyörgyi. Fiind terminată lucrarea redacțiunei, conferența se va întrunì din nou.

„P. N.“ spune, că în 23 Aprilie n. seara pe la 6 oare s'a ținut un consiliu de ministri sub presidiul lui Tisza: Obiectul de căpetenie a fost prolungirea tractatului comercial cu Germania.

O ilusiune nouă maghiară vedem cerculând prin presa maghiară. De când s'a schimbat conducerea Croației, demisionând Mazuranici, dic foile unguresci, se ia și în Croația în considerațiune învêțarea limbei maghiare, folosul și lipsa ei. „P. Ll.“ într'o corespondență a sa în această materie dice, că ura contra Maghiarilor n'a esistat în Croația nici odată, afară dacă s'a produs pe cale artificială (?)

Incidentul cu nevotarea fondului de disposițiune guvernului lui Taaffe a trecut de mult, însĕ tot mai preocupă spiritele în Cislaitania și în Translaitania. Politicii dela noi, din Translaitania, nu pot, mai ales dacă sûnt maghiari sau maghiaroni, decât de sus sĕ vorbească, dând lecțiuni constituționale Cislaitanilor. Imprumutul împrumut așteaptă: și Cislaitanii dau lecțiuni economice Translaitanilor. Lecțiunile gratuite însĕ de astădată nu prind. Taaffe, cu toate că este arĕtat că nu urmează logica parlamentară, stă la putere. Ba foaiei cechice din Praga, „Politik,“ i s'a telegrafat în dilele aceste dela Viena:

„Opera de împăcare a lui Taaffe încă nu este periclitată de incidentele din dilele din urmă. Coroana ține tare la acea operă acum ca și mai nainte și este hotărîtă a o continua și termina în toate impregiurările și preste toți curenții. Contele Taaffe, chiar și când ar demisiona cabinetul întreg, ceea ce de altmintrea situațiunea parlamentară nu permite, este considerat în cercurile normative și între împregiurările de față, de persoana cea mai aptă pentru îndeplinirea misiunei de împăcare. La cas de demisiune compunerea cabinetului celui nou se va concrede nesmintit lui Taaffe.“

La aceste dice „D. Ztg“: „Era de prevĕdut că așa au se vină lucrurile. Numai optimisti incorigibili, cari mĕsură statul nostru cu mĕsură constituțională a altor țĕri au luat în serios frasa oficioasă, prin care contele Taaffe s'a esprimat, că este gata a trage consecuențele votului dela 13 Aprilie“.

Punerea în lucrare a convențiunei dintre Muntenegru și Turcia s'ar fi început în 11 a. l. c. Cu toate aceste este de temut, că nu se va termina așa neted după cum s'a pus pe hârtie. Turcii au potrivit, cu voia sau fără, de n'au dat de scire Muntenegrului cu 24 oare mai nainte că evacuează ținuturile stipulate spre evacuare și așa s'a întêmplat de în urma lor au venit trupele ligei albaneze. Vadă Montenegrenii cum vor scoate pe Albanezii, cari n'au convențiune cu nimenea și nu-i obligă nici tratatul dela Berlin.

Programa lui Gladstone se desvoaltă într'un organ al Whigilor mai pe larg și cuprinsul ei se poate condensa în proposiția scurtă: Afară cu Rușii — și cu Austriacii! „Economist“ declară: precum Torii așa și Whigii sûnt pe deplin de aceeași părere, că înaintărei rusesci către sud trebue sĕ se pună stavilă într'un chip oare care. Și despre aceea nu esistă nici o deosebire în păreri, că Turcia singură nu mai e în stare de a resolva problema aceasta. La bulevardul dorit trebue ajuns sau schimbând rasele de curênd emancipate ale Turciei într'o grupă de staturi independentă, sau concredênd teritoriul mult dorit scutului unei alte puteri. Alegĕtorii cari au cășunat regimului conservativ o cădere atât de nemai pomenită, vor fi aplecați a aduce jertfe întru scutirea unor rase, ce au dorința a fi independente și a nu fi incorporate în Rusia. Ei însĕ nu vor fi aplecați, a aduce jertfele aceste, pentru a da rasele acele pe mâna unei puteri pe care ele o urgisesc mai tare ca pe Rusia.

Cuvintele aceste de sigur n'au lipsă de comentariu — ele strigă față cu politica austriacă de espansiune un aspru și ascuțit „Stăi!“

Austro-Ungaria și naționalitățile. *)

Desvoltarea lucrurilor în Austria e de astădată în favorul naționalităților. In sine vorbind fasa aceasta a statului poliglot stă în oare cari legături cu politica esterioară a împĕrăției, precum și cu interesele ei economice. Debușeurile cele mai însemnate ale negoțului și industriei austriace sûnt în țĕrile Dunărei de jos îndeosebi, în peninsula balcanică în genere. Afară de Români însĕ, țĕrile aceste sûnt locuite de Slavi, cari precumpĕnesc prin numĕr, prin desvoltare internă, prin spriginul puternic al împĕrăției rusesci. Pentru asigurarea politicei sale comerciale Austria avusese nevoe de Bosnia și Erțegovina, dar în contra anecsării erau de astădată tocmai elementele dominante: Germanii și Maghiarii, cari se tem de sporirea rasei slave în împĕrăție. Partidul militar, apoi Curtea însași a cătat sĕ încline spre naționalități, cari din partele erau gata a vota anecsiunea cu amândouĕ mânile.

Fără o politică basată pe egala îndreptățire a naționalităților, împĕrăția vecină nu va putè câsciga simpatii sigure și temeinice în Orientul Europei, pe când din contră realisarea dorințelor legitime ale acestora, — ele sûnt restrinse aproape esclusiv la limba de propunere în scoalele populare și secundare, precum și la usul limbei naționale în autoritățile ce stau în relații directe cu poporul de jos, — realisarea acestora dicem ar da o dovadă pipăită de dreptatea, cu care Austria scie a guverna și i-ar câsciga simpatiile popoarĕlor orientale, în cas când aceste ar fi sĕ aleagă între două supremații eventuale. Avem atâtea dovedi, că cestiunile

---

*) Reprodus după „Timpul“.

FOIȚA.

Snoave și povesti populare

adunate din gura poporului de un culegĕtoriu tipograf (dl P. Ispirescu). Bucuresci, 1879.

(Din „Binele Public“).

IV.

(Încheiere).

Lamartine (poetul împăcabil! cum esclamă un amic al meu) dicea, că un poet se cunoasce după un hemistich. Noi cestia, fragedii, cari scriem în umila proză pedestră și rugăm pe d-nii tipografi — plumbații realisatori ai gândirii! sĕ ne întrupeze și nouĕ ca și poeților modestele noastre îngânări, noi, dic, nu pretindem a da d-lui Ispirescu după un vers titulul de „copil resfățat al Muselor“ sau de „sublim visător al Parnasului,“ etc. etc. Nu; e vorba de Pilde, boieri d-voastră; și pildele sboară — dacă sboară — numai pe deasupra pămêntului. Rar, foarte rar se rădică cu ciocârlia dimineața când soarele mijesce la rĕsărit, ori sara când luminătorul dilei e la chindii (întrebați pe d. Ispirescu când e soarele la chindii); nu visitează însĕ regiunile empirice unde nu e nici micșorime, nici prosaism, dar unde de multe ori nu e nici rațiune, nici bun simț.

Cu toate aceste, în Pildele d-lui Ispirescu, găsim peici pe colea versuri cari, eșind din simplul cadru al dicĕtoarei populare ar putè străluci minunat în stema aurită a cutărei sau cutărei poesii înalte.

Eată unele, după a noastră têneră părere:

Cu 'ncetul, însĕ ceața incet se răsipesce,
Ear luna și mai falnic pe ceruri strălucesce.
(Luna și cânii pag. 6).

Sau aceste două:

De cinci ori sântul soare blând vede trandafirul,
De cinci ori cruda earnă usucă însuși pirul
(Gâina și porumbița pag. 7).

Și apoi, cum sĕ nu placă asemenea versuri în cari nici limba nu e rĕstignită, nici cugetarea imposibilă, nici esclamațiunile furioase sau asasine. Energumenii simțiciunei (la sensiblerie) se furlandisesc cu titlul de poeți pentru că fac versuri cam în felul acestora:

Ear seara, când vĕd luna, și oh! și acele stele.
Copilă! mĕ furmentă vai! ear patimele mele
Și tu, oh! . . . .
Ah! vino! . . . . sûnt nebun!

Și un altul, care adunând din gura poporului dicĕtoarele și bĕtrânele lui glume, printr'o fericită inspirațiune le întocmesce, le colorează, le dă în fine acel *fini* dorit, fără a le desbrăca de frumsețea lor primitivă, adecă de simplicitatea stilului, de naivitatea și de multe ori șiretenia gândirii, vioiciunea dialogurilor, acel altul, nu e poet, pentru că, fiind mai tare de ânger, nu a rădicat ochii la cer, și, isbindu'și inima, nu a strigat cu o voce raucă, cavernoasă, sepulcrală (alege, lectore), frânturile de versuri ce dedeiu mai sus.

Citească iubitorul de literatură populară Copilul și Croncanul, Ciocârlanul și Mârtanul, Pisoiul și șoricelul și ne place a crede, că va fi de părerea noastră! va găsì pealocurea, în tot, locuțiuni estraordinare (poate că poporul le a sacrat astfel) puține foarte puține vorbe radicale (vegeta alianță etc.), va avè vorba poporului cu toți nurii și toată sglobia ei vioiciune.

În treacĕt, o mică observare! în Pițigoiul și Scatiul, pițigoiul cântă

Cinci
Opinci
Într'un picior,
Și tot sta călcâiul gol.

Noi am audit spre Argeș, acest cântec al pițigoiului cu o mică variantă.

Cinci
Opinci
Într'un picior
Și călcâiul tot e gol,

Care, parenise, e mai viu, mai facil, de oare-ce tot stă — consune surde (t) — fac dură și greoaie iutea pronunciațiune a versurilor, așa că poporul trebuie sĕ pronunțe *to'sta.* O simplă părere, d-le Ispirescu, și nide drept public, de suveranitate naţională, de politică esterioară, de constituţionalism mai nu preocupă pe naţionalităţi. Ceea ce cer ele este ca învĕţământul sĕ fie pe cât se poate în limba naţională, ca autorităţile sĕ primească şi sĕ dea curs reclamaţiunilor asemenea în limba cea pricepută de populaţiuni, în fine ca nici una din naţionalităţi sĕ nu fie oprită de a'şi iubì patria, limba şi istoria în chipul ei, după cum o înţelege, în forma familiară şi atrăgĕtoare a tradiţiei, a limbei, a rasei locale. Evident că nici un popor nu are înţelegere pentru idealuri abstracte, că nu poate avè simpatii pentru o organisaţie ce se representa prin oameni străini, prin limbă străină.

Cine n'a avut ocasia de a constata, că Austriacii nu sciu nici o limbă cum se cade? În scoalele primare au învĕţat limba maternă însĕ cu restricţiuni şi predată, nu în mod viu şi cum o vorbesce poporul cu acele nuanţe, cari constituesc farmecul biruitor al ori-cărei limbi, ci predată de oameni, cari în scoli secundare şi superioare au învĕţat în altă limbă şi cari o predau pe a lor proprie în mod teoretic şi abstract. În institutele secundare apoi se predau obiectele în limba germană, dar într'o germană imposibilă, şi ca fonologie şi ca sintacsă, care inpiră fiori unui adevĕrat German. Abia la universităţi începe a se vorbì nemţesce, într'o epocă însĕ în care nu mai are omul interes decât de a'şi apropia sciinţa necesară pentru viitoarea sa carieră. Astfel se întêmplă că Austriacii nu sciu bine nici o limbă. Efectele pentru inteligenţă nu pot fi decât rele. Ce trebue sĕ se petreacă în capul unui om, care nu are, pentru ideile sale, manipulul sigur, radimul concret al unei limbi certe? De sigur nimic bun. Spiritul omenesc nu se poate desvolta în libertate fără limbă şi anume fără de cea învĕţată din capul locului, cu toată bogăţia ei de nuanţe, cu toată virginitatea cu care a fost recepută de mintea copilărească. Lipsa desvoltărei firesci a limbelor deosebitelor naţionalităţi din Austria are drept efect mărginirea spiritelor chiar, o mărginire care se resfrânge până şi asupra capitalei. Un jargon ebraico-cosmopolit, de o platitudine escepţională, fără caracter, imitând stilul diarelor rele din Paris, primejduesce cetirea diarelor germane din Austria. Cele umoristice, cari ar trebuì sĕ reflecte geniul simpatic al limbei poporului de acolo, identic cu acela al Germaniei de sud, se învêrtesce din contră pe o clină regretabilă de cocoterie offenbachiană. Presa vieneză e în mare parte ceva fără rădĕcini şi nu reflectă nici spiritul rasei germane nici pe al celorlalte naţionalităţi. E poate un semn al desvoltărei sciinţelor naturale acea iubire pe care o simţim pentru ori-ce accent natural, fie în arte fie în literatură. Acest accent natural lipsesce acolo. Cu cât drumul de fer încearcă a nivela şi a reduce la o egală platitudine omenirea toată, cu atâta tendenţa de a'şi păstra comorile, grămădite într'un lung trecut, e mai vie în fie ce popor. În realitate ori-ce lucru temeinic şi sănĕtos se face numai pe basa unei naţionalităţi certe, a unei limbi certe. Grecia veche n'ar fi ajuns nici când la desvoltarea ei cea mare, dacă limba ei nu s'ar fi desvoltat cu toate nuanţele dictate de natură şi împregiurări şi dacă această desvoltare a limbei nu era paralelă cu desvoltarea a chiar spiritului elen.

Împunerea în viaţa de toată dilele a unor limbi străine, ecsercitată cu oare care virtuositate de către elementele dominante are drept efect că patria comună îi devine ori-cui aproape nesuferită. Şi încă Germanii, ca Germanii. Cu mult mai culţi, avênd o înăscută inţelepciune a vieţii, ei se impun pe atât pe cât îi laşi însĕ până la torturarea consciinţei individuale, până la absurd nu ajung nici când. Maghiarii însĕ, rĕmaşi indĕrăt în cultură şi străini prin natura lor de toată familia popoarelor arice, supun cu sila gâtlejul copiilor precum şi a oamenilor maturi la tortura unei fonologii imposibile şi silesc spiritul de a se desvolta în formulele unei limbi radical străine de toate popoarele continentului european.

Se ignorează cu totul se vede, că în ori-ce creer omenesc predispunerile intelectuale sûnt immagasinate prin atavism şi că acestor predispuneri nu le convine de cât limba vorbită de părinţi.

Turcii erau mai simpli în procederea lor. Ei, pentru a desnaţionaliza tăiau la deci de mii de oameni limba din gură, osăndindu-i sĕ fie muţi. Resultatele au fost strălucite. „Găgăuţii“ cari sûnt strănepoţii acelor oameni, trec la toate naţiunile din Orient drept indivizi escesiv de... cuminţi. Toată lumea scie ce însemnează la noi, la Sêrbi, la Turci chiar vorba „găgăuţă“; om care nu e în toată firea „creatin“. La asemenea cretinisare a spiritului, a singurului instrument de care dispune omul în greaua sa luptă pentru ecsistenţă, duc tendenţele de desnaţionalisare pretutindenea. Nu creşte o plantă bine şi normal de cât din rădĕcinele ei proprii. Ecsistă într'adevĕr desnaţionalizări fericite, dar ele sûnt organice, nu impuse cu de a sila. Contactul des cu o altă naţionalitate, inrudirea de rasă, interese zilnice, încrucişarea şi amestecul sângelui, mii de împregiurări fac cu putinţă o desnaţionalisare organică. Dar cu sila, cu zorul, cu impunerea, nici când, cel puţin noi nu scim nici un cas în istorie. Vorba cântecului; dor de zor nu se scie pe la noi.

În Ardeal chiar, cine s'au maghiarisat? Nobilimea, cea de nimenea silită, cetăţenii liberi în toate cele, oamenii cari aveau cea mai multă posibilitate de a vorbì şi a se purta cum doriau. Sigur e că siluirea deşteaptă o resistenţă îndecită şi că trezirea naţionalităţilor datează din momentul încercării de a le desnaţionalisa.

(Va urma.)

La espulsiunea lui Cavalotti.

Este cunoscut lucru, că deputatul şi poetul italian Cavalotti, voind sĕ asiste la representarea unei drame a sale în teatrul din Triest, poliţia din această cetate s'a aflat îndemnată a soma pe numitul poet sĕ părăsească Triestul şi 'i-a dat sĕ înţeleagă într'un mod respicat, că pe viitor n'are ce mai căuta în regatele şi ţerile austriace. Această atitudine ostilă a organelor poliţiene din Triest, a dat impuls la diferite apreţiări şi comentări asupra acestui cas celebru. Organele mai de însemnătate află nemotivată această animositate din partea organelor austriace, mai ales acum, după ce poetul italian a descoperit publicităţii, într'o scrisoare adresată directorului de poliţie din Triest, tractarea puţin cuviincioasă ce a întimpinat în această cetate. Reproducem în cele următoare pasagele mai însemnate din această scrisoare, care ne arată într'o formă fină, dar muşcătoare, portarea organelor poliţiene austriace.

„Ilustrităţii Tale îţi este acum pe deplin cunoscut, că venirea mea aici, ce fusese anunciată direcţiunei c. r. de aici încă de o lună, nu a avut decât scopuri de artă curate şi foarte simple şi eu, sosind aici ca un cetăţean cu totul privat dintr'un stat amicabil, 'mi-am impus în purtarea mea, din momentul ce am făcut primul pas în regatele şi ţĕrile representate în senatul imperial, o reservaţiune din cele mai stricte şi respectul cel mai scrupulos faţă cu datorinţe delicate, cari vătĕmându-le sau negligându-le câtuşi de puţin, 'mi-ar fi atras adi o uşoritate duplă. Domnul consul italian te va fi însciinţat de asemenea, că eu am mers în acest înţeles până la scrupulositate, refusând cele mai curtenitoare şi nevinovate învitări. Togma pentru aceasta eu vĕd, din preţuita scrisoare a Dtale, spre mulţămirea adevĕrată a consciinţei mele, că espulsiunea mea nu e motivată prin o sentenţă judecătorească premergĕtoare, ba nici măcar prin o faptă cât de neînsemnată şi în cel mai strict înţeles puţin corectă, ce a'şi fi putut comite dela sosirea mea în Triest, ci temeiul espulsiunii sûnt numai părerile manifestate de mine în ţara mea, pe care Dta le numesci ostile Austriei. Aceasta 'mi permite mie — ca deputat italian — sĕ me bucur foarte că la noi, spre deosebire de cele ce se întêmplă în Austria liberă, în Italia liberă se bucură de cea mai absolută scutinţă nu numai jurnaliştii esterni şi deputaţii, cari în patria lor s'au arĕtat inamici Italiei, ci la noi află cea mai deplină siguranţă şi ospitalitate toţi acei jurnalişti ultramontani şi austriaci, cari petrecând în Italia scriu şi trimit de aici la jurnalele lor în Francia şi Austria tot feliul de calumniări şi insultări contra ţĕrii ce-i ocrotesce contra instituţiunilor şi guvernului ei. A constata deosebirea aceasta între portarea de care se bucură cetăţeanul şi scriitoriul austriac în Italia şi între portarea ce se aplică în Austria contra scriitorilor şi cetăţenilor italieni — chiar şi în casul când aceştia observă toate reservele, pe care le uită aceia — a constata, dic, această deosebire şi specie particulară de reciprocitate, mi se pare a fi de folos pentru comentarea acelei afabilităţi dintre ambele guverne, despre care ministrul president italian deduse cu puţine dile mai înainte în parlament cele mai favorabile asigurări în formele cele mai amicabile pentru imperiul austro-ungar. Eu însĕ, ilustre dle director, după cuvêntul ce mi'l-ai dat, nu me voiu oprì la prepusul, că guvernul c. reg. de aici a voit cu precugetare sĕ'şi câstige un prilegiu pentru a aduce o insultă unui deputat italian. Incât pentru dreptul meu de a recura contra ordinului de espunere în termin de trei dile la dl locţiitoriu, care togma nu se află în Triest 'şi mulţămesc foarte pentru amicabila comunicare, dar eu nu me voiu putè folosì în mod serios de acel drept, după ce dta mi-ai dat cu graiul mie şi dlui consul italian declaraţiunea, că ordinul de espulsiune 'ţi vine D-tale dela ministrul de interne din Viena, că dl ministru c. r. a declarat adi ambasadorului italian din Viena, că nu scie nimic despre aceasta şi că a telegrafat la Dta, nu pricep nimic, vei pricepe dta şi dl ministru. Nu ma'şi puté folosì cu cunosciinţă bună de acel drept de recurs, care mi s'a aruncat, pentru a da decretului de espulsiune un parfum de liberalism austro-unguresc nici din motivul pentrucă dta mi-ai împărtĕşit în mod amicabil, că dacă eu me voiu folosì de acel drept, Domniata încă te vei folosì din parte'ţi de dreptul dtale şi vei face stricare amicilor mei într'altă formă. După aceste şi alte responsabiltăţi mai delicate ce mi le ai încărcat pe cunosciinţă, ilustre dle director, eu numai am nici un dor şi am onoare a declara, în conformitate cu declaraţiunea dată la ascultarea mea verbală, că, renunciând la dreptul ce mi s'a încuviinţat cu atâta generositate, voiu pleca după cum neam înţeles cu trenul ce merge la Cormons pe la 4 oare 15 minute şi voiu părăsì această cetate şi aceste ţeri, în cari m'ai dogenit a nu mĕ mai întoarce nici odată. Poţi fi încredinţat, că nu am voie de loc a me reîntoarce, pentru a ve face dtale şi guvernului imperial o asemenea turburare, dar permite'mi cel puţin,

---

mic mai mult. Profani în ale trebei, ne uităm de departe şi cu respect, şi propunem cu o justă sfieală.

Astfel sûnt pildele adunate de dl Ispirescu. Citeascăle iubitorul de literatură populară (rara avis în ţeara noastră) şi va dice împreună cu Boileau (Art. poet I):

J'aime mieux un ruisseau qui, sur la molle arène,
Dans un pré plein de fleurs lentement se promène,
Qu 'un torrent debordé qui, d'un cours orageux,
Roule, plein de gravier, sur le terrain fangeux.

Le terrain fangeux e, în cestiunea ce ne ocupă, terenul vaietelor simţicioase.

S'ajungem la *ghicitori*. Cetitoriul va binevoì a'şi aduce aminte, că ghicitorile sûnt făcute de fiii acelor, cari în versurile *attelane* şi în cupletele ce se cântau la Saturnale şi Bacchanale, iubiau peste mĕsură naturalul. Copiii lor sûnt de multe ori atât de espresivi încât......

Uite o ghicitoare (37):

Am doi saci de sĕcară;
Ei pot sătura o ţeară.

Nici vorbă ceea ce va sĕ dică o veţi găsì în cartea d-lui Ispirescu. Ceea ce sciu e, că Latinul îi dicea în timpurile clasice mamma şi în timpurile bĕtrâne de tot rumen (de unde *ficus ruminalis*, Plin, XV, 18), de unde vorba româneascǎ rumen; şi într'adevĕr sûnt rumene,

Eată şi alta (163): am o frigare de carne şi bucăţica'i de fer“. Poporul nu le dă de aur ci de fer ca patricii romani: ginerile îl punea singur în degetul miresei, în degetul al patrulea, „pentru că de acolo diceau strămoşii nostri, pleacă un nerv care merge la inimă“ (Juvenal. Plin. Macrob. citaţi de Dezobry Rome au siécle d'Aug.)

Cea care poartă Nr. 100 sună: „cuibul berzei în mijlocul bălţii.“

Şi acì sĕ se ţină bine pudibunda modestie a d-lui Ispirescu. Théophile Gautier cântă mai în aceleaşi cuvinte lucrul ce însemnează ghicitoarea culegĕtorului tipograf. Punctez cele ce m'ar supĕra cu desĕvêrşire cu d. Ispirescu. Eată:

N..... je t'aime, astre du v...
Oeil blanc dans le marbre sculpté,
Et que l'Amour a mis au centre
Du . . . .
Comme un cachet de volupté

În fine, binevoiţi, mĕ rog, a cetì Nr. 102:

Ce este micuţ, foarte mititel?
De îşi ia căciula vodă pentru el?

C'est du zola tout pur!!
ar striga cu durere un clasic îndârjit, vĕdênd ce însemnează ghicitoarea, Vai! ar continua adoratorul lui Virgiliu şi Racine, ce timpuri: de o parte filosofia germană contimporană, de alta L'Assommoir şi Nana! De o parte Zola, de alta Schoppenhauer şi ecstravaganţii lui discipuli! Şi au ajuns până şi în vergina Românie! Miserie!

Nu; atât d-ta, domnule Ispirescule, cât şi noi vom căuta a'l convinge, că Zola şi ceilalţi nu pot prinde rădăcina în ţeara noastră, că ghicitoarea Nr. 102 e venită din vremuri bĕtrâne şi dacă, pentru a câştiga în espresivitate, s'a apropiat puţin de sistema aşa numitului român esperimental al lui Zola, vina e a strămoşilor cari se vede, când au întocimit ghicitoarea, 'şi aduceau aminte, că părinţii lor cetiseră fără sĕ se încrunte pe Horaţiu (complet nu ciuntit) pe Juvenal, pe Petroniu, etc.

Pe celelalte, tot spirituale nu atât însĕ de espresive, cetitorii le vor vedè în cartea d-lui Ipirescu. Ar fi sĕ abusăm peste mĕsură de nesfêrşita bunăvoinţă a d-lui redactor mai trecêndu-le în revistă şi pe acele.

Inainte de a finì însĕ şi cu grăbire, sĕ reamintim celor, cari nu sciu că dl Ispirescu a publicat şi o altă broşură: din povestile unchiaşului sfătos, basme păgânesci, într'un frumos stil popular.

Cine îşi iubesce ţara o studiază. D. Ispirescu iubesce Romănia, căci oarele 'i libere le consacră acestui fel de petreceri nobile, cari consistă dle director, ca pentru simpatiile cele vii, ce le a desceptat în mine ca artist şi poet italian această cetate iubită şi poetică şi pentru durerea ce o simţesc trebuind sĕ o părăsesc, permite'mi ḑic sĕ mĕ întăresc în idea platonică şi nevinovată, că cuvintele „nici odată“ şi „mai“ au încetat de a mai avè credit în vocabularul bărbaţilor politici şi că viitorul, cum a ḑis Homer, zace în sinul lui Joe. Şi cum vei vrea sĕ pronuncii dta, dle director, vre odată ipotese profetice despre viitoriu, când dtale şi guvernului imperial presentul deja vi se pare atât de nesigur şi neconstant, încât vĕ prinde frica, că şi presenţa simplă a unui poet sirman vĕ poate periclita viitoriul.

Primesce, dle director, asigurarea deosebitei stime şi consideraţiuni cu care am onoare a subsemna

Felice Cavalotti
deputat în parlamentul italian.

Dela Academia română.

Cetim în „Binele public“ :

Marele premiu Heliade de 5000 lei a fost decernut d-lui Haşdĕu pentru opera sa, Cuvinte din Bĕtrâni, operă de filologie şi limbistică de o valoare însemnată.

*

Mâne, 13 Aprilie, Academia română va ţinè şedinţa solemnă.

Se vor proclama premiile date în această sesiune.

Şedinţa se va deschide la oara 1 după ameaḑi.

*

În şedinţa publică a Academiei, ţinută eri, Vineri, d. Maiorescu, ca raportator al comisiunei numite pentru ficsarea ortografiei române a cetit proiectul respectiv. Apoi, ridicându-se şedinţa publică, au trecut în secţiuni.

Credem că n'ar fi fost rĕu sĕ se publice proiectul ca sĕ fie cunoscut şi sĕ servească de basă şi muritorilor în discutarea ortografiei. Discuţiunile ce au a se face în sinul academiei, ajutate fiind şi de discuţiunile asupra aceluiaşi proiect făcute afară din academie, ar fi un mijloc de a ajunge mai curênd şi mai sigur la o soluţiune care sĕ pună odată capĕt capriţiului dominant astăḑi în ortografie.

Eară în „Rom.“ cetim:

Academia română a acordat premiul Năsturel-Herescu dlui Sion pentru dramaticele sale care cuprinde candidat şi deputat şi la Plevna.

Varietăţi.

* (Necrolog). Primind numai alaltăeri necrologul de mai jos, ne grăbim al publica precum urmează: Carolina Balint născută Golgoţ ca soţie, Anna măritată Hodoş ca fică, Dr. Iosif Hodoş ca ginere cu fii şi ficele Enea medicinist, Letiţia măritată Dr. Oncu adv. în Arad, Sabin candidat de locotenent în reg. al 50-lea, Alesandru, Iuniu Bruto, Ulpiu Nerva şi Roma Victoria, nepoţii Dr. A. Balint medic în Roşia, Ioan Balint preot în S. Martinul de Câmpie, Iosif Balint preot în Petrid, Alesandru Balint preot în Puszta S. Martin, Scarlat Balint comerciant în Bucuresci, aduc la cunoscinţa tuturor celorlalţi consângeni amici şi cunoscuţi, cumcă preaiubitul lor soţ, tată, socru moş, şi unchiu *Simione Balint*, preot gr. cath. în Roşia de munte protopop actual al tractului Bistrei, cavaler al ordului Francisc Iosefian şi a ordului russesc S. Anna, fostul prefect al Salinelor neobosit anteluptător naţional, după o scurtă suferinţă în al 46-lea an al serviţiului prestat cu zel şi credinţă bisericei, naţiunei, în 70-lea an al vieţei sale în 16 a lunei curente la 7 oare dimineaţa 'şi-a dat sufletul în mânile creatorului. Rĕmăşiţele pămêtesi ale rĕposatului se vor aşeḑa spre odihna eternă în centeriul gr. cath. al Roşiei de munte în 18 Aprilie 1880 la 3 oare după ameaḑi. Fi'ei ţĕrîna uşoară!

Roşia de munte în Aprilie 1880.

* (Case comitatense) se vor edifica atât în comitatul Năsĕudului, cât şi în cel al Têrnavei mici. Pentru clădirea casei comitatului Năsĕud se cer 50,400 fl. v. a., eară pentru cea a comitatului Têrnavei mici 70,000 fl.

* (Emigranţii) din Ungaria în America se urcă până acuma la 632 persoane, cari ajunse în America s'au împrăstiat în diferite părţi. Cum le umblă acestor emigraţi aici despre aceasta se scrie „Pressei“ următoarele: Aşa o viaţă vioaie ca acum n'a domnit în grădina „Castle“, circul deodinioară a lui Barnum, unde pre mai multe sĕptĕmâni se dă adăpost fără plată tuturor emigranţilor fără mijloace. Dela începutul acestui an s'au înregistrat aici preste 35,000 persoane, adecă de două ori mai multe ca în anii trecuţi. Lunile cele mai de aproape ne vor aduce mai multe năi încărcate; în luna lui Aprilie au sosit la amploiaţii pentru afacerile emigranţilor însciinţări dela mai mulţi ca 50,000 emigranţi. Între acestia sûnt o foarte însemnată parte Unguri. Pe fiii pustei îndeobşte nu'i aşteaptă o soarte prea favorabilă. Mai mult subt împregiurările cele mai misere, desbrăcaţi de toate mijloacele şi fără de a pricepe vre o meserie deabia ajunşi aici trebue se şi plece spre vest ca lucrători de câmp, unde pre lângă mâncare rea şi plată foarte puţină sûnt siliţi a presta lucruri grele s'au apoi a murì de foame“.

* (Focul dela Focşani). O scire din cele mai triste esclamă „Romanul“ de Duminecă, ne sosesce din Focşani: 300 familii au rĕmas fără adăpost şi în mare parte fără avere.

Eri pe la 2 oare d. a., pe când sufla un vênt violent spre bariera Odobesci, atelierul caretaşului Schreir a luat foc, şi focul mânat de vênt, a cuprins şi a consumat 300 de case ale unora din familiele cele mai sĕrace.

Mĕsuri grabnice, serioase şi energice s'au luat spre a mărginì efectele sinistrului; pompele din Bărlad, Tecuci Rămnicul-Sărat şi Bacău au primit ordine de a pornì spre Focşani şi drumul de fer a pus la disposiţiunea lor trenuri speciale. Totul a fost aproape în zadar; căci lipsa de apă a făcut, ca toate silinţele sĕ rĕmână mai fără efect; din causă că în oraş nu sûnt de cât puţuri. Pagubele sûnt însemnate.

Aşteptăm amĕnunte.

* (Trenul accelerat) va întra în activitate şi prin Transilvania. Locomotiva, carea va fi întrebuiuţată numai pentru trenuri accelerate, a sosit acum decurênd în Cluj.

* (Istorioare electorale). În Englitera în localitatea Berronz în Furnes s'a făcut încercarea a arde pe stradă pre primministrul *în effigie*; figura fu smulsă din mânile demonstranţilor de partida contrară. Mai târḑiu se adunară la 10—12,000 persoane în faţa celor două cluburi politice. Unele feresti dela clubul liberalilor fură sdrobite; cele dela clubul conservativ păţiră asemenea. Poliţia deşi de repeţite ori a putut pătrunde în mulţimea oamenilor adunaţi, totuşi numai foarte târḑiu putu face puţintică linisce şi ordine. În Northvich s'a aruncat în alegĕtorii conservativi cu oauĕ clocite, cu făină, pravuri albe şi negre şi cu alte mirăzănii. Adese s'au şi încaerat oamenii, dintre cari unii remaseră vătĕmaţi greu, de cuţite, petrii. etc. Multe strade fură închise de poliţie Un deputat conservativ fu lovit cu făină şi balegă şi altele mai multe. — Prin mijloace deaceste alegerile eşiră după placul liberalilor.

* (Focuri dese) se întêmplă de un timp în coace, cu deosebire în pădurile din Transilvania. Aşa se anunţă foarte multe focuri în pădurile din Haromszek (Trei scaune) şi din comitatele invecinate. Asemene a domnit un foc teribil în 18 şi 20 l. c. în pădurea comunală a oraşului Alba-Iulia.In 19 c. au ars în Batak (comitat. Haromszek) 21 case şi bieţii oameni au ajuns prin această nenorocire la sapă de lemn.

* (Ţarul plânge). După cum se scrie din Petersburg ţarul cercetând pe principele Gorciakoff, care s'ar afla în ultimele momente ale vieţei, şi vĕḑênd pre acesta luptându-se crâncen cu moartea, a început a plânge amar. Medicul de casă, Botkin, a oprit pre ţarul, a'şi mai cerceta pre cancelariul de 82 ani. Pentru aceasta ţarul e foarte întristat şi nu se poate reţinè, a merge din când în când la Gorciakoff. Mâhnirea lui Alecsandru acuma e cu atât mai mare că şi soţia sa împĕrăteasa se află în dunga morţii, carea — după cum spun toţi medicii cu Botkin în frunte — va răpi-o din viaţă cu siguritate pe la începutul lunei lui Maiu.

*(112,000 încriminaţi). După cum i se scrie jurnalului „Ruskija Wjedomosti“ din Petersburg s'au dat contelui Loris Melikoff raporturi despre toţi încriminaţii din Rusia europeană. Din aceste raporturi se vede, că de present în institutele de corecţie se află 3000, in carcere 46,000 eară în celelalte închisori ca cele poliţiane şi altele 63,000 persoane. Ceste 63,000 s'au încriminat numai dela atentatul ţarului în palatul de earnă încoace. Cu totul sûnt încarcerate 112,000 persoane.

* (Moaştele lui Racotzi), cari zac lângă marea-marmara, îşi bat Ungurii capul, sĕ le aducă acasă. Jurnalul „Fűggetlenség“ în ḑiua morţii lui Francisc Racotzi earăşi a mai scormonit odată ideea aceasta.

* (Anticuităţi numismatice). Cu prilegiul preţuirei de curênd a cabinetului c. r. pentru anticuităţi numismatice s'a constatat, că colecţiunea de bani şi medaile vechi de present numeră 130 mii de dărabe. Ca *unicum* este apoteosa lui August („Gemma Augusta“) care este al 2-lea dintre cei mai mari bani. Ea s'a găsit în Palestina, de unde preoţii o aduseră în Francia şi de acolo în Germania. Împĕratul Rudolf II a cumpĕrat-o cu 12,000 de galbìni.

* (Pe sub pămênt) se va deschide şi in Paris o cale ferată, care are o lungime de 1660 metri. Trenul, care face călĕtoria pe drumul acesta în 4 minute, nu se mână prin vapor, ci prin propulsiune atmoferică.

* (Minune). În Şvedoviţul-mare în Boemia a născut de curênd o vacă un viţel cu douĕ capete desvoltate perfect, fie-care cap avea doi ochi dară numai câte o ureche.

* (Omor). Duminecă, pe la 5 şi jum. oare seara, ḑice „Stafeta“ din Iaşi, d. Schubert, fost împiegat la calea ferată Iaşi-Cernoviţ, aprinḑênd nisce gunoaie în ograda sa, a fost rugat de doi vecini sĕ nu 'l aprinḑă fiindcă acuma primăvara lesne se poate strârnì un vênt, care sĕ provoace un incendiu căci mai toate casele de păcurari sûnt acoperite cu şindrilă putredă.

D. Schubert, nevoind a înţelege, 'l-a dat afară. Vĕḑênd vecinii că se face noapte şi că gunoiul tot arde încă, s'au hotărît a întra ei singuri în Ograda lui Schubert cu douĕ cofe cu apă spre a stinge focul. Vĕḑênd Schubert aceasta, fu apucat de o furie grozavă, se repeḑi la puşca cu douĕ ţevi ce era încărcată şi trase un foc asupra unuia din ei lovindu-l grav. Pe urmă el se răpede la cel lovit care nu era mort începênd ai prelucra capul cu patul puscii într'un aşa mod în cât a rupt puşca.

Se ḑice că el ar fi maltratat victima sa şi cu un bocs american. Poliţia şi parchetul însciinţate de cele ce se petrec la marginea oraşului, au şi alergat la faţa locului spre a'şi face datoria.

Iacă cum un singur moment de nebunie distruge într'o clipeală esistenţa a 2 familii, căci atât asasinul cât şi victima sa au familii numeroase. „Dem. Naţ.“

Posta din urmă.

Din Cetinie se telegrafează despre o ciocnire între Albanezi şi Montenegreni la podul dela Sem, unde cesti din urmă au avut un mort şi şepte răniţi. Conflictul se pare că are sĕ ia dimensiuni mari. În Cetinie se afirmă că Turcii şi au părăsit posiţiunile încă în noaptea dela 21 spre 22 Aprilie n. aşa dară înainte de a se anunţă evacuarea. Osman paşa după ce a dat foc lagĕrului seu de barace dela Tusi s'a retras la Hum. Locuitorii din Scutari şi popoarele muntene din vecinătate, precum şi cercul dela Dibre şi Miridiţii s'au alăturat la revoluţiune. Locuitorii Ipecului şi Giacovei pare că se trag spre Gusinie. Hodos bey se află după cum se dă cu socoteala la Scutari. Contribuţiuni în bani se ridică din toate ditrictele resculate.

Guvernul mutenegrean a trimis toate trupele disponibile la Podgoriţa şi Zabliac. După sciri mai nouĕ la podul dela Sem an rĕmas doi morţi şi nouĕ răniţi.

„Albina“,

institut de credit şi economii.

Starea din 31 Martie 1880.

Active.	Suma fl. cr.	Schimbări din starea dela 31 Dec. 1879.
Numerar . . .	48,363.48	+11,657.94
Escompt de schimburi	504,272.18	+17,597.05
Reuniuni de credit	34,417.78	— 1,903.72
Împrumuturi pe hipotece . . .	69,667.58	+27,994.88
Credite ficse . .	74,523.96	— 7,595.38
Împrumuturi pe efecte	4,392.—	+ 2,510.—
Efecte	27,178,75	+20,475.—
Fondul de garanţă al scrisurilor fonciare	203,088.55	+ 2,477.94
Realităţi . . .	28,184.17	+ 3,006.56
Alte active . . .	71,287.08	+11,863.67
Total fl.	1·065,375.53	

Passive.		
Capital social		
a) 1000 acţiuni . . fl. 100,000		
b) 2,000 acţiuni ca fond de garanţă al scrisurilor fonc. fl. 200,000	300,000.—	
Fondul general de reservă . .	23,092.12	+ 1,830.—
Depun. pentru fructificare . . .	648,198,72	+54,905.30
Scrisuri fonciare în circulaţiune . .	21,000.—	+21,000.—
Fondurile de garanţă ale reuniunilor de credit . . .	18,250.60	— 35.—
Fond. de reservă ale reuniunilor de credit	408.81	— .—
Fondurile de garanţă al creditelor hipotecare	1,029.50	— 50 —
Fond. de pensiune	1,000.—	+ 1,000.—
Alte pasive şi saldo	52,395.78	+26.220.98
Total fl.	1.065,375.53	

Sibiiu 10 Aprile 1880.

Direcţiunea.

în a da publicităţii nesecabile avuţii ale spiritului popular, puţin îngrigiduse de ce va eşi pe urmă. Vede şi d lui că toţi pănă şi Dumneḑeu supĕrat, ţine adormit gustul literaturei al publicului român:

Aux petitis des oiseaux il donne la pâture,
Et sa bonté s'arrête à la littérature
literatura românească.

Sĕ sperăm în vreo schimbare apropiată, d-le Isperescule? Sĕ sperăm! Bine, se sperăm.

Paris. *Gion.*

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Bibliografic

(Încheiere).

Cumcă toate aceste sûnt adevĕrate şi basate pre date obiective dovedesce istoria bisericei apusene de atunci pănă astăḑi. Câte dogme nu a decretat papa în mod arbitrariu, pănă când în 18 Iulie 1870, Papa Piu IX, ca şi Iupiter din Olimp, între trăsnete şi fulgere, a anunciat din Vatican: Si quis dixerit, rom. pontificem non habere potestatem jurisdictionis în universam ecclesiam, anathema sit. Mai departe tot atunci .... revelatum dogma esse definimus: rom. pontificem cum ex catedra loquitur... ea infalibilitate pollere, qua divinus redemptor ecclesiam suam in definenda doctrina de fide vel moribus instructam esse voluit. Şi quis autem huic definitioni contradicere quod Deus avertat, presumpserit, anathema sit. Urmarea acestei dogme a fost fracţiunea catolicilor vechi.

Dar se lăsăm se vorbească şi persoane demne de credinţă, mai ântâiu teologul catolic Pischler, cel mai obiectiv dintre toţi catolicii, deşi la el încă se vede teama de indice, în opul Geschichte der Trennung I. 257. ḑice: Spre totala lăpedare a primatului au fost siliţi orientalii de pretensiunile crescênde ale papilor, precum şi dechiaraţiunile acestora, a legaţilor şi teologilor. Bisericei aceste pretensiuni au fost străine, precum şi aceea, că papa ar fi isvorul jurisdicţiunei şi al infalibilităţii. La pag. 547: diese Theorie der päpstlichen Unfehlbarkeit gehört bis auf die neueste Zeit zu den grössten Hindernissen der Union. La anul 435, s'a ţinut disputa în Constantinopole între legatul papii Anselm de Havelberg şi Niceta, eppul Nicomediei. In aceea între altele ḑice acesta: Până când papa lasă se resune de pe tronul seu poruncile sale asupra noastră, şi judecă preste noi şi biserica noastră fară consimţemêntul nostru în mod arbitrariu, după placul seu, cum poate fi vorba de iubire frăţească şi părintească? Cine ar putè sĕ sufere aşa ceva fără oare care indignaţiune? Atunci cu drept am merita numele de sclavi dar nu de fii ai bisericei.

Din aceste şi alte date, de cari nu este aici lipsă ale inşira (cari se pot vedè cu mulţimea în Orenbek: die katolische Auschaung, 165), putem trage următoarele conclusiuni, relativ la epoca de carea ne ocupăm. Se ḑice că Roma a nisuit totdeauna la libertate, şi aceasta o susţine şi Dl Dr. Lauran. Da, Roma a nisuit la libertate, dar nu a căutat libertatea bisericei, şi esclusiv acestia a fost eppi grecesci neliberi din partea împeraţilor bisantini, cei latini au fost sclavi ai papismului, şi această sclăvie se pretinde a fi sigilată prin prerogative divine. Impĕratul putea aplica numai arbitriu personal, care înceta cu moartea lui; papismul însĕ deschise o espediţie sistematică contra eppatului, îi desbrăcă succesive de drepturi, îi luă de sub jurisdicţiune o corporaţiune după alta, despoià pre clerul secular de cel mai neprescriptibil drept omenesc şi natural, şi nisuì absorbind, la un centralism absolutistic. Papismul voì şi voiesce a domnì, trebue aşa dar sĕ subjuge biserica. Virvul tuturor aspiraţiunilor papiste este pretensiunea acum deja ajunsă a infalibilităţii.

De doctrine congruente pretensiunilor papale este plină cartea arĕtată, carea este menită pentru luminătorii poporului. Dar ea este plină şi de cuvinte foarte ordinare şi spressiuni murdare faţă cu tot ce nu este papist. După doctrina espusă aici nu esistă Români greco-catolici, precum în faptă nici nu au esistat, decât numai Români papişti de ritul grecesc. Pre titulatură se ḑice, că opul este prelucrat după autori probaţi de Dl Augustin Lauran. Aici nu se poate (adecă se poate) scì că opul e prelucrat, sau autorii sûnt aprobaţi de Dl Lauran. Ori cum vor fi de aprobaţi, mai nefericită întreprindere şi muncă mai fără preţ nu are literatura românească, cu toate că din Orade şi Gherla multe lucruri fără preţ şi plagiaturi au vĕḑut cu nevrednicie lumina soarelui. Este fără preţ, că de o parte nu are nici o valoare intrinsecă, de alta reimpristinéză nesce doctrine antiquate, cu nemorala intenţiune de a descepta ura între fraţi şi a face pe fraţi ridiculi. Şi cuprinde pre om mirarea cum poate un consistoriu se aprobe un atare op, ba sĕ se întroducă ca carte de şcoală. Spre dovadă, că doctrinele espuse în dênsa, cari sûnt eflus a scolasticii omului robitoriu de inteligenţă omenească, sûnt desaprobate chiar în biserica catolică, voiu aduce înainte sentenţa celei mai înalte autorităţi catolice, a infalibilului Piu IX, despre a cărui ubicaţiune după ḑiariul „Le Pelerin“ nu ne mai putem îndoì. Acela în Sillabus Nr. 13 ḑice (după edit. germ.): die Metode und Principien, nach welchen die scholastischen Lehrer die Theologie ausgebildet haben, entsprechen gar nicht den Bedürfnissen unserer Zeit und dem Fortschritt der Wissenschaften.

G. Pletos.

Bursa de Viena şi Pesta

din 24 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.20	105.20
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.—	98.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.—	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.50	124.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	92.80	92.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	92.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	92.05	91.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	92.50	92.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.—	92.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.85	73.—
Datorie de stat în argint . . .	73.40	73.—
Renta de aur austriacă	88.75	88.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	836.—	840.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	276.80	277.50
Acţiuni de credit austr. . . .	264.50	264.25
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	112.35
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.56
Napoleon	9.48	9.47
100 marce nemţesci	58.70	58.65
London (pe poliţa de trei luni) .	119.20	119.—

Economic.

Sibiiu, 23 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.80—8.70; Grâu sĕcăreţ, fl. .560—6; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 5.20—5.60; Ovĕs fl. .3.30—3.70 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 3—3.50; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 22 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 8.60—9.20; Grâu sĕcăreţ fl. 6.50—6.80; Sĕcară fl. 5.40—5.60.; Ovĕs fl. 3.30—3.50; Cucuruz fl. 4.70; Sĕmênţă de cânepă fl. 6.50—7; Fasole fl. 6.—6.50; mazere fl. ———; Cartofi fl. 2--; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 32—34; Slănină pro 100 chilo: fl. 60——; Unsoare de porc fl. 60——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spir pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc —52— cr. carne de viţel 40.—50 cr. carne de miel (intreg) fl. 1—1.80 oauĕ 7 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu binişor cercetat; bucatele încep a se eftinì. Timpul e foarte frumos.

(Starea sĕmĕnăturilor) în Ungaria cu deosebire în Bănat se descrie foarte nefavorabil. După raporturile mai proaspete, sĕmĕnăturile din Bănat au eşit din earnă misere, cari au mai pătimit încă şi prin timpul abnorm al celor douĕ luni din urmă; cu deosebire însĕ prin căldura repede au pătimit aşa de mult, încât o parte mare chiar din grâne a remas nesĕmănate. Această împregiurare neplăcută este şi pricina de în Timişoara acum de curênd — după cum ne spune „Temesvarer Ztg“: — au sosit 6 vagoane încărcate cu făină americană. In tot casul este de mirat, cum în Bănatul mănos, care până acuma se numia „granariul“ Europei, s'au putut schimba împregiurările comerciale aşa de tare, încât domnii americani sĕ afle lucrul aşa de rentabil: a aduce spre vênḑare în piaţele Bănatului făina lor americană. Dară trece, trece ca merea, pre lângă toate, că preţurile sûnt foarte scumpe Poporaţiunea din această ţearaîşi mai esprimă temerea, ca dacă timpul nu se va schimba în curênd, toate sĕmĕnaturile şi cari au mai remas vor perì si apoi foametea e la pragul uşei. Ferească Dḑeu de o astfel de prăpastie.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 28 Maiu şi 28 Iunie mobilele lui Andreiu Borlog în H. Városfalva (trib. Odorheiu); în 14 Maiu şi 15 Iunie mob. lui Nicolau Gonţea în Braşov (trib.); în 28 Aprilie mărfurile lui Carol Bartha în Barot (judec. cerc. Nagy-Ajta); în 19 Maiu şi 19 Iunie imob. lui Martin Varga oîn Huedin (judec. cerc.); în 29 Maiu şi 30 Iunie imob. Mariei Alecsă Reducan în Mărruş (judec. cerc. Sângigiors); în 5 Maiu imob. remasului după George Klosch în Dipsa (trib. Bistriţa); în 13 Maiu şi 12 Iunie imob. lui George Lies şi soţi în Braşov; în 22 Maiu şi 19 Iunie imob. Catarinei Schneider în Braşov (trib.); în 1 Maiu imob. lui Stefan Kloss în Alba-Iulia (trib.); în 19 Maiu şi 21 Iunie imob. Elenei Cătană în Braşov (trib); în 28 Maiu şi 28 Iunie imob. lui Andreiu Balogh în Városfalva (trib. Odorheiu); în 59 Maiu şi 29 Iulie imob. Iulianei Benedek şi soţi în Peuca; în 27 Aprilie şi 1 Iunie imob. lui Anton Eckhardt în Alvinţ (trib. Alba-Iulia); în 27 Aprilie imob. lui George Radu în Şăcele (trib. Braşov); în 11 Maiu imob. lui Coman Licoiu în Resinar (trib. Sibiiu.)

Nr. 127. 1880. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bĕtrânul neputincios paroch Ioan Perşoiu în parochia de clasa II din Moeciul infer. protopresbiteratul Branului, în urma dechiaraţiunei şi decisiunei sinodului parochial respectiv, ţinut în 13 Maiu 1869 şi a părintescilor ordinaţiuni, esmise din partea Măritului Consistoriu archidiecesan la 4 Septemvre 1879 Nr. 2329, la 9 Octomvre 1879 Nr. 2708, la 4 Decemvre 1879 Nr. 3256 şi la 10 Ianuarie 1880 Nr. 3596 ex 1879 se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 septĕmâni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele impreunate cu mai susamintitul post de capelan sûnt jumĕtate din toate venitele parochiale în sumă de 300 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi trimite subscrisului suplicele lor, instruite în sensul „Statutului organic“ şi conform dispoşiţionilor sinondului archidiecesan din 1873 pentru regularea parochielor şi a regulamentului făcut de congresul naţional bisericesc din 1878 pentru parochii.

Braşov, 29 Martie 1880.

Iosif Bărac m. p.,
adm., protopresb. al tract. Branului.

Nr. 74 — 1880. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III clasă „Ţelna“ ppresbiteratul Alba-Iulia spre reîntregirea aceleia, conform preagraţiosei ordinaţiuni consistoriale de sub Nr 1063 B. 1880 prin aceasta se publică concurs cu terminul 11 Maiu a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină de legumi, pomi, şi o viie, toate laolaltă îngrădite.
2. Dela 200 familii câte o ferie must (8 copuri vechi) sau o ferdelă bucate (16 copuri vechi) în boambe.
3. 4 părţele de pămênt arătoriu şi o parcelă fênaţ.
4. Venitele stolare, regulate în sinodul parochial ţinut la 24 Februarie a. c.

Toate aceste computate în bani dau o sumă de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a concura la această parochie, sĕ'şi aştearnă concursele lor instruate conform statutului organic până la terminul sus scris la subscrisul în Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 8 Aprilie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter gr. or.

Nr. 6. 1880. 3—3

EDICT.

Anişca Cerce din Brisnic protopresbiteratul Dobrei de religiunea gr. or. carea de 9 ani trecuţi a părăsit pe bărbatul ei legiuit Sofroniu Părău de religiunea gr. or. tot din Brisnic fără a se scì locul ubicaţiunei ei, prin aceasta este provocată, a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de un an, căci nepresentându-se, procesul divorţial în contră'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Deva 12 Ianuarie 1880

Forul matrimonial gr. or. al Dobrei.

I. Papiu m. p.,
prot. şi admnist. trcct. Dobrei.

Nr. 177 — 1880 2—3

EDICT.

Marina Ioan Tabără din Braşov a părăsit cu necredinţă de 13 ani de ḑile pre legiuitul sĕu bărbat George Ioan Creţoiu, tot din Braşov, fără de a se sci locul unde se află şi de mai trăiesce, este prin aceasta citată ca în termin de şese luni sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pretacta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov, 31 Martie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Braşovului I

Iosif Bărac, m. p.
protopresb.

Pentru sĕrbătorile pascilor!

recomând onoratului public român din loc şi giur noul şi **bine sortatul meu magazin** cu tot feliul de articlii de **bacanie,** (Specerei) precum şi de **galanteria, decor** şi **adjustare, mătasă, — lână — aţă** şi **bumbacuri** în toate colorile pentru cosut şi andronit, precum şi în articlii de **Nürnberg,** rogându-mĕ a'mi da tot concursul seu putincios la această întreprindere şi a mĕ onora la procurarea celor necesarie cu comande cât de numĕroase. —

De serviciu esact, preţuri modeste şi marfă bună asigur pe on. public încă dinainte. —

D. D. antisti şi epitropi ai bisericilor, pot afla la mine atât **făcliile de stearin** usitate la aceste serbători, cât şi ceialalţi articlii trebuincioşi cu preţuri scăḑute. —

S. B. Popoviciu,
Lugoş, piaţa principală 9 în casa d-lui notariu public reg. M. Bésán.
[21] 2—2

Nr. U. 695. 1879. [23] 1—3

Pertractare de oferte.

În 21 Maiu an. cur. între oarele 10—12 înainte de ameaḑi va avè loc o pertractare de oferte pentru esploatarea pădurilor domeniale ale celor **Şepte judeţe,** situate în revirul munţilor **Sadului** şi **Lotrului** şi constătătoare din **braḑi** şi **fagi,** sau prin tăiere totală sau prin rărire (Kahl — sau Plentnerhieb) la oficiul central al *Universităţii săsesci din Sibiu, piaţa mare Nro. 15.*

Planurile de tăiere şi condiţiunile contractuale se pot vedè la

Oficiul central al universit. săsesci.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46. Sibiiu, Joi 17 Aprilie 1880 Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or 15 cr.** rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Miseria poporului în Banat.

Sibiiu 16/28 Aprilie 1880.

Sub acest titlu anunţă diarele din capitala ţĕrei, ear cele locale reproduc deplorabila situaţiune a poporului scăpătat din părţile mănoase ale Banatului, care deja de câţiva ani sûnt espuse la diferite calamităţi elementare. Când esundările de ape, când seceta, a serăcit bietul popor agricultor încât stă sĕ piară de foame. Căci toate moşiile, pămênturile, casele, vitele şi câte le mai avea după suflet le-au vêndut pe mai nimica, şi astădi despoiaţi de toate, acei sêrmani, cari au mai rĕmas cel puţin cu vestmintele pe ei, şi cu vre-o doi bani, în pungă, au luat lumea în cap şi au emigrat care în cotro; ear aceia cari au rĕmas golani ca napul cu copii lor aruncaţi pe stradă sûnt prada miseriei, peritori de foame.

Neamţul dice: „Cine a dat de pagubă n'are sĕ se îngrigiască de batjocură.“ Aceasta vine de sine. Oficioasele care au datorinţa de a acoperì şi a ascunde toate defectele unui guvern cu defecte esplică mărimea miseriei cu aceea, că poporul nu vrea sĕ meargă la proprietariul O. sĕ 'i lucre cu 40 cr. pe di.

Poate fi oare icoana cum o deping amintitele diare şi atât de netrebnic, leneş şi depravat poporul nostru român din acele părţi binecuvêntate odinioară, precum 'l caracterisează foile în hatârul guvernului şi a cutărui domn proprietariu totodată informator al acelor diare, carele descriind miseria poporului — nu maghiar, nici german cum accentuà el — ci se înţelege român, denuncie: că causa cea adevĕrată a miseriei este de a se atribuì numai şi numai acelui popor necult, trândav şi cerbicos, care fuge de lucru şi mai bucuros sufere şi pere de foamne decât sĕ voiască a'şi câştiga pânea de toate dilele prin lucru?

Deci ca de esemplu şi dovadă a defaimărei acesteia, afirmă casul special din comitatul Temişului, şi anume că dl O. însuşi de milă (?) a îmbiat pre locuitorii din comuna sa cu lucru, chiemându'i sĕ'i taie nuele din pădurea sa, oferindu-le pe toată diua câte 40 cruceri, ce însĕ dênşii au refusat cerênd câte 1 fl. 50 cr., pe di şi preferind a se tăvălì, a cerşì pe la uşile celor cu stare mai bună, ba chiar a perì de foame! Mai spune apoi şi acea dureroară fatalitate, că mulţi dintre acei locuitori 'şi-au vêndut realităţile în valoare de sute de floreni pe preţ bagatel de câte 10—12 florini, care în câteva dile l'au şi consumat; dice apoi că poporul s'a dedat încă de pe timpul calamităţii foametei din anul 1863 a fi împărtăşit cu ajutoare dela stat, la care contează şi acuma molipsit de trândăvia cea mai condemnabilă.

Caracteristice că tot aceleşi diare, de bună samă înformate de acelaşi domn proprietar-mare cum îşi dau titlul şi aerul toţi Jidanii şi speculanţii venetici, — recunosc marea miserie ce o au causat recoltele de tot rele, ear de altă parte sarcinele grele de contribuţiuni publice mari, nesuportabile, prin cari poporul preste tot a sărăcit şi necum sĕ se poată reculege din scăpătarea ce au causat-o anii din urmă cei rei, astădi şi mai rĕu este a menintat, căci semĕnăturile de toamnă, adecă mai pretotindenea au sĕcat din redăcină de gerul cel mare şi îndelungat, ear acuma şi cât a remas ici colea puţin din lipsa de ploaie se uscă şi piere cu totul, încât bieţii oameni sûnt desperaţi şi siliţi a ara de nou toate holdele semĕnate cu grău.

Se mirau apoi, că în Timişoară de curênd ar fi sosit un transport mare cu grău şi făină importată tocmai din America pentru Banatul renumit în întreagă Europa ca comoara cea mai mânoasă de grâne.

Neavênd noi din partea celor ai nostri informaţiuni mai esacte şi nepreocupate despre adevĕrata stare a lucrului, de astădată ne mărginim numai a lua notiţă de cele espuse, şi nefiind nici cei din aceste părţi în condiţiuni cu mult mai favorabile, cel puţin dăm espresiune adêncei compatimiri a noastre faţă cu calamitatea în carea se află confraţii nostri banaţeni de care nici un om necum român binesimţitoriu nu poate fi indiferent, ci îndatorat a se îngrigì de modul, de aflarea mijloacelor recerute pentru de a sucurge întru ajutorarea celor loviţi de soarte spre a scăpa o generaţiune întreagă de perire.

Încât privesce calamitatea în sine produsă şi causată de abnormităţile umbletului timpului, nu poporul din Bănat, fie Maghiar, German, Român ori Sêrb, este de vină; dar cele ce impută informatoriul raportor al diarelor amintite — numai Romanilor, adecă trândăvia, corupţiunea şi lenevirea caută sĕ le discutăm şi noi niţel după ale noastre informaţiuni şi convicţiuni, reducêndu-le la adevĕrata lor valoare.

Esperienţele triste ale calamităţii foametei dela anul 1863, — la care se provoacă dênsul în mod batjocoritoriu — ne revoacă în memorie: cum chiar pe atunci se aflau mulţi dintre proprietarii aşa numiţi mari, cari din acea calamitate esploatau foloase egoistice, făceau specule minunate în detrimentul bietului ţeran, care strimtorit de mari neajunsuri, de grele dări, lipsit de mijloace de ale potè suporta, ba chiar şi de bucate, a ajuns pe mâna usurarilor, cari cu 80—100% i cufundară în detorii aşa, încât sistematic mi ţi-l despoia de toate moşiile, vitele şi de toate câte le mai avea după suflet.

Este o nefericire calamitatea din umbletul timpului, ear numai pentru bietul popor agricultor şi mai vêrtos cum e cel din Bănat, respective din părţile Temişului şi ale Torontalului, unde ce e drept pămênturile sûnt cuantitative şi cualitative cele mai bune, mai roditoare şi rentabile, când şi vegetaţiunea normală şi timpul le favorează. Ajunge numai un singur an bun, mănos, recoltă normală şi economul este provĕdut cu bucate grâu, cucuruz, oves, fên şi paie în abundanţă. Dar şi atunci ear numai speculanţii au foloase, căci de regulă când anii, recoltele sûnt mănoase, când economiii au bucate multe, preţul lor este bagatel, cu totul neproporţionat. Nici atunci nu seceră cel ce a semĕnat bucatele, ci cel ce joacă cu banii, adecă speculantul, şi într'adevĕr aşa este şi aşa s'a întêmplat în acele părţi banatice tocmai după foamete, în anul următoriu 1864, care era cel mai mănos, bucate foarte multe şi bune, dar mai fără nici un preţ.

Ce contrast, ce calamitate şi fatalitate pentru bietul econom; anul foametei dela 1863 l'a cufundat în datorii pe dece şi mai mulţi ani, ba pre unii poate pe toată viaţa lor, ear cel următoriu, cât de roditoriu nici pe departe nu'i putu recrea, căci au trebuit sĕ'şi dea bucatele mai în dar încât din preţul lor pe bună cale nu 'şi-au putut solvì restanţele contribuţiunei dar nici enormele camete cu cari 'i-au stors şi înpovărat usurarii. Apoi tot aşa bietul ţĕran, pe lângă această calamitate, sărăcind, remas fără avere proprie, este lovit şi batjocorit şi individualmente, chiar atunci, când domnesce cea mai teribilă scumpete a bucatelor, proprietarii cei mari îmbuibaţi pretind se lucre de dimineaţa până seară în arşiţa sorelui pentru un bagatel de *40 cruceri* cu care nu-'şi pot cumpera nici o pâne.

La acea imputare a marelui proprietariu, că poporul este dedat şi asteaptă şi acuma ca statul sĕ'i întindă earăşi mila, adecă ajutoriu de bani, reflectez numai atâta; că după esperenţele şi datele ce le-am făcut pe timpul calamităţii foametei înfricoşate dela anul 1863, chiar şi în privinţa aceasta earăşi domnii proprietari — mari şi domnii funcţionari mari şi mici aveau foloase, pre când bietul popor şi acì a fost scurtat, de oarece sciut este, în ce mod şi cu ce mĕsură împărţiau domnii acea milă numită împĕrătească. Apoi se scie că „cine imparte, parte'şi face“, de unde naturalmente urmară multe cu acei bani pe contul statului şi în sarcina ear a bietului popor, care în anii următori a trebuit sĕ'i refuiască nu numai tot cruceriul ce 'l-a primit el, ci pe spinarea lui s'a încărcat chiar sumele însemnate cari nu intrară nici odată în pungile ţĕranilor şi pentru cari fură unii domni traşi în cercetare disciplinară şi criminală, lipsiţi de oficii şi aruncaţi în carcere.

Au fost atunci, şi durere se mai află şi astădi domni proprietari şi mari şi mai mici de acea pănură — dealtmintre oameni cu stare bună materială — cari la asemenea ocasiuni nu se sfiesc a'şi căuta şi ei interesele egoistice; punêndu-se şi ei în categoria şi rêndul celor nenorociţi, sĕrăciţi prin daune elementare şi calamităţi produse de esundări şi secete; dacă şi ei în parte au avut ici colea cât de puţină daună, n'aveau grige de cei totalmente daunaţi, ei făceau pretensiuni şi încă cu un fel de aroganţă la împărtăşirea de ajutoare fie dela stat fie din colecte benevole, şi durere că le şi succedea a fi împărtăşiţi cu sume însemnate din atari colecte, — cu scăderea şi scurtarea celor mai lipsiţi poporeni — loviţi de calamitate dar şi de domni.

N'are aşa dară causă a se supĕra proprietariul mare, că n'a putut face o speculă bună şi cu miseria de adi, care a venit preste poporul sĕrac din Bănat. Ci şi dênsul şi ceilalţi sĕ se gândească mai vêrtos, că sfêrşitul cel din urmă al calamităţilor poate lovì pe toţi de o potrivă reducêndu'i pe toţi la trista stare de proletari.

Causele miseriilor ce se succed aşa de des nu sûnt de a se căuta în trândăvia poporului, ci în nepăsarea celor ce sûnt chiemaţi a purta grige de popor. Despre aceste însĕ cu altă ocasiune. *Curţius.*

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Aprile.

Au puţin noroc foile maghiare cu a le lor bunevestiri. N'a sosit bine scirea despre înclinarea Croaţilor către limba maghiară şi eată „Pesti Napló“ încă în sânta Duminecă trecută a trebuit sĕ strice inimile şovinistice, punêndule perspectiva: *lupta pentru a fi sau a nu mai fi.*

Perspectiva aceasta posomorîtă „pentru noi Maghiarii“ şi „pentru naţiunea maghiară“ — acesta este limbagiul „semideilor“ dela „P. N.“ — a căşunat-o Gladstone, “care guvernează Englitera, India, Africa, Australia şi părţi din America“ şi care este, amic Ruşilor şi inimic Turcilor şi (închipuiţi-ve!) — Maghiarilor“. Deci ca se nu se întêmple vre-o pacoste „noi Maghiarii“, dacă vom vedè, că nu putem împiedeca unitatea sudslavică, nu putem câştiga în partea noastră hegemonia unei federaţiuni dunărene, trebuie „sĕ pâşim *ca cuceritori dincolo de Save şi de Dunăre*“. În chipul acesta „P. N.“ continuă cu frase încât pare că în puiul mesei dela on. redacţiune a gentilei foi sûnt armatele de pe uscat şi de pe apă dela trei împerăţii de câte 80 milioane de suflete şi vistierìele pămêntului grĕmădite în buzunarele nădragilor roşii, cu care curagiosul „P. N.“ vrea sĕ bată pe Englezi, pe Slavii de sud, pe Rusia şi pe tot sufletul, care ar îndrăsnì, a nu se supera, că Gladstone a venit, ori are sĕ vină în Englitera la putere.

Modestia este o rară raritate la fraţii Maghiari şi li se întêmplă adeseori în răpirea lor sĕ lase *ca gura pĕcătosului adevĕr sĕ grăiască.* Toate popoarele din Ungaria... dar ce dicem din Ungaria, din monarchie, sûnt o nimica, — ei, uitasem că sûnt reservate de material brut de a face Maghiari dintr'ênsele — „noi Maghiarii“ avem sĕ scăpăm lumea de Englezi şi de Ruşi, şi de va fi lipsă de toate neamurile de pe globul pămêntului; căci har dlui! am arĕtat că au cu cine şi au şi cu ce.

Cu toate că situaţiunea e serioasă nu e cu putinţă sĕ nu şi ridă omul de girada de vanitate, ca şi când toată fericirea monarchiei şi Europei ar atêrna numai dela fiinţa sau nefiinţa naţionalităţii maghiare.

Sûnt alţii, cari poartă grige de viitoriul monarchiei şi cari au scos-o din nĕcas de câte ori fantasia cea învăpăiată maghiară a fost trântit-o în nomol. Noi am atras în mai multe rênduri atenţiunea la procederea bărbaţilor de stat de preste Laita. Şi acum avem ocasiune a înregistra, că acolo pe ḑi ce merge trezvia politică ia locul fantasmagoriilor politice, cari se străcurase dela noi, şi sperăm că va venì timpul, când popoarele din monarchie vor fi satisfăcute în asteptările lor juste şi venind vre un pericul din afară vor sărì toate împreună ca sĕ'l abată dela patria care le mulţămesce aspiraţiunile.

Dincolo de Laita, încet cu încetul, principiul naţional ajunge la mai multă valoare. În senatul imperial desbaterea bugetului a devenit o desbatere de principii naţionale. Mai mult! „Bohemiei“ din Praga i se scrie dela Viena, că preste scurt timp, Foaia legilor va publica o ordinaţiune, care are sĕ reguleze întrebuinţarea limbilor ţerii în Boemia relativ la comunicaţiunea reciprocă între autorităţile politice, de justiţie şi procuraturele de stat şi între părţi.

Archiducele Wilhelm a plecat alaltăeri la Bosnia.

Din Scutari sosesc pe fiecare ḑi sciri, din care se vede că liga albneză cresce. Întrevenirea puterilor la Poartă, ca sĕ repareze greşala, că la evacuare nu a observat terminul din convenţiunea cu Muntenegru, va remânè fără de efect, de oarece Poarta n'are nici o înfluenţă asupra Albanezilor din ligă. Ei se consideră pe sine de independenţi şi ca mâne puterile europene vor trebuì sĕ negoţieze cu dênşii. Liga are consiliari europeni în sinul ei şi adecă: pe cunoscutul cap de insurgenţi în munţii Rhodopei, pe colonelul St. Clair; pe bimbaşa turcesc, polonul Malinowski; pe oficierul prusian Sarro, cunoscut din rescoala macedoneană, şi mai mulţi Albanezi italiani din Regio di Calabria. Liga are de gând a trimite o deputaţiune pe la curţile europene cu rugarea, ca sĕ se recunoască independenţa Albaniei.

Ministeriul liberal englez s'a format aşa: Gladstone prim-ministru şi vistier, Granville de esterne, of Hartington al Indiei, Childers de resboiu, Northbrook marină, şi Selborne lord-cancelariu.

Sâmbătă s'a închis sesiunea corpurilor legislative române. Ministeriul nu s'a reconstruit încă. Ḑiarele însĕ vestesc, că Brătianu a primit portfoiul de interne, ceea ce înseamnă, că Cogălniceanu a eşit din ministeriu. Dacă se duce şi Boerescu nu se scie, dară este probabil.

Din dieta Ungariei.

Desbatera bugetară specială curge mereu în parlamentul unguresc. Discursuri lungi şi ostenitoare tot amână încheerea desbaterei. Bugetul ministeriului de justiţie abia s'a străcurat printr'o discusiune de mai multe ḑile. O sumă de oratori dintre cei mai probaţi s'au angagiat la desbatere, pentru a arĕta starea cea nesănĕtoasă, în care se află justiţia noastră, şi într'adevĕr că justiţia şi merită a fi obiectul celor mai serioase îngrigiri.

Indată după deschiderea discusiunei asupra bugetului ministeriului de justiţie la 20 cur. deputatul Hosztinscki constată că legea de presă dela 1848 s'a făcut în pripă şi procedura în justiţia de pressă s'a considerat ca provisoră. E lipsă dară de reforme. Trebue desvoltată instituţiunea jurilor, însĕ aşa ca de o parte sĕ se consolideze încrederea şi viitoriul jurilor, fără însĕ de a se stirbì libertatea de presă, ear de altă parte trebue înfrânate escesele presei dânduli-se celor atacaţi posibilitatea de a venì mai uşor la satisfacţiune. Mulţi se plâng asupra deselor verdicte achitătoare de până acum. Causa achitărilor e de a se căuta în asprimea legei de presă, care înspăimêntă pe juri a pronunţa un verdict ce aduce o pedeapsă preste mĕsură mare.

Trecĕnd la alte ramuri ale justiţiei oratorul ḑice că decisiunile curiei regesci nu mai au însemnătatea de odinioară. Lipsesce unitatea de principiu. Se aduc adecă în casuri cu totul omogene hotărîri diferite. Senatele curiei nu ţin cont de omogenitatea casurilor şi prin aceasta se submină încrederea în justiţie. Casurile în cari e vorba de întrebări de principiu, ar trebuì judecate în şedinţe plenare.

Procedura civilă de astăḑi fiind defectuoasă ar trebuì delaturată şi înlocuită cu o procedură nouă, care se fie basată pe principiul verbalităţii. In fine oratorul roagă pe ministrul a înactiva codul penal, a promova afacerile funduarie şi a regula relaţiunile de proprietate.

E. Veszter se plânge în partea primă a discursului sĕu pentru că vede o sterilitate totală în ministeriul de justiţie dela desbaterea bugetară din anul trecut. Din înbunătăţirile şi reformele ce ni le pusese ministrul de justiţie în perspectivă, nu veḑi nici o urmă în viaţă. Codul penal şi aḑi nu e decât o măngăere în scris, proiectul de lege despre concurs, care e gata de 6 ani, abia aḑi a eşit din cabinetul ministrului. Codul civil ce voim a'l întroduce pe viitoriu zace nelucrat în mânile codificatorilor. Procedura civilă nouă a murit o moarte cumplită încă înainte de a se nasce. Eată prospectul ce-l avem aḑi. (Aplause în stânga).

Nici pe terenul administraţiunei justiţiare nu s'a făcut nici macar o încercare, nu s'a luat nici o iniţiativă pentru înbunătăţiri. Un birocratism lipsit de ori ce spirit înfloresce aḑi ca şi altă dată, centralisaţiunea grassează aḑi ca şi înainte şi astăḑi se controlează la noi criţarii prin florini. Economia cu puterile noastre de lucru şi aşa slabe e cât se poate de rea. Caracteristica întregei noastre administraţiuni justiţiare e întogma ca risipirea nebună a unui sgârcit.

Trecĕnd la critica detaiată a justiţiei noastre oratorul află toată miseria în cursul cel lânged şi greu al justiţiei şi în neîncrederea oamenilor în judicatura noastră.

Causa acestor defecte e sistemul procedurei în scris. Judecătorii sûnt prea îngreunaţi cu lucruri scripturistice, cari n'au nici un folos practic, aşa încât nu le remâne timp pentru a resolvì iute lucrurile meritorice — de acì provine cursul cel trandav al justiţiei.

După calculul oratorului se vine pe fie care judecătoriu circa 3, 4, până la 5000 de bucăţi. Judecătorii nostri fiind puţini la numer nu pot resbì atâta lucru, ar trebuì sporit numĕrul judecătorilor, dar consideraţiunile finanţiale nu iartă sporirea personalului, prin urmare reul trebue delăturat prin schimbarea sistemei. Trebue sĕ întroducem principiul verbalităţii, publicităţii şi inmediatităţii în toate ramurile jurisdicţiunei. Unica scăpare ne este: a rumpe cu formalismul cel îngreunatoriu de până acum şi a nu mai întârḑia cu întroducerea sistemei verbale. Legislativa noastră s'a declarat de repeţite ori pentru principiul acesta — dar straniu capriţiu al sorţii! De câte ori ni s'a dat ocasiune favorabilă pentru validitarea acestui principiu, acesta totdeuna a fost părăsit şi denegat de toţi, de toate partidele şi ministeriile, începênd dela Valtasar Horvath până la Escelenţa Sa dl ministru Pauler.

Abia în anul trecut ne spuse ministrul actual de justiţiă în discursul seu epocal, că dênsul în principiu e amic al verbalităţii, dar aceasta costă prea mulţi bani şi lucru. Dar apoi ori ce reformă costă bani şi muncă, prin urmare asemenea obiecţiuni sûnt cu totul netemeinice. Motivul adevĕrat, pentru care ministrul refusă, este îndreptarea procedurei civile. Şi aceasta este o norocire! căci îndreptarea procedurii civile este aḑi o imposibilitate morală. Panacea ministrului doarme somnul de veci, nimicită de critica lumei juridice şi majoritatea parlamentară n'are o trimbiţă, cu care sĕ o deştepte earăşi la viaţă.

Firesce că multora din publicul cel mare le este frică de procedura verbală. Cum va merge treaba când cinci mii de advocaţi vor lua deodată cuvêntul şi când judecătorii vor fi siliţi de un asemenea potop oratoric sĕ judece în sute de mii de procese. Dar nu este vorba ca fie-care dintre sutele de mii de procese sĕ se hotărească cu discursuri pompoase într'o pertractare finală prelungită şi ca fiecare dintre actele volumnioase sĕ fie recitat *coram publico*.

E vorba însĕ de a curma procesele ce se urḑesc fără nici o necesitate şi fără temeiu, luânduli-se condiţiunea de viaţă, e vorba de a sterpì patima de procesuări, de a face ca rabulismul, sosfistica, care îşi află cuibul în acte, sĕ iese la lumina ḑilei, e vorba de a lămurì şi consolida simţul de drept în popor, şi a străplânta activitatea secretă de până acum a justiţiei din intunerecul birourilor în pămêntul verde al vieţii practice şi a o supune la critica şi controla liberă a simţului naţional comun; cu un cuvênt a scăpa justiţia de formalismul cel complicat şi a o reaşeḑa în locul cuvenit.

În urmă Veszter a substernut un proiect de resoluţiune, prin care cere: Casa sĕ îndrumeze pe ministrul de justiţiă a lua mĕsurile de lipsă pentru întroducerea publicităţii şi verbalităţii în procedura civilă şi a substerne un proiect de lege despre decentralisarea tablelor regesci cât de curênd pentru ca sĕ poată devenì lege încă în sesiunea actuală a dietei. (Va urma.)

Austro-Ungaria şi naţionalităţile. *)

(Încheiere).

Fără o schimbare de sistem în privirea aceasta monarchia vecină va fi teatrul unei zadarnice risipe de puteri. Guvernele nu vor ajunge la scopul lor, ear naţionalităţile vor fi împedecate în desvoltarea lor naturală în detrimentul şi al lor şi al ţĕrei întregi. Pe de altă parte nemulţămirea hrănită sistematic va face din naţionalităţi, teama ne e cel puţin, un material totdeauna gata de a transige cu influenţe străine, chiar cu de cele periculoase esistenţei lor.“ Pier eu dar sĕ piei şi tu“ va ḑice fie-ce apĕsat apĕsătoriului seu.

Tot din causa acestui sistem de şicană ḑilnică nu se pot întemeia în Orientul Europei simpatii hotărîte pentru Austria, care ar fi cea mai aptă pentru respândirea unei civilisaţii adevĕrate în peninsula balcanică. Toţi aceia cari'şi vĕd esistenţa lor ameninţată în Orient nu ajung la nici o lămurire în privinţa razimului lor.

De câte ori nesiguranţa esistenţei statelor îi silesce pe oameni de a gândì cum sĕ'şi mântuie naţionalitatea, dacă nu statul, de cine sĕ se razime în momentele supreme tot deatâtea ori fanatismul şi corupţiunea din Ungaria îi pune într'o indisolubilă dilemă.

Reproducem mai la vale o parte din discuţiunea ce a avut loc în parlamentul din Viena, din care ori ce om nepreocupat va vedè care din cele douĕ părţi are dreptate.

D. Czedic ḑise următoarele: Sûnteţi patrioţi, voiţi Austria? vĕ rog lăsaţi atunci statului limba statului. Intr'o mare ramură a administraţiei statului ea esistă deja. Armata nu are decât o comandă, cea germână. Nu cred ca cineva din dreapta sĕ creadă, că ne am putè dispensa de aceasta. Dar ruşinos aproape e pentru noi, că ceea ce face puterea absolută nu pot face popoarele. Cu toată predilecţiunea ce o am pentru armată, nu aşi voì sĕ ḑic, că numai în tabera ei e Austria. Se traducem tabera aceasta în înţelesul în care am vorbit, renunţaţi la planurile mari, îngăduiţi limba statului cu toate consecinţele ei stricte şi sûnt convins, că nu va trece mult timp şi vom ḑice: Nu Austria superioară sau inferioară, nu Tirolul, Triesta, Dalmaţia şi Boemia, Moravia, Silezia, Galiţia şi Bucovina sûnt patria Austriacului, ci Austria întreagă.

Contele Richard Clam-Martinitz respunse, că condiţia puterii unui stat e îndeplinirea dorinţelor naţiunilor sale mai cu seamă pe terenul scoalei. Nu poate sta reu un stat, în care emulaţiunea popoarelor se mişcă pe teren întelectual. Dăcă la dorinţele şi tendenţele ce vin din inima poporelor, d-v. respundeţi cu espuneri şi discuţiuni politice popoarele nu vĕ pot înţelege. Gândiţi la cuvêntul pe care Goethe îl pune în gura lui Thoas:

Din multe din câte spui spre a refuza.
Celalalt n'aude decât vorba nu.

Un D. preopinent 'şi-a esprimat dorinţa de a se înţelege dar a ḑis că crede, cum că pacea între naţionalităţi nu va fi ajunsă pe calea aceasta. Desvoltarea e în mâna lui Dumneḑeu. Dar nu pot crede, că e o garanţie mai mare pentru ajungerea păcii naţionale când la dorinţe serioase şi stăruitoare respundeţi nu. Ori cât de deosebit aţi gândì asupra politicei esterioare a Austriei, asupra organisaţiunei interioare şi administraţiei, una nu'mi va tăgăduì inima d-v. austriacă; „că puterea Austriei stă în puterea unită a popoarelor ei“. Cine voiesce însĕ desvoltarea Austriei, trebue sĕ voiască puterea, desvoltarea materială şi intelectuală a popoarelor ei, trebue sĕ voiască condiţiile şi suposiţiunile unirii popoarelor. E o convingere trecută în sucul şi sângele acestor popoare că fie care din ele, cel mai mic ca şi cel mai mare, găsesce în Austria apĕrare egală, drept egal, favorizare a întereselor sale intelectuale; de aceea e o bună politică austriacă de a concede popoarelor aceste condiţii ale unirii lor şi e un esperiment îndoelnic şi primejdios de a înverina şi a face neplăcută aceea tendenţă unitoare şi împreunătoare a popoarelor, care trebue sĕ fie cu drept cuvênt trăsătura politicei interioare din Austria, de dragul unei idei de stat doctrinare şi nepipăite. Dacă voiţi deci unitatea şi puterea Austriei, pe care de sigur toţi o voiţi, fiţi drepţi în înţelesul mare şi larg al cuvêntului cu toate popoarele sale.

Nu scim dacă şi în ţĕrile coroanei ungare sferele dominante vor ajunge la convingeri mai realişte asupra naturii statului, mai ales când acesta e poliglot; nu scim dar — o mărturisim de mai nainte — n'o sperăm.

Evenimentele din urmă n'ar justifica de loc o asemenea speranţă deşartă. Ântâiu s'a votat la Pesta o lege, prin care toţi învĕţătorii rurali, şi cei cari nu sûnt întreţinuţi de comuna politică, ci de poporenii bisericii, nu din bani direcţi sau indirecţi ai statului, ci din contribuţia de bună voie a ori cărui creştin, sĕ înveţe neapĕrat unguresce. Apoi prin anume plan de studii se prescrie ca cele mai multe ore pe sĕptĕmână sĕ fie consacrate limbei unguresci în detrimentul, se întelege, a altor studii mai substanţiale şi de sigur mai folositoare de cât filologia comparată a limbelor fino-tartarice. Acum vin cu o lege nouĕ prin care supun şi scoalele secundare aceluiaşi tratament; ne mai pomenind de împregiurarea, că gimnasiul din Braşov de pildă, conform unei legi generale, făcute pentru un cas special, va fi oprit de a mai primì vreo subvenţie din România.

Şi cu toate aceste Braşovul era

---

*) Reproducem după „Timpul“.

şi este încă un emporiu pentru Orient şi în deosebì pentru ţěrile române.

Dar sě lăsăm aceste. Rěul ce resultă din politica maghiară se va resfrânge mult mai mult asupra Maghiarilor însuşi de cât asupra altora. Raţiunea de a fi a ori-cărui stat e ca oamenii, ori-cât de deosebiţi sě fie, sě trăiască mulţămiţi lângă olaltă fără dorinţa intimă de a-'şi frânge gâtul la o ocasie dată. Altfel statul e o sarcină netrebnică şi la dreptul vorbind, de prisos. Sě 'şi cheltuiască cineva anii tinereţii în armată şi banii din pungă viaţa toată pentru a plătì o organisaţie care 'l vecsează şi 'l şicanează în toate ḑilele şi pe toate cărările, e ceva ce se poate întêmpla uneori, când elementul dominant e mult mai numeros, mult mai bogat şi mult mai cult, dar nu ţine pururea acolo unde elementul dominant e în minoritate, sărac şi incult. Tocmai mijloacele pe cari Maghiarii le întrebuinţează pentru a siluì pe concetăţenii lor, dovedesc lipsa lor de putere reală şi de importanţă reală. Nu ne îndoim, că va venì un timp în care le va părè rěu — prea târḑiu poate — pentru legile vecsatorii, pe cari le votează cu atâta uşurinţă spre impiedecarea în cultură şi ruina concetăţenilor lor.

Se scie că statistica nu e în favoarea Ungurilor. Această sciinţă în cifre arată însě mersul real şi concret al lucrurilor, un mers ce nu se poate impiedeca nici prin fanatism naţional, nici prin vecsarea altora.

Varietăţi.

* *(*Transferări). Comanda c. r. de trenuri nr. 6 din Sibiiu a transferat pe veterinarii: Iuliu Blaha şi Daniil Millian şi adecă pecel dintâiu la Sânmărtin şi pe al doilea la Cluj la reservă.

* „Pressei" din Viena i se anunţă dela Carloviţ: patrusprăḑece comune serbesci roagă pe ministeriu a nu convoca congresul până când nu va fi întrat în fondul naţional suma de 367,000 fl. cu care poporaţiunea datoresce dela 1868 încoace. Suma aceasta s'a împrumutat din fondul naţional pentru ţinerea congreselor din urmă şi pentru acoperirea unor spese relative la cult.

* (Trenurile accelerate) despre cari vorbìsem în numerul trecut vor comunica din 15 Maiu n. începênd. Călětoria primă de probă va fi în 5 Maiu, când adecă şi Zolnay, directorul trenurilor de stat va pleca din Budapesta şi călětorind preste Cluj şi Braşov se va duce până în capitala României.

* (Cale ferată nouă) se trasează şi adecă din Maroş-Ludos până la Bistriţă. Spre acest scop ingineriul suprem Hertzog din Cluj a cercetat în 22 c. lucrul mai deaproape.

* (Convocare). Onoraţii membrii ai societăţii de lectură română din Abrud sûnt cu toată onoarea rogaţi a participa la adunarea generală ţinêndă în 3 Maiu st, n. 1880 d. a. la 4 oare în localul societăţii.

La ordinea ḑilei între alte obiecte va fi şi cestiunea: mai poate esista societatea de lectură română sau nu.

Am fost necesitat a venì cu această rugare, de oare ce membrii societatei sûnt prea indiferenţi faţă cu această instituţiune.

Pre lângă aceasta asigurându-vě de deosebita mea stimă sum

Ioan Pop
preşedintele societăţii.

* (*Programa*) Adunărei generale a reuniunei învěţătorilor rom. gr. or. cu reşedinţa în S. Sebeş*), ce se va ţinè în 22 Aprilie 1880 v. în localitatea scoalei rom. gr. or. din S. Sebeş.

1. După împlinirea prescriselor statutelor, punct la 11 oare a. m. presidiul va deschide adunarea cu cuvêntare acomodată însemnătăţii ḑilei.
2. Raportul comitetului.
3. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membrii şi încassarea tacselor.
4. Prelegerea disertaţiunilor întrate la presidiu.
5. Propuneri de sine stătătoare, escate în sinul adunărei în înţelesul statutelor privitoare la causa scolară.
6. Raportul comisiunei de sub Nr. 3.
7. Defigerea locului precum şi a timpului pentru ţinerea procsimei adunări generale.
8. Închiderea adunărei.

La această adunare vor venì în desbatere multe cestiuni însemnate. pentru aceea e de dorit, ca nice un învěţător sě nu lipsească. Eară amicii scoalei se invită cu toată onoarea la această adunare.

S. Sebeş în 14 Aprilie 1880 v.

Zevedeu Murěşan, presb. *Eliă Savu,* notariu.

* (Visitare de tauri şi armăsari). Aḑi în 29 c. se va ţinè în têrgul de vite din Sibiiu, şi în 4 Maiu în Nocrichiu o visitare de tauri şi armăsari. Posesorii cu astfeliu de vite sûnt provocaţi a se înfăţişa cu ele în têrg, căci la din contră se vor pedepsì în bani.

* (Emigranţi). In 18 c. sosiră din Homona Naghy Michály, Galzecs şi S. A. Uyhely 112 persoane prin Caşovia, care călětoresc spre America. In 20 c. veniră 27 familii din Ungvar, Csap şi N. Michály earăşi în Călětorie spre America. După cum ne spune jurnalul „Paronia" rêvna spre emigrare ia preste tot dimensiuni horibile.

* (Armata teritorială) din România se va compune din 30 regimente de Dorobanţi şi 12 de călěraşi, care toate se împart în 5 divisiuni. Dobragea face a 5-a divisiune.

* (Casul sensaţional), din Raab mai are un soţ. „Themis" adecă ne împărtěsesce următoarele: Intr'un oraş din Alföld un judecat după dreptul statar era sě se spênḑure. Medicul judecătoresc se îndoì a asista la esecuţie, mai bine resignează la postul seu. Un alt medic nu era în oraş. Se aflau însě doi medicinisti, unul din anul al cincilea şi celalalt din anul al treilea dela facultatea de medicină. Procurorul de stat calculà, un medicinist cu cinci altul cu trei cursuri este medic judecătoresc. Deci el i recercà pre amêndoi, a asista la spênḑurare, ceea ce acestia o şi făcură. După justificare i provocà, a cerceta pre spênḑuratul şi ambii constatară moartea deja întrată. Spênḑuratul fiind lua din furci *sărì drept în picioare.* Consiliul însě a fost pe loc gata cu decisiunea, căci delicuentul fu a 2 oară acăţat.

* (O călětorie cu o căruţă trasă de câni). Un turist, care sě întrebuinţeze, pentru o călětorie de plăcere prin toată Europa, o căruţă trasă de câni, n'are până acuma precedent. Astfel Joia trecută a sosit din Stockholm (capitala Suediei) în Berlin o asemenea căruţă trasă de trei câni din Islanda. Un domn oare-care, deja cam în vêrstă, are intenţiune de a cutreera cea mai interesantă parte a Europei cu acea căruţă. Călětoria dela Stockholm prin Hamburg până la Berlin a urmat fără nici un accident. De acì bětrânul nostru trece prin Breslau la Viena, apoi la Tirol, Elveţia, Italia, Francia şi Englitera, de unde se întoarse earăşi în patria sa, Suedia. Pentru întregul proiect de călětorie este ficsat un timp de şese luni.

Se înţelege că turistul este prověḑut cu toate cele trebuincioase, şi în modul cel mai practic. Căruţa are o lăţime numai pentru un pasager, ear o lungime suficientă pentru bagagiu. Ea are o opritoare şi un coş de apěrare contra ploaiei. Cânii au un pěr cenuşiu, lăţos, picioare lungi şi sûnt de o rasă din cele mai sănětoase. Pentru casul unui accident se află depusă la Hamburg o altă asemenea căruţă şi alţi trei câni de aceaşi rasă. În bagagiul bětrânului se află şi arme bune de foc pentru casul eventual de apěrare, şi afară de aceasta şi dinţii minunaţi ai cânilor bine dresaţi oferă şi ei o garanţie. Călětoriul vorbesce perfect limbele germană, italiană, franceză şi engleză.

* (Starea în Bulgaria) Noul minister, întrând deja în lucrare, a început a mătura dintre funcţionarii diferitelor servicii. Ministrul de finanţe se plânge contra desordinei în departamentul sěu. Astfel de esemplu, a găsit în cabinetul ministerului o mulţime de corespondenţe de mai multe luni încă nedeschise. La toate autorităţile s'au comis abusurile cele mai grave, cari au remas nepedepsite, fiindcă abusătorii se rudesc cu judecătorii.

Astfel preşedintele tribunalului de la Chestendil a fost prins asupra faptelor de mituire şi de procedări arbitrare: ca toate aceste el încă funcţionează. Fratele lui, şef de vamă la Ţaribrod, a delapidat bani publici şi a priimit mită, fără a fi dat judecăţei.

De unăḑi s'a spart casa de bani a tribunalului din Sofia, furându-se 13,000 franci, — După lege n'ar fi trebuit sě rěmâie depuse în acea casă de cât numai 400 fr. — Se presupune, că spargerea a fost comisă tot de către funcţionarii deacolo.

Într'o noapte făcětorii de rele au pětruns până în bucătăria Principelui, furând deacolo mai multe tingiri de aramă.

O mare calamitate este lipsa de bani naţionali de aramă. Până acum circulau aci mai mult monedele turcesci de câte 10 şi 20 parale. Nu de mult, aceste fură reduse la jumětate din cursul lor, şi în urmă cele reduse la 5 parale cu desăvêrşire eliminate din circulaşie, ear actualmente nu se mai primesce nici una din aceste monede de aramă. Prin această měsură a suferit mai cu osebire clasa săracă. al cărei capital consistă în cea mai mare parte din asemene monede.

La aceasta, se mai adoagă scumpetea pânei, ridicându-se ocaoa de pâne neagră de la 2 la 4 lei. Joia trecută s'au adunat vreo sută de femei cu copii înaintea palatului, cerênd pâne. „Resb."

* (Mulţămită publică). Se aduce on. domn I, Mihu par. gr. or. Cacova protp S. Sebeşului, carele avênd în vedere însemnătatea bibliotecelor, că în acele se află depositul desvoltărei inteligenţei omenesci, a donat bibliotecei scoalei rom. gr. or. capit. norm. din loc, 19 opuri, instructive. Precum şi 13 dărabe pentru numismatică.

Această faptă nobilă, demnă de imitat, deşi pot ḑice că contra voiei, donatoriului, totuşi me am simţit dator, ai aduce şi mulţămită publică.

S. Sebeş în 16 Aprilie 1880 v.

Z. Murěşan.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 28 Aprile n. „Politische Corr." anunţă din Cetinie cu datul 28 l. c.: Guvernul muntenegrean a adresat trimisului turcesc din Cetinie o notă prin care constatează conivenţa autorităţilor turcesci cu resistenţa Arnauţilor, cere esecuţiunea stipulaţiunilor şi insinuă pretensiuni de despăgubire. De pe notă s'a dat copie tuturor representanţilor din Cetinie.

Petersburg, 28 Aprilie n. Ministeriul de marină s'a decis a marginì numěrul matrosilor în toate porturile Mărei-rěsăritene la cifra de 2900 oameni. Se ḑice că şi contingentul flotei din Marea-neagră se va reduce mai mult decât de sama unei terţialităţi. După „Agence Russe" nu este adevěrată scirea despre arestarea atentatorului de căpetenie la esplosiunea din palatul de earnă.

London, 28 Aprilie n. Mâne se va deschide parlamentul.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.*)

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

V.

Până acum am vorbit mai mult în general despre raportul dintre biblie şi cartea naturei. Este altcum preste putinţa mea a analisa toate resultatele sciinţelor naturale şi încă în aměnuntele lor, cu privire la desvoltarea Cosmosului; mě voiu încerca dar în special a pune învěţătura bibliei în asemânare şi comparare numai cu acele resultate a sciinţelor naturale, despre cari s'au ḑis şi se obiecţioneazează, că ar sta în contraḑicere cu referatul bibliei, din cari a şi crede că biblia nu învaţă nimic despre începutul universului, ce sě fie dechiarat de neadevěr din partea sciinţelor naturale.

In faţa acestei dechiaraţiuni trebue sě spun, că cel ce caută după armonie, ce esistă între Biblie şi sciinţele naturale şi păşesce totodată ca apologetul ei, acela va trebuì sě aibă în vedere următoarele douě puncte de mânecare, dela cari va opera apoi mai departe şi adecă: sau va trebuì sě dovedească ceea-ce dechiară sciinţele naturale de resultat sigur şi positiv, faţă cu referatul bibliei nu este resultat sigur şi positiv, ci numai şi numai o rătăcire acelor sciinţe.[1] Şi adecă aceasta se va încerca a o dovedì, apoi la tot casul nu se va face treaba cu argumente teologice şi cu argumente scoase din însěşi sciinţele naturale. Ori va trebuì sě dovedească, că contraḑicerea, ce esistă între biblie şi sciinţele naturale se basează pe un înţeles fals al cuvintelor bibliei, urmând această cale cei mai învěţaţi şi mai destoinici teologi şi apologeţi ai religiunei. În casul acesta dar primesc de adevěr resultatele statorite de sciinţele naturale şi astfel se va documenta, că biblia însaşi propagă acel adevěr, ori cel puţin biblia se esprimă astfel încât cuvintele ei nu tăgăduesc adevěrul, sau în fine că biblia nu vorbesce nimic despre obiectul, care ar conduce conflice şi astfel lasă mână liberă sciinţelor naturale!

Despre o combatere a resultatelor, la cari au ajuns sciinţele naturale în urma scrutărei, numai atunci poate fi vorba, când înşişi naturalistii ar îmbia armele, atâta fie'mi permis a mai repeta odată, că acolo unde diferesc esenţial chiar magistrii sciinţelor natur. este un semn invederat că încă n'au ajuns la resultate, cari scientifice sě poată fi dechiarate de positive şi statornice. Din contră ceea-ce acei magistri au statorit de resultat sigur şi positiv şi e recunoscut de atare, mě voiu ferì cu ori ce preţ a tăgăduì.

Apoi chiar aceste resultate stau în armonie cu referatul bibliei, şi toată contraḑicerea ce se pare a fi, îşi are temeiul în înţelesul fals al cuvintelor bibliei.

Înainte de toate aflu de bine a respinge imputările ce se fac Referatului bibic, în urma clasificărei disciplinelor singuratice în sciinţele naturale. Astfel dară la locul acesta voiu pune în vederea cetitorilor onorabili analisarea referatului biblic faţă cu învěţătura astronomiei.

Ca o introducere la obiectul resp. problema indigitată îmi voiu permite o mică observare cu privire la chronologia Genesei, bine ḑis o mică observare cu respect la chronologia capit. prim din Genesă.

---

*) de care reuniune se ţin învěţătorii din protopresbiteratul S. Sebeşului şi a A. Iulie.

*) A se vedè Nr. 41.

[1] Precum fac mulţi cu deosebire Bofizio A. „das Hexaemeron und die Geologie etc. Mainz 1865 veḑi şi critica in Theol. Quartalschrift 1866 p. 130 seqq.

Înţelesul literariu al Hexaemeronului este îndreptăţit la tot casul numai din punct de vedere esigetic, dar chiar şi teologic, dar nu ca singurul bun şi înfalibil; însĕ cu mult mai tare este conces a susţiné, că durata timpului în Genesă pănă la crearea omului inclusive nu este otărîtă. Teologii, cari nutresc atare convingere trebue sĕ dovedească şi togma cu aceea-şi rîvnă, cu carea naturalistii încearcă a proba cu numeri periodele desvoltărei pămêntului şi a cosmosului. Este cunoscut, că astronomii şi încă mai mult geologii în privinţa chronologiei sînt foarte liberali. Ei preţuesc periodele desvoltărei universului cu milioane, sute de mii de ani, aşa încât istoricul, carele e dedat a fi cruţătoriu şi în decenii se vede ispitit a dispreţuì un atare calcul. Teologul ḑic eu, nu se va afla în dreptul lui, dacă se va certa cu astronomii sau cu geologii pentru atari numeri mari, pentrucă el scie numai atâta, că cele 6 ḑile ale hexaemeronului nu ar trebuì sĕ însemneze periode numai de câte 24 oare. Cât timp va remâné pre lângă aceasta teorema negativă se va afla în dreptul lui. Îndată ce va cugeta, că sub cele 6 ḑile, deşì nu sînt desemnate periode de milioane de ani ci de sute de mii, prin aceasta va documenta, că nu este chiar despre hotarĕle dintre teologie şi sciinţele naturale. Teologia învaţă numai, că pănă la crearea omului inclusive a putut sĕ premeargă periode mai mari ca de 6×24 oare. Teologia altcum n'are nici un mijloc a calcula positiv atare timp, şi dacă astronomii ori geologii cred a dispune de atari mijloace, teologol n'are nici cel mai puţin drept a se amesteca în calculul lor. Este el ca teolog şi prìcepătoriu de lucru în sciinţele naturale, atunci poate ca atare sĕ producă însuşi calculi, se primească chiar calculii astronomilor şi geologilor, ba chiar sĕ'i supună criticei şi în fine sĕ-'i şi respingă. În atare cas nu i se iartă nici când a'şi amestecă convicţiunile câstigate în sciinţele naturale cu problemele teologice, cari are sĕ le representeze. Eu cel puţin în apreţiarea periodelor creaţiunei nu voi combate ori trage la îndoială calculii astronomilor şi geologilor. Ca persónă sĕ fiu nu mai puţin de cât convins despre adevĕrul acelor calculi totuşi ca teolog pot sĕ ḑic numai simpìu cu respect la Hexaemeron: ca cele şese ḑile ale genezei fiind-că nu conţin în sine un timp otărît sînt destul de estinse ca sĕ poată cuprinde în sine atâtea milioane de ani, adecă aşa precum poate sĕ documenteze astronomia şi geologia.[2] Când însĕ este vorba despre armonia între biblie şi sciinţele naturale, atunci voi ḑice că cele 6 ḑile ale hexaemeronului avênd valoare numai pentru religiune, nu însemnează altceva, *decât şase momente principale în decursul activităţii creatoare a lui Dumneḑeu, ce se pot deosebì logice, sau 6 idei a lui Dumneḑeu ce'şi primesc şi conservează valoarea reală prin creaţiune!*

Altcum vom vedè poate mai târḑiu, care din cele patru teorii ale chronologiei corespund teologiei: teoria literarie, teoria restituţiunei, teoria concordistică, ori doară chiar cea ideală. De o cam dată la obiect.

Din partea unui teolog protestant s'a făcut Hexaemeronului mosaic următoarea obiecţiune; „astronomia mai nouă, ḑice el, a aflat lucrul întors că punctul nostru, pămêntul nu numai a fost creat înaintea corpului seu central — soarele, ci încă afară de schimbarea între ḑi şi noapte s'a aflat pre pămênt deosebirea elementelor şi vegetaţiunei fără sĕ se fi aflat soarele'; că pentru crearea şi formarea pămêntului sĕ se fi întrebuinţat cinci ḑile întregi, pre când pentru producerea soarelui, stelelor ficse, a planeţilor şi a lunilor numai o singură ḑi; că toate corpurile cereşti . . . . . sînt faţă cu pămêntul numai accidenţii, lumini ce servesc ca chronometrii, şi aceasta precum au înţeles cei din vechime şi amesurat priceperei omului de rênd“ [3]

Sĕ remânem deocamdată la cuvintele din urmă a lui Strauss. Este adevĕrat, că pămêntul în genesă joacă o rolă foarte însemnată, mai mult poate decât toate celelalte părţi ale creaţiunei, corespunḑĕtoriu contemplaţiunei omului de rênd şi ḑice foarte bine Strauss dacă privesce milioanele de stele numai ca accidenţii ale pămêntului, numai ca lumini puse spre vremi. Totul este adevĕrat şi conced ca şi când ar fi convingerea mea, numai atât trebue sĕ ḑic, că dacă Moise ar fi sciut atât astronomia ca astronomul veacului nostru — ceea ce nu o ţin de probabil — atunci s'ar fi esprimat aşa precum îi place D-sale.

Pentru astronom pămêntul este numai unul şi încă nu cel mai mare dintre planeţi, carii se rotesc în jurul soarelui, şi soarele este numai unul între stelele cele ficse pompoase cari poate se învîrt în giurul soarelui asemenea planeţilor în giurul unui soare central. Însĕ Moise n'a avut intenţiunea după cum se esprimă, a ne instrua în astronomie, pentru aceea el nu se află pre punctul de mânecare scientific al astronomului. Şi ca sĕ mai repet odată el ne împărtăşesce învĕţături numai religioase, şi aceste nu în limba sciinţei ci a omului de rênd.

(Va urma).

---

[2] G. Bischof pretinde la desvoltarea pămêntului o durată de 353 milione ani, ear Pfaff ţine acest calcul de probabil şi ḑice că consolidarea crustei pămêntului a avut lipsă nu mai puţin de 20 milioane şi numai mult de 400 milione ani. „Grundriss d. Geol. p. 219. 1876.

[3] „Oamenii, cari s'au dedat a se convinge numai din fapte basate pre cercetări scientifice, sînt de părere că pămêntul nostru s'a născut din masa cea foarte estinsă şi gazoasă a soarelui“ etc. T. Ceontea, Creaţiunea etc. p. 1.

Bursa de Viena şi Pesta

din 27 Aprilie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	104.85	104.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.25	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.75	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.25	124 25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	93.25	93.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	92.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	92.75	92.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	92.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	92.75	92.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.50	91.⁷/₈
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.65	72.50
Datorie de stat în argint . . .	73.10	73.—
Renta de aur austriacă	88.75	88.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	120.20	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	835.—	835.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	273.—	274.—
Acţiuni de credit austr. . . .	261.75	261.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	112.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.57
Napoleon	9.48	9.48
100 marce nemţesci	58.70	58.70
London (pe poliţa de trei luni) .	119.15	119.25

Economic.

Braşov, 23 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu. fl. 8.—9.40; Grâu sĕcăreţ fl. 6.80; Sĕcară fl. 5.60 —5.80; Orz fl. 4.30—4.50; Ovĕs fl. 3--3.20; Cucuruz fl. 5.20; Mălaiu fl 6.70; Mazere fl. 7.60; Linte fl 9—.10; Fasole fl. 6.60 Sĕmânţă de in fl. 10.60 Sĕmênţă de cânepă fl. 5.70— Cartofi fl. 1.80 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de berbece 28 cr.; Sĕu de bovine roaspp ĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

(Gunoirea pomilor). Dl Lauche inspectorul grădinilor în Potsdam ne învaţă în această privinţă următoarele: Pre lângă grigirea din afară a pomului precum este curăţirea trunchiurilor de muschi, tăerea priceputä şi altele, o gunoire raţională, carea o întrebuinţează economul la cultivările sale de câmp, este de mare însemnătate şi pentru sănĕtatea şi fructele pomilor. Nici tăerea pricepută nici posiţia favorabilă nu'i ajută pomului aşa, ca cum 'i ajută pămêntul cu părticelele lui nutritoare. Ca fie care plantă se folosesce şi pomul de materiile hrănitoare ale pămêntului, care'i priesc. De aici vine, că crescerea şi înaintarea, este mai puternică în cei dintâiu ani după sădire, pentrucă pămêntul atunci încă este bogat de materiile priincioase de hrană. Din ce este pomul mai mare, din ce se folosesce de ele mai mult, şi cu atât măgăzinul materiitor nutritoare din pămênt se micşorează tot mai tare, pănă ce în sfêrşit se perd cu totul, de unde urmează, că crescerea pomilor cu inaintarea lor în vêrstă dă tot mai mult îndĕrĕpt. Un pomolog nu trebue deci sĕ neglige întregirea de vreme a materiilor de hrănă întrebuinţate şi se cere, ca sĕ le cunoască pe aceste după înălţimea însemnătăţii lor pentru pom; sĕ cere dar, că dênsul sĕ le gunoiască într'un mod şi feliu acomodat. După cum are sĕ fie efectul, care sĕ aibă înrîurire asupra crescerei pomului, aşa trebue sĕ se facă şi gunoitul în diferite timpuri ale anului şi adecă spre a produce crengi puternice pomii trebue gunoiţi primăvara şi vara, eară spre a grămĕdì şi înmulţì materiile de reservă ei trebue gunoiţi în August şi Septemvrie. La încecările făcute s'au întrebuinţat spre gunoire 10 măji gunoiu de vacă, o maje de cenuşă, o jumătate majă de superfosfat din Mejillones-Guano, ¼ majă de calium sulfurico-acid Nr. 2. Toate aceste se disolvează într'o cuantitate corespunḑĕtoare de apă, cu carea se stropesc pomii de 3 ori. Cele mai bune resultate le-a dat gunoirea cu superfosfat, adecă 20 percente acidiu de fosfor şi cu calium sulfurico-acid, adecă 15 percente calium, încât pentru pildă o piramidă de peri, avea la 1880 de flori. Gunoiul de vacă singur a înfluinţat mai puţin, mai mult însĕ cenuşa şi superfosfatul; foarte puternică s'a arĕtat gunoirea cu calium sulfurico-acid. Mestecarea gunoiului de vacă cu cenuşă precum şi a cenuşei cu superfosfat a dat resultate mai bune ca gunoirea cu materiile numite singuratice. Efectul cel mai strălucit l'a dovedit însĕ afară de toată îndoiala gunoirea pomilor cu acidiul de fosfor împreunat cu calium. De aceea acest feliu de gunoire se recomândă tuturor pomologilor.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 1 Maiu imob soţiei lui Francisc Sarköjy în Ermihályfalva (judec. cerc. Székelyhid; în 8 Maiu imob. lui Martin Gross în Şărkaia (judec. cerc. Făgăraş); în 3 Maiu imob. lui Ioan Kraft în Copşa mare (judec. cerc. Mediaş); în 15 Iunie şi 15 Iulie imobilele massei concursuale a contelui Ludovic Bethlen sen. în Arcalia şi Chiraleş (trib. Dej); în 18 Maiu şi 18 Iunie imob. lui Anton Iacob în Orăştie (trib. Deva); în 8 Maiu şi 8 Iunie imob. lui George Mül er şi remasului după Martin Maurer în Şieu mare (trib. Bistriţa); în 1 Maiu imob. lui George Molodeţ în Cioara (trib. Alba Iulia).

Nr. 127. 1880. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bĕtrânul neputincios paroch Ioan Perşoiu în parochia de clasa II din Moeciul infer. protopresbiteratul Branului, în urma dechiaraţiunei şi decisiunei sinodului parochial respectiv, ţinut în 13 Maiu 1879 *) şi a părintescilor ordinaţiuni, esmise din partea Măritului Consistoriu archidiecesan la 4 Septemvre 1879 Nr. 2329, la 9 Octomvre 1879 Nr. 2708, la 4 Decemvre 1879 Nr. 3256 şi la 10 Ianuarie 1880 Nr. 3596 ex 1879 se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 septĕmâni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele impreunate cu mai susamintitul post de capelan sînt jumĕtate din toate venitele parochiale în sumă de 300 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi trimite subscrisului suplicele lor, instruite în sensul „Statutului organic“ şi conform dispoşiţionilor sinondului archidiecesan din 1873 pentru regularea parochielor şi a regulamentului făcut de congresul naţional bisericesc din 1878 pentru parochii.

Braşov, 29 Martie 1880.

Iosif Bărac m. p.,
adm., protopresb. al tract. Branului.

---

*) In numerii precedenţi s'a pus din eroare 1869 în loc de 1879, cea ce prin aceasta se îndreaptă.

Nr. 74 — 1880. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III clasă „Ţelna“ ppresbiteratul Alba-Iulia spre reîntregirea aceleia, conform preagraţiosei ordinaţiuni consistoriale de sub Nr 1063 B. 1880 prin aceasta se publică concurs cu terminul 11 Maiu a. c.

Emolumentele sînt:

1. Casă parochială cu grădină de legumi, pomi, şi o viie, toate laolaltă îngrădite.
2. Dela 200 familii câte o ferie must (8 copuri vechi) sau o ferdelă bucate (16 copuri vechi) în boambe.
3. 4 părţele de pămênt arătoriu şi o parcelă fênaţ.
4. Venitele stolare, regulate în sinodul parochial ţinut la 24 Februarie a. c.

Toate aceste computate în bani dau o sumă de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a concura la această parochie, sĕ'şi aştearnă concursele lor instruate conform statutului organic pănă la terminul sus scris la subscrisul în Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 8 Aprilie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter gr. or.

Nr. 177 — 1880 3—3

EDICT.

Marina Ioan Tabără din Braşov a părăsit cu necredinţă de 13 ani de ḑile pre legiuitul sĕu bărbat George Ioan Creţoiu, tot din Braşov, fără de a se sci locul unde se află şi de mai trăiesce, este prin aceasta citată ca în termin de şese luni sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pretacta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov, 31 Martie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Braşovului I.

Iosif Bărac, m. p.
protopresb.

Nr. U. 695. 1879. [23] 2—3

Pertractare de oferte.

În 21 Maiu an. cur. între oarele 10—12 înainte de ameaḑi va avè loc o pertractare de oferte pentru esploatarea pădurilor domeniale ale celor **Şepte judeţe,** situate în revirul munţilor **Sadului** şi **Lotrului** şi constătătoare din **braḑi** şi **fagi,** sau prin tăiere totală sau prin rărire (Kahl — sau Plentnerhieb) la oficiul central al *Universităţii săsesci din Sibiu, piaţa mare Nro. 15.*

Planurile de tăiere şi condiţiunile contractuale se pot vedè la

Oficiul central al universit. săsesci.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47. Sibiiu, Sâmbătă 19 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Din causa SS. a le Învierei nrul cel mai de aproape apare Joi în 24 Aprile.

Oauĕ roșii veritabile.

Sibiiu, 18 Aprilie.

La pascile gregoriane concetățenii nostri maghiari ne îmbiia cu ouĕ roșii, bune poate pentru dênșii, ne potrivite pentru noi cei ce eram osîndiți a spăsì încă multe pĕcate în marele post.

Peste douĕ ḑile serbăm și noi învierea lui Chs., prin care a înviat și neamul omenesc din selbătecia în care 'l cufundase pornirea cea materialistică a speculațiunilor mărginite din anticuitate. Însĕ noi avem sĕ ne bucurăm, nu numai de aducerea a minte a unui eveniment, care este preste toate evenimentele, ci sĕ ne bucurăm că după o amorțire de un deceniu vedem și în sinul amorțitei naționalității române unele semne de înviere națională. Semnele aceste sûntem siguri că vor fi primite de Românii din Transilvauia și Ungaria ca cele mai potrivite oauĕ roși de pasci.

Dar care sûnt acele? vor întreba cu ne astempĕr unii din cetitorii nostri. Noi presupunem că o parte dintrênșii ghicesc, fără de a le spune. Unul este o dare de seamă asupra biografiei marelui metropolit Andreiu, de N. Popea,*) altul este memorandul sau petițiunea îndreptată de juristii nostri către dieta Ungariei. **?)

Darea de samă este nepretensioasă Ea nu vorbesce nici lat, nici sforăitoriu, cu toate aceste, fotografând ideile depuse în biografia marelui bărbat, de N. Popea, are un preț neasemĕnat literar și apoteosează mai mult decât ori ce laudă pre bărbatul, care ne ridicase din umilirea în care zăcea poporul nostru înainte de dênsul și ne puse pe treapta egală cu alte popoare politice din țeara în care locuim. Darea de samă din cestiune poate fi aprețuită în toată valoarea dacă cineva o cetesce și dacă a cetit și biografia de N. Popea

De puțin interes literar s'ar părea că este petițiunea din cestiune, putem ḑice că într'acea mĕsură și de mai puțin interes politic; de oare ce este una verigă dintr'un lanț și o curată cestiune de drept. Insĕ importanța pentru Românii din Transilvania și părțile anecse nu i se poate disputa nici decum. Actul acesta este chiemat a apĕra pânea de toate ḑilele la aproape trei milioane suflete. Dacă aceste, aproape trei milioane de Români, vor fi periclitate în esistența lor, atunci pentru ele ori ce politică este indiferentă.

Ne pare bine, că ne putem saluta la serbătoarea învierei cu astfeliu de oauĕ roșii și dorim Românilor nostri, ca fie care pasci sĕ vină cu plocoane tot mai bune, de care sĕ se bucure și mai mult decum se bucură de astădată tot Românul cu inimă românească de cele ce i s'au oferit.

---

*) In „Convorbiri literare nrul I din anul acesta.

**) Incepem cu nrul de față publicarea petițiunei.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Aprile.

În fine bugetul Ungariei pe a. 1880 este votat.

Gladstone, care vorbia ca om al opositiunei atât de rĕu de Austro-Ungaria, astăḑi este primministru al Britaniei mari. Nu e mirare dacă pe lângă presă, cu deosebire cea maghiară, și diplomația din Austro-Ungaria se simte neliniscită. Cetim că contele Károlyi, ambasadorul nostru din London este foarte activ și cercetează des pe regina Victoria. Ce va fi avênd ambasadorul nostru de isprăvit la Windsor nu scim, de cum-va însĕ va fi stăruind ca Gladstone sĕ repareze ca ministru ceea ce a greșit ca opositional, — apoi toată osteneala e zadarnică. Englezii de astădată sciu ce sciu și nu se pleacă nici înaintea lui Bismarck, cu atât mai puțin înaintea lui Haymerle. „Pester Lloyd“ ḑice, că partida (liberală engleză) va lucra pentru căderea ei.

Din Berlin se telegrafează că un articul al ḑiariului „Post“, vorbind despre ḑiua nascerii țarului și despre felicitările militare germane, susține că toate aceste sûnt semne, că eară vine timpul, în care sĕ se întărească încrederea celor trei împĕrați și a guvernelor lor.

„Novoie Wremea“ din Petersburg anunță pregătiri mari de resboiu în China.

Parlamentul britanic s'a deschis fără cuvênt de tron. Casa de jos 'și-a ales un orator și s'a amânat până pe ḑiua următoare.

„Polit Corr. află dela Cetinie din isvor oficial muntenegrean ce s'a petrecut cu ocasiunea actului de cedere a teritoriului turcesc Muntenegrului:

Armata de ocupațiune a Muntenegrului de sub comanda ducelui Petru Vucotici fu concentrată în 21 l. c. la Podgorița. După ameaḑi în acea ḑi Bachici, secretariul din ministeriul de esterne și Gioran efendi, secretariul legațiunii misiunei otomanice în Cetinie, însoțiți de cinci perianici muntenegreni, au plecat spre Tusi, cu scop de a desbate și a se înțelege cu comandanții militari turcesci asupra modalităților luărei în primire. Ajungênd înaintea Tusii, în fața comandanților turcesci misiunea a fost primită cu foc din pusci și membrii misiunei s'au mântuit numai cu fuga. Un perianic dealtmintre primì o rană. În 22 armata muntenegreană a înaintat, însĕ întăriturile evacuate de Turci erau ocupate de Arnăuți, cari au început numai decât un foc vehement. Ne avênd Muntenegrenii ordin a păși la ocupațiune și cu forță armată au remas înaintea Diemovopoliei până a început a însopta. Într'aceea Arnăuții se adunau continuu și au început a pușca asupra vedetelor muntenegrene la o distanță de o jumĕtate de oară de Podgorița. Douĕ tunuri, cari după aceea se puseră în activitate, au făcut sĕ amuțească focul Arnăuților. În pausa ce a urmat Arnăuții veniau ca torenții din toate părțile de preste Planinița și în sfêrșit au ocupat și Sipcianicul unde Turcii le lăsară 1000 cassete de prav. Hagi Osman pașa din Scutari adună Arnăuții sub comanda sa în giurul Tusii. Arnautlucul întreg și țeara Miridiților sûnt în mișcare completă.

Din dieta Ungariei.

(Urmare).

În curgerea discusiunei bugetare, pe care pentru angustimea spațiului nu o putem urmărì pas de pas, s'au atins între altele și starea advocaților. S'au constatat, un lucru de astfel prea cunoscut, că statul advocaților se află astăḑi în decadență. Mulți factori au contribuìt pentru a provoca starea precară de astăḑi a statului advocațial.

Advocația, ḑise deputatul Dárday în ședința dela 21, nu a format în Ungaria un stat organisat până la inactivarea regulamentului advocațial, cu atât mai puțin o magistratură, ci a fost numai o pură întrebare de cualificațiune, și anumit în douĕ privințe, practicarea advocației *ex professo* și ca mijloc pentru cei nenobili de a esercita drepturi politice. Aceasta este deosebirea esențială între advocația de odinioară și între cea de aḑi. Diploma de advocat dedea posesorului seu dreptul de a figura între staturile țĕrei, prin urmare asigurarea esistenții era întemeiată în constituțiunea staturilor. De aci se esplică concurența cea mare de atunci la oficiele publice, dar aceasta pe atunci nu era un reu ci o necesitate. Schimbându-se împregiurările și alterându-se basa esistenții producțiunea cea prea mare juristică se îndesà pe terenul esercițiului liber al advocației și trebuì sĕ ajungă în stare fatală. La aceste momente mai vine și împregiurarea că în anii șeseḑeci s'au ușurat peste mĕsură condițiunile de a obținè diploma de advocat. De acì provine rĕul, că noi în Ungaria avem mai mulți advocați decât Francia și Germania la olaltă.

Legislativa nu poate delatura acest rĕu dintr'o dată, ci cu încetul. Pentru aceasta însĕ nu i se poate imputa corpului legiuitor că prigonesce pe advocați. O asemenea politică de justiță prigonitoare ar sămena cu dreptatea ce voiesce a pedepsì pecatele părinților în copii. Nu statul advocațiior a provocat starea critică în care se află. Eu nu cer o aprovisionare pe sama advocaților, dar nu pot sĕ aprobez acea politică justițiară, care se pare a avè ca idee fundamentală macsima: societatea trebue scutită contra advocaților. Indreptarea relelor trebue căutată pe altă cale. Primul pas potrivit s'a făcut deja prìn înactivarea regulamentului advocațial dar acesta fiind manc ar trebuì supus la o revisiune și guvernul ar face bine presentându-se cu un proiect de revisiune înainte de a se închide perioda dietală.

Deputatul Chorin constată că în administrațiunea justițiară se poate observa atât cu privire la codificațiune cât și la administrațiune un marasm. Încrederea în constanța organisațiunei judecătoresci s'a sguduit prin diferite mĕsuri, anumit însĕ prin suspensiunea independnții judecătorilor și creațiunile cele mari, cari puteau restabilì încrederea, nu s'au arĕtat. De 13 ani trăim într'o epocă de constituționalism neturburat și totuși n'am avut vreme sĕ creăm o lege, prin care sĕ asigurăm libertatea personală, sânțenia casei, de volnicia și escesele judecătoresci și polițiene. N'avem cod penal militar, militarii nostri sûnt supuși unui cod penal străin și străbătut de un spirit reacționar.

Procedura noastră disciplinară judecătorească care corespunde spiritului timpului se manuează de tribunalul suprem cu indulgența și blândeța noastră tradițională, așa încât mulți advocați și judecători nedemni remân în funcțiunile lor și mai departe.

S'au făcut unele reflecsiuni și la starea advocaților. Trebuie sĕ declar că această stare e de nesuferit. Dela 1861 până la anul 1867 s'a ușurat admiterea la advocatură în modul cel mai neresponsabil. Un esterior cuviincios, o scrisoare de recomândare, un atestat necontrolat de nimenea despre petrecerea în vre-o cancelarie advocațială în timp de 1 sau 2 ani, era cualificațiune de ajuns. A urmat restringerea câștigului, eschiderea advocaților dela procedura bagatelară, un regulament advocațial, care face camerile advocațiale necapabile de a controla statul advocaților și a priveghia asupra onoarei lui. Advocații se făcură dependenți de judecătorii și de altă parte li se cerea sĕ fie apĕrătorii dreptului vătemat contra esceselor judecătoresci. O astfel de purcedere nu va promova nici când desvoltarea morală a statului advocațial și dacă advocații unguresci tot își mai fac datorința, trebuie sĕ constat, că statul advocațial al Ungariei e mai bun decât numele seu și că merită o soarte mai bună.

Esistă în țeară o nemulțămire adênc înrădecinată, care cere cu stăruință întroducerea de reforme radicale. Această nemulțămire se poate reduce la trei isvoară: lipsa de energie în administrațiunea justițiară, mancitatea în organisațiunea judecătorească și defectele codificațiunei unguresci care nu se află în culmea chiemărei sale și nu are ținte sigure. Încât pentru conducerea supremă a justiției esistă numai una părere, una convicțiune în țeara întreagă, adecă aceea, că ordinațiunile d-lui ministru de justiție sûnt fără scop, provoacă numai încurcături și dovedesc o desĕvêrșită necunoscință în afacerile judecătoresci. De esemplu ministrul esercită dreptul seu de controlă supremă asupra judecătoriilor așa că revidează pe fie care an douĕ sau trei tribunale. Aceasta este o adevĕrată satiră a controlei, cu toate că la noi controla e mai necesară ca ori unde airea, pentrucă organisațiunea noastră justițiară e tineră și nouĕ ne lipsesce spiritul de corporațiune și disciplină, care în alte țĕri sûnt resultatele unei funcționări de veacuri, la noi însĕ nu s'au potut desvolta încă. La ocuparea funcțiunilor judecătoresci ministrul nu ia în consideraţiune talentul şi sirguinţa ci esclusiv ancienitatea, o sistemă cu atât mai periculoasă cu cât noi cu aceasta sistemă nu vom fi în stare nici când a elimina puterile netrebnice din servițiul judecătoresc. Din sistema aceasta a resultat respingerea puterilor mai destoinice. De aici provine trista recădere la judecătoriile noastre, din an în an se sporesc apelaţiunile şi cresce numerul sentinţelor şi decisiunilor la instanţele supreme, prin cari se modifică decisiunile instanţelor subalterne. Intre cele 30.134 gravamene de nulitate şubsternute curţii de cassaţiune în anul 1879 s'au încuviinţat 25 percente. Eată o ilustraţiune tristă despre vătămările comise contra formalităţii şi despre nesciinţa de a aplica procedura civilă; 4699 numeri au trebuit retrimişi instanţelor prime pentru completarea actelor, o împregiurare aceasta, care esplică întârḑierea decisiunilor la tribunalul suprem în multe casuri. Decisiunile tribunalului superior cari modifică sentenţe de ale instanţelor prime fac 14 percente din apelaţiunile substernute, o proporţiune foarte nefavorabilă aceasta căci ne arată că în asemenea stare fie care merge cu procesul seu până la instanţa superioară.

Precând la noi funcţionează pentru 11 milioane locuitori (Ungaria fără Transilvania) un singur tribunal de apelaţiune Prusia are pentru 19 milioane locuitori 21, Francia pentru 37 mil. locuitori 28, Spania pentru 15 mil. locuitori 15, Italia pentru 25 mil. 20, România pentru 5 mil. 4, Austria pentru 20 milioane locuitori 9 tribunale de apelaţiune, cu toate că nicăiri în lume nu se folosesc remediele juridice aşa des ca la noi. În Italia se vine o apelaţiune pe 2037 locuitori, în Francia pe 2029, în Bavaria pe 1908, în Austria pe 1028, şi în România pe 630, în Ungaria pe 183 locuiiori. Numai Grecia mai concurează cu noi în aceasta privinţă, căci acolo se vine o apelaţiune pe 143 locuitori. Deci condiţiunea primă şi neaperată a reformei nostre justiţiare la noi e decentralisarea tablei reg. —

Şi ce a făcut ministrul pentru a delatura aceste rele? Nimic! Intre sistema actuală de procedură şi între consciinţa publică a naţiunei e un abis peste care nu poţi trece. O naţiune care nu poate controla procedura justiţiară, nu are încredere în judecătorii şi advocaţii sei. In fine oratorul se declară pentru părerea formulată în proiectul de resoluţiune substernut de Veszter. (Va urma.)

Petiţiunea

juristilor români din Transivania presentată camerei deputaţilor în şedinţa dela 20 Aprile st. n. a. c. în cestiunea referinţelor urbariali.*)

Onorabilă casă a deputaţilor!

Proiectul de lege din 1 Martie a. c. presentat onoratei case sub Nr. 356. în cestiunea simplificărei şi accelerărei causelor urbariali de pe teritoriul Transilvaniei şi a fostelor comitate Crasna, Solnocul de mijloc, Zarand şi Districtul Cetăţii de peatră — trebue sĕ intereseze pe toţi câţi se ocupă cu referinţele patriei noastre; dar mai vêrtos pre juristii şi posessorii din Transilvania şi numitele părţi, şi anume: nu numai pentrucă scopul lui este de a introduce reforme de cea mai mare însemnătate pe terenul referinţelor urbariali şi de posessiune preste tot, — dar chiar şi pentru principiele de drept desfăşurate într'ênsul, cari, considerând toate referenţele noastre locale, înaintea juristului şi economului mai profund cugetătoriu numai decât la prima privire apar ca nesce anomalii de drept, din care causă cu tot dreptul se nasce întrebarea: că oare în seclul al XIX, este posibil ca astfel de principii periculoase sĕ se poată realisa, fără a provoca condamnătoarea critică a lumei civilisate?

Acest proiect de lege a atras asupră'şi şi atenţiunea subscrişilor. Noi studiându'l cu deamĕruntul, ne ţinem de datorinţă patriotică a desfăşura toate motivele de drept, economie naţională şi politică cari pledează contra lui. Pentrucă, dacă proiectul, cu desconsiderarea acestor motive, ar devenì lege, sûntem convinşi că nu numai ar aduce la sapă de lemn pe cea mai mare parte a fostilor iobagi, — ceea ce nu poate fi în interesul bine priceput al patriei noastre, — dar, considerând, că în dispoṣiţiunile sale esenţiale trece peste marginile ecuităţii şi dreptăţii, ba atacă chiar şi dreptul, ar paralisa şi în străinătate reputaţiunea ce abia începuse patria noastră a 'şi-o câsciga pe terenul referinţelor de drept.

Această convingere a noastră se basează pe o esperienţă de mai mulţi ani, pe cunoscinţele ce ni le am câscigat prin un studiu serios al causelor urbariali, şi pe însa-şi pracsa pe acest teren; căci ca apĕrători ai fostilor iobagi mai în toate causele urbariali, ne aflăm în atingere ḑilnică cu ei, — noi pricepem şi cunoascem interesele lor.

Geniul civilisaţiunei şi al libertăţii pătrunḑênd la anul 1848 şi inimile cetăţenilor acestei patrie au produs acel fapt măreţ, eternisat cu litere nesterse în paginile istoriei, care se cuprinde în aceste douĕ cuvinte: „libertate“, „egalitate“.

Acest eveniment a sfărimat catenele robiei, cari în întunerecul feudalismului apĕsau ca un blăstem cea mai mare parte a omenimei, a redat ţeranului libertatea, de care era despoiat în contra dreptului naturei şi l'a reaşeḑat în drepturile sale de om.

Liberalismul legilor din 1848 prin cari s'au desfiinţat robotele, îndreptăţiau pe veri-cine a spera, că de acì încolo toate referinţele de drept în patria noastră se vor resolvì în această direcţiune şi că şi cestiunile ce remaseră după eliberare pendente între fostii proprietari (földesur) şi fostii iobagi se vor regula definitiv pe aceste base.

Paşii ce s'au intenţionat a se face pe acest teren vre-o câţiva ani după eliberare păreau a justifica într'adevĕr această presupunere, pentrucă proiectul patentei urbariale din 1854, după cât scim noi, a fost într'adevĕr o emanaţiune deamnă a legei ce a desfiinţat robotele, dar lucru de mirat, în anul 1854, scurtă vreme după eliberare, s'au şi aflat oameni, cari au paralisat emiterea acelei patente în asemenea spirit.

Cu toate aceste recunoascem, că patenta dela 1854 cuprinde în sine multe dispoṣiţiuni bune, şi, abstrăgênd unele norme flecsibile şi de înţeles dubiu, cari au dat ansă la multe procese şi interpretaţiuni diferite, esplicându-se adecă în timpurile din urmă din lipsa unui sens precis, de unele judecătorii într'un feliu ear de altele într'altul, s'ar putè numì mai corespunḑĕtoare referinţelor noastre.

Între dispoṣiţiunile ecuitabile ale acestei patente se poate numera cu deosebire şi aceea, care dispune admisibilitatea comassării numai în casul, dacă acei ce o cer posed cel puţin a treia parte din teritoriul de comassat.

Scopul nostru însĕ nu este a analisa normele patentei urbariale, şi nici a arăta părţile bune şi rele a ordinaţiunilor guvernului unguresc şi a legilor emise dela patentă încoace; dar nu putem lăsa ne-amintită regretabila împregiurare, că acestea din ce în ce tot mai mult s'au abătut dela direcţiunea liberală, ce în parte înaugurase patenta urbarială, că înaltul corp legislativ, în activitatea ce o desvoaltă pentru regularea afacerilor urbariali, spriginesce o direcţiune reacţionară, carea respirând din legile aduse deja şi din cele ce se intenţionează a se aduce, potenţiază neîncrederea proprietarilor mici — a fostilor iobagi, faţă de acele legi, — o neîncredere, carea noi încă o considerăm de justificată.

Da! pentrucă ţinem de nedrept şi neecuitabil acel principiu, care se pare a ţintì deadreptul într'acolo ca sĕ înlocuiască raportul urbarial desfiinţat pentru totdeuna prin legile dela 1848 cu aşa numita emfiteusis (arendă ereditară) şi care e spriginit în proiectul subternut într'un mod mai invederat decât în legile de până acum.

(Va urma).

Ad. Nr. 181 1879.

Presidiul reuniunei învĕţătorilor români greco-orientali din diecesa Caransebeşului.

Dispoṣiţiunea

presidiului reuniunei învĕţătorilor români greco-orientali din diecesa Caransebeşului comunicată reuniunilor gr. or. din diecesa Aradului din „Ţeara Bârsei“ şi din protopopiatul Lipovei în causa Scoalei Române.

Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului, care are de scop promovarea culturei poporului nostru român precum şi înmulţirea cunoscinţelor scientifice, pedagogice şi didactice între membrii ei învĕţători, luând în consideraţiune problemele salutare ale eminentei foi pedagogice „Scoala Română“, redactată de cunoscutul nostru pedagog Basiliu Petri, ce le validitează cu demnitate în interesul învĕţătorilor şi a scoalelor noastre române preste tot încă la începutul anului scolar 1878/9, când această foaie a început a reapărè după încetarea ei de un an, prin dispoṣiţiunea sa ddto 14/26 Octomvre acel an Nr. 223, a recomandat în sinul ei pe calea despărţĕmintelor tuturor membrilor prenumerarea şi susţinerea „Scoalei Române“, ca a unei foi de prima recerinţă pedagogică, mai cu samă pentru învĕţătorii şi scoalele noastre române.

În decursul anului trecut 1879 observênd presidiul susnumitei reuniuni, că lăudata foie „Scoala Română“ este de nou la pragul apunerii ei din lipsa de suficient sprigin material, a dispus ca comitelul sĕ intrevină prin acela la sinodul eparchial din diecesa Caransebeşului cu o petiţiune în scris ca acesta sĕ contribuească, ca representanţa diecesei —. pentru susţinerea desnumitei foi „Scoala Română“ în privinţa cărui a avut loc la sinodul eparchial următoarea pertractare:

Se presentă rugarea presidiului Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului, prin care roagă sinodul eparchial a contribuì într'un mod oare-care la susţinerea foiei pedagogice: „Scoala Română“ care apare în Sibiiu*) redigiată de Basiliu Petri.

Luând în considerare, că cunoscinţele pedagogice didactice ale învĕţătorilor dela scoale noastre poporale, în urma împregiurărilor culturale de până acuma sûnt încă atât de primitive, încât faţă cu esigenţele unei instrucţiuni raţionale, se dovedesc de absolut nesuficiente;

Considerând, ca literatura română în părţile noastre e lipsită totalmente de opuri sau manuale, care ar putè da învĕţătorului român oarecari inviaţiuni metodice la instruirea în obiectele de învĕţământ ale scoalelor poporale; avênd mai departe în vedere, că înaintarea scoalelor noastre poporale faţă cu recerinţele timpului a devenit o necesitate atât de urgentă şi de importanţă atât de mare, încât nici un sacrificiu nu poate fi prea mare, dacă ar uşura realisarea tendenţelor de cultură;

considerând că foaia pedagogică „Scoala Română“ cu materialul seu de eminenta cualitate este în părţile noastre unica foaie pedagogică didactică, prin care învĕţătoriul român îşi poate completa cunoscinţele sale teoretice şi practice;

considerând apoi şi trista împregiurare, că foaia aceasta unică pentru desvoltarea învĕţământului la scoalele noastre poporale, după reaparenţa sa earăşi stă sĕ peară din causa spriginului precar ce'l întimpină din partea publicului interesant de scoală şi din pertea învĕţătorilor nostri;

în fine considerând, că starea materială a învĕţătorilor nostri e tocmai pre atât de deplorabilă pe cât e necesitatea de mare de a posede foaia: Comisiunea scolară propune următoriul decis:

Sinodul eparchial însărcinează consistoriul diecesan a îndemna de nou prin cerculare îndreptate către preoţimea parochială, pre toţi învĕţătorii şi comitetele parochiale, ca sĕ spriginească şi sĕ îndemne pre toţi iubitorii de cultură a spriginì din resputeri edarea foiei „Scoala Română“ recomândându-o spre procurare; pre lângă acest sprigin moral sĕ i se ofere şi spriginul material avisând consistoriul diecesan a procura pe seama bibliotecelor fie-cărei scoale din diecesă câte un esemplar din amintita foaie antecipând suma necesară din cassa diecesană pre lângă rebonificare din partea comitetelor parochiale care vor avè a pune preţul abonamentului în bugetul cultului. „Se primesce“.

Comunicându-Vĕ deci aceasta dispoṣiţiune a sinodului nostru eparchial din Caransebeş, de odată cu provocarea la decisiunea adunării generale a reuniunei noasre din anul trecut 1879 de sub Nr. prot. 27 lit. *b*) subsemnatul presidiu îşi ea voie a Ve ruga, ca sĕ binevoiţi a dispune, ca şi Reuniunea d-vstre sĕ esopereze asemenea dispoṣiţiuni favorabile la proximul sinod eparchial concerninte în favoarea susţinerii foiei „Scoala Română“.

Bocşa-montană în 3/15 Aprile 1880.

Stefan Antoneccu m/p. *Ioan Marcu* m/p.
preşed. reun. notariu.

Varietăţi.

* (Avansamentul din Maiu) Maiestatea Sa ces. reg. apost. s'a îndurat prea graţios a denumì:

De major-general pe colonelul Leonida Popp, supercomplet în corpul statului-major, comandant al brigadei de infanterie 15. Avansamentul acesta s'a făcut afară de tură sărind preste 7 inşi aspirători.

De căpitani cl. I: pe căpitanii cl. II Ioan Curescu în reg. de infant. Nr. 33 şi Ioan Micleu în reg. de infant. Nr. 51.

De căpitani cl. II: pe locotenenţii Teodor Sandul în reg. de inf. Nr. 50 şi Niculae Grecu în reg. de inf. Nr. 61.

de locotenenţi: pe sublocotenenţii George Popoviciu în reg. de inf. Nr. 61., Petru Cucu în reg. de inf. Nr. 64, Dumitru Ruja în reg. de inf. Nr. 64.

* (Transferare). Locotenentul George Popoviciu jun. se transferează dela reg. de inf. Nr. 64 la Nr. 77.

* (Comitatul Sibiiului) îşi va ţinè în primele ḑile ale

lui Maiu adunarea generală, carea va avè între altele sě aleagă şi pre mai mulţi funcţionari comitatensi. Locurile vacante până acuma sûnt numai provisoriu substituite şi adecă locul de controlor cu dl Antonie Henter până acuma fost notariu al 3-lea şi locul acestuia cu dl Stefan Stroia, până acuma fost notariu al 4-lea, eară locul acestuia cu practicantul judecătoresc dl Ludovic Fabricius. Postul de archivar comitatens fu înlocuit definitiv cu dl Ioan Baltes, preterinduse dl Petru Ciora, care dela organisarea comitatului încoace la ordinile comitelui şi şi vicecomitelui, a purtat până acuma archivul, pe când archivariul decretat dl Giebel, primia salariul de 800 fl. ca sě facă disordini.

---

*) Ne propusesem se publicăm acest act istoric întreg într'un numĕr, pentruca publicul sĕ nu fie silit al cetì întrerupt; înţelegem însĕ că se va tipărì şi separat într'o broşură, dinpreună cu testul proiectului de lege şi cu protocoalele conferenţei juristilor, şi fiind prea voluminos pentru un numĕr, a încetat necesitatea de a'l tipărì întreg deodată. Red.

*) A apărut până la finea anului trecut; acum apare în Bistriţă. Red.

* (Comitatul Braşovului) îşi va ţinè adunarea generală în 8 Maiu n.

*(Esposiţia de flori) despre carea amintisem în unul din numerii „Telegr. Rom.“ se va ţinè la Sibiiu în grădina „Hermann“ din 1—6 Maiu n.

*(O scenă sgomotoasă în parlamentul austriac). În casa deputaţilor austriaci s'a desbătuţ în şedinţa dela 24 cur. un proiect de resoluţiune care cerea înfiinţarea de clase paralele chehice la scoala industrială din Pilsen. Deputatul cech Dr. Krofta luase cuvêntul pentru a apera proiectul. In discursul seu fu însě întrerupt de o scenă, pe care o înfăţişăm după jurnalele din Viena în cele următoare:

D. Krofta: 'Mi pare foarte reu, dar dl preopinent me împinge prin espunerile sale pe un teren ce voiam sě'l ocolesc cu totul. Dl deputat Fürth (antevorbitoriul) şi-a terminat discursul într'un mod sentimental şi ar putè omul sě deducă din sfêrşitul acestui discurs, că antevorbitoriul e omul cel mai onest, omul care are nisce intenţiuni din cele mai oneste (ilaritate-mişcări în stânga. Deputatul Fürth strigă întrerumpênd: Omul cel mai onest! Asta tot nu se cuvine Mare nelinisce, sgomot în stânga, strigări: La ordine!)

Presidentul contele Coronini: Ve rog sě me iertaţi dar nu pot permite nici sě se presupună măcar despre ori şi care prea on. mebru din aceasta casă că este cel mai onest om. Regret foarte, dară trebue sě provoc pe dl deputat la ordine.

Dep. Dr. Krofta discutând relaţiunile din Pilsen spune că guvernul de mai înainte nu a voit se întărească pe consiliarii cercuali de scoală aleşi. După aceasta rectifică un sgomot ce circulase prin foi despre faptul următoriu.

S'a povestit adecă, ḑice Krofta, că primariul din Pilsen a voit sě aplice la o grădină de copii o învěţătoare, dar nefiind directorul dela scoala industrială mulţămit cu această aplicare el recurse la mijlocul de posta dinaintea scoalei un policist, care u îndatorat a nu lăsa pe nime sě între. Din aceasta scire s'a dedus în ce pericul ě află Germanii în Pilsen şi s'a ḑis că ogma era actuală de împăcare e de vină ăci numai sub domnia acesteia s'a potut ntêmpla asemenea lucruri.

Scirea aceasta s'a constatat de neemeinică. Primariul, fiindcă învěţătoarea le mai nainte dela scoala de copii resigase la acest post din causă că s'a căsărit, a luat disposiţiunea, ca altă învěţăare sě substitue pe cea de mai nainte. iind însě că directorul de scoală ndustrială germână, respective subitutul seu actual avea intenţiunea de a aęda pe fica sa proprie în acest post, el use pedeci învěţătoarei substituite. Âniu s'au făcut încercarea sě o înduplice cu rba, ca sě depună oficiul, nevoind însě întrebuinţat forţa, a voit sě o îndepărze cu forţa din local. Deci primariul a ebuit pentru siguranţa ei personală sě nă un policist dinaintea scoalei ca sě nu re vre un nechiemat. Acesta e faptul. s'a adus în pericul germanismul prin aea că primariul s'a folosit de dreptul ce'l legea aplicênd o învěţătoare la o grădină de copii susţinută din mijloace comunale, ci el a voit numai sě validiteze legea faţă cu aroganţa unui învěţător care voia sě pună pe fica sa într'un post, pentru care nu avea cualificaţiunea; ea este fată abia trecută din vêrsta copilăriei, care îmbrăcându-se în costumul unui amor al unei *jeunesse dorèe* din Pilsen, poate sě impună, dar nu poate funcţiona ca educatoare de eleve dela un institut de crescere pentru copii mici.

Aceste cuvinte provocară nisce mişcări vii — un sgomot mare se escà în şirurile deputaţilor germâni pentru cuvintele oratorului. Unii comunicau altora cele ḑise. Dr. Herbst alerga dela un grup la altul pentru a face sě resufle indignaţiunea sa asupra însultelor ce i s'au făcut unei fete tinere şi de omenie. „Asta e infam!“ cu aceste cuvinte caracterisau deputaţii constituţionali procederea deputatului boem. Deputaţii Herbst şi Fürth se duseră la presidentul spre a-i trage atenţiunea la cele întemplate. Fürth ḑise presidentului: Asta nu o putem suferì — s'a insultat o fată de omenie; eu ca deputat din Pilsen trebue sě apĕr onoarea ficelor de cetăţeni din Pilsen. Mişcările devenirĕ tot mai vii precând Krofta 'şi continua discursul — până sus pe galerii se auḑiau espectoraţiunile mâniei deputaţilor din partida constituţională: „Numai e sântă onoarea fetelor în această casă?“ strigà un deputat din partida constituţională către grupa unor deputaţi slavi. Unul dintre acestia respunse că fata în cestiune într'adevěr a cercetat un bal mascat costumată „ca Amor şi în tricot“. „Un asemenea cas nu s'a mai întêmplat!“ ḑicea altul. Şi Dr. Krofta vorbia mereu, nici că'i păsa de cele ce se petreceau în casă. Sfêrşind cu discursul, presidentul Coronini îl provocă a doua oară la ordiue mustrând terminii necuviincioşi de cari s'a folosit. Aplause prelungite, — mişcări vii — sgomot mare, espectoraţiuni diferite, însoţiră cuvintele presidentului. Şedinţa s'a închis în sgomotul cel mai mare.

* (Focuri în păduri). În giurul Sighişoarei a ars în pădurile depe acolo în 17 şi 19 Aprilie. Asemenea a ars pădurile erariale dela Gilĕu şi acum de curênd în pădurile comunei Buda.

* Muscele de Columbaciu au pornit în douĕ soiuri. In Timişoara au periclitat viaţa unui cocieru. La Ghioroc şi Clopodia au omorît cai şi vite cornute. — Dela Deva se scrie că acolo muscele, care se vede au venit dela Arad pe Mureş în sus, au omorît vaci şi biboliţe.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

V.

Cu privire la stele ne împărtăşesce Moise mai de aproape atâta, că şi ele sûnt create de Dḑeu ca toate lucrurile visibile, de aceea şi ḑice în cuvinte generale: „la început a creat Dḑeu ceriul şi pămêntul“. A scrie mai departe o cosmogonie nu a intenţiunat Moise, fără cel mult o geogonie; seau după ce odată Moise ne spune un adevěr, că adecă Dḑeu a creat totul ce vedem, mai vrea se ne împărtăşească încă un alt adevěr, că Dḑeu a pregătit omului, creaţiunei celei mai înalte încă înainte loc de locuinţe. În o atare geogonie, precum i a plăcut lui Moise a scrie, stelele au sě fie amintite şi reprivite încât adecă stau în relaţiune cu pămêntul. Pămêntul nu este a se privì din punct de vedere astronomic ca punct principal, ca centru al universului; pentru Moise însě pămêntul este deja punctul principal şi centrul universului, este teatrul unui şir de evenimente, pre cari le enarează în opul lui, este privelistea a toată istoria, a cărei întroducere o formează referatul creaţiunei. În ce raport astronomic stă pămêntul cu alte corpuri a lumei stelate, aceasta nu'l interesează pre Moise în geneză. El ne spune mai mult despre soare şi lună; chiar şi pămêntul în astă privinţă îl interesează în cât este menit de locuinţa omului, de oare-ce tema lui este a descrie *„gesta Dei inter homines“* nu însě a face o descriere physică a pămêntului. Ce sûnt stelele pentru sine, faţă cu altele, are a căuta astronomia. Pentru biblie este de interes întrebarea, că ce sûnt stelele pentru oameni, şi aceasta întrebare o respunde biblia cu precisiune şi încă în favorul lui Strauss, că adecă ele sûnt puse pe vremi [1]) sau cu alte cuvinte stelele servesc ca chronometrii ai pămêntului.

Din acest punct de vedere este mai departe chiar aşa de adevĕrat, ceea ce din punct de vedere astronomic este fals, că soarele şi luna sûnt desemnate în Genesă ca cele mai mari corpuri luminătoare.

Da întru adevĕr sûnt cele mai mari nu pentru omul învĕţat şi scrutătoriu, ci pentru acela, care vrea sĕ fie servul lui Dḑeu, ce admirează mărimea puterea şi înţelepciunea Creatoriului în modul precum am vĕḑut la Keppler. Părintele Chrysostom [2]) ne spune altcum, pentru-ce soarele şi luna sûnt cele mai mari. El ḑice că sûnt cele mai mari nu cu privire la cuantitatea lor, ci cu privire la efectul şi puterea lor, pentrucă sûnt stele cu mult mai mari ca luna, dar efectul lor nu e simţit aşa tare pre pămênt. În o descriere fisică a pămêntului, Palestina va primì poate o posiţiune de tot subordinată, între cele lalte ţĕri, şi Bethlehemul un loc poate încă şi mai umilit între cetăţi! În istoria religiunei va fi Palestina mai mult de cât America şi Bethlehemul mai mult de cât Parisul, Londonul s'au altă cetate! Ce loc li se vor asemna pămêntului, soarelui, lunei între alte stele, ne vor spune sistemii de astronomie. În primul cap. al bibliei nu vor juca atâtă rolă de cât cum le-a dictat scrietoriul ei.

Sĕ trec acum eară la cuvintele lui Strauss unde se află lucrul întors „că la crearea şi formarea pămêntului nu s'ar fi întrebuinţat de tot cinci ḑile, ci din contră pentru producerea stelelor, planeţilor şi lunilor numai o singură ḑi“. La aceste se poate rĕspande că referatul Hexaemeronului ca o geogonie şi nu Cosmogonie, nu are nimic de a face cu formarea stelelor; el ne vestescee formarea pămêntului şi vorbesce de stele în ḑiua a patra, nu că doară ântâi şi mai ântăi s'ar fi creat şi format în aceea-'şi ḑi, ci numai că în ḑiua a patra păşesc mai ântâi în raportul lor de astă-ḑi cu pămêntul s'au viceversa: Genesa nu ḑice, că stelele s'au format în ḑiua a patra, şi dacă vom lua strins lucrul ne spune, că în ḑiua a patra au păşit ca chronometrii ai pămêntului. Creatus'au stelele în timp mai lung sau mai scurt, de odată cu formarea pămêntului, înainte sau după, nu interesează pre Moise. În geogonia lui au trebuit sĕ fie amintite cu deosebire atunci, când li s'a regulat şi ficsat raportul lor faţă cu pămêntul [3]). Se pare altcum a produce greutate chiar şi celeritatea luminei, carea e calcutată pre secundă cam cu 42,000 miluri geografice [4]). Cu toate că celeritatea este aşa mare, totuşi astronomii învaţă, că sûnt stele ficse, a căror lumină până ce ajunge la noi are lipsă de 8—12 ani, a altor stele 4000 ani, acelor ce formează calea laptelui după mai multe miriade de ani dela crearea lor, atare învĕţătură produce greutate numai celor, ce ţin strins la înţelesul literariu al Hexaemeronului şi acestia pot se ḑică cu un naturalist englez: „pentruce sĕ nu fi creat Dḑeu toate stelele astfeliu, în cât dela momentul ivirei lor sĕ-'şi fi trămis raḑele de o dată până în cele mai depărtate regiuni“. Pentru cei liberali însĕ stelele au timp la disposiţiune de ajuns ca sĕ-'şi poată trămite raḑele până la noi. Întru adevĕr o atare învĕţătură nu a ar fi de despreţuit, că 'şi are temeiul pre observaţiuni.

Şi acum vine la rênd cea mai periculoasă împutare a lui Strauss. El ḑice: soarele după Moise lumineaḑă mai ântâiu în ḑiua a patra, şi totuşi în ḑiua ântâiu este lumină, efeptuindu-se lumina prin soare, după cum scie fie-care prunc. Nu este greutate şi absurditate dela Moise, că el n'a sciut, precum scie fie-care prunc că lumina e esoperată dela soare; Moise a sciut aceasta şi ne spune limpede în p. 17 că soarele şi luna au fost menite sĕ dee lumină, cu toate aceste ne spun,e că înainte de soare a fost lumină. Prin aceasta ne învaţă Moise — privivom cele 6 ḑile ca periode de 24 oare sau de o durată neotărit de mare — următoarele: din ḑiua a patra, adecă de când pămêntul a întrat în raportul lui stabil cu stelele, lumina a fost incopciată de stelele firmamentului, dar şi înainte de momentul acesta a fost lumină: căci cuvintele „sĕ fie lumină şi s'a făcut,“ ne spun nici mai mult nici mai puţin decât că la mandatul lui Dḑeu s'a făcut lumină. Fosta acum cu putinţă, că lumina, carea acum e nedespărţită de soare precum ne spune aceasta şi Moise în p. 17 sĕ fi esistat mai înainte ca independentă? ori sĕ ḑic aşa: poate esista fără causă? Atare întrebare o respund cu o contraîntrebare: Ce este lumina? Sciinţa n'a rĕspuns încă această întrebare! Fenomenul acesta este sciinţei de tot necunoscut cu privire la esenţa şi natura lui. [5]) Mai de mult au ţinut oamenii lumina de o materie fină, ce purcedea dela corpurile luminătoare. În locul acestei ipoteze, numita teorie a emanaţiunei, a fost în curs teoria vibraţiunei sau undulaţiunei, după cari lumina se produce în urma vibraţiunei părticelelor celor mai mici ale corpurilor luminătoare, şi atari vibraţiunei se propagă prin o materie fină şi estinsă preste tot, numită Ether, în modul cum se propagă sunetul prin aer. Scrutători mai noi propagă şi această părere, că lumina şi celelalte imponderabilii: căldura, magnetismul şi electricitea sûnt cumnăţite şi stau în strinsă legătură. [6]) Ori cum sĕ fie, genesa nu are de a face cu atari teorii. Ea ḑice numai că lumina s'a produs în urma mandatului divin. În ce mod a ecsoperat Dḑeu lumina, din ce şi prin ce, nu ne spune genesa. Şi astaḑi pămêntul este luminat regulat de soare, astronomia a cărei sorginte este observarea fenomenelor, nu va putè documenta, că Dḑeu a ecsoperat lumina prin alte mijloace înainte de ḑiaua a patra, adecă înainte de ce s'a ficsat raportul de astăḑi între pămênt şi soare. Dacă Strauss ḑice că după biblie a esistat schimbarea de ḑi şi noapte şi înainte de ḑiua a patra, atunci atare obiecţiune îşi are temeiul pe o neînţelegere. De oare-ce numai în ḑiua a patra a aşeḑat Dḑeu soarele spre stăpânirea ḑilei şi luna spre stăpânirea nopţii adecă ca adevĕraţi chronometrii i. e. După limbagiul comun numai acum mai ântâiu se începe aparenta apunere şi rĕsărire a soarelui, ori se ḑic în limbagiul învĕţaţilor, numai acum se începe regulata rotire a pămêntului în giurul osiei şi a soarelui, după care s'a început mĕsurarea timpului de ḑile, ani etc. Înainte de ḑiua aceasta biblia nu cunoasce atare schimbare şi încă o schimbare regulată de 24 oare.

---

[1]) cuvênt luat din psalmi.

[2]) om. VI în Genes.

[3]) Kurtz, l. c. p. 101 Bosen das Christenthum p. 749.

[4]) Humboldt, Kosm. III 91.

[5]) Ulrici, Gott und die Natur: despre natura proprie a luminei încă nu este nici o siguritate, deşi sûnt cunoscute foarte multe însuşiri ale ei, de aceea se basează pre ipoteze numai, toate încercări de a esplica aparenţa ei.“ p. 92.

[6]) Ulrici l. c. pp. 110, 123, 137.

În modul acesta s'ar putè combina referatul bibliei cu resultatele astronomice, şi încă cu privire la chronologie numai dacă vom privì cele 6 ḑile nu ca periode ci ca 6 momente principale ale activităţii creatoare a lui Dḑeu ce se pot deosebì logice, căci în modul acesta ceea-ce genesa deosebesce logice, chronologice se poate combina şi aceasta o pot face astronomii şi geologii fără a fi împedecaţi de genesă. Mulţămită ţie Dḑeule, că ne-ai revelat cuvêntul teu prin biblie şi natură.

A. Ghidiu.

Lista Nr. 17

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 16 publicată în Nr. 43 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 2725.70

Prin D. Basiliu Halmagy controlor în pensiune în Sebeşul infer. dela următorii de acolo: Ioan Micu 50 cr., A. Stoica 40 cr., N. Ritivoiu 40 cr., N. Nistor 20 cr., N. Flucsa 20 cr., Ioan Costea 40 cr., T. Mangu 10 cr., B. Halmagy şi familia 2 fl., Ioan Doican 50 cr., A. Micu 40 cr., Ioan Roman 50 cr., I. N. Tatoiu 10 cr., T. N. Roman 10 cr.. I. Relea 10 cr., T. B. Telvan 20 cr., I. Ch. Stoica 20 cr., T. Roman 30 cr., M. Costea 40 cr., D. Faur 20 cr., Vas. Roman 40 cr., I. N. Telvan 10 cr., Ios. B. Telvan 20 cr., G. Faur 20 cr., Stefan Micu 20 cr., Nic. N. Nistor 20 cr., I. Andraş 10 cr., Vas. Popa 30 cr., Vas. Dragota 10 cr., I. Aldea 5 cr., I. Totan 5 cr., Sim. Totan 3 cr., Adam Moldovan 10 cr., I. Kindea 20 cr., I. Maerean 10 cr., S. Bucurenciu 30 cr., Al. Petruţ 50 cr., Ios. Maerean 20 cr., I. Cîrţeiu 20 cr., I. C. Roman 40 cr. T. E. Iacob 10 cr.. G. Cioca 10 cr., T. Roman 20 cr., biser. gr. or. 2 fl., suma . . fl. 13.53

Prin Dl Alimpiu Barboloviciu Vicar for. gr. cat. episcopesc al Silvaniei ca resultat al mai multor colecte în tractul protopopesc al Crasnei Vălcăului anume dela următorii: A. Barboloviciu 5 fl., G. Maior 1 fl., Marcuş 1 fl, S. Oros 1 fl., miserul popor rom. din Simlĕu 1 fl. 72 cr.. poporul rom. din comuna Marin 4 fl. 40 cr. poporul român din com. Şigu 1 fl. 40 cr.,

Prin Ig. Sivu din com. Malu 1 fl. 29 cr., şi din com. Sirbi 1 fl. 03 cr., din com. Peciu 1 fl. dela par. B. Marincaş şi popor. rom. 9 fl. 50 cr., dela I. Popiliu preot în Vălcăul ungur. şi dela popor. rom. 4 fl., dela poporul din comuna Petenia 1 fl. popor. din comuna Cr. Horvath 2 fl. dela I. Moldovan paroch, şi popor. rom. din Banişor şi Banu 12 fl. 73 cr., prin Greg. Simon preot, dela popor rom. din comunele Hureḑu, Poniţa, Pleşca 4 fl. 25 cr., dela D. Barnuţ not. şi dela popor rom. din com. Halmasdu 7 fl., Al. Vicaş preot 2 fl. din comuna Hadad-Giortelescu 1 fl. 75 cr., Stef. Pop preot 1 fl., popor rom. din Babtia 2 fl. dela P. Aciu paroch şi poporul român din

Cehiul Şimleului 6 fl. 50 cr. dela I. Calona şi popor. rom. din Valcaul rom. 4 fl. 70 cr.

S. Bocşa 1 fl. I. Coaciu 1 fl.

Suma . . . . fl. 79.27

Totalul cu ḑiua de astăḑi . . . fl. 2818.50

Sibiiu 20 Aprilie n. 1880.

Comitetul pentru ajutorarea inundaţilor

---

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Nr. U. 695. 1879. [23] 3—3

Pertractare de oferte.

În 21 Maiu an. cur. între oarele 10—12 înainte de ameaḑi va avè loc o pertractare de oferte pentru esploatarea pădurilor domeniale ale celor **Şepte judeţe,** situate în revirul munţilor **Sadului** şi **Lotrului** şi constătătoare din **braḑi** şi **fagi,** sau prin tăiere totală sau prin rărire (Kahl — sau Plentnerhieb) la oficiul central al *Universităţii săsesci din Sibiu, piaţa mare Nro. 15.*

Planurile de tăiere şi condiţiunile contractuale se pot vedè la

Oficiul central al universit. săsesci.

Bursa de Viena şi Pesta.

din 29 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.20	105.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.75	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.50	85.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.50	124.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.—	93.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.50	92.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	92.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	92.25	93.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.75	92.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.75	72.70
Datorie de stat în argint . . .	73.25	72.20
Renta de aur austriacă	88.85	88.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.50	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	837.—	836.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	274.50	274.90
Acţiuni de credit austr. . . .	263.50	263.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	112.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.57
Napoleon	9.48$^1/_2$	9.47
100 marce nemţesci	58.65	58.70
London (pe poliţa de trei luni) .	119.15	119.10

Economic.

Sibiiu, 27 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.70—8.70; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.20—7.20; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 5.20—5.60; Ovĕs fl. .3.30—3.70 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 3—3.50; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 24 Aprilie n. Pro hectolitră: grâu fl. 10—11; sĕcară fl. 9—9.50 ; orz fl. —8: ovĕs fl. 7.40--7.50; cucuruz fl. 6.80—7.40; vinuri fl. 7—8 Spirt *en gros* fl. 33—34, fără vas, *en detail* fără vas cu fl. 34.50; şi cu vas cu tot cu fl. ——37 per 100 litre %. De astădată toate articlele fură binişor căutate şi trecură cu preţuri foarte bune, cu deosebire bucatele, pre cum mai ales grâul, sĕcara şi cucuruzul. Mai slab a trecut orzul şi ovĕsul.

(Grâul muced) se curăţă de mucedală prin aceea, că se presară bine cu prav de cărbuni, şi mestecat aşa zace vre o câteva sĕptĕmâni. Cărbunele 'i trage toată umeḑeala şi mirosul cel greu. După aceea grâul se cureţă de cărbuni printr'o maşină menită pentru acest scop. Grâul se înţelege trebue sĕ se ţină la locuri foarte uscate.

(Gunoiul roselor) se face mai bine prin leşia şi apa cu zoale, carea provine dela spălatul hainelor. Cu aceste se udă rosele în Aprilie şi Maiu de 2 ori pe sĕptămână. Acest gunoit are efect sigur şi foarte bun.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 28 Maiu şi 28 Iunie imob. lui Ioan Hadnagy în Dalnoc; în 29 Maiu şi 30 Iunie imob lui Albert Imecs în Imecsfalva; în 26 Maiu şi 26 Iunie imob. baronului Ioan Apor în Al.- şi Feltorja; în 3 Maiu imob. lui Petru Vajna în Osdola (trib. K. Oşorheiu); în 3 Maiu imob. lui Michail şi Mariei Theil în Şelimber (trib. Sibiu); în 24 Maiu şi 24 Iunie imob. lui Ioan Nagy şi remasului după Sara Căpitan în Cernat (trib. Braşov); în 26 Maiu şi 26 Iunie imob. massei concursuale a lui Ludvic Rusch şi soţi în Sibiiu (trib.); în 25 Maiu şi 25 Iunie imob. lui Simeon Korkos şi soţi în Abrud (judec. cerc.); în 2 Maiu imob. lui Michail Friedsam în Bâlcaciu (judec. cerc. Hususĕu); în 3 Maiu imob. lui Ioan Farkas în Cluj (trib.); în 9 Iunie şi 9 Iulie imob. lui Michail Sebesteny în Lengyelfalva (trib. Odorheiu)-

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin composiţiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, disposiţiune la vrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui către cap şi către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☛ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 4—12

ÎMPLETITURĂ CU MAŞINA.

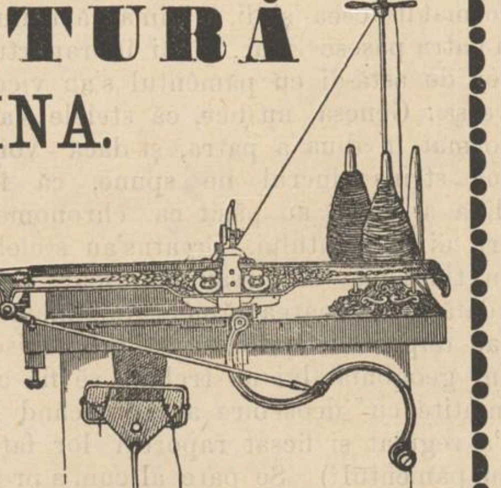

Acuirând prin cumperare tatăl meu **N. Simtion** negoţul de împletitură cu cinci maşine, mai nainte *Th. Tontsch, strada Cisnădiei Nr. 23* şi învĕţând foarte bine împletitul cu maşina, me recomând p. t. public a confecţiona (fabrica) **ciorapi femeiesci** şi **bărbătesci** (de toată mărimea şi coloarea — fără cusătură, lucraţi ca cu mâna, din lână, bumbac, aţă sau metasă); mai departe **gamaşi, veste femeiesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, şaluri, tulpanuri** etc. etc.

Primesc şi **ciorapi purtaţi** spre a'i repara şi recomând totodată depositul meu de marfă gata.

EMILIA SIMTION,

Sibiiu,

strada Cisnădiei Nr. 23 (odinioară coroana ung.), curtea 2., etagiul I.

☛ **Vênḑare** de **maşine de împletit** façon de **Dresda,** de construcţiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de maşine de împletit, la dorinţă, primesc instrucţiunea gratuită).

☛ Comandele din afară se vor efectuì foarte prompt şi eftin. [13] 6—6

☛ Scrisurile fonciari sûnt mai puţin espuse fluctuaţiunei cursului. ☚

Învit deci la cumpĕrare de **scrisuri fonciari** ale

Institutului de credit şi de economii „Albina“

din Sibiiu, cari aduc interese de **6%** (şese la sută) şi sûnt un efect foarte bun pentru plasare de capitale.

1. Aceste scrisuri se rescumpĕră **în cel mult 20 ani** dela datul lor prin tragerea la sorţi astmod, că din **fie-care serie,** adecă din totalul scrisurilor emise într'un an, se trage la sorţi în fie-care an cel puţin a 20 a parte după categorii de **fl. 100, fl. 500** şi **fl. 1000.**

2. Scrisurile fonciari eşite la sorţi se rescumpĕră în **deplina lor valoare nominală** la şese luni dela ḑiua tragerii.

3. Cuponii de interese se plătesc la semestru în 1 Aprile şi 1 Octomvre a fiecărui an şi sûnt **scutiţi de contribuţiune.**

4. Pentru plata punctuală a intereselor şi capitalului scrisurilor fonciari garantează:

a) toate hipotecele pre cari institutul a dat împrumuturi hipotecari. Prin articolul de lege XXXVI, din anul 1876 acele hipotece sûnt destinate **eschisiv pentru asigurarea detentorilor** (posesorilor) **de scrisuri fonciari** şi dreptul lor acesta este întabulat espres pe acele hipotece. După statutele sale însĕ institutul împrumută numai până la $^1/_3$ a valoarei hipotecei; *b)* un fond de **200,000 fl.** prescris prin numita lege şi separat din capitalul de acţiuni al institutului pentru **speciala** asigurare mai departe a **posesorilor de scrisuri fonciari;** c) ceealaltă avere a institutului.

Aceste hârtii de valoare sûnt deci foarte recomandabile pentru **fructificarea de capitale** ale particularilor, ale **fondurilor publice,** ale **pupililor** şi pentru **cauţiuni.** Ele sûnt deja notate cu bun preţ la **bursa din Budapesta** şi se vênd în cursul ḑilei la

P. I. Kabdebo,

bancariu în Sibiiu.

[20] 3—4

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48. Sibiiu, Joi 24 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

La adresa sinoadelor eparchiale.

Autonomia noastră bisericească, deşì ea s'a pus în viaţă înainte de 10 ani, nici chiar până astăḑi n'a putut prinde radĕcini, aşa de tari ca autonomia aceasta după carea credincioşii bisericei noastre gr. or. române din Ungaria şi Transilvania mult au însetat şi grea luptă au purtat, în promovarea intereselor noastre scolare sĕ poată arĕta resultatul dorit.

Causa scoalelor în cadrul autonomiei noastre bisericesci este cu mult mai importàntă, decât cum apare la prima vedere, de oarece scoalele noastre poporale se află într'o stare cu mult mai deplorabilă decât mai nainte, când biserica noastră era guvernată în mod absolutistic, deşì abia este de lipsă a se mai accentua, că fără scoală nu este cultură, fără cultură nu este nici viaţă nici libertate adevĕrată şi noi cari sûntem aproape de popor i cunoascem vieaţa şi scoalele, cu profundă durere trebue sĕ mărturisim, că în decurs de 10 ani a vieţei noastre constituţionale bisericesci nici chiar acolo n'am ajuns ca sĕ putem vedè apriat deţermurită competinţa, cercul de activitate a organelor noastre scolare de jos până sus, cu atât mai puţin vedem organisat întregul învĕţământ după fie care sistem, de oare ce regulamentul scolariu votat de congres în anul 1878 numai în mod provisoriu, nici din departe nu se poate numì un operat complet şi sistematic. De aicea urmează apoi, că o supraveghiare şi controla adevĕrată ori disciplină în trebile noastre scolare mai că nici nu esistă, deşì este un adevĕr de mult recunoscut, că fără determinarea competenţei, fără disciplină, şi fără controlă indestulitoare nici o organisare, nici o autonomie nu poate conta la viaţă durabîlă, şi aşa nu poate arĕta vre-un progres, pe terenul învĕţământului.

Tendinţa noastră deci trebue sĕ fie îndreptată într'acolo, ca sĕ intemeiem controlă, supraveghiere şi disciplină adevĕrată, sĕ determinăm cercul de activitate, competenţa tuturor organelor noastre bisericesci în trebile scolare, se înfiinţăm pe basa statutului org. o legătură strinsă întré aceste organe de jos dela parochie până sus la metropolie.

Şi spre ajungerea acestui scop trebue sĕ inaugurăm activitatea unui organ bisericesc, care, de şi esistă de 10 ani şi-'l vedem organisat pe basa statutului org. până astăḑi a remas fără nici o activitate adevĕrată.

Acest organ al constituţiunei este sinodul protopresbiteral, respective comitetul şi epitropia protopresbiterală.

Organele protopresbiterale, cu esceptiunea scaunului protopresbiteral, aşa precum funcţionează de 10 ani sûnt condamnate de a figura numai pe hârtie fără nici un resultat visibil şi fără nici o ocupaţiune oareşi care infiinţată. În sinodul protopresbiteral, ce se ţine la fie-care an odată se raportează de regulă despre lucruri secundare, d. e. despre numĕral căsătoriilor încheiate în anul trecut, despre procesele divorţiale şi pedepsile esecutate, cu un cuvênt: sinodul protopresbiteral are sĕ iee la simplă cunoscinţă enumĕrarea datelor statıstice, adeseori foarte ne esacte, apoi se aleagă scaunul protopresbiteral comitetul şi episcopia aşa ḑicênd numai proforma, fără ca comitetul şi episcopia sĕ poată arĕta vre-un resultat al activităţii sale pe timpul mandatului de trei ani, şi aşa organele noastre bisericesci în protopresbiterate cu esceptiunea scaunului, după esperinţele de până acuma se vĕd a fi depeodată la un rol neinsemnat, mai chiar ridiculos şi servesc numai de paradă în codul organismului nostru bisericesc.

Lucru foarte firesc că între asemene împregiurări fie-care bărbat serios va trebuì sĕ vadă şi sĕ priceapă, că organele protopresbiterale (afară de scaunul protopresbiteral) n'au nici basa, nici dreptul de esistenţă; mai departe că eparchia în toate afacerile scolare şi fundaţionale este silită a se pune în contact deadreptul cu organele parochiale, şi că prin urmare senatul scolariu şi epitropesc al consistoriului, parte pentru îndepărtarea reşedinţei, parte pentru necunoascerea esactă a împregiurărilor şi a oamenilor din comune nu poate duce controla recerută asupra scoalelor poporale, nu poate susţinè disciplina necesară, nu poate avè cunoscinţă deplină despre starea scoalelor, despre recuisite, despre înaintarea pruncilor în învĕţământ, nu despre hărnicia învĕţătorilor, despre manipularea şi asigurarea averilor bisericesci; cu un cuvênt: consistoriul necunoscênd lipsele adevĕrate a comunelor noastre bisericesci nu se poate ingrigì nici la timpul recerut nici cu energia de curmarea reului şi a neajunselor din parochiile noastre. Astfel consistoriul, care de lege ar trebuì sĕ fie al treilea, a devenit al doilea for faţă cu scoalele poporale şi cu averile parochiale şi nu poate corespunde asceptărilor juste nici chiar prin cea mai neobosită lucrare.

Convingerea noastră dar merge într'acolo, că dacă voim o adevĕrată propăsire pe terenul scolar şi fundaţional, — trebuie sĕ înfiinţăm o legătură naturală şi o conlucrare armonioasă a tuturor organelor scolare şi fundaţionale, trebuie sĕ predăm comitetului protopresbiteral şi epitropiei rolul adevĕrat ce i se cuvine după locul ce'l ocupă în organismul bisericei, după spiritul statutului org. şi după combinaţiunea întemeiată a nemuritoriului Şaguna, va sĕ ḑică: din aceste două organe protopresbiterale trebue sĕ facem a doua instanţă pentru toate causele noasre scolare şi fundaţionale.

Ambele organe, îndată ce ideile noastre s'ar pune în lucrare, ar avè un teren foarte larg de activitatate, căci ar avè îndatorirea: a cerceta la an cel puţin de două ori toate scoalele poporale din protopresbiterat, a se îngrigì de mijloacele necesare pentru învĕţământ, a curma defectele aflate prin comune, a stăruì umblarea regulată a pruncilor la scoală, a merge la esamenele semestrale şi a se convinge în faţa locului despre progresul pruncilor; va sĕ ḑică: comitetul protopresbiteral prin o activitate şi prin o legătură naturală în jos cu comitetul parochial, ear în sus cu consistoriul eparchial (senatul scolariu) ar putè duce o controlă şi supraveghiere salutară, ar putè susţinè disciplina cu mai mult efect, decât ăstăḑi.

Chiar aşa s'ar întêmpla şi cu epitropia protopresbiterală. Mii şi mii de floreni ai bisericei se dau uitărei şi pierderei din singura causă, căci lipsesce o controlă raţională şi o manipulaţiune corectă.

Negreşit ni se va obiecţiona, că agendele comitetului protopresbiteral şi ale epitropiei în modul acesta nu se află precisate în statutul org. La această obiecţiune respunsul nostru este simplu şi adecă: că statutul org. cuprinde în sine numai liniamentele, principiile fundamentale ale organisării metropoliei noastre şi rar se ocupă cu regularea specială a cestiunilor; mai departe: că statutul org. întocmai ca ori-ce operat omenesc, are multe scăḑeminte, cari însĕ în viaţa practică totuşi trebue sĕ se resolveze în înţelesul principielor conducĕtoare ale statutului: în urmă: că chiar şi până astăḑi s'au suplinit multe lacune ale statutului prin regulamente, statute, organisare provisorie etc. chiar în cestiuni de acele, cari în tecstul statutului org. nu se află decise şi regulate. Ori nu se poate face în cadrul statutnlui org. tocmai un asemenea regulament despre afacerile detaiate ale comitetului protopresbiteral şi ale e-

FOIȚA.

Archiepiscopul şi Metropolitul

ANDREIU BARON de ŞAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

La anul 1848, în Dumineca Tomii, catedrala metropolitană din Carlovĕţ, străbătută de mirosul tămâiei şi al făcliilor de ceară, era plină de creştinii adunaţi, ca sĕ fie de faţă la împlinirea unei mari taine de credinţă, Metropolitul Raiacici, asistat de doi episcopi sufragani şi de un mare numĕr de preoţi sĕvêrşise chirotonirea unui episcop.

Primind darul archipăstoriei, noul episcop, un om deabia treiḑeci şi nouĕ de ani, înalt, cu umerii laţi, cu peptul eşit, cu fruntea mare, cu chipul de o rară frumseţă bărbătească şi cu toate mişcările mĕsurate, Andreiu Şaguna se arată în faţa creştinilor, ca sĕ rostească ultimul sĕu cuvênt, înainte de a pleca din cercul, în care-şi petrecuse tinereţele.

„Tot omul din clipa nascerei sale, de când îşi face ântâiul pas în lume, începe a şi murì. . .“

Aceste au fost cuvintele, cu care Marele Archiereu 'şi-a început discursul rostit în clipa, când a păşit pe calea cea mare a vieţii.

Şi acel discurs se închee cu următoarele cuvinte:

„Mai pe urmă earăşi înaintea Ta Doamne cad şi ḑic: Tu Doamne scii, că cătră scopul meu doresc sĕ alerg; pe Românii ardeleni de adûncul lor somn sĕ-'i deştept şi cu voie cătră tot ce e adevĕrat, plăcut şi bun sĕ-'i trag! Tu Doamne umbrează-mĕ cu puternicul Tĕu scut! Tu îndulceşte-mi în ciasul morţii roadele amarelor mele oste neli. Amin!“

Câteva sĕptĕmâni în urmă, în ajunul adunării dela Blaj, fruntaşii Românilor ardeleni se adunară ca sĕ-'i facă o primire la Sibiiu, eară în sara ḑilei de sosire i se făcu o manifestaţie cu făclii. Cu aceasta ocasie el ḑise între altele aceste:

„Manifestaţiunile de onoare, ce d-voastră, cum se vede, le aduceţi nu numai demnităţii, ci şi persoanei mele, mĕ îmbucură foarte. Eu le primesc pe aceste sub condiţiunea, că d-vstră, precum până acum, aşa şi în viitor totdeauna veţi remânè credincioşi casei imperiale austriace. Nu este nici un om în lume, care sĕ aibă o inimă mai bună decât bunul nostru părinte Ferdinand. Precum speraţi dela Dumneḑeu, ca sĕ vĕ ajute vouĕ şi copiilor voştri, aşa sĕ remâneţi pururea în neclintită credinţă cătră dênsul. În convingerea aceasta vĕ împĕrtăşesc binecuvêntările mele“.

Eată în câte-va trăsături omul a cărui viaţă Părintele Archimandrit şi Vicar metropolitan Nicolae Popea ne-o înfăţişază în cartea sa, apărută încă în anul trecut şi premiată de sinodul archidiecesan din Ardeal.

În clipa, când se simte pregătit pentru lucrarea archipăstorească, Marele Archiereu se gândesce la moarte. El vede mărimea însărcinării ce primesce, vede greutăţile ce va trebuì sĕ învingă spre a nu putè sĕ aducă la îndeplinire planurile sale întinse şi simte, că o viaţă de om e prea puţin pentru sĕvêrşirea unei munci atât de grele, simte, că viaţa i se va stinge încă la începutul lucrării ce-'şi plănuise.

Tocmai pentru aceea încă de atunci sĕ gândia la timpurile, ce vor avè sĕ urmeze după încetarea lui din viaţă: voia sĕ câştige iubirea poporului, pe care-l păstoria, pentru ca sĕ'i poată lăsa drept moştenire planurile sale şi sĕ'l poată hotărì de a urma cu dragoste lucrarea începută de dênsul, voia sĕ câştige atât pentru sine, cât şi pentru acest popor, un sprijin statornic în încrederea şi bunăvoinţa curţii din Viena, ale cărei interese le credea în mare parte identice cu ale poporului român; voia, într'un cuvênt, sĕ'şi asigureze moştenirea, roadele amarelor sale osteneli.

În ḑiua înmormêntării lui ḑiarul „Herm. Ztg.“, voind sĕ cuprinḑă caracterul reposatului în puţine cuvinte ḑice: „La puţini oameni s'a manifestat stăruinţa de fer, întru a face ca dorinţa lor sĕ străbată şi preste mormênt, aşa de puternic ca la Şaguna“.

Căci în capetele, pe care firea le croesce într'un cias bun, se plăsmuesc mai ales gândiri ce nu se pot realisa într'o viaţă de om, mai ales.

pitropiei protopresbiterale? De altă parte: din intenţiunea legislaţiunei noastre bisericesci, din spiritul statutului şi din natura lucrului se poate conchide cu toată positivitatea, că fără nici o mustrare de consciinţă, fără nici o vătĕmare de lege comitetului protopresbiteral şi epitropiei se pot concrede, ba chiar le compet agendele unui for de a doua instanţă. Şi în aceasta privinţă este destul a ne provoca la împregiurarea, că

a) în dispoşiţiunile generale ale statutului org. unde enumeră părţile constitutive ale metropoliei noastre, protopresbiteratul se amintesce ca un organ de mijloc între parochie şi între eparchie, prin urmare organele protopresbiteratelor însĕ sûnt chiemate a mijlocì administraţiunea noastră constituţională între parochii şi între eparchie, ceea ce însĕ fără vre-o controlă şi veghere asupra administraţiunei parochiale ar fi cuadratura cercului.

b) idea conducĕtoare a statutului esprimată deadreptul şi în dispoşiţiunile generale, este, ca „fie-care parte constitutivă a metropoliei sĕ'şî continue acţiunile sale bisericesci, scolari şi fundaţionali în afacerile părţii constitutive mai mari“ va sé ḑică: are sĕ fie aceea o legătură armonioasă şi treptată între părţile constitutive. Dar dacă causele scolare şi fundaţionale ale parochiilor nu mai vin pe tapet la protopresviterat nici în una formă: atuncea dispoşiţiunea citată n'are nici un înţeles în statut.

c) că comitetul şi episcopia în genere tot acele agende le are la protopresviterat ca şi parochia, după §. 63. al statutului organic.

d) că organele protopresbiteratelor formează negreşit un for mai înalt, decât organele parochiilor, şi aşa n'ar fi oare un lucru ne mai pomenit a se numì o corporaţiune „for mai înalt“, dacă aceasta n'are nici o influinţă, nici un drept de controlă asupra forului inferior?

e) că afacerile economico-bisericesci, scolari şi fundaţionali privitoare la protopresviterat, şi înaintarea trebii scolare din protopresviterat sûnt îndrumate prin § 50 al statutului org. la organele protopresviterale, şi în normă

f) că după § 56 al statutului „Comitetul este chemat a duce şi conduce mai de-aproape afacerile comune ale întregului protopresviterat în privinţa economico-bisericească, scolară şi fundaţională.

Toate aceste arată chiar, ce posiţiune are sĕ ocupe comitetul protopresviteral şi episcopia faţă cu organele parochiale, şi dacă cine-va totuşi mai are îndoeală despre adevĕrul aserţiunilor noastre: pe acela 'l avisăm a cetì şi a studia mai deaproape §§-fi 49—72 din proiectul „unui regulament de organisare“ a metropolitului de pia memorie Şaguna şi va vedè, că tot ce am ḑis în acest tractat consună întru toate ideilor conducĕtoare a fie iertatului Şaguna, corespunde spiritului stat. organic care este compus pe basa „proiectului de regulament de organisare“.

Sinoadele eparchiale stau la pragul uşei. Se vor ocupa de multe cestiuni ponderoase, dar noi din partea noastră nu cunoascem de astădată cestiune mai grabnică şi mai ponderoasă decât regularea competenţei organelor protopresbiterale. Ele nu pot vegeta, ori a face numai paradă şi mai departe, ci trebuie sĕ aibă viaţă şi activitate adevĕrată în direcţiunea indicată de noi. Sinodul protopresbiteral din Lugoş aceasta idee a primit-o de a sa, şi a determinat a se substerne sinodului eparchial o representaţiune în acest înţeles.

Mich. Besianu.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Aprile.

În nrul premergĕtoriu am anunţat scurt şi simplu închearea desbaterei bugetului Ungariei. Cetitorii noştri au aflat şi până acum şi pe cât ne va permite spaţiul vom împărtăşì şi de acì in colo unele episode mai interesante şi pentru publicul nostru din decursul desbaterilor încheiate. Este caracteristică coincidenţa unora dintre episodele aceste, care pentru casul, că alte evenimente neprevĕḑute şi de mai mare importanţă ne ar împedeca de a le comunica mai detaiat, le atingem aici pe scurt. În una din şedinţele din cestiune deputatul Ugron învinuie pe guvern aspru că este absolutistic şi ḑice, că deosebirea între absolutismul de acum şi cel de odinioară este, că acum face guvernul unguresc ceea ce au făcut odinioară Austriacii. „Parlamentul a perdut autoritatea. El seamĕnă unui încarcerat, care trăiesce cu bucatele ce i se pun dinainte'i. Autonomia comitatelor e numai le părere. Comitatul are numai dreptul de a se compromite, nu are însĕ şi mijloacele a se desvolta spre binele statului. Corupţiunea domnesce în ţeara întreagă: abia se mai află un om îmbrăcat în căput, care sĕ nu îmbrace şi o funcţiune şi funcţiuni se crează neincetat, pentruca sĕ se asigure bine călăii guvernului. Când ministrul-president se provoacă aici în casă la consecuenţa sa politică stêrnesce risete; ridem de dênsa, cu toate că este foarte trist acest ris şi caracterisează pe deplin situaţiunea.“

Aşa Ugron. Csanády ḑice, că ministrul-president este un renegat politic.

Ministrul-president Tisza respunḑênd în termini tot aşa de grei reflectează lui Ugron, care susţine, că naţiunea se omoară cu naţiunea, libertatea cu libertatea, că casa deputaţilor este asemĕnea unei poporaţiuni din temniţe, că prin aceste nu atacă guvernul ci, fără de a lua în consideraţiune adevĕrată situaţiune, condamnă definitiv naţiunea.

„Adevĕrata situaţiune“ o completează de minune verdictul jurilor din Budapesta, pronunţat în 30 Aprilie a. c. asupra autorului unui articul din „Fűggetlenség“ în care între alte se amintesce de „un rege care poartă pe capul seu coroana sântului Ştefan de pe care aburesce încă sângele versat al Maghiarilor“, eară înalt articul în aceeaşi foaie: „şi noi ḑicem, că Austria se peardă Triestul, Trentinul, Istria şi Dalmaţia“. Verdictul jurilor a achitat pe autor. Ce deosebire între acesta şi cel pronunţat mai ani asupra lui Miletici?

Nu ar fi aici locul sĕ ne ocupăm cu scrierile lui Kossuth, din care a apărut un tom şi care se ocupă cu deosebire cu resboiul italian din 1859. O facem însĕ pentru de a signalisa cel puţin fenomenul literariu care face sensaţiune în lumea politică. Materialul ce'l emite Kossuth în public spre a se vedè activitatea emigraţiunei unguresci în timpul amintit este copios şi în unele privinţe şi instructiv, mai cu samă dacă luăm în băgare de samă dispoşiţiunea politică din Ungaria, dispoşiţiune, care ocupă pe ḑi ce merge între Maghiari teren mai mult. Activitatea descrisă în tomul apărut se concentrează asupra resturnărei Austriei şi independenţei Ungariei. Vom revenì asupra acestui fenomen literariu, despre care o parte din presa maghiară, îl condamnă şi între alte „Magyarország“ ḑice că nu e istorie, ci e politică“ eară „P. Lloyd“ îl supune celei mai severe critice.

Caleidoscopul din Ungaria ne mai înfăţişează un lucru, care se deosebesce de cele înregistrate mai sus, dară completează icoană situaţiunei. In locul lui Szlavy în Pojon candidează pentru locul de deputat bar. Sennyey. Alegerea acestui din urmă este ca şi sigură. Sûnt mulţi, cari privesc în apărerea baronului pe scenă apropiata dispărere a lui Tisza. Fie cum va fi, noi credem, că mai spre bine nu se vor întoarce lucrurile nici cu Senney.

Se vorbesce şi se scrie despre reînvierea triplei alianţe între Germania, Austro-Ungaria şi Rusia. Oficiosul „P. Ll.“ o desminte din toate puterile. Din contră „Bohemia“ din Praga asigură, că corespondentul ei din Berlin o privesce de faptă împlinită. „D. Zlg.“ ḑice că alianţa urmăresce scopuri conservative şi aduce aminte de sânta alianţă.

Principele Napoleon (Plon-plon) se pregătesce a da un nou semn de viaţă. Printr'un manifest nou voiesce a păşì contra propunerei lui Paul Bert, conform cărui în Francia preoţii se nu mai fie scutiţi de eserciţiul în armată.

Din Petersburg se scrie că în cercurile normative de acolo se ventilează foarte mult încercarea de a împăca pe Poloni cu Ruşii.

Din Albania nu sûnt deocamdată sciri mai importante.

Petiţiunea

juristilor români din Transivania presentată camerei deputaţilor în şedinţa dela 20 Aprile st. n. a. c. în cestiunea referinţelor urbariale.

(Urmare)

Esaminând motivele ce au îndemnat pe înaltul guvern a compune menţionatul proiect de lege — aşa precum sûnt ele publicate — fie-care jurist cunoscĕtoriu de referinţele patriei noastre trebue sĕ vină la convingerea, că acele pe cât sûnt de nesuficiente a justifica dispoşiţiunile proiectului, pre atât sûnt şi de neadmisibile şi nefundate.

Conform motivului prim: causa cursului împedecat al regulărilor urbariale ar fi: greutăţile procedurei procesuali, carea nu corespunde de loc intereselor urbariali şi poliţiali în Transilvania, sumptuositatea proceselor, şi acea împregiurare că cea mai mare parte a speselor nu se împarte asupra părţilor interesate în proporţiunea proprietăţii, ci o supoartă numai fostii proprietari.

Se afirmă mai departe, că procesele de regulare a referinţelor urbariale, de proporţionare şi de comassare nu se pot mărginì de loc la cadrul proceselor private, şi că normele procedurei civile nu se pot aplica la acele, căci este contra naturei lucrului a constringe la o pertractare protocolară conform §-lui 144 proc. civ. astfel de procese, unde nu este vorba numai de două partide, ci de interesele opuse a sute de interesaţi, şi că partidele nu se pot constringe ca sĕ'şi presenteze doveḑile, căci aceste nu stau la dispoşiţiunea lor.

---

dorinţe, care cu vremea trebue sĕ misce popoare întregi.

Dorinţele lui Şaguna nu au fost acele care s'au împlinit încă în viaţa lui şi pentru aceea, în cuvêntul, prin care deschide ântâiul congres naţional bisericesc, el ḑice:

„Eată, domnilor! — timpul încetării acelei sarcine grele care de douĕḑeci de ani zăcea pe umerii mei şi pe care trebuia sĕ o port singur, după posiţiunea mea, pe care o ocup în organismul sfintei maicii noastre biserici, căci n'am putut sĕ ne organisăm pănă acuma bisericesce.

„Cum am condus eu pănă acum treaba cea grea şi problematică a reînfiinţării metropoliei noastre, despre aceasta judece presentul şi viitoriul“.

„De astăḑi încolo depun şi responsabilitatea pentru ulterioara soartă a bisericei în mânile acestui congres şi ale celor viitoare şi mĕ mângăi, căci cutez sĕ ḑic: că nu îndeşert am alergat ca şi cum aşi fi bătut vĕzduhul, ci luptă bună am luptat, curgerea am plinit şi credinţa am păzit, şi că astăḑi pot sĕ mĕ rog lui Dumneḑeu, ca acum sĕ mĕ slobozească pe mine în pace, că vĕzură ochii mei mântuirea, care s'a pregătit înaintea feţelor tuturor Românilor de religia gr. resăriteană din Ungaria şi Ardeal“.

El a organisat dar pe Românii risipiţi prin ţĕrile de sub stăpânirea Habsburgilor şi părăsiţi de veacuri fără de nici o povaţă; dar nu această organisare e înţelesul vieţii lui, nu ea a fost gândul, care l'a îmbărbătat în luptele grele prin care a trebuit sĕ treacă: 'i-a organisat, pentru ca printr'ênşii sĕ înceapă lucrarea, la sĕvêrşirea căreia 'i credea chemaţi.

Şi chiar atunci, când 'i-a organisat, el a dat o direcţie hotărîtă lucrării lor viitoare şi prin întreaga lui viaţă ne-a arĕtat în cotro trebue sĕ nezuească urmaşii, pentru ca acea parte din poporul român sĕ'şi poată împlinì chemarea.

Pentru acea biografia Metropolitului Andreiu nu e descrierea vieţii unui om, ci înfăţişarea unei părţi strălucite din viaţa poporului român şi în acelaşi timp desfăşurarea planului de acţiune croit pentru trei milioane de Români de către cel mai luminat cap ce s'a ivit în mijlocul lor, e o parte din moştenirea de gândiri, pe care ne-a lăsat-o organisătorul unei biserici naţionale românesci.

Şi nimeni nu era mai de-aproape chemat a ne face parte din această moştenire decât Părintele Archimandrit Nicolae Popea, care 'i-a fost secretar, în urmă Vicar şi chiar iubit om de încredere, care a petrecut o viaţă întreagă în apropiarea lui şi putea sĕ'i cunoască şi cele mai intime dorinţe.

Însĕ mai nainte de a ne da samă, dacă scrierea Părintelui Popea respunde la toate asceptările, sĕ ne înfăţişăm prin câte-va trăseturi de condeni caracterul şi vederile Metropolitului Andreiu.

Metropolitul Andreiu s'a născut la 1 Ianuarie 1809 st. n. la Miscolţ în Ungaria, departe de trupul naţiunei române. Tatăl-seu neguţĕtorul Naum Şaguna şi mumă-sa Anastasia erau Români macedoneni, de origine din Grabova şi descendenţi ai unor familii emigrate încă în veacurile trecute. Nu se scie, dacă părinţii acestui mare Român vorbiau românesce; se scie însĕ, că el însuşi la vêrsta de 14 ani, când, după încetarea din viaţă a tatălui seu, se duse la Pesta la unchiul seu, încă nu scia românesce.

Acest unchiu a lui, Anastasie Grabovschi, era neguţĕtor bogat, om cu multă trecere şi cu relaţiuni foarte întinse, dar mai pre sus de toate Român zelos, care numĕra între amicii sei pe Petru Maior, pe Bojincă şi pe alţii din puţinii Români culţi care trăiau în acel timp, ba avea relaţiuni de aproape şi cu mai multe familii boeresci din ţară, între care şi familia Golescilor.

În casa unchiului seu a învĕţat viitorul metropolit român limba românească şi a prins o hotărîtă tragere de inimă către poporul român pe care nu'l cunoştea, dar din care se simţia făcênd parte.

Este un lucru cel puţin foarte firesc, ca omul sĕ se simtă alipit de poporul, din care face parte şi în mijlocul căruia s'a născut şi a crescut, căci de acest popor îl leagă atât tradiţiile înaintaşilor, cât şi interesele actuale, şi mai pre sus de toate, dela acest popor a învĕţat cele mai din început şi mai de căpetenie elemente

Se mai afirmă: că „din natura lucrului urmează că în causele de regulare urbarială, numai acele principii de procedură se pot aplica, cari au servit de basa §§-lor 6—10. Art. X din 1832/6 cari principii le-au acceptat și instrucțiunile din 1858. și Cap. VII din normele provisorie a conferinței judexcuriale, și în fine instrucțiunea din 1868.

În fine trăgând paralelă între cursul causelor urbariali din Ungaria și Transilvania, recunoasce că în Ungaria s'a dovedit și se dovedesce un progres mai îmbucurătoriu și cu procedura de pănă acì. Fenomenul acesta înse îl află justificat prin împregiurările, că acolo sînt regulate referințele urbariale, sînt mai regulate și mai simple referințele de posesiune peste tot, că partidele, advocații, inginerii și judecătorii din Ungaria au o pracsă de mai mulți ani, carea ușurează mult procederea, mai afirmă apoi, că nici acolo precum nici în Transilvania nu se provede procesul în procuratură (pertár) va sĕ ḑică: nu sub conducerea unui oficial, care nu cunoasce causa, pe basa unor alegate dictate din partea partidelor după plac, ci sub conducerea unui referent delegat, care conduce și dă direcțiune și întru câscigarea doveḑilor.

Aceste premise în general, guvernul se mai provoacă la §. 80. Art. LIII din 1871 care pune în vedere mĕsuri ulteriori legislatorice, cari sĕ normeze procedura regulărei de posesiune, — apoi trecênd la motivarea specială a fie-cărui §. ḑice:

Că cu deosebire §§. 5—7 țintesc la înlesnirea și eftinirea comassațiunei, ear §. 8 la posibila apĕrare a proprietăților situate prin păduri, căci în urma dispozițiunilor acestui §. proprietarii vor putè rescumpĕra enclavele (fênațe, lazuituri etc. mai mici) ce le au fostii iobagi prin pădurile lor, ear prin aceasta crede că se vor curma desele certe, procese și prevaricațiuni ce între referințele actuali sînt neîncungiuravere.

Ear cu privire la §. 5 ḑice: că pentru aceea 'l-a susceput în proiect, ca prin accelerarea procedurei de regulare în câțiva ani sĕ se prelucre materialul restant și sĕ se evite necesitatea unei nouĕ modificări de lege; apoi, considerând ponderositatea causei din punct de vedere al statului, polițial și administrativ, estinde dispozițiunile §-lui 19. Art. LIII. 1871 nu numai asupra averilor statului, bisericei, și fondurilor, ci și asupra averei orfanilor și a celor de sub curatelă.

Modul de astăḑi al suportărei speselor îl dechiară de causă principală a stagnărei comassațiunilor și regulărilor urbariali, căci ḑice astăḑi partea mai mare a speselor cade în sarcina fostilor proprietari, desì recunoasce, că fostii iobagi încă sînt detori a face prestațiuni foarte grele, dând cărăușia și ḑile de lucru și încă chiar atunci când lucrul are cea mai mai mare valoare și pentru economia lor; afirmă mai departe, că, deoarece aḑi după ani 32 dela desrobire, în lipsa de date sigure nu se mai poate erua, că din posesiunile fostilor proprietari: cari părți sînt alodiali și cari urbariali? în repartiarea (aruncul) speselor și a ḑilelor de lucru domnesce arbitriul, interesul și șiretia, și produce frica ce întimpină la popor toate lucrările referitoare la regulări de posesiune etc. deci află că este drept și ecuitabil ca în viitoriu spesele sĕ le poarte toți deasemenea.

Ear în ceea-ce privesce esperții: află că vor fi corespunḑĕtoare dispozițiunile §§-lor 9 și 10 ce se vor întregì prin instrucțiuni ulterioare.

În special dreptul de a alege pe esperții, cari vor fi aplicați la prețuirea și clasificarea pămênturilor și la stabilirea planului de regulare, se depune în mânile comisiunilor administrative municipale, căci afară de altă considerație guvernul cugetă că numai astfel de esperți pot fi neinteresați.

Opuri voluminoase s'ar putè compune din argumentele ce se pot aduce contra acestor motive; însĕ fiindune scopul numai de a ne face observările cât se poate mai pe scurt și obiectiv, ne mărginim la următoarele:

Din punct de vedere al dreptului, nu se poate susținè nici o mesură, care atacă libertatea proprietății.

Noi însĕ sûntem necesitați a constata: că mĕsurile proiectului din cestiune și anume §§. 5, 6 și 8 atacă și fac problematic dreptul de a dispune liber de proprietate; dar considerând că dreptul de a apĕra proprietatea încă este un ram al dreptului de liberă dispozițiune asupra ei — deja în §§. 1, 2 și 3 încă observăm tot această intențiune.

Căci §§ amintiți dispunênd, ca în toate causele urbariale sĕ se introducă procedura incuisitorică, și ca datele și doveḑile necesarii pentru lămurirea lucrului sĕ se procure din oficiu și pe aceste base sĕ se resoalve procesele, deșì în espunerea de motive asupra proiectului însuși guvernul afirmă, *că judecătorii din Transilvania nu poșed rutina recerută în astfel de cause* — se depune în mânile acestor judecători o putere discreționară; ear prin aceasta considerând desele abusuri, ce cu dorere am esperiat în procesele de asemenea natură în trecut, fostii iobagi și peste tot posesorii mici fără diferință de naționalitate se espun celor mai eclatante nedreptățiri, căci pe lângă aceea că procurarea doveḑilor lor va atêrna dela arbitriul judecătoriului se eschid dela posibilitatea de a'și apĕra drepturile și averile înaintea judecătoriei prin oameni esperți, prin advocați; deșì cu deosebire în procesele de comassare, spre justificarea restringerei apĕrărei normale, nu se poate aduce drept argument nici măcar acea împregiurare, că acela n'ar cădea în sfera dreptului privat, căci acì nu se tratează de un teritoriu ce numai în urma regulărei are sĕ devină în posesiunea respectivilor, ci de realități cunoscute scutite de ori-ce referințe urbariali, cu un cuvênt de realități libere, de proprietate completă.

De asemenea restringe dreptul de apĕrare a proprietăți §. 3 când dispune: că în cestiunea de permisibilitate, douĕ sentințe egale nu se mai pot apela, — căci închide partidelor interesate calea de a'și apĕra drepturile pănă la forul suprem, cu toate că este un adevĕr constatat că posibilitatea erorei și a favorei din partea judecătoriului este cu atât mai eschisă cu cât mai multe foruri de apelațiune esaminează procesul, din care causă este și adoptat în statul nostru în procesele civile principiul de douĕ apelațiuni.

Deci dacă sînt permise douĕ apelațiuni în cause civile mai neînsemnate, cu ce s'ar putè justifica restringerea relativă la permisibilitate în procesele de regulare a posesiunei, pe când după legislațiunea din 1871 în asemenea procese aceasta este cestiunea principală?

Eată ce ḑice în astă privință motivarea Art. LIII din 1871.?

„În §. 51 se permite apelațiunea la forul de a treia instanță și în cestiunea de permisibilitate a causelor de regularea posesiunei, căci în procesul de regulare totdeauna aceasta este cestiunea principală, prin urmare nici un motiv nu se poate aduce pentruca partidele chiar în cestiunea principală sĕ se eschidă dela folosirea tuturor remediilor de drept ce sînt posibile, cu atât mai vêrtos, că punctul f, §. 6 Art. X din 1836 permite apelațiunea *intra dominium* fără nici o restringere.“

Tot atât de nedreaptă este și alinea ultimă a §-lui 3, pentrucă nu ne putem închipuì motiv plausibil: pentru ce sĕ nu fie admis în cestiuni atât de ponderoase cel puțin remediul de justificare, pe care procedura civilă 'l admite în casuri cu mult mai neînsemnate?

Dar afară de aceste posițiunea următoare din §. 1: „natura alodială sau urbarială a singuraticelor sesiuni sau părți de sesiuni etc. fiindcă nu se ḑice espres că: de această natură numai acele procese se vor continua după această procedură, cari sînt pornite în termin legal, — poate da ansă la acea interpretare greșită, că deșì §. 64, Art. LIII din 1871 este încă în valoare, totuși se mai pot intenta încă și astfel de procese.

Deci acì nu este precis înțelesul, și ar fi deajuns un cas precedent, ca în urma lui, și de acì încolo sĕ se mai pornească procese de aceste prescrise deja.

(Va urma).

Din lipsa de spaț corespondența remâne pe nrul viitor.

Varietăți.

A seară ni s'a comunicat următoarea telegramă:

Timișoara, 5 Maiu n. Astăḑi la 9 oare, după lungi suferințe adormì în domnul marele nostru bărbat național,

Andreiu Mocsonyi de Foen,

unul dintrĕ eluptătorii metropoliei și autonomiei noastre. Înmormêntarea poimâne în Foen.

* („Foița“) de astăḑi aduce cetitorilor nostri începutul unei „dări de seamă“ publicate de I. Slavici în „Convorbiri literare“ (Anul XIV — No. 1 dto 1 Aprilie v. 1880). Această „dare de seamă“ asupra biografiei Marelui Andreiu de Nicolau Popea este însĕ o lucrare pentru sine, o *caracteristică* a neuitatului Archipăstoriu atât de nimerită în materie și în formă, încât poate fi numită chiar clasică. Nu ne putem reținè a nu face părtaș de acest prețios dar literar și pe publicul nostru de dincoace de Carpați, întrucât el nu ajunge a cetì escelentele „Convorbiri literare,“ ce merită cea mai călduroasă spriginire din partea întregei Românimi inteligente.

* (Têrgul Sibiiului) de primăvară a fost mai pre jos de un simplu têrg de sĕptĕmână, astfel în-

---

de gândire. Ceea ce-i apropie pe oameni unii de alții este cumunitatea de tradițiuni, de interese și mai ales comunitatea de vederi: Românul se simte dar mai apropiat de Români decât alți oameni, pentrucă găsește în sufletul seu mai multă asemênare cu Românii decât cu alții, și îndeobște îi este mai lesne de a se înțelege cu dênșii decât cu alți oameni.

La Șaguna, în deosebi, această alipire oare-cum instinctivă nu se putea stabilì, căci, deși Român după origine, a fost născut și crescut departe de trupul națiunii. Cu toate aceste una dintre cele mai hotărîtoare trăseturi în caracterul lui e susceptibilitatea națională aproape bolnăvicioasă, și întreaga lui viață ni se pare neînțeleasă câtă vreme nu ne vom fi dat seamă despre motivele acestei susceptibilități.

Oamenii ca Șaguna, meniți dela fire de a-'și petrece viața în muncă necurmată pentru împuținarea miseriilor lumesci. aduc cu dênși totdeauna un capital de iubire în lume: trebue deci sĕ ne dăm samă, pentru ce iubirea lui Șaguna s'a revĕrsat mai ales asupra Românilor și îndeosebi asupra celei mai nenorocite părți din poporul român. Ori unde l'ar fi aruncat întêmplarea, el 'și-ar fi împlinit chemarea nu numai din simțemêntul de datorie, ci și din dorința-i firească pentru binele obștesc; la Români însĕ el nu s'a mărginit la împlinirea unei chemări individuale, ci a dat deslegare unei probleme sociale, din care-și făcuse o problemă de fericire și care la Români era mai viu simțită decât la alte popoare.

Eată dar ceea ce l'a împins spre poporul român, eată motivul susceptibilității lui naționale.

Dacă ar fi făcut parte dintr'un popor fericit, el ar fi trăit poate departe de sgomotul lumii și s'ar bucurat în tăcută retragere de bogatele isvoare de fericire, pe care le avea în suflétul seu; era însĕ membru al unuia dintre cele mai nefericite popoare, și ca unul ce fusese făcut pentru viața fericită, trebuia sĕ fie înḑecit de adênc jignit de nefericirea poporului seu.

Românii erau un popor desprețuit și o parte din acest dispreț cădea și asupra lui, câci el era Român. Nu ar fi avut decât sĕ-'și renege românitatea ori sĕ-'și pună în evidență individualitatea, pentru ca sĕ scape de acest dispreț ori ca sĕ fie membrul respectat al unui popor desprețuit. Și nu e nimic mai comod decât a desprețuì dimpreună cu străinii pe poporul din care faci parte, nimic mai comod decât a ḑice:

„Eată că eu nu sînt ca ceilalți, cu toate că din mijlocului lor am eșit“.

Dar semnul oamenilor cum se cade e simțemêntul de adênca jignire, pe care îl produce în sufletele lor disprețul manifestat față cu poporul din care fac parte, mai ales atunci, când acest dispreț nu 'i atinge și pe dênșii. Și dacă Șaguna nu s'ar fi simțit nici odată alipit de poporul român, simțimêntul de alipire a trebuit sĕ se deștepte în sufletul lui atunci, când i s'a ḑis: „Românii sînt un popor sĕlbatic și ticălos, ceea ce nu are sĕ te supere, fiindcă tu nu ești ca dênșii“. Eară aceasta i se ḑicea tinĕrului și chiar copilului Șaguna în fie-care ḑi, aceasta i s'a ḑis în toată viața: pentru aceea simțemêntul de alipire era atât de puternic în sufletul lui, pentru aceea totdeauna și în toate împregiurările se identifica și cerea sĕ fie identificat cu Românii.

Și pe când întimpina pretutindene disprețul aruncat asupra Românilor, în casa unchiului seu avea a face cu nisce oameni, care plângeau soarta poporului român, care-și petreceau viața în muncă necurmată pentru luminarea acestui popor, cu nisce oameni, care pipăiau mereu ranele unei întregi societăți scăpătate și căutau ḑi și noapte leacul binecuvêntat: era oare cu putință, ca sĕ nu prindă în sufletul tinĕrului Șaguna rădĕcini dorința ne-astâmpărată și covêrșitoare de a păși în urmele acestor oameni și de a urma lucrarea pregătită de dènșii? era oare cu putință, ca el sĕ nu'și ḑică: „Și dac'aș avè înmiit puterile ce am, înainte de toate pentru acesti Români părăsiți le ași jertfi?“

Deșì nu este o carte mare, în care sĕ stee scrisă „data“ oamenilor și a popoarĕlor, sînt oameni providențiali, capete predestinate a resolvì cestiunile ivite în societatea, ce le încungiură: un asemine om providențial a fost Șaguna. (Va urma.)

cât se poate susţinè cu drept cuvênt, că nici n'a fost têrg. Numai şătrile vênḑĕtorilor săsesci şi jidănesci, cari în zădar aşteptau după mulţimea cumpĕrătorilor români, ne mai ḑiceau. că ar fi fost sĕ fie têrg. Românii, se înţelege, nu s'au înfăţişat nici ca vênḑĕtori, deoarece ei îşi serbau cea mai însemnată sĕrbătoare al anului întreg: Pascile Domnului. Doar nici când nu s'a demonstrat cu mai multă evidenţă însemnătatea hotărîtoare a elementului românesc pentru comerciul Sibiiului. Cei jigniţi în interesele lor vitale, cu deosebire meseriaşii săsesci, au de a mulţămì pentru paguba suferită autorităţilor publice competente, cari n'au voit sĕ recunoască pe faţă însemnătatea elementului românesc prin o *amênare a têrgului.*

* (Conferenţe în Braşov). „Kronstät Zeitung“ ne spune, că în 20 Maiu n. directorii căilor ferate austro-unguresci, apoi mai târḑiu, cei a căilor ferate unguresci-austriace şi ale Germaniei de sud şi pela începutul lui Iunie directorii căilor ferate unguresci-austriace-rusesci vor ţinè conferenţe mari, care vor fi de mare influenţă asupra comunicaţiei căilor ferate.

* (Tiparin verde). În Anglia încep a se tipărì cărţile cu coloare verde. Acest tipariu este spriginit din toate părţile fiind pentru ochi foarte priincios. În Filadelfia ese deja un jurnal tipărit verde.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 5 Maiu n. Casa deputaţilor a votat convenţiunea drumurilor de fer cu Serbia.

London, 5 Maiu n. Cu ocasiunea primirei oficiale a declarat ministrul de esterne lord Granville, cabinetul britic se ţine strins de tratatul dela Berlin şi nu se va alătura nici la o alianţă continentală, însĕ va continua raporturile cordiale cu Francia şi va spriginì pretensiunile Greciei.

London, 5 Maiu n. „Biroul Reuter“ anunţă din Şangai: Guvernul chinezesc nu mai vrea se scie nimica de tratatul despre Culgia şi cere restituire necondiţionată. Ili a făcut sĕ se înţeleagă că la cas de denegare va ocupa districtul.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Cestiunea ortografică
în
Academia română.

Raport

asupra noului proiect de ortografie română.

Domnilor membri,

Academia română, în şedinţa ei din 4 Iunie anul trecut 1879, după o propunere a domnilor Haşdeu, Baritiu, Odobescu, Caragiani şi a subscrisului, a hotărît „a se pune la ordinea ḑilei ortografia, cu care sĕ se publice de acum înainte toate publicaţiunile Academiei Române“ (Anale, seria II, Tom. I., pag. 25-26).

S'a numit o comisiune pentru desbaterea unui proiect ortografic, însĕ lucrarea nu s'a putut termina în aceea sesiune estraordinară, mai ales din causa desbaterii nouelor statute, cari au trebuit sĕ fie prima ocupare a înaltului institut naţional, sancţionat din nou prin legea promulgată la 29 Martie 1879.

In sesiunea ordinară a anului curent 1880 însĕ, şi anume în şedinţa din 24 Martie, s'a ales o nouă comisiune pentru proiectul ortografic compusă din domnii Alecsandri, Baritiu, Hasdeu, Quintescu şi Maiorescu, care, constituindu-se sub presidenţa d-lui G. Baritiu şi secretariatul d-lui N. Quintescu, a desbătut în mai multe şedinţe cestiunea ortografiei, şi, înţelegêndu-se asupra proiectului de propus pentru scrierea Analelor Academiei, a însărcinat pe subscrisul cu presentarea acestui proiect aşa precum a resultat din desbaterile urmate.

Domnilor Membri,

Ortografia, cu care au fost scrise până acum publicările Academiei Române, se întemeiază pe o decisiune luată de societatea Academică în anul 1869 şi formulată în aşa numitul „Mod de scriere pentru publicarea Analelor şi altor lucrări ale Societăţii academice române“ în 13 Septembre 1869, al căruî alineat final ḑice însuşi:

„Acest mod de scriere este provisoriu şi numai pentru societate, până la definitiva stabilire a ortografiei limbei române“.

Modul de scriere, chiar aşa provisoriu precum era, a fost resultatul a multe şi înfocate desbateri incinse în sînul Academiei în anii 1867, 1868 şi 1869. Ori-care va fi modul definitiv ce'l vor primì literaţiì români pentru scrierea limbei noastre materne, ei vor trebuì sĕ 'şi aducă aminte cu recunoscinţă de acele prime încercări făcute în Societatea academică, încercări, cari dovedesc din partea autorilor lor adeseori multă erudiţune şi tot deauna cel mai mare zel pentru îndeplinirea importantei misiuni ce aveau.

Aşa întâlnim, între lucrările academice în această privinţă, mai ântâiu „Operatul“ reposatului d. G. Muntean „Asupra ortografiei“, publicat în vol. I al Analelor, pag. 37 şi urm. vedem apoi „raportul comisiunei ortografice d. I. C. Massim şi însoţit de un întreg proiect studiat în toate amĕnuntele lui (Anale. I. pag. 66 şi urm.); vedem contra-proiectul d-lui I. Sbeira (vol. I, pag 79 şi urm.) vedem pe d. I. Heliade-Rădulescu, cel dintâiu preşedinte al societăţii noastre, care, după ce avuse o mare şi salutară influenţă asupra scrierii române în timpnl transiţiunei ei de la alfabetul cirilic spre cel latin, găsesce de trebuinţă, în ultimii ani ai vieţii sale a'şi susţinè prin publicarea unor „Principie de ortographia romana“ (Anal. vol. I. pag. 189 şi urm.) punctul de vedere cam isolat, ce'l ocupa acum în această mişcare literară; vedem în fine, şi dacă cităm această lucrare ca cea din urmă în ordinea înşirării, trebue sĕ o relevăm ca cea dintâiu în valoarea ei, pe însuşi Timoteiu Cipariu înavuţind Analele noastre cu „Sistema ortografica“ (vol. I. pag, 88 şi urm.), un elaborat plin de vastă erudiţiune şi de cercetări consciinţoase, cunoscutele calităţi, ce disting toate lucrările venerabilului nostru coleg.

Dacă ne uităm cu luare aminte la calea, prin care a trecut cestiunea ortografică de la aceste prime proiecte până la formularea citatului „mod de scriere“ provisoriu din 1869 şi earăşi dela această epocă până astăḑi, putem constata îndată o diferenţă în punctul de vedere, din care diferiţii membrii ai Academiei priviau toată mişcarea: unii se aretau mai mult ca teoretici intransigenţi, alţii se vedeau mai dispuşi a ţinè seamă de împregiurările factice, în cari se află literatura română, şi a primì ori-ce mod de scriere naţional, care sĕ împace numai cerinţele marei maiorităţi dacă nu a unanimităţii scriitorilor români.

Reposatul şi regretatul nostru coleg Massim, unul din cei mai zeloşi, dar şi cei mai întransigenţi teoretici, în raportul sĕu dintâiu asupra acestei cestiuni, se esprimă astfel: Comisiunea a creḑut şi nu se îndoesce că aceste sunt şi vederile societăţei întregi, că e chiămată a da un proect de ortografie, nu provisoriu şi de transiţiune, ci mai puţin o adevĕrata teorie ortografică, ale căreia principie bine stabilite, sĕ se poată desvolta cu rigoare în cărţi scolastice de dat în mânile junimei studioase. Provisoriul deci nu ar fi demn de decisiunile acestei societăţi, nici nu ne-ar scoate din încurcăturile în cari ne batem. Din acel punct de vedere privind lucrul, Comisiunea a creḑut, că semnele trebuesc înlăturare din un plan de teorie de ortografie română“ (Anale, Sesia I. Tom. 1, pag. 59.)

Inse deja tn ultima şedinţă a aceleiaşi prime sesiuni a Academiei, d. Massim se vede silit a constata, că preste asceptarea marei maiorităţi a societăţei, lucrul n'a putut merge aşa de neted şi de răpede“, că s'au găsit „voci protestatoare“ cari „au aflat resunet în sinul societăţei“ şi că prin urmare Societatea a trebuit sĕ lase „cămp liber desbaterilor asupra principiului care ar trebuì sĕ direagă ortografia română“ (vol. I, pag. 123 şi 124).

Un mod mai împăciuitor de a vedè lucrurile transpirând de acum înainte în toate desbaterile şi, după ce în al treilea an al Societăţii Academice, se stăbilesce un mod de srciere, acesta se numesce insuşi provisoriu şi d. A. Treb. Laurian în discursul d-sale de închidere a sesiunii din 1869, ḑice cu prudenţă: „Cestiunea orto-„grafiei s'a desbătut serios într'un ma-„re numer de şedinţe, şi ne putem „felicita, că prin lămurirea ideilor am „ajuns la un resultat mulţămitor, aşa „în cât, fără a prejudeca viitoarea „desvoltare a limbei, are sĕ se ţină „etimologia cuvintelor şi printr'ênsa „sĕ se conserve legătura de familie „cu limba latină şi cu limbele surori, „cari stau în fruntea civilisaţiunei mo-„derne, si sĕ nu pătimească nici fo-„netica limbei noastre unde pronuţia „este secură“.

De atunci în coace, necesitatea unei transacţiuni în sensul fonetismului s'a accentuat tot mai mult. Ortografia provisoră stabilită de societatea Academică, nu s'a lăţit în literatura română; nu ecsistă astă-ḑi în întreaga Românie liberă nici un singur ḑiar care sĕ o fi primit. Chiar dincolo de Carpaţi, ea nu câscigă, ci pare a perde din terenul ocupat. Probă pentru aceasta, între altele, este însemnata discuţiune publicată în „Telegraful Român,“ Nr. 133—152 din 1879, în urma „concesiunilor unui ciparian“.

Chiar maioritatea membrilor actuali ai Academiei române urmează în scrierile lor o altă ortografie de cât cea obicĭnuită până acum în Analele Academiei.

T.M.

(Va urma.)

Bursa de Viena şi Pesta

din 4 Aprilie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	106.40	106.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.25	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.—	86.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.60	125 75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.25	94.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.60	94.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	92.10
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.15	73.20
Datorie de stat în argint . . .	73.75	73.24
Renta de aur austriacă	89.30	84.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.25	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	840.—	836.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	280.—	280.80
Acţiuni de credit austr. . . .	268.25	268.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	112.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.57
Napoleon	9.48½	9.48
100 marce nemţesci	58.65	58.70
London (pe poliţa de trei luni) .	119.15	119.10

Economic.

Sibiiu, 30 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.70—8.70; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.20—7.20; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 5.20—5.60; Ovĕs fl. .3.30—3.70 Cucuruz fi. 4.80—5.20; Mălain fl. 6—.7; Cartofi fl. 3—3.50; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumināri de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Budapesta, 1 Maiu n. Timpul în Aprilie a fost peste tot luând mai mult cald şi secetos, decât rece şi umed. Aceasta impregiurare fu şi pricina, că roiurile mari şi dese ale muscelor columbaciane, despre ari sa factu deja amintíre în numerul ultim al „Telegr. Rom.“ au eşit din locurile lor ascunse şi respêndinduse preste Bănat au căşunat mare pagubă între vitele cornute şi între porci. De pela mijlocul sĕptĕmânei trecute însĕ temperatura începênd tot mai mult a scădè pela sfêrşitul sĕptĕmânei se mişca numai între + 6 şi + 8° R. încât timpul devenì rece şi nouros. Se asceaptă pe tot momentul ploaie intensivă, flind ceceriul cât veḑi cu ochii tot cuprins de nori grei. Timpul acesta rece poate va face deocamdată eapĕrt muscelor numite şi va scăpa pre bieţii oameni de o calamitate foarte mare. Sĕmĕnătura de primăvară este isprăvită mai preste tot locul şi grânele — după toate rapoartele de până acuma — sûnt mai mult mulţămitoare. Despre starea tuturor semenăturilor se raportează de altmintrelea favorabil. Deaici vine deci, de bucatele în sĕptĕmâna trecută au scăḑut în preţuri cu câte 10—15 cr. Mai eftine au fost de astădată şi toate eelelalte article din têrg. Aşa notăm.

Grâul la 40,000 m. m. a trecut cu fl. 10.35—10.50; sĕcara 3000 m. m. cu fl. 9.20—9.50; orzul la 4000 m. m. cu fl. 6.40-7.60; cucuruzul la 8000 m. m. cu fl. 7.70—8.05; făina s'a esportat binişor dar n'a fost scumpă. Asemenea eftine au fost şi păstăioasele, cari se vêndură cum urmează şi adecă: fasolea cu fl. 9—10; mazerea cu fl. 14—15; lintea cu fl. 9—15; mălaiul cu fl. 7.25—7.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9—50; (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 1.50—2.20;

Porcii au avut trecere. In têrg au fost la 63.500 între cari din Ungaria de jos 4200, din România 1100 capete. Din Ardeal nu s'a aflat nici unul; unsoarea de porc, a trecut cu fl. 60—63; slănina cu fl. 55—56; sĕul cu fl. 41—42; cartofii cu fl. 4—4.50; spirtul cu fl. 34 *en gros* şi cu fl. 35 *în consum;*

Peile de bou cu fl. 110—112; de vacă cu fl. 105—108; de oaie cu fl. 66—70; de miel cu fl. 75—85 (per 102 dărabe); peile de cal cu fl. 11—12 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 25 Iunie şi 25 Iulie imob. remasului după Ioan şi Martin Balazs în Beţa (judec. cerc. Aiud); în 5 Iunie şi 5 lulie imob. comunei Rod (trib. Sibiiu); în 13 Maiu şi 15 Iunie imob. lui Ioan Csányi în Abrud (judec. cerc.); în 25 Maiu şi 25 Iunie imob. remasului după Gavrilă Ajtai în Tetiu (judec. cerc. Gherla); în 10 Maiu imob. lui Benedict Vásárhelyş în Köbölkut (judec. cerc. Székelyhid); în 13 Maiu şi 12 Iunie imob. Anei Gál în Fılpişul mic (judec. cerc. Teaca; în 25 Maiu şi 25 Iunie imob. lui Ilie Toropa şi remasului după Zacharie Gavrilă în Cri (judec. cerc. Sighişoara); în 14 Maiu imob. lui Ioan Căzan în Mesteăcăn (judec. cerc. Baia de Criş); în 7 Maiu imob. Dochiei Filip în Libătin; în 10 Maiu imob. remasului după Maria Lafzlofi îu Ccna Dejului (trib. Dej); în 7 Maiu imob. lui George Şerban şi soţi în Sânt-Ioana (judec. cerc. Mediaş); în 8 Maiu imob. lui Iob Tura şi soţi în Roşia (judec. cerc. Abrud); în 10 Maiu imob. soţiei lui Stefan Iosa jun. în Cluj (trib.); în 10 Maiu imob. lui Ioan Fergengel în Richisdorf (judec. cerc. Mediaş); în 12 Maiu şi 12 lunie imob. Şaroltei Melancovits în Micăsasa (judec. cerc. Hususĕu).

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

r. 49. Sibiiu, Sâmbătă 26 Aprilie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentrubiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentrunarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentrurăinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Aprile.

sul jurisconsulţilor românse vede că tot influenţează asupr ferelor deciḑĕtoare. Nu ne facem siuni. Esperienţa este o magistr rea severă încât sĕ o lăsăm necor lerată. Aceiaşi oameni, cari ne c sc proiecte de legi cu (ar trebu e fie) misiune comună, scim că a n vedere în prima linie interesele l unilaterale. Dar cel puţin de astădat vedem frĕmântênduse cu proiectul entru regularea proprie ţii în Transilvania mai mult cu alte proiecte. Semn că întreveni e jurisconsulţilor nostri a devenit ntru dênşii un bold de consciin, care nu i lasă sĕ odihnească în du linisce pe cununa de paragrafi, oită cu plan, ca la cea dintâiu ndire. Aşa ne spune „Egyetértés“ că ministrul Kemény i, (trans ănean) a chiemat la sine la o co rentă, pe toţi deputaţii din Trans ania, fără deosebire de partidă. biectul conferenţei va fi proiectul aborat de deputatul Bokros, care nistrul îşi va da toată silinţa sĕ'l toarne. Este proiectul dep. Bokro mai favorabil pentru ţeranii agricu ri? Nu scim. Din notiţa cea scurtă foiei „Egyetértés“ ne-ar venì sĕ pr punem. Noi cari ne scim mulţămì c arte puţin, ne vom sci conforma a fi m ţămiţi şi cu împregiurarea, că vedem ă activitatea jurisconsulţilor nostri produs oare care mişcare în sferel de sus. Dacă va da Dḑeu ca resulta l sĕ fie şi mai mare, mulţămirea că ne va fi şi mai mare. La ori ce cas ne remâne mângăierea satisfăcĕto , că activitatea, de şi nu pe de , dară neresplătită nu remâne i odată.

În Cislaitania se desfăşură lucruri cu totul antipode celor din Tran aitania (Ungaria). Pe când la noi vernul vrea sĕ ne înveţe se şi visăm unguresce, acolo ministrul Stremayr, respunḑênd (în 5 Maiu) la o interpelaţiune apĕră limbile naţionalităţilor.

Un corespondent din London al ḑiarului „Voltaire“, vorbind cu Charles Dilke, află dela cest din urmă despre politica engleză esternă: „Noi vom „stoarce punerea în lucrare a trata„tului dela Berlin, în sfatul Europei „ne vom înălţa vocea pentru libertate, împreună cu Italia şi cu Francia vom deslega cestiunea orientală prin o confederaţiune a staturilor libere dintre Dunăre, Marea adriatică şi grecească. Incuviinţând cercularul lui Freycinet, vom forţa deslegarea cestiunei grecesci, nu vom suferì nici pe Rusia nici pe Austro-Ungaria a se întinde mai departe. Bosnia şi Erţegovina sĕ nu fie nici a Rusiei, nici a Turciei, dar nici a Austro-Ungariei. Programa noastră este: Jos cu apĕsarea. Nu ne temem de Rusia în India. Turcii vor fi alungaţi din Europa, dar nu de Ruşi. Se poate organisa o împĕrăţie grecească cu centrul în Constantinopole. Panslavismul e un vis. O despoţie cu 120,000,000 suflete şi cu centrul în Constantinopole, e un pericul pentru lumea întreagă. Toţi Englezii fără escepţiune declară: Rusia se nu poseadă Constantinopolea niciodată.“

„Resboiul“ *), însĕ sub reservă, signalisează o nouĕ sesiune estraordinară a corpurilor legislative române.

Respunsul

ministrului president C. Tisza la interpelaţiunea deputatului Maximoviciu în causa patriarchatului sêrbesc.

În şedinţa dietală dela 30 Aprilie presidentul consiliului de ministri C. Tisza a justificat astfel procederea guvernului în afacerea patriarchatului sêrbesc:

Onorată Casă! Dl deputat Maximoviciu mi-a adresat o interpelaţiune. Cetinduvĕ întrebările singuratice dintr'ênsa vĕ voiu da totodată şi respunsul la motivele, cu care dl deputat a însoţit la timpul seu interpelaţiunea sa.

Mai ântâiu dl deputat întreabă:

Din ce cause şi-a cerut patriarchul sêrbesc Procopiu Ivacicoviciu demisiunea ca conducătoriu al archiepiscopiei din Carloviţiu şi a metropoliei sêrbesci? Este dl ministru president aplecat a ne comunica cuprinsul petiţiunei de demisiune a patriarchului? A fost provocat patriarchul de către guvern ca să demisioneze, şi dacă este aşa, ce motive au servit guvernului de basă pentru o asemenea procedere?

Onorată Casă! Motivul, pentru care patriarchul s'a rogat a fi demisionat şi pentru care guvernul a primit demisiunea, se cuprinde atât în rescriptul prea înalt ce i s'a trimis cât şi în hotărîrile îndreptate către comisiunea congresuală, ba chiar şi în discursul dlui interpelant. Deci nu e lipsă se mai dau alte esplicaţiuni mai detaiate sau sĕ substern casei documentele, cu atât mai vêrtos nu, pentru că motivul demisiunei e constatat chiar prin documente oficiale. Aceste motive sûnt starea sdruncinată a sănătăţii patriarchului, care l'a făcut necapabil de a'şi împlinì datorinţele.

Deci asupra acestui punct nu mai am nimic de ḑis. Ori şi cine are drept sĕ'şi ceară demisiunea. Cerêndu-se remâne a se judeca, dacă trebue primită sau nu? Ce cuvinte s'au preschimbat cu această ocasiune? cum au căutat unii la alţii? despre asemenea lucruri cred că de obiceiu nimene în lume nu face interpelaţiune sau nu se dă respuns la asemenea interpelaţiuni.

Dl deputat întrebă mai departe:

Pe ce basă de drept şi pe basa cărei legi s'a potut ca patriarchul sêrbesc Procopiu Ivacicoviciu sĕ fie demisionat dela conducerea archidiecesei de Carloviţ şi a metropoliei sêrbesci şi ca sĕ fie numit administrator al acelei archidiecese de Carloviţ şi a metropoliei sêrbesci episcopul German Angelici în contra legilor bisericesci greco orientale şi a instituţiunilor autonome naţionale-bisericesci ale Sêrbilor?

Din întrebările aceste se vede că dl deputat consideră demisionarea de nedreptăţită, pentru că ar fi trebuit sĕ fie îndreptată către congres ca acesta sĕ'şi dea părerea. In întrebarea a treia şi în motivele interpelării dl deputat a enunciat, că denumirea unui administrator pentru archiepiscopie şi pentru conducerea motropoliei se impotrivesce cu aşeḑemintele bisericei gr. or., cu pracsa de până acum şi cu drepturile autonome.

Eu cred on. casă, că mai ântâiu trebue sĕ ne lămurim asupra întrebării: care a fost procederea în asemenea casuri mai înainte? In această privinţă 'mi iau libertatea a observa că nu corespunde cu faptele istorice şi cu disposiţiunile legei afirmaţiunea că denumirea de administrator a urmat până acum numai după moartea archiepiscopului metropolit şi nici când în timpul când acesta se afla în viaţă şi într'un asemenea cas încă numai pentru archiepiscopia din Carloviţ, eară nu şi pentru metropolie. Când metropolitul de Carloviţ Vincenţiu Popovici devenise necapabil de oficiu pentru defecte trupesci, congresul din Neoplanta a ales în anul 1772 pe archiepiscopul din Belgrad Moise Petrovici ca substitut. La acest congres au luat parte toţi prelaţii bisericesci şi deputaţii, şi firesce că aici e greu a afirma cu drept cuvênt că aplicarea unui substitut sau administrator în vreme ce trăesce episcopul-metropolit se împotrivesce cu dreptul canonic.

La aceste dl deputat ar puté respunde că aceasta s'a facut de congres. Dar aceasta procedere a congresului, fiind privită pe atunci la prea înaltele locuri ca o *„involvatio in jura majestatica“* nu fu aprobată. Prin urmare deja atunci Coroana 'şi scutise dreptul.

Au mai fost şi alte casuri; aşa i s'a dat d. e. în veacul trecut metropolitului Vincentie Ioanovici pe timpul deficienţei un administrator archiepiscopesc şi metropolitan în persoana lui Nicolau Dimcosievici. Şi acest fapt este istoric. Afirmaţiunea, că administratorii au proveḑut până acum numai archiepiscopia, ear nu şi metropolia în acelaşi timp, se împotrivesce nu

---

*) Unica foaie ce ne-a venit de patru ḑile încoace din România, plus o 1/2 de „Românul“ dela 23 Aprilie.

FOIŢA.

Arcepiscopul şi Metropolitul

ANDREJ BARON de ŞAGUNA.

e Nicolau Popea.

(re de seamă de *I. Slavici*).

(1 Urmare).

Vĕ chipuiţi pe tinĕrul de douĕḑeci de i, înzestrat cu cele mai strălucite aruri trupesci şi sufletesci. — El 'şi-terminat studiile juridice, a moşteni o stare frumoasă şi se bucură d cele mai bune relaţiuni; dar renun la partea cea plină de farmec a eţii şi ia hotărîrea de a se pregătì p tru călugărie.

În s etul unui om ca Şaguna asemenea tărîri nu se stabilesc din întêmplar ele sûnt resultatul unei aplecări f sci povĕţuite de un gând bine chib t. Acest tinĕr avea consciinţa darilor cu care-l înzestrase firea şi si ia, că nu poate sĕ le pună în servici unui singur om. Părintele Popea ne ne: „Nu odată 'l auḑirăm în viaţă ḑicênd: de m'aş nasce de o sută de ori, tot preot m'aş face“!

Da, fiindcă numai ca preot avea dreptul şi datoria, de a 'şi jertfì toate puterile, întregul suflet pentru binele unui cerc hotărît de oameni.

Dar pentru acest cerc şi înainte de toate numai pentru acesta voia sĕ aducă jertfa.

Încă mai nainte de a'şi fi terminat studiile de drept, străinii şi mai ales Jesuiţii făcuseră toate încercările, ca sĕ'l tragă în partea lor; în urmă patriarchul sêrbesc îl luă la casa lui şi'l alese de secretar, îl numì profesor, îl puse notar consistorial şi bibliotecar al bibliotecei metropolitane: dar el însuşi ne spune: „Fiind norocos a fi protosincel la metropolia noastră din Carlovĕţ, şi pe lângă datorinţele, ce le-am avut ca profesor de teologie, avênd şi ciasuri slobode, le întrebuinţam cu cetirea cărţilor canonicesci. Aceasta puteam sĕ o fac cu înlesnire căci eram şi bibliotecar al bibliotecei metropolitane. În cărţile canonicesci aflam multe, care mĕ şi siliam a le descrie, căci nu aveam nădejde, că voiu putè şi eu oare când foliantele acele sĕ mi le cumpĕr; apoi şi aceea am gândit, că cine scie unde mĕ va arunca soarta dela Carlovĕţ, putèvoiu avè şi acolo foliantele acele“.

Eară părintele Popea ne spune: „Tot aici în această posiţiune favorabilă i se dedu lui ocasiunea cea mai binevenită, pentru de a rĕscolì archivul şi a rĕsfoì cărţile şi foliantele din biblioteca metropolitană, descoperind actele şi documentele şi făcêndu'şi notiţele diverse, care mai pe urmă aveau sĕ formeze basa năzuinţelor şi acţiunilor sale întru emanciparea bisericei şi restaurarea vechei metropolii române, precum şi a numeroaselor şi însemnatelor sale opuri canonice, după cum ne mărturisia el însuşi atât cu graiu viu, cât şi în deosebitele sale scrieri posterioare“.

Toate aceste lucrări ostenitoare el le-a sĕvêrşit în folosul Românilor îndeosebi; în toate, nu iubirea îndeobşte, ci iubirea către Români 'l-a povĕţuit. Secretarul iubit al Patriarchului sêrbesc visa la emanciparea bisericei române; profesorul sêrbesc aduna material pentru opuri ce voia sĕ scrie în românesce, o limbă pe care n'o scria cu lesnire, fiind-că n'avuse parte s'o înveţe atât de bine ca pe cea sêrbească, dar o limbă la carea ţinea cu tot sufletul; notarul consistoriului sêrbesc aduna arme, ca sĕ poată apĕra sfintele dreptăţi ale Românilor.

La Sêrbi înaintează răpede din treaptă în treaptă şi la vêrsta de treiḑeci şi trei de ani ajunge Archimandrit titular şi în urmă vice-preşedinte al consistoriului din Vĕrşeţ; dar şi aici el se deosebesce de alţii prin tragerea de inimă către diecesanii români şi prin ocrotirea studenţilor români.

În sfêrşit, în vêrstă de treiḑeci şi şepte de ani, el fu trimis ca vicar pentru vĕduvita episcopie a Ardealului.

Eată dar unde l'a aruncat — în cele din urmă — soarta dela Carlovĕţ.

Această soartă însĕ nu era dată de o întêmplare norocită, ci făurită de către dênsul.

Căci întrunindu-se adunarea electorală a protopopilor ardeleni, comisarul împerătesc le spune alegĕtorilor, că asta-dată pot sĕ aleagă de episcop şi pe unul care nu e născut în Ardeal şi apoi ḑice:

numai cu drepturile majestatice cuprinse în *declaratoriul iliric* ci și cu faptele istorice de dat mai nou.

Interpelantul fiind membru în congres dela anul 1869 va sci că în anii 1872 Stoicoviciu și Gruici au administrat nu numai archiepiscopia ci și metropolia, întogma ca și Masirievici în anul 1871, Chrarislar în anul 1841, Stancoviciu în anul 1837 și ca mulți alții în diferite timpuri.

Interpelantul a întrebat mai departe că ce posițiune ocupă patriarchul Ivacicoviciu în ierarchia greco-orientală serbească și a ḍis că denumirea episcopului Angheliciu de administrator vatemă statutul congresual, pentru că în casul unei sedisvacanțe presidiul în congres i se cuvine episcopului celui mai bĕtrân în rang.

Nefiind însĕ aici un cas de moarte, citatul §. 12 al statutului nu se potrivesce. Administratorul a primit chiemarea de a representa în toate drepturile pe metropolitul, care se află încă în viață și e demisionat numai la cerere proprie. Când va fi vorba de alegerea metropolitului, guvernul va observa cu cea mai mare rigoare tot ce prescrie legea. Interpelantul a întrebat mai departe, pe basa căror drepturi și legi a asignat guvernul patriarchului și administratorului o rentă de câte 24,000 fl. pe an?

Recunosc că după moartea patriarchului venitele intercalare se cuvin fondurilor bisericesci și scolare sêrbesci. Dar acum nu avem de a face cu un asemenea cas; de altfel rentele amintite nu se plătesc din fondurile bisericesci și scolare ci din bunurile patriarchatului și chiar și escedentul din venitele acestor bunuri încurge în fondurile numite.

Interpelantul a întrebat în sfêrșit care au fost motivele guvernului pentru o asemenea procedere? pentru ce s'a adus biserica greco-orientală serbească în această stare escepțională? dacă voiesce ministrul president a comunica congresului abdicațiunea metropolitului și în genere ce pași voiesce a face pentru a restabilì starea legală în biserica serbească?

La aceste întrebări respund: O stare escepțională în sinul bisericei greco-orientale sêrbesci nu esistă, mesuri nelegale, escepționale, nu s'au luat. Dispositiunile luate corespund pe deplin cu cele ce s'au luat între asemenea împregiurări decând esistă biserica serbească autonomă în Ungaria. Din faptul că congresul bisericesc alege pe patriarch nu se poate deduce, că și demisiunea trebue comunicată congresului. Alegerea metropolitului urmează în casul hotărît de moarte și anumit în modul că alegerea se întăresce; întărirea însĕ se poate și refusa. Prin urmare din procederea aceasta nu se poate deduce, că demisiunea trebue comunicată congresului și ministrul nici că poate apromite aceasta. (Aprobări în dreapta).

Guvernul unguresc 'și va ținè totdeauna de a sa datorință a scutì drepturile autonome ale bisericei sêrbesci contra ori și cărui atac, vină acesta din ori și ce parte chiar și contra unor atacuri, cari țintesc a estinde stera de drept normată a autonomiei și a o validita într'un mod ce nu corespunde pe deplin cu scopurile bisericesci și scolastice. (Aprobări).

Demisiunea patriarchului a urmat cum se scie din considerațiuni sanitare și de aceea trebuia primită. Guvernul s'a folosit de ocasiune pentru a se îngrigì ca până la alegerea cea nouă patriarchatul sĕ fie administrat de un bărbat care sĕ apere biserica sêrbească, drepturile și fondurile ei, dacă va cere lipsa, atât contra esceselor guvernului cât și contra stăruinții de a folosì acele drepturi și fonduri pentru alte scopuri ear nu pentru acele pentru cari s'au destinat. (Aprobări vii în dreapta).

In fine ministrul president roagă casa sĕ ia respunsul la cunosciință. (Va urma.)

Petițiunea

juristilor români din Transilvania presentată camerei deputaților în ședința dela 20 Aprile st. n. a. c. în cestiunea referințelor urbariale.

(Urmare)

Încât privesce §§. 5 și 6 a proiectului: acì într'adevĕr nu numai juristul, dar ori-care individ, care posede cele mai primitive noțiuni despre esența proprietății, numai decât vede cea mai flagrantă violare a dreptului de liberă disposițiune asupra proprietății.

Căci §. 5, fără a ținè cont de esemplele așa ḍicênd a tuturor statelor civilisate — reducênd cantitatea posesiunei celor ce cer comassarea la $^1/_4$ parte a teritoriului de comassat, ear în necs cu aceasta §-l 6 voind a mai computa în aceasta $^1/_4$ parte către cele enumerate în §. 19. Art. LIII din 1871 și realitățile statului, bisericilor, a fondurilor și a celor de sub tuțelă și curatelă, — nu numai că supune voia maiorității, garantată în dreptul public al fie-cărui stat constituțional, la voia minorității, și restoarnă prin aceasta acest principiu dovedit de practicabil, — dar totodată tăind în sfera legilor civile espune proprietatea la volnicia și domnirea minorității, afară de aceea învoalve tutela de stat, ignorând codicele civil, legile despre organisarea comunelor și despre orfani, și vătĕmând drepturile de autonomie a bisericilor.

Pentru a evita această anomalie, atât autorii patentei urbariale dela 1854, cât și maioritatea statelor civilisate ce s'au ocupat cu cestiunea comassărei, au susținut pentru permisibilitate $^2/_3$ părți.

Ca sĕ servim cu esemple, ne provocăm la legile: Scotiei din 1665, Schleswigului din 1766, Daniei din 1781, Prusiei din 1821, Nassaului din 1861 și Hannoverei din 1842, ba aceste state pretind ca proporțiunea de $^2/_3$ sĕ fie constatată și în privința contribuțiunei, și foarte puține state civilisate se mulțemesc cu $^1/_2$. a teritoriului de comassat.

Noi nu sûntem contrari din principiu ai comassărei, pentrucă 'i cunoascem foloasele acolo, unde se poate esecuta după dreptate și ecuitate, și unde situațiunea teritoriului e acomodată pentru comassare.

Considerând însĕ clima Transilvaniei și situațiunea otarului singuraticelor comune resfirate în cea mai mare parte printre munți, unde poporul este avisat mai cu samă la prăsirea vitelor, sûntem convinși că cel mult $^1/_{10}$ din comunele Transilvaniei sûnt apte de comassare. Pentrucă nu este posibil a se staverì o cheie dreaptă, după care cei ce'și perd pămênturile la șes sĕ se poată desdauna cu altele de pe dealuri, de prin tufișuri și de pe coastele munților, căci în multe casuri un juger la șes are un preț mai mare decât 100 jugere sterile și pietroase la munte.

Asemenea cheie de clasificare a pămênturilor nu esistă nici într'un cas de comassare din trecut, nu se poate staverì nici în viitoriu, pentrucă ar ruina mii de țĕrani economi, cari astăḍi se poate ḍice că trăiesc între condițiuni suportabile, căci țĕranul, cu mărginitele sale puteri materiale, nu este în stare se cultiveze teritorii sterile enorme, cari nici când nu resplătesc lucrul jertfit pentru ele.

Acesta e un astfel de motiv, care trebue sĕ cumpănească înaintea fiecărui om, dar mai vêrtos înaintea juristului și economului, care cunoasce referințele patriei noastre, un motiv, care este de ajuns pentru a resturna proiectul din cestiune.

Dar afară de aceste, o repețim, acele mĕsuri ale proiectului, cari dispun că în pretinsa $^1/_4$ parte sĕ se compute pe lângă averile enumerate în §. 19. Art. LIII din 1871 și realitățile statului, a bisericilor, a fondurilor publice și ale celor ce sûnt sub tutelă și curatelă, țintesc la tutela, mai mult, la dreptul de liberă dispunere a statului asupra averei private, cea ce deoparte opresce conceptul și inviolabilitatea proprietății, ear de alta jignesce legile civile.

Recunoascem că statul are drept a pretinde în casuri estraordinare sacrificii dela cetățenii sei pentru interese mai înalte de stat, nu recunoascem însĕ că ar fi îndreptățit, pentru unele interese private, rĕu pricate, a despoia privații, institutele pub și corporațiunile de dreptul de eră dispunere asupra averei lor, ce li s'garantat prin legi sancționate, și dispune de averea lor în mod destic.

Nu putem recunoasce de fuate nici motivele, pe cari se razimă. 8 al proiectului.

Nu! pentrucă a da singurailor proprietari drept de esproiațiune, este ceva mai mult decâcea ce după părerea juristilor po sĕ încapă într'un stat civilisat în drul legilor aduse în mod liber și coituțional.

Au nu este un drept de propiare și încă necondiționat, asurat pentru proprietari prin acele suri ale acestui §. cari nu ficsează i un macsim, ci lasă în voia lor ca prețuiască și rescumpere eventual ca ni tot ce se poate numì „enclave prin păduri? și întrebăm că prin ceste mĕsuri oare fostul iobagiu locoriu în munți nu devine espus a fi dpoiat prin fostul proprietariu, pe u preț bagatel, de moșioară câscigată cultivată de seculi de strămoșiiei și devenită proprietatea lui prinliberare?!

Ba da! căci poporul dinnunți toate pămênturile urbariale le e respândite prin pădurile fostilor prietari; deci în urma mĕsurilor inționate toate aceste pămênturi i pot lua, în cele mai multe casuri, e un preț bagatel, căci proprieta de munte fiind de o calitate infioară, ca pămênt nici când nu sea estima la prețul ce'l are ea înaiea țĕranului muntean, care cu fama sa o scie esploata astfel încât se știne din ea.

De acì urmează de sine, astfel de pămênturi numai cu pnênturi se pot rescumperași anume numai cu astfel de pămturi, cari și în privința ramului de ltură, și a mărimei și a situațiunei sû de asemenea calitate; ear considerd că mai în toate casurile întreagamoșie din pădure a țeranului constă n una parcelă, ar trebuì ficsat acsimul teritoriului ce se oate schimba. Alt mod de a împeca, ca sub pretestul de rescumpĕrareĕ nu se esecute în cele mai multe suri o totală deposedare — nu putem închipuì.

Nu putem lăsa ne atins ci §-l 7, căci mĕsurile ce se intenează printr'ênsul se vĕd a fi menitnumai a da ocasiune proprietarilor, cn cestiunile de comassare sĕ se joa după plac și după terminarea comsărilor sĕ mai esopereze comassări osteriori, firesce pe spese cmune.

„Aceasta în adevĕr este o dovadă cu totul singulară a clemenței regesci. Deci, dacă venerabilul cler „va putè nemerì tocmai pe acel bărbat înfrumusețat“ cu arĕtatele calități, după-cum „doresce prea înaltul loc“, atunci nimeni nu se va îndoì, că bunătățile, care vor purcede din aceasta vor fi mari și fără numĕr“.

Acest bărbat dorit de „prea înaltul loc“ era Șaguna, căci deșì între cei trei candidați ce urmează a fi propuși împĕratului, el întrunise cele mai puține voturi, coroana pe el l'a numit.

De asemenea, în discursul rostit în catedrala din Carlovĕț, adresându-se la metropolitul Raiacici, Șaguna ḍice:

„Nu e nici unul nici dintre cei ce sûnt, nici dintre cei ce nu sûnt aici de față, care nu ar scì, că sfințirea mea de astăḍi de episcop al Transilvaniei este urmarea ostenelelor celor multe ale Escelenței voastre, care bine ați voit a le pune încă dela începutul vĕduviei scaunului episcopesc din Transilvania înaintea prea înaltului tron al c. reg. măriri“.

Șaguna a ajuns dar episcop al Românilor ortodocși din Ardeal, pentrucă voia sĕ ajungă, pentru că acesta a fost visul tinerețelor lui: norocul nu 'i-a eșit în cale, ci el l'a găsit, pentru că scia sĕ'l caute.

Fără îndoială un tinĕr cu darurile firesci, cu studiile, cu posiția și cu relațiunile lui Șaguna, luând hotărîrea de a se face călugĕr, aspira la scaunul episcopesc; Șaguna însĕ îndeosebi nu aspira la scaunul episcopesc, ci la posiția ce un om ca dênsul își putea crea din acest scaun în mijlocul poporului român, și pentru aceea 'și-a pus în cumpĕnă toată personalitatea și toate relațiunile, ca sĕ ajungă episcop la Români.

Pus odată în scaunul celei mai părăsite episcopii din Austria, el începe numai decât lupta pentru neatârnarea bisericei române ortodocse și pentru reînființarea metropoliei române. Sûnt mari greutățile, ce'l întimpină; sûnt mulți și puternici adversarii, ce 'i stau în față. Între acești adversari sûnt mai ales doi: Patriarchul sêrbesc, care apĕră supremația sêrbească întemeiată de un veac și jumĕtate, și capul bisericei române unite cu cea catolică, ca organ vĕḍut al ocultei puteri papale. În cursul acestei lupte Sêrbii 'l chiamă sĕ le fie Patriarch, eară Românii uniți îi propun sĕ fie ântâiul metropolit al bisericei române unite cu cea catolică: el nu primesce, ci remâne episcop în o diecesă săracă și prigonită de veacuri.

Ori cine va înțelege, pentru ce el nu a primit sĕ fie patriarch al Sêrbilor; vor fi însĕ mulți, care se vor întreba: dacă era Român în fundul inimei lui, pentru ce nu a primit sĕ fie metropolit al Românilor uniți cu biserica papistă?

Pentrucă, după părerea lui, această biserică era o parte ruptă și depărtată din trupul poporului român, supusă la înriurirea unei puteri atât de covèrșitoare, încât nu se simția destul de tare spre a o putè face vreodată neatêrnată: nu voia sĕ fie metropolit al Românilor uniți, pentrucă nu voia ca Românii sĕ mai atârne, după toate celelalte, și de scaunul papal.

Și că acesta e adevĕrul, dovadă sûnt următorele mărturisiri ale Metropolitului gr. catolic Șuluț:

Escelență! principiul „Gleichberechtigung aller Nationalitän und Confessionen“ doară mai ma părtinitor și apĕrător nu are c tocmai pe mine, și osebit în privințconfesiunilor române, nimeni nu dosce mai tare decât mine, ca cuvênt sĕ se prefacă odată și în trup, și acă stătea din partea mea, și pănăcum se vrea încarna, — da e lură limba boului și nu poate grăì —; um dară eartă-mi, ca mai nainte de e mi-ași da în merito rĕspunsul, sĕ c o premisiune, și observațiune și la posițiunea mea canonică și hiarchică“.

„Escelența ta în tot dealul în diecesa Escelenței tale ești — așa ḍicênd — domn necircumsis și independent în cele biserices, nu ai de a întreba de nimenea, de n alt colegă episcop sau metropol sau patriarch — când ai voì a fe și a lucra ceva.

„Și totuși — nu e îloeală — că ți se vor ivì și Esceleni Tale în acțiunile administrațiunei iecesei unele momente ca acele, ce te vor împedeca și sfiì, ca sĕ n poți face totdeauna și toate cele cei dorì.

„Însĕ eu mĕ aflu în ircumstări

Un lucru acesta fără părechie în lumea civilisată.

Nu este îndreptăţit acel pas din menţionatul §. care dă fie-cărei parţi dreptul de a cere comassaţiune nouă nici pentru acea, căci remânênd şi după îndeplinirea comassărei unui otar — deschisă cestiunea comassărilor posteriori, prin asta s'ar paralisa chiar scopul principal al acestui proiect de lege, adecă: terminarea definitivă a proceselor de această natură.

Dar dacă credem în seriositatea motivărei proiectului, nici nu scim cum s'ar putè justifica comassările posteriori?

Eată ce ḑice înaltul guvern în motivarea acestui §.! „A estinde comassarea şi asupra acelor teritorie, ar fi identic cu a face imposibilă comassarea, pentrucă spesele měsurărei nu stau de loc în proporţiune cu valoarea lor.“

Ei bine! dacă spesele de měsurare a munţilor şi a altor teritorie de asemenea natură şi valoare sûnt nesuportabile atunci când se měsură şi comassează şi celelalte părţi a otarului, cu cât vor fi acele mai grele şi mai în disproporţiune cu valoarea lor atunci, când vor forma numai singure obiectul de comassare!?

La §, 9. considerând multele casuri din trecut regretabile pentru nesciinţa inginerilor într'adevěr ar trebuì sě aprobăm dispositiunea ca pe viitoriu numai ingineri specialişti şi prověḑuţi cu testimoniu de cualificaţiune sě poată fi aplicaţi la regulări de posesiuni şi la comassări; dar fiindcă cualificaţiunea are sě se normeze prin instrucţiuni ministeriale cari sûnt necunoscute încă, considerând numěrul mărginit al inginerilor de specialitate pe acest teren, ne temem că nici acea instrucţiune nu va satisface aşteptările juste ce sûnt legate de ea; ear încât privesce însaşi instrucţiunea, noi aşa credem, că într'un stat constituţional numai legislaţiunea poate fi chiemată sě resoalve o cestiune atât de momentoasă. (Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

De sub munţii resăriteni in Aprile 1880. (La cestiunea giurstărilor in cottul Trei scaunelor). In Nrul 48 al preţuitului d-voastre ḑiuar a apărut un articul sub titlul: „Românii din comitatul Trei-scaunelor“ în care s'a descris împregiurările — în cea mai mare parte — triste a le creştinilor nostrii din aceste părţi, precum şi starea preoţimei şi a scoalelor confesionale, ultimul remediu ce ar mai putè servì spre susţienerea caracterului naţional.

Consimţind şi noi în general cu cele espuse în acel articul, Vě rugăm din partene, sě binevoiţi a da loc, spre intregirea lui şi lămurirea causei, şi împărtăşirilor noastre, ce avem onoare a Vi-le face pre scurt cunoscute în următoarele:

E afară de toată îndoiala, că congresul naţional bis. din anul 1870 prin conclusul arondărei ppresbiteratelor, a constatat numai o necesitate întetitoare pentru înlesnirea administraţiunei şi promovarea trebilor bis.-scolare şi proiectul de arondare al archidiecesei, urmat la insărcinarea aceluiaşi congres, a şi corespuns mai mult — după cum au dictat împregiurările — avisărei primite: cu toate aceste e de regretat că, nici arondările nu s'au esecutat, nici cel puţin tractele administrate provisorie, ce nu cad sub o adevěrată arondare, nu s'au întregit până în ḑiua de astăḑi. Sinoadele archidiecesane din anii 1875, 1876 şi 1877 au revenit asupra acestei afaceri, aducênd diferite concluse, ba a trecut şi în congresul naţional bisericesc din 1878 şi totuşi sûntem şi acuma unde ne-am aflat mai înainte, apropiănduse astfel proiectul de arondare de deceniul nascerei sale, fără sě fie esecutat. Aflânduse însě astăḑi necorespunḑětoare chiar şi împărţeala politică, pe basa căreia se formaseră — cu deosebire în archidiecesă — tractele ppresbiterale şi procedênd şi guvernul la formarea comitatelor cu ţinerea în vedere a împregiurărilor locului, deţermurit naturalmente, — nu înţelegem cum ar putè a se statorì cu atât mai puţin arondarea ppresbiteratelor după o singură normă, fără a recede dela litera unei decisiuni premergětoare.

Aceste premise sě revenim la obiectcl pentru care am recurs la bunăvoinţa D-voastre.

Prin provisorul învechit am ajuns la starea primitivă, în care ne aflăm astăḑi — cu deosebire în partea apuseană a comitatului Trei-scaunelor — cu afacerile bis. şi scolare, dacă despre aceste din urmă mai putem face amintire în tractul Heghigului, unde astăḑi nu figurează mai mult ca 2 scoale confesionale, aflânduse şi aceste, una din comuna Tel în stare de clădire prin posibilul concurs al crestinilor binevoitori din archidiecesă, eară cealalta din Vama-Buzeului, precum am înţeles de-a gata deja declarată de scoală comunală.

Aceste esperienţe regretabile promiţětoare de consecenţele cele mai triste pentru crestinii nostrii din aceste părţi, pot ele sě ne dea, pe lângă orice mulcomiri, numai şi cele mai mici garanţii pentru conservarea elementului nostru, ameninţat în mare parte, a'şi perde din lipsa de scoale cu religiunea şi naţionalitatea? Rěspunsul trist dară foarte adevěrat trebue sě-l pronunţăm cu toţii, că — în împregiurările de faţă — nu! Ce sě ḑicem însě despre scoale, dacă şi preoţi 'şi perd urma cu lunile din parochiele lor, fără motiv şi fără licenţă din partea autorităţilor superioare bis. tocmai în timpul cel mai de lipsă pentru mângăierăa spirituală a crestinilor, ce recere serbătorea cea mai mare a crestinismului? —

Aceste am cugetat din partene a le pune în vederea Pre On. Redacţiuni spre a sci la locurile competente, că de nu se vor îndrepta lucrurile numai şi cu o oară mai curênd trebile noastre bis. şi scolare sûnt espuse periculului celui mai mare. —

Mai mulţi crestini ortodocsi.

Varietăţi.

* (Postal) De ocupat sunt doue posturi de magistri postali şi adecă: în Etéd şi Corund (comit. Odorheiu.) La aceste posturi se cere câte o cauţiune de 100 fl. v. a. Magistrul postal din Etéd are pe an 120 fl. salariu, 40 fl. pauşale de cancelarie şi 324 fl. bani de espediţii; cel din Corund are salariu de 150 fl. şi numai pauşale de cancelarie 40 fl. v. a. Doritori de-a ocupa aceste posturi au sě'şi adreseze suplicile lor la direcţiunea postală din Sibiu în termin de 3 septemâni.

* (Mulţămită publică.) Ca amandament la mulţămita reuniunei femeilor române din loc publicată în Nr. 37. viu în numele aceleiaşi a publica ofertele incurse mai târḑiu din Bărlad prin dl Ioan Popescu director preparandial în Bărlad şi anume dela dnii Ioan Popescu 15 franci George Ghimbăşan prof. gim. 15 fr. Stefan Neagoie prof. gim. 5 fr. L. Hergescu prof. 2 fr. 50 bani G. Albu diacon 2 fr. 50 bani. Pentru aceste frumoase oferte, primească domnii binefăcětori şi pe această cale cea mai vie mulţămită.

NB. În mulţămita publicată din Nr. 37 s'a strecorat o eroare de tipariu faţă cu ofertul d-lui Ilarion Puşcariu asses. con. Ofertul a fost de 2 fl. ear nu 1 fl. (Eroarea zace în lista de atunci carea conţine numai 1 fl. Red.)

Zerneşti 12 Aprile 1880.

I. Strevoiu
not. reun.

* (Semne de recoltă). Recolta **în America promite a fi mai bună şi mai mănoasă ca până acuma.**

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 7 Maiu n. Casa deputaţilor a decis estradarea deputaţilor Verhovay, Mednyánszky, Komjátty şi Uechnitz din causa afacerei duelului Verhovay-Májthényi.

Viena, 7 Maiu n. „Polit. Corr.“ anunţă: Muntenegru aşeaḑă un corp pe observaţiune de 18 batalioane la marginea Albaniei. Prenk Doda, principele Miridiţilor, a sosit la Scutari cu 2600 Miridiţi.

London, 7 Maiu n. Un circulariu al cabinetului britanic recearcă cooperaţiunea puterilor europene pentru garantarea punerei în lucrare a părţilor încă neîmplinite din tratatul dela Berlin.

Petersburg, 7 Maiu n. „Journal Petersburg“ declară de neîntemeiate scirile despre o alianţă de resboiu, plănuită de China, cu Japonia.

Constantinopole, 7 Maiu n. Ucigaşul lui Kumerau (colonel rusesc ataşat lângă ambasada rusească din Constantinepole Red. T. R.) este condamnat la moarte.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Cestiunea ortografică în Academia română.

Raport

asupra noului proiect de ortografie română.

(1 Urmare).

Această stare de lucruri anormală a trebuit sě preocupe cu drept cuvênt pe întreaga Academie. Căci dacă în cestiuni de pură sciinţă abstractă singura normă a noastră trebue sě fie cercetarea necondiţionată a adevěrului, indiferent, dacă acest adevěr este împărtăşit de mulţi sau de puţini oameni, în cestiuni de o desvoltare organică generală oarecum instinctivă, precum este limba şi împreună cu dênsa şi scrierea, elementul *usului* adoptat de mulţimea celor ce vorbesc şi ce scriu este tot deauna un element de cea mai mare însemnătate, pe care nu este iertat a'l ignora.

Sub impresiunea acestor împregiurări a început comisiunea d-voastră ortografică lucrarea sa, şi mulţămită spiritului de conciliare, de care au fost conduşi toţi membri şi de care a dat probă în deosebi stimatul nostru preşedinte, dl Baritiu (singurul dintre

---

mai grele, precum bine scii — Eu — am în cârmuirea bisericei şi a credincioşilor noştrii din Ardeal şi din provincia metropolitană încă vre-o câţi-va colegi episcopi, între cari diecesa antică a Făgăraşului s'a împărţit, am un „vestitor apostolesc“, am „un patriarc“, ba am şi „alţi fraţi nu de o mamă“, dar puternici, care mě controlează, şi 'mi păzesc călcâiul, şi care de multe ori şi în acele, în care ei nu ar avè drept, îmi ţin nu numai voea, dar tocmai şi consciinţa în cătuşi“.

Aceste le scrie Românul adânc mâhnit, că nu poate acorda egalitate fraţilor sei de un sânge.

„*Flere possem, sed iuvare non*“! — a ḑis Şaguna după încheerea pactului dualist; dar în biserica lui 'şi-a întemeiat stăpânirea şi în această biserică numai Românii aveau glas hotărîtor.

Şi întemeiarea unei asemenea biserici neatêrnate, în care numai creştinii ce o alcătuesc au glas hotărîtor, mai de aproape întemeerea unei biserici naţionale românesci a fost scopul ce Şaguna se simţia menit a'l realisa în timpul scurt a trecerei sale prin această lume.

„Tu Doamne scii, că cătră scopul meu doresc a alerga: pe Românii ardeleni din adêncul lor somn sě'i descept şi cu voe cătră tot ce 'i adevěrat, plăcut şi bun sě'i trag“!

Aceasta nu este o frasă de ocasie, ci mărturisirea consciinţei despre o misiune îndelung meditată.

Şi nu din întêmplare a ḑis el „Românii ardeleni“, căci scia prea bine, că sûnt în Ardeal şi Românii, care nu vor fi păstoriţi de dênsul: a ḑis „Românii“, pentrucă pe toţi Românii îi avê în vedere. Dacă nu ar fi fost omul chibzuit ce era, el nu ar fi ḑis chiar nici „Românii ardeleni“ pentrucă nu numai aceştia erau în gândul lui: la urma urmelor el este acela, care a conceput şi realisat în parte unirea tuturor Românilor din ţerile supuse Habsburgilor în ceea ce privesce interesele lor morale şi intelectuale.

Dar el avea înaintea sa greutăţile isvorîte din întêmplările ce s'au urmat în curgerea celor douě veacuri trecute.

După pacea încheiată la Carlověţ la finele secolului XVIII o parte a poporului român cade sub stăpânirea Habsburgilor.

Aceşti Habsburgi nu erau o familie de stăpânitori ivită ca din senin, ci o dinastie care de veacuri acum se luptă pentru organisarea Europei centrale căḑute în părăginire, care avea o politică tradiţională şi care dispunea de un întreg aparat administrativ, o dinastie, pentru care arma era mai mult un scut de apěrare şi care a cucerit ţěri mai ales cu legiunile de funcţionari administrativi. Era deci un lucru firesc, ca această dinastie, care de aproape douě sute de ani se lupta cu Maghiarii sě se bucure de esistenţa unui element străin şi ostil Maghiarilor în ţěrile nou ocupate. Deci, chiar din început Curtea din Viena 'şi-a format planul de a stringe elementele române risipite prin ţěrile dela rěsărit şi de a ocrotì desvoltarea lor, ca cu vremea sě se poată răzema pe ele întru stabilirea echilibriului social.

Realisarea acestui plan a întimpinat însě în toate timpurile mari greutăţi.

Înainte de toate, atunci, Românii nu făceau, de drept, parte din ţěrile în care se aflau. Spre a întroduce acest nou element în viaţa publică, Habsburgii ar fi trebuit sě facă ceea ce în zadar s'a încercat popularul împěrat Iosif II, adecă sě modifice constituţia acestor ţěri; nu aveau însě destulă putere, pentrucă în lupta cu puternicii ḑilei, nu se puteau răḑima decât pe partea slabă a împěrăţiei.

Apoi ori ce měsură luată în interesul Românilor trebuia sě provoace o resistenţă firească din partea Maghiarilor, eară la anul 1848 s'a věḑut, că această resistenţă poate sě fie atât de puternică, încât curtea din Viena nici chiar cu spriginul tuturor celorlalte popoare din împěrăţie sě nu o poată biruì. O putere înţeleaptă însě totdeauna încă de departe se feresce de a provoca asemenea resistenţă, căci, la urma urmelor mai pre sus de toate trebuie sě'i fie pacînica convieţuire.

Pentru aceea nu odată li s'a ḑis Românilor din partea curţii din Viena: Fiţi răbdători. (Va urma.)

noi, care luase parte şi la toate desbaterile ortografice din anii 1867, 1868 şi 1869), comisiunea d-voastră a putut ajunge la un resultat în privinţa cestiunilor parţiale, de care a avut timpul de a se ocupa. O parte din aceste cestiuni s'au putut hotărì cu unanimitatea membrilor, o altă parte s'a hotărît numai după maioritatea părerilor, tot deuna însĕ discuţiunea s'a urmat cu dorinţa învederată a tuturor de ajunge la un resultat practic — o dovadă mai mult pentru adevĕrul, că timpul şi esperienţa îmblândesc adese ori contrastele şi permit a găsì un teren comun de înţelegere acolo, unde mai înainte nu se vedeau de cât câmpuri separate şi inimice.

Trecênd acum, domnilor membri, la însaşi arĕtarea principiului sau mai bine a principielor, cari au predomnit în stabilirea proiectului ortografic ce avem onoare a-'l supune aprobării d-voastre, întêmpin oare care greutate în caracterisarea lui prin o singură frasă.

Antagonismul obicĭnuit la noi în materia ortografică între ceea ce se numesce etimologism şi ceea ce se numesce fonetism, nu-'mi pare a corĕspunde cu esenţa punctului în discuţiune. Precum foarte bine a ḑis d. Hasdeu în una din şedinţele noastre, (Anale, seria II, vol I. pag. 30) „ceea ce este etimologic astăḑi, era fo„netic atunci, când s'a aplicat un mod „de scriere la o limbă oare care. La „început chiar ortografia franceză şi „cea eugleză, atât de etimologice „astăḑi în aparenţă, erau fonetice, se „scriea cum se vorbia. Cu toate a„ceste în starea lucrurilor de astăḑi „nu e posibil în ortografie un fone„tism pur — căci fiecare individ ar „avè atunci dreptul de a aplica pe „hârtie idiosincrasiile sale personale „de pronunţare — nici etimologism „pur, de vreme ce derivaţiunea cuvintelor în ori ce limbă este în cea mai mare parte necunoscută sau controversabilă. Posibilă şi practică este numai o ortografie eclectică, relativă, un termin mediu între fonetism şi etimologism.

Că asemenea idei drepte s'au putut lăţì şi la noi şi încă într'un timp aşa de scurt, este unul din foloasele ce ni le-a adus şi noul studiu comparativ a limbelor în genere. In proporţiunea, în care s'a afirmat şi s'a întins limbistica generală, s'a redus valoarea unui etimologism mărginit la un anume popor si la o anume epocă. S'a înţeles, că ceea ce părea o formă consolidată, era în esenţă o formă fluidă, şi că dintr'un *etymon* mai primitiv fie care şir de generaţiuni, îşi face cuvêntarea sa proprie prin modulările fonetice ce i le impune şi prin care îl variează. Departe de a putè admite cu d. Cipariu (Elemente de limba romana pag. 83) că toate sunetele derivate se pot înfăţişa ca spurie şi corupţiuni, în cât se abat de la cele primitive şi că „au dar a se reduce la sunetul primitiv“ vom înţelege din contra, că togmai în această variare fonetică se arată viaţa proprie a unei limbi şi că legea eufonică este unul din semnele fundamentale şi caracteristice ale geniului limbistic într'un popor.

Pentru cei ce sûnt însĕ deprinşi cu antagonismul dintre etimologism şi fonetism ne-ar cere numai decât o caracterisare a proiectului nostru ortografic după acea despărţire oarecum scolastică, putem ḑice în aceste cuvinte: pe când ortografia acum a Academiei române era întemeiată pe un etimologism temperat prin concesiuni fonetice, ortografia propusă în proiectul de faţă este întemeiată pe un fonetism temperat prin necesităţi etimologice.

Punctul nostru de plecare este dar acesta: fie care cuvênt se scrie cum se pronunţă, sau, precum a ḑis-o din vechime Quintilian (Instit. orat. 1 8, 38) *Ego sic scribendum quidque indico quomodo sonat. Hic enim usus est literarum, ut custodiant voces.*

Acest principiu va da limbei române o scriere simplă, uşoară, conformă cu ideile limbistice moderne cât şi cerinţele pedagogice în scoală.

Aplicând însĕ astă-ḑi acel principiu fonetic la alfabetul latin, cu care sûntem datori a scrie limba noastră fiindcă este propriul nostru alfabet latin strămoşesc, constatăm, că pe de o parte alfabetul latin are unele litere, cărora nu le mai corespunde în limba română nici un sunet deosebit şi care ne sûnt prin urmare de prisos, şi că pe de altă parte limba română are câteva sunete nouĕ, cari trebuesc însemnate în scris dar pentru cari alfabetul latin nu are litere deosebite.

Acest fapt din urmă ne impune introducerea unor semne nouĕ şi, în limitele strîmte ale acestei nouĕ introduceri, trebue sĕ ţinem samă de considerări etimologice mărginite la însăşi limba română. Dealtmintrelea remâne principiul: *Acele sunete române pentru cari avem litera corespunḑĕtoare, se scriu totdeauna cu această literă.*

Eacă cele douĕ regule generale, de cari a fost condusă comisiunea d-voastre în stabilirea ortografiei. Vin acum a vĕ arĕta aplicarea lor la casurile speciale, de cari ne-am ocupat şi în privinţa cărora am putut ficsa modul de scriere.

(Va urma).

Îndreptare. Regretăm foarte mult că în nrul trecut s'au străcurat foarte multe erori cari schimbă esenţial înţelesul materiilor publicate. Aşa îndată în articulul „La adresa sinoadelor“ se repetează mai de multe ori cuvêntul „episcopie“ în loc de **„epitropie“**, (Aşa pe pag. 190 la p. e. f.) al II. La „Rev. pol.“ „călăii“ în loc de **„calăii“**, „esercițiul“ în loc de **„servițiul“**. Economic Budapesta: „ari“ în loc de **„cari“**, „factu în loc de „făcut“, „ceceriul“ în loc de **„ceriul“**, „eapĕrt“ în loc de **„capet“**, şi alte mai neesenţiale.

Bursa de Viena şi Pesta

din 5 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.55	106.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.25	$98.{}^3/_8$
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.50	87.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.60	125.70
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.—	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.75	94.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.25	93.70
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.10
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.15	73.10
Datorie de stat în argint . . .	73.80	73.50
Renta de aur austriacă	89.50	89.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.25	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	840.—	838.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	279.30	280.75
Acţiuni de credit austr. . . .	268.25	270.—
Sorţi ungurescì cu premii . . .	—.—	112.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.57
Napoleon	$9.48^1/_2$	9.48
100 marce nemţesci	58.60	58.60
London (pe poliţa de trei luni) .	119.20	119.20

Economic.

Făgăraş, 23 Aprilie n. Pro. hectolitră Grâu fl 8.50—9.50; grâu sĕcăreţ fl 7—8.; sĕcară fl. 5—5.20; orḑ 4—5; ovĕs fl. 2.20—3.50; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 8—9.; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 5—6 crumpene fl 2—2.40.; pro 100 chilo: Slănină fl. 65—78; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminărifl. 38—42; unsoare fl. —70; cânepă fl. 28—35.; sĕmênţă de in fl. — ————; săpun fl. ——; fên fl. 2—2.40 spirt pro grad $10^1/_2$— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viţĕl 36—— cr.; carne de porc 44— cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.60—2.4C; Têrgul de aḑi a fost tare cercetat. Timpul e foarte secetos din această pricină earba nu cresçe şi bucatele încă pătimesc.

Mediaş, 29 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 7.80—8.20; Grâu sĕcăreţ fl. 6.60—.7; Sĕcară fl. 4.50—5..; Ovĕs fl. 3.20—3.50; Cucuruz fl. 4--4.50 Sĕmênţă de cânepă fl. 6.50—7; Fasole fl. 6.—6.50; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--2.50; Fên fl. 2—2.20; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 60——; Unsoare de porc fl. 60——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spir pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 48—52 cr. carne de viţel 48.—52 cr. carne de miel (intreg) fl. ——— oauĕ 7 de 10 cr. Têrgul de aḑi au fost bine cercetat grâul şi cucuruzul scad în preţ; timpul e frumos şi cald.

Braşov, 30 Aprilie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.90—9.50; Grâu sĕcăreţ fl. 6.90; Sĕcară fl. 5.70 --5.90; Orz fl. 4.40--4.60; Ovĕs fl. 3.20--3.30; Cucuruz fl. 5.50; Mălaiu fl 6.60; Mazere fl. 7.40; Linte fl —8.70; Fasole fl. 6.50 Sĕmânţă de in fl. 10.60 Sĕmênţă de cânepă fl. 6.70— Cartofi fl. 1.80 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de berbece 24 cr.; Sĕu de bovine roasppĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Nr. $\frac{2876\ 1880}{3271\ 1889}$ [24] 1—3

Edict.

Moara de vapor locomobilă cu 2 roate din Vurpĕr se va vinde prin licitaţie **în 30 Maiu 1880 a. m. la 11 oare** aceluia care va da mai mult.

Preţul esclamărei este 2000 fl. v. a.

Vadiul sûnt 10% din paeţul de esclamarer Condiţiile mai deaproape ale licitaţiei se pot cetì în cancelaria subsemnatului oficiu orfanal sau la primăria din Vurpĕr.

Din şedinţa ordinară a sedriei arfanale a comitatului Sibiiu ţinută în 21 Aprilie 1880.

Presidentul.

Herberth m. p.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin composiţiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, disposiţiune la vrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☞ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 5—12

Auḑiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 6 **filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate 47 obiecte au costat mai nainte 30 floreni şi costă acum numai floreni 6.95.

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss,

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

☞ **Scrisurile fonciari sûnt mai puţin espuse fluctuaţiunei cursului.** ☜

Învit deci la cumpĕrare de **scrisuri fonciari** ale

Institutului de credit şi de economii „Albina“

din Sibiiu, cari aduc interese de **6%** (şese la sută) şi sûnt un efect foarte bun pentru plasare de capitale.

1. Aceste scrisuri se rescumpĕră **în cel mult 20 ani** dela datul lor prin tragerea la sorţi astmod, că din **fie-care serie,** adecă din totalul scrisurilor emise într'un an, se trage la sorţi în fie-care an cel puţin a 20 a parte după categorii de **fl. 100, fl. 500** şi **fl. 1000.**

2. Scrisurile fonciari eşite la sorţi se rescumpĕră în **deplina lor valoare nominală** la şese luni dela ḑiua tragerii.

3. Cuponii de interese se plătesc la semestru în 1 Aprile şi 1 Octomvre a fiecărui an şi sûnt **scutiţi de contribuţiune.**

4. Pentru plata punctuală a intereselor şi capitalului scrisurilor fonciari garantează:

a) toate hipotecele pre cari institutul a dat împrumuturi hipotecari. Prin articolul de lege XXXVI, din anul 1876 acele hipotece sûnt destinate **eschisiv pentru asigurarea detentorilor** (posesorilor) **de scrisuri fonciari** şi dreptul lor acesta este întabulat espres pe acele hipotece. După statutele sale însĕ institutul împrumută numai până la $^1/_3$ a valoarei hipotecei; *b)* un fond de **200,000 fl.** prescris prin numita lege şi separat din capitalul de acţiuni al institutului pentru **speciala** asigurare mai departe a **posesorilor de scrisuri fonciari;** *c)* ceealaltă avere a institutului.

Aceste hârtii de valoare sûnt deci foarte recomandabile pentru **fructificarea de capitale** ale particularilor, ale **fondurilor publice,** ale **pupililor** şi pentru **cauţiuni.** Ele sûnt deja notate cu bun preţ la **bursa din Budapesta** şi se vênd în cursul ḑilei la

P. I. Kabdebo,
bancariu în Sibiiu.

[20] 4—4

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 50. Sibiiu, Marți 29 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Cuvêntarea

Escelenței Sale Înaltpresânțitului Archiepiscop și Metropolit **Miron Romanul** la deschiderea sinodului archidiecesan în 27 Aprilie a. c.

Preastimaților Domni, Iubiților frați, Iubiților fii!

Vĕḑêndu-vĕ și la această ocasiune întruniți în sinodul archidiecesan pentru susceperea agendelor ordinarii provĕḑute în statutul organic, vĕ salut Iubiților cu bucuria sufletească, ce o am totdeauna, când vĕd cultivându-se terenul, care clerului și poporului nostru ortodocs i l'a dat statutul organic.

Împregiurărilor vitrige, între cari s'a aflat biserica noastră transilvană secoli de ani, este de a se atribuì: că clerul și poporul nostru ortodocs preste tot încă nu se poate mĕsura deplin în cultura scientifică cu celelalte confesiuni vechi din țeară, și că după toate câte s'au întreprins pănă acum în noua eră a vieții noastre bisericesci, ni-au mai rĕmas a regula încă multe afaceri, dela cari depinde progresul și prosperarea bisericei.

Cu toate că nici împregiurările actuale nu corespund justelor noastre dorințe, ba unele simptoame din viața publică sûnt chiar apte de a ne însufla îngrigiri serioase pentru viitoriu: sperez totuși, că Domniile Voastre, Iubiților mei frați și fii sufletesci! întăriți și conduși de spiritul adevĕrat creștinesc, care totdeauna a caracterisat pre poporul nostru, veți afla și astădată calea și modul, de a contribuì cât numai se poate la promovarea scopurilor, pentru cari ni s'a restaurat sinodalitatea, mijlocul cel mai bun spre aceea, ca însași biserica, totalitatea clerului și a poporului, sĕ'și poată crea un viitoriu mai ferice, întru mărirea lui Dumneḑeu.

Dar însĕ activitatea D-lor Voastre nu se mărginesce numai la agendele strins sinodale, ci după ce cu ajutoriul lui Dumneḑeu implorat astăḑi în sânta biserică ne va succede a ne termina bine agendele ce le avem aicia, reîntornêndu-vĕ acasă, ca cei-ce posedeți increderea clerului și a poporului, sûnteți chiemați a da la diferite ocasiuni binevenite impuls și a coopera din resputeri la luminarea poporului nostru și la lățirea culturei scientifice și morale, dela carea mai ales depinde prosperarea bisericei.

Premițênd aceste, eu în firma credință, că Dle-Voastre veți dovedì în faptă, că sûnteți pĕtrunși de însemnătatea misiunei ce o aveți ca deputați sinodali, vĕ împărtășesc binecuvêntarea mea archierească, și cu aceasta sesiunea ordinară a sinodului nostru archidiecesan pentru anul curinte o dechiar de deschisă.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Aprile.

În conferența ținută în 7 Maiu n. în localitatea ministeriului ung. de agricultură s'a acceptat proiectul lui Bokros în privința regulărei proprietății în Trasilvania. Ministrul de justiție Pauler a declarat, că din parte'și aderează la o parte a tecstărei celei nouĕ, fiind basată pe principiele mai recente, ca și proiectul original. A pășit însĕ contra duor puncte, adecă contra celui ce privesce enclavele în păduri; mai departe contra punctului, care statoresce numai tabla regească dela M. Oșorheiu de a doua instanță. Conferența doresce ca proiectul sĕ se desbată cât mai curênd în casa deputaților și s'a învoit a face la desbaterea specială modificațiuni în tecstul lui Bokros.

Dela Viena aflăm că în curênd ședințele senatului imperial sĕ vor amâna și îndată după amânare contele Taaffe va întreprinde o nouă reconstrucțiune a ministeriului cislaitan. Se ḑice că ministeriul acesta va fi un ministeriu de coalițiune.

Principele Bismarck are ḑile grele. In lăuntru este în ceartă cu partidele din parlamentul german; în afară umblă după alianțe sigure și nu află.

Atențiunea cea mai mare o atrage în ḑilele aceste Londonul și Albania. Din London spune „N. fr. Pr.“ că ambasadorul ce are sĕ inlocuiască pe Layard la Constantinopole, Gőschen, are instrucțiuni cu pretensiunea, de a mărì Muntenegrul, a cede Epirul și Tesalia Greciei, a transforma Macedonia în provincie autonomă, în togma ca Rumelia orientală, a întroduce reforme adevĕrate în Armenia și a înceta apĕsarea crestinilor.

În Albania au ajuns departe lucrurile. O telegramă dela Scutari, ce poartă datul 7 Maiu n., spune: Intâiași dată foia oficială turcească numită „Scodra“ a apărut și în limba albaneză. In fruntea foaiei se publică o proclamațiune a comitetului ligei, în care se declară pe față, că Albania a încetat de a mai fi sub stăpânirea padișahului (sultanului); declară mai departe depuși pe toți funcționarii otomani, cari nu sûnt de naționalitate albaneză, îndrumându'i a părăsì țeara. Esceptiune se face cu aceia, cari s'au dovedit că sûnt amici Albanezilor. In viitoriu liga va emite ordini. Dealtmintrea, ca și pănă acum, legislatori remân bĕtrânii clanurilor. Proclamațiunea este subsemnată de Ali-pașa, Hodobeg, Prenk Bib Doba, Mufti Hafiz Efendi, episcopul Parten, Nicola Dzaba în numele notabililor și poporului de confesiune musulmană și creștină. Altă telegramă, după ce vorbesce despre unele mișcări de trupe de ale ligei, de scutința ce liga a oferit consulatelor și de desertiunea trupelor turcesci cu arme, bani și munițiune cu tot, adauge că influența italiană cresce foarte tare, că se așteaptă arme și voluntari din Italia și că printre Italianii de acolo se vorbesce și de o legiune garibaldiană.

O escadră franceză a aruncat anghirele dinaintea Salonicului.

Sinodul archidiecesan.

Sesiunea sinodului archidiecesan din 1880 s'a deschis cu obicinuitele și prescrisele solemnități în ḑiua de dumineca Tomei.

După cuvêntarea de deschidere s'a ales biroul provisoriu, cu ce s'a și terminat pentru ḑiua dintâiu ședința nefiind sinodul atât de numeros, ca conform regulamentului sĕ fie capabil a conclude.

După ameaḑi membri s'au într'unit la o conferență, cu care ocasiune s'a vĕḑut, că numĕrul membrilor s'a sporit și că membrii sûnt dispuși a fi și mai crutători cu timpul decât în trecut.

Luni la 9 oare s'a început a doua ședință, care a durat pănă la 11 oare. Asupra acestei ședințe vom revenì când vom dispune mai bine de spaț, decum dispunem de astădată.

Respunsul

ministrului president C. Tisza la interpelațiunea deputatului Maximoviciu în causa patriarchatului sêrbesc.

(Încheiere).

Dr. N. Masimoviciu: Nu sûnt mulțămit cu respunsul. In biserica orientală renunțiațiunile în genere, nici cele de bună voie, nu sûnt permise, pentrucă legătura esistentă între biserică și prelatul bisericesc după natura sa este esternă. Un prelat demn remâne între ori și ce împregiurări în oficiul seu, un prelat nedemn nu'și poate părăsì oficiul ci se amovează dintr'ênsul prin condamnare.

Regula bisericească, că un prelat are dreptul și datorința de a purta oficiul primit pe viața întreagă, esistă și astăḑi și

FOIȚA.

Archiepiscopul și Metropolitul

ANDREIU BARON de ȘAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

(2 Urmare).

Dar tot după pacea dela Carlovĕț s'a petrecut și migrarea Sêrbilor sub Cernoevici și așeḑându-se cu grăniceri la hotarele orientale ale impĕrăției, acești Sèrbi au obținut privilegii, între care și dreptul de autonomie bisericească. Pentru aceste grivilegii Curtea din Viena își închipuise un subiect ideal, pe care'l numia *„națiune ilirică“* și în care cuprindea în genere pe creștinii de religia ortodcsă ce se aflau în imperiu. Pe această cale piezișă ca membrii pretinși ai unei presupuse națiuni ilirice, au câscigat Românii oare care drepturi, — cel puțin în cele bisericesci. Din nenorocire însĕ aceste drepturi nu le-au fost de vre-un prea mare folos, deoare-ce trebuiau sĕ se lupte cu supremația Sêrbilor, partea în adevĕr privilegiată a acelei presupuse națiuni ilirice.

Mai era însĕ o a doua nenorocire neasemênat mai mare pentru Români.

Numai decât după încheierea păcii dela Carlovĕț Curtea din Viena începe a'și face pregătirile pentru un eventual resboiu de apĕrare contra Rusiei, resboiu, pe care'l credea inevitabil și căuta sĕ'l amâne pe un timp, când Rusia va fi slăbită. Încă împĕratul Leopold I, dând ambasadorului seu dela Constantinopol instrucțiuni, ḑice: În Români nu trebue sĕ pui încredere, căci ei sûnt ortodocși și așa puși la dispositiunea Rusiei. Această neîncredere este motivul politic, pentru care Curtea din Viena nu credea de cuviință sĕ desvoalte mai mult zel întru ocrotirea Românilor și în același timp motivul, pentru care ea a cedat inriuririlor papale și a desvoltat atât de mult zel pentru unirea Românilor cu biserica catolică. Ce e drept, ea nu a persecutat pe Românii ortodocși, ba 'i-a asigurat totdeauna despre protecția ei; dar 'i-a părasit, a lăsat sĕ'i persecute alții și a dat toată protecția Românilor uniți.

Dela începutul secolului XVIII pănă la venirea lui Șaguna în Ardeal, unirea cu biserica papistă era singurul mijloc, prin care Românii își puteau, deșì cu multă anevoință, crea o posiție în viața publică: biserica gr. catolică este aceea, care a pus temeliile culturei, Românilor ardeleni și a hotărît oare-cum timbrul culturei noastre moderne. Era deci un feliu de datorie pentru fie-care Român bun de a stăruì, ca Românii sĕ se unească cu biserica romană de a combate conscința de unitate religioasă cu Rusia, de a accentua naționalitatea română, de a acoperì ortodocsia prin latinitatea noastră. Și noi care nu judecăm din punct de vedere religionar, ci avem în vedere numai desvoltarea poporului român, nu vom osindì pe Metropolitul, care a voit sĕ'i tragă pe Români la unirea cu biserica romană, nu vom osândì pe acei bărbați români, care în timp de 150 ani au stăruit sĕ asigureze desvoltarea Românilor de peste Carpați prin unirea lor cu biserica romană.

Dar ceea ce le era ertat acestora, nu s'ar fi putut erta lui Șaguna. Șaguna trăia într'un timp, când conscința națională era mai covârșitoare decât cea religionară: el nu putea dar sĕ pearḑă din vedere unitatea religionară a poporului român. Nu odată a ḑis el: Românii uniți cu biserica romană nu sûnt decât partea neasemênat de mică a poporului român. Această parte, în stadiul de desvoltare, la care se aflau Românii pe timpul lui, era oare cum deslipită de națiune și supusă unei înriuriri străine, care în trecut putea sĕ'i folosească, dar în viitoriu va trebuì sĕ'i jignească desvoltarea ori se o împingă în o direcție mai mult ori mai puțin deosebită de cea urmată de marea maioritate a națiunii. Deosebirea de religie a fost, este și va fi în toate timpurile un foarte esențial element de perturbație socială, și Șaguna era omul, care scia asemenea lucruri și se bucura, că numerul Românilor, care au fost siliți a părăsì legea strămoșilor, e relativ mic că numai puțini Români au o conscință religioasă deosebită de acea a generațiilor trecute, care este și a marei dacă s'au întêmplat casuri de renunţiaţiune asemenea abateri dela regulă nu se pot justifica prin incidente ivite în pracsa bisericească, ci ele sûnt acte de o graţie bisericească deosebită şi escepţiuni particulare, pe care numai biserica le a potut şi le poate permite între împregiurări bisericesci escepţionale susţinêndu-se însĕ observanţa canonică.

Mai departe renunţiaţiunea ar trebuì sĕ emaneze nu numai din voinţa liberă ci şi din hotărîre spontană, ceea ce la resignarea patriarchului nu se poate presupune, pentrucă dênsul în actul întreg a fost mediul neresponsabil al unei voinţe străine, mai tari. Biserica orientală nu cunoasce afară de regula bisericească amintită, alte motive canonice de renunţiaţiune, cum recunoasce biserica catolică, prin urmare defectuositatea trupească nu este temeiu de renunţiaţiune, ear dacă cu toate aceste demisiunea se cere din acest temeiu, este un drept esenţial, eminent al bisericei, de a esamina acest temeiu. Deci demisiunea patriarchului e nulă, pentru că s'a făcut contra legilor bisericesci, contra prescriptelor şi a pracsei, într'un mod unilateral şi cu totala ignorare a competenţii bisericesci.

Autoritatea competentă în biserica orientală e în genere sinodul, în biserica particulară serbească naţională congresul şi sinodul episcopesc. Sinodul episcopesc, care alege pe episcopi, s'a folosit până acum cu privire la demisionarea episcopilor în patru casuri de acest drept al seu fără a fi conturbat, de asemenea nu i se poate denega congresului dreptul relativ la demisionarea patriarchului, pe care l'a ales dênsul şi care stă sub puterea disciplinară a lui. Deci era datorinţa guvernului, a îndrepta petiţiunea patriarchului către congres, care ar fi asternut Coroanei hotărîrea ce o lua cu intervenţiunea sinodului, pentrucă dreptul Coroanei de a conlucra la desfacerea legăturilor oficiale în asemenea mesură, ca şi la ocuparea oficielor bisericesci, este mai presus de ori ce îndoială, dar nici n'a tras cineva la îndoială acest drept al Coroanei.

Incât pentru denumirea administratorului observ, că un asemenea oficiu e o instituţiune necunoscută în biserica orientală. Biserica orientală îşi are organismul seu propriu, care este resultatul unei desvoltări istorice milenare. După constituţiunea acestei biserici esistă pentru conducerea supremă a afacerilor unei biserici autocefale, de asemenea şi pentru ori şi care biserică provincială independentă sinoadele şi oficiurile episcopale ce s'au desvoltat din presbiteriu, din tradiţiunea bisericească şi din legile bisericesci; aceste oficiuri episcopale formate în corporaţiuni deliberative, lucră ca delegaţiuui permanente a potestăţii episcopale. Aceste oficiuri şi colegiuri sûnt în biserica orientală oficialii episcopilor, cari spriginesc pe prelatul bisericesc câtă vreme acesta se află în viaţă, în administrarea sacramentelor şi în învĕţătura sau în guvernarea bisericească ear după moartea prelatului iau asupra lor conducerea supremă a bisericei pe perioda sedisvacanţei.

In acest mod sûnt organisate toate bisericele greco-orientale, în Grecia, Serbia, România, Rusia, Turcia şi biserica greco-orientală română din Ungarìa. In cadrul acestei organisaţiuni nu încape în biserica orientală funcţiunea de administrator nici de coajutori. In numeroasele cataloguri bisericesci, în cari sûnt induse toate oficiurile bisericesci posibile, nu afli asemenea oficiuri. Introducerea acestei instituţiuni în biserica serbească din Ungaria 'şi află esplicaţiunea sa în împregiurările din acele vremi, când biserica nu avea oficiuri organisate în mod permanent şi când convocarea eventuală a congresului pentru ocuparea de nou a scaunului metropolitan veduvit era împreunată cu pedeci multe. Administratorul lua asupra sa administraţiunea *quasi* substituind oficiurile ce lipsiau, pe timpul sedisvacanţei care de obiceiu ţinea mult. Prin urmare administratorii erau o instituţiune provisoră de nevoie, care fu delăturată definitiv în anul 1875 prin organisarea oficielor metropolitane.

La început administratorii se alegeau de poporul sêrbesc însuşi fără de a se mai aduce alegerea la cunoscinţa prea înaltelor locuri. Mai târḑiu anumit în anul 1768, acest drept fu transmis în sfera potestăţii de stat printr'o ordinaţiune arbitrară a Mariei Teresia cu toate protestele ce le făcură Sêrbii.

Administratorul ales în anul acela de către sêrbi fu îndepărtat şi statul a denumit pe altul în locul lui. In anul 1779 acest drept fu luat între disposiţiunile declaratoriului ca un drept reservat Coroanei. Şi pe declaratoriul acesta 'şi întemeiază ministrul president dreptul de denumire din partea statului, dar greşesce. Aplicarea administratorului, pe cale autonomă sau din partea statului, până la anul 1875 a fost îndreptăţită întru cât în perioda aceasta încă nu erau organisate oficiurile metropolitane care ar fi fost chiemate a conduce metropolia pe timpul sedisvacanţii, dar cu inactivarea statutului congresual aceasta anomalie s'a delăturat definitiv.

In conformitate cu acest statut congresual archiepiscopia de Carloviţ şi metropolia serbească o conduce patriarchul împreună cu oficiele archiepiscopesci şi metropolitane. Patriarchul are până trăesce noue substituţi şi oficiali, între acestia trei episcopi, ear după moartea lui conducerea trece la organele amintite şi consistoriul metropolitan convoacă congresul pentru alegere nouă, şi aceasta procedere decând s'a întrodus perioda congresuală de trei ani nu mai întimpină greutăţi. Aceste disposiţiuni ale statutului congresual sûnt întemeiate în art. de lege IX: 1868 şi aceasta lege ar trebuì sĕ ne scutească de reîntoarcerea timpurilor, când esistenţa sau neesistenţa autonomiei atêrna de diferite veleităţi politice. Pe temeiul acestei legi care cercuscrie într'un mod clar şi respicat drepturile de stat şi autonome, biserica sêrbească este îndreptăţită a administra şi conduce afacerile prin organele sale proprie, prin urmare biserica 'şi alege pe toţi funcţionarii începênd dela cancelist până la patriarch. Deci cum vine de guvernul denumesce numai singur pe administratorul, care n'are nici loc în cadrul constituţiunei bisericei orientale şi în organismul bisericei sêrbesci?

Incât pentru întrebarea, dacă a întrevenit sedisvacanţa în urma demisionării patriarchului, observ că din punctul de vedere al guvernului, care consideră demisionarea de legală şi validă, metropolia trebue privită ca vacantă. Patriarchul nu se mai află în posesiunea oficiului seu; prin perderea drepturilor sale jurisdicţionale el nu poate sĕ mai esercite nici potestatea sa de sânţire. De present el locuesce în Dalia şi nu în locul residenţii din Carloviţ; vătĕmarea datorinţii către residenţă prin absentare mai îndelungată se privesce drept deserţiune şi implică pierderea oficiului bisericesc. Patriarchului i s'a subtras beneficiul şi i s'a designat o rentă anuală; după regula cunoscută: *beneficium propter officium,* beneficiul nu i se poate subtrage beneficiatului câtă vreme se află în plenitudinea oficiului seu. Deci abdicaţiunea patriarchului e o *renuntiatio cum reservatione pensionis.* Consecuenţa inmediată a demisiunei e vacanţa oficiului. Guvernul prin disposiţiunea sa contrară a trecut departe preste marginele drepturilor de stat şi a comis prin aceasta o ingerinţă în sfera de drept esclusiv bisericească. Aceasta nu e atât o vătĕmare a autonomiei cât mai mult a bisericei însaşi.

Dacă patriarchul tot mai e *de jure* patriarch, el este îndreptăţit a esercita drepturile reservate metropolitului, prin urmare a presida în sinod. Sinodul în sfera sa de activitate, are chiemarea în togma ca şi alte oficiuri metropolitane, de a conduce metropolia. Patriarchul fiind demisionat dela conducerea metropoliei, e demisionat în acelaşi timp şi dela presidiul sinodului, care constitue o parte din drepturile sale jurisdicţionale. Nestând astfel lucrul, dênsul se află apoi în plenitudinea potestăţii sale bisericesci pentrucă potestatea nu se poate împărţì, prin aceasta însĕ administratorul este eschis cu totul. Biserica poate sĕ aibă numai un cap; guvernul prin disposiunea sa a vătămat unitatea bisericei; împărţind potestatea bisericei în două el a provocat o schismă şi după aşeḑemintele bisericei de sigur că nu patriarchul ales şi întărit după lege, ci administratorul impus într'un mod ilegal trebue privit drept schismatic.

Casul de faţă este unic şi fără păreche în biserica gr. or. întreagă; un cas analog vom afla numai în biserica evangelică ungurească în timpul când Ungaria şi biserica aceasta au fost pusă în stare de asediu. In anul 1850 s'au destituit superintendenţii de atunci şi s'au denumit aşa numiţii superintendenţi-administratori.

Biserica orientală recunoasce suveranitatea statului şi ocolesce ori ce conflict cu statul. Statul ar trebuì sĕ'şi câstige recunoscinţa bisericei, spriginind ori ce libertate legală, căci prin aceasta i se înalţă autoritatea sa proprie.

Oratorul roagă casa sĕ ia la discusiune interpelaţiunea şi respunsul ministrului president.

După o replică din partea ministrului presid. şi după o duplică din partea interpelatorului, casa ia la cunoscinţă respunsul ministrului president.

Petiţiunea

juristilor români din Transilvania presentată camerei deputaţilor în şedinţa dela 20 Aprile st. n. a. c. în cestiunea referinţelor urbariale.

(Urmare)

La §. 10 proiectul se abate dela mĕsurile legilor de până acì, se abate chiar dela mĕsurile tuturor statelor civilisate întru aplicarea esperţilor, şi eschide posibilitatea ca părţile litigante sĕ fie representate prin un numer egal de esperţi neinteresaţi, afară de aceea dă ocasiune autorităţilor politice, ca sĕ esercite o influinţă îngrigitoare asupra resolvirei proceselor de natură esclusiv civilă.

Da! sûntem siliţi a numì îngrigitoare influinţa ce se intenţionează prin acest §. a se da comisiunilor administrative municipale, pentru că constând maioritatea membrilor lor pretutindenea din foştii proprietari, în scurtul timp ce a trecut dela înfiinţarea lor, am făcut trista esperinţă că în agendele lor pe terenul politic în multe locuri şi în cele mai multe casuri, spiritul de colegialitate şi amiciţie proverbială moştenită dela strămoşi, a deschis un teren prea larg pentru vênarea de interese proprii, mai vêrtos în casuri de acelea, unde interesele fostului iobagiu stau faţă în faţă cu interesele fostului proprietariu şi n'avem causă a crede că aceste comisiuni nu vor purcede tot pe această cale la alegerea esperţilor.

Ne temem foarte, şi credem că cu tot dreptul, că la designarea esperţilor, în sinul comisiunilor administrative — unde foştii iobagi, cu deosebire în Transilvania, nu sûnt de loc representaţi — cualificaţiunea principală nu vor fi cunoscinţele speciale a respectivilor, şi că pentru preţuirea pămênturilor — lucrul cel mai momentos în casurile de comassaţiune — maioritatea de $^{5}/_{7}$ a voturilor va fi asi-

---

maiorităţi din generaţiile actuale. Căci în zadar sûnt toate scrutările omenesci! Veţi numera stelele de pe cer, veţi căntărì atomele, veţi mesura puterile ce mişcă universul, veţi străbate adăncimile pămêntului şi inălţimile ceriurilor, dar un rênd de lumi va perì şi altul se va pune în locul lor, fără ca sĕ peară frica de Dumneḑeu din inima omului, care se vede aruncat în o lume plină de taine înfiorătoare.

Şi fiindcă aşa este, nici omul înţelept şi plin de iubire omenească nu va cere dela mulţime jertfirea credinţei moştenite: Şaguna se simţia dar chemat a asigura desvoltarea Românilor din Austria fără de a'i silì sĕ se lepede de legea strămoşilor lor.

El scia prea bine, că are sĕ se lupte cu vrăjmaşi puternici şi că trebue sĕ frângă chiar o prevenţie tradiţională a Curţii din Viena; dar el este acela, care în discursul rostit în catedrala din Carlovĕţ ḑicea:

„Cea mai mare parte a norocirii mele pururea în osteneală mi-a fost şi îmi va fi, şi aşa cea mai mare bucurie mi-a fost a învinge împedecările şi aceasta şi în viitoriu imi va fi…“

El este gata de luptă pentrucă se simte tare, tare prin sine însuşi şi tare prin dreptatea causei ce susţine: cu valoarea sa personală îi acopere pe Românii prigoniţi şi singurul lui gând este deocamdată de a face, ca încrederea, de care se bucură el personal la curtea din Viena, sĕ se reverse asupra tuturor Românilor ortodocşi.

El cere reînfiinţarea metropoliei române ortodocse.

Prevĕḑênd, că mai curênd ori mai târḑiu această cerere dreaptă a lui Şaguna se va împlinì, şi temêndu-se ca nu cumva Românii uniţi sĕ se întoarcă ear în biserica lor strămoşească, clerul catolic stăruiesce pentru înfiinţarea unei metropolii gr. catolice, eară noul metropolit face un apel către naţiune, chemând pe toţi Românii la unire cu biserica catolică, ba spunênd, că această unire e chiar dorinţa împĕratului.

Şaguna îşi desvoaltă acum toată energia întru apĕrarea bunei înţelegeri. Înainte de toate prin circulare archipăstoresci şi prin broşuri de ocasie le dă Românilor sĕ înţeleagă, că unindu-se cu biserica romană, nu numai s'ar lepăda de strămoşii lor, ci s'ar despărţì totodată de fraţii lor din alte ţĕri. Într'o asemenea circulară, vorbind de nisce articole publicate în „Gazeta Transilvaniei“, el ḑice:

„Nu sciţi, iubiţilor, că redacţia „Gazetei Transilvaniei“, fără ruşine şi fără de sfiială turbură de mulţi ani „uniunea duchului nostru întru legătura păcii“, şi că aşa obraznică nici când n'a fost, precum e astăḑi. Redacţia aceasta, care o duce Iacob Murĕşan, profesor la gimnasiul catolic din Braşov, este o redacţie, care „nu are gând bun“ cu noi şi nu are înţelepciunea aceea, pe care ar trebuì s'o aibă“.

Aceste nu sûnt cuvintele omului purtat de patimă, ci violenţa premeditată a omului, care scie, că sûnt oameni, pe care în anumite împregiurări nimic nu'i desarmează mai lesne decât cuvintele aspre. Şaguna voia sĕ arete, că se simte destul de tare spre a'şi putè da pe faţă indignaţiunea.

În acelaşi timp el îşi face protestele la guvern. Între altele adresează presidiului locotenenţei din Ardeal un protest, care cere sĕ fie înaintat la Curtea din Viena. În acest protest el ḑice:

„Şi de nu aş face eu cu nici o vorbă amintire despre starea cea jignitoare, în care ne aduse afirmarea d-lui Archiepiscop Şuluţ, în privinţa prea înaltei dorinţi împĕrătesci despre uniunea cu Roma, se înţelge totuşi de sine, că nici o jignire mai dureroasă nu poate fi pentru noi, cei ce, *deşi creştini de religiunea gr. oriantală,* **credinţa noastră de sudiţi** până în oara aceasta ne-o păstrăm nepătată, şi tot aceea ne vom silì sĕ o păstrăm pentru toate timpurile şi în *toate împregiurările.*“

În cele din urmă el se adresează la împĕratul cu o lungă plângere, în care desfăşură toate păsurile Românilor ortodocsi, plângere, care este un îndrăsneţ şi energic act de acusare contra guvernului central şi în deosebi contra ministrului de culte Thun.

(Va urma).

gurată deja pe partea foştilor proprietari.

Dar această mĕsură este şi incompatibilă cu principiul ce nu demult l'a adoptat statul prin despărţirea justiţiei de administraţiune, şi ar fi o decadenţă în progresul abia început pe terenul justiţiei.

Scim din procedura noastră civilă şi din procedurele altor state moderne, că dreptul de a alege pe esperţi compete părţilor litigante, şi încă în cele mai multe casuri acest drept este normat astfeliu, că ambele părţi aleg pe esperţi în numer egal, ear pe preşedinte 'l aleg înşişi esperţii; şi unde nu se pot ei înţelege asupra preşedintelui îl denumesce judecătoria, eventual aceasta denumesce şi pe esperţi; sûnt însĕ unele state, unde, dacă esperţii nu se pot unì asupra persoanei preşedintelui, îl denumesce judecătoria prin soarte dintre cei designaţi de dênşii.

Unicul acest mod îl considerăm şi noi de cel mai just şi ecuitabil pentru posibila apĕrare a intereselor ambelor părţi în prea momentoasele procese de regulare, segregare şi comassare de posessiune.

Paragrafii 11 şi 12 din proiect încă cuprind unele disposiţiuni nouĕ şi anumit disposiţiuni de acele, prin cari se impun foştilor iobagi şi în genere proprietarilor mici nisce sarcini însemnate, cari până acum nu au fost cunoscute — îndatorând adecă la plătirea speselor pentru mesurare, preţuire, autenticare, pentru esperţi şi judecători de o potrivă pe foştii iobagi şi pe foştii proprietari.

În genere nu considerăm de corectă şi motivată argumentarea referitoare la acest punct al proiectului, pentrucă nu credem de loc alterate împregiurările, care au îndemnat pe legislatori a dispune atât prin patenta urbarială din 1854, cât şi prin legile de această natură din 1871 şi prin ordinaţiunile ministeriale referitoare la procedura urbarială din 1868, ca spesele în bani ce se recer la regulările, segregările şi comassările urbariale sĕ le supoarte fostii proprietari şi după posesiunile fostilor lor iobagi. Un asemenea lucru nu se amintesce nici în espunerea de motive a proiectului.

Scim însĕ, că fostii proprietari s'au desdaunat pentru pămênturile date iobagilor togma aşa ca şi când acele ar fi fost regulate, scim că statul amortisează regulat sumele de despăgubire, dar afară de aceste scim şi aceea, că din regulările urbariale numai fostii proprietari trag foloase, căci desărcinându-li-se prin aceasta pădurile şi păşunile de servitut le pot valora mai bine, asemenea şi prin comassare numai ei câscigă, căci proprietăţile lor estinse comassându-se la un loc se urcă în preţ şi dau un venit mai mare; ceea ce despre fostii iobagi nu se poate afirma, pentrucă ei au abia o moşioară de câte 4—5 mult 10 jugere, care, din consideraţiunile păşunatului, e silit mai totdeuna sĕ o ia din trei locuri.

Dacă vom considera mai departe că motivele proiectului referitoare la acest punct în totalitatea lor nu corespund adevĕrului, pentrucă numĕrul fostilor iobagi a fie-cărui fost proprietar se poate constata din corscripţiunile şi tabelele urbariale, pe cari legile şi instrucţiunile urbariale le cualifică de probe depline; afară de aceasta fie-care dintre foştii proprietari scie câtă posesiune a avut în 1848 ca bun nobilitar, ear după posesiunea ce a acuirat-o de atunci încoace pe calea legei dela foştii sei iobagi a fost îndatorat de jure sĕ plătească spesele de regulare până acum; —

că până acum nu s'a ivit nici un cas ca foştii proprietari sĕ fi fost măcar provocaţi sĕ presteze ḑile de lucru pentru proprietatea lor urbarială; —

că dintre foştii iobagi numai esceptionalmente şi în foarte puţine comune posed parcele de posesiune urbarială; —

şi că dealtmintrea ḑilele de lucru nu sûnt o sarcină pentru proprietatea urbarială, ci un obligămênt personal a foştilor iobagi; —

în fine mai considerând încă, că dacă causa stagnărei proceselor ar fi într'adevĕr aceea, că foştii proprietari nu sûnt în stare a antecipa spesele de regulare, legislaţiunea poate delătura acest rĕu togma în modul arĕtat în acesti paragrafi, antecipând numai fostilor proprietari împrumuturi, — întroducerea acestei sarcini nouĕ ar fi cu totul nemotivată şi nejustă.

Incât pentru lipsa de remanenţii, aceasta pentru cei ce cunosc causele urbariale nu este un astfel de argument, care ar pleda în detrimentul foştilor proprietari din Transilvania ci togma în favoarea lor, pentru că nefiind întrodus în Transilvania Urbariul, întreaga proprietate ce s'a aflat în 1 Ianuariu 1848 în mânile iobagilor, — prin urmare şi aceea care în Ungaria constitue remanenţiele, s'a considerat de urbarială şi statul a despăgubit pe foştii proprietari pentru dênsa, ear ei primesc deja de multă vreme interese dela stat după capitalul de despăgubire; pre când din contră foştii proprietari din Ungaria au primit despăgubire numai pentru sesiunile întroduse în urbariu şi pentru cele prefăcute în sesiuni până la 1848, ear pentru rescumperarea remanenţielor, cari pe locuri muntoase ca şi cele din Ardeal, fac partea cea mai mare a proprietăţii — s'au avisat la foştii iobagi şi anume după articulul 53: 1871 astfel: că interese după capitalul de rescumperare le compet numai dela ḑiua, în care va fi terminată definitiv regularea proprietăţii.

Dar acesti articoli mai lasă şi multe alte cestiuni neresolvite, căci precând de o parte statoresc modalitatea, cum au sĕ se supoarte spesele, nu dispun de altă parte, că oare la aplicarea inginerilor au şi proprietarii cei mici vr'o îngerinţă sau ba? Dreptatea şi ecuitabilitatea însĕ pretind, ca la aplicarea inginerilor sĕ participe nu numai foştii proprietari, ci şi foştii iobagi, cu atât mai vêrtos, că ḑilele de lucru ce le prestează ei, şi preţul cărăuşiilor lor face cel puţin jumĕtate din spesele ce le prestează foştii proprietari în bani.

(Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

De lângă Olt. Aprile. Dle redactor! În preţiuitul ḑiar ce redigeţi Nr. 38 a. c. apăru un articul intitulat: „Românii din comitatul Trei-scaunelor“. Cetind Românii acel articul sper că nu vor remânè neinteresaţi de soartea acestor oameni încungiuraţi de limbă neromână şi despoiaţi mai de tot de limba lor maternă. Dintre dênşii numai betrânii mai vorbesc pe lângă limba adoptată şi pe a lor; ce privesce însĕ generaţiunea mai tineră numai numele şi religiunea mai testează, că şi dênşii sûnt viţă românească din sânge românesc. În multe locuri şi numele este maghiarisat. Din „Negrea“ s'a făcut „Fekete“, din „Roman“ s'a făcut „Oláh“, din „Cristea“ „Keresztes“ etc.

Dl corespondent după ce atrage atenţiunea Românilor şi în special a bisericei române greco-orientale acupra împregiurărei, că trebue sĕ se facă ceva pentruca acesti oameni sĕ ajungă la redobândirea limbei lor şi sĕ li se uşoreze sortea de care sûnt apăsaţi, arată şi rĕul provenit din atâtea protopresbiterate împetecite şi situate pe de margini, dar nici unul în centru. Şi într'adevĕr aşa şi este. Căci Braşovul, Elöpatacul, Breţcu sûnt toate în giurul poporaţiunei din Trei-scaune. Mai remâne Bicsadul cu independenţa Poienei-sărate şi atunci eată Trei-scaunele încungiurate complet de protopopiate.

În anii trecuţi se făcuse din partea ven. Consistoriu archidiecesan unele disposiţiuni pentru arondarea protopresbiteratului. Ba se constituise sinod, comitet, epitropie şi scaun protopresbiteral, şi după toate aceste deodată printr'un ordin archiepiscopesc se trage dungă preste totă socoteala. De atunci încoace au început Românii maghiarisaţi a ḑice: „Már a papoknak se higy.“ De atunci în protopresbiteratul Heghigului n'au mai ţinut nici sinodul, scaunul şi comitetul protopresbiteral nici o şedinţă. Sperăm că ven. consistoriu archidiecesan va lua mĕsuri ca cel puţin la trei ani sĕ ne putem întrunì în şedinţă.

Publicul îşi poate face idei despre scoalele noastre din Secuime remase cu caracter confesional dacă dl corespondent îşi arată dorinţa, că salarele învĕţătoresci sĕ se mărginească cel puţin până la suma de 120 fl. v. a. Dela nisce învĕţători salarisaţi astfeliu mult nu se va putè astepta, dar în chipul acesta cel puţin s'ar putè conserva scoalele noastre cu caracter confesional până la timpuri mai favorabile.

Încât privesce scoalele confesionale din tractul Heghigului nu e de mirat, că s'au prefăcut în scoale comunale. Sĕ fim mulţămiţi că au rĕmas batĕr parochiile.

Comisiunei ambulante pentru regularea parochiilor nu i se poate face imputare, că nu a clasificat venìturile parochilor din comunele maghiarisate, pentrucă nu au avut categorii în instrucţiune, după care venìturile s'ar fi putut clasifica. Nici una din parochiile aceste nu se bucură de un venit care se ajungă la 400 fl. v. a. Causa e că nu toată familia dă 2 merţe (ferdele), ci partea cea mai mare plătesce 10 cr. şi o parte nimica. Alte venituri stolare etc. nu sûnt.

Bine ar fi dacă ar fi auḑite odată cuvintele dlui corespondent, ca preoţimea din parţile aceste sĕ fie mai bine considerată la distribuirea de ajutoare! *A. P.*

Varietăţi.

* (Necrolog). Laura Mocsonyi de Foen, născ. Csernovics de Macsa — Antoniu Mocsonyi de Foen împreună cu consorta sa Iosefina născ. Baronesa Brudern şi cu fiii Zeno şi cu soţia acestuia Maria născ. bar. Fischer şi Victor de Mocsonyi, — Georgiu Mocsonyi de Foen şi cu consorta sa Elena născ. de Somogyi, şi ficele Livia, căsătorită contesa Bethlen şi Georgina de Mocsonyi, — Michail de Mocsonyi şi cu flii sĕi Alecsandru şi Eugeniu de Mocsonyi, cu inima plină de întristare aduc la cunoscinţă decedarea preaiubitului şi neuitabilului lor — consorte, resp. frate, cumnat şi unchiu *Andreiu Mocsonyi* de *Foen* odinioară c. r. suprem comisariu districtual în Banatul Timişului, membru al fostului consiliu imperial-întărit, membru ord. al Academiei române din Bucuresci, de repeţite ori deputat dietal şi congresual etc. carele după un morb îndelungat, împărteşit de binecuvêntarea bisericei, Mercuri în 23 Aprilie, (5 Maiu a. c.) la 9 oare ante mer. în al 68-lea an al vieţii şi al 11-lea al fericitei sale căsătorii, adormì lin în Domnul.

Remăşiţele pămêntesci ale scumpului decedat s'au depus spre etern repaus în mormêntul familiar din Foen în comitatul Torontalului Vineri în 25 Aprilie (7 Maiu a. c.) la oara 10 ant. mer. după ritul gr. oriental.

Fie'i ţĕrina uşoară!

Timişoară, Maiu 4. 1880.

* (Necrolog) Mateiu Nicola advocat cu pruncii sei minoreni Enea, Emilia, Sabin, Cornelia şi Maria; vĕduva perceptoreasă regia Elisa de Nemeş născută Pipoş ca mamă, Eduard Nemeş vicenotariu reg. de tribunal şi Aureliu Nemeş de Almor farmacist ca fraţi, Ioan Nicola preot gr. cat. ca socru cu inima frântă de durere anunţă încetarea dintre vii a mult iubitei lor soţie, mamă, fică, soră şi noră *Emilia Nicola* născută de *Nemeş* care în 6 a curentei la $1^1/_2$ oare din ḑi în urma unui greu morb de piept în al 39-lea an al vieţei şi al 17-lea al fericitei sale căsătorii după împărtăşirea cu cele sânte încugiurată de toţi ai sĕi ce cu ardoare 'i-au iubit, petrecută de sbocotul inimei sângerânde acelor pe cari preacurênd 'i-au părăsit 'şi-a dat nobilul suflet în mânile creatoriului.

O soţie esemplară în credinţă şi alipire de soţul seu, o mamă adevĕrată, o fiinţă înzestrată cu tesaurul virtuţilor secsului seu, un esemplu al bunătăţei şi a blândeţelor s'au stins. Oh! de-ar fi liniscea ei numai un semn de repaos al corpului sdrobit de nemărginitele îngrigiri sacrificate celor pe cari cu atâta ardoare 'i-a iubìt, al corpului sdrobit, — dar nu — liniscea ei este respunsul etern pentrucă nobilul suflet schintea cerească 'l-a redat părintelui atot puternic creatoriului seu fără de care corpul rece este ţĕrina.

Remăşiţele pămêntesci a mult regretatei s'au aşeḑat spre odichna eternă în cimiteriul bisericei gr. or. din Alba-Iulia în 8 Maiu 1880, la 4 oare după ameaḑi. Fie'i ţĕrîna uşoară.

Alba-Iulia în 6 Maiu 1880.

* (Denumiri). Dl Nicolau Grecu fu denumit de căpitan, domnii: Gregorie Salvan şi Michail Mihăilaş de locotenenţi în corpul oficerilor de comptabilitate.

* (*Postal*). Pentru postul de magistru postal în Păuca (comit. Albei inf.), pe lângă contract şi cauţiune de 100 fl., bani gata, se deschide dela 6 Maiu n., în termin de trei sĕptĕmâni, concurs. Emolumentele: 120 fl. salariu, 40 fl. pauşale de cancelarie şi 420 pentru espediţii.

* (Himen). Pecând dl Andreiu Mocioni de Foen după cum anunţasem deja în foaia noastră şi anunţăm şi aḑi este mort vine „Pester Lloyd“ cu scirea: că domnişoara Livia de Mocioni, nepoată a reposatului, s'a cununat cu deputatul dietal d-nul conte Andreiu Bethlen şi se ţinu în palatul Mocionescilor o nuntă strălucită. Noii căsătoriţi plecară (?) încă în aceeaşi ḑi către Paris.

* (Foc). Comuna învecinată Bungard numai esistă! Sâmbăta trecută seara a isbucnit eară un incendiu îngrozitoriu, care propagat de un vênt puternic a prefăcut în cenuşe mai toate casele, câte mai remaseră scutite, în rêndul numai de curênd trecut, de puterea mistuitoare a elementului vrăjmaş. Puţine case afară de biserică mai stau întregi: Miseria nu se poate descrie. Se cere ajutoriul cel mai grabnic pentru locuitorii atât de nefericiţi ai unei comune aşa ḑicênd perite.

* (Drum de fer).Dela 15 Maiu a. se schimbă cursul trenurilor astfeliu: **Pleacă** dela Sibiiu la 3 oare 58 minute după ameaḑi (juncţiunea la Copşa spre Cluj-Budapesta la 6 oare 33 minute cu trenul accelerat) şi seara la 10 oare 5 minute (juncţiunea la Copşa spre Braşov la 3 oare 51 minute noaptea; ear la 12 oare 30 minute noaptea juncţiunea spre Teiuş — Cucerdea — Cluj cu tren de persoane). La Sibiiu **sosesce** trenul la 1 oară

41 minute după ameaḑi şi la 8 oare 54 minute seara.

* (Rectificare la rectificare). În Nr. 147 al „Telegrafului Roman“ în varietatea: „Comitatul Sibiiului“ am făcut între altele şi obervarea: „că postul de archivar comitatens fu înlocuit definitiv cu dl Ioan Baltes preterinduse dl Petru Ciora, care dela organisarea comitatului încoace, la ordinile comitelui şi vicecomitelui, a purtat sarcina de archivar“. La aceste „Hermannstädter Zeitung“ reflectează în Nr. 102 din 3 Maiu: că postul de archivar nu s'a înlocuit definitiv, ci numai provisoriu, şi că dl Petru Ciora nu este preterit şi nu s'a putut preterì, deoarece dênsul n'a venit la rênd încă spre a putè avansa“. Va sĕ ḑică „Hermannstädter Zeitung“ concede înainte de toate, că postul de archivar este într'adevĕr înlocuit cu dl Baltes, concede mai departe, că dl Ciora încă dela organisarea comitatului fu însărcinat la ordinile superiorilor sei, a comitelui şi vicecomitelui, cu purtarea archivului comitatens şi că dênsul deatunci încoace până la înlocuirea nouă a postului de archivariu a purtat archivul cu toate greutăţile lui. Cu un cuvênt „H. Ztg.“ concede toate aceste fapte de adevĕrate şi necontestabile şi totuşi escusă procederea cu totul neîntemeiată a superiorilor comitatului prin frasele nemernice şi ridiculoase: că postul respectiv nu e înlocuit *definitiv*, ci numai provisoriu şi că dl Ciora n'a ajuns la rênd şi deaceea nici nu este preterit. Prin aceste mistificări intenţionate, a seduce publicul, nu se escusă însĕ „Hermannstädter Zeitung“ şi culpabilii ei“, ci chiar se acusă. Căci dacă au conces odată, că dl Ciora a purtat până acuma archivul şi greutăţile lui au conces a priorì, că acest domn chiar prin ordinile superiorilor sei a fost pus de mult în rêndul, de a putè avansa la ocasiunea venită chiar şi în postul pre carele până acuma 'l-a purtat spre onoarea superiorilor sei şi a comitatului întreg scoţind archivul cufundat în întunerec la lumina ḑilei. Dacă însĕ a fost dl Ciora pus odată la rênd, apoi atunci a fost şi preterit îndată, ce nu fu el denumit de archivariu barem şi provisoriu. Aşa dară noi am vorbit adevĕrul când am ḑis, că dl Ciora fu preterit. Şi acuma sĕ-'i şi spunem atât lui „Hermannstädter Zeitung“ cât şi culpabililor ei, adevĕratele motive cu care s'ar fi putut escusa mai nimerit şi adecă: Postul de archivariu nu i s'a putut oferì domnului Petru Ciora:

1). pentrucă postul stă în legătură cu salariul de 800 fl. v. a. şi la timpul sĕu şi cuartir liber,

2) pentrucă dl Ciora este Român. Apoi în sfêrşit

3) pentrucă s'ar putè întêmpla ca el, ca Român conscienţios şi amploiat pe deplin cualificat, sĕ scoată archivul comitatens la prea mare lumină. Şi dacă „H. Z.“ ar susţinè şi mai departe principiul de altmintrilea necurat: că dl Ciora, care, precum trebue sĕ scie şi „H. Z.“ este jurist absolut, teolog absolut şi servesce în sfera juridico-politică acum preste 5 ani şi numai la acest comitat mai de patru ani, totuşi n'a venit încă la rênd, spre liniscirea şi a noastră precum şi a dlui Ciora sĕ facă bine şi sĕ ne spună apriat: când poate venì şi acest domn odată la rêndul, de a înainta în cariera sa de aḑi? Aceste de ocamdată!!

* (Asuprire şi miserie tragică.) Locuitoriul din Nyarad-Szt.-Benedek Vasilie Pop Georgie, om căsătorit şi tată a trei copii este împrocesuat de contesa M. Toldalagi. Procesul, se înţelege de sine, s'a terminat în favorul contesei şi în defavorul lui Vasilie Pop Georgie. Urmarea a fost, că acest din urmă fu silit a'şi părăsì casa şi moşia şi a o lăsa în proprietatea contesei. Fiind că în locul nascerei sale nu mai avè ce se caute, 'l-au părăsit şi pe acesta şi s'a dus la M. St. Anna, locul nascerei soţiei sale, unde a închiriat casa unei vĕduve. În 7/10 Aprile a. c. s'a escat foc lângă locuinţa închiriată şi fiind nutrit de un vênt puternic s'a aprins şi aceasta. Vasilie nu era casă. Biata lui soţie şi mama copiilor mai ântêiu a mântuit copiii din casa ce ardea. Voind se scape şi din vestmintele ce biată avea s'au mai întors odată în casă. Dar nenorocire! Când a trecut pragul în casă, a căḑut focul în uşe, s'au rupt şi podul casei preste dênsa. Stingĕtorii de foc, cari alergaseră dela M. Oşorheiu, după ce au stins focul, au aflat-o sub vatra cuptoriului prefăcută în scrum. Nefericitul Vasilie Pop Georgie a rĕmas veduv, gol şi lipsit de pănea de toate ḑilele cu trei fii ai sei, unul de şease, al doilea de trei ani şi al treilea de abia două luni de ḑile. Preotul M. Ch., mişcat de jelea cea mare a familiei cercate atât de greu n'a putut funcţiona la înmormêntarea nenorocitei. — Ajutoriul creştinesc, dacă a fost undeva de lipsă, este la această biată familie nenorocită.

* (Emigraţie). Ni se scrie din Sânt-Janos cu datul 23 Aprile stil. vechiu următoarele: Din mai multe părţi vi s'a comunicat, că poporul român emigrează în România. Cu părere de rĕu vin şi eu, a Ve trimite spre publicare emigrarea aproape la 50 de familii române din comuna Szt. János cotul Torontál. Aceste au avut de conducĕtoriu pre un oare care Savu Popovici din România. Precum însuşi m'am convis din hârtiile susnumìtului, guvernul român intenţionează pre aceste familii române a le aşeḑa în Dobrugea, unde vor căpĕta câte 12 jugere de pămênt de fie care persoană. Eată o comună, care a fost una din cele mai avute cu totul risipită şi terenul lăsat în voia străinilor şi duşmanilor Românilor. Aceste familii înainte de emigrare 'şi-au vêndut sĕmĕnăturile lor cu preţuri bagatele, dând un juger de pămênt sĕmĕnat cu grâu cu câte 6 fl. De cumva aceste familii deja emigrate vor fi bine primite în România, şi ceialalţi locuitori vor emigra cu totul.

* (Defraudaţiune). Pretorul din Gődőlle contele Pavel Raday, carele s'a sinucis deja, între altele a defraudat şi colectele primite dela 26 comune şi dela nenumĕraţi privaţi pentru monumentul lui Deák.

* (Note kossuthiane) s'au aflat de curênd la un reposat în Mező-Tur, cu numele Emeric Farkas, note kossutiane în suma de 11,500 fl. pe cari reposatul fiind încă în viaţă le-a adunat în nădejdea, că aceste bancnote tot trebue sĕ vină încă odată în curs. Acuma sĕ le ţină moştenitorii acestuia, doară vor avè ei mai mult noroc!

* (Se dau premii) crescĕtorilor de armăsari şi iepe în Braşov la 2 Iunie, în Turda la 24 Iunie, în Huedin la 26 Iulie, în Deva la 27 Maiu, în M. Oşorheiu la 4 Septemvre. Pentru staţiunile Braşov şi Turda premiile fac 80, pentru Huiedin, Deva, Murĕş-Oşorheiu 63 galbini ungurescii Premiile variază între 12 şi 5 galbin, ungurescì.

* (Călĕtoria cu trenul accelerat) s'a făcut de probă în 6 Maiu n. care ajungênd la Cluj pe la 9 oare şi 55 minute a. m. după un ceas de odihnă plecă spre Sinaia. În tren era şi directorul căilor ferate de stat, dl Ludovic Tolnay.

*(Republicanisare.) Ministrul de resbel al Franciei va publica cât de curênd o ordinaţiune, prin carea oficerilor din armată se opresce numirea persoanelor lor cu titlurile lor princiare şi aristocratice, fie în servit sau în ordine scrise.

Bursa de Viena şi Pesta

din 8 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.—	105.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.25	97.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.—	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.80	125.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.75	94.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.50	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.—	93.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.10
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.85	72.80
Datorie de stat în argint . . .	73.50	73.40
Renta de aur austriacă	89.25	89.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	838.—	838.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	276.10	276.50
Acţiuni de credit austr. . . .	266.—	266.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	112.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.57
Napoleon	9.49	9.40
100 marce nemţesci	58.65	58.65
London (pe poliţa de trei luni) .	119.15	119.15

Economic.

Sibiiu 7 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9; grâu sĕcăreţ fl. 6.50—7.50; sĕcară 5.40—5.80; Orz fl. 5.20—5.60; Ovĕs fl. .3.20—3.60 Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 6 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu 7.50—8.; Grâu sĕcăreţ fl. 6.60—.7; Sĕcară fl 4.50—5.; Ovĕs fl. 3.20—3.50; Cucuruz fl. —4.50 Sĕmênţă de cânepă fl. 6.50—7; Fasole fl. 6.50—7; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--2.80; Fên fl —2.20; cel vechiu ; cel nou fl. —.——; Cânepă fl. 34—38; Slănină pro 100 chilo: fl. 60——; Unsoare de porc fl. 60——; Sĕu de luminări fl 40—50; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 48—52 cr. carne de viţel 48.—52 cr. carne de miel (intreg) fl. ——— oauĕ 7 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost din pricina sĕrbătorilor mari foarte slab cercetat şi nici nu se poate numì têrg. Timpul e frumos.

(Esportul României). In această privinţă cetim în „Pester Lloyd“ următoarele: Linia Ploeşci-Predeal n'are de a mulţămì înfiinţarea unei trebuinţe naturale născute din posiţia geografică ori din împregiurările economice ale ţĕrei; ea s'a înfiinţat mai mult în urma nevoinţei guvernului unguresc, a concede juncţiunea în Verciorova, fără de-a căpĕta o compensaţiune prin clădirea liniei Ploesci-Predeal. Precum e cunoscut s'a fost contractat între guvernul unguresc şi cel românesc o convenţiune de tarif, prin carea guvernul românesc se obligă a nu face pentru comunicaţia din Verciorova spre Bucuresci şi vice versa nici pe calea tarifului nici refacţională mai mari concesiuni decât pentru comunicaţia din şi către Predeal. Aceastâ concesiune, carea la aparenţă seamĕnă cu o împăciuire tarifală, conţine simburul unei mari fatalităţi pentru comunicaţia liniei Bucuresci-Verciorova. In urma concurenţei dunărene societatea căilor ferate română a conces mai de mult în mai multe rênduri modificările tarifale pentru liniile concurente, între altele şi pentru linia Bucuresci-Verciorova, ba chiar şi pentru Galaţi şi Braila-Verciorova. Dacă acum după deschiderea navigaţiei calea ferată de stat în România din considerări concurenţiale va fi silită, a face concesiuni pentru numitele relaţiuni, atunci aceste trebue sĕ se facă după convenţiune şi pentru relaţiunea către Predeal. Fiind însĕ linia Bucuresci-Ploesci-Predeal parte mai scurtă ca relaţiunea spre Verciorova, şi ivinduse de altă parte comunicaţia pe ea în urma suişurilor nefavorabile cu mult mai scumpă, modul pentru micşorarea tarifelor privitoare la relaţiunea către Predeal şi de aceea şi cu privire la relaţiunea spre Verciorova, va fi numai foarte mărginit, — cu un cuvênt chieltuelile proprie ale comunicaţiei pe linia scurta Ploesci-Predeal situată nefavorabil şi administrată reu, vor fi estremă margine, până unde calea ferată română va putè face concesiuni faţă cu navigaţia dunăreană pentru comunicaţia spre şi din Verciorova. In faţa acestor impregiurări sûnt deci următoarele de observat. Comunicaţia în marele a esportului românesc consistă din bucate cari în cea mai mare parte se înaintează *via* Galaţi şi Braila spre Anglia şi Francia, apoi *via* Verciorova spre Budapesta şi Viena, mai departe *via* Suceava-Lemberg pe temeiul tarifelor mai eftine şi în sfêrşit *via* Iaşi-Ungheni spre Odessa. Pe Dunăre se face concurenţă nemijlocită numai comunicaţiei *via* Galaţi Bruila şi Verciorova, pentrucă în urma concurenţei ce bucatele din America şi în special cele din California o fac bucatelor românesci în porturile engleze şi franceze, preţurile din piaţe sûnt supuse la mari schimbări şi aşa aceste transporturi se pot câsciga pentru calea ferată numai prin concesiunea bonificărilor însemnate de transporturi, cari corespund acestor schimbări. Spre Budapesta, Viena, Germania, Elveţia etc. se esportează din România de Sud numai atunci, dacă magazinele din Braila şi Galaţi sûnt prea pline, şi în urma acesteia tacsele de deposit se urcă şi preţurile în Marseille şi Liverpool scad în urma grămădirei bunurilor în porturile de esport românesci, sau dacă pe numitele linii ferate se conced modificări de acele, cari precumpĕnesc foloasele conjecturei favorabile ale altor linii. Esportul bucatelor *via* Vêrciorova şi *via* Braila, Galaţi se susţine concurenţe esclusiv de societatea năilor de vapor dunărene şi de năi private. Tot asemenea se întêmplă şi în cele ce privesc comunicaţia importului, unde navigaţia dunăreană până acum avea unsprigin puternic în calea ferată Giurgiu-Bucuresci. Mai departe este de a se considera, că terenul de comunicaţie dominat prin linia de comunicaţie Braşov-Predeal-Bucuresci produce proporţionalmente numai puţin grâu şi staţiunile însemnate de bucate situate spre Rĕsărit dela Ploesci lângă linia ferată înspre Bărboşi gravitează parte spre Galaţi şi Braila, parte pe linia *via* Roman-Cernăuţi, cărora abia se poate face vre-o concurenţă. Linia Braşov-Bucuresci — de oare-ce şi importul, care gravitează în deosebi spre Bucuresci sucumbă concurenţei pe linia Dunăre-Vêrciorova — după toata aceste nu poate spera nici o comunicaţie deosebit favorabilă, şi vor fi de lipsă deosebite înteţiri spre a o aduce la un resultat numai pe jumĕtate mulţămitor.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 12 Iulie şi 12 August imob. lui Ioan, Nicolau şi Gavrilă Lörinz în Matişfalĕu; în 2 Iulie şi 2 August imob. soţiei lui Ioan Szalai; în 6 August şi 6 Septemvrie imob. soţiei lui Ioan Sajdel în Odorheiu; în 3 August şi 3 Septemvre imob. lui Andreiu Gavrilă Makai în Păuca; în 2 Septemvrie şi 2 Octomvrie imob. lui Samoilă Orban şi Iulie Pap în Oţfalĕu; în 18 August şi 18 Septemvrie imob. lui Carol Bodor şi remasului după Rebeca Török în Sâmbăta; în 31 August şi 30 Septemvrie imob. lui Pavel Mateiu în Bikofalva; în 21 Iulie şi 21 August imob. soţiei lui Ioan Ilyes născută Berta Csont în Bögöz; în 24 Iulie şi 24 August imob. lui Ludovic Tibad în Diosfalva; în 1 Septemvrle şi 1 Octomvrie imob. lui Alesandru Veres în Patakfalva; în 21 Iulie şi 21 August imob. lui Petru Veres şi soţi în Bibarczfalva (trib. Odorheiu); în 23 Iunie şi 23 Iulie imob. lui Petru Neckel şi soţi în Cisnădie (trib Sibiu) ; în 20 Maiu şi 22 Iunie imob. lui Iosif Nagy în Turda (trib.); în 26 Maiu şi 26 Iunie imob. Catarinei Ridl în Deva (trib.).

Nr. 12. Scaun. ppescu 1879. 1—3

EDICT.

Maria Nistora nată Tomuţa din Mihaleni, cott. Hunedoarei, pretura Bradului, carea de 2 ani de ḑile a părăsit pe bărbatul ei Alecsandru Nistor din Poţugani fără a i se scì ubicaţiunea: se citează prin aceasta a se presenta înaintea Scaonului ppesc subsemnat în termin de un an şi o ḑi dela datul din jos, căci la din contră procesul divorţial asupră-i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Din şedinţa scaonului ppesc gr. or. a Zarandului ţinută în 15 Noemvrie 1879.

Scaunul ppesc gr. or. al Zarandului
ca for de Istanţă.

Nicol. I, Miheltianu,
prot, gr. or. al Zarandului.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 51. Sibiiu, Joi 1 Maiu 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 8 Aprile.

În casa deputaților Ungariei, după o telegramă de eri, s'a luat dela ordinea dilei proiectul despre scoalele medie. Pănă când? Părinții patriei se vede, că nu vor se grĕmădească dintr'o dată toată fericirea pe capul popoarelor din patrie, ci le lase sĕ mai și resufle ce-va.

Majestățile Lor Împĕratul si Împĕrăteasa și principele de coroană petrec dela 6 Maiu n. în Budapesta și sûnt objectul celor mai diverse și călduroase ovațiuni.

„Polit. Corr.“ are sciri din Scutari, că Albanezii de ocamdată s'au hotărît a se lăsa de ofensiva contra Muntenegrului. Cu toate aceste sucursurile armate vin într'ajutoriul ligei neîncetat. Altă telegramă din 10 Maiu n. la D. Ztg. din Viena spune, că în Dulcigno delegați de ai ligeì albaneze luară în primire cuantități mari de arme și munițiune. Administrațiunea finanțială a încredințat-o comitetul ligei lui Nicola Dzaba și Bianchi. Dela Scutari pănă la Prizrend și de acolo spre meadă di pănă la Cavaia tot teritoriul se află în mânile ligei. Garnisoanele turcesci dimpreună cu oficierii lor au făcut causă comună cu trupele ligei. Iussuf-bey a sosit aici dela Diacova cu 8000 Malisori. Proviantarea Albanezilor e foarte bună; toate liferațiunile se plătesc în bani gata.

Intêmplările din Albania au adus nu numai pe Poartă, dar și pe alte puteri în mare încurcătură. Deocamdată puterile se pun în spinarea Porței sĕ descurce ce s'a încurcat. Incă nu se scie ce va dice Poarta și temerea este mare, că va respunde negativ. Deocamdată se telegrafează din Cetinie, că Poarta are de gând a înlocuì pe Savas pașa cu Savfet pașa și apoi au sĕ meargă lucrurile mai bine. Dacă va și fi așa, e altă întrebare.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 30 Aprile.

Dela raportul cel scurt din urmă pănă când scriem aceste a mai avut loc o ședință (Marți în 29 Apr.) și alta decurge (Mercuri în 30 Aprile). O propunere de mare însemnătate a făcut în cea de Marți deputatul Cosma: pregătirea zidirei unei catedrale. Dicem că e de însemnătate, pentrucă consistoriul archidiecesan respective repos. Metropolit, Marele Andreiu, de mult recunoscênd necesitatea a întocmit astfeliu lucrurile și în direcțiuuea aceasta, încât spre sfêrșitul acesta avem un fond considerabil. Deja cea de Marți este pe acì sĕ ne desmintă în ceea ce am dis despre economia deputaților cu timpul. Marți adecă s'a discutat asupra: că ce sĕ se facă cu raportul comisiunei generale atâta, încât între alte împregiurări se putea desbate în merit tot ce cuprindea raportul.

După cum am promis începem cu publicarea ședinței II, sperând că permițêndu-ne spațiul de care nici în nrul acesta nu dispunem de ajuns vom fi în posițiune de a venì în curentul ședințelor.

Ședința II (28 Aprile).

Protocolul ședinței I-a se cetesce și se declară de autenticat. Urmeadă la ordine constituirea biroului.

La propunerea presidiului sinodul alege de notari pre deputații: Nicanor Frateș, Traian Mețian, Dr. Daniil P. Barcianu, Dimitrie Comșa, Eugen Brote și Andreiu Ghidiu. Din acestia Eugen Brote se designează de notariu general.

Fiind la ordine alegerea comisiunilor, presidiul în conțelegere cu membrii sinodului, recomêndă susținerea comisiunilor din anul trecut, cu modificările, ce le vor pretinde absentările unor deputați dela sesiunea presentă.

Deci propune și sinodul declară de aleși membri ai comisiunilor pre următorii deputați:

1. In comisiunea verificătoare: Ioan Raț, Vasilie Roșescu, Eugen Brote, Ioan Tecoanță, Ambrosie Bârsan, Partenie Cosma, Dr. Ioan Borcia.

2. In comisiunea finanțiară: Nicolae Popea, Ioan Raț, Ioan Gal, Iacob Bologa, Anania Trombițaș, Servian P. Barcianu, Ioan Bran de Lemeni, Dr. N. Pop, Nicolae Cosma.

3. In comisiunea scolară: Dr. Ilarion Pușcariu, Zacharie Boiu, Nicolau Mihălțan, Ioan Popea, Stefan Iosif, Dr. Nicolae Pop, Dr. Daniil P. Barcianu, Dimitrie Comșa, Ilie Macelariu.

4. În comisiunea pentru propuneri: Alecsandru Tordoșan, Daniil de Tamaș, Nicolae Cristea, Iacob Bologa, Anania Trombițaș, Dr. Ioan Borcia, Ioan Zacharia, Alecse Olariu, Servian P. Barcianu,

5. În comisiunea bisericească: Iosif Bărac, Simeon Popescu, Ioan Șovrea, Nicolae Gaetan, Partenie Cosma, Georgiu Secula, Rubin Patița, Corneliu Pipoș, Andreiu Ghidiu.

6. In comisiunea petiționară: Moise Lazar, Traian Mețian, Dr. Stefan Păcurar, Anania Moldovan, Absolon Todea, Dr. Iosif Hodoș.

7. In comisiunea pentru bugetul cassei: Ioan Tipeiu, George Dănilă, Ioan Zacharie.

8. In comisiunea organisătoare: Nicolae Popea, Nicanor Frateș, Simeon P. Moldovan, Ioan Bran de Lemeni Constantin Stezar, Partenie Cosma, Dr. Ioan Borcia, Sabin Piso, Dr. Nicolae Maier.

De oare-ce după esperiențele anilor trecuți tipărirea protocoalelor ședințelor sinodale, așa după cum a obicĭnuit a se face, adese s'a întârdiat din causa cuprinsului prea pe larg al acelor protocoale de oare-ce mai departe prin aceasta s'a împedecat și comunicarea mai de timpuriu a concluselor sinodale consistoriului, întârdiând astfel și în esecutarea lor și de oare-ce în sfêrșit regimul țerei cere, ca protocoalele ședințelor sinodului sĕ i se transpună în traducere maghiară, ear traducerea acelor protocoale prea mult cuprindĕtoare, recer prea multă osteneală —

Sinodul primesce ca: pe lângă un protocol, ce se cuprindă numai propunerile și decisiunile, sĕ se compună și un diar, unde desbaterile despre obiectele supuse pertractărei sinodului sĕ se desvoalte mai pe larg.

In legătură cu aceasta, avênd diariul, conform „regulamentului afacerilor interne“, a fi autenticat prin o comisiune, sinodul la propunerea presidiului alege în această comisiune pre deputații: Z. Boiu, Ilie Macelariu și Dr. Iosif Hodoș.

Inainte de a trece la alte obiecte presidiul aduce la cunoscința sinodului, că în decursul anului a întrevenit în monarchia noastră o întêmplare, care a electrisat și umplut de bucurie augusta noastră casă domnitoare: logodirea A. S. imperiale clironomului archiducelui Rudolf cu princesa Stefania de Belgia. La aceestă bucurie au luat parte întreaga poporațiune a monarchiei și toate corporațiunile. Representanța legală a bisericei noastre, sinodul însĕ, nefiind întrunit pe acel timp, nu a avut ocasiune a da espresiune simțemintelor sale de bucurie pentru acest incident. Adevĕrat că capul bisericei române gr. ort. resăr. a participat la o deputațiune de felicitare, însĕ a făcut-o aceasta numai ca membru al casei magnaților, ear nu ca capul bisericei. Crede deci că ar fi potrivit ca sinodul luând act despre această notificare sĕ ia vre-o disposiție în această direcțiune.

Sinodul ia cu plăcere la cunosciință notificarea făcută, și la propunerea dep. Ilie Macelariu alege o comisiune compusă din deputații N. Popea, I. Macelariu și P. Cosma pentru elaborarea unei adrese de felicitare.

Presidiul presentă hârtia Inaltului ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică de dto 18 Iunie a. c. Nr. 753, prin care arată, că Maiestatea Sa ces. reg. apostolică, cu decisiunea prea înaltă de dto 22 Maiu 1879 s'a îndurat prea grațios a lua la cunoscință pe lângă descoperirea mulțămitei prea înalte, adresa de curtenire și de omagiu, făcută de sinodul archidiecesan cu ocasiunea jubileului de 25 ani dela cununia Maiestăților Lor.

FOIȚA.

Archiepiscopul și Metropolitul

ANDREIU BARON de ȘAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

(3 Urmare).

In punctul IX al acestui memoriu el dice:

„Aceste, Maiestatea Ta, sûnt cererile și plânsorile, pe care trebue sĕ le aștern la sacratul tron. Am întârdiat mult timp; m'am adresat în privința fie-cărei afaceri din cele aduse aici înainte, cu rugăminte cătră înaltul ministeriu; la toate aceste multe suplici sau nu mi s'a rĕspuns de loc, sau am primit rĕspuns nefavoritor. Ce-mi remâne altă de făcut, decât a-mi aduce plânsoarea înaintea prea înaltului tron și a repețì aici toate acele cereri dela care atârnă viitorul bisericei noastre și pacea sufletească a mai mult ca o jumĕtate de milion de sudiți evlavioși și credincioși?

„Biserica noastră oftează în profunda întristare, pe când celelalte biserici din țeară se bucură. Catolicii privesc plini de încredere veselă la concordat, care asigură libertatea bisericei lor pe basă firmă; protestanții de confesiunea augustană primiră o instrucțiune nouă pentru representanța și administrațiunea bisericei lor; gr. catolicii se veselesc pentru înființarea unei metropolii și a doue episcopii noue; numai noi nu putem ridica ochii întru bucurie, de oare ce noi trebue sĕ simțim în toate dilele, că religiunea noastră este încă numai suferită, biserica noastră înapoiată.

„Maiestate prea înaltă! Noi suferim o durere nespusă! — Biserica noastră predică principii tot așa de curate, ca ori care din celelalte; biserica și scoala noastră cresc Maiestății Tale sudiți nu mai puțin credincioși și supuși, Statului cetățeni nu mai puțin harnici și de omenie decât celelalte religiuni; biserica noastră și fiii sei credincioși au stat pe lângă causa împĕrătească cu credință tare; ei au susținut proba de foc cu bărbăție; „ei nu permit a fi întrecuți în credință, ascultare și sacrificare de nici un popor al monarchiei; —“ si acești fii jălesc, căci biserica lor se bucură de mai puține drepturi decât ori care dintre celelalte din țară.

„Sûntem foarte mâhniți; — dară ne încredem în Dumnedeu care ne-a condus biserica noastră până în diua de astădi; căutăm cu deplină încredere în sus la Maiestatea Ta, prea bunul nostru părinte, și așteptăm în răbdare cuvêntul cel salutar, care ne va mângăia și fericì: pentru că Maiestatea Ta ești drept și biserica greco-orient. din Ardeal cere numai dreptate.“

Aceste putea sĕ le scrie împĕratului Șaguna și numai Șaguna, căruia la 8 Noemvrie 1850 împĕratul îi scrisese următoarele:

„Am hotărît, ca Ție iubitului și credinciosului nostru episcop diecesan al bisericei resăritene din Ardeal Andreiu Șaguna sĕ'ți dăm crucea de comandor al ordinului ces. austr. leopoldin al Nostru întru prea grațioasa recunoscință a neclintitei tale credințe și alipirei sub cele mai grele împregiurări, — cătră Noi și casa Noastră, și zeloasei tale conlucrări în interesul cel adevĕrat al statului și al „națiunii române“ în Ardeal în deobște.“

Ântâia oară un împĕrat îi numesce pe Români „națiune“, ântâia oară un episcop al Românilor ortodocși primesce dovedi despre cea mai deplină încredere a Curții din Viena: de aceea primind în virtutea acestei hârtii împĕrătesci titlul de Baron, Șaguna poate îndrăsnì sĕ'și pună în blason tricolorul național românesc.

Acest titlu nu este semn al deșertăciunii lumesci, acest tricolor nu este o fanfaronadă: Șaguna voesce sĕ acopere ortodocsia Românilor prin naționalitatea lor, voesce sĕ arete, că încrederea de care se bucură el, se revarsă asupra tuturor Românilor și că au trecut timpul când Românii puteau sĕ fie combătuți cu argumentul, că sûnt ortodocși.

Singur acest resultat e destul, ca sĕ încoroneze viața unui om, căci el pusese capĕt unei ferberi de o sută cincideci de ani și de aici înainte Românii se puteau desvolta fără de a se supune puterii papale.

Pentru Șaguna însĕ acest resultat nu era decât condiția neapĕrată a u-

Se ia spre plăcută sciință.

Presidiul presentă cererile de concediu ale deputaților *a*) Ioan Gal pentru câteva ḑile, fiind de present ocupat ca representant al bisericilor în comisiunea urbarială, însărcinată cu regularea posesiunilor; *b*) Ioachim Olariu, pentru sesiunea întreagă, din causă de boală; *c*) I. Codru Drăgușan, pentru întreaga sesiune, din causă de boală; *d*) Ioan Macsim, pentru sesiunea întreagă din causă de împedecare neatêrnătoare de voința lui. Deputaților I. Gal și Ioachim Olariu și I. Codru Drăgușan se acoardă concediul cerut. Cu privire la cererea dep. Ioan Macsim, dep. P. Cosma, din motivul că, deputatul Ioan Macsim a absentat cu totul și dela ședințele sesiunei trecute, că se poate prevedè că și pe viitoriu causele ce'l împedecă de present la participarea lucrărilor sinodului, nu se vor delătura, că cercul al cărui deputat este, trebue sĕ sufere remânênd în decursul sesiunilor întregi nerepresentat, propune a se aplica la dênsul dispositia §. 8 al. 3 a „regulamentului afacerilor interne“ conform căreia un deputat, care nu'și legitimează absența cu probe demne de creḑĕmênt, nici nu se înfățișează la sinod în decurs de 5 ḑile dela deschidere, se privesce a'și fi depus mandatul. Această părere e spriginită și de E. Macelariu ear dep. Dr. I. Hodoș, Ioan Bran de Lemeni și N. Popea propun a se încunosciința deputatul respectiv despre dispositia regulamentului și numai dacă în termin de 5 ḑile după primita însciințare nu se va presenta, sĕ se aplice la dênsul dispositia §. 8 din regulament. Punêndu-se propunerile la vot, sinodul primesce propunerea deputatului P. Cosma, avênd biroul a comunica deputatului din cestiune conclusul sinodului.

Presidiul presentează *a*) actele electorale *a*) din cercul II, clerical (Săliște) devenit vacant prin moartea dep. M. Toma; *b*) din cercul VII mirenesc (Bistrița), devenit vacant prin resignarea, respective prin optarea a câte unui deputat pentru mandatul primit în alt cerc.

b) Raportul comisariului sinodal Zacharia Boiu, esmis pentru investigare în causa iregularităților întêmplate la alegerea de deputat preoțesc în cercul XIX al Făgărașului (Nr. t. 37 ex 1879)

Se transpun comisiunei verificătoare.

Presidiul presentă:

a) Raportul anual al consistoriului archidiecesan despre activitatea sa în ședințele plenare (Nr. 1446)

b) Hârtia consistoriului Nr. 1558/1879, prin care se asterne conclusul congresual din 30 Octomvre 1878 Nr. 243 dimpreună cu 2 acluse, privitoriu la înființarea a 2 eparchii nouĕ pe teritoriul metropoliei noastre, precum și la sistemisarea postului de vicariu archieppesc cu rang de archiereu.

c) Hârtia consistoriului Nr. 403 ex 1879, prin care se transpun mai multe suplici privitoare la arondarea protopresbiteratelor.

d) Hârtia consistoriului Nr. 401/1880 prin care conform conclusului congresual Nr. 235/1878 se retrimite proiectul pentru arondarea protopresbiteratelor din archidiecesă, dimpreună cu conclusul congresual respectiv.

e) Hârtia consistoriului Nr. 400/1880, prin care se transpune conclusul congresului Nr. 224/1878 în cestiunea arondărei protopresbiteratelor.

f) Hârtia consistoriului Nr. 1502/1880, prin care se asterne proiectul de „regule directive“ ale comisiunei tipografiei archidiecesane (Nr. t. 40/1879).

g) Hârtia consistoriului Nr. 1846/1879, prin care se asterne o propunere motivată în privința schimbărei §. 67 din regulamentul seminariului (Nr. 116 ex 1879).

h) Hârtia consistoriului Nr. 1350/1880, prin care le subșterne un proiect de regulament pentru oficiul ecsactoratului consistorial (Nr. 142 ex 1879).

i) Rugarea poporului din Șard pentru de a li se concede încorporarea la alt protopresbiterat. Se transpun comisiunei organisătoare.

Presidiul presentă:

a) Raportul anual al senatului epitropesc Nr. 1447 dimpreună cu inventarele și bilanțurile pro 1879.

b) Hârtia consistoriului Nr. 1448, prin care se așterne preliminariul de buget al archidiecesei pro 1881.

c) Hârtia consistoriului Nr. 1501/1880 prin care se așterne inventarele tipografiei archidiecesane (Nr. 148/1879.)

d) Hârtia consistoriului Nr. 3545/1879 prin care se așterne cererea comitetului administrativ al representanței fundațiunei lui Gojdu din 26 Decemvre 1879 Nr. 320 pentru scăderea cametelor după împrumutul de 130,000 fl. din fondurile archidiecesane dela $7^1/_2\,^0/_0$ la $7\,^0/_0$ anuale. Se transpun comisiunei finanțiare.

Presidiul presentă:

a) Raportul anual al consistoriului archidiecesan ca senat scolar Nr. 1534/1880.

b) Hârtia consistoriului Nr. 347/1880 prin care se ascerne proiectul de regulament pentru scoalele poporale române gr. or. din archidiecesă (Nr. s. 83/1879).

c) Hârtia consistoriului Nr. 568/1880 prin care se ascerne proiectul de regulament pentru un institut pedagogic de învĕțătorese la scoalele poporale din archidiecesă (Nr. 83/1879).

d) Hârtia consistoriului Nr. 557 a. c. prin care se ascerne proiectul de regulament pentru inspecțiunea scoalelor poporale din archidiecesă (Nr. 83/1879).

e) Petițiunea unor poporeni din Daneș. ppresbiteratul Sighișoarei în trebi scolare.

Se transpun comisiunei scolare.

Presidiul presentă:

Hârtia consistoriului Nr. 1560/1880 în causa speselor sinodului archidiecesan.

Se transpune comisiunei pentru bugetul cassei.

Presidiul presentă:

a) Hârtia consistoriului Nr. 1557/1880 prin care se transpune petițiunea comunei bisericesci Hurez pentru un ajutor;

b) Hârtia consistoriului Nr .1503, prin care se transpune rugarea comitetului parochial din Dej pentru edificarea unei biserici și ameliorarea salariului preoțesc și învĕțătoresc.

c) Rugarea sinodului parochial din filia Zambor, pentru un ajutor pe seama scoalei.

d) Rugarea protopresbiterului Partenie Trombițaș pentru un ajutoriu.

e) Petițiunea lui Petru Emil Prodan pentru un ajutor;

f) Rugarea învĕțătoriului Constantin Morariu din Deda, pentru un ajutoriu și pentru înapoerea documentelor alăturate la cererea sa din anul trecut;

g) Rugarea preotului Dimitrie Moldovean din Sighișoara pentru o remunerațiune.

h) Rugarea candidatului de filosofie Ioan Crișan, pentru un împrumut de 200 fl. pentru facerea esamenului de promoțiune.

Se transpun comisiunei petiționare.

Se presentează:

Hârtia consistoriului Nr. 378/1880 prin care se comunică conclusul congresual Nr. 217/1878 privitor la casuri de neîntărire a vre-unui asesor ordinar sau onorariu consitorial din partea episcopului seu eparchial.

Spre sciință.

Se presentează:

Hârtia consistoriului Nr. 235/1880, prin care se comunică conclusul congresual Nr. 105/1878 conform căruia nu se concede nimerui a primì în același timp mandat de deputat la 2 sinoade eparchiale.

Spre sciință.

Se presentează:

Hârtia consistoriului Nr. 573/1880, prin care se arată, că asesorul consistorial onorariu din senatul scolar, Moise Toma, a încetat din viață.

Spre sciință cu aceea că, locul devenit vacant în consistor, se va întregì prin alegerea, ce se va pune la ordinea ḑilei la timpul seu.

Se presentă.

Hârtia ppresbiterului Zacharia Boiu, sen. prin care mulțămesce pentru ajutoriul acordat în anul trecut de către sinod.

Spre sciință.

Se presentă raportul comisiunei generale sinodale.

Se va pune la ordinea ḑilei.

Ședința următoare se anuncie pe mâne la 10 oare i. d. a.

La ordinea ḑilei raporturile comisiunilor.

Ședința se încheie la 11 oare in. am.

Petițiunea

juristilor români din Transilvania presentată camerei deputaților în ședința dela 20 Aprile st. n. a. c. în cestiunea referințelor urbariale.

(Încheiere).

Și fiindcă proprietarii cei mici, chiar și pentru natura lucrului arată o neîncredere față cu resolvirea cestiunilor agrarie, temerile lor s'ar micșora foarte tare, dacă ar concurge și ei la alegerea acelui organ care e chiemat a îndeplinì cele mai însemnate lucrări și dacă ingineriul însuși ar sci că aplicarea sa depinde dela amêndouĕ partidele; pentrucă scim din trista esperiență, că inginerii — onoare escepțiunilor — din slăbiciune omenească sînt aplecați a favora în lucrările lor mai tare pe aceia, cari i aplică; și apoi în proporțiune cu mărimea proprietății pentru proprietarii cei mari o diferență de câte-va jugere poate nasce cel mult o micșorare neînsemnată a valoarei, pre când pentru proprietarii cei mici, a căror posessiune întreagă abia face 4—5 cel mult 10 jugere, în multe casuri aceasta e o cestiune de viață.

În fine trebue sĕ amintim la această întrebare și resensul, ce 'l-ar provoca efectuarea acestei dispositiuni din proiect acum, când în cele mai multe comune regularea și comassarea s'a făcut după legile de mai înainte, cari obligau pe foștii proprietari sĕ supoarte spesele; și aceea, că dispositiunea §. 12, prin care împrumuturilor ce se vor face pentru plătirea speselor, se dă un drept de prioritate pemnorală față cu ori ce alte pretensiuni, ce sînt întabulate deja pe proprietatea supusă regulărei, atacă soliditatea instituțiunei de carte funduară și prin aceasta și creditul public, care până acum se considera ca asigurat.

După aceste observațiuni modeste nu putem lăsa neamintită nici acea parte din motivare, care se referesce în genere la stagnarea și la sumptuositatea afacerilor de regulare a proprietății.

Nici întârḑierea, nici sumptuositatea procedurei nu trebue căutată esclusiv în motivele ce sînt desfășurate acolo.

În deosebi în ce privesce procedura procesuală, este greșită și basată pe informațiuni neesacte acea afirmațiune, că în Transilvania în casuri mai grele procesul ar fi decurs sub conducerea unui jude esmis, pentrucă în Ardeal aceste procese s'au pertractat în meritul lor după procedura scripturistică, care nu numai că dă partidelor o garanție, că aceste întrebări foarte ponderoase — și putem ḑice —

---

nei lucrări binecuvêntate. Căci în deșert ar fi fost toate opintirile lui, dacă nu ar fi putut isbutì sĕ frângă prevenția tradițională a Curții din Viena și sĕ-și înfățișeze pe Românii ortodocși ca pe o parte trainică și vrednică de încredere a poporului român.

Plecând de aici, el urmăresce scopul seu cu buna chibzuință a omului înțelept, care scie sĕ țină seamă de toate împregiurările.

Înainte de toate își dă silință sĕ întemeieze autoritatea bisericei ortodocse: dispune, ca studenții români de pe la institutele străine sĕ nu mai învețe doctrina religioasă decât dela preoți ortodocși; stăruesce ca scolile Românilor ortodocși sĕ nu mai fie inspectate de episcopul catolic, cum se obicĭnuia până atunci; ține un parastas pentru Românii căḑuți în timpul revoluțiunei și scie a face, ca guvernatorul sĕ asiste la acest parastas; ia mĕsuri ca preoții din eparchia sa sĕ umble în îmbrăcăminte cuviincioasă, periați și peptenați, punênd pedepse aspre pentru purtările rele; scie, în sfêrșit, ca după o sută cinciḑeci de ani, sĕ aducă trebile acolo încât sĕ convoace ear un sinod al diecesei ardelene.

După toate aceste nu mai primesce sĕ fie numit „episcop al Românilor *neuniți*“, eară după ce protestele, făcute contra acestei numiri, remân zadarnice, se adresează la împĕratul și de aici înainte el este numit: „episcop al Românilor *gr.-orientali.*“

În același timp el organisează eparchia și consistoriul, își cumpĕră o reședință, adună bani pentru zidirea unei catedrale, cumpĕră o casă pentru un seminar, întemeiază o tipografie și un ḑiar, înființează scoli și cere mereu subvenții dela stat pentru biserică și instrucțiune.

Cere, dar nu cerșitoresce.

La venirea lui în Ardeal era la Sibiiu un fel de curs pregătitor pentru preoți, un curs de „șese luni.“ El pune un an pentru învĕțători și doi pentru preoți. Dar atât pentru acest institut, cât și pentru consistoriu cere subvenție dela stat. I se acordă. Însĕ guvernul pusese condițiuni:

„Ca pe vicar sĕ-'l numească, eară pe asesorii consistoriali sĕ-'i întărească Maiestatea Sa. Șaguna nu se învoì nici de cum cu această restricțiune, fiindcă vătĕma autonomia bisericii. După multe trăgĕnări guvernul se abătu dela pretensiunea sa în privința asesorilor, dar nu și a vicarului. Șaguna nici așa nu se învoì. În sfêrșit guvernul îi făcu și această concesiune, dar numai până va trăì dênsul, ḑicênd că Maiestatea Sa transpune acest drept maiestatic cu încredere în persoana lui. El mulțămì pentru încrederea prea înaltă, dar nu se învoì nici așa, până ce mai pe urmă i se făcu toate pe voie. „Cinci până la șese ani“ durară aceste pertractări între dênsul și guvern.

Nu e destul atât: el a cerut și obținut și sumele ce i se cuveniau pe acesti șese ani trecuți.

Acest om neînduplecat e acela, care încă la anul 1848 cerea sĕ se reînființeze metropolia română și dela 1848 o cerea mereu, dar nu o primia decât în anumite condițiuni. În luptă cu înriuririle papale, cu guvernul din Viena, cu Maghiarii, cu Românii uniți, cu patriarchia sêrbească, cu episcopul din Cernăuți, în luptă chiar cu unii dintre fiii sei sufletesci și răzimat numai pe dreptatea cererilor sale și pe încrederea Curții din Viena, el cerea, dar nu primia împlinirea cererei sale decât în condițiile prescrise de dênsul.

Pentru ce?

Pentrucă nu reînființarea metropoliei era visul lui, ci întemeiarea unei biserici cu desĕvêrșire neatârnate, care sĕ se poată desvolta potrivit cu cererile timpului modern, potrivit cu caracterul poporului român, potrivit, putem ḑice, cu firea omenească și cu condițiunile desvoltărei omenesci.

Această biserică s'a întemeiat și nu remâne decât sĕ vedem, dacă ea 'și va păstra neatârnarea și dacă se va putè desvolta în pace. Un lucru nu mai poate sĕ fie pus la îndoeală: atunci, când a rostit cuvintele „acum mĕ slobodesce pre mine stăpâne,“ el însuși, marele Archiereu, era pătruns de vitalitatea bisericei întemeiate de dênsul și testamentul lui, prin care se fac fundațiuni pentru folosul unor generațiuni foarte depărtate, ne încredințează, că în clipa morții el era mângăiat de gândul: „am făcut un așeḑământ, care se va moștenì din neam în neam.“ (Va urma).

de viaţă se vor discuta din temeiu, dar considerând că permite numai două scripte procesuale şi la fie-care numai o amênare de câte 30 ḑile, e şi mai scurtă decât cercetarea din oficiu, ba e şi mai eftină, pentrucă spesele advocatului sûnt mai mici decât spesele comisiunilor celor multe la faţa locului; ear acea o sciu cu toţii cei ce cunosc din pracsă procesele de regulare, că este lucru imposibil, ca şi cel mai neînsemnat proces sĕ se poată adjusta pe deplin cu o singură esmisiune în faţa locului.

Şi apoi judecătorii şi advocaţii nostri sûnt tot atât de cualificaţi şi de practici ca şi cei din Ungaria.

Dar după esperiinţele noastre stagnarea afacerilor urbariali ar trebuì căutată mai mult într'acea, că la tribunalele noastre causele de regulare urbarială, segregare şi comassare sûnt împărţite de regulă câte unui referent şi numai la puţine judecătorii la doi referenţi, ear acestia considerând, că în asemenea cause comisiunile inevitabile numai primăvara, vara şi toamna pot eşì în faţa locului şi considerând mai departe, că sûnt ingrămădiţi şi cu alte cause, abia sûnt capabili a resolvì câte 2—3 cause pe an, ear numĕrul proceselor începute e foarte mare.

Şi ar trebuì căutată de altă parte şi în împregiurarea, ce o constatăm cu dorere, că foştii proprietari din Transilvania, onoare puţinelor escepţiuni, nu se pot lăuda, la resolvirea acestor cause, cu acea generositate ce s'a potut esperia la partea cea mai mare a foştilor proprietari din Ungaria; aceasta împregiurare făcênd imposibilă o împăciuire amicabilă, dă ansă şi în cele mai neînsemnate întrebări la lupte procesuale înverşunate; şi dacă desele plânsori asupra speselor au vre-o basă, apoi şi isvorul acelora trebue căutat numai în împregiurerea din urmă.

Aceste sûnt onorată Cameră! argumentele ce am aflat cu cale a le aduce contra proiectului de lege în cestiune, şi sperăm că, după cât ne-a permis timpul cel scurt ce ne-a stat la disposiţiune şi urgenţa reclamărei, ne-a succes a dovedì ori si cărui om nepreocupat, că reformele ce se intenţionează a se efectuì nu numai că ignorează cu desĕvêrşire partea juridică a cestiunei, ci desconsideră foarte şi interesele naţionale-economice, pentrucă acele reforme punêndu-se în lucrare pe de o parte nu vor satisface nici pe aceia, în a căror interes se întroduc — pe foştii proprietari, cari şi cu proprietatea şi cu numĕrul se află în minoritate, — de altă parte vor provoca nemulţămirea şi neliniscirea cea mai mare la massa cetăţenilor statului.

Drept aceea avênd deplină încredere în acei bărbaţi, cari, ridicaţi preste interesele reu pricepute a claselor, au sânta datorinţă a ţinè în vedere numai binele patriei, şi a-şi îndrepta toţi paşii numai spre consolidarea ei, spre câscigarea liniscei şi mulţămirei cetăţenilor ei, venim a Vĕ roga respectuos, ca sĕ binevoiţi a nu admite proiectul de lege din cestiune la ordinea ḑilei, eventual a-l modifica în înţelesul observaţiunilor noastre.

Din conferenţa juristilor români din Transilvania ţinută în Sibiiu în 21 Aprilie 1880.

Epistolă deschisă,

cătră dd. redactori ai jurnalului „Biserica şi Scoala“ dela Arad, Mangra, Hamsea et consortes.

E deja un an, decând, aflându-mĕ ca deputat la sinodul archidiecesan din Sibiiu, am propus în una din şedinţele sinodului „sĕ se reformeze serviţiul bisericesc, pentru ca sĕ se câştige timp pentru predică,“ desfăşurând pe scurt motivele relative la propunerea mea.

Nereflectându-se nimic contra propunerei mele în sinodul de atunci, mĕ credeam îndreptăţit a spera, că cuvintele mele sûnt espresiunea tuturor deputaţilor presenţi la acel sinod, cari consimt cu cele desfăşurate de mine relative la propunerea făcută; speram totdeodătă, că voiu fi spriginit în buna mea intenţiune de toţi bărbaţii luminaţi, bine simţitori ai bisericei noastre dreptcredincioase.

Dară cât de mare fu mirarea mea, când, după un interval de mai multe luni, vĕḑui, că d-voastră într'un articol de fond, în jurnalul ce redactaţi întitulat „progresul în religiune şi biserică“ avurăţi delicateţa a reflecta, că „prin reforma pretinsă de mine am voit sĕ respândesc în sinul bisericei noastre idei străine de litera şi spiritul doctrinelor salvatorului lumei,... că propunerea mea este fâcută cu o tendenţă nefastă şi sub masca unui liberalism rĕu înţeles şi chiar fals“... continuând mai departe cu reflecsiunile d-voastre şi declarând, că „unde este vorba de principii divine, eterne şi ca atari perfecte, acolo în spiritul bisericei şi al minţii sânĕtoase ori-ce încercare de reformă este un lucru cu totul absurd.“

Am stat şi m'am mirat mult, cugetând în mine: „se poate ca dl Mangra şi Hamsea et consortes, bărbaţi trecuţi prin scoli, cari pretind a fi oameni luminaţi, redactori ai unui jurnal cu devisa: lumina în biserică şi scoală, sĕ esprime astfel de cuvinte nechibzuite? Se poate, ca ei sĕ fie de credinţă, că prin o astfel de reformă nevinovată se sgudue din temelii doctrinele salvatorului lumei? Se poate sĕ aibă ei convingerea, că prin reforma pretinsă de mine s'ar ataca principiile divine, eterne, pe cari este clădită biserica lui Christos?

E preste putinţă, cugetai în mine, a crede aşa ceva despre nisce bărbaţi versaţi în scripturile vechiului şi noului testament şi în literaturile profane vechi şi moderne, şi deci eram în drept, dacă s'ar adeverì contrariul afirmaţiunilor relative la propunerea mea, a le declara de o însinuaţiune perfidă, sau de o creaţiune fantastică a unor creeri înferbêntaţi şi sdruncinaţi prin teoriile scolasticismului iesuitic ultramontan, de care nu'i ţineam capabili pe redactorii unui jurnal cu o aşa frumoasă devisă.

De mult deja, dela apariţiunea acestui nefast jurnal, observasem aceste idei nefericite ale d-voastre; de mult observasem acest spirit absolutistic dictatoric, care respiră din mai toţi articolii d-voastre, şi care ca un fir roşu se vede tras prin tot jurnalul d voastre dela început şi până în ḑiua de astăḑi.

Aţi vĕḑut că nimenea nu vĕ conturbă defel în demarşa d-voastre, şi astfel nu v'aţi sfiit a merge tot mai departe în cutezanţa d-voastre cu calculul d-voastre de iesuiţi de a pescui în turbure, devenind tot mai pretenţioşi, tot mai fanatici, tot mai absolutistici, pretinḑênd ca vouĕ sĕ vi se închine toată lumea ortodocsă ca la o autoritate infalibilă.

Dară sĕ ne întoarcem după această mică digresiune la obiect, sĕ vedem ce motive m'au îndemnat sĕ fac propunerea din cestiune, pentruca sĕ vĕ convingeţi, de am vorbit, în sinodul din anul trecut, cu ţendenţă nefastă, sau din contră ca sĕ vĕ convingeţi de am voit, prin reforma pretinsă de mine, sĕ respândesc idei străine de litera şi spiritul doctrinelor salvatorului lumei, sau tocma din contră, etc. etc.

Am propus sĕ se reformeze serviţiul cultului bisericesc

Pentrucă am sciut, că o astfel de reformă nu are sĕ vatĕme de fel dogmele bisericei noastre ortodocse, şi că numai un om ignorant poate afla în o astfel de propunere un atac în contra literei şi spiritului doctrinelor salvatorului lumei. Numai un om lipsit de cele cinci simţiri sânĕtoase poate sĕ ḑică că prin scurtarea slujbei bisericesci şi prin întroducerea predicei se atacă principiile divine eterne ale lui Christos!

Dară n'aţi gândit d-voastră, că chiar în diferitele biserici creştine ortodocse nu e acelaşi serviţ bisericesc? Călugării d. e. observă un tipic şi preoţii de mir alt tipic. Ei bine înceată ei pentru aceea de a fi ortodocşi? Atunci cu tot dreptul aşi putè ḑice şi de d-voastră, cari nu observaţi tipicul călugăresc, că lucraţi în contra preceptelor divine ale lui Christos! O sancta simplicitas! Dară nu sciţi d-voastră cât de simplu era odată, în secolul I al erei creştine, serviţiul bisericesc? De nu o veţi sci aceasta vĕ voiu spune-o cu altă ocasiune.“

Am propus reforma serviţiului bisericesc pentrucă prin scurtarea lui nu se alterează de fel nici unitatea bisericei ortodocse, precum nu s'a alterat aceasta în timpurile primitive ale bisericei creştine prin o practică întreită în privinţa timpului serbărei Pascilor, o practică, care s'a obser vat 196 de ani fără nici o supĕrare între episcopi şi presviteri, şi care s'ar fi observat şi mai departe poate până în ḑilele noastre, dacă la 196 după Chr. nu s'ar fi escat o dispută între Polycarp, episcopul Efesului şi între Victor, episcopul Romei. Victor, un om cerbicos şi foarte pasionat, bună oară cum sûnteţi d-voastră, merse cu rĕutatea pană acolo, de voì sĕ întrerupă ori ce legături şi comunicaţiuni cu biserica din Asia, dar întêmpinà o desaprobare generală. Ireneu, autorisat de episcopii Galiei, făcu lui Victor grave observaţiuni pentru atitudinea sa autocrată în această cestiune, care seamênă foarte mult cu a noastră. Dară cine, afară de dumneavoastră poate, va îndrăznì sĕ stigmatiseze pe un Polycarp sau pe un Ireneu de eretici şi resvrătitori ai bisericei lui Christos şi de sguduitori ai principiilor sale divine eterne? (Va urma).

O adresă

Dela Sebeş ni se trimite spre publicare următoarea adresă:

Venerabil sinod arhidiecesan!

(S) A ḑis: „Acel popor va fi cel dintâiu, carele are mai bune scoale şi dacă nu e aḑi cel dintâiu va fi de sigur mâne“. Însĕ scoala este învĕţătoriul, prin urmare: acela popor va fi cel dintâiu, carele are cei mai buni învĕţători. Considerând acest adevĕr de o parte, eară de altă parte considerând la starea învĕţătorilor nostri din archidiecesă, că sûnt foarte lipsiţi materialmente, şi totodată şi spiritualmente, — preste tot luat;

Considerând că deşì unii au cunoscinţele ce se recer dela un învĕţător, însĕ nu sĕ sciu folosì de ele, ba din contră, după cum mi s'a dat ocasiune a vedè de multe ori, că le lua tocmai anapoda, d. e. baetul nu scia cum chiamă satul vecin, şi totuşi rĕspundea că sûnt 2 poli, polul nordic şi sudic! Am vĕḑut destui învĕţători, care se ţin şi i ţineam şi eu de învĕţători buni, însĕ când auḑiai ce a propus baeţilor, trebuiai se te miri!*)

Considerându-le toate aceste Ven. Sinod, oare încătrău trebue sĕ fie îndreptată atenţiunea Ven. Sinod în linia primă?

Eu cred ca la învĕţămênt, la învĕţători. Acestia trebue sĕ se perfecţioneze, sĕ se facă desevêrşiţi; ca elevii crescuţi de ei sĕ se poată folosì de învĕţătura din scoală, şi învĕţătura lor astfel sĕ fie, ca sĕ lumineze pre elevi, ear nu mai mult sĕ'i timpească sau sĕ'i ducă în rĕtĕcire.

Ven. Sinod şi cele lalte foruri competente, sciu cum sûnt învĕţătorii români. Pentru aceea a aflat de bine şi a fost foarte bine, înfiinţarea conferenţelor ori a reuniunilor învĕţătoresci, a cărora scop este perfecţionarea învĕţătorilor. Insĕ aceea încă e cunoscut, că nu mult se interesează învĕţătorii de reuniuni, esemplele se vĕd, că în archidiecesă s'a înfiinţat numai vre-o câteva reuniuni, şi şi acele afară de a Braşovenilor şi poate mai puţin a Sibienilor, numai vegetează; căci este cunoscut că se convoacă de câte două trei ori şi abia se adună şi atunci a patra parte din numĕrul total.

Aceasta însĕ ven. sin. nu mai poate dura astfel, dacă e vorba de progres.

Causele ce e drept pot sĕ fie multe, însĕ aceasta nu este nici o scusă.

Pentru aceea vin umilit a atrage atenţiunea Ven. Sin. asupra acestei împregiurări, şi a'l ruga în interesul învĕţămêntului, a progresului, a aduce unele disposiţiuni ca învĕţătorii, toţi fără nice o escepţiune sĕ participe la conferenţe ori reuniuni. Am vĕḑut publicat în concursele de prin părţile bănăţene, câte 5-10-20 fl., spese pentru conferenţe, oare nu s'ar putè şi la noi aşa ceva?

Eară pentruca totul sĕ meargă în uniformitate oare nu ar fi bine ca conducĕtorii ori preşedinţii reuniunilor barem la doi ani sĕ ţină o adunare în Sibiiu sub presidiul Escelenţei sale dlui archiepiscop, unde se pertracteze şi desbată între sine, cele ce ar avè apoi sĕ vină la reuniune?

Eu cred că aceste disposiţiuni nu ar fi nefolositoare, şi pentru acea rog umilit pre Ven. Sin. ca sĕ le ia în seriosă cugetare şi aflându-le de bune sĕ nu le despreţuească, despre ce sum deplin convins.

Pre lângă cari remân al Ven: Sinod archidiecesan

S. Sebeş 28 Aprilie 1880 v.

prea plecat

Zevedeu Murĕşan.

Varietăţi.

* *(Petrecere).* Reuniunea sodalilor români din Sibiiu prin aceasta învită pe toţi p. t. domni şi familii la petrecerea, ce se va ţinè în ḑiua de 3/15 Maiu în sala „Impĕratul romanilor“. Această petrecere este împreunată cu producţiune în cântări de corul reuniunei sodalilor nostri români, cari sûnt specificate în următoarea

Programă:

1. „*Marş naţional*“, esecutat de musica militară.
2. „*Discurs ocasional*“ de I. Simoneti.
3. „*Ouvertură naţională moldovană*“, de Flechtenmacher, esecutată de musica militară.
4. „*Desteaptăte române*“, esecutat de chorul Sodalilor.
5. „*Hora et Lugoşana*“, de Wiest, esecutată de musica militară.
6. „*Cântecul Roşiorilor*“, de Vede, arangiat de dirigint. chor. C. Frühling, esecutat de chorul Sodalilor.
7. „*Carneval de Bucureşti*“, Quadrille de Anousek, esecut. de musica militară.
8. „ *O rosă vesteḑită*“, poesie de Mille G., musica de Meszetti; arangiată de dirig. chor C. Frühling, cântată solo de maiestr V. Petruţ.
9. „*La Paloma*“ de Pradier, esec. de musica militară.
10. „*Te iubesc*“, Romanţă de D. Florescu, poesie de I. Alesandrescu; arangiată de dirig. chor. C. Frühling, esec. de chorul Sodalilor.
11. „*Potpourri*“ despre cântece naţionale rom. de Pába, esec. de musica militară.
12. „*Dulce Bucovină*“, arangiată de dirig. chor. C. Frühling, esec. de chorul Sodalilor.
13. „*Michaiu Viteazul*“, marş de Wiest, esec. de musica militară.

După producţiune joc. Inceputul la 8 oare seara. Intrarea de persoană 1 fl. v. a. Logia mare 3 fl., logia mică 2 fl. Damele şi garde de damele sûnt scutite de tacsa întrărei. Bilete se pot căpĕta de Vineri în 2/14 Maiu până Sâmbătă în 3/15 Maiu până la 12 oare în *tipografia archidiecesană* şi seara la cassă.

Venitul curat e destinat în favoarea „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“. Oferte marinimoase se vor primì cu mulţămită şi se vor publica pre cale ḑiaristică.

* (Convocare). Subscrisa Direcţiune aduce cu aceasta la cunos-

cinţa publică, că adunarea generală a despărţĕmêntului IV Sebeşului — a Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român se va ţinè în acest an a 3-ia ḑi de Rusale 22 Iunie a. c. stilul nou în comuna Apoldul inf. La aceasta se invită cu toată onoarea toţi membrii despărţĕmêntului, precum şi alţi Onoraţiorii din pregiur, cari se interesează de cultura poporului român.

---

*) Funcţionând de 5 ani ca învĕţător la scoala cap. norm. gr. or. din S. Sebeş am participat de multe ori la esamenele de prin comunele din giur, împreună cu dl. prot. I. Tipeiu, căruia i sum foarte mulţămitor pentru aceasta. La esamene mi s'a dat ocasiune a cunoasce greşelele cele mari ale învĕţătorilor nostri.

Sebeş în 8 Maiu 1880.

Direcţiunea despărţ. IV.

* (Adresă de condolenţă şi parastas). Junimea universitară rom. în Cluj luà act asupra vestei deprimătoare, apunerea bravului anteluptător a redesceptării naţionali din 1848, prea vener. moş Popa Balint. Junimea era adênc mişcată, căci apreţuia însemnătatea spiritului şi faptelor lui; — deplânge perderea unui preot român, carele cu o mână pe „cruce“ interpreta credinţa strămoşească, ear cu alta învêrtia voinicesce flagelul libertăţii, „spada!“ Adevĕrat preot-model! Drept pie suvenire trimise prin comitetul sĕu ad-hoc o adresă de condolenţă familiei mortului naţiunei; ear' la 19 Aprile, dimpreună cu inteligenţa locală participà la parastasul aservit de capelanul local, d. Vasiliu S. Podoaba. In veci amintirea lui, trăiască geniul lui! *A. A. N.*

* (Mulţămită publică). Domnul Nicolae Comşa jurist a. I. în Sibiiu binevoì a dona scoalei noastre de aicea o colecţiune de plante (herbarium) contătătoriu din 150 plante, pentru carea donaţiune i se aduce numitului domn din partea subcrisului cea mai mare mulţămită publică.

Cincul mare în 21 Aprile 1880.

Ioan Bonea, învĕţătoriu.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Cestiunea ortografică în Academia română.

Raport

asupra noului proiect de ortografie română.

(2 Urmare).

I. Litere şi deprinderi ortografice latine, cari nu se mai potrivesc cu limba română şi trebuesc dar eliminate din scrierea noastră.

1. Literele latine *y*, *ph*, *th*, *qu* şi *k*, ne mai avênd în limba noastră de astăḑi sonurile lor corespunḑĕtoare (veḑi *Critice*, de T. Maiorescu, pag. 87 şi urm.), nu se vor întrebuinţa în scrierea română. Esceptiune: pentru unele nume proprii, Quintilian, Ypsilant etc.

2. Duplicarea consonantelor se admite numai acolo, unde provine din alipirea a douĕ cuvinte române, din care unul se termină şi altul începe cu aceeaşi consonantă sau cu o consonantă de acelaşi organ, însĕ numai în lăuntrul limbei române, unde se şi aude. Vom scrie dar: *innotare*, *innăscut*, *innoire etc.* Vom scrie însĕ *aprobare* (cu un singur *p*), *afirmare*, *colaborare*, *duplicare*, *comoditate*, etc.

Se lasă latitudine a se scrie *inmulţire* sau *immulţire*, *inmormĕntare* sau *immormĕntare*. Vom scrie însĕ totdeauna *impreună*, *impilare*, *impăcare*, etc.

3. Se admite duplicarea lui *s* în puţinele cuvinte, în cari poate servì pentru evitarea confusiunei între douĕ înţelesuri diferite: massă (*la masse*) şi masă (*la table*), rassă (*la race*) şi rasă (*rasée*), cassă (*la caisse*) şi casă (*la maison*).

4. Deosebirea nuanţei de pronunţare a lui *s* ca *z* în mijlocul şi la terminarea cuvintelor nu se însemnează, aflându-se numai în câteva cuvinte nou primite şi prin urmare nici *s* nu se duplică în mijlocul cuvintelor acolo, unde remâne *s* după natura lui. Vom scrie dar: *rosă*, *francesă*, *sintesă*, *nasal*, *nasul*, *frumosul*, *etc.*

5. Consonanta duplă *x* păstrată în alfabetul latin din vechiul alfabet campan, o putem primì şi noi ca o înlesnire grafică pentru împreunarea lui *c* şi *s* în neologisme şi în nume proprii: xilografie, lexicon, Xenocrat, Alexandru.

Se lasă însĕ latitudine a se scrie *expediţiune* şi *espediţiune*, *esemplu* şi *exemplu*, după cum vrea sĕ pronunţe scriitorul.

II. Sunete şi cerinţe ortografice ale limbei române, pentru care nu se află litere în alfabetul latin.

1. Sonul ж se va scrie totdeauna cu *j*.

Sonurile ч şi џ se vor scrie cu *c* şi *g* înainte de *e* şi *i* şi cu *ci* şi *gi* înaintea celorlalte vocale. Când însĕ literele *c* şi *g* au sĕ sune к şi г înaintea vocalelor *e* şi *i*, se vor scrie cu *ch* şi *gh*.

Vom scrie dar: cine, ginere, ceapă, geană, ciaslov, ciocărlie, ciută, giam, Giurgiu, cheie, unchiu, ghem, ghindă, etc.

3. Sonurile ш şi ц se vor scrie cu *ş* şi *ţ* adecă *s* şi *t* însemnate cu sedila francesă.

Pentru sonul ѕ se admit douĕ scrieri. Acolo, unde flecţiunea română îl arată ca provenind dintr'un *d*, se va scrie cu *ḑ*; asemenea acolo unde se arată *d* fie şi din cuvintele primite în limba română ca neologisme; în celelalte casuri se va scrie cu *z*.

De esemplu: creḑi (cred), verḑi (verde), ḑeu (divin), ḑioa (diurnă), însĕ zimbesc, zălog, lucrez, botezat.

NB. Subscrisul s'a unit aici cu părerea majorităţii comisiunii, numai pentru a nu face desbinare asupra unui punct de o importanţă mai mică, de şi crede că este o abatere de la regula generală primită pentru scriere.

4. Ш se scrie cu *sc* unde vre-o formă flecţionară română arată un *sc*, din care a provenit: cunosci (cunosc), pesce (pescuit), romănesce (romănesc); asemenea şi în cuvêntul a *sci* cu derivatele lui, sciinţă, consciinţă etc. Se scrie însĕ Stefan, stergar, aştept.

Subscrisul se unesce şi cu această mică inconsecinţă, numai pentru a nu face desbinare.

5. ъ şi ѫ se vor însemna cu semnul ˘ pus deasupra vocalei, din care în lăuntrul formelor flecţionare ale limbei române şi chiar ale neologismelor întroduse, se vede că au provenit. Numai în persoana a 3-a singulară a perfectului simplu de conjugarea I se va însemna *â* (cu circumflecs). Acolo unde nu se constată provenienţa lui ъ şi ѫ în lăuntrul limbei române, se vor însemna cu *ă*, afară de *î* la începutul cuvintelor cu *in*, care se va însemna cu *i*.

Vom scrie dar: născut, păstor (pasce), vĕd, vĕḑĕnd (vedere), lăudănd, culegĕnd, măna (manual), lăudâ, umblâ, pănă, cănd, făntănă, indată, inceput, etc.

DD. Alecsandri şi Quintescu au rĕmas de părere a se introduce un semn deosebit pentru *î*, şi anume *i* cu circumflecs.

Ceea ce a condus pe maioritate a fost, pe lângă sfiala de a întroduce prea multe semne noue, mai ales convingerea, că *î* este numai o nuanţă de pronunţare a lui ъ, că în unele dialecte române nici nu se aude, şi că din manuscriptele vechi (pănă pe la 1750) se vede o completă amestecare între ъ şi ѫ, care (afară de *î* începĕtor) se deosebiau numai caligraficesce, aşa încât ъ final se însemna mai totdeauna cu semnul lui ѫ şi ѫ mijlociu mai totdeauna cu semnul lui ⅄.

La obiecţiunea, că *î* este o particularitate esenţială a pronunţării române, se poate rĕspunde, că scrierea nu este chiemată a esprima toate nuanţele pronunţării, ci numai sonurile radicale şi de valoare flecţionară. Şi nasalul este o particularitate a limbei francese, şi ъ în loc de *e* în Mutter, Vater etc. este o particularitate a limbei germane: toţi le pronunţă, dar nimeni nu le scrie.

Şi aici se cuvine a cita şi a traduce următoarele cuvinte din celebrul tractat *De ortographia romana sive latino-valachica*, compus de Petru Maior şi publicat în fruntea Lexiconului dela Buda din 1825:

„Mai este de observat că Românii din Dacia lui Aurelian nu întrebuinţează nici odată sonul ѫ ci numai ъ, ei nu ḑic, mîni ca Românii din Dacia vechie, ci măni; şi uşor s'ar putè desvĕţa şi Românii din Dacia vechie de acest son. (?) Atât cel puţin este sigur, că mulţi, deşì îl pronunţă, nu 'l scriu nici odată, ci întrebuinţează totdeauna litera ъ şi pentru ѫ. În manuscriptele veehi nu se vede nicăiri ѫ ci numai ъ. Imi aduc chiar aminte, că am auḑit în copilăria mea vorbind oameni bĕtrâni, din a căror gură nu se auḑia niciodată *î*.

6). *ŭ* scurt final se va elimina în toate casurile, unde nu se aude. Vom scrie dar: Om bun, vedeam, lucram, etc. Aceasta este părerea maiorităţii comisiunii.

DD. Baritiu şi Quintescu stăruesc însĕ a menţinè pe *u* scurt, pentru raţiuni gramaticale. După d-lor, fără *u* scurt se pierde regula pentru deosebirea genului masculin de femenin, se pierde regula unor forme de declinare, regula articulului şi deosebirea între singular şi plural la conjugare.

Maioritatea nu s'a putut abate prin aceste obiecţiuni de la regula generală primită pentru scriere, adecă de a se scrie cum se vorbesce. Dacă pronunţarea română a sters pe *u* final în cele mai multe casuri, nu poate scrierea, sĕ întroducă o vocală gramaticală a scrierii în contra gramaticei vorbirii.

Adaugem aici, că asupra acestui punct încep şi unii Cipariani de peste Carpaţi a fi transigenţi şi sûnt dispuşi a face concesiune, précum resultă din importanta controversă ortografică, publicată în „Telegraful Rom.“ din Sibiiu, (Nro 134 din 15 Noemvrie 1879).

7). *i* scurt se va însemna cu *i* simplu fără semnul scurtării. Regula pentru citire este: *i* final simplu se pronunţă totdeauna scurt, afară numai unde este cu neputinţă. În casurile, unde este lung (în unele forme de conjugare) se arată lungimea prin accentul grav.

Vom scrie dar: oameni, copii arbitri, a auḑì, tu auḑi.

Aşa semnul scurtării va remânè în scrierea română numai pentru însemnarea umbririi vocalelor în ъ şi ѫ, simplificare foarte importantă pentru învĕţarea cetirei şi scrierii în scoale.

8). Articulul nedefinit, pronumele şi numeralul *o*, d. e. o casă am dat-o, se va scrie cu *o* şi nici odată cu *uă*.

9). Apostroful nu se pune înaintea articulului femenin *a*: prin urmare se va scrie: casa, masa, etc.

10). Neesistând nici o causă paleografică pentru scrierea accentelor, remâne numai trebuinţa logică drept singura causă pentru primirea lor. Trebuinţa logică însĕ în limba română cât pentru accentuare se mărginesce la conjugaţiuni. Acolo deosebirea tonului aduce deosebirea înţelesului, tonul trebue dar neapĕrat esprimat prin accent şi anume prin accentul, primit şi cunoscut pentru asemenea casuri. Vom scrie dar *vede*, însĕ *a vedè*, *laudă*, însĕ *lăudà*, *fac* însĕ *făcù*.

(Va urma).

Bibliografie.

Avramu Nicolau. *Despre legume.* Plantarea şi crescerea lor. Invĕţături pentru poporul român. Arad, 1880. Preţul 60 cr. v. a.

Catechisul visitatorilor de morţi. Biserica-albă 1880. Preţul 50 cr. v. a.

Lupu A. D., căpitan. *Arta militară* după programul cerut la esamenul căpitanilor din diferite arme pentru a trece la gradul de maior. Bucuresci 1880.

Damé Fr. *Reforme în învĕţămêntul public.* Bucuresci 1880. Preţul 50 bani.

Lista

binevoitorilor contribuitori pentru nenorociţi din Bungard păgubiţi prin incendiul din urmă.

Dr. Ioan Moga 5 fl., Nicolau Cristea 3 fl.

(Va urma).

Bursa de Viena şi Pesta

din 8 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.65	105.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.—	98—.
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.—	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.—	125.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.—	94.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	92.25	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.—	93.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.50	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.60	72.65
Datorie de stat în argint . . .	73.25	73.40
Renta de aur austriacă	89.05	89.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.25	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	837.—	838.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	274.70	275.80
Acţiuni de credit austr. . . .	264.50	266.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	111.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.57
Napoleon	9.48½	9.48
100 marce nemţesci	58.60	58.60
London (pe poliţa de trei luni) .	119.10	119.05

Economic.

Braşov, 7 Maiu n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.20—9.40; Grâu sĕcăreţ fl. 6.30; Sĕcară fl. 5.70—6; Orz fl. 4.40—4.50; Ovĕs fl. 3.20—3.40; Cucuruz fl. 5.45; Mălaiu fl 6.50; Mazere fl. 7.30; Linte fl —8.30; Fasole fl. 6.45 Sĕmânţă de in fl. 10.60 Sĕmênţă de cânepă fl. 6.40— Cartofi fl. 1.90 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de berbece 24 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 28 fl.

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Şesuri de clasa III protopresbiteratul gr. or. Zarandului se escrie concurs în urma concesiunei venerabilului consistoriu archidiecesan dto 18 Martie 1880. Nro 1023 B.

Concurenţii la această parochie au a'şi instrua petiţiunile în sensul statutului organic şi a le trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Zarandului în Brad (Hunyádmegye) pănă în 31 Maiu st. v. când espiră concursul.

Brad 1 Aprile st. v. 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nicol. I. Miheltianu m. p.,
protopresbit.

1—3

Nr. $\frac{2876\ 1880}{3271\ 1880}$ [24] 2—3

Edict.

Moara de vapor locomobilă cu 2 roate din Vurpĕr se va vinde prin licitaţie **în 30 Maiu 1880 a. m. la 11 oare** aceluia care va da mai mult.

Preţul esclamărei este 2000 fl. v. a.

Vadiul sûnt 10% din preţul de esclamare Condiţiile mai deaproape ale licitaţiei se pot cetì în cancelaria subsemnatului oficiu orfanal sau la primăria din Vurpĕr.

Din şedinţa ordinară a sedriei orfanale a comitatului Sibiiu ţinută în 21 Aprilie 1880.

Presidentul.

Herberth m. p.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 52. Sibiiu, Sâmbătă 3 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Maiu.

La alt loc publicăm după „Magyarország“ o dare de samă despre efectul ce a avut petițiunea juristilor români în afacerea regulărei proprietății din Transilvania. Este din darea de samă curioasă observarea ministrului Pauler, că dênsul la facerea proiectului a luat în considerațiune opiniunea publică din Transilvania. Dacă dl ministru crede, că „Kelet“ și „Magyar Polgár“ fac opiniunea publică în Transilvania, este altă socoteală. Noi însĕ scim, că opiniunca publică nu o formează organele partizanilor interesați de a iobăgì de nou poporul agricultor din Transilvania și sperăm, că în toată dieta Ungariei se vor afla și oameni, care sĕ țină comt de *majoritatea* locuitorilor dintr'o țeară întreagă, representată în petițiunea juristilor români, espresiunea adevĕratei opiniuni publică din Transilvania.

Este mare durerea ce se esprimă în o parte considerabilă a presei maghiare, că s'a luat proiectul privitoriu la scoalele medie dela ordinea ḑilei.

Afacerile Albanezilor țin diplomația europeană întreagă într'o ferbere, fără de a se putè prevedè sfêrșitul acestei ferberi.

Din Bucuresci aflăm, că în locul lui Lecca, demisionat, s'a denumit ministru de resboiu generalul Slăniceanu.

Petițiunea juristilor români

în comisiunea juridică dela dietă.

În „Magyarország“ Nr. 131 cetim cu datul dela 11 l. c. următoriul raport:

„În ședința comissiunei juridice dela dietă s'a cetit petițiunea juristilor români din Transilvania și Președintele dechiară, că deoarece această petițiune cere delăturarea totală a proiectului de lege, el deschide de nou desbaterea generală, și roagă pe membrii comisiunei, ca luând în considerare motivele petițiunei, sĕ'și dee părerile în general asupra proiectului de lege.

Pauler ministru de justiție ḑice: că acest proiect de lege l'a compus guvernul la dorința opiniunei publice generale din Transilvania și'l recomândă sĕ se primească în general.

Teleszky: primesce proiectul în general însĕ o mărturisesce, că petițiunea cetită i-a potențat îngrigirile și 'și susține dreptul de a'și face observările la desbaterea specială.

Szentgyörgyi Imre: ca espert al guvernului chiemat anume spre acest scop, ḑice că juristii români în numele fostilor iobagi, deduc motivele gravaminelor din principiul sânțeniei proprietății ce se află în mânile fostilor iobagi, și înfățișează lucrul astfel, ca și cum desființarea iobăgiei la 1848 le-ar fi dat lor o proprietate de drept privat nemărginit. Insĕ aceasta nu stă, pentrucă deplinĕtatea dreptului de proprietate a fostilor iobagi s'a condiționat de efectuirea regulărei de posesiune; prin urmare statul chiar în urma eliberărei din 1848 are chiemarea a înlesnì, și a accelera efectuirea regulărilor de posesiuni.

Bokross: (referentul) spune, că petițiunea juristilor români s'a presentat după ce se împărțise între deputații din Transilvania testul prelucrat pentru referadă, cu toate aceste părerile lui în foarte multe casuri sûnt identice cu ale petițiunei.

Emmer: Primesce proiectul în general, însĕ pretinde ca în special la punctele respective sĕ se citească de nou petițiunea juristilor români.

După aceasta s'a primit proiectul în general, ear staverirea titlului a remas a se decide după terminarea desbaterei speciale.“

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 2 Maiu.

Douĕ ședințe mai avem de înregistrat dela raportul din urmă. Am avè multe de ḑis asupra lor. Rapoartele speciale însĕ vor vorbì mai pe larg de cum sûntem siliți a ne restringe acum în vreo câteva îndigitări. Accentuăm din ședința de la 1 Maiu verificarea deputatului clerical T. Mețian, votată cu maioritate. Lucrul, după părerea noastră, n'a fost de ajuns lămurit. Vina, noi nu sûntem datori, a o căuta unde a fost de nu s'a lămurit. Atâta însĕ trebuie sĕ ḑicem, că votarea a nedreptățit pe ambe părțile, căci partea acusată n'a fost limpeḑită din destul de învinuirile, cari au provocat encheta sinodală și acusatorii fură condamnați la purtarea speselor enchetei, fără sĕ se fi lămurit lucrul, că ei au provocat-o în zadar. Ședințele se țin regulat, dară lucrările merg în pas greoiu.

Ședința III (29 Aprile).

Ședința se deschide la 10 oare înainte de ameaḑi. Se cetesce protocolul ședinței din 28 Aprile a. c. și se autentică.

Presidiul presentează:

a) Hârtia consistoriului Nr. 1429 B. prin care se asterne cu recomandare rugarea vĕduvei protopopese Sofia Patița pentru acordarea unui ajutoriu de 200 fl.

b) Hârtia consistoriului de sub 1527 prin care se promovează petițiunea comunei bisericesci din Făgăraș pentru încuviințarea unui ajutoriu pre seama scoalei de acolo.

c) Hârtia consistoriului de sub Nr. 1594 prin care se promovează rugarea comunei bisericesci din Peștera tractul Zarandului, pentru un ajutoriu de 100 fl. spre scopul reparărei bisericei de acolo.

d) Hârtia consistoriului de sub Nr. 1598 prin care se promovează rugările comunelor bisericesci Păușa cu filia Vascapău, Jacu, Romița și Gălpuia pentru câte un ajutoriu de bani spre scopul susținerei scoalelor confesionale de acolo.

e) Hârtia consistoriului de sub Nr. 1599, prin care se asterne cererea învĕțătoriului din Gălpuia, Petru Bria pentru un ajutoriu.

f) Hârtia oficiului protoprosbiteral al Devei sub Nr. 91, prin care se substerne rugarea filiei Ulmi, pentru un ajutoriu spre scopul terminărei bisericei de acolo.

g) Hârtia oficiului ppresbit. al Devei sub Nr. 90, prin care se substerne rugarea preotului Nicolau Berariu din Beșan-Mintia pentru un ajutoriu anual.

h) Suplica învĕțătoriului preot Nicolau Bârsan din Orăștie, pentru o remunerațiune.

i) Rugarea preotesei vĕduve Maria Belascu din Hașag pentru un ajutoriu.

k) Suplica comunei bisericesci Corunca pentru un ajutoriu.

l) Plânsoarea parochului tot din Corunca Ioan Ivanoviciu, pentrucă nu s'a împărtășit din ajutoriul de stat pre 1879 și se roagă a fi împărtășit pre 1880. — Toate aceste petițiuni se transpun comisiunei petiționare.

Presidiul presentează: plânsoarea comunei bisericesci Secătura asupra autorităților bisericei gr. cath. pentru turburări religionare. — Se transpune comisiunei bisericesci.

Presidiul presentează rugarea mai multor locuitori din protopresbiteratul Turdei superioare prin carea se cere a se îndruma consistoriul ca se decidă cât mai curênd asupra actului de alegere de protopresbiter sevêrșite încă la anul 1876. — Se transpune comisiunei organisătoare.

Deputatul Partenie Cosma face următoarea propunere:

„considerând că eparchia noastră în urma persecuțiunei timpurilor trecute, nici chiar astăḑi, 32 ani dela proclamarea libertății și 12 ani dela restaurarea metropoliei, nu are biserică catedrală;

„considerând, că lipsa unei biserici de model, corespunḑĕtoare reședinței capului întregei provincie metropolitane, atât înaintea străinilor cât și înaintea eparchioților, detrage mult vaḑei bisericei;

„considerând, că fără biserică corespunḑĕtoare în centru nu se pot desvolta nici împunĕtoarele ceremonii ale ritului nostru, nu se pot instruì în mod corespunḑĕtor nici tinerii din institutul pedagogico-teologic, cari sûnt chiemați a fi funcționarii bisericei, de unde de sine urmează, că uniformitatea ritului nostru în toate bisericile noastre din archidiecesă și frumseța lui se periclitează, și prin aceasta se micșorează în popor alipirea către religiunea sa ereḑită dela strămoși, unica virtute, ce ne-a conservat poporul și 'i-a dat putere a înfrunta persecuțiunile seculare;

„considerând, că dispunem deja de un

FOIȚA.

Archiepiscopul și Metropolitul
ANDREIU BARON de ȘAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

(4 Urmare).

S'a ḑis adeseori, că metropolitul Andreiu a reformat biserica orientală.

Se poate: în tot casul această reformațiune ar fi fost sĕvêrșită cu atâta înțelepciune, încât ea s'a putut petrece pe nesimțite și fără de a face sĕ se ivească cea mai mică desbinare între creștini.

Fără îndoeală biserica orientală din Ardeal e organisată pe temeliile resultate din o deosebită concepție a religiei creștinesci.

Una dintre marile trăsĕturi în caracterul lui Șaguna era respectul desĕvêrșit pentru tot ce e lucru stabilit; cu toate aceste el nu putea sĕ înțeleagă sânta scriptură și canoanele bisericesci altfel decât potrivit cu vederile lui, potrivit cu trebuințele societății în mijlocul căreia se afla. Adevĕrul este, că el n'a așeḑat nimic nou, n'a început nici un obiceiu, care nu ar fi fost vre-odată ori unde-va în biserica orientală, nu a schimbat nici o dogmă de credință, nu s'a desfăcut de marea biserică orientală: s'a mărginit a da bisericei o organisație potrivită cu vederile Românilor în materie de religie. Din început el a simțit, că așa cum era organisată, biserica orientală numai are vitalitate: trebuia dar sĕ'i schimbe organisația potrivit cu cererile credincioșilor.

Întrunindu-se ântâiul congres național bisericesc, alcătuit din o parte preoți și douĕ părți mireni, Șaguna îi propuse un „statut organic“, pe care congresul îl primì numai cu unele modificări.

„Luați bine seama, domnilor — le ḑise el celor ce stărueau pentru aceste modificări, — ca nu în loc sĕ dregeți, sĕ stricați ce e bun; vĕ fac atenți, d-lor, că opul acesta ce avui onoare a vi-l presenta ca proiect, e un op de ḑeci de ani și nu de o ḑi.“

Ḑicênd însĕ aceste, el primì acele modificări; căci nu voia sĕ întemeeze o biserică pentru el însuși, ci pentru Români și așa glasul Românilor trebuiea sĕ hotărească.

Eată principiul, pe care el nu l-a stabilit, ci l-a luat din învĕțăturile creștinesci și **l-a pus în fruntea doctrinelor religioase.**

Om bun și plin de iubire ce era, el a căutat în oameni partea cea bună și pe aceasta a voit sĕ întemeieze vecĭnica legătură între dênșii. Pe când în viața publică el avea totdeauna rĕutatea oamenilor în vedere și nu se răzima decât pe identitatea de interese; în biserică el a pus mai pre sus de toate principiul: dacă nu este iubire între oameni, nu mai poate sĕ se stabilească nici o legătură între dênșii.

Papa stăpânesce lumea ca representant al unui Dumneḑeu, care e gata sĕ bată pe tot omul ce nu i se supune: Metropolitul Andreiu, murind, rostesce cuvintele:

„Fiți pe pace, aveți-vĕ bine, nu vĕ sfădiți!“

Unul îi ține pe oameni de frică, pentrucă voiesce sĕ'i stăpânească; altul îi îndeamnă la iubire, pentrucă voiesce sĕ'i învețe a purta mai lesne sarcinele vieții; unul îi sparie cu iadul; celalalt le ḑice: Nenorociților iubiți-vĕ unii pe alții, căci dacă nu vĕ iubiți voi între voi, îndeșert căutați iubire în lumea aceasta ori în cea viitoare.

Dar această concepție a iubirii obstesci nu putea sĕ se ivească cu acea desĕvêrșită claritate, cu care s'a ivit în capul metropolitului Andreiu, decât în mijlocul unui popor de veacuri huiduit, de veacuri urît de toată lumea.

El le-a venit Ardelenilor ca un om trimis dela Dumneḑeu, și Ardelenii au cunoscut, că s'a ivit un Mesia în mijlocul lor, pentrucă veacurile îndelungate le-au dat învĕțătura, că dacă ei nu se vor iubì între dênșii nu vor găsì în lume decât ură și prigonire.

Șaguna dar nu 'și-a jertfit viața întreagă pentru Ardeleni fiindcă ei erau Români: și-a jertfit-o fiind că-i vedea atât de prigoniți. Iubirea lui, pare a fi fost reservată mai ales pentru Români, pentrucă Românii erau cei mai apropiați de dênsul, și din clipa nașterii omul începênd sĕ și moară, nu are destul timp ca sĕ treacă capital, cu care putem face începutul edificărei bisericei catedrale, și

„considerând în fine, că deși poporul nostru preste tot trăiesce în condițiuni nefavorabile materiale, totuși are elemente, cari nu se retrag dela sacrificii, dacă sûnt informate de sânțenia scopului, și dacă sûnt convinși că denariul lor se va întrebuința în adevĕr spre scopul pentru care li se cere, și mai vĕrtos dacă au speranța că în viață vor avè bucuria sĕ vadă acel scop și realisat — îmi iau voie a face următoarea propunere:

Se îndrumează consistoriul ca sĕ studieze cestiunea edificărei unei biserici catedrale cu toate cele ce după ritul nostru aparțin ei, se îngrigiască după referențele locale de un teritoriu acomodat, sĕ procure un plan detaiat de edificare cu preliminariul speselor și încât acel preliminariu ar trece preste capitalul bisericei catedrale, sĕ facă și un proiect de câșcigare a restului speselor edificărei, și toate aceste sĕ le substearnă procsimului sinod pentru pertractare meritoră. — Se transpune comisiunei pentru propuneri.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei generale.

Raportorul Anania Trombițaș dă cetire raportului acestei comisiuni.

Punêndu-se la desbatere acest raport deputatul **Pușcariu** propune, ca acest raport sĕ se depună pre masa biroului spre a servì tuturor comisiunilor speciale spre orientare și folosire. Deputații Dr. I. **Hodoș** și N. **Popea**, acest din urmă cu provocare la conclusul sinodului archidiecesan din anul 1877 Nr. 133 prin care s'a instituit această comisiune generală — spriginesce propunerea Dr. I. **Pușcariu**.

E. **Macelariu** propune ca raportul comisiunei generale sĕ se tipărească și sĕ se împartă la toți deputații sinodali.

Dr. **Păcurariu** e contra propunerei Dr. Pușcariu și cere, ca raportul sĕ se pună îndată la ordinea ḑilei și dacă e posibil nu e în contra tipăririi.

N. **Frateș** face contrapropunere, ca raportul sĕ se ia în general spre sciință și sĕ se primească ca basă la desbaterea specială.

Dep. **Cosma** spriginesce această propunere, ear N. **Cristea** pre cea a deputatului Dr. **Pușcariu**.

După ce presidiul dă deslușiri în privința modului de pertractare arĕtând, că mai corect va fi dacă se va lua raportul din cestiune îndată la pertractare specială; de altcum între ambele propuneri nu vede a fi nici o deosebire esențială — pune la votare ambele propuneri și se decide: — Raportul se ia spre sciință și se primesce ca basă la desbaterea specială.

In desbaterea specială la întroducere, în care se arată, că comisiunea generală convocată pre 23 Aprilie, abia numai în 24 Aprilie s'a putut constituì fiind numai 5 membri de față la propunerea deputatului Comșa se decide: Membrilor, cari nu 'și-au împlinit misiunea, se esprimă părerea de rĕu.

Punctul I din raportul comisiunei generale despre cele aflate în tipografia archidiecesană cu ocasiunea visitărei — se transpune comisiunei organisătoare.

Punctul II din raportul comisiunei generale, care tractează despre seminariul Andreian — se transpune comisiunei bisericesci.

Punctul III din același raport, care se ocupă de oficiul de casă a consistoriului archidiecesan — se ia spre sciință.

Punctul IV din același raport, privitoriu la cancelaria consistoriului — se ia spre sciință.

Punctul V referitoriu la biblioteca archidiecesană resp. archiepiscopească — se transpune comisiunei finanțiare.

Punctul VI privitoriu la studiarea objectelor ce vin a se pertracta în sinod, după deslușirile și asigurările date de presidiu — se ia spre sciință.

Punctul VII, ce privesce sfera competenței organelor noastre esecutive — se transpune comisiunei organisătoare.

Se pune la ordinea ḑilei raportul comisiunei finanțiare.

Raportorul Trombițaș cu privire la cererea representanței fundațiunei lui Gojdu (Nr. 15 ex 1880), ca sĕ se reducă percentele după împrumutul de 130,000 fl. ce'l au din fondurile archidiecesei dela $7^1/_2{}^0/_0$ la $7^0/_0$ propune și sinodul primesce,

ca sĕ se scadă procentele după suma numită la $7^0/_0$; cu adausul propus de deputatul E. Macelariu ca aceasta scădere sĕ se compute dela terminul procsim de solvire adecă dela prima Iulie a. c. încolo. Același raportor rapoartă despre inventariul întregei averi a tipografiei archidiecesane;

din acest raport se vede cât de mare a fost întreaga avere a tipografiei cu ultima Decemvre 1879, precum și starea de acum a tipografiei, comisiunea recomandă sinodului a lua spre cunoscință datele cuprinse în raportul seu. Deputatul Cosma, deși constată cu bucurie un progres față cu trecutul, totuși trebue sĕ amintească, că inventariul presentat nu este esact, de oare-ce averea ei nu este în realitate așa precum e pusă în inventariu, căci spre esemplu mașina și literile sûnt induse în întreaga lor valoare de cumpĕrare, precând ele prin folosire în decursul anului s'au deteriorat și numai representă valoarea primitivă;

de asemenea hârtiile de valoare ar trebuì sĕ fie însemnate cu valoarea anului respectiv, ear edificiile ar trebuì sĕ fie puse în inventariu nu cu prețul de cumpĕrare, ci cu valoarea lor de pe timpul compunerei inventariului, din toate aceste, precum și din alte împregiurări resultă, că nu se poate câștiga esact evidența despre venitul curat al tipografiei. Astfeliu pe de o parte nu se poate satisface dorinței întemeietoriului și testătoriului tipografiei, reposatului Metropolit Andreiu **Șaguna**, ca din venitul curat sĕ se dea ajutoriu vĕduvelor preotese, ear pe de altă parte nu se poate sci, care din întreprinderile tipografiei este mai rentabilă și care deci ar trebuì mai mult cultivată. Deputatul E. Brote aprobând cele ḑise de antevorbitoriul află, că inventariul presentat de comisiune este greșit, de oarece ar figura într'ênsul o posițiune de preste 5000 fl. ca bani gata, dați la epitropia archidiecesană, sumă, care în realitate nu se află la casa epitropiei, de oarece bani întrați la casă în fie-care sĕptĕmână partim se folosesc spre investire în alte lucrări, aflând dar în această direcțiune defectuos raportul comisiunei finanțiare propune a se restituì objectul comisiunei pentruca în o altă ședință sĕ raporteze cu mai bune cunoscințe de cause;

după o mai îndelungată desbatere despre natura inventariului a comisiei tipografice, punêndu-se cestiunea la vot, sinodul hotăresce restituirea actului comisiunei finanțiare în înțelesul propunerei deputatului E. Brote.

Ședința procsimă se anunță pe mâne la 10 oare înainte de ameaḑi.

La ordinea ḑilei rapoartele comisiunilor.

Ședința se încheie la 1 oară după ameaḑi.

Ședința IV (30 Aprile).

Ședința se deschide la $10^1/_4$ oare. Presidiul (N. Popea) anunță, că Escelenția Sa archiepiscopul Miron, fiind bolnav nu va lua parte la ședința de față. — Se cetesce protocolul ședinței a III și se autentică fără modificare.

Presidiul presentă:

a) Cererea de concediu a deput. Stefan Iosif, pre 10 ḑile din causă de morb și ocupare oficioasă.

b) Cererea de concediu a deputatului Alecsandru Tordoșan pre 2 ḑile din causa oficiului. — Se acoardă.

Presidiul anunță, că deputatul Diamandi Manole prin mijlocirea unuia din deputații sinodali s'a rugat pentru concediu până sĕ va fi reîntors dintr'o călĕtorie ce a întreprins în afaceri scolare. Deputații Stefan Pecurariu, Partenie Cosma și Elie Macelariu se pronunță în contra concediului, nefiind înaintată o cerere în scris. — Cererea de concediu nu se încuviințează.

Presidiul presentă:

Hârtia consistoriului Nr. 1611 a. c., prin care se ascerne propunerea comisiunei consistoriale esmise pentru revederea cărților didactice din studiul religiunei în scoalele poporale. (Nr. 149 ex 1879). Se transpune comisiunei scolare.

Presidiul presentă:

a) Hârtia oficiului protopresbiteral din Deva Nr. 42 a. c. prin care se ascerne rugarea preotului din Dobra Romul Crainic pentru un ajutoriu de 300—400 fl. din fundațiunea Șaguniană.

b) Rugarea parochului Avram Stanca din Petroșeni pentru un ajutoriu de 100 fl.

c) Rugarea preotului Ioan Iliescu în Cârcedea pentru un ajutoriu bănesc.

d) Rugarea preotului Ioan Ivanovici din Corunca pentru a fi absolvat de sub acusa nedreaptă și declarat de nevinovat. — Se transpune comisiunei petiționare.

Presidiul presentează:

Rugarea mai multor locuitori din Ampoița pentru reîntregirea parochiei. — Se transpune comisiunei bisericesci.

Deputatul Dr. St. Pecurariu face următoarea propunere:

Spre a putè câsciga evidența recerută despre starea averei fondurilor archidiecesane;

spre a venì la o cunoscință esactă despre toate venitele ce încurg la consistoriul archidiecesan și despre toate cheltuelile ce se fac;

spre a pune pe onorabilii d-ni deputați sinodali în posițiune de a putè studia de timpuriu aplicarea rațiociniului și conciperea bugetului; spre a putè ajunge în mod consciu la rangiarea erogațiunilor și ecuilibriul economic și în fine:

spre a da economisărei cu venitele archidiecesei publicitatea recerută și usitată și de către celelalte administrațiuni publice, propune, ca venerabilul sinod sĕ conchidă:

1. Aplicarea rațiociniului pe anul espirat dimpreună cu proiectul de buget pe anul curent sĕ se tipărească și sĕ se împartă fie-cărui deputat în câte un esemplar la deschiderea sinodului;

asemenea sĕ se trimită și fie-cărui protopopiat 3—10 esemplare spre distribuire la parochiile principale, și astfel sĕ se urmeze în fie-care an.

2. În rațiociniu și buget trebue sĕ fie induse în detail toate venitele, toate erogațiunile și sarcinele precum și distribuirile ce se fac din banii publici.

Propunĕtoriul cere urgență.

Deputatul Eugen Brote arată neputința de a tipărì în cursul sesiunei presente rațiociniile atât de voluminoase, prin urmare urgența propunerei nu este motivată. Sinodul nu admite urgența, ci transpune propunerea comisiunei pentru propuneri.

La ordinea ḑilei: Raportul comisiunei pentru compunerea adresei de felicitare la Maiestatea Sa Impĕratul și Regele, din incidentul logodirei Alteței Sale Imperiale Clironomul Archiducele Rudolf.

Raportorul Parteniu Cosma cetesce următoarea adresă:

„Maiestatea Voastră cesară și apostolică regească!

Prea grațioase Doamne!

Biserica gr. or. română din Transilvania, coadunată prin representanții sei în sinodul ordinariu, avênd scire de fidanțarea Alteței Sale a Principelui Clironom Rudolf cu Alteța Sa Princeasa Stefania, profită de prea plăcuta ocasiune ce i dă acest eveniment îmbucurătoriu atât pentru Augusta Dinastie cât și pentru toate popoarele Monarchiei a-și substerne omagiile și sincerile sale felicitări la Prea înaltul Tron al Maiestăței Voastre. Când dară avem fericirea a Ve aduce preaumilit tributul cel mai plăcut și cel mai sincer al loialității noastre la această bucurie familiară, Ve incredințăm totodată despre neclătita fidelitate ereḑită dela strămoșii noștrii către Preaînaltul Tron și Dinastia Maiestății Voastre și implorăm darul și binecuvêntarea lui Dumneḑeu asupra Maiestății Voastre, asupra Maiestății Sale Preagrațioasei noastre Doamne, asupra Altețelor Sale Principele Clironom și fidanțata Sa, și preste tot asupra întregii Auguste Case Domnitoare,

Ai Maiestății Voastre
cei mai credincioși supuși
Sinodul bisericei gr. or. române
din Transilvania.

Sinodul primesce adresa în întreg cuprinsul seu.

La ordinea ḑilei: Raportul comisiunei petiționare.

Raportorul Traian Mețian raportează despre:

a) Rugarea comunei bisericesci Hurez ppresbiteratul I al Făgărașului, prin care se roagă de un ajutoriu din fondul pentru ajutorarea bisericelor sĕrace.

Comisiunea propune: Consistoriul sĕ ia rugarea în deosebită considerare între marginile bugetului.

Deputatul Cosma arată că deși esistă un fond destinat pe sama bisericelor sĕrace totuși din venitele lui nu se dau ajutoare. Afară de aceasta constată esistența unui libel dela cassa de păstrare, despre o sumă anumită pe numele acestui fond, care sumă sĕ administrează din partea senatului bisericesc, fără a figura între posturile cuprinse în rațiociniul cassei archidiecesane.

Crede deci că ar fi potrivit, ca această sumă sĕ se considere pe viitoriu ca făcênd parte din fondul amintit, punêndu-se totodată în rațiociniu alăturea cu celelalte posturi.

Presidiul rĕspunde că suma din cestiune s'a compus din unele colecte mici făcute în archidiecesă cum și din canoanele impuse de senatul bisericesc.

In cursul timpului s'au distribuit din acesti bani ajutoare grabnice manuale.

La propunerea deputatului Comșa, care crede că sinodul numai din motive foarte ponderoase poate recomânda o rugare aplicând terminul „deosebită considerare“ — sinodul decide:

---

la mai multe popoare: trecerea urmează, dacă urmează, numai după moarte.

Pecând era bolnav ḑicea:

„Când vĕ veți întoarce dela groapa mea, veți cunoasce pe cine ați perdut!“

Mare și grea e sarcina, pe care a primit-o Părintele Archimandrit Nicolae Popea, când a luat hotărîrea de a scrie și a da publicității biografia Metropolitului Andreiu, cu atât mai mare și cu atât mai grea, cu cât abia au trecut câți-va ani dela încetarea din viață a omului, pe care numai dela oare care depărtare putem sĕ-l vedem îndestul de bine.

Trecênd prin viață, Metropolitul Andreiu a așeḑat în cercul supus înrîuririi sale temeliile unei prefaceri sociale, și numai timpul va putè sĕ dovedească trăinicia acestor temelii, numai timpul ne va încredința, dacă gândul sădit de dênsul în acel mic cerc e destul de binecuvêntat și destul de puternic spre a-și face cale în cercuri mai lățite: deocamdată nu vedem decât foloasele mai mari ori mai mici, pe care le-a adus cercului, în care a trăit, deocamdată remânem, unii mai mult, alții mai puțin, uimiți de succesele lui ḑilnice, pe care cea mai apropiată generație le va uita.

Cetind însĕ testamentul Metropolitului Andreiu, oare cum pe nesimțite se ivesce în noi gândul, că omul care a scris acest testament, el însuși, nu-i credea pe contimporanii sei capabili de a judeca despre faptele ce-a sevêrșit în viața sa, de care sĕ scia, că dênșii le privesc ca pe nesce resultate, în vreme ce pentru el însuși ele nu erau decât o punere la cale, o pregătire, o inpulsiune hotăritoare pentru nesce fapte ce urmează a fi săvêrșite în viitor.

Dacă ne dăm samă despre cele ce-a făcut, a scris și a ḑis Metropolitul Andreiu, trebue sĕ remânem pe deplin convinși, că organisarea bisericii potrivit cu concepția lui despre religia creștinească a fost cel mai presus dintre scopurile ce el a urmărit în viață.

Căci el ḑice: „astăḑi pot sĕ me rog lui Dumneḑeu, ca acum sĕ me slobozească pe mine, că au vĕḑut ochii mei mântuirea“, el ne spune, că 'și-a împlinit chemarea, că numai are nimic de adăogat la opera vieții sale, că atât a putut face și mai mult nu.

Părintele Popea ne spune apoi:

„restaurarea metropoliei române este opul cel mai grandios al metropolitului Șaguna!“

„ideea lui de predilecțiune pe terenul bisericesc era: deplina emancipare a bisericii sale din cătușele sclavismului, atât celui politic cât și celui bisericesc, și „organisarea ei pe base tari, autonome și independente, în sensul canoanelor“ și a instituțiunilor noastre bisericesci.“

„sĕ nu fi fost Șaguna, biserica ortodocsă română în Ardeal s'ar fi stins…“

Da! căci nu numai în Ardeal ci în tot orientul rĕutatea omenească, miseriile veacurilor trecute și puterea lumească au schimonosit așeḑămintele sf. noastre biserici și au făcut chiar din religie o formă deșartă și fără de nici un folos vĕdit pentru societatea omenească: a trebuit dar sĕ vie un om, care sĕ restabilească așeḑămintele vechi, sĕ creeze bisericii posiția cuvenită în statul modern și credinciosului posiția cuvenită în biserica sa, un om, care sĕ arete, cum o biserică organisată potrivit cu adevĕratele principii creștinesci, nu este numai un asil de mângăere pentru oamenii singuratici, ci totodată și mai ales cea mai firească garanție a unei desvoltări sănĕtoase.

Acest om a fost Șaguna și el s'a ivit în mijlocul Ardelenilor, pentrucă acolo era mai multă trebuință de dènsul; dar el însuși nu se simția chemat a săvêrșì această lucrare de restabilire numai pentru Ardeleni.

Săvêrșind organisația bisericii din Ardeal, el adresează congresului constituant cuvintele:

„nu e nimeni în provincia noastră metropolitană oaspe sau nemernic ci e membru îndreptățit și activ al bisericii noastre.“

„efectul lucrărilor noastre, mai departe, atârnă dela d-voastră. Ași dorì „sĕ vĕ spun multe“ în acest moment al despărțirii; în esența acestora este: „sĕ fiți revnitori legii“, sĕ „dați sufletele voastre pentru legăturile părinților vostri“, pe care le-au făcut pentru generațiunile lor, ale căror urmași suntem noi și veți lua mărire mare și nume etern. Amin!“ (Va urma).

Rugarea se transpune consistoriului spre a o lua în considerare.

b) Rugarea comunei bisericesci Dej pentru un ajutoriu pe sama bisericei (Nr. 196 ex 1880).

c) Rugarea filiei Jambor pentru un ajutoriu (Nr. 19 c ex 1880).

d) Rugarea emeritului profesor Emiliu Prodan pentru un ajutoriu (Nr. 19 c ex 1880).

Deputatul A. Trombitaș propune: Sĕ se îndrumeze petentul a se adresa în viitoriu deadreptul către consistoriu, care singur este chiemat a resolvì asemenea afaceri.

Deputatul Dr. I. Hodoș combate aceastâ propunere, lăsând astfel fie-cărui în voie liberă a se adresa sinodului.

Dep. A. Trombițaș motivează propunerea sa din nou. Deputatul Dr. St. Păcurariu de asemenea combate propunerea preopinentului susținênd propunerea comisiunei.

e) Rugarea învĕțătoriului din Deda Constantin Morariu pentru un ajutoriu (Nr. 19 f. ex 1880).

f) Rugarea preotului catechetic Dimitrie Moldovan pentru un ajutoriu (Nr. 9 ex 1880).

g) Rugarea studentului de filosofie Ioan Crișan pentru un împrumut de 200 fl. (Nr. 19 h ex 1880).

Deputatul Cristea dice, că neavênd consistoriul mandat dela sinod, nu poate încuviința asemenea împrumuturi în casul de față foarte necesar și la loc.

Deputatul C. Stezariu recomânda cu căldură cererea lui I. Crișan, care este un student brav, și care are neapĕrată trebuință de un ajutoriu, dacă este sĕ poată termina cu succes studiile.

Precum s'a întêmplat în trecut nu arareori, asemenea s'ar putè acorda ajutoriul cerut în casul de față.

Deputatul Dr. Pușcariu dice, că esența petitului este încuviințarea unui ajutoriu, și dacă petentul se roagă de un împrumut, aceasta o face, căci nu ar dorì sĕ treacă de pretențios. Propune deci: Petițiunea sĕ se transpună comisiunei finanțiare.

Dep. Simeon Popescu insistă pe lângă acordarea ajutoriului ca fiind de natură a satisface unei lipse adênc simțite.

Deputatul Z. Boiu spriginesce propunerea comisiunei; deputatul Dr. St. Păcurariu învoacă dispositiile statutului organic, cari trebuie manținute cu strictețe și după cari împrumuturile nu pot avè loc decât în condiții anumite. In casul de față însĕ crede că nu s'ar face abatere dela aceste dispoziții, dacă s'ar acorda ajutoriul cu condiția de a se înapoia banii după un timp oare-care.

h) Rugarea comunei Peștera pentru un ajutoriu (Nr. 27 c ex 1880).

i) Rugarea vĕduvei protopopese Sofia Patița pentru un ajutoriu (Nr. 27 a ex 1880).

k) Rugarea mai multor comune din tractul Ungurașului pentru ajutoare pe sama scoalelor (Nr. 27 d ex 1880).

l) Rugarea învĕțătoriului Petru Bria pentru un ajutoriu (Nr. 27 e ex 1880).

m) Rugarea comunei bisericesci Ulmi pentru un ajutoriu (Nr. 27 f. ex 1880).

n) Rugarea preotului Nicolae Berariu pentru un ajutoriu (Nr. 279 g ex 1880).

o) Rugarea lui Nicolae Bârsan pentru un ajutoriu (Nr. 27 h ex 1880).

p) Rugarea preotesei vĕduve Maria Belașcu pentru un ajutoriu (N. 27 i ex 1880).

r) Rugarea comunei bisericesci Corunca pentru un ajutoriu (Nr. 27 k ex 1880).

s) Rugarea preotului din Corunca Ioan Ivanoviciu pentru a fi împărtășit din ajutoriul de stat (Nr. 27 l ex 1880).

Deputatul A. Trombițaș recomândă cererile preotului Ioan Ivanoviciu și a comunei Corunca.

Sinodul decide: Cererile de sub: *b*, *c*, *d*, *e*, *f*, *g*, *k*, *l*, *m*, *n*, *o* și *p*, se transpun consistoriului; cele de sub *a*, *i*, *r*, și *s*, spre a fi luate în considerare și cea de sub *g* în deosebită considerare.

La ordinea dilei:

Raportul comisiunei organisătoare:

Raportorul S. Piso raportează asupra „proiectului de regulament pentru administrarea și controla averei bisericesci, scolare și fundaționare din archidiecesa gr. or. română a Traniei“ apoi propune și sinodul — primesce proiectul de basă la desbaterea specială, recomăndând primirea în tocmai a titlului amintit.

Deputatul Dr. I. Pușcariu arată că anul trecut sinodul a fost început discuțiunea asupra unui regulament de aceași natură.

Consistoriul a presentat acum un alt proiect de regulament. Propune deci a se lua act și de acel proiect ce se aflâ pre masa sinodului și a nu se trece preste acel proiect fără nici o amintire, prin ce ar remânè o lacună între decisul sinodului de sub Nr. 136 ex 1879 și între lucrările ulterioare ale sinodului din acest an în acest obiect.

Deputatul A. Trombițaș spriginesce propunerea preopinentului.

Presidiul constată, că desbaterea generală fiind terminată, asemenea propuneri nu mai pot fi admisibile.

Deputatul Dr. St. Păcurariu repețesce constatările presidiului si le aproabă.

Deputatul N. Cristea observă, că acei, cari cunosc regulamentul din anul trecut, au ocasiune sĕ facă propuneri, când cu desbaterea §§-lor a căror modificare o cred potrivită.

Se continuă desbaterea din §. în §, cetinduse titlul aprobat de comisiune, conform stilisărei din proiect.

Deputatul Dr. St. Păcurariu combate redacțiunea titlului după care averile diverselor comune bisericesci sĕ consideră ca și când ar fi acumulate la un loc representând oare cum o avere comună.

Deputatul Nicolau Cristea din considerare, că scoalele noastre de care este vorba sûnt confesionale și susținute în cea mai mare parte din averile bisericilor noastre, propune stergerea cuvêntului „scolare“ și formulează titlul regulamentului așa: „ .... averei bisericilor parochiale, protopresbiterale și fundaționale“.

Deputatul Dr. St. Păcurariu aprețuesce emendarea făcută de preopinent și propune formularea următoare: „averei bisericelor protopresbiteratelor și fundațiunilor“.

Deputatul D. Comșa din considerare că fonduri scolare propriu dise nu esistă la noi, administrarea și dispunerea asupra lor aparținênd autorităților bisericesci și earăși din considerare, că fundațiunile în cestiune încă nu trebue considerate de cât făcênd parte din averile diverselor comune bisericesci, — propune sĕ se dică simplu: averilor bisericesci din archidiecesă etc“.

Raportorul susține titlul din proiect.

Punêndu-se la vot sinodul primesce propunerea deputatului D. Comșa. Se continuă desbaterea asupra §§-lor 1 până inclusive 8, cari §§ se primesc cu modificări stilistice.

Ședința procsimă se anunță pe mâne la 9 oare înainte de ameadi.

La ordinea dilei: Continuarea desbaterei asupra proiectului în cestiune.

Ședința se încheie la 1 oară după ameadi.

Epistolă deschisă,

către dd. redactori ai jurnalului „Biserica și Scoala“ dela Arad, Mangra, Hamsea et consortes.

(Încheiere.)

Am propus reforma din cestiune, pentrucă m'am convins, și cred că împreună cu mine s'au convins toți bărbații luminați și cu bune și curate simțimente, afară poate earăși de dumneavoastră, dle Mangra și Hamsea, că cultul bisericesc, în forma cum se practică el astădi, nu promovează întru nimic simțimentele religioase morale ale creștinilor.

a) Din causă, că servițiul bisericesc durează prea mult. Auditorii din biserică nu pot fi în timp de 3—4 oare neîntrerupt atenți la cele ce aud în biserică.

b) O mulțime de rugăciuni (ectenii) se repețesc foarte de multe ori, ceea ce asupra spiritului produce un efect nemulțămitor.

c) Nemulțămirea sufletească se măresce prin împregiurarea cu totul nefavorabilă, că din causa servițiului celui prea lung omul e silit sĕ audă din partea preotului slujitor sau din partea cântărețului de multe ori cuvinte rostite prea iute, fără nici o întonare naturală: mai departe frase fără nici o topică românească d. e. „din cartea cea către Romani sau Corinteni sau Galateni a sântului apostol Pavel cetirea“; sau „Cari pre cheruvimi cu taină închipuim și făcĕtoarei de viață treime întreit sântă cântare aducem“; sau „In mormênt cu trupul și în iad cu sufletul ca un Dumnedeu, în raiu cu tâlharul și pe scaun ai fost Christoase, cu tatăl și cu duhul, toate umplêndu-le, cela ce ești nescris împregiur; sau „Ușile, ușile cu înțelepciune sĕ luăm aminte“; sau „Ale tale dintru ale tale ție aducem de toate și pentru toate“; în fine frase, cari nu sûnt potrivite de fel cu împregiurările timpului de astădi, precum: „Câți sûnteți chemați eșiți, cei chemați eșiți, câți sûnteți chemați eșiți: ca nimenea din cei chemați. Câți sûntem credincioși: eară și eară cu pace Domnului sĕ ne rugăm.“ Nici una din aceste frase ascultătorul nu o pricepe de fel, și ele prin urmare produc un gol în spiritul seu și'i lasă inima rece, indiferentă.

Am propus sĕ se reformeze servițiul bisericesc din causă, că un astfel de cult, cum e el de facto, e în realitate numai un „opus operatum“ și departe de a corespunde dumnedeescilor învĕțături ale lui Christos, care vestesce oamenilor în evangelia sa, că „Inchinătorii cei adevĕrați se vor închina tatălui *cu spiritul și cu adevĕrul*“; și care într'alt loc învață pe discipulii sei, că „Nu tot cel ce dice doamne, doamne (adecă: nu tot cel ce dice o sută de rugăciuni, cari el nu le pricepe și nu le simte) va întra în împĕrăția lui Dumnedeu, ci acela care face voia tatălui cesesc (adecă: Acela, care face, ce e bine și se feresce de ce e rĕu). Astfel a învĕțat Christos pe discipulii sei, și apoi cine a fost inimic mai mare al formelor și ceremoniilor, decât Christos! Cetiți părinte Mangra și părinte Hamsea cuvintele lui Christos la adresa cărturarilor și fariseilor fățarnici, cari strĕcurau țințarul și înghițiau cămila, după cum, mi se pare, faceți și d-voastră, și vi se vor lua soldii de pe ochi, ca sĕ puteți cunoasce adevĕrul, de veți voì. Dară cred, că și despre d-voastră s'ar putè dice: „poporul acesta numai cu buzele mĕ cinstesce, eară inima lui este departe de mine.“

Am propus reforma cultului bisericesc cu adausul: ca sĕ se câștige timp pentru predică, ceea ce d-voastră, nu sciu din ce motive, poate earăși ad majorem dei gloriam, v'a scăpat cu totul din vedere.

Insemnați vi-o bine, prea cinstiților părinți, Mangra și Hamsea e tutti quanti dela „Biserica și Scoala“ din Arad, *nu formele și ceremoniile, ci predica a fost totdeauna esența cultului bisericesc în toate timpurile și la toate popoarele iubitoare de bine și propășirea lor.* Cu puterea cuvêntului seu dumnedeesc a reformat Christos lumea, eară nu cu forme și ceremonii; cu cuvêntul au lățit apostolii sei adevĕrul învĕțăturilor lui Christos la toate popoarele. „Mergeți și învĕțați toate popoarele,“ a dis dumnedeescul învĕțător către discipulii sei. Predicarea cuvêntului lui Dumnedeu era centrul cultului bisericesc în timpul bărbaților apostolesci: Polycarp, Papia etc. Cu puterea cuvêntului au apĕrat și fortificat biserica lui Christos Chrisostom (Ioan Gură de aur), Vasile cel mare, Gregorie de Nazianz și Gregorie de Nissa și toți păstorii adevĕrați, cari s'au interesat din adêncul sufletului lor de binele și fericirea fiilor lor sufletesci; toți aceia, cari în adevĕratul înțeles evangelic 'și-au pus sufletul lor pentru turma lor cuvêntătoare; toți aceia, cari sûnt în adêncul sufletului lor convinși, că religiunea lui Christos este religiunea spiritului, eară nu religiunea formelor și ceremoniilor, după cum susțineți d-voastră; în fine toți aceia, cari sûnt tari în convingerile lor, că dacă religiunea lui Christos are vre-odată sĕ cucerească lumea, despre ce nu ne îndoim de fel, are sĕ o facă aceasta nu prin forme și ceremonii, nu prin mătănii, nu prin mulțimea ecteniilor repețite, nu prin rugăciuni lungi și neînțelese etc. etc. etc., cum ar fi gustul și pofta d-voastră, ci numai prin predicarea adevĕrurilor eterne dumnedeesci despre adevĕrata iubire și armonie frățească și fiiască și prin sădirea acestor adevĕruri în inimile omenirei, ca într'ênsa sĕ nu domnească alta, decât *adevĕr*, *virtute* și *pace*.

N'ași vrea, venerabili părinți, sĕ fie cuvintele mele rĕu interpretate, mai cu seamă de nisce oameni de calibrul d-voastră, cari sûnteți dedați a căuta nod în papură, pentru a vĕ satisface gustul vostru speculativ. De aceea declar, că eu nu sûnt în contra formelor și ceremoniilor, căci e prea natural, că omul ca om nu'și poate manifesta simțementele sale religioase de pietate către Ddeu mai bine decât prin semne din afară.

Dară aceste semne, aceste forme și ceremonii religioase, fără de cuvênt, remân goale, lipsite de ori-ce spirit, lipsite de viață și'l fac pe popor ignorant, hipocrit, fanatic și superstițios!

Cuvêntul domnilor Mangra, Hamsea trebue sĕ fie centrul, esența cultului și în biserica română ortodocsă, dacă ea voesce sĕ progreseze, dacă ea are sĕ fie o instituțiune de cultură pentru poporul nostru, dacă e ca poporul sĕ nu o privească ca o instituțiune netrebnică, și sĕ nu se înstrăineze dela dênsa precum vĕ plângeți în jurnalul d-voastră Nr. 34.

Introduceți cuvêntul lui Ddeu în biserică; taceți sĕ resune în inimile setoase de adevĕr preceptele salvatorului lumei; lăpădați obiceiurile voastre funeste anticreștinesci, de a căuta sĕ cuceriți lumea română ortodocsă cu spiritul vostru speculativ, netolerant, cu ideile voastre absolutistice, dictatorice, — și veți vedè, că nu veți mai avè lipsă de cerculare și enciclice pastorale „pentru a stêrpì relele nepăsărei și înstrăinărei de către biserică.“

Biserica trebue sĕ fie o scoală pentru popor. Precum scoala e pentru junimea studioasă, așa biserica are destinațiunea a fi o scoală pentru poporul vêrstnic. Dar aceasta va putè fi ea numai prin predică, va sĕ dică prin cuvênt, prin învĕțătură, prin luminarea minții în privința condițiunilor adevĕrate de esistență, prin deșteptarea inimei și aprinderea ei pentru idealele vieței conform principiilor morale eterne ale maistĕrului moralității Christos.

Numai întru cât biserica rom. ortodocsă va fi o scoală, o instituțiune de cultură și lumină, într'atâta va avè ea viitoriu.

Numai întru cât înainte stătătorii ei vor contribuì prin luminile lor la înaintarea și sporirea binelui spiritual, moral și material al fiilor lor sufletesci, vor da ei dovedi de interes pentru adevĕratele condițiuni de esistență ale turmei încredințate păstoririi lor.

Lipsind cuvêntul din biserică, lipsesce sufletul dintr'ênsa, ea încetează de a mai trăì, ea moare, căci moartă este o instituțiune, care nu este în stare a realisa scopurile, cari 'i sûnt ficsate și spre cari necontenit trebue sĕ fie îndreptate privirile ei.

Despre acest adevĕr ați fi trebuit d-voastră mai ântâiu, venerabili părinți dela „Biserica și scoala“, sĕ fi fost convinși și sĕ vĕ fi dat silință a întroduce, prin punerea lui în practică o era nouă pentru biserica română părăginită, ca sĕ nu se dică despre d-voastră, că sûnteți orbi și povĕțuiți pe orbi în groapă și că în orbia d-voastră priviți biserica lui Christos „als eine fette Kuh, die Euch mit Butter versorgt,“ ca o vacă lăptoasă, care sĕ o mulgeți după arbitriul d-voastră, fără a vĕ îngrigì sĕ'i dați vre-o hrană oare-care.

Dacă a fost vreodată de lipsă, ca representanții bisericei române sĕ se convingă în adêncul sufletului lor despre folosul și necesitatea predicei ca element indispensabil în cultul bisericesc, sĕ știți, că astădi este timpul suprem.

Da, o repet, astădi este mai mult de lipsă ca ori când sĕ i se predice poporului de pe amvom aceea, ce'l face pe cineva creștin adevĕrat, cetățean adevĕrat, Român adevĕrat.

Astădi este mai mult de lipsă, ca ori când, sĕ'i arete bietului Român preotul seu, părintele seu, în care el are toată încrederea, pericolele, ce i se pregătesc prin uneltirile și cursele, ce i le întind străinii dilnic în toate afacerile vieții sale private și publice.

Unde am fi noi, dacă predica, dacă cuvêntul bunei vestiri religioase, morale, naționale și humanitare, ar fi resunat în timpurile trecute de pe catedrele bisericilor române!

Sĕ mĕ credeți, venerabili părinti dela „Biserica și scoala“ din Arad, că am sta cu sute de părți mai bine în toate privințele: în economie, în industrie, în negoț, în avere, în scoală și biserică, în toată viața noastră privată și publică de stat.

Câte adevĕruri, prin gurile atâtor mii de apostoli, nu ar fi putut fi respândite și semĕnate în sufletul poporului nostru atât de însetat după adevĕr, cari ar fi putut aduce fructele cele mai îmbelșugate!

Aceste fiind vederile și convingerile mele religioase-morale cu privire la subiectul nostru controversat, dați'mi voie, venerabili părinți dela „Biserica și Scoala“ din Arad, a mĕ adresa către domniile voastre cu întrebarea, care ca bărbați de caracter, cu nobilă ambițiune, sper, nu mi-o veți lăsa nerespunsă:

Mai sûnteți d-voastră de părere, *că eu prin reforma pretinsă de mine la sinodul archiediecesan din anul 1879 am voit sĕ respândesc în sînul bisericei noastre idei străine de litera și spiritul doctrinelor salvatoriului lumei?*

Mai susțineți d-voastră de părere, *că propunerea mea relativă la subiectul din cestiune învoalvă o tendență nefastă și că ea ar fi făcută sub masca unui liberalism reu înțeles și chiar fals?*

Până atunci însĕ, dovedindu-se de ajuns pornirile dumneavoastră false, fie'mi permis a rĕmânè pe lângă părerea mea esprimată la începutul acestui articol și a declara pentru a doua și ultima oară afirmațiunile d-voastre relative la propunerea mea de o insinuațiune perfidă necompatibilă cu caracterul d-voastră de discipuli ai salvatorului lumei și de redactori ai unui jurnal, care poartă devisa a respândì lumina în biserică și scoală. *Ioan Popea.*

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Mikouifalău, în 6 Maiu st. n. Dl redactor! De vreo doi ani încoace puțini numeri ai prețuitului diar, ce redigeați, ne-au venit a mână, cari sĕ nu ne fi adus sciri triste despre nenorociri căşunate prin esundări, grindină, foc, musce de Columbaciu etc. Ear' pentru ca cei ce se vĕd scutiți de astfel de calamități sĕ nu se simță fericiți, vine regimul constituțional și ne căşunează suferințe ce întrec pe cele produse de natură. Ca esemplu aduc înainte ceea ce se întêmplă cu comunele Mikouifalău și Bicsad din comitatul Treiscaunelor. Amêndouĕ numĕră preste trei mii de locuitori. Cei din Mikouifalău sûnt colonii conților Miko Imre și Miko Rosalia, dintre cari cel dintâiu e mort ear' a doua a falimentat. Intre colonia și proprietari decurge un procces de vre o câți-va ani și nu s'a terminat încă. Din prilegiul acestui proces a eșit în 26 Aprilie n. a. c. o comisiune în fața locului, pentru a prețuì curțile. Inainte de a păși însĕ la aceasta dl jude regesc din nou invità pe părți a se împăca. Dar' cu cine sĕ se fi făcut împăcarea? Directorul contelui Miko Toth Zsigmond ca plenipotențiat, pune nisce condițiuni ne mai pomenite· el vrea sĕ eschidă comuna dela pășunit și pădurit, ereḑit dela moși și strămoși. Ear' creditorul contesei Miko Rosalia, anume Korbuly din Cluj se ține de directorul Toth Zsigmond. Sĕ se bage de samă, că aici singurul mijloc de a'și mai putè agonisì câte ceva, este economia de vite, căci pămênturile în deobște sûnt deloase și neproductive: partea cea mai mare din oameni cumpĕră bucate din piață.

Cei din Bicsad, fiind colonii contelui Mikes Benedek, sûnt în limpede, căci prin sentență li se ḑice, că n'au nimica. Așa dar': *bâta în mână și traista în gât.* Locurile cultivate de Bicsădeni din moși strămoși au sĕ le dee proprietariului — casele și-le pot derâma apoi.

De sigur pe cei din Mikouifalău încă nu-i așteaptă o sentență mai favorabilă. Atunci singurul remediu de drept, ce ne-a mai remas, este: a ne îndrepta spre Dobrogea, Bosnia, Erțegovina sau America.

Și sciți dle redactor, ce soiu de oameni sûnt nefericiții locuitori ai acestor două comune? Auḑiți și vĕ mirați! Ei sûnt Români, cari 'și-au perdut limba. Drept resplată pentru iubirea lor nemărginită către regimul maghiar și pentru zelul lor nețermurit, cu care 'și-au însușit limba *maghiară*, Mikouifălenii și Bicsădenii au sĕ dobândească perderea moșielor! Și atunci li se poate da și dreptul de a se putè lăuda cu proverbiul maghiar: *„A szegénység ugy szép ha semmi sincs“*.

C.

Varietăți.

* (Denumiri). Domnii Basiliu Mușat și Ioan Pocol fură denumiți capelani militari classa II. în reservă.

* (Mutare de têrg). Têrgul Bistriței se mută din 17 pe 24 Maiu n.

* (Emigrație). În 1 Maiu au călĕtorit 21 familii, în 2 Maiu 35 și 3 Maiu 20 familii prin Cașovia emigrând la America. Toate aceste persoane erau din comitatul Abauiului, Zemplinului, apoi din comitatul Ung și Sabolci.

* (Trenul accelerat) despre carele vorbisem în numerul trecut fu pretutindenea întimpinat cu mare bucurie, resultatele probei au fost foarte satisfăcătoare, deoarece trenul a percurs 56—60, ba chiar și 75 chilometre, pe oară adecă cu o iuțală, care este cea mai mare pentru trenuri accelerate. Cu această ocasiune ne aflăm îndemnați a face rectificarea, că trenul nu a ajuns până la Sinaia, după cum anunțasem, ci numai până la Câmpina, de unde s'a reîntors.

* (Vreme tare) cu grindină și ruptură de nuori s'a descărcat de curênd asupra Pojonului și giur și a cașunat pagubi necalculabile. Intre tunete, trăsnite și rupturi de nori s'a descărcat o grindină teribilă carea ținu mai mult de 20 minute. Ghiața cu mărimea ei de o jumĕtate chilogram a găurit în timpul acesta coperișele caselor, a sdrobit toate ferești le și toți pomii mici și mari. Erburile de pe câmpuri și din grădini sûnt toate nimicite. De legume și poame numai poate fi nici pe departe vorbă.

Lista

binevoitorilor contribuitori pentru nenorociți din Bungard păgubiți prin incendiul din urmă.

transl.	8 fl.
Escel. Sa Preasânțitul Archiep. și Metropolit Miron Romanul .	20 fl.
Suma	28 fl.

(Va urma).

Bursa de Viena și Pesta

din 12 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.05	105.20
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.—	98.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.05	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.—	125.50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.—	93.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.—	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	92.50	93.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.50	92.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.10	72.25
Datorie de stat în argint . . .	72.90	73.—
Renta de aur austriacă	88.60	88.60
Sorți de stat dela 1860 . . .	131.25	131.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	836.—	838.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	272.20	272.80
Acțiuni de credit austr. . . .	260.—	265.—
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	110.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.58
Napoleon	9.47	9.48
100 marce nemțesci	59.50	58.50
London (pe polița de trei luni) .	118.90	118.75

Economic.

Sibiiu 11 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl.8.20—920; grâu sĕcăreț fl. 6.70—7.70; sĕcară 5.20—5.60; Orz fl. 5.—5.40; Ovĕs fl. 3.20—3.60 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraș, 7 Maiu n. Pro. hectolitră Grâu fl 8.50—9.50; grâu sĕcăreț fl 7—8.; sĕcară fl. 5—5.50; orḑ 4—5; ovĕs fl. 2.20—3.40; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 8—9.; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 6—7 crumpene fl 1.50—2.20 pro 100 chilo: Slănină fl. 65—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 40—42; unsoare fl. —80; cânepă fl. 30—35.; sĕmênță de in fl. ————; săpun fl. ——; fên fl. 2.50—3. spirt pro grad $10^1/_2$— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de vițĕl 36—— cr.; carne de porc 44— cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.20—3.; oaue 8 de 10 cr. Têrgul de aḑi din pricina sĕmĕnatului cucuruzului, cu care sunt oameni acuma mai mult cuprinși, a fost tare slab.

Budapesta, 8 Maiu n. Pe aici s'a fost familiarisat părerea pretutindinea, că timpului secetos din Aprilie 'i va urma în Maiu un timp ploios și friguros. Dintre aceste două până acuma însĕ s'a întemplat numai aceea, că întradever dela începutul lui Maiu încoace în toate ḑilele a ploat de câte 2—3 ori pe ḑi, receală însĕ până acuma n'am avut. Din contră din ce plouă din ce căldura se urcă și temperatura a ajuns deja la un grad mai nemai suferibil. Un semn că, atmosfera geme de electricitate; aceasta acuma ocupă pe oameni mai mult și le-a cășunat temerea, că în anul acesta vom avè multe vremuri grele, împreunate cu rupturi de nori și grindine teribile. Păna acuma din toate părțile se raportează, că grânele și toate sĕmĕnăturile sûnt foarte frumoase și de aici se conchide, că acest an va fi un an foarte mănos, numai grindinile temute sĕ nu se sloboadă cu furia lor cunoscută asupra sĕmĕnăturilor. Deaici urmează mai departe și faptul, că prețurile articlelor din têrg s'au eftinit cu câte 50—60 cr. pro maja metrică. Dealtmintrelea têrgul peste tot luat a fost în această sĕptĕmână bun. In special însĕmnăm adecă:

Grâul la 60—65,000 m. m. a trecut cu fl. 9.80—10.10; sĕcara cu fl. 9—9.25; orzul cu fl. 7.40-7.70; ovĕsul la 8—9000 m. m. cu fl. 6.10—7.40; cucuruzul la 12,000 m. m. cu fl. 7.40—7.80; făina trecu și acuma ca și mai înainte. Păstăioasele, trecură binișor și adecă: mazerea cu fl. 12—15; lintea cu fl. 8—12; fasolea cu fl. 8.75—9.25; mălaiul cu fl. 7.25—7.50; sĕmênța de in cu fl. 13; sĕmênța de cânepă cu fl. 9—9.10; (toate per 100 chilograme); lânile s'au vêndut cu fl. 2—3.45 per chilogram.

Porcii au fost binișor căutați. In têrg s'au aflat 63.670 capete între cari din Ungaria de jos 2290, din România 240 și Ardeal vre-o 50; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 60—60.50; slănina cu fl. 53—56; sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* cu fl. 33—33.50; *en detail* cu fl. 36—36.50 per 10,000 litre $^0/_0$.

Peile de astădată n'au cam trecut. In special cele de bou cu fl. 110—115; de vacă cu fl. 105—108; de oaie cu fl. 140—150; de miel cu fl. 78—80; de vițel cu fl. 185—195 (per 102 dărabe); eară cele de cal cu fl. 9—10 părechea. Alte soiuri de pei n'au avut nici o căutare.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 28 Maiu imob. lui Stefan Doczi în Zsögöd (trib. Cicsereda); în 11 Septemvre și 11 Octomvre imob. rĕmasului după Ioan Seidel în Odorheiu; în 3 Iulie și 3 August imob. lui Iosif Pünkösti în Crăciunel; în 26 Iunie și 26 Iulie imob. lui Dănilă Denes în Moșna; în 17 Iunie și 17 Iulie imob. lui Andreiu Lorenz Miklos în Petec; în 8 Iunie și 8 Iulie imob. lui Francisc Vinczisi în Corund; în 20 Sept. și 20 Oct. imob. lui Ioan Raduly și soți în Becsenyed; în 4 Iunie și 5 Iulie imob. lui Antone Sebestyen în Lenghelfalva; în 21 Iulie și 21 August imob. lui Iosif Kovács în Cebetfalva; în 23 și 24 Iulie apoi în 23 și 24 August imob. lui Pavel Mateiu în Bicafalva și F. Boldogaszongfalva; în 14 Sept. și 14 Oct. imob. lui Antone Gal în Măgheruș; în 9 Aug. și 9 Sept. imob. lui Antone Gal în Măgheruș (trib. Odorheiu); în 22 Maiu și 22 Iunie imob. lui Michail Fuss în Lăslĕul mic (judec. cerc. Sighișoara); în 3 Iunie și 3 Iulie imob. lui Adam Toma și soți în Tomnatic (judec. cercuală Baia de Criș); în 14 Maiu imob. lui Dănilă Schneider și soți în Moșna; în 19 Maiu și 19 Iunie imob. lui Martin Roth jun. și Gustav Roth în Biertan (judec. cerc. Mediaș); în 19 Maiu și 19 Iunie imob. lui Dionisie Bănuț în Sebeșul mic (judec. cerc. Huedin); în 19 Maiu imob. soției lui Michail Sinczky în Cluj; în 21 Maiu imob. lui Mihaiu Maris în Marișel (trib. Cluj).

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Șesuri de clasa III protopresbiteratul gr. or. Zarandului se escrie concurs în urma concesiunei venerabilului consistoriu archidiecesan dto 18 Martie 1880. Nro 1023 B.

Concurenții la această parochie au a'și instrua petițiunile în sensul statutului organic și a le trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Zarandului în Brad (Hunyádmegye) până în31 Maiu st. v. când espiră concursul.

Brad 1 Aprile st. v. 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Nicol. I. Miheltianu m. p.,
protopresbit.

1—3

Nr. $\frac{2876\ 1880}{3271\ 1880}$ [24] 2—3

Edict.

Moara de vapor locomobilă cu 2 roate din Vurpĕr se va vinde prin licitație **în 30 Maiu 1880 a. m. la 11 oare** aceluia care va da mai mult.

Prețul esclamărei este 2000 fl. v. a.

Vadiul sûnt 10% din prețul de esclamare Condițiile mai deaproape ale licitației se pot cetì în cancelaria subsemnatului oficiu orfanal sau la primăria din Vurpĕr.

Din ședința ordinară a sedriei orfanale a comitatului Sibiiu ținută în 21 Aprilie 1880.

Presidentul.

Herberth m. p.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la amețeli, suirea sângelui către cap și către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☞ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 5—12

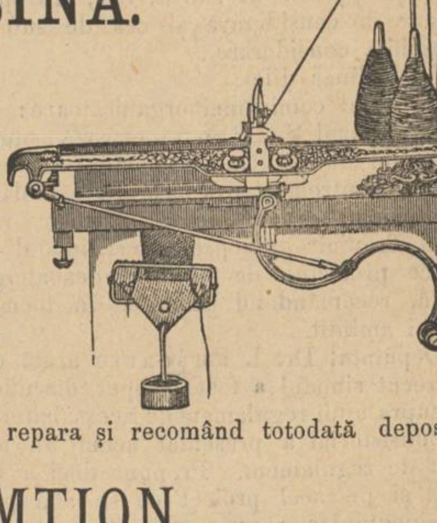

ÎMPLETITURĂ CU MAȘINA.

Acuirând prin cumperare tatăl meu **N. Simtion** negoțul de împletitură cu cinci mașine, mai nainte *Th. Tontsch, strada Cisnădiei Nr. 23* și învĕțând foarte bine împletitul cu mașina, me recomând p. t. public a confecționa (fabrica) **ciorapi femeiesci** și **bărbătesci** (de toată mărimea și coloarea — fără cusătură, lucrați ca cu mâna, din lână, bumbac, ață sau metasă); mai departe **gamași, veste femeiesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, șaluri, tulpanuri** etc. etc.

Primesc și **ciorapi purtați** spre a'i repara și recomând totodată depositul meu de marfă gata.

EMILIA SIMTION,
Sibiiu,
strada Cisnădiei Nr. 23 (odinioară coroana ung.), curtea 2., etagiul I.

☞ **Vênḑare** de **mașine de împletit** façon de **Dresda,** de construcțiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de mașine de împletit, la dorință, primesc instrucțiunea gratuită).

☞ Comandele din afară se vor efectuì foarte prompt și eftin. [13] 6—6

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 53. Sibiiu, Marţi 6 Maiu 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt á se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Maiu.

În presa din Budapesta se esprimă o dorinţă, care sĕ vede, că de mult a fost înăduşită în pepturile respective: crearea unei curţi regesci ungare în mijlocul cărei regele sĕ petreacă şese luni, sau cel puţin şese sĕptĕmâni în fie care an. Cu mijlocul acesta n'ar mai fi silită curtea dela Viena sĕ călĕtorească la Budapesta, şi părechia domnitoare s'ar afla când vine în Uugaria a casă, dar nu numai la visită. Înregistrăm acest fenomen politic fără comentariu.

În Cislaitania se bucură partida constituţională, că germanismul, care părea că 'şi-a perdut consciinţa, 'şi-a venit earăşi în ori. Nu comentăm nici fenomenul acesta. Observăm numai, că ambele testează, că simţul naţional se desvoaltă din ḑi în ḑi la popoare şi că însĕşi naţionalităţile conducĕtoare din monarchie, una într'un feliu şi alta într'altul accentuează acest simţ. Urmarea este foarte firească, dacă esemplul celor mari află imitători şi între cei mici, pentrucă fie individualitatea mare, fie mică, esistenţa i este tot aşa de iubită uneia, ca şi celeilalte.

Este de mult de când „P. Ll.“ şi cu dênsul şi alţi colegi din Budapesta şi Viena rumegă încă tot la „escusele“ lui Gladstone înaintea ambasadorului austro-ungurеsc Károlyi, pentruca se facă pe cetitorii lor sĕ creadă, că relaţiunile monarchiei noastre cu cele ale Engliterei s'au schimbat şi sub ministeriul cel nou spre bine. Este întrebarca dacă lacrimele Albionului liberal sûnt mai sincere de cât asigurările de amiciţie a le celui conservativ?

Ḑiarele din Bucuresci, afară de „Democraţia Naţională“ nu fac amintire de un lucru, pe care „Politische Corresp.“ îl descoperise mai deunĕḑile publicului european. Este vorba, că ḑiua de 10/22 Maiu, aniversarea proclamărei independenţei României, este aleasă de a proclama România regat şi pe Carol I rege. Timpul nu mai este depărtat, când vom vedè dacă „P. Corr.“ a fost bine informată.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 5 Maiu.

Sâmbătă, Dumineca şi Luni s'au ţinut şedinţe şi încă în ḑiua din urmă două. Ne ţĕrmurim pelângă această indicaţiune pentru a ţinè cât de cât publicul în curent despre sinodul nostru şi trecem la

Şedinţa V (1/13 Maiu).

Se cetesce protocolul şedinţei trecute şi se autentică cu unele observări în privinţa resolvirei petiţiunilor şi cu adausul la pertractarea regulamentului pentru administrarea averei bisericesci, că: în desbaterea specială s'a tractat § 1 până la 12 cu unele modificări însemnate în tecstul proiectului.

Presidiul presentă următoarele esibite:

a) Cererile, de concediu, a deputatului Dr. Nicolau Pop din causă de afaceri urgente familiare.

b) a deputatului Vasilie Roşescu din causă de boală în familie.

c) a deputatului Secula pentru restul sesiunei.

d) a deputatului Rubin Patiţa până la 1 Maiu.

e) a deputatului Vasilie Almăşan din causă de boală.

Concediile cerute sĕ acoardă.

Presidiul presentă: Hârtia presidială Nr. 1804 ex 1879 ca un proiect de statut pentru fondul archidiecesan, care va sĕ poarte numele Alteţei Sale Principelui de coroană „Rudolf“ — se transpune comisiunei finanţiare.

Presidiul presentă:

a) Cererea protopopului Ioan Papiu pentru a i se erta tacsele nou cununaţilor pe anii trecuţi şi a i se elibera ajutoriul de stat pe 1879.

b) Rugarea comitetului parochial din Hunedioara pentru un ajutoriu de 100 fl. pe seama scoalei.

c) Rugarea comitetului parochial din Nucşoara pentru un ajutoriu pe seama scoalei.

Se predau comisiunei petiţionare.

Urmeaḑă la ordinea ḑilei, raportul comisiunei verificătoare.

Raportorul P. Cosma raportează asupra investigaţiunei făcute în causa alegerei de deputat preoţesc în cercul XIX al Făgăraşului.

Raportorul dă cetire mai multor casuri speciale din protocolul de investigaţiune şi anume:

Ad Nr 9 sinod 1880. Referitoriu la alegerea de deputat preoţesc în cercul al XIX, Făgăraşului, dificultată în urma protestului preotului Iacob Urdea în numele alor 16 preoţi votanţi predat comisarului electoral susţinut însĕ numai de 7 preoţi prin protestul lor supletoriu înaintat la 28 Martie 1879 de a dreptatul la sinod — esmiţêndu-se prin conclusul sinodal Nr. 37. din anul trecut ca comisariu investigătoriu dl deputat Zacharia Boiu:

Acesta la 7/19 Aprile a. c. a eşit în faţa locului şi a efectuit investigaţiunea în modul următoriu:

1. În numele protestatorilor a ascultat pe Iacob Urdea şi Ioan Făgărăşan, ca designaţi spre acest scop din partea consorţilor lor, cari au susţinut protestele.

2. În numele preoţilor acusaţi, că s'au lăsat a se înfluinţa şi a se corupe în favoarea deputatului ales — pe preoţii Ioan Micu şi Ioan Scurtu ca designaţi spre aceasta prin cei subscrişi la contra protest, — cari declină dela sine ori ce corumpere şi influinţarea necompetentă în privinţa alegerei şi dechiară de neadevĕrate aserţiunile învinuitoare din proteste.

3. Pe deputatul ales Traian Meţian, care asemenea neagă, că el s'ar fi folosit de mijloace neiertate pentru reuşirea sa de deputat, că ar fi împuternicit pe cine-va ca sĕ facă promisiuni, sau ameninţări sau sĕ corumpă cu bani pe alegĕtori — recunoasce însĕ că în ḑiua alegerei atât în afaceri private, cât şi pentru ca sĕ afle resultatul alegerei, la care a aspirat ca candidat s'a dus la Făgăraş, sub decursul alegerei a stat în otelul unde i-a fost trăsura, ear după alegere din recunoscinţă a dat un prânḑ alegetorilor fără diferenţă de partide.

Toate aceste el nu le consideră de mijloace neiertate.

4. A ascultat în privinţa autenticităţii contra protestului şi pe cei subscrişi acolo, dintre cari Iacob Moga paroch în Veneţia superioară recunoasce subscrierea, însĕ n'a cetit ce subscrie şi afirmă, că lui i s'a spus prin pretorele Gridean, că este un act pentru părintele Frateş, de altmintrenea el n'a fost la alegere.

Simeon Rădoiu paroch în Holbav n'a fost la alegere însĕ a subscris contraprotestul, pentru că auḑise, că întreaga preoţime se învinuesce de corupţiune.

Ceialalţi soţi recunosc subscrierea şi consimţesc cu cele ce se cuprind în contraprotest, afară de Silvestru Greavu, care afirmă, că nici a fost la alegere, nici a subscris contraprotestul.

5. A ascultat pe Nistor Popa din Şinca nouă, care recunoasce, că a subscris atât dechiaraţiunea dela 18 Martie 1879 alăturată la protest, cât şi contraprotestul, se escusă însĕ cu greşala provenită din slăbiciunea bătrâneţelor, dar susţine dechiaraţiunea dela 18 Martie, şi afirmă, că pretorele George P. Gridean l-a îndemnat sĕ voteze pentru Meţian, ear la 2 luni după alegere 'i-a trimis 2 fl. şi nu scie pentru ce.

6. Pe Vincenţiu Grama ca fostul notariu al colegiului electoral, care afirmă, că nime n'a cerut votare nominală, ear votarea secretă s'a primit din partea mulţimei, însăşi votarea s'a făcut in ordine, şi resultatul s'a constatat prin scrutiniu din şedulele predate de votanţi, protocolul s'a compus în biserică, numai subscrierea şi căutarea protocolului şi a şedulelor s'a făcut în casa domnului comisariu consistorial.

În privinţa amestecului mirenilor în alegere ḑice, că înainte de începerea alegerei au fost în biserică Turcea, Jurcu, Grideanu, Etresin şi alţii dintre cari Turcea a reflectat „la oare-care cuvinte prejudicioase pentru T. Meţian vorbite acolo în public din partea preotului Iacob Urdea“ în urmarea cărora s'a făcut sgomot, ear el a tras atenţiunea dlui comisariu, că „mirenilor nu le compete a vorbì în acest act“ — apoi au eşit cu toţii din biserică, şi după liniscirea spiritelor au întrat earăşi şi s'a efectuit alegerea fără conturbare. De corupţiuni n'are nici o scire.

7. Pe Ioan Mărdan încă fost bărbat de încredere în privinţa însemnărei voturilor, care recunoasce, că din eroare a însemnat un vot de a lui Frateş la Meţian însĕ reflectându-se la aceasta din partea celor de faţă la moment a cores greşala.

În privinţa corumperei ar fi auḑit dela Bartolomeiu Zacharia, că Grideanu 'l-ar fi îmbiat cu bani pentru ca sĕ voteze pe Meţian, dar altmintrea nici de o mituire n'are scire.

8. Pe Bartolomeiu Zacharia din Ludişor în privinţa mituirei amintite mai sus, care ḑice, că după alegere a voit sĕ'i dee Grideanu nici el nu scie 2 sau mai multe hârtii de case 1 fl. ce el însĕ n'a primit.

9. Pe învĕţătoriul din Părău Iacob Oana ca martor provocat de protestatori în privinţa corupţiunilor, care ḑice, că în ḑiua alegerei a vĕḑut, că la ospĕtăria lui Sauer din Făgăraş erau mesele pregătite pentru preoţii alegĕtori, că acolo era şi pretorele

---

FOIŢA.

Archiepiscopul şi Metropolitul

ANDREIU BARON de ŞAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

(5 Urmare).

El i privia deci pe Ardeleni nu numai ca membri ai bisericii nou organisate, ci totodată ca ziditori ai acestei biserici şi apostoli ai concepţiei sale despre religia crescinească. Roadele bune, ce va fi producênd organisaţia ce el a dat bisericii, în Ardeal, vor trebuì sĕ dee acestei organisări o recunoascere mai generală, eară Ardelenilor mărire mare şi nume etern.

În clipa morţii sale el nu s'a gândit dar decât la asigurarea acestor roade; pentru aceea lăsà cu limbă de moarte următoarele:

„Înmormêntarea mea sĕ se facă înainte de ameaḑă-ḑi, fără pompă, fără musică şi „fără predică“, în următorul rând:

a) după ce duhovnicul meu ieromonachul Gherman, pe care îl rênduesc, ca el singur şi solitar sĕ mĕ îngroape, va săvîrşì a casă pravila mică de îngropăciune, atunci un cleric îmbrăcat în stichar negru sĕ premeargă conductului cu crucea cea mare neagră şi „alt nimica sĕ nu se poarte“;

b) apoi sĕ urmeze clericii şi pedagogii câte 4—5 într'un rênd; cu profesorii lor;

c) apoi poporul credincios, câte 4—5 într'un rênd;

d) apoi preoţimea noatră câte 4—5 într'un rênd;

e) după preoţime sĕ vină crucea de la mormêntul meu, purtată de un cleric îmbrăcat în stichar negru;

f) apoi sĕ vină corul cântăreţilor, care „vor avè a cânta lin“;

g) mai departe sĕ vină doi clerici îmbrăcaţi în stihare negre, purtând lumini;

h) apoi duhovnicul Gherman îmbrăcat în sfită neagră, ca preot îngropător;

i) apoi sĕ vină carul funebru cu cosciugul şi în fine

l) sĕ urmeze personalul consistoriului archidiecesan plenar şi oaspeţii după categoria lor;

m) astfel conductul mĕ poate petrece până la casarmă, sau cel mult până la magazinele militare, de va fi ḑiua frumoasă;

„domnesticul meu Simeon şi servitorul meu Vasile sĕ remână a casă spre a păzì acolo, ca sĕ nu se întêmple vre-o pagubă“;

n) disolvându-se conductul, carul funebru şi duchovnicul meu Gherman, în careta mea, sĕ mĕ ducă la biserica cea mare în opidul Reşinari, unde în tinda femeiască sĕ se depună cosciugul şi în următoarea ḑi duchovnicul *singur* sĕ celebreze sf. liturghie şi sĕ săvêrşească înmormêntarea mea“.

Căci el i scia pe oameni, cât de rĕi sûnt, cât de făţarnici şi cât de pismătăreţi, şi nu voia ca până şi înmormêntarea lui sĕ jignească pe alţii, nu voia ca inimile curate sĕ se înscărbeze în vederea vaetelor făţarnice ale celor ce-'l jăliau numai spre a-'şi face un merit din aceea, că 'l-au jălit.

Dar, mai pre sus de toate, el i scia pe oameni cât de nechibzuiţi sûnt şi se temea, ca nu cumva manifestaţiunile, fie sincere, fie oficiale, ce se puteau face la înmormêntarea lui, sĕ arunce sămênţa neînţelegerilor între Români şi sĕ pună în joc pacĭnica desvoltare a bisericii abia organisate.

Scriind dar biografia, Părintele Popea trebuia sĕ aibă mereu în vedere testamentul înţeleptului archipăstor, sĕ se ferească de a pune în cartea sa vre-o vorbă, care ar putè sĕ fie pusă la îndoială, care ar putè sĕ dee loc la neînţelegeri între Români, ori care ar îndrepta mânia vrăjmaşilor poporului român asupra bisericii sinodale din Ardeal.

Deci Preaosfinţia Sa ne dă un fel de istorie pragmatică a faptelor săvîrşite „cu concursul“ lui Şaguna, şi ne înfăţişează lucrurile astfel, ca ele sĕ nu jignească pe nimeni, pe cât e cu putinţă sĕ spui adevĕrul asupra unei a ḑecea părţi din meritele unui om, fără ca sĕ jignesci pe cei ce ar fi dorit sĕ aibă şi ei asemenea merite.

Căci Baronul Andreiu de Şaguna a fost şi om politic.

Âncă la anul 1848 dictatorul Kossuth, voind a se înţelege cu Româ-

Grideanu şi alţi civili, că preoţii căpĕtau mâncare şi beutură, dar sĕ fi plătit nici unul n'a vĕḑut — că a auḑit, că pretorul Grideanu ar fi dat câte 2 fl. la un preot sub titlu de cărăuşie şi că a auḑit pe unii preoţi, pe cari însĕ nu'i cunoasce, ḑicênd, că „2 fl. pentru ḑiua de aḑi încă sûnt buni în loc de nimica.“

In fine că pretorul Grideanu după alegere a provocat şi pe preotul Georgiu Cerbu paroch în Părău, ca sĕ subscrie contraprotestul, căci va avè lipsă de dênsul în causa fiiului seu. In fine

10. Pe fostul comisar, protopresbiterul Petru Popescu, care nu mai are a adauge nimica la rapoartele sale, ci le subscrie. Fasiunile nu sûnt întărite cu jurământ.

Considerând, că resultatul investigaţiunei nu dovedesce, că candidatul Traian Meţian s'ar fi folosit sau direct sau indirect de mijloace neiertate pentru ca sĕ devină ales,

Considerând, că nu este constatat, că pretorele Grideanu din încredinţarea candidatului Meţian s'ar fi încercat sĕ înfluinţeze şi corumpă pe alegĕtori,

Considerând, că nici chiar cele ce se afirmă despre pretorele Grideanu nu sûnt dovedite în mod, care sĕ poată servì de probe depline pentru nimicirea actului de alegere,

Considerând, că ingerinţa mirenilor în actul alegerei nu este dovedită,

Considerând în fine, că iregularităţi esenţiale la actul alegerei nu s'au petrecut — se propune:

Alegerea de deputat preoţesc în cercul al XIX din Făgăraş efectuită la 5 Martie 1879 se verifică, ear spesele investigaţiunei le poartă subscrişii protestului.

Din întregul căruia se vede, că s'a comis iregularităţi însĕ nu aşa de grave ca sĕ nimicească alegerea deputatului clerical ales în acel cerc. Cu deosebire ce privesce acusa de mituire şi a amestecului mirenilor la alegerea preoţească, nu s'ar putè dovedì aşa, ca într'adevĕr sĕ'şi poată cineva basa cu deplină siguritate verdictul seu. Fasiunile în această privinţă arată numai, că un preot ar fi primit 1 lună după alegere dela pretor 2 fl., fără a sci pentru ce, ear altul, că ar fi primit 2 fl. sub titulă bani de drum. Amestecul mirenilor la actul de alegere însaşi nu a fost de aşa natură, ca sĕ se poată numì ingerinţă în drepturile alegĕtorilor. Afară de aceea fasiunile nu sûnt întărite prin jurământ, ear persoana agravată mai tare în protestul unor alegĕtori, pretorul Z. Grideanu nu s'a ascultat de loc.

Deci în numele comisiunei propune ca alegerea sĕ se verifice, ear spesele investigaţiei sĕ le poarte aceia, cari au subscris protestul.

Deputatul E. Macelariu spriginesce propunerea, însĕ în ce privesce spesele, aceste sĕ le poarte subscriitorii protestului şi contraprotestului în părţi egale.

Deputatul Cristea avênd în vedere, că din cele aduse înainte din protocolul de investigare se vede, că s'au întêmplat mai multe iregularităţi, deşì ele nu s'au potut dovedì întru toate, că mai departe, tocmai din causa acestor iregularităţi şi a neconstatărei lor cu deplină claritate 'i-ar fi cuiva cu greu a purcede cu consciinţă curată la verificarea alegerei şi osândirea protestatorilor la plătirea speselor — propune: ca verificarea sĕ se amâne până ce actul de investigare va fi completat aşa, ca sĕ se poată aduce o sentenţă în deplină cunoscinţă.

Deputatul Z. Boiu, ca fost comisar de investigare arată motivele pentru cari nu ar fi supus pre fasionători la jurământ, dar constată, că s'ar fi întêmplat iregularităţi. In deosebi ce privesce pe agravatul principal Grideanu ar fi aflat de prisos a'l mai întreba şi pre dênsul de oarece din fasiunile tuturor celoralalţi s'a potut vedè, că s'au făcut abusuri, cari nu s'ar putè spune în public.

Deputatul A. Trombiţaş spriginesce propunerea comisiunei, din motivul că, cele aduse de protestatori în contra alegerei, nu s'au probat aşa ca sĕ se poată basa o sentenţă pe ele, căci lipsesc la actul de investigare atât acte publice, cât şi jurămintele, cari singure se pot privì ca probe clasice. In contra părerei deputatului N. Cristea este din causă, că nu ar vedè într'ênsa un resultat practic, ear ce privesce purtarea speselor de investigare, pĕrtinesce părerea deputatului E. Macelariu.

Ne mai fiind alt cineva insinuat la cuvênt, deputatul N. Cristea ca propunĕtor îşi apară încă odată propunerea sa, cu atât mai mult cu cât i se pare, că este oare care disarmonie între cele raportate de raportorul comisiunei şi între cele espuse de deputatul Z. Boiu. Tocmai din causă, că constatându-se iregularităţi şi tocmai din causă că, după cum însuşi raportorul spune, ele nu ar fi dovedite pe deplin, nu se poate aduce verdict de sinod. Transgresiunile grave amintite de comisariul de investigare tocmai în interesul preoţimei din acel tract ar cere, ca sĕ se facă deplină lumină în causă, pentru aceea remâne pelângă propunerea sa.

Raportorul încât pentru cele ce privesce referada sa, amintesce, că înadins nu a voit sĕ între mai afund în lucru, căci atunci ar fi putut sĕ constate, că chiar comisariul dela alegere ar fi făcut presiune asupra alegĕtorilor în favorul deputatului rĕmas în minoritate şi că chiar el ar fi compus şi protestul celora, ce au votat pentru contracandidat. Dintr'altele se poate vedè, că pretorul Grideanu s'a amestecat la alegerea deputatului preoţesc; cât de departe a mers acest amestec nu se dovedesce. Aceasta s'ar putè face numai dacă consistoriul ar cere dela oficiul politic a se face din oficiu cercetare disciplinară contra lui.

Supunêndu-se în urma acestora propunerile la vot

Sinodul adoaptă propunerea comisiunei, şi presidiul declară pre deputatul Traian Meţian de verificat deputat al cercului XIX Făgăraş;

Urmând la ordine continuarea raportului comisiunei verificătoare, raportorul Dr. I. Borcia raportează asupra alegerilor din cerc. II clerical (Sălişte) din cerc. VI Ilia şi cercul XIV Bistriţa.

Aflându-se actele preste tot în ordine, şi nefiind proteste, propune şi sinodul declară de verificaţi pre deputaţii: Moise Lazar (Sălişte); Demetrie Comşa (Zarand) şi Andreiu Ghidiu (Bistriţa). Fiind deputatul M. Lazar, ales şi verificat din sesiunea anului trecut şi în cercul VI Iliei, presidiul îl învită a opta pentru unul sau altul din cele 2 cercuri.

Deputatul Moise Lazar optează pentru cercul II Sălisce. Ceea ce se enunţă cu aceea, că în cercul devenit vacant (Ilia) sĕ se escrie alegere nouă.

Urmează la ordine desbaterea specială a regulamentului pentru administrarea şi controla averilor bisericesci, dela § 12 până la sfêrşit. Ansă la desbateri mai lungi dă secţiunea despre raţiociniu. Comisiunea propune ca afară de cele cuprinse în proiect, sĕ se facă şi un raţiociniu general la finea fie-cărui an din care sĕ se poată vedè esact starea averei. După mai multe desfăşurări şi păreri despre noţiunea raţiociniilor, se adoaptă părerea comisiunei.

Ceilalţi §§ se primesc cu modificările propuse de comisiune parte în tecstul original.

Cetirea a 3-a a regulamentului pertractat şi enunţiarea lui de primit, se amână pe şedinţa următoare.

Urmează la ordine desbaterea proiectului de regulament pentru înfiinţarea unui esactorat archidiecesan.

La propunerea deputatului Trombiţaş, de a se pune acest proiect la ordine pe ḑiua de mâne, nefiind proiectul definitiv pertractat în comisiune ear şedinţa presentă, fiind timpul înaintat sĕ se închee, sinodul decide a întra chiar aḑi în pertractarea acestui proiect.

La cererea deputatului Trombiţaş de a se constata, dacă sinodul e în numĕr destul de mare adunat spre a aduce concluse, se face apel nominal la care respund 32 deputaţi, adecă maioritatea absolută.

Deci se purcede la desbaterea proiectului amintit.

Raportorul S. Piso recomandă proiectul din cestiune, spre primire în desbatere generală. — Se primesce.

Intrând în desbaterea specială, îndată la §. 1 se nasce o desbatere mai îndelungată asupra naturei oficiului de esactorat, susţinênd deputatul A. Trombiţaş, că aşa precum s'ar afla stilisat în proiect ar fi un organism nou, neprecisat în statutul organic, pecând deputatul N. Cristea susţine, că pe cât îşi aduce aminte tocmai după întroducerea Statutului organic în sinodul dela 1871 s'a făcut propunere pentru înfiinţarea unui astfel de organ la consistor. Fiind timpul înaintat, desbaterea se întrerupe şi se amână.

Şedinţa procsimă se anunţă pe mâne la 9 oare, la ordine raporturile comisiunilor.

Cu aceste şedinţa se închee la 1 oară.

Dela sinodul eparchial din diecesa Caransebeşului.

Din raportul publicat în anul trecut on. public a putut vedè, că o parte însemnată a membrilor sinodului eparchial din Caransebeş, voind sĕ pună odată capĕt direcţiunii urmate din partea majorităţii de până aici a sinodului în frunte cu dl Babeş spriginit, cu pĕrere de rĕu trebue sĕ mărturisim, şi de dnii Mocionesci, s'a constituit într'o partidă numită: „partida progresivă a deputaţilor sinodului eparchial din diecesa gr. or. a Caransebeşului“.

Ansa la formarea acestei partide a dat-o mai mult persoana dlui Babeş, care în decurs de mai mulţi ani s'a observat, că în afacerile noastre bisericesci, scolare şi cu deosebire în cele fundaţionale, are înaintea ochilor mai mult interesele personale şi oarba patimă, de a dicta sinoadelor, congreselor şi archiereilor noştri.

De 10 ani ne întrunim în sinoadele noastre eparchiale.

În fie care an dl Babeş, îndată ce se deschidea sinodul, stăruia din toate puterile, sĕ se pună îndată la ordinea ḑilei *fondurile comune* şi organisarea consistorielor.

După ce'şi vedea fondurile puse la cale încă pe un an, şi îşi compunea consistoriele cu oamenii lui, se înţelege, că la alegerea acestora nu se căuta la capacitatea, la moralitatea, la activitatea lor, la oameni cari sĕ'şi iubească biserica nu numai prin vorbe goale, ci prin fapte, cari sĕ lucre pentru înflorirea ei, ci se întreba simplu: ţinut-a la alegerile dietale cu Babeş etc. şi sûnt pe deplin cualificaţi a pâşì la toată ocasiunea în contra încăruntitului lor episcop? Dintre preoţii şi funcţionarii bisericesci acela era cel mai vĕḑut, care cuteza sĕ atace, sĕ înjure asupra archiereului lor.

După ce'şi vedea, ḑic, toate aceste la cale pleca din Caransebeş spre a pune la cale şi diecesa Aradului.

În anul trecut numerul membrilor partidei progresive s'a urcat la 26, astăḑi însĕ după cum se va vedè mai la vale se urcă la numerul 33.

După disolvarea sinodului din anul trecut, din causa că într'o şedinţă, în care era la ordinea ḑilei organisarea consistorielor scolar şi epitropesc, partida progresivă în frunte cu dl deputat Iulie Petric, nevoind a se pune pe un teren nelegal, după cum cerea dl Babeş cu oamenii lui, a părăsit şedinţa, în carea remânênd numai 27 de membri, preşedintele archiereu închide şedinţa, anunţând pe cea viitoare pe mâne la 9 oare.

Adoaua ḑi se înfăţişează la şedinţă numai 22 de deputaţi şi anume membrii partidei progresive şi nu sciu cum, chiar şi dl Babeş.

Preşedintele vĕḑênd, că sinodul nu mai e capabil de a aduce decisiuni valide, închide sesiunea sinodului.

În anul acesta, publicul aşteaptă cu nerăbdare, se vadă, ce faţă va lua sinodul.

Partida progresivă în anul acesta, căpĕtând sucurs nou prin întrarea în sinul ei a dlor: George Ioanovici proprietar mare, Ioan Brancovici neguţătoriu, Petru Popovici profesor de teologie, Nicolae Grama învĕţ. Aurelie Drăgan învĕţ. şi Antonie Mustăţ înv. în şedinţa ei ţinută Duminecă a primit următoarea:

Programă:

1. Voim sĕ conlucrăm ca diecesa noastră sĕ'şi susţină şi validiteze autonomia sa basată pe aşeḑemintele bisericesci şi specialmente şi pe statutul organic;

2. Voim sĕ stăruim ca autoritatea în biserică sĕ se susţină nevătĕmată, fără care nu poate esista nici o familie necum o diecesă;

3. Voim a conlucra ca sĕ se introducă ordine şi punctualitate în întreaga administraţiune bisericească şi cu deosebire în administrarea capitalelor bisericesci, scolare şi fundaţionale atât diecesane cât şi a singuratecelor biserici din diecesă în privinţa cărora au sĕ se întroducă mĕsurile cele mai corespunḑĕtoare de păstrare (economică) şi controlă;

4. Voim a nisuì ca între preoţi şi mireni se domnească cea mai bună şi deplină înţelegere şi armonie;

5. Voim a conlucra ca sĕ cunoascem pe ḑeplin atât clerul cât şi poporul diecesan precum în privinţa stărei lui religioase, morale, culturale şi materiale, aşa şi în privinţa însuşirilor şi aplecărilor lui, şi ca dênsul sĕ aibă de representanţi (deputaţi) bărbaţi luminaţi, credincioşi şi devotaţi binelui comun, ca sĕ nu se sacrifice interesele cele însemnate şi vitale ale diecesei şi ale fiilor ei.

6. Voim sĕ stăruim ca institutele de teologie şi de pedagogie ale diecesei noastre cari au speciala misiune, a pregătì pe preoţii şi pe învĕţătorii noştri (acesti factori principali ai viitoriului bisericei noastre) aşa după

---

nii, i eartă pe toţi, afară de unul singur, cel mai nevinovat pentru dênşii : Episcopul Şaguna.

Şaguna a eşit, aşa ḑicênd, din mijlocul poporului maghiar: născut la Mişcolţ, crescut între Maghiari, până la vêrsta de douĕḑeci de ani a petrecut în mijlocul lor şi de dênşii îl legau cele mai plăcute suveniri, suvenirile tinereţelor. Întreaga lui viaţă mărturisesce, că nu a sciut urî; cu atât mai puţin i putè urî pe Maghiari. Ba poate, ca oameni, Maghiarii şi alţi străini, în mijlocul cărora şi-a petrecut tinereţele, i erau mai apropiaţi decât Românii.

El însĕ era pĕtruns de convingerea, că Maghiarii, ca popor, sûnt nedrepţi, că ei nu sûnt oameni de înţelegere.

Nu ca om politic, ci ca om luminat şi cu vederi întinse, Şaguna a înţeles, că Maghiarii nu sûnt capabili de a înţelege identitatea de interese, care trebuì sĕ-'i hotărească a fi drepţi faţă cu Românii. Atât Românii, cât şi Maghiarii au interese deopotrivă de legitime, care nu se pot concilia, pentru că Maghiarilor le lipsesce abnegaţia înţeleaptă, pentrucă, în curgerea veacurilor, nedreptăţirea li s'a prefăcut în sânge şi aşa lor li se pare ca o nedreptate, când Românilor li se face dreptate. Pĕtruns dar de convingerea, că Maghiarii niciodată nu vor renunţa de bună voe la dreptul lor de asuprire şi că ei trebuesc sĕ fie siliţi, fie de împregiurări, fie de o putere covîrşitoare a fi drepţi, Şaguna niciodată n'a voit sĕ stee de vorbă cu dênşii, niciodată nu a creḑut, că din înţelegerea directă cu Maghiarii poate sĕ resulte vre-un folos pentru Români. El nu era vrăjmaşul Maghiarilor; era însĕ cel mai neînduplecat şi mai hotărit adversar al lor, omul care cu zimbetul binevoitor pe buze le spunea cele mai aspre adevĕruri şi care nu voia sĕ primească nimic direct dela dênşii, ci totdeauna le ḑicea: Sûnteţi siliţi a ne da, căci au trecut timpurile de odinioară.

Dar ca om înţelept, el totdeauna scia, când trebue sĕ stăruească pentru întreaga dreptate şi când marele interes al pacĭnicei convieţuiri impune datoria de a renunţa deocamdată la o parte din el: fiind însĕ, că celor mai mulţi oameni le lipsesce acest cumpĕt înţelept, Şaguna jignia când pe unii, când pe alţii, când pe adversari când pe amici.

El propune senatului împerial următoarele principii de organisare:

1. Unitatea monarchiei cu atributele ce le va hotărì Maiestatea Sa;

2. Darea constituţiilor provinciale, corespunḑĕtoare autonomiei ţĕrilor de coroană;

3. Egala îndreptăţire a tuturor naţiunilor crestine şi valoarea limbei lor la toate diregĕtoriile.

Cu alte cuvinte: Sĕ fie un stăpân, care cu părintească purtare de grijă le dă tuturora dreptate şi nu lasă, ca unii sĕ nedreptăţească pe ceilalţi.

Monarchia se organisează pe basa unor asemenea principii, şi Românii sûnt mulţămiţi; Şaguna, care stăruise pentru această organisare, e pentru dênşii un mare om de stat: Maghiarii însĕ nu sûnt mulţămiţi.

(Va urma).

cum pretind imperativ interesele bine înțelese ale bisericei, scoalei și poporului nostru, precum și împregiurările locale și particulare ale diecesei — ca aceste institute sě fie proveḑute — aducêndu-se chiar și sacrificii, — cu cele necesare, ca sě corespundă aşteptărilor și cerințelor susamintite.

7. Voim sě stăruim ca scoalele poporale se remână sub conducerea și supraveghierea nemijlocită a bisericei prin organele prescrise în statutul organic ca aşa sě poată înainta și înflorì treptat păstrându-se caracterul lor confesional.

8. Voim sě nisuim din toate puterile pentru înbunătățirea stărei materiale a preoților și învěțătorilor nostri după împregiurările locale și starea materială a respectivilor credincioși.

Toate aceste scopuri voiesc membrii partidei progresive sě le ajungă succesive și pe calea desvoltărei pacĭnice.

Membrii sinodului sûnt împărțiți în următoriul mod:

A) Partida progresivă sub conducerea dlui Iuliu Petric

a) din cler: Filaret Musta protosincel., George Pestean protopop., Atanasie Ioanovici protopop., Iosif Popovici protopop., Iacob Popovici protopop Nicolae Andreevici protopop., Alecsandru Ioanovici protopop., Ioan Popovici protopop., Simeon Dimitrieviciu protopop., Filip Adam prof. de teologie., Nicolae Popovici preot și as. cons., Teodor Cioloca preot.. Alecsie Popescu preot și as. cons., Const. Țepeneag preot și as. cons., Ioan Popovici Ivaşcu preot., Ferdinand Musta preot, Alecsandru Popovici preot și as. cons.,

b) din mireni: Iulie Petric jude reg., George Ioanovici prop. mare., Atanasie Cimponeriu jud. la tabla reg. Antonie Mustăț învěțător., Ioan Marcu învěțător., Stefan Velovan direct. de prep., Petru Popovici prof. de teologie., Aureliu Drăgan învěț. Ioan Popovici not. com., George Serb deputat dietal., Timotei Miclea advocat., Antonie Crenian jud. adm., Stefan Antonescu jude adm., Ioan Brancovici neguț., Ioan Bartolomeiu secr. epp. Nicolae Grama învěț., Ioan Baica înv.,

B) Partida dlui Babeş

a) din cler: Nicolau Sciopon preot, Michaiu Radu preot., Pavel Miulescu preot și as. cons.

b) din mireni: Antonie Mocioni, Alesandru Mocioni, Const. Rădulescu Iosif Miescu, Eugenie Mocioni (absent), Triton Gaița, Petru Sciopon, Simeon Trifunescu, Vinc. Babeş, Stefan Perian, Baltasar Muntean, Ioan Budințan, Iosif Seracin, Ioan Jonaş, Teodor Serb. Ilie Curescu, Isaia Stoica, Ioan Bethia Aron Damaschin.

Dnii Stefan Ioanovici, Martin Țapu și Dim. Linta după cum se vede încă vor intra în partida progresivă.

Dnii Mocionesci în şedința de luni și-au cerut concediu.

Partida progresivă încă în anul trecut avênd înaintea ochilor mulțimea agendelor, ce aveau de a se pertracta era aplecată a pacta în causele controverse cu capii celeialte partide. I s'a respuns însě simplu, că ne avênd maioritatea nu se demite la pactări cu ea.

În anul acesta partida progresivă neurmând esemplul maiorității de an s'a arětat condusă tot de acel spirit conciliatoriu și într'o şedință publică dl Iulie Petric dechiară, cumcă dênsul și cu cei de un principiu cu el, deşì dispun în anul acesta de o maioritate însemnată, totuşi spre înaintarea afacerilor noastre e gata a pacta cu capii celeialalte partide.

Duminecă, după deschiderea sinodului dl Babeş s'a și încercat a se pune în înțelegere cu dl Iulie Petric.

Resultatul după cum se vorbesce a fost, că dl Babeş a dechiarat, că el nu are lipsă de dl Petric, eară dl Petric îi rěspunde, că dacă e treaba aşa atunci nici dênsul nu are lipsă de dl Babeş.

În şedința de Luni dl Alesandru Mocionii cu dl Babeş cer a se autentica mai ântâiu protocolul şedinții din anul trecut. George Ioanovici cu dl Petric propun a se autentica mai ântâiu protocolul şedinței de eri, de oarece păşind acum la autenticarea protocolului şedinței ultime de an, aceasta ar da ansă de nou la discusiuni lungi și înfocate prin care sinodul ar perde numai timpul cel scump și poate fără de a ajunge la vre-un resultat.

Deputatul Iulie Petric propune a se autentica protocolul şedinței de eri eară după autenticarea acestuia sě se pună la desbatere întrebarea, dacă protocolul de an are sě se autentice astăḑi sau sě se amâne pe altă ḑi.

Preşedintele pune la vot propunerea dlui Petric cea ce se primesce cu o maioritate însemnată.

Dl Babeş cere a se numera cei ce sprigines propunerea dênsului.

Resultatul fu, că preşedintele numerà 20 de deputați, cari sprigines propunerea dlui Babeş.

Luni după ameaḑi dnii: Babeş, Radulescu și Miescu întrară de nou în pertractări cu dnii: Ioanovici, Petric Antonescu și protosincelul F. Musta. Resultatul fu complanarea controverselor, recunoscêndu-se, că conflictul, prin care s'a întrerupt sinodul de an, a fost resultatul unor neînțelegeri din ambele părți.

Un raport special despre fie-care şedință va urma.

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Săliște, 25 Aprilie st. v. 1880. Onorate domnule Redactor! Reuniunea învěțătorilor din ținutul Sibiiului 'și-a ținut adunarea sa de înaugurare în ḑilele 23 și 24 Aprilie, aici în Săliște. Era în adevěr frumos a vedè preste 50 învěțători din giur asistând la oficiul divin și asteptând pe preşedintele reuniunei dl prof. sem. Ioan Popescu, care a și sosit în decursul aceluia, și a cărui presență a contribuit și mai mult la festivitatea anunțată pe 11 oare a. m.

Programa festivității de inaugurare pre care vě o acludăm acì ·/. spre publicare, a fost esecutată cu precisiune.

Cu această ocasiune a incurs dela bravii Săliŝteni și inteligența din giur suma de 77 fl. 20 cr. v. a. din care subtragêndu-se spesele de 8 fl. 20 cr. remâne un venit neto 69 fl. din care 46 fl. pentru fondul reuniunei ear 23 fl. pentru biblioteca scoalei din Săliște.

Lista dlor contribuenți*) de asemenea v'o acludăm spre publicare.

Fiind timpul nefavorabil escursiunea anunțată pe după ameaḑi s'a amânat pe ḑiua următoare, ear reuniunea a ținut a 2-a şedință, în care s'a dat cetire raportului comitetului despre activitatea anului espirat și s'a ales o comisiune pentru censurarea socotelelor, comisiunea de propuneri și acea de arondarea teritoriului reun. în despărțeminte, ear după aceasta s'a întrunit învěțătorii în grădina la „Crucea de aur“ unde primăria și inteligența de aici le-a donat câteva butoae de bere, se înțelege că toastele nu au lipsit pentru dl preşedinte, pentru primăria comunei, pentru inteligența din loc si pentru popor, cari toți cu mic cu mare au primit pre frații în mijlocul lor, ca pre nisce adevěrați apostoli.

Celelalte agende credem că se vor publica în mod oficios de unde se va vedè mai bine activitatea adunărei generale de aici, care pentru fie-care participant credem că va remânè un moment de bucurie și un suvenir plăcut.

O împregiurare tristă nu o putem trece cu vederea, că adecă învěțătorii din nemijlocita apropiare precum din Vale, Sibiel, Cacova, Topârcea, Mercurea, Ludoş, Turnişor etc. au preferit a remânè acasă și a'și vedè de geschäfturi, pecând bietul învěțătoriu din Cincu-mare a venit per pedes până la Săliște. Comitetul credem însě că 'și va face datorința față cu cei renitenți conform concluselor aduse de adunarea generală.

Vaḑa adunărilor generale depinde în mare parte dela dnii ppresbiteri, cari durere astădată nu ne-au onorat cu presența d-lor.

Stoica m. p., pres. reun. *Ioan S. Puntean* m. p., secret.

Secatură în 13 Aprile v. 1880. Prea onerate d-le redactor! Ca unul care nu demult m'am reîntrors din străinătate și m'am aşeḑat aici în Chior în 13 Aprile a. c. avui ocasiune a mě convinge despre aceea, cum se fac pe aici prin Chior trecerile la s. unire: firesce că eu sûnt gr. or. cu drept pot și eu imita Titlul articlului din stimata foaie a „Telegrafului Roman“ Nr. 43:

„Cum se fac la noi însinuările la unire doară nici la o nație din lume.“

Prin multe suferințe au trebuit se treacă credincioșii bisericei noastre gr. orient. Ca se scie on. lectori a „Telegr. Rom.“, deosebit preoții ce se petrece pe terenul bisericesc, voi spune următoarele:

Parochul din Secatură, mai mult de trei luni însetează a se unì, înainte de a începe la opera unirei se unì în cugete cu preotul Ioan Macsin cu Ioan Sima ambi oameni însetați de a trage în mregea unirei. Dl Ioan Sima din Negreni, după ce fu eschis din toate oficiele fu admis a depune esamenul de teologie de odată de pe toti 4 anii ca sě se facă preot, condiționat ca mai ântâiu se unească 7 sate gr. or. Ce merite sûnt aceste?

Acești doi colegi în earnă mai de multe ori circulară în parochia Secatura spre a amăgì oameni cu promisiuni diferite, cu zidiri de biserică nouă, cu titluri, etc. etc.

În 25 Martie a. c. începură a pune în lucrare staturile cele multe, aşa precum voi espune.

Dl Ioan Sima se presentă în Secatura și predicând sus și tare: că sûnt buni bani 300 fl. pentru ce se nu'i primească: de către seară aduse beutură după care numai decât avură succes, ca vre-o 40 de oameni înbătați de vinars (horincă) se insinuară noaptea târḑiu, se înțelege că și preotul setos de a trece încă a fost de față. În ḑiua următoare s'a hotărît ca sě trimită un comisariu la episcopul din Gherla; de atare s'au ales un curator care însoțit de Ioan Sima în 28 Martie se presentă în Gherla, aici înaintea episcopului au descoperit *„avem lipsă de unire Maria Ta“* Sânțenia Sa a respuns — bine fiule — faceți și a doua însinuare și veniți încoace, că toate lipsele vi se vor împlinì, adecă cele 300 fl. publicate în Secatura.

În 6 Aprile a. c. începură la a doua însinuare, care nici cum nu o putea duce în deplinire, căci poporul vedea acum cursa de primejdie deschisă.

Ce vor face? Începu preotul a circula prin sat după oameni, a'i constringe, a'i mituì cu promisiuni ne mai pomenite. Nici aşa nu le-au succes pentru că n'au putut aduna pre toți. Cum au făcut însinuările: cum nu? nu'mi pociu închipuì — destul că în 11 Aprile a. c. preotul din Secătură cu doi curatori se presentă înaintea episcopului din Gherla. Aici fură primiți — și preotul a depus jurămêntul, — mirare mare, cum un preot nefăcêndu'și însinuările legale, se primì, se scie sigur, că preotul nu s'a însinuat nici odată.

Despre toate aceste avênd cunoscințe părintele administrator ppresbiteral al Cetății de peatră numai decât a eşit în fața locului și îndată s'a întors lucrurile altcum: se descoperì că numai 40 de oameni s'au însinuat — legalminte sau ilegalminte, viitorul va adeverì. Depărtându-se părintele administrator, parochul care 'și vênduse turma sa, ridicà proces la oficiul pretorial, că păr. adm. l'a eschis din biserică, și ceru a se repune în funcțiune.

Pre când preotul suspomenit presentà rugarea sa pretorelui cercual togmai atunci sosì și dela comitele supr. al comitatului un ordin, care 'l-a emis, la cererea episcopului greco-cath. din Gherla, care în scrierea sa ḑice; că tot poporul din Secătură, împreună cu preotul au îmbrațişat unirea, în urmă îl roaga sě susțină în funcțiune pre preotul pomenit.

Aceste ajungênd la cunoscința administratorelui tractual, — numai decât a eşit a doua oară în fața locului unde în 18 Aprilie a. c. s'a convins despre paşii preotului — sedus. În urma acestora administratorul tractual se presentă înaintea pretorelui și a vice-comitetui, și descoperì, că 17 familii au rěmas statornice în religiunea gr. or., la ce i s'a rěspuns, că poate sě fie drept, dară dênșii trebue sě facă destul ordinului comitelui suprem și aşa toate protestele administratorului toate descoperirile remase fără folos. Ba în urmă i s'a spus, că de cumva s'ar opune cineva la aceste, atunci cu gendarmi (Karhatalommal) se va pune preot în biserică.

În 19 Aprilie a. c. se și întêmplà, căci eşind adjunctul pretorului în fața locului, înpreună cu notariul cercului repuse pre preotul suspendat în biserică.

După aceste p. administrator se depărtà din comună întristat, lăsând poporul cu ochii scăldați în lacrămi pentru nedreptatea și conturbarea făcută în ceea ce au mai scump adecă în religiune.

Judece onorați lectori: mai auḑitus'a întêmplare asemenea ca aceasta!

După aceste toate credem, că înaltele organe bisericesci vor pune capět la astfel de turburări și abusuri, — că de nu — atunci nu numai poporul din Secătură, ci și întregul ppresbiterat va fi periclitat în religiunea sa. Este de lipsă a sci și aceea, că la trecerile Selnițenilor dela confesiunea gr. cath. la cea gr. or. mult a contribuit dl Sima, multe escursiuni a făcut în fața locului, multe protocoale a compus în sus și în jos până ce în urmă a adus pre bieți Selnițieni și în temniță. 'Și întoarce cojocul pe ceealaltă față — au aflat că mai bune sûnt 300—800 fl. decât nimica; frumoase pracse câştigate pe terenul bisericesc.

Cu aceste descrieri a întêmplărilor din comuna Secătură (ppresbiteratul Cetății de peatră) încheiu cu aceea, că urmările ce le va desvolta viitorul le voi mai comunica cu on. lectori ai „Tel. Rom.“ *Un Chiorean.*

Varietăți.

* (Sinodul eparchiei Aradului), ne spune „Biserica și scoala“ 'și-a terminat şedințele Vineri în 2 Maiu. În şedința ultimă s'a ales vicariu episcopesc și tot odată president al consistoriului din Oradea P. Protopr. al Tot-Varadiei Iosif Beleş.

---

*) Programa și Lista le vom publica cu altă ocasiune. Red.

* (Diplome de doctor) în drepturi și sciințe de stat au obținut la universitatea din Budapesta în timpul mai recent dl Absolon Todea și dl Demetriu Magdu.

*(Hymen). Dl Teodor Ceontea profesor preparandial la institutul teologico-pedagogic din Arad, 'și-a încredințat în a doua ḑi de Pași de fiitoare soție pre d-șoara Rea Silvia Bocșan, fiica rvdisim. domn Moise Bocșan paroch și asesor consistorial în Curtici. Darul lui Dḑeu sĕ fie preste aceasta jună părechie.

* (Maial). Junimea română universitară din Cluj învită cu toată onoarea la *maialul*, care 'l va arangia la 1 Iunie c. n. a. c. în „Arena“ din promenata Clujului în favorul fondului pentru gimnasiul român proiectat în Șomcuta-mare (comitatul Satu-mare). Programa jocurilor va fi întregită cu jocul istoric „Romanul“ împreunat cu „Bătuta“ presentat în costum național. O parte din venitul curat se ofere ca ajutoriu scoalei române din Gilău. — Ofertele binevoitoare se primesc cu mulțămită și se vor cuita pre calea ḑiuaristică.

Bilete de întrare se pot căpĕta în localitatea casinei române (strada cărbunilor internă Nr. 21) la 31 Maiu și 1 Iunie a. m. dela 3—5 oare, ear în seara petrecerei la cassă. Prețul unui bilet de întrare: pentru 1 persoană 1 fl., pentru familie de 2 membri 2 fl., eară dela 2 în sus pentru fie-care câte 50 cr. Începutul la 5 oare d. a.

* (Prima hârtie românească de valoare) notată la bursele publice în Austro Ungaria sûnt scrisurile fonciari ale institutului de credit și de economii „Albina“ din Sibiiu. Aceste notează la bursa din Budapesta de present 98$\frac{1}{2}$ și după cum sûntem informați sûnt foarte căutate. Intr'o singură ḑi din sĕptĕmâna aceasta s'au efectuit aici în Sibiiu comande de scrisuri fonciare ale numitului institut în valoare de fl. 40,000.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

(Sosită alaltă eri).

Paris, 16 Maiu nou. Camera a resolvit legea de întruniri conform propunerilor ministeriului. Lepere, ministrul de interne s'a descoperit lui Freycinet, că va sĕ demisioneze. Iules Simon și Leryer sûnt considerați de candidați definitivi pentru presidiul senatului. Greva în Turcving s'a terminat se continuă însĕ în Roubaix.

(Sosite astăḑi).

Bucuresci, 16 Maiu n. Calimachi Catargi este denumit legat în London.

Roma, 16 Maiu n. La 3$\frac{1}{2}$ oare d. a. erau cunoscute 277 alegeri definitive de deputați. Sûnt aleși 103 constituționali, 128 ministeriali, 46 dissidenți. Mai sûnt în restanță 123 alegeri, dintre cari 49 vor fi ale constituționalilor, 56 ministeriali și 18 dissidenți.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Cestiunea ortografică în Academia română.

Raport

asupra noului proiect de ortografie română.

(Încheiere).

11). Accentul, întrebuințat până acum peste *e* și *o* pentru a esprima diftongii *ea* și *oa*, este atât încontra regulei scrierii românesci: că acele sonuri române, pentru cari se scie litera latină corespunḑĕtoare, se scriu cu această literă, cât și în contra naturei semnelor, nefiind chemat accentul în nici un alfabet a esprima pe *a*.

Dar accentul este chemat a esprima vocala întonată, ḑic apĕrătorii acestei scrieri, și fiind că diftongii *ea* și *oa* provin totdeauna din *e* și *o* întonat, trebue scriși *é* și *ó*, așa cere principiul etimologiei române. La aceasta se poate respunde: ori de unde ar provenì *ea* și *oa*, din momentul în care vocalelele *e* și *o* au primit o schimbare fonetică, pentru a cărei scriere se aflâ o literă în alfabet, nu pot fi lipsite de această scriere pentru a li se descoperì una nouă. Dacă dar *e* și *o*, din causa întonării, și-au însoțit un son, pentru care esistă litera latină corespunḑĕtoare, adecă *a*, nu pot fi scrise altfel decât prin *ea* și *oa*. Altmintrelea pierdem consecința și întrăm în deplin etimologism. Ear obiecția, că nu se vede dacă *ea* și *oa* trebuesc citite ca diftongi *ea* și *oa* și nu *e-a* și *o-a*, nu ne pare întemeiată. Căci scrierea nu este silită a arĕta absolut toate nuanțele vorbirii, și așa nu este nici chiemată a arĕta diftongarea. Dacă ar fi altfel, de ce atunci s'ar mănginì esprimarea diftongilor la *ea* și *oa* și nu s'ar întinde la toți diftongii, d. e. iubesc, voios, iepure, aluat, căutat?

Dar afară de aceasta nu este esact, că ori ce *e* și *o* întonat se preface în *ea* și *oa*. Regula esactă ne-o dă Pumnul: *e* întonat, dacă în silaba următoare aflâ *a*, z și mai rar *e*, se preface în *ea*; în celelalte casuri remâne *e*, deși este întonat: de e. vorbesce, vorbesci, vorbească obtescul, obtească; șapte, șearpe, alăturea cu șepte șerpe. O inotăm dacă este urmat de *a*, z și *e*, se prefcace în *oa*, dar înainte de i u remâne *o*, de es. port, porți, poarta, moarte, moartă mortul, morții.

Așa dar semnul accentului de întonare pus deasupra lui *e* și *o* ar putè sĕ aibă numai atunci ințelesul diftongului *ea* și *oa*, când în adevĕr orice *e* și *o* întonat s'ar și preface în *ea* și *oa*. Dar fiindcă, precum am vĕḑut, nu este așa, ci din contră *e* și *o*, deși întonate, în jumĕtatea casurilor nu se prefac în *ea* și *oa*, însemnarea lor cu accentul întonării pentru a le arĕta că diftongarea este lipsită de logică.

Un alt argument în contra numitului accent ne pare a fi următorul: acel *a* ce și-'l însoțesc uneori vocalele *e* și *o*, când sûnt întonate, nu este o simplă negligență a limbei, oare cum un obiceiu fonetic, care ar putè tot așa de bine sĕ dispară din pronunțare și căruia dar i este de ajuns de a fi numai arĕtat în treacĕt prin semnul întonării; acel *a* din contră a ajuns a fi în limba noastră tot așa de important ca și sonul radical, din care provine, fiindcă uneori îl consumă chiar pe acesta și remâne singur.

De ex. din veară, peană, peară, veargă, vearḑă, measă, afoară etc., Românul a făcut vară, pană pară vargă, varḑă, masă, afară etc., și ales acolo unde a păstrat diftongul *ea*, la prefăcut în *ia* de ex. piatră, iapă etc. Legea fonetică este că *ea* și *oa* tind a se preface în a mai ales după labiale și *r*, une-ori și după sibilante. Această pierdere a lui *e* din diftongul *ea* și prefacerea lui în simplul *a* este așa de înrădĕcinată în limbă, încât unele cuvinte cu un *e* primitiv sûnt apoi variate în declinare ca si când ar fi avut un *a* primitiv. Pe când de ex. în pluralul din pană, pară, vargă se reînfățișează *e* și se ḑice pene, pere, vergi, în alte cuvinte analoage, nu se mai înfățișează nici atunci, ci *a* se schimbă în z ca un *a* primitiv: țară, țări, pradă, prăḑi etc.

Caracteristic este și esemplul unui *oa* provenit nu din *o*, ci din *a* primitiv: *foame* din lat *fames*. Este dar cu neputință de a ascunde sub accent sonul *a* provenit din întonarea lui *e* și *o*.

Această argumentare nu este însĕ împărtășită de întreaga comisiune; unii membri susțin a păstra scrierea *é ó*, între acestia e d. Baritiu, care a fost tot deauna de părere, că în genere trebue luată de principiu ortografic etimologia mărginită la formele actuale ale limbei române. Remâne, ca în urma unei discuțiuni generale a d-voastre a tuturor, sĕ decidă maioritatea voturilor și asupra acestei controverse.

Trebue sĕ amintesc însĕ, că și aici unii Cipariani sûnt dispuși a face concesiune, și mĕ refer earăși la citatul studiu ortografic al „Telegrafului român“ din Sibiiu. Causa pentru care acesti Cipariani nu se împrotivesc la scrierea *ea* și *oa*, este că vĕd sunetele radicale *e* și *o* păstrate și în această scriere și că odată sunetul radical păstrat, le este etimologic indiferent, dacă glăsuirea *ea*, *oa* se arată prin accent sau prin însuși litera nou întrodusă. Se citează și esemple din alte limbi neolatine, relative tot la diftongarea lui *o* latin, span. *bueno* (bonus), *luego* (locus), franc. *neuf* (novus), *feu* (focus) dar mai ales *ital.* d. e. conjugarea lui *morire muoro, muori, muore, moriamo, morite, muorono* etc.

Se înțelege, că cercetarea noastră de mai sus s'a raportat numai la casurile, când *ea* și *oa* proveniau în adevĕr din lungirea lui *e* și *o* prin accent. Căci în celelalte casuri, unde *a* este din capul locului o vocală de sine stătătoare cu un înțeles propriu gramatical, chiar cei ce de altmintrelea scriu *e* cu accent, trebue sĕ însemneze pe *a* deosebit. De ex. face, făcea, duce, ducea. Aici *a* este vocală flecționară a imperfectului și a scrie făcé, ducé ar fi în ori ce cas o greșală de ortografie. Asemenea trebue sĕ se scrie *stea* și nu *sté*.

Domnilor membri! Acesta este resultatul desbaterilor urmate în sinul comisiunei, ce ați binevoit a o alege pentru lucrarea proiectului de ortografie.

Spre a vĕ da un esemplu practic pentru infățișarea, ce ar avè scrierea română după această ortografie, am onoare a vĕ alătura o transcriere conformă cu regulele aici stabilite. Este *Cântecul gintei latine*, ce'l am transcris, cântat de acel poet și coleg al nostru, căruia natura pare ai fi dat menirea de a înfățișa generațiunilor contimporane toată frumseța eufonică a limbei noastre materne.

Fără îndoială lucrarea noastră, așa cum vi se presentă, nu desleagă și nici nu atinge toate întrebările, ce ni le pune ortografia română. Noi am creḑut, că deocamdată a fost bine a se însemna prin câteva liniamente mari forma generală a scrierii noastre, lăsând anilor viitori sarcina de a ficsa toate amĕnuntele ortografice, unele în parte atârnând dela o lucrare definitivă asupra gramaticei și asupra vocabulariului limbei române.

Ori care va fi decisiunea d-voastre pentru astăḑi, cred că toți vom fi inspirați de dorința de a publica Analele Academiei sub o formă a scrierii lor, care sĕ nu ne desbine de mișcarea generală a literaturei noastre în această privință, ci sĕ pună Academia Română în lăuntrul și în fruntea acestei mișcări.

Bucuresci, 8 Aprilie 1880.

T. Maiorescu.

Bursa de Viena și Pesta

din 14 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105 60	105.40
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.50	98.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.50	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.75	126.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.—	94.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.25
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.—	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.25
Obligațiuni urbariale transilvane .	92.25	92.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.50	92.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.40	72.25
Datorie de stat în argint . . .	73.25	73.—
Renta de aur austriacă	88.50	88.60
Sorți de stat dela 1860 . . .	130.50	131.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	837.—	836.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	275.—	272.80
Acțiuni de credit austr. . . .	264.25	264.—
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	110.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.58
Napoleon	9.46	9.47
100 marce nemțesci	58.45	58.45
London (pe polița de trei luni) .	118.80	118.80

Economic.

Sibiiu 14 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.30—930; grâu sĕcăreț fl. 6.80—7.80; sĕcară 5.10—5.50; Orz fl. 5.20—5.60; Ovĕs fl. 3.60—4. Cucuruz fl. 4.60—5.—; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 13 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu 7.60—8.20; Grâu sĕcăreț fl. 6.40—.7; Sĕcară fl. 4.50—5; Ovĕs fl. 3.—3.20; Cucuruz fl. 4.30—4.40; Sĕmênță de cânepă fl. 7—7.30; Fasole fl. 7.—7.20; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--2.50; Fên fl. —2.20; cel vechiu ; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—38; Slănină pro 100 chilo: fl. 70——; Unsoare de porc fl. 70——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11$\frac{1}{2}$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc —52— cr. carne de vițel —50.— cr. carne de miel (intreg) fl. ——— oauĕ 8 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost bine cercetat. Timpul ploios, totuși însĕ cald și plăcut.

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Șesuri de clasa III protopresbiteratul gr. or. Zarandului se escrie concurs în urma concesiunei venerabilului consistoriu archidiecesan dto 18 Martie 1880. Nro 1023 B.

Concurenții la această parochie au a'și instrua petițiunile în sensul statutului organic și a le trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Zarandului în Brad (Hunyádmegye) până în31 Maiu st. v. când espiră concursul.

Brad 1 Aprile st. v. 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Nicol. I. Miheltianu m. p.,
protopresbit.

3—3

Nr. 12. Scaun. ppescu 1879. 2—3

EDICT.

Maria Nistora nată Tomuța din Mihaleni, cott. Hunedoarei, pretura Bradului, carea de 2 ani de ḑile a părăsit pe bărbatul ei Alecsandru Nistor din Poțugani fără a i se scì ubicațiunea: se citează prin aceasta a se presenta înaintea Scaonului ppesc subsemnat în termin de un an și o ḑi dela datul din jos, căci la din contră procesul divorțial asupră-i intentat se va pertracta și decide și în absența ei.

Din ședința scaonului ppesc gr. or. a Zarandului ținută în 15 Noemvrie 1879.

Scaunul ppesc gr. or. al Zarandului
ca for de Istanță.

Nicol. I. Miheltianu,
prot. gr. or. al Zarandului.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 54. Sibiiu, Joi 8 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Maiu.

Sûnt foarte loiali concetățenii nostri cu rolul de hegemoni, Maghiarii, față cu dinastia. Aceasta este părerea lor, care la ocasiuni diverse o accentuează pe toate tonurile. Loialitatea lor însě este condiționată de: „dacă" și „însě", cum observează „S. d. Tageblatt" de aici, sau de amorul propriu național specific maghiar, după cum ḑicem noi. De unde urmează, că prelângă toată parada lor cu loialitatea, aceasta se bucură numai de al doilea loc în inima lor.

În rêndul trecut am amintit foarte pe scurt de dorința esprimată în presa din Budapesta pentru înființarea unei curți maghiare regesci în sinul Ungariei. Este cu greu a înregistra toate durerile câtor s'au dat espresiune în presa maghiară cu ocasiunea aceea pentrucă durerile sûnt multe. Incepem cu estragerea unor pasage dintr'o foaie despre care se ḑice, că stă aproape de ministrul president Tisza. „Ellenőr" ḑice, că nu esistă pe lume națiune mai monarchică, ca națiunea maghiară și ca sě dovedească aceasta se provoacă la istorie (!)„.. monarchia n'a fost nicăiri așa de tare ca în Ungaria. Luptele noastre naționale și revoluțiunile nu s'au îndreptat nici odată în contra ideei monarchice". După ce comparează staturile de rasă latină, Englitera Rusia și Germania chiar și le află pe toate mai slabe în punctul acesta decât pe Ungaria, adauge: „Atêrnă numai dela coroană a potența simțemintele monarchice la un entusiasm statornic" (!). Cel mai bun mijloc spre sfêrșitul acesta este petrecerea familiei regesci în Budapesta. Poftim așa dară ca regele și familia sa sě petreacă cât de des în Budapesta."

Pe când oficioasa prescrie dinastiei atitudinea față cu loialii cetățeni maghiari, „Pesti Naplo" ține prelegeri fiitoriului rege al Ungariei, principelui de coroană Rudolf. Ceea ce i s'a spus familiei regesci de „Ellenőr", i se spune într'un ton mai negenat principelui de coroană: „Dela el atěrnă a câștiga inima națiunei întreagă; dela purtarea lui atêrnă cu ce înclinări prevenitoare va rěspunde la cele a le Maghiarilor. Sufletul bunei națiuni maghiare este mândru și inima ei este jeloasă. Ea nu sufere bucuros lipsa de considerațiune. Abnegațiunea ei este nemărginită, pretinde însě tratare bună. Țeara întreagă ține la autonomia ei de stat și nu'i place, când este schimbată cu Austria; Maghiarul nu are decât o patrie și aceasta este Ungaria, Austria e numai aliata ei permanentă, nimica mai mult".

În tonul acesta i spune „P. N." principelui de coroană mai departe sě vie în Ungaria cu soția sa fiitoare, sě învețe și soția lui a vorbì și a simțì ungloresce, pentru că interesele dinastice și nesuințele naționalităților după unitate, avisează dinastia la o politică așeḑată pe baze maghiare etc. etc.

Asemenea se mai espectorează și alte ḑiare. Cu toate aceste principele de coroană a părăsit de mult Budapesta, și după dênsul și preaînalta familie.

„P. Ll." are sciriri din Bucuresci despre o întrerupere faptică a relațiunilor dintre România și Bulgaria. Causa acestei întreruperi se ḑice că sûnt atrocitățile turcesci din părțile resăritene a le Bulgariei. Aceste însě de altă parte se spune, că dacă esistă sûnt numai urmările asupririlor, căror sûnt espuși Musulmanii în Bulgaria. Ni se pare că în privința celor de mai sus coresp. ḑiarului budapestan nu este informat cum se cade.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 7 Maiu.

Ședințele sinodului nostru s'au sporit până astăḑi inclusive la nrul patrusprețece. Objectele cele mai momentoase din ședințele din urmă sûnt atingerea raporturilor dintre părțile constitutive ale provinciei noastre metropolitane. A fost interesantă și totodată înfocată discusiunea. Diferența de opiniuni a fost marcată din destul de părțile neegali din luptă. Poate că discusiunea era mai scurtă, dacă toți oratorii remâneau pe terenul bisericesc și nu confundau sistemele esistente de stat cu sistemul canonic, pe care se raḑimă instituțiunile noastre bisericesci, cuprinse în statutul organic. În cele două ședințe înainte de cea a patruspreḑecea s'a desbătut cestiunea înființărei celor doue episcopii și promovarea vicariului archiepiscopesc la rangul ierarchic de archiereu. In principiu nu a fost nimenea contra înființărei episcopiilor. Partea specială a acestei cestiuni, fiindcă invoalvă și o eventuală arondare nouă a tuturor eparchiilor, inclusive archidiecesa noastră, nu s'a putut decide meritoriu. Aceasta cere studiu și urmarea fu, că consistoriul nostru archidiecesan s'a însărcinat a venì la procsimul sinod cu o părere basată pe date. Ceealaltă cestiune s'a resolvat, în conformitate cu conclusul congresului din 1878 Nr. 243, concreḑêndu-se Escel. Sale Archiepiscopului și Metropolitului punerea în lucrare a promovărei vicariului archieppesc la rangul de archiereu cât mai curênd. Ședința a patrusprețecea decurge încă. Premițênd aceste trecem la

Ședința VI (2/14 Maiu).

Ședința se deschide la 9½ oare înainte de ameaḑi.

Se cetesce protocolul ședinței a V și se autentică.

Presidiul presentează:

a) Cererea de concediu a deputatului Ioan Filipescu pe termin de 3 ḑile; de oare ce respectivul deputat s'a presentat, încetă necesitatea a i se acorda concediu.

b) Cererea de concediu a deputatului Nicolae Gaetan pentru întreaga sesiune din causă că este ocupat.

Dep. A. Trombițaș propune a nu i se acorda concediul cerut, nefiind cererea de ajuns motivată.

Presidiul atragênd atențiunea sinodului asupra unor împregiurări considerabile, e de părere a i se da concediu.

Dep. P. Cosma susține că dacă nu e motivată cererea sě nu i se dea.

Presidiul arată că deputatul nu a descoperit motivul dar presupune într'adevěr a fi împedecat, căci de altcum deputatul din cestiune totdeauna a luat parte; e de părere a i se da.

Dep. Patița descopere că scie din isvor sigur, că este împedecat a lua parte din cause ponderoase și anume fiind împedecat prin morb; propune a i se da concediul cerut.

Dep. N. Cristea susține, că prin cererea de concediu se întrerupe terminul de 5 ḑile prescris în regulament, și avênd termin de acum începênd încă 5 ḑile, se poate până atunci presenta sau legitima — este pentru de a nu i se da concediu.

Dep. Z. Boiu presupune a fi avut voință deputatul Găetan a lua parte la ședințe dar fiind împedecat și espirând astăḑi a 5-a ḑi dela deschidere și cere concediu, propune a se privì cererea ca motivată și a i se da concediu.

Președintele arată că cererile de concediu pe cale telegrafică le consideră ca o desinteresare de sinodalitatea noastră și cu deosebire cele presentate în ḑiua din urmă a espirărei terminului de 5 ḑile, dar cu toate aceste avênd în vedere urmările ce ar provenì din aplicarea prea severă a §-lui amintit din regulament este pentru a i se da concediu.

Dep. E. Macelariu e contra propunerei deputatului N. Cristea de a i se da termin încă 5 ḑile, ci propune a se decide sau că sě dă concediu sau i se deneagă.

Deputatul G. Danilă susține că pe basa casului de precedență întêmplat cu deputatul Ioanichie Olariu, este corect a se da și deputatului Găetan.

Presidiul susține că acest cas este analog cu al deputatului Macsim.

Deputatul A. Trombițaș susține și motivează de nou propunerea sa de a nu se da concediu.

Deputatul S. L. Barcianu arată că deoparte ar consimțì cu părerea deputatului A. Trombițaș dar luând în considerare că detragêndu-se concediul s'ar perde mandatul și ar fi sě se escrie alegere nouă pentru anul următoriu, și de oarece este în genere cunoscut că deputatul Găetan totdeuna a luat parte la ședințe susține propunerea a i se da concediu.

FOIȚA.

Archiepiscopul și Metropolitul

ANDREIU BARON de ȘAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

(6 Urmare).

La anul 1866 oștirile austriace sûnt bătute; curtea din Viena își perde prestigiul și o mare parte din puterea ei: trebue dar sě cedeze față cu Maghiarii. Împěratul îl chiamă pe Șaguna la Viena, ca sě-'i ceară sfatul în aceste timpuri atât de grele pentru dinastia Habsburgilor.

Șaguna trebuia sě înțeleagă, că acum sûnt mai tari aceia, carì vor nedreptatea și sě se supună în interesul păcii, mărginindu-se a stăruì pentru înarticularea autonomiei bisericesci și pentru asigurarea drepturilor ce-'și câștigaseră Românii până atunci: acum Maghiarii stau pe gânduri, însě Românii supěrați, că Împěratul nu 'i a chemat decât pe Șaguna la Curte, că Șaguna a mers singur și că el nu a ḑis: „Românii nu primesc nimic, înălțate împěrate, dacă nu li se dă tot! ci, ca om înțelept, a ḑis: „Românii, ca popor chibzuit și alipit cu credință de tronul, de la care așteaptă toate bunătățile în viitor, au sě remână pe pace, dacă li se va da deocamdată atât și atât; ei vor fi răbdători, așteptând cu cele mai bune speranțe schimbarea vremilor."

Erau însě între Români și oameni fără prevedere, oameni lipsiți de buna chibzuință, care credeau, că Românii nu vor fi răbdători, și acestia încep sě facă politică în socoteala lor, sě declame contra lui Șaguna și sě-'l înfățișeze mulțimei ca pe un maghiaron.

Eară din ḑiua în care s'au depărtat de Șaguna, Românii au perdut ori și ce raḑěm în lupta lor contra Maghiarilor, de oarece Curtea din Viena nu mai putea sě fie dispusă a spriginì pe nisce oameni, care urmărind scopuri potrivite cu interesele monarchiei, nu aveau nevoe de a se lepăda de povățuitorul lor de până atunci. Poporul român a perdut încrederea curții din Viena atunci, când el s'a depărtat de omul, care 'i câștigase această încredere, a perdut-o atunci, când a început a se încrede în oamenii, care combăteau pe omul ei de încredere. Pentru aceea a ḑis Șaguna: „Flere possem, sed juvare non!" El nu spera nici un ajutor povățuit de nisce oameni, care, prin politica lipsită de ori ce razěm sciut, dedeau loc la bănueli grele, deșì poate că neîntemeiate.

Niciodată Românii de peste Carpați n'au avut cuvinte de a se lupta contra Curții din Viena, ci totdeauna s'au luptat contra Maghiarilor și răzěmați de curtea din Viena. Acum dar, când ei deodată s'au depărtat de Curtea din Viena și voiau sě urmeze lupta fără de spriginul ei, orice om cu minte trebuia sě se întrebe, unde au aflat ei un nou razěm și orice adversar putea sě caute acest razěm în afară. Nu e dar minune, dacă se iviră fel de fel de presupuneri, fel de fel de bănuali, fel de fel de invinovățiri, care au înlesnit Maghiarilor lupta contra elementului român; nu e minune, în dosebi, că după rěsboiul oriental, în care sângele român a curs pentru causa susținută de Rusia, Maghiarii au putut împune bisericii române datoria de a propune limba maghiară în scolile întemeiate și susținute de dênsa.

Prevěḑênd cele ce vor trebuì sě urmeze din politica nechibzuită a fruntașilor români de peste Carpați, bětrânul Metropolit luase hotărîrea de a convoca un congres național, în care Românii de peste Carpați sě se pronunțe fața cu noua stare de lucruri și sě-și formuleze dorințele. Câci el nu era dintre acei oameni luminați, dar intoleranți, care se cred în drept de a dispreţuì marea mulțime a capetelor mărginite, pentrucă nu pot sě înțeleagă ceea ce trece peste capacitatea lor de înțelegere, căci el știa, că mulțimea e, cum o dispunem. Este un lucru, pe care și cel mai mărginit om poate sě-l înțeleagă: că sunt lucruri, pe care nu poate sě le înțeleagă, ci trebue sě le primească cu încredere oarbă. Și dacă mulțimea nu ar avè darul de a înțelege acest lucru, ar

Deputatul N. Cristea îşi retrage propunerea.

Punêndu-se la vot, se primesce propunerea deputatului Z. Boiu de a i se da concediul cerut privindu-se cererea de motivată.

c) Cererea de concediu a deputatului Corneliu Pipoş din causă de morb.

Deputatul A. Trombiţaş propune a nu se da nefiind destul motivată cererea.

Deputatul Patiţa descopere sinodului, că este adevĕrat motivul ce'l aduce, căci însuşi scie că e bolnav, propune a i se da concediu. — Sinodul primesce propunerea deputatului Patiţa, concediul cerut se acoardă.

d) Cererea de concediu a deputatului Alecsie Olariu din causă de morb.

Deputatul A. Trombiţaş propune a nu se da.

Deputatul Mihĕlţan cunoscênd starea sănĕtăţii petentului propune a i se da. — Sinodul primesce propunerea deputatului Mihĕlţan, concediul se acoardă.

e) Cererea de concediu a deputatului Diamandi Manole fiind absent de acasă în afaceri scolare.

Deputatul A. Trombiţaş propune a nu i se da nefiind cererea motivată.

Deputatul I. Popea şi Dr. I. Puşcariu sûnt pentru a i se acorda, de oarece deputatul Diamandi este în misiune scolară.

Deput. Cosma arată că de oarece concediul este cerut prin advocatul Strĕvoiu din Braşov şi nu prin deput. Manole şi susţinênd că per procura nu se cere concediu, spriginesce propunerea deputatului Trombiţaş.

Deput. Dr. I. Hodoş susţine propunerea dep. Popea şi Dr. Puşcariu, de oarece causa, pentru care absentează, este foarte momentuoasă şi sĕ nu ne facem scrupuli din aceea, că concediul este cerut per procura.

Deput. D. Comşa spriginesce propunerea dep. Dr. I. Hodoş.

Deput. E. Macelariu propune încheiarea desbaterei ceea ce se primesce.

Deput. Popescu spriginesce propunerea deput. Cosma şi Trombiţaş.

Punêndu-se la vot se primesce propunerea dep. Dr. I. Hodoş. Concediul cerut se acoardă.

Presidiul presentează:

a) Rugarea lui Nicolau Tarcea din Streza-Cârţişoara în numele a 100 locuitori pentru esmiterea unui comisariu învestigătoriu în causa clericului Pavel Monea.

b) Rugarea comitetului parochial din filia Felţa ppiatul Paloşului pentru un ajutoriu de 500 fl.

c) Rugarea preotului din Romos Vasiliu Basarab pentru asteptarea capitalului împrumutat din fondurile archidiecesane. — Se transpun comisiunei petiţionare.

d) Arĕtarea comitetului bisericesc din Acmariu despre vinderea unei moşii în acea comună care ar fi potrivit a se cumpĕra pe seama clerului nostru. — Se transpune comisiunei finanţiare.

Biroul sinodal comunică absentarea a 4 deputaţi fără concediu şi anume Gerasim Candrea, Ioan Macsim, Dr. Tincu şi Anania Moldovan.

Deput. A. Trombiţaş face propunerea ca sĕ se considere mandatul acestor deputaţi ca depus şi sĕ se escrie alegere nouă. — Se primesce.

Urmează la ordinea ḑilei, raportul comisiunei organisătoare în privinţa unui proiect pentru înfiinţarea esactoratului. — Se primesce tecstul raportului comisiunei aclus sub ·/.

Şedinţa următoare se anunţă pe mâne la 9 oare a. m. La ordinea ḑilei rapoartele comisiunilor.

Şedinţa se închee la 1 oară p. m.

Şedinţa VII (3/15 Maiu).

Şedinţa se deschide la $9^{1}/_{2}$ oare a. m. se cetesce protocolul şedinţei a VI şi — se autentică.

Presidiul presentă:

a) Rugarea comisiunei alese din partea poporului din Reşinari pentru ocuparea parochielor vacante;

b) Rugarea lui Nicolae Ciucean din Reşinari pentru ordinarea unei cercetări în causa fondului pentru conservarea criptei Marelui Andreiu;

c) Rugarea lui Gedeon Pavel din Arpaşul inferior pentru a fi primit între elevii institutului Andreian;

d) Rugarea profes. Ioan Popescu pentru a i se computa cuincuenalele dela data decretului. — Se transpun comisiunei petiţionare.

Deputatul Dr. Stefan Păcurariu face următoarea interpelaţie: „După ce eri 'mi-a obvenit chiar un cas, că un preot căruia i s'a dat 20 fl. din mila împĕrătească, a fost silit ca sĕ capete acesti 20 fl. sĕ cuiteze 50 fl. ca primiţi mĕ vĕd silit a îndrepta următoarea interpelaţiune:

1. Este venerab. Presidiu cunoscută modalitatea de distribuire a acestor bani şi ce feliu de garanţă are venerab. presidiu că sumele de ajutoriu ajung în mâna preoţilor lipsiţi?

2. Sûnt venerabilului presidiu cunoscute abusurile ce se fac cu împărţirea banilor amintiţi?

3. Ce mĕsuri cugetă venerabilul presidiu a lua pre venitoriu pentru delăturarea abusurilor, ce se fac cu împărţirea ajutoarelor din banii de milă, şi ce garanţii voiesce a întroduce ca banii sĕ ajungă la destinaţiunea lor?

Presidiul declară a respunde îndată la această interpelaţiune, că împărţirea ajutoriului se face după resoluţiunea prea înaltă, care designează modul şi scopul împărţirei.

Banii se trimit protopopilor spre distribuire, pre lângă primirea cuitanţelor, şi că toată garanţia o are în simţul de oficiositate a protopopilor despre care până acuma n'a avut ansă a se îndoì.

La punct 2 dechiară categoric, că până acum nici consistoriul, nici presidiul n'are cunoscinţă despre vre-un abus în privinţa banilor espedaţi.

Ad 3. La cas de vre-un abus în această privinţă dacă în adevĕr se va descoperí, este ca şi în alte casuri de abus procedura disciplinară, după care cei culpabili de bună seama se vor pedepsì.

Dr. St. Păcurariu declară a nu fi mulţămit cu respunsul dat şi îşi reservă dreptul a face propunere în privinţa aceasta. — Sinodul ia respunsul presidiului spre sciinţă.

In legătură cu cele de sub punctul premergĕtoriu Dr. Stefan Păcurariu face următoarea propunere:

1. Intreaga sumă ce este menită pentru ajutorarea preoţilor lipsiţi sĕ se împartă conform destinaţiunei acestor bani numai între preoţi adevĕraţi lipsiţi cu purtări bune şi binemeritaţi pe terenul scolar bisericesc şi au prunci la scoală;

2. Preoţilor ce nu au locuinţa în Sibiiu sĕ se trimită din căncelaria cons. archidiecesan suma ajutoriului asemnat la adresa fie-cărui deosebit prin asemnaţiunea postală.

3. Astfel de ajutoare nu se pot detrage sau reţinè sub nici un fel de titlu. — Se transpune comisiunei bisericesci.

Deputatul Patiţa face următoarea propunere:

„In considerare că afacerile sinoadelor, a comitetelor şi epitropielor protopresbiterale nu sûnt definitiv regulate, ci numai generalmente enumerate, din care causă acele organe foarte însemnate nu pot desvolta nici o activitàte cu resultate visibile, am onoare a face următoarea propunere:

Sinodul archidiecesan avisează pre prea ven. cons. archid. ca pre sesiunea venitoare sĕ substearnă un proiect de regulament, prin care sĕ se reguleze afacerile sinodului, comitetului şi epitropiei protopresbiterale, conform posiţiunei acelora în organismul bisericei şi a precisa cercul lor de activitate. — Se transpun comisiunei pentru propuneri.

La ordinea ḑilei se pune cetirea a treia a regulamentului pentru administrarea şi controla averilor bisericesci din archidiecesa gr. or. a Traniei. — Se primesce cu unele modificări stilistice şi în cetirea a treia în mod provisor.

La ordinea ḑilei este cetirea a 3-a a instrucţiunei pentru afacerile esactorale ale consist. archid. — Se primesce şi în a 3-a cetire.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei organisătoare. Raportorul Parteniu Cosma raportează la propunerea consist. archid. pentru modificarea § 67 din regulamentul seminarial, că îndeplinirea posturilor profesorale ale institutului Andreian sĕ se facă prin consistoriu în şedinţa plenară, şi face următoarea propunere:

Sinodul nu simte necesitatea nici oportunitatea pertractărei meritoriale a acestei propuneri, care ţintesce la modificarea unui § esenţial al regulamentului seminarial abia pus în lucrare, ci trece preste ea la ordinea ḑilei.

Dr. Stefan Păcurariu cere a se cetì şi motivele consistoriului ear P. Cosma motivând mai pe larg propunerea comisiunei, şi punêndu-se la vot propunerea deputatului Dr. I. Puşcariu aceea nu se primesce, ci — Sinodul primesce propunerea comisiunei, după care obiectul din cestiune nu se ia la pertractare meritorică.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei scolare.

Raportorul Dr. D. P. Barcianu raportează asupra proiectului consist. archid. de sub Nr. 568 scol. despre Regulamentul pentru un institut de învĕţătorese la scoalele poporale, şi recomandă acest proiect spre primire în desbatere generală, ear în desbaterea specială se vor indigeta schimbările făcute în tecst din partea comisiunei. Dar de oarece punerea lui în lucrare cere spese cam de 3100 fl. din fondurile archid. el sĕ se comunice comisiunei finanţiare spre a'l lua în considerare la stabilirea bugetului.

Deput. Georgiu Dănilă face următoarea propunere:

Considerând că cu privire la starea primitivă în care se află scoalele noastre confesionale din archidiecesă, nu subversează chiar acuma necesitatea absolută de a se crea acuma un institut pentru crescerea de învĕţătorese; considerând, că nici starea finanţială de astădată nu ne motivează la crearea acestui institut; considerând că numĕrul acelor scoale confesionale, cari ar putè trage foloase numai decât din înfiinţarea acestui institut, poate fi foarte mic, şi că în scoalele confesionale, cari acum ar putè trage foloase prin înfiinţarea institutului după posibilitate s'au şi aplicat ici colea învĕţătorese, propune amânarea pertractărei acestui proiect.

Deput. Dr. I. Puşcariu propune ca proiectul acesta sĕ se dea consistoriului înapoi spre a consulta şi a lua în privire şi partea finanţiară.

Această propunere dă ansă la o desbatere mai îndelungată, în urma căreia raportorul resumând părerile ivite, susţine părerea comisiunei, de oarece motivele aduse în contra admiterei la desbatere generală a proiectului nu ar avè basă. Necesitatea unui astfel de institut s'a constatat în sinodul din anul 1878 şi 1879, însărcinându-se consistoriul a elabora un proiect de regulament în această privinţă. Consistoriul s'a grăbit a presenta un astfel de proiect, şi acum ar fi un lucru curios, dacă sinodul ar trece preste dênsul la ordinea ḑilei simplu din motivul că nu ar fi constatată lipsa unui astfel de insitut, şi că ar recere spese, cari s'ar putè folosì spre acoperirea altor lipse. Cu alte ocasiuni s'a dat consistoriului în alte direcţiuni însărcinări de feliul acesta; mai de multe ori consistoriul n'a putut presenta la timp cele dorite de sinod şi a primit în diferite rênduri un fel de vot de blam şi espresiunea părerei de rĕu a sinodului, că nu a satisfăcut însărcinărei primite. De astădată consistoriul a satisfăcut cu promptitudine ordinului primit dela sinod; asterne proiectul dorit, şi acum sinodul se declară, că nu află de necesar a întra în desbaterea generală asupra proiectului. Aceasta ar fi în detrimentul autorităţii atât a sinodului cât şi a consistoriului. Deci recomandă de nou primirea propunerei comisiunei scolare. Punêndu-se la vot propunerea comisiunei se respinge, şi se primesce propunerea deputatului Dr. I. Puşcariu, în urmarea căreia proiectul din cestiune se redă consistoriului spre consultare şi asupra părţei finanţiare.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei petiţionare. Raportorul Traian Meţian raportează:

a) Asupra petiţiunei preotului Avram Stanca din Petroşeni pentru un ajutoriu. — Se transpune consistoriului spre posibila luare în considerare.

b) Asupra petiţiunei preotului Ioan Ivanoviciu din Corunca pentru a se dechiara nevinovat de acusa radicată asupra lui şi a se elibera de sub pedeapsa dictată de consistoriu. — Se restitue petentului pre calea consistoriului cu îndrumare, că nefiind sinodul for apelatorial suplicantul sĕ se ţină de procedură.

c) Asupra petiţiunei preotului Romul de Crainic din Dobra pentru un ajutoriu din fundaţiunea Şaguniană. — Se transpune consistoriului.

d) Asupra rugărei preotului Ioan Iliescu din Cârcedea pentru un ajutoriu. — Se transpune consistoriului.

e) Cu privire la petiţiunea ppresb. şi parochului din M. Oşorheiu Parteniu Trombiţaş de Bethlen pentru pensiune, comisiunea propune a se transpune comisiunei finanţiare spre luare în considerare la stabilirea bugetului, fiind şi de altmintrea cas precedent din anul trecut, unde s'a mai dat atare pensiune.

Deput. Eugen Brote face propunerea, ca petiţiunea sĕ se transpună consistoriului spre dare de părere. La propunerea deputatului Z. Boiu, cererea se transpune comi-

---

fi peste putinţă sĕ mai trăim pe faţa pământului. Sunt însĕ oameni, care se cred capabili de a înţelege şi ceea ce nu înţeleg şi acestia îndeobşte se pun între capetele luminate şi mulţime, şi ţipă, şi sbiară şi fac sgomot deşert, până ce nu produc în lume zăpăciala, pe care o simt în capetele lor. Şaguna voia sĕ-i adune pe Românii în congres naţional, pentru ca sĕ se pună între mulţime şi oamenii de felul acesta, sĕ stringă încă odată rândurile sĕ limpeḑească încă odată capetele şi sĕ-i înfăţişezĕ ear pe Românii de peste Capaţi ca pe un element închegat şi plin de tărie.

Se înţelege, guvernul maghiar îşi dădea toată silinţa spre a zădărnicì acest plan; dar se vede, că coroana se pronunţase pentru realisarea dorinţei lui Şaguna, căci preşedintele consiliului de ministri, atunci Contele Lonyai, pleacă în Ardeal spre a se pune în înţelegere cu fruntaşii Românilor

Şaguna care ştia ce voeşce Contele Lonyai, nici n'a voit sĕ se pună în înţelegere cu dênsul, căci scopul lui nu era de a se înţelege cu Maghiarii, ci de a pune la cale o manifestaţie energică pentru coroană şi contra regimului maghiar, de a-i silì pe Maghiari sĕ facă noue concesiuni, ori cel puţin sĕ se ţină de cele făcute până atunci.

Alţi oameni politici din Ardeal, care treceau de vrăşmaşi neimpăcaţi ai Maghiarilor, au creḑut însĕ, că se pot pune în înţelegere cu şeful cabinetului din Pesta, fără de a da chiar prin această încercare de înţelegere directă guvernului maghiar un puternic motiv de a susţinè, că convocarea congresului naţional e de prisos. Ei s'au întrunit dar în conferenţă, au stat de vorbă cu Escelenţa Sa ministrul preşedinte al Ungariei şi s'au întors, cum prevĕḑuse Şaguna, ruşinaţi la casele lor. Astfel Lonyai dovedise, că Românii ardeleni sunt cei mai inofensivi oameni.

De aici înainte Românii din Austria sunt nişte oameni fără o importanţă în viaţa politică.

La anul 1863 Şaguna obţinuse pentru Românii ardeleni dreptul de a se întrunì în congres naţional şi presentând Împĕratului deputaţiunea trimisă la tron din partea acestui congres, Împĕratul i respunde:

„Cu plăcere vĕ primesc ca pre representanţii „bravilor Români“ ai marelui meu Principat Transilvania, care de repeţite ori mi-au dat testimonii de neclintita lor eredinţă şi alipire către mine şi casa mea. În adresa ce mi s'a propus şi în gravul cuvênt (inhaltsvolle Ansprache) al demnului lor preşedinte, ei au întărit din nou aceste simţiminte şi au şi recunoscut cu încredere sinceră fiiască şi cu mulţămită acele principii de stat, ce le-am proclamat prin diploma mea din 20 Oct. 1860 şi patenta mea din 26 Februarie 1861, şi care vor duce la o salutiferă transformare a imperiului întreg. Primind cu plăcere şi deplină îndestulare asigurările d-voastre cele deplin corespunḑĕtoare grelelor împregiurări actuale, vĕ împuternicesc totodată a le-o împătăşì aceasta comitenţilor d-voastre, cărora şi de aici înainte le remân propens cu îndurare şi graţie împĕrătească.“

În onoarea acestei deputaţiuni ministrii austriaci au dat soarele, eară municipalitatea din Viena a dat un banchet, la care a presidat mareşalul austriac Principele Colloredo alăturea cu primariul Capitalei şi la care au luat parte somităţile politice din Viena.

Eată dar importanţa ce li se dă Românilor ardeleni la 1863, pentrucă atunci ei treceau de oameni „bravi“, de un element compact şi bine povăţuit, care putea sĕ aibă glas hotărîtor în viaţa politică, un element pus la disposiţiunea unui om de bună credinţă şi cu vederi întinse, de care unii aveau cuvinte de a se teme şi pe care alţii se puteau răzema: de la 1870 încoace ei nu sunt de cât nişte oameni rîsipiţi prin ţerile de la răsărit, un element zăpăcit, de care nimeni nu se teme şi pe care nimeni nu îndrăneşce a se răzema,—sunt tot ceea ce au fost până la 1848.

După ce ideea congresului a fost dar zădărnicită, Şaguna luà hotărîrea de a se adresa printr'un „apel“ către naţiune; dar el a murit mai nasiunei bisericesci spre considerare în necs cu rugarea petentului alăturată la raportul consistoriului.

La ordinea ḑilei, raportul comisiunei organisătoare. Raportorul Nicanor Frateş raportează asupra „Regulelor directive“ pentru afacerile interne ale comisiunei administrative a tipografiei archid. şi propune ca aceste regule sĕ se primească în general, ear în special sĕ se facă unele modificări:

Propunerea comisiunei pentru primirea „Regulelor directive“ în desbatere generală se primesce şi se pune numai decât la desbatere specială. Cetindu-se titlul, deputatul P. Cosma propune ca titlu: „Regulament pentru afacerile interne ale comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane.“ La desbatere se nasce întrebarea despre competenţa sinodului de a face schimbări şi modificări a tecstului propus de comisiunea tipografiei, sau dacă aceste schimbări şi modificări sûnt a se trimite aceleaşi comisiuni spre a le induce însaşi în tecst şi astfel întregit tecstul a'l asterne de nou sinodului spre revedere şi aprobare.

Deputat. N. Cristea cu privire la cestiunea de competenţă se pune pe terenul etic şi pretinde sĕ avem mai multă încredere în comisiune. Numai şurubii, ori cât de numeroşi ar fi, nu sûnt în stare a susţinè un edificiu, dacă el în sine va fi putred. Ori câte legi am face n'ar fi de ajuns, dacă comisiunea nu va fi bună, încât sĕ putem avè încredere într'ênsa. Această din urmă trebue sĕ o avem, pentrucă capul sinodului şi consistoriului e şi capul ei şi aşa 'i putem lăsa fără frică şi ei cercul seu de activitate. De altă parte trebuie sĕ fim cu veneraţiune şi către Marele testator, care a dăruit archidiecesei averi aşa de frumoase. Este de părere, ca sinodul sĕ se conformeze în cestiunea de competenţă testamentului Marelui testator.

Fiind timpul înaintat (la 2 oare după ameaḑi) se propune încheiarea şedinţei. Punêndu-se la vot această propunere, se primesce.

Şedinţa procsimă se anunţă pe mâne după serviţiul dḑeesc la $10^1/_2$ oare înainte de ameaḑi.

La ordinea ḑilei va fi continuarea desbaterei asupra acestui regulament.

Sedinţa VIII (4/16 Maiu).

Şedinţa se deschide, după o conferenţă prealabilă, la 12 oare înainte de ameaḑi.

Se cetesce protocolul şedinţei premergĕtoare şi se autentică.

Din incidentul verificărei deput. Dr. Stefan Păcurariu pretinde înducerea în protocol a motivelor puse în fruntea interpelaţiei sale din şedinţa a VII.

Presidiul provoacă pe înterpelant a notifica casul concret de care a făcut amintire, şi punênd la vot întrebarea dacă sûnt a se înduce motivele la protocol sau că ar trebuì manţinută datina de până acum şi prescriptele regulamentului afacerilor interne, în virtutea căruia numai propunerile formulate şi înterpelaţiile au loc la protocol.

Sinodul se declară pentru neînducere a motivelor la protocol.

Faţă cu acest conclus deput. Dr. St. Păcurariu face următoarea declaraţie:

„De oarece s'a lăsat la protocol din înterpelaţiunea mea pasagiul: „după ce chiar ieri 'mi-a obvenit ear un cas, că un preot, cărui i sa dat 20 fl. din mila împĕrătească, a fost silit, ca sĕ capete acesti 20 fl. sĕ cuiteze 50 fl. ca primiţi, me vĕd silit a îndrepta următoarea (înterpelaţie) — cu totul afară 'mi retrag toată interpelaţiunea ca fără înţeles.“

Sinodul ia declaraţia spre sciinţă şi admite a fi petrecută în protocolul de aḑi.

Presidiul anunţă, că în virtutea dreptului ce i compete ca preşedinte a dat concediu pe 3 ḑile deputatului I. Tipeiu şi G. Filipescu, ca fiind împedecaţi prin afaceri grave.

La ordinea ḑilei: Raportul comisiunei organisătoare. Raportorul Nicanor Frateş continuă raportul seu asupra „Regulilor directive ale comisiunei administrative ale tipografiei archidiecesane.

După o desbatere mai lungă sinodul decide înlocuirea cuvintelor „Regule directive“ prin: „regulament al afacerilor interne etc.“

După cetirea §. 1 deputatul Dr. Il. Puşcariu propune: a se însărcina prin consistoriu comisiunea tipografică, care studiind şi întregind regulamentul conform îndigitărilor comisiunei organisătoare sĕ'l reastearnă stante sesione.

Deputatul P. Cosma nu consimte, neavênd sinodul legătură directă cu comisiunea tipografică, apoi adauge, că însaşi comisiunea organisătoare ar fi completat tecstul.

Este însĕ vorba de obiecte, a căror resolvire reclamă cunoscinţe cu totul speciale.

Deputatul N. Cristea propune: Regulamentul cu modificările propuse de comisiunea organisătoare se primesce în mod provisoric însărcinând comisiunea tipografică a presenta în procsima sesiune sinodală un regulament întregit cu acele modificări spre aprobare şi decidere finală.

Deputatul E. Macelariu propune: un aditament, după care amortisarea este a se face în curs de cel mult 10 ani care aditament se primesce. §§, 2, 3, 4 şi 5 se primesc fără modificări.

Deputatul P. Cosma arată, că consistoriul este, în a cărei competenţă întră distribuirea ajutoarelor pe seama vĕduvelor preotese sĕrace din venitul fondului tipografiei, provocându-se la testament, unde dreptul de distribuire este reservat Consistoriului.

În sfêrşit sinodul primesce regulamentul în tecstul alăturat la protocol şi comisiunea administrativă se însărcinează a specialisa şi întregì §. 1 în privinţa îngrigirei şi administrărei fondului, arĕtând apriat, în ce mod sĕ se ţină în evidenţă toată averea mobilă şi îmobilă cum are se fie administrată şi controlată. Regulamentul astfeliu întregit sĕ'l substearnă în sesiunea procsimă sinodală. Şedinţa procsimă se anunţă pe mâne la 9 oare a. ameaḑi.

La ordinca ḑilei: Rapoartele comisiunilor.

Şedinţa se închee la 2 oare după ameaḑi.

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.).

I.

În sfêrşit dl Sturza venì ca sĕ dovedească şi în coloanele acestui respectabil jurnal frumoasa sa erudiţiune canonică, în cestiunea căsătoriei preoţilor de a doua. Foarte bine! Cel puţin publicul cetitoriu va fi avut ocasiunea de a vedè cu ochii — ca oare când bĕtrânul Simeon pe Mântuitoriul — strasnica dsale erudiţiune canonică.

Nu mĕ voiu plânge de fel pentru maniera şi soiul criticei, cu care me întimpină dl Sturza în respunsul ce'mi adresează. Ea este mai jos de toată critica! Ca toţi criticii seraci în argumentele obiective, dsa întroduce în polemia literară personalităţi, atacând de a dreptul caracterul meu privat.

Cu adevĕrat criticasem pe dl Sturza, ca pe scriitoriu, fără reservă. Insĕ nu era nici de obiectul controversei, nici de demnitatea mea ca critic sĕ atac caracterul privat al dsale, sĕ amestec în polemie afacerile sale private sau pastorale. Nu tot aşa face dl Sturza! Dsa mĕ admoniază, că datorinţele tagmei călugăresci sûnt: „ca sĕ remână în monăstire până la moarte, se jure că va păzì tăcerea, ascultarea şi fecioria, precum şi postul neîntrerupt“. Apoi mĕ întreabă, păzescule eu toate aceste? mai adăogênd că pe lângă toată rigorositatea mea, de a respecta canoanele, dsa barem de ḑece ori într'un an m'ar face din călugăr mirean, şi barem de atâtea ori m'ar escomunica ca pe mirean!

În adevĕr strasnice argumente canonice pentru adoua căsătorie a preoţilor! Dar, ce se facă omul? Când i lipsesc argumentele scientifice, el caută sĕ facă întrebuinţare de soiul argumentelor, ce le are, fie şi copilăresci!

Nu o ḑic aceasta doară pentrucă ma'şi gena a supune criticei conduita mea esterioară. Dl Sturza se cuvenia sĕ scie ca preot, că în afacerile de consciinţă omul este responsabil numai lui Dḑeu şi consciinţei sale. Tribunalului esterior detoresce socoteală de faptele sale numai în casul dacă prin ele a călcat datoriile către deaproapele, dacă a violat principiul: *suum cuique!*

Fără îndoială multă perfecţiune se cere dela monachi; însĕ nu uita dle Sturza, dela preoţi, ne spune sf. Ioan gură de aur, se cere şi mai multă perfecţiune. „Căci la noi, ḑice el, nu este vorbă despre demnitatea unui duce sau rege, ci despre o diregĕtorie ce are trebuinţa de vêrtute ângerească. Că sufletul preotului trebue sĕ fie mai curat decât raḑele soarelui“. *) Eu n'am pretensiunea, ca cineva sĕ mĕ socotească fără pĕcate, căci numai singur Dḑeu este fără pĕcat, dar apoi cu pĕcatele unuia vreai dta sĕ scuzi şi sĕ justifici pĕcatele altora? Aceasta mi se pare un lucru nedemn şi chiar condamnabil din punctul de vedere moral, căci pĕcatele singuratecilor cât şi ale mulţimei trebuesc corese, ear nu justificate! Dacă togmai eu am greşit, şi ca om pot greşì, posed încă cel puţin simţul şi cualitatea de a mĕ îndrepta şi nu voiu cere niciodată, ca sĕ fiu liber de controla faptelor mele, care este legea, cum voiesce sĕ facă dl Sturza, când cere ca pentru delăturarea pĕcatului sĕ desfiinţăm legea, fiindcă pĕcatul după dsa, isvoresce din călcarea legei! Ceea ce este egal cu a ḑice: deoarece legea penală califică omorul ca crimă: aşa dar pentru delăturarea acestei crime sĕ desfiinţăm legea penală! Un lucru neînţeles şi nejustificabil după dreapta raţiune.

Înţeleg foarte bine intenţiunea părintelui Sturza, de a mĕ disciplina ca sĕ remân în tăcere şi ascultare până la moarte. Din întêmplare, afară de mine, nimenea nu pusese în lumină enormităţile sale teologice şi canonice şi acum 'i-ar venì bine la socoteală, ca sĕ'mi poată astupa gura cu cuvintele: călugărul are sĕ tacă! Dar sĕ'mi spună dl Sturza „de când este sciinţa privilegiul şi monopolul unor persoane particulare? Decând numai dsa are dreptul ca sĕ vorbească în cestiunile canonice, ear călugării sĕ tacă? Dsa declară, că a pus cestiunea căsătoriei de adoua a preoţilor, înaintea publicului, ca sĕ vedem „dacă după canoane sĕ poate sau nu se poate deslega“. Şi după ce n'a potut produce nici un argument din canoane pentru deslegarea ei, ear din partea mea întimpinând pe însĕşi canoanele prohibitive, vine acuma şi'mi replică: călugărul sĕ tacă! Ei dle Sturza! Aceasta este o armă cu totul nevrednică! Tăcerea în lupta întelectuală se impune prin puterea argumentelor nu prin imperativul „taci“! Apoi călugării n'au tăcut şi nici vor tăcè!

Dacă am scris în contra căsătoriei de a doua a preoţilor, n'am scris nici din fanatism, nici din interes personal, ci din principii canonice, şi în conformitate cu aşeḑĕmintele bisericei ortodocse. Ear d. Sturza, spune apriat, a scris din interes „provocat din partea unor preoţi şi amici ai sei“.

Ba merge şi mai departe, declară în mod categoric, că el stă în cestiunea căsătoriei a doua a preoţilor „*extra dominium*“, afară de canoane, şi eu, care stau „intra dominium“ pe terenul canonic, aşi fi avut contra D-sale „motive cu mult mai ponderoase“, la care era şi preparat a le întimpina cu „plăcere“. D-nul Sturza aşa dără ne spune limpede, că apĕră o causă, în contra căreia chiar şi d-sa scie motive ponderoase, şi încă „cu mult mai ponderoase“ decât cele aduse de mine!

Ei bine! În faţa acestei traficări şi specule declarate cu sciinţa şi adevĕrul, oare puteam eu, ca om de consciinţă, sĕ nu descoper enormităţile d-lui Sturza? Puteam eu sĕ nu arĕt, că articolii D-sale cuprind „păreri greşite“, „conclusiuni false“? etc. Cu toate aceste, dl Sturza nu va putè arĕta nici măcar o iotă din articolii mei, prin care l'aşi fi numit „eretic“ sub simplul cuvênt, că a scris pentru căsătoria a doua la preoţi. Ci l'am numit eretic, pentrucă în interpretarea sântei scripturi, el urmează o interpretare individuală, în locul interpretărei colective a bisericei; ba d-sa ajunsese până a contesta şi infalibilitatea concilielor ecumenice, afirmând, că „sinodul bisericei a delăturat în canoanele disciplinare dispoşiţiunile apostolesci, cuprinse în s. scripturuă;“ şi în sfêrşit, d-sa atăcase în mod indirect chiar şi autoritatea s. scripturi, ḑicênd: „tot ce este făcut de om, nu poate fi perfect, ca ceea ce este făcut de Dumneḑeu, măcar sĕ fie acel om ori cât de inspirat de Dumneḑeu“. Apoi s. scriptură fiind făcută de oameni inspiraţi de Dumneḑeu, ar urma după teoria dlui Sturza, că nici ea nu este operă perfectă Dumneḑeească; căci autorul noţiunilor şi ideilor, cuprinse în ea, de şi este însuşi Dḑeu, totuşi aceste noţiuni şi idei au ajuns la noi numai prin intermediul oamenilor inspiraţi a profeţilor şi apostolilor! Eată cuvêntul, pentru care ḑisesem, că judecat după teoriile sale, dl Sturza remâne protestant şi eretic, faţă cu doctrina bisericei ortodocse!

Ceea ce apare mai caracteristic şi cutezătoriu, în rĕspunsul dlui Sturza, este pretensiunea d-sale de a fi motivat prin canoane admisibilitatea căsătoriei a doua a preoţilor. Căci în respectul canoanelor, D-sa profesează o doctrină negativă în general, şi astfel ţoată argumentarea sa canonică, în privinţa căsătoriei preoţilor, se întemeează pe negaţiunea absolută a canoanelor positive. D-l Sturza, adecă în loc ca sĕ demustre, în mod scientific, prin canoane sau pracsa bisericei ecumenice, admisibilitatea căsătoriei de a doua a preoţilor, simplaminte cere absoluţiunea canoanelor şi a practicei esistente, relativ la această cestiune canonică.

Apoi aceasta încă sĕ fie o argumentaţiune canonică? Eu cred, că o argumentare, carea consistă numai în negaţiune, scie se o facă şi cel fără nici o cunoscinţă de canoane şi de dreptul canonic! Dar sĕ esaminăm mai deaproape respunsul d-lui Sturza, ca sĕ vedem ce fel de argumente canonice aduce D-sa pentru a doua căsătorie a preoţilor şi ce valoare au argumintele D-sale în cestiunea ce ne preocupă? (Va urma).

Varietăţi.

* (Clironomul) împĕrătesc Rudolf, în urma învoirei Majestăţii Sale împĕratului, a primit din partea universităţii din Pesta titulul: Doctor de filosofie *honoris causa.*

* (Maial). Corpul învĕţătoresc dela scoalele normale române gr. or. din Veneţia inferioară a decis ţinerea unui maial cu elevii dela aceste scoale, în 11/23 Maiu a. c. în pădurea de stejariu la fântâna dintre „Măguri“.

Deci prin aceasta sûnt învitaţi

---

inte de-a fi găsit timpul oportun pentru aducerea la îndeplinire a acestei hotărîri părinţesti.

Mulţi s'ar fi aşteptat poate, ca cartea Părintelui Popea, sĕ ţină locul acestui „apel.“

Aceasta nu era cu putinţă

Deprinşi a vedè în faptele unui om mai ales ceea ce ele sûnt, eară nu scopul la care ţintesc, sûntem dispuşi a'l lua pe Şaguna drept un îndemănatic om politic. El însĕ a luat parte la viaţa politică, fără ca sĕ fi fost un om politic, de oarece scopul urmărit de dênsul nu a fost politic, ci bisericesc. Toată, dar toată lucrarea lui politică e îndreptată spre crearea condiţiunilor, în care biserica organisată de dênsul sĕ se poată desvolta şi toate succesele lui au ca efect vĕḑut întărirea acestei biserici. (Va urma).

---

*) S. Ioan gură de aur, despre preoţie, cart. VI.

toți domnii binovoitori de a participa la această festivitate.

Veneția inferioară în 4/16 Maiu 1880.

Georgiu Modorcea,
învĕț. dirigent.

* (Bilete tour și retour), pentru călĕtoriile cu trenul la băile din Elöpatac se dau din 20 Maiu încolo până la sfêrșitul lui Octomvrie a. c. la toate stațiunile căilei ferate orientale. Aceste bilete au valoare până în 15 Octomvrie a. c. și se pot întrebuința și pentru călĕtorii cu trenurile accelerate dacă aceste poartă cu sine și vagoanele respective. Încât sûnt modificate prețurile acestor bilete se poate vedè în detail din placatele respective.

* (Calea ferată) Apahida—Dej după cum se ḑice în proiectul de lege asternut dietei în 14 Maiu n. se va clădì de baronul Desideriu Banffy. Spesele sûnt preliminate cu 800,000 fl. și statul va da șini în preț de 300,000 fl. v. a.

* (Mutare de têrg). Têrgul, care ar fi sĕ se țină în Becleani din comitatul Solnocului-Dobâcei în 23 și 24 Maiu se va ține de astădată esceptionalmente în 6 și 7 Iunie n.

* (Provocare). „Un contribuent“ din Presaca (Bănat) provoacă pre dl Ioan Opra, a da deslucire în „Tel. rom.“, că ce a făcut cu banii colectați în anul 1878 de pela mai mulți învĕțători și preoți din tractul nostru protopresbiteral pentru dl protopop Nicolae Andrievici cu prilegiul visitărei tractului și a esamenelor?

* (Programa) festivității de inaugurare a reun. învĕț. rom. gr. or. din giurul Sibiiului ținute în Săliște:

1. *Cuvênt de deschidere,* rostit de preș. reun. dl Ioan Popescu.
2. *Reîntoarcerea victorioasă,* poesie cântată de corul elevilor din Săliște.
3. *Femeia română ca mamă,* disertațiune de d-na Aurelia Goga.
4. *Declamări...*
5. *Dorul,* poesie de Blarenberg melodie de Șutz cântată solo de Ioan S. Puntean.
6. *Cultura socială la Români,* disertațiune de Nicolau Ivan.
7. *Declamare..*
8. *Marșul independenței,* poesie de Orășan cântată de corul elevilor din Săliște.

După prânḑ escursiune la fontâna „Foltea.“ Nefavoriți de timp petrecere în sala scoalei. *Comitetul.*

* (Consemnarea) d-lor contribuenți pentru fondul reuniunei învĕțătorilor din ținutul Sibiiului cu ocasiunea inaugurărei ei din 23 și 24 Aprile, precum și pentru biblioteca scoalei din Săliște, și adecă: DD. d-na Iustina Oprea Bârză, proprietăreasă în Săliște 10 fl., Ioan R. Macsim, jude reg. în Săliște 5 fl., Ilariu Muciu, pretor în Săliște 5 fl., Dimitrie Roman, neguțător (cu firmă) în Săliște 5 fl., Nicolau Mosora, primariu în Săliște 3 fl., Dr. Nicolau Calefariu, medic în Săliște 3 fl., Ioachim Muntean, paroch gr. or. în Gurariului 3 fl., Demetriu Bârsă, esecutor în Săliște 3 fl., Petru Iuga, paroch gr. or. în Tilișca 2 fl., Demetriu Florian, notariu în Săliște 2 fl., Ioan Zacharie vicenotariu în Săliște 2 fl., Demetriu Roșca, paroch gr. cat. în Săliște 1 fl., Demetriu Popa jun., oieriu în Săliște 1 fl., Demetriu Oprea Borcea, proprietariu în Săliște 1 fl., Ilie Peligrad, negușăt. în Săliște 1 fl., Daniil Neamț, paroch gr. or. în Săliște 1 fl., Nicolau Popa, oieriu în Săliște 1 fl., Bucur Comșa, neguț. în Săliște 1 fl., Alecsandru Borcea, propr. în Săliște 1 fl., Daniil Marcu, paroch gr. or. în Săliște 1 fl., Nicolau Nartea, cafengiu în Săliște 1 fl., Nicolau Țintea, neguț. în Săliște 1 fl., Avram Acilenescu, notariu în Galeș 1 fl., Michail Fleischer, provisor în Săliște 1 fl., Dimitrie Iosof, paroch gr. or. în Galeș 1 fl., Nicolau Răchițean, paroch în Galeș 1 fl., Stefan Milea, notariu în Tilișca 1 fl., Daniil Iosof, primariu în Tilișca 1 fl., Oprea Borcea, paroch în Săliște 1 fl., Ioan Ivan, notariu în Aciliu 1 fl., Moise Branisce, subpretor în Săliște 1 fl., Dimitrie Herța, proprietariu în Săliște 1 fl., Nicolau Sêrbu, propriet. în Săliște 1 fl., Nicolau Hociotă, propriet. în Săliște (și Sângătin) 1 fl., Petru Comșa, negușăt. în Săliște 1 fl., Ioan Daderlat (Păvăluț), neguț. în Săliște 1 fl., Oprea Greavu, neguț. în Săliște 1 fl., Dimitrie Bloț, neguț. în Săliște 1 fl., Dimitrie Răsoiu, negușăt. în Săliște 1 fl., Ilie Ghibu, cojocariu în Săliște 60 cr., Török Dénes, cancelist în Săliște 50 cr., Petru Herța, curelariu în Săliște 50 cr., Vasilie Roman, curelariu în Săliște 50 cr., Dimitrie N. Simion, negușăt. în Săliște 50 cr., Vizantie Marcu, negușăt. în Galeș 50 cr., Daniil Bârsan, faur în Săliște 50 cr., Dr. Bunescu, medic în România 50 cr., Dimitrie Lucaciu, cojocariu în Săliște 50 cr., Nicolau Coma, opincariu în Săliște 50 cr., Dimitrie Simion, neguț. în Săliște 40 cr., Ioan I. Borcea, faur în Săliște 40 cr., Ilie Bârsan, hăsnariu în Săliște 20 cr., Ioan Morariu, plugariu în Săcel 10 cr. Suma 77 fl. 20 cr.

Săliște în 25 Aprilie 1880.

Demetriu Chirca m. p.,
notariul reuniunei.

* (O batjocură). „Hermannstädter Zeitung“ din 18 Maiu n. ne spune, că în 10 Maiu n. în București nici la un oficiu vamal nu s'au putut vămuì marfele, și adecă din simpla pricină, că oficiile 'și-ar fi gătat toate tipăriturile necesare pentru împlinirea formalităților vamale. (Oare sĕ fie adeverat? Red.).

* (Invențiune nouă). In America se folosesc de present un fel de pene, cu cari se pot scrie în continuu 70—80 de fețe de hârtie fără de a lua cerneală. Ele sunt adecă de așa construite. Stilurile lor sunt pe dinlăuntru goale, care se umplu odată cu cerneală. Vêrful lor îndată ce atinge vreun obiect, fie hârtie sau orice, numai decât lasă cerneală și scrie.

* (Un tun gigantic) s'a espedat în 7 Maiu n. din Fabrica lui Krupp din Essen spre Pola. Gloanțele tunulu acestuia sunt de $2^1/_2$ măji de mari. Tunul este menit pentru Austria.

* (O familie fructiferă). William Smoak din Charleston (în Statele Unite), care numeră acum 79 ani, avu decurênd întêmplarea de bucurie, a vedè pe cea mai tineră și a 13-a fică a lui devenind bună. Moșneagul Smoak are acuma numai 190 de nepoți, 391 strănepoți și 70 stră-strănepoți.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

München, 19 Maiu n. Împĕratul Austriei a plecat a seară la Penzing.

Paris, 19 Maiu n. Cei mai mulți arestați cu ocasiunea grevei din Rheims sûnt agravați din partea judecătoriei, ei nu se țin de clasa muncitorilor. Sistarea muncei probabil a fost arangiată de un comitet secret spre scopuri politice. În Rheims au început eri a lucra earăși 900 lucrători.

Constantinopole, 19 Maiu nou. Rusia a ratificat actele comisiunei pentru regularea granițelor, care regulează granițele Bulgariei spre Rumelia resăriteană, Macedonia, Serbia și Turcia. Se asteaptă și ratificarea celorlalte puteri și a Porții.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 15 Iunie și 29 Iulie imob. lui Ioan Czinczi și soți în Șichetfalĕu (trib. Murĕș-Oșorheiu); în 3 Iunie și 3 Iulie imob. lui Roberth și Reghina Lang în Rêpea; în 25 Maiu și 26 Iunie imob. soției lui Andreiu Moldovan în Hălmiag (judec. cerc. Sighișoara); în 28 Maiu și 28 Iunie imob. lui Francisc Sarosi în Gherebiniș (trib. Turda); în 29 Maiu și 28 Iunie imob. lui George Sanda Popia în Săcele (trib. Brașov); în 15 Iunie și 29 Iulie imob. lui Petru Muntean în Meghișfalĕu; în 22 Maiu imob. lui Andreiu Dencz în Murĕș-Oșorheiu (trib.); în 22 Maiu imob. lui Stefan Lang în Cluj (trib.); în 21 Iunie și 2 August imob. lui Albert Farkas în Haroscherec (trib. Oșorheiu); în 3 Iunie și 3 Iulie imob. lui David Casper în Feldioara (trib. Brașov); în 31 Maiu imob. lui Ioan Sittengruber în Huedin (trib. Deva); în 12 Iunie imob. lui Dănilă Csiki în Coveșdi (trib. M. Oșorheiu); în 21 Maiu imob. lui Iosif Boci în Lunca; în 22 Maiu imob. moștenitorilor după Michail Huț în Ribița (judec. cerc. Baia de Criș); în 17 Iunie și 31 Iulie imob. lui Danilă Barta în Panit; în 22 Iunie și 3 August imob. soției lui Ioan Sebeș în Oșorheiu; în 22 Iunie și 2 August imob. lui Ioan Nagy in Sântioană (trib. M. Oșorheiu); în 22 Maiu imob. lui Petru Pripon în Cărpiniș (trib. Abrud); în 31 Maiu și 1 Iulie imob. lui Andreiu Szarka in Moha (judec. cerc. Sighișoara); în 24 Maiu imob. Varvarei Andress în Sâncraiu (judec. cerc. Huedin).

Bursa de Viena și Pesta

din 18 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.55	105.40
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.80	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.50	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.—	125.50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.10	94.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.50
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.25	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.25
Obligațiuni urbariale transilvane .	92.50	92.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.50	92.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.35	72.25
Datorie de stat în argint . . .	73.20	73.25
Renta de aur austriacă	88.50	88.60
Sorți de stat dela 1860 . . .	130.25	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung. .	836.—	836.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	274.60	274.—
Acțiuni de credit austr. . . .	263.—	263.50
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	110.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.58
Napoleon	9.46	9.45
100 marce nemțesci	58.50	48.50
London (pe polița de trei luni) .	118.75	118.80

Nr. 4. 1880. 1—3

CONCURS.

Pentru 8 tineri cari doresc a fi aplecați la maestrie din partea reuniunei sodalilor români din Cluj, pre basa §-fului 6 din regulamentul reuniunei, subscrisa comisiune prin aceasta escrie concurs.

Dela concurenți cari pot fi ori din care parte a Transilvaniei, se poftesce:

1. Carte de botez, că au etate de 14 ani, și că sûnt de origine Români.
2. Că au cunoscințele ce se predau în scoalele primare, și prelângă limba maternă posed elementele unei limbi străine (germână sau maghiară).
3. Se producă obligațiune dela părinți sau tutori, că'i vor lăsa în tot timpul statorit la măestrul, unde 'i-a așeḑat comisiunea, și că în cas de lipsă i vor provedè cu îmbrăcăminte, ear la cas, când i vor lua dela măestrie, vor reîntoarce reuniunei toate spesele.
4. Elevii se vor așeḑa la măestrie la dorința lor, ori și în care cetate a Transilvaniei, mai cu preferință însĕ în Cluj, pentru a putè fi supraveghiați din partea comisiunei conform regulamentului.
5. Concurenții au de a produce atestat legal despre paupertatea părinților lor.
6. Acei concurenți, cari din causa depărtărei nu se pot presenta înaintea comisiunei subscrise, au de a produce atestat medical despre desvoltarea corporală și intregitatea organelor.

Între mai mulți concurenți se vor preferì conform §-lui 20 din regulament:

a) Pruncii dela sate, despre cari se poate presupune, că în urma necsului lor familiar eventualmente se vor așeḑa ca măestri în comuna lor natală sau în altă comună rurală;

b) Între condițiuni egale vor fi preferiți orfanii de ambii parinți, apoi de tată;

c) Între diversele măiestrii, la cari doresc a fi aplicați, se vor preferì aceia, cari doresc a fi aplicați la: rotărie, faurărie, butnărie măsărie, carpentarie sau lemnărie, cojocărie, cismărie groasă, peleriarie, curerărie și funerie.

Suplicele instruite conform acestui concurs, sûnt de a se substerne la președintele acestei comisiuni în Cluj până în 1 Iunie st. n. a. c., când cei ce se vor presenta în persoană se vor și esamena prin comisiune conform regulamentului, și după aceea se vor așeḑa pre la măestrii, pre cari îi plătesce comisiunea amesurat contractului ce va încheea cu respectivii măestrii.

Comisiunea reuniunei sodalilor români din Cluj încredințată cu așeḑarea învĕțăceilor români pre la măestrie.

Cluj în 1 Maiu 1880.

Basiliu S. Podoabă m. p.,
capelan gr. cat. și președ. al comis.

Dr. **Aureliu Isac** m. p.,
secretariu.

Nr. 12. Scaun. ppescu 1879. 3—3

EDICT.

Maria Nistora nată Tomuța din Mihaleni, cott. Hunedoarei, pretura Bradului, carea de 2 ani de ḑile a părăsit pe bărbatul ei Alecsandru Nistor din Poțugani fără a i se scì ubicațiunea: se citează prin aceasta a se presenta înaintea Scaonului ppesc subsemnat în termin de un an și o ḑi dela datul din jos, căci la din contră procesul divorțial asupră-i intentat se va pertracta și decide și în absența ei.

Din ședința scaonului ppesc gr. or. a Zarandului ținută în 15 Noemvrie 1879.

Scaunul ppesc gr. or. al Zarandului
ca for de Istanță.

Nicol. I. Miheltianu,
prot. gr. or. al Zarandului.

Nr. 1071—1880.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic cercual în cercul II sanitar al Boiței din pretura Cisnădiei, comitatul Sibiiu cu reședința în **Tălmaci** sau **Boița**, se escrie prin aceasta concurs. De cercul acesta sanitar se țin comunele: Tălmaci, Tălmăcel, Boița, Porcesci și Veștem cu 6506 suflete.

Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Pentru un doctor de medicină salariu 400 fl.
2. Pentru un chirurg de medicină salariu 300 fl.
3. Dacă medicul va reședè în Boiță, are dela această comună cuartir natural și lemne;
4. Onorariu pentru visita primă 50 cr. eară pentru fie carea următoare la același pațient câte 30 cr;

Ținerea unei farmacii de mână se înțelege de sine.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și adresa suplicele lor instruite cu documentele despre cualificațiunea și îndreptățirea lor spre esercitarea pracsei medicale (art. de lege XIV: 1876 alinea III) până în 8 Iunie 1880 la 6 oare seara pretorului subsemnat

Tălmaci în 7 Maiu 1880.

Emerich m. p.,
pretor.

[25] 1—3

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 55. Sibiiu, Sâmbătă 10 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Maiu.

Politica esterioară privită prin prisme maghiare se înfățișază amenințătoare și pentru „patrioți“ însuflătoare de grigi! Înfățisarea aceasta ni se pare, că representă altceva și nu ceea ce arată. Căutând mai adunc la evenimente ni s'ar părè, că în lăuntru se pregătesce ceva, ce face pe compatrioții nostrii sĕ aibă temeri.

Comitetul central al tragerei la semn federală din Austria, ne spune „Resboiul“, adresează următoarea învitare călduroasă cătră trăgĕtorii din România, ca sĕ ia parte la serbarea aniversărei sale, care va fi o serbare strălucită internațională:

Tirailori Români! „Societatea de tir din Austria serbează în ḑilele dela 18 până la 25 Iulie a. c. cu prima dare la țintă a asociațiunilor de tir austriace, aniversarea fundărei sale în vechia urbe danubiană (în Viena). Întocmai ca pe tirailorii tuturor națiunilor strinse prin legături de amiciție, vĕ salutăm și pe voi, vecini ai imperiului nostru, cu toată cordialitatea, și vĕ învităm a participa la această serbare.

„Gloria armelor voastre este splendidă și bine meritată; dați-ne ocasiune sĕ o admirăm în această luptă pacifică, ce o mijlocim tirailorilor, și noi ne vom bucura de victoriile ce le veți repurta.

„Tirailori Români! Puneți la probă ospitalitatea vecinilor vostri și vĕ veți încredința, că vĕ vom primì și saluta ca oaspeți și vecini iubiți, cu cea mai vie bucurie“.

Pentru comitetul redacțiunei: Iohannes Nordmann.

Pentru comitetul central: Dr. Ed. Kopp, Președinte. Contele Hanns Wilczek, primul vice-președinte. Nicolau Dumba, al doilea vice-președinte.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 9 Maiu.

Sinodul nostru archidiecesan a ajuns la a XVIII și doar la cea din urmă ședință din sesiunea actuală. În cea de Mercuri seara s'a desbătut raportul secțiunei scolastice din consistoriu. Raportul ne dă preste tot dovadă de un progres destul de frumos în asemĕnare cu împregiurările, în care trăim. Preste 60 % din copii de scoală și umblă la scoală. — Astăḑi s'a ales asesor în sen. scol. protopresbiterul I. Gall eară în comisiunea generală Adm. prot. D. Tamaș și Leményi. După aceste a urmat și urmează încă raportul comisiunei finanțiare.

Sedința IX (5/17 Maiu).

Se cetesce protocolul ședinței premergĕtoare și se autentică.

Presidiul presentează următoarele esibite:

a) Rugarea locuitorilor din Albac pentru al 2-lea preot.

b) Rugarea preotului Luca Botean pentru un ajutoriu de 100 fl. pe seama scoalei;

c) Rugarea parochului din Draos Ioan Iosif pentru un ajutoriu bănesc.

d) Rugarea comitetului parochial din Gușteriță pentru un ajutoriu de 2000 fl. pe sama clădirei bisericei. (Se transpun comisiunei petiționare.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei organisătoare asupra raportului general al consistoriului în ședința plenară.

De oarece însĕ se constată, că raportul acestei comisiuni nu întrunesce condițiunile prescrise de regulamentul afacerilor interne. — Se amână raportarea pe altă ședința.

Urmează la ordinea ilei raportul comisiunei bisericesci asupra raportului consistorlului ca senat bisericesc. Raportorul Andreiu Ghidiu propune a se lua în general raportul spre sciință.

Deput. P. Cosma constată în general un progres la consistor în purtarea afacerilor, însĕ nu poate trece cu vederea defectul, că diferitele senate ale consistoriului, par a nu scî unele de altele în lucrarea lor, obvenind lucruri, cari în două senate diferite se resoalvă în mod diferit (!?!). De altcum pentruca sinodul sĕ fie în posițiunea de a cunoasce mai bine activitatea consistoriului, ar dorì ca pe viitoriu sĕ se tipărească de timpuriu și sĕ se distribue între deputați rapoartele consistoriului. Cu aceste observări generale primesce raportul de basă pentru desbaterea specială.

Întrând în desbaterea specială a raportului consistorial, raportorul arată că

Consistoriul ca senat bisericesc a ținut în decursul anului trecut 39 ședințe în cari pe basa consultărilor urmate a resolvit 1445 piese întrate în raionul deliberațiunilor sale și numai o singură causă matrimonială și alta disciplinară are în restanța cu finea anului.

Se ia spre sciința cu adausul făcut de deputatul Dr. St. Păcurariu, ca pe viitoriu sĕ se însemne și restanțele din alți ani însemnându-se totodată și din ce motiv causele respective nu s'au resolvit sau în ce stadiu se află resolvirea lor. Ear cât pentru ținerea ședințelor se îndrumă consistoriul a observa cele prescrise de regulamentul afacerilor interne ale consistoriului, avênd a arĕta în raportul seu anual când și din ce cause nu s'au putut ținè ședințele.

Același raportortor arată mai departe, că din raportul consistoriului nu se poate cunoasce starea clerului și poporului din întreaga archidiecesă, deșì s'a asternut un conspect general pe basa protocoalelor parochiale și ppresbiterale, de oarece datele sumare din acel conspect sûnt mai toate greșite și de oarece din partea oficiului protopresbiteral al Heghigului datele cerute statistice nici după repețite recercări nu s'au asternut. Deci propune și sinodul decide: a se restituì consistoriului conspectele spre emendare, cu aceea, că în raport sĕ se facă evident: câți preoți au murit în decursul anului, câți s'au hirotonit, câți au trecut dela biserica noastră la alte biserici și că în numerul preoților sĕ se inducă și gremiul consistorial. Conspectul astfeliu emendat sĕ se astearnă sinodului în alăturare cu cel din anul 1880.

In ceea ce privesce negligența oficiului ppresbiteral al Heghigului, sinodul cu părere de rĕu ia act despre negligența respectivului administrator ppesc și însărcinează pre consistoriu a'l provoca ca în terminul cel mai scurt sĕ astearnă datele cerute, ear în cas de neîmplinire sĕ aplioe rigoarea legei.

Cu privire la consemnarea tabelară despre actele întrate preste tot și resolvite în decursul anului, despre cele rĕmase în restanță, și despre numerul de piese resolvite de referenții deosebitelor senate — din motivul, că unele piese apar ca referate de două ori, ear pe de altă parte din motiv că nu se vede din conspect, dacă toate piesele amintite aparțin deliberațiunei senatului bisericesc, propune și sinodul decide că: pe viitoriu sĕ se facă evident câte piese a primit fie-care senat, și fie-care referent câte a resolvit.

In legătură cu cele amintite în raportul comisiunei bisericesci, la acest punct deput. P. Cosma ar dorì, ca pe viitoriu sĕ nu se mai presenteze dela fie-care senat raport special, ci numai un raport general, care sĕ cuprindă activitatea tuturor senatelor.

După unele deslușiri date de presidiu și de deput. archimandrit N. Popea, cari arată imposibilitatea esecutărei dorinței lui P. Cosma — Sinodul decide a se susținè obiceiul de până acum.

Cu privire la conspectul despre procesele divorțiale din a. 1879, din care se vede, că au întrat 135 piese și s'au încasat 1087 fl. 50 cr. ca tacse pentru revisiunea proceselor matrimoniale comisiunea propune și sinodul decide: ca, pe viitoriu sĕ se sumeze în conspect piesele resolvite cu desființarea matrimoniului, cele cu nimicirea procesului, cele apelate și neapelate precum și restanțele întrate din anul premergĕtor, în fine piesele înapoiate spre întregire.*) Mai departe aceste date sĕ se însemne după protopresbiterate spre a se vedè în cari părți se incaminează mai multe și în cari mai puține procese matrimoniale. Amandamentul deputatului Dr. St. Păcurariu făcut la propunerea comisiunei, că adecă tacsele de revisiune în procesele matrimoniale sĕ nu se mai ridice, — Sinodul primesce, adoaptă însĕ propunerea deput. G. Dănilă; „ca sĕ se învite venerabilul consistoriu a studia causa înmulțirei numĕrului divorțielor și apoi sĕ raporteze la sesiunea viitoare despre cele ce a făcut pentru delăturarea acestui rĕu, și despre cele ce ar mai afla de lipsă a se face în acest obiect.

Consemnarea stipendiștilor cu stipendii de stat de câte 500 fl. din care se vede că cei 4 stipendiști și anume: Petru Roșca și Mateiu Voilean; cel dintâiu student la facultatea juridică din Pesta, ear cel din urmă la cea din Viena, apoi Vasilie Dămean și Dionisie Făgărășan studenți la facultatea filosofică din Viena — s'au legitimat despre sporiul făcut în semestrul ultim. — Se ia spre sciință.

Din incidentul celor amintite sub p. 5, dep. Dr. St. Păcurariu face propunerea: Consistoriul archidiecesan se aviseze pe acei tineri, cari voiesc a trage stipendiile ce sûnt destinate pentru teologi, sĕ se acomodeze cu studiile lor de juriști legilor patriei.

Deput. E. Macelariu spriginesce aceastâ propunere cât pentru juriști, ear cât

---

*) Noi scim că aceste toate sûnt. R.

FOIȚA.

Archiepiscopul și Metropolitul

ANDREIU BARON de ȘAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

(Încheiere).

Părintele Nicolae Popea, vicarul bisericii organisate de Șaguna, nu putea dar sĕ-'l înfățișeze pe înțeleptul organisator ca pe un om politic, nici ca pe un om, care a sĕvêrșit lucruri de mare folos pentru neamul românesc, căci ar fi spus un neadevĕr, și ar fi pus în primejdie biserica din nou așeḑată.

Vrăjmașii poporului românesc, ba chiar și unii dintre Români, fie cu bună credință, fie cu precugetare dușmănească, au susținut adeseori că Șaguna a organisat biserica în Ardeal astfel, precum este organisată, ca sĕ-'și creeze nisce colegii electorale pentru o eventuală acțiune politică: cu alte cuvinte, — că Șaguna a abusat de posiția sa archipăstorească în folosul unor scopuri politice.

Apoi nu este așa. Acela, care a organisat biserica astfel, ca ea sĕ poată aduce foloase mari societății, ca societate, nu a lăsat cu limbă de moarte, ca numai creștinii Români din Ardeal sĕ păstreze această organisație: el a lucrat pentru binele societății. Această organisație bisericească, aducênd roade binecuvêntate Românilor ortodocși de preste Carpați, nu este și nici nu poate sĕ fie primejdioasă nici pentru statul maghiar, nici pentru biserica gr. catolică, nici pentru ori ce altă întrunire de oameni așeḑată pe nisce base mai bune ori cel puțin tot atât de bune ca și acele, pe care este așeḑată legătura între Românii ortodocși de preste Carpați. Metropolitul Șaguna nu a voit sĕ se aducă Românilor foloase cu paguba altor popoare: pacînica convietuire, iubirea între oameni, mĕsura dreaptă au fost gândurile urmărde dênsul și aceste gânduri le-a lăsat drept moștenire tuturor celor ce voesc sĕ le primească.

Părintele Popea trebuia dar sĕ ne vorbească despre viața politică a lui Șaguna ca despre o parte secundară a vieții lui și îndeobște sĕ se pronunțe cu destulă reservă spre a nu atinge susceptibilități — la urma urmelor neîntemeiate.

Oamenii politici Români care s'au depărtat de Șaguna, nu trebue sĕ se supere, căci nimeni nu se îndoesce, că numai zelul prea mare pentru binele Românilor 'i-a împins la pașii greșiți ce au făcut și nimeni nu pune la îndoială partea de merite ce li se cuvine cât pentru timpul, în care au lucrat împreună cu Șaguna.

Maghiarii nu trebue sĕ se supere, pentrucă ceea ce a făcut Șaguna pentru desvoltarea firească a Românilor nu este spre paguba, ci spre fosul Ungariei și a întregii monarchii.

Românii gr. catolici, în sfêrșit, nu trebue sĕ se supere, căci noi toți, care judecăm cu inimă curată scim prea bine, că neînțelegerile între Românii ortodocși și cei uniți cu Roma nu au pornit din mijlocul nostru, ci au fost provocate în mod artificial, că până astăḑi nu este încă nici o deosebire în consciința noastră religioasă și că despărțirea nu e decât în aparență. Le scim aceste și suntem tari în credința, că astăḑi, când sentimentul național e atât de puternic, nu ne vom depărta, ci ne vom apropia mai mult și tot mai mult unii de alți, căci Români sûntem cu toții și numai împreună ne vom putè desvolta.

Nimeni nu trebue sĕ se supere, pentrucă ori ce supĕrare s'ar descărca asupra bisericii și ar jignì desvoltarea ei în sensul prevĕḑut de Șaguna.

Părintele Popea se mărginesce dar a lămurì pe 25 coale de tipar faptele petrecute în viața lui Șaguna și ne înfățișează întreaga lui viață *publică*. Avênd însĕ înaintea noastră opera unui om conștiincios, care mai bucuros tace, decât sĕ spună un lucru, pe care îl scie ori îl crede, dar nu-l poate lămurì îndestul, putem sĕ aflăm noi înșine importanța faptelor și sĕ tragem cuvintele conclusiuni din ele. Abstracție făcênd de la capitolul II. (pg. 6—18), pe care mulți îl vor găsì slab, Cartea Părintelui Popea cere sĕ fie pusă în rêndul ântâiu al micei noastre biblioteci naționale.

Trebue numai sĕ dăm ecspresie părerii de rĕu ce ne cuprinde, când pentru cei-ce studiază teologia sau dreptul canonic, ar dorì ca consistoriul sě îndrumeze pe respectivii ştipendişti a asculta numitele studii şi la universităţi ca cele din Petersburg, Atena sau Cernăuţi.

Deput. A. **Trombiţaş** e de părere ca acelor ştipendisti, cari voiesc sě se pregătească pentru cariera de advocat sau funcţionariu, sě li se recomânde a studia la universităţi din patrie, ear celor ce se pregătesc pentru a face serviţii bisericei sě se lase voie liberă a studia acolo unde vor afla ei mai consult pentru câştigarea de cunoscinţe scientifice temeinice.

Pentru libertatea aceasta a stipendiştilor pledează şi deput. **Ioan Popea**, care arată, că chiar studenţi dela universităţile amintite de deputatul E. Macelariu, voind a se cualifica pe deplin scientifice în cariera lor, aleargă la universităţile germâne.

Deput. N. **Cristea** din aceleasi motive este contra restricţiunei intenţionate şi cu deosebire ce privesce universităţile rusesci, dênsul nici decum nu ar voì, ca tinerii nostri sě se crească în principiile ce predominează viaţa biseriseascǎ rusească.

Deput. P. **Cosma** pǎrtinesce cât pentru stipendiştii jurişti pǎrerea lui Pǎcurariu, ear cât pentru cei teologi pǎrerea lui Macelariu. Pe de altă parte însě ar dorì ca stipendiile menite pentru jurişti, sě nu se dee la teologi, ear celor ce sûnt teologi sě nu li se dee stipendii ca se studieze drepturile, ca nu astfel sě se dee ocasiune tinerilor crescuţi din mijloacele archidiecesane, sě apuce în urmă pe alte cariere şi sě nu facă serviţii bisericesci.

După ce deput. A. **Trombiţaş** recomêndă încă odată părerea sa pentru nerestringerea în nici o privinţă a stipendiştilor, şi'şi esprimă dorinţa, că tinerii ce 'şi-au terminat studiile universitare sě fie şi aplicaţi în serviţii bisericesci, ear nu sě se lase cu anii fără nici o aplicare.

Sinodul decide: Elevii teologi, cari obţin ştipendii din ajutoriul de stat sě nu se restringă în nici o privinţă a studiilor mai înalte.

Consemnarea despre tacsele şi prestaţiunile întrate la consistoriul archidiecesan ca senat bisericesc în anul 1879 şi anume

tacse de revisiune a proceselor matrimoniale	1087 fl. 50 cr.
tacsele dela esamenele de cualificaţiune	560 fl. —
canoane şi pedepse . . .	65 fl. —
Suma	1712 fl. 50 cr.

Se iau spre sciinţă.

Se arată că, cu începutul an. scol. 1879/80 s'a pus în lucrare regulamentul seminarial în toată estinderea sa, însemnându-se toţi elevii din amêndouě despărţěmintele.

De asemenea se arată că, consistoriul a esmis o comisiune din toate 3 senatele spre a cerceta cu deamenuntul seminariul andreian. Din raportul acestei comisiuni consistoriul s'a încredinţat, că inspecţiunea de faţă nu e de ajuns pentru a susţinè curěţenia necesară, de asemenea că elevii sûnt prea îndesuiţi, ear cât privesce învěţământul s'a constatat, că inrtrucţiunea este mulţămitoare şi se face conform planului de învěţământ. Cât pentru studiul pastoral s'a observat, că profesorul de studiul pastoral nu se ţine de instrucţiunea dată de consistor, folosind deodată 3 manuale şi încă şi manuscrise, ear că în cancelaria directorului lipsesc unele protocoale. Totodată se arată dispoşiţiile făcute de consistor pentru delăturarea defectelor. Din acelaşi raport se vede, că punêndu-se în lucrare regulamentul cu privire la înscrieri şi primiri în institut în cursul I clerical s'au inscris numai 8 tineri, ear în cel I pedagogic 3, un numěr, care nu poate satisface cerinţelor archidiecesei. Deodată cu aceste se alătură un proiect de conclus pentru împlinirea lipselor aflate şi constatate; la propunerea comisiunei sinodul hotăresce:

a) Raportul comisiunei consistoriale esmise pentru inspecţionarea seminariului se ia spre sciinţă cu adausul, că în raportul seu consistoriul cu privire la seminariu a întrelăsat a satisface conclusului sinodal din 14/26 Aprilie 1879 Nr. 83 II p. 2, în care se îndrumase a arěta, câţi profesori definitivi şi supleniţi sûnt aplicaţi, câţi au depus esamenul de cualificaţiune, cu cât s'a sporit biblioteca, cu ce opuri şi alte mijloace de învěţământ s'a înavuţit institutul.

b) În ce privesce defectele arětate de comisiunea generală în raportul ei, crede că în conformitate cu §. 75 din regulamentul seminarial, dacă spiritualul însuşi nu poate purta inspecţiunea, sě se institue un inspector special cu remuneraţiunea provědută în §. 75 din acel regulament şi căruia sě i se pună la disposiţie servitori după trebuinţă, ca directorul amesurat citatului §. încât numai se poate sě aibă locuinţa în seminariu spre a purta inspecţiunea supremă.

c) Apoi că după sfêrşitul anului scol. avênd consistoriul sě se pună în conţelegere cu un architect spre a afla un mod raţional pentru lărgirea încăperilor în institut, spre care scop se ia în combinaţiune şi casa vecină Nr. 26, şi în sfêrşit:

d) Că pentru seminariu sě se facă pregătirile cele de lipsă pentru facerea unei sale mai spacioase. După unele deslusiri date de presidiu în privinţa inspectorului, care coincide după regulament cu spiritualul, funcţiune, care adi din diferite cause nu a putut fi ocupată definitiv, sinodul la propunerea deput. Dr. St. Păcurariu decide, ca cu privire la inspector sě se îndrume consistoriul a împlinì cele prescrise în regulament, ear cât pentru lărgirea seminariului, consistoriul sě îngrigească, ca localităţile seminariale şě se adapteze corespundětor scopului, avênd a presenta la sesiunea viitoare un proiect de spese şi un plan pentru facerea unei sale mai mari în seminariu. Cu privire la proiectul de conclus al consistoriului cu privire la primirea clericilor în institutul Andreian, comisiunea propune următoarea formulare:

1) Disposiţiunile transitorice din §. 79 al regulamentului seminarial se estind mai departe pe un period de 3 ani, începênd cu 1880/81.

2) Consistoriul se autorisează, ca la parochii de clasa III. în lipsă de alţi concurenţi deplin cualificaţi după prescrisele regulamentului, sě poată admite la preoţie şi elevi, cari au absolvat cursul pedagogic şi au fost cel puţin 5 ani învěţători cu succes notoric bun şi cu purtări morale laudabile. Spre acest scop §. 5 din regulament Nr. 1 în loc de mărturisirea ortodocsă, (care cuprinde dogmatica şi morala) se va propune în semestrul I. dogmatica şi în semestrul II. morala. §. 6 Nr. 1 în loc de repeţirea penselor din cursurile premergětoare 2 oare pe sěptěmână se va propune pastoralul şi dreptul canonic împreună cu metodica specială a învěţământului religiunei în scoalele primare, 3 oare pe sěptěmână. În urma acestora §. 80 din regulam. seminarial se suspendează.

3. Consistoriul se autorisează: la casuri de paupertate constatată sě poată permite plătirea tacsei pentru înternat şi în 4 rate anticipative, ear cei cu esamenul de maturitate şi notoric săraci sě fie primiţi gratuit în înternat. Sinodul primesce pt. 1. din propunerea comisiunei; pt. 2 din propunerea comisiunei la deslușirile date de presidiu îndreptate în contra sistemului de admitere a preparandilor la preoţie, sinodul respinge partea propunerei ce privesce admiterea la preoţie a preparandilor, dar se declară învoit, ca în cursul teologic sě fie primiţi şi preparandi, cari au absolvat cursul pedagogic cu succes foarte bun. p. 3 din propunerea comisiunei, sinodul îl primesce cu aceea, ca tacsele de internat de 60 fl. ale elevilor institutului Andreian sě se plătească în 2 rate.

Şedinţa procsimă se anunţă pe după ameadi la 6 oare. La ordine continuarea raportului comisiunei bisericesci.

Şedinţa se închide la 2 oare după ameadi.

Şedinţa X (5/17 Maiu).

Şedinţa se deschide la 6 oare după ameadi. Protocolul şedinţei a IX nefiind redigeat, autenticarea lui se amână pe şedinţa procsimă.

Presidiul presentează rugarea lui Georgiu Bardoşi din Baiţa, prin care cere ca din fundaţiunea „Sofia Bardoşi“, născută Medrea, sě se împartă la copii sěraci dela scoala din Baiţa cărţi scolare şi anume: abcedare de Z Boiu, istoria biblică şi gramatici partea I de N. Mihělţan. — Se transpune comisiunei petiţionare.

Deputatul Simeon **Popescu** face următoarea propunere:

„Considerând, că dela studiarea suficientă a proiectelor de regulament şi referadelor consistoriale presentate sinodului spre pertractare, atêrnă atât maturitatea hotărîrilor, cât şi cruţarea considerabilă în timp, considerând că spre studiarea acestor proiecte şi rapoarte se recere timp şi considerând, că deputaţii sub decursul sesiunei în timpul afară de şedinţe sûnt ocupaţi prin comisiuni, şi aşa nu dispun de timpul recerut pentru studiarea acestor proiecte şi rapoarte, Consistoriul se însărcinează, ca cel puţin cu 2 sěptěmâni înainte de deschiderea sesiunei sinodale sě comunice fie-cărui deputat proiectele de regulament şi rapoartele consistoriale generale, ce ar fi sě se pertracteze în sesiunea sinodală respectivă. — Se transpune comisiunei pentru propuneri.

Tot acelaşi deputat face următoarea propunere:

„Considerând, că în urma conclusului venerab. sinod archid. adus în şedinţa de astădi Nr. prot. 79 pct 2 pe viitoriu se vor primì în secţiunea teologică a institutului Andreian şi elevi, cari au absolvat numai I—IV clase gimnasiale; considerând, că planul de învěţământ din regulamentul seminarial, în interesul sciinţei şi a nimbului acestui institut are în vedere — la secţiunea teologică — elevi pregătiţi ca pentru academie; considerând însě, că elevii cari în urma conclusului citat al ven. sinod archid. vor fi primiţi în secţiunea teologică fără pregătirea recerută, nu vor fi în stare a urmărì pe profesor, carele se va acomoda prescriselor regulamentului în vigoare — Consistoriul archidiecesan se însărcinează a elabora un proiect de modificare a planului de învěţământ în secţiunea teologică a institului Andreian şi a'l asterne procsimului sinod.

Propunětoriul cere totodată a se privì această propunere de urgentă şi a se pune la ordinea dilei. Cererea de urgenţă se primesce şi propunerea aceasta se va pune la ordinea dilei.

La ordinea dilei este continuarea raportului comisiunei bisericesci asupra raportului consistoriului archidiecesan prin raportorul Andreiu Ghidiu.

Se cetesce punctul VIII din acest raport, despre trecerile religionare dela biserica noastră la altă biserică şi viceversa, şi apoi propunerea comisiunei: a se lua paşii de lipsă în privinţa aceasta la regim.

Deput. A. **Trombiţaş** e de părere, că întrevenirea la regim în această afacere între împregiurările de astădi nu are nici un înţeles, propune a se sterge partea a 2 a a propunerei comisiunei, sě se primească numai partea ântâia.

Deput. **Bran de Lemeni** arată, că cel mult contra abusurilor neiertate prin lege comise din partea gr. cat. s'ar putè apela la regim, cari însě ne sûnt necunoscute.

Presidiul constată, că ici colea s'au comis abusuri neiertate prin lege, cari în parte sûnt cunoscute şi s'au şi făcut paşii necesari pentru întempinarea lor.

Deputatul P. **Cosma** susţine, că este un cas concret, carele ar trebuì luat spre sciinţă.

Dr. St. **Păcurariu** arată, că în cas de abusuri e necesar a se recurge la regim, dar e de părere, că mai de mare efect ar fi visitaţiunea canonică prin acele locuri din partea Escelenţei Sale a Păr. Metropolit Miron Romanul.

Deput. N. **Popea** descopere, că consistoriul 'şi-a făcut detoria în privinţa aceasta şi numai pentru aceea aduce această împregiurare la cunoscinţa sinodului, căci ici colea s'a întrebuinţat şi mijloace neiertate prin lege.

Punêndu-se la vot se primesce propunerea comisiunei în următoriul mod:

Punct VIII din raportul consistoriului privitoriu la trecerile religionare dela biserica noastră la alte biserici şi viceversa se ia spre sciinţă, şi consistoriul se îndrumează ca pentru delăturarea de abusuri, ce s'ar ivì în această privinţă se facă paşii necesari la organele statului, ear Escelenţa Sa este rugat a întreprinde după putinţă visitaţiuni canonice în acele părţi, unde s'au escat conturbări religionare.

Punct IX referitoriu la susţinerea disciplinei în preoţime şi în personalul bisericesc preste tot precum şi referitoriu la moralitatea poporului se ia spre plăcută cunoscinţă.

Punct X despre ţinerea esamenelor de cualificaţiune cu candidaţii de preoţie — se ia spre sciinţă.

Punct XI asupra arondărei protopresbiteratelor, fiindcă în obiectul acesta este asternut raport separat, se vă decide la pertractarea acestui obiect.

Punct XII. In privinta parochiilor vacante, raportul consistoriului se ia spre sciinţă, cu aceea ca pe venitorin sě se compună conspectul despre parochiile vacante după protopresbiterate, mai adaugând încă o rubrică, în carea sě se înducă datul vacanţei, de câte ori şi când s'a încercat întregirea.

La punct XIII făcêndu-se propunerea din partea a 5 membri sinodali, sě se prefacă şedinţa publică în şedinţă confidenţială — Se primesce.

După redeschiderea şedinţei deput. Dr. St. **Păcurariu** face propunerea ca pe venitoriu ajutoriul de stat despre carele tractează punct XIII sě se mai împartă numai la preoţi esterni sěraci aměsurat destinaţiunei acestui ajutoriu. **Comisiunea** primesce această propunere de a sa.

Presidiul pune întrebarea, dacă voiesce a se pertracta laolaltă aceste 2 propuneri, adecă una a comisiunei şi alta a deput. Dr. St. Păcurariu, cari în sens sûnt asemenea, în urma cărei întrebări sinodul declară, că voiesce a se pertracta laolaltă aceste 2 propuneri.

Deput. Z. **Boiu** e de părere a se lua numai simplu spre sciinţă propunerea comisiunei.

Deput. N. **Cristea** susţine, că nu sinodul e competent a decide, cum are a se împărţì ajutoriul de stat. Aceasta este normată chiar ín rescriptul prea înalt reg. In această privinţă prin urmare e contra propunerei deputatului Dr. St. Păcurariu.

Deput. **Patiţa** propune a se adauge, că recomândările ce s'au făcut până acum numai prin pppii respectivi pe venitoriu sě se facă în conţelegere cu scaunul protopresbiteral.

Presidiul arată că de oarece şi până acum causa împărţirei ajutoriului de stat a fost concredută consistolui şi nu scie a se fi întêmplat vre-un abus cu aceasta e de părere a concrede şi pe venitoriu această afacere consistoriului.

Deput. Dr. **Păcurariu** avênd cuvêntul din urmă ca propunětoriu, recomandă propunerea sa spre primire.

Punêndu-se la vot, se primesce propunerea comisiunei în următoriul mod: Raportul consistoriului archidiecesan despre împărţirea ajutoriului de stat — după deslușirile date de presidiu se ia spre sciinţă.

Punct XIV Referitoriu la ajutorarea comunelor bisericesci serace din fondul de 30,000 fl. pentru îmbunătăţirea dotaţiunei preoţilor se ia spre sciinţă cu aceea, ca pe venitoriu sě se astearnă un conspect din care sě se vadă parochiile împărtăşite de acest ajutoriu precum şi cuantul pământului cumpěrat, împreună cu estrasul cărţilor funduale. Ear ce privesce petiţiunea comunei bisericesci din M. Oşorheiu pentru cumpěrarea de pămênturi ca porţiune canonică spre îmbunătăţirea dotaţiunei parochului şi protopresbiterului local, aceeaşi petiţiune se transpune consistoriului spre luare în considerare în necs cu hotăririle sinodale din 1877 Nr. 79. În fine rugarea protopresbiterului actual din M. Oşorheiu Parteniu Trombiţaş pentru un ajutoriu se încuviinţează, completându-se ajutoriul, ce'l are acum din fondul de 30,000 fl. dela 105 fl. până la 200 fl.

In fine punct XV despre întroducerea în Archidiecesă dela 1. Ianuarie a. c. a regulamentului pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale votat de congresul naţional bisericesc din anul 1878 — se ia spre sciinţă.

Şedinţa procsimă se anunţă pe mâne la 9 oare a. m.

La ordinea dilei rapoartele comisiunilor.

Şedinţa se încheie la 9 $^1/_2$ oare seara.

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.).

(1 Urmare).

II.

Doctrină şi canoane.

În articolii pentru a doua căsătorie a preoţilor, dl Sturza luase punctul de mânecare, în s. scriptură, cuvintele apostolului Pavel: „preotul trebue sě fie bărbat al unei muieri“, şi pentru a raporta cuvintele aceste la a doua căsătorie a preoţilor, dsa le interpretează în sensul, că preoţilor sě impune căsătoria în mod imperativ, încât, vrênd nevrênd, preotul

---

vedem cât de puţine desluşiri ne-a putut da Părintele Popea asupra vieţii private şi mai ales asupra tinereţelor Metropolitului Andreiu.

Şaguna a organisat biserica română din Ardeal, a fost, aşadicênd, întemeietorul literaturei noastre bisericesci, el a lăsat în mijlocul nostru o deosebită concepţie a religiei crestinesci, şi aşa este în interesul nostru şi a urmaşilor nostri, ca viaţa lui întreagă sě fie cunoscută.

Ar fi deci de dorit, ca încă acum, câte vreme vor fi mai trăind poate unii dintre aceia, care la Mişcolţ, la Pesta şi la Carloviţ au petrecut de împreună cu dênsul, sě se adune înformaţiuni despre viaţa lui, eară cât pentru timpul Archipăstoriei sale, sě i se lămurească şi viaţa privată cu o mai deosebită băgare de samă.

Publicând un premiu pentru cea mai bună biografie a Metropolitului Andreiu, Consistoriul archidiecesan din Sibiiu 'şi-a câştigat un merit mare: va adăuga mult la acest merit, dacă va lua měsuri pentru adunarea datelor privitoare la viaţa acelui, pe care astădi chiar creştinii ortodocşi din Ardeal îl socotesc între sfinţi.

Ioan Slavici.

în continuu trebue sĕ fie insurat.*) În faţa acestei interpretări arbitrare, opusă interpretărei esistente în biserica noastră relativ la cuvintele apostolului despre căsătoria preoţilor, am ḑis în general, că decâteori sĕ nasce vre o cestiune doctrinală în crestinism sau îndoieli în privinţa sensului cutărui loc din s. sciptură, noi trebue sĕ apelăm la activitatea bisericei, sĕ vedem înterpretarea colectivă, ce ni o presentă mărturisirea ei constantă şi universală în privinţa locului dubios, şi în casul concret, sĕ vedem care e doctrina bisericei ortodocse relativ la căsătoria preoţilor. Şi când i-am arĕtat, că în biserica ortodocsă, prohibirea căsătoriei de a doua la preoţi este o doctrină transmisă de apostoli, şi interpretarea autentică a cuvintelor apostolului: „preotul trebue sĕ fie bărbat al unei muieri“, dl Sturza reflectă simplu şi scurt, că prohibirea căsătoriei a doua la preoţi nu e doctrină, e numai un codice de lege! La această obiecţiune superficială, prin care dl Sturza credea sĕ'şi justifice direcţiunea sa, relativ la căsătoria a doua a preoţilor am respuns, că dsa nu înţelege cuvêntul „doctrină“ şi aplecarea lui practică; căci doctrină numim în genere ori ce principii religioase filosofice sau de drept etc. Astfel avem o doctrină a religiunei, o doctrină filosofică şi o doctrină a dreptului etc. În special numim doctrină în crestinism învĕţământul bisericei atât cel dogmatic, cât şi cel privitoriu la constituţiune, cult şi disciplină“.

Vine acum dl Sturza, şi în scopul de a retrânge definiţiunea doctrinei dată de mine, ḑice: „După cum definează dl M. doctrina în general are sĕ cuprindă în sine toate regulele din lume. Aşa că mai pe urmă şi instinctul animalelor va sĕ fie o doctrină“. Ce fel dle Sturza? La dta „principiul“ cu „instinctul“ este tot una? Eu am vorbit de principii cult, instituţiune şi disciplină, şi dela aceste dta conchiḑi la instinct? Negreşit dacă înaintea dtale „instinctul animalelor“ încă e principiu, atunci caută sĕ recunosci un fel de doctrină şi chiar în noţiunea instinctului. „Eu sciu, continuă dl Sturza, şi cred, că şi alţii cari au cetit opuri de filosofie, şi au ascultat prelegeri mai ânguste din ea ca mine, că filosofia are principii, pre care apoi dl M. le poate numì doctrină dacă vrea. Aşa! Dar de unde atâta condescendenţă? „Filosofia are principii, pe care dl M. le poate numì doctrină dacă vrea?“ Aşa dar mai sûnt şi altfel de doctrine, afară de doctrina religiunei crestine, ne spune acum dl Sturza. Cu toate aceste sĕ încearcă ca sĕ rapoarte conceptul „doctrină“ în mod esclusiv şi limitele revelaţiunei devine. Doctrina ḑice dl S. este sinonimă cu credinţa crestină, dogmatică şi simbolisată pe basa sântei scripturi“.

Credinţa crescină dogmatisată şi simbolisată, dle S. se numesce cu un termin specific: dogmă si simbolu al credinţei; ea este numai o specie din doctrina creştină aceea ce se numesce doctrina dogmelor. Apoi biserica ortodocsă afară de doctrina dogmelor sau a credinţei, ea mai are o doctrină a moralei, doctrină privitoare la cult şi o doctrină referitoare la disciplină. Aceasta trebuia sĕ o scie dl Sturza, fără ca sĕ'i spun eu. Avem chiar opere teologice, care sub titlul „doctrină“ tractează întreg învĕţământul bisericei ortodocse, atât partea dogmatică, cât şi morală, disciplina şi cultul bisericei; astfel e d. e. opera eruditului teolog W. Guettèe, doctor în teologie a bisericei ortodocse de Rusia, intitulată; *„Expositíon dela doctrine de l'èglise catholique orthodoxe“*.

In scopul de a slăbì definiţiunea doctrinei dată de mine, dnul Sturza vrea sĕ descopere în ea contradicţiuni chiar cu sila. Din cuvintele mele: „doctrină numim în genere ori ce principii religioase, filosofice sau de drept“ şi „crestinismul este o doctrină revelată de Isus Christos“ dsa trage următoarea conclusiune nelogică: Aşa dară dl Mangra ḑice odată că doctrina e: „principiu religios“ şi după aceea earăşi că e: revelaţiune de Isus Christos“. Aici mai ântâiu trebue sĕ protestez în contra schimbărei arbitrare ce o face dl Sturza în raportul ficsat de mine între conceptul „doctrină“ şi conceptul „principiu“. „Principiul“ şi „doctrina“ sûnt douĕ concepte generale, care cuprind sub sine mai multe specii de concepte, d. e. principiu religios, doctrină religioasă, principiu filosofic, doctrină filosofică, principiu de drept, şi doctrină a dreptului. Şi eu nicăiri nu ḑic că doctrina e: principiu religios, pentrucă nu fie care doctrină e principiu religios, precum nici ori ce doctrină nu poate fi doctrină religioasă, ci ḑic,că doctrină numim în genere ori ce principii, fie aceste din domeniul religiunei sau din a sciinţelor profane. Este mare deosebire între a ḑice: „ori ce principiu religios e doctrină“ şi între ceea ce ḑice dl Sturza „doctrină e principiu religios“. Este adecă prefacerea subiectului în predicat şi a predicatului în subiect. Apoi nu e tot una a ḑice: „arborele e plantă“ cu „planta e arbore“, căci nu toată planta e arbore, dar fie care arbore e plantă, nici aceea n'am ḑis şi nici o putem ḑice că „doctrina e revelaţiune de Isus Christos“ pentrucă nu toate doctrinele sûnt revelate, ci am ḑis, precum sĕ vede din chiar cuvintele mele citate de dl Sturza, că „crestinismul este o doctrină revelată de Isus Christos“. (Va urma).

---

*) „Biserica şi scoala“ Nr. 12 ex. 1879.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Vălcele, în 2 Maiu 1880. Cetind în ḑiarul nostru „Telegraful Roman“ Nr. 49 o corespondenţă „de sub munţii rĕsăriteni subscrisă de mai mulţi creştini ortodocşi“, în carea se face alusiune la conclusele sinodale şi congresuale, referitoare la arondarea protopresbiteratelor, cari până astăḑi nu se esecutară; şi în special regretă, neesecutarea planului de arondare în tractele ppresb. administrate provisorice în Treiscaune; arĕtând cu toată francheţa, că provisoriul, în partea apuseană a cottului Trei-scaune în tractul Heghigului, de afacerile bisericesci şi scolare nici că ar fi amintire şi că nu esistă decât doue respective o scoală confesională.

Fiindcă din această corespondenţă eclatant se poate vedè intenţiunea publicării şi totodată şi sorgintea ei; şi fiindcă persoana subsemnatului ca adm. ppresb. al tractului amintit este atacată deadreptul, aşa cu toată onoarea sûnteţi rugaţi, ca sĕ binevoiţi a da loc în jurnalul, ce aveţi onoare a'l redacta, următoarelor reflecsiuni.

Până ce voiu revenì la cele constatate în corespondenţa suscitată voi sĕ ating numai, că situaţiunea politică-socială-materială a poporului român din Trei-scaune este cu totul nefavoritoare, şi nu este nici un municipiu unde poporul român sĕ fie atât de maşter tractat ca acì.

Este în genere sciut, că acì mai mult, ca ori şi unde, se lucră pentru înfiinţarea de scoli comunale, mijlocul prin care e intenţionată maghiarisarea Românilor, în contra căruia dacă nu vom veghia cu sobrietate, de sigur cu timpul vom esperia şi ne vom convinge, că nici în comunele unde încă se mai vorbesce limba română, nu se va mai vorbì limba noastră naţională.

Un remediu salvator contra acestuia este într'adevĕr, numai biserica şi scoala în limba noastră naţională; precum şi instinctul de conservare ce se manifestează încă prin poporul nostru.

Poporul singur recunoasce aceasta şi prea uşor se induplecă la toate, numai posibilitatea i lipsesce.

Premiţênd aceste revin asupra celor relevate în corespondenţă.

Încă în anul 1872, denumit în calitate de adm. ppresbit. în tractul Heghigului, şi cunoscênd foarte bine împregiurările ce ameninţă esistenţa scoalelor noastre confesionale şi prin urmare naţionalitatea româna, mi-am recunoscut de sânta datorie şi responsabilitate atât înaintea autorităţilor mai înalte bisericesci, cât şi înaintea naţiunei, conservarea scoalelor confesionale române de acì, precum şi promovarea învĕţământului naţional.

În acest interval scoalele s'au susţinut în caracterul confesional afară de una, edificendu se prin mari greutăţi în mai multe comune scoale confesionale corespondĕtoare legilor, provĕḑêndu-se încât s'a putut cu recuisitele necesare şi cu învĕţători apţi; ear în decursul provisoriului numai o scoală confes. s'a perdut, carea sper, că în scurt va fi readusă confesiunii; pe când înaintea acestuia s'au perdut trei în comunele cele mai cu putere şi cu creştini mai numĕroşi de naţionalitatea noastră. Astfel de present din 13 scoli, ne au remas numai 9, pentru a căror susţinere s'au făcut dispoşiţiunile necesare prin comitetele şi sinoadele parochiale.

Afacerea scoalei din Vama Buzeului stă aşa, că repartiţiunea menită pentru zidirea scoalei confesionale suma care comitetul parochial nu a putut-o încassa, s'a încassat pe calea esecuţii prin notariu, carele în urmă a probat prin comitetul comunal declararea scoalei în comunală, ceea ce venind la cunoscinţa subscrisului, a aplanat eceastă causă fără mari greutăţi în favorul scoalei noastre confesionale pentru care tot subscrisul a câscigat ca material un edificiu mare din Vamă.

Încât pentru parochul, carele 'şi-a părăsit oficiul şi parochia sa, subsemnatul nu poate avè nici o responsabilitate, de oare ce fără nici o anunţare s'a îndepărtat dela postul seu, despre ce cu datul 30 Martie a. c. Nr. 81 prot. s'a raportat la locurile competente spre mai departea urmare.

Astfel stând lucrurile în acest protopresbiterat, adaug mai departe, că nu provisoriul poartă vina pentru scoalele perdute, sau pentru cele, cari nici n'au esistat vr'odată, ci causa cu totul simplă e sĕrăcia poporului de o parte, ear de alta antagonii nostri naţionali, cari se încearcă la toate ocasiunile a seduce pe popor, şi prin urmare a zădărnicì ostenelele organelor noastre, cari cu toată bunăvoinţa foarte adeseori se conving, că ostenelele lor de până acì n'au avut nici un resultat.

Se aude pretutindenea ḑicêndu-se poporului: Voi sûnteţi oameni sĕraci, abia Vĕ puteţi face alte necazuri, ce umblaţi a face scoale; eată guvernul fără sĕ daţi o păra vĕ face scoale, vĕ plătesce învĕţători ş. a.; apoi sciind noi bine aplicările poporului, prea uşor ne putem închipuì şi urmările.

În fine, subscrisul din motivul, că din causa negligenţei sale nu s'a perdut nici o scoală conf. şi fiind pe deplin convins, că în scoalele de acì învĕţământul încă progresează; şi din motivul, că mai ântâiu în tract 'şi-a împlinit cu consciinţă curată chemarea sa respinge cu îndignaţiune cele publicate în corespodenţa suscitată. Încât pentru cel ce figurează sub titlul „Mai mulţi creştini ortodocsi“ fie sigur, că subscrisul n'a putut resolva causa arondării şi ajungerea sa la demnitatea de protopresbiter al Treiscaunelor, a'şi face-o bucuros dar numai stă în puterea mea. Sĕ se asigureze şi despre aceea, că la demnitatea de protopresbiter în tractul nou arondând şi la demnitatea de protopresbiter după carea visează vor fi chemaţi alţi indiviḑi cu şciinţe mai înalte şi adevĕraţi oameni ai scoalei şi ai adevĕratului progres.

Aducêndule aceste la cunoscinţa Prea Onoratei Redacţiuni şi a onor. public cetitoriu am onoare a face asiguraţiunile, că afacerile bisericei şi scoalei în acest protopresb. n'au fost astfel de primitive, nici causa învĕţământului neglesă şi ameninţată precum se afirmă în desnumita corespondenţă; ci numai o luptă de esistenţă, din care cred că vom eşì învingĕtori în toate direcţiunile.

Primiţi Vĕ rog Prea O. d-le Redactor stima ce Ve-o conservă

Ioan Moga,
administr. protopresb.

Varietăţi.

* (Aniversare rară). P. Protopresbiter al Sighişoarei Zacharie *Boiu* a serbat Joi, în 8 Maiu, în sinul familiei sale, aniversarea a. 80. Veteranul protopresbiter e sănĕtos şi traiesce fericit dimpreună cu soţia sa în al 57 an al căsătoriei lor.

* (Comitatul Sibiu). Comitetul central electoral este conchemat pe 25 Maiu. n.

* (Maial). Studenţii dela gimnasiul de stat din Sibiiu vor serba maialul în 24 Maiu n. dacă timpul va fi — se înţelege — frumos, în cas contrar maialul se amână pe altă ḑi.

*(Bandă de lotri). Din părţile Zlatnei ni se scrie, că acolo s'a înfiinţat sub conducerea lui Nicolae Dusa din Petroşeni şi a lui Dumitru Ţeran din Galaţi o bandă de lotri. În toate nopţile jăfuiesce şi maltratează oameni a la Dăianu şi Rozsa Şandor pentru ca sĕ stoarcă bani şi preţioase. Averea şi siguranţa publică este periclitată şi în special drumnl dela Alba-Iulia până la Abrud nesigur. În noaptea dela 13, 15 şi 16 Maiu n. au întrat dintre bandiţi, înarmaţi, în casa lui Stefan Junsu din Valea Dosului, au aprins lumini, au tras cuţite mari şi au început a maltrata patru persoane din nenorocita familie a lui Junsu. În cele din urmă au voit sĕ le spĕnḑure. Cu toate aceste n'au putut stoarce decât 5 fl. pentrucă în casa lui Junsu nu era mai mult. Dupăce au săpat vatra casei şi pivniţa, fără a da de bani, au luat slăninile ce leau aflat. Maltrataţii zac toţi în doagă de moarte. Arătare la deregătoria competentă s'a făcut, cerêndu-se şi o companie de soldaţi, cu care se suprime plaga aceasta nouă a munţilor apuseni.

* (Grindină). Duminecă în 4 Maiu a. c. pela 2 oare după ameaḑi între tunete şi fulgere teribile a căḑut pe otarul comunei „Simonul Branului“ o ploae mare în amestec cu grindină, carea pe mai multe locuri înălbia pămêntul ca neaua. Apele şi isvoarele de pe dealuri — părauele — în câteva minute au crescut tare mari eşind din albia lor şi înnecând în dreapta şi în stênga grădini, fênaţe, erburi, sêmĕnaturi si toate cele; ce iau stat în cale, aşa încât acuma nu veḑi altceva, decât tot pustietate şi toată laboarea beţilor ţerani cu totul nimicită.

* (O locomotivă nouă) s'a costruit în America de Nord, carea fuge pe fie care minută un mil englez. Cu această locomotivă se va proba o călĕtorie între New-Iork şi Filadelfia, carea face o distanţă de 90 mile engleze. Va se ḑică această călĕtorie de 90 mile depărtare se va face în 90 minute. Atragem atenţiunea cetitoriului, că aceasta este o scire americană.

* (Miseria) în Constantinopole e oribilă. Banii lipsesc cu totul atât Sultanului cât și pașilor și tuturor oficiilor din cetate. In dilele ultime ale lui Aprile garnisoana din Constantinopole n'ar fi putut primì nici barem puțină pâne, dacă nu s'ar fi îndurat un bancher anume Zarifi a împrumuta pe Sultanul și pre pașii lui cu bani, pentru cari numai decât s'a cumpĕrat pâne pentru garnisoană.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 21 Maiu n. „Pester Korrespondenz“ anunță din partea cea mai competentă: Negoțierile guvernului unguresc cu institutul de credit în privința clădirei drumului de fer Budapesta-Semlin n'au ajuns la nici un resultat. In dilele cele mai de aproape guvernul va cere dela dietă împuterncirea de a se apuca fără amânare de construirea podurilor și tunelurilor pe linia Budapesta-Semlin și a aduce numai la toamnă propunerea definitivă, basată pe studiile ce mai sûnt a se face.

Bursa de Viena și Pesta

din 20 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.70	105.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.80	98.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.—	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.75	125.75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.25	94.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.50
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.20	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.25
Obligațiuni urbariale transilvane .	93.—	92.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	92.50	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.40	72.40
Datorie de stat în argint . . .	73.10	73.25
Renta de aur austriacă	88.45	88.60
Sorți de stat dela 1860 . . .	130.10	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung. .	834.—	836.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	277.20	276.50
Acțiuni de credit austr. . . .	264.57	264.—
Sorți ungurescí cu premii . . .	—.—	110.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.58
Napoleon	9.43½	9.44
100 marce nemțesci	58.30	58.40
London (pe polița de trei luni) .	118.55	118.60

Economic.

Sibiiu 18 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.30—930; grâu sĕcăreț fl. 6.80—7.80; sĕcară 5.10—5.50; Orz fl. 4.80—5.20; Ovĕs fl. 3.60—4. Cucuruz fi. 4.60—5.—; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraș, 15 Maiu n. Pro. hectolitră Grâu fl 9—9.50; grâu sĕcăreț fl 7—8.; sĕcară fl. 5.10—5.20; ord 4—4.40; ovĕs fl. 3.20—3.40; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 6—8.; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 5—6 crumpene fl 2.—3; pro 100 chilo: Slănină fl. 65—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 44—; unsoare fl. —80; cânepă fl. 30—35.; sĕmênță de in fl. ————; săpun fl. ——; fên fl. 2 50—3. spirt pro grad 11— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de vițĕl 36—— cr.; carne de porc 44— cr. oaue 7 de 10 cr. Têrgul de adi a fost slab cercetat. Bucate fură tare puține, cu deosebire grâu mai n'a fost. Prețurile însĕ fură foarte scumpe.

Budapesta, 15 Maiu n. In rêndul trecut anunțasem, că timpul fu mai mult ploios, decât senin. Tot asemenea împregiurări au domnit și în sĕptĕmâna trecută. N'a fost o di, în carea sĕ nu fi ploat; dară au ploat nesce ploi așa de frumoase, line și calde, încât putem spune cu toată tăria cuvêntului, că multe primăveri le-am petrecut dară astfel de împregiurări favorabile n'am avut. Temperatura fiind foarte plăcută și ținênd balanțul între receală și prea mare căldură a înbunătățit nespus starea tuturor sĕmĕnăturilor și chiar a acelora, despre cari mai înainte țineam, că cu siguritate nu se vor mai putè întrăma niciodată și vor fi pentru bietul plugariu o perdere simțibilă. Puterea temperaturei însĕ a întors și pre aceste spre bine și a potențat nădejdea tuturor oamenilor, că în acest an o se avem o recoltă preste tot bună ba chiar foarte bună. Erburile, pomii, cucuruzul și toate plantele sûnt de tot vesele și cresc și înfloresc vĕdênd cu ochii. Cu un cuvênt toată natura ride și e veselă. Numai de vremuri grele sĕ putem fi cruțați, apoi anul acesta promite a ne umplè de mană. Pre lângă toate aceste împregiurări îmbucurătoare prețurile articlelor din têrgul sĕptĕmânei trecute s'au urcat colosal. Pricina mai mare fu, că stricându-se încâtva drumurile prin ploile continue, s'au aflat puține și bucate dară apoi și celelalte article, cari toate fură foarte tare căutate. Așa notăm în special:

Grâul peste 60,000 m. m. a trecut cu fl. 10.10—10.60; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 9.40—9.55; ovĕsul la 4—5000 m. m. cu fl. 6.80—7.40; orzul cu fl. 7.75—8.50; cucuruzul la 6000 m. m. cu fl. 7.20—7.85; făina a trecut foarte bine și scump; mai slab au trecut păstăioasele și adecă: fasolea cu fl. 9.50—9.75; lintea cu fl. 8—9; mazerea de altmintrea dela 8 până chiar și la fl. 15; mălaiul cu fl. 7—7.50; sĕmênța de cânepă cu fl. 9—9.50; sĕmênța de in cu fl. 13.50; (toate per 100 chilograme); lânile asemenea n'au avut mare trecere de astădată, totuși însĕ s'au ținut la prețuri mari.

Porcii 65,720 la numer încă n'au cam trecut; scumpă a fost însĕ unsoarea de porc și căutată foc. Ea a trecut cu fl. 60—61; slănina cu fl. 62—63 și sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* cu fl. 33—33.50; *in consum* cu fl. 34—34.50 per 10,000 litre %.

Peile au fost foarte tare căutate și s'au vêndut cele de bou cu fl. 112—115; de vacă cu fl. 105—110; de oaie cu fl. 140—150; de miel cu fl. 76—92; de capră cu fl. 140; de porc cu fl. 145—155 (toate per 102 dărabe); eară cele de cal cu fl. 12—12.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 9 Iunie și 9 Iulie imob. rĕmasului după Ioan Beu în Apoldul de jos (trib. Sibiiu); în 3 Iunie imob. lui Ernst Kabos în Mănăstur (judec. cercuală Huedin); în 19 Maiu și 19 Iunie imob. lui Andreiu Kreutzer în Jidvei (judec. cerc. Hususĕu); în 22 Maiu și 22 Iunie imob. lui Iulie Csongradi în Vesĕud (judec. cerc. Mediaș); în 24 Maiu imob. lui Moise Katona jun. și soției lui Moise Katona sen. în Copoț (judec. cerc. Sângiors); în 15 Iunie imob. lui Francisc și Albert Tamási în Sântimre (trib. M. Oșorheiu); în 22 Maiu și 22 Iunie imob. lui Ioan Hamm în Lăslĕu (judec. cerc. Sighișoara); în 24 Maiu imob. lui Ioan Micu în Sevestreni (judec. cerc. Făgăraș); în 9 Iunie și 9 Iulie imob. Mariei Nicera în Mezőuifalĕu (trib. Turda); în 2 Iunie imob. rĕmasului după Ludovic Tischler în Udvarfalĕu (trib. M. Oșorheiu); în 10 Iunie și 10 Iulie imob. moștenitorilor după George Thuri în Oltsemir (judec. cerc. Sângiors); în 22 Maiu imob. lui Emeric Moritz în Aszonyvásár (judec. cerc. Székelyhid); în 12 Iunie și 12 Iulie imob. vĕduvei după Ioan Szegedi, Clara Nagy, în Lăpadia română (judec. cerc. Aiud); în 12 Iunie și 12 Iulie imob. lui Nicolau Stanciu în Veneția de sus (judec. cerc. Făgăraș); în 24 Maiu imob. rĕmasului după Ludovic Deneș în Osdola (trib. K. Oșorheiu); în 9 Iunie și 9 Iulie imob. lui Stefan și Luise Barok în Sibiiu; în 3 Iunie și 3 Iulie imob. rĕmasului după Constantin Pinciu în Rĕșinari (trib. Sibiiu).

Nr. 4. 1880. 2—3

CONCURS.

Pentru 8 tineri cari doresc a fi aplecați la maestrie din partea reuniunei sodalilor români din Cluj, pre basa §-fului 6 din regulamentul reuniunei, subscrisa comisiune prin aceasta escrie concurs.

Dela concurenți cari pot fi ori din care parte a Transilvaniei, se poftesce:

1. Carte de botez, că au etate de 14 ani, și că sûnt de origine Români.

2. Că au cunoscințele ce se predau în scoalele primare, și prelângă limba maternă posed elementele unei limbi străine (germână sau maghiară).

3. Se producă obligațiune dela părinți sau tutori, că'i vor lăsa în tot timpul statorit la măestrul, unde 'i-a aședat comisiunea, și că în cas de lipsă i vor provedè cu îmbrăcăminte, ear la cas, când i vor lua dela măestrie, vor reîntoarce reuniunei toate spesele.

4. Elevii se vor aședa la măestrie la dorința lor, ori și în care cetate a Transilvaniei, mai cu preferință însĕ în Cluj, pentru a putè fi supraveghiați din partea comisiunei conform regulamentului.

5. Concurenții au de a produce atestat legal despre paupertatea părinților lor.

6. Acei concurenți, cari din causa depărtărei nu se pot presenta înaintea comisiunei subscrise, au de a produce atestat medical despre desvoltarea corporală și intregitatea organelor.

Între mai mulți concurenți se vor preferì conform §-lui 20 din regulament:

a) Pruncii dela sate, despre cari se poate presupune, că în urma necsului lor familiar eventualmente se vor aședa ca măestri în comuna lor natală sau în altă comună rurală;

b) Între condițiuni egale vor fi preferiți orfanii de ambii parinți, apoi de tată;

c) Între diversele măiestrii, la cari doresc a fi aplicați, se vor preferì aceia, cari doresc a fi aplicați la: rotărie, faurărie, butnărie măsărie, carpentarie sau lemnărie, cojocărie, cismărie groasă, peleriarie, curerărie și funerie.

Suplicele instruite conform acestui concurs, sûnt de a se substerne la președintele acestei comisiuni în Cluj până în 1 Iunie st. n. a. c., când cei ce se vor presenta în persoană se vor și esamena prin comisiune conform regulamentului, și după aceea se vor aședa pre la măestrii, pre cari îi plătesce comisiunea amesurat contractului ce va încheea cu respectivii măestrii.

Comisiunea reuniunei sodalilor români din Cluj încredințată cu aședarea învĕțăceilor români pre la măestrie.

Cluj în 1 Maiu 1880.

Basiliu S. Podoabă m. p.,
capelan gr. cat. și președ. al comis.
Dr. **Aureliu Isac** m. p.,
secretariu.

Nr. 1071—1880.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic cercual în cercul II sanitar al Boiței din pretura Cisnădiei, comitatul Sibiiu cu reședința în **Tălmaci** sau **Boița**, se escrie prin aceasta concurs. De cercul acesta sanitar se țin comunele: Tălmaci, Tălmăcel, Boița, Porcesci și Veștem cu 6506 suflete.

Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Pentru un doctor de medicină salariu 400 fl.

2. Pentru un chirurg de medicină salariu 300 fl.

3. Dacă medicul va reședè în Boiță, are dela această comună cuartir natural și lemne;

4. Onorariu pentru visita primă 50 cr. eară pentru fie carea următoare la același pațient câte 30 cr;

Ținerea unei farmacii de mână se înțelege de sine.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și adresa suplicele lor instruite cu documentele despre cualificațiunea și îndreptățirea lor spre esercitarea pracsei medicale (art. de lege XIV: 1876 alinea III) până în 8 Iunie 1880 la 6 oare seara pretorului subsemnat

Tălmaci în 7 Maiu 1880.

Emerich m. p.,
pretor.

[25] 2—3

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a bedicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, disposițiune la vrsare de sânge, la amețeli, suirea sângelui cătră cap și cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☞ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 8—12

Audiți, vedeți și mirați-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preț sau mai bine dis gratuit.

Trimițênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, și adecă:

Bucăți 6 **Cuțite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuțituri adevĕrat englezesci
" 6 **Furcuțe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
" 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele și massive.
" 12 **Lingurițe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
" 6 **susțiitoare de cuțite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
" 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
" 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
" 6 **filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
" 2 **sfeșnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
" 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate **47** obiecte au costat mai nainte 30 floreni și costă acum numai **floreni 6.95.**

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin și cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb și nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înșelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulțămită ce mi-au venit, și pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună și solidă și nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss,

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 56. Sibiiu, Marţi 13 Maiu 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Maiu.

O festivitate momentuoasă s'a petrecut Sâmbătă în Budapesta.

Cu ocasiunea iubileului de 50 de ani a reuniunei agricole unguresci s'a desvĕlit şi statua de bronz alui Stefan Szechényi. Serbarea preste tot poartă firmă patriotică şi putem sĕ ḑicem, că şi este patriotică, pentrucă naţionalitatea maghiară o serbează şi celelalte naţionalităţi stau şi privesc cum Maghiarii la solemnităţi şi banchete representă şi naţiunea şi patria ungurească.

Ungarìa sĕ pregătesce la o luptă industrială cu Austria. Semnalăm aceasta cu adaosul, că ar fi nepolitic din partea Ungariei sĕ se apuce de toate deodată, într'un timp când miseria nu prea patriotică îşi ridică capul din milioane de părţi.

Bucuria ḑiarelor austro-ungare, care trâmbiţau că Gladstone a capitulat înaintea Austro-Ungariei, n'a avut parte de durată lungă. Rapoartele ce se publică ulterior înfăţişează cuprinsul scrisorii lui Gladstone către Károlyi, ambasadorul austro-unguresc, mai domol şi de capitulare nu poate fi vorba.

„Biroul Reuter“ anunţă din London, că puterile vor trimite Porţii o notă identică, prin care sĕ o provoace sĕ reguleze cestiunea armeno-montenegreană şi grecească. Dela respunsul înaltei Porţi va atêrna, dacă va mai avè loc o conferenţă ulterioară în Berlin, care sĕ se ocupe cu cestiunea grecă. Timpul pentru conferenţa acceptată deja în principiu este ficsat pe jumĕtatea cea dintâiu a lunei lui Iulie. La desbaterile aceste Porta nu va lua parte.

Bulgarii au planuri mari. Dela Serbia vor Pirotul şi dela România Arab-Tabia.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 12 Maiu.

Sâmbătă am ajuns şi sfêrşitul sesiunei sinodului archidiecesan din 1880. Şedinţa de Vineri d. m., aşa dară, n'a fost cea din urmă, după cum speram, când scrieam raportul dela 9 Maiu, ci aceleia s'a mai adaus una a XIX. Dorim ca lungile desbateri din anul acesta sĕ fie mănoase în consecenţele cele bune a le decisiunilor votate.

Şedinţa XI (6/18 Maiu).

Şedinţa se deschide la 9 oare înainte de ameaḑi. Protocoalele şedinţelor IX şi X se cetesc şi — se autentică.

Deputatul S. Popescu face următoarea propunere: „Avênd în vedere posiţia cea înaltă, ce o ocupă asesorii consistoriali ordinari ai senatului bisericesc în organismul bisericei noastre, avênd în vedere disproporţia în care stă salariul lor cu posiţia ce ocupă; avênd în vedere, că demnitatea şi adevĕratul interes al archidiecesei recere o dotaţiune mai corespunḑĕtoare a acestor dignitari:

Inaltul presidiu este rugat, ca folosind ocasiunea binevenită sĕ se adreseze în numele sinodului prin o representaţiune la locurile mai înalte spre a esopera ca din vistieria statului sĕ se asemneze pentru asesorii consistoriali ordinari ai senatului bisericesc o dotaţiune mai corespunḑĕtoare — cel puţin ca a amploiaţilor dela forurile reg. ung. de I-a instanţă (art. de lege XXXII din 1871) cu 1500 fl. salariu şi 300 fl. bani de cuartir. — Se transpune comisiunei pentru propuneri.

Deput. Ioan Popea face următoarele douĕ propuneri:

a) Considerând, că veniturile preoţimei sûnt foarte slabe, mărginite partea cea mai mare pe lângă veniturile stolare; considerând, că aceste venituri sûnt nesigure, împuţinându-se din ḑi în ḑi tot mai tare; considerând, că partea cea mai mare din preoţii nostri din causa veniturilor lor slabe nu sûnt în stare a'şi asigura viitoriul lor şi al familiei lor, din care causă la bĕtrâneţe ajung în o stare tristă materială, vĕḑêndu-se siliţi, după cum s'a esperiat în atâtea rênduri, a implora ajutoriul şi mila bisericei, căreia dênşii au servit şi pentru care ei s'au jertfit în decursul vieţei lor, fără a'şi vedè ostenelele lor remunerate după merit şi după posiţiunea, ce ocupă dênşii în societate, subscrisul face propunerea: Sĕ se înfiinţeze un fond central de pensiune pentru preoţimea din archidiecesă.

b) Considerând, că astăḑi mai mult ca ori când spiritul de asociaţiune a pĕtruns inimile tuturor oamenilor iubitori de progres;

considerând, că preoţimea noastră, factorul principal al desvoltărei şi progresului poporului nostru este chiemat în linia primă a se pĕtrunde de acest spirit de asociaţiune, pentru ca cu puteri unite sĕ esopere resultate fericitoare pentru sine, pentru desvoltarea şi perfecţionarea sa ulterioară şi pentru binele şi progresul poporului încredinţat conducerei sale;

considerând, că deja în mai multe părţi ale archidiecesei s'au aflat preoţi, cari la ocasiuni 'şi-au esprimat dorinţa de a se înfiinţa conferenţe preoţesci; subscrisul propune: Sinodul archidiecesan sĕ caute prin organul sĕu, consistoriul archid. a accentua şi din parte'şi prin o circulară îndreptată către toţi preoţii din archidiecesă, necesitatea, de a se înfiinţa conferenţe preoţesci în archidiecesă. — Ambele propuneri se transpun comisiunei pentru propuneri.

Urmeaḑă la ordinea ḑilei raportul comisiunei organisătoare asupra raportului general al consistoriului archidiecesan despre activitatea sa în şedinţa plenară.

Raportorul acestei comisiuni Dr. Ioan Borcia referează asupra raportului consistorial şi propune, ear sinodul ia următoarea dispoţiune: Punctele de sub *A* 1, 2, 3 din raportul consistorial despre numĕrul şedinţelor al pieselor pertractate şi resolvite precum şi punct *B*. I, ce privesce punerea în lucrare a regulamentului pentru alegerile de deputaţi sinodali, se iau spre sciinţă. Incât pentru cererea consistoriului de sub acelaşi punct ca sĕ se facă un regulament pentru ţinerea în evidenţă a activităţei sinoadelor parochiale şi protopresbiterale, sinodul îndrumă pe consistoriu a dispune în sfera sa de activitate cele necesare pentru eserciarea controlei asupra activităţii şi concluselor sinoadelor parochiale şi ppresbiterale. Cele de sub punctul *B*. II, cu privire la îndeplinirea concluselor sinodale de sub Nr. 59 şi 101 din 1879 în causa alegerilor de deputaţi în locurile devenite vacante apoi despre rĕspunsul Majestăţei Sale la adresa sinodului archid. din anul trecut, făcută din incidentul serbărei jubileului de 25 ani al căsătoriei Majestăţilor Lor, în fine asupra celor de sub punctul IV privitoare la alegerea profesorilor seminariali, de consistoriul archidiecesan în şedinţa plenară, fiind toate aceste resolvite la locul lor se trece la ordinea ḑilei. La punctul V din raportul consistoriului cu privire la întregirea protopresbiteratelor vacante şi la conducerea ppresbiteratelor, — comisiunea organisătoare face următoarea propunere:

„considerând că sinodul archid. după multe şi adênci cercetări a făcut un elaborat pentru arondarea respective organisarea ppresbiteratelor din archidiecesă încă în anul 1874 conform conclusului congresual din 1870 Nr. 157 şi după mai multe pertractări în sinoadele din 1875 şi 1876 'l-au întregit şi simţind imperativa necesitate de a organisa ppresbiratele au conclus a'l întroduce în archidiecesă (veḑi prot. sin. Nr. 29 ex 1875 şi 27 din 1876) ear prelângă acel operat conform conclusului sinodal din 1877 Nr. 95; s'a staverit şi dotarea ppresbiteratelor spre a face posibilă organisarea protopresbiteratelor:

considerând că până astăḑi s'a împedecat punerea în lucrare a acestei organisări care de mult se asteaptă de întreaga archidiecesă, şi din causa amânărei nu se pot întregì posturile vacante de ppresbiteri aḑi în numĕr de 21 şi prin aceasta sufere administraţiunea bisericească mari daune se conclude:

1. Că punerea în lucrare a arondărei şi întregirei ppresbiteratelor în archidiecesă, sĕ nu mai sufere amânare, avênd în vedere însĕ că congresul se va conchiema în anul present 1880 conclude: ca elaboratele privitoare la această materie sĕ se dee consistoriului archidiecesan cu aceea îndrumare, ca sĕ le întregească pe cât este posibil după dorinţa congresului, ear abaterile dela conclusele congresului sĕ le motiveze luând în pertractare şi suplicile incurse, apoi a se asterne elaboratele la congresul din anul 1880 ear decisul congresului sĕ'l presenteze sinodului archid. din 1881 spre a se efeptuì organisarea. In cas când congresul nu s'ar conchema în anul acesta, atunci consistoriul se însărcinează a asterne operatele şi întregirile la sinodul archidiecesan din anul 1881, care va pune în lucrare, arondarea ppresbiteratelor.

2. Incât priveşce pe acele protopresbiterate, cari nu sufer schimbări mari teritoriale prin arondare sĕ se întregească acele prin consitoriul archid. fără amânare.

Deput. A. Trombiţaş dechiară, că nu este luminat din referadă, cum de s'a întârḑiat resolvirea acestei afaceri momentuoase dela congresul din 1878 până astăḑi. Dênsul e depărere, că proiectul ce se propune din partea comisiunei se compune de consistoriu, nu se poate aşterne congresului fără de a se pronunţa asupra lui şi sinodul archid. şi fiindcă sinodul archid. nu se mai poate întrunì în sesiune ordinară înainte de ţinerea congresului, care după arĕtarea înaltului presidiu se va întrunì încă în toamna anului acestuia, aşa obiectul acesta de atâta importanţă va remânè neresolvit încă cel puţin 4 ani; deci dênsul propune ca organelor acelor din a căror vină s'a întârḑiat atât de mult resolvirea acestui obiect, sĕ se esprime părerea de rĕu a sinodului; ear în merit propune: ca sĕ se aleagă o delegaţiune sinodală căreia încă înainte de întrunirea congresului sĕ se transpună elaboratul ce se va pregătì de consistoriu, spre vedere, şi apoi sĕ se astearnă congresului spre aprobare.

Dr. St. Păcurariu află, că în obiectul acesta sûnt 2 cestiuni, una ce privesce arondarea ppresbiteratelor şi alta ce privesce întregirea acelora; deci propune ca cestiunea arondărei sĕ se ducă în deplinire pe calea ordinară, ear a doua cestiune, adecă întregirea ppresbiteratelor sĕ se esecuteze prin consistoriu după putinţă şi necesitate:

E. Brote voiesce a da unele deslușiri în privinţa procederei consistoriului în această afacere. Aicea este o cestiune principială, adecă care este necsul organic între congres şi sinoanele eparchiale. Cestiunea aceasta ar trebuì mai înainte resolvită. Actul de sub întrebare s'a presentat la consistoriu în 26 Ianuarie a. c. ear în şedinţă s'a pertractat numai în 14 Aprilie, va se ḑică cu puţine ḑile înainte de întrunirea sinodului, prin urmare consistoriul chiar avênd a trece peste cestiunea principială nu ar fi putut venì cu propuneri în acest obiect. In privinţa meritului causei se alătură la propunerea dep. Dr. St. Păcurariu.

Deput. N. Popea dă deslușiri din ce causă consistoriul nu a făcut propuneri în obiectul din cestiune şi adecă: consistoriul nu s'a simţit îndreptăţit a face schimbări în proiectul sinodului, ci asteaptă îndrumări ulterioare în această privinţă dela sinod.

Presidiul constată că s'au ivit diferinţe de păreri în privinţa competenţei congresului şi a sinoadelor eparchiale.

După părerea presidiului lucru este din destul lămurit, congresul adecă e chemat în puterea statutului org. a aduce regulamente generale pentru întreaga provincie metropolitană, ear esecutarea lor în special cade în competenţa eparchielor. 'Şi esprimă deci părerea, că sinodul de astădată nu poate întra în meritul obiectului, din causă că actul a venit prea târḑiu şi despre aceasta sĕ se facă raport la congresul procsim, ear întregirea ppresbiteratelor, cari nu sufer schimbări mari teritoriale prin arondare sĕ se întregească adaugênd, că întregirea unora protopresbiterate e pusă deja în lucrare:

Incheindu-se desbaterea se pune la vot mai ântâiu propunerea Dr. Păcurariu, ca adecă arondarea ppresbiteratelor sĕ se separeze de întregirea acelora — şi se primesce, asemenea se primesce ca, arondarea ppresbiteratelor sĕ se esecute pe calea ordinară şi adecă sĕ îndrumează consistoriul archid. ca se pregătească, în conformitate cu conclusele congresului, întreg proiectul pentru arondarea ppresbiteratelor şi sĕ'l aştearnă la procsima sesiune a sinodului archidiecesan şi apoi la timpul seu congresului naţional bisericesc, avênd a se notifica congresului procsim causele, pentru ce consistoriul respective sinodul nu a putut satisface în grabă însărcinărei primite. In ce privesce întregirea ppresbiteratelor acele ppresbiterate, cari nu sufer schimbări mari teritoriale prin arondare sĕ se întregească prin consistoriul archid. fără amânare. La punct VII din raportul consistoriului, prin care se substern regulamentele congresului din 1878

a) pentru regularea parochiilor;

b) pentru organisarea provisoră a învĕţămêntului;

c) pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale;

d) conclusul pentru înfiinţarea unui fond metropotitan;

e) conclusul prin care se deobligă fiecare comună bisericească a'şi procura protocoalele congresului — comisiunea organisătoare face următoarele propuneri:

Considerând că conform aşeḑemintelor bisericei noastre ort. şi conform statutului org. punct III §. 87 şi 96, pct. I. nimica nu se poate face în archidiecesă fără scirea sinodului archid. ca representant al aceleia; considerând că părţile organice şi respective corpurile legiuitoare ale metropoliei sûnt datoare a face toate în conţelegere şi cu scirea tuturor a'şi observa competenţele sale, în spiritul statutului org. şi a canonului apostolesc 34 aşa ca sĕ se ocolească ori ce conflict între acele părţi organice; considerând că în casul de faţă esistă un conflict în privinţa regulamentului pentru regularea parochiilor avênd şi sinodul archid. un atare regulament deja întrodus în archiediecesă; considerând că în statutul organic nu se specifică detaiat agendele ce cad în competenţa sinoadelor şi a congresului în sfera în care se întâlnesc competenţele, sĕ conclude:

1. Sinodul archid. de astătată ia la cunoscinţa publicarea şi întroducerea sus amintitelor regulamente şi concluse, conformânduse acelora.

2. Sĕ se recerce corgresul a pregătì un statut în care sĕ se preciseze competenţa sinoadelor şi a congresului în cestiuni de regularea trebilor bisericesci şi celor de ele atârnătoare, scolare si fundaţionale, asemenea şi o normă despre modalitatea, după care au a se promulga conclusele congresului, iar consitoriul archid. sĕ se îndrumeze a substerne congresului procsim un material pregătit în privinţa aceasta.

3. Până la aducerea unui atare conclus congresual toate regulamentele congresului sĕ se publice prin sinodul archid.

Dr. Păcurariu ḑice că dênsul fiindu'i necunoscut nici un cas special unde congresul ar fi călcat competenţa sinodului archid. nu află de lipsă a se aduce conclusul din cestiune şi propune a se trece asupra propunerei comisiunei la ordinea ḑilei.

Deput. N. Cristea ḑice, că atât la cestiunea de faţă cât şi la cea premergĕtoare findcă ambe se basau pe acelaşi prineipiu, unii dintre oratori 'si-au luat refugiul la asemĕnări cu staturile politice din Europa. Staturile europene, fie monarchice, fie republicane, nu se pot asemĕna cu provincia noastră metropolitană, pentrucă toate sûnt centralistice. S'a făcut dintr'o parte amintire de democraţia din Francia. Bine, Francia în formă nu se deosebesce de monarchiile din Europa decât că în fruntea ei în loc de monarch are un president. Legislaţiunea ei este una, cu sistemă de douĕ camere. Provincia noastră metropolitană diferă cu totul de toate cele atinse. Basându-se pe can. 34 apost. ea poartă tipul desvoltărei vechilor comunităţi crestine din timpul cel clasic al crestinismului şi dacă este ca se o asemĕnăm cu ceva din ḑilele noastre, s'ar putè asemĕna cu uniunea staturilor nordamericane. O federaţiune de individualităţi cu unele afaceri comune. Tâlcul can. 34 din Pidalion ne spune, cari sûnt afacerile comune: cestiuni dogmatice, administraţiunea generală a metropoliei şi justiţia bisericească. Afară de aceste, episcopul, după împregiurările noastre, autorităţile supreme din eparchii, au se îngrigească de toate a le eparchiei. Şi cumcă prin administraţiunea generală metropolitană nu se poate înţelege un amestec în cele eparchiale e şi raţionabil, căci altfeliu ce ar remânè sinoadelor şi consistoriilor eparchiale de făcut? Ele ar fi de prisos. În chipul acesta are a se înţelege şi Stat. org. care este eflusul canoanelor. Deci.... susţine propunerea comisiunei.

P. Cosma nu scie pentru ce se face aici atâta vorbă cu autonomia. Şi celelalte diecese sûnt jeloase de autonomia lor, însĕ nu fac nici o oposiţiune regulamentelor şi ordinilor ce le vin de sus dela congres. Aici în archidiecesă sûnt elemente anarchice. Deci........ nu află punctul I din propunerea comisiunei de lipsă; partea primă din punctul 2 al propunerei o primesce, nu însĕ şi partea a 2. de asemenea e cu totul încontra punctului a. din propunerea comisiunei.

Dep. N. Cristea respinge insinuările cu anarchia, făcênd alusiune la o anecdotă cu parlamentul, unde celor de părere contrară li se tăia capetele.

Dept. Z. Boiu află de foarte nesesarie pentru orientarea în viitoriu a tuturor factorilor din metropolie, precisarea competenţei a diferitelor organe ale metropoliei, de aceea spriginesce propunerea comisiunei.

Şedinţa procsimă se anunţă pe astăḑi după ameaḑi la 5 oare.

La ordinea ḑilei continuarea raportului comisiunei organisătoare.

Şedinţa se încheie la 1 oară după ameaḑi.

Şedinţa XII (6/18 Maiu).

Şedinţa se deschide la 5 oare după ameaḑi.

Se cetesce protocolul şedinţei premergĕtoare şi sĕ autentică cu o singură modificare.

Presidiul presentează petiţiunea comitetului parochial din Ruda ppresbiteratul Zarandului pentru un ajutoriu la clădirea scoalei, — carea se transpune comisiunel petiţionare.

Urmează la ordinea ḑilei continuarea desbaterei asupra raportului comisiunei organisătoare la pct VII al raportului consistoriului plenar prin care se aştern:

a) Regulamentul congresului din anul 1878 pentru regularea parochiilor publicat de cătră consist. archid. prin cerculariul Nr. 3341 plen. 1879 spre a se efeptuì conform mandatului consist. metropolitan Nr. 126;

b) Regulamentul congresului pentru organisarea provisorică a învĕţământului;

c) Regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale promulgat asemenea regulamentului amintit sub *b*);

d) Conclusul congresului pentru un fond metropolitan;

e) Conclusul aceluiaşi congres prin care se obligă comunele bisericesci a'şi procura fie-care protocoalele congresuale. Comisiunea organisătoare propune la aceste: Considerând că conform aşeḑămintelor bisericei noastre ortod. şi conform statutului org. III § 87 şi 96 punct 1 nimica nu se poate face în archidiecesă fără scirea sinodului archid. ca representant al aceleia; considerând că părţile organice şi respective corpurile legiuitoare ale Metropoliei sûnt datoare a face toate în conţelegere şi cu scirea tuturora şi a'şi observa competenţele sale în spiritul stat. org. şi a canonului apostolesc 34 aşa ca sĕ se ocolească ori-ce conflicte între acele părţi organice; considerând că în casul de faţă esistă un conflict în privinţa regulamentului pentru regularea parochiilor avênd şi sinodul archid. un atare regulament întrodus în archidiecesă: considerând că în stat. org. nu se specifică detaiat agendele ce cad în competenţa sinoadelor şi congresului şi sfera în care se întêlnesc competenţele se conclude:

I. Sinodul archid. de astădată ia la cunoscinţă publicarea şi întroducerea sus amintitelor regulamente şi concluse confor mându-se acelora.

II. Sĕ se recerce congresul a pregătì un statut în care sĕ se preciseze competenţa sinoadelor şi a congresului în cestiuni de regulare a trebilor bisericesci şi celor de ele atârnătoare, scolare şi fundaţionale; ear consistoriul archid. sĕ se îndrumeze a subşterne congresului procsim un material pregătit în privinţa aceasta;

III. Pănă la aducerea unui atare conclus congresual toate regulamentele congresului sĕ se publice prin sinodul archidiecesan.

In desbaterea asupra conflictului de competenţă între congres şi sinoade.

Dep. A. Trombitaş este în contra propunerei comisiunei ca sĕ se provoace congresul a regula de nou prin lege ceea-ce este şi pănă acum regulat, eară ce privesce promulgarea, această cestiune nefiind încă normată, trebue sĕ se reguleze pentru a se încungiura neînţelegeri ce ar putè urma în această direcţiune.

Se cere încheiarea desbaterei, dar nu se primesce.

Deput. Dr. I. Hodoş primesce propunerea comisiunei dar în formă mai convenabilă adecă ca dorinţă a sinodului faţă cu congres.

Sinodul nu voiesce sĕ detragă prin aceasta ceva din competenţa congresului, dar nici aceea sĕ nu se creadă, că ar fi cineva în sinod care se strice unitatea bisericei. Incât pentru promulgarea provĕḑută în punct II al comisiunei e de acord cu propunerea comisiunei, ear cu privire la punct III: ca toate conclusele congresului sĕ se publice prin sinod, deşì esprimă sinodul dorinţa ca congresul sĕ se ocupe de această cestiune pentru ca pe venitoriu sĕ nu se mai ivească casuri din causa cărora unii sau alţii, deşì fără motiv, sĕ privească pre consistoriu de anarchist. Deci face următoarele propuneri:

1. Deşì competenţa congresului naţional este regulată în statutul organic totuşi pentru a precisa mai de aproape sfera de activitate sau sfera de competenţă a congresului naţional şi a sinoadeldr eparchiale, precum şi sfera de competenţă a consistoarelor eparchiale, şi a celui metropolitan; este de dorit ca congresul naţional sĕ se ocupe cu această cestiune şi sĕ dispună cele ce va afla de lipsă.

2. Asemenea este de dorit ca congresul naţional sĕ reguleze forma şi modul pentru publicare în eparchie a legilor şi regulamentelor sale.

3. Pănă atunci se va observa usul de pănă acum: adecă consistoriul eparchial va publica acele legi sau regulamente şi va raporta despre aceasta celui mai de aproape sinod eparchial.

Deput. Eugen Brote este în contra acelora, cari în causa competenţei se ţin numai de litera statut. org. Cât de puţin preţ se poate pune pe înţelesul literal al statut. org. cu privire la „regulare“ se vede de acolo, că în pct III din partea generală a statut. org. se ḑice, că fie-care parte constitutivă a metropoliei are drept a'şi regula, administra şi conduce autonom afacerile sale bisericesci, scolare şi fundaţionale şi tot asemenea se ḑice şi în §. 159 p. 2. statut. org. despre congres. Aceste disposiţiuni luate ad literam îşi contraḑic. Cumcă sûnt incidente din care resultă necesitatea regulărei competenţei se poate vedè din cele întêmplate. Este fapt că sinodul archid. a votat un regulament pentru parochii întogmai precum a făcut mai târḑiu şi congresul. Incidentul pentru conflict în cause de competenţe este prin urmare dat. Recunoasce că n'ar avè bănueli în contra aplicărei legei aşa ca regularea sĕ cadă cu totul în competenţa congresului, dacă ar scì ce agende ar mai remânè pentru sinoadele eparchiale, afară de cele economice. Consimte dar cu partea primă a propunerei comisiunei ca sĕ se reguleze sfera competenţei congresului. Cu privire la pct II a propunerei comisiunei o spriginesce din motivele aduse de ceilalţi vorbitori pentru spriginirea ei şi nu este de părere că ar fi anarchie dacă consistoriul eparchial n'ar da ascultare unei ordinaţiuni a consist. metropolitan. Spre ilustrare aduce înainte un cas concret; Congresul ficsându'şi bugetul seu a constatat lipsa oare-cărei sume pentru susţinerea organismului metropolitan spre a căror acoperire ar avè sĕ se facă arunc pe eparchii. Acest conclus consistoriul metropolitan 'l-a transpus consistoriului archid. ear acesta neavênd preliminat în buget suma cerută de congres n'a putut şi n'a fost în drept a da acea sumă cu toate că a fost provocat de consist. metropolitan — căci dacă ar fi făcut aceasta — sinodul 'l-ar fi putut trage la dare de seamă pentru cheltuelele făcute preste buget. Din astfel de incidente se poate vedè, în ce posiţiune grea poate venì consistoriul eparchial faţă cu sinod respective cu congres. Dacă promulgarea legilor şi regulamentelor congresuale s'ar face prin sinoadele eparchiale, atunci nu s'ar putè întêmpla astfel de conflicte între consistoriul archid. şi cel metropolitan. Incât pentru punct III al propunerei comisiunei este în strênsă legătură cu al II deci n'are a mai aduce motive noue pentru el; nu poate trece însĕ cu vederea părerea de rĕu, ce au esprimat-o unii faţă cu consistoriul archid. din causă, că a avut scrupuli la promulgarea legilor; nu o află justificată, căci consist. prin aceasta n'a voit şi nu va voì nici pe venitoriu sĕ se opună legilor votate de congres şi dacă cineva în privinţa promulgărei a avut altă părere, decât aceia, cari susţin părerea contrară, nu se poate face nimenui împutare, căci dacă vre-odată s'a tractat în sinod vre-o cestiune desbrăcată de ori ce interes personal, apoi a bună seamă este cestiunea de faţă. Primesce deci întru toate propunerea comisiunei.

Deput. Patiţa recunoasce, că congresul are drept de a aduce legi generale, însĕ nu totdeauna legile aduse de el vor fi potrivite pentru toate împregiurările particulare ale eparchiilor, pentru aceea trebue sĕ se lase şi acestora teren pentru regularea afacerilor lor particulare ca sĕ nu fie stearsă cu totul individualitatea fie-cărei părţi. Află deci de lipsă, a se regula competenţa pentruca fie-care parte sĕ scie ce aparţine dreptului seu.

Presidiul se ţine datoriu a da unele deslușiri în cestiunea de desbatere în ce privesce competenţa în cestiuni de regulare şi dênsul e în privinţa aceasta de părerea acelora, cari se basează pe §. 154 p. 2 care susţine, că trebile comune au sĕ se reguleze prin congres ear sinoadele ar avè a se ingera numai într'atât încât n'ar esista o astfel de regulare din partea metropoliei. Indată ce atêrnă dela forul competent atunci de sine se înţelege că regulamentele anterioare provisore ale sinoadelor se abroagă. Dacă sinoadele ar trage în competenţa lor afacerile aşa după cum a ḑis deput. E. Brote n'ar mai remânè congresului nimic de regulat. Pe basa acestor păreri ar putè venì fie-care comitet ppresbiteral şi parochial sĕ denege sinodului dreptul a se ingera în afacerile lor, pentrucă lor încă le este garantată oarecare autonomie prin statut. org. Pe când dar regularea trebilor comune tuturor eparchiilor trebue sĕ se facă în conformitate a bună seamă trebue sĕ presupunem, că congresul va fi cu considerare la diferitele împregiurări particulare. Dacă cu toate aceste esistă păreri divergente despre competenţă numai congresul e competent a deslega atare cestiune. Tot el are sĕ decidă şi modalitatea şi calea, cum sĕ se aducă la cunoscinţa eparchiilor normativele statorite de congres. Pentru pct III din propunere trebue sĕ se declare în contra, dacă se înţelege aşa, ca regulamentele congresuale sĕ se aducă la cunoscinţa sinoadelor pentru ca aceste sĕ se îngrădească în contra lor când li s'ar părè stricăcioase archidiecesei. Dacă însĕ s'ar face numai din causă formală atunci lucrul n'ar merita atâta vorbă.

Deput. Dr. St. Păcurariu află că competenţa între sinod şi congres este regulată deja prin statut. org. şi că n'ar fi bine a suleva cestiunea la acest loc pentru a nu da corporaţiunilor subalterne indemn a protesta în contra decisurilor superioare sub preteste, că n'ar fi regulată competenţa între ele. Disposiţiile statut. org. pot fi defectuoase în acest punct dar sĕ se lase în libera (?) voie a congresului a delimita marginile competenţei între sinoade şi congres. Cât pentru promulgare e de părere, că despre aceasta nici n'ar putè fi vorbă, de oare ce în congres şi sinod nu se fac legi, ci numai statute, cari au sĕ se aducă la cunoscinţa celor competenţi după usul de pănă acum, deci e de părere a se trece preste aceasta la ordinea ḑilei.

Deput. P. Cosma se apĕră în contra unor restălmăciri a cuvintelor sale, susţine însĕ şi acum că dacă consist. archid. n'ar voì se pună în lucrare decisiunile corporaţiunilor superioare sub cuvênt, că congresul n'ar fi competent a eda porunci, ar fi anarchic. De altcum cestiunea competenţei trebuie urgată ca sĕ nu se mai împedece şi de acì înainte înaintarea lucrărei sinoadelor; deci propune: sĕ se roage congresul naţional ca sĕ reguleze în procsima sa sesiune modul şi forma promulgărei şi esecutărei concluselor sale în eparchii. Preste celelalte puncte ale propunerei se trece la ordinea ḑilei.

Deput. Z. Boiu face următoarea propunere cu privire la punct III al propunerei comisiunei: „Publicarea regulamentelor congresuale încât terminul publicărei lor nu este prevĕḑut în însuşi regulamentul, sĕ se facă la sinodul procsim; la din contra se pune în lucrare şi la sinodul procsim se ia la cunoscinţă.

Deput. Dr. I. Borcia susţine că nime din sinod n'ar cugeta sĕ împedece punerea în lucrare a regulamentelor venite dela congres în togmai precum nu se poate presupune, că dela congres ne vor venì regulamente contrare intereselor eparchiei. Se poate întêmpla ca şi congresul sĕ facă vre-o eroare în privinţa delimitărei competenţei sale. Biserica noastră pănă la aducerea statut. org. s'a organisat numai prin canoane. Fiind statut. org. un eflucs al canoanelor trebue sĕ se lucre în spiritul canoanelor într'acolo ca sĕ se aducă harmonie în lucrarea factorilor diferiţi. Aceasta crede că o va face congresul venitoriu, ear dacă nu ar face atunci regulamentele şi conclusele aduse de congres sĕ se aducă la cunoscinţa sinodului pentru ca acesta sĕ scie ce se întêmplă în archidiecesă.

Punêndu-se cestiunile la vot propunerea lui Dr. Păcurariu de a trece la ordinea ḑilei, nu se primesce. Din propunerile celelalte primindu-se unele părţi şi omiţêndu-se altele resultă următoriul decis al sinodului:

1. Publicarea şi întroducerea susamintitelor regulamente se ia de astădată spre sciinţă.

2. Deşì competenţa congresului naţional este regulată în statut. org. totuşi pentru a precisa mai de aproape sfera de activitate s'au sfera de competenţă a congresului naţional şi a sinoadelor eparchiale precum şi sfera de competenţă a consistoarelor eparchiale şi a celui metropolitan, este de dorit, ca congresul naţional sĕ se ocupe cu această cestiune şi se dispună cele ce va afla de lipsă; asemenea este de dorit ca congresul naţional sĕ reguleze în procsima sesiune modul şi forma promulgărei şi esecutărei concluselor sale în eparchii.

3. Pănă atunci publicarea regulamentelor congresuale în cât terminul publicărilor nu este provĕḑut în înseşi regulamentele sĕ se facă la sinodul procsim; la dincontră se pun în lucrare şi la sinodul procsim se aduc la cunoscinţa.

Acelaş raportor refeerează despre pct. VIII şi ultim al raportului general al consistoriului archid. plenar, în cari se comunică:

1. Conclusul congresual din 9/21 Aug. 1878 Nr. 105. după care un individ nu poate fi în acelaş timp deputat la 2 sinoade.

2. Conclusul congresului din 1878 Nr. 119 privitoriu la mĕsurile contra abusurilor la alegerea funcţionarilor bisericesci.

3. Conclusul congresului din 1878 Nr. 122 după cari contribuţiunile necesare din partea coreligiunarilor nostri sĕ se facă obligătoare pentru acesta prin angajarea directă a comunelor bisericesci fără a se refugia la organele statului.

4. Conclusul congres. din 1878 Nr. 217 privitoriu la casurile de neîntărire a vre unui asesor consistorial în senatul bisericesc.

5. Conclusul congresului din 1878 Nr. 48 privitoriu la locul şi şederea ppresbiterului în comitetele parochiale avênd a şedè la dreapta preşedintelui comitetului.

6. Regulamentul afacerilor interne congresuale.

7. Conclusul congresului din 1878 Nr. 269 privitoriu la înfiinţarea de cancelarii şi locuinţe protopresbiterale.

8. Conclusul congresului din 1878 Nr. 272, prin care se normează sesiunea procsimă a congresului începênd dela 10 Aug. 1880 avênd a se face cele de lipsă pentru noua alegere a deputaţilor congresuali. Toate aceste Sinodul le ia spre sciinţă.

La ordinea ḑilei raportează tot acelaş raportor asupra hârtiei consist. Nr. 1558 ex 1879 prin care se asterne hârtia Escelenţei Sale Archiepiscop şi Metropolit. ddto 22 Aprilie 1880 Nr. 159 cuprinḑênd 2 concluse congresuale din 1878 Nr. 243 în privinţa înfiinţărei alor douĕ eparchii noue. Comisiunea organisătoare propune la aceasta următoarele: „ca sĕ se transpună hârtiile referitoare la această materie consistoriului archidiecesan spre a asterne sinodului venitor opiniunea sa motivată şi provĕḑută cu datele necesare.

Cu privire la înfiinţarea alor douĕ eparchii nouĕ

Presidiul arată, că în principiu congresul a decretat înfiinţarea alor 2 eparchii. In obiectul acesta archidiecesa este într'atâta intresată în cât ar fi sĕ se rupă din tr'ênsa unele părţi spre a se adauge la respectivele eparchii ce au a se înfiinţa şi apoi încât mijloacele bănesci ale archidiecesei ar fi sĕ se împartă aşa, ca părţile dismembrate sĕ capete din fondurile archidiecesane partea ce ar venì pre dênsele. Cât pentru membrii congresului ar avè sĕ remână tot 20 la numer însĕ aşa ca fie-care diecesă sĕ dea numai câte 15. Fiind cestiunea în congres în principiu resolvită sinodul ar avè sĕ se pronunţe numai în privinţa arondărei.

Deputatul Dr. Borcia fiind cestiunea de mare însemnătate şi cu consecuenţe mari crede că nu s'ar putè hotărì aşa precum ni se presentă în sinod, ci sĕ se releagă la consistoriu pentru a se face cele propuse de comisiune.

Deput. N. Cristea fiind de aceaşi părere, crede că pregătind consistoriul operatul de cestiune în decursul verei acesteia s’ar putè convoca un sinod estraordinariu înainte de întrunirea congresului pentru de a se pronunţa în cestiunea aceasta.

Deput. Dr. St. Păcurariu nu crede de oportun, din împregiurările actuale, în cari ne aflăm, a face încercări spre a schimba statut. org. întogmai precum nu este nici posiţiunea archidiecesei de aşa, ca sĕ se poată împărţì banii şi poporul. Şi în acest înţeles propune a se rĕspunde congresului.

Deput. A. Trombiţaş e în contra părerei comisiunei, căci este convins, că chiar şi după studiu mai îndelungat nu vom putè ajunge la alt conclus asupra căruia ne-am putè pronunţa şi aḑi. Asupra împărţirei fondului şi teritoriului ne putem pronunţa chiar astăḑi.

Deput. Z. Boiu află incompatibil cu demnitatea congresului şi sinodului a se da un rĕspuns atât de brusc precum voiesce deput. Dr. St. Păcurariu. De altcum spriginesce propunerea comisiunei cu aceea, ca consistoriul sĕ se pună în această privinţă în conţelegere cu consistoarele din celelalte eparchii.

Fiind timpul înaintat desbaterea acestui punct se amână pe şedinţa procsimă, care se anunţă pe mâne la 9 oare înainte de ameàḑi. La ordinea ḑilei prelângă aceasta raportul comisiunilor.

Şedinţa se încheie la 9 oare seara.

Din Bucovina.

(La instalarea noului archiepiscop şi metropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei Dr. Silvestru Morariu Andrievici).

Ḑiua cea mult dorită a sosit, în care a vĕḑut creştinul Bucovinean pe persoana cea mult meritată, atât în privinţa literară, cât şi în cea naţională pe scaunul bisericesc. Aceasta ḑi e una din acele, pre care Românul nici odată nu o va uita, fiind ea o ḑi de epochă pentru Români. — Soarele rĕsăria pe ceriul senin şi lumina capitala Cernăuţi cu cele mai blânde raḑe, par’că s’ar bucura şi el de ceea ce avea sĕ se petreacă în tr’ânsul. În curênd se vedea şi mulţime de oameni pre strade în haine festive, admirând decoraţiile cele multe ce făceau mai inposant pre inposantul oraş Cernăuţi. Cele mai de căpetenii decorări şi aicea vrednice de amintire, erau la reşedinţa episcopală, unde fâlfăia o nenumerată mulţime de steaguri, mici şi mari, prin ghirlande verḑi amestecate cu flori, şi întinse în cea mai mare frumseţă pre zidul reşedinţei. Apoi şi „Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina“ onorà pe fostul ei vice-preşedinte cu o decorare frumoasă. Sĕ trecem mai departe la catedrala metropolitană, unde se vedeau aşişderea decorări foarte frumoase şi vrednice de păstoriul bisericesc.

Acì se strinse, pe la şese oare dimineaţa, toată preoţimea venită de pe la sate şi făcea rugăciuni. La opt oare merse o deputaţie de opt preoţi la reşedinţa metropolitană, înaintea metropolitului, unde astepta măreaţa caretă, trasă de şese cai albi, pe Sânţia sa, ca sĕ’l aducă la biserică. Ajungênd Sânţia sa la biserică, presentà un batalion de soldaţi, musica regimentului Ringelsheim din Leov, orênduită de împĕratul încoace anume pentru instalarea metropolitului, întonà un imn festiv, preoţii eşiră înainte şi după ei cânta: teologii un psalm printre toate aceste se amesteca o mulţime de împuşcături şi strigĕte, Sĕ trăiască! a poporului. În biserică aşteptà Sânţia sa, încungiurat de preoţi şi de o mulţime foarte mare de oameni, cari năvălia fără sfêrşit în biserică, pre comisariul împĕrătesc, preşedintele ţĕrei Baron Alesani. Acesta nu zăbovì mult şi încurênd dede musica, care întonà imnul poporal, şi împuşcături sosirea lui. Metropolitul îi eşì, întovĕrăşit de preoţii celebrari şi alţi representanţi, înainte şi il petrecu pănă la strana împĕrătească. Sănţia sa se puse în mijlocul bisericei.

După ce se făcù tăcere cetì d-l Balmoş decretul de comisariu împĕrătesc, apoi diploma împĕrătească de denumirea metropolitului în limba germână, română şi ruteană. După aceasta mulţămì Metropolitul, împĕratului şi comisariului. Milaş cetì decretul de comisariu sinodal pentru archimandritul Ciupercovici. După aceasta a învitat archimandritul Ciupercovici pre Metropolitul sĕ arete documentele pentru sinod. Metropolitul a dat singhilia lui Ciupercovici, pe care a cetit-o Ciupercoviciu în limba română, Zurcanovici în limba slăveană.

După aceste cetiri a salutat comisariul sinodal pe Metropolitul, şi a provocat pe clerul şi pe mireni sĕ’l întroneze.

Întronându-l cu „sĕ trăiască“, comisariul sinodului a depus omagiul în numele sinodului metropolitan sărutându’i mâna, apoi l-a salutat în numele episcopilor sufragani, delegatul lor, protosincelul din Zara profesorul Milaş şi aducându’i omagiul lor ’i-au sărutat mâna. Apoi ’i sărutară mâna preoţii şi mirenii. După aceasta a cetit Metropolitul epistola sa pastorală. La fine comisariul împĕrătesc, a provocat pre toţi credincioşii sĕ fie cu fidelitate şi supunere cătră împĕratul şi cu dragoste frăţească cătră olaltă. La ḑece şi jumĕtate începu sânta liturgie.

La douĕ oare după ameaḑi se petrecu actul de instalare, în sala festivă metropolitană, unde erau adunaţi Baron Alesani ca comisar împĕrătesc şi toate representaţiile deregĕtoriilor, scoalelor şi corporaţiunilor. La trei oare începe masa festivă, la care se aflau 170 de persoane cele mai alese. Pe timpul mesei cânta musica de regiment, în grădina reşedinţei şi îmbucura publicul ce era strins cu miile de a o asculta. Cei mai mari domni şi cele mai frumoase flori ale Bucovinei se vedeau aicea, primblându-se cu feţe vesele şi pline de bucurie.

La masă ţinu douĕ toasturi Sânţia sa şi douĕ Baronul Alesani şi anume: Metropolitul pentru Împĕratul, Baron Alesani pentru Metropolitul, apoi Metropolitul pentru comisariul împĕrătesc, preşedintele Bar. Alesani, pentru toată ţeara.

Mai erau alte trei mese pregătite pentru familie, deputaţi de pe la ţeară şi pentru popor în de comun. La acest din urmă era şi joc.

După şese oare se sculară dela masă şi toţi mergeau acasă de a se pregătì pentru actul ce va sĕ se petreacă seara.

Saorele apune, întunecimea sĕ lăţesce asupra pămêntului, stelele se arată pe bolta ceriului ca sĕ fie marture de măreaţa noapte.

Toată Bucovina era tăcută şi în întunerec numai capitala ei plină de sgomot şi lumină. Că eată ce lumină se arată pe orizontul de sud a Cernĕuţilor şi se mişcă prin stradele lui. E conductul de făclii. Acest conduct constând din 600 de făclii, unul din cele mai frumoase ce vĕḑu Cernĕuţul, se mişcă, în ordinea cea mai bună, acompaniat în fruntea lui de musica militară, de pe piaţa gimnasiului pe uliţa reşedinţei spre reşedinţă, unde ardea deja lumina electrică şi stupuri de răşină giur împregiur. Se aprind şi lămpioare care erau puse în pămênt şi cari formau literile Dr S. M. A. adecă Dr. Silvestru Morariu Andreevici. Conductul întrà în curtea reşedinţei acì formă o roată foarte mare, ear în mijloc se postă mai ântâi, lângă balconul cel mare, Societatea de căntare ear mai departe musica militară. O mulţime numeroasă era adunată în curte şi pe drumurile alăturate, din ferestile reşedinţei se vedea o mulţime de persoane bucurându-se de reuşirea cea bună a acestei festivităţi. Ear pe balconul cel mare se vedea plăcuta faţă a Sânţiei Sale Metropolitului cu o mulţime de domni de rang înalt.

Se făcu tăcere adâncă, toţi asceptau cu cea mai mare luare de seamă venitul. Societatea de cântare care consistà din 60 de cântăreţi, începe cu o serenadă, care era aşa de plăcută pentru ascultători, că gândiau a fi transportaţi de pre pămênt. După aceea cântà musica militară şi earăşi Socitatea de cântări în sfêrşit musica militară. Şi sĕ făcu ĕarăşi tăcere. Apoi se auḑì plăcuta şi departe auḑitoarea voace a prea sânţitului. El mulţiumì din toată inima pentru onoarea ce i s’a făcut cu ocasiunea instalării lui, şi încredinţă că această ḑi, cea mai plăcută pentru dênsul îi va fi întipărită pănă la moarte în memoria lui. „Sĕ trăiască,“ urmà după aceasta, tără sfêrşit şi strigĕte din cea mai mare simpatie de mic şi mare. La 11 oare părăsì conductul şi cu dênsul mulţimea de oameni reşedinţa, şi merse, după ce trăirară cele mai însemnate strade, la preşedintele ţĕrei Baron Alesani. Acì poftì unul pre preşedintele de a aduce mulţămirile cele mai cordiale ale întregii ţĕri, la treptele prea înaltului tron împĕrătesc, pentru binevoirea ce a arĕtat ţĕrii prin denumirea prea sânţitului Metropolit.

Tocmai a treia ḑi sfêrşì festivitatea cu visitarea Metropolitului ce o făcu în institutul teologic. Acì era decorată capela şi drumul spre dênsa în chipul cel mai frumos. Teologii îl întimpinară la poartă cu cântări şi îl petrecură pănă în capelă. Aicea ţinu teologul d-nul Varonca în limba română ear d-nul Manasterchi în limba ruteană câte o cuvêntare. Cu cuvinte foarte călduroase rĕspunse în limba română Metropolitul.

Cu aceasta se terminà festivitatea cea vrednică de persoană ce i a fost hotărîtă. La această festivitate n’au luat parte numai creştinii gr. orient. români, ci şi toate confesiunile şi naţionalităţile fără deosebire, cu cea mai mare simpatie. Ba chiar şi din depărtare se trimise representanţi. Aşa trimise Iaşul un Archimandrit şi Dalmaţia, cum am spus mai înainte, un protosincel. Se vede dar ce iubire, are noul Mrtropolit în ţeară. Aceste toate le-a meritat prin activitatea, dreptatea şi bună inima lui. „Sĕ trăiască“ !

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Aiud, 18 Maiu 1880. În 13 a lunei curente s’a ţinut în urbea noastră prima congregaţiune marcală ordinară din anul acesta, cercetată de numĕroşi membri congregaţionali.

Cel mai interesant obiect de pertractare atât din punct de vedere comun, cât şi naţional românesc a fost alegerea unui preşedinte la scaonul orfanal, devenit vacant prin moartea dlui Vasiliu Duca. Ne restringem deocamdată numai la acest punct pentrucă e destul de interesant şi instructiv pentru noi Românii.

Premitem aceea că la întreg oficiul central comitatens al comitatului Albei-inferioare locuit preste trei părţi de Români singur numai în menţionatul post a fost ales un Român, firesce că batăr acest mic os de ros sĕ’l capete şi maioritatea română din comitat. Din graţia maghiară s’a fost ales dar reposatul Duca.

Membri congregaţionali români credeau acum, că acest post din subţirea graţie maghiară de pănă acum (pentrucă de dreptate şi ecuitate nu poate fi vorba) eară va fi înlocuit prin un român, şi o credeau aceasta cu atât mai tare, pentrucă s’ar fi aflat şi în general s’a recunoscut de cualificat la acest post judele orfanal şi de present, primariul substituit din Alba-Iulia dl Michaiu Cirlea, şi se credea cu atât mai tare alegerea supranumitului, pentrucă o însemnată partidă din elemente străine ’l spriginia, şi deosebit nu numai că toţi membrii congregaţionali români erau pe lângă dênsul, dar în privinţa alegerei dênsului sĕ făcu la comitele suprem Zeyk Karoly o representaţiune din partea reverendisimilor dni canonici Negruţ şi Vestemian din Blaj.

Dar se vede că acum Românul nu numai la regim fără şi la comitate înzedar mai bate la uşe, intrare numai capĕtă: tot ce e românesc şi nu unguresc trebue delăturat şi nimicit.

Candidatul unguresc Tőrők Antal pe lângă obraznice şi neiertate presiuni fu ales cu 122 voturi contra dl Michaiu Cirlea care primì 82 de voturi.

Aşa dar am ajuns acolo ca în comitate aşa ḑicênd mai românesci, dela Maghiar nici chiar graţie numai poate aştepta, — că Maghiarul nici chiar de graţie nu’l mai află demn pe Român.

Fie dar aşa: Şi noi am ḑis-o şi o ḑicem, că mai bine nimic decât o atare graţie omoritoare. Şi din punctul acesta de vedere nici nu regretăm căderea dlui Cirlea. Ma ne bucurăm şi o şi spunem verde pentru ce.

Cunoascem de a proape pe dl Cirlea. Dênsul e un atare Român din generaţiunea nouă, pe care’l nutresce speranţa, că cu frumosul şi buna, ajungi la ceva cu stăpânitorii nostri. Blândeţa, prevenirea, le cugetă dênsul şi pe terenul politic de mijloace pentru înţelegere şi împăciuire.

În ḑiua alegerei după ce căderea era sigură ma’m întêlnit cu dênsul. De pe faţa acestui caracter blând am cetit amara amăgire.

Această amăgire va trezì doară şi pe dênsul ca şi pe alţii, că bunul şi frumosul, blândeţa şi prevenirea tare puţin are comun cu politica, şi puţin mai nimic ’ţi ajutoră în luptă pentru interesele şi esistenţa naţională faţă cu Maghiarul, sau mai bine ḑis faţă cu regimul maghiar present.

Căderea dlui Cirlea ne aduce aceea nouă dovadă, că trebue sĕ ne deschidem bine ochii, şi bine sĕ cercăm calea, pe care avem sĕ mergem.

Sĕ fim cuiţi dar cu cestiunea aceasta.

Dară nu putem fi cuiţi cu alta, şi asupra acesteia atragem atenţiunea comitelui auprem, ba chiar şi atenţiunea guvernului, din interesul liniscei şi păcei publice.

Are cunoscinţă comitele suprem al comitatului albei-înferioare şi are cunoscinţă guvernul că un oficiant public alesul preşedinte al scaonului orfanal dl Török Antal din incidentul, că un Român a cutezat a concura şi contra lui la postul din întrebare în seara menţionatei ḑile de alegere la o cină dată de dênsul palam et publice revnia reminiscinţele din 1848, şi în gura mare spre iritarea spiritelor vomează asupra Românilor înjurii de hoţi, lotri, ucigători şi aprinḑĕtori?

Au cunoscinţă locurile mai înalte, că menţionatul oficiant maghiar pe stradele Aiudului cu maliţia tendenţioasă ’l strigă pe candidatul român de „Axentist“ care vrea sĕ se încuibe în Aiud?

Şi dacă comitele şi guvernul are cunoscinţă, sufere ca astfel de alegeri sĕ fie valide, sufere ca atari oficianţi cardinali sĕ remână nepedepsiţi şi sĕ fie chiemaţi a fi juḑi drepţi şi onesti asupra familielor române?

Întrebăm, şi credem că chiar şi din punct de vedere al intereselor maghiare vom căpeta respuns.

Un membru congregaţional.

Varietăţi.

* (Transferare). Dl Ioan Tecoanţă, vice-notariu la judecătoria cercuală din Sibiiu este transferat în aceeaşi funcţiune la judecătoria cerc. din Nocrcihiu.

* (Miletits) după cum ne spune „Pesti Naplo“ s'a mutat cu locuința la Viena.

* (Doritorii) de a ocupa posturi la căile ferate, în urma unei ordinațiuni a ministrului de comunicație, au sĕ'și adreseze suplicile de a dreptul la direcțiunile respective ale căilor ferate, eară nu la ministeriu.

* (Contra Filocserei). Ministrul r. ung. de agricultură a întredis deocamdată în sensul art. de lege II: 1880 comerciul cu vițele lucie și cu rădĕcini.

* (Poftă curioasă). Un Jidan, care pentru nesce fapte rele avea sĕ sufere la ordinul primariului o pedeapsă de 10 bâte, după ce primì cinci și i se ertară celelalte cinci, strigă: „Dle primariu! Ddeu sĕ 'ți înmiască ce'mi-ai iertat!“

* (Întreprindere americană). În Minapolis s'a început a se folosì pentru mânarea morilor respect. pentru măcinat, cataractul rîului Misisipi, care ar avè puterea dela 150,000 cai. Succedênd această întreprindere, concurența morilor de vapor europene cu făinile americane va fi aproape cu neputință.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Cestiunea ortografică.

în

Societatea Academică.

Ședința publică din 11 Aprilie 1880.

Membrii presenți: D-nii Alecsandri V., Caragiani I. Fontanini M. A., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T., Chintescu N., Sion G.. Babeș V., Bariț G., Ionescu, Maniu V., Melchisedec P. S. S. episcop, Papadopul Calimach, Urechie V. A., Aureliu P. S., Bacaloglu Em., Brânză D., Felix I., Ghica I., Poni P., Ștefănescu Gr., Teclu N. Vasici P.

D. Brânză dă lectură discursului seu de recepție: Vegetația României și esploratorii ei, la care respunde dl Gr. Stefănescu.

D. Maiorescu citesce raportul seu din partea comisiei însărcinată cu proiectul unei sisteme ortografice pentru publicațiile Academiei Române.

La 2 oare și jumĕtate ridicându-se ședința publică și trecênduse în ședință privată, dl Maiorescu depune din partea lui Diefenbach, o adresă, prin care trimite Academiei, în terminii cei mai simpatici, un esemplar din *Völkerkunde Ost-Europa's*. Totodată d. Moiorescu, printr'o propunere subscrisă de d-sa și d-nii Hasdĕu, Papadopul Calimach, Chintescu, Babeș și Fontanin, solicită alegerea lui Diefenbach ca membru onorariu al academiei. De asemenea d. Hasdĕu solicită a se alege ca membru onorariu d. F. Miklosich, printr'o propunere subscrisă de d-sa și d-nii Maiorescu, Papadopul Calimach, episcopul Melchisedec și Chintescu.

Ambele propuneri se pun la ordinea dilei. Sĕ pune totdeodată ordinea dilei propunerea, subscrisă de d-nii Stefănescu, Brânză, Bacaloglu, Poni, Felics și Teclu de a se alege ca membru corespundent pentru secția scientifică dr. *St.* Hebites.

Se deschide discuția generală asupra raportului ortografic.

D. Babeș crede că se restringă discuția asupra principiului fundamental nou, adecă, fonetismul temperat prin necesităţi „etimologice“, în loc de principiul de până acum, „al unui etimologism temperat prin concesii fonetice.“

Principiul dela 1869 n'a aflat propagare; prin urmare trebue sĕ încercăm cu altul; dar întrebarea remâne: În care mesură? Până unde? Aici se teme, că are sĕ încapă foarte multă vorbă, și de aceea d-sa crede; că dacă cumva n'ar fi posibilă adoptarea proiectului comisiei en bloc, ar fi mai oportun, sĕ se amâne discuția asupra acestuia pentru viitoarea sesiune, luând astfel și publicului literar din afară posibilitatea de a se pronunța asupră'i

D. Sion combate amânarea, arĕtând că cestia este pendentă încă din sesiunea trecută și că țara așteaptă cu împaciență o soluție din partea Academiei.

Punênduse la vot amânarea, se respinge.

D. Hășdĕu stabilesce ca punct esențial, că decisia Academiei, ori care ar fi, nu poate sĕ aibă un caracter imperativ, estrem, de vreme ce cestiile scientifice în genere nu se deslegă prin maioritate și minoritate, ci va avè numai un caracter intern așa dicênd oficial, anume pentru publicațiile Academiei. După cum este publicat s'au tipărit până acum cu o ortografie decisă printro maioritate de altă dată a Academiei, tot așa, nemai fiind astădi aceeasi maioritate, urmează ca ele sĕ se publice pe viitor cu o ortografie ce se va decide prin maioritatea actuală.

D. Fontanin dice că ortografia nu trebue considerată numai din punctul de vedere teoretic. Ori ce ortografie este resultatul unei convenții, și convenția trebue sĕ aibă în vedere interesul cel mai esențial al tuturor. La noi interesul cel mai esențial este naționalitatea. Prin ortografia etimologică ne apropiem mai mult de națiile surori din occident.

D. Papadopul Calimach observă, că prin ortografia fonetică Românii nu renunță la naționalitatea lor latină, căci naționalitatea se apreciază după limbă, ear nu după modul de a scrie acea limbă. Apoi admițênduse o ortografie basată pe etimologia latină, ce vom face cu cuvintele nelatine, întroduse de secoli în limba română, și pe cari nu le putem alunga cu toptanul, după cum nici un popor n'a putut sĕ alunge toate străinismele din limba sa?

D. Chintescu arată, că o ortografie etimologică a avut la noi în trecut rațiunea sa în lupta politică între Români și vecinii nostri, cari ne contestau originea romanică. Astădi însĕ ea nu se mai poate justifica prin nimic, de oare ce nimeni nu nemai contestă latinismul. La Francezi, Englezi, Germani,*) ortografia este etimologică până acum, căci este tradițională, petrificată oare cum prin vechimea literaturilor respective, pecând la noi acest mobil nu esistă. Ba chiar și acolo sĕ fac astădi încercări foarte serioase de a simplifica ortografia. Ortografia în genere este o cestie de cultură, ear nu de naționalitate. Cultura cere o ortografie cât se poate mai simplă, mai firească, prin care cunoscințele sĕ se poată lățì în popor mai cu înlesnire.

D. Alecsandri dice, că era foarte Român și atunci când scria cu cirilice. Pecând Nesselrode contesta originea occidentală a nației române, era naturală din parte-ne o reacție, după cum a făcut, între alții, repausatul Eliade. Astădi însĕ, toți ne cred că sûntem latini. Ori cum am scrie cuvêntul *om*, chiar cu litere turcesci, el tot va fi frate cu francesul *homme* sau cu italianul *uomo*, ear nu cu Germânul *mensch* sau cu grecul „*anthropos*“. De aceea, cestia națională fiind cu totul îndependentă de cestia ortografică, sĕ nu căutăm în ortografie alt ceva decât numai simplicitate. Sĕ vorbim românesce și sĕ scriem foneticesce. Sĕ nu ajungă și Românii, din causa dificultăților ortografice, la bătaia de cap a Francezilor, la cari și un Lamartine făcea erori de ortografie. Nația română, în ori ce cas, nu va perì din lipsa unui *u* scurt.

D. Fontanin protestă contra nesocotirei formei, când este vorba de interesele unei națiuni. Forma e foate importantă. Sĕ cultivăm la noi în toate forma latină. Ortografia etimologică durează în România de un secol, începênd de la gramatica lui Clain și Șincai din 1780. Direcția fonetică de adi este o reacție contra direcției tradiționale de până astă-di. Ea este cu atât mai periculoasă, cu cât ne depărtează nu numai de Latinii din Occident dar și de frații nostri din Macedonia. Numai ortografia etimologică poate fi astfel, în cât sĕ fie oare-cum comună Românilor din Dacia lui Traian și din Dacia lui Aurelian. Sĕ nu ne închipuim, că soarta nației române este deja pe deplin asigurată. Pericolul mai esistă și vom mai avè trebuință de ajutorul fraților noștrii din Occident.

D. Laurian dice că principiul economic: „muncesce puțin și câștigă mult“ nu sĕ prea aplică la realitatea lucrurilor. In aplicare la sciință, d-sa mărturisesce, că a studiat foarte mult și scie foarte puține. Tot așa se nu sperăm că vom putè dobândì o ortografie serioasă, și care totusi sĕ nu ceară nici o muncă, nici o cugetare din partea celor ce o vor întrebuința. D-sa preferă o ortografie, care sĕ ne dea oare-care muncă, sĕ ne facă a cugeta, după cum ne și face a cugeta sistema ortografică etimologică. Sistema fonetică sĕ aplică bine la limbe sĕlbatice sau de tot ne-culte, pe când limba noastă are un trecut. Sĕ nu ni se citeze în favoarea acestei sisteme autoritatea cutare sau cutare, căci în sciință nici o autoritate nu esistă, nimic nefalibil, ci totul trebue supus controlului.

D. Babeș cere închiderea discuției generale și luarea în considerație a proiectului comisiei, dar voesce a atinge mai ântâiu în puține cuvinte cele spuse de domnii Fontanin și Laurian în spriginul sistemei ortografia etimologică o cestie de onoare națională, care trebue sĕ se reguleze printr'o transacție între noi toți, iar d-nu Laurian o declară de singură serioasă, negând adversarilor sĕi sciința și chiar cugetarea. O ortografie este cu atât mai bună, cu cât poate sĕ se rerpândească mai lesne în popor, respândindu-se prin mijlocul ei cultura. O ortografie grea sau muncită ar fi logică, numai atunci când o nație n'ar avè alt-ceva sĕ facă de cât a se ocupa de ortografie. Ortogragra este un instrument, ear nu scopul. Scopul este lățirea culturei. Prin lățirea culturei, nu prin ortografie, vom înlătura noi pericolele, cu cari ne amenință d. Fontanin; ear singura ortografie prin care vom isbutì cu grabă a lățì cultura, așa se vede că e cea fonetică, fiind cea mai simplă, cea mai acceptabilă pentru popor. Poporul nu poate sĕ scie latinesce. Insăși d-sa redactorul „Albinei“ a fost etimologist estrem dar a pățit-o, căci lectorii protestau mereu, că nu pot sĕ citească. Din toate aceste considerății, d. Babeș îmbrățișează proiectul comisiei și 'l salută cu atât mai mult, cu cât constată în el tendența de a concilia toate spiritele.

Discuția se închide și proiectul comisiei se ia în considerație cu 20 voturi din 22 votanți.

---

*) La Germâni s'a hotărît chiar de a întroduce în scoli o ortografie cu însemnate modificări fonetice. „(Nota Red.)“.

Economic.

Sibiiu 21 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; grâu sĕcăreț fl. 6.90—7.90; sĕcară 5.60—6.—; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. 3.60—4. Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Bursa de Viena și Pesta

din 22 Maiu 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	105.70	105.65
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.50	98.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.—	87.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.75	126.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	94.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.50
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.25	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.25
Obligațiuni urbariale transilvane .	93.25	92.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	92.50	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.45	72.40
Datorie de stat în argint . . .	73.25	73.25
Renta de aur austriacă	88.45	88.75
Sorți de stat dela 1860 . . .	130.—	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung. .	834.—	836.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	278.—	277.75
Acțiuni de credit austr. . . .	265.50	265.—
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	110.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.60	5.59
Napoleon	9.42	9.41
100 marce nemțesci	58.25	58.30
London (pe polița de trei luni) .	118.40	118.40

Nr. 130 1880. 1—3

CONCURS.

Încuviințându-se prin înalta resoluțiune consistorială dto 1 Martie a. c Nr. 773, instituirea unui post de capelan în parochia gr. or. Cigmĕu de clasa a III protopresbiteratul Geoagiului I lângă bĕtrânul neputinciosul paroch Atanasie Necșa: pentru ocuparea acestuia sĕ escrie concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela prima lui publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sûnt: douĕ tertialități din venitul întreg parochial în sumă de 100 fl. v. a.

Suplicile instruite conform statutului organic sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopnesbiteral.

Hondol 24 Aprilie 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Gioagiului I. In conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Pipoș m./p.,
protopresbiter.

Nr. 1071—1880.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic cercual în cercul II sanitar al Boiței din pretura Cisnădiei, comitatul Sibiiu cu reședința în **Tălmaci** sau **Boița**, se escrie prin aceasta concurs. De cercul acesta sanitar se țin comunele: Tălmaci, Tălmăcel, Boița, Porcesci și Veștem cu 6506 suflete.

Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Pentru un doctor de medicină salariu 400 fl.

2. Pentru un chirurg de medicină salariu 300 fl.

3. Dacă medicul va reședè în Boiță, are dela această comună cuartir natural și lemne;

4. Onorariu pentru visita primă 50 cr. eară pentru fie carea următoare la același pațient câte 30 cr;

Ținerea unei farmacii de mână se înțelege de sine.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și adresa suplicele lor instruite cu documentele despre cualificațiunea și îndreptățirea lor spre esercitarea pracsei medicale (art. de lege XIV: 1876 alinea III) până în 8 Iunie 1880 la 6 oare seara pretorului subsemnat

Tălmaci în 7 Maiu 1880.

Emerich m. p.,
pretor.

[25] 3—3

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 57. Sibiiu, Joi 15 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 13 Maiu.

Vineri, Sâmbătă şi Luni comisiunea de justiţie din casa deputaţilor din Budapesta s'a ocupat de nou cu regularea proprietăţii din Transilvania.

„Străin ni se pare, ḑice „S. d. Tageblatt“, când auḑim vorbinduse de „ideea imperiului“ şi de „unitatea imperiului“. In Austria au înviat earăşi parolele cele vechi, însĕ acum au alt înţeles decum aveau oare când. Se refer numai la „Cislaitania“ şi nici aici la imperiul „cislaitanic“ întreg, de oarece Galiţia polonisată nu mai aparţine la acela. Nu va trece anul şi ideea imperiului după procesul de împărţire, care astăḑi progresează continuu, se va reduce şi mai mult, încât regatul Bohemiei şi archiducatul Austriei vor avè fie care pentru sine unitatea lor imperială“.

„In cercurile liberale ale Austriei se asteaptă cu încordare sfêrşitul desbaterei bugetului din casa de sus. Se speră, că în corporaţiunea aceasta ilustră ideea imperiului, firesce cu privire numai la jumĕtatea apusană a imperiului, va afla un locşor, unde sĕ poată fi acasă, pentrucă ideea de „desîmpărăţire“ a întrat deja în casa deputaţilor din Viena şi descompunerea Austriei în regaturi, ducate şi marchionate formează programa majorităţii casei deputaţilor.....“

„Sĕmênţa aruncată odinioară produce roduri şi acolo, unde nu se astepta sĕ producă. Ce ḑic la toate aceste domnii Kaiserfeld şi soţii lui? O foaie liberală din Viena şi foarte respândită recunoasce, că în toate părţile domnesce împărechiare, nemulţămire şi amărăciune.“

„Pe când domnesce dispoşiţiunea aceasta în lăuntru, la porţi bate earăşi „problema“ orientală şi asteaptă deslegare . . . .“

Este o porţiune bună de pesimism în cele de mai sus, vine însĕ întrebarea, dacă pesimismul acesta este şi justificat? „N. Allg. Ztg.“ încuviinţează procederea lui Taaffe dincolo de Laita, care tinde într'acolo, ca toţi cetăţenii sĕ se bucure de o potrivă de aceleaşi drepturi. Batĕr de am vedè şi la noi dincoace astfeliu de disposiţiuni şi nu o centralisaţiune riguroasă cu despectarea tuturor limbilor din patrie afară de cea a statului.

Casa de sus a senatului imperial a votat bugetul şi o lege despre „tacsele militare,“ a ales în delegaţiuni şi după toate aceste ministrul president, la însărcinarea împĕratului a enunţat amânarea şedinţelor senatului imperial.

„Polit. Corr.“ spune, că Austro-Ungaria a propus Porţei sĕ blocheze Scutarii cu trupe de ale sale, pentruca sĕ taie comunicaţiunea Albanezilor, cu Tusii.

Scirea despre o conferenţă de representanţi ai puterilor mari la Berlin se repeţesce. Scopul, se ḑice, că este, a accelera esecutarea celor hotărîte de congresul dela Berlin.

Intr'aceea şi Albanezii s'au adresat către puteri cu rugarea, a nu li se dărăburì teritoriul şi a nu li se desmembra naţionalitatea.

„Glas Cernagorvţa“, vorbind despre partea din tratatul dela Berlin, care o atinge mai deaproape, despre afacerea dintre Muntenegru şi Albania, ḑice, că negreşit tratatul dela Berlin va trebuì supus unei revisiuni, că Muntenegrenii nu vor sĕ ia rol de cuceritori şi, dacă nu vor căpăta teritorii albaneze, se găsesc lesne teritorii locuite de Sêrbi, cu cari s'ar putè despăgubì Muntenegrul. Ni se pare, ḑice „Timpul“, că „Vocea Muntenegr.“ face alusiune la Erţegovina.

În Paris era pe acì ca Dumineca trecută sĕ se facă turburări. Pe acea ḑi era anunţată o manifestaţiune din partea comunarḑilor. Poliţia a priveghiat. Vreo câteva cununi pe mormintele unor comunarḑi şi întruniri de oameni în locuri publice au fost tot ce s'a întêmplat. Cu toate aceste se arestară mai mulţi indiviḑi dintre cari şepte socialisti străini s'au şi dat afară din Francia. Poate că se vor mai da şi alţii afară.

Sâmbătă s'a serbat în Bucuresci cu toată splendoarea aniversarea suirei pe tron a domnitoriului şi proclamarea independenţei României.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 12 Maiu.

Şedinţa XIII (7/19 Maiu).

Şedinţa se deschide la 9 oare înainte de ameaḑi. Se cetesce protocolul şedinţei premergĕtoare şi se autentică.

Deput. Dr. Păcurariu propune şi sinodul decide ca: statutul votat de congresul naţional bisericesc sub Nr. congr. 238 pentru înfiinţarea unui fond metropolitan, sĕ se transpună comisiunei finanţiare spre a provedè posibila contribuire în bugetul anului curent.

Urmeaḑă la ordinea ḑilei continuarea desbaterei în cestiunea înfiinţărei a douĕ episcopii noue.

Deput Dr. St. Păcurariu formulează în această privinţă următoarea propunere: Fiind archidiecesa indivisibilă şi fondurile archidiecesane indivisibile, sinodul archidiecesan nu poate admite nici dismembrarea teritorială a archidiecesei nici împărţirea fondurilor archidiecesane. De altmintrelea acuirând măritul congres teritorii noue şi mijloace suficiente pentru susţinerea eparchiilor înfiinţânde sinodul archidiecesan nu este în contra principiului de a se înfiinţa atari eparchii. In acelaşi obiect face

Deput. Moise Lazar următoarea propunere: Sinodul archidiecesan recunoasce şi din parte'şi necesitatea înfiinţărei încă a 2 episcopii în provincia noastră metropolitană, cu aceea adaugere însĕ că, una din acele 2 episcopii sĕ se înfiinţeze în Ardeal şi anumit în Cluj. Aceasta fiind cugetul şi dorinţa sinodului nostru de sine urmează, că din archidiecesa noastră nici o comună nu se poate rupe şi anecsa la alte eparchii afară de Transilvania. Acest conclus sĕ se aducă la cunoscinţa congresului nostru bisericesc naţional.

Deput. P. Cosma e în contra propunerei formulate de Păcurariu în privinţa indivisibilităţii şi încât ea ar susţinè, că archidiecesa ar coincida cu marginile de odinioară ale Transilvaniei, de oarece realitatea ar vorbì în contra. Propunerea lui Moise Lazar pe de altă parte i se pare prea egoistică, deci ar dorì ca mai înainte de toate sĕ se ţină în vedere interesul comun al bisericei întregi.

Deput. E. Macelariu e în contra formulărei propunerei lui Lazar, din causă că nu ar fi bine a se restringe înmulţirea la un feliu de teritoriu, care atinge mai mult pre archidiecesani; dênsul deci îşi formulează propunerea sa în următoriul cuprins: Sinodul recunoscênd şi din partea sa necesitatea de înmulţirea episcopiilor e gata pentru binele public al bisericei a ceda o parte a populaţiunei precum şi din averea archidiecesei, îşi esprimă însĕ dorinţa, ca una din episcopiile înfiinţânde sĕ fie cu reşedinţa în Cluj.

Deput. I. Raţ spriginesce propunerea lui M. Lazar, ca una, care ar fi espresiunea dorinţelor archidiecesanilor, este însĕ în contra ori cărei mutilări a archidiecesei.

Deput. Dr. St. Păcurariu susţinênd propunerea sa nu află motive, cari sĕ'i facă plausibilă cererea de dismembrare a archidiecesei. Din contră atât motive luate din politică cât şi cele luate din administraţiune vorbesc pentru propunerea făcută de dênsul. După părerea sa estinderea archidiecesei nu ar fi o pedecă pentru buna ei administrare, căci în trecut archidiecesa, în aceeaşi estindere ca şi aḑi, nu a suferit nimic în privinţa administrărei. Tot de aceeaşi părere este şi în privinţa înfiinţărei a doue eparchii pe terenul archidiecesei.

Deput. A. Trombiţaş încă e de părere, că o administrare mai bună nu e condiţionată de înmulţirea eparchiilor, căci pentru câştigarea unei bătălii nu sûnt de lipsă mulţi generali ci e de ajuns unul bun. Cât pentru interesele ortodocsismului, atinse în propunerea lui Păcurariu, dênsul e de părere, că nu este treaba noastră a face propagandă confesională, ear ce privesce amintirea despre împregiurarea, că locurile mai înalte nu ar face nici o greutate înfiinţărei acelor eparchii dênsul e de părere, că aceasta i s'ar părè a fi daruri danaide. Deci propune: Din motive finanţiare archidiecesa nici cu mijloace bănesci, nici cu teritoriu nu va concurge la înfiinţarea celor 2 episcopii din Ungaria, propriu ḑisă, decretate în principiu de congresul naţional bisericesc.

După o scurtă motivare a propunerei sale deput. M. Lazar recomandă încă odată propunerea sa spre primire; la care se alătură şi deput. S. Piso.

După unele deslusiri date de presidiu în privinţa propunerei venite dela metropolie şi în privinţa părerei despre indivisibilitatea fondurilor, constată de nou, că în archidiecesă se simte lipsa unei diecese noue.

Deput. A. Trombiţaş fiind cestiunea o cestiune de consciinţă cere în numele a 15 deputaţi subscrişi, votare nominală! La apelul nominal rĕspund 38 deputaţi. Pentru propunerea deputatului Dr. St. Păcurariu votează deputaţii: N. Mihĕlţan, Dr. St. Păcurariu, Simeon Popescu, A. Trombiţaş şi I. Zacharie. In contra ei deputaţii: Barac I., Barcianu Dr. Daniil, Barcianu Servian, Bologa Iacob, Botean Ioan, Bârsan Ambrosiu, Boiu Zacharie, Bran de Lemeni Ioan, Brote Eugen, Cosma Nicolau, Cosma Partenie, Cristea Nicolau, Comşa Dimitrie, Dănilă George, Frateş Nicanor, Gall Ioan, Ghidiu Andreiu, Hodoş Dr. Iosif, Lazar Moise, Macelariu Elie, Maier Dr. Nicolau, Meţian Traian, Moldovan Pop Simeon, Piso Sabin, Popea Nicolau, Popea Ioan, Puşcariu Dr. Ilarion, Raţ Ioan, Şovrea Ioan, Stezar Constantin, Tamaş Ioan, Todea Absolon, Tordoşan Alecsandru. — Supunêndu-se la vot propunerea deput. A. Trombiţaş la apel nominal rĕspund pentru propunere deputaţii: Barcianu Servian, Botean Ioan, Cosma Nicolau, Mihĕlţan Nicolau, Păcurariu Dr. Stefan, Trombiţaş Anania şi Zacharia Ioan. In contra ei deputaţii: Barac I., Barcianu Dr. D., Bârsan A., Boiu Z., Bologa I., Bran de Lemeni I., Brote E., Cosma Partenie, Cristea N., Comşa D., Dănilă G., Frateş N., Gall I., Ghidiu A., Hodoş Dr. I., Lazar M., Macelariu E., Maier Dr. N., Meţian T., Moldovan Pop S., Piso S., Popea N., Popea I., Popescu S., Puşcariu Dr. Ilarion, Raţ Ioan, Şovrea I., Stezar C., Tamaş I., Todea A., Tordoşan A. — Supunêndu-se la vot propunerea deput. Lazar la apel nominal rĕspund pentru propunere deputaţii: Barac I., Bârsan A., Boiu Z., Cristea N., Gall I., Lazar Moise, Maier Dr. N., Meţian Traian, Popea Nicolau, Popea Ioan, Raţ I., Şovrea Ioan, Stezar C., Todea A., Tordoşan A. In contra ei deputaţii: Barcianu Dr. D., Barcianu S., Bologa I., Botean I., Bran de Lemeni, Brote E., Cosma N., Cosma P., Comşa D., Dănilă G, Frateş N., Ghidiu A., Hodoş Dr. I., Macelariu E., Mihelţan N., Moldovan P., Păcurariu Dr. St., Piso S., Popescu S., Puşcariu Dr. I., Tămaş I., Trombiţaş A., Zacharia I. — Supunêndu se la vot propunerea comisiunei la apel nominal respund pentru ea deputaţii: Barac I., Barcianu Dr. D., Barcian S., Bĕrsan A., Boiu Z., Bologa I., Botean I., Bran de Lemeni, Brote E., Cosma N., Cosma P., Cristea N., Comşa D., Dănilă G., Frateş N., Gall I., Ghidiu A., Hodoş Dr. I., Lazar M., Macelariu I., Maier Dr. N., Mihĕlţan N., Moldovan P., Piso S., Popea N., Popea I., Popescu S., Puşcariu Dr. I., Raţ I., Şovrea I., Stezar C., Tamaş, Tordoşan A. — In contra ei deputaţii: Meţian Traian, Păcurariu Dr. Stefan, Todea Absolon, Trombiţaş Anania şi Zacharia Ioan. Prin urmare se enunţă ca conclus: Prin votare nominală cu 33 voturi în contra 5 se decide: Obiectul din cestiune se transpune consistoriului spre a aşterne sinodului procsim opiniunea sa motivată şi provĕḑută cu datele necesare.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei organisătoare cu privire la conclusul congresului Nr. 243 din 1878 privitoriu la regularea postului de vicariu archiepiscopesc în archidiecesă prin instituirea unui vicariu de archiereu;

Comisiunea propune următoarele:

1. Sinodul archidiecesan apreţuiesce conclusul congresual din toate punctele de vedere atât al propunerei deputaţilor congresuali din partea archidiecesei la sinodul din 1880 Nr. 228, care propunere sinodul o primesce de a sa, cât şi din punctul necesităţii şi al datorii, conform căreia sinodul decide mai departe;

2. Sinodul archidiecesan va vota urcarea salariului vicariu-archiereu pe lângă salariul seu de aḑi până la împlinirea sumei în total de 4000 fl. ear pe timpul veduviei scaunului archieppesc şi metropolitan încă un adaus de 1000 fl.

3. Cestiunea aceasta a ridicărei vicariului archidiecesan la demnitatea de archiereu sĕ se pertracteze şi realisese independentă de altele cestiuni, anume, separată de cestiunea celor 2 episcopii de nou înfiinţânde.

4. Postul de vicariu-archiereu pe lângă archieppul Transilvaniei sĕ se sistemiseze fără amânare şi pentru totdeuna.

5. Ca archiereu vicariu în archidiecesă, va fi acela, pre carele archieppul îl va denumì de vicariu al seu dintre membrii consistorialui bisericesc aleşi de către sinodul archidiecesan conform statutului organic.

6. Sinodul archidiecesan la alegerea asesorilor constoriali în senatul bisericesc va avè în vedere a alege şi atari persoane, cari sĕ aibă cualificaţiunea de a se putè instituì şi sfinţì de archiereu. Conform celor espuse sinodul îşi esprimă următoarea dorinţă:

În vedere că fiind necesitatea instituirei acestui post de vicariu archiereu constatată prin congres şi sinod, asemenea şi de către însuşi archieppul şi Metropolitul în hârtia sa Nr. 159/1879 spre uşurarea sa în împlinirea agendelor, ce le are ca archiepp şi metropolit,

Conşiderând că actualul Vicariu archiepiscopesc este cualificat pentru rangul archieresc, este ales de către sinodul archidiecesan ca asesor consistorial şi atât de către repausatul, cât şi de către actualul archiepp. şi metropolit, denumit de vicariu se propune: ca vicariul sĕ se promoveze prin Escelenţa sa archieppul şi metropolitul la rang de archiereu cu atât mai mult, cu cât însuşi archieppul şi metropolitul în hârtia sa sub Nr. 159/1879 simte necesitatea aceasta preste tot, şi în special în interesul comun al bisericei şi declară a'şi câştiga prin aceasta un ajutoriu mare, dacă i s'ar alătura un vicariu cu rang de archiereu, cu care se împartă sarcina administraţiunei, în mai mari dimensiuni, ca şi cele de până acum, când vicariul archieppesc nu are rangul şi hirotonirea de archiereu.

Deput. Dr. St. Păcurariu află părerea comisiunei cu totul neadmisibilă, şi nici nu vede necesitatea, că vicariul archiereu pentru spriginul ce'l va da archieppului sĕ fie mai eficare. In statutul organic nicăiri nu se face amintire de un archiereu vicariu, pe când alegerile celorlalţi eppi se regulează din toate punctele de vedere. Alegerea eppilor ar cădè în competenţa congresului nu în a sinodului. Denumirea proiectată de comisiune ar fi un fel de alegere mascată, care ar lovì în contra statutului organic. Voind a face o astfel de alegere ar trebuì mai ântâi sĕ se schimbe statutul organic. Deci propune a se trece preste propunerea comisiunei la ordinea ḑilei.

Presidiul arată, că congresul a hotărît deja în causa archiereului vicariu, declarându'l de admisibil şi nime nici dl dep. Păcuriu n'ar avè dreptul sĕ condamne conclusele congresului. In cât pentru necesitate constată de nou, că în archidiecesă este foarte simţită instituirea unui vicariu-archiereu, odată pentru că archieppul sĕ aibă ajutor la hirotoniri şi alte funcţionări, apoi si pentru nimbul bisericei în toate corporaţiunile bisericesci, mai de parte pentru că archidiecesa fiind foarte întinsă ar fi unuia singur cu greu a face visitaţiunile canonice de lipsă şi în urmă pentrucă archidiecesa pe timpul vĕduviei scaunului archieppesc sĕ fie representată în sinodul eppesc.

Deputat. Z. Boiu află că agendele archieppului în timpul din urmă s'au sporit foarte mult, şi se vor sporì decì înainte şi mai tare prin îndatoririle ce le împun agendele cu fundaţiunea Şaguniană, Gozsduiană, cele metropolitane s. a. Lipsa de vicariu archiereu dar este destul de simţită, nu numai din punct de vedere al hirotonirilor, ci şi cu deosebire din privire la visitaţiunile canonice. Lui Păcurariu rĕspunde, că nu ar putè fi intenţiunea sinodului a face episcopi, ci numai un archiereu, prin aceasta nu s'ar vătĕma de loc competenţa congresului, nici n'ar fi de lipsă a se face mai ântâi schimbarea statutului org. In contra părerei comisiunei susţine, că nu ar fi de competenţa sinodului a judeca despre cualificaţiunea vicariului, designat de archiereu, ci aceasta compete sinodului eppilor. In celelalte părtinesce propunerea comisiunei, cu aceea observare, ca sĕ se urmeze întru toate calea legală prescrisă.

Deput. P. Cosma află, că un vicariu archiereu în archidiecesă este de lipsă, dar că această afacere trebue deslegată în legătură cu afacerea celor 2 eparchii, despre a căror înfiinţare s'a pronunţat congresul din 1878 în infiinţarea unui post de vicariu-archiereu, sau un fel de episcop titular, ar cădè în competenţa congresului, şi aceasta o ar putè face numai cu modificarea statutului organic.

Presidiul constată de nou că, n'ar fi aici locul a hotărì cestiunea archiereului vicariu, căci ea în principiu e resolvită prin conclusul congresului. Aici ar putè fi numai vorba despre dotaţiunea acestui post.

Deput. N. Cristea, nu vede temerile lui Cosma de loc întemeiate, de oarece din deslusirile presidiului se poate vedè anumit cum stă lucrul la congres în aceasta afacere. Şi nici nu i se pare, că ar fi cestiunea înfiinţărei celor 2 eparchii aşa de strîns legată de înfiinţarea unui post de vicariu-archiereu în archidiecesă încât cest din urmă sĕ nu se poată realisa independent de ceealaltă cestiune. Bănueli canonice contra vicariului archiereu încă nu pot fi, căci ele cuprinse în statutul organic, în dreptul canonic al lui Şaguna, şi în canoane privesc pre eppi cu eparchii nu pre archiereu, care este numai un grad ierarchic.

Părerea deput. Cosma şi Păcurar o spriginesce şi deput. Bran de Lemeni, deci propune:

Fiind acest obiect în strînsă legătură cu obiectul înfiinţărei celor 2 eparchii atât în privinţa necesităţii de a se sistemisa postul de vicariu archieppesc cu rang de archiereu, cât şi a dotaţiunei aceluiaşi, obiectul acesta sĕ se transpună consistoriului ca în legătură cu acela al înfiinţândelor episcopii, sĕ facă propuneri motivate la sinodul viitoriu.

Deput. A. Trombiţaş e de părere, că motivele aduse în contra vicariului cu rang de archiereu ar fi de puţină însemnătate. De mare însemnătate însĕ îi pare dênsului motivul pentru visităţiile canonice şi hirotonirea de preoţi. Dacă s'ar fi făcut în cei 20 ani din urmă mai dese visităţii canonice, abună seama archidiecesa ar sta în multe privinţe mai bine. Insĕ dacă e ca aceste visitaţiuni sĕ aibă un resultat, ele trebue sĕ se facă cu tot nimbul bisericei, şi aceasta se va putè face numai de archieppul însuşi sau cel puţin de un locţiitor al seu archiereu. Deci spriginesce propunerea comisiunei însĕ cu următoarea formulare: Sinodul din consideraţiuni administrative recunoasce necesitatea de a se sistemisa postul de vicariu archieppesc cu rang de archiereu. Adeređă deci la conclusul congresual Nr. 243/1878 şi încredinţează înaltului presidiu ulterioarele afaceri în acea direcţiune, ca, independent dela înfiinţarea celor 2 episcopii, conclusul congresual de mai sus şi votul present al sinodului sĕ între cât mai curênd în viaţă. Spre scopul acesta sinodul votează o ameliorare de 1600 fl. din mijloacele proprii ale archidiecesei la salariul vicariului pentru a se întregì acesta la suma de 4000 fl.

După ce deput. Dr. St. Păcurariu şi Z. Boiu îşi mai desfăşură încă odată vederile lor se pun propunerile la vot.

Propunerea deput. Dr. St. Păcurariu se respinge, de asemenea se respinge şi propunerea lui Bran de Lemeni, ear propunerea lui A. Trombiţaş sinodul o adoaptă de a sa.

Şedinţa procsimă se anunţă pe după ameaḑi la 6 oare. La ordinea ḑilei raportul comisiunilor.

Cu aceste se încheie şedinţa la 2 oare după ameaḑi.

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.).

(2 Urmare).

II.

Doctrină şi canoane.

Cum am arĕtat dară, doctrina este un concept general, care cuprinde sub sine mai multe concepte speciale, fie din domeniul religiunei creştine sau a altor religiuni, fie din domeniul filosofiei s'au a altor sciinţe profane. „Doctrina însemnează, în înţeles teoretic, sciinţă, învĕţătură; în înţeles practic înseamnă: aprofundarea şi întemeiarea scientifică a unui lucru, în oposiţiune cu procederea esterioară basată pe împregiurări accidentale, pe întêmplare şi pe păreri subiective; în sciinţele de stat, doctrina înseamnă modul de cugetare şi de acţiune politică, basată pe principiile sciinţei, opus cu domnia forţei, condusă de arbitriu, capriciu, interes şi egoism.*) Astfel, în biserica ortodocsă, prohibirea căsătoriei de a doua a preoţilor este o doctrină întemeiată pe sânta scriptură, pe principiile sciinţei canonice, care ne dau doctrina dreptului canonic!

În lipsa argumentelor principale, d-l Sturza a trebuit sĕ persifleze şi sĕ atace întreagă legislaţiunea bisericei celor opt secoli primari ca sĕ poată ataca principiile canonice, pe care sĕ întemeiază oprirea căsătoriei a doua la preoţi. D-sa, în loc sĕ argumenteze cu canoanele tesa sa, căsătoria a doua a preoţilor, cearcă sĕ afle escepţiuni şi abateri dela canoane creḑênd, că prin escepţiuni şi abaterile singulare va putè motiva în mod scientific, abaterea dela canoane în respectul căsătoriei preoţilor. Abateri dela canoane însĕ, în pracsa sinoadelor celor opt secoli primari, nu aflăm şi dacă s'au făcut cu toate aceste unele abateri neesenţiale de către oare-care biserici particulare, dela sinoadele ecumenice încoace, aceste nu sĕ pot privì ca legitimate de biserica ecumenică, cu atât mai puţin sĕ pot lua ele ca regulă pentru abolirea canoanelor positive, căci „a particulare ad universale non valet consequentia“, dela escepţiunile singulare nu se poate forma regula generală. Biserica ortodocsă, chiar sub raportul disciplinariu, este şi astăḑi şi trebue sĕ rĕmână ceea ce era biserica primitivă.

Voind sĕ feresc pe d-l Sturza de direcţiunea primejdioasă în respectul canoanelor bisericei orientale, am stăruit sĕ'i înfăţişez fiinţa şi natura canoanelor prin definiţiunea lor. D-sa definiază canoanele în modul următoriu: Canoanele în biserica noastră sûnt complesul tuturor legilor bisericesci, pe care este basată (!) biserica, şi după care se organisează şi sĕ administrează în lăuntru şi în afară. Aceste apoi după natura lor sûnt de trei feliuri: 1, dogmatice, care precisează dogmele bisericei; 2, administrative, care sĕ ocupă cu administraţiunea afacerilor bisericesci, şi 3, disciplinare, care sûnt întemeiate pentru susţinerea disciplinei şi a moralei în biserică“. Faţă cu această definiţiune neesactă, şi care poate da ansă la prejudeţe în privinţa canoanelor, eu am opus definiţiunea următoare: „Canoanele sûnt osebite de dogme. Canoane sĕ numiau în genere toate decisiunile sinoadelor referitoare la constituţiune, cult şi disciplina bisericei; ear dogme sĕ numiau în special decisiunile sinoadelor, care au de obiect credinţa, şi care puse în formă de confesiune, se numesc simboale. În urmare, canoane dogmatice nici nu esistă, ci numai dogme. Canoanele întocmai ca dogmele au puterea lor obligătoare în biserică. Ele sûnt stabilite de apostoli inspiraţi de D-ḑeu, şi de episcopi, succesorii lor, dirigiaţi de sântul spirit, pentru conservarea credinţei, a moralei, şi a instituţiunilor lui Iisus Christos. Singura deosebire ce o putem face, este între canoanele ce împun o obligaţiune universală şi permanentă, şi între acele ce nu cuprind decât dispositiuni locale sau transitorie. Aceste din urmă nu sûnt obligătoare pentru toate bisericile, ear cele dintâiu trebuesc aplicate universalmente şi a servì de basă la toate regulamentele sau statutele particulare ce le stabilesc sinoadele eparchiale sau provinciale pentru bună ocârmuirea şi administraţiunea bisericilor.“ Această definiţiune o făcusem pe numele a doi ilustri teologi, W. Guettèe şi Preasânţitul Macarie, ambii doctori în teologie ai bisericei ortodocse ruse.

La defenţiunea aceasta, dl Sturza face nesce observări cu totul nedemne de un preot ortodox, prin care de nou îşi bate joc de instituţiunile bisericei ortodocse. „Adecă dl Mangra, ḑice părintele S. „când vrea sĕ precíseze canoanele, spune că sûnt făcute de apostoli, şi de episcopi dirigiaţi de duchul sânt, ca şi când noi n'am sci, că cine a făcut canoanele, şi ca şi când aceasta n'ar putè remânè din precisarea canoanelor. Bag seamă, vrea dl M. sĕ ne sparie că atunci a fost episcopii dirigiaţi de duchul sânt, şi aceea acum nu sĕ mai poate întêmpla. Adecă dl Mangra a desperat a se mai pogorì duchul sânt preste noi. Dară noi sûntem convinşi, că duchul sânt este totdeauna cu noi şi în sinoadele noastre, tocmai ca şi pe timpurile vechi“. În adevĕr, demn şi frumos limbagiu dela un preot, ce sĕ titulează ortodox! Se îndoiesce dl Sturza, ca canonist erudit ce e, că apostolii ni-au dat încă şi canoane, pe lângă regulele morale, cuprinse în epistolele lor? Sĕ îndoiesce dl S. că episcopii întruniţi în sinoade au fost dirigiaţi de sântul spirit? Eu nu pun la îndoială, ci din contră, mărturisesc doctrina bisericei ortodocse, că prin sinoadele ecumenice grăiesce însuşi duchul sânt! Însĕ această prerogativă nu o pot recunoasce pentru astfel de sinoade. Şi dl Sturza face o eroare foarte gravă, dacă pune sinoadele noastre pe aceeaşi treaptă cu sinoadele ecumenice, privindule ca organe infalibile ale bisericei.

Cu privire la valoarea şi însemnătatea canoanelor am ḑis: „Apostolii întemeind biserici în diferite locuri au învĕţat pe fie care din ele în toată claritatea, cum se cuvine a vieţuì despre voia lui Dḑeu. Învĕţăturile aceste, cuprinse în epistolele lor, care formează învĕţămêntul scris, sûnt regulele morale, care desvoltară în crestini idea despre vîrtuţile şi perfecţiunea crestină. Însĕ afară de regulele aceste, apostolii au mai dat pentru conservarea credinţei, a moralei şi a instituţiunilor lui Christos, şi unele reguli orale, care mai ântâiu conservate prin tradiţiune fură scrise în curentul secolului al doilea şi al treilea, şi se numesc canoanele apostolilor. Fără aceste canoane învĕţăturile morale, cuprinse în epistolele apostolilor, n'ar putè fi nici înţelese nici împlinite cum se cuvine. Pentru acelaşi cuvênt canoanele apostolesci s'au luat de basă a întregei legislaţiuni bisericesci. Ele se privesc ca o lege suverană universală şi incontestabilă. *) Toate canoanele sinoadelor locale şi ecumenice, precum şi ale sânţilor părinţi, nu sûnt decât desvoltarea şi esplicarea canoanelor apostolice“. Făcusem această genesă a canoanelor, pentruca vorbind de ele, sĕ nu le tractăm ca pe legile politice, care sûnt eflusul gustului şi a voinţei omenesci.

Canoanele sûnt eflusul învĕţăturei lui Isus Christos şi aplicarea principielor sale la casuri speciale. Biserica îşi trage legile sale din monumentele primitive ale religiunei, din cărţile sânte, şi ca atari, legile sale de necesse sûnt unite şi în consonanţă cu isvoarele din care se scot. Dl Sturza însĕ susţine din contră, că sinoadele bisericei au delăturat prin sântele canoane dispositiuni apostolesci cuprinse chiar în sânta scriptură“. „Şi despre aceste ḑice dsa, nu trebue sĕ se mire dl Mangra, ca profesor învĕţat etc.“ Aşa dar dle Sturza, după teoriile dtale, biserica representată prin conciliile ecumenice nu posede caracterul infalibilităţii, precum dogmatisează teologii ortodoxi, şi este supusă şi ea erorilor şi rĕtăcirilor omenesci. Teologia ortodocsă învaţă, că conciliile ecumenice sûnt interpretele infalibile a sântei scripturi; ear dl Sturza învaţă contrariul, că sinoadele ecumenice au delăturat în canoanele lor dispositiuni chiar ale sântei scripturi! În adevĕr gravă acusă asupra concilielor ecumenice! Cu toate aceste nime nu se supĕră mai mult ca dl Sturza, dacă numesc teoriile sale protestante şi eterodoxe!

Ca sĕ'mi dovedească, că sinoadele bisericei ecumenice au delăturat dispoziţiuni apostolice cuprinse în s. scriptură, dl Sturza mĕ avisează la can. 12 al sinodului a VI ecum. pe care dsa nu'l citează nici măcar în reasumat, ci citează numai dispositiunile apostolice:“ De poftesce cineva episcopie, bun lucru poftesce, însĕ sĕ cade episcopului sĕ fie fără de prihană bărbat al unei muieri.“ „Legatuteai cu muierea, nu căuta deslegare“. Apoi adauge: „Însĕ canonul acesta (12 VI) demândă ca cei aleşi de episcopi sĕ se despartă de muierile lor“. Dl Sturza este foarte generos! Nu citează canonul, cum ḑice, pentruca sĕ nu facă „zamă lungă“; dar citează tecstele biblice care se alterează prin canon, după afirmaţiunea dsale. Dispoziţiunile apostolice le produce în tot cuprinsul lor, ca sĕ le poată vedè şi cetitorii; ear încât pentru canonul viţios, dsa apelează simplu la buna credinţă a cetitorilor: „despre aceasta cred că nu se îndoiesce nimenea“ ḑice părintele Sturza. (Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Din comitatul Trei Scaunelor, 2 Maiu 1880. Domnule redactor! Până acum pentru cetitorii „Telegraful Român“ Trei Scaunele erau aşa ḑicênd *terra incognita*, acum deodată apar corespondenţele unele după altele încât prea onorata redacţiune nu se mai poate scăpa de ţeara Secuilor. Nu voi sĕ învinovĕţesc pe nime, că face cunoscute publicului giurstările noastre, din contră mě bucur, că am ajuns timpul, în care începem a ne cunoasce lipsele şi scăderile noastre şi acum vom începe şi noi a ne silì sě le împlinim şi îndreptăm. Nu pot însě sě aprob modul cum se face aceasta — Inainte însě de a spune motivul, e bine sě se informeze onoratul public despre cele petrecute mai înainte.

---

*) Veḑi: Mayer Convers. Lex. şi Brochaus Convers. Lex. cuvêntul: Doctrin.

*) Macarie Introd. în Theol ortodocs §. 131.

Înainte de 1867 deşì se aflau în Trei Scaune scoale, acele însě erau clădite aşa încât nici pe departe nu corespundeau recerinţelor timpului. Vine dualismul cu legile lui şi mai toate comunele fură provocate a'şi clădì edificii de scoală nouě — ba în unele comune se apucară şi de zidirea de biserică — toate aceste firesce prin repartiţiune. Începură a pune basa la fundaţiuni bisericesci şi scolare, a mărì salariile învěţătoresci — a provedè scoala cu utensilii, — aceste earăşi tot prin repartiţiune şi unde nici prin asemenea mijloace nu s'a putut ajunge scopul, acolo s'au adresat către prea venerab. consistoriu cu rugări ale venì într'ajutor — întroduseră prin biserici al doilea disc pentru susţinerea scoalei, ba îşi impuseră pe alocurea şi cele 5% de dare: şi dacă după aceste jertfe şi voinţe de înaintare nu s'a putut face *saltus*, cine e de vină? poporul, carele 'şi-a impus atâtea contribuiri? sau conducětorii, cari au esoperat aceste?

După d-nii corespondenţi isvorul neajunselor acestora ar fi, că protopresbiteratele sûnt împetecite şi conduse de administratori ppresbiterali, ceea-ce încă nu stă. Avem în Trei Scaune şi protopresbiter, carele încă se silesce destul a promova causa scolară şi totuşi şi în comunele de sub d-sa sûnt scoli comunale. Dacă nu ar fi sub protopresbiteri scoli comunale atunci pe drept s'ar putè învinovăţì administratorii ppresbiterali, dară altfel nu. Arondezese ori cum şi vină ori-cine protopresbiter, dacă lângă arondare nu se vor pune la disposiţiune şi fonduri şi dacă protopresbiterul pe lângă cedarea competenţei sale nu va mai testa şi o avere de câteva mii, cu greu se vor putè susţinè scoli confesionale acum deodată în toate comunele din tractul proiectat spre arondare. E bun proiectul arondărei, dară după cum se aude, că statul va întroduce căsătoria civilă, ce vom face atunci cu protopresbiterul? Atunci va mai trebuì pe lângă repartiţiunile numite a mai întroduce şi salariul protopresbiterului. Apoi şi postul de administrator ppresbiteral e cel mai nesigur, pentrucă i s'a încredinţat conducerea pănă când va dovedì zel şi aceasta fiind aşa, el (Adm.) e silit a căuta sě dea probe tot mai multe de progres în tractu'i încredinţat şi acesta e stimulul neadormit al administratorilor.

Se mai pomenesce şi de un preot pribegit, dară şi acesta va fi făcut-o nu de îmbucături, ci de sburături.

Rěul însě e, că nu întimpinăm din partea conlocuitorilor dacă nu bunăvoinţă, cel puţin dreptate. Privaţii de alt neam recunosc jertfele şi ostenelele, ce le aducem pentru instrucţiune, nu ni le recunosc însě cei cu puterea în mână, pentru că aşa au instrucţiuni, căci ar voì sě ne înghită. Două întâmplări vor lămurì aserţiunea mea. S'au aşternut listele de lenevire scolară în douě esemplare; unul la Venerab. Consistoriu, altul la diregătoriile politice. Ven. Consistoriu le a transpus inspectorelui reg. spre a le esecuta. Inspectorul le-a trimis eară la comună şi după ce a făcut rotunda aceasta în comună au fost ambele esemplare fără însě sě facă cea mai mică întrebuinţare de ele. Ba mai bine au suferit a fi traşi pro forma în cercetare desciplinară, căci sciau că tot fraţi de ai lor i judecă. decât sě esecute listele dela scolile noastre — ca astfel sě nu ne crească fondurile. O altă întêmplare e cu coloniştii. S'a adus legea coloniştilor şi s'au îndatorat tribunalele sě păşească din oficiu, unde partidele nu vor pâşì. Terminul a espirat şi tribunalul din Kézdi-Vásárhely doarme, pentru că colonoştii sûnt toţi români.

De puţin simţ de dreptate am avè mai mare lipsă decât chiar de corespondenţe prin ḑiare. Noi ne desvălim scăderile noastre în lumea cea mare, pe când aceste le-am putè face înaintea organelor noatre superioare, căci dacă nu e pârâtor nu e nici judecător.

Sě fi păşit creştinii ortodocşi înaintea ven. consistoriu şi înaintea comisiunei permanente scolare comitatense, căci mai mare serviţiu ar fi făcut causei, dară se vede că după ce sûnt puţini, cei cari pot înainta causa scolară şi a romanismului, pândim ocasiunile de a înegrì când pe unul, când pe altul, şi aceasta o facem cu toată mângăerea sufletului, înaintând interese personale, eară când putem, ba chiar sûntem provocaţi a întreprinde ceva folositor, atunci ne retragem, ba poate chiar umblăm a paralisa întreprinderea.

Dacă aţi cunoscut creştinilor rěul, de ce nu săriţi cu nisce pungi pline? de ce nu ve întrepuneţi sě esoperaţi porţiuni canonice şi subvenţiuni scolare dela comunele politice? de ce nu umblaţi sě sfătuiţi poporul din alte comune sě ve imiteze în liberalitate? D-voastră prin astfel de corespondenţe disgustaţi şi pe cei puţini, ce'i avem de se interesează de causa poporului, dacă prelângă şicanările ḑilnice ale celor de alt neam le mai adaugeţi şi d-voastră, 'i faceţi de'şi perd răbdarea şi ne lasă în tină causa scolară.

Arětaţi organelor noastre superioare dacă preoţii umblă de capul lor şi dacă cineva nu'şi face datoria — numai sě fie aceasta din iubirea înaintărei binelui comun şi a îndreptării scăderilor, dară nici decum, nici când sě nu ve lăsaţi a fi în serviţiul intereselor private. Sě ne punem uměr la uměr, sě nu poftim deodată prea mult, sě ne îndestulăm şi cu resultate mai puţine, sciind cu cine avem a ne lupta, sě ne sfătuim cu sinceritate şi dragoste frăţească şi atunci încet, dară propăşim sigur.

Un învěţătoriu al înţelegerei.

Varietăţi.

* (Imperatul) va călětorì cât decurênd la Bohemia pentru afaceri militare. La întoarcere va cerceta Königgrätz, Teresiopole şi o parte din Bohemia de Nord.

* (Dar preaînalt) Maiestatea Sa s'a îndurat prea graţios a dăruì pentru biserica română gr. or. din Dopca un ajutor de 100 fl. din preaînalta şatulă privată.

* (Postal). Din 1 Iunie începênd se va schimba cursul următoarelor linii postale şi adecă:

I. Între Mediaş şi Sânmărtin va comunica pe fie care ḑi o postă uşoară, carea pleacă dela Mediaş la 6 oare dimineaţă şi ajunge la Sânmărtin la 8 oare şi 30 minute a. m. apoi pleacă din Sânmărtin la 3 oare după ameaḑi şi ajunge în Mediaş după 5 oare seară;

II. Între Cetatea de baltă şi Sânmărtin asemenea pe fie care ḑi şi adecă: pleacă din Cetate de baltă la 9 oare 15 minute dimineaţa şi ajunge în Sânmărtin la 11 oare a. m. pleacă apoi din Sânmărtin la 12 oare (la ameaḑi) şi ajunge în Cetate de bală la 1 oară şi 15 minute după ameaḑi;

III. Intre Bia şi Sânmărtin numai de 4 ori pe sěptěmână şi adecă: Lunea, Mercurea, Vinerea şi Sâmbata pleacă din Bia la 8 oare şi 30 minute dimineaţa şi ajunge în Sânmărtin la 11 oare şi 15 minute a. m. pleacă apoi din Sânmărtin înděrěpt la 12 oare 15 min. (ameaḑi) şi ajunge în Bia la 3 oare după ameaḑi.

* (Conferenţa) directorilor căilor ferate ţinută în 20 Maiu n. în Braşov a adus în privinţa mai multor tarife concluse favorabile.

* (Maialul) scoalelor dela Veneţia inferioară, din causa timpului nefavorabil, s'a amânat pe 18/30 Maiu.

* (Murěşul) pela Reghen a eşit din ţermuri şi s'a věrsat preste tot împregiurul.

* (Ninsoare în Maiu). După cum ne spun gazetele în 19 şi 20 Maiu n. a nins foarte tare în ţěrile austriace precum şi în unele părţi ale Germaniei. In Lemberg şi în alte locuri ale Galiţiei a căḑut o zăpadă de coloarea pucioasei. Pela Sibiiu fiind asemenea un frig mărişor au făcut oamenii foc atât în case private cât şi în cancelarii.

* (Palestina pentru Evrei.) Din Londra se scrie la „Kölnisch. Zeitung„ următoarele:

„Palestina pentru Evrei!“ — aceasta este esclamaţia favorită a ortodocşilor şi creştinilor evreofobi, a cărei putere cresce din ce în ce mai mult cu cât scade puterea stăpânitorului politic al pământului făgăduinţei. Predicatorul englez Nugée, care se interesează de această causă, a desvoltat la 2 ale curentei într'o conferenţă publică un plan, care în ultimul timp a început sě fie adoptat. Englezul Oliphant a supus Sultanului un plan, după care partea ţěrei de la Gilead şi Moab, adecă teritoriul tulpin lor israelite Gad, Ruben şi Manasse sě fie prefăcut într'o colonie evree scă. Se înţelege că Sultanul are sě fie mulţămit cu bani sunători, şi după cum declară Nugée Sultanul s'a esprimat într'un mod favorabil acestui plan. Şi noul ambasador englez pe lângă Poartă este pentru acest plan, în cât se asteaptă spriginul lui în causa de faţă.

Teritoriul în cestiune, are o întindere de 600,000 hectare (aprocsimativ 1,300,000 pogoane) şi este locuit actualmente de triburi nomade. — Colonia are sě remână sub suveranitatea turcă, cu un guvernor al ei, se înţelege de religie israelită, cu puterea de stăpânitor.

În modul acesta, se va asigura Evreilor un domiciliu stabil în propria lor ţeară, creând un punct de adunare pentru împrăstiata naţie a lui Israil, în giurul căruia, după cum se speră, se vor face alte colonisări. — Rescumpěrarea pământului se va face cu banii oferiţi de Evreii patrioţi prin ofrande voluntare. Sûnt proiectate două linii de cale ferată, una din Iaffa la Ierusalim, ear cealaltă de la Haifa până dincolo de Iordan.

Sir Moise Montefiore se interesează pentru aceste construcţiuni şi a promis mijloace bănesci însemnate. Pentru efectuirea liniei de la Iaffa, guvernul turc a dat deja o concesiune, cu condiţie ca lucrările sě înceapă in Ianuarie viitor. — Mai este proiectat şi un canal de navigaţie de la marea Mediterană la golful Acabe şi la marea Roşie. În general Palestina are sě fie întemeiată pe basa ideilor secolului al 19-lea, numai dacă se vor găsì destui Evrei pentru colonisarea ei. „R.“

* (Statistică postală). Cu posta din toată lumea se espedează pe an la 3300 milioane de epistole; adecă 9¼ milioane pe ḑi sau 100 pe secundă. Europa la această comunicaţie ia parte cu 2355 milioane de epistole, America cu 750, Asia cu vre o 150, precând Africa şi cu Australia laolaltă debia cu vre o 20—25 milioane de epistole.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Cestiunea ortografică.
în
Academia română.

Proces-verbal.*)

Şedinţa din sesiunea generală a anului 1880, ţinută în ḑiua de 21 Aprilie 1880.

Şedinţa se deschide la oara 1.

Se cetesce şi se adoptă procesul-verbal al şedinţei precedente.

Se pune la vot prin al treilea scrutiniu premiarea cu premiul Lazăr, a operei d-lui dr. Brândză: *Prodromul florei române*. Resultatul fiind 15 bile albe şi 7 negre din 22 votanţi, d. preşedinte proclamă opera primită.

La ordinea ḑilei fiind desbaterea pe articole a proiectului ortografic, se dă cetire paragrafului din capitolul I, relativ la literele latine, *y*, *ph*, *th*, *qu*, şi *k*.

D. Papadopul-Calimach susţine manţinerea literelor *th*, *ph*, şi *y* în cuvintele tecnice luate din limba elenă, de esemplu *theologia*, *philosophia*, *physica*, etc. Dacă nu conservăm ortografia originală în termeni de această natură, atunci sě n'o admitem nici în privinţa numelor proprii.

Episcopul Melchisedec ar dorì conservarea tuturor acestor litere în transcrierea tecsturilor religioase, unde le manţinea la noi şi grafica cirilică.

D. Alecsandri întreabă dacă, scriindu-se *theologie*, are sě se pronunţe alt-fel decât *teologie*, sau dacă scriindu-se *kyr* nu se va cetì *chir*. Un *th* sau un *y*, neschimbând întru nimic pronunciaţiunea, sunt dar nisce litere de lucs, şi togmai de aceea nici nu le-au admis fraţii noştri italieni, chiar în cuvinte tecnice.

D. Hasdeu observă că manţinerea acestor litere în nume proprii, în proiectul comisiunei ortografice, provine din natura numelor proprii, cari fiind proprietatea acelora ce le poartă sau le-a purtat — nu este permis nimenui a le modifica, chiar dacă modul lor de scriere ni s'ar părè ecstravagant sau capricios.

D. Quintescu admite supresiunea lui *y* chiar în numele proprii, dar nu înţelege nici într'un fel respingerea lui *qu*, de vreme ce esistă cuvinte în cari nu-l putem înlocuì prin alt ceva, precum *aquarium*, *aquarella*, etc.

D. Maiorescu arată, mai ales prin citări din Quintilian, că *y* nu se citesce latinesce ca *i* al nostru de astăḑi, *ph* nu se pronunţă ca *f*, *th* nu se pronunţă *t*, şi că *qu* şi *k* erau în transiţiunea de a fi lăpědate şi înlocuite cu *c* şi de către Latini. Dacă Latinii ar fi avut şi ar fi pronunţat *tipografia* cum pronunţăm noi aḑi, ar fi scris *tipografia*. A admite dar în scrierea noastră acele litere astăḑi, ar fi o eroare în contra chiar a alfabetului latin.

D. Sion primesce înlăturarea literelor *ph*, şi *th*, dar se unesce cu d. Quintescu în privinţa lui *qu*, fiindcă nu scie cum se scrie vorbe ca *quintessenţa*, şi altele. D-sa combate însě pe d. Quintescu sub raportul supresiunei radicale a lui *y*. Dacă nu vom admite pe *y*, atunci cum oare vom deosebì *lyra* poetului de *lira* neguţătoriului (?).

D. Poni atrage atenţiunea Academiei asupra inconvenientului de a se suprima literile *ph*, *th*, *y* şi *x* în cu-

---

*) În procesul verbal al şedinţei Academiei române, publicat în numerul ultim, s'au străcurat unele erori, pe cari ne rugăm a le — îndrepta astfel: pag. 224, col. 2, şirul 8 (de sus) sě se citească „*lăsând* astfel şi publicului literar…“; col. 3, alinea 3, şirul 6 este a se cetì „în spriginul sistemei *ortografice etimologice. Domnul Fontanin face din* ortografia etimologică o cestie…“

vinte tecnice, de oare-ce în chimie aceste litere au întrat în formule ca prescurtări a termenilor întregi, de esemplu: *Ph* pentru *phosphor*, încât prescurtarea n'ar mai corespunde cuvêntului pe care 'l representă, dacă am scrie *fosfor* ear' nu *phosphor*.

D. Babesiu regretă că discuțiunea s'a alunecat pe têrâmul unor esceptiuni din sfere speciale ale literaturei. Ori ce specialist are latitudinea de a întrebuința în cercul seu propriu cuvinte străine, pe cari sĕ le scrie în modul consacrat în acea specialitate, fără ca sĕ se modifice prin aceasta ortografia generală.

D. Laurian susține argumentul d-lui Poni.

D. Stefănescu constată că formulele chimice sûnt cu totul convenționale, cari rĕmân și vor rĕmânè, ori-cari ar fi în ortografia curentă modul de a scrie cuvintele representate prin acele formule. Italienii scriu *fosfor* cu *f*, și *idrogen* cu *i*, 'de și au și ei formulele chimice *Ph* și *H*. Francezii ḑic *mercure*, de și'l formulează prin *Hg* sau formulează *potassium* prin *K*. D-sa susține dară în această privință opiniunea comisiunei ortografice.

D. Hasdeu observă că, în ori-ce literatură se întrebuințează unele cuvinte străine neasimilate, une-ori chiar cu flecsiunea străină, de esemplu: nemțesce *das Nomen* sau *die Verba*, sau în toată Europa, vorbele engleze *gentleman*, *fashionable*, etc.

Aceste cuvinte ne-avênd a face cu limba literară comună, n'au putut întra în preocupațiunile comisiunei ortografice, care însĕ recunoasce că ele, întru cât nu încetează de a fi străine, trebue sĕ se scrie cu ortografia lor originară.

Închiḑêndu-se discuțiunea, se pune la vot amendamentul subscris de d-nii Fontanin, episcopul Melchisedec și Papadopol-Calimach: „literile *y*, *ph*, *th*, *qu*, *k*, se vor păstra în nume proprii, vorbe străine și vorbe tecnice", se respinge prin maioritate.

Se pune la vot amendamentul subscris de dnii Hasdĕu, Quintescu, Poni, Bacaloglu și Babesiu, de a se adauga la finea paragrafului 1: „Nu întră în această regulă scrierea cuvintelor străine neasimilate, de esemplu: *aquarium*, *kalium*. Se primesce prin maioritate.

Se pune la vot, și se primesce prin maioritate, paragraful 1 întreg împreună cu adausul final.

Se trece la paragraful 2, relativ la duplicarea literelor în genere.

D. Fontanin susține necesitatea duplicărei cel puțin în 5 casuri, 1) în *call*, *acell*, etc., unde numai din duplul *l* s'a putut forma pluralul muiat: *cai*, *acei*, etc.; 2) în formele verbale ca *dussei*, *pussei*, etc. unde duplul *s* resultă din asimilațiunea lui *s* cu consona *c*, *n*, etc., 3) în unirea unui cuvênt începĕtoriu printr'o consonă: *approbare*, *adducere*, etc.

D. Ionescu observă că duplicarea consoanelor nu esistă în limba română și nu sûnt urme sĕ fi esistat vre o dată, încât dsa nu vede vre o rațiune, fie usuală, fie măcar istorică, de a o întroduce în limbă.

D. Hasdĕu adaugă că, precum graiul nu esprimă nici odată cugetarea întreagă, tot așa scrierea nu poate sĕ esprime graiul întreg. Forma este totdeauna mai puțin decât fondul. Ar fi mai logic dar, în tesă generală, de a nu se duplica în scriere, chiar când s'ar auḑì reduplicarea în scriere, atunci când în graiu nu se aude nici o reduplicare. Limba română reduplică numai nasala, atunci când un cuvênt începĕtor prin nasală se unesce cu prepositiunea *in*.

D. Laurian nu înțelege, pentru ce propositiunea *in* sĕ producă o reduplicare, ear' nu prepositiunile *ad*, *ab*, *con* etc. Dsa cere a se scrie *commoditate*, *affirmare*, *approbare* și altele.

D. Hasdĕu obiectează, că limba română n'a conservat consoana finală din *ad*, *ab*, *con*. Fiind întrerupt de d. Fontanin prin esemplul *adun*, d. Hasdĕu constată că aceasta a trecut la noi compus deja din limba latină, ear' nu s'a compus de către Români. Nu esistă nici un esemplu de *ad*, *ab* sau *con*, într'o compositiune specifică românească, ci numai *a* și *cu*.

D. Calimach contestă esistența reduplicărei la Români chiar în casurile ca *innoire* sau *immulțire*, cerênd a se scrie numai *inoire* sau *imulțire*.

D. Sion susține redacția din proiectul comisiunei, de vreme ce reduplicarea nasalei este o realitate fonetică în limba română. Dsa ar mai cere reduplicarea lui *s* în cuvintele *essența*, *possibil*, etc. unde crede că se aude.

Închiḑêndu-se discuțiunea, se pune la vot amendamentul propus de dl Fontanin: „Duplicarea consoanelor se admite în casurile, în cari ea 'și are rațiunea chiar în regulele gramaticei române", și se respinge.

De asemenea se respinge amendamentul propus de d. Papadopul-Calimach: Duplicarea consoanelor nu se admite. Astfel vom scrie *inoire* și nu *innoire*, *imulțire* și nu *immulțire*."

De asemenea se respinge amendamentul dlui Sion: „Sĕ se duplice pretutindeni unde se aude, precum *essență*, *possibil*, *duss*, *scoss*, etc.".

Se pune la vot art. 2 din proiectul comisiunei și se primesce.

Ședința se ridică la 5 oare p. m.

Bursa de Viena și Pesta

din 25 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.50	106.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.—	99.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.10	87.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.75	$126.{}^{1}/_{3}$
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	94.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.50
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.50	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.25
Obligațiuni urbariale transilvane .	93.—	93.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.25	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.50	72.50
Datorie de stat în argint . . .	73.20	73.25
Renta de aur austriacă	88.20	88.50
Sorți de stat dela 1860 . . .	130.50	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	834.—	836.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	278.80	278.80
Acțiuni de credit austr. . . .	265.50	265.75
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	110.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.59	5.58
Napoleon	9.40	9.39
100 marce nemțesci	58.10	58.10
London (pe polița de trei luni) .	118.—	118.—

Economic.

Budapesta, 22 Maiu n. In rêndul trecut anunțasem, că prelângă toate ploile intensive de mai înainte temperatura rĕmase caldă și plăcută și natura se bucurà de o desvoltare în toate părțile și la toate plantele. Sub astfeliu de împregiurări n'am mai avut mare temere de o mare schimbare a timpului și eată cu durere trebue sĕ mărturisim, că timpul în sĕptĕmâna trecută a suferit o schimbare rapidă, termometrul deodată scăḑu și temperatura mai înainte caldă se prefăcu în rece, care deși mulțămită ceriului n'a făcut mare pagubă, totuși a stricat încâtva mai cu samă unor soiuri de plante și sĕmĕnături. Din toate rapoartele, cari au sosit pănă acum din țară, nu se constată pagube mari, ci pănă acuma numai foarte neînsemnate. Mai mult ar fi pătimit cucuruzul și cartofii de rĕceala din sĕptĕmâna trecută, precând grânele, rapița și vițele numai ici-colo se vĕd prea puțin atacate. Toate însĕ se pot recrea așa, încât nici nu se va cunosce, că au suferit dacă timpul și temperatura earăși se vor schimba. Și în această privință avem semne foarte îmbucurătoare, care ne întăresc nădejdea, că preste puține ḑile vom fi întimpinați de ḑile senine, calde și foarte frumoase. Mirare însĕ, că rĕceala numită n'a schimbat, respective n'a urcat prețurile bucatelor, nici n'a subțiat sosirea lor și a celorlalte article în têrg, care și de astădată fu foarte bine cercetat, vênḑêndu-se articlele cu următoarele prețuri și adecă:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl 10.25—10.40; sĕcara cu fl. 9.75; orzul n'a fost cercetat; ovesul s'a vêndut cu fl. 7.20; cucuruzul cu fl.6.75—7; făină de astădată a avut o trecere rapidă în toate părțile lumii plătinduse și foarte bine; păstăioasele încă au trecut rapede și scump și adecă: fasolea cu fl. 10—11.50; lintea cu fl. 8—10; mazerea cu fl. 11—12; mălaiul cu fl. 12—12.75; sĕmênța de in cu fl. 12—13; sĕmênță de cânepă cu fl. 8.75—9 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 2—2.50 chilogra; Porcii în numer total de 62.670 capete au trecut neasteptat de bine și cam scumpi. Din Ungaria de jos au fost în têrg 2080, din România 840 și din Ardeal la vre-o 40 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 60—62; slănina cu fl. 52—58; sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* cu fl. 33—33.50; *en detail* cu fl. 34.

Peile de bou cu fl. 110—115; de vacă cu fl. 105—110; de vițĕl cu fl. 190—195; de oaie cu fl. 140—150; de capră cu fl. 145; de miel cu fl. 78—80 (toate per 105 dărabe); peile de oaie cu fl. 2.60—3.20; de cal cu fl. 12—12.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 11 Iunie și 4 August imob. lui Emiliu Rachlevitz în M. Oșorheiu; în 23 Iunie și 4 August imob. soției lui Iosif Kiș în Mezö-Band (trib. M. Oșorheiu); în 26 Maiu și 26 Iunie imob. lui George Haupt în Apolde; în 2 Iunie și 14 Iulie imob. lui Ioan Mäner în Jachesdorf (judec. cerc. Sighișoara); în 9 Iunie și 9 Iulie imob. lui Ioan Marta și rĕmasului după Marina Korda în Almașul-mare (jud. cerc. Huedin); în 15 Iunie și 15 Iulie imob. lui Pavel Popa și soți în Hăgmaș (trib. Turda); în 3 Iunie și 3 Iulie imob. lui Simion Cetean în Gioagiu de sus (judec. cerc. Aiud); în 5 Iunie și 5 Iulie imob. lui George Puron în Făgăraș (judec. cerc. Făgăraș); în 26 Maiu și 25 Iunie imob. lui Francisc Nagy în Dredat (judec. cerc. Teaca); în 14 Iunie și 14 Iulie imob. Anei Ignea și soți în Gostila (trib. Dej); în 9 Iunie și 9 Iulie imob. lui Toader Boca în Ciucea (judec. cerc. Huedin); în 20 Maiu imob. lui Dănilă Elekes în Derț (trib Odorhei); în 17 Iunie și 31 Iulie imob. lui Ludovic Kövendi în Kovești (trib. Oșorhei); în 26 Iunie și 26 Iulie imob. lui Iosif Poparad în Făgăraș (judec. cerc.); în 2 Iunie și 2 Iulie imob. lui Iosif și Paraschiva Pesamoska în Gurariului; în 5 Iunie și 5 Iulie imob. lui Ioan Tecoanță în Nocrichiu (trib. Sibiiu).

Nr. 130 1880. 2—3

CONCURS.

Încuviințându-se prin înalta resoluțiune consistorială dto 1 Martie a. c Nr. 773, instituirea unui post de capelan în parochia gr. or. Cigmĕu de clasa a III protopresbiteratul Geoagiului I lângă bĕtrânul neputinciosul paroch Atanasie Necșa: pentru ocuparea acestuia sĕ escrie concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela prima lui publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sûnt: două terțialități din venitul întreg parochial în sumă de 100 fl. v. a.

Suplicile instruite conform statutului organic sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopnesbiteral.

Hondol 24 Aprilie 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Gioagiului I. In conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Pipoș m./p.,
protopresbiter.

Nr. 4. 1880. 3—3

CONCURS.

Pentru 8 tineri cari doresc a fi aplecați la maestrie din partea reuniunei sodalilor români din Cluj, pre basa § fului 6 din regulamentul reuniunei, subscrisa comisiune prin aceasta escrie concurs.

Dela concurenți cari pot fi ori din care parte a Transilvaniei, se poftesce:

1. Carte de botez, că au etate de 14 ani, și că sûnt de origine Români.

2. Că au cunoscințele ce se predau în scoalele primare, și prelângă limba maternă posed elementele unei limbi străine (germână sau maghiară).

3. Se producă obligațiune dela părinți sau tutori, că'i vor lăsa în tot timpul statorit la măestrul, unde 'i-a așeḑat comisiunea, și că în cas de lipsă i vor provedè cu îmbrăcăminte, ear la cas, când i vor lua dela măestrie, vor reîntoarce reuniunei toate spesele.

4. Elevii se vor așeḑa la măestrie la dorința lor, ori și în care cetate a Transilvaniei, mai cu preferință însĕ în Cluj, pentru a putè fi supraveghiați din partea comisiunei conform regulamentului.

5. Concurenții au de a produce atestat legal despre paupertatea părinților lor.

6. Acei concurenți, cari din causa depărtărei nu se pot presenta înaintea comisiunei subscrise, au de a produce atestat medical despre desvoltarea corporală și intregitatea organelor.

Între mai mulți concurenți se vor preferì conform §-lui 20 din regulament:

a) Pruncii dela sate, despre cari se poate presupune, că în urma necsului lor familiar eventualmente se vor așeḑa ca măestri în comuna lor natală sau în altă comună rurală;

b) Între condițiuni egale vor fi preferiți orfanii de ambii parinți, apoi de tată;

c) Între diversele măiestrii, la cari doresc a fi aplicați, se vor preferì aceia, cari doresc a fi aplicați la: rotărie, faurărie, butnărie măsărie, carpentarie sau lemnărie, cojocărie, cismărie groasă, peleriarie, curerărie și funerie.

Suplicele instruite conform acestui concurs, sûnt de a se substerne la președintele acestei comisiuni în Cluj pănă în 1 Iunie st. n. a. c., când cei ce se vor presenta în persoană se vor și esamena prin comisiune conform regulamentului, și după aceea se vor așeḑa pre la măestrii, pre cari îi plătesce comisiunea amesurat contractului ce va încheea cu respectivii măestrii.

Comisiunea reuniunei sodalilor români din Cluj încredințată cu așeḑarea învĕțăceilor români pre la măestrie.

Cluj în 1 Maiu 1880.

Basiliu S. Podoabă m. p.,
capelan gr. cat. și președ. al comis.

Dr. **Aureliu Isac** m. p.,
secretariu.

Anunciu.

Un bărbat versat în toate afacerile administrative politice, judiciale și financiale, — computist aprobat, cu o purtare morală, solidă și nepătată, dovadă despre toate aceste, testimoniile ce le posede la mână atât în privința sciinței, cât în toată privința, — caută un post d. e.

1. Computiste sau revisor la unele fonduri publice sau fabrici.

2. Ca director la un dominiu, fiind perfecționat și în afacerile economice.

3. Sau ca administrator la unele magazine, etc.

Acela vorbesce și scrie limba română și germână, e de religia greco-orientală.

Oferte în această privință primesce Redacțiunea „Telegrafului Român" în Sibiiu. [26] 1—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 58. Sibiiu, Sâmbătă 17 Maiu 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Schmerling și presa ungurească.

Sibiiu, 16 Maiu.

Este un proverb românesc care ḑice: *„Gura pecătosului adevĕr grăiesce“*.

În timpul cât spațiul coloanelor noastre era în cea mai mare parte ocupat cu sinodul nostru archidiesan, partea politică am fost siliți a o atinge numai în resumaturi scurte, Atâta însĕ tot sciu și cetitorii nostri că în jumĕtatea apusană a monarchiei austro-ungurosci, cu esceptiunea Galiției și Bucovinei, în timpul de față este o frementare generală între Nemți și Slavi pentru limbă: în fucțiunile de stat și în instrucțiunea publică. Frementarea aceasta a luat dimensiuni mari. Ea a dat de mult afară din ḑiaristică. Societăți mari și mici; oficiale, oficioase și private sûnt apucate de vêrtegiul dreptului limbei; petițiuni, resoluțiuni și alte soiuri de manifestări sûnt puse în mișcare în lupta pentru limbă. Deci era cu neputință ca singure corpurile legislative din Cislaitania se remână neatinse de acest vêrtegiu.

Conformându ne împregiurărilor, cari dispun încă de noi, în loc de a dispune noi de ele, ne ficsăm privirea numai asupra unui punct din toată mișcarea aceasta, asupra ținutei fostului ministru Anton cav. de Schmerling în casa de sus a senatului imperial.

Ținuta lui Schmerling nu este numai o luptă simplă de combatant ordinariu. Manifestațiunile dênsului bat mai departe cu insemnătatea lor.

Schmerling combătând „escesele“ naționalităților negermane din Cislaitania, în aplausele maiorității casei de sus a senatului imperial, susține, că Austria trebuie se fie *un* stat, o *unitate* de stat.

Mai departe nu mergem pentru a urmărì regretele fostului ministru că și brava armată austrică ’și-a perdut unitatea, de oarece are deja trei limbi: germană, maghiară, și croată, drept limbi oficiale și a apreția, dacă regretele sûnt justificabile sau nu. D-nul de Schmerling este prea înamorat în idealul seu și vocea noastră este prea depărtată, pentruca sĕ străbată până la dênsul sĕ’l facem sĕ asculte și reflecsiunile noastre.

Schmerling cu idealul seu politic combate sistemul federalistic, sistemul ce în Cislaitania pare a fi sprignit de guvern și a câstiga pe ḑi ce merge teren; el însĕ prin aceasta combate și sistemul dualistic și aici e rana, de care atingênduse Schmerling a suscitat durerile cele mai simțite la compatrioții nostri maghiari din Translaitania noastră.

Abstrăgênd dela celelalte foi, avem în vedere foaia maghiară în haine nemțesci, înțelegem pe „P. Lloyd“, care cu toate că este o foaie cu trecere în lăuntru și afară de patrie, nu se scârbesce de-a arunca cu trivialități grosolane asupra bĕtrânului om de stat, făcêndu’l copil, mincinos, prost. Abstragem și dela aceste, pentrucă în grĕmada de trivialități este și un simbure discutabil.

Schmerling apĕră ideea unității de stat; „Pester Lloyd“ spune, că aceasta este nesusținibilă; nu admite însĕ decentralisarea decât în două grupe centralisate. Schmerling condamnă folosirea nețermurită a altor limbi în contul culturei generale și al servițiului în armată; „P. Lloyd“ susține, că contingentul unguresc din armată ar trebuì comandat numai unguresce etc. etc.

Dar „P. Lloyd“ și cei de o opiniune cu dênsul când pledează, că unitatea imperiului sau monarchiei este nesusținibilă uită, că aceea ce este neputincios într’o privință tot așa va trebuì sĕ fie și în altă privință. Dacă ar trebuì ca limba, până și în armată sĕ fie respectătă după elementele din care se constitue armata, cum de trebuința aceasta înceată d. e. la noi în Ungaria chiar în administrațiunea politică și a justiției? și în cele din urmă are perspectiva se încete chiar și în instrucțiunea publică?

Discusiunea între contrarii hegemoni din jumĕtățile monarchiei este foarte instructivă. Și ne pare bine, că din controversele lor se deduc conclusiuni, cari, când le deducem noi, sûntem tot așa de improșcați precum se improașcă cei cu controversele între sine. Noi însĕ ne notăm ce ḑic ei și ne gândim partea care se cuprinde în proverbiul: Gura pĕcătosului adevĕr grăiesce.“

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Maiu.

Comisiunea de justiție a casei deputaților din Budapesta a continuat, după cum ne spune „P. Lloyd“, Mercuri desbaterea proiectului privitoriu la regularea proprietății în Transilvania. La propunerea lui Teleszky s’a desbătut în principiu secțiunea despre „spese“. Raportorul Bokros declară, că proiectul seu susține distribuirea speselor în modul de până acì, numai la casuri de comassări sĕ se socotească spesele după proporțiunea proprietății. — La părerea aceasta se alătură ministrul Pauler.—Teleszky pledează pentru susținerea distribuirei speselor cum a fost până acum. — După o desbatere la care a participat rap. Bokros, St. Apáthy, Al. Dárday și L. Zsiros s’a primit principiul susținut de raportor. Textarea va avè loc Vineri.

Diferența dintre Ungaria și Croația ce esistă în privința proventelor grănițĕresci și care provocase esacerbare între Croați, spune o foaie vieneză, este delăturată.

„Concertul european, ḑice un ḑiar mare din Viena, este învoit cu moartea Turciei, nu se poate unì însĕ asupra cestiunei când sĕ’i serbeze ḑiua morții“. Englitera și celelalte puteri apusene, mai că am ḑice și Rusia, se grăbesc a serba moartea Turciei, pecând Austria și Germania vor sĕ mai amâne lucrul.

Mahomedanii din Dobrogea au felicitat pe domnitoriul Carol la aniversarea suirei sale pe tron și a proclamărei independenței României.

Italia are corpuri legislative alese din nou. Alegerile s’au făcut cu mult interes. „La patria“, în numerul seu dela 23 Maiu, a publicat cu numele pe toți deputații aleși: 225 în stânga și 87 în dreapta. — Farini este ales president în cameră. Mesagiul tronului salută inițiativa din urmă a Engliterei cu multă simpatie. — Soartea ministeriului italian o vor decide corpurile legislative în curênd, poate înainte de a se întregì prin numĕroasele balotagiuri cari au încă a se face.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 12 Maiu.

Ședința XIV (7/19 Maiu).

Ședința se deschide la 6 oare după ameaḑi. Se cetesce protocolul ședinței a XIII și se autentică.

Deput. Dr. Stefan Păcurariu face următoarea propunere: comunei bisericesci Urez ppiatul I al Făgărașului sĕ i se acoarde un ajutoriu pe seama bisericei de 200—300 fl. v. a. — Se transpune comisiunei pentru propuneri.

La ordinea ḑilei se pune propunerea — dechiarată de urgentă — a deput. Simeon Popescu, care privesce modificarea planului de învĕțământ în institutul „Andreian“ secțiunea teologică (Nr. 83 ex 1880).

Deput. P. Cosma e de părere a se transpune comisiunei organisătoare, fiindcă stă în strînsă legătură cu regulamentul seminariului „Andreian“ și fiind această propunere de mare însemnătate.

Deput. Dr. St. Păcurariu, afirmă că preste această întrebare a trecut sinodul prin aceea, că a fost dechiarată propunerea de urgentă și s’a pus la ordinea ḑilei.

Deput. Z. Boiu e de părere a se da cuvêntul propunĕtoriului spre a’și motiva propunerea.

Deput. S. Popescu luând cuvêntul își motivează propunerea sa ḑicênd, că regulamentul seminarial prescrie a se preda instrucțiunea în studiul Esegeticei în un mod, ce recere o cualificațiune mai corespunḑĕtoare a elevilor de teologie, dar de oarece prin conclus sinodal s’a permis primirea în secțiunea teologică și a astorfel de elevi, cari nu au cualificațiunea recerută, arată sinodului necesitatea, de a se modifica regulamentul seminarial în ce privesce §-lul prin care se face responsabil profesorul de sporiul cu elevii.

Deput. Z. Boiu e de părere, că nu se recere aceea ce e imposibil din partea unui profesor, și prin urmare ține necorect a se modifica regulamentul, — de vreme ce amintitul conclus sinodal este adus numai pentru 3 ani și după espirarea acestor 3 ani ear ar trebuì din nou modificat regulamentul seminarial.

Deput. D. Comșa dând oare-cari deslușiri, ḑice că este preste putință a se propune studiile atât în secțiunea teologică, cât și cea pedagogică cum prescrie regulamentul, citând chiar și câțiva §§-fi din regulamentul seminarial, cari nici pe de parte nu consună cu realitatea; face deci un aditament la propunerea deput. S. Popescu, ca adecă modificările în regulamentul seminarial sĕ se estindă și asupra secțiunei pedagogice.

Deput. E. Măcelariu arată, că nu este de lipsă a perde timpul, căci e datoria corpului profesoral, a arĕta asemenea casuri la consistoriu și consistoriul sĕ le aducă motivate înaintea sinodului; face deci următoarea propunere: Ințelegêndu-se de sine, că consistoriul are chiemarea și datorința de a face ori ce propunere de modificare a ori ce dispozițiuni sinodale — sĕ se treacă la ordinea ḑilei.

Deput. Dr. Iosif Hodoș sprigiuesce propunerea deput. E. Macelariu.

Deput. Simeon Popescu motivează încă odată propunerea sa reflectând tuturor vorbitorilor, și o recomandă spre primire.

Presidiul dă oare-care deslușiri, că sinodul în urma acestor propuneri nu poate întra în merit la modificarea regulamentului seminarial, ci aceasta s’ar putè întêmpla numai atunci, dacă consistoriul ar venì cu asemenea propuneri.

Punêndu-se la vot aceste propuneri — se primesce cu mare majoritate propunerea deput. E. Macelariu, a se trece preste aceasta la ordinea ḑilei.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei scolare asupra raportului anual al consistoriului ca senat scolar.

Cetindu-se acest raport consistorial dep. Dr. St. Păcurariu propune, a se primì în general ca basă la desbaterea specială.

Deput. Dr. I. Pușcariu propune a nu se tipărì acest raport ca aclus la finea protocolului, de oarece presupune a fi cele mai multe date neesacte în ce privesce percentualitatea copiilor umblători la scoală, sau și dacă s’ar tipărì, sĕ remână afară aceste date.

Presidiul arată că la desbaterea generală pot avè loc numai propuneri de respingere, reflectând la cele ḑise de deputat. Dr. I. Pușcariu, că dacă este a se alătura la protocol acest raport, atunci se va alătura tot, întocmai cum este. In urma acestor deslușiri punêndu se la votare — se primesce în general ca basă la desbaterea specială și se alătură la protocol precum urmează.

Nr. 1534. 1880./scolar

Venerabil sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan ca senat scolastic are onoarea a presenta raportul seu despre lucrările din anul trecut, precum urmează:

Senatul scolastic în cursul anului a ținut 20 ședințe.

Au întrat acte la senatul scolastic 761 și s’au resolvit toate, parte în ședințe, și parte, mai ales cari nu erau meritoire, afară de ședințe.

I. Relativ la însărcinările ce venerabilul sinod încă din ședința sa dela 14/26 Aprilie 1879 a dat consistoriului archidielesan, avem onoarea a raporta că:

a) Proiectul de regulament pentru scoacele poporale fiind gata se va înainta venerabilului sinod prin adresă separată;

b) asemenea prin adresă separată se va substerne proiectul de regulament pentru inspecțiunea scoalelor poporale din archidiecesă;

c) și tot prin adresă separată se va substerne proiectul de regulament pentru înființarea unui institut pedagogic de învĕțătorese;

d) încât pentru întocmirea unui manual de catechisațiune pentru adulți, s’a numit o comisiune pentru elaborarea acelui manual; acea comisiune însĕ încă n’a presentat Consistoriului lucrarea sa.

II. Incât pentru datele statistice asupra scoalelor noastre confesionale române, avem onoarea a raporta în următoarele:

a) am avut băeți și (băete) copile ca obligați a urma la scoală 58,953 scolari în etate dela 6—12 ani și 24,852 în etate dela 12—15 ani.

Diferența în comparațiune cu anul trecut este parte în crescere, parte în scădere, în crescere este pentru cei în etate dela 6—12; și în scădere pentru cei în etate dela 12—15 ani.

Avem pe anul scolastic 1878/9 58,953 scolari în etate dela 6—12 ani; am avut pe anul scolastic 1877/8 58,436, prin urmare resultă un plus de 517.

Avem în anul scolastic 1878/9 24,852 scolari în etate dela 12—15 ani, am avut în anul scolastic 1877/8 25,285 prin urmare resultă pentru anul scolastic 1878/9 un minus de 433 pentru scolarii dela 12—15 ani.

Credem însĕ, că acest minus nu esistă, pentru că din un protopresbiterat nici până în ḑilele cele din urmă nu ne-au venit raporturile: și când aceste raporturi ar fi ajuns la timp, credem că chiar plusul la copii cei între 6—12 ani ar fi mai mare decât cum 'l-am arětat mai în sus, şi minusul menţionat acì mai înainte n'ar esiste.

Acì este locul sě arětăm procentualitatea băieţilor şi copilelor după etate, adecă dela 6—12, şi dela 12—15 ani, pentru fiecare protopopiat ca district scolastic.

Avem onoarea a Vě alătura acì un conspect despre această procentualitate.

Constatăm totodată, că după procentualitate, protopopiatul Cohalmului arată cele mai mari procente; căci el la băieţii dela 6—12 arată un procent de $93^{1}/_{2}$% şi la copile de $87^{1}/_{2}$%; ear băeţii dela 12—15 ani $91/^{1}/_{3}$% şi la copile $85^{1}/_{5}$%; apoi urmează tractul Branului, al Braşovului I şi altele.

Cele mai mici procente ni le arată protopopiatul Haţegului.

Eacă cum stăm aici:

21% la băieţii dela 6—12 ani; $12^{1}/_{2}$% la copile dela 6—12; $16^{5}/_{8}$% la băeţii dela 12—15; $9^{1}/_{6}$% la copile dela 12—15.

Trebue se memorăm acì, că în această parte a teritoriului nostru bisericesc — scolastic a succes guvernului a înfiinţa scoale de stat în 19 comune bisericesci de a le noastre, ear în 15 comunităţi nu esistă scoală de loc.

Acì, la această împregiurare, ne permitem a trage atenţiunea venerabilului sinod, pentru a face şi a dispune, ce este în putinţă ca se nu pierdem bisericile noastre din această clasică parte a teritoriului naţionalităţei noastre.

Comparaţiunea între percentualitatea acestui an, cu cea din anul trecut nu v'o putem presenta, fiindcă numai în acest an s'a început acest sistem de arětare statistică. Pre anii viitori însě Vě vom putè presenta şi această comparaţiune atât de necesară pentru judecarea progresului sau regresului în învěţământul popular.

Vě asigurăm însě pentru astădată, că în această privinţă sûntem în progres, dacă nu rapid, dar cel puţin în progres modest după împregiurările grave, în care ne aflăm.

b) încât pentru localităţile de scoală avem edificiuri proprii scolastice 634, ear închiriate avem 165. Anul trecut am avut edificiuri proprii 627, şi închiriate 155; prin urmare avem astăḑi un plus în cele proprii de 7, şi în cele închiriate de 10.

Corespunḑětoare legei sûnt astăḑ 526, nu deplin corespunḑětoare sûnt 273.

Anul trecut am avut corespunḑětoare legei 496, nu deplin corespunḑětoare 268, prin urmare în cele corespunḑětoare avem un plus de 30, în cele nu deplin corespunḑětoare mai multe decât an cu 4.

Admoniate au fost 99; dar închise din partea administraţiunei potitice n'a fost nici una, făcêndu-se din bun timp dispoziţiunile necesare pentru adjustarea acelor scoale conform legei.

Precum am arětat şi mai în sus, scoale nouě s'au înfiinţat respective deschis 17; adecă 7 în edificiu propriu şi 10 în localităţi cu chirie.

Scoale împreună cu alte confesiuni avem 70; dintre cari 6 sûnt comune cu Arienii (?) în tractul Braşovului II; dar aici s'au făcut ,dispoziţiuni chiar din iniţiativa poporului, de a se despărţì cu scoala, şi a se deschide scoală proprie confesională în comunele noastre bisericesci; celelalte 64 scoale sûnt comune cu gr. catolicii, din aceste 44 stau sub jurisdicţiunea noastră, ear 20 sub jurisdicţiunea gr. catolicilor.

Scoale comunale înfiinţate de stat sûnt în 42 comunităţi bisericesci din archidiecesa noastră; dintre care singur pe tractul Haţegului cade un contingent de 19; precum am indicat şi mai în sus.

In 215 comune bisericesci din archidiecesă nu esist scoale formale, ci se ţine scoală numai prin cantorii locali, observând încă şi aceea, că aceste comunităţi, o parte mare sûnt foarte mici, şi multe sûnt numai filie.

S'au luat însě mesuri pentru a se înfiinţa scoale şi în acele comune, unde nu esistă încă; měsurile luate însě sûnt numai ordinaţiunile ce s'au dat comitetelor parochiale parte de către inspectorii districtuali, adecă de către protopresbiteri cu ocasiunea visitaţiunilor canonice, parte de către consistoriul archidiecesan.

La acest loc avem onoarea a constata, că scoalele noastre confesionale române din archidiecesă, mai bine stau în tracturile protopresbiterale: Braşov I, Bran, Făgăraş II, Sibiiu I şi II, Mercurea, Zarand, Braşov II, Zlatna superioară şi Lupşa; s'ar mai putè numera acì tractul Dobra, Murěş şi Treiscaune. In toate comunele din aceste tracturi, în ordinea în care s'a arětat cu escepţiunea în unele de vre-o comună ori douě, sûnt scoale confesionale gr. or. române.

Mai rěu stau scoalele noastre în tractul ppresbiteral al Haţegului, unde din 47 comune bisericesci, abia numai în 10 comune avem scoale; apoi în tractul Gioagiului I unde din 34 comune, numai în 14 avem scoale, şi aceste încă au fost admoniate ca necorespunḑětoare cerinţelor legei; apoi tractul ppresbiteral Alba-Iulia, unde din 33 comune numai în 21 sûnt scoale.

c) Ce se ţine de valoarea edificiilor, averilor imobile şi mobile în folosinţa scoalelor poporale, aceea o constatăm astăḑi în suma de 1.007,647 fl. $82^{1}/_{2}$ cr.

d) Incât pentru învěţătorii dela scoalele noastre confesionale române, astăḑi avem aplicaţi la scoale 887; dintre cari numiţi definitiv sûnt 247, ceilalţi sûnt provisori. Căsătoriţi sûnt 688, necăsatoriţi 187, věduvi 12. Esamen de cualificaţiune au 268. Observăm că între cei numiţi definitiv şi între cei cu esamen de cualificaţiune, nu se numeră şi aceia, cari au fost numiţi învěţători înainte de întrarea în valoare a statut. org. la anul 1869. Numerul acestora nu s'a putut evalua, pentru motivul că nu s'a ţinut, precum are sě se ţină în viitoriu, o evidenţă minuţioasă despre întreg corpul didactic din archidiecesă.

Invěţătorii, încât pentru etatea lor, ei variază dela 67 la 18 ani; în privinţa serviţiului variază dela 50 la 1 an. Salariul lor variază între 800 fl. şi 10 fl. v. a.

e) Inspectorii nostri districtuali au întreprins în anul trecut scolastic visitaţiunea scoalelor, cu care ocasiune, precum resultă din raporturile ppresbiterilor, s'a constatat, că dintre 887 învěţători, 623 corespund pe deplin chiemărei lor, ear 264 sûnt mai slabi.

Salariul se respunde regulat la 608, ear la 279, mai puţin regulat.

Dintre 799 scoale, sûnt prověḑute cu toate aparatele necesare 471, ear 328 numai în parte; asemenea în 485 scoale băeţii sûnt prověḑuţi cu cărţile necesare, ear în 314 numai în parte.

Cu ocasiunea visitaţiunei scoalelor s'au esaminat preste tot 14,949 băieţi şi copile; sporiul preste tot este suficient.

f) Catechisaţiunea în anul scolastic trecut s'a ţinut în 727 comune bisericesci; în celelalte, parte nu s'au ţinut, parte n'au întrat încă raporturile dela unii parochi la ppresbiterul şi din douě tracturi, precum Sibiiu I, şi Heghig, n'au venit raporturile la consistoriul archidiecesan.

Sibiiul I se poate escusa prin repentina moarte a administratorului Moise Toma.

Tineri obligaţi la catechisaţiune în cele 727 comune au fost din partea bărbătească 16,074, ear din partea femeiască 7433.

După percentualitate Solnocul I ne arată percentele cele mai mari şi anume la bărbaţi 90%, la femei 99%. Deva ne arată procentele cele mai mici, şi adecă la bărbaţi $7^{1}/_{3}$%, la femei $6^{3}/_{4}$%.

Relativ mai departe la catechisaţiune, şi în conformitate cu conclusul sinodului din anul trecut, şedinţa dela 14/26 Aprile Nr. 83 punct 3, avem onoare a raporta, că în anul scolastic 1878/9 au fost scolari de confesiunea noastră, la gimnasiile parte de stat, parte de altă confesiune din patrie, precum urmează:

La gimnasiul luteran dimpreună cu scoala normală din S. Sebeş 64 tineri.

La gimnasiul inferior rom. cat. din Ibaşfalău 10.

La gimnasiul luteran şi scoalele normale din Mediaş 18.

La gimnasiul rom. cat. din Braşov 2, la gimnasiul evang luteran tot acolo 31.

La gimnasiul rom. cat. din Cluj 14, la colegiul unitarilor tot acolo 3.

La gimnasiul inferior evang. luteran din Reghinul-săsesc 5.

La gimnasiul armeno-cat. din Gherla 7.

La gimnasiile romano-cat. şi evangelic din M. Oşorheiu 15.

La gimnasiul romano-cat. din Alba-Iulia 37.

La colegiul reformat din Aiud 13.

La gimnasiul reformat din Orăştie 64.

La gimnasiul luteran şi scoalele normale din Sighişoara 36.

La gimnasiul inferior şi scoalele normale din Cristurul secuiesc 9.

La gimnasiul de stat din Sibiiu 103; la gimnasiul evg. luteran tot acolo 53.

La gimnasiul român gr. cat. din Năseud 45.

La gimnasiul român. gr. cat. şi scoalele normale din Blaj 43.

De unde se vede că la institutele gimnasiale parte de stat, parte de altă confesiune şi la scoalele normale legate de acele au fost în anul scolastic 1878|9 nu mai mult de 529 scolari de confesiunea noastră gr. orientală.

Pre la alte scoale, parte reale, parte normale, parte elementare, parte comunale de stat sau de altă confesiune şi altele, au frecuentat nu mai mult de 807 elevi de confesiunea noastră.

In total dar am avut 1336 tineri, cari au frecuentat scoale străine, fie de stat, fie de altă confesiune, în întreg teritoriul archidiecesei noastre.

Conspectul despre aceste date statistice se alătură acì sub ·/. din care se vede şi numele catecheţilor nostri de pre lângă acele institute.

Se observă, că în toate datele statistice arětate până acì nu întră şi cele din tractul protopresbiteral Heghig, de unde nu s'a substernut consistoriului absolut nici un conspect, şi nici un dat statistic.

g) Incât pentru seminariul Andreian institutul nostru teologic-pedagogic, avem onoarea a Vě arěta, că în anul scolastic 1878|9 au fost în anul III clerici 39, în anul II 35, în anul I 44, ear pedagogi au fost în anul II 6, în anul I 11.

In comparaţiune cu anul scolastisc 1877|8 se arată diferenţa la clerici în anul III un plus de 1; în anul II, a rěmas tot acel numer de 35; în anul I se arată un plus de 5.

La pedagogi în anul II se arată un minus de 2; şi în a. I un minus de 1.

Acì este locul sě arětăm, că regulamentul pentru seminariul teologic şi pedagogic Andreian al archidiecesei noastre, .cu începutul anului scolastic 1879/80: s'a pus în deplina esecutare.

Nu putem arěta chiar acum succesul ce a resultat din întroducerea acestui regulament, căci esperienţa începětoare abia de o jumětate de an, nu ne poate încă permite de a constata succesul într'un mod constatat şi indubitabil.

Ceea ce am putè ḑice de pre acum este, că condiţiunea §-lui 18 şi încâtva cea a §-lui 22 din regulament pentru primirea candidaţilor la cursul teologic sau pedagogic, ni se pare prea gravă acum în momentul, aşa ḑicênd de transiţiune.

Căci am věḑut, că chiar cu începutul anului scolastic 1879/80; când s'a pus în lucrare acel regulament, atât la teologie cât şi la pedagogie, a întrat un numer de tineri cu mult mai mic, decât în anul trecut 1878/9.

Aşa încât acest mic numer, nu poate sě ajungă a satisface şi a împlinì vacanţiile de posturi parochiale, şi a da succrescenţă suficientă puterilor didactice de cari simţim atâta necesitate.

Pentru aceea consistoriul archidiecesan vine chiar de pre acum a propune venerab. sinod, ca prin o resoluţiune sě ḑică: că dispoziţiunile transitoare §§. 79 şi 80 din regulamentul pentru seminariul Andreian, sě se prolungească încă pe trei ani consecutivi, adecă până la începerea anului scolastic 1883/4 inclusiv; de altmintrea consistoriul archidiecesan va supune vener. sinod o relaţiune şi o propunere mai detaliată asupra acestei cestiuni.

In institutul seminarial profesori ordinari definitivi sûnt 3, ear ordinari provisori 3, profesori suplenţi nu sûnt, şi un profesor de cant.

Esamenul de cualificaţiune profesorală în anul scolastic 1878/9 'l-a făcut unul, anume Demetriu Comşa.

Institutul seminarial nu are biblioteca sa proprie şi separată, ci esistă bibliotecă aşa numită a tinerilor elevi clerici şi pedagogi, respective a societăţei de lectură „Andreiu Şaguna.“

Elevii în institut atât la teologie cât şi la pedagogie, s'au primit conform dispoziţiunilor regulamentului pentru seminariul Andreian, care nu admite elevi esterni, ci numai interni.

Incât pentru institutul de gimnastică aceasta s'a pus în lucrare şi preste puţin se va şi realisa.

h) In legătură cu cele ḑise în punctul precedent alăturăm acì sub ·/. lista stipendiştilor.

Din această listă se vede că: din fundaţiunea mogaiană sûnt trei; din fundaţiunea Francisc Iosefiană sûnt şepte; şi din fundaţiunea Cologiană patru; şi din fundaţiunea Peiovici 1; ear din fondul seminariului Andreian, respective din fundaţiunea „Ecaterina Raţ“ un elev de pedagogie; prin urmare cu totul sûnt 16 stipendişti din fondurile archidiecesane.

i) La scoalele centrale gr. or. române din Braşov, numerul scolarilor inmatriculaţi pre anul scolastic 1878/9, au fost precum urmează: la gimnasiu cu 8 clase 180 tineri; la scoala reală 73; la scoala comercială 14; la scoala primară de băeţi 291; la scoala primară de copile 116; la scoala de meseriaşi 14. Suma 778.

In comparaţiune cu numerul scolarilor preste tot din anul scol. 1877/8; în suma de 849, se arată o diferenţă de 71 în minus. Acest minus cade mai tot asupra scoalei de meseriaşi, căci precând în anul trecut scol. 1877/8 au fost 66 învěţăcei, pre atunci în anul scolastic 1878/9 au scăḑut la numerul de 14.

Causa se ḑice a fi, că cea mai mare parte dintre învěţăceii de meseriaşi urmează la scoala gremială din Braşov.

Esamen de maturitate la gimnasiul român din Braşov au făcut 4 absoluţi, dintre cari 3 cu calcul de „foarte bine“ şi unul cu calcul de „suficient.“

La scoala comercială au susţinut esamenul de maturitate earăşi numai 4; dintre cari 1 cu calculul de „foarte bine“, 1 cu calcul de „bine“ şi 2 cu calcul de „suficient.“

k) La gimnasiul gr. or. român din Bradu (Zarand) de 4 clase au frecuentat în anul scolastic 1878/9 scolari 55.

In comparaţiune cu anul scolastic precedent 1877/8, când în toate 4 clasele au fost 63 scolari, se arată şi aici o diferenţă în minus de 8 scolari.

Se ḑice că o sinistră faimă divulgată ar fi causa acestei scăderi în numerul scolarilor, că adecă acel institut n'ar avè drept de publicitate; ceea ce este o afirmaţiune reutăcioasă şi cu totul nefundată.

La scoalele normale din Brad, legate de gimnasiu, în clasa III şi IV au fost în a. scolastic 1878/9 elevi 39; în comparaţiune cu anul scol. 1877/8, când au fost 34 elevi, se arată o crescere de 5 scolari.

l) Relativ la alte scoale capitale şi anume: din Braşov, Satulung de jos, şi de sus (Săcele), Bran, Zernesci, Veneţia de jos, Reşinari, Sălişte, Sebeş, Lancrăm, Dobra şi altele datele statistice asupra acestor scoale sûnt cuprinse în conspectele substernute de către respectivii protopresbiteri ca inspectori districtuali de scoale, şi se pot vedè şi consulta în cancelaria archidiecesană.

De altmintrea din aceste patru diferite conspecte s'a făcut câte un conspect general pentru întreaga archidiecesă şi anume: despre frecuentarea scoalelor; despre starea edificiilor de scoale; despre valoarea edificiilor scolare; şi despre învěţătorii aplicaţi la scoalele noastre confesionale române.

Asupra cărora am făcut în succint analisa mai în sus, şi care le alăturăm acì sub 4, 5, 6, 7.

Acì mai adaugem, că cu începutul anului scolastic 1879/80, în comuna noastră bisericească Poiana, s'a deschis scoală capitală sau normală; sperăm că în anul viitor scolastic cu ajutoriul lui Dumneḑeu şi cu stăruinţa poporului, a comitetelor şi a sinoadelor noastre parochiale, se vor deschide încă şi altele.

III. Relativ la alte afaceri scolastice, profesorale, învěţătoresci etc, avem onoare a vě raporta în cele următoare:

1. Esamen de profesură, scripturistic şi verbal, în cursul anului trecut scolastic, au făcut 3. Din profesori dela scoalele noastre centrale din Braşov şi anume: Lazar Nastasi şi Ioan C. Tacit profesori la gimnasiu şi Ioan Scurtu profesor la scoalele reale.

2. Au cerut şi au fost admişi la esamenul de cualificaţiune 47 învěţători, dintre cari 29 susţinênd esamenul atât scripturistic cât şi verbal cu calcul parte bun, parte suficient, s'au declarat de cualificaţi şi au fost prověḑuţi cu diplomele necesare; 6 au raportat calcul nesuficient, şi vor avè a se supune la alt esamen, ear ceilalţi 12 nu s'au presentat la esamen şi vor trebuì a se presenta de altădată.

3. Din rubrica bugetului votat pentru ajutorarea învěţătorilor sěraci şi binemeritaţi, şi pentru ajutorarea scoalelor noastre confesionale, avem onoare a raporta că: din acel ajutoriu s'au împărtăşit: *a*) 11 scoale mai sěrace şi mai strimtorate; şi *b*) 16 învěţători, parte emeriţi şi neputincioşi, parte sěraci, dar diligenţi şi cu purtare bună.

4. Conferenţele învěţătoresci prověḑute în §. 130 al statutului nostru organic, dela 1875, începênd până la anul 1878 se transformaseră în cursuri aşa numite supletorii, cari cursuri ţineau mai multe sěptěmâni; aceasta s'a făcut în vederea de a da învěţătorilor dela scoalele noastre confesionale gr. or., ocasiune de a'şi acuira mai de aproape pregătirile necesare pedagogice, şi de a'şi însuşì cunoscinţele neapěrat de lipsă la chiemarea de un bun şi capabil învěţătoriu.

Cu modul acesta deşì nu s'a atins pe deplin scopul, totuşi s'a věḑut consolidându-se statul învěţătoresc, din scoalele noastre confesionale gr. or. române din ḑi în ḑi mai mult.

Astfel consistoriul archidiecesan pre timpul vacanţiilor din anul trecut, a ordinat ţinerea de conferinţe învěţătoresci aşa precum ele sûnt prověḑute în §-ful mai sus citat din statutul organic al bisericei noastre şi în cari conferenţe fie-care învěţătoriu sě poată lua parte la pertractarea obiectelor ce vor fi puse în discuţiune.

Aceste conferenţe s'au ţinut în ḑilele dintre 10-15 August anul trecut în toate cele 10 cercuri în cari, spre acest scop, este împărţită provincia noastră archidiecesană.

Se observă însě că acele ţinuturi, unde învěţătorii s'au constituit în „Reuniuni învěţătoresci“ conferenţele învăţătoresci s'au ţinut în sensul acelor reuniuni.

Astfel de „Reuniuni învĕţătoresci“ sunt până astăḑi înfiinţate în următoarele ţinuturi: Braşov, Făgăraş, Sibiu, Sebeş, Deva, şi Abrud. Cu timpul ele se vor înfiinţa şi în alte părţi ale archiediecesei, pre basa unui proiect de statut elaborat de Consistoriul Archidiecesan, ca scop de a avè în cât se poate un statut uniform pentru toate reuniunile.

Aceste reuniuni credem, că vor înlocuì bine şi cu mult succes conferenţele învĕţătoresci practicate pană acum; cari de altmintrea în esenţă nu difer unele de altele, ci poate numai în forma şi în numirea lor.

5. Incât pentru mĕsurile ce s'au luat pentru înfiinţarea de scoale în comunele noastre bisericesci, unde ele nu esistă de loc, aceste mĕsuri precum am aretat şi mai în sus s'au luat din cas în cas, precum ni s'a aretat necesitatea, prin anumite ordinaţiuni date parte de înspectorii nostri districtuali de scoale, parte de către Consistoriul nostru archiediecesan.

Ear în general pentru înbunătăţirea scoalelor şi pentru progresul învĕţământului s'a esmis între altele, cerculariul din 29 Noembre 1870 Nr. 3344.

6. Incât pentru un conclus al venerabilului sinod încă dela a. 1877 Nr. 142. pentru a susţinè scoale poporale împreună cu gr. catolicii în comunele lipsite de mijloace după corespondenţele ce s'au schimbat între consistoriul nostru archiediecesan şi între ordinariatele din Blaj, Gherla, şi Lugoş a rĕmas, că numai în casuri concrete sĕ se afle, prin comună înţelegere, modul de aplicare a §. 45. din art. de lege XXXVIII. dela anul 1868.

7. In fine nu putem retăcè un cas special, care dela întroducerea statutului nostru organic, acum pentru prima dată s'a întêmplat.

Acest fapt este disolvarea comitetului parochial din comuna noastră bisericeacă Orăştie. Acest comitet eşind cu totul dintre marginile atribuţiunilor sale, gerându-se într'un mod cu totul arbitrariu, ne mai voind a cunoasce nici legile de jurisdicţiune şi de disciplină, nici prescriptele statutului organic, nici a se supune lor; a trebuit, a fost necesitat consistoriul archidiecesan din drept si datorinţă, a ordina disolvarea lui şi a dispune alegerea unui nou comitet parochial.

Ceeace s'a şi făcut prin decret de disolvare, şi cu a cărui esecutare a fost însărcinat un anume comisariu consistorial numit ad hoc.

In aceste se cuprinde pre scurt raportul consitoriului archiidecesan, ce prin aceasta are onoare a'l substerne venerabilului sinod.

Din şedinţa consitoriului archidicesan ca senat scolastic.

Sibiiu, 24 Aprilie 1880.

N. Popea m./p., **Dr. Ios. Hodoş**, m./p.,
arch. şi vicariu aepp. ref. scol.

In urma unor desluşiri din partea raportorului comisiunei, raportul consistoriului punênduse la votare se primesce în general ca basă la desbaterea specială.

Cu aceste se închee şedinţa la 8 oare seara.

Şedinţa procsimă se amână pe mâne la 9 oare a. m. La ordinea ḑilei raportul comisiunei scolare în desbaterea specială.

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.).

(3 Urmare).

II.

Doctrină şi canoane.

Adevĕrul este, că dl S. nu citase can. menţionat, pentrucă nu cuprinde ceea ce afirmă D-sa, alterarea disposiţiunilor apostolice, precum se poate vedè din chiar tecstul canonului, care sună: „Şi aceasta a venit la cunoscinţa noastră, că atât în Africa cât şi în Livia şi în alte locuri, Episcopii de acolo împreună locuesc cu muierile lor, şi după hirotonie, ceea ce a venit preste ei nu se lapădă de ele, şi prin aceasta causează poporului ofendiu şi scandal. Deci nesuiala noastră mai cu seamă fiind îndreptată într'acolo, ca sĕ facem toate spre folosul turmelor celor de sub mâna noastră, ni s'a părut nouĕ ca un ce asemenea sĕ nu se mai facă spre venitoriu, eară aceasta o ḑicem nu spre stricarea sau surparea celor legiuite de apostoli etc.“ Prin acest canon, în adevĕr, se opresce episcopilor de a se căsătorì. Încă care disposiţiune apostolică se alterează prin el? „De poftescè cine-va episcopie bun lucru poftesce. Însĕ se cade episcopului sĕ fie fără prihană, bărbat al unei muieri“. Aceasta e disposiţiunea alterată? D-l Sturza va trebuì ântâiu sĕ scie, că, în testamentul nou, titlurile de „episcop“ şi „presbiter“ se d'au într'o formă, şi fără însemnătate particulară, tuturor celor ce posed sacerdoţiul. Dar sĕ primim, că în locul citat, terminul „episcop“ semnalează treapta cea mai înaltă în sacerdoţiu, adecă pe însaşi dignitatea episcopului, canonul 12 al sinodului VI ecum. nici în casul acesta nu alterează disposiţiunea apostolică. Ântâiu pentrucă apostolul nu impune, ci numai concede căsătoria preoţilor. Ear, al doile, Mântuitoriul Christos spune apriat discipulilor sĕi: „sûnt eunuchi, cari s'au făcut înşişi eunuchi pentru împĕrăţia ceriurilor. Cel ce poate cuprinde sĕ cuprindă“. [1]) De unde se vede esplicit, în cât se poate afirma cu dreptul, că este mai bine a nu se căsătorì, decât a se căsătorì, nu pentru sarcina căsătoriei în sine, ci pentru „împĕrăţia cerurilor“, adecă pentru biserică. Sûnt oameni, cari, după posiţiunea lor, prevĕd, că mai uşor şi cu resultate mai bune vor lucra pentru prosperarea împĕrăţiei lui D-ḑeu pre pământ neînsuraţi, decât însurându-se; căci „cel însurat grijesce de a le lumei, cum va plăcè muierei“. [2]) De aceea şi apostolii câţi erau însuraţi, primind misiunea apostoliei, au abḑis de toate ale lor, casă, avere, părinţi, soţii, copii, fraţi şi surori, pentru împĕrăţia ceriurilor. „Eată noi am lăsat toate şi am urmat ţie“, ḑice apostolul Petru, către Mântuitoriul Christos. [3]) Cumcă apostolii sĕi însuraţi, după primirea misiunei apostolesci, n'au trăit mai mult cu femeile lor, se confirmă de mai mulţi din sânţii părinţi. S. Ieronim ḑice că, apostolii au fost sau neînsuraţi sau înfrênaţi dela căsătorie *„vel virgines, vel post nuptias continentes“* [4]) şi, într'alt loc, că ei au părăsit oficiul conjugal: *reliquunt officium conjugale*“. [5])

Pe aceste consideraţiuni biserica a obicinuit de a nu înainta la treapta episcopală decât pe cei neînsuraţi ori vĕduvi. Ear sinodul al VI-lea legitimează obiceiul acesta prin canon ecumenic. Am ḑis prin canon ecumenic, pentrucă şi mai nainte de sinodul acesta era oprită nunta dela Archierei însĕ prin canon localnic, şi nu catolic. [6]) „Şi nu se împrotivesce sinodul acesta, apostolescului canon 5, sau rânduirei lui Pavel, nici le surpă nici le strică aceste“. [7])

Încât pentru tecstele: legatuteai cu muierea, nu căuta deslegare şi „cele ce au împreunat Dumneḑeu, omul sĕ nu despartă“, ele nu sûnt nici alterate nici vătemate prin can. 12 al sinodului VI ecumenic deşì se opresce episcopilor după hirotonie a trăì împreună cu femeile lor. Însuşi can. apost. 5 ordonă, ca „Episcopul ori presbiterul, ori diaconul sĕ nu-şi lapede muierea sub cuvênt de evlavie“. De aceea părinţii sinodului VI ecum. oprind episcopilor după hirotonie a trăì cu femeile lor, spun că aceasta n'o fac spre surparea ori stricarea celor legiuite de apostoli, căci ei nu rênduesc „ca presbiterii şi diaconii, cei ce au femei sĕ le lapede, adecă sĕ le despartă în silă şi fără învoirea lor, carea este împrotiva apostolescului canon, şi cu amenduror învoire, şi cu mulţămire despărţindu-se femeile, aşa sĕ se hirotonească episcopi“. [8])

Era adecă regulă, că cei însuraţi numai cu învoirea femeilor lor puteau fi înaintaţi la treapta episcopală, fiindcă de această dignitate era legat un celibat absolut după hirotonie. De aceea esplicând Pravila can. 12 al sinod. VI ḑice cu privire la preoţii însuraţi: „Şi când va vrea sĕ se facă adecă sĕ se hirotonească Archiereu sĕ fie cu voia muierei lui, de va vrea ea sĕ se hirotonească, atunci sĕ se facă hirotonia, ear de nu va vrea ea sĕ nu se facă“. [9]) Aşa dară ceea ce Dḑeu a împreunat, nici sinodul VI ecumenic nu desparte, cum ḑice d-l Sturza. Episcopii despre cari amintesc părinţii acestui sinod, oprindu-le de a trăì cu femeile lor, sûnt episcopi aleşi din preoţii căsătoriţi, cari, nainte de hirotonia lor de episcopi, prin învoirea mutuală se despărţiseră de sociele lor şi apoi, după hirotonia le rechemau şi earăşi trăiau împreună cu ele. Aceasta este despărţirea ce o enunciă sinodul VI în can. sĕu 12!

In liberalismul seu, dl Sturza, atăcând autoritatea sinoadelor ecumenice şi canoanele stabilite de ele ajunsese până a lovì în mod indirect şi autoritatea sântei scripturi. „Tot ce este făcut de om nu poate sĕ fie făcut de Dḑeu, măcar sĕ fie acel om ori cât de plăcut şi inspirat de Dḑeu“. Cu privire la aserţiunea aceasta făcusem următoarele reflecsiuni dlui Sturza: „Era consecinţă logică, ca dl S. nerecunoscênd bisericei autoritatea infalibilităţii, sĕ nu recunoască nici scripturei autoritatea inspiraţiunei divine, căci numai prin biserică şi dela oameni inspiraţi de Dḑeu avem s. scriptură aşa precum o avem“. La aceste dl Sturza face următoarele contra reflecsiunei: Am ḑis şi aceea şi susţin şi mai departe „că tot ce este făcut de om nu poate sĕ fie mai perfect, decât aceea ce este făcut de Dḑeu“, şi aceste dle Mangra le ḑic ca teolog ca canonist, ca ortodox. Şi dacă dta nu creḑi că lucrurile făcute de Dḑeu sûnt mai perfecte decât cele făcute de oameni, atunci ai sĕ creḑi din contră, că lucrurile făcute de oameni sûnt mai perfecte decât cele făcute de Dḑeu şi veḑi dl M. eu nu ḑic pentru aceea către dta, că esti eritic, sceptic, sau cinic etc.“ În adevĕr dl Sturza e foarte generos faţă cu mine! O generositate care l'a costat denaturarea şi schimbarea chiar a proprielor sale espresiuni! Eu nu numiam nici eretic, nici cinic pe dl S. dacă ḑicea numai atât: „tot ce este făcut de om nu poate sĕ fie mai perfect, decât aceea ce este făcut de Dḑeu.“ Dsa însĕ a fost mers prea departe, afirmând, că aceea ce este făcut de om, nu poate fi perfect ca ceea ce este făcut de Dḑeu, „măcar sĕ fie acel om ori cât de plăcut şi inspirat de Dḑeu“. Apoi lucrurile făcute de oameni inspiraţi de Dḑeu sûnt lucrurile lui însuşi Dḑeu. Dl Sturza ca sĕ mĕ poată combate chiar cu espresiunile sale combătute de mine, le reproduce schimbate şi mutilate; o manieră cu totul nedeamnă de criticul serios. Se vede că singur s'a genat de uşoritatea şi nesocotinţa cu care anunciase o părere atât de vătĕmătoare pentru ortodocsie şi autoritatea sântei scripturi.

Şi ca sĕ'şi justifice părerea sa monstruoasă, relativ la s. scriptură, adauge: „Am sĕ mai spun Dlui M. că sânta scriptură este cuvêntul lui Dḑeu şi despre aceasta nimenea nu se îndoiesce (?) şi „autorul ei este însuşi Dḑeu, care este sânt“ adecă este proprietatea lui Dḑeu (!) şi nu a apostolilor ori prorocilor, ori a sânţilor părinţi; şi toate scrierile apostolice profetice, ori a sânţilor părinţi, cari nu sûnt cuprinse în s. scriptură, sûnt mai jos decât s. scriptură ca lucruri omenesci, aşa dar dl M. nu este trasă la îndoială acutoritatea s. scripturi, căci s. scriptură este cuvêntul lui Dḑeu şi nu a sânţilor părinţi şi nici a apostolilor. Fără dta nu esti în curat cu dta“. Negreşit nu am pretensiunea de a fi nefalibil; din cele citate însĕ fie cine poate uşor sĕ observe, că dl Sturza se află în mare confusiune şi încertitudine în definiţiunea sântei scripturi. „S. scriptură este cuvêntul lui Dḑeu“, „ea este proprietatea lui Dḑeu“ sûnt nesce espresiuni, cu care dl S. nu demustră de fel, că nu lovise în auctoritatea s. scripturi prin espresiune: „tot ce este făcut de om nu poate fi perfect ca ceea ce este făcut de Dḑeu, măcar sĕ fie acel om ori cum de plăcut şi inspirat de Dḑeu. Pentrucă deşì s. scriptură este cuvêntul lui Dḑeu, şi autorul ideilor şi noţiunilor cuprinse în ea e însuşi Dḑeu, cu toate aceste numai prin intermediul oamenilor inspiraţi am ajuns, ca sĕ o avem ca depositul nefalibilului cuvênt alui Dḑeu. In adevĕr, nu convenia nici cu originea, nici cu demnitatea divinului fundătoriu al religiunei crestine ca el însuşi sĕ scrie. El a fost cu mult mai magnific decât sĕ se degrade la rolul de scriitoriu! A trebuit dar ca oamenii sĕ ne transmită în scris cuvêntul lui Dḑeu! Ei bine dle Sturza, dacă ceea ce este făcut de oameni inspiraţi de Dḑeu, nu este perfect, ca ceea ce este făcut de Dḑeu spune'mi dta pe ce temeiu susţini cu toate aceste, că s. scriptură este operă perfectă, este cuvêntul lui Dḑeu? Dḑeu n'a scris. Au scris profeţii şi apostolii, toţi oameni inspiraţi de Dḑeu. Aşa dar trebuie sĕ recunosci ca o necesitate logică, perfecţiunea şi infalibilitatea scrierilor profetice şi apostolice ca sĕ poţi recunoasce în ele pe însuşi cuvêntul lui Dḑeu; trebue sĕ recunosci, că aceea ce este făcut de oameni inspiraţi de Dḑeu este perfect, ca ceea ce este făcut de însuşi Dḑeu, dacă esti ortodox! Prin oamenii inspiraţi de Dḑeu nu se sevêrşesc decât opere perfecte, dḑeesci!

(Va urma).

---

[1]) Mat. 19. 12.
[2]) 1. Cor. VII.
[3]) Mat. 19 27 28.
[4]) Hieron. apol. ad Pommach. 21.
[5]) Hieron. contra Iovin. 1. 14.
[6]) Pidalion, subsem. la can. 12 VI.
[7]) ib.
[8]) Pidal. subinsemn. la can. 5. ap.
[9]) Pravila C. XI.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Pianul de jos, 8/20 Maiu 1880. Onorabilă redacţiune! Cuvêntul „maial“ cuprinde în sine un ce aşa de plăcut, încât şi numai pronunţându'l sau auḑindu'l îndată cugetăm la feliuri şi feliuri de frumseţi ale naturei.

Cine ar fi acela, asupra cărui inimă o ḑi frumoasă de Maiu sĕ nu esercite o înriurinţă fermecătoare? Cui sĕ nu'i rechieme maialul înaintea sufletului ḑilele de jocuri din fericita vêrstă a copilăriei?

Vor fi puţini de aceia, cari sciind amorţeala, în care natura era adêncită în lunile trecute şi vĕḑênd ce viaţă domnesce întrênsa astăḑi, sĕ nu li se furişeze în spirit gândirea: că în lume este numai viaţă şi ceea ce ni se pare a fi moarte, este numai letargie, în care cad fiinţele numai pentruca sĕ se scoale din ea cu mai multă vitalitate.

In spiritul românesc însĕ se duplică aceste reflecsiuni, pentrucă maialul este pentru Român o îndoită serbătoare.

Românul, serbând desceptarea naturei din somnul cel de earnă, serbează totodată desceptarea sa naţională din somnul sclăviei: pecând se bucură vĕḑênd soarele cel dulce de Maiu şi respirând din aerul cel aromatic de primăvară, jubilează totodată, aducêndu'şi aminte, că în Maiu a salutat el soarele libertăţii, în Maiu a respirat prima dată din aerul libertăţii.

Românul la maial nu serbează numai triumful primăverei asupra ernei, care este triumful vieţei naturei asupra morţii ei, ci serbează totodată paștile sale naționale, triumful vieței asupra morții sale naționale.

Românul serbează la maial aniversarea libertății sale.

Astfel suscepênd lucrul, învĕțătoriul comunei vecine, Pianul de sus dl Petraș, a instituit Duminecă 4|16 Maiu un maial în pădurea „via Bobului“, unde cu tricolorul în frunte, a proces cu elevii sei în ordinea cea mai frumoasă.

Timpul deșì presărat din când în când de câte o ploicică, a fost destul de priincios pentru de a procura inimilor nevinovate ale copiilor o rară bucurie și prin aceea o îndoită plăcere părinților lor, cari se vedeau ca de un farmec răpiți la audirea declamațiunilor și cântecelor, de care resuna pădurea.

P. Gib, dl not. com. Weber și proprietariul I. M. Vulc 'și-au făcut detorința întru a da acestei memorabile serbători lustrul cuviincios.

S'ar fi potențat însĕ mult solemnitatea și plăcerea ei, dacă între preoți, învĕțători, primar și notar ar domnì o bună înțelegere, care durere nu se găsesce.

Dar la culme ar fi ajuns numai în casul, când și comuna noastră urma invitațiunei de a se împreuna la această serbătoare, eșind și învĕțătorii nostrii cu băeții la locul amintit, care e situat togmai la mijlocul distanței, ce desparte aceste comune, unde se întâlnesc hotarĕle lor.

Sĕ nu ia însĕ nime în nume de reu, dacă aceasta nu s'a făcut, pentrucă pot asigura pre ori și cine, că învĕțătorii ar fi făcut-o din tot sufletul, dar le a fost preste putință deoarece scoala a fost în anul întreg reu cercetată, dela începutul păresimilor s'a părăsit cu totul fără nici un esamen, și acum a fost cu greu a mai aduna pre elevi, pre cari învĕțătorii abia i vor mai cunoasce, și elevii încă numai cunosc glasul învĕțătorilor.

Sperăm însĕ că anul venitor toate le va repara. *S. n.*

Varietăți.

*(Călĕtoria Imperatului), despre care amintisem în numerul trecut al „Tel. Rom.“ va avè loc în 31 Maiu. Cehii cari despre aceasta sûnt avisați deja pe cale telegrafică, se preparează în ruptul capului spre a primì pe Maiestatea Sa într'un mod cât se poate mai corespundetoriu. Iluminățiile vor fi splendide și grandioase.

* Principele Montenuovo se află pentru a fi observat în institutul privat de alienați în Döbling. Se presupune că psichicesce nu este sănătos.

* (Atentat). În 23 Maiu n. când Metropolitul Dr. Morariu înaintea catedralei (Cernăuți) s'a dat din trăsură, fu insultat *în faptă* de Ruteanul Koczek. Atentatorul fiind arestat amenință, că metropolitul tot are se moară de mâna lui.

* (Postal). Dela 1 Iunie n. începênd va comunìca pe fie-care di o postă ușoară între următoarele comune și adecă:

I. Intre Basna și Mediaș. Ea pleacă dela Basna la 4 oare după ameadi și ajunge la Mediaș la 5 oare după ameadi, apoi pleacă dela Mediaș la 6 oare 30 minute dimineața și ajunge la Basna la 7 oare și 30 m. dimineața.

II. Intre Feldioara și Előpatak. Ea pleacă dela Feldioara la 10 oare 30 minute dimineața și ajunge la 12 (ameadi) la Előpatak, apoi se întoarce dela Elöpatak la 4 oare după ameadi și ajunge la Feldioara la 5 oare și 30 minute seara.

*(Comitatul Sibiu). Comitetul permanent este earăși conchemat pe 31 Maiu n. Adunarea generală de primăvară este însĕ convocată de comitele suprem pe 7 Iunie n.

* (Numiri noue de comune). Spre o deosebire mai precisă a următoarelor comune cu acelaşi nume ministrul r. u. de interne prin o ordinațiune a sa a botezat următoarele comune așa și adecă: Comuna Oșorheiul românesc în cercul Ciachi-Garbo în: *Erdö-Oláh-Vásárhely*, apoi Muncel în același cerc în: *Gorbo-Muncel* și Vad în cercul Dejului în: *Kolostor-Váad.*

* (Calea ferată Vidin-Sofia). Cu începutul lui Iunie mai mulți ingineri vor călĕtorì în România și Bulgaria spre a începe trasarea liniei proiectate Vidin-Sofia. Aceasta se începe dela Craiova și merge până la Nicopole, unde trece Dunărea. Deaici ea merge către Tirnova până la pasul Șipca; aici trece preste Balcan și ajungênd la Ieni-Sagra se împreună cu linia Adrianopole-Filipopole. Estensiunea acestei nouĕ linii consistă din 52 miluri. Directorul clădirei este de Serres și directorul general dl Kopp.

* (O ruptură de nuori) s'a întêmplat în 20 Maiu n. în Sângiorz în urma căreia s'a inundat ținutul mai întreg perind în apă din norocire numai puține vite.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Paris, 28 Maiu n. Clemmenceau propune în cameră vot de blam pentru mĕsurile ce a luat guvernul Dumineca. După justificarea ministrului de interne se respinge votul de blam cu 309 contra 31 voturi.

Bursa de Viena și Pesta

din 26 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.90	105.95
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	100.—	99.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.—	87.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.50	126.50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.30	94.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.50
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.50	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.25
Obligațiuni urbariale transilvane .	93.—	93.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	92.—	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	82.45	72.50
Datorie de stat în argint . . .	73.15	73.25
Renta de aur austriacă	88.33	88.50
Sorți de stat dela 1860 . . .	129.25	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	834.—	836.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	277.—	279.—
Acțiuni de credit austr. . . .	264.50	265.25
Sorți ungurescí cu premii . . .	—.—	110.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.59	5.58
Napoleon	9.40	9.39
100 marce nemțesci	58.15	58.10
London (pe polița de trei luni) .	118.15	118.—

Economic.

Sibiiu 25 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—9.50; grâu sĕcăreț fl. 7—8.—; sĕcară 5.40—fl. 5.8C; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. 3.60—4. Cucuruz fi. 4.60—5.; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 20 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu 7.60—8.40; Grâu sĕcăreț fl. 6.40—.7; Sĕcară fl. 4.90—5;.20 Ovĕs fl. 3.—3.20; Cucuruz fl. 4.30—4.50; Sĕmênță de cânepă fl. 7.50—8; Fasole fl. 7.60—8.—; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--2.50; Fên fl. 2.20—2.40; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 35—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 70——; Unsoare de porc fl. 70——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc —52— cr. carne de vițel —50.— cr. carne de miel (intreg) fl. ———; oauĕ 7 de 10 cr., fiind timpul de adi nefavorabiı têrgul n'a fost mai de loc cercetat.

Brașov, 21 Maiu n. Pro hectolitră Grâu fl 8.70—10.10; Grâu sĕcăreț fl. 6.50; Sĕcară fl. 6.10 Orz fl. 4.50—4.60; Ovĕs fl. 3.30—3.40; Cucuruz fl. 5.40; Mălaiu fl 6.60; Mazere fl. 7.60; Linte fl 8.50; Fasole fl. 6.55— Sĕmânță de in fl. 10.90 Sĕmênță de cânepă fl. 6.45— Cartofi fl. 1.80 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 52 cr.; carne de berbece — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraș, 21 Maiu n. Pro. hectolitră Grâu fl 8.90—10; grâu sĕcăreț fl 8—8.50; sĕcară fl. 5.—5.50; ord 4—5.—; ovĕs fl. 3.20—3.40; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 6—8.; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 6—7 crumpene fl 2.—3; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—80; sĕu brut fl. —; sĕu de luminări fl. 38—40; unseàre fl. 80; cânepă fl. 30—35.; sĕmênță de in fl. ——————— ; săpun fl. ——; fên fl. 3.—3.50 spirt pro grad 11— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de vițĕl 36—— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.50—3.; oaue 7 de 10 cr. Têrgul de vite de adi a fost slab. Mai mult a trecut din Biboli și vite mărunte; mai puțin însĕ din boi. Mărturia din pricina timpului ploios încă a fost foarte slab.

(Starea sĕmĕnăturilor și relațiunile de esport în România). Prin gerul intensiv al ernei trecute și din pricina lipsei de zăpadă în multe locuri sĕmĕnăturile de toamnă au fost parte atacate, parte însĕ chiar nimicite de tot. Dilele calde și nopțile reci din sĕptĕmânile trecute au adaus mult la temerea, că despre o recoltă bună cel puțin deocamdată nu se poate vorbì. Ploile însĕ, cari s'au vĕrsat în cele 2 sĕptĕmâni din urmă peste toată România mai în toate dilele au întors treaba cel puțin într'atâta spre bine, că în urma lor deoparte aratul și sĕmĕnatul grânelor de primăvară s'au dus îndeplinire, eară de altă parte s'au udat foarte bine sĕmĕnăturile cari erau aproape sĕ se ușce, și așa a înaintat procesul lor de desvoltare foarte favorabil. Ținênd ploile chiar până acum de curênd toată temerea de o recoltă rea s'a stins și de present domnesce o mare nădejde, de o recoltă nu numai de mijloc, dar chiar de frunte.

Ce se atinge de esportul bucatelor *via* Galați și Braila, apoi acuma e cam slab, pentrucă, deșì prețurile productelor române la porturile esterne s'au urcat, totuși se află puțini cumpĕrători, cari ar fi aplecați spre solvirea prețurilor cerute de negutătorii de aici. Pricina acestei țineri la prețuri poate fi întemeiată atât pe semnele rele de mai înainte, cari promiteau o recoltă nefavorabilă, cât apoi și pe asteptarea unei complicațiuni politice apropiate. Despre un cules bun de vii cu vre-o 3—4 sĕptĕmâni înainte de aceasta asemenea nu vorbiau oamenii, acum însĕ după ploile aceste îndelungate și calde, tot economul de vii este plin de nădejde, că culesul viilor — de vor fi aceste de aici încolo ferite de grindină — va fi dacă nu chiar strălucit, dară apoi de sigur mai bun ca de mijloc, pentrucă ploile au recreat toate pe neasteptate.

Nr. 130 1880. 3—3

CONCURS.

Încuviințându-se prin înalta resoluțiune consistorială dto 1 Martie a. c Nr. 773, instituirea unui post de capelan în parochia gr. or. Cigmĕu de clasa a III protopresbiteratul Geoagiului I lângă bĕtrânul neputinciosul paroch Atanasie Necșa: pentru ocuparea acestuia sĕ escrie concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela prima lui publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sûnt: două terțialități din venitul întreg parochial în sumă de 100 fl. v. a.

Suplicile instruite conform statutului organic sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopnesbiteral.

Hondol 24 Aprilie 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Gioagiului I. In conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Pipoș m./p.,
protopresbiter.

Anunciu.

Un bărbat versat în toate afacerile administrative politice, judiciale și financiale, — computist aprobat, cu o purtare morală, solidă și nepătată, dovadă despre toate aceste, testimoniile ce le posede la mână atât în privința sciinței, cât în toată privința, — caută un post d. e.

1. Computist sau revisor la unele fonduri publice sau fabrici.
2. Ca director la un dominiu, fiind perfecționat și în afacerile economice.
3. Sau ca administrator la unele magazine, etc.

Acela vorbesce și scrie limba română și germână, e de religia greco-orientală.

Oferte în această privință primesce Redacțiunea „Telegrafului Român“ în Sibiiu. [26] 2—3

Nr. $\frac{2512}{\text{pot.}}$ 1880. [27] 1—3

Publicațiune.

Casa proprie a urbei Sighișoara sub *Nr. 20* în *strada Măcelarilor* în *Sibiiu* așa numită *„curtea Sighișoarei“* după ce înaltul ministeriu reg. ung. de interne a aprobat conclusul comunei cetățene la aceasta referitoriu, se va vinde din mână liberă prin licitațiune.

Această licitațiune se va efeptuì **Luni în 14 Iunie** și în cas necesariu **Joi în 15 Iulie** a. c., în această casă spre stânga dela poarta întrărei în partere, începêndu-se totdeuna la **10 oare** ant. merid. Prețul strigărei este **10,000 fl. v. a.** Oferte sub acest preț la prima licitațiune nu se acceptează. Voitorii de a licita au sĕ depună **5%** din prețul strigărei ca vadiu.

Până la începerea licitațiunei se vor primì și oferte în scris, cari vor conținè tot odată și vadiul. Condițiunile celelalte de licitațiune se pot acuira dela subscrisul oficiu și dela economul casei însăși.

Sighișoara în 10 Maiu 1880.

Magistratul cetățean.

Doctor universae medicinae

Henric König,

medic practic și **specialist** în **obstetricale** (de a le moșitului) și **boale de a le femeilor** în

Sibiiu, în strada Morii Nr. 27.

Ordinează în fie-care di dela 3—6 oare după ameadi. [28] 1—4

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin composițiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, disposițiune la vrsare de sânge, la amețeli, suirea sângelui către cap și către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☞ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 9—12

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 59. Sibiiu, Marți 20 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Maiu.

În casa deputaților din **Budapesta** s'a adus proiectul pentru împuternicirea de a se începe lucrările la cladirile objectelor mai mari pe inia Budapesta-Semlin. In legătură u aceasta, biroul de corespondență e spune, că comisiunea esmisă de upstina sêrbească și însărcinată cu egătirea unui proiect de juncțiune c Austro-Ungaria 'și-a terminat lucrările. Mâne se va ține ședința plenă în privința aceasta.

Prin patentă imperială sûnt convcate pe 8 Iunie dietele provinciale di Boemia, Dalmația, Galiția și Lodoeria cu Cracovia, Austria inferioa și superioară, Salzburg, Stiria, Cantia, Carniolia, Bucovina, Moravia, Silda, Tirol, Voralberg, Istria, Goriția i Gradisca și cea din Triest.

Conferența puterilor pentru reulea ulterioară a cestiunei orienleeste acceptată de toate puterile. up. „Journal de Petersburg“ conerența se va întruni în 15 Iunie n. Am mai dis-o odată și avem cuvênt a o mai repeta, că în Viena cercurile respective nu sûnt încântate i de lucrările, nici de tăcerea dimației engleze în ceea ce privesce entul. Mai mult. Neîncrederea cresce Viena față cu politica orientală din ndon. In privința aceasta se scrie la Viena diariului din Berlin „Naonal Zeitung“. „Este timpul sĕ angem odată la linisce ca sĕ ne puem ocupa cu afacerile orientale penrucă ar fi dis prea mult, când am susține, că aceste au luat o direcțiune plăcută pentru Austria. Dela venirea lui Gladstone la putere situațiunea are ceva incert, neplăcut, acțiunea politică și diplomatică pare că are sĕ plesnească, căci ceea ce este foarte semnificativ, în Constantinopole, astădi funcționează în cea mai mare parte ambasadori provisorii. Dubsky, Goschen, Tissot sûnt în misiune estraordinară și cel puțin în privința misiunei representantului englez nici presența lui aici n'a făcut lumină nici n'a sters îndoielile, cari planează asupra clarului obscur, asupra țintelor mai departe. Dacă împărtășiri oficioase au constatat în urma conversațiunei lui Göschen cu Haymerle o deosebire între: cum cuprind Englezii și cum Austriacii, cestiunea orientală, adecă, că cel din urmă este mai conservativ, pe când cel dintâiu nu pune nici un preț pe susținerea Turciei, lumea a sciut-o aceasta de mult. Faptă este, că de când a fost Göschen aici, în Viena nu se poate ascunde neliniscea cea mare față cu cea mai de aproape desvoltare a lucrurilor în peninsula balcanică și, lucru ciudat, aceeași nelinisce s'a simțit pe dată și în Paris, unde neîncrederea în politica engleză este și mai mare. Pe lângă aceste se simte foarte neplăcut, că Gladstone se poate mândrì în faptă cu succesul de a fi legat politica austriacă, ceea ce reduce esențial efectul complimentelor sale. Dela început se simția, că contele Károlyi a angagiat mai mult decât persoana sa. Aceasta a constat-o și jumĕtatea de dementi, care i s'a dat. Simțemêntul acesta însĕ devine și mai neplăcut, cu cât cugetă cineva mai mult că gâcesce planurile departe bătĕtoare ale inspiratorului „centurilor Nineteenth“ și vine la ideea, că el a vrut sĕ delăture cu epistola sa către ambasador o pedecă ce se punea în calea acelor planuri.“

Pe lângă aceste descoperiri, mai vine altă scire despre unele conferențe prealabile între ambasadorul italian **Menabrea** și lordul **Granville**. Resultatul acestor conferențe se dice că este înțelegere completă între Englitera și Italia în toate punctele ce privesc cestiunea albanesă și cestiunea grecească.

După „Havas“ conducĕtorii ligei albanese au hotărît încă la 26 Maiu n. a face cele de lipsă pentru a ataca pe Muntenegreni. Representanții ligei au îndreptat o telegramă de felicitare către Gladstone și chiamă într'ajutoriu scutul englez.

Bulgarii voiau sĕ voteze o lege în urma cărei cetățenilor români și serbi de naționalitate bulgară sĕ li se confere indigenatul bulgar nemijlocit, fără de a trece prin formalitățile ce cere legea de indigenat dela alți străini. România și Serbia au reclamat în contra aducerei unei atare legi și Austro-Ungaria, Englitera și Francia au spriginit reclamațiunile lor. Ministrul bulgar Zankoff a declarat, că retrage proiectul de pricină pe lângă unele reserve.

România mai are cu Bulgaria cea nouă și alte neplăceri, dintre cari una este cestiunea cea atât de trăgĕnată a **Arab-Tabiei**. Se dice că România a întrevenit la puterile europene pentru resolverea acestei cestiuni în conferența, care se va ține în curênd la Berlin.

La **Paris** a dat junimea română de acolo Sânbătă în 10 Maiu un banchet de peste o sută de cuverte. La banchet au luat parte între alții deputații francesi: **Legrand Taillandier**; Picot și representanți numeroși de ai presei franceze. La alt loc dăm un scurt resumat din unele discursuri ce s'au rostit cu acea ocasiune.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 12 Maiu.

Ședința XV (8/20 Maiu).

Ședința se deschide la 9 ½ oare înainte de ameadi. Se cetesce protocolul ședinței premergĕtoare și se autentică.

Presidiul face cunoscut, că a dat concediu pre 3 dile deputaților sinodali Rubin **Pațița** și Servian P. **Barcian** la cererea lor motivată. — Spre sciință.

Presidiul presentă rugarea clericilor absoluți de gimnasiu din anul I și II pentru ca sĕ fie eliberați de tacsa de 62 fl. a internatului prescrisă în regulamentul seminarial. — Se transpune comisiunei petiționare.

La ordinea dilei continuarea referadei comisiunei scolare asupra raportului anual a consistoriului archidiecesan ca senat scolastic.

Raportorul D. **Comșa** cetind partea generală a referadei înșiră mai ântâiu scăderile nu togmai puține de cari pătimesce raportul senatului scolastic:

Senatul scolastic, constată referentul, se pare a fi mărginit activitatea sa mai numai la afacerile curente, lăsând neresolvite mai multe probleme și disposiții sinodale, de o însemnătate cu totul deosebită.

Sinoadele precedente au fost demandat cu intețire și de repețite ori, visitarea scoalelor, preliminând sume relativ considerabile pentru eventualii comisari drept spese de călĕtorie. In fața acestor demandări categorice nu remâne decât sĕ regrete sinodul învechita datină, după care togmai trebuința cea mai adênc simțită, visitarea scoalelor, remâne o simplă dorință nerealisabilă.

In treacĕt fie dis, că în anul trecut nu s'au întreprins de nou pașii necesari pentru esoperarea dela guvern a unui ajutor bănesc pre seama scoalelor noastre, conform decisului sinodal din anul trecut (Nr. 83 prot.)

In contra repețitelor însărcinări sinodale (Nr. 112, 1876; 152/1877; 83/1879) nu s'a dispus edarea unui manual de catechisație și a unei instrucțiuni. In raport, senatul scolar nu face măcar amintire despre ce a întreprins mai în urmă în cestiunea atât de importantă a fondului de pensiune pentru învĕțători (Nr. 117/1878) nu s'au înaintat conspectele pretinse cuprindênd numele cărților didactice aprobate și întroduse în scoalele confesionale. Nu s'a împărtășit când și cui s'a distribuit suma votată pre seama învĕțătorilor și scoalelor sĕrace, nu s'a dispus tipărirea blanchetelor scolare atât de neapĕrate (Nr. 154, 1877).

Nu s'a procedat cu stăruință pentru procurarea de date statistice cât mai esacte și complete, representând un tablou, în care sĕ se oglindeze starea reală a scoalelor și instrucției confesionale.

De altcum raportorul constatează, că raportul consistoriului, ca senat scolastic, întrunesce condiții relativ mai favorabile ca în anul trecut, observând între altele, că s'au adunat cu diligență și s'au compus numeroase date comparative în privința scoalelor și învĕțătorilor și s'a resolvit mai toate piesele incurse.

Precisa și lămurita espunere a raportului este de natură a înlesnì înțelegerea statisticei scolare atât de prețioasă. Vrednice de însemnat sûnt disposițiile cuprinse în circulariul dto 29 Noemvre anul trecut Nr. 3344.

Deput. S. **Popescu** în ceea ce privesce edarea manualelor catechetice observă, că sinodul a trecut preste marginile competenței sale când a însărcinat consistoriul cu edarea acelor manuale. Edarea manualelor catechetice cade în competența sinodului archieresc, prin urmare pe nedrept se face imputare consistoriului.

Presidiul observă, că sinodul avea numai sĕ urgeze afacerea la locurile competente.

Procedând la desbaterea specială a raportului consistorial ca senat scolastic

Raportorul cetesce partea I, ce cuprinde o scurtă espunere a numĕrului ședințelor și pieselor, apoi aducerea în deplinire a însărcinărilor sinodale, respective despre asternerea regulamentelor scolare și propune a se lua spre plăcută sciință cu acea observare, ca consistoriul sĕ comunice sinodului venitoriu: câte acte s'au resolvit în ședințele senatului, câte afară de ședință pre cale presidială și earăși când s'au ținut ședințele. Mai încolo se însărcinează consistoriul a satisface fără întârdiare repețitei și intețitoarei demandări: a visita scoalele noastre și a pune în aplicare cât mai grabnică toate disposițiunile sinodale în întreg cuprinsul lor (Nrii 114, 1876; 140, 147, 149, 152, 154 din 1877; 117 ex 1878; 83 ex 1879).

Deput. Dr. St. **Păcurariu** obsevă, că numai în unele privințe ar fi contra propunerei comisiunei cu privire la numerii concluselor, căror nu le-ar fi satisfăcut consist. deci propune ca pe venitor sĕ se însărcineze consistoriul sĕ spună pentru ce nu s'au putut realisa conclusele sinodale, ear la casuri, când nu s'au putut ține ședințe sĕ se justifice avênd consistoriul a se conforma regulamentului în privința ședințelor.

Presidiul observă: dacă sinodul poftesce și pretinde a se spune, cari concluse nu s'au realisat și causele pentru cari nu s'au realisat este o pretensiune dreaptă, deci recomândă propunerea comisiunei cu aditamentul deput. Dr. Păcurariu.

Astfel sinodul ia următoriul conclus:

Partea din raportul consist. despre ținerea ședințelor și resolvirea pieselor, întrate se ia spre sciință, îndrumându-se consistoriul în privința ședințelor a se conforma regulamentului, ear în casuri, unde nu se pot ține ședințe sĕ se justifice. Incât pentru actele resolvite are consistoriul a comunica sinodului în venitoriu câte acte s'au resolvit în ședințe și câte afară de ședințe pre cale presidială.

La partea a II a raportului consist. ca senat scolar, ce privesce statistica scolară și mai ales date statistice asupra cercetărei și numĕrului scoalelor, clădirilor scolare, asupra catechisațiunei în diversele scoale sătesci, gimnasii și alte institute străine asupra seminariului „Andreian“ și stipendiilor, apoi date asupra gimnasielor și scoalelor normale etc. comisiunea propune: această parte se ia spre sciință cu aceea: că datele statistice asternute sûnt departe a presenta starea afacerilor scolare, de o parte fiindcă unele date se disting prin o esagerare, de altă parte fiind datele din ppresbiteratul Eeghigului și din ppresbit. I al Sibiiului lipsesc cu desĕvêrșire.

Pentru a întimpina aceste și alte scăderi, consistoriul este însărcinct a trage la respundere și eventual a pedepsì cu asprime pre cei, cari nu comunică date de loc, sau le comunică cu totul neesact.

In privința visitărei, consistoriul se arete în raportul viitor în special câte scoale s'au visitat și câte nu s'au visitat din partea diferiților înspectori tractuali, și încât nevisitarea este motivată; ce mĕsuri s'au luat pentru a sporì numĕrul scoalelor și lefile învĕțătorilor. De asemenea sĕ se aștearnă un conspect general, cuprindênd în resumat statistica scolară a întregei archidiecese. Conspectului despre stipendiști sĕ se alăture o rubrică despre conduita și sporiul în studiile de preste an.

Asupra gimnasiilor și scoalelor normale și capitale sĕ se înainteze un conspect deosebit cuprindênd datele statistice necesare.

Deput. Dr. St. **Păcurariu** propune ca la visitarea scoalelor inspectorii districtuali sĕ poarte și un protocol, arĕtându-se modul cum s'a făcut visitarea.

Deput. E. **Măcelariu**, în ce privesce datele statistice e de acord cu propunerea comisiunei cu o singură abatere în ceea ce privesce lista știpendiștilor, carea nu află de lipsă a se întroduce în conspect. In ce privesce visitarea, părtinesce propunerea deputatului Dr. Păcurariu ca sĕ se aștearnă și protocolul luat la visitare.

Deput. P. **Cosma** observă, că este o pretensiune dreaptă ca sĕ se adaugă la lista știpendiștilor și documentele despre sporiul făcut.

Deput. **Bran de Lemeni** în privința datelor statistice e de părere sĕ se întroducă în raportul consistoriului: câte comune bisericesci sûnt, cari au și câte nu au scoli: In privința lefelor învĕțătoresci sĕ arete consistoriul, că ce progres s'a făcut cu ameliorarea lor.

Presidiul observă: Este adevĕrat că o atare statistică nu ar fi generală, dacă nu ar corespunde tuturor acestor cerințe.

Deput. Dr. St. **Păcurariu** susține, că datele statistice ca sĕ fie esacte recer și regularea matriculelor.

Presidiul crede, că regularea matriculelor ar fi la locul ei și asigură, că consistoriul va îngrigì ca toate sĕ fie in rênd.

Deput. A. **Trombițaș** accentuează, că dacă nu se vor face visitațiuni, scoale nu vom avè. Deci propune că acelor inspectori tractuali, cari nu'și fac datorința cu visitarea scoalelor sĕ li se detragă ajutoriul de stat. Aceasta o face ca aditament la propunerea comisiunei.

In urma acestora cu privire la partea II a raportului sonsistorial sinodul ia următoriul conclus:

Datele statistice se iau spre sciinţă cu îndrumarea, ca pe viitoriu să se arete; ce măsuri s'au luat pentru sporirea scoalelor şi a salariilor învăţătoresci şi cu ce resultat. Mai departe să se aştearnă un conspect cuprindênd în resumat statistica scolară a întregei archidiecese atât în sumă generală, cât şi în procente.

In conspectul despre stipendişti să se pună o rubrică despre conduita şi sporiul făcut în fie care an. Despre gimnasii şi scoalele reale se aştearnă un conspect separat, cuprindênd datele statistice necesare; ear în privinţa visitărei scoalelor fiind aşternut un proiect de regulament separat se vor lua disposiţiunile necesare la locul seu.

Partea II a raportului consistorial ce privesce esamenele de cualificaţiune a trei profesori gimnasiali dela gimnasiul din Braşov, esamenile de cualificaţiune cu învăţătorii populari se iau spre sciinţă îndrumându-se consistoriul a asterne o listă separată despre toţi învăţătorii câţi au depus esamenul de cualificaţiune în decursul anului.

In privinţa împărţirei ajutoriului la scoale şi învăţători, consistoriul se încărcinează a astere o listă despre scoalele şi învăţătorii împărtăşiţi din acest ajutor.

In necs cu aceste la propunerea presidiului se esprimă recunoscinţă protocolară deputatului Dr. St. Păcurariu şi Dr. Avram Tincu, cari ca deputaţi la universitatea fostului fund regesc au esoperat dela aceasta pentru scoalele noastre din Sebeş şi Orăştie ajutor de câte 1000 fl. pe fiecare an.

Deputatul Dr. St. Păcurariu observă, că la esoperarea acelui ajutoriu n'au făcut alta decât că 'şi-au împlinit o datorinţă ca representanţi ai acelora, cari 'i-au ales.

Adauge mai departe că ministrul a atras atenţiunea comitelui ca să fie cu luare aminte la împărţire faţă cu toate confesiunile.

Totodată la propunerea deput. P. Cosma consistoriul este însărcinat a face paşii necesari ca în înţelesul legei să se ia considerare dreaptă la toate scoalele noastre de pre teritoriul fostului fund regesc.

In ce privesce conferenţele şi respective reuniunile învăţătoresci se primesce propunerea comisiunei ca consistoriul să comunice sinodului câţi învăţători din diversele protopresbiterate au participat şi câţi nu, cari obiecte s'au pertractat; dacă şi încât inspectorii tractuali 'şi-au împlinit datorinţele, ce au faţă cu aceste conferenţe respective reuninei învăţătoresci.

Raportul consistoriului despre măsurile luate pentru înfiinţarea de scoale noue, se ia spre sciinţă.

Asemenea se ia spre sciinţă partea din raport, ce tractează despre susţinerea de scoale populare împreună cu alte confesiuni în comunele lipsite de mijloace.

In fine disolverea comitetului parochial din Orăştie se ia spre sciinţă.

Presidiul dând deslușiri în cea ce privesce disolverea acestui comitet împărtăşesce, că în comitetul nou ales sûnt membrii tot cei de mai înainte cu puţine escepţiuni şi că 'i-a sosit dela ministeriu un act în care se dovedesce nouă renitenţă. — Se ia spre sciinţă.

Se refereză mai departe asupra rugărei unor poporeni din Daneş protopresb. Sighişoarei, cuprindênd mai multe învinuiri, că învăţătoriul de acolo I. Bendorfean nu ar corespunde chiemărei sale, consistoriul, pre basa testimoniului de cualificaţiune l'ar fi întărit definitiv pre nedrept, că oficiul protopresb. al Sighişoarei s'ar fi purtat incorect şi ar părtinì o causă nedreaptă, că consistoriul trăgănează aducerea unei sentenţe în causa disciplinară a demisionatului învăţătoriu de mai înainte N. Viscrean. Nefiind sinodul for de apelare, rugarea se restitue petenţilor cu îndrumarea, a o adresa forului competent.

Se raportează asupra hârtiei presidiului consist. dto 30 Aprilie a. c. Nr. 1611 prin care se comunică propunerea comisiunei consistoriale esmise pentru revederea cărţilor didactice din studiul religiunei în scoalele populare.

Propunerea aceasta se transpune consistoriului spre ulterioara afacere.

Urmează la ordinea ḑilei tot raportul comisiunei scolare asupra proiectului de regulament pentru scoalele populare confesionale gr. or. din archidiecesa Transilvaniei.

Raportorul, deputatul Dr. D. P. Barcianu dând cetire raportului comisiunei scolare, propune ca proiectul să se primească de basă la desbaterea specială.

La desbaterea generală deput. Bran de Lemeni din consideraţiuni cătră scurtimea timpului şi din motivul, că congresul a elaborat un regulament, despre carele s'a şi luat conclus să se pună în lucrare şi cum să se promulgeze, de altă parte avênd în vedere volumul regulamentului din cestiune face următoriul proiect de conclus:

„Fiindcă pentru organisarea şi regularea învăţămêntului în întreaga noastră provinţă metropolitană esistă deja regulamentul votat de congresul nostru naţional bisericesc în şedinţa din 23 Octomvre 1878 Nr. 293 presentat acestui sinod archidiecesan în sesiunea presentă proiectul consist. archid. tot în această materie se ia dela ordinea ḑilei şi se însărcinează consistoriul archidiecesan ca în propria sa sferă de activitate să ia măsurile necesare pentru esecutarea regulamentului congresual din anul 1878 Nr. 293 pentru organisarea provisorie a învăţămêntului în întreaga provinţă metropolitană, avênd în special consist. archid. a da organelor subalterne instrucţiuni detaiate pentru agendele lor scolastice pre basa aceluiaşi regulament şi a statorì planul de învăţămênt pentru scoalele noastre populare cu privire şi la art. de lege XVIII ex 1879 ear la timpul seu a face raport în sinodul archidiecesan despre aplicabilitatea menţionatului regulament, precum şi eventualele propuneri de motive sau completarea aceluiaş."

Presidiul află părerea deput. Bran de Lemeni mai corespunḑătoare, de oarece în regulamentul din cestiune ar fi pe de o parte cuprinse lucruri contrare legilor statului, ear pe de alta cestiunea scoalelor ar fi regulată prin regulamentul votat de congres la anul 1878.

Deput. Dr. St. Păcurariu nu din motive faptice ci mai mult din motive technice nu e pentru compunerea proiectului de regulament. Incât privesce motivele faptice e pentru partea primă a proiectului de conclus a deputatului Bran de Lemeni. Incât privesce partea technică observează, că partea jurisdicţională e amestecată cu cea administrativă şi instructivă. Ar dorì ca fiecare din aceste părţi să fie de sine stătătoare, deci este pentru partea a doua a proiectului de conclus, să se amâne pre altă sesiune. Afară de aceea este de părere, ca acest proiect de regulament să se dee directorilor de scoale, să'şi dee şi ei opiniunea, ca unii, asupra cărora se va aplica. Primindu se proiectul de conclus desbaterea specială să se ia dela ordinea ḑilei.

Raportorul Dr. D. Barcian ar fi dorit, ca să se spună un singur cas special, din care să se vadă, că regulamentul cuprinde lucruri contrare legilor statului; căci astfel ar înceta ori ce discuţiune asupra acestui punct. Se pare însă că, nu aceasta ar fi motivul pentru propunerea de respingere, ci mai mult temerea, că sinodul prin facerea unui astfel de regulament ar tăia în competenţa congresului. Temerea aceasta însă nu este de loc întemeiată, căci sinodul nici în trecut nici pe viitor, nu a făcut şi nu va face lucruri, cari să treacă preste marginile competenţei sale. Congresul a votat un regulament general pentru afacerile scolare, regulamentul presentat sinodului ar avè numai de scop a arăta cum disposiţiile generale ale acelui regulament să se pună în practică, considerând împregiurările particulare ale archidiecesei. Prin aceasta nu se vatămă de loc competenţa congresului.

De asemenea n'ar fi întemeiată nici objecţiunea, că ar fi trebuit să se tracteze în regulamente speciale partea judiciară, cea administrativă şi ceea ce privesce instrucţiunea. Sinodul dela anul 1870 încoace în fie care an a cerut dela consitoriu presentarea unui regulament scolar; înainte cu vr'o 4 ani s'a presentat un proiect prelucrat de corpul învăţătoresc şi profesoral din Braşov, proiect, care în general e compus cam ca şi cel de faţă. Dacă sinodul a avut de a face objecţiuni, în vre-o privinţă sau alta, adecă în privinţa formală sau în privinţa competenţei, trebuia să o facă atunci, când consitoriul scia de ce să se ţină, ear nu acum când toată lucrarea este gata. A se mai da regulamentul de sub desbatere, directorilor şi învăţătorilor dela scoalele noastre mai de frunte spre dare de părere, nu ar fi de lipsă, de oarece aceasta s'a făcut cu proiectul braşovean fără ca procederea urmată să fie avut vr'un resultat deosebit pentru compunerea unui astfel de regulament. Unele părţi ale propunerei deput. Bran de Lemeni ar părè acceptabile, propunerea întreagă însă din causa motivărei nu o poate primì.

De altcum nu ca raportor al comisiunnei ci ca deputat îşi esprimă părerea sa individuală, că, timpul îi pare a fi prea înaintat, pentru a desbate regulamentul scolar în toate amenuntele sale cu seriositatea şi aprofunḑimea ce ar recere un obiect atât de momentuos.

Punêndu-se propunerile la vot sinodul primesce propunerea comisiunei, de a primì proiectul de cetit, si al lua în general de basă la desbaterea specială.

Inainte de a se întra în desbatere specială deput. D. Comşa propune ca, din motivul timpului înaintat şi a momentuosităţii şi voluminosităţii proiectului de regulament pentru scoalele poporale, desbaterea lui specială să se iee dela ordinea ḑilei, pentru sesiunea presentă.

Şedinţa procsimă se anunţă pe aḑi la 6 oare după ameaḑi. La ordinea ḑilei continuarea raportului comisiunei scolare şi a celorlalte comisiuni.

Şedinţa se închee la $1^1/_2$ oare după am.

Banchetul junimei române în Paris.

Intr'o corespondenţă din Paris la „Binele public" cetim cum s'a serbat acolo aniversarea independenţei României. Ne permiţêndu-ne spaţiul a reproduce toată corespondenţa ne mărginim la următoarele escerpte din discursurile unor bărbaţi de ai Franciei, cari au luat parte la banchet.

D. Legrand „.... vă am înainte, domnilor, şi înainte de frăţescul „vostru banchet, mi se spuse, că nu „sûnteţi decât o mică parte din curagioasa junime, ce România trimite „în Francia în fie-care an. Credeţi „d-voastră, că Francia nu se simte mişcată de această nobilă încredere, de „această onoare a sorei sale? O! nu, „domnilor, reticinţile, tergiversările, „interḑicerile fostului guvern francez, „cari au întristat România atât de „mult n'au provenit decât din reaua „înţelegere a cestiunei de către dl „Waddington. Francia va fi totdeauna „ceea ce a fost şi ceea ce este pentru „România, pentrucă noi, poporul francez, avem credinţă în naţiunea română, credem în admirabilele sorginţi ale solului seu, credem în viitorul ei şi în rolul ce e chiemată a „juca în Orientul european.... Beau, „domnilor, în onoarea independenţei „române!"

D. Taillandier: „Scumpii mei amici, sûnteţi junimea ce România trimite a se lumina în Francia. Nu ne imitaţi în toate....." „..... Fiţi Români, fiţi voi înşivă. Am creḑut în România şi am considerat-o totdeuna ca factorul cel mai important al ecuaţiunei orientale. Ţeara latină dela Dunăre a dat în această privinţă probe incontestabile. Am săltat de o reutăcioasă plăcere când ministeriul Waddington a fost dat în cap (*quand on a roulé M. Waddington*, testual). Sûnt pentru libertatea absolută şi nemărginită, dar sûnt cu România în contra Bancocraţiei, în contra Ovreimei, în contra Rotschilḑilor, cari învêrtesc pe degete ministerele multor state, sûnt pentru libertate, da, domnilor, dar am aplaudat nobila şi eroica resistenţă a României. Românii, cu toate strigêtele şi încruntările Europei, au voit să remână Români. Onoare lor! In fruntea Sêrbilor, Bulgarilor, Grecilor, cari toţi se mişcă şi cer lumină, merg Românii neobosiţi în curagiu. Ca şi în Francia, ca şi pretutindeni, fructele revoluţiunei vor fi pe deplin coapte când...... — permiteţi'mi o comparaţiune făcută în modul filosofilor de peste Rin....

..... (Câteva sprincene să'mbină; oratorul suride; sprincenele se destind)..... „..... când, ḑic, eliberaţiunea subiectivă va face egalitatea obiectivă. Pănă atunci să muncim toţi, Români, Francesi, popoare luminate, în mijlocul cărora România ocupă, de aşa de puţin timp, un loc atât de frumos. Beau în onoarea muncei şi prosperităţii române!"

D. Camille Farcy îi mulţămesce în numele presei franceze: vorbesce de călătoria făcută în România în acele timpuri de glorioasă aducere aminte, când tunul bubuia la hotare. Iubirea ce am simţit, când am asistat la proclamarea independenţei, când din mijlocul trăsurilor şi poporului un bătrân, d-nul Rosetti — în lacrimi, s'a aruncat plin de fericire în braţele mele spunêndu-mi „s'a isprăvit, ecsistăm!", nu se va sterge nici odată din inimă'mi. Am servit România, domnilor, şi o voiu servi-o totdeauna; causa ei e causa Franciei în Orient; cât voiu ţinè condeiul în mână voi lumina opiniunea publică asupra acestei ţări cu instituţiuni atât de liberale, care produc pe fie-care ḑi şi cu îmbelşugare roadele ce asceptaţi şi asceptăm. În sănătatea României şi a d-lui Rosetti preşedintele camerei deputaţilor".

D. Em. Picot, pe românesce, cu un accent cam transilvan, de altmintrelea minunat pentru un Francez pronunţă cam următoarele cuvinte: „permiteţi'mi, dlor, a esprima şi eu câteva cuvinte; sûnteţi demni descedenţi ai generaţiunei care se duce. In mijlocul diferitelor naţionalităţi ce vă încungiură aţi păstrat şi veţi păstra o purtare minunată; de când n'am fost prin ţeara românească aţi făcut progrese pe toate căile. Vă urez reuşită în toate. In sănătatea junimei române!"

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român" an. tr.)

(4 Urmare).

II.

Doctrină şi canoane.

Mai este încă o împregiurare, ce o aduce părintele Sturza în favoa opiniunei sale de a abtrage canoanele privitoare la căsătoria preoţilor, înfiinţarea patriarchiei din Ternova în regatul romano-bulgar, carea, după D-sa, s'a făcut în contra canoanelor. Deşi între obiectul acesta şi căsătoria preoţilor nu este nici o legătură de idei, totuşi voind să scap pe I S. de prejudeţul în care căḑuse, am arătat, că patriarchia din Ternova nu se făcuse în contra canoanelor, ci chiar după canoane, cu intervenirea regil Asani, în sinod local şi cu cons patriarchilor răsăritului, fiind-c noade ecumenice nu se mai ţinu dela secol. VIII. Astfel împregiurarea aceasta nu o poate aduce, şi nici se poate privì, ca abatere dela canoane. Arangiamentul administraţiunei bisericesci, de când creştinismul se ridicase la religiune dominantă în stat, s'a conformat totdeuna cu împărţirea şi organisaţiunea politică a imperiului român, carea servia ca normă pentru administraţiunea bisericească. În adevăr, canoanele nu opresc nicăiri înfiinţarea de noue patriarchii, precum opresc d. e. a doua căsătorie a preoţilor. Şi aşa dacă se face ceva, ce legea nu opresce, cu destulă raţiune nu se poate ḑice, că s'a făcut în contra legei. Cu privire la cele 5 scaune patriarchale, sinoadele ecumenice n'au făcut alta, decât a stabilit ordinea lor în respectul onoarei şi a anticităţii. Crestinismul avea însă şi mai are să facă noue cuceriri în lumea necrestină, la diferite naţionalităţi, şi astfel nu se poate ficsa prin canoane numărul scaunelor patriarchale. S'a înfiinţat din cause politice sau eclesiastice cutare patriarchie, aceasta nu prejudecă întru nimic canoanelor bisericesci, pentrcă ele nu opresc a înfiinţa patriarchate noue.

În special, cu privire la înfiinţarea patriarchiei din Bulgaria, am ḑis, că aceasta cu atât mai vêrtos nu poate fi privită abatere dela canoane că aici era vorba numai de recâştigarea independenţei, pe care biserica Dacielor o avuse chiar din timpul sinoadelor ecumenice, dela impĕratul Iustinian I. Dela increştinarea Bulgarilor însă şi formarea regatului romăno-bulgar, biserica romano-bulgară devine un măr de ceartă între patriarchul Romei şi cel dela Bosfor, şi astfel independenţa ei devine suprimată în mai multe rênduri. Regele Michail (Bogoris) din consideraţiuni politice o supune sub jurisdicţiunea Papei. Pe urmă diplomaţia bisantină reusează ca să facă pe Bulgari a se lĕpăda benevoli de scaonul papal, şi a se supune sub jurisdicţiunea patriarchului din Constantinopole.

Dl Sturza nu avea decât sĕ citească mai cu mare atenţiune opera părintelui Gen. Enăcean, şi află negreşit că: Coform posiţiunei politice a statului romano-Bulgar, biserica românească din dreapta Dunărei, după succesele lui Basiliu Bulgaroctonul se află aservită patriarchiei de Constantinopole; şi de aici apoi mai multe acte ale lui Asan şi ale contimporanilor sei, ca sĕ facă din biserica romano-bulgară o biserică independentă şi cu totul naţională". *) Dacă biserica romano-bulgară era independentă, cum ḑice dl Sturza, regii Asani n'ar fi fost siliţi ca sĕ stăruiască pentru a o face independentă. Cuvintele archiepiscopului Demetriu din Achrida pronunciate la încoronarea de împĕrat alui Teodor Comneanul, în care Demetriu ḑice „că este autonom" nu dovedesc cu nimic, că biserica română-bulgară de pe atunci sĕ fie fost independentă. Regele Joaniţiu o supusese deja Papei, singur pe archiepiscopul din Archida nu'l obligă de a se supune şi el bisericei papale. Pe lângă aceste momente mai trebue sĕ însemnăm, că Demetriu folosindu-se de impregiurarea anormală, că imperatul bisantin cât şi patriarchul Constantinopolei se aflau aşeḑaţi din causa cruciaţilor în Nicheia, 'şi propuse, ca cu încetul sĕ'şi împroprieze autoritatea patriarchală a bisericei de Constantinopole. De unde uşor poate vedè fie cine în ce înţeles se numesce pe sine, Demetriu „autonom". În adevĕr pe timpul când se petreceau aceste evenimente, şi până la a. 1234, biserica romano-bulgară era supusă în cele administrative bisericei papale, şi dignitariul cel mai înalt în biserica romano-bulgară era primatul din Tirnova, instituit de Papa. Când însĕ regele Joaniţiu, vĕḑu, că Papa nu voiesce a acorda archiepiscopului din Tirnova rangul de patriarch, condiţiunea sub care sĕ unise cu Roma, el îşi întoarse de loc privirile despre biserica romană, căutând a'şi realisa planul, câstigarea independenţei eclesiastice cu infiinţarea unei patriarchii prin propriele sale puteri; ceea ce se îndeplinì numai sub Ioan II Asan la a. 1234. Şi astfel autocefalia bisericei române, care încetase dela increştinarea Bulgarilor, acum se restitue în o nouă formă, a unei patriarchii naţionale! Eu n'am ḑis, că patriarchia din Ternova a fost o recâştigare, ci că prin ea, s'a recâştigat autocefalia bisericei. Scopul principal era, ca biserica romano-bulgară sĕ fie independentă de ori care scaun apostolic; fie independenţa ei în forma de metropolie autocefală sau în cea de patriarchie, aceasta nu impoartă.

Dl Sturza, cu privire la posiţiunea canonică a archiepiscopilor autocefali, avea o părere cu totul contrară teoriei dreptului canonic oriental. „Un archiepiscop autocefal, ḑice dsa, are putere de a sĕvêrşì toate tainele şi sacramentele în biserică, însĕ este subordinat în cele administrative patriarchului seu etc. De unde a scos dsa teoria aceasta, nu sciu, căci ea nu se află nici la un canonist oriental. După dreptul canonic oriental, autocefalia oare cărui Archiepiscop se cuprinde în aceea, că el se alege şi se hirotonesce de episcopii locali, lucră, în ceea ce privesce administraţiunea internă a bisericei, numai prin sinoadele provinciale, fără ca sĕ se mai adreseze către vreunul din patriarchi, şi tot odată în casuri obvenite sĕ şi judecă de episcopii locali. **) Dacă Archiepiscopii autocefali ar fi subordinaţi în cele administrative patriarchului, cum opinează dl Sturza, numirea lor, cu titlul de autocefali, n'ar avè înţeles nici practic. Ei însĕ se numesc autocefali, pentrucă sûnt independenţi în administraţiunea bisericilor supuse jurisdicţiunei lor.

(Va] urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român."

Cluj, în 12/24 Maiu 1880. În ḑiua de aḑi s'a ţinut adunarea generală comitatensă. Între obiectele puse la ordinea ḑilei au fost şi decorarea fostulni jude comunal din Apahida Zaharie Jucan.

După cetirea ordinului împĕrătesc preşedintele contele Eszterházy cu cunoscuta'i elocenţă arată meritul acestui bărbat, care în decurs de 25 ani au servit pentru binele comun, şi luând crucea de argint a mână o înmanuă în numele Maiestăţii Sale vice-comitelui Gyarmathy, care între aclamări de: „sĕ trăiască" (éljen) o afige pe peptul acestui bĕtrân.

A fost o privire rară şi însufleţitoare pentru întreaga adunare, vĕḑênd lacrămile de bucurie, ce curgea pe faţa decoratului bĕtrân, care îşi vĕḑu într'un mod atât de onorific remunerată munca ostenelelor sale.

Un astfel de serviţ îndelungat fără de nici o întrerupere, se poate cugeta numai într'un popor blând unde domnesce pacea şi buna înţelegere frăţească.

Durere însĕ! că aceasta s'a stricat la poporul din numita comună, încă înainte, cu trei ani prin întrevenirea proselitismului religionariu, care a sĕmânat ura şi neînţelegerea între fraţi.

Este sciut, că la ori ce alegere se formează partide, aşa şi la cea de preot.

Întrevenirei unor bărbaţi, i—am potè numì misionari, a succes a seduce pe una dintre partide sĕ treacă la „sânta unire".

'Mi-am fost propus a lăsa sĕ treacă fără urmă victoria glorioasă ce şi-au câscigat luptătorii bravi pentru causa cea „sântă" desbinând religionalminte pe tată de feciori, pe sorori de fraţi, ca nu cumva vĕḑêndu-se faptele lor măreţe, sĕ se prea încreadă, şi sĕ cugete, că au făcut ce-va merit pentru înălţarea la rangul de canonic, s'au ca sĕ primească *„bene merenti"* brâul cel roşu.

Am încungiurat aceasta de oare-ce se vorbesce: că între cei culţi ar fi un lucru odios a vorbì despre proselitismul religionar, care în giurul acesta merge până la estrem.

Astfel nici că voesc a amintì nimic despre cele ce taie în cele religionare, ci mĕ mărginesc a înforma pe onoraţii cetitori despre rĕul ce provenind din o astfel de desbinare religionară, ameninţă esistenţa naţională a poporului român în genere, ear în special a celui din această comună.

Comuna din cestiune consistă din 140 familii române şi vre-o 30 jidane.

Timpurile vitrige, ce ca nori grei s'au lăsat preste soartea poporului român şi l'au ţinut în întunecime au dispărut şi lăsară în urmă'şi lumina care ascepta deşteptare atot ce mai are viaţă. Semn de viaţă a dovedit şi poporul din numita comună, căci pe lângă toate greutăţile ce'l apĕsa s'a îngrigit sĕ aibă scoală, din care revarsă lumina şi învĕţătoriu, care sĕ respândească lumina. Firesce că aceea scoală şi învĕţământul într'ênsă au fost într'o stare primitivă, ca la mai multe din scoalele noastre. Providenţa însĕ s'a îngrigit, ca acea stare dureroasă sĕ se delăture prin întrevenirea zeloasă a preotului actual gr. or. care salariul cel neînsemnat învĕţătoresc de 60 fl., l'a urcat l'a considerata sumă de 160 fl.; a renovat scoala şi au preveḑut-o cu învĕţătoriu cualificat.

Ce folos! căci începêndu-se învĕţământul, abia au frecuentat scoala 30 până în 40 copii, ear ceialalţi au fost reţinuţi sub cuvênt „că sûnt uniţi şi nu trebue sĕ'şi trimită copii în scoala neuniţilor". Şi de unde această închipuire rĕtăcită a poporului, decât din îndemnul Reverend. d-n protopop unit din Cluj Gavrilă Pop fiul nu demult în d-l repausatului preot gr. or. din Barei — care în calitatea sa de comisariu, cu ocasiunea învestigării comisiunei micste, au cerut protocolarmente: „ca pruncii celor trecuţi la sânta unire dela 7—18 ani matricularmente sĕ se separe şi sĕ fie instruiţi separat din punct de vedere religionar".

Se înţelege de sine (?! ?), că acestei dorinţe a d-niei sale, s'a şi dat loc prin sentenţa înaltului mintsteriu reg. unguresc.

Acuma se nasce întrebarea, instruatu-s'au acei prunci după pofta dlui protopop au ba? Respunsul e uşor îndată ce vom cugeta la astfel de crestini trecĕtori, cari'şi părăsesc legea pentruca toate sĕ le vină de-a gata, bună oară cum li s'a promis, când au fost seduşi: a trece la sânta unire. Atunci câte verḑi uscate toate li s'au promis, dar' de scoală şi învĕţătoriu n'a fost nicăiri nici o pomană şi aşa bieţii au fost siliţi sĕ se têrguească cu popa sĕ le înveţe copii. Se poate cugeta, ce necaz au fost pe acel preot vĕḑêndu-se constrîns a lua asupră'şi sarcina de a învĕţa pruncii într'o căscioară ruinată, în carea abia încăpea dênsul cu familia. Aşa têrgul au rĕmas tot têrg, în faptă însĕ nu s'a realisat nimic.

Sĕ vedem ce s'a întêmplat cu instruarea la cei „neuniţi".

Pruncii lor au umblat în amintitul numĕr cam neregulat din causa gerului mare, ce au domnit, dar' mai cu samă din causă, că dacă erau părinţii constrênşi sĕ'şi trimită pruncii la scoală ḑiceau: ne vom face uniţi că acolo nu ne va cerca nime de scoală şi de plata învĕţătoriului.

De aicea a provenit, că constringêndu'i directorul local prin deregĕtoria politică, numitul dn ppopu a întrevenit sĕ nu'i pedepsească pe ai sei, sau deşì îi va pedepsì, sĕ se întêmple în favoarea edificândei scoli unite. Vĕḑênd deregĕtoria politică cum stă lucrul, a făcut bine şi a pus causa la o parte şi n'a întreprins nici o pedepsire.

Ce o fi ḑis cei ce se bucură de fructul acestor feliu de desbinări, se poate scì.

Între astfel de împregiurări dintre 140 prunci obligaţi de a frecuenta scoala deabia, s'au instruat 40 de inşi, ear cei 100 au remas fără a fi învĕţat barem „Tatălnostru".

Câţi vor fi de acestia la numĕr într'o diecesă sau archidiecesă în care sute de comune vor fi binecuvêntate cu darul proselitismului religionar?!

Se fim dar consciincioşi! Se ne întrebăm şoapta inimei noastre, dacă ne va spune ea cu sinceritate, mai este oare modru ca între astfeliu de împregiurări sĕ putem scoate pe bietul popor din întunecimea cea amară în care se retăcesce?!

Sĕ ne amărâm atunci, când vedem pe astfel de conducĕtori, cari ar fi chemaţi sĕ lucre pentru luminarea şi înaintarea poporului, cari se folosesc de nesciinţa lui şi lucră pentru reuşirea intereselor lor private.

Sĕ ne mirăm atunci, când cetim prin ḑiare, că se denumesce un cutare vicariu eppesc gr. cat. care periclitează interesele eclesiatice şi sociale; sau că se află atari mameluci români, cari lasă sĕ între preot străin la popor curat românesc?!

Sĕ ne doară atunci! când ne aducem aminte de legile aspre, care impun limba străină, în locul limbei noastre celei dulci?!

Nu! nu este modru! nu este mirare! nu ne fie amar! nu ne cuprindă durere atunci, când vedem şi scim, că astfel de întemplamente fatale numai şi numai sub masca şi prin conlucrarea unor astfel de buni conducĕtori ai poporului au potut şi pot sĕ se nască.

Fiene dar de învĕţ! nu ne doară aşa amar, când ne vin astfel de lovituri grele asupra sorţii noastre, căci putem scì, că nu ne provin atât din partea celor ce caută sĕ ucidă trupul cât din partea celor ce vor sĕ peardă şi sufletul.

Nr 55 C. R. 1880.

Convocare!

„Proiectul statutelor reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeşului substernute pe calea consistoriului diecesan din Caransebeş din partea subsemnatului presidiu cu datul 18/30 Decemvrie 1878 Nr. 223 înaltului regim spre abrobare, s'a retrimis din partea acestuia prin înalta ordinaţiune dto 23 Faur Nr. 21766 spre a se completa cu unele modificări comunicate cu acest presidiu prin hârtia consistorială dto 30 Martie Nr. 90 S.

Comitetul susnumitei reuniuni în şedinţa sa ordinară ţinută 14/26 Aprilie a. c. avênd în vedere necesitatea de a mijlocì reuniunei aprobarea statutelor pe timpul, când se va ţinè adunarea generală ordinară de acest timp, sub Nr. prot. 7 pe basa §. 22 din statut a decis: ţinerea unei adunări generale estraordinare, la Bocşa montană, pe ḑiua de 22 Iunie st. v. a. c. la 11 oare antemeridiane, adecă după finirea sântei liturghii şi a chiemărei duhului sânt, spre scopul de a pertracta modificările făcute de staverirea definitivă a statutelor.

Deci dacă subsemnatul presidiu prin aceasta convoacă adunarea generală estraodinară mai susatinsă la timpul determinat, învitându-se cu toată onoarea a participa toţi membrii reuniunei şi cu deosebire cei ordinari, în interesul cărora e de lipsă, ca sĕ se mijlocească cât mai în grabă aprobarea statutelor."

Dat din şedinţa comitetului reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeşului la Bocşa montana la 14/26 Aprilie 1880.

Stefan Antonescu m. p., *Ioan Marcu* m. p.,
preşed. reuniunei notariu.

Varietăţi.

* (Esamen public). Ni se scrie din Talmaciu: Duminecă în 11 Maiu s'a ţinut în comuna noastră esamenul public cu 92 elevi 'şi eleve. La esamen am fost norocoşi de a vedè în mijlocul nostru pre onor. d-n protop. Moise Lazar, pre d-l inspector reg. Emil d. Trauschenfels, preoţii locali, vre-o câţi-va d-ni din comunele vecine precum şi pre toţi părinţii pruncilor şi pruncelor. Respunsurile dela ambe secsele au fost mulţămitoare. Cu deosebire eserciciul corporal împreunat cu un asalt asupra redutei Griviţa, care era zidită în curtea scoalei de elevi, ne-a surprins pre toţi aşa încât d-l inspector reg. adese, şi de repeţite ori 'şi-a esprimat mulţămirea şi lauda asupra activităţii dlui învĕţătoriu Ioan Banciu; ne bucurăm dare de astfel de scene. I mulţămim în sfêrşit Părintelui Protopop, i mulţămim d-lui Inspector reg. că ne-au onorat cu presenţa, i mulţămim on. public, şi în fine d-lui învĕţătoriu Banciu, căci în decurs de 3 ani de când servesce la noi în comună toate 3 esamenele au fost lăudate şi îmbucurătoare.

* (Maial). Sâmbătă a avut loc maialul tinerimei dela gimnasiul ev. de aici şi al scoalelor ţinĕtoare de a-

cest gimnasiu. Timpul a fost foarte favorabil şi mulţime multă a impopulat Dumbrava cu deosebire după ameaḑi în acea ḑi.

---

*) „Crestin in Dacia" p. 196.

**) Balsam. comm. în can. 2. II. şi can. 8. III.

* Eri a avut loc maialul tinerimei dela gimnasiul de stat.

* (Petrecerea sodalilor români de aici) din 3 Maiu a trecut de mult; cu toate aceste ea merită a nu fi trecută numai aşa cu vederea. Ea a întrunit şi de astădată un public numeros din toate naţionalităţile la o petrecere cordială, care a fost inimată şi a durat până târḑiu după meḑul nopţii.

* (Reserviştii) în acest an sunt conchemaţi la serviţiul de arme numai pe 13 ḑile, începênd cu 1 Iunie n. a. c. pe când până acuma serviţiul ţinea 4 septemâni. In acest an sunt conchemaţi feciorii asentaţi în anii 1871, 1873 şi 1875.

* (Biletele de vênat) atât cele din anul trecut 1879 cu terminul până în finea lui Iulie a. c. dacă se cere de respectivii interesanţi reinnoirea lor, cât şi acele, cari se vor da ântâiaşi dată pe al 2-lea semestru al anului c. cu valoarea până în finea lui Decemvre 1880 în urma unui circulariu al minisrului de finanţe au se fie înzestrate cu un timbru de 6 fl. v.a. Blanchetele sunt violete.

* (Cas de moarte). Contele Zichy-Ferari fost secretariu de stat în ministeriul reg. ung. de interne a murit în 28 Maiu n. în urma ranei căpĕtate în duelul ce l'a avut cu contele Károly Luni în 24 Maiu n.

* (Foc). În noaptea spre 17 Maiu n. a ars comuna Pichnyc din comitatul Zemplin toată. Miseria oamenilor din această comună prăpădită, ḑice, că nu se poate descrie.

* (Milo în Tulcea). După cum ne spune „Alegătorul“ din Bucuresci, „Bĕtrânul nostru artist comediant d. Matei Millo, s'a dus în Dobrogea.

Dsa va da acolo o serie de representaţiuni din atrăgĕtorul seu repertoriu, apoi se va întoarce ear în Bucuresci.

* (Brutalitate rusească). Fica unui funcţionariu din Tulcea mergênd pentru ḑilele de vacanţă la nesce rudenii în Basarabia 'şi-a luat cu sine şi unele cărţi românesci. La frontieră însĕ oficialii rusesci 'i-au luat aceste cărţi şi le-au aruncat în Dunăre.

* (Impărţirea) Bulgariei în 21 districte s'a hotărît prin adunarea naţională bulgară.

* (Desgropări archeologice). Comisunea pentru monumente din Pesta printr'un comitet ales ad hoc a statorit patru puncte în giurul Buda-Pestei, unde zace încă subt pământ vechiul „Aquincum“. La aceste patru puncte se vor începe desgropările, cari deşì vor ţinè mai mulţi ani, vor aduce la lumina ḑilei interesante relicuii romane.

* (O călĕtorie cu velociped) va întreprinde un locuitor din Szenicze, carele acum se află în Londra. Acesta voiesce sĕ plece din Londra în ḑilele dintâiu ale lui Iunie şi trecênd cu naia dela Dover la Ostende se pune apoi pe velociped şi călĕtorind peste Brussel, Colonia, Nürnberg, Linz şi Viena ajunge în Budapesta. Călĕtoriul s numesce Iván Zmertych, care în acest mod călĕtoresce pe un drum lung de 1200 miluri engleze numai în 21 de ḑile.

* (Postă de mâţe). In Luic după cum anunţă un jurnal olandez s'a făcut încercarea, a se espeda epistole cu mâţe. Avênd această încercare succes, oamenii din Luic se ocupă cu planul, a înfiinţa pentru satele învecinate o comunicăţie postală regulată cu mâţe.

* (Testament curios). Un locuitoriu din Nagy-saros cu numele Schwarz înainte de sinuciderea sa a dispus prin testament, că familia aceluia, care din ori-ce motiv ar venì în posiţia silită, de-a omorî un Jidan, sĕ capete suma de 1000 fl. v. a.

* (Diare iesuitice). In Paris s'a constituit o societate cu un capital de 3 milioane franci, care are de scop, a redigia în Paris o foaie franceză şi în Roma una italiană spre apĕrarea iesuiţilor.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 31 Maiu n. Împeratul a plecat a seară la 8 oare la Praga.

Budapesta, 31 Maiu n. Comisiunea finanţială a amânat desbaterea proiectului privitoriu la impositul pe zachar. Comisiunea de comunicaţiuni a accepta proiectul de lege privitoriu la drumul de fer Budapesta-Semlin.

Roma, 31 Maiu n. Depretis a pus pe masa camerei un proiect de lege electorală. Camera a hotărît a desbate proiectul înainte de ferii.

Un articul din „Voce verità“ ḑice: Papa n'a putut încuviinţa proiectul bisericesc prusian. Concesiunile cuprinse în proiect sûnt neînsemnate şi dependente de voinţa presidenţilor superiori şi a ministrilor. Nici un catolic nu poate accepta un astfeliu de proiect; la din contră cade sub pedepsele cu cari sûnt ameninţaţi.

Paris, 31 Maiu n. Kőchlin, cumnatul prefectului de poliţie Andrien, provoacă pe Rochefort la duel.

(Mulţămită şi cuitare publică) se aduce din partea comitetului parochial Hurez comitatul Făgăraşului marinimoşilor contribuitori pentru biserica lipsită. P. T. d-ni fraţi Stănescu, Braşov pentru un dar de 50 fl. v. a., Dumitru Eremias Braşov pentru un dar de 20 fl. v. a. (Va urma).

Bibliografie.

Convorbiri literare. Anul XIV — Nr. 2. (1 Maiu 1880 st. v.)

Sumariu: *Douĕ scrieri asupra lui Mihaiu Viteazul.* Bălcescu şi Teutschländer de A. D. Xenopol. — *Faust,* trad. în versuri de V. Pogor (urmare). — *Corespondenţa dintre V. Alecsandri şi Ioan Ghica.* (II). — *Aforisme,* (compuse într'un cerc literar din Bucuresci). (urmare). — *Cuibul Cocoveicelor,* naraţiune de Al. Gr. Suţu — *Raportul d-lui T. Maiorescu* către Academie, relativ la ortografia română. — *Ad Galatheam,* (după Horaţiu), poesie de D. C. Ollănescu. — *Parfumate Viorele,* poesie de N. Volenti. — Bibliografie. — Corespondenţă.

Albina Carpaţilor. Tomul IV — No. 15 (15 Maiu 1880 st. v.)

Sumariu: *Tecst: Dina,* novelă originală (continuare). — *Vechiu şi Nou,* lui Attilio Hortis de Onorato Occioni, traducere din italiana de H. Rheinstein. — *Sătenii,* vodevil naţional în 4 acte, de Alecsandru P. Petrin (continuare). — *Melancolie,* poesie de Al. I. Hodoş. — *Usturoiul la poporul român,* de S. Fl. Marian. — *Mostre de dialectul macedo-român: Fecior-muşat cu perlu de Chrissafe.* — *Varietăţi,* Bibliografie, Gâcitură de Şach. — *Ilustraţiuni:* Curăţirea stradelor în oraşele mari. — Idilă. — *Pe copertă: Cronica, Anunciuri.*

Economic.

Sibiiu 28 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—9.50; grâu sĕcăreţ fl. 7—8.; sĕcară fl. 5.60—6.; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. 3.60—4. Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 27 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu 7.80—8.20; Grâu sĕcăreţ fl. 6.40—.7; Sĕcară fl. 4.—4.70; Ovĕs fl. 3.50—3.75; Cucuruz fl. 4.50—4.60; Sĕmênţă de cânepă fl. 6.50—7; Fasole fl. 6.60—7.40; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--2.50; Fên fl. 2.30—2.50; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 70——; Unsoare de porc fl. 70——; Sĕu de lumінări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11\frac{1}{2}$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 52—54 cr. carne de viţel 44—50. cr. carne de miel (intreg) fl. ———; oauĕ 7 de 10 cr. Şi têrgul de aḑi a fost slab cercetat, poate pentru lucrurile grĕmădite de câmp. Timpul escelent.

Arad, 22 Maiu n. Pro hectolitră: grâu fl. 11—12.25; sĕcară fl. 9—9.25; orz fl. 7.50—8; ovĕs fl. 7.—7.25; cucuruz fl. 6.50—7.; vinuri fl. 7—8 Spirt *en gros* fl. 32.75, fără vas, *en detail* fără vas cu fl. 33.50; şi cu vas cu tot cu fl. 35.75 per 100 litre %.

Sibiu 19/5 1880. (Invinuiri comerciale). Comunicaţia austro ung. cu România se bucură — după cum se plânge „Pester Lloyd“ — de cele mai mari vecsaţiuni din partea oficiilor vamale românesci, cari mai la fie-care articlu de esport îi opun cele mai miraculease pedeci şi greutăţi spre a detrage în modul acesta comerciului libertatea garantată. Din când în când din partea esportorilor nostri, se ivesc plângeri cari se referesc mai la fie-care articlu şi deabia s'a delăturat prin intervenţia guvernului austriac o jalbă, se ivesce de loc alta nouă cu acelaşi drept şi din asemenea motiv. Cine nu'şi aduce aminte de jeluirile asupra tractărei mărfurilor de fer, asupra transportului de saci goli spre umplerea lor cu bucatele cumpĕrate în România? Asemenea se întêmplà de curênd, că oficiul vamal în Bucuresci a încassat o vamă de aproape 240 franci după un esport de sticle unguresci, aşa dară mai mult ca 25% din preţ, precând pe temeiul convenţiei comerciale deşì mărfuri de sticlă ordinară sûnt de a se vămuì *ad valorem*, vama totuşi nu poate trece preste 7% din suma facturei. După cum sûntem informaţi şi prin o scrisoare din Bucuresci, la vămuirea mărfurilor de sticlă austro-ung. se procede în România cu un astfel de arbitriu, încât aducerea acestor mărfuri este aproape imposibilă. (Dacă sûnt aceste informaţiuni drepte sau ba, asteptăm desluşiri din partea fraţilor din România, cari sûnt prin invinuirile lui „P. L.“ în prima linie atacaţi. Dealtmintrelea ar face foarte bine şi „Pester Lloyd,“ când 'şi-ar biciuì purtarea condamnabilă şi foarte păgubitoare a amploiaţilor unguresci pe la vămurile din graniţa României. Red.)

Bursa de Viena şi Pesta

din 29 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.15	107.15
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.60	101.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.—	88.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.40	127.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.25	94.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.25	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	92.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	92.75	92.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.60	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.75	72.80
Datorie de stat în argint	73.45	73.50
Renta de aur austriacă	88.70	88.70
Sorţi de stat dela 1860	129.80	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	833.—	832.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	277.75	278.50
Acţiuni de credit austr.	264.25	264.75
Sorţi unguresci cu premii	—.—	111.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.56
Napoleon	9.36	9.36
100 marce nemţesci	57.85	57.85
London (pe poliţa de trei luni)	117.55	117.60

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 16 Iunie imob. lui Iosif Rus sen. în Sopor: în 18 Iunie şi 19 Iulie imob. lui Iosif Bernat în Cicul de sus; în 15 Iunie şi 15 Iulie imob. Margarethei Dugassi în Cluj (trib.); în 5 Iunie imob. lui Ioan Gazda în Alba-Iulia; în 30 Iunie imob. lui Toma Hărăguş în Meteşdi; în 5 Iulie imob. lui Teodor Cosma în Drâmbar (trib. Alba-Iulia); în 14 Iunie şi 14 Iulie imob. lui Francisc Herdigen în Aiud (judec. cerc.); în 29 Iulie imob. Anei Cândea în Reci (trib. Sibiiu); în 23 Iunie şi 23 Iulie imob. soţiei lui George Tarkanyi în Cluj (trib.); în 30 Iunie imob. lui Dinu Popescu în Tătĕu (trib. Alba-Iulia); în 13 Iulie imob. Emiliei Rudolf născută Henrich în Sibiiu (trib.); în 21 Iunie imob. rĕmasului după Ludovic Magyari în Adămuş (judec. cerc. Sân-Mărtin); în 5 Iunie imob. soţiei lui Alecsie Kovács în Codmeniş şi Lozna (trib. Dej); în 22 Iunie şi 22 Iulie imob. rĕmasului după Ladislau Biro în Inac (trib. Cluj); în 16 Iunie şi 16 Iulie imob. rĕmasului după Toader Gripa în B. Tiha şi B. Bistriţa (judecăt. cerc. Năsĕud); în 23 Iunie şi 4 Aug. imob. lui Benedict Bereczki în Haroscherec (trib. M. Oşorheiu); în 12 Iunie şi 12 Iulie imob. lui Michail Hensel în Pianul de jos (judec. cerc. Sebeş); în 16 Iunie şi 16 Iulie imob. lui Iosif Kremer în Sighişoara (judec. cerc.); în 30 Iunie imob. lui Ieronim Albini în Cut (trib. Alba-Iulia); în 25 Iunie şi 26 Iulie imob. Iulianei Györffy în Ciumufaia (trib. Cluj); în 1 Iulie imob. lui Pişta Nyela în Coruş; în 21 Iunie şi 21 Iulie imob. massei concursuale după Carol Fenyes în Vêrtej; în 23 şi 24 Iunie apoi în 23 şi 24 Iulie imob. aceluiaşi în Vêrtej (judec. cerc. Székelyhid); în 17 Iunie şi 17 Iulie imob. lui Ladislau Barta în Boroşneu (judec. cerc. Sângiors); în 7 Iunie imob. lui Vasilie Ilea în Sânta Mărie (judec. cerc. Huedin).

Anunciu

pentru neguţătoria subscrisului, care constă din mărfuri curente, mode şi manufactură se caută ca

învĕţăcel

un tinĕr cu purtare morală bună, absolut cel puţin de douĕ classe reale sau gimnasiale.

Tinerii de stare materială mai miseră vor fi prevĕḑuţi pre lângă victuale, şi cu îmbrăcăminte.

Doritorii de a se aplica ca învĕţăcei au a se adresa la subscrisul până în 20 Iulie st. n. 1880.

Abrud în 28 Maiu 1880.

Dionisiu Balossu,
comerciant.

[29] 1—6

Anunciu.

Un bărbat versat în toate afacerile administrative politice, judiciale şi financiale, — computist aprobat, cu o purtare morală, solidă şi nepătată, dovadă despre toate aceste, testimoniile ce le posede la mână atât în privinţa sciinţei, cât în toată privinţa, — caută un post d. e.

1. Computist sau revisor la unele fonduri publice sau fabrici.
2. Ca director la un dominiu, fiind perfecţionat şi în afacerile economice.
3. Sau ca administrator la unele magazine, etc.

Acela vorbesce şi scrie limba română şi germână, e de religia greco-orientală.

Oferte în această privinţă primesce Redacţiunea „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

[26] 3—3

Nr. $\frac{2512}{pot.}$ 1880.

[27] 2—3

Publicaţiune.

Casa proprie a urbei Sighişoara sub *Nr. 20* în *strada Măcelarilor* în *Sibiiu* aşa numită *„curtea Sighişoarei“* după ce înaltul ministeriu reg. ung. de interne a aprobat conclusul comunei cetăţene la aceasta referitoriu, se va vinde din mână liberă prin licitaţiune.

Această licitaţiune se va efeptuì **Luni în 14 Iunie** şi în cas necesariu **Joi în 15 Iulie** a. c., în această casă spre stânga dela poarta întrărei în partere, începêndu-se totdeuna la **10 oare** ant. merid. Preţul strigărei este **10,000 fl. v. a.** Oferte sub acest preţ la prima licitaţiune nu se acceptează. Voitorii de a licita au sĕ depună **5%** din preţul strigărei ca vadiu.

Până la începerea licitaţiunei se vor primì şi oferte în scris, cari vor conţinè tot odată şi vadiul. Condiţiunile celelalte de licitaţiune se pot acuira dela subscrisul oficiu şi dela economul casei însăşi.

Sighişoara în 10 Maiu 1880.

Magistratul cetăţean.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 60. Sibiiu, Joi 22 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Maiu.

În fruntea tuturor evenimentelor dinlăuntrul monarchiei este călĕtoria împĕratului la Praga. Din capul locului s'a ḑis, că călĕtoria aceasta este de natură curat militară şi de aceea s'a telegrafat dela Viena încă în ḑiua, când monarchul era sĕ plece, că în Viena s'a interḑis ori ce solemnitate oficială de plecare, de altă parte însĕ că şi în Praga manifestaţiunile politice au sĕ remână la o parte. Cu toate aceste Praga încă de Luni după ameaḑi au fost învestită în haine de serbătoare. Flamuri, draperii şi girlande de flori indigitau stradele, prin care are se treacă Majestatea Sa. Ḑiarele din Viena în articuli de fond încă au semnalat, că călĕtoria are şi laturea sa politică. Chiar şi ḑiare oficioase nu se putură reţinè de a indica „capitulul armonic“ al călĕtoriei, care are sĕ se ocupe cu cestiuni interne şi care are sĕ „oblească diferenţe politice“, la cari „guvernele şi formele constituţionale s'au trudit zadarnic de atâţi ani“. Şi ḑiare, cari nu sûnt oficioase, ba cari sûnt opuse sferelor guvernamentale, află cu cale, a comenta călĕtoria aceasta din punct de vedere politic. „..Era inaugurată de Taaffe are sĕ fie, cum am ḑice, sancţionată înaintea ochilor poporaţiunei din Boemia de însaşi persoana monarchului. Patrioţi Cechi dăruiţi cu fantasie vie vĕd deja în călĕtoria împĕratului premergerea încoronărei împĕratului de rege al Boemiei. Încoronarea în Praga eşte peatra din capul unghiului a edificiului de stat, pe a cărei vêrf are se fălfăie steagul statului naţional al Cechilor.“ In şirurile din urmă se vede, că este ironie curată. Dar toată ironia aceasta se zădărnicesce înaintea faptei. Cechii de sigur nu'şi vor face ilusiuni deşerte, dară la toată întêmplarea vor spera respectarea naţionalităţii lor dela monarchia austro-ungurească, în carea au mai mult loc decât într'o Germanie cum o visează un Schönerer şi consoţi.

Încă nu s'a terminat sesiunea din anul acesta a dietei Ungariei şi se simte venirea alegerilor, ce au sĕ se facă în anul viitoriu. Clubul stângei estreme a şi instituit un comitet, care sĕ se ocupe cu organisarea partidei şi pregătirile alegerilor.

Până când diplomaţia europeană caută paliative, cu care se spoiască crepĕturile cestiunei orientului, popoarele de acolo caută, fie care în feliul seu, sĕ se arangeze pe viitoriu fără a ţinè multă socoteală de gândurile diplomaţiei. Aşa liga albaneză, după ce în faptă s'a desfăcut de Poartă şi s'a armat bine, mai cere numai sancţionarea diplomaţiei, fără de a aştepta conferenţa din perspectivă.

Mai îndrăsneţi sûnt Bulgarii. Ei, după cum am mai atins, se simt prea strîmtoraţi în teritoriul, ce li l'a avisat congresul dela Berlin. Nici Rumelia orientală, spre care chioresc mereu, nu le mai satisface pofta de a devenì „putere mare“. Ei caută sĕ se lovească de Serbia de o parte şi de România de altă parte. Cât privesce pe cea din urmă au mers cu ingratitudinea, pentru bunele serviţii făcute Bulgarilor în trecut, aşa departe, încât o au denunţat Europei de turburătoare şi au ameninţat-o cu ruperea relaţiunilor. Cât de nedrepţi sûnt Bulgarii faţă cu România spune „Politische Correspondenz“ din Viena în următoarele:

„Procedările puţin echitabile ale Bulgarilor faţă cu Mahometanii din acea ţară şi mai cu samă închiderea prelungită a graniţelor bulgare pentru Mahometanii refugiaţi, au întărîtat grozav contra Bulgarilor pe Turcii emigraţi aici (Dobrogea) din Bulgaria. Câţi-va fanatici mahometani au hotărît sĕ'şi resbune contra guvernului bulgar improvisând un resboiu de represalii. Cu toate că autorităţile (române) au luat toate mĕsurile necesare spre a împedeca organisarea de bande în Dobrogea, un numer oare care de Mahometani isbutiră sĕ treacă graniţa în cete mici de câte 5 până la 15 oameni. Acum administraţia română este acusată de către Bulgari, că susţine brigandagiul dincolo de graniţă şi o întărîtare se produce din ce în ce mai mult contra acestor Români turcofili. Lucrurile au ajuns acolo, încât ultra-Bulgarii de aici propagă pe faţă revoltă contra Românilor, ca resbunare pentru ultragiul făcut Bulgariei“.

Din toate aceste se vede, că togmai cei până eri alaltăeri mai apĕsaţi şi mai avisaţi la ajutoriul vecinilor lor, prin pretensiuni esagerate sûnt gata a respândì discordia, unde este lipsa cea mai mare de concordie.

Politica noului cabinet englez.

Un lucru curios este importanţa pe care noul guvern englez o dă cestiunilor de politică străină. Se credea că politica esterioară o sĕ'l preocupe mai puţin, că el are sĕ fie încurcat în conducerea afacerilor pentru cari partidul liberal englez a arĕtat totdeauna puţin gust şi puţină aptitudine, şi astăḑi din contră, se vede că activitatea sĕ se concentreze toată asupra acestui punct. Deabia format, cabinetul trimete un ambasador estraordinar la Constantinopole; deabia întrat în posesiunea birourilor esternelor, lordul Granville telegrafează o circulară către puteri; esecutarea tractatului dela Berlin ocupă locul de onoare în discursul Coroanei la deschiderea sesiunii parlamentare, şi lupta în discuţia asupra adresei se face numai cu privire la politica ministerială faţă cu Turcia. Esplicarea acestei anomalii aparente nu este cu toate aceste foarte grea de găsit. Scurţimea sesiunii parlamentare silesce pe dl Gladstone sĕ amâne pentru anul viitoriu marile mĕsuri de reforme interioare, şi cât despre Orient, noul ministeriu era obligat sĕ facă ceva, dacă nu voia sĕ fie acusat de neputinţă, şi totodată sĕ facă ceva nou, dacă nu voia sĕ aibă aerul, că urmează o politică pe care o criticase odinioară cu atâta amărîciune. Sĕ adaugăm, că partidul liberal englez, şi în deosebi dl Gladstone, în anii doi trei din urmă, nu lipsiseră sĕ formuleze câteva idei asupra chipului în care cestiunea turcească i se părea că trebue deslegată. În locul luptei întreprinse de lordul Beaconsfield contra Rusiei, ei ḑiseră că trebue sĕ se substitue o acţiune comună a Europei. Liberalii englezi, la diversele pretenţii care'şi disputau influenţa în Constantinopole şi moştenirea Sultanului, opuseseră drepturile naţionalităţilor indigene şi formarea unor state creştine independente. Toate aceste erau neapĕrat nesce lucruri destul de nehotărîte, destul de puţin studiate, erau o temă de o posiţie mai mult decât un program politic; dar în sfêrşit veniră la putere liberalii, şi trebuiau sĕ lucreze ceva, trebuiau sĕ facă chiar o lovitură mare, de oare ce asteptarea publică era aţiţată şi cestiunile de politică interioară lipsiau. Afară de aceasta ce se risca? Noul guvern se adresà Europei, o somà oarecum, lăsâd-o pe dênsa sĕ ia virtual o hotărîre, şi remânênd asupra ei respunderea dacă nu s'ar da după vederile guvernului englez.

Prin aceasta nu voim sĕ ḑicem, sûntem foarte departe de aceasta, că atitudinea noului cabinet ar fi numai un fel de meşteşugire inventată pentru a scăpa de încurcătură. Caracterul moral al dlui Glandstone este destul de cunoscut şi de stimat pentru ca sĕ'şi poată cineva permite o aşa insinuare. Voim numai sĕ arĕtăm că ori cât de cutezătoare ar părè, iniţiativa luată de acest bărbat de stat nu este aşa de compromiţătoare şi că ideile pe cari el pare a le pune în lucrare cu atâta energie, ca o sistemă raţionată cu îngrigire şi coaptă îndelung, s'ar putè prea lesne sĕ nu fie în fond decât o concepţie foarte uşoară. Discursurile rostite de lordul Granville şi dl Gladstone cu ocasia discuţiei adresei nu le poate cineva cetì fără sĕ fie isbit de caracterul optimist era sĕ ḑicem ideal, al vederilor cabinetului englez. Acest cabinet scie câte rivalităţi sûnt în joc în cestiunea Orientului; el are neîncredere în privinţa intenţiilor Rusiei; el se teme şi mai mult de ale Austriei, şi ştie că Austria în această cestiune este sprigintă de Germania; şi toate aceste nu'l împedecă sĕ vorbească despre un concert ce ar fi sĕ se stabilească între puterile europene, ca despre lucrul cel mai simplu şi cel mai uşor din lume. Lordul Granville a şi primit respunsuri, şi aceste respunsuri, ḑice dênsul, sûnt foarte încurăgiătoare. Dar putea oare fi altfel? Englitera este o putere destul de mare, pentruca propunerile ei sĕ fie primte cu diferenţă, ba chiar s'ar putè ḑice, că tocmai statele cele puţin dispuse pentru politica, la care sûnt învitate sĕ se asocieze, s'a grăbit a'şi ascunde sentimentul lor adevĕrat sub aparenţele curteniei.

„Optimismul, ce se pare că se mestecă în scopul cabinetului englez, nu se manifestează mai puţin şi în felul cu care ministrii au vorbit despre guvernul otoman. Ei nu ascund de loc că vor sĕ eserciteze o presiune asupra acelui guvern; ceea ce se cere dela puteri este o „acţiune viguroasă“ şi se ţine ca sigur, că faţă cu această acţiune, toate resistenţele Porţii vor ceda. Aceasta va sĕ ḑică a'şi face o idee foarte falsă despre situaţiune. E cu mult mai puţin vorba de rea voinţă a guvernului otoman, decât de decadenţă, de corupţie şi de neputinţă din cari el nu poate eşì. A cere Turciei sĕ se reformeze, este a se mulţămì cu vorbe goale şi a nu'şi da seamă decâte, şi câte trebuesc pentru o administraţie onestă şi un guvern liber; ca şi cum ar ordona cineva unui paralitic sĕ umble. Statul turcesc este un stat condamnat; s'a făcut în această privinţă esperienţă decisivă. Noi credem că această esperienţă nu'i pare nimerui aşa de decisivă ca dlui Gladstone, şi pentru aceea n'am putè sĕ nu vedem, în ceea ce el propune acum, un fel de joc de convenţie, nesce preliminare destinate a ascunde şi a realisa scopul secret pe care'l urmăresce cabinetul englez, adecă deschiderea moştenirii otomane în profitul naţionalităţilor indigene.

Acest scop, în el însuşi, nu este deatlminteri decât ultima şi suprema ecspresie a acelei politici optimiste şi filantropice, care face multă onoare caracterului personal al d-lui Gladstone, puţină însĕ prevederii unui bărbat de stat. Sĕ presupunem, în adevĕr, lucrurile cât se poate mai bine, că totul s'a petrecut după linia trasă de Englitera. Puterile au trimis plenipotenţiari la Berlin. Am avut un nou congres, şi acesta s'a învoit asupra cererilor ce trebuesc făcute Sultanului, asupra liniei de purtare ce trebue urmată în privinţa lui într'un cuvênt asupra principiilor şi chipului de procedere. Neputinţa guvernului turcesc a fost constatată, recunoscută şi, în sfêrşit, toţi s'au alipit de ideile favorite ale d-lui Gladstone, substituind dominaţiunii Sultanului nisce mici state independente: pe lângă România, Serbia şi Muntenegru, cari esistă astăḑi, o Albanie, o Bulgarie intregită şi o Grecie sporită. Ajuns acì, d. Gladstone s'ar crede în culmea dorinţelor sale realisate, dar în realitate n'ar fi obţinut nimic; cestiunea n'ar fi făcut nici un pas înainte. Sĕ lăsăm la o parte greutăţile de amĕnunte, imposibilitatea de a face abstracţie de elementul otoman şi prin urmare de a stabilì omogenitatea de rassă in principatele ce se pretinde a se forma; sĕ lăsăm de o parte aversiunile naţionale, pentru a nu ḑice ura adêncă, care s'ar opune la o federaţiune a acelor naţionalităţi. D. Gladstone n'ar putè sĕ împedece ca aceste state, pe cari el le-ar fi chemat la esistenţă, sĕ nu rĕmână aşeḑate între două mari puteri limitrofe, Rusia şi Austria; n'ar putè sĕ împedece ca aceste două împĕrăţii sĕ nu caute a'şi esercita influenţa asupra slabilor lor vecini, a'i atrage, precum se ḑice, în orbita acţiunei respective şi a-i aduce sub protectoratul lor; nu le ar putè împiedeca, dacă ele ar simţì nevoe, sĕ aţiţe în principate turburări, prilejuri de intervenire, preteste pentru a se apropia de prada ce ar voì sĕ apuce, împregiurări în fine, în cari frageda clădire a unei confederaţiuni dunărene s'ar surpa ca un castel de cărţi de joc. E o curioasă contradicere aceea pe care ni-o presentă spiritul d-nului Gladstone. Acest bărbat de stat într'o di denunţă, prin nisce termini de-o violenţă estraordinară, ambiţiunile Puterilor, pe cari dênsul le privesce ca închinate politicei interesselor, şi a doua di tot el scoate la lumină proiecte de remanieri europene, în care face abstracţie de toate interesele, de toate ambiţiile, de toate pasiunile omenesci, proiecte, în cari se adresează la Puteri, ca şi când aceste ar fi firesce şi neapĕrat însuflate de aceeaşi generositate eftină ca şi un ministru englez. În fond, cu toate aceste nu e nici o contradicere d. Gladstone e mai presus de toate un suflet frumos, şi în preocupaţiunea sa de ideal, care necontenit este atinsă de priveliştea tendenţelor pământesci ale sêrmanei noastre omeniri, îi place sĕ le uite, pentru a construì o Europă închipuită, în care sĕ domnească numai pacea şi dreptatea".

Am reprodus acest articol interesant din foaia franceză *„le Temps"*, de oare-ce ilustrează în chip foarte nimerit temerile, ce şi în cercuri foarte considerabile ale Franciei se nasc faţă cu politica noului cabinet englez. Ţinem însĕ că organul parisian combate ceva, ce nu se presentă — cel puţin nu destul de invederat — în programa engleză actuală, precât adecă aceasta a fost espusă de organele competente, cu deosebire de Gladstone însuşi. Suntem mai departe de credinţa aceea, că precum astădi România, Sêrbia şi Muntenegru se pot susţinè cu toate că sûnt *„aşedate între douĕ mari puteri limitrofe, Rusia şi Austria"*, pe viitoriu întocmai ar putè ecsista şi *„o Albanie, o Bulgarie întregită şi o Grecie sporită"*, fără a duce lipsă de *„frageda clădire a unei confederaţiuni dunărene"*. Ear încât pentru cele *„douĕ mari puteri"* cari vor căuta *„a'şi esercita influenţa asupra slabilor lor vecini, a'i atrage, precum se dice, în orbita acţiunii respective şi a i-aduce sub protectoratul lor* etc. etc.: toate aceste s'ar putè apoi susţinè şi pentru starea de astădi, dacă ar fi adevĕrate încât pentru Austria, ce va avè destulă ocupaţie încă pentru decenii întregi în Bosnia şi Erţegovina şi chiar în interiorul monarchiei vechi. La toată întêmplarea emanciparea popoarelor de pre peninsula balcanică va fi un mare pas înainte spre mai bine. Pace deplină nu va fi încă nici atunci în Orient: esistă ea oare însĕ în Occident sau alt undeva în lume? Oare Francia şi Germania d. e. sûnt cumva prietine bune? sau Germania şi Rusia etc. etc.?

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa XVI (8/20 Maiu).

Şedinţa se deschide la 6 oare după ameadi. Se cetesce protocolul şedinţei premergĕtoare şi se autentică.

La ordinea dilei: continuarea desbaterei asupra raportului comisiunei scolare în cestiunea proiectului de regulament despre inspecţiunea scoalelor gr. or. române din archidiecesa română a Transilvaniei.

Stând acest obiect în legătură cu „proiectul de regulament pentru scoalele poporale" se ia dela ordinea dilei.

La ordinea dilei: Raportul comisiunei pentru propuneri asupra propunerei deputatului Parteniu Cosma în afacerea bisericei catedrale.

Deput. Dr. St. Păcurariu este deocamdată pentru a se amêna această cestiune până atunci, până vom dispune de un fond acomodat.

Deput. P. Cosma motivându'şi propunerea e de părere, că deşi nu dispunem de întregul capital recerut, dar dispunem de atât capital ca sĕ putem începe, şi începênd crede, că publicul va contribuì pentru acest scop, cu bani, cu mult mai uşor; ca în casul acela de a se amêna; de altmintre e de părere, că deocamdată sĕ se însărcineze consistoriul cu elaborarea unui plan prin un architect şi acuirarea unui teritoriu acomodat spre acest scop, şi apoi sinodul viitoriu se va putè esprima în privinţa aceasta.

Presidiul esplică, că de oare-ce aceasta recere un timp mai îndelungat sĕ se lase afară terminul de un an, ci sĕ se dică numai: consistoriul este însărcinat a lucra cât va fi posibil în această direcţiune şi din an în an se raporteze sinodului.

Deput. Z. Boiu e de părere, că propunerea din cestiune merge prea departe, de oare ce numai atunci vom putè noi începe lucrarea aceasta, când vom dispune de capital suficient, şi de oare-ce acum nu dispunem decât numai de 60,000 fl. şi recerêndu-se pentru o asemenea zidire monumentală un capital cel puţin de 300,000 fl. sĕ se însărcineze consistoriul cu studiarea causei, şi sĕ vină la sinodul viitoriu cu propunerile sale in această privinţă.

Deput. Dr. I. Hodoş spriginesce întru toate propunerea deput. P. Cosma.

Deput. Dr. St. Păcurariu susţine, că ar fi o eroare prea mare a ne causa spese zădarnice cu elaborarea unui plan de clădire, de oare-ce noi putem sci a priori, că nu dispunem de capital şi nici nu'l vom putè acuira în timpul clădirei, propune a se transpune această propunere consistoriului ca sĕ vină la procsima sesiune cu un proiect detaiat în această privinţă; deocamdată sĕ nu luăm nici un conclus.

Deput. E. Brote face la propunerea deput. Cosma aditamentul următoriu: Sĕ se însărcineze consistoriul, a lucra tot ce este posibil în această afacere şi din an în an se raporteze sinodului.

Deput. P. Cosma reflectând la toţi cei ce au vorbit în causa aceasta îşi motivează din nou propunerea sa recomândându-o spre primire cu aditamentul propus de deput. E. Brote.

Deput. Dr. Păcurariu după desluşirile date de deput. P. Cosma declară, că consimte cu această propunere şi'şi retrage pe a sa.

Deput. A. Trombiţaş ca referent arată, că foarte puţin diferă propunerea deputatului Cosma de a comisiunei, şi o recomândă spre primire adaugênd, că spesele nu vor fi aşa de mari cu prelucrarea unui plan de clădire, atinge totodată şi împregiurarea, că ori mai curênd ori mai târdiu vom avè lipsă de un plan.

Punêndu-se la vot aceste propuneri, se primesce propunerea deputatului Cosma cu aditamentul deput. E. Brote în următoriul conclus: Consistoriul se însărcinează a studia cestiunea edificărei unei biserici catedrale cu toate cele ce aparţin ei după ritul nostru, sĕ se îngrigească după referinţele locale, de un loc acomodat, şi încât este cu putinţă sĕ procure un plan detaiat de edificare cu preliminariul speselor şi încât acel preliminariu ar trece preste capitalul bisericei catedrale, sĕ facă şi un proiect de câştigarea restului speselor edificărei şi toate aceste sĕ le substearnă procsimului sinod pentru pertractarea meritorie.

Se raportează asupra propunerei deputatului Dr. St. Păcurariu în cestiunea tipărirei şi distribuirei între deputaţi, a raţiociniilor şi proiectului de buget în legătură cu propunerea deput. Simeon Popescu de a se distribuì cu 2 sĕptĕmâni înainte de deschiderea sinodului proiectele de regulament şi rapoartele consistoriale.

Deput. P. Cosma arată, că de oarece în propunerea comisiunei este lăsată afară tipărirea şi a rapoartelor consistoriale, şi considerând, că aceste ne răpesc mai mult timp, e de părere a se tipărì şi aceste.

Deput. Stezar susţine, că de oarece nici la alte confesiuni nu se dau publicităţii bugetele, şi din punct de vedere politic bisericesc nu e consult a se tipărì, e aşa dar contra tipărirei bugetului.

Deput. Dr. I. Hodoş nu este contra tipăririi, dar nu este pentru a se distribuì cu 15 dile înainte, căci află din mai multe cause de imposibil a se face aceasta, susţine mai departe, că distribuindu-se numai la deschiderea sinodului, deputaţii au destul timp spre studiarea lor.

Deput. N. Cristea nu împărtăşesce întru toate scrupulii deput. Stezar, cu toate că încâtva sûnt justificaţi, deci e pentru tipărirea bugetului, dar nu pentru distribuire cu 2 sĕptĕmâni înainte. De regulamente nu mai vorbesce, pentrucă acele consistoriul şi până acì le-a tipărit. Raporturile consistoriale, din consideraţiuni mai mult economice, nu ar fi sĕ se tipărească; însĕ dacă se va decide totuşi tipărirea lor sĕ se tipărească şi aclusele rapoartelor, din causă că rapoartele fără de acluse nu se pot studia.

Deput. S. Popescu afirmă, că comisiunea a greşit, combinând propunerea sa cu a deputatului Dr. Păcurariu, căci difer una de alta, susţine şi mai departe propunerea sa, ear încât pentru a deputatului Dr. Păcurariu se alătură la propunerea deput. Stezar.

Deput. Dr. St. Păcurariu motivează de nou propunerea sa, şi o recomândă spre primire în tot cuprinsul ei.

Deput. A. Trombiţaş ca referent susţine propunerea comisiunei întru toate.

Punêndu-se la vot se primesce propunerea comisiunei cu aditamentul deput. P. Cosma în următoriul mod:

Consistoriul se însărcinează a dispune tipărirea la timpul seu a rapoartelor consistoriale şi proiectului de buget în ce privesce mijloacele proprii ale archidiecesei, cum şi a proiectelor de regulamente, instrucţiunilor, propunerilor presidiale mai momentuoase espedând din toate aceste câte un esemplariu fie-cărui deputat sinodal 14 dile înainte de deschiderea sinodului.

Se raportează asupra propunerei deputatului S. Popescu, pentru a se cere dela stat urcarea salariilor asesorilor consistoriali din senatul strîns bisericesc.

Sinodul primesce propunerea comisiunei de a se trece de astădată preste propunere a dep. S. Popescu la ordinea dilei.

Se raportează asupra propunerei dep. Rubin Patiţa în cestiunea asternerei unui proiect de regulament pentru regularea afacerilor sinoadelor, comitetelor şi epitropiilor protopresbiterale.

De oarece regulamentele cari privesc norme întregitoare ale statut. org. cad în competenţa congresului naţional bisericesc; sinodul trece preste această propunere la ordinea dilei.

Se raportează despre propunerea dep. Ioan Popea de a se înfiinţa un fond central de pensiune pentru preoţimea din archidiecesă.

Deput. E. Brote arată, că consistoriul deja a pus în lucrare un asemenea fond şi prin urmare este superfluă propunerea dep. I. Popea.

Deput. P. Cosma susţine, că tocmai pentrucă şi consistoriul are în vedere înfiinţarea unui asemenea fond sĕ dăm şi noi de aici ordin consistoriului sĕ vină odată cu un proiect în această cestiune.

Deput. Dr. D. Barcian arată, că ar fi potrivit în combinaţiune cu aceasta, a se face dispoziţiuni şi pentru profesorii de teologie şi institute medii cari nu au până acum atari fonduri.

Punêndu-se la vot, — se primesce propunerea comisiunei în următoriul mod: Se însărcinează consistoriul cu studiarea acestei cestiuni, şi eventuala asternere a unui proiect de statut pentru pensionarea preoţimei, cum şi a unui proiect de statut pentru pensiunea profesorilor dela institutul „Andreian," despre ce consistoriul sĕ raporteze procsimului sinod.

Se raportează asupra propunerei dep. Ioan Popea în cestiunea înfiinţărei de conferenţe preoţesci în archidiecesă preste care comisiunea propune, că fiindcă aceste au sĕ se desvoalte de sinele, este a se trece la ordinea dilei.

Deput. Ioan Popea îşi motivează din nou propunerea sa recomândându-o spre primire.

Deput. Z. Boiu spriginesce propunerea deput. Popea, şi e de părere a nu se trece la ordinea dilei preste aceasta, ci a se însărcina consistoriul spre a'şi da părerea în privinţa aceasta.

Deput. Dr. Păcurariu susţine, că asemenea conferenţe la învăţători au înţeles dar nu şi la preoţi, părtinesce propunerea comisiunei.

Deput. Dr. Puşcariu este pentru propunerea comisiunei dar e de părere a se motiva mai lămurit trecerea la ordinea dilei preste această propunere.

Deput. Raţ din consideraţiune la starea cea slabă materială şi la diversele sarcini ale preoţimei se alătură la propunerea comisiunei.

Presidiul aproabă ideea dar între alte împregiurări.

Punêndu-se la vot — se primesce propunerea comisiunei cu aditamentul deput. Dr. Puşcariu în următoriul mod:

Avênd preoţimea ocasiune a desvolta o activitate destul de cuprindĕtoare între marginile statut. organic, ear încât aceasta nu ar fi de ajuns, nimic nu o împedecă a înfiinţa reuniuni, — sinodul trece preste această propunere la ordinea dilei.

Şedinţa procsimă se anunţă pe mâne la 9 oare înainte de ameadi.

La ordinea dilei: Alegerea unui asesor consistorial în senatul scolar, şi o comisiune generală, apoi rapoartele comisiunilor.

Şedinţa se închee la 9 oare seara.

Şedinţa XVII (9/21 Maiu).

Şedinţa se deschide la $9^1/_2$ oare înainte de ameadi. Se cetesce protocolul şedinţei premergĕtoare şi se autentică.

In legătură cu ordinea dilei ficsată în şedinţa de eri

Deput. P. Cosma propune, ca comisiunea generală sĕ raporteze şi sĕ facă însăşi propuneri asupra obiectelor ce le va pertracta în cursul celor 5 dile de dinaintea sesiunei viitoare; altcum mai bine sĕ se desfiinţeze.

După unele deslusiri din partea presidiului, deput. A. Trombiţaş părtinesce susţinerea mai departe a comisiunei generale.

Presidiul constată, că este simţită trebuinţa comisiunei generale, care se controleze, cancelaria archidiecesană, seminariul etc.

Unicul motiv pentru desfiinţare ar fi îngreuiarea budgetului.

Deput. Bran de Lemeni arată, că este foarte necesară comisiunea generală, care are timp şi ocasiune a studia diversele obiecte ce aparţin sinodului. Scăderea este, ca se alterează încâtva competenţa celorlalte comisiuni.

Deput. D. Comşa învoacă mai multe argumente întru a constata necesitatea comisiunei generale. Abstracţie făcênd dela imediata controlă ce poate esercita când cu cercetarea cancelariilor, cassei, seminariului etc., ea mai are avantagiul că poate studia obiectele în linişte şi din propria intuiţiune Destul că ea ar face mari serviţii, mai ales dacă s'ar lua dispoziţii ca însăşi sĕ vină la sinod cu propuneri motivate asupra obiectelor propuse, resultând astfel putinţa de a petracta obiectele deja în cele dintâiu dile ale sesiunei viitoare. Urmarea ar fi, că sesiunea ar avè o durată mult mai scurtă. Spriginesce propunerea deputatului P. Cosma.

Deput. Dr. St. Păcurariu recunoasce necesitatea comisiunei generale, ar voì însĕ ca sĕ nu i se lărgească sfera activităţii de mai înainte.

Deput. P. Cosma cetesce mai ântâiu dispoziţiile relative la sfera de activitate a comisiunei generale, apoi motivează propunerea sa din nou.

Sinodul decide: Comisiunea generală sĕ fie îndreptăţită a face asupra obiectelor studiate propuneri cari, presentate fiind sinodului, se vor pune la ordinea dilei, fără a se transpune mai ântâiu altor comisiuni.

La ordinea dilei: Alegerea unui asesor onorariu preoţesc în senatnl scolariu; în locul devenit vacant prin moartea administratorului ppesc Moise Toma.

Şedinţa se suspinde pe 5 minute în scopul de a se consulta asupra alegerei.

Redeschidêndu-se şedinţa se procede la votare secretă prin şedule. Presenţi: 34 deputaţi cu 34 voturi, dintre cari au întrunit: Protopresbiterul Ioan Gall 20, pàrochul din Gura Rîului, Ioachim Muntean 7, administr. ppesc Ioan Droc 6 voturi, ear parochul Ioan Botean 1 vot.

Presidiul proclamă deci de ales asesor onorariu în senatul scolariu pre deputatul protopresbiter Ioan Gall ca întrunind maioritatea absolută a voturilor.

La ordinea dilei se pune alegerea comisiunei generale.

La propunerea presidiului, sinodul declară de aleşi membri în comisiunea generală pre deputaţii: A. Tordoşan, A. Trombiţaş, N. Mihelţan, D. de Tamaş, Iacob Bologa, I. Bran de Lemeni, D. Manole şi Dr. D. P. Barcianu.

La ordinea dilei: Raportul comisiunei finanţiare.

Raportorul deput. A. Trombiţaş cetesce raportul consistoriului ca senat epitropesc, apoi propune şi sinodul primesce raportul de basă la desbaterea specială.

Deput. Dr. St. Păcurariu cere desluşiri în privinţa fundaţiunei Şaguniane.

Presidiul respunde, că fundaţiunea a ajuns la suma de a se putè în înţelesul testamentului distribuì ajutoare.

Se trece apoi la desbaterea specială, recetindu-se punct de punct.

Relativ la întrarea în funcţiune a nou aleşilor asesori consistoriali;

Relativ la ce privesce constituirea oficiului de cassă, şi

Despre predarea şi primirea averei şi manipulaţiunei de către noii oficiali de cassă dimpreună cu raportul comisiunei esmise spre acest scop.

Se iau toate spre sciinţă fără desbatere.

Despre esibitele întrate la senatul epitropesc şi

Despre purtarea referatei în acest senat de asesorul senatului bisericesc Dr. Ilarion Puşcariu, apoi urmata încassare a restanţelor dela nou cununaţii, de asemenea

Se iau spre sciinţă, cu aceea ca în viitoriu sĕ se conformeze regulamentului pentru afacerile interne ale consistoriului arĕtând eventual causele cari nu au permis ţinerea de şedinţe.

Cu privire la elaborarea literelor fundaţionale asupra diverselor fonduri archidiecesane Vicariul N. Popea dă desluşiri.

Deput. N. Cristea arată că istoricul dela fondurile vechi este isprăvit. Fişcalul fiind însărcinat cu compunerea literilor fundaţionale nu a avut la dispoziţie timp de ajuns întru a percurge un numĕr mare de acte atât de voluminoase.

Deputaţii Dr. I. Puşcariu şi C. Stezar de asememenea dau deslușiri, arĕtând că este împreunată cu multe greutăţi lucrarea din cestiune.

Raportorul A. Trombiţaş obiectează, că este un mare neajuns a nu scì positiv care fond ce destinaţiune are.

Sinodul ḑecide:

Consistoriul se însărcinează din nou a se îngrigì pentru compunerea literilor fundaţionale până la procsima sesiune sinodală. Asupra regulărei afacerilor cu fiscalul consistorial se nasce o lungă discuţiune.

Vicariul N. Popea arată starea faptică a lucrului şi deput. E. Brote în calitatea de controlor al oficiului de cassă constată că pretensiunile fondurilor sûnt acoperite în tocmai şi că fiscalul n'a luat dela cassa archidiecesană de când este fiscal nici măcar un cruceriu anticipaţiune.

Deput. P. Cosma rĕspunde că deslușirile date nu sûnt de natură a întimpina ori ce nedumerire, propunĕnd ca fiscalul sĕ remână responsabil în ce privesce eventuala restituire a sumelor încassate preste ceea ce fondurile erau în drept sĕ pretindă.

La propunerea deput. E. Macelariu sinodul decide:

Nefiind obiectul din cestiune destul de lămurit se înapoiază consistoriului cu însărcinarea, de a presenta în sesiunea sinodală venitoare un raport deslușit în această privinţă.

Instrucţiunea despre relaţiunea fiscalului faţă cu consistoriul — se ia spre sciinţă.

Relativ la colectele făcute în archidiecesă spre acoperirea datoriei flotante, raportorul arată, că comisiunea finanţiară nu are propuneri, presupunĕnd că ar esista un proiect separat asternut din partea consistoriului în acest obiect.

Deput. P. Cosma arată, că datoria flotantă s'ar putè acoperì cu înlesnire, dacă conducĕtorii poporului şi în deosebi preoţimea ar desvolta mai multă activitate. Când cu împărţirea ajutoriului de stat aceia, cari nu au satisfăcut datorinţei lor în această privinţă n'ar trebuì consideraţi.

Colectele ar trebuì întreprinse la ocasiuni bine venite, ear nu când poporul duce lipsă de bani; în urmă propune ca sĕ se continue colectele începute.

Deput. Dr. I. Puşcariu arată, că consistoriul a satisfăcut şi va satisface şi pe viitoriu dorinţei antevorbitoriului.

Sinodul luând spre sciinţă disposiţiile consistoriului decide, a se continua colectarea şi pe viitoriu după modalităţile obicĭnuite în această privinţă.

Replătirea în rate a anticipaţiunei din partea erariului în suma de 10,478 fl. 37 cr. în sarcina tacsei sidocsiale, precum şi neîmplinirea în parte a conclusului Nr. 124 ex 1879 în privirea conscrierei familiilor gr. orient. pentru scopul încassărei tacsei sidocsiale.

Se iau spre sciinţă — însărcinându se consistoriul din nou, a se îngrigì de o conscriere esactă şi nominală a familiilor gr. or. din archidiecesă, ce au a o asterne apoi regimului cu rugarea, ca sĕ binevoiască a ordona organelor sale subalterne finanţiale, a escrie şi a ridica tacsa sidocsială după această conscriere.

Eliberarea împrumutului de 10,000 fl. pentru gimnasiul din Braşov — se ia spre sciinţă.

Propunerile despre modalitatea supravegherei averilor bisericesci în administrarea lor, precum e despre înfiinţarea unui esactorat, sûnt resolvite deja în una din şedinţele trecute ex 1880 — deci se iau spre sciinţă.

Relativ la elocarea în moşii a unei părţi din fondurile archidiecesane la propunerea deput. P. Cosma, consistoriul se îndrumă ca pe viitoriu sĕ nu se mărginească numai la ofertele ce i se vor face din întêmplare.

La propunerea presidiului se cetesce raportul oficiului de cassă despre afacerile de cassă şi starea averei aceleia cu finea anului 1879.

Sinodul ia raportul spre plăcuta sciinţă.

Cele raportate despre fundaţiunea Şaguniană cum şi despre împrumutul de 130,000 fl. pentru fundaţiunea lui Gojdu — se iau spre sciinţă, aceasta din urmă fiind resolvită sub alt numĕr.

Cumpĕrarea unei case în locul edificiului seminarial cu preţul de 4000 fl. pe seama fondului seminarial, — se iau spre sciinţă, încuviinţându se transacţiunea făcută de consistoriu.

Adaptările făcute în edificiul seminariului Andreian, apoi cele ce privesc alimentarea elevilor internaţi, cum şi predarea unei fâşii de loc în folosinţa grădinei scolare seminariale, — se iau spre sciinţă.

Asupra propunerei consistoriului pentru clădirea unei locuinţe deasupra gheţariului din grădina archidiecesană, odinioară Gerlitzi, suburbiul Iosefin — se nasce o lungă discuţiune. Părerea comisiunei este a nu se încuviinţa propunerea consistorială.

Deput. C. Stezar descrie pre larg starea lucrului ḑicênd, că este foarte favorabil ofertul făcut de a se clădì o locuinţă deasupra numitului gheţariu, a cărui valoare şi întrebuinţare nu se va altera prin aceasta întru nimica.

Raportorul A. Trombiţaş obiectează, că esistă mai multe motive de a nu încuviinţa clădirea.

Deput. P. Cosma părtinesce propunerea comisiunei.

Presidiul arată necesitatea de a precumpănì lucrul cât mai bine fiind vorba de o sumă destul de mare.

Timpul fiind înaintat, continuarea desbaterei asupra acestui obiect se amână pe şedinţa următoare.

Şedinţa procsimă se anunţă pe aḑi la 6 oare după ameaḑi.

Cu aceste se închee şedinţa la 2 oare după ameaḑi.

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.).

II.

Doctrină şi canoane.

(5 Urmare).

Prin casurile indigetate de d-nul Sturza nu s'a făcut nici o abatere dela canoane. Cu atât mai puţin puteau sĕ se facă abateri de către conciliile ecumenice.

În adevĕr, în legislaţiunea bisericei celor opt secoli primari, nu aflăm nici un cas de precedenţă, ca un sinod posterior sĕ schimbe sau sĕ altereze canoanele altui sinod anterior, ce cuprind disposiţiuni universale şi permanente. Recerinţele esenţiale pentru conciliile ecumenice, dupre Preasânţitul Dositeiu, într'altele sûnt: a) „că toate dogmele cele aşeḑate, precum şi canoanele sĕ fie ortodocse, bine cinstitoare, şi unite cu D-ḑeescile scripturi, sau cu sinoadele cele ecumenice de mai nainte; *b*) a conglăsuì şi a primì cele rênduite de sinoadele ecumenice şi cele canonisate de toţi patriarchii şi archiereii cei dreptmăritori ai catolicestei biserici“.[1] D-l Sturza ḑice, că scie care sûnt recerinţele unui sinod ecumenic. Ei bine, dacă le scie atunci cum poate afirma, că conciliile ecumenice au delăturat disposiţiuni cuprinse în s. scriptură, când este sciut, că numai acel sinod ecumenic remâne ecumenic a-le cărui hotărîri stau în consonanţă deplină cu s. scriptură? Dacă d-l S. cunoasce recerinţele conciliului ecumenic, atunci cum poate susţinè, că conciliile ecumenice au făcut ori pot face abateri dela canoanele, ce cuprind disposiţiuni universale şi permanente, când este sciut, că un conciliu ecumenic numai atunci remâne ecumenic, dacă canoanele lui sûnt unite şi conglăsuiesc cu canoanele sinoadelor ecumenice de mai nainte? Că s'au făcut abateri neesenţiale dela canoane în biserica ortodocsă, aceasta o conced, dar nu pot concede de fel a se fi făcut astfel de abateri, prin care sĕ se altereze disciplina bisericei primitive, cum ar fi spre esemplu căsătoria preoţilor de a doua.

D-l Sturza voind sĕ arete competenţa bisericilor particulare, de a schimba ori a modifica canoanele bisericei ecumenice, ḑice, că şi dintre sânţii părinţi mai mulţi au făcut canoane, pe care apoi ei le aplicau în eparchiele lor cu putere obligătoare fără privire la canoanele sinoadelor ecumenice. La părerea aceasta neesactă a d-lui S. am reflectat, că înainte de esaminarea şi aprobarea lor prin sinoadele ecumenice, canoanele, ce astăḑi poartă numele unor părinţi ai bisericei, nu erau canoane în înţelesul cuvêntului, ci nisce scrieri didactice sau pastorale; pentrucă numai sinoadele aveau dreptul a stabilì canoane bisericesci. Însuşi Vasilie cel mare ḑice: „Trebue ca mai mulţi episcopi sĕ se adune la un loc şi aşa sĕ se compună canonul.“ Ear Grigoriu de Nisa ḑice: „La noi aşeḑarea canoanelor de un episcop, nu are stăpânire, nici este vrednică de credere“. D-l Sturza însĕ obsearvă, că el „crede aceea ce vede mai bine, decât aceea ce nu mai aude“. Şi că sânţii părinţi au aplicat canoanele lor, ca canoane, şi nainte de confirmarea lor prin conciliile ecumenice, se poate vedè, ḑice D-sa, din epistola S. Vasilie către Diodor episcopul Tarsului, în respectul can. 23. a s. Vasilie. Dar din întêmplare esemplul acesta dovedesce togmai contrariul dela ceea ce susţine d-l S. adecă, că canoanele persoanelor particulare, mai nainte de cercetarea lor de sinoadele ecumenice, nu erau canoane, ci epistole didactice sau pastorale. S. Vasilie o spune apriat aceasta în can. 23 ḑicênd: „Pentru cei ce s'au împreunat cu două surori, sau cele ce s'au împreunat cu doi fraţi, o epistolioară s'a scris de noi, carea am trimis'o pietăţii tale etc.“ Epistolioară de care amintesce S. Vasilie a fost adresată către episcopul Diodor, şi formează canonul 87 al marelui Vasiliu. El însĕ nu se provoacă la ea ca la canon, ci numai ca la o epistolă didactică.

Opiniunea Preasânţitului Şaguna, pe care ni-o presentă d-l Sturza ca un argument pentru abolirea canoanelor, este rĕu înţeleasă de d-sa. Preasânţitul Şaguna vorbesce despre canoanele apostolesci în scopul de a indegita timpul, în care s'a făcut colecţiunea lor“. Se vede din ele, ḑice Preasânţia Sa, că s'au chibsuit după împregiurările în care devenise biserica după apostoli; apoi se vede şi aceea, că unele dintre aceste canoane s'au schimbat după cum cerea trebuinţa bisericei, spre pildă aşeḑarea soborului de două ori într'un an“.

În definiţiunea canoanelor, am ḑis că ele se deosebesc în: canoanele care cuprind obligaţiuni universale şi permanente, şi în canoanele care nu cuprind decât disposiţiuni locale sau transitorie. Cele dintâiu au caracterul neschimbabilităţii, şi trebuesc aplicate universalmente; ear cele din urmă nu sûnt obligătoare pentru toate bisericile, prin urmare se pot schimba. Relativ la canoanele apostolesci, trebue sĕ însemnăm, că deşì oare care din ele literalmente se arată neaplicabile în practica bisericei din timpul present, totuşi după cuprinsul lor interior, fie care din canoanele apostolesci are partea sa neschimbată şi obligătoare în biserică pentru totdeuna. Şi dacă Preasânţitul Şaguna ḑice că unele din canoanele apostolesci s'au schimbat după cum cerea trebuinţa bisericei, el spune anume că s'au schimbat acele canoane, care cuprind disposiţiuni locale şi transitorie, spre pildă „aşeḑarea soborului de două ori într'un an“. Canonul apostolesc 37 prescrie adecă, că episcopii sĕ ţină sinod de doue ori în an, odată în sĕptĕmâna de Rosale, şi a doua oară în a 12 ḑi a lunei lui Octomvre. Analisând canonul acesta, noi deosebim în el doue părţi, una interioară sau principală, şi alta esterioară sau formală. În privinţa principiului caracterul lui este neschimbabil, şi constă în aceea, ca în fie-care an negreşit sĕ se ţină sinoade episcopesci. Ear în partea formală, relativ la terminele sinoadelor, el cuprinde disposiţiuni locale întemeiate pe condiţiunile climatice ale bisericilor din secolul apostolic, care erau cu preferinţă în părţile de rĕsărit, în Palestina, Siria, Asia mică şi Egipet, unde mijlocul primăverei şi al toamnei era timpul cel mai favorabil pentru călĕtorii. În partea principială canonoul a remas în biserica ortodocsă neschimbat până şi în timpul nostru. În privinţa formală însĕ el a suferit mai multe schimbàri. Sinodul ecumenic I spre esemplu a găsit de cuviinţă a pune alte termine pentru întrunirea sinoadelor, unul înaintea patruḑecimei, ear al doilea în timpul de toamnă. Eată dar în ce înţeles ḑice Preasânţitul Şaguna, că unele din canoanele apostolice s'au schimbat după trebuinţele bisericei.

Dl Sturza ca scriitoriu critic, făcênd critica canoanelor cu provocare la opiniunea unui canonist, a Preasânţitului Şaguna, trebuia sĕ consulte operele Preasânţitei Sale, dreptul canonic şi Enchiridionul, şi pe temeiul acestor studii sĕ'şi facă conclusiile sale, nu pe o simplă citaţiune din manualul de Istoria bisericească, publicată cu 8—10 ani înaintea celor două opere eminamente canonice. (Va urma).

Göschen în Stambul.

Toată lumea politică se întreabă: ce are d. Göschen în portofoliul seu?

Toată scenăria esterioară, împregiurările estraordinare în cari d. Göschen pleacă spre Bosfor în misiune specială, probează că acest bărbat de stat are importante plenipotenţe dela guvernul seu. Dênsul a avut lungi conferenţe cu d. Freycinet la Paris şi cu baronul Haymerle la Viena, unde a avut o audienţă la împĕratul.

„D. Göschen are sĕ aducă ordine în Turcia“, ne spune „Deutsche Zeitung“; el are sĕ facă pe paşalele dela Cornul de aur sĕ'şi indeplinească obligaţiunile şi se esecute tratatul din Berlin; cu un cuvênt, D. Göschen are sĕ descurce iute şi energic ghemul format din diferite cestiuni controversale ale Orientului, căutând sĕ prevină o soluţiune periculoasă cu sabia. Nici Englitera Wigilor nu doresce ca butoiul cu earbă de puşcă orientală sĕ sboare în aer fără veste şi misiunea d-lui Göschen în prima linie este sĕ înlăture într'un fel diversele fitiluri şi chibriturile din peninsula Balcanică, fie chiar şi pe spinarea Porţii, care strigă şi ţipă atâta la cea mai mică concesiune ce i se cere.

Fără îndoială că d. Göschen nu va umbla în mănuşi tocmai fine faţă cu puternicii din Stambul; el va întrebuinţa poate cele mai aspre presiuni, pentru a restabilì dreptul tratatelor. Ambasadorii celorlalte puteri mari îl vor sprigini cu energie. In unele cestiuni, neresolvate încă, Turciei îi va merge foarte rĕu. Aşa, Grecia este susţinută atât de bărbaţii de stat englezi, cât şi de cei francezi, căci ei pleacă dela principiul de a fortifica tot mai mult elementul elen ca pe un bulevard în contra panslavismului. Gambetta este cunoscut de un filelin pasionat. Apoi regele Greciei, George, tocmai acum are de gând sĕ visiteze curţile europene. De acì o anecdotă, ce face mult haz în Berlin, şi anume că: „Noul concert pe coarda G — Gladstone, Gambetta, Göschen — va rupe urechile Sultanului“.

Austria — ḑice mai departe foaia vieneză — n'are nici un cuvênt de a impedeca acţiunea cabinetului britan. Din contră, interesele adevĕrate ale Austriei cer, ca ea sĕ spriginească în Orient aspiraţiunile Grecilor, Albanezilor, în contra planurilor agresive ale Slavilor.

---

[1] Pidal. subsemn. la prolegom. sinodul I ecum.

Pe la horisontul conținentului se ivesce silhueta *unei nouĕ alianțe întreite. Englitera, Francia și Italia au de gând sĕ meargă mână în mână în Orient!* „Timpul.“

Varietăți.

* (Transferare). dl Simeon Popovici, capelan militar de classa II este trarsferat din cercul militar al Sibiiului în cel dela Triest.

* (Trenuri de plăcere) dela Sibiu la Bucureşci încep a cercula dela 19 Iinie n. încolo patruspreḑece ḑile. Biletele pe classa II. costă încolo și încoace fl 16.50; pe classa III. fl. 11.50 și au valoare tot timpul de 14 ḑile Viagerii se pot întoarce cu ori și care tren de persoane din restimpul acesta.

* (O bandă de tâlhari), formată din indiviḑi din județele Dolj, Romanați și Vâlcea, s'a încercat, în noaptea spre 14 ale curentei, sĕ calce pe vĕduva Vițeleanca, din comuna Broșteni, însĕ au fost surprinși de subprefectul plasei Olteț, județul Vâlcea, care se afla tocmai în urmărirea ei. Dintre tâlhari s'au prins 10, din care unul anume Stoica Florea, din comuna Știrbei, județul Romanați, fiind împușcat, a și încetat din viață. In urma mĕsurilor luate se speră a se prinde în curênd toată banda.

* (Altă bandă de tâlhari). armați cu pusci și revolvere de sistem nou, cari bântuiau județul Putna și cari se crede, că au comis o tâlhărie în județul Prahova, s'a descoperit ḑilele aeste. Doi din acești bandiți s'au prins de către polițaiul urbei Odobesci, ear alții s'au arestat la Galați. Asupra lor s'au găsit diferite arme.
„Resb.“

* (O pungășie adevĕrat rusească) s'a întêmplat de-ună-ḑi în orășelul Berditșev din guvernământul Chiev. Intr'o dimineață, când mai mulți comercianți de mărfuri de Lipsca merseră sĕ'și deschidă prăvăliile lor, le-au găsit sigilate cu peceți oficiale. Consciința acestor domni în privință contrabandei nefiind pe deplin curată, și auḑind, că doi juni în uniformă de funcționari vamali au pus acele peceți în timpul nopței, s'au adunat îndată 500 ruble, căutând pe acei juni, pe cari i-au și găsit. Aceștia însĕ pretinḑênd 1,500 ruble li s'a și complectat îndată suma cerută.

Câte-va ḑile în urmă, aflând autoritățile despre această împregiurare, s'a urmărit afacerea, costatându-se că numiții comercianți au fost victimele unei înșelăciuni calculată pe cosciința lor cea necurată — Cei doi juni îmbrăcați ca funționari vamali erau nesce escrochi cari s'au și făcut nevĕḑuți.

* (O întêmplare curioasă). — Un fabricant de casse de fer din Stuttgart, anume Hartbrich, pregătia o mare cassă pentru a o trimite la o esposiție din Berlin. Un ucenic intră în ea pentru a drege ceva, pe când cel-l'alt din nebăgare de samă o închide. Din norocire închisoarea sa n'a durat mult timp, căci alt-fel ar fi fost năbușit din causa lipsei aerului. Fabricantul a dăruit atunci acestuia afară de o mică sumă de bani și un bilet de lotărie a acelei esposiții, urându'i ca sĕ câstige acea cassă în care era amenințat de a murì.

Ucenicul a dăruit acel bilet săracei sale mume, și nimeni nu s'a mai gândit la el, când într'o ḑi află, că a câștigat acea cassă în valoare de 3500 franci.

Biata femee, neavênd ce sĕ facă cu o cassă goală, a și vândut-o la Berlin pe prețul de mai sus.

* (Legea contra beuturilor). Legislatorii din Baine (Statele-Unite) au adoptat o nouă lege adevĕrat draconică asupra vĕnḑării beututilor alcoolice. Nu numai că se mănține interḑicerea de-a se stabilì cărciume și vinde bĕuturi, nu numai că se opresce stabilirea de cluburi în cari numai membrii își pot procura liquioruri prin abonament, ci este interḑis ori-cui de-a oferì liquioruri gratis, și ori ce persoană beată, chiar în casa sa, e pedepsită cu o lună închisoare, și la recidivă cu 8 luni. Partisanii temperanței viseazā a aplica acest sistem și în alte state.

* (Necrolog). Paraschiva Popovici născută Țern în numele ei și a fiilor sei Georgiu preot, Ioane primariu com. Simeon, Nicolau, Grigoriu studenți precum și a ficelor sale, Ana măritată Chiril Fulea preot, Ioana măritată Michaiu Brătianu preot, cu inima înfrântă de durere anunță, că prea iubitul soț și tată Teodor Popovici preot gr. or. și paroch primariu al Topliței, în al 66-lea an al etăţii sale, al 36-lea an al fericitei căsătorii și al 30-lea an al servițiului în viia Dlui după un morb îndelungat de inimă în 9 Maiu st. v. a. c. s'a mutat la cele eterne, după ce mai înainte a fost proveḑut cu ss. taine. Remășițele pământesci s'a depus în cimiteriul gr. or. din Toplița în 11 Maiu a. c. st. v. Fie'i țĕrina ușoara și memoria binecuvêntată!

* (Populația din Buda-Pesta). Resultatul recensimentului, care a avut actualmente loc în Pesta, dovedesce o sporire surprinḑĕtoare a populației capitalei Ungariei. Dela 1876 populația a crescut cu 12,8, ridicându-se dela 295,254 la 335,581 suflete.

Pentru a'și putè face cine-va idee de această urcare repedă, dăm următoarele date oficiale, estrase din lucrurile comisiunei respective.

Pesta în anul 1776 avea 13,550 locuitori, în anul 1800—30.000, în 1840—67,000, în 1850—53,000 în 1860—136,000, în 1870—230,000, în 1880—262,000 suflete.

Buda avea în anul 1776—262,000 suflete, în 1830—27,000, în 1870—54,000, care țifră însĕ s'a redus în anul 1876 la 48,000.

Populiția din Pesta, Buda și Buda-veche era în anul 1857 de 157,000 suflete, la 1870 de 270,000, și în anul 1876 de 205,000 suflete.

* (Banca generală română) după sciri din Bucuresci se va constituì către mijlocul lui Iunie. Spre scopul acesta fundatorii institutului din Francia și Germania se vor înfățișa în numer deplin.

* (Emigrația în America) în anul acesta a ajuns la caracterul unei călĕtorii de popoare și la un numer ne mai pomenit pănă acuma. Avantagiul emigranților ar consista după jurnalul „Augsb. Allg. Zeitg“ în împregiurarea, că întru adevĕr în America emigranții lucrători și cu diligență de orice profesiune sunt foarte căutați și cu mult mai bine plătiți ca în Europa, unde mai în toate statele cresc greutățile poporațiunilor din ḑi ce marge tot mai tare, pre când în America lucrătorii de ori ce categorie, pe fie care ḑi capĕtă o plată de $1^1/_2$ — 5 dolari și economii cu sutele de jugere de pământ pre lângă un preț foarte eftin. — Aceasta în Europa nu se mai află.

* (Mormonism). Jurnalul „P. Corr.“ anunță, că în Ludwigshofen au trecut la mormonism 15 familii cu 40 suflete; mai multe suflete însĕ au trecut la această confessie în Mannheim și Carlsruhe.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 2 Iunie n. Casa magnaților a decis a încuviința cererea de a suspende imunitatea membrilor casei magnaților, cari au luat parte la duelul Zichy-Károlyi. Casa deputaților a desbătut proiectul Tisa, a primit § 1 cu un amendament din partea ministrului de finanțe, conform cărui dela 1880 încolo direcțiunei și comitetului de supraveghiare nu'i mai compet onorare. § 4 prin care se reguleazā luarea în primire a esploatațiunei liniei Miscolț-Püspkök-Ladány din partea drumului de fer unguresc de nordost s'a respins la votare nominală cu 99 contra 92 voturi.

Un proiect de lege transpus astăḑi deputaților din partea ministrului de comunicațiune dispune clădirea unei linii de drum de fer, care are a se întinde dela Sunia preste Costainița la granița Bosniei și care are a se îmbina în același timp cu linia Doberlin-Banialuca.

Bursa de Viena și Pesta

din 1 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.70	106.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	100.25	100.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	88.20	88.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.25	126.25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.50	93.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.50
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.25	93.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.50
Obligațiuni urbariale transilvane .	93.—	92.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.75	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.50	72.50
Datorie de stat în argint . . .	78.—	73.25
Renta de aur austriacă	88.40	88.70
Sorți de stat dela 1860 . . .	129.75	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	833.—	832.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	275.50	276.—
Acțiuni de credit austr. . . .	263.25	254.—
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	111.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.53
Napoleon	9.36	9.35
100 marce nemțesci	57.85	57.80
London (pe polița de trei luni) .	117.60	117.40

Economic.

Brașov, 28 Maiu n. Pro hectolitră Grâu fl. 9.—10.80; Grâu sĕcăreț fl. 6 30; Sĕcară fl. 6.— Orz fl. 4.50—4.70; Ovĕs fl. 3.40—3.50; Cucuruz fl. 5.30; Mălaiu fl 6.70; Mazere fl. 7.70; Linte fl. 8.60; Fasole fl. 6.40— Sĕmânță de in fl. 10.80 Sĕmênță de cânepă fl. 6.50— Cartofi fl. 1.90 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 cr.; carne de berbece — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraș, 28 Maiu n. Pro. hectolitră Grâu fl. 9.50—10.50; grâu sĕcăreț fl. 8—9.; sĕcară fl. 6.—6.40; orḑ 4—5.—; ovĕs fl. 3.—3.50; cucuruz fl. 4.80—5.20; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 8—9.; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 5—6 crumpene fl 1.80—2.40; pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. —; sĕu de luminări fl. 42—; unsoare fl. 80; cânepă fl. 28—30.; sĕmênță de in fl. ———————; săpun fl ——; fên fl. 2.—2.40 spirt pro grad $11^1/_2$ cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de vițĕl 36—— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.20—3.; oaue 7 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu foarte slab cercetat. Timpul foarte frumos.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 24 Iulie și 24 August imob. lui Ioan Iob în H. Városfalva; în 16 Iulie și 16 Aug. imob. minor. I. Patakfalva, representat prin curatorul seu Moise Fodor în Cristur (trib. Odorheiu); 23 Iunie și 23 Iulie imob. lui Michail Teutschländer în Haidorf (judec. cerc. Sighișoara); în 5 Iunie imob. lui Ioan Muntean în Corgheșdi (judec. cerc. Hațeg); în 27, 28, 29, 30 și 31 Iulie și 2 Aug. apoi în 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9 Sept. imob. soției lui Nicolau Bartha în Zagon respective în Rapolț, Caiș și Pache (trib. M. Oșorheiu); în 30 Iunie imob. lui Samoilă Roth în Sebeș (judec. cerc.); în 12 Iunie imob. Varvarei Lammel în Râșnov; în 5 Iulie și 5 Aug. imob. societății pielarilor din Brașov (trib.); în 14, 15, 16 și 17 Iunie, apoi în 14, 15, 16 și 17 Iulie imob. lui Martin David în Hăsmaș, Ocolișul mare, și Cacova (trib. Turda); în 23 Iunie și 23 Iulie imob. lui George Domnișor și soți în Brașov; în 22 Iunie și 22 Iulie imob. Rosei Rotter în Feldioara; în 22 Iunie și 22 Iulie imob. Ilenei Voina în Brașov (trib.); în 26 Iunie și 27 Iulie imob. lui Bogdan Todorfi în Cluj (trib.); în 21 Iunie și 9 Aug. imob. lui Carol Morscher în Buia (judee. cerc. Mediaș); în 23 Iunie și 23 Iulie imob. lui Aninie Similia în Ciopia (judec. cerc. Hațeg).

Nr. 101/1880/ppresbit. 1—3

EDICT.

Ioan Domnariu din Apoldul superior, comitatul Sibiiului, pretura Mercurii, carele preste 9 ani de ḑile a părăsit pe socia s'a Ana Moga tot de acolo, fără a i se sci ubicațiunea se citează prin aceasta a se presenta înaintea scaunului ppresbiteral subsemnat, în termin de un an, și anume pănă în 4 Maiu 1881 st. v. spre a respunde la acțiunea divorțială a soției sale, căci a din contră se va pertracta și decide procesul intentat asupră-i și în absența lui.

Dela scaunul ppresbiteral al tractului Mercurea în 3 Maiu 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Anunciu

pentru negutătoria subscrisului, care constă din mărfuri curente, mode și manufactură se caută ca

învĕțăcel

un tinĕr cu purtare morală bună, absolut cel puțin de două classe reale sau gimnasiale.

Tinerii de stare materială mai miseră vor fi prevĕḑuți pre lângă victuale, și cu îmbrăcăminte.

Doritorii de a se aplica ca învĕțăcei au a se adresa la subscrisul pănă în 20 Iulie st. n. 1880.

Abrud în 28 Maiu 1880.

Dionisiu Balossu,
comerciant.

[29] 2—6

Nr. $\frac{2512}{\text{pot.}}$ 1880. [27] 3—3

Publicațiune.

Casa proprie a urbei Sighișoara sub *Nr. 20* în *strada Măcelarilor* în *Sibiiu* așa numită *„curtea Sighișoarei“* după ce înaltul ministeriu reg. ung. de interne a aprobat conclusul comunei cetățene la aceasta referitoriu, se va vinde din mână liberă prin licitațiune.

Această licitațiune se va efeptuì **Luni în 14 Iunie** și în cas necesariu **Joi în 15 Iulie** a. c., în această casă spre stânga dela poarta întrărei în partere, începêndu-se totdeuna la **10 oare** ant. merid. Prețul strigărei este **10,000 fl. v. a.** Oferte sub acest preț la prima licitațiune nu se accepteazā. Voitorii de a licita au sĕ depună **5%** din prețul strigărei ca vadiu.

Pănă la inceperea licitațiunei se vor primì și oferte în scris, cari vor conținè tot odată și vadiul. Condițiunile celelalte de licitațiune se pot acuira dela subscrisul oficiu și dela economul casei însăși.

Sighișoara în 10 Maiu 1880.

Magistratul cetățean.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 61. Sibiiu, Sâmbătă 24 Maiu 188 Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Maiu.

Serbătorile în capitala Boemiei sûnt şi astădi la locul dintâiu. Telegrame lungi şi detaiate spun despre toţi paşii Majestăţei Sale şi despre audienţele, şi discursurile şi respunsurile, despre iluminaţiunile şi decoraţiunile din dilele festive din Praga. Spicuim unele dintre numeroasele amenunte. Presentându-se representanţa comunală Majestatea Sa conversà timp mai îndelungat cu Dr. Jiriczek: „Activitatea senatului imparial, dise Majest. Sa a fost estraordinară. Adevĕrat, că mai e mult de făcut, accentuez însĕ sus şi tare ca domnii sĕ audă: s'a făcut foarte mult“. — Riger observà înaintea Majestăţii Sale: „Ne vom împăca îndată ce se vor liniscì unele spirite înferbêntate.“ Riger vorbì ceva şi despre începutul activităţii dietei, accentuând, că soţii sei politici îşi vor da toată silinţa a face sĕ dispară contrastele politice şi că 'şi-au pus în gând a procede cu răbdare. Majestatea Sa a respuns: „Puteţi sĕ ve luaţi dela mine esemplu de răbdare“. În decursul audienţelor Maj. Sa vorbia nemţesce, dară la despărţire a vorbit în limba cechică dicênd: „Ve mulţămesc din inimă pentru primirea ce mi-aţi făcut. Fiiul meu a devenit un pragan cu desevêrşire şi se simte aici foarte fericit. — Respundênd cardinalului Schwarzenberg, care conducea nobilimea, a esprimat împĕratul speranţa, că nobilimea acestei ţeri în unire va lucra pentru binele şi prosperarea statului întreg.

O telegramă de eri dela Praga anunciă, că murind împărăteasa Rusiei împĕratul a renunciat dela cercetarea representanţei solemnele din teatrul nemţesc. Împĕratul a esprimat dorinţa, se remână conductul de torţe şi serenada ce era sĕ aibă loc în 4 Iunie.

Din Lemberg se telegrafează: După o împărtăşire a diarului „Gazeta narodova“ deputaţiunea dietei galiţiane va sosì la curtea împĕrătească ca sĕ invite pe împĕratul şi împĕrăteasa a visita Galiţia. Comitetul ţerii pretinde pentru acoperirea speselor un credit de 80.000 fl. Representanţa comunală a cetăţii Lemberg se va asocia la deputaţiunea dietei.

Se dice că conferenţa dela Berlin se va ţermurì numai pre lângă cestiunea grecă. Diplomaţii se feresc ca desbaterile dela acea conferenţă sĕ nu căşuneze din nou dificultăţi în cestiunea Orientului.

Intr'aceea în peninsula Balcanilor earăşi ferbe. Conferenţa dacă va lua în consideraţiune toate cestiunile câte se obtrud ar avè mult de lucru. In deosebi cestiunea albaneză şi bulgară vor mai da mult de lucru.

Cearta dintre Germania şi Vatican a fost de un timp bunicel una dintre objectele cele mai de frunte dela ordinea dilei atât în unele cercuri diplomatice, cât şi în presa europeană. Era numai în dilele trecute vorba, că principele Bismarck, primul luptătoriu contra curiei romane, eară se va întoarce la legile cele asupritoare pentru ierarchia romano-catolică din Germania. „N. W. Tagblatt“ spune acum, că papa Leo XIII s'a adresat cu o scrisoare foarte conciliantă către împĕratul Vilhelm, prin care'l roagă cu stăruinţă a nu mai trăgĕna deslegarea încurcăturilor bisericesci, ci a delătura odată neîncrederea faţă cu biserica catolică, care domnesce încă în regiunile mai înalte ale Germaniei. Cu toate aceste Bismarck se dice, că este determinat a publica actele, care s'au schimbat între el şi Vatican.

Pe când ambasadorii prin „nota identică“ au dat Porţii o problemă destul de grea de deslegat, din Mesopotamia sosesc sciri la Constantinopole, că acolo a erupt revoluţiunea, care ia dimensiuni foarte mari. Unul dintre şeicii arabici are de gând a proclama depunerea Sultanului din califat.

În Italia este o mişcare mare între partide. Dissidenţii, cari s'au desfăcut de către stânga, vor a se coalia cu partida guvernului. Unora dintre dissidenţi li se pune în perspestivă portfoiuri ministeriale. Dacă mijlocul acesta va fi destul de eficace pentru a ferì guvernul de cădere, se va scì numai dupăce portfoiurile vor fi date în posesiunea celor ce aspiră la dênsele şi după ce *coaliţiunea* va fi realisată.

Grecii şi Românii.

„Precât timp popoarele din peninsula balcanică sufriră de o potrivă apăsarea jugului turcesc, ele se simţiau ca fraţi şi se ajutorau unele pe altele în nevoi. Astfel Românii, Bulgarii, Sêrbii şi Grecii, legaţi prin religiune şi interese comune, se uniau adese cu toţii şi se sculau, ca sĕ scape de vrăjmaşul numelui creştinesc. Când Românii se întremau şi se simţiau destul de tari ca sĕ se facă neatârnaţi, atunci porniau resboiu în contra Turcilor. Albanezii, Bulgarii, Sêrbii, şi Grecii se mişcau, se formau cete de panduri, cari ascunşi prin munţi şi păduri, 'şi resbunau asupra apăsătorilor, ori luau parte ca voluntiri şi se luptau sub steagurile românesci. Tot astfel făceau şi Românii, când celelalte popoare creştine din Turcia, fraţi de cruce în timpul de nenorocire, voiau sĕ'şi scuture jugul străin. Locul de scăpare pentru toţi, cari voiau sĕ mai resufle de iataganul turcesc, erau ţĕrile române dela Dunăre, unde erau primiţi cu braţele deschise.

„Eată şi esplicarea naturală de ce o mulţime de familii grecesci, bulgăresci, sêrbesci şi chiar albaneze s'au stabilit de veacuri în ţĕrile române şi se sunt tot atât de legate de patria adoptivă ca şi chiar pămêntenii din aceste ţĕri. Şi în Grecia, Bulgaria şi Sêrbia găsim mulţi Români, cari s'au amestecat de mult cu pămêntenii acestor ţĕri. Astfel erau împregiurările în timpurile mai vechi. Însĕ îndată ce Grecii, mai ales cei din Fanar începură sĕ capete o înrîurire oare care prelângă Sultanii din Constantinopole şi se convinseră de slăbiciunea puterei otomane, se deşteptă într'ênşii ideea de a domnì ei preste popoarele subjugate. Astfel ei se folosiră de bonomia domnitorilor turci şi se arĕtară, că servesc interesele Turciei, întroducênduse prelângă Poartă ca dragomani în provinciile turcesci şi chiar ca dni în ţĕrile române.

„Grecii începură idea că odată au sĕ fie dênşii singuri moştenitori ai peninsulei balcanice şi întrebuinţară toate mijloacele spre a ademenì pre celelalte popoare din Turcia a se unì cu dênşii în luptă în contra iataganului semilunei.

„Fiindcă Grecii sûnt puţini la numĕr faţă cu celelalte naţionalităţi din peninsula balcanică, singurul mijloc fu a grecisa pe celelalte popoare. Pentru acest scop se înfiinţară pretutindeni scoli grecesci, în biserici se introduse limba greacă; mulţime de Bulgari, Albanezi şi Români mai ales din Macedonia 'şi perdură naţionalitatea lor şi se grecisară. In lupta Grecilor pentru independenţă, Albanezii, Bulgarii şi Românii de preste Dunăre se luptară alăturea cu Grecii. Numai din principate nu voiră se facă causa comună cu dênşii, [illegible]tia avênd autonomia lor păstrată prin tractate încheiate cu Turcii, nu suferiau acum atât de jugul turcesc cât de corupţiunea şi intrigile Grecilor din Fanar.

„Secolul al XIX fiind acela al desvoltării naţionalităţilor, şi popoarele din peninsula Balcanică au început sĕ vie la conscinţa de sine şi sĕ caute a se desvolta fie care ca individualitate deosebită. Astfel au făcut Grecii şi astfel fac astădi Sêrbii, Bulgarii, Muntenegrenii, Albanezii şi Românii Macedoneni. Desvoltarea acestor naţionalităţi Grecii o cred cu drept cuvênt vătĕmătoare tendenţelor şi intereselor grecesci. Negreşit Grecii neagă astădi, că pentru independenţa şi consolidarea statului lor au contribuit şi

---

FOIŢA.

Ruinele dela Adam-clisè în Dobrogia.

În apropiere de statul Adam-clisè, ocolul Megidiei, la o distanţă de 40 chilometri aprocsimativ de residenţa ocolului, se află o importantă ruină. Forma'i este a unui turn, avênd grosime de 20—25 metri şi înălţime tot atâta. Se poate cine-va, cu oare-care dificultate, suì d'asupra. Posiţiunea domineazâ locurile dimpregiur: spre meadă-noapte, rĕsărit şi meadă-di dealurile şi câmpiile Dobrogei, spre apus pădurile şi văile pitoresci ale ocolului Silistra-nouă.

Turnul acesta, care, pe timp senin, se vede dela o depărtare de preste 20 chilometri a trebuit, fără îndoială, sĕ fie un observator militar roman. În valea din spre apus, în apropiere de cel mult 2 chilometri, pre un platou dominat de dealuri se şi află ruinele unei cetăţi romane de formă cuadrangulară avênd aprocsimativ, lungime 600 metri, lăţime 400. Din turnul menţionat se vede perfect întreaga cetate şi vastele câmpuri depărtate.

Populaţiunea musulmană numesce turnul acesta *Cumbet.* Tradiţiuni sigure nu sûnt, în localitate, asupra lui. Căci cavernele aparaţiunile şi istoriele de luptă subterane între tauri misterioşi — despre care se vorbesce — nu pot fi luate în vre o consideraţiune. Populaţiunea carea locuesce satele vecine nu este vechie. Turcii din Adam-clisè, Românii, Grecii, Găgăuţii, Turcii şi Tătarii din Ienige, Cocargea şi Mulciova nu sûnt de foarte mult stabiliţi în aceste sate. Când au venit ei găsiră cetatea şi turnul tot ruine. Le a folosit însĕ, căci multe pietrii dintr'ênsele le serviră pentru construcţia caselor şi fântânelor lor.

Fosta autoritate locală s'a ocupat de aceste ruine, însĕ nu scim cu ce intenţiuni. Oamenii spun, că s'a dat cu tunul în turn, s'a minat cu iarbă de puşcă şi s'a făcut tot posibilul ca sĕ fie derimat. Se dicea, că sub el ar fi tesaure. Turnul a resistat oamenilor cum resistase seculilor.

Imposanta ruină poartă evidente urmele a două construcţiuni la lungi intervale. Partea din mijloc a fost cea dintâiu edificată. Este un tot întreg prin ea însĕşi. Blocuri enorme de peatră regulat tăiate, regulât aşedate, fără ciment sau var, formează o zidire pătrată, care trebuie sĕ se fi înălţat foarte mult. Petrile ce umplu crânguleţul dimpregiur au fost negreşit desprinse din această parte; nu au inscripţiuni, dar sûnt multe cari sûnt lucrate în bas-relief. Trei mai cu samă ni se par de cea mai mare importanţă: Una representă un trofeu, arcuri, faretre, care de resbel; alta un om ce duce pe altul legat, un soldat, fără îndoială cu un prisonier; cea de a treia restul inform al unei statue colosale.

Partea esterioară a turnului a fost construită, sûntem siguri, mai multe secule în urmă. Când sosiră legionarii în aceste locuri edificară cetatea de pe platoul din valea satului Adam-clisè. Dar cetatea dominată din toate laturile de dealuri, trebuia sĕ vadă departe pe câmpurile întinse infestate de barbari. Monumentul ce se găsì acolo fu destinat a fi ochiul cetăţii. Se încongiurà cu altă construcţiune de peatră lipită cu ciment şi se face un mare observator militar. Deasupra veghiau sentinelele.

Că turnul a servit de observator cetăţii din vale, se poate afirma cu siguranţă. Se vĕd urmele drumului militar ce 'l legau cu cetatea. Investigaţiunile ce s'ar mai face ar avè de resultat a dovedì şi mai mult aceasta.

Cine sunt autorii monumentului?

Cetatea este romană. Partea esterioară a turnului asemenea. Dar partea interioară a acestuia, aceea formată din enormele blocuri de cari vorbiam?

Cutezăm a emite opiniunea, că este de origine persiană. Erodot vorbesce despre espediţiunea lui Dariu în contra Sciţilor. Retragêndu-se marele rege a putut face sĕ se construească un monument, martur perpetuu al isprăvilor sale. Geniul grandios al lucelelalte naționalități. Ei dic nu numai că Grecii din Grecia proprie sûnt de originea curat greacă, dar și că Tesalia, Macedonia, Epirul și Tracia sûnt în mare parte locuite de Greci și că numai o minoritate neînsemnată se compune din alte naționalități. Scriitorii însemnați și nepărtinitori, cum sûnt Falmerayer și în dilele din urmă Diefenbach, ne spun din contră, că chiar în Grecia poporul se compune din o amestecătură de Slavi, Albanezi și Români grecișați, și din acesti din urmă se mai află resturi, cari chiar astădi, mai păstrează limba și moravurile lor. Despre Tesalia, Epir, Macedonia și Tracia nici numai remâne îndoială, că Grecii nu formează decât o minoritate neînsemnată prin orașe și cu toate sforțările lor nu vor face pe maioritatea populațiunilor din aceste părți, cari sûnt Români, Albanezi, Bulgari și Turci, sĕ'și renege originea și naționalitatea lor.

Grecii însĕ nu înțeleg că celelalte naționalități numeroase din imperiul otoman, deșteptânduse, au și ele dreptul lor natural de a'și desvolta îndividualitatea lor și a înainta pe calea culturei și a civilisațiunii. Bulgarii și Sêrbii emancipânduse, remân acum numai Românii și Albanezii. Grecii se supĕră când aud pe Românii din Macedonia pretindênd, că au contribuit și ei la emanciparea Greciei, că acum le a venit și lor timpul sĕ lucreze pentru dênșii, și făcêndu'și scoli sĕ'și desvoalte limba și naționalitatea lor.

Pe fie-care di vedem în diarele grecesci atacuri în contra Românilor, nu numai în cele din Constantinopole și din Grecia, dar chiar și în cele din România.

Astfel, un diar grecesc din Galați (Iris), respundênd „Binelui Public“, care probează cu documente, că la emanciparea Greciei în 1821 au luat parte peste 40 de Români, cari și după aceea au jucat un rol politic însemnat, dice că ar face mai bine numitul diar sĕ numere câți Români adevĕrați se găsesc în funcțiunile publice și în corpurile legiuitoare și câți Greci, că ar fi o nebunie sĕ caute cineva cuceriri străine, pe când nu este stăpân al casei sale.“

Eată ce atacuri primim pentru ospitalitatea fără mĕsură ce dăm străinilor primindu'i în funcțiunile publice. Și noi sûntem de părerea numitului diar, ca guvernele sĕ aplice legile mai riguros și sĕ nu primească în funcțiunile statului decât numai pe Români.

Un alt diar din Constantinopol (Neologos), după ce a atacat pe propagatorii românismului în Macedonia numindu'i înșelători, și apoi scoalele românesci de acolo, spuind că nu vom ajunge la nici un scop cu dênsele, ci numai sĕ învêrtim mintea oamenilor simpli, servind scopuri chiar panslavistice, acum vine și ia o altă tactică, și ne sfătuiesce pe noi cesti din România, spuindu-ne, că rĕu facem ajutând pe frații nostri din Macedonia și că este chiar o trădare de patrie a'i ajuta pe cât timp avem atâte trebuințe și nevoi în țeară. Se vede însĕ că ideea de romănism a speriat pe numitul diar într'atâta încât chiar ducerea d-lui Dim. Btianu la Londra o interpretează, căr fi avênd legătură cu cestiunea Românilor din Macedonia, adecă spre mijlocì pe lângă guvernul englez, ca Macedonia sĕ se facă independentă, și prin urmare eată-ne cu o altă Român.

---

crării, trofeele încrustate și mai cu samă peatra cu soldatul și prisonierul ni se par a sprigini opiniunea ce emitem. Soldatul poartă în cap un fel de căciulă ce seamănă a fi frigiană. Lipsa de veri-ce înscripțiune romană seau greacă, vetustatea monumentului dau încă acestei ipotese și mai multă aparință de adevĕr.

In urma intervenirii administrațiunii județului cătră d-l ministru al instrucțiunii publice se așteaptă ca vre-unul dintre disttinșii nostri archeologi sĕ meargă la Adam-clisè.

„Farul Constanței.“

Se vede că domnii dela numitul diar uită, că în evul mediu Tesalia și mare parte din Rumelia greacă de astădi forma Melo-Vlachia, că prin urmare acele părți au fost țara Românilor, și dar, chiar de ar fi adevĕrat, nu ar trebui sĕ se sperie.

Cât despre ajutoriul dat de noi fraților din Macedonia, noi credem, că este natural, ca fratele sĕ ajute pe frate, și prin urmare nu drept sĕ se supere pe noi și nici sfaturile nu le primim, precum nici noi nu ne supĕrăm, când Grecii se ajută între dênșii.

Redactorul diarului „Iris“ din Galați, d. Sardeli, se apĕră în fine pe „România Liberă“ petru susținerea dreptății în privința testamentului metropolitului Dositei, și pe d. Zotu (red. diarului „Otodoxu“), care, Grec fiind, ar trada interesel grecesci, și reproduce apoi un pasgiu din Panqueville asupra lui Tudor Vladimirescu, unde acesta negreșit după informațiile vre-unui Grec, este descris cu colorile cele mai negre ca trădător al lui Ipsilante, și ca unul care se resculase numai sĕ'și sature lăcomia de pradă și sĕ se facă Domn.

In privința testamentului metropolitului Dositei ca metropolit român, credem că, mulțămită lăcomiei epitropilor, cari au administrat fondurile numitului metropolit precum și negligenței autorităților, s'a făcut ca disposițiile testamentale sĕ nu se împlinească și sĕ se lase a se folosì mai mult străinii de dênsele decât pămêntenii. Că metropolitul Dositei a fost Român neaoș, aceasta o dovedesc chiar nepoții sei, cari, voind sĕ se împămênteanească, au dovedit autorităților [illegible] că sânt Români din Macedonia, și nu Greci.

Imputarea, ce se face d-lui Zotu, earăși este cu totul nedreaptă; căci nu urmează de acolo, că dênsul, fiind născut în Epir și anume în Zagoria, sĕ fie și Grec. Pre cât scim, în Zagoria, un district spre meadă-noapte de Ianina, sunt vre-o 40 de sate românesci. Mai nainte toți locuitorii din aceste sate vorbiau românesce. Un popă grec, anume Cosma, prefăcêndu-se, că este sfânt, s'a dus la Românii de acolo și a afurisit pe toți, cari ar vorbì românesce, fiind-că această limbă este păgână. Parte din locuitori, oameni simpli, l'au credut pe acest înșelător și au încetat de a mai vorbì limba străbună; parte însĕ din tr'ênșii, nelăsându-se a se ademenì de înșelătoriile acelui popă, 'și mai păstrează și astădi limba și moravurile românesci. Apoi, chiar Grec fiind d. Zotu, ceea ce este îndoios, pre cât timp va lucra românesce 'l vom considera de Român; asemenea și pe un Român, care ar lucra pentru interesele grecești, 'l vom considera de Grec.

Cât pentru pasagiul reprodus de diarul „Iris“ din Panquenville în privința lui Tudor Vladimirescu, cred, că redactorul diarului va convenì cu noi, mărturesind, că Panqenville, necunoscênd nici pe Tudor Vladinirescu nici impregiurările noastre locale și nici faptele lui Ipsilante și ale zavergiilor sei, nu pot fi luate ca temeiu istoric pentru a caracterisa pre eroul român.

Am atins numai câteva din multele atacuri, ce ne aduce presa greacă, spre a o convinge, că nu cu asemenea procedări sĕ înfrățesc popoarele din peninsula Balcanică.

Ar fi mai bine ca, în lupta micelor popoare pentru ecsistență, cum suntem noi și Grecii, sĕ ne ajutăm, ear nu sĕ căutăm sĕ ne apĕsăm și sĕ ne vătĕmăm intre noi; căci cu aceasta slăbindu-ne, vom da ocasiune altor popoare mai puternice sĕ se folosească de aceasta spre reul nostru. Duobus litigantibus tertius gaudeț!“

Articulul de mai sus ce este publicat în „Timpul“ nu ne privesce pe noi deadreptul, dar fiind că astădi peninsula balcanică este așa dicênd la ordinea dile, noi împrumutându'l din numitul diariu îl reproducem pentru ca sĕ vadă și cetitorii nostri raportul dintre cele doue naționalități despre care tratează articulul și care au aceleși pretensiuni la massa ereditară după moartea „bolnavului“ dela „cornul de aur“.

Sinodul archidiecesan.

Ședința XVIII (9/21 Maiu).

Ședința se deschide la 6 oare seara. Protocolul ședinței premergĕtoare nefiind gata autenticarea lui se amână.

La ordinea dilei continuarea raportului comisiunei finanțiare, asupra punctului VIII al raportului anual al consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, referitoriu la zidirea unei locuințe deasupra ghețariului din grădina archidiecesană strada Șevis.

Sinodul aprobează conclusul consistoriului, în contra acestui conclus însĕ însinuă vot separat deputații: Anania Trombițaș, Ioan Bran de Lemeni, Parteniu Cosma, Iosif Barac, Iacob Bologa, Traian Mețian la care se alătură și Escelența Sa Archiepiscopul și Metropolitul.

Punctul IX din raportul consistoriului ca senat epitropesc referitoriu la introducerea discului odată în an la botez pentru un fond metropolitan.

Punctul X din același raport consistorial, ce privesce segregările și mĕsurile luate de consistoriu pentru ca comunele bisericesci sĕ fie representate la tribunalele judecătoresci urbariale și pentru a fi împărtășite ca și bisericele și scoalele altor confesiuni.

Punctul XI referitoriu la pașii întreprinși de consistoriu contra denegărei drepturilor, ce au avut bisericele și scoalele noastre confesionale la folosirea cârciumăritului etc. — Se iau spre sciință.

Se raportează mai departe asupra:

a) Hârtiei consistoriului archidiecesan prin care se înaintează sinodului inventariul despre averea tipografiei archidiecesane.

Inventariul se restitue consistoriului archidiecesan, ca acesta sĕ esmită cât mai curênd o comisiune, care revĕdênd condicele și rațiociniile, sĕ clarifice posițiunile neesacte și sĕ raporteze despre cele constatate procsimului sinod.

b) Hârtia Inaltpreasânției Sale archiepiscopului și metropolitului Miron Romanul dto 24 Aprilie 1880 Nr. 1804, prin care se comunică sinodului „un proiect de statut“ pentru fondul archidiecesan, carele conform conclusului sinodal din 1879 Nr. 49, va sĕ poarte numele Alteței Sale imperiale principelui de coroană „Rudolf.“ — Statutul alăturat se primesce în totalitatea sa.

c) Representațiunea comitetului parochial din comuna bisericească Acmariu, în care recomândă, ca realitatea ce se află de vêndare în acea comună sĕ se cumpere din averea și în favorul archidiecesei.. — Se transpune consistoriului cu indigitarea la conclusul sinodului din 1879 Nr. 141 și cu însărcinarea de a se informa fără amânare despre starea lucrului.

d) Cu privire la punct 5 din raportul comisiunei generale din anul curent, referitor la biblioteca archiepiscopească — sinodul conclude: Se însărcinează de nou consistoriul a se îngrigì pentru punerea în ordine a bibliotecei și pentru procurarea celor necesare spre scopul acesta, fiind a se asterne rațiociniul pentru eventualele spese procsimului sinod spre încuviințare — eventualmente a se raporta sinodului despre pedecile obvenite.

e) Propunerea deput. Dr. Stefan **Păcurariu**, ca pe basa statutului congresual pentru înființarea unui fond a metropoliei în sensul §. 2 lit. *c*) sĕ concurgă și archidiecesa cu o cuotă anuală la înființarea acelui fond.

Ca contribuire la fondul metropolitan se votează din economiile fondului sidocsial din anul curent 1200 fl.

f) Hârtia consistorială Nr. 974 epitr. prin care se asterne rațiociniul epitropiei. — Se ia spre sciință și se dă absolutoriu consistoriului pe anul 1879.

g) Hârtia consist. Nr. 1448 epitr. 1880, prin care se asterne bugetul *A.* despre mijloacele erariale, și bugetul *B.* despre mijloacele proprii archidiecesane pro 1881.

Bugetul *A.* fiind consonanță între suma acoperirilor și recerințelor — se ia spre sciință; cu privire la bugetul *B.* se trece în desbatere specială.

La titlu I.

Fondul sidocsial trecênd în desbatere specială s'au primit posițiunile după cum sûnt induse în buget.

Ședința procsimă se anunță pe mâne la 9 oare înainte de ameadi.

La ordinea dilei continuarea desbaterei speciale a bugetului.

Ședința se închide la $9^{1}/_{2}$ oare seara.

Ședința XIX (10/22 Maiu).

Ședința se deschide la 9 oare înainte de ameadi. Se cetesc protocoalele ședințelor XVII, XVIII și se autentică.

Urmează la ordinea dilei continuarea desbaterei speciale asupra bugetului *B.* cu fondul de 30,000 fl.

Bugetul pro 1881 se stabilesce de sinod în tecstul alăturat la protocol.

In legătură cu pertractarea titlului VI „fondul archiepiscopiei“ se propune la posiția 2-a „spese de călĕtorie pentru esmișii consistoriali“ ca din suma preliminată sĕ se acopere și spesele de drum ale asesorilor consistoriali esterni când participă la ședințele consistoriale. Această propunere sinodul nu o primesce.

In legătură cu posițiunea 3 și 4 din erogațiunile acestui titlu.

Deput. P. **Cosma** propune stergerea „remunerațiunilor nestabile“ ale casariului și controlorului, și punerea în buget a unei remunerațiuni stabile de câte 800 fl. pentru cassariu și controlor. — Se primesce.

La titlul IX „fondul tipografiei archidiecesane“ posițiunea 6 din erogate, ce privesce ajutorarea vĕduvelor preotese din venitul curat al tipografiei, deput. P. Cosma propune ca distribuirea celor 800 fl. preliminați spre acest scop, sĕ remână în suspens, până nu se va scì prin purtarea unei contabilități esacte, cât e venitul curat al tipografiei.

Propunerea aceasta nu se primesce.

In legătură cu pertractarea fondului bisericilor sĕrace titlul XIX.

Deput. P. **Cosma** propune: ca așa numitul „fond manual“ compus din sumele întrate la consistoriu pentru bisericile sĕrace, și administrat până acum separat, sĕ se administreze pe viitoriu la epitropie în favorul fondului bisericilor sĕrace. — Sinodul adoaptă această propunere.

Deput. A. **Trombițaș** ca raportor al comisiunei pentru propuneri, raportează asupra propunerei deput. Dr. St. Păcurariu, de a se da un ajutor de 200—300 fl. comunei bisericesci din Hurez. In numele comisiunei propune: ca cererea din cestiune sĕ se transpună consistoriului spre competentă afacere.

La propunerea deput. P. **Cosma** însĕ sinodul decide: de oarece propunerea amintită nu este motivată, nu se poate lua în considerare.

Urmează la ordinea dilei raportul comisiunei petiționare.

Raportorul Dr. A. **Todea** raportează asupra următoarelor petițiuni întrate la sinod:

a) Rugarea lui Nicolau Tarcea din Streza-Cârțișoara, pentru esmiterea unui comisariu consistorial în afaceri bisericesci (Nr. 57/1880 sin.)

b) Rugarea comitetului parochial din Felța pentru un ajutoriu (Nr. 576 sin. ex 1880).

c) Rugarea comisiunei alese din partea poporului din Rĕșinari în causa ocupărei parochielor vacante (Nr. 62 a. 1880).

d) Rugarea lui Nicolau Ciucean din Rĕșinari pentru orênduirea unei cercetâri în causa fondului menit pentru conservarea criptei Marelui Andreiu (Nr. 62 b. 1880).

e) Rugarea comitetului parochial din Nucșoara penru un ajutoriu (Nr. 46 ex 1880).

f) Rugarea parochului Vasilie Basarab din Romoș pentru a cumpĕra pe sama clerului proprietatea sa de băi din Gioagiu (Nr. 57 c 1880).

g) Rugarea parochului Ioan Iosif din Draos pentru un ajutoriu (Nr. 78/1880).

h) Rugarea parochului Luca Botean din Binținț pentru un ajutoriu pe sama scoalei (Nr. 70 c. 1880).

i) Rugarea locuitorilor din comuna Albac pentru instituirea unui al 2-lea paroch.

k) Rugarea comitetului parochial din Ruda (Zarand) pentru un ajutor la zidirea scoalei (Nr. 90/1880).

l) Rugarea lui Georgiu Bardoși din Băița pentru a se distribuì din fundațiunea Sofia Bardoși, la copii seraci din Băița anumite cărți scolare (Nr. 81 a 1880).

m) Rugarea clericilor absoluți de gimnasiu din anul I și II pentru a fi dispensați dela tacsa de 62 fl. prescrisă în regulamentul seminarial §. 62 (Nr. 104/1880).

n) Rugarea comitetului parochial din

Hunedoara pentru un ajutor pe sama scoalei (Nr. 46 b 1880).

o) Rugarea comitetului parochial din Guşteriţa pentru un ajutoriu pe sama zidirei bisericei (Nr. 78/1880).

p) Cererea protopresbiterului Ioan Papiu pentru a i se erta tacsele nou cununaţilor pe anii trecuţi şi a i se elibera ajutoriul de stat pe anul 1879 (Nr. 46/1880).

r) Rugarea lui Ghedeon Pavel din Arpaşul inferior pentru a fi primit între clericii institutului Andreian (Nr. 62 c 1880).

s) Cererea profesorului seminarial Ioan Popescu pentru a i se computa cuincuenaliile dela data decretului seu profesoral (Nr. 62 d 1870).

Sinodul decide:

Rugările de sub *a) b) c) d) e) f) g) h) i) k) l) m)* se transpun consistoriului, cea de cub *n)* spre a o lua în considerare, eară cea de sub *o)* se transpune pe calea consistoriului comisiunei fundaţiunei Şaguniane cu deosebită recomândare; cea de sub *p)* se respinge şi petentul sĕ se însciinţeze despre aceasta pe calea consistoriului; cea de sub *r)* se respinge ca neaparţinênd competenţei sinodului;cu privire la cea de sub *s)* consistoriul se îndrumă a computa cuincuenaliile dela data decretului profesoral, începênd cu 1-a Noemvrie 1857, cu escepţiunea celor 2 ani petrecuţi la universitatea din Lipsca.

Din causa petiţiei din urmă se încinge o discusiune mai lungă, în urmă la desluşirile date de prediDiu că, cuincuenaliile, după spiritul regulamentului, au a se computa pentru serviţii prestate activ, ear nu şi pentru timpul ce 'l a petrecut cineva spre câscigarea de o ulterioară cultură scientifică;

sinodul ia conclusul mai sus amintit în această afacere.

De asemenea provoacă cererea clericilor de sub *m)* o discusiune mai lungă; din causa propunerei comisiunei de a se lua această cerere în considerare elevilor absoluţi de gimnasiu.

După desluşirile date de presidiu, că prin astfel de stergeri s'ar slăbì cu totul venitul seminariului, şi s'ar împune prea mare sarcină fondului seminarial prin alimentarea tuturor elevilor, ear pe de altă parte ar trebuì sĕ se modifice regulamentul votat de sinod în anul 1877, care nu permite astfel de dispensări şi după ce o propunere a deput. D. Comşa de a se crea pe vre-o cale oare-care ajutoare (sau stipendii) pentru clericii sĕraci, cu scop de a primì apoi alimentarea gratuit — se respinge — sinodul ia decisiunea amintită mai sus la lit. *m)*.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei pentru bugetul casei.

Raportorul Georgiu Dănilă propune şi sinodul face următoarele decisiuni:

a) Biroul sinodal se îndrumă a computa şi licuida diurnele şi spesele de călĕtorie conform §. 25 din regulamentul afacerilor interne, computând deputaţilor esterni diurne pe câte 2 ḑile mai mult decât presenţiile.

b) Ca pauşal pentru biroul sinodal se votează 50 fl.

c) Spesele sĕ se acopere la asignarea presidiului din fondurile archidiecesane.

d) Deputaţii sinodali, cari nu'şi vor fi ridicat competenţele până la 1 Octomvre a. c. se consideră a fi renunţat la aceste competenţe.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei bisericesci.

Raportorul A. Ghidiu cu privire

a) la rugarea comunei Săcâtura pentru turburări religioase (Nr. 28/1880);

b) la rugarea mai multor locuitori din comuna Ampoiţa pentru reîntregirea parochiei (Nr. 38/1880) propune şi sinodul la desluşirile date de presidiu decide, ca rugarea de sub *a)* sĕ se transpună consistoriului, ear cea de sub *b)* sĕ se restitue petenţilor pentru a se acomoda procedurei usuate în astfel de afaceri.

Cu aceste fiind eshauriate obiectele supuse pertractărei în sesiunea presentă, şi şedinţa presentă cea din urmă a acestei sesiuni presidiul învită pre sinod a dispune cele de lipsă pentru autenticarea protocolului şedinţei acesteia ultime.

Sinodul decide: protocolul acestei şedinţe se va autentica mâne la 11 oare înainte de ameaḑi de o comisiune specială, compusă din toţi deputaţii ce vor mai fi presenţi în Sibiiu.

Presidiul aruncând o privire retrospectivă asupra lucrărilor acestui sinod, constată, că sesiunea din acest an a ţinut mai mult decât ori care alta din trecut. Interesul cu care deputaţii au participat până în oara din urmă la desbaterile din şedinţe arată, că ei au un viu interes pentru trebile bisericesci, scolare şi culturale, de unde deduce un progres şi o desvoltare îmbucurătoare pe calea sinodalităţii. Chiar şi împregiurarea, că asupra unor puncte s'a încins discusiuni mai vii, este dovadă pentru zelul ce'l au deputaţii sinodali, pentru promovarea instituţiunilor noastre constituţionale bisericesci. Esprimând în urmă convingerea sa, că între toţi domnesce bună înţelegere pentru înaintarea trebilor comune, imploară binecuvêntarea ceriului asupra lucrărilor sinodului.

Cu aceste dând deputaţilor binecuvêntarea sa archierească, declară sesiunea ordinară a acestui sinod de încheiată.

Şedinţa se termină la 2 oare după ameaḑi.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Bungard, comitatul Sibiiului în Maiu v. 1880. Stimate d-le Redactor al „Telegr. Roman“! Subsemnaţii avem onoarea şi îndemnarea a Vĕ ruga, ca cu privire la acea grea cercare asupră-ne sĕ binevoiţi a aduce la espresiune publică şi din partea noastă următoarele:

Sêrmana noastră comună, vecină cu cetatea Sibiiu şi residenţa Metropoliei noastre, o turmuliţă de 150—160 familii, aproape 700 suflete, români gr. or., şi vre-o 7—8 familii (bulgari) de rel. a. luter., 30 suflete, — deşì într'un interval de 70 ani a fost ferită de atacarea arşiţei focului, — eată acum soartea fatală ne-a cercat cu un incendiu prima-dată în 1 Aprile (20 Martie), prin care s'a mistuit 35 familii, partea cea mai mare nu numai clădirile economice, bucate şi unelte de economie, — ba chiar şi casele — aşa încât a rĕmas nenorocitul om cu a sa familie în vatră de ruine. Amintim încă, că acest incendiu a mai răpit şi 3 bărbaţi bravi, economi de laudă, luptându-se pentru bunul şi averea sa, şi înpreună cu acestia la 50 vite, parte cornute, parte cai afară de porci, viţei etc.

Cu toate aceste ne mângăiase speranţa, că soartea fatală 'şi va fi solvit jocul sĕu, că cei neloviţi vom sprigini pre atacaţii — dar vai! la 8 Maiu (26 Aprile) s'a escat tot pre la terminul primului incendiu, adecă la 9 oare seara un incendiu ne-mai pomenit, aşa încât în 10—15 minute a fost în flacăra focului preste 50 familii. Nefiind rĕgaz şi putinţă bieţii părinţi se îngrigiau singuri de eliberarea fiilor sĕi de înfricoşatul pericul al vieţii, din care causă şi în acest rênd au ars vre-o 10 vite cornute, mai mulţi viţei, porci etc. Carĕle de curte, uneltele de economie sau prefăcut în cenuşe mai fără esceptiune, apoi pre lângă toate şurile şi alte edificii a acestor familii au ars partea cea mai mare şi casele cu toate ce se aflau într'ênsele. Nu e mirare pe când a fost un vênt atâta de vehement, încât cugetam, că astă-dată întreaga comună va rĕmânè o ruină. Causa escărei focului nu se scie cine este, ear dauna se urcă preste 70,000 fl. val. austr.

Pre când se afla sêrmana mică comună, chiar între luptele cele mari contra focului, au alergat bravii noştri vecini din cetatea Sibiiu, din Guşteriţă, Şelimbĕr, Mohu ba chiar din îndepărtata Cisnădie cu proasce de apă întru ajutoriu. Le dăm cu puţine cuvinte călduroasa noastră mulţiumire, căci deşì vêntul vehement ajuta cu totdeadinsul focului şi'l aruncă în toate părţile, ceea ce împedeca pre toţi dela ajutoriu totuşi au fost în stare a scăpa cu forţa vre-o 3—4 case de zid din mijlocul arşiţei focului.

După aceste aducem (deşì ceva târḑiu) curata şi cordiala noastră mulţămită acelor p. t. Domni privaţi, precum şi comunelor, cari în urma focurilor întêmplate s'au arĕtat cu milă spre nenorociţii nostri cu bani, bucate, vestminte ş. a., pe carii cu altă ocasiune i vom arĕta cu numele împreună cu contribuirile încurse din zelul cel curat ce l'au avut faţă cu noi, ne vom arĕta prea mulţămitori şi către acei, cari în viitoriu ne vor mai cerceta cu milă şi ajutoriu. Dumneḑeu preste toţi şi toate va scì rĕsplătì fie-căruia pentru facerea de bine al deaproapelui.

În numele comunei

Teodor Necşa m. p.,
parocli gr. or.
George Modran m. p.,
antiste.

Convocare!

În Scopul ponderos, al „instituirei reuniunei invĕţătoreci,“ — cu reşedinţa în Sighişoara; — conform punctului 4 din laudabilul Cercular al Veneratului Consistoriu archidiecesan român ort. greco-orient. dto 7 Iunie Nr. 1613 din anul 1879, — în înţelesul conclusului staverit în şedinţa conferenţelor invĕţătoresci dela 15 August anul espirat; — însărcinat fiind subcrisul cu convocarea unei adunări generale: — am onoare a învita pre toţi p. t. învĕţătorii din protopresbiteratul Sighişoarei şi giur pe $^1/_{13}$ Iunie 9 oare a. m. c. la o adunare generală ţênêndă în opidul Sighişoara în biserica noastră din loc, — la care adunare generală cu respect se învită şi alţi onoraţiori, amici ai culturei şi progresului.

Sighişoara 18 Maiu 1880. v.

Dimitrie V. Moldovanu m. p.,
presbiter şi învĕţ. primar.

Varietăţi.

* Împĕrăteasa Rusiei a murit în urma unei lungi suferinţe de pept. Dênsa este o princessă născută din Hessen-Darmstadt, mătuşe a principelui Bulgariei Alecsandru.

* (Postal). Direcţiunea postală reg. ung. din Sibiiu aduce la cunoscinţă că dela 10 Iunie n., cu trenul care pleacă din M. Oşorheiu la 1 oară şi 40 minute după ameaḑi se vor espeda toate espediţiile postale. Epistole şi pachetele cari au se fie transportate cu acest tren au aşa dară sĕ se dea la postă până la 11 oare şi 30 minute înainte de ameaḑi.

* (Comitatul Sibiiu). La ordinea ḑilei în adunarea generală, carea precum am anunţat deja se va ţinè în 7 Iunie n., vor ajunge la desbatere 212 obiecte.

* (Inspecţiuni de trupe) se vor face în stil mai mare la toamnă în Lemberg, Cracovia şi Cernăuţi. Comandantul general din Sibiiu după cum ne spune „Kelet“ a sosit la 1 Iunie spre acest scop în Cluj.

* (Esamenul de maturitate) la gimnasiul de stat din Sibiiu va avè loc în 7 şi 8 Iunie n.

* (Maial) au ţinut în 2 Maiu n. mai mulţi Români din Sibiiu şi în 3 Maiu fetiţele dela institutul evangelic de educaţiune. Aceste din urmă avură timp foarte frumos.

* (Banii orfanali) — după un cercular al ministrului de interne adresat tuturor municipiilor — dela anul 1881 încolo se vor percentua numai cu $5^4/_{10}$ %, eară după pretensiunile scaunelor orfanale se vor plătì în loc de 7% nu mai 6%.

* (Esplosiuni de prav) s'au întêmplat în ḑilele din urmă a lunei trecute şi adecă una în 29 Maiu în fabrica din Wetberen, aproape de Gent, în urma căreia s'au nenorocit foarte multe persoane. Până acuma s'au găsit 10 morţi. Apoi altă esplosiune colosală s'a întêmplat în 31 Maiu în Leva, prin carea s'a omorît un om şi s'au mutilat alte 6 persoane.

* (Arme). După cum ne spune „Tagespost“ din Stiria din fabrica de acolo se transportează mereu arme pentru Francia, Austria, România, pentru republica argentină şi chilenă în America. Decurênd s'au togmit în această fabrică multe pusci şi pentru Chinezi, cari se vor transporta în China de o comisiune ad-hoc.

* (Nebunii (mode) parisiane). Din Paris vine scirea despre nebunia cea mai nouă ce s'a respândit între femei. Femeile îşi colorează pĕrul în făşii albe, roşii, negre, galbine şi poartă frisuri de făşii colorate.

* (Înnotătoare celebră). O Engleză, miss agnes Beckwith, în etate de 18 ani, care a devenit celebră prin aptitudinea sa pentru notaţiune şi care a percurs anul trecut pe Tamissa, o distanţă de 8 leghe în 6 oare şi jumĕtate a făcut, ḑice Standard, o nouă încercare mai estraordinară încă.

În presenţa mamei sale şi a tatălui seu, profesor de notaţiune foarte cunoscut la Londra, şi a unei mulţimi curioase a înnotat treiḑeci oare consecutive în marele basin al balenei în aquariul din West-minster.

Inaintea semnalului de plecare, multe persoane au căutat sĕ se asigure dacă miss Beckwith nu purta cu sine vre un aparat de flotaţiune.

Investmêntată ca mateloţii s'a afundat în basin; apoi, dând de fund, iute s'a desbrăcat, şi apăru la suprafaţă cu un simplu corsagiu de pagiu şi într'un pantalon de mătasă neagră, tivetat cu roşu. In primele oare, miss Beckwith a despicat apa cu vigoare, făcênd tot felul de evoluţiuni cu o abilitate distinsă, şi chiar valsând în giurul basinului.

Către oarele 11 seara, ca sĕ se repause se aşeḑă pe spate. Cu toate că după condiţiunile remasului, îi era permis sĕ ese din apă odată şi sĕ se repause o jumĕtate oară, ea n'a voit sĕ profite de acest favor. La oara mesei, părinţii sei 'i-a dat ceaiu, carne şi pesce. Când judecătorii anunciară, că miss Beckwith 'şi-a terminat cursul şi că putè sĕ ese din basin, aplausele se ridicară din toate părţile şi flori acoperiră pe înfatigabila înnotătoare.

„Sportul“

* (Influenţa climei). Eată ḑice „Resb.“, o probă curioasă despre influenţa mediului în care trăiesce cineva. Se scie că Caucasul este locuit de cei mai frumoşi oameni de pe faţa pămêntului. In 1816, câteva sute de familii din Würtemberg emigrară în Transcaucasia; ele se aşeḑară împregiur de Tiflis, în districtul Ielisabethpol. Acesti coloni aveau figura lătăreaţă pătrată, pĕrul blond sau roşu, ochii albastri spălăciţi. Dar, chiar dela cea d'ntâiu generaţie chipul lor se schimbă; pĕrul negru, ochii negri devenirà mai puţin rari.

La a doua generaţie, schimbarea era aşa de mare încât nimeni n'ar fi putut recunoasce originea şvabă a colonilor; ochii negri, pĕrul negru devenirà regula, obrazul devenì prelung şi nobil, talia, încă înaltă, se făcu subţire, graţioasă şi flecsibilă. Würtembergezii, din Caucaz nu s'au împărechiat nici odată decât tot cu Würtembergeze, şi nu este un singur esemplu de căsătorie cu o Georgiană. Prin urmare mediul şi numai mediul este care a schimbat aşa de repede pe Şvabi în Circasieni.

Îndreptare. În nrul trecut varietăţile, din cause nedependente de noi s'au strămutat din ordinea în care trebuia se fie.

Loc deschis.*)

Representanţa comunală din Cristian a fost hotărît în anul 1879, a retrage o dotaţiune scolară presentată din cassa alodială dela anii 1850|1 încoace, voind a deobliga pe singuratecii membri comunali în 3—4 classe la contribuire pentru fondul scolar.

---

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta Redacţiunea nu ia responsabilitatea. R.

Lucru ciudat că toate vecinătățile făcuseră front și recuraseră în contra acestei hotărîri comunale.

Resultatul decisiunei este cunoscut, căci în congregațiunea comitatensă din Octombre 1879 s'a pertractat acest obiect și s'a refusat aprobarea acelei hotarîri comunale chiar în contra propunerei comisiunei.

Representanța comunei Cristian însĕ a reînnoit în 11 Ianuarie 1880 aceeaşi hotărîre și s'a rugat pentru aprobarea hotărîrei nouĕ.

În contra acestei hotărîri întreaga comună, afară de acei virilişti şi membri ai comunităței, cari s'au întrepus pentru hotărîrea lor — a recurat şi a dovedit, că lipsesce necesitatea pentru această hotărîre, deoarece cassa alodială atât în anul 1879 cât şi în anul 1880 a fost în stare a plătì salariul învĕțătorilor, resfrângêndu-se astfel afirmațiunea opusă a comunității.

S'au mai descoperit apoi în preliminariul cassei alodiale mai multe încorectități, economisiri posibile și venituri estraordinare, cu totul neconsiderate, ce tocmai dovedesc, că cassa alodială poate împlinì deobligațiunea sa în privința dotațiunei scolare. Totdeodată însĕ s'a dovedit și ilegalitatea modalității repartițiunei propuse în 3—4 clase, cu provocare la ordinațiunea ministeriului ces. reg. pentru culte și instrucție din 27/2,1855 numer. 7245 ex. 1854 §. 30 lit. g, — cu provocare la legea pentru scoalele poporale, legea comunală și legea de dare, pentrucă aceste legi permit o repartițiune numai asupra puterei contribuabile, nu însĕ după volnicia unor funcționari comunali egoistici.

A bună samă această espunere propusă de repartițiune nu s'a presentat spre luare la cunoscința și aprobarea mai înaltă, căci altcum n'ar fi fost cu putință ca comitetul administrativ al comitatului sĕ se unească în propunerea aceea, a recomanda adunărei generale aprobarea hotărîrei comunității și respingerea recursului adus în contra ei.

Atragem deci atențiunea acelor factori normativi la aceea împregiurare, că pentru judecarea acestei afaceri de cea mai mare importanță, este de lipsă presentarea acelui conspect de repartițiune, și adecă astfel ca la tot postul sĕ se arete fidel și sincer într'o rubrică contribuabilitatea din anul trecut, sau — dacă prescrierea dării s'a făcut deja — din anul trecut Numai din acest conspect se va vedè dacă repartițiunea în forma aceasta de clase este după lege admisibilă sau ba.

Totdeodată jăluitorii cred, că sunt deobligați, a mai atrage atențiunea încă la o împregiurare de cea mai mare insemnătate. Stând la îndoială, dacă hotărirea comunității se va aproba sau ba, comunitatea s'a și îngrigit, și din păşunit „în văi“ şi apoi din pădurea tăiată „între vii“ au dat în arêndă în primăvara aceasta un teren cam în 200 parcele pe timp de 3 ani, curgênd astfel pe tot anul aproape la 2000 fl. v. a. în cassa alodială. Venitul acesta lipsesce și în preliminariul cassei alodiale pro 1880; și această esarêndare s'a făcut cu intențiunea, de a coperì salariul scolar. Comunitatea ar fi trebuit deci sĕ'și retragă propunerea ei respectivă și sĕ ceară totdeodată aprobarea esarêndărei efectuite.

Asupra acestor momente ne permitem a atrage atențiunea atât a onoratului comitet comitatens cât și a membrilor onoratei congregațiuni generale.

Cristian în 16 Maiu 1880.

Jăluitorii.

Bursa de Viena și Pesta

din 3 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	108 15	107.60
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	91.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	101.—	100.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.30	88.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.20	126.25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	93.75	94.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	93.—	93.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.50
Obligațiuni urbariale transilvane	92.75	92.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	93.—	92.⁷/₈
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.80	72.58
Datorie de stat în argint	73.30	73.25
Renta de aur austriacă	88.80	88.70
Sorți de stat dela 1860	129.75	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	883.—	832.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	273.80	273.60
Acțiuni de credit austr.	261.15	262.50
Sorți unguresci cu premii	—.—	111.56
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.54
Napoleon	9.36½	9.36
100 marce nemțesci	57.80	57.85
London (pe polița de trei luni)	117.70	117.60

Economic.

Sibiiu 1 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.40—9.40; grâu sĕcăreț fl. 6.90—7.90; sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. —.—.— Cucuruz fl. —.——; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumină ri de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Budapesta, 29 Maiu n. Inceputul sĕptĕmânei trecute a fost cam rece, pe la mijlocul sĕptĕmânei însĕ domolindu-se temperatura, ceriul s'a înnorat și ne-a umplut cu ploi calde și foarte binefăcĕtoare. Aceste însĕ n'au ținut mult, și pe la sfêrșitul sĕptĕmânei ne-am bucurat earăși de un timp foarte cald. Temperatura s'a urcat în cele 2 ḑile de pe urmă rapid, căldura a crescut iute dela + 13 pănă la + 25° R. Ceriul însĕ earăși a început a se înnora, căldura a mai scăḑut încâtva, semne că în cele mai de aproape ḑile vom fi earăși surprinși de ploaie, care n'ar strica. Cu un cuvênt, timpul pe la noi umblă așa de favorabil, încât cu cea mai mare positivitate putem afirma de acum, că anul acesta, dacă timpul de acum va ținè vre o 3—4 sĕptĕmâni, va fi un an foarte roditor. Bucuria între economi și neeconomi este astăḑi pretutindinea pe aici cu atâta mai mare, cu cât toate rapoartele sosite până acuma din provincii constată faptul atins de altmintrelea în raportul nostru economic din rêndul trecut, că frigul de mai înainte n'a stricat sĕmĕnăturilor mai nimic, și cele cari tură puțin atacate prin timpul favorabil s'au recules foarte bine. Pe lângă toate aceste têrgul din sĕptĕmâna trecută s'a ținut la prețurile de mai înainte, ba unele article se vêndură cu 10—15 cr. și mai scump. Așa notăm în special:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 10,15—10.50; sĕcara la 4—5000 m. m. cu fl. 9.80—10.20; orzul la 2000 m. m. cu fl. 7.80—8; ovĕsul la 6000 m. m. cu fl. 6.25—7.65; cucuruzul la 10,000 m. m. cu fl. 7.45—7.55; făina și de astădată a trecut foc; asemenea și păstăioasele și adecă: fasolea cu fl. 10.25—10.50; lintea cu fl. 8—15; mazĕrea cu fl. 11—15; mălaiul cu fl. 7.80; sĕmênța de in cu fl. 13; sĕmênța de cânepă cu fl. 8.50—9 (per 100 chilogr.)

Porcii 62.800 la numĕr trecură foarte bine. Din Ungaria de jos s'au aflat în têrg 5330, din România 1260 și din Ardeal 70 capete; unsoarea de porc trecu cu fl. 60—61; slănina cu fl. 57—58; sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* cu fl. 33—33.25 *en detail* cu fl. 34—36; cartofii cu fl. 5—5.50.

Peile de bou cu fl. 110—115; de vacă cu fl. 105—110; de vițĕl cu fl. 185—190; de oaie cu fl. 64—70; de miel cu fl. 70—80; de capră cu fl. 52—55 toate per 102 dărabe; cele de cal cu fl. 8—10 pĕrechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 3 Iulie și 3 August imob. lui Ladislau Stancz în Cluj; în 5 Iulie imob. rĕmasului după Michail Galfi în Cluj (trib.); în 2 Iulie și 2 August imob. lui Leopold Nagy în Orăştie (trib. Deva); în 2 Iulie imob. lui Nicolae Roşca în Archid (judec. cerc. Teaca); în 7 Iulie imob. lui Avram Popa în Ciugud (trib. Alba-Iulia); în 25 și 26 Iunie, apoi 23 și 24 Iulie imob. massei concursuale a lui Iosif Hadnagy în Dalnoc și Lețfalĕu (trib. K. Oșorheiu); în 9 Iulie imob. lui Ioan Müller în Filetelnic (judec. cerc. Sighișoara); în 17 Iulie imob. lui Iosif Kovács în Coli (judec. cerc. Székelyhid); în 6 August și 6 Sept. imob. contelui Iosif Bethlen sen. în Cluj (trib.); în 10 Iulie și 10 Aug. imob. lui George Fenechi în Șinca nouă (judec. cerc. Făgăraș); în 6 Iulie imob. lui Iosif Cseke în Vaia (trib. Murĕș-Oșorheiu); în 22 Iulie și 23 Aug. imob. lui Stanciu Cârje în Viștea de jos (judec. cerc. Făgăraș); in 2 August și 1 Sept. imob. contelui Francisc Haller în Feriház (judec. cerc. Sighișoara).

Anunciu.

Am onoare de a aduce la cunoscința onoratului public român, că după o pracsă mai bine de 6 ani în calitatea de medic secundariu atât într'un spital dintre cele principale din Viena, cât și în primul institut de cură cu apă rece de acolo, — m'am stabilit pentru sesonul de vară la

Gräfenberg

(Silesia - austriacă)

ca conducĕtoriu a celui mai vechiu institut de cură cu apă rece — fundat de însuși nemuritoriul **Priesnitz.**

Informațiuni mai de-aproape cu privire la această cură stau gata și cu plăcere a comunica în decursul sesonului — direct dela Gräfenberg, eară în celalalt timp dela adresa mea stabilă.

Viena IV. *Goldegg-Gasse Nr. 9.*

Dr. **Hosanu,**
medicul institutului Priesnitz
din Gräfenberg.

[40] 1—3

Nr. 101/1880/ppresbit. 2—3

EDICT.

Ioan Domnariu din Apoldul superior, comitatul Sibiiului, pretura Mercurii, carele preste 9 ani de ḑile a părăsit pe socia s'a Ana Moga tot de acolo, fără a i se sci ubicațiunea se citează prin aceasta a se presenta înaintea scaunului ppresbiteral subsemnat, în termin de un an, şi anume până în 4 Maiu 1881 st. v. spre a respunde la acțiunea divorțială a soției sale, căci a din contră se va pertracta şi decide procesul intentat asupră-i şi în absența lui.

Dela scaunul ppresbiteral al tractului Mercurea în 3 Maiu 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Doctor universae medicinae

Henric König,

medic practic și **specialist** în **obstetricale** (de a le moşitului) şi **boale de a le femeilor** în

Sibiiu, în strada Morii Nr. 27.

Ordinează în fie-care ḑi dela 3—6 oare după ameaḑi. [28] 2—4

Anunciu

pentru negutătoria subscrisului, care constă din mărfuri curente, mode şi manufactură se caută ca

învĕțăcel

un tinĕr cu purtare morală bună, absolut cel puțin de douĕ classe reale sau gimnasiale.

Tinerii de stare materială mai miseră vor fi prevĕḑuți pre lângă victuale, și cu îmbrăcăminte.

Doritorii de a se aplica ca învĕțăcei au a se adresa la subscrisul pănă în 20 Iulie st. n. 1880.

Abrud în 28 Maiu 1880.

Dionisiu Balossu,
comerciant.

[29] 3—6

Auḑiți, vedeți și mirați-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preț sau mai bine ḑis gratuit.

Trimițênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, și adecă:

Bucăți 6 **Cuțite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuțituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuțe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele și massive.
„ 12 **Lingurițe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susțiitoare de cuțite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 6 **filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeșnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate **47** obiecte au costat mai nainte 30 floreni și costă acum numai **floreni 6.95.**

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin și cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb și nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înșelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulțămită ce mi-au venit, și pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună și solidă și nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 4

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, peril în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formării de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la amețeli, suirea sângelui cătră cap și cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad**, cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☞ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 10—12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 62. Sibiiu, Marți 27 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Maiu.

Putem ḑice: sevêrșitu-s'au. În ședința casei deputaților de Sâmbătă s'a primit și proiectul pentru regularea proprietății în Transilvania, modificat de comisiunea de justiție în desbatere generală. Desbaterea specială va fi de puțină importanță. Majoritatea casei deputaților are și pânea și cuțitul a mână, ea împarte și împărțind parte face... — Deputatul P. Cosma a cerut amânarea desbaterei proiectului din motiv, ne spune „P. Ll.", că proiectul din cestiune era ceva cu totul deosebit de cel cunoscut al guvernului prin urmare nestudiat de a se putè desbate asupră'i. Amânarea a fost spriginită de dep. G. Popp și de Csanády, însĕ maioritatea a mijlocit ca sĕ se înceapă numai decât desbaterea generală a proiectului.

Ei bine! nu este acesta cel dintâiu proiect, care s'a votat fără de a se ținè compt de vocea poporului din Transilvania. Sute de ani adevĕratele interese a le acestei țĕri au fost călcate în picioare de guvernele, ce s'au succes unele după altele. Puternicii ḑilei de atunci au impilat, au despoiat, care după cum i a fost pofta, însĕ cu toate aceste poporul, care era un spin în ochiul acelor guverne, a remas, și ca eroii din legende, după toate suferințele se arată mai frumos și mai viguros de cum era mai înainte. Și legea aceasta nouă va fi apăsătoare asupra Românilor, vor pătimì mulți particulari după cum au pătimit și până acum, dar cu toate aceste Românii deprinși în suferințe vor scì, nu a elude legea, dar vor scì în mod legal, învinge urmările nefavorabile remase în lege: ascuțișul îndreptat asuprăle se va tocì ca multe alte ascuțișuri în fața lor.

Ne oprim de astădată aici promițênd cetitorilor nostri, că precum ne am dat silință a i ținè în curent despre afacerea aceasta importantă, i vom încunosciința și despre cum s'a petrecut desbaterea proiectului pentru regularea proprietății din Transilvania.

O consciință rea trebuie că mustră internul hegemonilor nostri. Indată ce vĕd, că monarchul, care este al tuturor, este tot așa de aplecat ca și către dênșii, se turbură. Călĕtoria monarchului la Praga deci n'a întârḑiat a provoca resențimente, cari în presa ungurească merg până la copilărie. „Pesti Naplo" nu se rușinează a ḑice, că familia domnitoare vatĕmă pe Ungaria cea mare și pe credincioasa națiune maghiară, fiind cu atâta atențiune către Cechi. „P. Ll." întreabă emfatic, ce are sĕ facă atâta pompă și atâta scenĕrie la Praga după o visită atât de scurtă la Budapesta? Monarchul n'are lipsă de escusări și nu voim sĕ luăm sub scutul nostru pe Cechii, cari de multe ori nu se sciu modera. Insĕ, de altă parte nu putem consimțì cu ideile cele din evul de mijloc, cari miroasă numai a prerogative și a supremație. Egalitatea proclamată de mult timp provoacă consciința, care e convinsă, că ceea ce s'a proclamat este încă neîmplinit.

Cestiunea care n'a amenințat Europa nici decum, dintre Bulgaria și România provocată de cea dintâiu ar fi terminată. Cetitorii nostri vor vedè la alt loc însemnătatea sau neînsemnătatea ei.

Mai cumpănitoare este cestiunea orientală în Constantinopole și în Albania. Conferența va avè loc în 15 Iunie n. Ea încă nu s'a întrunit la Berlin și un corespondent al ḑiarului „Times" o și înregistrează în matricula morților. Același corespondent însĕ speră, că o grupă de puteri se va afla, care sĕ ia asupră'și regenerarea împĕrăției turcesci. Grupa aceasta probabil o va constituì Englitera, Italia și Rusia, pe când celelalte puteri vor fi numai încunosciințate despre ceea ce are sĕ se întêmple cu Turcia și au sĕ păstreze o strictă neutralitate. Ba se vorbesce de un proiect conform cărui flota engleză sĕ ia pe bord 10,000 Italiani și jumĕtate sĕ'i desbarce la Scutari și jumĕtate între Grecia și Tesalia. Care sĕ fie scopul acestei desbarcări? „P. Ll." ḑice, că de-a ațița resboiul universal și tot el cântă în nrul de Duminecă prohodul din urmă al Turciei, prorocind, că Turcia va mai da odată dovadă de vîrtutea ei militară, dară prin aceasta nu va împedeca moartea statului pe care ḑeii și oamenii l'a condamnat la moarte.

Dela Bucuresci aflăm, că representantul de până acì pe lângă republica francesă, Calimachi Catargi a plecat în 5 Iunie la Paris pentru a'și transpune literile de rechiemare și apoi a pleca numai decât la postul cel nou la London. Cogălniceanu încă va pleca cât mai curênd ca trimis român la Paris.

Conflictul bulgaro-român.

În unele din revistele noastre am atins foarte pe scurt de o neînțelegere între guvernele din Sofia și Bucuresci, urmată din prea marea îngâmfare a Bulgarilor. Credem a face un servit publicului nostru cetitoriu, când vom reproduce după „Alegătorul" o dare de samă care revarsă lumină asupra afacerei delicate, dintre Bulgari și Români. La întrevenirea Austro-Ungariei, Franciei și Angliei guvernul Bulgariei și-a retras proiectul, cu toate aceste este interesant a cunoasce disposițiunea românească în fața stângacei purtări a guvernului bulgar.

Eată ce ḑicea „Alegătoriul" la 22 Maiu a. c. va se ḑică o ḑi înainte de ce s'a putut sci la Bucuresci cum se desvoltase mai departe afacerea în cercurile diplomatice normative:

„... Conflictul datează încă de la formarea statului bulgăresc. Cestiunea Arab-Tabiei, la care avem dreptul prin decisiunile comisiunilor de delimitare, și pe care vom dobândi-o în ḑilele aceste, a fost ecsploatată mereu într'un spirit de ostilitate de vecinii noștri Bulgari, cari se arătau și se arată nemulțămiți cu tractatul de Berlin. Uitând că acest tractat le-a dat oficial țara, pentru cari alții și-au vĕrsat sângele și banii, Bulgarii începură îndată sĕ manifeste pretensiuni în contra acelui tratat, sĕ se declare nedreptățiți de Europa, sĕ afirme drepturi asupra unei părți din teritorul cedat Serbiei, asupra Rumeliei, etc., numindu-se singuri moștenitori legitimi ai Turciei. Cine scie dacă mâne nu vor reclama pentru dênșii chiar Constantinopolea!

„La început, mai ales în cea ce privesce Dobrogea noastră, n'am dat nici o importanță pretensiunilor bulgăresci; din potrivă am suris, când le auḑiam, după cum a trebuit sĕ suridem când am cetit și vestita geografie a d-lui Smirnoff. Acum însĕ când vedem, că pretesiunile lor nu rĕmân numai în sfera platonismului ci că se accentuează prin acte de ostilitate vĕdită, caută sĕ părăsim surisul și sĕ încruntăm sprânceana.

„S'au plâns Bulgarii, că siguranța le este tulburată prin bande de Turci, formate in Dobrogea, cari le calcă teritoriul și 'i prădează, — voind prin a lor plângere sĕ ne înfățișeze Europei, ca nevrednici de a păstra ordinea în Dobrogea, și credênd sermanii, că Europa numai de cât va ḑice: Sĕ se dea Dobrogea Bulgarilor.

„Cât a fost de întemeiată această plângere, s'a vĕḑut din raportul prefectului Remus Opreanu, care cercetând lucrul la fața locului a spus totul pe numele seu. In curênd vom împărtășì cetitorilor nostri acest raport important în întregul seu.

„Poate că noi avem mai mult cuvênt de-a ne plânge de bandele de tâlhari, cu reședința în Bulgaria, dar nu ne plângem, căci nu putem pretinde, de la vecinii nostri, nici destulă forță de guvernament, nici obiceiuri potrivite cu luminile veacului.

„Disordinea ce domneșce în tinĕrul stat bulgăresc și nevoile ce au suferit bieții Turci, cari din pĕcate remăsese în Bulgaria, sunt o trăsură caracteristică a stării turburate a vecinilor nostri, în prima evoluțiune a statului lor. De la chipul cu care este guvernată Dobrogea și de la liniștea și siguranța publică, ce domneșce acolo ar putè sĕ învețe multe necunoscĕtorii nostri vecini, cari au încercat în deșert până acum sĕ deducă agitațiuni pe terenul nostru.

„Al doilea act de grațiositate către România, din partea bunilor nostri vecini, a fost ofensa adusă representantului nostru diplomatic, d-lui Sturza.

„Sunt vr'o câte-va luni de când s'a dat, la Sofia, un prânḑ oficicial tuturor repretentanților țerilor străine. La acest prânḑ, numai representantul României n'a fost invitat. D-l Sturdza a făcut imediat cunoscut guvernului seu această ofensă, și a pornit la Bucureșci, unde se află și acum.

„Nu suntem în secretele ecsecutivei noastre și nu scim cum se va fi purtat d. Boerescu, în acestă împregiurare. Deresus'au ecsplicări guvernului din Sofia? Impăcatu-s'au lucrurile? Nu scim. Cea ce scim este, că ofensă s'a adus reprentantelui notru și că acesta se află în Bucureșci; că actul acesta manifestă și mai accentuat sentimentele guvernului bulgăresc către noi, și că bunii nostrii vecini caută pricina cu luminarea.

„Dacă un asemenea act s'ar fi produs în alte țeri, de sigur că ar fi urmat o reparațiune grabnică sau ruperea relațiunilor diplomatice, cu toate consecințele unei ast-fel de rupturi.

„Până acum n'am întrebat pe guvernul notru, unde stăm cu relațiunile României cu Bulgaria; astăḑi însĕ credem, că a început sĕ fie necesară o lămurire asupra acestui punct. Cerem dară un comunicat de la on. nostru ministru de afaceri străine.

„Nu vom discuta cestiunea din punctul de vedere juridic, nici nu ne spăriăm de emigrarea populațiunii din Dobrogea, căci scim, că mai multă lume vine din Bulgaria la noi, de cât de la noi sĕ se ducă în Bulgaria; dar vom constata, și cu această telegramă în mâna, tendința vecinilor nostri de a crea un conflict.

„Ei afirmă, în mod oficial în proiecte de lege aduse în Cameră, că *Dobrogea constitue o parte a Bulgariei.* Nu'i vom întreba: de când? căci dacă ar fi sĕ deschidem istoria, le-am citì drepturile noastre strevechi asupra acestui pămênt; dar i vom întreba: Ce voesc, cu asemenea afirmațiuni nesocotite? Voiesc dênșii sĕ rupă relațiunile de pretinie cu România? Voesc dênșii sĕ închidem ori cărui Bulgar granițele noastre? Voesc dênșii ca cearta de vorbe, sĕ treacă în ceartă de altă speție?

„Ori-ce vor dorì vecinii nostri Bulgari, credem că în paguba lor se va întoarce. Gândească-se dar bine la resultat.

„Până acum privim lucrul ca o sburdălnicie copilărească, dar vine un moment în care nici sburdălnicia nu se poate suferì... Copilului neînțelegĕtor de cuvênt i se aplică corecțiuni mai simțitoare."

Nota ministrului Boerescu

către agenții români din străinătate, în afacerea proiectului bulgar asupra naturalisațiunei cetățenilor români de naționalitate bulgară, după ce a fost publicată în ḑiarele principale din Viena și Budapesta o reproducem și noi după traducțiunea „Românului":

Domnule,

V'am comunicat printr'o telegramă, că guvernul din Sofia a prelucrat și a publicat un proiect de lege asupra naturalisărei străinilor în Bulgaria, că este hotărît sĕ'l supuie desbaterilor de urgență din adunarea națională și că unele părți din acest proiect privesc mai cu deosebire pe acei locuitori din Dobrogea, Serbia, Rumelia Orientală și din așa numitul imperiu otoman, cari sûnt de naționalitate bulgară.

Și fiindcă această cestiune este de o mare însemnătate, apoi cred de trebuință sĕ completez chiar astăḑi relațiunile ce v'am dat prin telegramă.

După comunicările ce am primit până în momentul de față din Sofia, eacă care este resumatul stipulațiunilor relative la acordarea de drepturi străinilor în Bulgaria: 1) O ședere de cinci ani în țeară le acordă numai calitatea de supuși. 2) O nouă ședere de cinci ani, le permite a'și esercita drepturile politice.

Totuși articolul 3 face o escepțiune de la aceste reguli generale și hotăresce: „Vor fi considerați ca cetățeni bulgari, fără vre-o altă condițiune decât presentând certificatul unei comune bulgare, că au locuit într'ênsa, certificat, care va trebuì sĕ fie presentat după trei luni dela publicarea legei de față, toți foștii supuși otomani de naționalitate bulgară, cari sûnt născuți în Rumelia, sau în provinciile turcesci, sau în părțile acele din Bulgaria, care au fost anecsate la România și Sêrbia și cari 'și-au stabilit locuința lor pe teritoriul bulgar mai nainte de publicarea legei de față.

„De asemenea vor fi cetățeni bulgari, fără alte condițiuni decât cele sus-citate, locuitorii de naționalitate bulgară, cari se află în provinciile anecsate la România și Serbia și, nefiind hotărîți a remânè acolo vor emigra în Bulgaria în termin de doui ani din ḑiua publicărei legei de față.“

Acest articol, în totalitatea sa, comite trei greșeli principale: Neagă istoricul; calcă toate prescripțiunile cele mai obicĭnuite din dreptul internațional, și este contrariu tractatului dela Berlin, căci el țintesce, ca, printr'o mĕsură maestrită, care nu este togmai grea de priceput, sĕ readucă și sĕ prelungească printre diferitele elemente din peninsula balcanică, turburarea, pe care acel tractat s'a sforțat sĕ o numească.

A desemna Dobrogea ca o provincie bulgară anecsată la România, este a nega adevĕrul istoric. Dobrogea a fost pe rênd tartară, română, otomană, dar nici odată bulgară. Ea fu luată în secolul al 13 lea și cu nisce fruntării mult mai întinse decât cele actuale de către principi români dela nisce triburi tartare. Principii români au fost aceia dela cari au smuls-o Sultanii la începutul secolului al 15-lea. In fine de Turcia a despărțit-o Europa când, după resbelul din 1877—78, ordonà cedarea ei României. Guvernul princiar, printr'o circulară dela..... adresată representanților sĕi în străinătate, s'a vĕḑut nevoit sĕ'și ridice vocea sa contra afirmărilor greșite și a trebuit sĕ arete înlănțuirea împregiurărilor, pretensiunile istorice și succesele militare ce 'i-au adus Dobrogea. Reînnoesc astăḑi aceste protestări spre a arĕta nulitatea tesei, care susține, că Dobrogea ar fi un petic de țeară rupt din Bulgaria. Singura analogie, care esistă încă de curênd și care esistată vre odată între Bulgaria și Dobrogea, a fost calitatea lor comună de a fi provincii otomane. Ambele au rupt aceste legături spre a merge la destinațiuni opuse. Una s'a reîntors la un Stat, căruia i-a aparținut deja altă-dată și este fericită, că poate sĕ se împărtășească de esistența lui independent și prosperă; cealaltă, cu ajutorul unor sacrificii în care România a avut o parte largă, a fost transformată în principat autonom, căci a fost considerată în stare de a dobândì drepturile de autonomie, precum și de a îndeplinì obligațiunile acestei autonomii și de a cumpănì responsabilitatea ce ea aduce cu sine.

Între aceste obligațiuni ale unui principat, care este în special o creare a dreptului internațional, figurează în prima linie respectarea regulelor prescrise de dreptul internațional. Citatul articol 3 se presentă ca o călcare strigătoare a acestor prescripțiuni.

Ce conține oare acel articol provenit nu din inițiativa privată a unui deputat esaltat ci din propria inițiativă a cabinetului din Sofia? El anuncie, că o simplă schimbare de domiciliu și un certificat liberal de o autoritate sătească din Bulgaria sûnt de ajuns spre a transforma un supus Român din Dobrogea într'un cetățean Bulgar. Aceasta înse nu este totul; proiectul nu se mărginesce în a crea un regim escepțional pentru indiviḑii, cari s'au stabilit deja în Bulgaria. El se agață și de viitor; el prevede emigrațiunea, o încuragiază. El dispune că, ori-ce supus român din Dobrogea, care este de naționalitate bulgară și care, în termin de doi ani dela publicarea legei a emigrat în Bulgaria și a dobêndit un certificat comunal bulgar, este *ipso facto*, fără vre-o altă formalitate, cetățean bulgar In care timpuri, în care țĕri a putut sĕ resulte naturalisarea cetățenilor străini de simplul fapt, că s'au supus indemnului de a'și schimba locul șederei? Nu este nici o vorbă despre trecutul emigratului, despre situațiunea sa față cu Statul pe care'l părăsesce. Plătitu-și-a el contribuțiunile îndeplinitu-și-a el datoriile militare? N'a comis el vre-o crimă? Este el în regulă cu trecutul? I este de ajuns oare, spre a se lepeda de tot, sĕ puie o distanță numai de câte va mile între vechia și noua sa lucuință? Căci acel emigrat care a pâșit deabia preste fruntăria bulgară a devenit cetățean bulgar și prin urmare scapă de ori-ce urmărire.

Cabinetul din Sofia a adresat guvernului princiar cererea, sĕ negocieze un arangiament pentru liberarea fugarilor de sub drapel. Primirea ce a avut această propunere a făcut sĕ se spere într'o înțelegere și formă, până la un punct oare-care, basa unui arangiament momentan.

Se admitem, că actul relativ la fugarii de sub drapel ar fi fost încheiat și legea asupra naturalisărei votată, cum ar putè sĕ esiste amêndouĕ aceste acte unul lângă altul? Guvernul bulgar fidel obligațiunilor luate, ar preda el ca desertori pe acele persoane, cărora tocmai desertarea le a adus cu sine dreptul de cetățean bulgar?

Ce trebuie sĕ mai ḑicem încă despre deosebirea ce face proiectul de lege între supușii străini de ori-ce proveniență și supușii străini de pe teritoriele special adnotate? Trebue oare ca vecinătatea sĕ fie admisă și stabilită in dreptul internațional ca o calitate la naturalisare?

Cum se poate oare esplica deosebirea ce voesce sĕ facă proiectul de lege între supușii Români de pe malul stâng și cei de pe malul drept al Dunărei? Esistavor douĕ categorii de supuși Români numai din punctul de vedere și în intersul naturalisațiunei bulgare?

Acì este tocmai punctul, unde cestiunea dobândesce o îndoită importanță, și tocmai din acest punct de vedere, se poate împuta cu drept cuvêntproiectului de lege, că formulează o contradicțiune față cu tractatul de la Berlin. Căci observațiunile, care privesc pe supușii români, pot fi aplicate de asemenea asupra supușilor otomani și sêrbi și asupra Rumelioților, adecă aproape întregei peninsule balcanice.

Pentru a vorbì numai de supușii români, vom ḑice, că articolul 3 desparte în douĕ classe pe aceia, cari sûnt de naționalitate bulgară: Dacă locuesc pe malul stâng al Dunărei, ei sûnt străini, intocmai ca și Spaniolii și Englesii. Ei nu vor fi admiși la cetățenia bulgară de cât numai in urma unei îndoite șederi progresive, din care fiece perioadă este ficsată la 5 ani. Dacă locuesc pe malul drept, dacă sûnt din Dobrogea, atunci situațiunea lor este cu totul alta. Ei sûnt aproape cetățeni bulgari; și spre a devenì de tot, nu au trebuință de cât a indeplinì nisce condițiuni, ce pot fi efectuite ușor și repede. Vor perde capacitatea lor de a devenì cetățeni Bulgari, numai aceia, cari după un termin de doi ani din ḑiua publicărei legei, nu vor fi părăsit Dobrogea — o parte din Bulgaria anecsată la România — și nu se vor fi stabilit în așa numitul principat bulgar.

Astfel dar Bulgaria, in mai puțin de doi ani dela subsemnarea tractatului dela Berlin, care 'i-a dat și ei nascere, ridică pretențiuni asupra Dobrogei, asupra Rumeliei, asupra unor părți din imperiul otoman și din Sêrbia, și le revindică aceste părți aproape pe față. Ea prelucrează o lege de naturalisațiune, a cărei publicare numai nelinicesce statele vecine și a cărei esecutare ar provoca o adêncă sguduire și o încurcătură neevitabilă in toate relațiunile sale.

Nu este de trebuință a strica multe cuvinte pentru aceasta, căci dela ântâia privire chiar se poate mĕsura însemnătatea alărmătoare a acestei simptome.

Indată după aparițiunea acestui proiect de lege agentul diplomatic al Sêrbiei a protestat. Conducĕtorul agenției princiare române 'și a făcut reservele sale categorice in numele guvernului sĕu și 'mi a raportat arĕtêndu-mi, că proiectul de lege trebuia sĕ fie discutat cu toată graba de adunare și că numai cu o mare osteneală s'a accordat o amênare de trei ḑile.

L'am împuternicit îndată sĕ 'și reînoiască în scris reservele sale formale, sĕ ceară amânarea discuțiunii și sĕ aducă faptul la cunoscința representanților din Sofia ai marilor puteri. In urma acestora am fost însciințat, că discuțiunea a fost hotărîtă pentru . . . Maiu. In fine, ultima telegramă pe care o primesc de la agenția princiară din Sofia, 'mi anunciă că însuși A. S. principele Bulgariei a promis o amânare de opt ḑile.

Cunoasceți acum, domnul meu, mersul afacerii până în punctul, în care a ajuns actualmente și sûnteți prin urmare în posițiune sĕ arĕtați importanța ei cabinetului . . . Interesul tradițional al României pentru Bulgari încă de când au căutat și au găsit pe teritoriul României, pe lângă cea mai mare ospitalitate, educațiunea, marinimoasa cooperațiune a armatei române cu armata imperiălă rusească la opera liberării lor, în fine cordialitatea simțimintleor, ce cabinetul român, de la congresul dela Berlin, n'a încetat de a'i arĕta junelui principat bulgar, care a fost adus prin autonomie la viața politică, permit a mĕsura mărimea și sinceritatea dorinței, ce are România pentru a intreținè cele mai bune relațiuni cu Bulgaria.

Dar pentru a da roade, această dorință trebuie sĕ fie reciprocă.

O repede esaminare a unor semne caracteristice, ne îndreptățesce însĕ a ne îndoì de reciprocitatea ce guvernul princiar al Bulgariei cugetă a păstra in simțimintele sale față cu România.

Nu de mult, domnul meu, v'am comunicat pe scurt plângerile, ce cabinetul bulgar a ridicat contra Dobrogei, care este desemnată de dênsul ca cuibul, unde sub protecțiunea incapacității autorităților române, se nasce și se întreține brigandagiul care domnesce în Bulgaria. V'am comunicat deja o copie după voluminosul raport trămis de prefectul din Constanța ministeriului de interne asupra pretinsei formări de bande de tâlhari în Dobrogea. Acest document v'a convins despre neesactitatea acusațiunilor ridicate contra României și v'a probat, de care parte este nedreptatea. Incendiările de păduri de la fruntăria românobulgară și încălcările trupelor și milițielor bulgare în Dobrogea, care au avut loc de atunci încoace, au aruncat o lumină întristătoare asupra adevĕrului. Trebuie oare sĕ mai adaog spre amintire că, după nisce informațiuni căpătate din cel mai sigur isvor că d. ministrn de resbel bulgar, fĕcênd o inspecțiune la fruntăria bulgaro-română, mărturisì în consciință de față cu martori, că nu esistă nici o probă despre formarea de bande de tâlhari în Dobrogea?

Astăḑi fu adusă pe tapet cestiunea relativă la proiectul de lege asupra naturalisării supușilor români de origine bulgară, cari locuesc în Dobrogea. Cuprinsul acestui proiect declară, că Dobrogea este un teritoriu răpit dela Bulgaria și anecsat de România. Proiectul printr'un îndemn la emigrare ne mai pomenit și prin deosebirea, ce face între supușii uneia și aceleiași țĕri, organisează un sistem de naturalisațiune, care este preste putință sĕ fie primit, fiind că el este contrariu cu principiile dreptului public și internațional. Chiar dacă Dobrogea ar fi o provincie, pe care Bulgaria ar fi cucerit-o cu sângele seu, totuși proiectul de lege n'ar fi putut dispune cu mai mare comoditate despre o parte din locuitorii ei. Nu pare oare că acì ar fi aproape o provocațiune directă? Dacă proiectul asupra naturalisării în Bulgaria ar fi votat astfel precum este redactată acum, nu ar fi oare atunci România în drept, după ce a protestat la vreme în Sofia și la puterile semnatare tratatului dela Berlin, sĕ facă represalii și sĕ decreteze mĕsuri analoge față cu locuitorii din Bulgaria, din care o mare parte sûnt de origine română? Nu ar fi oare impuse României aceste mĕsuri și aceste represalii prin dorința de conservare și de legitimă apĕrare și prin trebuința de a restabilì ecuilibrul turburat? Oare această luptă pentru vrăjmășeasca atragere reciprocă a locuitorilor unuia din principate către celalalt n'ar provoca ea într'un chip primejdios o încurcătură vătĕmătoare și regretabilul prejudiciu pentru interesele publice ale ambelor părți și mai ales pentru interesele comerciale ale Bulgarilor? Nu s'ar periclita oare în mod serios liniscea și stabilitatea ce congresul dela Berlin 'și-a impus sĕ fundeze în orientul Europei? Nu s'ar cuprinde acì germenile unei complicațiuni eventuale?

Este în interesul cunoscut al ambelor principate vecine de a întreținè cele mai bune relațiuni; este în interesul Europei, care voiesce prin pace sĕ 'și apere opera în Orient, ca sĕ nu se ivească vr'o încordare în relațiunile dintre România și Bulgaria și nici sĕ esiste așa ceva.

In numele acestor diferite interese și basat pe aceste considerațiuni de tot felul; cabinetul român îndeamnă pe guvernul din Sofia sĕ renunțe la acele stipulațiuni din proiectul sĕu de lege, care vatĕmă pe România, și crede de a sa datorie sĕ aducă această neînțelegere în mod confidențial la cunoscința guvernului . . . pentru ca sĕ devie posibilă, pe cât este încă vreme, înlăturarea unor greutăți a căror întindere și însemnătate nu pot fi prevĕḑute.

Sûnteți autorisat sĕ vorbiți în acest sens cu domnul ministru al afacerilor străine din . . . și sĕ 'i lăsați și o copie de pe această depeșe, dacă Esc. Sa va esprima această dorință.

Primiți, etc.

Boerescu.

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.).

III.

Doctrină și canoane.

(6 Urmare).

Căsătoria adoua a mirenilor etc. Un argument, care dl Sturza crede a'l întrebuința cu resultat pentru admisibilitatea căsătoriei de a doua a preoților, este căsătoria de a doua a mirenilor. Dsa află că „sinoadele locale din timpurile vechi încă au regulat căsătoria în deschilinite timpuri în deschilinite moduri.... Așa p. e. sinodul local dela Neocesoria (a. 315) opresce preoților, ca nu numai sĕ nu sevêrșească a doua nuntă, dar nici sĕ participe la ospețele ei... sinodul local dela Laodicea vine și deslegă căsătoria a doua prin canon“. Cu un cuvênt dl Sturza susține în toată puterea cuvêntului, că până la sinodul dela Laodicea (a. 364) „sânții părinți au restrins pe creștini numai la o căsătorie“.

La aceste obiecțiuni, care dealtmintrelea nu stau în nici o legătură cu căsătoria preoților, am reflectat următoarele: „Trebue sĕ declar, că dl Sturza vorbesce în contra adevĕrului istoric când afirmă, că sânții părinți au oprit vre-odată căsătoria a doua la creștini. Da, a putut sĕ aibă și sânții părinți cuvintele apostolului: „ḑic celor necăsătoriți și veduvelor, bine este lor de vor remânè în starea aceasta“ biserica însĕ nu le-a sancționat ca lege, și nici a oprit vre-o dată căsătoria a doua la creștini. Desfid pe dl Sturza sĕ ne arete măcar un singur canon, care sĕ fi oprit aceasta“. Am cerut dela dl Sturza sĕ ne arete canonul, nu că prin aceasta ar fi dovedită admisibilitatea căsătoriei a doua la preoți, ci pentrucă dsa vrea sĕ afle în legislațiunea bisericei ecumenice cas de precedență de a abolì o lege anterioară prin alta ulterioară, creḑênd că *per analogiam* sĕ poate face tot asemenea și cu canoanele, care opresc a doua căsătorie a preoților. Ce face însĕ dl Sturza? Mĕ avisează la can. 7 al sinod, dela Neocesaria și la can. 1 al sinod. dela Laodicea adaugênd: „La aceste deschilinit atrag atențiunea amicului meu Mangra care până acum n'a creḑut, că esistă acest canon“ adecă canonul care opresce căsătoria a doua la mireni. În urmarea acestor obiecțiuni am venit în „audiatur et altera pars“ din „biserica și scoala“, și căutând canoanele provocate în toată estensiunea lor, am arĕtat, că ele nu opresc căsătoria a doua a mirenilor, ci regulează numai disciplina și conduita preoților la binecuvêntarea ei.

Faţă cu aceste obiecţiuni canonice, dl Sturza citând şi el can. 7 al sinodului dela Neocesaria, dimpreună cu comentariul seu din Enchiridion, face următoarea conclusiune. „Dacă ar fi fost concesă a doua nuntă la mireni, atunci biserica nu o ar fi numit curvie, precum nu a numit cea dintâiu nuntă. Dacă asupra nuntei a doua ar fi fost iertat preotului sĕ ceară binecuvêntarea lui Dḑeu, atunci încă nu s'ar fi numit curvie, ci ar fi fost taină sântă“. „Cine delăturează şi vrea sĕ falsifice dar înţelesul canoanelor, mĕ întreabă părintele Sturza, eu sau dta? Pentrucă aici numai cel orb nu vede, că înţelesul canonului este aşa după cum l'am pus eu, că adecă a doua nuntă a fost oprită şi la mireni în timpurile vechi“. Această conclusiune a dlui Sturza, ce-o trage din can. 7 al siond. dela Neocesaria, este eronată şi străină şi de înţelesul canonului şi de esplicaţiunea din Enchiridion.

Părinţii sinodului dela Neocesaria ḑic: „Presbiterul la nunţile celor de a doua nuntă sĕ nu mânânce fiindcă nunta a doua cere pocăinţă, şi cine va fi acel presbiter, care sĕ se învoiască prin ospĕtare la astfel de nunţi“. (can. 7) Preasânţitul Şaguna însoţesce canonul present cu următoarea esplicare: „Aici sĕ opresce preotului ca sĕ nu meargă la ospĕţul de a doua nuntă, căci în timpii aceia vechi nunta a doua s'a considerat de curvie şi se întêmpla arareori. De aceea cetim în acest canon, că cine va fi acel preot, carele sĕ se învoiască în astfel de nuntă prin împărtăşirea din ospĕţul ei“. Aceasta este esplicarea canonului în Enchiridion. Supunênd acum unei analise critice canonul citat, noi deosebim în el două părţi; partea ântâia vorbesce despre nunta a doua, ca de un fapt positiv: „nunta celor de a doua nuntă“; ear partea a doua cuprinde dispositiunea, ce opresce preoţilor a se ospeta la astfel de nuntă „presbiterul la nunţile de a doua sĕ nu mânânce“. Ocasiunea acestui canon (*occasio legis)*, precum sĕ vedem dară, au fost nunţile de a doua oară. Dacă era oprită căsătoria a doua la amireni cum afirmă dl Sturza, oprirea preoţilor dela ospĕţul ei prin canon ar fi un non sens. Insĕ canonul care opresce preoţilor a se ospĕta la nunţile celor de a doua oară s'a adus togmai pentrucă nunţile aceste erau libere şi permise în biserică. Trebue sĕ facem deosebire între căsătorie sau matrimoniu şi între ospĕţ (*convivium*). Preoţilor n'a fost oprită nici odată binecuvêntarea căsătoriei a doua, dar oprită a fost participarea lor la ospĕţul ei.

Cumcă canon. 7 al sinodului dela Neocesaria nu opresce a doua căsătorie a mirenilor, se vede în mod neîndoicios din can. 3 al acestui sinod care sună: „Despre cei ce cad în mai multe nunţi, timpul hotărît este, dar întoarcerea şi penitenţa lor scurtează timpul“. Aici se vorbesce espres de cei cu mai multe nunţi, adecă de cei cu trei nunţi, precum se vede din toate comentarele canonului. „Oamenii cei mai de de mult ierta sĕ se facă cununia la un om de trei ori“ ḑice Pravil.a „Acest canon ḑice, că timpul esaminărei celor ce s'au căsătorit cu doue sau trei nunţi, este hotărît, totuşi însĕ pocăinţa lor, credinţa lor către Dḑeu, şi împregiurările, care au silit feţele a contrage a treia căsătorie pot îndemna pe archiereul sĕ împuţineze timpul epitimiei lor“. [1] Tot acest înţeles ne dă şi tălcuirea din Pidalion: „Acest canon ḑice că timpul cercetărei celor mai de multe nunţi, adecă de trei nunţi, este arĕtat etc.“ Astfel se pronunţă şi Zonara: „*Tempus quidem igitur, inquit* canon *praefinitum est, sed eorum qui ob trigamiam poenitentiae addicti sunt coversio, ac fiducia erga Deum, tempus contrahit*“. [2]) Va sĕ ḑică, în canonul 3 al sinodului dela Neocesaria avem dovadă necontestabilă, că nu numai a doua, dar încă şi a treia căsătorie era permisă creştinilor încă din cele mai vechi timpuri. Opiniunea dlui Sturza remâne fără nici un temeiu. În adevĕr nici Preasânţitul Şaguna nu afirmă, că nunta adoua a fost oprită creştinilor, ci ḑice numai atâta, că preoţii erau opriţi de a participa la ospĕţul ei. Ba, el spune din contră în toată claritatea, că nunta adoua deşi se considera ca pĕcat, ea tot se întêmpla dar numai arareori. Şi se întêmpla arareori, nu pentrucă ar fi fost oprită de biserică, ci pentrucă crestinii însişi nu se învoiau bucuros la contractarea ei. Dl Sturza este atât de leal şi drept în apĕrarea sa, încât omite cu totul, din comentariul Preasânţitului Şaguna, frasa: „şi se întêmpla arareori“ (nunta a doua). Apoi mai schimbă şi terminii canonului cu ai comentariului în toată libertatea. Preas. Şaguna, făcênd istoricul canonului 7 al sinodului dela Neocesaria, ḑice în termini scurţi, că „în timpii aceia vechi nunta a doua se considera de curvie“. Dl Sturza în contra terminului legal din canon, spune că biserica a numit curvie nunta a doua“. Dar de unde atâta cutezanţă Dl Sturza? Vreai dta sĕ înlocuiesci terminii canonului cu ai comentariului, şi ceea ce ne înfăţişează canonistul ca opiniune îndividuală a crestinilor, sĕ ne o înfăţişezi ca pe un percept al bisericei! Fie! dar cel puţin reprodu fidel spresiunile comentariului, şi spune că biserica o „consideră“, dar nu că „numia“ curvie nunta a doua, căci este deosebire esenţială între a ţinè un lucru adevĕrat după certitutidine, şi a'l ţinè adevĕrat numai după probabilitate. Preas. Şaguna nu afirmă nicăiri, că biserica ar fi „numit“ curvie nunta a doua ci că de atare se „considera“ în opiniunea publică a creştinilor. Altcum nici Preas. Şaguna nu întrebuinţează preste tot terminul acesta. În comentariul canonului 1 al sinodului dela Laodicea îl înlocuiesce cu terminul „pĕcat“ ḑicênd: „în timpii primitivi ai crestinismului nunta a doua s'a socotit de pĕcat“.

Pentru ce s'a considerat nunta a doua de pĕcat în timpii primitivi ai creştinismului? Dl Sturza dacă va binevoì, va afla raţiunea acestei aspre socotinţe în noţiunea morală, ce aveau creştinii antici despre matrimoniu. „Va lăsa omul pre tatăl seu şi pre muma sa, şi se va lipsì de muierea sa, şi vor fi amêndoi un trup“, aceasta este legea generală, pe care se întemeiază căsătoria creştinilor fără îndoială. Sĕ nu uităm însĕ, această lege se repoartă esclusiv la căsătoria cea dintâiu, căci numai despre cei neînsuraţi, cari încă nu formează familie osebită de familia părintească, se poate ḑice că „va lăsa pe tatăl seu şi pe muma sa“, de oare-ce cei cu două nunţi deja mai de înainte au lăsat pe tata şi pe muma lor, când adecă s'au căsătorit ântâia oară. De aceea şi ḑice Grigoriu Teologul: „Nunta ântâia este lege, că una este legiuita însoţire a femeiei către bărbat, şi a bărbatului către femeie prin Dumneḑeescul glas şi prin venirea de faţă la nunta cea în Cana-Galileiei, legiută.“ Eară pentru a doua nuntă nu avem lege ci numai concesiune, precnm ḑice acelaşi teolog: „Eară nunta a doua este ertare“, că după ertare şi conpogorire se face întrebuinţarea ei, pentru „nevoia şi aprinderea firei“. Căci şi ceea ce ḑice Pavel despre vĕduve: „Eară de nu se vor putè ţinè, căsătoreascăse“, Crisostom tălcuindu-o ḑice că cu ertare, eară nu după poruncă. Eară dacă după ertare se face nunta a doua, atunci invederat este, că se supune canonisărei şi este pĕcat“. [3]) Eacă raţiunea pentru care în lumea creştină primitivă nunta a doua se socotia de pĕcat, şi biserica supunea penitenţei pe cei cu două nunţi. Nu trebue însĕ ca sĕ confundăm penitenţa celor căsătoriţi a doua oară cu oprirea căsătoriei insaşi. Nunţile de a doua n'au fost oprite cu adevĕrat nici odată, dar erau supuse cu toate aceste penitenţei. „*Nec vetitae sane secundae nuptiae*, ḑice Zonara, *nec omnino tamen impunitae sunt*“. [4])

Dl Sturza, pentru a arĕta, că a doua căsătorie a mirenilor a fost oprită de biserică în timpurile primitive, mai citează canonul 1 al sinodului dela Laodicea, care sună: „Se cuvine conform canonului bisericesc, ca acelora, cari liber şi legitim s'au împreunat prin a doua nuntă, şi n'au luat muieri pe ascuns, după ce a trecut un timp scurt, care ei 'l-au petrecut vĕduvi în rugăciune şi posturi, sĕ li se dee lor ertare, şi cuminecătură“. Apoi mĕ întreabă: „Ce insemnează în acest canon cuvêntul ertare? Pre care discipul ai d-ta putere a'i da ertare? Este că cel ce nu a călcat legea nu are lipsă de graţie, şi numai aceluia se poate şi i se dă ertare, care a călcat cutare poruncă sau lege, adecă care a fost oprit. Aşa dară şi sânţii părinţi dela Laodicea numai la acei creştini au putut sĕ le dee ertare, cari au sevêrşit o nuntă ce nu a fost concesă înainte de aceea“. Acì dl Sturza face o argumentare sofismată. Predicatul: „sĕ le dee ertare“ nu se rapoartă la căsătorie, ca şi când s'ar ḑice: „sĕ eartă căsătoria a doua“, ci se rapoartă la penitenţă. Cum am arĕtat, pănă la sinodul dela Laodicea, cei cu două nunţi erau supuşi unei penitenţie de unul sau de doi ani, hotărită precum observă Zonora, nu prin canon, ci prin obiceiu (*non a canone, sed tradita a maioribus consuetudine)*. Sinodul acesta însĕ vine, şi limitând obiceiul, enunciă prin canon, că celor căsătoriţi de a doua oară, după un timp scurt petrecut în post şi rugăciune, sĕ li se dee ertare a se cumineca. Aşa dară canonul dă ertare pentru scurtarea timpului de penitenţie, nu pentru contragerea căsătoriei, căci aceasta, cum am dovedit, n'a fost oprită nici odată ca sĕ fie lipsă de ertare sau dispensaţie dela archiereul pentru legitima ei contractare. Dacă era oprită nunta a doua, cum ḑice dl Sturza, atunci sinodul nu putea sĕ o legitimeze, ci mai vêrtos ar fi decretat desfacerea ei. De aceea ḑice Balsamon cu privire la ea: „*audivi non esse illicitum matrimonium ritu separari debeat.* [5]) Şi Beveregiu: „*bigamia semel contracta est, nulla uspiam cavetur lege, ut disolvatur.*“ [6])

Din cele espuse pănă acì se învedeređă, că biserica nici odătă n'a oprit a doua căsătorie a mirenilor. Fiind însĕ că dl Sturza nu vrea sĕ o vadă aceasta nici din canoane nici din comentarele Preas. Şaguna, ci din contră, dsa află şi susţine în toată puterea cuvêntului, că căsătoria a doua a mirenilor a fost oprită în timpurile vechi şi anume prin canonul 7 al sinodului dela Neocesaria, în scopul de a ne lumina asupra cestiunei, voiu presenta aici comentarele celor mai mari canonişti ai bisericei orientale. [7])

Zonara: *Sacerdos qui digamo benedixit, a mensa debet recedere, et non cum eo convivari,*

Balsamon: *Laicus, qui digamus est affectus, hinc non permititur nisi anno practerilo, esse divinorum sacramentorum particeps. Dicit ergo canon quod quoniam haec poena a sacerdote digamo indueitur, non debet cum eo in nuptiis convivium inire........ Recte autem definierunt ne sacerdos cum eo convivetur tempore nuptiarum. Post nuptias enim non prohibebitur cum eo accumbere, ut qui non sit omnino excomunicatus. Cum autem dixisset aliquando quispiam, debeee cum qui secundam uxorem dixît, postquam a secundo matrimonio diverterit ad poenitentiam recipi et poniri: (adhuc enim constante matrimonio, haec lacum non habent, secundum universalem regulam) audivit non esse illicitum matrimonium, ut separari debeat. Et propterea est quidem confirmatuni: modice autem punitur ut dictum est.* (Va urma).

Varietăţi.

* (Concert) Reuniunea pentru înfrumseţarea Sibiiului va arangia în 12 Iunie în grădina „Hermann“ din Sibiiu un concert, lacare sûnt învitaţi toţi iubitorii de înfrumseţare fără deosebire de naţionalitate, spre a mărì venitul, pentru care este arangiat acest concert. In deosebi sûnt învitate la acest concert doamnele Sibiiului.

* (Conferenţe). După „Kronstädter Zeitung“ s'au ţinut în 4 şi 5 Iunie n. în Braşov conferenţe nouĕ de 40 persoane în afacerile căilor ferate din Austro Ungaria, Germania de sud şi din Rusia cu deosebire în privinţa unei conţelegeri despre tarifele căilor acestora.

* (Drept statar). În 30 Maiu s'a întrodus — după „Magyar Polgar“ dreptul statar militar în Murĕş-Oşorheiu pentru husarii honveḑiani din escadronul 9 deacolo, care a început a se molipsì de boala desertărei.

* (Decan) la universitatea din Cluj — în facultatea juridică — pe anul procsim fu ales Dr. Clement Óvari.

* (Visite înalte). În 2 Iunie n. principele Gorciacoff sosind la Berlin, a făcut visită principelui Bismarck. Gorciacoff, după cum se afirmă, a resignat pentru totdeauna la activitatea sa politică şi ducênduse la Baden-Baden nu se va mai întoarce nici odată în Rusia.

* (O grindină oribilă) a căḑut în 24 Maiu asupra comunelor Vajkocz, Mahyoczy, Doboruska şi Csepely din comitatul Ung, nimicind mai tot şi vulnerând chiar şi vite. In Nagy şi Kis-Dobrany asemenea s'a descărcat în acelaşi timp o grindină pustiitoare, carea a stricat multe case.

* (Salutarea) cu pălăriile s'a delăturat în multe părţi. Cu deosebire în Carlsbad au decis toţi oaspeţii de cură a se saluta deaici încolo milităresce adecă: prin atingerea pălăriei cu mâna.

* (Zăpadļă în Maiu). Un corespondent din Kolberg scrie ḑiarului „Stettiner-Zeitung“ că la rusalele apusene în Kolberg şi giur a căḑut o zăpadă mare ningênd în 14 Maiu dela 4 oare după ameaḑi pănă la 7 oare seara mereu.

* (Se vor vinde cu doba) cât de curênd 2 bunuri ale contelui Francisc Haller şi ale baronului Sigismund de Perenyi.

* (Un duel) a avut loc Joi pe teritoriul elveţian între d-nii Henry Rochefort şi Cochelin cumnatul dlui Andrieux, prefectul poliţiei, în urma

scrisoarei injurioase a dlui Henry Rochefort publicată de diarul „Mot d'Ordre“. Rochefort fu rănit greu primind o înţepătură în stomac.

---

[1]) Enchiridion de Şaguna cum. la can. 3 al sinod. Neoces.

[2]) Pandectae car. e biblinth. Bolleianae f. 1 p. 404.

[3]) Pidal. tălc. can. 7 sinod. Neoces.

[4]) Pandect. canon. e biblioth. Bodle t. 1 p. 553.

[5]) Pandec. can. biblioth. bodleian. t. 1 pag. 407.

[6]) Guilielmi Beveregu ann. in can. 1 sinod. Laod.

[7]) Citaţiunea comentarielor o fac în limba latină, după cum se află în opul lui Beveregiu.

* (Concurenţă frumoasă). După cum se anunţă din Munich au concurat la postul vacant de carnifice (gâde) 280 persoane, între cari un friser şi un teatralist.

Pentru cei arşi din Bungard.

Transl.	28 fl.
P. Zach. Boiu as. cons.	2 fl.

În legătură sûntem în plăcuta posiţiune de a publica următoarele:

·/. Onorată Redacţiune! Aci ·/. am onorul a aclude spre administrare suma de 11 fl. 59 cr. v. a., colectată pentru nenorociţii din Bungard în parochia Sibiiu suburbiul inferior prin dl N. Vestemian, după lista ală-
·/₂ turată ·/₂, pe care On. Redacţiune e respectuos rugată sĕ binevoiască a o publica în cel mai deaproape numĕr al „Tel. Rom.“

Cu această ocasiune, şi prin aceasta se aduce la cunoscinţa on. antistii comunale din Bungard, că la suscrisa se mai află două ferdele cucuruz, dăruit de dd. Petru Mocean şi Nicolae Buian. On. antistie com. va binevoì a dispune ridicarea acelor cereale şi folosirea lor, amĕsurat destinaţiunei.

Dacă va mai încurge ce va la subscrisa spre ajutoriul fraţilor nostri nenorociţi din Bungard, voiu aduce la cunoscinţa publică pe calea „Tel. Roman“.

D-l Nicolau Vestemian, carele n'a cruţat osteneala a merge din casă în casă pe la credincioşii nostrii marinimoşi, şi a'mi administra citata sumă colectată de d-sa, primească prin aceasta espresiunea mulţămitei mele.

A onoratei redacţiuni.

Sibiiu în 25 Maiu (6 Iunie) 1880.

stimătoare,
Anastasia Toma.

Colectant: Nicolau Vestemian. — Petru Michaiu 10 cr., George Drăgan 20 cr., Ioan Moldovan 50 cr., Ioan Drăgan 10 cr., Ana N. Simtion 20 cr., Parascheva Stoica 5 cr., Ana G. Simtion 10 cr., Ioan Têrnăvean 20 cr., Ilie Dragomir 10 cr., Vasilie Crăciun 5 cr., Sofia Haffer 10 cr., Ioan Moldovan 40 cr., Eva Ilie Vintilă 30 cr., Ilie Vintilă 10 cr., George Chidu 20 cr., Dumitru Chidu 50 cr., Filip Negrea 5 cr., Nicolau Mocean 40 cr., Petru Caicuţ 20 cr., Iocob Marcis 20 cr., Ana G. Moldovan 20 cr, George Moldovan 20 cr., Ioan Morariu 40 cr., Toma Moldovan 10 cr., Petru Beşta 10 cr., George Moldovan 10 cr., Ilie Avrigean 10 cr., Ioan Leţa 10 cr., Gavrilă Sainan 5 cr., Nicolae Sitov 10 cr., Nicolae Beşta 5 cr., Parascheva Uriian 10 cr., George Popadan 10 cr., Lazar Isailă 1 fl., Ioan Imbaruş 5 cr., Ioan Popadan 4 cr., Ilie Galea 6 cr., Ioan Mihu 4 cr., Ioan Simtion 10 cr. Petru Imbăruş 30 cr., Maria Bogorin 10 cr., Ioan Chidu 10 cr., Parascheva Vestemian 10 cr., V. Roman 1 fl., Ilie Popadan 10 cr., Ioan Horea 20 cr., Nicolau Moldovan 50 cr., Lazar Moldovan 10 cr., Nicolae Apăşan 1 fl., Nicolae Petruţ 10 cr., vĕduva Petruţ 5 cr, Nicolae Roşca 50 cr., Parascheva Peovici 10 cr., Ioan Simtion 20 cr., Nicolae Bulea 10 cr. Suma 11 fl. 59 cr.

Suma tot. 41 fl. 59 cr.

(Balul român din Viena). Comitetul subscris îşi permite a da onor. public raţiociniul despre balul român arangiat în favoarea societăţii academice „România Jună“ în următoarele:

A). Percepţiuni.

I. Din Viena: Majestatea Sa împĕratul Francisc Iosif I. 100 fl., Majestatea Sa împĕrăteasa Elisabeta 50 fl., Doamnele patronese 874 fl., Bilete de onoare edate de comitet 643 fl., Bilete vêndute în burou 146 fl. Suma 1813 fl.

II. Din provincii: *a*) România 597 lei 21 galbini, 243 fl. 80 cr., *b*) Ungaria 45 fl., *c*) Bucovina 156 fl., *d*) Transilvania 10 lei 1 galbin 108 fl. Suma 607 lei 22 galb. şi 552 fl. 80 cr.

Total 607 lei 22 galbini 2365 fl. 80 cr.

B). Erogaţiuni.

Suma totală a erogaţiunilor este 27 lei 1425 fl. 86 cr.

Remâne deci venit curat 580 lei 22 galb. şi 939 fl. 94 cr.

Constatăm cu bucurie, că deşì spesele pe lângă toată economia, de oare-ce nu trebue lăsat din vedere, că balul român se numĕră între balurile cele dintâiu de elită de aici şi prin urmare arangiarea are sĕ fie cât se poate de splendidă, — se urcă la o sumă considerabilă mulţămită sprigînului călduros a onor. public român şi filo-român venitul totuşi e destul de însemnat.

Comitetul finindu'şi activitatea sa şi fiind absolvat de societate aduce în numele tinerimei române din Viena şi în special în numele societăţii „România Jună“ mulţămita sa ferbinte tuturor binevoitorilor contribuitori şi rugându'i a ne da şi pe venitor sucursul lor i asigurează tot odată, că acela va fi bine întrebuinţat.

Viena în 28 Maiu 1880.

D. Brahia, contr. Dr. *St. Ciurcu*, preşed. *B. Damian*, cassar.

Pentru rectificarea noastră şi îndeosebi pentru a stimaţilor colectanţi ne ţinem de datorinţă, a publica în special numele contribuitorilor şi anume:

Din Bucovina: Eminenţa Sa Metropolitul Morariu Andreevici 25 fl., Dl Cavaler P. Petrino Cernĕuţ 40 fl., S. Danilevici profes. 2 fl., dl G. Porumbescu profes. în Stupa 5 fl.

Prin colecta d-lui Gabriel de Pruncul în Suceava dela d-nii: B. N. Botoşan 10 fl., V. de Pruncul 10 fl., V. S. de Pruncul 6 fl., A. de Pruncul 10 fl., T. de Pruncul 6 fl., A. de Pruncul 10 fl., I. Botoşan 5 fl., S. de Pruncul 10 fl. Suma 67 fl.

Prin colect. d lui E. Luţia profes. în Cernĕuţi dela d-nii: N. Peremievici 1 fl., Z. Voronca 2 fl., E. Kalmutschi 2 fl., P. Ternovean 2 fl., I. Isopescul 1 fl., I. Topallo 1 fl., E. Luţia 1 fl. Suma 10 fl.

Prin colect. d-lui V. Mitrofanovici în Cernĕuţi dela d nii: V. Repta 2 fl., şi V. Mitrofanovici 5 fl. Suma 7 fl. Total 156 fl.

II. Din Ungaria Ilustritatea Sa Episcopul Aradului I. Meţian 10 fl., Ilustrităţile lor Anton Mocioni 10 fl., Dr. A. Mocioni 10 fl., E. Mocioni 10 fl., d. V. Babeş 3 fl., Ioane Popp preot gr. cat. în Bocseg 2 fl. Suma 45 fl.

III. Din Transilvania. Ilustritatea Sa Szabó episcopul Gherlei 3 fl.

Prin colecta d-nei Zoe Ienciovici în Braşov dela d-nele: M. A. Zanescu 5 fl. I. D. Ienciovici 5 fl. Il. D. Stănescu 5 fl. S. Boamben 3 fl., M. David 3 fl., Z. I. Popp 3 fl., M. O. Sorescu 3 fl. V. I. Popp 3 fl. Suma 30 fl.

Prin colecta d-nei E. Raţ în Turda, dela d-na E. Raţ 2 fl. şi domnii: I. Popp 1 fl. D. Şuluţ 1 fl. A. Moldovan 1 fl. Suma 5 fl.

Prin colecta d-nei E. Muntean n. Pipoş în S.-Sebeş, D-sa 3 fl. şi G. A. 2 fl. Suma 5 fl.

Prin colectarea d-lui I. Mihai în Orăştie D-sa 2 fl. şi N. N. 1 fl. Suma 3 fl.

Prin col. d-lui I. Strĕvoi în Zerneşti, dela d-nii: N. Penciu jud. reg. 1 fl., N. Garvin adv. 1 fl. A. Scheuchee 1 fl. C. Ivanovici 50 fr., I. Strĕvoiu 1 fl. Suma 4 fl. 50 cr.

Prin colecta d-lui A. Stoica în Oşorheiu, dela d-ni: A. Stoica 2 fl. M. P. Grideanu 2 fl. A. Frâncu 1 fl., D. Fagaraşi 2 fl. Suma 7 fl.

Prin col. d-lui I. Ciurea înv. în Bran dela d nii: G. Manoiu 1 fl, I. Ciurea 1 fl., I. Enescu 1 fl., N. Moldovan v.-pretor 1 fl. Suma 4 fl.

Prin col. d-lui prot. I. Gall în Abrud dela d-sa 1 fl., şi dl Adamovici paroch 1 fl. Suma 2 fl.

Prin col. d-lui G. Candrea adv. în Câmpeni dela d-nii: I. Ioanete pretor 1 fl., V. Coman farmacit 1 fl., Vişia propr. Abrud 1 fl., Dr. A. Kisbach medic 1 fl., R. K. 1 fl., S. Kepich 50 cr., Andreica proprietariu 1 fl., Un creştin 50 cr., G. Candrea 1 fl. 50 cr., N. Corcheşu înv. 50 cr., N. Dascalovits negust. 50 cr., E. I. Gerasim 50 cr. Suma 10 fl.

Prin col. d-lui Iosif. Goga înv. în Reşinari dela d-na A. Goga învĕţătoreasă 1 fl., N. Troanca not. 1 fl., P. Hoadrea 1 fl., S. Cioran 1 fl., P. M. Coman 1 fl., I. Henteş 50 cr. Suma 5 fl. 50 cr.

Prin col. d-lui Dr. Hanganuţ în Borgo-Prund dela d-nii: G. Ciat jud. r. cerc. 2 fl., I. Trif canc. 1 fl., P. Besian teol. abs. 1 fl, I. Monda preot 1 fl., I. Onea înv. dirig. 50 cr., A. Uşieriu 1 fl., I. Buzdug adm. protp. 2 fl.. G. Baloiu învĕţ. 50 cr., D. Şutu colector 50 cr., T. Bartoş not. 50 cr., I. N. Bacia econom 50 cr., Zs. Békésy 1 fl. St. Flămând 50 cr., I. Orban paroch 1 fl., T. Vrăşmaş 1 fl., Dr. N. Hanganuţ 3 fl. Suma 17 fl.

Prin col. d lui B. Popovici comerciant în Haţeg dela d-sa 1 fl., şi d-şoara E. Muntean 1 fl. Suma 2 fl.

Dl Pruncul în Braşov	1 galbin
Dl T. Barsean paroch în Dârste	6 fl.
Dl Turcu în Blaj	2 fl.
Dl Diamandi Manole	10 franci
Dl B. Moldovan pres. la sedria orf. în Boziaş	2 fl.
Suma	1 # 10 franci şi 108 fl.

Bursa de Viena şi Pesta

din 5 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	108.25	108.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	101.10	101.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	88.—	88.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.60	126.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.—	94.¹/₈
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	92.75	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.—	92.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	92.75	92.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	92.50	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.45	73.25
Datorie de stat în argint . . .	73.20	73.50
Renta de aur austriacă	88.85	88.70
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.80	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	833.—	832.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	275.—	276.10
Acţiuni de credit austr. . . .	264.50	263.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	111.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.33¹/₄	9.35
100 marce nemţesci	57.75	57.80
London (pe poliţa de trei luni) .	117.55	117.65

Economic.

Sibiiu 4 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.40—9.40; grâu sĕcăreţ fl. 6.90—7.90; sĕcară fl. 5.30—5.70; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. 3.80—4.20 Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—26.0; Sementă de cânepă fl. 7.—8.; Mazere fl. ——; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 3 Iuuie n. Pro hectolitră: Grâu 7.80—8.25; Grâu sĕcăreţ fl. 6.40—6.80; Sĕcară fl. 4.20--4.70; Ovĕs fl. 3.50—3.75; Cucuruz fl. fl. 4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. —.—; Fasole fl. 7—8; 7.40; mazere fl. —; Cartofi fl. 2.50--2.75; Fên fl. 2.30—2.50; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 70——; Unsoare de porc fl. 70——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11¹/₂; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 48— cr. carne de viţel 44—50. cr. carne de miel (intreg) fl. ———; oauĕ 7 de 10 cr. Têrgul de adi fu ceva mai bine cercetat de cât cele de mai înainte. Timpul escelent.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 26 Iunie şi 26 Iulie imob. soţiei lui Petru Wallmer în Braşov (trib.); în 13 Iulie şi 12 Aug. imob. Catarinei György născută Gyarmathi în Secj; în 12 Iulie şi 11 Aug. imob. lui Simion Copar în Gherla (judec. cerc.); în 19 Iunie şi 19 Iulie imob. lui George Binder şi ale rĕmasului după Martin Conradt în Sais (judec. cerc. Sighişoara); în 12 Iunie imob. Anei Gal, soţia lui Dionisie Csiki în Filpeşul mare (judec. cerc. Teaca); în 26 Iunie şi 26 Iulie imob. lui Dumitru Şandru în Rod (trib Sibiiu); în 16 Iunie şi 17 Iulie imob. Todorei Gavrea în Bogata (trib. Deva); în 11 Iunie pretensiunile active ale massei concursuale după G. Mureşan şi Bureczke (judec. cerc. Gherla); în 28 Iunie şi 28 Iulie imob. lui George Bakk în Dalnoc; în 14 Iulie şi 14 Aug. imob. lui Stefan Oprea în Szaraszpatak; în 2 Iulie şi 4 Aug. imob. lui Moise Pál în Pache; în 5 Iulie şi 5 Aug. imob. lui Michail Sütö în Zabola (trib. K. Oşorheiu); în 1 Iulie şi 2 Aug. imob. Elevterei Ghimbăşan în Braşov (trib); în 10 Iunie şi 10 Aug. imob. lui Iosif Benkö în Ocna Dejului (trib. Dej); în 10 Iunie imob. lui Mateiu Wiener în Şaroş (trib. Ibaşfalĕu); în 9 Iunie imb. lui Alecsandru Kis în Braşov (trib.)

Nr. 78/1880. 1—3

EDICT.

Ioan Mailat din Elöpatak, bărbatul legiuit al Elenei Jinga din Braşov, carele de şepte ani trecuţi a părăsit cu necredinţă pe soţia sa fără a se sci locul aflărei sale; — prin aceasta se citează ca în termin de un an şi o di sĕ se presente înaintea acestui for matrimonial, căci în cas contrar sentinţa de divorţ se va enunţa şi în absenţăi.

Elöpatak la 15 Aprile 1880.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Heghigului, ca for matrimonial de I instanţă:

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Nr. 101/1880/ppresbit. 3—3

EDICT.

Ioan Domnariu din Apoldul superior, comitatul Sibiiului, pretura Mercurii, carele preste 9 ani de dile a părăsit pe socia s'a Ana Moga tot de acolo, fără a i se sci ubicaţiunea se citează prin aceasta a se presenta înaintea scaunului ppresbiteral subsemnat, în termin de un an, şi anume până în 4 Maiu 1881 st. v. spre a respunde la acţiunea divorţială a soţiei sale, căci a din contră se va pertracta şi decide procesul intentat asupră-i şi în absenţa lui.

Dela scaunul ppresbiteral al tractului Mercurea în 3 Maiu 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Anunciu.

Am onoare de a aduce la cunoscinţa onoratului public român, că după o pracsă mai bine de 6 ani în calitatea de medic secundariu atât într'un spital dintre cele principale din Viena, cât şi în primul institut de cură cu apă rece de acolo, — m'am stabilit pentru sesonul de vară la

Gräfenberg
(Silesia - austriacă)

ca conducĕtoriu a celui mai vechiu institut de cură cu apă rece — fundat de însuşi nemuritoriul **Priesnitz.**

Informaţiuni mai de-aproape cu privire la această cură stau gata şi cu plăcere a comunica în decursul sesonului — direct dela Gräfenberg, eară în celalalt timp dela adresa mea stabilă.

Viena IV. *Goldegg-Gasse Nr. 9.*

Dr. **Hosanu,**
medicul institutului Priesnitz
din Gräfenberg.

[40] 2—3

Anunciu

pentru neguţătoria subscrisului, care constă din mărfuri curente, mode şi manufactură se caută ca

învĕţăcel

un tinĕr cu purtare morală bună, absolut cel puţin de două classe reale sau gimnasiale.

Tinerii de stare materială mai miseră vor fi prevĕduţi pre lângă victuale, şi cu îmbrăcăminte.

Doritorii de a se aplica ca învĕţăcei au a se adresa la subscrisul până în 20 Iulie st. n. 1880.

Abrud în 28 Maiu 1880.

Dionisiu Balossu,
comerciant.

[29] 4—6

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 63. Sibiiu, Joi 29 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Maiu.

Telegrama noastră ce o publicăm la alt loc ne spune, că s'a terminat și desbaterea specială asupra proiectului privitoriu la regularea proprietății din Transilvania. Telegrama este mai lungă decât telegramele obicinuite, este însě totuși prea scurtă pentru de a ne da o icoană întreagă a tuturor argumentelor pro și contra, precum și a tuturor consecuențelor unei legi de o importanță așa de mare pentru o țeară întreagă. Dară telegrama conține, cu toate aceste, în esență destul pentru de a confirma temerile, câte le am esprimat de când s'a ivit proiectul legei votate. Vom respecta legea după ce va fi odată sancționată și publicată. Până atunci însě nu putem sě nu o apreciăm așa după cum trebuie apreciată în fața raporturilor celor nefericite din Transilvania, pe cari o mână de oameni le esploatează numai pentru interesele lor unilaterale. Mulțămim însě și de astădată deputaților români și celor maghiari, cari au spriginit interesele maiorității poporațiunei transilvane, căci ei au servit tot odată și adevěratele interese a le patriei comune.

„Deutsche Zeitung“ de Luni seara ne spune de o crisă ministerială în Cislaitania, despre care susține foaia citată cu toată hotărîrea, că este acută. Ministri Horst, Korb și Stremayr se vor retrage sau îndată după întoarcerea împěratului dela Praga, sau cel mult după închiderea sesiunei dietale. Despre ministru de finance bar. de Kriegsau, care este în concediu, se dice, că se va mai întoarce în biroul seu numai pentru de a'și lua diua bună dela corpul funcționarilor din ministeriul seu! Se dice, că Taaffe a renunciat dela ideea de a mai forma un cabinet parlamentar și se va mulțămì cu compunerea unui cabinet de funcționari.

Legea electorală din Boemia are sě fie supusă unei reforme. Nu cunoascem care este cuprinsul proiectului în afacerea aceasta, dară după strigătele ce le vedem în presa „constituționalilor“ maioritarea nemțească de până aici ar fi periclitată și asigurată cea a Cechilor.

Diua întrunirei conferenței la Berlin nu va fi la 15, ci la 16 Iunie n. Intr'aceasta ne întăresce scirea despre învitarea ce a făcut ambasadorul Germaniei dela Viena guvernului austro-unguresc spre a trimite la Berlin un representant pe 16 Iunie. Așa dar tot ar fi speranță, că conferența nu va murì înainte de a se nasce. Dacă conferența va avè și vre un resultat practic, este un lucru, care poate fi tras la îndoială. Puterile nu s'au putut unì asupra unei note identice ca sě constringă pe Poartă a îndeplinì obligamentele ce i le împune tractatul dela Berlin. Toată treaba diplomației devine o comedie, când cetesce omul, că până când puterile se opintesc sě ciopleascá o notă, care sě i o pună Porții dinainte ca sě o cânte, aceasta 'și cântă respunsul ce ar avè de gând sě'l dea puterilor mari în urma notei lor: că dênsa a îndeplinit cu credință toate hotărîrile congresului, întru cât o privesc.

Albania încă tot rěmâne un vulcan în peninsula balcanică, care mai curênd sau mai târdiu va esploda. Italia are toți ochii îndreptați asupra acestui popor și Austro-Ungaria încă privesce la dênsul, ca la un razim contra panslavismului. Dragostea de două părți poate nasce rivalități și rìvalitățile conflicte între doi vecini, a căror raporturi de când cu „irredenta“, sûnt cam încordate.

În 14 Iulie a. c. armata Franciei va primì stindarde republicane.

Foia oficială din Bucuresci publică o instrucțiune, conform cărei se înlesnesc condițiunile petrecerei străinilor în România.

Elementele de preste Dunăre.

Intr'una din revistele *Timpului* dela 25 Maiu a. c. sě face o analisă a poporațiunei transdunărene. Eată ce se dice în acea analisă:

„Resăritul Europei, peninsula balcanică, înfățișează adi, ca de altădată priveliștea unor aspirații atât de contrare unele altora, încât ne este peste putin'ă a vedè în aceste mișcări ceva voluntar, de sine stătătoriu, cu o țintă clară, ci sûntem siliți a admite înfluențe de din afară, primeșdioase tuturor popoarelor peninsulei și fie căruia in deosebi dintre ele.

„Cu etnografia în mână, ne convingem lesne, că nici unul, absolut nici unul din aceste elemente, cel bulgar, albanez, grecesc, turc, sêrb, nu sûnt indestul de numeroase, fie care pentru sine, spre a putè esercita cu succes o predominațiune asupra celor lalte, încât la toate se aplică o spirituală comparație făcută de contele Andrássy, că lupta între două dintre ele ar semena cu lupta între doi lei ce se înghit reciproc, încât și dela unul și dela altul nu remâne decât coada.

„Intr'adevěr, dacă ne uităm la Sêrbi i vedem despărțiți în două tabere, nu tocmai simpatice una alteia, poate din cause etnologice chiar. Sêrbia ar dorì, în adevěr, sě adune sub sine pe toți cei de o rasă sub coroana familiei Obrenovici; însě lucrarea sa în această direcțiune se impedecă de aspirațiunea Muntenegrului care reclamă pentru sine acelaşi rol. Familia princiară Nieguș din munții negrii nu are mai puțin dorința de a fi centrul impregiurul căruia sě se grupeze viitorul regat al Serbiei mari. O a treia direcțiune, opusă amêndoror acestora, este aceea a unui regat al Slavilor de sud, sub auspiciele casei de Austria, cristalisat împregiurul Croației, căci Croații nu sûnt alta decât Sêrbi și catolici.

„Grecii perdênd multe din calitățile lor antice, mai cu samă aceea senină inteligență, care'i făcea atât de priviți pentru artă și sciință, au păstrat încolo multe din defectele lor antice, mai cu samă însě instinctele demagogice, atât de înrăděcinate, încât se simt chiar în descendenții desnaționalisați ai acelei rasse. Cu tot instinctul acesta nimic mai puțin decât constitutiv, și care, din contră, e negațiunea ori cărei mari formațiuni de stat, idealul lor politic e o Grecie mare cuprindênd poate imperiul bisantin de odinioară, format de Romani, dar atât de reu guvernat, atât de cumplit esploatat, cu așa stângăcie susținut de moștenitorii bisantini. Indealmintrelea Grecii au păstrat până adi vechea lor manieră de respêndire pe țěrmuri de mare și în centre comerciale, și numai pe aici pe colea formează sate de populațiune rurală, încât istoricul Paparigopulos, voind a delimita teritoriul asupra căruia Grecii ar avè drept, a trebuit sě'și numească charta sa, nu etnografică, ci — *etnocratică.* In noțiunea etnocrației se cuprinde însě din capul locului dorința de a predomnì, de a stăpânì asupra altora pe de altă parte însě cată a se scì dacă elementele etnocratisate pe hârtie vor și îngăduì cu mânile în sin o asemenea predominare.

„Venim acum la frații Bulgari. Dicem frați nu figurat, ci în sensul propriu al cuvêntului, de vreme ce regatul Asanizilor a fost româno-bulgar, și Asanizii însuși Români, după propria mărturisire făcută de regele Ioanițiu în diplomele sale adresate Papei.

„Aci întâlnim tendențe de revindicațiune și de predominare față cu toate elementele peninsulei, fie Români, fie Greci, fie Slavi chiar.

„Astfel s'a propus în adunarea legiuitoare de la Sofia un proiect de lege de naturalisare, în care se dice:

„De asemenea vor fi cetățeni bulgari, fără alte condițiuni de cât cele

---

FOIȚA.

Museul prefecturei județului Constanța.

Din inițiativa prefecturei și prin silințele sale formându-se un museu al județului în palatul administrativ, dăm acì descripțiunea obiectelor adunate până acum. Această operă nu este decât la începutul ei. Museul se va îmbogățì treptat cu nouele descoperiri ce s'ar mai face. Cercetările ce necontenit au loc, e de sperat, că va da mulțămitoare resultate.

Parte din obiectele museului se păstrează în cabinetul prefectului, parte sûnt aședate pe două rênduri, formând un aleiu în grădină conacului între corpul edificiului administrativ și poarta grădinei din spre mare.

Obiectele din cabinetul prefectului:

1. O remarcabilă sculptură în bas-relief pe piatră lungă de 35 cent. lată de 25 cent. Representă pe deul Bacus în atitudine triumfală. In mâna stângă ține tirsul, în dreapta o amforă, din care pare a věrsa vin în gura unui tigru. Bacus nu este singur. Un păstor cu toiag încovoiat și un bětrân cu un coș de struguri pe cap (nu poate fi decât Silen) îl însoțesc. Cortegiul ese de sub boltă de viță încărcată cu ciorchini. Nici o inscripțiune.

Această frumoasă sculptură este în destul de bine conservată. A fost găsită în satul Ester, din ocolul Constanța, departe 35 chilometri de orașul de reședință al județului.

2. Altă frumoasă bucată a fost descoperită în grajdul, ce s'a destinat pentru caii călărilor de rênd la administrațiunea ocolului Constanța. Servia de podină. Scoțênduse, fața din spre pământ se vědù, că este sculptată frumos în bas-relief. Representă un om cu capul gol, avênd barbă, îmbrăcat cu o manta aruncată preste umeri. Picioarele 'i sûnt goale. Mâna dreaptă este rădicată la gură, ear cu stânga ține un sul. Lângă piciorul stâng e o mască a tragediei. De ambele părți, la marginea pietrii, sûnt doue coloane de ordin corintian. Coloanele se rădică la înălțimea umerilor persoanei.

Ne aflăm, fără îndoială înaintea unui autor antic de tragedii în atitudine pănditoare: Un Eschil, Sofocle. Euripid sau chiar vre-un scriitor al timpului sculpturii, dacă aceasta era un portret. Formele sûnt elegante proporțiunea perfectă, întregul frumos. Timpul a lăsat urme preste această prețioasă operă, dar totul este încă bine conservat.

3. O bucată în piatră albă de 80 cent. lungime și 43 lățime. La margini două coloane de ordin corintian, sprijinind o arcadă. In mijloc stă sculptată în bas-relief o femeie îmbrăcată cu o torță în mâna stângă, ear în dreapta un obiect ce nu se poate bine distinge. Rochia statuei atârnă; mânile i sûnt goale. Capul care e sfěrâmat stă rědimat pe o semilună. Credem că femeea representă o divinitate păgână oare-care, poate pe Lucina, poate pe Diana ca deiță a nopții.

4. O placă de marmură albă, lungă de 58 cent. lată de 30, groasă de 42 cent. In partea de sus se află sculptată în bas-relief un bust representând figura unui legionar roman. Sub acest bust este săpată următoarea inscripțiune cu litere din cele mai frumoase:

MARIVS. CELSVS
MILES. CHR. VII.
GALL. VIXIT. ANNOS
XXXX. MILITAVIT
ANNOS. XXIIII
TITVLVM
POSSVERVNT. LIBERTI
VIVO MARIVS MEROV
RIVS ET MARIA CAIE
ET MARIVS TARA

Bucata este bine conservată.

5. Un cap de statuă, în marmură. Rest al unei statue de deă, a Venerii probabil. Nasul și o parte a obrazului sûnt stricate. Statua a trebuit sě fie sfărîmată de mâni barbare. Partea remasă atestă cu evidență a-

mai sus, locuitorii de naţionalitate bulgară, cari se află în provinciile anecsate de România şi Sêrbia, şi, nefiind hotărîţi a rĕmânè acolo, vor emigra în Bulgaria în termin de doi ani din ḑiua publicării acestei legi“.

„Anecsate de Români!

„In coloanele foii noastre am arĕtat, în mai multe rênduri, că Dobrogea n'a fost nici când bulgară, că predecesorii lui Mircea I încă o cuceriseră de la triburi tatare, că provincia a rĕmas a ţerii româneşti mult timp după prefacerea Bulgariei în paşalic, după moartea lui Şişman, şi că de la Mircea I a fost luată de cătră Turci. Am dorì sĕ ni se arate cum o provincie luată de Turci de la Români şi redată prin tractatul de la Berlin tot Româuilor, poate fi numită o provincie anecsată de la Bulgaria?

Albanesii sûnt într'adevĕr, numai în defensivă. Vechia lor organisaţie în *gentes* pe teritorii bine definite, şi poate aversiunea contra amestecului cu alte rasse, îi face sĕ nu dorească a predomina, dar îi împinge a nu se lăsa nici predominaţi. Teritoriul albanez şi-'l dispută acum, în mod etnografic, cele două, Sêrbia şi Grecia.

„Despre traco-români numai vorbim. Deşi sûnt într'un numĕr destul de mare în peninsulă, ei nu urmăresc idealuri politice şi ar fi buni bucuroşi dacă i-ar lăsa în pace sĕ 'şi vadă de biserică şi de scoală.

„Tendenţe de predominaţiune, eschiḑêndu-se una pe alta, vedem deci mişcând elementele de preste Dunăre. Unde pot duce aceste tendenţe, nu e greu de gâcit. In loc de a se stabilì un comun acord între toţi, pentru ca sĕ se respecte toate limbile şi toate naţionalităţile fără deosebire, pentru ca în teritoriile pe cari ele le ocupă sĕ se desvolte fie-care în pace — ori care ar fi împărţirea după state, — tendenţele de predominare, dorinţele de desnaţionalisare, vor duce la frecări continue şi vor face ca elementele menite de Dnmneḑeu şi de istorie a trăi laolaltă, sĕ ajungă a se certa şi bate pentru petece neînsemnate de pămênt şi pentru supremaţia cutărei sau cutărei limbi. Resultatul va fi, că fie-care din aceste elemente în deosebi se vor preface în mânile marilor vecini în instrumente contra lor înşile, că pacea nu se va stabilì nici odată, până ce cu toţii laolaltă vor încăpea sub o nouă dominaţiune străină, care nu va mai fi atât de slabă ca cea turcească. Cine nu e drept, nu merită a fi liber. Fără ca în organisaţiunea acestor state sĕ se introducă principiul suprem, că ori ce naţionalitate 'şi poate vedè în libertate de limba, de scoala, de biserica sa, fără egala îndreptăţire a limbelor, ori-care ar fi repartiţia teritorielor, peninsula balcanică va devenì teatrul unor rivalităţi de predominare regretabile pentru toţi de o potrivă. Victorii momentane ale unora vor fi urmate de victorii asemenea momentane ale altora, şi în aceste mişcări convulsive, când într'o parte când într'alta, cel ce va câştiga în adevĕr, va fi totdeauna un al treilea de din afară. Toate elementele în discordie vor scădea în ori ce privinţă, făcênd loc imigraţiunei şi predominărei străine.“

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.).

III.

Doctrină şi canoane.

(Încheiere).

Acest comentariu al lui Balsamon devine mai esplicat prin anotaţiunile lui Beveregiu la can. 1 a sinod. dela Laodicea, unde cetim..... *Patres passim istos etiam appellare digamos, qui priore uxore mortua alteram asciscunt; quemadmodum el omnes haut dubie canones, quibus digami commemorantur, intelligendi sunt. Et hujusmodi profecto digami ab Ecclesia semper tolerati fuerunt; ita tamen ut ignominia notati sint nec inperfectam Ecclesiae comununionem recepti, nisi brevem aliquam poenitentiam egerint.*

Alăturea cu canoanele şi comentatorii lor încă şi istoria bisericei mărturisesce despre practica căsătoriei a doua la creştinii din timpurile primitive. Apologetul Minuţiu Felix din secolul II o apĕră cu mult talent în contra polemicului păgân Ceciliu.[1] Tertulian din secolul III de asemenea vorbesce despre practica căsătoriei a doua.[2] Sinodul ecumenic I în can. 8 pune ca condiţiune la reprimirea Novatianilor în sinul bisericei ortodocse împărtĕşirea lor cu cei insoţiţi prin a doua nuntă. În anotaţiunile lui Beveregiu la can. 7 al sinodului dela Neocesaria aflăm, un oarecare episcop Constantin întrebând pe mitropolitul Nichita al Heraclei dacă este permis episcopului diecesan a da dispensaţie pentru nunţile de a doua oară, metropolitul i a dat următoriul respuns: „*Accurata sane disciplina bigamos coronare non novit. Magnae autem Ecclesiae consuetudo haec non observat; sed bigamis etiam sponsalitias coronas imponit etc*“.

Luând acuma în privire canoanele citate mai sus, dimpreună cu comentarele lor, ce le aflăm, în Enchiridion Pidalion, la Balsamon, Zonara, Aristen şi la Beveregiu, oare cine nu va vedè, că dl Sturza denaturează şi falsifică în mod sistematic înţelesul canoanelor referitoare la a doua căsătorie a mirenilor? Grigoriu Teologul, care a trăit inmediat după sinodul dela Neocesaria, mai competent de a se pronunţa asupra înţelesului canon. 7 al acestui sinod, ḑice, că „nunta a doua este ertare“. Dl Sturza ḑice, că a fost neiertată! Balsamon spune, că a doua nuntă totdeauna a fost confirmată de biserică: *et propterea est quidem confirmatum* etc. Dl Sturza ne spune că ea a fost oprită! Zonara ne spune, că binecuvêntarea nunţì a doua urma de regulă din partea preoţilor, când cerea trebuinţa. Dl Sturza ne spune din contră, că preoţilor n'a fost iertat sĕ ceară binecuvêntarea lui Dḑeu asupra nunţii a doua! Beveregiu ḑice, că cei cu doue nunţi au fost toleraţi totdeauna de biserică: *digami ab ecclesia semper tolerati fuerunt.* Dl Sturza ḑice că nu! Aşa dar istoria, canoanele şi toţi comentatorii lor dovedesc în mod necontestabil practica neîntreruptă a căsătoriei a doua la creştinii laici, chiar dela începutul bisericei. Singur canonistul modern, dl Sturza, este cel dintâiu, care se presentă în această cestiune canonică cu o teorie şi opiniune contrară. Dsa cel dintâiu şi singurul susţine, că nunta a doua a fost oprită creştinilor laici. Ba tot dsa susţine, şi încă cu toată siguranţa, că canoanele sinoadelor locale, şi astfel şi canoanele referitoare la a doua căsătorie a creştinilor, s'au sancţionat şi ridicat la valoare ecumenică numai în conciliul Trullan, pe când noi scim, că canoanele sinoadelor locale, câte s'au ţinut până la sinodul IV ecum. au fost deja sancţionate, cu putere asupra întregei biserici universale, prin canonul 1 al acestui sinod. N'a fost dar, şi nici era trebuinţă dle Sturza, ca sinodul VI ecumenic sĕ cerceteze, sau sĕ citească, cum ḑici dta, canoanele sinoadelor dela Neocesaria şi Laodicea, ca astfel sĕ vină în discusiune căsătoria a doua şi a treia a mirenilor!

Cu cele espuse până acì aş fi terminat cercetările mele critice; un lucru însĕ, care formează obiectul controversei dintre mine şi dl Sturza, a doua căsătorie a preoţilor, a remas neatins. Şi dacă n'am vorbit în această cestiune, eu am sĕ mĕ plâng numai contra d-lui Sturza, care alesese de titlul articolilor sei a doua căsătorie a preoţilor, fără ca sĕ vorbească la ea. D-sa a vorbit multe de toate, a vorbit despre a doua căsătorie a mirenilor, despre patriarhatele din Rusia, Bulgaria etc. şi eu ca critic trebuiam sĕ mĕ restring la aceste. O singură citaţiune face d-l Sturza în Nr. 151 al Telegrafului Roman“ prin carea atinge căsătoria a doua a preoţilor. Dar şi aceasta, ca toate citaţiunile d-sale este atât de rĕu aplicată, încât cine-va cu cunoscinţă de canoane trebue sĕ remână uimit de superficialitatea sa în jurisprudenţa canonică. D-l Sturza nu voesce nimic mai puţin de cât sĕ arete, că nainte de sinodul al VI lea ecumenic erau preoţi căsĕtoriţi şi a doua oară, şi că sinodul acesta a permis, ca ei sĕ remână şi mai departe în funcţiunile lor. În susţinerea acestei opiniuni d-sa citează din „Enchiridion“ o parte din comentariul canonului 3 al sinod. VI ecumenic, şi anume citează pasagele următoare: „Din acest canon ne învĕţăm, că în timpii acestui sinod preoţii bigami remân în funcţiunile lor preoţesci, spre vătĕmarea canonului, care lipsesce pe preotul bigam dela funcţiuni“. Prin cuvintele aceste Preasânţia Sa Şaguna ne arată aceea ce ne spune clar însuşi can. 3 al sinod. VI. că adecă pe timpul acestui sinod se aflau preoţi bigami, cari funcţionau în contra canoanelor, *per abusum*; ceea ce sinodul condamnă în terminii cei mai aspri, oprind cu desevêrşire preoţilor bigami de a sevêrşì funcţiunile sancerdotale. Voi lăsa acì sĕ urmeze pentru lămurirea adevĕrului însuşi can. 3 al sinod VI. care sună .... Noi toţi la olaltă judecăm pe aceia, cari au fost încurcaţi în două nunţi, şi până la 15 a trecutei luni Ianuarie, al trecutului al patrulea Indiction a anului 6199 au servit pĕcatului, şi nu s'au curăţit de acesta, sĕ se supună segregaţiunei canonice, eară cei ce au căḑut în acest pĕcat al bigamiei, dar mai nainte de aceasta a noastră hotărîre au recunoscut ceea ce este de folos, şi de cel rĕu s'au abătut, şi departe gonind dela sine vieţuirea adulteră, şi-au căutat din nou învĕţându-se continenţei, şi părăsindu-se de fărădelegile lor, fie că au fost presbiteri, fie ca diaconi, pe acestia i a judecat sinodul sĕ se contenească de ori-ce administraţiune sacerdotală, şi sĕ fie pedepsiţi pe un timp, dar sĕ se împărtăşească de onorul şederei şi al stărei, şi cu aceasta sĕ se îndestuleze, şi sĕ se plângă Domnului, ca sĕ li-se erte lor nelegiuirile lor cele din nesciinţă, căci a binecuvênta pre altul, cel ce este datoriu a'şi grigì ranele sale, este lucru nepotrivit etc.

Aşadară canonul citat, cuprinde tocmai contrariul dela ce afirmă Dl. Sturza. In adevĕr nime, cine va cetì cu destulă atenţiune acest canon, nu va afla atins nici cu o literă, că preoţii căsătoriţi a doua oară, remân şi mai departe în funcţiunile lor, cum susţine Dl. Sturza. Din contră va afla că canonul, supune segregaţiunei canonice, pe preoţii bigami cari până la întrunirea conciliului al II-lea Trullan nu se despărţiseră de femeile lor; adecă'i lipsesce de gradul ierarchic şi-i pune în rêndul mirenilor; eară celor ce mai înainte se despărţiseră de bună voie de femeile lor de a doua oară, fiind că cei mai mulţi căḑuseră în nelegiuire din nesciinţă, sinodul le lasă onorul şi titlul preoţesc, însĕ le interḑice espres ori ce administraţiune sacerdotală. Şi dacă Dl. Sturza susţine cu toate aceste că preoţii bigami au fost toleraţi de conciliul Trullan în funcţiunile preoţesci, trebuie sĕ-i declar, că Dsa susţine un neadevĕr palpabil. Cu adevĕrat, Preas. Şaguna istorisind ceea ce sinodul Trullan revelase, ca un fel de abus, adecă funcţionarea preoţilor bigami, în contra canoanelor positive, se folosesce de aşa numitul presente istoric: ......„In timpii acestui sinod preoţii bigami remân în funcţiunile lor .... etc.“ Dl. Sturza

---

[1] Min. Felix „Octav“. C. 31.

[2] Tertullianus, exhort ad uxor. l. 1.

---

ceasta. Mărimea capului este naturală. Lucrul este distrus. Restul statuei s'a găsit în săpături făcute la Constanţa.

6. Alt cap de femeie, în marmură albă curată mai mare decât natural. Jumĕtate este acoperit de o măramă, care descinde pe umeri. Pĕrul gătit în formă de perucă, gâtul ornat cu două şiruri de mărgele, representă o matronă. Nasul şi bărbia sûnţ stricate. Statua a trebuit sĕ fie sfărîmată şi diformată tot de mâni barbare.

7. Un colţ de frontispiciu, în marmură. Forma bucăţii neregulată. Cea mai mare lungime de 35 cent. Sûnt sculptaţi în bas-relief, Esculap, Igea şi un copil. Esculap are braţul drept şi o parte a peptului până la mijlocul corpului goale. Mâna dreaptă stă reḑimată pe un trunchiu împregiurul căruia stă încolăcit un şerpe. Mâna stânga ţine o manta ce dela umĕr atârnă până la picioare. Igea, ḑeiţa sănĕtăţii, cu capul gol, îmbrăcată până la glesne, ţine în mâna stânga un vas din care un şarpe bea. Copilul trebue sĕ represente un suferind oare-care. Bucata aceasta a fost găsită în mare. A făcut fără îndoială, parte dintr'un frontispiciu, făcut în bucăţi de mâni ignorante şi barbare. Dar urmele mânilor duşmane artelor antice se vĕd în Constanţa ori decâte ori se descopere marmure vechi sculptate.

8. Un capistel de coloană, ordin corintian, în marmură, foarte bine conservat. A servit poate la vre-o coloană de templu. Înt'ro parte se vede săpată o cruce de formă genoveză, dar săpătura pare relativ mai recentă. Genovezii cât au ocupat oraşul acesta, au întrebuinţat la edificiile lor petrele şi marmurele antice din localitate. Vor fi întrebuinţat şi acest capistel.

9. Bucata în marmură lungă de un metru 13 cent., lată de 40, groasă de 12 cent, a fost găsită pe malul mării, lângă apă. A fost scoasă de valurile furtunelor din earna aceasta în dreptul cuartierului tartar. Faţa sa principală pe jumĕtate, este ocupată de un bas-relief representând un resbelnic călare foarte bine făcut. La capul calului un arbore împregiurul căruia se află încolăcit un şerpe. Pe umerii resbelnicului atârnă o haină. Sub bas-relief stă o inscripţiune în limba greacă vechie începênd cu obicĭnuitul: *ΑΓΑΘΗΙ ΤΥΗΙ*. Inscripţiunea nu se poate bine cetì din causa micilor melci de mare cari încrustânduse preste toată suprafaţa au vĕtămato. Se poate sci însĕ, că mai multe persoane (ce sûnt subscrise şi au nume grece) pline de recunoscinţă pentru binefacerile alteia, i a consacrat acest monument.

10. Patru bucăţi în marmură purtând inscripţiuni în limba greacă antică şi latină. Făceau parte din petre de mormênturi.

11. Un mic cap de leu în piatră de coloare închisă.

„Farul Constanţei“.

(„Steaua României“) din Iaşi ne spune că adunarea generală a cercului Jokey-Club a votat în şedinţa de Duminecă 18 Maiu, suma de 1000 lei ca ajutor pentru incendiaţii din Focşani.

însă trebuia sĕ scie, că presentele istoric nu esprimă acţiunea, ce se continuă, ci o acţiune sĕvêrşită în trecut şi în casul de faţă esprimă o acţiune sĕvêrşită „spre vătĕmarea canonului“ pe carea sinodul Trullan o condamnă aspru, hotărînd ca astfel de acţiune sĕ nu se mai facă pe viitoriu. Şi apoi oare ertat este canonistului, ca o abatere dela canoane, condamnată de chiar sinodul ecumenic, sĕ o iee de regulă şi normă canonică? dl Sturza recunoasce, că căsătoriile preoţilor de a doua oară nu au fost nici odată lege în biserică. Aşadară, dacă n'au fost lege, ele atunci au fost fără de lege. Apoi Dta fără de legea vreai sĕ o întroducă ca lege, în biserica ortodocsă?

Mai mult decât toate părerile smintite ale dlui Sturza mĕ supĕră nestabilitatea dsale şi lipsa de principie dovedită prin respunsul ce-mi adresează. Dsa declarase congresul nostru bisericesc ca competent de a întroduce singur căsătoria a doua a preoţilor[3]); ear acuma ne spune, că o poate introduce numai în conţelegere cu celelalte biserici ortodocse. Ba merge până a ne descoperì, că dsa „a vorbit numai ca sĕ vorbească, a scris numai ca sĕ scrie,“ căci congresul nu este deobligat, ca sĕ asculte nici de opiniunea publică, nici de alte păreri ce sĕ abat dela opiniunea publică. Aceasta este foarte adevĕrat! Dar, dacă opiniunea Dtale, părinte Sturza, cuprinde in sine adevĕrul nefalibil, atunci Dta nu trebue sĕ recedi dela ea, nici sub o condiţiune, ci din contră trebue sĕ stăruiesci prin puterea argumentelor, ca sĕ-o împui chiar şi congresului! Altcum spre orientarea dlui Sturza, am sĕ-i spun, că congresul nostru bisericesc din 1878 luând în discusiune formală afacerea căsătoriei de a doua oară a preoţilor, a aflat şi a enunciat prin conclus, că această afacere nu se ţine de competenţa sa!

In sfêrşit, pentru cei ce n'au avut ocasiunea de a cetì articolii mei despre a doua căsătorie a preoţilor, măcar de vor şi privì principiile şi instituţiunile ce apar, ca nisce principii şi instituţiuni nepotrivite cu liberalismul modern, eu repet, că oprirea căsătoriei preoţilor de a doua oară este un percept de origine apostolică, pe care biserica ecumenică l'a enunciat ca lege obligătoare şi permanentă pentru toate bisericile ortodocse! Fără a me provoca la canoane voiu cita acì numai ce aflăm în anotaţiunile lui Beveregiu la can. 17 apost. *„D. Paulus Episcopum unius uxoris vivum esse praecipit; item presbyterum et diaconum*[4]) *Unde origines „nec episcopus, nec Presbyter, nec diaconus, nec vidua possunt esse digami*[5])“ *„Unius matrimonii esse oportere, qui alleguntur in ordinem sacerdotalem, usque adeo quosdam memini digamos loco dejectos*[6])„ *„Presbiter esse non alius potest, quam laicus, qui semel fuerint maritatus*[7])“ *„Quantum detrahant fidei, quantum obstrepant sanctitati nuptiae secundae: disciplina Ecelesiae et praescriptio Apostoli declarat, cum digamos non sinit praesidere*[8])“

Las dară pre dl Sturza sĕ se mângăie, cel puţin cu credinţa, că tractatul dsale despre a doua căsătorie a preoţilor, a rĕmas nevătĕmat de principiile şi argumentele canonice desvoltate de mine. Credinţa mântue pe om! *V. Mangra.*

Varietăţi.

* (Necrolog). *Ioan Poppescu,* paroch, în comuna Ţinţari, după o scurtă suferinţă împărtĕşindu-se cu sf. taine a încetat din viaţă în 9/21 Maiu la 4 oare p. m. în etate de 41 ani.

Despre această perdere dureroasă inconsolabila sa soţie, Rahira născută Eftimie Popovici, precum şi mama sa Taţiana, surori, cumnaţi, cumnate, nepoţi şi nepoate încunosciinţează pe toţi amicii şi cunoscuţii rugându'i a'i da ultima onoare la înmormêntare, care va fi în 11|23 Maiu la 2 oare p. m. Remăşiţele pământesci ale reposatului se vor depune în cimiterul bisericei celei nouĕ.

Ţinţari, 10/22 Maiu 1880.

* (Nocrolog). Timoteiu Miclia, advocat ca soţ, în numele seu, cât şi a Ecaterinei Cosma văduvită Bordan, — Amalia Cosma ca sorori — Iuliu Bordan cu soaţa s'a Marişca năcută Király ca nepot, — Ecaterinei Ioanescu măritată Popovici, şi Sabinei Ioanescu măritată Popovici, ca verişoare, — Annei Bragia Miclia măritată Popovici, — Annei Miclia măritată Icma, şi Elisabetei Miclia ca nepoate, — Ioane Popovici, — Vichenţie Popovici. — şi Alesandru Popovici ca gineri, — Vasiliu Bordan, Coriolan, Angelica, Alesandru şi Fabius Popovici ca strănepoţi încunosciinţează cu inima intristată cumcă amata 'i soţie, soră, mătuşă, verişoară, soacră şi mătuşă bătrênă *Iulianna Miclia* născută *Cosma* în etate de 47 ani după o căsătorie fericită de 29 ani şi după un morb îndelungat, provĕduta cu sântele sacramente, a răposat în 1 Iunie 1880 la 6 oare sear'a.

Remăşiţele rĕposatei s'au depus spre eternă odichnă în 3-lea Iunie 1880 la 11 oare antemeridiane după datenile şi ceremoniile rituale în cripta familiară din Cacova. Fie'i ţerînă uşoară!

* (Postal). Postul de magistru postal în Sânmărtin (comit. Têrnavei de jos) este de ocupat prelângă depunerea unei cauţiuni de 200 fl. Cu acest post sûnt legate următoarele emolumente şi adecă: un salariu anual de 480 fl. şi pauşale pentru cancelarie 72 fl. Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi adreseze suplicele lor în restimp de 3 sĕptĕmâni la direcţiunea postală din Sibiiu.

* (Calea ferată Braşov-Bucuresci). Pe linia aceata cu începere de la 15 Iunie st. n. se întroduce următoarea ordine a trenurilor:

I. *Tren accelerat*: Plecarea din Braşov la 3 oare 23 minute după ameadi, sosirea în Bucuresci la 9 oare 50 minute seara. — Plecarea din Bucuresci la 8 oare 40 minute dimineaţa, sosirea în Braşov la 2 oare 4 minute după ameadi.

II. Trenul de persoane: Plecarea din Braşov la 10 oare 12 minute în. de ameadi, sosirea în Bucuresci la 7 oare 30 minute seara. — Plecarea din Bucuresci la 11 oare 15 minute înainte de ameadi, sosirea în Braşov la 6 oare 3 minute seara.

* (Comisiunea de aici pentru stabilirea impositelor) a stabilit şi impositul ce are sĕ'l plătească statului Redactorul „Trombitei Carpaţilor“, despre care onor. comisiune are scire, că locuiesce în Sibiiu în Strada măcelarilor. Ni s'ar face o mare plăcere, când ni s'ar mijlocì şi nouĕ comunicaţiunea sau „schimbul“ cu un diar, care cu toate că „locuesce sub acelaşi coperiş unde locuim noi“, noue ne este străin, ba cu totul necunoscut chiar. Până însĕ sĕ ne bucurăm şi noi de luminile coloanelor diarului din cestiune, felicităm pe statul, care are parte de comisari atât de iscusiţi de află nu numai contribuabili de care esistă, ci şi de care nu esistă.

* (Foc). În 14/26 Maiu a. c., pre la oarele 1$\frac{1}{2}$ p. m., pe când întreaga populaţiune era la câmp pentru săparea cucuruzului, s'au întêmplat în comuna Ighisdorful-românesc un foc înfricoşat, care într'o oară a nimicit toată averea la 27 familii române şi una maghiară, aşa încât astădi stau sub ceriul liber fără nici un ajutoriu, ne-avênd nici barem nutrimentul şi vestmintele, afară de cele ce le-a avut pre trup; dintre toate aceste famalii nu au fost nici una asigurată.

* (Din Dobrogea) se scrie la „Deutsche Zeitung“ dto Constanţa 2 Iunie n. următoarele:

Cine a cunoscut vechia Chistenge turcească şi calcă astădi în rumâneasca Constanţa — precum o chiamă acuma oficial —, nu crede, că este acelaşi oraş. Drumurile fără fund sûnt înlocuite de căi europene, s'au înfiinţat bulevarduri plantate cu arbori, şi tocmai are sĕ se întemeieze o grădină publică. Guvernul a edificat lângă mare stabilimente frumoşele de băi, un otel mare se ridică în apropierea lor, şi în oraş încă s'a îngrigit pentru străini prin clădirea de ospĕtării convenabile şi case europene. Comerciul ia un avênt din ce în ce mai mare, şi cu România sûntem legaţi comod prin calea ferată dela Cernavoda la Constanţa. Colonia străinilor cresce pe di ce merge şi immigraţia din Bulgaria a Mohamedanilor, cari trăiesc acolo apăsaţi, ne-a adus un element avut şi lucrător. Guvernul se îngrigesce, ca Dobrogea negligiată şi faimoasă sĕ devină un teritoriu productiv, şi nu e mirare, dacă Bulgarii simt un dor de anecţiune. Cea dintâiu gazetă în Dobrogea a părut în 1 Maiu (st. v.) aici sub titlul: *„Farul Constanţei“*; acum a urmat în Tulcia un al doilea organ *„Familia“*. (Noi scim că în Tulcea apare de mai nainte încă *„Steaua“ Dobrogei“*, care prin urmare a fost cea dintâiu foaie dobrogeană. Nota redact. „Tel. rom.) — Din Bănat se aşeadă mulţi Români în Dobrogea. Din Sân-Ioan au venit 20 de familii în ocolul Măcin, unde au înfiinţat un sat nou cu numele „Bănat“. Alţi colonişti se află pe drum încoace, spriginiţi fiind de oficiolate. Şi cele trei colonii nemţesci de lângă Tulcea, cari datează de pe timpul turcesc, înfloresc şi sporesc, tot astfel şi coloniile „Staroviercilor“ rusesci.

* (Macedo-românesce) publicăm după jurnalul „Frăţilia întru dreptate“ următoarele: Ne scriu dela Constantinopole că mulţi din Macedo-Românili cari sĕ află acolo dor ca sĕ'şi înveaţă ghine limba lor auşească şi tră aestu lucru caftară adjutoru dela Societatea de cultură Mocedo-Română de aoace ca sĕ se facă la Constantinopole una scoală românească la care va se aducă şi mulţi din neguţători (premitefţi) când va scăpa de lucruri. Himu siguri că Societatea de aoace, care tră adjutoru a Macedo Românilor se face va se aleargă se da adjutoru la fraţili a nostri dela Constantinopole cari prinde se li lăvdăm tră adeveratele a lor simtemente Romanesci.

* („Steaua Dobrogei“) dela 17 Maiu ne spune că P. S. S. Iosef episcopul Dunărei inferioare, în seara de Marţia trecută a debarcat la Tulcea, unde a fost primit cu toate onorurile cuvenite atât de autorităţi cât şi de clerul diferitelor naţionalităţi (printre cari şi hogii moscheelor). Intre altele Prea Sânţia Sa are a se ocupa şi cu punerea în ordine de bună administrare a celor două monastiri dobrogene „Cocoşul“ şi „Cialâcul“ (prima de monahi şi a doua de monahe) care se par actualmente destul de bine organisate în unele privinţe.

* (O cameră tapetată cu timbre postale). D. Anton Mavrus, stimatul cetăţean, care a ocupat mai multe funcţiuni înalte, şi care încă actualmente este membru în consiliul comunal şi membru al cassei pensiunilor, pe lângă aceste două însărcinări, a găsit încă timpul sĕ se ocupe şi cu câte-va lucrări de adevĕrată artă şi rĕbdare, care merită şi atenţiunea tuturor. Intre aceste lucrări, în primul rênd, trebue sĕ punem tapetarea unei odăi spaţioase numai cu timbre postale române şi străine. A vedè cine-va gustul, cu care este întocmită acea tapetare, arangiamentul timbrelor, a colorilor, a florilor, regularitatea cu care sûnt aşedate, în fine acel ensemblu, care o pune în rêndul lucrărilor de artă, remâne în mirare de talentul şi rĕbdarea dlui Mavrus, care n'a pus de cât un an de dile spre a-'şi sfêrşì această operă a sa. Mii de timbre au fost întrebuinţate.

Această odae astfel tapetată de Mavrus a avut amabilitatea sĕ o espună la vederea tuturor d-nilor, cari vor fi curioşi a'i admira lucrarea. Deja, mai multe personage înalte politice şi din societatea mare, au visitat casa dlui Anton Mavrus şi au rĕmas încântaţi la vederea unei aşa lucrări de artă şi rĕbdare. Noi încă visitând-o, nu ne-am putut oprì a'i face complimentele noastre. Şi apoi trebuie sĕ recunoascem, este singura lucrare la noi în ţeară de acest gen, cu toate că s'au mai început şi altele.

Dar afară de tapetarea unei odăi cu timbre, d. Mavrus mai are şi alte lucrări de adevĕrată măestrie, cari încă nu mai puţin merită atenţiunea celor ce vor voì sĕ visite casa sa. Aşa, biserica Sf. Spiridon lucrată în carton, împodobită înăuntru cu icoane complecte. Un covor persian ţesut de domnia sa, în colori foarte variate şi frumoase, representând întreaga istorie naturală. Mai multe tablouri apoi, icoane, etc. cari denotă distincul seu talent.

Sfêrşind, felicităm pe d. Anton Mavrus pentru aceste lucrări şi opere şi angagiem pe toţi a visita casa dsale situată în strada Cantemir Nr. 20, siguri fiind că vor remânè încântaţi la vederea lor, şi departe de a'l incomoda, sûntem încredinţaţi, că i se va face o adevĕrată plăcere. „Pressa.“

* (O curioasă carte de rugăciune). Protopopul de la Perm în Rusia a tipărit o carte, care arată „pravoslavnicilor“ la care anume sfânt trebue sĕ se adreseze cu rugăciunile lor, când de esemplu voesce cineva a fi înăintat în serviciu, a dobăndì un post, a cumpĕra marfă mai eftină, a da de urma hoţului, a găsì un ginere, a descânta pe dracul etc. Şi o asemenea carte are de autor pe un protopop, şi a trecut prin censura rusească.

* (Moarte de lipitori). In Boia (comit. Szabolcs) în dilele aceste un copil voind sĕ se ducă la părinţii lui, cari se aflau pe câmp la lucru s'a rĕtăcit din cale şi a tăiat-o preste locuri. Trecênd printr'o baltă de loc fu copleşit de o mulţime de lipitori cari aflênduse în această baltă i se suiră pe trup, se infipseră în carne'i 'i-a supt tot sângele încât până ce la strigătele lui 'i-au venit oamenii întru ajutor, bietul copil a cădut mort.

* (Telefonul) dlui Alecsandru Grabam Bell, care l-a inventat, fu decurênd premiat cu 50,000 franci, un premiu fundat de Volta înainte cu 80 de ani pentru aceia, cari vor face invenţiuni mari pe terenul electricităţii, premiu, care până acuma numai de 4 ori s'au dat.

* (Sultanul din Zanzibar) Seid Borgoş, care în anul trecut 'şi-a amânat proiectata sa călĕtorie în Europa din causa unei revolte isbucnite în părţile de nord ale Imperiului sĕu, a vestit pe consulul sĕu din Aden, că pe la începutul lunei lui August va sosì în acel oraş, pentru a pornì de acolo în Europa, — Asemenea dice a-

---

[3]) Biserica şi Scoala Nr. 12 ex 1879:

[4]) I Tim. 3. 2. 12 Tit. 1. 6.

[5]) Orig. hom. 17 in Lucam.

[6]) Tertulian de escort cast. c. 7.

[7]) ibid.

[8]) ibid ad uxor b. 1 c. 7.

ceea foae și despre Regele din Siam, că va venì în Europa în decursul acestei veri.

* (Oglindă scumpă). În Berlin se află de present în esposiția de coraie o oglindă de 127 de înaltă cent. și de 100 cent. de lată lucrată în restimp de 7 ani cu atâta măestrie cu deosebire în cadre tot de corale, încât prețul ei s'a ficsat de oaspeți la 50,000 marce.

Sciri ultime.

(Telegramă privată a „Tel. Rom.“)

Desbaterea proiectului despre raporturile urbariale transilvane, după trei ḑile s'a terminat eri. Legea primită este mai bună decât proiectul guvernului, dar totuși destul de rea pentru țerani. Procedura incuisitorie întrodusă preste tot; însĕ mod de apĕrare destul de larg. Remedii până la curtea supremă în toate cestiunile meritorie, precum și în cea de permisibilitate la segregare. Schimbarea enclavelor — *fără edificii* — permisă, însĕ numai cu pământ. În privința inginerilor ministrul provocat de *Cosma* a declarat, că la alegerea lor vor încurge ambele părți. Intenționata instituțiune a esperților permanenți, aleși de comisiunea administrativă, cu totul căḑută — remâne usul de astăḑi. Spesele segregărei le poartă fostii posesori; ale comassărei ambele părți. Când comassarea cu segregarea sûnt combinate, toate spesele se poartă comun. Proporționarea *nu se estinde asupra fundului regiu, pentru acest preț deputații sași au spriginit întru toate cu votul și cu cuvêntul pe deputații maghiari transilvani.* Lupta deputaților români P. *Cosma*, George *Pap*, *Strevoiu* și *Mihali* fără resultat, însĕ memorandul juriștilor români a folosit mult și a insuflat respect. Tot resultatul ajuns se poate atribuì comisiunei juridice, și cu deosebire deputatului *Teleszky*. Comisiunea și în parlament a luptat cu zel pentru dreptate.

Lista,

binevoitorilor contribuitori pentru nenorociți din Bungard păgubiți prin incendiul din urmă.

Translat.	fl.	41.59
Nicolau Popea, archim. și vicar	fl.	10.—
Constantin Stezar, căpitan c. reg. în pensiune	„	5.—
Ioan Zacharia, vice-notariu	„	1.22
Georgiu Dăntlă, primariu	„	1.32
N. I. Mihĕlțan, protopresbiter	„	2.—
Ambrosiu Bârsan, primariu.	„	1.—
Ioan Gall, protopresbiter	„	—.84
Daniil Tamaș, adm. prot..	„	—.80
Sabin Piso, conc. de advoc.	„	1.—
S. Pop Moldovan, protopr.	„	1.—
Dr. Absolon Todea	„	1.—
Ioan Botean, paroch	„	1.—
Ioan Șovrea, adm. prot..	„	1.—
Andreiu Ghidiu, deputat sinodal	„	—.50
Ioan Popea, profesor.	„	—.50
Iosif Barac, protopresbiter.	„	2.—
Moise Lazar, asesor. cons.,	„	2.—
Ioan de Lemeni, deputat sin.	„	1.—
Iacob Bologa, dep. sinodal	„	3.—
Ilie Macelariu, deputat sinadal	„	1.—
Partenie Cosma, advocat	„	5.—
Simeon Popescu, profesor	„	1.—
Demetriu Comșa profesor	„	1.—
Dr. D. P. Barcianu, profesor	„	1.—
Dr. Nicolae Maier, profesor	„	1.—
Eugen Brote, proprietariu	„	1.—
Dr. Il. Pușcariu, protos.	„	3.—
Servian P. Baacianu, jude la tablă	„	3.—
Ioan Hanea, director	„	3.—
Nicanor Frateș, protosingel	„	5.—
Dr. Ioan Borcia, advocat	„	24.—
Suma	fl.	85.18
Suma totală	fl.	126.77

Lista Nr. 18.

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaților.

Transportul totalului din lista Nr. 17 publicată în Nr. 47 a. c. al „Telegrafului roman“	fl.	2818.50
Dela d. George Costea par. gr. cat. în Șeudeiu	fl.	3.—
Prin redacțiunea „Observatoriului“ dela d-șoara Elena Popa resultat al unei colecte anume		
a) Dela următorii dd. din Tașnad: A. Cosma și familia 3 fl., L. Roth 20 cr., G. Filep 1 fl., P. Gal 50 cr., A. Dragoș 10 cr., S. Einhorn 50 cr., St. Talpaș 50 cr., Ilie Danci 10 cr., S. Lupu 50 cr., G. Opre 10 cr., M. Veinreb 50 cr., S. Waida 20 cr., Iacob Mozes 20 cr. Suma	fl.	7.40
b) Dela I. Vasvari din Urmineș	fl.	1.70
c) Dela M. Mustea din Gardani	fl.	1.—
d) Dela I. Simon din Barseul de jos	fl.	7.15
e) Dela următorii dd. din Asuagiu de jos G. Simonca 1 fl. M. Vass 1 fl., G. Cupșa 60 cr., M. Müller 50 cr., C. Șandru 30 cr., Fl. Cupșa 20 cr., Ida Iacob 20 cr., N. Iacob 20., N. Achim 20 cr., E. Ardelean 20 cr., mai mulți poporeni 2 fl. 90 cr. Suma	fl.	7.30
f) Dela următorii dd. din Varța de jos; G. Dobra 1 fl., S. Pap 80 cr., P. Rob 70 cr., I. Pap 20 cr., D. și P. Marchiș 40 cr., Mihai Pop 20 cr., dela mai mulți poporeni 3 fl. 34 cr. Suma	fl.	6.64
g) Dela următorii dd. din Argihat: I. Sabo 1 fl., Is. Fuchs 50 cr., M. Molnár 20 cr. G. Sabo 20 cr., T. Velle 20 cr., S. Rotariu 20 cr, P. Goldstein 20 cr., M. Sabo 24 cr., mai mulți poporeni 1 fl. 56 cr. Suma	fl.	4.30
h) I. Gitiu din Bicodiu	fl.	1.—
i) D-șoara Elena Pop din Basesci	fl.	1.51
Dela d. I. Droc administr. protop. în Mercurea resultat al unei colecte	fl.	19.24
Dela reuniunea de cântări din Caransebeș resultat al unei colecte	fl.	21.—
D. Ioan Popescu profes. sem. în Sibiiu	fl.	3.—
Prin d. I. Filipescu în Turda ca resultat al unei colecte dela următorii: Dela d. St. Șuluț 5 fl., O. Filea 2 fl., I. Petriaș 1 fl., Paltzer K. 1 fl., Soltez A. 1 fl., Abt. Erröj 1 fl., Un honved 1 fl., N. Ambruș 1 fl., V. Moga 1 fl., Moldovean 1 fl., Filipescu 1 fl. Total	fl.	16.—
Totalul cu ḑina de astăḑi	fl.	2918.74

Sibiiu, 7 Iunie 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

Bursa de Viena și Pesta
din 8 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	108.10	108.20
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	101.25	101.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.90	88.40
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.—	127 1/8
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.25	94.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	93.50	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.50
Obligațiuni urbariale transilvane	92.75	92.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.60	73.—
Datorie de stat în argint	74.05	73.80
Renta de aur austriacă	88.90	88.90
Sorți de stat dela 1860	131.20	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	833.—	832.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	275.90	276.—
Acțiuni de credit austr.	264.75	264.25
Sorți unguresci cu premii	—.—	112.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.36	9.34
100 marce nemțesci	57.80	57.75
London (pe polița de trei luni)	117.65	117.50

Economic.

Făgăraș, 5 Iunie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 9.50—10—.; grâu sĕcăreț fl. 8—9.; sĕcară fl. 5.—5.50; orḑ 5—5.20; ovĕs fl. 3.50—3.60; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 8—9.; mazere fl. ——.; linte fl. ——; fasole fl. 5—5.60 crumpene fl 1.60—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. —; sĕu de luminări fl. 42—; unsoare fl. 80; cânepă fl. 30—35.; sĕmênță de in fl. ———————; săpun fl. ——; fên fl. 2 50—3. spirt pro grad 10½ cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de vițĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.20—3.; oaue 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi numai într'atâta fu bun că au fost multe bucate.

Brașov, 4 Iunie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.90—10.10; Grâu sĕcăreț fl. 6.20; Sĕcară fl. 6.— Orz fl. 4.50—4.60; Ovĕs fl. 3.30-3.40; Cucuruz fl. 5.30; Mălaiu fl 6.60; Mazere fl. 7.60; Linte fl. 8.60; Fasole fl. 6.30— Sĕmânță de in fl. 10.90 Sĕmênță de cânepă fl. 6.50— Cartofi fl. 1.90 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 cr.; carne de berbece — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 5 Iunie n. Deși în sĕptĕmâna trecută am avut ploi mari și ploicele dese multe totuși temperatura a fost foarte caldă, ba câte odată, prea caldă. Ploile multe, cari după cum am anunțat în rêndul trecut, le-am și așteptat, au înaintat în crescere și în desvoltare toate sĕmĕnăturile așa de mult, încât holdele, cari peste tot locul sûnt peste asteptare frumoase în unele locuri încep chiar a cădè. Recolta după toate semnele de până acuma, promite a fi foarte bună în toată privința numai de grindini sĕ fim scutiți. Aceste însĕ după cum umblă timpul și acum mai că nu ne vor cruța, cel puțin ici colo. De altmintrea domnesce nădejdea, că doară vom scăpa și de aceste, de oare-ce timpul e cam înaintat și atât sĕcara cât și grânele stau mai mult spre copt. Toate au început a se îngălbinì, grăunțele sûnt mai pretutindenea desvoltate și după toate cercetările făcute se arată pe delin desvoltate. Recolta rapiței este tare aproape. Cucuruzele, măzĕrichile, și ovesele sûnt pe deplin multămitoare și înaintează vĕḑênd cu ochii. Numai de gheață sĕ fim feriți, apoi, cum am ḑis, recolta din acest an va fi îmbucurătoare. Negutătorii, cari în urma acestor împregiurări favorabile aveau nădejdea, că vor cumpĕra articlele din têrgul sĕptĕmânei trecute eftine, s'au înșelat, fiind siliți a cumpĕra toate articlele mai, mai scumpe ca în rêndul trecut, un ce, care a căḑut firesce în folosul vênḑĕtorilor, dintre cari partea cea mai mare sûnt economii, cu deosebire la vinderea bucatelor. În special au trecut articlele în sĕptĕmâna trecută în următoriul mod:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 10,25—10.35; sĕcara cu fl. 9.90—10.10; ovĕsul la 4000 m. m. cu fl. 6.85—7.95; cucuruzul la 18,000 m. m. cu fl. 7.45—7.55; făina n'a cam trecut de astădată; mai bine însĕ încâtva fură cercetate păstăioasele și s'au vêndut: fasolea cu fl. 10.25—10.50; mazĕrea cu fl. 12—15; lintea cu fl. 10—15; mălaiul cu fl. 12—13; sĕmênța de cânepă cu fl. 9—9.50 (toate per maja metrică); lânile au trecut cu fl. 1.75—3.30 per chilogram.

Porcii în numĕr de 62.710 capete n'au fost prea căutați. Din Ungaria de jos s'au aflat în têrg 4580, din România 710 și din Ardeal 40capete; au trecut mai departe unsoarea de porc cu fl. 61; slănina cu fl. 52—62; sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* cu fl. 33.25; *en detail* cu fl. 34.25—36.25 (per 10,000 litre %).

Peile de bou cu fl. 112—115; de vacă cu fl. 102—112; de vițĕl cu fl. 190—205; (per 102 dărabe); peile de cal cu fl. 9—12 părechea. Celelalte soiuri de pei n'au fost căutate.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 30 Iunie și 30 Iulie imob. Rosaliei Bartak în Sângiors (judec. cerc.); în 28 Iunie și 28 Iulie imob. lui Ioan Beczasi în Barot (judec. cerc. Sângiors); în 18 Iunie imob. Catarinei Bardocz în Prislop (judec. cerc. Năsĕud); în 19 Iunie și 19 Iulie imob. rĕmasului după Bogdan Todorfi în Ciarul mare (trib. Turda); în 15 Iunie imob. lui Ioan Coțofan în Avrig (trib. Sibiiu); în 19 Iunie imob. Catharinei Schneider în Brașov (trib.); în 23 Iunie imob. moștenitorilor după Simion a lui Petru Trif în Vaca (judec. cerc. Criș); în 30 Iuuie și 31 Iulie imob. lui Ioan Pasere în Moieciul de jos (trib. Brașov); în 8 Iulie imob. remasului după Francisc Gálfalvi în Adorianul mic (trib. Oșorhei); în 25 Iunie și 30 Iulie imob. lui Martin Connerth în Agnita (jud. cerc. Sighișoara); în 14 Iunie imob. lui Alecsandru Balaș în Locod (trib. Odorheiu); în 10 Iulie imob. soției lui Ioan Roman în Deva (trib.); în 2 Aug. și 2 Septemvre imob. lui Nicolau Makșai în Sântiacob (trib. Dej); în 27 Iulie și 27 Aug. imob. lui Ioan Salamon în Homorod (trib. Odorhei); în 7 Iulie și 7 Aug. imob. Elisavetei Ejkler în Orăștie; în 18 Iunie imob. lui Antonie Iacob în Orăștie; în 12 Iulie și 12 Aug. imob. lui Michail Kinizsa în Berecsĕu (trib. Deva).

Nr. 89. 1—3

CONCURS,

pentru stipendie din fundațiunea lui Gojdu.

Prin aceasta se escrie concurs pentru un stipendiu din fundațiunea lui Gojdu de 400 fl., la cas de graduațiune un stipendiu de 300 fl. v. a. eventualmente de 200 fl. s'au o 100 fl. Concurenții au de a'și adresa petițiunile instruate cu testimoniile scolastice, cu cartea de botez și cu atestat de paupertate, până la 25/13 August a. c. către Cancelaria fundațiunei lui Gujdu Budapesta királyutcza 13.

Tot odată sûnt avisați și stipendiații fundațiunei lui Gojdu de a'și substerne până la 25/13 Aug. 1880 documintele despre resultatul studiilor din anul scol. 1879 /80 la *„Representanța fundațunei lui Gojdu“* în Budapesta királyutcza 13 pentrucă la din contră, se vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta 6 Iunie 1880.

Comitetul adm. al representanțiunei fundațiunei lui Gojdu.

Nr. 78/1880. 2—3

EDICT.

Ioan Mailat din Elöpatak, bărbatul legiuit al Elenei Jinga din Brașov, carele de șepte ani trecuți a părăsit cu necredință pe soția sa fără a se sci locul aflărei sale; — prin aceasta se citează ca în termin de un an și o ḑi sĕ se presente înaintea acestui for matrimonial, căci în cas contrar sentința de divorț se va enunța și în absență'i.

Elöpatak la 15 Aprile 1880.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Heghigului, ca for matrimonial de I instanță:

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Anunciu.

Am onoare de a aduce la cunoscința onoratului public român, că după o pracsă mai bine de 6 ani în calitatea de medic secundariu atât într'un spital dintre cele principale din Viena, cât și în primul institut de cură cu apă rece de acolo, — m'am stabilit pentru sesonul de vară la

Gräfenberg
(Silesia - austriacă)

ca conducĕtoriu a celui mai vechiu institut de cură cu apă rece — fundat de însuși nemuritoriul **Priesnitz.**

Informațiuni mai de-aproape cu privire la această cură stau gata și cu plăcere a comunica în decursul sesonului — direct dela Gräfenberg, eară în celalalt timp dela adresa mea stabilă.

Viena IV. *Goldegg-Gasse Nr. 9.*

Dr. **Hosanu,**
medicul institutului Priesnitz
din Gräfenberg.

[40] 3—3

Anunciu

pentru negutătoria subscrisului, care constă din mărfuri curente, mode și manufactură se caută ca

învĕțăcel

un tinĕr cu purtare morală bună, absolut cel puțin de douĕ classe reale sau gimnasiale.

Tinerii de stare materială mai miseră vor fi provĕḑuți pre lângă victuale, și cu îmbrăcăminte.

Doritorii de a se aplica ca învĕțăcei au a se adresa la subscrisul până în 20 Iulie st. n. 1880.

Abrud în 28 Maiu 1880.

Dionisiu Balossu,
comerciant.

[29] 5—6

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 64. Sibiiu, Sâmbătă 31 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Maiu.

Dieta Ungariei respective casa deputaților se ocupă acum așa ḑicênd cu curenții despre juncțiuni de drumuri de fer și nici nu credem, că se va mai ocupa cu vre un proiect de importanță mai mare înainte de închiderea sesiunei presente.

Maj. Sa împeratul se află încă în călĕtoria din Boemia-Moravia. In toate părțile a fost și este întimpinat cu entusiasm de poporațiunea de ambele naționalități din țerile respective.

Pe orizontul politicei esterioare s'ar părè că se arată umbrele unui resboiu între Grecia și Turcia. Guvernul grec din Atena este avisat de puterile mari a fi pregătit de a ocupa milităresce, la ori ce eventualitate, districtele învecinate din Turcia, cari conform tratatului dela Berlin se vin Greciei. Spre sfêrșitul acesta ministeriul grec a și luat mesuri ca armata de 12,000 sĕ se mobiliseze în douĕḑeci de ḑile și sĕ se sporească la 35,000. Intêmplânduse ca în Constantinopole sĕ vină partida bĕtrânilor la putere, prea lesne se poate, ca Turcii sĕ resiste cu putere armată ocupațiunei grecesci.

Neclară, și de aceea suspectă este o altă scire dela Avlona din Albania. Se telegrafà adecă de acolo la Triest, că s'a încercat a spulbera în aer Agentura Lloydului austro-unguresc. Nu se scie cine s'a încercat și dacă încercarea are caracter politic, sau dacă nu este un simptom antiaustriac din partea Albanezilor, la inspirațiunea vre-uneia dintre puterile mari învecinate.

Dela Bucuresci aduc mai multe ḑiare telegrame despre o concentrațiune de trupe de 20,000 oameni în Dobrogea. „Timpul“ de Marți spunea, că la Calafat sau la Ploiesci. In numerul de Mercuri cetim asupra acestui obiect tot în „Timpul“ următoarele:

Scirea dată de noi în numĕrul de ieri asupra unei concentrări militare, ce s'ar fi hotărît a se face în vederea ocupării graniței dobrogene ficsată de comisia europeană de delimitare, pare a se confirma. In privința veleităților ultranaționalistilor bulgari, ni se spun lucruri puțin serioase, așa că nu mai în chip de cronică zilnică le comunicam cetitorilor. Elementul radical național din noul principat vecin se ḑice, că ar considera cu tot dinadinsul Dobrogea întreagă ca o parte de teritoriu bulgar, care trebue mai curênd s'au mai târḑiu cucerită de la Români. Vecinii nostri, de sigur, nu sunt prea tari nici în etnografie, nici în istorie. Aceasta însĕ nu face nimica; ei agitează mereu pentru revendicarea provinciei închipuite bulgare. Comisia europeană s'a pronunțat, precum se spune, în contra dorinței ultrabulgarilor și nea acordat nouĕ Arab-Tabia; decì escitarea vecinilor nostri, cari un an după emanciparea lor, uită chiar istoria acestei emancipări. Mĕsura concentrării noastre militare de sigur este menita sĕ le aducă aminte acea istorie, dacă, din întêmplare, toată agitarea ultra-bulgarilor nu va fi, aceea ce credem, o vijelie într'un păhar de apă.

Concentrarea, află astăḑi „l'Independace Roumaine“, se va face la Țigănesci, între Ploesci și Bucuresci. Ostirea e concentrată deocamdată pentru manevre. In același timp se va întărì cordonul de graniță al Dobrogei.

Deschiderea dietei din Bucovina.

Cernăuți, 8 Iunie n. Căpitanul țĕrei deschide Dieta cu o cuvêntare în limba nemțească El salută pe deputații și accentuează întêmplările îmbucurătoare în casa împĕrătească, cununia de argint a Maiestăților Lor, logodirea Alteței Sale imper. și reg. a principelui de coroană, participarea poporațiunei țerei între felicitări și binecuvêntări pentru prea înalta casă imperială și pentru prea înalții miri.

Pe terenul vieței constituționale căpitanul țerei atinge fapta îmbucurătoare a realisărei parlamentului plenariu. Dacă nu s'au împlinit încă toate așteptările, totuși este de a spera cu siguritate la transacția contrastelor naționale.

Căpitanul țerei desfășură apoi programa de lucrare și încheie cu întreite „Sĕ trăiască Majestatea Sa împĕratul!“, la care Dieta respunde cu entusiasm.

Presidentul țerei salută Dieta în numele guvernului și asigură despre spriginirea și promovarea din partea sa a operei grele.

Locuțiitoriul căpitanului țĕrei, asesorul consistorial Dr. *Țurcanovici* salută Dieta în **limba română**; el admonează la o cooperațiune unanimă și frățească a naționalităților spre binele țĕrei, și încheie cu „Sĕ trăească împĕratul, Austria, Bucovina și constituția țerei!“

Căpitanul țerei dedică necroloage metropolitului rĕposat Blazievici și șefului de secțiune Ficker. Deputatul Rădăuțului, Mișcolți, anunță, că-'și depune mandatul.

După sĕvêrșirea alegerilor și unor lectiuni prime se închide ședința. Ședința procsimă mâne.

O visită la Kossuth.

„Egyetértés“ ne spune, că în ḑilele aceste Emil Abrányi a făcut o visită lui Kossuth în Baraccone, unde între acesti doi a decurs cam următoarea conversațiune:

Emil Abrányi a remarcat lui Kossuth, că tomul dintâiu din scrierile lui a făcut sensațiune mare în Ungaria.

Kossuth m'a ficsat timp îndelungat și apoi a suris.

— In Ungaria mai poate face ceva sensațiune?

— Fără îndoială, spiritul D-tale.

Fisiognomia lui tristă protesta. Vorbind mai departe m'a surprins pesimismul, cu care judeca Kossuth raporturile unguresci. Cu cât apĕram eu mai cu tărie viitoriul nostru, cu atât mai mult nega Kossuth. „Prea târḑiu,“ „prea târḑiu“ era refrenul lui mai după fie-care preposițiune.

Cum? e doar prea târḑiu de a mai trăì noi ca națiune independentă în Europa? Dacă împregiurările ar face Ungaria independentă, nu va putè trăì și ea ca România, Serbia și Bulgaria?

— Poate sĕ trăiască. Dea Dḑeu. Națiunile trăiesc îndelung. Dar nu uita, că România este o țeară unitară. România nu este amenințată de o ruină internă, ca Ungaria. Ce ați făcut Dvoastră pentruca sĕ întăriți în Ungaria spiritul național?

Am indicat la esemplul capitalei. I-am spus, că în Budapesta maghiarisarea progresează pe fie care ḑi.

— Dta susții că Budapesta se maghiarizează. Bine! acceptez această afirmațiune problematică. Problematică într'atâta, întrucât informațiunile mele sûnt cu totul altfeliu. Ei bine. Maghiarizați Nemții. De Nemți nu m'am temut nici odată. Neamțul e cosmopolit. El se convoaie după cum demândă interesele. Dar e o ginte bravă. Stimez foarte mult pe Nemții din Sepuș. Însĕ spune'mi dta câți Sêrbi, câți Români sûnteți în stare a maghiariza? Ce însemnează aceasta față cu fapta, că în comitatul Hunedoarei s'au românizat 40,000 familii maghiare? Mai mult. In Câmpie erau 140 posesori Maghiari curați; astăḑi mai sûnt 40. Clujul trece de cetate maghiară, cu toate aceste acolo nu este nimenea, care sĕ nu scie românesce. Dealmintrea în Ungaria s'a negles atâta, încât am perdut ori ce speranță de regenerațiune. S'a negles confederațiunea dunăreană. Eu n'am înțeles când am ḑis confederațiune decât o legătură esterioară a micilor staturi libere. Astăḑi mĕ tem foarte tare, că confederatiunea aceasta nu se mai poate realiza așa ușor. Bulgaria, Serbia, Muntenegru au sĕ mulțămească

FOIȚA.

Museul prefecturei județului Constanța.

(Urmare).

Obiectele din grădina Conacului.

1. O bucată mare de peatră, tăiată regulat, avênd lungime de un metru și 16 cent. lățime 0, 67. grosime 0, 58. Pe fața principală poartă o inscripțiune în limba grecă antică începênd:

ΑΓΑΘΗΙ - ΤΥΧΗΙ
Η - ΒΟΥΔΗ - ΚΑΙ - Ο - ΔΗΜΟΣ
ΤΗΣ - ΜΗΤΡΟΠΟΔΗΩΣ
ΤΟΜΕΩΕ - - - - - - -

Inscripțiunea este un decret al senatului și poporului municipiului Tomi dat pentru a se onora o femee: Sossia Africana care, cu ocasiunea sacrificielor publice făcute mamei Ḑeilor, s'a distins între toți prin darurile sale bogate. Această importantă piatră a fost găsită în săpăturile facute la marginea orașului Constanța de către compania drumului de fer Cernavoda-Constanța pentru aflarea de material de construcțiune.

Primul document atestând, că pe promontoriul ocupat astăḑi de orașul Constanța a fost vechia Tomi, locul esilului lui Ovidiu, este acesta. Am numit această peatră actul de stare civilă al Constanței. Dacă n'ar fi fost de cât această singură probă, tot era suficientă pentru a ficsa locul, unde se înălța Tomi acum 1900 de ani. Dar cercetările ulterioare au avut de resultat a îmulțì probele pănă a le face covêrșitoare. Când se vor face cunoscute în destul celor ce s'au ocupat cu materia aceasta, nici o divergentă de opiniuni nu ar mai avè rațiune de a esiste. În timpul lui Ovidiu, acì se termina dominațiunea și imperiul roman. Orașul era apĕrat la nord prin ziduri și prin valuri de peatră și pămênt, cari plecând dela marginea orașului străbătea mijlocul Dobrogei pe lângă Megidie și se opriau la Dunăre lângă satul român de astăḑi Cochirleni, la o depărtare de câți-va chilometri de Cernavoda.

2. O bucată de marmură, de formă regulată, în lungime de 1 metru 95 cent., lățime 0, 25. Pe fața principală, la capul de sus, este sculptat un basrelief representând, credem, un ospĕț funebru. Patru persoane stau pe scaune dinaintea unei mese; un copil printre dênsele se află în picioare. Sculptura este stearsă în parte prin opera timpului. Sub dênsa o lungă inscripțiune funebră în limba greacă vechiă, începênd:

ΦΙΔΤΑΤΑ-ΤΕΚΝΑ

S'a găsit în port. A trebuit sĕ fie scoasă din ruinele descoperite prin săpături.

3. Altă bucată mare, în piatră, găsită lângă valul numit al lui Traian, cu inscripțiunea latină următoare:

CERDO. PRO. SE
ET. FILI BV
SVIS. ARAM
POSVIT. ET
VOTVM. SOLVIT
V. S. M.

Lungime 1 metru, 48 cent., lățime 0, 70 cent. grosime 0, 57.

4. O statuă de marmură, mai mare puțin decât natural, representând o femeie culcată rezemată cu mâna stângă pe o urnă, piciorul drept stă preste cel stâng. Ambele picioare goale, prinse însĕ de sandale. Capul statuei lipsesce, pare a fi fost retezat. A fost descoperită pe malul mării, în via d-lui Caridia, cu ocasiunea unei săpături. Lungimea de 1 metru, 90 cent.

5. Un fragment de piatră cu un început de inscripțiune funebră, lung de 0.90, lat de 0.73. gros de 0.29.

6. O bucată de piatră longă de 0,79, lată de 0.24, groasă de 0.8. Representă un bust de femeie foarte grosier sculptat.

7. Monument funebru în 6 laturi, de piatră, în lungime 1, 39, lățime 0, 30, grosime 0, 73 cu o inscripțiune începênd:

ΟΥΑΔΕΡΙΟΣ
ΑΡΧΈΔΑΟΥ
ΣΥΜΒΙΟΥ - ΙΔΙΑΣ

8. Un fragment de monument funebru lung 0, 66, lat 0, 85, gros 0, 27, de piatră. Partea superioară representă jumĕtatea unui bust, dela gât

eliberarea lor Rusiei. Şi chiar şi când puterea ţarilor din Rusia s'ar sfărîma Ungaria nu va câştiga nimica, din contră situaţiunea ei se va mai deteriora. O Rusie liberală va aduce sateliţilor celor mici slavici adevĕrata libertate.

Amintiiu de Germania, ca de contrapondul curentului slavic. El a trecut în revistă toate staturile Europei şi a pus în perspectivă un resboiu mare european, cărui va urma de sigur şi căderea Austriei. Totodată însĕ Kossuth a amintit, că Ungaria va remânè isolată şi mai departe. Despre Englitera a ḑis: „N'am fost în stare nici odată sĕ capacitez pe bărbaţii de stat ai Engliterei, că n'au lipsă de Austria. Pentru dênşii Austria este o idee ficsă incurabilă.“

Revenind încă odată asupra cestiunei, că la casul unei acţiuni, oare ar mai putè desvolta poporul ungurese, şi cu deosebire junimea, energia dela 1848? Kossuth a clătit din cap şi a ḑis:

„Poate că ar scrie vre-o câteva cântece entusiastice şi oare-care numĕr de juni ar pune pepturile lor înaintea gloanţelor. — Naţiunea însĕ? Naţiunea ar căuta cu nepăsare la perirea ei proprie.

Macedonia.

Asupra acestei provincii a imperiului turcesc găsim în ḑiarul „des Débats“ următoarea interesantă corespondenţă cu data din 16 Maiu trimisă dela Salonic.

Ea începe astfel:

Atenţiunea Europei este în acest moment întoarsă cătră noi, căci Macedonia este chemată sĕ joace un rol important într'un timp mai mult sau mai puţin apropiat. Agitaţiunea domnesce într'ênsa sub mai multe forme şi revindecările ce au tăcut, pe cât timp Turcia a ţinut asupră'i mâna sa puternică şi grea, ridică vocea acum când se sciu susţinute de simpatii ale căror base nu sûnt poate tocmai desinteresarea şi iubirea de aproapelui. Numai, aceste revindicaţiuni vorbesc toate limbile, Macedonia fiind imaginea mai mică a Turciei, a acestui turn al lui Babel contimporan.

După ce spune, că diferitele populaţiuni, cari ridică vocea spre revindecări, sûnt Turcii, Grecii, Bulgarii, apoi mai adaugă următoarele:

O nouă cestiune s'a ridicat acum mai de curênd: Cestiunea Coţovlahilor. „Sûnt ai nostri, ḑic Românii, şi noi numerăm la meaḑăḑi de Dunăre 2 milioane dintre care 450,000 în Macedonia numai.“ — „Ai nostri sûnt,“ rĕspund Grecii cu tărie. La obiecţiunile ce le fac Românii ei respund, că acesti Cuţovlahi sûnt Greci prin educaţiune şi prin inimă şi citează numele baronului Sina, Boţari, Coletti, etc., cari fiind Cuţovlahi au făcut mult pentru Grecia propriu ḑisă.

Grecii insistă asupra faptului că, după dênşii, limbagiul Cuţovlahilor este departe de a fi curat românesc, citează oare-care broşură asupra originelor românesci, publicată de un Macedo-român şi scrisă în grecesce, pentru ca după cum ḑice autorul, „sĕ fie înţeleasă de amêndouĕ popoarele“; dar când se ḑice, că Cuţovlahii n'au scolile lor şi la scolile precum şi la bisericele grecesci îşi trimit părinţii copiii, Românii rĕspund „că aceasta nu însemnează nimic.“ Limba Cuţovlahilor este curat românească, alterată negreşit prin contactul altor idiome, un fel de patois, dar limbă românească în adevĕr. O demonstră verbul, această piatră de încercare a limbisticei: el are aceleşi moduri, timpuri, aceeaşi conjugare într'amêndouĕ idiomele.“ „Până acì, ḑic Românii, n'am avut mijloace de acţiune, dar acum avem „Gazeta română a Balcanilor“*) redactată jumĕtate în cuţovlahesce, românesce curat, şi grecesce, la care se abonează cu zel Macedo-Românii. Lăsaţi-ne sĕ lucrăm; am votat la Bucuresci 60,000 lei pentru propagarea**) (!) limbei românesci şi veţi vedè efectele obţinute.“

În resumat Românii spriginindu-se pe autorităţi, incontestabile trebue sĕ o mărturisim, aşa ca Pouqueville, colonelul Leake, Thunmann, Bolintinean, Picot şi alţii, afirmă că în Macedonia, pentru a vorbì numai de această provincie, Cuţovlahii sau Ţânţarii, sau Macedo-Românii acoper toată partea dela apus, separată printr'o diagonală ce s'ar trage dela Chiupruli la Salonic, şi posed Seres, un oraş mare, precum şi satele dimpregiurul lui. Nu consideră acest teritor după cum nici pe al celorlalte provincii pe unde se mai află Români, ca pe un teritor românesc, căci şi alte elemente: Greci, Bulgari, Albanezi mai locuesc pe acolo; dară vor sĕ constate că Românii sûnt în mare maioritate.

Sciind sĕ resiste imperiului bisantin şi mai târḑiu Turcilor, după ce au constituit împĕrăţia Romano-Bulgară, îşi păstrară sub Turci administraţiunea naturală legile, obiceiurile pe basa unor capitulaţiuni. Se puseră sub protecţiunea sultanelor Valide prin mijlocirea unui mic tribut, omagiu de vasalitate mai mult decât obligaţiune de servitute; şi cu modul acesta siguri îşi împărţiră impositele şi fură guvernaţi in satele lor prin consiliele lor de bĕtrâni. Ali paşa Tebelen isbutì, puţin prin forţă mai mult prin trădare, sĕ'i supue pe deplin. Şi încă 'şi-au mai păstrat un caracter particular care îi distinge de celelalte popoare în mijlocul cărora trăiesc. Activi, laborioşi, ducênd la oboseală, agricultori şi comercianţi iscusiţi, au în acelaşi timp şi gusturi artistice pronunţate. Ei fac acele lucruri de bijuterii, de arme produs al ţinuturilor noastre, şi după colonelul Leake ei sûnt unicii architecţi ai Turciei şi ai Greciei.

Mai remâne cestiunea religioasă. „Vin la bisericile noastre ḑic Grecii, ascultă oficiul divin şi fac practicele lor religioase în grecesce“. E din nenorocire adevĕrat, rĕspund Macedo-Românii, dar pentru ce? Pentru că intrigile Fanarului ne-au impus clerul grec şi că acesta dând foc tuturor cărţilor eclesiastice tipărite în românesce ne-au impus la rêndu'i limba grecească şi s'a făcut instrumentul activ al desnaţionalisărei, mai cu samă în epoca lui Ali-paşa.

Vedeţi cum diferă apreciaţiunile după originea de unde vin, şi aceasta e îndestul pentru a demonstra, că această bucată din catena cestiunei Orientului e destul de încurcată ca şi restul şi că dacă s'ar regăsì în vre-o săpătură archeologică faimoasa sabie care a tăiat odinioară nodul gordian, acum ar fi foarte trebuincioasă.

De acì înainte corespondentul ḑiarului „des Débats“ trece a vorbì despre Albanezi.

Când vedem o asemenea corespondenţă într'un ḑiar de importanţa aceluia cel numirăm, nu ne putem oprì de a esprime a noastră părere de bine, că cestiunea macedo-română, până acum cunoscută numai de cei din depărtatul Orient, pătrunde şi în lumea cea mare. Ea începe dar a fi cunoscută de Europa apuseană, de Europa civilisată şi astfel e de sperat că, în acest secol de libertate şi naţionalitate, preţiosul element latin al Macedo-Românilor va fi scăpat de falsificarea şi absorbirea cu care îi ameninţă nesce buni fraţi ce au pofte şi veleităţi căpcăunesci. „B. P.“

---

[*] Negreşit aci voesce a vorbi de „Frăţilia întru Dreptate,“ creaţiunea d-lui V. A. Urechiă.

[**] Nu se simte trebuinşă de propagare ci numai de cultivarea acestei limbi.

---

la pept, al unui legionar român. Inscripţiunea ce se cetesce este următoarea:

D. M.
P. VALERIVS. PACA
TVS. MIL. IN. LEG. V. MAC
B. COS. DVPLICARIVS

9, Monument funebru, în piatră, lung 1, 45, lat 0, 42, gros 0, 41. Are douĕ inscripţiuni în limbele latină şi greacă, pe feţe opuse, una traducênd esact pe ceealaltă. Eată inscripţiunea latină:

C. ANTONIVS
FRONTO - VET
LEG. XIII. GEM
EX. B. COS. LVC
ET. SEPVLCHRVM
VIVS. SIBI ET. SVIS
EXORNAVIT
SALVE

10. O bucată de piatră în marmură, regulat tăiată, lungă 0, 63, lată 0, 27, groasă 0, 20. Are sculptată în bas relief o coroană ca de flori, căpĕtâiele atêrnă şi termină prin douĕ inime. Câteva litere grece încongiură coroana, dar nu s'au putut descifra de cătră noi. (Va urma).

La „Activitatea asociaţiunei transilvane pe terenul practic“.

Braşov în Maiu 1880.

În adunarea generală a asociaţiunei transilvane pentru literatura rom. şi cultura poporului român ţinută în anul trecut la Sighişoara a făcut dl A. Trombiţaş propunerea: ca onorabilii domni, în mâna căror e dată conducerea acestui institut de însemnĕtate şi chiemare aşa de înaltă, sĕ tindă a se apropia mai mult ca până acum de scopul propriu al asociaţiunei noastre prin aceea, ca o parte din venitul asociaţiunei sĕ se întrebuinţeze immediat spre promovarea culturei poporului nostru.

Resistenţa ce a întimpinat propunerea aceasta la funcţionarii asociaţiunei noastre, e aşa de naturală, încât m'aş fi mirat, dacă ar fi fost altcum. Ca fii ai timpului absolutistic-bachian, ca elevi ai scoalei birocratice, ei nu vor putè rumpe uşor cu principiile, ce li s'au prefăcut în a doua natură. E lucru cunoscut adecă, cumcă la birocraţi lumea începe de la un capĕt al mesei verde şi se gată la celalalt capĕt al aceleia; şi e cunoscut, că pentru dênşii ce nu se află pe masa verde — nu esistă în lume, „*non est in actis, non est in mundo!*“ De aici vine credinţa lor, că s'a făcut destul pentru literatura şi cultura poporului dacă s'a superat în mod şablonistic cele 50—60 de esibite întrate în decursul anului; că va devenì destul de cult şi literat poporul român dacă se vor cresce pe tot anul 2—3 technici, cari după absolvarea studiilor sau sĕ le pună de cuiu şi sĕ se aplice la ori-ce alta pe lume, sau dacă togmai vreau sĕ le valoreze sĕ nu cruţe osteneala pană la Bosnio-Erţegovina, 2—3 medici cari pot alege după placul lor ori serviţiu în armată, ori — Dobrogea, — 3—4 jurişti, cari mâne poimâne vor sporì numĕrul „apĕrătorilor în frac a poporului“, adecă cinstita castă a advocaţilor.

Astfel vine de i s'a respuns în şedinţă publică numitului propunĕtoriu: „Da! sûnt bune şi frumoase cele ce se propun! numai cât e mancă propunerea d-lui A. T., pentrucă a uitat a ne pune şi 4—5 milioane de fl. pe masă. Când o va face aceasta dl- A. T., atunci şi noi vom face toate, câte propune d-lui, dar încă mai multe.“ Firesce că d. A. T. n'a avut togmai la moment, la disposiţiune cele 4—5 milioane ca sĕ le pună pe masă, şi poate pentru aceasta i s'a ḑis tot în şedinţă publică şi tot dela masa verde: „*Dacă dl T. n'are bani, nici n'are la ce mai venì la adunarea* **noastră** *generală.*“

De oarece însĕ eu ţin, că pe de o parte dl A. T. n'a vorbit togmai absurdităţi, pe de altă parte însĕ vĕd din un al doilea pumnal, ce îi aplică dênsului şi altor „unii oameni“ articolul de fond a fasciculului I al „Annalilor“ pag. 6—16, tot acea dogmă: că fără de suma de 250 mii fl. venit anual nu se pot realisa „ecsageratele“ pretensiuni ale unor „„*oameni*““: e de prevĕḑut, că acesti „oameni“ vis-avis de acei domni îşi vor susţinè de nou părerile sale la procsima adunare generale. Cred dară, că pentruca „oamenii“ se nu întimpine acolo insulte din partea domnilor, s'au doară chiar perḑêndu'şi şi ei ecuilibrul (social) sĕ respundă după aceeaşi gramatică, din punct de vedere a cruţării timpului nu va fi rĕu a discuta în mod prealabil cestiunea cuprinsă în propunerea „omului“ A. T.

Adunarea generală dela Sighişoara nu a fost togmai de părerea domnilor dela masa verde în privinţa acelei propuneri, ci a însărcinat pe comitet ca la procsima adunare generală sĕ vină cu propuneri detaiate, studiate şi categorice în direcţiunea îndigitată prin propunere. Nu sciu dacă onorabilii domni funcţionari ai asociaţiunei vor fi avut până acum timp de a se ocupa şi de treaba aceasta. Sciu însĕ atâta, că „biroul“ pune tot, ce se poate în cârca comitetului, acesta apĕrându-se, poate sĕ scape câte odată şi face vice-versa, şi astfel şi atari afaceri umblă ca ucenicii dela meserii, spriginiţi de „Transilvania“, după bani — dela Ponţiu la Pilat, până ce arde mucul la deget, apoi — *more jam diu consvelo Cibiniensis*“ — se macină toate în oara a 12-a aşa, precum dă norocul.

Dar mai concurge aici şi altă belea. Se ḑice adecă, că voind a cura pe bolnavul mai ântâi trebue sĕ scim: unde-l doare? Nam simţit până acum că onorabilii domni funcţionari ai asociaţiunei sĕ fi studiat în sinul poporului, durerile aceluia ca sĕ scie în ce sens are lipsă de cultură acest popor. Ei le isprăvesc toate din „centru“; din centru miluesc pe cei nefericiţi, din centru constatează meritul cutărui docent, din — sau mai bine în centru visitează scoalele ş. a. ş. a. Faţă cu aceste trebue sĕ susţinem, că de a întemeia şi a promova cultura unui popor e lucru de a doua şi treia mână.

Cine vrea sĕ se adopere de aceasta, acela trebue sĕ aibă cunoscinţe foarte esacte şi speciale despre caracterul, talentul, virtutea şi scăderile lui; apoi despre starea şi gradul la care a ajuns acel popor în toţi ramii de cultură, în cultura scientifică, economică, comercială, idustrială, socială şi morală. Trebue sĕ cunoască cu acurateţă atomistică şi anume: după diferitele teritorii, relaţiunile topografice, climatice ş. a. se analiseze până la rădĕcină relele şi neajunsurile, sĕ caute şi sĕ afle causa rĕului, sĕ studieze remediul pentru curarea şi delăturarea aceluia şi combinând remediul cu puterile ce'i stau la disposiţiune, sĕ recomânde şi aplice în proporţiune cu aceste puteri, cel mai apt şi eficace remediu de sanare. Lucru ar fi dară destul, pentrucă dacă e vorba se ridicăm un popor „remas în cultură de seculi“, atunci problema nu poate fi alta, decât aceea ca generaţiunea presentă şi mult cea venitoare dacă vrea sĕ esiste dealăturea cu celelalte popoare, sĕ le ajungă pe aceste în cultură, va sĕ ḑică trebue sĕ suplinească aceea ce nu s'a făcut în decurs de mai mulţi seculi trecuţi. Toate aceste sciinţe şi cunoscinţe, nu se pot acuira la masa cea lungă din biroul asociaţiunei fie ea cât de încărcată de acte. Recer studiu profund aceste lucruri, cap treaz şi mai nainte de toate o inimă curată.

Firesce că dnii obosiţi parte de sarcina etăţii, parte de alte fatale lucruri omenesci ori şi cât ar fi de mare în idee, neobosinţa lor — se mişcă cam greoi, cam deaplumbul în studii aşa de fatigătoare. Ei au dat de mult chesariului, ce e a chesariului şi ce au avut, reservând în inimile lor iubire ferbinte şi eficace numai — pentru „naţie“. Poporul român („propriu ḑis“) se putea iubì sub Bach numai în mod platonic, ear ce a întrat odată în sânge — *nec furca expellis*“.

Uşor se poate dară întêmpla, ca cele ce ni se vor aduce şi de astădată dela Sibiiu = „centrul“, sĕ culmineze în — raport şi budget, şi poate de garnitură vre-o disertaţiune platonică în stil înalt. Sĕ le venim dară întru ajutoriu sĕ vedem noi de necasurile noastre cu atât mai vêrtos pentru că mult mĕ tem, că „omul“ A. T. nice în acest an nu va pune pe masă şi la dispoziţiunea domnilor nostri cele 4—5 milioane, în lipsa cărora sau a unui venit annalial de cel puţin 150,000 fl. respunsul ni s'a repeţit — că e **„Non possumus!“** —.

„Activitatea asociaţiunei transilvane pe terenul practic“: aşa se circumscrie — *prudenter et circumspecter* — aceea ce numesce statutul: cultura poporului român. Nu mĕ voi demite la definiţiuni, cu toate că dacă 'mi-aş reculege puterile poate că aşi putè scrie şi eu o „deşertăţiune“ platonică în stil înalt asupra tesei: Precum inertia nasce serăcie, serăcia corupţiune, corupţiunea boală şi moarte: aşa dă cultura avere, averea putere, puterea viaţă. Aşi putè trece apoi la tesa: Este pentru popoare o moarte mai amară şi mai ruşinoasă decât ferul şi focul, acesta e otrava serăciei. Sciu cumcă, când eram prin gimnasiu nimeream atari tentamine. Esplicându-se însĕ aceste tese de sine, ar fi pagubă de negreala ce s'ar întrebuinţa pentru partea teoretică şi platonică a acelora, de aceea voi pâşì şi eu numai decât *„pe terenul practic“*.

E vorba despre aceea, că prin cultură sĕ dăm poporului un mijloc prin care sĕ se salveze de sclavagiul serăciei materiale, de aceea perire sigură, ce se planează sistematic poporului nostru. Togmai acum când se face studiu formal dintr'aceea: cum sĕ se sece poporului nostru toate isvoarĕle de venit, trebuie sĕ ne încordăm toate puterile ca sĕ căutăm şi se aflăm altele în locul celor răpite, şi sĕ învĕţăm poporul de a se folosì de ele.

Conced că problema aceasta nu se poate resolvì fără de mijloace bănesci; sciu şi aceea, că cele 4—5 milione nu le avem; dar susţin, că la cele 3 milioane Români din patria noastră avem 4—5 milioane de mâni cărora dândulise lucruri şi câştig în cele 4—5 luni de earnă, când stau inerte în sin, de sigur vom câştiga, vom procrea într'un singur an mai mult de 4—5 milioane fl. v. a. (Mai încet „omule“! Red.)

Nu va nega nimeni durerosul adevĕr, că poporul nostru ca popor agricultor lucră şi câştigă numai în cele 8 luni de vară, ear în cele 4 de earnă consumă numai câştigul seu din vara trecută şi adeseori vinde înainte şi câştigul, adecă puterea sa de lucru, braţele sale şi pe vara viitoare. Ca sĕ putem apreţia pe deplin pericolul ce zace într'aceasta pentru poporul nostru, trebue sĕ cunoascem barbarul şi cruntul usurarism, ce se comite earna cu bietul ţĕran român. Când vine earna esecutorul de dare 'i şi ia văcuţa cu lapte ori ultima ferdeluţă de cucuruz, bietul ţĕran aleargă la posesorul ori arêndaşul din comună, care îi dă 2—3 fl. împrumut cu aceea ca „în cap de camătă sĕ'i facă la vara viitoare câte 4—5 ḑile de lucru după tot florenul. Moare un membru al familiei ţĕranului şi trebue îngropat, are lipsă de 5 scânduri şi le capătă dela Jidanul din comună sub condiţiunea ca la vara viitoare sĕ le plătească cu câte 1 fl. şi „în cap de camătă sĕ'i facă câte 4—5 ḑile de lucru după tot florenul. Merge la parochul îi spune nĕcasul în care se află, şi'l roagă sĕ'l astepte de banii prohodului“; aud că se află şi preoţi creştini, cari pentru asteptare îşi condiţionează 2—3 ḑile de lucru. Aşa merge mai departe până când devine sclav formal pentru toată vara venitoare. Aceasta e causa principală a ruinei poporului nostru, aceasta 'l-a adus deja în multe ţinuturi la acea stare, încât e mai rĕu de dênsul ca pe timpul iobăgiei, pentrucă acum *„nec mercedem laboris sui habet.“*

Causa acestui rĕu e duplă. Odată e că ţĕranul nostru nu scie încă apreţia valoarea lucrului seu, apoi că nu scie cum, nu cunoasce calea, pe care sĕ poată valora puterea sa fisică în timp de earnă, când e eschis dela lucrurile câmpului. Pentru aceasta dispune cu minte uşoară earna despre ḑilele de lucru din vară şi consumă cel mai sigur câştig al seu cu luni mai nainte. Posibilitatea de a delătura rĕul acesta fără de margini e: de a'l aduce pe ţĕran la convingerea, că şi în timp de earnă poate lucra şi câştiga. Aceasta în mod teoretic nu o vom ajunge nici odată, nici cu tractate, nici cu peroraţiuni mai minunate decât ale lui Cicero şi Demostene. Unicul remediu e aici: de a afla lucrări amĕsurate intelectualităţii şi giurstărilor sale, a le propaga aceste şi a'l induce pe ţĕran în mod intuitiv într'ênsele.

Statorită aceasta de programă generală, realisarea ei în special, după ţinuturi şi natura acestora ar fi problema ce are de a resolvì o asociaţiune, ce poartă titlul „pentru cultura poporului.“ Studii în direcţiunea aceasta asupra productelor naturale, a materialului brut după ţinuturi, asupra modului cum s'ar putè prelucra aceste producte naturale în timp de earnă şi valora astfeliu pe deoparte ele înseşi pe de alta, immensul capital ce zace mort şi se perde prin nelucrarea ţeranului nostru în timp de earnă — aceste le asceptăm şi pretindem dela asociaţiune pentru cultura poporului.

„Aşa e“ vor ḑice oamenii de plumb „dară omule pricepe, că spre efectuirea capricielor tale trebuesc 4—5 milioane fl.

En se vedem!

Între obiectele de industrie de casă din Transilvania presentate lumei la esposiţiunea universală din Viena la 1873 a atras asupra sa atenţiunea lumei comerciale corfa de papură (ţichera) ce se gătesce în cualitate mare în comunele Săbrad, Ciăoaş şi Felea din comitatul Murĕş-Turdei. Încă în anul acela a esportat un comerciant din Praga o cualitate însemnată din acele corfe şi deja în 1874 nu vedeai pre la scaldele boeme (mai ales Carlsbad) damă fără corfiţă de papură din Transilvania, ce o plătia bucuros cu câte 80—100 cruceri.

Dela anul 1875 încoace vedem acele corfiţe prin Viena, Lipsca, Berlin; dela 1876 prin oraşele Franciei şi Angliei, unde se vênd cu preţ mare sub nume de producte „iapaneze“ şi „chineze“.

Corfele aceste se gătesc din papură în lacurile şi văile din câmpia transilvană, cresce într'o abundanţă aşa de mare, încât propietarii acelor locuri se vĕd necesitaţi a o aprinde earna ca sĕ scape de ea. Valoarea şi respective preţul materialului recerut pentru o corfă de mărime mijlocie e $^1/_2$ de cruceriu eară un individ (barbat ori femee) în etate dela 15—60 de ani poate gătì pe uşor într'o ḑi earna 4 dărabe şi le poate vinde numai decât în locul, unde le produce, cu câte 10 cruceri. Eată dară posibilitatea, eată modul cum o familie de 3 membrii din campania transilvană sĕ'şi câstige în timp de earnă cu un capital de manipulaţiune de 4—5 cruceri câte 1 fl. pe ḑi. Tot din acest material se fabrică rogoginile, ce joacă un rol aşa mare în comerciul lumei întregi. Aici în Braşov se plătesce dărabul până la 1 fl. şi mai bine, şi Braşovul singur întrebuinţează la 10,000 de dărabe pe an. Materialul pentru un dărab poate costa 4—5 cruceri, ear' un lucrătoriu harnic ţese câte 2—3 într'o ḑi de earnă.

(Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Satu-mare, 24 Maiu 1880. (Conferenţa literară). Cu două ḑile mai înainte adecă în 22 Maiu st. v. se ţinu în aşa batjocorita „scoala românească“ din Satu-mare o conferenţă literară conchemată de parochul român şi de profesorul de limba română dela gimnasiul de stat din loc.

La acea conferenţă participă afară de maioritatea inteligenţei române din Satu-mare şi un numer oare care de inteligenţi esterni, cei mai mulţi aparţinĕtori clasei eclesiastice, se înţelege unite, căci numai aceasta e cunoscută pe aici.

Conchemătorii spuneau, că convenind ei înainte cu o lună cu alţi doi trei cărturari din comitat într'o comună învecinată s'au constituit în conferenţă ad hoc a inteligenţei comitatului şi au espedat cu două ḑile mai târḑiu către preşedintele academiei române o telegramă în numele Satumarenilor de cuprins, ca sĕ se impedece primirea proiectului de ortografie, elaborat şi substernut de comisiunea academiei române, şi că tot atunci au decis sĕ se concheme aici şi cealaltă parte a inteligenţei la o conferenţă, ceea ce dênşii au şi făcut; nu spuneau însĕ că cel dintâiu dintre ei, în marele seu zel naţional a elaborat încă de mult un proiect de mod de scriere română, unic în feliul seu şi basat pre accentuarea grecească cu care cercându'şi deja norocul la academie, au făcut fiasco, sau precum ḑic cei de dincolo, fu dat afară, şi că dênsul voiesce sĕ arete academiei că mai sûnt şi alţii, cari află că acel monstru, vream sĕ ḑic proiect, este bun.

Acest proiect s'au primit sub titlu de observare la proiectul comisiunei academiei, cu o mică maioritate prelângă toate că li s'a obiectat din altă parte:

1. Că cei cari au convenit înainte cu o lună n'au fost îndreptăţiţi sĕ adreseze telegrama pomenită presidentului academiei, în numele Satu-mărenilor.

2. Că cei presenţi încă nu au drept sĕ se declare în numele întregei inteligenţe a comitatului, deoarece învitare legală nu s'a făcut;

3. Că deliberând deja academia în causa ortografiei şi aşa ne mai putênd fi vorbă de proiect, combaterea lui nu mai poate avè loc, deoarece academia de sigur nu'şi va revoca conclusul de dragul Satumarenilor;

4. Că primirea, presentarea şi publicarea lucrărei intenţionale din partea Satu-mărenilor chiar ar compromite numai academia;

5. Că necunoscêndu-se încă modul de scriere statorit de academie, nu se pot face observări asupra lui;

6. Că ori ce mod de scriere sĕ fie adoptat academia, acela numai prin aplicare îndelungată s'ar putè vedè, că e bun sau rĕu?

7. Că în loc de a ataca lucrările academice, şi a se pune deasupra ei, ar fi mai consult a saluta cu bucurie şi recunoscinţă, fructele ostenelelor ei, lăsând timpului îndreptarea celor ce s'ar părè la moment necorespunḑĕtoare, şi

8. Că aceia cari vor primì pomenita observare sĕ o presenteze academiei numai in numele lor, eară nu şi în al acelor de părere contrară.

Deci dară presupunênd, că respectivii îşi vor publica fĕtul şi prin jurnale am creḑut de necesar a informa publicul a priori, despre aceea, ce va avè sĕ cetească, şi a'i da o mică descriere despre împregiurările, sub cari s'au făcut, ca nu cum-va sĕ creadă cine-va că pre aici nu s'au ivit şi alte păreri.

Nu pot în fine sĕ nu amintesc, că după cum spunea unul din cei presenţi conchiemătorii au numit proiectul cunoscut în convocatoarele adresate către cei esterni, de atentat în contra limbei şi literaturei şi că înaintea inteligenţei din loc n'au pomenit până în 21 Maiu nimica despre planul lor. *A.......u.*

Varietăţi.

* (Comitatul Sibiiu). Adunarea generală din 7 Iunie a desbătut în 3 ḑile toate obiectele, cari după cum anunţasem deja, fură 136 la numer, şi la sfêrşitul desbaterei a primit unanim o adresă de felicitare către clironomul tronului imperial Rudolf.

* (O întortocare) comite „Hermannstädter Zeitung“, dacă ḑice în numĕrul de ieri, că telegrama noastră din Budapesta, privitoare la desbaterea Dietei asupra regularei proprietăţei din Transilvania, cuprinde şi afirmaţiunea: *„Proiectul* nu se estinde asupra fostului fund regiu“. Telegrama noastră spune lămurit: *„Proporţionarea* nu se estinde asupra fundului regiu.“ Juristii dela „Hermannstädter Zeitung“, aşa sperăm, vor înţelege deosebirea.

* (Biletele de întrare) la concertul, care după cum am anunţat deja, se va da în grădina „Hermann“ în Sibiiu, costă fie care 50 cr. şi se capĕtă în Cafeneaua lui Albrecht şi la dl Iosif Winkler de cumpĕrat.

* (Rector magnificus) la universitatea din Cluj s'a ales dl Dr. Carol Haller, profesor de dreptul civil.

* (A trăsnit) în 9 Iunie n. în căsarma de artilerie din Sibiiu. În Sâmbăta trecută fură loviţi de trăsnit în comuna Nagy-Füged vre o 15 inşi dintre cari debia 4—5 au scăpat cu viaţa.

* (Emigrări). După rapoartele din statele unite în acest an numerul emigranţilor se urcă la 135,336 de suflete.

* (Têrgul) din Braşov a fost foarte slab ţinênd debia o jumĕtate de ḑi.

* (Omide) foarte multe se află în acest an în comuna Dĕmsuş, unde până acum — după cum ḑice „Hunyad“ — nu s'a vĕḑut nici una decând esistă comuna (?).

* (Omul-Broască). Va sosì în curênd la Paris un fenomen curios al naturei umane, un om-broască.

Nici nu s'a vĕḑut ceva mai estraordinar printre diformităţile umane.

Acest fenomen e dintr'o casă de oameni seraci din oraşul Michigam (Statele-Unite). Are 32 ani. Este un fel de fiinţă curioasă, scurtă de statură. Când i vorbesce cineva, pare că înţelege ce i se ḑice; nu respunde însĕ decât numai prin semne.

Braţele şi picioarele i sûnt foarte scurte; mânile au înnotătoare în loc de degete. Pelea de pe corp gălburie şi sbârcită ca aceea a broascelor.

Capul care se pare a fi o continuaţiune a gâtului, este ascuţit ca al şerpilor şi figura este foarte lată: ochii sûnt necontenit in mişcare.

Pe obraz n'are pĕr. Nasul este lătăreţ, gura de tot largă; limba i este neîncetat scoasă afară.

Acest om-broască se numesce Samuel Keene. Are fraţi şi surori cu o posiţiune bunişoară, însĕ 'l-au abandonat din causa diformităţii lui, la caritatea publică...

Această oribilă diformitate sĕ ḑice că a provenit din causă, că mama sa înainte de nascerea lui cu douĕ luni a avut o spaimă mare; când se născu acest monstru costă viaţa mamei lui.

In timp de vară acestui ombroască i place sĕ se scalde, şi poate sta multă vreme sub apă.

* (Biletele de liberă petrecere în România). Eată cele trei articole modificate din regulamentul biletelor de liberă petrecere în România:

Art. I. Ori ce străin călĕtoriu sau reşedinte în România, este dator a lua un bilet de liberă petrecere.

Biletul de liberă petrecere este liberat în virtutea unui pasport, sau pe basa unui estract matricular liberat de legaţiunea sau consulatul respectiv. Acest estract va trebuì sĕ conţină numĕrul registrului în care se află înmatriculat străinul, la autoritatea sa naturală, (legaţiunea sau consulatul).

Autoritatea română va refusa biletul de liberă petrecere, pe basa estractului matricular, dacă are doveḑi că posesorul unui asemenea act, ar fi fost supus român. În acest cas aceste doveḑi se vor înainta ministeriului de esterne.

Art. II. Numai prefecturile de judeţe, ear în Bucuresci şi Iaşi, prefecţii de poliţie, au drept de a da bilete de liberă petrecere. Se face escepţiune la această regulă, pentru comunele litoralului Dunărei şi Mărei-Negre, unde nu se află reşedinţa judeţului. În aceste comune biletele de liberă petrecere se pot libera de sub-prefecţi sau administratorii respectivi.

Art. III. Călĕtoriul care vine în România, după ce va presenta autorităţei sale naturale documentul seu de călĕtorie, va merge la prefectura judeţului celui mai apropiat, 24 oare după sosirea sa, spre a i se visa pasportul, şi a lua un bilet de liberă petrecere, dela autoritatea română.

Sûnt dispensaţi de această îndatorire, călĕtorii a căror petrecere în ţară ar fi mai scurtă decât pe un termin de 30 de ḑile.

Această învoire de petrecere scurtă se va constata prin visa pusă pe pasport.

După îndeplinirea acestei formalităţi pasportul se va reţinè de prefectură.

Serviţiul paspoartelor la toate autorităţile respective, va fi în permanenţă, în toate ḑilele de lucru sau serbători, până la 8 oare seara.

Terminul biletului de petrecere, va concorda cu terminul menţionat în pasportul călĕtoriului.

Autoritatea locală 'şi reservă dreptul de a revoca chiar înaintea espirărei acestui termin, permisul de şedere, când străinul ar fi vătĕmător societăţei, ar turbura ordinea publică, sau s'ar găsì în stare de vagabondagiu, raportând ministerului.

Sûnt asemenea dispensaţi, străinii proprietari de imobile rurale sau urbane, precum şi acei cari au stabilimente de industrie şi de comerciu, de o importanţă reală, sau acei cari esercită o profesiune cel puţin de 5 ani înaintea promulgărei acestui regulament.

Biletul de liberă petrecere se eliberează fără nici o tacsă şi fără cerere înscrisă.

Posta Redacţiunei.

Mai multor preoţi în *Bihor*. După cum aţi binevoit a vedè eram datori a face sĕ premeargă articlul d-lui Mangra. De altă parte, fiind-că ni s'a mai anunţat de către o stimată persoană un articul în aceeaşi direcţiune ca a DVoastre, sûntem de părere sĕ le combinăm, ca sĕ nu întreţinem publicul prea îndelung cu cestiunea căsătoriei a doua a preoţilor, asupra cărei lungi desbateri s'au ivit deja plângeri. Ne rugăm aşa dar încă de puţină pacienţă.

Mai multor dd. în Lipova. Însinuarea se face la trafica cea mare, sau la cafeneaua Albrecht aici în Sibiiu. Este de ajuns un certificat dela comună sau dela oficiolatul comitatens.

Economic.

Sibiiu 8 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.20—9.20; grâu sĕcăreţ fl. 6.70—7.70; sĕcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. 3.80—4.20 Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—2.60; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; ouĕ 10 de 20 cr.

Arad, 8 Iunie n. Pro hectolitră: grâu fl. 11.25—11.75; sĕcară fl. 9.10; orz fl. 6.10; ovĕs fl. 7.40—7.50; cucuruz fl. 7.—7.10; Grâu a fost puţin în têrg, mai puţin însĕ a fost cucuruz şi ovĕs; orzul nu s'a căutat de loc.

Sibiiu 30 Maiu. Primim dela o persona stimabilă următoriul **comunicat:**

Permiţêndu-mi în faţa apropiatei periode a îmblătitului a atrage atenţiunea asupra deosebit escelentelor maşini de treerat cred că fac o plăcere onorabililor soţi de ocupaţiune. Aceste sûnt maşinile de treerat cu braţe şi vêrtej din fabrica de maşine agricole cu firma **Umrath et comp. din Praga.** Aceste prin desfacerea cea mare a fabricei solide sûnt deja în multe părţi cunoscute. Cu toate aceste se poate sĕ se mai afle încă câte un econom, care prin amintirea aceasta atrăgênduise atenţiunea asupra maşinelor de treerat dela Umrath, după ce 'şi va fi procurat una, ne va fi recunoscĕtoriu. Cu ocasiunea esposiţiunei celei din urmă din Praga, la care se trimisese vre-o câteva sute de maşine de treerat dela Umrath, fură de nou premiate cu premiile cele mai înalte, cu diploma de recunoscinţă şi cu medalia cea mare de aur. Fiind că se treerà cu toate maşinele umrathiane, avui ocasiune a apreţia şi alt soiu de maşine dela firma Umrath, de cum sûnt cele ce le posed eu şi comp. şi nu me sfiesc a da firmei atestatul, că începênd dela maşinele cu braţ până la cele cu vêrtej cu putere de 4 până în 6 cai, dimpreună cu toate apertinenţele fără defecte, toate ofer ce are agricultura mai bun. Escelente de tot sûnt şi maşinele stabile şi mobile de treerat, cari au scuturătoare de paie şi sită şi sûnt de o putere de 2 şi 4 cai sau boi. De însemnat este împregiurarea, că maşinele din fabrica lui Umrath sûnt construite foarte solid şi cu toate aceste foarte eftine în ceea ce privesce preţul. De asemenea trebuie sĕ ḑic despre morile de ales şi maşinele de tăiat nutreţ, din fabrica lui Umrath.

(Comerciul esterior al României). Eată ce ne spune „Binele Public“ „Monitorul oficial“ mai deună-ḑi ne-a făcut cunoscut resultatul comerciului esterior al României în cursul trecutului an 1879. Acest resultat se traduce printr'un esport de lei 238 650,006.80, şi un import de lei 254,482, 629.95 Bilanţul comercial a anului espirat se închide deci pentru import printr'uă diferenţă în plus de 15,823,623.09 asupra esportului. Această diferenţă este în aperenţă neînsemnată, când are cine-va în vedere faptul, că ţeara noastră este lipsită de industrii şi că cea mai mare parte din obiectele trebuincioase le importăm din afară.

Articolul cel mai însemnat în esportul nostru este fără îndoială materiile făinoase şi derivatele lor; ele singure figurează la esport cu ţifra de 183 300,081 franci; legumele şi alte producte escotice dau la esport cifra de lei 8,899,610. Pei brute pe care noi le trămitem în străinătate spre a le plătì apoi importate cu preţuri înḑecite au fost în anul trecut pentru suma de lei 5,307,187. Aceste sunt articolele noastre principale de esport. In cea ce privesce materiile industriale, nici că este vorbă. Totul ni se aduce din străinătate. Ţesĕturile formează cea mai principală ramură a importului. In a. trecut, valoarea acestor mărfuri importate a fost de 87,279,547. In al doilea rênd vin la import metalurile şi fabricarele metalice cu lei 40,756,618. Aceste douĕ articole, puse faţă cu esportul, ne pun în evidenţă cât de înapoi suntem noi pe terenul chiar al industrielor celor mai necesare, şi pe care le putem numì de prima necesitate.

In a treia linie figurează la import pielăria şi blănăria cu 32,800,271 lei; diferenţa între import şi esport asupra acestui articol este enormă, cu toate că şi la noi se poate înfiinţa fabrice care sĕ dea o mai mare valoare pieilor lucrându-le spre a nu le mai întroduce de afară.

Relaţiunile noastre comerciale cu străinătatea cele mai desvoltate sûnt acele cu Austria, atât la import cât şi la esport.

Importul producţiunilor de provenienţă austro-ungare s'a urcat în 1879 la 124,753 860. 35 şi esportul la 68,856,820,41. Terile faţa cu care esportul nostru este superior importului materielor de provenienţa lor sûnt Francia, Turcia, Bulgaria şi Italia.

Ast-fel am esportat pentru Francia mărfuri de lei 17,775,037 şi am importat de acolo 15,450,919; pentru Turcia şi Bulgaria am esportat de lei 49,002,349 şi am inportat 20,906,271, etc.

(Ploaie abundantă). Cetim în „Steaua Dobrogei“: Sûnt ḑece ḑile de când ploauă cu abundanţă în foarte dese restimpuri nu numai ḑiua dar şi noaptea, aşa că pământul este îmbuibat de apă, eară noi nu putem sĕ ne despărţim de hainele de earnă din causa umeḑălei sau rĕcelei, nepotrivită cu 10 Maiu.

Atât pravoslavnicii creştini cât şi celelalte culte, s'au decis sĕ facă din nou rugăciuni pentru încetarea momentană a ploilor.

Recolta însĕ s'a îndreptat foarte bine şi este speranţă că, dacă va fi ferită de alte accidente climatice, vom culege o roadă ne asteptată. Din nenorocire însĕ, arăturile nu sûnt în întinderea celor ce erau anul trecut, din causa uscăciunei în care se afla pământul până la ploile despre care vorbim.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 15 Iunie imob. lui Ioan Csány în Abrud, (judec. cerc.;) în 26 Iunie şi 27 Iulie imob. lui George Bărdaş în Retişdorf; în 21 Iunie şi 21 Iulie imob. Sarei Schuster în Beşa (judec. cerc. Sighişoara); în 7 Iulie şi 25 August imob. lui Ioan Spirer în Varhegyi; în 7 Iulie imob. lui Ioan Fekete în Cocuş (trib. M. Oşorhei); în 15 Iunie imob. lui Nicolau Goncze'a în Braşov; în 21 Iunie imob. Ilenei Cătană născută Maniu în Braşov (trib.); în 30 Iunie şi 30 Iulie imob. lui Simon Simon în Alşo-Szolcsva; în 12 Iulie imob. lui Wolfgang Zudor, Ludvic Zudor, în Căpuş (trieb Turda); în 9 Iulie şi 27 Aug. imob Rosei Nagy în Icland (trib. Oşorheiu) în 24 Iunie imob. rĕmasului după Carol Schuller în Cluj; în 10 Iulie şi 10 August imob. soţiei lui Iosif Müller născută Adelfine Zank în Cluj; în 9 Iulie imob. lui Iosif Boda jun. şi soţi în Cluj (trib.); în 19 Iu- imob. lui Ioan Petrus şi soţi în Milvani (judec. cerc. Huedin).

Bursa de Viena şi Pesta
din 9 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109 55	109.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	102.—	101.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	88.50	88.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	128.—	127 80
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.60	94.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.—	93.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.75	93.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.90	73.90
Datorie de stat în argint . . .	74.10	74.10
Renta de aur austriacă	89.10	89.20
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.25	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	833.—	832.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	279.30	280.—
Acţiuni de credit austr. . . .	266.75	267.—
Sorţi ungurescì cu premii . . .	—.—	113.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.35½	9.35
100 marce nemţesci	57.80	57.75
London (pe poliţa de trei luni) .	117.70	117.65

Nr. 89. 2—3

CONCURS,

pentru stipendie din fundaţiunea lui Gojdu.

Prin aceasta se escrie concurs pentru un stipendiu din fundaţiunea lui Gojdu de 400 fl., la cas de graduaţiune un stipendiu de 300 fl. v. a. eventualmente de 200 fl. s'au o 100 fl. Concurenţii au de a'şi adresa petiţiunile instruate cu testimoniile scolastice, cu cartea de botez şi cu atestat de paupertate, până la 25/13 August a. c. către Cancelaria fundaţiunei lui Gujdu Budapesta királyutcza 13.

Tot odată sûnt avisaţi şi stipendiaţii fundaţiunei lui Gojdu de a'şi substerne până la 25/13 Aug. 1880 documintele despre resultatul studiilor din anul scol. 1879 /80 la „*Representanţa fundaţiunei lui Gojdu*“ în Budapesta királyutcza 13 pentrucă la din contră, se vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta 6 Iunie 1880.

Comitetul adm. al representanţiunei fundaţiunei lui Gojdu.

Nr. 78/1880. 3—3

EDICT.

Ioan Mailat din Elöpatak, bărbatul legiuit al Elenei Jinga din Braşov, carele de şepte ani trecuţi a părăsit cu necredinţă pe soţia sa fără a se sci locul aflărei sale; — prin aceasta se citează ca în termin de un an şi o ḑi sĕ se presente înaintea acestui for matrimonial, căci în cas contrar sentinţa de divorţ se va enunţa şi în absenţă'i.

Elöpatak la 15 Aprile 1880.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Heghigului, ca for matrimonial de I instanţă:

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Anunciu

pentru neguţătoria subscrisului, care constă din mărfuri curente, mode şi manufactură se caută ca

învĕţăcel

un tinĕr cu purtare morală bună, absolut cel puţin de douĕ classe reale sau gimnasiale.

Tinerii de stare materială mai miseră vor fi provĕḑuţi pre lângă victuale, şi cu îmbrăcăminte.

Doritorii de a se aplica ca învĕţăcei au a se adresa la subscrisul până în 20 Iulie st. n. 1880.

Abrud în 28 Maiu 1880.

Dionisiu Balossu,
[29] 6—6 comerciant.

Un măiestru

învĕţat în **fabricaţiunea de caş** (brânzărie) se recomândă domnilor economi de oi spre a fi angagiat sĕ fabrice caşul (sau brânza) cel mai fin şi mai cu gust. — Adresa este de aflat în biroul administraţiunei „Telegrafului Roman“ *Nr. 47.* [41] 1—2

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin composiţiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, disposiţiune la vrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui către cap şi către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☞ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 11—12

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 65. Sibiiu, Marţi 3 Iunie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea cestiunei agrarie din Transilvania.

Budapesta 12 Iunie st. n. 1880.

Pe cât timp redacta dl Vulcan „Familia“ sa aici, se mai informa şi publicul român despre desbaterile dietale din rapoartele ce le da „Familia;“ acum însĕ vĕd că este posibil, ca o cestiune atât de gravă, ca ceea ce se termină astăḑi, sĕ treacă prin dietă fără ca jurnalele române sĕ cunoască din informaţiuni românesci măcar fisiognomia desbaterilor.

Tineri, stipendişti şi nestipendişti, sûnt ei destui pe aici, cari ar scì scrie câte vre-o corespondenţă la jurnale; însĕ se vede că sûnt prea ocupaţi cu învĕţătura, nu le ajunge timpul ca sĕ asiste şi la nisce bagatele de aceste; deci caută sĕ'mi iau eu niţel timp sĕ ve descriu cele întêmplate, căci jurnalistica maghiară a făcut şi cu aceasta ca şi cu cestiunea limbei, — o desbatere de trei ḑile a cuprinsu-o în câteva şire, ca lumea sĕ nu vaḑă ce se petrece în Ungaria sub masca regulărei de posesiune?

Sĕ nu ve închipuiţi însĕ dle Redactor, că eu vĕ voiu descrie toate detaiurile, căci spre aceasta n'am timp, dar v'am procurat cu mult năcaz toate ḑiarele dietei referitoare la această desbatere în ediţiune litografată, şi vi le trimit ca sĕ ve folosiţi de ele după plac.*)

Deputaţii maghiari din Transilvania pot merge mulţămiţi acasă, încât unui deputat i este permis a fi mulţămit cu o lege care eventual despoaie pe alegĕtorii sei de posesiunea cumperată sau ereḑită dela strămoşi, ei însĕ în prima linie sûnt nemeşi, fosti proprietari feudali, nu le pasă de alegĕtori mai cu samă de Români precum nu le pasă nici alegĕtorilor de ei cându'i aleg. Îşi trag ei atunci socoteala, apoi sûnt quitt, până la alte alegeri se vor da toate uitărei, ear se vor înfrăţì, se vor săruta şi ear i vor alege pe alţi trei ani, acum cu suflet mai liniscit, că nimic nu mai este de perdut, însĕ ce scii? un budget periclitat ear mai poate nasce în Transilvania vre o cestiune de vieaţă pentru Maghiari pe contul Românilor, şi negreşit o vor căpĕta, căci 60—70 de voturi sigure sûnt cestiune de vieaţă pentru guvern.

Cestiunea agrară transilvană este de ani ventilată prin jurnalistică, nu este secret că posesorii mari din Transilvania numai aşa cugetă că se vor mai putè susţinè dacă 'şi vor străforma tot sistemul economic, dacă se vor pune pre prăsirea vitelor. Spre aceasta însĕ au trebuinţă în prima linie de fenaţele şi păşunile ce le poşed foştii iobagi prin pădurile lor, apoi de comassarea posesiunei resfirate, ca astfel sĕ pună mâna pe partea cea mai bună a otarului, şi în fine, fiindcă toate aceste nu se pot face fără bani, ear ei peste tot sûnt cam serăcuţi, ba faţă cu posesorii mari din Ungaria chiar calici, trebuia o lege care sĕ'i scutească de purtarea speselor regulărei impusă prin legile de până acì.

Toate aceste li s'au promis, şi aveau şansele cele mai sigure, căci în fruntea lor era ministrul Kemény şi Tisza László, fratele ministrului preşedinte şi preşedintele reuniunei economice maghiare transilvane, care a pus în mişcare toate petrile pentru asemenea lege.

Guvernul pentru a satisface acestor dorinţe a încredinţat cu compunerea unui proiect de lege pe un transilvănean, pe judele dela curtea supremă Em. Szentgyőrgyi ca espert.

Sciind prea bine deputaţii maghiari din Transilvania că între împregiurări normale nu se pot realisa dorinţele lor, s'au folosit de perplesitatea, în care devenise guvernul la începutul anului acestuia, când în urma numeroaselor scandale descoperite de oposiţiune pornise procesul de descompunere în partida guvernamentală, i-a dat sĕ priceapă, că ei numai sub acea condiţiune vor remânè în partidă şi vor vota budgetul, dacă promisul proiect de lege îl va presenta în cameră încă înainte de buget, şi dacă va promite că în sessiunea presentă va devenì lege.

Ca păşirea lor sĕ fie şi mai impunĕtoare s'au unit cu toţii, căci în astă privinţă şi cei din oposiţiune sûnt una cu guvernamentalii, şi au mers pe capul ministrului preşedinte pretinḑênd categoric presentarea proiectului.

Sub aceasta presiune, guvernul la 1 Martie a. c. a presentat proiectul cunoscut, scurt, numai de 13 §§. însĕ de ajuns pentru despoiarea ţeranului în favoarea boierilor, făcut chiar după chipul şi asemenarea lor

Transpunêndu-se acest proiect la comisiunea juridică aceasta nu l'a putut lua de basă la pertractare pentru numĕroasele sale mancităţi, ci şi-a încredinţat referintele, care din deferenţă către Ardeleni în astă causă a fost deputatul Clujului Bokross Elek, ca sĕ compună altul mai detaiat.

Numai decât apoi s'a pertractat în conferenţa deputaţilor din Transilvania.

Acì, maioritatea deputaţilor 'l-a primit şi 'l-ar fi primit de era ori cât de absurd, însĕ Bokross a dechiarat categoric, că comisiunea juridică voiesce un proiect mai detaiat, unde sĕ nu se lase prea mare latitudine ministrului, şi că el ori ce vor otărì deputaţii ardeleni, va face ca referent al comisiunei pe basele proiectului altul mai detaiat, şi aşa deputaţii ardeleni n'au avut ce face decât sĕ se supună.

Unul a fost între dênşii chiar atât de naiv, încât a mărturisit, că aceasta nu este într'atâta cestiune de regulare a referinţelor urbariale transilvane, ci cu preferinţă cestiune politică, pentru Maghiarii din Transilvania; ear Tisza László setos de a vedè odată lege din proiect, vĕḑênd că n'are ce face, a accentuat că acì nu este vorbă de aceea ca sĕ fie cât se poate de bine regulată această cestiune, ci mai mult de aceea, ca cât mai degrabă sĕ fie adusă legea, căci adeseori „mai bunul este mai mare inimic bunului decât rĕul.“

Va se ḑică, ori cum numai sĕ se facă de grabă, şi anume pănăcând e fratele meu ministru preşedinte sĕ se facă treaba, căci nu scii ce aduce ḑiua şi noaptea, apoi venind altul la putere nu sûntem aşa siguri de reuşire.

Bokross s'a apucat de lucru, proiectul lui însĕ dovedesce, că comisiunea juridică din un punct de vedere, ear el din alt punct de vedere au perhorescat mâna liberă a ministrului. El s'a temut mai mult de aceea, că pe calea instrucţiunilor ministrul va mai înlesnì soartea incţilor, până când comisiunea juridică se vede a fi avut intenţiunea a mai uşura soartea ţeranului.

Intr'aceste a întrevenit memorandul juristilor români, care a căḑut ca un duş rece pe capul ardelenilor şi a fost binevenit membrilor unguresci a comisiunei juridice.

Proiectul lui Bokross s'a desbătut de nou în conferenţa deputaţilor transilvăneni şi s'a primit. Acela numai la vedere a conţinut ici colea câte o ameliorare, în faptă însĕ a mai deteriorat unele dispoziţiuni vage a proiectului original.

Sub decursul desbaterei bugetului, deputaţii ardeleni prin organul lui Lukács Béla (din oposiţiune) au făcut o propunere colectivă, prin care cereau, ca dieta sĕ îndrume pe comisiunea juridică sĕ pertracteze fără întârḑiare proiectul din cestiune şi sĕ'i

---

*) Îţi mulţămim, ear pentruca publicul sĕ fie deplin informat în o cestiune atât de momentoasă pentru popor, noi vom publica desbaterea întreagă după aceste ḑiare stenografice, şi o începem chiar în nrul present. Red.

FOIŢA.

Din memoriile lui I. Heliade R.*)

Georgiu-Lazăr

Tot era degeneraţie şi amorţire în ceea ce se atinge de numele Român şi patrie până sĕ nu vie reposatul întru fericire *Georgiu-Lazar* în ţeara noastră. Limba începuse a se corcì şi a se corumpe cu totul; prin biserice preoţii şi cântăreţii erau plin de orgoliu dacă putea a face serviţiul divin pe grecie, cum se ḑicea pe atunci; şi limba grecă se schimonosia în limba lor nedeprinsă cu accentul grec. De nu putea mai mult încai cântările se sforţa a le parodia în grecesce. Spre aceasta fiindcă era în modă, era tipărite în adins, de speculaţie, nisce Bucoavne în limba elenică cu litere ciriliane. Preoţii dela mahalale cum şi însuşi cei de prin sate, ca sĕ imite pe cei din centrul capitalei, ce se ḑicea têrg, se întrecea îngânfându-se a cânta: *aghios ofteos*; *axion estin ôs aliftos* etc. Părinţii se bucurau când auḑiau pe fiii lor, că au ajuns a ḑice *pistevo* şi *pater emôn* şi a spune pe carte (canonarchisi) în grecesce

. . . .

Câtă durere ar fi putut fi pentru un om simţitor şi cu adevĕrat religios de va fi fost pe atunci sĕ vaḑă limba şi religia atât de degradată. Căci de era câte un cântăreţ ce ar fi cântat românesce, acela cânta în stânga, salariul lui era foarte modest unde pe discul cântăreţului grec se vedea adesea la ḑile mari rublele de aur beslici şi iusluci, pe al Românului abia se vedè câteva parale. Câtă degeneraţie era, ḑic, şi în religie şi naţionalitate, când Românul ajunsese a se glorifica întru a dispreţa până acolo religia, nevoind a mai înţelege preceptele ei astupându'şi auḑul la vocea ei salutară, şi făcênd întradins ale vorbì şi a le cânta într'o limbă, ce nu era a părinţilor sei şi pe care nici nu o înţelegea. Atunci în adevĕr, mai ca şi acum, s'ar fi putut aplica Românilor ceea ce psalmistul ḑice despre idoli; „urechi au şi nu aud, ochi au şi nu vĕd“.

Tot era degeneraţie şi amorţire. Eşind din biserică, unde junii se duceau mai mult sĕ vadă frumuşale, căci baluri şi teatre nu erau, şi unde femeile se duceau sĕ'şi arete la vedere vestmintele şi sculele, şi sprâncenele îmbinate ca la fanarioatele dela curte, vedea'i pe jeluitor a căuta sĕ'şi facă şi sĕ'şi dea jalba (petiţia) la guvern în limba grecească, şi a se ruga la redactorul ei a o face ceva mai elinica. Cine era boier îi era ruşine a spune, că e Român [1]) cel cu părinţi necunoscuţi, dacă scia două trei grecesci, nu mai vrea sĕ treacă de Român; ḑicea că este Grec. [2]) Numele de tată şi mamă era nume proaste şi se auḑiau numai în casele mojicilor. [3]) Se ḑicea băbacă şi Nineacă şi prin unele case afendake. Prin casele boierilor nu cusubstearnă. Ministrul de justiţie a rĕspuns numai decât că se va satisface dorinţei lor.

---

*) Memoriile sûnt scrise şi tipărite în „Binele public“ de unde le împrumutăm cu o ortografie proprie, dela care noi ne-am abătut. R. „T. R.“

[1]) Este şi un anecdot: *Τὶ εἶσαι?* (ce esci)? — *Ρωμαῖος* (grec, aşa se ḑiceau grecii pe atunci, Romei) — *Πῶς σε λέγουσι;* (cum te chiamă?) — *Ράδογας* (Radu); — *Αωὸ ποῦ;* (De unde esci?) — *Αωὸ το φελινάρι* (Dela Felinar, — nu scia a ḑice Phanar). Pe un boieriu Român dela Craiova mai în urmă în emigraţia sa, la 1821, la Sibiiu, îl întrebà odată un magnat ungur: ce eşti domnia ta? — Boier respunse el. — Sciu ḑise întrebătoriul; însĕ de ce naţie, Grec eşti? — Nu rĕspunse boieriul — Apoi dar eşti Român, dacă eşti de dincolo. — Ba m'a ferì sântul, ḑise scuturându-se Olteanul; nu sûnt Român, sûnt boieriu. — de ce naţie? adause magnatul ungur. — De ce naţie? ce e naţie? — De ce neam? — adause întrebătoriul. — De neam boieresc, rĕspunse boieriul. Până astăḑi a rĕmas anecdota aceasta între nobilii ungari, ce o spun cu mare mirare.

[2]) Astfel era unul sărdarul Manolache fiiu de popă român ce se mânia foc, când i ḑicea cineva, că 'i scie originea de Român. Astfel fratele d-lui I. Lăceanul ce era gramatic la Polizake, şi îşi abandonase numele de Lacean, numindu-se Papadopul.

Astfel clucerul Kyriac şi Athanasiu Christopulos. Astfel unchiul meu fratele mamei rĕmase de atunci din scoală cu numele de Danielopulu; astfel în fine mie mi se schimbà numele de familie din Rădulescu în Heliade. Cei ce nu sciau grecesce ca sĕ seamene cu boierii cei mari, vorbiau romanesce stricat pe grecie, după cum vorbesce mai până astăḑi familia Ghiculescilor; una dhouĕ (*δόε*). ţinţi, sase, dhăţi părerea etc. Cei cu abusul lui *u* mut pe atunci ar fi fost foarte voioşi.

[3]) Această vorbă s'a întrodus prin campaniele rusesci ce prin casele boierilor mari se ḑicea mozic.

După feriile Pascilor ministrul preşedinte Tisza a luat în programa sesiunei presente şi această causă ca una ce „la toată întêmplarea“ are sĕ se termine până la încheiarea sesiunei indicate pe prima jumĕtate a lunei lui Iunie, — deci el a şi nesuit ca aceasta sĕ fie posibil.

Comisiunea juridică s'a apucat de lucru. De basă a luat proiectul lui Bokross, la care a aderat şi ministrul, în combinaţiune cu memorandul juristilor români. In 23 de şedinţe abia 'l-a terminat.

Preşedintele Horvath Lajos, Teleszky, Chorin şi Dr. Emmer împărtăşind temerile din memorand s'au luptat necontenit cu referentul Bokross, cu espertul Szentgyörgyi şi în parte cu ministrul, apoi cu numeroşii informatori transilvani, până ce au scos la cale proiectul presentat camerei la 1 Iunie cu 3 voturi separate în favoarea poporului.

Uitasem a spune, că la prima conferenţă a deputaţilor ardeleni, Sasii s'au purtat cam passivi, unul însĕ dintre dênşii s'a dechiarat cătră un Român, că sĕ nu'i cugete Maghiarii pe dênşii atât de proşti ca numai de dragul lor sĕ susţină proiectul favoritoriu numai lor până când interesele Sasilor le desconsideră.

Au lucrat ei apoi cum au sciut, şi în proiectul cel nou s'a susceput §. 37. care dispune, ca proporţionarea sĕ nu se estindă asupra teritoriului fundului regiu şi a comunelor Teaca şi Bateş. Atâta au dorit ei şi este de ajuns pentru interesele lor naţionali - bisericesci.

Proiectul comisiunei juridice stă din 40 §§. şi cu motivare cu tot este un volum de 14 coale tipărite cu garmond.

Presêntat cum diseiu la 1 Iunie s'a dispus tipărirea şi distribuirea lui între deputaţi şi punerea la ordinea dilei pe 5 Iunie.

S'a tipărit abia până la 3 când apoi s'a distribuit între deputaţi. Acestia dară au avut timp de studiat o cestiune atât de delicată şi gravă o di întreagă minus timpul dela 10—2 oare cât a ţinut şedinţa dietală de Vineri, şi tot în acest timp a trebuit sĕ se pertracteze şi în cluburi. Mai ia căldura tropică ce domnesce aici preste tot şi în gradul suprem în camera cu acoperemênt de sticlă, de unde abia aşteaptă sĕ scape oricare condamnat a asista la pertractările dietale.

In clubul partidei guvernamentale au fost de faţă, afară de 4—5, numai deputaţii transilvani, dintre cari unul a avut cutezanţa a imputa lui Teleszky, care apĕra votul separat, că vorbesce despre ce nu scie, ceea ce respectivul a respins cu indignaţiune, ear la aceasta a respuns alt deputat transilvan pela spate, că „pe Teleszky trebue sĕ'l fi cumpĕrat Românii“.

Firesce că aceasta conferenţă a primit proiectul în mod mai deteriorat, întroducênd şi „enclavele“ pe cari comisiunea juridică le scosese din proiectul lui Bokross.

Sub aceste auspicii, şi sub influenţa dorului general de a încheia şedinţele şi a scăpa de Bpesta s'a început desbaterea proiectului în diua următoare. (Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Iunie.

Dobritinum locutum est. Cum a fost, cum n'a fost în Dobriţin a avut sĕ se aleagă un deputat. S'a şi ales. Dar credinciosul de oarecând a lui Tisza Kálmán, n'a ales nici măcar un partisan de al acestuia, nici pre unul din oposiţiunea mai moderată, ci a ales pe Corneliu Mudrony, care din oposiţiunea întrunită a trecut în castrele kossuthiane. Eată cu o caracteristică a timpului mai mult. Diceam şi noi nu de mult, că în Ungaria şirurile oposiţiunei din stânga estremă se sporesc. Alegerea din cestiune ar fi o nouă dovadă despre sporirea stângei estreme. Este ea oare tot odată o sporire a puterei guvernului actual? Aceasta ne-ar putè-o spune „Ellenör“ şi consoţi.

Maiestatea Sa s'a întors din călĕtoria din Boemia şi după o telegramă dela Viena a ajuns alaltăeri la 9 oare 56 min. la Viena, unde fu întêmpinat de un public numĕros cu entusiasm. Întêmpinarea oficială a fost deprecată.

Despre *diferenţa* între România şi Bulgaria şi consecuenţe am atins ceva şi în rêndul trecut după „Timpul“ din Bucuresci. Vine acum „Pol. Corr.“ dela Viena şi într'o corespondenţă mai lungă dela Bucuresci vorbesce despre două puncte negre, care turbură raporturile dintre cele două ţĕri. Bulgaria se vede că caută ceartă cu luminarea. Ea voiesce pe lângă alte sĕ supună pe sudiţii români, cari trăiesc în Bulgaria, jurisdicţiunei bulgare. După „P. Corr.“ şi diferenţa aceasta va fi delăturată, şi după ce principele Alecsandru va fi sosit la Sofia agentul diplomatic al României, dl Stourza, încă se va duce la postul seu; însĕ nu va trece mult şi Bulgarii vor găsì alte pretecsturi de ceartă.

Aceeaşi corespondenţă scrie, că scirea despre concentraţiunea de trupe a fost bine primită de Români, cu toate că concentraţiunea în douĕ castre (la Ploiesci şi Călăraşi) va fi numai de 16,000 recruţi. Guvernul român voiesce adecă ca sporirea armatei, votată de corpurile legislative, sĕ o realiseze cât mai ingrabă şi aşa cele 18 regimente nouĕ de infanterie şi 12 reg. de cavalerie sĕ nu figureze numai pe hârtie. In septĕmâna trecută au şi sosit 70,000 din 135,000 pusci Henri-Martini tocmite pentru armată.

In Dobrogea, spune tot „Pol. Corr.“, se vor forma din poporaţiunea turcească, la cererea ei proprie, 8 regimente de spahii, după modelul celor franceze, cu destinaţiune specială de a păzì marginile. Trupele aceste vor fi comandate de oficieri români. Turcii pot devenì suboficieri pecât va permite perfecţionarea lor. Formaţiunea acestor trupe va costa mult României. Inse ea asteaptă mult dela dênsele, avênd în vedere cualitatea Turcului pentru militarism şi impregiurarea, că Turcii sûnt foarte preventori României pentru tratamentul cel amicabil şi uman, de care se bucură sub guvernul românesc.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Şedinţa dela 5 Iunie nou.

Inainte de a trece camera la ordinea dilei deputatul

P. *Cosma* ia cuvêntul pentru a face o propunere de amênare: Onorată Casă! 'Mi iau libertatea a face o propunere cu privire la proiectul de lege despre regularea referinţelor de proprietate din Transilvania.

Când s'a pus acest proiect de lege la ordinea dilei pe adi, on. casă probabil nu s'a gândit, că acela e atât de voluminos precum se vede acum. Acest proiect de lege nu cuprinde aşa dicênd mai nimic din aceea ce a substernut guvernul. El cuprinde dispositiuni cu totul nouĕ, care nu sûnt identice nici cu pracsa observată până acum în Transilvania nici cu ceea din Ungaria nici cu disposiţiunile ce sûnt în vigoare în lumea întreagă în această privinţă.

Eu vĕ mărturisesc, că cetindu'l după studiare de o singură di, — căci numai alaltăeri ni s'a distribuit — nu pot vota cu consciinţă curată nimic din acest proiect; n'am fost în stare sĕ pĕtrund în simburele lui aşa precum se cere dela un corp legiuitoriu, când aduce o lege într'o afacere atât de însemnată. Voind deci a procede consciinţios în datorinţa mea, eu între asemenea împregiurări nu-mi voiu putè da votul cu liniscire.

După părerea mea nu esistă o cestiune atât de gravă cum e cestiunea agrară. Un cuvênt greşit, un şir greşit în această cestiune e în stare sĕ provoace cea mai mare nelinisce în acea parte a ţĕrei, la care se referesce.

Eu, on. Casă, aşa cred, că afacerea numai ar câştiga, dacă s'ar da opiniunei publice şi celor interesaţi ocasiune pentru a se ocupa cu acest proiect, a'l studia cel puţin pentru ca sĕ putem face după aceea o lege perfectă dintr'ênsul. Cred că nu se va nasce nici o nenorocire dintr'aceea, că vom amâna această causă până la toamnă, căci până atunci esistă un *modus vivendi* pentru acei ce cer regulări urbariale, un mod, după care am purces în faptă şi până acum. Ear dacă în mai multe locuri — cum s'a dis în această cameră — s'au suspendat pertractările în această privinţă — voind înseşi partidele amênarea, — faptul, că aceste pertractări remân mai mult cu vre-o câteva luni în suspenso, nu altereazâ lucrul întru nimic. Mai mare rĕu am face, dacă precipitându-ne într'o causă atât de ponderoasă am aduce o lege rea.

Eu, onor. Casă, nu aflu nici de demnitatea Casei, ca în o cestiune atât de gravă sĕ aducem o lege definitivă deja după un studiu de una di. Deci fac propunerea ca acest proiect de lege sĕ se ia dela ordinea dilei şi sĕ se substearnă la toamnă, până atunci i se dă fie-cărui ocasiunea a'l studia dacă voiesce.

E. Bokros: On. Casă! Nu pot pricepe acea afirmaţiune a d-lui preopinant, că adecă proiectul de lege în cestiune ar cuprinde în sine principii nouĕ, lucruri necunoscute. 'Mi iau libertatea a atrage atenţiunea casei, că deja în art. de lege LIII 1871, aşa dară deja cu 9 ani mai înainte, legislativa a făcut o promisiune solemnă, că va crea o lege specială pentru procedura la regularea proprietăţii din Transilvania.

Sûnt deja 9 ani decând opiniunea publică se ocupă în detaiu cu această cestiune; nu esistă în proiectul de faţă nici măcar un paragraf, care se nu fi fost foarte adese ori obiect de critică pentru opiniunea publică. Prin urmare în casul de faţă nu poate fi nici vorbă de surprindere, de disposiţiuni noue, pentru a căror apreţiare nu am fi avut timp de ajuns. Deci amênarea nu e motivată, ci faţă cu pretensiunile faptice e motivată togma urgenţa cea mai mare. Dela substernerea proiectului de lege în luna lui Martie, a încetat în Transilvania deodată ori ce afacere de regulare a proprietăţii, (Aşa este! aşa este!), a încetat însĕ din cause naturale, pentrucă proiectul guvernului a promis o schimbare esenţială în sistema de până acum cu privire la suportareà speselor, care e cea mai însemnată parte în regulările de proprietate. Pentru această modificare cu privire la suportarea speselor ori cine asteaptă ca această lege sĕ se aducă cât mai curênd, ca această cestiune sĕ se decidă într'un mod sau într'altul. E foarte inteţitoare trebuinţa, ear amênarea nu s'ar mărginì numai la patru luni ci la un an întreg, pentrucă, după cum scim, lucrările de regulare a proprietăţii afară în faţa locului se pot face numai vara. Perderea unui an şi sistarea totală a afacerilor de regulare în acest interval ar fi o eroare neiertată, pentru care nu

---

teza a dice Tatăl nostru că ar fi fost o profanaţie sĕ facă pe Dumnedeu, *jicuom*: Dumnedeu era şi el băbacă.

Aceasta şi mai rea decât aceasta era starea Românului[4]) în aceea ce se atinge de inima şi sufletul lui şi de naţionalitatea lui când ajunse între noi Georgiu Lazar. Tot era degeneraţie şi amorţire: gerul moral cel mai horibil.

Georgiu Lazar s'a născut în Transilvania, în satul Avrig, de lângă Sibiiu, de pe moşia lui Brukental. Luat de mic în casa acestui magnat luà o educaţie omenoasă prin ajutorul acestui bărbat ce a sciut în multe ramure face un nobil us al averilor sale.

Mai târdiu prin ajutoriul patronului seu, fu trimis la Viena, şi acolo cu mare spor îşi terminà mai multe cursuri în universitate. Mai douĕ-deci de ani stete acolo şi cultivà sciinţele matematice fisice şi filosofice. Se dete mai la urmă cu dinadinsul la învĕţătura teologiei, fiind îndemnat de patronii sei a se pune între candidaţii de episcop al Ardealului de credinţa greacă neunită.

La numirea episcopului, fiind ales Prea sfinţia sa actualul episcop părintele B. Moga[5]) Lazar fu chirotonit şi numit archidiacon al episcopiei şi aşedat ca învĕţătoriu junilor ce se preparau pentru preoţie, seminare române nefiind pe atunci întêmplându-se oare cari neînţelegeri, produse din precedenta rivalitate la episcopat, între episcopul Moga şi între rĕposatul Lazar, acesta dupăce fu maltractat într'o grădină publică prin nesce asasini mascaţi,[6]) trecu în Braşov, de unde apoi ca profesor al fiilor reposatei Logophetesei Bărcănescei, Scarlat şi Dumitru, trecu cu această cocoană în ţeara românească la noi.

Acì mai mult de un an esercità profesia de inginer. Printr'aceasta se făcu cunoscut reposatului Banului C. Bălăceanul, atunci Logofĕt de ţeara de sus.

Acest boier, fără erudiţie helenică, căci ar fi fost şi el stricat ca ceilalţi,[7]) avea o judecată sănĕtoasă; era un tip de vechiul şi adevĕratul boierism al ţerei; începuse serviţiul dela scriitor şi zapciu ca şi reposatul Grigoriu Băleanul. Vorbirile cele dese ale lui Lazar asupra naţionalităţei române aflară un echo în inima reposatului Bălăceanul, care devenì protectorul acestuia şi ideilor lui. Bălăceanul făcea adesea oposiţie lui Caragia, şi acesta, ca sĕ'l mai iconomisească, cum se dicea, îl numise pe atunci dimpreună cu Georgiu Golescu ginerele Bălăceanului, Efor al scoalelor (grecesci pe atunci). Lazar însuflà boierului român încredinţarea că se pot învĕţa sciinţele în limba patriei. Eforia făcu o anaforă către Domnu, cerênd a stabilì o scoală românească în Sântul Sava spre învĕţătura sciinţelor în limba naţională. Vorbele: sciinţe în limba naţională, se părură Domnitoriului grec cu totul stranie şi hazardoase. Cu toate aceste pentru curiositate, ordonà spre a se aduna Divan şi a se chibzuì dacă limba română este capabilă de a cultiva şi desvolta sciinţele. În Divan a fost chiemat şi protodidascălul Veniamin, primul profesor sau director al scoalei domnesci dela Măgureanul. Acesta era profesor de filosofie şi matematice în limba greacă[8]) dimpreună fu chiemat şi Georgiu Lazar mai mult ca o curiositate de original. (Va urma).

---

[4]) Vedi călĕtoriile lui Constantin din Golesci; şi o notă ce am comunicat-o d-lui Russo şi a publicat-o în scrierea sa România şi Turcia.

[5]) Trăia încă la anul 1839 când s'a scris această biografie.

[6]) Amenuntul acesta nu s'a pus [în prima ediţie de şi îl cunoascem. Trăia pe atunci reposatul Moga. Era Român, nu era venetic şi satrap ca Şaguna (Heliade era necăjit pe Şaguna — şi nici nu'l cunoscea Red. „T. R.“); însĕ, ce sĕ'i faci era tot din scoala Theocapililor.

[7]) Din cei erudiţi numai Văcărescii şi Bălenii conserva Românismul şi avè onoarea de a se numì Români.

[8]) Acesta fu mai în urmă în timpul luptei de independenţă a Helladei, membru al senatului din Athena.

cutez a lua responsabilitatea asupra mea, deci rog pe onor. casă sĕ nu primească propunerea de amênare ci sĕ începă discusiunea conform ordinei de ḑi. (Aprobări vii).

(Va urma).

Din Bucovina.

Sirmană ţeară Bucovină! grele ḑile ai petrecut, dar mai grele vin preste tine, şi îţi amenință o nimicire atât de popor cât şi de nume românesc. O lumină s'a arĕtat pe posomorîtul orizont al Bucovinei, o lumină, care cu lucirea ei înspiră încă odată pe Românul cel cu simţul strămoşesc. Dar' vai ce vĕd! Mulţi nuori negri vin din depărtare şi 'şi iau calea spre lumină la început încet, dar apoi tot mai tare ei înaintează, şi întunecă tot în cale, dar în urmă vai ce groază, ... Dar staţi voi litfe ..... Eată vêntul se ridică şi cu a lui straşnică putere, cu care n'are milă de cel ce'i stă în protivă, alungă nourii cei atât de îngrozitori, şi nu le dă lor pace până în rĕsbunarea sa, nu 'i-a bucăţit sĕ nu rĕmână nici urmă de dênşii

Nu sciei tu mĕi vecine
Ce'i Românul în turbare
Corbii vor mânca din tine
Mĕi tătare, mĕi tătare.

Astfel de lucruri se întêmplă pe aici:

In ţeara mândr' a fagilor
In vechiul ei pămênt
Ce are în sine oasele
Lui Stefan erou sânt.

Numai ce fu ales Metropolitul cel nou, în care are sirmanul Roman atâta speranţă, şi eată şi comploturi. Vei întreba iubite cetitor şi cetitoare, fraţilor Români ce fel? Comploturi mârşave cu care vreau sĕ nimicească nu numai pre un om ci şi pe o naţiune.

Căci ajungênd Preasânţitul Archiepiscop şi Metropolit pe tron sĕ scoală şi neamicii din toate părţile. Începutul îl făcu Metropolitul din Liov Sembratovici, care măcar că a fost poftit din toate părţile a amêna venirea sa la Bucovina, care, cum dice el, a decis-o şi nu o strămută, sosì aici la Cernăuţi tocmai pe timpul instalării Metropolitului nostru. El venì sĕ facă o demonstraţie şi sĕ'i strice simpatia cea mare ce are în public. Dar degeaba, că n'a reuşit cu nimic, ci din contră a întărâtat pre toţi contra sa însuşi. Apoi merse din sat în sat şi în locuri, unde încă n'a cutezat nimeni, a clătina rădĕcina creştinului greco-oriental. Aşa merse el şi la Suceava, sântul oraş, care conţine osămintele Sântului nostru Ioan cel nou.

Şi acolo unde este numai o mână de uniaţi, a avut el obrăsnicia a merge, şi au desfinţit, pentru Români, prin paşul sĕu acest oraş, unde încă nu este atacat simţul român. Dar vai şi de preoţimea noastră, în loc sĕ oprească poporenilor de a participa la primirea acestuia, care a venit ca un inimic în ţeară, ei caută în tăcere ba chiar cei de naţiunea rusească, măcar că sûnt de religiune de tot contrară, îi es cu bucurie înainte. Aşa fu ţeranul nostru, fiind el purtat de mână străină, necesitat a'i eşì cu pompă înainte, în tot locul unde sosì, cu puţine abateri, unde încă este simţ naţional. Dar mulţămită domnului s'a mântuit ţeara de boală.

Judecaţi deci iubiţi cetitori, de este cu cale, ca un cap încoronat sĕ umble prin locuri unde află numai poate 10 poporeni de ai sĕi, fără ca sĕ aibă un scop mai înalt. Eu aş fi de părere, că cei mai mici vin la cel mai mare dacă vrea sĕ'l vadă şi sĕ'i arete supunerea lor nu însĕ din contră. Aşa dară dacă a venit el la Cernăuţi, unde sûnt cei mai mulţi poporeni de ai sĕi, sĕ fi venit încoace toţi poporenii de pe la sate, nu însĕ aşa cum s'a întêmplat.

Această întêmplare necuviincioasă, sub haine sfinte, se petrecu la început şi dădu impuls la alte.

Aşa anunţă gazeta Cernăuţilor un articul de tot nedovedit, ba chiar, dacă îmi ertaţi se spun adevĕrul, „o minciună“ atât de bătătoare la ochi, că au produs la cetitorii de altă naţiune, numai rîsite — redactorului, ear la poporeni, mai ales la Români, de Ruşi nue vorbă, aceia mai iute ţin cu Sembratovici, o întărâtare cumplită asupra inimicilor. În acest articul, în descrieri mai deamărunte nu vreau sĕ mĕ las, fiind el prea neînsemnat spre aceasta, aduce el pe Preasânţitul în oareşi care atingere cu un vrăgitor, căci redactorul crede încă în trânşii parcă ar fi în seculii mediali.

O, gazetă a Cernăuţilor! bucurăte de esistenţa ta şi urmează prescrierile din alte gazete cum ai făcut până acum, nu începe însĕ a produce ceva singură căci veḑi că te blamezi.

Nereuşind ei, adecă inimicii, cine sûnt aceia, urma va alege, cu nimic prin aceste douĕ fapte atât de mârşave, se apucă de alta de tot îngrozitoare, şi se folosesc de un cerşitor. Sosind Metropolitul la catedrală Duminecă în 23/11 Maiu a, c. şi îmbrăcând mantia vrea sĕ între în biserică, când se apropie un cerşitoriu bĕtrân de dênsul. Acesta scuipă înaintea Preasânţiei Sale şi'i spuse cuvinte de tot insultătoare, cari însĕ nu pot sĕ fie dela dênsul însuşi, ci sûnt de sigur învĕţate dela altul. Ba chiar îi amenință şi se apropie tot mai tare când se treḑì apucat de doi poliţiani. De geaba se smâncì şi căuta sĕ fugă, organele siguritădii erau mai tari. Acum cerşitoriul e închis şi tot poporul asteaptă cu nerăbdare de a auḑì vorbele acestuia înaintea judelui, care de sigur va aduce tot la lumină şi va descoperì pre smomitorii sei.

Eată ce se petrece în ţeara noastră, care poate atât de mult lucră spre binele ţĕrii, nu este un minut sigur de viaţa şi onoarea sa. Cu feliu şi feliu de lucruri caută a'l strica şi prin dênsul şi poporul seu.

Românii încep acum a cunoasce toate intrigile prin cari ei se aţiţă cu atât mai mult cu cât cresce obrăsnicia inimicilor. *H........n*

La „Activitatea asociaţiunei transilvane pe terenul practic“.

Braşov în Maiu 1880.

(Încheiere).

Dar sĕ vedem acum ce capital s'ar recere pentru propagarea respective introducerea acestui ram de industrie de casă tocmai în câmpia transilvană, unde materialul în cuantitate enormă ce se prăpădesce în fum (d. e. Band, Grebeniş, St. Petru, Ţaga, Bald, Sovat s. a.) — După calcul cât de larg ar recere aceea propagare tocmai jumĕtate dela aceea, ce sprerează asociaţiunea pentru un technic. Aceasta ne costă în 3 ani de studiu 1200 fl. ear cu 600 fl· am putè trămite 10 tineri pe câte un an în acele comune unde industria din cestiune e în floare.

Diferitele impletituri de paie — pălării, covoare etc. etc. numai le amintesc şi atrăgênd atenţiunea celor chiemaţi la giustarea, că în preparandia de stat din Sz. Cristur stă în legătură un atelier practic pentru această industrie de casă, îmi permit a susţinè, că cu o sumă bagatelă ar putè scăpa pe poporul nostru din câmpie de necesitatea de a vinde un car de paie tocmai cu atâta, cu cât 'şi cumpĕră 2 pălării de paie din têrg.

Spună acum *„Non posumus-ii“* nostri cu ce vom promova mai mult „cultura poporului român“, cu aceea că i vom cresce un technic sau chiar advocat ori cu aceea, că prelângă spesele jumĕtate dela un singur technic vom da pâne şi viaţă la 10 comune, cari pe basa legei agrarie votate poate tocmai în momentul acesta ca mâne vor fi despoiate şi de puţinul cel mai au?

Dar sĕ trecem la ţinuturile de munte din patria noastră, unde poporul nostru s'a susţinut până acum din păscutul vitelor, tăiatul şi vecturatul lemnelor de foc. Sĕ constatăm mai ântâiu, că dacă vecsările cu trecerea lânei şi peilor preste frontieră n'a fost în stare de a seca cu totul isvorul de venit, ce'l aveau mărginenii nostri din prăsirea vitelor, apoi noua lege agrarie sugrumă cu totul acest ram economic. Dar pe cât procesele de comassare şi segregare n'au putut seca până acum isvorul din lemnele de foc şi cărbuni va face restul tot aceea lege a înţelepţilor patriei noastre: şi dacă până acum locuitorii din munţii apuseni se nutriau primăvara cu muguri de brad, pe viitoriu nu li se va mai concede nice dea'şi săpa rădĕcini. Ce'l asteaptă pe aici pe sirmanul popor român, care susţine de 20 de ani asociaţiunea pentru cultura sa? Formală şi totală îndobitocire din lipsa de cultură!!

Şi totuşi ce bagatel, ce jucărie ar fi de a'i salva patriei şi omenimei? Se fabrică într'o parte a munţilor apuseni (pela Albac) vase de lemn: ciubere, cofe etc. etc. însĕ după un sistem aşa de greoiu şi în formă atât de primitivă încât prelângă toată eftinătatea abia pot vinde în 2—3 sate câte un dărab perḑênd timpul cel scump cu colportagiul cel comic al vaselor pe spatele cailor înşiraţi unul după altul. Eu cred că spre a perfecţiona industria aceasta, spre a aduce productele ei la o formă şi cualitate de a fi esportabile şi prin urmare obiect de comerciu regulat, abia s'ar recere alta decât a arĕta poporului, că esistă în lume instrumente şi mai perfecte decât securea, barda şi cuţitul din teacă, preste sfera cărora cultura lui de până acum nu s'a ridicat!

Trecênd în munţii de către meaḑănoapte, în ţinutul Năsĕudului, aflăm un tesaur de lemne, care nu'şi are părechie în întreg regatul ungar. Vom afla oameni deştepţi în fostii grăniţeri, cari nu de mult petreceau ḑilele de earnă prin plaiuri. Acum stau cu mânile în sin şi fiindcă nu sûnt dedaţi a dormì ca ursul în pesceră, de urît sĕ mai abat pre la cârcîme. Dacă nu le vor procura ocupaţiune, ca mâne 'i va împinge inerţia în sĕrăcie şi corupţiune, şi în 2—3 decenie va degenera *„Parva Romuli Nepos“* la o gloată netrebnică, stupidă, bolnavă. Vom afla mai departe, că o foarte mică parte din acest popor produce coveti; dar în acest mod: taie un frasin milenariu şi dintr'o bucată a trunchiului de 4—5 metri lungă şi 2—3 groasă în restimp de o sĕptĕmână face o covată, ce o vinde cu 1—2 fl. Materialul brut e vrednic chiar şi ca lemn de foc 2—3 fl. ear când ar scì bietul popor ce arde el pe foc, valoarea materialului s'ar urca la 20—30 fl. şi ar mai cruţa prelângă această sĕptĕmână şi drumul perdut spre a scoate din acel material dimpreună cu lucrul seu de o sĕptĕmână jumĕtate din valoarea lui ca lemn de foc. Ei bine, dlor cu *„non possumus“* dacă nu auḑiţi d-voastră vocea omului, cercaţi, oare arborii cei minunaţi prăpăstuiţi în modul acesta, nu strigă ei cu voce sfăşietoare de inimă: „cultură şi eară cultură“?! Nedându-o aceasta la timpul seu, acuşi va cresce trestie acolo, unde se risipe astăḑi imensul tesaur; trestia mişcată de vênt va povestì strănepoţilor nostri cunoscuta poveste a bărbieriului regelui Midas.

Se mai lucră în fostul district a Năsĕudului stative sau resboaie (de ţesut) însĕ după cel mai primitiv stil şi mecanism ce esistă. Mecanismul acestora e aşa de imperfect şi greoiu, încât răpesce timp triplu şi prelângă aceasta schilăvesce pe cele mai brave şi sirguitoare femei române.

Procurarea unei stative sau unui resboiu lucrat după progresele mechanicei din timpul nostru ar costa 20—30 fl., trimiterea unui elev la scoala de tecstulare întreţinută din partea statului la Sepsi Szt. György spre a învĕţa manoperarea cu atari resboaie ar costa 70—80 fl., şi eată eă cu suma de 100 fl. asociaţiunea pentru cultura poporului ar secera lacrime de mulţămită dela $^1/_2$ milion mame române.

Dar sĕ terminăm aici cu proiectele ca sĕ mai auḑim de nou despre „unii oameni cu pretensiuni esagerate, nedrepte şi asupritoare“ şi sĕ concedem, că punerea în lucrare chiar şi ale acestor proiecte ar recere osteneală şi spese.

Incât pentru osteneală, eu cred că onoratul birou n'ar devenì togmai preste mesură „asuprit“ cu scrierea de 4—5 epistole şi — eventualmente cu compunerea şi espedarea unei umilite rugări către înaltul guvern al ţerei, care vĕḑênd marea noastră sĕrăcie şi considerând că noi contribuim pe de o potrivă cu alţii pentru susţinerea statului — doară ar face dintr'al nostru şi pentru noi ceva. Incercat-a biroul nostru aceasta? Fost-a înzedarnice ostenelele lui?

Sĕ presupunem că: da; dară sĕ presupunem că s'ar fi adresat, şi în zadar şi către „vre-un elev, care dispune de venituri anuale cu sutele de mii (??),“ şi s'ar fi convins, că în privinţa aceasta sûntem avisaţi numai şi numai la „modesta noastră reuniune“, eu totuşi cred că de aici n'ar urma absoluta imposibilitate de a întrebuinţa macsimul de 1000 fl. spre punerea în lucrare celor mai sus înşirate sau ale altor asemenea, sau şi mai practice porniri „pe terenul practic al asociaţiunei noastre“ — chiar şi din venitul acesteia.

„Absurditate!“ vor ḑice domnii nostri. „Dar nu veḑi „omule“ că şi pe anul acesta spesele preliminate în buget trec cu 146 fl. 76 cr. preste suma ce ne stă la disposiţiune?“

Vĕd aceasta, dar dacă nu altele, apoi togmai aceasta me îndreptăţesce la o mică abatere dela obiectul principal ale acestor şire.

In 3 Aug. 1879 când prea onorabilul domn vice-preşedinte al asociaţiunei noastre a deschis adunarea generală dela Sighişoara a accentuat cu deosebire douĕ macsime în vorbirea sa; cunoscutul: *„Et agere et pati,“* şi surprinḑĕtoriul; „Sĕ lucrăm şi sĕ cruţăm, sĕ muncim şi sĕ grigim.“ Eu cred că profundele aceste cuvinte a fost adresate în prima linie conducĕtorilor trebilor noastre aparţinĕtoare asociaţiunei, şi specialmente biroului-organului esecutiv. Ei bine pentru ce nu se conformă organul esecutiv macsimelor preşedintelui? pentru ce'l espune pe acesta periculului ca opiniunea publică sĕ poată ḑice: Merge treaba în „centrul“ nostru Sibiiu ca în cunoscuta fabulă despre preotul luteran care începea şi finea toate predicele sale cu refrenul: „Haltet Euch nach meinen Worten, nicht nach meinen Thaten.“

Dar sĕ probăm această contraḑicere între programă şi realitate, între macsimă şi fapte, şi sĕ o probăm cu cifre. Venitul sigur anual al asociaţiunei noastre e — rotund — 4000 fl.; din acestia administraţiunea centrală consumă 1890 — una miie opt sute nouĕḑeci — florini. Ḑică acum ori cine că „grigim şi cruţăm“; eu voiu nega — pentrucă cifrele neagă, şi voiu ḑice: posito, că se lucră, dar fapt e că nu se cruţă; posito, că se muncesce, dar fapt e, că nu se grigesce. Pun terminii de „lucrare şi muncire“ în conjunctiv, pentrucă — mai am şi alte dureri.

Cred dară că dacă s'ar împlinì

numai o parte a macsimei prea onorabilului vice-preşedinte: cruţarea şi grigirea, ar ajunge ceva prelângă toată sĕrăcia noastră şi pentru cultura „propriu ḑisă“ a „propriu ḑisului“ popor român. Fiind eu de credinţa aceasta şi „avênd bani“ de a me duce la procsima adunare generală astfel aşi grăì către cei ce călĕtoresc pe spesele asociaţiunei, prin urmare puţin le pasă dacă se concede moderare în preţurile biletelor căilor ferate, ori nu: Domnilor fraţi! sĕ fim drepţi şi echitabili, sĕ nu îngreunăm nici stomachul lupului şi sĕ nu lăsăm nici mielul cu douĕ sau chiar şi cu trei oi. Asociaţiunea noastră are problemă duplă: şi literatura, şi cultura poporului; sĕ împărţim dară venitul de 4000 fl. dară nu în douĕ, ci în trei părţi, şi sĕ folosim $^1/_3$ pentru spriginirea literaturei (prin stipendiarea de eventualmente fiitori literaţi-technici medici etc. etc.) $^1/_3$ pentru promovarea culturei („pe terenul practic“), ear $^1/_3$ domnilor fraţi, sĕ ve remână vouĕ remuneraţiuni pentru ostenelele voastre, pentru administraţiunea „centrală Sibiiană.“

Ear dacă mi s'ar rĕspunde şi la propunerea aceasta cu: „*Non possumus,*“ atunci a'şi lua statutele asociaţiunei în mână şi m'aşi adresa către prea onorabilul domn vice-preşedinte, în care am mare încredere de când am cetit cum a vorbit la Sighişoara, atragêndu'i atenţiunea la § 13 după care asociaţiunea noastră poate da *numai* remuneraţiuni, v. s. ḑică: cumpănindu-se bine şi conscienţios lucrul prestat, are de a se mĕsura rebonificarea aceluia în bani după valoarea lui reală.

De sigur că prea onorabilul domn vice-preşedinte, conscienţios, acurat şi sever precum e, de loc ar da următoarele desluşiri: Aşa este! In urma acestui § averea asociaţiunei noastre nu se poate privì de fond pentru muneficenţă, nici se pot încuviinţa din venitul aceleia salare şi onorare permanente în buget şi astfeliu sistemisate prin abus, rog dară pe onorata adunare gener. ca pe cât timp voiu şedè eu pe acest scaun sĕ nu se abată dela statute. In urma acestora atrag cu deosebire atenţiunea onoratei ad. gen. asupra organului de publicitate al asociaţiunei, care în urma conclusului dela 4 Aug. 1878 apare în sistem de Anale, în fascioare nelimitate. După dureri de nascere de doi ani una dintre acele fascioare nelimitate“ a ajuns a vedè lumina lumei. Ea cuprinde vorbirile mele, ce le-am redactat eu; vorbirea şi rugăciunea părintelui ppresbiter din Sighişoara, ce ear le-a redactat el; procesele verbale ale şedinţelor, ce le-au redactat notarii, aşa dară osteneala, ce au avut organele noastre esecutive din „centru“ cu procederea acestui prim fascicul a fost corectura de tipariu alor 144 de pagine.

Munca aceasta, domnilor şi fraţilor e plătită bine cu câte 10 cruceri de pagină. Acuma eu, care am statorit macsima ca nu numai sĕ muncim, dar sĕ şi grigim, voiu insiste la aceea, că nu numai la censurarea raţiociniilor pe anul trecut, dară şi la anumite posiţiuni în bugetul anului venitor sĕ se susţină strict § 13 al statutelor.

Aşa cred eu că va vorbì acel prea onorabil domn cu vocea sa plăcută şi pătrunḑĕtoare la inimă, şi atunci în zadar vor mai vorbì unii şi alţii despre: „poliţie, procuror, avertisemente, femei plângênde ce au sĕ remână pe strade cu câte 5—6“ (veḑi Analile asoc. trans. Fasc. I pag. 7) — pentrucă sciu cumcă totuşi va remânè ceva din cele 4000 fl. şi pentru cultura poporului român „propriu ḑis.“ Aşa dară „*est modus in rebus,*“ numai noi sĕ fim „*oameni*“ cum ne numesce Fasciculul I, şi nu mai mult copii — „la cari se simte foarte necesitatea de adevĕraţi pedagogi“ (pag. 13).

Revenind acum la modalităţile de mai sus prin cari cred că cu spese foarte neînsemnate am putè face numai decât începutul cu propagare şi perfecţionarea industriei de casă la poporul nostru, rog pe on, dd. membri ai asociaţiunei sĕ binevoiască a medita asupra acelora şi dacă le vor afla de bune acele sau altele, sĕ binevoiască a îngrigì la locul şi timpul seu pentru punerea lor în lucrare.

Septimian Heliofilos.

Varietăţi.

* (Inteligenţa română) representată de mai mulţi membri din loc, bineventând eri pe dl deput. P. Cosma, a dat espresiune aprobărei şi totodată recunoscinţei sale pentru atitudinea dlui dep. şi consoţi în cestiunea agrară, desbătută în casa deputaţilor dietei Ungariei.

* (Prelegerile) în seminariul gr. or. „*Andreian*“ din Sibiiu s'au sistat din causă, că în institut a erupt boala epidemică de ochi numită egiptiană.

* (*Avis*). Onorata inteligenţă rom. din Sibiiu este rugată a se întruni Mercuri în 16/4 l. c. la 6 oare d. a. în localul „Asociaţiunei“ spre a primi raportul general al comitetului central pentru ajutorarea daunaţilor prin esundări. *Comitetul.*

* (Trenul de plăcere) la Bucuresci nu va avè loc în 7/19 Iunie, ci poate mai târḑiu.

* (Reducerea serviţiului telegrafic în Transilvania) Este o caracteristică a timpului, că la noi în Transilvania în loc de progres comerciul şi industria dau îndĕrĕpt. Dovada cea mai sigură în privinţa aceasta ni o dă direcţiunea reg. ung. a telegrafelor, care se vede necesitată a reduce serviţiul telegrafic. Se vede că nici neguţătorii, nici industriaşii, nici alţii n'au lipsă de corespondenţă multă pe cale telegrafică. De aceea la staţiunile telegrafice principale din Cluj şi Braşov s'a redus serviţiul neîntrerupt de până acum dela 1 Iunie n. pentru sesiunea de vară numai dela 7 oare dimineaţa şi în cea de earnă dela 8 oare dimineaţa până la meḑul nopţii. La staţiunea din Bistriţă, unde era până acum dela 7 oare dimineaţa până la 9 oare seara, se va reduce dela 7 oare dimineaţa până la 12 oare la ameaḑi şi dela 2 oare după ameaḑi până la 7 oare seara.

* (Postal). Direcţiunea reg. ung. a postelor printr'o publicaţiune dela 10 Iunie n. face cunoscut, că dela 16 Iunie n. între Csikszentmárton şi Tuşnad şi între Sepsi Szt György şi Tuşnad va comunica un car de postă, care va transporta epistole, pachete şi călĕtori. Cursul postei va fi următoriul:

Pleacă dela Csiksztmárton în. de ameaḑi la 11 oare.

Sosesce la Tuşnad către Csikszmárton d. a. la 5 oare.

Sosesce în Csikszatmárton seara la 8 oare.

Pleacă dela Sepsi Szt György d. a. la 5 oare 30 min.

Sosesce la Tuşnad seara la 9 oare 45 minute.

Pleacă dela Tuşnad către Sepsi sznt György dimineaţa la 4 oare 30 minute.

Sosesce în Szent-György dim. la 8 oare 45 minute.

* (Philippart în Mehadia). Renumitul financier din Paris, despre a câruì fapte, dispărere şi apărere s'au scris la timpul seu coloane întregi în foile parisiane, se află acum la Mehadia. În ḑilele aceste — i se scrie ḑiarului „Egyetértés“ i s'a întêmplat ceva, ce este mirare, că a scăpat cu viaţă. Philippart adecă dimpreună cu doi amici şi cu doi călĕuzi români din baia lui Ercole au întreprins o escursiune la munte. Societatea s'a buricat pe nesce înălţimi stâncoase mai puţin cunoscute. Philippart avênd vedere foarte scurtă a remas cam pe la 3 oare după ameaḑi în oare care depărtare înapoia lor. Soţii au căutat pe remasul înapoi mai multe oare, însĕ după ce nu l'au putut afla nicăiri, seara pe la 7 oare s'au întors la baie. Noaptea s'a descărcat asupra ţinutului o tempestate furtunoasă. Cu toate aceste mai multe grupe au eşit cu facle, sĕ caute pe cel perdut, însĕ nu l'au aflat deşi au căutat toată noaptea În reversatul ḑiorilor a plecat o espediţiune nouĕ călare şi pedestru, care pe la 4 oare dimineaţa l'au şi aflat. Nefericitul era strimtorat într'o crepătură de stâncă, la o afunḑime de 50 stângini. Sub dênsul se deschidea un alt abis şi mai adênc. Philippart plana deasupra abisului în chipul acesta: cu un picior se rĕḑima de ramul unui arbore şi cu braţul se ţinea de alt ram. Vestmintele'i erau rupte, pălĕria o perduse şi el tremura, cu tot trupul. Cu mare necas l'au tras şepte Români cu funii ce le slobozise până la dênsul. Ajungênd norocos deasupra a sărutat pe toţi şepte Românii dearêndul. Dr. Popovici, care sosì ceva mai târḑiu, la frecat o jumĕtate de oară. Pe la 11 oare înainte de ameaḑi a sosit şi soţia lui, care venise până unde s'a putut cu trăsura înspăimêntată de moarte, în care trăsură s'au întors amêndoi spre bucuria tuturor oaspeţilor şi a poporului la Mehadia. Philippart poate fi de 50 de ani şi are sĕ mulţămească numai energiei sale estraordinare, că mai trăiesce. Celor şepte Români le a dăruit 1000 fl. şi pe locul cel fatal a ridicat un monument. Dlui Popovici i a dăruit un ac preţios cu briliante. Până acum este sănĕtos; în 6 Iunie se preumblà prin parc în paşi elastici. Este o adevĕrată minune ceea ce a păţit-o; 13 oare a atêrnat deasupra gurei morţii.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 14 Iunie n. „P. Corr.“ anunţă dela Berlin sub 14 l. c. că Germania şi Francia se vede a fi ajuns la o înţelegere în privinţa cederei Ianinei (la Grecia), ce de altmintre poate că se va manifesta şi la conferenţă.

Insbruck, 14 Iunie n. In dietă s'a cetit o declaraţiune a episcopilor dela Trident, Brixen şi Salzburg, prin care dênşii protestează contra îndeplinitei formări a duor comune evangelice în Tirol.

Berlin, 14 Iunie n. Consiliul federal a aprobat în a doua desbatere, în cetirea dintâiu conclusul în privinţa incorporărei vamale a Elbei inferioare.

Economic.

Sibiiu 11 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.20—9.20; grâu sĕcăreţ fl. 5.20—5.60; sĕcară fl. —.——.—; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. 3.60—4 Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—2.60; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 18 Iunie imob. lui Michail Binder în Păucea (judec. cerc. Sămărtin); în 7 Iulie şi 3 August imob. lui Petru şi Caterina Gross în Braşov (trib.); în 12 Iulie şi 30 August imob. lui Nicolau Farkaş în Balintfalva (trib. M. Oşorheiu); în 25 Iunie imob. lui Samoilă Korkos şi soţi în Abrud (judec. cerc.); în 12 Iulie şi 30 Aug. imob. lui Alecsandru Horvath în Cerefalva (trib. M. Oşorheiu); în 30 Iunie şi 31 Iulie imob. lui Ioan Bontea în Ugra (judec. cerc. Sighişoara); în 2 Iulie şi 2 Aug. imob. lui Lupu Florean în Năsĕud (judec. cerc.); în 22 Iunie imob lui Iulie Csongradi în Vesĕud (judec. cerc. Mediaş); în 30 Iunie imob lui Lupu Goja în Topliţa (judec. cerc. Reghen); în 9 Iulie şi 9 August imob. lui Ioan Pantilimon Ganga în Szurd (trib. Sibiu); în 5 Iulie şi 5 Aug. imob. 4 lui Wilhelm Schmiedts în Crişba (trib. Braşov); în 10 Iulie şi 10 Aug. imob remasului după Mitru şi Vasilică Florea în Traniş; în 10 Iulie şi 10 Aug. imob. lui Ioan Pascalo şi soţi în Vişag (judec. cerc. Huedin); în 26 Iunie şi 27 Iulie imob lui Ioan Verşan în Topliţa (judec. cerc. Topliţa); în 5 Iulie şi 5 August imob. Rosaliei Polti în Bidin (judec. cerc. Sângiors).

Bursa de Viena şi Pesta

din 12 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.15	110.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	84.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	102.10	102.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	88.50	89.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.80	127 50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.75	93.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.75	93.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.—	94.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.—	73.90
Datorie de stat în argint . . .	74.15	74.10
Renta de aur austriacă	89.85	89.90
Sorţi de stat dela 1860 . . .	132.—	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	833.—	832.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	281.50	281.—
Acţiuni de credit austr. . . .	267.75	267.—
Sorţi ungurescі cu premii . . .	—.—	114.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.52
Napoleon	9.34	9.33
100 marce nemţesci	57.70	57.70
London (pe poliţa de trei luni) .	117.45	117.50

Nr. 114. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante Heghig de cl. III în protopresbiteratul Heghigului se escrie prin aceasta concurs până la 29 Iunie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială de piatră cu trei încăperi, grajd, şură şi grădină;

b) dela 80 familii câte o ferdelă grâu;

c) dela 40 familii câte una ferdelă cucuruz;

d) porţiune canonică, şese jugere sĕmĕnătură;

e) fênaţ de trei cară fên;

g) venitele stolari usuate.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisaţi, ca în terminul sus indicat sĕ'şi astearnă suplicele sale instruite conform legilor sustătoare oficiului ppresbiteral gr. or. în Elöpatak, cu îndatorirea a se presenta în vre-o duminecă poporului în biserică.

Heghig în 11 Maiu 1880.

In conţelegere cu părintele admnistr. ppresbiteral.

Iordache Zacharie m. p.,
preşed. comit. parochial.

Un măiestru

învĕţat în **fabricaţiunea de caş** (brânzărie) se recomândă domnilor economi de oi spre a fi angagiat sĕ fabrice caşul (sau brânza) cel mai fin şi mai cu gust. — Adresa este de aflat în biroul administraţiunei „Telegrafului Roman“ *Nr. 47.* [41] 2—2

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 66. Sibiiu, Joi 5 Iunie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea cestiunei agrară din Transilvania.

Budapesta 12 Iunie st. n. 1880.

(Încheiere).

Sâmbătă fiind ḑi menită şi pentru pertractarea petiţiunilor, şi pentru interpelaţiuni abia s'a încheiat desbaterea generală.

Deputatul Cosma înainte de a se începe ordinea ḑilei a făcut propunerea, ca proiectul din motivul, că după studiu de o ḑi nici chiar deputaţii nu sûnt deplin orientaţi despre cuprinsul lui, ear publicul interesat nu'l cunoasce de loc, sĕ se ia dela ordinea ḑilei până la toamna viitoare.

În parte 'l-a spriginit Csanády, şi preste tot G. Pop, dar cine l'a combătut mai fără sfială? Sasul Zay, care a avut neruşinarea a numì lupta Românilor de neloială şi neserioasă.

Csanády şi Pop, care au avut cuvêntul după el, nu i-au remas datori, însĕ făptul tot remâne dovedit, că el şi ca Sas şi individualmente nutresce o ură nedumerită contra Românilor, ceea ce a dovedit-o şi a doua ḑi la cestiunea enclavelor, şi că a fost organul Saşilor, cari în această cestiune au făcut pact cu fostii lor cameraḑi de înainte de 48; dovadă necurmatele sale sărituri, când la referent, când la Bánfy Béla, când la alţi corifei ai nemeşilor maghiari din Ardeal şi împregiurarea, că la cestiunea săsească, unde au fost ei atacaţi prin Ugron cum se cade, după ce a cam făcut şi un rotogol pe la Bánfy B. ministrul de justiţie şi alţii nici gura nu 'şi-au deschis-o.

De loc nu ne creastă înalta sa ură către Români, căci deşì cu naturelul seu de ţarcă se vîră şi curtenesce tuturor magnaţilor, şi'şi închipuesce, că el încă ar fi cel puţin un firtĕl-magnat, ei tot nu dau pe el nimic, numai se folosesc de el, când le vine la socoteală, ba nici chiar conaţionalii sei nu'l consideră de prea modest; însĕ păşirea lui fără reservă şi insultătoare totuşi este mai mult decât cu drept cuvênt pot aştepta Românii dela Saşi.

Respinsă propunerea de amênare, la desbaterea generală earăşi a făcut propunere P. Cosma ca proiectul sĕ nu se primească de basă pentru desbaterea specială.

Acì n'a fost spriginit numai de G. Pop, care în pledarea sa contra legilor fără basă morală, a reflectat şi la legea referitoare la limba maghiară, de carea totuşi ne putem apĕra cu aceea, că nu vom învĕţa unguresce, însĕ acì e vorba de proprietatea, de carea despoiat odată bietul ţeran caută sĕ iee lumea în cap.

De aici apoi s'a încins o ceartă naţională, toţi oratorii următori s'au ocupat mai mult de această parte a vorbirei lui Pop, până chiar şi ministrul preşedinte Tisza, care nici nu fusese în parlament când a vorbit Pop, informat din cuvêntarea fratelui seu, s'a folosit de ocasiune a mai improspĕta cunoscutele sale ameninţări, cu cari totdeuna câştigă aplause, însĕ nici Pop nu 'i-a rĕmas detoriu Mai mult apoi nu 'şi-a deschis gura dl ministru preşedinte.

Firesce că şi această propunere a căḑut, şi cu dênsa s'a terminat pertractarea pentru ḑiua primă.

Aceste douĕ propuneri căḑute, şi împregiurarea, că deputaţi ungureni erau mai puţin în parlament decât transilvĕneni, cari toţi erau de faţă, că cea mai mare parte a deputaţilor nici nu cetise proiectul de lege, că transilvĕnenii presentau causa aceasta înaintea conaţionalilor lor din Ungaria ca o cestiune politică şi naţională, a putut convinge pe ori şi cine, că acì nu poate fi vorbă de modificarea proiectului spre mai bine; cei ce au voit sĕ'şi împlinească detorinţa însĕ nu s'au descuragiat ci au continuat lupta până în capĕt.

A doua ḑi de desbatere (Luni) a fost cea mai fortunoasă. Acì s'au angagiat toţi acei deputaţi români, cari au avut voie sĕ participe la luptă. A vorbit Cosma de 7 ori, Strĕvoiu, G. Pop şi Mihali câte odată.

În această ḑi nu numai că nu s'a primit nici o propunere ameliorătoare ci din contră s'a primit propunerea lui Kémenyi Kálmán, ca: singuratecele parcele, cari se află printre păduri şi nu sûnt provĕḑute cu locuinţe stabile edificate până la 1 Ianuarie 1880 sĕ se poată schimba şi cu ocasiunea segregărei sau proporţionărei după principiile urmate la comassaţiuni.

Şi s'a primit propunerea lui Ugron Gábor, ca pe partea celor ce cer comassarea sĕ se socotească din oficiu şi pămênturile celor ce sûnt sub tutelă şi curatelă.

Aceste fusese şi în proiectul original, însĕ comisiunea juridică nu le a acceptat.

Propunerea lui Kemény Kálmán a dat ansă la desbateri foarte înfocate din ambe părţile.

Lucrul a fost combinat în conţelegere cu ministrul şi primit în clubul partidei liberale, însĕ prin jurnale n'a fost publicat; deci a fost surprindere pentru cei mai mulţi deputaţi.

După dechiaraţiunea de aderenţă a ministrului şi a referintelui în calitatea sa de deputat, se scoală Partenie Cosma, şi esprimându'şi mirarea, că ministrul care de loc nu cunoasce referinţele din Transilvania aderează la o propunere atât de periculoasă, ear referentul deserteazâ dela postul seu oficios şi în calitatea sa de deputat o încuviinţează, numai ca sĕ tragă cu sine pe deputaţii ardeleni, arată că cea mai mare parte a posesiunei fostilor iobagi sûnt pămênturi de aceste ocupate din vechime în interesul şi cu consensul fostilor proprietari, şi că primirea acestui §. nou învoalve deposedarea celei mai mari părţi a fostilor iobagi.

De acì apoi s'a pornit o luptă inverşunată între transilvăneni şi câţiva Ungureni din oposiţiune.

Chorin, Horvat Lajos, Pulszky, Gullner, George Pop şi Mihali, contra, Bánfy Béla, Künle, Ugron Gábor, Tisza László, Horvát Gyula, şi Zay pentru propunerea lui Kemény.

Ugron s'a răpit în zelul seu până a numì enclavele de „furt“, Horvat Gyula 'i-a secundat, ear Zay a ḑis, că dacă nu ne convine terminul de „furt“ apoi el o definesce aşa, că acele sûnt câştigate *„vi, clam et praecario modo.“*

Pulszky apoi le-a dat o lecţiune bună despre conceptul furtului aplicat la imobile.

Puterea a învins, însĕ înaintea lumei civilisate trebue sĕ se ruşineze de această învingere.

Cu aceasta s'a terminat desbaterea în ḑiua a doua.

Peste noapte se vede, că învingĕtorii au ţinut o conferenţă mai ângustă şi temêndu-se că dacă vor remânè mortiş pe lângă §. referitoriu la esperţii permanenţi, se va încinge o luptă şi mai inverşunată unde ei nu pot avè nici chiar un argument plausibil, s'au decis a primì votul separat a lui Teleszky, care pretindea stergerea §-lui respectiv, şi a se da voie liberă părţilor sĕ'şi aleagă preţuitori după plac.

Aşa s'a şi întêmplat. Peste tot pertractarea în ḑiua ultimă a fost mai calmă. Acì dintre Români numai Cosma a vorbit de 6 ori, propunerile lui nu s'au primit, însĕ ministrul Pauler provocat de el a dat dechiaraţiune favoritoare în privinţa alegerei inginerilor. S'a mai ameliorat şi punctul referitoriu la modul comassărei, ca adecă pămênturile sĕ se dee după situaţiunea otarului de comassat în mai multe locuri, şi nu numai într'un loc precum era proiectat.

Mercuri s'a transpus legea primită la casa magnaţilor, şi astăḑi în jumetate de oară s'a primit şi acolo fără nici o modificare.

Deci nu mai lipsesce alta, decât sancţionarea şi se pot pornì procesele de comassare fără sfială peste întreaga Transilvanie.

Seceriş mănos pentru advocaţii din comitate, se bage bine de seamă însĕ, că pe lângă toată dibăcia lui Bokross, legea tot nu este atât de rea ca între marginile ei, pe lângă o instrucţiune bună dela ministru, cu ajutoriul judecătoriului bun, conscienţios şi cu tact, un advocat earăşi bun, onest şi conscienţios sĕ nu poată apera cu resultat interesele poporului.

Este mare norocire, că enclavele nu se pot schimba numai cu pămênt, că la alegerea inginerilor vor încurge toţi cei interesaţi, că pe preţuitori 'i vor alege părţile fără restringere, că inginerii vor fi numai de cei cualificaţi că reciprocamente nu vor putè autentica unul lucrul celuialalt şi viceversa, că inginerii mesurători nu vor putè fi şi autenticatori, că vor fi supuşi legilor disciplinare pentru judecători, şi că este admisă apelaţiunea până la Curie în toate cestiunile mai însemnate.

Un advocat ager poate esopera mult, aşa ḑicênd dela el atârnă totul.

Deci la studiu şi procedere uniformă domnilor advocaţi! ⚖

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Iunie.

Până acum cugetam, că dacă foile din Budapesta şi din Cluj şi din alte părţi ale Ungariei pun rubrica Austriei pe acelaşi nivel cu ţĕrile esterne şi dacă foile din Viena fac asemenea cu Ungaria, este un joc de cuvinte a unor ḑiaristi resfăţaţi. Acum însĕ într'una din şedinţele casei deputaţilor Ungariei vine ministrul-presigent şi susţine, că nu trebuie nimenea sĕ se supere dacă foile din o parte şi din ceealaltă susţin astfel de păreri. Austria este ţeară esterioară pentru Ungaria şi aceasta pentru Austria. Aşa ḑic persoanele, care sûnt stâlpii monarchiei Austro-Ungariei.

Astăḑi a fost ḑiua întrunirei conferenţei la Berlin. Un corespundent al ḑiarului „Deutsche Zeitung“ spune că deja în 14 Iunie c. a fost conferenţă prealabilă de ambasadori. Presidiul conferenţei îl va purta locţiitoriul lui Bismarck Hohenlohe, care a fost însărcinat a saluta conferenţa. Toată comunicaţiunea lui Bismarck cu conferenţa se va ţermurì pe lângă un prânḑ. Din Paris se spune, că prima sesiune a conferenţei va dura numai ḑece ḑile. Conferenţa, după verificarea plenipotenţelor şi după oare care interpretări şi înţelegeri asupra articulului XXIV al tractatului dela Berlin, va trimite comisiunea technică la faţa locului. Comisiunea, se crede, că în doue, în trei luni va termina cu lucrările pentru ficsarea graniţelor între Grecia şi Turcia.

„N. W. Tagblatt“ spune părerile unui diplomat, care deastădată este eschis dela afacerile generale europene asupra conferenţei. Intre altele diplomatul eschis spune, că representantul Franciei contele de St. Vallier va cere în conferenţa dela Berlin a se ficsa ca graniţă între Turcia şi Grecia linia Calamas-Salambrias.

Despre călĕtoria representantului României dela Constantinopole Dimitrie Brătianu la curţile din London şi Paris cetim în „Românul“ următoarele:

„Domnul Dumitru Brătianu a mers d'a dreptul la Londra, unde a vĕḑut îndată pe d. Göschen, (care plecà la Constantinopole a doua ḑi dimineaţa) şi apoi pe primul ministru şi pe ministrul afacerilor străine.

„D. Dumitru Brătianu a cunoscut pe acesti bărbaţi de Stat,cu cari a lucrat ani întregi în timpul esiliului seu.

„Atunci d. Gladstone a făcut în Camera Comunelor un discurs din cele mai însemnate în favoarea României. Acel discurs a îndatorat pe Camerele române a'i oferì dreptul de cetăţean român. Toţi ministri şi bărbaţii de Stat englezi 'l-au primit ca pe un luptător veteran pentru drepturile ţĕrei seale şi ca pe un vechiu amic.

„Brătianu a găsit pe Englezi şi pe ministrii lor admirabil de bine dispuşi pentru România, căci ei sunt totdeauna bine informaţi. Toţi au lăudat atitudinea noastră; „v'aţi arĕtat viteji, i s'a ḑis, şi aţi silit pe toţi sĕ vĕ respecte.“

„Mai facem cunoscut, că d. Dumitru

Brătianu a venit la Paris pe la 21 Maiu (1 Iunie).

„Domnia sa a fost îndată primit de către Preşedintele cabinetului, de către preşedintele Camerei, de către preşedintele Republicei, şi a găsit la toţi simţimintele de stimă şi de iubire ce le dobândesce tot dea-una o naţiune care a dovedit pe câmpul politic sciinţă, onoare, lealitate, şi pe câmpul de bătălie, sciinţă şi eroism.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Şedinţa dela 5 Iunie nou.

(Urmare).

Notariul Alg. Beöthy cetesce propunerea deputatului P. Cosma carea este: „Proiectul de lege despre procedura în causele de regulare, proporţionare şi comassare a proprietăţii din părţile Transilvanei, mai departe de pe teritoriul fostelor comitate Crasna, Solnocul de mijloc, Zarand şi a districtului Cetăţii de piatră, se ia dela ordinea ḑilei“.

Alex. Csanády: Onorată Casă! Inainte de toate 'mi esprim mirarea, că maioritatea dietei, într'o cestiune atât de gravă, cum e regularea referinţelor de proprietate din Transilvania, dă deputaţilor numai un restimp de 48 oare, pentru a studia cestiunea. Da, onorată Casă, aceste 48 oare considerând că mai sûnt şi alte agende abia sûnt de ajuns pentru a cetì proiectul de lege întreg. Faţă cu o cestiune atât de gravă ar fi fost de lipsă, ca onor. casă sĕ enunţe remiterea proiectului de lege la secţiuni spre discutare. Nefăcându-se aceasta eu dechiar categoric, că e de lipsă ca deputaţii, când camera dispune de viitoriul unor milioane de cetăţeni ai sei, sĕ'şi tragă mai ântâiu sama cu sine înşişi cum au sĕ proceadă în privinţa acestui proiect de lege. Togma pentru aceasta eu primesc propunerea dlui deputat Parteniu Cosma, cu aceea deosebire însĕ, ca discusiunea acestui proiect de lege sĕ se pună la ordinea ḑilei în şedinţa de Luni. (Aprobări în stânga estremă).

Ad. Zay: Me învoiesc şi eu cu propunerea dlui preopinant Alex. Csanády, întru atât adecă, că şi eu ţin acest proiect de lege de foarte însemnat, dar togma pentru aceasta îl aflu şi necesar şi nu me pot învoì de loc cu amênarea discusiunei.

On. Casă! Substernerea acestui proiect de lege s'a solicitat de ani. Ministeriul 'l-a substernut încă în luna lui Martie şi de atunci publicul îl are înaintea sa. Deci au avut destulă ocasiune cei interesaţi — şi aceia, la cari aparţine dl deputat Parteniu Cosma — pentru a se ocupa cu acest proiect de lege şi a lua o atitudine faţă cu dênsul. Precum se vede şi din petiţiunea ce o avem înaintea noastră, dênşii au studiat proiectul de lege din temeiu şi în detaiu şi dacă au avut unele obiecţiuni de făcut, aceste le au şi validitat. Dar dl deputat ḑice că acum se află un proiect cu totul nou înaintea noastră. Da, dar togma acele puncte din proiect, contra cărora au reclamat consorţii de naţionalitatea dlui deputat, s'au schimbat pe placul lor. Proíectul cel nou, care s'a substernut alaltă eri, au admis mai toate obiecţiunile câte s'au adus în petíţiune. Prin urmare modificaţiunile câte s'au făcut dela datul acelei petiţiuni, sûnt făcute numai în favorul lor. Nu stă, on. Casă, preste tot nici aceea, că acest proiect a ajuns la cunoscinţa publicului numai alaltă ieri, pentrucă discusiunile în comisiuni curg de multă vreme. Pentru ce nu s'au ostenit domnii deputaţi la pertractările din comisiuni (plăcere) sau pentru ce nu s'au înformat din rapoartele jurnalelor despre modificaţiunile făcute în comisiuni? Cine voiesce a se ocupa serios şi loial cu causa, acela a avut destulă ocasiune pentru aceasta, ear cine n'are voinţă serioasă şi loială sau cine nu s'a prea obicĭnuit a se ocupa cu munca legislativă, acela, sĕ'mi credeţi, că nu se va prepara nici în două sau trei luni. Dacă amênarea discusiunei pe Luni într'adevĕr se poftesce din motivul că în această casă se află unii membri, cari nu au timp sĕ studieze proiectul de lege, eu nu me opun. Nu aflu de lipsă nici aceasta; dar pentru a încungiura şi umbra învinuirei de precipitare, me învoiesc ca discusiunea sĕ se amêne până Luni; ear o amênare fără ficsarea unui termin nu pot sĕ o primesc. (Aprobări).

Alex. Csanády: Cer cuvêntul în cestiune personală. Dl antevorbitoriu a ridicat unele învinuiri faţă cu mine, întru cât adecă dênsul a ḑis, că aceia, cari au avut intenţiune serioasă a se ocupa cu cestiunea, au avut, au potut sĕ aibă timp pentru a studia proiectul de lege. Sĕ me ierte dl deputat, dar trebue sĕ o spun cu toată sinceritatea, că domnia sa nu este îndreptăţit, a îndrepta contra mea un asemenea atac, pe care de altmintrea îl resping cu hotărîre. (Plăcere în stânga estremă.)

Presidiul: Inainte de a se vorbì mai departe la cestiune, trebue sĕ fac o observare la reclamaţiunea de mai nainte a dlui deputat Alexandru Csanády. El a ḑis că s'au dat numai 48 oare timp pentru studiarea proiectului de lege. Dar Vĕ rog, când era vorba de a se pune proiectul la ordinea ḑilei, când eu dorisem sĕ se pună pe Sâmbătă, dl deputat G. Ugron a fost acela, care a cerut sĕ se pună pe Vineri, aflând de ajuns şi atât timp pentru studiat. Aceasta s'a întêmplat în şedinţa de Mercuri, prin urmare s'au dat timp mai mult de 48 oare pentru studiat. (Aprobări.)

G. Pop: On. Casă! Trag la îndoială şi resping simpliciter îndreptăţirea sentenţei ce a pronunciat-o dl deputat Zay asupra Casei, că adecă, dacă am fi voit sĕ ne ocupăm în mod serios şi loial cu proiectul de lege ce se află la ordinea ḑilei, o am fi putut face aceasta.

Încât pentru propunerea dlui condeputat Parteniu Cosma, eu o spriginesc din motivele ce le a adus dênsul, ear dlui deputat Bokros, care a afirmat, că în acest proiect de lege nu se află nimic nou, i pun întrebarea: dacă în proiectul de lege ce se află dinaintea noastră şi în proiectul de lege substernut de guvern nu se află nimic nou, pentru ce se ocupă dl deputat şi membrii eminenţi ca şi dênsul ai comisiunei juridice cu prelucrarea acestui proiect de lege în 26—28 şedinţe? Şi dacă d-vostră, cari sûnteţi nisce bărbaţi eminenţi şi esperţi, v'aţi ocupat atâta vreme cu proiectul, ceilalţi membrii ai casei sĕ'l poată oare studia în timp de două ḑile? Rog pe dl deputat sĕ binevoiască a cumpenì bine gravitatea întrebării mele.

Nu vreau sĕ întru în merit, dar trebue sĕ dechiar, că eu din principiu sûnt amicul ori şi cărei comassări şi regulări de proprietate, aşi dorì numai ca comassarea sĕ se efectueze după dreptate. După ce am enunciat aceasta, trebue sĕ constat, că comparând proiectul de faţă elaborat de comisiunea juridică cu proiectul substernut la timpul seu de guvern, aflu în cel dintâiu un progres foarte mare, vĕd un progres mai apropiându-se de dreptate, şi de aceea onorata Casă sĕ nu'mi ia în nume de rĕu, dacă esprim încă de acum mulţămita mea onor. membrii din comisiunea juridică, pentru că s'au sciut emancipa faţă cu guvernul şi cu oare-care cercuri de mare influinţă şi s'au nesuit a pregătì un proiect de lege, care în toate părţile se nisuesce a fi drept. Luând toate aceste în consideraţiune şi împărtăşind toate argumentele şi temerile amicului meu Parteniu Cosma, rog şi eu pe onorata Casă sĕ ia acum acest proiect dela ordinea ḑilei şi sĕ'l amâne până la toamnă. Nu va fi o nenorocire aceasta chiar şi de ar fi dreaptă afirmaţiunea dlui deputat Bokros, că prin aceasta se amênă cu un an resolvirea cestiunei agrare în Transilvania.

Ministrul de justiţie T. Pauler: Fiind că obiecţiunea principală provine de acolo, că proiectul comisiunei juridice se abate într'un mod esenţial dela proiectul guvernului şi fiindcă pentru cel din urmă a fost timp destul de studiat, ear pontru cel dintâiu abia a fost timp, 'mi iau voia a observa, că testul comisiunei juridice întregesce şi amplifică ce e drept principiele şi cuprinsul proiectului guvernului, dar în esenţă primesce principiele aceluia, şi eu nu aflu nici un motiv pentru a se da timp mai îndelungat pentru studiare (aprobări), rog deci pe onor. Casă, sĕ nu primească propunerea care cere amênarea proiectului până la toamnă. (Aprobări vii în dreapta).

Punêndu-se la vot propunerile deputaţilor Cosma şi Csanády, se resping amendouĕ.

După resolvirea unor obiecte mai mici vine la ordine: desbaterea generală asupra raportului comisiunei juridice despre proiectul de lege relativ la simplificarea şi accelerarea regulării de proprietate din Transilvania şi din teritoriele fostelor comitate, Crasna, Solnocul de mijloc, Zarand şi a districtului Cetăţii de peatră.

E. Bokross (referentul): Motivarea ministerială a proiectului şi raportul comisiunei juridice au desfăşurat într'un mod special şi pe larg toate acele cause, care motivează aducerea acestui proiect de lege, principiele cardinale şi detaiurile acestuia. In această privinţă sum dispensat de a mai suplinì şi amplifica motivarea printr'o espunere verbală. Deci ţinênd cont de atenţiunea casei şi de timpul cel scurt ce ne stă la disposiţiune me voiu restringe la unele observaţiuni scurte şi generale.

Proiectul de lege are trei principíe însemnate, cari la primirea proiectului în general merită cea mai mare atenţiune.

Prima disposiţiune este aceea că aşa numitele părţi reanecsate, comitatele Crasna, Solnocul de mijloc şi Zarandul şi districtul Cetăţii de peatră se supun împreună cu Transilvania la una şi aceaşi procedură în privinţa regulărei de proprietate.

Această disposiţiune merită la toată întêmplarea o atenţiune eminentă, pentrucă stabilesce o deosebire teritorială, care se află încâtva în contraḑicere cu legile noastre de present în vigoare şi care merită o atenţiune deosebită faţă cu motivarea.

'Mi iau libertatea a atrage atenţiunea on. case asupra faptului istoric, că referinţele de proprietate urbarială şi de drept în părţile reanecsate sûnt pe deplin identice cu referinţele de proprietate şi de drept ale Transilvaniei. Disposiţiunile foarte esenţiale şi adênc tăietoare care s'au făcut în Ungaria pe la începutul, mijlocul şi sfêrşitul seculului trecut cu privire la regularea referinţelor de proprietate urbarială, nu au avut valoare în părţile reanecsate, pentrucă aceste se ţineau pe atunci de Transilvania. Stergerea urbarialităţii din 1848 a aflat părţile reanecsate într'o stare identică cu referinţele Transilvaniei. Regularea ce s'a făcut în anii 50, patenta urbarială din 24 Iunie 1854 au statorit aceleşi norme atât cu privire la „partium“ cât şi la Ungaria.

Articulul 53 din 1871 §. 10 a regulat referinţele Ardealului tot în asemenea mod.

Deci în privinţa materială nu încape nici o îndoială că normele juridice şi legile sûnt identice, în faptă însĕ iregularitatea proprietăţii fiind de asemenea într'o stare identică, este o recerinţă justificată prin toate motivele legale ca şi în privinţa procedurei sĕ se stabilească nisce norme identice.

Al doilea principiu în acest proiect de lege este întroducerea procedurei judecătoresci incuisitorice într'o mĕsură pe cât se va putè de perfectă.

Aceea ce cerem şi dorim noi în această privinţă pentru Transilvania nu este o instituţiune nouă, ci una care samenă şi corespunde sistemei de procedură stabilită în Ungaria prin legea din 1836, care corespunde la noi patentei urbariale din 1854 şi sistemei stabilite prin instrucţiunea din anul 1868, nu este alta decât reactivarea simplă a procedurei de mai nainte în contra legilor din 1871 şi a unor disposiţiuni eronate întroduse prin ordinaţiunile ministeriale ce au emanat pe basa acelor legi.

Procedura procesuală, despre aceasta sum pe deplin convins, nu este resultatul unei sisteme bine cugetate, ci resultatul unei disposiţiuni legislatorice greşite şi încâtva precipitate; urmările ei stricăcioase s'au mai înăsprit prin sistarea, ba aproape încetarea totală în timpul mai de 10 ani a regulării tuturor referinţelor de proprietate. (Aşa este!) In starea aceasta procedura avea două greşeli: cea dintâiu era în greutatea sistemei de pertractare, ear a doua în acea disposiţiune esenţială, că la noi, unde până acum nu a esistat nici când o asemenea procedură, s'a cerut după terminarea lucrărilor pregătitoare presentarea unei acţiuni noue, aşa numita acţiune meritoriă, după aceasta a urmat de nou o procedură în scris, care nu corespunde regulării referinţelor urbariale. A delătura aceasta, e neapĕrat de lipsă, şi în această privinţă atât principiul general enunciat în proiectul substernut de guvern, cât şi testul comisiunei juridice a mers până la acele margini estreme, ce ni le-au ficsat interesele de accelerare a procedurei şi de asigurare a drepturilor.

Prelângă procedura încuisitorică s'a aplicat cea mai scurtă pertractare verbală. Comisiunea a eschis acţiunea a doua sub tot decursul procedurei suplinindu-o cu acel plan ingineresc, pe care 'l-au sistemisat patenta urbarială din 1854 şi instrucţiunea din 1868, prin urmare aceasta nu e nici pe departe o încercare nouă, ci numai reîntroducerea unei sisteme corecte şi probate.

Al treilea punct de vedere principal e schimbarea sistemei cu privire la spese. In această privinţă comisiunea juridică n'a mers şi n'a voit sĕ meargă până la acele margini estreme, până la cari au mers proiectul guvernului.

A recunoscut aceasta comisiunea juridică, o recunoascem şi noi Ardelenii, că în procedura procesuală a regulărilor urbariale nu ne este iertat sĕ ne abatem dela acele principii generale, cari au condus totdeauna legislativa Ungariei şi cari consistă într'aceea, că spesele le poartă totdeuna fostii proprietari. Dar comisiunea juridică nu a putut sĕ accepteze la întrebările curat de comassare punctul de vedere al proiectului ministerial, n'a putut face aceasta nu numai pentru necesitatea faptică, ci nici din punct de vedere al principiului.

Comisiunea juridică scrutând principiele desvoltării dreptului nostru şi ale legislativelor de până acum în această direcţiune a venit la convingerea, că sistema speselor în afacerile de comassare nu stabilesce de loc în mod nealterabil acel principiu, ca spesele de comassare sĕ le poarte fostul proprietariu; ci din contră, acolo, unde comassarea nu s'a făcut în legătură cu regularea urbarială sau cu proporţionarea, d. es. în districtele Cumanilor şi Haiducilor, proporţiunea speselor s'au stabilit prin articulii de lege XXXI din 1840.

Causele de comassare din Transilvania au togmai natura acestor cause. In Ardeal lipsesce cu desĕvêrşire regularea urbarială, precum a aretat comisiunea juridică în motivele sale. La noi nu esistă la comassări numĕrul sesiunilor urbariale, regularea, rescumperarea sau împărţirea remanenţielor, întregirea sesiunilor urbariale, dacă acele sûnt stirbite. Legile din 1848 şi patenta urbarială din 1854 ce se află pe basa acelor legi şi art. de lege din 1871 a stabilit statul quo ca stare a proprietăţii legale şi pentru aceasta la noi în cestiunea de comassare elementul juridic, stabilirea juridică a naturei ce o au urbarialităţile este cu totul afară de ori ce întrebare. Aşa că la noi ori ce comassare a proprietăţii se refereşte la possesiuni de drept privat deplin şi egal şi pentru aceasta referinţele din Transilvania nu corespund acelei idei, care ar fi motivat spesele preveḑute în legile din 1836 în privinţa comassării.

Prin urmare spiritul legislaţiunei unguresci nu a stat de loc în contraḑicere cu acel mod de regulare a speselor, pe care'l propune guvernul. Schimbarea sistemei relative la spese care s'a recomandat a devenit necondiţionat necesară prin schimbarea referinţelor faptice. Deosebirea ce a esistat între fostul proprietariu şi iobagiu s'a alterat cu totul în cei 30 ani trecuţi. S'a ivit o grupă de proprietari cu totul nouă, care nu sûnt nici iobagi nici fosti proprietari. Posiţiunea acestor grupe între celelalte grupe diferite, schimburile şi vênḑĕrile făcute au sters până şi urma a tot ce s'a păstrat până acum în sistema de suportare a speselor, astfel încât a întrevenit o sistemă ruginită şi nepracticabilă, cu referinţe total alterate, care au făcut imposibilă o împărţire corectă şi chiar a speselor. Cu privire la aceste spese, chiar şi în casul, când procedura n'ar fi descoperit nici un defect, însaşi starea opusă a referinţelor ar fi cerut regularea. Mai vine la aceste şi o disposiţiune eronată a instrucţiunei ministeriale din 1871. Această ordinaţiune ministerială a hotărît, că fostii proprietarii plătesc spesele nu numai în proporţiune cu proprietatea lor, ci fiecare proprietariu plătesce însuşi totodată şi spesele după toate sesiunile iobagilor sei ce i au avut până la 1848.

Precum va scì onor. Casă, deputaţii transilvani vor scì la toată întêmplarea, la noi nu au fost rari acele casuri, în cari sĕ esiste prelângă o proprietate alodială foarte mică, ba alocurea fără de o atare proprietate alodială, un numĕr mare de fosti iobagi eliberaţi faţă cu un proprietariu. Dacă s'ar aplica la acest cas sistema de suportare a speselor conform normelor, ar putè urma aceea ca un proprietariu cu proprietate alodială de 50 jugere sĕ supoarte spesele după 20 iobagi ai sei, după 320 jugere şi ar plătì astfel după 50 jugere 500 fl. Dar se poate ivì şi acel cas nu numai la proprietatea privaţilor, ci şi la proprietatea erarială, aşa că erariul la comassări în comune fără referinţe curat alodiale ar fi dator sĕ plătească pentru fostii iobagi spesele de comassare, chiar şi în casul când nu ar fi avut nici un petec de pămênt în comuna respectivă. Acest rĕu, on. casă, trebue delăturat şi unicul mod adevĕrat de remediare este acela, care corespunde spiritului legislativei, spiritului legilor aduse în anul 1840 cu privire la districtele Iasigo-Cumanilor şi Haiducilor, şi aceasta cu atât mai vêrtos, pentrucă în Transilvania legislativa din 1871 a stabilit sistema acestor spese pentru fundul regiu şi pentru secuime.

Aceste au fost acele trei puncte de vedere principale, cu care am aflat de lipsă a motiva în deosebi acest proiect de lege.

Şi acum sĕ'mi permită onorata Casă ca sĕ recomând bunevoinţei deputaţilor acest proiect de lege cu puţine cuvinte nu în calitate de raportor al comisiunei ci ca un fiu modest al Transilvaniei. (Sĕ audim!)

Audim foarte adeseori din partea fraţilor nostri din Ungaria manifestaţiuni de temere şi suspiţionări contra acelei nesuinţe care doresce ca referinţele noastre speciale din Transilvania sĕ fie luate în consideraţiune, ca pentru noi sĕ se statorească norme escepţionale. Această temere şi suspiţionare nu e alt ceva decât resultatul trist al unor informaţiuni defectuoase şi rătăcite.

Regularea proprietăţii în Transilvania prin o procedură specială ocupă opiniunea publică de un deceniu şi trebue sĕ mărturisim, că nesuinţele noastre cele bune întimpină cea mai mare receală şi foarte adeseori ni se resping. Eu nu'mi pot esplica aceasta altfeliu decât prin faptul, că nu s'a studiat, nu s'a luat în consideraţiune acea stare tristă, în care au ajuns referinţele noastre de proprietate de un secul încoace togmai prin negriginţa legislativei. Precând în Ungaria regularea s'a început deja pe la începutul seculului trecut în anii 1721—1723, mai târdiu prin o creaţiune din cele mai însemnate şi durabile a reginei de glorioasă amintire, a Mariei Teresiei, prin urmare cu un secul mai nainte, noi ne-am aflat într'o stare părăsită şi caotică.

La noi nu a esistat urbariul; referinţele noastre de drept atât cu privire la sesiunile urbariale cât şi la servituturile fostilor iobagi au fost atât de încâlcite, încât starea noastră era de nesuferit. Când s'au apucat Ordinile Transilvaniei în 1847 de regulare, îndată a urmat catastrofa dela 1848, desfiinţarea totală a referinţelor urbariale şi noi am ajuns într'o stare caotică atunci, pre când Ungaria se bucura deja de 14 ani de fructele regulării urbariale esercitată de scaunele dominale. Dar şi mai târdiu soartea ne a fost vitrigă, pentrucă precând în Ungaria tribunalele urbariale se înfiinţaseră deja în anul 1856 continuânduşi activitatea binefăcĕtoare patru ani de dile, la noi acele tribunale s'au înfiinţat numai în 1858 şi după o funcţionare de un an, în care nu a fost în stare se facă mai nimic, earăşi au încetat. După anul 1860 noi earăşi am trecut prin mai multe încercări decât fraţii nostri din Ungaria. In 1861 s'au înfiinţat tribunalele comitatense, în anul 1868 tribunalele urbariale speciale, în anul 1871 tribunalele regesci cărora li s'au dat de nou causele urbariale. Fie-care organisaţiune nouă a absorbit câte un an ba şi mai mulţi, aşa încât nu e vina noastră, dacă referinţele noastre urbariale se află în starea neregulată de adi.

Comparând starea noastră cu a Ungariei aflăm, că Ungaria nu numai faţă cu noi dar şi în comparaţiune cu ori care alt stat din Europa centrală se află într'o posiţiune deosebit mai favorabilă.

Comparând însĕ referinţele de proprietate din Transilvania cu ale ori şi cărui stat european, trebue sĕ ne întristăm pentrucă am rĕmas înapoi şi anume într'o stare, din care nu ne-a succes a ne scoate până acum. Şi acum, onor. Casă, noi nu cerem un favor deosebit, o jertfă, nu cerem alt ceva, decât sĕ ni se dea posibilitatea de a regula cu forţele şi spesele noastre proprie referinţele noastre de proprietate. Această dorinţă e atât de dreaptă şi ecuitabilă încât contez la bunavoinţa onoratei case că ne va spriginì în nesuinţele noastre şi va radica acest proiect cât mai curênd la valoare de lege. (Aprobări viue).

(Va urma).

Românii Macedoniei.

„*Timpul*„ în una din revistele sale tratând despre conferenţa, ce astădi trebue sĕ fie întrunită la Berlin, trece pe dinaintea cetitorului situatiunea diplomatică a Europei faţă cu peninsula balcanică şi situaţiunea din inferiorul peninsulei. Venind la această din urmă negreşit se ocupă şi cu Românii Macedoniei.

„Macedo-Românii, dice Timpul, cum se numesc în mod greşit de către cărturarii nostrii, Traco-Românii cum ar trebuì sĕ se numească în adevĕr spre deosebire de Daco- Români,—o deosebire indealtmintrelea foarte mică, accentuală numai în fonologie şi lipsind cu totol din conformaţiunea fisică şi din originea amânduror ramurilor,— Traco-românii deci au fost în evul mediu un popor foarte numeros, respăndit asupra întregei peninsule balcanice. Dar lipsa de cultură, căderea repede a regatului româno bulgar, predominaţiunea unui cler bisantin formalist, care prefăcuse biserica, nu în scoală de bune-năravuri şi de convingeri morale, ci într'o scoală de amăgire alui Dumnedeu şi a consciinţei proprie prin formalităţi fetişiste, toate aceste au contribuit de-a amâna deşceptarea lor naţională până în dilele noastre.

In diarul „Unirea“ din Iaşi cetim în privirea situaţiei Traco-românilor din Macedonia următoarele:

Românii Macedoniei sunt obiectul celei mai mari atenţiuni a guvernului austriac, carele prin ori ce mijloace precum şi la ori-ce ocasie caută sĕ şi câştige simpatia lor. Astfel îndată ce se iveşte un conflict între un Român şi un Grec, consulii austriaci iau partea Românului şi'l apĕră la autorităţile otomane respective. Grecii de altă parte se silesc de a arĕta că le va fi mai bine sub guvernul din Atena de cât sub cel otoman.

Clasele inferioare ale Românilor încep a se înclina în cât-va către Austria, sûnt înse contra Greciei.

Clasele mai culte înse resping atât influenţa austriacă cât şi cea elenă. Puţinele scoli române numĕră mai fie-care câte 70 elevi cel puţin şi locuitorii de prin pregiur devin cei mai înfocaţi patrioţi. Aşa dar ar trebuì, ca scolile române sĕ se immulţească pe cât se va putè mai mult.

Se mai recomândă şi alt mijloc anume înfiinţarea de mai multe consulate române în oraşele cele mai principale de acolo, numai cât consulii ar trebuì se fie Români ear nu neguţători greci.

Consulii români ar trebuì între altele se'şi dee silinţa cea mai mare de a ferì satele românesci de năvălirile bandelor de hoţi; mijlocul spre a ajunge la acest scop ar fi stăruinţa necurmată a consulilor pe lângă autorităţile otomane de a urmărì asemenea bande cu forţe de ajuns. Bandele formate-câte odată din 100 până la 200 vagabondi, merg cu îndrăsneala lor până a năvălì diua 'n amiada mare asupra satelor şi a escrie contribuţiuni grele pentru locuitorii români, că dacă Macedonia va ajunge sub Austria, brigandajul ar înceta immediat. De aici provine dar înclinarea sătenilor români către Austriaci.

Scrisoarea pretinde chiar, că bandele de hoţi din Macedonia ar fi întreţinute de o mare putere. Impregiurarea că banditii sunt tot individi străini, dă loc la aceste suposiţii. Merită a se aminti aici, că bandistii spre a stoarce şiutinul ban din punga locuitorilor, iau ca zălog copii din scoli pentru a căror restituire iau apoi de la părinţi sume enorme.

O cestiune, de cea mai mare importanţă amintită în scrisoarea amicului nostru, este alianţa româno-albaneză.

Dintre toate popoarele balcanice, Albanezii şi Românii se împacă mai bine unii cu alţii, simpatisează la ori ce ocasie. Aşa fiind, s'ar putè foarte uşor realiza o alianţă între Albanezi şi Români. Foloasele pentru ambele popoare ar fi mari.

Se înţelege de sine, că o solidaritate strinsă între Albanezi, Turci şi Români în partea locului ar fi mijlocul cel mai bun de a preintimpina tendenţele de predominaţiune panbulgare şi panelene.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Cernăuţi, 10 Iunie. Bucovina se află acum într'o stare fericită sub capul ei sufletesc, şi cu atâta mai mult, că capul acesta ete tocmai un bărbat care poate împlinì toate dorinţele ei. Scirea despre atentatul asupra P. S. Sale metropolitului a turburat întreg Cernăuţul şi s'a respândit prin toată ţeara. Necontenit vin la Cernăuţi preoţi sub conducerea protopresbiterilor al districtului respectiv, ca sĕ aducă şi sĕ depună P. S. Sale gratulările, că primejdia atentatului s'a ferit în grabă. P. S. Sa venind în Dumineca din 23 M. la biserică şi coborindu-se din trăsură, se repedì asupra sa un individ şi'l insultà prin cuvinte defăimătoare în limba ruteană. Dar fu impedecat de lacheul şi în urmă de servitorii sfintei Hermandad, cari au sosit la timp, şi acestia duseră pe atentatorul la recoare neputêndu'l împedeca de a ameninţa pe P. S. Sa. Mărşavul atentator este, după cum s'a constatat la poliţie ruteanul Petru Koczek din satul Costesci. El este în portul lucrătorilor de aici. Părerea comună este, că ar fi plătit.

* * *

S. Sa Dl Arcadie Ciupercovici a devenit prin un decret ministerial archimandrit diecesan şi ca acesta directorul consistoriului gr. or. de aici. Până acum a fost consilier la consistoriu în demnitatea titulară al unui archimandrit. El va fi multor cunoscut ca egumenul mănăstirii Putna pe timpul festivităţii patruseculare în memoria lui Stefan cel mare din anul 1871. Talentat, patriotic, energic poate sĕ contribue mult la ridicarea consciinţii naţionalităţii, şi este bărbatul cel mai demn de a sta deadreapta unui aşa metropolit cum este P. S. Sa Dr, Silvestru Morariu Andreievici. Prin denumirea numitului Domn de administrator al diecesei remâne postul de consiliar, care l'a ocupat până acum, vacant, la care competează mai mulţi, a căror nume mare parte însĕ nu sûnt cunoscute. Cât din partea noastră facem pe onorabilul consistoriu atent la nesce bărbaţi, cari ar fi cei mai vrednici, de a ocupa demnitatea de consilier. În frunte stă dl Vasile de Repta, profesor de universitate la facultatea teologică, un bărbat invĕţat, deştept, care şi-a câştigat stima şi reputaţiunea obştească, nu numai între Români, ci mai cu samă şi între Germâni, şi prin înalta sa inteligenţă ar fi demn de a fi un membru al consistoriului. Numai puţin însemnat este protosincelul Miron Mihaiu Calinescu, profesor de teologie dela universitate, cunoscut ca secretar al societăţii pentru literatura şi cultura română, un bărbat însemnat nu numai prin calităţile sale spirituale, dar şi prin puterea energiei sale. El a dat destule dovedi de patriotismul seu şi 'şi-au câştigat multe merite prin ridicarea naţionalismului de aici. Pe timpul acesta este deputat în dieta ţĕrii. Incă o persoană venerabilă este S. Sa protopresbiterul Ioan Stefanelli, profesor de catechetică la gimnasiul superior de aici şi docent la universitate. Nu este un nume necunoscut, care l'am numit aici, va fi mult cunoscut ca autorul unui op, carele a eşit nu demult de sub tipar. Opul acesta tractează asupra catecheticei, un op, carele l'a compus cu mare eruditiune, şi care este singur în feliul seu, ce s'a scris în limba română despre catechetică. Un alt op, tot de dênsul, a eşit deabia de sub presă. Prea cunoscut este S. Sa dl I. Porumbescu, parochul din Stupca, un veteran publicist din anii 48, un luptător neobosit pentru autonomia ţĕrii şi a bisericii noastre, şi i cunoscut încă şi acum, când mâna sa neobosită, a părăsit pana în modul cel mai favorabil. Apoi este S. Sa dl Onciu, protopresbiter în Straje un bărbat cunoscut pentru silinţele sale în privinţa ridicării culturii poporului şi stimat de comun pentru însuşirile frumoase ale caracterului seu.

Atârnă dela P. S. S. metropolitul de a da preferenţă unuia din acesti bărbaţi demni, în cari vĕd Românii bucovineni realisânduse speranţele lor. Preferarea acestor bărbaţi este cu atâta mai necesară, cu cât se află un candidat, un Rutean, de o capacitate rară, dl Isidor Markinowicz, paroch în satul Orăşeni din districtul Coţman. Dintre toţi Rutenii bucovineni este el unul din cei mai însemnaţi. El este cunoscut prin o broşură, care a apărut pela anii 70, 71, în care cearcă a dovedì, că Rutenii ar fi avut în posesiune Bucovina înainte de Români şi de aceea ei ca indigeni ar avè dreptul sĕ participe la distribuirea fondului religionar. In anul 1875, când s'a înfiinţat universitatea de aici, au câştigat el prin agitările sale politice crucea de aur de merite cu coroană. Din aceste vedem că este un bărbat, care este bine vĕdut de guvern şi s'ar putè pune între cei dintâiu candidaţi. Sub aceasta împregiurare se cere înainte de toate ca dişii domni se competeze la postul vacant, căci astfel îl va primì desigur dl Martinowicz. Şi aceasta ar fi trist, căci consistoriul, o adunare de bărbaţi aleşi spre a sfătuì trebile şi afacerile diecesei din Bucovina, trebue sĕ fie constituit cea mai mare parte din Români, fiindcă ţeara este română. *Raul R....*

Varietăţi.

* (Un simptom remarcabil) Precum este cunoscut, principele de coroană Rudolf a fost numit doctor de onoare al universităţii din Budapesta cu ocasia iubileului acesteia. Întrebând acuma senatul academic, unde doresce principele de coroană a primì deputaţiunea universităţii, care sĕ predee Altetei Sale imperiale diploma, după „Pesti Naplo“ a urmat de sus respunsul, că principele de coroană Rudolf doresce a primì deputaţiunea Vineria viitoare în *Praga*. Astfel deci rectorul Margó şi decanii Gregusz şi Breznay călĕtoresc Mercuria viitoare de la Budapesta la *Praga*, pentru a fi primiţi acolo Vineri de principele de coroană. La aceste „Pesti Naplo“ face cu o — îndrăsneală adevĕrat maghiară observarea, că ar fi fost mai protivit, în loc de a merge

la *Praga*, a aştepta până vine principele de coroană la Budapesta şi a i-preda aici diploma: deputaţia maghiară n'are ce căuta în *Praga*. Noi însĕ ḑicem la aceste: *Tempora mutantur!* Domnilor din Budapesta, are sĕ vină şi mai şi! —.

* (Domnul Românilor) a primit în audienţă particulară pe d. baron de Ward, delegatul instituţiei etnografice din Paris, care a fost presentat Măriei Sale Regale de d. V. A. Urechie, membru al academiei române. In urma consimţimêntului dat de M. S. Regală de a primì titlul de membru protector al acestei societăţi, dênsa a delegat pe d. baron de Ward, care a avut onoare a remite brevetul A. S. R. Domnitorului.

* (Cas tragic în monastirea Bezdinului). „P. H.“ spune, că P. Czoczin (?) candidat de advocatură în etate de 27 până în 28 ani, căsătorit, Luni în 26 Maiu a descălecat în monăstire. Puţin timp după ce s'a culcat în odaia ce i se avisase, s'a împuşcat cu un revolvĕr în pept. Fraţii din monastire l'au transportat în spitalul Aradului.

* (Omorîtă de trăsnet). Mercuri în 8 Iunie n. s'a descărcat o tempestate asupra Orăştiei. După o uşe de sticlă sta o jună şi lângă dênsa bună sa şi privia la torenţii de ploaie. Dintr'odată un fulger strebate prin sticla uşei şi lovesce pe juna în frunte şi în pept, ear pe bĕtrâna a ameţit-o. Când aceasta din urmă 'şi-a venit în fire a vĕḑut, că nepoată sa era moartă.

* (Desinfectarea productelor brute din România), care trec pe la Turnul-roşu a ordinat ministrul de comerciu sĕ o facă direcţiunea contumaţiei pe spesele sale şi apoi sĕ se rebonifice dela partide d. e. 2 cr. pentru o pele de vită, 1 cr. pentru o pele de oaie sau de capră $^1/_2$ cr. pentru o pele de miel sau de ied, 2 cr. pentru un sac de lână.

* (Oprirea importui vitelor în Ungaria). Agenţia primei societăţei de navigaţie pe Dunăre aduce la cunoscinţă generală că conform ultimei decisiuni a ministeriului de comerciu reg. maghiar, importanţa şi trecerea vitelor cornute din Rusia, România, Bulgaria şi Sêrbia în Ungaria este cu desăvêrşire oprită.

Oaie vie, lână de oaie, maţe, pei şi toate celelalte producte animale se pot importa sau trece prin Ungaria *via* Orşova; însĕ trebuie sĕ fie însoţite de un certificat de sănĕtate.

* (Kelitiană). La espectoraţiunea lui Kossuth, că Clujul deşì ar fi un oraş unguresc, totuşi fie care locuitor deacolo scie românesce, vine „Kelet“ şi respunde: „Lucrul nu stă aşa. Intre 10 Clujeni debia se aflâ unul, care pricepe ceva românesce şi între 100 de-abia unul, care vorbesce românesce. Clujul atât în administraţie, cât şi în viaţa socială şi literară este aşa de unguresc încât numai Seghedinul poate în această privinţă sivalisa cu el“. Şi minciuna e vorbă!

* (Grindină înfricoşată). În 9 Iunie n. s'a descărcat asupra comunelor Modoş, Rudna şi Ton, Banlac, Offssenitza, Gilad Voitc şi Zsebely, apoi în Fu-l'ya, Sipet, Liebling, Stamora, Verény şi Cserna din comitatul Timişoarei o grindină nemai pomenită pe acolo. Ghiaţa în mărimea oauelor de porumb şi găină a sdrobit tot de pe hotarele acestor comune, ba chiar în comune a omorît galiţe. Miseria în comunele aceste şi până acuma a fost aşa de mare, încât mulţi oameni au murit de *foame* în sensul strict al cuvêntului.

* (Afunḑimea mărei) dupá mĕsurările făcute de Belknap, căpitanul năii „Tuscarova“ din Statele-unite este mai mare în Pacificul de Nord între $44^0\ 55^1$ a lăţimei nordice şi între 152^0 şi 26^1 a lungimei occidentale, unde plumbul debia la afunḑimea immensă de 8513 metri adecă aproape la $5^1/_2$ miluri marine a dat de fund.

Bursa de Viena şi Pesta
din 15 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.50	111.05
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	84.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	101.75	102.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	89.—	88.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.50	128 —
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.90	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.50	94.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.—	94.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.60	74.—
Datorie de stat în argint . . .	74.05	74.50
Renta de aur austriacă	89.65	89.90
Sorţi de stat dela 1860 . . .	132.90	132.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	832.—	832.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	282.—	283.70
Acţiuni de credit austr. . . .	267.15	268.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	113.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	5.52
Napoleon	9.32	9.32
100 marce nemţesci	57.15	57.55
London (pe poliţa de trei luni) .	117.10	117.10

Economic.

Braşov, 11 Iunie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.30--10.20; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20; Sĕcară fl. 58.9—6 Orz fl. 4.40—5.10; Ovĕs fl. 3.30-3.40; Cucuruz fl. 5.40; Mălaiu fl 7; Mazere fl. 7.70; Linte fl. 8.80; Fasole fl. 7;— Sĕmânţă de in fl. 10.40 Sĕmênţă de cânepă fl. 6.40— Cartofi fl. 1.90 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 cr.; carne de berbece — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Mediaş, 10 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.—8.40; Grâu sĕcăreţ fl. 6.60—7; Sĕcară fl. 4.60—5; Ovĕs fl. 3.60—3.75; Cucuruz fl. fl. 4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. 7.—8; Fasole fl. 7—8; mazere fl. —.—; Cartofi fl. 2.60--2.75; Fên fl. 2.30—2.50; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 36—38; Slănină pro 100 chilo: fl. 70——; Unsoare de porc fl. 70——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 48— cr. carne de viţel 44—50. cr. carne de miel (intreg) fl. ———; oauĕ 7 de 10 cr. Şi têrgul de aḑi fu slab cercetat, pentru aceea bucatele s'au cam urcat în peeţuri. Timpul ploios.

Făgăraş, 11 Iunie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 9.80—10.50; grâu sĕcăreţ fl. 8—9.; sĕcară fl. 5.50—5.75; orḑ — —. ovĕs fl. 3.60—3.80; cucuruz fl. 4.80—5.20; mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. 10—11; mazere fl. ——.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7. crumpene fl. 2.50—3.; pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. —; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80; cânepă fl. 30—36.; sĕmênţă de in fl. —— ———; săpun fl. ——; fên fl. —.— spirt pro grad —— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.—3.; Têrgul de aḑi n'a fost cam cercetat de bucate, de aceea aceste fură scumpe.

Budapesta, 12 Iunie n. Ḑilele din sĕptĕmâna trecntă au fost toate dela început până la sfêrşitul ei senine şi foarte calde, urcându-se temperatura cu încetul dela + 18° R. până la + 28° R. Pe urmă căldura aşa fu de mare, încât nu mai era de suferit, dacă nu s'ar fi înnorat ceriul şi nu s'ar fi recorit prin aceasta timpul în ḑiua de pe urmă a sĕptĕmânei. Duminecă norii s'au grĕmădit şi ne-au umplut de nădejde, că vom căpĕta ploaie mai îndelungată, care după căldura cea mare este pretutindenea cu atâta mai de lipsă, cu cât grăunţele în spic sûnt primejduite a seca tocmai acum în timpul laptelui. Totdeodată ploaia este foarte de lipsă şi pentru ierburile rĕmase încâtva îndĕrĕpt; asemenea cer ploaie mai îndelungată şi cucuruzele precum şi strugurii, pentrucă chiar acuma este timpul lor de desvoltare şi crescere. Rapiţa, care în Bănat a început a se così, nu este multă, dară de cualitate foarte bună. Secerişul holdelor, după toate rapoartele oficiale şi private, va fi mai bun ca de mijloc, întru cât vor fi scutite şi deaici încolo şi cruţate de ghiaţă şi de alte primejdii elementare. Têrgul tuturor articlelor din sĕptĕmâna trecută a fost vioiu, vênḑênduse de esemplu:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 10.30—10.40; Sĕcara 4000 m. m. cu 10—10.40; orzul 2000 m. m. cu fl. 7.65—8.75; ovĕsul 4000 m. m. m. m. cu fl. 6—7.55; cucuruzul 6000 m. m. cu fl. 6—7.80; rapiţa cu fl. 13.50; făina n'a cam trecut de astădată, mai bine însĕ s'au vêndut păstăioasele şi adecă: mazerea cu fl. 14—17; fasolea cu fl. 10—10.50; lintea cu fl. 12.50; mălaiul cu fl. 8; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9.50—10; sĕmênţa de in cu fl. 12—13 (toate per 100 chilograme); lânile au trecut cu fl. 210—4 chilograma;

Porcii şi acum au avut căutare şi trecere bună. Cu totul au fost în têrg 65,000 capete între care din Ungaria de jos 4800, din România 12—40 şi din Ardeal 40 capete.

Unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 62—63; Slănina cu fl. 54—45; sĕul cu fl. 41—42; cartofii cu fl. 7—7.50 m. m; spirtul *en gros* cu fl. 33.25; *en detail* cu fl. 34.25 per 10,000 litre %.

Peile în sĕptĕmâna trecută n'au cam avut trecere dar' acele, cari s'au vêndut, s'au ţinut la preţurile de mai înainte

---

(Têrgul Sighişoarei) de vite, care după cum se scrie din Sighişoara, s'a ţinut în 4 şi 5 Iunie n. a reeşit foarte bine, fiind pe neasteptate bine cercetat atât de cumperĕtori cât şi vênḑĕtori. Vite s'au aflat în têrg în numer de 4000 capete, dintre cari 2535 s'au şi vêndut cu preţuri însemnate. Aşa s'a vêndut de esemplu un cap de vită cornută sau un cal cu 180 fl. Reu cercetat fu însĕ têrgul de mărturie şi cel de mărfuri, cari ambele se ţinură în 6 şi 7 Iunie. Mărfuri au fost multe dară n'au avut căutare, de o parte, că cumperĕtori au fost puţini, eară de altă parte, că şi cei ce au fost în têrg, n'au putut têrguì pentru că fură împrăştiaţi de ploile, cari se slobodiră asupra têrgului a deseori deşì cu întrerupere.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Iunie şi 30 Iulie imob. lui Aleman Bratu în 30 Iunie şi 30 Iulie imob. remasului după Ilie Rĕu în Ludoş (trib. Sibiiu); în 23 Iunie imobilele lui Ioan Bărbat în Ibişdorful românesc (judecătoria cercuală Mediaş); în 28 Iunie imob. lui Nicolau Florea în Spring (trib. Alba-Iulia); în 26 Iunie imob. massei concursuale a lui Ludovic Rusch şi soţi în Sibiiu (trib.); în 26 Iunîe imob. remasului după Catarina Riedl în Deva; în 5 Iulie şi 5 August imob. lui Stanislav Korşinssky în Orăştie (trib. Deva); în 21 Iunie imob. remasului după Ludovic Magyari în Adămuş (judec. cerc. Sânmărtin); în 21 şi 22 Iunie imob. lui Albert Varady în Banpatak şi Chemendia (trib. Deva);

Nr. 151. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Boiu de clasa a treia protopresbiteratul Geoagiului I se escrie în urma înaltei încuviinţări consistoriale din 18 Martie a. c. Nr. 1075. B. concurs a doua oară, cu termin de 4 sĕptĕmâni dela ântâia publicare.

Emolumentele sûnt:

4 jugere pămênt arătoriu, dela 110 familii câte o mĕsură mare de cucuruz sfêrmat, şi stola usuată, care toate computate în bani dau laolaltă un venit anual de 212 fl. 60 cr. v. a.

Concursele instruite în sensul prescriselor statutului organic şi a regulamentului provisor din 1873 sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Hondol, 3 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresb. al Geoagiului I.

Vasilie Pipoş m. p.
protopresbiter.

Nr. 4. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă bĕtrânul neputincios Ioachim Marcu în parochia de cl. III din Tĕu ppresbiteratul Mercurii, în urma cererei parochului şi a dechiaraţiunei şi decisiunei sinodului parochial respectiv, ţinut în anul 1879 şi a părintescei încuviinţări, din partea prea venerabilului consistoriu archidiecesan la 3 Aprilie 1880 Nr. 1235, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai sus amintitul post de capelan sûnt a treia parte din toate venitele parochiale în sumă de 200 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi trimite suplicele lor instruate conform „statutului organic“ o. d. adm. ppresbiteral Ioan Droc în Mercurea, dintre cari, cei cu pregătire mai mare vor fi preferiţi la alegere.

Tĕu, 27 Maiu 1880 c. v.

Comitetul parochial

Ioachim Marcu m. p.,
preşedinte

În conţelegere cu comitetul protoprebiteral.

Oficiul protopresbiteral tractual:

I. Droc m. p.,
adm. protop.

Nr. 114. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante Heghig de cl. III în protopresbiteratul Heghigului se escrie prin aceasta concurs până la 29 Iunie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială de piatră cu trei încăperi, grajd, şură şi grădină;

b) dela 80 familii câte o ferdelă grâu;

c) dela 40 familii câte una ferdelă cucuruz;

d) porţiune canonică, şese jugere sĕmĕnătură;

e) fênaţ de trei cară fên;

g) venitele stolari usuate.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisaţi, ca în terminul sus indicat sĕ'şi astearnă suplicele sale instruite conform legilor sustătoare oficiului ppresbiteral gr. or. în Elöpatak, cu îndatorirea a se presenta în vre-o duminecă poporului în biserică.

Heghig în 11 Maiu 1880.

In conţelegere cu părintele admnistr. ppresbiteral.

Iordache Zacharie m. p.,
preşed. comit. parochial.

Nr. 89. 3—3

CONCURS,

pentru stipendie din fundaţiunea lui Gojdu.

Prin aceasta se escrie concurs pentru un stipendiu din fundaţiunea lui Gojdu de 400 fl., la cas de graduaţiune un stipendiu de 300 fl. v. a. eventualmente de 200 fl. s'au o 100 fl. Concurenţii au de a'şi adresa petiţiunile instruate cu testimoniile scolastice, cu cartea de botez şi cu atestat de paupertate, până la 25/13 August a. c. către Cancelaria fundaţiunei lui Gujdu Budapesta királyutcza 13.

Tot odată sûnt avisaţi şi stipendiaţii fundaţiunei lui Gojdu de a'şi substerne până la 25/13 Aug. 1880 documintele despre resultatul studiilor din anul scol. 1879 /80 la „*Representanţa fundaţiunei lui Gojdu*“ în Budapesta királyutcza 13 pentrucă la din contră, se vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta 6 Iunie 1880.

Comitetul adm. al representanţiunei fundaţiunei lui Gojdu.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 67. Sibiiu, Sâmbătă 7 Iunie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa ss. serbători a Rosalielor nrul cel mai de aproape va apărè Joi în 12 Iunie.

Se joacă cu focul

aceia, cari tind astăḑi a reînnoì tendențe ca acele, de cari a fost însuflețită „*Unio trium nationum*“. În dieta din Budapesta s'a întêmplat un fel de înfrățire, enigmatică la aparență pentru cel inițiat în psicologia popoarelor din Ungaria. Am ḑis la aparență, căci enigma o desleagă fiecare, dacă 'i cunoacse pe compatrioții nostri sași mai de aproape. Sûnt toate în zadar, Sașii nu se pot emancipa de ura lor tradițională față cu tot ce e românesc; și cu toate că de ani încoace aliatul de odinioară îl tractează pe „fratele“ săsesc cu cunoscuta delicatețā avitică: acesta tot se mai îmbulḑesce la masa „domnilor“, dacă poate cum-va căpĕta și el vre un os de ros pe spatele larg al Românului. Cum 'și-au mai strîns mânile „domnii“ sași și maghiari din vechiul Ardeal: ce rânjitură plină de umilință în partea Sasului și câtă grație sau mai bine milă în partea Maghiarului.

Deputatul săsesc Zay a avut sfruntarea a numì pe apĕrătorii causei române neserioși și chiar neleali; ba în zelul seu ridicul de a manifesta conivența săsească cu interesele magnaților ardeleni a mers până a sprigìnì cu o ironie pretinsă spirituală dar foarte copilărească, afirmarea lui Ugron, că enclavele sûnt furate. Chiar Maghiarul ungurean Pulszky a fost cuprins de o legitimă indignare vĕḑênd aceste nedemne apucături. Va sĕ ḑică Maghiarul ungurean neinteresat și leal a arĕtat, că are mai multă inimă față cu durerile Românului decât conlocuitorul Sas, care ar trebuì sĕ aibă simț pentru suferințele poporului nostru, deoarece neamul seu încă scie ce este asuprirea.

Ni se va obiecta poate din partea săsească, că'l luăm prea serios pe nematurul și afectatul tinĕr cu numele Zay. Nu este însĕ așa. Noi scim prea bine, că înșiși Sașii adevĕrați nu'l privesc pe acest declamator închipuit de un adevĕrat „*burghĕr*“ de ai lor; scim și aceea, că Sașii se folosesc numai de acest individ afară din samă ambițios ca de un instrument, care sĕ strige și sĕ țipe pentru causa săsească; dar, scim că acest „*Schreier*“ joacă un rol nu chiar măgulitoriu în sinul partidei săsesci. Însĕ Zay în afară trece de un representant al Sașilor, care până acuma cel puțin n'a fost încă desavuat, și cu a cărui cuvêntări se face chiar paradă în coloanele organului principal săsesc. Un politic „prudent“ ar fi putut pune la cale pactările cu Maghiarii ardeleni în favorul fundului regiu și pe la spatele Românilor, fără de a mai avè lipsă de nescai atacuri insolente, îndreptate contra elementului român. Se cere o anumită rea voință față cu cel mai numeros neam al Ardealului, pentru a purta un limbagiu atât de defăimătoriu, cum a fost acela a representantului săsesc. Și până când organul competent al Sașilor ardeleni nu ne va spune deadreptul, că deputatul săsesc Zay în lipsa sa de tact n'a fost interpretul simțĕmintelor adevĕrat săsesci atunci, când în fața Dietei a îndrăsnit sĕ vateme o nație întreagă: noi n'avem încotro, cu părere de reu, vom lua pe Sași ca un element pe față dușman Românilor, deoarece nu se îngrigesc numai de interesele lor pactând în dosul nostru cu asupritorii poporului român, ci ne defaimă chiar de pe tribuna parlamentului cu scop de a secera aprobarea aliaților de odinioară, de pe timpul cu „*Unio trium nationum*“. Românul, fie convins ori și cine, nu va perì nici de loviturile unei „Uniuni“ reînnoite: *alios vidi ventos*…

Revista politică.

Sibiiu, în 6 Iunie.

Dieta Ungariei este mai la sfêrșitul sesiunei sale. Cele desbătute într'ênsa și cu deosebire ce este mai important din cele desbătute în sesiunea aceasta este aproape cunoscut. Cine a urmărit cursul ședințelor poate face socoteala întru cât guvernul va fi mulțămit de rodurile parlamentare. Nemulțămirea înfloresce nu numai în cercurile naționalităților ignorate și vătemate în simțul lor cel mai delicat, dară și în cercurile curat maghiare, căci industria și comerciul în decadență nu este numai a naționalităților nemaghiare, dar și a Maghiarilor înșiși. În Ungaria de nord domnesce o lipsă teribilă. Deputatul Irányi interpelează pe ministru, dacă scie, că în părțile locului sûnt oameni, cari mai trăiesc numai din pâne făcută din coceni de cucuruz. Ministrul president respunde, că nu este tocmai așa de înfricoșată lipsa pe cum se descrie, dară întru cât este, guvernul a luat mĕsuri și va mai lua, ca lipsa sĕ se domolească.

Credem că ministrul n'a promis lucruri zadarnice, fiindcă este vorba de Ungaria proprie. Cât pentru noi Ardelenii poate nu i am crede tocma până la cuvêntul cel din urmă, pentrucă vedem, că după ce a mijlocit o lege mai mult sau mai puțin nefavorabilă pentru regularea proprietății din Transilvania, care e deja substernută sancționărei preaînalte, instrucțiunile pentru esecutarea ei le-a încredințat deputatului Bokros și judelui dela tribunalul suprem Szentgyörgyi, cu alte cuvinte „a încredințat laptele pe sufletul vițelului.“

Conferența din Berlin este deschisă. Spațiul ângust ce'l avem la disposițiune nu ne permite a descrie amĕnuntele deschiderei. Din telegramele cele lungi la foile principale din Budapesta și Viena estragem numai atâta, că lucrurile mai mult se încurcă de cât se limpeḑesc. Este sciut, că conferența se ocupă cu regularea granițelor între Grecia și Turcia. Aceasta a întempinat conferența cu o notă, prin carea o provoacă, a nu trece marginile congresului dela Berlin. Conferența așa dară va decide. Dară dacă Poarta nu se mulțămesce, cine va esecuta ceea ce decide conferența? Un diplomat ar fi ḑis: în teorie lucrul este foarte ușor; în pracsă însĕ afacerea ia cu totul altă față. Austro-Ungaria, doară unica afară de Turcia (care nu participă la conferență deadreptul) încă ține strict la tratatul dela Berlin. Ce va face aceasta singură dacă, după cum se ḑice, Italia va avè sĕ capete un rol însemnat în descurcătura orientală? Se ḑice, că însuși Bismarck, ca sĕ facă pe voia Franciei, ar fi aplecat, a însărcina pe Italia cu o misiune grea în Orient, pentruca sĕ'i paralisese pretensiunile în Trentin. Bismarck ar turtì de odată cu o lovitură doue musce: ar face un servit Austro-Ungariei și ar mulțămì (?) și pe Italia.

Până când conferență este ocupată cu Orientul, în parlamentul din London Richard propune desarmarea generală a Europei. Parlamentul o respinge, recomandă însĕ ministrului, a pândì după ocasiune și a o propune guvernelor străine.

De ocamdată Grecii se ved a fi favoriți de soarte. Puterile sûnt aplecate, a'i sprigìnì. Regele Greciei George a fost foarte bine primit în London, unde la un banchet în onoarea lui principele de Wales a purtat un toast pentru prosperarea Greciei.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 5 Iunie nou.

(Urmare).

Parteniu Cosma: Eu nu voiu vorbì mult despre proiectul ce se află la ordinea ḑilei, pentrucă din norocire nu s'a substernut

FOIȚA.

Din memoriile lui I. Heliade R.

Georgiu-Lazar

(1 Urmare).

Fu întrebat, s'au mai bine șicanat în multe; în van bietul om se nevoì sĕ arete, că terminii sciințelor și artelor sûnt necunoscuți în toate națiunile; și firesce nu pot limbile sĕ'i aibă mai nainte de a cultiva sciințele și artele, și alte asemenea; în van în alte șicane respundea și demonstra, că și în limba grecă a poporului vorba „filosofie“ nu a fost cunoscută mai nainte de Pitagora, și cu aceasta din vorbele populare *φιλος* (amic, amator) și *σοφιας* (sapiență sau înțelepciune) făcu vorbele *φιλόσοφος* (*philosof, amator de sapiență*) și filosofie; și că Românul făcênd ca și celelalte națiuni ale Euro-germenii sciințelor și artelor i va lua unii din limba grecească, alții din latină, și alții i va face dela sine, precum făcură și anticii Romani formându'și latina s'au limba lor cultă; cum spre esemplu dela lucire pot face perlucid, și din rădĕcina lui opăcit pot avè vorba opac; în van bietul Român, ce trecea de orginal, asudà sĕ arete, că omul în genere este apt spre a se înavuțì cu idei și sciințe și că ideilor sau prin învoire sau prin împrumutare li se dau un nume, prin care se fac cunoscute omului; sau că aceste nume se fac cunoscute omului prin înfățișarea și cunoascerea ideii; în van la toate; căci la toate Archididascălul Beniamin, țiind capul în jos și mușcându'și câte un fir din barbă, rĕspundea ca un oracol: *δὲν γίνεται, ’Αὐϑεντα*, (nu se poate stăpâne). Iordache Filipescul, și alți boieri între care și însuși George Golescul, repeta ca un echo: *δὲν γίνεται*!

S'a spart Divanul în *δέν γίνεται*. Lazar însĕ nu perdu speranța; și nu încetà de a vedè și mai des pe Bălăceanul. Acesta lăsa sĕ'i vie bucuros, căci avea moșii de hotărnicit, și Lazar le hotărnicì pe toate făcêndu-le chartele gratis. „Ce sĕ'ți fac, jupâne [1]) i ḑicea cu durere bĕtrânul boier, și ginere meu însuși Coconul Iordăchiță ce este un boieriu procopsit cu helenicaoa lui, și el m'a încredințat, că e sĕracă limba românească, și nu se pot parodisì sciințele intr'ênsa.“

Lazar i promise, că se poate, și'i adause pe priceperea boieriului, că va scoate ingineri Români. Cum se poate ingineri Români! se mirà naivul boieriu; numai Nemții pot sĕ fie ingineri.

— Apoi eu nu sûnt Neamț, sûnt Român și eată, că sûnt inginer.

— Cum! dumneata Român ești? nu ești Ungurean?

— Apoi și Ungurenii (Transilvanenii) sûnt Români.

— De unde ei Români?

— Dela descălicătoare. Nu vorbesc și ei românesce? nu sûnt și ei creștini?

— Creștini, dar sûnt uniți.

— Mai mult de jumĕtate sûnt neuniți, și apoi și cei uniți sûnt tot Români.

— Apoi dumneata, dacă ai învĕțat ingineria, ai învĕțat-o la Beci în limba nemțească.

— Eu pot sĕ învĕț acì pe Români în limba românească.

— Numai de curiositate și de a minune, ḑeu îmi vine sĕ mĕ puiu cu pept la Vodă sĕ te fac dascăl și sĕ'mi scoți ingineri români. Însĕ ce sĕ fac, că pe toți 'i am asupra mea și însuși ginere meu rîde, când aude de dumneata. Învață-me vre-un tirtip cum sĕ fac pe Grec sĕ nu mai ḑică *δὲν γίνεται.* [2])

Lazar ceru un mic termin de a afla câte ceva și a se mai chibzuì. Află că veniturile scoalelor pe atunci era o mică parte de vre-o 10,000 lei dela moșiele monăstirei Glavaciocului, ear cea mai mare parte provenia din contribuția în genere a tuturor preoproiectul guvernului, contra căruia s'ar fi putut vorbì foarte multe, pentru principiile periculoase ce le conținea.

---

[1]) Pe atunci la toți cei îmbrăcați nemțesce li se ḑicea jupâne; afară de Domnul aghent, și de Domnul Dragoman.

[2]) Aceste amĕnunte cum și altele, ce se vĕd adăogite pentru multe cuvinte nu s'au pus în prima ediție.

Recunosc, că comisiunea juridică, s'a nesuit, ca încât a fost cu putință, prin o laboare diligentă, sĕ delăture defectele cele mai mari. Dar și în proiectul de lege, ce se află înaintea noastră se mai află unele dispositiuni, cari, deși la aparență nu se presentă ca periculoase, în faptă totuși învoalvă pericule.

După părerea mea o procedură pentru regularea proprietății e necesară nu numai în Transilvania ci și în Ungaria; pentrucă acele miserii ce se ivesc în decursul procesului, esistă atât în Ungaria cât și în Transilvania, și Ungurenii încă ar fi primit cu mare mulțămită, dacă guvernul nu s'ar fi restrins numai la cele cuprinse în art. de lege 53 din 1871 §. 80, ci s'ar fi înfățișat cu un astfel de proiect de lege, care cuprinḑênd cestiunea cu privire la țeara întreagă sĕ o decidă preste tot astfeliu încât sĕ nu fim siliți a o cărpì mereu, căci dacă aceste miserii în procedură nu sûnt salutare pentru Transilvania, nu pot fi salutare nici pentru Ungaria.

In Ungaria e provĕḑut, când trebue ordinată comassarea și cum trebue efectuită în casul, când e împreunată cu regularea urbarială, cu segregarea; dar nu e provĕḑut, cum trebue sĕ se facă comassarea acolo, unde regularea urbarială e efectuită deja. Ba și acolo, unde este provisiune, adecă în casul prim procedura e necorespunḑătoare, pentrucă față cu fostul proprietariu fostii iobagi nu au drept sĕ împărțască hotarul în mai multe decât în trei clase, cea ce cu deosebire în locurile muntoase, cari și în Ungaria se află într'un numĕr foarte mare, e aproape imposibil. Ear dacă comassarea se face cu învoirea reciprocă între fostii iobagi, se pot stabilì și mai multe clase, ba sûnt și casuri de acele, în cari numerul claselor au variat între 20 și 30.

Alte legi afară de cele amintite de referent, cari se referesc numai la teritoriul Iasigo-Cumanilor și a Haiducilor, nu conțin nici o dispoziţiune, cum trebue ordinată comassarea în acel cas, când nu se face deodată cu regularea urbarială, cu toate că însuși guvernul în motivarea proiectului seu afirmă, că în a cincea parte a teritoriului Ungariei nu ar fi efectuită încă comassarea. Deci această parte încă ar fi meritat atențiunea guvernului, și se putea astepta cu drept cuvênt ca, dacă se ocupă cu cestiunea, sĕ o resolveze dintr'un punct de vedere mai înalt al statului.

Afară de acea nici chiar pentru Transilvania nu a făcut tot ce trebuia sĕ facă, căci tot acolo, unde se dispune facerea proiectului de față, cu doi paragrafi mai la vale, adecă în §. 82 legea dispune următoarele:

In privința Talmaciului, Selistei și a Branului, precum și în privința teritoriului comunelor ce aparțin lor, ministrul de justiție va substerne un proiect de lege despre regularea posessiunei comune.

'Mi aduc foarte bine aminte, că din partea aceasta (stânga) de repețite ori s'a pretins presentarea acestui proiect de lege, s'au făcut și promisiuni că se va presenta, cu toate aceste însĕ guvernul și-a uitat de el și până aḑi nu l'a presentat, doară nici nu'l mai află necesar. De ce nu? va fi sciind mai bine guvernul, eu însĕ cred, că fără nici o necesitate nu s'a pus îndatorirea aceasta în lege, prin urmare, dacă guvernul a aflat de lipsă sĕ substernă acest proiect de lege, cu o cale trebuia sĕ presenteze și pe celalalt.

Auḑind pe dl referent că se adresează către deputații din Ungaria, ca prin primirea acestui proiect de lege sĕ le dee binevoitoriul lor sucurs pentru a se putè regula odată referințele de posessiune în Transilvania, cugetam că acest apel se va estinde și în altă direcțiune, căci deși nu face amintire nici el nici proiectul de față, eu totuși cunosc în Transilvania o referință de posessiune foarte anormală, care nici aḑi nu e provĕḑută în lege.

Afirmă ce e drept, că în Transilvania nu sûnt remanenții nici alte referințe de natura remanențielor.

Recunosc și eu, că acele pământuri, cari în Ungaria se consideră de remanențe, în Transilvania nu mai sûnt remanenții ci prin lege s'au prefăcut în urbarialități, căci nefiind întrodus urbariul în Transilvania, desființându-se în 1848 robotele, ca fostii proprietari sĕ poată devenì desdaunați a fost lipsă de o basă în privința cuantității posesiunei devenite liberă proprietate a fostilor iobagi. Această basă nu s'a putut afla altcum decât că tot acel teritoriu care la 1 Ianuarie 1848 s'a aflat în posesiunea fostilor iobagi s'a dechiarat prin lege de urbarialitate, pentru care fostii proprietari au sĕ se desdauneze din partea statului.

Deci fostii proprietari din Transilvania în această privință sûnt în avantagiu față cu fostii proprietari din Ungaria, căci ei chiar din lipsa urbariului au căpĕtat desdaunare dela stat și pentru acele pământuri, cari după natura lor, dacă esista urbariul, erau remanenție ca și în Ungaria, și după valoarea lor primesc interese deja de mult, pre când cei din Ungaria în privința capitalului sûnt avisați la fostii iobagi, ear interesele le compet numai dela ḑiua esecutării sentenței urbariale.

Incât însĕ remanențiele sûnt de a se rescumpĕra de către aceia ce le posed, proprietăți de aceasta natură mai esistă și în Transilvania.

Și anume în Transilvania sûnt și așa numite sesiuni alodiale, de cari în Ungaria nu esistă, va sĕ ḑică, posessiunile acelora, cari nu sûnt întroduși ca urbarialiști în așa numita conscripțiune Czirakiană, deși sûnt tot de o natură cu cele întroduse în conscripțiunea numită, după lege se consideră de sesiune alodială, prestațiunile referitoare la aceste s'au susținut și dela 1848 încoace, pe calea regulării ele devin proprietatea posesorilor lor, acestia însĕ sûnt datori a rescumpĕra dela fostii proprietari prestațiunile cu bani.

De aceste sûnt foarte multe în Transilvania. In privința lor §. 21 al patentei urbariale dispune următoarele:

„Prestațiunile ce obvin în unele părți ale țerei din contracte, prin care drepturile de a se folosì de pământ s'au conces pentru totdeauna din partea adevĕratului proprietariu pre lângă respunderea unei taxe ori a altei dări, fără ca prin aceasta sĕ se fi întemeiat o referință propriă urbarială, — de asemenea se vor putè rescumpera, ear până la rescumperare se vor da în mesura legală de până acum“.

In privința aceasta §. 22 dispune următoarele:

Desdaunarea pentru prestațiunile dechierate în secțiunea aceasta de rescumperavere se va plătì numai de către cei obligați, fără concursul țerei, după dispositiunile următoare“.

Cum trebue sĕ se rescumpere posessiunea alodială, în privința aceasta §. 26 dispune în modul următoriu:

„Printr'o dispositiune specială se va statorì, sub ce condițiuni și în ce mod sĕ se solveze capitalul de desdaunare, și cum sĕ se respundă celor îndreptățiți renta anuală de 5% prin autoritățile c. reg.“

Acest paragraf învoalvă ca recumpĕrarea, respective capitalul ce va trebuì stabilit pentru prestațiunile perdute sĕ se rĕspundă eventual prin mijlocirea statului, togma cum se urmează la rescumpĕrarea remanențielor în Ungaria.

In această privință statul s'a angajat a aduce o lege, dar legea aceasta nu s'a adus nici până aḑi cu toate că de atunci au trecut 32 de ani.

Paragraful 89 art. de lege 53: 1871 dispune ce e drept despre rescumpĕrarea prestațiunilor de asemenea natură, când ḑice:

„In casurile, în cari legea de față dispune ca prestațiunile sĕ se rescumpere de către fostii iobagi, rescumpĕrarea o va forma suma acea, care va resulta, dacă din suma îndoueḑecită a valoarei prestațiunilor anuale, se va detrage a șasa parte pentru coperirea speselor de incassare și manipulare,“ și așa mai departe, până când termină cu aceea: că la dorința părților sĕ se efectuiască prin mijlocirea statului; în legea aceasta însĕ nu s'a făcut nici o dispositiune în privința Transilvaniei, prin urmare ea propriamente se referesce numai la Ungaria.

Astfel când asemenea casuri vin înaintea judecătoriului, dar cu deosebire înaintea Curiei reg. ea totdeuna dechiară posessiunea de sessiune alodială, carea remâne în proprietatea posessorului de astăḑi, acesta însĕ este datoriu a rescumpera dela fostul proprietariu prestațiunile, ear fostul proprietariu nu este îndreptățit a'și încassa desdaunarea pentru prestațiuni până ce statul nu va aduce o lege specială în această privință, va sĕ ḑică, lui i compete suma de rescumperare, dar nu i este permis sĕ o încasseze.

Pentru delăturarea acestei anomalii eu așa sciu, că Curia reg. a substernut și un memorand la ministeriu, care însĕ până astăḑi n'a făcut nici o dispositiune.

Această situațiune e foarte nefavorabilă pentru ambele părți.

Dar anume pentru fostii iobagi este foarte ruinătoare, nu numai pentru acea, că ei sûnt îndatorați a'și rescumpera înșiși proprietatea, care propriamente e de o natură cu cea din conscripțiunea Czirakiană, și numai pentru acea a remas afară din conscripțiune căci poporul atunci ca și acum e mai aplecat, a nu mărturisì tot cât are când se face vre o conscripțiune, temêndu-se de întroducerea vre unei sarcini nouĕ, ba atunci, precum este sciut, au fost oamenii chiar îndemnați la aceasta, și spăriați cu întroducerea de contribuțiuni noue, — dar mai cu samă pentru acest defect după praxa întrodusă se deposedează formal.

Fostii proprietari adecă pe basa sentențelor urbariale dau în judecată pe țereni pentru prestațiunile nerăfuite dela 1848 încoace și se află judecătorii civili, cari cu desconsiderarea legilor de prescripțiune încuviințează cererea lor și esecuează pe bieții oameni. Sumele sûnt enorme, sûnt casuri, unde pentru o biată colibă țigănească se judecă câte 4—500 fl. așa încât bietul țĕran mai bucuros o părăsesce decât sĕ plătească fostului proprietariu suma ce i o judecă legea. Tot asemenea se întêmplă și cu estravilanele de această natură și pe astă cale fostii proprietari deposedează mii de țĕrani.

Pentruca astfel de abusuri contra legei sĕ nu se poată întêmpla și pentruca și fostii proprietari sĕ'și poată căpĕta acea ce le compete într'adevĕr, după părerea mea, era mai ântâiu de lipsă sĕ se delăture defectele din legea materială și numai după aceasta sĕ ne îngrigim de o procedură generală nu numai pentru Transilvania ci pentru țeara întreagă ca sĕ nu fim siliți a tot face cărpituri, cu atât mai vêrtos, că menițiunea ei este de o durată foarte scurtă, căci în câțiva ani au sĕ se reguleze definitiv toate referințele de posesiune.

Nime nu doresce mai tare decât mine, ca sĕ se termineze odată cestiunea aceasta agitată, dar, deoarece proiectul e atât de defectuos, și de oarece guvernul a negligat atâte cestiuni înainte de a venì cu proiectul de procedură, 'mi iau voia a substerne o propunere, prin care cer, ca guvernul sĕ fie îndrumat a provedè toate defectele arĕtate și pe toamnă sĕ ne substearnă un proiect de lege perfect, prelucrat din punct de vedere al statului. Recomând spre primire propunerea care este următoarea:

Proiect de resoluțiune:

Considerând că „dispositiunea specială,“ care are sĕ reguleze rescumperarea prestațiunilor circumscrise în §. 21 al patentei urbariale transilvane, pusă în perspectivă prin §. 26 din aceași patentă, nu s'a făcut până acum din partea legislativei, —

considerând, că, în contra dispositiunei §. 82 art. de lege 53 din 1871, proiectul de lege despre regularea posessiunei comune de pe teritoriul Talmaciului, Selistei și a Branului, precum și a comunelor ce se țin de aceste nu e substernut nici până în ḑiua, de aḑi,

considerând, că procedura de regulare urbarială și cu deosebire cea referitoare la comassare e foarte defectuoasă nu numai cu privire la părțile Transilvaniei, ci în genere și pentru celelalte părți ale țerei, —

considerând în fine, că proiectul de lege ce se află în discusiune se referesce numai la părțile Transilvane a țerei și din lipsa legilor materiale aretate mai sus nu poate fi complet nici chiar pentru aceste părți:

proiectul de lege în cestiune nu se primesce de basă la desbaterea specială, ci se îndrumează ministrul de justiție a prepara un proiect de lege, care sĕ suplinească și defectele aretate mai sus, și a-l substerne dietei la începutul sesiunei viitoare.

(Va urma).

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Sibiiu, 6/18 Iunie Onorată redacțiune! În articulul „La activitatea asociațiunei transilvane pe terenul practic“ din nrii 64 și 65 ai „Telegrafului român“ dl. Heliofilos esprimênduse: că eu la adunarea generală din anul trecut n'am vorbit *„tocmai absurdități“*, lasă loc conclusiunei, că vorbisem absurditați. Spre a vedè ce a îndreptățit pe d. H. la acest mod de cugetare am luat și eu amână fasciculul I al analelor asociațiunei și am căutat după propunerea mea asternută în scris adunărei generale. N'am aflat o; ci în locul ei am aflat la pagina 87, aliniatul 2 urmatoarele:

„III Că s'a presentat o propunere din partea comembrului Ananie Trombitaș pentru a se schimba sistema urmată până acum de *comitet* așa ca **ajutoarele** asociațiunei sĕ se estindă mai mult asupra massei, decât asupra unor indivizi particulari“.

M'am convins dintr'aceasta, că d. H. are toată dreptatea pentrucă propunerea ca sĕ se întindă din venitele asociațiunei ajutoare massei poporului, e mai mult decât o absurditate completă, și trebue sĕ conced că un om care face o atare propunere, nu merită decât a fi espus ridiculosității publice.

În interesul adevĕrului rog însĕ pe p. o. Redacțiune sĕ binevoiască a aduce la cunoscința onor. public propunerea din cestiune așa, cum s'a asternut în scris, și cum a primit-o adunarea generală.

Punctul I. al acestei propuneri, care se refere la schimbarea sistemei urmate până acum de asociațiune este de cuprinsul următoriu:

„Adunarea generală statoresce principiul, că de acum înainte sĕ se distribue stipendii și ajutoare din partea asociațiunei numai la indivizi, cari se vor cresce anume pentru înaintarea literaturei sau pentru immediata propagare a culturei intelectuale și industriale la poporul român“

Celelalte puncte ale propunerei conțin unele aplicări speciale ale principiuluì statorit în punctul I. La aceste voi revenì cu altă ocasiune; aici mai însemn numai, că tot din punctul de vedere de a da on. public ocasiunea a se informa esact și în mod obiectiv despre starea lucrului ar fi fost de dorit, ca dimpreună cu propunerea genuină sĕ se fi adus la cunoscința aceluia și „opiniunea co-

---

ților de mir. Lazar atunci ḑise lui Bălăceanul: Măria ta (așa ḑicea el, numai însĕ Bălăceanului) nu e cu dreptul, ca preoții Români sĕ dea bir pentru scoale, ca sĕ învețe Grecii carte, și Românii sĕ învețe numai cum sĕ se desromânească: ear feciorii de preoții sĕ remână neînvĕțați și sĕ se preoțească abia bucheriți. Cere la Vodă ca Efor, a face pentru feciorii de preoți scoală românească, unde sĕ învețe Teologia sau cel puțin Catechisul și câte mai sûnt de nevoie preoților. Fă sĕ se rumpă din casa scoalelor o mică sumă pentru dascălii Români de a prepara la preoție pe câți vor dorì a se chirotonisì diaconi și preoți. Eu mĕ încerc cu această profesie, și voiu face în parte dela mine lecții de sciințe matematice și filosofice la câți vor dorì sĕ învețe. Îți voiu scoate în doi ani ingineri Români.

(Va urma).

misiunei adunărei generale“, la care se face provocare în pasagiul citat al analelor. Această „opiniune mi se pare, că e motivarea comisiunei pe basa căreia s'a primit propunerea, şi fiindcă a tost şi aceasta asternută în scris, cred că s'ar fi putut lua în fascisulul I al analelor.

Poate că va eşì în fasciculul al II. dimpreună cu procesul verbal al şedinţei prime a adunărei generale dela Şighişoara, care asemenea lipsesce din farciculul I dimpreună cu interpelaţiunile, ce s'au făcut în aceea şedinţă. De oarece însĕ lipsesc — după cum ne comunică „Observatoriul“ în nr. 44 — spesele şi revisiunea pentru edare: nu e verosimil, că va a apărè acest fascicul înaintea adunărei generale fiitoare — dela Turda şi aşa, ca sĕ nu remână on. public neorientat într'o cestiune de importanţă însemnată, acum după ce d. Heliofilos a pus acea cestiune la discusiune publică, nu remâne alt mijloc decât a apela la ospitalitatea p. on. Redacţiuni cu rugarea, de a da loc în ḑiariul seu şi acelei „opiniuni“ respective motivări, care e următoarea:

„Dacă vom considera activitatea asociaţiunei în decurs de 18 ani, trebue sĕ mărturisim, că resultatele eluptate pe terenul literariu şi cultural nu stau nici decum în proporţiune dreaptă cu jertfele de bani şi de timp aduse pentru ajungerea scopului asociaţiunei. După părerea comisiunei emise din sinul d-voastre causa acestei aparenţe trebue cercată în impregiurarea, că activitatea principală a asociaţiunei noastre a fost îndreptată mai cu samă asupra împărţirei de stipendii, va se ḑică, asupra cultivărei şi crescerei unor indiviḑi singurateci aşa încât astăḑi asociaţiunea noastră a devenit mai numai o corporaţiune chiemată de a împărţì stipendii. Abia aflăm în bugetul asociaţiunei sumuliţa de 500 fl, meniţi pentru ajutorarea scoalelor serace.

Trebue sĕ mărturisim, că modul acesta de procedere pentru ajungerea scopului asociaţiunei noastre este unilateral.

Nu se poate denega, că ajutorând cu ştipendii pe unii fii ai naţiunei noastre spre a înainta în cultură şi în industrie este un progres; se pot cresce bărbaţi, cari după câştigarea cunoscinţelor necesare sĕ dea avênt mare literaturei noastre, sau sĕ conlucre puternic la lăţirea culturei şi a industriei între Români. Dar la aceasta se recer afară de cunoscinţe — talent şi bunăvoinţă, zel. Esperienţa ne învaţă, că aceste calităţi nu se întêlnesc totdeuna în acelaşi individ. Au nu am făcut esperienţa despre indiviḑi, cari crescuţi cu banii naţiunei uită despre ceea ce datoresc ei naţiunei — ?

Va sĕ ḑică, pe calea ştipendiilor scopul asociaţiunei nu se poate ajunge cu toată siguritatea. Activitatea fiind mijlocit, şi nu nemijlocit îndreptată asupra poporului, nu este destul de eficace.

Aceste considerante îndeamnă pe comisiune a recomânda onoratei adunări ca sĕ schimbe sistema de procedere urmată până acum şi sĕ'şi îndrepteze activitatea sa mai mult asupra massei, decât asupra indiviḑilor, fără a eschide cu totul împărţirea de ştipendii; ceea-ce este şi scopul propunerilor făcute de d. A. Trombiţaş.

Deci subscrisa comisiune recomândă:

Onorata adunare sĕ decidă în princip, ca activitatea asociaţinei noastre pentru înaintarea culturei poporului rom. şi a literaturei rom. sĕ fie de aici înainte îndreptată nemijlocit asupra massei, ear' ştipendii sĕ se împărtă de aici înainte numai la indiviḑi, cari se dedică misiunei de a înainta literatura şi cultura poporului român.

Din punct de vedere al acvităţii ştipendiile deja oferite vor urma a fi solvite până vor devenì vacante.

Celelalte puncte ale propunerei d. Tr. au numai însemnătate de material, de indigetări pentru esecutarea principiului. Deciḑêndu-se odată în princip schimbarea sistemei de activitate a asociaţiunei noastre, va fi de competenţa onoratului comitet al asociaţiunei, de a regula modul de procedere şi a face, conform mijloacelor, de cari dispune asociaţiunea, propuneri la procsima adunare generală.

Prelângă punctele 2—7 din propunerea d. Trb. subscrisa comisiune află de a recomânda atenţiunei onoratului comitet încă următoarele îndigitări etc. ect.“

Constatez că nici aici nu e nicăiri vorba despre aceea, că comitetul se intindă ajutoare massei poporului din averea asociaţiunei.

Constatez în fine că propunerea aceasta s'a primit cu acel aditament, că la următoarea adunare generală sĕ se raporteze asupra celor dispuse.

A. Trombiţaş.

Varietăţi.

* (Congresul sêrbesc) nu se va ţinè în anul acesta, din causă, că încă nici un act dela congresul trecut nu s'a asternut ministeriului.

* (Maial). Scoalele greco-orientale române din Sibiiu întrunite vor ţinè maial Luni 9/21 s'au fiind timpul în această ḑi nefavorabil Marţi 10/22 Iunie.

* (Maial). Din Veneţia inferioară ni se scrie următoarele: Duminecă în 30 Maiu an. c. conform avisului dat mai nainte s'a ţinut maialul cu elevii dela scoalele normale române gr. or. din Veneţia inferioară în dumbrava de ştejariu situală în apropierea câmpului aşa numit: „piscul Dadii.“ Tot cu această ocasiune şi tot în această Dumbravă romantică în apropierea apei minerale aşa numită „baia Veneţiei inferioară“ au ţinut maialul şi scoalele poporale a ambelor confesiuni din Veneţia inferioară, din Veneţia superioară şi Comana superioară Îndată după sosirea la acest loc a venit un numer foarte mare de Onoraţiori din toate comunele din giur; precum şi dintre poporul agricultor, un numer foarte însemnat dintre cei mai distinşi poporeni, părinţii copiilor de scoală. Astfel sa început petrecerea foarte animată cu dans durând până la 4 oare d. a. când apoi aşeḑânduse toţi oaspeţii la prânḑ au început declamaţiunile elevilor, cât ascultătotoriului 'i salta inima de plăcere la auḑul cu deosebire al declămărei poesiei „Gintei Latină“ şi altele, cari decurgeau într'un mod foarte dester pre buzele elevilor declamatori. După aceste Domnul preşedinte eforiale Iacob Urdea rostì o cuvêntare, descriind cu colori viue întreaga biografie a acestor scoli; animând pre toţi părinţii sĕ'şi trămite copii spre a gusta din nectarul sciinţelor acestor scoli. După aceasta s'a început de snou petrecerea cu dans şi a durat până la 7 oare seara, când apoi punênduse elevii în rênd între cântări vocale naţionale acompaniaţi şi de muzică au plecat cu întreg publicul spre casă, unde au sosit pe la 8 oare.

* (Convocare). Adunarea cercuală a despĕrţămêntului VII. al asociaţiunei transilvane se conchiamă prin aceast a pre Duminecă în 11 Iulie st. n. al anului curent dimineaţa la 10 oare în comuna montană Bucium la care avem onoare a învita pe toţi membri acestui despĕrţămênt şi pe toţi cei ce se intereseazâ de cultura naţională.

În numele comitetului cercual.

Abrud în 10 Iunie 1880.

A. Filip, director. *Ioane Ternovean,* secretariu.

* (Învitare) la petrecerea junială arangiată spre scop scolar la 9/21 Iunie a. c. în grădina *Doamnei Para Cecilia* eventulmente în sala ote lului „Hunyádi.“ Preţul de întrare: de persoană 60 cr. v. a. de familie 1 fl. 20 cr. v. a. Începutul la 2 oare p. m.

Între alte jocuri se va produce şi „căluşerul“ şi „bătuta“ din mai multe părechi.

Hunedoara, 1 Iunie 1880.

Comitetul arangiatoriu.

* (O spargere) la „Sparcassa“ din Sibiiu s'a încercat în noaptea de Mercuri spre Joi, însĕ fără succes, fiind hoţii stârniţi în lucrul lor de vecinul „Sparcassei“.

* (Vijelie şi tresnete) s'au descărcat în 10 Iunie n. asupra Aradului. Tresnitul a lovit în regimentul de infant Nr. 46, care se afla la eserciţiu pe câmp, şi a omorît deodată 4 ficiori, mai mulţi fură răniţi. În Aiud asemenea a fost în 13 Iunie o furtună înfricoşată, carea descoperind casele trângênd în doue pomii, culcând la pămênt cucuruzele şi grânele a căşunat o pagubă oribilă.

* (Lacul Balaton) în Ungaria a eşit din ţermuri şi a inundat comunele Szanlod, Szemes şi Boglar.

* (Un fenomen). La Cherburg (Francia) ecsistă în acest moment un fenomen unic de când ecsistă lumea. O copilă de 6 luni are pe cap o peană care cade şi cresce din nou la fie-care sĕptemână. Eată cum se produce curiosul femomen: Se formează un cucuiu pe creştetul copilei. In momentul când are sĕ se desfacă cucuiul, copila simte un mic tremur, care anunţă o uşoară suferinţă. Cucuiul se deschide, şi peana se arată eşind în formă de curbă, şi ajunge în toată lungimea sa, care e de 10—12 centrimetre. Ea este aurită pe margini şi presentă nuanţele cele mai variate şi frumoase. Când cade, ies din gaură câte-va picături de un lichid albicios, şi apoi gaura se închide spre a nu lăsa nici o urmă de ecsistenţa sa, până la reapariţiunea unui nou cucuiu. Copila poartă pe cap peana une ori 6 ḑile, alteori 4, şi ceea ce e mai misterios, noua peană pune tot atât timp spre a eşì ca şi cea precedentă spre a cădè. „Rom.“

* (Un oficer român). D. P. St. Vasiliu, locotenent în artileria *română* a publicat precum aflăm într'o corespondenţă parisiană a „Binelui public“ — sĕptĕmâna trecută la librăria militară I. Dumaine din Paris o interesantă scriere întitulată: *Opérations de l' Armée roumaine pendant la guerre de l' Indépendance*, ḑiarul dsale din timpul resbelului. Scrierea e dedicată dlui generul de divisiune Cernat.

Ca întroducţiune, autorul a resumat istoria tractatelor române cu sublima Poartă pentru a arĕta străinilor — cărora mai mult decât Românilor cartea e destinată — că nici odată Muntenia şi Moldova n'au fost supuse *cu armele în mână* de către Turci.

În acest rapid-resumat, dl Vasiliu a avut fericita idee de a nu se servì decât cu autorităţi străine, care după cum scim, nu totdeauna sûnt binevoitoare Românilor. Hammer, Engel, Chalcondyla, *De Joncquiéres*, *Gervin* sûnt pe rênd întrebaţi de dl Vasiliu asupra trecutului României. Între tractate, dl Vasiliu e condus — legătura e logică — a vorbì de principalele lupte ale Românilor şi Moldovenilor şi — nici vorbă — inteligentele oficer nu scapă ocasiunea, a arĕta străinilor, cine fură Mircea, Vlad, Stefan şi Michaiu. Ca o splendidă digresiune autorul dă după Joncquiéres (*Grandeur et dècad. de l' Emp. Ottoman.*) fapta doamnei Elena, muma lui Stefan cel mare, după Valea-Albă, şi cuvintele adresate de marele dn român pe patu'i de moarte fiului seu Bogdan. Faptă antică, vorbe străbune, care vor face în veci admiraţiunea tuturor!

O scurtă escursiune în epocele fanariote, a regenerării şi a unirii stêrşesce întroducţiunea. Înainte de a începe ḑiarul seu, dl Vasiliu espune causele resbelului şi conduita diploplomatică a României înainte de a întra în luptă; esposiţiunea făcută într'un stil adese scurt, nervos, militar, e vie şi mişcătoare. Emoţiunea oficierului român petrunde pe cetitor, emoţiune care se reînnoesce, când în corpul cărţii (Journal de Calafat), citim prima bombardare a bĕtrânului oraş românesc şi conduita soldatului român sub ochii viteazului lor Căpitan A. S. R: Domnitorul.

În cele trei ḑiare (Calafat, Plevna Vidin), dl Vasiliu se ocupă de rolul ce a jucat ântâiu corpul, din care făcea parte, apoi de armata română şi pentru a se putè înţelege causele mişcărilor strategice ale Românilor, dă, după o publicaţiune străină *Russes et Turcs*, parte de mişcările armatei ruse la Plevna. Cartea se termină cu o cartă şi planuri esplicative.

* (Imigraţiunile Turcilor în Dobrogea), cresc din ce în ce mai mult, sub influenţa presiunei la care sûnt espuşi Mahometanii continuu din partea Bulgarilor. Nu se face nici o dificultate acestor emigraţi la aşeḑarea lor în Dobrogea.

Lista Nr. 19.

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor.

Transportul totalului din lista Nr. 18 publicată în Nr. 63 a. c. al „Telegrafului roman“ . . fl.	2918.74
Prin d-na subprefecteasă Rosalia Pop născută Baldi din Cluj ca resultat al unei colecte dela următorii: Bernad Rosenberger, profes. 2 fl., Adam Csakany, prof. 1 fl., Andor baron Ioşca 5 fl., Alajos Biderman, profes. 50 cr., Vas. Lucaciu, not. 2 fl., Dr. Sigmund, medic 1 fl., d-na Lajos Balog 50 cr., M. Beteg 50 cr., St. Teodor, pos. 1 fl., Vas. Hetescu 1 fl., Istv. Lazar 1 fl., C. Szabo 1 fl., Leop. Auer 1 fl., S. Stănescu 50 cr., I. Pop, preot 50 cr., I. Capusan 50 cr., C. Pfaltz, silvieriu 1 fl., I. Stan, preot 1 fl., Simeon Teotelecan 1 fl., Rosalia Pop 1 fl., total fl.	23.—
Prin dl Alimpiu Barbolovici, vicar foranau gr. cat. episccpesc al Silvaniei, ca resultat al unei colecte dela următorii: D. Coroian, prot. 1 fl.. comuna Sudureu 39 cr., comuna Cheörös 28 cr., comuna Piru 1 fl., B. Sfivia 50 cr., P. Lobonţ 1 fl., total . . . . . fl.	4.17
Interese de fructificare dela institutul „Albina“ în Sibiiu . . fl.	7.72
Dela redacţiunea „Teleg. Roman“ ca contribuiri încurse direct la aceeaşi . . . . , fl.	143.90
Totalul cu ḑiua de astăḑi fl.	3097.53

Sibiiu, 16 Iunie 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

In publicarea articolului: „Cercetări critice“ la respunsul preotului Mihaiu Sturza s'au strecurat mai multe erori, care sĕ îndreaptă în modul următoriu:

Nr. „Telegr. Rom.“ 54 pag. 215, coloana III, alin. 3, şirul 22, în loc de „cualitatea“ sĕ se ceteascâ: capacitatea; ear pe coloana IV, alin. 3, ordul 16, în loc de „absoluţiunea canoanelor“ sĕ se ceteascâ: aboliţiunea canoanelor.

Nr. 55 pag. 219, coloana I, alin. 1, ord. 10, în loc de „activitate“ sĕ se ceteascâ: autoritate; alin. 2, şirul 31, în loc de „şi limitele“ sĕ se ceteascâ: în limitele; tot aci, şirul 33 în loc de „dogmatică“ sĕ se ceteascâ: dogmatisată.

Nr. 57 pag. 226, coloana II, alin 1, ordul 1, în loc de „argumentelor principale“ sĕ se ceteascâ: argumentelor principiale; col. III alin. 1 la fine, în loc de „pe numele“ sĕ se ceteascĕ: pe urmele; alin. 2, pe fine, în loc de „astfel de sinoade“ sĕ se ceteascĕ: altfel de sinoade.

Nr. 58 pag. 231, col. I, alin. 1, ordul penultim, în loc de „Încă“ sĕ se ceteascĕ: Însĕ; col. II în nota 4 și 5, în loc de „Ilieron“ sĕ se ceteascĕ; Hieronim; col. III alin. 2, ordul 5, după cuvintele „nu poate sĕ fie“ sĕ se adaugă: perfect ca ceea ce este; tot alin. aceasta, la fine, în loc de „anunciase“ sĕ se ḑică: enunciase.

Nr. 59 pag. 234, col. IV, alin. 1 ordul 3, în loc do „abtrage“ sĕ se ḑică: abtragă; tot alin. aceasta, ord. 37 în loc de „anticității“ sĕ se ḑică: ăntăietății; pag. 235 col. I alin. 2, ord. 3 în loc de „avea“ sĕ se ḑică: are; col. II după cuvintele „n'ar avè înțeles“ sĕ se ḑică: nici teoretic, nici etc...

Nr. 60 pag. 329, col. III, alin. 3 ord. 35, în loc de „principală“ sĕ se ḑică: principială.

Nr. 62 pag. 246, col. IV, sub titlul de sub III „Doctrină și canoane“ sĕ omite cu totul, înlocuindu-se cu: „Căsătoria a doua a mirenilor“; alin. 2, ord. 9, în loc de „au putut sĕ aibă și sânții părinți cuvintele apostolului“ sĕ se ḑică: au putut sĕ aibă și sânții părinți opiniunile lor relativ la cuvintele apostolului: ord. 37, în loc de „căntând“ citând; pag. 247, col. II, alin. 2, ord. 8, în loc de „se va lipsì de muierea sa“ sĕ se ḑică: se va lipì de muierea sa; col. III, alin. 2 la fine, în loc de „ritu separari“ sĕ se ḑică: ut separari; col. IV, alin. 2, șirul 3, în loc de „anno practerito“ sĕ se ḑică: anno praeterito; șirul 6, în loc de „indueitur“: inducitur; ord. 13 în loc de „debeee cum“ sĕ se ḑică: debere eum; ord. 14, în loc de „dixît“ sĕ se ḑică: duxit; șirul 16, în loc de „poniri“: puniri; ord. 18, în loc de „lacum“ sĕ se ḑică: locum; tot în această alineă, ordul din urmă în loc de „confirmatuni“ sĕ se ḑică: confirmatum.

Nr. 63 pag. 250, col. II la titlu, în loc de „Doctrină și canoane“ sĕ pune: „Căsătoria a doua a mirenilor“; alin. I, ord. 7, în loc de „haut“ sĕ se ḑică: haud; șirul 12, în loc de „inperfectam“ sĕ se ḑică: in perfectam; pag. 251, col. I, alin. 3, în loc de „unius uxoris vivum“ sĕ se ḑică: unius uxoris virum; în loc de „origines“ sĕ se ḑică: Origenes.

In articulul „La activitatea asociațiunei transilvane pe terenul practic“ din Nr. 64 sûnt a se corege următoarele erori mai mari de tipariu:

Pag. 254, coloana 4, alineatul 2: *„se scapă“* în loc de „sĕ scape“; pagina 255, coloana 2, alineatul antipenultim în ambe locurile *„cvantitate“* în loc de „cvalitate“; tot acolo alineatul ultim *„se gătesc din papura, ce în lacurile și....“* în loc de „se gătesc din papură în lacurile.“

Nr. 65, pag. 259, col. 2, alin. 1, *„spesează“* în loc de spre „rează“; alin. 2, „că cu preparandia“ în loc de în prepar.; coloana 4, alineat. 2, *„ca sĕ nu mai auḑim“* în loc de „ca sĕ mai auḑim; alineat. 4, *„cătrĕ vre-un eler“* în loc de „cătră vre-un elev“; pag. 260 coloana 1, alin. 3, *„cu provederea“* în loc de „procederea.“

Bursa de Viena și Pesta
din 17 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	111.—	111.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	84.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	101.50	101.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	88.50	88.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.50	127.75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.25	95.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	94.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.50	93.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	93.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	95.—	94.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.20	93.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.35	73.70
Datorie de stat în argint . . .	74.—	73.95
Renta de aur austriacă	89.65	89.50
Sorți de stat dela 1860 . . .	134.50	132.50
Acțiuni de bancă austro-ung. .	833.—	834.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	283.60	284.60
Acțiuni de credit austr. . . .	268.—	275.—
Sorți ungurescì cu premii . . .	—.—	113.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	5.54
Napoleon	9.31	9.31
100 marce nemțesci	57.45	57.55
London (pe polița de trei luni) .	117.05	117.15

Economic.

Sibiiu 15 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.—9.; grâu sĕcăreț fl. 6.50—7.50; sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 3.40—4 Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—2.60; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumināri de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Starea sĕmĕnăturilor în România). Mai toată luna lui Maiu decurse într'o schimbare de ploi respândite preste toată țeara, cari deși cam reci totuși pĕtrunseră afund în pămênt. Ḑilele fură în mare parte noroase. De vre-o câteva ḑile însĕ timpul s'a schimbat și temperatura s'a încălḑit, încât a ajuns la + 23⁰ R. Vegetațiunea înaintează vĕḑênd cu ochii. Cucuruzul sĕmĕnat către sfêrșitul lui Aprile și pe la începutul lui Maiu în locul sĕmĕnăturilor de toamnă stricate de gerul ernei se desvoaltă escelent în urma ploilor și a timpului favorabil de acum. Numai în unele districte dunărene au căḑut holdele în urma ploilor celor intensive; jăluirile în această privință parte sûnt prea esagerate, parte de tot neîntemeiate. E drept că în Moldova în multe locuri cucuruzul n'a resărit, prin urmare locurile aceste fură de nou sĕmĕnate, în România însĕ cucuruzele pretutindinea sûnt așa de frumoase, încât recolta lor promite a fi foarte mănoasă. La o recoltă bună a rapiței nu se mai gândesce nimenea pentrucă aceasta este mai de tot nimicită atât prin întârḑiarea ploilor, cât apoi mai mult prin gerurile din earnă. Intr'altele recolta din acest an preste tot luată va fi în toate articlele — cu escepțiunea rapiței, vinului și fênului — foarte bună. Totuși trebue sĕ accentuăm deosebit, că în anul trecut nădejdea la o recoltă mai bună a avut un resultat foarte neîmbucurător, și așa s'ar putè întêmpla și în acest an. Semnele favorabile însĕ, că în acest an vom avè o recoltă bună, se întăresc tot mai mult și au și arĕtat influența lor asupra negoațelor cu cereale. De oarece însĕ după raporturi dese pe piațele austro-ungurescì se caută cerealele foarte tare și arĕtându-se în părțile mărginașe ale Rusiei de sud semne de o recoltă slabă negutătorii de cereale au început a plătì prețuri mai mici, de unde urmeaḑă, că esportul e foarte slab și importul lor mărginit. Cu 15 Iunie însĕ s'a statorit pentru comunicația locală pe liniile ferate românesci o micșorare generală a tarifelor pentru cereale.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 26 Iunie imob. rĕmasului după Nicolae Stefan în Ringhet; în 9 Aug. și 9 Sept. imob. contesei Rosalia Csáki în Semeria; în 25 Iunie și 26 Iulie imob. rĕmasului după Gavrilă Ajtai în Tetiu (judec. cerc. Gherla); în 1 Iulie și 5 Aug. imob. lui Mihail Solomon în Proștea (judec. cerc. Sighișoara); în 9 Iulie și 9 Aug. imob. rĕmasului după Ignatie Marjuka în Arpaștiu; în 26 Iunie și 26 Iulie imob. lui Zalda Hersch în Preluț (trib. Dej); în 16 Iulie și 17 Aug. imob. lui Ludovic Hegedüs în Sângiors (judec. cerc.); în 12 Iulie imob. lui Pavel și Ioana Zanker în Brașov (trib.); în 3 Iulie imob. lui George Komáromi în Vesĕud (judecăt. cerc. Mediaș); în 16 Iulie și 16 Aug. imob. lui Iancu Redanye în Poienița-Voini (trib. Deva); în 10 Iulie și 10 Aug. imob. lui Toader Filimon și soți în Traniș (judec. cerc. Huedin); în 19 Iulie imob. lui Iosif Teleky în Ighiu (trib. Alba-Iulia); în 23 Iunie imob. contesei Rosalia Miko în Satul nou (judec. cerc. Sângiors); în 30 Iun. și 30 Iulie imob. lui Mihail Todea și soți în Alțina (trib. Sibiiu); în 5 Iulie și 5 Aug. imob. lui Ioan Ivanka în Proștea; în 30 Iun. și 4 Aug. imob. lui Ioan Mügendt în Netușa (judec. cerc. Sighișoara); în 5 Aug. și 6 Sept. imob. lui Ioan Reither în Formaga (trib. Deva); în 5 Iulie mobilele lui Bruno Zerbani di Sposetti în Mertiasa (judec. cerc. Cohalm).

Nr. 114. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante Heghig de cl. III în protopresbiteratul Heghigului se escrie prin aceasta concurs până la 29 Iunie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială de piatră cu trei încăperi, grajd, șură și grădină;

b) dela 80 familii câte o ferdelă grâu;

c) dela 40 familii câte una ferdelă cucuruz;

d) porțiune canonică, șese jugere sĕmĕnătură;

e) fênaț de trei cară fên;

g) venitele stolari usuate.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisați, ca în terminul sus indicat sĕ'și astearnă suplicele sale instruite conform legilor sustătoare oficiului ppresbiteral gr. or. în Elöpatak, cu îndatorirea a se presenta în vre-o duminecă poporului în biserică.

Heghig în 11 Maiu 1880.

In conțelegere cu părintele admnistr. ppresbiteral.

Iordache Zacharie m. p.,
președ. comit. parochial.

Nr. 151. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Boiu de clasa a treia protopresbiteratul Geoagiului I se escrie în urma înaltei încuviințări consistoriale din 18 Martie a. c. Nr. 1075. B. concurs a doua oară, cu termin de 4 sĕptĕmâni dela ântâia publicare.

Emolumentele sûnt:

4 jugere pămênt arătoriu, dela 110 familii câte o mĕsură mare de cucuruz sfêrmat, și stola usuată, care toate computate în bani dau laolaltă un venit anual de 212 fl. 60 cr. v. a.

Concursele instruite în sensul prescriselor statutului organic și a regulamentului provisor din 1873 sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Hondol, 3 Iunie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresb. al Geoagiului I.

Vasilie Pipoș m. p.
protopresbiter.

Nr. 4. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă bĕtrânul neputincios Ioachim Marcu în parochia de cl. III din Tĕu ppresbiteratul Mercurii, în urma cererei parochului și a dechiarațiunei și decisiunei sinodului parochial respectiv, ținut în anul 1879 și a părintescei încuviințări, din partea prea venerabilului consistoriu archidiecesan la 3 Aprilie 1880 Nr. 1235, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai sus amintitul post de capelan sûnt a treia parte din toate venitele parochiale în sumă de 200 fl. v. a.

Concurenții au a'și trimite suplicele lor instruate conform „statutului organic“ o. d. adm. ppresbiteral Ioan Droc în Mercurea, dintre cari, cei cu pregătire mai mare vor fi preferiți la alegere.

Tĕu, 27 Maiu 1880 c. v.

Comitetul parochial

Ioachim Marcu m. p.,
președinte

În conțelegere cu comitetul protoprebiteral.

Oficiul protopresbiteral tractual:

I. Droc m. p.,
adm. protop.

Doctor universae medicinae

Henric König,

medic practic și **specialist** în **obstetricale** (de a le moșitului) și **boale de a le femeilor** în

Sibiiu, în strada Morii Nr. 27.

Ordinează în fie-care ḑi dela 3—6 oare după ameaḑi. [28] 3—4

Audiți, vedeți și mirați-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preț sau mai bine ḑis gratuit.

Trimițĕnd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, și adecă:

Bucăți 6 **Cuțite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuțituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuțe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele și massive.
„ 12 **Lingurițe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susțiitoare de cuțite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 6 **filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeșnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate **47** obiecte au costat mai nainte 30 floreni și costă acum numai **floreni 6.95.**

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin și cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb și nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înșelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulțămită ce mi-au venit, și pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună și solidă și nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 5

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la amețeli, suirea sângelui cătră cap și cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☞ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 12—12

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 68. Sibiiu, Joi 12 Iunie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr.** rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sěptěmână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenuměrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iunie 1880 a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sě nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumeră de nou, sě nu întârḑie, pentru ca editura sě se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Iunie.

Așa dieta Ungariei este (prin rescript regesc publicat în casa deputaților în 8/20 Iunie) amânată până la 25 Septemvre anul curent. Deputații, în cea mai mare parte sunt de mult a casă. Despre activitatea dietei vorbesc rapoartele publicate deja în coloanele noastre și care ne dau încă un material bogat despre productul mai din urmă al legislațiunei noastre, despre regularea proprietății în Transilvania.

Cu toate victoriile maghiarismului în dieta aproape esclusiv compusă din deputați și magnați maghiari, nu lipsesc nici plângerile Maghiarilor în presa lor asupra unor împregiurări, cari nu sûnt după gustul lor. Foi maghiare din oposițiune și guvernamentale se plâng asupra germanisărei prin mediul armatei. Se plâng respectivele foi („Ellenör“ și „P. Naplo“) că feciorii din regimentul „Schmerling“, care se recrutează din giurul Cașoviei, mai cu seamă din Slovaci, nu conversează în limba maghiară cu oficierii și de bună seamă nici între sine; firesc lucru, de oare-ce nu sûnt Maghiari, ci Slovaci. Ba „P. N.“ se scârbesce foarte tare, că cu ocasiunea revistei de trupe la Königgrätz Maj. Sa a lăudat pre un căpitan, pentrucă a comandat feciorii în limba germană și cechică și pre altul 'l-a provocat sě vorbească cu soldații dintr'un regiment cechic în limba Cechilor, pe când în castrele dela Pilis, în regimentul Schmerling, oficierii sûnt numai *gonosz németek és szlávok* (ticăloși de nemți și slavi), cari nu se folosesc de limba maghiară și demonstrează contra flamurei unguresci, fiindcă o procedere ca aceasta nu se opresce de nici o parte. Așa dar au și Maghiarii durerile lor asupra căror se plâng. Nu înțelegem însě amenințările lui „P. N.“ când ḑice, că este convins, că „așa nu poate sě mai meargă, de oare-ce națiunea maghiară poate susținè o armată comună cu sângele și banii sei, nu însě o armată austriacă nemțească, care este ostilă națiunei și statului. Servițiul prověḑut de fii maghiari (cari în reg. Schmerling sûnt Slovaci și într'altele sûnt Sêrbi, Români etc. Red.) in armata comună este dejositoriu și un raport cum este cel dintre feciorii maghiari și corpul oficierilor nemțesc și slavic, îl putem suferì până când sûntem siliți a'l suferì, națiunea însě nu va mai suferì nici un minut mai departe un servit împreunat cu astfel de vătěmare îndată ce se va putè elibera de dênsul.“

Luăm această amenințare în seriositatea ce i se convine conform situațiunei actuale, pentrucă anevoie credem, că se va găsì vre-o putere mare sau mică, care se meargă mână în mână cu — „Pesti Naplo.“

Este lucru firesc, ca interesul cel mai mare al publicului cetitoriu sě se îndrepte astăḑi spre conferența dela Berlin. Aceasta însě este încuiată cu atâta hermeticie, încât nici „specialiștii“ technici, cari au sě tragă în cele din urmă granițele între Turcia și Grecia, nu pot afla, ce se petrece în conferențe. Ei află numai întrebările, ce li se pun din partea conferenței pentruca sě dea deslușiri. Cu toate aceste mulțimea de ḑiare, care apar pe ḑi de doue și de trei ori trebue se spună ceva cetitorilor sei. De aceea în toate ḑilele vedem păreri schimbate asupra viitoarelor granițe. Între diversitatea scirilor un lucru găsim în cestiunea greco-turcească, că remâne constant și adecă că Anglia, Francia și Italia sunt de aceeași opiniune, că Germania este, care se apropie mai mult de dênsele și că despre Austro-Ungaria nu se scie, ce păreri are, pe când representantul rusesc Saburoff a primit instrucțiuni de a fi foarte reservat.

Se asigură, că cestiunea Arab-Tabiei este resolvată. România va primì Arab-Tabia; va cede însě Bulgariei atâta, ca aceasta sě'și poată ridica un port. Se ḑice că în chipul acesta și Rusia va fi satisfăcută și va consimțì și ea la cederea Arab-Tabiei pe partea României dimpreună cu cele lalte puteri.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 5 Iunie nou.

(Urmare).

Ugron Gábor: Onorată Casă! Observarea ce a făcut-o condeputatul antevorbitoriu Parteniu Cosma în legătură cu patenta urbarială, în privința pământului alodial, e pe deplin justificată. Pentrucă într'adevěr e faptă, că judecătoriile îndatorează pe individii cari posed sesiuni urbariale ca sau sě răfuească prestațiunile și mai departe sau sě le rescumpere, un for însě, la care a'i putè sě-i înacționezi pentru aceasta, togma pe basa paragrafului 26 din patenta urbarială, nu esistă, ci viața practică 'și află un espedient. Insě cum? Se prețuesc ḑilele de lucru neprestate, — și forul competent pentru aceasta prețuire este judecătoria cercuală — dar valoarea acelora se urcă la nisce sume atât de mari, încât fostul proprietariu ia pe calea esecuțiunei sesiunea, despre a cărei apropiare sau rescumpěrare nu dispune nici o lege; deci el ocupă simplu pe calea judecătorească respectivă drept desdaunare pentru prestațiunile restante.

Dar pentru a se face, cu privire la aceste referințe unele disposițiuni, nu e de lipsă, ca proiectul de față sě se ia dela ordinea ḑilei, ci cel mult sě se însărcineze comisiunea juridică ca pentru delăturarea defectelor descoperite sě redigeze un paragraf nou și sě'l substearnă mai târḑiu.

Eu din parte'mi primesc proiectul de basă la desbaterea specială, trebue însě sě fac unele observațiuni.

Defectul cel mai mare al proiectului este acela, că nu vedem într'ênsul nesuința de a stabilì un ce definitiv, pentrucă în §. 37 se dispune, ca proporționarea sě nu se estindă asupra fundului regesc și prin aceasta se eschide valoarea legei pentru un teritoriu, care nu mai esistă aḑi ca concept de drept sau politic.

Și ce va sě ḑică aceasta? Nimic alta decât că regularea se va efectuì pe acel teritoriu mai târḑiu, pentrucă nu se poate presupune, că aceste referințe vor remânè acolo în veci neregulate.

Věd mai departe că tot pentru interesele, cari au dat nascere §-lui 37, disposițiunile art. de lege 53 din 1871 §. 82 relative la Tălmaciu, Săliște și Bran au rěmas neîmplinite. Aceasta dovedesce că legislativa nu a făcut nici un pas în această privință, cu toate că legea pretindea și respectivii doriau sě se facă, din motivul, că sau nu au voit sě atingă mai de aproape acele interese sau nu au voit sě atragă asupra sa mânia celor ce representau acele interese.

Deci proiectul de față nu numai în punctul acesta, dar nici în celelalte nu statoresce un definitiv ci caută numai un mod

FOIȚA.

Din memoriile lui I. Heliade R.

Georgiu-Lazar*)

(2 Urmare).

Bălăceanul remase încântat de a-est tare argument și de tertipul scuns cum se scoață Lazar la ingieri. Bine ḑici, dascăle, (din momenl acela nu'i mai ḑise jupâne). Cu ceasta astup gura și pun amêndouě icioarele într'un păpuc limongiului e grec. Veḑi bine! bieții popi roâni sě dea la bir, ca sě facă scoale recilor, și fii lor sě remână boi! ine ḑici, dascăle, lasă, sě veḑi ce o fac.

Bălăceanul se puse în adevěr cu ptul la Caragia, arětându'i că de nu va face scoală pentru copii de eoți, acestia nu vor mai da bir, și ssa scoalelor nu va mai avè de unde ție atâța dascăli greci.

Caragia fu nevoit a accepta anaforaua primului efor și a ordona de a se pune la cale spre a se așeḑa în ruinele din sântul Savva o scoală pentru gramatici (așa se ḑicea cei închinați spre preoție).

Se scoaseră faurăriile sau carêtașariele din casele, unde se află acum museul național și biblioteca și se numì Lazar dascăl oficial de Bogoslovie și oficios de inginerie. Incepu la anul 1818, luna lui August. I se dedese drept scolari, câțiva gramatici sau țircovnici, ce se preparau spre preoție. Pe acestia începu a'i învěța catechisul și a'i esercita spre serviciul bisericei. I mai dedese și câți-va panachidari sau ucenici din scoalele Colței și sântului Georgiu vechiu luați dela Dascălii Kyriță și Nenovici. Acestia debia sciau sě slovenească, și Lazar cătă peșin și ciatal mizil sě le pună pe tustrele unghiurile unui triunghiu in suma 180 grade, sau douě drepte, sau o jumětate de cerc, că unghiurile alterne și opuse la vêrf sûnt egale în sine. Copii căscau gura ca și autorii nostri din ḑiua de astăḑi ce au eșit procopsiți fără a învěța carte. De unde sě scie bieții panachidari, ca și bieții gazetari și autori ce va sě ḑică unghiurile alterne și pătratele hypotenusei, și câte gâscinarii toate. Panachidarii sciau a slovnì precum și gazetarii și autorii sciu astăḑi a pune lumea la cale.

Cu acei panachidari, fără aritmetică și algebră, fără a sci ce e numerul pătrat și cubic, ce este figura pătrată și cubică, ce e o linie, și un triunghiu, cată, cum am ḑis mutlcau sě easă la câmp cu masa de ingineri și cu astrolabul ca sě ardice carte din triunghiu în triunghiu. Sě fi cutezat a nu'i învěța de aceste, a nu'i pune sě caute cu un ochiu închis prin crepătura dioptrei, sě fi cutezat a ḑice, că era de nevoe mai ântâiu a se prepara cu studiile elementare, numai decât i ar fi și pus, după cum îi și puseră mai în urmă numele de ciarlatan, ce nu scie sě inveţe ingineria. Inginerie vrem noi, dascăle, sě ne měsoare băeții moșiile; și de inginerie apucăte șě'i înveți, ear nu de socoteală ce o pot învěța în toate băcăniile cu tibișir pe ușe și pe tarabă“. Sě bătea bietul om cu pumnii în pept și ridicà mânile spre ceriu strigând cu durere: „Doamne! până când anii blestemului?“ Aceste erau propriele lui vorbe în momentele de șicanare și de dureri profunde. O fericite bărbat, nu'mi ai lăsat de moștenire decât numai suferințele tale dela puii acelora, ce te chinuiau atunci!

Mai în toamnă în același an, abandonă Caragia scaunul Domniei. Beniamin prin decisia guvernului provisoriu sau a Kăimăcămiei fu alungat din țară pentru un cuvênt, ce a fost spus mai înainte la înmormêntarea Banului Dinu Philippescul. Clasele grecesci de filosofie și de matematică prin urmare încetară. Elevii începură a distinge, că alta este limba helenă și alta sciințele ce se pot învěța prin ori ce limbă. La Beniamin trecuseră Aritmetica, o parte din geometrie, și câte una alta din filosofie. Lipsa dar a unui profesor de a'i conduce până în capět cu câte începuseră, curiositatea de a vedè în practică câte auḑiseră prin teorie din matematică, atraseră în ca sĕ scape regularea posesiunei de calamitățile juridice.

---

*) A se vedè numerul trecut.

Mĕ mulțămesc mai departe cu aceea, că proiectul nu dispune și comassarea pădurilor, din care numai posesorii cei mari trag foloase.

In privința pășunilor doresc sĕ se facă dispozițiuni, ca acele sĕ remână comune între comproprietari.

Nu vĕd în proiect dispozițiuni la comassări în privința căilor vicinale si a căilor de pe hotar, din contră vĕd că dispozițiunile acestui proiect de lege vor costa prea mult, pentrucă prețuitorii denumiți vor lucra numai pentru diurne, se va crea un aparat nou, un mijloc nou de traiu, cari vor face comassările încă odată atât de scumpe precum sûnt astădi.

Nu sunt mulțămit cu procedura de adi nici pentru aceea, pentrucă nu s'a făcut în proiect provisiune pentru delăturarea anomaliilor mai daunoase, cum este esemplul, la care s'a provocat deputatul Cosma, și împregiurarea, că acțiunea de regulare prelângă cele trei esemplare trebue sĕ aibă atâte rubruri, câte persoane interesate.

Oratorul arată unele casuri concrete, în cari într'un proces de segregare a munților s'au cerut 32,000, ear într'altul 75,000 de rubruri, cari costa spese enorme.

Arată, că și în trecut periculul cel mai mare, la comassări, și causa că adese ori unii proprietari și-au comassat pămênturile pe contul altora, au fost în acea împregiurare, că pămênturile s'au classificat din parcelă în parcelă și prețuitorii la fie-care parcelă sciau, a cui este, de unde a urmat că prețuirea și clasificarea a primit un caracter personal și era possibil, ca acela care era amic cu prețuitorii sĕ'și capete o classificațiune mai înaltă decât aceia, cari nu erau în corelațiuni mai de aproape sau erau chiar în corelațiuni de inimiciție cu prețuitorii.

Aceasta se va întêmpla și în viitoriu tot astfeliu, dacă nu se va afla un mod pentru delăturarea reului.

'I-ar fi plăcut oratorului, dacă se lua în proiect în această privință un corectiv care, după părerea lui se afla, de cumva se dispunea, că în viitoriu acele părți ale unui hotar, care sûnt de una cualitate, sĕ se clasifice în massă, ear nu după parcelă.

Pentru încungiurarea acestui reu și pentru micșorarea speselor de comassare oratorul ar dorì ca facerea catastrului definitiv sĕ se transpună din Ungaria în Transilvania și sĕ se efectueze paralel cu comassarea așa ca una lucrare sĕ se folosească de datele celeilalte. Asemenea pentru încungiurarea confusiunilor în posessiuni ar dorì ca deodată cu punerea în lucrare a regulării sĕ se facă și cartea funduară de nou.

Spre acest scop oratorul face propunerea următoare:

Proiect de resoluțiune:

Casa representanților îndrumează pe ministrii de finanțe și de justiție, încredințați cu esecutarea acestei legi, ca ministrul de finanțe sistând lucrările catastrului interimal, cari în părțile Transilvane sûnt în curgere, mesurările ce se vor face după principiele catastrului definitiv sĕ le aducă în legătură cu procedura de regulare a posessiunei și încă astfeliu, ca în acele comune, a căror referințe de posessiune sûnt deja regulate, și în acele, unde se vor regula, sĕ se întroducă catastrul definitiv, din acest motiv spesele de mesurare la regulările de posessiuni ce se vor face în viitoriu sĕ le poarte statul; mai departe se îndrumează ministrul de justiție, a stăruì ca deodată cu regularea posessiunei sĕ se facă și cartea funduară autentică.

George Pop: Onorată Casă! Dacă nu ați binevoit a primì propunerea, după părerea mea, destul de motivată a colegului meu Parteniu Cosma, ca adecă proiectul de lege în desbatere sĕ se ia dela ordinea dilei, o propunere, pe care am spriginit-o și eu, sum silit a me supune hotărîrei on. case și a dice unele cuvinte despre acest proiect de lege, cu toate că nu sûnt pregătit.

Inainte de toate constatez toate acele defecte în proiectul ce se desbate, pe cari le au descoperit și condeputații Parteniu Cosma și G. Ugron, după ce deputații din Transilvania, cari spriginesc acest proiect de lege și sûnt mai deaproape interesați, nu le au negat în genere. Dacă esistă aceste defecte, și onorata Casă a recunoscut că esistă, eu ve rog de nou sĕ le luați serios în considerațiune și după aceasta sĕ primiți propunerea ce a făcut-o condeputatul Parteniu Cosma cu privire la acest proiect de lege.

Mergênd mai departe, onorată Casă, trebue sĕ mărturisesc, că decând am audit apelul deputatului Alexiu Bokross către inima confraților sĕi din Ungaria — căci așa s'a esprimat — 'mi-am făcut despre acest proiect de lege o părere cu mult mai nefavorabilă decât cea de până acum.

Nu pricep cu mintea mea de laic, căci nu sunt jurist, ci econom, dar trebue că acest proiect de lege într'adevĕr cuprinde ceva ce earăși dă stimabililor deputați din Transilvania unele prerogative, căci altmintrea iubirea frățească nu s'ar adresa către deputații din Ungaria într'un asemenea ton. Eu nu me aflu într'o asemenea posițiune. Și eu me țin că sûnt cetățan al acestei patrie și sunt gata a jertfì pentru dênsa foarte mult, chiar și viața, dar eu nu pot face aceea ce a făcut dênsul, sĕ me adresez adecă cu rugarea către consângenii mei, dar me adresez și cu rugarea către domnii deputați din Ungaria, apelând la simțul lor de dreptate, ca aprețiând cum se cade însemnătatea acestei cause sĕ nu treacă numai ca în fugă preste dênsa, ci aprețiându-o cum sĕ cuvine, sĕ nu împartă pentru părțile transilvane ale țĕrei pe calea legislațiunii nisce privilegie și favoruri, ci numai dreptate. (Aplause în stânga).

N'am ce se fac, dar de vr'o câți-va ani sûnt martor ocular a tot ce se întêmplă acolo.

'Mi aduc aminte, că deputații Transilvaniei, când s'a discutat în această casă legea electorală pentru Transilvania și anume într'un mod precât se poate de liberal, au încercat toate contra ei și neavênd aici nici un succes au trecut în museu (casa de sus) în sala anticităților și acolo au nimicit dispozițiunile liberale ale acestei case. Ar trebuì sĕ treacă odată timpul acestor favoruri. Stimabilul domn referent ca advocat va cunoasce șirul acelor ordinațiuni ministeriale, acea mână liberă a ministrului, care i s'a reservat cu privire la Transilvania, acele privilegie afurisite și foarte favorabile.

Eu nu sciu, stimabile dle deputat, ce privilegie vĕ mai trebue d-voastră.

Recomandând aceste atențiunei onor. Case, 'mi iau voia a mai reflecta încă odată la însemnătatea cea mare și la dimensiunile acestui proiect de lege.

Legea electorală transilvană a eschis mai pe toți Românii dela esercițiul drepturilor politice, acest sirman popor a tăcut și esclamă cu țeranul ungar: Cei înțelepți sĕ direagă aceaste trebi. Și le și direg!

'Mi vine a minte, că unii deputați transilvani au atribuit acestui proiect de lege și o însemnătate politică. Eu nu judec acest proiect de lege din acel punct de vedere; eu ași vrea sĕ'l judec mai bine din punct de vedere național economic și vi'l recomând și d-voastre spre aprețiare din acest punct de vedere. (Aprobări în stânga estremă).

După această deviațiune permiteți'mi sĕ compar acest proiect de lege cu legea electorală, prin care încă s'a făcut o mare nedreptate și un mare favor pentru unii domni, mai departe sĕ'l compar cu legea despre cestiunea limbei, care s'a pertractat în anul trecut.

Presidiul: Rog pe stim. d. deputat sĕ țină în vedere, că aici e vorba acum despre regularea proprietății, ear nu despre cestiunea limbei. (Aplause).

George Pop: Me rog sĕ fiu scusat, eu am voit sĕ comparez aceste legi și sĕ relevez dimensiunile mai mari ale proiectului de lege present. Pentru aceasta 'mi-am luat voia a me provoca la proiectele de legi amintite. Dar fiindcă aceasta nu'mi este permis, voiu tăcè, deși cu inima întristată, căci sûntem siliți a retăcè multe lucruri, și le-am și retăcut. (Sĕ audim! din stânga estremă). Și acel proiect de lege, Dvoastră o sciți aceasta, ne-a interesat foarte de aproape; de altmintrea nici aceasta nu e un lucru așa mare, nu vom învĕța limba maghiară, vom ocolì legea. (O voce în dreapta: Frumos lucru!)

N'am ce face, nu o vom învĕța și acì e un *modus vivendi*.

Declar din capul locului că eu sunt amicul comassării și a ori și cărei regulări de proprietate, doresc însĕ ca sĕ se facă după dreptate, și aceasta e un lucru greu.

Ca unul ce sûnt din *„partium“* cunosc mai multe casuri, și eu sunt proprietariu într'o comună, în care comassațiunea se află în curgere, și am cercat toate, pentru ca sĕ se efectueze după dreptate; legislațiunea Ungariei e în această privință foarte corespundĕtoare, s'a aflat și bunăvoința din partea judecătoriei și a proprietarilor, dar comassarea s'a zădărnicit pentru operatul inginerului.

Dar pentru a revenì la obiect, repet, că dacă e vorba, ca sirmanul popor sĕ fie alungat din moșia sa, lucrată de predecesorii sei de sute, ba de mii de ani, din moșia, din care trăesce, de care îl leagă suveniri vechi și sânte, domnii deputați ungureni sĕ cumpĕnească această întrebare și sĕ considere referințele într'adevĕr speciale ale Transilvaniei, pe cari dl referent nu le-a desfășurat. Sĕ ia în considerațiune situațiunea deosebită a locului și capabilitatea de rodire.

In văile strimte ale Transilvaniei sûnt pămênturi, unde omul sĕrac poate trăì de adi pe mâne după un juger catastral bun, și dacă i se vor da în schimb chiar și 100 jugere, el va murì de foame. Luând toate aceste în considerațiune rog pe onorata Casă sĕ pună în această cestiune agrară de mare însemnătate toate celelalte la o parte și sĕ judece și decidă nu din considerațiuni de consangenitate, nu pe basa apelului dlui referent care se adresează simțemintelor, ci din puncte de vedere curat național-economice.

Și pentru a putè obținè aceasta, sunt silit și gata a me alătura la proiectul de resoluțiune a colegului meu Parteniu Cosma.

Melchior Lonyay constată că regularea proprietății în Transilvania e un lucru greu, dar e absolut necesară, pentru a se pune un capet deselor frecări între possessori și pentru a se întroduce siguranța în posessiune. Intorcêndu-se contra propunerei lui Ugron observă, că idea ce zace în această propunere poate fi foarte corectă și bună și guvernul ar face un bun servițiu comassării și regulării proprietății, dacă ar transpune mesurările catastrale în Transilvania începênd din anul viitoriu.

Incât însĕ pentru acea parte din propunerea lui Ugron, că până ce nu se vor încheia operațiunile catastrale definitiv în Transilvania și până ce nu se vor face pe basa acestora cărțile funduare, nu putem merge mai departe cu comassarea, — oratorul o ține de greșită și nu o poate primì, pentrucă în Ungaria după dispozițiunile din 1868 îndată ce comassarea s'a efectuit într'o comună, se face și cartea funduară. Aceasta s'ar putè face și în Transilvania, pentrucă acolo vr'o câte va mii de comune nu se vor comassa deodată.

In fine oratorul face propunerea: Ministeriul se provoacă ca lucrările catastrului definitiv sĕ le transpună precât se va putè mai curênd din Ungaria în Transilvania.

Ugron Gábor se rectifică, că în general a primit și el proiectul și propunerea sa a voit sĕ o adauge la instrucțiunea ce se află în legătură cu proiectul de lege.

Orbán Balázs nu voesce sĕ facă imputări pentru că s'au substernut proiectul de lege într'un timp atât de nepotrivit, ca

---

sântul Savva pe toţi elevii claselor înaintate ale scoalei helenice domnesci în capul cărora era I. Panteli*) ce a murit cu câţiva ani în urmă la Paris. Nănesci, Ciornovădeni, Oresci, Darvari, Merisesci, Stephanopoli, Tomesci, Crăinari, Mălinesci, Teodor Paladi, Măinesci, Diaconii David şi Isaia, şi eu mai june decât toţi în urma lor. Acestia umpluseră băncile clasei ce se dicea de inginerie, unde până acì nu se vedea decât cei nepreparaţi panachidari sau cel mult ciaslovari din cari, fără aritmetică, fără geometrie, şi cu toate aceste lui Lazar se cerea a scoate dintr'ênşii nesce ingineri din cap până în picioare de poruncială cu vorbele empatice ale tuturor ce nu sciau grecesce şi vreau a se esprima adecă boieresce. *„telios televteon* se mi'i scoţi dascăle“.

Se bucurà Lazar când vĕdu pe Panteli cu creta în mână făcênd pe tablă ecuaţiuni matematice. Tocănia în adevĕr creta pe tablă, mâna mergea repede, gura însĕ se împedeca, sta locului pentrucă atunci se sforţa elevul dela sine a crea vorbe şi frase dibuite românesci, încurca din întêmplare nesce vorbe, ce puteau venì în gură unui începĕtoriu la sciinţă, care voiesce a esprima într'o limbă cât a fost învĕţat în alta.

Indată atunci Lazar începu a traduce cursul de matematică după Volf, şi de filosofie după Kant. În timp de un an elevii veniţi din scoalele elenice ajunseră departe. Pe moşiile ţĕrei române începură a flutura stindardele nouilor ingineri; de mâna junilor Români începură a se trage triunghiuri înţelese, dicea Lazar, căci fostii scolari nu le pricepeau. Era o bucurie sĕ vadă cineva copii, unii îndreptând linia cu momâie scoţênd pălăria, făcênd semn sau strigând: la dreapta la stânga; alţii îndreptând şi scuturând lanţul ce şerpuia prin earbă, alţii aşedând şi nivilând masa. Se forma triunghiuri, din triunghiu în triunghiu se forma planul sau charta; compasul începea a păşì pe chartă, şi arĕta stânginii dela o momâie la alta; lanţul făcea încercarea şi sătenii ce erau spre serviţiu, începeau a'şi face cruce minunându-se, sau a'şi da cote şoptind: „mĕei! dracu e în sticluţa aceea, (acul magnetic sau busola ce se vedea pe masă, şi câte odată nivila), şi el îi face a ghicì şi a sci câte alea toate“ Bietul Lazar aprindea câte odata pipa şi petrecêndu'şi mâna asupra peptului, devenia radios de bucurie; lacrămele insĕ îi inundau faţa.

Nu trecu mult şi la moşiele de mĕsurătoare nu mai era nevoie de finţa de faţă a profesorului: câte un elev doi împlinia serviţiul cu cea mai mare scumpĕtate. Epitropii dela monăstiri, egumenii însuşi veniau cu mulţămire la elevii din sântul Savva, dându-le, a le scoate copii de pe chartele moşielor monăstiresci; pentru că acesti elevi, se înţelege, lucrau eftin; şi călugĕrii, ear se înţelege, căutau sĕ afle cât se poate de mai eftin, sau şi gratis. Elevii lucrau eftin din două cause: ântâiu pentru că erau copii, şi al doile pentru că erau Români, şi sci lucru românesc nu e aşa scump. Nici unul nu cere nici altul nu prea se întrece a preţuì fapta Românului.

Mĕ tot miraiu odată de mintea mea, când unui epitrop din Colţea făcêndu'i trei copii de carte; am putut să'i iau şese rubiele (după preţurile de astădi 6 le o rubiă peste tot 36 lei) Mi se părea că 'l-am încelat de 'l-am stins. Câte odată mĕ mustra cugetul, şi mai des, după cum e omul, îmi făceam planuri şi diceam întru sine'mi, că de 'mi-ar cădè mai des în mân nesce oameni tot aşa de simpli ca epitropul Colţei, care sĕ nu scie d câte parale văbsele pot a se duce l o chartă, eu m'aşi face peste puţin u om cu căpităloşul meu, care sĕ treacă ş peste o sută lei. Epitropul Dinu însĕ cine 'l-a cunoscut, scia sĕ'şi facă al sele mai bine decât mine: facerea une charte pe atunci putea trece în con turile monăstirei şi peste una mie le

(Va urma).

---

*) Disperat sau de nevoi, sau dintr'o imaginaţie vivace şi minte nu prea tare, înnebunì mai ântâiu, şi apoi se sinucise tăindu'şi gâtul cu briciul închis în camera sa, unde mai înainte de a se ucide se aşedase într'o ladă mare unde ţinea lemnele.

sĕ nu apară eă ar voì sĕ împedece şi el regularea posessiunei, care o crede foarte necesară.

Recunoasce, că proiectul de lege va corige situaţiunea abnormă de aḑi, că nu numai va da un foarte mare avantagiu posessorilor mari şi de mijloc, ci este o condiţiune *sine qua non* pentru subsistenţa acestor elemente cari sînt foarte decisive pentru viaţa statului şi a naţiunei, căci de mai întârḑia legislativa cu această lege, acele elemente se ruinau cu totul materialicesce.

Recunoscênd aceasta pentru numitele clase, oratorului nu'i este iertat a trece cu vederea nici partea cea mai sĕracă a poporului, carea, dacă nu se vor face preingrigirile necesare, prin inactivarea fără cruţare a legei de faţă, va perì sau va recădè în starea vechiă de iobăgie.

Anumit o parte a poporului secuesc ne avênd ca proprietate pămênt estravilan, s'a susţinut pănă acum cu aceea că 'şi-au păscut vitele în păşunea comună, la care după lege n'a avut nici un drept. Dacă se va pune acum în lucrare comassarea şi între Secui, ei se vor eschide dela păşunea comună, nu'şi vor mai puté ţinè vite, cu cari 'şi-au agonisit pânea de toate ḑilele pănă acum şi prin aceasta cel puţin 30—40,000 Secui vor fi siliţi sau sĕ'şi caute o patrie mai bună sau sĕ se oblige de nou proprietarilor şi sĕ devină eară iobagi.

Pentru încungiurarea acestui reu oratorul recomândă două mijloace: ântâiu, ca guvernul sĕ întroducă în Secuime industria de fabrică, căci acolo se află toate condiţiunile necesare pentru aceasta: popor laborios şi inteligent şi teren abundant în minerale şi lemne. Şi aceasta s'ar putè face aşa, dacă statul ar da fabricelor ce se vor înfiinţa între Secui scutire de contribuţiune pe o periodă de 10—20 ani.

Al doilea prin crearea unei legi de colonisare favoritoare, prin care poporaţiunea prisositoare din Secuime sĕ se coloniseze pe estinsele proprietăţi ale statului astfel ca fie-care individ sĕ capete o cuantitate de pămênt care sĕ o poată rescumpera cu preţ moderat în termin de 20 ani.

Oratorul cere aceste dispositiuni în genere numai pentru Secuime din motivul, că pe acel teritoriu populaţiunea e prea deasă, — pe un mil cuadrat se vin 7—8000 suflete — şi pe o familie în numĕr de mijloc abia se vine o proprietate de 2—4 jugere de pămênt, precând în comitate poporaţiunea e foarte rară şi prin eliberarea dela 1848 au câstigat proprietăţi foarte estinse, cari le au mai sporit încă şi prin ocupaţiuni noue. Dealtmintrea nu s'ar opune, dacă aceste disposiţiuni s'ar estinde şi asupra acelor părţi din comitate, în cari poporaţiunea ar fi prea deasă.

Tisza László premiţênd că primesce în genere proiectul de lege se mărginesce a reflecta la unii antevorbitori, fără a se demite însĕ în polemii. Faţă cu deputatul George Pop, ḑice oratorul, nu voiu desfăşura întrebarea, dacă e corect sau nu a agita în casa representativă pentru călcarea legilor, ci voiu reflecta simplu la două afirmaţiuni ale dênsului. Afirmaţiunea primă, că legea electorală pentru Transilvania ar fi despoiat pe Români de dreptul electoral, e o astfeliu de afirmaţiune, care poate sĕ seducă pe cei ce nu sînt bine înformaţi. Deci 'mi ţin de datorinţă a dechiara că aceasta nu e adevĕrat, pentrucă legea electorală din Transilvania este deopotrivă egală pentru Români şi neromâni şi concetăţenii nostri români participă la alegeri şi în părţile transilvane, unde voiesc, ba sînt unele părţi în cari decid chiar. Dar unde se reţin, acolo nu e de vină legislaţiunea, ci politica lor, care, dacă e bună sau rea, nu privesce cestiunea aceasta. A doua afirmaţiune este, că deputaţii transilvăneni prin proiectul de faţă ar cere nescari privilegie speciale pentru părţile transilvănene, sĕ'mi credeţi, că nime nu are asemenea idei faţă cu acest proiect. Nu numai deputaţii ardeleni, dar toţi sîntem datori a pretinde ca în ţara întreagă, prin urmare şi în Transilvania, acea ce se face sĕ fie emanaţiunea desvoltării istorice, deci fiind desvoltarea istorică din Transilvania deosebită de cea din Ungaria, este lucru firesc ca şi edificiul clădit pe această temelie sĕ se deosebească în foarte multe privinţe de cel din Ungaria.

Dealtmintrea s'a ḑis aici foarte bine, că de se va şi pune în lucrare acest proiect de lege, acesta în foarte multe privinţe cuprinde cu privire la părţile transilvane mai puţin decât ce este întrodus deja în celelalte părţi ale imperiului S-tului Stefan.

Premiţênd, că împărtăşesc în mare parte părerile condeputatului Orbán Balázs, am sĕ fac numai una observare la cuvêntarea lui şi anume: Nu aflu de chiemare a legislaţiunei ca sĕ părtinească pe usurpatori şi sĕ sufere abusurile acestora şi în viitoriu. Eu cred că nici dsa, care singur recunoasce că acel us pe care se pare a'l părtinì este abus, ca legislator, nu poate poftì sĕ se susţină şi mai departe, din contră trebue sĕ poftească, ca sĕ se facă odată dreptate şi acelora, cari într'un lung şir de ani au suferit de inconvenienţele acestei usurpaţiuni.

Nu voiesc sĕ'l urmez nici în importanta cestiune de colonisare, ci trebue sĕ-i observ în privinţa colonisaţiunei Secuilor, că aceasta nu va duce la scop nici dacă li s'ar da pămêntul drept proprietate prelângă rescumpĕrare în 30 de ani. El trebue sĕ scie mai bine decât mine, că Secuiul nu poate trăì acolo unde nu sînt lemne şi apă şi unde Secuiul colonisat nu poate venì în nemijlocită atingere cu cei de un soiu cu el. Şi chiar aceasta este causa, că Secuiul mai bucuros emigrează în ţară străină, căci acolo, preste munţi, nu duce lipsă de lemne şi de apă, şi poate remânè în contact continuu cu neamurile sale.

Eu însumi am probat cu vre-o 20—25 familii secuesci, şi am esperiat, că pe Secuiu nu'l poţi ţinè acolo, unde nu are neamuri în satul vecin.

Szabêly Antal părtinesce propunerea lui Ugron Gábor, pentrucă aceasta nu impune statului nici cu un cruceriu mai multe spese de câte dă astăḑi pentru catastru, ear proprietarii ar economisa mult în spesele de mesurare. Diferenţa e numai acea, ca catastrul definitiv sĕ se transpună în Transilvania acum când posesorii încă nu au pus în lucrare mesurările pentru comassare sau preste 10 ani, când proprietarii vor fi spesat deja pentru mesurări.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Dar preaînalt). Maiestatea Sa c. r. apostolică s'a îndurat prea graţios a dăruì pe seama bisericei gr. or. din Muşin 200 fl. din prea înalta şatulă privată.

* (Necrolog). Vĕduva Emilia Iosif Popoviciu născută Popescu cu inima înfrântă de durere aduce la cunoscinţă în numele seu, al ficei sale Aurora şi al întregei familii remase în doliu, ca iubitul şi neuitatul ei soţ, respective tată, frate, unchiu, cumnat şi consangean *Iosif Popoviciu* advocat, asesor consistorial, deputat sinodal şi congresual etc. a reposat în Domnul în 15 l. c. dimineaţa la 5 oare în etate de 36 ani, şi în al cincilea an al căsătoriei sale fericite. Remăşiţele pămêntesci ale reposatului se vor depune spre odichna eternă după ritul oriental, dela locuinţa reposatului, strada şerpelui nrul 9 în 16 Iunie c. n. la 5 oare după ameaḑi prin prima reuniune de înmormêntare aradană „*Entreprise des pompes funébres*", în cimiteriul orăşenesc. Fie'i ţerîna uşoară şi memoria binecuvêntată!

Arad în 3/15 Iunie 1880.

* (Denumire). Dl Nicolau Roman, preot gr. cat. din diecesa Blajului, este denumit de capelan militar classa II în reservă.

* (Comitatul Sibiiu). Comitetul central de alegere este conchemat pe mâne 25 Iunie n. spre a rectifica listele alegĕtorilor.

* (Postal). Postul de magistru postal din Roşia (comit. Albei inferioare) este de ocupat. Se recere o cauţiune de 100 fl. Emolumentele sînt: 200 fl. salariu anual, apoi 40 fl. pauşale de cancelarie şi 414 fl. pauşale pentru espediţiuni. Suplicile se adresează în termin de 3 sĕptĕmâni la direcţiunea postală din Sibiiu.

* (Concertul) care s'a dat în grădina lui Hermann în 12 Maiu în favorul reuniunei pentru îmfrumseţarea Sibiiului a adus un venit curat de 158 fl. 86 cr.

* (Curs pentru limba maghiară) se va ţinè şi în acest an cu învĕţătorii nemaghiari în Losonz, Leva, Sarospatak, Arad, Baja, Peci, Steinamanger pentru cei din Ungaria şi Bănat, apoi pentru ardeleni în Cluj şi Cristur şi pentru Saşi în Sibiiu.

* (Programul), esamenelor publice, ce se vor ţinè cu elevii şi elevele dela scoala norm. capit. gr. or. din opidul Sălişte în ḑilele de 25, 26 şi 27 Iunie 1880 st. n.

a) Vineri, 25 Iunie, dela 7—$9^{1}/_{2}$ oare clasa I băeţi învĕţ. Elie Hociotă, dela $9^{1}/_{2}$—12 oare clasa I băete învĕţ. Ilarie B. Cupu, dela 2—$4^{1}/_{2}$ oare clasa II băete Demetrie Chirca, dela $4^{1}/_{2}$—$6^{1}/_{2}$ oare clasa II băeţi învĕţ. Nicolau Ivan.

b) Sâmbătă, 26 Iunie, dela 8—12 oare clasa III băeţi învĕţ. Ioan S. Puntean, dela 2—$5^{1}/_{2}$ oare clasa III şi IV băete învĕţ. Ioan Popa diacon, dela $5^{1}/_{2}$—6 Gimnastică învĕţ. Ioan Popa diacon.

c) Duminecă, 27 Iunie, dela 9—$12^{1}/_{2}$ oare clasa IV băeţi învĕţ. dir. Mich. Stoica, dela $12^{1}/_{2}$—1 oare esposiţia lucrurilor de mână şi revisiunea grădinei de pomi şi legumi.

Sălişte, 17/5 Iunie 1880.

Corpul învĕţătoresc.

* (Mulţămită publică). Cu ocasiunea ţinerei esamenelor de vară la scoala noastră grăniţerească din Jina prea stimatul domn căpitan cesaro-regesc în pensiune Constantin Stezariu a binevoit precum totdeuna, aşa şi în anul acesta, a premia pre elevii cei mai diligenţi cu suma de 5 fl. v. a. cari s'au şi administrat amĕsurat disposiţiunei prea stimat domnii Sale.

Pentru această faptă marinimoasă şi altele multe ce le-a adus acest prea stimat domn spre binele şi prosperarea scoalei noastre grăniţeresci de aici, cari dovedesc pre deplin viul interes de care e condusă inima nobilă a prea stimatului dn căpitan faţă cu comuna din a cărei sin 'şi trage originea, eforia scolară îi esprimă cea mai cordială mulţămită publică.

Jina în 6 Iunie 1880.

Pentru eforia scolară.

Demetriu Panfiloiu m. p.,
preşedinte.

* (Mulţămită publică). Dela Chintelnic ni se scrie cu datul 26 Maiu următoarele: Subscrisul în numele comitetului parochial gr. or. din comuna bisericească Chintelnic protopopiatul Bistriţei, pĕtruns fiind de simţul de recunoscinţă şi profundă mulţămire, faţă cu stimatul nostru creştin drept credincios Michailă Babă şi stimata şi deamna sa soţie Nastasie, ambii din Chintelnic, pentru unele fapte marinimoase şi demne de imitat. Aceasta păreche de oameni credincioşi bisericilor noastre parochiale, vĕḑênd necesitatea procurărei „unui potir nou în locul celui vechiu" spre marea noastră bucurie i am vĕḑut cum în 25 Mai l, c. au scos dela posta din apropiere un Potir, disc şi stea, toate de argint poleite cu aur în preţ de 63 fl. 50 cr. care le-au procurat pe spesele domniilor sale chiar dela argintariul Oberbauer din Budapesta.

Deci subscrisul, neputând trece cu vederea zelul şi bunăvoinţa acestui bărbat şi muiere, ai bisericei noastre şi pentru alte jertfe din anii trecuţi, procurând în 1876 trei prapori frumoşi în preţ de 45 fl. eară în anul 1878 au ridicat o cruce cu restignirea domnului în cintirimul bisericei foarte frumoasă, în preţ de 25 fl. — dar în specie pentru fapta aceasta mai sus spusă, 'mi ţin de cea mai sfântă datorinţă a le esprima în public cea mai profundă mulţămire — dee ceriul ca astfel de credincioşi sĕ crească în biserica noastră, şi sĕ se îndemne şi alţi creştini a înpodobì biserica lui Christos.

Chintelnic în 26/5 1880.

În numele comitetului

David Rusu m. p.,
capelan.

* (Foc în Sighisoara). În noaptea din 6—7 Iinie s'a aprins un grajd în care a ars doi cai a oficiantelui comitatens, Somogyi, servitorul 'şi-a pârlit capul şi ars mênile, — pompierii curênd a pus stavilă focului oprinde lementul îngrozitor de toate părţile.

* (Transport de albine). După cum se scrie din Londra s'au transportat decurênd din Palestina prin Anglia spre Canada multe albine, cari fiind pachetate în lădiţe, unde aveau aer, nutremênt şi apă, au ajuns pănă în Anglia foarte sănĕtoase.

* (Emigrările) în America nu mai au sfêrşit. Din comitatul Zemplin au migrat de e curênd earăşi o mulţime de oameni. Apoi şi din Germania au emigrat dela începutul anului curent pănă la începutul lunei lui Maiu peste 36,000 oameni.

* Află „Resboiul" că locotenent-colonelul Dumitrescu care a fost trimis la Triest spre a lua în posesiune vaporul construit acolo pentru flotila română, la întoarcerea sa cu vasul în cestiune a fost oprit, din ordinul Porţei, la trecerea Dardanelelor.

Acum guvernul român se află în tratări cu Turcia pentru a obţinè desrobirea vaporului captiv. Turcul tot turcesce procedează!

* (Căi ferate). Din partea Austro-Ungariei sînt trămişi la Bucuresci dl de Seres şi dl Rona spre a mijlocì la guvernul românesc, ca sĕ se clădească linea laterală Craiova-Dunăre spre a se putè efectuì prin aceasta juncţiunea căilor ferate austro-ung. cu Orientul.

* (Gerul în Prusia) a caşunat pagube înfricoşate. Cu deosebire cartofii de toate soiurile sînt totalmente nimiciţi.

* (O căldură nesuferită) şi nemai pomenită se ḑice, că domnesce acum în America. Oamenii nu se mai încumetă a eşì pe afară, că arşita soarelui de loc îi omoară. Căldura s'a urcat pănă la 29° R.

* (Un somn adênc) a cuprins pe o fată tineră din Grambke lângă Bremen. Biata fată zace pe pat de 17 sĕptĕmâni şi doarme dusă acum de 8 sĕptĕmâni mereu.

* (Mijlocul) cel mai bun contra racului este terpentinul din Chios sau din Cipru. Aceasta a conştatat-o dl Ioan Clay, doctorul de chirurghie din spitalul regesc din Birmingham.

* (Un procuror defraudant) din Scotia anectându'şi din banii publici 1000 de punţi sterline a trecut în America.

* (Zidar de dame). Înaintea unei cafenele şedeau de vorbă, între nesce tineri doue frumuşele, dar teribil de sulimenite; eacă trece un ştrengar, sĕ opresce şi:

— Mĕ iertaţi, doamnele mele, aveţi trebuinţă de un zidar se vĕ dea tencuiala jos?..

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia Română

Şedinţa solemnă din 13 Aprilie 1880

Membri presenţi: D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Fontanin M. A., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb, Maiorescu Titu, Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Ionescu N, Maniu V., Melchisedec P. S. S. episcop, Papadopolu-Calimah Alesan., Aurelian P. S., Bacaloglu Emanoil, Brandza D., Felics I., Chica I., Poni Petre, Ştefănescu Gr., Teclu N. şi Vasici Paul.

Sub presidenţa A. S. R. Domnului.

Şedinţa se deshcide la 1 oară.

După cetirea apelului nominal, d. Hasdeu ca locoţiitor de secretar general cetesce procesul-verbal al sedinţei de Vineri 11 Aprilie, care se aprobă.

D. Baritiu ca raportor, cetesce darea de seamă generală a comisiunei de premie alăturată pe lângă procesul-verbal de faţă.

D. Hasdeu cetesce procesul-verbal al şedinţei de Joi, 10 Aprile, completat întru cât privesce decernerea premiilor.

A. S. R. Domnul bine-voesce a poclama premiate:

1. Cu premiul Heliade Rădulescu de 4,000 lei, cartea d-lui Hăsdeu: Cuvinte din bĕtrâni;

2. Cu premiul Năsturel Herescu de lei 4,000 cartea d-lui Sion: Dramatice.

3. Cu premiul Lazar de 5,000 lei, cartea d-lui doctor Brândză: Prodromul florei române.

D. Caragiani ca raportor cetesce darea de seamă a comisiunei pentru probele de traduceri din autorii clasici, conchiḑênd la premiarea traducĕtorului sub litera *c* din Erodot şi a traducĕtorului din Plutarc.

Desigilându-se plicurile indicate, A. S. R. Domnul bine-voesce a ploclama premiaţi:

1 Pe d. Dim. I. Ghica pentru traducerea cărţei IV din Erodot;

2 Pe d. G. Georgescu pentru traducerea vieţei lui Pelopida din Plutarc.

După graţioasa dorinţă a A. S. R. Domnului se urmează discuţiunea, întreruptă în şedinţa precedentă, asupra proiectului de ortografie.

Se cetesce § 4 din capitolul I, relativ la reduplicarea lui *s* în omonime: *masă* (la messo) şi *masă* (la tablă) *casă* (la caisse) şi *casă* [la maison], etc.

D. Chintescu ca membru al comisiunei ortografice declară, că nu ţine la acest §, fiind gata a admite nereduplicarea generală a lui *s*.

D. Sion consecuent cu cele ḑise în şedinţa precedentă ḑice, că duplicarea lui *s* se vede nevoit a o suţinè în tocmai în interesul fonetismului. Sĕ ne aducem aminte că, mai ţoţi scim câte o limbă streină, şi mai mult sau mai puţin fără de voe, ne vedem influentaţi în eserciţiul pronunciărei. De aceea vĕḑêndu-ne deprinşi a pronuncia pe *s* ca *z* când vine între douĕ vocale, [pr.. *posiţiunea*, *cas*, *plausibile* s. c. l.] trebue sĕ facem o distincţiune când vom scrie *posibil*, *pas* şi altele.

D. Fontanin arată, că una din moştenirile cele mai frumoase, care a rĕmas de la Romani, numai Românilor şi Spanionilor, este conservarea pură a lui *s* între vocale, devenit *z* la cei-alţi neo-latini. După cum noi ḑicem *casă* sau *nasul*, tot aşa suntem îndreptăţiţi a pronuncia *rosă*, *nasal* etc,, ear nu *roză* sau *nazal*.

După ce d. Ionescu combate redacţiunea proiectului şi d. Babesiu o suţine, închiḑêndu-se discuţiunea, se pune la vot amendamentul propus de d-nii Alesandri, Papadopol Calimah şi Caragiani: „In cuvintele unde se pronunciă *s* sĕ se scrie cu *s*; unde *z* sĕ se scrie cu *z*",—şi se respinge.

Se pune la vot si se primesce § 4.

Se cetesce § 5 privitor la litera *x*.

D. Laurian nu înţelege pentru ce proiectul ortografic menţionează luarea literei *x* din vechiul alfabet campan. Trecênd la fond, d-sa observă că, din cele douĕ alineaturi ale §-lui, alineatul al doilea lăsând facultativă scrierea cu *x* sau scrierea cu *s* este de prisos şi chiar contradictor alineatul ântâiu, unde se prescrie ca obligătoare scrierea cu *x*.

D. Babesiu respunde la aceasta că primul alineat se referă la cuvinte de tot străine, ear alineatul al doilea are în vedere pe cele deja vulgarisate la noi.

D. Maiorescu, pe basa operii lui Cossen demonstră originea campană, ear greacă, a latinului *x*, adăugênd tot deo-dată, că acest punct putea fi lăsat afară din discuţiune, de vreme ce se votează ortografia, ear nu istoria ortografiei.

D. Hasdeu arată, că din cele douĕ alineaturi ale §, primul prevede numai pe *x* din cuvintele grece, care s'a conservat tot deauna la Români ca *x* şi nu este nici o raţiune de a'l preface în *s*; eară în alineatul al doilea se prevede numai cuvintele de origine latină.

In vorbele moştenite de la Romani, noi prefacem regulat pe *a* în *s*; în neologisme înse, luate de curênd din limbile surori seau din latinitatea clasică, *x* poate sĕ se conserve, de ori-ce asemenea cuvinte rĕmân pentru noi străine, de şi romanice, sau poate se treacă în *s* prin analogiă cu cuvintele latine cele moştenite de unde resultă, că în acest cas este bine a lăsa o latitudine facultativă.

Închiḑênduse discusiunea, se pune la vot şi se primesce § 5.

Se cetesce § 1 din capitolul II, privitoriu la litera *j*.

D. Laurian desaprobă procederea comisiunei de a esprima valorea fonică a lui *j* prin litera cirilică ж, care e urîtă, avênd forma racului. D-sa insistă apoi asupra insuficienţei § aşa cum este redactat, fiindcă nu prevede casurile, când trebue sĕ se întrebuinţeze *j*. În unele localităţi, Românii pronunţă *giur* în loc de *jur*, în altele *jinere* în loc de *ginere*: cum dar va trebuì sĕ scriem noi aceste cuvinte?

D. Ionescu rĕspunde, că desbaterea urmează asupra modului de a scrie, ear nu asupra modului de a pronunţa.

Punêndu-se la vot, se primesce § 1.

Şedinţa se ridică la 5 oare p. m.

Preşedinte, Carol.

p. Secretariu-general B. P. Hasdeu.

Îndreptare. In concursul pentru întregirea parochiei Heghig, publicat în Nrii 65, 66 şi 67 a remas afară dintre emolumentele parochiale: *f)* lemne de foc 40 cară. Cea ce prin aceasta se îndreaptă.

Economic.

Sibiiu 18 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 7.90—8.90; grâu sĕcăreţ fl. 6.40—7.40; sĕcară fl. 5.20—5.60; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 3.70—4.10 Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—2.60; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumināri de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44— cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 17 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.—9; Grâu sĕcăreţ fl. 5.75—6.20; Sĕcară fl. 5.40--5.80; Ovĕs fl. 3.80--4; Cucuruz fl. fl. 4.50—4.70; Sĕmênţă de cânepă fl. -—; Fasole fl. 6.50.—7; mazere fl. —.—; Cartofi fl. 2.75--3.; Fên fl. 2.20—2.50; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. ———; Slănină pro 100 chilo: fl. ———; Unsoare de porc fl. 70——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 44— cr. carne de viţel 44—50. cr. carne de miel (intreg) fl. ———; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi deşi timpul fu urât totuşi a fost bine cercetat, preţurile bucatelor însĕ n'au scăḑut.

Braşov, 18 Iunie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.--9.60; Grâu sĕcăreţ fl. 5.50; Sĕcară fl. 5.80—6; Orz fl. 4.70—5.30; Ovĕs fl. 3.30—3.40; Cucuruz fl. 5.30; Mălaiu fl 6.80; Mazere fl. 7.60; Linte fl. 8.70; Fasole fl. 6.90; Sĕmânţă de in fl. 10.30 Sĕmênţă de cânepă fl. 6.30— Cartofi fl. 1.90 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 cr.; carne de berbece 32 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Bursa de Viena şi Pesta
din 17 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	111.—	111.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	84.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	101.50	101.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	88.50	88.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.50	127.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	95.25	95.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.50	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane.	95.—	94.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.20	93.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.35	73.70
Datorie de stat în argint . . .	74.—	73.95
Renta de aur austriacă	89.65	89.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	134.50	132.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	833.—	834.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	283.60	284.60
Acţiuni de credit austr. . . .	268.—	275.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	113.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	5.54
Napoleon	9.31	9.31
100 marce nemţesci	57.45	57.55
London (pe poliţa de trei luni) .	117.05	117.15

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 4 Aug. şi 4 Sept. imob. rĕmasului după Pavel Macskasi în Oşorhei; în 1 Iulie imob. lui Ioan Papp în Cluj (trib); în 8 Iulie şi 8 Aug. imob. lui Ioan Ciora în Veştem (trib. Sibiiu); în 2 Iulie imob. lui George Miheţ în Brad (judec. cerc. Baia de Criş); în 26 Iunie şi 26 Iulie imob. lui Martin Henning în Jidvei; în 24 Iulie imob. lui Teodor Deoca în Chessler (judec. cerc. Husussĕu); în 14 Iulie şi 17 Aug. imob. lui Leopold Edényi în Boarta (judec. cerc. Mediaş); în 24 Iulie şi 24 Aug. imob. lui Friederic Sporer în Sighişoara (judec. cerc.); în 13 Iulie şi 13 Aug. imob. lui Iosif Gross în Petroşeni (judec. cerc. Haţeg); în 28 Iunie depositul de mărfuri şi mobilele lui Petru Filczus în Cicsereda (trib.); în 6 Iulie şi 5 Aug. imob. lui Francisc Nagy în Seplac; în 28 Iunie şi 28 Iulie imob. lui Ipatrie Burdulean şi soţi în Iadul-mare (judec. cerc. Teaca); în 3 Iulie şi 3 Aug. imob. lui Iosif şi George Borza în Abrud (judec. cerc.); în 6 Iulie şi 13 Aug. imob. lui Iosif Miske în Şalcău (judec. cerc. Mediaş).

Nr. 4. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă bĕtrânul neputincios Ioachim Marcu în parochia de cl. III din Tĕu ppresbiteratul Mercurii, în urma cererei parochului şi a dechiaraţiunei şi decisiunei sinodului parochial respectiv, ţinut în anul 1879 şi a părintescei încuviinţări, din partea prea venerabilului consistoriu archidiecesan la 3 Aprilie 1880 Nr. 1235, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai sus amintitul post de capelan sûnt a treia parte din toate venitele parochiale în sumă de 200 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi trimite suplicele lor instruate conform „statutului organic" o. d. adm. ppresbiteral Ioan Droc în Mercurea, dintre cari, cei cu pregătire mai mare vor fi preferiţi la alegere.

Tĕu, 27 Maiu 1880 c. v.

Comitetul parochial
Ioachim Marcu m. p.,
preşedinte

În conţelegere cu comitetul protoprebiteral.

Oficiul protopresbiteral tractual:
I. Droc m. p.,
adm. protop.

Nr. 151. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Boiu de clasa a treia protopresbiteratul Geoagiului I se escrie în urma înaltei încuviinţări consistoriale din 18 Martie a. c. Nr. 1075. B. concurs a doua oară, cu termin de 4 sĕptĕmâni dela ântâia publicare.

Emolumentele sûnt:

4 jugere pămênt arătoriu, dela 110 familii câte o mĕsură mare de cucuruz sfêrmat, şi stola usuată, care toate computate în bani dau laolaltă un venit anual de 212 fl. 60 cr. v. a.

Concursele instruite în sensul prescriselor statutului organic şi a regulamentului provisor din 1873 sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Hondol, 3 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresb. al Geoagiului I.
Vasilie Pipoş m. p.
protopresbiter.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţerei grătuite şi franco. [42] 1

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 69. Sibiiu, Sâmbătă 14 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de doue ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iunie 1880 a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întărḑie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 13 Iunie.

Luni va fi a șeptea aniversare a doliului după moartea Marelui Andreiu Șaguna. Obiceiul, ne prescris, dar urmat în multe părți locuite de creștini de ai nostri, ar fi împlinit. Jelea, după același obiceiu, ar fi cu ḑiua de Luni, terminată.

Obiceiul și forma sûnt de multe ori goale de simburele lor de simțemêntul, care ar avè sĕ le umplă, dar simțemêntul de altă parte în cele mai multe casuri produce și obiceiul și forma.

După obiceiu și formă, Luni am sta mai pre urmă la mormêntul aceluia, care ne-a lăsat mii de mii de suveniri plăcute, dintre care și cea mai de pe urmă, chiar și unică fiind, ne încălḑesce inima de ajuns, ca lacrimile sĕ pornească șiroaie pe amêndoi obrazii la vale, testând, că simțim perderea, ce am îndurat și scim aprețuì ce comoară bogată este pe veci și pururea acoperită cu peatra deasupra mormêntului. După obiceiu și formă; căci cine va fi în stare sĕ înfrêneze inimile adevĕraților fii sufletesci ai reposatului Părinte sĕ nu meargă și de acì încolo sĕ înalțe o rugăciune cătră ceriu și sĕ depună o lacrimă și o cunună pe mormêntul, care ascunde unicul meteor național, ce a luminat în lunga noapte de seculi deasupra capetelor noastre, ca sĕ vedem și noi lumea și lumea sĕ ne vadă și sĕ nu ne mai ignoreze. Sĕ nu gândească nimenea, că nu sûntem destul de calmi, când vorbim de momentul, ce ne revoacă în memorie acel pătrariu de secul, în care Românii din Transilvania și Ungaria au avut și ei serbătorile, în care și-au serbat reînvierea națională și bisericească. Provocăm pre ori și care sĕ asemene trecutul dinainte, și timpul după acel pătrariu de secul, și va afla, că faptele din acesta sûnt cu mult și cu mult mai strigătoare; ele ne dovedesc că vorbim despre un timp ilustru cu gură prea domoală.

Încheind așa dară Luni acel timp, în care în tot anul la ḑiua morții marelui reposat ne aduceam aminte unii, ne duceam și la mormênt alții, ca sĕ dăm tributul inimei noastre reposatului de cea mai pie memorie, sĕ rugăm pre Dḑeul viilor și morților, sĕ păstreze spiritul lucrărilor reposatului deapururea în poporul nostru.

Despărțindu-ne cu astfeliu de rugăciune de mormêntul cel atât de prețios pentru toți sĕ depunem pre dênsul și repețitul vot: că ne vom da toate silințele ca în viitoriu sĕ umblăm pe cărările, care ni le a însemnat prin ostenelele sale până a fost în viață și pre care le a eternisat prin așeḑămintele, ce le-a creat și ni le-a lăsat drept moștenire în mărețele și epocalele sale opuri și în bogatele mijloace, prin care sĕ ni se înlesnească păstrarea și folosirea așeḑămintelor ficsate în opurile sale.

Votul nostru însĕ sĕ fie mai pre sus de ori ce obiceiu și formă. Votul nostru sĕ fie însoțit de cea mai energică, nestrămutată voință, că dacă am negles ceva până acum, sĕ îndeplinim, și din ceea ce ne a remas pe viitoriu de împlinit sĕ nu negligem, ci precum dênsul a fost creștin, Român și patriot în cel mai riguros și sublim înțeles al cuvêntului și noi se remânem creștini, Români și patrioți adevĕrați.

Spiritul lui va plana atunci pururea deasupra noastră și cu „dulci și blânde șoapte“ ne va ḑice din sferele înalte în care se aflā: „Din faptele voastre vĕ recunosc, că sûnteți adevĕrații mei fii sufletesci!“

Și planând astfel spiritul lui deasupra noastră, încuragiândune cu astfeliu de inspirațiuni nu vom avè a ne teme de năvălirile, ce s'au pornit de un timp încoace asupra noastră, de năvălirile, care vor sĕ smintească pre creștinii nostri în credința lor străbună, de năvălirile, care se încearcă a ne înstrăina de naționalitatea noastră și de acele, care vor sĕ turbure în noi probatul simț patriotic.

Fie așa dar ca ḑiua, în care vom celebra cea din urmă solemnitate de jale la ḑiua morții Marelui archiereu și bărbat al națiunei și de stat sĕ fie ḑiua, în carea sĕ se reînnoiască asupra noastră binecuvêntarea părintească însuflețitoare la fapte, prin care un popor reînviat de dênsul sĕ prospereze acum și în generațiunile viitoare, și precum astăḑi și în viitoriu deapururea, din generațiune în generațiune, sĕ fie binecuvêntată pomenirea regeneratorului nostru!

Revista politică.

Sibiiu, în 13 Iunie.

Abia s'au închis porțile dietei unguresci și se și fac pregătiri pentru deschiderea delegațiunilor. Marți în 10/12 Iunie a avut loc în Viena sub presidiul Maj. Sale un consiliu de ministri, care a desbătut asupra bugetului comun și asupra terminului, când sĕ se conchieme delegațiunile. Mai multe ḑiare susțin, că sesiunea delegațiunilor se va începe în jumĕtatea cea din urmă a lunei lui August în Budapesta.

Cestiunea Arab-Tabiei este resolvată, după cum indicasem în nrul trecut.

In Bucuresci, ḑice „D. Ztg.“ sûnt nemulțămiți cu resolverea aceasta, de oare-ce însĕ Rusia în interesul clientei sale (Bulgaria), nu s'a mulțămit cu alte propuneri, vor trebuì, bine reu, sĕ se acomodeze și cei din Bucuresci, pentru ca sĕ aibă odată o graniță definitivă între Bulgaria și Dobrogea. La România vine Arab-Tabia proprie și întărîturile de pe înălțimile Dejumen-Tabiassi și Ielianli-Tabiassi; la Bulgaria remâne partea sudostică a Silistriei cu fortul Ordu-Tabiassi. Fiindcă acest din urmă dominează Dunărea, podul dela Călărași la Silistria este imposibil. În România cred oamenii în eventualitatea unei ciocniri cu vecinul bulgar (Dacă Europa preparează ciocnirea! Red.).

Concentrațiunei de trupe în Dobrogea urmeaza alta la Bucuresci. La Crivani se construesce un lagĕr de 20,000. — Ministrul president Brătianu se află la Sinaia, la Domnitoriul.

Conferența dela Berlin e aproape de sfêrșit, se ḑice din unele părți. Comisiunea delegaților s'a unit asupra graniței în Epir și Tesalia. La 25 l. c. ambasadorii se vor întrunì, sĕ aprobeze granița cea nouă și se subscrie protocolul. Ce va ḑice Poarta? ce vor ḑice Albanezii? Vom vedè după aceasta. Agitațiunea între cești din urmă este earăși în crescere.

Dela Scutari se telegrafează, că acolo s'a întrunit comitetul ligei în Eski-Sarai. Acestuia au descoperit delegății trimiși la Dulcigno, că poporațiunea crestină, ca și cea mahomedană din Dulcigno este

---

FOIȚA.

Din memoriile lui I. Heliade R.

Georgiu-Lazar
(3 Urmare).

Elevii lui Lazar deteră învederate probe de zel și de capacitate. Eforia scoalelor începu a provedè spre a înmulțì catedrele românesci și spre aceasta sĕ trimită câțiva juni în Europa spre a se instruì mai bine. Se aleseră părintele Euphrosyn Poteca [1]) I. Pandcli, C. Moroiu, al patrulea, eram sĕ fiu eu, ci îmi luà locul S. Marcovici, și remăseiu tocmai la timpul mesei pe din afară. Eram trist, și mai vêrtos că mĕ credeam ca tot omul, că nimeni nu era așa ca mine, mai vêrtos pentrucă sciam a face și la versuri. Nu trecu mult și'mi mai trecu întristarea, mĕ mai consolaiu, pentru că mĕ aleseră tare și mare dascăl (ci eu ḑiceam profesor), de ajutoriu lui Lazar la aritmetică și geometrie cu 100 lei pe lună. Mĕ consolaiu, veḑi bine, când vĕḑui, că pe fie-care lună aveam sĕ am câte un capital ce îmi imaginam a mi'l face încelând la epitropi și făcêndu-le carte câte douĕ rubiele una.

Nu mult după aceasta eforia mai așeḑà în scoala română alte douĕ catedre, una de limba latină, și alta de cea franceză. Pentru amêndouĕ fu numit profesor reposatul Erdeli. Acesta, își începu lecțiele, și în oarele sale de recreație traduse în românesce pe Avarul dela Moliére, și pe Pompeiu dela Corneille, pentru junii Români ce se întreceau și ei sĕ facă teatru românesc pe când Grecii representau pe Agamemnon, Achille, Polyxene, moartea lui Cesar etc.

Lazar ajunsese cu filosofia în Metafisică, și fiind că avea și altă lecție de Trignometrie, clasa de logică remăsese vacantă. Ca sĕ poată ajunge și la alți juni, ce veniră mai în urmă spre a asculta logica, fu însărcinat și cu această clasă tot Erdeli. Acesta traduse logica lui Condillac și o predete elevilor sei.

Aceasta supĕrà pe Lazar, căci se confunda sistemele: se simția nevoit sau el de a abandona pe Kant sau Erdeli pe Condillac. Lazar cu toate că cunoscea bine limba franceză, — căci trăise mult între Francezi în armata lui Napoleon, care îl admirà adesea dinpreună cu Francezii lui, — însĕ despre filosefia acestora, ḑicea, că se cuvine sĕ'și scoață căciula (espresie a lui) înaintea celei germane, și prin urmare pe Condillac, cu tot metodul lui analitic nu îl avea de un ce mare în filosofia secolului nostru.

Acea logică însĕ 'și-a dat fructele ei: căci elevii vechi o copiară, mai vĕḑură și alte căi, și se duseră se o asculte ca auditori de curiositate. Comparația ce avură ocasie de a face între doi filosofi, îi îmboldì peste curênd a se duce ca auḑitori în domnirea lui Sutzu, când se împliniseră bine scoalele elenice sub direcția reposatului Vardalach. Acesta pe lângă lecțiile de literatură înaltă cu analisa poeților elenici făcu un curs de Retorică și de filosofie nouă (Ideologia lui Tracy).

Iatropol mai dinainte încă făcuse acest curs de Ideologie, cum și de matematicile lui Lacroix.

Canella începuse cursul de Matematice traducênd în grecesce pe Francoeur, dă lecțiuni asemenea de geologie și de istorie naturală.

Genadiu, dând lecțiuni în analisa Orațiunilor lui Demostene, Pentru Coroană și Phylippicele, făcu și un curs splendid de istoria universală.

Trei filosofi se auḑiau în anii aceia pe catedrele capitalei: Kant, Condillac și Tracy, și trei matematici: Volf, Lacroix și Francoeur. Clasele de Retorică și litaratură înaltă aveau peste cinci-ḑeci de scolari, deja filosofisați.

Scoalele cu adevĕrat, afară de a lui Lazar, nu erau pe atunci patriotice sau naționale; prin dreapta judecată însĕ a profesorilor de atunci greci, de contra cesiunei ce are a se face cu dênsa Muntenegrului, că este gata a se lupta contra puterei şi se roagă de ajutoriu. Deci s'a hotărît în unanimitate a se trimite la Dulcigno 3000 feciori, trupe de munte. Şi Hodo-beg avea se plece în 11/23 l. c. la Dulcigno, pentru ca sĕ conducă lucrările de fortificaţiune. La triburile din Vilaietul Prizrendului s'au dus alţi trimişi cari se întrevină pentru a li se da ajutoriu barbaţilor apţi de luptă. Se vede că ofensiva contra Muntenegrului va pornì dela Tusi.

---

[1]) Euphrosyn Poteca, mai înainte de a fi trimis în universitatea dela Pisa, fusese profesor în scoala elenică de începĕtori și apoi în sântul Savva pe lângă Lazar de geografie. Vom vorbì airea mai mult despre acest bărbat.

Poarta joacă o diplomaţie ciudată. Ea nu se opune puterilor întrunite în conferenţa dela Berlin. Ea telegrafează însĕ ca respuns Albanezilor îngrigiaţi, că conferenţa are sĕ'i sfăşie în hatîrul Greciei, că dênsa (Poarta) oficial nu poate împedeca tăierea unei părţi din Albania, însĕ ligei — şi aici vine curiositatea din rostul Porţii — i stă în voie a'şi apĕra teritoriul. Veisil-beg anunţă dela Prevesa, că Toscii vor apĕra contra Grecilor Ianina şi teritoriul mărginaş. În ḑiua de Rosalii a fost la Sem o ciocnire între păstori muntenegreni şi albanezi.

Generalul Cialdini este earăşi denumit ambasador la Paris. Denumirea aceasta a făcut sensaţiune. Însĕşi foile ministeriale sûnt surprinse de denumirea aceasta; cu toate aceste „Opinione“ susţine, că este foarte plăcută lui Grèvy şi lui Gambetta. — Gambetta a raportat în ḑilele aceste un succes oratoric estraordinariu, apărând amnestia generală pentru toţi condamnaţii politici dela 1870—1871.

Italia tot mai speră că Europa i va da un mandat în peninsula balcanică.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Şedinţa dela 5 Iunie nou.

(Urmare).

Adolf Zay: Motivarea detaiată, de care s'a împărtășit proiectul din partea referentului și a comisiunei juridice, me dispensează de a vorbì și eu mai pe larg în meritul cestiunei, deci me voiu silì a fi scurt. Necesitatea urgentă de o procedură mai corespunḑĕtoare pentru regularea posessiunei în Transilvania se dovedesce mai eclatant prin datele ce se cuprind în espunerea de motive a ministrului de justiție, din care se vede, că în 10 ani de ḑile s'au efectuit numai 94 comassări și 88 de regulări împreunate cu comassări.

Acesta e un numer atât de neînsemnat față cu 2,500 comune încât este de ajuns ca sĕ ne convingem că procedura de pănă acum și organele funcționătoare nu 'și-au împlinit chiămarea. Proiectul guvernului voiesce sĕ corespundă acestei necesităţi cu cea mai sinceră bunăvoință, însĕ după părerea mea nu 'i-a succes pe deplin, pentrucă proiectul lui este un schelet foarte sec și nu conține toate dispozițiunile puse în perspectivă prin §. 80 din art. 53 ex 1871. Dar cu mult mai bine 'și-a împlinit chiemarea comisiunea juridică, al cărei operat se află înaintea noastră, noi sûntem datori cu mare mulțămită și recunoscință membrilor, dar mai cu samă referentului acestei comisiuni pentru zelul cel mare și cunoscințele de specialitate ce le-a desvoltat întru lucrarea acestui proiect, căci după părerea mea testul comisiunei corespunde pe deplin scopului.

Comisiunea juridică cuprinde într'un întreg organic toate dispozițiunile ce se referesc la cestiune. Regulează lucrările pregătitoare, procedura meritorià, esecuțiunea și remediele de drept și pe aceste din urmă într'un mod foarte liberal.

Eu afară de acestea me voiu provoca numai la unele dispozițiuni speciale, care lipsiau din proiectul guvernului și anume că în viitoriu procedura de regulare a posessiunei nu se va începe într'un mod ofensiv prin acțiune ci prin rugare într'un mod mai conciliant care eschide ori ce inimiciție și gelosie. Aceasta mesură se pare a fi neînsemnată, eu însĕ sûnt convins, că prin aceasta procedere mai domoală se vor delătura foarte multe greutăți.

Altă dispozițiune foarte corespunḑĕtoare este întroducerea comassării parțiale. Domnul deputat George Pop a ḑis că situațiunea topografică a Transilvaniei nu este prea acomodată pentru comassare și în genere pentru regularea urbarială. Temerile dsale poate că dispăreau, dacă reflecta la §. 24 din testul comisiunei, prin care se concede și comassarea parțială și la §. 7, prin care unele locuri sterile și preste tot locurile, cari nu merită a fi cultivate și nu se pot pune într'o paralelă cu pămênturile roditoare, se scot de sub regulare. Este mai departe o dispozițiune foarte corespunḑĕtoare că în viitoriu ingineriul mesurătoriu se va potè trage în cercetare disciplinară, căci esperiența ne a aretat, că în Transilvania inginerii încheiau contract, se întroduceau după toate formele în teritoriul de mesurat și după ce primiau antecipațiunea se duceau acasă cu banii fără ași fi făcut datorința.

Inainte de a'mi încheia discursul vreau sĕ atrag atențiunea casei la doue împregiurări: ceadintâiu este — și cu aceasta me adresez către dl ministru de justiția — că și pănă acum nu numai defectele procedurei au fost causa, de în Transilvania s'au efectuit atât de puține regulări de posessiune, ci în mare parte causa a fost numĕrul necorespunḑĕtor al organelor procedătoare și în parte necualificațiunea acestor organe. Mai adaugă apoi, că judecătorii esmiși încă au căḑut sub faimoasa sistemă intercalară și astfeliu a fost posibil ca în Sibiiu sĕ stagneze causele urbariale trei ani de ḑile, căci în anul prim referentul respectiv n'a lucrat, pentru că era morbos, în anul al doilea n'a lucrat, pentru că căpetase concediu din causa morbului, ear în anul al treilea nu s'a lucrat nimic, pentru că postul judelui pensionat, după sistema intercalară nu s'a întregit. Potem noi face deci cele mai bune legi, dacă dl ministru va urma și în viitoriu sistema de până acum, ele vor remânè numai pe hărtie. Dl ministru sĕ se îngrigească ca pentru punerea în lucrare a acestei legi sĕ aplice judecători cualificați și în numĕr corespunḑĕtor.

A doua observare am sĕ o fac contra domnului deputat Ugron Gábor. Dsa negreșit din cele mai bune intenţiuni pentru locuitorii din fundul regiu doresce ca proporţionarea posessiunei de pre acel teritoriu sĕ nu remână în suspenso. Dacă dsa cetea cu mai multă atențiune §. 37 din proiect, negreșit că nu avea aceste nedumeriri, pentru că în acel §. nu este vorba de suspendare, dar sĕ nu se teamă, căci pentru aceasta referințele economice și de posessiune, de cari a amintit dsa, nu vor remânè neregulate, căci le vor regula aceia, a căror proprietate sûnt. Dacă va mai avè lipsă de deslușiri i le voi da atunci, când se va desbate §. 37.

Dl deputat însĕ — și în această privință calcă pe urmele vecinului seu, a dlui deputat Parteniu Cosma, — s'a provocat la împregiurarea, că §. 82 din art. 53 ex 1871 nu s'a înactivat. Sûnt convins, că dacă dl deputat ar cunoasce cestiunea, despre care a vorbit, ar fi vorbit într'alt sens despre dênsa. Scie dl deputat despre ce este vorba în §. 82 din art. 53 ex 1871? Este vorba de o faptă a justiţiei de cabinet și eu așa cred că dl deputat nu este prea mare amic al justiției de cabinet.

Paragraful 82 adecă, o cestiune, care se ţine curat de sfera de activitate a judecătoriului, anumit cestiunea curat juridică, dacă anumite teritorie sûnt sau nu de natură urbarială? care o decisese judecătoriile deja în douĕ instanţe, o sustrase în instanţa a treia dela judecătorii, și așa legislativa s'a amestecat în afacerile justiției și a comis cum am ḑis o faptă de justiție de cabinet fără părechiă. Me încred în liberalismul stimabilului meu amic, că nu va sprigini pe nime în asemenea fapte de arbitriu și spoliațiune de drept. Dar se poate că zelului prea mare al dlui deputat 'i lipsesce și substratul, pentrucă sub pressiunea nedreptului §. acele referinţe s'au regulat prin împăciuiri; fostii proprietari s'au împăcat cu fostii iobagi, așa că cel puţin pentru Săliște și Talmaciu o regulare ulterioară nu mai are nici un substrat.

După acestea declar că primesc proiectul comisiunei juridice de basă la desbaterea specială și nu pot sprigini propunerea de amênare a dlui deputat Parteniu Cosma, dar primesc proiectul de resoluțiune al dlui deputat conte Lonyay. (Aprobări).

Contele Bánffy Béla se vede îndemnat a lua cuvêntul numai din motivul, că deputatul George Pop au vorbit de „deputaţi ardeleni.“ Noi, ḑice oratorul, sûntem deputaţi aleși în Transilvania, dar sûntem deputaţi și ai Ungariei, ca ori și care deputat din Ungaria. (Aprobări vii). Noi nu avem interese speciale contrare intereselor Ungariei, pentrucă nu e un interes special, ci un interes pentru ţeara întreagă, dacă într'o parte a ţerei se regulează referinţele și dacă se înlesnesce regularea. (Aprobări generale).

Şi ce cerem noi? Doară ceva deosebit? Estinderea posessiunei? Despoiarea altora de proprietatea lor? Nu, noi cerem numai simplificarea și accelerarea procedurei și înlesnirea regulărei. Aceia cari nu au interes la aceasta — nu vreau sĕ numer și pe dl deputat (Pop) între dênșii — pot sĕ aibă scopuri laterale. Interesul nostru însĕ cere regularea. (Aprobări).

Ministrul president Tisza Kálmán cere mai ântâiu sĕ se primească proiectul de lege, după aceasta întorcêndu-se contra deputatului Pop ḑice: Dl deputat s'a esprimat în această casă cu privire la limba maghiară: „nici aceasta nu e un lucru așa mare, nu o vom învĕţa, vom ocolì legea“ (Dl George Pop clătină din cap). Aceste sûnt cuvintele proprii ale dlui Pop, după cum le-am cetit din notiţele stenografice.

Cumcă legea, de care e vorba, n'a fost o lege de naționalități, aceasta s'a demonstrat pe timpul când s'a discutat; scopul ei a fost: a promova interesele locuitorilor nemaghiari, căci le va fi de folos a cunoasce limba oficială a statului. Dacă atunci s'au amintit unii scrupuli de naționalități — cu toate că eu nu'i ţin de îndreptățiți — fiecare dintre domnii deputați a avut dreptul sĕ dea espresiune nedumeririlor sale față cu proiectul în curgerea discusiunei, dar dacă un deputat ḑice acum când legea e creată, în casa representativă, că vom ocolì legea, me rog de iertare, aceasta nu e permis nicăiri în lume. (Aprobări viue). Voiu sĕ amintesc numai un lucru și acesta e, că dacă respectivii nu vor învĕța limba maghiară, aceasta va fi în prima linie spre paguba lor. Aceia cari vor agita în direcțiunea aceasta, cari vor stăruì ca sĕ se realiseze cuvintele „vom ocolì legea“, vor afla între toate împregiurările în Ungaria un guvern, care va paralisa stăruințele agitatorilor și va validita legea și preste capetele lor. (Aprobări viue. George Pop clatină din cap). Repet, am cetit însemnările stenografice din cuvênt în cuvênt.

Incât pentru proiectele de resoluțiune voiesc a face unele reflecsiuni. Despre proiectul deputatului Parteniu Cosma nu voiu vorbì, pentru că acela întru cât cuprinde pre lângă propunerea de a se respinge proiectul de lege în desbatere și alte lucruri, aceste sûnt de natură juridică; despre aceste se vorbească alții. Vin la proiectul lui Ugron Gabor. Acesta cere ca lucrările pentru catastrul definitiv sĕ se aducă în legătură cu regularea proprietății și transpunêndu-se în Transilvania statul sĕ supoarte spesele de mesurare.

Sĕ me iertați, dar comassarea s'a facut în cea mai mare parte a țerei așa că spesele mesurării le au plătit privații, dar și natura lucrului cere ca nu statul ci privații se supoarte spesele de mesurare. Deci se me ierte dl deputat, dar dorința dsale ca statul sĕ plătească aceste spese, trece preste marginele sacrificielor ce le potem cere dela stat, deci vĕ rog se nu primiți proiectul de resoluțiune al dlui Ugron.

Ministrul president nu se învoiesce nici cu propunerea lui Lonyay, ci cere, ca proiectul de lege în discusiune sĕ se primească cu delăturarea tuturor celorlalte propuneri.

George Pop ia cuvêntul în cestiune personală și pentru a rectifica sensul cuvintelor sale rĕu înțelese: Inainte de toate resping insinuațiunea că ași fi ḑis sĕ nu respectăm o lege sancţiunată. Eu prin dechiarațiunea mea am voit numai sĕ arĕt soartea acelor legi, care sûnt lipsite de basa morală. Dintr'altele dechiar că eu, care 'mi-am priceput și pănă acum datorinţele mele patriotice și le am împlinit și fără de amerinţările dlui ministru president, mi le voiu împlinì și în viitoriu și nu voiu da ocasiune dlui ministru president ca sĕ'și validiteze amerinţările sale faţă cu mine pentru a'și câștiga prin aceasta nu sciu ce feliu de ovațiuni. (Aprobări vii în stânga estremă).

Bokross Elek nu primesce propunerea deputatului Parteniu Cosma, pentrucă chiar și în casul, când ar fi de lipsă sĕ se aducă o lege de procedură specială pentru comassările din Ungaria, aceea nu ar fi identică cu cea din Transilvania.

Incât pentru legea relativă la Săliște, Tălmaciu și Bran, aceea se ţine de dreptul material și nu poate încape în cadrul procedurei. Dealtmintrea crede că nici nu prea este lipsă de ea, pentrucă în Tălmaciu și Săliște cestiunile de controversă s'au aplanat deja prin împăciuiri și crede că tot asemenea va urma și cu Branul. Lui Zay 'i reflectează că nu are drept când afirmă, că acolo s'a comis un act de justiţie de cabinet. Legislaţiunea din 1871 pentru acea a aflat de lipsă o lege specială pentru acele teritorie, pentrucă acestea au aparţinut mai nainte comitatului Albei superioare și pe acel timp s'au desvoltat într'ênsele referinţe urbariale, și chiar modificările în referinţele de posessiune, cari au urmat sub dominaţiunea săsească, au provocat necesitatea de a se face provisiune specială pentru aceste teritorie.

In privinţa rescumperării sesiunilor alodiale oratorul observă, că aceasta nu e numai o cestiune transilvană ci este generală, căci și în Ungaria se află referinţe de această

---

ilustră momorie în istoria regeneraţiei Greciei, prin lealitatea ior şi recunoscinţa ce totdeuna arĕtau către hospitalitatea Românilor, ajunseră cosmopolite. ²) Filosofia înfrăţise oare cum pe elevii greci cu elevii români; căci Grecii începuseră a perde sau a abandona rugina pedantismului vechiu, ce necunoscênd sciinţele credea de mare procopseală ablativii absoluţi; farmecul frumtseţei limbei elenice şi fanatismul, ce putea acesta insufla celor ce se păsceau numai într'ênsa, începuse a se retrage şi a face loc adevĕrului sciinţelor. Profesorii greci spuneau neîncetat în clase, că Grecii sûnt datori recunoscinţă ambelor noastre ţeri, căci aceste mai mult de un secol cu mari spese ţinură scoale şi profesori, spre cultura Grecilor, şi spre întreţinerea limbei lor străbune şi a focului sacru de naţionalitate, ce nu putea afla cămin în pămêntul Themistoclilor şi Leoniḑilor. Platon era străin în Hellada şi afla hospitalitate în casa Brâncovenilor. Românilor ear le ḑicea sĕ fie blânḑi, demni de părinţii şi străbunii lor generoşi, şi urmând începutului lui Lazar, sĕ caute a'şi regenera naţionalitatea. ³)

(Va urma).

---

²) Neophit Duca nu era aşa: tipărind enciclopedia sa, dă un proiect către eforia scoalelor, spre a aşeḑa scoale elenice prin toate satele, şi învĕţând copii sătenilor această limbă, vor ajunge Românii peste o generaţie douĕ a uita această limbă barbară, şi a vorbì pe a lui Platon. Tipărì spre aceasta şi cărţi, înadins vocabular, dialoguri, în limba elenică antică.

³) Am auḑit odată pe Genadiu în clasă ḑicênd către elevii sei: „Copii! blăstemul meu vĕ las la câţi vĕ veţi face dascàli, bateţi din toate puterile la Greci fanariotismul şi la Români ciocoismul şi fanariotismul şi mai mult; căci acesta acì în ambele principate s'a încuibat, şi acì va avè a da cele mai funeste resultate. Fanarul nu va mai fi în Constantinopole, ci în Bucuresci şi în Iaşi. Aventurierii nostri Români — căci toată ţeara din pĕcate îşi are aventurierii (τυχοδιοντοι) sei. Aventurierii vostri vor întrece odată pe fanarioţi, căci sûnt pui de ciocoiaşi, crescuţi în scoala fanariotă.“ Cand se liberà Grecia, nu se dete drept de cetăţenie Fanarioţilor. La noi însĕ ajunseră a dirige opinia publică.

natură. Transilvania nu poftesce pentru sine lege specială în această privinţă.

Deputatului George Pop 'i reflectează, că chiar dênsul (adecă oratorul) a fost acela, care nu a fost mulţămit cu proiectul guvernului din causă că era prea scurt şi dedea ministrului mână prea liberă, şi a dorit ca procedura întreagă sĕ se reguleze prin lege.

In fine, ḑice oratorul, dl Pop se miră foarte şi află lucru suspiţios, că eu la încheierea discursului meu am recomandat proiectul de lege bunăvoinţei fraţilor nostri din Ungaria şi la aceasta el esclamă cu durere, că dênsul nu are fraţi în această casă. Această respingere a frăţietăţii eu nu o aduc în legătură cu naţionalitătea, ci o restring numai la persoana dsale, pentrucă înaintea mea fraţii nostri de limbă română sûnt chiar aşa fraţi cu noi ca şi cei de limbă maghiară. (Aprobări în centru). După acestea recomând proiectul de lege spre primire.

Pauler Tivadar (ministru de justiţie): Onorată Casă! Acel fapt simplu statistic, că de 6 ani de ḑile numai un percent al comunelor din Transilvania s'a bucurat de regularea posessiunei urbariale, acel fapt simplu a fost sau putea sĕ fie de ajuns ca sĕ atragă atenţiunea guvernului asupra acelor referinţe. Dar la aceasta s'au mai adaus în această privinţă reclamaţiunile şi plânsorile cercurilor celor mai competente, şi dacă a mai potut sĕ aibă cineva îndoieli despre urgenţa acestei legi, discursurile de aḑi 'l-au putut convinge despre contrariul.

Principiul ce 'l-a urmat guvernul aici, a fost acela ca sĕ nu se facă schimbare în dreptul material, ci numai în dreptul formal şi sĕ se întroducă în procedură şi în cestiunile ce stau în legătură cu ea astfeliu de înlesniri, cari sĕ facă posibilă descurcarea acestei cestiuni atât de importante. Dacă guvernul la resolvirea acestor cestiuni a fost avisat în prima linie la svatul şi cooperarea acelor bărbaţi, cari cunosc mai de aproape referinţele Transilvaniei, acesta e un lucru prea natural; dar de altă parte a avut în vedere acele interese mari, cari din punct de vedere al ţerei şi al guvernului nu cunosc nici o deosebire între cetăţenii statului, ci mesură pentru fie-care cu mesură egală, făcênd dreptate fiesce-căruia, fie el proprietariu mare, fie proprietariu mic.

Incât pentru părţile speciale a procedurei, guvernul prin proiectul seu original a voit sĕ le facă pe calea ordinaţiunilor ce le ar fi dat pe basa mandatului cerut dela dietă. Comisiunea juridică însĕ a dorit sĕ le esecuteze cel puţin în parte în lege însaşi şi eu me învoiesc pe deplin cu aceasta. Dar şi acum s'au reservat pentru mandat unele părţi foarte însemnate, şi togma aceste ordinaţiuni, cari se vor da în spiritul legei 'mi vor da ocasiune ca sĕ satisfac dorinţelor de a delătura unele defecte din procedură, cari s'au descoperit aici.

Ce privesce frecuenţa tribunalelor şi a judecătorielor din Transilvania, am dispus, precât s'a putut între marginele inamovibilităţii judecătoresci, ca numerul acelora sĕ se aducă într'o proporţiune dreaptă şi încât prin procedura aceasta s'ar cere sporirea personalului judecătoresc — ceea ce eu cred — nu voiu întrelăsa a venì cu propuneri în această privinţă la bugetul procsim. Dealtmintrea stabilirea numerului judecătorilor şi aşa cade în competenţa legislativei şi se va şi face prin lege.

Aceste premise, de oarece lipsa urgentă a acestei legi e afară de toată îndoiala, de oarece principiul acestei legi după convingerea mea este, a face dreptate pentru fiecare fără diferenţă, de oarece defectele eventuale se pot corege şi îndrepta la desbaterea specială, eu rog pe onorata Casă sĕ binevoiască a primì proiectul de lege în genere de basă la desbaterea specială.

Inchiḑêndu-se desbaterea generală deputatul Ugron 'şi retrage propunerea sa în favorul propunerei lui Lonyay. Presidiul punênd după aceasta la votare propunerile deputaţilor Parteniu Cosma şi M. Lonyay, acestea cad amêndouĕ şi se primesce proiectul de lege de basă la desbaterea specială.

(Va urma).

Anti-reflecsiuni.

Domnule Redactor! O aparenţă nesănĕtoasă pentru desvoltarea noastră bisericească-scolară pe a locurea este aceea,că cunoscêndu-se oare care scăderi păgubitoare în direcţiunea aceea şi eşind aceste la lumină cu simpla intenţiune de a chibzuì un mod spre îndreptarea şi delăturarea lor, — ceice după chemarea şi în consciinţa lor curată, ar trebuì sĕ le recunoască ca astfel sĕ nizuească a le îndrepta, — vin şi simulând cel mai mare interes pentru causa poporului, mistifică adevĕrul, nevoind a recunoasce situaţiunea în actualitatea sa şi celor ce au cutezat, a o descoperì, le dau proforma prelegeri instructive, ca astfel sĕ nu pătimească nimbul lor de pretinşi apărĕtori ai causei poporului.

Un articol şi nesce corespondenţe particulare, apĕrute nu de mult în preţuitul d-voastre jurnal, referitoare la giustările Românilor din colţul Trei scaunelor, — care deşi le recunoasce în toată goliciunea lor, tot Românul mai deştept şi binesimţitor, ce este câtva în curent cu viaţa politică şi bis. din părţile aceste, — se vede, că a gădilit într'un mod nu prea plăcut urechile dlor corespondenţi din nrii 55 şi 57 ai „Telegr. Rom.“ Nu voiu sĕ abusez de ospitalitatea prea on. redacţiuni făcêndu'mi observările prea scrupudoase la reflecsiunile cuprinse în corespondenţele din nrii citaţi, căci astfel s'ar deschide un teren de polemisare în coloanele jurnalelor noastre şi am perde din vedere scopul principal ce'l au corespondenţele ḑiaristice. Dară nici nu aveam de cuget, sĕ lungesc discusiunea pe terenul acesta, dacă dnii corespondenţi din acum numiţii numeri, nu şi-ar fi dat silinţa a espune într'un mod precât de optimistic, pe atât de necorect impregiurările din colţul Trei-scaonelor, interpretând pe de altă parte într'un mod sinistru intenţiunea comunicărilor de aici, care dealtcum — în privinţa sorgintei lor — nu stau în strênsă legătură una cu alta. Avênd deci în vedere numai chiarificarea adevĕrului în materia de faţă şi spre a declina însinuările nedrepte, făcute în lipsa de argumente mai puternice vĕ rog dle redactor sĕ binevoiţi a da loc numai în general, următoarelor anti-reflecsiuni.

Mai ântâiu dl adm. ppesc I. M. şi apoi un pretins „învĕţător al inţelegerei“ reflectează asupra giurstărilor din cottul Trei-scaunelor înfăţişândul prin pisme optimistice publicului cetitor şi încât ar recunoasce gravitatea situaţiunei — aruncă toată vina asupra împregiurărilor politice şi materiale, în care ne aflăm ba neajungêndule argumentele, merg şi mai departe şi acusă pe autorii corespondenţelor, că se retrag sau chiar îi paralisează în întreprinderile folositoare.

E drept, că avem sĕ ne luptăm cu grecutaţi pentru conservarea caracterului nostru confesional şi naţional pe alocurea şi aceasta n'a contestat-o nime, din contră s'a accentuat destul şi în acest preţuit jurnal. Ba tocmai pentru aceasta s'a atras atenţiunea organelor competente biser. ca sĕ aibă în deosibită vedere scoalele din părţile aceste şi — încât s'ar putè şi starea preoţimei, ca astfel biserica şi scoala, cu puteri unite sĕ resiste pornirei amenințătoare, ce se observă în unele locuri în contra naţionalităţii noastre. O greşală esenţială însĕ, ce nu se mai poate de tot justifica în timpii de astăḑi, este aceea, că spre a declina dela noi ori-ce responsabilitate pentru stagnarea poporului în oare care direcţiune, aruncăm toată vina asupra împregiurărilor esterne fară sĕ cugetăm, că la aceea trebue, sĕ avem pe drept şi noi o părticică bună. Căci văerarea aceasta atât de obicînuită, ce dovedesce de altcum numai o amplitudine ce am voì s'o ascundem, mai poate-se oare deplin rectifica când scim, că legea definesce raportul organelor statului cătră oficiele biser. scolare, şi când un conducĕtor consciu de chemarea sa, ar păşì cu toată energia la locurile competente pentru îndrumarea oficielor politice subalterne ce ar abusa, la observarea legei? Se poate întêmpla, ca sĕ nu fie toţi fraţii incoronaţi de deplin succes, prin o ţinută însĕ astfel pronunţată a resp. oficiu ppresb. li se taie curagiul unor primari şi notari comunali închipuiţi de a fi însuşi o ingerenţă nedreaptă şi un rol deciḑĕtor în afacerile scolare ale Românilor.

Cestiunea principală însĕ se reduce la aceea, ca mai ântâiu sĕ aducem scoalele noastre în stare corespunḑĕtoare, proveḑêndule cu toate utensiliile şi cu învĕţători apţi şi atunci atari scoli n'ar putè sĕ se declare — fără motive grave — de comunale, precum s'a întêmplat aceasta în comuna românească Vălcele, Sĕ fim drepţi şi sĕ nu depingem lucrurile cu astfel de colori ce nu corespund cu realitatea. De câţi-va ani, decând avem inspector reg. scol. pe dl Alecsandru Vajna, nici o confesiune din cele 5, ce locuesc teritorul Trei-scaonelor, nu s'a putut plânge asupră'i pentru vre o apĕsare nedreaptă şi pentru vre un zel prea mare întru înfiinţarea sforţată de scoli comunale. Ba chiar dacă a recunoscut scăderi în oare care scoale s'a mulţămit cu declarările liniscitoare a resp. parochi şi n'a voit sĕ esploateze situaţiunea pentru a se încărca de merite, câştigate în felul acesta. Servească spre dovedirea acestei aserţiuni împregiurarea, că în tractul Trei-scaonelor, câteva comune bis. din cele mai mici şi mai slabe, ba chiar şi filii ce au avut oare care scoale confesionale şi le-au păstrat până în ḑiua de astăḑi şi dacă au fost admonate li s'a dat timp destul spre a se conforma legei, luându-se în dreaptă considerare împregiurările materiale a le locuitorilor. Este un ce nechipzuit dară, a învinovăţì fără dreaptă causă organele statului pentru a vêrî sub mantaua lor neînteresarea noastră — precum face dl adm. I. — căci astfel, cu drept cuvênt le putem face antagonii nostri, în loc de a le scì câştiga prin o purtare conscienţioasă pe partea noastră promovând trebile scolare mai bine în chipul acesta, decât prin o ţinută nesigură capricioasă.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Părăstas). Luni, în aniversarea a şeptea dela reposarea Marelui Archiepiscop şi Metropolit **Andreiu** Baron de **Şaguna,** se va celebra părăstas solemn în biserica noastră din cetate, eventual la Reşinariu.

* (Necrolog). Astăḑi în 7/19 Iunie, în comuna noastră Botez ppialul Mureşului am înmormêntat pre: *German Niculae,* fost proprietariu, cantor şi învĕţător. Dênsul a fost conducĕtorul comunei noastre începênd dela anul 1848. A fost o pildă de virtute. Ca învĕţător la anul 1871 a pus temelie la un fond scolar. A dat dela sine 6 ferdele de ovĕs. Din acest mic început sub administraţia sa, astăḑi face capitalul întreg 163 fl. v. a. Biserica la anul 1861 nu avea de unde 'şi plătì darea, căci nu se scoteau cametele, astăḑi biserica are capital în bani la 217 fl. şi bucate la 160 ferdele. Ca tată de familie a dat o crescere foarte bună pruncilor sei. Viaţa îndelungată de 75 ani a acestui bărbat va fi neuitată între noi. Il plânge soţia sa Susana, cu care a vieţuit la 50 ani de căsătorie, fii sei: Iacob, învĕţătoriu şi cleric absolut în Dobra, Ioan, cleric absolut, şi profesor în Brad, Petru, coajutator, în funcţiele cantorale, ficele: Ana, şi Maria, nurorile, şi ginerii Alesandru şi Iacob, şi o mulţime de consângeni; Il plânge comuna noastră întreagă, ca pe un fiu credincios al biserecei, şi al naţiunei. Fie'i ţerină uşoară şi memoria neuitată!

Un amic întristat.

* (Incunosciinţare). Adunarea cercuală a despărţemêtului VII al asociaţiunei transilvane convocată prin onorata direcţiune pre 11 Iulie se va ţinè—în cas de timp frumos — sub renumita stâncă „Detunata“; — ear în cas de timp ploios, în Bucium-Cerb la locuinţa subscrisului.

Despre ce P. T. Domni participanţi prin aceasta se încunosciinţează.

Bucium în 11/23 Iunie 1880.

Alecsandru Danci,
primariu.

* (Advocat nou) Augustin Pop depunând decurând censura de advocat 'şi-a deschis cancelaria advocaţială în Lăpuşul-unguresc.

? (Hymen) Ni se anunţă din Curtici, că d-şoara Rea Silvia, fica d-lui paroch şi asesor cons. Moise Bocşan şi a soţiei sale Iulia Bocşan, s'a cununat în 8/20 Iunie cu domnul Teodor Ceontea, profesor la institutul pedagogico-teologic din Arad.

* (Sodalii români) din Braşov vor arangia Dumineca în 15/27 Iunie a. c. în Sala hotelului „Nr. 1“ la 8 oare seara o petrecere colegială cu producţiuue în cântări şi declamaţiuni după următoarea

Programă:

1. „*Cuvênt de deschidere,*“ de d-nul Dum. Badea sodal.
2. „*Deşteaptăte române.*“ esecutat de Capela militară.
3. „*Seara e tristă,*“ de Schipec, Chorul sodalilor.
4. Declamaţiune: „*Românul,*“ de d-nul St. Sarcu.
5. „*Marşul lui Mihaiu viteazul,*“ esecutat de capela militară.
6. „*Balcescu murind,*“ de d-nul Haller.
7. Declamaţiune „*Boul şi viţelul,*“ de d-nul G. Bogdan.
8. „*Nu te pot uita,*“ de Fl. Francheti, Chorul sodalilor.
9. „*Poutpouri de Paba,*“ esecutat de Capela militară.
10. Declamaţiune: „*Banul mărăcine,*“ de G. Opriu sodal.
11 „*Hora armatei române dela Plevna*“ de Chorul sodalilor.
12 „*Capela militară.*“

După producţiune urmerză danţ. Inceputul 8 oare seara. Intrarea de persoană 80 cr. v. a. Bilete se pot căpeta la Domnu J. Căpăţină şi la cassă.

* (In Borszék) staţiunea telegrafică este deschisă pe tot timpul cât ţine sesonul de scalde.

* (Arctium lappa) adecă brusturii şi urzicile sunt de present hrana multor sate din Ungaria. Aceste adecă se taie bucăţi, se presară cu tăriţe de sĕcară şi în formă de pâne se coc în cuptoare şi apoi se mâncă. Mare miserie aceasta!

* (Iesuiţii) alungaţi din Francia 'şi-au cumperat în Praga o casă cu trei etagiuri cu 53,000 floreni.

* (Chiţi). La Triest s'a signalisat lângă portul cel nou un chit de 4 metrii de lung, carele fu al cincilea în puţine ḑile.

* (Raritate). Femeia clopotariului reformat din Erdövidek a născut de curênd 4 copii, dintre cari numai unul mai trăesce.

* (Dobele) în Francia sunt cassate prin o ordinaţiune a ministrului de resbel Farre

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia Română

Şedinţa solemnă din 14 Aprilie 1880.

Membri presenţi: D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Fontanin M. A., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu Titu, Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Ionescu N, Maniu V., Aurelian P. S., Bacaloglu Emanoil, Brândză D., Fălcoian S., Felics I., Ghica I., Ştefănescu Gr., Vasici P.

Sub presidenţa A. S. R. Domnului.

Şedinţa se deschide la 1 oară.

D. Hasdĕu ca locţiitor de secretar general arată, că redactarea proceselor-verbale, relativă la desbaterea proiectului ortografic, este foarte grea, mai cu seamă din causa dorinţei vorbitorilor de a vedè espusă pe larg argumentaţiunea fie căruia, ceea ce s'ar putè face numai prin stenografie, d-sa 'i-a rugat pe toţi şi'i mai roagă a depune la secretariat note desvoltate despre fie-care discurs, ear' întru cât aceste nu se vor depune de cătră toţi, va fi silit a presenta într'un mod de tot sumariu numai resultatele discusiunei, de oarece ar fi o disproporţiune a da unele cuvêntări pe larg şi altele pe scurt.

Din temerea ca numerul membrilor sĕ nu se descompleteze, se procede la regularea de urgenţă a cestiunilor budgetare, şi anume:

D. Stefănescu dă lectură raportului comisiunei financiare, prin care de o parte se aprobă modul cum a proces delegaţiunea pentru a îndrepta eroarea comisă în budgetul anului espirat: ear' pe de alta, se arată mulţămire pentru regularitatea compturilor şi corectitudinea în manipularea fondurilor.

Se pun la vot şi se primesc conclusiunile raportului.

D. Babeşiu dă lectură budgetului, care se pune apoi la vot prin articole, primindu-se cu următoarele două modificări:

1. Se suprimă ajutorul temporal de 100 lei pe lună, care se acordà fostului casier comptabil D. Adamescu.

2. Se adaugă 100 lei pe lună la apuntamentele archivistului bibliotecar dl Usian.

Se trece la desvoltarea proiectului ortografic.

După o discuţiune, la care iau parte d-nii Maiorescu, Babesiu, Chintescu, Laurian, Hasdeu şi Baritiu, se primesc fără nici o modificare §. 2, 3 şi 4 din capitolul II, relativ la sunetele palatale *ce* şi *ge*, la *ş*, *ţ*, *ḑ*, *z* şi la grupul *sc* şi *şt*. Se observă că votul a avut în vedere numai principiele, ear nu şi esemplele aduse, cari ar putè prejudeca în unele puncturi asupra articolelor nedesbătute încă.

Se citesce §. 5, privitor la modul de a se esprima vocala obscură.

După o discuţiune, la care iau parte d-nii Hasdeu şi Maiorescu pe de o parte pentru a susţinè, că limba română, luată în totalitatea ei, nu posedă sunetul espres prin semnul cirilic ѫ ci numai de cel corespunḑĕtor lui ъ, pe care singur îl cunosc Macedo-Românii Istriano-Românii şi în parte chiar Românii, din Dacia lui Traian; ear pe de altă parte d-nii Chintescu Ionescu, Sion, Alecsandri, Laurian şi Babesiu pentru a susţinè esistenţa în limba română a mai multor nuanţe ale vocalei obscure, dintre care cel puţin două ъ şi ѫ, trebue sĕ fie distinse în grafică, se închide desbaterea şi se depun următoarele amendamente:

1. Amendamentul subscris de d-nii Alecsandri, N. Ionescu şi I. Ghica: „se va însemna cu accentul circumflecs atât *i*, *e*, cât şi *a* totdeauna, când aceste vocale sûnt şi alterate şi accentuate, precum lăudând, mormênt, vĕḑênd“.

2. Sub-amendamenetul subscris de D. Maiorescu: „se lasă latitudinea, ca sĕ se însemneze, fie cu semnul scurtărei, fie cu circumflecs.“

3. Amendamentul subscris de Dnii Laurian, Sion, Baritiu: „sĕ se conserve toate accentele întroduse în limbele europene: ^ — ` ´ ˘ ’ cari facilită înţelesul: *mută, mut'a, mutà, mutá, mutând, carte, parte, cărti, părţi, mutàm, vĕd, veḑi, vede, vedem, vedeţi, vĕḑênd.*“

Se pune la vot şi se primesce amendamentul de sub No. 3 căḑênd astfel celelalte două.

Se pune la vot şi se respinge § 5 din redacţiunea comisiunei.

Se cetesce § 6, privitor la finalul *u*.

După o discuţiune, în care D-nii Alecsandri şi Maiorescu cer suprimarea finalului *u*, de oare ce nu se aude, ear d-nii Chintescu, Bariţiu, Laurian, Ionescu, cer manţinerea lui din consideraţiuni istorice şi gramaticale; închiḑêndu-se discuţiunea, se pune la vot şi se primesce următorul amendament propus de D-nii Laurian, Fontanin şi Chintescu: „în vorbele flecsibile sĕ se conserve *u* final: *omu, bunu, socru, acru, macru, cultulu, lucrulu, plecu, dregu, facu*“ căḑênd ast-fel § corespunḑĕtor din redacţiunea comisiunei.

Şedinţa se ridică la 5 oare p. m.

Preşedinte, *Carol*

p. Secretar general B. P. Hasdeu.

Îndreptare. In nrul trecut s'a străcurat în „Cestiunea agrară în dieta Ungariei“ unele erori şi anume: Pe pagina primă coloana 4, şirul 14 a remas afară cuvêntul „sessiunea“ care trebuia pus înainte de cuvêntul „respectivă.“ Pe pagina a doua, coloana primă, alineatul prim trebue a se pune „*Nu* me învoiesc etc. In alineatul al cincilea tot din această coloană în şirul penultim are sĕ se ḑică „ear într'altul de proporţionare 7,500 rubruri.“

Bursa de Viena şi Pesta

din 24 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.65	110.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	$94.{}^{5}/_{8}$
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	101.50	101.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	88.25	88.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.75	128.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.75	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.—	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.75	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.60	$93.{}^{7}/_{8}$
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.75	73.80
Datorie de stat în argint . . .	74.35	74.28
Renta de aur austriacă	88.85	89.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	133.50	134.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	828.—	829.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	293.—	282.70
Acţiuni de credit austr. . . .	267.50	268.—
Sorţi ungurescі cu premii . . .	—.—	114.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.54
Napoleon	9.30	9.32
100 marce nemţesci	57.45	57.55
London (pe poliţa de trei luni) .	117.10	117.15

Economic.

Sibiiu 22 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 7.80—8.80; grâu sĕcăreţ fl. 6.30—7.30; sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 3.80—4.20 Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—2.60; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraş, 18 Iunie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 9.—10.; grâu sĕcăreţ fl. 7—8.; sĕcară fl. 5.50—6.; orḑ — —. ovĕs fl. 3.60—4.; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. 10—12; mazere fl. ——.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7. crumpene (vechi) cu fl. 1.60—2.50; (noi) per litră 8—19 cr. pro 100 chilo: Slănină fl. —80; sĕu brut fl. 40—42; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80; cânepă fl. ——; sĕmênţă de in fl. ————————; săpun fl. ——; fên fl. —.— spirt pro grad —— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.20—3.; oauĕ 6—7 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu bine cercetat.

Budapesta, 19 Iunie n. In rêndul trecut amintisem în raportul nostru, că timpul a început a se înnora şi se arĕtà din toate semnele, că ḑilele următoare vor fi ploioase. Aşa s'a şi întêmplat. Mai toată sĕptĕmâna trecută au curs ploi multe şi mici, dară şi foarte torenţiale, ba de vre-o câteva ori şi rupturi de nor. Aceste toate au culcat în unele locuri holdele şi economii au şi început a striga, că li s'au căşunat pagube mari. Lucrul însĕ nu e aşa de spăriat, pentru că toate rapoartele ne spun, că starea bucatelor până acuma este favorabilă. Incât se atinge de recoltă, despre aceasta rapoartele sûnt asemenea favorabile. Cucuruzele se desvoaltă, cresc foarte tare, şi până acuma toate ploile le-au priit de tot bine şi promit a fi foarte îndestulitoare, dacă în sĕptĕmânile viitoare vom avè un timp senin. Din contră vor pătimì atât ele cât şi holdele şi apoi cu deosebire fênurile, cari pretind acuma timp frumos şi senin. Precum s'a arĕtat pe la sfêrşitul sĕptĕmânei trecute avem nădejde de ḑile frumoase. Lucrurile câmpului se încep din resputeri şi se înmulţesc pe ḑi ce merge. Această împregiurare poate fi şi pricina de în sĕptĕmâna trecută negoaţele atât a cerealelor, cât şi ale celorlalte article n'au fost cam vioaie, ba chiar şi articlele puţine în têrg. Pe lângă toate aceste preţurile lor nu s'au urcat, din contră se poate ḑice, că unele au fost mai eftine încâtva, ca mai înainte. Aşa s'a vêndut:

Grâul la 40,000 m. m. cu fl. 10,25—10.35; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 9—10.25; orzul cu fl 8—9; ovĕsul cu fl. 5.90—6; cucuruzul cu fl. 6—6.12; făina scumpă, pentrucă fu puţină; păstăioasele şi adecă: fasolea cu fl. 8.50—9; mazĕrea cu fl. 16—17; lintea cu fl. 14—15; sĕmênţa de in cu fl. 13; sĕmênţa de cânepă cu fl. 7.25—8.50; mălaiul cu fl. 8.25 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 2—4 per chilogram.

Porcii au fost căutaţi bine. In têrg s'au aflat cu totul 66,150 capete, dintre cari au fost 5770 din Ungaria de jos, 200 din România şi 50 din Ardeal; unsoarea de porc a trecut cu fl. 60—64 fără vas; cu fl. 65 cu vas cu tot; slănina cu fl. 61—62; sĕul cu fl. 42—43; spirtul *en gros* cu fl. 33.25; *en detail* cu cu fl. 34 per 10,000 litre $^{0}/_{0}$; cartofii cu fl. 3.50—5; peile şi adecă: de bou cu fl. 108—110; de vacă cu fl. 1000—105; de viţĕl cu fl. 180—205; de oaie ca până acum; de miel cu fl. 60—65; per 102 dărabe; de cal cu fl. 8—11.50 pĕrechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 28 Iunie imob. lui Sandu Popia în Săcele (trib. Braşov); în 16—18 Aug. apoi în 16—18 Sept. imob. lui Iosif Aikler şi soţi în Beţinţi şi Orăştie; în 16 Iulie şi 16 Aug. imob. lui Vasilie Stanci în Romos (trib. Deva); în 10 Aug. şi 11 Sept. imob. lui George Fărcaş în Voila; în 14 Aug. şi 14 Sept. imob. lui Martin Teutsch în Şercaia; în 19 Iulie şi 19 Aug. imob. lui Francisc Fogarasi în Noul rom.; în 17 Iulie şi 16 Aug. imob. lui Ioan Puleza în Breaza (judec. cerc. Făgăraş); în 20 Iulie şi 19 Aug. imob. lui Carol Kabos şi Ioan Kabos jun. în Aştileul mare (judec. cerc. Huedin); în 18 Aug. şi 18 Sept. imob. rĕmasului după Iosif Ajkler şi soţi în Orăştie; în 21 Iulie şi 21 Aug. imob. Carolinei Dahinten în Orăştie; în 17 şi 18 Aug. apoi în 17 şi 18 Septem. imob. lui Iosif Ajkler sen. şi jun. în Binţinţ şi Romos; în 26 Iulie şi 26 Aug. imob. lui Ioan Moisescu şi soţi în Branişca; în 31 Iulie şi 31 Aug. imob. lui Toader Kermezan în Ulieş; în 16 Iulie şi 16 Aug. imob. rĕmasului după Mateiu Lenz în Romos (trib. Deva); în 28 Iunie şi 28 Iulie imob. lui Ioan Ignat în Bia (judec. cerc. Hususĕu); în 7 Aug. şi 7 Sept. imob. lui Zacharia Talan în Orăştie (judec. cerc. Cluj); în 25 Aug. şi 25 Sept. imob. Catarinei Poparad în Dejan (judec. cerc. Făgăraş); în 30 Iunie imob. lui Dinu Popescu în Totoiu (trib. Cluj).

Nr. 58. — 1880. 1—3

CONCURS.

Spre ocuparea vacantei parochii de a III clasă din Streja-Cârţişoara, ppresbiteratul Făgăraşului II. se escrie prin aceasta concurs.

Emolumentele sûnt: Venitul dela epitrafir dela 150 familii şi câte o ḑi de lucru de toată familia.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi asterne suplicele sale oficiului protopresbiteral al Făgăraşulului II instruate conform legilor noastre bisericesci până la 20 Iulie 1880.

Avrig, 12 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral:
Vasilie Macsim m. p.,
adm. prot.

Nr. 85. 1—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea parochiei vacante de clasa a III Arpătac şi filia Ariujdi în protopresbiteratul Heghigului se escrie concurs până la 13 Iulie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială cu două odăi, şură şi grajd;

b) două fênaţe de 6 cară de fên, 2 otavă;

c) în materă şi filie 3 jugere 400^{0}□ pămênt arătoriu;

d) dela 181 familii din materă şi filie, câte o ferdelă de cucuruz, şi una de ovĕs;

e) dela 12 vĕduve câte ½ ferdelă de cucuruz;

f) dela 11 neorustici câte 2 ḑile de lucru;

g) venitele stolare sistemisate, cari toate dau suma de 435 fl. 40 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avè a'şi adresa suplicele lor instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual din 1878 oficiului protopresbiteral din Elöpatak.

Elöpatak la 1 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial
Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Nr. 136.—1880. 1—3

EDICT.

Prin carele, Stanca Buzea din Felmeri, protopopiatul Cohalmului, care a părăsit de 8 ani de ḑile trecuţi cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Ioan Mailat tot din Felmeri, ambii de religiunea gr. orient., fără a se scì locul aflărei ei, — e citată, a se presenta în restimp de 3 luni de ḑile înaintea subsemnatului for matrimonial, sau în persoană, sau prin representante legitimat, căci altfel procesul urzit se va decide şi în absenţa dênsei.

Cohalm 12/24 Iunie 1880.

Dela forul matrimonial de I. instanţă
gr. oriental al Cohalmului.
Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protopopesc.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 70. Sibiiu, Marți 17 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iunie 1880 a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întârḑie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Iunie.

Foaia oficială din Viena în numerul seu de Duminecă publică un autograf împĕrătesc, din care se vede că ministrii: Stremayr Horst, Korb și Kriegsau la cererea lor au fost demisionați și în locul acestora sunt denumiți: Dr. Dunaieswski ministru de finanțe, de Kremer min. de comerciu, bar. Streit min. de justiție și generalul contele Welsersheim min. milițiilor.

Cu denumirea aceasta s'a îndeplinit un act, care după pornirea politică croită de capul ministeriului austriac Taaffe, se astepta de mult. Contrastează însĕ cu pasul acesta, prin care s'au eliminat elementele „constituționalilor“ din ministeriu, votarea, ce a avut loc în dieta Boemiei, unde cu 136 contra 79 voturi se trece la ordinea ḑilei preste proiectul de reformă al legei electorale. Va sĕ ḑică Cechii au sĕ mai astepte până sĕ'și vadă și acea dorință împlinită, prin carea se câstige și maioritatea în cercurile electorale. Contele Taaffe, însĕ judecându'l după antecedențe, nu va fi conturbat în lucrările sale. Asteptăm sĕ vedem desvoltarea politică mai departe dincolo de Laita, care, cu cât înaintează timpul, devine mai interesantă și mai deamnă de a fi urmărită cu atențiune.

Conferența din Berlin ar fi terminat în ședința dela 25 Iunie n. lucrarea sa principală cu ficsarea liniei mărginașe între Turcia și Grecia. Conferența, după oare care diversiune din partea represetantului rusesc Saburoff, în favorul Greciei, în urma stăruinței represetantului francez și austro-unguresc, a acceptat în unanimitate linia, carea se începe la gurile Calamei, la Scopița, se trage șerpuind ca și alvia riului printre satele Suliasii, Dodani, Vilia, Raicu, Zagoriani, Zurapina, lăsândule pe unele la dreapta, pe altele la stânga, până la isvoarele Calamei la Lacanovestro; apoi dela Țaraplana preste satele Zagoriane Messovuni, Atreista, Dobra, Doliani, Frangades, Macrinova până la Mezovo, de aici încolo preste crestele muntelui Canbunia, Capca, St. Dumitru și preste verful lui Elia până la marea egeică deasupra Platamonei.

Grecii pot fi mulțămiți cu conferența din Berlin, cu toate că nu au căpĕtat cât le a fost dorința. Larissa și Ianina li se vine lor, de și Turcia a protestat încontra înstrăinărei acestor puncte, din considerațiuni strategice. Grecii au acum numai sĕ se apuce de lucru și la timpul seu sĕ ocupe teritoriul ce li s'a dat, dacă vor fi în stare sĕ 'l ocupe.

Pretensiunea guvernului din Bucuresci, că guvernul bulgar sĕ dea o declarațiune hotărîtă, că a retras definitiv legea de naturalisațiune, a remas nerespunsă, cu toate că guvernul român a amenințat cu întreruperea raporturilor și cu suspendarea agenției diplomatice române dela Sofia. Guvernul bulgar n'a fost respuns nici la nota română în cestiunea jurisdicțiunei asupra sudiților români, cari se află pe teritoriul bulgar. Procederea guvernului bulgar a provocat mare esacerbațiune în cercurile guvernului din Bucuresci. Românii s'au convins că Bulgarii nu vor nici într'un chip sĕ fie în relațiuni bune cu România. Întrebând guvernul domnitoriului României pe energicul agent diplomatic Sturza ce părere are asupra afacerei, se ḑice, că a propus a trimite România numai decât un ultimat la Sofia, prelângă amenințarea, că dacă în trei ḑile guvernul de acolo nu dă respunsurile cu care se află în restanță, guvernul român se secuestreze toată posesiunea privată bulgară de pe teritoriul României.

Bulgarii, cari până eri alaltă eri implorau mila Europei și se bucurau de scutința ce le oferea România, sûnt mai mult decât ofensivi față cu scutitorii lor. Ei bine, va venì timpul când vor trebuì sĕ dovedească dacă și curagiul le este așa de mare precum le este ingratitudinea și sfronteria, căci precând urmează cum am vĕḑut cu România, și vor se anecteze Rumelia rĕsăriteană, a casă — 'și dau ministrii în judecată.

Încât despre anectarea Rumeliei se poate că norocul le va fi Bulgarilor încă favorabil. Puterile abia vor lua o notiță mai serioasă despre acest feliu de crescere a Bulgariei. Cu atâta însĕ cestiunea Orientului este departe de a fi deslegată.

Liga albaneză se mișcă de o cam dată pe teren diplomatic; se pregătesce însĕ și de acțiune pe câmpul de bătălie chiar și contra Muntenegrului.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 7 Iunie nou.

(Urmare).

Venind la ordine desbaterea specială, se pune la vot titlul care este:

„Proiect de lege,

despre procedura ce are sĕ se urmeze în causele de regularea posessiunei, de proporționare și de comassare în părțile transilvane ale țerei, apoi pe teritoriul fostelor comitate Crasna, Solnocul de mijloc, și Zarand, și a fostului district al Cetății de peatră“, si se primesce. Urmează

Capitlu I.

Dispozițiuni generale.

Se primesce.

§ 1. *„Paragraful 80 din art. de lege LIII din 1871, și ordinațiunile ministeriale emise pe basa aceluia, precum §§. 8. 9. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. și 28. ai art. de lege LV: 1871. se scot din valoare, și în locul lor, pentru părțile transilvane ale țerei, apoi pentru teritoriul fostelor comitate Crasna, Solnocul de mijloc, Zarand, și a fostului district al Cetății de peatră, în privința causelor de regularea posesiunei, de proporționare și de comassare, întră în valoare regulele cuprinse în paragrafii următori“.*

Se primesce.

§. 2. „Regularea referințelor de drept și de posessiune, remase din legăturile urbariali, rescumperarea têrsêturilor (lăzuiturilor) *rescumperarea prestațiunilor rescumperabile, precum și causele de proporționare și de comassare, cad în competința acelui tribunal regesc, pe al cărui teritoriu se află realitățile ce sûnt obiectul procesului sau a regulărei“.*

Parteniu Cosma: On. Casă!

La §. acesta am sĕ fac un amendament referitoriu mai mult la stil decât la merit. (Sĕ auḑim!)

In §-ful acesta nu vĕd esecutat ceea ce se cuprinde în titlu, din care are sĕ curgă tot cuprinsul proiectului.

Anume: în titlu toate causele, la cari se referesce, se numesc „regulare“ „proporționare“ și „comassare“ de posessiune.

Sub „regulare“ se înțelege tot ce nu este „proporționare“ sau „comassare.“

Eu, on. Casă, ași dorì, ca pentru evitarea ori cărei interpretări sinistre, sĕ se întroducă și acì, unde se tractează de competență tot acei termini, de cari ne folosim și în titlu, și cari sûnt basați pe dreptul material.

In proiectul de față se ḑice: „regularea referințelor de drept și de posessiune, remase din legăturile urbariale, rescumpĕrarea lăzuiturilor, rescumpĕrarea prestațiunilor rescumperabile, precum și causele de proporționare și de comassare“ etc. In privința „lăzuiturilor“ și a „prestațiunilor rescumperabile“ însĕ este superfluu a face provisiune specială, căci acelea toate se cuprind în conceptul „regularea referințelor de drept și de posessiune.“

Nici până acum n'au fost mai multe categorii nici în Transilvania nici în Ungaria; ba în Ungaria sub terminul „regulare de posessiune“ se subsumau chiar toate cestiunile provenitoare din referințele urbariale, — segregarea pădurei și a pășunei, disposițiunile referitoare la lăzuituri, la prestațiunile rescumperabile, proporționare, comassare, etc. cu un cuvênt toate.

Paragraful 80 din art. LIII: 1871, provĕḑênd pentru atunci cestiunea aceasta ḑice: „In Transilvania, până la organisarea judecătorielor regesci de prima instanță, procesele urbariale cad eschisiv în sfera de activitate a tribunalelor speciale urbariale de astăḑi.“

Va sĕ ḑică, acea lege le numesce pe toate simplu „procese urbariale.“ Și acum ași considera eu de suficientă această numire; dar dacă comisiunea juridică a aflat cu cale a specifica, cel puțin sĕ susținem acei termini și nici mai mulți nici mai puțini.

Cei ce cugetă, că afară de cele ce încap în cadrul terminilor amintiți mai pot fi încă unele cestiuni, cari pe basa acestei legi, se pot resolvì ca procese urbariale înaintea judecătoriilor urbariale, aceia negreșit voiesc alt ceva decât ce conține legea materială, prin urmare voiesc un lucru, care nu poate fi admisibil; ear cei ce cugetă, că specialisările arĕtate nu se înțeleg sub terminul „regulare“ aceia după părerea mea nu pricep adevĕratul înțeles al legii.

Amendamentul meu deci țintesce într'acolo, ca scoțindu-se din test tot ce este superfluu, întregul §. sĕ sune astfeliu:

„Causele de regularea posessiunei, de proporționare și de comassare, cad în competința acelui tribunal regesc, pe al cărui teritoriu se află realitățile ce sûnt obiectul procesului.“

Acest test este după părerea mea mai esact, mai lămurit și mai corect decât al comisiunei, ear în esență nu schimbă nimic. Vĕ rog sĕ'l primiți. (Aprobări în stânga estremă.)

Bokross Elek referentul: Onorată Casă! Nu aflu acceptabilă modificațiunea recomandată, pentrucă nu e de loc casual, ci pe deplin motivat testul comisiunei juridice, care a aflat de lipsă a enumera în §. 2 sistema proceselor. Aceasta s'a motivat prin împregiurarea, că de cadrul procedurei presente se țin nu numai afacerile basate pe art: LIII despre regularea posessiunei, pe art. LIV despre lăzuituri și pe art. de lege LV despre proporționare și comassare, ci, precum a amintit și dl deputat antevorbitoriu în desbaterea generală, mai sûnt și cestiunile de rescumpĕrare a pămênturilor emfiteutice și a sessiunilor ḑileresci, care nu se pot lăsa fără un for competent. Aceste sessiuni se țin cu totul de cadrul proceselor urbariale, trebue tractate în asemenea mod cu aceste din urmă și togma pentru aceasta a trebuit sĕ se dea aici espresiune, că și aceste procese se țin de cadrul procedurei presente și de această judecătorie. Această espresiune a aflat-o comisiunea juridică în precisarea următoarei noțiuni: „rescumpĕrarea prestațiunilor rescumperabile.“ Intercalarea acestei noțiuni a reclamat ca sĕ se enumere și singuratecele soiuri de procese, deci rog pe onorata Casă sĕ primească testul pentrucă este positiv necesar. (Aprobări).

Punêndu-se la votare testul comisiunei maioritatea îl primesce, prin aceasta amendamentul deputatului Parteniu Cosma cade.

Urmează la desbatere

Capitlu II.

„Procedura în procesele singuratice, precum și în acțiunile de segregare urbarială și de proporționare“.

Parteniu Cosma: Onorată casă! Eu nu vĕd esprimat în acest capitlu ceea ce ar trebuì sĕ se esprime, și sunt de convingerea, că dacă acest capitlu se va primì așa precum este redigeat, scopul acestui proiect de lege nu se va realisa.

Nici interesul fostilor proprietari, nici interesul fostilor iobagi nu pretinde, ca acest capitlu sĕ remână aşa, căci în acel cas procesele ce se vor pertracta pe basa acestei legi nu vor fi mai eftine nici se vor termina într'un timp mai scurt decât cele de până acum, de-şi se afirmă, că togma acesta ar fi scopul legei, şi naturalmente acesta ar şi trebuì sĕ fie.

Inainte de toate 'mi iau voiă a protesta în contra presupunerei, ce am auḑit-o alaltă ieri în casă şi pe care am cetit-o şì în jurnale, că adecă aceia cari se nesuesc a amenda proiectul din cestiune, ar voì sĕ paraliseze aducerea legei şi ar avè cugete reservate.

Dechiar categoric că nu este posessor în Transilvania, care sĕ dorească mai ferbinte decât mine deslegarea perfectă a acestei cestiuni; şi dacă totuşi vin cu propuneri, o fac aceasta cu cea mai bună intenţiune din datorinţa mea ca deputat, ca se concurg şi eu după potinţă cu pracsa ce o am în asemenea cause la lămurirea cestiunei şi la deslegarea ei într'un mod cât se va potè mai favoritoriu pentru toţi. Dar chiar pentru că mĕ consider încât-va de espert în cestiune, mi-ar fi plăcut ca înainte de a vota legea sĕ pot pĕtrunde toate amenuntele ei, căci mie nu'mi place a purcede după convingerile altora, ci numai după ale mele; dacă nu am aflat de suficient timpul cât s'a acordat spre studiarea cestiunei, am avut motive fundate, şi sûnt convins că în urmă şi onorata Casă va afla, că ḑeu era mai bine pentru toţi, dacă aveam mai mult timp pentru studiat.

Onorată Casă! Eu aşa cred că dacă voim sĕ întroducem o reformă şi dacă scăderile ce ne îndeamnă a întroduce această reformă le vedem delăturate în apropiarea noastră, precum le vedem acì, cel mai simplu şi natural lucru ar fi ca, dacă nu voim sĕ întroducem în totalitatea sa modalitatea ce se observă acolo, unde recunoascem că trebile merg mai bine şi causele se resolvesc mai iute şi mai eftin, cel puţin sĕ ne nesuim a ne apropia de ea.

Sĕ fiu scusat, atât înaintea dlui ministru cât şi înaintea dlor deputaţi din Transilvania, dacă afirm, că pentru întroducerea unei reforme în cestiunea presentă mijlocul cel mai nimerit nu este acela, a alege esperţi din teritoriul, la care se referesce reforma respectivă, pentrucă acestia, după o pracsă atât de vechiă, nu se prea pot abate dela căile de până acum, ci mai bine susţin în liniamentele principale procedura ce o cunosc deja cu toate scăderile ei decât abandonându-o sĕ iniţieze o modalitate de tot nouă şi mai corespunḑĕtoare scopului, căci ei au îmbetrânit într'ênsa şi cugetă că pe altă cale nu se poate ajutora causei. Deci eu cutez a afirma că legea aceasta era cu mult mai corespunḑĕtoare, dacă se aducea fără amestecul esperţilor transilvani de către deputaţii ungureni, cari nu sûnt preocupaţi în cestiune.

Onorată Casă! Ni se spune că causele urbariale după procedura de până acum s'au resolvit în Ungaria cu mult mai repede, mai culant şi mai eftin decât în Transilvania. Dacă este adevĕrat aceasta, apoi n'avem datorinţă mai urgentă decât a accepta întru cât e cu putinţă procederea ce s'au urmat până acum în Ungaria.

Causele de regulare urbariale până la aducerea sentinţiei percurg trei stadii, cel dintâiu e permisibilitatea, al doilea procurarea lucrărilor pregătitoare şi al treilea pertractarea meritoriă. Dacă toate aceste cestiuni se pertractează curat după cum cere natura lucrului şi nu se amestecă într'una lucruri ce se ţin de ceealaltă, regularea se efectuesce foarte repede, simplu şi eftin.

Eu ca fost advocat al unui dominiu, care a avut o mulţime de comune urbariale neregulate, şi ca apĕrătoriu al altor comune urbariale din Ungaria, dela 1862 încoace, am avut ocasiune a participa la mai multe regulări urbariale, ear de patru ani de ḑile de când am onoare a locuì în Transilvania m'am nesuit a cunoasce şi referinţele de acolo şi a face o paralelă între ambele proceduri şi me consider în cât-va de espert în ambele proceduri, deci vĕ rog sĕ binevoiţi a'mi asculta observările ce le fac simplu, cu toată sinceritatea şi fără nici un cuget reservat.

Pentru ce se resolvesc causele urbariale mai repede în Ungaria decât în Transilvania? Pentrucă în Ungaria nu se intentează atâte procese câte persoane interesate, ci pentru locuitorii unei comune, chiar de ar fi toţi interesaţi, se face numai un proces, în care se desleagă toate cestiunile referitoare la teritoriul acelei comune. Prin aceasta se simplifică şi se eftinează lucrul pentru ambele părţi şi chiar pentru motivul, că nu se dă ocasiune advocaţilor nesaţioşi — de cari durere că sûnt prea destui şi astăḑi — ca folosindu-se de nesciinţa partidelor sĕ stoarcă dela dênsele mai mari onorarie decât le compet, pentrucă la statorirea onorariului este mare diferinţă, dacă partida presentează una acţiune sau sute de acţiuni.

Mai departe afară de tactul şi generositatea actorului, care e foarte necesară în asemenea casuri, — lucrul principal este ca în cestiunea de permisibilitate sĕ nu se amestece nici o cestiune meritoriă.

Precând în Ungaria cestiunea de permisibilitate se termină la o pertractare de $^1/_2$ oară, în Transilvania sûnt cause, unde procesul curge tot în cestiunea de permisibilitate de 20 ani.

Cestiunea de permisibilitate, precum dovedesce §. 7 şi 8 al proiectului, nu se poate estinde decât numai asupra întrebării, dacă în comuna sau în hotarul respectiv au fost oare referinţe, de care se cere a se regula? Dacă au fost, nu sûnt regulate deja prin judecătorie sau prin învoire reciprocă?

Toate aceste întrebări sûnt atât de simple încât nu e cu putinţă ca sĕ nu se lămurească în decursul unei pertractări, căci ambele părţi pot dovedì actualitatea cu documente.

Inainte de a se decide cestiunea aceasta, nu se pot procura lucrările pregătitoare, ear în lipsa acestora a pertracta cestiuni meritoriale însemnează a întreprinde lucrul lui Sisifus.

După proiectul acesta însĕ, precum dovedesc dispositiunile cuprinse în acest capitlu, sûnt puse în prospect deodată cu cestiunea de permisibilitate a se deslega o mulţime de cestiuni meritorie. A asculta martori, a pertracta despre natura unor prestaţiuni, a consulta esperţii, a deschide pertractarea asupra opiniunei lor, etc. etc. apoi a dispune asupra păşunilor şi pădurilor, precând acele nici nu sûnt mesurate, — căci mesurarea cade în cadrul lucrărilor pregătitoare — este în contra naturei lucrului, este o procedură foarte sumptuoasă şi răpitoare de timp.

Toate aceste, repet, nu se întêmplă în Ungaria, unde chiar pentru aceasta într'o $^1/_2$ oară se isprăvesce mai mult decât în Transilvania în ani întregi şi dacă acest capitlu se va primì aşa precum este, nu va fi mai bine nici în viitoriu, justiţia nu va fi nici mai eftină nici mai promptă.

Ar putè sĕ afirme cineva, că este mai bine a chiarifica unele întrebări înainte de a se începe lucrările pregătitoare, căci atunci eventual lucrările pregătitoare nu vor costa aşa mult şi cestiunile decise acì nu vor mai trebuì supuse pertractării meritorie.

Această afirmaţiune însĕ nu este esactă, nici într'o privinţă, pentrucă eventuala economisare de spese se poate referì numai la păşune şi pădure, apoi, precum se scie, mesurarea acestora costă foarte puţin, căci şi păşunea şi pădurea se mesură în întregitatea lor câte într'o parcelă; ear cu pertractarea meritorie nu se economisează chiar nimic, pentrucă în cestiunile principale tot va avè sĕ urmeze o pertractare meritorie după terminarea lucrărilor pregătitoare.

Dar mai pledează pentru aceasta şi o împregiurare foarte importantă: Sub decursul lucrărilor pregătitoare incţii se mai împrietenesc cu cestiunea, încep a cunoasce şi ei cam ce au drept sĕ pretindă şi prevĕḑênd ce soarte au sĕ astepte, cu ocasiunea autenticării, dintr'o 100 cel puţin în 60 de casuri se împacă înainte de pertractarea meritorială; din contră, dacă încercarea împăciuirei şi pertractarea meritorială se face înainte de lucrările pregătitoare, partidele necunoscênd încă starea lucrului nutresc speranţe mari şi nu sûnt aplecate spre pace.

Eu, onorată Casă, aşi dorì ca numai din acel motiv, că în Transilvania şi până acum acesta a fost usul, sĕ nu pornim pe calea de până acum, sĕ nu continuăm procedura prea greoia şi prea scumpă, care ne a adus în posiţiunea, de care voim sĕ scăpăm, şi din acest punct de vedere aşi scoate din acest capitlu tot ce este meritoriu şi l'aşi pune la locul seu în capitlul despre pertractarea meritoriă, eară aici aşi lăsa numai cea ce se referesce la permisibilitate.

O reclamă aceasta şi sistema proiectului de lege, pentru că după cum este acesta redigiat, cestiunilor celor mai ponderoase le lipsesce „titlul de permisibilitate“, fiind acesta reservat numai pentru comassări, dar o reclamă, precum amintii, şi scopul proiectului de lege.

Astfel înţeleg eu scopul şi Ve propun după cea mai bună a mea convingere modul cel mai eficace după priceperea mea pentru accelerarea şi eftinirea proceselor urbariale; înţelepciunea onoratei Case va decide asupra lui, vĕ rog sĕ primiţi propunerea următoare:

Propunere la capitlu II.:

Capitlul II. se transpune la comisiunea juridică cu acea îndrumare, ca sĕ'l redigeze de nou astfeliu ca sĕ remână într'ênsul în privinţa proceselor ce se vor începe în viitoriu numai dispositiunile referitoare la permisibilitatea causelor de regularea posesiunei şi de proporţionare, ear referitor la procesele ce curg deja, numai dispositiunile transitorie, — şi sĕ'l substearnă cât se va potè mai îngrabă.

Bokross Elek referentul: Onorată Casă! Dl deputat Parteniu Cosma 'şi-a încheiat discursul cu observarea, că recomânda amendamentul seu după cea mai bună a sa convingere. Nu me îndoiesc despre aceasta, observ însĕ că din întreaga espunere a dsale m'am convins că acele cause de regulare a posessiunei ce le a provĕḑut în Ungaria, i preocupă ideile şi vederile şi astăḑi, când e vorba de a lua în consideraţiune cestiuni de altă natură. In Transilvania lipsesce cu desevêrşire acea specie de regulare urbarială, care în Ungaria este specia principală a regulării, la noi nu se pot nici măcar întroduce lucrările pregătitoare fără de a deslega mai ântâiu cestiunea juridică. In Transilvania sûnt trei feliuri de casuri. Mai ântàiu procesele urbariale singuratice, care, ca unele procese de posessiune independente, nu stau nici în cea mai mică legătură cu regularea, aşa că se termină sute şi mii de procese urbariale pentru sesiuni sau teritorii urbariale singuratice, se aduc sentinţe şi se esecută, fără ca acelea sĕ se aducă în legătură cu regularea urbarială, cu comassarea hotarului întreg sau cu segregarea hotarului comun. A le aduce pe aceste într'un necs organic cu regularea urbarială nu însamnă nimic în Transilvania, e o retăcire neacceptabilă. A doua specie de casuri ce obvin în Transilvania e împărţirea teritorielor comune, segregarea urbarială. Acolo unde la teritoriul comun au participat numai fostii proprietari şi fostii iobagi; şi al treilea cas segregarea aceloraşi teritorie comune sub titlul de proportionare a fost acolo, unde afară de fostul proprietariu şi de iobagii sei au participat cu deosebire nobilii, Secuii şi Sasii. A asemena şi a face paralelă între aceste trei proceduri, şi a le apreţia după aceleaşi norme, după care se apreţiază regularea din Ungaria, este imposibil.

La noi nu se pot începe lucrările pregătitoare cu privire la segregarea urbarială a teritorielor comune înainte de a se decide comuniunea urbarială pe acel teritoriu ca cestiune juridică.

Tot aceasta se poate ḑice şi despre cestiunile de proporţionare, pentrucă, a face lucrări pregătitoare cu privire la un teritoriu, înainte de a fi statorit judecătoria, că acel teritoriu de facto et de jure e obiect de folosinţă comună pentru una sau mai multe comune sau pentru locuitorii singuratici, aceasta în genere nu are nici un sens, fiindcă la noi obiectul procedurei nu este complectarea urbarială (urbéri rendbeszedés) va sĕ ḑică un concept, care se poate justifica cu date sigure, ci este esecutarea faptică a segregării obiectului resolvit deja de jure.

Deci eu aşa cred, că dacă dl deputat cunoscea din temeiu referinţele din Transilvania era imposibil sĕ propună acest amendament. Deci fiindcă acest capitlu din proiectul de lege corespunde stării factice a referinţelor de drept şi de posessiune din Transilvania, rog pe onorata Casă sĕ primească capitlul în genere şi sĕ ia în desbatere specială paragrafii singuratici.

Urmând votarea amendamentul propus de P. Cosma cade. (Va urma).

Anti-reflecsiuni.

Ar fi de lăudat altcum arta, cu care dl adm. I. M. scie a espune zelul seu desvoltat pe terenul biser. şi scolar în tract. Dovedesce dsa doară prin aceea interesarea sa cea mare ca conducĕtoriu, că resoalvă propria autoritate sau mai bine ḑis încurcă afaceri ce cad în sfera scaunului şi sinodului ppresb. de care se vede că dsa n'are lipsă căci nu obicĭnuesce a le conchema? Toate laudele de sine însĕ ar mai fi credibile, cel puţin înaintea celor ce cunosc împregiurările de aici, dacă înseşi autorităţile mai înalte biser. n'ar fi trebuit sĕ recunoască contrarul, ceea ce de sigur va fi venit şi la cunoscinţa dlui, presupunênd, că urmăresce cu atenţiune lucrurile pertractate în representanţa diecesei.

Simularea părerei de reu pentru neresolvarea arondărei ppresbiteratelor şi dechiaraţiunea dlui, că ar face-o bucuros dar nu mai stă în puterea sa — se ia spre sciinţă cu acea observare, că cestiunea aceasta, precum nici odată nu s'a ţinut de competenţa dlui aşa nici pe viitor nu va depinde dela sine. Sĕ se asigureze de altcum şi dsa despre aceea, că dorinţa comună, a tuturor ce voiesc binele şi înaintarea, este, ca postul de ppresbiter în tractul nou arondând sĕ se ocupe de indiviḑi mai bine pregătiţi şi mai zeloşi, cari vor putè fi adevĕraţi oameni ai scoalei şi ai progresului.

— Tot cam în chipul acesta scrie şi un pretins „invĕţător al înţelegerei în nrul 57 al „Tel. Rom.“ vorbind cu un aer despreţuitor despre ţeara Secuilor, ca şi când elementul românesc ce o locuesce n'ar merita a se mai face amintire de dênsul. Dênsul reduce toată stagnarea în instrucţiune la împregiurarea aceea, că autorităţile comunale nu esecutează, din intenţiune rea pentru Români, listele de lenevire scolară şi amintesce, că aceste s'au aşternut chiar şi Ven. Consistoriu, care — prea naturalmente — le a transpus inspectorului reg. scolar. Venerabilul Consistoriu trebue sĕ scim, are cu mult mai multe agende de resolvat, decât sĕ ia asupră'şi şi deacele, ce au sĕ le esecute autorităţile comunale respective. Şi dacă aceste nu satisfac datorinţei lor în cause scolare, boala ar avè leac uşor, căci în inţelesul articlului de lege VI din 1876 şi XVIII din acelaşi an, comitetul de administraţiune publică (Köz igazgatosági bizotság) este autoritatea competentă, care are puterea esecutivă şi poate intenta cercetare disciplinară asupra ori cărui membru al antistielor comunale, ceea ce până acuma — după scirea mea — nu s'a întêmplat nici proforma cu nime. Urmând calea la care ne induce legea n'ar trebuì ca listele de lenevire sĕ facă o atare rotundă fără resultat — precum amintesce dl corespondent, că s'a întêmplat — şi are drept, prin urmare când recunoasce, că dacă nu e apĕrător nu e nici judecătoriu.

După dênsul, mai departe, dacă a cunoscut cineva rĕul ce apasă învĕţământul, se pretinde dela aceia pungi pline spre delăturarea lui şi sĕ fie prototipul libertăţii şi pentru alte comune, ear dacă nu satisfac acestei recerinţe şi totuşi au cutezat a'şi ridica vocea în interesul instrucţiunei poporale şi a conservărei naţionalităţii, — îi cualifică de şicanatori, că disgustă pe conducĕtori, cari 'şi perd răbdarea şi lasă causa scolară în tină.

Minunată logică! Este sciut însĕ, că „Veritas odium parit“ căci astfel nu putea trage atare deducţiune, făcênd astfel de saltus în probarea tesei sale. Dar dacă nu s'ar afla nesce particulari cu pungile pline şi cu o libertate deamnă de imitat — precum pretinde dl corespondent — ear scoalele vor devenì comunale, au nu trebue sĕ le susţină tot aceiaşi crestini cari le-au suţinut mai înainte cu caracterul confesional? Aici ar fi lipsă de puţin simţ de dreptate, sĕ recunoascem adecă situaţiunea în realitatea sa şi sĕ chibzuim adevĕratul mod, prin care s'ar putè ajutora instrucţiunea şi starea materială a preoţimei ear sĕ nu cualificăm scrieri obiective ce au de scop aceasta, făcute cu una şi cu alta intenţiune, căci pănă nu vom recunoasce scăderile, nu ne vom scì nici ajuta.

Avem noi comitete parochiale şi ppresb. cari în sfera lor de activitate au a tracta şi decide asupra înaintărei trebilor biser. şi scolare şi cele mai multe comune biser. chiar după împregiurările lor materiale pot presta şi mai mult pentru susţinerea scoalelor şi chiar dotarea preoţilor; ba s'ar putè esopera oare care subvenţiuni şi dela unele comune politice, dacă conducĕtorii în conţelegere armonică cu preoţimea şi cu cealaltă puţină inteligenţă ar chibzuì modul potrivit spre resolvarea acestei probleme pâşind cu energie şi tact cuviincios spre primirea ei. În chipul acesta, pănă la aşteptarea ajutorului mai îndepărtat, ne am putè ajutora de acasă şi de sigur ori cine ar vedè şi s'ar convinge, că precum pănă acì aşa şi în viitor nu se va găsì om priceput, care sĕ paraliseze în direcţiunea aceasta ear poporul în urmă, vĕdênd o regulă bună şi spor în instrucţiune nu va regreta jertfele ce le-a adus.

Aceste sûnt observările mele la corespondenţele din nrii 55 şi 57 ai „Tel. Rom.“ referitoare la împregiurările Românilor din colţul Trei scaonelor. M'am mărginit, spre a curma discusiunea pe calea aceasta — a fi în espunere pecât de general, pe atât şi de obiectiv avênd în vedere nu mai posibila promovare a trebilor noastre biser. scolare din acest comitat, ear nici decât polemisarea şi înaintarea intereselor personale ale cuiva.

c-n.

Varietăţi.

* **Parastasul solemn** anunţat de noi în nrul premergĕtoriu în memoria fericitului Marelui Archiepiscop şi Metropolit **Andreiu** bar. de **Şaguna** la aniversarea a şeptea dela ḑiua reposărei sale, s'a celebrat eri în biserica gr. or. din cetate, pontificând Escel. Sa Preasâuţitul Archiepiscop şi metropolit **Miron Romanul** însoţit de asistenţă numeroasă.

* (**Baronul Kemény**) ministrul de comerciu visità scoala de agronomie din Mănăstur, în deosebi însĕ turma de oi de prăsilă de acolo. De aici ministrul călĕtorì la Turda spre a visita institutul de tauri şi de aici plecà la Aiud, unde se informà despre preparativele de lipsă pentru clădirea scoalei de vinţelerit.

* (**Preşedinte la tribunalul regesc în Sibiiu**). Foaia oficială „Budapesti Közlöny“ în Nr. de Sâmbătă 26 l. c. nou, publică denumirea lui **Carol Ormai** fost jude de tribunal, preşedinte la tribunalul de aici. După cum suntem informaţi, noul preşedinte, este din comitatul **Caraşului**, bărbat în etatea cea mai vigoroasă cam de 42—44 de ani, jurist escelent; pela anii 1864—1870 a funcţionat ca jude la tribunalul comitatens în **Lugoş**, mai apoi a fost advocatul cel mai dibace şi renumit acolo; ear la organisarea judecătoriilor regesci fu denumit de jude reg. în cercul **Saska** (Szászkabánya) şi în urmă ales ca deputat la dieta ţĕrii în acelaşi cerc. Se ḑice a fi om simpatic, ca judecător drept, jurisprudent de cultura intelectuală-socială superioară; vorbesce şi scrie corect şi **românesce**; cu partidele şi clienţii tratează în modul cel mai cu tact şi uman; dar în afacerile oficioase este energic şi rigoros.

Aceste sûnt însuşiri, cari ne îndreptăţesc a spera numai bine dela noul preşedinte al tribunalului de aici.

* (**Inspectori de păduri**). După cum ne spune „Hon“ se vor înfiinţa în Ardeal 4, şi în Ungaria 10 inspectorate de păduri; deocamdată se vor denumì numai 7 inspectori supremi şi inspectorii subalterni, cari vor substituì o parte şi din inspectorii supremi încă ne denumiţi.

* (**Calea ferată Ludos-Bistriţă**). Congregaţia comitatului Turda, primind toate conclusele conferenţei ţinute în causa clădirei unei căi ferate vicinale din Ludoşul Mureşului spre Bistriţă, s'a obligat tot deodată a ajutora societatatea de clădire cu o sumă de 2000 fl v. a. din fondul comitatens pentru clădirea drumurilor.

* (**Tempestate**) s'au descărcat asupra Braşovului în 13/25 Iunie cu o ploaie torenţială, care a paralisat têrgul de mărfurie din aceea ḑi cu totul.

* (**Vijelie**). **Mercurea** trecută în 23 Iun. n., dela ameaḑi pănă la 1 d. a., s'a descărcat asupra Aradului o tempestate cu trăsnete, fulgere grindină oribilă şi o ruptură de nuori cari toate au sdrobit bucate, legumi pomi şi ierburi şi au căşunat o pagubă colosală. Unele suburbii înnotau în apă de 3—4 urme. Tot în aceastá ḑi pela 1 oară d. a. s'a descărcat o asemenea vijelie şi asupra **Timişoarei**.

* (**Numiri noue comunale**). Ministrul de interne a ordinat, ca următoarele sate din comitatul Semplin spre deosebirea lor pe viitor sĕ se numească astfeliu: satul **Dobra** din cercul Varano „*Nagy-Dobra*“ şi Dobra din cercul Badroköz „*Kis-Dobra*“, eară satele **Orosz-Hrabocz** şi **Orosz-Bistra** din cercul Sztropko se vor numì pe viitor: „*Stropko-Hrabocz*“ şi „*Stropko-Bisztra*“

* (**Apel**). Toţi acei On. Domni cari au binevoit a se însărcina cu vinderea musicaliilor edate în favoarea societăţii „România Jună“ sûnt rugaţi a împărtăşì sub adresa acestei societăţi (I Sonnenfelsgasse Nr. 1.) cel mult pănă în 10 Iulie st. n. resultatul vênḑĕrii, deoarece comitetul cu ḑiua aceasta îşi întrerupe, din causa feriilor, funcţiunea pănă în luna lui Octombre st. n.

* (**Lupi**). Pe hotarul comunei **Căprioara** (comitatul Caraşului) mai mulţi lupi săriră asupra duor junci. Acestia fugind în ruptul capului spre comună au căḑut de pe o stâncă într'un abis adênc şi s'au sdrobit de tot.

* (**Esposiţie industrială română**). Societatea „*Concordia română*“ din **Bucuresci** organisează o esposiţie de productele industriei naţionale române. Această esposiţiune se va deschide la 1 Septemvre în localităţile numitei societăţi şi va ţinè pănă la 1 Noemvre, când se vor premia productele.

* (**Din toate părţile României**) vin vesti înbucurătoare în privinţa stărei actuale a câmpurilor sĕmĕnate. Ploile abundante, ce au cutrierat de la o margine la cealaltă, au făcut pe economi sĕ spereze o recoltă bună.

* (**Muşcătură de pesce**). O doamnă voind sĕ cumpere în piaţa Timişoarei pesci, la cercetarea acestora fu muşcată la un deget aşa de crâncen, încât se ḑice, că trebue se i se taie degetul, căci de nu, i se va învenina tot trupul şi va trebuì sĕ peară.

* (**Ţigări nouĕ**). Cât de curênd se vor afla de vênḑare prin trafici unele ţigări, cari se numesc: **Virginie scurte** şi vor costa una numai 2 cr. Vom vedè şi minunile aceste, de ce cualitate vor fi!

Consemnarea*)

colectelor făcute în achidiecesă în favoarea gimnasielor române gr. or. din Braşov şi Bradu; şi anume dela comuna Petea de pe Câmpie 5 fl; dela parochul Galation Şagău din Idicel 50 fl; din comunele Sebeşul vechiu 1 fl., Iclandul mare 2 fl., Fizeş-St.-Petru 1 fl. 55 cr., Miluan 1 fl. 80 cr., Baica 1 fl 40 cr., Hida 1 fl. 50 cr., Galeş 25 fl. 19 cr., din Jina 9 fl. 65 cr., Tilişca 21 fl. dela adm. ppresb. Ioan Popescu 2 fl., dela parochul Ioan Branea 3 fl. 90 cr., dela parochul Ioan Fulea 1 fl. dela parochul Demetrie Cornea 1 fl., dela capelanul Fulea Chiril 1 fl. dela clericul absolut Leone Popescu 60 cr. din comuna bisericească Lugoş 25 fl. din comuna Opatiţa 50 cr., ambele în diecesa Caransebeşului.

Suma 155 fl. 09 cr.

Raţiociniu public

asupra sumelor încurse la comitetul central din Sibiiu pentru ajutorarea daunaţilor prin inundările din Noemvre, Decemvre 1879.

A.

Au întrat conform listelor publicate în „Telegraful roman“ şi „Observatoriul“ anume după:

Lista Nr I public. „Tel. rom.“ Nr. 4 v. a.	fl. 315.—
Lista Nr. II public. în „Tel. rom.“ Nr. 6	fl. 228.50
Lista Nr. III public. în „Tel. rom“ Nr. 9	fl. 644.40
Lista Nr. IV public. în „Tel. rom. Nr. 13	fl. 35.—
Lista Nr. V public. în „Tel. rom.“ Nr. 14	fl. 197.99
Lista Nr. VI public. în „Tel. rom.“ Nr. 16	fl. 76.—
Lista Nr. VII public. în „Tel. rom.“ Nr. 19	fl. 39.10
Lista Nr. VIII public. în „Tel. rom.“ Nr. 21	fl. 87.94
Lista Nr. IX public. în „Tel. rom.“ Nr. 22	fl. 22.—
Lista Nr. X public. în „Tel. rom.“ Nr. 25	fl. 221.87
Lista Nr. XI public. în „Tel. rom.“ Nr. 33	fl. 225.—
Lista Nr. XII public. în „Tel. rom.“ Nr. 38	fl. 84.50
Lista Nr. XIII public. în „Tel. rom. Nr. 39	fl. 271.55
Lista Nr. XIV public. în „Tel. rom. Nr. 40	fl. 107.60
Lista Nr. XV public. în „Tel. rom. Nr. 41	fl. 136.85
Lista Nr. XVI public. în „Tel. rom.“ Nr. 43	fl. 32.40
Lista Nr. XVII public. în „Tel. rom.“ Nr. 47	fl. 92.80
Lista Nr. XVIII public. în „Tel. rom.“ Nr. 63	fl. 100.24
Lista Nr. XIX public. în „Tel. rom.“ Nr. 67	fl. 178.79
în total	fl. 3097.53

B.

S'au împărţit:

I. Gimnasiului rom. gr. or. din Brad 1000 fl.

II. Daunaţilor din comuna Verd şi anume: dd. Achim Cândea 60 fl., Candid Muntean 30 fl., Ioachim Părău 50 fl., Andreas Halmen 5 fl.. Iohann Lomprich 10 fl., Michael Kirchberger 20 fl., David Muntean 18 fl. Suma 193.

III. Comunei eccles. gr. or. din Curtifaia 200 fl.

IV. Daunaţilor din comuna Nyárád Szt Benedec, anume: dd. Nicolae Pop 98 fl., vĕd. Ioan Gligor 50 fl., Vasilie Pop sen. 150 fl., Vasile Pop jun. 100 fl. ved. Ioan Irimie Pop 45 fl., vĕd. Mateiu Dumitru 40 fl., Teodor Pop 25 fl. Suma 508.

V. Daunatului din comuna Cristur Ladislau Pop 100 fl.

VI. Daunaţilor din comuna Bungard anume: dd. vĕd. Maria P. Frăţilă 82 fl., Ioan Comşa 50 fl., Ioan Coman 50 fl., Nicolae Lazar 50 fl., Danilă Crăciun 50 fl., Geoge Boiţan 50 fl., Ioan Carstea 20 fl., Nicolae Boiţan 20 fl., vĕd. Ana Ioan Coman 20 fl., George Bucurenci 20 fl., vĕd. Maria Bica 20 fl., George Lazar 20 fl., Nic. Lazar Bucurenci 20 fl., Ioan Nicula 20 fl., vĕd. Maria I. I. Coman 2 fl. Suma 494 fl.

VII. 1, comunei eccles. gr. cat. din Székely Udvárhely 300 fl.

2, comunei eccles. gr. or. Miklo-Ujfalu 276 fl. 17 cr. Suma 576 fl. 17 cr.

Spesele biroului . . . . . 26 fl. 36 cr.

în total 3097 fl. 53 cr.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

V. Roman m. p.,
cassariu.

A. Trombiţaş m. p.,
secret. comitetului.

Raţiociniul present esaminându-se şi găsindu-se în ordine, anume distribuirea ajutoarelor fiind în conformitate cu decisiunile acestei adunări, — se aproabă, ear comitetului esmis de această adunare în şedinţa ei din 7 Iunie a. c. se dă absolutoriul.

Din adunarea inteligenţei române ţinută la Sibiiu în 4/16 Iunie 1880.

Elia Macelariu m. p.,
preşedinte.

Petrescu m. p.,
not. adunărei.

Bibliografie.

Avram Nicolau, *Despre legume.* Plantarea şi crescerea lor. Învĕţături pentru poporul român. Arad 1880. Preţul 60 cr. v. a. Se află de vênḑare la autorul din Totvárad p. u. Soborşin. La 10 esemplare se dă unul rabat.

Petroviciu Lazar Dr., *Compendiu de Pedagogie.* Arad 1880. Preţul 1 fl. 50 cr. v. a. La 10 esemplare se dă unul rabat.

Popescu George, *Curs elementar de istoria literaturei române.* Pentru usul claselor secundare. Partea I. Bucuresci 1880. Preţul 3 lei noi.

Romniceanu Gr. Dr., *Manual de Patologie chirurgicală.* Volumul I, fascicl. 1: Inflamaţiuni, plage-Pseudoplasme-homeomorfi. Bucuresci 1880.

Molière, Scoala bărbaţilor. Tradusă de S. N. Bucuresci 1880. Preţul 1 leu nou.

Codicele comunal (al României). Legi şi regulamente adunate şi adnotate de I. Em. **Petrescu** şi Dem. D. Păltineanu. Bucuresci 1880.

Codicele financiar român de Em. **Grădişteanu**. Volumul II. Bucuresci 1880.

Annalile Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana şi cultur'a poporului romanu publicate in anulu alu XX-lea alu activitatiei sale **1880.** Fasciclu I. Editoru: **Comitetulu Associatiunei.** Redactoru: Secretariulu G. **Baritiu.** Sibiiu, tipariulu tipografiei archidiecesane.

Sumariu: Genesea Annalilor (ca prefatiune) de Dr. Ios. Hodosiu — Activitatea associatiunei transilvane pe terenulu practicu de G. Baritiu. — **Partea oficiala** — **Partea literaria** — **Apendice.**

Convorbiri literare. Anul XIV. — Nr. 3. — 1 Iunie 1880.

Sumariu: *Corespondenţa dintre V. Alecsandri şi Ioan Ghica.* (III). — *Hora Morţilor* poem de A. **Naum.** — *Budulea Taichii*, novelă de I. **Slavici.** — *O călĕtorie în Dobrogea*, de **Teodor** T. **Burada** (urmare). — *D. Petriceicu Hasdĕu şi Cuvente den bătruni*, critică de A. **Cihac.** — *Carmen Amoebaum*; *Trei paseri*, (după Horaţiu), poesii de D. C. **Ollănescu.** — *Rĕndunica* poesie de N. **Volenti.** — Bibliografie. — Corespondenţă.

---

*) A se vedè nrul 132 din anul 1879 al „Tel. Rom“.

Bursa de Viena şi Pesta

din 26 Iunie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	110.20	110.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	84.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	100.75	101.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.75	88.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.—	127.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.75	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.—	94.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.25	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.60	93.$^7/_2$
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.60	73.65
Datorie de stat în argint . . .	74.60	74.20
Renta de aur austriacă	88.50	88.60
Sorţi de stat dela 1860 . . .	133.75	133.25
Acţiuni de bancă austro-ung. .	828.—	828.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	282.—	281.80
Acţiuni de credit austr. . . .	266.25	266.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	114.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.56	5.53
Napoleon	9.34	9.31
100 marce nemţesci	57.60	57.45
London (pe poliţa de trei luni) .	117.25	117.05

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 28 August şi 28 Sept. imob. lui George Busilă în Comana de sus; în 30 August şi 30 Sept. îmob. lui George Eva Cocan în Mândra; în 26 Aug. şi 27 Sept. imob. lui Ioan Stanci Popa în Comana de jos; în 21 Aug. şi 21 Sept. imob. lui Nicolae Băcilă în Ucea (judec. cerc. Făgăraş); în 3 Iulie pretensiunele de cont ale concursului după Ladislau Gajsago în Aiud (trib. Alba-Iulia); în 2 Iulie imob. lui Nicolau Roşca în Archiud (judec. cerc. Teaca); în 3 Iulie imob. lui Ernst Kabos în Mănăstur; în 19 Iulie şi 19 August imob. soţiei lui Ioan Maroşan în Fildul de sus; în 19 Iulie şi 19 Agust imobilele lui Ioan Roman în Dretia (judec. cerc. Huedin); în 31 Aug. imob lui Ioan Hendel în Braşov (trib.); în 5 Iulie imob. lui Ioan Gazda în Alba-Iulia (trib.); în 30 Iunie şi 30 Iulie imob remasului după Ioan Iung în Bateş (judec. cerc. Teaca); în 1 şi 30 Iulie imob. lui Nicolau Cosma şi Palaghia Pop în Feder (judec. cerc. Şumcuta—mare); în 5 Iulie imob. lui Ioan Tecoanţă şi soţiei sale în Nocrichi (trib. Sibiiu); în 26 August şi 27 Septeb. imob. soţiei lui George Iacob în Făgăraş (judec. cerc.); în 2 August imob. lui Nicolau Muntean şi soţi în Turnişor (trib. Sibiiu).

Nr. 80—1880. 1—3

CONCURS.

Deschiḑênduse un post de învĕţător la scoala normală (primară) din Braşov, se escrie concurs pentru ocuparea lui, cu terminul până în 15/27 August 1880.

Cu acest post este împreunat în anul prim de serviţiu, salariul anual de 300 fl. v. a. în următorii doi ani salariul anual de 400 fl. v. a. eară de aici înainte, după ce va produce atestatul de cualificaţiune, salariul de învĕţător definitiv de 500 fl. v. a. la carele după serviciu de 10 ani se adaugă decenalie de 100 fl. v. a. şi la 20 ani de 200 fl. v. a.

Învĕţătorii aplicaţi la acest institut au drept de pensiune conform statutelor fondului de pensiune.

Dela concurenţi se cere:

1. Sĕ fie Români de naţionalitate şi de religiunea gr. orientală;
2. Sĕ producă testimonii, că au absolvat cel puţin 6 classe gimnasiale cu succes bun şi pedagogia, cei cu 8 classe gimnasiale se vor preferì;
3. sĕ cunoască prelângă limba maternă şi limba maghiară şi germână;
4. sĕ producă testimonii despre purtarea lor politică şi morală;
5. sĕ producă testimonii medical, că sûnt sănĕtoşi.

Recursele instruite conform condiţiunilor de sus sĕ le adreseze concurenţii Eforiei scoalelor rom. gr. or. din Braşov.

Braşov, 20 Maiu 1880.

Eforia scoalelor centrale române gr' or.

Nr. 87—1880.

CONCURS.

La scoala comercială publică română gr. or. din Braşov a devenit vacant un post de profesor pentru sciinţele mercantile.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termin până la 15/27 August a. c.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor cătră subcrisa Eforie scolară instruită cu documentele:

a) că sûnt de naţionalitate română şi de religiune gr. or;

b) că au purtare politică şi morală bună;

c) că sunt sănĕtoşi: şi

d) că, în sensul Statutului organic al Metropoliei române gr. or. din Ungaria şi Transilvania, şi al regulamentului provisoric al Archidiecesei transilvane pentru esaminarea Candidaţilor de profesură la scoalele secundare române confesionale au absolvit vreo Academie comercială din patrie (Austro-Ungaria).

Salariul pentru acest post este în anul prim (de probă) 700 fl. v. a. După ce va depune Candidatul esamenul de profesură prescris de lege va obţinè salariul anual sistemisat cu 800 fl. v. a. cu prospect de înăintare la timpul seu în 900 fl. v. a. şi cu drept de pensiune.

Braşov în 7/19 Iunie 1880.

Eforia scoalelor centrale române gr. or.

Nr 88. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii Ludesci cu filia Costesci de clasa a III se escrie până la 20 Iulie a. c. st. v. concurs, după ce această parochie prin sentenţa p. v. consistoriului archidiecesan dtto 1 August 1878 Nr. 1014, B. s'a dechiarat vacantă.

Emolumentele sûnt: dela matera Ludesci:

1. Dela 80 familii câte o ferdelă vechie de cucuruz smăcinat şi o ḑi de lucru.
2. 2 fênaţe şi cimiteriu de 2 cară de fên.
3. Venitele stolare.
4. Lemne pentru foc din pădurea comunei dela filia Costesci.
5. Dela 79 familii câte una ferdelă vechie de cucuruz cu grăunţe şi o ḑi de lucru.
6. 2 fênaţe de 3 cară de fên şi cimiteriu.
7. Venitul stolariu; — toate aceste dau un venit anual de 332 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa parochia aceasta au sĕ'şi substearnă suplicile lor provĕḑute cu documentele prescrise de statutul organic oficiului protopresbiteral gr. or. al Orăştiei până la sus-scrisul termin.

Orăştie, 4 Iunie 1880.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Popovici m. p.,
protopresbiter.

Nr. 83. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei staţiuni preoţesci din Sereca clasa a III pe basa ordinaţiunei prea venerabilului consistoriu archidiecesan dto 25 Maiu a. c. 1079 B. se escrie concurs până la 13 Iulie 1880 v.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 1 Ianuarie 1881 începênd din cassa alodială 100 fl. v. a. adecă una sută flor. v. aust.
2. Dela 70 familii câte o ferdelă vechie, de câte 21 cupe vechi cucuruz sfêrmit, dela vĕduve pe jumĕtate şi una ḑi de lucru.
3. Lemne de foc din pădurea comunei.
4. Venitele stolare statorite în sinodul parochial; — toate aceste aduc un venit anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi astearnă petiţiunile lor provĕḑute cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul congresual pentru parochii din an. 1878 oficiului protopresbit. gr. din Orăştie până la sus-scrisul termin.

Orăştie, 12 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Popovici m. p.,
protopresbiter.

Nr. 58. — 1880. 2—3

CONCURS.

Spre ocuparea vacantei parochii de a III clasă din Streja-Cârţişoara, ppresbiteratul Făgăraşului II. se escrie prin aceasta concurs.

Emolumentele sûnt: Venitul dela epitrafir dela 150 familii şi câte o ḑi de lucru de toată familia.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi asterne suplicele sale oficiului protopresbiteral al Făgăraşului II instruate conform legilor noastre bisericesci până la 20 Iulie 1880.

Avrig, 12 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral:

Vasilie Macsim m. p.,
adm. prot.

Nr. 85. 2—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea parochiei vacante de clasa a III Arpătac şi filia Ariujdi în protopresbiteratul Heghigului se escrie concurs până la 13 Iulie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială cu două odăi, şură şi grajd;

b) douĕ fênaţe de 6 cară de fên, 2 otavă;

c) în materă şi filie 3 jugere 400°☐ pămênt arătoriu;

d) dela 181 familii din materă şi filie, câte o ferdelă de cucuruz, şi una de ovĕs;

e) dela 12 vĕduve câte ½ ferdelă de cucuruz;

f) dela 11 neorustici câte 2 ḑile de lucru;

g) venitele stolare sistemisate, cari toate dau suma de 435 fl. 40 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avè a'şi adresa suplicele lor instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual din 1878 oficiului protopresbiteral din Elöpatak.

Elöpatak la 1 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Nr. 119. 1—3

Citaţiune edictală.

Bucur Noaghiu gr. or. din Ungra, protopopiatul Cohalmului, ejusdem jurisdict. pract., părăsind de 6 ani de ḑile pe muierea lui legiuită Ana Radu tot din Ungra, fără a se fi putut erua ubicaţiunea lui, — prin aceasta e provocat: a compare sau în persoană, sau prin representant legitimat înaintea subsemnatului for matrimonial, în termin de 3 luni de ḑile, căci altfeliu procesului urzit se va da curs liber, conform prescrierilor canonice a maicei noastre biserici ortodocse resăritene dreptmăritoare.

Cohalm, 10 Iunie 1880.

Dela forul matrimonial de I instanţă gr. orient. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protopresbiteral.

Nr. 100. 1—3

EDICT.

Maria Marin din Marcoş, carea de 9 ani a părăsit pe legiuitul ei bărbat Ioan Vireag din Dobêrleu în protopresbiteratul al II al Braşovului, de religiunea greco-orient. fără a se sci locul ubicaţiunei ei, prin aceasta este provocată a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de 6 luni, căci nepresentându-se procesul divorţial în contra'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Braşov, 12 Iunie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al II al Braşovului:

Ioan Petric m. p.,
protoprerbiter.

Nr. 136.— 1880. 2—3

EDICT.

Prin carele, Stanca Buzea din Felmeri, protopopiatul Cohalmului, care a părăsit de 8 ani de ḑile trecuţi cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Ioan Mailat tot din Felmeri, ambii de religiunea gr. orient., fără a se scì locul aflărei ei, — e citată, a se presenta în restimp de 3 luni de ḑile înaintea subsemnatului for matrimonial, sau în persoană, sau prin representante legitimat, căci altfel procesul urzit se va decide şi în absenţa dênsei.

Cohalm 12/24 Iunie 1880.

Dela forul matrimonial de I. instanţă gr. oriental al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protopopesc.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,
fabrică de maşini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

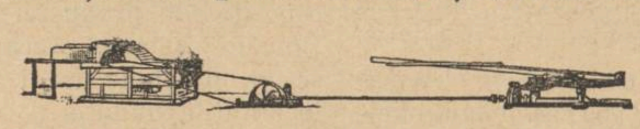

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 până 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 2

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 71. Sibiiu, Joi 19 Iunie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 18 Iunie.

Cu fie care ḑi ne apropiem mai mult de alegerile la dietă din anul viitoriu. Vorbind despre totalitatea românească din Ungaria şi Transilvania, trebuie sĕ ḑicem, că cu voia şi fără de voie, Românii au luat parte la neparticiparea în legislaţiunea perioadelor trecute şi acelui actual, aproape dela schimbarea sistemei politice din monarchie incoace. Vor persevera Românii într'aceasta şi în periodul viitoriu? — nu scim şi nu credem, măcar că demulte ori vedem întêmplânduse şi ceea ce este necreḑut. Partidele magliare în Ungaria şi Transilvania sûnt, fără mult sgomot, în deplină activitate. Cât privesce pe Românii atât din Transilvania cât şi din Ungaria se poate, că cel puţin cugetă şi ei asupra lucrului. Cugetarea însĕ este aşa de fără sgomot, încât nu se poate observa nici atâta, cât se observă activitatea partidelor maghiare, „fără mult sgomot“.

În combinaţiune cu reflecsiunile de mai sus sĕ nu perdem din vedere două împregiurări: în Ungaria lupta între partidele maghiare n'a încetat: „desvoltarea politică devine mai interesantă şi mai deamnă de a fi urmărită cu atenţiune“.

Cât pentru Ungaria, nu neam făcut nici când ilusiuni. Cearta şi sfêrşitul certei între partidele maghiare, ori care şi ori cum ar fi, până când naţionalităţile nemaghiare nu vor participa mai energic şi mai în conţelegere şi totodată cu oare care prevedere politică, — se va învêrtì tot numai prelângă plapoma maghiarismului. O pagubă însemnată aceasta pentru statul unguresc în genere, (ca şi pentru fie care în special,) la care indirect şi naţionalităţile iau parte prin a lor *„laisser faire“*, fie acesta de ori ce natură. Bunăstarea intelectuală şi materială precum şi contrariul ei nu privesce numai pre unii, ci pre toţi cetăţenii unui stat. Heloţii şi Parias se curăţă astăḑi şi din staturile barbare, şi ruşinea ar cădè de o protivă asupra celor ce s'ar nisuì a introduce de nou helotismul şi pariasismul, precum şi asupra celor ce ar sta cu mânile în sin, lăsând sĕ vină ori şi ce asupră-le.

Premenirea ministeriului cislaitan şi evenimentele constituţionale din urmă din Boemia ne arată, că în monarchie esistă un curent cu tendenţă de primeneală politică. Contrastul între isbutirea lui Taaffe de a'şi homogenisa elementele cabinetului, adecă ale face sĕ fie de una şi aceeaşi natură şi între isbutirea adversarilor sei politici, a „constituţionalilor,“ de a'i trântì proiectul după care avea sĕ se reformeze legea electorală în Boemia, în favorul Cechilor, nu va împedeca noul curent. Mine se vor pune din toate părţile, atât de dincolo cât şi de dincoace de Laita, ca sĕ spulbere în vênt resultatele trudei politice a lui Taaffe. „Pester Ll.“ de eri strigă din resputeri, că Ungaria sĕ nu treacă nepăsătoare cu vederea esperimentele lui Taaffe, îngrecate de periculi pentru constituţiune. Curenturile politice, mai ales dacă au drept substrat principii salutare-morale, sûnt mai tari şi mai trainice decât sberăturile egoistilor politici şi ale servitorilor lor.

Dar care este tendenţa învĕluită în „esperimentele“ lui Taaffe? O foaie din Viena, care precât o pricepem, representă ideile ministrului-president austriac, ḑice că Taaffe „este convins, „că în Austria guvernul nu este per„mis a fi lăsat pe mâna egoismu„lui şi aplecărilor spre resbu„nare a unei partide, fiindcă gu„vernul are datorinţe egale că„tră toate popoarele şi de aceea „nu sĕ poate face argatul sau „unealta unui interes singuratec „naţional.“ „Intre elementele singu„ratece a le poporaţiunei austriace nu „se poate trata de tăria numerică, sau „de preponderanţa morală sau cul„turală. Nemţii şi dacă la numer sûnt „mai puţini în Boemia decât Slavii, „nu trebuie mâhniţi în posiţiunea lor. „Şi cu toate că Slavii sûnt inferiori „Nemţilor în ceea ce privesce cultura, „împregiurarea aceasta încă nu este „motiv îndestulitoriu spre a'i dripì la „părete. Şi cel slab şi cel mai puţin „numeros are drept a pretinde scu„tul şi îngrigirea guvernului. Cetăţeni „de clasa primă şi de clasa a doua „nu esistă, şi tot aşa de puţin se pot „împărţì popoarele austriace după ran„guri diverse. Toate au aceleşi dato„rinţe şi aceleşi drepturi, toate re„clamă cu drept cuvênt bunăvoinţa „guvernului şi protecţiunea statului.“

Eată în resumat un credeu politic, ca substrat al „esperimentărilor“ lui Taaffe, care dacă s'ar realisa, ar introduce pacea şi armonia între popoarele austriace.

Alăturată situaţiunea din Austria cu cea din Ungaria, unde foile maghiare, la ori ce ocasiune, declară sus şi tare, că guvernul a „liniscit“ naţionalităţile: întrebarea, că oare curentul de preste Laita, care cu tot sistemul dualistic, este în aceeaşi monarchie, nu va trimite şi dincoace vreo boare cât de lină? — se obtrude de sine. Şi când am stăruì pe lângă guvenrnul nostru sĕ imiteze acel credeu, n'ar fi nici pĕcat, nici periculos pentru stat.

Svêrcolirile presei unguresci din causa fenomenelor politice de preste Laita şi din causa temerilor, că monarchia se va descompune după naţionalităţi, se nu ne confunde de loc. Presa aceasta e condusă şi alunecă cu voia pe căi rătăcite, pentruca sĕ păstreze unei naţionatităţi toată influenţa în afacerile publice, am putè ḑice, ca numai una sĕ fie, carea se respire aerul public. Argumentările şi amenintările lor sunt fără valoare, pentrucă cele dintâiu sunt greşite, şi cele din urmă lipsite de putere întrênsecă. Spaima ce şi o face, bună oară „P. Ll.“ că s'ar perde unitatea în conducerea politicei esterne etc., dacă ar fi mulţămite naţionalităţile dincolo de Laita, e mai mult de cât copilărească, tot aşa ca şi a lui „P. Napló,“ că dacă s'a dat Greciei Tesalia şi o parte din Epir, mâne poimâne va venì Gladstone ca sĕ foarfece Transilvania etc. de lângă Ungaria şi se o dea României.

Unitatea în conducerea politicei esterne, dacă se poate în dualismul duor naţionalităţi supremaţisătoare, pentruce se nu se poată în dualismul cu toate naţionalităţile mulţămite? Gladstone n'ar fi tăiat nici o făşiuţă din imperiul otoman, dacă acesta sciea mulţămì popoarele sale.

Între împregiurări de aceste „cugetarea“ noastră, ar trebuì se producă odată, cel puţin, *„cuvêntul“*, prin care poporul nostru sĕ se respice în interesul seu, ca în interesul unei individualităţi, care încă contribuie la individualitatea cea mare a statului şi a mornarchiei. „Cuvêntul“ însĕ sĕ nu fie numai un cuvênt pe aci încolo, ci serios, energic, însoţit de stăruinţa de a eşi poporul nostru din întunerecul, la care în urmă am fost condamnaţi mai bine de un deceniu.

Ne vrênd resturnări, şi vrênd numai dreptatea sĕ o reclamăm şi pentru noi, sĕ începem a ne desamorţì. Ocasiunea cea mai de aproape este sosită: discusiunea asupra alegerilor fiitoare la legislaţiunea Ungariei.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Iunie.

Delegaţiunile, ne spune „P. Ll.“ ce ne-a venit astăḑi, se vor întrunì numai pe la 15 Octomvrie n. Causa acestei amânări, cu două luni mai târḑiu decum spuneau foile vieneze, este că dieta Ungariei se va deschide numai la 25 Septemvre n.

Guvernul din Budapesta, în pausa legislaţiunei, şi a îndreptat toată atenţiunea asupra „socialistilor“ din Ungaria. Atât în Budapesta cât şi în provincie s'au călcat domiciliele mai multor „lucrători.“ Iniţiativa la întreprinderea aceasta, se ḑice, vine dela ambasada din London. „N. P. Journal“ e de părere că oficiul de esterne este victima unei mistificaţiuni, căci în Ungaria este de necreḑut, că ar fi ceva de conspiraţiunile şi atentatele care se atribuie „socialistilor“ ce nu esistă în Ungaria. „Egyetértés“ recomândă cu privire la afacerea aceasta guvernului unguresc sĕ se părăsească mai bine de urcarea contribuţiunilor după venit, care dela 1875 până în anul acesta dela $22^1/_2$ milioane s'au urcat la 35 milioane, de oare-ce cetăţenii unguresci cu miile emigrează din ţeară.

Principele Milan, al Serbiei, care petrece acum la Viena şi este primit în apartamentele castelului curţii, a conversat cu bar. Haymerle şi cu Kallay.

Guvernul bulgar a împărtăşit oficial la Viena, că va continua cu demolarea fortăreţelor de pe malul Dunărei şi că va conserva numai unele forturi, cari i sunt de trebuinţă pentru magazine şi casarme.

Intenţiunea Bulgarilor de a se unì cu Rumelia se descopere pe fie care ḑi mai mult şi mai mult. Foia „Bulgarin“ din Rusciuc ḑice că a sosit timpul, ca sĕ se delăture separarea creată de congresul dela Berlin. Rumelia resariteană nu poate şi nu trebuie sĕ aibă alt guvern, decât cel al principatului şi numai e departe timpul, când Bulgarii, liberi de ori ce atêrnare de Turci, vor constituì o împĕrăţie mare balcanică. Sosind ḑiua în care aceasta sĕ fie faptă împlinită, Europa nu va mai trimite evenimentele la calea întoarsă.—Poarta se şi pregătesce pentru a întêmpina astfeliu de evenimente; dar şi Bulgaria adună material de resboiu, mai cu samă de provenienţă din porturile Odessei. Armata bulgară e mai toată concentrată, la Şumla sub generalul Ernrot. Unirea se asteaptă dar sĕ fie în curênd proclamată.

Eri era terminul ca Iesuiţii sĕ ese din Francia. Lucrurile de preţ şi leau espedat şi scoalele le-au dat cu arêndă. Resistenţa de care se vorbia mai nainte a amuţit.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Şedinţa dela 7 Iunie nou.

(Urmare).

Urmează titlul dela capitlul II.

Parteniu Cosma: Onorată Casă! N'am ce face, şi nu-mi pasă nici dacă voiu remânè numai singur cu părerile mele, dar sum convins că timpul va constata că eu am avut dreptate.

Precum 'mi-a imputat domnul referent că pentru aceea am făcut propunerea precedentă, că nu cunosc referinţele de posessiune în Transilvania, tocma aşa pot sĕ'i împut eu că dênsul pentru aceea n'a aderat la propunerea mea, pentru că nu cunoasce referinţele de posessiune din Ungaria. Sĕ'mi credeţi însĕ că toate referinţele din Transilvania sûnt şi în Ungaria, parte sub acele-şi numiri parte sub altele.

Sûnt şi la noi lăzuituri şi ocupaţiuni ca în Transilvania, sûnt şi la noi prestaţiuni rescumperavere ca în Transilvania, deşì sub alt nume, sûnt urbarialisti, sûnt ḑileri, segregări de păşiuni şi de păduri etc., tocma ca în Transilvania. Diferinţa este numai acea că pentru constatarea urbarialităţilor Ungaria se folosesce de Urbariu, care este foarte defectuos, precând aceasta cestiune în Transilvania se desleagă mai uşor şi foarte simplu pe basa legei materiale si a datelor de desdaunare, şi cu toate aceste în Ungaria este suficientă o acţiune şi o sentinţă ca pe basa lucrărilor pregătitoare sĕ se resoalve deodată toate cestiunile după natura lor, din aceeaşi sentinţă vede fie-care individ ce'i compete şi ce are de împlinit?

Nu este de lipsă dar nici în Transilvania ca pentru diversitatea naturei referinţelor, şi pentru mulţimea persoanelor interesate în aceeaşi comună, sĕ se facă în loc de unul sute şi mii de procese, cari cu enormele lor spese serăcesc pe bieţii incţi şi consumă averea actorilor, căci toate aceste s'ar potè resolvì şi în Transilvania cum se resolvesc în Ungaria.

Trecênd la obiect, eu nu consider de corect titlul acestui capitlu nici chiar din punctul de vedere al sistemei urmate în proiectul de faţă.

Titlul este: „procedura ce este a se urma în procesele singuratice, precum şi în acţiunile de segregare urbarială şi de proporţionare“.

Eu nu sciu on. Casă, dacă este vr'un proces, în care sĕ nu esiste acţiune, sau dacă este vr'o acţiune ca sĕ nu intenţioneze a servì de basă la proces; după acest titlu însĕ trebue sĕ esiste şi de aceste.

Titlul capitlului III. este „Permissibilitatea comassărei“, prin urmare titlul acestui capitlu ar trebuì sĕ fie: „Permissibilitatea regulărei de posessiune și a proporționării“, căci numai despre acestea se tractează într'ênsul.

Eu n'am ce vĕ face, dacă nici dl referent nici maioritatea nu voiesce sĕ priceapă lucrul pentru Transilvania într'altfeliu decum îl pricepe pentru Ungaria, și dacă si esistă lăzuituri și ocupațiuni, pentru acestea nu avem lipsă sĕ creăm titluri noue, pentrucă acestea se cuprind deja în titlul de „regularea posessiunei“, — sûnt o specie a regulărei de posessiune, nici nu esistă regulare de posessiune care se nu se estindă și asupra lor, — ba sub regularea de posessiune propriamente s'ar înțelege și chiar comassarea.

Fiind însĕ, că precum vĕd în acest proiect comassarea se separează de regularea posessiunei și de proporționare, și că în privința permisibilității comassărei este provisiune mai la vale ear în privința permisibilității celorlalte doue specii nu se provede nicăiri, — 'mi iau voiă a propune ca titlul acestui capitul sĕ se staverească astfeliu:

„Permisibilitatea regulărei de posessiune și a proporționărei“.

Bokross Elek referentul: Onorată Casă! Nu mai osteneam atențiunea onoratei Case cu observări de natură polemică, dacă domnul ante-vorbitoriu nu'mi împuta, că eu statuesc o diferință între regularea de posessiune din Transilvania și între cea din Ungaria, precând aceste cestiuni sûnt identice aici și acolo. De una însĕ 'și a uitat la enumerarea acelor cestiuni, deci sum necesitat sĕ'i o amintesc eu.

Diferința regulării de posessiune în Transilvania și Ungaria este acea, că în Ungaria regularea constă din întregirea sessiunilor urbariale ce sûnt statorite în Urbariu respective din manipularea teritoriului ce prisosesc preste sessiunea urbarială sub titlul de remanenții (Cosma: Numai atât?); în Transilvania lipsesce acest concept, care e scopul principal al regulării. (Cosma: Cu atât mai simplu pentru Transilvania!) Intregirea sessiunei și aprețiarea remanențielor preste sessiuni, acestea lipsesc, acestea formează esența regulării în Ungaria.

Deci despre cestiunea aceasta nu mai vorbesc, însĕ încât pentru amendament trebue sĕ observ, că de oare-ce în Transilvania sub conceptul regulării de possiune vin mai multe casuri, cari după natura referințelor de acolo trebue aprețiate separat, ca procese singuratice de proprietate, deși esența și dispositiunile capitlului întru nimic n'ar suferì primindu-se titlul așa precum îl propune dl deputat, totuși testul redigeat de comisiune corespunde mai nimerit nomenclaturei adevĕrate. Vĕ rog deci sĕ'l primiți.

Presidiul pune testul comisiunei la vot și se primesce.

Urmează § 3.

In causele următoare și anume:

a) *în acțiunile urdite în terminul legal preclusiv și pendente incă, pentru natura alodială, de ereditate secuiască sau urbarială a sessiunilor singuratice sau a părților de sessiune, pentru restituirea ocupațiunilor și rescumperarea lăzuiturilor;*

b) *în acțiunile pentru rescumperarea prestațiunilor rescumperabile;*

c) *în acțiunile pentru permisibilitatea segregării urbariale, a pădurilor, pășunilor și trestișelor;*

d) *în acțiunile pentru sistarea folosințelor de lemnărit, ghinderit, pășunat și trestierit care s'a esercitat până acum pe nedreptul sub titlul urbarial; în fine*

e) *în acțiunile pentru permisibilitatea proporționării, —*

pertractarea se ține după circumstanțele procesului sau la tribunal sau în fața locului, o conduce judele pertractator esmis dintre membrii tribunalului, care e îndatorat a încerca înainte de începerea pertractării o împăciuire între partide și a însemna resultatul acesteia în protocol.

In cas, dacă împăciuirea nu succede, judele pertractator ia la protocol alegațiunile partidelor, în casul unei necesități motivate încuviințază amânarea cerută și defige un nou termin și după încheerea alegațiunilor, dacă mai află de lipsă pentru lămurirea lucrului, poate pune partidelor întrebări și respunsurile lor le ia la protocol.

Dacă partidele se provoacă la martori, judele pertractator, — dacă crede că e de lipsă pentru deciderea causei și dacă e cu putință — îi ascultă la moment, dacă se ivesce necesitatea unei oculațiuni sau estimări, o face, înduce depunerile martorilor, respective repertul și opiniunea esperților în protocolul 'de pertractare, și substerne causa tribunalului.

După pertractarea terminată în acest mod urmează la cas de lipsă recuirarea din oficiu a datelor oficiale și cu deosebire a conscripțiunei din 1819/20, a tabelelor de contribuțiune dinainte de 1848 și a datelor referitoare la desdaunarea urbarială din partea statului, eventual o încuisițiune judecătorească continuativă, la care judecătoria poate procura și alte dovedi afară de cele produse din partea partidelor.

Nicolau Strevoiu: Onorată Casă! §. 3 din proiectul de lege ce se află în desbatere, enumeră acele acțiuni, cari vin a fi pertractate după procedura ce o normează acest proiect.

Din aceste acțiuni, acțiunea provedută sub p. *d*) al §-lui 3 o țin nu numai superfluă, dar chiar și stricăcioasă și periculoasă.

Aceasta acțiune care are de scop a delătura acele folosințe urbariale, de lemnărit, pășunit și trestiș, pe cari fostii urbarialiști le-au folosit până acum fără nici un drept, este de prisos din acea causă, fiindcă acest scop, această cestiune, se poate resolvì foarte bine prin acțiunea provĕdută sub p. *c*) din §. 3 adecă prin acțiunea de segregare a pădurilor, pășunilor și a trestișelor.

Se înțelege de sine că segregarea de păduri, pășuni și trestișuri în sensul legilor urbariale se admite numai în acel cas, dacă se constată, că fostii urbarialiști au esercitat asupra obiectelor din cestiune un drept justificat prin lege; prin urmare, îndată ce în decursul procedurei s'ar constata, că respectivii urbarialiști au folosit numitele servituți fără nici un drept, segregațiunei nu i se va da loc și prin resolvirea cestiunei de segregare servituțile neîndreptățite ipso facto se vor delătura, fără ca sĕ mai fie necesară acțiunea provĕdută în §. 3 lit. *d*).

Dar această acțiune este și stricăcioasă ba chiar periculoasă, ântâiu pentrucă înmulțesce procesele urbariale și este de temut că spesele cele multe procesuale vor ruina poporul, care și așa este cam sĕrac, al doilea fiindcă acea acțiune poate da ansă la multe abusuri.

După cum am arĕtat mai sus, acțiunea pentru delăturarea folosințelor și servituților neîndreptățite este cestiune prealabilă a cestiunei de segregare, prin urmare sentința adusă asupra acțiunei provĕdute în p. *d*) §. 3 va face la tot casul prejudiciu asupra sentinței ce se va aduce asupra acțiunei provĕdute în p. *c*) §. 3 adecă asupra sentinței de segregare.

Sub asemenea împregiurări este de temut, că unii dintre proprietarii mari sau fostii domni proprietari prin procese de categoria provĕdută în §. 3 alinea *d*) vor scoate pe fostii urbarialisti din folosința de păduri, pășunit și trestiș, esercitată în linisce până aci, și astfeliu în detrimentul fostilor iobagi vor prejudeca sentențelor de segregațiune. Sûnt însĕ de părere, că și interesele de stat reclamă, ca poporul țĕran sĕ fie apĕrat în contra ori cărei scurtări neîndreptățite, de oarece așa cred, că nu zace în interesul nici unui stat, de a avè o clasă de țĕrani ruinați și necapabili, de a suporta greutățile statului.

Deci fiindcă acțiunea provĕdută în §. p. *d*) pe de o parte este de prisos, eară pe de altă parte poate devenì periculoasă, propun stergerea acestei alinie.

Ugron Gábor: Onorată Casă! Sûnt unele servituți, cari emanând din natura referințelor urbariale s'au susținut și după regulare, d. e. că fostii iobagi au drept de pășunat în pădurea fostului proprietariu și usează acest drept din vechime; ear în acele părți ale Transilvaniei, unde lipsesce cu totul possessiunea urbarială, cu dreptul de lemnărit, de pășunat și de trestierit al singuraticilor sûnt însărcinate averi individuale. Sûnt casuri, că pădurea e înscrisă în cartea funduară pe numele comunei și dreptul de lemnărit este al ei, dreptul de pășunat însĕ este al altei comune. Intreb acum: oare corespunde o astfel de posessiune condițiunilor economiei raționale, unde esistă două usufructuri separate astfeliu, încât realisarea unuia eschide realisarea celuilalt? D. e. dacă dreptul de pășunat nu e al proprietariului pădurei, usufructuariul aceleia se va nesuì totdeuna ca pădurea sĕ nu poată cresce, spre a o putè folosì drept pășune, din contră proprietariul pădurei se va nesuì ca sĕ poată tăia lemne cât mai multe și pădurea eară sĕ crească. Asemenea casuri sûnt foarte multe în Transilvania și după părerea mea ar trebuì regulate astfeliu ca sĕ se prețuiască valoarea servitutului, apoi valoarea proprietății însărcinate cu servitutul și teritoriul sĕ se împartă după proporțiunea acelei valori între părțile interesate ca astfeliu sĕ se curme comuniunea.

Spre acest scop fac propunerea următoare:

In locul punctului *e*) sĕ se pună punctul următoriu, ear pct. *e)* sĕ devină *f)*.

„*e*) Proporționarea valoarei servituților de lemnărit, ghinderit, pășunit și trestierit, usate cu dreptul sub titlu urbarial sau neurbarial, cu valoarea posessiunei însărcinate cu acestea, apoi împărțirea posessiunei pe această basă și curmarea servitutului.

Bokross Elek referentul: Onorată Casă! Dl Strĕvoiu crede că eliminarea punctului *d*) ar fi de lipsă, pentrucă cuprinde o dispositiune superfluă, care eventual poate da ansă la multe procese. Eu nu sûnt de această părere. In casul usufructurilor esercitate sub titlul urbarial, dacă acele usufructuri au fost îndreptățite, are loc segregarea, în cas contrar curmarea usufructului. Deci acțiunea se poate urdì sub două titluri, după cum sûnt și usufructurile îndreptățite sau neîndreptățite: sau sub titlul de segregare în casul, când se recunoasce îndreptățirea usufructului, sau sub titlul de curmare a usufructului, dacă actorul află usufructul de nedrept; pentrucă trebue sĕ concedem actorului sĕ'și aleagă după convingerea sa petitul cel adevĕrat.

Dintr'aceasta nu se poate nasce absolut nici un rĕu, pentrucă într'adevĕr atât legile din 1871 cât și intențiunea de acum sûnt menite a regula comuniunea pe ori ce teritoriu, unde esistă usufruct comun. Ori se intentează acțiunea sub un titlu, ori sub altul, judecătoria și în cadrul proiectului de față are dreptul sĕ judece după dovedile procurate în faptă. Deci dacă proprietariul începe acțiunea pentru curmarea usufructului, judecătoria poate ordina segregarea, dar este imposibil ca legea sĕ îndrumeze pe cineva a presenta o acțiune contrară cu cea mai bună a sa sciință și convicțiune.

Vĕ rog deci sĕ susțineți punctul *d*).

Nu mĕ pot învoì nici cu propunerea amicului meu Ugron. Servituțile urbariale după nomenclatura legală de până acum nu obvin sub acest nume ci ca usufructuri urbariale și pentru casurile acestora segregarea urbarială este normată. Sub titlul dreptului privat asemenea servituți esistente, cum le a numit dênsul, adecă, servituțile de lemnărit, trestierit sau pășunit, sûnt cuprinse sub noțiunea proporționării și anumit nu în legea urbarială ci în artic. de lege LV: 1871, care nu privesce referințe urbariale ci usufructul comun ce esistă în cetățile și în comunele libere ale Transilvaniei. Deci servituțile numite de dênsul, deși nu sûnt basate pe titlu urbarial, statoresc în tot casul acea specie de proprietate comună, pe care s'a basat titlul proporționării. De altmintrea modificațiunea are și o parte, care o face nu numai superflă ci și neacceptabilă, pentru că nu încape în cadrul acestui proiect de lege.

Această parte a modificațiunei este acea, că propune estimarea valorei servituților în bani gata în proporțiune cu valoarea în bani gata a substanții lucrului. Aceasta este stabilirea unei chei de proporțiune noue, care ca dispositiune materială nu încape în cadrul acestui proiect de lege, de altă parte însĕ ea este deja pe deplin resolvită în §§. 2. 3 și 4 ai legei de proporționare art. LV: 1871. Deci nu pot sĕ primesc propunerea de adaos a dlui Ugron. Față cu dl deputat Strevoiu cer ca punctul *d*) sĕ se primească nealterat. (Aprobări în dreapta.)

Parteniu Cosma: Onorată Casă! Audii dela dnul referent o teorie de drept care trebue se mărturisesc că până în acest moment nu o am cunoscut.

Nici eu nu aflu a fi la locul seu acel punct pe care voiesce dnul Strevoiu sĕ'l scoață din proiect, pentrucă nu pricep cum să se poată dovedì negațiunea, este lucru absurd ca eu se dovedesc un ce, ce nu esistă, și mai cu samă în procesele urbariali, unde usul este proba principală, unde „*praesumtio juris*“ totdeuna este pe lângă cel ce e în posessiune.

Aceasta ar fi „*actio negatoria*“. (Referentul: Da!)

Am cercat în estinsa motivare ce ni stă înainte, ca sĕ aflu causa pentru care se cere întroducerea acestui punct nou, dar raportul comissiunei nu conține nici un cuvênt despre aceasta; însĕ nici după esplicările ce le audii acum nu sum mai luminat decât înainte de aceea, și 'mi-e teamă că aici zace ceva ascuns, și sub acest titlu se vor urdì altfel de procese decât cele ce ni se pun în vedere, procese ce nu le potem prevedè, cari, cel puțin o parte a lor, pot devenì foarte daunătoare pentru partide.

A dis dl referent că această dispositiune este propriamente identică cu cea din punctul *c)* căci tot una este, dacă fostul proprietariu va intenta acțiune positivă pentru împărțirea pășunei și pădurei între sine și între fostii sei iobagi, ori negativă, ca, de oare-ce dreptul fostilor iobagi nu se basează pe titlu urbarial sĕ se eschidă dela folosirea acelora, — dreptul proprietariului nu'l poți restringe.

Dacă este tot una, apoi punctul atacat într'adevĕr este de tot superfluu, căci intentarea acțiunei pentru segregare este impusă fostului proprietariu prin lege, acea dară la toată întêmplarea trebue sĕ o urdească, în procesul de segregare se va desbate cestiunea usufructului din toate punctele de vedere, și dacă acela se basează pe titlu urbarial vor căpĕta și fostii iobagi partea ce li compete, din contră vor fi respinși.

Repet, după esplicările audite, me tem, că scopul acestui punct nu este acela ce ni se presentă, deci, considerând că și după cele dise de dl referent este superfluu, ve rog ca primind propunerea dlui Strĕvoiu sĕ'l scoateți din proiect.

Cu acestea ași termina, de cumva n'ar fi în acest §. un punct, despre care am vorbit la desbaterea generală, fără ca sĕ fi obținut vre-un rĕspuns dela dl ministru.

'Mi-am luat voie adecă sub decursul desbaterei generale a atrage atențiunea on. case asupra unei împregiurări, la care 'mi-ar fi plăcut sĕ capet nescari deslușiri dela dl ministru de justiție, dar n'am fost norocos a le căpĕta, deci sûnt silit a aduce de nou lucrul pe tapet.

Se dice la punctul *b*) „în acțiunile pentru rescumpĕrarea prestațiunilor rescumperabile.“

Pentru una dintre referințele ce se subsumă sub acest punct, carea este foarte ponderoasă, n'avem provisiune în legea materială, deci noi facem aci dispositiuni formale în privința unui lucru, despre care n'avem lege materială.

Este această cestiune cuprinsă în §. 26 al patentei urbariale, unde se dice că „printr'o dispositiune specială se va arĕta, sub ce condițiuni și în ce mod sĕ sĕ se respundă capitalul de desdaunare, și cum sĕ se respundă celor îndreptățiți renta de $5^0/_0$ cu cooperarea autorităților ces. regesci.“

Acestea sûnt prestațiuni aproape de o natură cu remanențiele din Ungaria, unde pămêntul remâne în proprietatea celui ce'l posede, și numai prestațiunile trebue rescumpĕrate.

Aceasta este o rană pe corpul justiției deschisă de 32 de ani, carea însĕ nu se nesuesce sĕ o vindece nici legislațiunea dar nici chiar proprietarii din Transilvania, căci o vindecă ei cu totul altmintrea acasă.

Li se adjudecă dreptul în privința rescumpĕrărei prestațiunilor, li se staveresce și cheia după care prestațiunile sĕ se prețuiască. Curia reg. însĕ prin sentență enunciă, că proprietarii nu vor putè căpĕta suma de rescumpĕrare până când legislațiunea nu va aduce legc în această privinţă, ceea ce învoalvă presupunerea, că rescumpĕrarea va trebuì sĕ se efectuească prin mijlocirea statului.

Pentru restanţele prestaţiunilor nu sûnt numai posessorii actualì respunḑĕtori, ci mai mult fostii proprietari, cari n'au solicitat prestarea, căci la cererea lor autorităţile politice au fost datoare a silì pre respectivii la împlinirea prestaţiunilor susţinute pănă la desdaunare, dar n'au făcut-o şi astfeliu bieţii oameni sûnt astăḑi însărcinaţi cu o restanţă de 32 ani.

Pe basa sentinţelor urbariale improcesuiează fostii proprietari pe fostii ḑileri etc., pentru restanţele de prestaţiuni înaintea judecătoriei sumare, carea cu desconsiderarea legei de prescripţiune îi judecă sĕ respundă valoarea prestaţiunilor restante şi fiind că aceasta după preţuire este cu mult mai mare decât adevĕrata valoare a însuşi teritoriului, la care se referesce, li se ia pămêntul pe sama fostului proprietariu şi încă fostul proprietariu trece de generos, că se mulţămesce cu atâta.

Astmod firesce aḑi mâne nu va mai fi substrat de desdaunare, dar pe această cale se deposedează în mod ilegal mii de proprietari mici, — şi totuşi nu s'a aflat nici măcar un deputat transilvan, care sĕ'şi fi ridicat vocea în această cestiune în favoarea poporului.

Rog deci pe dl ministru de justiţie ca sĕ'mi promită, că se va îngrigi, ca sĕ se aducă legea pusă în prospect în patenta urbarială.

Pauler Tivadar ministru de justiţie: La provocarea dlui deputat Cosma 'mi iau voiă a observa pe scurt, că legea presentă tractând numai procedura, nu se poate lăsa de loc în deciderea unor cestiuni meritorie; încât privesce reflectarea însĕ, aceasta o apreciez pe deplin, şi încât voi afla justificată lipsa, voi inicia disposiţiunile necesare.

Presidiul: pune la vot proiectul comisiunei, care se primesce, şi astfel cad propunerile lui Strevoiu şi Ugron.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Comitatul Sibiiu). Comitetul central este conchiemat pe 2 Iulie n. la 10 oare a. m. spre a statorì listele alegĕtorilor pe anul 1881.

* (Postal). Dela 1 Iulie n. pănă la finea lui Aug., doritorii de a merge la băile dela Ogna se pot folosì de trenul dela 3 oare 58 minute încolo şi de cel dela 8 oare 31 min. încoace.

* (Proces de presă) înaintea curţii de juraţi a avut loc aici în 26 Iunie n., în care I. Schubert şi F. Henning au fost traşi la dare de seamă pentru distribuirea de scrieri socialiste. Inculpaţii au fost achitaţi.

* („Hermannstädter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Boten“), organul unor precupeţi politici, cărora toate le sûnt „*gheşeft*“, are între alte nĕravuri — contractate de neamul ales — şi pe cel al falsificărei. Astfel nu de mult a tradus (?) cuvêntul (înţeles de ori care neromân cult) „*proporţionarea*“ cu nemţescul „*Entwurf*“, dând astfel telegramei noastre respective un cuprins cu totul altul, spre a ne lăsa apoi nouĕ responsabilitatea pentru cel din urmă. Dojenită din parte-ne în mod cuvenit foaia jidano-maghiaroană a înlocuit „*Entwurf*“ cu „*Wald-, Wiesen- und Weiden-Segregation*“ sub cuvênt că mai nainte a fost rĕu tradus cu — „*Besitzregulirung*“ !

Noi am tăcut, ţinênd sub demnitatea noastră a mai lua în vre-o consideraţie astfel de tertipuri. Acuma însĕ, bag sama încuragiată, „Hermannstädter Zeitung“ se încearcă cu întreprinderi mai mari. Ea pretinde a cita pasagiul următoriu din darea de samă a d-lui Slavici reprodusă în „Telegraful român“ : „*Jene romanischen Politiker, welche von Schaguna abfielen, mögen sich nicht gekränkt fühlen, denn Niemand zweifelt daran, dasz nur der allzugrosze Eifer für das Wohl der Romanen* ***ihn*** *zu den verfehlten Schritten verleitete, die er begangen hat*“. Pe basa acestui citat „Hermannstädter Zeitung“ vine a dăscălì cu o ridiculă aroganţă pe „Telegraful român“ şi pe Români în general, permiţêndu'şi a mai apĕra pe geniul marelui Andreiu, care sub peana jidoveţului ajunge a fi un cosmopolit...

Nu vom uita pănă întru atâta de noi inşine, ca sĕ mai reflectăm la tiradele, pe cât de confuse pe atât de lipsite de consciinţă, precum le aflăm în „Hermannstädter Zeitung“ din 28 Iunie n. Reproducem simplu la locul acesta pasagiul din cestiune precum se află tipărit din cuvênt în cuvênt în „Telegraful român“ Nr. 55 (10 Maiu 1880 v.):

„*Oamenii politici Români care s'au depărtat de Şaguna, nu trebue sĕ se supere, căci nimeni nu se îndoesce, că numai zelul prea mare pentru binele Românilor* 'i-a *împins la paşii greşiţi ce au făcut şi nimeni nu pune la îndoială partea de merite ce li se cuvine cât pentru timpul, în care au lucrat împreună cu Şaguna.*

Ori cine, avênd cât de puţină cunoscinţă de limba română, va fi pe deplin lămurit asupra înţelesului acestor cuvinte. N'avem de a mai adauge nimica, decât aceea, că — aşteptându-ne la falsificări nouĕ din partea „*gheşeftarilor*“ dela „Hermannstädter Zeitung“ — acesta a fost ultimul nostru cuvênt la adresa ei.

* (Reuniunea învĕţătorilor). Ni se scrie de lângă Sighişoara cu datul 5 Iunie 1880 st. v. următoarele: Onorată Redacţiune! Conform convocărei din preţuitul organ ce redigeţi nr. 61 şi a unui cercular special esmis din partea prea On. Inspectorat scolar districtual confesional protopresbiteratul Sighişoarei s'a ţinut adunarea generală învĕţătorească în oraşul Sighişoara în biserica noastră din loc în 1 Iunie c. pentru instituirea unei reuniuni învĕţătoresci, a cărei decurgere 'mi permit a v'o împărtăşì.

În ḑiua prememorată după celebrarea sântei liturgii cu invocarea sântului spirit prea on. d. protopresbiter Zacharia Boiu la 2 oare p. m adunânduse învĕţătorii la şedinţă prea on. d. protopresbiter cedênd presidiarea plenipotenţiatului seu părintelui Dimitrie V. Moldovan, carele prin o cuvêntare bine potrivită, a deschis adunarea generală; designându-se de secretariu ad hoc învĕţătorul din Hetur Ioan Florea; cetì apoi atât Cerculariul prea Veneratului Consistoriu Archidiecesan dto. 7 Iunie 1879. nr. 1813 pt. 4 şi proiectul de statute acludat la acelaşi, care proiect după unele deslușiri date de president adunarea generală învĕţătorească a decis ca drept basă pentru constituirea în reuniune învĕşătorească sĕ se ia proiectul de statute prememorat. Pâşind adunarea la constituirea sa a ales president cu unanimitate pe Părintele Dimitrie V. Moldovan, preot şi învĕţătoriu diriginte în Sighişoara; vice president pe Ioan Muntean, inv. în Sighişoara; secretari pe Zacharie Oprea, învĕţătoriu primariu în Ferihaz, şi pe Ioan Bendorfean învĕţătoriu primariu în Daneş; cassariu pe învĕţătoriul Nicolau Muntean din Ferihaz, ear bibliotecariu Ioan Florea, inv. în Hetur; şi în fine adunarea a ales trei membrii în Comitet pe dd. Ioan Oprea inv. în Laslea mare, Nicolau Băcişor inv. în Şaeş, şi Petru Dop al II-lea învĕţătoriu în Daneş. Ţinêndu-se astfel constituirea dl president a binevoit a dona pe sama reuniunei noastre patru cărţi de mare folos, punênd astfel un bun fundament pentru biblioteca reuniunei învĕţătoresci.

După votarea unor concluse pretinse de statute s'a încheiat şedinţa.

Astfel cu ajutoriul lui Dḑeu ne vedem şi noi învĕţătorii din protopresbiteratal Sighişoarei constituiţi în reuniune învĕţătorească. Mulţămită şi recunoscinţa activului Părinte Dimitrie V. Moldovan.

Fie dar ca reuniunea noastră învĕţătorească se prospereze spre binele comun.

Un membru al reuniunei.

* (Ordinea esamenelor publice) la scoalele centrale române ort. or. din Braşov la finea anului scol. 1879/80. Esamenele scripturistice şi orale de promoţiune încep în 5 Iunie st. v. şi durează pănă în 18 Iunie incl.

Esamenele publice:

a) La gimnasiu şi la scoala comercială şi reală;

Sâmbătă în 21 Iunie st. v.: 8—9 oare a. m, cl. I. gimn. 9—10 oare a. m. cl. I. reală 10—11 oare a. m. cl. II. gimn. 11—12 oare a. m. cl. II. reală 3—4 oare p. m. cl. III. gimn. 4—5 oare p. m. cl. III. reală 5—6 oare p. m. IV. gimn. 6—7 gimnastică.

Dumineca în 22 Iunie st. v.. $10^1/_2$—12 oare a. m. cl. V. de copile şi esposiţia lucrurilor de mână.

Luni 23 Iunie st. v.: 8—9 oare a. m. cl. V. gimn. 9—10 oare a. m. cl. VI. reală 10—11 oare a. m. cl. VI. gimn. 11—12 oare a. m. cl. I. comercială; 3—4 oare p. m. cl. VII. gimn. 4—5 oare p. m. cl. II. comercială; 5—6 p. m. cântări.

b) La scoala primară (normală) vor fi esamenele:

Sâmbătă în 21 Iunie sti. v.: 8—9 oare a. m. cl. I. de copile; 9—$10^1/_2$ oare a. m. cl. II. de copile; 3—$4^1/_2$ oare p. m. cl. III. de copile; $4^1/_2$—6 oare p. m. cl. IV. de copile.

Luni în 23 Iunie st. v.: 8—10 oare a. m. cl. IV. de copii; 10—11 oare a. m. cl. III. *a*) de copii 11—12 oare a. m. cl. III. *b*) de copii; 3—4 oare p. m. cl. II. de copii; 4—$5^1/_2$ oare p. m cl. I. de copii.

Esamenele sĕ încheie cu cântări. La $5^1/_2$ oare p. m. esercіţii gimnastice.

c) Esamenele de maturitate.

1. Esamenul oral de maturitate cu scolarii din cl. VIII. gimn. va fi Mercuri şi Joi în 25 şi 26 Iunie st. v. înainte şi după ameaḑi.

2. Esamenul oral de maturitate cu scolarii din cl. III. comercială va fi Vineri în 27 Iunie st. v.

Duminecă în 29 Iunie st. v.: După serviţiul divin împreunat cu rugăciunea de mulţămită în biserica S. Nicolae din Schei se va încheia anul scolar 1879/80 cu cetirea clasificaţiunilor şi cu împărţirea premielor în sala cea mare a Gimnasiului.

La aceste esamene publice; precum şi la festivitatea de încheiere are onoare subscrisa Direcţiune a învita pe părinţii seolarilor, precum şi pe toţi amicii şi binevoitorii scoalelor.

Braşov, în 7 Iunie 1880 st. v.

Direcţiunea scoalelor centrale române ort. or.

* (Un proces secular) sa decis abia în 21 şi 22 Iunie a. c. la curia din Pesta. Obiectul acestui proces a fost posesia mai multor realităţi din comunele Teszek, Darazs şi Megyer şi s'a încaminat de Stefan Bathori încă în anul 1792. La prcoesul acesta s'au împărtăşit 130 de persoane.

* (Omor). În 26 Iunie n. doi tineri dela universitatea din Cluj, medicinistul Ludovic Laczkovics şi economul Ioan Ujvári avură între dênşii o ceartă. Comptabilistul Iosif Labodi voind sĕ împace pre litiganţi fu străpuns de Lazcovics cu un stilet în inimă şi căḑu de loc mort.

* (Revenants et Revenus) se numesce „drama“, care — după cum ne spune jurnalul „Indep. Belge“ a compus-o Doamna Românei. Drama se va juca în palatul princiar din Bucuresci în earna viitoare.

* (O cale ferată română) este proiectată în ministeriul afacerilor publice din Bucuresci, prin carea Bucurescii au se fie împreunaţi cu Constautinopolea. Brătianu se ḑice că sprijinesce proiectul acesta din resputeri.

* (Depărtarea furnicilor) de pomi se mijlocesce dacă se mestecă pămêntul în giurul pomilor cu bucăţi tăiate mărunt din plante acrie şi amare precum sûnt: Encianul, pelinul, macrişul etc. Şi udarea cu apă de macriş încă are efectul acesta.

* (Contra cloţanilor (guzganilor) mijlocul cel mai eficace şi cel mai sigur — după cum ne spune „ḑiarul economic ilustrat“ este gipsul ars, pisat mĕrunt. Acesta adecă mâncat fiind de cloţani cere multă apă, carea însĕ îndată ce se împreună cu gipsul îl preface în peatră în stomachul cloţanilor şi acestia trebue sĕ peară.

* (Chromopsie) este o boală, carea consistă din incapacitatea ochiului, de a deosebì colorile sau în a confunda una cu alta. Ea se numesce şi Daltonism după numele medicului englez, care suferind de această boală vedea numai 3 colori.

Această abnormitate în gradul ei inferior se ivesce adese fără scirea aceluia care e lovit de dênsa. Asemenea bolnavi nu pot deosebì colorile, cari sûnt cunoscute ochiului sănĕtos ca avênd o deosebire frapantă; şi cu cât gradul boalei este mai mare, cu atât confundările sûnt mai grosolane. Astfel într'o ḑi un croitor, care suferia fără scirea lui de această boală, cârpia o haină neagră cu o bucată de postav roşu ca sângele. In general, la toţi li se pare roşul că este cenuşiu sau negru; şi toate colorile cari sûnt amestecate cu roşu schimbă mai mult sau mai puţin vederile acestor nenorociţi.

De mai mult timp s'a observat pe la diferite linii ale căilor ferate austro-ungare, că unii din funcţionari, şi mai cu samă aceia cari conduc trenurile, sufere de această boală, un inconvenient periculos, de oarece multe semnale în timpul nopţei se deosebesc prin colorile lor.

In faţa acestora, inspectorul general al căilor ferate ale Imperului a ordonat o cercetare medicală care, după cum ne arată un ḑiar medical din Viena, a provocat o mulţime de suspendări sau permutări în alte servicii ale unor fucţionări, cari au fost constataţi că au asemenea suferinţă. La calea ferată de la Nord (Nordbahn) au fost suspendaţi mai mulţi maşinişti din cei mai vechi şi mai buni, fiind bolnavi de chromopsie.

Lumea medicală din străinĕtate se ocupă acum cu găsirea unui mijloc preservativ contra acestei boale, la care sunt espuşi toţi aceia cari sunt siliţi a şedè nopţi întregi în apropierea focului sau a luminei.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia Română

După decisiunile luate de Academia română, în sesiunile de pănă la anul 1880, concursurile propuse de academie sûnt cele următoare:

1. Premiul Statului Heliade Rădulescu de 5,000 lei se va decerne, în cursul sesiunei generale din Martie-Aprilie 1881 cărţii literare în limba românească, care se va judeca mai meritorie printre cele publicăm dela 1 Ianuarie pănă la 13 Decemvre 1880.

Premiul Statului Lazar de 5,000 lei se va decerne, în cursul sesiunei generale din Martie-Aprilie 1881 cărţii scientifice în limba românească care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie până la 31 Decemvrie 1880.

NB. La acest concurs se pot presenta şi înventiunile sciintifice făcute de Români.

3. Marele premiu Năsturel-Herăscu din seria B. în sumă 12,000 lei, se va decerne, în cursul sesiunei generale din Martie-Aprilie 1881, unei cărţi scrise în limba românească, cu conţinut de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 16 August 1876 până la 31 Decemvre 1880.

NB. Concurenţii la cele trei premii susmenţionate vor bine voì a trămite la cancelaria Academiei române, în Bucuresci, palatul universităţei, operele lor, cari vor fi în condiţiunile de timp mai susmenţionate în câte 12 esemplare, până la 31 Decemvre 1880.

4. Premiul asociaţiunei Craiovene pentru desvoltarea învĕţămêntului pubic, în suma de lei 1,500 se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1883, celei mai bune cărţi didactice în limba română, din câte se vor fi tipărit cu începerea de la 1 Iulie 1879 până la 31 Decemvre 1882. Această dată este şi terminul estrem al depunerii la cancelaria Academiei, în 12 esemplare, a cărţilor propuse pentru concurs.

5. Cea mai bună traducţiune în limba română din *Plinius Caecilius Secundus* lib VII, 1—25 se va premia cu premiul Zappa.

Manuscrisele se vor depune la cancelaria Academiei până la 1 Septemvre 1880 spre a fi judecate în sesiunea generală din primă-vara anului viitor.

Concurentul care va fi premiat, va fi însărcinat sĕ facă traducţiunea autorului întreg, pe preţ de 120 lei pentru 20 pagini din ediţiunea stereotipă alui Tauchnitz.

6. Premiul Năsturel, seria A, de lei 5,000 se va decerne în sesiunea genorală din primă-vara anului 1881, celei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următorului subiect:

„Suficsul lichid (l, r) şi suficsul gutural (k, g) în limba română.

„Programa:

„Disertaţiunea completă va cuprinde:

„1. O scurtă întroducere asupra suficselor lichide şi guturale în limbele *ario europeane*.

„2. Un studiu special asupra lor în limba română, după cele trei dialecte: *daco-român*, *macedo-român* şi *istrian*, arĕtând între altele:

„a) Diferenţiarea suficsului lichid *l* şi *r* precum şi a celui gutural *k* şi *g*;

„b) Trecerea lor ulterioară în suficsuri palatale nasale şi alte;

„c) Rolul tuturor acestora în nume şi în verbi;

„d) Proveninţa lor la Români din latină, din ante-română şi din alte limbi."

Intinderea operatului va fi minimum de 20 coale tipar format 8 ordinar, litere *cicero*. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi 1 Septemvre 1880.

7, Premiul Năsturel, seria A, de lei 5,000, se va decerne, în sesiunea generală din primă-vara anului 1882, celei mai bune diserţiuni în limba română asupra următoriului subiect:

„Descripţiunea completă, sub raportul fisic şi economic, al unui judeţ al Romăniei, după alegerea fie-cărui concurent în parte" *)

Cu programa aceasta:

1. Geografia cu ramificaţiunile ei (osografia, hydrografia şi topografia);

2.) Ochire asupra istoriei naturale (tĕrămurile, flora, fauna);

3. Starea economică, atât agricolă cât şi îndustrială;

4. Statistica populaţiunei (starea civilă, statistica religioasă, juridică, medicală, militară, scolastică, naţionalităţile etc.);

5. Etnografia (adecă descrierea usurilor credinţelor poporale, porturilor locale etc.)

Intinderea operatului va fi ca de 25 coale tipar, format în 4 mic sau 8 ordinar, litere *cicero*. Terminul presentărei manuscriselor la corcurs va fi 1 Septemvre 1881.

8. Premiul Năsturel, seria, A de 5,000 se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1882 celei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următoriului subiect:

Ţeranul român. Disertaţiune asupra stării sale morale, sociale, economice şi politice în trecut şi în present, în principatul României".

Întinderea operatului va fi de 20 coale de tipar, format, 4 mic sau 8 ordiuar, litere cicero. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi 1 Septemvro 1881.

9. Premiul statului Heliade Rădulescu, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1882 celei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următorului subiect:

„Studiu asupra activităţei literare şi pedagogice a lui Ioan Heliade Rădulescu în raport cu epoca anterioară (finele secolului XVIII, cu eruditii din Blaj şi Văcăreştii) şi cu cea posterioară până la 1848, dând totdeodată schiţa biografică a lui Heliade Rădulescu".

Întinderea operatului va fi ca de 20 coale de tipar în 4 mic sau 8 ordinare cu litere cicero. Terminul presentărei manuscrilor la concurs va fi până la 1 Septemvre 1881.

10. Premiul Alecsandru Ioan Cuza, de 4000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primavara nului 1883 acelei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următorului subiect:

„Istoria Românilor în Dacia Traiană, dela Aurelian până la fondarea principatelor Moldova Ţeara-Românească".

Întinderea operatului va fi 20 coale tipar în 4 mic sau ordinar, cu litere cicero. Terminul presentărei manuscruselor va fi până la 1 Septemvre 1882.

11. Premiul statului Lazar, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală a anului 1883 celei mai bune disertaţiuni, scrise în limba română, asupra următoriului subiect:

„Studiu asupra agriculturei, industriei şi comerciului în România".

Lucrarea va trata despre starea actuală a acestor trei ramuri de producţiune şi despre mijloacele de ale ameliora. O ochire asupra istoriei economice a României în seculii 17, 18 şi 19 va precede acestui studiu. Studiu va fi łăcut din punctul de vedere economic şi technic. Manuscrisul trebue sĕ cuprindă materie pentru cel puţin 300—400 pagine de tipar, în 8 garmont. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septemvre 1882.

12. Premiul Fĕt, de 4800 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1883 celei mai bune lucrări cu tecstul în limba română, asupra subjectului:

„Confecţionarea hârtiei geologice a 2 judeţe ale Romăniei, din cari unul de dincoace şi altul de dincolo de Milcov.

„Pentru studiul geologic al unui judeţ, concurentul este dator:

„Se facă descripţiunea orografică a judeţului:

„Se arete ce tĕrămuri şi ce strate se găsesc în acel judeţ, indicând natura locurilor fie-cărui strat şi fosilele pe cari se bazează pentru determinarea lor;

Sĕ se facă o secţiune longitudină şi alta transversală a judeţului, precum şi secţiuni de diferite accidenţi ale crustei globului, ce se pot afla în acel judeţ;

„Sĕ se facă harta geologica a judeţului;

„Sĕ aducă o colecţiune de recele caracteristice".

Terminul presentărei manuscriselor şi materialului recerut va fi până la 1 Septemvre 1882.

NB. Dacă s'ar presenta vre-un concurent metioriu numai pentru un singur judeţ, din suma de 4800 i se va acorda numai jumĕtate; ear dacă doi diteriţi concurenţi vor merita fie-care premiul pentru unul din judeţelele descrise acea sumă se va împărţì între dênşii.

12. Premiul Năsturel, seria A, de 5000 lei se va acorda în sesiunea generală a anului 1883 celei mai bune disertaţiuni în limba română asupra următoriului subiect:

„*Istoria tipografiei la Români.*"

Intinderea lucrărei va fi de 15—20 coale de tipar, în 8 ordinar cu litere *cicero*. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi 1 Septemvre 1882.

---

*) Se esclud din judeţele ţĕreii acele cari se aflu descrise pedeplin în *analele statistice* de Marţian şi în monografiile agrice ale dlui Ioan Ionescu.

Bursa de Viena şi Pesta

din 28 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	111.20	111.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental uug. .	—.—	84.40
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	101.50	100.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	88.25	87.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.25	127.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.75	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.50	94.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.50	94.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	94.—	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.80	73.90
Datorie de stat în argint . . .	74.55	74.40
Renta de aur austriacă	88.85	88.60
Sorţi de stat dela 1860 . . .	133.50	133.75
Acţiuni de bancă austro-ung. .	827.—	828.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	284.81	283.80
Acţiuni de credit austr. . . .	268.75	268.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	114.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.44
Napoleon	9.34	9.33
100 marce nemţesci	57.60	57.55
London (pe poliţa de trei luni) .	117.25	117.15

Economic.

Arad, 19 Iunie n. Pro hectolitră: grâu fl. 11—11.50; sĕcară fl. 9—9.50; orz fl. 8—8.50; (vechiu); cu fi. 4.40—4.75 (cel nou); ovĕs fl. 7—7.20; cucuruz fl. 6.60—6.90; Spirt *en gros* fl. 32—33.25, *en detail* cu fl. 33.50—35.57 per 100 litre %.

Budapesta, 26 Iunie n. Cu părere de reu trebue sĕ mărturisim, că timpul frumos despre care amintisem în raportul nostru trecut că va urma după semnele cari, ni se arĕtară, nici în sĕptĕmâna trecută nu a urmat. Din contră mai toată sêptĕmâna avurăm ḑile ploioase, timp urît, dară cald. Adeseori s'a descărcat, atât asupra cetăţii principale cât şi asupra satelor şi oraşelor din pregiur — după cum ne spun raporturile — vijelii, grindine şi ploi torenţiale împreunate cu fulgere şi tresnete dese. Jeluirile economilor cresc aşa dară cu atât mai mult, cu cât întru adevĕr lucrurile câmpului, săpatul cucuruzelor, cosirea fênurilor, recolta rapiţei stau pe loc şi au cam întârḑiat; apoi se mai vaieră oamenii şi, că grânele au căḑut sub ploile torenţiale în foarte multe locuri şi temerea este mare, că dacă ploile vor ţinè şi mai departe grânele se vor umplè şi de tăciune şi de rugină. Nădejdea cu toate aceste încă tot domnesee, că pre lângă toate împregiurările trîste de până acum, îndată ce se va întoarce timpul frumos şi senin, care se asteaptă cu ḑilele prime ale lui Iulie, toate se vor întoarce spre bine, toate se vor reculege în scurt şi recolta va fi favorabilă. Negoaţele tuturor articlelor au fost în sĕptĕmâna trecută mijlocie; bucatele ici colo mai scumpe ca mai înainte deşì s'au representat şi în cuantităţi mai mari. Aşa notăm în deosebi:

Grâul la 50,000 m. m. cu fl. 10,10—10.40; sĕcara la 2000 m. m. cu fl. 10—10.20; orzul la 3000 m. m. cu fl. 7.60—7.80; ovĕsul 8000 m. m. cu fl. 6.80—7.35; cucuruzul cu fl. 5.80—7.70; făina n'a cam trecut; păstăioasele se vêndură şi de astădată cam cu preţurile de mai înainte şi adecă: fasolea cu fl. 8—10.25; mazĕrea scumpă cu fl. 15—17; lintea cu fl. 10—14; mălaiul cu fl. 8.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8—9; sĕmênţa de in cu fl. 13; (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 2.15—4 per chilogram.

Porcii au fost foarte tare căutaţi. Intre 68,980 capete, au fost din Ungaria de jos 5140, din România 480 şi din Ardeal 40 unsoarea de porc a trecut cu fl. 59—63; slănina cu fl. 55—57; sĕul cu fl. 42—43; cartofii cu fl. 2.50—4; spirtul *en gros* cu fl. 33.70; *en detail* cu cu fl. 34.25 per 10,000 litre %.

Peile n'au cam fost căutate şi s'au vêndut: cele de bou cu fl. 105—108; de vacă cu fl. 105—108; de viţĕl cu fl. 180—185; de oaie cu fl. 64—68; de miel cu fl. 67—75 (toate per 102 dărabe); peile de cal cu fl. 10—11.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 1 Aug. şi 1 Septem. imob. lui Ioan Muntean şi soţi în Topârcea (trib. Sibiiu); în 10 Iulie imob. moştenitorilor după George Turi în Mălnaş (judec. cerc. Sănmărtin); în 8 Iuiie imob. lui Nicolau Vasduian şi soţi în Vaţa de jos (judec. cerc. Baia de Criş); în 9 Iulie imob. lui Iob Ioan Marta şi ale rĕmasului după Maria Corda în Almaşul mare (judec. cerc. Huedin); în 23 Iulie şi 23 Aug. lui Costan Mărian în Dubricel în 26 şi 27 Iulie imob. lui Ioan Farkas în Chelacea şi Ricea Cristur; în 20 Iulie şi 21 Aug. imob. lui Emeric Pecsi în Fodora; în 24 Iulie lui Iosif Seplăcan şi soţi în Ocna-Dejului (trib. Dej); în 26 Iulie şi 26 Aug. imob. lui Andreiu Benedek şi soţi în Cic-Sâncrai (trib. Cicsereda); în 10 Iulie şi 10 Aug imob. lui Ioan Artzmann în Bradu (trib. Sibiiu); în 20 Iulie imob. lui Ludovic Lazar, curatorul minorenilor Luise şi Amalie Lazar şi soţi în Lăpuşnic (tribun. Deva); în 2 Aug. şi 1 Sept. imob. lui Dominic Roman şi soţi în Gherla (judecăt. cerc.); în 9 Iulie imob. lui Michail Sebestyen sen. în Lenghelfalva (trib. Odorheiu); în 12 Aug. şi 13 Sept. imob. lui George Suciu în Novi (trib. Cluj).

Nr. 131 — 1880. 1—3

EDICT.

Nistor Grosavu, din Gârbova, pretura Mercurii, comitatul Sibiiului, carele de şepte ani de ḑile a părăsit pe legiuita lui soţie Floarea lui George Grosavu tot deacolo, şi nu se scie locul peterecerei sale, se citează prin aceasta a se înfăţişa negreşit înaintea subsemnatulni scaon ppresbiteral în termin de un an şi o ḑi de astăḑi înainte, spre a respunde la acţiunea divorţială a soţiei sale; cari la din contră procesul intentat contra lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui, conform ss. canoane ale bisericei noastre.

Dela scaunul ppresbiteral al tractului Mercurea 11 Iunie 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 72. Sibiiu, Sâmbătă 21 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Iunie 1880 a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întârḑie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tiparul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 20 Iunie.

O telegramă scurtă, dar îndesată, anunţà eri, că Hasan paşa dela Novibazar, care a voit sĕ împedece un masacru (măcel) de creştini, fu ucis de liga albaneză şi în fine că telegraful este distrus. Telegrama aceasta dealtmintrea este în consonanţă cu alte telegrame de alaltăeri şi adecă:

„Scutari, 30 Iunie, dimineaţa. Trupele destinate pentru apĕrarea cetăţii Dulcigno au plecat în numer complet într'acolo. Trupele vor fi comandate de Ali Aga Kadri şi de Iusuff Aga Socoli — O parte dintre Miridiţi s'a întors earăşi la Tusi.

„Comitetul ligei s'a decis eri pentru luptă contra Muntenegrului şi Greciei, la cas când aceste s'ar încerca a ocupa teritoriile, ce li s'au acordat. Porţii i s'a notificat, că Albanezii 'şi vor apĕra ei înşişi ţeara lor; ei cer numai arme şi muniţiune. Albanezii nu se pot supune concluselor congresului. Mr. Kirby Green, consul engl., s'a mai încercat odată, a oprì liga dela conclusele sale precipitate.

„Cetinie 30 Iunie n. În urma scirilor serioase din Tusi şi Scutari s'au sporit trupele la Podgoriţa şi Antivari şi concediaţii s'au chemat la arme. — Principele Nicolae pleacă mâne la Podgoriţa.“

Diplomaţii din Berlin încă nici nu se sculară dela mesele strălucite, prin cari se recreau după ostenelele prin cari au „împăciuit“ peninsula balcanică şi „împăciuirea“ lor se clatină. — Escadra ferecată a Italiei a plecat dela Veneţia spre Sicilia, de unde va primì ordin, a trece în apele Greciei.

Curia romană, stricată de mult cu Germania, în urmă cu Francia, s'a stricat în timpul din urmă şi cu Belgiul.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Şedinţa dela 7 Iunie nou.

(Urmare).

§. 4. „Înainte de aducerea sentinţei partidele au drept a'şi schimba titlul, pe care 'şi-au basat acţiunea sau apĕrarea, cu altul, care cade în cadrul acestei legi, şi care nu încetase încă la presentarea acţiunei, — şi a'şi modifica în conformitate cu aceasta rugările predate în acţiune sau sub decursul pertractărei.

De altă parte judecătoria încă este îndreptăţită a judeca referinţele de drept ce esistă între partide, pe basa doveḑilor procurate, independent de alegaţiunile şi rugările partidelor; însĕ în procesele ce se vor resolvì după legea aceasta, nu este permis sĕ se încuviinţeze astfel de pretensiuni, cari s'ar basa pe titluri ce nu s'au enumerat în această lege, sau, cari în timpul presentărei acţiunei încetase deja din causa întrelăsărei terminelor precluse.

Sentinţa adusă în cestiunea de permisibilitate, în procesele intentate pentru segregarea pădurilor, păşunilor şi trestişelor, precum şi în cele de proporţionare, trebue sĕ conţină staverirea realităţii ce formează obiectul regulărei sau a segregărei, precum şi designarea ei după cartea funduariă.

În contra sentinţei tribunalului pot apela partidele intra dominium la respectiva tablă regească, şi de acolo la Curia reg. ungară ca curte supremă.“

Se primesce.

§. 5. „Tot după aceste norme au sĕ se continue, eventual completeze şi judece, toate procesele enumerate în §. 3, încât la întrarea în vigoare a acestei legi acele nu ar fi încă provĕḑute cu sentinţă devenită în valoare de drept.“

Se primesce.

Capitlul III.

„Permisibilitatea comassărei.“

Se primesce.

§. 6. „Comassarea are sĕ se efectuească separat pentru hotarul fie-cărei comune, şi se estinde de regulă asupra întregului teritoriu al hotarului comunei.

Nu se poate constringe nime, ca pentru posesiunea sa sĕ primească escontentare pe hotarul altei comune.

Fie-care posesor poate cere comassarea, şi aceasta trebue încuviinţată, dacă posessiunea celor ce o cer, face a patra parte a hotarului comunei de comassat.

În privinţa calculărei teritoriale a acestui patrariu servesc drept cinosură datele catastrului de dare.

Averea statului municipiului, şi comunei, bunurile fondurilor publice, posessiunea institutelor şi societăţilor publice, se socotesc către posessiunea celor ce cer comassarea generală.

Acele păduri, păşuni şi trestişuri cari sûnt însărcinate cu usufructuri urbariale, precum şi acele teritorie de us comun, cari cad sub proporţionare, încât regularea lor nu este terminată încă, se socotesc către posesiunea celor ce cer comassarea generală, — din contră acelea, a căror segregare urbarială sau proporţionare sau efectuit deja, se socotesc către posessiunea acelora, a căror proprietate au devenit în urma împărţirei.“

Acì este insinuat un vot separat subscris din partea membrilor comissiunei juridice Teleszky István, Emmer Kornel şi Chorin Ferencz, prin care se cere ca alinea ultimă a acestui §. sĕ se elimineze cu totul.

Ugron Gábor: Onorată Casă! In proiectul guvernului a fost, că: averea celor ce sûnt sub tutelă şi curatelă încă se socotesce către posessiunea celor ce cer comassarea.

Eu, pe cei ce sûnt sub tutelă şi curatelă 'i consider ca stând sub disposiţiunea statului, ear comassarea fiind în interesul statului, e lucru firesc că statul nu poate da tutorilor şi curatorilor sfatul ca sĕ se opună comassărei, ci, precum se dispunea în acel proiect, al cărui cempletare şi modificare se intenţionează prin cest de faţă — ca sĕ se alăture celor ce cer comassarea, deci fac propunerea ca

„în alinea a 5, şirul 2, după cuvêntul „societăţi publice“ sĕ se pună: „şi a celor ce sûnt sub tutelă şi curatelă.“

Teleszky István: Minoritatea comissiunei juridice a avut onoare a substerne un vot separat referitoriu la §-l din cestiune, care dimpreună cu scurta sa motivare fiind distribuit între dd. deputaţi, cred că nu mai este de lipsă se repeţesc şi motivele scrise; înainte însĕ de a începe motivarea verbală a votului separat, îmi iau voiă a reflecta dlui deputat antevorbitoriu, că aceea ce voiesce dsa se restitue, adecă disposiţiunea ce comissiunea juridică a scos'o afară din proiectul original al guvernului — ca şi averea celor ce sûnt sub tutelă şi curatelă, sĕ se socotească către posessiunea celor ce cer comassarea, nici într'un cas nu pot accepta!

A altera îndreptăţirea individuală a celor ce sûnt sub tutelă şi curatelă într'un astfel de mod, aceasta după părerea mea jignesce dreptul material.

Nu sûnt acestia *doară parias*, cari nu'şi

FOIŢA.

Din memoriile lui I. Heliade R.

Georgiu-Lazar

(4 Urmare).

Lazar stete profesor în sântul Sawa patru ani cu un zel din cele mai rari şi cel mai prodigios El serviţiul seu nu'şi avu ca o profesie, ci ca o misiune. Avea vre-o douĕ-ḑeci de elevi regulaţi ce îl ascultară dela început până în capĕt. Când făcea însĕ lecţiuni de filosofie, sala gemea de auditori, în capul cărora era reposatul Alecsandru tatăl fraţilor oficeri Tel.[1] Nu lipsia nimic acestui profesor ce'şi luase de misiune regenerarea Românului: el îşi simţia vocaţia, şi obstacolele multe şi varii şi dese, în loc de a'l învinge sau a'l descuragia, cu atâta îl îmbărbăta mai mult înfăţişarea lor. Când era în clase era altul cu totul: cel mai ordinar şi pot ḑice şi trivial era la sine sau airea; în scoală însĕ era sublim de inspiraţie; catedra lui semĕna un ambon: pe dênsa îi fulgera ochii, şi vedea cineva cum i se bate peptul. Cu mâni pline în ori ce ocasie arunca sĕmênţele naţionalităţii şi patriotismului luminat.

Poate cineva vedè energia şi decisiunea sa din cuvêntarea următoare, compusă la ocasia înscăunărei de metropolit al Ungro Vachiciei a reposatului Dionisiu Lupea. Până atunci, dela un timp încă pe scaunul Metropoliei stătuseră metropoliţi greci. În domnia lui Suţu, boieriii români stăruiră, după moartea lui Nectariu a aşeḑa un metropolit român. Poate oricine preţuì cât era curagiul şi decisia lui Lazar, dacă sub o domnire fanariotă, cuteza de a face a se pronunţa un asemenea cuvênt. Nu era aşa de facil pe acei timpi a definì sau a caracterisa ce va sĕ ḑică fanariot, şi mai vêrtos a'l definì într'un sens românesc. Lazar însĕ vorbind în acest cuvênt de starea în care ajunseră Românii, striga: „Amăriţi sub jugul robiei, de tot căḑuţi în prăpastia orbiei, bine gătiţi spre slujba vrăjmaşului omenirei, răpitoriului casei părintesci.

Cum putea altul mai bine sub douĕ denumiri atât de însemnătoare şi atât de energice şi curagioase sĕ arete acel machiavelişm infernal ce a stat flagelul a douĕ popoare întregi, desmosteniţi în ţeara lor?

Cuvêntul acesta s'a dat spre al pronunţa înaintea Metropolitului român şi a boierilor adunaţi la metropolie, unuia din elevii sei diaconul David, actualul econom al metropoliei[2] mulţămită acestui călugĕr că 'l-a conservat, şi ni 'l-a comunicat spre a'l reproduce:

La 1822 Lazar împilat deja de amaruri şi persecuţiuni abandonat de toţi, calomniat de eretic, furat până la camaşă de fiiul unui preot coleg ca profesor în sântul Sava şi nedespăgubit de nimeni, pentru că preotul cu fiiul lui era sudiţi şi protegiaţi de consulatul respectiv. Lipsit ḑic la 1822 poate şi de pânea din toate ḑilele, căḑu de disperare într'o viaţă desordonată în ceea-ce se cerea, la sănĕtatea lui, şi căḑu într'o paralisie.

Ne duceam în totdeuna a'l cerceta, eu şi reposatul Daniel Tomescul[3] singuri elevii ce îi mai remăseseră devoţi cu o pietate religioasă.[4] Într'o ḑi ducêndu-ne îl aflarăm jos lângă patul seu plângênd, şi legat de piciorul patului.

— Vedeţi ce mi-a făcut Răducanul ne ḑise căutând în sus la noi cu o căutătură ce nu o pot uita.

— Cum, ? Răducanul!

— El, da, blăstematul. Sciţi cât 'l-am avut de aproape şi 'l-am preferit din toţi elevii.

Am nedreptăţit poate pe ceilalţi elevi, şi de aceea mĕ pedepsì Dumnepot esprima voința, ci sûnt oameni despre cari se îngrigesce legea. S'a îngrigit legea de tutori respective curatori, cari suplinesc voința minorenilor resp. a curanḑilor.

---

[1] Pe atunci era doi fraţi, cel mic nu murise.

[2] Era la 1839 econom, a fost şi egumen al Snagovului.

[3] Vom vorbì peste puţin şi de junele de zelul lui şi de trista lui moarte.

[4] Amici strînşi atât pentrn ocupaţiunile literare cât şi pentru devotamentul către profesorul nostru ajunseră a trăì la un loc, a ne face vestimentele părechi, în casă şi afară, a purta aceleaşi colori pentru memoria maiestrului nostru în devotamentul către patrie a ne da numele de Lazarini, sau Lazarineni.

Și mie într'adevĕr mi se pare o mare nedreptate acea, ca d. e. averea unui individ de 23 ani, care prea bine scie că eventuala comassare este în contra intereselor lui, numai pentru acea sĕ se socotească la possessiunea celor ce cer comassarea, pentrucă el n'a ajuns încă la anul etății 24 dar pe când se va efectuì comassarea va fi deja majoren.

Asemenea ar fi nedreptate după părerea mea, dacă averea unui risipitoriu pus sub curatelă s'ar socotì la posessiunea celor ce cer comassarea, și chiar în casul când curatorul lui s'ar opune, sau comassarea ar fi în contra intereselor celor ce 'l-a pus sub curatelă.

Din aceste motive dară eu nu primesc propunerea lui Ugron Gábor, care țintesce a restituì o modalitate respinsă din partea comisiunei juridice.

Reîntorcêndu-me acum la motivarea votului separat trebue sĕ observ înainte de toate, că alinea ultimă din §. 6 nu se cuprindea în proiectul ministerial original ci este întrodusă de comisiunea juridică, pentrucă togma §. 6 din acel proiect a normat cestiunea computării în modul următoriu:

„La computarea acestei $^1/_4$ părți se vor socotì către posessiunea celor ce cer comassarea nu numai cele enumerate în §. 19 art. de lege LV: 1871, ci și bunurile statului, bisericelor și fundațiunilor publice precum și posessiunea celor ce stau sub tutelă și curatelă.“

Comisiunea juridică a redigeat acest paragraf cu totul de nou, a eliminat adaugerea averei celor ce stau sub tutelă sau curatelă, a întrodus însĕ în §. 6 o alineă nouă, care sună astfeliu:

Acelea păduri, pășuni și trestișuri cari sûnt însărcinate cu usufructuri urbariale, precum și acele teritorie de us comun, cari cad sub proporționare, încât regularea lor nu este terminată încă, se socotesc către posessiunea celor ce cer comassarea generală, — din contră acelea, a căror segregare urbarială sau proporționare s'au efectuit deja, se socotesc către posessiunea acelora, a căror proprietate au devenit în urma împărțirei.“

Minoritatea comisiunei juridice, care s'a format așa că pentru susținerea acestui §. au votat 5, ear pentru eliminare 4 membri din comisiune și astfeliu dl president al comisiunei nu 'și-a putut esercita dreptul de votare. (Intreruperi: Acestea nu-și au locul aici!) Eu ve spun fapte. Dacă am comis vr'o indiscrețiune, dl president ni va spune îndată, dacă am purces necorect.

Formându-se astfeliu, ḑic, majoritatea, minoritatea a propus ca acest paragraf sĕ se elimineze. Minoritatea comisiunei juridice recunoasce importanța comassării din punct de vedere al economiei naționale, dar crede, că deocamdată am satisfăcut recerințelor raționale ale economiei naționale, dacă reducem $^1/_3$ parte a posessiunei cerută de legea anterioară la $^1/_4$ parte, permițênd $^1/_4$ părți provocarea comassării, ba permițênd ca aceasta $^1/_4$ parte sĕ se adaugă preste cele ce s'au cerut după legea anterioară și averile statului și ale fundațiunilor publice; dar a merge până unde a mers majoritatea comisiunei juridice, minoritatea află nu numai necompatibil cu principiele dreptății, ci ține chiar de un lucru foarte periculos.

Majoritatea comisiunei juridice 'și motivează propunerea în modul următoriu:

„Alinea ultimă a acestui paragraf s'a aflat necesară din motivul, că teritoriele comune ce formează obiectul segregării și al proporționării până la încheiarea regulării nu au un proprietariu cu drept esclusiv și perfect, care sĕ fie îndreptățit a decide cum și unde au sĕ se adaugă aceste teritorie. Deci aci legea trebue sĕ suplinească lipsa dechiarațiunei proprietarilor și teritoriele din cestiune sĕ le socotească la posessiunea celor ce cer comassarea, chiar și din acel motiv că posibila combinare a regulării acestor teritorie cu comassarea va face de prisos procedura duplă și spesele duple.“

Deci onor. Casă! în motivarea scrisă se află numai un singur argument pentru susținerea acestei alinie, și acest argument este: fiind-că este dubios unde sĕ se socotească teritoriele comune, trebue sĕ le adaugem la posessiunea celor ce cer comassarea.

Eu acest argument nu'l aflu suficient și nu'l primesc de loc. De acì s'ar potè deduce cel mult atât, ca asemenea teritorie sĕ nu se socotească de loc, nici către hotar nici către acea $^1/_4$ parte din teritoriu, care cere comassarea.

Onorată Casă! Din dispozițiunile acceptate de comisiunea juridică poate sĕ resulte acea nedreptate, că cu ajutorul acestor teritorie comune se comasseze hotarul comunei astfel de indivịḑi, cari n'au nici un drept la ele, chiar în contra voinței tuturor celor înteresați și cari au drept la acele teritorie comune pentru că în cutare hotar pot sĕ aibă drept la pășunile și pădurile ce formează teritoriul comun numai fostii proprietari și fostii iobagi.

Sĕ presupunem acum că dintre fostii proprietari nici unul nu doresce comassarea, ba protestează chiar contra ei și că fostii iobagi încă fac asemenea, dar poate că se află vre-un om, care n'a fost iobagiu, ci 'și-a acuirat câteva jugere de pământ dela nisce indiviḑi cari nu 'și-au vêndut dreptul ce'l aveau la teritoriile comune, ci și l'au reservat, de acì ar urma că cu adaugerea de astfel de teritorie un om cu 10 jugĕre va comassa hotarul întreg în contra voinței unanime și a protestelor celor îndreptățiți la teritoriul comun. Eu onorată Casă, nu aflu această modalitate conformă cu principiul dreptății, ci din contră o țin de periculoasă. (Aprobări în stânga).

Pre lângă această motivare scrisă s'a mai adus în comisiune și alt motiv, asupra cărui 'mi țin de datorință a me dechiăra. Acest argument este, că și în Ungaria ori ce om ar putè sĕ ceară comassarea. La aceasta, onorată Casă, eu nu voiu sĕ observ, că, decâte ori voiesc ungurenii a vorbì despre referințele din Transilvania, totdeuna li se ḑice, că acolo sûnt referințe speciale, ear când au lipsă ardelenii de un argument, se provoacă la anologia referințelor din Ungaria, — ci 'mi iau voia a accentua că nici în Ungaria nu stă lucrul chiar așa. Este adevĕrat că în Ungaria fie-care composessor poate sĕ ceară comassarea, dar fostilor iobagi nu le compete acest drept individualminte, ci pe basa art. X. din 1836 §. 6 numai majoritatea absolută a fostilor iobagi poate sĕ ceară regularea posessiunei și comassarea. Pot sĕ ceară acestia, adecă ori care dintre fostii composessori și maioritatea fostilor iobagi, comassarea atât combinată cu regularea posessiunei cât și după aceasta. Dar aici e o mare diferință, asupra căreia 'mi iau voia a atrage atențiunea on. Case, și aceasta diferință este: că pre când în Ungaria composessorul care cere comassarea, trebue sĕ antecipe toate spesele de comassare, cari se urcă la mii, și pre când el nu poate pretinde dela ceilalți composesori spesele antecipate de dênsul până ce comassarea nu va fi pe deplin încheiată: după acest proiect de lege, dacă se vor primì paragrafii referitori la spese — și eu nu sûnt aplecat a crede că dl referent după ce s'a primit odată acest § sĕ mai fie a aplecat abandona paragrafii referitori la spese — după acesti paragrafi, ḑic, proprietariul singuratic, care cere comassarea, nu se espune periclului de a investì în proces o mulțime de spese, pentrucă el nu e dator a antecipa spesele de comassare ci va concurge la ele după proporțiunea contribuțiunei întocmai ca aceia, contra cărora, cu adaogerea teritoriului comun, a esoperat comassarea.

Aceasta însĕ este o diferință foarte esențială și eu, vĕ mărturisesc, atât de mare pond pun pe aceasta încât dacă veți binevoì a primì, ca spesele sĕ le antecipe acela care cere comassarea, așì crede că alinea din urmă s'ar potè susținè în proiect fără pericul; dar până când punctul cardinal al proiectului este: portarea speselor în comun, pe care și dl referent a pus cel mai mare pond în cuvêntarea sa de întroducere — până atunci sûnt datoriu a ve areta periclul ce se poate nasce din acest §.

Dar este și nelogică această dispozițiune, căci de aci urmează, că unde pășunea și pădurea nu este segregată, sau proporționarea nu este efectuită încă, un om, care posede 10 jugere de pământ poate comassa un hotar de 10,000 jugere; după ce se va efectuì segregarea și proporționarea însĕ, tot acel hotar nu l'ar putè comassa posessorii a 2000 jugere.

Eu nu aflu logică într'aceasta, ci este mai logică legea din Ungaria, căci după acea lege tot acea cheiă se aplică după regulare, care s'a aplicat înainte de regulare.

Acestea sûnt motivele din cari eu nu pot primì opiniunea majorității comisiunei, care este nedreaptă, periculoasă, și nelogică, ci 'mi iau voia a recomânda spre primire votul separat.

Parteniu Cosma: On. Casă! Primesc votul separat din motivele espuse de dl antevorbitoriu.

Nu voiu reflecta la amendamentul deputatului Ugron, căci presupun și cred că nici dl referent al comisiunei juridice nu'l va accepta.

Eu însĕ așì dorì mai vêrtos, sĕ atrag atențiunea on. Case asupra importanței acestei cestiuni, dacă aceasta ar mai fi cu putință (Așa este! în stânga) pentrucă nu numai în Transilvania dar nici chiar în Ungaria nu este atât de simplă, și atât de ușor de esecutat această cestiune, precum li se pare unora.

Binevoiți a cugeta, care va fi urmarea dacă vom înlesnì prea tare comassarea?

Acea, că în fie-care comună a Transilvaniei se va urzì câte un proces de comassare. Câte comune atâtea procese!

Vĕ rog sĕ cugetați, că mai preste tot teritoriul Transilvaniei nefiind apt pentru comassare, aceasta va produce o nemulțămire generală, și închipuiți-vĕ apoi situațiunea, în care va ajunge Transilvania prin esecutarea cu ori ce preț (à tout prix) a comassărei.

Eu numai în acel cas așì considera de corespunḑĕtoare scopului și necesară pentru Transilvania înlesnirea propusă, dacă s'ar putè constata că comassarea este absolut necesară și de dorit preste tot locul în Transilvania; aceasta însĕ în general nu numai în privința Transilvaniei, dar nici chiar în privința Ungariei nu se poate afirma.

Comassarea nu este atât de vechiă încă ca după resultatele produse sĕ se poată afirma despre ea, că este un bine absolut, și că este de dorit esecutarea ei cu ori ce preț, și așa cu atât mai puțin se poate ḑice că se poate și trebue esecutată pretotindenea în Transilvania cea muntoasă, unde foarte puține teritorie se află, în cari proprietarii mici sĕ nu fie avisați la sistema de trei hotarĕ, și la prăsirea vitelor.

Eu așa cred Dlor! că nici posessiunile cele mari nu vor avè prea mare preț în Ardeal, dacă proprietarii cei mici de pe un hotar cu ele vor fi siliți sĕ-și părăsească vetrele strămoșesci, căci și posessiunea mare numai așa valorează ceva, dacă în apropiarea ei sûnt brațe lucrătoare de ajuns, cari sĕ o cultive.

Dacă comassarea nu se efectuesce cu consensul ambelor părți, învoalvă vătĕmarea sânțeniei dreptului de proprietate, pentrucă de câte ori este silit cineva sĕ se despartă de proprietatea sa pentru voia altuia, aceasta se poate întêmpla numai cu vătămarea sânțeniei dreptului de proprietate; deci dacă permitem o asemenea faptă, cel puțin sĕ o facem după principiul adoptat și într'alte locuri, — nefiind vorbă de interesele statului — care principiu întru toate este deciḑĕtor în statele constituționale. Acesta este principiul majorității.

ḑeu prin ingratitudinea lui. E mult de când m'a abandonat, și când venia câte odată, era numai ca sĕ'mi amărască sufletul. 'Mi tot ḑice că am înebunit, și astăḑi, uite că dimpreună cu alt mișel veniră și mĕ legară de piciorul patului, și nu mĕ doare atât de fapta lor cât de risul lor diavolesc. Nu mai putea de rîs când mĕ lega și rîḑênd ca diavolii eșiră pe ușe.

Sciam amêndoi cum și toți ceealalți elevi pe Răducanul. June din vechii panachidari, fără nici o educație sau instrucție clasică, abia putuse a pricepe din matematice oare-care practică de a lucra cu masa mechanicamente fără a putè a'și da cuvênt de ceea ce făcea. La dênsul geometria era un meșteșug. Lazar îl preferia din ceilalți, căci ḑicea, că e Român curat netrecut prin scoalele grecesci. În adevĕr bietul om nu auḑise nimic de câte poate cineva auḑi în Socrate, în Xenophonte, în Platon; în Demostene, în Omer și alții. Nu scia din carte decât cele ce ar fi putut a'i spune Nenovici, și geometria pentru dênsul era un meșteșug. Sciam pe Răducanul de om grosolan, plin de defecte, în resbel cu toți elevii, impertinent însuși, basându-se pe favoarea profesorului seu; nu credeam însĕ că ar fi putut fi capabil de o asemenea faptă întru a'și batjocorì într'o ḑi profesorul, după cum batjocuria pe condiscipulii sei, ce fiind mai mulți nu s'ar fi lăsat a se vedè legați.

Pentru totdeuna remase un mister motivul ce îndemnà pe Răducanul la o asemenea faptă: pentru că nimic nu i s'a luat lui Lazar. Întra pe atunci în jocurile grosolane unor asemenea juni și nesce asemenea fapte condamnabile în adevĕr, însĕ fără nici un scop de crimă.

Deslegarăm pe Lazar și îl puserăm în pat. Ne spuse că are un cunoscut al seu ce îi era și oare cum consânge de departe. Acesta locuia la têrgul deafară, sau la obor și se ḑicea vĕtaf sau pârcălab de Ungureni, Ne roagă Lazar a ne duce spre a'i da de scire sĕ vie sĕ'l vadă.

Îl aflarăm și aducêndu'l la Lazar, acesta se rugà sĕ'l ia de acolo din acele umede și pline de silitră ziduri ale singurelor locuibili pe atunci case din sântul Sava [1]) și sĕ'l ducă la el acasă. Nu spuse nimic acestuia despre purtarea lui Răducan.

Acolo la Obor mĕ duceam mai în toate ḑilele dimpreună cu Daniel Thomescu spre a'l vedè și a'i aduce câte ceva din câte ne ruga sĕ'i aducem. Scrise între aceste fraților sei din Avrig sĕ vie sĕ'l vadă. Acestia veniră și aflară pe fratele lor în acea căscioară sau colibă [2]) și în acea stare mai de agonie. De acolo îl ridicară, și de acolo ridicêndu'l îl vĕḑurăm pentru ultima oară; de acolo ne binecuvêntà și ne lăsà drept testament a continua ceea ce el a început. Frații lui îl duseră la Avrig, în locul natal și în casa paternă și acolo preste curênd și murì cel de eterna și pietoasa memorie, *Georgiu Lazar.*

Călĕtoriule român, când treci dela Brașov la Sibii în satul Avrig, în mâna dreaptă dealăturea drumului este o biserică. Acolo e mormêntul lui Georgiu Lazar. O cruce albă de marmură este frumosul lui monument de

---

[1]) Aceste case unde era în urmă museul național au fost la început cuhniile Domnesci, când curtea era în sântul Sava apoi bucătăriile schoalei grecesci, când a fost acolo schoala; apoi în ruinile lor deveniseră o caritașerie; apoi în reparația lor schoala lui Lazar; și în fine bibliotecă și Museu.

[2]) Era și o vie lungă aceea căscioară. Rugai mai târḑiu pe tată meu a o cumpera fiind de vênḑare. Aceasta fu singura mea moștenire dela tatăl meu; prelângă aceasta mai cumpĕraiu locul cu căscioara aceea, și acolo mai târḑiu făcui casele mele de locuință, acolo tipografia a căruia misiune nu fu decât spre a continua cele începute de Lazar esecutând testamentul lui. In aceste case și gradină se concepură toate câte s'au făcut până la 1848. De acolo în fine esì proclamația sau constituția din acel an. Case însĕ, tipografie, bibliotecă, Omer, Molière, Biron, colecțiuni întregi de curierul român și cel cu ambe secse, unde se poate vedè istoria și progresul limbei naționalității dela 1820 încă toate fură deprădate de Muscali, și de oamenii poliției române și ordinei legale. După ḑece ani de emigrație nimic numai aflai decât nesce ruine și eu cu cinci copii n'am unde a'mi apleca capul impilat sub mii de colonii. Fie spre eterna onoare a Românilor, și a guvernelor succesive dela 1848 încă!

Acest principiu este adoptat şi în Ungaria în legile, de care a amintit şi deputatul Teleszky, adecă în art. XXX şi XXXI din 1840, în al căror înţeles aceia cari cer proporţionarea şi comassarea trebue sě posedă partea cea mai mare a hotarului.

Recunosc şi însumi necesitatea şi resultatul cel bun al comassării acolo, unde se poate efectuì după dreptate; dar fiindcă a o efectuì după dreptate este lucrul cel mai greu, nu 'mi-ar plăcè ca în cestiunea aceasta gravă sě nimicim principiul majorităţii, pe care se basează constituţionalismul.

Din aceste considerante 'mi iau voia a recomânda spre primire următoriul amendament:

„In alinea 3 în locul cuvintelor „a patra parte“ sě se pună „partea mai mare de jumětate.“

Bar. Kemény Gábor, ministru de agricultură, industrie şi comerciu: Onorată Casă! Vě mărturisesc că nu aderez nici la opiniunea minorităţii comisiunei juridice, nici la cele ce ni le au desfăşurat deputaţii P. Cosma şi Teleszky în discursurile lor de acum.

Oare dlor! dacă de aḑi pe mâne — într'o noapte — s'ar putè face comassarea tuturor posessiunilor în ţeara întreagă, şi într'o bună dimineaţă ne am destepta cu fapta împlinită, întimpinare-am o mare nenorocire pentru ţeară? Eu după puţina mea pricepere n'aşi ţinè aceasta de o nenorocire. Eu cred, că aceasta este condiţiune cardinală pentru esploatarea posessiunei şi pentru sânţenia proprietăţii.

Cuvêntul „proces“ îl consider de necorect când e vorbă de comassare, căci nu este permis sě fie actor, care câştigă şi inct care perde printr'ênsa. Procedura ar trebuì astfeliu făcută ca esecutându-se cum se cade toţi sě câştige printr'ênsa. Şi eu cutez a afirma, că acesta este scopul, aceasta este chiemarea, aceasta este intenţiunea, aceasta se nesuesce proiectul de lege sě esopereze.

Se poate face acum obiecţiunea, că comassarea desì este folositoare, s'ar putè oare esecuta în contra voinţei majorităţii?

La aceasta se poate respunde uşor, că dracul nu este aşa negru precum îl cred unii.

Aşi putè ḑice de o parte că proiectul acesta nu numai că nu vine în colisiune cu dispoşiţiunile ce sûnt în valoare acum în Transilvania, dar că acestea sûnt mai tot aceleaşi; de altă parte vedem că în Transilvania cu toate acestea nu s'au potut efectuì comassări, deci trebue sě mai lipsească ceva. Şi până acum s'a computat locurile comune, păşunele însărcinate cu servituţi, pădurile etc. dar cu toate acestea comassări s'au făcut foarte puţine; deci noi avem datorinţa a arěta cari sûnt pedecile şi a le delătura.

Intreb acum: oare posibil este acea ce a ḑis dl Teleszky, ca cineva cu câteva jugere cumpěrate sě poată forţa comassarea? Aşa se afirmă că cu ajutoriul latifundielor s'ar putè esopera aceasta, aceasta însě e absolut cu neputinţă, pentrucă după legea aceasta fie-care partidă are dreptul de a eschide latifundiele dela comassare, afară de aceasta au nu este susţinut dreptul ca unele teritorie, care nu se pot ecuipara cu altele sě se comasseze separat? Oare dacă s'ar sustrage dela comassare latifundiele, putere-ar un posessor de trei patru jugere sě o forţeze? Eu aşa cred că nu!

In fine 'mi iau voie a observa — deşì nu sûnt jurist — că precât sciu eu legile din Ungaria din 1836 referitoare la comassare au dat drepturile aceste fostilor proprietari feudali, acum însě nu este aşa, pentrucă acum se ordinează comassarea la cererea fie-cărui proprietariu. (Intrerupere în dreapta: Nu este aşa!) Atunci sûnt rěu informat. Dealtmintrea, repet, nici o nenorocire mare n'aşi vedè în efectuirea deodată a comassărei. Nu este aici scopul ca unii sě peardă alţii sě câştige prin comassare, ci ca fie-care posessor îndreptăţit sě câştige escontentare ecuitabilă. Aceea că referinţele agrare şi nu sciu ce feliu de configuraţiuni diferite n'ar permite comassarea în Transilvania, şi că acolo cualitatea unui pămênt e neasemenat mai rea decât a altuia, nu se poate considera ca piedecă, pentrucă şi în Ungaria sûnt multe locuri muntoase ca în Transilvania, ear în lege este dispoşiţiune ca astfel de regiuni, munţi singuratici şi teritorie colosale de păduri sě se sustragă dela comassare sau sě se comasseze separat.

Drept acea nu pot adera nici la votul minorităţii nici la amendamentul d-lui deputat Cosma.

Künle Iósef: On. Casă. 'Mi pare foarte rěu că trebue sě fiu de opiniune contrară cu dl ministru. Proiectul acesta s'a adus înaintea legislaţiunei din motivul că este recunoscut că în Transilvania referinţele de posessiune sûnt într'o stare de tot neregulată. Se tractează acì de păduri, păşuni, trestişuri, însărcinate cu usufructuri urbariale şi de teritorie comune ce cad sub proporţionare, pentrucă acele posessiuni, care sûnt regulate şi proporţionate sûnt atât de puţine încât dispar. Pot constata însě şi acea că proporţiunea între teritoriele cultivate şi între cele neproporţionate arată o diferinţă atât de mare încât în multe locuri a'şi putè ḑice că nu face pămêntul cultivat nici a ḑecea douě-ḑecea parte a teritoriului: deci e vorba aici de nesce masse atât de mari încât, dacă s'au dat dreptul de provocare unei a $^1/_4$ părţi, devine ilusoriu însuşi acest drept, era mai simplu să o spunem pe faţă, că unde sûnt de a se computa şi astfel de locuri, nu e de lipsă sě calculăm a patra parte, căci urmează de sine că cu computarea acelora, fie-care om singur poate comassa hotarul întreg. Eu deci nu pot fi de părerea aceasta ci sau sě abandonăm una $^1/_4$ parte şi sě ḑicem că unde sûnt asemenea locuri nu se cere nici o cuantitate de possessiune sau dacă susţinem a $^1/_4$ parte, sě nu o facem ilusoriă, căci aceasta din punct de vedere al legislaţiunei nu este cuviincios, nu este drept, nu este logic.

Dreptacea fiindcă eu nu me numer între aceia, cari trăiesc în ilusiunea, că trebue comassat necondiţionat, şi fiindcă recunosc că s'ar corespunde pe deplin scopului prin cele ce cuprinde votul separat, părtinesc votul separat al deputatului Teleszky. (Aprobări în dreapta.) (Va urma).

---

martyr, demn de bărbatul ce a sciut suferì cu patienţă. Sărută acea cruce şi vei cetì pe dênsa următoarea inscripţie:

Cetitoriule, ce esti am fost.
Ce sûnt vei fi;
Gătescete dar.

Georgiu Lazar.

Belă inscripţie şi adevěr etern. E vechie antischisma această veritate esprimată prin vocea ce ese din mormênt. Cel ce a pus'o pe crucea lui Georgiu Lazar n'a inventat-o el, şi a sciut alege din toate câte s'au scris pe morminte. E demn epitaful acesta de acela pe cari oamenii îl prepară din juneţe pentru Episcopie, şi Dumneḑeu, când toate ajunseră degeneraţie şi amorţire îl predispune pentru regenerarea Românilor.

(Din „Curierul român“ anul 1839 Nr. 64 şi 66).

Convocare.

În vêrtutea §-lui 21 din statutele asociaţiunei transilvane şi conform conclusului adunărei generale din anul trecut, aceeaşì pentru anul curent se convoacă prin aceasta în oraşul Turda pe ḑiua de 7 August st. n. 1880.

Ceea ce se aduce la cunoscinţă publică invitând pre toţi membrii asociaţiunei a lua parte în numer cât se poate mai mare la şedinţele acelei adunări.

Dela presidiul comitetului asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Sibiiu, 28 Iunie 1880.

Iacob Bologa,
v. preşedinte.

Varietăţi.

* (Postal). Cu 1 Iulie n. s'au înfiinţat doue oficii noue postale, şi adecă unul în Săcărâmb (comit. Hunedoarei) şi al doilea în Polăţi (comtit. Turdei). De cercul oficiului postal din Săcărâmb se vor ţinè satele: Bălşa, Certej, Hondol, Almăşel, Mada, Măgura, Voia şi Vărmaga; apoi de al doilea satele: Andreneasa, Göde, Meşterhaza, Polăţi, Ilva şi Rěstojnea. Cel din tâiu comunică cu Deva şi al doilea cu Ilva-Reghen şi Calota-Ditro. Ambele espedează epistole, pachete uşoare şi asignaţiuni postale până la 200 fl. pentru ţerile interne şi esterne.

* (Visită diplomatică). Principele Serbiei, Milan după ce sosì la Viena, primì între altele şi visita legatului românesc din Viena, Bălăceanu.

* (Conferenţă). Directorii căilor ferate austro-unguresci vor ţinè în 8 Iulie n. o conferenţă în Reichenberg.

* (Patru magnaţi) din Ungaria au cumperat dela un neguţător de vinuri o veadră de vin de „Tokai“ din anul 1861 cu 1030 fl. v. a.

* (Lotrie de drum). Mercuri seara, ni se spune, doi economi de oi din Cacova (Sălişţei) mergeau dela Sibiiu către casă în toată liniscea, cu lână în căruţe şi poate şi cu bani în şerpare. Eşind din Orlat, la o distanţă oare-carea, drumul trece printr'o strimtoare. Acolo, fără sě'şi scie da sama cum şi din ce causă, călětorii se pomenesc cu căruţele resturnate şi cu lâna şi ce mai aveau într'ênsele risipite pe jos; se înţelege şi călětorii căcoveni însişi culcaţi la pămênt. După ce 'şi-au adus căruţele earăşi în ordine au pus lucrurile risipite earăşi la locul lor, un individ necunoscut se adresează către dênşii, întrebându'i dacă li s'a udat lâna? Respunḑênd unul dintre călětori, că dacă s'a udat eară se va usca, individul necunoscut cere foc sě'şi aprindă ţigara. Replicând călětorii că nu sûnt fumători 'şi-au căutat de drum. Dară abia vor fi înaintat şese paşi şi fură opriţi în loc de patru indiviḑi, dintre care doi călări. Unul din acesti indiviḑi provoacă pe călětori, dacă vor sě'şi mântuie viaţa, sě dea tot ce au în căruţe şi banii ce au la sine. Provocarea fu însoţită de un pistol cu douě ţevi intins, ţinut celui mai robust dintre călětori dinaitea feţii. Acesta fără leac de armă, ca şi soţul seu călětor, replică, că dênşii bani nu au şi sě'i lase înpace. Atunci o ţeve a pistolului intins luând foc descărcà o ploaie de halice în faţa replicantului, încât 'i-a umplut faţa de sânge. Umblând atacatul sě ia o scêndură dela căruţă sě se apere i descărcà şi a doua ţeve şi acum era aproape a'şi perde vederea. Succedêndu'i totuşi a pune mâna pe scândură, lovind pe atăcătoriu şi culcându'l la pămênt, a venit un al doilea lotru sě'l atace. Cei călări dispăruse pe un moment şi vulneratnlui i succese a se pune cu genunchii pe pepturile atăcătorilor. Soţul seu călětoriu alerga, dând alarmă, după căruţele cu care fugiră caii spăriaţi de împuşcături. Lotrii călăreţi s'au întors şi au scăpat pe companionii lor de sub genunchii vulneratului. Atunci se aude o puşcătură din depărtare. Vornicul Cacovei, care era pe câmp a dat signal că vine într'ajutoriu. Lotrii înspăimêntaţi de signal şi temênduse că la alarma dată de al doilea călětoriu, vine o mulţime mai mare într'ajutoriul atacaţilor, au fugit, lăsând în urma lor douě pălării şi un cojoc.

Gendarmeria, fiind îndată avisată judecătorìa din Sălişte, urmăresce lotrii. Trei indiviḑi suspecţi (Ţigani) sûnt deja arestaţi.

* (Din Dobrogea.) După cum ne spune „Resboiul“ s'a decretat regulamentul pentru constatarea şi verificarea titlurilor de proprietate şi posesiune imobilară rurală din Dobrgea.

Pentru această lucrare se institue în fie care plasă câte-o comisiune compusă de administratorul local, un delegat al administraţiei domenielor şi primarul fie cărei comune.

* (Cai unguresci). După cum ne spune „P. Ll.“ Ralli, colonelul grecesc, a sosit decurênd în Budapesta spre a cumpera pentru artileria grecească cai unguresci.

* (Electricitatea) a juns, de se întrebuinţează spre foarte multe scopuri. Aşa un posesor de albine a venit la ideea, a amorţì albinele sale cu electricitate spre a le putè lua mierea. In mai multe renduri s'a întrebuinţat electricitstea cu un succes admirabil şi spre omorirea paserilor răpitoare. In America morarii folosesc electricitatea spre a curăţì făina de tăriţe.

* (Voinţa ultimă) a unui păstoriu din Negoslavici în Croaţia, carele a murit acum de curênd, a fost: că la înmormêntarea sa sě iee parte şi oile lui. Cam curios testament, dară el s'a dus în deplinire, pentrucă cadavrul păstorului fu petrecut până la mormênt între ceilalţi amici şi rude şi de întreaga turmă de oi a reposatului, însoţită şi de credinciosul câne numit „Bundaş.“

Îndreptare. In articulul „Sibiiu“ din nrul trecut coloana I, şirul 4 din alinea a doua după cuvêntul încetat este a se întregì: „; *dincolo de Laita, am ḑis cu altă ocasiune.*“

Bibliografie.

O apariţiune interesantă.

Tocmai am primit:

Ueber die Abstammung der Rumänen.
Von
Jos. Lad. Píc,

Leipzig,
Verlag von Duncker & Humblot.
1880.

Autorul slavon este un contrariu hotărît a lui Rösler şi susţine *continuitatea* petrecerei Românilor în Dacia lui Traian. Aparatul seu scientific conţine între altele şi citate din „Istoria bisericească“ a lui Şaguna. Îndată ce ne va permite spaţiul vom revenì asupra acestei cărţi importante.

Bursa de Viena şi Pesta

din 1 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	111.55	111.40
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	84.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	101.—	101.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	88.30	88.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.—	127.75
Obligaţiuni ung. de rescumpěrarea pămêntului	95.25	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.50	94.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.75	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.25	94.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.95	73.90
Datorie de stat în argint . . .	74.60	74.60
Renta de aur austriacă	89.30	89.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	133.50	133.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	820.—	828.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	286.—	285.90
Acţiuni de credit austr. . . .	269.75	269.75
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	115.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.53
Napoleon	$9.35^1/_2$	9.35
100 marce nemţesci	57.70	57.55
London (pe poliţa de trei luni) .	117.50	117.30

Economic.

Sibiiu 29 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9; grâu sěcăreţ fl. 6.50—7.50; sěcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.40—4.80; Ověs fl. 3.60—4. Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—2.60; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sěu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sěu de luminări fl. 24—25; Luminări de sěu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauě 10 de 20 cr.

Mediaş, 24 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 7.50.—8.50; Grâu sĕcăreţ fl. 5.90—6.30; Sĕcară fl. 5.20--5.50; Ovĕs fl. 3.80--4; Cucuruz fl. fl. 4.30—4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. ---; Fasole fl. 6.60.—7; mazere fl. .—; Cartofi fl. 2.60--2.80; Fên fl. 2.20—2.50; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 31—34; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—64; Unsoare de porc fl. 70——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 44— cr. carne de viţel 44—50. cr. carne de miel (intreg) fl. ———; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu binişor cercetat. Timpul ploios şi rece

Făgăraş, 26 Iunie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 9.—9.90; grâu sĕcăreţ fl. 7—8.; sĕcară fl. 5.80—6.20; orḑ ——. ovĕs fl. 3.40—3.80; cucuruz fl. 4.50—4.80; mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. 10—11; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 6—7. cartofi (vechi) cu fi. —.—.——; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. 40—42; sĕu de luminări fl. ——; unsoare fl. 80—82; cânepă fl. 30—40; sĕmênţă de in fl. ———; săpun fl. ——; fên fl. —.— spirt pro grad —— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel 32 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul a fost mijlociu.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 23 Iulie şi 23 August imob. lui Iosif Németh în Belin (judec. cerc. Sângiors); în 12 Iulie imob. soţiei lui Antonie Nagy în Cluj; în 16 August imob. lui Ioan Podoabă în Topa (trib. Cluj); în 10 Iulie şi 10 August imob lui Iosif Keresztes în Reti; în 9 Iulie şi 9 August imob. lui Sigismund Biro în Dalnoc; în 9 Iulie şi 9 August imob. lui Ladislau Geber în Dolnoc; în 9 August imob. comunei bisericesci ev. ref. din Dolnoc (trib. Oşorheiu); în 5 August şi 6 Septemvre imob. lui Iosif Gaspar în Cluj (trib.); în 21 Iulie şi 21 August imob. lui Stefan Ferencz şi soţi în Belin; în 31 Iulie şi 31 August imob. soţiei lui Iosif Keresztes în Reti; (judec. cerc. Sângiors); în 28 August şi 28 Septb. imob. lui Frideric Goldner în Făgăraş (judec. cerc.); în 27 Iulie imob. lui Andrei Benedek şi soţi în Cicsâncra (trib. Cicsereda); în 15 Iulie imob. Margaretei Dugaszi în Cluj (trib.); în 27 Iulie şi 27 August imob. Luisei Pascu în Ocna (trib. Sibiiu).

Nr. 80—1880. 2—3

CONCURS.

Deschiḑênduse un post de învĕţător la scoala normală (primară) din Braşov, se escrie concurs pentru ocuparea lui, cu terminul pănă în 15/27 August 1880.

Cu acest post este împreunat în anul prim de serviţiu, salariul anual de 300 fl. v. a. în următorii doi ani salariul anual de 400 fl. v. a. eară de aici înainte, după ce va produce atestatul de cualificaţiune, salariul de învĕţător definitiv de 500 fl. v. a. la carele după serviciu de 10 ani se adaugă decenalie de 100 fl. v. a. şi la 20 ani de 200 fl. v. a.

Învĕţătorii aplicaţi la acest institut au drept de pensiune conform statutelor fondului de pensiune.

Dela concurenţi se cere:

1. Sĕ fie Români de naţionalitate şi de religiunea gr. orientală;
2. Sĕ producă testimonii, că au absolvat cel puţin 6 classe gimnasiale cu succes bun şi pedagogia, cei cu 8 classe gimnasiale se vor preferì;
3. sĕ cunoască prelângă limba maternă şi limba maghiară şi germână;
4. sĕ producă testimonii despre purtarea lor politică şi morală;
5. sĕ producă testimoniu medical, că sûnt sănĕtoşi.

Recursele instruite conform condiţiunilor de sus sĕ le adreseze concurenţii Eforiei scoalelor rom. gr. or. din Braşov.

Braşov, 20 Maiu 1880.

Eforia scoalelor centrale române gr' or.

Nr. 87—1880. 2—3

CONCURS.

La scoala comercială publică română gr. or. din Braşov a devenit vacant un post de profesor pentru sciinţele mercantile.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termin pănă la 15/27 August a. c.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor către subcrisa Eforie scolară instruite cu documentele:

a) că sûnt de naţionalitate română şi de religiune gr. or;

b) că au purtare politică şi morală bună;

c) că sunt sănĕtoşi: şi

d) că, în sensul Statutului organic al Metropoliei române gr. or. din Ungaria şi Transilvania, şi al regulamentului provisoric al Archidiecesei transilvane pentru esaminarea Candidaţilor de profesură la scoalele secundare române confesionale au absolvit vreo Academie comercială din patrie (Austro-Ungaria).

Salariul pentru acest post este în anul prim (de probă) 700 fl. v. a. După ce va depune Candidatul esamenul de profesură prescris de lege va obţinè salariul anual sistemisat cu 800 fl. v. a. cu prospect de înăintare la timpul seu în 900 fl. v. a. şi cu drept de pensiune.

Braşov în 7/19 Iunie 1880.

Eforia scoalelor centrale române gr. or

Nr. 83. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei staţiuni preoţesci din Sereca clasa a III pe basa ordinaţiunei prea venerabilului consistoriu archidiecesan dto 25 Maiu a. c. 1079 B. se escrie concurs până la 13 Iulie 1880 v.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 1 Ianuarie 1881 începênd din cassa alodială 100 fl. v. a. adecă una sută flor. v. aust.

2. Dela 70 familii câte o ferdelă vechie, de câte 21 cupe vechi cucuruz sfêrmit, dela vĕduve pe jumĕtate şi una ḑi de lucru.

3. Lemne de foc din pădurea comunei.

4. Venitele stolare statorite în sinodul parochial; — toate aceste aduc un venit anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi astearnă petiţiunile lor provĕḑute cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul congresual pentru parochii din an. 1878 oficiului protopresbit. gr. din Orăştie pănă la sus-scrisul termin.

Orăştie, 12 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Popovici m. p.,
protopresbiter.

Nr 88. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii Ludesci cu filia Costesci de clasa a III se escrie pănă la 20 Iulie a. c. st. v. concurs, după ce această parochie prin sentenţa p. v. consistoriului archidiecesan dtto 1 August 1878 Nr. 1014, B. s'a dechiarat vacantă.

Emolumentele sûnt: dela matera Ludesci:

1. Dela 80 familii câte o ferdelă vechie de cucuruz smăcinat şi o ḑi de lucru.

2. 2 fênaţe şi cimiteriu de 2 cară de fên.

3. Venitele stolare.

4. Lemne pentru foc din pădurea comunei dela filia Costesci.

5. Dela 79 familii câte una ferdelă vechie de cucuruz cu grăunţe şi o ḑi de lucru.

6. 2 fênaţe de 3 cară de fên şi cimiteriu.

7. Venitul stolariu; — toate aceste dau un venit anual de 332 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa parochia aceasta au sĕ'şi substearnă suplicile lor provĕḑute cu documentele prescrise de statutul organic oficiului protopresbiteral gr. or. al Orăştiei pănă la sus-scrisul termin.

Orăştie, 4 Iunie 1880.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Popovici m. p.,
protopresbiter.

Nr. 131 — 1880. 2—3

EDICT.

Nistor Grosavu, din Gârbova, pretura Mercurii, comitatul Sibiiului, care de şepte ani de ḑile a părăsit pe legiuita lui soţie Floarea lui George Grosavu tot deacolo, şi nu se scie locul peterecerei sale, se citează prin aceasta a se înfăţişa negreşit înaintea subsemnatului scaun ppresbiteral în termin de un an şi o ḑi de astăḑi înainte, spre a respunde la acţiunea divorţială a soţiei sale; căci la din contră procesul intentat contra lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui, conform ss. canoane ale bisericei noastre.

Dela scaunul ppresbiteral al tractului Mercurea 11 Iunie 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 100. 2—3

EDICT.

Maria Marin din Marcoş, carea de 9 ani a părăsit pe legiuitul ei bărbat Ioan Vireag din Dobêrleu în protopresbiteratul al II al Braşovului, de religiunea greco-orient. fără a se sci locul ubicaţiunei ei, prin aceasta este provocată a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de 6 luni, căci nepresentându-se procesul divorţial în contra'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Braşov, 12 Iunie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al II al Braşovului:

Ioan Petric m. p.,
protoprerbiter.

Nr. 119. 2—3

Citaţiune edictală.

Bucur Noaghiu gr. or. din Ungra, protopopiatul Cohalmului, ejusdem jurisdict. pract., părăsind de 6 ani de ḑile pe muierea lui legiuită Ana Radu tot din Ungra, fără a se fi putut erua ubicaţiunea lui, — prin aceasta e provocat: a compare sau în persoană, sau prin representant legitimat înaintea subsemnatului for matrimonial, în termin de 3 luni de ḑile, căci altfeliu procesului urzit se va da curs liber, conform prescrierilor canonice a maicei noastre biserici ortodocse resăritene dreptmăritoare.

Cohalm, 10 Iunie 1880.

Dela forul matrimonial de I instanţă gr. orient. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protopresbiteral.

Doctor universae medicinae

Henric König,

medic practic şi **specialist** în **obstetricale** (de a le moşitului) şi **boale de a le femeilor** în

Sibiiu, în strada Morii Nr. 27.

Ordinează în fie-care ḑi dela 3—6 oare după ameaḑi. [28] 4—4

Auḑiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 6 **filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate **47** obiecte au costat mai nainte 30 floreni şi costă acum numai floreni **6.95.**

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai către

A. Fraiss, 6

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

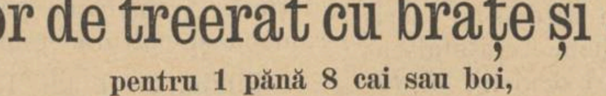

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 73. Sibiiu, Marți 24 Iunie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iunie 1880 a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întărḑie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Iunie.

Schimbarea ministeriului din Cislaitania a dat materie la multe comentare. Unii ḑic, că ministeriul cislaitan în composițiunea lui de astăḑi este federalistic; alții ḑic, că este neutral; alții eară ḑic, că e centralistic. „Pokrok“ ḑiar cechic, despre care se ḑice, că stă aproape de inspirațiunile guvernului austriac actual, primesce dela Viena următoriul comentariu:

„Este adevĕrat, că contele Taffe îndată după amênarea senatului imperial era decis a'și întregì ministeriul cu elemente ceva mai omogene. Dênsul trebuia sĕ se gândească la aceasta și din motivul, că trei ministri își dederă demisiunea. După aceasta citează ceva din motivarea demisiunei ministrilor demisionați: „Noi voiam sĕ remânem în contact cu stânga“, ḑic ministrii demisionați în motivare „am perdut însĕ contactul din causa atitudinei opoziționale a stângei, provocată de împingerea punctului de gravitațiune spre dreapta din partea ministrului president. Ministeriul de coalițiune a încetat de a esiste și Maiestatea Ta sĕ te înduri, a întregì ministeriul cu bărbați, eșiți din dreapta de astăḑi“. În suplică se pune mare pond și pe unitatea imperăției, de oare ce federalismul ar precipita împerăția în periculi mari ....“.

Este obscură și această lumină în privința adevĕratului colorit al ministeriului și de aceea nu ne putem decide a'l timbra cu nici una din nomenclaturile sistemelor politice obicĭnuite în ḑiaristĭca din monarchie. Bun și drept sĕ fie, apoi chemel cum 'l va chema.

„P. Ll.“ este de părere, că nu numai ministeriul, ci Cechii înșiși înclină spre centralismul monarchiei, dar al monarchiei austriace slavic.

Bar. Calice, fost odinioară consul general austro-ungaresc la Bucuresci, este denumit ambasador austro-ung. la Constantinopole. Ambasadorul trece de un cunoscĕtoriu bun al Orientului. Denumirea lui și injuriele, ce descarcă presa noastră oficioasă, cu „P. Ll.“ în frunte, asupra Turcilor, provoacă presupunerea, că în Orient au sĕ se imtêmple într'un timp apropiat lucruri mari.

Grecii își adună reservele. Escadra franceză din Pireu se întăresce contragênd năile de stațiune din porturile levantine.

„Polit. corr.“ asigură că principele Bulgariei Alecsandru a dat representantului României la Sofia cuvêntul seu de onoare, că proiectul de naturalisațiune este pentru totdeauna luat dela ordinea ḑilei.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 7 Iunie nou.

(Urmare).

Ugron Akos: On. Casă! Dl deputat P. Cosma a accentuat că dênsul nu se numeră între aceia, cari voiesc a forța efectuirea comassării. Intre alte motive a amintit și sânțenia proprietății. Eu me mir foarte, că se mai află un individ, care se opune la efectuirea comassărei în Transilvania, acum, când grânele din Ungaria nu mai sûnt în stare a susținè concurența cu cele americane, ba în curênd nici cu cele din Austria, acum când referințele de posessiune din Ungaria corespund mai bine referințelor de posessiune din străinătate.

Dacă nu vom regula referințele de posessiune dinTransilvania, stările noastre economice vor scăpeta ast-feliu încât posesorii vor trebuì sĕ ia lumea în cap. Eu ’ași afla de lipsă sĕ se stabilească în legea aceasta și minimul posessiunei.

Nu primesc votul separat al dlui dep. Teleszky nici vreau sĕ respund la cele ḑise de dênsul, trebue însĕ sĕ-i reflectez, — și prin aceasta 'i respund și dlui deputat Künle, — că de cumva s'ar primì votul separat, comassarea nu se va putè efectuì în Transilvania, și cu deosebire pe teritoriul secuesc, chiar dacă o va și pretinde $^1/_4$ parte a proprietarilor de pămênturi cultivate. Cum se vede dlui Künle 'i-a scăpat din vedere §. 7 din proiectul de lege, care statoresce, că păduri, pășuni și teritorie de munți cu o estindere mare se pot sustrage dela comassare la cererea motivată a fiecăruia.

Dacă nu substernea dl deputat Ugron Gábor amendamentul seu, făceam eu un asemenea amendament. Eu primesc amendamentul lui, pentrucă e de lipsă sĕ socotim pe cei de sub tutelă și curatelă între aceia, cari cer comassarea, pentrucă tutorul și curatorul respectiv, dacă voiesce sĕ'și poarte oficiul cu onestitate și consciință, trebue sĕ se învoiască la fie-care ocasiune cu comassarea, din motivul, că respectivul tutor sau curator prin aceasta totdeuna sporesce valoarea bunurilor și posessiunilor celor ce se află sub tutelă respective curatelă; și pană acum scaunul orfanal, a cărui învoire a trebuit sĕ se ceară, s'a învoit totdeuna la comassare.

Prin aceasta nu se atacă îndreptățirea respectivilor, cum a ḑis dl deputat Teleszky.

In fine părtinesc amendamentul d-lui deputat Ugron Gábor.

Elekes George: (Sĕ auḑim! Sĕ auḑim! Sĕ votăm!) On. Casă! Dechiar din capul locului că nu primesc votul separat, pentrucă acesta îngreunează comassarea mai tare de cum a fost în pracsa de până acum (Aprobări), pentrucă până acum nu 'i-a trecut nimenui prin minte, a nu socotì pășunile comune la $^1/_3$ parte, pe basa căreia se ordina comassarea. Și acum sĕ scoatem pășunile comune? Dar ce am câștigat atunci cu aceasta $^1/_4$ parte? Cu aceasta nu numai că nu am înlesnit permisibilitatea comassării, ci o am îngreunat, pentrucă pășunea comună a fost în $^1/_3$ parte de până acum o cuantitate mai mare decât este diferința între $^1/_3$ și $^1/_4$ parte a hotarului. Pentru aceasta vĕ rog sĕ nu primiți votul separat nici chiar din motivele lui, în cari se ḑice, că nu numai nu se poate motiva după drept adaugerea acestor teritorie, dar este și periculoasă.

Aceasta ar însemna atât, că cine are 30 jugere de pămênt, nu poate avè o îndreptățire ca acela care are 300 jugere. Doară amicul meu care spriginesce votul separat nu presupune că posesorul de 30 jugere nu voiesce nici o comassare, pentrucă aceasta ar fi pentru dênsul un pericul. Eu cred că și posesorul de 30 jugere poate fi atât de luminat încât sĕ înțeleagă, că susținerea referințelor economice usitate în veacul al 14 e un pericul pentru dênsul, togma așa ca și pentru posesorul de 300 jugere. (Aprobări în dreapta). Deci a'l eschide pe acesta dela cererea comassării, după părerea mea nu ar fi bine. (Aprobări în dreapta). Incât pentru periculul, că prin computarea pădurilor și pășunilor comune s'ar putè întêmpla ca un posesor de vr'o câteva jugere sĕ ruineze pe ceilalți, un asemenea cas nu-'mi pot închipuì. Dar sĕ presupunem că s'ar putè întêmpla, ve întreb: voim noi sĕ împedecăm comassarea? Din contră noi trebue sĕ întrebuințăm tot feliul de mijloace ca comassarea sĕ se facă cât mai curênd, trebue sĕ dăm oca-

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

FOIȚA.

Cuvêntarea

lui G. Lazar la însăunarea de Metropolit a lui Dionisiu-Lupea.

(Încheiere).

„Prea sfințite stăpâne!“

Prea bine este cunoscută Românilor slava și mărirea Romanilor, strămoșilor nostri; apoi încât este pentru strălucirea sciințelor și a măestriilor în vremea acelora lasă historiele, dar mărturisească mărturie învederată însuși stâlpii podului marelui Traian din albia Dunărei, precum și temeliile turnului Severinului care până în ḑiua de astăḑi se află în faptă și care în chipul de chrisoave nemincinoase ne mărturisesc dreptul, ce avem în stăpânirea pămêntului strămoșesc 1) deșteptândune a urma și noi strămoșilor nostri ca necurmat sĕ se proslăvească sĕminția în veacuri și prea înaltului schiptru împĕrătesc neîncetat sĕ'i ardă focul pe jertfelnic, prefăcênduse slava în mărire, ear nu în perire și stingere. 2)

„Dar oare când s'ar ardica duhul din țĕrîna acelora și ar privì peste strănepoții marelui Kesar, slăvitului Aurelie și înaltului Traian, oare în ḑiua de astăḑi mai cunoasce'i-ar? Negreșit 'i-ar căuta în palaturile cele împĕrătesci și 'i-ar afla în vizuinele și bordeiele cele proaste și încenușate; 'i-ar căuta în scaonul stăpânirii și 'i ar afla sub jugul robiei, 'i-ar căuta proslăviți și luminați, și cum 'i-ar afla? Rupți, goli, amărîți și asemĕnați dobitoacelor, de tot căḑuți în prăpastia orbiei, bine gătiți spre slujba vrășmașului omenirii, răpitorul casei părintesci.

„Ajungă lacrămile patriei, ajungă jugul robiei, vreme este de când cu oftare așteaptă căḑuta semenție cuviincioasa isbăvire 3), țerîna strămoșească cu cuvênt pretenderisesce acum mântuire căḑuților sei strănepoți, înălțindu'ți brațul prea sfinției tale însuși de sângele părintesc mijlocitor acelor spre mângăere.

Aceasta nu e decât o pronie dumneḑăească care făcêndui-se mai pe urmă milă de acest neam căḑut, a rupt anii blăstemului, și prin ardicarea dreptățeí prea sființiei Tale va se pue acum stavilă viscolilor întunerecului.

„Drept aceea obște cu mulțămită glăsuesce: blagoslovită sĕ'ți fie ridicarea în scaun ca și următorilor spre pildă în veacuri nesocotite, binecuvêntată sĕ'ți fie Ocârmuirea, și păstoreasca Chîrjă a prea sfinției tale, înverḑească ca toiagul lui Aron, ca sĕ fie oglindă de înțelepciune păstorească nepoților și strănepoților omenirii, ca după multe sute și mii de ani jertfelnicul cu bucurie sĕ'ți înnoiască, cu cuvênt fălinduse și cu povestirea istoriei strămoșilor din veacurile din nainte, precum și noi înșine cu căldură ne aducem aminte de moșii și strămoșii nostri cari au făcut cândva bine neamului omenesc.

„Eată dar noi, strănepoții lui Romulus și umiliți fii duhovnicesci ai prea sfinției tale 'ți binecuvêntăm scaonul pe care te-a înălțat Pronia celui prea înalt ca sĕ ne fii părinte și povețuitor milostiv; 'ți binecuvêntăm toiagul păstoriei, nouĕ spre întărire și spor, ear prea sfinției tale spre vecĭnică laudă și mângăiere; că nu'ți va fi cu noi ostenelele înzădar, pentrucă sciințele noastre subt ocârmuirea prea sfinției tale vor da pricină de ajuns până cât și zidurile, și coarnele plugului 4) după mai multe sute și mii

---

1) Acei cari astăḑi trec de patrioți și naționaliști, susțin că ar fi neadevĕrate acele mărturii și mii altele vrênd a ne preface în Daci ca mai pe urmă sĕ ne prefacă în slavoni.

2) E cam obscură această espresie, afară numai de nu se va lua ca un joc de vorbe, înțelegênd cu slava o vorbă străină slavonă, ce dimpreună cu altele și cu slovele Cirilice și cu efecția oarbă către Slavi vor aduce perire și stingere

3) Vatica, prophetice cuvinte pentru anul 1821. Tudor le a simțit, și se scoală a strivì capul Balaurului, după espresia proclamațiunii lui.

4) Peascei timpi până la regulamentul organic Metropolitul era din drept primul membru și president al scoalelor Eforie,. Cu zidirile și coarnele plugului în-

siune, ca sistema de economie usitată în veacul al 14 sĕ se modifice şi adapteze referinţelor de aḑi. Dacă acceptaţi punctul de vedere al dlui deputat P. Cosma, care ţine comassarea de periculoasă (P. Cosma: N'ai drept!), atunci da, primirea acestui proiect de lege ar fi periculoasă, dar mânecând din punctul meu de vedere comassarea nu e periculoasă şi de acea vĕ rog sĕ primiţi nealterat §. aşa cum l'a redigeat comisiunea.

Parteniu Cosma: Cer cuvêntul pentru rectificarea cuvintelor mele reu interpretate de dl ante-vorbitor. On. Casă! Nu voiu se mi se împute că eu aşi fi de acea opiniune că comassarea este absolut periculoasă. Eu nu am ḑis aceasta, ci am ḑis că nu consider comassarea de o necesitate absolută pentru Transilvania şi că esecutarea ei cu ori-ce preţiu nu ar fi salutară. Şi aceasta aserţiune o susţin şi astăḑi.

Bokross Elek: Mai înainte 'mi iau voia a reflecta la amendamentul lui Ugron Gábor.

Fiind-că dl Teleszky a aflat cu cale a descoperì modul votării urmată asupra acestei cestiuni în sinul comissiunei juridice, sûnt necesitat şi eu a observa că acolo eu am votat pentru aceea ca averea celor ce sûnt snb tutelă şi curatelă sĕ se socotească la averea celor ce cer comassarea. Aceasta însĕ o amintesc numai ca faptă dar ca referent al comisiunei nu pot ca faţă cu conclusul comisiunei sĕ primesc propunerea într'un mod deosebit.

In privinţa votului separat însĕ posiţiunea mea, nu numai ca referent al comisiunei ci şi ca unul care cunoasce toate detaiurile faptelor şi referinţelor, este cu totul opusă posiţiunei dlui Teleszky.

Referitoriu la motivarea minorităţii, că dispositiunea ar fi periculoasă, a respuns deja domnul ministru, care a ḑis, că estinderea comassărilor nu ar fi un pericul ci un avantagiu, la care trebue sĕ nesuim cu toţii. Recunosc că acest avantagiu, pe care dl Teleszky îl numesce pericul, va urma, şi eu doresc ca sĕ urmeze. Dintre Ardeleni a vorbit în merit dl Künle, care ca unul ce cunoasce referinţele Secuilor, este pe deplin competent, a da desluşiri obiective. Eu acceptez desluşirile domniei sale şi cred că între secui sûnt numeroase comune, în cari pămêntul cultivat abia face a ḑecea sau a doueḑecea parte a cuantităţii păşunilor, pădurilor şi munţilor, însĕ dacă aceasta este adevĕrat, abia se poate pricepe ca cine-va, dacă nu este togma inimicul comassării, sĕ se opună la computarea acestor teritorie în posessiunea celor ce cer comassarea, pentrucă unde teritoriele comune de proporţionat întrec de înmulţite ori teritoriul cultivat, în zadar le va lăsa pe acestea din calcul, căci fără ele nefăcênd întreg teritoriul cultivat $^{1}/_{4}$ parte a hotarului, comassarea nu se va putè face.

Dl deputat Teleszky a observat în glumă, că noi transilvănenii, când cerem o dispoşiţiune specială, ne provocăm la refeinţele noastre speciale, ear când ne convine scopurilor noastre, cerem întroducerea instituţiunilor din Ungaria. Aceasta observare glumeaţă se poate întoarce cu tot dreptul.

Când noi, pentru referinţele noastre de posessiune şi de drept speciale ce esistă în faptă cerem oare care abatere dela procedura din Ungaria, cererea noastră foarte adese ori intimpină opoşiţiune, ear când pe basa unor referinte încâtva asemenea acceptăm punctul de vedere acceptat de legislaţiunea Ungariei de o jumĕtate de secul, nesuinţa noastră se atacă din punct de vedere al dreptului, din punct de vedere al dreptăţii şi logicei.

Art. XII: 1836 §. 19 dispune pentru Ungaria următoarele:

Avênd drept fie-care composessor a cere comassarea, aceasta trebue ordinată pe calea procesului de proporţionare, şi conform principielor stabilite mai sus esecutată şi în acele locuri, unde proporţionarea s'a efectuit deja, însĕ fără comassare.

Deci după nomenclatura de aḑi şi în puţine cuvinte cestiunea stă aşa că în Ungaria fie-care composessor, prin urmare şi cel cu 30 sau 5 jugĕre, la care s'a provocat dl Teleszky, potea cere şi efectuì comassarea. Noi însĕ nu mergem aşa departe cu dorinţele noastre, avem atâta moderaţiune încât se nu cerem pentru fie-care proprietariu mic drept provocaţional chiar şi acolo, unde s'a efectuit deja proporţionarea cu spese multe; ci cerem numai atât, ca acolo, unde nu e încheiată încă pertractarea de proporţionare, sĕ se încuviinţeze fie-cărui comproprietariu drept provocaţional, dar numai sub acea condiţiune, ca proprietatea celor ce cer comassarea sĕ facă cel puţin $^{1}/_{4}$ parte a posessiunei comune.

Aceasta la toată întêmplarea arată că noi nu numai nu trecem preste principiele adoptate în Ungaria şi preste decisiunile legislativei, dar nu mergem nici până la culmea, pănă la care am fi putut merge logice, fără ca se ni se poată împuta, că prin aceasta am vătămat dreptatea, logica sau principiile adoptate în Ungaria.

Obiecţiunea, că în Ungaria garanţia pentru a paralisa cereri uşoratice de comassare s'a aflat în antecipaţiunea speselor, nu o pot primì, pentrucă bogăţia nu este o garanţiă contra nesuinţii de rea credinţă. Cumcă un composesor a dispus la moment de atâţi bani gata câţi sûnt de lipsă pentru antecipaţiune la comassare, sciind positiv, că după comassare i se vor restituì banii, o asemenea avuţie în privinţa antecipaţiunei nu este o garanţie, care s'ar putè pune în faţă cu nesuinţele noastre.

Cestiunea stă simplu astfeliu, că în Ardeal şi cu deosebire pe pămêntul secuesc după aducerea acestei legi comassarea ar fi cu totul imposibilă în foarte multe comune, dacă nu vom socotì teritoriele comune, cari formează substratul segregării şi al comassării, la posessiunea celor ce cer comassarea. Deci cine se opune la această disposiţiune, acela se opune la estinderea comassării, ear cine o primesce, acela face posibilă estinderea comassărilor. Eu vĕ mărturisesc, că ţin comassarea de un avantagiu naţional economic atât de însemnat, încât doresc a'l câştiga şi rog pe on. Casă ca pe basa raporturilor faptice sĕ primească această alineă din urmă după testul comisiunei. (Aprobări vii).

Teleszky István: On. Casă! Dl referent a amintit mai pe urmă, şi aceasta s'a ḑis şi din alte părţi, că de se va elimina alinea din urmă, comassarea nu se va putè efectuì în cele mai multe părţi ale Transilvaniei, pentrucă teritoriele eliminate în multe locuri fac $^{9}/_{10}$ părţi din hotarul întreg, prin urmare, dacă vor şi cere ceilalţi cu toţii comassarea, permisibilitatea tot nu se va putè dispune. Acest motiv nu stă, pentrucă acele locuri nu le putem numera la posessiunea celor ce se opun comassării. Me provoc la §-ful respectiv din art. de lege LV: 1871, în care nu a fost o asemenea disposiţiune cum este acea ce ni o recomândă dl referent acum în numele comisiunei juridice şi cu toate acestea, după conspectul ministerial, în fie-care parte a Transilvaniei au fost comassări; pentrucă nu ne putem închipuì un judecătoriu, care, dacă se va elimina acest §. sĕ vină la conclusiunea, că aceste teritorie trebue socotite la posessiunea celor ce se opun comassărei.

Am auḑit că disposiţiunea legei citate în această privinţă şi pănă acum s'a interpretat aşa, că aceste teritorie s'au socotit totdeuna la posessiunea celor ce cer comassarea. Eu nu aflu de corectă această interpretare a legei, dar la nici un cas nu acceptez nici acea interpretare ca păşunile comune, dacă legea nu dispune în privinţa lor, sĕ se socotească la posessiunea celor ce nu voiesc comassarea. Deci argumentul principal, cu care s'a atacat votul separat, nu stă.

'Mi susţin şi acea afirmaţiune că în Ungaria nu este analogă situaţiunea, nu este analogă disposiţiunea legii, pentrucă în Ungaria nu fie-care proprietariu singuratic a fost îndreptăţit sĕ ceară comassarea, ci numai fie-care composesor şi numai maioritatea absolută a fostilor iobagi.

Şi în §. 19 cetit de dl referent se face amintire numai despre composesori, ear nu despre proprietarii de pămênt singuratici, dar mai lămurit vorbesce pct. *c)* §. 6 din art. 10, care spune, că cine sûnt îndreptăţiţi a cere regularea posessiunei şi de odată cu ea comassarea şi anume spune că proprietariul feudal (földesur) şi între acestia fie-care composesor sau majoritatea iobagilor.

Amicul meu a ḑis că nu primesce argumentarea mea cu privire la anteciparea speselor, eu însĕ 'mi iau voia a reflecta pe on. Casă că acest argument e foarte grav şi cred că amicul meu 'şi-a uitat, că în Transilvania şi pănă aci cererea proporţionării au fost permisă fie-cărui posesor; ori care posesor putea cere proporţionarea, dar fiind că nu era cine sĕ le antecipeze spesele, proporţionările nu s'au efectuit.

Eu faţă cu acea disposiţiune a legei din Ungaria, după care fie-care composesor poate cere comassarea, aflu o garanţiă foarte mare într'acea, că acela care cere comassarea e dator sĕ antecipe totodată şi spesele cele enorme, pentrucă un posesor de vr'o câteva jugere de sigur nu le va putè antecipa.

A mai ḑis şi dl deputat Elekes George că eu nu vreau sĕ permit posessorului de 30 jugere atât drept cât permit posessorului de 300 jugere. Dacă stă acest argument, sĕ nu ne jucăm cu cuvintele, sĕ nu ḑicem, că legăm dreptul provocaţional al comassării de $^{1}/_{4}$ parte, apoi în aceasta sĕ mai computăm şi astfel de posessiuni, a căror proprietari se opun comassării, ci sĕ avem curagiul şi sĕ o spunem franc, că în Transilvania fiesce cine poate cere necondiţionat comassarea. Aceasta ar fi cel puţin logic. Dl referent ḑice însĕ că noi nu mergem pănă unde a mers legea ungurească, pentru că dăm posessorului singuratic un drept provocaţional numai în casul, dacă posessiunea lui laolaltă cu cea comună face $^{1}/_{4}$ parte a hotarului. Eu togma aceasta o consider de eroarea cea mai mare pentru că în discursul meu de mai înainte am arĕtat — fără a fi combătut de cineva — că de vom primì această disposiţiune a proiectului de lege, va resulta dintrênsul acea anomalie că acolo unde teritoriele comune nu sûnt încă regulate, douĕ jughere vor putè comassa hotarul, acolo însĕ unde regularea teritoriului comun a urmat deja, nu se va putè comassa de va şi lipsì din $^{1}/_{4}$ şi numai un $\square^{0}$.

Eu neputênd sĕ'mi dau votul pentru o lege atât de nelogică, recomând votul separat spre primire. (Aprobări).

Presidiul pune la vot propunerea deput. P. Cosma. — Nu se primesce.

Urmează propunerea deput. Ugron. — Se primesce.

In fine urmează votul separat. — Nu se primesce.

§. 7. În oraşe, în comune libere şi în comune mestecate cu urbarialisti la cererea motivată a celor ce poşed a patra parte a teritoriului respectiv, spre scopul ameliorărei economice, şi fără a se comassa întregul hotar al comunei respective — se poate permite comassarea singuratecelor părţi de hotar, provĕḑute cu mezuini naturale sau separate prin modul culturei.

Mai departe, la cererea motivată a fiecărei partide judecătoria poate ordina în dedecisiunea pentru permissibilitatea comassărei, ca teritoriele de o estensiune mare de păduri, păşuni şi munţi, aparţinĕtoare hotarului comunei decumva nu sûnt obiectul segregărei sau proporţionărei sĕ le scoaţă din procedura mĕsurărei şi comassărei.

În asemenea casuri, judecătoria nu este datoare a respecta voia posessorilor, ci va decide liber pe basa referinţelor locale.“

Se primesce.

Bar. Kemény Kálmán: On. Casă! Paragraful 8 din proiectul de lege despre regularea referinţelor urbariale în Transilvania, 'l-a sters comisiunea juridică simplu şi nu 'l-a înlocuit cu nimic. Eu cred, că noi nu ne putem mulţămì cu stergerea simplă a acestui paragraf, pentrucă, dacă nu se

---

de ani vor mărturisì înţeleapta păstorie a prea sfinţiei tale.

„Calcă prea sfinţite părinte, nespăimêntat pre poteca, care cu braţ voinicesc şi cu duh românesc spre mai marea mirare a neamurilor o ai desfundat; 5) fără sfială întinde'ţi pasul spre descoperirea brasdei strămosesci aici frica n'are loc, sfiala zace moartă călcată la pămênt: „Pronia lucrează, şi noi toţi cu bucurie îţi urmăm.“

Nu e fără loc de a arĕta câteva din cele ce se ḑiseră atunci pentru acest cuvênt. Mulţi din boierii curtesani, ḑiseră că este un apel spre resvrătire asupra stăpânirei; fanarioţii mai fini, ca sĕ nu se arete atinşi, susţinea, că este o heresie ce vine de peste Carpaţi; borii cei mai simpli, mărturisiau că prepun, că ar fi în adevĕr o heresie, căci n'au mai pomenit ei de când era, nume ca Aurelie, Traian şi Romul, şi că vrăjmaşul omenirei, e numai Dracul, şi ce va fi vrênd sĕ înţeleagă, când ḑice, că Românii sûnt bine gătiţi spre slujba lui? Lazar ar fi fost de atunci esilat de nu 'l-ar fi susţinut Bălăceanu, Iancu Văcărescu, şi dacă Metropolitul n'ar fi luat asupră'şi de a pune peste Lazar un epistat (director) ca sĕ'l preveghieze spre a nu băga prin scoală neghină de heretici. Spre aceasta dar fu numit în adins archimandritul Grigoriu, ce mai târḑiu devenì episcop al Argeşului. Acesta se ḑicea, că scie geometria, şi venia adesea în scoală cu o mĕsură de şiret albu, un fel de cordelă însemnată ca mĕsurile croitorilor cu numere arĕtând palmele, degetele şi liniele, şi când Lazar arată proporţia între diametru şi circonferinţă junilor deprinşi a demonstra prin esposiţiuni, ecuaţiuni, şi deducţiuni, din principe, el scotea şiretul din posunar, şi mĕsura diametru cercului format pe tablă, cum şi circonferenţa lui, şi demonstra sau mai bine se convingea singur despre cum se are diametru către circonferenţă pre care el pretindea a le numì prin mĕsurător şi armean (căci armean demonstra el că ḑic copii cercului ce fac când se joacă în arşiţe). Tot dacă acea găscânărie centrului i se ḑicea ţef.

In asemenea împregiurări Lazar ajungea adesea, când eşia din clase şi întra în camera sa cu câte vre-un elev după dênsul, ajungea ḑic, de a se bate cu pumnul în pept şi a suspina din fundul inimei: „Săracele sciinţele! Eată epistaţii directorii şi protectorii lor.“

Acestea începură a costa pe elevi; Grigoriu le era deja de mult odios. Într'o ḑi după ce cu aceeaşi mĕsură sau şiret vru a se convinge cum se mĕsură solidele; făcu un cuvênt scolarilor despre filosofie şi le recomândă spre a nu'şi perde credinţa şi sufletul, le recomêndà Cuvintelnica sfântului Ioan Pruneciu (Logica sântului Damaschin). Nu mai putură copii atunci, unii de ris, alţii de supĕrare: deodată se sculară şi începură a striga: jos cu înprotiva zăcutul, jos odată şi faceţi sĕ fie subzăcut uideo! oarba! cioflingarule de filosof şi cârpaciule de matematic! — Daţi'l afară!“

Lazar striga cât putea sĕ astêmpere elevii; el simţia consecuinţele unei asemenea turburări ce putea sĕ fie atribuită lui; însĕ copii nu se puteau stêmpĕra. Bìetul pendant eşì mai nainte pănă sĕ nu'l îmbrâncească băeţii; acestia însĕ îl urmăriră uiduindu'l pănă îl scoaseră afară din curtea Sântului Savva.

De atunci inimicii lui Lazar se înmulţiră in cler ce nu mai putea su-

---

ţelegea din sciinţele esacte, matematicele şi mai vêrtos architectura, cum şi Agricultura. Intr'o ḑi fiind dealăturea lui şi trecênd pe dinaintea Turnului Colţei îmi ḑise: „Veḑi tu băiate, cum stau zidurile martur de sciinţa măestrului. Turnul acesta e făcut de bojogari; Aici e sciinţa şi ia construcţia şi la aşeḑarea lui. Hei! de ai vedè tu stâlpii podului din albia Dunării şi remăşiţele din turnul Severinului, şi de ai scì architectura, ca mine, şi de ai simţì ca mine!“

5) Mai totdeuna oamenii mari de modestie atribuiesc altora simţĕmêntele, cugetate şi faptele lor proprie Lazar în adevĕr desfundă acea potecă cu braţ voinicesc şi cu duh românesc spre mai mare mirare a neamurilor; el, nespăimêntat de persecuţii de calomnii şi de batjocure, întinse pasul spre descoperirea brasdei strămoşesci. Dionisiu nu făcu decât a'i pune un epistat ca sĕ nu'l lase a presăra neghina peste acea brasdă ce nici n'o cunoscea bietul Lupea.

înlocuiesce cu altul, acele hotare, unde comassarea generală din ori-ce causă nu se efectuesce, regularea pădurilor şi a păşunilor, respective schimbarea teritorielor singuratice de pămênt ce se află printre păduri şi păşuni este imposibilă. Deci eu fac propunerea următoare şi vi o recomând spre primire:

Intre §§. 7 şi 8 ai proiectului de lege din desbatere sĕ se pună acest paragraf nou:

„La segregarea urbarială sau la proporţionarea pădurilor, enclavele, singuratecele parcele de pămênt ce se află între păduri, se pot schimba şi atunci când comassarea nu se află în curgere.

„Schimbarea şi în asemenea casuri se va face după principiele comassărei.

„Acele parcele dintre păduri, cari la 1 Ianuariu 1880 au fost prevĕḑute (telepitve) cu locuinţă permanentă — afară de casul comassării generale — numai cu învoirea proprietariului pot fi obiect de schimbare.“

Voind a fi scurt în motivare fac numai o observare. Şi adecă: Propunerea mea se vede a fi încâtva în contraḑicere cu normele observate la comassarea generală. Adecă la comassarea generală atât după legile de până acum cât şi după proiectul present se pot schimba şi acele teritorie de câmp pe cari se află edificiuri şi locuitori. Aceasta se poate motiva cu acea, că prin comassarea generală tribunalul şi judele pertractator poate desdauna pe respectivul pentru pămênturile espropriate din câmp cu altele din apropiarea comunei, va sĕ ḑică dela loc mai bun; acolo însĕ unde se regulează numai pădurile, cari sûnt departe de comună, unde judecătoria nu este în stare, casele celor espropriaţi a le aşeḑa în apropiarea comunei, espropriarea acestora nu s'ar putè motiva.

Din aceste motive, precum se vede şi din test, eu am propus numai schimbarea acelor teritorie, pe cari nu se află edificie. (Aprobări).

Pauler Tivadar ministru de justiţiă: De oarece causa principală a devastării pădurilor şi a prevaricărilor în Transilvania au fost enclavele, după părerea mea consideraţiuni foarte grave de economie naţională şi de poliţie de câmp reclamă ca aceste enclave sĕ se poată schimba şi fără comassare; dar de altă parte sûnt şi astfeliu de teritorie, pe care se află locuinţe permanente, cari earăşi din motive naţionale economice şi populaţionale nu se pot supune acestei norme. De vreme ce propunerea dlui deputat bar. Kemény Kálmán satisface ambelor recerinţe şi corespunde acelei intenţiuni, care era cuprinsă şi în proiectul original, vĕ recomând sĕ o primiţi cu atât mai vêrtos, pentrucă spre încungiurarea abusurilor posibile s'a luat 1 Ianuariu 1880, care va împedeca eludarea scopului acestei disposiţiuni prin mutări grăbite. (Aprobări).

Bokross Elek referentul: On. Casă! Comisiunea juridică a sters această disposiţiune cuprinsă în proiectul original al ministrului, şi anume după espresiunea ei categorică pentru acea, că nu a aflat o modalitate mulţămitoare pentru definiţiunea conceptului teritorielor ce ar fi sĕ se schimbe şi pentru asigurarea complanării valoarei ce o ar căpĕta prin schimbare. Ca referent al comisiunei însĕ trebue sĕ ve mărturisesc că pe mine personalmente me mulţămesce testul substernut din partea dlui bar. Kemény Kálmán şi pentru acea îl primesc din parte-mi. (Aprobări).

Parteniu Cosma: Me mir foarte, că dl ministru de justiţiă care nu cunoasce de loc referinţele Transilvaniei, ia lucrul atât de uşor, şi cestiunea aceasta, carea între referinţele din Transilvania este una din cele mai grave — o cualifică de o simplă cestiune de poliţie silvanală resp. de câmp.

Domnii deputaţi din Transilvania tot cu acea ne întimpină că noi nu cunoascem referinţele de acolo, deci sĕ le dăm pace, nici sĕ nu ne ridicăm cuvêntul pentru ele; şi cu aceasta înving, căci sûnt unii, cari sub aceste cuvinte înţeleg şi altceva.

„La noi nu e regulat nimica, noi sûntem în stare mai rea decât Ungurenii, căci la noi înainte de 1848 nimic nu s'a terminat, abia s'a început ceva, însĕ în urma evenimentelor cunoscute nu s'au putut continua, şi am ajuns acolo că n'avem lege care sĕ ne apere, ci sûntem aruncaţi pradă“ nu sciu cui — ḑic ei — deşì nu aici dar în cercuri private.

Numai fostii domni feudali sûnt causa că în Transilvania referinţele de posessiune sûnt mai încurcate decât în Ungaria, pentrucă atunci când ar fi putut nu 'şi-au împlinit datorinţa, n'au făcut în acéasta privinţă nici măcar atât cât au făcut cei din Ungaria.

In Transilvania nu s'au nesuit fostii domni feudali ca sĕ'şi facă alodiatură, la ei n'a fost mĕsura avuţiei „câte mii de jugere are cutare proprietariu?“ Ci „câţi iobagi are?“ Scopul lor a fost se aibă cât de mulţi iobagi cari sĕ le lucre, dela cari sĕ culeagă ḑecimea şi nonimea (a ḑecea şi a noua parte din producte), ear soartea iobagiului sĕ nu se reguleze, ca sĕ fie silit a lucra pentru domnul seu cât va voì acesta.

Acesta fiind scopul foarte bucuros s'au învoit domnul ca iobagiul sĕ'i lăzuiască cât de multe păduri cari ca atari n'aveau valoare, numai ca sĕ'i dea a noua respective a ḑecea şi sĕ plătească contribuţiunea. Aceasta este originea enclavelor, din cari se nesuesc acum sĕ scoaţă pe fostii iobagi; fostii iobagi din Transilvania însĕ n'au făcut lăzuitură nici în contra voiei domnilor nici in contra legei, căci în Transilvania iobagii au fost adevĕraţi sclavi ai domnilor, ci le-au făcut chiar pentru promovarea intereselor domnilor lor.

Ei bine! Acuma, pentru că pădurile sûnt mai cu preţ, sĕ se esproprieze fostul iobagiu din pămênturile, cari de seculi le-au cultivat şi îmbunătăţit strĕbunii sei şi în locul lor sĕ i se dea astfeliu de pămênt, care nu corespunde valoarei moşiei lui şi sistemei lui economice!?

Dacă se va întêmpla aceasta, fostii iobagi se vor ruina şi nu se cere mare dar profetic pentru a prevedè că dacă nu va urma alt rĕu —, cel mult preste 10—20 de ani cea mai mare parte dintre ei nu va mai fi în această ţară, vor fi siliţi sĕ facă şi ei acea ce fac Ungurenii, sĕ emigreze. Dobrogea nu este departe, este acolo pămênt destul, care-l capĕtă în dar cu scutire de contribuţiune!

Nenorocirea noastră şi astăḑi este acea că sûntem prea puţini, cel puţin de 4—5 ori atâţi locuitori decât sûnt astăḑi ar putè nutrì aceasta ţară, şi apoi voim sĕ-i perdem şi pe acestia prin deposedare, motivată cu frase de acestea? Dar pe cine vom aşeḑa în locul lor?

'Mi pare foarte rĕu, că o disposiţiune atât de periculoasă se încearcă a se vĕrî în lege numai aşa „per mops,“ şi că dl referent se preface că nu poate vorbì în numele comisiunei, dar în numele seu primesce propunerea, ceea ce 'şi are însemnătatea sa pentru deputaţii transilvani.

Eu 'mi ţin de datorinţă a atrage atenţiunea On. case asupra gravităţii acestei cestiuni şi a dechiara că dacă nu mi se ia în consideraţiune aceasta reflectare, primirea propunerei va însemna pentru Transilvania o adevĕrată deposedare.

V'am spus opiniunea mea şi cu aceasta mi spĕl mânile, dvoastre binevoiţi a decide.

(Va urma).

Convocare.

În vêrtutea §-lui 21 din statutele asociaţiunei transilvane şi conform conclusului adunărei generale din anul trecut, aceeaşi pentru anul curent se convoacă prin aceasta în oraşul Turda pe ḑiua de 7 August st. n. 1880.

Ceea ce se aduce la cunoscinţă publică invitând pre toţi membrii asociaţiunei a lua parte în numer cât se poate mai mare la şedinţele acelei adunări.

Dela presidiul comitetului asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Sibiiu, 28 Iunie 1880.

Iacob Bologa,
v. preşedinte.

Programa

pentru şedinţele adunărei generale ordinare XIX a „Asociaţiunei transilvane pentru litaratura română şi cultura poporului român“ ce se vor ţinè în 7 şi 8 August a. c. în oraşul Turda:

Şedinţa I. în 7 August.

1. După terminarea serviciului divin se va deschide şedinţa la 9 oare din ḑi.
2. Alegerea celor 3 secretari ad hoc pentru redactarea proceselor verbale.
3. Raportul comitetului asociaţiunei despre activitatea sa din anul 1879/80.
4. Raportul cassariului despre starea fondului asociaţiunei şi a fondului academiei.
5. Raportul bibliotecariului despre starea bibliotecei asociaţiunei.
6. Alegerea unei comisiuni de 8 membri pentru revederea şi esaminarea fondurilor şi raţiociniului pe anul 1879/80.
7. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru încassarea de tacse dela membrii vechi şi înscrierea de membri noi dimpreună cu toată respunsa de acestia.
8. Alegerea unei comisiuni de 5 membri pentru a esamina budgetul asociaţiunei presentat de comitet pe anul 1880/1 şi a venì cu raportul seu in şedinţa următoare.
9. Alegerea unei comisiuni de 5 membri pentru propuneri.
10. Cetirea discursurilor, ce se vor fi presentat din bun timp la presidiu.

Şedinţa II. în 8 August.

1. Verificarea procesului verbal al şedinţei trecute.
2. Raporturile comisiunilor numite în şedinţa precedentă.
3. Luarea de conclusiune asupra ridicărei monumentului în memoria lui Andreiu Murĕşan.
4. Continuarea cetirei disertaţiunilor sau discursurilor.
5. Defigerea locului şi timpului pentru instruirea asociaţiunei la anul viitoriu.
6. Alegerea oficialilor şi comitetului asociaţiunei pe periodul următoriu de trei ani.
7. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al şedinţei ultime.
8. Închiderea şedinţelor adunărei generale.

Din şedinţa comitetului asociaţiunei transilvane.

Sibiiu, 28 Iunie 1880.

Dr. *Iosif Hodoş,* secret. — *Iacob Bologa,* v. preşedinte.

Varietăţi.

*(Manevre). Majestatea Sa împĕratul — după cum se anunţa oficios — va pleca în 28 August n. spre Galiţia la manevrele militare, cari se vor ţinè în stil mare cu un numer de 30,000 soldaţi din 4—11 Septemvre a. c.

* (Întimpinări). Principele Carol din Românina dinpreună cu principele Alecsandru din Bulgaria vor întimpina pe Maiestatea Sa împĕratul Francisc Iosif cu ocasiunea inspecţiunei sale de trupe în Galiţia şi Bucovina la graniţele austro-românesci. Şi George, regele Greciei 'şi-a anunţat visita sa în Viena pe la mijlocul lui Iulie.

* (Postal). În 1 Iulie n. s'a înfiinţat în Husnsĕu o postă uşoară, care va comunica cu staţiunea călei ferate în Hususeu; apoi posta între Bia şi Sânmărtin, carea până acuma a comunicat numai de 4 ori pe sĕptĕmână din 1 Iulie începênd comunică în toate ḑilele între aceste douĕ comune.

*(Comitatul Sibiiu). În şedinţa comitetului central electoral, despre care amintisem în numerul trecut al „Tel. Rom.“ s'a statorit următoarele:

1, listele provisorie cu numele tuturor alegĕtorilor din cele patru cercuri electorale se pot vedè în biroul vice-comitelui

2, cele provisorie cu numele comunelor singuratice se pot vedè în cancelariele comunelor respective dela 8—12 a. m. şi se pot şi decopia dela 2—6 a. m. în fie care ḑi începênd dela 5—25 Iulie n. Tot în restimpul acesta se pot face şi reclamaţiunile, precum şi obiecţiunile, cari se fac însĕ numai pe temeiul prescriselor legei electorale §§. 44. 45 şi 46 în timpul dela 16—25 Iulie.

* (*Învitare*). Adunarea generală a asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român avênd a se ţinè în anul curg. la 7 şi 8 August c. n. în oraşul Turda, rugăm cu toată onoarea pre toţi, cari voiesc a participa la aceea adunare sĕ binevoiască a ne însciinţa despre aceasta prin adresa domnului Dionisiu Sterca Şuluţ, jude la trib. reg. de aici până la 30 Iulie c. n., arĕtândune totodată cei ce vor venì cu familia şi numerul membrilor acesteia, precum şi timpul sosirei, pentruca sĕ potem îngrigì de timpuriu de incuartirare.

Turda în 3 Iulie 1880.

Pentru comitet: *D. G. Raţ.*

* (Dela universitea din Cernăuţi). Pentru anul 1880/80 s'a ales de director magnific ilustrul şi eruditul domn Eusebiu Popovici, profesor a istoriei bisericesci şi al dreptului canonic la facultatea teologică. Faima despre erudiţiunea acestui teolog a trecut şi preste marginile Bucovinei, cum ḑice o foaie vieneză. Magnificenţia Sa e un bărbat ce unesce în persoana sa, pentru severitatea şi caracterul sĕu firm, simpatiile tuturor bucovinelor fără deosebire de naţionalitate şi sûntem siguri, că 'şi-va împlinì mandatul şi în dieta ţĕrei pentru binele şi prosperarea naţiunei şi a bisericei.

*(Esamene). La gimnasiul rom. gr. or. din Bradu se vor ţinè esamenele publice cu clasele gimnasiale Vineri în 27 Iunie st. v. înainte şi după prânḑ, ear cu clasele normale Sâmbătă în 28 Iunie st. v. înainte şi după prânḑ, şi Dumineca în 29 st. v. după serviciul divin în biserica gr. or. din loc se va încheia anul scolastic 1879/80 prelângă festivitatea îndatinată“.

Bradu în 20 Iunie 1880.

Aflându-ne în ajunul secerişului atragem atenţia deosebită a dlor economi asupra inseratului, din numĕrul de astăḑi, a dlui *Andreiu Rieger*, fabrică şi deposit de maşine şi unelte agricole. Recomândăm productele fabricei acesteia.

Conferenţa directorilor de căi ferate din Braşov.

Sunt douĕ sĕptĕmâni de când s'a ţinut la Braşov o conferenţă a directorilor de căi ferate, la care au fost representate 20,000 chilometri de drum de fer, mai ales din Germania de sud sî din Austro-Ungaria.

Intre alte cestiuni privitoare la desvoltarea circulaţiunei căilor ferate

---

ferì nici pe elevii acestuia. In astfel de disgraţie supravenirà evenimentele dela 1821. Lazar apucà de vĕḑu pe Thudor la Cotroceni, şi îi dete şi el consiliele lui, sĕ nu se lase a se amăgì de fanarioţi şi de fanariotisaţii boieri ce făcea causă comună cu Hypsylante: „Mai bine de o mie de ori împilaţi „încă de Turcul ce se ucide singur ca „imperiu, decât ajutaţi de Muscali. „Sub Turc vom rĕmânè tot Români; „sub Muscal ne perdem pe lângă drep-„turi şi numele. Sub Muscali căpe-„teniile şi dregĕtorii nostri nu vor „mai fi pămênteni.“

I. Eliade Rădulescu.

în genere şi la înlesnirea traficului cu România în parte, conferenţa aflăm, că a emis opiniunea de a se recomanda guvernului Austro-Ungariei defiinţarea mĕsurilor de prohibiţiune şi de îngreunare a esportului vitelor mici, a porcilor şi a oilor din România.

Este cunoscut, că esportul vitelor noastre, mai cu samă în Austro-Ungaria, întra cu o bună parte în comerţul ecsterior al României.

Transitul vitelor din Orient prin România pentru Austro-Ungaria şi restul Europei, joacă asemenea un rol însemnat în traficul linielor noastre ferate, cari ne pun în legătură cu occidentul. Ar fi de dorit deci, ca acest comerciu sĕ nu fie vătĕmat prin mĕsuri ca acele luate de guvernul Austro-Ungariei interḑicênd esportul vitelor din România în Ungaria, sau tolerându'l numai *via* Orşova, şi aceasta după o carantină de 24 oare. Asemenea mĕsuri sûnt cu atât mai arbitrare, cu cât aḑi nu esistă în România pesta bovină, care se justifice, în aparenţa cel puţin, temerile manifestate la Buda-Pesta.

Intre România şi Austro-Ungaria esistă o convenţiune comercială, care regulează şi apară interesele comerciale ale fie-căreia din aceste ţĕri. Este nedrept, credem, că de aceasta convenţiune sĕ profite numai industriele şi comerciul uneia din puterile semnatare, cum se face cu mĕsurile vecsatoare luate de guvernul autro-ungar.

Cât pentru permisiunea de trecere a vitelor pe la Orşova fiind prea timpurie pentru un esport viguros, ne temem sĕ nu fie şi ea numai o manoperă până la sosirea timpului adevĕrat de esport, — August, Septemvrn, — când marfa e bună de têrg, dar când poate se va da o nouă odornanţă de interḑicere sub cuvênt de molimă.

Datoria guvernului român este de a întervenì şi a face sĕ înceteze aceste mĕsuri vecsatoare, de cari se plâng de atâta timp producĕtorii români, cărora li se causează astfel daune însemnate.

Cu această ocasiune, ţinem a constata, că în conferenţa de care vorbirăm, represetanţii guvernului uuguresc au căutat prin toate mijloacele a convinge pe colegii lor, despre avantagiele comerciale ce le oferă linia *via Braşov* spre Orient, avantagie la cari se scie că se adaogă şi reducţiuni estra-tarifale pentru combaterea linielor concurente. Adevĕrul este, că această cale poate fi profitabilă linielor ferate austro-ungare; ea nu este însĕ conformă intereselor marilor linii ferate române. Mărfurile din străinătate importându-se pe linia Brşov-Ploesci, e adevĕrat, că traficul acestei linii va fi mare şi beneficiele ce va da ea, vor fi însemnate. Aceata însĕ ar face ca linia Verciorova-Roman, care este artera noastră principală de căi ferate, sĕ cadă, şi esploataţiunea ei sĕ causeze perderi cosiderabile statului. Aceste perderi provenite de la o linie lungă de 900 chilometri vor fi evident mult mai mari de cât câştigul însemnat ce va da linia ferată Ploesci-Predeal. lungă numai de 75 chilometri.

Interesul statului este deci, ca mărfurile din Austro-Ungaria sĕ fie importate *via* Verciorova, pentru a percurge linia noastră ferată cea mai lungă prin urmare cea mai producĕtoare. In cest scop credem, că ar fi bine ca şi direcţiunea princiară a căilor noastre ferate sĕ stabilească agenţii espeditoare prin oraşele mari din Europa pentru ca transportele pentru România şi spre Orient sĕ se facă pe căile, cari interesează mai mult statul român. Asemenea agenţii au toate societăţile de căi ferate, şi ar fi bine ca şi noi sĕ facem tot astfel.

„Curierul Financiar"

Bursa de Viena şi Pesta

din 3 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	111.25	111.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	84.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	101.60	101.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.50	88.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.—	127.5/8
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.—	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.50	94.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.70	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.50	94.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.65	73.75
Datorie de stat în argint . . .	74.60	74.40
Renta de aur austriacă	88.80	89.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	134.—	139.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	834.—	823.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	284.—	285.25
Acţiuni de credit austr. . . .	268.75	269.25
Sorţi ungurescі cu premii . . .	—.—	115.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.53
Napoleon	9.34	9.33
100 marce nemţesci	57.60	57.55
London (pe poliţa de trei luni) .	117.35	117.30

Economic.

Sibiiu 2 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9; grâu sĕcăreţ fl. 6.30—7.50; sĕcară fl. 5.10; Orz fl. 4.40—4.50; Ovĕs fl. 3.60—4.. Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. —.—.; Semênţă de cânepă fl. 7.—7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 26 Iunie n. Pro hectolitră: grâu fl 10.50—11; sĕcară fl. 9—9.50; orz fl. 7.80—8 (vechiu); cu fl. ——.—.— (cel nou); ovĕs fl. 7—7.20; cucuruz fl. 6.40—6.60; Spirt *en gros* fl. 32.75—33, *en detail* cu fl. 33.50—35.75 per 100 litre %.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 12 Iulie părţile de baie ale lui Ladislau Papp în baia de Criş (judec. cerc.); în 14 Iulie şi 13 August imob. lui Costandin Moica din Sânt Andraş (judec. cerc. Teaca); în 31 Iulie şi 31 August imob. lui Mihăilă Savu în Boziaş (trib. Deva); în 2 şi 3 Aug. apoi în 2 şi 3 Septbr. imob. remasului după Ioan Beu în Apoldul mic şi Amnaş; în 24 Iulie imob. lui Micail Häcker în Nocrichi (trib Sibiiu); în 31 Iulie şi 31 Aug. imob. lui Ilie Piper în Deva; în 30 Iulie şi 30 Aug. imob. lui Alecsandru Muntean şi ale remasului după soţia sa în Hunedoara; în 31 Iulie şi 31 Aug. imob. lui Dănilă Herban în Hunedoarâ (trib. Deva); în 17 Iulie imob Todorei Gavrea şi soţi în Bogata (trib. Dej); în 30 Iulie şi 4 Septbr. imob. lui Mihail şi Anna Mandi în Bvaşov; în 31 Iulie şi 3 Septbr. imob. remasului după Dumitru Nicolae în Braşov (trib.); în 29 Iulie şi 28 August imob. lui Constantin Circiu în Cărpiniş; în 28 Aug. imob. lui Martin Schneider în Nocrichi (trib. Sibiiu); în 14 Iulie imob. Anei Ignea în Gostila (trib. Dej); în 21 Iulie şi 23 Aug. imob. lui Wilhelm Fehrentheil în (Braşov trib.); în 19 Iulie şi 21 Aug. imob. lui Mihailă Chirilă în Odorhei (trib-Elisabetopole); în 21 Iulie şi 23 Aug. imob. lui Iosif Barla în Mihăleşti (trib. Turda); în 15 Iulie imob. massei concosuale a contelui Ludovic Bethlen în Chiraleş (trib Dej).

Nr. 119. 3—3

Citaţiune edictală.

Bucur Noaghiu gr. or. din Ungra, protopopiatul Cohalmului, ejusdem jurisdict. pract., părăsind de 6 ani de ḑile pe muierea lui legiuită Ana Radu tot din Ungra, fără a se fi putut erua ubicaţiunea lui, — prin aceasta e provocat: a compare sau în persoană, sau prin representant legitimat înaintea subsemnatului for matrimonial, în termin de 3 luni de ḑile, căci altfeliu procesului urzit se va da curs liber, conform prescrierilor canonice a maicei noastre biserici ortodocse resăritene dreptmăritoare.

Cohalm, 10 Iunie 1880.

Dela forul matrimonial de I instanţă gr. orient. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protopresbiteral.

Nr. 136.—1880. 3—3

EDICT.

Prin carele, Stanca Buzea din Felmeri, protopopiatul Cohalmului, care a părăsit de 8 ani de ḑile trecuţi cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Ioan Mailat tot din Felmeri, ambii de religiunea gr. orient., fără a se scì locul aflărei ei, — e citată, a se presenta în restimp de 3 luni de ḑile înaintea subsemnatului for matrimonial, sau în persoană, sau prin representante legitimat, căci altfel procesul urzit se va decide şi în absenţa dênsei.

Cohalm 12/24 Iunie 1880.

Dela forul matrimonial de I. instanţă gr. oriental al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protopopesc.

Nr. 131 — 1880. 3—3

EDICT.

Nistor Grosavu, din Gârbova, pretura Mercurii, comitatul Sibiiului, care de şepte ani de ḑile a părăsit pe legiuita lui soţie Floarea lui George Grosavu tot deacolo, şi nu se scie locul peterecerei sale, se citează prin aceasta a se înfăţişa negreşit înaintea subsemnatului scaun ppresbiteral în termin de un an şi o ḑi de astăḑi înainte, spre a respunde la acţiunea divorţială a soţiei sale; căci la din contră procesul intentat contra lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui, conform ss. canoane ale bisericei noastre.

Dela scaunul ppresbiteral al tractului Mercurea 11 Iunie 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 100. 3—3

EDICT.

Maria Marin din Marcoş, carea de 9 ani a părăsit pe legiuitul ei bărbat Ioan Vireag din Dobêrleu în protopresbiteratul al II al Braşovului, de religiunea greco-orient. fără a se sci locul ubicaţiunei ei, prin aceasta este provocată a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de 6 luni, căci nepresentându-se procesul divorţial în contra'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Braşov, 12 Iunie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al II al Braşovului:

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

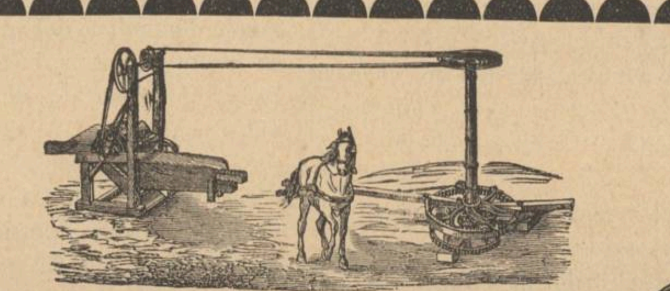

Maşine de îmblătit

construite după esperienţele cele mai noue

pentru **braţe** şi cu **vêrtej,** cu şi fără **scuturătoriu de paie,** de mărimi şi sisteme feliurite.

Ciur de vênturat şi de sortat

de 3 mărimi, premiat cu premiul dintâiu la mai multe esposiţiuni.

Maşine pentru cositul cerealelor (bucatelor).

Coase cu greblă pentru cositul cerealelor, precum şi tot feliul de **maşine şi unelte agricole** se află cu preţurile cele mai eftine, pe lângă garanţie, la

Andreiu Rieger

Fabrică şi deposit de maşine şi unelte agricole

Sibiiu. [43] 1—6

☞ Obiecte necorespunḑetoare se primesc în schimb ☜

Reparaturi de locomobile, mori de vapor, maşine de îmblătit etc. se fac în modul cel mai prompt şi mai eftin.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 4

Reдactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 74. Sibiiu, Joi 26 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iunie 1880 a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întârḑie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Iunie.

Pe tĕrâmul politicei interne — atât dincoace cât și dincolo de Laita — secetă completă.

Față cu această liniște în lăuntrul monarchiei habsburgice viața politică din Francia pare chiar sgomotoasă. Este cestiunea amnestiei, ce produce și acuma încă o mișcare viuă, deoarece senatul, desbătênd asupra proiectului votat de cameră, în 3 Iulie n. a respins cu 145 contra 133 voturi amnestia generală și amendamentul Labiche, care propuse agrațiări în restimp de trei luni cu urmări amnestiale, primind cu 143 contra 138 voturi amendamentul Bozerain: amnestie cu escluderea crimelor ordinare. Se vorbesce că ministrul Freycinet ar fi hotărît, sĕ'și dee demisia după respingerea amnestiei în senat. De altă parta se telegrafează din Paris dto 5 Iulie n.: În comisia de amnestie ministrul de interne a declarat, că guvernul lasă camerei inițiativa sfătuindu-o însĕ, a primì amendamentul Bozerain, primit de senat, ca basă de compromis. Tot cu data 5 Iulie n. se anunță din Paris, că ministrul de interne a presentat în cameră proiectul de amnestie, precum s'a votat în senat. Proiectul s'a predat comisiunei, și desbaterea s'a amênat pe ḑiua următoare (6 Iulie n.)

Mult mai întinsă e coarda în peninsula balcanică. Nota colectivă, prin care se încunosciințează Poarta otomană și Grecia despre votul conferenței din Berlin, sfătuesce cu tot adinsul atâta în Atena cât și mai cu samă în Constantinopole la primirea liniei hotărîte în unanimitate de către representanții marilor puteri signatare.

Turcii însĕ se fac a nu înțelege seriositatea voinței europene precum s'a manifestat la conferența din Berlin. Sultanul, așa se ḑice, auḑind de conclusul conferenței, a esclamat: „Se cere un lucru imposibil dela mine!“ Ear' într'un consiliu ministerial Osman Pașa, cel vestit dela Plevna, a ḑis: „A da de bună voie ceea ce s'a cedat Greciei în Berlin, ar însemna a ne subscrie sentența noastră de moarte și a o și esecuta în protiva noastră noi înșine“. Grecii cunosc această dispozițiune a Porții și se pregătesc a înmulțì armata mobilă până la 15,000 soldați. Pentru convocarea eventuală a armatei teritoriale, care numĕră 20,000, încă se fac pregătiri.

Dar Albanezii încă nu stau cu mânile în sin. Ei se organisează în Epir, fiind spriginiți din Constantinopole în toate chipurile. Ba la „Polit. Correspendenz“ din Viena se scrie că în Tesalia au început Românii Pindului a se revolta față cu hotărîrea conferenței, care i face supuși regatului grecesc. O cooperațiune a acestor Români cu Albanezii e mai mult ca probabilă.

În de obște Albanezii desvoaltă o activitate febrilă întru a apĕra teritoriul lor. Din nordul Albaniei, unde Muntenegrinii ar avè sĕ primească drept compensație Dulcigno și teritoriul acestui oraș maritim până la gura Boianei, se telegrafează dto Scutari 5 Iulie n., că toate punctele dominante împregiur de Dulcigno sûnt deja ocupate și întărite de către trupele ligei albaneze.

Adaugênd la toate aceste sciri sinistre de pe peninsula balcanică și aceea, că după telegrame din Bucuresci, de vre-o câteva sĕptĕmâni se transpoartă mii de soldați *rusesci* dela Odesa la portul *bulgar* Varna: ajungem la conclusia puțin mângăitoare, că isbucnirea unui resboiu oriental general într'un viitoriu nu chiar depărtat este o eventualitate, la care ne putem aștepta.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 7 Iunie nou.

(Urmare).

Bánffy Béla (conte): On. Casă! Deputatul Cosma a binevoit a ḑice, că referințele urbariali ce esistă astăḑi în Transilvania 'și trag originea din erorile și necasurile vechi. Are toată dreptatea, acceptez această aserțiune; dar din acest fapt nu urmează ca acum se nu ajutăm, și stând lucrul așa, chiamarea legislațiunei nu este ca se pedepsească pe aceia cari doară au comis întrelăsări, ci ca sĕ îndrepte greșelile, se lămurească referințele ce nu sûnt lămurite încă, și se realiseze și în această parte a Ungariei referințe de posessiune regulate.

A binevoit a ḑice că prin luarea unor enclave mulți vor devenì deposedați. Deposedase-vor într'adevĕr sau ba? nu sciu, dar ca cineva sĕ se deposedeze prin acea că va căpĕta pentru pământul seu alt pământ de aceeași cualitate — această logică nu o pot pricepe.

A ḑis dl ministru că schimbarea acestor enclave este necesariă și din punct de vedere al poliției silvanale. Este prea adevĕrat! Eu însĕ merg și mai departe și ḑic că Transilvania numai cu numele este Transilvania, dar în faptă, în foarte mare parte este devastațiune de păduri fără margini (joc de cuvinte în limba maghiară cu „Erdély“ și „erdö“).

A binevoit a ḑice că fostii domni feudali n'au avut grije de proprietatea lor. Eu recunosc că fostii domni feudali 'și-au dus trebile într'un mod prea patriarcal, și enclavele aceste neavênd margini din ḑi în ḑi din an în an se estind, dar nu în proprietatea respectivilor ci în a altora, prin foc, secure și inverigare.

Aceste referințe, cari nu corespund nici celor mai primitive concepte de economie, trebue regulate în interes public, și pentru aceasta rog pe on. Casă, sĕ primească propunerea baronului Kemény Kálmán. (Aprobări în dreapta).

Künle Iósef: Domnul deputat Part. Cosma a ḑis, că deputatul Kemény Kálmán numai așa „per mops“ voiesce sĕ-și vîrască propunerea. Eu cred on. Casă! că espresiunea aceasta nu este potrivită, căci despre un deputat, care face o propunere în regulă, nu se poate ḑice că procede numai așa „per mops.“

Acestea premise, 'mi iau voia a observa, că n'are nici o însemnătate o astfeliu de regulare, prin care aceste adevĕrate rane ale regulărei nu s'ar estermina.

In Transilvania enclavele acestea formează astfeliu de rane, cari, dacă nu se vor delătura, vor ataca sânțenia proprietății, căci cei ce capĕtă păduri cu enclave nu'și pot considera pădurea de a lor, pentrucă din causa acestora se nasc desele arderi de păduri, ear singuraticii cari sûnt respândiți pe acolo și posed pădurile le pășunează sub titlul că locuesce într'ênsele.

Sĕ aruncăm o privire preste toate, și vom vedè ici colea pădurile arḑênd. Și pentruce? Pentruca sĕ'și mărească teritoriele!

FOIȚA.

Museul prefecturei județului Constanța.

(Urmare).

Obiecte din grădina conacului.

11. O mare bucată de marmură, avênd lungime 1 metru și 48 centimetri, lățime 0, 45, grosime 0, 46. În fată, la mijloc, este sculptat, în bas-relief, un cap de femeie, ce pare a fi Medusa. Sub cap, o scobitură pe unde trebuia sĕ fie întrodus vre un tub prin care curgea apă, căci bucata a servit, fără îndoială, unei fântâni. La colțurile feței principale sûnt încrustate ornamente în formă de flori, ear pe laturile din dreapta și din stânga sûnt în destul de bine sculptate: un leu rezĕmându'și piciorul pe un cap de bou de o parte, un cerb de alta. Bucata aceasta a fost găsită pe un loc vilan din oraș

12. O statuă, în marmură, de imperator roman, mai mare decât natural. Capul și picioarele lipsesc. Ceea ce s'a găsit este compus din douĕ bucăți aproape egale. Peptarul (lorica) este ornat cu un cap de medusă la mijloc, statua, astfel cum se află, s'a descoperit la Canarachioi, sat în apropiere de Constanța, pe malurile lacului Sütghiol.

13. Un fragment de peatră ordinară înalt 0, 46, lung 0, 57, gros 0, 46, lucrat în bas-relief representând un cap de femeie și flori pela colțuri.

14. Bucată în marmură înaltă 0, 83, lată 0, 33, groasă 0, 30, cu inscripțiune funerară greacă în parte stearsă.

15. Altă bucată, în peatră, aproape de aceeași mărime cu o inscripțiune în limba greacă tot funerară. Găsite ambele în satele vecine Constanței.

16. Un sarcofag în peatră de lungime 2, 06, înălțime 0, 70, lățime 0, 80, cu formă foarte regulată. Grosimea păreților 0, 13. În față are următoarea inscripțiune:

*ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ - ΣΥΜΒΙΩ
ΤΕΙΜΙΩΤΑΤΗ
ΚΑΣΤΡΗΣΙΟΣ ΙΟΥΔΙΟΥ
ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ ΡΡΗΜΟΠΕΙ
ΔΑΡΙΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΗΣ
ΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΕΝ
ΖΗΣΑΣΗ ΕΤΗ ΚΕ*

Pe laturea din spre stânga stă săpat:

*ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΗΣ
ΖΩΝ ΕΑΥΤΩΤΕ ΚΑΙ
ΤΗ ΣΥΜΒΙΩ ΕΑΥΤΟΥ
ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΖΗΣΑ
ΣΗ ΕΤΗ ΚΕ*

Corpul sarcofagului se află lângă puțurile dela atelierele companiei unde servă la adăpătoarea cailor. A trebuit sĕ fie scos cu ocasiunea săpăturilor călei ferate.

17. Un monument, în marmură, de lungime 1, 32, lățime 0. 56, lucrat cu îngrigire.

Poartă, în frumoase litere, inscripțiunea;

*ΑΓΑΘΗΙ - ΤΥΧΗΙ
Η ΒΟΥΔΗ ΚΑΙ Ο
ΔΗΜΟΣ - ΤΗΣ - ΜΗ
ΤΡΟΠΟΔΕΙΩΣ ΤΟ
ΜΕΩΣ.....*

Și această bucată vorbesce de Tomi. Încă un decret al autorității municipale vechiului oraș săpat în marmură.

18. Alt monument tot în marmură, lung 1, 12, lat 0, 53, gros 0, 51, cu inscripțiunea greacă următoare:

*ΑΓΑΘΗΙ - ΤΥΧΗΙ
Η ΒΟΥΔΗ - ΚΑΙ Ο ΔΗ
ΜΟΣ. Τ. ΚΟΜΙΝΙΟΝ
ΚΓΑΥΔΙΑΝΟΝ
ΕΡΜΑΦΙΔΑΝΤΟΝ
ΣΟΦΙΣΤΗΝ ΚΑΙ
ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΝ
ΑΡΕΤΗΣ ΧΑΡΙΝ
ΤΟΝ ΠΟΝΤΑΧΗΝ
ΤΗΣ ΕΠΤΑΠΟΔΕΩΣ
ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΚΑΙ ΙΕΡΕΑ
ΤΩΝ ΕΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ*

Intre astfel de împregiurări firesce principala datorinţă a legislaţiunei este ca pe respectivii sĕ'i scoaţă de acolo. Dar aceasta nici pe departe nu va avè acel resultat, ca pe respectivii sĕ'i înduplece la emigrare, pentrucă este îngrigire ca sĕ se desdauneze cu pământ de asemenea cualitate.

Eu sûnt convins, că în lipsa altui espedient, proprietariul respectiv, va da din teritoriul pădurei sale un astfel de pământ care va corespunde pretensiunilor, ear unde nu vor fi lăzuituri, respectivii se vor desdauna. Părtinesc propunerea deputatului Kemény Kálmán.

Chorin Ferencz: On. Casă! Eu rog pe on. casă. se nu între în pertractarea acestei propuneri prea grave, ci pentru o cumpenire şi studiare mai profundă sĕ o relege la comisiunea juridică.

'Mi voiu spune motivele.

Nu este permis a decide la moment cestiuni atât de grave. Nu este acì vorba numai de interesele proprietarilor din Transilvania, ci se tractează de soartea a mii şi mii de oameni aşeḑaţi prin păduri.

Comisiunea juridică nu a sters acest §. cu precipitare, ci după o matură precugetare, şi încă din două considerante.

Una a fost: că n'a voit ca schimbarea enclavelor sĕ se poată permite şi unde nu se cere proporţionarea. Unde este cestiune de proporţionare negreşit se va putè efectuì, dar unde aceasta lipsesce nici eu nu aflu de loc necesariă schimbarea enclavelor.

Partea cea mai importantă a propunerei însĕ este alinea a treia.

Acì e vorba de deposedarea oamenilor, — adecă prin aceasta se pune în vedere că oamenii, cari locuesc în păduri, se vor putè deposeda simpliciter cu ocasiunea comassărei generale.

Aceasta n'a voit-o comisiunea juridică, şi eu nu cred ca on. casă sĕ voiască a staverì acest principiu, în toată nuditatea sa, căci acela poate devenì funest pentru esistenţa a mii de oameni.

După un studiu matur poate că şi eu a'şi fi aplecat a me învoì, ca şi fără proporţionare, unde este posibil, unele enclave din păduri sĕ se poată schimba; dar în privinţa acelor păduri, cari sûnt inpopulate cu locuitori stabili, o spun categoric, că consider schimbarea de nepractică, ba atât de periculoasă, încât poate produce mişcări agrarie. (Aşa este! în stânga).

Eu aşa vĕd, că în privinţa intenţiunei pot încape îndoieli, căci dl propunĕtoriu afirmă că nu voiesce sĕ deposedeze pe aceia cari au locuinţe stabile, ear eu aflu că prin propunere se intenţionează togma aceasta, — deci vĕ rog ca sĕ relegaţi propunerea la comisiunea juridică pentru studiare, căci nu se cuvine, şi nu este cu scop ca asupra unei propuneri atât de grave sĕ se precipiteze camera a vota fără precugetare.

Ugron Gábor: Dacă cestiunea enclavelor nu ar fi fost înaintea comisiunei juridice, dacă aceasta ar fi o propunere cu totul nouă, care ar surprinde casa şi pe comisiunea juridică ca neorientate, aşi pricepe relegarea ei la comisiunea juridică.

Dar că acuma, după ce în comisiunea juridică s'a pertractat cestiunea, după ce în comisiune s'a format păreri asupra ei, când majoritatea comisiunei a luat posiţiune faţă cu ea, — ca după toate acestea earăşi sĕ trimitem §-ful la comisiunea juridică, ar însemna a provoca comisiunea ca earăşi sĕ ne vină cu cunoscuta sa opiniune.

Eu cred că comisiunea juridică nutresce temeri serioase faţă cu aceasta cestiune, şi pot şi pricepe temerea ei, pentrucă pentru un jurist trebue sĕ fie un lucru straniu ca basa unei proprietăţi sĕ o formeze furtul (contraḑiceri), o specialitate a Transilvaniei însĕ a fost aceea ce a putut servì drept ilustraţiune sentinţei lui Proudhon, prin urmare pe membrii comisiunei 'i-a putut aduce în confusiune împregiurarea că conceptul proprietăţii a fost contopit în conceptul furtului.

Adecă: în unele păduri mari, cari erau proprietatea domnilor feudali sau a comunelor, păzitorii de păduri ca sĕ-'şi poată mai uşor grijì turmele 'şi-au făcut colibe; proprietarii şi ereḑii lor n'au reflectat la aceasta, şi păzitorii au rĕmas în pădure cu colibe cu tot. Şi ce au făcut? Au început a lăzuì pădurile, lăzuiturile le-au săpat, au sĕmĕnat în ele, la început cartofi, ear succesive bucate.

Şi ce fac astăḑi? Acea că mezuinile acestor enclave provenite din devastaţiuni de păduri, din an în an le estind.

Proprietariul nu este în stare sĕ-i controleze, şi fiindcă enclavele sûnt prin mijlocul pădurilor, 'şi fac căi la ele prin păduri, ear dacă le strică ploile 'şi fac altele, acestea ear le sapă ploile, şi aşa în continuu 'şi măresc teritoriul; ear dacă în pădurile proprietarilor se află lemne de lucru, peri, fracsini etc. ḑeu! pe acestea le fură frumuşel domnii cei cu enclave. (Aprobări şi contraḑiceri).

Ce scop avem on. Casă? Acela, ca se asigurăm şi consolidăm averea? dacă acesta este scopul, trebue sĕ primim propunerea dlui baron Kemény Kálmán.

Nu se tractează de acea on. casă, ca pe omul acela care s'a furişat în pădure pe această basă sĕ'l scoatem de acolo fără nici o desdaunare. Va căpĕta ecuivalent deplin pentru teritoriul şi edificiele ce le are în pădure.

E bine! ce escepţiuni poate sĕ aibă?

Doară acea că în loc de a trăì în pădure, departe de comună, va locuì de acì încolo în comună?

In contra acesteia nu poate avè nici o escepţiune de cumva nu'i este scopul se tragă foloase din proprietatea altuia.

Din aceste motive spriginesc propunerea baronului Kemény Kálmán. (Aprobări).

Horváth Lajos: On. Casă! Din acea ce a cerut amicul meu Chorin, ca adecă propunerea sĕ se transpună la comisiunea juridică, nu urmează că în sinul comisiunei cestiunea se va respinge cu totul, ci însemnează ca on. Casă sĕ se convingă despre corectitatea sau necorectitatea noului §. după prealabila pertractare în comisiunea sa specială.

Această procedură a urmat-o on. Casă în foarte multe cause, şi foarte corect, căci este lucru periculos din punctul de vedere al parlamentarismului, ca casa se decidă într'un mod improvisat asupra unor propuneri grave şi de mare importanţă.

Eu consimt cu propunerea lui Chorin cu atât mai vêrtos că cestiunea aceasta s'a pertractat în sinul comisiunei juridice, dar nu în forma ce a arĕtat'o dl Ugron.

Maioritatea n'a fost aplecată a primì tecstul ce în locul §-lui 8 din proiectul ministerial 'l-a formulat dl Bokross ca referent al comisiunei, dar n'a primit nici §-l 8 din proiectul original; deci în aceasta privinţă nu s'a luat nici o hotărîre, membrii comisiunei însĕ 'şi-au reservat a'şi validita părerile lor în cameră şi dl ministru încă 'şi-a reservat cu oare care modificare punctul seu de vedere original declarând că'l va propune în cameră.

Dar §. 8 al proiectului ministerial original nu este identic cu acea ce contemplează propunerea baronului Kemény Kalmán. §. 8 al proiectului mnisterial ḑice: „Deodată cu pădurile şi cu usufructurile de păduri se regulează parcelele de pământ singuratece situate printre păduri şi teritoriele mai mici nepopulate, rescumpĕrându-se valoarea lor pe deplin sau prin imobile sau în lipsa acestora prin bani gata.“

Dl ministru de justiţiă a susţinut acest paragraf în totalitatea sa afară de punctul ultim, care ḑice, că rescumpĕrarea se poate face şi prin bani gata. Noi, cari în comisiune am avut temeri pentru soartea colonistilor, am creḑut, că dl ministru va propune în cameră un espedient ce ne va mulţămì în toate privinţele, dar propunerea dlui baron Kemény Kálmán nu corespunde acestei asteptări. Punctul 3 din propunerea lui ḑice:

„Acele parcele dintre păduri, cari la 1 Ianuariu 1880 au fost prevĕḑute (telepitve) cu locuinţă permanentă — afară de casul comassării generale — numai cu învoirea proprietariului pot fi obiect de schimbare.“

Aceasta însamnă că părţile impopulate vor fi în casul comassării generale obiect de schimb şi fără de invoirea proprietariului. Nu me îndoiesc că la comassarea generală poate sĕ se ivească necesitatea unui asemenea schimb, cunosc şi eu încâtva cursul şi natura afacerilor de comassare; dar togma din punctul de vedere al referinţelor speciale din Transilvania nu recunosc necesitatea ca on. Casă sĕ decidă numai aşa în general fără a cumpĕnì cum se cade, ca la comassările generale sĕ se deposedeze necondiţionat aceste colonie, sau mai bine ḑis comune mici, căci într'o grupă sûnt sau pot fi şi câte 10—20 căsi de ale colonistilor. Aceasta nu o aflu corect tot din acele puncte de vedere care le-a arĕtat deputatul Chorin.

Dreptacea ca on. Casă pe basa pertractării prealabile a comisiunei sale de specialitate sĕ poată decide în deplină cunoscinţă de causă cestiunea aceasta foarte importantă din punct de vedere de drept, politic şi naţional-economic, binevoiască a transpune §. propus la comisiunea juridică cu acea îndrumare, ca la moment sĕ-l pertracteze şi sĕ-şi substearnă raportul cât mai în grabă. (Aprobări în stânga).

Tisza László: Nu m'aşi fi învoit sĕ se trimită propunerea la comisiunea juridică nici înainte de a auḑì argumentele dlui Horváth Lajos, dar cu atât mai puţin me învoiesc după ce le-am auḑit, pentrucă prin aceasta ar devenì problematic şi un lucru care până aci nime nu l'a tras la îndoială, că oare cu ocasiunea comassării generale potu-se strămuta asemenea enclavisti? Nu cunosc nici o comassare în Transilvania, unde se fi rĕmas enclavistii. Se află în rătăcire dl Horváth, dacă cugetă, că acestia locuesc în grupe de câte 10—20 de căşi. Din contră ei locuesc isolaţi în distanţe de $^1/_2$ sau cel puţin $^1/_4$ oară unul de altul.

Propunerea bar. Kemény în esenţă este identică cu proiectul original, diferinţa este numai provisiunea ce se face chiar pentru molcomirea temerilor ce le-au manifestat şi unii dintre d-nii antevorbitori; dar ca faţă de aceste se ḑicem că escepţiunea nu va putè avè nici o influenţă asupra comassărei generale, cred că este de lipsă chiar paralisarea acelor idei greşite cari avui onoarea a le auḑì, de oare-ce comisiunea juridică a pertractat deja causa aceasta. Vĕ rog sĕ o decideţi fără a o mai transpune la comisiune.

Pulszky Agoston: Dl antevorbitoriu se provoacă la idei eronate, trebue sĕ mărturisesc însĕ că dacă poate fi acì vorba de erori, eroarea cea mai mare este aceea ce a esprimat dl antevorbitoriu atunci când a vorbit despre principiele comassaţiunei în Ungaria; pentrucă ori-cine care a partecipat la o comassare în Ungaria şi ori-care jurist, care cunoasce dreptul referitoriu la comassările unguresci, trebue sĕ cunoască tesa acea că acel fund, pe care se află casă, nu este supus comassărei ci totdeuna şi fără escepţiune sĕ subtrage dela comassare (Esclamări în dreapta: N'ai drept!)

Mĕ provoc la aceia, cari au partecipat în pracsă la comassări ungurescí! (Sgomot. Sĕ auḑim!) Aici nu pot fi judecători domnii din Transilvania, nu aceia, cari cunosc numai referinţele Transilvaniei, ci aceia, cari s'au ocupat şi au făcut pracsă în referinţele Ungariei, căci este vorba de comassări ungurescí; ci mĕ provoc la acea că nu veţi află esemplu nici în lege, nici în ordinaţiuni, nici în pracsă, ca la vre-o comassare ungurească sĕ se fi făcut vre-o deposedare. Despre asemenea cas nu este nici un esemplu în toată istoria dreptului nostru.

Aceste le amintesc numai cu privire la paralela ce a făcut dl antevorbitoriu între comassările din Ungaria şi Transilvania şi cred că o espunere mai pre larg nu poate fi în interesul acelora, cari voiesc sĕ validiteze dispoşiţiunile speciale ale acestei legi, căci tot ce este caracteristic în legea aceasta, arată o abatere flagrantă dela principiul comassării ungurescí.

Dar 'mi este cu neputinţă sĕ nu reflectez atât dlui antevorbitoriu la unele observări făcute în altă direcţiune, cât şi la cele ḑise de dl Ugron Gábor.

Dlor ḑic că noi cari n'am riscat încă nici o opiniune categorică, am poftit numai ca cestiunea sĕ se retrimită la comisiunea juridică pentru pertractare, am nesuit spre sancţionarea şi susţinerea abusului.

Sĕ fim precauţi cu cuvintele, mai vêrtos, când sub cuvinte se ascund interese, ear sub interese tradiţiuni şi usuri foarte vechi. (Aprobări în stânga).

Nu este permis a timbra aşa uşor de abus un lucru, care, dacă se va cerceta din punct de vedere juridic, în multe casuri poate fi abus, în multe însĕ se va presenta ca resultat al usucapiunei, ear usucapiunea, dacă s'a început în regulă, *bona fide*, şi s'a continuat fără conturbare, nicăiri în lume nu s'a considerat de abus ci de garanţiă naturală a ordinei de drept, deci nu se poate afirma de loc, că originea enclavelor se poate reduce la furt. (Aprobări în stânga).

De când esistă conceptul furtului pentru imobile? (Ilaritate în stânga). Ca sĕ se poată fura munţi (ilaritate), este un con-

---

19. O bucată de peatră, monument funebru, cu inscripţiune latină, începênd:

COCCEIAE MATRI

20. Două fragmente de monumente funebre cu începuturi de inscripţiune în limba greacă.

21. Două coloane de peatră scoasă din mare (pe malul portului genoves), avênd în bas-relief, una un om gol cu lance în mâna stângă, cu dreapta rezimată de şold, la spate pe un cal, ceealaltă o figură ce nu se poate distinge roasă fiind de valurile mării.

22. Un fragment în piatră cu un bas-relief prea frumos lucrat, dar e stricat de mâna oamenilor şi de timp. Representă două femei până la jumĕtatea corpului şi un Ercule fără cap cu măciuca în mâna stângă.

23. Un fragment de peatră frumoasă. Partea de sus are sepate în bas-relief flori şi ciorchini ce par a fi de struguri.

24. O bucată de marmură lucrată în lungime de un metru, lăţime 0, 43 grosime 0, 37. Are o inscripţiune în limba greacă de câte-va rênduri dintre cari unele sûnt sterse tot de mâna care săpase literele. Inscripţiunea conţine un decret municipal.

25. Peatră pătrată regulat tăiată. fără vre o inscripţiune. Are lungime un metru, lăţime 0, 85, grosime 0. 27. În mijloc stă sculptată, în bas-relief, o floare de crin.

26. Un monument funebru, în peatră, cu inscripţiune în limba latină:

D. M.
APOLLONI
VS DADAEMA
MAE DADAE
MATRI SVAE
SACEDOTI
TOMITANO

Prima inscripţiune ce am găsit vorbind în limba latină de Tomi: „Sacerdoti Tomitano“.

27. Două mari bucăţi de peatră, regulat tăiate, fie care în lungime 1, 57, înălţime 0, 38, grosime 0, 42. De şi găsite una la un sat afară din oraş, alta în Constanţa chiar, au făcut parte negreşit din acelaşi fronton, căci ambele au trebuit sĕ serve la frontonul vre unui edificiu public, sau vre unei porţi ale cetăţii Tomi. Inscripţiunea de pe una se continue esact pe ceealaltă. Monumentul, edificiul sau poarta cărora aceste bucăţi le servia s'au lucrat în timpul imperatului Traian după cum atestă inscripţiunea:

IMP. CAESARI-DIVI-NERVAE F.
NERVAE TRAIANO-OPTIVIO-AVG…

Ceea ce se află mai însemnat aici este menţiune în litere întregi despre:

RES PVBLICA TOTMGG.

Ceea ce numai lasă cea mai mică îndoială asupra faptului, că vechea Tomi ocupa acelaşi loc ca şi actuala Constanţa.

cept atât de nou, care nu l'a esprimat încă nici un jurist din lume, care nu s'a ivit nici într'o corporaţiune de juristi sau în vre-un parlament, ba pot ḑice, nici într'o parte a opiniunei publice din lume. (Aprobări în stânga, mişcări în dreapta).

Dar dacă s'au întêmplat ocupări cu nedreptul, bine, sĕ nu căutăm cuvinte, au nu avem legi, cari dau loc reposiţiunei?! (Aprobări în stânga, esclamări în dreapta: După o sută de ani?).

Nu după o sută de ani! dar, dacă respectivii posed enclavele în bună credinţă şi neconturbaţi de 32 ani, ear proprietariul a suferit aceasta în tăcere, se poate oare învinuì cu furt sau cu apropriare acel om, care în cele mai multe casuri nici nu mai este acela care a făcut ocuparea, ci s'a născut acolo, a moştenit posessiunea, care totdeuna a folosit pămêntul acela ca proprietate a sa, care proprietate nu 'i-a contestat'o nimenea nici când, şi care totdeuna a dat punctual prestaţiunile pentru pămêntul acela? (Aprobări vii în stânga). Şi oare, dacă proprietariul nu s'a folosit de dreptul seu, dacă nu s'au folosit de mijloacele ce i le dă legea pentruca sĕ-şi conserve proprietatea, merită el acum ca *a posteriori* sĕ-i dăm în mână mijloace de violenţă? (Aprobări vii în stânga).

Propunerea aceasta 'mi vine foarte curioasă. Binevoiţi a precugeta, că în toată lumea, unde a fost vorba de comassare şi de deposedare, acestea s'au considerat de o cestiune, care trebue deslegată cu seriositate şi cu respectarea tuturor intereselor, ear legislaţiunea nicăiri în lume, nici într'o ţeară nu o a decis cu precipitare pe basa unor simple reclamări unilaterale.

Cu atât mai vêrtos este de lipsă aceasta on. Casă! căci vĕ mărturisesc că în asemenea casuri esistă o presumpţiune — lucru natural, că domnii feudali o neagă — dar me pot provoca nu numai la esemplele unor ţĕri ci me provoc la fie-care pagină a istoriei, că presumpţiunea în asemenea cestiuni înaintea judecătoriei şi a legislaţiunei totdeuna a fost în contra domnilor feudali începênd dela Roma vechiă, a cărei referinţe de posessiune asemenea pentru astfeliu de cestiuni au început a se clătina, până la esemplele Irlandei şi Bosniei, în cari asemenea deposedări au fost causele revoltelor, în urma cărora n'a putut fi acolo linisce nici când.

Firesce că aci nu este vorbă de fapte de o mărime şi importanţă care sĕ se poată asemĕna cu acelea, vedem însĕ în discursuri o astfeliu de iritaţiune, care trebue sĕ ne îndemne a ne ferì de o decidere precipitată.

Eu chiar de a'şi fi şi convins despre adevĕrul celor ḑise de dd. Tisza Laszlo şi Ugron Gábor, de a'şi fi şi convins despre ecuitatea celor cuprinse în propunerea d-lui bar. Kemény Kálmán, faţă cu iritaţiunea aceasta totuşi a'şi preferì ca proiectul sĕ se retrămită la comisiunea juridică, ca fie-care membru al casei sĕ poată judeca în cestiune, sĕ'şi poată da votul cu linisce, (Aprobări în stânga), cu atât mai vêrtos, că prin aceasta nu se amână continuarea pertractărei.

Comisiunea juridică — de oare-ce în parte a mai pertractat cestiunea — va decide uşor, acea însĕ nu se poate ḑice, că a decis deja în cestiune. A decis într'o cestiune analogă cu aceasta şi a decis într'o direcţiune cu totul opusă celei ce ni se presentă acum. Ei bine! voim noi doară sĕ o subtragem aceasta dela comisiunea de specialitate? Voim noi ca comisiunea competentă sĕ nu'şi desvoalte şi substearnă Casei opiniunea sa de specialitate în aceasta cestiune de drept? Avem noi motiv pentru aceasta? Pierd doară prin aceasta aceia, despre cari cred că vor avè ocasiune de nou sĕ'şi apere interesele în cestiune, însĕ atunci doară 'şi vor putè desvolta argumentele referitoare la ea mai precis şi mai lămurit?

Recomând propunerea deputatului Chorin spre primire. (Aprobări vii în stânga).

Horváth Gyula: Sĕ nu atribuim lucrului mai multă însemnătate decât are într'adevĕr. Eu nu cercetez, oare se poate aplica după drept cuvêntul furt la imobile, cutez înse a afirma că este purul adevĕr, că până în timpul din urmă s'a ivit casul de escindere prin arătură, de devastarea permanentă, aprinderea şi aproprierea pădurilor proprietarilor. Nu sciu cum o numesc aceasta juristii, dar sciu atâta, că este trecerea averei din posessiunea unuia în posessiunea altuia, şi anume nu pe cale normală.

Când nu e vorba ca cei ce posed enclave sĕ se deposedeze, ci ca sĕ se strămute şi sĕ li se dee deplină desdaunare, nu pot pricepe, cum se poate afirma că se atacă proprietatea individuală?

Aici în capitală s'au făcut espropriaţiuni pentru bulevard, ear legislaţiunea, dacă află necesar, poate dispune ca în interes public sĕ se esproprieze averea cuiva prelângă desdaunare deplină (Esclamaţiuni în stânga: Da! în interes public!) şi Dvoastre numai în cestiunea aceasta vĕ opuneţi espropriării? (Sgomot în stânga). Aici nu e vorba de edificie preţioase, ci de nisce case prin păduri, cari abia au valoare de 50 fl., de cari se află mai cu samă numai prin secuime, unde comunele proprietare nici până astăḑi nu-şi pot folosì pădurile de enclavele acestea, cari sînt o adevĕrată pedecă pentru esploatarea proprietăţii.

Primesc propunerea baronului Kemény Kálmán.

Kemény Kálmán: Cer cuvênt pentrucă mi s'au interpretat rĕu cuvintele. Dl Chorin a ḑis în motivarea sa că primindu-mi-se propunerea numeroase familii ar devenì deposedate. Eu n'am înţeles aceasta aşa. Testul vorbesce de parcele neimpopulate ce se află printre păduri şi eu numai schimbarea acestora am propus. (Mişcări în stânga). Deci dacă am propus numai schimbarea parcelelor neîmpopulate, nime nu va devenì deposedat din casa sa. (Esclamaţiuni în stânga: Nu acesta e înţelesul aliniei 3! Mişcări).

George Pop: Am auḑit foarte adese-ori accentuându-se aici în cameră, că acei deputaţi cari sînt aleşi în Ungaria proprie nu cunosc referinţele din Transilvania şi cu deosebire nu cunosc referinţele ce esistă acolo între fostii domni feudali şi între fostii iobagi. Eu o cred aceasta pe deplin onor. Casă! pentrucă într'adevĕr acolo referinţele sînt foarte curioase, acei deputaţi însĕ cari au petrecut cu atenţiune desbaterile de aḑi 'şi-au putut câştiga o convingere despre referinţele de acolo.

Me provoc numai la tonul şi espresiunile de cari s'au folosit deputaţii Ugron Gábor şi Horvath Gyula în discursurile lor: dacă veţi binevoì a le apreţia acelea psichologice puteţi deduce consecuenţe despre referinţele ce pot sĕ esiste acolo între fostii domni feudali şi între fostii iobagi.

Eu din incidentul că dl Ugron Gábor în privinţa luării în posessiune a imobilelor şi a folosirei neconturbate a acestora în timp îndelungat se folosise de o nomenclatură care într'adevĕr nu se află în legile nici unei naţiuni din lume numindu-o furt, şi fiindcă în giurul d-sale se născuse o disonanţă s'a nesuit de repeţite ori sĕ o şi dovedească, — mi propusesem ca în numele fostilor iobagi se protestez în contra acestei maniere; dar după ce dl Pulszky o făcu aceasta într'un mod foarte energic nu mai vorbiam dacă dl Horvath Gyula nu susţinea acea asertiune.

N'am ce face, dar caută sĕ o spun, că înaintea d-lor deputaţi din Transilvania o clasă a poporului din Transilvania nici nu are alt nume decât acela, care este împreunat cu furtul, adecă hoţi (tolvaj). Eu nu am provocat amărăciunea, ear dacă o provoacă alţii, nu mĕ feresc de ea. D-nii Ugron Gábor şi Horvath Gyula s'au dechiarat astfel despre propunerea din cestiune ca şi când am trăi în evul mediu în sclavia cea mai crassă, când se ḑicea, că „*Rusticus praeter mercedem sui laboris nihil habeat*“.

Foarte bine a observat presidentul şi un membru al comisiunei juridice, că în Ardeal mii de locuitori sînt aşeḑaţi prin enclave şi trăiesc acolo de 100—200 ani cu familiele lor, nu furând ci cu consensul respectivilor proprietari făcênd prestaţiuni grele.

Deci eu în numele bietului popor protestez în contra unor asemenea nomenclaturi şi deşi acestea sînt o armă cu două tăişuri, nu voiu sĕ le întorc în contra acelora, cari s'au folosit de ele faţă cu fostii iobagi.

Cu amărăciune am fost necesitat on. Casă! sĕ reflectez la această cestiune de pâne, vĕ rog însĕ, această cestiune, dela care — vĕ pot asigura că depindè pacea sau turburarea Ardealului — sĕ binevoiţi a o deslega fără preocupare, cu înţelepciune şi după dreptate. (Va urma).

Varietăţi.

* (Principele de coroană) Rudolf după cum se scrie cu data de 28 Iunie din Praga va întreprinde cât de curênd o călĕtorie mai îndelungată în Orient, de unde se va întoarce numai către toamnă.

* (Conchiemare). Pre basa conclusului adunării generale cerc. ţinute la Arpaş în 13 Iulie 1870 de sub Nr. prot. 4., adunarea generală a despărţĕmêntului cerc. II al asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, se conchiamă în comuna Bran pe ḑiua de 25 Iulie 1880 c. n. la 10 oare a. m., ceea-ce se aduce la cunoscinţa publică, invitându-se tot deodată a participa la şedinţă toţi onoraţii membrii, inteligenţa şi poporul acestui despărţĕmênt.

Făgăraş în 5 Iulie 1880.
Comitetul desp. cerc. II.

Alecsandru Micu, director desp. II.
Georgiu Negrea, actuariu.

* (Esamene). Copii şi copilele dela scoala poporală română gr. or. din Sibiiu (cetate) vor avè esamenul Sâmbătă în 10 Iulie n.

* (Hymen). Dl Clement Muntean doctor medicinae etc. în cercul Mercurei s'a încredinţat în 8 Iunie a. c. cu domnişoara Matilda Löw.

* (Despre visita principelui Milan la Viena) se scrie, că în Viena a surprins deosebirea între primirea oficială, ce i s'a făcut acestuia şi între primirea principelui Muntenegrului, care cu vre-o câte-va luni înainte încă visitase Viena. Pe acest din urmă'l salutase împĕratul la gară şi dispuse a se posta o companie de onoare cu steag şi musică, pe când pe principele Serbiei 'l-a întimpinat un adjutant imp., lipsind cu totul compania de onoare. Numai locuinţa a avut-o şi Milan în castelul curţii ca principele Nicolae şi ca toţi suveranii. Receala aceasta nu se poate esplica altfeliu decât că atitudinea politică respingetoare a guvernului sêrbesc faţă cu intenţiunile austro-ungurești, n'a fost bine vĕḑută la Viena. — „W. A. Ztg.“ spune, că principele Milan înainte de plecarea sa dela Viena a adresat împĕratului la Ischl o telegramă lungă de mulţămită, în limba francesă. Generalul Köber, ataşat lângă principele, fu decorat cu ordinul „tacova“ mai dăruindu'i şi o cassetă cu doue pistoale de preţ mare şi foarte frumos lucrate. Generalul acesta fu ataşat lângă principele din motivul, că scie bine sêrbesce. Conversaţiunea între amêndoi a şi fost mai toată în limba sêrbească. Aceeaşi foaie spune, că „preste toată asteptarea“ principele a dovedit, că este un călăreţ distins. Suita împĕrătească dela revista artileriei, pe şesul Semeringului a admirat pe principele Milan pentru măiestria sa în călărit.

* (În ce stare se află siguritatea în Sighetul Marmaţiei) se scrie la „Pesti Hirlap“: Cetatea noastră are 10,000 locuitori şi 8 capete de policisti. Se vine aşa dară pe fie-care policist 1250 persoane de a căror siguritate se poarte grige. Cum resolvă el problema aceasta arată spargerile şi furturile cele multe, care în Sighet sînt la ordinea ḑilei şi din care causă în poporaţiune şi „cestiunea poliţiei“ este la ordinea ḑilei. Conducĕtorii cei înţelepţi ai sorţii cetăţii cred, că va fi bine sĕ reguleze afacerea astfeliu, ca dintre acei policisti, pe 4 sĕ'i aplice la alte scopuri. Deci doi constituesc asistenţa de pe lângă esecutori, unul este servitoriu de cancelarie la primarjul, altul la căpitanul cetăţii. Mai remân patru. Acestia trebuie, ḑiua noaptea, sĕ privegheze asupra siguritătii şi ordinei, ceeace noaptea, fiind-că numai trei lampe de petroleu vin lunei într'ajutoriu, face lucrul cam cumplicat. Dacă nu este nici lună, tot este în pericul, „ce se târie şi umblă pe pămênt“.

* (O scenă ciudată în scoala teatrului din capitala Budapesta) „Egyertétés“ raportează: Elevii scoalei teatrului s'au adunat eri sĕ'şi primească clasificaţiunea. Aceasta se face în deobşte cu un feliu de solemnitate, la care iau parte profesorii, elevii, părinţii cestor din urmă şi alţii, pe cari i interesează. Şi eri erau de faţă profesorii S. Szigeti, Bercsényi, Kovalcsik, Ant. Várady, Nikolics, Káldi s. a. şi un public binişor numeros. Numai contele Leo Festetics directorul nu se arĕtase nici pe la 4½ oare, cu toate că începutul avea sĕ se facă la 4 oare. În fine eată servitoriul contelui cu însciinţarea, că acesta probabil nu va venì. Deci solemnitatea s'a început. Szigeti a rostit un discurs scurt, după care s'a cetit clasificaţiunea. Contele întră dintr'odată cu vehemenţă în sală şi dând ca un turbat cu bastonul în padiment, se adresă către profesori sbierând: „Ce obrăsnicie este aceasta, de începeţi festivitatea fără de mine? Atâta simţ de onoare ar trebuì domnii se aibă şi sĕ mĕ aştepte!“ — Profesorii privìră unul la altul, eară publicul sta uimit. Elevii au început a siseì şi a ride, contele continuà: — „La ocasiunea aceasta am obiceiu a rostì eu discursuri şi aceasta voiu face şi de astădată, dar mĕ voiu ruga sĕ me cruţaţi cu astfel de neruşinare. Pe mine trebuie se mĕ aşteptaţi, eu am se vĕ poruncesc, dacă vreau vĕ alung pe toţi de aici“. Cuvintele aceste erau sbierate din toate puterile, pecând bastonul 'şi făcea necontenit datoria pe padiment. O parte dintre profesori voia dimpreună cu Bercsényi sĕ ese din sală; contele Festetics le strigà: „Duceveţi la Dr....! — Szigeti se adresà atunci către elevi ḑicêndule: Eată ce este resplata mea, că v'am instruit un an întreg. Mergeţi cel puţin dvoastră afară şi nu ascultaţi ce se petrece aici“. — Elevii voiră se urmeze sfatul acesta, înse contele Festetici i împinge dela uşe înapoi. Voind acum Szigeti sĕ ese, contele ridică bastonul sĕ bată pe Szigeti. Din norocire s'au aflat oameni, cari au prins pe contele de mână şi Szigeti nu 'şi-a perdut calmul de loc. De solemnitate nu s'a ales nimica. Public, elevi şi profesori s'au depărtat îndignaţi.... Se ḑice că toţi profesorii 'şi au dat demisiunile.

* (Statistic). La gimnasiul de stat din Sibiiu după cum se vede din programa anului scolastic 1879/80, au cercetat scoalele cu totul 320 învĕţăcei. Intre acestia au fost gr. or. 117 şi gr. cat. 44. Va sĕ ḑică majoritatea şi în anul scolastic espirat au făcut-o Românii.

* (Lăcuste în Rusia). După cum ne spune jurnalul „Kawkas“ în cercul Rasachs lăcustele s'au desvoltat şi s'au înmulţit atât de tare, încât mai mult de 400 chilometre de pămênt sunt acoperite formal cu ele. Peste 5000 de oameni sunt ocupaţi pe ḑi cu nimicirea locustelor. Pe fiecare ḑi se nimicesc câte 8000 chilograme. Trenul dela Tiflis spre Poti fu silit a sta în loc între staţiunile Rsanki şi Kaspi, neputând înainta mai departe, de oare ce şinele călei erau acoperite într'o grosime considerabilă cu lăcuste mari şi mici, unele preste altele. În Rusia de Nord asemenea s'au vĕḑut în 14 Iunie sburând pe deasupra oraşului Moscova într'o înălţime de 20—30 metri cete mari de lăcuste, cari întunecau soarele.

* (Inspectori silvanali) s'au denumit pentru Ungaria: Ferdinand Kastner, Edmund Klein, Koloman Garlathy, Hermann Osterlamm, Krivácsy şi pentru Ardeal, Alecsandru Leitner şi Arnold Adriányi. Acest de pe urmă are residenţa în Sibiiu. Subinspectori sunt Iulie Nagy (Braşov), Ludovic Herczey (Cluj); Béla Gyöngyösi (Murĕş-Oşorheiu).

* (Recoltă timpurie). De curiositate se telegrafează din Paris, că a sosit în piaţa de acolo un sac de făină de grâu din anul acesta.

* (Contra umeḑelei) păreţilor s'a întrebuinţat în Anglia cu succes foarte mulţămitor următoriul mijloc foarte simplu. Se ferb ³/₄ punţi săpun în 10 punţi de apă şi cu materia aceasta ferbinte se stropesc păreţii umeḑi; după 24 oare înse se stropesc încă odată cu altă materie, carea consistă din tr'o jumătate punt de peatră acră topită în 40 punţi de apă. — Succesul se ḑice, că este detot mulţămitor.

* (Ferbel). În Caşovia s'a născut o ceartă între societatea de petrecere şi magistratul deacolo asupra întrebării, dacă ferbelul este el un joc oprit sau ba? Societatea împreună cu comitetul, au decis unanim: că ferbelul nu e un joc hazardic şi aşa este iertat. Magistratulul s'a supus acestui conclus, cu toate aceste este însĕ cu atenţiune asupra societăţii vĕḑênd că într'ênsa se perd banii cu sutele.

* (Doi pitici logodiţi). Preste câte-va ḑile Bucurescenii vor avè ocasie de a vedè doi pitici foarte originali. Este vorba de un june în vêrstă de 31 ani, anume Eneric Wolge, născut în Kiel (Germania), în greutate numai de 9¹|₂ chilograme; şi d-şoara Luiza născută în Neuminster, în vêrstă de 23 ani şi de o greutate de 10 chilograme. La prima vedere, se pare cui-va, că are înainte'i doi copii mici eşiţi din leagăn, însĕ observêndu'i mai bine, se poate vedè îndată, că sûnt adevĕraţi pitici.

Este interesant de a afla cum au devenit logodnici. Deşì amândoi sûnt din Germania, totuşi nu sciau unul de altul. Tocmai în anul trecut, întêmplarea i a dus pe amândoi în Rusia, pe dênsul la Moscva şi pe dênsa la Petersburg; şi aflând de prin ḑiare unul de altul s'a întovărăşit şi au sĕ devie în curênd soţi legitimi.

Împreună cu acesti petici, este şi o domnişoară olandeză, în vêrstă de 20 ani, avênd o mărime gigantică.

Bursa de Viena şi Pesta
din 6 Iulie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	110.70	110.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	84.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.75	101.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.25	88.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.25	127.¹/₂
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.25	95.
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.50	94.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	94.—	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.50	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.35	73.30
Datorie de stat în argint	74.25	74.20
Renta de aur austriacă	88.45	88.50
Sorţi de stat dela 1860	133.75	134.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	832.—	830.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	281.80	282.—
Acţiuni de credit austr.	265.75	266.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	114.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.52
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemţesci	57.70	57.65
London (pe poliţa de trei luni)	117.65	117.45

Economic.

Budapesta, 3 Iulie n. In primele ḑile ale septemânei trecute au domnit mereu ploi, vremi tari cu grindină şi rupturi de nori; pe la mijlocul septemânei înse timpul s'a resbunat, ploile erau foarte rari şi temperatura a început a se încălḑi tot mai tare, până când în ḑilele ultime ale septemânei timpul ajunse de tot curat, ceriul de tot senin şi temperatura arḑind soarele ca în ḑilele lui Cuptor devenì în sfêrşit aşa de caldă, încât în unele locuri din pregiurul capitalei a început a şe usca frunḑele la cucuruz, cartofi şi altele. In această căldură însĕ au înaintat toate lucrurile câmpului. Holdele, ovesele cartofii, orzul, cucuruzul, rapiţa şi viile s'au desvoltat pe neasteptate. Secara şi fênurile au remas ce e drept încâtva îndĕrĕpt, grâul însĕ, rapiţa şi orzul sunt mai coapte, ba în unele locuri chiar coapte, încât au şi început secerişul. Toate promit o recoltă îndestulitoare, unele însĕ, ca rapiţa, orzul şi ovesele chiar o recoltă de frunte. Cucuruzele sunt foarte frumoase şi în unele ţinuturi au început a lega, ba s'au vêndut chiar tulei de fript şi aşa după toate semnele de până acuma recoalta cucuruzului va fi foarte bună. Asemenea se sperează şi despre struguri dară despre vii până acuma nu se poate spune cu siguritate, ce recoltă vor da, pentru că asupra acestora după cum este cunoscut, au mare înriurinţă lunile lui Septr. şi Octomvre. Dela împregiurările aceste favorabile au tras folos în septemâna trecută cumpĕrătorii din piaţă, cari nu s'au imbulḑit de loc la cumperarea articlelor şi aşa negoaţele au fost foarte slabe, cu deosebire negoaţele cu bucate. Urmarea a fost, că preţurile acestora s'au eftinit cu câte 20—30 cr. la maja metrica. Aşa notăm în deosebi următoarele:

Grâul la 50,000 m. m. s'a vêndut debia cu fl. 9—10; sĕcara puţină cu fl. 10—10.20; orzul n'a trecut de loc; ovĕsul la 5000 m. m. cu fl. 5—5.60; cucuruzul cu fl. 5.40—6; rapiţa nouă cu fl. 12; făina încă n'a prea trecut; slab s'au vêndut şi păstăioasele şi adecă: fasolea cu fl. 10; mazĕrea cu fl. 16-lintea cu fl. 10; mălaiul cu fl. 13; sĕmênţa de in cu fl. 13; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8—8.50 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 2—3.85 per chilogram.

Porcii în numer total de 62,870 n'au fost prea căutaţi. Din Ungaria de jos au fost 4270, din România 720 şi din Ardeal 40 capete; unsoarea de porc cu fl. 63; slănina cu fl. 55.50; sĕul cu fl. 43.30; spirtul *en gros* cu fl. 33.75; *en detail* cu cu fl. 34.50—34.75.

Peile de astădată n'au prea trecut, şi cari s'au vêndut debia au trecut cu preţurile din sĕptĕmanile de mai înainte.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 14 Iulie şi 17 August imob. lui Leopold Edenyi şi Ernst Reindl în Boarta (judec. cerc. Mediaş); în 21 Iulie şi 23 August imob. lui Wilhelm Fehrentheil în Braşov (trib.); în 9 Iulie imob. lui Ioan Müller în Feldioara (judec. cerc. Sighişoara); în 9 Iulie imob. lui Pavel Dragoş şi şoţi în Acmar; în 2 August şi 4 Septbr. imob. lui George Crişan şi soţi în Kişfalĕu (trib. Aalba Iulia); în 17 Iulie imob. lui Ioan Szőcs în Bethfalva; în 4 August şi 4 Septb. imob. lui Alberth Ferenz în Pătac (trib. Odoheiu); în 23 Iulie imob. lui Pavel Nagy în Agard (trib. O-şorhei): în 12 Iulie imob. lui Stanci Boboia în Veneţia de sus (judec. cerc. Făgăraş); în 9 Iulie imob. Mariei Nicota în Uifalĕu; în 16 Iulie imob lui Martin David în Hagmaş (trib. Turda); în 10 Aug. şi 10 Septbr. imob lui Ludovic Benedec în Boroşneu; în 3 Aug. şi 3 Septembre imob. lui Moise Vâsárhely în Saciva (trib. Sângiors); în 28 Aug. şi 28 Septbr. imob. soţiei lui Ioan Szábo în Cristur (trib. Odorhei).

Nr. 85. 3—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea parochiei vacante de clasa a III Arpătac şi filia Ariujdi în protopresbiteratul Heghigului se escrie concurs până la 13 Iulie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială cu douĕ odăi, şură şi grajd;

b) douĕ fênaţe de 6 cară de fên, 2 otavă;

c) în materă şi filie 3 jugere 400⁰☐ pămênt arătoriu;

d) dela 181 familii din materă şi filie, câte o ferdelă de cucuruz, şi una de ovĕs;

e) dela 12 vĕduve câte ¹/₂ ferdelă de cucuruz;

f) dela 11 neorustici câte 2 ḑile de lucru;

g) venitele stolare sistemisate, cari toate dau suma de 435 fl. 40 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avè a'şi adresa suplicele lor instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual din 1878 oficiului protopresbiteral din Elöpatak.

Elöpatak la 1 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Nr. 83. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei staţiuni preoţesci din Sereca clasa a III pe basa ordinaţiunei prea venerabilului consistoriu archidiecesan dto 25 Maiu a. c. 1079 B. se escrie concurs până la 13 Iulie 1880 v.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 1 Ianuarie 1881 începênd din cassa alodială 100 fl. v. a. adecă una sută flor. v. aust.

2. Dela 70 familii câte o ferdelă vechie, de câte 21 cupe vechi cucuruz sfêrmit, dela vĕduve pe jumĕtate şi una ḑi de lucru.

3. Lemne de foc din pădurea comunei.

4. Venitele stolare statorite în sinodul parochial; — toate aceste aduc un venit anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi astearnă petiţiunile lor provĕḑute cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul congresual pentru parochii din an. 1878 oficiului protopresbit. gr. din Orăştie până la sus-scrisul termin.

Orăştie, 12 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Popovici m. p.,
protopresbiter.

Nr. 58. — 1880. 3—3

CONCURS.

Spre ocuparea vacantei parochii de a III clasă din Streja-Cârţişoara, ppresbiteratul Făgăraşului II. se escrie prin aceasta concurs.

Emolumentele sûnt: Venitul dela epitrafir dela 150 familii şi câte o ḑi de lucru de toată familia.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi asterne suplicele sale oficiului protopresbiteral al Făgăraşulului II instruate conform legilor noastre bisericesci până la 20 Iulie 1880.

Avrig, 12 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral:

Vasilie Macsim m. p.,
adm. prot.

Nr 88. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii Ludesci cu filia Costesci de clasa a III se escrie până la 20 Iulie a. c. st. v. concurs, după ce această parochie prin sentenţa p. v. consistoriului archidiecesan dtto 1 August 1878 Nr. 1014, B. s'a dechiarat vacantă.

Emolumentele sûnt: dela matera Ludesci:

1. Dela 80 familii câte o ferdelă vechie de cucuruz smăcinat şi o ḑi de lucru.

2. 2 fênaţe şi cimiteriu de 2 cară de fên.

3. Venitele stolare.

4. Lemne pentru foc din pădurea comunei dela filia Costesci.

5. Dela 79 familii câte una ferdelă vechie de cucuruz cu grăunţe şi o ḑi de lucru.

6. 2 fênaţe de 3 cară de fên şi cimiteriu.

7. Venitul stolariu; — toate aceste dau un venit anual de 332 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa parochia aceasta au sĕ'şi substearnă suplicile lor provĕḑute cu documentele prescrise de statutul organic oficiului protopresbiteral gr. or. al Orăştiei până la sus-scrisul termin.

Orăştie, 4 Iunie 1880.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Popovici m. p.,
protopresbiter.

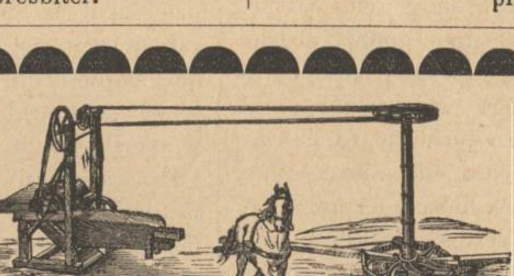

Maşine de îmblătit
construite după esperienţele cele mai noue
pentru **braţe** şi cu **vêrtej,** cu şi fără **scuturătoriu de paie,** de mărimi şi sisteme feliurite.

Ciur de vênturat şi de sortat
de 3 mărimi, premiat cu premiul dintâiu la mai multe esposiţiuni.

Maşine pentru cositul cerealelor (bucatelor).
Coase cu greblă pentru cositul cerealelor, precum şi tot feliul de **maşine şi unelte agricole** se află cu preţurile cele mai eftine, pe lângă garanţie, la

Andreiu Rieger
Fabrică şi deposit de maşine şi unelte agricole
Sibiiu. [43] 2—6

☞ **Obiecte necorespunḑetoare se primesc în schimb** ☜
Reparaturi de locomobile, mori de vapor, maşine de îmblătit etc. se fac în modul cel mai prompt şi mai eftin.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 75. Sibiiu, Sâmbătă 28 Iunie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Iunie 1880 a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întărḑie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 27 Iunie.

Şi de astădată nu putem înregistra decât stagnaţiune încât privesce politica internă din monarchia noastră. Repausul parlamentar dă prilegiu ḑiarelor a esamina mai de aproape stările publice din Ungaria, ce se presentă chiar şi organelor oficioase în modul cel mai nefavorabil. Astfel „Pester Lloyd“ din 7 Iulie n. se esprimă asupra instituţiunei avitice cu numele „Comitatul“ în termini aspri: „Bolnavul“ — adecă comitatul — va avè sĕ sufere eară o amputaţie. In ministeriul de interne se pregătesc proiecte de lege despre cualificaţiunea funcţionarilor administrativi — *nota bene* a funcţionarilor administrativi aleşi — şi cu privire la întroducerea poliţiei de stat.“ „Până acuma comitatul a fost ospitalul pentru toţi necapabilii şi necualificaţii, din familie bună! Acest asil pentru invaliḑi tineri şi mai bĕtrâni se va închide din acel moment, când se cere dela funcţionari o cualificaţie anumită...“ Nouĕ ne e foarte teamă, că aceste sûnt promisiuni bune de ale guvernului, care mai pe urmă, ca multe altele, tot nu se împlinesc. Mulţi „invaliḑi“ vor funcţiona şi mai departe, pecând puteri „cualificate“ sûnt date la o parte.

În Francia camera a discutat eară asupra proiectului de amnestie votat de senat. Nu s'a primit hotărîrea senatului, ci s'a luat un conclus în înţelesul amendamentului Labiche din senat: agraţiări în restimp de trei luni cu urmări amnestiale. — Espulsiunea Iesuiţilor din Francia s'a făcut fără mari turburări. Cu toate aceste cestiunea Jesuiţilor va mai produce încă oare care urmări cu deosebire în privirea tribunalelor, dintre care multe, avênd funcţionari napoleoniḑi cu simţeminte ultramontane, s'au declarat competente, în contra voinţei guvernului, de a judeca în causa Jesuiţilor. Împregiurarea aceasta însĕ va da numai guvernului prilegiul binevenit a „purifica“ statul judecătoresc de elementele antirepublicane.

Trecênd la cestiunea orientală avem de a raporta, că după diverse sciri puterile signatare nu se vor mulţămì cu nota colectivă către Poarta otomană, ci par a fi în parte hotărîte, a ameninţa Turcia cu o demonstraţie de flotă. Din Roma adecă se telegrafează dto 6 Iulie n., că o escadră italiană petrece între Corfu şi Brindisi, unde aşteaptă sosirea escadrei engleze, pentru a pleca împreună în Orient.

Românii din Tesalia, aşa anunţă „Politische Correspondenz“ dto 7 Iulie n. au cerut dela România subsidii pecuniare pentru pregătirea resistenţei în contra anecsiunei din partea Greciei; guvernul românesc n'a încuviinţat.“ Nu ne vine a crede, că Românii Pindului se vor fi adresat către România pentru ajungerea unui ajutoriu, pe care după toate condiţiile politice şi geografice îl pot afla deocamdată numai la Albanezi, a căror organisaţie este de altmintrelea destul de impunĕtoare.

Eacă ce i se scrie unui organ din Viena în privinţa aceasta:

„Neue Freie Presse“ dă următoarele detalie asupra Ligei albaneze: „Comitetul Ligei se compune din 14 Mahometani şi 3 creştini. O comisiune de 4 Mahometani şi 4 creştini se ocupă cu afacerile administrative şi financiare. Acum câteva ḑile Liga a decis de a pune imposite şi contribuţiunea dijmei. Prin aceasta guvernul turc perde autoritatea ce'i mai rĕmânea în Albania. Liga 'şi-a împus douĕ sarcini: mai ântâiu de a împedecă ca nici o porţiune din teritoriul albanez sĕ nu fie predată Muntenegrului, apoi de a face din Albania o provincie autonomă. Creştinii nu diferează de Musulmani decât cerênd ca Albania sĕ se deslipească cu totul de Turcia. Musulmanii ţin a recunoasce suzeranitatea Sultanului.

„Poarta nu posede în Albania decât 5 mii soldaţi, ceea ce face curat fictivă puterea guvernatorului Izzet-paşa, Din contră Liga ţine şedinţă în mod regulat, ia hotărîri, promulgă decrete şi dispune de cei 6 mii Albanezi şi 1 mie Miridiţi adunaţi la Tusi şi cari sûnt comandaţi, Musulmanii de Oddobeg şi crestinii de Prench-paşa. La primul apel se pot concentra la Tusi 25 mii oameni. Noutatea că puterile ar fi cedat Muntenegrului teritoriul dintre Boiana şi lacul Scutari a rădicat cea mai mare indignaţiune. Liga a ţinut şedinţă şi a decis a se bate spre a împedeca această cedare“.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Şedinţa dela 7 Iunie nou.

(Urmare).

Petru Mihali: On. Casă! Dacă m'aşi fi îndoit despre plausibilitatea temerilor acelora cari cer transpunerea propunerei d-lui deput. Kemény Kálmán la comisiunea juridică, pentru esaminare şi raportare, mi-ar fi dispărut ori-ce îndoială, — după rectificarea d-lui propunĕtoriu, — căci însuşi dl propunĕtoriu nu'şi înţelege propunerea aşa precum o înţeleg alţi domni oratori, cu toate că despre d-lui trebue se presupun, că se va fi ocupat cu o cestiune atât de momentoasă cel puţin 24 de oare.

Dl propunĕtoriu mărginesce valoarea propunerei sale numai la enclavele neîmpopulate, voiesce deci se o aplice numai faţă cu acele poiene cari nu sûnt provĕḑute cu case; mai mulţi dintre oratorii ce s'au esprimat, însĕ — merg mai departe, ei voiesc se comasseze şi enclavele provĕḑute cu locuinţe, şi pe proprietarii acestora sĕ'i deposedeze.

Fiind dară în privinţa ponderosităţii propunerei, atât de divergente părerile celor ce o spriginesc, de oare-ce sum convins, că faţă cu unele dispoşiţiuni a propunerei, vin în colisiune însemnate interese de ale proprietarilor mari cu ale celor mici, Vĕ rog ca la singuraticile dispoşiţiuni a propunerei se procedeţi cu precauţiune şi precugetare cuviincioasă, şi spre acest scop sĕ dispuneţi ca propunerea deputatului Kemény Kálmán sĕ se transpună la comisiunea juridică spre pertractare şi opinare.

Ce privesce acea aserţiune a unor dd. oratori, că o parte a proprietarilor mici din Transilvania 'şi-ar fi câscigat poienele ce le au printre păduri prin ocupări nepermise, prin violenţă şi prin furt, — 'mi iau voia a mĕ dechiara cu toată resoluţiunea, că trag la îndoială adevĕrul acestei aserţiuni.

Cea mai mare parte a acestor posessiuni s'au făcut la provocarea şi cu învoirea domnilor feudali. In vechime pădurile ca atari n'aveau nici o valoare, şi ca totuşi sĕ aducă vre-un venit — înşişi domnii feudali chiemau pe oameni mai seraci ca se lăzuiască şi pentru vre-o tacsă în bani sau alte prestaţiuni, se ocupe şi folosească lăzuiturile. In acest mod a devenit ei posesorii enclavelor, după cari au dat prestaţiunile până când le-a desfiinţat legea.

Tot asemenea referinţe au fost şi în comitatul Marmaţiei vecin cu Transilvania, dar a stigmatisa aceste proprietăţi cu o origine atât de nelegală, cum o făcură unii dd. deputaţi Ardeleni, cari vorbiră înaintea mea — nime nu s'a incumetat, nici nu se poate.

Primesc propunerea lui Chorin.

Adolf Zay: D nul deputat care a făcut propunerea se vede că a fost rĕu înţeles din mai multe părţi. D-lui prea bine scie ce a propus, însĕ dd. deputaţi n'au fost în stare sĕ'i priceapă propunerea cum se cade.

Ce propune?

Acea, ca pe calea regulărei şi proporţionărei de regulă numai acele enclave sĕ se poată schimba, pe cari nu se află locuinţe, — ear dacă sûnt locuinţe atunci numai cu învoirea proprietariului, *„volenti non fit injuria.“*

Au sedus pe dd. deputaţi cuvintele „afară de casul comassărei generale,“ — dar fără causă, căci propunerea numai în privinţa regulărei şi proporţionărei intenţionează a face provisiune la acest loc, în privinţa comassărei se va dispune la §. 23.

Dacă s'ar transpune cestiunea la comisiunea juridică, am aduce comisiunea într'un circulus vitiosus.

A fost vorbă şi de terminologie, şi unii dd. juristi din casă s'au esprimat ironice, că faţă cu avere imobilă nu poate fi vorba de „furt.“

La aceasta 'mi iau voia a reflecta pe on. Casă, că aceste teritorie de regulă s'au câştigat *„vi, clam et praecario modo.“* (Aprobări).

Parteniu Cosma esclamă: „Nu este adevĕrat“! (Mişcări).

Gulner Gyula: Nime n'a motivat mai bine decât dl Zay necesitatea de a nu decide astăḑi în aceasta cestiune; eu deci rog pe on. Casă, ca sĕ binevoiască a amêna propunerea lui Kemény Kálmán până când va venì la ordine §-ful 23, care conţine casurile de schimbat. Sĕ o pertractăm atunci, ca sĕ nu ni se întêmple sĕ anunţăm aci un principiu, pe care mai târḑiu poate vom fi necesitaţi a-l altera. (Sĕ votăm! sĕ votăm!)

Bokross Elek referentul: (Renunciă! Renunciă!) Nu pot renuncia din motive personale. (Sĕ auḑim!) Un membru al comisiunei juridice, precum şi preşedintele ei 'mi-au împutat, că primind propunerea baronului Kemény Kálmán 'mi-aşi fi dat consimţementul la un principiu, care este în contraḑicere cu hotărîrile comisiunei.

Faţă cu aceste învinuiri 'mi iau voia a atrage atenţiunea on. Case asupra acelei împregiurări, că comisiunea juridică a primit fără contravot §-ful 23, care în punctul *a*) ḑice că pe calea comassărei nu se pot schimba *„fundurile intravilane (locurile de casă) cari sûnt pe teritoriul comunei dimpreună cu posessiunile estravilane ce sûnt împreunate şi îngrădite cu ele.“*

Aceasta cu alte cuvinte însemnează că nu se pot comassa fundurile intravilane, dar toate fundurile esterne cu edificie sau fără ele sûnt obiect de comassaţiune.

Dar prin aceasta nici n'a adoptat comisiunea vre-un principiu nou, căci patenta urbarială din 1854 tot asemenea dispune în § 72 punctul *d*) unde se ḑice că remân în posesiunea proprietarilor actuali. *„Edificiele ce se află afară de comună, decumva aceia în a căror competenţă ar cădè acele edificii sau pămênturi pe cari se află ele nu vor lua asupră'şi spresele construirei resp. strămutărei lor, sau decumva aceste spese nu le vor restituì aceia cari au cerut comassarea.“*

Aproape din cuvênt în cuvênt dispune şi instrucţiunea ministerială din 1868 cu adausul, că acolo se ḑice, că dacă este necelitate economică, se pot schimba şi chiar fundurile intravilane.

Comisiunea juridică deci a deslegat cestiunea principială precum a şi trebuit sĕ o deslege, căci într'adevĕr nu esistă nici o lege, care ar întreḑice schimbarea fondurilor intravilane.

Numai atâta mai voiu sĕ observ, că eu de loc n'am esperiat acel grad de iritaţiune, la care s'a provocat dl Pulszky, şi care ar putè reţinè casa dela deciderea acestei cestiuni; din contră eu personalminte, şi nu ca referentul comisiunei aflu cestiunea atât de coaptă, încât on. Casă poate sĕ voteze asupra ei fără nici o amênare. (Aprobări în dreapta).

Presidiul pune la vot propunerile lui Chorin şi Gullner, cari însĕ ambele cad, şi

se primesce propunerea baronului Kemény Kálmán.

Cu acestea şedinţa se încheiă.

Ședința din 8 Iunie 1880.

„§. 8. În urma cererei de comassare se defige pertractare în fața locului, și cu această ocasiune, judele pertactatoriu esmis, după ascultarea partidelor interesate, eruează din oficiu, dacă esist condițiunile pentru ordinea comassărei, și respective adevĕratele motive a comassărei parțiale? (§. 7).“

„Partidele citate în regulă dar neînfățișate la pertractare se consideră că se învoiesc la comassare.“

„Pe basa dechiarațiunilor partidelor, și a datelor procurate tribunalul reg. decide asupra permisibilității comassărei, care decisiune se poate apela la respectiva tablă regească.

„Apelațiunea la a treia judecătorie numai în acel cas este admisă, dacă tabla reg. va fi modificat decisiunea judecătoriei prime.“

„Dacă comassarea nu se ordinează din acea causă, că posessiunea celor ce o cer nu face mĕsură legală, după suplinirea acestui defect se poate cere de nou.“

Parteniu Cosma: On. Casă! După §. acesta, în cestiunea de permisibilitatea comassării cu abatere dela cestiunea de permisibilitatea regulării se restringe dreptul de apelațiune, încât numai în acele casuri se admite apelațiunea la forul al treilea, dacă cele douĕ instanțe n'au decis asemenea.

Eu nu aflu aceasta restringere nici cu scop nici necesariă, mai vêrtos acum după ce s'au luat la cheia permisibilității și averea celor ce sûnt sub tutelă și curatelă.

Restringerea se motivează cu acea, că este un lucru foarte simplu, căci este vorba mai mult de calcul, prin urmare nu este lipsă de atâte apelațiuni; dar lucrul tot nu e așa simplu, precum se afirmă, pentrucă vin a se socotì atâte categorii de posessiuni, încât se vor ivì cestiuni de controversă, cari vor trebuì pertractate.

Dacă cestiunea aceasta ar fi atât de simplă, precum se afirmă acì, ar fi superfluă și una apelațiune, dar cum că nici comisiunea nu o a considerat de atât de simplă, dovedesce împregiurarea, că §-ful contemplează și casuri de acele, în cari forurile nu vor judeca asemenea, pentru cari casuri și admite apelațiunea la forul al treilea.

Domnii deputați din Transilvania ne întimpină totdeuna cu acea, că în Transilvania referințele sûnt atât de speciale încât la acele nu se pot aplica legile din Ungaria și anume mai vêrtos pentru acea, că acolo referințele sûnt mai neregulate decât în Ungaria.

Ei bine! Dacă referințele de posessiune din Transilvania sûnt mai neregulate decât cele din Ungaria, urmează logice, ca sĕ se admită cel puțin atâte apelațiuni în Transilvania cu referințele neregulate câte se admit în Ungaria cu referințe mai regulate.

In Ungaria după legea, la care s'a provocat însuși dl ministru în motivarea sa, adecă după §. 6 art. X: 1832 este admisă în asemenea cestiuni apelațiunea fără restringere; apoi tot dl ministru ḑice mai departe, că este lucru natural ca în cestiunile de regularea posessiunei sĕ se urmeze tot acele principii, cari au servit de basă la art. X §§. 6—10 din 1832/6.

Dreptacea considerând că eri s'a mai amplificat §. 6 cu adaugerea averei celor ce sûnt sub tutelă și curatelă, ceea ce nu era de prevĕḑut când s'a stilisat §. din cestiune; considerând în fine că constatarea averilor acestora prelângă confusiunile ce domnesc la noi în cestiunile de ereditate și de carte funduară, va da ansă la multe alegațiuni, 'mi iau voia a face un amendament pentru admiterea apelațiunei și la forul al treilea fără restringere. Amendamentul meu e următoriul:

„În alinea 3, după cuvêntul „tabla regească“ sĕ se pună următoriul test: „ear de acolo la Curia regească ca for suprem intra dominium,“ apoi celelalte cuvinte sĕ se elimineze, în care cas alinea întreagă ar suna așa:

Pe basa dechiarațiunilor partidelor și a datelor procurate tribunalul reg. decide asupra permisibilității comassării, care decisiune se poate apela la respectiva tablă regească, ear de acolo la Curia regească ca for suprem intra dominium.“

Bokross Elek referentul: On. Casă! Decisiunea adusă de Cameră ieri, ca posesiunea celor ce sûnt sub tutelă și curatelă sĕ se socotească la posessiunea celor ce cer comassarea, nu poate altera faptul, că pertractarea cestiunilor de comassare se referesce esclusiv numai la constatarea simplă numerică a cuantității de posessiune. Deci într'o atare cestiune decisiunea egală a douĕ instanțe este o garanțiă atât de perfectă pentru intregitatea procedurei încât e cu totul de prisos a mai sporì garanțiele judecătoresci încă cu o apelațiune și a mai provoca prin aceasta întârḑiarea procedurei. (Aprobări).

Rog deci pe on. Casă, sĕ primească testul comisiunei.

Presidiul: pune la vot testul comisiunei și se primesce, prin aceasta amendamentul deputatului P. Cosma cade.

Urmează

Capitlul IV.

Lucrările pregătitoare.

§. 9. După întrarea în valoare a decisiunei, care permite segregarea urbarială a pădurilor, pășunilor și trestișelor, proporționarea și comassarea sau după ce s'a făcut în această privință o împăciuire înaintea judecătoriei tribunalul reg. esmite un membru din sinul seu pentru conducerea și îndeplinirea lucrărilor pregătitoare, și acela procede în toate lucrările pregătitoare de regularea posessiunei din oficiu și independent.

Se primesce.

§. 10. Lucrările pregătitoare sûnt:

1. Referitoriu la segregarea urbarială a pădurilor pășunilor și trestișelor, precum și la proporționări:

a) *mĕsurarea și calcularea teritorială prin ingineriu a teritoriului ce formează obiectul regulării;*

b) *procurarea datetor și doveḑilor ce sûnt de lipsă în sensul legei pentru statorirea prestațiunilor urbariale și a cheiei de proporționare;*

c) *clasificarea și estimarea eventual necesariă;*

d) *autenticarea lucrărilor ingineriului.*

2. La comassări:

a) *statorirea esactă a hotarelor teritoriului de comassat;*

b) *mĕsurarea și calcularea teritorială prin ingineriu a posessiunei fie-cărui individ;*

c) *clasificarea și estimarea eventual necesariă;*

d) *autenticarea lucrărilor ingineriului.*

Dacă esistă vre-o mapă de mai înainte folosiveră despre posessiunea care formează obiectul regulării, proporționării sau a comassării și dacă părțile se învoiesc a o primì de basă, într'un asemenea cas o mĕsurare de nou nu este de lipsă.

Dacă într'aceeași comună deodată cu comassarea este în curgere și segregarea urbarială sau proporționarea, lucrările pregătitoare trebue făcute deodată și combinate.

Ugron Gábor: La partea a doua a §. 10, care se referesce la comassare, se ḑice sub litera *a)* „Statorirea esactă a hotarelor teritoriului de comassat.“ La aceasta propun eu sĕ se mai adaugă: mĕsurarea și calcularea prin ingineriu a întregului teritoriu.“

Motivul este, că e mai bine, dacă teritoriul se mesură mai înainte preste tot și numai după aceasta individualminte, pentrucă numai astfeliu poate fi mesurarea esactă și se poate constata cu siguritate esacttțatea mesurării parțiale în cadrul mesurării generale.

Bokross Elek: Propunerea lui Ugron nu alterează întru nimic sistema paragrafului, conține însĕ dispositiuni prea speciale despre afacerile ingineriului, cari aparțin mai mult instrucțiunei generale ce se va emite în această privință, deci este superfluă; voiu sĕ fac însĕ și eu o propunere reclamată de propunerea baronului Kemény Kálmán primită eri și anume propun:

„In §. 10 după litera *a)* a punctului prim sĕ se pună sub litera *b*): „mĕsurarea și calcularea prin ingineriu a parcelelor de pămênt de printre păduri ce vor fi luate în schimb și a imobilelor (§. 8) oferite în locul acestora. In cas dacă se primesce acest punct nou va fi în loc de pct*b)* punct *c)*, în loc de punct *c)* punct *d*), în loc de punct *d*) punct *e*).“

Presidiul: pune la vot aceste trei propuneri și se primesc. (Va urma).

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Baia-mare, în Iunie.*) Cetind corespondența Dvoastre din Satu-mare dto 24 Maiu a. c. am trebuit sĕ ḑic, că descrie cu colori prea palide — iertați'mi espresiunea — cele petrecute aici. Am vĕḑut, că n'ați luat însuși notiță despre aceea, ce s'au făcut aici în privința ortografiei. Dar de sigur Vĕ veți fi umflat de rîs sau doar v'ați indignat, când ați cetit în „Observatoriulu“ din Sibiiu protestul Satumărenilor adresat la Academia română din Bucuresci. Auḑi acolo! veți fi ḑis, de unde sĕ vină lumina în cele naționale! Cine sĕ'i învețe pe Alecsandri, Hasdeu, Maiorescu etc. etc. frumsețea și logica limbei române! Dvoastră dle Redactor, sciți poate numai așa în genere despre starea nefavorabilă a Românilor din părțile noastre. Dar sĕ aveți bunătate sĕ mĕ lăsați pe mine sĕ Vĕ spun mai de aproape, cum stăm noi aici.

În părțile noastre pe aici cu durere vede omul cu inimă română, că poporul românesc dă și înaintează pe calea desnaționalisărei, și încă din causa și nepĕsarea păstorilor proprì, a preoților români. Preoții români greco-catolici de pre aicea, cu puțină onorifică escepțiune, nu se îngrigesc de instrucțiunea națională, nu observează în biserici ritul oriental, nu poartă matriculele în limba română, nu dau estrase în altă limbă decât în cea ungurească, nu vorbesc și nu corespund nici între sine românesce nici chiar în familiile propri, căci mai la nici unul nu sciu copiii românesce, apoi de cetit ceva în limba românească nici pomană! căci nu afli în casele lor nici un călindariu românesc, ci afli „Pesti Naplo“, „Magyar Állam“ (foaie ultramontană sau ultrapapistășească), „Magyar Korona“, „Magyar Bazar“, „Zőld őrdőg naptára“ și altele de aceste câte îți place, precum și fructele literaturei maghiare.

Preotul din Satu-mare ține liturgia în limba rusească și românească; el predică însĕ numai ungurescе (!), deși biserica e română („Oláh templom“). Protocoalele și corespondențele curatoratului, deși membri sûnt în cea mai mare parte Români, se fac chiar și către ordinariatul din Gherla ungurescе! Profesorul de limba română și de religiunea greco-catolică la gimnasiul de stat din Satu-mare învață limba română și religiunea după manuale *maghiare*, căci deși scolarii sûnt mai toți fii de preoți români, ei totuși nu sciu românesce.

Scoala *românească* din Satu-mare este numai de batjocură, căci în ea românesce *nu* se învață de loc. Docentele încă vorbesce numai *ungurescе*, deși e Român și a învĕțat românesce ca copil.

Peste tot trebue sĕ vĕ comunic cu durere, că a vorbì românesce în părțile noastre nu se ține de bun ton; numai servitorii și proletarii nu sĕ vorbească limba frumoasă, pe care altcum o vorbesc atâtea milioane de Români. Ca un esemplu trist Vĕ pot memora, că protopopul Bilț de aici are trei fete, dintre cari nici una nu scie un cuvênt românesce, cu toate că și mama lor e fată de preot român. Cum sĕ se și poată altmintrea la astfel de crescere antinațională. Cercetându-mĕ pe timpul când fu denumit Szabo de episcop la Gherla, un protopop român din țara Oașului, care încă a aspirat la episcopie și care se lăuda, că are un nepot în armata română, el aduse înainte, că dênsul deși ține „P. Naplo“ „Magyar Állam“ și „Magyar Bazar“ pentru fetele sale, tot încă nu'și mai cetesce denumirea de episcop.

Apoi sĕ nu'ți stee mintea în loc, când veḑi ce soiu de Români îndrăsnesce a voì sĕ pună la cale lumea românească în privința ortografiei. Nesce oameni cari, când se întâlnesc vorbesc ungurescе, deoarece abia sciu vorbì românesce, sĕ pun și trimit un protest în contra unui sistem ortografic, stabilit în comisiunea Academiei române din Bucuresci de către cei mai mari genii români: *Alecsandri, Hăsdeu, Maiorescu,* fiind acestia spriginiți mare parte acum chiar și de dl Baritiu, care încă a fost în acea comisiune și a primit sedilele și celelalte semne. Dar d-nul Baritiu, care are oare care influință la greco-catolici, de ce nu scrie și în foaia sa *„Observatoriulu“* cu ortografia aceea, pentru care și dlui a votat în Academia din Bucuresci? Precât am vĕḑut din gazete, numai despre **u** final (scurt) și despre **é, ó** (**ea, oa**) se va mai desbate în anul viitoriu; toate celelalte, cu deosebire semnele (sedilele, scurtările, circumflecsul) s'au primit definitiv cu concursul și a dlui Baritiu. Acum dl Baritiu ca academic ar trebuì sĕ premeargă cu esemplu bun, ca sĕ ne unim cu toții tot mai mult în ortografie, și sĕ nu mai fim de risul lumei cu atâtea feliuri de scriere. La ce sĕ nu primim cel puțin aceea, ce a decis deja Academia din Bucuresci? Atunci ne am apropia tare de majoritatea din România, unde tot nu se vor mai întoarce dela sistemul cu semne îndĕrĕt la cel Ciparian până e lumea: mai curênd curge Dunărea îndĕrĕt! N'am vĕḑut nici carte nici gazetă din România scrisă după Cipariu. Dar așa merge: tot strigăm sĕ ne unim în ortografie, și apoi tot noi nu vrem sĕ facem concesiunile de lipsă, ca sĕ ne apropiem cel puțin unii de alții. Oamenii nostri de aici se uită d. e. la *„Observatoriulu“* dlui Baritiu și la *„Gazeta Transilvaniei“* a dlui Muresianu, și dacă vĕd că acestia remân morțiș pe lângă Cipariu și nu vreau sĕ scie de sistemul semnelor, nu primesc nici ei scrierea celor din România, ba se pun sĕ facă ei înșiși nisce sisteme de rîs, bunăoară ca a părintelui Marcu din Satu-Mare.

Dar V'am ocupat de sigur deja prea mult loc în stimatul organ. N'am putut sĕ mai tac și sĕ nu-mi vĕrs amărăciunea odată mai din adins asupra stărilor nespus de triste, care se găsesc pe aici și din vina mai cu samă a așa numiților „conducĕtori“ se desvoaltă tot mai spre rĕu.

P. . r . . . u

---

*) Intârḑiată pentru lipsă de spațiu. — Red.

Varietăți.

* (Maial). Dela Brad primim sub 23 Iunie următoarele: Tinerimea studioasă dela gimnasiul inferior rom. gr. or. din Brad, abia după decurgerea unui restimp de patru ani, devenì earăși în plăcuta posițiune de a'și serba petrecerea sa de primăvară numită „Maial“ carea avu loc în 21 Maiu a. c. Spesele arangiărei și ale musicei, le a suportat tinerimea studioasă în frunte cu corpul didactic. Ofertele marininimoase însĕ, până la ultimul cruceriu, s'au adaus nestirbite la capitalul bibliotecei gimnasiale. Și fiind timpul nefavoritoriu, petrecerea a fost destul de animată și cercetată participând la dênsa mai toată inteligența din loc și din giur, promovênd astfel binele comun, fondul bibliotecei, spre care scop au contribuit următorii p. t. d-ni: Teodor Pop adv. 5 fl., Simeon Piso pretore 2 fl., Leopold Brady subpretore 2 fl, Gerasim Candrea 2 fl., Dr. Stefan Erdelyi 2 fl., Ladislau Pop 2 fl., I. Darvas 2 fl., Sigismund Borlea adv. 1 fl., Nicolau Henț 1 fl. I. Dercsényi 50 cr., M. Dirina 1 fl., N. Márton 1 fl., L. Ko-

vács 1 fl., S. Piczeg 1 fl., I. Pop 1 fl., P. Häring 1 fl., I. Cutean 2 fi., I. Mendel 1 fl., Nicolau Fugata 2 fl. F. Wilhelm 1 fl., I. Rus 1 fl. Sz. István 1 fl., K. Sándor 1 fl., S. Otto 1 fl., G. Kopos 1 fl., I. Roman 1 fl., L. Perian 2 fl., I. Perian 2 fl., A. Baternay 1 fl., N. Buretz 1 fl., N. Klausmann 1 fl., G. Irimia 1 fl., Un anonim 1 fl. 20 cr. Suma totală 46 fl. 70 cr. v. a., pentru carea din partea muselor, onor. contribuenţi, prin aceasta li se esprimă cea mai călduroasă cordială mulţămită. Esprimând însĕ acestora profunda mulţămire, cu părere de rĕu trebue sĕ amintesc, că deşì petrecerea a decurs în cea mai bună şi amicabilă armonie, domnind buna înţelegere şi stimulaţiune în întreg publicul participant, totuşi, din simplul incident că tinerimea studioasă, înainte de plecare poate la dispoşiţiunea profesorului de cant, căci în programă era staverită altă poesie, au intonat vre-o câte-va strofe din „Deşteaptăte Romane“, un corespondent anonim din loc, noue însĕ prea bine cunoscut, 'şi-a luat ansă a publica în ḑiariul „Hunyad“ Nr. 24 vre-o câte-va rênduri, prin cari din incidentul supramenţionat, face cele mai nebasate şi maliţioase deducţiuni şi insinuări, despre spiritul în care s'ar cresce înocenta tinerime a institutului din loc. Nu trebuesc multe combinaţiuni nici cugetare mai îndelungată pentru de a putè scì ce a intenţionat amicul şi corespondentul nostru. I mulţămim deci amicabil pentru buna voinţă arĕtată sub masca anonimităţii. Ne remâne însĕ consciinţa curată şi liniscită că deducţiunile şi însinuările făcute cu aceasta ocasiune, sûnt lipsite de ori ce basă şi ca atari sûnt numai eflusul unei intenţiuni maliţioase. Aceasta o pot scì şi on. cetitori ai ḑiariului „Hunyad“ tot din corespondenţele acetui anonim apĕrute în ḑiariul desmenţionat în mai multe rênduri însĕ cu totul de alt înţeles, căci prin acela însuşi 'şi-a esprimat bucuria pentru buna armonie ce domnesce între toţi locuitorii acestor ţinuturi, şi în specie despre ţinuta laudaveră a corpului didactic.

Brad, 23 Iunie 1880.

G. Părĕu,
profes. gimnas.

* (Strămutare de têrg). Têrgul de ţeară în Merghindeal, care până acuma se ţinea vara în *27 Iulie n.*, pe viitoriu se va ţinè în *25 August* c. n. şi i va premerge un têrg de vite de 2 ḑile.

* (Producţiunea) ce a arangiat-o Dumineca trecută societatea sodalilor români din Braşov a atras după cum ne spune „Gazeta Transilvaniei“ pe mulţi amici ai progresului meserielor între Români şi trebue sĕ constatăm, că succesul ce l'au dobêndit membrii societăţii de astădată a fost cât se poate de bun, ba dacă considerăm cât de tineră este încă numita societate şi că aceasta a fost abia a treia producţiune a ei, succesul îl putem numì chiar neasteptat. Sodalul dl D. Budea a rostit mai ântâi cuvêntul de deschidere, în care arată marile foloase ce le are cultivarea industriei pentru Români ḑicênd, că prin mijlocul inteligenţei a moralităţii şi a activităţii se poate împămênteni industria mică şi la Români, ridicând bunăstarea lor individuală şi naţională; avêntul ce l'a luat industria în Francia şi Italia este a se mulţămì inteligenţei meseriaşilor lor; pretutindeni societatea se îngrijesce pentru cultura şi spriginirea meseriaşilor. În fine apelează la public ca sĕ încurageze societatea sodalilor români de acì şi bineventându'l cere o indulgentă apreţiare a producţiunei. După acest discurs care a fost viu aplaudat s'a esecutat celelalte puncte ale programei. Chorul condus de d. prof. Frank 'şi-a deslegat problema spre mulţămirea generală, asemenea a fost aplaudate declamaţiunile cu deosebire aceea a sodalului Opriu. După producţiune s'a deschis jocul cu „Hora“.

* (Un ḑiar militar român). Până acum eşia în România numai *„Monitorul oastei“*. Dela 1 Iulie n. apare cu autorisaţia ministeriului român de resboiu *„Ostaşul“*, jurnal militar redigiat de S. P. Scheletti, L. Colonel de infanterie.

* (Un tun minunat). Un tun care poate trage 5000 focuri în treisprĕḑece minute a fost încercat decurênd la Washington. Tunul Gardner, numit astfel după numele inventatorului seu, este o bucată de tun mecanic ca tunul Gatling. El se compune din douĕ tuburi de oţel turnate în aramă. Acest tun e destinat a înlocuì un oare-care numer de pusci şi a trage mai repede şi cu mai mult temeiu. Este probabil că acest tun nu va duce cu siguritatea puscei însĕ bine servit, el trebuie sĕ producă stricăciuni mari într'o linie sau coloană de infanterie în mişcare. Calibrul seu este de $^{45}/_{100}$ degete şi cartuşele sûnt aceleaşi ca şi cele dela pusci. Încărcarea este de 70 grame de iarbă şi giuleaua cântăresce 405 grane. Acest tun este aşeḑat pe un mic drig de companie, şi e destul de uşor pentru a putè fi tras de doi oameni. Lungimea totală a tunului nu e decât de patru picioare. Se poate trage 500 focuri pe minută, această repeḑiciune de tragere neavênd de limită decât timpul necesar pentru a încărca tunul. Dacă aborul ar putè servì de forţă motrice acestui tun şi dacă s'ar putè încărca destul de iute, atunci nu s'ar putè spune unde s'ar oprì numerul descărcărilor. O cutie în formă turtită e pusă la partea posterioară a tunului; ea primesce mai multe blocuri, conţinênd fie-care 20 cartuşe; această cutie cuprinde vre-o cinci-ḑeci de cartuşe; prin învêrtirea unei manivele, cartuşele se strecoară într'nn fel de canal, descărcate şi cartuşele arse sûnt asvêrlite afară şi cad sub tun; 5000 focuri au fost trase în trei-spre-ḑece minute, schimbându-se la manivelă trei oameni.

* (Hemeiul), semenat, grigit şi crescut în Ardeal, cu deosebire în giurul Sighişoarei, trămiţêndu'l ministrul reg. ung. de comerciu la Altenburg spre producerea de bere, s'a aflat de foarte bun şi chiar de aceeaşi cualitate bună, ca şi hemeiul din Bohemia.

* (Calea ferată) pe lângă Someş a început a se lucra. După cum ne spune „Kelet“, în 29 Iunie lucrurile de tratare s'au început cu energie în comunele Bonţida, Kis-Jenő şi din pădurile satului Guga baronul Pavel Bethlen transportează mereu lemnele pentru clădirea podurilor de lipsă.

* (Descoperire curioasă). Sciri din Atena anuncie o descoperire curioasă. Nisce cufundători dela Egine cari se ocupă cu pescuirea bureţilor ar fi găsit în earna trecută, pescuind în insula Delos la o adâncime de vr'o 15 metri, un cal de aramă de mărime naturală, şi ca probă despre descoperirea lor, ar fi scos la mal copita dela un picior de dinapoi. În Aprile trecut, ei au scos din nou la suprafaţă unul din picioarele patrupedului. Se pare că acel cal poartă şi un călăreţ.

* (Contra albinelor). Mijlocul cel mai bun şi foarte simplu contra împunseturilor de albine, vespi etc. este pre lângă spirtul de Salmiac, fluiditatea, carea se nasce în pipe de tăbac, băgăul, şi scrumul. Fumătorii de ţigări pot întrebuinţa aceea parte din ţigară, carea se ţine în gură şi prin aceasta devine umedă. Aceste toate se pun sau se storc în rana pricinuită prin înpunsetură şi durerile numai decât încetă şi umflătura nu se desvoaltă de loc. Acest medicamant e cu atât mai lesne, cu cât împunsul (rănitul) dacă nu este singur fumător mai totdeauna află pre fumători în giurul seu, sau cel puţin în apropiere, din a cărui pipă sau ţigară îşi poate câştiga leacul dorit.

* (Etatea animalelor). Un urs ajunge vêrsta de 20 ani, un câne nu trăesce mai mult de 20 ani; un lup tot 20 ani, o vulpe dela 11—16 ani. Leii ajung o vêrstă foarte înaintată; un asemenea leu cu numele *Pompey* ajunse etatea de 70 de ani. Vêrsta de mijloc a pisicelor e de 14 ani. Epurele, dela 7—8 ani. Elefanţii ajung vêrsta de 400 de ani. Porcii ajung până la 30 ani: Rinocerul din contră trăesce numai 20 de ani. Un cal ajunse odată etatea de 62 de ani, dar ei trăesc mai cu seamă dela 20—25 de ani. Cămilele trăesc până la 100 de ani, şi cerbii trăesc mult, oile din contră trăesc vr'o 10 şi vaca până la 15. Naturalistul Cuvier crede că o balenă ajunge vêrsta de 100 ani. Delfinii trăesc 30 de ani. În Viena murise un vultur în vêrstă de 104 ani. Lebedele trăesc până la 300 de ani. Un Engles cu numele de Mallerton posedă un schelet de o lebedă, care ajunse vêrsta de 290 de ani. Şi pelicanii ajung o vêrstă mare. Asemenea s'a vĕḑut o broască ţestoase de 107 ani.

* (O esplosiune horibilă) s'a întêmplat în 5 Iulie n. în Londra cu prilegiul aşeḑărei unor ţevi noue de gaz. Se ḑice că a fost ca un cutremur de pămênt, în urma cărui s'au demolat foarte multe case, multe strade fură îngropate, nenumĕrate feresti sdrobite, o mulţime de oameni vulneraţi. Mulţi oameni omoriţi, carĕ şi cai nimicite fără de a se putè afla cel puţin vre-o urmă de ei.

* (Catedrala din Colonia). După un jurnal german se va ţinè în 4 Septemvre o serbare spre aducerea aminte de terminarea acestei catedrale. La această serbare va lua parte împĕratul Germaniei dinpreunnă cu toţi principii germani.

Raportul general

al societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ asupra stării sale la încheierea anului scolastic 1879/80.

Elevii institutului Adreian convinşi, despre foloasele aduse preste tot de societate, şi în special convinşi despre valoarea bunelor ocasiuni ce le ofere societatea mai ales clericilor întru deprinderea împlinirii datorinţelor ce-'i aşteaptă în viitor, unde învĕţând şi poveţuind au de a trăì într'o societate neîntreruptă, conform statutelor lor sĕ constituiră şi în anul acesta în societate.

Această constituire fiind adusă la timpul sĕu cunoscinţii publice, credem că, calea cea mai potrivită de legitimare pentru sporiul făcut sub descursul acestui an scolastic este: a'l supune pre acel modest pas de progres aceleiaşi opiniuni publice, şi aceasta cu atât mai vêrtos cu cât ne o impune şi datorinţa de membrii ai acestei corporaţiuni, şi cu deosebire împregiurarea că, această procedere ar fi poate unicul semn de recunoscinţă respective unica recompensă pentru acei binefăcĕtori cari au spriginit cu deosebite mijloace promovarea intereselor şi scopul societăţii noastre.

Societatea de lectură „Andrei Şaguna“ povĕţuită prin deosebitul zel şi tact al preşidentului sĕu, al dlui profesor seminarial Dr. D. P. Barcian, a făcut un pas de înaintare senţit în viaţa ei. Biblioteca societăţii, carea la începutul acestui an scolastic a constat din 942 opuri în 1357 volume, la încheierea lui constă din 1024 opuri în 1477 volume, prin urmare diferinţa aceasta de 82 cărţi în 120 volume, este un semn destul de învederat al prosperării societăţii în această direcţiune. Cu durere vom sĕ observăm înse aci perderea unor cărţi ale bibliotecei în numĕr de 11 sub durat'a trecutei vacanţă de vară. Ba o măhnire sufletească trebue sĕ producă acest încident în fiecare individ binesĕnţitor faţă cu societatea noastră, sciind că cestiunea aceasta rĕmasă încă până astăḑi o problemă nedeslegată în şedinţele ei.

Accentuându-o aceasta însĕ nu renunciăm la nădejdea de a se lămuri lucrul şi a se refuì sau mai bine ḑis restituì societăţii dauna avută; ba sûntem chiar încredinţaţi despre întregirea bibiotecei cu carţile perdute, respective în preţul lor dela părţile vinovate eventual dela comitetul provisor de pe acel timp.

In legătură cu mijlocul de prosperare şi cultură mai sus indicat, pe lângă aducerea celei mai osebite mulţămite deosebiţilor domni redactori, cari au avut maranimositatea a ne tremite gratuit jurnalele redactate de dênşii, şi la a căror dovedită bunăvoinţă cuteḑăm a conta şi în viitor, vom se aducem la plăcuta cunoţcinţă a onoratului public român, că această societate a avut la disposiţiune un numĕr destul de însemnat de foi, parte gratuite după cum amintii parte abonate pe lângă tacsa ordinară, afară de jurnalul german local „Tageblat“, carele mulţămită dlui redactor al acestuia, ne venì şi în decursul anului deja încheiat cu preţul jumĕtate.

Dintre jurnalele venite la adres'a societăţii noastre, în numer de 22, unele sûnt din patrie ear altele afară de patrie, unele de coloare literară şi didactică, ear altele politică şi umoristică. Toate însĕ au fost neşce isvoare cari au stĕmpărat setea celor însetaţi, şi prin aceasta nutrindu'i le-au mărit prea avutele isvoare de cunoscinţă.

Ca un resultat al acestor mijloace, respective a cetirii cărţilor de bibliotecă, precum şi a jurnalelor de deosebit cuprins ar fi productele scrise ale societăţii, şi aceasta cu atât mai vêrtos cu cât scopul ei culminează în acest punct.

Societatea dar avênd în vedere acest scop sublim, adecă scopul de a se deprinde în elaborarea şi desvoltarea temelor de deobit înţeles şi a se perfecţiona în lucrări mai ales din sfera pedagigică-teologică, a pus la disposiţia membrilor ei 8 nri ai foiei întitulate „Musa“. Ce e drept un numĕr cam neînsemnat acesta, însĕ pe cât de neînsemnat pe atât de bogat în spiritul materiei cuprinse în tr'ênsa.

Causa neaparenţii mai multor nri însĕ nu este de a se căuta în lipsa de zel sau mai bine ḑis, în lipsa de material, ci în lipsa timpului fisic, care fu ferit dela disposiţiunea membrilor societăţii noastre, prin cunoscuta împregiurare că, prelegerile din încidentul morbului de ochi sau sistat şi aşa a urmat cu totul pe neaşceptate încheierea anului scolastic şi cu ea, pentru anul acesta, şi încheierea activităţii societăţii noastre carea are încă o dosă bună a materialului menit penuru foia sa neindus încă în acea.

Pe când se poate reflecta cu oarecare nemulţămire la punctul de mai sus pe atunci în privinţa numerului şedinţelor sub decursul acestui an, 27 la numĕr, trebue se fim cu o deplină satisfacţiune sufletească şi încă cu atât mai tare cu cât în acele şedinţe s'au pertractat lucruri de cea mai mare însemnătate pentru viaţa ulterioară a membrilor ei, desbătêndu-se cu cel mai viu interes, cestiuni regulătoare, cuvêntări, declamaţiuni, probe de sinoade parochiale, alegeri de învĕţători, presbiteri şi altele, cari toate ne îndreptăţesc a ḑice, că în această parte societatea a corespuns pe deplin scopului chemărei ei. Dintre atinsele şedinţe una a fost de constituire, una publică cu ocasiunea presării marelui ei patron, a fericitului Andreiu, una estraordinară şi 24 ordinare, dintre cari cea de constituire sub conducerea dlui profesor seminarial Dr. N. Maier, ear celelalte, afară de 3 ţinute sub presidiul vice-presidentului, toate presidiate de conducĕtoriul societăţi de P. O. D. Dr. P. Bărcian.

O frumoasă caracteristică a zelului şi activităţii societăţii noastre sub duratele şedinţelor ce ni se oglindează în numĕrul concluselor sale, cari, deşì s'a încheiat anul aşa curênd, totuşi se urcă lă cifra de 94, dintre cari unele se rapoartă la regularea afacerilor ei, ear altele la arĕtarea mijloacelor de progres şi prosperare.

In privinţa stărei bănesci, societatea pe lângă spesele ocurente, procurarea unor cărţi în preţ de preste 50 fl., prenumĕrarea celor vre o 7 jurnale şi altele, totuşi faţă cu anul trecut are un plus de 8 fl. 89 cr. care este adaus la capitalul de 83 fl. 20 cr. din anul trecut şi estmod formând cifra de 92 fl. 09 cr. v. a. cu un minus de 2 fl. 46 cr. cari sûnt disponibili la mâna comitetului provisor, este elocat spre fructificare la institutul de credit şi economii „Albina.“

Altcum capitalul acesta, care formează cassa societăţii se poate vedè mai bine subtrăgênd erogaţiunile de 144 fl. 17 cr. ale acestui an, din percepţiunile constătătoare din cifra de 236 fl. 26 cr.

Eată dar starea societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ cu sfêrşitul anului scolastic 1879/80.

I. Marian, notariul şedinţelor. *Gerasim Sêrb,* vice-preşedinte.

Laudabila redacţiune a „Telegrafului Roman“ 'mi a substernut în 2 Iulie a. c. o colectă de 127 fl. v. a. făcută pentru ajutorarea locuitorilor din Bungard daunaţi prin focul din 8 Maiu a. c.

Ordinând cu mandatul din 7 a l. c. Nr. 5305 înpărţirea acestor ofrande îmi iau tot de odată voia în numele daunaţilor a'mi esprima mulţămită atât laudabilei redacţiuni cât şi marinimoşilor contribuenţi.

Sibiiu în 8 Iulie 1880.

în absenţa dlui vice-comite.

Tobias,
proto-notariu.

Bursa de Viena şi Pesta

din 8 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109 60	109.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.25	100.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.75	88.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.50	126.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.80	95.
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.—	94.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.50	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.—	94.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.60	72.60
Datorie de stat în argint	73.55	73.50
Renta de aur austriacă	87.45	87.75
Sorţi de stat dela 1860	133.25	134.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	827.—	830.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	278.90	280.—
Acţiuni de credit austr.	263.25	265.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	114.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemţesci	57.70	57.70
London (pe poliţa de trei luni)	117.65	117.70

Economic.

Sibiiu 6 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9; grâu sĕcăreţ fl. 6.50—7.50; sĕcară fl 5.10—5.40; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 3.60—4.. Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 2.30--2.50; Semênţă de cânepă fl. 7--7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraş, 2 Iulie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 9.—9.50; grâu sĕcăreţ fl. 7—8.; sĕcară fl. 6—6.40; orḑ ——. ovĕs fl. 3.60—3.80; cucuruz fl. .5—5.50; mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. 30—35; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 6—7. cartofi (vechi) cu fl. —.—.4—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. 39—42; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. —80—; cânepă fl. 30—40; sĕmênţă de in fl. ———; săpun fl. ——; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr carne de miel 32 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul a fost bine cercetat.

Arad, 3 Iunie n. Pro hectolitră: grâu fl. 9—10.25; sĕcară fl. 9; orz fl. 7.50; cucurăz fl. 6.20—6.30; Spirt *en gros* fl. 33; *en detail* cu fl. 33.75 - 36 per 100 litre %. Nici têrgul de sĕptĕmână, nici cel anual de vară n'au fost cercetate pentrucă oamenii chiar pe timpul acesta sûnt ocupaţi cu toate lucrurile de câmp, mai cu samă după ploile de mai nainte, prin cari au fost împedecaţi dela toate lucrurile.

(Foamete în Persia). Din causa relei recolte din anul trecut a isbucnit în câteva provincii şi mai cu samă în provincia Azer-Beidşan, foamete şi miseria cresce din ḑi în ḑi. In ultimele trei luni au murit de foame în numitul district peste 500 oameni. Preţul grânelor s'au urcat aşa de mult, încât cei seraci nu mai au nici un alt mijloc de hrană, decât earba şi rădĕcini de diferite plante. Guvernul central ar avè buna intenţiune de a ajuta, dar pe de o parte sûnt comunicaţiile foarte defectuoase, ear pe de alta autorităţile locale sûnt neoneste şi astfel s'a întêmplat adese ori, ca ele sĕ subtragă o mulţime de grâne, trimise pentru asemenea scop.

In urma unor asemenea întêmplări, au isbucnit la Trebis turburări serioase. Poporul a venit în masse înaintea palatului administrativ în care locuesce chiar Prinţul moştenitor, care este actualmente guvernatorul provinciei Azer-Beidşan, cerêndu'i într'un mod brusc pâne. Cu această ocasiune poporul în furia lui înjurà pe prinţul şi aruncà cu pietrii spre ferestrele palatului. Deşì s'a reuşit a se restabilì ordinea, totuşi turburările şi escesele s'au repetat mai multe ḑile. Mai violent s'a manifestat furia poporului contra celui mai înalt funcţionar al districtului Mundşi-Badşi, care este reu vĕḑut din causa lăcomiei sale. El murì deodată fără a se cunoasce motivul acestei grabnice morţi.

Pentru a restabilì liniscea, s'a trimis în districtele bântuite de foamete un nepot al Regelui, anume prinţul Aga Bedşih Ulah Midza, aducênd cu dênsul cuantităţi mari de grâne pentru a le împărţì unde e lipsa mai mare.

Chiar în capitala Teheran unii din comercianţi s'au încercat de a urca preţurile obiectelor de hrană, desì nu era absolut nici o necesitate. Guvernatorul, Prinţul Naib Es-Salamed, a curmat repede aceste încercări. El facu o primbare prin acel bazar unde brutarii şi măcelarii au cerut preţuri mai mari, şi fie-căruia din acestia a pus sĕ i se tae vêrful urechilor, — după care îndată s'au redus toate preţurile earăşi la starea lor normală.

(Situaţia agricolă) în Francia este tot favorabilă; cu toate aceste pretutindeni este trebuinţă de căldură pentru a înlesnì coacerea grânelor.

(Recoltele în Germania). Lumea a început a se preocupa de starea recoltelor în Germania. Ministrul agriculturei din Prusia a trebuit sĕ întreţină Europa cu starea lucrurilor. Raporturile n'au sosit încă în numĕr suficient, a dis el, însĕ în genere semĕnăturile de vară sûnt mulţămitoare. Grâul e bun, sĕcara e rea, o bună recoită de cartofi se prevede. Guvernul posede în ori ce cas mijloacele necesare pentru a ferì miseria şi va mai cere şi altele de va fi trebuinţă. Europa a găsit rĕspunsul evasiv.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Aug. şi 30 Sept. imob. rĕmasului după Ileana Cosma în Joaj (trib. Deva); în 19 Iulie imob. lui Alecsandru Nagy în Sânmicloş (judec. cerc. Székelyhid); în 16 Iulie imob. lui Toader Indrea în Gaura (judec. cerc. Şomcuta mare); în 7 Aug. şi 7 Sept. imob. lui Stefan Veres în Közepajta; în 7 Aug. şi 7 Sept. imob. rĕmasului după Agneş Gazda în Angheluş; în 22 Iulie imob. contesei Rosalia Miko în Miko Ujfalu (judec. cerc. Sângiors); în 29 Iulie şi 30 August imob. lui Petru Lean în Mesteacăn (judec. cerc. Baia de Criş); în 19 Aug. şi 21 Sept. imob. lui Stefan Kalo în Oşorheiu (trib. Cluj); în 26 Iulie imob. baronului Sigismund Szentkereszty în Tuşnad (trib. Cicsereda); în 29 Iulie imob. lui Ioan Czinczi în Şucătfalĕu (trib. Oşorheiu); în 17 Iulie imob. lui Ladislau Bartha în Boroşneul mare (judec. cerc. Sângiors); în 12 Iulie şi 14 Aug. imob. lui Mihăilă Bojan în Ghirbo (trib. Alba-Iulia); în 14 Iulie imob. lui Carol Horvath şi soţi în Oşorheiu (judec. cerc. Gherla); în 23 şi 24 Iulie imob. ţinĕtoare de massa concursuală a lui Iosif Hadnagy în Dalnoc şi Leţfalĕu (trib. Oşorheiu); în 15 şi 16 Iulie imob. rĕmasului după Toader Griga în B. Tiha şi B. Bistriţa (jud. cerc. Năsĕud); în 16 Aug. şi 16 Sept. imob. Mariei Baranyai în Orăştie; în 7 Aug. imob. lui Nicolae Valea în Coşa (tribun. Deva).

Nr. 80—1880. 3—3

CONCURS.

Deschiḑênduse un post de învĕţător la scoala normală (primară) din Braşov, se escrie concurs pentru ocuparea lui, cu terminul până în 15/27 August 1880.

Cu acest post este împreunat în anul prim de serviţiu, salariul anual de 300 fl. v. a. în următorii doi ani salariul anual de 400 fl. v. a. eară de aici înainte, după ce va produce atestatul de cualificaţiune, salariul de învĕţător definitiv de 500 fl. v. a. la carele după serviciu de 10 ani se adaugă decenalie de 100 fl. v. a. şi la 20 ani de 200 fl. v. a.

Învĕţătorii aplicaţi la acest institut au drept de pensiune conform statutelor fondului de pensiune.

Dela concurenţi se cere:

1. Sĕ fie Români de naţionalitate şi de religiunea gr. orientală;

2. Sĕ producă testimonii, că au absolvat cel puţin 6 classe gimnasiale cu succes bun şi pedagogia, cei cu 8 classe gimnasiale se vor preferì;

3. sĕ cunoască prelângă limba maternă şi limba maghiară şi germână;

4. sĕ producă testimonii despre purtarea lor politică şi morală;

5. sĕ producă testimoniu medical, că sûnt sănĕtoşi.

Recursele instruite conform condiţiunilor de sus sĕ le adreseze concurenţii Eforiei scoalelor rom. gr. or. din Braşov.

Braşov, 20 Maiu 1880.

Eforia scoalelor centrale române gr. or.

Nr. 87—1880. 3—3

CONCURS.

La scoala comercială publică română gr. or. din Braşov a devenit vacant un post de profesor pentru sciinţele mercantile.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termin până la 15/27 August a. c.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor către subcrisa Eforie scolară instruite cu documentele:

a) că sûnt de naţionalitate română şi de religiune gr. or;

b) că au purtare politică şi morală bună;

c) că sunt sănĕtoşi: şi

d) că, în sensul Statutului organic al Metropoliei române gr. or. din Ungaria şi Transilvania, şi al regulamentului provisoric al Archidiecesei transilvane pentru esaminarea Candidaţilor de profesură la scoalele secundare române confesionale au absolvit vreo Academie comercială din patrie (Austro-Ungaria).

Salariul pentru acest post este în anul prim (de probă) 700 fl. v. a. După ce va depune Candidatul esamenul de profesură prescris de lege va obţinè salariul anual sistemisat cu 800 fl. v. a. cu prospect de înaintare la timpul seu în 900 fl. v. a. şi cu drept de pensiune.

Braşov în 7/19 Iunie 1880.

Eforia scoalelor centrale române gr. or.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

[43] 1—12

Antonie Novotny
în Timişoara.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,
fabrică de maşini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 pănă 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 5

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76. Sibiiu, Marţi 1 Iulie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Atragem

atenţiunea pl. t. dd. pe cari îi privesce asupra hotărîrilor cons. următoare:

Nr. 1988. *B.*

Prin aceasta se aduce la cunoscinţa candidaţilor de preoţie, că esamenele de cualificaţiune se vor ţinè şi în anul acesta dela 25—28 August c. vechiu.

Cererile pentru admitere la acest esamen, instruite conform regulamentului sinodal din a. 1873. §. 3., sûnt a se substerne aici cel mult pănă la 31 Iulie a. c.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan.

Sibiiu, 28 Iunie, 1880.

Nr. 1987. Scol.

Prin aceasta se face cunoscut candidaţilor de învĕţători la scoalele poporale şi capitale din archidiecesă: că esamenele de cualificaţiune se vor ţinè şi în anul acesta dela 25—31 August c. vechiu.

Cererile pentru admitere la acest esamen, instruite în înţelesul Regulamentului sinodal din 1873. §§. 2 şi 3, sûnt a se substerne aici cel mult pănă la 1 August, a. c.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan.

Sibiiu, 27. Iunie, 1880

Nr. 2081. Scol.

Provocare.

Stipendiaţii din fondurile archidiecesane sûnt prin aceasta provocaţi, ca pănă la 15/27 Iulie a. c. sĕ se legitimeze despre sporiul făcut în studii şi despre purtarea morală prin substernerea testimoniilor scolastice de pre semestrul al II-lea, căci altcum li se vor sista stipendiile pe anul scolar următoriu.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan gr. or.

Sibiiu, 27 Iunie, 1880.

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Iunie.

Periodul dietei unguresci fiind aproape de sfêrşit partidele maghiare din Ungaria se luptă nu numai pentru a'şi asigura esistenţa, ci şi pentru de a obţinè laurii victorii pentru programele lor politice. Presa oficioasă s'a apucat sĕ ia la ochiu programele oposiţiunei. Oposiţiunea moderată este în special obiectul discusiunei într'un lung articul al ḑiarului unguresc scris în limba nemţească „P. Ll.“ Organul acesta condamnă mai ântâiu oposiţiunea independenţilor, reducêndu-o la o ciuhă înspăimêntătoare înlăuntru şi înafară de Ungaria. După „P. Ll.“ toate intreprinderile politice, inrudite cu tendenţele acestei oposiţiuni au lăsat urme îngrozitoare pentru ori-ce patriot maghiar şi dela sfêrşitul absolutismului încoace astfel de tendenţe, cari nisuesc la o separare de Austria, nu au mai putut dobéndì majoritate în Ungaria. Lăsând apoi la o parte oposiţiunea independenţilor organul oficios se îndreaptă spre cea moderată sau „întrunită“ şi află, că ea de mult a făcut fiasco. Cu toate aceste partida aceasta primesce admoniţiunea sĕ se lase de a mai susţinè bolnăvicioasele şi deplorabilele giurstări din periodul parlamentariu de faţă, giurstari, cari sûnt în stare a nimicì şi viaţa cea mai vênjoasă politică.

Este caracteristic, că în acelaşi timp se aud de preste Laita voci politice, care afirmă, că din Ungaria şi mai cu samă în cercurile guvernamentale nisuinţele împăcătoare ale contelui Taaffe sûnt primite simpatic. Causa simpatiei ar fi, că prin câstigarea Cehilor pentru guvernul cislaitan Slavii din Ungaria 'şi-au perdut raḑimul. Pacificênduse Cechii, toţi Slavii din monarchie trebuie sĕ se liniscească.

Logica aceasta, în forma aceasta de sigur că va plăcea şi guvernului şi oposiţiunei maghiare de ambe direcţiunile. Acestia, pentrucă le ofere cu o armă mai mult contra lui Tisza. Ea însĕ nu ni se pare naturală şi salutară pănă atunci, pănă când nu vom vedè împlinite promisiunile lui Taaffe şi imitate şi dincoace de Laita.

În Croaţia dincoace, şi în Bohemia dincolo de Laita, sûnt de un timp încoace spiritele în necontenită agitaţiune. Motivul agitaţiunei în Croaţia este limba maghiară, care guvernul unguresc vrea sĕ o introducă şi acolo, şi în Boemia o ordinaţiune ministerială în puterea cărei avea sĕ se reguleze cestiunea limbilor ţĕrei în administraţiune şi instrucţiune.

În ceea ce privesce pe Croaţi, cu toate că ajunseseră la o transacţiune cu Ungaria, din foile lor se varsă schintei cât de oarḑene de indignaţiune asupra Maghiarilor. Schinteile nu se mărginesc numai la cestiunea limbei, ci aruncă focul şi în alte afaceri dintre cele doue ţeri. „Politica financială ungurească“, ḑice întărîtat un organ croat, „este în stare a ruina şi ţeara cea mai bogată din lume. Croaţia nu trăesce din graţia nimenui, ci din sudoarea sa, însĕ Ungaria va primì un împrumut dela institutul de credit al grupei Rotschild. Nu este an dela 1868 încoace, în care Ungaria se nu fie avut deficit; când i s'ar denega astăḑi creditul, mâne ar trebuì sĕ se declare insolventă. Nu prin nenorociri, nici prin catastrofe mari a ajuns Ungaria în situaţiunea aceasta, ci prin negândita sa politică economică naţională. În astfeliu de impregiurări cine sĕ nu reconoască lipsa indispensabilă de a se pune odată capet unei astfeliu de situaţiuni“.

După „P. Corr.“ se astepta încă înainte cu doue ḑile transpunerea unei note colective Porţii. De mijloace coercitive aplicate Porţii încă nu este vorba. Cu toate aceste situaţiunea în orient se schimbă pe toată ḑiua. De o parte se silesc: Gladstone şi Granville a înfăţişa situaţiunea pacifică, de altă parte „Times“ telegrafează în toate părţile lumei, că fără îndoială Poarta va respinge decisiunile conferenţei. Atunci ḑice „foaia cetăţii“ versarea de sânge este inevitabilă.

În Albania — se scrie la „P. Corr.“ din Cetinie — situaţiunea militară nu e nici decum favorabilă pentru Muntenegru, din contră situaţiunea este cu mult mai grea decum a fost în resboiul trecut. Antivarii sûnt ameninţaţi. La 2600 Albanezi au ocupat posiţiunile cele tari dela Mozura-planina, de unde în câte-va oare pot ajunge la Antivari. Nicolae principele Muntenegrului a concentrat acolo trei batalioane necomplete, cam 1800 oameni, este însĕ întrebarea, dacă aceste vor fi de ajuns de a apĕra cetatea deschisă. Alt pericul ameninţă din Gorana şi Cruta. Iussuf Aga Socoli a ocupat munţii acestia cu 3000 oameni. Litoralul muntenegrean poate fi în tot momentul, teatrul unor lupte esacerbate. În Tusi sub comanda lui Prenk Bib Doba şi Hodo-Bey mai stau cam la 4000 oameni, ameninţând a tăbărî asupra Podgoriţei. In fine trebuie sĕ mai amintim şi de Albanezii, ce se află în marş spre fruntarii, venind dela Tirana şi Elbasan. — După scirile aceste pe Muntenegreni poate sĕ i ajungă în districtele aceste o catastrofă în toată forma.

Albanezii sûnt gata a se apĕra şi în contra Grecilor.

Despre mişcarea unionistă în Rumelia orientală se mai scrie:

De când cu venirea la guvern a ministeriului liberal în Anglia, dar mai vêrtos dela întrunirea conferenţei de Berlin, Bulgarii au început sĕ agite îndoit mai mult de cât înainte, pentru unirea Rumeliei Orientale cu principatul Bulgariei. „Nu numai Grecii, dar şi noi sûntem copii rĕsfăţaţi ai dlui Gladstone, ḑic Bulgarii. De ce dar, când li se dă Grecilor teritorie, sĕ nu ne fie permis şi nouĕ a ne unì?

Nu vrem sĕ căutăm, ḑice „V. P.“, dacă această logică a patrioţilor bulgari pleacă

FOIŢA.

Muncitorul intelectual D. Littré*)

Mulţi îşi închipuiesc, că adevĕraţii muncitori nu esistă decât la profesiunile manuale. Sciu pentrucă am vĕḑut-o de aproape, care este munca ţeranului, a minorului şi a mai multor alţi; sau că lucrează ḑiua întreagă, şi că mulţi mor victimele unei munci escesive şi în genere prea puţin plătite.

Cu toate aceste nu trebue sĕ creadă cineva, că numai lucrătorii merită acest nume frumos de muncitor şi că nu s'ar găsì printre învĕţaţi şi printre artisti muncitori puternici şi stăruitori.

Voiesc sĕ citez un esemplu.

D. Littré a publicat mai deună ḑi o nouă carte, intitulată „Etudes et Glanules“. Această carte se compune din articolele publicate în *le Journal des Savants* şi privitoare la istoria limbei franceze; ea se termină printr'o convorbire prea interesantă, care se intitulează: „Cum am făcut dicţionarul limbei franceze“.

Vom vedè mai la vale în ce mod s'a sfêrşit acea muncă uriaşă, nepomenită, de necreḑut, care în douĕ rênduri, a aruncat pe autor în cea mai adêncă desperare.

Intr'o ḑi ḑiceam dlui Littrè: „Ah! cât ai muncit în viaţa dtale; e ceva de necreḑut ca cineva sĕ poată muncì atâta.“ El îmi respunse: „da, am făcut vre o câteva opere lungi, Dicţionarul care 'mi-a luat 27 ani, traducerea lui Hippocrate care 'mi-a luat 10 ani, a lui Pliniu aproape 4 ani şi prefacerea Dicţionarului lui Nysen care a durat trei ani, dar aveam pe d. Robin de colaborator“.

Muncitorul nu numĕră lucrările sale accesorii, articolele sale din *Le Naţional*, din *Les Débats*, din *La Revue des deux mondes*, din *La Revue Positive*, din *le Journal des Savants.*

Dar când cine-va este oţelit ca d. Littré, nu ţine seamă decât de lucrările care cer multă osteneală şi consumă mult timp.

Şi de aceea am citit fără multă mirare, că dacă bĕtrâneţa sa ar fi fost mai puţin încercată, el voia ca, cu ajutoriul a câţi-vor colaboratori, sĕ întreprindă o istorie universală, „al cărei plan îl avea deja gata.“

D. Littré a fost condus la idea dicţionarului seu prin oare care cercetări etimologice. Vorbì cu vechiul seu camarad de scoală, d. Hachette, care primì şi în 1841, se subsemnà un tratat, pentru „un Dicţionariu etimologic al limbei franceze“. D. Littré primì atunci o sumă de 4,000 lei.

Din nenorocire, dl Littré perdu cât-va timp în urmă pe mama sa. Această moarte fu pentru el o lovitură aşa de cumplită încât i fu cu neputinţă de a mai lucra luni întregi.

C. Baillieré pentru traducerea lui Hippocrate, d. Hachette pentru Dicţionariu veniră sĕ solicite, sĕ îndemne, sĕ roage, sĕ someze pe dl Littré de a eşì din amorţeala sa morală şi intelectuală.

Ideile autorului şi ale editorului se modificaseră în acesti cinci ani; se făcu un nou tratat în care Dicţionariul se întitulà: „Dicţionariu etimologic, istoric şi gramatical al limbei franceze“.

Dacă această întreprindere uriaşă n'ar fi reuşit, ar fi fost o perdere însemnată pentru librăria Hachette, dar pentru dl Littré ar fi fost un adevĕrat desastru, material şi moral.

Mĕ voiu încerca a da o ideie despre munca ce a cerut acest monument, rădicat cu atâtea greutăţi în gloria literilor.

D. Littré a avut ca colaborator şi revisor principal pe d-nii Beanjean Jullien, Bandy, Sommer, înlocuit după încetarea sa din viaţă prin dl Despois şi apoi căpitanul de artilerie Andrè.

Nu se făcea mai puţin de cinci corecturi înainte de punere sub tipar, şi treceau douĕ luni între darea manuscriptului şi tipărirea lui.

Cetitorul nu se va mira, când îi voiu spune, că opera întreagă manuscrisă cuprinde 415,636 file.

Dacă toate coloanele tipărite ale Dicţionarului ar fi puse în şir, ele ar dintr'o premisă dreaptă; vom împărtăşì numai, privitor la însaşi mişcarea, următoarele detalii relatate de „Kőlnische Zeitung“:

---

*) Din „Romanul.“

La 29 Maiu s'a ţinut la Slivno, Rumelia orientală, o adunare secretă la care a luat parte şi un funcţionar al cancelariei principelui Alecsandru. Mai ântâiu s'a hotărît, a se lucra din toate puterile pentru rĕspândirea ideei de unire în poporaţiune, apoi a sporì, chiar cu ajutoare de bani, forţa armată a ţĕrei şi a face ca toţi membrii societăţilor de dare la semn sĕ se înroleze în reservele miliţiei. Pe urmă adunaţii s'au înţeles, sĕ trimită agenţi siguri în Macedonia, pentru propagarea ideei pan-bulgare.

Comitetul central din Filipopoli s'a transformat în „Comitet de Unire pentru Bulgaria de mează-ḑi“ şi s'a organisat numai de cât în toată regula. Comitetul a hotărît sĕ curme furnisările de pesmeţi din magasinele de Slivno şi Burgas pentru Mahomedani şi se stringă toate provisiunile, pentru aprovientarea eventuală a trupelor.

Corespondentul narează apoi mai departe:

Mai toţi funcţionarii din Rumelia orientală fac parte din socíetăţile pentru dare la semn, şi Aleko pasa se simte, în urma acestei împrejurări, destul de neliniştit şi vorbeşte mai mult de cât ori când despre retragerea sa. Comitetul, care s'a arĕtat mai înainte foarte servil faţă cu toate dorinţele lui Aleko paşa, a început de cât-va timp încoace sĕ poarte un ton mult mai opoziţional, aşa încât a trebuit sĕ se plângă odată consulului general rus, principelui Ceretlef, care cum se scie, conduce toate aceste intrigi, că comitetul permanent i acordă un sprigin prea însuficient. Şi ce a respuns oare cinstitul Rus? El ḑise zimbind, că aceea ce doresce Aleko-paşa se poate lesne ajunge, „*mais il faut bien faire un peu leur plaisir*“!

Numai trebue decât un semn din partea Rusiei, şi jocul organisat de prinţul Ceretlef va începe.

Legea de amnestie a trecut şi prin senatul Franciei. Grevy, se ḑice, că a şi subscris decretul, care agraţiază pe toţi comunarḑii.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Şedinţa dela 8 Iunie nou.

(Urmare).

§. 11. „În cestiunile ce se vor ivì în decursul lucrărilor pregătitoare se aplică pertractarea judecătorească incuisitorică, în care nu au loc alegaţiunile formale.

Neînfăţişarea partidelor citate în regulă pre lângă arĕtarea scopului pertractării nu împedecă ţinerea pertractării.

Judele pertractătoriu este datoriu a încerca în toate cestiunile subversante o împăciuire între partide și a întroduce resultatul aceleia în protocol. Dacă împăciuirea nu va succede, dechiarațiunile partidelor referitoare la cestiunea controversă se iau la protocol, ear judele pertractătoriu procură din oficiu datele și doveḑile necesarie pentru lămurirea lucrului.

Se primesce.

§. 12. Asupra cestiunilor controverse ce se vor esca în privința ambulării și rectificării mezuinelor referitoare la teritoriele ce se află sub segregare urbarială, proporționare și comassare, precum și în privința susținerei interimale a stării actuale a posessiunei ce formează obiectul proporționării, judele pertractatoriu esmis de tribunal ține pertractare specială după normele procedurei sumarie și decide independent ca for de prima instanță.

În cestiunile aceste se observă toate normele art. de lege LIV: 1868 referitoare la procedură, la probe și la remediele de drept, cu escepțiunea renovării procesului, care nu este admisă în asemenea cause.

Aceste cestiuni ce sûnt de a se pertracta separat nu au influința prorogativă asupra cursului regulării și comassării.

Parteniu Cosma: On. Casă! In paragraful acesta o cestiune pur civilă se preface în cestiune urbarială în privința remedielor de drept și din acest motiv, deși față cu ea se susţine procedura civilă, totuși renovarea procesului se eschide.

Eu nu a'și putè motiva această dispoziţiune decât cu presupunerea că de aici încolo regulările și comassările abia vor dura un an doi; dar după premisele primite eri nu cutez a spera aceasta ci sum convins, că unele procese de aceasta natură vor dura și în viitoriu câte 10—15 ani.

Cestiunea pentru susţinerea stărei actuale a posessiunei în causele de regulare și comassare însĕ este foarte ponderoasă pentru respectivii și prin acea că nu numai s'au subtras dela competenţa sa de pănă acum și se lipsesce chiar de dreptul de renovare, ci în mai multe casuri poate devenì dăunatoare; căci precum am ḑis sûnt prospecte că procesul va dura mai mulţi ani și dacă vre-o partidă din causa unei intimaţiuni defectuoase nu se va înfăţișa la pertractare sau din causa unei apĕrări rele din partea advocatului va pierde procesul neputêndu'l renova — va fi lipsită de usufructul ce i compeţe sub toată durata procesului urbarial.

Eu deci spre evitarea acestui rĕu ași voì sĕ susţin pracsa de astăḑi din Transilvania, susţinută și pentru viitoriu în Ungaria, ca adecă sĕ nu lipsim pe omul nedreptăţit de renovarea procesului, dacă va avè pentru aceasta motive acceptabile, cu atât mai vêrtos, că prin aceasta regularea respective comassarea nu sufere de loc. Spre acest scop fac următoarea propunere:

„Alinea a doua a §-lui 12 sĕ se termine cu cuvêntul „drept,“ în care cas întreaga alineă ar suna astfeliu:

„In cestiunile aceste se observă toate normele art. de lege LIV: 1868 referitoare la procedură, la probe și la remediele de drept.“

Pauler Tivadar ministru de justiţie: Și eu am un amendament referitoriu la acest paragraf și anume la alinea a doua. Premiţênd, ca respuns la propunerea d-lui deputat Cosma, că pentru acea s'au luat causele aceste dela judecătoria sumariă și s'au încredinţat judelui pertractatoriu, pentrucă acesta cunoscênd toate detaiurile causei o va putè resolvì mai ușor, — amendamentul meu ţintesce într'acolo că deși se susţin remediele de drept normate în procedura civilă, recursul de nulitate separat ar servì numai spre întârḑiarea și împedecarea cursului cestiunilor.

Deci propun ca alinea a doua sĕ se modifice astfel:

„În cestiunile aceste se observă toate normele art. de lege LIV: 1868 referitoare la procedură, la probe și la remediele de drept; recursul de nulitate însĕ se poate validita numai în apelaţiune și asupra lui decide gradatim forul superior, care judecă în meritul causei. Renovarea procesului în asemenea casuri nu este admisă.“

De renovarea procesului nu este nici o necesitate, căci gravaminele eventuale se pot remedia pe cale ordinară.

Bokross Elek referentul: Incât privesce amendamentul d-lui deputat Cosma dechiar că cu atât mai mare liniscire nu o primesc, cu cât sûnt convins, că dacă astăḑi ar sta înaintea onor. Case normarea procedurei civile, nu am admite în cause de aceasta natură renovare de proces, căci nu ating meritul ci conţin numai disposiţiuni interimale. Admisibilitatea renovării procesului în aceste cause se basează numai pe o eroare străcurată în procedura civilă, pe carea nici chiar astăḑi nu o respectează curtea supremă. Deci eu nu primesc amendamentul.

Incât privesce amendamentul dlui ministru de justiţiă însĕ, deși se vede a fi încâtva în contraḑicere cu testul comisiunei juridice, în esenţă totuși nu învoalvă contradicere, pentrucă recursul de nulitate se admite și prin acesta schimbându-se numai competenţa forului, deci în numele comisiunei nu me aflu îndemnat a me dechiara contra primirei acestui amendament.

Presidiul: pune amendamentele și testul comisiunei la vot. Amendamentul deputatului P. Cosma cade și se primesce propunerea comisiunei cu amendamentul ministrului de justiţiă.

§. 13. Drept ingineri funcţionători în causele de regularea și comassarea posessiunei se pot aplica numai acei ingineri, cari au cualificaţiune spre aceasta.

Cu autenticarea lucrărilor inginerescì se încredinţază ingineri speciali, cărora nu le este permis a primì afaceri de ingineri funcţionători.

Instrucţiunea, care va stabilì cualificaţiunea inginerilor funcţionători, și o procedere technică uniformă se va emite pe calea ordinaţiunei.

Pănă când se vor denumì în numer suficient ingineri autenticători, se împuternicesce ministrul de justiţiă, ca, în conţelegere cu ministrul de agricultură, industrie și comerciu, cu afacerile de autenticare, sĕ autoriseze în mod interimal un numĕr necesar de ingineri dintre inginerii funcţionători.

Inginerii funcţionători și autenticători cad în categoria esperţilor permanenţi aplicaţi la judecătorii, și ca atari sûnt supuși normelor disciplinarie cuprinse în art. de lege VIII: 1871.

Pulszky Agoston: află o contraḑicere între alinea ultimă a acestui §. și între principiul ce s'au adoptat cu privire la separarea inginerilor în douĕ clase: în ingineri funcţionători și ingineri autenticători. Este o anomalie ca ministrul sĕ denumească pe ingineri, pentrucă nu cunoasce referinţele locale și personale. Ministeriului i se dă prin aceasta o putere discreţionară. Mai departe proiectul nu statoresce că cine propune ministeriului pe ingineri spre aprobare. Oratorul s'ar învoì ca pe ingineri sĕ-i propună ministrului spre denumire comisiunea administrativă sau tribunalul respectiv. In fine propune, ca în locul aliniei ultime se se primească următoriul amendament:

„Pănă când se vor denumì ingineri autenticători în numĕr recerut, pe inginerii autenticători 'i designează din cas în cas acel tribunal reg., pe a cărui teritoriu se face lucrarea, și contra hotărîrei tribunalului este admisă apelaţiunea la tabla regească.“

Pauler Tivadar ministru de justiţiă: Dl antevorbitoriu recunoasce, că principiele depuse în acest §. sûnt salutarie, recunoasce necesitatea disposiţiunei interimale, și recunoasce că și pănă când se va putè esecuta pe deplin principiul depus în acest §., este de lipsă îngrigirea ca inginerii funcţionători sĕ nu poată superrevida și autentica lucrările colegilor lor și vice versa, ci ca aceasta funcţiune sĕ se încredinţeze unor oameni cualificaţi și demni de încredere. Diferinţa între mine și dl antevorbitoriu se începe numai acolo, unde este vorba de denumirea respectivilor indiviḑi. Dl deputat o consideră aceasta de o cestiune de putere. Eu nu pricep cum ar cresce sfera de putere a ministrului de justiţiă prin acea că el va denumì pe inginerii autenticători. Denumirile în general le consideră mulţi de o estindere a sferei de putere a ministrului, deși ea în faptă este o sarcină mare, căci este împreunată cu mare responsabilitate și mare odiositate. Deci eu nu aflu într'aceasta nici un avantagiu pentru ministru, din contră o însărcinare împreunată cu responsabilitate mare. Este vorba numai de acea ca în mod interimal cine sĕ denumească pe respectivii ingineri?

Designarea acelor indiviḑi o consider eu de o funcţiune administrativă, deci nu este nici o raţiune a învestì tribunalele și plane în urma apelaţiunei tabla regească cu denumirea. Mai curênd a'și ţinè competente comisiunile administrative însĕ, și în contra acestora se pot face mai multe escepţiuni în urma intereselor locale decât în contra ministrului de justiţie care negreșit va consulta organele competente înainte de a face denumirile. Fără îndoială în casurile concrete se vor consulta presidenţii tribunalelor, membrii comisiunilor administrative sau comiţii supremi; pe basa informaţiunilor date de acestia se va decide causa. Lucrul principal este ca sĕ se aplice oameni cu cualificaţiune deplină, isteţi, harnici și oameni de omenie. Și de oare-ce o astfel de denumire mai nimerit o poate face ministrul, ca mai neinteresat în causă, Vĕ rog sĕ primiţi paragraful așa precum este redigeat.

Lukács Béla: Eu înţeleg lucrul așa că dl ministru designează pe inginerii respectivi și tribunalul alege dintre acestia din cas în cas. De acea aprobez designarea inginerilor prin ministeriu togma pentru a se încungiura abusul ca un ingineriu funcţionătoriu sĕ nu autentice lucrarea celuilalt ingineriu funcţionătoriu.

---

ocupa o lungime de 37,525 metri, 28 centimetri, adecă aproape nouĕ leghe şi jumĕtate.

Tipărirea dicţionariului a început în Septemvre 1869 şi nu s'a sfêrşit decât în 1872.

În această operă, care a ocupat cea mai mare parte a vieţei sale, dl Littré a avut amarnice desperări, adênci descurageri, bucurii vii şi multămiri nespuse.

Când dl Littré în 1865, terminând cu totul redacţiunea sa, putu sĕ scrie în josul celei din urmă file: „astăḑi 'mi-am sfêrşit dicţionariul“, el resimţì o nespusă bucurie, în raport cu mărimea sarcinei şi cu silinţele puse. Dl Beaujan a păstrat o precioasă dovadă despre această bucurie.

Eacă care este, s'au mai bine cum 'şi petrece d-l Littré ḑiua: El se scoală la opt oare; ah! leneşul; asceptaţi puţin înainte de a'l judeca şi apoi de a'l condamna. Se preumblă un ceas, de cât timp i se face odaia şi patul, căci nu are altă odaie de lucru. La nouĕ oare se pune la lucru şi lucrează îndată după ce se scoală dela masă, căci a contratat prin esperienţă că nu 'l supĕră întru nimic. Urmează a lucra pănă la şese oare; se pune la masă pănă la şepte, şi lucrează din nou pănă la meḑiul nopţii. Nevasta şi fiica stau cu dênsul pănă atunci. La meḑul nopţii femeile se duc de se culcă. D. Littré remâne singur şi, în tăcerea nopţii, lucrează pănă la trei oare, când se culcă şi el dacă nu are ceva de sfârşit care nu poate fi întârḑiat.

Se numĕrăm acum. De la opt oare dimineaţa pănă la trei oare din noapte, sunt noauĕ spre-ḑece oare. Se punem, două, trei dacă voiţi, pentru mâncare, rĕmân 16 oare de lucru.

Puţini oameni sunt în stare de a purta povara unei munci neintrerupte şi de a o purta nu o lună, nu un an, ci o viaţă întreagă. Şase-spre-ḑece ceasuri, de muncă din douĕ ḑeci şi-patru!

Voiu sfîrşì prin o ultimă trăsură, care pune în relief resursele şi resorturile ascunse ale unui asemenea muncitor. In 1861, când d. Littré era pe la sfêrşitul dicţionariului seu şi mai ocupat de cât ori când, d-na A. Comte venì se 'l roage de a scrie Viaţa bărbatului seu şi a plătì ast-fel datoria de recunoscinţă a discipolului pentru măestru. Mai ântêiu d. Littré fu inspăimêntat de propunerea ce 'i se făcea. Era atât de absorbit şi de impovărat de lucru, încât de multe ori 'i era teamă sĕ nu cadă sdrobit înainte de a putè sfîrşì. Insĕ invins de stăruitoarele rugăciuni ale d-nei Comte şi de propriele sale simţiminte de recunoacinţă către d. Comte muncitorul se pune la lucru cu o abnegare în adevĕr eroică. In timp de un an, el consumă trei oare din noapte, adecă de la trei pănă la şese dimeneaţa spre a'şi plătì datoria. Cartea apăru în 1863; era intitulată: *Auguste Comte et philosophie positive.* Această carte representă 1200 oare de lucru de noapte, de reculegere de energie şi concentrare intelectuală. „Le Courier du Soir“.

E. de Pompery.

Comsimţ cu intenţiunea deput. Pulszky, însĕ nu mi se pare bine formulată propunerea dênsului. Nu comsimt cu apelabilitatea decisiunei tribunalului referitoare la designarea inginerilor, şi voiesc ca tribunalul sĕ denumească ear nu se designeze pe ingineri. Spre acest scop propun următoriul amendament:

„Şi până ce se vor denumì ingineri autenticători în numer recerut, tribunalele se împuternicesc a autorisa cu agendele autenticării în mod interimal cu privire la teritoriele lor numerul necesar dintre inginerii funcţionători.“

Parteniu Cosma: Eu nu primesc nici una dintre propunerile făcute ci aflu că decât ambele e mai bun testul.

Nici la un cas nu m'aşi putè învoì cu dl Pulszky într'acea, ca decât ministrul mai bine sĕ denumească comisiunile administrative pe inginerii autenticători. Contra acesteia a'şi avè o mulţime de argumente; dar nu pot accepta nici cele ḑise de dl Lukáts Béla, nu doară pentrucă n'ar fi corect între împregiurări normale ca tribunalul sĕ denumească pe inginerii autenticători, ci pentrucă cunosc mai multe casuri în Transilvania, şi cred că le cunoasce şi dl ministru, cari 'i-au putut da ansă sĕ ia acest drept din mâna tribunalului. Cunosc un proces urbarial, în care tribunalul, în contra protestului fostilor iobagi, a încuviinţat lucrarea inginerilor, deşì unii oameni căpetau mai mult pămênt decât le competea, ear alţii se stersese de pe faţa pămêntului, căci când au venit rêndul la ei, ingineriul nu mai avea pămênt de împărţit. Ca sĕ se coreagă nedreptăţirile comise de ingineriu cu consimţemêntul tribunalului, a trebuit ministeriul sĕ delegeze alt tribunal, care apoi a nimicit totul şi a dispus împărţire nouă.

După asemenea premise vĕ mărturisesc că în această privinţă aflu mai mare garanţiă chiar şi în ministeriu decât în tribunalele din Transilvania,

Eu însĕ nu aflu de mai puţină însemnătate funcţiunea ingineriului funcţionător decât vĕd că i se atribue acì funcţiunei ingineriului autenticătoriu.

Despre inginerii funcţionători nu am auḑit nici un cuvênt, deşi a'şi fi dorit ca se aflu în motivare ce dispositiuni voiesce ministrul sĕ facă în privinţa acestora şi ce îndrumări voiesce comisiunea juridică sĕ dea ministrului în privinţa cuprinsului instrucţiunei referitoare la ingineri? şi anume cine va avè drept sĕ aleagă pe ingineriul funcţionătoriu? Binevoiţi a considera că la comassări totul atêrnă dela lucrul ingineriului.

După cum este compus proiectul de lege şi după cum cred că se va şi primì, la comassările din Transilvania nu se va întêmpla acea ce s'a întêmplat la cele din Ungaria, unde posessorul a ales pe ingineriu dar el l'a şi plătit; ci se va întêmpla acea că minoritatea va alege pe ingineriu şi'l vor plătì împreună, deci maioritatea va contribuì mai mult la plată, fără ca sĕ aibă vre-o influenţă asupra alegerei ingineriului.

Această diferinţă esenţială merită la tot casul atenţiune, pentrucă partea cea mai mare a influenţei ingineriului se va referì la averea acelora cari îl plătesc, dar nu 'l-au ales, deci eu cred că procedura cea mai justă ar fi — mai ales dacă spesele se vor plătì după proporţiunea posessiunei — ca toţi cei interesaţi sĕ partecipe la alegerea ingineriului funcţionătoriu, ear dacă nu s'ar putè unì asupra persoanei, sĕ se dea dreptul de controlă acelora cari n'au ales şi acestia apoi sĕ aleagă pe ingineriul autenticătoriu. Astfel va fi posibil ca partidele sĕ se controleze una pe alta.

'Mi-ar fi plăcut dacă comisiunea juridică ar fi chiarificat cestiunea aceasta şi în acel cas poate că nici nu făceam propunerea, dar fiindcă aceasta nu s'a întêmplat vĕ recomând spre primire următoarea propunere:

„La §. 13 sĕ se adaugă următoarea alineă nouă: „Pe ingineriul funcţionătoriu îl aleg toate partidele interesate, — ear dacă în aceasta ele nu s'ar putè învoì, pe ingineriul funcţionătoriu îl vor alege posesorii părţii mai mari a teritoriului de comassat, ear pe ingineriul autenticătoriu îl va alege ceataltă parte.“

Pauler Tivadar ministru de justiţiă: On. Casă! Dispositiunile ce se refesc la aplicarea inginerilor funcţionători cad în cadrul instrucţiunei ce o emite ministrul pe basa împuternicirei ce i se va da. Comisiunea juridică nu a luat în proiect într'un mod detaiat şi esauritoriu modalităţile despre aplicarea inginerilor funcţionători, precum 'şi propusese la început, ci le-a enumerat numai în general între detaiurile procedurei. Dar cumcă aplicarea inginerilor se va întêmpla cu ascultarea şi influenţa partidelor respective, adecă cu a celor ce vor purta spesele, e lucru natural. Deci eu nu aflu de lipsă ca acì sĕ luăm o disposiţiune legală în privinţa aceasta şi vĕ rog sĕ nu primiţi această propunere. (Aprobări vii în dreapta).

Parteniu Cosma: După această chiarificare 'mi retrag amendamentul. (Aprobări).

Presidiul: pune la vot testul şi amendamentele deputaţilor Pulszky şi Lukács.

Se primesce testul, ear amendamentele cad.

§. 14. Pentru a fi aplicaţi în causele de regulare şi comassare se denumesc pe teritoriul fie-cărui tribunal reg. dintre indivizi cu cunoscinţe practice economice, respective silvanistice, cu caracter nepĕtat şi apţi, cel puin 30 şi cel mult 90 esperţi economici permannţi. Pe acesti esperţi 'i propune comisiunea administrativă, cu privire la grupele de interese ale posesorilor din ţinut conform §. 15. Tribunalul reg. compune o listă de esperţi dintre cei propuşi, eventual şi dintre alţii, şi o substerne împreună cu opiniunea sa ministrului de justiţiă spre aprobare.

Denumirea are valoare pe doi ani şi trebue înnoită în fie-care al doilea an.

La §-ful acesta este însinuat următoriul vot separat:

§§. 14 şi 15 din proiectul de lege redigeat de comisiunea jurlică sĕ se elimineze simplu.

Ear şi în casul, ucă on. Casă ar încuviinţa în principiu disosiţiunea din §-fii 14 şi 15 ai proiectului de ge redigeat de comisiune, şi respective, dac ar şi încuviinţa acea, ca sĕ se aplice esperţi rmanenţi: şi în acest cas propunem în locul estului §-lui 14 testul următoriu:

„Pentru a fi aplic i în causele de regulare şi comassare, fie-care tbunal regesc denumesce pentru teritoriul seu privire la grupele de interese a posesorilor în ţinut conform §-lui 15, cel puţin 30 şi c mult 90 de esperţi economici permanenţi ntre indivizi cu cunoscinţe practice econoce, respective silvanistice şi cu caracter nepĕt

Denumirea an valoare pe doi ani şi trebue înnoită la fi fie-cărui al doilea an.

Preşedintei Fiindcă votul separat se referesce şi la 15 vĕ rog sĕ permiteţi ca sĕ se ceteascăşi §. 15 şi astfel sĕ se pertracteze ambii ragrafi deodată.

Se admite crea §-lui 15.

a urma).

Vaietăţi.

* (Denuire). D-nul Ludovic Szabó, jude tribunalul din Braşov, este denumit procuror la tribunalul din Sibiiu.

* (Ingiri urbariali). Acei geometrii saingineri, cari au lucrat până acuma cingineri independenţi în afacerile regrii posesiunilor în comitatul Soln lui de mijloc, apoi al Crasnei, al andului şi în districtul Chioarei, da voesc a fi denumiţi de îngineri la gularea posesiunei după legea nouă rară sunt provocaţi de ministrul destiţie reg. ung. a'şi adresa suplicile lor tribunalele, de cari se ţin cu locuinţa ănă în 24 Iulie n., de unde apoi aceste vor substerne ministrului spre esamire şi aprobare. Suplicile au se conţină un breve curiculum vitae 2, mirea locului de ubicaţiune viitoa 3, rugarea de a fi admişi ca inginen afaceri de regulare posesională apoi trebue se fie construite în urtoriul mod şi adecă; a, li se acludo tabelă de cualificaţiune compusă sensul normelor de instucţiune jicătoresci, 6 testimonii oficiale dee studiile, cualificaşiunea şi activita de mai înainte a competentului c, un cospect tabelar compus pe o coală separată după fie care cerc jndecătorec, în care se dovesc toate lucrurile făcute de inginer în regulări de posesiune, în sagregaţiuni, comassaţiuni şi proporţionări. Formularele tabelelor susnumite se pot vedè la tribunalul reg. ung. respectiv.

* (Trenurile de plăcere) la Ocna Sibiiului vor comunica pe viitor de trei ori pe septĕmână şi adecă Mercurea, Sâmbăta şi Duminica. Pleacă din Sibiiu la 3 oare după ameaḑi şi sosesce în Sibiiu la 7 oare şi 55 minute seara.

* (Boala de splină). Dela Hundrubechiu ni se scrie, că a erupt de vr'o sĕptĕmână între vitele cornute „boala de splină“, carea până acuma ne au răpit 4 boi bolnavi mai sunt, dintre carii puţini sĕ vor reînsenătoşa pentrucă boala e cumplită. Pre lăngă această calamitate Vĕ mai comunic şi aceea: că în una din nopţile trecute unui locuitoriu de aici 'i-a răpit lupul un porc din curte; norocul că gasda a dormit afară, carele în vaetatul porcului s'a treḑit şi fugind după lup a scos porcul din gura lupului rănit greu, dară totuşi se va tămăduì. Aceste sûnt consecinţele legei de vênat! când vor sĕ între lupii în sat ceea ce cei mai bĕtrâni oameni nu au mai pomenit, de cât earna câte odată.

* (Lupi). În ţinutul de la Sag (comitatul Timişoarei) se ţin într'un trestiş vr'o 5 lupi, dintre cari la o vênătoare oficioasă de 40 persoane debia s'a putut împuşca unul. Ceilalţi au scăpat şi aşa este bine ca oamenii sĕ se ferească de aceste bestii şi se fie cu grige în ţinutul numit.

* (Preumblarea unui fulger). Din Irnharding se scrie următoarele: În 2 Iulie n. pela $8\frac{1}{2}$ oare descărcânduse asupra comunei Hunskirchen o vreme grea cu trăsnite şi fulgere trăsnind într'o casă fulgerul a intrat pe horn în bucătărie, aici a jucat pe podile încoace şi încolo, apoi intrând prin păretele grajdului de lângă bucătărie într'o odaie unde zăcea în pat un moşneag bolnav a inceput a juca pe vatră, deaici s'a aruncat la orologiul de părete, îl scuturà fără însĕ dea'l face sĕ stee şi deaici sburà în grinḑile odăei şi găurind aceste mai mult ca în 20 locuri a eşit în podul casei. După ce însĕ a manipulat şi aici după placu'i a întrat prin grinḑi earăşi în odae şi deaici printr'un părete întindă şi după ce a prelucrat şi aici grinḑile s'a întors earăşi în bucătărie, şi rupênd din păretele grajdului un dărab jos a sdrobit toate ferestrele şi eşind prin ele afară s'a făcut nevĕḑut. Pecând acest oaspe neplăcut manipulà în modul de sus, în casă se aflau proprietariul cu soţia sa şi pe afară o bună bĕtrână. Când aceasta întrà în casă găsì jos pe podine pe proprietariul căsei şi pe soţia sa, cărora li se părea, că oare cine lear fi tăiat mânile şi picioarele. Cu încetul însĕ s'a desteptat şi au vĕḑut că nu le lipsesc nici mânile nici picioarele şi le pot întrebuinţa chiar ca mai nainte. Fulgerul într'adevĕr a aruncat pe amêndoi de pe scaone jos la pămênt şi e mirare, că nu 'i-a rănit nicăiri, dar uici casa n'a aprins-o.

* (O grădină mare de poame) se află în Raszkos (comit Bars) şi este proprietatea lui Ladislau de Majthenyi. Această grădină este de 329 jugere de mare şi are: 4215 cereşi şi vişini, 5106 meri, 3252 nuci, 620 peri, 5058 pruni, 185 apricoşi, 493 castani, 23 frăgari şi alti mulţi oltoi tineri. Dintre ceilalţi numiţi mai sus sûnt unii pomi trecuţi de 30 ani.

* (Puscile prusiane) repetitoare sûnt înzestrate cu un nou mechanism de repeţire, care fiind construit de fabrica de arme a lui Ludovic Löw din Berlin cu o foarte mare uşuritate se aşeaḑă în puşca infanteristului prusian şi descarcă în timpul scurt de 25 secunde 12 puşcături. După delăturarea earăşi foarte uşoară a mechanismului puşca remâne simplă şi se poate întrebuinţa ca atare.

* (Scoala de Marină). După dispositiile ministrului de resbel, din Bucuresci în curênd se va înfiinţa în oraşul Constanţa o scoală de marină în care se vor primì elevi avênd etatea între 10—12 ani. S'au luat deja mĕsuri pentru prepararea localului.

* (Oraşele şi satele macedo-românesci), după, „Fraţilie întru dreptate“ situate pe ambele coaste ale muntelui Pind cu începere din Samarina până la frontăriile grecesci actuale sunt: Sân-marina (15,000 Români) — Furca. — Smixe. — Breaza. — Armata. — Păḑi. — Palioseli. — Abela. — Pirvoli. — Turia. — Băeasa. — Paliohore. — Dobrinova. — Leşniţa. — Laca. — Cerneşi. — Macrinili, — Floro. Grebeniţi. — Treştenico. — Dragai. — Meru. — Minciu (Meţova 10,000 Români). — Malacaşi. — Sturza. — Generaḑi. — Cuţufleani. — Palteno. — Hărziazli. — Ciorani. — Halichi. — Costeanena. — Sclineasa. — Cornu. Doliani. — Burovles. — Gudovasdi. — Lipinţa. — Coturi. — Pertuli. Hotcana. — Pira. — Gardichi. — Moceara. —Vitrinico. — Giurgea. — Nevodi. — Cocli. — Viliceani. — Cinova. — Perliangu de sus — Perliangu de jos. — Deşi. — Aivani. — Grauşte. — Paliomelia — Orghili. — Camniani. — Siracu. — Călarili. — Muţuki. — Palio-kori. de lângă Corn.

* (Dulcinio). Ḑilele aceste a fost mult vorba de Dulcinio sau Dulcigno. Eacă în privinţa acestui oraş câteva rênduri estrase din cartea dlui Hecquard, fost consul al Franciei la Scutari din Albania.

„Dulcinio posedă astăḑi o sută optḑeci de corăbii. In fie care an acest numĕr cresce cu patru sau cinci şi ar fi cu mult mai considerabil dacă locuitorii din acest oraş n'ar fi obligaţi sĕ se ducă sĕ caute afară toate lucrurile necesare pentru corăbii şi mai ales dacă starea drumurilor le ar permite a aduce cu puţină cheltuială lemnele atât de frumoase şi de abundante din munţii dela Antivari.

„Deşì n'au nici o cunoscinţă teoretică, căpitanii întreprind călĕtorii lungi; navigaţiunea lor cea mai obicĭnuită se face în Adriatica, între Triest şi Corfu, şi în Mediterana pe coastele Greciei, în Sicilia şi la Malta. Ei au mai ales dese relaţiuni cu această insulă din urmă de unde 'i-au sarea trebuincioasă pentru Albania de sus şi pentru Muntenegru.

„Astfel, după cum ḑiseiu mai sus, numĕrul corăbiilor lor tinde a cresce pe fie-care ḑi; şi cheltuielele lor, fiind cu mult mai mici decât ale marinei austriace, ear chiriile lor mai avantagioase, ele au mai înlocuit pe aceasta din urmă şi îi sûnt preferate de comerciul local şi de casele din Triest care fac trafic cu Albania...

„Cu un cuvênt, Dulcinio este dintre porturile Albaniei acela a cărui marină e cea mai numeroasă şi al cărui comerciu e cel mai înfloritor. Ce nefericire pentru această ţară de-a perde un asemenea oraş şi un asemenea port! “ „Rom.“

* (Traducerea Bibliei în limba japonesă). Un mare meeting s'a ţinut în 19 Aprile într'una din bisericile protestante de Tikio pentru a serba terminarea traducerii Noului Testament în limba japonesă.

Asemenea încercări de traducere a Sântei Scripturi se făcuseră deja în Japonia de către misionari catolici; jesuiţii veniţi această după sântul Francisc Xavier traduseră în limba japonesă cele ḑece porunci, Tatăl nostru, precum şi diferite fragmente din Testamentul nou şi vechiu; dar toate aceste lucrări nu putură fi păstrate; preoţii japonesi isbutiră a pune mâna pe ele şi a le distruge.

Traducerea completă a noului Testament în limba japonesă care s'a sfêrşit acum este opera mai multor misionari englezi şi americani, cari au fost ajutaţi în lucrarea lor de cătră un japones convertit la crestinism.

* (Contra înnecărei) s'a ininventat de preotul din Wesley dl W. Bromn un mijloc foarte simplu şi bun. Acesta este pentru bărbaţi căptuşala dela roc şi la femei rochia. Aceste materii se moaie la fabricarea lor într'o composiţie chemică, carea venind în atingere cu apa numai decât pricinuesce umflarea rocului sau a rochiei în forma unei besici de înnotat, care ţine trupul omului 2 ḑile şi 2 nopţi deasupra apei de nu se poate cufunda.

* (O perdere colosală) în cărţi a avut decurênd un nobil rusesc în Petersburg. Perderea se urcă adecă la suma colosală de 8 milioane franci. Jocul a avut loc în clubul vênătorilor. Perderea aceasta a făcut în toată Rusia sgomot mare şi a produs şi îndignaţiune adêncă. În toate societăţile se ḑice, că clubul acesta se va desfiinţa.

* (O bunică de 26 ani). Între alte rarităţi ale naturei, pe cari le întêlnesce cine-va în America, este şi aceea a unei femei în vêrstă de 26 ani, care a devenit deja bunică. Această femeie este o Neagră din Georgia, care încă la vêrsta de 13 ani a născut o fată. Aceasta trăind şi făcêndu-se mare a davenit la rêndul ei mamă tot la vêrsta de 13 ani.

Posta din urmă.

În anumite cercuri vieneze, ḑice „P. Ll.“ de eri, se propagă ideea **unei alianţe între Austro-Ungaria şi Rusia.** Ideei acesteia se dă espresiune într'o corespondenţă dela Viena publicată în „Petersbuger Zeitung“ Corespondentul vienez crede că Rusia va întreprinde o nouĕ acţiune orientală, ca la 1876, şi crede aşa dară şi în concediarea unor oficieri şi soldaţi rusesci, ca sĕ poată întra în armata bulgară. În Viena nu este temere de o Bulgarie mare, ci numai de o acţiune care ar fi îndreptată contra intereselor austriace şi care n'ar despăgubì pe Austria într'altă parte. Descompunerea Turciei este înaintea corespondentului numai o cestiune de timp *scurt.* Conclusiunea este dară: cât mai ingrabă o înţelegere între Austro-Ungaria şi Rusia asupra sorţii peninsulei balcanice.

În împregiurimea regelui Greciei, care în călĕtoria sa spre Copenhaga a atins şi Berlinul, spune o corespondenţă din Berlin, sûnt oamenii cam deprimaţi pentru sfaturile ce i s'au dat regelui în Paris. Acolo i s'a ḑis sĕ nu se încerce a lucra în puterea sa proprie spre a stoarce cu armele teritoriul acordat de conferenţa din Berlin. Regele se va întoarce a casă numai la toamnă, de unde se deduce, că sfatul n'a căḑut pe pămênt sterp.

După aceeaşi coresp., Principele Bulgariei a contratat la Berlin material mult de resboiu pentru primăvara viitoare. Asemenea contracte a încheiat şi România.

Cu ocasiunea aceasta fabricanţii au făcut oferte favorabile şi regelui Greciei; semn că au încredere în capacitatea financială a Greciei.

Economic.

Sibiiu 9 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9; grâu sĕcăreţ fl. 6.50—7.50; sĕcară fl 5.10—5.50; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 3.60—4..Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 7—8.: Cartofi fl. 2.30--2.50; Semênţă de cânepă fl. 7--7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 8 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu 7.30.—8.; Grâu sĕcăreţ fl. 6—6.40; Sĕcară fl. 5.60—6; Ovĕs fl. 3.80--4; Cucuruz fl. fl. 4—4.25; Sĕmênţă de cânepă fl. --—;Fasole fl. 6.50.—7; mazere fl. 8—; Cartofi fl. 2.40--.—.—; Fên fl. 2—2.40; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 33—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 65—70; Unsoare de porc fl. 65—70; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 44— cr. carne de berbece 32 cr. carne de miel (intreg) fl. ——; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu bine cercetat: secară însĕ şi oves s'au vəḑut foarte puţin în piaţă. Timpul escelent de frumos şi cald.

(Starea Recoltelor în Romănia). Sub acest titlu, d. P. S. Aurelian publică în Revista Sciintifică următoarele importante şi înveselitoare amĕnunte:

Earna friguroasă şi secetoasă a anului 1880 pusese pe gânduri toată lumea. Tomna trecută fiind secetoasă grănele de toamnă, care fusese semĕnate mai de timpuriu de şi resăriseră însĕ nu prinseseră îndestulă putere; cele semĕnate mai târḑiu, unele d'abia încolţiseră, altele remăseseră neatinse când a început frigul. Necăḑênd mai de loc zăpadă, cerealele se aflau în condiţiunile cele mai defavorabile, mai cu samă când venì şi gerul de 29 grade din Ianuarie. Agricultori îngrijiţi asteptau cu nerăbdare primăvara ca sĕ aducă ploaie. Eacă că din nenorocire şi primăvara vine cu secetă nepomenită astfel, că grâul rĕsărit se pălia, ear cel nerĕsărit sta în pămênt. Mulţi credeau recoltele în mare parte ca şi perdute de oare-ce oarzele de toamnă periseră cu desăvêrşire. Norocire că o ploaie bine făcĕtoare sătură pămêntul în cele din urmă ḑile ale lui Aprilie şi la începutul lui Maiu. Ca prin minune câmpul se înverḑesce şi pămênturile negre se acopere cu un grâu de toată frumseţa. Ploaia aceasta a scăpat ţeara de foamete, căci dacă seceta se mai prelungia nu numai că sĕmĕnăturile de toamnă erau perdute, dar nu se puteau face nici sĕmĕnăturile de primăvară. Cultivatorii s'au folosit şi au arat cum rare ori s'a arat în ţeară.

In câteva escursiuni ce am făcut, m'am încredinţat, că sĕmĕnăturile de toamnă promit în general o recoltă mijlocie şi pe alocurea o recoltă bună; sĕmĕnăturile de primăvară toate sûnt frumoase, şi dacă timpul le va fi priincios vor produce o recoltă bună.

In mai multe localităţi cultivatorii, cari au semĕnat înaintea ploilor, au fost siliţi sĕ întoarcă porumburile fiindcă pămêntul prinsese o coaje prin care biata plantă nu mai putè străbate. Cu toate aceste porumburile sûnt foarte frumoase şi ori ce s'ar întêmpla afară de grindină, putem ḑice, că recolta este ca şi asigurată.

Fênaţele cari erau ca şi uscate până la ploaie, s'au acoperit cu fên astfeliu încât hrana vitelor este ori cum asigurată.

Viile au suferit mult, mai cu samă în localităţile bătute de piatră în anul trecut: aceste au degerat în mare parte şi acum au dat din pămênt. Atât a fost de mare efectul petrei şi al iernei trecute, încât mulţime de viţe au degerat cu totul.

Viile de pe şesuri au degerat foarte mult chiar şi cele îngropate.

Dintre pomii roditori persecii au degerat în multe grădini, ear spre munte s'au vĕḑut pruni crepaţi din causa gerului. Receala târḑie a făcut sĕ cadă florile la mai mulţi dintre pomi.

Ori cum ar fi, cu tot gerul, cu toată lipsa de zăpadă şi cu toată seceta din Martie şi Aprilie, mulţămită ploii, care a udat peste toată ţeara, agricultorii sûnt deocamdată linisciţi şi cu toţii sperăm, că producţiunea va fi mulţămitoare.

(Recoltele) după cum ne spun jurnalele din toate părţile lumei în acest an promit a fi în toate speciile de fructe mai bun ca de mijloc. Timpul din cele 8 ḑile de pe urmă a înaintat toate cele. Grânele cu deosebire în Germania, Francia, Rusia, Italia America, sûnt foarte bune. In Austro-Ungaria asemenea sûnt pedeplin mulţămitoare şi deja coapte, cu deosebire în Ungaria, unde secerişul a şi început s'a vêndut în piaţe făină nouă de grâu.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 29 Iulie şi 30 August imob. lui Ludovic şi Mihail Bunyi în Săcele; în 29 Iulie şi 30 August imob. lui Pavel Cioci în Sasar (judec. cer. Şomcuta mare); în 16 Iulie şi 16 August imob. lui Martin Schäsburger în Şaroş (trib. Elisabetopole); în 29 Iulie şi 28 August imob. lui Iacob Kovacs în Gherla (judec. cerc.); în 12 August şi 14 Septembre imob. lui Francisc Daczo în Liorinţa (judec. cerc. Sângiors); în 7 August şi 11 Septembre imob. lui Vasilie Opriţa în Dumitru; în 10 August şi 13 Septembre imob. lui George Bran în Ciugud (trib. Alba Iulia); în 23 Iulie imob. lui Petru Neckel în Cisnădie (trib. Sibiiu); în 11 August şi 11 Septembre imob. lui Grigorie Balazs în K. Szt-Sélek şi Poiana (trib. Oşorhei); în 23 Iulie imob. soţiei lui George Tarkanyi în Cluj (trib.) în 20 Iulie şi 23 August imob. lui Samoil şi Petru Schässburger în Şaroş (trib. Ibaşfalĕu); în 27 Iulie şi 30 August imob. lui Stefan Schultz în Şeica mică (judec. cerc. Mediaş); în 3 August şi 3 Septembre imob. soţiei lui Iosif Lemeny în Birchib (judec. cerc. Somcuta-mare).

Bursa de Viena şi Pesta

din 10 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.05	110.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	100.50	100.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.75	88.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.80	126.$^7/_2$
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.—	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.—	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.—	93.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	—.—	93.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	95.—	94.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	92.50	72.60
Datorie de stat în argint . . .	72.80	73.50
Renta de aur austriacă	73.40	87.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	88.—	134.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	133.—	830.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	82.9—	280.—
Acţiuni de credit austr. . . .	281.—	265.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	265.—	114.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.54
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemţesci	57.75	57.70
London (pe poliţa de trei luni) .	117.70	117.70

În magazinul de mărfuri coloniale, a d-nului **Ioan Duşoiu, Braşov** este un loc vacant pentru un *ucenic,* care se fi absolvat cel puţin doue clase reale, sau gimnasiale. Pentru condiţiuni a se adresa la menţionata firmă. [44] 1—2

Maşine de îmblătit
cnstruite după esperienţele cele mai noue
pentru **braţe** şi u **vêrtej,** cu şi fără **scuturătoriu de paie,** de mărimi şi sisteme feliurite.
Ciur de vênturat şi de sortat
de 3 mărini, premiat cu premiul dintâiu la mai multe esposiţiuni.
Maşinepentru cositul cerealelor (bucatelor).
Coase cu grelă pentru cositul cerealelor, precum şi tot feliul de **maşine şi unelte agrice** se află cu preţurile cele mai eftine, pe lângă garanţie, la
Andreiu Rieger
Fabrică ş deposit de maşine şi unelte agricole
Sibiiu. [43] 2—6
☞ Olete necorespunḑetoare se primesc în schimb ☜
Reparaturi de lo mobile, mori de vapor, maşine de îmblătit etc. se în modul cel mai prompt şi mai eftin.

UMRATH &COMP. în BUBNA lângă PRAGA,
faica de maşini agricole,
se recomândă prin speitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşo**mare **productivitate** şi **treerat curat** a
maşinilor dereerat cu braţe şi cu vêrtej
ltru 1 până 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **bile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în ga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, aşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilute în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 5

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 77. Sibiiu, Joi 3 Iulie 1880 Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Iulie.

Ori cum ar sta partidele maghiare din Ungaria un lucru este necontestabil, Maghiarii progresează în procederea nepolitică de a maghiarisa cu forţa tot ce le vine în cale. Nu este de mult, de când numai din cause de oportunitate au suspendat pe un timp desbaterea proiectului de lege pentru scoalele medie. Scim şi cunoascem intenţiunea sau mai bine tendenţa şi a acestei legi fiitoare. Ea nu va lovì în confesiunile îmbrăţişate de Maghiari. Ea va lovì în naţionalităţile nemaghiare, tot aşa cum lovesce legea pentru introducerea limbei în scoalele poporale. Ajunşi pe calea aceasta, Maghiarii nu se vor oprì numai la atât. Nici că se opresc. În favorul şi de dragul limbei lor şi pentru ura şi despreţul altor limbi din ţeară, ei merg aşa de departe încât s'au vêrît cu limba lor şi în afaceri administrative ale bisericelor recunoscute de autonome prin legile votate de legislaţiunea ţerei. Şi ce este aceasta, pe lângă impregiurarea că în toate afacerile administrative şi juridice toţi nemaghiarii sûnt trataţi ca şi cum n'ar esiste, sau ca Maghiari de nevoie, căci, pre lângă toată legea de naţionalităţi, ori ce provocare, ori ce invitare, ori ce resoluţiune, ori ce sentenţă, şi Românul şi Sasul, şi Slovacul, şi Serbul, şi Ruteanul, dacă vine dela un oficiu al statului, o primesce, numai în limba maghiară. Ministrul opresce şi teatrul într'altă limbă atât în capitală cât şi în provincie. Are se ne mai oprească a ne ruga lui Dḑeu în limba noastră, a cetì şi scrie ḑiare în limba noastră, a ne oprì se vorbim în limba naţională în familie chiar.

Ce are sĕ însemneze atâta ignorare, ba asuprire a naţionalităţilor nemaghiare, nu pricepem, mai cu samă când vedem, că Maghiarul forţă de asimilare are aproape numai relativă şi aceasta într'un grad ne însemnat. Sûnt condiţiunile naţionalităţii maghiare de aşa, n'ai ce face; sau gândesc ei, că se suplinească ce le a denegat natura, cu putere brutală, acum la momentul binevenit. Aceasta nu se poate şi momentul binevenit nu le este dat pentru asuprirea şi sugrumarea altor naţionalităţi, ci pentruca sĕ'şi arete simţul de libertate şi desteritate în administruţiunea unui stat. Nu noi sûntem aceia, cari am cualificat stările din Ungaria stări „asiatice“, ci înşişi bărbaţi maghiari cu oare care recoreală la creeri. Dovadă dară că nu sûnt ceea ce'şi închipuesc a fi, chiar după judecata lor proprie. N'au dar nici un drept la aspiraţiunile de suprimare a altora şi de sporirea elementului lor subtrêgênd altora elementele de viaţă.

Timpul tace şi trece şi printre evenimentele cele mai sgomotoase cu atât mai vêrtos printre declamaţiunile şoviniste ale unor oameni, cari nesciindu'şi cumpănì puterile şi nesciind apreţuì periculul, în care se află şi ei alăturea cu alţii, vorbesc numai de mărimea lor viitoare pe ruinile vecinilor lor. Astfeliu vorbesc oamenii lipsiţi de minte înainte de catastrofe.

Datoria naţionalităţilor şi prin urmare şi a noastră a Românilor este a pune stavilă intinderei mai departe a ferbinţelei celei nemărginite după o grandiositate pe contul esistenţei noastre, cari încă credem că suntem tot aşa ai statului şi în folosul statului ca şi domnii maghiari.

Tăcerea naţionalităţilor numai încuragează îndrăsneala şi aceasta este şi a fost pĕcatul nostru, care continuat are sĕ'şi resbune asupra tutuor de o potrivă.

Se ne valorăm şi noi esistenţa pe basa dreptăţii şi a legilor. Care este basa şi pănă unde sĕ întinde? trebuie cercetat, ca sĕ nu vorbim fără carte şi în loc de a folosì sĕ stricăm. Inainte de toate sĕ ne ferim de a imita pe Maghiari Dacă ei dau cu barda în lună, noi sĕ fim cu minte şi sĕ nu dăm.

Faima despre alianţa între Austro-Ungaria şi Rusia n'a trăit nici o jumĕtate de ḑi sĕ nu fie desminţită. Se vede că nici „P. Ll.“ nu a creḑut-o când a publicat-o, ci 'i-a fost mai mult se denunţe *urbi et orbi* maghiare, că la Viena bărbaţi de influinţă cocheteaza cu Rusia. Se mai poate că „P. Ll.“ a voit sĕ acopere şi frica ce mai în urmă tot s'a dat de gol de o remânere la o parte a Austro-Ungariei din concertul puterilor şi tot odată sĕ acopere frica de purtarea cea suspectă a Rusiei în timpul din urmă.

„D. Ztg.“ cu considerare la situaţiune nu ia rolul ţiganului când a creḑut că a vĕḑut douĕḑeci de lupi în pădure. Mai calmă, spune că toate puterile sûnt isolate. „N. P. Journal“ face o socoteală după care puterile apusene se pot înţelege cu Rusia şi Austria remâne atunci numai cu Germania, dar şi cu aceasta numai întru cât i va convenì „ei“ de jumĕtate. Din toate se vede, că isolarea e mai multă în partea Austro-Ungariei şi raḑim avem numai „de jumĕtate“ în Germania.

Osman paşa a eşit din ministeriu şi este înlocuit un albanez Husni paşa. Scim că Poarta s'a mai gândit şi nu mai stăruesce morţiş pre lângă renitenţa ei. Este întrebarea pănă când?

Din Bulgaria nu mai încetă scirile neliniscitoare.

Grecii încă suspendează mobilisarea, nu o casează însĕ cu totul. Va se ḑică afacerile în orient mai resuflă odată înainte de a lua un avênt mai repede şi mai bogat în urmări.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Şedinţa dela 8 Iunie nou.

(Urmare).

§. 15. Clasificarea şi estimarea o îndeplinesce comisiunea esperţilor.

Această comisiune se compune in casul segregării urbariale şi al comassării, precum şi la acele proporţionări, în cari sûnt interesaţi numai membrii unei comune, dintr'un preşedinte, patru membri ordinari şi doi membri suplenţi, dintre cari fie-care grupă de interese alege doi membri ordinari şi un membru suplent. Unul dintre membrii ordinari aleşi de aceaşi grupă de interesaţi trebue sĕ fie ales dintre esperţii economici permanenţi denumiţi pentru teritoriul acestui tribunal, care nu este interesat în aceaşi causă.

Membrii suplenţi funcţionează numai în casul, când membrii ordinari sûnt împedecaţi, şi un membru suplent poate substituì pe espertul economic permanent ales ca membru ordinariu numai în casul, dacă însuşi are această cualificaţiune şi nu este interesat în causă.

La alegerea esperţilor formează grupe de interese:

a) în comune cu referinţe urbariale, de o parte fostii domni feudali, de altă parte fostii iobagi. Bisericele, scoalele şi alte persoane juridice se socotesc la grupa fostilor domni feudali;

b) în oraşe, comune libere şi mestecate la proporţionare sau la comassarea generală de o parte proprietarii mari cari posed jumĕtatea teritoriului întreg al comunei — la comassarea parţială însĕ, proprietarii mari cari posed jumĕtatea teritoriului de comassat; ear de altă parte proprietarii mai mici ce întrec. Teritoriele comune ce formează obiectul de segregare sau proporţionare, precum şi averea comunei nu se calculează şi la alegerea esperţilor nu iau parte nici într'o grupă de interese.

Membrii din una şi aceaşi grupă în lipsa unei învoeli comune decid între sine cu majoritate după proporţiunea averei.

La acele proporţionări, la cari sûnt interesate mai multe comune, fie-care comună interesată alege doi esperţi în comisiune, dintre cari unul trebue sĕ aibă cualificaţiunea esperţilor economici permanenţi.

Pe preşedintele comisiunei de esperţi îl aleg grupele de interese, sau comunele interesate dintre esperţii economici permanenţi, în înţelegere comună; ear în lipsa acestei înţelegeri comune îl denumesce judele pertractator tot dintre aceia.

La clasificarea şi estimarea de păduri judele pertractatoriu poate îndruma partidele sĕ aleagă pentru îndeplinirea acestor lucrări, de preşedinte al comisiunei de esperţi pe un espert economic permanent cu cunoscinţe de specialitate în silvanistică.

Pentru grupa de interese sau comuna care nu s'a folosit de dreptul de alegere, precum şi în locul esperţilor aleşi dar neînfăţişaţi judele pertractatoriu denumesce pe esperţii ce lipsesc dintre acei esperţi economici permanenţi, cari nu sûnt interesaţi în causă.

Dacă esperţii economici permanenţi sûnt interesaţi, partidele cu ocasiunea alegerei sau denumirei esperţilor au drept sĕ-şi dea escepţiunile la protocol. Asupra acestor escepţiuni decide judele pertractatoriu.

Teleszky István: On. Casă! §. 14 acceptat de comisiunea juridică cuprinde acea dispoziţiune principială, ca în causele de regularea posessiunei sĕ se aplice esperţi permanenţi cu cunoscinţe practice economice, respective silvanistice, ear pentru denumirea acestora prescrie ca lista lor sĕ o compună tribunalul reg. dintre cei propuşi de comissiunea administrativă şi sĕ o substearnă pre lângă opiniunea sa ministeriului spre aprobare. In urma acestei dispoziţiuni principiali paragraful următoriu 15 statoresce în ce mod are sĕ se compună în casuri concrete comisiunea esperţilor încredinţată cu agende atât de grave, şi anume aşa, că fie-care grupă de interese alege câte doi esperţi, — şi aceasta o recunosc că e bine normat în §. 15 — dar nici unul dintre acestia nu e ales din încrederea şi spre liniscirea deplină a sa, ci dintre esperţii permanenţi denumiţi, apoi tot dintre acestia mai denumesce şi tribunalul unul. Prin urmare comisiunea esperţilor de 5 membri constă din 3 membri, cari se pot aplica numai dintre esperţii permanenţi, şi numai din 2 membri, pe cari i aleg grupele interesate după placul lor.

Faţă cu aceasta dispoziţiune minoritatea comisiunei juridice recomêndă onor. case sĕ elimineze întreg §-ful 14. şi sĕ susţină cu privire la alegerea esperţilor încredinţaţi cu clasificarea şi estimarea pracsa ca ambele grupe de interese se aleagă după placul lor pe acei indiviḑi, pe cari i voiesc ele şi în cari au încredere, (Aprobări), ear espertul al cincilea sĕ se aleagă sau cu învoirea comună a partidelor, sau nepotêndu-se obţinè învoirea, sĕ'l denumească tribunalul reg. respectiv fără restringere. Nu este motiv suficient pentru a delătura această pracsă corectă, care s'a folosit până acum şi care corespunde pe deplin noţiunilor de dreptul procesual despre denumirea esperţilor, şi pentru a întroduce o sistemă cu totul nouă, a cărei influenţă nu o cunoascem încă, ci cel mult dacă scim, că la toată întêmplarea va face causele de comassare mai sumptuoase. (Aprobări).

Deci vĕ rog sĕ primiţi eliminarea §. 14 (Aprobări).

Votul minorităţii propune şi eliminarea §-lui 15 cu motivarea că acea ce este corect întrênsul va avè sĕ se normeze în instrucţiunea ministerială. Dar dacă onor. Casă va elimina §. 14 şi va redigea §-ul 15 astfel ca toate provocările la esperţii permanenţi ca consecuenţă a eliminării §. 14 sĕ se stearga, eu dechiar din capul locului, că un §. 15 redactat astfel îl primesc.

Votul separat mai cuprinde şi altă dispoziţiune şi adecă acea, că dacă on. Casă nu ar accepta cassarea instituţiunei de esperţi permanenţi şi prin aceasta eliminarea §-lui 14, atunci cel puţin pe esperţii permanenţi sĕ'i denumească tribunalul.

Dar în speranţă că on. Casă nu va primì §. 14, reced dela motivarea acestei părţi a votului separat. (Aprobări).

Szikszay Lajos: Dechiar din capul locului, că sûnt de acord cu partea cea mai mare a opiniunei d-lui referent al votului separat şi anume primesc ca §-ul 14 care dispune despre esperţii permanenţi, va sĕ ḑică despre organele cari au sĕ decidă cestiunile cele mai importante la comassări — clasificarea şi estimarea — sĕ se elimineze simplu.

Nici el nu a aflat de lipsă a motiva mai pre larg stergerea acestui paragraf, nici eu nu voiu sĕ mĕ demit în detaiu ci constatez simplu că dispoziţiunea art. X: 1836 referitoare la această afacere s'a dovedit în pracsă atât de corectă şi folositoare încât a o schimba nu este de lipsă nici din punctul de vedere al dreptului de proces nici este cu scop.

Nici într'o privinţă nu se poate motiva ca precând în cestiunile pur procesuale este permis partidelor sĕ'şi aleagă liber pe representanţii şi esperţii lor, sĕ se despoaie de dreptul de a'şi ale liber pe esperţii lor togma în cetiunile neprocesuale, — în cestiunile de economie naţională şi raţională.

În special nu primesc acest § nici pentru acea, că şi fără de esperţii permanenţi se vor sporì spesele acestei proceduri urgente prin pertractările la faţa locului, ear aplicarea de esperţi permanenţi ar potenţia spesele, afară de acea astfel de esperţi, de cari — foarte corect — ne pune în vedere motivarea proiectului de lege, adecă, cari sĕ aibă şi cunoscinţele necesare şi se fie şi neinteresaţi, nici prin denumire nici prin alegere nu se vor afla esperţi destui pe teritoriul unui tribunal. Dar dacă s'ar validita alegerea contemplată în motivare, adecă, dacă i ar alege comisiunile administrative, nu se poate nega că aceasta alegere ar fi emananaţiunea posessiunei mari şi ar fi o nedreptate.

Eu deci fără altă motivare primesc stergerea §-lui 14 şi mě bucur că şi dl referent al votului separat primesce §. 15 emendat cu eliminarea posiţiunilor referitoare la esperţii permanenţi, pentrucă disposiţiunile referitoare la grupele de interese şi la alegerea liberă a esperţilor încuviinţate şi de dl propunĕtor al votului separat sûnt corecte şi acceptabile.

Deci propun eliminarea §-lui 14 şi primirea §. 15 cu emendările indigitate.

Bokross Elek: Comisiunea juridică a primit §. 14 cu majoritate de voturi, eu deci ca referentul acelei majorităţi nu-mi ridic glasul pentru eliminarea lui; nu pot însĕ sĕ nu recunosc deplina îndreptăţire a acelor temeri, cari s'au ivit atât la referentul votului separat, cât şi în cercuri mai estinse în privinţa practicabilităţii lui.

In sine ar fi corectă acea disposiţiune ca sĕ se designeze înainte acei esperţi cari vor fi încredinţaţi cu o chiemare atât de însemnată; în principiu nu s'ar putè combate această disposiţiune, esecutarea ei în pracsă însĕ este dubiă şi la toată întêmplarea este o astfeliu de încercare, care se judecă după apreţiarea individuală. Eu individualminte aflu că eliminarea §-lui nu alterează sistema, dar susţinerea lui ar fi o încercare, care în pracsă se poate dovedì de foarte corectă, însĕ poate urma şi contrariul. (Ilaritate).

On. Casă binevoiască deci pe basa celor audite a decide după înţelepciunea sa. (Ilaritate).

Incât privesce §. 15 'mi iau voia a observa că acela nu cuprinde numai disposiţiuni ce emanează din §. 14 ci statoresce şi categoriele de interese ale partidelor, şi aşa nu numai că nu se poate elimina cu totul dar disposiţiunile lui cele bune nici nu ar putè încape în cadrul instrucţiunilor şi este redactat astfeliu încât şi emendat conform propunerei dlui Szikszay se poate susţinè fără a altera sistema, deci emendat astfeliu îl consider de acceptabil. (Aprobări).

Pauler Tivadar ministru de justiţiă: Intenţiunea ce o a avut ministeriul la redactarea §. 14 a fost ca la clasificări şi estimări sĕ se aplice cel puţin în parte astfeliu de esperţi, cari mai pre sus de ori ce interese şi provĕduţi cu cunoscinţe de specialitate suficiente sĕ procedă în această cestiune de mare ponderositate independenţi şi nepreocupaţi. Ministeriul concreduse comisiunei administrative designarea acestor esperţi, ear jurarea lor tribunalelor, comisiunea juridică însĕ abătându-se dela aceasta a încredinţat denumirea lor prelângă conlucrarea comisiunilor administrative şi a tribunalelor — ministeriului, negreşit din acel motiv ca scutit de ori ce influinţă locală sĕ denumească astfeliu de indivizi, cari sĕ poată corespunde importantei lor chiemări spre mulţămirea deplină a partidelor.

Tot pentru scutirea intereselor partidelor s'a făcut provisiune în §. 15 ca o parte a esperţilor sĕ o poată alege partidele liber din numĕrul acelora.

Intenţiunea dară este acea ca comisiunile esperţilor, cari au o chiemare atât de gravă şi vitală, sĕ se compună din oameni mai pre sus de ori ce interese, pricepători de lucru şi neparţiali. Fiind însĕ că în privinţa acestei instituţiuni s'au ivit din mai multe părţi temeri şi de oarece sporirea speselor se presentă ca un astfeliu de motiv, care prepondereazā valoarea încercării, şi de oarece n'a fost alt scop decât ca disposiţiunile sĕ fie cât se pot de perfecte, dacă cugetaţi, că scopul se poate ajunge şi fără ea, nu sûnt contra primirei amendamentului dlui Szikszay. (Aprobări).

Preşedintele cere voia ca deşì s'au combinat §§. 14 şi 15, totuşi votarea sĕ se facă mai ântâiu asupra §-lui 14 şi dacă acesta s'ar elimina, în privinţa emendărilor necesarie în §. 15 sĕ se mai poată pronuncia cine va avè voiă.

Se pune la vot §. 14, care nu se primesce.

Teleszky István: Eu aprobez foarte intenţiunea amandamentului dlui deputat Szikszay, dar nu-l aflu de suficient pentru eliminarea tuturor posiţiunilor de eliminat din §. 15. Şi anume: amicul meu propune sĕ se modifice numai aliniele a 2, 9. şi 11. din §-ful 15 pe când aliniele a 3. 8. 10. şi 12. încă conţin disposiţiuni de eliminat.

La toate aceste alinie aşi face eu amandamente, dacă vĕ învoiţi, sau rog pe dl referent sĕ le stiliseze el.

Preşedintele: Fiindcă stilisarea recere combinaţiune, doară ar fi mai cu scop a lăsa în suspens §-ful 15 şi a continua desbaterea cu §-ful 16? (Aprobări).

Se cetesce.

§. 16. Clasificarea şi estimarea se face în faţa locului sub conducerea judelui pertractătoriu şi cu intervenţiunea ingineriului funcţionătoriu, şi după terminarea ei lucrarea se cetesce în presenţa comisiunei esperţilor şi a partidelor şi se autentică prin subscriere.

Partidele, cari nu sûnt mulţămite cu clasificarea sau cu cestiunea, au drept sĕ'şi însinue, cu aceasta ocasiune reclamaţiunile lor, pe cari comisiunea luându-le la protocol este îndatorată a le esamina fără întârziere la faţa locului şi a decide asupra lor. Şi procederea aceasta trebue autenticată într'un asemenea mod ca şi cea de mai înainte.

Se primesce.

§. 17. Autenticarea lucrărilor pregătitoare ingineresci o face judele pertractătoriu pe basa cercetării şi opiniunei ingineriului autenticătoriu, el dispune şi esecută suplinirea sau rectificarea defectelor ivite.

Se primesce.

§. 18. Sub decursul lucrărilor pregătitoare nu este admis separat nici un remediu de drept, gravamenul de nulitate, apelaţiunea, sau rectificarea contra decisiunilor şi disposiţiunilor judelui pertractătoriu, nici contra faptelor sau întrelăsărilor altora.

După încheierea lucrărilor pregătitoare partidele pentru remediarea gravamenelor ivite sub decursul acelora se pot folosì de o representaţiune, care cel mult în termin de 15 zile dela încheerea autenticării trebuie presentată în scris sau la judele pertractătoriu sau la tribunalul reg. Asupra acestei representaţiuni decide tribunalul reg., — contra decisiunei acestuia nu se mai admite vre-un remediu de drept separat, ci gravamenele eventuale trebuie substernute în apelaţiunea contrasentinţii meritoriale.

Veszter Imre: Fiindcă toate lucrările pregătitoare se fac din oficiu şi se conduc de către un jude esmis din partea tribunalului, şi provĕzut aşa zicênd cu putere nemărginită, comisiunea juridică a aflat de lipsă a dispune în alinea a doua a acestui §. ca partidele în privinţa gravaminelor ce le vor avè în contra lucrărilor pregătitoare sĕ se poată folosì de o representaţiune, asupra căreia se decidă tribunalul.

Principiul şi direcţiunea acestei disposiţiuni sûnt corecte, pentrucă la toată întêmplarea este de lipsă ca lucrarea esmisului tribunalului sĕ se supună controlei colegiului şi ca în urma reclamării partidelor sĕ se poată remedia erorile sau întrelăsările comise de judele pertractatoriu; me tem însĕ, că disposiţiunea din alinea a doua a acestui §. nu va fi suficientă pentru ajungerea acestui scop salutariu, pentrucă dacă o partidă nu va putè rĕspunde la representaţiunea presentată de ceealaltă, tribunalul nu se va putè orienta pe deplin despre adevĕrul sau neadevĕrul gravamenelor cuprinse în representaţiuni.

Când este vorba de interesele a douĕ partide contrarie, tribunalul nu poate aduce judecată dreaptă pe basa unor înformaţiuni unilaterale, deci, dacă este posibil ca sub decursul lucrărilor pregătitoare sĕ se comită erori, cari reclamă remediare, trebue sĕ li se dea şi partidelor posibilitatea de a le remedia. După metodul acceptat în alinea a doua aceasta s'ar putè ajunge numai atunci, dacă representaţiunea unei partide s'ar comunica cu cealaltă ca sĕ-şi dea rĕspunsul la ea, dacă rĕspunsul s'ar comunica pentru darea replicei şi aşa mai departe, ceea ce ne ar duce la pertractarea scripturistică atât de odioasă pentru multele ei defecte şi răpirea de timp.

Eu însĕ nu o recomând aceasta ci mai simplu m'aşi mulţămì cu acea, dacă asupra lucrărilor pregătitoare respective asupra plânsorilor ridicate în contra acelora s'ar admite în faţa tribunalului o pertractare publică verbală.

Mai asemenea se urmează aceasta în Ungaria, unde modul acesta s'a dovedit de bun şi practicabil şi nu pricep pentru ce sĕ ne abatem dela pracsa aceasta şi sĕ ne mulţămim cu mai puţin pentru Transilvania, unde referinţele urbariale sûnt mai complicate.

Dacă 'mi zice cineva, că pentru Transilvania din motivul că acolo sûnt referinţe speciale, sûnt necesarie în dreptul material disposiţiuni speciale, cari se abat de cele din Ungaria, — aceasta o pricep, dar nu pricep pentru ce sĕ fie procedura pentru Transilvania mai superficială şi provĕzută cu mai puţine garanţii decât în Ungaria.

Dreptacea 'mi iau voia a propune ca pentru remediarea gravamenelor referitoare la lucrările pregătitoare, după terminarea acestora, sĕ se admită înaintea tribunalului o pertractare verbală publică.

Parteniu Cosma: Eu consider amendamentul deputatului Veszter de necesar şi corespunzĕtor scopului, pentrucă după proiectul acesta sub tot decursul procedurei meritorie nu va fi pertractare meritoriă.

In Ungaria, precum v'am mai spus, se pertractează cu mult mai simplu cestiunea de permisibilitate, dară apoi se dă mai multă însemnătate cestiunei în merit, când fiind toate datele necesarie procurate se dă partidelor voie sĕ pertracteze cestiunea din toate punctele de vedere. Din contră în Transilvania, precum se vede, chiar în acest stadiu, când datele vor sta la disposiţiune, nu va fi nici o pertractare, ear prin aceasta se va depune în mânile judecătoriei o putere foarte mare, deşì însuşi dl ministru a zis în motivarea sa, că judecătorii din Transilvania nu sûnt atât de cualificaţi şi practici ca cei din Ungaria.

Cine crede că prin aceea că în merit nu se va admite nici chiar o pertractare scurtă, precum se propune, se va mai scurta procedura, se înşeală foarte, pentrucă Curia regească ca for suprem de câte ori a observat şi cel mai mic defect în procedura causelor urbariale, chiar din motivul, că acele sûnt de natură incuisitorică, totdeuna a nimicit întreaga procedură şi a ordinat pertractare nouă. Astfel s'a urmat până acì şi tot asemenea se va urma şi în viitoriu, până când causele urbariale se vor considera de natură incuisitorică şi precum vĕd ele se consideră pentru Transilvania de natură mai incuisitorică decât pentru Ungaria.

Dreptacea şi chiar acelora, cari cugetă că accelerează procedura, respingênd amendamentul lui Veszter, îl recomând ca cel mai corespunzĕtoriu punctului lor de vedere.

Bokross Elek: Pertractarea de autenticare este acea, care o confundă dl Veszter cu pertractarea ce nu o vede în proiect şi care voiesce sĕ o întroducă ca representaţiune; pertractarea aceasta însĕ este deja, se cuprinde în proiect apriat şi categorice, ear representaţiunea nu este chiemată sĕ suplinească vre-o pertractare, pentrucă ea propriamente este un remediu de drept dela judele pertractătoriu la tribunal. Se numesce representaţiune pentru acea ca pre lângă o sistemă de competenţă cu totul nouă sĕ nu se întrebuinţeze o nomenclatură statorită pentru alte referinţe. Deci representaţiunea ca remediu de drept trebue resolvită fără consultarea partidelor.

Dacă dl deputat ar mai dorì o pertractare şi asupra acestei representaţiuni, atunci după mai multe pertractări ţinute succesive sub decursul lucrărilor pregătitoare am mai provoca o pertractare, care n'ar avè absolut nici un substrat, şi carea fiind deja toate cestiunile separat pertractate n'ar conţinè alt ceva decât reflectări superflue asupra observărilor ce s'au făcut la pertractările premerse.

Aceasta pertractare ar întârzia resolvirea causei, n'ar forma de loc mai multă garanţiă decât sûnt deja în proiectul de lege şi ar însărcina procedura cu astfel de spese, provocate de o pertractare în faţa locului, cari nu s'ar putè justifica.

Parteniu Cosma (întrerupênd): Nu în faţa locului!

Bokross Elek (continuând): Dacă dl P. Cosma cugetă că acea pertractare nu ar trebuì ţinută în faţa locului, chiar esclamarea d-sale dovedesce că intenţiunea nu este corespunzĕtoare, căci în cause, unde sûnt 100—1000 partide interesate, nu se poate pertracta cu succes altcum decât la faţa locului.

Deci vĕ rog pentru susţinerea testului comisiunei.

Veszter Imre cere cuvênt pentru rectificarea cuvintelor sale rĕu înterpretate: Eu nu am cerut pertractare la faţa locului şi n'am voit alta decât acea ce intenţionează şi proiectul de lege, adecă a da ocasiune partidelor ca în privinţa plânsorilor referitoare la lucrările pregătitoare sĕ se poată folosì de ajutoriul tribunalului. Acì nu poate fi vorba de acea că oare corect a procedat judele pertractătoriu sau ba, căci în contra lui pentru asemenea cause am legea disciplinariă, ci este vorba de gravamene, cari nu se pot referì la altceva decât la interesele partidelor, ear acea ,ce este pentru o partidă gravamen, este negreşit pentru cealaltă un favor, prin urmare ca sĕ se poată aduce o judecată dreaptă se recere pertractare contradictorică.

Preşedintele: pune la vot testul comisiunei, care se primesce şi

prin aceasta amendamentul lui Veszter cade.

După aceasta preşedintele raportează că modificările referitoare la §. 15, rĕmas în suspenso, sûnt deja redactate şi roagă Casa ca sĕ le asculte şi se voteze asupra lor.

Notariul ***Boross Gábor*** cetesce testul următoriu:

„Paragraful 15 sĕ se modifice în modul următoriu:

Din alinea a doua cuvintele ce urmează după cuvintele acestea „dintre cari fie-care grupă de interese alege doi membri ordinari şi un membru suplent“ sĕ se elimineze;

în alinea a treia cuvintele cari urmează după „când membrii ordinari sûnt împedecaţi“ sĕ se elimineze;

în alinea a opta cuvintele acestea „dintre cari unul trebue sĕ aibă cualificaţiunea esperţilor economici permanenţi“ sĕ se slimineze;

în alinea a noua cuvintele acestea „dintre esperţii economici permanenţi,“ precum şi din şirul ultim cuvintele „tot dintre aceia“ sĕ se elimineze.

în alinea a zecea cuvintele acestea „economic permanent“ sĕ se elimineze;

în alinea a unsprĕzecea cuvintele „dintre acei esperţi economici permanenţi cari nu sûnt interesaţi în causă“ sĕ se elimineze;

în alinea a douĕsprĕzecea şirul prim cuvintele „economici permanenţi“ sĕ se elimineze.“

Bokross Elek ref.: După tecstul cetit s'ar susţinè alinea altimă cu eliminarea cuvintelor „economici permanenţi“; întreaga alineă însĕ numai în acel cas are înţeles, dacă se susţine instituţiunea esperţilor permanenţi, dar a eschide cu totul pe indivizii ce locuesc în aceaşi comună, cari prin urmare sûnt interesaţi în causă, — n'ar fi corect, aceasta nu a fost intenţiunea nici a proiectului guvernului, nici a testului comisiunei.

Dreptacea recomând eliminarea întregei alinie ultime.

Parteniu Cosma: Eu nu pot fi de acord cu interpretarea dlui referent, pentrucă acea nu ar avè resultate bune. Lucrul principal este ca esperţii sĕ fie neinteresaţi faţă cu ambele partide. Dacă s'ar dovedì, că unii dintre esperţi sûnt interesaţi nu pricep ce ar strica acea ca reclamarea în contra lor sĕ se ia la protocol. In acest cas judecătoria, dacă voiesce cel puţin va putè respecta temerile ivite.

Dreptacea eu primesc alinea aşa precum o a stilisat dl deputat Teleszky.

Szikszay Lajos: Eu sûnt de acord cu amendamentul dlui Teleszky şi revoc pe al meu.

Preşedintele pune la vot amendamentul deputatului Teleszky, afară de alinea ultimă, a cărei eliminare a propus-o Bokross.

Se primesce amendamentul lui Teleszky.

Se pune la vot alinea ultimă, carea nu se primesce.

(Va urma).

Date statistice.

Din bună voinţa unui d. binevoitoriu sûntem în posiţiune de a împărtăşì dintr'o epistolă a dlui Slavici următoarele pasage interesaute:

. . . . . De câteva sĕptĕmâni lucrez mereu, ca se mĕ lămuresc asupra respândirei Românilor şi asupra populaţiunei române în genere. Intre altele, am luat listele parochiilor din diecesele române şi am notat pe charta cea mare a lui Scheda toate comunele în care se află creştini de douĕ confesii naţionale. Aflu acum sus, tocmai la nordul Transilvaniei, pe valea Murĕşului, pe la Topliţa română, un întreg şir de sate cu numiri românesci, care au remas nenotate. Sûnt următoarele comune: Ostrova, Fülpe, Galocrás, Ploptişi, Platoniesci, Moglăniesci, Lungani, Zencani, Vugani, Zancani, Chelemeniel, Ciobotani, Zabrac, Göde, Mesterhaza, Ucicani, Ilva, Neagra, Suchocani, Palota, Andreniasa, Batoşnia, Iod, Borzia, Déda, Cuieşdi, Galonya, Füleháza*) şi trei „stâne“ la munte. Toate aceste sate se află înşirate pe Murĕş, între Gyergyo şi Bistriţa. Despre Gyergyo diecesa Blajului se termină la Salomás, Bélbor şi Oláh Toplitza, toate trei sate, în care se vorbesce românesce.

Despre Bistriţa diecesa Gherlei se termină la Ruşii de munţi şi Morăreni, unde deasemenea se vorbesce românesce. Diecesa Sibiiului, nu are aici creştini decât în Toplitza dacă am notat bine. Numirile dealurilor, ale văilor şi ale păraielor sûnt românesci. In anul trecut, petrecênd la Borszék, am vorbit cu Topliţeni, cari îmi spuneau, că de la Topliţa înainte sûnt tot Români până la Bistriţa. Trebue deci sĕ presupun, că satele înşirate mai sus sûnt românesci; cu toate aceste nu le aflu nici în diecesa Sibiiului, nici în a Blajului, nici în a Gherlei. Te rog deci sĕ'mi spui, dacă scii ceva despre Românii din aceste sate şi anume, dacă diecesa Sibiiului nu are cum va creştini prin ele. Te rog dar' încă odată, sĕ'mi spui ce scii.

. . . .

Te va interesa fără îndoială, dacă 'ţi voì face împărtăşire despre unele din constatările statistice, pe care le am făcut.

In timp de 30 ani Românii s'au sporit, însĕ nu cu mai mult decât 0.55% pe an, fiindcă au fost perioade în care au scăḑut, ca dela 1871—1875. Noi avem mai puţine femei decât bărbaţi, dar' dela 20 până la 40 ani avem mai multe decât maghiarii d. e.

Keleti nu are dreptate, când ḑice că Românii scad şi afară de aceasta arată numĕrul Românilor aproape 300,000 mai mic de cum este.

Despre aceasta te vei încredinţa din următorul calcul comparativ.

„Kelet“ arată, că după numĕrătoarea dela 1870 au fost:

Ani:		În Ungaria.	În Ardeal.		Comparativ.		Diferenţa.
0—1	bărbaţi	225,532	33,827	=	178,883	=	— 46,649
	femei	225,880	34,248	=	181,110	=	— 44,770
1—2	bărbaţi	166,087	30,216	=	159,788	=	— 6,299
	femei	168,233	31,053	=	164,214	=	— 4,019
3—5	bărbaţi	428,220	79,719	=	421,570	=	— 6,650
	femei	437,189	80,841	=	427,403	=	— 9,786
6--10	bărbaţi	639,690	121,000	=	639,872	=	+ 182
	femei	650.452	121,439	=	642,194	=	— 8,258
11—15	bărbaţi	606,694	110,613	=	584,943	=	— 21,751
	femei	617,276	109,066	=	576 763	=	— 40,513
16—20	bărbaţi	495,597	94,795	=	501,295	=	+ 5,698
	femei	582,277	102,791	=	543,579	=	— 38,698
20—30	bărbaţi	855,598	164,143	=	868 021	=	+ 12,423
	femei	945,547	178,900	=	946,059	=	+ 508
31—40	bărbaţi	787,198	148,255	=	784,002	=	— 3,196
	femei	768,357	145,649	=	770,221	=	+ 1,864
41—50	bărbaţi	601,553	117,747	=	622,670	=	+ 21,117
	femei	572 066	113,155	=	598,386	=	+ 26,320
50—sus	bărbaţi	693,293	150,830	=	797,619	=	+ 104,326
	femei	650,884	134,040	=	708,850	=	+ 57,966
	bărbaţi	5,499,462	1,051,145	=	5,558,663		
	femei	5,618,161	1,051,182	=	5,558,779		
	Total	*11,117,623*	2,102,327	=	*11,117,442*		

Dacă voim sĕ ne lămurim asupra relaţiei între cifrele privitoare la Ardeal şi cele privitoare la ţeara Ungurească, ne întrebăm: dacă populaţia Ardealului ar fi tot atât de mare ca a ţĕrii Unguresci, cum s'ar împărţì ea pe vêrste? Ca se aflăm respunsul n'avem decât sĕ ne dăm seamă, că populaţia ţerii unguresci e de 5.2882 ori mai mare decât a Ardealului şi sĕ înmulţim fie-care ţifră din coloana privìtoare la Ardeal. Aşa dobêndim coloana comparativă, în care trecerea cu vederea decimalului al 5-lea a produs o mică diferenţă deabia 179.

Precum se vede din acest calcul în ţeara ungurească sûnt cu 91,419 mai mulţi copii până la un an decât în Ardeal; dar' în Ardeal sunt cu 162,292 mai mulţi oameni peste 50 ani. Adecă în Ungaria trăiesc mulţi? nu! se nasc numai mulţi, ca sĕ petreacă o viaţă efemeră. In Ardeal se nasc puţini, dar trăiesc mulţi.

Din 91,419 copii, ce erau în anul ântâiu, nu remân până la capetul anului al doilea decât 10,318. Deci numai decât în anul ântâiu mor foarte mulţi şi remânênd foarte multe mume fără copii, în anul următoriu ele pot nasce alţi copii. Aşa causa nascerilor multe din ţeara ungurească e înainte de toate mortalitatea mare a copiilor. Adoua e covêrşirea femeilor. Ce e drept, dela 20 până 40 ani sûnt în Ardeal mai multe femei decât în Ungaria; însĕ femeile pot sĕ nască şi nasc chiar dela 16 în sus, eară dela 16—20 în ţeara ung. sûnt cu 38,698 mai multe femei decât în Ungaria. Konek arată că între 135,011 femei, ce s'au măritat în anul 1876—45,748, adecă 33, 89% erau mai tinere de 20 ani. Afară de aceasta, mulţimea copiilor nelegiuiţi din ţeara ungurească sûnt născuţi mai ales din mume tinere. Astfel mortalitatea escesivă a copiilor şi covêrşirea bolnăvicioasă a femeilor face ca în ţeara ung. sĕ se producă o mulţime copii, care întreţin mereu ţifra totală a populaţiei, fiindcă în proporţia, în care se nasc şi mor, în aceeaşi proporţie lasă loc gol pentru alţii. Mie mi se pare această mişcare a populaţiei ca munca omului ce varsă mereu apă în ciur. Ardelenii varsă în sită şi aşa, cu toate că varsă mai puţină, sporiul se vede dela 20 ani în sus. Ba deja dela 5—10 ani în Ardeal sûnt mai mulţi băieţi decât în ţeara ungurească.

Şi sĕ nu-mi iai vorbele drept glumă.

In Ţeara ung. prevalează elementul pueril, eară în Ardeal cel viril şi cel senil. Aceasta nu poate sĕ fie indiferent pentru caracterul populaţiei. Ungurii sûnt mai copilăroşi, eară Ardelenii mai ăşeḑaţi. Aceasta nu numai pentru-că în o parte sûnt mulţi copii, eară în ceea laltă mulţi oameni maturi ci mai ales pentru-că atmosfera, în care creşte copilul ardelean e mai virilă şi mai senilă totodată. Pentru aceea trebue sĕ fim îngăduitori cu resfăţările Ungurilor eşiţi din mijlocul societăţii lor puerile.

Interesant e sĕ mai veḑi şi mortalitatea escesivă a femeilor din Ţara ung. de la 10 până la 20 ani. In timpul acesta sûnt în Ţ. ung. cu 79,211 mai multe femei decât în Ardeal; cu toate aceste de la 20—30 sunt mai multe în Ardeal. Mare e mortilitatea dela 16—20 ceea ce dovedeşte, că în acest timp femeile sûnt mai puţin cruţate decât în Ardeal.

Voi încheia pin o consideraţie generală.

Valoarea statistică şi mai ales valoarea politică a naşterei nu o putem mĕsura decât după gradul, în care ea sporeşte puterile unei naţiuni în lupta pentru ecsistenţă. Sufletul, politiceşte, nu are valoare decât începênd de la vêrsta, în care poate sĕ iee parte pirn muncă trupească ori sufleţească la lupta pentru ecsistenţă. Copii nu sûnt decât materia'ul, din care poate sĕ iese oameni. Cât pentru bărbaţi, de la 15 ani în sus, sûnt în Ardeal relativ mai mulţi decât în Ungaria, eară cât pentru femei numai de la 15—20 sûnt mai multe în Ung. ceea ce e bine pentru Ardeal, fiind-că mai ales aceste femei produc în Ţ. Ung. mulţimea de copii, care se cresc cu cheltuieli mai mari ori mai mici şi apoi mor mai nainte de a fi ajuns vêrsta, în care pot se aducă societăţii drept resplată, vre-un folos. Intr'un cuvênt în Ardeal e o societate mai capabilă de a susţinè lupta pentru ecsistenţă, fiindcă are relativ mai mulţi oameni făcuţi gata, care nu numai consumă ci produc, şi care pot sĕ se apere ei înşişi.

Dar sûnt relativ mulţi betrâni în Ardeal, bătrâni, care trebue sĕ fie şi slăbănogi, cari nu mai produc şi nu se pot apĕra. Da, înse aceşti bĕtrâni sûnt elementul moderator, care ne dau o resplată bogată în fireasca-le chibsuinţă şi înţelepciune şi care apĕră totodată şi bunele moravuri ale societăţii: ei sûnt partea cu de sevîrşire etică şi mai presus de toate preţioasă a societăţii. Fie-care bĕtrân mănâncă, dacă ne place, bucata de pâne a unui copil şi aşa fiindcă avem mai mulţi bĕtrâni, trebue sĕ ne mărginim la mai puţini copii. Aşa trebue sĕ fie: sporul trebue sĕ fie legat de sporul bucăţilor de pâne.

Cred că e de priosos sĕ'ţi mai înşir motivele, în vêrtutea cărora eu susţin, că relaţiile favorabile în împărţirea populaţiei din Ardeal resultă mai mult din naţionalitatea maiorităţii populaţiei din Ardeal decât din natura locului şi a stadiului de desvoltare. După arĕtările lui Keleti în toate comitatele cu maioritatea română cifra nascerilor e mică; ea numai în comitatele prea amestecate cu Maghiarii cresce aşa, că în com. Cluj. o nascere cade la 24 suflete, în Selagiu la 23, eară în Hunedoara, Făgăraş, Sibiiu la 27,29. In Udvar-hely însĕ sûnt mai multe nasceri, 1—la 22, în Csik 1—21, eară în Háromszék 1—la 23, fiindcă ei sûnt mai mulţi Români (20%). Şi tot după arĕtările lui Keleti la noi mor mai puţini eară la maghiari mai mulţi. El însĕ ḑice, că mor mulţi, fiindcă se nasc mulţi, în vreme ce eu susţin, că se pot nasce mulţi după ce mor mereu alţii de le lasă loc. În toate populaţiile e tendenţa de a umplea golurile remase: unele umplu aceste goluri, ca noi, cu odrasle trainice, eară altele ca Maghiarii, cu stirpituri, care se perd până la 15—20 de ani.

Şi fiindcă aşa este, Keleti chiar cu bună credinţă, însĕ în vêrtutea unei prea vĕdite dose de ignoranţă, trebuia sĕ scadă prin calculul seu citra totală a Românilor. El a luat drept basă a calculului copii obligaţi a umbla la scoală. Precum veḑi însĕ, Ungurii au dela 6—10 şi mai ales de la 10—15 cu mult mai multe suflete decât noi: aşa ne a scăḑut pe noi şi 'i-a sporit pe dênşii. Am făcut acest calcul pentru vre-o 30 grupe şi pretutindenea am dobândit acelaşi resultat Keleti află în ţĕrile de sub coroana sf. Stefan vr'o 2,450,000 Români, Ficker 2,650,000, eară eu am constatat, 2,640,000 ceea ce corespunde cu resultatele ce am dobândit şi pe basa calculelor făcute pe basa cifrei copiilor obligaţi la scoală.

'Ţi am scris această lungă scrisoare mai ales pentrucă cetisem o dare de seamă în „Telegraful Român“, din care străbătea foarte multă nedumerire asupra mişcărei populaţiei române din Ardeal. În adevĕr în câţiva ani ea a scăḑut, dar atunci a fost scădere în toată Ungaria, căci erau o mulţime de epidemii. Era însĕ lipsă de bună credinţă din partea statişticilor maghiari de a lua drept basă câţi-va ani isolaţi şi mai ales pe acestia căci doi trei ani chiar normali sĕ fie, nu dovedesc nimic. Precum veḑi, populaţia din Ungaria se poate sporì, dar sporul e în fete şi copii. In Ardeal însĕ sporul e mic dar spor în material bun.

---

*) Causa poate fi, că unele nume pe chartă sûnt altfeliu decum sûnt în listele dieceselor române, aşa d. e. Palota română Polăţi, Ivănceni Ibăneşti Ratesna Restojna etc. Red.

Varietăţi.

*(Denumiri). Ioan Manu preot în diecesa gr. or. transilvană este denumit capelan militar de cl. 2 în reservă; asemenea preotul Danil Chirilă din aceeaşi diecesă. Mai de parte sûnt denumiţi capelani militari de cl. 2 în reservă preoţii gr.-cat. Ariton Migea din diecesa Blajului, Dr. Basilie Lucaci din diecesa Gherlei.

* (Postal). In 16 Iulie n. se deschide la Cugir, în comitatul Hunedoarei, oficiu nou postal, care va comunica de patru ori pe sĕptĕmână cu staţiunea Vinerei (Alkenyér).

De cercul acesta se ţine: Vinerea, Cugìrul, Pischinţul, Vaideii. La oficiul acestei staţiuni, dela ḑiua sus arĕtată, se primesc şi espedează epistole şi pachete, se trimit lucruri de preţ pe lângă ramburse (utánvétel, Nachname) până la 200 fl. în ţeară şi până la 75 fl. afară din ţeară (Germania, Helgoland, Elveţia); apoi se manipulează cu asignaţiuni postale până la 100 fl. Pentru Austro-Ungaria, Germania, Helgoland, Francia, Algeria, Luxemburg, Italia, Elveţia, Belgiu, Olanda şi America de Nord i s'a încreḑut primirea şi împărţirea de sume, pe lângă şi după asignaţiuni postale, până la 200 fl. — Aşijderea la 16 Iulie n, se deschide staţiune nouă de postă în Păuca, comitatul Albei inferioare, care comunică de patru ori pe sĕptĕmână cu Blajul. De cercul acestei staţiuni se ţine: Bucerdea, Beşinăul, Dostatul, Broscenii, Ohaba, Bogatul, Armenii, Păuca, Presaca, Tăul şi Roşia. Comunicaţiunea în lăuntru şi în afară în toate direcţiunile este şi la staţiunea aceasta întocma ca la staţiunea din Cugir.

* (**Avis**) în treaba stipendielor din fundaţiunea lui *Gojdu*. Fiindcă representanţa fundaţiunei lui Gojdu, e convocată la şedinţa generală ordinară deja pe 22. Aug. 1880 cal. nou; de aceea, terminul, publicat cu hârthia noastră din 11. Iunie a. c. Nr. 89 pentru Concursurile şi justificările la stipendiele lui Gojdu pe 25. Aug. a. c. se ţermuresce pe 20. Aug. 1880 c. n.

Budapesta, 11 Iuli 1880.

Comitetul adm. al represetanţei fundaţiunei lui Gojdu.

* (Convenire împĕrătească). După cum ne spune „Deutsche Ztg.“ de Luni, Maiestatea Sa împĕratul pe la sfêrşitul acestei luni va convenì în Gastein cu împĕratul Germaniei Wilhelm.

* (Oprirea teatrului). Jurnalul „Tageblatt“ din Sibiiu ne spune că are informaţiune din isvor sigur, că ministrul reg. ung. de interne a respins cererea directorului teatral Frideric Dorn, prin carea se roagă de concesiune, a putè da representăţii teatrale germâne în Braşov. Asemenea i s'a intredis darea representăţiilor germâne în teatrul din Sibiiu.

* (Biroul postal cel mai elegant) nu poate fi nicăiri de cât în satul Foen, comitatul Temişoara în Ungaria. Proprietarul moşiei, reposatul d. Andreiu de Mocsonyi (cunoscutul Român) a solicitat un birou postal în numitul sat dar fiindcă comunicaţia în partea locului era prea mică. Statul 'l-a refuzat sub cuvênt, că n'ar scoate cheltuiala. Atunci d. Mocsonyi a declarat, că se face singur măestru postal, ceea ce s'a şi realizat; ear soţia sa depunênd esamenul legiuit s'a făcut espeditoare. Nobila doamnă 'şi- a împlinit spontaneu şi cu o adevĕrată pasiune serviciul, şi în scurt timp era cunoscut până în cea mai mare depărtare, că biroul postal de la Foen este cel mai esact în operaţiunile sale, cu toată eleganţa pe care o întêmpină cine-va acolo. Ast-fel de esemplu, călimările şi sfesnicile erau de argint, mobilele toate de mohon etc.

Murind d. de Mocsonyi trebuia un alt măestru postal şi pentru a nu întêmpina earăşi greutăţi, doamna de Mocsonyi s'a decis a lua d-ei locul reposatului soţ. Acum câte va ḑile această frumoasă damă a primit decretul de numire, şi cine are afacere cu biroul postal dela Foen, are plăcerea, de a se pune în relaţie cu o doamnă elegantă a lumei mari, care face totul singură, care este atât de politicoasă, atât de amabilă şi bună, în cât toţi maestrii postali din toată Ungaria ar putè lua esemplu de la dênsa.

* (Steagul unguresc) fu numit „trenţă“ de vice-colonelul Seemann. Acesta adecă în 4 Octomvre n. 1879, când s'a serbat ḑiua numelui a Maiestăţii sale în Erlau vĕḑênd între celelalte steaguri naţionale şi steagul unguresc, cu cuvintele: „Jos cu rîza aceasta!“ a poruncit sĕ se depărteze dintre celelalte steaguri, aceea ce s'a şi făcut. Pentru aceasta vătĕmare „P. N.“ cere satisfacţie dela împĕratul, dela regimul unguresc etc. etc.

* (Nord und Süd) şi după dênsul „La Revista internazionale Europea“ (16 Iuliu) vorbesc în terminii cei mai elogioşi de cele două opere subscrise Carmen Sylva, de A. S. R. D-na Românilor: Hammerstein în care augusta poetă cântă un episod din luptele lui Enric IV imperatoarele Germaniei şi fiiul sĕu, şi Sappho e cântată cu o inimă inspirată. Vieţa nemuritoarei fice a insulei Lesbos era odinioară cântată cu esclamaţiunile şi simţiciunea de ocasiune ale versificatorilor; principesa Elisabeta ne arată cu totul altfel şi într'un mod foarte reuşit pe gânditoarea şi ardintea Sappho.

Germania cunoscea şi admira ca şi noi scrierile pline de poesie ale bunei noastre Doamne; aḑi, în patria musicei şi a poesiei, în oraşul lui Michel-Angelo şi Laurenţiu Magnificul, A. S. R. Doamna Românilor e privită *come poetessa di vaglia.* „B. P.“

* (Unde e Pausz?) Aceasta — după informaţiunile jurnalului din Sibiu „Siebenbürgich d. Tageblatt“ — trăesce lumea albă în Constatinopole, unde convine în deosebi cu Szechényi Paşa fiul maghiarului celui mare, Szechényi, şi cu Drigalski-Paşa.

* (Trecerea Turcoaicelor) la creştinism sporesce — după o scire din Trapezund — pe ḑi ce merge. De curênd au trecut deodată 14 femei turcesci la crestinism si au primit dela episcopul din comuna Wan 40 f. fie-care şi vor primì acestea sume şi pe viitor până când va ţinè scumpetea cea mare.

* (Serbare religioasă mohamatană). Una din serbările religioase, care se celebrează în fie-care vară de credincioşii Islamului s'a ţinut ḑilele aceste cu mare pompă la Constantinopole. Este serbarea comemorativă a scoborîrei Coranului trămis din cer profetului Mohamet prin mijlocirea arhanghelului Gavril. Cea mai mare parte din monumente, palate, case particulare şi mai toate mineralele moscheelor din Stambul erau srălucit luminate. Palatul imperial dela Dolma-Bacce era luminat în întru de sutimi de candele multiculore. În salonul cel mare de primire, şedea Sultanul, incongiurat de toţi prinţii casei sale şi de ministrii în uniformă, decoraţi cu insemnele lor. Şeicul Dielal-efendi, venerat la Constantinopole din causa sânţeniei şi vêrstei sale înaintate, a ţinut o predică, faţă cu Sultanul Abdul-Hamid. El a amintit originea serbărei apoi a cetit versete din Coran.

După rugăciuni, padişahul şi toţi asistenţii au strîns mâna bĕtrânului şeic.

* (Tunul revolvĕr Krupp). S'au publicat informaţiunile în privinţa construcţiunii noului tun-revolver fabricat la usina Krupp. Acest instrument de resbel are 4 tunuri ce au 669 milimetre lungime şi 25 milimetre calibru. Tunul are 12 ghinturi, greutatea sa este de 163 chil., a proiectilului este de 235 grame, şi a încărcăturei de 50 greutatea totală a cartuşului e de 355 grame. Mişcând orizontal pârghia în direcţiunea părţii anterioare se întorc tunurile în giurul osiei lor comune. Nu se scie încă în mod sigur câte lovituri se pot trage pe minut.

Fabrica de arme de la Witten construesce în acelaşi timp o mitrailesă cu 4 tunuri pentru marină. Această mitrailesă figurează în acest moment la ecsposiţiunea de la Düsseldorff. Se ḑice că ea se poate întoarce în toate sensurile, şi rădicarea se poate schimba rapid şi considerabil. Magasinul cu projectile conţine 40 cartuşe, greutatea projectilului este de 250 grame, a încărcăturei este de 70 grame.

Bursa de Viena şi Pesta

din 13 Iulie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	109.70	109.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.—	101.88
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.—	88.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.—	126.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.50	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.—	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.50	94.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.75	93.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.60	72.50
Datorie de stat în argint	73.45	73.50
Renta de aur austriacă	88.15	87.80
Sorţi de stat dela 1860	133.—	134.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	829.—	820.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	279.50	280.10
Acţiuni de credit austr.	264.—	264.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	114.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.54
Napoleon	9.35½	9.35
100 marce nemţesci	57.80	57.75
London (pe poliţa de trei luni)	117.80	117.90

Economic.

Făgăraş, 9 Iulie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 8.50—9.; grâu sĕcăreţ fl. 7—8.; sĕcară fl. 5.10—6; orḑ ——. ovĕs fl. 3.80—3.90; cucuruz fl. 4.80—5.50; mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. ———; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 6—. cartofi (vechi) cu fl. —.—.4—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. 40—42; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. —80—; cânepă fl. 32——; sĕmênţă de in fl. ————; săpun fl —.—; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel 32 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul fu bine cercetat. Ovĕsut s'a cumpĕrat tare de speculanţi.

Budapesta, 10 Iulie n. In sĕptĕmâna trecută temperatura a fost foarte caldă; pe ḑi ce merge gradurile căldurei s'a urcat aşa încât putem ḑice, că ne aflăm în luna lui Cuptoriu. Căldura însĕ după ploile de mai înainte a ajutat mult la toate fructele. Cucuruzele se desvoaltă în continu, a început a lega preste tot locul, încât acuma deja se află de vênḑare în piaţe tulei de fert şi fript. Cartofii sûnt mari, desvoltaţi foarte bine şi înaintează în fugă putem ḑice spre copt. Orzul şi sĕcările sûnt pretutindenea pe aici secerate şi duse de pe câmp. Grânele acum încep a se secera. Spicele la toate sûnt pline, grăunţele mari, coapte şi grele. Paiele bine desvoltate, cu un cuvênt recolta tuturor spicoaselor este foarte mulţămitoare, cu atât mai mult, cu cât în acest an arareori se află în ele tăciune, apoi nu sûnt nici pălite ca în alţi ani. Rapoartele din toate părţile sûnt favorabile şi îmbucurătoare. Aceste împregiurări au căşunat scăderea preţurilor tuturor fructelor, cu deosebire a spicoaselor. Negoaţele cerealelor preste tot au cam dat îndĕrĕpt. Cuantităţi mici şi numai de cualităţile prime au avut trecere în sĕptĕmâna trecută se înţelege cu preţuri mai eftine ca până acum. Aşa s'a vêndut în deosebi:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 9—10; sĕcara cu fl. 9—9.50; orzul n'a trecut de loc; ovĕsul debia cu fl 5—5.60; cucuruzul la vre o 5000 m. m. cu fl. 5—5.75; făina de astădată a trecut mai bine, fiind multă trasportată în Britania.

Păstăioasele au trecut numai pentru consumul intern, în ţĕri esterne nu s'a transportat absolut nimic. Preţurile lor de astădată au fost următoarele: lintea fl. 10; mazĕrea cu fl. 14—16 fasolea fl. 9—10; mălaiul fl. 7—8; sĕmênţa de cânepă fl. 8—8.50; sĕmênţa de in fl. 13 (toate per 100 chilograme); lânile s'au vêndut cu fl 2—2.65 per chilogram. Porcii în numer total de 72,820, au fost mai eftini ca de altă dată. Din Ungaria de jos s'au aflat în têrg 4290, din România 360 şi din Ardeal la vre-o 250 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 57; slănina cu fl. 58; sĕul cu fl. 42—43.50; spirtul *en gros* cu fl. 33.75; *en detail* cu cu fl. 34.75 per 10,000 litre %. —

Peile de bou cu fl. 110—112; de vacă cu fl. 105—108; de viţĕl cu fl. 60—68; de capră cu fl. 120; de miel ca şi mai înainte, toate însĕ per 102 dărabe; de cal fl. 8.50—10.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 2 August şi 3 Sept. imob. soţiei lui Friederic Victor născută Rosa Klärmann în Alba-Iulia (trib.); în 27 Iulie imob. lui Bogdan Todorffi în Cluj (trib.); în 2 August şi 2 Septemvre imob. lui Ioan Sepsi în Bogata (trib. Turda); în 31 Iulie şi 31 August imob. lui Mihail Gitz în Jeder (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 2 August şi 1 Septemvrie imob. lui Martin Hoprich (firi) în Dredat (judec. cerc. Teaca); în 21 Iulie imob. Sarei Schuster în Beşa (judec. cerc. Sighişoara); în 31 Iulie imob. lui Pavel Bartus în Baia (trib.); în 4 Aug. imob. lui Teodor Moldovan sen. în Pantinoasa (trib. Dej); în 3 August şi 4 Septemvrie imob. soţiei lui Stefan Bell în Rode (trib. Ibaşfalĕu); în 22 Iulie imob. Ilenei Boiana în Braşov (trib.); în 37 Iulie şi 27 August imob. lui George Henrich în Amnaş; în 27 Iulie şi 27 August imob. Carolinei Göllner în Sibiiu (trib.); în 11 August şi 14 Septemvre imob. minorenilor Ileana şi Constantin Bariţ în Turda (trib.); în 16 Septemvre şi 16 Octomvre imob. lui Stefan Boros în Sarvar (trib. Dej); în 1 Septemvre şi 1 Octomvre imob. soţiei lui George Szados în Slona (trib. Cluj); în 2 August imob. lui Carol Morscher în Buia (judec. cerc. Mediaş); în 30 Iulie imob. lui Nicolau Berzenczey în Cliţ; în 26 Iulie imobilele lui Zelda Hersch în Preluţ (trib. Dej).

În magazinul de mărfuri coloniale, a d-nului **Ioan Duşoiu, Braşov** este un loc vacant pentru un *ucenic,* care se fi absolvat cel puţin doue clase reale, sau gimnasiale. Pentru condiţiuni a se adresa la menţionata firmă. [44] 2—2

[45] 1—3

Se primesce

un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puţin patru clase elementare,* ca

învĕţăcel de neguţătorie

la

Antonie Bechnitz în Sibiiu.

Maşine de îmblătit

construite după esperienţele cele mai noue

pentru **braţe** şi cu **vêrtej,** cu şi fără **scuturătoriu de paie,** de mărimi şi sisteme feliurite.

Ciur de vênturat şi de sortat

de 3 mărimi, premiat cu premiul dintâiu la mai multe esposiţiuni.

Maşine pentru cositul cerealelor (bucatelor).

Coase cu greblă pentru cositul cerealelor, precum şi tot feliul de **maşine şi unelte agricole** se află cu preţurile cele mai eftine, pe lângă garanţie, la

Andreiu Rieger

Fabrică şi deposit de maşine şi unelte agricole

Sibiiu. [43] 4—6

Obiecte necorespunḑetoare se primesc în schimb

Reparaturi de locomobile, mori de vapor, maşine de îmblătit etc. se fac în modul cel mai prompt şi mai eftin.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 78. Sibiiu, Sâmbătă 5 Iulie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Iulie.

Eri şi astăḑi ḑiarele sûnt pline de articuli şi de telegrame despre festivitatea naţională din Paris dela 14 Iulie n. „N. f. Presse“ spune, că Eliséul a fost Marţi seara iluminat strălucit. În grădină variau lumini colorate electrice. Verdeaţa şi straturile de flori erau ţermurite de flacări. In saloane Grevy presidentul a primit o societate ilustră. Presidentul era decorat cu cordonul cel mare al legiunei de onoare. Doamna Grévy purta toaletă închisă. Dela 9 oare seara au început a curge oaspeţii. In saloane nu era alta decât o neîncetată undulaţiune de cei ce veniau şi se duceau. Toate notabilitâţile republicane veniseră cu deosebire oficieri mulţi şi corpul diplomatic a fost bine representat. Grévy a fost întimpinat simpatic din toate părţile. El conversa cu oaspeţii, cari erau concentraţi în grupe. Venirea lui Gambetta a făcut mare sgomot. A tras atenţiunea multora şi presenţa ducelui de Chartres şi a generalului Galifet. Grévy a conversat mult şi cu Clémenceau. Cele mai multe femei purtau toaletă albă.

Din această schiţă se vede, că serbătoarea naţională a Francezilor s'a început încă din ajun cu mare splendoare.

Ḑiua dela 14 Iulie a fost şi mai solemnelă pentru Paris. De pe la 9 oare dimineaţa, corporaţiunile treceau pe strade. În giurul statuei uriaşe a republicei, care poartă un ram aurit de laur (dafin) în mănă, era adunată o mulţime mare de oameni în piaţa republicei. La 10½ s'a început festivitatea. Parisul întreg era decorat cu milioane de steaguri, standarde. Cuartirul democratic era transformat într'o grădină de flori. De pe coloana lui Julie fâlfăia un steag cu inscripţiunea „Căderea bastilei!“ Corporaţiunile când treceau pe dinaintea coloanei îşi descoperiau capetele şi înclinau steagurile. Revista trupelor a avut loc în Longchamp dela 11 pănă la 3 oare după ameaḑi şi a eşit foarte bine. După un discurs al presidentului s'au împărţit steagurile trupelor şi deputaţiunilor trupelor din celelalte cetăţi şi garnisoane ale Franciei. — Seara a fost o iluminaţiune grandioasă. Festivitatea a decurs în pace.

Avênd Francezii dinapoia lor o festivitate aşa de grandioasă pot fi mândrii de succesele de pănă acum pe terenul păcii. Un ḑiariu dela Viena ḑice, că republica va fi pănă atunci nevulnerabilă, pănă când va apĕra pacea şi munca poporului francez.

Din Orient aduce „Agenţa Havas“ scirea, că Albanezii au atacat la Golubowsca aproape de Tusi pe Muntenegreni. Un detaşement de Montenegreni a fost silit sĕ se retragă, lăsând în mânile Albanezilor şi vre o câţiva morţi. Principele Nicolae a dat trupelor sale ordin a remânè în defensivă, pentrucă el doresce a lucra numai cu mijloace diplomatice. Altă telegramă din Scutari spune, că la 11 l. c. Muntenegrenii s'au încercat a aduna nutreţ pe teritoriul albanez în apropierea Golobosniţului; au fost însĕ surprinşi de Miridiţii şi Şcrielii din caraulele din vecinătate şi într'o ciocnire de o oară respinşi departe preste fruntarii. Muntenegrenii au perdut mai mulţi răniţi ḑece prinşi încă au remas în mânile Albanezilor. — În Dulcigno au sosit pănă acum doue batalioane de trupe regulate militare şi 1500 Miridiţi. Garnisoana albaneză e de 5300 oameni. Comanda a căpătat-o pe lângă Osman Beg Betica, Prenk Bib Doda.

Dela Constantinopole se scrie, că acolo cerculează sciri despre o nouă modificare a ministeriului. Adeverindu-se scirea aceasta şi venind după cum se vorbesce, Savfet paşa la ministeriul de esterne, se crede că a învins cabinetul englez şi că asigurarea păcei a progresat mult.

Dela Sofia se spune, că Bulgarii din fruntea principatului ţin, că a sosit timpul cel potrivit pentru realisarea nisuinţelor lor unioniste. Poarta nu perde din vedere miscările din Bulgaria. De altmintrea ministeriul bulgar Cavareloff-Zancoff a delăturat demult graniţa dintre Bulgaria şi Rumelia. Fără de nici o sfială se denumesc Rumelioţi în funcţiuni bulgare, ca şi cum ar fi supuşi de ai principelui Alecsandru. Aşa d. e. capul cancelariei din directoriul Rumeliei resăritene, dl Spasoie Constantinovici, este denumit al doilea secretariu al principelui Alecsandru. Fie-care Bulgar, ori şi unde născut, este *de facto* un cetăţean al principatului bulgar. Nu avea aşa dară principele Alecsandru lipsă sĕ'şi dea cuvêntul de onoare legatului român dela Sofia, că legea de naturalisaţiune nu se va mai întoarce în parlamentul bulgar, pentrucă astfeliu stând lucrurile numai trebue sĕ se mai întoarcă.

Dela Bucuresci se anunţă că representantul Muntenegrului din Constanţinopole a transpus Porţii o notă, prin care arată că în 12 Iulie trupele turcesci au năvălit asupra vedetelor montenegrene la Zek, au dărăburit un om şi altor ḑece oameni le au tăiat capetele. Muntenegrul protestează.

În România se începe la Sântul Ilie o mişcare militară. Doue tabere se vor construì. Una la Ţigănesci pe Ialomiţa şi alta în partea Seretului în Ţigănesci, 14 batalioane de infanterie de linie şi mai multe de dorabanţi, 12 escadroane de cavalerie şi artilerie corespunḑĕtoare; tabăra din Moldova va fi mai mică.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Şedinţa dela 8 Iunie nou.

(Urmare).

Capitlu V.

Pertractarea meritoriă.

§. 19. Agendele principale a pertractărei meritorie sûnt:

1. La segregarea urbarială a pădurilor, păşunilor şi trestişelor:

a) *Staverirea numerului sessiunilor ce au drept la competinţe urbariale, respective la segregarea păşunei, staverirea cuantităţii posessiunei, care a fost domnească şi care a fost urbarială;*

b) *Staverirea competinţei de sessiune, respective la segregarea păşunei, staverirea competinţelor în proporţiunea posessiunei;*

c) *Staverirea cuantităţii şi dislocărei teritorielor, ce din teritoriul de segregat, de o parte are sĕ se separeze pentru fostii urbarialisti pentru biserici şi scoale, — de altă parte remâne în posessiunea fostilor domni feudali;*

d) *Staverirea proporţiunei, în care vor avè sĕ se împărtăşască fostii iobagi remaşi în comuniune eventual bisericile şi scoalele din folosinţa teritorielor comune.*

2. La proporţionări:

a) *Staverirea competinţei totale a senguratecelor comune;*

b) *Staverirea competinţei fostilor domni feudali şi a fostilor urbarialisti, precum şi staverirea competenţei bisericelor şi scoalelor, şi staverirea competinţei individuale a membrilor comunelor singuratice.*

c) *Staverirea computărei sau rescumpĕrărei teritorielor ocupate din posessiunea comună, eventual staverirea restituirei investiţiunilor;*

d) *Staverirea şi dislocarea competinţelor, cari după §. 25 se vor separa în natură;*

e) *Staverirea proporţiunei, în carea vor avè sĕ se împărtăşască partidele remase în comuniune, din folosinţa teritorielor comune.*

3. La comassări:

a) *Staverirea acelor parcele de posessiune din teritoriul supus comassărei, cari nu fac substrat de schimbare;*

b) *staverirea căilor de comunicaţiune şi dintre hotare (dűlőut) şi a celor laterali (csapások);*

c) *Staverirea isvoarelor adăpătoarelor, cimeterielor, scoalelor de pomărit etc. necesarie pentru usul comun;*

d) *Staverirea dislocărei nouĕlor complecse de posessiune;*

e) *Staverirea complanărei şi desdaunărei obiectelor, cari reclamă o complanare şi desdaunare separată.*

Bokross Elek ref.: On. Casă! In urma primirei propunerei baronului Kemény Kálmán, aflu de lipsă ca şi acì între agendele pertractărei sĕ se susceapă şi agendele acelei proceduri speciale.

Dreptacea 'mi iau voia a face următoarea propunere:

„La punctul 1. al §-fului 19 sĕ se susceapă următoriul test:

„e) *Staverirea schimbărei şi dislocărei parcelelor de pământ ce se află printre păduri,*“

Preşedintele pune la vot §-ful cu propunerea lui Bokross, cari

ambele se primesc.

§. 20. „După terminarea autenticărei judele pertractătoriu numai decât începe pertractarea meritoriă.

Spre scopul acesta este dator a încerca esoperarea unei împăciuiri şi conţelegeri între partide.

Dacă partidele s'au conţeles în privinţa tuturor agendelor şi tuturor cestiunilor subversante, judele pertractătoriu substerne împăciuirea la tribunalul reg. carele o esaminează, însĕ numai în privinţa formală şi numai din punct de vedere al întregităţii, ear despre primirea ei însciinţează pe pertide.

În contra acestei decisiuni este admisă apelaţiunea, însĕ numai pentru gravamine formale, sau din defectul întregităţii împăciuirei, — asupra căreia decide cu valoare definitivă tabla regească.“

Se primesce.

§. 21. Deşi nu succede împăciuirea în privinţa tuturor cestiunilor, judele pertractător este dator a lua la protocol învoirile făcute în privinţa singuraticelor puncte.

După aceasta ascultă partidele în privinţa punctelor neresolvite, dorinţele lor le ia pe scurt la protocol, şi numai decât îndrumează pe ingineriul funcţionătoriu, ca pe basa lucrărilor premergătoare, în conformitate cu dispositiunile legilor şi cu punctele staverite în conţelegere comună, şi cu posibila respectare a dorinţelor se gătească planul segregărei urbariale, proporţionărei sau comassărei, în termin preclus.

La gătirea planului, precum şi la aducerea sentinţei meritoriale, afară de dispoziţiunile legilor cari în astă privinţă sûnt în vigoare, sûnt de a se ţinè şi normele cuprinse în §§. următori 22—25.“

Se primesce.

§. 22. „La împărţirea nouă a teritoriului supus comassării averea statului, a municipiului şi a comunei, bunurile fundaţiunilor publice, posessiunea institutelor publice şi a reuniunilor publice vin sub aceleşi mĕsuri cu averea posesorilor privaţi şi în locul lor li se împarte o posessiune nouă corespunḑĕtoare possessiunei de inainte de comassare.“

Se primesce.

§. 23. „Pe calea comassării nu formează substrat de schimbare:

a) fundurile intravilane ce sûnt în teritoriul comunei şi posessiunile estravilane, cari sûnt împreunate cu acelea şi îngrădite laoaltă;

b) prediile provĕḑute cu colibe;

c) viile, plantaţiunile de arbori, pometurile şi hemeistile;

d) minele de năsip, de petriş, de lut şi de peatră, stabilimentele de mine; isvoarele de ape minerale, stabilimentele de industriă şi de fabrici, locurile de moară, de vad şi de vămi, dimpreună cu teritoriele ce sûnt de lipsă spre susţinerea acelora.

Pădurile de regulă nu formează substrat de schimbare pe calea comassării, ci acele se pot schimba şi preste voia proprietariului, numai dacă o comassare corespunḑĕtoare s'ar paralisa prin cruţarea unor păduri de puţină valoare. — Dar şi în acest cas pădurile de regulă se pot schimba numai cu strat de pădure de asemenea cualitate, ear diferinţa în valoarea substanţei arborilor esistenţi, în lipsa unei învoeli între partide, se complanează cu bani pe basa estimării.

Ugron Gábor: On. Casă! Alinea ultimă a §. lui dispune, că posessiunile de păduri nu sûnt obiect de schimb prin comassare. Aceasta dispoziţiune este diametral opusă legei de comassare din Ungaria, care face şi pădurile obiect de comassare. Eu aflu că e un lucru foarte folositoriu şi practic ca sĕ se supună şi pădurile comassării. Deci rog pe on. Casă sĕ nu eschidă ori ce posibilitate cu privire la păduri acolo, unde acele sûnt atât de meruntite încât nu fac nici 5 jugere în diametru. Propun deci ca susţinêndu-se partea primă a aliniei a doua din §. 23 sĕ se pună în cealaltă parte a testului următoarea modificaţiune:

„Pădurile de regulă nu formează obiect de schimb pe calea comassării şi acele în lipsa unei învoeli între proprietarii de păduri se pot lua în schimb numai în casurile următoare:

a) *dacă teritoriul parcelelor de pădure ce se află pe hotarul unei comune e mai mic de 5 jugere, întru cât pădurile nu s'ar putè comassa cu complecsul laolaltă, sĕ se împartă şi într'un complecs separat;*

b) *și dacă complecsul neatins al pădurilor de o valoare neînsemnată ar paralisa comassarea corespundĕtoare.“*

Bokross Elek referentul: On. Casă! Comassarea pădurilor e una dintre problemele cele mai grele, pentrucăací prelângă pămênt mai vine un factor de valoare, valoarea lemnelor, care în cele mai multe casuri nu ne ofere posibilitatea unei ecuiparaţiuni în natură. Se ivesc o mulţime de greutăţi la comassarea pădurilor şi ar fi de lipsă prelângă o normă generală o sumă de dispoziţiuni speciale. Din aceste consideranţe nu aflu acceptabilă idea de comassarea pădurilor şi prin urmare nu pot sprigini nici amendamentul propus de Ugron Gábor, fiind că nu încape în cadrul sistemei acestei proceduri.

Preşedintele pune la vot testul comisiunei.

Se primesce şi prin aceasta amendamentul lui Ugron Gábor cade.

§. 24. „La împărţirea cea nouă competenţa fie-cărui proprietariu trebue se i se dea precât se va putè într'un complecs, sau după situaţiunea hotarului, în parcele cât mai puţine.

Posessiunea cea nouă trebue se fie de o valoare egală cu posessiunea de mai înainte a posesorului; ear dacă pe posessiunea de mai înainte s'ar afla edificie folosivere şi investiţiuni, valoarea reală a acestora trebue sĕ i se restituească, dar numai întru cât nu şi-ar putè ţinè proprietatea de mai înainte sau dacă ar şi putè ţinè edificiele şi alte investiţiuni, aceste însĕ în urma dislocărei celei nouĕ a posessiunei nu i ar aduce nici un folos.“

Szikszay Lajos: Fiindcă cunosc casuri, în cari interpretarea strictă a acestui §. luat din art. LV: 1871 a produs urmări foarte rele, 'mi iau voia a face următoriul amendament:

„La alinea primă după cuvintele „precât se poate într'un complex“ sĕ se pună „sau în parcele corespundĕtoare situaţiunei hotarului, referinţelor locale şi intereselor economiei de câmp.“

Unde partidele se învoiesc în privinţa dislocării nu este nici o temere faţă cu testul, unde însĕ judecătoriul are a decide cestiunea dislocării, fiind el constrins a aplica legea după litera ei, este silit sĕ împartă complecsul într'un loc sau cel mult în douĕ; aceasta însĕ nu este de dorit şi nici nu corespunde intereselor economiei raţionale nici în comitatele, cari se ţin de partium, nici în părţile Transilvaniei, va sĕ ḑică în întreg teritoriul, la care se referesce această lege.

Dreptacea rog pe on. Casă ca sĕ binevoiască a concede în interesul economiei raţionale ca şi posessiunea mică sĕ se poată da în mai multe parcele.

Ugron Akos: Eu numai în acel cas aşi putè sĕ primesc amendamentul dlui Szikszay, dacă acela ar fi stilisat în mod permisiv ear nu imperativ, căci altfeliu s'ar puté întêmpla ca şi proprietariul sĕ fie necesitat a'şi primì pămênturi în câte cinci şese locuri.

Bokross Elek referentul: Comisiunea juridică a primit simplu acest paragraf din §. 23 art. LV: 1871 numai ca sĕ nu remână acolo isolat, comisiunea nici nu a făcut discusiune asupra lui. De oarece însĕ amendamentul lui Szikszay corespunde pe deplin principiului contemplat în acel §. şi 'i dă numai o stilisare mai corectă, eu aderez la primirea amendamentului. (Aprobări).

Kemény Gábor ministrul: Dlui Ugron Akos voiu sĕ-i observ numai atât, că prin amendament nu este eschisă comassarea într'un complecs ci numai dacă aceasta este imposibil, este permisă posibilitatea de a se da competinţa în mai multe părţi, conform referinţelor locali şi situaţiunei hotarului, deci se poate primì.

Preşedintele pune la vot testul comisiunei, care cade, şi

se primesce amendamentul lui Szikszay.

§. 25. Posessiunea comună ce formează obiectul proporţionării, întru cât la folosirea ei au fost îndreptăţiţi posesorii mai multor comune, trebue împărţita între singuratecele comune la tot casul în natură.

Afară de aceasta segregarea în natură a competenţii din posessiunea comună ce formează obiectul proporţionării o poate cere:

1. Din agri, lunci, fênaţe, trestişuri şi din atari păşuni aflătoare pe teritoriul cultivat, din cari cel puţin jumĕtate a teritoriului e acomodat pentru arătură — necondiţionat fie-care partidă interesată, fără privire la mărimea competenţii sale.

2. Din păduri şi munţi, precum şi din păşunile isolate sau cari nu se pot folosì cu câştig pentru alt ram de cultură:

a) necondiţionat fostii domni proprietari pentru competenţele lor proprie, precum şi pentru totalul competenţelor fostilor lor iobagi, fără privire la mărimea competenţelor lor.

b) toţi ceilalţi părtaşi pentru competenţa lor individuală, dacă acea trece preste 100 jugere catastrale.

Părţile de posessiune individuale segregate în natură formează proprietate liberă; ear folosirea teritorielor remase comune compete părtaşilor ce remân în comuniune permanentă după proporţiunea statorită.

Gáál Endre: Pe teritorul secuesc sûnt unele comune, mai ales la margini, a căror unii locuitori au munţi estinşi, dar se folosesc împreună cu ceilalţi şi de averea comună; sûnt mai departe unii munţi isolaţi, a căror proprietari nici nu sûnt membrii unei comune şi nici odată nu au purtat sarcini comunale; sûnt în fine astfeliu de comune, cari posed munţi de acestia pe otarăle altor comune. Deci daca la statorirea proporţiunei s'ar lua de basă şi aceste posesiuni de munte, n'ar fi cu drept nici ecuitabil, căci s'ar împărtăşì din folosul comun şi proprietari de aceia, cari n'au nici un drept la el, ear de altă parte s'ar eschide mulţi composessori îndreptăţiţi.

Spre evitarea acestui reu, 'mi iau voia a face următoriul amendament:

„ In §. 25 după lit. b. sĕ se mai adaugă următoriul test: „La statorirea competenţelor însĕ nu se pot computa posessiunile de munţi privaţi.“

Ugron Gábor: Una dintre dispositiunile acestui §. este că din pădurile şi păşunile comune numai acei posessori şi pot căpĕta separat competenţa, cărora li se vin cel puţin 100 jugere; fiind însĕ că în Transilvania nu sûnt posessiuni estraordinare mari de aici va urma, că toate proporţionările le vor suporta toţi comproprietarii, segregare totuşi numai pentru unul doi se va efectuì, dar pentru ceilalţi va remânè comuniunea şi mai departe.

Deci eu propun acel amendament ca în §. acesta în loc de 100 sĕ se pună 50 de jugere.

Künle Iosef: Amendamentul dlui Gáál este de mare îrsemnătate, căci §. 4 art. LV: 1871, a cărui dispoşiţiuni intenţionează a se lămurì prin acel amendament, şi până acì a dat ansă la multe procese, în cari o parte pretinde computarea munţilor privaţi ear alta eschiderea acelora.

Fiind deci vorbă de modificarea unei legi şi fiindcă aceasta nu se poate face în mod improvisat, fac propunerea ca amendamentul dlui Gáál sĕ se transpună comisiunei juridice spre pertractare şi raportare.

Ear încât privesce amendamentul dlui Ugron, acela nu este acceptabil, căci cine cunoasce teritoriele cele mari din munţii Transilvaniei va scì că o posesiune de 50 jugere în munţi este atât de neînsemnată încât pe aceea nu se poate esecuta nici o economie separată.

Ugron Akos: Dacă aşi fi avut cuvênt cânn s'a adus art. LV: 1871, aşi fi votat în direcţiunea aceea ca mai curênd sĕ se poată împărţì pădurile decât păşunile, căci este faptă că între Secui este mare antipatie în contra împărţirei păşunilor, pentrucă împărţirea n'a folosit nimerui ci a produs decadenţă în prăsirea vitelor. Dar aceasta nu stă în privinţa pădurilor, căci remânênd pădurile comune, precum dovedesce actualitatea, pre tot locul se prăpădesc. O pădure de 50 jugere este un complecs, care îl poate folosì proprietariul cu resultat foarte bun. Deci aderând la amendamentul dlui Ugron Gábor rog pe on. Casă sĕ'l primească şi se fie convinsă că respectivilor nu li se va face nici o vătĕmare.

Bokross Elek referentul: Propunerea dlui Gáál Endre nu se poate considera în cadrul acestui proiect, pentrucă acì este vorba de procedură precând propunerea învoalvă disposiţiuni de legea materială. Deci nu numai nu o primesc ci nu me pot învoì nici cu acea ca sĕ se trimită la comisiunea juridică.

Recunosc, că este foarte ponderoasă, judicatura însĕ nu s'a pronunciat încă asupra §-lui 4 din art. LV: 1871 astfeliu ca sĕ fie necesitate de întrevenirea legislaţiunei, ci interpretarea lui stă *sub lite* şi eu cred că se va decide prin judicatură în sensul amendamentului, ceace aşi dorì şi eu.

Incât pentru propunerea deputatului Ugron, acea vine sub alte puncte de vedere. Că în munţii secuesci câtă cuantitate de păşune şi pădure s'ar recere ca pe acea sĕ se poată duce o economie de sine, aceasta cestiune nu este identică pe tot locul ci ar trebuì decisă în fie-care comună separat după referinţele locale. Ear dacă vrem sĕ statorim o normă generală, eu aderez la tot casul la acea propunere dintre cele douĕ, carea face economia de sine — segregarea individuală — dependentă de cât mai mult teritoriu.

Binevoiţi a considera că la o asemenea segregare independentă se recere nu numai o oare-care mărime teritorială ci şi căli, cari sĕ conducă la ele şi mai ales la munţi pentru un teritoriu de 50 jugere adeseori s'ar recere un drum de $^1/_4$ ba şi de $^1/_2$ mil. Deci când e vorba sĕ aleg între cele doue propuneri, ca referent voiu sprigini pe acea care pune ca condiţiune un teritoriu mai mare.

Preşedintele: pune la vot testul.

Se primesce şi amendamentele se resping.

§. 26. După sosirea planului de regulare, proporţionare sau comassare, pregătit de ingineriul funcţionatoriu, judele pertractătoriu statoresce pentru pertractarea lui o ḑi de înfăţişare în faţa locului şi încearcă şi cu această ocasiune împăciuirea, ear dacă aceasta nu'i succede, ia la peotocol câte o dechiaraţiune a fie-cărei partide şi dacă află de lipsă sau dacă cer partidele, dispune la moment oculaţiunea prin esperţi.

La oculaţiune comunele interesate în causă sau grupele de interese aleg în sensul §. 15 câte un espert dintre esperţii economici denumiţi pentru teritoriul tribunalului, judele pertractătoriu denumesce de preşedinte al comisiunei de esperţi un ingineriu autenticătoriu, eventual şi un espert permanent economic cu cunoscinţe de specialitate în silvanistică.

Judele pertractătoriu comunică cu această comisiune de esperţi datele necesare, şi după oculaţiunea ţinută în faţa locului ia opiniunea lor la protocol.

După terminarea oculaţiunei partidele se mai pot dechiera odată.

Neînfăţişarea partidelor citate în regulă pre lângă arĕtarea scopului pertractării nu împedecă ţinerea pertractării.

Judele pertractătoriu, dacă află de lipsă pentru lămurirea lucrului, după ce a luat la protocol dechiaraţiunile partidelor sau după ce a alăturat la protocol dechiaraţiunile partidelor date eventual în scris, poate pune partidelor întrebări, ia rĕspunsurile lor la protocol şi substerne pertractarea terminată în modul acesta la tribunal.

Hosztinski Iános: On. Casă! Fiind că s'a sters instituţiunea esperţilor permanenţi propun sĕ se elimineze şi din acest §.

Bokross Elek: 'Mi iau voia a propune modificarea următoare:

„In alinea a doua a §-lui 26 cuvintele aceste „dintre esperţii economici denumiţi pentru teritoriul tribunalului“, mai departe tot în alinea aceasta cuvintele „permanent economic“ sĕ se elimineze.

La votare se primesce testul cu amendamentul lui Bokross.

§. 27. Tribunalul, dacă află de lipsă a se mai face eruări sau a se mai procura alte doveḑi, îndrumează pe judele esmis spre efectuirea acelora.

Tribunalul precât se poate decide într'una sentinţă asupra tuturor cestiunilor controverse; în privinţa acelor puncte, în cari s'au împăciuit partidele necondiţionat servesce drept cinosură împăciuirea.

În contra sentinţii pot apela partidele intra dominium la tabla regească, ear de acì la Curia regească ca for suprem.

Parteniu Cosma: Tribunalele din Transilvania observă în procesele urbariale o pracsă, care după părerea mea este greşită. Anume dacă succede partidelor sub decursul procesului a se împăca într'una sau altă cestiune împăciuirea se alătură la acte şi se ia spre scire togma ca în Ungaria, ear celelalte cestiuni se supun apreţiării judecătoriului. Judecătoriul la aducerea sentinţei nici nu mai reflectează la cestiunile împăcate ci 'şi estinde sentinţa numai asupra acelor cestiuni, în cari nu a succes împăciuirea şi astfeliu intimează partidelor o sentinţă mancă.

In Ungaria nu se urmează astfeliu ci judecătoria cuprinde în sentinţă toate cestiunile cari au fost substratul procesului atât cele resolvite prin împăciuire cât şi cele supuse judicaturei şi numai în motive arată causele, pentru cari sûnt provĕḑute în special cestiunile aşa precum sûnt. Această pracsă aşi dorì sĕ se întroducă şi în Transilvania ca partidele sĕ nu fie silite cu sentinţa în mână a scormonì actele procesuale prin archivele tribunalelor ca sĕ vadă ce au de făcut, ci ca sentinţa ce o capetă sĕ fie oglinda întregului proces.

Aşa cred că aceasta pracsă n'ar fi daunoasă nici pentru Transilvania şi presupun că şi dl referent ca jurist practic cel puţin în aceasta propunere va fi de acord cu mine.

Propunerea ce vi-o recomând spre acest scop este următoarea:

„Amendament la §. 27:

„Alinea a doua sĕ se redacteze în modul următoriu:

„Tribunalut decide într'una sentinţă asupra tuturor cestiunilor pertractate; în privinţa acelor puncte, în cari s'au împăciuit partidele necondiţionat servesce drept cinosură împăciuirea, ear disposiţiunile ei trebue întroduse în sentinţă.“

Bokross Elek: Nu pot primì amendamentul din doue puncte de vedere, unul este că în amendament nu se cuprinde numai atât cât a binevoit a motiva dl deputat, ci mai sûnt încă doue diferinţe foarte esenţiale: una, că în test este cuvêntul acesta „controverse“ va sĕ ḑică că judecătoriul numai cestiunile controverse are a le provedè, afară de aceasta mai sûnt cuvintele „precât se poate într'una sentinţă,“ adecă nu obligă pe judecătoriă ca în cestiunile cari se resolvesc în timpuri diferite şi cari reclamă o manipulare separată la toată întêmplarea sĕ aducă una sentinţă. Amendamentul dlui deputat a trecut şi preste aceasta, ear acea ce este în amendament şi nu se află în test este simplu obiect de regulamentul afacerilor interne judecătoresci, prin urmare o pracsă greşită ce doară ar esiste în unele locuri nu reclamă disposiţiune legislatorică. Pe basa acestora recomând testul comisiunei spre primire.

Punêndu-se la votare se primesce testul comisiunei, ear amendamentul deputatului P. Cosma cade.

(Va urma).

Conferinţa dela Berlin.

Raportul

comisiunei technice asupra nouei linii de fruntarie turco-greacă propusă de Esc. Sa ambasadorul Franciei şi asupra amendamentului presentat de Escel. Sa ambasadorul Rus.

1. În şedinţa dela 17 Iunie 1880, Escel. Sa ambasadorul Franciei a presentat conferenţei internaţionale din Berlin un proiect de traseu pentru noua delimitare a teritorielor Turciei şi Greciei, şi 'l-a formulat în următoriul chip: Fruntaria va pornì dela gurile Kalamei din marea Ionică, va merge de-a lungul citatului rîu până la isvorul sĕu în apropiere de Han-Kalibaki şi apoi preste coamele de munţi care formează fruntaria.

La Nord va trece preste Nojusa, Caliacmon şi Mavroneri şi confluenţii sĕi.

La Sud preste Kalamas, Arta, Aspropotamos, Salambria (vechiul Peneu) şi confluenţii sĕi — spre a ajunge la Olimp, preste a cărui coamă înaltă se va întinde fruntaria până la capĕtul estrem dela marea Egeică.

Această linie lasă spre Sud lacul Ianina împreună cu toţi afluenţii sĕi, precum şi Metzovo, care cad prin urmare de partea Greciei. Pentru toate aceste stipulaţiuni s'a luat drept basă carta statului-major austriac.

Acest proiect a fost presentat la 17 Iunie spre esaminare comisiunei technice convocate spre aceasta.

2. Două ḑile în urmă, la 18 Iunie, s'a presentat comisiunei următoriul amendament propus de Escel. Sa ambasadorul rus:

Amendamentul propus de Rusia.

Pentru partea liniei de Vest ar fi de asemenea bine sĕ se admită sistemul înălţimilor culmelor propus pentru fruntaria orientală, ţinêndu-ne pre cât se va putè mai mult de direcţiunea liniei de fruntarii din proiectul elenic, care pornind dela vêrful St. George de pe coasta epirotică spre Nord de lacul Buthranto merge până la punctul, unde traseul elen se întâlnesce cu cel frances în impregiurul şi spre sud-ost de Paraplana.

3. Raportul de faţă are de scop a aduce la cunoscinţa conferenţei părerea definitivă a comisiunei asupra celui mai bun traseu ce trebuie ales.

4. Comisarii chemaţi a discuta asupra acestei importante cestiuni, au ţinut mai cu deosebire sĕ procedeze în spiritul protocolului al 13-lea al congresului dela Berlin, care sună astfel:

„Congresul invită pe Sublima Poartă „a se înţelege cu Grecia în privinţa „unei rectificări de fruntarii în Tesalia „şi Epir, şi este de părere, că acest „traseu ar putè merge prin Valea „Salambriei preste panta către marea „Egeică şi prin valea Kalamei de „partea mării Ionice“.

Sarcina comisiunei constă în stabilirea unei linii de delimitare care, după cum a observat-o şi d. Waddington, sĕ desemne Turciei intenţiunile Europei şi Greciei fruntariile preste care nu va trebuì sĕ treacă, pentru ca cu chipul acesta, printr'o ţinere în samă echitabilă despre diferitele interese, ce se află în apropiere unele de altele în peninsula balcanică, sĕ se poată stabilì o stare durabilă de lucruri.

5. Linia de fruntarii propusă de Escel. Sa ambasadorul Franciei, arată chiar dela ântâia privire un avantagiu de netăgăduit prin simplicitatea sa, care procură din punctul de vedere topografic, militar şi militar-economic un traseu drept şi lesne de otărît într'un raport.

6. Esaminarea unuia după altul a diferitelor traseuri, permise comisiunei a aprecia toată însemnătatea ei şi sĕ'şi esplice, pentru ce linia merge une-ori pe talveg, une-ori pe înălţimea culmelor, şi pentru ce nu s'a adoptat cuvêntul nedeterminat de Vale pentru ambele pante ale Perelului, luând-o câte odată drept talveg şi apoi ear drept linie superioră a fie cărui basin.

7. Despre partea Epirului, crestele de sud ai basinului Calamei nu pot procura Greciei de cât un traseu nesuficient. De fapt aceste creste domină toată ţeara până la golful Arta, şi prin urmare poporaţiunile agricole şi esclusivamente grece din Lamari-Campos şi Karavanserai, s'ar afla necontenit într'o situaţiune îngrigiitoare faţă cu resboinicii locuitori din munţi care ar ocupa trecĕtoarele de bunăvoe sau cu forţa.

8. Talvegul Kalamei, pe care proiectul francez îl desemnà ca noua fruntarie în Epir, formează după informaţiunile primite de comisiune, un bun traseu între ambele ţĕri.

9. Dacă urmează cineva această vênă de apă dela gurile ei din marea Ionică în sus, apoi observă, că ea percurge la început, până la o depărtare de 6 chilometrii, un loc şes, unde rîul formează o deltă adêncă şi poate mocirloasă.

10. La o depărtare de 6 chilometrii de mare, pe înălţimea Suliasi şi până în apropierea confluentului Velcistei, rîul este închis în nesce tăeturi drepte, de o lăţime de aproape 50 metrii, dominate de pe ambii ţermi de nesce movile, care formează nesce bariere de nepĕtruns. Dela Suliasi până la Velcesta nu se află în curgerea rîului, care are o lungime de 40 chilometrii, nici o trecĕtoare naturală sau statornică.

11. In şesul puţin întins dela Velcista, Calamas poate fi trecut prin mai multe locuri, afară numai de casurile, când apele sûnt tare umflate. Pe aici trece drumul dela Ianina la Philates.

12. Dincolo de Raico, pe o întindere de 12 chilometrii, până aproape de locul, unde se împreună rîul Kalamas cu apele Lumi-Ajusului se află un gât adênc, ângust mărginit de movile rîpoase. In acest loc nu se află decât o singură trecĕtoare, „Podul lui Dumneḑeu“, o grĕmădire de stânci, printre care apele 'şi au făcut un drum. (Va urma).

Cultul iubirei către „patria maghiară“ în Bucuresci.

După „Bucuresti Hirado“, ne spune „Gazeta Transilvaniei“, că Joia trecută comunitatea catolică ungurească a ţinut o adunare şi a constituit un comitet permanent, de al căruiă preşedinte fu ales dl Ludovic Vándory (deşì este protestant). Acesta ocupându-şi scaunul de preşedinte propuse, că „înainte de a începe o acţiune mai largă“ comitetul sĕ adreseze o petiţiune ambasadorului austro-ungar comitelui Hoyos şi episcopului catolic. În petiţiunea adresată c. Hoyos, comitetul ḑise între altele:

„Escelenţă! În Bucuresci se află cel puţin 15 mii Maghiari catolici. Aceştia au cel puţin 400 copii şcolari. Nu au însĕ preot unguresc, care sĕ le propage, sĕ le esplice mărirea lui Dḑeu şi cuvêntul evangeliei, această măreaţă carte a iubirei, în limba lor maghiară. Nu au învĕţătoriu maghiar, care sĕ înveţe pe acești copii, în limba lui Arpad şi-a lui Huniad, a iubì acea patrie, afară de care nu e loc pentru dênşii în această lume; nu avem profesor maghiar, care sĕ înveţe pe copiii noştrii, cine a fost Almos, Arpád, Sf. Ștefan, Ludovic cel mare, Mathia, Bethlen, Rákóczy şi Kossuth; nu avem dascăl maghiar, care sĕ înveţe pe copiii noştrii cântecele poporale înălţătoare de inimă şi aprinḑĕtoare de patriotism... Sûnt institute catolice în numĕr destul de mare aḑi în Bucuresci, dar şcoli catolice cu profesori şi institutori maghiari, durere! nu esist. Pentru aceasta am îndrăsnit a recurge la generositatea Escel. Voastre, ca sĕ aveţi bunăvoinţă a intervenì pe lângă Em. Sa episcopul Ignaţiu Paoli, ca sĕ binevoiască a considera justa noastră cerere şi a aplica un preot şi cel puţin doi învĕţători maghiari.“

D. Vándory, după ce a reprodus această petiţiune în foaia s'a, esclamă: Oare nu merită laudă Maghiarii catolici din Bucuresci pentru această faptă patriotică? Nu s'au arĕtat ei oare fiii demni ai patriei maghiare? Da. Ungaria poate fi mândră de fiii sĕi din Bucuresci, cari nu uită nici în această depărtare, că sûnt şi remân Maghiari cu trup şi suflet!“

Dar dl Vandory nu se ocupă numai de intsrucţiunea comunităţii catolice-maghiare, ci şi de aceea a comunităţii ev. reformate, căci el consideră biserica reformată din Bucuresci ca „biserică naţională maghiară“, ḑicênd: „biserica reformată nu este numai un locaş al religiunei, dar este şi focarul curatei şi desinteresatei iubiri de patrie... sûntem datori către aceasta biserică, către consistoriul din Transilvania şi către patria maghiară; în fine, sĕ relevăm câte ceva despre relaţiunile actuale ale acestei biserici s. c. l.“

Limbagiul ce 'l întrebuinţează d. Ludovic Vándory în foaia sa şi modul, în care accentuează iubirea către „patria maghiară“ este foarte bătător la ochi şi ne face a crede, că dênsul se privesce pe sine de un pioner al maghiarismului în România. Vedem, că „Bucuresci Hirado“ nu se mulţemesce numai a lucra pentru coservarea naţionalităţii la Maghiarii din România, ci ar dorì sĕ stabilească între ei şi Ungaria o legătură strinsă aşa, că Maghiarii, cari trăiesc în România, se sĕ considere, ca făcênd parte integranta a „patriei maghiare“. Eată, că d. Vándory este aproape de-a înmulţì încurcăturile orientale încă cu o cestiune de cea mai mare gravitate, norocire numai, că ministrul de esterne d. Boerescu trăiesce în bună înţelegere cu baronul Haymerle, ministrul de esterne austro-ungar. Dacă Maghiarii din România ar accepta ideile d-lui Vándory, apoi ei ar trebuì se sĕ decidă seau a părăsì îndată România unde se simt atât de bine şi liberi — ut figura docet — sau a considera şi România de o continuaţiune a acelei „patrie maghiare“, care nu se finesce decât la Marea Neagră. Poate că d. Vándory sĕ professeze credinţa, că şi România sĕ ţine de „patria maghiară“, de oare-ce face pe Maghiarii catolici din Bucuresci sĕ ḑică în petiţiunea memorată redactată de el, că nu au învĕţători maghiari, cari sĕ înveţe pe copii lor „a iubì acea patrie, afară de care nu e loc pentru dênşii în această lume“. Este anevoie a crede, că toţi Maghiarii din Bucuresci sĕ fi remas cetăţeni maghiari, adecă supuşi străini, dar chiar şi atunci face o impressiune comică, dacă susţin — ei cari împreună cu d. Vandory s'au dus în România, pentrucă în patria lor natală li-au secat isvoarele de subsistenţă — că afară de patria maghiară nu e loc pentru dênşii în această lume“; numai atunci ar avè un sens această afirmare, când România încă ar fi un apendice al „patriei maghiare“,

D. Vándory ḑice, că reformaţii unguri din Bucuresci au datorii „către consistoriul din Transilvania şi către patria maghiară“. Ce ar ḑice domnii Tisza şi consoţii, când o comunitate românească de acì ar reclama asemeni datorii către vreo autoritate bisericească de dincolo şi către România? Am atins acest moment spre a arĕta, că nu se mĕsură fie-căruia cu aceeaşi mĕsură, că ceeace la Maghiari ar trece în Ungaria de periclitare a statutului, în România se consideră de-o „detoria patriotică“.

Varietăţi.

† (*Necrolog*). **Dimitrie Androne** comerçiant odinioară şi privat mai în urmă, cunoscut în cercuri depărtate, a reposat eri diminaţa între 9 şi 10 oare după un morb relativ scurt. Inmormêntarea se va face Duminecă. Reposatul se ḑice că a lăsat avere frumoasă din care a testat o parte considerabilă pentru scopuri filantropice.

* (Moarte). In 13 Iulie n. a murit Antoniu Csengeri, deputat dietal, după Deak unul dintre fruntaşii dualismului.

* (Preţuri reduse). Dela on. presidiu al *Asociaţiunei* ni se trimite spre publicare următoriul avis: Direcţiunea călilor ferate orientale a binevoit a concede, ca acei membrii ai asociaţiunei transilvane, cari vor voì a călĕtorì pe acele linii la adunarea generală, ce se va ţinè în 7—9 August a. c. la Turda, sĕ poată călĕtorì în colo şi înderĕpt cu preţ scăḑut, şi anume cu bilet de cl. III. se poată călĕtorì pe cl. II, şi cu jumĕtate bilet de cl. II. se poată călĕtorì pe cl. III.

Această favoare durează dela 4 Aug. a. c. începênd până în 11 ale acealeaşi luni; dar ea se estinde numai asupra persoanei, şi nu şi asupra bagagiului.

Ceea ce se aduce la cunoscinţa publică cu aceea observare, că pentru membrii, cari vor voì sĕ participe la adunarea mai sus menţionată stau la dispositiune, atât aici la comitetul asociaţiunei, cât şi la directorii despărţemintelor asociaţiunei, bilete spre împărţire.

Totodată se aduce mulţămită publică mai sus numitei direcţiuni pentru bunăvoinţa ce a arĕtat faţă cu membrii asociaţinneii transilvane.

Dela presidiul asociaţiunei transilvane.

Sibiiu, 14 Iulie 1880.

Iacob Bologa.

* (Adunarea despărtemêntului VIII al Asociaţiunei transilvane române) a avut loc Duminecă în 20 Iunie sub *Detunata*. Asupra Abrudului, scrie corespondentul nostru, s'a descărcat o tempestate cu fulgere, trăsnite şi ploaie torenţială tocmai în timpul, când adunarea era deja la locul destinat pentru dênsa. Detunata a rĕmas scutită de ploie, căci a scăpat cu o stropitură mai uşoară. Pela 12½ oare s'a înseninat ceriul. Adunarea a început a se sporì, căci poporul a început a venì din toate părţile. Pe la 2 oare adunarea, care înfăţişa o privelisce frumoasă, fiindcă poporul era îmbrăcat de serbătoare, a deschis-o dl dir. Filip advocat în Abrud, rostind un discurs corespunḑĕtoriu. Asemenea rostì un discurs dl Alesandru Danciu jude comunal din Bucium-Cerb, prin care a invitat poporul la contribuiri spre înaintarea scopului Asociaţiunei. După ce adunarea şi-a terminat agendele, a urmat un prânḑ, la care n'au lipsit toastele. In decursul prânḑului musica a ḑis diverse arii şi jocuri române. După prânḑ joc şi cântece. Merită toată recunoscinţa dd. Buciumani, carii au sciut arangia lucrurile de aşa în cât toţi oaspeţii au fost mulţămiţi cu primirea ce au avut.

* (Cărţi funduare). Din 1 Septemvre n. începênd judecătoria reg. cerc. din Orăştie va esercita funcţiunea judecătorească în afaceri funduare atât în cercul seu cât şi în cerc. judecătoresc al Gioagiului.

* (Scorpioni) sau aflat lucrătorii drumului nou, care se clădesce dela Petroşeni până la Tergujiului.

* (Muscele columbaciane) au omorît în comitatul Hunedoarei 158 biboli, 186 boi, 175 vaci, 56 viţei, 49 oi, 118 cai, şi 1137 porci în preţ total de 51,301 fl. v. a.

* (Spre aducerea aminte) de reposatul rege al Italiei, Victor Emanuil, parlamentului Italian i s'a subşternut un proiect de lege, prin care se statoresce ridicarea unui cerc de onoare pe piaţa termelor dioclețiane. Spre acest scop se va publica un concurs în toată Europa pentru cele mai bune 3 proiecte, cu premiile de 30,000, 20,000 şi 10,000 lire.

* (Escentric). Mai mulţi ca 300 Unguri din Budapesta s'au înţeles — după cum ne spune „P. Ll.“—a aduna bani pentru un fond, din care sĕ se poată acoperì spesele trebuincioase la „arderea cadavrelor“ lor. Acestia a hotărît adecă ca cadavrele lor sĕ se ardă dar sĕ nu se îngroape.

* (Glonţ cu foc). S'au făcut şi se fac încă esperienţe în mai multe oraşe întărite şi mai ales la Grenoble cu un nou instrument de resboiu. E vorba de glonţii cu foc de sistemul Lamare.

Acesti glonţi cu foc sûnt niște proiectile de o natură specială, destinate a permite unei garnisoane asediate de a recunoasce lucrările de tranşeuri şi stabilimentele de baterii, care nu se fac de ordinar de cât noaptea.

Acesti glonţi, cari se aprind un moment după eşirea lor din puşcă sûnt îndreptaţi spre punctul, unde se presupune esistenţa lucrărilor inimicului; ele ard cât-va timp cu o estremă intensitate desvoltând o lumină din cele mai vii. Profitând de lumina aceasta se disposară tunurile pentru a distruge aceste lucrări de noapte.

Aceste curioase proiectile sûnt pe lângă aceasta provĕḑute cu o grenadă, a căreia esplosiune se produce după termine foarte neregulate cea ce naturalmente ţine la distanţă pe şoldaţii inimici, cari ar încerca sĕ stîngă focarul luminos.

Esperienţele cari au loc tind a arĕta siguranţa tirului şi în acelaşi timp distanţa, la care aceste gloanţe pot fi trimise.

Acest gen de projectilă este un fel de perfecţionare a vechelor oale cu foc care se aruncau cu mâna în şanţuri în momentul unei eşiri sau artificii luminătoare aruncate cu arme particulare. Acei dintre Francezi cari au făcut asediul Sevastopolului 'şi aduc aminte de acele artificii pe care le aruncau Ruşii pentru a dirija tirul lor.

Glonţii luminoşi de sistema Lamare sûnt destinate a înlocuì cu avantaj artificiile şi oalele cu foc. Composiţia este aproape cunoscută însĕ ne fiind un ordin militar pentru descrierea ei ne abţinem dela publicarea ei.

* (Coticowscaia) se numesce în Rusia o sectă religioanară, carea nu crede nici în biserică, nici nu botează copii ci i plânge 6 sĕptĕmâni după nascere ḑicênd, că prin această plângere copii se cureţă de toate pĕcatele. Societatea aceasta are mulţi membrii şi se respândesce prin căsătoria ficelor lor cu alţi bărbaţi.

* (Moarte prin flacără de vin). În Barrveiler lângă Landau un neguţător de vinuri cercetându'şi vinurile în pivniţă cu luminarea, carea se ţinea de fica sa în apropierea vinurilor din buţi, vinul dintr'o bute prinde foc, şi spărgênduse butea în mii de bucăţi, neguţătoriul perḑênd printr'o lovitură oribilă de o parte un picior a şi ars de altă parte în flacăra vinului aprins pe el şi murì pe loc. Şi fetiţa dênsului a ars în multe locuri ale trupului, încât cu anevoe va puté scăpa biata de moarte.

* (Un ţintirim subteran) s'a aflat decurênd în cetatea Rodus cu ocasia curăţirei acuaductelor vechi. Acest ţintirim e împărţit încă din vremurile antecristiane în mai multe feresti oarbe, dintre cari fie-care are câte un cosciug cu mort. Toate aceste remăşiţe vechi se vor cerceta mai deaproape de societatea scientifică din această cetate.

* (Plotus impennis) este aşa numitul Pincuin, o pasere de soiul Alcelor nordice. Această pasere s'a ţinut, că numai esistă încă din anul 1842. Aflânduse acuma deodată douĕ oauĕ dela această pasere, numai decât s'au cumpĕrat unul cu 100 şi al 2-lea cu 107 guinei.

* (Justiţie rusască). Un ḑiar din Vilna (Rusia) povestesce următoarea istorie înfiorătoare:

Acum câte-va ḑile a sosit în satul „Dolnyje-Iageliang“ districtul Troki, guvernamentul Vilna, un bĕtrân ovreiu călĕtor, care, fiind obosit, s'a culcat sub un pom din grădina locuitorului Toma Lancevsky.—Acesta observând pe Ovreiu, presupuse, că este un hoţ, şi 'l tîrĕsce la primărie. Acì se vorbia tocmai despre un furt de cai, care se întêmplase în noaptea trecută într'un sat vecin—Indată bănuiala furtului a fost atrasă asupra acestui Ovreiu. Toate jurămintele, asigurările şi rugămintele lui nu 'i-au folosit nimic, şi judecătorul comunei, Iosif Puchalsky, hotărî împreună cu consilierii lui d'a silì pe bĕtrânul Ovreiu sĕ mărturisească furtul.

Mai întâiu, nenorocitului bĕtrân i s'a legat o funie în giurul pântecului, atîrnându-l apoi de un copac. Neisbutind cu această tortură, căci el nu scia nimic de acel furt,—primarul însuşi 'i a tăiat urechile, nasul şi în urmă degetele; şi când şi această spăimântătoare tortură rĕmase fără resultat, i s'au ars ochii şi i s'a tăiat limba. După ce a rĕmas leşinat şi desfigurat într'un mod îngrzoitor, justiţia moscovită a hotărît a'l înneca.

Unul dintre locuitori, anume Franz Szczerbovicz a aruncat trupul nerorocitului, care nu era de cât sânge—într'un sac, şi însoţit de o mulţime sĕlbatică de alţi ţĕrani, a plecat spre un riu.—Ajungênd acì, legară de sac cinci pietri mari şi în urmă victima fu asvêrlită în apă, unde a şi dispărut.

* (Incendiu). În casa renumitului istoric Teodar Momsen în Charlottemburg a isbucnit foc în urma unei esplosiuni a unei ţeve de gas. O mulţime de manuscripte de valoare mare între cari multe de a le lui Mommsen au ars. Asemenea a ars cea mai mare parte din Biblioteca sa de 40,000 tomuri. Mare parte din manuscriptul seu „Istoria impĕraţilor romani“ încă a devenit pradă focului. Mommsen vrênd sĕ'şi salveze manuscriptele şi cărţile s'a ars la mâni, nu însĕ în mod grav.

Posta din urmă.

Scirile despre ciocnirea între Albanezi şi Muntenegreni se adeveresc. Muntenegrenii nu se mai îndoiesc că Albanezii, în timpul cel mai deaproape vor trece în ofensivă; Albanezii sau sporit în giurul Tusilor până la 20,000 oameni.

Dela Scutari se telegrafează că în 14 l. c. vedetele albaneze au înaintat spre Mircoviţ, în drumul Antivarilor. Intre Muntenegreni şi Albanezi s'a încins o luptă: care s'a terminat cu retragerea Muntenegrenilor cari erau mai puţini. Albanezii îşi au lagĕrele pe teritoriu muntenegrean. Liga a decis cu ori ce preţ a recucerì Antivarii.

Bursa de Viena şi Pesta

din 15 Iulie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	110.15	110.15
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	100.59	100.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.50	87.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.50	127.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	93.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.—	93.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.25
Obligaţiuni urbariale transilvane.	93.75	94.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.85	72.90
Datorie de stat în argint . . .	73.65	73.50
Renta de aur austriacă	88.10	88.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	133.75	103.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	831.—	827.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	281.30	281.20
Acţiuni de credit austr. . . .	265.—	265.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	113.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.54
Napoleon	9.35	9.36
100 marce nemţesci	57.75	57.75
London (pe poliţa de trei luni) .	117.80	117.95

Economic.

Sibiiu 13 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.60—8·60; grâu sĕcăreţ fl. 6.10—7.10; sĕcară fl 4.80—5.20; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 3.60—4.. Cucuruz fl. 4.20—4.60; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 2.30--2.50; Semênţă de cânepă fl. 7--7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Lumini de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece 28–30 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Transformarea ovĕsului în Vanilie). Doi chimişti D-nii Tiemann şi Hartmann descoperiseră un mod de transformaţiune a braḑilor silvestri în Vanilia sau estract clisuric al vaniliei.

Un chimist francez Dl. Henri de Parville, inventă o nouă procedere de a vaniliza, care diferă cu totul de metoda imaginată de chimiştii germani. Dl. Serullat caută a găsi vanilia. Ar mai putè cineva gâci unde? în ovĕs.

Pericarpiul sau învălitoarea esterioară a ovĕsului conţine un principiu imediat foarte solubil în apă ferbinte pe care Dl. Serullat numit *aveneină* după numele ovĕsului (avoine). Se isolează acest corp tractând prin metode simple pleavea de ovĕs; se combină apoi cu ocsigenul prin o procedere foarte simplă şi resultatul este parfumul caracteristic al vaniliei.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 26 Iulie imob. lui Iosif Poparad în Făgăraş (judec. cerc.); în 3 Aug. imob. remasului după Ioan Gyarmati în Dej (trib.); în 26 Iulie imob. lui Martin Hening în Jidvei (judec. cerc. Hususĕu); în 21 August şi 30 Sept. imob. lui Pavel Csiszer în Ernut (trib. Oşorheiu); în 25 Aug. şi 27 Sept. imob. lui Samoilă Demeter în Ighiu (trib. Alba-Iulia); în 14 Sept. şi 14 Octomv. imob. soţiei lui Petru Filep în Cluj (trib.); în 31 Aug. şi 30 Sept; imob. baronesei Sigismund Szentkeresti în Boi (judec. cerc. Sighişoara); în 2 Aug. imob. Elefterei Glimbesei în Braşov (trib.); în 19 Aug. şi 22 Sept. imob. lui Iosif Fodor în Măgheruş (judec. cerc. Sângiors); în 25 Iulie imob. lui Pavel Popa şi soţi în Hagmas (trib. Turda); în 15 Sept. şi 15 Octomv. imob. lui Toma Török în Copşa mare (trib. Cluj); în 28 Iulie imob. lui Onu Ignath în Bia (judec. cerc. Hususeu); în 11 Aug. mărfurile şi mobilele ţinĕtoare de massa concursuală a lui G. I. Laurentzi, neguţător în Mediaş (judec. cerc.); în 22 Iulie imob. Rosei Rotter în Feldioara (trib. Braşov); în 2 Aug imob. lui Ioan Nagy în Sântioana (trib. Oşorheiu); în 24 Iulie imob. lui Teodor Doka în Chessler (judec. cerc. Hususeu).

Nr. 9 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postulu de învĕţătoreasă la scoala comunală de fetiţe dìn Haţeg, prin aceasta se escrie concurs, cu terminul pănă în 15 August a. c.

Emolumentele sûnt:

a) 400 fl. v. a. salariu anual, care se va solvì din cassa comunală opidană în rate lunare şi anticipative;

b) cuartir liber;

c) 4 orgi lemne focali din care este a se încălḑì şi scoala.

Concurentele au a'şi substerne suplicele lor, instruite cu documentele de cualificaţiune, subscrisului scaun scolariu, pănă la terminul defipt.

Acele concurente vor avea ântâetate care vor posede perfect limba română şi maghiară.

Scaunul scolariu.

Haţeg, 14 Iulie 1780.

Bersan m. p, preşedinte. **Ivascu** m. p., notariu.

[45] 2—3

Se primesce

un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puţin patru clase elementare*, ca

învĕţăcel de **neguţătorie**

la

Antonie Bechnitz în Sibiiu.

Auḑiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţitiri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 6 **filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate **47** obiecte au costat mai nainte 30 floreni şi costă acum numai **floreni 6.95.**

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 7

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

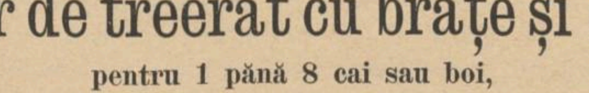

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică dín acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 6

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 79. Sibiiu, Marți 8 Iulie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.**

† Demetriu Andronic.

Sibiiu, 7 Iulie.

Eri petrecurăm la mormênt remășițele pămêntesci ale cetățeanului cunoscut în cercuri depărtate, ale lui Demetriu Andronic.

Om retras și consacrat afacerilor carierei sale, în viața sa de mai nainte, de când s'a așeḑat în cetatea Sibiiului, n'a făcut sgomot în lume cu esistența sa. El se vede și-a reservat ca în oarele ultime ale vieții sale sĕ arate ce a nutrit de mult în interiorul seu.

Ca om eșit dintr'o familie de industriași și cu stare bunicică nu a avut ocasiune sĕ cunoască din esperiență proprie lipsele vieții. Laborea sa, cruțarea cu câstigul laboarei sale a mai îmbunătățit soartea vieței sale, și la depărtat și mai mult de cunoscințele cu dura lipsă, ce amăresc ḑilele multor muritori.

Dênsul însĕ, cu toate favorurile vieții, venit din România, va se ḑică străin de raporturile noastre ale Românilor din Transilvania, a urmărit în interiorul seu și a cunoscut aceste raporturi. De arĕtat însĕ nu s'a arĕtat nici a descoperit că le cunoasce, decât puținilor sei încreḑuți.

În privința păstrărei secretului seu mergea a une ori așa de departe, încât părea că este cel mai înstrăinat om de poporul din care făcea parte.

A venit anul 1877, în care fu cercetat de o boală grea. Atunci, dară eară în ascuns, 'și a scris voința sa din urmă, așa după cum o vedem din testamentul, cărui i facem loc la capetul acestor șiruri.

Cu o petrundere sănătosă el a câștigat convingerea, că Românii din Transilvania fără de clasa industriașilor meseriași nu vor putè da înainte. Dênsul a vĕḑut că începuturile ce s'au făcut, pe ici pe colea, vor duce încet la scop, din causă că serăcia unei părți considerabile a poporului nostru, împreunată cu prejudețul contra meseriilor, din partea celor mai avuți din popor, este o pedecă permanentă.

Pedeca sau stavila unui curent mai repede trebuia delăturată.

Reposatul așa dară s'a hotărît a o delătura și pentru aceasta a sacrifica massa averei sale neamului și nu rudeniilor sale.

N'a uitat nici de aceste. Generositatea sa în proporțiune cu sfêrșitul au întins-o destul de cu mână deschisă rudeniilor sale, domesticilor sei, institutelor filantropice, sĕracilor fără deosebire de naționalitate și altora dela care a avut și dênsul mână de ajutoriu și consolare în viață.

Sacrificând massa averei sale pentru spriginirea meseriașilor la Românii gr. or. din Transilvania a pus temeiul unei opere grandioase, când a întemeiat fundațiunea care va purta numele seu. Fundațiunea „Demetriu Andronic“ va avè resultate, a căror urmări, în viitoriu, nu se vor țermurì numai la Românii gr. or. din Transilvania, ci se vor estinde preste toată țeara.

Țeara noastră pătimesce astăḑi pentrucă n'a desvoltat nici la timp, nici destulă industrie și nu a putut desvolta, pentrucă massei celei mari a poporului din țeară, seculi i-a fost interḑisă aplicarea la meserii. Dându-se acum sprigin mulțimei celui mai numeros popor din țeară spre îmbrățișarea meseriilor, se deschide o eră nouă pentru viitoriul economic al acestei țĕri.

Cumcă spriginul este fecund poate vedè ori-cine, căci massa averei spre scopul indicat este, după calculul cel mai modest, 130,000 fl. v. a.

Moartea reposatului Demetriu Andronic ne a descoperit într'ênsul un mare contribuitoriu la consolidarea poporului nostru din Transilvania și mijlocit la consolidarea bunei stări în viitoriu a țerei întregi.

Deci: Fie'i țerêna ușoară! și pomenirea vecînică.

Testament.

Sciind că sûnt muritoriu și am ajuns etatea dela care încolo puterea omului începe a scădè, cu mintea sănĕtoasă, și cu judecată matură am făcut despre toată averea mea proprie dispozițiunile finale așa precum urmează:

1. Remășițele mele pămêntesci sĕ se înmormênteze cu ceremoniile cuvenite averei și persoanei mele după ritul greco-oriental.

2. Bisericei în a cărei cimiteriu se va înmormênta trupul meu sĕ i se dea una obligație de ale desființărei sarcinelor de pămênt transilvane sunătoare pe una mie florini moneta convențională, sub acea condițiune, ca preotul de acolo în tot anul la ḑiua sântului Dimitrie sĕ facă parastas la mormêntul meu pomenind numele Dimitrie și Sofia, și pentru acest servițiu sĕ fie remunerat cu interesele acestei obligațiuni, dându-se și cantorului din tr'ênsele cinci fl. v. a.

3. Spitalului Francisc Iosefian din Sibiiu sĕ i se dea eară una obligație de ale desființărei sarcinelor de pămênt transilvane în suma nominală de una mie florini m. c.

4. Casei copiilor orfanale evangelice din Sibiiu (evangelisches Waisenhaus) asemenea una obligație de ale desființărei sarcinilor de pămênt transilvane în suma nominală de una mie florini m. c.

5. Miserilor (sĕracilor) din Sibiiu fără deosebire de religiune și naționalitate sĕ li se împartă una mie florini v. a.

6. Miserilor din Boița cinci sute fl. v. a.

7. Miserilor din Rĕșinari cinci sute florini val. aust.

8. Fratelui meu Stefan Andronic în Bucuresci 'i testez trei mii de galbini.

9. Sororei mele Ana Delberovici care se află călugăriță în monăstirea Viforita lângă Têrgoviște în România 'i testez două mii de galbini.

10. Medicului care me va cerceta și consola (mângăia) până la sfêrșitul vieței mele sĕ i se dea una mie florini val. aust.

11. Domnul Constantin Bugarski, care de când este chiriașul meu s'au purtat față cu mine foarte modest și binevoitoriu, sĕ aibă dreptul de a ținè casa mea din strada Cisnădiei cu numĕrul 36 în Sibiiu întreagă ḑece (10) ani de ḑile plătind pentru ea o arêndă anuală numai de cinci sute (500) fl. v. a. în fundațiunea mea mai în jos însemnată, cu acea datorință, ca dumnealui sĕ plătească dările ce vor cădè pre casă, și sĕ o țină în stare bună.

12. Servitoriului și servitoarelor cari se vor afla când voiu murì eu în servițiul meu, sĕ se dea la fiesce-care prelângă simbria anului întreg una mie florini val. aust.

13. Toate tacsele erariale câte se vor cere pentru legatele aceste dela primitori sĕ se plătească din rĕmasul meu, eară legatarii sĕ fie scutiți de ori ce plată pentru ele.

14. Avênd în vedere lipsa de meseriași români, și de mijloace de a îndemna pe Români la acel ram de cultură fără care nici una națiune nu poate ocupa loc între popoarele cele civilisate, destinez prin acest testament al meu casa mea din Sibiiu cu Nr. 36 în strada Cisnădiei, împreună cu averea mea ce va remânè după împlinirea legatelor sus însemnate, a tacselor erariale ce vor fi sĕ se plătească pentru ele, a chieltuelilor înmormêntărei, a simbriilor servitorilor și a monumentului, ce sĕ mi se pună la mormênt, pentru o fundațiune ce sĕ poarte numele:

Fundațiunea lui Andronic pentru Românii gr.-or. neuniți din Transilvania.

Scopul acestei fundațiuni este de a împărtășì din venitul ei în tot anul:

a) cu câte cincisprĕḑece floreni v. a. pe mai mulți băeți români, cari se vor afla învĕțăcei la meserii, și vor produce testimonii demne de credință despre desteritatea și moralitatea sa

b) cu câte treiḑeci floreni pe mai mulți tineri români, care au învĕțat meseria, când ajung sodali (feciori) spre a'și cumpĕra vestminte potrivite;

FOIȚA.

Albania.

(Schiriță istorică. — Vechimea antagonismului între Slavi și Albanezi. -- Invaziunea turcească și învingerea lui Ivan Cernoievici. — Cucerirea Muntenegrului de către Suleiman-pașa—Chior Mesmed — Familia Bușatlia.—Eroul albanez Cara-Mahmut—Bătălia de la Crușa.—Incercări de cucerire.—Ridicarea și moartea lui Mustafa). *)

In momentul, când Albania amenință de a distruge acel echilibru european, stabilit de puterile semnatare din Berlin la 1878, și în urma conferenței ținută tot în acel oraș, spre a aplana diferentul între Turcia și Grecia asupra granițelor, ce tot acel areopag a defipt celei din urmă, credem că este bine și folositor ca lectori nostri sĕ cunoască modul arbitrar, cu care Europa a dispus de populațiunile de sub imperiul Osmanilor, spre a ne învĕța a nu compta în viitor de cât pe propriele noastre forțe la marea măcĕlărie omenească, ce se prepară, în Peninsula Balcanică. Eată apreciările istorice ce am cules din ḑiare străine, atingĕtoare de ura, ce ecsistă între Albanezi și Slavi, și încercările ce face Europa în a împăca acele rase și ale fusiona spre marea glorie a secolului nostru:

„Când Cernoevici „Domn de Zeta“ stăpânia din înfloritoarea sa residență, Jabliac, nu departe de lacul Scutari, ginții albaneze avură cele d'intâi disposițiuni dușmănoase față cu Slavii.

„Vecinătatea ginților slave din munte nu le venia la îndemână Albanezilor; Turcii, la întrarea lor, aflară în ei nesce aliați naturali, de și nu era în tradițiile cuceritorilor Osmani de a încheia alianțe cu popoare creștine. Disposiția favorabilă a Turcilor pentru Albanezii de nord, cari pe atunci erau toți fără escepție catolici si cari, prin interegnul venețian, întraseră în relațiuni diferite cu străinătatea, se destinge din capul locului prin următoarea particularitate: Turcii ar fi preferat de a'i supune pe Albanezii sub acelaș jug aspru, la care'i supusese pe Slavi; dar ginții muntene respinseră cu atâta energie ori-ce tentativă de cucerire a noilor lor adversari, încât, de voie, de nevoie, Turcii au cătat sĕ renunțe la supunerea lor.

„Astfel, chiar în timpul învaziunei turcești, plaiurile albaneze dintre Drin și lacul Scutari au șciut se-'și câștige o neatărnare oare care, pe care generalii osmani n'o recunoșceau formal, dar pe care o admiteau în mod tacit.

„Aceste s'au întâmplat tocmai acum patru sute de ani.

„In anul 1479 o ostire turcească de peste 70,000 de oameni a luat cu asalt cetatea Scutari, apĕrată eroic de Antonio Loredano, patrician din Veneția, și Ivan Cernoievici. După catastrofa aceasta, ginții se întoarseră în plaiurile lor de munte: Sêrbii, în asprele înălțimi spre nord de lacul Scutari; Albanezii, în munții despre sud de acest lac. Din timpul acesta datează domnia strîmtă a apĕrătorilor Serbiei mari, risipiți în câte-și patru părțile de către Osmani, aproape pururea învingĕtori de la bătălia din Câmpul-Mierlei (Cassovo), începênd și trecênd prin toate evenimentele resboinice, cari i-au urmat; o domnie al căruia teritoriu era aproape identic cu acela al Muntenegrului înainte de evenimentele celor din urmă ani. — Astfel Muntenegrul e o remășiță a vechiului regat sêrbesc.

Insĕ nu toate ginții din Albania de nord au remas pe lângă religia lor veche.

„Acele dintre ele, care asemenea Bosniacilor și Herțegovinelor, voiau sĕ tragă un folos din învasia străină, după ce s'au convins, că n'o mai pot înlătura, au trecut la moametanism, și îndată după retragerea Slavilor, Albanezii de nord dispuneau deja de Domni feudali, de naționalitatea lor, dar de lege moametană. Ținuturile, odinioară slave: Zeta, Jabliac și Podgorița, fură intrunite într'un singur ținut și date pe mâna unui guvernator moametan. E un detaliu demn de remarcat, că acest guvenator nu era nici Turc nici Arnăut ci.... Bosniac. Se pare, că generalii Sultanului Mehmed

---

*) După „Independența română“ (din Iași).

c) cu câte cincideci florini v. a. pe acei sodali români, cari ca atare vor petrece șese ani în lucrarea meseriei sale ca oameni cu dreptate, când se vor așeḑa ca măestri pentru de a'și putè începe meseria sa.

Intêmplându-se ca din lipsa concurenților, sĕ nu se poată împărțì venitul acestei fundațiuni prisosul sĕ se folosească spre înmulțirea fondului.

Administrarea acestei fundațiuni o încred unei representanțe stătătoare din membrii venerabilului consistoriu archidiecesan plenariu greco-oriental din Sibiiu.

15. De esecutor al acestui testament denumesc pe domnul Constantin Bugarski și'l rog pentru ducerea în doplinire a acestor disposițiuni finale, precum și pentru purtarea de grije a înmormêntărei mele și punerea unui monument de peatră la mormêntul meu.

Aceasta este vointa mea cea de pe urmă scrisă și subscrisă de mâna mea proprie.

Sibiiu în 26/14 Octomvre 1877.

Dimitrie Andronic m. p.

Kihirdetett a Nagy-Szebeni kir. törvényiszéknél 1880 Iulius 17-év.

Jánosy Sándor m. p.,
k. t. biró.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Iulie.

Cum va fi, și ce va fi causa, dar oposițiunea moderată maghiară dăscălită deuneḑile de „P. Ll". s'ar părea că este aproape de capitulare. Un publicist de frunte din sinul oposițiunei moderate a sondat în ḑilele trecute terenul în foaia sus memorată. „P. Ll." de Duminecă și respunde, și după ce spune oposițiunei moderate, că altă scăpare pentru dênsa nu este decât sĕ se arunce în brațele partidei guvernului, i spune mai departe, că de condițiuni sĕ nu se sparie oposițiunea, că cu partida guvernului placabilă cum este, se vor înțelege. Curentul de preste Laita se vede, că face presiune asupra politicilor din fruntea Ungariei. Evenimentul acesta este demn de considerat și din partea noastră mai ales acum, când sûntem în ajunul unui period nou dietal.

„Pesti Napló", de altă parte, vorbesce din pod cu Cechii și le spune, că fără de ajutoriul Maghiarilor nu pot ajunge la nimica. Maghiarii sûnt popor suveran, pecând Cechii sûnt provincialiști austriaci.

Dintr'o corespondență dela Berlin la „P. Ll." s'ar vedè, că ciocnirea dintre Albanezi și Muntenegreni este signalul pentru alte lupte. Vorbind despre mulțimea oficierilor și suboficierilor rusesci, ce trec în Bulgaria, corespondența presupune, că unirea Rumeliei cu Bulgaria se apropie cu fie-care ḑi. Adauge însĕ, că cei din Bucuresci nu vĕd cu ochi buni crescerea Bulgariei, fiindcă prin aceasta se simt amenințați în Dobrogea. Rusia de pe acum caută se facă necas Românilor și i învinue, că promovează nihilismul rusesc. Miniștrii români din parte'și se refuiesc cu Rușii denunțând pe consulul rusesc din Iași, că face propagandă panslavistă.

Tot simptome că pacea în chipul acesta nu se promovează.

Trimisul englez din Atena a transpus în 16 Iulie nota colectivă a puterilor guvernului grec, care a și respuns îndată, că Grecia primesce decisiunea puterilor mari.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 8 Iunie nou.

(Urmare).

Capitlul VI.

Esecuțiunea.

§. 28. Pentru esecutarea sentinței ajunse la valoare de drept sau a împăciuirei, esmite tribunalul reg. un jude dintre membrii sei, care procede din oficiu și independent în toate causele ce aparțin esecuțiunei.

Spre acest scop judele procedătoriu îndrumează pe ingineriul funcționătoriu, ca conform sentinții sau împăciuirei sĕ gătească în termin preclus mapa cea nouă a regulărei sau a comassărei, catastrul și coalele de posessiune despre noua stare a posessiunei, ear la comassare documentul comparativ al posessiunei vechi și noue.

După sosirea acestor operate judele procedătoriu defige termin pentru începerea dislocării (kihasitás).

Dacă în ḑiua acestui termin partidele fac escepțiuni contra operatului de dislocare și dacă se ivesc temeri fundate, că operatul nu corespunde sentinții sau împăciuirei, judele procedătoriu chiamă numai decât pe ingineriul autenticătoriu, 'i ascultă opiniunea în privința cestiunei ivite, apoi dispune începerea dislocării sau rectificarea operatului.

După terminarea dislocării judele procedătoriu întroduce partidele jndecătoresce în possessiunea cea nouă. Cu această ocasiune partidele au drept sĕ'și facă reclamațiunile contra esecuțiunei. — Judele procedătoriu esaminează prin un ingineriu autenticătoriu corectitatea technică a operatului de dislocare și substratele reclamațiunilor și pe basa acestei opiniuni autentică operatul sau dispune în privința rectificărilor necesarie.

Pentru remediarea gravaminelor ce s'au potut ivì în decursul esecuțiunei are loc representațiunea normată în §. 18. Decisiunea adusă de tribunal în această cestiune se poate apela la respectiva tablă regească și de acolo la Curia regească ca for suprem."

Se primesce.

Capitlul VII.

Spesele.

§. 29. „Fie-care partidă supoartă spesele împreunate cu representarea drepturilor și intereselor sale.

Dacă cererea pentru comassare nu se încuvințează, spesele oficioase ale pertractării remase fără resultat este dator sĕ le supoarte petentul.

Partida, care cere a doua oară comassarea fără basă, se poate judeca în restituirea speselor celorlalți posesori."

Se primesce.

§. 30. „Ḑilele de lucru cu mâna și cu carul, precum și cărăușiile ce sûnt necesarie în decursul segregării urbariale a pădurilor, pășunilor și trestișelor sûnt datori a le presta fostii iobagi.

Celelalte spese ale regulării de posessiune le supoartă esclusiv fostul domn feudal, respective fostii domni feudali și adecă ei între sine în proporțiunea posessiunei ce o vor căpĕta cu ocasiunea împărțirei.

Dacă în privința antecipării speselor fostii domni feudali nu se vor învoì între sine, judele procedătoriu va statorì proporțiunea, în care sûnt datori sĕ le antecipe.

Atât antecipațiunile cât și sumele de complanare, cari după terminarea regulării de posessiune le va statorì tribunalul, se încasează pe calea administrativă."

Se primesce.

§. 31. „La proporționări: spesele regulării le supoartă în bani gata fie-care partidă interesată în proporțiunea posessiunei sau competinței ce i se vine din teritoriul comun.

Pentru acoperirea prealabilă a acestor spese trebue sĕ se gătească un preliminariu și suma necesariă împărțindu-se în proporțiunea întregei contribuțiuni fonciari de stat a comunei sau comunelor interesate la proporționare, se încasează prin organele designate în art. XV: 1876.

După terminarea proporționării suma speselor și împărțirea ei individuală o statoresce tribunalul, dar complanarea sumelor încassate prealabil o efectuesc de asemenea organele financiale."

Se primesce.

§. 32. „În casurile de comassare toate spesele procedurei sûnt datoare a le supoartă în bani gata toate partidele interesate — și anume la comassări generali în proporțiunea contribuțiunei fonciari a întregei posessiuni ce o au pe teritoriul comunei — ear la comassări parțiale (§. 7) în proporțiunea contribuțiunei fonciari a posessiunei supuse comassării.

Despre aceste spese se face un preliminariu și pe basa acestuia suma necesariă o încasează organele designate în art. de lege XV: 1876.

Acei posessori, cari au numai întravilan în comuna supusă comassării, numai atunci și numai întru atâta se pot îndatora la suportarea speselor dacă și încât pentru regularea de posessiune sau proporționarea esecutată deodată cu comassarea li se statoresce și lor vre-o competință.

După terminarea comassării tribunalul statoresce spesele definitiv, ear sumele ce lipsesc le încasează de asemenea organele financiali.

Dacă deodată cu comassarea se efectuesce și segregarea urbarială a pădurilor, pășunilor sau trestișelor sau proporționarea, în privința speselor se aplică normele referitoare la comassare."

Președintele: Vĕ rog sĕ ascultați și votul separat referitoriu la acest paragraf.

Se cetesce următoriul vot separat:

„Nu considerăm de acceptabilă acea disposițiune a §-lui 32 redactat de comisiunea juridică, care purcede din acel principiu, ca spesele comassării în general, și, dacă deodată cu comassarea se esecutează și segregarea urbarială a pădurilor, pășunelor și trestișelor sau proporționarea, — cea-ce de regulă se întêmplă — și spesele segregării și proporționării sĕ le supoarte și antecipeze respectivii în proporțiunea contribuțiunei fonciari a posessiunei lor; ci sûntem de părere ca sĕ se susțină în esență acele disposițiuni a normelor de drept actuali, după cari în fostele comune urbariali și mestecate, fostii urbarialisti remânênd și mai departe scutiți de suportarea speselor în bani gata a comasării sĕ se poată obliga numai la prestarea ḑilelor de lucru cu mâna și cu carul: propunênd ca primindu-se acest punct de vedere principial §-ul 32 și §§. 33—35, cari sûnt în necs cu acesta sĕ se retrămiță la comisiunea juridică pentru o nouă redactare corespunḑĕtoare."

Subscriși: Teleszky, Emmer și Chorin:

Teleszki István: On. Casă! Cu toate că §. acesta respective votul separat ce se referesce la dênsul privind cestiunea despre suportarea speselor este foarte momentuos, totuși considerând timpul înaintat și considerând că este de dorit ca pertractarea acestui proiect de lege sĕ se termine încă astăḑi, — me voiu restringe numai la cele mai necesare întru motivarea votului separat. (Se auḑim!)

Precând §. 32 al proiectului de lege purcede din acel principiu ca spesele comasării sĕ se supoarte fără nici o diferință în proporțiunea posesiunei respective în proporțiunea contribuțiunei fonciare a posesiunei de comassat-, — maioritatea comissiunei juridice nu consideră de acceptabil acest principiu, ci în privința comunelor urbariale și mestecate cugetă a se susținè în esență acel spirit al legislațiunei ungurescì, după care spesele comasării au sĕ le poarte fostii domni feudali, ear în sarcina fostilor urbarialiști se cadă numai prestațiunea ḑilelor de lucru cu mâna și cu carul.

Numai ce primirăm principiul acesta adineori în privința segregării pădurilor, pășunilor și trestișelor în §. 30, și dacă acum am primì §-ul 32. așa precum este redactat de comisiunea juridică, aceea ce dă cu o mână on. casă ar lua cu cealalaltă, pentrucă cetim în §. 32. că dacă deodată cu comassarea se esecutează și segregarea urbarială a pădurilor, pășunilor și trestișelor, sau proporționarea, în privința speselor sûnt de a se aplica normele referitoare la comassări, prin urmare și spesele segregării, pădurilor, pășunilor și trestișelor vor cădê și în sarcina fostilor iobagi după proporțiunea possesiunei lor. Ear dacă vom considera că on. Casă în contra votului separat a primit §. 6 din proiect, după care pădurile și pășunile nesegregate încă se vor calcula în partea celor ce poftesc comasarea, într'adevĕr abia cred că primindu-se §. 32. s'ar afla în Transilvania vre un proprietariu de pămênt, care nu s'ar folosì de situațiune ca cu ajutoriul acestor teritorii comune sĕ nu esopereze comassarea chiar și de nu o ar afla în interesul seu, numai ca spesele segregării pădurei, pășunii și trestișului sĕ le scutere de pe umerii sei în spinarea tuturor contribuabililor.

Dl referent cu ocasiunea pledării sale generale a afirmat, că cuprinsul §-ului acestuia nu e în contraḑicere cu spiritul legislativei ungare, și spre ilustrarea aserțiunei sale s'a provocat la art. XXX și la art. XXXI: 1840, cari se referesc la spesele comasării din districtele Iasigilor, Cumanilor și și Haiducilor, esclamând că eată legislațiunea Ungariei a primit principiul suportării speselor în comun. Observ în treacăt că în legile amintite numai spesele mesurărei și dislocării se dechiară de comune, precând în §. acesta toate spesele comasării, deci chiar și spesele de rescumpĕrarea fundurilor ce se vor deposeda se decretează de comune; dar abstracție făcênd dela aceasta nu pot primì argumentarea dsale nici pentru aceea, că în districtele Iasigilor Cumanilor și Haiducilor neesistând fostii domni feudali și fosti iobagi, acel principiu ca spesele pecuniarie sĕ le supoarte fostii domni, ear ḑilele de lucru cu mâna și cu carul fostii iobagi — nu s'a potut sancționa prin lege.

Il rog foarte pe amicul meu se binevoiască a'mi arĕta numai un unic esemplu din legislațiunea ungurească și încă din acea epochă, când nobilii, va se ḑică proprietarii aveau influență decidĕtoare în legislativă, sĕ'mi arete numai una lege, care impune fostilor iobagi astfeliu de spese.

Eu așa cred că o astfeliu de lege nu'mi-va potè arĕta. Dar abstragênd dela referințele între fostii domni feudali și între fostii iobagi nu încape îndoială, că comassarea dă mai mare avantagiu proprietariului mic, prin urmare după părerea mea n'ar fi cu drept ca spesele ei sĕ se impartă în proporțiune egală fără escepțiune și pe possessiunea cea mai mică.

Dacă schimbarea referințelor reclamă modificarea disposițiunilor referitoare la suportarea speselor de comassare, fiind situațiunea în aceasta privință de tot analogă în Ungaria și Transilvania, nu ar trebuì sĕ facem disposițiuni separate pentru Transilvania, ci dacă este necesitate, deoarece și în Ungaria mai sûnt de a se face încă o mulțime de comasări, binevoiți a deslega cestiunea printr'o lege generală, care va afla doară o cale de mijloc corectă, prin care deșì nu se va impune toată sarcină fostilor domni feudali, totuși va scutì de ea pe proprietarii cei mai mici.

Din parte-mi țin de nedreaptă opiniunea maiorității comisiunei juridice și nu o primesc și vĕ rog se acceptați votul separat. (Aprobări în stânga).

Ugron Gábor: Așa se vede că dl antevorbitoriu nu cunoasce de loc natura de drept și desvoltarea istorică a referințelor urbariale din Transilvania. Chiar ácela a fost defectul cel mai mare al legilor de până acì despre regularea posessiunei, că după analogia referințelor de posessiune din Ungaria s'au considerat și în Transilvania de cestiune urbarială, precând $^{4}/_{5}$ a teritoriului secuesc și a fundului regiu n'au cunoscut referințele urbariale, precum nici cetățile libere regesci și cele tacsali.

Acestia fac jumĕtatea locuitorilor din Transilvania.

Afară de acea în Transilvania după §. 83 art. LIII: 1871 între posessiunea nobililor și a fostilor iobagi nici nu mai esistă diferință.

Dară dl deputat 'și-a uitat de acea că nu mai sûntem în anii 50, când se eliberase fostii urbarialisti, când posessiunea lor nu se potea împărțì, ear posessiunea nobilitară era scoasă din curs. Treiḑeci de ani au trecut deja de când s'a eliberat pămêntul; câți nobili și câți birtași jidani au cumpĕrat

---

sciau sĕ aprecieze adevĕrul, că cea mai bună garanție pentru a ecsercita domnia asupra unor popoare supuse este de a o ecsercita prin renegați. In Bosnia sistemul s'a dovedit a fi practic de tot, în Albania de nord el a fost încercat coform esperințelor făcute.

„Pe locuitorii Muntenegrului actual îi stimula însĕ tocmai împregiurarea aceasta. Cel ântâi „Vlădică" (episcop), căpetenie și religioasă și politică, organizase plaiurile munților, ear la locul unde astăḑi e capitala Cetinie, se întemeià o mănăstire ca reședință. Muntenegrenii începură ofensiva. An cu an, deceniu cu deceniu, Slavii irumpeau în ținuturile ocupate de Turci.

(Va urma).

de atunci amestecat avere nobilitară şi urbarială. A mai cerca acum după 30 de ani natura de mai înainte a posessiunilor, este cel puţin anacronism.

Dvoastră aveţi datină a vorbì în numele egalităţii; ori unde este vorba de egalitate de drept, me închin necondiţionat; dacă primiţi însě principiul egalităţii de drept, trebue sě primiţi şi principiul egalităţii în suportarea sarcinelor.

Pentru ce sě fie nedreaptă purtarea speselor de comassare în proporţiunea contribuţiunei fonciare a posessiunei? Aceasta este o cheie egală şi cu mult mai dreaptă decât acea ce era când domnii feudali purtau spesele comassării în proporţiunea posessiunei ce o căpeta şi aceia cari căpetau posessiune mai multă şi mai rea plătiau spese mai multe.

Dar dvoastră veţi lucra în contra şi spre dauna sirmanului popor, primind votul separat.

Dar până acì ce a fost cangrena comassărilor? Ce a făcut posibil ca cei mai avuţi sě înşele pe cei mai sěraci?

Acea că proprietariul au togmit pe ingineriu şi el l'a şi plătit, ear ingineriul în urma acesteia a lucrat numai în interesul proprietariului. Fostii iobagi nedispunênd de ingineriu au fost espuşi la acea că nu l'au potut controla şi de acì a urmat că proprietariul a căpetat mai mult pămênt decât i s'a cuvenit, ear fostii iobagi mai puţin.

Dacă vor purta spesele asemenea, vor avè drepturi egali, vor putè da instrucţiuni şi fostii iobagi ingineriului, ear acesta nu va fi simbriaşul fostilor proprietari, ci va fi simbriaşul tuturor locuitorilor comunei de comassat.

Deci chiar în interesul poporului spre scopul accelerării procedurei şi în numele egalităţii de drept rog pe on. Casă sě primească §. 32 după testul comisiunei juridice. (Aprobări vii).

Orbán Balázs: Sûnt de acord în general cu cele ḑise de dl Ugron; dar încât privesce aserţiunea dlui Teleszky, că împunênd în §. 30 fostului domn feudal suportarea speselor segregării, am venì în contradicţiune cu noi dispunênd acì altfeliu, observ numai pe scurt, că sûnt diferite punctele de vedere. Acolo proprietariul devine în posessiunea unor teritorie, pe care nu le-a folosit înainte de acea, deci este favorisat, prin urmare este foarte ecuitabil ca sě supoarte şi pentru fostii sei iobagi spesele de segregare, cari dealtmintrea nici nu sûnt prea mari; acì însě este posibil ca proprietariul în loc de folos sě aibă daună. In Ungaria sûnt cu totul alte referinţe, proprietarii de acolo au căpětat latifundii mari, precând cei din Transilvania abia au câteva sute de jugere.

Deci fiind referinţele diferite normativul din Ungaria nu se poate aplica în Transilvania. Din aceste motive primesc testul comisiunei. (Aprobări în stânga).

Parteniu Cosma: On. Casă! Atât dl Ugron Gábor cât şi dl Orbán Balázs mai vêrtos pentru acea nu primesc votul separat, pentrucă, ḑic dlor, în Transilvania şi în deosebi pe teritoriul secuesc n'au fost referinţe urbariale, prin urmare nu esistă nici o analogiă în aceasta privinţă între Ungaria şi Transilvania.

De acì ar fi consecinţa logică ca d-lor sě propună vre-un paragraf, după care acolo, unde înainte de 1848 nu au fost urbarialităţi, prin urmare n'a esistat factor, care sě fi fost obligat a suporta spesele comassării, sě se supoarte spesele comassării în proporţiunea posessiunei; dlor însě nu o fac aceasta ci fiindcă sûnt unele locuri, unde nu au esistat referinţe urbariale, ca sě scape de spese, pun în această categorie Transilvania întreagă.

Dar aceasta nu se poate afirma în general, precum nu stă nici aceea ce ḑice dl Orbán Balázs, că adecă fostii domni feudali din Transilvania n'ar fi căpetat atâta desdaunare cât cei din Ungaria, cari şi din remanenţii mai pot spera ceva. Din contră posessorii din Transilvania au căpětat mai multă desdaunare pentru posessiunile lor decât cei din Ungaria, căci, precum am mai ḑis, în Ungaria aceia cari au posessiuni asemenea celor din Transilvania, pentru cea mai mare parte a posessiunei lor nu au căpětat încă nici o desdaunare ci vor căpěta numai după terminarea regulării urbariale, ear interesele numai dela ḑiua esecuţiunei urbariale, precând cei din Transilvania pentru asemenea posessiuni au căpětat deja de mult si capitalul de desdaunare şi le compet interesele dela început.

Dar sûnt multe locuri în Transilvania, guvernul scie prea bine, unde proprietarii pentru unele vii sădite în locuri urbariale, pentru cari 'şi-au căpětat deja demult desdaunarea urbarială, au căpětat şi obligaţiuni de reseumpěrarea ḑecimei.

Eu deci nu pot accepta punctul de vederě a dlui Ugron Gábor, l'a şi accepta prea bucuros, precum am ḑis, în astfeliu de casuri, unde într'adevěr nu esistă factor, care înainte de aceasta după lege a fost obligat a suporta spesele.

Asemenea m'aşi învoí ca pentru acele casuri, unde se esecută comassarea separat fără regulare de posessiune, sě se afle o chee mai justă şi mai ecuitabilă pentru suportarea speselor; precum este stilisat paragraful acesta însě acel favor, cu care s'a lăudat dl referent in cuvêntul seu de întroducere, că în privinţa speselor l'a esoperat comissiunea juridică faţă cu proiectul guvernului, după analogia legilor din Ungaria — nu este alt ceva decât o amăgire*) pentrucă nu'mi pot închipuì proprietari, cari se efectuiască comassarea separat de regularea posessiunei sciind bine, că combinându-le capetă un astfeliu de premiu.

Numai un act este, care trebuie sě'l facă posessorul pentru comassare separat, adecă după §. 10. pct. *b.*) mesurarea prin ingineriu şi calcularea teritorială a posessiunei individuale, numai aceasta lucrare n'are el sě o facă atunci când 'şi regulează posessiunea, deci dacă vede că combinându-le toate laolaltă, nu numai cea mai mare parte a speselor o vor suporta fostii iobagi ci chiar şi preţul posessiunilor deposedate încă se va suporta în cea mai mare parte de înşişi deposedaţii nu se va afla nici chiar un proprietariu în Transilvania atât de generos, încât sě nu facă comassarea combinată cu regularea posessiunei.

Din aceste consideranţe primesc votul separat.

Bokross Elek ref.: Domnul Teleszky a purces din acel principiu: că în sistema suportărei spelor nu este diferinţă între Ungaria şi Transilvania.

Aceasta aserţiune se basează pe o rětăcire.

Diferinţa este foarte esenţială.

Prima diferinţă este acea: că în Transilvania nici odată nu se consideră comassarea de condiţiunea regulărei de posessiune urbarială.

Dar a doua diferinţă foarte esenţială este, posiţiunea istorică a diferiţilor civi ai statului.

În Transilvania nu numai fostii domni feudali şi fostii iobagi sûnt de aceia, cari participă la comassare pe teritoriul unei comune cu referinţe urbariali, ci mai participă o mulţime de indiviḑi privilegiaţi, cari n'a fost domni feudali dar nici iobagi.

Mii şi mii de alegători nobili cu câte un loc de casă sûnt prin comunele mestecate cari dealtmintrea sûnt urbariale. Vin casuri unde într'o comună de acestea sûnt 20 urbarialisti şi 100—200 de nobili cu câte un loc de casă. In asemenea locuri cei 20 urbarialisti s'ar ruina cu totul, dacă ar fi necessitaţi se facă numai ei prestaţiunile în naturalie.

Deci sistema portărei speselor, recomandată prin votul separat, ar fi în mare parte ruina fostilor iobagi.

Dar de altă parte, prelângă considerarea intereselor fostilor iobagi, sě nu închidem ochii nici dinaintea intereselor fostilor proprietari.

Sûnt numeroase acele comune, unde faţă cu 2000—3000 urbarialisti stau 200—300 jugere de păduri domnesci. In asemene casuri toate spesele ar cădè în sarcina acelora, pe cari de loc nu-i interesează comassarea.

Deputatul Teleszky ḑice, că: dacă este necesitate de a se modifica sistema de până acì, referitoare la purtarea speselor, sě se facă disposiţiuni generale, cari sě se estindă şi asupra Ungariei.

Are toată dreptatea. Dar de acì nu urmează ca până când se vor face disposiţiuni generale sě nu regulăm cestiunea nici în acelea părţi ale ţerei, unde este mai ardentă, — căci eu sûnt convins că nici pentru o lege generală nu s'ar putè lua alta basă pentru purtarea speselor decât aceea ce se recomândă în proiectul comissiunei.

Mai statoresce dl Teleszky şi principiul acela, că nici pentru acea nu este justă suportarea speselor în proporţiunea posessiunei, căci pentru posessiunea cea mică nu este aşa avantagioasă comassarea, ca pentru cea mare.

Aceasta este treaba priceperei individuale şi sě poate aprecia din diferite puncte de vedere naţionali şi naţional-economice.

Ear dacă lucrul stă astfeliu, binevoiască a schimba sistema de până acì de pe teritoriul secuesc şi din fundul regiu, căci pot afirma cu positivitate, că în Transilvania posessorii nici nu sûnt fostii iobagi, ci cetăţenii de pe teritoriul secuesc şi din fundul regiu şi nobilii cei cu câte un loc de casă. In comitate nu este nici un urbarialist care sě nu aibă cel puţin ḑece jugere, dar sûnt şi de aceia cari au câte 80—100 jugere de pămênt, din contră în pămêntul secuesc şi săsesc cea mai mare parte a civilor şi a fostilor nobili au mai puţin de 10 jugere de pămênt; deci principiele acele democratice, al căror atât de aprig luptător este deputatul Teleszky, ar venì sě se aplice la acestia.

Din aceste consideranţe vě rog sě primiţi testul comissiunei. (Aprobări).

Preşedintele: pune la vot testul comissiunei.

Se primesce, şi votul separat cade.

§. 33. „Despre spesele proporţionării sau ale comassări judele procedătoriu după ascultarea partidelor gătesce un preliminariu, care pre lângă opiniunea tribunalului trebue substernut ministeriului de justiţie spre esaminare şi aprobare.

Spesele preliminate precum şi cele statorite definitiv, se vor încassa după normele esistente în această privinţă prin organele financiali, deodată cu contribuţiunea fonciară, în termin de 8 ani; — timpul şi modul de reslovire a sumelor încassate, şi condiţiunile antecipaţiunilor ce se pot da şi a operaţiunilor de credit ce se pot face pe basa acelora, se vor norma prin ordinaţiuni.

Se primesce.

§. 34. „Contra decisiunilor, cari dispun anteciparea speselor şi cari statoresc preliminariul speselor, nu este admis vre un remediu de drept separat. După terminarea regulării sau comasării însě contra decisiunei, carea statoresce suma definitivă a speselor, şi împărţirea ei individuală, partidele pot apela la respectiva tablă reg. şi de acolo la Curia reg. ca for suprem; — aceasta apelaţiune nu împedecă esecutarea decisiunei tribunalului“.

Se primesce.

§. 35. „Spesele preliminate în regulă precum şi cele statorite definitiv, formează pentru posessiunea ce se află sub regulare şi comassare o astfeliu de sarcină, carea premerge toate pretensiunile intabulate în cartea fundariă şi neîntabulate, afară de contribuţiunile directe şi restanţiile de competinţe cari în înţelesul §-lui 67. art. de lege XV: 1876. au preferinţă, şi de alte detorii şi aruncuri comunali, cari se încasează după normele contribuţiunilor directe, şi aparţinênd posessiunei, trec la fie-care proprietariu nou, şi prin urmare şi la acela, care le-a cumpěrat la licitaţiune.

In cas de licitaţiune judecătorească şi de concurs, în privinţa priorităţii părţilor de spese espirate, se aplică disposiţiunile §§-lor 67 şi 70 din art. de lege XV: 1876.“

Se primesce. (Va urma).

Conferinţa dela Berlin.

Raportul

comisiunei technice asupra nouei linii de fruntarie turco greacă propusă de Esc. Sa ambasadorul Franciei şi asupra amendamentului presentat de Escel. Sa ambasadorul Rus.

(Urmare).

13. Această descriere amenunţită ne arată în destul, că rîul Calamas, în cea mai mare parte a cursului seu, este o pedică naturală, anevoe de trecut, un fel de groapă adêncă şi lată, unde adevěratele trecětori sûnt rare şi prin urmare lesne de păzit şi de manţinut.

14. Partea slabă a acestei linii, a cărei întindere este de aproape 77 chilometrii, este partea de sus a Calamei, care formează ca un fel de spărtură, pe unde ar putè pătrunde o coloană inamică spre Ianina. Cu toate aceste lăţimea ei nu este decât cinci seu şese chilometrii cu un platou de o înălţime de 400 metrii puţin înclinat: prin urmare partea aceasta de sus poate fi supraveghiată şi apěrată, când se ocupă înălţimile care domină drumul spre Ianina.

15. Linia de fruntării trasă astfel la Nordul Ianinei, va da Greciei o poporaţiune de origină greacă, afară de diştrictele Mazaraki şi Margariti care sûnt în maioritate locuite de Albanezi şi Musulmani. Spre dreapta de Calamas ea lasă negreşit de partea Turciei poporaţiuni grece, dar nu se va putè nici odată împěrţì esact poporaţiunile de prin acele ţinuturi care sûnt foarte amestecate. Totuşi Calamas este cea mai bună linie.

16. Despre Tesalia, nu poate sě fie ales ca fruntărie talwegul Salambriei desemnat de protocolul al 13-lea. Acest rîu percurge un şes roditor, şi ţermii lui sûnt în legătură unul cu altul prin numeroase vaduri. Poporaţiunea de pe ambii ţermi este esclusivamente greacă, astfel încât aici s'ar afla o legătură mai înlesnicioasă pentru comunicaţiune.

17, De asemenea nu se poate admite nici acea linie, care formează zona de Sud a basinului Salambriei şi a afluenţilor sei, căci prin noua fruntărie, Thesalia, ai cărei locuitori sûnt 90 la sută Greci, ar remânè Turciei, şi s'ar comite prin aceasta o necunoascere a intenţiunilor plenipotenţiarilor dela Berlin.

18. In faţa acestei îndoite imposibilităţi, n'a remas altceva de făcut decât a studia linia Calamas, care mărginesce basinul Salambriei spre Nord dela lanţul munţilor Pindu până la poalele munţilor Olymp.

19. Aceasta este linia aceea pe care a propus-o Esc. Sa d. ambasador al Franciei şi spre a completa golul lăsat de protocolul al 13-lea, care otăresce cum trebue sě se ajungă din valea Calamei în aceea a Salambriei se propune a se urma linia vîrfurilor care împreună în astfel de mod ambele basinuri ale rîurilor, încât Ianina şi Metzova cad spre sud şi prin urmare revin Greciei.

20. Comisiunea crede că acest traseu rapresentă o justă şi lealā interpretare a protocolului al 13-lea. Pornind dela isvoarele rîului Calamas linia propusă ar ajunge pe cel mai scurt drum, mergênd spre Nord, la înălţimile dela Han Kalbaki, spre a urma apoi linia de fruntăriii până la Metzovo.

21. In împregiururile oraşului Metzovo se află o regiune muntoasă, care este de o mare importanţă. Dela aceste noduri de munţi se bifurcează vestitele văi ale Vojusei şi Haliaemonului spre Nord de Arta, ale Aspropotamului şi Salambriei spre Sud, care scaldă de o parte Macedonia şi Albania şi de cealaltă Epirul şi Thesalia.

22. Metzovul formează centrul acestei regiuni, şi în acest oraş se încrucişează drumurile, care stabilesc legătura între Epir, Tesalia şi Macedonia. Cedarea Ianinei atrage după sine pe aceea a Metzovului. Aceste două localităţi nu pot fi despărţite. Este prea adevěrat, că prin aceasta Grecia dobândesce vêrful, prin care trece drumul dela Tesalia la Epir, dar fiind-că el se află spre sud de linia principală a celui mai înalt vêrf,

---

*) Oratorul s'a folosit acì de proverbiul unguresc: „nesze semmi fogd meg jól!“ care în limba română nu are o frasă corespunḑĕtoare.

apoi el nu formează o posiţiune strategică faţă cu Turcia.

23. Urmând dela Metzovo creasta munţilor Cum-Vani şi îndreptându-se în sus spre munţii Demetrios, linia propusă ajunge la vêrful cel înalt al Olimpului, care nu poate fi suit şi prin urmare formează un stăvilar minunat.

24. De pe vêrful cel mai înalt al Olimpului, ea sĕ lasă în jos spre marea Egeă pe linia cea mai scurtă şi cea mai bună, adecă pe acea linie, care este mai anevoie de trecut şi mai uşor de supra-veghiat. Adevĕrata direcţiune a traseului nu poate fi stabilită de cât la faţa locului.

25. Fruntăria va trebuì sĕ urmeze acea linie care corespunde mai bine la cerinţele supravegherei şi la trebuinţele sicuranţei. Comisiunea technică n'a credut, că trebue sĕ formuleze o soluţiune definitivă, care ar putè sĕ fie respinsă în cercetările la faţa locului.

26. Comisiunea recunoasce în unanimitate, că părţile liniei propuse dintre Metzovo şi isvorul rîului Calamas corespund spiritului protocolului al 13-lea. că ele îndeplinesc condiţiunile cerute pentru o delimitare justă şi că vor fi în stare a împuţina elementele de discordie dintre ambele ţeri.

27. Intru ceea ce privesce bucata dintre Calamas superior şi marea Ionică, apoi ea a fost obiectul unui amendament propus de Rusia.

28. Acest amendament n'a fost manţinut de redacţiunea sa primitivă, că el trecea în mod vĕdit preste intenţiunile plenipotenţiarilor dela Berlin de-a acorda Greciei apele, care afluează în lacul Buthronto, tăind de-a curmezişul cursul mai multor rîuri, dintre care unul, Pavla, nu departe de Suliabi, se depărtează mai bine de 40 chilometri de basinul rîului Calamas, şi astfel desparte văile de legăturile lor naturale cu marea.

29. D. comisar rus desvoltà argumentele în favoarea acceptării acestei linii, care pornesce dela capul Stylo, se urcă apoi pe creste, care dau în mare, şi apoi ajunge la linia vêrfului pe partea de nord a Calamei spre a ţinè până în apropiere de Han-Kalibaki, dând astfel Greciei tot basinul rîului Calamas. (Va urma).

Înmormêntarea lui Demetriu Andronic.

Sibiiu 7 Iuliu

Încă de Vineri dimineaţa s'a respândit faima despre moartea D. Andronic eară Sâmbătă un anunţ funebru ne anunţa următoarele:

„După lungi şi grele suferinţe 'şi-a încheiat cursul vieţii pământesci domnul **Demetriu Andronic,** rentier, astădi dimineaţa la 9½ oare în etate de 70 ani.

„Remăşiţele muritoare a le reposatului se vor duce Duminecă în 18 l. c. la 4 oare d. a. din casa mortuară la cintirimul gr. or. al suburbiului iosefin şi se vor aşeda spre odichnă vecînică în mormêntul propriu; aceasta se aduce la cunoscinţă în numele sorei, cumnatei şi rudeniilor îndepărtate. Sibiiu, în 16 Iulie 1880. (Strada Cisnădiei Nr. 36)."

Afară de acest anunţ, clopotele aproape dela toate bisericele din cetate şi suburbii încă dau de scire despre moartea unui cetăţean de însemnătate.

Duminecă cătră 4 oare d. a. strada Cisnădiei era îndesuită de mulţime de popor din toate clasele societăţii, fără deosebire de naţionalitate şi religiune. Cătră 4 oare Reuniunea sodalilor români din Sibiiu, cu măreţul ei steag îmbrăcat în doliu, s'a postat dinaintea locuinţei reposatului. Nemijlocit înainte de 4 oare membrii consistoriului archidiecesan cu Escel. Sa Preasânţitul Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul în frunte, lângă cari s'au mai adaus şi alţi preoţi, se aflară în locuinţa reposatului şi la 4 oare s'a început serviţiul de îmmormêntare. După finirea întroducerei în prohod sicriul fu ridicat din casa reposatului de onoraţiori şi comercianţi şi aşedat de membrii corporaţiunei de „pompes funébres" „Concordia" în carul acestei corporaţiuni, tras de 4 cai. Sicriul era acoperit de cununi de flori, dintre care mai frumoasă era cea dedicată de Români din Sibiiu. Un conduct imposant de onoraţiori, comercianţi, cetăţeani etc. de toate naţionalităţile şi de representanţi din Boiţa şi Răşinari, în sunetul clopotelor, a plecat dela casa reposatului prin mijlocul unei mulţimi de deci de mii de oameni, pe un timp de di de vară din cele mai frumoase, spre suburbiul iosefin. Corul vocal al clericilor şi musica militară completă se schimbau în cântecele şi ariele funebre până ce ajunse la biserica gr. or. din suburbiul iosefin. În biserica aceasta depunêndu-se sicriiul se sevêrşi prohodul. P. asesor cons. şi paroch gr. or. în cetatea Sibiiului, Zacharia Boiu, rostì cu ocasiunea aceasta o cuvêntare cu vervă oratorică şi potrivită disposiţiunilor salutare şi marinimoase a reposatului. Ducênduse sicriul la mormênt Esel. Sa, care luà parte la serviţiul întreg şi în biserică, cetì rugaciunea deslegărei. După aceasta P. as. N. Cristea rostì cel din urmă cuvênt de despărţire asupra reposatului, după care corul încheià cu cântarea: „In veci pomenirea lui!"

Fie'i reposatului ţerêna uşoară şi pomenirea vecînică!

Varietăţi.

* (Necrolog) *Maria Bran de Lemeni* născută Circa împărtăşită cu ss. taine după un morb scurt adormì în Domnul în 2/14 Iulie a. c. la 6 oare după ameadi, în al 59-lea an al etăţii şi al 42-lea al fericitei sale căsătorii. Rĕmăşiţele pămêntesci s'au ridicat din casa proprie şi s'au înmormântat Vineri în 4/16 Iulie a. c. la 3 oare d. a. în cimiterul gr. or. al sf. bisereci cu hranul Adormirei Prea sf. Născătoarei de Dumnedei din Braşovul-vechiu. Fie'i ţărina uşoară şi memoria binecuvêntată!

* (Legea agrară). Foia oficială a început publicarea articulului de lege XLV: 1880 referitoare la regularea posesiunei în Ardeal.

* (Trăgĕtorii la ţintă) din Austro-Ungaria şi din străinătate sûnt adunaţi la Viena.

* Ministrul român Brătianu călĕtorosce prin Moldova.

* (Viceconsul francez) în Budapesta, — după cum ne spune „Magyar Föld" — este denumit provisoriu consulul francez din România dl Valery de Bogus în locul dlui Grandmond care fu rechemat de guvernul francez la Paris spre a ocupa un post mai înalt în ministeriul de esterne.

* (Steagul unguresc). Subt acest titul publicasem în unul din numeri trecuţi ai „Tel. Rom.", că vicecolonelul Seemann ar fi numit steagul unguresc „treanţă". Pentru aceasta fiind dênsul provocat de contele Béla Kreith la duel, s'a rectificat şi a dovedit pentru ce a numit el steagul ung. „treanţă". In urma acestei dovedi vĕdênd toţi că dl Seemann n'a greşit şi n'a vătĕmat prin epitetul numit steagul unguresc Béla Kreith 'şi-a revocat duelul.

Bursa de Viena şi Pesta
din 17 Iulie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	110.—	110.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	—.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	101.—	100.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.50	87.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.75	126.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.75	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.20	93.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.40	94.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	93.75	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.90	72.80
Datorie de stat în argint . . .	73.60	73.50
Renta de aur austriacă	88.15	88.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	133.—	133.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	833.—	831.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	280.80	280.40
Acţiuni de credit austr. . . .	263.75	264.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	113.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.54
Napoleon	9.33	9.33
100 marce nemţesci	57.70	57.70
London (pe poliţa de trei luni) .	117.65	117.65

Economic.

Sibiiu 16 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.80—8·80; grâu sĕcăreţ fl. 6.30—7.30; sĕcară fl 4.80—5.20; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 3.60—4.. Cucuruz fl. 4.30—4.70; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 2.30--2.50; Semênţă de cânepă fl. 7--7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 22 Aug. şi 14 Septbr. imob. lui Leopold Brády în Bretea rom. (judec. cerc. Haţeg); în 16 August şi 21 Septb. imob. lui Ioan Salmen în Braşov (trib.); în 12 Aug. şi 13 Septb. imob. lui Ioan Petric în Vălcele (judec. cerc. Sângiors); în 16 Aug. şi 16 Septb. imob. lui Simtion a lui Ioan Stan în Diod (judec. cerc. Aiud); în 24 Iulie imob. massei concursuale a soţiei lui Carol Fenyes în Vêrtej; în 23 Iulie imob. massei concursnale a lui Carol Fenyes în Vêrtej (judec. cerc. Sékelyhid); în 16 Aug. şi 16 Septb. imob. lui Vasilie Moldovan în Joajul de sus (judec. cerc. Aiud); în 31 Iulie imob. lui Dănilă Barta în Panit (trib. Murĕş Oşorhei); în 31 Iulie imob. lui Ioan Pasere în Muceri de jos (trib. Braşov); în 11 Aug imob. lui Iosif Iüngling jun. în Rêpea (jndec. cerc. Sighişoara).

[45] 3—3
Se primesce
un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puţin patru clase elementare,* ca
învĕţăcel de neguţătorie
la
Antonie Bechnitz în Sibiiu.

Maşine de îmblătit
construite după esperienţele cele mai noue
pentru **braţe** şi cu **vêrtej,** cu şi fără **scuturătoriu de paie,** de mărimi şi sisteme feliurite.
Ciur de vênturat şi de sortat
de 3 mărimi, premiat cu premiul dintâiu la mai multe esposiţiuni.
Maşine pentru cositul cerealelor (bucatelor).
Coase cu greblă pentru cositul cerealelor, precum şi tot feliul de **maşine şi unelte agricole** se află cu preţurile cele mai eftine, pe lângă garanţie, la
Andreiu Rieger
Fabrică şi deposit de maşine şi unelte agricole
Sibiiu. [43] 5—6
☞ Obiecte necorespundetoare se primesc în schimb ☜
Reparaturi de locomobile, mori de vapor, maşine de îmblătit etc. se fac în modul cel mai prompt şi mai eftin.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,
fabrică de maşini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

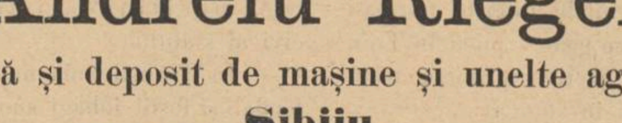

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 până 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 7

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 80. Sibiiu, Joi 10 Iulie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru Monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Iulie.

În lipsa de evenimente politice de pe tĕrâmul intern publicistica maghiară ’şi-au găsit un isvor de frase „patriotice“ dătătoriu, care nici pe aceste călduri tropice, ce ne bântue, pare a nu mai seca — cestiunea vice-colonelului **Seemann** cu „steagul streanţă“. La început presa maghiară a luat notiţă de afacerea aceasta numai între „Varietăţi“. Ca cronisti fideli am fost siliţi a pune şi noi la acelaşi loc cele enarate de foile maghiare. Acuma însĕ afacerea Seemann a devenit o adevĕrată causă celebră, avansânduse dintre „Varietăţi“ nu numai în rubricele politice *par excellence*, ci chiar la primul loc al articolului primariu. Cel din urmă Nr. a lui „Pester Lloyd“, ce ne-a venit astăḑi purtând data de eri, se espectorează cu oare care asprime asupra celora cari într’un mod cu totul măiestrit au ridicat cestiunea steagului din Agria la o însemnătate nici pe departe meritată. „Pester Loyd“ condamnă procederea acelor oameni privaţi, cari provocând pe oficierul Seemann la duel îşi aroagă rolul de apĕrători ai onoarei stândardului maghiar.

Dar organul din Budapesta se teme cu deosebire, că prin afacerea Seemann buna înţelegere între „popor“ şi „armată“ s’ar putè jignì, după ce „un proces de mulţi ani plin de oscilaţiuni şi de neînţelegeri“ a trebuit sĕ premeargă raportului amicabil de astăḑi. Noi îl putem încredinţa pe „Pester Loyd“, că între marea maioritate a „poporului“ (din Transilvania şi Ungaria) şi între „armată“ n’a esistat acel „proces de mulţi ani plin de oscilaţiuni şi de neînţelegeri“. Şi foaia Pestană poate fi pe deplin liniscită, că şi de acì încolo raporturile între „popor“ şi „armată“ vor fi cele mai cordiale, nesuferind nici cea mai mică alterare din incidenturi cum sûnt provocările oficierului c. r. Seemann la duel de către unii „patrioţi“ cu prea mult sânge.

Poarta otomană primind *nota colectivă* a puterilor europene se ocupă acuma cu deliberaţiuni asupra notei în consiliuri ministeriale. Se asigură, după „Polit. Corresp.“, că în sinul consiliului ministerial turcesc până acum prevalează părerea, că linia graniţei turco-grecesci decisă de conferenţa din Berlin nu este în consonanţă cu spiritul articulului 24 al tractatului de Berlin. Va sĕ ḑică Turcia nu cedează voinţei puterilor.

Este foarte interesant a observa, cum Germania se apropie de Poarta otomană. Bismarck trimite Turciei nu numai capacităţi financiare şi alţi funcţionari pentru regularea administraţiunei, ci şi oficeri şi încă oficeri de statul maior mai cu samă. „Naţional-Zeitung“ din Berlin aude, că acesti oficeri îşi reservă reîntrarea în armata prusiană. Un nou studiu în cestiunea numită orientală!

O scire adresată din Constantinopole Corespondenţei politice, confirmă nu numai faptul, că Sultanul s’a rugat de guvernul german se-’i trămită o notabilitate finaciară, care se reguleze finanţele turcesci, dar’ încă mai afirmă, că este vorba şi de trămiterea formală a unei comisiuni administrative şi militare compuse din doispre-ḑece membrii, pe care a cerut-o Sultanul de la Berlin. Toţi membrii acestei comisiuni, atât civili cât şi militari, se vor afla supt ordinile directe ale Sultanului.

De altă parte se telegrafiază următoarele din Londra către „Neue Freie Presse,“ cu data de 15 Iulie:

„Scirea despre sosirea de funcţionari germani în Constantinopole, irită foarte mult cercurile politice de aici, de vreme ce ele îşi aduc aminte cum tot un ast-fel de amestec neaşteptat al principelui de Bismarck în Egipet a făcut pe puterile de la Vest sĕ se unească şi a avut de efect destituirea Kedivului. Nimeni nu scie bine ce ţintă urmăresce acum principele de Bismarck prin această mĕsură, dar totul ne probează în ce stare se află aşa numitul concert european.

„Corespondentul din Constantinopole al ḑiarului „Times“ discută de asemenea chiemarea funcţionarilor germani şi anunciă, că cei din Palat se nutresc cu speranţa de a despărţí pre Germania de coaliţiunea europeană şi de a stabilì o alianţă turco-germană. Ori cât de ridicolă s’ar părè această speranţă în Vestul Europei, totuşi ea este privită de diplomaţii Turci ca o posibilitate politică al unui viitor apropiat.

Nu ne mirăm de loc dacă auḑim scirea din Atena, ce o aduce „Polit. Corresp.“ dto 18 Iulie: „Pe lângă tot entusiasmul, provocat de presentarea notei colective dispoziţia de mai nainte, a întra în acţiune, a cedat unei apreţiări mai reservate a situaţiunei. S’a renunţat definitiv la ori ce pas ofensiv până atunci, până când Grecia nu va fi provocată de către puteri a ocupa teritoriele făgăduite ei.“ Oare când se va întêmpla aceasta?!

Într’o corespondenţă din Sofia a „Cor. Pol.“ cetim următoarele, despre inarmările Bulgariei şi despre planurile de uniune ale acesteia cu Rumelia Orientală:

Ministrul de resboiu, generalul Ernrot, a presentat adunărei naţionale, cu învoirea principelui şi imediat înaintea închiderei acesteia, o lege pentru miliţii alcătuită din cinci-ḑeci de articoli.

Disposiţiile principale ale acestei legi tind acolo, ca fie-care Bulgar, care nu are vre-o anomalie trupească, sĕ fie soldat până la vêrsta de 55 de ani.

Până acum au fost liberaţi din armata rusă 220 de suboficieri şi 34 de oficieri şi au fost primiţi în serviţiul militar al Bulgariei. Se asigură, că vor eşì încă din armata rusă, mai înainte chiar de a’şi împlinì anii de serviţiu, 1 general, 8 coloneli, 24 loc.-coloneli, 26 de maiori, 44 capitani, 77 locotenenţi şi 112 sublocotenenţi. Toţi acestia vor întra în miliţiile bulgare.

Se înţelege de sine, că oficierii acestia se vor face, deodată cu întrarea lor, cetăţeni bulgari, căci o lege votată de adunarea naţională din motive politice, opresce primirea străinilor în serviţiul statului. Aparenţa se respinge, adoptându-se cu toate aceste fondul.

Ce privesce înarmarea celor 120 de mii de combatanţi, cari vor forma miliţiile, nu o sĕ întimpine cele mai mici dificultăţi. Guvernul a comandat în Moscua şi Tula 80,000 de pusci şi 4 baterii, şi anume cu condiţiunea, ca armele sĕ fie furnisate în vreme cel mult de şese sĕptĕmâni.

Nu mai încape îndoială, că toate aceste preparative sĕ fac în vederea unirei Rumeliei Orientale cu Bulgaria; nu se poate crede însĕ, că ocârmuitorii Bulgariei consideră momentul acesta ca bine venit. În realitate ministeriul Zankoff-Karaveloff a desfiinţat încă de mult graniţele politice cari esistau între Bulgaria şi Rumelia orientală.

Bulgarii din Rumelia orientală se numesc funcţionari fără nici o întârḑiere, ca şi cum ar fi de mult supuşi de ai principelui Alecsandru. Aşa, ca sĕ nu presentăm de cât un singur esemplu, şeful de secţiune din directoratul pentru lucrările publice ale Rumeliei orientale, d. Spaso Constantinovici, a fost numit secretar al doilea al principelui Alecsandru. Alaltăeri a sosit aici şi a ocupat postul după ce mai ântâiu a depus jurămêntul de credinţă. Că Constantinovici este supus de al Sultanului, nici că le pasă. Fie-care Bulgar este aici *de facto* cetăţan deplin îndreptăţit.

FOIŢA.

Albania.

(Încheiere).

„Ei părăduiră Erţegovina, Rascia (ţinutul Novi-bazar) şi cercetară des locurile pe unde fuseseră aşeḑaţi din amêndouĕ laturile riului Sem, pentru a face stricăciuni inamicului. Douĕ secole faptele cetelor muntenegrene, continuară aceste acte de duşmănie. În anul 1490 (sau 1480) au început, la 1680 fură pentru prima oară reprimate.

„După ce cetele muntenegrene întinseseră agresiunea lor nu numai asupra Osmanilor ci şi asupra Albanezilor, cari trăiau împăcaţi cu supremaţia străină, toată Albania de nord fu cuprinsă de o intensivă pornire resboinică.

„Suleiman-paşa, care comanda pe atunci la Scutari creḑu, că a sosit timpul pentru a năvălì cu o armată tare şi bine organisată în Muntenegru. După o apĕrare desperată a Muntenegrului, toată ţeara lor, afară de ţinutul Catunsca, căḑu pe mâna Osmanilor, şi în Cetinie Suleiman-paşa i judeca cu asprime pe rebeli, însĕ generalul turc nu puse mare preţ pe victoria lui. El se mulţămì cu jurămêntul de supunere către Sultan al locuitorilor şi cu obligaţiunea lor necondiţională de a plătì capitaţia. El părăsì după scurt timp ţeara.

„Abia însĕ apucase sĕ plece armata de ocupaţie, şi turburările începură din nou.

„Vlădica, care se retrase cu remăşiţele partisanilor sei la Nieguş (lângă marginea austriacă mai sus de Cattaro) în ţinutul muntos Catunsca, şi care nu recunoscu nici când dominaţiunea turcească, i dădu în curênd de lucru. El resvrătì nahiile Riecica, Cermniţa şi Lieşansca, ameninţà Podgoriţa şi Şabliac, şi erupse în plaiurile muntene despre rĕsărit ale Albanezilor.

„Spre norocul Vlădicei, în locul energicului Suleiman-paşa, urmase un guvernator foarte pacînic, anume Chior-Mehmed, membru al unei puternice, binevĕḑute şi influente familii feudale albaneze, numită Buşatlia. Acesta a fost cel dintâiu guvernator scutariot, care ’şi-a manifestat naţionalitatea, de şi nu activ, ci pasiv, lăsând pe agalele din Podgoriţa, Şabliac şi Spuci, Slavi moametani, la discreţia adversarilor lor. Iubirea de pace a lui Chior-Mehmed n’a remas fără influenţă asupra Muntenegrenilor şi avea un înţeles bun Acestia încetară de a supĕra graniţele albaneze şi’şi aleseră un nou teren de acţiune; acest teren era Erţegovina, unde domnia turcească era neputincioasă unde resistenţa intensivă a creştinilor dedea un câmp larg activităţii cetelor muntenegrene.

„Chior Mehmed, mulţămit se vede de această schimbare a lucrurilor, se ocupa fără încetare cu lucrări pacînice, făcênd drumuri şi poduri, clădind în Scutari o giamie frumoasă după modelul moscheei Nuri-Osmanié din Constantinopol. Albanezilor însĕ nu le convenia de loc pasivitatea aceasta, încât micii boeri feudali îşi ridicară capetele tot cu mai multă sumeţie în Albania de nord.

„Aproape fie-care căpetenie de ginte esercita în numele Sultanului drepturi de suveranitate, şi toată ţeara se risipì în mici state în miniatură.

„Pe atunci murì Chior-Mehmed.

„Urmaşul seu a fost tot din familia Buşatlia, anume Mahmud, supranumit „Cel Negru“, Cara-Mahmud. Tradiţiunea albaneză a păstrat aproape intactă imaginarea acestui om estraordinar. Sûnt cam o sută de ani de atunci de când Cara-Mahmud devenì domn feudal în Albania de nord. Ambiţia lui i inspira de timpuriu idea de a se proclama independent de Poartă şi Domn suveran al Albaniei. Dar pentru aceasta i trebuiau braţele tuturor şi ţeara era despărţită în nenumĕrate partiḑi. El căuta mai ântâiu sĕ câştige cu binele pe căpeteniele neamurilor pentru planurile sale; dar neisbutind întru aceasta el împresurà pe rând cu resboiu pe agalele şi beii din Giacova, Prisrend, Ipec, Tirana, Cravaia ş. a. m. d., supunêndu-i cu puterea la voinţa de fier. De ce soiu trebue sĕ fi fost acest om, se vede din împregiurarea, că toate căpeteniile învinse, după o scurtă respândire, i promiseră ajutor necondiţionat, după care Cara-

„Times“ din Londra comunică: S'a început în 18 Iulie n. deșertarea Cabulului.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 8 Iunie nou.

(Încheiere).

Capitlul VIII.

Disposițiuni varie.

§. 36. „In causele pertractate după procedura normată în această lege, afară de representațiunea cuprinsă ěn §§. 18 și 28 și de apelațiunea cuprinsă în §§. 4. 8. 20. 27. 28 și 34 nu se mai admite nici un remediu de proces, gravamen de nulitate, justificare sau renovare de proces.

In apelațiune sînt de a se aduce împreună și gravaminile referitoare la merit, și cele referitoare la procedură.

In casul neobservărei terminului de apelațiune, din partea partidei sau a representantelui ei, se admite justificare, în carea după ascultarea partidelor, decide tribunalul. Contra decisiunei, carea deneagă justificarea, se admite apelațiune la respectiva tablă regească.

Rectificarea elaboratului esecutat în casurile de segregare urbarială, proporționare și comassare, se poate cere la tribunalul regesc prin acțiune, numai din motivul unei erori de calcul evidente, și numai în termin de un an, dela devenirea la valoare de drept a autenticărei esecuțiunei.“

Se primesce.

§. 37. „Toate normele referitoare la proporționare a art. de lege LV: 1871 se abroagă n privința teritoriului fostului fund regiu, precum și în privința comunelor Teaca și Batěș.“

Ugron Gábor: Paragraful acesta țintesce ca într'o lege specială pentru Transilvania, carea în sine nu corespunde principiului uniunei, sě mai întroducem încă o disposițiune subspecială și sě subtragem teritoriul fostului fund regiu dela proporționare. Ași pricepe aceasta, dacă referințele de acolo n'ar fi identice cu referințele din celelalte părți ale Transilvaniei și dacă necesitățile economice n'ar reclama tot acelești disposițiuni ce le reclamă și în alte părți ale Transilvaniei. Dar astfeliu nu me învoiesc cuî intențiunea §-lui.

Teritoriul așa numit fundul reg. nu mai esistă astăḑi, comunele sûnt împărțite în diferite comitate, de unde urmează, că astăḑi nu mai coincide acel teritoriu întru nimica nici cu împărțirea politică nici cu cea jurisdicțională. Ce egalitate ar fi acea, ca pe teritoriul unui tribunal sau al unui comitat 40—100 comune sě aibă drept de proporționare, ear 4—5 nu?

Natura posessiunei pe teritoriul săsesc difere numai într'atât de posessiunea altor teritorie, încât colo pădurile și pășunile sûnt comunale și se folosesc în comun de toți posessorii din comună. Ei bine! ce daună pot avè Sasii, dacă prin proporționare li se va statorì cheia, după care fie-care proprietariu are drept sě folosească acele locuri comune? Ce poate fi causa înstrăinării lor de proporționare? Eată ce! Fiind pădurea și pășunea proprietate comunală, ori care locuitoriu din comună trebue sě fie primit între membrii comunei, ca sě aibă drept a se folosì de ele. Prin aceasta voiesc Sasii a se îngrădì în contra învasiunei altor posessori prin comunele lor; căci un Maghiar sau Român în zedar 'și cumperă posessiune în comună săsească, pășunea și pădurea nu o va folosì până când după trei patru ani cu mult necas nu-și va esopera primirea sa de membru al comunei.

Este necesariă proporționarea și pe teritoriul săsesc și pentru acea, că $^2/_3$ din teritoriul comunei este avere comunală, și possessorii nu pot desvolta cu puțina lor proprietate o economie rațională. Sasii consecuent păstrează pășunile comune, ear aceasta împedecă la dênșii desvoltarea prăsirei vitelor, care este cel mai rentabil ram de economie pentru Transilvania.

Nu aflu acceptabil din punct de vedere al legislațiunei ca într'o lege specială sě facem o escepțiune specială pentru un teritoriu, care nici políticesce nici economicesce nu mai esistă, nu consider de acceptabil ca folosindu-me de observarea unui deputat din Ungaria „într'un extrawurst“ ardelenesc sě mai băgăm și un „extrawürstli săsesc,“ deci vě rog sě eliminați acest §.

Hofgräff Iohann: (Recede!) Voiu fi foarte scurt. Nu pot trece cu tăcerea suspiționările ce le-a făcut dl Ugron față cu locuitorii din fundul regesc, căci acele nu sûnt justificate prin fapte. In fundul regiu sûnt regulate referințele de posessiune deja de seculi. (Intreruperi: Dar cum?) Cutez a dechiara aici în fața țerei, că nu cred ca în întreagă Ungaria și Transilvania sě esiste referințe economice mai regulate decât în fundul regiu.

Chiar pentrucă sûnt regulate nu se poate esecuta acolo proporționarea, căci pășunile sûnt togma așa proprietatea comunei ca și ori care proprietate privată: deci esecutareea art. LV: 1871 în fundul regiu nu ar fi ecuitabilă, nici nu s'a efectuit până aci și nu s'ar putè efectuì nici în viitoriu, pentrucă averea comunală nu este atacabilă.

In contra aserțiunei dlui Ugron, că în fundul regiu nu ar esiste prăsire de vite, dechiar că în fundul regiu e o prăsire de vite mai desvoltată decât în întreagă Transilvania, ear aceasta dovedesce, că referințele de posessiune sûnt regulate acolo. Vě rog sě primiți §-ful. (Sě votàm!)

Președintele: pune la vot testul comisiunei.

Se primesce.

Szikszay Lajos: Vě cer paciența numai pe vr'o câte-va minute, 'mi cetesc simplu propunerea care nu reclamă nici o motivare:

„Propunere: După §. 37 sě urmeze următoriul §. nou:

„In privința permisibilității proporționării și a cheiei de proporțiune pentru teritoriele fostelor comitate Solnocul de mijloc și Zarand și a districtului Cetății de peatră sînt de a se aplica disposițiunile art. XII: 1836.“

O aflu de lipsă aceasta, pentrucă art. LV: 1871 care se intenționează a se modifica, nu a fost în valoare pe acele teritorie.

Bokross Elek: In „partium“-urile reîncorporate dela 1861 încoace judecătoriele au aplicat normele art. XII: 1836, deci acolo aceste norme sancționate prin pracsa judecătorească sûnt în valoare. Pe basa acestei fapte n'am nici o escepțiune contra primirei §-lui propus.

Președintele: pune propunerea la vot.

Se primesce.

§. 38. „Remănênd în valoore disposițiunile cuprinse în art. XII: 1877, ministrul de justiție se îndrumează ca instrucțiunea referitoare la detaiurile procedurei ce o va emite pe basa acestei legi, sě o compună în consonanță cu principiele art. XII: 1877.“

Se primesce.

§. 39. „Ministrii de justiție, de interne și de finanțe se împuternicesc ca timpul înactivărei acestei legi sě-l decidă prin ordinațiune. Se împuternicesc mai departe ca detaiurile procedurei și disposițiunile transitorie sě le normeze prin ordinațiuni și în cas de lipsă sě poată suplinì și modifica instrucțiunile ce le vor emite.“

Ugron Akos: Primesc §-ful acesta, însě voiu sě întreb pe dl ministru de justiție în privința procedurei, că la tribunale fi-vor încredințați cu provederea acestor cause judecători singulari? afară de aceasta cum voiesce sě normeze procedura apelațiunilor? pentrucă ași dorì ca aceste cause sě se pertracteze la judecătorii *extra seriem.*

Pauler Tivadar ministru de justiție: Disposițiunile necesarie pentru accelerarea acestor cause le voiu face la timpul sěu după consultarea esperților. (Aprobări).

Președintele: pune la vot §-ful.

Se primesce.

§. 40. „Cu esecutarea acestei legi se încredințează ministrii de justiție, de interne, de finanțe și de agricultură, industrie și comerciu.“

Acest proiect de lege transpunêndu-se la Casa magnaților s'a pertractat acolo în ședința dela 12 Iuniu și s'a primit fără nici o modificare.

Conferința dela Berlin.

Raportul

comisiunei technice asupra nouei linii de fruntarie turco-greacă propusă de Esc. Sa ambasadorul Franciei și asupra amendamentului presentat de Escel. Sa ambasadorul Rus.

(Încheiere.)

30. Spre a susținè această linie dsa s'a esprimat astfel:

„Argumentele dlor delegați ai Franciei, Marei-Britanii și Italiei în favoarea traseului francez dela marea Egeă până în apropiere de Han Kalibaki sûnt atât de nimerite, încât este peste putință sě nu se recunoască, că această linie de fruntărie ar corespunde mai bine cu intențiunile Congresului de Berlin.

„Intru cea ce privesce partea de ost a proiectului francez dela Hann Kalibaki, dealungul rîului Calamas până la marea Ionică, apoi această linie, după părerea delegatului Rusiei, lasă mult de dorit din punctul de vedere strategic, rîul Calamas este împărțit în două părți.

a) Cursul superior până în apropiere de localitatea Velcista este foarte lesne de trecut şi n'are nici o importanță militară.

b) Cursul inferior până la marea Ionică se destinge, după spusele mai multor delegați, prin adêncimea sa și prin dreapta construcțiune a malurilor sale, dominând pretutindeni malul inferior drept pe cel stâng.

Așa dar din punctul de vedere strategic, rîul Calamas este fruntărie nesuficientă, mai ales aceea parte unde formează un ungiu, apropiinduse la un punct, unde este foarte lesne de trecut, de orașul Ianina la o distanță de 20 chilometrii. Traseul grec propus de plenipotențiarul rus și care se potrivesce cu linia fruntarie, ar procura orașului Ianina o mai bună apărare și prin urmare ar fi o fruntărie defensivă preferabilă liniei Calamas. De altă parte, după carta statului maior Austriac, numerul vadurilor peste Calamas este mult mai mare decât acela al drumurilor practicabile preste creasta de Nord. Din punctul de vedere administrativ, *caza* Philiates, care se află între malul drept al Calamei și fruntărie, a apărținut în toți timpii sandjacului Ianina, eară nu sanjacului Arghyrocastru care remâne actualmente de partea Turciei.

„Din punctul de vedere etnografic, anecsarea în fine de către Grecia a malului drept al Calamei până la fruntărie departe de a fi contraḑicere cu relațiunile etnografice ale acestei poporațiuni, din contră, ar corespunde cu datele statistice relative la această poporațiune.

„După calculele d-lui Iaksshitsch, directorul biuroului statistic din Belgrad, ale cărui mărturisiri se basează pe recensimêntul turcesc din anii 1873 și 1877, care nu poate fi bănuit de părtinire în favoarea Grecilor, resultă că numerul creștinilor din sanjacul Ianina, (împreună cu *caza* Philiates) este de 84 la sută din toată poporațiunea. Numerul locuitorilor, cari vorbesc grecesce, este de șepte ori mai mare decât numerul acelora, care se

---

Mahmud putea uşor sě'şi realisese planurile. Nimic nu impunea însě Albanezilor mai mult decât modul cu care Cara-Mahmud obicĭnuia sě resbune înjuria. Tradiţia albaneză ḑice că un locuitor din Scutari căpătă odată în Priştina o părechie de palme; cum auḑì Cara-Mahmud despre aceasta, trase pe pălmuitul la respundere, cum de a suferit în linişte asemerea batjocuri; apoi năvălì cu oştirea asupra Pristinei şi o făcu asemenea pămêntului. Eată cum stâpâniau acum o sută de ani domnii feudali în împěrăţia Padişahului.

„Pentru a înţelege mai bine întreprinderile ulterioare ale lui Cara-Mahmund, eată sě înşirăm câte-va observaţii de natură administrativă. După cucerirea jumătăţii apusene a peninsulei balcanice, Poarta a creat o împărţeală în provincii, conformă cu stările etnografice. Tot pămêntul cu locuitori Slavi l'au unit cu Bosnia, încât marginea administrativă a Bosniei ajungea până aproape de lacul Scutari. Muntenegru se alipì asemenea la Bosnia ca teritoriu nepacificat. Această împărţeală administrativă nu'i convenia însě de loc lui Mahmut, căci i lua ocazia de a se resbuna asupra Muntenegrului, adecă de a năvălì asupra ţerei.

După sistemul feudal de pe atunci ar fi trebuit sě ceară permisiune dela Vizirul din Bosnia, ceea ce nu convenia nici ambiţiosului Albanez, si care din gelozie, nu i ar fi permis nici vizirul bosniac. Mahmund se adresà direct la Stambul: dar cererea lui fu respinsă. Atins de aceasta, chiemà pe Albanezi la arme şi luà repede posiţiile dela graniţă, Podgoriţa, Spuci şi Şabliac. Apoi pătrunse biruitor prin Muntenegrul întreg până la Nicsici şi Coleşiu, pe care le încorporà cu posesiunile sale. Mahmund paşa se întoarse la Scutari, după ce lăsase în locurile cucerite, între cari Gusinie şi Plava, autorităţi albaneze, sau mai bine ḑicênd, autorităţi turcesci de naţionalitate albaneză.

„Acì se sfêrşì răbdarea Porţii. Ea ceru catagoric dela Mahmud sě restabilească vechia ordine a lucrurilor, la ceea ce Albanezul nu se supuse; această cu atât mai puţin, cu cât toate neamurile albaneze, moamentane şi crestine, şi înaintea tuturor resboinicii Miridìţi, se declarară în favorul lui. Până şi locuitorii Albaniei inferioare, cari nu se prea învoiau bine cu fraţii lor dela Nord, împărtăşiră cu ei furoarea naţională redeşteptată, deşì nu primiau necondiţionat tendenţele lui Mahmund.

„Poarta se mişca. O armată împěrătească, comandată la Zekerin şi de Ceauşoglu, apăru la 1729 înaintea oraşului Scutari. Bătut la câmp luciu Cara Mahmud adună puteri nouě împregiurul seu, că mai cu samă neamurile catolice dela munte i veniau în cărduri în ajutoriu; cu acestia el năvălì din castelul Scutari şi din oraş şi bătu cu totul oştirea împěrătească.

Steaua lui Cara-Mahmud ajunsese la zenit!

Declarat rebel din partea Porţii, el rupse ori ce relaţie cu aceasta, până ce un incident neaşteptat dete lucrurilor o altă faţă.

„Muntenegrenii credeau, că togmai acum, când Albanezii s'au lepădat de domnia turcească, ar fi sosit timpul de a reapuca a lor tendenţe de neatârnare şi intrară în luptă.

„Acest moment e foarte însemnat pentru relaţiunile albanezo-muntenegrene.

„Pentru prima oară s'a întêmplat acum, că Muntenegrenii atacară autorităţile şi trupele albaneze dela graniţă, cari luaseră locul celor bosniace.

„Un strigăt de resbunare trece prin toată Albania, dela Sem şi până la Şcumbri, dela Pristina până la Durazo.

„Mahmud însuşi ceru graţie la Stambul şi o primì cu condiţia de a face cu Muntenegrenii tabula rasa. Şi mijloacele nu'i lipsiau într'adevèr.

„În cel mai scurt timp adună o oştire de 30,000 oameni şi o gardă a sa proprie de 700 de Albanezi nobili din neamurile muntene. Însě, în acest moment suprem, îl părăsì pe bětrânul general raţiunea militară. Fără un plan de campanie bine stabilit..... el năvălì cu cetele nedisciplinate, orbite de sete de sânge, în Muntenegru, şi în strîmtoarea dela Cruşa fură impresuraţi şi

Nr. 81. **Sibiiu, Sâmbătă 12 Iulie 1880.** *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Iulie.

Publicul nostru are acum desbaterea legei agrarie întreagă dinaintea ochilor.*) Poate acum fără de nici o preocupaţiune sĕ facă comparaţiune între apreţiările noastre, făcute cu toată ocasiunea de câte ori s'a vorbit despre legea aceasta, până era proiect şi decând a devenit lege, şi între apreţiările ce şi le va face publicul însuşi după ce cunoasce şi desbaterile asupra ei.

Un lucru credem că'l-va apreţia publicul întreg ca şi noi: că prelângă toată disproporţiunea numerică a fost bine că a fost şi dintre Români cineva în dietă sĕ apere interesele acestora şi că a fost bine, că Românii şi afară de dietă s'au înţeles sĕ facă ceva şi au făcut memorandul sau petiţiunea cunoscută.

N'am câstigat tot, dar era sĕ perdem foarte mult, dacă nu se făcea nimica din partea noastră şi câştigam şi mai mult, dacă nu totul, când prelângă cei ce erau în casa deputaţilor din Budapesta, pe partea şi de naţionalitatea noastră mai erau măcar numai noue sau ḑece, care sĕ apere causa, care este causa massei poporului nostru, în cea mai mare parte agricultor şi în mare parte fost iobăgit.

Nu împutăm, dar constatăm ceea ce nu se poate nega, nici ascunde. Şi când constatăm, ne aducem aminte, că sûntem înaintea unui period nou de legislaţiune, unde vor venì alte proiecte de legi desbătute, cari ne vor atinge şi pe noi, pe cum ne au atins alte din periodele trecute.

Eată materie destulă de a ne gândì, că ce atitudine vom lua în viitoriu la viitoarele alegeri.

În privinţa aceasta simţim o mulţămire. Cel puţin într'o privinţă sûntem mai bine ca pe timpul, când se apropiară perioadele trecute. Acum este îngrigit, cel puţin sĕ avem cine sĕ îngrigiască, ca sĕ fim orientaţi şi sperăm a şi fi orientaţi.

Unor oameni însĕ li se pare, că în ceea ce privesce orientarea, isvorul ei este prea scump, prea avar în mesurile, care s'ar părè că publicul le aşteaptă.

N'avem intenţiune sĕ apĕrăm pe nimenea, dar acei ce judecă astfeliu, sau judecă pripit, fără cunoscinţa adevĕratei situaţiuni, sau caută într'adins un obiect, asupra cărui sĕ'şi verse focul intenţiunei de a arĕta rîvna către afacerile publice.

In tipul acesta nu se promovează nici cea mai simplă causă. Declamaţiunile sûnt bune numai de distracţiune.

Este de lipsă a sci, că dela 1869 în coace îndiferentismul s'a cam naturalisat între oamenii nostri. Acesta nu se poate desrădĕcina cu una, cu doue. Cu toate aceste sperăm, că el se va desrădĕcina şi nu va trece mult şi în privinţa viitoriului nostru vom sci ce avem de făcut şi ce vom face. *Exempla trahunt,* şi esemplul din dieta Ungariei are o elocuenţă mai mult decât atrăgĕtoare. De aceea răbdare! Graba strică treaba.

Cumcă graba strică treaba ni o spun cei, amărîţi în sufletul lor „că nu se face nimica“ din partea unui comitet electoral al Românilor. Dênşii, în rivna prea mare şi de mult zel pentru libertate, pledează pentru octroare. Lăsăm velul asupra lucrului şi nu'l descoperim mai departe. Cei ce au, şi vor voì sĕ înţeleagă vor înţelege.

Dar pentruca se ajungem la ţinta dorită fără vorbă multă şi lată şi fără discusiuni asupra imposibilului, publicul român ar trebuì sĕ fie mai interesat de causa adevĕrată a sa şi dacă 'şi-au ales comitet central electoral sĕ nu fie indiferent la indicările sale, căci dacă va fi indiferent va strica, nu comitetului, ci causei, ce are se represente comitetul.

Acì ar fi la loc rîvna.

---

*) Publicarea desbaterilor s'a terminat în nr. 80.

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Iulie.

„Times“ vrea sĕ scie şi „W. Z.“ întăresce, că bar. Calice a primit instrucţiune, a influinţa la Constantinopole pentru indeplinirea tratatului dela Berlin. Austria şi Germania au luat asupră'şi misiunea de a atrage atenţiunea puterilor signatare asupra împregiurărei, ca şi celelalte ţĕri din orient sĕ'şi împlinească datorinţa ce le impune congresul din Berlin. Principatul Bulgariei d. e. este încă în restanţă cu demolarea fortăreţelor dunărene. Nu se scie dacă Rusia va fi aplecată a influinţa asupra clientei sale (Bulgaria) ca se satisfacă tratatului.

Dela Bucuresci se scrie la „D. Ztg.“ de nou, că în cercurile politice de acolo oamenii nu sûnt încântaţi de resultatul cu Arab-Tabia. Cu toate aceste au ajuns a recunoasce şi politicii din Bucuresci că altcum nu se putea, de oare ce cu emanciparea şi cu mergerea pe picioare proprie nu prea vrea sĕ meargă. România acum se raḑimă de Austro-Ungaria, pentrucă acesteia a avut sĕ mulţamească şi cât a câştigat în cestiunea Arab-Tabiei.

După „Polit. Corr.“ între Petersburg şi Bucuresci a avut loc o corespondenţă diplomatică, pentrucă spre graniţele rusesci se adună prea multe elemente revoluţionare, care agitează contra Rusiei. Aceeaşi „Polit. Corr“. spune dela Bncuresci, că guvernul român fu încunosciinţat de autorităţile administrative din ţeară, că agenţi numeroşi rusesci umblă cruciş şi curmeḑiş prin România, ḑicĕnd, că caută nihilisti rusesci. Autorităţile române însĕ voiesc a descoperì în acesti detectivi oficieri rusesci, cari se interesează foarte mult de raporturile districtelor şi se ocupă cu topografări.

În „Neue freie Presse“ găsim următoarea telegramă, ce i se trimite din Londra, cu data de 17 Iulie:

„După cum am anunciat deja nu mai este nici o îndoială, că cercurile guvernamentale de aici privesc trimiterea de funcţionari germani la Constantinopole ca cel mai important eveniment al sĕptĕmânei. Eacă care este raţionamêntul politicilor înţelepţi asupra acestei afaceri: „Este prea adevĕrat, că Sultanul uresce ori ce amestec internaţional, dar scie tot de odată, că nu va putè sĕ'l delăture de cât numai prin reforme radicale; el se teme însĕ de bărbaţi ca Midhat-paşa tot atât de mult ca şi de un amestec internaţional. Ceilalţi paşi sûnt în schimb, incapabili; aşa dar el tot va trebuì sĕ se acomodeze cu ori ce preţ la un amestec străin.

„Rusia este cu totul esclusă din cestiune, Austria ar fi desaprobată dela Petersburg, Francia şi Italia nu sûnt destul de puternice, şi Englitera este astăḑi tot atât de neiubită în Constantinopole ca şi Rusia. Rĕmâne dar Germania, pe care Sultanul o privesce ca statul cel mai puternic şi mai nepărtinitor, subt a cărui protecţiune ar putè sĕ ţină piept şi panslaviştilor şi panelenilor“.

Asupra intenţiunilor principelui de Bismarck în această afacere, politicii de aici raţionează astfel:

„Este prea adevĕrat, că Germania însăşi n'are nici un interes direct şi însemnat în Turcia; însĕ interesul cel mai mare al Germaniei este, de a împedeca pe Rusia de a devenì tocmai puternică în peninsula balcanică, şi de a împedeca ca Austria sĕ fie prea slăbită prin ridicarea de state puternice inamice la fruntăriile sale. Principele de Bismarck a declarat adese ori, că cel mai mare pericol pentru Germania este în posibilitatea vre-unui atac deodată din partea Franciei şi a Rusiei, şi că acest pericol nu poate fi înlăturat decât prin aceea, ca nici unul din aceste două state sĕ mai dobândească nouĕ puteri, precum şi prin cultivarea celor mai intime relaţiuni între Germania şi Austria. Totuşi Rusia pregătesce actualmente în Bulgaria un nou resbel neoficial contra Turciei, pe când d. Gladstone declară din nou, că Austria nu trebue sĕ mai cucerească în peninsula balcanică nici o palmă de pămênt măcar. Aşa dar Germania trebue sĕ se apere contra a două feliuri de pericole, adecă contra împuternicirii Rusiei şi slăbirii Austriei. Precum Pitt isgonì altădată pe Prusia din America, tot astfel şi principele de Bismarck combate posibilitatea unei alianţe franco-ruse în Constantinopole. Pe lângă aceasta se mai adaugă şi strălucita ocasiune ca, printr'o satisfacere a învitaţiunei Sultanului, sĕ se ridice prestigiul şi influenţa Germaniei. Pe când Englitera, Francia, Rusia şi Italia se certau, diplomatisau, ţineau conferenţe, scriau Note şi trimiteau ambasadori speciali, principele de Bismarck făcea, fără mult sgomot, primul pas pentru introducerea adevĕratelor reforme în Turcia.“

Cestiunea aceasta care se agită necontenit, preocupă şi presa englesă. Astfel „Times“ publică următoarea relaţiune ce i se trimite din Constannopole, cu data de 13 Iulie:

„Diplomaţii şi bărbaţii financiari din Constantinopole au fost oare cum surprinşi de apariţiunea fără veste a unui numĕr de funcţionari germani cari, recomandaţi de cabinetul dela Berlin, au sosit aici spre a întreprinde o reformă radicală a administraţiunei financiare turcesci. Afacerea a fost arangiată în secret de comitele Hatzfeld, ambasadorul german, fără ca sĕ spue ceva despre aceasta colegilor sĕi. Ea este însemnată din punctul de vedere, că ne dă proba, că Sultanul a recunoscut starea cea desperată a financelor imperiului şi consideră, că a venit timpul de a face ceva pentru a împedeca numirea comisiunei internaţiouale de care se teme atât de mult. Nu este tocmai fără importanţă faptul că el s'a adresat tocmai Germaniei, ear nu altei puteri. Incă de mult domnesce în palat idea, că Germania poate fi despărţită de coaliţiunea europeană; ear o alianţă germano-turcă, ori cât de ridicolă ar părè bărbaţilor de stat dela vest, este considerată de unii politici de aici ca posibilitatea unui viitor foarte apropiat.

Asupra aceleaşi cestiuni, „Neue freie Presse“ mai scrie următoarele:

„Situaţiunea esterioară este dominată actualmente de faptul netăgăduit al amestecului activ al Germaniei în desfăşurarea cestiunii orientale. Prin trimiterea de oficieri şi funcţionari administrativi, guvernul german a dat o probă despre firma sa voinţă de a acorda spriginul seu Turciei, lăsată în voia întêmplării de toţi aliaţii ei naturali şi de a arĕta tuturor acelora, cari lucrează la desfiinţarea Turciei, că ea nu va consimţì la aceasta. Asupra cestiunei trimiterii de funcţionari şi oficierii germâni se povestesce, că Poarta a făcut această cerere după propria dorinţă a Sultanului şi că guvernul germân s'a grăbit a acceda în chìpul cel mai binevoitoriu. Se mai amintesce încă, că chiar acum 40 ani a venit la Constantinopole după cererea Sultanului de atunci, un numĕr de sub-oficieri artilerişti, cari au ridicat artileria turcească pe o aşa treaptă, încât ea a trecut multă vreme mai bună ca cea rusă. Se ḑice că consiliarul de stat germân, Wettendorf, care a sosit deja în Constantinopole, a fost rugat de Sultan sĕ ocupe postul de sub-secretar de stat în ministerul financelor“.

Foile din Berlin se espectorează în timpul din urmă foarte semnificativ asupra trimiterei funcţionarilor germâni la Constantinopole. Aşa „Post“ crede că se poate lua de lucru sigur că Germania nrmăresce o politică conservativă şi merge mână în mână cu Austro-Ungaria. „Vossische Zeitung“ vede intărită influenţa germână în orient şi dacă mai cugĕtă omul, că pe tronul românesc şi cel bulgar şed principi de viţă germană, s'ar părè că se adeveresce vorba, că orientul trebuie pus în serviţiul intereselor culturei germane“. La toată întêmplarea“, ḑice mai încolo foaia citată, Germania nu vrea se'şi sdrobescă oasele pentru dominaţiunea turcească.

Grecii şi Albanezii.

Un Albanez musulman din cei mai luminaţi şi mai consideraţi în provincia sa şi care se află în Constantinopole, adresează ḑiarului „Courrier d'Orient“ următoarea epistolă:

Când este vorba de faimoasa cestiune greacă, maioritatea presei locale 'şì are coloanele închise pentru aceia cari ar voì sĕ spue ceva adevĕrat. Dintre organele străine din oraşul nostru numai „Courrier d'Orient“ este imparţial. Grecii sciu foarte bine arta de a câsciga ḑiarele ce lesne se seduc.

Nu este adevĕr nici logică pentru un ḑiar, care are nenorocirea sĕ fie prins de o boală, ce se numesce cu un fel de mândrie, filelenism, şi pe care am putè-o cu drept numì altfel, dacă nu ne-am teme sĕ aducem supĕrare.

„Semaforul,“ nu este mai puţin capabil decât „Farul Bosforului“ şi e tot aşa de destoinic ca şi „Stambulul,“ nepotul filobulgarului „Levant Times,“ pentru a întuneca adevĕrul, a face din ḑi noapte şi din noapte ḑi, ca sĕ placă nepoţeilor lui Pericles, şi sĕ facă sĕ creaḑă chiar pe Greci, că ilusiunile lor sûnt adevĕruri şi pretensiunile lor drepturi.

În numeru'i de Sâmbătă ḑiarul franco-anglo-italian a publicat un articol intitulat Grecii şi Albanezii. Acest articol reprodus îndată de „Farul Bosforului“ şi de ḑiarele grecesci din capitală, nu este un cap de operă, nici nu este nou, căci ceea-ce ḑice a fost de o sută de ori publicat în grecesce şi aproape în acelaşi titlu; toate gazetuţele Atenei l'a înserat în coloanele lor.

Ce spune „Semaforul“ în articolul din cestiune?

Că toată Tesalia şi tot Epirul sûnt locuite mai esclusiv de Greci. Noi scim, că cei care formează maioritatea locuitorilor districtelor Larisa, Fersala, Domoco sûnt Românii. Ei sûnt singurii locuitori de pe ambele coaste ale Pindului şi ale celorlalte înălţimi ale Tesaliei până în Macedonia şi cari sûnt singurii Tesaliani, ce sciu mânuì armele; în fine Albanezii, care sûnt principalii şi cei mai vechi locuitori ai întregului Epir, şi mai cu samă a părţii dela Sud-Est; toate aceste naţionalităţi dispar înaintea ochilor „Semaforului“; el vede numai Greci, pretutindeni Greci şi earăşi Greci.

„Semaforul“ ne înşiră nisce statistice pentru a proba pretensiunile Grecilor; dar de unde le-a scos? Cine le-a făcut? Nu ne o spune.

După „Semafor“ districtul Ianina ar avè 115,000 locuitori, din cari 4.400 sûnt Musulmani. Mai ântâiu „Semaforul“ n'a înţeles diferenţa între cuvêntul „albanez“ şi cuvêntul „musulman“. Pare că nu scie că unul diu aceste cuvinte semnifică naţionalitatea şi celalalt religiunea, şi că sûnt Albanezi creştini şi Albanezi musulmani.

Pentru că voiesce a vorbì de naţionalitate, după cum titlul articolului seu o arată, ar trebuì sĕ ne spue ceva despre Greci, Albanezi şi Români, şi nu despre creştini şi musulmani; în casul contrariu trebuia sĕ'şi schimbe titlul articolului seu. Albanezii apoi au arĕtat tuturor, că resistă şi fac resbel nu pentru religiunea, ci pentru naţionalitatea lor; creştini şi musulmani fac causă comună.

După „Semafor“, afară de cei 4,400 Musulmani, ce locuesc în Ianina toţi locuitorii districtului sûnt Greci. Dar noi scim că Meţovo, care face parte din acest district, este locuit numai de Români, jumĕtate satele din Zagori şi altele din giurul Ianinei aparţin aceleiaşi naţionalităţi şi locuitorii lor vorbesc numai românesce; femeile şi copiii nu sciu nici un cuvênt grecesc; nahie din Suli şi din Laca-Suli, care fac parte din Ianina, sûnt locuite numai de Albanezi creştini, întraţi în liga albaneză; cazele Paramitia, Filates şi Coniţa, din acelaşi district, sûnt locuite mai esclusiv de Albanezi, din cari cea mai mare parte sûnt Musulmani.

Cât despre districtul Preveza, Semaforul nu face menţiune. Dar credem util de a spune, că în casa Artei numai maioritatea aparţine Grecilor, şi pentru aceasta Poarta sacrificase acest colţ al Albaniei, oprind numai oraşul; casele Prevesei, Mărgaritei şi Pargei sûnt locuite mai esclusiv de Albanezi din cari maioritatea se ţine de cultul musulman.

In celelalte districte ale Epirului, cari vor remânè Turciei, nu sûnt Greci, afară numai din câteva cătune dela Dropuli şi câteva sate dela Pogoni în distr. Argirocastro, în care se vorbesce grecesce şi albanesce.

Eată adevĕrata statistică a Epirului.

După naţionalităţi: sûnt Albanezi 480.000, Greci 120,000, Români 34,000; după religiuni: Musulmani 330,000 creştini (rĕsăriteni) 300,000 şi israeliţi 4,000, — total 634,000.

E de observat, că Musulmanii şi Israeliţii ce vorbesc grecesce sûnt adăogaţi la numerul naţionalităţii grecesci, pe când ei nu sûnt şi nici vor sĕ fie Greci.

Unde este maioritatea greacă a Epirului? Negreşit în imaginaţiunea jeloşilor fileleni!

„Semaforul“ vorbesce apoi de scoalele grecesci din Epir, scoale create şi întreţinute cu banii Albanezilor avuţi şi Românilor, în cari misiunile elenismului lucrează în contra acestor douĕ naţionalităţi. Dar au mai fost şi mai sûnt scoale grecesci în România şi Bulgaria fără ca pentru aceea acele ţeri se aparţie Grecilor. Oara se apropie, în care nu numai Albanezii şi Românii Epirului şi ai Tesaliei, dar' şi cei 450.000 Albanezi din Grecia vor părăsì greceasca pentru a'şi înveţa limba lor naţională, ce în nimic nu'i e inferioară, şi când vor voì sĕ înveţe grecesce, o vor studia-o ca pe o limbă străină.

„Semaforul“ în fine pare, că voiesce a servì pe Greci după metodul lor, adecă întrebuinţând calomnia. Pretinde că Albanezii departe de a resista Greciei, vor aştepta armata elenică cu satisfacţiune şi ca în 1847 şefii Albanezi între alţii, Amed ben Dino, tatăl lui Veisel bei şi al lui Abendin paşa, ministrul de esterne al Turciei, tatăl lui Abdul bei, care s'a dus anul trecut în Europa ca deputat al ligei albaneze, Semaforul pretinde, că şefii albanezi semnaseră şi presintaseră o petiţiune regelui Oton cerênd anecsarea ţĕrei lor la regatul elenic.

Sûntem în posiţiune de a declara, că aceasta e o pură calomnie, şi că nu numai Amed ben Dino, care a fost un personagiu foarte stimat şi dintr'o familie din cele mai influente din Albania, şi Abdul bei Coha, dintr'o familie tot aşa de influentă, şi care, fie ḑis în trecut, n'are nici o relaţiune cu Abdul bei Frachari, al cărui tată îl crede Semoforul, nu numai aceşti bărbaţi ilustrii ai Albaniei sûnt contrarii poftelor elenice, dar cel mai inferior şi cel mai neînsemnat dintre Albanezi nu ar fi aşa de laş ca sĕ ceară sau sĕ accepte ca patria'i scumpă sĕ fie pusă sub jugul Grecilor!

Toţi cunosc bravura, ce Albanezii au arĕtat-o şi sângele ce au vĕrsat la diferile epoce pentru a'şi scăpa ţara şi drepturile suveranilor lor în contra pretenţiunilor injuste ale Grecilor. Albanezii au probat totdeauna fidelitatea lor cătră Sultan. Prin urmare ilustrul om de stat al Turciei n'are trebuinţă, credem, de a apĕra numele tatălui seu şi al familiei sale de o calomnie, care poate escita numai rîsul acelora, cari cunosc pe Albanezi şi Greci.

Dar dacă, din partene, am cere „Semaforului“ sĕ ne probeze ceea ce cu atâta cutezanţă o afirmă, Grecii 'i-ar putè venì în ajutor şi sĕ probeze această calomnie.

Un Albanez
din ţeara, pe care conferenţa din Berlin voiesce sĕ o anecseze Greciei.

„B. P.“

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Satulung, Iunie.*) (O faptă demnă de imitat). Creştinul adevĕrat ţine viaţa aceasta ca un deposit sânt sau ca un dar preţios, ce'i este încreḑut de creatoriul şi despre care va avè sĕ dea odată seamă. Totdeuna preocupat de această cugetare, el nu caută altceva, decât sĕ întrebuinţeze bine acest dar. El scie, că viaţa 'i este dată ca sĕ se întrebuinţeze cu ea şi sĕ tragă folosul din tr'ênsa, precum cineva 'i-ar fi dat nisce bani cu dobândă, ca sĕ'i întrebuinţeze, dăruindu'i numai fructul lor, ear capitalul după un oare-care timp... sĕ'l reîntoarcă creditoriului seu intact. Ca sĕ facă creştinul adevĕrat aceasta, caută tot mai mult de a se apropia de marginele perfecţiunei fiinţei lui încât 'i este permis de creatoriul şi n'are alt studiu mai serios, decât studiul virtuţei şi al religiunei: „Toate poruncile şi preceptele religiunei, care o mărturisesce, sûnt întipărite pre inima lui cu caractere neşterse.“ Sciind apoi creştinul, că poruncile şi preceptele religiunei nu numai că nu'l opresc, ba încă îl îndeamnă anume, ca sĕ întrebuinţeze toate mijloacele, care ar atêrna de el spre a face o viaţă plăcută nu numai sieşi, ci şi familiei sale, ba şi semenilor sei. El nu vede altceva în scopul vieţei, decât sĕ practiceze virtutea, sĕ ajute pre alţii şi sĕ înveţe — cum se ḑice, a murì bine. El privesce viaţa aceasta ca o călĕtorie împreunată cu multe griji şi pericule, dar care în cele din urmă are sĕ'l conducă în patria lui cea adevĕrată, în ceriu; el se gândesce totdeuna la ceasul cel de pe urmă, când are sĕ finească această călĕtorie spinoasă şi'l asteaptă ca un filosof creştin, nici dorindu'l, dar nici temându se de el, cu o deplină supunere decretelor provedinţei. Sciind în fine, că avuţiele şi desfătările acestei lumi nu'l pot face deplin fericit, îşi vinde toată averea şi o dă săracilor, după principiul sântei legi, ce'i promite, că făcênd aceasta va avè comoară în ceriu. Tot preceptele acelei legi şi ḑice: „Nu vĕ adunaţi comoară pre pămênt, unde moliele şi rugina o strică, ci vĕ adunaţi comoară în ceriu, unde nici moliele nici rugina nu o strică şi de unde furii n'o sapă şi n'o fură.“ Ce a vrut sĕ ḑică sânta lege prin preceptul acesta? Nimic alta, decât că toată sirguinţa şi toată aplecarea omului de a'şi aduna averi în viaţa aceasta pămênteană, e zadarnică, e deşartă, dacă nu caută ca partea cea mai mare a acelei averi sĕ o ducă cu sine şi dincolo de viaţa aceasta, dacă nu caută sĕ'şi adune comoară în ceriu: numai fapta cea bună, singură virtutea poate fi aceea parte a averei lui, care va remânè prelângă el ca un soţ nedespărţit, ca o avere eternă şi în viaţa cealaltă. Nu e avere, nu e rolă în lumea aceasta mai preţuită şi mai demnă decât averea şi rola omului virtuos; dară nu ca a fariseului, pre care lumea îl credea de cel mai moral, de cel mai virtuos, precând el sub mantia virtuţii ascundea o falĕ, o îngâmfare şi o deşertăciune goală, era un om virtuos în formă, pe din afară, dar în fund nu era altceva decât un vanitos, decât o fantomă. Nu este virtute fără motivul iubirei nefăţărită cătră fiinţa cea mai naltă, fără o adevĕrată iubire a semenilor sĕi şi fără sirguinţă persevantă de a se perfecţiona pre sine însuşi spre a se putè pune pe calea, care duce la destinaţiunea lui. Tot ce ar face omul fără aceste motive cardinale, nu e virtute creştinească.

Virtutea sau fapta cea bună precum pănesce toate averile acestei lumi, precum a ḑis şi filosoful Plato: „Tot aurul de deasupra şi de sub pămênt nu seamĕnă cu virtutea? Deşì virtutea e prigonită aḑi, deşì puţini pun preţ pe ea, tot numai acela a aflat secretul şi scopul vieţii, numai acela, care se năzuesce neîncetat după ea şi care caută a o preface într'o însuşire proprie a sa. Dar omul odată virtuos nu se mulţămesce numai cu aceea, ca el singur sĕ fie virtuos, cì unde poate, caută sĕ facă şi pre alţii virtuoşi şi fericiţi. Numai aşa virtuţile şi faptele cele bune ale omului vor remânè o avere vecĭnică, un soţ nedespărţit şi credincios până dincolo, ear aici amintirea şi influenţa lor asupra noastră, ne vor servì ca un far conducĕtoriu pe ocianul acestei vieţi, ca un esemplu viu pentru ori cine!

In 10 Iunie (29 Maiu) a. c. adecă în ḑiua Inălţării Domnului se împlinise un an, de când nisce fii buni perduse cel mai preţios tesaur, pe mama lor; un an se împlinise de când comuna noastră Satulung nu mai numeră între cei vii pe una dintre cele mai virtuoase femei şi dela care avuse multe binefacerì în decurs de mai mulţi ani; un an ḑic se împlinise de când d-na Ana Stoica născută C. Moldovean părăsise această viaţă spre a se duce la locul de odihnă eternă, după ce vieţuise 65 ani; 20 căsătorită şi 29 vĕduvită. Această femeie atât în decursul fericitei sale căsătorii, cât şi al vĕduviei sale s'a dinstins prin calităţile şi prin virtuţile cele mai eminente, atât ca soţie, atât ca mamă de familie, cât şi ca membră a acestei comuni. Prin purtarea ei cea afabilă şi atrăgĕtoare, prin consiliele ei cele bune, prin stăruinţa şi prin nenumeratele binefaceri cu cari contribuia la tot ce e bun şi salutar pentru binele comun, atrăsese atenţiunea întregei inteliginţe din loc, ba şi a altor persoane demne din afară, care avuseră norocirea a o cunoasce aşa că devenise în urmă cea mai stimată şi mai preţuită femeie din comuna noastră,

Respectata noastră matroană, — după ce'şi vĕḑuse pre toţi fiii bine norociţi şi bine asiguraţi, căḑênd într'o boală grea şi prevĕḑêndu-şi în urmă finitul, 'şi-a întogmit toate ca o creştină adevĕrată 'şi-a făcut testamentul de moarte şi după ce toate i erau bine cugetate şi bine orênduite, a ḑis cu bĕtrânul Simion: „Acum slobozesce pre roaba ta......“

Dintre nenumĕratele binefaceri cu cari a contribuit la binele comun, fie'mi permis a amintì numai douĕ:

1. A ajutat biserica din Cernat cu mai bine de 100 fl.

2. Prin testament a lăsat la fondul scoalei din loc 120 fl., pentru cari binefaceri ambele comune nu o vor uita nici odată.

Ceva mai mult: mult iubitul şi preţuitul ei ginere şi distinsul nostru director scolar din loc Ioan Dorca conscienţios şi următor fidel virtuţilor creştinesci de cari era condusă soacra d-sale a predispus, ca cât va trăì, în fie-care an sĕ se facă parastas în biserica vechiă din loc, totdeuna în Dumineca după ḑiua Inălţării Domnului, când se vor împărţì şi haine între copiii cei sĕraci, dar cu bune purtări dela scoala noastră de dinjos; ear după moartea d-lor promite a lăsa un fond, din venitul căruia sĕ se facă şi de acì înainte parastas şi sĕ se împartă haine după disposiţiunea de sus pentru mult iubita d-lor mamă, care atunci se va vedè şi în statutele ce le va lăsa relative la acel fond.

Conform disposiţiunei amintite, Dumінecă în 1/13 Iulie s'a şi ţinut parastas, care s'a finit prin 2 cuvêntări acomodate scopului şi prin distribuirea hainelor între copii.

Era ceva plăcut, domnule redactor, cum poporenii priveau cu pietate şi cu o mare curiositate la actul acesta, ce nu'l mai vĕḑuseră sevêrşindu-se de nimenea până acì în forma aceasta; era plăcut cum copilaşii îşi întindeau mânile spre a primì oferte marinimoase din mâna distribuitoriului.

Incă câteva cuvinte sĕ mai schimbăm şi am terminat. Precum este sciut mai preste tot la poporul nostru domnesce reaua datină, că dacă moare cineva cu deosebire oameni crescuţi şi cu ceva avere sĕ'i facă pomeni şi încă pe la noi până la 7 ani. Cum se fac şi cât se spesează cu ele, cred că nu mai e de lipsă sĕ o spuiu, de oare ce în genere e cunoscut. Am fost norocit sĕ mĕ împărtăşesc şi eu în multe locuri şi de multe ori din acele pomeni. Era ceva curios pentru mine, cum babele şi bĕtrânii, servă de limba albaneză, şi represent̃ă 86 la sută din toată poporaţiunea.

---

*) Din lipsa de spaţ întârḑiată.

„Ultimele date ale studielor etnografice făcute de d. Kiepert, precum şi lucrările dlui Sax confirmă datele mai sus ale lui Iaksschitsch.

„Mărturisirea delegatului austro-ungar, cavaler de Zwiedinek, care a şeḑut multă vreme în Ianina, stabilesce de asemenea caracterul esclusivamente grec al poporaţiunilor din basinurile Calamei de sus — o împregiurare, care face sĕ se dorească o rectificare a traseului francez în această parte de loc.“

31. Conclusiunile dlui comisar rus au dat nascere următoarelor observaţiuni critice. Prin traseul propus de Dsa lungimea nouei fruntărie dintre Han Kalibaki şi mare sĕ măresce cu 25 Chilometrii, şi fiindcă punctele de trecĕtoare dintre ambele puncte oposite sûnt numeroase, ea ar fi anevoe de supraveghiat în timpi de pace, şi cu greu s'ar putè împedeca pe aici chiar şi trecerea bandelor de tălhari şi a contrabănḑilor, şi prin urmare a nu înlătura causele unei neînţelegeri. Rîul Calamas, care din contră numai vara poate sĕ fie trecut în cursul seu din centru prin apropiere de Velcista nu procură, în afară din acest ţinut întins, tocmai numeroase vaduri unde supraveghera se poate esercita fără multă osteneală. El procură un traseu suficient, desbrăcat de ori ce caracter agresiv şi care este lesne de delimitat pe tĕrâm. Această linie pare a le acorda şi Grecilor un sistem de apĕrare concentrătoare pe şesul dela Ianina.

32. Este prea adevĕrat, că admiţêndu-se talvegul, se lasă afară poporaţiunea greacă din districtele Kurenda; dar şi traseul de pe deasupra crestelor poate fi învinovăţit, care cuprinde în sine districtul Philiates, unde predomensce elementul albano-musuluman, şi care, de şi forma acum câţi-va ani o parte din sandjacul Ianinei, el este mai mult legat, prin relaţiuni comerciale şi inrudiri de simţeminte politice, cu sandjacul Argyrocastrului, la care a şi aparţinut altădată.

33. Ori ce linie s'ar alege fie ea talveg sau creasta dela Nord, ea nu va putè nici odată, din causa amestecului neevitabil, sĕ împartă poporaţiunile întocmai după rasă, limbă şi religiune.

34. Astfel fiind, linia Calamas pare a fi cea mai în acord cu spiritul protocolului al 13-lea, care n'a fost nici odată interpretat în sensul unei complecte cedări a întregului basin al Salambriei şi Calamei către Grecia.

35. Închiḑêndu se discuţiunea comisiunea, conformându-se dorinţei esprimate d. delegat rus, procedà la votarea amendamentului primitiv. Acest amendament fu respins cu cinci voturi contra unul, care s'a obţinut.

36. Comisiunea a adoptat apoi cu o maioritate de cinci voturi contra unul, care s'a obţinut, traseul dintre Han-Kalibaki şi marea Ionică propusă de d. ambasador al Franciei.

Berlin, 24 Iunie 1880.

Blum, Zwiedinek, Ripp, Vérier, Lintorn-Simgons, Sironi, Bobrikoff.

Nota colectivă a puterilor.

„Neues Wiener Tagblatt“ publică, tecstul Notei colective, pe care puterile au adresat-o Porţii şi Greciei în urma conferenţei dela Berlin:

De vreme ce congresul dela Berlin, în al 13-lea protocol al sĕu, a desemnat punctele principale ale traseului ce a creḑut de trebuinţă sĕ tragă între Turcia şi Grecia, puterile au căutat mai ântâiu o soluţiune în negociările directe, care avură loc între ambele State pre această basă. În urma a două conferenţe, ţinute una la Prevesa şi alta la Constantinopole, comisarii Turci şi Greci, după lungi desbateri, n'au ajuns de cât la aceea, de a constata divergenţa lor de păreri. În faţa acestor încercări nefructuoase, puterile alese spre aceasta de tractatul dela Berlin 'şi-au propus mijlocirea lor.

Dacă această mijlocire va fi eficace, ea va trebuì sĕ fie esercitată în toată întinderea ei şi cabinetele, cunoscênd dispoziţiunile reciproce ale celor două State interesate, au prescris representanţilor lor întruniţi în conferenţă la Berlin ca, în acord cu datele generale ale protocolului al 13-lea, sĕ stabilescă o linie, care sĕ ridice între Turcia şi Grecia o bună şi solidă fruntărie defensivă.

Plenipotenţiarii, în urma unei discuţiuni foarte amănunţite şi afară de aceasta lămuriţi prin raporturile comisarilor technici delegaţi de guvernele lor, au stabilit în unanimitate, conform cu mandatul lor, linia de fruntării acì cuprinsă şi au espus o în următoriul act, care resumă şi închee desbaterile lor:

De vreme ce negocierile începute între Turcia şi Grecia, pentru rectificarea fruntăriilor lor, n'au condus la nici un resultat, subsemnaţii represintanţi ai puterilor care, prin prevederea actelor dela 13 Iulie 1878, sûnt chemate a esercita mijlocirea între ambele State, s'au întrunit într'o conferenţă la Berlin. Conform dar cu instrucţiunile date de guvernele lor şi după mature desbateri, inspirându-se totdeodată de spiritul şi litera protocolului al 13-lea, au admis în unanimitate următoriul traseu:

„Fruntăria va urma talvegul Calamei, dela gura acestui rîu din marea Ionică până la isvorul sĕu în vecinătate cu Han-Kalibaki, apoi crestele munţilor, care formează linia despărţitoare între basinile rîurilor.

„Şi adecă spre nord de Vojusa, va urma Haliaemonul şi Mauronericsul împreună cu toţi coafluenţii sĕi, şi spre sud Calamas, Arta, Aspropotamos, Salambrias şi coafluenţiì sĕi. Această linie se sfĕrşesce lângă Olimp, a cărui comă o urmează până la estremităţile sale dela ost, lângă marea Egeă.

„Această linie lasă spre Sud lacul Ianina şi pe toţi afluenţii sei, precum şi oraşul Metzovo, care cad toate de partea Greciei.“

Guvernele Germaniei, Austro-Ungariei, Marei-Britaniei, Italiei şi Rusiei învită prin urmare pe guvernul Maj. Sale împĕratul Otomanilor şi pe acela al Maj. Sale regele Grecilor sĕ accepte linia espusă în documentul de mai sus şi pe care puterile mijlocitoare întrunite în conferenţă au recunoscut-o în unanimitate ca corespunḑênd spiritului şi literei tractatului dela Berlin şi protocolului trei-spreḑece al congresului.

(*Urmează semnăturele*).

Posta din urmă.

După „Presse“, comisiunea europeană din Constantinopole, din care face parte şi consulul general rusesc, se ḑice, că a decis întroducerea limbei slavice, ca limbă oficială, în Macedonia. În cercurile mahometane a consternat scirea cu atât mai mult, cu cât mesura aceasta va scoate pre mulţi Turci din funcţiuni, înlocuindu'i cu Bulgari, şi dovedesce o tendenţă politică îndreptată contra Turciei.

Din Cetinie se telegrafează, că guvernul a dat ordini sĕ se întărească Antivarii cu şanţuri, asijderea Zalievo şi Dobraroda. Guvernul se va adresa către puteri cu o a doua notă pentru înnoite vătĕmări de graniţe din partea Albanezilor. Representantul muntenegrean Vucovici este însărcinat a protesta la Poartă. Trupele concediate din causa secerişului sûnt de nou chiemate sub arme pentruca sĕ fie trimise la Podgoriţa. Inaintea cetăţii Dulcigno, — a comunicat representantul rusesc Ionin, — vor apărè năi de resboiu.

Varietăţi.

*(Maestatea Sa) împĕratul după cum ne spune „Bohemia“ — va cerceta pe împĕratul Wilhelm şi în anul acesta, ca şi în anii trecuţi, în Gastein. In 28 Aug, va călĕtorì la manevrele din Galiţia, unde va sta până în 22 Sept. a. c.

* (Postal). Dela 20 Iulie a. c. incepênd cerculaţiunea posteì cu trăsură pe ḑi între Cându-mare Nagy-Kend şi Mureş-Oşorheiu (Maros-Vásárhely) va pleca dela Cându-mare dimineaţa la 8 oare 30 minute, şi va sosì la M. Oşorhei la 11 oare 30 minute, eară dela M. Oşorheiu va pleca d. a. la 2 oare şi va sosì la Cându-mare la 5 oare 5 minute.

* (Musică). „*Cântec de primăvară.*“ Poesie de V. Bumbac — Cor viril de C. G. Porumbescu Proprietatea şi editura librăriei române I. E. Ţĕran în Oraviţa (Banat). Preţul 1 fl. v. a. = 2 lei 50 bani. Ţinem această piesă musicală de una din cele mai bune, câte s'au produs până acum de vre-un compositor român. Melodia e plăcută posedând un grad oare care de gingăşie.

* (Numire nouă). Ministrul reg. ung. de interne a dat ordin, ca pe viitor comuna Windten din comitatul Wieselburg sĕ se numească cu numele unguresc „Sáson.“

* (Comitetul Asociaţiunei pentru spriginirea învĕţăceilor şi sodalilor români meseriaşi) anunţă că în Braşov sûnt locuri a se aşeḑa copii la meseriile: cismărie, putnărie (bugnerie), cordonărie, lăcătărie, măsărie, funărie şi la pălărierie. Condiţiunile sûnt: copiii sĕ aibă etatea de 14 ani; sĕ scie cetì şi scrie; sĕ fie 4 ani ca învĕţăcel şi sĕ aibă vestmintele de acasă.

Braşov 7/19 Iulie 1880.

B. Baiulescu.

* („Nemere“) un jurnal unguresc ne spune, că maestrul postal din Aita-mare (Nagy-ajta), comitatul Treiscaunelor (Háromszék) om în etate de 60 ani s'a spênḑurat, din pricină, că a defraudat mai multe sume considerabile din banii postali.

* (Steagul unguresc) a pricinuit şi în Panciova un cas trist. Pe timpul adecă când era archiducele Iosif aici, un Sêrb cu numele Emanuil Mita în onoarea archiducelui a scos şi el steagul unguresc la casa sa. Pentru acest fapt alt Sêrb Sava Leovici, înjurându'l şi batjocorindu'l un al treilea Sêrb Petru Petrovici, luà în scut pe înjuratul Mita. Acest fapt însĕ turburà pe Leovici într'atâta, încât luând acesta un scaun îl trântì lui Petrovici în cap, apoi bătându'l bărbăresce îl lăsà scăldat în sânge şi de jumĕtate mort. Pentru această faptă Leovici fu închis la poliţie şi acuma curge contra lui procesul criminal.

* (Cazaci rusesci) au trecut 15 la numĕr în 15 Iulie n. cu puterea graniţa austro ungurească şi fiind opriţi de gendarmii austro-ung. cazacii au început a da focuri şi a se încăera. Cazacii au trecut graniţa austro-ung. pe la comuna Podwoloczyska având de scop, a elibera dìn închisoare pre doi vagabunḑi rusesci, cari erau nisce criminali depravaţi.

* (Krassoi Lapok) din Lugoj — ni se scrie — în 28 amintesc, că solgăbirĕul din Crassova, care este în serviţ mai mult de 40 ani, are sĕ resigneze sau sĕ abḑică de postul seu. Câţi-va dintre inteligenţii din părţile acele au întrebat pe dl solgăbirĕu in persoană, ce va sĕ ḑică corespondenţa din „Krassoi Lapok“, relativă la resignarea sa. Dl solgăbirĕu a respuns că nu scie nimica de nici o resignare a sa. Deci se miră cu toţii de unde a putut Krassoi Lapok scornì astfeliu de scornitură. Inteligenţii din cerc sciu, că dl Balog este un bărbat activ îngrigesce de scoale, cu un cuvênt de când este domnia sa solgăbirĕul s'au putut observa progres. „De o cam dată atâta“ ḑic dd. trămiţători la sfĕrşitul comunicatului ce l'am reprodus în cele de mai sus.

* (Tresnet). In 14 n. a trăsnit în casa unui neguţător ferar din Oradea-mare. Din norocire casa fu abia de un an înzestrată cu paratunet. Acest instrument a fost o mare fericire căci a scutit de casa n'a fost aruncată din fundament în aer. In pivniţile casei adecă s'au aflat grĕmădite mai multe măji prav de puşcă si alte materii esplodătoare, cari dacă paratunetul n'ar fi condus fulgerul în pămênt, ar fi aprins cu siguraritate casa şi ajungênd focul şi în pivniţă aprindea aici pravul şi cele lalte materii esplodătoare şi aceste ne evitabil aruncau casa cu totul în aer şi o nimiceau totalmente. Şi din acest cas se poate uşor vedè, cât de urgenţă este înzestrarea caselor cu paratunet.

* (Trăsnet). Din Györgyös se scrie cu datul 14 Iulie, că un fulger descărcêndu-se în moara de vapor a vĕduvei A. Schweitzer deacolo a aprins deodată toată moara, carea, dacă un maşinist curagios n'ar fi desfăcut ventilul dela căldarea de vapor,

---

nimiciţi cu totul. Părăsit de toţi oamenii sei, bĕtrânul leu se luptà mult timp cu cei 600 de Scutarioţi aleşi contra unei grozave mulţimi. Toţi căḑură până la cel din urmă. Albanezii îşi aflaseră Thermopylae al lor. Nici unul din cei aleşi nu'şi revĕḑu patria. Cârdurile cele mari însĕ risipite, întorcêndu-se în Albania, respândiră vestea de spaimă din munte în munte, din vale în vale.

Această bătălie dela Cruşa a fost cea mai mare, mai sângeroasă şi mai fatală bătălie, care a avut loc vre-odată între Muntenegreni şi Albanezi.

„De acì remase câmpul liber pentru represalii de tot feliul.

În timpul interegnului francez din Dalmaţia, trupe franceze au încercat a întra în Albania, însĕ şi Albanezii creştini şi cei moametani se opuseră invasiunei. Neamurile creştine nu voiau sĕ se lapede de domnia turcească. Ei voiau sĕ remână Albanezi. Slaba dominaţiune turceaccă era, după instinctul lor politic, mai favorabilă tendenţelor lor de neatârnare, decât puternicul regim napoleonian.

„Urmaşul lui Cara-Mahmud, nu întervenia de loc în cercurile sângeroasă ce le aveau cu Muntenegreni.

„După moartea lui Ibrahim venì ear un membru din familia Buşatlia în scaunul de guvernator la Scutari. Acesta era Mustafa-paşa. El se însufleţi, curênd de ideile lui Cara-Mahmud, dar n'avea calităţile predecesorului seu. După resboiul turco-rusesc de la 1828-1829 Mustafa sĕ proclamà îndepedent, şi anume la 1831; dar o armată condusă de marele Vizir Reşid-paşa îl bătu la Banana, şi refuginduse la Scutari, fu prins şi decapitat.

Schiţa istorică de faţă ne arată ce străvechiu e antagonismul între Muntenegreni şi Albanezi; apoi ne dovedeşte, că la poporul albanez confesiunea religioasă nu decide nimic şi că pentru interese naţionale aleargă şi moametan şi creştin sub acelaşi drapel, fie contra slavismului fie contra autorităţii Porţei.

„Indep. Rom.“ Iaşi.

fără îndoială ar fi fost aruncată din fundament în aer, şi s'ar fi nimicit totalmente. Şi aşa paguba este preste 16,000 fl. v. a.

Nr. 73. 1880. Presidiul Reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeşului.

Mult onorate d-nule Preşedinte! Prea stimatul domn Dr. Lazar Petrovici, profesor la institutul pedagogic teologic din Arad a donat pe seama bibliotecei Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului un esemplar din opul seu; „Compendiu pedagogic“. Opul este menit în deosebi pentru părinţi, preoţi, învĕţători şi pentru toţi aceia, cărora le zace la inimă fericirea junimei prin educaţiune. În acel op este tractată educaţiunea din toate punctele de vedere. La elaborarea opului, autorul s'a folosit de autorii cei mai buni, dar nu s'a ţinut în sistem de nici unul. Opul e împărţit în 3 părţi: Partea I. Antropologia pedagogică, Partea II. Pedagogia generală, Partea III. Pedagogia specială şi cuprinde un material bine arondat şi mult folositor mai cu samă pentru educătorii de profesiune şi este scris într'un limbagiu corect şi frumos pe 176 de pag. şi se poate procura la autorul în Arad cu preţul de 1 fl. 50 cr.

De asemenea Prea stimatul Domn Teodor Ciontea, profesor la acel institut pedagogic din Arad, a donat opul seu: „Compediu de Geografie universală,“ prelucrat în usul scoalelor medio şi a preparandiilor. Opul este menit în linia primă pentru scoalele medie şi preparandii şi în el este tractată Geografia patriei din toate punctele de vedere; — celelalte staturi din Europa, precum şi celelalte continente sûnt tractate numai în liniamente generale. La compunerea opului, autorul a mai folosit în genere mai mulţi autori moderni. Opul e împărţit în 3 părţi: Partea I Geografia matĕmatică, Partea II. Geografia fisicală. partea III. Topografia şi Aetnografia (geografia politică) şi cuprinde un material foarte folositor pe 303 pagine atât pentru învĕţători dela scoalele medie şi preparandii, cât şi pentru învĕţători dela scoalele elementare, pentru cari în specie autorul a îndegetat pe scurt principiile, cari trebue observate la propunerea geografiei şi se poate procura la autorul în Arad, cu preţul de 1 fl. 50 cr.

Tot aşa prea stimatul domn Nicolau Avram, învĕţătoriu în Totvaradia (cottul Arad) a donat opul seu; „Despre Legume.“ Plântarea şi crescerea lor. Cartea cuprinde în sine învĕţături pentru poporul român, care tocmai are lipsă de conducere la cultivarea legumelor, adecă de regule sigure, pe cari sĕ'şi baseze cultivătoriul lucrările sale. Specificarea şi cunoascerea acestor reguli sûnt cuprinse pe 122 de pagini în acest op foarte folositoriu pentru învĕţători, femei, prunci şi pruncele din scoală repeţitoare. Autorul acestei cărţi încă s'a ajutorat de mai mulţi autori străini şi renumiţi şi a împărţit legumele după practica grădinăritului. Preţul unui esemplar este 60 cr. şi se poate procura deadreptul dela autor.

Drept aceea subsemnatul presidiu apreţiind insemnatatea acestor 3 opuri pentru învĕţătorii nostri poporali, îşi împlinesce o plăcută datorinţă recomandând cu toată căldura spre prenumerare amintitele opuri tuturor învĕţătorilor şi scoalelor noastre gr. or. din diecesa Caransebeşului pe calea despărţemintelor Reuniunei, şi adecă: Mult on. d-ta vei dispune cercularea acestei dispoziţiuni între toţi membrii şi învĕţătorii din desp. mult on. d-tale îndemnându'i cu tot zelul a prenumera susläudatele 3 opuri donate pe sama bibliotecei reuniunei noastre, pentru cari prin aceasta se aduce 'donatorilor mulţămita noastră călduroasă.

Bocşa montană în 4/16 Iulie 1880.

Stefan Antonescu m. p.,
preşedinte.
Ioan Marcu m. p.,
notariu.

Bibliografie.

Alessi A. P. sî Popu Massimu, *Resbelulu orientale*. Fascic. IX—XV (sfêrşit). Graz, Editur'a lui Paul Cieslar 1878 (—1880).

Astfel s'a terminat acest op adjustat cu o deosebită eleganţă de către neobositul editor dl Cieslar, care merită a'şi primì recunoscinţa Românilor prin cumpĕrarea cât mai grabnică a cărţei. Fasciculele din urmă conţin între multe ilustraţiuni, şi charte şi „Charta specială a României.“ Preţul opului întreg, legat elegant în pânză cu gravuri aurite, este 8 fl, v. a.

Ghica G. M., *Cestiunea proprietăţei în Dobrogea.* Partea I. Proprietatea fonciară şi în special domeniul public urmat de cod. otoman din 1858, tradusă în românesce. Bucuresci 1880.

Alexie I., *Prisonierul sau resbele în miniatură şi gimnastică,* jocuri pentru copii, ilustrat cu 30 xilografii. Preţul 1 leu (50 cr. v. a.)

Maniu V., *Proscrisul român.* Dramă originală naţională în X acte şi V tabeluri. — In ajunul evenimentelor din 1848. — Scena se petrece în capitala Transilvaniei. Bucuresci 1880. Preţul 2 lei (1 fl. v. a.)

Convorbiri literare. Anul XIV — No. 4. dto 1 Iulie 1880.

Sumariu: *D. Petriceicu Hasdĕu şi Cuvente den bătruni,* critică de A. Cihac (sfêrşit). — *Aforisme.* compuse într'un cerc literar din Bucuresci (urmare). — *Budulea Taichii,* novelă de I. Slavici (sfêrşit). — *O călĕtorie în Dobrogia,* de Teodor T. Burada (sfêrşit). — *Scrisori ale lui Eliade Rădulescu către Costachi Negruzzi,* (VI şi VII). — *Păsurile unui American în România,* de N. D. Xenopol (urmare). — *Povestea lăcrimioarelor; Că mi-ar sdrobì,* poesii de Veronica Micle. — *Ea,* poesie de N. Volenti. — *Setea de iubit,* poesie de N. Pruncu. — *Mormêntul din Busento; Pelegrinul din St. Just; Părĕul,* poesii tr. de M. Pompiliu. — *„Vocea Romana“,* critică de M. P. — Erată. — Corespondenţă.

Albina Carpaţilor. Tomul IV.

Sumariul Nrului 17: *Tecst: Ḑina,* novelă originală (continuare). — *Dóuĕ stele,* poesie de Teodor Bota. — *Şoimul la Români,* de S. Fl. Marian. — *Oftare,* poesie de Iason Biano. — *Antony,* dramă în 5 acte de A. Dumas, traducţiune de Leon Jaworower. — *Vulturii crucei,* poesie de Iason Biano. — *Mostre de dialectul macedo-român: Fecior muşat cu perlu de Chrissafe,* — *Varietăţi,* Bibliografie. Ghîcitură triunghiulară. — *Ilustraţiuni:* Timpuri fericite. — Locusta gigantică. — *Pe copertă: Cronica, Anunciuri.*

Sumariul Nrului 18: *Tecst: Dina,* novelă originală (continuare). — *Lui Vasile Alecsandri,* poesie de H. Rheinstein. — *Despre corale,* de G. Pocreanu. — *Antony,* dramă în 5 acte de A. Dumas, traducţiune de Leon Jaworower (continuare). — *Şoimul la Români,* de S. Fl Marian (fine). — *Mostre de dialectul macedo-român: Fecior-muşat cu perlu de Chrissafe,* de Vangeliu Petrescu (Cruşovén) (fine). — *Melancolie,* poesie de H. Rheinstein. — *Religiunea şi etica la vechii Persi,* schiţă culturo-istorică, după Zimmermann. — *Varietăţi,* Bibliografie, Ghîcitură de Şach. — *Ilustraţiuni*: Me iubesce, nu me iubesce .... — Plăcerile verii. — *Pe copertă: Cronica, Anunciuri.*

Economic.

Budapesta, 17 Iulie n. In mai multe rapoarte amintisemi, că recolta în anul acesta va fi mai bună ca de mijloc. Toate semnele şi toate împregiurările timpului ne îndreptăţiau la acele păreri. După cum a fost timpul şi în sĕptĕmâna trecută o repeţim acum cu toată puterea cuvêntului, că recolta anului acestuia în toate speciile de cereale este foarte bună şi tare îmbucurătoare. Pentrucă deşì au domnit în multe locuri din giurul capitalei vremuri tari cu grindine şi în sĕptĕmâna trecută, cari au stricat ici colo dară puţin, totuşi timpul mai mult frumos şi foarte cald a înaintat cu nespusă iuţală crescerea, desvoltarea şi coptul tuturor cerealelor, cu deosebire însĕ a grânelor, secarilor şi a orzurilor, cari toate sûnt mai de tot secerate şi grijite pe timp frumos. Grânele, cari s'au vêndut deja în piaţă, sûnt desvoltate preste asteptare în grăunţe. Ele sûnt cuantitativ şi cualitativ de tot mulţămitoare şi economii saltă de bucurie, că mai văd odată după mulţi ani rei şi de mijloc o recoltă frumoasă şi mănoasă. Cucuruzul e tot cu tuleu, boanele cresc şi se desvoaltă rapid; timpul le stă tare într'ajutor. Asemenea stă lucrul cu viile, strugurii cresc, şi se îngroaşă mereu, cartofii sûnt deja foarte mari şi se vênd şi în cuantităţi mari în piaţă. Cu un cuvênt roadele acestui an toate sûnt foarte înveselitoare şi frumoase. Aceste îmgregiurări îmbucurătoare au înfluenţat înlesnirea preţurilor cu deosebire ale grânelor cu 50 cr. faţă cu preţurile din rêndul trecut. S'a vêndut adecă în special:

Grâul la 50,000 m. m. cu fl. 9.90—10.20; sĕcara cu fl. 8.50—9; orzul nici acum n'a avut preţ nici căutare; ovĕsul la 5000 m. m. cu fl 6.65—6.80; cucuruzul la 6000 m. m. cu fl. 5.40—5.60; făina n'a trecut tare; asemenea şi păstăioasele şi adecă: fasolea cu fl. 8—8.50; mălaiul cu fl. 7.25—7.50; sĕmênţa de in cu fl. 13; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8—8.50 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 1.20—2.60 per chilogram. Porcii în numer total de 73,520 capete s'au ţinut şi de astădată la preţurile de mai înainte. Din Ungaria de jos s'au aflat în têrg 3210, din România 200 şi din Ardeal 50 capete; unsoarea de porc cu fl. 59; slănina cu fl. 59—60; sĕul cu fl. 42—43.50; spirtul *en gros* cu fl $34\frac{1}{4}$; *en detail* cu cu fl. $35\frac{1}{2}$ per 10,000 litre %. —

Peile în rêndul acesta n'au avut mai nici o trecere. Nu întreba nime de ele şi de acea nici noi nu aflăm causă, de a mai numì preţurile şi speciile peilor. Cu aceste încheiăm în rêndul acesta raportul nostru.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 9 Aug. imob. lui Carol Morscher în Buia (judec. cerc. Mediaş); în 17 August şi 17 Septbr. imob. soţiei lui Ioan Mara în Diod; în 27 Iulie şi 27 August imob. lui Manostă Mondoc în Tohat; în 25 Iulie imob. lui Ioan Balazs în Beţe (judec. cerc. Aiud); în 2 August imob. lui Leopold Nagy în Orăştie (trib. Deva); în 7 August pretensiunile active ale massei concursuale a lui L. S. Graeser în Mediaş (Carol Maager. notar public în Mediaş).

Bursa de Viena şi Pesta
din 20 Iulie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	109.70	109.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	84.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	100.75	101.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.60	87.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	116.50	126.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	95.10	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.25	94.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.25
Obligaţiuni urbariale transilvane.	93.75	93.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.05	73.—
Datorie de stat în argint . . .	73.75	73.75
Renta de aur austriacă	88.10	88.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	133.—	133.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	834.—	831.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	279.90	279.40
Acţiuni de credit austr. . . .	264.—	264.—
Sorţi ungurescì cu premii . . .	—.—	113.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.52
Napoleon	$9.33\frac{1}{2}$	9.31
100 marce nemţesci	57.70	57.60
London (pe poliţa de trei luni) .	117.60	117.50

Nr. 9 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoreasă la scoala comunală de fetiţe dìn Haţeg, prin aceasta se escrie concurs, cu terminul pănă în 15 August a. c.

Emolumentele sûnt:

a) 400 fl. v. a. salariu anual, care se va solvì din cassa comunală opidană în rate lunare şi anticipative;

b) cuartir liber;

c) 4 orgii lemne focali din care este a se încălḑì şi scoala.

Concurentele au a'şi substerne suplicele lor, instruite cu documentele de cualificaţiune, subscrisului scaun scolariu, pănă la terminul defipt.

Acele concurente vor avè ântâetate, care vor posede perfect limba română şi maghiară.

Scaunul scolariu.

Haţeg, 14 Iulie 1780.

Bersan m. p., preşedinte. **Ivascu** m. p., notariu.

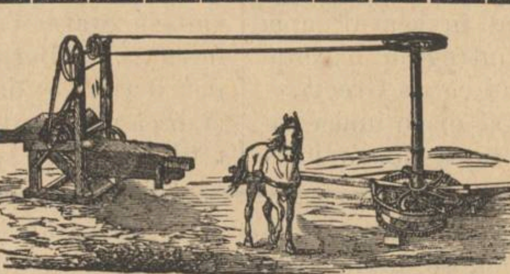

Maşine de îmblătit
construite după esperienţele cele mai noue
pentru **braţe** şi cu **vêrtej,** cu şi fără **scuturătoriu de paie,** de mărimi şi sisteme feliurite.

Ciur de vênturat şi de sortat
de 3 mărimi, premiat cu premiul dintâiu la mai multe esposiţiuni.

Maşine pentru cositul cerealelor (bucatelor).
Coase cu greblă pentru cositul cerealelor, precum şi tot feliul de **maşine şi unelte agricole** se află cu preţurile cele mai eftine, pe lângă garanţie, la

Andreiu Rieger
Fabrică şi deposit de maşine şi unelte agricole
Sibiiu. [43] 6—6

Obiecte necorespunḑetoare se primesc în schimb
Reparaturi de locomobile, mori de vapor, maşine de îmblătit etc. se fac în modul cel mai prompt şi mai eftin.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

etc. 'i vedeam adunaţi din câte douĕ trei sate, părea că au avut scrisă pomana pe răvaş, de au sciut sĕ vie. Teolog mare nu sûnt, — o premit înainte, ca sĕ pot înţelege, ce scop pot avè acele pomeni în forma care se fac ele acum; eu de câte ori am supus lucrul acesta micului meu for de judecată, de atâtea ori n'am putut afla nici un scop salutar în el şi m'am mirat pentru ce mai e suferit, ba pentru ce nu e combătut şi cassat. Nu mĕ îndoiesc, sciu că vor fi mulţi de părerea aceasta, sciu şi aceea, că nu e lucru uşor a desrădĕcina o datină ca şi aceasta din poporul nostru; causa înrădĕcinărei ei o atribuiu mai mult preoţilor bĕtrâni şi cu deosebire călugărilor; dar totuşi nu cred, că ar fi imposibil acum; voiesce şi vei putè! Pentru mine pomana în forma, în care se face acum, e o calamitate în poporul nostru. Oare unde am putè ajunge noi, dacă din acei bani, cari se spesează pe acele pomeni s'ar forma un fond pentru felurite scopuri filantropice! Sĕ ḑicem d. e. că într'o comună se fac într'un an numai 50 de pomeni, cu fie-care sĕ ḑicem că se spesează numai câte 20 fl.; eată o sumă de 1000 fl. şi într'un restimp de 10 ani eată un capital de 10,000 fl. apoi interesele?! Dar calculul acesta va mai remânè mult timp scris pe hârtie şi nu sciu când voiu fi fericit sĕ vĕd calculându-se în realitate. Dar până când?

Din incidentul acesta lăudatul nostru director I. Dorca, după ce a judecat matur asupra acestui lucru, 'i-a prevenit din cât a putut şi ca sĕ nu mai fie şi rĕposata scrisă pre răvaşele acelora, cari cu câte douĕ trei ḑile înainte de pomană îşi pregătesc stomachul, ca sĕ poată cuprinde mai mult; a făcut în locul acelora dispoşiţiunea de sus, pre care o cred de cea mai nimerită de ocamdătă. Se înţelege prin aceasta nu s'a alterat întru nimic isvorul de câştig al preotului.

Eată aşa dar aci un mijloc de a da pomenelor o altă formă! Dea Dumneḑeu ca acest esemplu sĕ mai aibă mulţi imitatori şi spriginitori atât în comuna noastră cât şi prin alte locuri! Ear aceia, cari sûnt puşi de a păstorì turma lui Christos, sĕ fie cu mai multă atenţiune şi supraveghere asupra ei! Voiesce şi vei putè!

I. Dariu.

Varietăţi.

† (*Maria Bran de Lemeni*). În ḑilele trecute a reposat în Braşov în sinul familiei Sale înstristate doamna Maria Bran de Lemeni, soţia căpitanului suprem în pensiune al districtului Făgăraşului Ioan Bran de Lemeni.

Pe când soţul vĕduvit al reposatei se afla încă în Sibiiu ca jude la tribunalul apelativ, această fiinţă nobilă de douĕ ori pe sĕptĕmână întrunia la prânḑ pre tinerii români, cari studiau la Academia de drepturi; astfeliu de o parte dând celor mai lipsiţi bun ajutoriu, de altă parte însĕ dând ocasiune de a câştiga cunoscinţe şi în cultura socială, după cum de sigur mulţi dintre aceia îşi vor aduce aminte.

În anul 1864, când se afla deja în Făgăraş această femeie a înfiinţat fondul spre ajutorarea juristilor români lipsiţi din ţeara Oltului, din carele, mărindul prin petreceri arangiate în favoarea acestui fond, mulţi tineri au fost împĕrtăşiţi şi uşuraţi în continuarea studielor.

După ce acest fond binefăcĕtor a fost mai lung timp în eschisiva manipulaţiune a reposatei, mutânduse cu locuinţa la Braşov s'a decis a concrede îngrigirea fondului representanţei comitetului Făgăraşului şi după o dare de samă minuţioasă a predat averea fondului în sumă de peste 600 fl. v. a. în mânile representanţilor comitatensi a protopresbiterului tractului Branului Ioane Meţian, astăḑi episcop al diecesei Aradului şi a reposatului paroch în Zernesci Ioan Comşa, cari au şi predat această sumă representanţei comitetului Făgăraş.

Inima iubitoare părintească a reposatei, vêrtuţile dênsei ca soţie şi mamă nu se ţin de terenul public, acele mai bine le cunosc soţul şi copii remaşi. Cele nenumerate binefaceri, faţă cu ori ce recunosciinţă sgomotoasă sûnt gravate în inimile împĕrtăşiţilor.

Cele douĕ momente characteristice însĕ ale acestei nobile fiice a naţiunei române, cari prin natura lor aparţin publicităţei, le-am ţinut vrednice de publicat spre a împrospĕta memoria publicului în onoarea nestearsă a reposatei, căreia i ḑicem: „Fie'i ţĕrîna uşoară!“

* (Postal). Cerculaţiunea postală ḑilnică între Baia de Criş şi Deva, întocmită de a transporta şi persoane, începênd dela 25 Iulie va fi în modul următor: Pleacă dela Baia de Criş dimineaţa la 2 oare; sosesce la Deva la 10 oare 45 minute; pleacă dela Deva dimineaţa la 8 oare şi sosesce la Baia de Criş după ameaḑi la 4 oare 45 minute.

* (Necrolog). *Luca Butean de Ruteni* paroch gr. orient. în comuna Biscarea et filia Sinlesci după un morb îndelungat şi între grele suferinţe provĕḑut cu sântele taine s'au mutat la cele eterne în 5 Iulie a. c., la 3 oare după meḑul nopţii, lăsând în doliu pre iubita sa soţie Ana Butean născută Maniu şi un fiu minorean Iosif. Pre reposatul îl mai deplânge întristatul seu frate Ioan Butean paroch, Eva şi Raveca surori, inconsolabila lui mamă Raveca, cumnaţi Nicolae Maniu teolog şi Ioan Balsian candidat de preoţie, cumnatele Rosa şi Elisaveta, verii Luca Butean paroch, Ioan şi Iosif Butean şi celelalte rudenii; care întêmplare tristă se aduce la cunoştinţă şi cu inima înfrântă de durere se anunţă amicilor şi rudeniilor, că reposatul păstorì turma sa cuvêntătoare abia ceva preste 6 ani, fiind răpit încă în floarea vieţii de cruda moarte în al 31-lea an al etăţii sale.

Remăşitele pămêntesci s'au depus spre eterna odichnă în cimiterul gr. or. din Biscarea în 6 Iulie a. c. st. v. la 5 oare post merediane după datinile şi cerimoniile rituale celebrându se prohodul de către onoraţii preoţi Samoil Trifon, David Avramesc, Luca Butean, Iosif Caliman, N. Glodean, Avel Bera şi Nicolau Mermesan în frunte cu Revered. D. protopresbiter Ioan Papiu al tractului Devei, carele cu această ocasiune rostì cuvêntarea funebrală.

Totodată subscrisul în numele întristatei familii îşi esprimă mulţămita tuturora celora, cari atât din depărtare cât şi din staţiunea Pischi luară parte la conductul neuitatului meu frate. În fine mulţămita întregului popor, pre care reposatul aşa de puţin timp l'au păstorit, despre care însĕ se vede, că au iubit pre păstoriul seu, căci întreg poporul fără esceptiune mic şi mare deteră cel din urmă semn de stimă părintelui lor duhovnicesc petrecêndu'l până la groapă.

Fie'i ţĕrina uşoară şi memoria binecuvêntată!

Benczinczi în 7 Iulie 1880.

Ioan Butean,
paroch gr. orient.

* (Societatea „Transilvania). Sub titlul acesta cetim în „Alegătoriul“ următoarele: Se face cunoscut, câ Societatea are disponibil cu începere dela ântâiu Octomvre un stipendiu de 1500 lei noi pe an. Pentru ocuparea lui se publică concurs. Obiectul pentru care s'a destinat, este ingineria mechanică. Pot concura studenţii Români de peste Carpaţi în general, fie din Transilvania sau Bucovina, fie din ţinutul Satumarelui ori Maramurĕşului, al Urbei-Mari sau Aradului, fie din Bănat.

Dela concurenţi se cere: ca până la 25 August a. c. st. v. inclusiv, sĕ se adreseze cu o petiţie cătră preşedintele Societăţii producênd următoarele acte:

1. Atestat de maturitate (bacalaureat).
2. Atestat de botez.
3. Atestat de paupertate.
4. Atestat medical constatând starea sănĕtăţii şi constituţia concurentului.
5. Declaraţiune înscris, că se vor conforma dispoşiţiunilor articolului 4 din Statute, adecă că după terminarea învĕţăturei vor remânè în patrie.

Bucurcsci, 6 Iulie 1880.

Din şedinţa Comitetului Societăţi „Transilvania“

* (Şalupa „Griviţa“). Se scrie din Triest, că şalupa „Griviţa“, şalupă românească, a eşit gata din stabilimentul technic al oraşului, în 16 Iulie.

„Triestenii s'au mirat când au vĕḑut pe această şalupă bandiera cu tricolorul românesc“...

„Griviţa“ e o şalupă de sistem uşor, lungă de 31,275 metrii, largă de 5,40 metrii. Maşina, cu o putere nominală de 30 de cai, e făcută după sistemul cel mai nou de destindere 'a vaporului şi produce o iuţală de 10 miluri mărine pe oară.

Şalupa e armată cu 2 tunuri Krupp şi are un personal de 30 matrozi şi 3 oficieri.

* (Corespondenţe postale) se vor introduce la toate poştele austro-ung. cu prima August şi altele cu 1 Octomvre, despre cari corespondenţe vom vorbì în numerul viitoriu mai pe larg spre a înforma pe onoraţii cetitori de bunăvreme mai deaproape în această privinţă.

* (Comunicaţie cu amnibus) s'a înfiinţat din 1 Iulie c. între Regin şi Borszék pentru cine voiesce a cerceta băile din Borszék. Preţul călĕtoriei din Reghen până la Borszék face pentru o familie de 4 membri 25 fl., pentru o persoană 7 fl. 50 cr. şi pentru copii până la 12 ani, apoi servitori şi serăitoare, de jumĕtate. Asemenea şi înapoi. Până acuma numĕrul oaspeţilor din Borszék s'a urcat la 102 persoane.

* (Un ordin ministerial) în privinţa trecerilor preste graniţă dispune ca fie-care călĕtor, care voiesce se treacă pe viitor din Austro-Ungaria peste graniţă în România trebue sĕ fie înzestrat cu paşaport dela oficiul acelui comitat în care călĕtoriul îşi are domiciliul.

* (O insulă nouă) s'a ivit de curênd între insulele azorice şi aceasta adecă — după cum se scrie din Lisabon — prin o sguduire teribilă de pămênt. Insula cea nouă este de 18,000 metrii cuadraţi de mare şi de 600 metrii departe de celelalte insule azorice.

* (Post de 40 ḑile). Doctorul Tanner din New-Yorc 'şi-a pus în cap: a postì 40 de ḑile, fără a mânca cât de puţin. El 'şi-a început postul sub privegherea neîntreruptă a unui consiliu de Doctori în 28 Iunie n. şi numai în a 16-a ḑi de post abia a beut puţină apă. Dênsul este între altele foarte sănĕtos, numai a devenit cam nervos, perḑênd în aceste ḑile postite 25 ½ punţi din greutatea trupului; pulsul lui bătea 95 şi mesura căldurei sale era 98.

* (Un chit). Din Triest se scrie cu datul de 18 Iulie n. că un corăbier confundător, care era ocupat subt apă în portul triestin spre a visita şi a pune în ordine corabia, de care se ţinea, a veḑut un chit mare apropiendu-se de dênsul. Corăbieriul de sub apă vĕḑênd pericului, în care se afla, a stat în loc fără se facă vreo mişcare. Chitul, care de altmintrelea umbla pe lângă corăbier, poate că nu 'l-a vĕḑut, şi după un timp s'a îndepărtat cu totul. Corăbierul înse, vĕḑênd chitul depărtânduse tot mai mult, a dat corabierilor de afară semnul, ca se'l tragă din apă şi ajugênd el în corabie, de spaimă a căḑut leşinat.

Posta din urmă.

„P. Ll.“ de eri începe articulul seu de fond: „În Croaţia aşa dară preparativele de resboiu contra Ungariei ar fi terminate. Ni se spune aceasta pe faţă şi inimicul cu care avem de a face ar fi partida „Obzorului„. Precum se vede raporturile dintre Croaţia şi Ungaria, cu toate transacţiunile sûnt şi remân încordate.

Dieta Bucovinei s'a închis, după ce 'şi-a terminat agendele, joia trecută. Presidentul ţĕrii a accentuat în discursul seu de încheiare, venirea monarchului şi a ḑis, ţeara nu va putea concura cu alte ţĕri mai bogate în cea ce privesce splendoarea din afară. Una însă este ţeara în stare a oferì monarchului: vederea unui popor care trăiesce în armonie şi iubire, şi care este mândru a se putea numì în linia dintâiu popor austriac.

Principele Miridiţilor Prenk-Bib-Doda a părăsit tabăra dela Tusi şi s'a întors la Scutari. Causa încă necunoscută. — Poarta a denumit pe Derviş paşa, generalul trupelor de gardă, guvernator în Albania superioară, însărcinândul cu esecutatarea convenţiunei dela 24 Aprile. În urma dispoşiţiunei acesteia Muntenegru a sistat retragerea legatului seu dela Constantinepole. — Osman paşa e designat pentru o comandă însemnată. — Se asteaptă decretul prin care sĕ se mobiliseze armata grecească.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia Română.

Proces-verbal Nr. I.

Şedinţa generală din 18 Martie 1880.

Membrii presenţi:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T.. Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Hodoş I., Maniu V., Melchisedec P. S. S. Episcop, Papadopolo-Calimache A., Aurelian P. S, Bacaloglu Em., Brandza D., Felix I., Teclu N., Ghica I., Vasici P.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară.

Făcêndu-se apelul nominal, se constată numĕrul suficient al membrilor pentru deschiderea sesiunei generale.

Se citesce şi se aprobă procesul-verbal al şedinţei precedente.

D. preşedinte comunicând că A. S R. d-nul a binevoit a declara, că va preşedè în persoană la deschiderea solemnă a acestei sesiuni, se decide ca acea deschidere sĕ se facă Joi la 20 ale curentei.

Se comunică adresele domnilor membrii N. Creţulescu, Fĕtu Sturza şi Sbiera, care anunciă, că nu vor lua parte la lucrările acestei sesiuni.

D. Babeş face o declaraţiune analoagă din partea d-nului membru Mocioni, care e înpedecat de a putè venì din causa morbului.

Se decide ca, în ḑiua următoare Marţi. 19 ale lunei, sĕ se ţină şedinţă în secţii.

Şedinţa se ridică la 3 oare p. m.

Preşedinte Ioan Ghica.

p. secretar-general, B. P. Hasdeu.

Proces-verbal Nr. 2.

Şedinţa solemnă din 20 Martie 1880.

Membrii presenţi:

D-nii Alecsandri Vasilie, Caragiani Ioan, Hasdĕu B. P., Laurian A. Treb, Maiorescu Titu, Chintescu Nicolae, Sion G., Babeş V., Baritiu G., Hodoş I., Ionescu N., Maniu V., Melchisedec P. S. S. Episcop, Urechiă V. A, Aurelian P. S., Bacaloglu E., Brandza D., Felix I., Ghica I., Stefanescu Gr., Teclu Nicolae, Vasici P.

Sub preşedinţa *A. S. R. Domnul.*

Şedinţa se deschide la 1 oară.

După cetirea apelului nominal A. S. R. face următoarea alocuţiune:

D-nilor! Sûnt mândru a deschide prima sesiune ordinară a Academiei Române. Doresc din inimă, ca lucrările Academiei sĕ fie folositoare limbei şi literaturei noastre naţionale. Numĕrul fiind suficient, declar deschisă sesiunea Academiei pentru anul 1880“.

După invitaţiunea A. S. R., D. Haşdĕu citesce raportul general, alăturat acì în anecsă, despre activitatea morală şi starea materială a Academiei în intervalul după sesiunea estra-ordinară.

Trecĕndu-se la ordinea ḑilei, D. Bacaloglu, citesce discursul sĕu de recepţiune despre Calendar, urmând apoi rĕspunsul din partea dlui Ioan Ghica, ambele avĕnd a se publica în „Anale“.

La oarele 3 şi jumĕtate, A. S. R. ridică şedinţa.

Preşedintele Carol.

P. secretar general, B. P. Haşdĕu.

Proces-verbal Nr. 3.

Şedinţa generală din 21 Martie 1880.

Membri presenţi:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T., Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Hodoş I., Ionescu N., Maniu V., Melchisedec P. S S. Episcop Urechiă V. A., Aurelian P. S. Bacaloglu E., Brandza E., Felics I., Stefanescul Gr., Teclu N. Vasici P.

Presedinte, Ion Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară.

După cetirea şi aprobarea procesului verbal al şedinţei precedente, se fac următoarele comunicaţiuni:

D. canonic T. Cipariu, anunţă că va venì în cursul acestei sesiuni, ceea ce se primesce de către Academie cu o vie plăcere.

D. I. Vulcan mulţămesce printr'o adresă pentru onoarea de a fi ales membru corresponden tal Academiei.

D. I. Puşcariu trămite Academiei o gramatică manuscript anonim al limbei macedo-române, o mare chartă în 6 foi al ţĕrilor dunărene, şi 4 lucrări proprii ale D-sale, un memoriu istoric despre Sălişte şi Talmaciu (Omlaşiu) ungurece; o gramatică română pentru usul oficial, nemţesce; apoi; disertaţiune despre împărţirea politică a Ardealului, şi opuscului întitulat „Orele libere“. Darul se primesce cu gratitudine la bibliotecă.

D. Cotov din Hîrşova, anunţă trămiterea continuaţiunei traducerei sale din Titu-Liviu.

Societatea studenţilor în medicină din Bucuresci, comunică modul constituirei sale, pe basă de a se trece fundul sau şi biblioteca în posesiunea Academiei române, la cas de a se disolva acea societate şi solicită totodată publicaţiunile academice. Se ia cunoscinţă de această comunicare şi se acordă cererea.

Se depune raportul general al dlui N. Densuşan, despre resultatele misiunei sale şi se recomêndă spre cercetare secţiunei istorice.

D. N. Creţulescu din Roma despre imposibilitatea în căre se află de a venì sĕ ia parte la lucrările din această sesiune.

O comunicaţiune analogă din partea d-lui I. Sbiera din Cernăuţi, cu alăturarea unui certificat medical.

De asemenea din partea d-lui Fĕtu din Iaşi.

In urma acestor comunicaţiuni D. Hasdeu, depune în ḑiarul din partea archidiaconului Timuşiu student la facultatea de litere, un preţios crisov de la Iancu V. Sasul din 1580, relativ la ilustra familie Muţuc şi contrasemnat de marele logofĕt Stroici cu litere latine.

Se primesce cu recunoscinţă şi se trămite spre esaminare la secţiunea istorică.

D. Baritiu, a duce lacunoscinţă că secţiunea istorică, care nu s'a putut completa în sesiunea trecută, s'a constituit în următorul mod: D. Baritiu, preşedinte, D. V. A Urechiă, vice-preşedinte, D. V. Maniu, secretar pe termin regulametar.

Procedêndu-se la alegerea comisiunei de rĕspuns la raportul general, se aleg P. S. S. episcopul Melchisedec, D. Babesiu şi D. N. Ionescu.

Procedêndu-se la alegelea comisiunel budgetare se aleg d-nii Babesiu Bacaloglu şi Gr. Ştefănescu.

Se comunică ordinea de ḑi a lucrărilor celor mai importante, cu cari Academia va avè a se ocupa în cursul sesiunei.

Şedinţa se ridică la 4 p. m.

Preşedinte, Ioan Ghika.

Secretar general B. P. Hasdeu.

Bursa de Viena și Pesta
din 22 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109 20	109.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	84.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	100.75	101.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.30	87.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.25	126.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.10	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.25	94.—
Obligaţiuni urb. temeș. cu clausulă de sorţire	—.—	93.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.60	93.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.—	73.—
Datorie de stat în argint . . .	73.85	73.75
Renta de aur austriacă	88.05	88.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	132.50	132.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	834.—	833.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	280.50	286.—
Acţiuni de credit austr. . . .	264.25	265.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	113.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.52
Napoleon	9.33	9.31½
100 marce nemţesci	57.65	57.65
London (pe poliţa de trei luni) .	117.55	117.50

Economic.

Sibiiu 20 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.80—8.80; grâu sĕcăreţ fl. 6.30—7.30; sĕcară fl 4.80--5.20; Orz fl. 4.40--4.80; Ovĕs fl. 3.70—4.10 Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 2.30--2.50; Semênţă de cânepă fl. 7--7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece 28-30 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraș, 16 Iulie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 8.—8.50; grâu sĕcăreţ fl. 7—7.50; sĕcară fl. 6—6.50; orḑ ——. ovĕs fl. 3.60—3.80; cucuruz fl. 5—5.20; mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. 9—10; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6. cartofi (vechi) cu fl. 2.80.—.3; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. 40—42; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. —80—; cânepă fl. 32—36; sĕmênţă de in fl. ————; săpun fl. —.—; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel 32 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul ploând aḑi toată ḑiua fu foarte slab. Apele şi riurile de munte fură foarte umflate.

Mediaș, 15 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu: 7.30.—8.; Grâu sĕcăreţ fl. 6—6.40; Sĕcară fl. 5.50—6; Ovĕs fl 3.70--4; Cucuruz fl. fl. 4.20—4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. ---; Fasole fl. 6.60.—7; mazere fl. —; Cartofi fl. 2.—2.40.—; Fên fl. 2—2.40; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 33—34; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—64; Unsoare de porc fl. 65—70; Sĕu de luminări fl. 36—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 44— cr. carne de berbece 32 cr. carne de viţel —46— cruceri oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de sĕptĕmână din pricina têrgului de ţară fu rĕu cercetat. Timpul a fost urît şi ploios.

(Têrgul Mediaşului de vară) numit „al Margaretei“ a fost preste tot luat mai mult slab ca bun. Têrgul de vite adecă, care a început din 9 Iulie n. a fost slab din pricina lipsei de cumpĕrători. Vite au fost — se poate ḑice — doară prea multe în têrg, pentru aceea câte s'au vêndut au trecut abia fără pagubă. Cu totul s'au vêndut 4310 capete și adecă: boi 1760 cu câte 160—430 fl.; vaci 1290 cu câte 120—220 fl. părechea; cai 590 cu câte 50—370 fl. Cai de rassă nobilă de astădată nu s'au aflat în têrg. Biboli s'au vêndut la 380 capete cu câte 140—220 fl. eară biboliţe la 290 capete cu câte 80—120 fl. Têrgul de mărturie sau principal a început din 13 Iulie. Vênḑĕtori au venit din toate părţile Ardealului cu feliu de feliu de mărfuri și mulţimea lor fu așa de mare, încât numai încăpeau nici oamenii nici șătrile în piaţă, care ḑeu că este una dintre cele mai mari piaţe ale orașelor ardelene. Din toate unghiurile piaţei însĕ bieţii vênḑĕtori se văerau, că nu le trece marfa, că abia au încassat atâta, cât sĕ poată plătì cheltuelile avute cu venirea la têrg. Cumpĕrători nici pentru aceste mărfuri mărunţișe n'au fost. Mai bun têrg între profesionisti au făcut Secuii cu marfa lor de lemne. Acestia adecă, venind de astădată mai numeroși ca ori și când, pentrucă la sosirea lor în têrgul Mediașului se părea, că este mai mult o emigraţie de Secui, sosind aici cu mic cu mare, — cum se ḑice cu purcel și cu căţĕl — ei au vêndut în timp scurt toată lemnăria lor încât în 13 Iulie cu bani scumpi nu mai căpĕtai nimic de cumpĕrat.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Iulie imob. rĕmasului după Ioan Bontea în Ungra (judec. cerc. Sighișoara); în 29 Iulie imob. lui Iosif Bernat în Apahida (trib. Cluj); în 3 Aug. și 2 Septb. imob. Sofiei Rehner în Teaca (judec. cerc.); în 2 August imob. lui Lupa Floron în Năsĕud (judec. cerc.); în 30 Iulie imob. Rosaliei Bartok (judec. cerc. Sângiors); în 2 August imob. lui Leopold Nagy în Orăştie (trib. Deva); în 28 Aug. și 28 Sept. imob. lui Frideric Goldner în Făgăraș (judec. cerc.); în 26 Iulie imob. lui Dănilă Schmidt în Feldorf (trib. Ibașfalĕu); în 17 August și 17 Sept. imob. lui Onu Stinea în Mihalţ; în 18 August și 18 Sept. imob. lui Ioan Trucza în Diomal (judec. cerc. Aiud); în 27 Iulie imob. lui George Bărdaș în Retișdorf (judec. cerc. Sighişoara); în 5 August imob. lui Stanislau Rocsinssky în Orăștie (trib. Deva); în 31 Iulie și 30 Aug. imob. lui Ioan Schlecht în Boci (judecăt. cerc. Teaca); în 10 Aug. și 10 Sept. imob. lui Nicolae Medrea în Aciliu (trib. Sibiiu).

Nr. 9 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoreasă la scoala comunală de fetiţe din Haţeg, prin aceasta se escrie concurs, cu terminul până în 15 August a. c.

Emolumentele sûnt:

a) 400 fl. v. a. salariu anual, care se va solvì din cassa comunală opidană în rate lunare şi anticipative;

b) cuartir liber;

c) 4 orgii lemne focali din care este a se încălḑì şi scoala.

Concurentele au a'şi substerne suplicele lor, instruite cu documentele de cualificaţiune, subscrisului scaun scolariu, până la terminul defipt.

Acele concurente vor avè ântâetate, care vor posede perfect limba română şi maghiară.

Scaunul scolariu.

Haţeg, 14 Iulie 1780.

Bersan m. p., preşedinte. **Ivascu** m. p., notariu.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie și care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

[43] 2—12

Antonie Novotny
în Timișoara.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,
fabrică de mașini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

mașinilor de treerat cu braţe și cu vêrtej
pentru 1 până 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât și **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite și franco. [42] 8

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 82. Sibiiu, Marți 15 Iulie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Iulie.

Asupra afacerilor interne planeză tăcere adâncă. Toată presa din monarchie și străină se ocupă în linia dintâiu cu afacerile din peninsula balcanică.

Scirile de ieri și de astăḍi ḍice „Timpul“ dela 12 Iulie din străinătate ne semnalează o nouă fasă a situației orientale. Până acum era vorba în prima linie de cestiunea grecească și de respunsul probabil, pe care poarta ar avè de gând sĕ'l facă la nota colectivă a puterilor; astăḍi pare, că această cestiune cedează ântâiul rênd de importanță cestiunii muntenegrene. Silințele făcute în urmă de diplomație, pentru a ajunge la un acord comun european în privința mijloacelor de constringere față cu Poarta, au avut în vedere, după cât se vede mai mult regularea diferendului turco-albano-muntenegrean, decât esecutarea hotărîrilor conferenții dela Berlin. Puterile fac astăḍi deosebire între aceste douĕ afaceri, fiind de părere, că mai ântâiu Muntenegrul trebue satisfăcut, deoarece Europa este angagiată mai direct în afacerea lui decât în a Greciei. Grecia mai poate aștepta, mai ales că a făgăduit sĕ dea doveḍi de rebdare și de moderație.

Astfel o depeșe din Roma, pe care ne o dă aḍi „Agenția Havas“, ne spune, că în cercurile diplomatice italiane — și scim cât se interesează dênsele de cestiunea albano-muntenegreană — se consideră ca foarte apropiată o acțiune diplomatică concertată a Europei în favoarea Muntenegrenilor. Mai mult decât depeșa agenției noastre ne spune o corespondență din Viena a ḍiarului „le Temps“: puterile europene, e probabil, sûnt în punctul de a lua chiar mĕsuri practice pentru regularea cestiunei muntenegrene. Inițiativa a venit din partea Engliterei; această putere a propus, sĕ se învite Poarta a da numai decât principelui Nicolae teritoriele, ce i s'au concedat prin convenția iscălită sub auspiciile contelui Corti; în casul când Sultanul ar refusa sĕ pună frêu Albanezilor, sĕ fie amenințat cu autorisarea, ce s'ar da Muntenegrenilor de a lua ca compensare portul Dulcigno, acțiune care ar fi spriginiță de o demonstrație navală a Europei. Austria și Germania mai ântâiu și apoi Italia se învoiră cu această propunere. Rusia asemenea se grăbì sĕ adereze, ba încă ceru și o desbarcare de oștiri. Austria și Germania însĕ, la rêndul lor, se grăbiră a nu primì propunerea rusească, și nu admiseră mai mult decât o simplă demonstrație fără desbarcare. Francia declară, că dênsa se va pronunța definitiv numai atunci, când puterile se vor învoì cu totul asupra modului de procedere. Reserva Franciei, pe cât pare, se datoresce împregiurărei, că puterile, cum ḍiserăm mai sus, fac astăḍi deosebire între cestiunea greacă și cea muntenegreană, dându'i acesteia ântâietate, și astfel Francia a dat sĕ înțeleagă, că ar voì, înainte de a adera la propunerea ce se face, sĕ se asigure, că mĕsurile de constringere, asupra cărora se vor concerta puterile în favoarea Muntenegrului, vor fi de o potrivă întrebuințate și în favoarea Greciei.

Până acuma acordul dintre puteri asupra mĕsurilor de cari e vorba nu'i decât probabil, și probabil numai în casul, când el n'ar fi sĕ aibă în vedere deocamdată decât satisfacerea Muntenegrenilor. Ori cum însĕ sorții acestora par a fi mult mai favorabil pentru moment decât ai Grecilor. De la o vreme Poarta scim, că a întrat față cu cestiunea muntenegreană în nesce dispoziții foarte conciliante, așa că s'ar putè spera o regulare a diferentului turco-albano-muntenegrean pe cale pacînică și prietenește, fără sĕ mai fie nevoe de vreo intervenire. Poarta, ne spun depeșile de aḍi, a dat un al doilea ordin Albanezilor sĕ evacueze Tusi, obiectul litigiului în această afacere. După cât se vede, Poarta nu face de cât alege dintre doue rĕuri pe cel mai mic, încheie odată neînțelegerea cu Muntenegreni, spre a avè puterea de apĕrare întreagă pentru resistență față cu cestiunea cedării Epirului și Tesaliei.

„P. Ll.“ se teme de consecuențele demonstrațiunei cu flotele puterilor în mările turcesci. Foaiei numite nu i place, că Austro-Ungaria pentru ca sĕ susțină unitatea Europei, jertfesce interesele ei proprii. După ce desfăsură, că demonstrațiunea cu năile ferecate nu va avè efect mai mare decât nisce note colective, dacă demonstrațiunea nu se va transforma într'o intervențiune în toată forma, conclude, că nu pricepe politica cabinetului de esterne austro-ungueresc. Politica acestuia este enigmă. Doresce ca evenimentele se nu deslege cestiunile pendente într'un mod, care sĕ uimească pe locuitorii din monarchie mai mult de cât neprevĕḍuta acțiune a ministeriului nostru de esterne.

Despre demonstrațiunea cu flote care are se servească de presiune asupra Turciei, la resolverea cestiunilor muntenegrene și grecesci, spune „N. fr. Presse“: Se scrie că Francia a atêrnat participarea la demonstrațiune de împregiurarea, ca cestiunea grecească sĕ se deslege de odată cu cea muntenegreană. Negoțiările asupra amendamentului francez, ce avură loc în decursul septemânei, au avut un resultat principial. Demonstrațiunea cu flotele este lucru hotărît. Toate puterile, chiar și Anglia și Austro-Ungaria, cari s'au opus mai mult propunerei franceze, s'au obligat a lua aceleși mesuri față cu Poarta atât cu privire la cestiunea muntenegreană cât și la cea grecească. Într'aceea nu se mai așteaptă respunsul Porții la nota colectivă. Din contră puterile vor pâșì la fapte și, mai târḍiu, eventual la deslegarea cestiunei grecesci până a nu sosì respunsul. In momentul de față se lucră la redacțiunea ultimatului, care sĕ i se transpună Porții în privința Muntenegrului și prin care Poarta sĕ fie provocată a esecuta în termin de 3 sĕptĕmâni convențiunea dela 18 Aprilie, în casul contrariu se va stoarce cu puterea prin o demonstrațiune cu flote cedarea teritoriului. Mai remâne acum, ca puterile sĕ stabilească detaiurile procederei, ceea ce nu causează puține greutăți. Austro-Ungaria și Germania vor sĕ preciseze marginile demonstrațiunei, mai cu samă fiindcă Rusia vrea sĕ meargă departe și sĕ evite vre-o înțelegere. Nu 16, ci numai 12 vor fi năile, cu cari sĕ se facă demonstrațiunea. Anglia și Francia vor da câte 3; celelalte puteri câte 2 și câte una.

„Deutsche Ztg.“ spune, că Poarta a însărcinat pe Vali Izzet pașa sĕ provoace liga a evacua teritoriul Semului și sĕ'l predea Muntenegrului, pentru ca sĕ poată păstra Dulcigno pe sama ei. In același sens s'au esprimat consulii Engliterei și Franciei către comitetul central. In ședința din urmă liga s'a decis a respinge pretensiunea Porții. Liga nu dă de voie bună nici un petec de pămênt. Nici năile de resboiu ale puterilor nu vor modifica decisiunea aceasta. Succursurile de trupe ale ligei la Dulcigno și Tusi nu mai încetă.

O telegramă dela Salonic ne spune, că Poarta a sistat trimiterea de trupe din Macedonia spre Tesalia. Altă telegramă din Scutari anunță, că în 23 Iulie n. s'au ciocnit de nou Albanezii cu Muntenegrenii la Tusi. Resultatul ciocnirei este încă necunoscut.

Guvernul român deminte scirea respândită din partea Bulgarilor, că douĕ bande mari turcesci ar fi trecut din Dobrogea în Bulgaria pentru scopuri revoluționare.

Bismarck s'a întors dela Friedrichsruhe la Berlin.

„Vossische Zeitung“ dela 18 Iulie, după ce reamintesce imensa mișcare de entusiasm național ce deșteptase declararea de resboiu Franciei, sûnt acum ḍece ani, compară situațiunea actuală a Franciei și a Germaniei:

Nu voim sĕ aruncăm dispreț, ḍice numita gazetă, asupra a tot ce s'a făcut la noi. Imperiul german s'a fundat, națiunea este unită, fruntăriile sûnt asigurate, țeara este independentă, influența străină nu mai are nici o acțiune.

Aceste sûnt bunuri neprețuite, care le datorim impĕratului, generalilor și lui Bismarck. Dar nu putem nega, că Francia fără șef, sdrobită de desastre neauḍite și îndurând sarcine, pe cari învingĕtoriul le credea imposibile de suportat, a făcut lucruri tot așa de mari, dacă nu și mai mari.

Francezii 'și-au ridicat patria, 'și-au redat libertatea și bună starea materială; cu drept cuvênt dar au celebrat ḍilele aceste o sĕrbătoare națională, care consacră ridicarea lor. Noi, din contra, trebue sĕ mai luptăm încă pentru a asigura principiile libertății și în ceea ce privesce bună starea materială, am suferit căderi.

„Dem. Correspondenz“ din Berlin, după ce reamintesce, că revoluțiunea franceză a fost o bine-facere nu numai pentru Francia, dar chiar și pentru lumea întreagă, se esprime ast-fel:

Cu toate perderile enorme, ce a suferit Francia, astă-ḍi, din punctul de vedere financiar, e țara cea mai prosperă din Europa.

In doi ani impositele au scăḍut cu 200 milioane franci și camerile au mai votat la 15 Iulie, încă o scădere de imposite de 125 milioane.

Se poate ḍice că aceasta e un frumos dar de sĕrbătoare!

Francia 'și-a reconstituit asemenea și forțele militare. Regenerarea armatei franceze e aproape terminată cu toate aceste, sĕrbătoarea dela 14 Iulie n'a avut un caracter rĕsboinic.

Pentru ce Francezii ar dorì resboiul?

Sciu ei cât costă nu numai pe invinși dar și pe învingĕtori, și au vĕḍut prea bine că'și poate rĕsbuna cineva și făra rĕsboiu sau a se arunca din nou în aventuri nesigure.

Sĕrbătoarea națională a Francezilor merită asemenea simpatia celorlalte popoare și trebue sĕ le inspire respectațiuni grave. Se poate ḍice aceasta mai cu samă Germanilor.

După nouĕ ani de muncă continuă, Francezii sûnt învingĕtori în ceea ce privesce libertatea și bună-starea, ear noi sûntem invinși.

Francezii s'au ocupat mai mult de fondul lucrurilor, pe când noi neam mulțămit cu suprafața.

Francezii au lucrat dela președinte până la cel din urmă cetățean; noi am stat cu brațele încrucișate și am lăsat sĕ lucreze numai pe cei mari.

Resultatul firesce a fost deosebit, și pentru aceea serbătorea națională a Francezilor, trebue sĕ îndemne și pe celelalte popoare a face ca dênșii.

Cestiunea greco-turcă.

Sub acest titlu ḍiarul „le Courrier d'Orient“ primesce din Macedonia următoarele:

Referându-mĕ la Românii și la Albanezii dela Pind am calificat stabilirea regatului Greciei de eroare și de mistificațiune. Aceasta va înțelege-o Europa bine în ḍiua când, redați lor înșile, Albano-Românii nu vor mai fi confundați cu Grecii, și când, descurcând odiosul amalgam, ce s'a făcut cu faptele lor, istoria imparțială va restabilì adevĕrul.

Dar, materialicesce vorbind Grecii au făcut prea puțin pentru ceea ce numesc ei opera independenței lor.

Vorbind de Colocotroni, singurul om capabil și de acțiune, ce au avut, presupuind că e de origine elenă, un autor grec se esprimă astfel: „Configurațiunea acestui ținut (Peloponesul) era mai puțin făcută ca meteorele pindice pentru esistența acestor bande numeroase, cari făceau teroarea Turcilor.

„Ea a produs în adevĕr pe clefții sei.. Dar resbelul de munte nu era așa de sistematic: bandele nu erau așa numeroase, nici lipite, ca se ḍicem astfel, într'un mod permanent de regiunile răpoase ale fie-cărei provincii.

„Astfel clefții peloponesieni nu ajunseră, ori-care fu valoarea lor personală, la acea influență locală; nu puteau sĕ perpetueze autoritatea lor în aceeași parte; nu făceau o poporațiune deosebită (Spectatorul Orientului, Atena, 6 Octomvre 1855).

Este incompletă, dar tot este în aceste rênduri mărturisirea, că Grecii contribuiră puţin la o luptă, din care ei singuri traseră beneficii.

Dar e ceva mai mult. Pe lângă sacrificiele materiale de tot feliul cerute de ori ce luptă mare, se află şi partea morală. Străbateţi istoria acestui memorabil resbel şi spuneţi, ce vedeţi din partea greco-fanarioţilor? O conduită ecuivocă, ca sĕ nu ḑicem mai mult. Din contră, foarte rar veţi găsì ceva de desaprobat, milităresce vorbind, în faptele de arme îndeplinite de Albanezi şi de Români.

Căci, încât despre faimoasa eterie, ale cărei fire erau legate de piciorul tronului unui principe generos, Românii şi Albanezii se respectară mereu mult pentru ca sĕ între şi sĕ ia parte activă la lucrările ei revoluţionare.

Ca sĕ spunem adevĕrul întreg, emigraţii din Voscopolis, din Bitcuki şi din alte locuri fundară la Viena o societate literară, pe care au voit se o facă complice cu operile eteriei greco-fanariote. Pentru moment vom ḑice numai un lucru: cele douĕ societăţi n'aveau nimic de comun, şi că, pe cât societatea româno-albaneză era filantropică, pe atât eteria greco-fanariotă era revoluţionară, ca sĕ nu ḑicem mai mult.

„La Constantinopole, de esemplu, ḑice un autor cu filelenism esagerat, (Pouqueville) Francezii dau Sultanului consiliele cele mai înţelepte; dar ministrii sei, depravaţi şi corupţi prin aurul Grecilor, nu mai lăsau adevĕrul sĕ ajungă până la picioarele tronului seu.“

Vorbind de eteristii în serviţiul Rusiei, acelaşi autor adauge: „Legaţiunea Rusiei la Constantinopole era plină de raiale (greci) emancipate, şi mai totalitatea consulatelor ruse din imperiul otoman erau esploatate de Greci, şi anume de Vlasopulo din Itaca consul general al Rusiei în Morea.“

„Ospodarii fanarioţi, cetim în acelaşi autor, aveau la serviţiul lor, un corp de trupe recrutate în Pelopones. Ipsilante voì într'o ḑi sĕ'i facă sĕ depuie jurămênt şefului nenumit al eteriei. Peloponezianii consimţiră, numai epirotul Sava nu voì se o facă.“

„Ospodarul Alesandru Suţu, mai citim încă, avea o stare de 20 milioane piastri, fructul a doi ani de guvernare şi de asuprire; scopul seu, ca şi acela al predecesorului Caragia, era ca sĕ o şteargă cu ce furase dela Români, îndată ce sănĕtatea 'i ar fi permis ca sĕ o facă creştinesce.“

In fine vestitul Mavrocordat „fusese împiegat lângă ospodarul Caragia unchiul seu“; şi Caragia murì la 1 Februarie 1821, luând cu el, adaugă autorul numit, blestemul foarte meritat al administraţilor sei.

In depingerea ce o face de starea spiritelor în momentul când Greco-fanarioţii începură lupta, acelaşi autor observă „că Hidrioţii înşişi deveniţi o putere maritimă“ erau de părere, că nu trebuia sĕ se verse sângele şi sĕ se ruineze ţeara, ci „sĕ învingă pe Turci prin superioritatea luminelor şi a averei.“ În altă parte am spus, că Hidrioţii sûnt Albanezi.

Dând seamă de „Istoria insurecţiunei grecesci“ de Tricupi, un autor grec vorbesce astfel de Hidrioţi: S'a admirat curagiul, abilitatea, constanţa, abnegarea, ce desfăşurau în contra flotelor întrunite dela Constantinopole, Alecsandria şi Tunis; ei bine, Hidrioţii cei din urmă în Grecia ridicară stindardul libertăţei, şi făcură aceasta numai sub presiunea unei rescoale organisate la Hidra, de oamenii cei mai puţin considerabili din insulă, căpitanul Anton Oeconomos.

„Dar odată lupta angagiată pe cât Albanezii şi Românii arĕtară mult curagiu pe atât Elenii proprii ḑişi arĕtară puţin. „Cetele lor, cetim în darea de samă mai sus ḑisă, fură câteodată apucate de nesce panice neesplicabile: nu s'a vĕḑut într'o ḑi 6.000 Caritenioţi, Leontariţi şi Manioţi fugind fără sĕ dea o lovitură în faţa a 2.700 Turci eşiţi din Tripoliţa?“

Ni se vorbesce de asediul dela Missolonghi. Dar de cini fu el susţinut? De Albanezii lui Marcu Boţaris şi palicarii sei. Inceteze dar Grecii sĕ'şi mai atribuiască actele de curagiu şi generositate de cari Românii şi Albanezii deteră esemplu în tot cursul luptei, şi vom vedè ce le cade din dreapta împărţeală din cele ce s'au făcut.

In ḑisa dare de samă „este sigur adaoga autorul precitat, „că această“ insurecţiune n'a putut nici odată sĕ producă un şef capabil, care sĕ concentreze în mânile sale direcţiunea supremă a mijloacelor şi a destinelor ei, şi că cu totul din contră a presentat totdeauna o desbinare de putere, o răsipire, o neutralisare, un antagonism chiar, o desordine, pentru a spune totul printr'un singur cuvênt, care a pus'o adesea pe marginea prăpăstiei şi care făcu, că la fine sĕ vĕḑu mântuită numai prin intervenirea europeană“.

Voind a esplica ceva mai departe pentru ce revoluţiunea grecească „n'a dat nascere nici unuia din acei oameni estraordinari, cari domină şi încunună revoluţiunile“, autorul adaugă: „Acesti oameni nu resar de o dată pe câmpuri înţelenite şi acoperite de bălării; le mai trebue asemenea timp pentru a dobândì vigoarea şi esperienţa necesară la împlinirea înaltei lor misiuni“.

In privinţa câmpului înţelenit de bălarii, sĕ cruţăm pe autorul grec şi sĕ nu'l întrebăm, când oare Grecia a produs „vre unul din acei oameni estraordinari, cari domină şi încununează revoluţiunile“, fiindcă una ca aceasta ne ar aduce în discusiuni în cari de sigur nu am fi de aceeaşi părere cu d-lui

In ceea ce privesce „dobândirea vigoarei şi esperienţei necesare la împlinirea înaltei lor misiuni“ nu am putè sĕ'l întrebăm la ce'şi întrebuinţaseră timpul lor, dragomanii Fanarului şi gospodarii fanarioţi ai României şi ai Moldovei pe care'i găsim în capul insurecţiunii grecesci. Cât despre fostul ministru Capo d'Istria şi doctorul Coletti, negreşit ei nu puteau sĕ comande Grecilor, nefiind ei Greci.

Sĕ revenim la eterie sau sinomatie (conjuraţiune) şi la societatea literară. După spusa d-lui Tricupi, prima se constituise în Rusia, şi de'l vom crede, „Rusia era în curent a tot ce se făcea; cunoscea constituţiunea eteriei, demersurile, mijloacele, speranţele, prefăcênduse însĕ a nu fi informată de nimic. Capo d'Istria neprimind direcţiunea, o deteră lui Alecsandru Ipsilante. Ceilalţi membrii erau comercianţi stabiliţi la Odesa sau la Moscova, sau Greci în serviciul guvernului“. Din toate aceste amĕnunte — şi venind dintr'o bună sorginte trebuie sĕ fie esacte, — noi însemnăm trei lucruri; ea se compunea de Greci şi fusese fundată de Greci în Rusia.

Din contră, societatea literară avea scaonul ei în Viena, sub ochii chiar ai guvernului; scopul seu era, nu de a conspira în contra guvernului turcesc, ci de a respândì luminile prin Pindu şi prin Albania de sus: în fine ea se compunea de Români şi de Albanezi căci se observăm odată pentru totdeauna, coloniile falsu calificate de grecesci şi care se găsesc la Belgrad, la Pesta, la Viena, la Triest se compun de comercianţi originari nu din Grecia — Grecii se duc la Londra, la Marsilia — ci din Pind şi din Albania; cu alte cuvinte sûnt de origine albeneză şi mai în general română.

Şi membrii societăţii literare, Sina, Dumba.. remseră în afară din revoluţiunea greco-fanariotă; şi dacă Românii locuind meteorele Tesaliei şi Epirului se află amestecaţi, aceasta provine, căci după ce au luptat pentru restul privilegielor lor în contra lui Ali paşa trebuiră, pentru aceeaşi causă, sĕ lupte în contra paşalelor trămise de guvernul sublimei Porţi induse în eroare.

Corespondenţă din Constantinopole.

Reproducem următoarea corespondenţă ce „Vocea Covurluiului“ ḑice că a primit-o din Constantinopole:

„Constantinopole, 16 Iulie 1880.

„Complicitatea Porţei şi chiar a Sultanului, cu faimoasa ligă albaneză n'a fost nici odată obiectul unei îndoeli pentru oamenii luminaţi, însĕ astăḑi bate la ochii celor mai necredincioşi şi guvernul turcesc numai încearcă a disimula. El era negreşit, oficialmente representat în marea reuniune albaneză, care s'a ţinut în geamia numită „Veni Djami“. Albanezii, cari locuesc în capitală, se reunise acolo pentru a respunde la un apel, care le a fost adresat de către capii ligei albaneze. Adunarea care numera aproape o mie de persoane, era presidiată de prefectul poliţiei Hafiz-paşa. După el, persoana cea mai distinsă la întrunire era Veisset-Bey, fratele noului ministru al afacerilor străine Abedin-paşa. Presenţa sa era o încuragiare publică dată de guvern la întreprinderea patriotică a Albanezilor.

„Mai multe discursuri înfocate s'au pronunţat, şi cea mai mare parte a asistenţilor a jurat de a pleca, pentru un timp nemărginit, spre a merge sĕ apere contra Grecilor pămêntul patriei albaneze. Arnăuţii din Stambul nu sûnt aristrocraţi şi meseriile, cari le esercitează nu sûnt de primul rang. Cea mai mare parte dintr'ênşii sûnt: căsapi, vênḑĕtori de remăşiţe de maţe de viţel, de porc, de oaie etc. Totdeauna armaţi de cuţite redutabile, resbunători, selbateci şi mincinoşi. Sûnt furioşi, dar despreţuiţi de toată populaţiunea crestină şi în particular de Greci. Acesti oameni se vor bate grozav în luptele, care nu par a fi departe între Greci şi Albanezi. Guvernul turcesc face tot posibilul, ca aceste lupte sĕ fie necostabile. Albanezii, cari se inrolează aici în public pentru a merge sĕ combată pe Greci primesc fie care o liră turcească şi toate înlesnirile cerute pentru a merge în Albania fără spese.

„Cu Muntenegrenii sĕ va face tot posibilul pentru a se înţelege şi crede, că vor isbutì la acest scop. Eri chiar, capii de misiune au primit de la Abeddin-Paşa respunsul Porţei la nota identică, prin care propuneau cesiunea Dulcignului şi a teritoriului seu Muntenegrenilor.

„Sultanul a manifestat, chiar de la început, o tristeţă invincibilă pentru această propositiune, care i-ar scoate cea mai comodă şi cea mai înfloritoare soarte a Albaniei. I sa dat sĕ înţeleagă asemenea, că Dulcigno este chieia pentru Scutari, plecând de la Albania de sus. Pentru aceasta chiar, rĕspunsul lui Abeddin-paşa conţine un refus formal în ceeace privesce noua propositiune. Insĕ Poarta se declară, a fi gata la esecutarea convenţiunii de la 12 Aprilie, dacă i se dă timpul necesar a liniştì spiritele.

„Trei comisari au fost aleşi pentru a îndeplini această misiune de linişcire şi de conciliare; şi călĕtoria lor e ficsată deja. Acesti comisari sûnt: ulemahul Abdul-Latif efendi din Janina, Mustafa-Paşa, mare proprietar din Volona, şi un al treilea personagiu, al cărui nume nu'l cunosc. Mai ântâi a fost Rizabey, fost prefect la Stambul, fiul unui paşă arnaut foarte cunoscut in Scutari. El a refusat, aducêndu-şi aminte de soartea lui Mehemed-Aliucis de către Albanezii dela Diskova. S'a spus, că sĕ se înlocuească prin Albanezul catolic Vassa-effendi, care îndată s'a şi făcut sĕ vină dela Adrianopole, unde este subguvernator. Vassa-effendi a refusat la rêndul seu această misiune, care'l scârbesce îndoit, el Albanez catolic şi sĕ se cedeze Montenegrului mai multe districte locuite în totul de Albanezi catolici.

În ori-ce cas este posibil, ca Albanezii sĕ se lase persuadaţi şi sĕ nu se decidă a face resbel, sĕ lase Montenegrul liniscit, ca astfel sĕ poată întoarce toate puterile lor în contra inamicului care'l persecută la sud în contra Elenilor.

„Rolul Italiei, în această afacere a Albanezilor, are mai multe părţi misterioase. S'a remarcat mult întrevederile frecuente ale contelui Corti cu Abedin-paşa, şi se ḑice, că fratele ministrului Otoman, Veisset Bey, trebuie sĕ se pună în capul unei deputaţiuni albaneze, care ar merge sĕ îndeplinească o misiune confidenţială pe lângă regele Italiei. Veisset Bey, a doua ḑi de demonstraţia patriotică a Albanezilor din Stambul, a plecat la Scutari, şi de acolo la Roma se ḑice, că ar merge. În această capitală, Turcia e representată prin Turkhou-Bey, care este un Albanez.

„Ḑilele aceste Poarta a primit dela comitele Hatzfeld, ambasadorul Germaniei, nisce comunicaţiuni verbale, însĕ detailate asupra decisiunilor conferenţei dela Berlin. Cu toate espunerile ḑiarelor turcesci, este evident, că acesti din urmă vor avè un caracter imperativ şi că Poarta va fi somată a se conforma. Vakit prevede douĕ eventualităţi în casul probabil, în care Turcia ar refusa sĕ procedeze de bunăvoe la mutilaţiunea care i se cere. Atunci, sau capii de misiune ar părăşì capitala, lăsând numai nisce însărcinaţi de afaceri sau că flotele combinate ale puterilor europene ar venì în apele turcesci şi ar manţinè acţiunea militantă a Greciei luând în posesiune teritoriele, ce 'i-a fost adjudecate. Aceasta din urmă eventualitate este mai probabilă, şi aceasta se va vedè în curênd.

„D. Tissot n'a fost încă admis a presenta scrisorile sale de acreditare ca ambasador. Dar a fost primit în audienţă privată de către Sultan, care l'a întreţinut mai mult cu cestiunea elină. El era acompaniat de primul nostru drogoman de ambasadă, D. Perichot (de Longeville) care este în ajunul de a devenì comite, primind dela Papa titlul de comite roman. Sûnt ḑece ḑile, preşedintele şi secretariul ḑiarului „Syllogos“ dela Pera, s'a dus pentru a remite d-lui Tissot diploma de membru onorific al acelei societăţi.“

Varietăţi.

* (Provocare). Apropiindu-se ḑiua de 7 August în care Asociaşiunea Transilvană îşi va ţinè şedinţele, comitetului central de primire roagă pre toţi domnii aceia, cărora li s'a încredinţat colectarea banilor pentru acoperirea speselor de primire, se binevoiască a trimite colectele pre finea lunei acesteia la comitetul sus numit, cu atât mai mult, cu cât comitetul are lipsă de a se orienta faţă cu primirea şi spesele recerute.

Turda, 22 Iulie 1880 n.

Pentru comitetul central,
Anania Moldovan m. p.,
vice preşedinte.

* (Postal). Postul vacant de magistru postal din Aita-mare (Nagy-Ajta) în comitatul Treiscaunelor (Háromszék) este de ocupat prelângă depunerea unei cauţiuni de 100 fl. v. a. Cu acest post

sûnt împreunate următoarele emolumente anuale: un salariu de 140 fl. v. a., apoi pauşale pentru cancelarie 40 fl. şi pentru espediţii 504 fl. v. a. Suplicile au sĕ se substearnă în termin de 3 sĕptĕmâni direcţiunei financiare din Sibiiu.

* (Financiar). Foile din Berlin anunţă, că ministrii de finanţe germani vor ţinè în anul acesta adunarea lor în Coburg, ca în anul 1878 în Heidelberg.

* (Manevrele în Galiţia) despre cari am amintit deja în unii din numerii „Tel. rom.“ se vor ţinè în stil mare în presenţa Maiestaţii Sale, împĕratului, şi a unei suite mari militară, între a cărei membri vor fi şi representanţii Germaniei, Franciei şi Rusiei. Spre acest scop s'au început deacum toate pregătirile din partea Comandantului militar din Galiţia. În 3 August un amploiat dela curtea din Viena pleacă la Lemberg spre a face cuartire pentru oaspeţii împĕratului. În 29 Angust archiducele Albrecht sosesce în Medjca lângă Przemjsl, de unde va merge spre întimpinarea împĕratului până la graniţa galiţiano-silesiană. Întimpinarea va avè un caracter curat oficios.

* (Mulţămită publică). Comuna noastră bisericeasca 'şi ţine de sacră datorinţă, a aduce publice cea mai vie mulţămită economului Dumitru Neagu din filia Bastelek, care a binevoit a dona pe sama sfintei noastre biserici din Dobêrlĕu, douĕ sfite de purtare, un epitrafir şi douĕ pânzături, cari toate computânduse la olaltă sûnt în preţ de 25 floreni v. a. scrie douĕḑeci şi cinci floreni. Fie ca fapta aceasta filantropică sĕ'şi afle mai mulţi imitători.

Dobêrlĕu în 9 Iulie 1880.

I. Oltean,
paroch. gr. or.

* (Fapte negre din inimă neagră). Estragem dintr'o corespondenţă privată următoarele: În 2 ale lunei curgĕtoare spre 3 noaptea sirmanul nostru învĕţător din opidul Agnita Ioane Corfar avu earăşi din reutatea şi invidia unor indiviḑi, cărora cu drept cuvênt li s'ar putè da epitetul de selbateci, de a suferì una dintre cele mai mari daune, care pentru un econom, învĕţător şi tată a unei familii numeroase e cu atât mai simţitoare, cu cât acest brav şi eminent învĕţător a servit acum preste 20 ani şi din 1873 încoace a condus atât scoala cât şi poporul de acolo, ca un părinte bun şi înţelept, ceea ce n'a fost lucru uşor faţă cu nesce oameni moralminte atât de decăḑuţi ear' materialminte dependenţi de populaţiunea conlocuitoare de acolo.

El, adecă sus numitul învĕţător, a fost acela, care în întreg intervalul de timp, de când această parochie a devenit veduvă, în conţelegere cu administratorul protopopesc a apĕrat şi a liniscit spiritele poporenilor în contra acelora, cari se încercau pre toate călile a propaga proselitismul şi acì.

El a fost acela, carele chiar şi bine de curênd la tulburarea, ce se escase în poporul de acolo prin influenţa unor nechiemaţi, cari vênându-şi interesele lor, se nisuiau prin toate mijloacele a înnegrì atât pre administratorul protopopesc, cât şi Consistoriul nostru archidiecesan, vrênd a se face numai pre ei plăcuţi şi iubiţi înaintea acelui popor nepriceput, a isbutit, însĕ cu mare daună, a'l liniscì şi pacifica, cu mare daună, căci inimicii păcii şi atunci, ca şi acum nu încetară a revolta şi sumuţia poporul contra lui, la cea ce apoi s'a şi omorît noaptea în grajd o vacă foarte frumoasă.

Astfel şi acum tot acei nechiemaţi şi inimici ai păcei şi liniscei în continuu sumuţiau poporul atât asupra învĕţătoriului, cât şi asupra administratorului protopopesc, cărui din urmă 'şi-au şi ameninţat nesce beţivi din acel popor chiar cu bătae şi omor, precând celui dintâiu, învĕţătoriului, 'şi-au şi tăiat în noaptea sus amintită tot cucuruzul de pre un pămênt de vre-o 6 ferdele sĕmĕnătură.*)

Unde sûnt însĕ neplăcerile şi imputările, cari sirmanul învĕţător are sĕ le înghită în fie care ḑi, oară şi minut?

Toate aceste el le-a suferit şi le sufere convins fiindcă, nici celor fără de lege resplata nu le va lipsì.

Se nasce întrebarea de unde atâta revoaltă şi tulburare în acel popor? Se scie de unde pentrucă s'a vĕḑut în dese rênduri, s'a vĕḑut chiar şi bine decurênd, şi se va mai vedè căci până când spiritul jesuitic a unor atari persoane nu va fi mulţămit din destul, până când aceia nu'şi vor ajunge scopul, până atunci ei nici nu vor înceta de a întrebuinţa toate mijloacele fie acele bune rele, oneste, neoneste, lor tot-una le este numai şi numai, ca ambiţiunea lor sĕ fie satisfăcută.

'Mi era şi'mi este neplăcut a scrie despre astfel de fapte şi întâmplări, togmai în aceeaşi mesură, precum arde în tine pofta de resbunare şi de a face rele deaproapelui şi fratelui seu; acuma însĕ mĕ vĕd silit a te da judecăţii publice spre a'ţi auḑì sentinţa ori cărui om just şi nepărtinitor, nu voiesc însĕ ca numele teu se înnegrească coloanele acestui preţuit ḑiar căci te cunosci tu bine, şi te cunosc mulţi deja până acuma, te cunosc toţi cărora li s'a dat ocasiune a te urmărì din depărtare cu ochii.

Voiesc numai sĕ veḑi, că lumea te scie, voiesc numai se veḑi, că lumea nu se lasă a se seduce prin linguşirile tale, voiesc numai îndreptarea ta proprie şi nimic alt ceva.

Sapienti sat. *Brutus.*

* (Corespondenţele noue) despre cari am amintit în numerul trecut, reservândune dreptul a revenì asupra lor, sûnt de doue feliuri. Unele, cari comunică numai între Austro-Ungaria şi Germania şi apoi altele, cari stau în comunicaţie postală atât cu acele ţĕri, cari au întrat în societatea postală din lume, cât şi cu postele c. r. austro-ung. din Levante.

Cele dintâiu, cari poartă un timbru de 2 cruceri, întră în viaţă cu 1 August n. şi sûnt înzestrate cu o carte de respuns, carea încă poartă timbru de 2 cr. Corespondenţele de al 2-lea feliu, asemenea înzestrate cu cărţi de respuns, intră în viaţă cu 1 Octomvrie n. şi se cumperă cu 5 respect. 10 cruceri. Cărţile de respuns dela ambele feliuri de corespondeţe, pe cari adresantul nu scrie nimic, se trimit îndĕrĕpt numai în acele ţeri, de unde vin.

* (Ruptură de nori). Din Făgăraş se scrie, că în 16 Iulie n. s'a descărc'at în munţii dela Deşan o vreme tare cu rupturi de nori, care atât în munţi cât şi în vale a căşunat pagube oribile, inundând în Deşan şi în Recea toate grădinile, luncile şi locurile, cari fiind pline de noroiu, năsip şi petri din munte, sûnt stricate pe ani în tregi. Asemenea s'au prăpădit mai mulţi pĕcurari dinpreună cu turme de oi, cari pe timpul furtunos s'au aflat în munţi.

* (Anticuităţi romane) s'au aflat în Bosnia de archeologul Dr. Moritz Hörner. Între aceste se află foarte multe inscripţiuni romane ce s'au găsit în ţinuturile dela Plevlje, Travnik, Livno şi Glamoc. În giurul Plevljei însĕ s'au găsit cele mai multe anticuităţi, unde acum abia s'au aflat şi ruinele estinse ale municipiului roman „Stanecli“ prin inscripţiunea „*populus Staneclorum*“. Mai departe s'a găsit un monument cu numele împĕratului *Diadumenianus*, de unde se vede, că acest monument fu ridicat în Bosnia pe la anul 217 după Chr. În Travnik s'au găsit mai multe sculpturi şi epigrame interesante de pe timpul mai nou al Romanilor.

* (Cutremur de pămênt în Manila). Din Madrit se scrie, că în Manila din 13 până în 20 Iulie n. s'au întêmplat mai multe sguduiri de pămênt. Cele mai înfricoşate însĕ au fost în 13 şi 20 Iulie, în urma cărora au perit mulţi oameni, s'au demolat foarte multe case, între cari şi catedrala şi casarmă. Se ḑice, că pămêntul în mai multe locuri s'a despicat şi din crepăturile lui se urca apă ferbinte, căreia'i urma o ploaie de cenuşă. Mai toate vulcanele de pe insula Luzon se află în activitate mare, încât bieţii oameni de frică au eşit toţi din casele lor şi trăesc afară pe câmp.

* (Divorţiuri în Francia). În anul trecut s'au intentat la judecătoriile franceze 3277 procese divorţiale. În 2802 de casuri au cerut femeile separaţiunea de pat. Între aceste au fost 16 femei, cari au trăit cu bărbaţii lor mai puţin de un, 718 însĕ, cari au vieţuit cu bărbaţii 4—5 ani, 92 femei 30—40 ani, 28 femei 40—50 şi o femeie, carea trăise cu consortele seu peste 50 ani.

* (Curiosum). Tribunalul din Szegsza currentează pre un anume George Curuţ care a pribegit din satul Ozora încă în anul domnului 1795, va se ḑică de 85 de ani.

* (Colera), despre care făcură mai multe foi un sgomot mare că s'ar fi ivit în Hatzfeld şi Güns s'a documentat de o scornitură.

* (Timpul). De o sĕptămână încoace s'a pornit timp frumos şi cald. Numai de nu l'am deochia.

* (Neapoli) se afla în ḑilele trecute în o mare stare de fericire. Atâţa bani n'au întrat mult timp între oamenii deacolo; ear pe stat îl costă această istorie cinci milioane franci. Sĕ scie, că în Italia esistă ca şi în Austria o mică loterie de 90 numere, din cari se trag câte 5 în fie-care sâmbătă seara aproape în toate oraşele mari ale Italiei. Fie-care este liber în cursul sĕptĕmânei de a'şi încerca norocul, punênd unul, doi, trei, patru sau cinci numere.

Lumea joacă cu atâta pasiune, încât la fie-care întêmplare însemnată se consultă diferite cărţi de visuri şi altele asemenea; cari toate prevĕd pentru fie-care întêmplare de ori ce natură, câte un numĕr. Deunăḑi furia de joc şi superstiţia poporului din Neapole, a causat moartea unui sĕrac călugăr, precum şi câştigul aproape al tuturor jucătorilor la aceea loterie.

Patru oameni vĕḑênd pe un călugĕr că a pus câteva numere la lot, au creḑut că este inspirat, şi că scie deja numerile cari au sĕ iasă! Aceşti oameni înhaţă pe bietul călugăr, şi cere ca sĕ le spună acele numere. Călugărul se jură că nu e inspirat de nimic, dar toate fură în zadar, căci acei patru fanatici 'l-au bătut până când a fost dus la spital, unde a şi murit. Murind el murmură; „*13 şi 65*“. Ḑiarele indignate raportează această istorie, arĕtând şi acele cifre. Neapolitanii, caută în cărţile lor de joc şi găsesc că călugărul este representat prin numĕrul 37. Toată lumea se grăbesce a pune la lot numerile 13, 65 şi 37; şi fapt foarte străin, Sâmbătă la 28 Iunie, eşiră numerile de mai sus; încât statul a fost dator sĕ plătească câştiguri în valoare de 5 milioane franci. Din nenorocire, ca totdeauna după asemenea întêmplări, lumea aleargă la biurourile de loterie pentru a mai juca, aşa încât o bună parte a milioanelor perdute a reîntrat iarăşi în casa Statului.

Procesul omorîtorilor este pendinte şi se va judeca în curênd de către curtea cu juraţi. „R.“

* (Un ucenic norocos). Primul câştig al împrumutului rusesc de la 1864 în valoare de 200,000 ruble, 'l-a câştigat ḑilele trecute un ucenic dintr'o casă de bancă din Berlin. In această privinţă cetim într'un ḑiar berlinez următoarele:

O scenă foarte interesantă s'a petrecut eri în cantorul cunoscutului banchier H. şi compania. Unul din şefii casei chemă în camera sa particolară pe ucenicul „Richter“ în vêrstă de 16 ani, fiul unui mic funţionar din Potsdam adresând-i aceste cuvinte:

„De unde ai losul rusesc dela anul 1864, care se află la mine în păstrare?“

— Dela naşul meu.

Apoi a început următorul dialog:

Şeful: Losul a făcut un mic câştig.

Ucenicul: A! ce bucurie va avè tatăl meu!

Şeful: Tatăl tĕu se va bucura foarte mult ca şi tine, căci câştigul este destul de însemnat.

Ucenicul: O Doamne! cât am căştigat?

Şeful: Foarte mult.

Ucenicul: Poate mai multe mii de ruble?

Şeful: Mai sus băete:

Ucenicul: Cât?! esclamă băiatul, începênd a'i curge şiroaie de lacrămi de bucurie?

În fine şeful lui 'i face cunoscut că primul câstig de 200,000 ruble este al lui. Băiatul numai scie ce se facă de bucurie. şi plângea şi mai mult, storcênd lacrămi de bucurie şi şeful sĕu.

Întreg oraş Potsdam se află emoţionat.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia Română.

Proces-verbal Nr. 4.

Şedinţa solemnă din 22 Martie 1880.

Membrii presenţi:

D-nii Alecsandri Vasilie, Caragiani Ioan, Hasdĕu B. P., Laurian A. Treb, Maiorescu Titu, Chintescu Nicolae, Sion G., Babeş V., Baritiu G., Hodoş I., Ionescu N., Maniu V., Melchisedec P. S. S. Episcop, Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu E., Brandza D., Felix I., Ghica I., Stefanescu Gr., Teclu Nicolae, Vasici P.

Sub preşedinţa d-lui Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară p. m.

Cetindu-se şi aprobându-se procesul verbal al şedinţei trecute, se procede la următoarele comunicţiuni:

D. Baritiu oferă un esemplar din „Annalele asociaţiunei Transilvane“, 1-a făscioară. Se primesce cu gratitudine.

Priimindu-se dela D. Cotovu din Hârşova, manuscriptul cu continuarea traducţiunei din Titu-Liviu se transmite la comisiunea ad-hoc.

D. Poni, anunţă despre imposibilitatea sa de a putè lua parte la lucrările acestei sesiuni.

D. Spasici, secretarul legaţiunei serbe dela Constantinopole, trimite în dar Academiei 22 opuscule în limba serbă, cari se primesc cu recunoscinţă.

După aceste comunicaţiuni, anunţându-se că Vinerea viitoare va avè loc lectura discursului de recepţiune al dnului Ioan Ghica şi rĕspunsul din partea dnului B. P. Hasdeu, se ridică de către d. Laurian o discusiune, la care iau parte dnii Babeş, N. Ionescu, Sion, Stefănescu, Hodoş, Alecsandri şi Hasdeu şi în urma căruia se lămuresce în sensul regulamentului, că toate discursurile de recepţiune şi respunsurile vor avè a trece într'un mod prealabil printr'o comisiune ad-hoc, chiemată a se pronunţa numai asupra punctului de convenţie, ear la cas de neînţelegere între autori şi comisiune, raportându-se, se va decide în ultima instanţă de cătră Academie.

---

*) Spre eruarea făcĕtorilor de rele păgubitul sĕ ceară intervenţia judecătorească prin o urgentă arĕtare criminală şi spre ajungerea acestui şi oamenii binevoitori pentru ce nu s'ar întru ajutoriu? „Red.“

Procedându-se la alegerea unei asemeni comisiuni se alege P. S. S. episcopul Melchisedec, D. Bacaloglu şi D. Alecsandri.

Constatându-se că d-nii Sturdza, Fĕtu şi Creţulescu, nu pot lua parte la lucrările comisiunei de 9, care va avè a se pronunţa asupra premielor anuale ale Academici, se aleg în locul lor P. S. S. episcopul Melchisedec, Bacaloglu şi d. Aurelian.

Şedinţa se ridică la 3 oare şi jumĕtate p. m.

Preşedinte Ioan Ghica.

p. secretar-general, B. P. Hasdeu.

Proces-verbal Nr. 5.

Şedinţa generală din 24 Martie 1880.

Membri presenţi:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T., Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Hodoş I., Ionescu N., Maniu V., Melchisedec P. S S. Episcop, Urechiă V. A., Aurelian P. S. Bacaloglu E., Brandza E., Felics I., Stefanescu Gr., Teclu N. Vasici P.

Sub preşedinţa dlui Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară.

După cetirea şi aprobarea procesului verbal al şedinţei trecute, se procede la următoarele comunicaţiuni.

Se primesce dela d. Odobescu din Paris, din partea Academiei de inscripţiuni, schimb pentru publicaţiunile Academiei Române: 15 vol. de *Comptes rendus*, 7 vol. de *Mèmoires de l' Academie* 11 vol. de *Mèmoires prèseutès par divers savants* şi 10 vol. *Histor ens des croisades* Primindu-se cu plăcere, se transmite la Bibliotecă.

D. Dr Felix presentând respunsul sĕu la discursul de recepţiune al d-lui Dr. Vasici, se trămite la comisiunea *ad-hoc.*

D. Dr. Hodosiu, cere printr'o adresă partea de esemplare ce i se cuvine, după regulamentul fostei societăţi Academice din traducerile esecutate de d-sa după operile Cantemiriane *Descriptio Moldoviae* şi *istoria imperiului Otoman.* Cererea se recomândă de urgentă comisiunei financiare.

În urma acestor comunicaţiuni, avênd a se procede la alegerea unei comisiuni pentru revisuirea ortografiei românè, se nasce o discuţiune prealabilă dacă trebuie sĕ se aleagă din corpul total al acadamiei sau numai din secţiunea literară. Se admite prima opiniune şi se aleg cu maioritate d nii Baritiu, Hasdĕu, Alecsandri, Quintescu şi Maiorescu.

Şedinţa se ridică la 3 şi jumĕtate oare p. m., trecêndu-se în secţiuni.

p. Preşedinte, G. Sion,

p. Secretar general, B. P. Haşdĕu.

Proces-verbal Nr. 6.

Şedinţa generală din 26 Martie 1880.

Membrii presenţi:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T., Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Hodoş l., Maniu V., Melchisedec P. S. S. Episcop, Papadopolo-Calimach A., Aurelian P. S, Bacaloglu Em., Brandza D., Felix I., Teclu N., Ghica I., Vasici P.

Sub-preşedenţa d-lui Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară.

Se cetesce şi se aprobă procesul-verbal al şedintei precedente.

Se comunică o telegramă din partea d-lui A. Odobescu, de la 25 curent, prin care anunţă, că nu va putè pleca din Paris înainte de 8 ḑile.

D. Alecsandri depune în dar 2 esemplare din drama sa Despot-Vodă şi un esemplar din opera rĕposatului D. Rallet: *Suveniri şi impresii de călĕtorie în România, Bulgaria etc.*

Cu această ocasiune, D. Alecsandri, atrage atenţiunea Academiei asupra inportanţei operii lui Rallet, care se recomândă secţiuni istorice *ad referendum..*

D. Maniu, declar,ă că peste câteva ḑile va avè gata raportul sĕu de secretar al secţiunei istorice.

D. Baritiu în numele comisiunei respective, cere 8 ḑile pentru a se studia şi a se refera asupra resultatelor misiunei d-lui Densiusian.

La 2 p. m., se trece în secţiuni.

Preşedinte, Ioan Ghica.

p. secretar general, B. P. Hasdeu.

Proces-verbal Nr. 7.

Şedinţa din sesiunea generală a anului 1880, ţinută în ḑiua de 27 Martie 1880.

Membri presenţi:

D-nii Alecsandri V., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb, Ghintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Hodosiu I., Maniu V., Melhisedec P. S. S. episcop, Papadopolu-Calimach A., Urechiă V. A., Aurelian P. S. Bacaloglu E., Brandză D., Felix I., Ghica I., Ştefănescu Gr., Teclu N., Vasici P.

Sub preşedinţa d-lui Ioan Chica

Şedinţa se deschide la 1 oară.

După cetirea şi aprobarea procesului-verbal al şedinţei trecute, anunţându-se, că a doua ḑi urmeaḑă a se face înmormântarea ilustrului ostaş român general G. Magheru, Academia ia în unanimitate decisiunea, ca membrii ei sĕ însoţească în corpore cortegiul funebru al marelui reposat şi trece în secţiuni la oarele 2 p. m.

Preşedinte, Ioan Ghica.

p. Secretar general, B. P. Hasdeu.

Bursa de Viena şi Pesta

din 24 Iulie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	108 45	108.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	84.—	84.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.50	100.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.60	87.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.—	125.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.—	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.—	94.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.50	93.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.60	93.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	94.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.65	72.75
Datorie de stat în argint	73.65	72 50
Renta de aur austriacă	87.60	87.75
Sorţi de stat dela 1860	131.80	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	829.—	833.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	278.70	279.30
Acţiuni de credit austr.	262.75	264.—
Sorţi unguresci cu premii	113.—	113.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.52
Napoleon	9.36	9.33½
100 marce nemţesci	57.80	57.75
London (pe poliţa de trei luni)	117.80	117.65

Economic.

Sibiiu 23 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.50—8.50; grâu sĕcăreţ fl. 6—7.; sĕcară fl 4.50—5; Orz fl. 4.40--4.80; Ovĕs fl. 3.70—4.10 Cucuruz fl. 4.20—4.60; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.40--1.60; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Producţiunea agricolă în America cu privire la concurenţa ce face agriculturei europene). Cu voie fără de voie Europa agricolă trebue sĕ se deprindă cu concurenţa, ce 'i fac agricultorii americani, importând cereale şi vite. Că această concurenţă este păgubitoare nimeni nu se mai poate îndoì şi întru cât ne privesce am tratat cestiunea în nenumerate rênduri în această Cronică. N'am înţeles însĕ nici o dată, că din causa acestei concurenţe agricultura câmpeană are sĕ fie ruinată; aceasta s'ar putè întêmpla numai în ipotesa neadmisibilă, când atât guvernul cât şi agricultorii ar privì cu nepăsare progresul, ce fac pe fie-care ḑi Americanii. Din nenorocire nu este aşa. De câţi-va ani în Europa luminată guvernele nu cruţă nici un sacrificiu pentru a înzestra producţiunea agricolă cu toate mijloacele, cari ei vor permite sĕ lupte cu succes contra năvălirei productelor americane. Aşeḑăminte de credit fonciar şi agricol; căi de comunicaţiune pe uscat şi pe apă; stabilimente de învĕţământ profesional; concursuri şi espediţiuni neîntrerupte; administraţiune cu durere de inimă de ale ţĕrei; într'un cuvênt nu s'a lăsat la o parte nici o instituţiune, nici o mĕsură, carea direct sau indirect ar putè contribuì la desvoltarea agriculturei. Deci sûnt Staturi, unde luptele sterpe şi nepriceperea pun stavilă progresului; unde guvernaţii şi guvernanţii cred, că viaţa unui Stat se mărginesce în a se certa cât ţine anul fără vre un folos practic pentru desvoltatarea isvoarelor de înavuţie, aceasta le privesce şi nu vor avé sĕ se plângă de cât de si-ne-le. Lumea merge înainte; nu poate şi nu are timp şi interes sĕ se ocupe de aceia, cari singuri 'şi voiesc rĕul. Vorba Românului cum îţi vei aşterne aşa vei dormì, este tot atât de adevĕrată pentru stat ca şi pentru individ.

Acum de curênd un agronom distins, D. Ronna, inspirat de dorinţa de a face cunoscut Franciei mijloacele de producţiune ale Americei, pentru ca astfel sĕ se poată pregătì mai bine pentru luptă, a publicat o lucrare însemnată asupra producţiunei grânelor în Staturile-Unite. Reservnâdu-ne a înfăţişa o dare de seamă mai completă asupra acestor lucrări, cari ne interesează ca esportatori de grâne, vom pune sub ochii cetitorului câte-va cifre, cari i vor permite sĕ judece după starea agriculturei americane. Eacă mai ântâiu cifre privitoare la întindere şi la populaţiune.

	Întinderea în chilometre pătrate	Loturi	Populaţiunea pe chilometru pătrat
Europa	9,904,940	302,272,700	30.6
Statele-Unite	9,333,880	38,925,700	4.2

Este invederat, că la suprafaţă mai egală, populaţiunea Europei întrece cu mult pe a Statelor-Unite, de oare-ce în Europa se află 30 locuitori pe chilometru pătrat, ear în Statele-Unite numai 4. Nu poate însĕ sĕ ne scape din vedere, că pe la începutul veacului se aflau deabia 5 milioane locuitori în Statele-Unite, şi că în nici o parte a lumei populaţiunea nu se înmulţesce ca în această ţeară.

Producţiunea agricolă a mers desvoltându-se cum nu se află esemplu în lume. Şi ca sĕ vorbim numai despre grâu, eată starea producţiunei dela 1870 pănă la 1878:

Anii	Producţiunea	Suprafaţa semĕnată	Producţiunea pe ectar	Preţul ectolitrului	
	Ectolitri	Ectarii	Ectolitrii	Lei	b.
1870	85,626,146	7.637,108	13,31	14	87
1871	83,752,231	8.057,333	10,39	17	96
1872	89,748,947	8.326,777	10,77	17	70
1873	102,095,456	8.257,357	11,49	16	41
1874	111,841 280	10,086,679	11,07	13	48
1875	106.045,368	10.658,131	9,25	14	38
1876	105,036,409	11.161,316	9,41	14	89
1877	132,529,412	10.582,136	12,50	15	44

Aşa dar producţiunea grâului a mers crescênd într'o proporţiune considerabilă. Trebue observat însĕ, că producţiunea pe ectar a stat pe loc şi este mai mică decât în Francia. In adevĕr, în Statele-Unite producţiunea medie a variat între 8 şi 12 ectolitrii şi jumĕtate pe ectar, pe când în Francia este de 14 şi 15 ectolitri. In mĕsuri românesci producţiunea americană ar varia între 13 baniţi şi jumĕtate şi 18 baniţi la pogon, producţiune mică în raport cu rodnicia proverbială a pămêntului. Prin urmare Americanii luptă cu întinderea imensă, ce cultivează ear nu cu superioritatea producţiunei pe o suprafaţă dată. Nu trebuie uitat, că braţele sûnt scumpe şi dl Ronna dă esemple de lucrători agricoli plătiţi cu 6 pănă 8 lei pe ḑi şi dela 20 pănă la 25 lei în localităţile puse în cultură de curênd. Aceasta'şi esplică progresul nepomenit ce a făcut maşinăria agricolă în America. Astfel dar, dacă agricultorii Europeni vor îngrăşa pămêntul şi prin urmare vor sporì producţiunea; dacă li se va face toate înlesnire de cari au nevoie, negreşit că vor lupta cu Americanii.

B. St.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 25 August şi 25 Sept. imob. lui Francisc Graebel în Sibiiu (trib.); în 10 Aug. şi 10 Sept. imob. contelui Alecsandru Teleky în Szakalosfalva (judec. cerc. Şomcuta mare); în 11 Aug. şi 11 Sept. imob. moştenitorilor minoreni a lui Michail Halas în Cocos (judec. cerc. Sechelihid); în 23 Aug. şi 23 Sept. imob. lui Ilarie Crişan în Uifalĕu (judec. cerc. Aiud); în 28 Aug. şi 30 Sept. imob. lui Deelo Anghel în Braşov; în 26 Aug. şi 29 Sept. imob. lui Ioan Badea în Braşov (trib.); în 28 Iulie imob. lui Ludovic Kelemen în Barot (judec. cerc. Sângiors); în 30 Iulie imob. rĕmasului după Ioan Jung şi Maria Jung în Boci (judec. cerc. Teaca); în 21 Aug. şi 21 Sept. imob. lui Ludovic Conrad în Diod; în 28 Iulie imob. lui Dumitru Popa în Bogata (judec. cerc. Aiud); în 23 Aug. şi 23 Sept. imob. Rosei Kolozsi în Boiţa şi Căjănel (judec. cercuală Baia de Criş).

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

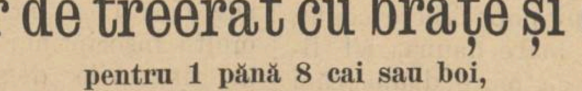

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 9

Reaactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 83. Sibiiu, Joi 17 Iulie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Iulie.

Cestiunea vice-colonelului Seemann, o cestiune precum am ḑis provocată în mod măestrit de către presa „patriotică“, abia a dispărut, cel puţin deocamdată, de pe arena politicei interne maghiare, şi eată că se ivesce din nou acel soiu de evenimente, de care durere publicul cetitoriu al presei din Ungaria e dedat a nu se mai altera. Este capitulul defraudaţiunilor, care eară s'a îmbogăţit cu un cas însemnat. Primim adecă scirea, confirmată din toate părţile, că primariul capitalei Budapesta făcênd pe neaşteptate o scontrare a cassei centrale orăşănesci a descoperit lipsa unei sume însemnate, ce până acuma trece preste 15,000 fl. v. a. Cassariul Keiner şi controlorul Hegedüs au fost de loc arestaţi din partea poliţiei şi în momentul acesta ei se află deja în mâna procurorului.

Nu atâta fapta defraudaţiunei, nici mărimea sumei defraudate nu fac vre-o sensaţie, precum afirmă „Pester Lloyd“. „Ceeace pare a justifica sensaţia este împregiurarea, că defraudaţiunile au putut fi sĕvêrşite în restimp de ani întregi, fără ca comptabilitatea sau diferitele comisiuni de scontrare sĕ fi dat de urma defraudaţiunilor, şi că descoperirea este a se mulţămì numai unei întêmplări neînsemnate...“ Astfel scrie „Pester Lloyd“. Ne e teamă mult, că şi descoperirea altor multor defraudaţiuni atârnă numai dela nesce „întêmplări neînsemnate“. Ce stare de corupţiune nemai pomenită!

Stările de pe peninsula balcanică devin din ce în ce tot mai critice. O depeşă din Paris dto 25 Iulie n. comunică: „Muntenegrinii au atacat pe Albanezi la Cermaniţa, omorînd 32 de Albanezi şi ducênd cu sine multe vite. Principele Nichita au ordinat redarea vitelor, şi mai departe chiemarea la arme a tuturor bărbaţilor începênd dela anul al şesespreḑecelea până la al şeseḑecelea“. Această telegramă se întregesce resp. se modifică prin altă depeşă din Scutari dto 24 Iulie n. de următorul cuprins: „Hodo Bey trimite din tabĕra dela Tusi către comitetul Ligei albaneze următoarea relaţiune: „Mai multe sute de Muntenegreni au răpit aḑi dimineaţă de pe teritoriul nostru vite şi fructe ducênd prada în tabăra lor. Eu am poruncit, sĕ li se-iee prada eară. Hotti, Grudi şi Clementi au atacat pe Muntenegreni, cari au fost spriginiţi de unele detaşamente mai mari din Vrbiţa şi Podgoriţa. De două oare ţine lupta.“ Altă telegramă sosită în seara aceleiaşi ḑi raportează: „Muntenegrenii au fost bătuţi după o luptă de trei oare. Ei au retirat în tabĕra lor, perderea noastră totală e 44 oameni.“ Miridiţii de sub Prenc Bib Doda se întorc mâne la Tusi“. Tot din Scutari se comunică dto 26 Iulie următoarele: Ieri a avut loc o nouă ciocnire la Vrana şi Molacusa; Montenegrinii au fost atăcătorii şi au fost respinşi şi fugăriţi până la Goricani îndurând o perdere de 4 oameni. Albanezii au avut doi morţi şi şese răniţi. — Comisarii trimişi de Poarta otomană au sosit în Scutari şi au luat parte la o adunare a Ligei.

Din toate însĕ resultă, că conflictul muntenegrean-albanez ia proporţiuni din ce în ce tot mai mari, pe cari demonstraţiunea cu flote de către Puterile signatare cu anevoie le va putè reduce.

Pe când astfel partea apuseană a peninsulei balcanice se află în ajunul unei conflagraţiuni depline — şi partea rĕsăriteană ameninţă cu isbucnirea unor evenimente sângeroase, a cărei motive sûnt de a se căuta în aspiraţiunile panbulgare. In această privire organul „Neues Wiener Tagblat“ caracterisează situaţiunea pe basa unor informaţiuni demne de creḑĕmênt în chipul următoriu: „Raporturi, ce vin din Rumelia rĕsăriteană, signalisează o mişcare vie în favorul împreunărei Rumeliei rĕsăritene cu Bulgaria. Lucrurile au ajuns acolo până într'atâta, că o revoluţie, care e pe deplin pregătită, poate isbucnì în tot momentul şi că Puterile, cari în Berlin au tras o linie de graniţă între Rumelia rĕsăriteană şi Bulgaria se vor afla într'o bună ḑi înaintea faptei complinite a unei Bulgarie Mari. Astfel apoi s'ar fi împlinit planul Rusiei, a crea — trecênd preste tractatul dela Berlin — o Bulgarie Mare. Cestiunea naţională, care s'a sulevat în Bulgaria, are sĕ servească planului acestuia. Ea ameninţă nu numai pe România şi pe Sêrbia, unde elementele bulgăresci lucră într'acolo, a răpì districtele câştigate, ci ameninţă şi pe Europa civilisată şi în prima linie pe Austro-Ungaria“.

Austro-Ungaria după toate prevederile va avè pe Germania la spatele ei. Nu se poate dovadă mai bună, decât părerea presei franceze oficioase asupra trămiterei funcţionarilor germani la Constantinopole. Cu deosebire merită atenţiune cele ce scrie *le Temps* în privinţa aceasta.

„Lumea diplomatică europeană“ scrie foaia parisiană „continuă a se ocupa cu vioiciune despre intrarea câtor-va funcţionari germani în serviciul Turciei. Această „mişcare administrativă“ pare a se întinde în adevĕr în nesce proporţiuni vrednice de observat. Eri, nu era vorba de cât despre d. de Wettendorf şi despre simpla numire a statului seu maior de vameşi. Astă-ḑi se anunciă că Poarta doresce sĕ mai iee încă doi funcţionari superiori de la d. de Bismarck spre a face din ei supt-secretari de Stat la ministerele de resbel şi afaceri străine, cum a procedat şi cu d. Wettendorf, ea va supt-semna cu aceste doue persoane un contract pe trei ani prin care li se va garanta o locuinţă în palat şi 40,000 franci ca leafă anuală. D. Wettendorf, care s'a dus de s'a instalat sĕptĕmâna trecută şi se află actualmente la Berlin, unde'şi recrutează personalul, îşi are deja cabinetul seu la Dolma-Bacce, alături cu apartamentele unui alt German, Drigalsky-paşa, pe care sultanul 'l-a numit adjutant al sĕu. Acest general Drigalsky este ginerele generalului Malinowsky (Emin-paşa), alt supus prusian, venit în Turcia la începutul anului 1853 ca căpitan al celor patru-ḑeci-şi-cinci tineri supt-oficeri instructori, pe cari regele Frideric Wilhelm IV al Prusiei i trimise atunci lui Abdul-Aziz spre a organisa artileria otomană.

Aceşti câţi-va suptoficeri din anul 1853 sûnt aceia, cari creându-şi posiţiuni înalte în armata turcească, au umplut-o puţin câte puţin de oficeri prusiani. Evenimentele au făcut pe câţi-va din ei celebrii, între alţii generalii Blum-paşa, Strecker (Resid-paşa), Wend (Nadir-paşa), Lelimann, Grünwald. Devotamentul real ce ei au arĕtat imperiului otoman pe timpul resbelului turco-rus, 'i-a vîrît cu totul pe supt pelea lui Abdul-Hamid şi, de la tractatul din Berlin, Sultanul a însărcinat necontenit pe ministrii sei sĕ ceară împĕratului Wilhelm funcţionari de tot feliul, tot aşa de buni ca oficierii germani, cari îl servesc deja. Primul ministru otoman, care începu negoţiări în acest sens cu cabinetul din Berlin nu întârḑià de a se plânge (înseşi foile germane o mărturisesc aceasta) că 'şi-a vĕḑut cererile primite „cu o receală de ghiaţă.“ Cum şi pentru ce d. de Bismarck a devenit d-sa dela acea receală de ghiaţă partisanul călduros al „germanisării“ administrative a Turciei?

„Diplomaţia se perde în conjecturi spre a ghicì aceasta. Cu toate aceste primirea entusiastă, ce face presa austro-ungară acestei loviri, avênd în vedere şi adûnca emoţiune, ce a produs la Londra şi Petersburg, permite a ne închipuì, că toate aceste erau pregătite de mai mult timp între Berlin şi Viena, şi că guvernul german vo-

---

FOIŢA.

Un document

din ḑilele împĕrătesei *Maria Teresia*, tipărit în doue limbi, nemţesce şi românesce, ne a venit la mână. Documentul este provĕḑut cu datul „în cetatea Sibiiului 9 Aprilie 1761 şi subscrierea proprie şi cu sigilul comandantului general Adolf baron de Buccow.

Reproducem acest document, care ne dă o ilustraţiune a acelor timpuri, în ambe limbile:

Al Rămleneştei Împĕrăţii Ţĕrilor Ungureşti şi Bohemeşti

Crăeşti Apostoliceşti Înălţimi, general de călărime, obêrşter preste un Regiment de Curaţieri, şi acum în Ţara Ardealului comendaş general, eu Adolf baron de *Bukow.*

Vestesc prin aceasta, şi fac ştire numitului în Ţara Ardealului rumânesc norod: cum că Prea Înălţata, şi Prea Milostiva Doamnă, Doamna noastră după cea mare a sa grije pentru binele norodului sĕu ne uitându-se şi în mijlocul greutăţilor, adecă între lucrurile cele grele ale împĕrăţiei, şi ale rĕsboiului, atât e de grijnică pentru pacea ţinuturilor, şi a Ţĕrilor sale, celor mai departe, ca şi de cele mai din lăuntrul Împĕrăţiilor sale.

Dintru această înteţeală, au socotit foarte bine a fi, ca sĕ fie sub a mea grije, ca acum general comendaş în Ţara Ardealului, o comisie de curte, carea are poruncă, sĕ auḑă toate plânsorile, şi sĕ întrebe despre neodichna norodului românesc, carea s'au auḑit în ţeară de o vreme încoace: şi aceasta sĕ fie fără de alegerea feţelor sau a legilor: şi apoi pre fieşte carele, după plânsoare, precum e porunca Prea Milostivei Chesaro-Crăesei, al îndrepta, şi judecată a'i face.

Dragostea cea Măiciască către Ţĕri, şi miloasa stăpânirii voe nu susufere, sĕ se facă cu ştirea, sau cu voia Ei cui-va în ce-va nedrept, sau sĕ se asuprească, departe fie aceasta

Jhro Römiſch. Käyſ. zu Hungarn und Böheim

Königliche Apostoliſchen Majeſtät General der Cavallerie, Obriſter über ein Regiment Cuiraſsier, und Dermahlen Comandirender General in dem Fürſtenthum Siebenbürgen ADOLPH Frey-Herr von BUCCOW.

Bedeute und gebe hiemit dem ſammentlichen in dem Fürſtenthum Siebenbürgen befindlichen Wallachiſchen Volck zu vernehmen: Wie daß Allerhöchſt Jhro Majeſtät unſer Allergnädigſte Frau Frau aus recht Mütterlicher Sorgfalt vor das Wohl ihrer geſamten Unterthanen unvergeſſen, auch mitten unter der Laſt deren Triffigſten Reichs und Kriegs Angelegenheiten, ſo wohl auf die Ruhe und Zufriedenheit Jhrer entlegenſten Gräntzen als vor das Hertz ſelbſt Jhrer Reiche beſorgt ſeye.

Aus dieſem Trieb haben Allerhöchſt dieſelben vor nothwendig erachtet, unter Meinem, des in dem Fürſtenthum Siebenbürgen Commandirenden Generalen Præsidio eine eigene Hoff-Commission anzuordnen, welche die Beſchwerden auch verſchiedene von einiger Zeit her ſich geäuſſerte Unruhen bey dem Wallachiſchen Volck anhören, unterſuchen, und ohne Unterſcheid noch Anſehen deren Perſohnen oder Religionen, folgſam allen und jeden, nach Beſchaffenheit ihres Anbringens, Recht, Billigkeit und Gnade in Allerhöchſt Jhro Majeſtät Nahmen wiederfahren zu laſſen befehliget iſt.

Die Zärtlichkeit des Landes-Mütterlichen Hertzens unſerer Allergnädigſten Monarchin geſtattet nicht, Daß mit Jhrem Wiſſen oder Willen jemanden auch nur dem geringſten das mindeſte Unrecht, iesce mai cu samă prin aceasta sĕ fie plăcut şi folositor aliaţilor sei din Austro-Ungaria.

Baronul Calice, noul ambasador al monarchiei noastre pe lângă Poarta otomană, a sosit la Sinaia, residenţa de vară a Domnitoriului României, unde s'a oprit pentru o ḑi şi de unde apoi va venì în Bucuresci, spre a se oprì şi acì eară pentru o ḑi.

Conciliu ecumenic.

Pintre cestiunile cele mari politice, cari ţin Europa în o necontenită ferbere, s'a ivit, fără mult sgomot, o cestiune eclesiastică de importanţă pentru crestinii ortodocşi: *cestiunea unui conciliu ecumenic.* La prima gândire se va părè lucru străin sulevarea unei atari cestiuni. Însĕ dacă vom cugeta numai la unele puţine cestiuni, care s'au desbătut, mai bine şi mai rĕu, cu mai multă şi mai puţină cunoscinţă de causă, cu bune şi poate şi cu rele intenţiuni şi în foile noastre, din monarchia austro-ungurească, se va vedè, că esistă lipsa de a se regula unele lucruri în biserica ortodocsă. Vederi de natura aceasta nu sûnt numai la noi, ci şi în alte părţi. „Ortodocsul", foaie eclesiastică din Bucuresci, într'unul din numerile sale ne aduce scirea despre convocarea unui sinod ecumenic în Rusia. Aceeaşi foaie vine în numerul seu dela 1 Iulie şi publică după *„Θρησκευτικὴ Φωνὴ"* din Atena asupra cestiunei conciliului un articul interesant din multe puncte de vedere şi pentru noi.

Eată articulul în traducerea „Ortodocsului":

S'a anunţat din Rusia, că societatea pentru desvoltarea spirituală din Petersburg a propus Sântului Sinod al bisericei din Rusia, ca la sânţirea bisericei Mântuitoriului din Moscua sĕ se învite în acest oraş patriarchii orientului şi alţi episcopi ortodocşi, spre a se înţelege frăţesce în general cu ierarchii ruşi, despre multe cestiuni generale ale bisericei ortodocse. Scirea aceasta a făcut impresiune la noi, de şi este o simplă propunere, asupra căreia nici sinodul rusesc nu s'a pronunţat încă, nici guvernul rusesc. Altmintrelea nu se putea decât a i se da oare care importanţă, fiindcă este cunoscut că societatea din Petersburg pentru desvoltarea spirituală, este o societate teologică foarte importantă, conţinênd multe somităţi eclesiastice, filologice şi politice, şi esercitând mare influenţă asupra lucrurilor bisericesci în Rusia. De sigur nu sûntem de opiniune, că sinodul rusesc va primì neapĕrat propunerea făcută şi că guvernul rusesc va permite realisarea ei. Cu toate aceste, propunerea provenită dintr'un asemenea isvor, merită oare cum a fi discutată de ori cine se interesează de presentul şi viitoriul bisericei orientale.

După ḑiarele rusesci adunarea generală a episcopilor ortodocsi ce se propune poate sĕ se înţeleagă despre cestiunea bulgară, despre Rascolnici, despre cărţile liturgice, despre guvernarea supremă a bisericei orientale, despre reînfiinţarea unui patriarch în Rusia şi despre unirea bisericilor. În adevĕr un sinod general de episcopi ortodocsi putea sĕ delibereze asupra tuturor cestiunilor acestora şi sĕ contribuiască la cea mai bună deslegare a lor. Cestiunea bulgară ţine pe crestini din peninsula balcanică în cea mai mare turburare şi anomalie; biserici se răpesc dela Greci, altele se închid cu forţa; episcopii se maltratează; creştinii în genere se ceartă între ei şi nutresce o ură neîmpĕcată între Greci şi Bulgari; ecsarchul Bulgarilor schismatici cere a se ficsa reşedinţa sa în Constantinopole, pentru ca în centrul bisericei elene din Turcia sĕ se lupte în contra ei. O confusiune mai mare în lucrurile bisericesci nu poate fi decât acea ce domină astăḑi în Turcia europeană, cu deosebire în Tracia şi Macedonia. Soluţiunea definitivă a acestei cestiuni ar fi o mare fericire pentru crestinii din Orient. De altă parte schismaticii din Rusia, aşa numiţii Rascolnici, cari în timpul patriarchului Nicon (1566) s'au despărţit de biserica rusească, fiindcă n'au voit a recunoasce cărţile liturgice corectate pe atunci, şi cari până în ḑiua de astăḑi susţin, că ei sûnt ortodocsii cei adevĕraţi şi că Ruşii au făcut inovaţiuni şi s'a depărtat de adevĕr, turbură foarte mult biserica din Rusia. Este probabil, că un sinod, care ar representa întreaga biserică ortodocsă, ar putè sĕ liniştească şi pe acestia şi sĕ'i reducă în sinul ortodocsiei. In un asemenea sinod s'ar putè lua şi o decisiune despre modul, cum ar fi posibil, ca bisericile naţionale ortodocse sĕ se afle în mai strînsă comuniune şi raport între ele şi sĕ se înţeleagă mai repede între ele despre ori ce cestiune generală ce s'ar nasce. Poate că un sinod de representanţi ai tuturor bisericelor autocefale ortodocse parţial, cu aceleaşi drepturi şi păstrânduse numai ântâietatea onoarei patriarchului ecumenic şi a celorlalţi patriarchi ecumenici, adunânduse din timp în timp în Constantinopole, ca cea dintâiu biserică după onoare, sau într'un alt oraş ce s'ar ficsa fie care dată, ar contribuì foarte mult la deslegarea cestiunilor generale şi ar putè sĕ aibă în mânile ei administraţiunea supremă a întregei biserici orientale. Reînfiinţarea patriarchului, în Rusia, care în timpul lui Petru cel mare s'a considerat ca periculos şi s'a desfiinţat, n'are după noi nici un sens. Astăḑi chiar însuşi patriarchii orientului, cari altă dată esercitau aproape o absolută putere asupra bisericilor lor, sûnt înconjuraţi de sinod, fără care nu hotăresc nimic aşa că ar putè ḑice cineva, că patriarchiile însuşi se guvernează astăḑi după sistema sinodală, — se voiască Rusia a concentra într'o singură persoană toată puterea eclesistică şi a desfiinţa sistema sinodală introdusă sub Petru cel Mare, care sistem s'a dovedit, că este mai folositor şi neprimejdios în toate ţĕrile ortodocse, atât din causa, că mulţi episcopi deliberând şi hotărând în comun deliberează şi hotăresc mai drept, cât şi pentru că un corp de multe membre poate mai greu sĕ fie cuprins de tendenţe ambiţioase şi sĕ abuseze de puterea sa, decât un singur sinod, — aceasta ni se pare nouĕ foarte ciudat. In privinţa unirei bisericilor, un sinod general de ortodocşi ar putè lua decisiuni importante, înţelegêndu-se mai cu deosebire cu catolicii vechi şi cu Anglicanii, cari după cum este cunoscut au arĕtat tendenţe de unirea lor bisericească cu noi. Mai cu samă catolicii vechi, cari sûnt apĕsaţi de papism, ar primì cu bucurie sĕ fie uniţi cu noi dacă le-am întinde o mână amicală şi 'i-am primì în sinul bisericei noastre. Aceasta şi pe ei 'i-ar întărì în lupta cea mare în contra teribilului adversar al lor, şi pe biserica orientală ar folosì deoarece sciinţa teologică, de care catolicii vechi pot fi mândrii, ar contribuì la respândirea luminilor teologice în Orient, care nu se poate tăgăduì, este lipsit de ele. — Dar nu numai despre aceste, ci şi în privinţa altor cestiuni, cari remân neresolvate, un sinod general ortodocs ar putè da o hotărîre definitivă, precum este cestiunea despre primirea creştinilor eterodocsi, dacă trebue sĕ se facă numai cu sântul mir, cum obicĭnuesce biserica rusă şi cum făceau şi toate celelalte biserici ale Orientului până la Ciril V. (1748), sau cu botez, cum este obiceiul la noi dela jumĕtatea secolului trecut. Asemenea s'ar putè lua o hotărîre şi despre căsătoria clericilor, despre reformarea cultului şi în genere despre orênduealа bisericească. Aşa dar multe sûnt cestiunile, asupra cărora ar fi util şi necesar sĕ decidă un sinod general de ortodocsi; căci numai prin înţelegerea comună a întregei biserici orientale pot fi deslegate asemenea cestiuni.

Este însĕ oare astăḑi momentul favorabil sĕ se facă un asemenea sinod general al episcopilor ortodocsi? După noi nu. Ântâiu pentru că din causa anomalielor politice ale Orientului, pasiunile între Slavi şi Eleni sûnt aprinse astăḑi în cel mai mare grad. Ciocnirea intereselor naţionale ale locuitorilor peninsulei Balanice este aşa de mare, încât ne este imposibil a crede, că aşeḑând alăturea în acelaşi sinod episcopii greci şi slavi, ar delibera fără pasiune şi imparţial despre lucrurile bisericei. Nu ce e just, nu ce e drept, ci interesele politice şi pasiunile ar dicta necesarmente membrilor sinodului opiniunile lor despre acele cestiuni. O înţelegere comună ar fi imposibil sĕ se stabilească.

Altmintrelea ar fi imposibil ca episcopii greci sĕ vie şi sĕ ţină şedinţe într'un oraş slav, unde necesarmente ar fi puşi sub o influenţă politică foarte puternică; nici poporul grec n'ar tolera sĕ vadă pe episcopii sei decîḑênd astăḑi în Moscva despre lucrurile bisericesci orientale, cu cari sûnt foarte strîns legate interesele noastre naţionale; cu atât mai mult cu cât ne este cunoscut că în Rusia adese religiunea a servit ca un instrument pentru ambiţioasele planuri politice. Asemenea nu ne este necunoscut, că în Rusia doresc unii sĕ vadă suprema administraţiune a bisericei orientale în mâni rusesci. Este probabil, că ideea pentru reînfiinţarea patriarchatului rus a fost inspirată de o asemenea cugetare. Un simplu sinod cum este astăḑi suprema autoritate eclesiastică în Rusia n'ar fi uşor a se pune mai presus de patriarchi. Dacă însĕ metropolitul dela Petersburg se va declara patriarch al Rusiei, atunci el, uşor sub cuvêntul, că are o jurisdicţiune mai întinsă şi ca patriarch al unui imperiu ortodocs cu reşedinţa în oraşul, unde îşi are reşedinţa şi imperatorul, — va putè mai uşor sĕ ridice pretenţiunea de a fi proclamat ântâiul patriarch şi de a avè suprema putere în Biserica orientală. Astfel de idei bizare şi după noi nerealisabile circulă în cercurile teologice din Rusia şi au fost deja şi esprimate prin organele de publicaţiune. Astfel fiind lucrurile este oare posibil şi fără primejdie astăḑi a se convoca un sinod general de ortodocsi şi mai cu seamă în Rusia? Este posibil sĕ ne închipuim, că s'ar găsì patriarchi şi episcopi greci, care în asemenea împregiurări şi în vederea unor asemenea pericule sĕ primească a venì la un sinod general? Nici odată. Apoi astăḑi nu este momentul oportum şi pentru causa, că nici clerul din Rusia, nici clerul elen nu posedă acele lumini necesarie, spre a se ocupa cu folos în sinodul general sĕ deslege nesce cestiuni de cea mai mare importanţă, cari privesc Biserica întreagă. Episcopii Orientului elen precum şi Ruşii şi în genere Slavii nu sûnt negreşit lipsiţi cu desăvêrşire de instrucţiune. Din fericire în cei din urmă ani prin scoalele teologice din Atena, Chalce, Ierusalim şi prin academiile teologice rusesci s'a respândit oare cum instrucţiunea între ei şi puţini episcopi ortodocsi sûnt fără carte; dar în ori ce cas instrucţiunea celor mai mulţi este fără îndoială mediocră. Scoalele teologice ortodocse ale noastre — sĕ nu ascundem aceasta — nu au ajuns încă la acea înălţime scientifică, în care se află cele occidentale, şi pentru aceasta absolvenţii lor sûnt cu mult mai interiori scoalelor teologice din occident. Dar înaintea sinodului general s'ar presenta spre desbatere cestiuni, cari cer multe cunoscinţe teologice. Prelângă aceste trebue sĕ avem în vedere şi completa ignoranţă a poporului din Rusia şi din Orient, care ar împedeca foarte mult esecutarea reformelor eclesiastice. Cu cât este mai ignorant poporul, cu atât mai mare fanatism persistă în obiceiurile învechite, şi cu atât mai uşor se opune la ori ce schimbare, fie chiar spre bine, ca la o inovaţiune care lovesce în părţile cele mai esenţiale ale religiunii. Astfel fiind, nesce decisiuni prudente şi folositoare ale sinodului general ar putè sĕ fie rĕu înţelese de către cei mai

---

de cea dreaptă oblăduirea Ei, ci voieşte, sĕ fie norodul, şi oamenii Ei ascultători, şi păcĭuiţi, precum porunceşte Dumneḑeu, şi după Dumneḑeu, Legile cele Domnesci: Aceia acum carii sĕ vor purta aşa, precum trag nădejde dela norodul rumânesc, or găsì acest ajutoriu, şi respuns la mine, care'l găseşte tot Jobajul, şi cel credincios supus, precum am poruncă dela Prea Milostiva.

Şi subt condiţiile aceste nu oi lăsa rugămintele lor îndeşert (:carele pentru greşalele lor se vor da înainte:) ale recomăndălui încât sĕ vor afla a fi drepte, Prea Înălţatei Crăiase, rugându-se de uitarea faptelor, celor până acum greşite, şi această Graţie trag nădejde la începutul comandului mieu a o scoate dela Prea Milostiva: şi doară eară sĕ se şi dea un episcop de lege, şi grija sufletelor lor, când

Unbild oder Bedrückung wiederfahre! Sie iſt weit entfernet dazu die Hände zu biethen; Sie will dargegen, daß ſich Ihre Unterthanen in denen Schrancken des ſchuldigſten Gehorſams, Ruhe, und Aufmerckſamkeit halten ſollen, welche Ihnen die Göttliche, Natürliche und Obrigkeitliche Geſätze vorſchreiben, und gebiethen; Diejenige nun, welche ſich hiernach halten werden: wie Ich es von der allerunterthänigſten Treue des Wallachiſchen Volckes, deren ſelbes bereit verſchiedene Merckmahle gegeben: gewärtige, werden bey Mir denjenigen Schutz finden, welchen Ich einem jeden treuen Unterthanen wiederfahren zu laſſen von Meiner Allergnädigſten Frauen befehliget bin! und unter dieſen Bedingnüßen werde Ich auch nicht entſtehen, deren bitliche Vorträge (in ſo weit ſie thunlich) an Ihro Käyſerliche Königliche Majeſtät zu begleiten, um andurch die Verzeihung und Vergeſſenheit ihrer begangenen Fehler auszuwürcken, dann villeicht auch denen nicht Unirten Wallachen den Troſt zu verſchaffen, daß ihnen von Unſerer Allergnädigſten Monarchin ein Biſchof zu ihrer geiſtlichen Seelen Sorg gegeben werde; welche Allerhöchſte Gnade Ich bey Antrit

oi putè mărturisì Înălţimei sale, că am găsit norodul acesta aşa ascultătoriu, şi cu voe bună, după milostivele porunci, precum sûnt datori.

Aşa sĕ se ferească neuniţii de toate adunările norodului în tot chipul, şi pre cei uniţi a'i hulì nici de cum sĕ nu îndrăznească, aşijderea, sĕ nu îndrăznească pre Clerul unit a'l jefuì de beserici: sau din casele, şi ocinile sale a'i scoate. Aşijderea cei uniţi sĕ nu hulească pre cei neuniţi, şi sĕ nu se facă între dênşii nevoie, sau vrajbă, ci sĕ fie în pace, şi sĕ trăiască unul cu altul în odichnă.

Eară sĕ vie despre amêndouĕ părţile din fieşte care varmeghie, scaun şi vidic câte un rênduit cu bună pace (carea le făgăduesc trimişilor lor) la Sibiiu cu cuvioase paşuşuri pe ḑiua 26 Aprilie după calendariumul nostru:

Meines General-Commando auszuwürcken Mich getraue, wann Ich Allerhöchſt Ihro Majeſtät verſichern kan, daß Ich dieſes Volck, Ihren Allergnädigſten Befehlen ſo gehorſam und willig gefunden habe, als es ſchuldig und gehalten iſt.

Es werden ſich dahero die nicht Unirten Wallachen von nun an von allen Zuſammenkünfften, wie ſie Nahmen haben und unter was vor einem Pretext ſie immer ſeyn mögen, oder können; enthalten, und ſich keines weges gelüſten laßen, denen Unirten die mündeſte Trangſal noch Unbild zuzufügen; noch weniger ſich unterfangen die Unirten Poppen aus dern Kirchen-Beſitz, oder ihren eigenen Wohnungen ſelbſt Zu vertreiben; wie in gleichen es denen Unirten auf das nachdruckſamſte anbefohlen wird, jenen mit aller Beſcheidenheit, Freundſchafft, und geneygtem Willen zu begegnen; und von allen unanſtändigen Thäthligkeiten ſich zu enthalten; Beyderſeits aber ſollen auf den von der Hoff-Commission beſtimten Tag, das iſt den 26, inſtehenden Monaths April aus jedem Comitat, Stuhl und District einen Deputirten mit denen behörigen Pæssen verſehen, zu Mir nacher Herrmannſtadt ſchicken, simpli, sĕ fie privite ca abateri dela tradițiunea părinților, și sĕ dea nascere la desbinări și schisme, cu atât mai mult, cu cât în asemenea ocasiuni nu lipsesc demagogi fanatici, cari se pun la fruntea noroadelor în numele religiunei, după ei amenințate. Oare în Rusia nu s'au despărțit Rascolnicii dela biserica rusească, fiindcă sub Nicon s'a decis și s'a esecutat corectarea cărților liturgice de erorile ce se introduseră din greșala copiștilor?

Deci ideea convocărei unui sinod general de episcopi ortodocsi trebue după noi părăsită astădi. Fie siguri cei din Rusia, că la noi Grecii ideea aceasta nu va găsì nici o primire. Ideea aceasta trebue sĕ se amâne pentru alte ocasiuni mai oportune. Cum că după un scurt timp se va arĕta trebuința de un sinod general de ortodocsi, despre aceasta sûntem siguri. In organismul administrațiunei bisericei orientale, sinoadele ecumenice sûnt de neapĕrată trebuință. Fiind compusă din mai multe biserici parțiale autocefale și autonome, cu totul independente una dela alta, nu poate sĕ deslege altfel cestiunile generale ce o privesc decât în sinoade ecumenice. Aceste sûnt autoritățile supreme eclesiastice ale ei. Curênd sau târdiu va fi dar trebuință a se convoca în viitor asemenea sinoade. In cele dintâiu trei secule ale crestinismului convocarea sinoadelor generale era imposibilă din causa persecuțiunilor Dela secolul IV până la al IX-lea s'au făcut multe asemenea sinoade spre împlinirea necesității de decisiuni comune. Dela sec. IX până la luarea Constantinopolului nu s'au convocat sinoade generale sau ecumenice, din causă, că întreaga biserică orientală consta mai mult din patriarchia de Constantinopol, de oare-ce pe de o parte celelalte patriarchate perduseră ori-ce însemnătate și putere din causa împregiurărilor temporale și mai cu samă din causa invasiunei Arabilor, ear pe de alta bisericile slavone de curênd înființate încă nu se desvoltaseră și nu ajunseră încă a avè o viață proprie. După timpurile luării Constantinopolului jugul turcesc cel greu nu permitea a se ținè asemenea sinoade. Astădi însĕ, când s'au format multe biserici parțiale autocefale ortodocse, care mai mult sau mai puțin înfloresc, precum este biserica din Rusia, Elada, România, Serbia; când și jugul turcesc nu mai apasă ca altădată pe creștinii din Orient, și când nu numai patriarchatul ecumenic, dar și celelalte patriarchate au început oare-cum sĕ capete putere, — astădi nu este posibil ca aceste diferite biserici parțiale sĕ nu ceară în curênd a se deslega într'un conciliu ecumenic multe cestiuni, cari ating interesele comune ale bisericei ortodocse.

Varietăți.

† (Necrolog). Ioan Pipoș, comite suprem în pens. și advocat cu soția Maria născută Danciu, ca părinți, Ioan și Aureliu ca frați, Emilia măritată Muntean și Eufemia, ca surori, și Ioan Muntean, advocat, ca cumnat, cu inimă frântă de durere aduc la cunoscința tuturor rudeniilor și amicilor trecerea la cele eterne a fiului, respective fratelui lor adorat Drnd. *Corneliu Pipoș*, candidat de advocat, membru al congresului național-bisericesc și al sinodului archidiecesan, și locotenent c. r. de reservă în regimentul de infanterie Nr. 64, întêmplată Dumineca în 25 Iulie st. n. 1880 seara la 7¼ oare, în etate de 30 ani. Solemnitatea funebrală s'a ținut Marți în 27 a. l. c. dimineața la 6 oare, eară remășițele pămêntesci a mult regretatului defunct s'au transportat inmediat la Hondol în mormêntul familiar. S'a stins un „fiu“, un „frate“, un „amic“ adevĕrat, . . . o „floare“ de pe cununa națiunei, un „om“ dintre oameni! Fie'i țerina ușoară!

* (Contele Ioan Coronini-Cronberg), general c. r. în pensiune fost educător al Maiestății Sale Imperatului a murit în 25 Iulie a. în St. Peter, unde a trăit retras de la 1861 încoace.

* (Denumire). Domnul Nicolau Crăciun, oficial la oficiul vamal principal din Cluj este denumit de controlor superior la acel oficiu.

* (Premii). Comitetul despărțĕmêntului III al Asociațiunei trans. pentru literatura și cultura poporului român ne trimite spre publicare următoarele concurse la premii:

a) un premiu de fl. 20 pentru acel învĕțătoriu, care va dovedì că în decursul anului a deprins un mai mare numĕr de adulți în cetire și scriere;

b) două premii a 2 galbini în natură pentru două operate practice din ori-ce ram al obiectelor propuse în scoalele poporale și

c) pentru a se putè esperimenta în cât instrucțiunea copiilor de scoală în meserii poate fi de folos și în cât și cum s'ar putè pune în lucrare, comitetul va pune o sumă corespundĕtoare la disposiția unui învĕțătoriu, care s'ar decide a cerceta pe timpul ferielor, de o camdată, oficina unui măiestru din specialitatea lemneritului, a le face cunoscut cu uneltele acelei meserii și a se iniția în aceeași până la gradul de a putè face însuși cunoscut în scoală, în oare libere, acele cunoscințe, spre a escita în elevi interes către meseria respectivă. Informațiuni detailate se vor putè trage dela directorul despărțĕmêntului.

Concurge pot numai învĕțătorii despărțĕmêntului acestuia, anume la premiele de sub *a)* și *b)* până la 1 Sept. st. n., ear' pentru ajutoriul de sub *c)* până la 20 Aug, st. n. Competenții se vor adresa către directorul desp., dl Dr. Ilarion Pușcariu.

* (Emigrări) În congregațiunea ultimă a comitatului Făgăraș s'a adus la cunoscință, că țerenii români din comitat își vênd toată averea mobilă și imobilă și emigrează apoi în Dobrogea.

* (A bătut peatra înfricoșat) Marți după ameadi după două oare aici în Sibiiu și în puține locuri din giur. Grindinea a picat așa de vehement și cu o astfel de furie, încât au omorît paserile din pomi, a rupt crengile arborilor, a culcat cucuruzele și a nimicit din grădinile din cetate și suburbii toate florile; toate legumile. S'au aflat pe câmp și pe drumuri multe paseri omorîte de grindina înfricoșată pe aici nemai pomenită. Feresti stricate destule, dar și alte pagube, căci ploaia de peatră sau mai bine de ghiață a durat mult și prin unghiuri s'a grămădit atâta, încât și seara era destulă.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Academia Română.

Proces-verbal Nr. 8.

Ședința din sesiunea generală a anului 1880, ținută în dìua de 28 Martie 1880.

Membrii presenți:

D-nii Alecsandri Vasilie, Caragiani Ioan, Chițu G., Hasdĕu B. P., Laurian A. Treb, Maiorescu Titu, Chintescu Nicolae, Sion G., Babeș V., Baritiu G., Hodosiu I., Ionescu N., Maniu V., Melchisedec P. S. S. Episcop, Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu E., Brândza D., Felix I., Ghica I., Stefanescu Gr., Teclu Nicolae, Vasici P.

Sub președința d-lui George Sion.

Ședința se deschide la 1 oară p. m.

După cetirea și aprobarea procesului-verbal al ședinței precedente, se procede la:

1. Lectura discursului de recepțiune al dlui Ioan Ghica despre Câmpineanu, urmând respunsul d-lui Hasdeu.

2. Lectura discursului de recepțiune al dlui Dr. Vasici despre Vegetarianism, urmând respunsul dlui Dr. Felix.

Ambele discursuri cu respunsurile urmează a se publica în Anale.

Dl președinte anunță că, secțiunea scientifică a depus raportul asupra relațiunei dlui Haret, despre observațiunile meteorologice ale dlui Hepites, cotul D. Pisone și invențiunile d-lui Pușcariu, precum și asupra propunerei dlui A. Treb. Laurian despre cumpĕrarea mai multor instrumente.

Ședința se ridică la 4 oare și jumĕtate p. m.

Președinte, Ioan Ghica.

p. secretar general, B. P. Hasdeu.

Proces-verbal Nr. 9.

Ședința generală din 29 Martie 1880.

Membri presenți:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb, Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Hodosiu I., Maniu V., Melchisedec P. S. S. episcop, Papadopolu-Calimach, A., Aurelian P. S. Bacaloglu E., Brândză D., Felix I., Ghica I., Ștefănescu Gr., Teclu N., Vasici P.

Președinte, Ioan Ghica.

Ședința se deschide la 1 oară.

După cetirea și aprobarea procesului-verbal al ședinței precedente, D. Maniu, ca secretar al secțiunei istorice, depune raportul despre manuscriptul de Geografie al dlui D. Popescu, prin care secțiunea refusă de a se acorda autorului un ajutor, și opinează a i se înapoia manuscriptul. Raportul so decide a se pune la ordinea dilei.

D. Maniu ridicând cestiunea, dacă discursurile de recepțiune ale membrilor Academiei și respunsurile se pot tipărì în diare sau în edițiuni particulare mai înainte de a fi apărut în Anale, urmează o discuțiune, la care iau parte D-nii Alecsandri, Babesiu, Baritiu, Hasdĕu, Papadopul-Calimach, Aurelian, Ioan Ghica, Ștefănescu și Hodosiu, și se votează în unanimitate propunerea Dlui Aurelian, ca memoriele citite în Academie în general, sĕ se publice imediat totdeauna în fascicule, făcĕnd parte din Anale.

D. Hasdĕu, cetesce raportul comisiunei bibliotecei, prin care se constată starea actuală și se provĕd mijloacele de îmbunătățire ulterioară. Se pune la vot și se admite prin majoritate conclusiunile raportului, privitoare pe de o parte la suma de 3,000 lei, câte 1,000 de secțiune, pentru cumpĕrarea de cărți, plus, 1,000 lei pentru legare, ear' pre de alta mutarea biblotecei într'un singur salon, strămutându-se aiure depositul de publicațiuni. Cât privesce revisiunile budgetare, raportul se decide apoi se comunică, spre sciință, comisiunei respective.

D. Sion arĕtând lipsa de scaune pentru public, se propune și se votează cu acest scop, un credit de 300 lei.

Cetindu-se secțiunei scientifice asupra propunerei dlui Laurian de a se cumpĕra mai multe instrumente și asupra relațiunei dlui Haretu, se primesce prin maioritate conclusiunile lui, după o discusiune la care iau parte dnii Laurian, Stefănescu, Bacaloglu și Babeș.

Ședința sĕ ridică la 4 oare p. m.

Președinte Ioan Ghica.

p. secretar-general, B. P. Hasdeu.

Proces-verbal Nr. 10.

Ședința generală din 31 Martie, 1880.

Membri presenți:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Chintescu N., Sion G., Babeș V., Baritiu G., Hodosiu I., Maniu V., Papadapol-Calimachi, Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu E., Brândza E., Felix I., Ghica I., Poni P., Stefănescu Gr., Teclu N., Vasici P.

Președinte, Ioan Ghica.

Ședința se deschide la 1 oară.

Cetindu-se și aprobându-se procesul-verbal al ședinței precedente d. Chintescu depune o declarațiune din partea dlui Negrescu, cumcă a cumpĕrat cu 400 lei gramatica cea manuscriptă românească din 1757, despre carea se vedè procesul verbal din 29 Iunie 1879, și că este gata ori-când a o ceda Academiei cu același preț.

La oarele 2¼ Academia trece în secții.

Președinte, Ioan Ghica.

p. Secretar general, B. P. Hasdeu.

Proces-verbal Nr. 11.

Ședința generală din 1 Aprilie 1880.

Membrii presenți:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T., Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Hodosiu I., Maniu V., Papadopolu-Calimach A., Aurelian P. S, Bacaloglu Em., Brândza D., Felix I., Ghica I., Poni P., Stefănescu Gr., Teclu N., Vasici P.

Președinte G. Sion.

Ședința se deschide la 1 oară.

Se cetesce și se aprobă statul de presență a membrilor pe 14 dile espirate.

D. Baritiu dă seamă de lucrările cele pendente sau gata ale secțiunilor istorice.

Se pune în discuțiune raportul secțiunei istorice despre manualul cel manuscript de geografie al D-lui G. Popescu și se primesc conclusiunile acelui raport.

D. Stefănescu oferă din partea sa și a d-lui Aurelian un esemplar din Revista scienţifică pe anul X pentru biblioteca academiei. Se primesce cu mulțămire.

---

precum au rênduit impĕrăteasca comisie, unde sĕ'și poată da plânsorile sale așa prin scrisoare, precum și cu gura. Eu acelora mĕ voiu sêrguì ale da fieşte căruia rĕspuns, și alegere.

Carele toate sĕ știe tot omul în toate locurile, Tisturile sĕ le vestească, și preoții norodului sĕ le cetească, ca sĕ aibă știre fieşte carele de aceste, ca sĕ se poată păzì de nevoie.

Dat în cetatea Sibiiului 9 Aprile 1761.

wohin Ich ihnen ſicheres Geleite verſpreche, allwo ſie vor der Commission ihre Beſchwerden, Nothdürfften und Anliegenheiten, ſo wohl ſchrifftlich als mündlich werden vorbringen können; wo man im Gegentheil beflieſſen ſeyn wird, einem jeden Billigkeit und Ausrichtung zu verſchaffen.

Welch alles bevorſtehendes, damit es zu jedermanns Wiſſenſchafft gelange, aller Orten durch die Beamten in denen Dörffern publiciret, und durch die Geiſtliche dem Volck vorgeleſen werden wird, damit ſich ein ieder darnach richten, und vor Schaden hütten könne. Gegeben Herrmannſtadt den 9 Aprilis des Ein tauſend Siebenhundert und Ein und Sechzigten Jahres.

Ad. B. de Buccow, m. p.

În dosul documentului se află scris cu mâna:

„Publicatum die 20 Aprilis 1761. In templo Viszaknensi et in facie salis Perceptoratus officii per schismaticum ac unitum Poppam.“

Documentul se păstrează în Biblioteca Andreianului în Sibiiu.

D. Baritiu dă cetire raportului despre cartea reposatului D. Rallet: Suveniri şi impresii de călĕtorie, analisând-o capitol de capitol, şi căutând în ea o oglindă credincioasă a grelei epoce, când s'a scris şi a frumosului caracter al autorului.

Această lectură producênd cea mai viuă impresiune asupra academiei, d-nii Ioan Ghica şi Alecsandri, cari avuseseră ocasiunea de a fi în Constantinopole pe timpul, când venise acolo cei doi mari Români, Rallet şi Costache Negri, pentru a stăruì în privinţa secularisărei averilor monăstiresci, complectează raportul D-lui Baritiu, dând amĕrunte asupra energiei şi fineţei, cu care au lucrat ambii trimişi, şi insistând asupra importanţei memorielor şi actelor de corespondenţă, ce cată sĕ fi rĕmas după Negri mai cu seamă. D. Alecsandri adaugă, că ilustrul reposat 'i-a încredinţat d-sale, cu limbă de moarte, mai multe lăḑi cu hârtie, pe cari însĕ, nefiindu'i până acum remise, nu le-a cercetatat încă, dar speră, că o va putè face peste puţin şi că va găsì acolo multe tesaure pentru istoria epocei.

D. Babesiu mulţămesce d-lui Baritiu de a fi provocat o discuţiune atât de interesantă. D-sa constată, că şi Românii de peste Carpaţi au avut a trece prin lupte analoge cu acele, în cari cu mai mult succes au luat o parte atât de strălucită Negri şi Rallet, şi că şi acolo esista sau au esistat în această privinţă memorie preţioase, unele nepublicate încă, altele perdute şi rătăcite. D-sa esprimă dorinţa, ca amĕruntele date de d-nii Alecsandri şi Ioan Ghica, sĕ se alăture în anale ca apendice la raportul d-lui Baritiu.

Şedinţa se ridică la 4 oare p. m.
p. Preşedinte, G. Sion,
p. Secretar general, B. P. Haşdĕu.

Bursa de Viena şi Pesta
din 24 Iulie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	106.10	106.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	82.50	83.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	99.25	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.25	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.—	124.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.75	94.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.20	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.25	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.50	93.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.75	—.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	93.50
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.50	71.50
Datorie de stat în argint	72.60	72 80
Renta de aur austriacă	86.40	86.75
Sorţi de stat dela 1860	131.—	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	824.—	825.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	275 50	276.40
Acţiuni de credit austr.	258.25	259.50
Sorţi unguresci cu premii	112.75	112.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.53
Napoleon	9.36½	9.36
100 marce nemţesci	57.85	57.95
London (pe poliţa de trei luni)	118.05	118.—

Economic.

Mediaş, 22 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu 8..—8.50; Grâu sĕcăreţ fl. 6.40—7; Sĕcară fl. 5.50—6; Ovĕs fl 3.70--4; Cucuruz fl. fl. 4.25—4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. ---;Fasole fl. 6.60.—7; mazere fl. --.—; Cartofi fl. 180.—2.—; Fên fl. 2—2.40; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 33—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—66; Unsoare de porc fl. 70; Sĕu de luminări fl. 38—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 44— cr. carne de viţĕl 46 cr.; carne de berbece 32 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu slab cercetat. Cucuruzul scade tare în preţ; ovĕs lipsesce cu totul. Timpul fu foarte frumos.

Făgăraş, 23 Iulie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 8.—8.50; grâu sĕcăreţ fl. 7—7 50; sĕcară fl. 5.80—6.50; orḑ —.— ovĕs fl. 3.80—4.20; cucuruz fl. 4.60—4.80; mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. 10—12; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6. cartofi (vechi) cu fl. 2..—2.60; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 65—80; sĕu brut fl. 40—42; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80—82; cânepă fl. 30—35; sĕmênţă de in fl. ———; săpun fl. —.—; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de berbece 32 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul din pricina secerişului fu slab cercetat.

Budapesta, 24 Iulie n. In sĕptĕmâna trecută în capitală am avut mai mult timp senin, cald şi frumos. In vre-o douĕ ḑile din a doua jumĕtate a sĕptĕmânei abia s'a arĕtat şi pe aici o ploaie de mai multe ceasuri, în urma cĕreia temperatura până atunci foarte caldă începu a se rĕcì, încât către sfêrşitul sĕptĕmânei receala era cam aspră cu deosebire peste noapte. Peste tot însĕ putem ḑice, că în capitală şi giur sĕptĕmâna trecută mai n'au fost ploi, cari dealtmintrelea ar fi foarte de lipsă mai cu samă pentru cucuruze. Pentru aceasta însĕ ne îmbucură raporturile din provincii, cari toate ne spun de ploi multe, line şi bogate, cari au ajutat foarte mult cerealelor de pe câmpuri. Toate au înaintat în urma ploilor; cucuruzele, cartofii, viile şi celelalte înaintează în desvoltarea lor cu paşi gigantici. Grânele, ovesele, şi oarḑele precum amintisem deja în raportul nostru din rêndul trecut, sûnt toate secerate şi grigite, şi acum se îmblătesc mereu. In têrg se vênd grâne nouĕ mereu, asemenea secară, ovĕs şi orḑ — numai în cuantităţi mai mici. Cualităţile lor sûnt foarte mulţămitoare şi au şi avut înriurinţa, de cele vechi, cari vênḑêndu-se cu îmbulḑeală, au scăḑut în preţuri cu 25—30 cr. faţă cu cele vêndute mai înainte. Dară şi celelalte cereale au fost în câtva mai eftine, ca mai înainte. Aşa notăm în special:

Grâul la 50,000 m. m. cu fl. 9.70—9.80; sĕcara cu fl. 8—8.25; orzul cu fl. 6—6.20; ovĕsul cu fl. 5.45—6.65; cucuruzul la 12,000 m. m. cu fl. 5.48—6.95; făina n'a fost càutată. Slabă trecere au avut şi păstăioasele vênḑêndu-se adecă: fasolea cu fl. 8—9; mazerea cu fl. 12; lintea cu fl. 10; mălaiul cu fl. 7—7.75; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8—8.50; sĕmênţa de in cu fl. 13 (toate per 100 chilograme); lânile s'au vêndut cu fl. 1.80—3.65 per chilogram.

Porcii la 74,720 s'au ţinut la preţurile de mai înainte. Din Ungaria de jos au fost în têrg 3910, din România 450 şi din Ardeal vre-o 60 capete; unsoarea de porc cu fl. 65; slănina cu fl. 59 şi sĕul cu fl. 42—43.50; spirtul cu fl. 34 *en gros*, eară cu fl. 36—37 *en detail* per 10,000 litre %; cartofii cu fl. 2.50—260.

Peile de bou cu fl. 112—115; de vacă cu fl. 108—110; de viţĕl cu fl. 190—195; per 102 dărabe; de oaie cu fl. 2.80—3.20 părechea; de miel cu fl. 80—85 pe 102 dărabe; apoi peile de cal cu fl. 9.50—10 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 10 Aug. imob. soţiei lui Iosif Müller în Cluj (trib.); în 23 Aug. şi 23 Sept. imob. soţiei lui Dănilă Benkö în K. Oşorhei Canta (trib. K. Oşorheiu); în 30 Iulie imob. lui Simon Simion în Sălciova de jos (trib. Turda); în 3 Aug. imob. lui Petru Gross în Braşov (trib.); în 17 Aug. şi 17 Sept. imob. lui Mihai Roşca şi soţi în Sălişte (trib. Sibiiu); în 28 Septemvre şi 28 Oct. imob. lui David Lajos în Farsad (trib. Odorhei); în 5 Aug. imob. Anei Marin în Crişba (trib. Braşov); în 31 Iulie imob. lui Nicolae Cosma în Jeder (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 4 Aug. imob. lui Benedict Bereczky în Maroscherec (trib. Oşorhei); în 6 Sept. ş. 6 Octom. imob. lui Ioan Csiki în Rakoş (trib. Odorhei); în 2 Aug. imob. lui Michail Sütö în Zabola; în 4 Aug. imob. lui Moise Pál în Pache (jud. cerc. Covasna).

Nr. 112 1880. 1—3

CONCURS.

La scoalele centrale române medie (gimnasiu, scoala comercială şi reală) publice de religiunea gr. or. a devenit vacante următoarele posturi de profesori:

1. Un post de profesor de istorie şi geografia universală şi studiele ajutătoare la aceste.

2. Un post de profesor de istoria naturală cu studiile ajutătoare în clasele inferioare adecă matematica, fisica şi chemia.

3. Un post de profesor secundar de musica vocală pentru gimnasiu, scoala comercială şi reală şi la clasa a V-a de fetiţe.

4. Un post de profesor secundar de gimnastică pentru gimnasiu, scoala comercială, reală şi normală.

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu termin până la 15/27 August a. c.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor către subscrisa Eforie scolară instruite cu documentele:

a) că sûnt de naţionalitate Români şi de religiune gr. or.

b) că au purtare morală politică bună;

c) că sûnt sănĕtoşi;

d) că reflectanţii la posturile de sub Nr. 1 şi 2. în sensul statutului organic al metropoliei române gr. or. din Ungaria şi Transilvania şi al regulamentului provisoric al Archidiecesei transilvane pentru esaminarea candidaţilor de profesură la scoalele secundare române gr. or., au absolvit facultatea filosofică la vre-o Universitate din patriă sau din străinătate.

e) că cunosc limba maghiară.

f) Reflectanţii la postul de sub Nr. 3 sĕ producă, pe lângă documentele de sub *a*) *b*) *c*) testimoniu, că au absolvit vre un conservatoriu, sau că posed cunoscinţe temeinice de musica vocală;

g) Concurenţii la postul de sub Nr. 4 vor documenta capacitatea lor de a putè instruì în gimnastică cu testimonii de specialitate.

Emolumentele pentru profesorii de sub Nr. 1 şi 2 sûnt:

Până la depunerea esamenului de cualificaţiune salariu anual de 700 fl. Dela depunerea esamenului de cualificaţiune pentru următorii doi ani salariu anual de 800 fl., eară de acì mai departe salariu ordinar de 900 fl. După 5 ani de serviţiu un adaus sau cuincueniu de 50 fl. carele se va repeta de 5 ori; şi drept de pensine, conform statutului în vigoare.

Postul de sub Nr. 3 este împreunat cu salariu anual de 500 fl. eară cel de sub Nr. 4 cu 400 fl. v. a.

Emolumentele împreunate cu posturile de sub Nr. 1 şi 2 a acestui concurs, au valoare şi pentru postul de profesor la scoala noastră comercială, spre a cărui ocupare s'a escris concurs în „Teleg. Rom.“ sub Nr. 70 din anul curent.

Braşov 15/27 Iulie 1880.

Eforia scoalelor centrale rom. ort. res.

Nr. 126—1880. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. orientală de clasa a III. din Hăşdĕu, cu filiile Goleş şi Cernişoara, în protopresbiteratul tractului Haţĕgului se deschide prin aceasta concurs, cu terminul până la 16 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 110 fumuri de casă câte doue ferdele cucuruz nesfărmat cu tuleul, dela fieşte care fum de casă.

2. Stolele îndatinate, şi anumit cele statorite în sinodul parochial, ţinut la 20 Septemvre 1879.

Doritorii de a competa la această parochie, au a'şi adresa petiţiunile lor instruite, în sensul „Statutului organic“ şi a dispoşiţiunilor sinodale din anul 1879 la subscrisul până la terminul sus amintit.

Haţĕg la 8 Iulie 1880.
In conţelegere cu comitetul parochial.
Ioan Raţ m. p.,
protopresbiter.

Nr. 140. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clasa III. Lunca, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul păna la 17 August 1880. v.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială şi supraedificiile economice,

2. porţiunea canonică de 30 clăi fên, 8 ferdele grâu şi 3 carĕ de cucuruz şi folosirea cimiteriului cu pomi cu tot,

3. dela fie-care familie câte o jumĕtate de ferdelă bucate şi câte o ḑi de lucru şi

4. Stola regulată prin sinodul parochial dela 74 familii, cari toate computate în bani dau un venit anual de 373 fl. 10. cr. v. a.

Peţitorii acestei parochii sĕ 'şi substearnă petiţiunile lor instruite în sensul Statutului organic la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul defipt.

Offenbaia în 10 Iulie 1880
Pentru comitetul parochial respectiv.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei.
Ioan Danciu m. p.,
adm. prot. gr. or.

Nr. 131. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante Meşterhaz de clasa II. pe basa ord. cons. de dto 20 Maiu a. c. Nr. 1722. B. se escrie concurs cu terminul până la 20 August st. v. anului curent.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 210 familii câte 2 fl. v. a. de familie.

2. Dela 210 familii câte o ḑi de lucru cu palma.

3. Venitele stolare.

4, Lemne de foc din Pădurea comunală.

Toate venitele parochiale computate în bani dau suma anuală de 664 fl.v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi astearnă petiţiunile lor, provĕḑute cu documentele prescrise de Statutul organic şi regulamentul congresual pentru parochii din anul 1878, oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Turda superioară in Deda până la terminul de mai sus.

Deda 10 Iulie 1880.
In conţelegere cu comitetul parochial.
Ioan Popescu m. p.,
adm. protopresb.

Nr. 142: 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în vacanta parochie de clasa a III-a Hădărĕu, ppresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul până în 15 August 1880 v.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiunea canonică de 4 jug. 300 org. □ parte arătoriu parte fênaţ;

2. o grădină de cucuruz;

3. folosirea cimiteriului;

4. dela fie care casă câte o jumetate ferdălă veche (10 litre) bucate parte grâu, parte cucuruz;

5. ca relut de cuartir 32 fl. până se va găta casele parochiale şi

6. Venitele stolare regulate prin sinodul parochial dela 140 case, cari toate calculate în bani dau un venit anual de 371 fl. 29 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această staţiune sĕ-şi subştearnă suplicile lor instruite în sensul Stat. org. subsemnatului oficiciu până la terminul defipt.

Offenbaia în 9 Iulie 1880.
Pentru comitetul parochial respectiv.
Oficiul protopresbiteral al Lupşii.
Ioan Danciu m. p.,
adm. prot. gr. or.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 84 Sibiiu, Sâmbătă 19 Iulie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Iulie.

„Ellenör“ reproduce după „L'Independance roumain“ o notiță, din care s'ar vedè, că alianța între România și Austro-Ungaria, dacă nu este în formă încheiată, are sĕ se încheie cât de curênd. „Ellenör“ după ce reproduce notița aceasta își ia osteneala, a se pronunța asupra alianței, și a trata într'un articul special ḑicênd, că nu este de lipsă și că n'ar fi de mare folos. Nu vom conturba cercurile archimedice ale ḑiariului oficios, ci adaugem la cele de mai sus scirea, că la manevrele din anul acesta dela Sibiiu va venì o persoană de poțisiune foarte înaltă dela Viena (Archiducele Albrecht) care va face și o escursiune la Sinaia, unde petrece principele Carol și de acolo la Țigănesci în tabera româneascâ. Poate împregiurarea aceasta stă în legătură cu altă scire a „Ind. roum.“ că eserciţiile cele mari ale armatei române nu se vor începe la 5 August, după cum se ḑicea mai înainte, ci numai dela 22 August încolo.

„Polit. Corr.“ spune, că guvernul român a sistat călĕtoria agentului diplomatic al României la Sofia, din causa neîncetatei atitudini ostile a guvernului bulgar. Representanții Rusiei și Engliterei au aprobat procedura de până acum a cabinetului român față cu Bulgaria.

Despre călĕtoria împĕratului la Galiția spre a asista la manevrele de acolo se înmulțesc scirile, cari afirmă, că nici de astădată nu va avè loc. „Tagesbote aus Mähren„ este încunosciințat dela Viena, că numai două casuri pot împedeca călĕtoria împĕratului la Galiția; adecă dacă nu se vor putè oblì diferențele între Poloni și Ruteni sau dacă se vor ivì evenimente neprevĕḑute din străinătate. Dealtmintrea se șoptesce și de „dificultăți diplomatice“, cari pot împedeca călĕtoria. Dificultățile aceste le causează de astădată considerațiuni, cari vin mai departe ca dela Varșovia.

O însemnătate simptomatică au de sigur „Manevrele rusesci la fruntăria austriacă.“ Sub acest titlu, oficioasa „Die Presse“ din Viena publică următoarele: „In acest timp când se vor începe în Galiția marile manevre în privința împĕratului Francisc Iosif I și'și vor urma cursul lor, se vor face și în sud-vestul Rusiei, adecă în guvernamentele Kiev, Wolynia, Podolia și Basarabia, prin urmare în tot lungul fruntăriei orientale austro-ruse manevre pentru tot feliul de trupe rusesci. Astfel se scrie din Kiev, cu data de 19 Iulie, către ḑiarul „Novoje Wremja“ din Petesburg, că chiar astăḑi sûnt concentrate acolo tot felul de trupe de prin districtele militare Charkoff, Odesa și Oenburg. Toată această armată concentrată în Kiew se va urca la cifra de 200.000 oameni și se va compune din infanterie, artilerie, cavalerie și saperi. Manevrele vor începe la ântâi Septemvre cu o înăintare spre fruntăria galițiană și cu o simulare de trecere și de atac în Galiția. Până atunci trupele de înfanterie și artilerie se vor esercita în vindicarea de întăriri simple pe câmpii. Intre aceste se lucrează cu o mare activitate lărgirea și inarmarea întăririlor de la Kiev supt conducerea personală a generalului Obrutseff, șeful Statului major. Trupele de cavalerie concentrate în Kiev, la care au fost adăogați casacii de la Don și Ural, vor fi esercitate la distrugerea și restabilirea drumurilor de fer și a liniilor telegrafice. La aceste manevre, care vor ținè două sĕptĕmâni, sûnt asceptați câți-va mari principi, toți comandanții superiori cariau luat parte la ultimul resbel ruso-turc și mulți militari străini.

Ferberea în peninsula balcanică trebuie sĕ fie mare și trebuie, că se asteaptă cât de curênd o esplosiune mai puternică decum este cea dintre Muntenegreni și Albanezi. „Presse“ din Viena ne spune, că consiliul ministerial din Belgrad ținut la 28 Iulie sub presidiul principelui, a decis mobilisarea armatei naționale sêrbesci.

Cu privire la mobilisarea sêrbească, scrie o foaie din Viena, că stă în legătură cu chemarea Muntenegrenilor capabili de arme subt steaguri și seamănă foarte mult cu o cooperațiune serbo muntenegreană contra Albanezilor. Se vorbesce demult de o alianță a acelor doi vlădici, care s'ar fi încheiat la comanda rusască și care acum, după cum se vede, are sĕ se pună în mișcare prin avêntul rublei rusesci în formă de o fecundă subvențiune de rĕsboiu. Fiind-că confederațiunea slavică nu este permis, a'și risipì puterile, e foarte probabil, că în acelaşi timp și Bulgaria se va folosì de ocasiune și își va realisa planurile sale naționale. Ce dimensiuni vor lua lucrurile nu se poate calcula. Corespondentul vienez dela „Estaffete“ din Paris e d. e. în stare sĕ anunțe:

„Aflu din isvorul cel mai bun, că dacă Rumelia resăriteană proclamă unirea sa cu Bulgaria, Austria dirige trupele sale dincolo de Mitrovița spre a împedeca mișcările revoluționare din Macedonia. Austria va pâșì în sensul acesta ca aliat al Porței.“

Ḑiariul din Viena nu este înclinat a da mare importanță corespondenței acestia, crede însĕ, că din ministeriul austro-unguresc de esterne se va urmărì serios o cooperațiune, care nu s'ar putè decât preste sandjacul Novibazarului.

Din Scutari se telegrafează, că s'a constituit un comitet nou albanez sub presidiul șeicului de acolo.

Bar. Calice a plecat dela Bucuresci la Constantinopole.

Consternătoare este pentru guvernul din London scirea ce a primit dela Candahar. După scirea aceasta puterea armată a generalului Burrow este nimicită de Eiub Chanemirul Afganistanului.

Francia, Englitera și Orientul.

„Romanul“ dela 16 Iulie ḑice: Reproducem un articul din „Timpul“ fiind că ni se pare de cea mai mare importanță, atât din punctul de vedere că „le Temps“ este un organ oficios al guvernului francez, cât și pentru aceea, că ne arată atitudinea, ce va observa Francia la cas de ivirea vre unei complicațiuni. Eacă acel articol:

„Este prea adevĕrat, că sûntem de acord cu Englitera întru ceea ce privesce cestiunea greacă. Am primit propunerile sale ducêndune la conferența dela Berlin; am votat acolo aceleasi resoluțiuni, și lumea poate sĕ fie sigură, că în mĕsurile ulterioare care pot devenì trebuincioase, Francia nu va separa acțiunea sa de aceea a Englezilor, afară numai dacă Englezii nu vor despărțì pe a lor de aceea a celorlalte puteri.

„Dar și acordul între Englitera și noi este complect asupra acestui punct particular al nouĕlor fruntării desemnate Greciei, nu este însĕ esact de a conchide din aceasta, într'un chip absolut, precum făcea mai în ḑilele trecute un ḑiar, că Englitera urmăresce aceeași țintă și întrebuințează aceleași mijloace ca noi. Politica guvernului englez în cestiunea greacă sĕ leagă, din contră, cu o politică generală, care nu este nici decum și care nu poate fi a noastră. Și nu vorbim aici după închipuiri. Deabia ajunsese Gladstone la puterea noului cabinet și el învită pe puteri la un concert, nu numai pentru întrunirea conferenții, care s'a ținut la Berlin, ci și pentru redactarea unei note identice, în care Poarta era somată sĕ îndeplinească toate îndatoririle, ce resultă pentru dênsa din tractatul dela 1878, și în particular, sĕ esecute diferitele reforme făgăduite. Programa pentru care Englitera a cerut și a dobândit consimțemêntul puterilor nu se mărginesce dar la revindicările elenice, ea merge mult mai departe, pune în joc chipul de esistență și esistența chiar a guvernului otoman, și prin urmare deschide ușile unor diferenți de vederi asupra țintei finale, ce trebue sĕ'și propună o acțiune europeană. Cele șese puteri au putut prea bine sĕ'și pună semnăturile lor în josul notei identice, se a fost presentată Porții, fără a fi pentru aceasta unite asupra actelor care vor trebuì sĕ urmeze acestor cuvinte; sĕ o spunem lamurit: este notoriu, că această unire nu esistă și că nu poate esista.

„Este în tot-dea-una supĕrătoriu pentru o partidă de a fi fost multă vreme în o posițiune mai înainte de a ajunge la putere, și de a fi avut prin urmare ocasiunea, sĕ esprime asupra multor puncte nisce simțimente, care nu aveau în fond de cât valoarea unui cal de bătaiă, și pe care nu mai este permis a le nega, când trebrințele guvernului le vor pretinde. Dar acest incovenient devine mult mai mare pentru un bărbat de stat, când acest bărbat este un fel de polemist, un spirit arḑĕtor, un orator abondent și pasionat, când este obicĭnuit a se pronuncia în toate afacerile într'un chip dogmatic și absolut, a amesteca în toate ideile sale ce-va din căldura cu care credinciosul apĕră adevĕrurile credinței sale! Ei bine, tocmai aceasta este nenorocirea, ce se întâmplă în acest moment d-lui Gladstone și partidei sale. Ei au formulat atât de des opiniuni asupra cestiunei turcesci și au făcut aceasta într'un chip atât de otărîtor, în cât nu pot sĕ se maì lapede astăḑi de aceste angajamente și chiar noi nu putem sĕ facem abstracțiune de ele, când căutăm a ne da samă de politica actuală a Engliterei în Orient.

„Noi nu putem face aceasta, cu atât mai mult, că d. Gladstone nu este numai pasionat, ci și convins. Argumentele la dênsul nu sûnt numai mijloace de polemie, ci respund la simțimente reale. Astfel precum am spus o mai sus, d-sa este un credincios. El este năpădit de principii. Alții ar aduce cu sine la guvern preocuparea, de a îndulcì pre cât se poate opiniunile, ce au profesat în oposițiune și care i încurcă acum; d. Gladstone nu face astfel; nu ascunde greutățile, ce esistă în realisarea vederilor sale, nu este omul, care sĕ calce totul în picioare, sĕ sfărâme totul pentru a'și pune în practică teoriile; dar în acelaşi timp putem fi siguri, că n'a părăsit nimic din ideile sale, pentru că ideile sale sûnt pentru dênsul articoli de lege.

„Sûnt trei puncte, în cestiunea greacă, asupra cărora d. Gladstone 'și-a aretat fondul cugetărei sale, astfel în cât sĕ nu lase nici o nesiguranță asupra direcțiunii politicei sale orientale. Cel dintâiu este o nepăsare completă în privința esistenței imperiului otoman, sau pentru a ḑice mai bine, este speranța arḑĕtoare, este dorința mărturisită de a vedè sfârșindu-se dominațiunea necredinciosului în peninsula balcanică. D-nul Gladstone a ascuns atât de puțin aceasta, încât espresiunea cu care s'a servit în această ocasiune a devenit proverbială; ceea-ce ar voì d-sa, este ca Musulmanii din Turcia sĕ fie siliți sĕ retreacă în Asia „cu geamentanul în mână și cu calibalicul în spinare.“ Cât despre al doile punct din programă, el decurge din cel dintâiu. Moștenirea Turcului trebue sĕ fie primită de populațiunile creștine, care sûnt supuse astăḑi Sultanului sau care sau liberat mai mult sau mai puțin de sub jugul seu. Soluțiunea problemei orientale, la care s'a oprit d. Gladstone nu este nici decum nouă, dar a luat la dênsul consistența unei politice: este constituirea naționalităților într'o federațiune de state mici, român, sêrb, grec, bulgar. Nu se spune ce se va face cu Albania, care asemenea va avè drepturile sale de independență, dar care de altă parte, ar oferì anomalia supĕrăcioasă a unei comunități musulmane pe pământul Europei. Nu se spune asemenea, ce se va face cu Bosnia și Erțegovina, pe care Austria le stăpânesce actualmente și pe care nu este probabilmente depusă sĕ le evacueze pentru plăcerea de a înlesnì planurile Engliterei dar prin aceasta dăm de cel de al treilea punct al aceleia, ce numim, programa d. Gladstone. Acest punct este o ură fanatică contra Austriei, căreia bărbatul de stat englez nu poate sĕ'i erte vechea și inerenta sa vrăjmășie față cu principiul naționalităţilor. Ne aducem aminte despre scrisoarea către comitele Károlyi, prin care primul ministru se încerca a repara violenţele de limbagiu ale capului oposiţiunei, dar care ascundea atât de rěu resimţěmêntul sectar.

„Ciudat lucru! Rusia este aceea, care se bucură astă-ḑi de favoarea guvernului britanic. Adevěrul este, că el nu pretinde sě 'i încurageze scopurile, sě 'i satisfică ambiţiunile. Se susţine, că Rusia a fost calomniată de conservatori, că n'a făcut resbel Turciei de cât în chipul cel mai neinteresat şi în interesul naţionalităţilor şi al creştinismului. Austria, cu încercările sale de înfluenţă asupra principatelor vecine, cu vederile sale eventuale asupra Salonicului, eată adversarul contra căruia d. Gladstone este gata a face sě joace toate maşinăriile politicei sale. Se vede bine, că acordul european lăudat aşa mult astă-ḑi, şi a cărui realitate n'o tăgăduim nici noi în oare cari limite, acest acord, făcêndu-se în ultima analisă, ascunde o rivalitate de ne-redus, lupta între Englitera, la spatele căreia s'a grăbit a se pune Rusia, şi Austria la spatele căreia, nu trebue s'o uităm, se va afla la trebuinţă Germania. Aceasta este adevěrata stare de lucruri, acesta 'i este fondul. Din bună norocire datoria Franciei, în aceste condiţiuni, este tot atât de simplă cât şi sigură: a lua parte la concertul european, întru cât el va esista, şi a reîntra într'o neutralitate absolută în ḑiua, când acest concert va înceta spre a face loc unui conflict de interese, care nu sûnt ale noastre“.

Publicăm următoarele **ordinaţiuni consistoriale** privitoare la instrucţiunea poporală:

Nr. 1113 Scol.

Scopul scoalelor instituite pentru educaţiunea şi instrucţiunea poporului, nu poate fi esclusiv numai crescerea intelectuală şi morală a tinerimei scolare, ci necesar este încă a ne nisuì, ca cunoscinţele însuşite prin instrucţiune, sě poată fi aplicate cu succes la câştigarea celor necesare pentru viaţă şi la ridicarea valoarei lucrului mânilor noastre.

Acest scop 'l-au avut în vedere legile şi regulamentele pentru instrucţiunea publică, când au ordinat, ca *Geografia*, *Fisica* şi *Istoria naturală* sě se propună şi sě se înveţe în scoale aşa, încât cunoscinţele câştigate în aceste materii sě se aplice în dicţiuni practice pe câmpul economiei rurale, al grădinăritului şi al industriei.

Numai când tinerii nostri elevi, ce cresc în scoală, pre lângă cunoscinţele mai mult teoretice ce'şi câştigă acolo, vor urmărì şi deprinderi practice în economie, grădinărit şi industrie, vom putè fi îndreptăţiţi a spera, că ei vor fi în stare la timpul seu a înainta şi a consolida atât binele lor propriu, cât şi binele naţiunei şi al patriei.

Dar chiemarea noastră este, a găsì şi a multiplica mijloacele, a arěta calea, care duce pre popor la prosperitate şi la o stare mai bună materială, fără însě a perde din vedere nici pe un moment măcar crescerea lui morală şi intelectuală.

Ca unul din aceste mijloace se poate considera şi cultivarea vermilor de mătase, care acum de mai multe ḑecimi de ani prosperează în diferite părţi ale patriei noastre, şi care s'ar putè estinde în toate acele ţinuturi ale patriei, unde cresc şi se cultivă frăgarii sau duḑii.

Drept aceea, P. T. Dta prin aceasta esti însărcinat, a ordona tuturor acelor comitete parochiale, directori locali şi învěţători populari, ale căror scoală e situată în astfel de ţinuturi, unde sûnt deja frăgari crescuţi sau se pot planta pe viitoriu, ca încă de pe acum, sau în cel mai apropiat viitoriu sě înceapă cu tinerii scolari cultivarea vermilor de mătasă într'un mod practic şi aşa cu încetul cu încetul sě se indigeneze acest ram de cultură economică între poporul nostru.

Despre resultat vei avè din timp în timp a raporta consistoriului archidiecesan.

Din şedinţa consistoriulni archidiecesan ţinută în Sibiiu, la 15 Maiu, 1880.

Nr. 1510 Scol.

Cartea elaborată de *Demetriu Dogariu şi Ioan Dariu,* învěţători în Satulung sub titlul; „Aritmetica“, „Eserciţii practice cu numerii dela 1 până la 100, după sistemul didactic, pentru începětorii din anul al doilea“, s'a esaminat de consistoriul archidiecesan. Această lucrare, deşi nu este apěrată de unele scăderi, precum: lipsa unei procederi mai sistematice, şi a unei urmăriri mai rigoroase a sistemului intuitiv; şi apoi unele definiţiuni cam greoaie pentru gradul de inteligenţă a începătorilor; amestecul frângerilor printre operaţiunile cu numeri întregi, etc., totuşi ea întrunesce multe condiţiuni bune, şi scăderile cu timp se pot îndrepta, de o parte, ear' de altă parte, era simţită trebuinţa unei cărticele, care sě cuprindă deprinderi din comput pentru scolarii începětori: drept aceea consistoriul archidiecesan a aflat de bine a recomanda cartea mai sus menţionată ca manual didactic pentru scoalele elementare din întreaga archidiecesă.

Despre ce spre ulterioara procedere, şi în special pentru insciinţarea învěţătorilor, prin aceasta eşti încunosciinţat.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan, ţinută în Sibiiu, la 15 Maiu, 1880.

Varietăţi.

* (Manevre). Exerciţiile în batalioane din giurul Sibiiului vor ţinè până 1 Aug. n. După aceea încep eserciţiile în regimente, cari vor ţinè până la 15 August când apoi încep manevrele mari şi sfêrşesc în 20 August.

* (Legea de timbre) În ministeriul unguresc de finanţe, după cum ne spune „Hon“, se lucră de present sub presidiul consiliariului ministerial Kralitz la o lege nouă pentru timbre, carea va conţinè o colecţiune sistematică de norme vechi legislative, cari stând încă în vigoare vor fi astfeliu compuse, încât vor delătura multe defecte ivite până acuma în administraţie.

* (O demonstraţiune) în contra cunoscutului vice-colonel ces. reg. austriac Seemann a avut loc în Agria, făcênd „tineretul de stradă“ sub ferestrele oficerului o musică ce o numesc Nemţii *„Katzenmusik“*, ear' noi cu Francezii *„Şarivari“*. Melodia de care s'a folosit „junimea“ din Agria a fost Imnul poporal al monarchiei noastre, pe care Românul s'a îndatinat a'l numì *Cântecul împěratului!!* Poliţia a venit prea târḑiu. *Sapienti sat!*

* (Raport întârḑiat) despre un bal ţinut la 1 Martie a c. în Topliţa, în folosul scoalei române de acolo ni se trimite spre publicare, la care au luat parte mai cu seamă conlocuitorii de altă naţionalitate, cari cu atâta căldură au înbrăţioşat acest bal încât mai toţi au luat parte la acesta. Raportorul se plânge, că Românii n'au participat ca străinii şi că venitul curat al balului a fost de 50—70 fl. şi că banii acestia ar fi la o persoană bisericească gr. cat. care nu vrea sě dea nici socoteală nici bani. Urmează deci că scopul pentru care s'a jucat n'a věḑut până acum nici un crucer.

* (Concert împreunat cu producţiune teatrală şi joc) arangează studenţii gimnasiului superior din Beiuşi pe 8 August a. c. în favorul unui fond, din care vor avè a se ajuta studenţi seraci dela gimnasiul de acolo mai ales când sûnt bolnavi. Preţul de întrare este 2 fl. de familie; 1 fl. de persoană. Contribuiri marinimoase se primesc cu mulţămită şi se pot adresa d. prof. gimn. Iuliu Popfalvi.

* (Nenorocire). Demetriu Truţa locuitor din Topliţa fu trăsnit în 5 Iulie a. c. pre otarul comunei Topliţa, astfel, încât tot corpul lui fu pârlit, ear' vestmintele de pre dênsul fură prefăcute în mii de bucăţi. Pe nenorocitul, ce numai în anul 1878 s'a fost căsătorit, îl plânge soţia sa si o pruncă de $^1/_2$ an.

* (Lupta cu un urs). Un cioban din Casva fiind cu turma de oi în muntele „Băneasa“ fu surprins de visita unui urs, care avea de gând, a'şi anecta vreo oaie sau două. Păcurariul sciind scopul oaspelui patruped îl întimpină cu un topor în mână, lovindu'l cu acesta în lupta crancenă în mai multe locuri, încât i pricinuì moartea. Şi ciobanul brav primì mai multe plesuri perḑênd în luptă un ochiu, o falcă şi o mână, el însě totuşi a scăpat cu viaţa.

* (Impregiurări asiatice). Notariul comunal din Kicsinda (comit. Strigoriului) fu tras în cercetare criminală şi ridicat din post şi salar, pentru 5 fl. dare, carea n'ar fi administrat-o după prescrisele legei. După 3 ani s'a dovedit înse, că bietul notar nu poartă nici o vină. Dar totuşi pagubă nu 'i-o mai rebonifică nime. De ce nu se încue hoţii şi defraudanţii de sute şi ḑeci de mii fl.?

* (Pausz prins!) Dela Caransebeş ni se comunică că fostul vicecomite al comitetului Severinului Ioan Pausz fu prins în Bucuresci de poliţia de acolo. Autorităţile competente au făcut paşii de lipsă pentru estradarea lui din partea României.

* (La institutul veterinar) reg. ung. din Budapesta se încep inscrierile cu 1 Septemvrie şi ţin până în 8 Sept. Însciinţările la esamenele de primire se fac până în 1 Septemv. cánd începe şi anul scolastic 1880/81 şi durează până în 15 Iunie 1881.

* (Numire nouă). Comuna „Tisza-Halász“ din comitatul Heves în urma unei ordinaţiuni a ministrului reg. ung. de interne pe viitor se va numì: „Lörinczfalva“.

* (Foc vrăjmaş) a fost în 21 Iulie n. în comuna Verpelét (comit. Heves) unde a căḑut pradă elementului îngrozitor şi nemilos peste 300 de case, între cari biserica, casa preotului, casa sfatului, scoala, casarma, posta, apoteca şi cele mai multe locuinţe domnesci. Afară de aceste au perit mai mulţi oameni si multe vite. Focul începênd pela 4 oare după ameaḑi a ţinut mereu îngrozitor până pela meḑul nopţii, când abia, abia s'a putut potolì.

* (Focul din villa Momsen) de care făcurăm şi noi amintire, spune „Nat. Ztg.“ din Berlin, că n'a mistuit manuscripte şi cărţi în měsura cum o respândise ḑiarele la început. Momsen e sănětos deplin.

* (Cât s'a beut la serbătoarea trăgětorilor la ţintă?) În timpul cât a ţiuut serbătoarea trăgětorilor la ţintă în Viena s'a beut numai în locul, unde a fost tragerea: 40,000 sticle vin supranumit „Schützenwein“, 1200 hectolitre bere de deposit, 170 hectolitre bere trasă, 16,000 sifonuri, 6000 sticle vin de St. Lorenz şi 350 sticle de vin din Champagne.

* (Mai multe anticuităţi) s'au aflat de curênd lângă satul Bradu din comitatul Sibiiu. Intre obiectele anticue se află multe cărămiḑi şi o oală, cari toate poartă semne de timpuri cu mult mai vechi, ca sě se poată deduce, că originea lor ar fi de pe timpurile Romanilor. Deacea se dă cu socoteala, că toate aceste obiecte anticue se trag încă de pe timpurile Dacilor.

* (Contra arsurilor) şi opěriturilor este acuma mijlocul cel mai bun şi mai grabnic de vindecat: natron carbonic-occidal duplu. Acest mijloc s'a inventat de Dr. G. F. Weters şi se ḑice, că aşa este de puternic, încât persoana arsă sau opěrită punênd de loc după întemplare medicina numită pě rană, durerile numai decât încează cu totul şi rana în restimp de 24 oare se vindecă totalmente de mai nu se mai cunoasce.

* (Simburi de cereşe) nici odată sě nu se înghită, că ei pricinuesc moarte. Aşa s'a întêmplat decurênd unei ţerence, carea a treia ḑi după mâncarea mai multor simburi deacestia s'a umflat şi căpetând aprindere de stomac a şi murit.

* (O scenă în penitenciar). Directorul închisoarei din Favignano (Italia superioară), care se duse nu de mult în celula unui osândit, ca sě facă cercetare, cum făcea de obiceiu. D'abia întrase, şi banditul se aruncà asupra lui, îl trântì jos şi 'i bătu, cu ajutorul unui lemn, un cuiu în tâmplă. Prin strigătul sfâşietor al directorului sosì sentinela, care, la vederea acestei scene, trase îndată tesacul din ţavă, şi dete omorîtorului o ast-fel de lovitură în cap, în cât acesta căḑu, imediat cu capul spintecat în două, la pământ. Intr'aceste şi nefericitul director, care mai era încă om tiněr, îşi dete sufletul. Avea un aspect înfiorător mica celulă, unde se vedea lungit omoritorul şi victima sa.

* (Americanul cel mai bogat) este precum se vosbesce, posesorul de mine Makey din Nevada, al cărui venit ḑilnic se socotesce aprocsimativ la 50,000 Dolari (250,000 fr.) Nu de mult trimise acesta fabricei de argint Tiffany & C-nie din New-York, o cantitate enormă de argint din minele sale, din care se va face un tacâm de masă pentru soţia sa din Paris. Tacâmul va fi compus din 150 bucăţi, şi va costa 70,000 de dolari (450,000 fr.)

* (Trembladores). În apele Americei de sud, mai cu seamă în rîurile republicei „Venezuela“ trăiesc un fel de pesci, cari fiind atinşi de ceva sau cineva au însuşirea, de-a lovì cu descărcări electrice. Mulţi pescari, cari se încearcă, a prinde acesti pesci electrici, numiţi trembladores de locuitorii sus numitei republici, pier prin loviturile electrice ale acestor pesci.

* (Un tipograf) iute, care lucră pe ḑi 10 oare, ar culege 12,000 litere şi în 300 ḑile 3,600,000 litere. Depărtarea culegětoriului de despărţământul literilor face peste tot luând 1 urmă. Calculând acuma, că mişcarea mânei culegětoriului până la despărţământ şi înděrět e de 2 urme pentru fie-carea literă, pentru 3,600,000 litere e de 7,200,000 urme. Dacă calculăm aceste urme în mile geografice per 35,500 urme de mil, mâna unui culegětoriu de litere ar face pe an o mişcare de circa 300 mile geografice.

* (Picioare artificiale). Un American, care în ultimul rěsboiu 'şi-a perdut un picior, a isbutit după o încercare de mai mulţi ani, a'şi construì picioare artificiale de cea mai mare perfecţiune. Acest om, care se află actualmente în Berlin, nu numai că se primblă cu cea mai mare uşurinţă fără baston, dar' se împărtăşesce la jocurile de popici şi bilard, până şi de danţ. El a obţinut patentă de la guvernul seu pentru această invenţiune.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia Română.

Proces-verbal Nr. 12.

Şedinţa generală din 2 Aprilie 1880.

Membrii presenţi:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T., Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Hodosiu l., Maniu V., Papadopolu-Calimach, Urechiă V., A., Aurelian P. S, Bacaloglu Em., Brândza D., Felix I., Ghica I., P., Poni Stefănescu Gr., Teclu N., Vasici P.

Sub preşedinţa d-lui Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară p. m.

Cetindu-se şi aprobându-se procesul-verbal al şedinţei trecute, D. Papadopul-Calimach depune din partea dlui A. Gregoriadi Bonachi, din Fălticeni, opera profesorului W. Schmidt, Suczawas Denkwürdigkeiten şi anunţă, că D. Bonachi va mai trămite Academiei şi alte publicaţiuni analoge. Se primesce cu gratitudine, şi cartea se transmite la bibliotecă.

Constatându-se mulţimea lucrărilor pendente în comisiuni, la oara 1 şi jumĕtate, Academia trece în secţiuni.

Preşedinte, Ioan Ghica.

p. secretar general, B. P. Hasdeu.

Proces-verbal Nr. 13.

Şedinţa generală din 3 Aprilie 1880.

Membri presenţi:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T., Chintescu N., Babesiu V., Baritiu G., Hodosiu I., Ionescu N., Maniu V., Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu E., Brândză D., Felix I., Ghica I., Poni P., Ştefănescu Gr., Teclu N., Vasici P.

Sub preşedinţa dlui Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară.

Se cetesce şi se aproabă procesul verbal al şedinţei precedente.

D-nii Babesiu, Chintescu şi Baritiu dau lămuriri în privinţa lucrărilor diferitelor comisiuni.

Se ficsează ordinea ḑilei pentru şedinţa publică de Vineri şi anume discursul de recepţiune al d-lui Dr. Felix.

Elaboratul d-lui membru corespondent S. Haret şi raportul secretariului secţiunei istorice.

După o discuţiune, la care iau parte d-nii Ioan Ghica, Laurian, Maniu şi Babesiu, Dl Baritiu — faţă cu dorinţa manifestată cu insistenţă de Academia întreagă — se decide a cetì în şedinţa publică lucrarea d-sale despre Schoppenhauer.

Şedinţa se ridică la 3 oare p. m. trecêndu-se în secţiuni.

Preşedinte, Ioan Ghica.

p. Secretar general, B. P. Haşdĕu.

Proces-verbal Nr. 14.

Şedinţa generală din 4 Aprilie, 1880.

Membri presenţi:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T., Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Hodosiu I. Ionescu N,. Maniu V., Melhisedec P. S. S. episcop, Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu E., Brândza D., Felix I., Ghica I., Poni P., Stefănescu Gr., Teclu N., Vasici P.

Sub preşedinţa, d-lui Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară.

Se cetesce şi se aprobă procesul-verbal al şedinţei precedente.

D. preşedinte atrage atenţiunea academiei asupra necesităţei de a se regula pentru anul 1882 punerea la concurs din partea secţiunei scientifice a unei tese pentru premiul Lazar în conformitate cu art. 95 din regulament.

D-sa pune tot odată în desbaterea secţiunei istorice, dacă n'ar fi bine sĕ se publice în facsimile de mărime redusă în analele academiei, inscripţiunile latine aduse din Dobrogea de d. V. A. Urechiă, acele slavice dela Bistriţa din Moldova culese de d. Dim. Sturdza şi cele slavice şi române copiate la Heresci, la Negoesci, la Monastirea Dealul şi la Têrgovisce, de către D. Bianu.

D. secretar al secţiunei respective cetesce raportul despre mişcarea istorică în cursul anului espirat atât în România precum şi în străinĕtate cu referenţă la Români.

D. Haret cetesce un memoriu despre acceleraţiunea seculară a lunei.

D. Baritiu dă lectură disertaţiunei d-sale despre Schoppenhauer.

D. Dr. Felix cetesce discursul de recepţiune: Mişcarea populaţiunei.

Oara fiind înaintată şedinţa se ridică la 4½ oare p. m.

Preşedinte, Ioan Ghica.

p. secretar-general, B. P. Hasdeu.

Proces-verbal Nr. 14.

Şedinţa generală din 5 Aprilie 1880,

Membrii presenţi:

D-nii Alecsandri Vasilie, Caragiani Ioan, Chiţu G., Hasdĕu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu Titu, Chintescu Nicolae, Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Ionescu N., Maniu V., Melchisedec P. S. S. Episcop, Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu Em., Brândză D., Felix I., Ghica I., Poni P., Stefanescu Gr., Teclu Nicolae, Vasici P.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară.

Se cetesce şi se aprobă procesul-verbal al şedinţei precedente.

Se comunică o declaraţiune din partea dlui doctor A. Fĕtu, cumcă pe anul curent începênd dela 23 Aprilie, capitalul donat Academiei de către dsa, se fructifică cu 8 la sută pe an, după cum resultă de însăşi declaraţiunea alăturată pe lângă acest proces-verbal.

După o discuţiune la care iau parte dnii Babesiu, Sion, Maniu, Urechiă, Maiorescu, Laurian şi Baritiu, se decide a se publica în Anale.

1. Discursul dlui V. Maniu despre mişcarea istorică în cursul anului 1879.

2. Elaboratul dlui Haret, despre acceleraţiunea seculară a mişcărei medie a lunei, după ce se va completa, în conformitate cu propria dorinţă a autorului.

Cât privesce disertaţiunea d-lui Baritiu despre Schopenhauer, ia remâne retrasă de autor, până ce dsa va crede de cuviinţă a o da în publicitate.

Se presentă de către D. Laurian, şi primesce cu oare-cari modificări, după o discuţiune, la care iau parte d-nii Hodosiu, Alecsandri, Maiorescu, Sion, Babesiu şi Urechiă, în inscripţiunile, ce urmează a se pune pe piedestalul monumentului funerar al reposatului A. Papiu-Ilarian.

Şedinţa se ridică la 3 oare p. m., trecêndu-se în secţiuni.

Preşedinte, Ioan Ghica.

p. Secretar general, B. P. Haşdĕu.

Economic.

Sibiiu 27 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.60—8.60; grâu sĕcăreţ fl. 6.10—7.10; sĕcară fl. 4.60—5; Orz fl. 3.—4.—; Ovĕs fl. 4.—4.40 Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.40—1.60; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Lumţinări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05—1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Dare de samă) trimestrală dela „Albina“ institutul de credit şi de economii din 30 Iunie 1880.

	Suma fl. cr.	Schimbări din stare dela 31 Martie 1880.
Active.		
Numerar . . .	60,288.05	+11,924.57
Escompt de schimburi	522,213.61	+17,941.43
Reuniuni de credit	33,456.54	— 961.24
Împrumuturi pe hipotece . . .	156,447.62	+86,780.04
Credite ficse . .	71,639.33	— 2,884.63
Împrumuturi pe efecte	3.105.—	— 1,287.—
Efecte	3,740.75	—23,438.—
Fondul de garanţă al scrisurilor fonciare	203,176.59	+ 88.04
Realităţi . . .	29,497.27	+ 1,313.10
Alte active . .	99,052.90	+27,765,82
Total fl.	1·182,616.66	
Pasive.		
Capital social		
a) 1000 acţiuni . fl. 100,000.—		
b) 2000 acţiuni ca fond garanţă al scrisurilor fonciare fl. 200,000.—	300,000.—	
Fondul general de reservă .	23,092.12	
Depuneri pentru fructificare .	681,394.42	+33,195,70
Scrisuri fonciare în circulaţiune	108,800.—	+87,800,—
Fondurile de garanţă ale reuniunilor de credit	18,125.60	— 125.—
Fondurile de reservă ale reuniunilor de credit	408.81	
Fondurile de garanţă al creditelor hipotecare	936.50	— 93.—
Fond. de pensiuni	1.000.—	
Alte pasive . .	48,860.21	— 3,535.57
	1.182,617.66	

Sibiiu 30 Iunie 1880.

Direcţiunea.

(Recolta în America). Eată ce ne spune în această privinţă jurnalul francez *„La France“* din Paris:

„Noutăţile ce ne dă telegraful despre recolta din Statele-Unite sûnt dintre cele mai favorabile, cel puţin pentru agricutorii americani. Anul acesta, recolta grâului va fi tot aşa de frumoasă în America ca şi în anul trecut, şi aceea a popuşoiului nu mai puţin. Trebue dar sĕ ne asteptăm, ca esportaţia grânelor din Statele-Unite spre Europa sĕ fie poate tot atât de considerabilă în 1880 ca şi în 1879.“

„Şi cum ar fi de altfel? Americanii despăduresc (defrişază) din ce în ce mai mult din pămênturile vergine ale Vestului şi au îmbunătăţit astfel sistemele de transport şi scăḑut aşa de jos tarifele, pe căile ferate ca şi pe lacuri şi canaluri, încât astăḑi nu costă mai mult de a transporta o tonă de grâu sau de făină dela Chicago la Liverpool (dela America la Anglia?) decât costa cu ḑece ani în urmă, spre a face acelaşi transport dela Chicago la New-York (numai în lăuntrul Statelor-Unite?).“

„Aceasta vrea sĕ ḑică că America s'a apropiat de Europa cu toată distanţa Oceanului, că oceanul nu mai esistă, şi că piaţele din New-York şi din Chicago, spre a nu le cita decât pe aceste, pot sĕ între în concurenţă cu toate piaţele.“

„Cine nu gâcesce, la acest singur semn, importanţa mişcărei economice ce s'au produs, şi folosinţa, sau mai bine ḑis trebuinţa neapĕrată pentru Europa de a'şi schimba în fine metodele (procederile) sale agricole şi industriale, spre a ajunge ca sĕ poată lupta, pe propriele sale piaţe, cu Statele-Unite?“

„Bĕtrâna Engliteră dela tinera Americă 'şi capĕtă astăḑi făina, carnea, pânea sa şi rosbiftecul seu. Cu o populaţiune, care trece preste 30 milioane de locuitori, Englitera nu'şi poate hrănì decât 18 milioane, şi la Statele-Unite se adresează de preferenţă spre a'şi îndestula lipsa.“

„Anul trecut, numĕrul boilor vii esportaţi din Statele-Unite în Europa au trecut de 135,000 (spre a nu mai vorbì şi de 55 milioane livre de carne proaspĕtă de asemenea esportate) şi esportaţia făinei, din Statele-Unite numai în Anglia, au atins aproape cifra de 7 milioane de cuintale (cam 350,000 tone de 1000 chilograme una).“

Această făină se macină, se cerne şi se pune în balerci în cele mai mari mori din lume, şi mai cu deosebire pe înaltul Missisipi, la Minneapolis, un oraş născut de eri şi care numeră 50,000 de locuitori. Acì sûnt 25 de mori din cele mai bine înzestrate, unde pietrile sûnt puse în mişcare prin roate hydraulice, turbine perfecţionate, pe care le face sĕ se misce un cataract al Missisipelui, de 15 metri înălţime.

„S'au calculat, că aceste 25 de mori ar putè sĕ macine într'o ḑi cuantitatea de făină necesară la hrana celor 4 milioane de locuitori ai Londrei.“ — Şi morile din Minneapolis nu sûnt singurele. Mai sûnt acele din: Rochester, Chicago, Buffalo şi Saint-Louis. Aceste din urmă, în 1879, au produs 2 milioane de balerci de făină, ale căror marce figurează pintre cele mai renumite şi rivalisează cu acele de Minneapolis,“

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 23 Aug. şi 23 Septb. imob. doctorului Michail Miskolczi în Diosec (judec. cerc. Sechelihid); în 24 Aug. şi 27 Septemvre imob. massei concursuale după Constantin Vainu în Braşov (trib.); în 6 Septemvre şi 6 Octomvrie imob. remasului după Iuliu Türkösi în Gyagy (trib. Odorhei); în 24 August şi 2 Octomvrie imob. lui Pavel Barthus în Vaia; în 24 Aug. şi 2 Octomvre imob. lui Ladislau Berei şi soţi în Laslĕu (trib. Oşorhei); în 5 Aug. imob lui Francisc Nagy în Dredat-Seplac (judec. cerc. Teaca); în 29 Iulie pretensiunea activă a massei concursuale după Michail Zeriff (trib. Turda).

Bursa de Viena şi Pesta

din 29 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106 80	106.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83·—	82.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	94.—	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.—	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.—	124.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	94.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.—	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.25	93.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.50	—.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	93.50
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.75	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.85	71.50
Datorie de stat în argint . . .	72.75	72.80
Renta de aur austriacă	86.55	86.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.75	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	828.—	825.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	278.10	276.40
Acţiuni de credit austr. . . .	254.85	259.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	112.75	112.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.53
Napoleon	9.36½	9.36
100 marce nemţesci	57.85	57.95
London (pe poliţa de trei luni) .	118.05	118.—

Nr. 151—1880. 1—3

CONCURS.

Pe basa graţioasei decisiuni a măritului Consistoriu archidiecesan român gr. or. al Transilvaniei ddto 17 Iunie 1880 Nr. 1850 B. pentru vacanta parochie de clasa a III Feneşĕl se escrie concurs până la 16 August 1880 inclusive.

Venitul acestei parochii, preste tot în bani socotit, este: 313 fl. 70 cr.

Suplicele de concurs, instruate conform prescriptelor statutului organic §. 13. şi a regulamentului provisoriu congresual din 1878 §. 15. lit. c., au a se subşterne la subscrisul în terminul prefipt de §. 16. a acum menţionatului regulament.

Cluj, 30 Iunie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Roşescu m./p.,
protopresbiter român gr. orient.

Nr. 106—1880. 1—3

CONCURS.

In urma prea graţioasei concesiuni consistoriale ddto 1 Noemvre 1879 Nr. 2896 scol. comitetul parochial din Fărău declarând postul de învĕţătoriu la scoala confesională din Fărău de vacant, prin aceasta se escrie concurs cu terminul pănă la 26 August s. v. a. c.

Salariul învĕţătoresc e:

un loc de cositură în mărime de 2 jugere, şi dela circa 70 copii obligaţi la învĕţământ câte una litră cucuruz sfărmit de fie care copil.

Doritorii de a se aplica la prenotata staţiune învĕţătorească au a'şi asterne suplicele sale înzestrate cu documentele prescrise inspecţiunei scolare districtuale gr. or. în Sânbenedic prin p. u. M. Ujvár pănă la terminul arĕtat.

Fărău, în 1 Iulie 1880.

In conţelegere cu inspectorul districtual de scoale gr. or.
comitetul parochial
Ioan V. Moldovan m./p.,
preşedinte.

Nr. 197.

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Tibert de cl. a. III-a în protopresbiteratul gr. orient. al Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela ântêia publicare.

Emolumentele sûnt:

Folosinţa porţiunei canonice stătătoare din 7 jugere 600 st.☐ pâmênt de arat, şi 4 jugere de coasă, apoi dela 65 familii române câte o ferdelă de cucuruz şi una de ovĕs, de familie, şi dela 40 familii neorustice câte o ferdelă de cucuruz, şi stola usuată, cari toate computate în bani, dau la olaltă un venit anual de 225 fl. v. a.

În lipsa casei parochiale şi a clădirilor necesare economice, aceste se vor închiria din partea comunei bisericesci respective, pănă la facerea lor.

Goncurenţii cu concursele lor instruite în sensul „Statutului organic“ au a se adresa la oficìul protopresbiteral gr. orient. al Cohalmului.

Cohalm, 2 Iulie, 1880.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Mircea m. p.,
adm: protopresb.

Nr. 140. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clasa III. Lunca, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul păna la 17 August 1880. v.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială şi supraedificiile economice,
2. porţiunea canonică de 30 clăi fên, 8 ferdele grâu şi 3 carĕ de cucuruz şi folosirea cimiteriului cu pomi cu tot,
3. dela fie-care familie câte o jumĕtate de ferdelă bucate şi câte o ḑi de lucru şi
4. Stola regulată prin sinodul parochial dela 74 familii, cari toate computate în bani dau un venit anual de 373 fl. 10. cr. v. a.

Peţitorii acestei parochii sĕ 'şi substearnă petiţiunile lor instruite în sensul Statutului organic la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul defipt.

Offenbaia în 10 Iulie 1880.

Pentru comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei.

Ioan Danciu m. p.,
adm. prot. gr. or.

Nr. 112 1880. 2—3

CONCURS.

La scoalele centrale române medie (gimnasiu, scoala comercială şi reală) publice de religiunea gr. or. a devenit vacante următoarele posturi de profesori:

1. Un post de profesor de istorie şi geografia universală şi studiele ajutătoare la aceste.
2. Un post de profesor de istoria naturală cu studiile ajutătoare în clasele inferioare adecă matematica, fisica şi chemia.
3. Un post de profesor secundar de musica vocală pentru gimnasiu, scoala comercială şi reală şi la clasa a V-a de fetiţe.
4. Un post de profesor secundar de gimnastică pentru gimnasiu, scoala comercială, reală şi normală.

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu termin pănă la 15/27 August a. c.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor către subscrisa Eforie scolară instruite cu documentele:

a) că sûnt de naţionalitate Români şi de religiune gr. or.

b) că au purtare morală politică bună;

c) că sûnt sănĕtoşi;

d) că reflectanţii la posturile de sub Nr. 1 şi 2. în sensul statutului organic al metropoliei române gr. or. din Ungaria şi Transilvania şi al regulamentului provisoric al Archidiecesei transilvane pentru esaminarea candidaţilor de profesură la scoalele secundare române gr. or., au absolvit facultatea filosofică la vre-o Universitate din patriă sau din străinătate.

e) că cunosc limba maghiară.

f) Reflectanţii la postul de sub Nr. 3 sĕ producă, pe lângă documentele de sub *a*) *b*) *c*) testimoniu, că au absolvit vre un conservatoriu, sau că posed cunoscinţe temeinice de musica vocală;

g) Concurenţii la postul de sub Nr. 4 vor documenta capacitatea lor de a putè instruì în gimnastică cu testimonii de specialitate.

Emolumentele pentru profesorii de sub Nr. 1 şi 2 sûnt:

Pănă la depunerea esamenului de cualificaţiune salariu anual de 700 fl. Dela depunerea esamenului de cualificaţiune pentru următorii doi ani salariu anual de 800 fl., eară de acì mai departe salariu ordinar de 900 fl. După 5 ani de serviţiu un adaus sau cuincueniu de 50 fl. carele se va repeta de 5 ori; şi drept de pensine, conform statutului în vigoare.

Postul de sub Nr. 3 este împreunat cu salariu anual de 500 fl. eară cel de sub Nr. 4 cu 400 fl. v. a.

Emolumentele împreunate cu posturile de sub Nr. 1 şi 2 a acestui concurs, au valoare şi pentru postul de profesor la scoala noastră comercială, spre a cărui ocupare s'a escris concurs în „Teleg. Rom.“ sub Nr 70 din anul curent.

Braşov 15/27 Iulie 1880.

Eforia scoalelor centrale rom. ort. res.

Nr. 131. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante Meşterhaz de clasa II. pe basa ord. cons. de dto 20 Maiu a. c. Nr. 1722. B. se escrie concurs cu terminul pănă la 20 August st. v. anului curent.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 210 familii câte 2 fl. v. a. de familie.
2. Dela 210 familii câte o ḑi de lucru cu palma.
3. Venitele stolare.
4, Lemne de foc din Pădurea comunală.

Toate venitele parochiale computate în bani dau suma anuală de 664 fl.v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi astearnă petiţiunile lor, provĕḑute cu documentele prescrise de Statutul organic şi regulamentul congresual pentru parochii din anul 1878, oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Turda superioară in Deda pănă la terminul de mai sus.

Deda 10 Iulie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Popescu m. p.,
adm. protopresb.

Nr. 126—1880. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. orientală de clasa a III. din Hăşdĕu, cu filiile Goleş şi Cernişoara, în protopresbiteratul tractului Haţĕgului se deschide prin aceasta concurs, cu terminul pănă la 16 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 110 fumuri de casă câte doue ferdele cucuruz nesfărmat cu tuleul, dela fieşte care fum de casă.
2. Stolele îndatinate, şi anumit cele statorite în sinodul parochial, ţinut la 20 Septemvre 1879.

Doritorii de a competa la această parochie, au a'şi adresa petiţiunile lor instruite, în sensul „Statutului organic“ şi a disposiţiunilor sinodale din anul 1879 la subscrisul pănă la terminul sus amintit.

Haţĕg la 8 Iulie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ m. p.,
protopresbiter.

Nr. 142: 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în vacanta parochie de clasa a III-a Hădărĕu, ppresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul până în 15 August 1880 v.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiunea canonică de 4 jug. 300 org. ☐ parte arătoriu parte fênaţ;
2. o grădină de cucuruz;
3. folosirea cimiteriului;
4. dela fie care casă câte o jumetate ferdălă veche (10 litre) bucate parte grâu, parte cucuruz;
5. ca relut de cuartir 32 fl. pănă se va găta casele parochiale şi
6. Venitele stolare regulate prin sinodul parochial dela 140 case, cari toate calculate în bani dau un venit anual de 371 fl. 29 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această staţiune sĕ-şi subştearnă suplicile lor instruite în sensul Stat. org. subsemnatului oficiciu pănă la terminul defipt.

Offenbaia în 9 Iulie 1880.

Pentru comitetul parochial respectiv.
Oficiul protopresbiteral al Lupşii.

Ioan Danciu m. p.,
adm. prot. gr. or.

Doctor universae medicinae

Henric König,

medic practic şi specialist în **obstetricale** (de a le moşitului) şi **boale de a le femeilor** în

Sibiiu, în *strada Morii Nr. 27.*

Ordinează în fie-care ḑi dela 3 – 6 oare după ameaḑi. [47] 1—4

Maşină de trierat cu braţul,

construcţie cu totul nouă, cu aşternut de metal, pe dric de lemn, în preţ de **75 fl.**

Coase cu greblă pentru

cositul cerealelor **3 fl.** se află la

Andreiu Rieger,
în Sibiiu.

[46] 1—3

Auḑiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania**, devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 6 **filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate **47** obiecte au costat mai nainte 30 floreni şi costă acum numai **floreni 6.95.**

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai către

A. Fraiss, 8

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

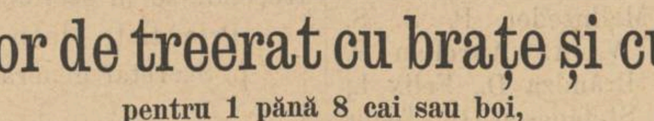

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 10

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 85. Sibiiu, Marţi 22 Iulie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — de **douě** ori 12 cr., — de **trei** or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, 22 în Iulie.

În timpul de când odichnesce activitatea corpurilor legislative, ḑiarele maghiare se ocupă, mai cu samă cu planuri de maghiarisarea naţionalităţilor nemaghiare din Ungaria şi din Transilvania, cu afacerile de dincolo de Laita şi în fine, ceea ce în ḑilele noastre încă merită a nu fi trecută cu vederea: cu eventualitatea descompunerei monarchiei austro-unguresci.

Încât pentru planurile de maghiarisare scim că aceste nu sûnt ceva nou. Nici motivarea nu este tocmai nouă. Dar tocmai că se împrospătează şi planurile şi motivele maghiarisărei din nou sûntem datori ale urmărì şi, pe cât se poate, a arĕta rătăcirea cea mare a acestor planuri, cari n'aduc folos, ci din contra stricăciune comună.

„Magyarország“ după ce statoresce că interesul Europei pretinde o Ungarie independentă, pretinde din parte'şi ca ceea ce se numesce Ungarie sĕ fie maghiară în toate fibrele ei. Elementul maghiar se niveleze cu superioritatea sa nu numai administraţiunea publică a statului, dar şi societatea. Naţionaliţăţile, cari gravitează în afară şi cari în visurile lor sûnt cu atât mai periculoase, cu cât în vecinătatea lor sunt stătuleţe cu ambiţiuni mari trebuesc înfrênate până mai este timp. Cestiunea naţionalităţilor este cea mai periculoasă şi bulevardul cel mai puternic al naţionalităţilor este comitatul. Aici trebuie sĕ înceapă Maghiarii, după „Magyarország“. Adecă, macra lege de naţionalităţi, paralisată prin ordinaţiuni ministeriale, este prea multă libertate pentru naţionalităţi. Acum scim ce avem sĕ asteptăm chiar şi dela liberalissimii Maghiari şi dacă scim, oare sĕ ne mai îndoim despre atitudinea, ce ar fi sĕ luăm în casul, când legea despre naţionalităţi şi cestiunea reformelor privitoare la comitate s'ar pune încă odată la desbatere în Ungaria?

Am tras în mai multe rênduri atenţiunea publicului asupra procesului, ce se desvoaltă dincolo de Laita Se poate că naţionalităţile, cari acolo şi astăḑi se bucură de o lege mai favorabilă şi este şi mai cu sinceritate aplecată de organele guvernului decum se aplică a noastră la noi, — nu vor ajunge tocma unde doresc. Credem însĕ, că ministrul Taaffe, care dirige acolo lucrurile, tot va mulţămì naţionalităţile din Cislaitania mai mult decât mulţămesce guvernul unguresc pe cele din Translaitania. Aceasta o prevĕd conducĕtorii politicei maghiare. De aceea strigă atât din „Pesti Napló“ cât şi din alte organe, că procederea lui Taaffe este periculoasă (?!) pentru Ungaria.

In spaţiul mărginit al unei reviste nu ne putem oprì mult la faimoasa descompunere a Austro-Ungariei, care „P. N.“ ni o înfăţişază ca o eventualitate, ce nu este eschisă dintre posibilităţile viitoriului. Luăm notiţă despre această eventualitate a unui ḑiar cu mare reputaţiune între Maghiari. Dacă 'şi-ar permite aşa ceva o foaie nemaghiară, de sigur că ar fi trasă înaintea juriului.

România se află într'o grea situaţiune. De o parte Bulgarii, pe cari Românii nu 'i-au lăsat se moară, se pare, că s'au săturat de a mai vedè pe Români că trăiesc. De altă parte Rusia o tratează ca lupul din fabulă pe melul, despre care ḑicea, că i turbură apa; cu toate că melul era din josul riului. Într'o notă, spune „P. Corr.“, Rusia se plânge asupra României, că sufere sĕ se adune pe teritoriul ei elemente nihilistice. Scornitură este aceasta din partea Rusiei, cu toate aceste un pretecst, prin care caută a se amesteca în afacerile unei ţeri, care i stă în calea către Constantinopole. — Cu Bulgaria sûnt raporturile aşa de încordate, încât agentul diplomatic Sturza nici nu se va mai întoarce la Sofia, la postul seu. Insusi principele Carol sĕ se fie esprimat către Sturza, că pe cale pacînică nu se mai poate începe absolut nimica cu Bulgarii, cari 'şi-au eşit cu totul din fire.

De Bulgari poartă de grige şi Poarta. La Adrianopole sûnt concentraţi 14,000 de Turci, după unele ḑiare 50,000.

Demonstraţiunea cu flotele e probabil că are se remână pe jos. Lovitura Englezilor în Asia se va reflecta şi asupra situaţiuuei din peninsula balcanică.

Albanezii şi cu Muntenegrenii se ciocnesc necontenit şi în toate ciocnirile Muntenegrenii sûnt bătuţi. În 28 şi 29 Iulie, în cea dintâiu la Matagos Muntenegrenii, carii s'au încercat a scoate pe Albanezi din Matagos, au fost respinşi până la biserica din Golubovce; în a doua au atacat Muntenegrenii vedetele albaneze dela Fundina. Căpĕtând cesti din urmă succurs 'i-a alungat pe Muntenegreni până al Vrbiţa. În 27 atacase Albanezii pe Muntenegreni cu succes, împedecându'i de a lucra la fortificaţiunile dela Mircoviţ şi Zalievo.

Învĕţământul public din Sibiiu.

În nice unul dintre oraşele transilvane nu se pomenesce numele împĕrătesei regine Maria Theresia cu atâta pietate ca în Sibiiu.

Multe sute dintre locuitorii acestui oraş mulţămesc esistenţa şi fericirea lor actelor de profundă iubire părintească ale marei regine. Toată ţeara Transilvania binecuvêntă pia memorie a fundătoarei orfanotrofiului Theresian (retrenchementului Sibiian). O sumă mare de mame, ce primiră educaţiunea lor în pensionatul de fete din claustrul Ursulinelor de aici povestesc legende pie pruncilor sei despre adevĕrata mamă a ţerei, carea a înfiinţat la anul 1772 acest pensionat „spre a se cresce copile germâne catolice în confesiunea lor şi limba lor maternă germână“.

Orfanotrofiul şi pensionatul de fetiţe, aceste douě opere ale marei regine, au esistat un secul întreg fără ca passiunile politice sĕ fi îndrăsnit a se atinge de aceste sanctuarie ale filantropismului. Sub scutul bisericei, şi cu deosebire al episcopatului romano-catolic s'au desvoltat acele într'un institut de crescere de rangul prim în patrie, astfeliu încât cele mai bune case şi familii din Transilvania erau prea mulţămite de a educa pruncii şi pruncele lor de alăturea cu orfanele, ce până la o sută de ani după strămutarea marei regine la cele eterne aflau în clemenţa dênsei o mamă adoptătoare, o adoua mamă dulce. Altfeliu se are lucrul astăḑi, de când a ajuns spiritul dlui Tisza, a „sdrobitoriului de naţionalităţi“ la putere.

Demonul şovinismului şi-a întins negrele ghiare şi asupra acestor asile a iubirei omenesci. Orfanii transilvani din retrenchementul Teresian îi vedem îmbrăcaţi în costum maghiar şi agrăindu'i, ne respund într'o limbă stricată maghiară; că ei sûnt Secui de origine — Va sĕ ḑică orfanotrofiul Teresian a devenit retortă pentru fabricarea de Secui în Transilvania.

Urmează ca de sine, că şovinismul nu s'a oprit aici, ci însufleţit prin eftinul triumf din orfanotrofiu a trecut la cucerirea pensionatului de fetiţe din claustrul ursulinelor. O intrigă scandaloasă în direcţiunea şovinistică din pensionatul acesta e cunoscută publicului cetitoriu de când cu iubileul de 25 de ani (nunta de argint) a Maiestăţilor lor imperiale-regesci. Şoviniştii sibieni au declarat de crimă înfricoşată intenţiunea direcţiei pensionatului, ca drama compusă anume pentru înalta festivitate sĕ se producă de către elevele pensionatului în toate trei limbile ţerei. Un profesor dela gimnasiul de stat de aici a alergat în ruptul capului la Alba-Iulia şi nu s'a odichnit până ce n'a esoperat oprirea (?) producţiunei în limba română. Ḑiarele şovinistice secundau din resputeri strigând ca din gura şerpelui: că se dacoromanisează claustrul Ursulinelor! A fost aceasta prima erupţiune publică a intrigelor ce lucră de ani pe ascuns.

În ḑilele aceste vĕḑurăm prin foile maghiare şi maghiaroane al doilea act al agressiunei şovinistice în contra pensionatului. După maniera cunoscută a şoviniştilor se pune Acherontele în mişcare spre a presiona şi terorisa pre cei de sus. „Kelet“ şi „Hon“ sûnt neobosite întru încriminarea lui pater Horn, a directorului pensionatului din cestiune, cu lucruri de natura cea mai scandaloasă şi trivială. Acest moşneag venerabil de preste 60 ani, carele prin înalta sa erudiţiune scientifică şi pedagogică şi-a câştigat în cursul a lor 30 de ani ai activităţii sale publice cel mai bun renume în Germania, Francia şi Austria, şi s'a adus din Bavaria de către prea înţeleptul domn episcop rom. cat. actual anume spre reorganisarea scoalei de fetiţe după principiile moderne ale timpului nostru, — se depinge de către acele ḑiare de un complet monstru moral vis-a-vis de elevele institutului, de un tiran crunt vis-a-vis de docentele monache a le claustrului. „Pater Horn nu lucră din toate puterile sale în magyar szellem (spiritul maghiarisării), îndrăsnesce a pune pondul principal pe cultivarea intelectuala a elevelor — nu pe limba maghiară — *ergo* rĕstigniţil“! Astfel strigă acele foi, şi ca revolverul ridicat de şovenişti către peptul domnului episcop rom. catolic spre a stoarce delăturarea lui Horn, se devină mai teribil se fabulează şi ameninţă despre treceri în masă la protestantism.

Măestri întru ale sale şoviniştii au îngrigit a'i da oareşi-care aplomb acestei pressionări, şi prin inscenarea unei mici comedii claustruale. „Barbara Ubric în a doua ediţiune şi în claustrul Ursulinelor din Sibiiu“ se numesce plagiatul, şi fabula lui este astfel.

Mater Michaela, una dintre cele 32 de maice călugăriţe, cari provĕd instruirea intelectuală in scoala superioară de fetiţe din claustru, devenì de 2—3 ani încoace cam melancolică. O boală mai vechie de inimă se părea a se fi estins asupra întregului sistem de nervi şi în specie asupra crerilor cuviosei dame, în urma căreia se ivì la dênsa acea iritaţiune isterică, ce întineresce inima femeilor, cari sufer de această boală, ce o aseamênă medicii cu a doua înflorire a pomului în acelaşi an. Durerea Dorului se nasce de nou în peptul atăror dame şi se manifestă în predilecţiuni idilice de forma cea mai bizară. Mater Michaela, de origine Secuiancă, începu a nu mai pricepe pentru ce nu s'ar cuvenì ca pe lângă pioasele melodii ale organelor din claustru sĕ nu se cânte şi „marşul lui Rákoczy“, vre-un „csárdás din sárga csikó“ vre-un cântec din „falurossza.“ Nu mai pricepea pentru ce cadrul, ce representà pe sânta Elisabeta, sĕ nu se poată orna cu şurţă, şinoare şi cocarde tricolore maghiare? Dară ce nu pricepea de loc mater Michaela, născută de Gidofalvi, era: cum de, ei, unei surcele din familie nobilă maghiară, nu i se atribue onor şi distincţiune mai mare, decât celorlalte maice „venetice bavareze.“ Maica Michaela nu mai putu suporta atari „tiranisări“ şi într'una din ḑilele aceste dispăru din claustru, căutând refugiu la casa unui oficieriu de honveḑi dintr'un mic oraş secuiesc etc. Deşì fugirea aceasta nu a putut urma fără de ajutoriu estern, totuşi după autenticele mele informaţiuni nu e adevĕrat, ce spune fama, cumcă mater Michaela s'ar fi îmbrăcat în vestminte de husariu şi ar fi sărit ca o iadă tinĕră preste murii claustrului. Verosimil e numai, că de oare-ce urzitorii fugei scandaloase sûnt gladiatorii şovinismului din Sibiiu şi matadorul lor poartă costum unguresc (cisme lungi fără pinteni şi atila“) fantasia poporului a îmbrăcat şi pe mater Michaela în costumul acelui profesor dela gimnasiul de stat, care alergase mai an la Alba-Iulia spre a împedeca producţiunea piesei de festivitate în limba română.

Fapt mai departe că gladiatorii şovinismuiui maghiar din Sibiiu se folosesc de această schimbare în gustul şi vederile cuvioasei Michaile de armă spre a pressiona în sus şi a mistifica opiniunea publică. Pustnica maică Michaela n'a fugit ḑic ei, ci ca o adevĕrată martiră a iubirei, credinței și speranței sale — maghiare a căutat numai refugiu în contra tiranismului claustrual.

Fie așa! Causa principală a scandalului remâne tot șovinismul. Într'altele investigațiunea, ce e în curgere, și a cărei resultat sperăm, că se va publica spre liniștirea publicului, va chiarifica toate. Pre noi ne interesează episodul claustrual numai în urma necsului causal și personal cu alte apucături șovinistice din Sibiiu, cu o altă opintire a gladiatorilor de-a maghiarisa „cu fer și foc“ toată suflarea. (Va urma).

Atitudinea Franciei.

Sub acest titlu reproducem următoriul articol după „le Temps“, care are o deosebită importanță, fiind că acest ḑiar trece drept organ oficios al guvernului francez:

„Este prea adevĕrat, că sûntem de acord cu Englitera întru aeea ce privesce cestiunea greacă. Am primit propunerile sale ducêndu-ne la conferența dela Berlin; am votat aceleași resoluțiuni, și lumea poate sĕ fie sigură că, în mĕsurile ulterioare, care pot deveni trebuincioase, Francia nu va separa acțiunea sa de aceea a Englezilor, afară numai dacă Englezii nu vor despărți pe a lor de aceea a celorlalte puteri.

„Dar și dacă acordul între Englitera și noi este complet asupra acestui punct particular al nouelor fruntării desemnate Greciei, nu este earăși esact de a conchide din aceasta, într'un chip absolut, precum tăcea mai ḑilele trecute un ḑiar, că Englitera urmăresce aceeași țintă și întrebuințează aceleași mijloace cu noi. Politica guvernului englez în cestiunea greacă se leagă, din contră, cu o politică generală, care nu este nici decum și care nu poate fi a noastră. Și nu vorbim acì după închipuiri. De abia ajunsese la putere noul cab net și el învită pe puteri la un concert, nu numai pentru întrunirea conferenței, care s'a ținut la Berlin, cí și pentru redactarea unei note identice în care Poarta era somată sĕ îndeplinească toate indatoririle, ce resultă pentru dênsa din tractatul dela 1878, și în particular, sĕ esecute diferitele reforme făgăduite. Programa pentru care Englitera a cerut și a dobândit consimțimêntul puterilor nu se mărginesce dar la revindecările elenice, ea merge mult mai departe, pune în joc chipul de esistență și esistența chiar a guvernului otoman, și prin urmare deschide ușa unor diferenți de vederi asupra țintei finale ce trebue sĕ'și propună o acțiune europeană. Cele șese puteri au putut prea bine sĕ'și pună semnăturile lor în josul notri indentice ce a fost presentată Porții, fără a fi pentru aceasta unite asupra actelor, care vor trebuì sĕ urmeze cuvinte; se o spunem lămurit: este notoriu, că această unire nu esistă și că nu poate esista.

Este în totdeauna supĕrătoriu pentru o partită de a fi fost multă vreme în opozițiune mai înainte de a ajunge la putere, și de a fi avut prin urmare ocasiunea sĕ esprime asupra multor punte nisce simțimênte, care n'aveau în fond decât valoarea unui cal de bătaie, și pe care nu mai este permis ale nega când trebuințele guvernului le vor pretinde. Dar acest incovenient devine mult mai mare pentru un bărbat de stat, când acest bărbat este un fel de polemist, un spirit arḑĕtor, un orator abondent și pasionat, când este obicînuit a se pronuncia în toate afacerile într'un chip dogmatic și absolut, a amesteca în toate ideile sale ceva din căldura, cu care credinciosul apĕră adevĕrurile credinței sale! Ei bine, tocmai aceasta este nenorocirea, ce se întêmplă în acest moment d-lui Gladstone și partidei sale. Ei au formulat atât de des opiniuni asupra cestiunei și au făcut aceasta într'un chip atât de otăritoriu încât nu pot sĕ se mai lapede astăḑi de aceste angajamente, și chiar noi nu putem sĕ facem abstracțiune de ele, când căutăm a ne da sama de politica actuală a Engliterei în Orient.

„Noi nu putem face aceasta, cu atât mai mult, că d. Gladstone nu este numai pasionat, ci și convins. Argumentele la dênsul nu sûnt numai mijloace de polemică, ci respund la simțemênte reale. Astfel precum am spus-o mai sus, d-sa este un credincios. El este năpădit de principii. Alții ar duce cu sine la guvern preocuparea de a îndulcì precât se poate opiniunile, ce au profesat în oposițiune și care îi încurcă acum; d. Gladstone nu face astfel: nu ascunde greutățile ce esistă în realisarea vederilor sale, nu este omul, care sĕ calce totul în picioare, sĕ sfărâme totul pentru a'și pune în practică teoriile; dar în acelaș timp putem fi siguri, că n'a părăsit nimic din ideile sale, pentru că ideile sale sûnt pentru dênsul articoli de lege.

„Sûnt trei puncte, în cestiunea greacă, asupra cărora dl Gladstone 'și-a arĕtat fondul cugetărei sale astfel încât sĕ nu lase nici o nesiguranță asupra direcțiunei politicei sale orientale. Cel dintâiu este o nepăsare completă în privința esistenței imperiului otoman, sau, pentru a ḑice mai bine, este speranța arḑĕtore, este dorința mărturisită de a vedè sfêrșindu-se dominațiunea necredinciosului in peninsula balcanică. D. Gladstone a atins atât de puțin aceasta încât espresiunea, cu care s'a servit la această ocasiune a devenit proverbială: ceea ce ar voì d-sa, este ca Musulmanii din Turcia sĕ fie siliți sĕ retreacă în Asia, „cu geamantanul în mână și cu calibalicul în spinare.“ Cât despre al doilea punct din programă, el decurge din cel dintâiu. Moștenirea Turcului trebue sĕ fie primită de populațiunile creștine care sûnt supuse astăḑi Sultanului sau care s'au liberat mai mult sau mai puțin de sub jugul seu. Soluțiunea problemei orientale la care s'a oprit d. Gladstone nu este nici decum nouă, dar a luat la dênsul consistența unei politice: este constituirea naționalităților într'o federațiune de state mici, Român, Sêrb, Grec, Bulgar. Nu se spune ce se va face cu Albania, care asemenea va avè drepturile sale de independență, dar care, de altă parte, ar oferì anomalia supărăcioșă a unei comunități musulmane pe pămêntul Europei. Nu se spune asemenea ce se va face cu Bosnia și Herzegovina, pe care Austria le stăpânesce actualmente și pe care nu este probabilmente dispusă sĕ le evacueze pentru plăcerea de a înlesnì planurile Englitereí. Dar prin aceasta dăm de cel de al treilea punct al aceleia ce numim progama d-lui Gladstone. Acest punct este o ură fanatică contra Austriei, căreia bărbatul de Stat engles nu poate se 'i erte vechia și inerenta sa vrăjmașă față cu principiul naționalităților. Ne aducem aminte despre scrisoarea către comitele Károly, prin care primul ministru se încerca a repara violențele de limbagiu ale capului oposițiunei, dar care ascundea atât de rĕu resimțimentul sectar.

Ciudat lucru! Rusia este aceea, care se bucură astăḑi de favoarea guvernului britanic. Adevĕrul este, că el nu pretinde sĕ 'i încurăgeze scopurile, sĕ 'i satisfacă ambițiunile. Se susține, că Rusia a fost calomniată de conservatori, că n'a făcut resbel Turciei de cât în chipul cel mai neinteresat și în interesul naționalităților și al creștinismului. Austria cu încercările sale de influență asupra principatelor vecine, cu vederile sale eventuale asupra Salonicului, iacă adversarul contra căruia d. Gladstone este gata a face sĕ joace toate mașinăriile politicei sale. Se vede bine, că acordul european lăudat așa de mult astăḑi, și a cărui realitate n'o tăgăduim nici noi în oare-cari limite, acest acord, făcêndui-se ultima analisă, ascunde o rivalitate de ne redus, lupta între Englitera, la spatele căreia s'a grăbit a se pune Rusia, și Austria, la spatele căreia nu trebue sĕ uităm, se va afla, la trebuință, Germania. Aceasta este adevĕrata stare de lucruri, aceasta 'i este fondul. Din bună norocire, că datoria Franciei, în aceste condițiuni, este tot atât de simplă cât și sigură: a lua parte la concertul european, întru cât el va esista și a reintra într'o neutralitate absolută în ḑiua, când acest concert va înceta spre a face loc unui conflict de interese, care nu sûnt ale noastre.“

Varietăți.

* (Postal). La direcția postală din Sibiiu a devenit vacant postul unui servitor, care capĕtă pe an 300 salariu 60 fl. bani de cuartir prelângă 100 fl. cauțiune, apoi hainele și alte lucruri de lipsă. Doritorii de-a ocupa acest post au sĕ'și trămită suplicile lor în termin de 3 sĕptĕmâni la direcția postală din Sibiiu.

* (Postal). Cu 1 August n. s'a deschis o comunicație postală între Kezdi-Vásárhely și Csikszereda, apoi între Csik-Szent-Martón și Tusnád. Cursul acestei poste ușoare este următoriul: Pleacă din Kézdi-Vásárhely la 10 oare dimineața și ajunge în Csikszereda la 5 oare și 15 minute după ameaḑi; apoi se întoarce din Cicsereda la 5 oare și 30 minute dimineața și ajunge în Kezdi-Vásárhely la 12 oare și 45 minute la ameaḑi. Între Csik-Szt.-Márton și Tusnád este comunicația următoarea: Pleacă din Csik-Szt.-Márton dimineața la 8 oare și ajunge în Tusnád la 10 oare și 15 minute după ameaḑi, apoi pleacă din Tusnád retur la 12 oare la ameaḑi și ajunge în Csic-Szt. Martin la 2 oare 15 minute după ameaḑi. Ambe aceste poste stau în legătură cu posta din Sighișoara și prin aceasta cu comunicația trenului Nr. 1. între Predeal și Budapesta.

* (Hymen). Duminecă în 20 Iulie v. s'a sevêrșit cununia dlui Ioan N. Frateș cu Dșoara Sabina Tipeiu în biserica gr. or. din Sebeș.

* (Statistică scolară). La Gimnasiul evang. luteran din Sibiiu între 267 scolari au fost 63 Români între cari 7 greco-cat. și 56 de religiunea românească greco-orientală. La gimnasiul greco-catolic din Beiuși (țeara ungurească) au cercetat prelegerile în anul scolastic trecut (1879/80) cu totul 178 tineri între carì 79 de religiunea greco-orient. și 71 de cea greco-catolică. Așa ne spun raporturile directoratelor respective.

* (O alegere de notariu cercual). Era un timp, când și în cottul Têrnĕvei mici (mai nainte Cetate de Baltă) unde maioritatea sûnt Români, oficianții se alegeau după o normă oare-care, și amĕsurat formelor unei bune și drepte administrație. Durere însĕ! toate aceste succesive în decursul timpului, se umbresc cu perdeaua neobservărei și . . . . . arbitriul administrației superioare este deja pornit spre calea culminățiunei sale, ba în unele momente degĕnĕrează chiar în absolutism (*sic volo sic jubeo*): Triste timpuri și neguroase! Toate cele mai sus spuse le confirmă un cas concret, întêmplat la alegerea unui notariu cercual, din partea administrației pretoriale a Hususĕlui, care s'a efeptuit în 22 Iulie a. st, n. în comuna Făget (Oláh Bűkkős) la care alegere am avut onorul a asista și eu. Acuși e un an espirat, de când notariul P., ne mai putêndu-se înțelege cu autoritățile superioare, a demisionat, și ca suplent a fost denumit din partea vice-comitelui, un Jidan, care după ce a trecut prin pretinsele forme de alegere, 'și-a întors cojocul așa ḑicênd, dând îndrumări și sfaturi sêrmanilor țĕrani, și ce sĕ veḑi? a fost silit bietul a demisiona sub pretest că el ca membru din aceași corporațiune indigită asupritului calea contra autorităței superioare lui. Ca de comun s'a denumit și acum din partea preturei un suplent, fost mai nainte cancelist la numita administrație și a fost recomandat ca sĕ fie luat în deosebită considerare la viitoarea alegere. Și cu drept cuvênt a accentuat aceasta; căci la alegere a fost unicul concurent. Apoi nu prea de mirat este și modul cum a decurs alegerea: A venit administrația competentă și relaționând că singur respectivul este concurent, a esclamat că „sĕ trăiască“ neînsoțit de nimenea atunci interpelândul unul dintre asistenți, că ce alegere e aceasta, fiind un singur concurent, și atrăgêndui atențiunea, că publicatus'a concurs, că atunci de sigur s'ar fi aflat mai mulți concurenți, a rĕspuns simplu: aceea e treaba mea!“ și nebăgând în samă interpelarea a dictat îndată, notariului alegênd, procesul de alegere și fără vre-o votare fie nominală fie altcum, fără a mai pune întrebări că învoiescuse representanții celor 5 comune sĕ'l aleagă definitiv, i chiamă al recunoasce prin punerea degetului înaintea numelui, necutezând nici unul a lua cuvêntul. Curioasă alegere dar' obicînuită pre la noi! — X.

* (Un magnat — diurnist). Contele Nicolau Bethlen (Bolnai) mai în anii trecuți un magnat unguresc tare scuturat, a ajuns diurnist.

* (Grindină înfricoșată). Ni se scrie din Cincșor dto 16 Iulie v.: În 15 Iulie st. v. s'a descărcat pe la 1 oare p. m. asupra comunelor Gherdeal și Cincșor, comitatul Sighișoarei, o grindină ne mai pomenită. Ghiața a fost în mărimea nucilor și mai mare a sdrobit tot, cu deosebire la Cinșor, precum: cucuruzul, și spicoasele, pe care le-au sdrobit astfel încât grăunțele stau risipite pe pămênt; asemenea și legumele de prin grădini și viile toate atât din partea ostică a comunei cât și din partea vestică, cari au fost plantate cu viță de Risling și Burgunder. Această tempestate a lăsat pe oameni în cea mai mare miserie.

* (Earăși grindină grozavă). Despre nenorocirea din Hălchiă ni se scrie de acolo dto 17 Iulie vechiu; Marți în 15 Iulie 1880 st. v. pe la 3 oare după prânḑ s'au descărcat asupra comunei noastre Hălchiu, o vreme tare cu grindină. Toate sĕmĕnăturile de toamnă și primăvară într'o jumĕtate oară fură nimicite așa de tare, încât toate câmpurile au rĕmas ca un ogor. Prin grădini legumi și poame asemenea toate sûnt nimicite. În timpul acesta la case sûnt ferestrile sparte și pe coperișele caselor și ale clădirilor economice, zac sdrobite țigla sau șindila Ghiața zăcea preste tot la o grosime de o $^1/_2$ de urmă și mărimea era nemai pomenită și ca oauele de gâscă unele gloanțe. Aceasta au cășunat pagubi necalculabile. Care va fi în stare a descrie jalea, suspinele și lacrămile noastre ce le vărsăm cu toții din comună fără deosebire de naționalitate: acum ce vom sĕmĕna și ce vom mânca?!

* (Colera asiatică) s'a ivit de curênd la un lucrător din Szonta, care după moartea lui grabnică fu secționat. Medicul constatând la secționare, că lucrătorul a murit de colera asiatică a făcut totodată arĕtare despre acest cas autorităților superioare respective.

* (Ce mai magistrați!) Din Gyöngyös se scrie, că trei magistrați de acolo au comis corupțiuni peste corupțini. Și adecă unul George Valai după mai multe crime comise fu tras în cercetare criminală pentru abusare de oficiu. Asemenea fu încriminat al 2-lea Antonie Bola jun. pentru mai multe falsificări de polițe și al treilea Carol Lutz a luat lumea în cap spre a nu fi închis earăși pentru falsificarea a foarte multor hârtii de preț. Aceste sûnt tot atâtea semne și doveḑi despre o administrație bună ungurească!

* (Contra petelor pe obrazi) este mijlocul cel mai bun următoarea unsoare: *Hydrasg. praecip. alb. Bis muthi supnitr. ana 5.0. A mili. Glicerini ana 10.0. M. f. ung.* Cu această unsoare se unge obrazul de 2 ori pe sĕptĕmână la acele locuri, pe unde se află petele.

Posta din urmă.

Atena 1. August. Generalul Soutzo va sosì în 8 l. c. la Carhenița spre a lua comanda trupelor concentrate și destinate de a întra în Epir. Liga Albaneză a trimis în Grecia de meaḑănoapte mai mulți emisari spre sfêrșitul de a rescula poporațiunea albaneză de acolo.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Academia Română.

Proces-verbal Nr. 16.

Ședința generală din 8 Aprilie 1880.

Membrii presenţi:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T., Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Ionescu N, Maniu V., Melchisedec P. S. S. episcop., Papadopol-Calimach, Urechiă V., A., Aurelian P. S., Bacaloglu Em., Brândza D., Felix I., Ghica I., P., Poni Stefănescu Gr., Teclu N., Vasici P.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară.

Se cetesce şi se aprobă procesul-verbal al şedinţei precedente.

D. Gr. Stefănescu anunţă, că colegul dl Poni a adus şi a comunicat secţiunei scientifice observaţiunile meteorologice făcute de către dsa la Iaşi, pe anul 1879. Se decide a se publica în Anale.

D. Babesiu anunţă din partea Dr. At. Maiorescu, membru corespondent al Academiei, cum că posedă gata vre o 20 de volume inedite, relative la viaţa poporană şi archiologia Românilor dintre cari trămise ca specimene un volum intitulat Novacesci, fragment de epopee, culese din balade poporane, şi un volum despre serbătorile şi datinele române vechi. Dacă aceste specimene vor fi aprobate, D. Marienescu pune întreaga colecţiune la disposiţiunea Academiei, fără nici o altă resplată decât un numer oare care din esemplare, dintre cele ce se vor tipărì.

După o desbatere, volumul despre Novăcesci, se încredinţează spre esaminare dlui Alecsandri, ear celalalt volum unei comisiuni compuse din d-nii Hasdĕu, Alecsandri şi N. Ionescu.

După iniţiativa luată de dl preşedinte, Academia decide a se publica în Anale:

1. Darea de samă a dlui Papadopul-Calimach despre activitatea istorică a lui Atanasie Comnenu Insilant, din secolul XVIII.

2. Două epistole ale dlui Ioan Ghica către dl Alecsandri, relative la starea socială a României, în prima jumĕtate a secolului.

3. Disertaţiunea antropologică a dlui Ioan Ghica, intitulată seminţiile, soiurile sau rasele.

4. Lucrarea dlui doctor Brândză despre douĕ specii botanice nouĕ: paeonia romanică şi balium gailoni.

5. Darea de samă a dlui V. A. Urechiă despre petrecerea lui Carol XII la Bender după La Mottraye, şi alte fântâne contimporane.

6. Notiţa dlui V. A. Urechiă despre cărţile geografice ale României, manuscripte şi tipărite din evul mediu.

7. Procesele-verbale ale şedinţelor de preste an.

Şedinţa se ridică la 3 oare p. m., trecêndu-se în secţiuni.

Preşedinte, Ioan Ghica.

p. secretar general, B. P. Hasdeu.

Proces-verbal Nr. 17.

Ședința generală din 8 Aprilie 1880.

Membri presenţi:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Chiţu G., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T., Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Ionescu N. Maniu V., Melchisedec P. S. S. episcop., Papadopul-Calimach., Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu E., Brândză D., Felix I., Ghica I., Poni P., Ştefănescu Gr., Teclu N., Vasici P.

Preşedinte Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară.

Se cetesce şi se aproabă procesul verbal al şedinţei precedente.

Comisiunea ortografică anunciă că'şi va depune raportul în şedinţa de Mercuri.

D. Sion, cerênd ca sĕ se aducă un Stenograf pentru a se reproduce întocmai desbaterile ce vor avè loc în privinţa ortografiei, propunerea se respinge.

Comisiunea pentru defigerea premielor anuale declară, că'şi are raportul gata şi se decide a se pune la ordinea ḑilei pentru şedinţa de Mercuri.

D. Caragiani citesce raportul comisiunii pentru traduceri din autorii elini. După o desbatere la care iau parte dnii Laurian, Babesiu, Sion, Hasdeu, Alecsandri şi Papadopul Calimach, se votează cu bile şi se primesc cu 14 voturi din 16 votanţi, conclusiunile raportului, premiându-se ântâiu traducerea din Herodot sub lit. C. al doilea traducerea din Plutarch.

Şedinţa se ridică la oarele 3 $^1/_2$ trecêndu-se în secţiuni.

Preşedinte, Ioan Ghica.

p. secretar-general, B. P. Hasdeu.

Proces-verbal Nr. 18.

Ședința generală din 9 Aprilie 1880.

Membrii presenţi:

D-nii Alecsandri Vasilie, Caragiani I. Fontaniu M. A., Hasdĕu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu Titu, Chintescu Nicolae, Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Ionescu N., Maniu V., Melchisedec P. S. S. Episcop, Papadopul-Calimach Urechiă V. A., Aurelian P. S., Bacaloglu Em., Brândză D., Felix I., Ghica I., Poni P., Stefanescu Gr., Teclu Nicolae, Vasici P.

Preşedinte Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară p. m. Cetindu-se şi aprobându-se procesul-verbal al şedinţei precedente, se dă lectură următoarelor lucrări:

1. Respunsul dlui P. S. Aurelian la discursul de recepţiune al dlui Dr. Felix;

2. Discursul de recepţiune al dlui Teclu: Relaţiunile între chimia organică, urmat de respunsul dlui Babesiu.

Ambele lucrări urmează a se publica în Anale.

La 3 şi jumĕtate oare p. m., rădicêndu-se în şedinţă particulară, se decide a se tipărì de urgenţă raportul comisiunei ortografice pentru a se pune apoi la ordinea ḑilei.

Urmând cestiunea premielor anuale, dâ cetire raportului general al comisiunei respective şi raporturilor speciale, dintre care douĕ mai remâne a se cetì în şedinţa de Joi, când se va lua o decisiune definitivă.

Şedinţa se ridică la 5 $^1/_2$ oare p. m.

Preşedinte, Ioan Ghica.

p. Secretar general, B. P. Haşdĕu.

Proces-verbal Nr. 19.

Ședința generală din 10 Aprilie, 1880.

Membri presenţi:

D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Fontaninu M. A. Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T., Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G. Ionescu N,. Maniu V., Melhisedec P. S. S. episcop, Papadopul-Calimach., Urechiă V. A., Aurelian P.S., Bacaloglu E., Brândza D., Felix I., Ghica I., Poni P., Stefănescu Gr., Teclu N., Vasici P.

Sub preşedinţa, d-lui Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară.

Se cetesce şi se aprobă procesul-verbal al şedinţei precedente.

Se dă lectură celor douĕ raporturi speciale ale comisiunei premielor anuale, cari nu s'a putut cetì în şedinţa anterioară, şi anume raportului dlui Aurelian despre: Prodromul florei române de Dr. Brândză şi raportul dlui Chintescu despre Negriada dl Ar. Densuşan.

Înainte de a se procede la votare premielor, D. Gr. Stefănescu ridică douĕ puncturi prealabile: 1 dacă art. 58 din regulament opresce premiarea cărţilor presentate prin iniţiativa proprie a membrilor Academiei în urma lui 31 Decemvre a anului espirat; 2. dacă clausula de 400 pagine prevĕḑută în vechiul regulament al premiului Năsturel-Herescu în privinţa operilor neterminate, este obligătoare sub regulamentul actual al Academiei şi se poate aplica în acelaşi timp la celelalte premii anuale.

Asupra premiului I. după o discuţiune, la cari iau parte d-nii Alecsandri şi Babesiu, se admite prin votul maiorităţii că: membrii Academiei au dreptul de a indica opere de premiat şi după 31 Decemvre, cu singura consideraţiune ca ele sĕ fi fost tipărite şi date în publicitate înainte de acest termin.

Asupra punctului II, după o discuţiune la care iau parte dn-ii Baritiu episcopul Melchisedec, Stefănescu, Bacaloglu, Felix, Sion şi Laurian, se admite prin votul maiorităţei, ca pentru opere de mare valoare intrinsecă chiar dacă nu este terminate, numerul restrins al paginilor nu poate fi o pedacă pentru premiarea lor.

Se pune la vot prin bile, pentru premiul Heliade, în conformitate cu conclusiunea raportului general al comisiunei, opera dlui Haşdeu: Cărţile poporane ale Românilor din secolul XVI, în legătură cu literatura cea nescrisă.

Resultatul fiind 20 bile albe şi 2 bile negre din 22 votanţi, dl preşedinte proclamă opera dlui Haşdĕu premiată.

Se pune la vot prin bile, pentru premiul Năsturel-Herăscu, în conformitate cu raportul special al d-lui Ioan Ghica, opera dlui Sion: Dramatice. Resultatul fiind 17 bile albe şi 5 negre, din 22 votanţi, dl preşedinte proclamă opera dlui Sion premiată.

Se pune la vot prin bile, pentru premiul Lazar, în conformitate cu raportul special al dlui Aurelian, opera dlui Dr. Brândză: Prodromul florei române. Resultatul fiind 14 bile albe şi 8 negre, cartea remâne a se supune unui al doilea scrutin în şedinţa următoare, conform art. 10 din Statute.

D. Chintescu depune procesul verbal al comisiunei pentru traduceri din limba latină, prin care se constată, că nici o probă nu s'a găsit demnă de a fi premiată. Votarea acestei conclusiuni se amână pentru o altă şedinţă.

Şedinţa se ridică la 4 oare şi jumĕtate p. m.,

Preşedinte, Ioan Ghica.

p. Secretar general, B. P. Haşdĕu.

Bursa de Viena și Pesta

din 31 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106 80	106.80
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.50	82.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.50	98.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.—	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.—	124.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.50	94.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.50	94.—
Obligaţiuni urbariale temeșiane .	94.—	93.50
Obligaţiuni urb. temeș. cu clausulă de sorţire	93.25	93.60
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.25	—.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	93.50
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.25	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.55	71.70
Datorie de stat în argint . . .	72.55	72.75
Renta de aur austriacă	86.35	86.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	—.—	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	822.—	824.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	275.30	275.70
Acţiuni de credit austr. . . .	255.75	256.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	112.75	112.50
Argint	108.70	108.50
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.36	9.36
100 marce nemţesci	57.75	57.80
London (pe poliţa de trei luni) .	117.85	117.90

Economic.

Sibiiu 30 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.50—8.50; grâu sĕcăreţ fl. 6.—7.; sĕcară fl. 4.10—4.50; Orz fl. 3.--4—; Ovĕs fl. 4.—4.40 Cucuruz fl. 4.50—4.90; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.40--1.60; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 29 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu 7.50—7.70; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20—6.60; Sĕcară fl. 5.40—5.60; Ovĕs fl 3.80--4; Cucuruz fl. fl. 4—4.25; Sĕmênţă de cânepă fl. ---; Fasole fl. 6.50.—7; mazere fl. --.—; Cartofi fl. 180.—2.—; Fên fl. 2—2.40; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 35—38; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—66; Unsoare de porc fl. 65—70; Sĕu de luminări fl. 38—50; Spirt pro grad cr. 11 $^1/_2$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 44— cr. carne de viţĕl 46 cr.; carne de berbece 32 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul a fost slab din pricină, că chiar pe atunci era secerişul.

(Starea finanţiară în România). De la ultima noastră dare de seamă de Dumineca trecută, nu am făcut de cât foarte puţine lucruri; stagiunea comandă repaosul. Singurul fapt ce se degangiază din mulţimea micelor noastre mișcări, este pasul făcut de compania Staatsbahn pe lângă guvernul român de a construi o linie ferată, care plecând de la Craiova se debute prin Turnu-Măgurele-Nicopoli-Sofia la Constantinopol. Ca asociaţi a lui Staatsbahn figurează Creditul Lyonez și Creditul Mobiliar Espagniol din Paris. Propunerea se ḑice a fi fost admisă de guvern, negoţierile însĕ au remas suspendate din causa morţei d-lui Isaac Pereire marele financiar și fundător al Creditului Mobiliar Espagniol.

Acest însemnat financiar a murit după cum se scie, sĕptĕmâna trecută lăsând după dênsul o avere personală de vre o 100 de milioane și un nume din cele mai frumoase în cercul înaltei lume de finance din Europa.

In ḑiua în care moartea sa a fost cunoscută de bursieri și de financiari, valorile care erau sub Direcţiunea sa, au scăḑut cu 30$^0|_0$, atât de mare era încrederea ce va avè publicul frances în capacitatea d-lui Pereire.

Publicul român care se găsesce în ajunul instituirei Băncei Naţionale, ca și acţionarii, care sûnt chemaţi a alege Directori și Censori acestui înstitut, trebue sĕ mediteze mult asupra celor ce s'au petrecut pe piaţa Parisului după moartea d-lui Pereire.

Intr'o Bancă, ori-care ar fi, mare sau mică, oamenii, cari o conduc sûnt totul. Publicul nu dă încrederea sa Băncii de cât în raport direct cu încrederea ce o are în capacitatea dirigenţilor. Publicul nu vrea sĕ șcie, când e vorba de interes, de meritele politice, de serviciile aduse cutărei partide; acţionarul vrea dividendul, care nu poate fi adus de cât prin numĕrul abondent al afacerilor.

Ce se întêmplĕ însĕ la noi? Indată ce s'a șciut că se cer 4 Directori și 4 Censori la Banca Naţională, s'au ivit candidaturi, care mai de care mai fantastice.

A doua ḑi după subscripţiune, acţiunile Băncei costau 80 franci primă; a fost ḑi unde a ajuns și la 100. Indată însĕ ce piaţa a avut cunoscinţă, că sûnt 33 de candidaţi care de al-mintrelea sûnt oameni onești și inteligenţi, dar care până acum se ocupă mai mult de cestiuni cu totul diverse, oameni care nici n'au practicat nici n'au studiat Banca și circulaţiunea, acţiunile Băncei Naţionale au scăḑut și se oferă astăḑi cu 25 franci primă fără a găsì cumpĕrători.

Piaţa se desfide de alegeri: este lesne dar de preḑis, că dacă alegerile nu răspund dorinţelor publicului; dacă resultatul lor nu aduce la direcţiunea Băncei oameni de finance și de comerciu, acţiunile vor scădè la pair și mai jos chiar de pair.

Acţionarii care doresc prosperitatea Băncei Naţionale, ţin dar astăḑi în mânile lor scăderea sau urcarea acţiunilor ce posed.

In cele alte valori avem de semnalat aceeași tendenţă calmă din sĕptĕmâna trecută, cu menţinerea însĕ a cursurilor. Renta Română face 77 $^1/_2$—6$^0/_0$ Rural a închis cu 87 $^1/_2$—Domenialele fac 102 $^5/_8$; Municipale 8$^0/_0$ se menţin ferm la 100 $^1/_2$; Losurile Municipale se caute u 29; Pensiunile cu 193.

Creditul funciar Rural contează 98 $^3/_8$ Creditul fonciar Urban 92 $^1/_2$ Banca României 615—620.

Daciile fac 245: Româniile 73

In căi ferate române avem 6$^0/_0$ români 92,40. Un anunciu al Ministrului de finance învită pe detentorii din România a se presenta la Casieria centrală pentru a primì plata cuponului lui Iuliu curent.

Obligaţiunile fac 99,70. Priorităţile 126,75. Acţiunile 55,60.

Numerariul este încă abondent,

Cambiul face: Paris 99,60: Londra 25,15; Berlin 122³/₄. (Curieriul Financiar)

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 7 Sept. şi 7 Oct. imob. lui Martin Schenker în Archita (trib. Odorhei); în 19 Aug. şi 30 Aug. imob. lui Aron Nagy în Kepeţ (judec. cerc. Sângiors); în 13 August imob. rĕmasului după Iosif Miske în Şălcău (judec. cerc. Mediaş); în 1 Sept. şi 1 Octomvre imob Agnetei Kessler în Alţina (judec. cerc. Sibiiu); în 11 Aug. imob. remasului după Simon Copar în Gherla (judec. cerc.); în 25 Aug. şi 25 Sept. imob. lui Ioan Acţintea în Highiu; în 25 Aug. şi 25 Sept. imob. lui Alecsandru Biro în Arkos (judec. cerc. Sângiors); în 23 Sept. imob. la Borişca Roman în Bărăband; în 23 Aug. şi 23 Sept. imob. Iosefei Cotis în Alba-Iulia (trib.); în 26 Aug. şi 4 Oct. imob. lui Iosif Berkel în Oşorhei (trib.); în 23 Aug. imob. lui Rudolf Fritz în Rodna (jud. cerc. Sâmărtin); în 18 Aug. şi 29 Sept. imob. lui Nicolau Bildea în Herepea (trib. Alba Iulia); în 7 Aug. imob. lui Michailă Todea în Alţina; în 26 Aug. şi 27 Sept. imob. Catei Kencsedi în Sibiiu (trib.); în 24 Aug. imob. lui Michailă Borzan în Gîrbova (trib. Alba-Iulia); în 20 Sept. şi 20 Oct. imob. lui Gustav Paksy în Iancafalva (judec. cerc. Székelyhid); în 26 Aug. şi 28 Sept. imob. lui Iosif Andrásy în Sângiors (jud. cerc.) în 30 Aug. imob. lui Carol Welther în Braşov (trib.); în 23 Sept. şi 20 Oct. imob. lui Martin şi Ioan Fröhlich în Nocrichi (trib. Sibiiu).

Nr. 151—1880. 2—3

CONCURS.

Pe basa graţioasei decisiuni a măritului Consistoriu archidiecesan român gr. or. al Transilvaniei ddto 17 Iunie 1880 Nr. 1850 B. pentru vacanta parochie de clasa a III Feneşĕl se escrie concurs până la 16 August 1880 inclusive.

Venitul acestei parochii, preste tot în bani socotit, este: 313 fl. 70 cr.

Suplicele de concurs, instruate conform prescriptelor statutului organic §. 13. şi a regulamentului provisoriu congresual din 1878 §. 15. lit. c., au a se subşterne la subscrisul în terminul prefipt de §. 16. a acum menţionatului regulament.

Cluj, 30 Iunie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Roşescu m./p.,
protopresbiter român gr. orient.

Nr. 197. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Tibert de cl. a. III-a în protopresbiteratul gr. orient. al Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela ântêia publicare.

Emolumentele sûnt:

Folosinţa porţiunei canonice stătătoare din 7 jugere 600 st.☐ pâment de arat, şi 4 jugere de coasă, apoi dela 65 familii române câte o ferdelă de cucuruz şi una de ovĕs, de familie, şi dela 40 familii neorustice câte o ferdelă de cucuruz, şi stola usuată, cari toate computate în bani, dau la olaltă un venit anual de 225 fl. v. a.

În lipsa casei parochiale şi a clădirilor necesare economice, aceste se vor închiria din partea comunei bisericesci respective, până la facerea lor.

Goncurenţii cu concursele lor instruite în sensul „Statutului organic“ au a se adresa la oficìul protopresbiteral gr. orient. al Cohalmului.

Cohalm, 2 Iulie, 1880.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Mircea m. p.,
adm: protopresb.

Nr. 106—1880. 2—3

CONCURS.

In urma prea graţioasei concesiuni consistoriale ddto 1 Noemvre 1879 Nr. 2896 scol. comitetul parochial din Fărău declarând postul de învĕţătoriu la scoala confesională din Fărău de vacant, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 26 August s. v. a. c.

Salariul învĕţătoresc e:
un loc de cositură în mărime de 2 jugere, şi dela circa 70 copii obligaţi la învĕţământ câte una litră cucuruz sfărmit de fie care copil.

Doritorii de a se aplica la prenotata staţiune învĕţătorească au a'şi asterne suplicele sale înzestrate cu documentele prescrise inspecţiunei scolare districtuale gr. or. în Sânbenedic prin p. u. M. Ujvár până la terminul arĕtat.

Fărău, în 1 Iulie 1880.

In conţelegere cu inspectorul districtual de scoale gr. or.
comitetul parochial

Ioan V. Moldovan m./p.,
preşedinte.

Nr. 140. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clasa III. Lunca, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul pâna la 17 August 1880. v.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială şi supraedificiile economice,
2. porţiunea canonică de 30 clăi fên, 8 ferdele grâu şi 3 carĕ de cucuruz şi folosirea cimiteriului cu pomi cu tot,
3. dela fie-care familie câte o jumĕtate de ferdelă bucate şi câte o ḑi de lucru şi
4. Stola regulată prin sinodul parochial dela 74 familii, cari toate computate în bani dau un venit anual de 373 fl. 10. cr. v. a.

Peţitorii acestei parochii sĕ 'şi substearnă petiţiunile lor instruite în sensul Statutului organic la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul defipt.

Offenbaia în 10 Iulie 1880

Pentru comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei.

Ioan Danciu m. p.,
adm. prot. gr. or.

Nr. 126—1880. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. orientală de clasa a III. din Hăşdĕu, cu filiile Goleş şi Cernişoara, în protopresbiteratul tractului Haţĕgului se deschide prin aceasta concurs, cu terminul până la 16 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 110 fumuri de casă câte doue ferdele cucuruz nesfărmat cu tuleul, dela fieşte care fum de casă.
2. Stolele îndatinate, şi anumit cele statorite în sinodul parochial, ţinut la 20 Septemvre 1879.

Doritorii de a competa la această parochie, au a'şi adresa petiţiunile lor instruite, în sensul „Statutului organic“ şi a dispositiunilor sinodale din anul 1879 la subscrisul până la terminul sus amintit.

Haţĕg la 8 Iulie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ m. p.,
protopresbiter.

Nr. 112 1880. 3—3

CONCURS.

La scoalele centrale române medie (gimnasiu, scoala comercială şi reală) publice de religiunea gr. or. a devenit vacante următoarele posturi de profesori:

1. Un post de profesor de istorie şi geografia universală şi studiele ajutătoare la aceste.
2. Un post de profesor de istoria naturală cu studiile ajutătoare în clasele inferioare adecă matematica, fisica şi chemia.
3. Un post de profesor secundar de musica vocală pentru gimnasiu, scoala comercială şi reală şi la clasa a V-a de fetiţe.
4. Un post de profesor secundar de gimnastică pentru gimnasiu, scoala comercială, reală şi normală.

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu termin până la 15/27 August a. c.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor către subscrisa Eforie scolară instruite cu documentele:

a) că sûnt de naţionalitate Români şi de religiune gr. or.

b) că au purtare morală politică bună;

c) că sûnt sănĕtoşi;

d) că reflectanţii la posturile de sub Nr. 1 şi 2. în sensul statutului organic al metropoliei române gr. or. din Ungaria şi Transilvania şi al regulamentului provisoric al Archidecesei transilvane pentru esaminarea candidaţilor de profesură la scoalele secundare române gr. or., au absolvit facultatea filosofică la vre-o Universitate din patriă sau din străinătate.

e) că cunosc limba maghiară.

f) Reflectanţii la postul de sub Nr. 3 sĕ producă, pe lângă documentele de sub *a*) *b*) *c*) testimoniu, că au absolvit vre un conservatoriu, sau că posed cunoscinţe temeinice de musica vocală;

g) Concurenţii la postul de sub Nr. 4 vor documenta capacitatea lor de a putè instruì în gimnastică cu testimonii de specialitate.

Emolumentele pentru profesorii de sub Nr. 1 şi 2 sûnt:

Până la depunerea esamenului de cualificaţiune salariu anual de 700 fl. Dela depunerea esamenului de cualificaţiune pentru următorii doi ani salariu anual de 800 fl., eară de acì mai departe salariu ordinar de 900 fl. După 5 ani de serviţiu un adaus sau cuincueniu de 50 fl. carele se va repeta de 5 ori; şi drept de pensine, conform statutului în vigoare.

Postul de sub Nr. 3 este impreunat cu salariu anual de 500 fl. eară cel de sub Nr. 4 cu 400 fl. v. a.

Emolumentele impreunate cu posturile de sub Nr. 1 şi 2 a acestui concurs, au valoare şi pentru postul de profesor la scoala noastră comercială, spre a cărui ocupare s'a escris concurs în „Teleg. Rom.“ sub Nr. 70 din anul curent.

Braşov 15/27 Iulie 1880.

Eforia scoalelor centrale rom. ort. res.

Nr. 131. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante Meşterhaz de clasa II. pe basa ord. cons. de dto 20 Maiu a. c. Nr. 1722. B. se escrie concurs cu terminul până la 20 August st. v. anului curent.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 210 familii câte 2 fl. v. a. de familie.
2. Dela 210 familii câte o ḑi de lucru cu palma.
3. Venitele stolare.
4, Lemne de foc din Pădurea comunală.

Toate venitele parochiale computate în bani dau suma anuală de 664 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi astearnă petiţiunile lor, provĕḑute cu documentele prescrise de Statutul organic şi regulamentul congresual pentru parochii din anul 1878, oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Turda superioară in Deda până la terminul de mai sus.

Deda 10 Iulie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Popescu m. p.,
adm. protopresb.

Nr. 142: 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în vacanta parochie de clasa a III-a Hădărĕu, ppresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul până în 15 August 1880 v.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiunea canonică de 4 jug. 300 org. ☐ parte arătoriu parte fênaţ;
2. o grădină de cucuruz;
3. folosirea cimiteriului;
4. dela fie care casă câte o jumetate ferdălă veche (10 litre) bucate parte grâu, parte cucuruz;
5. ca relut de cuartir 32 fl. până se va găta casele parochiale şi
6. Venitele stolare regulate prin sinodul parochial dela 140 case, cari toate calculate în bani dau un venit anual de 371 fl. 29 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această staţiune sĕ-şi subştearnă suplicile lor instruite în sensul Stat. org. subsemnatului oficiciu până la terminul defipt

Offenbaia în 9 Iulie 1880.

Pentru comitetul parochial respectiv
Oficiul protopresbiteral al Lupşii.

Ioan Danciu m. p.,
adm. prot. gr. or.

Maşină de trierat cu braţul,
construcţie cu totul nouă, cu aşternut de metal, pe dric de lemn, în preţ de **75 fl.**

Coase cu greblă pentru
cositul cerealelor **3 fl.** se află la
Andreiu Rieger,
în Sibiiu.
[46] 2—3

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,
fabrică de maşini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

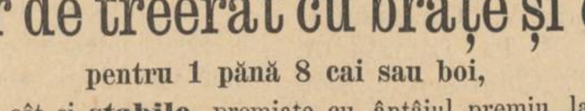

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 până 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 11

Reaactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Sibiiu, Joi 24 Iulie 1880. *Anul XXVIII.*

GRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

cr.

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

im împrotiva flacărilor, ce dau în-
oace. Mulţămită lui D-ḑeu! Unga-
aria până acuma a rĕmas cât
e poate de scutită (??) de ast-
l de încurcături interne,
ecum au isbucnit între po-
arele Austriei, şi la noi în pri-
ea aceasta numai Croaţii formează
scepţiune, dar unitatea politică a
gariei restrînse n'a fost atacată de
ţiunea naţionalităţilor . . . Trebue sĕ
folosim de ori ce ocasiune ni
fera, pentru a face Unga-
independentă de Austria
aporturile de stat, de drep-
public, politice, econo-
şi intelectuale."

u deosebire trebue observat, cum
l maghiar privesce situaţiu-
ternă a Ungariei proprie.

esti Napló" pretinde înaintea
că naţionalităţile nemaghiare
garia nu sûnt vre-un factor,
trebuì luat în consideraţie,
vorba de esistenţa monarchiei.
apló" şi toţi cei de o pănură
aibă bunăvoinţa a'şi însemna,
e naţionalităţi — deşi
ocamdată — nu sûnt
arte, ci la oare care e-
itate ar da nisce do-
tot învederate despre
tele simţĕminte, ce le
în peptul lor!
kossuthianismul sporesce
mereu, încât la alegerile
ntru dietă după o proro-
de motivată mai că vor fi
partisani de ai lui Kossuth
electorale curat ma-
a o probă premergĕtoare
ivì alegerea în Kanisza-
în 12 August n. are sĕ
ocul rĕposatului Antonie
Pecând acesta a fost odi-
dreaptă" a lui Francisc
ul representant al cer-
mare va aparţinè după
tatea partidei stânge

erge la Galiţia. A-
ma hotărît. Anume după scirile mai nouĕ Maiestatea Sa va sosì în 1 Septemvre n. în Cracovia, unde va petrece 3 ḑile; apoi pleacă la Kressovice, unde va petrece 6 ḑile întregi în castelul contelui Stadnicki, pentru a asista la manevrele dimpregiur de Misskowce; după aceea Maiestatea Sa mergênd la Leopole, va sta acolo 4 ḑile; de aici călĕtoresce la Cernăuţi şi apoi în 17 Septemvre n. preste Sambor la Ungaria, pentru a asista la manevrele din Czegled. In sfêrşit Imperatul va visita Silesia.

Situaţia de pe peninsula balcanică nu se mai limpeḑesce. După scirile mai noue toate puterile signatare au subscris o somaţiune, ce s'a elaborat în Constantinopole. Presentarea la Poartă va urma cât decurênd. După o împărtăşire a Porţii cătră puterile signatare ea vrea sĕ cedeze Dulcigno Muntenegrenilor, cu toate aceste somaţiunea se va presenta, pentru a nu lăsa, ca afacerea sĕ se mai tragâne încă. Terminul precisat de puteri este trei sĕptĕmâni. Dacă Poarta are voinţa a esecuta intenţia cesiunei se înţelege că demonstraţia cu flote nu va mai avè loc.

Gladstone s'a bolnăvit greu. La toată întêmplarea împregiurarea aceasta va împedeca desvoltarea grabnică a afacerilor din Orient.

In Francia se sĕvêrşesc alegerile pentru consiliile generale. O telegramă din Paris dto 2 August n. comunică, că până în ḑiua aceea seara au fost cunoscute 1052 de alegeri. S'au ales 704 republicani şi 281 conservatori; 67 alegeri trebue din nou făcute. Republicanii au câştigat 184 de locuri.

În Petersburg face mare sgomot un articol al ḑiarului „Golos", care declară neted, că toate reformele liberale ale guvernului actual, toate legile din aceşti din urmă douĕ-ḑeci ani, aşa numita libertate a presei şi a cunoscinţei, administraţiunea independentă a oraşelor şi comunelor, etc.,vor fi numai vorbe late întru cât nu va fi garantată libertatea personală, până când nu se va pune capĕt arbitrarităţei administraţiunei, care fără cercetări, fără procese, trimite în esil pe toţi acei, cari displac autorităţilor locale. Ḑiarul cere ca în legiuirile rusesci, sĕ fie întrodus un paragraf, care sună astfel: „Nimeni nu trebue sĕ fie supus unei pedepse, până ce nu va fi mai ântâiu condamnat de justiţie ca criminal; toate cercetările spre descoperirea crimelor şi toate mĕsurile spre împedecarea unei încercări din partea acusatului de a fugì de judecată, nu se vor efectua de cât din ordinul tribunalului şi sub controlul lui".

Ce o mai fi însemnând şi această comedia, de vreme ce articolii acestia se scriu sub censură.

„Die Presse", dela 28 Iulie, vorbind despre actuala şi viitoarea stare a lucrurilor în Orient, şi mai ales despre rolul României, publică un lung articul din care estragem următoarele:

„... De aceea România va fi într'un timp foarte apropiat punctul cel mai politic şi mai strategic pentru acele state, pe care, pentru propriul lor viitor şi pentru propria lor esistenţă independentă trebue sĕ împedece ca Rusia, fie direct fie indirect sĕ dobândească prin vasalii sei moştenirea Turciei, care îşi dă sufletul, şi sĕ smulgă prin aceasta pentru sine şi poate pentru mai multe secule rolul de stat dominant pe continentul european. României îi va incumbe, în jocurile alternative ale politicei europene, aceeaşi posiţiune ca şi Ţĕrilor de jos, care au fost un obiect atât de râvnit şi atât de îndărătnic apĕrat, pe timpul marilor resbele continentale din seculul al 18-lea. Inţelepciunea politică şi circumspecţiunea bărbaţilor de stat bucuresceni şi hotărîrea cabinetului puterei celei mai de aproape interesate vor trebuì sĕ sufere multe încercări aspre; cea dintâiu şi mai grea din aceste încercări o va aduce negreşit crisa orientală. Despre aceasta

---

bârnă ridicată dela
el moment, când dela
ârnei a pornit o ti-
coadele roşii în a
poartă în frunte

ârnei se întâlnesc.
n'are încătrău sĕ
şi decât „sĕ cadă"
nă, mai bine o ia
până la capĕtul
făcută. Notariu
Lada chindisită cu
de feţe de perină,
. a. stă gata. Voi-
ata în car — şi
adecă 'şi-a luat
ela Găina.
at merge treaba
e ale „Asocia-
ligenţa noastră
nu se insoară
oresce — adecă
esce că e mai
r det esse cau-
ite prin cartea
rale, libelul de
e nici „Preastimat d-nia sa" n'are încătrău. Alege până când ajunge de dă cu nasul de fată ca Mocanul de pe bârnă, şi dacă n'a vrut sĕ'i reuşească vre-un palat cu 2—3 caturi, decât sĕ mai meargă şi la anul la Turda, apoi peste doi ani la Şomcuta şi sĕ mai asculte pe dl X cu „deşertăţiunea" sa despre: opul baronului Miaoleaou de Monte-Iapasură. ori pe dl Y cu disputele lui despre aceea: cum am avè sĕ învĕţăm pe Român sĕ facă din cucuruz — cocoşi, şi din tărıţe borş, din papură rogojini, ori chiar sĕ mai plătească entrée pentru o prelegere umoristică a dlui Z şi apoi sĕ o mai şi asculte până la fine — mai bine se căsătoresce şi cu o realitate mai modestă din suburbiu. Trebue ştempele, notariu public şi Dḑeu mai scie de toate câte până'l vei vedè de braţetă — dară totuşi merge.

Vedem că esistă dară la noi institute de insurăţie (derivat dela sur). Trebue numai sĕ le amplificăm. Nu sûnt însĕ de părerea corespondentului din Braşov ca sĕ esmitem şi noi agenţi prin ţeară după mirese cu — preste 10 mii galbeni. Sĕ lăsăm colăcitul acesta inventătorilor literaţi maghiari din Bucuresci. Umble ei sĕ prindă „cavaleri şi baronaşi" bancroţi de prin Secuime pentru coconiţele de boieri de prin Bucuresci. Sacul cu petecul. Baronul de „Sânta cruce" e ca făcut pentru coconiţa boieriţă, care ca şi găina va rescolì cât va trăì şi de vei ţinè-o tot pe vêrful hămbariului cu grâu.

Pentru noi oameni pămênteni aflu mai practică sistema de anunţuri ḑiaristice. La ideea aceasta m'a adus următoarea notiţă, ce am cetit în „Fővárosi lapok":

O Lucreciă valachă (*oláh*)

„Aproape de oraş locuesce un comerciant avut, a cărui nevastă e de frumseţă rară. Într'un bal la finea lunei trecute se amorisează de frumoasa comerciantă un boeriu june de 22 ani. Femeea a respins curtisarea înfocată deoarece era măritată. Voinicul nu se spărià de aceasta, ci pândia mereu după frumoasa nevastă. Plecând mai în ḑilele trecute bărbatul nu poate sĕ mai esiste astăḑi nici o îndoială. Cestiunea greacă şi cea bulgară pot probabilmente sĕ se abată în sine-le şi, în urma unui proces furtunos de desvoltare, sĕ conducă la un resultat satisfăcĕtor, fără ca prin aceasta sĕ fie turburată pacea europeană; ear' dacă amicii unei Mari Bulgarie vor pune în joc charta română, atunci se va aduce pe tapet şi marea cestiune a resboiului european. Aceasta este pentru moment grija dar şi consolaţiunea acelor patrioţi români, cari au cumpĕrat atât de scump independenţa lor."

În Bucuresci, după „Presse" din Viena s'a compus ministeriul definitiv în modul următor: **Brătianu** president şi finance, **Boerescu** esterne, **Tiriachiu** interne, **Slăniceanu** resboiu, **Conta** culte şi instrucţie, **Dabija** lucrările publice, **Stolojan** justiţie. — Principele **Carol**, precum se aude, va sosì numai după 10 August n. în Ischl, adecă după plecarea împĕratului Wilhelm de acolo, care va cerceta pe monarchul nostru venind dela Gastein. Manevrele trupelor române, ce încep în 20 August n. vor ţinè pănă în 20 Octomvrie n.

Principele **Milan** al Sêrbiei a sosit în **Viena**.

Învĕţămêntul public din Sibiiu.

(Încheiere).

On. public cet. îşi va aduce aminte, că „Telegraful Român" încă în anul trecut a atras atenţiunea părinţilor la giurstarea, că la gimnasiul de stat din Sibiiu se maghiarisează numele scolarilor în contra voinţei acestora şi a părinţilor, şi on. public va sci din istoria patriei noastre, că apucătura aceasta e litera primă din alfabetul şovinismului. Sĕ vedem acum priceputune-au părinţii scolarilor? Sĕ vedem luatu-s'a cât de puţin act de justa noastră reclamă la locul competent?

Programa acestui gimnasiu pentru anul scolastic 1879/80, compusă de directorul dl **Veress Ignácz** este un cap de operă în feliul seu, recere studiu serios spre a fi priceputä, fiind că pondul zace între şire, în celea ce nu se spun în acea programă. După organismul de învĕţămênt, care cuprinde în sine personalul profesorilor ordinari şi estraordinari, şi planul de învĕţămênt, care cuprinde în sine obiectele obligate generale după clase, precum şi cele restrinse şi libere, urmează composiţiile din diversele discipline pentru singuraticele classe, conspectul manualelor de învĕţămênt folosite în decursul anului earăşi după studii; apoi înmulţirea mijloacelor de învĕţămênt, activitatea profesorilor, festivităţile institutului, esamenele de maturitate, ajutorarea şi societatea tinerilor, escursia lor şi reuniunea elevilor institutului.

Rubrica cea mai de căpetenie sub VII „datele statistice" este de cea mai mare importanţă pentru publicul nostru. Consistând din 7 puncte, ea e chiemată a ne lumina despre numĕrul, *naţionalitatea*, religiunea, etatea, ubicaţiunea şi progresul elevilor. Ca punct 6 sûnt cifrele, ce normează cuantul didactrului, ce se solvesce şi al 7 datele despre stipendişti.

La această rubrică vrênd nevrênd trebue sĕ ne punem întrebarea: oare pentru ce nu sûnt specificaţi elevii institutului şi după naţionalitate? Ce reservaţie poate avè în privinţa aceasta on. direcţie gimnasială? Am putè face multe conjecturi referitoare la această reservaţie însĕ abḑicem, şi lăsăm sĕ le facă on. public cetitoriu insuşi; noi din punct de vedere publicistic ne-am făcut datorinţa, dacă am indigitat inconvenientele.

Elevi ordinari au fost cu totul 318, privatisti 2, suma 320.

După religiune: Au fost gr. cat. 44, gr. or. 117, Helvet. 33, Judei 4, Rom. cath. 114, Unit. 4. În credinţă că gr. cat. şi gr. or. sûnt toţi Români, facem conclusie: că numerul Românilor dela gimnasiul de stat din Sibiiu întrece cu 2, numĕrul total al elevilor de celelalte confesiuni laolaltă. Eată dară că scim cetì în cărţile Sibillice a direcţiei; ear ca sĕ nu ne fie posibil nici aceasta pe viitor ar fi de lipsă ca: „În programul anilor venitori sĕ se lase din datele statistice pre lângă rubrica naţionalităţii şi cea a confesiunei, ca sĕ nu mai putem gâcì numerul elevilor români dela gimnasiul de stat din Sibiiu.

Etatea variază între anii 1856—1870. Ubicaţiunea: comit. Sibiiu 113; Alba inf. 63; Huniedoara 26; Făgăraş 20; Tèrnava mare 15, Cluj 14; Solnoc-Doboca 10; celelalte 1—2.

Punctul „**progres**" ar merita un studiu mai în detaiu, însĕ durere **reservaţia cancelarială** ne-a dispensat dela afacerea acestui studiu, ce ar fi aruncat o lumină vie asupra gimnasiului de sub întrebare. Dacă s'ar afla clasificarea fie-cărui elev din fie-care studiu, am fi în stare a arĕta, care element din care studiu e mai puternic, ori mai slab, şi am fi aflat că, după cum auḑim, **maioritatea Românilor ar fi mai puternică în limba maghiară**. Un merit deosebit acesta al afacerilor de limba statului, care în urma reservatelor nu poate fi admirate de lume. Poate am fi scos la lumină şi mai multe, e bine însĕ ca de astădată sĕ ne mai reţinem de conjecţiuni, cari şi le pot face on. cetitori togmai aşa în ce privesce interesele lor, precum programa lasă loc şoviniştilor mai înalţi de a constata din reservate hărnicia gladiatorilor mai mici. Sĕ ne mărginim la cea ce vedem negru pre alb.

Spre mai uşoara înţelegere a ce-
lor următoare am făcut din calcul
folosit de profesori spre clasificarea
studenţilor: (preclar, bun, suficient, ne-
suficient) două classe, şi adecă „pre-
clar" şi „bun" formează classa celo
buni, ear „suficient" şi „nesufi-
cient" pre cea a celor rei. Cred c
clasificarea nu e esagerată. Aces
premerse, facem sĕ urmeze datele st
tistice:

	Preclar bun,	Sufic Nesu
Limba maghiară .	92	18
Limba latină . .	84	19
Limba grecă . .	33	4
Limba germană .	70	8
Matematica . . .	105	16
Istoria.	44	7
Geografia . . .	58	9
Istoria naturală .	63	1
Fisica	17	
Filosofia	7	
Geometria descript.	101	
Limba română . .	38	

Regretăm mult, că nu put
după naţionalitate calculii cei
cari ni se arată mai sus. Mi
nĕtoasă ne face sĕ credem, că
vaţia trebue sĕ-'şi aibă moti
ponderoase. Am dorì sĕ scim
de pre lângă atâtea sforţări
turi şi machinaţiuni de jos ş
tinerimea din această **nouă**
maghiarisării este atât
matisată din limba maghia
după cum arată posiţiunea
datele statistice de mai su
denţilor sûnt clasificaţi sla
studiu. De care naţionalita
90 buni, şi de care cei 1
dacă acesti din urmă sûnt
trebue sĕ însemnăm aici, c
despre însuşirea limbei
refere numai la docenţi,
învĕţăcei. Numai despre a
ḑice: „Friss Vogel oder.
ceii însĕ aşa scim că nu
prin lege a devenì în 2-
logi perfecţi maghiari.

Sĕ trecem la rubri
clasificarea meritorică a
alfabetic. Aici reastept
tul, că esistând rubri
servaţia on. direcţiuni
scopul, căci vom ved
nesc al fie-cărui ele
rienta cu siguritate.
mai mult, cu cât d
acest loc în anii tre

---

de acasă, junele boieriu bătu la uşa comerciantelui; nevasta însĕ încuià uşa. Boierul merse la fereastră şi ameninţà, că dacă nu i se va deschide, va sparge fereastra şi va întra. „Atunci te voi împuşca" ḑise femeia şi luà un pistol a mână. Impertinentul sparge fereastra şi întră ca un bandit în odaie. În momentul acela nevasta trage cu pistolul şi boieriul cade mort. Incuisiţiunea judiciară, ce a urmat de loc, n'a deţinut pe eroica femeie, carea venind a treia ḑi la oraş fu primită cu entusiasm şi felicitări din partea femeilor neboiere."

M'a încântat, m'a fĕrmecat această întêmplare, m'a adus la decisul sĕ me însor. Deoare-ce însĕ cavalerii nostri bancroţi din Secuime de sigur nu vor ecsporta atari femei, pe de o parte pentru că se tem urît de puşcă, pe de alta ca sĕ nu se molipsească ale lor de acele; deoarece mai de parte lor le convine mai bine cumnăţia cu boieri pentru că şi proverbiul ḑice „cioară la cioară nu scoate ochii"; sĕ importăm noi, oameni pămênteni, atari femei. Dar fiind că noi nu sûntem dedaţi sĕ ne facem vestminte brilante — pe cont „pănă după căsătorie", şi sĕ mergem „pe la băi cu bani luaţi cu 300% — pănă după căsătorie" împrumut, cred că ar fi mai practicabil sĕ alegem calea anunţărei ḑiaristice.

Inceputul va fi greu, pentru că, ca totdeauna, se vor sfiì şi aici oamenii de poarta nouă. Dar în fine unul tot trebue sĕ facă începutul; eată dară-'l fac eu prin următoriul:

Anunţiu matrimoniale.

Sûnt vĕduv in spe. Adecă procesul divorţial pornit de patru ani în casul cel mai rĕu abia va mai dura încă trei ani, ca sĕ se împlinească vorba scripturei despre cei 7 ani a flagelelor egiptene. Sum aproape de numerul anilor, unde e datina ca sĕ se aşeḑe mintea omului — dară sum bine conservat şi pe cât îmi permite modestia a spune şi aceasta, pot asigura, că nu sûnt togmai om urît. Am atâta venit, cât sĕ pot susţinè o familie modestă şi la casul morţii ar mai remânè ceva şi veduvei mele.

Caut cultură de mi
soană frumoasă şi
nainte de toate ec
oarece am esperiat
ma la casă, condiţi
fie un pistol. Pistol
ţevi; că de cumva
sĕ se poată ajuta
avere nu reflectez.

Invit dară cu
p. t. domnişoare ş
marea neagră pănă
nu ve temeţi de
a reflecta la ofer

Epistolele f
pănă la finea lu
acestui ḑiar sub

---

* (Din Io
vas plin cu ap
spre a se bote
ţul, ce are sĕ
regina Spaniei
sevêrşì episcop
primatele Spa

primare (normale) cu 4 clase? Cum vom putè respunde înaintea lui Dumnedeu pentru aceea, că crescerea intelectuală a fetiţelor noastre, trebuie încredinţată educătoarelor străine cu naţionalitatea şi religiunea noastră?

Plumbescu.

Rĕspunsul Greciei la Nota Colectivă.

Atena, 4/16 Iulie.

„Subsemnatul ministru de esterne al Maj. Sale regelui Greciei, a avut onoarea a primì astădi Nota colectivă datată de eri, pe care d. representant al Majestăţii Sale ... în comun cu Esc. Sa trimisul estraordinar şi ministru plenipotenţiar al Maj. Sale britanice, cu însărcinatul de afaceri al Maj. Sale împĕratului Germaniei, cu însărcinatul de afaceri al Maj. Sale regelui Italiei, cu însărcinatul de afaceri al Maj. Sale împĕratului Rusiei 'i-a adresat-o astădi din ordinul guvernelor lor.

„Prin această comunicare, puterile chiemate la o mijlocire între Grecia şi Turcia prin actele dela 23 Iulie 1878, notifică guvernului elen otărîrea lor şi îl învită sĕ accepte linia de fruntării, pe care aceste puteri întrunite în conferenţă, au recunoscut-o în unanimitate ca conformă cu spiritul şi litera tractatului dela Berlin şi ale protocolului al 13-lea al Congresului.

„Subsemnatul ia act de această comunicare ce i se face şi declară, vĕdênd spiritul de echitate de care s'au condus puterile în îndeplinirea mandatului lor, că acceptă în numele guvernului elen linia de fruntării, care a fost ficsată de conferenţa dela Berlin şi al cărei proiect se află în actele care resumă şi încheie desbaterile.

„Subsemnatul profită de această ocasiune spre a esprima însărcinatului cu afaceri al .... asigurarea distinsei sale consideraţiuni. „Ch. Tricupis."

Varietăţi.

* (Visite înalte). Foile vieneze şi pestane, cu deosebire cele oficioase, vestesc, că Domnitoriul României va cerceta în curênd curtea împĕrătească în Ischl. Tot din aceleşi izvoare vine scirea, că şi Milan, principele Sêrbiei, va merge în dilele aceste la Ischl, spre a se întâlnì cu monarchul imperiului nostru.

* (Pentru Bungărdeni). Primim următoarele: Onorată redacţiune! În Nr. 62 al „Telegr. rom." publicând subscrisa ofertele creştinilor nostrii din Sibiiu, suburbiul inferior pentru nenorociţii nostri fraţi din Bungard am adus la cunoscinţa on. antistii comunale de acolo, că la mine se află 2 ferdele cucuruz ca oferte pentru numiţii nenorociţi, cu aceea, ca sĕ binevoiască a dispune ridicarea lor. Neurmând până acum nici ridicarea acelor cereale nici vre-o încunosciinţare despre intenţiunea on. antistii cu respect la acele, subscrisa s'a vĕdut necesitată a le preface în bani, pe cari în sumă de 2 fl. v, a. am onorul a'i alătura acì cu rugarea ca on. redacţiune sĕ binevoiască a'i administra destinaţiunei lor.

La această sumuliţă se mai alătură dela Elena Clement 30 cr. v. a. laolaltă 2 fl. 30 cr. v. a.

Primiţi etc.

Sibiiu, 23 Iulie 1880.

Anastasia Toma

* (De ale justiţiei). Ministrul de justiţie prin ordinaţiunea sa Nr. 18,645 a. a. şi pe temeiul §-lui 24 din art. de lege 31 ex 1871 a înzestrat judecătoria cercuală din Kisjenö (cercul Aradului) şi cu activitatea în afaceri funduare, începênd din 1 Octomvre n. a. c.

(Musică). „*Coloane Române*" este numele unui cuadril compus cu puţină escepţiune din motive naţionale române de *C. G. Porumbescu*, compositorul corului „Cântec de primăvară," pe care mai deunadi 'l-am recomandat cu căldură publicului nostru musical. Şi acest cuadril merită consideraţia acelora, cari se ocupă cu musica. Piesa se poate procura dela librariul editor I. E. Ţeran în Oraviţa (Banat). Preţul e 1 fl. v. a.

* (Afacerea Seeman). Foile Kossuthiane „Egyetértés" şi „Függetlenség" au primit din Agria următoarea telegramă: „Aici este o ferbere nespusă, fiind-că Seeman are sè primească eară comanda. Articulul de Mercuri al lui „Magyarország", care scutesce pe militari, a dat prilegiu la un fel de adunare poporală, unde s'a esprimat despreţ autorului acelui articul şi foaia ênsaşi s'a ars între strigăte entusiastice. Raportul oficios al căpitanului orăşănesc din Agria despre şarivari petrecut se desminte pe cale telegrafică de către mulţi Agrieni. Şarivari s'a petrecut întocmai, precum s'a raportat dintâiu, şi căpitanul orăşenesc Gronay nici n'a fost, aşa se afirmă, pe timpul acela în oraş". Sûntem foarte curioşi a vedè, ce mĕsuri va lua Tisza, „sfărămătoriul naţionalităţilor", faţă cu nisce „patrioţi", din ce în ce tot mai mulţi la numĕr, cari adi mâne vor merge poate cu îndrăsneala „patriotică" până a pretinde, ca în armată sĕ fie denumiţi oficerii aceia, pe care i-doresce exilatul din Baraccone şi „neîmpăcatul inimic al Casei austriace".

* (Scoala de cadeţi din Sibiiu), carea s'a fost închis pentru boala de ochi contagioasă, ce a fost isbucnit între elevi, s'a deschis în 1 August n.

* (Drumurile de ţeară). Ministrul reg. ung. de comunicaţie a rênduit mĕsurarea şi împărţirea de nou a tuturor drumurilor din toată ţeara în metrii şi chilometrii. Lucrările se vor începe cu a doua jumĕtate a lunei viitoare.

* (Têrgul de vite) în Apoldul de jus se începe Duminecă în 8 August n. ear în 11 Aug. têrgul de ţară.

* (Districtele silvanale) în Ardeal sûnt următoarele:

1. Districtul Clujului cu reşedinţa în Cluj are de inspector pe dl Alecsie Leitner şi de subinspector pe dl Ludovic Kéczey, sub a căror inspectorat stau comitatul Solnok-Dobâca, Bistriţa-Năsĕud, Turda-Arieş şi Cluj cu cetatea Cluj; 2, districtul Murĕş-Oşorheiului cu reşedinţa în M. Oşorheiu. Inspectorul este provisoriu cel din Cluj cu subinspectorul Béla Györgyöfy. De acest district silvanal se ţin: comitatul Murĕş-Turda, Cic, Odorheiu şi oraşul Murĕş-Oşorheiu 3, districtul Braşovului cu residenţa în Braşov. Agendele acestui district le poartă provisoriu inspectorul din districtul Sibiiului cu subinspectorul din Braşov Iuliu Nagy. De acest district se ţin: comitatul Têrnavei mici, com. Têrn. mari, comit. Făgăraş, Braşov şi Trei scaune (háromszék); 4, districtul Sibiiului are de inspector pe dl Arnold Adriányi cu residenţa în Sibiiu; subinspector aici însĕ nu este. De acest district se ţin comitatele: Alba-Iulia, Hunedoara şi Sibiiu.

* (Timpul). Se telegrafează despre ploi dese şi îndelungate din Chichinda-mare, din Panciova şi Ocán. Asemenea ploios este timpul şi pe la Sibiiu şi în tot giurul Sibiiului, unde mai în toată diua avem de un timp încoace vĭjelie şi vremuri grele.

* (Foc). În 1-a Iulie n. a ars în Agnita, anume în uliţa Românilor. Pompierii voluntari din loc au stins focul în timpul scurt deabia o jumĕtate oară. În comuna Herman în ţeara Bârşei încă un incendiu grozav a căşunat daune însemnate.

* (Teatrul maghiar din Deva). După cum se scrie lui „Kelet" din Deva, mai mulţi membri ai societăţei teatrale a lui Szabo, au luat-o la sănĕtoasa pentru datorii. Pentru membrii remaşi îndĕrĕt se adună milă. Aşa o cam păţesc societăţile teatrale maghiare în ţeara lui — Arpad!

* (Constanţa s'a transformat), scrie „Farul Constanţei." Oraşul tăcut şi pacĭnic de altă-dată adi este plin de viaţă şi veselie. Neîncetat sosesc noi oaspeţi, petrecerile se înmulţesc, monotonia dispăru ca prin-tr'o minune. Avem musică militară pe bulevard în toate serile, musică militară şi teatru grecesc la grădina Schaff, caffee chantant la grădina orientală şi lăutari. In curênd, ni se spune, va sosì simpaticul Millo cu trupa sa.

Afară de aceasta, curioşii de a cunoasce datinele orientale şi mai ales musica orientală, îşi vor putè satisface curiositatea visitând cafenelele cântânde ale Turcilor. Aceia însĕ, cari ar dorì sĕ cunoască viaţa orientală în capitala Padişahului, cu uşurinţă se îmbarcă la Constanţa şi după o legănare de vre-o 20 oare pe undele azure ale Mărei sosesc la Constantinopol.

* (Manevrele rusesci), cari după cum am anunţat deja în unul din numerii trecuţi ai „Tel. Rom." se vor ţinè la graniţa austriacă, vor fi cele mai mari, ce s'au ţinut vre-odată în Rusia, pentrucă vor trebuì sĕ iee parte la ele toţi reserviştii din Rusia. Şi artileria din fortăreaţa Bender din Basarabia va lua parte la aceste manevre.

* (Armata germână). După legea nouă militară din Germania armata se va urca la 504 batalioane infanterie, 340 baterii artilerie campestră, 31 batalioane artilerie pedestră şi 19 batalioane de pioneri.

* (Mine de aur şi de argint) s'au aflat de curênd în mai multe comune din statul New-York în America, despre cari făcênduse guvevnului arĕtare, ele vor fi peste scurtă vreme supuse desgropărei.

* (Femeie doctor). În Padua domnişoara Angella della Chiara fu promovată la rangul de doctor în filosofie.

* (Vermele armatei). Arendaşii americani sûnt de o bucată de vreme foarte spăimêntaţi de apariţiunea lui „army-worm" sau vermele armatei, care distruge cu totul recoltele lor. Acest insect, distrugĕtor ca şi lăcustele, a cuprins deja New-Jersey şi Pensilvania. El datoresce numirea lui militară umblărei lui. Vermele armatei avansează în rênduri de doi trei sau patru de front, formând astfel o linie atât de regulată încât capul unuia nu întrece nici odată capul celuilalt în ori ce rang. O armată se opresce atunci numai, când şeful îi dă ordinul, şi se opresce el singur. Ea innegresce cu totul pămêntul şi distruge în drumul seu cerealele, viele, şi ori ce vegetaţiune.

Nu se scie esact cum sĕ se atribue apariţiunea acestui insect, care se stabilesce cu preferenţă în pămênturi mai adênci, în mijlocul buruenelor umede, şi care face incursiunile sale după nesce perturbaţiuni atmosferice subite.

Nimene n'ar putè dice care e sezonul mai favorabil pentru acest insect; un sezon ploios venind imediat după un sezon uscat sau contrariul; fiind-că, cu toate că dă preferenţă terenului jos şi acoperit de earbă umedă, s'au vĕdut, cu toate aceste, mulţi pe terenuri înalte şi uscate.

După ce s'au împrăştiat toată diua în mijlocul câmpielor, se întorc în cuibul lor, cum dă sara, cu aceaşi regularitate şi ordin ca soldaţii în mişcare. Acesta este un spectacol din cele mai singulare, sare se poate vedè. Pentru a estermina acest inimic din recoltele lor, arendaşii sûnt siliţi a săpa din distanţă în distanţă nişte şanţuri, pe a căror margini pun păcură s'au alte materii, cărora le dau foc.

În luna trecută, arendaşi din New-Jersey, cari deja băgase fênul în magazii, au fost siliţi a 'i pune foc, mii de vermi ai armatei morţi s'au găsit în fên. De-alungul lui Delavare, câmpiile întregi de grâu şi ord au fost distruse.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Apel.

A trecut anul, de când, tot cam pe acest timp, m'am adresat prin diarele române din Austria către p. t. public român cu rugămintea, ca sĕ binevoiască a'mi întinde mână de ajutoriu la compunerea Ornitologiei poporale române, adecă de a'mi trimite toate numele poporale ale paserilor şi toate legendele sau basmele, datinele şi credinţele, cântecele şi proverbele etc. câte le vor fi audit şi sciind că se află la poporul nostru despre toate paserile, cari provin în ţĕrile locuite de Români, ca astfel Ornitologia poporală română, ce cugetai încă cu finea anului trecut sĕ o public, sĕ fie cât se poate de interesantă şi pentru literatura noastră de un însemnat preţ.

Afară de apelul amintit m'am adresat către mai mulţi domni şi prin epistole, dâr' până acuma încă n'am primit nici un rĕspuns.

Eată în puţine cuvinte resultatul apelului şi a epistolelor mele!

Cu cea mai mare durere şi părere de rĕu însĕ trebuie sĕ mărturisesc, că dintre toţi domnii abonaţi şi neabonaţi la diarele, în cari s'a publicat apelul meu, numai singuri duoi inşi au aflat de bine a'mi rĕspunde şi a'mi trimite unele notiţe foarte interesante asupra mai multor paseri. Aceşti doi inşi, cărora mĕ simt dator a le esprima cea mai viuă şi sinceră mulţămită, sûnt domnii Gr. Crăciunaş din Ciubancuţa, teolog absolut şi E. Pop, învĕţătoriu în Şomcuta-mare.

În decurs de doi ani şi mai bine de când, pe lângă multe alte literare, mĕ ocup neîncetat cu compunerea Ornitologiei poporale române, am avut destulă ocasiune sĕ mĕ încredinţez, că poporul nostru are pentru fie care pasere câte una sau şi mai multe numiri curat românesci, cari sĕ le cauţi diua mare cu lumina prin toate vocabularele câte le avem, începênd dela cel mai vechiu şi până la cel mai nou, nu le vei găsì, pentrucă nime până acuma n'a aflat de consult, sau mai bine dis n'a voit sĕ se înjosească până într'atâta ca sĕ le adune din gura poporului.

Din contră, fie-care se poate încredinţa, că vocabularele noastre conţin mai multe numiri străine sau latine de paseri, decât românesci.

Deci oare nu e un pĕcat strigătoriu la ceriu, ca sĕ ignorăm ce e al nostru, şi când avem lipsă de vr'un nume sau termin technic, sĕ alergăm după împrumuturi? Oare nu e ruşine pentru noi Românii, ca sĕ ne servim cu câte şi mai câte cuvinte străine ciuntite, adoptate sau traduse, pe când ale noastre cele curat românesci numai nu ne strigă ca sĕ le scoatem din sinul poporului şi sĕ le dăm dreptul care li se cuvine?,..

Toate naţiunile, cari nu vor sĕ remână înapoia altora în privinţa culturei, întrebuinţează toate mijloacele necesare spre a scoate la lumină, nu numai tesaurele ce stau ascunse în sinul poporului lor, ci chiar şi ale altor naţiuni, de cari prea puţină lipsă ar avè sĕ se intereseze.

Esemplu fie-ne Francezii, Germanii, Englezii şi mulţi alţii.

Numai noi Românii asteptăm sĕ ne pice mura în gură. Numai noi stăm cu mânile în şolduri şi — asteptăm ca alţii sĕ lucre pentru noi. Şi dacă unul sau altul voiesce sĕ lucre ceva în interesul naţiunei noastre, ceialalţi fraţi ai sei nu vor sĕ'l ajute de feliu, sau dacă îl şi ajută, apoi numai eaca aşa!... sĕ se dică că 'l-au ajutat.

Şi oare ce am voit şi ce voiesc eu cu publicarea Ornitologiei poporale române?

Am voit şi voiesc sĕ scot la lumină toate numirile de paseri de prin toate ţĕrile locuite de Români, dimpreună cu toate legendele, datinele credinţele, cântecele, proverbele, medicamentele etc. câte se află la poporul nostru despre paserile, cari le cunoaşte el după nume, ca astfel sĕ nu mai avem lipsă de a împrumuta ceea ce ne trebuiesce de la străini, ci sĕ avem proprietatea noastră.

Scopul meu a fost şi este cel mai laudabil.

Dar' unde e ajutoriul dorit?

S'au poate cineva fi în stare sĕ adune tot ce se află în gura poporului? Pot eu, bună oară, sĕ adun toate numirile de paseri de prin toate ţĕrile locuite de Români, dacă confraţii mei nu mĕ vor ajutora?...

Nu! nici odată!

Drept aceea p. t. domni şi fraţi mĕ adresez încă odată cu rugămintea către d-voastră, ca sĕ binevoiţi a mĕ ajutora la compunerea opului din cestiune.

Şi dacă unul sau altul din d-voastră nu vor fi sciind nici o legendă, nici o datină sau credinţă, nici un cântec sau proverb etc. etc., ceea ce cu greu îmi vine a crede, apoi binevoiţi a'mi comunica măcar toate numirile poporale ale paserilor, dinpreună cu diminutivele lor şi tot modul de pronunţare vulgară a acestora. Eu sûnt deplin încredinţat, că fie-care dintre p. t. domni va sci măcar vre-o câteva numiri poporale de paseri, cari în alte locuri nu sûnt cunoscute, sau de şi vor fi cunoscute, apoi cel puţin pronunţarea lor nu va fi totdeuna ca a Românilor din alte provincii, şi tocmai această pronunţare de multe ori e de mare folos la aflarea şi constatarea originei unui sau altui cuvênt.

Scopul meu e, ca Ornitologia poporală română, ce voiu a o pune sub tipariu cu începutul lunei lui Septemvre a. c. pe lângă legende sau basme, datine şi credinţe, cântece şi proverbe etc. etc. sĕ conţină şi toate numirile de paseri din toate provinciile locuite de Români, chiar şi ale celor din Istria şi Macedonia. Deci, ca sĕ'mi pot ajunge scopul, ca opul din cestiune sĕ fie cât se poate de complet şi interesant, depinde acuma numai dela bunăvoinţa şi ajutoriul p. t. domni şi fraţi români.

Foarte bine ar fi când, prelângă numele român al cutărei paseri, s'ar alătura şi numele natural, latin sau germân. Nefiind aceasta cu putinţă, a paserei, care va purta numele respectiv.

Respunsurile multe — puţine câte vor fi, poftesc sĕ mi se trimită până la începutul lunei lui Septemvre, sau cel mult până la 15 Octomvre a. c. la Sereth (Bucovina).

Sereth, Iunie 1880.

Simeon Fl. Marian,
preot.

Economic.

Braşov, 30 Iulie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.—9.10; Grâusĕcăreţ fl. 6 70; Sĕcarăfl. 6—6.50; Orz fl. .5—5.20; Ovĕs fl. 3.50—3.70; Cucuruz fl. 5.20; Mălaiu fl 6.; Mazere fl. 6.90; Linte fl. 8.55; Fasole fl. 6.10; Sĕmânţă de in fl. 12.25 Sĕmênţă de cânepă fl. 6.60— Cartofi fl. 1.25 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 cr.; carne de berbece 32 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraş, 30 Iulie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 8.—8.50; grâu sĕcăreţ fl. 7—7.50; sĕcară fl. 5.60—6.; ord ——.— ovĕs fl. 3.80—4.80; cucuruz fl. 4.80—5.20; mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. 9—10; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6. cartofi (vechi) cu fi. 1.20..—1.60; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. 40—44; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80—; cânepă fl. 30—35; sĕmênţă de in fl. ————; săpun fl. —.—; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de berbece 32 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul fu foarte rĕu cercetat.

Budapesta, 1 Aug. Dacă în raportul din rêndul trecut am fost siliţi a mărturisì, că am avut puţine ploi ci din contră mai tot timp frumos şi senin cu o căldură nesuferibilă, acum sûntem earăşi contrinşi de împregiurările temperate petrecute în sĕptĕmâna trecută a constata, că dela începutul sĕptĕmânei până la sfêrşitul ei n'am mai eşit din ploi. Temperatura totuşi nu e rece, din contră aşa de caldă, încât din toate părţile se plâng oamenii, că nu mai este de suferit. Această împregiurare este şi pricina, că în sĕptĕmâna trecută n'a fost di în carea sau înainte sau după ameadi sĕ nu se descarce asupra capitalei o vreme grea cu tunete îngrozitoare, cu fulgere teribile şi cu torenţi de ploaie şi ghiaţă împreunate din când în când cu câte un trăsnet înfricoşat. Asemenea tempestăţi ni se raportează mereu şi de prin provincii, cari tempestăţi nu numai în provincii, dar chiar şi în giurul capitalei au căşunat, până acuma puţine pagube mari. Avem însĕ nădejdea, că toate aceste tempestăţi despre cari nu ne prea uimim, venind la timpul aşa dicênd destinat pentru ele, vor trece peste puţină vreme şi atunci vom avè timp mai îndelungat dile frumoase şi senine, cari întru adevĕr se şi aşteaptă cu mare nerăbdare. Ploile însĕ au ajutat foarte mult cucuruzelor şi au înăintat strugurii. Cartofii au crescut şi s'au desvoltat grozav. Otavele cresc vedênd cu ochii şi se aşteaptă un cosit mănos. Grânele, ovesele, cu un cuvênt toate spicoasele, cea mai mare parte sûnt grigite şi foarte bune. Peste tot putem dice după rapoartele, primite din toate părţile, că acest an va fi un an mănos în cereale. Apoi aceasta este punctul principal. Cereale din acest an se vênd deja foarte multe şi de cualităţi escelente în piaţele capitalei. Din această împregiurare depositele cerealelor vechi au început a se cheltuì în ruptul capului fiind înbuldite de cele mai noue, a căror preţuri — putem dice foarte moderate — au avut o foarte simţitoare înriurinţă asupra cerealelor vechi, cari în sĕptĕmâna trecută s'au eftinit cu câte 30—40 cr. per majă metrică. In special notăm următoarele:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 9.20—9.30; sĕcara cu fl. 7.80—8.20; orzul cu fl. 5.60—6; ovĕsul cu fl. 5.20—5.80; cucuruzul la 13,000 m. m. cu fl. 5.20—5.90; făina nouă trecu ceva mai bine ca cea veche, pentru că este mai eftină; păstăioasele şi de astădată n'au avut mare cautare trecênd: mazerea cu fl. 10; lintea cu fl. 11; fasolea cu fl. 7—8; mălaiul cu fl. 7—7.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8—9; sĕmênţa de in cu fl. 12 (toate per 100 chilograme): lânile s'au vêndut cu fl. 2—3 per chilogram.

Porcii s'au mai eftinit încâtva şi n'au trecut mulţi. În têrg s'au aflat de vêndare la 60,000 capete între cari din Ungaria de jos 2815, din România 460 şi din Ardeal vre-o 100 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 60; slănina cu fl. 58 şi sĕul cu fl. 42—43; spirtul *en gros* cu fl. 33; *en detail* cu fl. 35 per 10,000 litre %; cartofii cu fl. 2.50—3.

Peile de bou cu fl. 110—113; de vacă cu fl. 106—110; de viţĕl cu fl. 180—195; de miel cu fl. 80—86 per 102 dărabe; peile de oaie cu fl. 2.50—3.10; de cal cu fl. 9.50—11 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 28 August şi 6 Octomvre imob. lui Alecsandru Csipkes în Sânmărtin; în 28 Aug. imob. soţiei lui Stefan Szatmári în Oşorhei (trib.); în 28 Aug. şi 28 Septemvre imob. lui Nicolau Puia şi ale remasului după Ana Puia în Diod; în 30 Aug. şi 30 Septemvre imob. lui Emanuil Grün în Ciongra (judec. cerc. Aiud); în 9 Aug. imob. lui Ioan Ortius în Bălcaci (judec. cerc. Hususĕu); în 30 Aug. şi 30 Septemvre imob. lui Ioan Fröllich în Nocrichi (judec. cerc.); în 24 şi 25 Aug. apoi 24 şi 25 Setemvre imob. lui Vasilie Bruş în Borgo-Suseni şi Borgo-Mijloceni (judec. cerc. Năsĕud); în 10 Aug. imob lui Ioan Banfi şi soţi în Vişag (judec. cerc. Huedin); în 13 Sept. imob. lui Petru Frentzony în Nădăjdia de jos (trib. Deva); în 11 Sept. şi 11 Oct. imob. lui Avram Hura în Bala (judec. cerc. Reghen); în 14 Aug. şi 13 Sept. imob. lui Stefan Fleischer în Boci; în 13 Aug. imob, lui Constan Mojka în Sântindriş (judec. cerc Teaca); în 25 Aug. şi 28 Sept. imob. lui Vasilie Grăuntea în Braşov (trib.); în 7 Sept. şi 7 Oct. imob. lui Dumitru Bârză în Sălişte (trib. Sibiiu).

Bursa de Viena şi Pesta

din 3 August 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.95	107.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	82.70	82.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	97.50	99.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	85.25	86.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.50	125.45
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.10	94.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.75	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.25	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.—	93.70
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.25	—.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	93.75
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	93.75	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.75	72.—
Datorie de stat în argint	72.75	73.—
Renta de aur austriacă	86.35	86.50
Sorţi de stat dela 1860	130.—	—.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	824.—	824.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	274.10	276.—
Acţiuni de credit austr.	254.—	257.—
Sorţi unguresci cu premii	112.—	112.50
Argint	108.60	108.85
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.36½	9.35
100 marce nemţesci	57.80	57.70
London (pe poliţa de trei luni)	117.90	117.70

Nr. 151—1880. 3—3

CONCURS.

Pe basa graţioasei decisiuni a măritului Consistoriu archidiecesan român gr. or. al Transilvaniei ddto 17 Iunie 1880 Nr. 1850 B. pentru vacanta parochie de clasa a III Feneşĕl se escrie concurs până la 16 August 1880 inclusive.

Venitul acestei parochii, preste tot în bani socotit, este: 313 fl. 70 cr.

Suplicele de concurs, instruate conform prescriptelor statutului organic §. 13. şi a regulamentului provisoriu congresual din 1878 §. 15. lit. c., au a se subşterne la subscrisul în terminul prefipt de §. 16. a acum menţionatului regulament.

Cluj, 30 Iunie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Roşescu m./p.,
protopresbiter român gr. orient.

Nr. 197. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Tibert de cl. a. III-a în protopresbiteratul gr. orient. al Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela ântêia publicare.

Emolumentele sûnt:

Folosinţa porţiunei canonice stătătoare din 7 jugere 600 st.☐ pămênt de arat, şi 4 jugere de coasă, apoi dela 65 familii române câte o ferdelă de cucuruz şi una de ovĕs, de familie, şi dela 40 familii neorustice câte o ferdelă de cucuruz, şi stola usuată, cari toate computate în bani, dau la olaltă un venit anual de 225 fl. v. a.

În lipsa casei parochiale şi a clădirilor necesare economice, aceste se vor închiria din partea comunei bisericesci respective, până la facerea lor.

Concurenţii cu concursele lor instruite în sensul „Statutului organic“ au a se adresa la oficìul protopresbiteral gr. orient. al Cohalmului.

Cohalm, 2 Iulie, 1880.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Mircea m. p.,
adm: protopresb.

Nr. 106—1880. 3—3

CONCURS.

In urmà prea graţioasei concesiuni consistoriale ddto 1 Noemvre 1879 Nr. 2896 scol. comitetul parochial din Fărău declarând postul de învĕţătoriu la scoala confesională din Fărău de vacant, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 26 August s. v. a. c.

Salariul învĕţătoresc e:

un loc de cositură în mărime de 2 jugere, şi dela circa 70 copii obligaţi la învĕţĕmênt câte una litră cucuruz sfărmit de fie care copil.

Doritorii de a se aplica la prenotata staţiune învĕţătorească au a'şi asterne suplicele sale înzestrate cu documentele prescrise inspecţiunei scolare districtuale gr. or. în Sânbenedic prin p. u. M. Ujvár până la terminul arĕtat.

Fărău, în 1 Iulie 1880.

In conţelegere cu inspectorul districtual de scoale gr. or.

comitetul parochial

Ioan V. Moldovan m./p.,
preşedinte.

Ad. Nr. 42 1880. [48] 1—3
f. g.

Publicaţiune!

Prin aceasta se aduce la cunoscinţa onorabilului public, **că bunul gimnasiului** român gr. or. din Brad aflătoriu pe teritoriul Mihălenilor dimpreună cu regaliele aparţinĕtoare de el — esceptionându-se pădurea — se va esarenda pe **6 ani** cu licitaţiune publică în **22 August** a. c. st. n. la 2 oare după prând în edificiul gimnasiului din Brad. Periodul de arêndă se începe cu 1 Octobre a. c.

Condiţiunile de licitaţiune se pot lua în prospect în cancelaria d-nului advocat al fondului Teodor Pop în Baia de Criş precum şi la presidiul comitetului representanţei gimnasiale în Brad.

Din şedinţa comitetului representanţei gimnasiului român gr. or. din Brad ţinută la 17/29 Iulie 1880.

Presidiul comitetului.

Doctor universae medicinae

Henric König,

medic practic şi specialist în **obstetricale** (de a le moşitului) şi **boale de a le femeilor** în

Sibiiu, în *strada Morii Nr. 27.*

Ordinează în fie-care di dela 3—6 oare după ameadi. [47] 2—4

Maşină de trierat cu braţul,

construcţie cu totul nouă, cu aşternut de metal, pe dric de lemn, în preţ de **75 fl.**

Coase cu greblă pentru

cositul cerealelor **3 fl.** se află la

Andreiu Rieger,
în Sibiiu.

[46] 3—3

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 87. Sibiiu, Sâmbătă 26 Iulie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de **două** ori 12 cr., — de **trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Iulie.

Partida lui Kossuth sau cum se numesce în mod parlamentar partida stângei estreme devine din ce în ce tot mai îndrăsneaţă, astfel încât guvernamentalii — pentru a nu-'şi perde „reputaţia“ în ochii alegětorilor maghiari — nu se sfiesc a manifesta cu gura jumětate condescendenţa lor faţă cu principiile kossuthiste, ce tind la disolvarea monarchiei noastre. Mai nainte încă deputatul Pronay, secretarul de stat a lui Tisza, a avut curagiul a declara înaintea alegětorilor sei, că altcum programa partidei lui Kossuth e dreaptă şi adevěrată, dar esecutarea ei nu este încă oportună! Acuma încep a venì unul după altul din suita conducětoriului actual al soartei maghiare cu declaraţiuni cam de acest soiu: „Politica partidei din stânga estremă este consecuentă, corectă, conscie etc.“

Aceste se petrec nu numai sub ochii ministrului-president actual al Ungariei, ci precum se vede chiar cu consimţěmêntul lui tacit. „Naţionalitàţile“, cari respectează constitutia Ungariei şi păzesc legile ei, sûnt urgisite, tocmai fiindcă se provoacă la ele (vedi d. e. şi legea pentru naţionalitàţi!) ear' cei chiemaţi în prima linie pentru a păzì legea statului, pe care ei înşişi au adus-o, se incearcă în diua mare şi în faţa lumei a sguduì chiar temelia, constituţia statului, a cărei destine au a le conduce.

Pune lângă această stare de lucruri sciri despre finanţele Ungariei precum este o telegramă din Budapesta dto 4 August n.: „Resultatul total a percepţiunilor şi erogaţiunilor semestrului prim din anul 1880 e cu 1,857,854 fl. v. a. mai nefavorabil ca în aceeaşi periodă a anului trecut.“ Adauge în sfêrşit la aceste şi corupţiunea grozavă în administraţiune, încât aproape nu e di lăsată de Dumnedeu, în care sě nu se descopere vre-o defraudaţiune — şi eacă un tablou despre situaţia în lăuntrul Ungariei.

De aceea sě se mire omul de acei ce încep a esclama: „Numai dela *Viena* poate venì vindecarea rěului?! Acolo se realisează deşì cu mare greutăţi — dar' tot se realisează ideea *federalismului*, ideea egalîndreptăţirei popoarelor din Austria. Kossuthistii, ce sporesc nespus pe di ce merge la numěr, vreau sě restoarne dualismul: eşire-ar oare independenţa absolută a Ungariei de-asupra?!

Este de dorit ca încurcăturile din afară, care par a trece în curênd pe terenul resboinic, sě nu găsească monarchia noastră absorbită de încurcături interne. Cestiunea orientală se desvoaltă cu un tempo accelerat. Tocmai se va preda Porţii *nota identică* a puterilor în cestiunea muntenegreană. Organul semi-oficial din Viena „Wiener Abendpost“ dice, că nota conţine provocarea îndreptată Porţii, sau a împlinì în restimp de trei sěptěmâni dela diua presentărei notei convenţia din 12 Aprelie a. c. n. prin care s'a fost stipulat cesiunea teritoriului Zem, sau a pune în lucrare până atunci cesiunea Dulciniei. Pentru casul contrar se anunţă înfăţişarea unei flote combinate din năi de rěsboiu ale puterilor signatare la malul Dulciniei.

Bulgaria — de bună samă la ordinul unei puteri mari nu necunoscute — continuă atitudinea ei nelinistitoare făţă cu România.

Ce va sě însemne scirea următoare din Bucuresci dto 3 August: Guvernul român a primit scirea, că în Dobrogea s'au ivit deodată mai multe bande de hoţi, cari au venit din Bulgaria şi stau în legătură cu bandele de hoţi de acolo?

Un decret al regelui Greciei ordină mobilisarea armatei şi conchiamă camera pentru 8 Septemvre n. Anevoie se vor spăria Albanezii de aceste měsuri.

Vorbind despre hotărîrea Porţei de a se împrotivì veleităţilor Greciei „Pol. Corr.“ scrie între altele:

Nu mai puţin este întărită Poarta în hotărîrile sale, prin atitudinea Românilor ce locuesc în Tesalia, şi anume la poalele resăritene ale Pindului, — cari sûnt cuprinşi de adêncă amărăciune pentru persecuţiile naţionalităţei, preoţimei şi scoalelor lor de către clerul fanariot şi cari au înăbuşit singuri, încă la 1867, primele încercări de insurecţiune ale Grecilor tesalieni.

Sûnt mai multe sěptěmâni, de când a venit aici (la Constantinopole) agentul de căpetenie a propagandei române, Apostolul Mărgărit, unde a avut numeroase întrevederi cu Kadri şi Abeddin paşa şi în urmă s'a întors la Trikala şi Meţova. Notabilii români s'au adunat spre a asculta vestile aduse din Constantinopole de către Mărgărit, apoi s'au sfătuit mai multă vreme şi a hotărît sě facă causă comună cu Albanezii.

Scrisori din Tesalia denotă această hotărîre ca neclintită şi promit manifestarea ei cât mai neîntârdiată prin fapte. Albanezii au arme pentru toţi vrăşmaşii Grecilor, dar mai vêrtos pentru Români.

Afacerea Seeman.

Cele patru cuvinte „Herunter mit dem Fetzen“ (jos cu treanţa) a vice-colonelului Seeman sûnt deja de mult cunoscute şi publicului nostru. Mai mult sau mai puţin este cunoscută şi agitaţiunea din presa maghiară contra vice-colonelului, provocările la duel din partea unor domni maghiari şi revocările duelului după esplicările date de vice-colonel, în ce sens a dis dênsul acele cuvinte. Afacerea însě este departe de a fi cu atâta terminată. Pulberea, ce rescolesce neîncetat afacerea aceasta întunecă şi astădi orizontul politicei interne din monarchie şi promovează discordanţa între Maghiari şi guvernul unguresc de o parte şi între cercurile armatei comune şi aderenţii acesteia de altă parte.

Este greu a fi profet în o afacere aşa delicată şi care poate avè în împregiurările de astădi urmări neprevědute. Nu afacerea în sine ascunde urmările, ci mijloacele sumuţătoare cu care afacerea este tratată de o parte considerabilă a presei unguresci. Până la ce grad a înaintat discordanţa între vederile maghiare privitoare la afacerea Seeman şi între ale armatei comune ne spune un articul din „Militär Zeitung,“ care'l reproducem şi noi în următoarele:

„Afacerea ce preocupă aproape esclusiv atenţiunea publică din Ungaria de mai multe septěmâni este o simptomă atât de drastică a împregiurărilor unguresci, încât nu o putem trece în tăcere.

„În Ungaria sûnt astădi denunciările duplă plac la ordinea dilei. Nimenea nu întreabă, cine este denunciantul, eară mişelia acestei industrii nici că se observă; dacă denunciarea provoacă scandal este binevenită. În chipul acesta a venit „opiniunea publică“ la cunoscinţa afacerei sensaţionale cu steagul dela Agria şi precupeţia a pus mâna pe dênsa cu adevărată sete.

„Dacă n'ar fi un oficier împěrătesc centrul voluntariu al afacerei întregi am fi remas indiferenţi faţă cu acest lucru, fie el ori cât de nefavorabil pentru cercumstanţele unguresci în desvoltarea lor. Se pare însě, că în Ungaria înclinarea spre scandal şi-a creat o schemă, după care îşi alege temele şi objectele şi că conform acestei programe a trebuit sub un pretecst oare-care sě fie têrît în o atare afacere, un membru al armatei.

„Ori cât este de neclară desvoltarea afacerei acesteia până acum, un şir de conclusiuni totuşi se pot deduce, conclusiuni, de cari „representanţii“ onoarei naţionale unguresci pot fi prea puţin măguliţi. Abstrăgênd dela împregiurarea, că lucrul dela început a trebuit se pară ori şi cărui

---

FOIŢA.

Părţi din diarul meu de călětorie.

Dacă ne place a asculta sě ni se istorisească, din partea amicilor, şi întêmplările unei dile şi a unei oare chiar petrecute în ~~sesiunea~~ unor evenimente, de ce sě nu poată avè ceva interes enumerarea unor impresiuni de călětorie mai ales dacă o atare enumerare poate avè pentru cetitori şi ceva instructiv. Această cugetare m'a îndemnat a'mi depune în mânile dvoastre, Domnule Redactor, o parte a diariului meu din călětoria mea de mai multe sěptěmâni, ce am intreprins în unele ţěri a le monarchiei noastre precum şi în o parte a Germaniei spre publicare în foiţa „Telegrafului Român“. Mărturisesc d-nule Redactor, că mult am hesitat până m'am decis a da publicaţiei o materie, de care nu sum sigur, dacă va interasa sau nu pe publicul cetitor; fac aceasta totuşi, aducându'mi aminte, că D-voastră aţi mai dat loc în foiţa diariului d-voastre, paremi-se în anul trecut, unei asemenea materii.

I.

Călětoria până la Graefenberg.

Indată ce s'a desprimăvărat m'am ocupat cu ideea, a cerceta în vara aceasta una din scalde, şi fiindcă o parte a scaldelor din patrie le cunoascem, m'am decis de astădată a cerceta una din băile Germaniei. Incă de mult am cetit de cultul, ce s'a format pentru cura lui Priessnitz.

Omul acesta trecea într'un timp de un făcětor de minuni mai ales, că el a şi făcut multe minuni pe terenul hidroterapiei. Predilecţiunea mea către omul acesta mai ales, că el dintr'un ţeran simplu s'a ridicat la atâta însemnătate, m'a făcut a mě decide, a cerceta Greafenbergul, unde instituţiunea curei de apă rece priessniţiană este acasă. Inainte de a vorbì însě de această instituţiune priesniţiană aflu de bine a atinge unele momente din călětoria până acolo.

Graefenbergul se află situat într'un punct din cele mai estreme ale monarchiei austriace — în Silesia austriaca; de aceea pare fabulos a crede, că în timp de 30 oare poate omul ajunge acolo cu trenul accelerat dela marginea opusă a monarchiei, dela marginile sudice ale Transilvaniei. O impresiune bună face aceasta mai ales asupra omului, care a avut ocasiune a face înainte cu vre-o 10 ani în 2—3 dile drumul cu osia până la Timişoara şi respective, care inainte cu vre-o 30 ani a făcut în 3 sěptěmâni drumul până la Viena.

Numai făcênd o reprivire cu timpul scurt de curênd trecut ne convingem, cât am progresat. Iuţala drumului ferat, înţeleg aici trenul accelerat, nu face escepţiune în Transilvania de celelelte ţěri; plecând omul dela Braşov la 2 oare după ameadi a doua di la 7½ oare dimineaţa este în Pesta. O sdruncinătură estraordinară a vagonului este cu toate aceste indispensabilă; se vede că Angleuşii la facerea acestui drum au calculat la natura cea dură a Ungurului şi la punga cea goală a lui, ca sě i-o şi mai golească. Linia până la Pesta este puţin cercetată de pasageri; de aceea călětorind noaptea am putut ocupa locul pentru patru persoane. Gara din Pesta este un cap de operă atât în privinţa frumseţei architectonice cât şi în privinţa solidităţei. Din Pesta călětoriul la Graefenberg poate folosì linia, ce trece prelângă Gödöllö prin Ungaria nordică, Rutka-Oderberg sau Viena-Brünn şi Viena-Olmütz. 'Mi am ales a merge încolo spre linia Rutka-Oderberg printre Slovaci. Potrivind a călětorì diua am avut ocasiune a vedè pe linia aceasta ţinuturile cele mai pitoresci ale Ungariei proprii. Partea aceasta a Ungariei este colinoasă şi muntoasă avênd multă asemănare cu Transilvania; în apropiere de Gödöllö mi se părea, că mě aflu prin ţinutul Sighişoarei, ear' mai departe devine terenul tot mai muntos şi înfrumseţat de păduri bine cultivate. Pămêntul pe văi şi coaste e fructifer şi bine cultivat, vědênd pe Slovaci lucrând la sapă câte 30—40 inşi femei şi bărbaţi săom cu minte cu totul nepotrivit pentru de a culege lauri în apěrarea steagului unguresc, de oarece acesta în realitate n'a fost vătěmat; abstragênd dela aceasta, caracterele persoanelor, cari au întrat de nou unele după altele în arenă sau apar şi dispar, dovedesc că nu sûnt togma nepătate.

„Chiar şi unul care pětrunde mai puţin, nu se poate îndoì că mai toţi câţi s'au simţit chiemaţi a resbuna onoarea vătěmată a steagului unguresc, au fost împinşi la chiemarea aceasta de deşertăţiune. Acesti vitezi nu se gândesc la ceea ce fac, ei se îngrigesc numai a face reclamă pentru persoana lor. Aşi cetì numele în ḑiariu, eată deşertăciunea, de care pătimesc foarte mulţi oameni. În Ungaria însě, unde presa naţională este considerată drept de evangeliu, este o ţintă a nu fi numai numit în ḑiare cu numele, ci lăudat şi glorificat ca luptător viteaz pentru onoarea poporului seu. Pentru astfeliu de ţintă se poate cineva espune într'un duel, mai ales când contrariul probabil este foarte generos.

„O mare parte din acesti eroi naţionali au aflat calea de a se glorifica fără a se espune vre-unui pericul. Când se ḑicea prin ḑiare, că este începută deja închisiţiunea oficială şi se scia, că vice-colonelul Seemann nu este întru toate domn preste hotărîrile sale prin urmare nu putea accepta dueluri, duelanţii resăriau ca bureţii din pământ. Atunci se afla acì unul sau altul din maiorii de honveḑi dela 1848, care doria a'şi înnoì vechia glorie resboinică, colo un concipist subţirel, ca fusul, dincolo un trâmbiţaş dela pompieri şi mai dincolo un săpunariu, cari toţi se însinuau în biroul redacţiunei celei mai de aproape, că şi dênşii vor sě se lupte pentru onoarea Ungariei. Însě acesti luptători bravi au dispărut din coloanele ḑiarelor, îndată ce s'a věḑut, că este totuşi cu putinţă lupta în realitate. Viteazul se retrage cu curagiu.

„Astfeliu de traşi împinşi în Ungaria pot face reclamă. Firesce că aceasta se poate numai prelângă cualitatea ḑiaristicei naţionale de acolo, care se află numai în mâni semitice şi aşa nu se simte obligată a nesuì către seriositate şi demnitate; însě, că poate sě esiste astfeliu de presă, este vina poporaţiunei.

„Modalitatea, cu care a proces contrariul cel mai de multe ori numit al vice-colonelului Seemann, in ori care altă ţeară ar fi reportat gentilomului acestuia cu trecut pătat, cel mai complet despreţ din partea tuturor oamenilor de omenie. Omul acesta, a cărui trecut se constitue din denunciaţiuni şi provocaţiuni, află în Ungaria adevěratul public, înaintea cărui prin procederea sa sě devină de mulţi admiratul erou al ḑilei. Un oficier austriac nu poate decât roşind de ruşine sě se pună în faţa unui astfeliu de om cu arma de onoare în mână. Biciuşca ar fi aici la locul ei.

„O parte a ḑiaristicei ungurescì geruie în afacerea aceasta, o parte mare din ţeară aplaudează acestor actori suspecţi. Aceasta este partea întristătoare din toate câte se věd. Aceasta este cu totul potrivită a îngreuia foarte mult şi a amărì soldatului austrica petrecerea în Ungaria.

„Guvernul unguresc privesce indiferent la toate aceste. Nu cercetăm dacă sûnt juste împutările ce i le face presa moderată. La toată întêmplarea guvernul va fi acela, care va avè sě se bucure de rodurile cele rele ale şovinismului năpăditoriu,“

Atitudinea Franciei.

Ḑiarul „le Temps“ nu încetează de a se ocupa de atitudinea ce trebue sě ea Francia în actuala crisă orientală. În numěrul sěu dela 30 Iulie el revine asupra acestei crise şi publică un articul foarte important din toate punctele de vedere pe care'l reproducem şi noi acì în întregul seu:

„Scirea pe care am dat chiar noi si după care comanda demonstraţiunei navale contra Turciei s'ar împărţì între Francia şi Englitera, n'a fost confirmată până acum. Este permis dar sě ne închipuim, că ea nu era esactă, şi este permis negreşit sě ne felicităm despre aceasta. Adevěrul e, că nu prea înţelegem cum ar putè sě fie împărţită comanda unei flote. Dar aceasta nu era de fapt de cât dificultatea cea mai mică ce suleva scirea ce ne sosise. Nu ne cam plăcea, trebue s'o mărturisim, de a vedè pe Francia luând loc alături cu Englitera în demonstraţiunea despre, care este vorba, şi de a eşi astfel din rêndul celorlalte puteri spre a participa la un rol principal. Importă mai mult de cât am putè s'o spunem, ca, în situaţiunea eminimente delicată şi critică, în care d. Gladstone a aruncat Europa, rěspunderea acestei acţiuni sě remână cu totul în sarcina acestui bărbat de stat.

„Puterile semnatare tractatului dela Berlin n'au putut sě scape de a rěspunde la invitaţiunea cabinetului engles, întru cât n'a fost vorba de cât de a confirma nisce otărîri deja luate. Aici era un angajament de onoare. Era cu greu, după ce se dăduseră drepturi şi titluri Muntenegrului şi Greciei, sě se lase aceste mici State sě easă cum vor putè din încurcătură. De altă parte acţiunea Engliterei în această afacere trebuia sě aibă de efect de a provoca resistenţă la Constantinopole, şi prin urmare de a redeschide o crisă, de a readuce în cestiune până şi esistenţa Turciei. Posiţiune crudă, trebue s'o spunem francamente, căci puterile semnatare erau prin aceasta închise în acea dilemă uricioasă, de a lăsa semnăturile lor în nebăgare de samă dacă refusau de a urma pe Englitera, sau de a se arunca în aventuri dacă o urmau prea departe!

„Lucrul cel mai rěu este, că d. Gladstone, în toate aceste, nu se supunea câtuşi de puţin unor vederi de înaltă politică, ci pe de o parte unor motive de religiositate şi de sentimentalitate înguste, şi de alta unor interese curat de partită. Ajuns la putere în urma unei lungi campanii de oposiţiune, şi împovărat cu nisce făgădueli date ne-înţelepţesce în cursul unei lupte înverşunaţe, d. Gladstone era nevoit sě dea satisfacţiune opiniunei care'l adusese la putere şi care triumfase în persoana sa. Era nevoit sě facă o încercare cu acest concert european despre care vorbise atâta ca de o soluţiune naturală şi uşoară a tuturor greutăţilor.

„Cu toate aceste nu întârḑià de a observa, că ţinênduse prea puţină samă de oare-care elemente ale cestiunei, d-sa a recunoscut, că Austria nu era nici decum dispusă sě se supună unui joc, din care trebuia sě profite Rusia. Şi a recunoscut în acelaşi timp, ceea ce numai ignoranţa şi îngâmfarea îi ascunsese până acì, că posiţiunea luată de Austria în afacerile Orientului se basa pe concursul unei alte puteri, ale cărei intenţiuni era şi mai greu de a fi negligeate. În faţa acestor realităţi neplăcute, věḑênd că'i scapă din mâni concursul grăbit şi unanim ce visase, d. Gladstone a fost nevoit sě se repeadă, nu tocmai asupra unui concert restrîns, ci asupra unei uniri mai strînse cu alte două puteri ale căror acord îi părea de natură a face sě se aplece balanţa europeană în sensul politicei sale. De Rusia, d-sa era sigur; de fapt, ce putea ea sě dorească mai mult decât aceea de a vedè readucêndu-se pe tapet tractatul dela Berlin sub pretest de a'l esecuta într'un chip mai complet? Mai remâne Francia, şi tocmai asupra acestui punct sûnt îndreptate de două luni încoace toate sforţările diplomaţiei engleze.

„Chiar dela început d. Gladstone compta pe generositatea noastră, pe cavalerismul nostru, pe simpatia noastră pentru un cabinet aşa ḑis liberal, pe dragostea noastră pentru cestiunea greacă. Cine scie dacă n'a comptat în acelaşi timp şi pe realisarea oare-căror alianţe şi oare-căror resimţemente naţionale! Ceea ce e sigur, este, că decepţiunea sa a fost mare. D-sa a găsit Francia foarte ocupată de propriele sale afaceri, foarte desbuimăcită de interveniri ca cea mecsicană ba chiar ca cea italiană, şi prea mult stăpână pe ea însaşi spre a se lăsa sě fie ademerită de cuvintele dăruite ale dlui Gladstone. Totuşi d. Gladstone nu s'a desbuimocit încă, nu s'a hotărît sě înghiţă surprinderea ce'i pregătiam, şi de acea d-sa se încearcă încă sě ne convingă, sau cel puţin sě ne compromită. Toată dorinţa sa este de a face pe Francia sě iasă din rêndul celorlalte cinci puteri spre a se pune alături cu Englitera, spre a lua partea sa din direcţiunea, şi prin urmare şi din respunderea îngrozitoarei aventuri, în care s'a aruncat el insuşi orbesce. De aceea nici nu ne surprinde când vedem pe d. Gladstone măgulind amorul nostru propriu prin propunerea de a împărţì comanda flotei; ceea ce ne-ar surprinde şi ne ar neliniscì ar fi, ca guvernul nostru sě cedee la o încercare de seducere în adevěr destul de grosolană. In numele ceriului sě remânem aceea ce sûntem: una din cele şese puteri semnatare tractatului din 1878, nimic mai mult.“

„Românul.“

Respunsul Porţii la Nota colectivă.

Escelenţă! Subsemnatul, ministru de esterne al Maj. Sale Impěratului Otomanilor, a avut onoarea a primì Nota, pe care Escel. lor ambasadorii Germaniei, Rusiei, Marei Britanii, Italiei, Franciei şi trimisului Austro-Ungariei 'i-au adresat la 15 curent, în privinţa rectificărei fruntăriilor grecesci. In această notă Escel. lor amintesc despre negocierile directe, cari s'au urmat de două ori, între plenipotenţiarii Otomani şi Eleni, spre a ajunge la o înţelegere asupra acestei cestiuni. Ei declară, că în faţa acestor încercări nefolositoare, puterile desemnate în tractatul dela Berlin au creḑut de trebuinţă sě'şi propună mijlocirea lor şi au însărcinat pe representanţii lor sě se întrunească într'o conferenţă la Berlin, spre a strabilì o fruntărie între Grecia şi Turcia; ei au comunicat subsemnatului testul acelui act, care resumă şi încheie desbaterile plenipotenţiarilor şi cu care acesti din urmă au presentat guvernelor lor traseul, pe care 'l-au admis în unanimitate, pentru ca ele sě aprobe aceste hotărîri ale lor şi sě le comunice părţilor interesate. In fine Escel. Lor învită pe Poarta, în numele guvernelor lor, sě primească linia de fruntării hotărîte în menţionatul document.

Sublima Poartă a acordat o mai serioasă atenţiune esaminărei acestor importante comunicări, şi cu cât ea are mai mare dorinţă sě probeze respectul ei pentru ma-

---

pând la cartofi, varḑă şi alte verdeţuri în o singură holdă aşa, că mi se părea că la tot rêndul este câte un săpător dela un cap până la celalalt, întrebai pre un soţ al meu de călětorie, cum de oamenilor acestora le-a mers veste în lume pentru sěrăcia lor şi cu toate aceste au câmp bun, roditor şi bine cultivat, la ce mi se respunse, că pămênturile nu sûnt ale lor, ci ale dlor şi acei lucrători numai clăcăşesc la acei domni şi ei posed numai margini mici şi neroditoare. Drumul ferat construit foarte solid se ridică în apropiere de Schemnitz la o înălţime însemnată prin păduri, şerpuind pe coaste, trecênd dese tuneluri; în dreapta şi stânga se deschid privitorului panoramele cele mai frumoase de văi, dealuri, lunci, păduri, astfeliu încât partea aceasta întrece cu mult în frumseţă partea dela Petroşeni şi cu puţin stă îndĕrĕpt faţă de Semering. Staţiunea ultimă pe pământ austriac am făcut-o la Oderberg. Dela una şi aceeaşi gară pornesc de aici două linii una pe pământ austriac prin Tropau Hohenstadt-Zöptor şi de aici cu osia 5 oare până la Graefenberg, şi alta pe pământ prusesc până la Ziegenhals, de unde cu osia ajunge omul în două oare la Graefenberg. Am preferit a călětorì pe linia din urmă pentru a călca pământ prusesc; de altmintrea aici este o concurenţă mare între o linie ferată şi cealaltă; amploiaţi austriaci dela linia Tropau şi cei prusesci dela cealaltă aflânduse sub coperişul acelei gare se întrec a apuca pe pasageri fie care la sine, din întêmplare am apucat pe mânile unui Prusac, care punêndu-mi mâna pe cofer nu m'a slăbit până nu m'a încărcat pe trenul prusesc. Linia de acì prin Kozel, Neustadt, Neisse, Deutsch-Wett până la Ziegenhals prin Silesia prusească este plină de frumseţa culturii. Silesia prusească se deosebesce de cea austriacă, care este partea mai mică, prin aceea, că cea austriacă e muntoasă (Sudeţii) eară cea prusească este şes, ce se continuă fără întrerupere până la Breslau-Berlin. Câmpul cel bine cultivat este întrerupt de păduri de brad tot aşa de bine cultivate; grădini de pomi nu se věd de fel, se pare că pădurile cele frumoase îndeplinesc locul grădinilor noastre.

Pe când eram răpit de frumseţa acestor locuri şi mai ales a pădurilor sěměnate pe câmp, pe atunci eram conturbat în tigneala voiagiului, căci am trebuit la 3 staţiuni în o distanţă de 3 oare a ne muta dintr'un loc la altul, şi aceasta era cu atât mai neplăcut cu cât prevenirea şi curtenirea amploiaţilor prusesci, cari mě suprinsese la Oderberg încetà deodată. Eram la Kozel şi trebuia sě'mi scot bilet; fiind graba mare cu plecarea trenului mi venì bine, că un amploiat subaltern de pe drumul ferat se oferì a'mi scoate bilet; de aceea scosei cu grabă un cincer (bani de hârtie austriacă) şi'i oferii sě'mi scoată biletul necesar până la Ziegenhals, ceea ce după socoteala mea avea sě coste 4 marce, va sě ḑică cam 2 fl, 40 cr. Dându'i aşa dară 5 fl. el ḑise cam dur: „nischt genug“ mai scosei un cincer şi eară ḑise „nischt genug“ după aceea mě uitaiu la el şi observai, că este cu nasul roşu şi se cam clătina de pe picioare; atunci îi luai banii din mână şi mersei însumi a'mi scoate biletul ear' el posomorît striga după mine, „a was, falsches Geld“. Aducându'mi aminte de tractarea bună a amploiaţilor prusesci dela Odorberg 'mi cugetaiu: Neamţul până te apucă apoi te joacă. Seara pe la 9 oare ajunsei la Ziegenhals unde am remas preste noapte.

(Va urma).

---

* (Modele vii). După sorginţile oficiale, numerul femeilor, cari servesc în Paris de modele pentru pictori, sculptori şi fotografi, se urcă la cifra de 671. — Intre aceste sûnt 230 italiane, 120 franceze, 80 germane, 60 elveţiane, 50 spaniole, 49 belgiane, 45 engleze, 30 americane, 4 austriace, 2 portugeze, şi o irlandeză. — 130 din aceste 671 persoane au trecut vêrsta de 21 ani, celelalte numeră dela 16 până la 20 ani. După ocupaţie, 60 sûnt actriţe de teatru, 40 modiste, 35 lucrătoare de flori artificiale şi 30 cusutorese. — Celelalte nu au nici o ocupaţie pronunţată; 145 din ele au fost deja pedepsite pentru diferite fapte.

Plata lor pentru o şedere variază foarte mult, începênd dela 2 până la 50 franci.

rile puteri amice, cu care a subsemnat pacea dela Berlin, cu atât mai mult simte trebuinţa sĕ recomânde justei lor apreciări acea posiţiune tot atât de grea cât şi încurcată în care se află pusă prin invitaţiunea ce i s'a adresat. Sublima Poartă nu se îndoiesce câtuşi de puţin despre aceea, că puterile, al căror simţemênt de dreptate îl cunoasce destul de bine şi cărora nu le-a atribuit nici odată intenţiunea de a vătĕma suveranitatea ei, vor primì cu bunăvoinţă acele observaţiuni, pe care subsemnatul este însărcinat a le enuncia ca rĕspuns la sus menţionata notă a Esc. Lor.

De vreme ce a subsemnat tractatul la Berlin, Sublima Poartă nu se mai aşteaptă ca, din causa dorinţei pentru rectificarea fruntăriilor grecesci, în Epir şi Thesalia, sĕ primească dela puterile mijlocitoare o propunere, care sĕ aibă de obiect cedarea unor ţĕri, care aparţin Albaniei, precum a întregei Thesaliei, adecă a întregei văi a Peneului cu ambele sale pante, o cedare, care ar consta într'o anecsare la regatul grec a unui teritor, care este pe jumĕtate atât de mare, cât întinderea actuală a acestui regat. In menţionata Notă Escel. Lor afirmă, că puterile au însărcinat pe plenipotenţiarii lor, adunaţi în conferenţă la Berlin, ca, în conformitate cu notificările protocolului al 13-lea, sĕ ficseze o linie, care sĕ formeze între Grecia şi Turcia o bună şi solidă fruntărie defensivă. I pare rĕu însĕ, că Sublima Poartă trebuie sĕ observe, că traseul, care este învitat sĕ'l primească, nu îndeplinesce nici decum aceste condiţiuni, întru ceea ee o privesce pe ea. De fapt, nimeni nu poate sĕ'i atribue Sublimei Porţi idea sau dorinţa de a dobândì o întindere teritorială cu paguba unui alt stat. De aceea o bună şi solidă fruntărie defensivă ar trebuì sĕ aibă de scop de a asigura pe Sublima Poartă contra unor asemenea aspiraţiuni vătĕmătoare şi importantele posiţiuni stategice, care conferenţa dela Berlin le-a acordat Greciei, spre esemplu Mezovo, posiţiuni de o mare valoare militară, pentru comunicaţiunea cu Albania de jos, ar espune provinciile limitrofe la nesce atacuri, faţă cu care Poarta ar fi neputincioasă. De altmintrelea Sublima Poartă, tocmai avênd în vedere scopul defensiv nu poate sĕ'şi esplice de ce conferenţa a adoptat de partea Epirului talvegul Kalamei, pe când de partea Thesaliei, în loc de talvegul Peneului, a întins fruntăria până pe coamele pantei de nord a Olympului. Sublima Poartă se mărginesce la aceste puţine observaţiuni întru ceea ce privesce partea strategică a traseului produs de conferenţă.

Privită din punctul de vedere politic, realisarea proiectului acestui traseu ar avè de consecinţă mari greutăţi şi 'i-ar impune sublimei Porţi nesce sacrificii, cărora îi este peste putinţă sĕ se supună. De fapt, cum 'i ar fi cu putinţă sĕ consimtă la cedarea Ianinei, pe care Albanesii, cari după esemplul celor l'alte naţionălităţi ale imperiului se consideră ca o rasă proprie şi nu mai puţin înteresantă ca ele, au privit'o în toţi timpii ca o capitală a Albaniei de jos şi a cărei posesiune ei o apĕră, după cum se scie, cu atâta îndărătnicie? Nu este oare vedit că, dacă suplima Poartă s'ar decide sĕ sacrifice un oraş atât de important din toate punctele de vedere, aceasta ar avè de consecinţă serioase complicaţiuni, prin care s'ar compromite pacînica esercitare a autorităţei ei în această parte a Turciei europene, va fi oare cu putinţă suplimei Porţi sĕ isgonească pe Albanesi şi din alte ţinuturi, şi mai ales din localitatea Ceamur, care este esclusivamente locuită de Albanesi mahomendani! şi de partea Thesaliei Poarta nu s'ar afla în facia unor greutăţi de o mai mică importanţă. Acolo se află Larissa, un oraş foarte populat important ai cărui douĕ treimi de locuitori sûnt Mahomedani, şi care este împresurat de un şir de sate şi districte mohamedane. Ar fi oare nemerit ca, pe când puterile creştine din Europa arată o mare ingrigire pentru un regat creştin, Maj. Sa sultanul, care este calif şi cap al religiunei masulmane, sĕ meargă atât de departe în cât sĕ sacrifice un oraş mare şi esclusivamente musulman şi sĕ nemulţemească prin aceasta nu numai pe locuitorii acestui oraş, cari imploră în acest moment spriginul sultanului, ci pe toţi Musulmanii? Dacă totuşi Larissa ar fi cedată Greciei, apoi poporaţiunea musulmană ar emigra, precum a emigrat şi altă dată din regatul grecesc, unde nu se mai află actualmente de cât vr'o ḑece familii masulmane, cari locuesc în Chalcio. In curênd ar devenì completă căderea şi ruina unui oraş, astăḑi foarte poporat şi înflorind. Aceasta probeaza, că partea politică a unei rectificări de fruntării între Grecia şi Turcia merită o consideraţiune cu totul specială, ceea ce a recunoscut deja însuşi primul plenipotenţiar al Franciei, d-l Waddington, care a luat iniţiativa acestei propuneri în sênul Congresului, când mai târḑiu, în calitatea sa de preşedinte al consiliului de ministrii, şi ca ministru de eterne, nu hesită a recomanda celor-lalte puteri o linie de fruntării prin care se escludea cedarea localităţei Ceamur către Grecia. Dacă d-sa a consimţit la această escludere, apoi sigur, că a făcut aceasta în vedearea complicaţiunilor, ce ar provoca sigura resistenţă a Albanesilor. Sublima Poartă este în drept a crede, că cele lalte puteri nu pot de cât sĕ împărtăşească acest punct de vedere al d-lui Waddington, şi că nici una din ele nu trebue sĕ dorească anecsarea violentă a unei poporaţiuni musulmane contra voinţei şi, mai ales, în consideraţiunea, că ea este destul de tare, se facă din această anecsare un isvor de pericole şi de turburări.

Subt-semnatul, supuindu-vĕ Esc. Voastre consideraţinile de mai sus, este autorisat a declara, că Poarta din condescendenţă pentru puterile amice, este totuşi dispusă sĕ facă oare-care concesiuni regatului elen şi sĕ se înţeleagă cu puterile pentru grăbirea unei soluţiuni satisfăcetoare şi definitivă în această cestiune. De altă parte comptând pe simţimêntul de echitate al puterilor, care n'au recunoscut nici o dată drepturile, de suveranitate al Porţei, ea se ascepta, ca puterile sĕ nu recunoască nici dreptul ei necontestabil, de a lua parte la stabilirea liniei definitive a fruntărielor Greciei, subt acelaşi titlu, cu care a luat parte la stabilirea fruntăriilor Serbiei şi Muntenegrului, şi că puterile vor aprecia motivele, cari pun pe Poartă în necesitatea, de a stăruì în manţinerea Ianinei, Larissei, Metzovului şi a altor localităţi locuite de o numeroasă populaţiune masulmană. Subt-semnatul este însărcinat de guvernul sĕu, sĕ esprime Esc. Voastre speranţa, că observaţiunile cuprinse în această Notă-rĕspuns, vor fi luate în consideraţiune de guvernul Esc. Voarstre şi sĕ roagă prin mijlocirea Esc. Voastre pe puterile mijlocitoare sĕ binevoească a împuternicì pe representanţii lor în Constantinopole, sĕ se înţeleagă cu Poarta spre a înlesnì negociările atât asupra stabilirei definitive a traseului cât şi asupra punctelor secundare şi amĕnuntelor, cari sûnt legate de această cestiune. *Abbedin.*

Varietăţi.

* (Contractul matrimonial) al prinţului de coroană Rudolf fiind provĕḑut de curênd cu subscrierea Majestăţei Sale împĕratului — după cum ne spune „Bohemia“ — s'a trimis în 1 August din Ischl la Viena.

* (În ministeriul r. ung. de justiţie) au început sub preşedinţa ministrului de justiţie pertractările asupra regulărei procedurei înaintea judecătorielor cercuale în casuri de delict şi transgresiune.

* (Comitatul Sibiiu). În 10 August n. comitetul comitatens va ţinè adunarea generală, în carea vor venì la desbatere 8 obiecte.

* (O carte importantă). Dl Parteniu Cosma, advocat şi deputat dietal, a avut, precum este bine cunoscut cetitorilor, un rol primariu în întreg decursul desvoltărei cestiunei agrarie. Zelosul apĕrătoriu al intereselor naţionale române vine acum a preda publicului o carte, care cuprinde toate *„Datele referitoare la regularea de posesiune în Transilvania şi părţile adnecse,“* într'un tom 8^0 de VIII + 215 pagine, tipărit în tipografia archidiecesană de aici. Sumariul materiei, ce altcum partea cea mai mare e reprodusă după „Telegraful român,“ este pe lângă „Darea de seamă“ a autorului următoriul: I. Proiect de lege etc., II. Proces verbal luat în conferenţa prealabilă a jurisconsulţilor români etc. (în Cluj); III. Proces verbal luat în conferenţa juristilor români etc. (în Sibiiu); IV. Petiţiunea juristilor români din Transilvania etc.; V. Desbaterea în dieta Ungariei etc.; VI. Articlul de lege XLV: 1880 etc. Dl autor merită deplină recunoscinţă pentru zelul, cu care a esecutat opera încredinţată d-sale de către presidiul conferenţei juristilor români din Transilvania.

Cartea se poate procura dela autorul în Sibiiu cu preţul de 1 fl. v. a. pentru neiuristi.

Juriştii români adunaţi la conferenţa din Sibiiu au decis, ca memorandul conferenţei sĕ se tipărească şi sĕ se trămiţă la toţi juriştii români din patrie, cu provocarea, ca şi cei ce au absentat dela conferenţă sĕ contribuească la spesele biroului, ear' prisosul sĕ se plaseze la un institut de bani spre fructificare până la alte disposiţiuni, eventual pentru o reuniune a juriştilor români. Unii din cei presenţi au contribuit spre acest scop câte 2 fl. şi cel puţin atâta s'a impus autorului sĕ ceară şi dela ceilalţi. De oarece cartea dlui Cosma nu cuprinde numai memorandul, ci toate datele referitoare la regularea de posesiune în Transilvania şi părţile adnecse, *juriştii* vor avè de a trămite pentru carte cel puţin 2 fl. v. a. la adresa autorului.

Toţi câţi sûnt numai cât de puţin interesaţi de cestiunea agrarie nu vor întârḑia, sûntem convinşi, a'şi procura această carte folositoare.

* (Casina din Sibiiu) arangiază în 18 August n. pentru membrii sei un bal în sala otelului „Împĕratul Romanilor“. Începutul la $8\frac{1}{2}$ oare.

* (Publicare). Comitetul cercual al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român din despărţĕmêntul I al Braşovului şi Treiscaunelor îşi va ţinè adunarea generală Dumineca în 31 August a. c. st. v. în Cernatul Săcelelor, la care sûnt învitaţi domnii membri ai Asociaţiunei, precum şi agenturile comunale cu colectele lor, şi în fine toţi Românii binesimţitori.

Braşov în 24 Iulie 1880 st. v.

Ioan Petric m./p.,
prot. şi direct. comit.

* (Earăşi afacerea lui Seeman). Comitetul municipal din Agria în şedinţa ţinută în 1 August n. a hotărît în unanimitate, a îndrepta la adresa ministrului-president o nouă representaţie în cestiunea steagului. Representaţia scrisă într'un ton foarte aspru, declară procederea vice-colonelului Seeman ca urmată cu intenţie şi plan, deoarece el la douĕ ocasiuni a ordonat depărtarea steagului unguresc. Comitetul declară mai departe, că n'a încredinţat unor persoane singuratice representarea sa, şi că asteaptă o satisfacţie numai dela guvernul constituţional. Comitetul numesce procederea lui Seeman, care dela reîntoarcerea sa a ordinat, ca miliţia sĕ stee gata în permanenţă, o purtare vătĕmătoare, provocătoare, ce pricinuesce o ferbere mare între locuitori. Comitetul în sfĕrşit urgează resolvarea cea mai grabnică a representaţiei anterioare, îndreptată ministrului în afacerea aceasta.

„Egyetértés“ comunică din Káposvár: Congregaţia ţinută astăḑi a comitatului Somogy a hotărît la propunerea lui Emeric Szalay o representaţie către dietă pentru crearea unei legi, care pedepsesce vătĕmătorii emblemelor naţionale şi a ideei de stat unguresci întocmai ca *crimen laesae maiestatis.*

* (Asentare de cai). Ministrul de resboiu r. u. a trămis tuturor jurisdicţiunilor planul, după care are sĕ se asenteze numerul cailor de lipsă pentru casul de mobilisare.

* (Prinderea lui Pausz). Precum aude „Südungar. Bote“, se adeveresce scirea despre prinderea ginerelui ministrului r. ung. de honveḑi. Pausz fu prins în Bucuresci şi va fi poate transportat la Caransebeş.

* (Profesorul Hebra), dela facultatea de medicină din Viena, un medic de renume european, a murit în 5 August n.

* (Un defraudant). Senatorul dela magistratul din Satumare, carele după numele seu „Springer“ se vede a fi un Jidan — se înţelege Maghiaron — după ce ca referent în afacerile de dare a defraudat mai multe sume însemnate din banii comitatului, a luat lumea în cap şi s'a făcut nevĕḑut.

* (Grozave rupturi de nor) s'au întêmplat, după o telegramă dto Viena 5 Augus n., în *Moravia de nord.* Oraşe şi sate întregi sûnt inundate.

* (Şese milioane). Magistratul din Budapesta împrumută dela banca comercială din Pesta suma de 6 milioane fl. v. a. pentru comuna Budapesta. Contractul de împrumut este deja perfect şi banca comercială în urma acestui contract este obligată, a solvì oraşului din împrumutul contras în restimp de 4 sĕptĕmâni 1 milion, apoi până în 1 Noemvrie a. c. 2 milioane şi celelalte 3 milioane în douĕ rate de câte $1\frac{1}{2}$ milion şi adecă una rată până în 1 Martie 1881 şi a doua până în 1 Septemvrie aceluiaşi an.

* (Dările în Budapesta) încassate în luna lui Iulie din anul acesta sûnt mai puţine ca în luna lui Iulie din anul trecut. Atunci s'au încasat adecă 495,533 fl 7 cr., acuma însĕ numai 373,227 fl. 87 cr., va se ḑică cu 122,305 fl. 20 cr., mai puţin ca în Iulie 1879. Spre încassarea sumei de 104 fl. mii s'au ţinut numai în Iulie a. c. la 3000 de licitaţiuni. Apoi nu stăm bine în Ungaria?!

* (O vijelie grozavă) a domnit în 30 Iulie în satul Lele din comitatul Somogy. Trăsnetul s'a descărcat de repeţite ori şi aprinḑênd la deputatul Emerich Szalay pe locul de îmblătit o jireadă de paie şi mai mult grâu, a omorît într'alt loc 2 fete şi a speriat şi nesce cai, cari in fuga lor necontenită au vătĕmat de moarte pe cărĕuşul şi stăpânul lor.

* (Trăsnet). Din Mercurea se scrie, că în 3 August n. a trăsnit în comună şi s'au aprins 2 şuri.

* (Timpul). De Mercuri seara temperatura s'a rĕcit binişor; timpul e noros, dar şi rece în Viena, în Ischl, în Agram, în Budadesta, aşa ḑice „P. Ll.“ Pe la Sibiiu încă o simţim şi vedem, că e rece.

Posta din urmă.

Din Cetigne se telegrafează la „Deutsche Zeitung“: Comandantul dela Antivari, voevodul Sava Petrovici, raportează că Albanezii de pe Mofara-Planina şi la Crivari primesc neîncetat succursuri. Prin aceasta posiţiunea voevodului Giurovici la Dobravoda e periclitată. Ministeriul de resboiu Plamenaţ a dispus numai decât întărirea fortăreţei dela Antivari cu 2000 oameni, a ordinat însĕ tot odată aspru a remânè în defensivă. La Tusi, dela 28 şi 30 Iulie, este linisce. Albanezii întăresc tabăra lor dela Fundina cu şanţuri.

Bursa de Viena și Pesta

din 5 August 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.75	107.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.90	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.50	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.75	86.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.25	125.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.—	94.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	93.75	94.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.25	93.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	93.—	93.60
Obligațiuni urbariale transilvane .	93.—	—.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.50	94.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	73.50	94.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.—	72.—
Datorie de stat în argint	72.92	73.—
Renta de aur austriacă	86.75	86.75
Sorți de stat dela 1860	130.75	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	820.—	823.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	275.20	275.—
Acțiuni de credit austr.	253.—	254.—
Sorți unguresci cu premii . . .	112.50	112.50
Argint	108.50	108.80
Galbin	5.53	5.54
Napoleon	9.33½	9.35
100 marce nemțesci	57.60	57.65
London (pe polița de trei luni) .	116.50	117.65

Economic.

Sibiiu 3 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.60—8.60; grâu sĕcăreț fl. 6.10—7.10; sĕcară fl. 4.40—4.80; Orz fl. 3.50--4; Ovĕs fl. 3.30—3.70 Cucuruz fl. 4.50—4.90; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.10--1.30; Sementă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7.50; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de vițel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 31 Iulie n. Pro hectolitră: grâu fl. 9—10.50; sĕcară fl. 7.50--7.80; orz fl. 5; ovĕs fl. 4.80—5.20; cucuruz fl. 6.50; Spirt *en gros* fl. 32—33; *en detail* fără vas cu fl. 33.25 și cu vas cu tot cu fl. 35.25 per 100 litre %.

(Esportul vitelor din Români'a). Intr'unul din numerile trecute — scrie „Curier. Financiar“ — am esprimat temerea, că guvernul ungar, acum vre-o două luni, permițênd în fine trecerea oilor și a produselor lor din România în Ungaria sub o carantină de 15 oare, când va sosì timpul favorabil acestui ecsport, va lua earăși mĕsurile prohibitive pentru a protege esportul vitelor sale spre occident. Am atras atențiunea guvernului de a regula la timp și în definitiv cestiunea, astfeliu, ca se avem și noi ceva în schimb din convențiunea comercială încheiată cu vecinul imperiu. Se vede însĕ, că oamenii nostri dela guvern au avut alte cestiuni mai urgente de regulat, s'au că dau o prea mică atenție unor atât de importante cestiuni economice, de care profit așa de bine cunoscĕtorii nostri vecini. Ni se assigură in mod positiv, că cu începerea dela 1 August st. n. adecă cu începerea de astăḑi, guvernul ungar a dispus, printr'un decret publicat în foaia oficială din Budapesta, închiderea frontierei pentru ecsportul din România de oi, lână etc. sub cuvênt, că ar ecsista molima în țară. Sûntem autorisați a declara acì, că cumpĕrători belgiani și francesi pe lângă alți speculanți indigeni, au fost și sûnt amăgiți de manopera guvernului ungar, care a deschis frontiera atunci, când scia bine, că nu este timpul pentru ecsport, ear care o reinchide acuma, când a sosit acel timp, pentru ca vitele și produsele noastre sĕ nu poată face concurența vitelor și produselor lor din Ungaria. Atragem ear din nou atenția guvernului asupra acestei importante cestiuni punându-i în vedere, că ecsportul oilor și lânăi noastre în Ungaria se urcă la vre o 200 mii galbeni pe an, și cu frontierile Ungariei închise, pagubele producĕtorilor nostrii vor fi imense.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 3 Septemvre și 11 Octomvre imob. lui George Răduț în Nirașteu (trib. Mureș-Oșorhei); în 10 August imob. lui Iosif Benkö și soți în Ocna Dejului; în 1 Septemvre și 1 Octomvre imob. remasului după Maria Măguț în Dobricul-Lăpușului (trib. Dej); în 10 August imob lui Ioan Hügel în Dârlos (trib. Ibașfalĕu); în 27 August și 29 Septemvre imob. lui Mihail Konya și soți în Boroșneul-mare (judec. cerc. Sângiors); în 20 Septemvre și 20 Octomvre imob. lui Gustav Paksy în Iankofalva (judec. cerc. Székelyhid); în 21 August imob. lui Emerich Pechi în Fodora (trib. Dej); în 3 Septemvre și 11 Octomvre imob. lui Francisc Fekete în Sânmiclăuș (trib. Oșorhei); în 16 August imob. lui Ludovic Hegedüs (judec. cerc. Sângiors); în 30 August și 30 Septemvre imob. lui Teodor Fliman în Irăniș; în 30 August și 20 Septemvre imob. lui Mitru Florea și soți în Irăniș (judec. cerc. Huedin).

Nr. 2277 Plen.—1880. 1—3

CONCURS.

Devenind vacante următoarele stipendii:

a) din fondul mogaean: un stipendiu pentru studenții la vre-o universitate sau institut politechnic, de 500 fl.

b) din fundațiunea francisc-iosefină: două stipendii de câte 60 fl. pentru scolari la gimnasiu, scoala reala sau comercială:

c) din fundațiunea cologiană: două stipendii de câte 60 fl. pentru studenții români gr. or. la ori ce institut. Pentru conferirea acestora se escrie concurs cu terminul până la 23 August a. c. vechiu.

Doritorii de a obțină vre-unul din aceste stipendii sûnt provocați, a subșterne la consistoriul archidiecesan până la terminul pus cererile sale instruite:

1. Cu atestat de botez și adeverință, că sûnt Români gr. or.
2. Cu testimoniu scolastic de pe semestrul espirat, și în fine,
3. Cu testimoniu despre starea materială a lor sau a părinților lor.

Se observă, că la conferirea stipendiilor din fundațiunea cologiană se vor preferì, conform actului fundațional, *ceteris paribus*, tinerii din opidul Abrud, apoi preste tot cei din munții apuseni, ear' în lipsa acestora și alți tineri români gr. or. din archidiecesă.

Sibiiu, 16 Iulie 1880.

Dela consistoriul archidiecesan gr. or.

Nr. 196. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Birtik de clasa III; protopresbiteratul gr. or. al Zarandului, se escrie concurs în urma concesiunei venerabilului consistoriu archidiecesan de dtto 5 Februarie 1880, Nr. 247/B.

Emolumentele împreunate cu această parochie sûnt dela 90 case câte o ferdelă de cucuruz sfărmit, folosirea cimiteriului în mărime de un jug și stolele bine regulate, care toate computate în bani dau un venit anual aproape la 320 fl. v. a.

Concurenții la această parochie au a'și instrua petițiunile în sensul „statutului organic“ și a le trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Zarandului în Brad (Hunyádmegye) până în 26 August a. c. când espiră concursul.

Brad în 22 Iulie 1880.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Nic. I. Miheltianu m. p.,
prot. gr. or. al Zarandului.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoreasă, la scoala română de fetițe greco-orientală din Câmpeni, se escrie concurs, până la 20 August a. c. st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 400 fl. v. a. solvind în rate lunare, anticipative.
2. Cuartir în natură, ori 10% după salariul anual,
3. 10 metrii cub. de lemne, din cari se va încălḑì și scoala.

Concurentele au de a constata:

a), că au absolvat vre-o preparandie, cu succes bun;

b) că au atestat de cualificațiune,

c) că sûnt Române gr. or. și că possed și limba maghiară.

Concursele astfeliu instruite, sûnt de a se asterne până la terminul indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral în Abrud.

Comitetul parochial gr. or.

Câmpeni în 13 Iulie 1880.

Simeon Pasca, m./p., președinte. **Ioan Palade**, m./p., notariu.

Cu conțelegerea oficiului protop. gr. or. al Zlatnei superioare.

Ioane Gall m. p.,
protopop și adm. gr. or.

1—3

Nr. 138. 1—3

CONCURS.

Devenind vacante posturile de invĕțători în comunile mai jos însemnate, se escrie concurs pentru ocuparea acelora cu terminul până la 30 August a. c.

1. La Herman pentru clasa a III-a cu salariu de 250 fl. v. a. din cassa alodială, cu prospect de 300 fl. și ⅓ din stola parochului ca cantor, și dela toată familia câte 7 litre bucate, ear' dela neorustici câte 25 cr., și locuință în edificiul scoalei.

2. La Dobêrlĕu cu salariu de 130 fl. v. a. în bani și bucate, avênd sĕ poarte și servițul de cantor la biserică, și cuartir gratuit în edificiul scoalei.

3. La Uzun, cu salariu de 130 fl. v. a. în bani, bucate și lemne, și locuință gratuită, pentru care emolumente va servì și ca cantor în materă și filii.

4. La Apața cu salariu de 60 fl. v. a. în bani, computându-se și venitul stolei preoțesci ⅓ pentru servițiul cantoresc.

Dela concurenți se cere sĕ aibă cel puțin 4 clase gimnasiale, ear pentru postul din Herman 4—6 clase gimnasiale, cunoscința limbei germâne și maghiare, apoi a cântărilor bisericesci și a musicei vocale pentru formarea unui cor, și sĕ fie și cleric.

Concurenții vor adresa petițiunile lor la subscsisul provĕḑute cu documentele necesare.

Brașov, 12 Iulie 1880.

Inspectoratul scolelor rom. ortod. din protopresbiteratul al II al Brașovului:

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Ad. Nr. 42 1880. / f. g. [48] 1—3

Publicațiune!

Prin aceasta se aduce la cunoscința onorabilului public, **că bunul gimnasiului** român gr. or. din Brad aflătoriu pe teritoriul Mihălenilor dimpreună cu regaliele aparținĕtoare de el — escepționându-se pădurea — se va esarenda pe **6 ani** cu licitațiune publică în **22 August** a. c. st. n. la 2 oare după prânḑ în edificiul gimnasiului din Brad. Periodul de arêndă se începe cu 1 Octobre a. c.

Condițiunile de licitațiune se pot lua în prospect în cancelaria d-nului advocat al fondului Teodor Pop în Baia de Criș precum și la presidiul comitetului representanței gimnasiale în Brad.

Din ședința comitetului representanței gimnasiului român gr. or. din Brad ținută la 17/29 Iulie 1880.

Presidiul comitetului.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți, sûnt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[43] 3—12

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiția agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [42] 12

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 88. Sibiiu, Marți 29 Iulie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Iulie.

Mai pre sus de ori ce îndoială este crescerea și întărirea continuă a partidei Kossuthiane. Foile maghiare ale „opoziției unite“ fac pe ministeriul Tisza responsabil pentru această aparițiune; ele uită însĕ, că pĕcătuesc în privința aceasta cel mai puțin tot atâta ca și guvernul maghiar actual. Mai deunăḑi am fost în posiție de a constata, cum d. e. *„Pesti Napló“*, foaia de căpetenie a oposiției unite și odinioară organul principal al partidei deákiste, discută deadreptul asupra esistenței monarchiei noastre cu o — franchețâ, ce te pune în uimire, deoare-ce creḑi a auḑi vorbind pe însuși „marele ecsilat“ Ludovic Kossuth.

Adevĕrat este, că avênd în vedere ori ce partid *maghiar*, fie guvernamental fie oposițional, poți cu drept cuvênt esclama *„peccatur intra et extra muros“*, încât adecă se poate constata o sporire bătĕtoare la ochi a Kossuthismului. Elementele *nemaghiare* veḑi bine nu contribue de loc la această sporire: ele se țin de lege și scim cu toții prea bine cum li se resplătesce atitudinea lor cea credincioasă de către „păzitorii legei“.

Au trecut deja ani la mijloc, de când observăm la presa română de dincolo de Carpați, cu deosebire cea guvernamentală, o reservă — trebue sĕ mărturisim — chiar stranie față cu jalnica stare, în care se află frații lor din Transilvania și Ungaria. Se vedea o deosebită îngrigire dincolo de Carpați, ca nu cum-va prin vre un cuvênt de reprobare a purtării stăpânitorilor nostri, publicistica României sĕ stêrnească în sferele înalte ale monarchiei noastre oare care bănueală, fie cât de mică, în privirea politicei esterne a României față cu monarchia noastră. Nu ne vom oprì asupra atitutidinei confraților nostri de dincolo de Carpați; ci presupunem că-'și vor fi avênd temeiurile lor, dacă ignorează suferințele noastre. Cu atât mai mult se va însemna următoarea espectorațiune a „Telegrafului“ din Bucuresci, a unei foi despre care se scie, că are legături cu guvernul actual al României. Foaia română oficioasă scrie în primul sĕu Bucureci dto 22 Iulie precum urmează:

„După limbagiul ce ținură ḑiarele, cele mai acreditate austriace și ungare, se pare că însași monarchia Habsburgilor ar fi amenințată de un resbel. Ḑiarele vienese acusă pe comitele Andrássy, care prin politica sa a isolat pe Austro-Ungaria de toate puterile cele mari și a făcut-o sĕ se vîre printre popoarele slave din peninsula balcanică, ca cum nu ar fi avut destul de lucru cu cele ce are deja sub coroana sa. Ḑiarele ungare sûnt mult mai desperate; ele vĕd deja resbelul cu Rusia la porțile monarchiei. Astfel „Pesti-Naplo,“ unul din ḑiarele cele mai autorisate din Pesta ḑice, că acest resbel, care este foarte apropiat, va fi un resbel de viață sau de moarte pentru monarchie în genere și pentru Unguri în particular. „Căci odată învinși,“ ḑice el, „vom fi împărțiți.“

În desperarea sa, ḑiarul unguresc cere dela guvernul seu sĕ se înțeleagă cu România și a'și face din aceasta o aliată, cu condițiunea însĕ, ca noi sĕ fim „leali“ și sĕ renunțăm la dorința ce am fi avênd, ḑice el, de a ne vedè uniți cu Românii de peste Carpați.

Limbagiul ḑiarului unguresc nu poate sĕ ni se pară decât foarte curios din toate punctele de vedere. Abstracțiune făcênd de „dorințele ce am fi avênd noi“, cum poate sĕ ni se impună condițiuni pe cât timp Ungurii cred, că le-am putè fi de veri un ajutor și de vreme ce ei vin la noi? Și apoi cum pretind ei a se înțelege cu România și nu caută mai ântâiu a se împăca cu Românii de peste Carpați, aruncați din nenorocire de soartă sub coroana sântului Stefan?

Și, la urma urmelor, putem noi oare împedeca pe Românii de peste Carpați de a nu avè și ei dorințe și a le impune sĕ'și înăbușească simțemintele lor?

Dacă, după cum susțin ḑiarele unguresci, un resbel cu Rusia este foarte apropiat, apoi pot sĕ fie siguri, că singurul ajutor ce 'l-ar putè avè va fi din partea Românilor de peste Carpați. Spre a putè însĕ compta pe dênșii, ar trebuì sĕ se pună odată pentru totdeuna capĕt persecuțiunilor de tot feliul la care sûnt espuși din partea autorităților unguresci. Dacă Românii au fost până la 1866 cei mai credincioși supuși ai coroanei Habsburgilor, causa este, că n'au fost persecutați întru nimic; li s'a lăsat limba națională prin scoale, prin tribunale și prin toate autoritățile comunale. Făcut-au și Ungurii tot astfel? Urmat-au și ei aceeași cale? Nici decum. Prin urmare nici n'au dreptul, a cere, ca Românii de peste Carpați sĕ se sacrifice cu aceeași abnegațiune pentu causa ungară în 1880 poate precum s'au sacrificat în 1848 pentru cea austriacă.

De simpatia Românilor de acolo ar trebuì Ungurii sĕ caute a se asigura mai ântâiu, ear nu de alianța României, care trebue a îngrigì sĕ fie bine cu toate puterile cele mari și care va lua la trebuință atitudinea aceea, pe care o va crede mai corespunḑĕtoare cu interesele sale.

Ungurii, la 1866, ca sĕ ajungă la dualism, au trădat în bătălia dela Königsgrätz interesele monarchiei depunênd armele. Și cu toate aceste ei se bucurau și înainte de 1866 de multe libertăți, de care sûnt lipsiți astăḑi Românii, și nu erau espuși din partea autorităților austriace la vecsațiunile de tot felul, la care sûnt espuși Românii astăḑi din partea autorităților maghiare.

Sĕ nu se creadă, că dacă ḑicem aceste cuvinte, o facem din punctul de vedere de a îndemna pe Români sĕ imiteze astăḑi purtarea Ungurilor din 1866. Nici decum, și mai ales că nu 'i credem în stare de o asemenea acțiune. Dar oare celelalte naționalități, precum Sêrbii, Croații, Boemii, Moravii etc., cari toți sûnt de rasă slavă, n'ar fi în stare sĕ adopte aceeași procedare ca Ungurii? Eacă unde este pericolul cel mare pentru Austro-Ungaria, și de aceea ar fi mai nemerit, chiar mai înainte de a se ivì vre-un conflict, sĕ caute Ungurii a se asigura de simpatiile Românilor de acolo, precum Austria umblă a se asigura de acele ale celorlalte naționalități de sub coroana sa, acordându-le diferite privilegii, până și portofoliuri în ministeriu,

Decât a se adresa la România, „Pesti Naplo“ ar face mult mai bine sĕ îndemne pe guvernul maghiar a revenì asupra mĕsurilor luate în privința întroducerei limbei maghiare, ca limba oficială, prin toate autoritățile, ba chiar și prin scoalele, pe care Românii le întrețin cu cheltuiala lor.“

Pe peninsula balcanică vedem o inarmare generală. Grecii precum am raportat deja, mobilisează. Albanezii atât cei din Epir și Tesalia, cât și cei din Albania de nord fiind concentrați în Tusi, își înmulțesc pe ḑi ce merge materialul de oameni și de arme. Muntenegrenii sûnt deja în numĕr de 12,000 între Podgorița și Tusi. Turcia însași la aparență se învoiesce cu cedarea Dulciniei; ba se oferă a lua chiar însași parte la demonstrația cu flote. „Deutsche Zeitung“ din Viena însĕ privesce acest ofert al Porței ca o adevĕrată ironie. Și „Glas Crnagorca“, organul muntenegrean are dreptate, când nu așteaptă nici un resultat dela demonstrația cu flote, deoarece „cu năi nu te poți suì pe munți“ sĕ combați; ear' trupe de debarcat corăbiile nu vor purta cu sine, căci astfel s'a statorit între puterile signatare. Muntenegru va trebuì deci sĕ se razeme pe propriile sale puteri pentru combaterea Turcilor, care stau la spatele Albanezilor.

FOIȚA.

Părți din ḑiarul meu de călĕtorie.

(1 Urmare).

Ziegenhals este o cetate mică aproape de granița austriacă. Aspectul cel frumos al caselor cu douĕ trei și patru etage, piața cea frumoasă în formă cuadrată cu un stejar în mijloc, firmele numeroase ale industriașilor ce atêrnau la casele cele mai frumoase, dau doveḑi, că locuitorii trebue sĕ se afle în bună stare materială, ear' douĕ case vechi una lângă alta în piață cu un coperiș înalt acoperite cu șindilă în rêndul celorlalte mari și pompoase dau probă de starea, cum a trebuit sĕ fie fost toate casele deacolo înainte cu 50 ani și cum prin industrie și muncă s'au ridicat cetatea din ce în ce. Aflându-mĕ în cuartir la cel dintâiu hotel din fruntea piaței și cerênd la plecare a doua ḑi dimineața cafea de dejun, mĕ surprinse cu un filigean mare plin cu cafea neagră și un filigean numai ca o pipă de cele mici, plin cu lapte. Vĕḑênd această minune începui cu șoțul meu de drum sĕ rîdem cu hohot și după ce ne reculeserăm din rîs întrebarăm, că ce sĕ facem noi cu atâta cafea și cu așa puțin lapte, la ce servitoriul vĕḑênd nedumerirea noastră ne respunse ḑicênd, „bei uns trinkt man kein Kaffee nischt“; ear' noi cerurăm lapte și voind a amesteca vĕḑurăm, că cafeaua neagră era ca apa. Ce ți-e Neamțul, 'mi cugetaiu, el mai ântâiu învață pe Român sĕ mânce cafea, el apoi numai mâncă, ci se îndestulesce a'i vinde Românului cafeaua. Se înțelege, că am întrebat pe Neamțul nostru, ce mănâncă ei dimineața, la ce ni s'a respuns, că ei mănâncă dimineața șuncă, schnitzel, unt etc. De atunci mi-am cugetat, nu me mai pâcălesce Neamțul pe mine, și de atunci nici n'am mai mâncat cafea, ci m'am întors la mâncările noastre românesci naționale, pre cari pe nesimțite ni le a furat Neamțul dându-ne noauĕ cafeaua.

Într'o dimineață plăcută, în resăritul soarelui plecarăm pe o vale frumoasă în sus avênd în stânga noastră un rîu de munte mare frumos, numit Bille, cu apă cristalină. În valea aceea întimpinarăm o mulțime de fabrici, de hârtie, de pânză etc. Aceste febrici, la cari se folosesce rîul canalisat în multe direcțiuni, sûnt aduse în case ca palaturile. Pe această vale sûnt înșirate case, cari se estind până la cetatea Frei-waldau, despre care vom vorbì mai târḑiu ceva mai pre larg. Cale de $^3/_4$ oară dela Ziegenhals spre Graefenberg ne conduse la granița austriacă. Aici firesce, lucrul cel dintâiu fu, ca finanții, ce ne asteptau în drum, sĕ ne caute coferile. Nu folosì nimic, spunênd finanților, că sûntem „de ai nostrii“, le-am făcut pe voie. Un lucru foarte molestător ni se mai ivì pe aici; adecă tot la ḑece douĕḑeci de case ne opria în loc vameși de poduri, la cari trebuia sĕ plătim 10—20 cruceri de trecere. În călĕtoria de 2 oare, ce făcurăm până la Graefenberg, ne opriră vre-o 10 atari vămași așa că preste 1 fl. trebuirăm sĕ plătim. Aceasta 'mi aduse aminte de timpurile primitive ale noastre în Transilvania, cari nu trecură de mult; ba și astăḑi mai se află câte un nemeș ember maghiar bancrotat, care cu nesce fleacuri de poduri, ce le au ca servitute în unele părți, mai ales în ținutul Murĕșului, se încearcă a'și cârpì sĕrăcia belind de pre bieții Români cu atari vămuiri. Sistemul acesta de vămuire a adus mai ântâiu în Transilvania pe Jidovii, cari luau în arêndă astfel de vămuri la poduri. Dar nu trebuie sĕ mergem așa departe; „das Gute liegt so nah“, căci înțelepții magistrați din Brașovul nostru, care are venit anual la 300,000 fl. pentru comună, ca sĕ'și poată pardosì cetatea au întrodus la întrarea în Brașov o tacsă pentru fie-care vită și care dela acei săteni, cari le cară lor cele trebuincioase ale traiului în cetate. Ei, dacă n'ar fi așa, n'ar mai închide justiția dintre ei pe câte unul pentru defraudări, precum s'a întêmplat înainte cu vre-o 6—7 ani.

Dar unde am ajuns eu, unde este Brașovul și unde este Graefenbergul? Sĕ lăsăm Brașovul și sĕ vorbim de

Pentru a se vedè câtă stăruință pune Poarta întru pregătirea resboiului albanezo-grecesc punem aici următoarele amĕnunte, ce le-a primit ḑiarul „Vossische Zeitung“ din Berlin asupra actelor autorităților turce în Epir și Tesalia.

Foaia berlineză scrie:

„Hidayet pașa, comandantul suprem al trupelor turce concentrate în Epir și în Tesalia, desfășură în acest moment o necreḑută activitate, nu numai pentru a mănține printre Albanezi spiritul de resistență, dar încă pentru a organisa legiunile voluntarilor, și în general pentru a prepara o acțiune militară.

„Douĕ-ḑeci de batalioane de soldați neregulați sûnt aproape complet armați și organisați. Ele sûnt formate după districte și toate sûnt comandate de cei mai bĕtrâni din triburile lor. Pare că aceștia sûnt destinați a ocupa trecerile, cari conduc din Grecia în Tesalia și în Epir.

„Hidayet-pașa a numit pe Abdul bei, notabil albanez, bine cunoscut „comisar civil“ al guvernului pe lângă corpurile neregulate. Osman-pașa împlinesce funcțiunile de șef al acestui corp, ale cărui desfășurări strategice la fruntărie vor avè loc pe la mijlocul lui August.

„Batalioanele regulate continuând a primì întăriri de șese sĕptĕmâni formează o armată considerabilă. După nesce informațiuni din sorginte turcă, această armată ar numĕra cel puțin 30,000 oameni cu 1600 cavalerie și 216 tunuri. Notați încă că trupele turce sûnt foarte bine echipate și gata a întra în campanie.

„Cât pentru lucrările de fortificațiune, nu se esecută decât la Arta și la Larisa. Oficerii de stat major turci ḑic, că de acum înainte aceste douĕ orașe vor fi cu greu de luat. In fine este locul, sĕ menționăm încercarea guvernului de a aduce o înțelegere între Toscii creștini și Albanesii musulmani.

Milan principele Sêrbiei a sosit în Ischl Sâmbătă în 7 August n.

Din Bucuresci se telegrafează dto 7 August n. la „Neue freie Presse“: „Principele Carol de bună samă pleacă de aici abia Marți noaptea. El își va face visita la împĕratul și regele Francisc Iosif, de loc ce împĕratul Wilhelm va fi părăsit Ischl și merge apoi la curtea germană.“ Ear’ la „Deutsche Zeitung“ se comunică tot din Bucuresci dto 7 August n., că principele Carol înainte de plecarea sa în Austro-Ungaria și Germania va petrece mai multe ḑile în Iași.

Comandantul tabărei dela Țigănesci va fi generalul Alesandru Radovici.

Cestiunea greco-turcă.

„Le Nord“ scrie:

De secole Grecii, profitând de posițiunea lor privilegiată în biserica Orientului, căutară sĕ eleniseze pe celelalte popoare balcanice și le trecu prin cap visul sĕ vaḑă pe toți Grecii de religiune devenind și Greci de naționalitate.

De vre-o ḑece ani însĕ un curent contrariu se produce. Nu numai Bulgarii au sosit la deplina consciință a nationalității lor, dar au respins elementul grec mai mult de cât ’i-a cedat.

Sûnt doi ani, furăm surprinși sĕ vedem Bulgarofoni, adecă Greci de rasă dar vorbind bulgăresce, separând causa lor de aceea a Grecilor și unindu-se cu Bulgarii. Țințarii sau Cuțovlachii, pe care toți ’i credeau absorbiți de elenism, pun în mirare acum prin vioiciunea opositiunei lor la anecsarea către Grecia și preparativele de resistență ce fac.

Albanezii ortodocși în fine, cari în resboiul independenței grecesci, fuseseră în primul rênd al campionilor ei, care’i daseră pe cei mai mari eroi, pun astăḑi solidaritatea națională mult mai pre sus de soldaritatea religioasă. Mișcarea națională albaneză din acest din urmă an tinde în general a sterge diferințele dintre sectatorii deosebitelor religiuni, ceea ce le vine și mai lesne prin circumstanța, că mai multe din triburile albaneze, profesând în formă islamismul, în fond sûnt tot crestini. Astfel de esemplu, Spartioții cari, de secole fuseseră considerați ca Musulmani și care în 1846 se declarară creștini.

Sprijinul neașteptat, ce politica Porții a găsit în liga albaneză, a inspirat către dênsa cea mai mare neîncredere în Europa. Faptele probează realitatea esistenței ligei și vecinii au mare grijă de a nu se atinge de ea.

Muntenegrul, stat cu mult mai resboinic de cât Grecia și care odinioară nu s’a dat îndĕrĕt dela o luptă în contra imperiului otoman întreg, s’a abținut cu înțelepciune de a lua în posesiune teritoriul, asupra căruia avea cel mai positiv și cel mai legitim dintre drepturi; Austro-Ungaria mare putere militară, a renunțat la ocuparea districtului albanez Bielopolie, ce’i atribuia convențiunea din 4 Aprile 1879, ca sĕ evite un conflict, de al cărui resultat nu s’ar fi temut, dar care ’i-ar fi creat incontestabile dificultăți.

Aceste douĕ esemple arată îndestul, ce o asteaptă pe Grecia dacă ’și va lua asupră’și sĕ pună stăpânire pe teritoriul ce i s’a concedat. Într’un resbel al milițiilor grecesci în contra Albanezilor, resboinici din nascere și apĕrându’și căminele, înarmați apoi cu arme de precisiune tot așa de bune ca și acele, pe care voesce a și le procura guvernul elenic, resultatul s’ar putè lesne prevedè.

Albanezii crestini și musulmani, susținuți de Românii dela Pind, Turcii din valea Salamaria și compatrioții lor din restul imperiului, fără a mai vorbì de încuragiările și ajutoarele furișe ale Porței, vor fi prea mult în stare sĕ țină pept Grecilor din regat și din provinciile în litigiu.

Precipite-se Grecia cu ușurință în luptă sau abție-se, resultatul va fi tot negativ și darul generos al conferenței va fi pentru dênsa tot un fruct oprit.

Grecia ar fi avut altă dată mijloacele de a provoca insurecțiuni în alte provincii ale Turciei, dar astăḑi, grație politicei, pe care a urmat-o cabinetul Atenei în timpul încetatului resbel, Grecii se află isolați în mijlocul celorlalte populațiuni crestine.

Bulgarii și Românii Traciei și ai Macadoniei tot așa ca Albanezii și Românii Epirului și ai Tesaliei, nu mai sûnt de loc dispuși, sĕ susțină scopurile panelenice. Din contră, agitațiunea pe care o urmăresc emisarii Greci în acest moment în Macedonia dă numai preste protestările celorlalți crestini.

O nouă acțiune a puterilor în contra Porții ori-cât de dificilă ’i-ar fi esecutarea, este cu toate aceste admisibilă în principiu; dar se poate concepe una îndreptată în contra unor popoare creștine sau mulsumane, care cer numai sĕ li se păstreze propria-le naționalitate?

Atât este adevĕrat, că cu cele mai bune intențiuni posibile este anevoie sĕ se facă fericirea popoarelor fără a se cunoasce în fond situațiunea, trebuințele și dorințele lor.

Corespondență din Dobrogea.

Din Constanța 25 Iulie, se scrie „Românului“:

Orașul nostru s’a transformat așa de mult încât aceia, cari ’l visitară înainte de resboiu aḑi aproape nu’l mai recunosc, și remân uimiți de marele progres obținut în timp așa de scurt. Totul contribue, ca Constanța sĕ devină primul port, primul loc de băi maritime al României. Prefectul Oprean, cu cunoscut’ai energie, se silesce a face dintr’un oraș oriental ruinat, un oraș european, și pănă aḑi silințele lui fură încununate de un frumos succes.

Constanța prin apropierea ei, prin posițiunea-i încântătoare, prin clima-i sănĕtoasă are dreptul, a fi locul de întâlnire al tuturor acelora, cari în lunile de vară caută liniște și repaus, după o muncă grea, al tuturor acelor ce sufer, mai ales de pept, de scrofulă sau cari au moștenit tristul privilegiu de a fi slăbănogi.

Este destul de mare numĕrul persoanelor, cari venira acì din toate unghiurile României spre a’și recâștiga forța și sănĕtatea. Pretutindeni mișcare, viață și veselie. Pe bulevardul de pe malul Mării de dimineața pănă noaptea târḑiu lumea petrece și admiră Marea care adese ori este de o frumseță fermecătoare; mulțime de bărci cu pânze și fără pânze alunecă pe undele azurie legănând pe aceia, cari iubesc lupta și scenele majestoase ale naturei.

Nu pot sĕ’mi esplic, dar simț, că forța și speranța renasc în noi, când sûntem la Mare și o admirăm, sau ne luptăm cu talazurile ei.

Nimic nu ne dă forță și sănĕtate ca aerul și săratele ei talazuri.

Peste câteva ḑile va sosì între noi bĕtrânul de ani, dar tinerul de inimă Millo cu trupa sa și va da o serie de representațiuni. Astfel vom mai putè aplauda odată po acela, care timp îndelungat fu deliciul și gloria scenei române.

Portul nostru este în plină activitate, numĕrul călĕtorilor, cari pleacă sau vin dela Constantinopol, este destul de însemnat. Am remarcat un lucru, pe care nu trebue sĕ’l trecem cu vederea: vapoarele de pe Dunăre, cari sosesc la Cernavoda venind din sus, aduc o mulțime de familii mahometane, ce emigrează din Bulgaria, din Bosnia și Erțegovina: pe când vapoarele, cari sosesc acì din Constantinopol, ne aduc o mulțime de familii turce, ce se reîntorc în Dobrogea. Numĕrul celor reîmpatriați pănă aḑi este mare, și neîncetat se reîntorc la noi atrași, nu atât de suvenirul trecutului, de mormintele părinților lor, cât de umanitatea, blândețea și dreptatea Românilor.

Vecinii nostri Bulgari ne aruncă în spinare bandele de hoți, cari cutreeră țeara lor; corespondențele multor jurnale străine datate din Sofia ne acusă, că la noi se formează toate aceste bande. Vĕ afirm în modul cel mai positiv, că nici o bandă nu s’a format pe pămêntul Dobrogei, unde domnesce cea mai perfectă linisce și siguranță. Din contră Bulgaria este cuibul unor asemenea bande, pe cari câte odată ni le trimite și nouĕ. Astfel în ḑilele aceste trecu la noi din Bulgaria o bandă de hoți compusă din Bulgari și Turci, din cari o mare parte deja s’au prins.

Ar fi de dorit ca fruntăria noastră despre Bulgaria sĕ fie mai bine

---

II. Graefenberg.

Înainte de a fi vĕḑut Graefenbergul, sau sĕ fi cetit ceva mai de aproape despre el, aveam o idee preconceputǎ, că după renumele european, ce și l’a câștigat, trebue sĕ fie un orașiu sau cel puțin un sat mai însemnat. Decepțiunea însĕ este mare; urcând din cetatea Freiwaldau pe un drum costiș deodată vede omul într’o padină mărginită de douĕ piscuri, ce se perd în vale, vr’o 30 case mai aproape și mai departe una de alta, fără vre-o ordine după cum gustul unui seau altui proprietar a decis. Intre ele și anumit cele mai nouĕ sûnt zidite în stil elvețian, multe de lemn și scânduri întocmite numai pentru vară. Centrul lor îl formează un stabiliment mai vechiu al lui Priessnitz din anul 1853 cu trei etage; edificiul cel mai frumos se poate numì ospetăria numită Annenhof, cu care concurge ba aș putè ḑice că o întrece un alt edificiu foarte frumos alui Priesnitz, ce s’a deschis în această veară și întrece pe toate celelalte cu intocmirea și mobiliatura din lăuntru de tot elegantă. Proprietarii cei mai însemnați ai acestor case este familia Priessnitz, al căror părinte repausat în anul 1851 a dat nascere instituțiunei de cură de apă rece în Graefenberg, apoi Schindler, care se polecresce doctor, el în faptă însĕ este un oaspe vechiu la această scaldă, pe care oaspeții, cari petreceau veara și earna acolo după moartea lui Priessnitz înainte cu 30 ani l’a adus în triumf ca pre un pricepĕtor de cură; ei adecă fanatisați pentru metoda lui Priessnitz, pe care credeau că numai Schindler o mai cunoasce, s’au opus a aduce un medic studiat răzimându-se pe cuvintele lui Priessnitz, că „când va ajunge institutul lui pe mâna medicilor, atunci a încetat a mai fi.“ Nu trebue uitat că însuși Priessnitz, inventatorul curei de apă rece în Graefenberg, n’a fost medic, ci un simplu țeran, născut la anul 1799, care încă ca tinĕr de 15—20 ani mergênd în pădure după lemne a fost călcat de-o sanie încărcată cu lemne și strivit la coaste, și altădată a suferit asemenea lovituri, cari i-a succes a și le vindeca însuși prin aplicarea de apă rece ce ’i-a fost la îndemână; după ce ’i-a succes la sine a început a vindeca și pe alții cu apă rece, așa încât în scurt timp a devenit cunoscut și în depărtare ca un făcĕtor de minuni. Manipulația era simplă și adecă cu un burete aplica apa rece la cangrene de tot feliul; mai târḑiu a aplicat scalde de tot feliul; se înțelege ’i-a succes multe casuri de minune. Fără îndoială prin manipulațiunea lui primitivă pre mulți i-a trimis în sinul lui Avraam, lumea însĕ s’a dedat a numera numai pre cei remași în viață, ear’ pre cei morți a’i uita. Renumele, ce și l’a câștigat Priessnitz în scurt timp a atras asupră’și jelosia medicilor cu sciință formală și acestia au și resvrătit lumea în capul lui Priessnitz, așa că comisiunile ce s’au esmis în fața locului vĕḑênd resultate splendide ale curei lui Priessnitz a declarat buretele cu care manipula acesta de lucru sutanic și vrăjire, în urmă Priessnitz fu de tot oprit dela eserciarea meseriei sale mai departe; acum oprit fiind a mai lucra cu buretele, făcea fricțiuni de apă rece cu palma dobêndind aceleași resultate. Așa lucră el, mai mulți ani pe sub ascuns, fiind chiemat prin țĕri depărtate, mai ales prin Boemia unde era cunoscut, pănă când un cas ce i-a succes a decis asupra sorții sale; el vindecând adecă pre unicul fiu al unei familii princiare din Viena, ce se socotia perdut și era declarat de alți medici de incurabil, câșcigă prin înfluența acelei familii privilegiul de a esercia neconturbat arta sa, fiind și decorat pentru merite. Lucrarea publică a lui Priessnitz datează dela anul 1826. Pănă atunci nici Graefenberg ca atare nu esista, ci numai ca o coastă a muntelui. Printre anii 1840—1850 culminează gloria curei priessnitziane; din acel timp datează mulțimea de monumente, ce ca semn de gratitudine s’au ridicat de diferiții oaspeți în numele națiunei lor; astfel afară de inscripțiunile monumentale pe marmură la vre-o 42 isvoare întocmite în pădurea cea frumoasă de braḑi de tot feliul, se află un monument al Boemilor, altul al Francezilor, care se ḑice a fi ridipăzită, adecă sĕ fie pichetele mai dese.

Poporul este vesel, secerişul s'a terminat şi fiindcă sĕmĕnăturile fură multe şi frumoase, veselia şi speranţa întrară în locuinţele acelora, unde dela resboiu şi pănă aḑi se instalase foamea şi miseria.

O Română doctor în medicină.

La „Românul“ se scrie următoarele: Publicăm cu plăcere următoarele informaţii, pe care le primim asupra unui nou succes ale unei Romănce în străinătate:

D-ra Maria Cutzarida, născută la Călăraşi, a trecut la 12 ale lunei curente s. v. cu mare succes ântâiul esamen pentru doctoratul în medicină înaintea facultăţii din Montpellier.

Ḑiarul din localitate „Messager du Midi“ în numerul seu din 29 Iulie s. n. se esprimă în terminii următori asupra compatrioatei noastre:

„Această tineră persoană a meritat pentru această grea încercare nota „foarte bine“ şi laudele membrilor juriului.

Din comunicările particulare primite de subsemnatul dela un cunoscut din Montpellier resultă, că nota „foarte bine“ nu a fost obţinută în anul acesta, afară de d-ra Cutzarida, decât de un singur student; se vede dar, că ea nu se obţine cu uşurinţă. Dar aceasta nu este deajuns pentru a arĕta importanţa succesului reportat de viitoarea noastră doctoră, trebue sĕ spunem încă, că profesorii puşi în mirare de respunsurile d-sale s'au sculat în picioare după terminarea esamenului, ear' preşedintele 'i-a adresat, înaintea unui public numeros, următoarele cuvinte: „D-ră, în numele juriu„lui vĕ felicitez, D-v. aţi trecut un „prea bun esamen şi puteţi, prin sir„guinţa d-v. sĕ serviţi de esemplu condiscipililor D-v.“

In tot timpul cât tinera noastră compatriotă rĕspundea la întrebările ce i se făcea, profesorii nu încetau de a'i ḑice „foarte bine, foarte bine“ şi la urmă unul din ei adause: „Aşi voì ca toţi candidaţii sĕ ne respundă ca d-v.“

Profesorul de chimie mai ales i punea întrebările cele mai grele ḑicêndu'i „Te întreb lucruri grele fi„indcă sûnt sigur, că le scii“. Tinera noastră candidată escelează cu deosebire în chimia.

Ar fi lung sĕ întrăm în toate amenuntele acestei ḑile de serbătoare pentru d-ra Cutzarida, sĕ spunem cum după terminarea şedinţei esamenului d-sa a fost felicitată în particular de profesori, etc. Ceea ce am spus ajunge spre a umplè de mândrie inima fie-cărui Român.

Ne facem o plăcere şi în acelaş timp o datorie şi de sigur, că şi d-v. d-le redactor, vĕ veţi unì cu noi spre a'i adresa felicitările noastre, dorindu'i ca silinţele şi sacrificiile, ce le face, sĕ'i fie apreciate şi resplătite după cum merită de a fi, sĕ culeagă cu un cuvênt roadele, la care are tot dreptul.

Multe din doamnele noastre vor fi de sigur fericite de a afla noutatea, că în curênd vor putè consulta, pentru unele suferinţe mai cu samă, o doctoră, în loc de un doctor şi aceasta cu toată încrederea pe care nisce succese ca acele reportate de d-ra Cutzarida le poate inspira.

La d lor dar trebue sĕ facem apel, spre a încuragia printre d-lor îmbraţişarea acestei carieri inaugurate cu atâta demnitate la noi de d-ra Cutzarida şi din care nu pot resulta decât foloase pentru unele ca şi pentru celelalte.

Primiţi. etc.

I. Puşcariu.

Varietăţi.

* (Denumire). Domnul Nicolau Isac, preot gr. or. în Ardeal, fu denumit capelan militar clasa II în reservă.

* („Budapesti Közlöny“) din 7 August st. n. conţine o ordinaţiune a ministeriului de justiţie în privinţa procedurei, ce este a se observa la esecutarea în România a sentenţelor judecătoresci aduse în Ungaria. A venit adecă la cunoscinţă ministrului de justiţie, că judecătoriile reg. ung., cu deosebire din părţile ardelene, spre scopul esecutărei sentenţelor lor, ce are sĕ urmeze în România, se adresează de-adreptul la consulatele austro-ungurescі, ce residează în România. De oarece între guvernele monarchiei austro-ungurescі şi a principatului României s'au schimbat în anul 1871 declaraţiuni privitoare la esecutarea reciprocă a sentenţelor civile: ministrul de justiţie provoacă tribunalele reg. (judecătoriile cercuale.), a cere în toate căsurile, în care sĕ se esecute o sentenţă civilă în *România*, mijlocirea ministeriului reg. ung. de justiţie, subşternênd totodată actele.

* (Alegerile pentru Congresul naţional) s'au escris. În nrul viitoriu vom aduce cerculariul respectiv al consistoriului archidiecesan.

* (Un bal academic) va avè loc în Năsĕud în 18 August 1880 st. n. în localităţile otelului „Rahova“.

Venitul curat este destinat pentru ajutorarea studenţilor academici români lipsiţi de mijloace. Studenţii năsĕudeni dela scoalele înalte vor arangia acest bal.

Inceputul la 8½ oare seara. Intrarea de persoană 1 fl. 20 cr. v. a. Intrarea de persoană în familie 1 fl. v. a.

NB. Ofertele marinimoase se vor publica pre cale jurnalistică.

* (Omor). În 5 August s'a aflat lângă gara din Loamneş un Sas mort. Acesta se ḑice, că ar fi din Haşag şi întorcêndu se dela têrgul din Ocna, care s'a ţinut în 4 Aug. către casă, ar fi fost omorît de cineva, care l'ar fi lovit cu o secure in cap şi i-ar fi sdrobit capul aşa încât nu s'a mai cunoscut nimic de el. Comisiunea însĕ care a eşit din Sibiiu la faţa locului, a constatat, că sdrobitura capului în modul cum s'a aflat nu a putut fi căşunată prin lovituri de secure sau altă armă, ci e urmată prin aceea, că Sasul poate de ostenit sau din altă pricină punêndu-se cu capul pe şina călei ferate a adormit şi aflându'l trenul acolo fu sdrobit prin roatele dela tren.

* (Vijelia) de Sâmbătă în Zombor şi giur a nimicit între altele şi 10 oameni şi şi foarte mulţi cai, cari fiind prinşi la căruţe şi care fură aruncaţi cu care cu tot în Dunăre. Orcanul acesta a vĕtemat de moarte o mulţime de oameni. Numai în Apatin fură loviţi prin bucăţile de de ghiaţă peste 50 persoane, cari şi acum încă nu sûnt vindecate. Apa şi grindina colosală au rupt peste 25 de mori şi le-au sdrobit totalmente.

* (Fatalitatea unui emigrant). Un ţĕran din Saros (Ungaria) se hotărise într'o ḑi de a pleca în America. Sosind pentru acest scop la gara din Abos întâlnesce acolo pe un Ovreiu din Galiţia, care mai nainte ţinea cu arêndă o cârcĭmă din satul Saros.

— „Unde te duci Ianoş?“ întrebà Ovreul pe naivul Ungur, care se simţia fericit, că a întâlnit pe un amic.

— „La America voiu sĕ plec“, rĕspunde Ianoş.

— „Atunci plecăm împreună, ḑise Ovreiul: aide cu mine într'un vagon, pentru ca sĕ'ţi fiu în ajutor pe drum“. Şi astfel intrară amêndoi în acelaşi vagon şi pornesc înainte; şi merg, merg, până când ajung sara la Oderberg. Acì trebuiau sĕ se dea jos pentru a schimba trenul şi a lua alt bilet. O mare îmbulḑeală era în gară. Trenurile sosiau şi porniau, lumea striga şi năvălia la cassă încât Ungurul nostru se spăriase. El se temea de a nu scăpa trenul adevĕrat, şi a perde micul seu capital. Pentru aceasta el predà portofoliul lui cu 170 floreni acelui Ovreiu, rugându'l totodată de a'i lua şi lui un bilet pentru călĕtorie mai înainte.

Ovreiul primesce în păstrare acel portofoliu, şi se întoarce cu biletul togmai, când se trăgea clopotul pentru a doua oară.

— Intră Ianoş, intră în tren, 'i spune el împingêndu'l într'un vagon al unui tren gata spre plecare.

— Dar tu Moise nu vii?

— Viu îndată şi eu, mai am o mică afacere. Ḑicênd aceste cuvinte Ovreiul se retrage şi numai vine.

Trenul pleacă, Ungurul începe a se îngrigì, dar se liniscì în speranţă, că ori trebue sĕ fie într'alt vagon sau are sĕ vie în urmă cu un alt tren. Obosit de alergătură, Ungurul nostru adoarme în fine, deşteptându-se tocmai a doua ḑi de dimineaţă, când conductorul 'l trage de mână.

— Scoalăte că ai ajuns domnule!

— „Dar unde?“

— La Aboş, până unde ai luat biletul.

Bietul ţeran se uită în giurul lui, şi într'adevĕr vede, că s'a întors earăşi de unde a venit, căci şiretul Ovreiu 'i luase un bilet pentru a se reîntoarce a casă. Astfel strănepotul lui Atila a renunţat de a mai emigra în ţĕrile lui Washington şi ale peilor roşii.

* (Un vênător femeesc.) Nu de mult s'a descoperit un cas în armata italiană, care n'are precedent păn' acum în istoria Italiei. Un soldat din al 11-lea batalion de vênători, anume Mariotti, a fost mai multe ḑile bolnav; însĕ s'a opus de a merge în spital. În fine, ne mai putênd resista ordonanţei medicale, camaraḑii lui 'l-au ridicat şi 'l-au adus la spital. Numai acì soldatul Mariotti a fost recunoscut că este femeie. Silvia Mariotti, fiica unui ţĕran împovĕrat de o familie grea din Santo Ambrogio lângă Turin, a întrat în anul 1866 ca voluntar în armata italiană, spre a lua parte în luptele contra Austriei, pentru a scăpa de servitul militar pe fratele sĕu, căsătorit şi tată a şese copii. Încă şi aḑi este un mister cum a făcut ca sĕ nu fie tradată de medic în ḑiua înrolaţiei, şi se presupune, că nici nu a fost visitată de vre-un medic, ci că a trimis în locul ei pe vre un alt recrut. În luptele dela Custozza a dobândit medalia de argint pentru vitejie, şi după terminarea resboiului a rĕmas sub drapel. Regele Humbert aflând despre această împregiurare, 'i a trimis ordinul Coroanei, şi congediând-o din armată, 'i-a hotărît o pensie anuală de 300 franci.

* (Sectele religioase). Englitera numĕră aḑi 384 de secte religioase creştine. Din aceste, cea mai curioasă este aceea a Shakerilor. Intre dênşii domnesce cea mai mare comunitate a averilor; ei trăesc în armonie ca fraţi şi surori, şi fără a muncì. Acest mod de ecsistenţă place negreşit la multă lume, în cât numita sectă se înmulţesce din ḑi în ḑi, pănă când în fine vor ajunge şi ei a lucra pentru pânea ḑilnică. De-ună-ḑi a întrat în această sectă o jună doamnă; şi când în loc de a asculta pe bărbatul ei, a preferit sĕ trăească în acea comunitate frăţească, junele soţ împreună cu mai mulţi amici a surprins într'o noapte tabăra sectei; s'a încins o luptă, şi cu toată vitejia Shakerilor sub comanda căpitanului lor, junele soţ 'şi-a luat femeea înapoi.

* (Păstrarea poamelor) peste earnă fără sĕ fie atinse de putrejune se face în modul următoriu: Toată vara se aerisează pivniţa, unde au sĕ se aşeḑe poamele. Înainte de aşeḑarea lor însĕ se astupă bine toate găurile, uşile şi ferestrile pivniţei; apoi se topesc pe jar ¾ punţi de peatră pucioasă şi fumul ei se lasă închis vre-o 3—4 ḑile. Apoi earăşi se aeriseazǎ pivniţa bine şi după aceasta se aşeaḑă poamele la locul lor. Acum se mai umple odată pivniţa cu fum de pucioasă, după aceasta se aeriseazǎ încă odată vre-o 8 pană în 10 ḑile şi mijlocul pentru susţinerea poamelor peste earnă este câştigat. Fumul de pucioasă adecă nimicesce sĕmênţa, care se află atât pe poame, cât şi în pivniţe şi din care se prăsesce apoi putrejunea.

* (Sinuciderea unei măimuţe). Un fapt foarte curios s'a petrecut în America şi probează pănă la ce punct maimuţa poate sĕ meargă cu mania de a imita.

Un proprietar din Carolina de Nord, D. Rockwell, avea o maimuţă, pe care de obiceiu o ducea la toate ecsecuţiunile criminalilor, ce se întêmplau în acel stat. Joko (numele maimuţei) privia cu plăcere nespusă la aceste spectacole revoltătoare, privind cu atenţiune şi strimbându-se la convolsiunile criminalilor.

Ḑilele trecute, d. Rockwell, găsì pe Joko mort. Animalul se spêndurase de o frânghie, care servia pentru a întinde rufele.

---

cat de un român din România cu inscripţiunea; „Au genie de l'eau froide“, apoi al Maghiarilor ridicat în anul 1839—40, un leu de bronz pe un pedestal înalt de tuciu cu inscripţiunea: „Maghiarii, cari sciu apreţuì cu recunoscinţă meritele nemuritorului Priessnitz binefăcătorului omenimei, salută isvoarele recreatoare din Graefenberg pre fii din anii de mai târḑiu din patria lor“; Puţini sûnt însĕ cari înţeleg această inscripţiune în limba maghiară şi câţi o pricep admiră in Maghiar mai mult particularismul lor fanatic patriotic, căci într'o ţeară străină, unde ei 'şi caută vindecare, salută numai pe fiii maghiari. Intre toate monumentele ocupă locul dintâiu monumentul propriu alui Priessnitz, care ne interesează şi pentru aceea, că reposatul archiepiscop şi metropolit, Marele Andreiu a dorit ca monumetul seu pe cripta-sa în Reşinariu sĕ se facă după modelul acestui monument a lui Priessnitz. Inloc de o descriere mai deaproape a acestui monument ḑic pe scurt, că cu el samănă întru toate cel din Reşinariu, cu deosebire, că cel alui Priessnitz este esecutat cu mai mult gust, este mai lucsurios zidit, avênd petrele mai insemnate, precum la uşa din front sculptate din marmoră şi pe margine imfrumseţată cu sculpturi arabescii fiind situat pe o muche de deal, de unde pe o parte şi cealaltă este coasta tăie curmeziş muchea aşa, că pe unde se pleacă o coastă a dealului despre resărit, este uşa principală, ear' în dos spre apus în cealaltă coastă a dealului ajungênd edificiul mai în jos, o uşe de fer, care conduce în criptă ca într'o pivniţă, unde zace cosciugul lui Priessnitz. Afară de aceea de lături în dreapta şi în stânga sûnt ferestre mai mici rotunde, cari permit privirea în lăuntrul mausoleului.

(Va urma).

* (Dinţi artificioşi) se fabrică în America pe fie-care an câte 3 milioane. Dentistii sûnt în Statele Unite la 12,000, cari întrebuinţează spre plombarea dinţilor pe an câte o jumĕtate tonă de aur curat în preţ de 500,000 dolari, şi de 4 ori atâta alte metale ca platina, argint şi altele.

Bibliografie.

Burada T. Teodor, *O călĕtorie în Dobrogea.* Iaşi 1880. Preţul 2 lei.

Burada T. Teodor, *Despre crestăturile plutaşilor pe cherestele* şi alte semne doveditoare de proprietate la Români. Iaşı 1880. Preţul 1 leu.

Severeanu C. D. Dr., *Medicina populară.* Poveţi date mumelor de familie, infirmierilor, femeilor de caritate, profesorilor şi directorilor de scoale publice şi private, dirigenţilor de ateliere şi fabrici. Tomul I. Bucuresci 1880. Preţul 3 lei.

XVI-a Programă a gimnasiului mare public român de religiunea ort. rĕsăriteană. şi a celorlalte scoale secundare şi primare împreunate cu acesta, din *Braşov,* pe anul scol. 1879|80, publicată de Stefan Iosif director şi profesor. Braşov 1880.

Reportu despre gimnasiulu sup. gr. cat. de Beiusiu pe anulu scol. 1879/80. Edatu de Petru Mihutiu, directoru. Gherl'a 1880.

Reportulu generalu alu Societatii de lectura „Petru Maioru“ pe anulu scol. 1879/80. Budapest'a 1880.

Bursa de Viena şi Pesta

din 8 August 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	107.20	107.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.50	83.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.—	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.75	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.80	125.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.20	93.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.25	93.¼
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.25	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.10	—.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	94.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	73.75	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.90	72.—
Datorie de stat în argint . . .	72.80	73.—
Renta de aur austriacă	87.15	87.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.50	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	819.—	820.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	250.—	251.—
Acţiuni de credit austr. . . .	270.50	270.80
Sorţi unguresci cu premii . . .	112.75	112.½
Sorţi de regularea Tisei . . .	108.70	108.80
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.54
Napoleon	9.33½	9.34
100 marce nemţesci	57.60	57.60
London (pe poliţa de trei luni) .	117.50	117.50

Economic.

Sibiiu 6 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.80—8.60; grâu sĕcăreţ fl. 6.10—7.10; sĕcară fl. 3.40—3.80; Orz fl. 3—3.50; Ovĕs fl. 2.60—3. Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.10--1.30; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7.50; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. —— pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 5 August n. Pro hectolitră: Grâu 7.80—8.20; Grâu sĕcăreţ fl. 6.30—6.60; Sĕcară fl. 5.30—5.50; Ovĕs fl 2.90--3.20; Cucuruz fl. fl. 4—; Sĕmênţă de cânepă fl. ——; Fasole fl. 6.50.—7; mazere fl. --.—; Cartofi fl. 190.—2.—; Fên fl. 1.40—1.60; cel vechiu; cel nou fl. ——; Cânepă fl. 30—34; Slănină pro 100 chilo: fl. 66—70; Unsoare de porc fl. 66—70; Sĕu de luminări fl. 38—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 44— cr. carne de viţĕl 46 cr.; carne de berbece 32 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul fu aslab cercetat. Cereale noue s'au aflat puţine în piaţă. Cucuruzul scade repede în preţ.

(Recolta în ţeara românească.) In această privinţă ne spune *„Monitorul agricol“* din Bucuresci următoarele: „Recolta grâului în România este mai sfârşită. Cultivatorii sûnt destul de mulţămiţi; ei au avut-o recoltă de mijloc dobândind mai la o chilă şi jumĕtate de pogon. De şi seceratul a fost cam smintit prin unele locuri de ploi şi furtuni, strînsul însĕ s'a putut face în bune condiţiuni. Am constatat în acest an, un mai mare numĕr de întreprenori cu maşini de bătut, ceea ce va face negreşit a se mai eftinì lucrul cu mânile.

Cu această ocasie, sûntem fericiţi a putè arĕta, că în unele districte, sătenii s'au însoţit împreună, şi'şi-au adunat grâul, într'o arie mare, şi închiriind o maşină, 'şi-au bătut fie-care grânele la rêndul sĕu dând ajutor unul altuia.

Scăpându-se cu acest chip de o muncă foarte obositoare, şi câştigând un timp foarte preţios, despre care vom vorbì mai pe larg; astădi ce putem dice este, că ar fi de dorit, ca toţi locuitorii din ţară sĕ imiteze pe acei înţelepţi locuitori.

Porumbul (cucuruzul) se vede foarte bun şi dă mari speranţe mai pretutindeni; înălţimea cocenilor este mai de un stângin, verdeaţa lor este foarte frumoasă, şi încărcaţi de tulei groşi şi bine făcuţi. Meiul asemenea este de o frumseţe rară, cum de mult nu s'a vĕdut. Leguminoasele, adecă: fasolea, mazărea promit foarte bune resultate. Furagiurile sûnt mari şi cu îmbelşugare. Fructele chiar se află cu îmbelşugare, numai sûnt cam vermĕnoase, din causă că s'a negligiat curăţirea de omidi în timpul primăverei. Viile asemenea sûnt frumoase de şi prin unele locuri a bătut peatra. Anul acesta cantitatea va întrece calitatea vinului.

Pănă acum se crede că va fi o scădere de preţuri în producte.

Sûntem informaţi că, s'a făcut comande foarte însemnate din străinătate, ceea ce este de nădăjduit, că esportaţia noastră se va mărì foarte mult în acest an.

Incât pentru vite, oi şi lână, guvernul austro-ungar a închis fruntăriile sale la esportaţiunea acestor producţiuni, sub pretecst de boale contagioase în vite, ceea ce ne face â trage atenţia guvernului asupra acestei închideri, ale cărei cause, de vor fi adevĕrate, trebue se facă a dispare cât mai în grabă. De o cam-dată aşteptăm sciri mai positive de prin provincii despre starea sanitară a vitelor, când atunci le vom face cu de amănuntul cunoscut lectorilor noştri.“

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 19 August imob. lui Francisc Fogoraşi în Noul romănesc; în 10 August imob. lui George Fenechiu în Şinca nouă (judec. cerc. Făgăraş); în 6 Septemvre şi 13 Octomvre imob. lui Ioan Toth în Akoş-falĕu (trib. M. Oşorhei); în 27 August şi 27 Septemvre imob. lui Matias Binder în Petrifalĕu (judec. cerc. Sebeş); in 19 August imob. lui Ioan Roman în Dretia şi Ardeu (judec. cerc. Huedin); în 1 Septemvre şi 1 Octomvre imob. remasului după Alecsandru Matei şi soţiei sale în Fodora (trib. Cluj); în 28 Septemvre şi 28 Octomvre imob. lui George Nagy în Ersemien (judec. cerc. Sechelihid); în 7 Septemvre şi 7 Octomvre imob. Anei Gal şi soţi în Bungard (trib. Sibiiu); în 19 August imob. Floarei Egiptyis în Fildul de sus (judec. cerc. Huedin); în 27 August şi 27 Septemvre imob. lui George Wolff şi soţi în Feldorf (trib. Ibaşfalĕu); în 28 August şi 28 Septemvre imob. imob. soţiei lui Nicolae Scumpu în Boian (judecăt. cerc. Sămărtin); în 28 Septemvre şi 28 Octomvre imob. lui Ilie Pop şi Elise Pop în Orăştie (trib. Deva).

Nr. 2277 Plen.—1880. 2—3

CONCURS.

Devenind vacante următoarele stipendii:

a) din fondul mogaean: un stipendiu pentru studenţi la vre-o universitate sau institut politechnic, de 500 fl.;

b) din fundaţiunea francisc-iosefină: douĕ stipendii de câte 60 fl. pentru scolari la gimnasiu, scoala reala sau comercială;

c) din fundaţiunea cologiană: douĕ stipendii de câte 60 fl. pentru studenţi români gr. or. la ori ce institut: pentru conferirea acestora se escrie concurs cu terminul pănă la 23 August a. c. vechiu.

Doritorii de a obţinè vre-unul din aceste stipendii sûnt provocaţi, a subşterne la consistoriul archidiecesan pănă la terminul pus cererile sale instruite:

1. Cu atestat de botez şi adeverinţă, că sûnt Români gr. or.;

2. cu testimoniu scolastic de pe semestrul espirat, şi în fine,

3. cu testimoniu despre starea materială a lor sau a părinţilor lor.

Se observă, că la conferirea stipendiilor din fundaţiunea cologiană se vor preferì, conform actului fundaţional, *ceteris paribus,* tinerii din opidul Abrud, apoi preste tot cei din munţii apuseni, ear' în lipsa acestora şi alţi tineri români gr. or. din archidiecesă.

Sibiiu, 16 Iulie 1880.

Dela consistoriul archidiecesan gr. or.

Nr. 196. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Birtin de clasa III; protopresbiteratul gr. or. al Zarandului, se escrie concurs în urma concesiunei venerabilului consistoriu archidiecesan de dto 5 Februarie 1880, Nr. 247/B.

Emolumentele împreunate cu această parochie sûnt dela 90 case câte o ferdelă de cucuruz sfărmit, folosirea cimiteriului în mărime de un jug şi stolele bine regulate, care toate computate în bani dau un venit anual aproape la 320 fl. v. a.

Concurenţii la această parochie au a'şi instrua petiţiunile în sensul „statutului organic“ şi a le trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Zarandului în Brad (Hunyádmegye) pănă în 26 August a. c. când espiră concursul.

Brad în 22 Iulie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Nic. I. Miheltianu m. p.,
prot. gr. or. al Zarandului.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoreasă, la scoala română de fetiţe greco-orientală din Câmpeni, se escrie concurs, pănă la 20 August a. c. st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 400 fl. v. a. solvind în rate lunare, anticipative.

2. Cuartir în natură, ori 10% după salariul anual,

3. 10 metrii cub. de lemne, din cari se va încăldì şi scoala.

Concurentele au de a constata:

a), că au absolvat vre-o preparandie, cu succes bun;

b) că au atestat de cualificaţiune,

c) că sûnt Române gr. or. şi că possed şi limba maghiară.

Concursele astfeliu instruite, sûnt de a se asterne pănă la terminul indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral în Abrud.

Comitetul parochial gr. or.

Câmpeni în 13 Iulie 1880.

Simeon Pasca, m./p., președinte. **Ioan Palade,** m./p., notariu.

Cu conţelegerea oficiului protop. gr. or. al Zlatnei superioare.

Ioan Gall m. p.,
protopop şi adm. gr. or.

2—3

Nr. 138. 2—3

CONCURS.

Devenind vacante posturile de învĕţători în comunile mai jos însemnate, se escrie concurs pentru ocuparea acelora cu terminul pănă la 30 August a. c.

1. La Herman pentru clasa a III-a cu salariu de 250 fl. v. a. din cassa alodială, cu prospect de 300 fl. şi ⅓ din stola parochului ca cantor, şi dela toată familia câte 7 litre bucate, ear' dela neorustici câte 25 cr., şi locuinţă în edificiul scoalei.

2. La Dobêrlĕu cu salariu de 130 fl. v. a. în bani şi bucate, avênd sĕ poarte şi serviţul de cantor la biserică, şi cuartir gratuit în edificiul scoalei.

3. La Uzun, cu salariu de 130 fl. v. a. în bani, bucate şi lemne, şi locuinţă gratuită, pentru care emolumente va servì şi ca cantor în materă şi filii.

4. La Apaţa cu salariu de 60 fl. v. a. în bani, computându-se şi venitul stolei preoţesci ⅓ pentru serviţiul cantoresc.

Dela concurenţi se cere sĕ aibă cel puţin 4 clase gimnasiale, ear pentru postul din Herman 4—6 clase gimnasiale, cunoscinţa limbei germâne şi maghiare, apoi a cântărilor bisericesci şi a musicei vocale pentru formarea unui cor, şi sĕ fie şi cleric.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor la subscsisul provĕdute cu documentele necesare.

Braşov, 12 Iulie 1880.

Inspectoratul scolelor rom. ortod. din protopresbiteratul al II al Braşovului:

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Ad. Nr. 42 1880. / f. g. [48] 3—3

Publicaţiune!

Prin aceasta se aduce la cunoscinţa onorabilului public, **că bunul gimnasiului** român gr. or. din Brad aflătoriu pe teritoriul Mihălenilor împreună cu regaliele aparţinĕtoare de el — esceptionându-se pădurea — se va esarenda pe **6 ani** cu licitaţiune publică în **22 August** a. c. st. n. la 2 oare după prând în edificiul gimnasiului din Brad. Periodul de arêndă se începe cu 1 Octobre a. c.

Condiţiunile de licitaţiune se pot lua în prospect în cancelaria d-nului advocat al fondului Teodor Pop în Baia de Criş precum şi la presidiul comitetului representanţei gimnasiale în Brad.

Din şedinţa comitetului representanţei gimnasiului român gr. or. din Brad ţinută la 17/29 Iulie 1880.

Presidiul comitetului.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

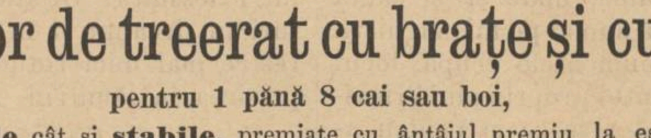

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei gratuite şi franco. [42] 12

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 89. Sibiiu, Joi 31 Iulie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cerculariul consistorial

cătră toate oficiele protopresbiterale din archidiecesă.

Nr. 2376 Plen.

După ce cu finea lui Septemvre a. c. espiră periodul de trei ani al congresului ales la anul 1877, consistoriul archidiecesan prin hârtia metropolitană din 12 Iulie a. c. Nr. 107 metr. este învitat, ca cu privire la §§. 146, 148 și 150 din statutul organic sĕ facă cele necesarie pentru alegerea deputaților congresuali pe noul period de trei ani, care se va începe cu 1 Octobre a. c.

Deci în înțelesul §. 148 combinat cu §. 91 din statutul organic prin aceasta archidiecesa noastră transilvană, ca parte constitutivă a provinciei noastre metropolitane, este invitată a pășì la alegerea representanților sei, clerici și laici, pentru congresul ordinariu pe periodul dela 1 Octobre a. c. până la 30 Septemvre 1883.

Alegerea representanților sau deputaților archidiecesei noastre transilvane la congresul ordinariu pe periodul sus indicat are a se face după următoarele disposițiuni:

A. În general.

Avênd archidiecesa noastră a concurge la congresul ordinariu, în înțelesul §. 146 din statutul organic, cu 10 deputați din cler și cu 20 deputați laici, împărțirea cercurilor electorali remâne, până la o nouă reconstituire a cercurilor ei administrative, în esență tot cea din 22 Iulie 1870, Nr. 620, și adecă; 10 cercuri electorali pentru alegerea deputaților din cler, și 20 pentru alegerea deputaților laici.

Pentru fie-care cerc electoral consistoriul denumesce câte un comisariu după firea cercurilor electorali, din cler și din laici.

Conspectul cercurilor electorali și numirea locurilor centrali și a comisarilor consistoriali pentru fie care cerc electoral, se alătură sub *A.*

B. Pentru deputații preoțesci.

În fie-care cerc electoral deputatul din cler se va alege de toți preoții din același cerc în modul următoriu:

1. *Joi 28 August st. v.* la 11 oare înainte de meaḑaḑi, toți preoții din același cerc electoral se vor aduna la locul central al cercului, și anume în localitatea destinată spre acest scop de comisariul respectiv; acolo înainte de toate se va esamina lista alegĕtorilor, presentată de protopresbiterul, eventual de protopresbiterii sau administratorii protopresbiterali ai protopresbiteratelor, din cari se compune cercul respectiv electoral; — spre care sfêrșit toate oficiile protopresbiterale sûnt prin aceasta poftite a compune lista preoților alegĕtori din tract și a o trimite fără întârḑiere la comisariul consistorial respectiv; — această listă apoi se va îndrepta fiind de lipsă și se va statorì; se va constata numerul celor presenți, cari au a fi înscriși cu numele în protocol; se vor alege doi bărbați de încredere și un notariu dintre alegĕtorii presenți și așa constituindu-se alegĕtorii într'un colegiu electoral vor trece numai decât, sau după o eventuală consultare la alegerea unui deputat din cler pentru congresul ordinariu.

2. Alegerea se va face sau prin votare publică, sau la cererea unei terțialități a alegĕtorilor presenți prin votare secretă, adecă prin ședule. Aclamațiunea nu este permisă. Ordinea votărei va fi astfeliu: Comisariul consistorial va chiema pre alegĕtori, unul câte unul, după cum sûnt consemnați în listă, spre a'și da votul cu graiul pentru o persoană din clerul nostru, sau în cas de votare secretă spre a'și da ședula în urnă, pe care ședulă va fi scris numele persoanei din clerul nostru, carea respectivul alegĕtoriu voesce sĕ fie aleasă de deputat. În casul din urmă pe ședulă sĕ fie scris numele și caracterul candidatului.

În cas, când alegĕtoriul nu ar cunoasce întreg numele candidatului va fi de ajuns, dacă el va numì sau va scrie în ședulă numele de familie, caracterul și locuința aceluia, când apoi identitatea persoanei nu va putè fi dubioasă.

Notariul colegiului, sub controla bărbaților de încredere, va înscrie în protocolul de alegere în prima rubrică, numele votantului și de alăturea acestuia în a doua rubrică, numele candidatului, ear' în casul de votare secretă numai numele votanților după rêndul, în care sûnt chiemați a depune ședula de votare în urnă.

Numele candidatului, pentru care se votează, e de a se scrie întreg așa, precum el se esprimă de cătră votanți, și semne în loc de nume nu sûnt ertate.

3. După terminarea votărei cu alegĕtorii presenți se va ascepta încă ½ oară pentru acei ce nu se putură presenta în decursul votărei, după carea numai decât se va încheia votisarea.

Alegĕtorii, cari se vor presenta succesive, mai înainte de încheiarea votărei, vor putè da votul lor ear' mai târḑiu nu.

Încheiarea votărei are a se nota la protocol, punêndu-se și oara când s'a închieat.

4 După închiearea actului de votare, biroul colegiului numeră voturile la cas de votare secretă ședulele, — care aflându-se în numer egal cu al votanților, se scrutinează. Acela care a întrunit maioritatea voturilor, se prochiamă de cătră comisariul consistorial de deputat ales al congresului pe periodul dela *1 Octobre a. c. până la 30 Septemvre 1883.*

5. La cas când ar avè maioritatea egală doi candidați decide soartea, care are a se efectuì de loc.

Despre întreg actul și decursul alegerei se va lua protocol, lângă care se vor lega ședulele de votare numerisate, trăgênduse prin acela și prin o foaie a protocolului un fir de ață, ale cărei capete se vor sigila cu sigilul bisericei sau al unui bărbat de încredere, și apoi încheiindu-se protocolul și autenticându-se numai decât în presența alegĕtorilor, se va subscrie de cătră comisariu, bărbații de încredere și notariu.

6. Pentru alesul deputat se va pregătì sub actul alegerei un credențional, care va fi subscris de comisariu, bărbații de încredere și de notariu și se va inmanua, fiind de față, sau va trămite alesului deputat pe calea cea mai sigură și fără amânare, sub responsabilitatea comisariului.

7. Comisariul consistorial va asterne protocolul de alegere cu toate aclusele sale cel mult *până la 4 Septemvre a. c.* consistoriului archidiecesan. (§. 91 *b. d. f. g. k.*)

8. La casul când comisariul consistorial ar observa, că e luat în combinare de a fi ales deputat în cercul unde funcționează ca comisariu, are a se subtrage din combinare, sau a renuncia dela misiunea de comisariu. La eventualitatea din urmă colegiul 'și alege un președinte ad hoc, care conduce actul alegerei și îndeplinesce toate agendele comisariului.

C. Pentru deputații laici.

Deputații mireni se vor alege de toți membrii sinoadelor parochiale din respectivele cercuri, pe lângă observarea celor următoare:

a) Fie-care comună bisericească dimpreună cu filiile, unde sûnt, are a se întrunì *Duminecă în 31 August a. c* în sinod parochial estraordinar, pentru alegerea deputatului la congresul nat. bis. ord. pe periodul dela *1 Octobre a. c. până la 30 Septemvre 1883,* de sine înțĕlegêndu-se, pe lângă publicarea de 8 ḑile înainte și pe lângă anunțarea obiectului, pentru care are a se întrunì sinodul (§. 9).

b) Pentru ca efectuirea alegerei sĕ urmeze în rênd bun, oficiele parochiale, în înțelegere cu comitetele parochiale, acolo, unde nu sûnt, se pregătească lista alegĕtorilor, îndreptățiți în sensul §. 6 din statutul organic, care listă sĕ se publice deodată cu publicarea ținerei sinodului, și sĕ stee deschisă în decursul celor 8 ḑile spre a o putè vedè fie-care parochian, pentru ca, la cas de lipsă, sĕ'și poată reclama dreptul de alegĕtoriu la comitetul parochial, și acesta sĕ'l propună spre ulterioara decidere sinodului parochial.

c) Sinodul întrunit sub conducerea presidiului ordinariu se va constituì alegêndu-și un președinte, doi bărbați de încredere și un notariu (§. 91 *e*).

d) Trecênd sinodul la alegere îndată, sau după o eventuală consultare, notariul va cetì cu glas înalt pe fie-care alegĕtoriu, și fie-care se va înfățișa spre a'și da votul cu graiu viu, sau, dacă s'au cerut de 20 alegĕtori votare secretă, spre a'și da ședula, pe care va fi încris candidatul, pre care alegĕtoriul voiesce sĕ fie ales deputat la congresul ordinariu pe periodul sus numit; aclamațiunea nu este permisă (§. 91 *e.*)

În cas, când alegĕtoriul nu va cunoasce întreg numele candidatului, va fi de ajuns, dacă el va numì sau va scrie în ședulă numele de familie și caracterul aceluia, când identitatea persoanei nu poate fi dubioasă.

e) După terminarea votărei cu alegĕtorii presenți se mai asteaptă o jumĕtate de oară, după care numai decât se încheie votarea, cea ce se va nota în protocol, punêndu-se apriat oara, când s'a încheiat votarea; alegĕtorii cari se vor presenta succesive în decursul votărei, votează la urmă; după încheiare nu se mai primescvoturi.

f) După încheierea actului de votare în presența alegĕtorilor se numeră voturile, respective ședulele, și se enunciă resultatul de cătră președintele sinodului.

g) Despre actul alegerei, respective votărei, în fie-care sinod se compune un protocol după formulariul de sub *B.* în care se vor însemna voturile după cum au urmat, adecă: numele votantelui și alăturea espres al aceluia, pentru care alegĕtoriul 'și-a dat votul seu, nefiind permise nici semnele „ „, nici „dtto“; dacă însĕ votarea s'a făcut cu ședule, aceste în modul indicat la alegerea deputaților din cler se vor alătura la protocol (§. 91 *f.*), ear' protocolul subscris de președinte, de bărbații de încredere și de notariu se cuvertează cu toate aclusele, în fața sinodului, dacă sûnt ședule dimpreună cu aceste, și așa după ce protocolul s'a sigilat cu sigilul bisericei respective și al președintelui, decumva are, sau al unui bărbat de încredere și cu aceleși sigile s'a sigilat și cuverta, în care s'a pus protocolul, se predă unuia din bărbații de încredere cu însărcinarea, de a'l presenta la ḑiua mai jus fipsată la locul de scrutinare comisariului consistorial (§. 91 *g*).

În cas, când sigilarea protocolului nu s'ar putè face după cum se prescrie aici: această împregiurare și causele ei sûnt de a se însemna la protocol.

h) *Duminecă în 7 Septemvre a. c.* la 11 oare înainte de meaḑaḑi, toți bărbații de încredere însărcinați cu ducerea protocoalelor sinoadelor parochiale, din unul și același cerc, se vor înfățișa la locurile de scrutinare respective, care se află însemnate în conspectul de sub *A.* Acolo după ce toți bărbații de încredere se constituiesc într'un colegiu de scrutinare, alegêndu'și un notariu și doi bărbați de controlă, fie care unul câte unul, predă protocolul sigilat, după cum l'a primit, comisariului consistorial desemnat în conspectul asemenea sub *A.* Protocoalele se desigilează de cătră comisariul consistorial înaintea colegiului, se vor cetì cu voce înaltă și se va numera sumariul voturilor din tr'ênsele, scriinduse sumele voturilor în protocolul de scrutinare.

Protocoalele acelor sinoade parochiali, cari nu se presentează de respectivii bărbați de încredere, sau vor fi lipsite de formele prescrise, precum și acele, cari se vor presenta după încheiarea scrutiniului, — nu se vor lua în considerațiune. Însĕ și aceste protocoale remân lângă actul de scrutinare spre a se așterne cu celelalte dimpreună consistoriului archidiecesan, ear' causele, pentru cari nu s'au luat în considerațiune, au a se nota la protocolul scrutiniului.

i) După esaminarea, numerarea și sumarea voturilor și statorirea resultatului, acela, care a întrunit mai multe voturi, se prochiamă deputat al congresului pe periodul *dela 1 Octobre a. c. până la 30 Septemvre 1883.*

k) La cas când doi ar întrunì o pluralitate egală de voturi, între dênşii va decide soartea esecutată numai decât în faţa locului (§. 91 *h*).

Resultatul scrutiniului se notează în protocolul scrutinărei, care se va subscrie de comisariul consist. şi de toţi bărbaţii de încredere, (§. 91 *h*.) cari formează colegiul de scrutinare.

l) În presenţa colegiului de scrutinare se va face credenţionalul, care se va subscrie întocma ca şi protocolul de scrutiniu.

Protocolul colegiului cu toate aclusele sale 'l va substerne comisariul consistorial cel mult până în *13 Septemvre a. c.* consistoriului archidiecesan. Credenţionalul se va inmanua numai decât, dacă alesul va fi de faţă sau dacă nu, i se va trămite în timpul cel mai scurt pe calea cea mai sigură, sub responsabilitatea comisariului.

La cas, când vre-un comisariu consistorial, preoţesc sau mirean, s'ar afla împedecat în ori ce mod dela împlinirea misiunei sale, acela va face grabnică aretare la consistoriul archidiecesan; ear de cum-va consistoriul ar fi potut face vre o dispoşiţiune pentru alt comisariu până la ḑiua alegerei, respective a scrutiniului, sau când împedecarea comisariului s'ar ivì numai în momentul suprem, chiar' la alegere ori sub scrutinarea actului: în aceste casuri membrii colegiului electoral preoţesc, respective ai scrutiniului, sûnt autorisaţi a'şi alege un suplinte al comisariului consistorial, carele va îndeplinì agendele acestuia.

D. Apendice.

Deoarece cestiunea diurnelor deputaţilor la sinoadele şi congresele noastre nu s'au putut regula încă în mod definitiv prin sinodul archidiecesan, şi fiindcă din colectele incurse în urma cercularielor de aici ddto 18 Noemvre 1878 Nr. 1062 Plen. şi din 19 Noemvre 1879 Nr. 1858 Epitr. nu s'a putut acoperì nici pe departe datoria făcută din fondurile archidiecesane dela sinoadele şi congresele anilor trecuţi, consistoriului nu'i remâne alta, decât a se folosì de usul de până acum, şi a apela şi de astădată la bunul simţ al creştinilor nostrii, poftindu'i ca după putinţă sĕ contribue atât dela sine cât şi din lăḑile bisericilor spre scopul acoperirei speselor deputaţilor din archidiecesă la congresul naţional bisericesc din acest an. Aceste colecte sûnt a se asterne prin oficiele protopresbiterale la epitropia archidiecesană cel mult până la finea lui Septemvre a. c.

Cu această ocasiune oficiele protopresbiterale sûnt însărcinate a trimite cu toată possibila grăbire acest cercularіu la fiesce-care oficiu parochial din tractul seu pentru publicarea şi efectuirea celor prescrise; spre care scop se trimite de aicea un numer corespunḑĕtoriu de copie; ear' pl. t. comisari consistoriali sûnt poftiţi a primì şi împlinì missiunea cu reflesiune şi la instrucţiunile speciali ce vor primì de aici, avênd a se pune la timpul seu în raport cu consistoriul archidiecesan.

Aducênd aceste la cunoştinţa iubitului cler şi popor din archidiecesa noastră, îmi esprim dorinţa: ca clerul şi poporul sĕ caute a fi representat în congresul nostru naţional bisericesc prin bărbaţi maturi, luminaţi şi devotaţi binelui public, cari sĕ contribue din toate puterile la binele şi progresul bisericei noastre.

Sibiiu din şedinţa plenariă a consistoriului archidiecesan ţinută în 14 Iulie 1880.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Iulie.

Desvoltarea suprinḑĕtoare a Kossuthismului în Ungaria atrage tot mai mult atenţiunea şi a presei străine, cu deosebire a celei din Viena. Mare trebue sĕ fie deja rĕul, dacă o foaie cum e d. e. „*Neue freie Presse*“ scrie următoarele:

„Trebue sĕ trăesci, ḑice corespondentul pestan al organului vienez, „în ţeară însaşi, trebue sĕ fi martor a celor ce se petrec şi sĕ nu-'ţi fie greu de tortura nespusă, a cetì în toate ḑilele ḑiarele maghiare. Atunci abia vei primì o idee despre aceea, cum aici în ḑiua mare şi înaintea lumei se trage în tină aproape tot, ce constitue esistenţa monarchiei austro-ungare şi a ḑinastiei... Este astăḑi un lucru notoric, că respândirea repede a tendenţelor estreme de stat în Ungaria este una dintre primejdiile cele mai mari ale politicei noastre interne.“

Eacă cine primejduesce monarchia noastră! Dar' presa jidano-maghiarонă din Budapesta în loc de a recunoasce pĕcatele conducĕtorilor maghiari, se acaţă de staturile vecine, bunăoară de România, şi într'un limbagiu propriu numai jidoveţilor cu o ridiculă îngâmfare îşi permite a dăscălì pe un popor, ce 'şi dă toată silinţa a fi cu monarchia Habsburgică în cele mai prietinesci raporturi.

„Neues Wiener Tagblatt“ primesce din „cercuri diplomatice“ următoarele: „Al doilea fiiu al cancelariului german, contele Wilhelm Bismarck, călĕtoresce de present prin Ungaria şi va estinde călĕtoria sa şi asupra Orientului. Este voinţa principelui Bismarck, ca fiii sei şi funcţionarii sei sĕ călĕtorească prin diferitele state, pentru a cunoasce ţĕri şi oameni. Contele Bismarck va da atenţiune deosebită stărilor ungare şi va nizuì cu deosebire a se informa despre raporturile naţionalităţei *germane* de sub coroana Stlui Stefan. Spre scopul acesta contele Bismarck va petrece un timp oare care în Transilvania. Este faptă, aşa se ḑice, că în Berlin se dă de un timp încoace o atenţie potenţată raporturilor Germanilor din Ungaria şi Transilvania.“ Comentariu la această împărtăşire a foaiei vieneze îşi poate face ori şi cine.

„Grenzboten“, o revistă ce apare în Lipsca şi în anii din urmă a fost adese ori inspirată deadreptul din cabinetul cancelariului Bismarck, aduse în ḑilele aceste o denunciaţie în terminii cei mai asprii îndreptată asupra României. Aceasta, aşa se susţinea, ar intriga în comisiunea dunăreană cu Rusia şi Anglia în contra monarchiei noastre, pe care statele amintite ar voì sĕ o paraliseze cu totul în influenţa ei asupra Dunărei de jos. Foile jidane maghiaroane abia apucară sĕ se arunce asupra statului învecinat, şi cu maniera'i cunoscută „*Pester Lloyd*“ d. e. tractează pe România, ca şi când graţia lui Itzig Veigelsberg ar dispune de soartea statului românesc.

Acuma însĕ vine din Bucuresci dto 10 August n. o formală desminţire inspirată de acel cuprins, că faima despre participarea României la intrige anglo-rusesci s'a născut pe timpul tocmai înaintea întregirei cabinetului românesc, când era vorba despre sporrirea înrîurinţei rusesci în cercurile guvernamentale românesci. Totdeodată se accentuează, că nu esistă vre un conflict de interese în cestiunea orientală între Austria, Germania şi România.

Mai bună dovadă despre cordialitatea raporturilor dintre România şi Austro-Ungaria nu se poate decât visita Domnitoriului român Carol în Ischl. Înaintea acestei fapte, vor trebuì sĕ amuţească toate clevetirile

Din Constantinopole se telegrafează dto 10 August: Poarta e hotărîtă, a ceda Dulcigno Muntenegrenilor. „Polit. Coresp.“ comunică tot din Contantinopol: Poarta a hotărît a trimite trupe la Dulcigno, pentru a uşura soluţiunea cestiunei muntenegrene“. Vom vedè, dacă voinţa aparentă a Turciei e serioasă şi cum se va realisa.

Românii şi Grecii.

„Alegătoriul“ transcrie din ḑiarul „Frăţilia întru Dreptate“ din idiomul traco-român într'al nostru, următoarele:

Tendinţele şi conduita Grecilor faţă cu Românii şi cu Albanezii din Macedonia şi din Epir-Tesalia, pe cari lucrează fără preget, ca sĕ-'i greciseze prin toate mijloacele de cari dispun şi mai ales prin scoalele şi prin bisericile, în cari învĕţarea şi întrebuinţarea limbei grecesci este impusă ca un fel de monopol pentru instrucţiunea publică, silesc pe aceste douĕ popoare de rasă latină, sĕ se intereseze şi sĕ se îngrigiască mai mult de cât ori-cine de deslegarea cestiunii groco-turce, şi sĕ privegheze, ca nu cum-va sĕ se dee o lovitură, de moarte ecsistenţei limbei şi naţionalităţii lor, cu ecscutarea hotărîrii ce a dat conferinţa din Berlin. Prin nota colectivă a marilor puteri se recomândă s'au mai bine se impune ambelor părţi în litigiu, lucruri ce calcă nu numai drepturile şi interesele legitime de rasă ale Albanezilor şi Românilor ci încă şi ecsistenţa lor naţională într'un mod evident şi inevitabil.

Grecii atentează la naţionalitatea Românilor şi Albanezilor, şi se silesc a 'i grecisa oprindu-i de a se servì de limba lor, chiar când ei sûnt locuitori şi cetăţeni ai statului otoman şi supuşi ai M. S. Sultanului încă şi aşa — ḑicem — abusând de nesce prerogative, ce Sultanii au acordat patriarchiei şi clerului ortodocs, transformat în greco-fanariot în privinţa cultului supuşilor creştini, ei persecută şi pedepsesc pe învĕţătorii şi pe preoţii, cari îndrăsnesc sĕ înveţe copiii Românilor în limba lor maternă sau sĕ facă serviciul divin în biserică şi sĕ se roage lui D ḑĕu românesce, precum vorbesc.

Publicul cunoasce deja persecuţiunile, sau mai bine resbelul nedrept, ce Grecii oficial au declarat în contra limbei românesci atât prin presa greacă din Constantinopole şi din Atena, precum şi prin politico-religiosul lor şef în Turcia, patriarchul din Fanar. Publicul a cetit de sigur actele oficiale ale patriarchului şi archiereilor fanarioţi, prin cari se constată în mod evident şi categoric, că limba română este proscrisă din partea lor în scoalele şi bisericile Românilor din Macedonia şi din Epir-Tesalia. Pe lângă aceasta, fapte notorie au dovedit într'un mod necontestabil, că institutorii şi preoţii Români, cari au avut curagiul sĕ introducă limba română în scoala şi în biserica lor, au fost şi sûnt încă unii victimă a esclusivismului şi a arbitragiului sau a întrigilor patriarhiei şi arhiereilor fanarului, cari calcă în picioare dorinţele legitime ale Românilor, şi resping în mod despotic justele lor cereri, manifestate pe cea mai legitimă, mai cuviincioasă şi oficială cale: adecă prin petiţiuni foarte logice şi rugătoare.

Dacă dar Grecii 'şi permit a comite asemenea călcări de drepturi şi nelegiuite atacuri în contra limbei şi a naţionalităţii Românilor, şi acesti din urmă îndură atari persecţiuni şi arbitrarităţi din partea Grecilor chiar în statul turcesc fiind, care oare va fi soartea lor, ca un popor cu individualitate a sa şi ecsistând de sineşi, când pentru nefericirea lor, ţerile locuite de dênşii, s'ar anecsa Greciei, şi atunci ei vor fi candamnaţi, sĕ trăiască, şi sĕ se coforme cu politica absorbitoare a Grecilor?

In această privinţă raportăm şi cităm cuvêntul d-lui R. Rangabe, distins filolog şi om de stat al Greciei, care a declarat şi mărturisit cu solemnitate în plublic, prin organul sĕu de publicitate „Spectatorul“, din luna lui Mai 1853, că o mare parte dintre Românii şi Albanezii Macedoniei şi Albaniei au fost grecisaţi, graţie ecsclusivismului şi înrîuririi, ce are asupra lor limba grecească în scoalele şi în bisericele acestora; şi că dacă Macedonia şi Albania cu naturalele lor dependenţe, Epirul şi Tessalia, s'ar anecsa Greciei limba şi naţionalitatea Românilor şi Albanezilor, va dispărè numai de cât, contopindu-se cu limba şi cu naţionalitatea grecească.

In adevĕr, eată ce s'a publicat atunci în această privintă în „Spectatorul“ redigeat de d. R. Rangabe: „Este sigur mai ântâiu, că numai prin faptul anecsării cu Grecia, a ţĕrilor albaneze împreună cu naturalele lor dependinţe Tesalia şi Macedonia, elementul creştin (de sigur nu cel grecesc), sĕ va găsì avênd faţă cu elementul musulman o superioritate, care va face sĕ dispară ori ce antagonism între cele douĕ religiuni. In momentul unirei (Albaniei, Macedoniei şi a Tessaliei cu Grecia), vor fi 3,000,000 *) crestini faţă cu 900,000 de Masulmani, din cari trebue sĕ se scadă îndată mai multe mii de cripto-crestini. Ḑicênd însĕ: „triumf al elementului crestin“ se constată tot de o dată preponderanţa elementului grecesc (cum ? se constată aceasta ?). Iar în ceea ce privesce Albania de mijloc, acolo populaţiunea se compune de Albanezi şi de Români“. Aici d. R. Rangabe mai spune: „Coleti, vechiul şef al partidului francez din Grecia, generalul Hagi-Petro, bancherii Sina şi Toşiţa, şi mai multe alte personage ale epocei actuale, mai mult sau mai puţin distinse, sûnt Români. Dar cine s'a gândit vre-o dată a-'i numì alt-fel de cât Greci?“

„Actualmente — continuă autorul grec — Românii cari nu mai au nici limbă, nici sentiment naţional, cari sĕ le fie ale lor propii, sûnt cu totul grecisaţi (?!) şi ei s'ar mira toarte dacă cineva le ar contesta calitatea lor de Greci“ (Timpul şi faptele n'au confirmat aserţiunile d. Rangabe). (Va urma.)

Un memoriu rus secret dela 1864.

"Deutsche Rundschau“, în broşura sa pe August, publică testul unui Memoriu secret redactat în 1864 din ordinul principelui Gorciacoff, probabilmente pentru Ţarul Alesandru II, asupra adevĕratelor scopuri ale politicei rusesci. De şi au trecut deja 16 ani de atunci, totuşi memoriul are încă însemnătatea lui; îl reproducem dar ca un document.

Memoriul indică în prima linie politica, ce Rusia trebue sĕ urmeze cu fie-care stat în parte. În privinţa Germaniei, Memoriul desemnă sforţările germane de uniune ca un pericol pentru Rusia, căci atunci Germania 'şi ar perde caracterul seu neofensiv. Când cestiunea slavă va fi pusă odată la ordinea ḑilei, atunci Germania, după cum declară autorul, va arunca mare greutate în balanţă, şi incă contra intereselor noastre.

Eacă ce ḑice partea din Memoriu care preciseazâ atitudinea cabinetului rus faţă cu Austria:

„Intru cât va esiste Austria noi trebue sĕ dorim, ca vecini, ca ea sĕ fie în linisce şi trebue sĕ întreţinem cu dênsa cât se va putè mai bune relaţiuni. Acest stat ocupă o posiţiune atât de importantă la fruntăriile noastre, încât căderea sa ar provoca o încurcătură anarchică ale cărei consecinţe ar fi necalculabile şi pentru noi. Este în interesul nostru ca Austria sĕ manţină într'o stare de agregat toate elementele eterogene din care se compune, şi sĕ ne apere astfel de vre o turburare anarchică. Se poate ca această trebuinţă sĕ ne fie neplăcută, dar cautĕ sĕ fie. Turburările interne din Austria s'ar revĕrsa şi asupra noastră: este vĕdut, că toate intreprinderile revoluţionare contra Austriei se revarsă şi asupra Poloniei. Toate aceste se pot schimba cu timpul şi cu împregiurările. Astădi însĕ este aşa, şi trebue sĕ ne orientăm după cele ce esistă.

---

*) NB. din cele 3,000,000 de creştini ai Albaniei, Macedoniei şi Tesaliei, câţi s'ar alege Greci, dacă d. R. Rangabe ar fi făcut socoteală curată scăḑênd din cifra totală de 3,000,000, creştini pe Albanezi, pe Români şi pe Bulgari? de ce a lăsat socoteala încurcată?

„Aceste consideraţiuni au produs un fel de apropiere între noi şi Austria. In scopul de a putè opune o acţiune preventivă elementelor rĕsturnătoare, ce se desfăşură în Europa, noi ne-am pus în înţelegere cu această putere. Este cu greu de a spune până unde va merge această comunitate, la cas când am fi nevoiţi sĕ procedăm la o acţiune represivă. Aceasta va depinde numai şi numai dela împregiurările şi dela gradul în care vor fi angagiate interesele noastre. Dacă Austria ar fi atacată în Ungaria, fără ca această crisă sĕ înfluinţeze direct asupra Poloniei şi sĕ fie periculoasă pentru noi, apoi nu va trebuì sĕ repetăm acţiunea noastră dela 1849. In ori-ce cas Maj. Sa împĕratul îşi va păstra o deplină libertate de acţiune, şi, numai întru cât o vor pretinde interesele noastre, vom accepta o înţelegere cu cabinetul vienes. Dacă se va efectua atacul în Veneţia, noi nu va trebuì sĕ intervenim, de şi este in interesul nostru ca Austria sĕ nu fie isgonită din Italia; forţele acele ale statului austriac, care ar fi absorbite în această ţeară, ne-ar fi periculoase dacă ar fi puse în posiţiune de a se putè concentra în Orient. Relaţiunile noastre cu Austria au fost în totdeuna de o natură nesigură. Acest stat se va opune în totdeuna şi din toate puterile sale la desvoltarea noastră. Dar întrucât va fi în interesul nostru de a remânè în calea cea veche, Austria va fi nevoită sĕ ne urmeze. Trebue sĕ băgăm numai de samă ca ea sĕ nu ne tîrască mai departe decât trebue sĕ mergem.

Statele vecine pot tot atât de bine sĕ se vateme unul pe altul, cât sĕ'şi aducă servicii. De ordinar este în interesul lor sĕ se modereze şi sĕ înlăture o politică de şicane şi de represalii, care poate conduce foarte uşor la desavantagiul lor. Dacă ele, ţinênd seamă de divergenţele lor, le uşurează şi a'şi desvolta punctele lor de contact, apoi ele pot trăì în pace şi intreţinè legături avantagioase. Astfel s'a făcut că noi, cu tot antagonismul nostru, n'am fost niciodată într'un resbel pe faţă cu Austria. Totuşi aceste relaţiuni nu pot fi manţinute decât numai întru cât nu vom avè a refuì vechele socoteli. Deşi luarea în stăpânire a Lombardiei de către Italia a plătit îndestul perderea Basarabiei, totuşi sûnt încă destul de dureroase ranele, pe care Austria ni le a făcut pe timpul resbelului din Crimea.

De altmintrelea nu se poate tăgăduì că, spre a putè conduce în adevĕr evenimentele, cineva trebue sĕ fie mai pre sus de pasiunile naţionale, dar totuşi îndeplinirea acestei condiţiuni este foarte anevoioasă din causa marei părţi ce i-au opiniunea publică şi presa în afacerile de stat ale fie cărei ţĕri. De aceea este trebuinţă de o egalitate de relaţiuni, care nu esistă. Austria se compune dintr'o amestecătură de naţionalităţi, care n'au nici o legătură între dênsele şi între care cea domnitoare este cea mai mică la numer. Espusă din toate părţile la atingerile ostile ale Europei, statul Austriac este uşor de rănit şi se manţine numai printr'un echilibru minunat. Din contră, Rusia presentă o puternică naţionalitate omogenă, care nu 'şi-a alipit decât la estremele sale fruntării câteva rase eterogene, pe care le domină cu preponderanţa puterei sale. Rusia are puţine atingeri directe cu Europa şi în lăuntru este neatacabilă. Această contradicţiune este isbitoare; este o contradicere între un popor pornit spre decadenţă şi a cărui esistenţă aţiţă mirarea, căci căderea sa este inevitabilă, şi între o naţiune puternică şi în floarea forţei sale, căreia i este reservat un mare vîitor. Sorţii sûnt prea neegali. Austria poate sĕ ne vateme, dar mulţămită lui Dumnedeu, nu avem trebuinţă de ajutorul ei. Fără noi ea nu ar putè sĕ esiste şi ne ar fi foarte uşor sĕ ne facem stăpâni pe dênsa la cea dintâiu ocasiune.

Pentru moment aceasta nu este în interesul nostru. Intru cât naţionalităţile din care se compune Austria, nu vor ajunge la acea organisaţiune publică şi socială, care le înlesnesce o esistenţă independentă, căderea unei autorităţi legate la un loc, ar da semnalul pentru o disolvare, care ar putè sĕ ne fie tot atât de periculoasă nouĕ ca şi ei. Afară de aceste desvoltarea treptată a popoarelor Austriei la o viaţă politică este în natura lucrului, mai cu sama de când n'a reeşit încercările politice austriace de a înăbuşì aceste naţionalităţi prin germanisarea lor. Austria nu mai poate sĕ resiste a recunoasce naţionalităţile în cestiune şi a le acorda un loc în representaţiunea imperiului. Datoria noastră va fi de a face sĕ se coacă aceste cestiuni desvoltând din partene elementele morale, care întăresc legatura cu conaţionalii şi coreligionarii nostri. Totuşi relaţiunile noastre cu Austria vor trebuì sĕ ia o formă care va satisface pe deplin necesităţile presentului, fără a vătĕma întru ceva pe acele ale viitoriului. Aceleaşi teorii trebuesc aplicate şi asupra Turciei; Poarta visează o strînsă legătură cu noi şi cu Austria spre a înăbuşì principiul naţionalităţilor. Dar nu trebue sĕ uităm, că în Orient principiul naţional este strîns legat de cel creştin. Adevĕrata dibăcie constă aici, ca şi faţă cu Austria, în capacitatea de a ţinè mĕsura, şi în această privinţă s'a probat, că în politică alianţele sûnt determinate prin interese, dar tot aceste interese determină în acelaşi timp durata şi limita alianţelor.“

„Românul.“

Varietăţi.

* (Comunitatea Sibiiului) va ţinè adi la 5 oare după ameadi şedinţa ordinară obicĭnuită.

* (Carol Domnitoriul României împreună cu înalta sa soţie) în călĕtoria sa spre Ischl a trecut Marţi în 10 August st. n. la 2 oare p. m. prin Braşov, unde au fost întimpinaţi pe peronul garei de comitele suprem Szentiványi şi de primariul Brennerberg. Domnitoriul român călĕtorì *incognito* cu trenul accelerat regular, însĕ într'un vagon al călii ferate române, care fu legat de trenul călii ferate ungare de ost. Principele Carol sosesce adi la 2 oare p. m. în Viena, unde petrece însĕ numai o di, pentru a pleca imediat apoi la Ischl.

* (Programa), adunărei generale a „reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din comitatul Huniadoarei“ ce se va ţinè în 7 şi 8 Septemvre st. vechiu a. c. în Orăştie.

1. In diua destinată corpul învĕţătorilor presenţi va participa la celebrarea serviţiului divin în biserica gr. or. din loc.
2. După celebrarea serviţiului divin la 10 oare membrii „reuniunei“ se vor aduna în scoala gr. or. din loc.
3. Cuvêntul de deschidere de preşedintele „reuniunei“.
4. Raportul comitetului, despre activitatea sa în decursul anului espirat.
5. Alegerea comisiunilor pentru censurarea raportului comitetului, şi pentru înscrierea de membrii noi.

După ameadi

6. Raportul comisiunilor esmise.
7. Disertaţiuni, prelegeri practice, declamări şi cântări.
8. Propunerile comitetului privitoare la înaintarea scopului „reuniunei“.
9. Alte propuneri din partea membrilor.

La cas de a nu se putè esecuta programa în diua primă restul programei se va amâna pre diua următoare în 8 Septemvrie st. v.

Prea on. d-ni protopresbiteri, sûnt rugaţi a notifica diua ţinerei adunărei generale, şi prin circulariu în tractul prea on. d-lor.

Comitetul „reuniunei.“

Ioan Papiu m. p., preş. *Ioan German* m. p., secretariu.

* (Muţămită publică). Subsemnatul îmi ţin de cea mai sacră detorinţă a esprima prea Venerabilului consistoriu achidiecesan profunda mea mulţămită publică, de oarece prea venerabil acelaşi în nenumĕrate rênduri m'a ajutat în lipsele mele şi ale familiei.

Porceşti în 29 Iŭlie 1880.

Nicolau Bucşa,
învĕţător.

* (Mulţămită publică). Creştinul gr. or. român din comuna bisericească Oarda de jos, George Şandor din zelul către sânta maică biserică a provĕdut biserica noastră cu un „Apostol“ şi „Proscomidia liturgiei“, ambe procurate din tipografia archidiecesană. Numitul creştin, ca unul ce ţine mult la înzestrarea casei lui Dumnedeu, şi la frumseţa şi podoaba casei lui, s'a sacrificat întru pomenirea lui şi a urmaşilor sei. Din partea subscrisului i se aduce prin aceasta mulţămită publică. Dumnedeu sĕ'l preamărească cu dumnedeească puterea sa spre împlinirea de asemenea fapte creştinesci. Jertfa lui va fi primită la dumnedeu ca alui Avel, şi binecuvêntarea ceriului va plana asupra casei lui. Aşa sĕ facă toţi creştinii evlavioşi. Cel ce se jertfesce pentru îmfrumseţarea casei lui Dumnedeu va fi lăudat de slujitorii bisericei şi numele lui va fi scris în cartea celor drepţi. Subscrisul în numele comunităţei bisericesci 'i aduce pe calea aceasta mulţămită publică, asigurându'l că numele lui se va pomenì, cât va trăì subscrisul, la sântul jertfelnic.

Laurente Cutean,
paroch gr. or.

* (Comitatul Braşovului) va ţinè în 14 Aug. n. o adunare generală estraordinară. Motivul acestei adunări este diua nascerei de 50 ani a Majestăţii Sale împĕratului nostru Francisc Iosif I.

* (Trăsnet). Dumineca trecută descărcându-se asupra satului Belin din comitatul Treiscaunelor (Háromszék) o vreme tare cu torenţi de ploaie şi grindină a trasnit totdeodată într'o şură, carea prindênd numai decât foc a aprins şi alte noue şuri, cari toate arseră până în pămênt.

* (Mutare de têrg). In comuna Sacs din comitatul Tolna, unde până acuma se ţinea têrgul de ţeară anual în 20 August n. în acest an se va ţinè escepţionalmente în 16 Aug. n.

* (Arşiţa soarelui) a omorît în 3 Aug. în Elöpatak (Vălcele) pre un tinĕr, care călĕtorind *per pedes apostolorum* pe drumul foarte lung din Belen până la Vălcele a fost prea tare şi prea lung timp espus arşiţei soarelui.

* (Postă nouă) s'a deschis în 6 Aug. n. în Lipnicul mic, de unde pe fie-care di va comunica cu posta din Plavnitza, ducênd cu sine espediţiuni postale în greutate de câte 10 chilograme apoi asignaţiuni postale şi alte lucruri mai mărunte. De cercul oficiului acestuia postal se ţin satele: Lipnicul mic, Matisova, Stanina, Lagno, Saros şi Sepeş-Sulin.

* (Căli ferate). Societatea austriacă pentru clădirea de căli ferate de stat în urma unei înţelegeri cu guvernul din România — după cum se scrie din Bucuresci — a hotărît, a începe clădirea calei ferate orientale din Slatina şi a o duce tot pe malul stâng al Oltului până la Dunăre, unde va trece în apropiere de Nicopole în Bulgaria şi va merge prin aceasta până la Slivno, unde va trece apoi şi munţii balcanici.

* (Uniformarea) servitorilor dela ministeriul de justiţie şi de pe la toate tribunalele din Ungaria va întra în viaţă cu 1 Ianuarie 1881. Liferarea uniformelor se face de institutul corecţional de ţeară.

* (Pesta bovină orientală) domnesce de present — după cum ne spune „P. Ll.“ — în graniţa militară croato-slavonă dară numai în comunele Ogulin şi Vidusevac. In Ungaria însĕ nu este nicăirea această boală de vite.

* (Intre doi scolari). Ai audit Iorgule, că în noaptea trecută a isbucnit un mare foc în fabrica din strada noastră?

Iorgul: Ce folos că o mulţime de case ard, numai afurisita noastră de scoală nu mai arde!

* (Esplicaţia unei minuni). Intr'o scoală de băieţi din Londra a avut loc următorul dialog între învăţĕtor şi un scolar:

Invĕţătorul: Ce este o minune?

Şcolarul; Nu sciu.

Inv: Dacă s'ar întêmpla ca într'o noapte se rĕsară Soarele, ce ai crede tu că este aceasta?

Şcol: Eu aşi crede că este Luna.

Inv: Dar dacă 'ţi-aşi spune eu că este Soarele, cum ai numi-o tu aceasta?

Şcol: Aşi numi-o domnule,...... minciună.

Inv: Dar eu nu mint nici odată: presupune dar că 'ţi aşi spune că este Soarele ce te-ai gândì?

Şcol: (După puţină gândire) Atunci aşi crede că d-ţa uu eşti treaz.

* (Vitejiile unei femei). Diarul parisian „Des Débats“ povestesce următoarea istorie:

Prin halele Parisului se poate vedè în fie care dimineaţă o femeie cam de 55 ani, cu pĕrul negru, cu faţa încă jună şi trăsuri energice, care vinde zarzavaturi. Ea se numesce Anetta Drevon şi a fost vivandieră în reg. 22 linie şi reg. 2 de Suavi, pe cari le a însoţit în Africa, în Crimea, în Italia şi la Rin. In Francia sûnt 5—6 femei, cari poartă crucea legiunei de onoare, dar' Anetta Drevon este singura care a primit-o pe câmpul de bătălie drept recompensă pentru vitejia sa cu arma.

Fapta s'a petrecut lângă Magenta.

Doi soldaţi Austriaci au isbutit într'o luptă pept la pept d'a pune mâna pe steagul reg. 2 de Suavi. Anetta Drevon se aruncă în mijlocul ploaiei gloanţelor asupra Austriacilor omoară pe unul şi rănesce pe celalalt cu revolverul, înhaţă steagul şi se întoarce cu dênsul la regimentul ei. Pentru această faptă strălucită ea a fost decorată cu legiunea de onoare.

Aceasta n'a fost pentru ultima dată, că s'a distins Anetta prin curagiul ei. In rĕsboiul Franco-german ea a fost vivandieră în reg. 22 de linie, După un armistiţiu ea a fost ocărîtă pe stradă de către un soldat bavarez; fără a se gândì mult ea scoate revolverul şi împuşcă pe soldat. Arestată pentru acest fapt, un consiliu de rĕsboiu german din Metz o osîndit-o la moarte. In diua în care trebuea se fie esecutată a sosit în Metz din întêmplare Principele Frideric Carol, care audind că are sĕ fie împuşcată o femeie a cerut actele procesului, şi a amânat esecuţiunea. Patru dile în urmă a fost graciată şi trimisă acasă.

Această femeie curagioasă care a fost 30 ani vivandieră este nascută la Clermont-Ferrand. In anul 1874 a avut audienţă privată la Mareşalul Mac Mahon care 'i-a dat un mic dar bănesc. Anetta a întrebuinţat mică sumă primită pentru un comerciu de zarzavaturi, asigurându-şi astfel o independenţă onestă.

Bursa de Viena și Pesta

din 10 August 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	108.30	108.40
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83.15	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.30	98.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.25	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.50	125.25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.25	93.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	93.25	93.$^{1}/_{4}$
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.25	83.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	93.—	83.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	93.10	—.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.50	94.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	93.75	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.50	73.52
Datorie de stat în argint . . .	74.30	73.—
Renta de aur austriacă	87.60	87.25
Sorți de stat dela 1860 . . .	130.25	131.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	821.—	820.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	252.85	255.50
Acțiuni de credit austr. . . .	274.—	274.80
Sorți unguresci cu premii . . .	112.75	113.—
Sorți de regularea Tisei . . .	108.90	108.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.52
Napoleon	9.33$^{1}/_{2}$	9.33
100 marce nemțesci	57.60	57.60
London (pe polița de trei luni) .	117.55	117.50

Economic.

Făgăraș, 6 August n. Pro. hectolitră Grâu fl. 8.—8.50; grâu sĕcăreț fl. 7—7.20; sĕcară fl. 5.—5.50; ord —.— ovĕs fl. 3.60—4.—; cucuruz fl. —.—.——; mălaiu fl. .—.; Sămânță de cânepă fl. 10—11; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6. cartofi (vechi) cu fl. 1.50.—1.80; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. 38—42; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80—; cânepă fl. ———; sĕmênță de in fl. ————; săpun fl. —.—; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de vițĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de berbece 32 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul de ađi fu încâtva mai bine cercetat, ca cel trecut, dar' totuși puține cereale. Secerișul acuma e în putere

Budapesta, 7 August n. In sĕptĕmâna trecută au domnit tot acele împregiurări temporale, despre cari am făcut amintire în raportul nostru trecut. Toată septĕmâna a ploat, toate đilele erau însoțite de vremuri tari și grindini, cari precum am raportat în rêndul trecut, au cășunat atât în capitală cât și în giurul ei pagube considerabile. Din norocire însĕ ele nu sûnt nici pe departe așa de mari și simțibile, ca cele întêmplate prin Moravia și Silesia. Timpul din sĕptĕmâna trecută n'a fost însĕ așa cald, că cel descris în raportul trecut, apoi nici n'a putut fi, deoarece atâtea ploi îndelungate cu atâtea grindini dese au trebuit se schimbe temperatura, cu atât mai mult, cu cât eată că ne apropiem de đilele mai mult tomnatice decât de vară. Cu un cuvênt timpul în septĕmâna trecută a început a se recì din đi în đi. Drumurile s'au cam desfundat, rîurile au început a se umfla și cărăușiile din comunele din pregiurul capitalei către capitală s'au îngreuiat considerabil. Ploile au folosit însĕ foarte mult cucuruzelor, cartofilor și strugurilor, cari toate sûnt foarte frumoase. Cu deosebire ploile și desfundătura drumurilor au avut înrîurință mare asupra negoațelor de toate soiurile. Prețurile tuturora s'au scumpit considerabil și trecerea cu deosebire cerealelor vechi a fost vioaie. Așa notăm în deosebi:

Grâul la 60,000 m. m. a trecut cu fl. 10—10.10; sĕcara la 7—8000 m. m. cu fl. 8.60—8.95; orzul cu fl. 6.40; ovĕsul cu fl. 6.40; cucuruzul cu fl. 5.20—5.80; făina de astădată a trecut mai bine; foarte bine însĕ trecură păstăioasele și adecă: fasolea cu fl. 8—9; lintea cu fl. 10; mazerea cu fl. 7—9; mălaiul cu fl. 7—7.50; sĕmênța de in cu fl. 12.50; sĕmênța de cânepă cu fl. 8—8.50 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 2—3.50.

Porcii au fost tare căutați și între numerul total de 75,480 au fost din Ungaria de jos 4370, din România puțini de tot și din Ardeal debia vre-o 20 capete; unsoarea de porc cu fl. 64; slănina cu fl. 58; sĕul cu fl. 45—45; spirtul *en gros* cu fl. 33.25; *en detail* cu fl. 34.25 per 10,000 litre $^{0}/_{0}$; cartofii cu fl. 2.80—3.

Peile de bou cu fl. 112—115; de vacă cu fl. 110—112; de vițĕl cu fl. 190—195; de oaie cu fl. 125—135; de miel cu fl. 70—85 (toate per 102 dărabe); de cal cu fl. 10—12 părechea.

142—1880. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III classă din Biscaria cu filia Șeulesci și colonia Pișchi în protopresbiteratul Devei, pentru ocuparea acesteia sĕ escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 1 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

Casă parochială cu grădină de 350☐ și toate superedificatele de lipsă pentru economie în materă, porțiune canonică 14 jug. pământ de classa I-a și a II-a parte arătoriu, parte fĕnaț, stola usuată.

În filia Șeulesci dela 70 nri de casă, câte o mĕsură de 22 cupe vechi de cucuruz șfărmit, o clacă ce se va presta de către toate familiile gr. or. și stola usuată ca și în materă, ear' în colonia Pișchi stola încă neregulată; toate aceste laolaltă computate dau un venit anual sigur de 400 fl. pentru care garantează comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'și adresa suplicile lor instruite în sensul „statutului organic“ și a regulamentului indicat la subscrisul.

Deva, 28 Iulie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu, m./p.,
protopresb.

Nr. 145. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕțătoriu la scoala confesională română gr. or. din Sânpetru prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 30 August a. c.

Emolumentele sûnt:

a) salariu în bani gata 200 fl., ce se solvesce din casa alodială în rate trilunarie, cu prospect de a se ridica salariul egal cu al învĕțătorilor de naționalitate săsească.

b) parte la împărțirea livedilor de earbă, loc pentru legumi, drept de a ținè 4 vite tragĕtoare în pășunitul comunei, care computându-se la olaltă fac suma de 50 fl.

c) cuartir natural în edificiul scoalei, bucătărie, pivniță și edificiele economice.

Dela concurenți se cere sĕ fie absolvat cursul pedagogico-teologic în institutul archidiecesan, sĕ cunoască limbile patriei, și suplicile instruite cu atestatele scolastice și de cualificațiune sĕ le subștearnă până la terminul arĕtat la prea on. d-n protopresbiter tractual Ioan Petric în Brașov.

Sânpetru, 10 Iulie, 1880.

În conțelegere cu d. protopresviter,
ca inspector districtual de scoale.

Comitetul parochial.

Nr. 65. 1—3

CONCURS.

La scoala confesională gr. or. din comuna Lăpugiu de sus în protopresbiteratul Dobrei devenind vacant postul de învĕțătoriu, pentru ocuparea acestuia se escrie prin aceasta concurs cu termin până la 1 Septemvre st. v. anul curent.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual 210 fl., cuartir și 10 stingini de lemne; din aceste sĕ se încălđiască și scoala.

Doritorii de a ocupa acest post vor avè a-'și adresa suplicile instruite în sensul „statutului organic“, a dispozițiunilor sinodale dela 1873 și a regulamentului congresual dela 1878, la subscrisul până la terminul de sus.

Deva 28 Iulie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
ppresbiterul Devei adm. prot. al Dobrei.

Nr. 142—1880. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de classa a III din Doboli-inferiori, cu filia Ilyefalu, în protopresbiteratul tractului al II al Brașovului se deschide prin aceasta concurs, cu terminul până la 29 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 54 familii câte o claie grâu a 3 fl. și o claie ovĕs a 2 fl.

2. Dela 38 familii din materă, și 11 familii din filie câte o ferdelă cucuruz sfărmit și una ovĕs.

3. Dela 28 familii mestecate din materă, și dela 15 familii mestecate cu alte confesiuni din filie câte o jumĕtate ferdelă cucuruz sfărmit.

4. Stolele îndatinate, și anumit cele statorite în sinodul parochial ținut la 6/18 Iulie a. c.

Doritorii de a competa la această parochie, au a'și adresa petițiunile lor instruite, în sensul „Statutului organic“ și a dispozițiunilor sinodale din anul 1879 la subscrisul până la terminul sus amintit, dela cari se cere sĕ cunoască și limba maghiară.

Brașov, în 22 Iulie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 138. 2—3

CONCURS.

Devenind vacante posturile de învĕțători în comunile mai jos însemnate, se escrie concurs pentru ocuparea acelora cu terminul până la 30 August a. c.

1. La Herman pentru clasa a III-a cu salariu de 250 fl. v. a. din cassa alodială, cu prospect de 300 fl. și $^{1}/_{3}$ din stola parochului ca cantor, și dela toată familia câte 7 litre bucate, ear' dela neorustici câte 25 cr., și locuință în edificiul scoalei.

2. La Dobêrlĕu cu salariu de 130 fl. v. a. în bani și bucate, avênd sĕ poarte și servițul de cantor la biserică, și cuartir gratuit în edificiul scoalei.

3. La Uzun, cu salariu de 130 fl. v. a. în bani, bucate și lemne, și locuință gratuită, pentru care emolumente va servì și ca cantor în materă și filii.

4. La Apața cu salariu de 60 fl. v. a. în bani, computându-se și venitul stolei preoțesci $^{1}/_{3}$ pentru servițiul cantoresc.

Dela concurenți se cere sĕ aibă cel puțin 4 clase gimnasiale, ear pentru postul din Herman 4—6 clase gimnasiale, cunoscința limbei germâne și maghiare, apoi a cântărilor bisericesci și a musicei vocale pentru formarea unui cor, și sĕ fie și cleric.

Concurenții vor adresa petițiunile lor la subscsisul provĕđute cu documentele necesare.

Brașov, 12 Iulie 1880.

Inspectoratul scolelor rom. ortod. din protopresbiteratul al II al Brașovului:

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 2277 Plen.—1880. 3—3

CONCURS.

Devenind vacante următoarele stipendii:

a) din fondul mogaean: un stipendiu pentru studenți la vre-o universitate sau institut politechnic, de 500 fl.;

b) din fundațiunea francisc-iosefină: două stipendii de câte 60 fl. pentru scolari la gimnasiu, scoala reala sau comercială;

c) din fundațiunea cologiană: două stipendii de câte 60 fl. pentru studenți români gr. or. la ori ce institut: pentru conferirea acestora se escrie concurs cu terminul până la 23 August a. c. vechiu.

Doritorii de a obținè vre-unul din aceste stipendii sûnt provocați, a subșterne la consistoriul archidiecesan până la terminul pus cererile sale instruite:

1. Cu atestat de botez și adeverință, că sûnt Români gr. or.;

2. cu testimoniu scolastic de pe semestrul espirat, și în fine,

3. cu testimoniu despre starea materială a lor sau a părinților lor.

Se observă, că la conferirea stipendiilor din fundațiunea cologiană se vor preferì, conform actului fundațional, *ceteris paribus*, tinerii din opidul Abrud, apoi preste tot cei din munții apuseni, ear' în lipsa acestora și alți tineri români gr. or. din archidiecesă.

Sibiiu, 16 Iulie 1880.

Dela consistoriul archidiecesan gr. or.

Nr. 196. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Birtin de clasa III; protopresbiteratul gr. or. al Zarandului, se escrie concurs în urma concesiunei venerabilului consistoriu archidiecesan de dto 5 Februarie 1880, Nr. 247/B.

Emolumentele împreunate cu această parochie sûnt dela 90 case câte o ferdelă de cucuruz sfârmit, folosirea cimiteriului în mărime de un jug și stolele bine regulate, care toate computate în bani dau un venit anual aproape la 320 fl. v. a.

Concurenții la această parochie au a'și instrua petițiunile în sensul „statutului organic“ și a le trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Zarandului în Brad (Hunyádmegye) până în 26 August a. c. când espiră concursul.

Brad în 22 Iulie 1880.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Nic. I. Miheltianu m. p.,
prot. gr. or. al Zarandului.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoreasă, la scoala română de fetițe greco-orientală din Câmpeni, se escrie concurs, până la 20 August a. c. st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 400 fl. v. a. solvind în rate lunare, anticipative.

2. Cuartir în natură, ori 10$^{0}/_{0}$ după salariul anual,

3. 10 metrii cub. de lemne, din cari se va încălđì și scoala.

Concurentele au de a constata:

a), că au absolvat vre-o preparandie, cu succes bun;

b) că au atestat de cualificațiune,

c) că sûnt Române gr. or. și că possed și limba maghiară.

Concursele astfeliu instruite, sûnt de a se asterne până la terminul indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral în Abrud.

Comitetul parochial gr. or.
Câmpeni în 13 Iulie 1880.

Simeon Pasca, m./p., președinte. **Ioan Palade**, m./p., notariu.

Cu conțelegerea oficiului protop. gr. or.
al Zlatnei superioare.

Ioan Gall m. p.,
3—3 protopop și adm. gr. or.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 90. Sibiiu, Sâmbătă 2 August 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cercularul consistorial

către toate oficiele protopresbiterale, ca inspectorate districtuale de scoale.

Nr. 2233 Scol.

Ca în anii trecuţi aşa şi în acest an se ordină prin aceasta ţinerea de conferenţe învĕţătoresci, în cari la pertractarea obiectelor sĕ iee parte fie-care învĕţătoriu sub conducerea unui comisariu conistorial. Conferenţele pentru acest an au se dureze 5 ḑile, şi anume dela 15 până în 20 August. Aceste conferenţe se vor ţinè numai în 4 cercuri sub comisarii precum urmează:

1. Cercul Idicel, comisariu profesorul Pavel Beşa;
2. Cercul Cojocna, comisariu parochul de acolo Teodor Ciortea;
3. Cercul Sighişoara, comisariu învĕţătoriul şi capelanul de acolo Dimitriu Moldovan;
5. Cercul Dej, comisariu învĕţătoriul şi capelanul din Borgo-Bistriţa Simion Monda.

Încât pentru celelalte 6 cercuri, anume Sibiiu, Alba-Iulia, Deva, Abrud, Făgăraş şi Braşov, unde învĕţătorii s'au constituit în reuniuni, se vor ţinè conferenţele mai sus menţionate în sinul reuniunei, de sine înţelegêndu-se că în astfel de casuri preşedintele şi respective vice-preşedintele reuniunei este totodată conducĕtoriul conferenţelor învĕţătoresci.

Ca obiect de desbatere în conferenţele învĕţătoresci pentru anul acesta se pune împărţirea oarelor pe sĕptĕmână pentru o scoală

a) cu un învĕţătoriu,
b) cu 2 învĕţători,
c) cu 3 învĕţători,
d) cu 4 învĕţători,
e) cu 5 învĕţători şi
f) cu 6 învĕţători,

Conferenţele învĕţătoresci vor avè a lua în desbatere acest obiect, dându'şi părerea, dacă şi încât acel plan de învĕţământ asupra materiilor şi împărţirea oarelor corespunde împregiurărilor locale.

Pre lângă acest obiect se pot lua în desbatere şi alte întrebări din sfera pedagogică-didactică, ce se vor propune de conducĕtoriu sau de alt membru al conferenţei şi se vor încuviinţa şi admite la desbatere cu învoirea membrilor conferenţei.

Despre desbaterile conforenţei se va redacta un protocol, care subscris de conducĕtoriu şi de notariul conferenţei, respective de preşedintele sau vice-preşedintele şi notariul reuniunei se va substerne cel mult până în 28 August a. c. consistoriului archidiecesan, aretând cu numele pre acei învĕţători, cari au luat parte şi cari nu au luat parte la conferenţe.

Pentru Conducĕtorii conferenţelor învĕţătoresci se dă din partea consistoriului diurne de 1 fl. 50 cr. pe ḑi şi bani de călĕtorie, pentru cari au sĕ aştearnă aici cuitanţă la timpul seu; ear' pentru susţinerea învĕţătorilor la aceste conferenţe, şi pentru acoperirea speselor de călĕtorie se îndatorează fie-care comună bisericească a contribuì din mijloacele proprii, spre care scop părinţii protopresbiteri şi administratori protopresbiterali au datorinţa a da spriginul de lipsă şi vor stăruì ca învĕţătorii sĕ fie încuartiraţi pe unde se poate în localităţile scolare sau la creştinii nostri din comunele, unde se ţin conferenţele.

Despre ce tit. D-ta eşti prin aceasta încunosciinţat spre ulterioara afacere, avênd la timpul seu a raporta consistoriului archidiecesan.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan, ţinută în Sibiiu, la 4 Iulie, 1880.

Pentru Escelenţa Sa Domnul archiepiscop şi metropolit:

Nicolau Popea m. p.,
Archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Revista politică.

Sibiiu, în 1 August.

Întâlnirea împĕratului Wilhelm cu împĕratul Francisc Iosif la Ischl, cu toate că, după cum afirmă ḑiarele, nu este provocată de motive politice, totuşi cuprinde un loc însemnat în discusiunile politice de toată mâna. Urmează aşa dară că şi dacă întâlnirea nu este provocată de motive politice, are consecenţe politice: intimitatea cordială între Germania şi Austro-Ungaria a primit un nou sigil de întărire şi are sĕ contribue la întărirea păcei generale.

Şi principele Carol în călĕtoria sa la Sigmaringen s'a abătut pe la Ischl, unde principele Milan se află de mai multe ḑile. „P. Ll.“ consacră şi întâlnirei acestei din urmă un articol în numerul de Joi dimineaţa, care măcar că e scris cam de sus în jos în ceea ce privesce pe acesti doi principi, încă promite pace şi o desvoltare liniscită a afacerilor din orient cu adausul, că interesele economice ale monarchiei austro-unguresci în orient vor păşì de acì încolo pe o cale mai netedă.

Cât despre visita Domnitoriului Carol la Ischl, „P. Ll.“ primesce dela Berlin o corespondenţă, care o publică de o cam dată sub reservă.

„Insemnătatea întâlnirei la Ischl, ḑice corespondenţa, capătă o însemnătate mai mare, fiind-că la dênsa participă şi principii României şi Serbiei. Pare că în anumite cercuri internaţionale diplomatice, pe drept sau pe nedrept, nu se pot desbăiera de ideea, că în Rusia anumite elemente nisuiesc a pune în acţiune o intervenţiune unilaterală contra Porţii pentru cerbicia ei faţă cu Grecia. Se afirmă, că sûnt toate plănuite, ca în momentul, când vor avè sĕ se ciocnească Grecii cu Turcii, în Bulgaria şi în Rumelia resăriteană sĕ se provoace o rescoală, care sĕ fie potrivită, de a provoca amestecul Rusiei ca sĕ apere elementul slavic de pericul. Din acest punct de vedere rolul, care se atribuie principelui Carol, este de importanţa cea mai intensivă. Sûnt oameni, cari susţin, că au cuvênt a supune, că în Ischl se tratează de pregătirea călei la un direct raport de alianţă între principatul României şi între aliatele imperii Austro-Ungaria şi Germania. N'ar fi, se ḑice, cu neputinţă, ca cu ocasiunea aceasta posiţiunea esterioară a principelui Carol sĕ se ridice într'atâta, că titlul seu de principe sĕ se schimbe în cel de rege. Toate aceste pot fi, mai mult sau mai puţin, musică românească a viitoriului; faptă este, că nu de eri sau de astăḑi este pusă din ambe părţile în perspectivă răḑimarea intimă a guvernului din Bucuresci de cabinetele din Viena şi Berlin, o răḑimare, care pentru Rusia nu conţine nimica provocătoriu până când tratatul dela Berlin remâne în vigoare“.

Un corespondent special al ḑiariului „Prese“ din Viena raportează despre o întrevorbire cu principele Carol la Sinaia. Audienţa a avut loc în Veranda monastirei, în care principele Carol petrece vara. Trei ani trecură de când corespondentul vĕḑuse mai pe urmă pe principele, înaintea Plevnei. Cor. trece preste minuţiile conversaţiunei şi se opresce la lucrurile, cari se raportează la politica din timpul de faţă, în special la lucrurile, cari privesc cestiunea orientală. Intimitatea între Germania şi Austro-Ungaria, princepele o consideră ca promiţĕtoare de pace şi speră, că va împedeca periculii unui resbeiu oriental imediat. Cuprinderea acestei alianţe germâne-austro-unguresci a avut reacţiunea sa asupra politicei române. România are lipsă de pace — a ḑis principele— şi se va alătura lângă puterile, care lucră pentru pace. Despre Francia crede principele, că încă nesuesce spre pace şi la toată întêmplarea se va ferì

FOIŢA.

Părţi din ḑiarul meu de călĕtorie.

(Urmare).

Priessnitz Vincenţ a murit, fatalitate! — de boala apei în vêrstă numai de 52 ani. După el a remas un fiiu, care astăḑi este eredele şi proprietarul a 6 case întocmite pentru cură şi 7 fice dintre care 4 sûnt măritate după Maghiari. Precând stabilimentele lui Priessnitz stau sub conducerea unui medic, care de astădată este Român şi Priessnitz fiiul se ocupă numai cu partea administrativă a averei sale însemnate câştigate mai ales de tatăl seu, pe atunci Schindler, de care am vorbit mai sus, ţine separat pentru sine stabilimentele sale, cari concurează cu ale lui Prissnitz, şi numai în casuri, unde cunoscinţele sale practice nu-i mai ajung, recură şi el la medicul propriu al institutului de cură priessnitzian. Un Român cu deosebire se simte de tot bine, când află aici un medic român, pre dl Dr. Hossan, care după pracsa sa avută în Viena în mai mulţi ani la unul din cele dintâiu stabilimente pentru cură de apă rece, în urma concursului, pe basa bunelor recomêndaţiuni avute dela cei mai buni medici din Viena din specilitatea hydroterapiei a fost ales de medic al băiei din Graefenberg; încât m'am potut informa in timpul cel scurt al petrecerei mele în Graefenberg, pot afirma, că dl dr. Hossan atât prin cunoscinţele sale, cât şi prin purtarea sa fină şi afabilă rectifică pe deplin încrederea pusă în el; un Român nu numai se poate bucura, dar' a simţì şi o fală naţională vĕḑênd că între mulţimea concurenţilor de alte naţiuni a obţinut acest loc dl Dr. Hossan; de dorit ar fi, ca dl Dr. Hossan, ca primul medic român, care, şi-a ales specialitatea hydroterapiei sĕ fie îmbrăţişat cât de curênd de ai sei în patria sa.*) În Transilvania după părerea mea şi în 20—30 locuri aşa favorisate dela natură ca Graefenbergul s'ar putè înfiinţa stabilimente de cură de feliul acelui din Graefenberg. O ḑic aceasta cu toată positivitatea, pentru că în Transilvania află omul aceeaşi dacă nu mai bună climă ca în Graefenberg. Aerul şi apa sûnt elementele cele mai principale, cari sûnt în stare prin o cură raţională aplicată sub conducerea unui medic de specialitate a recrea puterea de viaţă în om; S'ar cere după părerea mea numai o resoluţiune şi cât de puţin spirit de întreprindere pentru a înfiinţa cu puţine spese cure priessniţiane. Un loc adăpostit în faţa soarelui, în pădure de brad cu bun miros şi cu apă rece de munte, nesce case deocamdată cu 20—30 chilii de locuit, o cuhnă bună pentru ameaḑi lăptărie dimineaţa şi seara în loc de cafea, scalde reci de apă naturală, conduse de un medic practisat în hydroterapie şi eată o priessniţiadă, de cari se află acum mai în toate ţĕrile. Cu 50—100 de oaspeţi pe veară întreprinḑĕtorul la început sĕ fie mulţămit; în Graefenberg, când culminează sesonul de veară, nu sûnt mai mulţi de 400—500 persoane şi într'un an înţelegênduse şi earna, când mulţi oaspeţi fac cura aceasta, nu se urcă numerul oaspeţilor preste 1500 persoane; şi cu toate aceste familia lui Priessnitz este astăḑi bogată de umblă cu livreès; de asemenea Schindler şi alţi proprietari în această mică colonie, nu s'a îmbogăţit prin despoierea oaspeţilor, precum se întêmplă, durere, la unele din locurile de cură din patrie, ci prin bună întocmirea întregului mod de viaţă. Oaspeţii aici capĕtă cuartir pe sĕptĕmână cu 3—10 fl.; li se pune la disposiţie un servitor pentru scaldă şi serviciul de casă, pe care îl plătesc cu 3—4 fl. pe sĕptĕmână, îşi cumpĕră rufele de lipsă pentru scaldă; mâncarea nu trece pe ḑi de 1 fl; dimineaţa şi sara lapte dulce sau acru cu „Schrottbrod“, la ameaḑi supă, carne după trebuinţă. Elementul cel mai puternic de vieaţă este aici apa cea bună şi aerul dulce de brădet. Graefenbergul zace la o înălţime de 2000′ cu o climă, veara 15—16°, are nesce culmi împregiur, de pe cari se deschide prospecte frumoase în şesul Prusiei, de unde strălucesc sate şi oraşe cu bisericele lor. Jos în vale se află cetatea Freiwaldau cu fabrici de pânză de in, de a fi însăşi împinsă într'un resboiu sau de a promova resboiul. Gambetta, Grèvy şi Freycinet, fie cât de binevoitori Greciei, resboiul tot nu'l voiesc. In Englitera Gladstone face politică personală, a cărei origine are a se atribuì studiilor sale grecesci ideale din tinereţe, cari însĕ nu vor ajunge până în sfêrşit. Diplomaţia Rusiei dominează pe deplin cestiunea orientală. Ruşii au studiat orientul mai bine de cât ori care altă naţiune, de unde se esplică, că voiesc a sporì influenţa lor în Europa civilisată, cu toate că în Asia şi a casă în ţeara lor au încă destul de făcut. Principele Carol speră, că cestiunea orientală încă nu va duce-o momentan până la resboiu, cu toate că lucrurile în Rumelia orientală seamănă cu cele din 1876 în Serbia, după ce se începuse rescoala în Erţegovina în 1875, numai că acum lucrurile merg mai iute. Dacă Bulgaria se va unì cu Rumelia, Bulgarii în curênd vor păşì şi spre Macedonia. Simburele cestiunei celei mai de aproape este, ce urmări va avè unirea Bulgariei cu Rumelia resăriteană în privinţa politicei puterilor mari. România va sta pe cât se va putè pe pace 'şi-a reorganisat şi înarmat de nou armata, pentruca sĕ fie gata pentru toate eventualităţile.

---

*) Dl Dr. Hossan este născut în Şoimuş lângă Rodna în ~~Bânat~~.

Acelaşi coresp. mai raportează dela Predeal următoarele:

„Astăḑi am conversat mai mult timp cu ministrul-president Brătianu cu ocasiunea unei preumblări către noul castel al principelui. Impresiunea conversărei este, că între Austro-Ungaria şi România esistă o înţelegere amicabilă şi că România este aplecată a se alătura cu desevêrşire lângă Austro-Ungaria şi Germania, de oarece prin alăturarea aceasta interesele României nu sûnt nici de cât periclitate. Cu toate aceste România aşteaptă dela politica aceasta sĕ fie pacînică, mai departe că Austro-Ungaria sĕ urmărească o politică hotărîtă şi clară în orient, cu care sĕ se poată face calculi pentru toate eventualităţile.

Slâniceanu, ministrul de resbel într'altă conversaţiune cu corespondentul ḑice: România voiesce şi are lipsă de pace, voiesce însĕ ca cu dênsa sĕ se socotească ca cu un factor şi sĕ va şi socotì când, după reorganisarea armatei, va avè o sută de mii de oameni.

După serbătorile de pe Longchamps, unde presidentul republicei franceze Grèvy a trecut în revistă treiḑeci de mii de oameni, a avut loc în 10 August n. o paradă marină la Cherbourg. La acea paradă a fost afară de Grèvy, Gambetta şi Freycinet.

Cu ocasiunea aceasta Gambetta a ţinut un discurs, care a atras atenţiunea Europei. Din cuvintele lui Gambetta se vede, că înarmarea Franciei este completă, că Francia eară se sìmte tare şi egală cu contrariul seu şi acum mai aşteaptă numai „dreptatea divină,“ va sĕ ḑică o ocasiune bună de ceartă. Discursul lui Gambetta a făcut rea impresiune în Germania. Ce impresiune va face în ceealaltă parte a Europei vom vedè în vre-o câteva ḑile.

Poarta se silesce din toate puterile a mulcomì puterile cele mari cu cederea oraşului Dulcinio Muntenegrului. Dacă se vor învoì şi Albanezii la cesiunea aceasta este cu totul altă întrebare.

Din comitatul Severinului.

Caransebeş 11 August 1880.

Provisorul comitatului Severin inaugurat în anul 1872 mai ântâi pe 3 ani, prelungit prin dieta ţĕrii încă pe 3 ani şi când era sĕ se prelungească pentru a treia oară earăşi pe trei ani, redus numai la un an, se apropie de finit. În decursul acestor ani ni s'a dat ocasiune, sĕ vedem şi auḑim mai multe, foarte multe.

Am vĕḑut pe primul vice-comite, că e silit sĕ'şi dea dimisiunea, poate pentru corecta administrare cu deosebire în manipularea cu bani.

Am vĕḑut pe puternicul Pausz ocupând locul de vice-comite. Am vĕḑut, că primul comite suprem Bogdan Iacob e delăturat şi suplinit prin un comisariu regesc în persoana renumitului administrator Ujfalusy. Am auḑit şi vĕḑut tractarea poporului din partea unor solgăbirăi. Am vĕḑut adusă la sapă de lemn comuna Dalboşeţ. Am vĕḑut fuga lui Pausz, sinuciderea casarului Hau, sinuciderea vice-comitelui abia denumit Tabacovics delăturarea comisariului regesc Ujfalusy şi înlocuirea lui prin un comisar guvernial. Am vĕḑut mai departe destituirea contabilului comitatens Svoboda, delăturarea proto-notariului Iloşvay şi suspendarea eroului dela Dalboşeţ, Szabó, pretorele din Bozovics. Aceste pe terenul administrativ.

Pe terenul cultural am vĕḑut aduse din partea regimului nişte regulamente scolare foarte bune, însĕ nerespectate din partea autorităţilor. Am vĕḑut şi auḑit, că scoalele din comitatul Severinului, ce stau sub îngrigirea guvernului, sûnt goale. Salariile învĕţătorilor sistemisate prin lege la 300 fl. în realitate sûnt de 60, 70, 80 etc. fl.

Am vĕḑut scoalele poporale din Caransebeş disolvate. Am vĕḑut limba română eliminată în cele 4 clase elementare din Caransebeş, în care maioritatea elevilor sûnt Români. Am vĕḑut înfiinţarea a 6 clase de fetiţe în Caransebeş, în care nu se propune nici decum limba română, aşa, în cât copiliţele noastre nu sûnt în stare sĕ'şi înveţe nici religiunea, de oare-ce nu sciu cetì romănesce. Aceste toate într'un comitat cu o poporaţiune de 120,000 suflete, dintre care numai 10,000 sûnt neromâni.

Am vĕḑut, cu durere trebue sĕ mărturisim, că Românii nostrii toţi fără deosebire de rang nu se interesează de viitoriul fiilor lor.

Premiţênd aceste, se aduce acum la cunoscinţa on. public paşii intreprinşi din partea representanţilor comitatului şi a bărbaţilor de încredere delegaţi din partea comunelor în causa comitatului.

În conferenţa de astăḑi ţinută în sala comitatului sub presidenţa Il. Sale dlui general şi deputat diet. Traean Doda fiind notariu dl secretariu episcopesc Ioan Bartolomeiu s'a decis a se substerne Inaltului guvern următoarea rugare:

I.

De când s'a restituit în patria noastră constituţiunea şi prin ea autonomia municipală legiuită, totdeauna s'a îngrigit cu preferenţă Majestatea sa şi înaltul guvern legiuit, ca sĕ se estindă constituţiunea şi autonomia municipală şi preste teritoriul fostului confiniu militar, respective sĕ se pregătească provincialisarea aceluia prin transitoriu regulat prin lege astfeliu, ca nu numai afacerile publice şi comunale sĕ se administreze în înţelesul legilor ce au valoare în celelalte părţi ale patriei, ci tot după aceste legi sĕ se dejudece şi decidă şi afacerile de natura dreptului privat.

Maiestatea Sa împ. şi reg. apostolică s'a indurat a da espresiunea acestei intenţiuni părintesci prin prea înalta resoluţiune din 9 Iunie 1872 şi aşa legislaţiunea ţĕrii a decretat prin §-ul 3 al art. dietal de lege 27 din anul 1873 „ca teritoriul fostului re„giment confiniar romano-banatic îm„preună cu compania a 12 a fostului „regiment conf. serbo-banatic cu cer„curile administrative politice Caran„sebeş, Teregova, Bozovici şi Orşova „sĕ se întrunească sub numirea isto„rică: „Comitatul Severin“ în un mu„nicipiu de sine stătătoriu a căruia residenţă sĕ fie Caransebeşul.“

Basaţi pe această prea graţioasă intenţiune a Măjestăţii Sale prea înalte espresă cu ocasiunea încorporării teritoriului confiniariu militariu banatic cu patria materă şi inarticulată pe calea constituţională, care intenţiune a umplut cu bucurie şi mulţămire inimile poporaţiunii comitatului Severin şi a desceptat cele mai frumoase speranţe cu privire la desvoltarea culturală a acestui comitat;

Basaţi mai departe pe împregiurările politice unice în soiul lor ale poporaţiunii fostului confiniu militariu din care amintim aici specialmente: comuniunile grăniţeresci memorate în art. de lege 29 din anul 1873, cari comuniuni sustau şi astăḑi; apoi regularea încă neatinsă a referinţelor de proprietate şi de posesiune aproape la 4000 comuniuni despărţite în secret, fără ca despre aceste sĕ esiste documente legale intabularie; mai departe segregarea şi asigurarea averii populare aflătoare aproape la 5000 comuniuni, numai puţin regularea catastrului şi a cărţii funduare, care deja nu consună mai mult cu posesiunea faptică; mai în colo regularea afacerilor contribuţionale, cari ating în mĕsură egală atât pe stat cât şi pe poporaţiunea comitatului, — basaţi — ḑicem — pe aceste împregiurări sontice, dela a căror fericită deslegare depinde proprietatea, posesiunea şi prosperitatea economică a mai multor mii de familii, ba cutezăm a ḑice, că a întregei poporaţiuni a comitatatului, — aceste cestiuni vitale se pot resolvì numai în casa proprie prin organe şi factori publici, cari cunosc bine instituţiunile trecutului, apoi referenţele de astăḑi faptice nedeslegate şi în fine nisuinţele culturale şi economice ale poporaţiunii;

Basaţi în fine pe solidaritatea, ce o a manifestat şi comprobat în credinţa neclătită ereḑită dela moşi-strămoşi totdeauna poporaţiunea acestui comitat atât în serviţiul prea înaltei dinastii, cât şi pentru întregitatea patriei noastre şi în sfêrşit avênd încredere în părinteasca şi înţeleapta îngrigire a înaltului guvern, carele nu poate admite, ca interesele sus specificate sustătătoare ale poporaţiunii din comitatul Severin format din teritoriul fostului confiniu militar, şi care interese pretind o îngrigire şi administraţiune apartă, cu periclitarea de referenţe vitale de drept sĕ fie amestecate cu alte municipii străine unor atari cestiuni unice în soiul lor.

Basaţi pe aceste motive subscrişii representanţi şi bărbaţi de încredere presenţi în această adunare, cărora le sûnt cunoscute dorinţele concetăţenilor lor, dau spresiune rugărei, ca sĕ se susţină şi sĕ remână comitatul Severin cu reşedinţa în Caransebeş ca municipiu de sine stătătoriu şi ca acest munipipiu sĕ fie organisat în înţelesul art. diet. de lege 42 din anul 1870.

între care cea renumită a lui Raymann. Cetatea Freiwaldau cu vre o 3000 locuitori este un punct central dela mai multe văi cu şiruri de case. Ea are un piaţ frumos, in care se află multe bolte de pânzărie. Depărtarea ei de Graefenberg fiind numai de $^1/_2$ oară pe jos este cercetată mult de oaspeţii din Graefenberg, cari vor vedè fabricele şi grădina (parcul) lui Raymann, unde sûnt tinse mulţime de pânze pe pajisce spre înălbire, întocmai cum înălbesc româncele noastre pânzele. La anumite timpuri şi mai ales seara le adună căpiţe, cari sûnt atâtea cât cele de fên la noi de pre luncă.

Nu departe de aici şi de Graefenberg este Lindewiese, locul de cură a lui Schrott, care prin vindecarea anumitelor boale a devenit mai aşa în renume de mare ca Graefenbergul. Întemeetorul acestei cure, Schrott, întocma ca şi Priessnitz a fost un ţeran simplu, care vĕḑênd că Priessnitz face părale cu cura sa, a introdus ceva contrariu dela cura aceluia; adecă precând Priessnitz aplică în cura sa apă rece, pe atunci Schrott produce căldură prin înfăşere de câte 5—9 oare pe ḑi în straie; În Graefenberg beau oaspeţii apă şi vin nu, în Lindewiese din contră, beau vin dar apă la prânz aproape de fel. Lucru curios! Priessnitz moare de boala apei şi Schrott, fiiul, care ca erede după tatăl seu susţine institutul de cură, sufere de reumatism în piciore! În Liendewiese comfortul este mai puţin ca în Graefenberg.

III.

Vieaţa în Graefenberg.

Pentru omul, care voiesce sĕ se retragă pe un timp din sgomotul lumii celei mari şi sĕ trăească numai pentru recreaţiune şi întregirea sănătăţei şi totuşi sĕ nu fie lipsit cu totul de unele distracţiuni şi chiar petreceri, Graefenbergul este în adevĕr un loc din cele mai potrivite; afară de musică, care ḑice patru oare pe ḑi, înainte şi după prânḑ şi afară de jocul cu conuri, se arangéză în toată sĕptĕmâna o petrecere de seara cu joc în sala mare decorată cu vre o 50 steaguri a tuturor staturilor şi naţiunilor, între care se înţelege cel romănesc încă nu lipsesce. Oaspeţii preferă pe timp frumos a face escursiuni prin pădure şi în culmile din apropiere. Dumineca şi serbătoarea, când cură nu se face pentru libertatea servitorilor, se face escursiuni pe la satele învecinate şi pe culmile munţilor Sudeţi (Habichts-Koppe, Nesselkoppe, Groschaar, Altvater etc.) Publicul preste tot este foarte animat şi vesel cu esceptiunea acelor sermani bolnavi, cari 'şi-au ales cura de Graefenberg ca ultima scăpare a vieţei; Intre acestia se numeră morburile paralitice mai ales de picioare. Intre oaspeţi sûnt mulţi din Prusia. Intre acestia 'mi a tras atenţiunea un căpitan prusesc, care recinduse în resbelul din anul 1870, şi a atras o paralisă de picioare aşa, că trebue purtat cu căruţa pe douĕ roate. El este încă abia de 35—40 ani cu o fisionomie marţială, cu o privire de şoim, însĕ umbrită de o melancolie produsă prin îndelungata sa boală incurabilă; publicul îl salută cu compătimire dar' respectuos. Contingentul cel mai mare al oaspeţilor îl dau şi aici Jidovii de toate nuanţele, dela murdarul galiţian până la bancherul din Viena, care nu se mai ţine de „coscher“. Oamenii acestia mai ales prin obrăsnicia şi murdaria lor trebue a se face de urîtul celorlalţi oameni. Aceste însuşiri a le lor, ce se manifestau şi aici în grad mare dedu nascere la o reuniune „antisemitică“ in miniatură. Comisiunea de cură se vĕḑu necesitată a da un ordin către vre o 3 familii jidovesci galiţiane, cari erau spre îngreţoşarea publicului mai dinstins, sau a părăsì locul sau a se purta cuviincios. La concerte, unde se plătea, nu se ivea nici un puiu de Jidov, ear' la concerte şi soarele gratis, acolo numai încăpea omul de ei; urmarea a fost, că i-a eschis dela soarele, din care causă tot neamul jidovesc era sĕ facă revoltă. Acum sĕ se mai mire lumea că Românii de dincolo se încearcă a se preserva taţă cu acest neam uricios, când Nemţii nu'i pot suferì nici câteva ḑile, măcar că Jidovii acolo merg nu ca sĕ'şi umple pungile ca în România, ci ca sĕ şi le golească. (Va urma.)

II.

Nu se poate constata, că în spiritul art. diet. de lege 42 din anul 1870 se recere o sumă anumită de representanţi pentru deliberarea şi provederea unui municipiu de sine stătătoriu. Acesti representanţi parte prin posiţiunea materială şi facultatea intelectuală, parte prin încrederea poporaţiunei puse în esperinţele şi cunoscinţele lor au misiunea de a promova scopurile mai înalte ale statulului şi nisuinţele culturale ale concetăţenilor lor.

Legea amintită chiamă spre amintitul scop mai ântâiu pe locuitorii comitatului, cari plătesc cea mai mare contribuţiune şi după acestia pe representanţii eşiţi din încrederea publică a concetăţenilor lor.

Ce se atinge de această cestiune, poporaţiunea comitatului Severin privesce cu deplină încredere în viitoriu, de oare-ce, conspectul oficial din 30 Iunie a. c. arată 135 de cei mai mari contribuenţi, adecă virilişti, prověduţi cu calităţile recerute materiale şi spirituale, dintre cari după numěrul poporaţiunei din comitat vor fi instituiţi de representanţi comitatensi ex lege numai 101.

Darea directă anuală, ce o plătesc acesti 135 de virilisti, începe cu aproape 4000 fl. la cel dintâiu şi se termină la 80 fl. la cel din urmă virilist.

Între acestia însě nu sunt socotite persoanele acele precum: preoţii, medicii, advocaţii, apotecarii, inginerii, profesorii şi învětătorii etc. a căror contribuţiune este de a se lua îndoit după facultăţile lor intelectuale. Împregiurarea aceasta comprobă în mod de tot suficient, că afirmaţiunea acelora, cari deneagă comitatului Severin facultatea representativă este cu totul greşită şi această afirmaţiune cade de sine în urma facultăţilor comitatului comprobate mai sus. Cu privire însě la instituirea funcţionarilor sistemisaţi la municipiu acestia au de a fi aleşi în înţelesul legei din comitatul propriu şi din alte comitate pe calea concurenţei, însě totdeuna cu stricta observare, ca dênşii sě aibă calificaţiunea prescrisă.

III.

Spesele adminitraţiunii comitatului Severin precum peste tot spesele administraţiunei tuturor comitatelor le supoartă de present statul pe basa preliminarielor substernute şi aprobate de înaltul regim şi se înţelege de sine, că un teritoriu de administraţiune, carele nu ofere statului mijloacele recerute pentru susţinerea sa şi pentru acoperirea speselor încopciate cu aceea, nu are îndreptăţire de a esista, fie însemnătatea lui istorică cât de eminentă.

Comitatul Severinului, care deşì însemnătatea lui nu prea este importantă aduce statului în diferitele ramuri de venituri indirecte, precum se poate dovedì oficial, mai multe sute de mii fiorini şi acest comitat plătesce astăḑi deja preste tot o contribuţiune directă de 210,044 fl. 62 cr.

Deci, dacă se va întroduce sistema caselor domesticale comitatense, după care municipiile prelângă un adaus proporţional din partea statului, au sě grijască singure pentru susţinerea lor prin mijloace proprii, în acest cas poporaţiunea comitatului Severin declară, că ea este învoită şi stă gata de a procura şi suporta prin o contribuţiune liberă votată de representanţii ei legiuţi asemenea celorlalte municipii din patrie spesele administraţiunei municipale avênd în vedere şi subvenţiunea statului defigêndă mai de aproape prin lege.

IV.

Pentru aşeḑarea oficiilor şi conducerea centrală a comitatului Severin după unele otărîri ale fostei representanţe a comunelor din regiment deocamdată sûnt dispuse cele de lipsă astfel, că oficiile comitatului sûnt aşeḑate în edificiul destimat spre scopuri scolare, apoi persoanele conducětoare ale comitatului în cele doue case ale comunităţii de avere.

Dar deacă — ceeace se şi presupune dela nisuinţele progresive culturale ale poporaţiunii şi ceeace cu siguritate se şi asceaptă — edificiul acesta scolar, în care se află astăḑi Oficiile comitatului, prin înfiinţarea unei scoale medii*) se va inapoia scopului pentru care a fost destinat dela început; în acest cas poporaţiunea comitatului Severin desclară, că dênsa prin representanţa ei legiuită, ce se va instituì la timpul seu va îngrijì în economia sa proprie, ca localităţile recerute pentru aşeḑarea conducerii centrale şi a oficiilor comitatense sě zidească în realităţile actuale ale comunităţii de avere în estensiunea corespondětoare, purtând tot deodată grija, ca mijloacele ce se recer spre acest scop sě se încaseze prin arunc pe fiorinul de contribuţiune şi la timpul seu sě se şi folosească numai pentru ajungerea scopului descris mai sus.

V.

Representanţii şi bărbaţii de încredere ai poporaţiunei comitatului adunaţi, pătrunşi fiind de aceea nisuinţă, ca dênşii sě câştige la înaltul regim în cas de lipsă chiar şi prin înfăţişeri în persoană apreţuirea dorinţelor poporului în privinţa susţinerii comitatului, decid, ca pe basa motivelor susmemorate sě se compună şi o petiţiune în numele întregei poporaţiuni a comitatului Severin şi aceasta sě se subştearnă mijlocit sau deadreptul la locurile mai înalte.

Românii şi Grecii.

(Încheiere).

„Grecisarea, ḑice el, a creştinilor Albanezi din Albania de mijloc, nu este încă aşa de pronunţată, ca cea a Românilor; cu toate aceste, nu trebue sě se mire cineva de aceasta, pentrucă afară de Slavi, toţi ceilalţi, cari profesează în Orient religiunea greacă, se găsesc pe calea contopirii lor cu marea (?!) naţionalitate grecească. Religiunea formează basa morală a raselor; şi fiindcă religiunea aceasta se învaţă la ei şi se practică în limba grecească, nu se poate înşela cineva asupra punctului, la care trebue sě i aducă (pe Albanezii şi Românii din Turcia) dupla acţiune a acestor douě primordiale principii: adecă, a limbei şi a religiunei.

„În privinţa aceasta creştinii de ritul rěsăritean ai Albaniei de sus, sûnt chemaţi şi ei a juca un rol însemnat în acţiunea unirei rasei albaneze cu cea grecească. Pentrucă precum spune d. Han, sûnt numeroşi în sangiacul (districtul) Prisrend.

„Ḑiceam mai sus — continuà d. Rangabe — că limba grecească şi religia, sûnt unul din cele mai principale mobile ale fusiunei (Albanezilor şi Romăoilor cu naţionalitatea grecească). Voiu adăuga, că dênsa contribuesce la aceasta prea mult, ca singura limbă scrisă a ţěrii, şi în adevěr, n'ar putè ḑice cineva, că rasa albaneză era un alfabet al ei. Şi ce poate fi o limbă, care n'are alfabet?...

„Toţi creştinii pământeni de ritul rěsăritean, cari voesc sě capete oarecare învětătură, sûnt siliţi sě înceapă studiile lor cu limba greacă, din causă că nu esistă acolo un alt idiom scris. De acì se esplică, pentru ce totdeuna au fost mari scoale grecesci nu numai în Albania de jos, şi mai ales la Ianina, ci încă şi la Argyrocastro, la Berat şi până dincolo de Combi la Elbasan şi la Ohrida; acolo se învaţă limba greacă; istoria, geografia, geometria şi toate celelalte lecţiuni se predau în limba greacă. Studiul acestei limbi, prin suvenirile, cu cari este legată, şi prin capetele de operă, ce esplică, este deja în stare sě amăgiască spiritul studentului.

„Când s'ar gândì cineva, că ea este limba, în care 'şi face (Albanesul şi Românul) studiile, în care se roagă lui Dumneḑeu, în care 'şi ecsprimă în scris cugetările lui... va înţelege lesne, cum limba aceea isbuteşte în fine, sě ia în stăpânire toată fiinţa morală (a Albanezului şi a Românului), sě'l identifice cu naţionalitatea aceea, a cărei limbă este cea mai piă ecspresiune.

„Ast-fel Românii şi o mulţime de Albanezi s'au grecizat mereu în intervalul seculilor din urmă. Insě dacă atare a fost înrîurirea limbei grecesci chiar sub dominaţiunea turcească, cât mai puternică şi mai eficare are sě fie înrîurirea aceasta, când anecsându-se Albania Greciei, scoli numeroase şi mai bine organisate, vor acoperì ţara lor, si o mulţime de alte condiţiuni sociale şi politice vor concura, spre a grăbì mişcarea şi spre a înmulţi mijloacele de contopire? (pag. 17—18 şi 19.

„Rasa albaneză a dat revoluţiunei grecesci mari bărbaţi de resbel: Cunturioţi, Miaul, Sahturi, Bociari, erau de orgine albaneză... Ecsistă astăḑi în Grecia savanţi profesori de universitate, distinşi oficeri ai armatei regulate, oratori ai camerii deputaţilor, ai căror părinţi făceau parte din marea emigraţiune, care a părăsit de un secol ţěrile Albaniei de prin pregiurul Elbasanului şi Beratului, şi s'a îndreptat spre mieḑă-ḑi (pag. 20 şi 21)."

Declaraţiunea de mai sus, notificată publicului cu soluţiunea prin canalul unui organ de publicitate, redigeat de un savant profesor şi tot-deodată distins om de stat al Greciei, precum este d. R. Rangabe, este aşa de francă, aşa de categorică, aşa de clară, în cât este de prisos ori-ce adaos şi comentare din partea nostră spre a constata, că ecsclusivismului limbei grecesci în scoalele şi în bisericile Românilor şi Albanezilor din Macedonia, din Albania şi din Epiro-Tesalia este fabrica şi maşina, în cari fiinţa morală a acestor douě popoare adecă: inima şi spiritul Românului şi Albanezului, se amăgesc şi se tranformează în Greci s'au mai bine ḑis în organe a le principielor politico-naţionale ale Grecilor şi în canpaoni ai politicei lor. Deci Românii şi Albanezii, cunoscênd prin amară esperienţă, şi fiind convinşi din faptele şi din conduita Grecilor, că anecsarea patriei lor la Grecia va fi mormêntul-escistenţei lor naţionale, resping prin toate mijloacele, ce stau în puterea lor, o nouă stare de lucruri, din care este mai mult decât evident, că va resulta, mai curênd sau mai târḑiu peirea limbei şi a naţionalităţii lor. Ei fac astăḑi pentru acest motiv o cestiune de viaţă sau de moarte pentru limba şi naţionalitatea lor din manţinerea statului turcesc, căci numai sub scutul acestui din urmă ar putè sě scape de pericolul iminent al desnaţionalisării lor şi sě se desvoalte impropriul lor element. Eată dar pentru ce Albanezii şi Românii leagă astăḑi toate strîns soartea lor viitoare de manţinerea vechielor hotare ale Turciei şi Greciei.

Posta din urmă.

Iokai a căḑut la alegerile din Kanizsa faţă cu Unger (stânga estremă).

— Principele Carol a sosit eri la Ischl, a fost primit de Maj. Sa împěratul la gară şi condus la „Hotel Bauer"

Varietăţi.

* (Asociaţiunea transilvană), în adunarea sa generală ţinută în acest an din 7—9 August n. în Turda a avut în privinţa pecuniară un succes de 1250 fl. v. a. Alegêndu-se funcţionari ai asociaţiunei cu puţine esceptiuni tot funcţionarii cei vechi, s'a decis, ca adunarea generală a asociaţiunei pre anul viitor sě se ţină în Sibiiu.

* (Postal). În Întorsura Buzeului (com. Treiscaunelor) este de ocupat postul de magistru postal. Se cere o cauţiune de 100 fl. Emolumentele sûnt pe an: 120 fl. salariu, apoi pauşale pentru cancelarie 40 fl. şi pentru espediţii 384 fl. Doritorii de a concura la acest post au de a'şi adresa suplicile lor în restimp de 3 sěptěmâni la direcţiunea postale din Sibiiu.

* (Inspecţiune de honveḑi). Bela Szende, ministrul de honveḑi reg. ung. după inspecţionarea honveḑilor din Cluj a călětorit tot spe acest scop în 11 August cu trenul accelerat şi la M.-Oşorhei.

* (Personalia). Inspectorul reg. ung. de scoale din comitatul Sibiiului Em. de Trauschenfels este denumit definitiv în postul seu.

* (Budapesti-Közlöny), foaia oficială din Budapesta provoacă pre toţi proprietarii de armăsari, cari vor a'i vinde, a se însciinţa cu ofertul lor la ministrul de agricultură reg. ung. până în 10 Septemvrie n.

* (Pausz totuşi prins!) Şcirea despre prinderea fugitului vicecomite Pausz se adeveresce. Dênsul se deţine în prinsoarea dela Văcăresci. Sora lui l'a cercetat, ba dela o persoană deamnă de creḑěmênt am auḑit, că chiar şi dl V. Babeş ar fi vorbit cu el. Dalboşeţenii, jertfele lui Pausz, din prinsoarea de aici asceaptă cu nerăbdare sě-l vadă şi pe el în mijlocul lor.

* („*Bukarester Tagblatt*") este titlul unui nou ḑiariu german, al cărui prim numer a apărut în 10 August n. în Bucuresci. În programa sa foaia germană ḑice, că va urmărì: manţinerea şi consolidarea unităţii politice şi a independenţei României în contra inimicilor din afară şi din întru; desvoltarea vieţei sale constituţionale pe base liberale; înlăturarea relelor moştenite trecute din timpurile tutelei străine în era de neatêrnare pe těrîmul social şi economic.

Proprietarul şi editorul acestui nou organ cuotidian este d. A. Worell, primul redactor d. Dr. Hans Kraus.

* (Propagandă catolică în Bucuresci). Cetim în „*Democraţia naţională:*" În schitul catolic Sânta Maria, din strada Pitar-Moşu, s'a comis de Iesuiţii din Bucuresci o siluire de consciinţă! O jună fată română, care 'şi-a făcut studiile în acest institut, e pe cale de a fi transportată de călugări într'o mânăstire din Germania; ear partea ei de moştenire, vre-o 3,000 de galbeni — sacrificaţi *ad majorem Dei gloriam*, la care se înfundă de sigur, rêvna de convertire a preacinstiţilor disciputi ai maestrului Loyola. Nu este convertire. E siluire de consciinţă în secolul luminilor! Ce cugetă guvernul? Avè-vom sě luptăm acum şi în contra nepoţilor lui don Pedro? Cerem cu stăruinţă sě se ancheteze împregiurarea, ca sě scie publicul şi justiţia în ce mod s'a comis această sfântă convertire. Dela logofeţia bisericească pretindem, ca imediat sě se ia în cercetare programele de studii ale institutului, lista persoanelor, ce le predă titulele, cu cari le au devenit dascăli sau dăscăliţe, şi sě se facă îndată lumină asupra propagandelor, ce s'ar fi ţinênd în institut.

* (Regularea Oltului). În 7 Aug. n., ţinêndu-se în Braşov sub presidiul comitelui suprem din Bra-

şov, Szent-Ivanyi, o şedinţă a unei comisiuni compuse din mai mulţi representanţi ai comitatelor respective s'a statorit, că numai pentru lucrurile preparative referitoare la regularea Oltului se recere suma de preste 120,000 fl., ducerea în deplinire a regulării însĕ va costa vre-o câte-va milioane floreni. Regularea acestui rîu s'a aflat de foarte necesară şi s'a statorit, a se recomanda comitatelor respective aducerea de conclusiuni referitoare la întreprinderea regulării.

---

*) Intr'adevěr, că ar fi timpul. Grăniţerii dispun spre scopul acesta de o avere de peste 300,000 fl. In tot Bănatul nu esistă un gimnasiu românesc. Dl general Doda prin înfiinţarea acestui gimnasiu ar remânè nemuritor. Coresp.

* (Albumul Macedo-Român). Unele din ḑiarele din capitală întreba mai ḑilele trecute: când are se apară atât de mult aşteptatul „Album Macedo-Roman?“ După informaţiunile positive, ce avem, putem afirma despre acest „Album“ că el se află deja sub presă; că, după nimerita dispoşiţiune luată de comitetul respectiv de a se tipărì ori-ce articole trimise, după ordinea alfabetică a autorilor, până în acest moment s'a tipărit până la litera *H;* căci ilustraţiunile, contrariu primei disposiţiuni de a se pune toate la sfêrşitul Albumului, vor fi desemnate în însuşi corpul acestui Album; că, în fine, dacă nu s'a tipărit până aḑi, causa este că, preste aşteptarea tuturor, Albumul a luat proporţiuni colosale: în loc de 2—3 coale, albumul „Paris-Murcie“ al francezilor şi „Vindobona“ al austriacilor, „Albumul Macedo-Român“ va trece preste 15 coale de tipariu. Cu toate aceste, tipărirea lui se urmează cu activitate şi, îndată ce vom scăpa de aceste două luni de dormitare generală, cu începutul lui Septemvre îl vom vedè espus la ferestrele librărielor şi nu ne îndoim — ocupând un loc de onoare pe masa ori-cărui Român cu simţ patriotic. „Gaz. Trans.“

* (Evreii în Germania). La Berlin se vorbesce despre crearea unei „mari societăţi anti-judaice.“ Promotorii propun de a esclude ori-ce candidat israelit dela alegeri, de a închide Evreilor porţile tuturor cercurilor şi recomandă cu stăruinţă imediata desabonare generală dela toate ḑiarele redactate de Evrei. Ei pregătesc în acelaşi timp o mişcare de protestare în contra Evreilor în administraţiunea publică şi judecătorească. Trebuie, ḑic eu, sĕ „agităm“ pentru ca guvernul sĕ se otărească în fine a face ceva în contra acestor periculoşi inimici ai elementului german; legea asupra usurei, care s'a pus de curênd în vigoare, nu este decât un prim pas aproape timid; alte mesuri mai energice, mai accentuate trebuie sĕ ia şi fără întârḑiare; căci dacă nu.... s'a sfêrşit cu Germania!

* (Din tatăl nostru). O elevă fiind la esamen întrebată: Pentru ce cerem noi pânea de toate ḑilele, numai pe aḑi, şi nu deodată pe o sĕptĕmână, o lună sau chiar pe un an, a respuns zimbind: „Pentru că s'ar mucedì!“

Îndreptare. In finea „foiţei“ Telegrafului rom. Nr. 88 din eroare tipică remânênd afară interpuncţiunea după cuvêntul „arabesci“, eară mai jos înaintea rêndului al 6-lea din urmă remânênd afară cuvintele „înlesnesce esistinţa unei a doua uşi“ inmediat după cuvêntul „mai înjos“, înţelesul acestui pasagiu devine greu. Deci eroarea se îndreptează aşa: Fiind situat (scil. monumentul lui Prissnitz) pe o muche de deal, de unde pe o parte şi cealaltă este coastă, taie curmeziş muchea aşa, că pe unde se pleacă o coastă a dealului despre rĕsărit, este uşa principală, eară în dos spre apus în cealaltă coastă a dealului — ajungênd edificiul mai înjos — înlesnesce esistenţa unei a doua uşi de fer, care conduce în criptă etc.

Economic.

Sibiiu 10 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.70—8.70; grâu sĕcăreţ fl. 6.20—7.20; sĕcară fl. 4.90—5.30; Orz fl. 4.10—3.50; Ovĕs fl. 1.90—2. Cucuruz fl. 4.30—4.70; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.10--1.30; Sementă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7.50; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 7 August n. Pro hectolitră grâu: fl. 9—10.40; sĕcară fl. 7.70--7.80; ovĕs fl. 5; orz fl. ——; cucuruz fl. 6.75; Spirt *en gros* fl. 32—50; *en detail* 33 fl. per 100 litre %.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 16 August imob. lui Iancu Redanya în Poieniţa; în 11 Septemvre şi 11 Octomvre imob. lui Ignatz Nagy în Orăştie; în 29 Septemvre şi 29 Octomvre imob. lui Adam Drăgan în Romos; în 21 August imob Carolinei Dabinten în Orăştie; în 16 Ang. imob. lui Matei Lentz în Romos (trib. Deva); în 19 August imob. lui Ladislau Gele în Dolnoc; în 19 August imob. lui Sigismund Biro în Dolnoc; în 19 August imob. lui Pavel Bărbath în Dolnoc; (trib. K. Oşorhei); în 9 Septemvre şi 15 Octomvre imob. lui Michail Nagy în Crăciunel (trib. M. Oşorhei); în 28 August şi 28 Septb. imob. remasului Caterina Günther în Hoghilag (trib. Ibaşfalĕu); în 16 August imob. lui Iancu Redanya în Poieniţa (trib Deva); în 8 Septemvre şi 8 Octomvre imob. Stanei lui Ilie Jurcu în Săcel (trib. Sibiu); în 2 Septemvre şi 2 Octomvre imob. lui George Magyarosi în Turda (trib.); în 15 August şi 15 Septemvre imob. lui Michail Broser în Terptiu (trib. Bistriţa); în 6 Septemvre şi 6 Octomvre imob. lui Vasilie Răduţ în Avrig (trib. Sibiiu); în 28 August şi 30 Septemvre imob. lui Filimon Frăţilă în Gârbova; în 31 August şi 1 Octomvre imob. lui Carol şi Stefan Puclic în Alba Iulia (trib.); în 26 August imob. lui Michail Unch şi soţi în Velţ (judec. cerc. Sămărtin); în 14 August marfa şi pretensiunile active ale lui Ioan Hackler (judec. cerc. Orăştie).

Bursa de Viena şi Pesta

din 11 August 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.65	109.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83.50	83.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.90	99.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.80	87.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.—	126.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.—	93.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.25	93.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.25	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	92.50	—.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	94.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.75	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.95	73.—
Datorie de stat în argint . . .	73.90	73.75
Renta de aur austriacă	88.20	88.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.50	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	822.—	820.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	276.75	276.60
Acţiuni de credit austr. . . .	259.50	258.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	113.25	113.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	108.90	108.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.52
Napoleon	9.34	9.33
100 marce nemţesci	57.70	57.65
London (pe poliţa de trei luni) .	117.65	117.55

---

ad. Nr. 103—1880. 1—3

CONCURS.

Neivinduse nici un concurent cualificat în sensul legii în urma escierii de concurs pentru vacanta parochie de cl. III. Beşinău, ppresbiteratul Mercurei, prin aceasta în urma ordinului Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan din 3 Iunie a. c. Nr. 1883 B. se prelungesce acest concurs încă pe 15 ḑile dela publicarea acestuia.

Emolumentele împreunate cu această parochie sûnt tot cele arĕtate în concursul publicat în Nrii 42, 43, şi 44, a. c. ai „Telegrafului Roman“.

Doritorii sĕ'şi adreseze concursele lor instruite în înţelesul legii Onoratului oficiu ppresbiteral din Mercurea în terminul arĕtat.

Beşineu, în 6 Iulie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

142—1880. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III classă din Biscaria cu filia Şeulesci şi colonia Pişchi în protopresbiteratul Devei, pentru ocuparea acesteia sĕ escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 1 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

Casă parochială cu grădină de 350☐ şi toate superedificatele de lipsă pentru economie în materă, porţiune canonică 14 jug. pămênt de classa I-a şi a II-a parte arătoriu, parte fĕnaţ, stola usuată.

În filia Şeulesci dela 70 nri de casă, câte o mĕsură de 22 cupe vechi de cucuruz şfărmit, o clacă ce se va presta de către toate familiile gr. or. şi stola usuată ca şi în materă, ear' în colonia Pişchi stola încă neregulată; toate aceste laolaltă computate dau un venit anual sigur de 400 fl. pentru care garantează comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa suplicile lor instruite în sensul „statutului organic“ şi a regulamentului indicat la subscrisul.

Deva, 28 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu, m./p.,
protopresb.

Nr. 145. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţătoriu la scoala confesională română gr. or. din Sânpetru prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 30 August a. c.

Emolumentele sûnt:

a) salariu în bani gata 200 fl., ce se solvesce din casa alodială în rate trilunarie, cu prospect de a se ridica salariul egal cu al învĕţătorilor de naţionalitate săsească.

b) parte la împărţirea liveḑilor de earbă, loc pentru legumi, drept de a ţinè 4 vite tragĕtoare în păşunitul comunei, care computându-se la olaltă fac suma de 50 fl.

c) cuartir natural în edificiul scoalei, bucătărie, pivniţă şi edificiele economice.

Dela concurenţi se cere sĕ fie absolvat cursul pedagogico-teologic în institutul archidiecesan, sĕ cunoască limbile patriei, şi suplicile instruite cu atestatele scolastice şi de cualificaţiune sĕ le subştearnă până la terminul arĕtat la prea on. d-n protopresbiter tractual Ioan Petric în Braşov.

Sânpetru, 10 Iulie, 1880.

În conţelegere cu d. protopresviter, ca inspector districtual de scoale.

Comitetul parochial.

Nr. 65. 2—3

CONCURS.

La scoala confesională gr. or. din comuna Lăpugiu de sus în protopresbiteratul Dobrei devenind vacant postul de învĕţătoriu, pentru ocuparea acestuia se escrie prin aceasta concurs cu termin până la 1 Septemvre st. v. anul curent.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual 210 fl., cuartir şi 10 stingini de lemne; din aceste sĕ se încălḑiască şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post vor avè a-'şi adresa suplicile instruite în sensul „statutului organic“, a disposiţiunilor sinodale dela 1873 şi a regulamentului congresual dela 1878, la subscrisul până la terminul de sus.

Deva 28 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
ppresbiterul Devei adm. prot. al Dobrei.

Nr. 142—1880. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de classa a III din Doboli-inferiori, cu filia Ilyefalu, în protopresbiteratul tractului al II al Braşovului se deschide prin aceasta concurs, cu terminul până la 29 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 54 familii câte o claie grâu a 3 fl. şi o claie ovĕs a 2 fl.

2. Dela 38 familii din materă, şi 11 familii din filie câte o ferdelă cucuruz sfărmit şi una ovĕs.

3. Dela 28 familii mestecate din materă, şi dela 15 familii mestecate cu alte confesiuni din filie câte o jumĕtate ferdelă cucuruz sfărmit.

4. Stolele îndatinate, şi anumit cele statorite în sinodul parochial ţinut la 6/18 Iulie a. c.

Doritorii de a competa la această parochie, au a'şi adresa petiţiunile lor instruite, în sensul „Statutului organic“ şi a disposiţiunilor sinodale din anul 1879 la subscrisul până la terminul sus amintit, dela cari se cere sĕ cunoască şi limba maghiară.

Braşov, în 22 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Doctor universae medicinae

Henric König,

medic practic şi specialist în **obstetricale** (de a le moşitului) şi **boale de a le femeilor** în

Sibiiu, în *strada Morii Nr. 27.*

Ordinează în fie-care ḑi dela 3—6 oare după ameaḑi. [47] 3—4

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

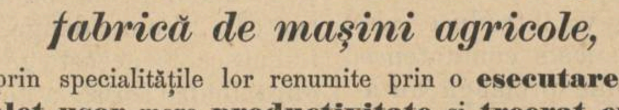

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 14

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 91. Sibiiu, Marţi 5 August 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 4 August.

„Nimic nou din Africa!" Ḑicala, ce era obicĭnuită în Roma Romanilor şi nu a Papilor, nu se refere la peninsula balcanică. Turcii, Bulgarii, Grecii, Albanezii, Muntenegrenii şi poate că în cele din urmă chiar şi Macedo-Românii, ce este drept, vor mai clocotì niţel în căldarea balcanică. Se vor ridica când unii când alţii pe scena publicităţii, după cum vor influenţa suflerii diplomatici ai puterilor mari europene. Adevĕrat că nu prea este nimic nou nici când se aprinde prazul şi patlagelele în interiorul Bulgarului ajuns peste noapte şi el domn din graţia altora; nici când tărîţele de bragă ale Grecului, care acum ar vrea se înfunde toată lumea în ulciorul lui. Ba că 10,000, ba 20,000 ba 30—35 mii au Grecii se pună în faţa Turcilor sau Albanezilor pentru ca sĕ isgonească pe cesti din urmă din părţile Epirului şi Tesaliei..... Eată tot ce vine de un timp din părţile acele. Variaţiuni dela tema: Poarta face, Poarta va face pe voia conferenţei puterilor dela Berlin.

Noutate pentru noi este însĕ căderea lui Iokai Moor la Canija mare faţa cu un Unger. Iokai, vestitul literat maghiar, directorul ḑiariului „Hon," bărbatul, care până la intrarea lui Tisza în guvern făcea parte din oposiţiunea maghiară, este bătut la alegere de un necunoscut, ca Unger. Cum? Care poate fi motivul reeşitei luptei electorale între Iokai şi Unger? La toată întêmplarea precum dovedesce fapta, motivul este, că ideile lui Kossuth câştigă teren şi acolo, unde a fost până acì vatra guvernului.

Principele Carol a fost primit la Ischl ca un adevĕrat suveran.

O telegramă dela 13 August n. spune, că principele Carol şi princesa Elisabeta au întârḑiat cu sosirea lor la Ischl. Trenul în care se aflau oaspeţii împĕratului Francisc Iosif a fost întârḑiat din causa apelor mari. Maj. Sa a salutat la gară cu cea mai mare căldură părechea princiară şi a condus-o în „Hotel Bauer."

A doua ḑi Maj. Sa împĕratul pe la 10 oare înainte de meaḑă ḑi a făcut principelui şi principesei române visită de o oară; la 12 oaspeţii au întors visita. Maj. Sa împĕrăteasa a asteptat pe oaspeţi în apartamentele Sale şi i a salutat în modul cel mai cordial. La 12½ oare principele Carol şi soţia sa s'au întors la Hotel. Fiind Majest. Sa la principele României, principele Milan, şi a făcut reverenţa la oaspeţii români. După ameaḑi a fost masă de gală în villa împĕrătească.

Înainte de a întoarce visita la Majestăţile Lor, părechea princiară a României a făcut principelui Milan contravisită.

La masa de gală au luat parte Majestăţile Lor, principele şi principesa României, principele Milan şi suita. După masă a fost *cercl* şi teatru.

Interesant este, că mareşalul nemţesc Molke încă a petrecut, şi tocmai fiind principele Carol acì, câte-va ḑile în Ischl.

Scirile despre concentraţiuni de trupe rusesci la graniţele austro-ungare şi române sûnt desminţite de „Fremdenblatt" şi de „Czas", reducêndule la faime sensaţionale.

Cercurile diplomatice din Paris desaprobează discursul lui Gambetta rostit la Cherbourg.

Turcia şi Bulgaria.

Guvernul otoman, îngrijat de soartea Mahomedanilor din Rumelia Orientală şi Bulgaria şi de cruḑimile, la care sûnt espuşi necontenit din partea Bulgarilor, a adresat următoarele trei depeşi representanţilor sei din străinătate:

I.

Constantinopole, 21 Iulie.

D-le ambasador! Din relaţiunile primite de Sublima Poartă se poate vedè că Bulgarii departe de a pune un capĕt strĕgănirilor de tot feliul, cu cari persecută pe concetăţenii lor musulmani, continuă a'i trata rĕu cu o înverşunare din ce în ce crescêndă.

Nu de mult Musulmanii din Billova, din causa secetei de anul acesta, se duseră ca de obiceiu la satul Akahalis spre a face rugăciuni publice, când deodată miliţiile bulgare, susţinute de locuitorii de prin localităţile vecine, năpădiră asupra Billovei şi prădară satul dărîmându'l cu totul. Maioritatea locuitorilor, bărbaţi şi femei, fu omorîtă de năpăditori, cari nu se retraseră decât numai după ce comiseră fapte revoltătoare şi luară cu dênşii mai mult de 200 femei şi copii, târându'i cu ei în satele Cadi, Kanch-Tepen şi Ciglak din districtul Prevesa.

Aceia dintre nenorociţii locuitori ai Billovei cari scăpară de măcel, au adresat o petiţiune Sublimei Porţi prin care'i espun situaţiunea şi cer darea înapoi a bunurilor lor.

Aducênd aceste la cunoscinţa Esc. Voastre, vĕ rog a recomânda aceasta celei mai serioase atenţiuni a guvernului... şi a'l ruga sĕ facă representări se-rioase în Sofia pentru pedepsirea celor vinovaţi şi pentru darea înapoi a efectelor şi obiectelor de care au fost jefuiţi locuitorii din Billova. Spre a impedeca revenirea unor asemenea fapte amintesc conclusiunile depeşei mele circulare dela 15 Iulie.

Primiţi, domnule ambasador asigurarea consideraţiunei mele. *Abedin.*

II.

Constantinopole, 29 Iulie.

D-le ambasador! Dintr'o telegramă a guvernorului din Rumelia Orientală resultă, că adminisraţiunea bulgară a făcut de curênd încercarea sĕ ocupe satele Bebfova, Djafer şi Aivadjik, care se află pe linia de demarcaţiune şi pe care le consideră ca aparţinênd principatului.

Douĕ sute de Mahomedani au voit se împedece pe administraţiunea bulgară de a face aceasta. Dar miliţiile chemară atunci în ajutoriul lor şi alte forţe, respinseră pe Musulmani şi arseră patru sate.

Aducênd aceste la cunoscinţa Esc. Voastre, vĕ rog a atrage asupra lor serioasa atenţiune a guvernului.

Primiţi etc. *Abedin.*

III.

Constantinopole, 2 August.

D-le ambosador! Eacă şi prin alte comunicări anterioare, depertamentul a probat trista situaţiune creată proprietarilor mohamedani din Bulgaria. Ultimele sciri, ce primim, ne arată o situaţiune ca de ne-suferit. Din ḑi în ḑi devin mai mari greutăţile, ce se întâmpinau la constatarea drepturilor de proprietate. Se pare că autorităţile princiare sûnt decise a favorisa pe faţă o clasă a poporaţiunei în paguba celei-lalte. Intr'un cuvênt, porpietarìi musulmani sûnt condamnaţi a se vedè jefuiţi din toate bunurile lor.

In faţa acestei nedreptăţi strigătoare şi a resultatelor negative, ce au dat sforţările făcute până acum spre a înlătura rĕul, ne credem detori, a trage atenţiunea puterilor semnatare tractatului de pace dela Berlin asupra unei politice, care este în contraḑicere cu cele mai formale stipulaţiuni ale acestui act internaţional, care garantează Masulmanilor o liberă şi complectă bucurare de proprietatea lor. Sûnt convins, că guvernele, conduse de simţimêntul lor de echitate, vor lua în mânile lor causa acestor jertfe. In această convingere, propunem întrunirea unei comisiuni compuse din d-nii consuli din Sofia spre a găsì mijloacele cele mai în stare a protege drepturile proprietarilor musulmani din Bulgaria.

Ve rog a face în acest sens un demers pe lângă guvernul . . . . . şi a'mi comunica resultatul.

Primiţ, etc. *Abedin.*

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Sibiiu, în 3 August v. On. Redacţiune! *„Siebenbürgisch-deutsches Tageblatt"* are un corespondent în Bucuresci, care pare a avè misiunea de a vorbì de rĕu despre stările din învecinata Românie. Nu am aflat până acuma o singură corespondenţă bucuresceană dintre cele multe, tipă-

---

FOIŢA.

Părţi din ḑiarul meu de călĕtorie.

(Încheiere.)

Toate afacerile privitoare la susţinerea institutului de cură în buna stare şi renume, le poartă o comisiune de cură, care afară de tacsa pentru cură de 5 fl. mai încasează şi alte tacse mai mici pentru comodităţile publicului, precum pentru musică etc. Oaspeţii duc o viaţă plăcută, adeseori între marginile regulilor de casă, aproape petulantă.

Ca de esemplu între altele voiu istorisì douĕ casuri: Într'o dimineaţă eşind de acasă pe la cinci oare spre a'mi face preumblarea obicĭnuită, ajungênd la monumentul ungauresc cu leul despre care am vorbit mai sus, eată că bietul leu unguresc era imfăşurat preste pântece cu un stergar nou de nouţ, întocmai precum conform curei priessniţiene din Graefenberg, se leagă oaspeţii, eară la coadă era legată o panglică roşie ca simbolul slăbiciunei; aşa împodobit a remas leul până la 9 oare. Nu scia omul este aceasta un persiflagiu asupra curei din Graefenberg, sau asupra ţĕrei nostre Ungaria, care încă sufere de multe neputinţe. Mi am cugetat sĕ fi fost un Ungur mai infocat sĕ vadă aceasta mai că ar fi provocat la duel pe — Cine? Altă dată cetii pe un scaun (laviţă de şeḑut), de care sûnt multe prin pădure, cum un cavaler voind sĕ măgulească unei demoisele, i scrise pe laviţă numele ei „Regina" cu adaosul „Ruh" aşa dar' „Regina Ruh'; un malefic invidios, îndreptà pe R din cuvêntul Ruh în K şi prin aceasta rănì o inimă fragedă; urmarea fu, că litera R. devenì tot mai mare, prefăcêndu-se în toate dimineţile, când în K când în R după cum cei doi rivali treceau pe la acel scaun, şi lupta aceasta între R şi K nu încetâ până când demoisela din cestiune împlinindu'şi cura plecà cu părinţii ei deacolo.

Poporul ţeran muncitor este foarte serman şi îndobitocit; altcum bun şi blând; se vede în toate la el urmele feudalismului. Pe acolo noţiunile de domn şi ţeran (Bauer) sûnt cu mult mai înrădĕcinate. Întrebând pe un păzitor de pădure, acui este pădurea, prin care ne preumblam? ne spuse arĕtândune partea cea mai însemnată, că este a archiepiscopului principe de Breslau, ear' altă parte a lui Raymann; întrebând, că cine este Raymann după ce noi cunosceam pre Raymann după cercetarea fabricilor lui, că este milionar, ne respunse „ein Bauer". După acea am înţeles noi, că ei numesc Bauer, şi pre milionar, dacă nu este nobil sau diregĕtor şi pre muncitorul, ce cară pământ şi petrii şi ară cu câte un bou sau vacă înhămată strigênd toată ḑiua hi! he! Seraci încă se vĕd a fi ţĕranii. Au nu este semnul seràciei a vedè un cal înhămat cu o vacă precum n'am vĕḑut pe airi; pe la noi dacă nu mai mult dar' ca lucru de ruşine în tot casul ar ţinè aceasta. Poporul este religios catolic până la bigoterie. În toate respintiile şi dealurile află omul câte o cruce cu Christos restignit, câte o maică precestă sub acoperiş de peatră zugrăvite cu aceeaşi artă, ce o avem noi în sânţii dela „Nicola".

În seara de Sănzienele catolice, la 24 Iunie au datină de fac în toate dealurile şi coastele câte un foc mare acăţânduse şi prin arbori oale cu reşină arḑĕtoare în flacări, fără sĕ fi putut cineva sĕ'mi dea o desluşire despre însemnătatea crestinească a acestui obiceiu.

Salutarea cea obicĭnuită dela ameaḑi până seara între oaspeţi este cuvêntul simplu „Mahlzeit", care după esplicaţiunile primite dela cunoscĕtori ar fi „ein junkerischer Gruss", care s'au importat din Prusia pe pământ austriac. Aceasta e sĕ fie o espresiune sau salutare eliptică în loc de „Ich wünsche Ihnen gesegnete Mahlzeit"; Nimenea nu mi-a putut da desluşiri însĕ, după ce logică folosesc ei aceasta salutare în tot decursul ḑilei.

O parte din cele mai frumoase din Graefenberg este spre Zöptau în Moravia. O şosea dintre cele mai frumoase conduce dela Graefenberg preste un vêrf cu pădure, urcând pe nesimţite în o mulţime de zikzacuri.

rite de organul săsesc de aici fără nici o observare la loc de frunte, corespondenţă, care sĕ cuprindă ceva favorabil asupra raporturilor politice, economice, scolastice etc. de dincolo de Carpaţi. Scim prea bine că România în scurtul timp, în care s'a putut desvolta în direcţiunea unei civilisaţiuni mai înalte, n'a putut sĕ ajungă încă la o stare, ce ar satisface multelor pretensiuni rigoroase, făcute unei societăţi *moderne* în deplinul înţeles al cuvêntului. Concedem bucuros, că d. e. un gimnasiu sau liceu din România nu va corespunde cerinţelor ce se pun unui gimnasiu sau liceu din Germania, Francia etc.; precum bunăoară şi un gimnasiu săsesc din Ardeal este foarte departe de a se putè mĕsura cu un gimnasiu din Germania.

Însĕ avênd oare care tendenţă vei putè trimite chiar şi din ţĕrile cele mai înaintate corespondenţe cuprinḑênd numai reprobări: căci materie de critică nefavorabilă se află ori şi unde. Şi earăşi, lipsit de oare care tendenţă găsesci ori şi unde şi câte ceva bun.

Mai deunăḑi „Sieb.-deutsches Tageblatt" aduse într'o corespondenţă o critică a stărei economice în România, accentuând cu deosebire neisbutirea întreprinderilor industriale, carea o atribue între altele preferenţei, ce s'ar da technicilor *francezi* înaintea celor *germani*. Ca şi cum bunăoară Stroussberg, Worell sau vre un ingineriu, care în Sibiiu în toate privirile şi la cele mai varie întreprinderi împreună cu alţi mulţi Sibieni au pus-o de mămăligă, ceea ce se ḑice cu un termin curat german „verkrachen", ca şi cum, ḑicem, un aventurier german ar trebuì sĕ fie mai recomandabil decât un Godillot, Guilloux etc! Cu toate aceste câţi Nemţi resp. Saşi nu sûnt, cari ajungênd aici la sapă de lemn şi-au căutat şi găsit la Românii de dincolo aproape unica scăpare, făcêndu-şi chiar venituri, din cari întreţin şi pe cei remaşi acasă în fericitul „*Sachsenland*"? Nu cumva şi corespondentul dela „Sieb. deutsches Tageblatt", care descrie pe fraţii nostri din România ca pe nesce şovinişti intoleranţi, cunoasce cel puţin pe unul, care şi-a găsit un adăpost în România? Dacă cumva — ceea ce nu putem crede — n'ar sci nici pe un „refugiat" săsesc în România, apoi îl îndreptăm la un foarte cunoscut deputat săsesc al dietei ungare, în care obicînuesce a hulì pe Români: acela i poate uşor nota vre o rudenie „refugiată" în România, refugiată nu pentru a'şi găsì acolo subsistenţă materială, ferească! — numai pentru „a duce cultură în Orient".

Dar sĕ trecem la cel mai nou verdict al rigorosului corespondent bucurescean. In nrul de Sâmbătă (14 August st. n.) inecsorabilul critic al stărilor sociale din România se apucă de învĕţământul public, care după espunerile binevoitoriului corespondent pare aproape a nici nu esista.

N'avem disposiţia de a scărmăna din fir în pĕr corespondenţa respectivă întreagă. Pentru a pune în evidenţă valoarea afirmaţiunilor corespondentului, ajunge pe deplin a presenta numai una din ele, şi adecă: „O preparandie de învĕţători nu esistă; *de unde sĕ iei deci pe învĕţători?*" Aşa stă din vorbă în vorbă în „Sieb.-deusches Tageblatt". Noi respundem: Ignoranţă sau minciună? Una din aceste douĕ. In *România* esistă astăḑi 9, ḑi: *nouĕ* preparandii sau, precum se numesc acolo „*scoli normale*" căci ceea ce se numesce la noi scoală *normală* în România se chiamă numai scoală *primară* (urbană sau rurală).

Eacă acele 9 „scoale normale:" în Bucuresci douĕ (2) şi anume scoala normală „*Carol I*" cu 10 profesori (9 mireni 1 preot) şi cea întemeiată de „Societatea pentru învĕţătura poporului român", earăşi cu 10 profesori (9 mireni, 1 preot); în Iaşi scoala normală „*Vasile Lupu*" tot cu 10 profes. (9 mireni 1 preot); în Craiova (fără nume deosebit) cu 10 profesori (9 mireni, 1 preot); în Ploesci (a Societ. pentru învĕţăt. popor. rom.) cu 10 profesori (9 mireni, 1 preot); în Têrgul-Jiului (fără nume deosebit) cu 6 profesori (5 mireni. 1 preot); în Bârlad (fără nume deosebit) cu 10 prof. (9 mireni, 1 preot); în Turnul-Măgurele (fără nume deosebit) cu 3 profesori numai mireni; în Turnu-Severin numită „*Traian*" cu 6 prof. numai mireni. Inainte de perderea Basarabiei a esistat şi în Ismail o scoală normală cu 5 profesori (4 mireni, 1 preot). Cursul scoalei normale este de (4) ani şi în anul scolar 1877—1878 numerul elevilor a fost următorul (după statistica *oficială*): în Bucuresci la „Carol I." 90, la cealaltă 51; în Iaşi 84; la Craiova 50; la Ploesci 38; la Têrgul-Jiului 63; la Bârlad 86: la Turnu-Măgurele 18 şi la Turnu-Severin earăşi 18. Am mai putè continua cu date speciale asupra stărei preparandielor române din România. Credem însĕ că sûnt de ajuns şi cele presentate, pentru a dovedì pe deplin sau *ignoranţa* sau *minciuna* corespondentului dela „Sieb.-deutsches Tageblatt," cu atât mai mult, cu cât abia a trecut un an, când tineri pedagogi, dela scoala normală din Bârlad, în numĕr de preste 60 inşi în frunte cu profesori de ai lor au făcut prin Transilvania o călĕtorie pedestră, cercetând între altele şi Braşovul, unde conaţionalii corespondentului cu ochii lor proprii s'au putut convinge despre disciplina esemplară a fiitorilor învĕţători români.

Nu mai adaugem nimic. Publicul cetitoriu este în posiţie, a judeca asupra esactităţii sau veracităţei celor, ce le scrie corespondentul foii săsesci despre stările din România.

Varietăţi.

* (Aniversarea nascerei Maj. Sale) se va serba mâne în 6|18 August cu toată solemnitatea. In ḑiua premergĕtoare, 5/17 se va trage la ţintă în localitatea din Dumbravă. Inceputul la 5 oare seara. La 9 oare seara retragere mare cu musică.

In ḑiua festivităţii va fi la 5 oare dimineaţa reveill; la 8 oare 36 minute garnisoana va asista la missa, ce se va celebra pe câmpul eserciţielor. La 9 oare va fi liturghie solemnă în biserica gr. or. din cetate. Prânḑul diplomatic şi de astădată auḑim, că 'l va da Escel. Sa Archiepiscopul şi Metropolitul nostru Miron Romanul.

* Dl Teodor Burada membru al curţei de Apel din Iaşi, concertist pe violină etc. petrece de Vineri în mijlocul nostru. Duminecă, însoţit de mai mulţi, a făcut escursiune la Răşinari. Scopul călĕtoriei sale este culegerea de poesii, cântece poporale, chiuituri etc. „O călĕtorie în Dobrogea" a dlui T. Burada ne dovedesce foarte învederat scopul şi nobila intenţiune. Recomandăm tuturor iubitorilor de înavuţirea literaturei noastre intreprinderea cea nobilă a dlui Burada şi i rugăm a'i da posibilul concurs.

* (Atragem atenţiunea) tinerilor români, cari studiază şi vor sĕ studieze agronomia în scoala dela Mediaş şi a meseriaşilor, asupra concurselor ce'l publică oficiul central al universităţii între inseratele noastre.

* (Amênare). Fiind-că Duminecă în 31 August st. v. se ţine sinod parochial pentru alegerea deputaţilor congresuali, comitetul cercual al Desp. I. va ţinè adunarea generală publicată în Nr. 87 a. c. al „Tel. Rom." a asociaţiunei trane în Dumineca procsimă adecă 7/19 Septemvre a. c.

Braşov în 2 August 1880.

I. Petric m. p.,
protopop.

* (Ministrul de interne) reg. ung. pe temeiul §-lui 50 din art. de lege V: 1876 a ordinat împreunarea oraşului Sepsi-Szent-György din comitatul Treiscaunelor (Haromszék) cu comuna Szemerjor.

* (Din Mehadia) se scrie, că în onoarea oaspelui înalt, al contelui Vilhelm Bismarck, care a sosit acolo, şi despre care făcurăm deja amintire mai înainte, se va arangia în ḑilele aceste o vênătoare mare în munţii din pregiur.

* (Premiare). *L'Institut de France* a conferat la distribuirea premielor pentru 1880 primul premiu Volney dlui *A. de Cihac* pentru opul seu: *Dictionnaire d'éthymologie daco-romane, Eléments slaves, magyars, turcs, grecs-moderne et albanais.* Acesta este tomul al 2-lea al dicţionariului d-lui Cihac, despre a cărui lucrare am fost adus acum un an o recensiune.

* (Premiaţi). O scrisoare din Paris comunică numele premiaţilor români din liceul Louis-le-grand şi din liceul Fontanes. În liceul Louis-le-grand au fost premiaţi tinerii Cantacuzin, Greceanu, Rachtivanu, Constantin şi Isvoranu. In liceul Fontanes: doi Creţulesci, Cuza, Ventura şi Gănescu.

* (Serviţiul militar) al voluntarilor pe un an, după cum ne spune „Egyetértés," se va cassa, şi se va statorì un plan nou de serviţiu, după care toţi tinerii din scoalele medie vor face serviţiul militar trei ani, începênd dela anul 15—18 al etăţii lor. Serviţiul acesta se va face pe timpul studiilor scolare în acele oare, cari se vor statorì în planul de învĕţământ. Dela al 18-lea an încolo vor face numai serviţiul de toamnă.

* (Mulţămită publică), aduce subscrisul prea onoratei Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului Român, care s'a îndurat a'mi conferì un stipendiu anual de 60 fl. pe anii scolastici pro 1878—1879; călduroasă mulţămită aduce subscrisul de oarece, numai cu acest ajutoriu prelângă cel primit dela unchiul meu Dionisiu Roman din Mediaş am putut absolvì cursul de agronomie la Institutul din Mediaş.

Copşa-mare în 14 August 1880.

Georgiu Negru,
stud. abs. de agronomie.

* (Convocare). Amĕsurat circulariului Ven. Cons. Arch. nr. 2233 scol., subscrisul vine a convoca adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. cu reşedinţa în Sebeş, pre timpul dela 15—20 Aug. a. c. v., ce se va ţinè în localitatea scoalei rom. gr. or. din S. Sebeş.

Adunarea după împlinirea presscriselor statutelor se va deschide în 15 Aug. la 11 oare a. m.

Obiectul principal, ce se va desbate va fi cel menţionat în sus amintitul circular, adecă: împărţirea oarelor pe sĕptĕmână precum şi alte întrebări ţinĕtoare de sfera pedagogico-didactică, şi prelegerea disertaţiunilor întrate în presidiu. Programă mai detaiată va urma la timpul seu.

La această adunare se învită cu toată onoarea inteligenţa din loc şi giur. Toţi participanţii esterni vor căpĕta cuartire gratis.

Sûnt sigur că faţă cu impregiurările în care se află statul învĕţătoresc adunarea va fi cercetată de un numer frumos.

S. Sabeş în 2 Aug. 1880 v.

Zevedeu Murĕşan,
preş. reuniunei.

* (Se curentează) fostul comite suprem al comitatului Vesprimului, care fiind condamnat la închisoare de 2 ani pentru înşelăciuni a fugit şi a lăsat pe tribunalul condamnator din Poşoni cu hotărire'i cu tot. „Pressburger Zeitg." ḑice: Această comedie s'a prevĕḑut!"

* (Poliţia din Cluj) întrevenind la o bătaie de strade inscenată de vre-o 9 calfe de măcelari într'una din nopţile trecute fu bătută şi fugărită.

În vêrful dealului plin de pădure de brad este graniţa între Silesia şi Moravia. Din acest vêrf pogoară drumul spre Moravia în şi mai multe Zikzakuri. În partea Şlesiei trece omul tot prin pădurea princepelui archiepiscop din Breslau, cultivată cu multă îngrigire; pentru prima oară am vĕḑut brad semânat în straturi mari, cari mi-a făcut impresiunea unei holde de cânepă de curênd rĕsărite; partea pădurei spre Moravia este proprietatea principilor Schvarzenberg şi constă din fagi bĕtrâni şi puţin brad. Stejarul în tot locul este o raritate. În vale ajungênd afară de câte o fabrică ici colea, află omul case de ţĕrani seraci înşirate pe vale, ce au multă asemênare cu multe locuri din Transilvania. Aşa ţine drumul până în Wiesendorf, unde întêmpină omul case frumoase cu grădini. Acì este un parc dintre cele mai frumoase, proprietatea baronului Klein (Jidov din Viena milioner). În parc se află vre-o 3—4 lacuri mari, în cari păstravi de o mărime estraordinară cu mulţimea îşi făceau la soare jocurile lor cu spinările negre aproape de suprafaţa apei; parcul este înfrumseţat cu multe statue mitologice şi cu un monument, ce presentă în mărime gigantică de bronz figura tatălui proprietariului acestui parc. O biserică frumoasă adusă în legătură cu parcul neavênd cruce pe turn ne făcu a crede, că este protestantă; îndoindu-ne a putè afla protestanţi în Moravia întrebarăm, pe un servitor al parcului, dacă este aceea protestantă; Ne! rĕspunse el. Es ist christliche Kirche! Bine! ḑiserăm noi către el, numai abate puţin dela noi lebedele cele mari! din parc ce tocmai ne însoţiau cu intenţiuni dusmănoase de a ne isbì cu aripile. Călĕtorind mai departe şi vĕḑênd case de lemn în stare primitivă cu grămeḑi de gunoiu până la ferestre înaintea uşii casei, şi eară biserici de lemn despoite, ici colea cu sânţi ce emulau cu cei dela „Nicola," am aflat multă asemĕnare cu starea locuitorilor din ţeara Haţegului. Ce am mai vĕḑut frumos, grădini cultivate până la Zöptau, tot era al baronului Klein şi ce am vĕḑut frumos la Haţeg prin satele cele misere, înainte cu doi ani, este parcul lui Lonay la Fărcădin.

Aflând nu departe de Zöptau pre un ţĕran cosind earba sĕmĕnată amestecată cu trifoiu, şi întrebându'l despre purtarea economiei — îmi spuse, că pămĕntul, ce'l cosea şi avè sĕ'l mai cosească încă odată, în vara aceasta odichnesce, eară în anul urmatoriu samĕnă grâu, apoi în alt an următoriu samĕnă picioici, apoi orz şi eară la al cincilea an când odichnesce cosesce de pe el de 2 ori trifoiu semĕnat amestecat cu un fel de earbă ce are paiul ca grâul. Am cugetat îndată la sistemul absurd de trei hotară practisat la noi în mai multe comune!

În Zöptau, de unde călĕtoria am continuat-o cu drumul ferat se afla o fabrică de fer, unde se toarnă mai ales căldări mari de vapor etc.

Descrierea călĕtoriei mele mai departe prin Moravia, Boemia şi Austria iertându-mi timpul o voiu continua la altă ocasiune. *D. I. P.*

* (Serviţiul de arme) pe anul acesta este sistat prin o ordinaţiune a ministrului de resbel pentru reserviştii dela artileria campestră şi batalioanele artileriei de fortăreţe, adecă tot reservişti, cari sûnt asentaţi în anul 1873; sistarea însĕ eliberează tot odată şi de facerea serviţiului pe anul viitor.

* (Se scrie din Baden), că în Maria-Lasendorf, după publicarea oficioasă de acolo, a erupt turbarea de câni şi organele politice sûnt în ruptul capului ocupate cu localizarea boalei acesteia înfricoşate.

* (Cu trăsura dela Paris la Viena). Sĕptĕmâna trecută, a sosit din Paris la Viena contele d'Osmand, cunoscut prin aversiunea sa contra drumului de fer. El a făcut drumul în mai puţin de şese ḑile cu trăsura trasă de 4 cai, însoţit fiind de familia sa si de doi servitori.

* (Potop). După cum ne spun foile engleze în China plouă ploile potopului, şi apele se măresc mereu. Aşa se ḑice, că un oraş chinezesc, aşeḑat lângă rîul North nu departe de Canton, fu înnecat cu totul perind preste 4000 oameni. Timpul este ploios de mult şi preste cele mai multe ţeri din monarchia austro-ungară şi noi mai că neam ruga lui Dumneḑeu sĕ mai încete ploile întensive. Pe când şi pe la noi oamenii sûnt sătui preste cap de ploi, în Muntenegru se fac rugăciuni neîncetate, spre a putè căpĕta barem puţină ploaie, că dacă nu seceta colosală, care a ţinut pe acolo mai toată vară, va nimicì toate fructele de pe câmp, oamenii vor remânè fără cereale şi vitele fără nutreţ.

* (O sfântă numire). O epistolă pastorală a papei face cunoscut lumei romano-catolice, că sfântul Toma a fost ridicat la rangul de patron al scoalelor catolice.

Bravo, nene Leonache al 13-lea!

„Resb.“

* (Postul de 40 ḑile) întreprins de Dr. Tanner — după cum am făcut amintire în unul din numerii trecuţi ai „Tel. Rom.“ — fu sfêrşit de postelnicul numit în 7 Aug. n. Acest postitor după sevêrşirea postului îndelungat este sănĕtos dară slăbit de spăriat.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

'Ερευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(15 Urmare).*)

D. *Evangelia după Ioan.*

[Critica. Nici o carte din s. scriptură n'a fost în aşa grad obiect al luptelor literare din timpul mai nou, ca Evangelia după Ioan. Dela începutul veacului nostru [1]) şi până în timpul mai recent lupta aceasta literară s'a purtat tot cu mai mult interes. Nu arare ori însă cu mai multă preocupaţiune de cât seriositate însoţită de respectul datorit marei cestiuni de carea s'a tractat. Această preocupaţiune neiertată a mers aşa de departe în cât, aflăm scriitori de oare care renume, cari în focul desbaterei, perḑindu-şi argumentele, îşi luară refugiu chiar la calumnii îndreptate contra Evangelistului Ioan [2]).

Argumentele, aduse în decursul disputelor, contra autenticităţei acestei Evangelii, sûnt atât de numeroase şi adesea subtile, literatura atât de bogată, în cât nu mi se pare togmai lucru uşor a le considera pe toate în cadrul unui tractat ca cel de faţă [3]).

Vom încerca o scurtă espunere a acestor argumente grupându-le în interne şi esterne şi însoţindu-le de apreţierile noastre; — la cari apoi vom adauge şi argumentele pentru autenticitate — interne şi esterne. (Va urma).

---

*) Veḑi Nr. 7 „Tel. Rom.“

[1]) De criticii numiţi *ἄλογοι* (Epiph. haeres. 51, 3, 28), cari denegar autoritatea Evangeliei acesteia nu ne putem ocupa. Ei nu negar autenticitatea, ci autoritatea Evangeliei. Nu pentru că n'ar fi fost scrisă de Ioan, ci pentru că această Evangelie, după cuprinsul ei, era în contraḑicere cu doctrinele lor. Tot din considraţiuni subiective nu primiră ei nici Apocalipsa. Dela aceşti critici până la sfêrşitul veacului trecut (1792 Evanson Edw. care o ascrise unui platonic din veacul al doilea) nime nu s'a îndoit în autoritatea şi autenticitatea Evangeliei, ci toată lumea scientifică a considirat'o ca scrisă de apostolul Ioan, fiiul lui Zevedeiu, şi fratele martirului apostol Iacob.

[2]) Es: Keim Th. „Geschichte Jesu von Nazara in ihrer Verkettung mit dem Gesammtleben seines Volkes, frei untersucht und ausführlich erzählt“, Zürich 1867. Tom. I. pag. 158 ḑice: „Nehme man im Ernst an, der hier und dort im Evangelium leise eingeführte Iohannes, sei nicht von einem dritten eingeführt, er habe als Verfasser sich selbst eingeführt. Dann hat er sich in einer sehr auffallenden Weise als der eigentliche Liebling Jesu, als der Bevorzugte selbst gegen Petrus und als einsamen Helden vor Gericht und auf Golgotha hingestellt. Sind beide (Iohannes und Verfasser) eine Person, so hat mane in Stück widerlichen Selbstruhms, die moralische Verurtheilung eines eitlen Apostels“. — Cel ce a cetit cu oare care atenţiune Evangelia după Ioan, află fără greutate, cât de nedrept este acest înveţat german, răpit de fantasia sa inferbîntată.

[3]) Pentru înlesnirea aprecierei acestor argumente, în modul espunerei lor ne vom abate dela planul observat la Evangeliile sinoptice. Mai pe larg, impreună cu literatura acestei cestiuni a se vedè: Luthardt, Chr. E: „Der johanneische Ursprung des vierten Evangeliums“, Leipzig 1874., şi „Das johanneische Evangelium nach seiner Eigenthümlichkeit“, Ed. II. Nürnberg 1875. I. Thl pg. 1—150.

Bursa de Viena şi Pesta

din 14 August 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	10.905	109.20
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	83.25	83.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	99.—	100.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.75	87.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.—	126.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.—	94.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.25	93—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.25	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.—	92.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.25	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.60	72.75
Datorie de stat în argint	73.45	73.50
Renta de aur austriacă	88.—	88.—
Sorţi de stat dela 1860	131.75	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	831.—	929.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	274.60	274.50
Acţiuni de credit austr.	256.—	256.74
Sorţi unguresci cu premii	—.—	112.—
Sorţi de regularea Tisei	—.—	109.—
Argint	108.90	—.—
Galbin	5.54	5.52
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemţesci	57.75	57.70
London (pe poliţa de trei luni)	117.75	117.70

Economic.

Sibiiu 13 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.80—8.80; grâu sĕcăreţ fl. 6.30—7.30; sĕcară fl. 5.10--5.50; Orz fl. 4.20--3.60; Ovĕs fl. 2.10--2.50 Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.10--1.30; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7.50; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.; Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 12 August n. Pro hectolitră: Grâu 6.50—7.; Grâu sĕcăreţ fl. 5.80—6.20; Sĕcară fl. 4.90—5.20; Ovĕs fl 2.80--3.; Cucuruz fl. 4.25—; Sĕmênţă de cânepă fl. -—; Fasole fl. 6.60.—7; mazere fl. --.—; Cartofi fl. —.—2.—; Fên fl. 1.40—1.60; cel vechiu; cel nou fl. ---; Cânepă fl. 33—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 66—70; Unsoare de porc fl. —70;— Sĕu de luminări fl. 38—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 44— cr. carne de viţĕl 46 cr.; carne de berbece 32 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu mai bine cercetat, ca cele trecute şi vereale nouĕ bunişoare se aduc de vênḑare. Timpul e tot ploios dară cald.

(Observări economice). Eată ce cetim în Românul:

„Seceta cumplită de astă earnă, care a durat pănă aproape de ântêiu Maiu, pusese pe gânduri şi pe cei mai nepăsători. Faţă cu lipsa de cucuruz din anul trecut lumea se întreba cu îngrigire: ce avem sĕ devenim? Cu ce se va mai hrănì poporaţiunea rurală? In anul trecut şi păna mai acum câte-va sĕptĕmâni preţul cucuruzului se urcase întratât în cât mijloacele ţĕranului nu'i mai permitea ca sĕ'l cumpere. Pentru a trece cu chin cu vai, această crisă momentană, judeţele au trebuit sĕ facă împrumuturi şi cu toate aceste lipsa tot a fost mare. Norocire însĕ, că ploile de la Maiu a reînviat tot.

Recolta grâului pe alocurea se poate numì frumoasă; în genere însĕ este mijlocie. Sûnt localităţi, unde din nefericire grâul va da foarte puţin. Intre Pitesci şi Turnu-Severin am vĕḑut semĕnături atât de slabe pe alocurea, în cât de abia se va putè lua de douĕ ori semênţa, şi pentru a ajunge la acest resultat sĕ se aleagă spicele de grâu din polomidă. Nu crede cine-va pănă ce nu vede cu ochii starea miserabilă a grânelor amestecate mai mult cu polomidă. Şi cè dovedesce polomida? Starea înapoiată a culturei, neîngrigirea agricutorului de a'şi curăţi locurile sau prin ogor sau prin plante săpate. Cu mai multă îngrigire pe asemenea locuri s'ar fi putut recolta cel puţin de patru şi de cinci ori sĕmmênţa în anul acesta.

Ne-a mângăiat însĕ cu deosebire frumuseţea cucuruzului de la Bucuresci până la Vêrciorova. Mai preste tot locul această bine-cuvêntată plantă vegetează cu o vigoare care insuflă mirarea. Cu toate aceste tot din causa neîngrigirei veḑi pe aici şi colea cucuruzele remase mici şi îngălbinite findcă n'au fost săpate. Nu poate fi esemplu mai convingĕtor de resultatele nefavorabile, ce produce o agricultură neîngrigită de cât finţa unor asemenea cucuruzuri alături cu altele în care nu se vede omul. Dovadă pipăită că ori cât ar fi de priincios timpul dacă cultura este neîngrigită, cucuruzele ca şi alte plante nu se fâc.

Asemenea este de observat deplorabila deprindere ce au unii dintre cultivători de a semĕna târḑiu. Am vĕḑut pe distanţa menţionată mai sus cucuruzele abia de o palmă alături cu altele de şase palme. Ori cât ar fi de favorabil anul asemenea semănături târḑii nu pot da recolte frumoase, ast-fel că sĕ face o muncă zădarnică pentru dênsele. Cu privire la anii secetoşi precum a fost cel trecut, întârḑierea semĕnăturilor face ca sĕ nu culegi nici un ştiulete de vreme ce după locurile sĕmanate de timpuriu chiar în anii de secetă se recoltează aceea, cu ce poate sĕ se întreţină o familie, bine înţeles afară de anii escepţionali secetoşi.

Pe cât merge de bine cucuruzelor, pe atât am observat, că priiesce anul şi sfeclei, sfeclele de la Chitila şi de la Mogoşoaia pe care le-am văḑut în treacĕt sûnt de toată frumseţe. încât are cine-va o adevĕrată plăcere vĕḑênd lăţindu-se o cultură care înfăţişează atâtea foloase precum este sfecla. Şi acì un punct negru: o suprafaţă considerabilă de sfecle era năpădită de burueni în atât că abia se mai deosibiau sfeclele. Mi s'a spus că această cultură era a unui particular, care lucra locuri cu chirie de la proprietariu. Pĕcat că oamenii nu ajung a înţelege un lucru aţât de simplu, adecă că în agricultură lucrările făcute la timp sûnt, admiţênd alte condiţiuni princioase, un mijloc infalibil de reuşită.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 11 Septemvre şi 11 Octomvre imob. remasului după Ioan Bokonan în Gherla; în 28 August imob. lui Iacob Kovacs în Gherla (judec. cerc.); în 11 Septemvre şi 11 Octomvre imob. lui Arpad Györffy în Gioaj; în 7 Septemvre imob soţiei lui Francisc Lugosy în Baci (trib. Deva); în 27 Aug. şi 27 Septemvre imob. lui Martin Şandor şi soţi în Haşag (judec. cerc. Mediaş); în 14 Septemvre şi 14 Oct. imob. lui Stefan Boros în Sanar (trib. Deva); în 6 Sept. imob. lui Stefan şi Andrei Hann în Jidvei (judec. cerc. Hususeu); în 30 Aug. imob. lui Petru Fean în Meesteacăn (judec cerc. Baia de Criş); în 10 Septemvre şi 11 Octomvre imob. lui George Trif în Ighiu (trib. Alba-Iulia); în 14 Sept. şi 25 Oct. imob. lui Ludovic Koncz în Basid; în 14 Sept. şi 25 Oct. imob. lui George Pethö şi soţi în Panit (trib. Oşorhei); în 30 Sept. şi 30 Oct. imob. lui Andr. Komáramy în Sângătin; (judec. cerc. Aiud); în 7 Sept şi 7 Oct. imob. lui Iosif Kubacs în Sighişoara (judec. cerc.); în 23 Aug. imob. lui Stefan şi Ludovic Horvath în Cristur (trib. Odorhei); în 28 Aug. şi 27 Sept. imob. lui Petru Roşca în Archiud (judec. cerc. Teaca); în 2 Sept. şi 2 Oct. imob. lui Simion Ziorsin din Igenpatak (judec. cerc. Aiud); în 15 Sept. şi 15 Oct. imob. lui Michail Krauss în Marpod (trib. Sibiiu).

Nr. 203. 1—3

CONCURS.

Deveniud vacante 2 posturi de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Beclean se escrie concurs cu termin pănă la 8 Septemvre a. c. st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Pentru postul învĕţătoriului secundar 100 fl. v. a. cuartir liber în edificiul scoalei, şi cinsprĕḑece fl. pentru lemne, care se va solvì în 4 rate anticipative din alodiul comunal.

2. Pentru postul învĕţătoriului primar 250 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei, apoi pentru lemne de foc 15 fl., care se vor solvì anticipative în 4 rate din fondul scoalei, cum şi o bucată de grădină pentru legume, de 40 metri pentru ambii învĕţători în grădina scoalei.

Dela concurenţi se cere, ca învĕţătoriul primariu sĕ aibă cel puţin 4 clase gimnasiale, sĕ scie limbile patriei, sĕ scie cântările bisericesci, producênd şi atestat de cualificaţiune.

Doritorii de a ocupa posturile aceste au de a'şi asterne suplicile lor instruite în sensul „statutului organic“ şi al dispoşiţiunilor sinodale din anul 1873 la dl protopresbiter Petru Popescu în Făgăraş; notându-se că aleşii vor avè a conduce şi strana dreaptă în biserică cu elevii în toate duminecile şi sĕrbătorile cântările bisericesci, ear' mai nainte de alegere sĕ se presenteze în biserică înaintea poporului în vre-o sĕrbătoare sau Duminecă.

Betlean, 27 Iulie 1880.

În conţelegere cu dl ppresbiter tractual.

Ioan Bârsan m. p.,
paroch şi preşed. comit. par.

Nr. 110. 1—3

CONCURS.

Pentru ecuparea postului învĕţătoresc dela scoala confesională gr. or. din comuna Balomir ppresbiteratul Orăştiei prin aceasta se escrie concurs pănă la 8-a Septemvre a. c. st. v. în care ḑi se va ţinè şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual statorit cu 160 fl. valuta austriacă.

2. Cortel natural cu grădină ½ jug.

3. 5 Orgii lemne din care se va încălḑi şi scoala.

Concurenţii au prelângă aşternerea documentelor de cualificaţiune pentru cariera învĕţătorească a documenta, că sciu barem douĕ limbi din limbile patriei recunoscute, şi că sûnt deprinşi în cântările bisericeşci şi vor avè a se presenta cel puţin odată în biserică înainte de alegere.

Doritorii de a ocupa acest post vor trimite suplicele lor instruite în sensul stat. org. la oficiul propresbiteral al Orăştiei pănă la terminul susarĕtat.

Dat în şedinţa comitetului parochial Balomir 10 Iulie 1880.

Nicolau Suciu, m. p.,
paroch şi preşedinte al comit. parochial.

In coţelegere cu protopresbiterul *Nicolau Popoviciu.*

Nr. 157. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă bolnăviciosul paroch

Mihail Fulea în parochia de clasa a III-a din Săcel, ppresbiteratului Turḑii superioare, în urma înaltei încuviinţări consistoriale din 12 Iunie a. c. Nr. 1914. B. se escrie concurs cu terminul până la 31 August anului curent.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu edificiile economice şi grădină.
2. Folosirea a doue cimiterii.
3. Porţiunea canonică: agru de 40 ferdele sĕmĕnătură de toamnă şi fênaţ de 22 carĕ de fên şi 4 carĕ de otavă.
4. Dela 150 familii câte un puiu de găină.
5. Tot dela 150 familii câte o ḑi de lucru cu palma.
6. Lemne de foc din pădurea bisericească.
7. Venitele stolare usuate.

Toate venitele parochiale computate în bani dau suma anuală de 421 fl. v. a. dintre cari una a treia parte este a fiitorului capelan, cu esceptiunea celor cuprinse sub ptc 1. cari până la moartea parochului actual remân în folosinţa aceluia.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi astearnă petiţiunile lor, proveḑute cu documentele prescrise de stat. org. şi regulamentul congr. pentru parochii din anului 1878, oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Turda superioară în Deda până la terminul de mai sus.

Deda în 11 Iulie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Popescu, m. p.,
adm. prot.

La Nrul consis. 2111 B. 1—3

CONCURS.

După ce în urma concursului pentru întregirea parochiei „Murĕş-Sângiorz“ în protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului publicat în „Tel. Rom.“ nrii 4, 5 şi 6 din an. 1880 nu s'a însinuat nici un concurent: aşa în urma ordinaţiunii consistoriale din 15 Iulie a. c. Nr. 2111. B. prin aceasta se lungesce terminul pentru întrarea concurselor la această parochie până la 1 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul din Nrii 4, 5, şi 6 ai „Tel. Rom.“ ear' concursele sûnt a se asterne P. O. domn pprotopresbiter Parteniu Trombitaş de Bethlen în M. Oşorheiu până la terminul arĕtat.

Murĕş-Sângiorz, 30 Iulie 1880.

Comitetul parochial.

Nr. 100. 1—3

CONCURS.

Pentru ştaţiunea de învĕţătoriu în clasa a II-a la scoala confesională gr. or. din Gura-riului, se escrie concurs cu terminul până la 31 August st. v. a. c.

Emolumentele sunt:

a) Un salariu anual de 300 fl. v. a. care se solvesce din casa alodială în rate trimestale.

b) Cortel liber în edificiul scoalei; — şi

c) lemne de foc 5 orgii□, din cari are a se încălḑì şi classa respectivă.

Doritorii de a ocupa această staţiune 'şi vor adresa suplicele lor în terminul sus statorit la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I. instruite în sensul „Stat. org.“ şi a dispositiunilor sinodale din anul 1873 avênd a dovedì, că au absolvat cel puţin 5 clase gimnasiale sau reale.

Se notează, că alesul învĕţătoriu din această clasă va avè sĕ ţină şi prelegerile în scoala de repetiţie şi strana de cântăreţ în biserică.

De aceea va fi bine sĕ se presenteze în vre o Duminecă în biserică pentru de a dovedì desteritatea în cântări.

Gura-rîului, 24 Iulie 1880.

În conţelegere cu Of. ppresbiteral.

Comitetul parochial:

Ioachim Muntean,
paroch şi preşed. com. par.

Nr. 147. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala confesională gr. or. din Rîpa inferioară, ppresbiteratul Turdei superioare, se escrie concurs cu terminul până la 31 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. 120 fl. v. a. salariu anual.
2. Cuartir liber în locuinţa scoalei.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi substerne suplicile lor, instruite cu documentele prescrise de stat. org. şi regulamentul provisor din anul 1878 oficiului ppresbrteral gr. or. al tractului Turda superioară în Deda până la terminul indicat.

Deda în 15 Iulie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Popescu, m. p.,
adm. prot.

Nr. 195—1880. 1—3

CONCURS.

Devenind în vacanţă postul de învĕţător dirigent la scoala noastră română gr. or. din Tilişca, ppresbiteratul Sibiiului I., pentru întregirea acestui post se escrie prin aceasta concurs până 10 Septemvre a. c. st. v. Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Un salariu anual în bani gata de 300 fl. v. a. ce se solvesc în rate lunare anticipative din casa comunală;
2. Cuartir natural în edificiul scoalei şi lemne de foc pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă On. Oficiu ppresbiteral până la terminul sus indicat petiţiunile lor prelângă care se dovedească:

a) Că sûnt de religiunea gr. or.

b) că au absolvat cel puţin gimnasiul inferior şi cursul pedagogico-teologic cu succes bun;

c) sĕ producă atestat despre depunerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc, şi sĕ dovedească, că sciu limbile patriei;

d) cei ce vor dovedì o cualificaţiune mai bună şi o pracsă învĕţătorească se vor preferì.

Învĕţătorul devenit ales va fi dator a ţinè şi scoală de repetiţiune şi Dumineca şi serbătoarea o strană în biserică. Cei ce doresc a concura la acest post învĕţătoresc vor fi datori a se presenta în restimpul până la espirarea concursului, aici în Tilişca şi a cânta în biserică pentru a i se putè cunoasce desteritatea în tipic şi cântările bisericesci.

Tilişca, în 6 Iulie 1880 st. v.

Comitetul parochial în conţelegere cu Oficiul ppresbiteral.

Nr. 231. 1—3

CONCURS.

În urma părinteştei încuviinţări consistoriale de sub Nr. 3113 a. tr. pentru parochia de a III-a clasă Nocrichiu se escrie concurs de capelan parochial pe terminul dela datul de faţă până la 31 August 1880.

Emolumentele sûnt:

1. Locuinţă mobilată şi încălḑită în odăile părintelui paroch actual.
2. A treia parte din venitele porţiunei canonice stătătoare preste tot din pămênt arătoriu şi de fênaţ din 17 jugere.
3. A treia parte din venitele stolare dela 70 familii şi tot dela atâtea familii a treia parte ḑile de lucru, care împreună vor aduce un venit anual de 100 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acest post de capelan vor avè a'şi aşterne petiţiunile lor instruate după prescrisele statutului organic §. 13 şi a dispoşiţiunilor congresuale la subscrisul oficiu ppresbiteral, avênd mai nainte a se înţelege cu parochul parochiei sus amintite.

Nocrichiu în 12 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Grigoriu Maier m. p.,
adm. prot.

---

ad. Nr. 103—1880. 2—3

CONCURS.

Neivinduse nici un concurent cualificat în sensul legii în urma escrierii de concurs pentru vacanta parochie de cl. III. Beşinău, ppresbiteratul Mercurei, prin aceasta în urma ordinului Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan din 3 Iunie a. c. Nr. 1883 B. se prelungesce acest concurs încă pe 15 ḑile dela publicarea acestuia.

Emolumentele împreunate cu această parochie sûnt tot cele arĕtate în concursul publicat în Nrii 42, 43, şi 44, a. c. ai „Telegrafului Roman“.

Doritorii sĕ'şi adreseze concursele lor instruite în înţelesul legii Onoratului oficiu ppresbiteral din Mercurea în terminul arĕtat.

Beşineu, în 6 Iulie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

142—1880. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III classă din Biscaria cu filia Şeulesci şi colonia Pişchi în protopresbiteratul Devei, pentru ocuparea acesteia sĕ escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 1 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

Casă parochială cu grădină de 350□ şi toate superedificatele de lipsă pentru economie în materă, porţiune canonică 14 jug. pămênt de classa I-a şi a II-a parte arătoriu, parte fĕnaţ, stola usuată.

În filia Şeulesci dela 70 nri de casă, câte o mĕsură de 22 cupe vechi de cucuruz şfărmit, o clacă ce se va presta de către toate familiile gr. or. şi stola usuată ca şi în materă, ear' în colonia Pişchi stola încă neregulată; toate aceste laolaltă computate dau un venit anual sigur de 400 fl. pentru care garantează comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa suplicile lor instruite în sensul „statutului organic“ şi a regulamentului indicat la subscrisul.

Deva, 28 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu, m./p.,
protopresb.

Nr. 145. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţătoriu la scoala confesională română gr. or. din Sânpetru prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 30 August a. c.

Emolumentele sûnt:

a) salariu în bani gata 200 fl., ce se solvesce din casa alodială în rate trilunarie, cu prospect de a se ridica salariul egal cu al învĕţătorilor de naţionalitate săsească.

b) parte la împărţirea liveḑilor de earbă, loc pentru legumi, drept de a ţinè 4 vite tragătoare în păşunitul comunei, care computându-se la olaltă fac suma de 50 fl.

c) cuartir natural în edificiul scoalei, bucătărie, pivniţă şi edificiele economice.

Dela concurenţi se cere sĕ fie absolvat cursul pedagogico-teologic în institutul archidiecesan, sĕ cunoască limbile patriei, şi suplicile instruite cu atestatele scolastice şi de cualificaţiune sĕ le subştearnă până la terminul arĕtat la prea on. d-n protopresbiter tractual Ioan Petric în Braşov.

Sânpetru, 10 Iulie, 1880.

În conţelegere cu d. protopresviter, ca inspector districtual de scoale.

Comitetul parochial.

N. u. 832—1880. 1—3

CONCURS.

În anul scolastisc 1880/1 au de a se împărţì şese stipendii a 120 fl. pe an la scolari din scoala agronomică din Mediaş.

La stipendiile aceste, şi încă pe durata întregului timp de studii, pot aspira astfel de scolari, cari:

1, sûnt de origine din vre-o comună a istoricului fund regiu şi cari se vor primì în scoala agronomică dela Mediaş;

2, vor produce o legitimare despre purtarea lor nemaculată;

3, între mai mulţi egali în demnitate vor fi recunoscuţi, că au mai multă lipsă de a fi stipendiaţi.

Pentru păstrarea stipendiului se recere un atestat dela directorul scoalei agronomice despre sporiul cel bun în studii făcut de stipendiat, aşa încât stipendiul încetă îndată, ce lipsesce condiţiunea aceasta.

Presupunênd capacitatea recerută stipendiile se confer fără considerare la religiune şi naţionalitate.

Petiţiunile instruite cu atestatele corespunḑĕtoare au a se înainta aici cel mult până la 11 Septemvre a. c.

Sibiiu, 9 August 1880.

Oficiul central al universităţii săsesci.

CONCURS.

Doue stipendii de câte 200 fl. sûnt de împărţit între tineri de pe fostul fund regiu şi în prima linie din Scaunele de mai nainte al Mercurei şi Nocrichiului, sau din locurile principale a le acesfora, dacă vor fi meseriaşi şi dacă după putinţă au absolvat un gimnasiu inferior sau o scoală reală inferioară, ori o scoală capitală, poporală, la toată întêmplarea dacă vor fi cercetat şi absolvat cu succes bun vre-o scoală industrială dintre cele sprigìnite de universitate şi se vor obliga a petrece un an în străinătate pentru a se cualifica în specialitatea sa în practică şi în teorie.

Condiţiunile conferirei, afară de cele de mai sus:

a) presentarea testimoniilor scolastice cu cualificaţiune bună;

b) dovadă despre serăcia concurentului prin atestat oficial.

Stipendiele se plătesc jumĕtate îndată după obţinere, eară ceealaltă jumĕtate şese luni mai târḑiu. Junii stipendiaţi sûnt datori a alătura lângă petiţiunea pentru jumĕtatea a doua: atestatele ce şi le-au procurat despre lucru, precum şi un raport scurt despre timpul şi locul, unde au lucrat şi despre esperienţele ce le vor fi făcut în meserii.

Un astfel de raport se asteaptă dela stipendiat şi după ce se va fi întors în ţeară.

Concurse instruite cuviincios au a se asterne aici cel mult până în 15 Septemvre a. c.

Sibiiu, 10 August 1880.

Oficiul central al universităţii săsesci.

Reaactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 92. Sibiiu, Joi 7 August 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 6 August.

Serbarea aniversărei împĕrătesci, care s'a serbat eri în monarchia întreagă, a fost şi pentru noi, una dintr'acele serbători, care deşteaptă pe lângă simţeminte de pietate către dinastie şi tron, şi reminiscenţe din trecut.

Între evenimente furtunoase se suì Maj. Sa pe tronul cel sguduit de mişcările revoluţionare din acele timpuri. Majestăţii Sale cu ajutoriul popoarelor credincioase i succese a domolì furtuna şi a întărì tronul ca o stâncă între valuri.

Nu apelăm la, nici reclamăm meritele poporului român, cari încă vor fi contribuit cu ceva la readucerea păcei şi la consolidarea monarchiei. Este sciut şi cunoscut, cari sûnt jertfele poporului nostru şi istoria imparţială nu va întârḑia la timpul seu a le înregistra, ca pre nesce modele de iubire de patrie, de dinastie şi tron pentru generaţiunile, ce vor venì.

Au trecut mulţi ani de când popoarele monarchiei se într'unesc la serbare în ḑiua aniversărei gloriosului şi cavalerescului împĕrat şi rege. Au trecut şi multe schimbări şi prefaceri în viaţa popoarelor de când aceste serbează ḑiua de 6/18 August, ḑiua nascerei monarchului lor.

Românii din monarchie înregistrează devenirea lor cetăţeni egal îndreptăţiţi cu celelalte naţionalităţi din monarchie regenerarea bisericei lor în timpul acesta de când Maj. Sa este purtătoriul sceptrului monarchiei. Românii au cuvênt sĕ spereze îndeplinirea dorinţelor şi justelor lor aspiraţiuni sub acelaşi monarch, sub care li s'a ameliorat soartea considerabil faţă cu trecutul.

Este aşa dară lucru firesc dacă şi Românii pe lângă reminiscenţele unui trecut de ceva preste trei decenii intră în acordul popoarelor şi contribuie şi ei la serbarea prin carea 'şi descopere mulţămirea şi tot odată justele speranţe pentru perfecţionarea stărei lor.

Principele şi princesa României şi-au luat ḑiua bună dela Maj. Lor imp. în 15 l. c. Intorcênduse la hotel a primit pe principele Milan, mai târḑiu pe împĕratul, care 'i-a petrecut până la gară. Câteva minute înainte de 11 oare Domnul şi Doamna României au părăsit Ischelul şi au plecat spre Munich. Impĕratul, care a petrecut pe oaspeţi până în vagon, s'a despărţit de ambii în modul cel mai cordial.

Am urmărit cele petrecute la Ischl între Maj. Lor şi oaspeţii sei români nu pentru de a raporta despre ele ca despre noutăţi de ḑi, ci pentrucă măcar că a fost *incognito* călĕtoria principelui Carol ea se vede, că are sens politic.

Şi ḑiarele din „Bucuresci“ din oposiţiune cuprind astfeliu lucrul.

Eată ce ḑice „Binele public“ :

> Neapĕrat că M. S. R. Domnitoriul călĕtoresce păstrând şi păstrânduise „cel mai strict incognito“; neapĕrat că scopul călĕtoriei ce a întreprins n'are nici un caracter politic, de natură a interesa România; neapĕrat că mareşalul Moltke a plecat din Ber- [illegible] mai de plăcere, numai din întêmplare s'a dus sĕ se înţeleagă la Ischl cu împĕratul Austro-Ungariei şi cu principele Românilor.
>
> Despre toate aceste, d-nii ministri şi „marea partidă“ nici că mai pot sta la îndoiala.
>
> Totuşi, pentru cei nedumiriţi ar fi bine credem, sĕ se lămurească mai bine cuvintele ḑiarului „Neue Freie Presse“ din Viena, organul oficios al guvernului din Bucuresci.
>
> Această foaie afirmă, că M. S. R. Domnitoriul s'a dus la Ischl spre a se înţelege şi spre a se convinge dacă poate pune temeiu pe spriginul Austriei şi Germaniei, în cas de vre-un resbel cu Rusia. Apoi, după ce demonstră, că noi Românii am fost instrumentul Rusiei, adaugă, că acum sûntem avangarda sau „ante-postul germanismului“ în Orient, „aliaţti naturali“ ai Austriei şi Germaniei.

Ori cum va fi, se vede că între Austria şi România tot nu esistă raporturi ca cele însinuate de „Grenzboten“ din Lipsia. Însuşi „le Nord“ ḑiarul cabinetului din St. Petersburg ce apare în Brussela scrie după cum aflăm reprodus în traducere în „Timpul“ următoarele:

> Un amic ne scrie din Galaţi, că representantul Marei Britanii în comisia europeană a Dunărei a primit instrucţia de a presenta o propunere formală, tinḑênd a esclude pe Austro-Ungaria dela ori-ce participare la supravegherea navigaţiunei pe Dunăre între Galaţi şi Porţile-de-Fer şi de a încredinţa această supraveghere statelor ţĕrmurene. Temêndu-se cu toate aceste ca acest plan sĕ nu intimpine oare-care impotrivire şi voind, în acelaşi timp, de a ţinè seamă până la un grad oare-care de stipulaţiunile tractatului dela Berlin, carĭ prescria instituirea unei comisiuni însărcinate cu navigaţia în această parte a cursului Dunării, aflăm, că guvernul englez are o nouă propunere conform căreia comisia europeană, în care Rusia posedă deja un scaun şi un vot, îşi va întinde autoritatea sa până la Porţile de Fer şi va primì un delegat sêrb şi unul bulgar pentru partea riului de din sus de Galaţi. In acest chip Rusia ar dispune de trei voturi în toate cestiunile, cari interesează acea parte a cursului Dunării de care e vorba, parte, care e cea mai importantă atât din punct de vedere politic, cât şi din punct de vedere comercial. Nu trebue sĕ ne mirăm, dacă vom vedè pe Anglia şi Rusia legĕnându-se în speranţa, că Francia şi Italia se vor unì cu vederile lor. Dar ca Românii sĕ se grăbească a face causă comună cu Ruşii, ca îndreptată contra Austro-Ungariei şi Germaniei, eată ceea ce ne-ar surprinde în adevĕr.“

Dela **Bucuresci** se anunţă, că se dirig la Dobrogea din toate regimentele de artilerie câte o baterie. Ministrul de resboiu Slaniceanu încă a plecat la Dobrogea.

D. Gambetta la Cherbourg.

Într'una din revistele noastre amintisem şi de discursele lui Gambetta rostite la Cherbourg. În cele următoare dăm după ḑiariul „le Temps“ un resumat al discursului politic ca respuns la toastul unui Lavieille:

Mĕ simţ adênc atins de cuvintele, ce au fost pronunţate şi mai ales de aderările ce au isbucnit din peptul vostru. D. Lavieille, colegul şi amicul meu, vorbia despre un tribut de admiraţiune; daţi'mi voe sĕ protestez contra unui cuvênt, ce nu se poate adresa celor în viaţă; aceea de care am eu trebuinţă, nu în lupte, căci ele s'au isprăvit, ci în greutăţile, ce vĕ anunţam acum douĕ ḑile, este dragostea voastră, este încrederea voastră.

„Aceste sûnt nesce declaraţiuni pe care le privesc ca de prisos, dar pe care împregiurările le-a făcut trebuincioase; n'am uitat nici odată cine sûnt, de unde viu şi unde mĕ duc; am eşit din rêndurile cele mai umile ale democraţiei, îi aparţin cu totul; nici odată, atât în oarele de durere, ce aţi amintit, cât şi acum, n'am aspirat la dictatură; nici odată n'am voit şi nici nu voiesc a fi alt decât un servitor al democraţiei, în rêndul meu şi la locul meu.

„Dacă veniam acum ḑece ani la Cherbourg, apoi o făceam aceasta spre a îndeplinì o datorie sântă; ne încercam atunci sĕ readunăm ultimele puteri ale ţerei într'o sforţare supremă: norocul s'a întors în contra noastră; şi de ḑece ani, nu cred a'mi fi scăpat un cuvênt, care sĕ poată fi taxat ca [illegible] se face stăpâne pe ele însĕşi; ele nu trebue nici odată sĕ'şi întoarcă priviri rugătoare spre personalităţi; ele primesc concursuri dar nu dominaţiuni. Când nenorocirea isbesce pe un popor i se impune o mare datorie; el aşteaptă în linisce, cu înţelepciune şi în conciliarea tuturor bunelor voinţe; nu ameninţă pe nimeni şi îşi păstrează astfel mânile şi armele libere în lăuntru şi afară; marile reparaţiuni pot sĕ ese din dreptate — noi sau copiii nostri putem spera de a le avè, căci viitorul nu opresce pe nimeni de a spera.

„Se atacă acel cult pasionat, ce au unii oameni pentru armată, care grupează astăḑi toate forţele naţiunei şi care conţine cel mai curat sânge al Franciei. Li se impută, că prea sa-

---

FOIŢA.

Dela Sibiiu la Ogna şi înderet.

(Schiţă de călĕtorie).

Într'una din ḑilele verei din anul acesta, mi aduc aminte, că era după ameaḑi, carul sta încărcat cu toate trebuincioasele portative. Nu sciu la câte oare şi câte minute, carul a pornit dela scări luând direcţiunea spre poartă. Până acì nimica mai remarcabil. Îndată ce a eşit din poartă trăsura s'a îndreptat spre sud-vest şi s'a oprit dinaintea tipografiei archidiecesane, unde venia tocma din direcţiunea contrară un fel de menagerie portativă în miniatură, a cărei hodorogială, acompaniată de lătratul cânilor cu marcă la gât, adusese pe pegasii nostri nearipaţi în oareşi care nedumerire. Ciulira urechile, însĕ, ca toate fiinţele strapaţate din lumea pământului nostru, au tăcut fără a da alte semne despre impresionarea sgomotului cânilor cu marce, cari lătrau independenţi compătimirea confraţilor lor din carcerul, în care doi argaţi cu arcane aruncă ca în infern pe nenorociţii căţei şi câni fără de marce, într'o ladă roşie de metal. Ca şi când cânii ar fi de vină dacă stăpânii lor nu plătesc darea pentru ei.

După credinţele deşerte vechi astfeliu de întâlnire ar fi însemnat noroc. Funcţiunile cu care se fac operaţiunile cele strajnice contra cânilor uitători de lege erau odinioară încredinţate altor persoane, care numai noroc nu puteau însemna. Câte lucruri însĕ nu sûnt pe dos în lumea aceasta? Omul adese ori aşteaptă „binele“ şi dela cel mai reu.

A trecut vijelia cânească pe lângă trăsura noastră şi aşa în curênd am intrat în prelungirea stradei Măcelarilor, care leagă suburbiul iosefin de cetatea vechie. Prelungirea este chipul şi asemenarea logicei cotite, cu care s'a stăpânit ţeara aceasta în trecut, cam ca şi în ḑiua de astăḑi.

Din cetate până în strada morii mainainte comunicaţiunea nu era decât prin piaţa Casarmei mari. Dela piaţa aceasta se întindea spre meaḑă noapte „Soldişul“, nesce fortificaţiuni vechi, din care au mai remas numai puţine urme. Paralel cu fortificaţiunea era încheiat şirul apusan de case din strada Poplăcei mari. Pela anul după ce comunitatea Sibiiului a fost denegat metropolitului nostru dreptul de a lua apă din apa, ce trecea prin grădina lui, aceeaşi comunitate voia sĕ prelungească şi strada Măcelarilor preste „Soldiş“.

Fondul catedralei noastre are în strada Morii la capĕtul de spre meaḑănoapte o grădină de o întindere aproape de un juger cuadrat. După o logică logică strada prelungită trebuia sĕ fie dreaptă. Atunci însĕ la mâna dreaptă strada cea nouă ar fi dat grădinei fondului catedralei douĕ, eventual trei fronturi. Situată grădina pe aceeaşi linie cu biserica luterană, numai mai spre apus, era cu putinţă, că dacă grădina din cestiune ajungea se aibă fronturile, de care vorbiam, cetatea Sibiiului sĕ se mai înfrumseţeze cu un edificiu tot aşa de monumental ca şi biserica săsească din cetate şi într'o posiţiune, încât edificiul de departe sĕ se vadă cum îmfrumseţează Sibiiul. Municipalitatea de atunci a creḑut, că ar da o desminţire prea oarḑenă bunilor şi străbunilor ei, şi pretecstând că cutare nu vrea sĕ vêndă grădina din calea prelungirei a eşit din strada Măcelarilor sucind drumul.

Ar fi multe de ḑis asupra prelungirei şi asupra împregiurărilor în care s'a croit. Aceasta ni o reservăm pentru o „Preumblare prin Sibiiu“ pe altă dată.

Trecênd aşa dar prin prelungirea cea sucită a stradei Măcelarilor am trecut preste un podişor, care la drepta are o punte destul de potrivită de a cădè copii în păreul preste care este aşeḑată puntea. Ceva mai încolo este, lastânga parcul şi la drepta o baie de pămênt.

Sĕ nu se mistifice cineva cu cuvêntul baie. Nu e vorba de scaldă. Este vorba de o groapă, din care cară pămênt cui trebuie, va se ḑică, un bun comun, care e proprietatea fie cărui care lucră într'ensa, până 'şi umple sacul sau coşul carului.

Pe aici treceam, când eată că dela turnul ce uitasem se'l amintesc tocma precum se vede că l'au uitat pe el cei ce au de molat zidul cetăţii, se arată o bibolă. Animalul greoiu, în paşi cam repezi, acompaniaţi de sunete nu tocma plăcute, se grăbia se ajungă în strada morei de unde sĕ se orienteze către casă. (Va urma.)

crifică mult timp la esaminarea progresiunii armate care pune partria la adăpost de oare-ce nu este spiritul rĕsboinic care însufleţesce şi dictează acest cult, ci trebuinţe, după ce am vĕḑut Francia căḑută atât de jos, de a o rearidica şi a o manţinè tare şi puternică.

„Dacă inimile noastre bat, apoi pentru aceasta bat ele. Nu pentru un ideal de aventuri sângeroare, ci pentru ca aceea ce a mai remas din Francia se rĕmână în întregul ei, pentru ca sĕ putem compta pe viitor, spre a scì dacă este o dreptate proprie a lucrurilor, care'va venì la ḑiua şi oara ficsată.

„Ast-fel merită cine-va, domnilor, sĕ se reridice, se câştige laude în faţa istoriei. De altmintreli, istoria este aceea, care dă sentinţele definitive asupra oamenilor şi a lucrurilor. Până atunci sûntem vieţuitori, nu ni se datoresce de cât partea noastră de soare şi de umbră şi restul vine pe d'asupra.

Vĕ salut, domnilor, şi vĕ rog a spune concetăţenilor vostri în ce stare ne-am regăsit şi ne vom regăsì.

Rusia şi Bulgaria.

Sub titlul de „Turcia Nr. 11 (1880)“ a apărut o nouă carte Albastră, care cuprinde corespondenţa diplomatică asupra sosirii de oficeri şi sub-oficeri ruşi în Bulgaria şi asupra importării de arme din Rusia. Acest volum cuprinde unsprĕḑece depeşi, care încep cu un raport al consulului englez din Sofia, d. Lascelles, către lordul Granville, cu data de 5 Maiu 1880, care anuncie despre sosirea a 130 supt-oficeri ruşi şi a unui numer de pusci în Varna, şi se termină cu o depeşe datată dela 15 Iulie a lordului Granville către lordul Dufferin.

La 1 Iunie, d. Lascelles transmite lordului Granville o copie de pe Varna, prin care anunţă sosirea acolo a 70 soldaţi ruşi, în mare parte sûnt oficeri, veniţi spre a întra în armata bulgară.

La 21 Iunie, dl Göschen transmite ministrului de esterne o copie de pe o depeşe a vice-consulului englez din Rusciuc, care anunţă sosirea în această localitate a unei mari cantităţi de arme. Eacă în ce chip este redactată această depeşă:

„Rusciuc, 16 Iunie 1880. — Sire Am onoare a vĕ comunica, că, în cursul acestora douĕ luni din urmă, au sosit aici din Reni un mare numĕr de arme, constând din 60,000 pusci de diferite sisteme. O mare parte din ele sûnt Chassepots, restul Remigton şi Berdan. Afară de aceste s'a mai găsit un mare numĕr de arme şi în Plevna şi au fost aduse aici, adecă trei tunuri Krupp şi 8000 pusci, care se încarcă pe la spate. O mare parte din acest import se află în acest moment pe cheu; restul a fost transportat la Levant-Tabia, care, după cum am anunţat deja, va fi tranformată într'un arsenal. Aflu că cel mai mare deposit de arme şi muniţiuni se află în acest moment la Rasgrad; el va fi strămutat aici.

„Am onoare etc.

W. H. Dalziel.“

La aceasta este alăturată următoarea telegramă a vice-consulului englez din Rusciuc:

„Rusciuc, 18 Iunie 1880. Sire! Alaltă eri au sosit aici douĕ vapoare din Reni cu 8000 pusci Berdan, o mare cantitate de muniţiuni, lopeţi şi sape. Unul din aceste vapoare, după cum mi se spune, este acela, care a fost dăruit Alteţei Sale; el se numesce „Golupşi“ (porumbelul), şi este mult mai mare ca cele-lalte; vaporul poartă un nou drapel; schimbarea ce i s'a făcut este, că leul se află pe un câmp lat roşu pătrat, aşeḑat în colţul stâng de sus al drapelului, ceea-ce face ca drapelul sĕ aibă o oare-care asĕmănare cu noul drapel austro-ungar.

„Am onoare etc.

W. H. Dalziel“.

După aceste vin următoarele depeşi:

„Lordul Granville către lordul Dufferin.

Ministeriul de esterne, 15 Iulie 1880.

Mylord! Am atras astăḑi atenţiunea principelui Lobanoff asupra unei relaţiuni apărute în „Daily Telegraph“ asupra pretinsei transportări de soldaţi şi sub-oficeri Ruşi la Rusciuc de către flotila bulgară.

Pe lângă aceste mai cetii principelui o depeşe pe care vice-consulul englez din Rusciuc a adresat-o d-lui Lascelles şi prin care'i comunică, că 8000 pusci Berdan şi o mare cantitate de muniţiuni, lopeţi şi sape au fost aduse de doue vapoare dela Reni la Rusciuc; unul din aceste douĕ vase, un vapor de mărime colosală, care are numele de „Golupşi“ şi poartă un drapel nou, a fost dăruit de curênd de guvernul rus principelui bulgar.

Principele Lobanoff promise sĕ se informeze imediat prin telegramă la Petersburg despre veracitatea acestor scrisori. Împĕratul Rusiei ar fi sfătuit pe principele Bulgariei sĕ stea liniscit, şi Esc. Sa esprimă convingerea că principele are intenţiunea de a urma acest sfat.

Rĕmân etc.

Granville.“

Memoriul publicat la 16 Iulie 1880 lordului Granville de către principele Lobanoff,

„Pe timpul ocupaţiunei rusesci, armata bulgară avea oficeri şi sub-oficeri Ruşi.

„După ce trupele rusesci evacuară Bulgaria, sub-oficerii Ruşi fură luaţi de prin rigimentele bulgare şi incorporaţi în vechile lor regimente. Întru ceea ce privesce pe oficeri, apoi n'au mai remas în Bulgaria decât aceia, noua administraţiune au găsit de trebuinţă sĕ'i reţină. Dar după un decurs de câteva luni, principele Alecsandru observà, că lipsa de sub-oficeri esperimentaţi a avut o influenţă regretabilă asupra atitudinei trupelor; în luna Octomvrie anul trecut, el rugà pe guvernul rus, sĕ'i trimită un numer oare-care de sub-oficeri Ruşi, spre a transforma cadrele armatei bulgare. Guvernul rus consimţì şi, în urma disposiţiunilor luate de ministeriul de resbel, care ţinură negreşit câtva timp, se duseră în Bulgaria un numer oare-care de sub-oficeri Ruşi vechi, cari îşi făcură deja în Rusia terminul serviţiului lor. Aceste se rapoartă numai la principatul Bulgariei.

„Întru ceea ce privesce Rumelia Orientală, apoi n'a fost trimis nici vre-un oficer sau suboficer rus. Micul numer de oficeri Ruşi din miliţiile rumeliste ocupă acelaşi loc ca şi oficerii instructori germani şi francezi, pe cari generalii Vitalis şi Strecker au găsit de trebuinţă sĕ'i reţină.“

Lordul Dufferin către lordul Granville.

Petersburg, 15 Iulie 1880.

Milord! Ḑiarul Bereg dela 1 (13) Iulie tăgăduesce veracitatea scirei, pe care el o numesce o afirmare de sensaţiune a câtorva ḑiare austriace cum că un numer oare care de soldaţi ruşi s'au dus în Bulgaria spre a întra în armata bulgară. Eacă cum stau lucrurile după Bereg: „După terminarea resbelului, fură trimişi în Bulgaria mai mulţi oficeri ruşi ca instructori. După câtva timp, guvernul bulgar le permise sĕ se reîntoarcă în patria lor. Vĕḑênd însĕ mai târḑiu, că armata bulgară a perdut foarte mult prin plecarea acestor instructori militari capabili guvernul bulgar se văḑu nevoit a ruga pe guvernul rus sĕ le dea voe a relua din nou serviciul în armata principatului. Aprobânduse această cerere, s'au reîntors în Bulgaria 150 soldaţi.“

Remân etc. *Dufferin*“.

„Principele Lobanoff către lordul Granville“.

Londra, 19 Iulie 1880.

Iubite Milord! În fine mĕ aflu în posiţiune a vĕ complecta comunicările, ce v'am făcut. Puscele Berdan, despre care vorbesc raporturile consulilor d-v., representă o cumpĕrătoare a guvernului bulgar pentru trupele sale regulate. Până aici ele erau înarmate numai cu pusci rusesci sistem vechiu. Până în acest moment numai brigadei ântâia i s'a dat din nouĕle pusci trimise. Plata pentru această cumpĕrătoare a fost împĕrţită pe mai mulţi ani.

Al d-voastre etc.

Lobanoff“.

„Lordul Granvile către lordul Dufferin.

Ministeriul de esterne, 22 Iulie 1880.

Milord! Principele Lobanoff 'mi a vorbit eri încă odată despre raporturile în privinţa sosirii de curênd de oficeri şi sub-oficeri ruşi în Bulgaria şi importarea de arme din Rusia în principat. Esc. Sa declară, că a scăḑut numerul oficerilor ruşi în serviciul militar bulgar. Sub-oficeri au fost trimişi spre a înlocuì pe cei plecaţi: numerul sub-oficerilor duşi în serviciul militar bulgar nu este aşa de mare precum era mai înainte. Intru ceea ce privesce armele, apoi guvernul rus după rugăciunea principelui Bulgariei, a trimis spre vênḑare 8000 pusci de o construcţiune bună şi modernă, ear plata lor a fost împărţită pe mai mulţi ani. Puscile, pe care Ruşii le lăsaseră în Bulgaria, sûnt lucrate după un vechiu model.

Remân etc. *Granville*“

„Românul“.

Varietăţi.

* (Prânḑul diplomatic) dela Escelenţa Sa P. Archiepp. şi Metropolit Miron Romanul de 74 de cuverte, după cum ni se asigură din toate părţile, a fost foarte splendid. Escelenţa Sa a purtat toaste pentru Maj. Sa imp. şi regele *Francisc Iosif I.* în limba germană; pentru M. S. împĕrăteasa *Elisaveta* în limba maghiară şi pentru principele de coroană *Rudolf* în limba română. Musica militară dela regimentul de infanterie Nr 31 a esecutat prese alese în decursul prânḑului între care şi românesci.

* (Iluminaţiune). Marţi în presara ḑilei aniversărei de 50 ani a Măjestăţii Sale împĕratului pela 8 oare seara Sibiiul a început serbarea înaltă cu o iluminaţiune parţială frumoasă. Mai strălucită fu iluminaţiunea în cetatea de sus, şi cu deosebire în strada Măcelarilor la Escelenţa Sa Metropolitul Miron Romanul, la Andreian (institutul pedagogico-teologic) şi la Postă. Seara la 9 oare a fost retragere mare cu musică.

* (Ministrul de instrucţie) Trefort va sosì în 21 Aug. la Hunedoara.

* (Militar). Regimentul de infanterie Nr. 64 a sosit Luni în 16 Aug. n. pe la $12^1/_2$ oare d. m. la Sibiiu dela Orăstie.

* (Manevrele de toamnă) dela Budapesta, la cari sûnt angagiate 6 escadroane de husari, şi dela infanterie regimentul „Molinari“ Nr. 38 şi regimentul Iellacici“ Nr. 69 s'au început deja Luni în 15 August n.

* (Pentru seracii) din Budapesta cu respect la aniversarea de 50 ani a Măiestăţii Sale împeratului se vor împărţì între seraci la 5000 fl. în Sibiiu însĕ 500 fl. v. a.

* (S'au defraudat) din banii orfanilor din comitatul Budapestei peste 6000 fl. v. a.

* (Trăsnet). În stava de cai, care păscea pe otarul comunei Iad, lângă Bistriţă, s'a descărcat un trăsnet, care a omorît 6 cai.

* (Cutremur înfricoşat). În 29 Iulie s'a întêmplat în Smirna un cutremur de pământ, care ţinênd numai 12 secunde a nimicit foarte multe case, a omorît peste 30 oameni, precând peste 120 persoane zac greu rănite. Se ḑice, că dacă cutremurul ar mai fi ţinut în vehemenţa arĕtată încă numai vre-o câteva minute toată Smirna, cu mic cu mare, s'ar fi sters de pe faţa pământului. Pagubele căşunate se preţuesc la 16—18 milioane de franci.

* (Precupeţia „Resboiului“ din Bucuresci). Este un obiceiu vechiu în ḑiaristica din toate ţerile, că unele notiţe scurte, noutăţi etc. trec dintr'un ḑiariu într'altul fără de a se mai spune originea isvorului. Ḑiarele, cari le aduc mai ântâi nu se mai bocesc, că li s'au „furat“ vistieriile spirituale. Altfeliu fac unele foi bucurescene. Traduc sau estrag câte o varietate din unul sau alt ḑiariu străin fără de a spune de unde l'a tradus şi dacă-l mai găsesc şi în altă foaie, „tronc Stanco!“ că i s'a „furat“ varietăţile. Aşa face „Resboiul“ dela 4 August. Se bocesce că foaia noastră i-a „furat“ varietăţi. Ar fi sĕ întrebăm şi noi la rêndul nostru: Dar dumneata d-nule „Resboiu“ de unde „furi“, căci nici la dumneata nu zace marfă ca se vinḑi din *en gros.* Noi deosebim totdeauna ce e original de ceea ce e din adoua şi a treia mână. Dealtmintrea se nu i fie cu superare „Resboiului“, căci de douĕḑici şi opt de ani foaia noastră n'a trăit din varietăţile dsale, care abia de trei ani este în viaţă. Şi ca sĕ nu mai aibă cuvênt de a'şi reclama „marfa“ eată i spunem, că de aici încolo sănĕtos sĕ fie şi sĕ'i fie de bine cu varietăţile

Posta din urmă.

Delegatul Serbiei a descoperit la Viena, că Serbia nu primesce pretensiunea Austro-Ungariei de a recunoasce valoarea tratatului comercial dela 1862. Descoperirea cutezată a suprins în Viena cu atât mai vêrtos, cu cât s'a făcut încă fiind Milan oaspele monarchului austro-ung. „Presse“ propune întreruperea negoţiărilor şi represalii faţă cu Serbia; „Pr.“ crede că pasul Serbiei va avè consecenţe politice.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(16 Urmare).

D. *Evangelia după Ioan.*

(Urmare).

I. *Argumentele contra autenticităţei.*

1. Argumentele interne.

Insaşi Evangelia dovedesce — aşa susţine critica negativă — că este un product al veacului al doilea, prin urmare scrisă după moartea Apostolului Ioan, fiiul lui Zevedeiu. Şi, cumcă aceasta este stareá lucrului, o arată:

a) Tendenţiositatea Evangeliei. Ea se arată că e o scriere tendenţioasă filosofică, isvorîtă din speculaţiunile filosofice alexandrinene din veacul al doilea. Doctrina despre *λόγος*, carea este productul filosofiei alecsandrinene, apoi dualismul, dochetismul, cari s'au desvoltat numai în veacul al doilea, sûnt atinse în Evangelie; mai departe că Evangelia este scrisă în contra partidei iudaistice. Din aceste se vede, că Evangelia este scrisă numai în veacul al doilea, prin urmare nu poate fi scrisă de Ioan.

In mod absolut nu vom nega reflecsul sau dacă ne mai place influenţa filosofiei asupra scriitoriului Evangeliei a patra. Când vom vorbí despre causa sincerei vom vedé întru cât în adevĕr filosofia a influenţat asupra acestui scriitoriu. Este însă absolut fals a susţiné că ideile filosofice ce se reflectă în Evangelie ar aparţiné esclusiv veacului al doilea şi scoalei alecsandrinene, şi apoi de acì a deduce de o parte tendenţiositatea Evangeliei, de alta scrierea ei de după moartea Apostolului Ioan.

In general: dacă această Evangelie are un caracter filosofic, apoi aceasta nu dovedesce nimic contra autenticităţei. Sciinţa filosofică pe acel timp — este sciut — nu se mărginia numai esclusiv la Alexandria, ci era cultivată în Asia mică, unde Ioan a petrecut atâta timp. Şi apoi: să fi fost lui Ioan imposibil a face cunoscinţe cu filosofia tîmpului şi tinutului în care a vieţuit?

Din causa unor idei filosofice ce se află în Evangelie, a-i atribuí tendenţe filosofice, înseamnă, dacă nu a mistifica întregul ei cuprins, a nu o fi înţeles. Tendenţe filosofice i s'ar puté atribuí numai în acel cas, când scopul Evangelistului ar fi fost a desvolta anumite teorii filosofice. Casul acesta însă nu obvine. Filosofia, întru cât s'ar puté ḑice că este atinsă, pre lângă indigitarea causei, îi servesce numai ca mijloc, spre a ajunge la scopul, pre carele însuşi ni-l spune [4]). Aci nu avem de lucru cu un tractat filosofic, ci cu o Evangelie, carea ne vorbesce viaţa şi învĕţăturile lui Christos — adeverat din un punct de vedere mai înalt, filosofic. Iar filosofia din însaşi Evangelie nu aparţine de loc veacului al doilea. Nu aparţine, căci ea este chiar opusă spiritului de scriere din veacul al doilea. Ar trebuì să aflăm întrînsa espuse şi combătute speculaţiunile filosofice, aşa precum se află în scrierile acelui veac. Filosofia, ce o afiăm în Evangelie, este însă de cuprins de tot general, şi afară de aceasta îşi are basa nu în speculaţiunile filosofice de pe acel tîmp, ci în Testamentul vechiu.

In special: Doctrina despre *λόγος*, las că în privinţa imprumutărei acestei idei dela Philo, contemporanul lui Iisus, sciinţa încă n'a ḑis ultimul cuvênt, nu aparţine esclusiv veacului al doilea, căci o aflăm atât în Epistola I [5]), cât şi în Apocalipsă [6]), cari sûnt scrise în veacul prim. Pre lângă aceasta (esegesa are să tracteze în detaiu) Evangelistul a luat terminul *λόγος*, vom ḑice, poate în combinare cu Philo, din Testamentul vechiu [7]) ţinênd cont de dochetism şi obionitism, cari asemenea nu aparţin esclusiv veacului al doilea, ci aflăm că ameninţau crestinismul încă în veacul prim [8]).

Dualismul, pe care îl aflăm în Evangelie, este cu totul deosebit de dualismul Gnosticilor, căci pre când dualismul Gnosticilor este întetemeiat fisicesce, şi ca o necesitate naturală, pre atunci dualismul din Evangelie este cel religios moral, carele se întinde ca un fir roşu prin întreagă s. scriptură, începênd dela Cain şi Avel, până la Antichrist şi triumfarea principiului bun din Apocalipsă.

Pretinsul antijudaism, pe care s'ar basa neistoricitatea şi deací neautenticitea Evangeliei, este o mistificare. Dovadă este 4, 22. „Voi (samarinenii) ve închinaţi căruia nu sciţi, noi (judeii) ne închinăm căruia scim, căci mântuirea este din Iudei“ — în care Evangelistul pune pe Iisus în rînd cu Iudeii. Ca şi la Sinoptici, în această Evangelie întimpinăm pe farisei, boeri, archierei, — cari formează vatra oposiţiunei. Pe lângă acestia se grupează Iudeii, ca popor, cari se decid în contra lui Iisus strigând: „restignesce-l“.

Iudeii, ca popor, şi după Sinoptici sau opus lui Iisus, deciḑênd moartea lui, de şi Sinopticii nu ne spun aşa de hotărît ca Ioan. Acum: dacă este adeverat că Iudeii au fost în contra lui Iisus, şi Ioan ni-o spune espres, să fie scrierea lui Ioan tendenţioasă, neistorică, şi de ací neautentică?

Adeverul nu este nici odată mărturie în contra adeverului! (Va urma).

---

[4]) 20, 31: „Acestea sau scris ca să credeţi că Iisus este Christosul, fiiul lui Dḑeu“.

[5]) II. 1. [6]) 19, 13.

[7]) Ps. 32, 6. în companare cu I. Moise 1, 3 seqq. — confer: Hölemann H. G. „De Evangelii joannei introitu introitus Geneseo augustiore effigie. Lipsiae 1855. şi Luthardt. d. joh. Evang. I pg. 255—274.

[8]) intre altele confer: I. Ioan 2, 8 seqq. 4, 11. 2. 3. II Ioan 7. — la Epist. lui Pavel, vom reveni.

Bursa de Viena şi Pesta

din 17 August 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	108.75	109.15
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	83.25	93.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.75	100.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.75	87.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.75	120.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.25	93—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.25	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.—	92.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.—	94.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.50	72.65
Datorie de stat în argint	73.50	73.60
Renta de aur austriacă	87.85	88.—
Sorţi de stat dela 1860	132.—	130.75
Acţiuni de bancă austro-ung.	828.—	829.—
Acţiuni de credit austr.	255.25	275.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	273.30	275.40
Sorţi ungurasci cu premii	111.50	112.—
Sorţi de regularea Tisei	109.40	109.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.35½	9.36
100 marce nemţesci	57.75	57.70
London (pe poliţa de trei luni)	117.75	117.70

Economic.

Făgăraş, 13 August n. Pro. hectolitră Grâu fl. 8.—8.50; grâu sĕcăreţ fl. 7—7.50; sĕcară fl. 4.50—5.; orḑ ——.— ovĕs fl. 3—3.60; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. 10—11; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6. cartofi (vechi) cu fl. 1.20..—1.60; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80—; cânepă fl. ———; sĕmênţă de in fl. ————; săpun fl. —.—; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de berbece 28 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul încâtva mai bine cercetat, decât cel trecut. Grâu nou n'a venit mult în piaţă şi e încă scump. Secară însĕ destulă şi bună, carea fu tare cumpĕrată de speculanţi din Braşov. Timpul e ploios.

Arad, 14 August n. Pro hectolitră grâu: fl. 9.50—10; sĕcară fl. 8—8.60; ovĕs fl. 5.20—5.50; orz fl. 5.30—5.50—; cucuruz fl. 6.50—6.60; Spirt *en gros* fl. 32—50; *en detail* 33—35 fl. per 100 litre %.

Budapesta, 14 August n. Ne prinde o groază teribilă, când ne aducem aminte de acele ce trebue sĕ raportăm despre împregiurările timpului din septămâna trecută. Tot ploi şi earăşi ploi. Cu aceste însĕ nu e destul. Ploile întensive se prefăcură adecă în torenţi de apă, cari au căşunat peste tot locul umflarea riurilor, şi prin aceasta esundări destul de mari. Temerea cu deosebire pe la mijlocul sĕptĕmânei era aşa de mare şi împunĕtoare, încât toţi locuitori din capitală şi pregiur începură a ridica lamentări şi strigăte înfricoşate, că nu se grigesce de nici o parte, pentru mijloacele necesare spre delăturarea inundărilor prin riurile umflate. Frica de inundări crescea din ḑi în ḑi prin raporturile dese, ce veniau din părţile inundate din Moravia şi Bohemia. Din nenorocire însĕ temerea a fost nebasată, pentrucă în jumĕtatea ultimă a sĕptĕmânei timpul a început a se schimba încâtva spre bine, ploile au mai încetat şi riurile au scăḑut binişor şi acuma eară avem nădejde de un timp mai frumos şi statornic. Impregiuraţi de grigile ploilor, inundărilor şi altor neajunsuri oamenii se înţelege n'au putut isprăvì definitiv cu lucrurile câmpului, cari totuşi sûnt puţine acuma. Tot din aceste grigi şi temeri nici têrgul de cereale ţinut de vreo septemână în Pesta n'a putut reeşi după cum se astepta, apoi de vină au mai fost şi sûnt până aḑi şi drumurile desfundate prin atâta amar de ploaie. Din aceste împregiurări a urmat urcarea preţurilor tuturor articlelor din piaţă. Aşa notăm în special;

Grâul la 70,000 m. m. s'a vêndut cu fl. 10.25—10.72; sĕcara cu fl. 9.24; orzul cu fl. 6.50—8.25; ovĕsul cu fl. 5—6.40; cucuruzul la 20,000 m. m. cu fl. 5—7,55; făină a trecut mai slab ca mai înainte; asemenea slab fură căutate şi păstăioasele, cari s'au putut vinde debia în următorul mod adecă: fasolea cu fl. 8.50—9; lintea cu fl. 13; mazerea cu fl. 16 mălaiul cu fl. 6.50; sĕmênţa de in cu fl. 13—13.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8—8.50; (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. chilogram;

Porci fiind căutaţi cu deosebire din partea Germaniei de nord au trecut de astădată mai bine şi mai scumpi ca în rêndul trecut. In têrg s'au aflat peste 75 mii între cari din Ungaria de jos 5260, apoi din România şi Ardeal la vreo 400 capete; Unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 66; slănină cu fl. 59—60; sĕul cu fl. 46—47; spirtul cu fl. 32.25 *en gros* şi cu fl. 33 *en detail* per 10,000 litre %. Peile de bou cu fl. 115—118; de vacă cu fl. 110—112; de viţel cu fl. 190—195; de oaie 130—145; de miei cu fl. 60—101 (toate per 102 dărabe); apoi peile de cal cu fl. 10—11.50 părecheă.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 16 August imob. minorenilor Iosif şi Rebi Patakfalvi representaţi prin Moise Fodor în Cristur (trib. Odorhei); în 27 August şi 27 Septemvre imob. soţiei lui după Ioan Budai în Aiud (judec. cerc); în 10 Sept. şi 11 Oct. imob. lui Feige Rochmann în Panic (judec. cerc. Huedin); în 7 Sept. şi 8 Oct. imob. lui Iosif Hubacs în Sighişoara (judec. cerc.); în 13 şi 22 Oct. imob. lui Pavel Fekete în Sântioana; în 18 Sept. şi 30 Oct. imob. lui Ioan Toth in Acoşfalĕu (trib. Oşorhei); în 11 Sept. şi 11 Oct. imob. lui Ioan şi Maria Thail în Slimnic (trib. Sibiu); în 22 Sept. şi 22 Oct. imob. lui Ladislau Kovacs în K. Oşorhei (trib.); în 4 Oct. şi 4 Noemv. imob. lui George Grama dascăl în Blcean; în 9 Oct. şi 9 Noemvre imob. Anei Grama în Beclean (judec. cerc. Făgăraş); în 23 Aug. imob. lui Marian Costan în Dobricel (trib. Dej); în 30 Aug. şi 30 Sept imob. Catarinei Willisch în Feldioara (judecăt. cerc. Sighişoara); în 7 Sept. şi 7 Oct imob. lui Ioan Toader Stănuleţ şi soţi în Glâmboaca (trib. Sibiu); în 13 Sept. şi 13 Oct. imob. lui Antoniu Rantz în Cicsereda (trib.); în 27 Aug. imob. lui Carol Welmann în Sibiu (trib.); în 11 Sept. imob. lui Abraham Blumenfeld în Sâncrai (trib. Oşorhei); în 24 Aug. imob. lui Stefan Oprea în Szarospatak (trib. K. Oşorhei)

Nr. 22—1880. 1—3

CONCURS.

La scoala normală capitală gr. or. din Rĕşinari a devenit un post de învĕţătoriu vacant. Pentru întregirea acestuia se deschide concurs până în 5 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Un salariu anual de 350 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative.

2. Relut pentru cuartir şi lemne 60 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă petiţiunile lor până la terminul prefipt comitetului parochial prelângă care sĕ dovedească;

a) că sûnt de religiunea gr. or.;

b) că au absolvat cel puţin gimnasiul inferior şi cursul pedagogicoteologic cu succes bun;

c) sĕ producă atestat despre depunerea esamenului de cualificaţiune învĕţătorească;

d) cei ce vor dovedì, că au absolvat clase mai multe şi au şi pracsă învĕţătorească se vor preferì.

Invĕţătoriul devenit ales va servì în primul an în mod provisoriu de probă; mai departe el va fi datoriu a ţinè dumineca şi sĕrbătoarea în rênd cu ceialalţi învĕţători de aici câte o strană în biserică; de aceea se cere ca el sĕ scie cântările şi tipicul bisericesc.

Cei ce doresc a concura la acest post sĕ aibă cualificaţiunea recerută pentru învĕţătorii de scoala capitală, şi vor fi datori a se presenta până la finea concursului aici la Rĕşinari, şi a cânta în biserică, pentru a li se cunoasce desteritatea în tipic şi cântările bisericesci.

Concurentul, carele va dovedì cualificaţiunea de a putè propune sistematic cântările corale cu elevii scolari, are încă o remuneraţiune anuală de 100 fl. v. a.

Rĕşinari din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la 3 Aug. a. c.

In conţelegere cu părintele administrator protopresbiteral tractual.

Comitetul parochial.

Nr. 110. 2—3

CONCURS.

Pentru ecuparea postului învĕţătoresc dela scoala confesională gr. or. din comuna Balomir, ppresbiteratul Orăştiei prin aceasta se escrie concurs până la 8-a Septemvre a. c. st. v. în care ḑi se va ţinè şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual statorit cu 160 fl. valuta austriacă.

2. Cortel natural cu grădină ½ jug.

3. 5 Orgii lemne din care se va încălḑi şi scoala.

Concurenţii au prelângă aşternerea documentelor de cualificaţiune pentru cariera învĕţătorească a documenta, că sciu barem două limbi din limbile patriei recunoscute, şi că sûnt deprinşi în cântările bisericeşci şi vor avè a se presenta cel puţin odată în biserică înainte de alegere.

Doritorii de a ocupa acest post vor trimite suplicele lor instruite în sensul stat. org. la oficiul propresbiteral al Orăştiei până la terminul susarĕtat.

Dat în şedinţa comitetului parochial Balomir 10 Iulie 1880.

Nicolau Suciu, m. p.,
paroch şi preşedinte al comit. parochial.

In conţelegere cu protopresbiterul *Nicolau Popoviciu.*

Nr. 203. 2—3

CONCURS.

Devenind vacante 2 posturi de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Betlean se escrie concurs cu termin până la 8 Septemvre a. c. st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Pentru postul învĕţătoriului secundar 100 fl. v. a. cuartir liber în edificiul scoalei, şi cinsprĕḑece fl. pentru lemne, care se va solvì în 4 rate anticipative din alodiul comunal.

2. Pentru postul învĕţătoriului primar 250 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei, apoi pentru lemne de foc 15 fl., care se vor solvì anticipative în 4 rate din fondul scoalei, cum şi o bucată de grădină pentru legume, de 40 metri pentru ambii învĕţători în grădina scoalei.

Dela concurenţi se cere, ca învĕţătoriul primariu sĕ aibă cel puţin 4 clase gimnasiale, sĕ scie limbile patriei, sĕ scie cântările bisericesci, producênd şi atestat de cualificaţiune.

Doritorii de a ocupa posturile aceste au de a'şi asterne suplicile lor instruite în sensul „statutului organic“ şi al dispoziţiunilor sinodale din anul 1873 la dl protopresbiter Petru Popescu în Făgăraş; notându-se că aleşii vor avè a conduce şi strana dreaptă în biserică cu elevii în toate duminecile şi sĕrbătorile cântările bisericesci, ear' mai nainte de alegere sĕ se presenteze în biserică înaintea poporului în vre-o sĕrbătoare sau Duminecă.

Betlean, 27 Iulie 1880.

În conţelegere cu dl ppresbiter tractual.

Ioan Bârsan m. p.,
paroch şi preşed. comit. par.

Nr. 157. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă bolnăviciosul paroch Mihail Fulea în parochia de clasa a III-a din Săcel, ppresbiteratul Turḑii superioare, în urma înaltei încuviinţări consistoriale din 12 Iunie a. c. Nr. 1914. B. se escrie concurs cu terminul până la 31 August anului curent.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu edificiile economice şi grădină.
2. Folosirea a doue cimiterii.
3. Porţiunea canonică: agru de 40 ferdele sĕmĕnătură de toamnă şi fênaţ de 22 carĕ de fên şi 4 carĕ de otavă.
4. Dela 150 familii câte un puiu de găină.
5. Tot dela 150 familii câte o ḑi de lucru cu palma.
6. Lemne de foc din pădurea bisericească.
7. Venitele stolare usuate.

Toate venitele parochiale computate în bani dau suma anuală de 421 fl. v. a. dintre cari una a treia parte este a fiitorului capelan, cu escepţiunea celor cuprinse sub ptc 1. cari până la moartea parochului actual remân în folosinţa aceluia.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi astearnă petiţiunile lor, proveḑute cu documentele prescrise de stat. org. şi regulamentul congr. pentru parochii din anul 1878, oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Turda superioară în Deda până la terminul de mai sus.

Deda în 11 Iulie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Popescu, m. p.,
adm. prot.

La Nrul consis. 2111 B. 2—3

CONCURS.

După ce în urma concursului pentru întregirea parochiei „Murĕş-Sângiorz“ în protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului publicat în „Tel. Rom.“ nrii 4, 5 şi 6 din an. 1880 nu s'a însinuat nici un concurent: aşa în urma ordinaţiunii consistoriale din 15 Iulie a. c. Nr. 2111. B. prin aceasta se lungesce terminul pentru întrarea concurselor la această parochie până la 1 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul din Nrii 4, 5, şi 6 ai „Tel. Rom.“ ear' concursele sûnt a se asterne P. O. domn pprotopresbiter Parteniu Trombitaş de Bethlen în M. Oşorheiu până la terminul arĕtat.

Murĕş-Sângiorz, 30 Iulie 1880.

Comitetul parochial.

Nr. 100. 2—3

CONCURS.

Pentru ştaţiunea de învĕţătoriu în clasa a II-a la scoala confesională gr. or. din Gura-riului, se escrie concurs cu terminul până la 31 August st. v. a. c.

Emolumentele sunt:

a) Un salariu anual de 300 fl. v. a. care se solvesce din casa alodială în rate trimestrale.

b) Cortel liber în edificiul scoalei; — şi

c) lemne de foc 5 orgii☐, din cari are a se încălḑì şi classa respectivă.

Doritorii de a ocupa această staţiune 'şi vor adresa suplicele lor în terminul sus statorit la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I. instruite în sensul „Stat. org.“ şi a dispoziţiunilor sinodale din anul 1873 avênd a dovedì, că au absolvat cel puţin 5 clase gimnasiale sau reale.

Se notează, că alesul învĕţătoriu din această clasă va avè sĕ ţină şi prelegerile în scoala de repetiţie şi strana de cântăreţ în biserică.

De aceea va fi bine sĕ se presenteze în vre o Duminecă în biserică pentru de a dovedì desteritatea în căntări.

Gura-rîului, 24 Iulie 1880.

În conţelegere cu Of. ppresbiteral.

Comitetul parochial:

Ioachim Muntean,
paroch şi preşed. com. par.

Nr. 147. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala confesională gr. or. din Rîpa inferioară, ppresbiteratul Turdei superioare, se escrie concurs cu terminul până la 31 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. 120 fl. v. a. salariu anual.
2. Cuartir liber în locuinţa scoalei.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi substerne suplicile lor, instruite cu documentele prescrise de stat. org. şi regulamentul provisor din anul 1878 oficiului ppresbrteral gr. or. al tractului Turda superioară în Deda până la terminul indicat.

Deda în 15 Iulie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Popescu, m. p.,
adm. prot.

Nr. 195—1880. 2—3

CONCURS.

Devenind în vacanţă postul de învĕţător dirigent la scoala noastră română gr. or. din Tilişca, ppresbiteratul Sibiiului I., pentru întregirea acestui post se escrie prin aceasta concurs până 10 Septemvre a. c. st. v. Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Un salariu anual în bani gata de 300 fl. v. a. ce se solvesc în rate lunare anticipative din casa comunală;
2. Cuartir natural în edificiul scoalei şi lemne de foc pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă On. Oficiu ppresbiteral până la terminul sus indicat petiţiunile lor prelângă care se dovedească:

a) Că sûnt de religiunea gr. or.

b) că au absolvat cel puţin gimnasiul inferior şi cursul pedagogico-teologic cu succes bun;

c) sĕ producă atestat despre depunerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc, şi sĕ dovedească, că sciu limbile patriei;

d) cei ce vor dovedì o cualificaţiune mai bună şi o pracsă învĕţătorească se vor preferì.

Învĕţătorul devenit ales va fi dator a ţinè şi scoală de repetiţiune şi dumineca şi serbătoarea o strană în biserică. Cei ce doresc a concura la acest post învĕţătoresc vor fi datori a se presenta în restimpul până la espirarea concursului, aici în Tilişca şi a cânta în biserică pentru a i se putè cunoasce desteritatea în tipic şi cântările bisericesci.

Tilişca, în 6 Iulie 1880 st. v.

Comitetul parochial în conţelegere cu Oficiul ppresbiteral.

Nr. 231. 2—3

CONCURS.

În urma părinteştei încuviinţări consistoriale de sub Nr. 3113 a. tr. pentru parochia de a III-a clasă Nocrichiu se escrie concurs de capelan parochial pe terminul dela datul de faţă până la 31 August 1880.

Emolumentele sûnt:

1. Locuinţă mobilată şi încălḑită în odăile părintelui paroch actual.
2. A treia parte din venitele porţiunei canonice stătătoare preste tot din pămênt arătoriu şi de fênaţ din 17 jugere.
3. A treia parte din venitele stolare dela 70 familii şi tot dela atâtea familii a treia parte ḑile de lucru, care împreună vor aduce un venit anual de 100 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acest post de capelan vor avè a'şi aşterne petiţiunile lor instruate după prescrisele statutului organic §. 13 şi a dispoziţiunilor congresuale la subscrisul oficiu ppresbiteral, avênd mai nainte a se înţelege cu parochul parochiei sus amintite.

Nocrichiu în 12 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Grigoriu Maier m. p.,
adm. prot.

Nr. 142—1880. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de classa a III din Doboli-inferiori, cu filia Ilyefalu, în protopresbiteratul tractului al II al Braşovului se deschide prin aceasta concurs, cu terminul până la 29 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 54 familii câte o claie grâu a 3 fl. şi o claie ovĕs a 2 fl.
2. Dela 38 familii din materă, şi 11 familii din filie câte o ferdelă cucuruz sfărmit şi una ovĕs.
3. Dela 28 familii mestecate din materă, şi dela 15 familii mestecate cu alte confesiuni din filie câte o jumĕtate ferdelă cucuruz sfărmit.
4. Stolele îndatinate, şi anumit cele statorite în sinodul parochial ţinut la 6/18 Iulie a. c.

Doritorii de a competa la această parochie, au a'şi adresa petiţiunile lor instruite, în sensul „Statutului organic“ şi a dispoziţiunilor sinodale din anul 1879 la subscrisul până la terminul sus amintit, dela cari se cere sĕ cunoască şi limba maghiară.

Braşov, în 22 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 65. 3—3

CONCURS.

La scoala confesională gr. or. din comuna Lăpugiu de sus în protopresbiteratul Dobrei devenind vacant postul de învĕţătoriu, pentru ocuparea acestuia se escrie prin aceasta concurs cu termin până la 1 Septemvre st. v. anul curent.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual 210 fl., cuartir şi 10 stingini de lemne; din aceste sĕ se încălḑiască şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post vor avè a-'şi adresa suplicile instruite în sensul „statutului organic“, a dispoziţiunilor sinodale dela 1873 şi a regulamentului congresual dela 1878, la subscrisul până la terminul de sus.

Deva 28 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
ppresbiterul Devei adm. prot. al Dobrei.

---

ad. Nr. 103—1880. 3—3

CONCURS.

Neivinduse nici un concurent cualificat în sensul legii în urma escrierii de concurs pentru vacanta parochie de cl. III. Beşinău, ppresbiteratul Mercurei, prin aceasta în urma ordinului Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan din 3 Iunie a. c. Nr. 1883 B. se prelungesce acest concurs încă pe 15 ḑile dela publicarea acestuia.

Emolumentele împreunate cu această parochie sûnt tot cele arĕtate în concursul publicat în Nrii 42, 43, şi 44, a. c. ai „Telegrafului Roman“.

Doritorii sĕ'şi adreseze concursele lor instruite în înţelesul legii Onoratului oficiu ppresbiteral din Mercurea în terminul arĕtat.

Beşineu, în 6 Iulie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

N. u. 832—1880. 2—3

CONCURS.

În anul scolastisc 1880/1 au de a se împărţi şese stipendii a 120 fl. pe an la scolari din scoala agronomică din Mediaş.

La stipendiile aceste, şi încă pe durata întregului timp de studii, pot aspira astfel de scolari, cari:

1, sûnt de origine din vre-o comună a istoricului fund regiu şi cari se vor primì în scoala agronomică dela Mediaş;

2, vor produce o legitimare despre purtarea lor nemaculată;

3, între mai mulţi egali în demnitate vor fi recunoscuţi, că au mai multă lipsă de a fi stipendiaţi.

Pentru păstrarea stipendiului se recere un atestat dela directorul scoalei agronomice despre sporiul cel bun în studii făcut de stipendiat, aşa încât stipendiul încează îndată, ce lipsesce condiţiunea aceasta.

Presupunênd capacitatea recerută stipendiile se confer fără considerare la religiune şi naţionalitate.

Petiţiunile instruite cu atestatele corespunḑĕtoare au a se înainta aici cel mult până la 11 Septemvre a. c.

Sibiiu, 9 August 1880.

Oficiul central al universităţii săsesci.

CONCURS.

Douĕ stipendii de câte 200 fl. sûnt de împărţit între tineri de pe fostul fund regiu şi în prima linie din Scaunele de mai nainte al Mercurei şi Nocrichiului, sau din locurile principale a le acesfora, dacă vor fi meseriaşi şi dacă după putinţă au absolvat un gimnasiu inferior sau o scoală reală inferioară, ori o scoală capitală, poporală, la toată întêmplarea dacă vor fi cercetat şi absolvat cu succes bun vre-o scoală industrială dintre cele sprigìnite de universitate şi se vor obliga a petrece un an în străinătate pentru a se cualifica în specialitatea sa în practică şi în teorie.

Condiţiunile conferirei, afară de cele de mai sus:

a) presentarea testimoniilor scolastice cu cualificaţiune bună;

b) dovadă despre serăcia concurentului prin atestat oficial.

Stipendiele se plătesc jumĕtate îndată după obţinere, eară ceealaltă jumĕtate şese luni mai târḑiu. Junii stipendiaţi sûnt datori a alătura lângă petiţiunea pentru jumĕtatea a doua: atestatele ce şi le-au procurat despre lucru, precum şi un raport scurt despre timpul şi locul, unde au lucrat şi despre esperienţele ce le vor fi făcut în meserii.

Un astfel de raport se asteaptă dela stipendiat şi după ce se va fi întors în ţeară.

Concurse instruite cuviincios au a se asterne aici cel mult până în 15 Septemvre a. c.

Sibiiu, 10 August 1880.

Oficiul central al universităţii săsesci.

2—3

Reaactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 93. Sibiiu, Sâmbătă 9 August 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

A treia universitate.

Sibiiu, 8 August.

În ḑiaristica ungurească vedem, că se discută de un timp încoace, unde sĕ se ridice atreia universitate — maghiară din bugetul statului.

S'ar părè că ridicarea universităţei a treia maghiare este lucru irelevant pentru toţi câţi nu se ţin de naţionalitatea domnitoare. Pe cât scim nici nu s'a scris nimica în presa nemaghiară în privinţa aceasta, afară de ḑiarele nemţesci din Ungaria, decorate cu tricolorul şovinismului maghiar.

Mirare mare nici nu poate fi pentrucă foile nemaghiare sûnt aşa de pasive faţă cu o afacere atât de importantă între alte împregiurări. Acei ce cunosc raporturile între Maghiari şi naţionalităţile nemaghiare vor găsì lucru aproape firesc, că nu se ocupă nimenea cu cestiunea aceasta. Naţionalităţile nemaghiare sciu, că în ḑiua de astăḑi ori şi ce vor ḑice, ori ce vor întreprinde este zadarnic dacă nu este pe placul şi la comanda maghiară. In cestiunile interne ale statului unguresc, guvernul din Budapesta are şi pânea şi cuţitul în mânile sale. Până şi darurile împĕrătesci, guvernul unguresc propune şi recomandă numai acolo mai frumoase şi mai bogate, unde au sĕ curgă în cassele maghiare.

Infiinţarea uneia a treia universităţi în Ungaria ar trebuì se ne intereseze şi pe noi Românii, căci sûntem după Maghiari cei mai numeroşi în teritoriul de sub coroana ungurească.

După sarcinile statului care le purtăm şi după dreptatea care ni o dâ ancienitatea noastră în patria locuită de noi, am avè şi dreptul de a reclama tot ce este în favorul culturei şi a desvoltărei naţionalităţei noastre.

Nu am greşì aşa dară şi când am reclama pe partea noastră a treia universitate, dacă ar fi sĕ se mai înfiinţeze lângă „cele două din Budapesta şi din Cluj. Însĕ atâta esperienţă avem şi noi, ca se nu întreprindem lucruri imposibile după dispoziţiunile cercurilor normative din statul unguresc. Aproape trei milioane de Români între Tisa şi Carpaţi, cari din propriele lor mijloace susţin pelângă multele scoale elementare şi capitale şi cinci gimnasii, trei seminarii teologice şi trei pedagogii, o scoală reală şi alta comercială, ar merita a fi consideraţi, dacă nu la locul prim., la locul al doilea. Un centru scientific ar fi nu numai pentru dênşii în interes cultural, dar şi pentru Maghiari şi un avantagiu politic.

Astfeliu de lucruri însĕ nu încap în capetele Maghiarilor, cari vór ca toată lumea se devină maghiară. Ei ne au infiinţat o universitate maghiară în Cluj, între Români, vor ca gimnasiele succesiv sĕ devină toate maghiare şi vor ca în scoalele elementare sĕ înveţe toţi a vorbì limba maghiară. Toată grigea lor se absoarbe în maghiarisare.

Statul unguresc cum sĕ se gândească el sĕ dea Românilor o universitate, când acestia în tot teritoriul locuit deRomâni nu s'au învrednicit nici de un gimnasiu susţinut din [illegible]tului? In Sibiiu, în gimnasiul de stat, majoritatea elevilor este română. Eelevii sûnt cea mai mare parte din ţinuturi, unde unguresce nu se vorbesce. Cu toate aceste gimnasiul, este unguresc, ca şi când oamenii din ţinuturile Sibiiului ar fi pentruca sĕ aibă cine sĕ înveţe unguresce, dar nu gimnasiul pentru oameni ca printr'ênsul sĕ'şi acuire cunoscinţe.

Nu ne adresăm dară la nimenea, ca sĕ întrevină la guvern pentru o universitate în favorul Românilor, cari încă se cred cetăţeni şi încă egal îndreptăţiţi ai statului unguresc. Nu. Aceasta ar fi, cum am mai ḑis, lucru de tot zadarnic. Aceasta o poate sci ori şi cine 'şi aduce aminte de nefructositatea protestelor şi deputaţiunilor mai recente până la tron în alte cestiuni. Voim însĕ sĕ constatăm şi cu ocasiunea aceasta, că se fac lucruri, cari se fac numai în favorul unui element dintre elementele, care locuiesc patria spriginită şi apărată de toţi, şi că cei cari n'au norocirea de a fi Maghiari sûnt ignoraţi până la estrem, sûnt numai nule după cifra maghiară,

După cât am putut urmărì, ceea ce s'a scris în privinţa universităţii a treia în Ungaria, nu este altă îngrigire decât ca universitrtea, care are sĕ se înfiinţeze sĕ fie un centru de maghiarisare.

Revista politică.

Sibiiu, în 8 August.

Ministeriul unguresc a făcut nu de mult un act nou, care a dat de lucru nu numai cercurilor atinse, dară şi presei din patrie în cea mai mare parte. Actul privesce disoalverea camerii comerciale din Braşov. Causa oficială a disolverei este, că, după cum ḑice documentul ministerial, camera s'a opus dispoziţiunei de a vota o sumă de bani pentru susţinerea unei [illegible] Secuime. Gurile rele însĕ denaturează causa ḑicênd, că ministeriul a disolvat camera pentrucă n'a votat suma din cestiune în favorul unui institut, prin care comuna S. Snt. Giorz avea sĕ fie resplătită, căci a ales pe dl ministru president Tisza deputat în dietă.

Infiinţarea unei a treia universităţi în Ungaria este discutată de mai multe sĕptĕmâni de presa ungurească. Sûnt ḑiare, cari pledează ca sĕ se înfiinţeze la Seghedin şi altele, cari pledează sĕ se înfiinţeze la Pojon. „P. N.“ se teme, că dacă universitatea se va înfiinţa la Pojon, junimea maghiară se va germanisa.

Călĕtoria principelui Carol în străinătate şi visita sa la Ischl n'a încetat de a fi obiectul de discusiune în ḑiarictica României.

Eată ce ḑice în privinţa aceasta „Alegătoriul“:

Suntem sau nu intraţi în alianţa germană?

— Nu: respund organele noastre oficioase.

— Da; afirmă unele ḑiare din străinătate.

Unde fi-va adevĕrul?

Are călĕtoria Suveranului nostru prin ţĕrile germane, vre-un scop politic sau nu are.

Acelaşi respuns contradictor ni se aduce.

Pe când unii stăruesc într'o negaţiune completă, oficiosul „Neue freie Presse“ dela Viena ne spune, că principele Carol al Bomâniei merge la Ischl spre a cunoasce simţemêntele Austriei şi ale Germaniei către ţeara sa şi spre a afla, dacă poate pune temeiu pe spriginul lor, în casul, când România ar fi inundată, ca la 1877, de către Ruşi adăugênd că numai România este antepostul Austro-Ungariei în Orient, aliata sa naturală.

Incă odată nu este în cugetul nostru de a purta nici o acusaţiune. Poate că nici ḑiarul austriac nu este mai bine informat decât noi. Constase face călĕtoria Suveranului nostru, hrănesc mult nedumirirea publică asupra scopului acestei călĕtorii.

Plecarea Măriei Sale, fără a lăsa o proclamaţiune către ţeară, mutismul d-lui Brătianu, ingănările nelămurite ale ḑiarului d-lui Boierescu, tendenţele trădate până acum de guvernul nostru, afirmaţiunile unor gazete austriace, toate par'că ar îndemna pe Români sĕ creadă, că este ceva politic în această călĕtorie.

De altă parte cei ce voiesc a se grăbì cu conclusiunile lor, îşi ḑic: Călĕtoria unui Suveran în străinătate nu este totdeuna un semn de încheieri de alianţe; Vodă-Carol a mai făcut visite pe la capetele încoronate şi la

---

FOIŢA.

Dela Sibiiu la Ogna şi îndĕrĕt.

(Schiţă de călĕtorie).
(1 Urmare).

Soiul acesta de patrupeḑi, ori cât de nedelicat este el în viaţa de toate ḑilele, are o susceptibilitate nespusă pentru coloarea roşie. El fiind liniscit se turbură când vede roşaţă. Ei bine! bibola din cestiune venia cum am ḑis repede. Pe strada prelungită umblă oameni de toată mâna, şi fiind şi parc în apropiare, umblă şi femei şi copii din clasele mai bune. O d-nă cu o copiliţă de 5—6 ani venia tocmai prin prelungirea stradei, de care vorbirăm. Nici un om de ai „ordinei şi siguranţei publice“ nu era nici în apropiare, nici în depărtare. Biata domnă poate că avea ceva roşu în toaleta de pe dênsa sau avea presimţiri întemeiate despre manierile bibolilor, destul, că era în mare perplesitate. Stăpânul bibolei venia într'o depărtare oare care în toată flegma, ca şi când ar fi toate în cea mai completă ordine.

Ce era de făcut? Cu risic am sărit din trăsură. M'am îndreptat către doamna în perplesitate şi, fără de a'i studia toaleta, o am condus în grabă în curtea oficiului comitatens, unde a aşteptat până a trecut primejdia întunecată.

Reflectaiu în mine, că a fost bine, că cel puţim curtea oficiului comitatului a fost în apropiare. Dacă lipsia şi aceasta, cum lipsesc oamenii ordinei publice în toate locurile, unde este de lipsă presenţa lor, patrupedul, care ar putè avè şi alt drum, în desfrânata lui libertate putea se facă o nefăcută.

În fine am ajuns în strada Morii şi am luat-o către moara „Obrejei“. Acì dândune de vale din platoul, pe care e situată Cetatea de sus a Sibiiului cu suburbiul iosefin, am coborît în şesul, care se estinde spre meaḑă noapte până în „Dealul Ognei“ şi pe lângă acesta până departe deasupra Ognei. Drumul în care ne aflam acum este drumul, pe care dilegenţele postale şi private comunicau între Braşov şi Viena.

Drumul până la podul Cibinului se străcură printre case şi grădini ce, în timpul mai nou s'au cuprins în colectivitatea unei strade. Strada aceasta, mirare, este botezată „Strada-păgânilor“ (Heiden-Gasse), cu toate că este greu de dovedit, dacă pe când esistau păgâni în Transilvania a esistat Sibiiul şi dacă a esistat, că tocmai pe acolo vor fi locuit păgânii. Strada numai într'atâta e păgânească astăḑi, că curgênd un riuleţ destul de afund de a se periclita copii într'ênsul, nu este nimica pe de laturile rîuleţului, prin ce sĕ se încungiure vre un pericul. Copii din strada aceasta se vede, că au buni ângeri păḑitori, cari cu scutul lor suplinesc golul, ce'l lasă autoritatea locală neîndeplinit.

La capetul stradei se deschide piaţa numită de Români „Têrgul vinului“ şi de Nemţi „Bauholtz-platz“.

Amêndoue numirile sûnt justificate. Şi mai că nu scie omul cui sĕ dea dreptul mai mult, Românilor sau Nemţilor. Românii au drept a numì piaţa „Têrgul vinului“ pentrucă toamna aici se vinde vinul cel dulce; eară Nemţii au drept a o numì „Piaţa lemnelor de lucru“ pentrucă tot anul aici se întrunesc, în ḑilele de têrg, Gurenii din Gura-rîului şi Oltenii din ţeara Oltului şi alţii cu scânduri, şindile, cu bârne, caferi, laţi şi alte lemne de lucru. Românii din giur, deşi în trecut eschişi până şi dela meserii, aici fac de două ori pe fie care sĕptĕmână esposiţiunile lor de industrie în lemn; nu pentru ca sĕ'şi arete hărnicia în industrie, ci pentruca sĕ'şi agonisească pânea de toate ḑilele.

Trecem Cibinul, rîul, care a dat numele cel vechiu al Sibiiului şi care nume nu s'a putut îngropa nici după ce Hermann, după cum spune tradiţiunea a construit cetatea, ce în limba nemţească se numesce după numele lui. Un moşneag bĕtrân spunea adecă în copilăria mea, că pe timpul când a sosit aici coloniştii Sasi, Hermann s'a rugat de Români, sĕ'i dea şi lui un locşor pentru sine şi pentru soţii sei, nu mai mare decât o pele de bibol şi ce e o pele de bibol? când e vorba de a mesura locul cu ea. Fără de a se cugeta mult, Românii s'au învoit şi i-au dat voie sĕ'şi ia loc de o pele de bibol. Hermann însĕ, om şiret, se pune şi taie din pele o cureluşă subţire ca aţa şi

1869. Alianțe se pot încheia și prin ministri, cum făcu d. Brătianu la Livadia, și prin representanți diplomatici.

Deci și o ipoteză și alta sûnt cu neputință.

Nu ne vom încerca sĕ cântărim, de care parte sûnt mai multe probabilități, căci ne este teamă sĕ nu greșim.

Ne mulțămim deocamdată a înregistra deosebitele sgomote, cari ne privesc.

Cât despre ideile noastre le-am arĕtat cetitorilor încă din anul trecut, când cestiunea alianțelor se discuta prin unele cercuri politice dela noi.

În același obiect ḑice „Timpul“ următoarele:

Ḑiarele austriace și germane se ocupă de călĕtoria M. Sale la Ischl. „Neue freie Presse“ spune, că domnitorul nostru a întreprins această călĕtorie avênd de scop sĕ cunoască sentimentele Austriei și Germaniei față cu România, și se afle, dacă se poate bizuì pe spriginul lor în casul, când țeara noastră ar fi din nou amenințată de întrarea ostirilor rusesci. Foaia vieneză speră, că prințul României va întimpina doveḑi de amiciție din partea Austriei pentru țeara sa; Austria este pentru România o amică, ce nu o va părăsì nici când, pentrucă România înțelege, că interesele sale o consiliază sĕ se apropie de Austria; astfel pe câtă vreme celelalte principate balcanice nu sûnt decât instrumentele Rusiei, „România este ante-postul Austriei în Orient, aliata ei naturală, care întrece pe toți Slavii din peninsulă prin cultura ei intelectuală“.

Bulgarii sûnt ispitiți a nelinisci Dobrogea, din care causă România a concentrat și concentrează încă trupe în acea parte a locului. In Constanța se zidesc două casarme. O bandă de insurgenți bulgăresci de o sută de capete se încercà (ca altele mai nainte) a turbura liniscea și pacea Dobrogei. [illegible] române cu care a venit în atingere au stins banda întreagă.

Din London se scrie la „Bohemia“ că **eruperea unui resboiu este foarte aproape.** Lucrurile se desvoaltă ca în 1877. Nici atunci Turcia nu se putea îndupleca la concesiuni. Și atunci era vorba de mĕsuri coercitive în comun din partea puterilor, din cari nu s'a ales nimica, ca și acum. Englitera, Francia, Austria, Germania și Italia se mulțămesc cu concesiuni de jumetate; nu așa Rusia. De sigur la cel dintâiu pas, ce puterile 'l vor face înapoi, Rusia va folosì ocasiunea și va pășì eară pentru libertatea popoarelor balcanice.

Același coresp. ḑice, că în **România** țin eruperea resboiului ca sigură. Un om încreḑut al țarului sĕ fie înduplecat pe principele Carol la neutralitate înarmată și sĕ'i fie pus în perspectivă și doue milioane de ruble ca subsidii. Călĕtoria principelui Carol și frecările necontenite între clienta Rusiei, Bulgaria, ne face sĕ nu credem partea din urmă a corespond. ḑiarului „Bohemia.“ In Englitera și anumit în **Iria** sûnt simptoame de revoluțiune. Și Indienii de sub stăpânirea engleză dau semne de o mișcare.

In **Rusia** eară se mișcă **nihilistii.**

Varietăți.

* (**Domnitoriul României**), după o telegramă bucuresceană a foaei oficioase „Die Presse“, a fost numit șef („Innhaber“) al **regimentului austriac de infanterie** Nr. 6, cercul de intregire **Neoplanta.** Astfel un regiment austriac va purta de acì încolo numele: *„Carol principele României“.*

* (**Înaintări**). La rangul de cadeți au înaintat dintre Români: d d. Alecsandru **Rus**, Iuliu **Bogdan**, Iosif **Ioanovici**, Oscar **Cristea**, Constantin **Murĕșan**, George **Măcelar**, Iulian **Brote**, Aurel **Predovici**, Nicolau **Băilă**, și Dimitrie **Muntean.**

* (**Principele Carol**) dimpreună cu soția sa doamna Elisaveta au plecat din Ischl — după cum am anunțat deja în numerul trecut al „Tel. Rom.“ — în 15 Aug. n. la 11 oare a. m, călĕtorind cu tren separat preste Ebensee spre Munich. Pe la ¾11 împĕratul Francisc Iosif în uniformă de mareșal a sosit cu trăsura la hotelul „Bauer“ spre a da părechei princiare române petrecerea până la gară. Imperatul la stânga principelui Carol, apoi principesa Elisaveta cu principesa Ghica și cu suita oaspeților înalți ajunseră la gară cu 10 minute înainte. Monarchul într'un mod foarte călduros își luà ḑiua bună dela principele Carol și soția sa, căreia 'i sărutà și mâna, și i-a petrecut până pe perron. Până când părechea princiară se suì în vagonul de salon, împĕratul schimbă și cu suita princiară multe cuvinte amicabile de despărțire. Precis la 11 oare trenul se puse în mișcare. Părechea princiară stând în ferestrile deschise ale cupeului se închinară monarchului, carele stând pe perron, a salutat milităresce, ridicându'și mâna la pălăria de general.

* (**Societatea pentru fondul teatrului român**) auḑim, că 'și va ținè adunarea generală în 7 Septemvre a. c. aici în Sibiiu, dacă comitetul **societății** se va învoì cu terminul acesta propus de un comitet al inteligenței române, după cum cetim în „Gaz. Trans.“

* (**Zel „patriotic“**). Din **Arad** se telegrafează dto 18 August st. n. lui „Pester Lloyd„ cu ostentațiune următoarele: „Întru sĕrbarea aniversărei Maiestății Sale orașul nostru ieri seara a fost iluminat sĕrbătoresce. Capela pompierilor au transversat orașul cu musică; după ce ea a făcut o serenadă înaintea palatului episcopesc, episcopul *Metianu* presentându-se la fereastră a ținut înaintea mulțimei adunate o cuvêntare *maghiară* și *foarte patriotică*, care a fost primită cu tunete de *Éljen* pentru regele și pentru episcopul, provocând pretutindenea bucurie.“

* (**Episcopul *Metianu* baron**). Auḑim că Il. S. dl episcop a subșternut la ministeriul din Budapesta rugăciunea, a fi înaintat la *baronie* pe basa ordinului „Coroanei de fer,“ ce 'l-a fost primit, precum este cunoscut, pentru diferite merite.

* (***Kossuthismul* sporesce**). *„Kelet“* comunică din **Cluj** dto. 18 l. c. n.: Generalului **Demel**, ce locuesce aici în ulița Turḑii **i-au spart ferestrele** cu prilegiul iluminației de ieri. Generalul adecă și-a decorat balcoanele sale numai cu steaguri *austriace...*“ Oare unde se vor oprì „patrioții“?!

* (**Trenul accelerat**). Nr. 1 și 2 din 20 Aug. n. începênd se va oprì pe o minută la stațiunea „Gyeres“.

* (**Institutul alienaților**) din Sibiiu a primit de administrator pe dl **Kovats** Albert, fost oficial la direcțiunea catastrală.

* (**Sa sinucis**) pentru defraudare secretarul căilor ferate de stat ung. dl Rudolf **Debreceny** din Pesta. Acesta adecă s'a smuls din mânile poliției, care era s'ĕl încuie pentru defraudări mari, și s'a aruncat din al 3-lea etagiu jos în curte, unde ajun- [illegible] mort.

* (**Bătaia orbilor**) se bătură în 16 Aug. n. în ḑiua mare pe stradele Budapestei doi redactori unguresci și adecă: renumitul **Verhovay**, redactorul jurnalului „Függetlenség“ și Ludovic **Bartak**, redactorul jurnalului „Bolond Istok“. Tot semne de cultură!

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

'Ερευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(16 Urmare).

D. Evangelia după Ioan.

(Urmare).

b) **Neesactitățile istorice și geografice.** Din 11, 49 seqq. și 18, 13 seqq. susține critica, Evangelistul de o parte dovedesce, că consideră Archieria analoagă cu consulatul la Romani, de alta este în contraḑicere cu Iosephus Antt, XVII, 2, 2. 4, 3. din care se vede, că Caiafa a fost Archiereu peste un deceniu, și în sfîrșit, că prelângă Caiafa, ca Archiereu al anului aceluia, se vorbesce de „Archierei“ — ceea ce este neistoric.

Mai departe, că Evangelistul arată necunoscințe geografice, punênd Botezul în Betania și amintind de un oraș „Sichar“ care n'a esistat. Aceste date neesacte dovedesc, că nu sûnt scrise de Iudei, invețăcei ai lui Iisus, prin urmare nu sûnt scrise de Ioan, ci de un străin, carele n'a cunoscut esact nici starea socială religioasă a Iudeilor și nici ținuturile în cari s'ar fi întîmplat evenementele descrise.

Pretinsa neistoricitate nu urmează din aceea ce scrie Ioan, ci din tendențiositatea criticei, carea a și renunțat la acest argument [9]) căci:

a) Ioan, când ḑice la 11, 13 despre Caiafa *ʽαρχιερεῦς ὢν του ἐνιαυτοῦ ἐκείνου*, accentuează anul, în carele Iisus s'a adus jertfă prin sancțiunea archierească, și nu eschide archieria de mai târḑiu a lui Caiafa, precum nu eschide nici pe cea de mai înainte și precum nu presupune schimbarea archieriei din an în an. Ioan, ca și ceialalți Evangeliști a sciut mai departe, că în mod oficios era numai un archiereu. Și cu toate aceste ca și ceialalți [10]) ne vorbesce de „**Archierei**“. Nu că doară Archierei ca atari ar fi fost de odată mai mulți în oficiu (Ana, Caiafa și Alesandru [11]), ci unul în funcțiune, alții cu titula și dreptul de membrii naturali ai Sinedriului [12]). Precum se vede, Evangelistul dovedesce din contră esacte cunoscințe istorice.

Pretinsele neesactități geografice încă nu sûnt mai temeinice de cât cele istorice. Varianta *Βηθαβαρᾶ* în 1, 28. este adeverat o avem de la Origen, carele s'a simțit în drept a o pune în loc de *Βηθανία*. Dar dacă Origen în călĕtoria sa n'a aflat *Βηθανία*, ci în locul ei a creḑut că a dat peste *Βηθαβαρᾶ* încă nu urmează, că *Βηθανία* n'a esistat. Resbelul judeoroman a putut nimicí cu totul acest sat, în locul sau în apropierea căruia să se fi ridicat Betabara. Ba se poate ca acest sat să fi purtat doue nume aproape de același înțeles [13]), din cari unul, Betania să fi eșit din us în decursul tîmpului. Togmai ca cetitoriul să nu confunde această Betanie cu cea de lângă Ierusalim, Evangelistul o circumscrie cu *πέραν Τοῦ ʽΙορδάνου.*

Tot așa stă lucrul și cu **Sichar**, care pe acel tîmp a fost probabil numele vechei **Sichem.** — Dacă noi, din lipsa datelor la scriitorii profani, nu suntem în stare să cunoascem topografia descrisă de s. scriptură, urmează oare că s. scriptură ne spune neadeveruri? Și de ací apoi se poate conchide la neautenticitatea ei?!

Dar, continuă critica negativă:

c) **Evangelia este în contraḑicere cu Sinopticii.** Încă **Bretschneider** C. G. [14]) la 1820 a pășit cu acest argument, susținend că: Icoana lui Iisus după Evangelia a patra este cu totul deosebită de cea dela Sinoptici, din compararea cuvîntărilor lui Iisus după Ioan și Sinoptici, se vede că Sinopticii reproduc cuvîntările autentice ale lui Iisus, pre când după cum le aflăm la Ioan, ca curat dogmutice și metafisice (es. cap. 17), în cari ne vorbesce Iisus, ci Ioan le pune în gura lui Iisus — sunt improbabile și imposibile. Aceste considerante, deșí în urma contracriticelor de Lűcke, Usteri, Weber ș. a. **Bretschneider** le-a retras încă la 1824, și astăḑi după un lung proces de desvoltare se consideră ca cel mai puternic argument contra autenticității acestei Evangelii.

Însemnătatea acestui argument ne îndreptĕțesce să-l tractăm ceva mai pe larg:

a) **Espunerea istorică.** Cel ce a cetit numaî fugitiv această Evangelie recunoase, că ea presupune cunoascerea celorlalte trei, ba că fără de ele în multe părți este neînțeleasă.

---

[9]) **Klein**, op. cit. pg. 113.

[10]) Mat. 26, 59. 27, 6. 20 ș. a. Marcu 14, 1. 55. 15, 2. ș. a. Luca 3, 2—22, 52. 66 ș. a.

[11]) Fapt. app. 4, 6.

[12]) Dela Irod cel mare Archieria a încetat a fi dată pe viață. El, și după dînsul următorii sei și Romanii puneau și depuneau Archierei după plac. Archiereii depuși își păstrau titula și dreptul de vot în Sinedriu. Confer: **Schürer** &. Die Hohen — priester im N. 5. în „Stud. u. Kritik“ din 1872 fasc. 4.

[13]) După etimologie **beth-ania**-casă, loc pentru corăbii, — **beth-abara**-casă, loc pentru debarcare, vad.

[14]) Probabiliade Evang. et epp. Ioannis etc. Lipsiae 1820. pg. 30—45.

---

cu cureluşa din pelea de bibol cuprinde locul pe care stă astăḑi cetatea, carea cum am ḑis, oamenii lui o au numit după numele lui: Hermannstadt, pe când Românii au remas pe lângă numirea veche a Sibiiului.

Îndată dincolo de rîu la stânga este un cimeteriu vechiu părăsit, în care se înmormêntează, protestanți mai seraci și are oare care rațiune aceasta. Ce? bietii bogați și în mormênt sĕ fie molestați de pĕcătoșii de seraci? Ear' la dreapta, ceva mai înainte, este cimeteriul romano-catolicilor, regulat și grigit cu scumpĕtate, încât dacă trupurile celor înmormêntați ar avè simțiri, cu plăcere ar odichnì în mormintele lor.

O mică sucitură a drumului și călĕtoriul trece lăsând la stânga biserica greco-catolică din suburbiul „Porții-Turnului“. La fundul altariului acestei biserici, despre drum, zac îngropate resturile pămêntesci a le lui **Alesandru Papiu Ilarian**, tribunul poporului din 1848—1849 și mai târḑiu ministru în România. Încordarea prea intensivă a spiritului 'i-a atras o boală psichică, care l'a adus în casa alienaților din Sibiiu, unde a și murit.

El fu înmormêntat unde am ḑis. Însĕ măcar că sûnt doi ani trecuți dela înmormêntare, mormêntul lui încă nu este însemnat cu vreun monument, ca călĕtoriul sĕ scie, unde reposatul 'și a aflat repausul etern. (Va urma.)

Ca să îndatoreze pe arendașul moșiei, un grădinar îi aducea în toate cât un coș de verdețuri și zarzavaturi.

De ce tetrudesci atât, ḑise, de politeță, arendașul, într'o dimineață pe când grădinarul îi presenta un coș cu varză roșie.

Avem atât de multă d-le în cât o dăm voios boilor.

Intr'un salon, se vorbesce despre La Fontaine.

Cunoasceți pe La Fontaine, d-nă? întrebă un tinĕr pe o prețioasă ridiculă.

Dacă'l cunosc? respunse acesta cu un ton superb.... Intr'această familie și amea, a esistat d-le mai multe alianțe...

Acest fapt îl esploatează susținênd, că autorul acestei Evangelii este pendent de Sinoptici, pre cari i-a prelucrat spre a da la lumină un roman — ca bună oară Renan în ḑilele noastre.

O afirmare mai netemeinică ca aceasta nici că se poate cugeta. Evangelistul nu prelucră materialul espus de Sinoptici, căci materialul espus de dînsul este cu totul independent de cel de la Sinoptici, prin urmare nu atîrnă de ei, ci îi completează. El nu deneagă adeverul cuprins în espunerile sinoptice, ci'l confirmă, togmai îndreptându-ne în mod indirect la acele scrieri, pe cari el le presupune cunoscute. Unde însă consună în materie, nu avem să recurgem la pendența de Sinoptici, ci la pendența de adeverul istoric. Căci este una și aceeași istorie pe carea o scriu cu toții. Cumcă Evangelistul n'a prelucrat espunerile Sinopticilor, punênd în locul scrierilor lor pe a sa, ci aceea ce istorisesce, istorisesce în circuitul, sau doară mai bine, terenul istoric al Sinopticilor, a căror istorisire o confirmă, ne dovedesce însuși Evangelistul atât în general la 20, 30. 21, 25. și espunerea unui șir de evenemente neistorisite de Sinoptici, cât și în special prin următoarele: *2, 12* „s'a pogorît la Capernaum și n'a remas acolo multe ḑile“ prin care notița ne îndreaptă la petrecerea mai îndelungată a lui Iisus în Capernaum, după cum ne istorisesc Sinopticii, pe carea însă Evangelia aceasta o retace; asemenea *3, 24* „Ioan încă nu era închis în temniță“ presupune, că cetitorii nu au cunoscință despre prinderea și decapitarea Botezătoriului — din referadele Sinopticilor, — aretând tot o dată, că aceea ce a istorisit el până ací, s'a întîmplat în ainte de pășirea lui Iisus în activitatea galileică, pe carea o descriu Sinopticii. Prin urmare după notița citată din Evangelia a patra, această Evangelie în loc să înlocuească pe Sinoptici, îi întregesce confirmându'i. Peste tot activitatea galileică, descrisă de Sinoptici, Ioan o presupune cunoscută și mai pe sus de ori ce îndoială. Aceasta se vede din 6, 1. 7, 1. Notița din 6, 2. „îi urma însă multe cete, fiind că vedeau semnele ce le făcea la cei bolnavi,“ după cum ne arată și imperfectul, ne transpune în un tîmp mai îndelungat de activitate galileică, activitate, repețim, descrisă de Sinoptici, pe carea Ioan nu o espune, dar togmai indigitându-o o confirmă. În chipul acesta am puté să mergem cu scrutările și combinările pagini întregi. Cele citate credem însă a fi de ajuns spre a ne convinge despre independența dela Sinoptici a Evangeliei a patra. (Va urma).

Îndreptare. In nrul 90 art: „Din comitatul Severinului.“ In întroducere la începutul pasagiului al 5-lea e a se cetì în loc „Am vĕḑut scoalele poporale din Caransebeș disolvate“: Am vĕḑut scoalele poporale respective despartementele române disolvate“.

La începutul Nrul II în loc de „Nu se poate constata“ sĕ se rectifice: „Nu se poate contesta“.

In al 2-lea pasagiu din Nrl III în loc de Comitatul Severinului care, deșì însemnătatea lui nu prea este importantă“ sĕ se rectfice: Comitatul Severinului, care, deși însemnătatea lui *agricolă* nu prea este importantă“ etc.

Economic.

Sibiiu 17 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.60—8.60; grâu sĕcăreț fl. 6.10—7.10; sĕcară fl. 5.10--5.50; Orz fl. 4.20--4.60; Ovĕs fl. 2.60--3. Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.10--1.30; Semênță de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7.50; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de vițel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24-26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 24 August imob. lui Frideric Sporer și soți în Sighișoara (judec. cerc.); în 26 Aug. imob. lui Ioan Moise în Branișca; în 20 Sept. și 20 Oct. imob. lui Ioan Furca în Cerna-Cristur (trib. Deva); în 31 Aug. imob. masei concursnale a lui Ludovic Ruș și soți în Brașov (trib.); în 16 Sept. și 20 Oct. imob. lui George și Anna Oliginar în Feldioara (trib. Brașov); în 9 Sept. și 9 Oct. imob. lui Nicolae Tăbac. în Ocloșul mare (trib. Deva); în 20 Sept. imob. lui Gruzda în Mădăras (trib. Mar. Oșorhei); în 9 Oct. și 9 Noemvre. imob. lui Adam Vas în Țeghe (judec. cerc. Gherla); în 31 Aug. și 30 Sept. imob. lui Simion Moldovan în Toplița (judec. cerc. Reghen); în 22 Sept. și 23 Oct. imob. lui Niculae Hathazi în Etfalva (judec. cerc. Sângiors); în 31 Aug. imob. lui Ioan Hendel în Brașov (trib.).

Bursa de Viena și Pesta

din 19 August 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.15	109.05
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.90	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.76	99.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.75	87.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.25	125.25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.50	94.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	93.50	93—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.50	93.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	93.—	93.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	93.—	92.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.—	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.65	72.75
Datorie de stat în argint . . .	73.65	73.50
Renta de aur austriacă	87.80	87.75
Sorți de stat dela 1860 . . .	132.—	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	831.—	829.—
Acțiuni de credit austr. . . .	254.75	273.70
Acțiuni de bancă de credit ung.	273.60	253.50
Sorți ungurescì cu premii . . .	111.75	111.50
Sorți de regularea Tisei . . .	109.60	109.65
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemțesci	57.75	57.75
London (pe polița de trei luni) .	117.70	117.65

Nr. 179—1880. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala română confesională gr. or. din Cojocna, protopresbiteratul Clujului, se escrie concurs până la 14 Septemvre 1880 st. v. inclusive.

Venitele împreunate cu acest post sûnt:

1. Cuartir liber în edificiul scolar fără podul întreg, care se folosesce de măgăzin pentru bucatele parochiei și neputânduse subarênda acest cuartir fără învoirea comitetului;
2. folosirea a 6 jugere 1500 orgii□ arătoriu și 2 jugere 200 orgii fênaț;
3. folosința unei grădini de lângă scoala gr. or. și a alteia de lângă scoala gr. catolică, care are a o îngrădì cu gard viu;
4. În bani gata 160 fl. prin repartițiune dela popor și anume 100 fl. pentru scolarii ordinari, 40 fl. pentru repetenți și 20 pentru scolarii adulți.

Pămênturile de sub nr. 2 le folosesce pentru a instrua toată tinerimea în cântări bisericesci, a cânta cu ea în chor la biserică și la cas de lipsă a suplinì și pe cantor.

Dela concurenți se cere:

a) Sĕ fie Român de naționalitate și de religiunea gr. or.

b) Sĕ producă testimoniu, că a absolvat pedagogia în oare care institut pedagogic gr. or.

c) Sĕ producă testimoniu despre purtarea lor politică și morală;

d) Că avênd talent de cântat sĕ producă atestatul prescris în „Stat. org.“ §. 23. p. 12.

Concurenții au a se adresa cu recursele lor instruite conform „Stat. organic“ și regulamentului congresual până la terminul de sus oficiului protopresbiteral român gr. or. al Clujului în Cluj.

Comitetul parochial român gr. or. din Cojocna.

Dat Cojocna, 3 August 1880.

În conțelegere cu ofic. ppresbiteral român gr. or. al Clujului.

Teodor Ciortea m. p.,
paroch și președ. comit.
Alesandru Nemeș m. p.,
notariu.

Nr. 179. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea stațiunei vacante de învĕțător în comuna Sebeșel se escrie concurs până la 14 Septemvre 1880 st. v. pe când va fi și alegerea.

Salariul învĕțătoresc este 100 fl. v. a. un stingin de lemne și cortel în edificiul scoalei.

Doritorii de a ocupa această stațiune au sĕ-și astearnă rugările înzestrate cu toate documentele prescrise de „Stat. org.“ și regulamentul congresual provisoriu din 1878 oficiului protopresbiteral în Sebeș până la sus numitul termin.

Sebeșel în 1 August, 1880.

In conțelegere cu D. protopresbiter concernent:

Comitetul parochial.

Nr. 12. 1—3

CONCURS.

Dechiarându-se de vacant postul de învĕțător la scoala cofesională poporală din parochia Șibotului, prin conclusul comitetului parochial ddto 6 Iulie Nr. 12 1880 pentru ocuparea aceluia se escrie concurs cu terminul până la 15 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

200 fl. v. a. salariu fics din cassa alodială a comunei Șibot, 5 stângini de lemne pentru încălḑirea scoalei și a odaei, în care locuiesce învĕțătoriul gratuit.

Doritorii de a concura la această stațiune au sĕ-și aștearnă petițiunile lor instruite pre lângă documentele obicînuite și cu testimoniul de cualificațiune la onor. oficiu protopresbiteral gr. or. al Orăștiei ca inspectorul districtual de scoale până la terminul aretat mai sus.

Din ședința comitetului parochial ținută în Șibot, la 6 Iulie 1880.

In conțelegere cu d. protopresbiter concernent:

Ioan Armean m. p.,
paroch ca președinte.

Nr. 159. 1—3

CONCURS.

La scoala confesională gr. or. din comuna Bozu în protopresbiteratul Iliei murĕșane devenind vacant postul de învĕțătoriu, pentru ocuparea acestuia sĕ escrie prin aceasta concurs cu termin până la 6 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual 100 fl. v. a.
2. 60 ferdele cucuruz în boambe,
3. folosirea grădinei scolare,
4. cuartir liber în edificiul scoalei și
5. 4 orgii de lemne de încălḑit, din aceste sĕ se încălḑască și scoala.

Doritorii de a ocupa acest post vor avè a'și adresa suplicele lor instruite în sensul „Stat. org.“ și a regulamentului congresual dela 1878 la subscrisul până la terminul de sus; concurenții sĕ aibă cunoscință și despre limba maghiară și sĕ fie cântăreți buni.

Gurasada. 4 August 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu, m. p.
adm. prot.

Nr. 22—1880. 1—3

CONCURS.

La scoala normală capitală gr. or. din Rĕșinari a devenit un post de învĕțătoriu vacant. Pentru întregirea acestuia se deschide concurs până în 5 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Un salariu anual de 350 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative.
2. Relut pentru cuartir și lemne 60 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'și astearnă petițiunile lor până la terminul prefipt comitetului parochial prelângă care sĕ dovedească;

a) că sûnt de religiunea gr. or.;

b) că au absolvat cel puțin gimnasiul inferior și cursul pedagogico-teologic cu succes bun;

c) sĕ producă atestat despre depunerea esamenului de cualificațiune învĕțătorească;

d) cei ce vor dovedì, că au absolvat clase mai multe și au și pracsă învĕțătorească se vor preferì.

Invĕțătoriul devenit ales va servì în primul an în mod provisoriu de probă; mai departe el va fi datoriu a ținè dumineca și sĕrbătoarea în rênd cu ceialalți învĕțători de aici câte o strană în biserică; de aceea se cere ca el sĕ scie cântările și tipicul bisericesc.

Cei ce doresc a concura la acest post sĕ aibă cualificațiunea recerută pentru învĕțătorii de scoala capitală, și vor fi datori a se presenta până la finea concursului aici la Rĕșinari, și a cânta în biserică, pentru a li se cunoasce desteritatea în tipic și cântările bisericesci.

Concurentul, carele va dovedì cualificațiunea de a putè propune sistematic cântările corale cu elevii scolari, are încă o remunerațiune anuală de 100 fl. v. a.

Rĕșinari din ședința comitetului parochial gr. or. ținută la 3 Aug. a. c.

In conțelegere cu părintele administrator protopresbiteral tractual.

Comitetul parochial.

Nr. 110. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕțătoresc dela scoala confesională gr. or. din comuna Balomir, ppresbiteratul Orăștiei prin aceasta se escrie concurs până la 8-a Septemvre a. c. st. v. în care ḑi se va ținè și alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual statorit cu 160 fl. valuta austriacă.
2. Cortel natural cu grădină ½ jug.
3. 5 Orgii lemne din care se va încălḑì și scoala.

Concurenții au prelângă așternerea documentelor de cualificațiune pentru cariera învĕțătorească a documenta, că sciu barem două limbi din limbile patriei recunoscute, și că sûnt deprinși în cântările bisericeșci și vor avè a se presenta cel puțin odată în biserică înainte de alegere.

Doritorii de a ocupa acest post vor trimite suplicele lor instruite în sensul stat. org. la oficiul propresbiteral al Orăștiei până la terminul susarĕtat.

Dat în ședința comitetului parochial Balomir 10 Iulie 1880.

Nicolau Suciu, m. p.,
paroch și președinte al comit. parochial.

In conțelegere cu protopresbiterul *Nicolau Popoviciu.*

Nr. 115. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a 2 posturi de învĕțători la scoala rom. gr. or. din comuna Vinerea (Felkenyér) cu aceasta se escrie concurs până la 7 Septemvre 1880.

Emolumentele sûnt:

1. Pentru cel din clasa I-a leafă anuală 155 fl. v. a. din fondul scolar;

2. Pentru cel din clasa II-a leafă anuală 250 fl. v. a. din cassa alodială. Pentru ambii învĕţători cortel liber, lemne de încăldit pentru scoală şi învĕţători câte 5 orgii, şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa unul sau celalalt post învĕţătoresc sĕ'şi trimită cererile sale instruite în sensul „stat. org.“ şi legilor scolare la oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăştiei până la suscrisul termin.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. dela Vinerea, ţinută în 29 Iunie 1880.

În conţelegere cu d. protopresbiter concernent:

Ioan Mihu m./p., preşedinte. **Daniil Păcurariu** m./p., paroch şi notariu ad-hoc.

Nr. 203. 3—3

CONCURS.

Devenind vacante 2 posturi de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Betlean se escrie concurs cu termin până la 8 Septemvre a. c. st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Pentru postul învĕţătoriului secundar 100 fl. v. a. cuartir liber în edificiul scoalei, şi cinsprĕḑece fl. pentru lemne, care se va solvì în 4 rate anticipative din alodiul comunal.

2. Pentru postul învĕţătoriului primar 250 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei, apoi pentru lemne de foc 15 fl., care se vor solvì anticipative în 4 rate din fondul scoalei, cum şi o bucată de grădină pentru legume, de 40 metri pentru ambii învĕţători în grădina scoalei.

Dela concurenţi se cere, ca învĕţătoriul primariu sĕ aibă cel puţin 4 clase gimnasiale, sĕ scie limbile patriei, sĕ scie cântările bisericesci, producênd şi atestat de cualificaţiune.

Doritorii de a ocupa posturile aceste au de a'şi asterne suplicile lor instruite în sensul „statutului organic“ şi al disposiţiunilor sinodale din anul 1873 la dl protopresbiter Petru Popescu în Făgăraş; notându-se că aleşii vor avè a conduce şi strana dreaptă în biserică cu elevii în toate duminecile şi sĕrbătorile cântările bisericesci, ear' mai nainte de alegere sĕ se presenteze în biserică înaintea poporului în vre-o sĕrbătoare sau Duminecă.

Betlean, 27 Iulie 1880.

În conţelegere cu dl ppresbiter tractual.

Ioan Bârsan m. p.,
paroch şi preşed. comit. par.

Nr. 147. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala confesională gr. or. din Ripa inferioară, ppresbiteratul Turdei superioare, se escrie concurs cu terminul până la 31 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. 120 fl. v. a. salariu anual.
2. Cuartir liber în locuinţa scoalei.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi substerne suplicile lor, instruite cu documentele prescrise de stat. org. şi regulamentul provisor din anul 1878 oficiului ppresbrteral gr. or. al tractului Turda superioară în Deda până la terminul indicat.

Deda în 15 Iulie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Popescu, m. p.,
adm. prot.

Nr. 100. 3—3

CONCURS.

Pentru staţiunea de învĕţătoriu în clasa a II-a la scoala confesională gr. or. din Gura-riului, se escrie concurs cu terminul până la 31 August st. v. a. c.

Emolumentele sunt:

a) Un salariu anual de 300 fl. v. a. care se solvesce din casa alodială în rate trimestrale.

b) Cortel liber în edificiul scoalei; — şi

c) lemne de foc 5 orgii☐, din cari are a se încălḑì şi classa respectivă.

Doritorii de a ocupa această staţiune 'şi vor adresa suplicele lor în terminul sus statorit la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I. instruite în sensul „Stat. org.“ şi a disposiţiunilor sinodale din anul 1873 avênd a dovedì, că au absolvat cel puţin 5 clase gimnasiale sau reale.

Se notează, că alesul învĕţătoriu din această clasă va avè sĕ ţină şi prelegerile în scoala de repetiţie şi strana de cântăreţ în biserică.

De aceea va fi bine sĕ se presenteze în vre o Duminecă în biserică pentru de a dovedì desteritatea în cântări.

Gura-rîului, 24 Iulie 1880.

În conţelegere cu Of. ppresbiteral.

Comitetul parochial:

Ioachim Muntean,
paroch şi preşed. com. par.

Nr. 157. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă bolnăviciosul paroch Mihail Fulea în parochia de clasa a III-a din Săcel, ppresbiteratul Turḑii superioare, în urma înaltei încuviinţări consistoriale din 12 Iunie a. c. Nr. 1914. B. se escrie concurs cu terminul până **la** 31 August anului curent.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu edificiile economice şi grădină.
2. Folosirea a doue cimiterii.
3. Porţiunea canonică: agru de 40 ferdele sĕmĕnătură de toamnă şi fênaţ de 22 carĕ de fên şi 4 carĕ de otavă.
4. Dela 150 familii câte un puiu de găină.
5. Tot dela 150 familii câte o ḑi de lucru cu palma.
6. Lemne de foc din pădurea bisericească.
7. Venitele stolare usuate.

Toate venitele parochiale computate în bani dau suma anuală de 421 fl. v. a. dintre cari una a treia parte este a fiitorului capelan, cu escepţiunea celor cuprinse sub ptc 1. cari până la moartea parochului actual remân în folosinţa aceluia.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi astearnă petiţiunile lor, proveḑute cu documentele prescrise de stat. org. şi regulamentul congr. pentru parochii din anul 1878, oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Turda superioară în Deda până la terminul de mai sus.

Deda în 11 Iulie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Popescu, m. p.,
adm. prot.

La Nrul consis. 2111 B. 3—3

CONCURS.

După ce în urma concursului pentru întregirea parochiei „Murĕş-Sângiors“ în protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului publicat în „Tel. Rom.“ nrii 4, 5 şi 6 din an. 1880 nu s'a însinuat nici un concurent: aşa în urma ordinaţiunii consistoriale din 15 Iulie a. c. Nr. 2111. B. prin aceasta se lungesce terminul pentru întrarea concurselor la această parochie până la 1 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul din Nrii 4, 5, şi 6 ai „Tel. Rom.“ ear' concursele sûnt a se asterne P. O. domn pprotopresbiter Parteniu Trombitaş de Bethlen în M. Oşorheiu până la terminul arĕtat.

Murĕş-Sângiors, 30 Iulie 1880.

Comitetul parochial.

Nr. 231. 3—3

CONCURS.

În urma părinteştei încuviinţări consistoriale de sub Nr. 3113 a. tr. pentru parochia de a III-a clasă Nocrichiu se escrie concurs de capelan parochial pe terminul dela datul de faţă până la 31 August 1880.

Emolumentele sûnt:

1. Locuinţă mobilată şi încălḑită în odăile părintelui paroch actual.

2. A treia parte din venitele porţiunei canonice stătătoare preste tot din pământ arătoriu şi de fênaţ din 17 jugere.

3. A treia parte din venitele stolare dela 70 familii şi tot dela atâtea familii a treia parte ḑile de lucru, care împreună vor aduce un venit anual de 100 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acest post de capelan vor avè a'şi aşterne petiţiunile lor instruate după prescrisele statutului organic §. 13 şi a disposiţiunilor congresuale la subscrisul oficiu ppresbiteral, avênd mai nainte a se înţelege cu parochul parochiei sus amintite.

Nocrichiu în 12 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Grigoriu Maier m. p.,
adm. prot.

CONCURS.

În anul scolastisc 1880/1 au de a se împărţì şese stipendii a 120 fl. pe an la scolari din scoala agronomică din Mediaş.

La stipendiile aceste, şi încă pe durata întregului timp de studii, pot aspira astfel de scolari, cari:

1, sûnt de origine din vre-o comună a istoricului fund regiu şi cari se vor primì în scoala agronomică dela Mediaş;

2, vor produce o legitimare despre purtarea lor nemaculată;

3, între mai mulţi egali în demnitate vor fi recunoscuţi, că au mai multă lipsă de a fi stipendiaţi.

Pentru păstrarea stipendiului se recere un atestat dela directorul scoalei agronomice despre sporiul cel bun în studii făcut de stipendiat, aşa încât stipendiul încetă îndată, ce lipsesce condiţiunea aceasta.

Presupunênd capacitatea recerută stipendiile se confer fără considerare la religiune şi naţionalitate.

Petiţiunile instruite cu atestatele corespunḑĕtoare au a se înainta aici cel mult până la 11 Septemvre a. c.

Sibiiu, 9 August 1880.

Oficiul central al universităţii săsesci.

CONCURS.

Două stipendii de câte 200 fl. sûnt de împărţit între tineri de pe fostul fund regiu şi în prima linie din Scaunele de mai nainte al Mercurei şi Nocrichiului, sau din locurile principale a le acestora, dacă vor fi meseriaşi şi dacă după putinţă au absolvat un gimnasiu inferior sau o scoală reală inferioară, ori o scoală capitală, poporală, la toată întêmplarea dacă vor fi cercetat şi absolvat cu succes bun vre-o scoală industrială dintre cele spriginite de universitate şi se vor obliga a petrece un an în străinătate pentru a se cualifica în specialitatea sa în practică şi în teorie.

Condiţiunile conferirei, afară de cele de mai sus:

a) presentarea testimoniilor scolastice cu cualificaţiune bună;

b) dovadă despre serăcia concurentului prin atestat oficial.

Stipendiele se plătesc jumĕtate îndată după obţinere, eară ceealaltă jumĕtate şese luni mai târḑiu. Junii stipendiaţi sûnt datori a alătura lângă petiţiunea pentru jumĕtatea a doua: atestatele ce şi le-au procurat despre lucru, precum şi un raport scurt despre timpul şi locul, unde au lucrat şi despre esperienţele ce le vor fi făcut în meserii.

Un astfel de raport se asteaptă dela stipendiat şi după ce se va fi întors în ţeară.

Concurse instruite cuviincios au a se asterne aici cel mult până în 15 Septemvre a. c.

Sibiiu, 10 August 1880.

3—3 **Oficiul central al universităţii săsesci.**

Publicare de licitaţiune!

Comuna bisericească gr. or. din Rĕşnov după ce 'şi-a primit aprobările necesare dela autorităţile mai înalte competente, — în ḑiua de **17/29 August 1880** la **10 oare** a. m. va vinde prin licitaţiune verbală publică, **pădurea de fag** de pe muntele bisericei Baiu sau Diham aflător în România districtul Prahova.

Condiţiunile de licitare precum şi alte esplicări se pot căpĕta şi respective vedè în scoala română de aici, unde se va ţinè şi licitaţiunea.

Rĕşnov în 20 Iulie 1880.

[50] 1—3 Comitetul parochial.

Doctor universae medicinae

Henric König,

medic practic şi specialist în obstetricale (de a le moşitului) şi **boale de a le femeilor** în

Sibiiu, în *strada Morii Nr. 27.*

Ordinează în fie-care ḑi dela 3—6 oare după ameaḑi. [47] 4—4

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[43] 4—12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 94. Sibiiu, Marţi 12 August 1880. **Anul XXVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 August.

Între ḑiarele din *Bucuresci* se ocupă „Telegraful“ într'un articul remarcabil şi de noi. Articulul conţine pe lângă unele reflesiuni la adresa atitudinei Românilor dela 1866 încoace şi unele reflesiuni la un articul al oficiosului din Budapesta „Pester Lloyd“ numit.

Reproducênd acel articul după ḑiarul bucurestean, voim sĕ afle şi publicul nostru cetitoriu din monarchia austro-ungurească, cari sûnt acolo în anumite cercuri politice vederile despre situaţiunea noastră politică şi despre raporturile dintre Cis- şi Translaitania. La aceste din urmă din partene reflectăm până una altă, că încât privesce „cheia şi lada“ n'a fost împărţite cum se ḑice în articul, căci guvernele din Budapesta au esercitat, mulţămită şovăirilor celor din Cislaitania, o influenţă foarte intensivă asupra Cislaitaniei şi asupra politicei esterne a monarchiei. Ceea ce se petrece astăḑi dincolo de Laita este un operat nedeterminat. Cercurile politice, cari aparţin guvernelor, ce s'au succes până acum în Ungaria, păstrează o atitudine binişor pasivă faţă cu încercările lui Taaffe în Cislaitania. Atitudinea aceasta esplică îndrăsneala stângei estreme, care ia dimensiuni crescĕtoare în Ungaria. Persevera-vor cei din Ungaria în atitudinea aceasta? Nu se scie. Va atêrna foarte mult dela puterea influenţelor esterne, va sĕ ḑică, dela posiţiunea monarchiei în concertul puterilor mari.

Premiţênd aceste dăm loc articulului „Telegrafului“:

Este cât va timp, de când provocaţi de mai multe ḑiare unguresci, am scris un articol, în care ne ocupam de fraţii nostri de peste Carpaţi. El a fost reprodus de mai multe ḑiare române de acolo, de unele fără nici un comentariu, ear de altele cu un fel de plângere, că presa de aici nu se ocupă de Românii de peste Carpaţi. Din contra, durerile lor n'au găsit nicăiri un ecou mai călduros ca în presa de aici, şi mai cu deosebire în cea liberală. Noi în special, n'am lăsat sĕ treacă nici o ocasiune fără a ḑice cuvĕntul nostru, mai ales când a fost vorba de-a arĕta Ungurilor greşita linie de conduită, ce au adoptat faţă cu Românii, aruncaţi . . . . subt coroana sântului Ştefan.

Dar earăşi nu trebue ca Românii, cari au făcut la 1866 greşala de-a primì sĕ fie trecuţi subt Unguri ca o turmă de oi, cari au încuragiat apoi pe Maghiari, prin atitudinea lor nepăsătoare, sĕ le dea tot felul de lovituri până şi în instituţiunile lor naţionale şi cari n'au găsit de cuviinţă ca Boemii, în timpi normali, ear nu anormali ca la 1866, sĕ se agite spre a arĕta Maghiarilor până unde trebue se meargă cu aroganţa lor; nu trebue, ḑicem, ca Românii de peste Carpaţi sĕ acuse presa de aici că nu'i susţine, pe cât timp ei stau cu braţele încrucişate.

Spre a vorbì însĕ astăḑi şi mai românesce, trebue se declarăm, că noi facem o mare deosebire între monarchia austriacă şi Ungaria propriu ḑisă, pe care continuăm a o privì ca o provinţă a Austriei, cu tot pactul dualistic . . . . Adevĕrul este, că trebue sĕ fie cineva Maghiar şi fanfaron ca dênşii spre a face aşa cas mare de situaţiunea actuală a Ungariei: mulţime de ministrii, dar portefoliele la Viena. Aceasta samĕnă cu proverbiul românesc: „Cheia la mine şi lada la tine.“

Despre bravura şi caracterul Maghiarilor ne am putut face o idee la bătălia de la Königgrätz. Cât pentru aroganţa lor, o cunoascem de mult, dar nu credream nici o dată, că va putè merge aşa departe în cât un ḑiar ca *„Pester Lloyd“* sĕ'şi permită a scrie asemenea cuvinte la adresa României:

> …. Dacă nu mai poate esista, într'acest chip, nici o îndoială despre *soliditatea* alianţei Germaniei cu Austro-Ungaria, trebue sĕ declarăm de altă parte că *ea* n'a adus *toate* roadele, la cari ne-am asteptat, din încheierea ei, pentru Austro-Ungaria.
>
> Puterea Austro-Ungariei în Orient nu se mĕsoară după politica ce se urmează în Constantinopole, ci după politica care domnesce în Belgrad şi Bucuresci. La Stambul rivalisează pentrn influenţă şi stăpânire, Anglia, Rusia şi Francia, micele principate dunărene cad imediat şi esclusiv în sfera de dominaţiune a Austro-Ungariei şi dacă monarchia nu isbutesce *sĕ stabilească în această parte o ordine de lucruri ce 'i-ar convenì, întinderea până la un punct mai depărtat, ar fi o aventură fără scop şi fără înţeles.*
>
> *Dacă nu vom putè predomina Bucurescii,* cum vom putè susţinè rivalităţile tuturor puterilor la Constantinopole, la acest focar àl egoismului, intereselor şi tradiţiilor seculare ale altor puteri. Privind lucrul din acest punct de vedere, *nu dăm mai puţină importanţă călĕtoriei prinţului Milan şi a prinţului Carol la Işl, decât am dat călĕtoriei impĕratului Germaniei.* Ambele „ţĕrişoare“ au dat în timpul din urmă cele mai eclatante doveḑi de *nesupunere* faţă cu monarchia cea austro-ungară. Serbia prin îndărătnicia sa politico-economică, România prin un şir de acte politice, între cari cunoscuta atitudine a representantului român în Comisiunea dunăreană, revocat acum, n'a fost cel mai rĕu.
>
> Bine vedem dar, că în momentul, când se retrage repesentantul român ostil monarchiei noastre, se fac preparative spre a se revoca un alt representant al României, care ar fi pus la iveală un fel de simpatie pentru Austro-Ungaria. Se pare dar, că vor sĕ compenseze la moment partitul rus pentru desastrul ce a suferit de cealaltă parte. O politică ca aceasta — *lămurită în mod suficient prin limbagiul* **grosolan** *al presei române* — **Austro-Ungaria nu o va putè suferì multă vreme.**
>
> Toate călĕtoriile principelui Carol nu pot schimba nimic din faptul, că politica guvernului seu înnoată încă mereu în nesce ape, cari vor împinge-o necesarmente în favoarea Rusiei. Nu pe nedreptul a accentuat foia de Lipsca, care a publicat de curênd sensaţionalele destăinuiri despre România, *că statul român n'are sĕ'şi mulţămească esistenţa sa decât Austro-Ungariei şi Germaniei.*
>
> Nu este lucru pus la cale, ca Rusia sĕ se facă stăpână peste teritoriul român. Dacă România nu va putè sĕ corespundă, ca stat neatêrnat, îndetoririlor (!!) pentru a căror împlinire s'a înfiinţat (!!) şi păstrat (!!) în timpurile critice din urmă, *ea 'şi-a perdut tocmai prin aceasta dreptul de esistenţă* şi, îndată ce şi l'a perdut, au dispărut şi garanţiele practice ale esistenţei sale şi e probabil, *că atunci va trebuì sĕ treacă prin schimbări, cari vor presenta garanţii mai mari pentru împlinirea acestei misiuni.* Nu mai este ertat însĕ sĕ continue o politică, care pune pe principe sĕ demonstreze în sensul unor alianţe, pe cari guvernul le reneagă. *La Dunăre trebue sĕ'şi încerce puterea alianţa austro-germană.* Rivaliseze alţii la Constantinopole şi Athena, cu Francia, Anglia ori Rusia; *interesul Austro-Ungariei este a esercita în Bucuresci şi Belgrad acea înrîurire,* pe care ar esercita-o neapĕrat Germania, dacă s'ar afla în locul nostru.
>
> Dacă resortul politicei noastre este alianţa cu Germania — şi dorim sĕ fie, — *sĕ câştigăm atunci şi un profit de soiu nemţesc,* şi activitatea ministrului nostru de esterne sĕ nu se deprinḑă prin urmare numai în iscălitura de note, cari nu mai împun astăḑi nici Sultanului Abdul Hamid *).

Pe când însĕ ḑiarul maghiar scrie aceste, un ḑiar foarte important din Viena, *„Neue freie Presse“* vorbind despre călĕtoria Domnitorului nostru la Işl, ḑice, că „numai România este aliata naturală a Austriei,“ România, care „întrece pe Slavii de la Balcani prin cultura ei intelectuală“ şi a cărei integritate fiind apĕrată cu ori-ce preţ, „s'ar da lumii o garanţă puternică contra spiritului turburător de pace, care vine din Rusia.“

Deosebirea de limbagiu este mare. Şi, fiind-că Ungurii, vorbind de noi, 'şi-au scos mănuşele, apoi nu înţelegem, pentru ce le-am mai ţinè noi şi nu le-am spune verde ce avem pe inimă.

Părerea noastră este, că în starea actuală de lucruri şi mai ales în faţa criticei situaţiunei a monarchiei austriace, Ungurii ar face mult mai bine sĕ 'şi învêrtească de trei ori limba în gură mai nainte de a vorbì, nu de noi tocmai — căci nouĕ nu ne fac vorbele lor nici cald nici frig — ci de Românii de peste Carpaţi chiar, de cari vor avè mai curênd sau mai târḑiu o mare trebuinţă, nu pe Sêrbi sau pe Moravi, nu pe Boemi sau pe Croaţi vor avè a compta Austria şi Ungaria la cas de un resbel de viaţă sau de moarte, din care, după cum ḑicea *„Pesti Naplo“* mai ḑilele trecute, ar putè sĕ resulte o impĕrţeală a Ungurilor, ci numai şi numai pe Români. Pe ei dar caute a'i menajea Ungurii, căci cu dênşii vor avè a împarţì binele sau rĕul.

Cât pentru noi, dacă România va trebuì sĕ treacă prin schimbări, cari vor presenta garanţii mai mari pentru împlinirea „misiunii“ noastre, cun ḑice *„Pester Lloyd“* apoi 'i-am sfătuì pe Unguri sĕ nu prea dorească acele „schimbări,“ căci s'ar putè bine ca ele sĕ se facă în desavantagiul Ungurilor, rĕmâind a vedè mai la urmă dacă Ungurii le vor putè suferì sau nu.

Noi nu dormim, şi tot ast-fel ar trebuì sĕ facă şi fraţii nostri de peste Carpaţi; sĕ caute a'şi apĕra contra a trei milioane de Unguri drepturile a trei miloane de Români, drepturi, pe cari le au de la moşi de la strămoşi şi pe care Austria le a respectat cu sânţenie.

Situaţiunea actuală a Europei, nu este nici de cum de natură, a asigura pe Unguri asupra viitorului lor şi cu atât mai puţin de-a se permite sĕ ţină un limbagiu ca cel de sus faţă cu România.

---

*) De pe „România Liberă.“

FOIŢA.

Dela Sibiiu la Ogna şi îndĕrĕt.

(Schiţă de călĕtorie).

(2 Urmare).

„De mi (me vei) ajunge până în d'alba ţigănie, vina mea sĕ fie“, vor fi gândit paripii nostri, când în dosul curţii parochului gr. cat. au dat de umbră. Ori cum de cu preget le era mersul mai înainte, pe acì începuseră şi ei a fugì, fără îndemnul, care purcedea dela codărişte şi se desvolta foarte simţit la capetul biciului. Paripii fugiau înainte şi trăsura alerga după ei şi aşa: când caii înaintea trăsurei, când trăsura înapoia cailor şi eatemĕ în „D'alba ţigănie“. Ea dealtmintrea nu e departe. Unde se gată umbra acolo se începe ţigănia.

O lume estraordinară se înfăţişează aici călĕtoriului. O stradă largă şi dreaptă, încât stă sĕ concureze cu cele din Berlin. La anumite distanţe câte o laternă modernă. Un Braşovean din suburbiul cel mare al Scheilor n'ar crede ochilor, când ar vedè, că în Sibiiu Ţiganii sûnt mai consideraţi de cât în Braşov, locuitorii Scheilor, cari cutrieră cu negoţ sudostul Europei pentruca sĕ ridice Braşovul. În Scheii Braşovului adecă dacă nu aprinde Dḑeu sântul lampa sa cea mare, luna, orbecăesci noaptea mai reu decât în satul cel din urmă.

Ţigănia Sibiiului, cu toate că are stradă dreaptă şi fălinare frumoase, e tot ţigănie. Case scunde de pământ, fără curţi, va se ḑică în „deplină libertate“. Strada nepardosită geme toată ḑiua până seara şi în noapte de copii, femei şi bărbaţi în toalete miserabile, parte mare desculţi, jucându-se în ţĕrînă, ear' cei mari şeḑênd pe sub păreţi, fără nici un lucru. Şi ţigănia tot se susţine? Până acum da, nu însĕ multă vreme, căci de pe acum a început a se ciuruì. Alte seminţii se aşeaḑă printre Ţigani, şi ridică case mai locuibile. Încet şi treptat şi bieţii Ţigani încă vor face loc altora, remânênd numele „ţigănie“ numai o reminiscenţă istorică.“

Unde se gată „Ţigănia“ drumul se bifurcă, adecă se desparte în două: La stânga apuci pe drumul către Turnişor, Cristian, Săcel, Sălisce, şi aşa mai departe; la dreapta către Rusciori, Şura-mică, Ogna. Fiindcă ţinta călĕtoriei era Ogna, lucru firesc se apucăm pe drumul cest din urmă.

Dacă drumul acesta ar fi în linie dreaptă, şi terenul este foarte acomodat pentru o linie dreaptă, dela Sibiiu ai putè ajunge la Ogna într'o jumĕtate de oară. Drumuri drepte ar fi însĕ ceva cam neobicĭnuit pe la noi şi de aceea drumul, care l'amputè face într'o jumĕtate de oară, de ce sĕ nu'l facem în cinci părtrare de oară?

Când mergi la Ogna cu trăsura, cum eşi din Sibiiu te îndreptezi în partea contrară. Pare că vrei sĕ mergi la Cristian. Ogna dela Sibiiu este spre meaḑă-noapte, Cristianul cam spre meaḑăḑi-apus.

Vre-o câţiva paşi şi sûntem pe hotarul Turnişorului. *). Din întêmplare partea hotarului, în care am păşit mai ântâiu, sûnt ogoarĕ. În Transilvania, în mare parte, câmpul, care are se producă bucate (cerealii) este împărţit în trei complecse mari. În unul din aceste trei este semĕnat grâu sau secară, în al doilea cucuruz (porumb, păpuşoiu), al treilea remâne liber pentru a fi pregătit a primì toamna semânţa de cereale pentru anul următoriu. Cele două complecse însĕ nu sûnt semênate curat numai cu grâu şi cucuruz. Atât între grâne cât şi între cucuruze veḑi semĕnate şi alte seminţe. Afară de secară între grâne mai întâlnesci ovĕs, orz şi alac, apoi cânepă, măzăriche, bob. Intre cucuruze încă întâlnesci de aceste cu adausul, că în acelaşi loc, unde e semănat cucuruzul sûnt şi cartofi (grumpene, picioici, pere de pământ, mere de pământ etc.), cânepă de toamna, fasole, curcubete (bostani, lubeniţe, dobleci). In timpul mai nou, de când a început a se întroduce comassarea proprietăţii, împărţirea arĕtată începe a dispărè.

Sasii, oameni practici şi tot odată

---

*) Nemţesce: Neppendorf, sat locuit de „Sacsoni“ din Durlach şi de Români.

N'avem veleităţi de cuceriri, dar earăşi nu putem ḑice, că n'am dorì din suflet sĕ vedem pe Românii de peste Carpaţi şi pe cei din Basarabia scăpaţi o dată de subt tirănia Maghiară şi bărbăria rusească şi uniţi cu noi, precum de asemenea nu ni se poate impune nouĕ sĕ cerem Românilor de dincolo de Carpaţi şi de Prut sĕ'şi înăbuşească simţimêntele şi aspiraţiunile lor şi sĕ nu caute a'şi scutura şi ei jugul sclăviei.

Am dorit şi dorim sĕ trăim în cea mai mare armonie cu vecinii nostrii şi de aceea am trecut de multe ori cu vederea insultele de prin ḑiarele lor. Aceasta nu vrea sĕ ḑică însĕ, că vom fi dispuşi a le suferì necontenit, mai ales când sûnt de natura acelora care se publică prin *„Pester Lloyd.“*

Revista politică.

Sibiiu, în 11 August.

Pentru viaţa constituţională din Ungaria alegerea dela Canija-mare are sĕ devină un eveniment epocal. Domnii din oposiţiunea cu firma 1848 saltă şi se veselesc de victoria lor şi se cred deja domni ai situaţiunei. Ei cred, că viitoriul cel mai de aproape este al lor. Viitoriul al lor? După disposiţiunea sufletească a marei maiorităţi maghiare asemênată cu indiferentismul aproape ostentativ al minorităţei încât aceasta nu e guvernamentală vine omului a crede — nu, a se teme, că aşa va fi. De aceea nu sûnt puţini oameni afară din cercurile maghiare, cari clătind cu capul se întreabă, ce s'ar întêmpla când eventual cei din 1848 ar ajunge sĕ pună mânile pe frênele guvernului? Chaosul. Respund unii. Aşa ceva nu se poate întêmpla. Ḑic alţii.

Oposiţiunea moderată îşi ia, nu scim a câtea oară, avêntul, sĕ facă ceva. Oposiţiunea aceasta pare, că e fermecată. Când gândesci, că are sĕ păşească la o faptă mai remarcabilă se afundă în noianul necunoscutului şi cu cuvintele din urmă ale articulilor din ḑiarele ei amuţesce şi scirea despre dênsa.

Printre undulaţiunile scirilor ḑiaristice se scrise în timpul din urmă, că Sennyey, Apponyi, Széll şi alţii, între cari şi Bitto, tot se vor hotărî, a pune mâna pe lucru şi vor încerca încă odată resturnarea lui Tisza.

Dela voinţă până la putinţă distanţa e mare, mai ales în afaceri politice, cu toate că devisa „Voiesce şi vei putè“ se bucură înaintea multora de popularitate.

Politicii maghiari de sigur că speculează şi cu evenimentele esterne. Vor fi între dênşii, şi încă între cei din oposiţiunea moderată, cari vĕḑênd desvoltarea evenimentelor esterne, îşi vor alia *tacite* influenţa stângei estreme, pentru ca cu ajutoriul ei sĕ facă presiune asupra politicilor nemţesci din Cislaitania. Poate aceasta este una din causele repeţitelor dispăreri în necunoscut şi nu numai neputinţa partidei, după cum se susţine. Vorba este numai, sĕ nu se greşească calculii. Disciplina cea recunoscută a partidelor maghiare poate şi ea sĕ degenereze.

Fie cum va fi, de noi se apropie cu paşi grabnici timpul, care în interesul nostru, ar trebuì sĕ ne găsească cu o programă politică bine definită şi cu apĕrători firmi şi neşuvăitori, bine organisaţi. Altmintrea vor trece şi alte schimbări politice preste noi cum au trecut cele din urmă, după care pentru noi nu va remânè altceva decât cel mult nisce vaierături în ângustele coloane ale ḑiaristicei noastre, *plus* desconsiderări şi apĕsări noue pe deasupra celor dela 1867 încoace.

Printre serbătorile din jumetatea apuseană a imperiului nostru străbat sunete, care desacordează foarte acordurile serbătoresci. Printre festivităţile trăgĕtorilor la semn, iubileul de cinci-ḑeci ani dela nascerea împĕratului şi între altele mai merunte şi mai mari, cari au încă sĕ urmeze, se repeţesc disonanţele dintre Nemţi, Cechi, Sloveni şi acum şi dintre Polonii şi Rutenii din Galiţia.

Nemţii sub pretest, că 'şi tem periclitată hegemonia în Cislaitania se plâng neîncetat asupra pretensiunilor mai mult platonice ale Cechilor şi Slovenilor. Ei ţin aşa numite parteitaguri, în care se fac resoluţiuni peste resoluţiuni cu resultatul: *Viel Geschrei und wenig Wolle.* Ḑiaristica adictă lui Herbst, capul partidei „credincioase constituţiunei“ se deosebesce în timpul din urmă prin notificarea literaturei, care se ocupă cu cestiuni înrudite cu unificarea Germaniei. „Deutsche Zeitung“ vorbesce într'un articul de fond despre progresele ce le făcuse oare-când reformaţiunea în Austria-superioară, ca despre o dovadă, că desvoltarea spirituală a Austriei este nedespărţită de cea a poporului german. Ori-cărei sugrumări a vênei, care ţine Austria în legătură cu Germania, a urmat paralisie de moarte, ḑice citata foaie, şi numesce slabi şi fără caracter naţional pe acei ce s'au supus despotismului catolic, când cu suprimarea protestantismului în Austria sub Ferdinand II.

Am trebuì sĕ facem o revistă specială când am voì sĕ înregistrăm tot ce se scrie în acest sens. Pentru scopul nostru este de ajuns de a indica că dincolo de Laita sûnt curenturi politice, cari la toate ocasiunile clipesc spre meaḑă noapte preste barierile colorate negru-galbine.

Rutenii din Galiţia sătui de apĕsarea polonă, caută sĕ se scuture de dênsa şi sĕ ajungă a fi şi ei egal îndreptăţiţi alăturea cu opresorii lor. Causă destulă de a se găsì denuncianţi, cari sĕ'i stigmatiseze de panrusisti şi sĕ amenințe pe Austria, că emancipând pe Ruteni de sub Poloni se va forma şi acolo un Trentino galiţian.

Delegaţiunile ḑic oficioasele nu se vor întrunì înainte de 15 Octomvre, din causă, că dieta Ungariei încă nu 'şi-a ales delegaţiunea sa.

Scirea despre întreruperea negoţierilor dintre Austro-Ungaria şi Serbia în afacerea tratatului de comerciu vine într'o formă mai domoală. Este numai temerea cea vechie, că negoţierile nu vor decurge aşa îngrabă. Causa tragĕnărei este, că Austro-Ungaria pretinde ca tratatul comercial încheiat între Turcia şi Austro-Ungaria la 1862 sĕ se ia de basă la încheiarea tratatului între Serbia şi Austro-Ungaria, ceea ce Serbia ḑice, că nu poate face, de oare ce atunci şi alte staturi ar putè face astfeliu de pretensiuni.

În oare care legătură stă scirea aceasta cu alta după „Polit. Corr.“, în care se afirmă, că petrecerea principelui Milan în Ischl şi Ems n'are de a face nimica cu politica, de oare ce pe lângă dênsul nu este nici un bărbat de stat sêrbesc.

„Bolnavul“ dela „Cornul de aur“ de trecere de vreme, s'a pus sĕ poarte diplomaţia europeană de nas. O dată ḑice Poarta, că cede Muntenegrului ţinutul de Zem. După aceea, la două trei ḑile, socotinduse altfeliu, spune diplomaţiei europene, că nu Zemul, ci Dulcinio are sĕ'l ceadă Muntenegrului. Apoi mai socotinduse se schimbă şi ḑice: da. dau Dulcignio, dar prelângă oare care modificări; Gruda şi Dunoş sĕ nu treacă la Muntenegru. Este curată bătaie de joc esclamă necăgit „P. Ll.“ ce face Poarta cu cabinetele Europene şi i prorocesce, că n'are sĕ'i fie de bună batjocura aceasta.

Poarta însĕ încă e strimtorată şi nu scie ce sĕ se facă. Căci, pe când Muntenegru nu o slăbesce din dragoste şi i pune mereu termine pentru cedarea teritorielor ce i lea dat congresul din Berlin; pe când Grecii stăruiesc sĕ li se dea ce li a acordat conferenţa dela Berlin, Bulgarii amenință cu anecsarea Rumeliei resăritene şi încorporarea Macedoniei la marea „împĕrăţie“ bulgară. Între astfeliu de împregiurări biata Poartă nu scie cu care sĕ se împace mai curênd şi nu se împacă — cu nici unul.

Într'aceea notele puterilor absorb multă negreală şi la rêndul lor amenință cu „demonstraţiuni navale“.

Lumea crede, şi nu fără cuvênt, că Rusia 'şi va perde răbdarea şi va începe sĕ cânte notele diplomaţiei singură ca în 1877.

Dacă Austro-Ungaria şi Germania nu vor fi în stare sĕ pună stavilă aspiraţiunilor rusesci, se poate repeţì jocul cum spunea „Bohemia“ în ḑilele abia trecute.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Zarand, 6 August 1880.

De m'ar fi ocărît vrăjmaşul
aşi fi tăcut.....

Psalmistul.

Ori câtă stimă şi consideraţiune am avè către anumite persoane, pentru faptele lor meritorie, totuşi când veḑi ,că atari persoane 'şi uită de sine şi de mama naţiune, ce 'i-a lăptat, crescut şi înavuţit, trebue sĕ rumpi tăcerea, şi faptele lor condamnabile sĕ le tacsezi aşa precum merită.

Inaltul ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţiune prin ordinaţiunea de dto 22 Aprilie 1878 Nr. 9421 a denumit de visitator scolastic în comunele: Sălişte, Trestia, Căinel şi Crăciunesci pre domnul Georgiu Bardoşi din Baiţa, mare proprietar, neguţător, magistru de postă, şi om de caracter. Nu am avut nimic contra acestei denumiri, şi nici puteam sĕ avem, căci eram dedaţi a vedè în afaceri scolare, denumiţi oameni, cari numai de scoală nu au nici o ideă. Airea 'i poţi afla!! De atunci dela denumire şi până aḑi învĕţământul în scoalele sus numite, au mers regulat. Acum deodată furăm surprinşi prin comisariul S. B. esmis din partea ofic. ppesc al Zarandului, spre a face cercetare, dacă este adevĕrată o (denunciaţiune) hârtie trimisă inspectorului reg. de către visitătorul de scoale G. B. Eată! ce se ḑice în această hârtie: „eşind în comunele sus numite Sălişte, Peştera, Trestia, Căinel, Crăciunesci, limba maghiară am aflat-o propunêndu-se ca obiect ordinariu numai în comuna Trestia însĕ şi aici lipsesc scolarilor cărţile necesare.“ In comuna Sălişte, nefiind scoală, copiii nu se pot împărtăşì de învĕţămênt. In comuna Căinel, posedând învĕţătoriul foarte puţină sciinţă, copiii de scoală nu se pot împărtăşì de învĕţămêntul recerut, limba maghiară însĕ până acum şi învĕţătoriului 'i este necunoscută.“

Auḑind aceste nu puteam crede, că dl visitator, sĕ fie scris aşa ceva, dar m'am convins vĕḑênd subscrierea proprie. Am făcut acest estras în traducţiune.

---

foarte conservativi, se vor hotărî anevoie pentru comassare. Comassarea se va introduce în Transilvania mai cu seamă în fostele comitate, unde fostii proprietarii mari cred, că numai în chipul acesta 'şi vor scăpa proprietăţile de periclul, a cădè în mânile Jidanilor. Comassarea ar fi o bunătate pentru agricultori, dacă s'ar face, unde se poate face, în interesul agricultorilor.

Eram ajuns aşa dar' pe ogoarele Turnişorului, ogoarele cât sûnt nesemĕnate, sûnt spre paguba particularilor, un bun comun al satului întreg şi chiar şi al străinilor. Corturarii, cari n'au domiciliu şi patrie, şi cari umblă dintr'un loc într'altul, pe cât sciu, cam tot pe ogoare petrec. Ei pare că sûnt companionii cioarelor, care umblă după rîme, şi alte insecte pe brazda plugului. Doar împregiurarea aceasta a contribuit ca oamenirei Ţiganilor, sĕ le atribuie epitetul batjocoritoriu: *cioară*, care dela corturari s'au estins şi asupra celorlalţi. Cum va fi cum nu va fi, destul că pe ogoarele Turnişorului tăbărîse, cu căţel cu purcel, o *laie* de corturari îanainte de trecerea noastră pe acolo şi se aşeḑară nemijlocit lângă drum. Abia 'şi scosese copii de prin desagi, dar corturile încă nu erau întinse. Copiii corturarilor ori unde vor fi, îndată ce zăresc o trăsură, aleargă fără osebire de secs în peile goale, sau aproape în peile goale, înaintea ei şi dânduse de a roata alăturea cu trăsura, i auḑi neîncetat: „Creascăţi norocu ca busuiocu, coconaşule! dă'mi un creiţăraş sĕ te ţie Dḑeu!“ Aceste dimpreună cu datul dea roata se repeţesc câte cinci până în ḑece minute, fugă caii cu trăsura cât de tare. Dacă le aruncă călĕtoriul un cruceriu, apoi se bat între sine al cui sĕ fie.

Ori şi cum şi acest *„salvus conductus“*, molestează deşì nu prea mult. Ceea ce molestează mai mult însĕ este fiinţa acestor oameni selbateci nemijlocit lângă drum.

O trăsură cu doi cai suri venia de către Ogna. Caii erau bine hrăniţi şi frumoşi. Cai de acestia sûnt aplecaţi sĕ se sparie de objectele întunecate, ce zac nemişcate jos pe pămênt. Desagii, ţoalele şi alte lucruri de feliul acesta erau aruncate pe jos. Caii suri nu erau fllegmatici ca ai nostri şi aşa îndată ce au zărit objectele pe jos au ciulit urechile, au început a sforăì şi a se ferì în partea cealaltă a drumului. Cocierul, care cunoscea firea cailor, a stat pe loc, a rugat pe pasageri a se da jos din trăsură şi a duce caii de frêu până ce vor trece de objectele corturarilor. Numai aşa s'ă putut încungiura periculul.

Dealtmintrea corturarii sûnt molestători şi pentru satele din apropiere, căci sub pretestul cerşitului întră prin case şi pe ce pot pune mâna, fură.

E de mirat, că guvernul nu pune capet nomadizărei acestor oameni fără aşeḑămênt şi i lasă a fi o plagă a oamenilor iubitori de aşeḑămênt şi de ordine. Dar ceea ce nu face guvernul ar putè face primăriele comunelor; sĕ nu'i sufere pe hotarele comunelor lor. Aici ne vine aminte de aceea ce se povestesce, că a făcut primăria din Seghedin cu o laie, care i venia prea des pe hotarul Seghedinului. A trimis pandurii de a adunat laia cu mic cu mare şi a pus de i au tuns până la pele pe bărbaţi, muieri şi copii. Bieţii Ţigani plângeau după perul capului lor, la care ţin foarte mult, plângeau de supĕrare, că i batjocoresce şi se jurau, că în viaţa lor şi neam de neamul lor nu vor mai tăbărî pe hotarul Seghedinului.

(Va urma).

(Auḑi earba crescênd). La o adunare de botanici în Silesia botanicii Thomas şi Lögel au arĕtat un aparat construit, prin care se poate mesura iuţala crescerei plantelor. Planta se aduce în legătură cu un arĕtător, care vĕḑênd cu ochii înaintează mereu şi arată crescerea plantei într'o mĕsură de 50 ori mai mare. Aducêndu-se aparatul în legătură cu un ciocan electric, a cărui curent electric se întrerupe la fie-care liniuţă particulară, se poate nu numai vedè cu ochii, ci şi auḑì cu urechile crescerea plantelor şi aşa pe viitor putem ḑice: „că se aude earba crescênd.“

Sciam pe dl visitator, om de caracter, şi am fost tare departe a presupune, că e capabil, a spune şi neadevĕr.

Dar se vedem încât a reportat dênsul adevĕrul, ca cetitorul sĕ'şi formeze opiniunea.

1. In comuna: Pescera, învĕţătoriul, şi membrii de ai comitetului, spun, că visitatorul, nici odată nu a fost în scoală. Limba maghiară s'a propus şi în anii trecuţi. Invĕţătorul are 3 clase gimnasiale.

2. In Crăciunesci asemenea n'a cercetat visitatorul nici odată scoala, a fost învitat la esamen, şi s'a asceptat până la 12 oare în 12/24 Aprilie dar nu a sosit.

Limba maghiară s'a propus de parochul, care este şi învĕţător. Raportul deci e fals.

3. In Sălisce, parochul a fost şi învĕţător, a ţinut prelegeri în casa sa şi a propus şi limba maghiară, ba încă şi cea germână Este adevĕrat, că odată venind dl visitator în casa parochului unde ţine scoala nu a aflat prunci, dar' cine e de vină, că nu vin, căci listele se dau regulaţ? Aceasta sĕ o fi arĕtat dl visitator.

4. In comuna Trestia, a funcţionat ca învĕţător cantorul, carele nu are nici un atestat de nicăiri, şi a fost pus din lipsă — fiind parochul morbos. Nu se poate scì, cum de domnul visitator afirma, că limba maghiară ordinară s'a propus numai în Trestia.

Şi apoi aşi întreba pre dl visitator, cum s'a propus, dacă nu au avut prunci cărţi? Eată şi aici s'a reportat falsa.

Lectorul s'a putut convinge, încât dl visitator a reportat adevĕrul. Eu cred că prin astfel de repoarte false înşine ne facem de rîs. Inainte de a face un lucru ar fi bine sĕ se cugete la urmări. *Sapienti sat.**) *Eu.*

Varietăţi.

* (Dar împĕrătesc). Majest. Sa c. r. apostolică cu prilegiul aniversarii ḑilei sale de 50 ani s'a îndurat prea graţios a dăruì 10,000 fi. v. a. pentru înfiinţarea unui asil pentru sĕraci în Aiud.

* (Denumire). „Militär-Verordnungsblatt“ publică oficial denumirea principelui Carol Domnitoriului României de şef al regimentului de infanterie Nr. 6. Acest regiment până mai deunăḑi a purtat numele generalului Coronini, care a reposat nu de mult. Coloarea distinctivă a regimentului este roşu deschis (rosa); nastori albi şi nădragi strimţi.

* După o telegramă sosită la „S. d. Tageblatt“ Escel. Sa ministrul de culte şi instrucţiune publică Augustin de Trefort are sĕ sosească în 24 August în castelul Hunedoarei, de unde venind prin Alba-Iulia, în 25 August are se sosească la Sibiiu.

* Escel. Sa comandantul V. M. C. Bauer, chiămat fiind de împĕratul, va pleca la manevrele din Galiţia, unde va funcţiona ca arbitru.

*(O rectificare pentru „Telegraful Român“). „Voinţa poporului“ publică sub titlul de mai sus următoarele: In foaia dela 5 August curent (Nr. 91) onor. confraţi dela „Telegraful Român“ ocupându-se de scoalele din România liberă, şi încheind enumerarea lor ḑic: Inainte de perderea Basarabiei au esistat şi în Ismail o scoală normală.“ etc.

Acea scoală, confraţii nostri dela „Teleg. Român“ (ca şi din Ardeal în genere) caută sĕ scie, că odată cu seminariul şi cu episcopia s'au strămutat şi ea la noi în Galaţi, unde funcţionează pe un picior de respectabilă emulare cu celelalte surori ale ei din România şi unde, activa şi inteligenta conducere a zelosului seu director, dl Gr. Petrovan, au sciut şi scie s'o manţină la un rang destul de apropiat de fruntea listei normalelor noastre în genere vorbind, şi în unele privinţe chiar la primul rang, cutezăm a o ḑice.

Cu întrarea viitorului an scolar (1880/81), scoala normală din Galaţi urmează sĕ înceapă al IV-lea şi cel din urmă curs al ei, şi progresele didactice şi disciplinare de care au dat până acum doveḑi, sperăm, că se vor afirma şi mai bine cu eşirea primului rênd de absolvenţi la noul ei scaun din Galaţi.

* (Legea nouă de advocaţi). In ministeriul de justiţie, după cum ne spune „P. Ll.“ se lucră de mult la un proiect pentru modificarea legei advocaţiale art. 34 din 1874. Proiectul este acum gata şi s'a substernut deja ministrului de justiţie.

* (Bal). Junimea română din Siria (Vilagoş) va arangia un bal Dumінecă în 17/29 August a. c., în grădina „ospĕtăriei mari.“ Acestuia i va premerge representaţiunea diletanţilor români din loc, după următoarea programă:

PROGRAMA.

„*Şoldan Viteazul,*“ cântecel comic de Alecsandri, repres. de dl Vas. Tatar.

„*Calcă române plin de mândrie*...“ cuartet de Dumitrescu, esec. de corul vocal al economilor români.

„*Balul mortului*“ sau „*mortul şi danţul,*“ comedie într'un act de V. A. Urechiă.

Persoanele: CC. Enachi Damian, razăş bogatul, dl J. E. Dudulescu. Jorguşor, nepotul seu, dl Vas. Tatar. Deciu, dl St. Petcovici. Bureţescu, dl Jul. T. Mera. Frunḑărean. dl L. Beldea, studenţi în drepturi. Julia, d-ra Dragina Mera. Burachu telalul, dl Al. Doboş. Barb lăutariul.

Dănţuitori, dănţuitoare, lăutari. Scena se petrece în Iaşi în casa Iuliei. Timpul: când universitatea din Iaşi era închisă sub ministrul D. Cantacuzin.

Bilete de întrare: Pentru persoană 1 fl.; pentru familie 2 fl. 50 cr.

Venitul este destinat pentru fondul scolar român gr. or. din Siria. Mai mulţi tineri români vor juca jocul istoric al „căluşerilor“ în costum naţional.

Începutul precis la 8 oare seara.

NB. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor publica. În cas de timp nefavorabil petrecerea se va ţinè în sala cea mare a ospĕtăriei.

* (Earăşi Pausz). In unul din numerii trecuţi ai „Tel. Rom.“ am adus scirea, că renumitul defraudator Pausz fu prins în Bucuresci. Curênd după aceea vine „Südung. Bote“ şi aduce scirea, că acest Pausz fu pus earăşi pe picior liber de guvernul din Bucuresci, după ce guvernul din Budapesta fiind întrebat de repeţite ori, că ce are sĕ facă cu Pausz, n'a voit sĕ respundă nimic. Intrebând în urma acestei sciri „Südung Bote“ pre guvernul ung. din Budapesta, dacă este dreaptă scirea de sus, vine acum tot acest jurnal şi ne aduce scirea: că guvernul ung. a respuns, că Pausz nu este pus pe picior liber, ci şi acum stă prins în Bucuresci şi că guvernul ung. va dispune despre predarea lui Pausz cât mai curênd.

* (O bigamie). Procesul s'a judecat în 28 Iulie v. înaintea curţei cu juraţi din Liverpool. Acusatul nu avè braţe. El se căsătorise în 1861 şi trăise cu femeia sa 12 ani, pe urmă aceasta îl abandonase. Ne mai avênd nici o scire dela dênsa, el se căsătorise din nou. De odată, fără veste, se pomenesce cu femeia cea dintâiu încungiurată de o droaie de copii născuţi după 1873, anul abandonării. Ea strigă bărbatului: „Ai se mĕ iei pe mine şi pe copiii mei, de nu vei voì, te voiu urmărì în proces de bigamie. Alegeţi!“

Omul fără braţe n'a esitat de loc el a preferat banca acusaţilor mai bucuros decât reîmpreunarea.

Inaintea juriului, acusatul susţine că a fost de bună credinţă; neavênd sciri dela femeia sa a creḑut că a murit.

Advocatul seu observă de altă parte că a doua căsătorie este nulă; după ritual, trebue ca viitorul bărbat sĕ pună inelul de logodnă în degetul logodnicei, şi trebue sĕ dea mâna femeiei sale.

Acusatul ne avênd braţe, n'a putut sĕ se căsătorească la biserică.

Tatăl femeiei dintâiu ḑice, că la căsătoria fiicei sale s'a procedat în modul următoriu: logodnica 'şi-a pus inelul în vêrful degetului, şi acusatul 'l-a împins cu dinţii.

Insĕ, pentrucă femeia n'a trimis bărbatului seu în timp de şepte ani nici o scire, juriul a declarat că acusatul nu este vinovat.

* (Dela băi). Cercetarea băilor din Borsec, unde sesonul se apropie de sfêrşit, în anul acesta se dovedesce, că n'a fost aşa de mare, ca în anul trecut. Numerul oaspeţilor în acest an a fost mai mic ca de 600 persoane, va sĕ ḑică cu 100—150 persoane mai mic, ca în anul trecut.

* (Iosif Ieney). Deputatul Iosif Ieney, care pentru atrocităţile nenumerate, ce le-a comis în resboiul din 1848—1849 cu deosebire între Români, fu închis în fortăreaţa din Iosefstadt şi agraţiat în anul 1857 a murit de curênd în urma unui absces, pe moşia lui din Ciavas.

* (Un moşneag) cu numele Moise Schlesinger a murit — după cum ne spune „Függentlenség“ — în etatea de 110 ani, după ce trăise cu muerea lui a 2-a în căsătorie 63 ani şi vĕḑuse mai mulţi stră-strănepoţi.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(18 Urmare).

D. *Evangelia după Ioan.*

(Urmare).

Puterea argumentelor citate au recunoscut'o o parte din aderenţii criticei negative. Dar — lucru minunat — abandonând negaţiunea pentru motivul atîrnărei de Sinoptici, au trecut la celalalt estrem susţinênd că: togmai neatîrnarea de Sinoptici dovedesce neistoricitatea şi de acì neautenticitatea Evangeliei.

Dacă peste tot în argumentările criticei negative ne întêlnim cu esagerări, apoi în acest punct ele ajung culmea. Un deosebit merit în această direcţiune şi-a câştigat pre lângă Baur Chr. în o mulţime de scrieri, Keim în opul citat, aşa în cât nu ne mai prinde mirarea dacă susţine (pg. 125) că Christos după Ioan „nu se nasce, nu se botează, nu pătimesce“. Un astfel de Christos, după cum îl pretinde Keim, este o adevĕrată schimositură markionistică — o fantasmă de carea înveţăceii trebuiau să se înfrice, precum sau înfricat atunci când în adevar au creḑut că e o fantasmă [15]). Dar noi vedem că în a patra Evangelie înveţăceii nu stau cu frică departe de Iisus, ci cu cât l'au cunoscut mai de aproape, cu atât sau alipit mai tare de el. Precum El i-a iubit până în sfirşit, aşa şi ei l'au iubit [16]).

Este adeverat că Ioan ca şi Marcu nu istorisesce nascerea lui Iisus. Să fie aceasta o negaţiune a nascerei? Dar dacă a avut mamă pe Maria să nu se înţeleagă că Maria pentru aceea îi este mamă pentru că l'a nascut? Oare nu se înţelege aci că Cuvîntul (ὁ λόγος) din 1, 1. 14 s'a încarnat (σάρξ ἐγένετο) prin nascere trupească din Maria, carea în această calitate i-a fost mamă?

Tot asemenea Ioan nu istorisesce despre actul botezului lui Iisus, dar îl presupune cunoscut, facênd alusiune la dînsul. Ce altă vor să ḑică cuvintele din 1, 32 seqq.?

Că Christos după Ioan nu sufere, nu pătimesce, este dovadă 18, 22—19, 30.

Ceva mai serioase ni se par nedumeririle în privinţa terenului şi timpului de activitate.

Ioan ne descrie o activitate de 2 sau 3 ani [17]) în Iudea, şi cu deosebire în Ierusalim, în dissonanţă cu Sinopticii, cari amintind numai de o paschă arată că activitatea lui Iisus s'a redus numai la un an şi încă în Galilea. Fiind scrierile Sinopticilor istorice, a lui Ioan nu poate fi istorică, prin urmare nu poate fi autentică.

Astfel argumentează critica negativă.

Pre lângă cele espuse mai sus [18]) adaugem:

Causa că Sinopticii se restring la Galilea o aflăm atât în însuşi scopul Evangeliştilor peste tot, şi în înseşi înveţăturile lui Iisus [19]), cât şi la Mateiu, carele a influenţat şi asupra celor alalţi doi. Restringerea la Galilea ce o aflăm la Mateiu e condiţionată şi de tendenţa lui apologetică. Din astă causă de es. şi nu din alta Mateiu pune înălţarea lui Iisus în Galilea [20]) şi nu în Ierusalim [21]). Restringerea la activitatea galilei că a fost dar cu intenţiune făcută de Mateiu, şi după dînsul de Marcu şi Luca. Ea a fost condiţionată de scopul special al Evangeliştilor şi de planul după care au espus istorisirea.

Considerantele, pe cari Sinopticii le-au avut în vedere în espunerea activităţei lui Iisus, la Ioan, precum vom vedé mai la vale, dispar cu totul, substituindu-se cu altele de altă natură.

Cumcă Sinopticii indigitează activitatea iudeică - ierusalimitană, pe carea nu o descriu, am veḑut la Evangelia după Mateiu. Şi Sinopticii sciu că în Ierusalim este vatra vrăşmaşilor lui Iisus, cari îl urmăresc şi în Galilea [22]).

Chiar şi când n'am avé nici o altă indigitare am fi siliţi să admitem o activitate mai îndelungată a lui Iisus decât de un an. Căci pre lângă indigitările citate, oare Iisus, carele ḑice despre sine că n'a venit să strice legea [23]), carele se şi supune formelor legei [24]), numai ca prunc de 12 ani să se fi dus în Ierusalim după prescrisele legei, şi nu şi ca bărbat? Oare să poate presupune ca Iisus să se fi contraḑis prin faptele sale? Cuvintele: „Ierusalime, Ierusalime.. *de câte ori* am voit să adun pe fii tei“ [25]) delătură ori ce îndoială. Căci dacă a făcut cu Ierusalimitanii mai multe încercări, a trebuit să fi fost mai de multe ori în Ierusalim, la mai multe serbători, la mai multe pasci, în mai mulţi ani.

Se vede dar că şi după Sinoptici Iisus a fost mai de multe ori în Ierusalim; ei admit o activitate iudaică — ierusalimitană de mai mulţi ani. Dacă nu o descriu, nu o neagă, iar făcênd alusuine la ea o confirmă. — Chiar şi Strauss o recunoasce aceasta ḑicênd: „Aci toate supterfugiile (ad. d'a denega autenticitatea Evaugeliei) sûnt zadarnice, şi trebue recunoscut: sûnt aceste (ad. cuvintele lui Iisus citate mai sus) adeveratele cuvinte ale lui Iisus, apoi el a trebuit să fi fost activ mai adese-ori şi mai îndelungat, de cum se pare după raportul Sinopticilor“ [26]). (Va urma).

---

* (Publicăm corespondenţa de mai sus prelângă reservă, în speranţă, ca toată treaba aceasta se va lămurì spre liniscirea d-lui coresp. Red.

[15] Mat. 14, 26.

[16] Luthardt, Der johan. Ursprung etc. pg. 161.

[17] După considerantele dela începutul acestui tractat.

[18] la Evangelia după Mateiu.

[19] Asupra înveţăturilor vom revení la locul seu.

[20] 28, 16 seqq.

[21] Marcu 16, 14—20. Luca 24, 50 seqq. Iapt. app. 1, 2—12.

[22] Marcu 3, 22.

[23] es: Mat. 5, 17.

[24] Luca 2, 21. Mat. 3, 13. şi parall.)

[25] Mat. 23, 37. Luca 13, 34.

---

[26]) Strauss, D. E. Das Leben Iesu für das deutsche Volk bearbeitet. Leipzig 1864. pg. 249.

Bursa de Viena şi Pesta

din 21 August 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.65	109.65
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83.—	93.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.25	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.—	87.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.25	125.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.—	94.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.—	93—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.—	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.50	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.60	93.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.80	72.75
Datorie de stat în argint . . .	73.50	73.50
Renta de aur austriacă	88.—	87.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	132.—	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	833.—	835.—
Acţiuni de credit austr. . . .	276.25	275.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	258.—	257.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	112.—	111.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	109.80	109.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.56	5.45
Napoleon	9.35	9.36
100 marce nemţesci	57.80	57.70
London (pe poliţa de trei luni) .	117.70	117.60

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Septemvre imob. soţiei lui Ioan Székely în Gogan (trib. Ibaşfalĕu); în 30 August imob. lui Ludovic şi Michail Bunyi în Satul-lung (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 20 Oct. şi 20 Noem. imob. lui Coloman Baranyay în Iara (judec. cerc. Reghen); în 30 Aug. şi 1 Oct. imob. lui Nicolae Flutur în Buia (judec. cerc. Mediaş); în 13 Sept. imob. remasului după Stefan Antal în Farnas (judec. cerc. Huedin); în 11 Sept. şi 11 Oct. imob. Mariei Frühn îni Cisnădie (trib. Sbiiu); în 30 Aug. imob. lu. Pavel Csocs în Lazar (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 25 Aug. imob. lui Moise Petö în Racoş (trib. Odorhei); în 30 Aug. şi 30 Sept. imob. lui Dionisie Kerekes în Şaroşul ung. (judec. cerc. Sămărtin); în 16 Sept. şi 16 Oct. imob. lui Ioan Bolog în Cic-Borszova (trib. Cicsereda); în 30 Aug. imob. lui Ioan Schlecht în Boci; în 28 Aug. imob. lui Andrei Schwartz în Boci (jud. cerc. Teaca); în 16 Sept. şi 16 Oct. imob. lui Dionisie Rociu în Nucet (trib. Sibiiu). în 3 Sept imob. lui Andrei Makai în Petec; în 8 Oct. şi 8 Noemvre imob. lui Moise Iacab în Zetelac; în 5 Oct. şi 5 Noemv. imob. lui Dionisie şi Stefan Adam în Odorhei (trib.).

Nr. 1541—1880 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de notar comunale în comuna Topârcea, se escrie concurs cu terminul până în 13. Septemvre a. c. la 6 oare p. m.

Cu acest post sûnt înpreunate: un salariu anual de 400 fl. v. a. cuartir liber, una soarte de lemne şi tacsele care s'au statorit deja prin corpul representativ.

Concurenţii au de a documenta pe lângă Cualificaţiunea prescrisă în lege, că sciu toate trei limbile patriei Petiţiunile timbrate şi prevaḑute cu documentele referitoare la recerinţele amentite sûnt a se asterne până în ḑiua prefiptă la subscrisa pretura.

Mercurea în 18 August 1880.

Dela pretura cercului.

Papp m. p.,

Nr. 179—1880. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala română confesională gr. or. din Cojocna, protopresbiteratul Clujului, se escrie concurs până la 14 Septemvre 1880 st. v. inclusive.

Venitele împreunate cu acest post sûnt:

1. Cuartir liber în edificiul scolar fără podul întreg, care se folosesce de măgăzin pentru bucatele parochiei şi neputânduse subarênda acest cuartir fără învoirea comitetului;

2. folosirea a 6 jugere 1500 orgii☐ arătoriu şi 2 jugere 200 orgii fênaţ;

3. folosinţa unei grădini de lângă scoala gr. or. şi a alteia de lângă scoala gr. catolică, care are a o îngrădì cu gard viu;

4. În bani gata 160 fl. prin repartiţiune dela popor şi anume 100 fl. pentru scolarii ordinari, 40 fl. pentru repetenţi şi 20 pentru scolarii adulţi.

Pămênturile de sub nr. 2 le folosesce pentru a instrua toată tinerimea în cântări bisericesci, a cânta cu ea în chor la biserică şi la cas de lipsă a suplinì şi pe cantor.

Dela concurenţi se cere:

a) Sĕ fie Român de naţionalitate şi de religiunea gr. or.

b) Sĕ producă testimoniu, că a absolvat pedagogia în oare care institut pedagogic gr. or.

c) Sĕ producă testimoniu despre purtarea lor politică şi morală;

d) Că avênd talent de cântat sĕ producă atestatul prescris în „Stat. org.“ §. 23. p. 12.

Concurenţii au a se adresa cu recursele lor instruite conform „Stat. organic“ şi regulamentului congresual până la terminul de sus oficiului protopresbiteral român gr. or. al Clujului în Cluj.

Comitetul parochial român gr. or. din Cojocna.

Dat Cojocna, 3 August 1880.

În conţelegere cu ofic. ppresbiteral român gr. or. al Clujului.

Teodor Ciortea m. p.,
parochi şi preşed. comit.
Alesandru Nemeş m. p.,
notariu.

Nr. 179. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea staţiunei vacante de învĕţător în comuna Sebeşel se escrie concurs până la 14 Septemvre 1880 st. v. pe când va fi şi alegerea.

Salariul învĕţătoresc este 100 fl. v. a. un stingin de lemne şi cortel în edificiul scoalei.

Doritorii de a ocupa această staţiune au sĕ-şi astearnă rugările înzestrate cu toate documentele prescrise de „Stat. org.“ şi regulamentul congresual provisoriu din 1878 oficiului protopresbiteral în Sebeş până la sus numitul termin.

Sebeşel în 1 August, 1880.

In conţelegere cu D. protopresbiter concernent:

Comitetul parochial.

Nr. 12. 2—3

CONCURS.

Dechiarându-se de vacant postul de învĕţător la scoala cofesională porală din parochia Şibotului, prin conclusul comitetului parochial ddto 6 Iulie Nr. 12 1880 pentru ocuparea aceluia se escrie concurs cu terminul până la 15 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

200 fl. v. a. salariu fics din cassa alodială a comunei Şibot, 5 stângini de lemne pentru încălḑirea scoalei şi a odaei, în care locuiesce învĕţătoriul gratuit.

Doritorii de a concura la această staţiune au sĕ-şi aştearnă petiţiunile lor instruite pre lângă documentele obicinuite şi cu testimoniul de cualificaţiune la onor. oficiu protopresbiteral gr. or. al Orăştiei ca inspectorul districtual de scoale până la terminul aretat mai sus.

Din şedinţa comitetului parochial ţinută în Şibot, la 6 Iulie 1880.

In conţelegere cu d. protopresbiter concernent:

Ioan Armean m. p.,
paroch ca preşedinte.

Nr. 115. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a 2 posturi de învĕţători la scoala rom. gr. or. din comuna Vinerea (Felkenyér) cu aceasta se escrie concurs până la 7 Septemvre 1880.

Emolumentele sûnt:

1. Pentru cel din clasa I-a leafă anuală 155 fl. v. a. din fondul scolar.

2. Pentru cel din clasa II-a leafa anuală 250 fl. v. a. din cassa alodială. Pentru ambii învĕţători cortel liber, lemne de încălḑit pentru scoală şi învĕţători câte 5 orgii, şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa unul sau celalalt post învĕţătoresc sĕ'şi trimită cererile sale instruite în sensul „stat. org.“ şi legilor scolare la oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăştiei până la suscrisul termin.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. dela Vinerea, ţinută în 29 Iunie 1880.

În conţelegere cu d. protopresbiter concernent:

Ioan Mihu m./p., **Daniil Păcurariu** m./p.,
preşedinte. paroch şi notariu ad-hoc.

Nr. 159. 2--3

CONCURS.

La scoala confesională gr. or. din comuna Bozu în protopresbiteratul Iliei murĕşane devenind vacant postul de învĕţătoriu, pentru ocuparea acestuia sĕ escrie prin aceasta concurs cu termin până la 6 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual 100 fl. v. a.
2. 60 ferdele cucuruz în boambe,
3. folosirea grădinei scolare,
4. cuartir liber în edificiul scoalei şi
5. 4 orgii de lemne de încălḑit, din aceste sĕ se încălḑască şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post vor avè a'şi adresa suplicele lor instruite în sensul „Stat. org.“ şi a regulamentului congresual dela 1878 la subscrisul până la terminul de sus; concurenţii sĕ aibă cunoscinţă şi despre limba maghiară şi sĕ fie cântăreţi buni.

Gurasada. 4 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu, m. p.
adm. prot.

Nr. 22—1880. 3—3

CONCURS.

La scoala normală capitală gr. or. din Rĕşinari a devenit un post de învĕţătoriu vacant. Pentru întregirea acestuia se deschide concurs până în 5 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Un salariu anual de 350 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative.

2. Relut pentru cuartir şi lemne 60 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă petiţiunile lor până la terminul prefipt comitetului parochial prelângă care sĕ dovedească,

a) că sûnt de religiunea gr. or.;

b) că au absolvat cel puţin gimnasiul inferior şi cursul pedagogicoteologic cu succes bun;

c) sĕ producă atestat despre depunerea esamenului de cualificaţiune învĕţătorească;

d) cei ce vor dovedì, că au absolvat clase mai multe şi au şi pracsă învĕţătorească se vor preferì.

Invĕţătoriul devenit ales va servì în primul an în mod provisoriu de probă; mai departe el va fi datoriu a ţinè dumineca şi sĕrbătoarea în rênd cu ceialalţi învĕţători de aici câte o strană în biserică; de aceea se cere ca el sĕ scie cântările şi tipicul bisericesc.

Cei ce doresc a concura la acest post sĕ aibă cualificaţiunea recerută pentru învĕţătorii de scoala capitală, şi vor fi datori a se presenta până la finea concursului aici la Rĕşinari, şi a cânta în biserică, pentru a li se cunoasce desteritatea în tipic şi cântările bisericesci.

Concurentul, carele va dovedì cualificaţiunea de a putè propune sistematic cântările corale cu elevii scolari, are încă o remuneraţiune anuală de 100 fl. v. a.

Rĕşinari din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la 3 Aug. a. c.

In conţelegere cu părintele administrator protopresbiteral tractual.

Comitetul parochial.

Nr. 195—1880. 3—3

CONCURS.

Devenind în vacanţă postul de învĕţător dirigent la scoala noastră română gr. or. din Tilişca, ppresbiteratul Sibiiului I., pentru întregirea acestui post se escrie prin aceasta concurs până 10 Septemvre a. c. st. v. Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Un salariu anual în bani gata de 300 fl. v. a. ce se solvesc în rate lunare anticipative din casa comunală;

2. Cuartir natural în edificiul scoalei şi lemne de foc pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă On. Oficiu ppresbiteral până la terminul sus indicat petiţiunile lor prelângă care se dovedească:

a) Că sûnt de religiunea gr. or.

b) că au absolvat cel puţin gimnasiul inferior şi cursul pedagogico-teologic cu succes bun;

c) sĕ producă atestat despre depunerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc, şi sĕ dovedească, că sciu limbile patriei;

d) cei ce vor dovedì o cualificaţiune mai bună şi o pracsă învĕţătorească se vor preferì.

Învĕţătorul devenit ales va fi dator a ţinè şi scoală de repetiţiune şi dumineca şi serbătoarea o strană în biserică. Cei ce doresc a concura la acest post învĕţătoresc vor fi datori a se presenta în restimpul până la espirarea concursului, aici în Tilişca şi a cânta în biserică pentru a i se putè cunoasce desteritatea în tipic şi cântările bisericesci.

Tilişca, în 6 Iulie 1880 st. v.

Comitetul parochial în conţelegere cu Oficiul ppresbiteral.

Publicare de licitaţiune!

Comuna bisericească gr. or. din Rĕşnov după ce 'şi-a primit aprobările necesare dela autorităţile mai înalte competente, — în ḑiua de **17/29 August 1880** la **10 oare** a. m. va vinde prin licitaţiune verbală publică, **pădurea de fag** de pe muntele bisericei Baiu sau Diham aflător în România districtul Prahova.

Condiţiunile de licitare precum şi alte esplicări se pot căpĕta şi respective vedè în scoala română de aici, unde se va ţinè şi licitaţiunea.

Rĕşnov în 20 Iulie 1880.

[50] 2—3 **Comitetul parochial.**

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 95. Sibiiu, Joi 14 August 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 13 August.

Dreptate, beata dreptate, mult este purtată ea în gurile oamenilor de toată seama. Dacă ar fi ea o ființă, cum și o închipuiau, în fantasia cea vie, cei vechi, ar trebuì sĕ moară pe toată ḑiua de mii de ori.

Toți asupriții își iau refugiul la dênsa — când sûnt asupriți. Toți însĕ îi întorc spatele îndată ce au pus piciorul pe scara, care duce la asilul, unde asupririle nu mai au putere.

Sĕ ne aducem aminte numai de lamentările maghiare dinainte de 1867 și cu deosebire dinainte de 1860. Cum strigau Maghiarii atunci „dreptate!“ Dar după ce 'și-au vĕḑut drepturile constituționale asigurate și au uitat de toate necasurile de mai nainte și au început a copia fidel faptele pretinșilor lor opresori, numai în altă formă.

Lung ar eșì registrul încercărilor lor de a suprima ace'eași simțeminte, din motivul căror reclamau ei odinioară dreptatea. În loc de a ne ocupa noi astăḑi cu acest registru punem simplu întrebarea: este în folosul Maghiarilor că d. e. pe Români se i depărteze cu ori ce preț dela sine?

Românii după situațiunea lor geografică și etnografică n'au fost nici când și nu pot fi un element stricăcios nici libertății constituționale, în lăuntru, nici civilisatiunei europene, în afară. In și afară de monarchie ei au fost un zid de care s'a sfermat invasiunile, cari amenințau crestinismul când veniau din Sudostul Europei. Astăḑi încă dacă ar venì vre o amenințare, poate din nordostul Europei, Românii au interes de a sta zid și a oprì sĕ nu se cutropească principiul libertăței popoarelor încât sĕ ne rĕmână o speranță barem pentru viitoriu.

O politică nepreocupată de visări în aer ar trebuì se păstreze elementele cari ar avè să concurgă cu ajutoriul lor și sĕ le promoveze, ca în ḑiua supremă sĕ aibă puterile necesare spre a se putè face zid apĕrătoriu ori cărei invasiuni cutropitoare.

Nu pricepem dară, pentru ce atâta rîvnă de a ignora și de a strivì chiar pe unele popoare care au aceleși interese cu interesul statului nostru și încă în preseara periculului.

Sûnt esagerate pretensiunile noastre, când noi nu cerem nimica mai mult decât se putem trăì așa precum ne-au lăsat Dḑeu — Români? când ca atari dorim sĕ progresăm si noi în cultură, după cum doresc se progreseze toți concetățenii nostri?

Ori cât de modeste ar fi reclamarea noastră după dreptate, ori cât de pretinsă ar fi reclamarea noastră de interesele generale noi avem se dăm de obstacule pe scara întreagă, fie în ierarchia autorităților politice, fie pe terenul culturei și în cele din urmă chiar și pe cel social.

Funcționarii din neamul nostru sûnt așa de reduși și depărtați de sinul poporului, încât și ei și poporul pare că sûnt făcĕtori de rele și trebuie puși sub priveghere; institutele de cultură, în loc de a fi spriginite sûnt amenințate cu transformare și reducere; social sûntem adese ori tratați încât ți se pare că este pĕcat că portăm firea națională așa cum a lăsat'o Dḑeu.

Ba nici acolo, unde am cugeta că nu „jignim“ pe nimenea, încă se găsesc căi și mijloace spre a face pe Român se simtă cât este de mare distanța între el și dreptate. Vre-o câțiva Bulgari, cari pretind a fi Greci, și vre-o câțiva Români renegați cari fac, asemenea pretensiuni, în Brașov, află sprigitori ca sĕ paraliseze cea mai frumoasă societate română din Transilvania în regularea afacerilor ei bisericesci. Nici documentele cele mai veditoare de dreptate, cernute și recernute într'un proces aproape secular, n'au putut învinge preocupațiunile contra Românilor. A trebuit luată și legislațiunea într'ajutoriu numai ca Românului sĕ i se poată aterna sabia lui Damocles deasupra, capului pentru a i se denega dreptul de proprietate asupra unei case dumneḑeesci, care s'a ridicat aproape numai cu sudoarea lui.

Dreptate am cerut totdeauna, dreptate cerem și nimica mai mult. O cerem în interesul nostru și al culturei generale, care se întinde mai departe decât interesul nostru, pentrucă este un bun comun și necesar al omenimei.

Cine lucră în contra dreptăței poate se o invoace cât de mult și sĕ vorbească de dênsa cât 'i place, că nu va ajunge la resultat fericitoriu până în sfêrșit. Dreptatea, tocma pentrucă este dreptate, resplătesce drept, deșì mai târḑiu.

Revista politică.

Sibiiu, în 13 August.

„D. Ztg.“ într'un articul de fond vorbind despre guvernul lui Tisza și despre opozițiunile din Ungaria doresce numai un lucru: sĕ se observe strict principiile parlamentare. În cele din urmă articulul recomândă Nemților cislaitani o procedere ca a Maghiarilor în respectarea limbei.

Publicăm mai la vale ḑice „Telegr.“ câteva documente din Cartea Albastră engleză apărută de curênd asupra miscărei unioniste din Bulgaria și Rumelia Orientală: Din aceste documente se poate vedè cât de intime sûnt relațiunile dintre Filipopole și Sofiia. Cât despre atitudinea Rusiei față cu această mișcare, ne o arată o telegramă din Chiustendje, cu data de 16 August adresată ḑiarului „Standard“, care confirmă scirile, ce am dat mai în ḑilele trecute despre desbarcarea de arme rusesci în Silistria. Eacă ce se anunță cătră Standard:

„Acum câteva ḑile trecură pe aici trei remorchere, fie care tîră câte două vase mai ușoare ducêndule în susul Dunărei. Pe cele ântâiu două remorchere fîlfîia drapelul bulgar, ear' cel de al treilea n'avea drapel. Cele dintâiu patru vase mai ușoare, erau greu încărcate cu artilerie (tunuri de munte), munițiuni și provisiuni de resbel precum și soldați, cele din urmă două vase ușoare, erau încărcate numai cu soldați,. Atât tunurile etc. cât și soldații erau rusesci. Ambele vase mai ușoare din urmă aveau forma și construcțiunea curat rusească. Pe timpul când se petreceau aceste, au pornit și din Chiustendje spre Bulgaria bande mari de Bulgari. Este ciudat lucru ca acești oameni, cari erau ocupați în Dobrogea cu secerișul, sĕ dispară așa de timpuriu și fără veste. In anii trecuți ei n'au plecat nici o dată mai nainte de 10 sau 20 Noemvre“.

Eată și cartea albastră, care cuprinde corespondența diplomatică asupra mișcărei unioniste din Bulgaria și Rumelia Orientală, estragem din ea următoarele depeși:

D. F. C. Lascelles, represintantul engles din Sofia, scrie următoarele, cu data de 14 Iunie, lordului Granville:

„Camera bulgară, într'o ședință secretă dela 11 Iunie, autorisà o anticipațiune de 33,000 livre sterline pentru guvernul Rumeliei Orientale. Ca rĕspuns la o întrebare ce unul din colegii mei a făcut-o d-lui Zankow în privința acestui împrumut, Escelența Sa declarà că guvernul Rumeliei Orientale s'ar fi adresat la banca Bulgariei pentru un împrumut spre a achita nisce plăți ce nu pot fi amênate, și pe care provincia nu este în stare sĕ le facă din causa întârḑierei în îndeplinirea contribuțiunilor. Banca Bulgariei, care a fost fundată de principele Dondukoff-Korsakoff, nu are dreptul a dispune de banii, pe care i are fără împuternicirea camerei. D. Zankow adaogă că el nu vede trebuința de a discuta cestiunea într'o ședință secretă și crede că ar fi fost mai bine dacă s'ar fi hotărît sĕ se supună Camerei afacerea în cursul ordinar al lucrurilor“.

O altă depeșe a d-lui Lascelles, datată din Sofia, 14 Iunie, relatează următoarele:

„După ce d. Michel 'mi înmână o copie de pe telegrama pe care v'a trimis-o Esc. Voastre la 5 curent asupra întrunirei secrete ținute în Slivno de agitatorii Bulgari, găsii ocasiunea de a întreba pe d. Zankov dacă a primit vre-o informațiune asupra resultatului întrunirei. D. Zankov îmi ḑise, că a vorbit atât cu d. Stambulow cât și cu d. Zurkow, delegații Bulgari, care s'au înșelat oare-cum. Ei s'au dus la Slivno în speranța de a dobândì lucruri mari și găsiră că, în ori ce cas, pentru moment nu se poate face nimic în privința unirei principatului cu Rumelia orieatală. Esc. Sa me asigurà, că nu esistă nici o probabilitate de a se face vre-o încercare pentru resturnarea actualei stări de lucruri, și'mi repetà declarațiunea dată de mai multe ori, că tot ceea ce doresce principatul este de a fi lăsat în linisce, până ce își va reorganisa administrațiunea. La întrebarea ce'i făcui, dacă este adevĕrat, că s'a decis sĕ se reînceapă esercițiile militare ale societăților de gimnastică, la cas când ele nu vor fi vîrîte imediat în reserva milițielor, Esc. Sa îmi respunse, că crede că lucrul este așa și me încunosciință că în curênd se va depune în camera bulgară un proiect de lege pentru organisarea unei garde naționale. Îi ḑisei Esc. Sale, că întinderea ce comuna a luat în Paris în 1871 nu se poate atribuì decât gardei naționale și îmi esprimai oare-cum mirarea, că în starea actuală a finanțelor, se găsesce de cuviință sĕ se facă nisce cheltueli, ce ar aduce după sine formarea unei garde naționale, care mi se pare mai curênd un element de pericul decât tărie pentru țeară. D. Zankow îmi respunse, că nu se va face nici o cheltuială; garda națională esistă deja și tot ce se va face va fi numai de a organisa legalmente. Esc. Sa mai adaugà, că nu este cel mai mic pericul pentru esistența vre-unei mișcări revoluționare în principat. Aflu că adunarea națională a votat eri o lege, în puterea căreia ori ce Bulgar dela vêrsta de 20—40 ani va face parte din garda națională. Oficerii vor fi aleși de soldați și administrațiunea supremă va fi încredințată unei comisiuni numită de cameră și confirmată de principe.“

Lordul Granville adresă la 13 Iulie următoarea scrisoare d-lui Henri Elliot la Viena:

„Am comunicat astăḑi ambasadorului austriac, că am făcut tot ce ne-a stat prin putință și că vom face și de acì încolo, spre a face pe guvernul bulgar sĕ renunțe la o încuragiare a mișcărei pentru întinderea Bulgariei spre Sud de Balcani sau sĕ se unească cu dênsa, ceea ce ar fi foarte nenorocit în momentul de față.“

La 26 Iulie sir H. Elliot rĕspunse următoarele:

„Am vorbit astăḑi cu baronul Haymerle despre întrevorbirea de care îmi pomeniți în depeșa dela 13 curent, că ați avut cu ambasadorul austriac asupra agitațiunei unioniste din Bulgaria și Rumelia Orientală. D-sa primì cu o mare mulțămire asigurările date de Esc. Voastră comitelui Karolyi, cum că guvernul Maj. Sale se sforțează a sfătuì pe guvernul bulgar sĕ nu încuragieze vre-o mișcare unionistă. Grigia sa actuală este tot aceea care, după cum prea bine scie, este împărtășită și de Esc. Voastră. Din bună norocire s'a dobândit un acord al puterilor, și scopul nostru este acum de a'l manținè; basa lui — singura lui basă — este tractatul dela Berlin; dacă acesta va fi sguduit, apoi acordul își perde basa sa și va fi de o durată scurtă.“

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Cristurul-secuesc, (Cursul supletor de limba maghiară). Vineri în 4/16 Iulie a. c. conform avisurilor primite dela autoritățile competente — adunânduse o cunună frumoasă de frați învĕțători din multe părți ale Transilvaniei, dl insprctor regesc de scoale din comitatul Udorhei, Mozes Sandor, ca încredințat cu supravegherea acestui curs, deschide cursul cu o cuvêntare în limba maghiară, în care accentuă necesitatea acestei limbi în Statul nostru, apoi sĕ trece la înscrierea învĕțătorilor după comitate. Aici am observat, că din comitatele: Têrnava mică și Têrnava mare s'au presentat foarte mulți, în proporțiune cu numerul însinuat și presentat din alte comitate vecine:

Braşov, Făgăraş şi Sibiiu. Causa acestei disproporţiuni se crede a fi: că din comitatele sus amintite s'au recomêndat — fără mică escepţiune, toţi învĕţătorii tineri şi bĕtrâni cualificaţi şi mai puţin cualificcţi, pe când din comitatele Braşovului şi al Făgăraşului s'au ales, cu deosebire numai cei tineri. Ce vor face acum cei mai bĕtrâni, cari au dat dovedi, că sûnt învĕţători demni de chiemarea lor, dacă nu li s'au oferit şi dlor acosiune, ca sĕ se deprindă cât decât în această limbă obligată pentru scoalele elementare?!

După inscriere s'a format douĕ despărţăminte. In cel dintâiu s'a inscris cei ce nu au sciut limba maghiară sau foarte puţin, ear' în al doilea, cei ce o cunosc în câtva. O mică observare am de a face şi aici: câţi-va învĕţători cu un biet de „jó reggelt“! lacomi după limba maghiară, s'au înscris în despărţământul al doilea, când apoi în loc de progres au a se duce a casă cu câteva cunoscinţe întunecate.

Profesori ca instructori au fost patru; doi în despărţămintele paralele ale despĕrţămèntului ântâiu şi al doilea. Limba de propunere a fost cea maghiară, cu escepţiune într'un despărţământ, unde a fost un profesor care a cunoscut încâtva şi limba română.*) Am avut norocire şi ocasiune de a asista câte o oară, douĕ în toate patru desperţămintele, şi prin aceasta mi s'a dat ocasiune sĕ vĕd modul de propunere la toţi instructorii. Intr'un singur despărţământ a escelat profesorul, atât prin metodul dlui cel intituitiv, cât şi in observarea cea punctuală a oarelor de propunere. Cine a fost în acel despărţământ a putut face, dacă a priceput, progres bunişor. Spor puţin s'a făcut în trunul din despărţământul ântâiu, unde principiile metodice sĕ vede a fi eşit din clasă. Mult mam mirat de metodul respectivului profesor, când am vĕdut, că pune pe învĕţători sĕ conjuge vorbele iregulare: „*inni* (a bè) şi *enni*“ (a mânca) fără de a le fi arĕtat iregularităţile acelor verbe mai ântâiu. Mai mult însĕ, când am vĕdut că provoacă pe un învĕţătoriu sĕ scrie anul 1880 cu numeri latini. Am conchis îndată că acel profesor a uitat scopul acestui curs şi se silesce a face „*omnibus aliquiend ex toto nihil*“. In general vorbind sporul în celelalte douĕ despărţăminte au fost mulţămitor, observarea, ce o am avut a o face, că într'un despărţământ s'a făcut numai analisă în limba maghiară, piesele de cetire nu s'au tradus şi românesce. Ear' în celalalt despĕrţământ s'a tradus nu după sensul cel adevĕrat al limbei românesci ci a dat numai loc unor cuvinte stricate, şi diformate.

Oarele de propunere din anul trecut dela 5 s'au redus la 3 pe di şi adecă: 2 ante meridiane şi 1 oară post meridiană. Prin aceasta am avut mai mult timp disponibil, şi pentru de a'l folosì şi pe acela, ne-am constituit într'o asociaţiune, alegêndu-se din corpul învĕţătoresc preşedinte al acelei asociaţiuni dl Stefan **Dragomir**, înv. în Satulung, vice-preşedinte dl Ilariu **Reit**, învĕţ. la scoala elementară din Şimon, notari: Ioan **Muntean**, inv. în Sighişoara şi Eustachie **Crişan** înv. în Şinca veche. Şedinţe s'au ţinut de douĕ ori în fie-care sĕptĕmână, în care s'au însinuat mai mulţi învĕţători ţinênd prelegeri practice din materialul de propus în scoalele elementare şi pelângă aceasta cei donaţi cu voce sonoră ne-au delectat cu mai multe cântece.

Tot cu această ocasiune, în 23 ale curentei ne-a cercetat din partea ministrului de instrucţiune publică domnul **Buzogan** Aron, carele a asistat în fie-care despărţământ câte o oară, esaminând pre mai mulţi învĕţători, întrebând cam în special că unde funcţionează, ce cualificaţiune posede, şi câţi elevi au avut în anul scolastic espirat, diplomaţi sûnt? In fine arĕtându'şi mulţămita faţă cu sporiul făcut, îmbărbătând ca sĕ ne silim, ca pe anul venitor sĕ şi putem depune esamenul pentru limba maghiară.

Sĕ vorbesc acum ceva şi despre aceea din ce trăesce omul. Douĕ elemente sûnt dela care depinde bună starea omului. Aceste sûnt, aerul şi apa. Cu cât aceste vor fi mai curate, cu atât va avè consecinţe mai bune. Durere însĕ, că prin Cristur, apa este foarte rea, aerul de asemenea nesănĕtos, aşa încât cu mare părere de rĕu voiu sĕ arĕt, că o parte mare dintre fraţii învĕţători s'au bolnăvit, au fost necesitaţi a părăsì cursul, după ce au spesat foarte mult cu medicina. Îşi poate face cineva idee, cum poate trăì un învĕţător cu câte 70 cr. pe di diurn între astfel de împregiurări?!

Pentru de a evita multele necasuri enumĕrate până acì, ar fi de dorit ca cursul de limba maghiară pe viitor sĕ se arangeze în alt oraş, ear profesorii sĕ fie Români, cari sĕ cunoască bine firea limbelor, atât a celei române, cât şi maghiare, numai atunci s'ar putè face un progres mai bun, dar altcum numai nĕcaz mare.

R......u.

---

*) Va sĕ dică nu a cunoscut-o. Pentru a putè propune trebue sĕ scie cineva o limbă bine alt feliu propunenrea este pagubitoare şi ridiculă. „Red.“

Varietăţi.

* Maj. Sa Împĕratul şi Regele a sosit în 11/23 August dimpreună cu suita Sa la Viena şi a tras deadreptul în Schönbrunn.

* (**Ordine străine**). Sub acest titlu ne comunică „P. Ll.“ că Majestatea Sa împĕratul a dat principelui de coroană concesiunea, de a primì şi purta *crucea mare* a ordinului princiar sêrbesc „**Takowa**.“

* (**Manevrele între Leopole şi Przemysl**) care numai este îndoială, că se vor face sub nemijlocita priveghiare a împeratului, vor ţinè opt dile. La manevrele aceste vor lua parte patru divisiuni de infanterie şi doue de cavalerie. La aceste se adaug 24 batalioane din miliţiile teritoriale a le Galiţiei şi Bucovinei. Concentrarea va cuprinde preste tot 40,000 oameni. După asigurări competente numerul trupelor manevrelor din Galiţia este mai mic ca la Nicolsburg în 1876. Caracteristicul esercitielor din anul acesta este, că staturile majore dela brigadele şi divisiunile concentrate precum şi dela doue corpuri de armată sûnt întregite pe picior normal de resboiu. Marşurile de concentrare s'au şi început. Conducerea manevrelor o ia asupră'şi mareşalul, Archiducele **Albrecht**, în persoană.

* Escl. Sa dl ministru de culte şi instrucţiune publică, Aug. **Trefort** a sosit eri cu trenul dela 2 oare după ameadi în Sibiiu. Presentaţiunile autorităţilor şi corporaţiunilor vor avè loc astădi la 10 oare.

* (**Carol**), principele **României**, întorcêndu-se în jumetatea a doua a lunei lui Septemvre către casă, va trece prin Ungaria. Cu ocasiunea aceasta i se va presenta regimentul, a cărui şef a devenit.

* (**Direcţiunea postelor**) reg. ung. de aici, din causa ploilor celor multe, s'a vĕdut necesitată a modifica provisoriu comunicaţiunea postală între Sibiiu şi Alba-Iulia. Dela 26 l. c. încolo posta va pleca de aici la Alba-Iulia în loc de 12 la 11½ oare. Modificarea aceasta o aducem la cunoscinţa publicului pentru orientare.

* (**Alegerea comunităţii**) Sibiiului se va face Sâmbătă în 28 Aug. n.

* (**Postal**). În 21 Aug. n. s'a înfiinţat douĕ oficii nouĕ postale şi adecă unul în **Eted** (comit. Odorheiului) de care se ţin comunele: Enlaka, Eted, Körispatak, Küsmöd, Martonos, Szolokma şi Siklod; şi al doilea în **Korond** (tot din comit. Odorheiului) de care se ţin satele Atyha, Ancso, Firtos-Varalja, Korond şi Polfalva. Posta din Eted comunică de 4 ori pe sĕptĕmână cu cea din Korond, carea (adecă a 2-a) stă în legătură cu postele din Odorhei şi Parajd, comunicând cu aceste pe fiecare di încolo şi încoace. Ambele poste sûnt uşoare.

* „*Reuniune carpatină transilvană*“ are sĕ se înfiinţeze. Încă nu este decis dacă reuniunea aceasta are sĕ fie de sine sau sĕ fie numai o secţiune a reuniunei unguresci carpatine. Scopul principal al reuniunei ar fi: Cunoscinţă mai de aproape a Carpaţilor şi uşurarea comunicaţiunei într'ênşii. Spre ajungerea scopului activitatea reuniunei ar fi îndreptată asupra: întroducerei călĕuzilor; regularea călĕuziei; clădirea şi susţinerea căilor în munţi, ridicarea caselor de scutire, colibi de turisti; îngrigirea de cai şi trăsuri pentru escursiuni la munte; ediţiunea de cărţi de călĕtorie şi carte.

* (**Limba maghiară**). După cum ne spune „Kelet“ dl Aron **Buzogany**, secretariul ministeriului de culte şi instrucţiune publică, a ţinut cu elevii din cursul pentru învĕţarea limbei maghiare din Cluj un esamen de probă. Tot spre acest scop secretariul ministerial va călĕtorì din Cluj la Cristur şi Sibiiu.

* (**Statua lui Bem**) în Murĕş-Oşorheiu se va desvĕlì în luna lui Octomvre. Preparativele — după cum ne spune „Ellenőr“ — se continuă; cu conducerea lucrurilor este încredinţat un **Polon**. Comitetul arangiător a dispus, ca la sĕrbarea desvĕlirei sĕ fie de faţă şi Poloni şi album lui Bem se conţină şi literaţi polonezi.

* (**O scoală de fetiţe**). Românii din Oradia-mare au de scop sĕ ridice o scoală nouă pentru fetiţe fără deosebire de confesiune, pentru care scop se dice, că sûnt până acum adunaţi la 15,000 fl. v. a.

* (**Esposiţie de vin**), de struguri şi de toate uneltele, cari se ţin de resortul viilor se va ţinè din 16—20 Septemvre n. în Caşovia. Arangiarea se face din partea camerei comerciale şi industriale de acolo.

* (**Esport de struguri**). Un neguţător de poame şi struguri *en gros* din **Breslau** avênd de cuget a cumpĕra la 20,000 chilograme de struguri, s'a adresat către camera comercială din Arad cu rugarea, a'i comunica preţurile strugurilor.

* (**Cale ferată**). Trasarea călei ferate vicinale, carea are sĕ se clădească pe linia Murĕş-Ludoş-Bistriţă — a început-o **Herzog** inginerul superior cu alţi 4 subingineri în 15 Aug. n.

* (**Un Septemvre secetos**) vom avè în anul acesta, dacă părerea oamenilor învĕţaţi din cercurile meteorologice va fi bine întemeiată. Acesti învĕţaţi dic, că după dilele cele multe ploiase din August luna lui Septemvre neîntrerupt va fi caldă şi secetoasă, pentrucă toate semnele, ce li se arată lor întăresc acest fapt. Vom vedè.

* (**Sultanul**) **Abdul Hamid** deşi coranul opresce foarte strict credincioşilor musulmani a zugrăvì sau a se lăsa sĕ fie zugrăviţi, totuşi a dispus acum de curênd zugravului turcesc **Hamdi bei** a'i face portretul.

* (**Bazaine**) mareşalul, după ce ne spune „Voltaire“ şi „Pressa“, că ar fi murit în **Limoges**, vine acum şi declară tot prin jurnale, că nu numai n'a murit, dar' el se bucură de o sănĕtate escelentă.

* (**Nenorocire**). In 10 Aug. n. o maşină de îmblătit în Deva a rupt unui lucrător Ioan Costan un picior.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(19 Urmare).

D. *Evangelia după Ioan.*

(Urmare).

Astfel, precum Sinopticii cunosc activitatea ierusalimitană a lui Iisus, Ioan cunoasce pe cea galileică. Unii pe alţii se întregesc, nu se contradic, şi prin urmare nedumeririle în privinţa istoricităţei şi apoi a autenticităţei în acest punct n'au nici un temeiu. Dar:

β) **Cuvîntările şi Christologia** totuşi sunt neresturnaveră dovadă contra autenticităţei acestei Evangelii. Căci: comparând cuvîntările şi inveţăturile lui Iisus despre sine după cum ni le reproduc Sinopticii, cu cele de la Ioan, şi vĕdind marea deosebire dintre ele, trebue să conchidem că Iisus n'a putut să vorbească de cât în un chip: sau în modul cel popular, plin de asemenări, după cum ne spun Sinopticii, sau în cel filosofic, mistic-speculativ, precum sunt cuvîntările lui Iisus în Evangelia a patra. Evangeliile sinoptice vedem că sunt espuse în modul cel mai naiv, fară tendenţă, prin urmare ele sunt istorice. Dacă dar aceste Evangelii sunt istorice, nu poate să fie Evangelia a patra a cărei tendenţiositate este evidentă, — ergo: Evangelia după Ioan nu este autentică. Astfel argumentează critica negativă — după noi ací ca şi în argumentările premerse, ântâiu şi mai ântâiu, nelogic. Căci admiţênd validitatea premiselor, din acelea ar urma simplu **neistoricitatea**, nu şi **neautenticitatea**. Aceea ce am susţinut la Evangelia după Mateiu (ad. *d*, *e*) că adecă: dacă cine-va scrie ceva neistoric, nu dovedesce că n'a scris el, ci numai că a scris neadever istoric, — aceea are valoare şi ací.

Dar bine! cum se poate esplica şi legitima deosebirea ce esistă între Ioan şi Sinoptici? căci prin rectificarea premearsă nu se delătură nedumeririle, nedumeriri, pe cari le-am audit şi din gura unor eruditi preoţi ortodocşi, cari pretind că Evangelia după Ioan ar fi o poemă filosofică scrisă de un necunoscut din veacul al doilea.

Spre susţinerea autenticităţei Evangeliei a patra faţă de nedumeririle acestea, unii scriitori au recurs la o paralelă între Socrate şi Iisus.

Învĕţăturile lui Socrate, este sciut, ni le-au păstrat douĕ referade, ce difer foarte de către olaltă — Plato şi Xenophon — Plato în stilul lui Ioan, Xenopon în al Sinopticilor. Şi dacă cu respect la Socrate nime n'a negat autenticitatea unei sau celeilalte scrieri, ba s'a recunoscut că una fără ceialaltă este necompletă, chiar aşa nu se poate nega autenticitatea unei sau celeilalte scrieri despre învĕţăturile lui Iisus.

Poate să servească şi aceasta ca argument, noi însă nu recurgem la astfel de argumente, fiind că nu simţim necesitatea.

Este adevĕrat că deosebirea în forma cuvîntărilor este evidentă. La Sinoptici cuvîntările ni se presentă mai mult în formă de asemenări şi sentenţe, — forma populară.

La Ioan cuvîntările au mai mult forma de dialog, fie în dispute, fie în convorbiri, — iar cuprinsul profund, filosofic.

Spre a puté lămurí această ponderoasă cestiune, vom esamina de unde provine deosebirea, și apoi oare este vre-o înrudire între cuvîntările dela Sinoptici și cele dela Ioan?

Luthardt, renumitul aperătoriu al autenticității Evangeliei după Ioan, între altele ḑice: „Cei trei dintâiu iau de basă evenementele esterioare și ne lasă a recunoasce în acestea o însemnătate mai înaltă. Al patrulea purcede dela însemnătatea internă a istoriei, și de ací determină alegerea și espunerea istoriei.[27]) El (ad. Ioan) nu copisează realitatea esterioară, ci pe basa impresiunei ce a făcut asupra sa persoana și istoria lui Iisus, ne dă icoana lui Iisus, precum o-a cuprins în internul seu și precum în internul seu s'a desvoltat în decursul unei lungi vieți și a devenit cea mai intimă a sa proprietate internă. El scie că prin aceasta espune cel mai înalt adevĕr despre Iisus. Aceea ce espune nu e o icoană ce o face dela sine, sau o inventează sau idei filosofice împrumutate de airea, pe cari el le propune, ci aceea ce a esperiat de ḑeci de ani și și-a însușit, aceea ne dă iarăși. Și dacă aceea ce espune este mai mult idea de cât espunerea istoriei esterioare, apoi este tocmai idea înseși istoriei, nu ideile sale.“ [28])

Cânt Luthardt ș'ar fi restrins opiniunea numai la aceea ce scrie Ioan despre Iisus, noi am subscrie-o din cuvînt în cuvînt. El însă trece și la cuvîntările lui Isus. Acì ni se pare neîntemeiat, nenatural, greșit. După Luthardt numai ideile ar fi a lui Iisus, — cuvîntările înseși fabricate de Ioan. ilustrul meu magistru nu se va supera dacă la rêndul nostru îi vom ḑice aceea ce a ḑis dsa în op. cit. la pg. 28 după ce a espus părerile șuchiate, ce le are „Der sächsische anonymus:“ „Um einen solchen Preis die johanneische Abfassung gewonnen zu haben, ist ein Pyrhussieg“. Adeverata causă o aflăm espusă la Clemens alex. [29]) El ḑice că Sinopticii au descris mai mult partea omenească din învețăturile lui Iisus (τὰ σωματικά) iar Ioan mai mult cea spirituală (τὰ πνευματικά). Clemens alex. în sens alegoric a pătruns adeverul.

Invețăturile lui Iisus au fost, pentru că au trebuit să fie, de doue categorii: unele pupulari, ușoare σωματικά — altele profunde, filosofice — πνευματικά — candiționate de capabilitatea acelora cu cari el a venit în atingere. In Galilea, unde cetele cele necărturare, setoase de Evangelie erau departe de a-i face oposiție în doctrine [30]), Iisus trebuia să dee învețăturilor sale o față cu totul deosebită de cea a învețăturilor din Ierusalim, unde de la început păn la sfêrșit oposițiunea este foarte agitată.

Acolo, în Galiția, învețăturile trebuiau să iae forma unor prelegeri, ici în Judea, a unor dispute. In Galilea trebuia să se acomodeze după priceperea gloatelor, să le vorbească în mod popular, în esemple și asemănări; in Ierusalim trebuia să înfrangă pe cărturarii lui Israil. In Galilea avea de lucru cu naivitatea poporului de rînd, in Ierusalim cu șireția și filosofia.

Și, precum este de mare deosebirea între poporul necult și fruntașii lui versați în sciințele teologice-filosofice: astfel a trebuit să fie și deosebirea dintre vestmîntul în care Iisus ș'a îmbrăcat învețăturile pentru popor, și între vestmîntul în care și le-a îmbrăcat pentru cărturari. Aceea ce ḑice Pavel la I Cor. 9, 19—22… „m'am făcut slab celor slabi“ are valoare și pentru Iisus, întru cât celor neputincioși, s'a aretat ca unul din ei, vorbindu-le așa ca să-l înțeleagă, celor puternici s'a aretat puternic, vorbindu-le în limba puterei. De aceea învețăturile lui au trebuit să fie îmbrăcate în doue feliuri de vestminte: de o parte stând limbagiul cel ușor, popular, de alta cel profund, erudit, filosofic. Cel ușor de cuprins și reprodus, s'a predicat de Apostoli în toate ḑilele; cel filosofic, greu de înțeles, și și mai greu de reprodus, nu s'a predicat, nu că n'a fost prin cine, dar pentrucă n'a fost cui, și că prin aceasta nu se ajungea așa lesne scopul [31]).

Ceea ce s'a predicat cu graiul, partea populară, s'a scris de Sinoptici; cea nepredicată încă, a remas să se scrie mai târḑiu. Aceasta a făcut'o Ioan. Și, deosebirea ce a trebuit să fie între forma învețăturilor, pe cari le-a desvoltat în mijlocul poporului necărturariu, și a celor pe cari le-a desvoltat între învețații din Ierusalim, — această deosebire trebuia să fie evidentă și în descrierea acelor învĕțături, dacă acele ar fi fost descrise fidel. Această deosebire prin urmare trebuia să o aflăm la Evangeliști. Acum dacă această deosebire o și aflăm, este chiar o dovadă nu numai a autenticității dar' chiar și a fidelităței Evangeliilor.

(Va urma).

---

[27]) Der johann. Ursprung pg. 161.

[28]) op. cit. pg. 200.

[29]) Euseb. VI, 14.

[30]) Ceea ce ne istorisesce Luca 4, 28—30 nu cade în cadrul acesta. Acolo nu e vorba de oposițiune în cuvînt.

[31]) Apost. Pavel ne dă dovadă despre aceasta ḑicênd: „Eu n'am putut grăì voue ca celor duchovnicesci, ci ca celor trupesci, și ca unor prunci.... v'am hrănit cu lapte iar' nu cu bucate“ I Cor. 3, 1 eq.

Bursa de Viena și Pesta

din 23 August 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.85	110.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83.20	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.90	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.—	87.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.75	126.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.15	95.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	94.30	94—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	94.—	93.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	93.50	93.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	94.—	94.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.80	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.90	73.—
Datorie de stat în argint . . .	73.85	74.—
Renta de aur austriacă	88.30	87.75
Sorți de stat dela 1860 . . .	132.—	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	835.—	835.—
Acțiuni de credit austr. . . .	287.—	288.50
Acțiuni de bancă de credit ung.	261.75	262.50
Sorți unguresci cu premii . . .	111.80	111.75
Sorți de regularea Tisei . . .	109.50	100.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.55
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemțesci	57.80	57.70
London (pe polița de trei luni) .	117.75	117.60

Economic.

Sibiiu 17 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.60—8.60; grâu sĕcăreț fl. 6.10—7.10; sĕcară fl. 5.10--5.50; Orz fl. 4.20--4.60; Ovĕs fl. 2.60--3. Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.10--1.30; Semênță de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7.50; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de vițel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 16 August n. Pro hectolitră: Grâu 6—6.50; Grâu sĕcăreț fl. 5.20—2.60; Sĕcară fl. 5—5.10; Ovĕs fl 2—2.20.; Cucuruz fl. 4—4.25; Sĕmênță de cânepă fl. ---; Fasole fl. 6.50.—7; mazere fl. --.—; Cartofi fl. 1.40—1.60; Fên fl. 1.20—1.30; cel vechiu; cel nou fl. ---; Cânepă fl. 34—38; Slănină pro 100 chilo: fl. 66——; Unsoare de porc fl. —70;— Sĕu de luminări fl. 38—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 44— cr. carne de vițĕl 46 cr.; carne de berbece 32 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul a fost foarte bine cercetat și dintre cerealele nouĕ și bune fu căutat mai bine grâul. Timpul e mereu ploios.

Făgăraș, 29 August n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.50—8.; grâu sĕcăreț fl. 7—7.; sĕcară fl. 4.20—4.60; orḑ ——.— ovĕs fl. 2—2.40; cucuruz fl. 4.60—4.80; mălaiu fl. .—.; Sămânță de cânepă fl. 9—10; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 4—5. cartofi (vechi) cu fl. 1.20..—1.60; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 72—80; sĕu brut fl. 36—38; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80—; cânepă fl. ———; sĕmênță de in fl. ————; săpun fl. —.—; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de vițĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de berbece 28 cr.; oauĕ 5 de 15 cr. Timpul e mereu ploios.

Budapesta, în 21 August n. In raportul trecut făcurăm amintire despre împregiurarea, că după semnele cari se arĕtau, timpul se va schimba spre bine. Acum constatăm cu bucurie, că timpul într'adevĕr s'a schimbat, deșì nu de tot, dară totuși în mare parte spre bine, de altă parte cu părere de reu trebue sĕ mărturisim, că ploile de mai înainte umflând rîurile și umplênd peste tot locul cu apă au cășunat în multe ținuturi— după cum amințisem deja — inundări și mai mici și mai mari. Ne bucurăm însĕ mai de parte că de o parte mai încetând ploile rîurile încă au scăḑut foarte încât de inundațiuni mai nu vom mai pătimì, apoi și lucrurile, cari remasesă înderept au început din resputeri a se sfêrșì și așa barem bunĕ nadejde, că pagubile cășunate acum prin diferite pricini vremelnice nu se vor urca nici pe departe la cifra aceea despre carea se vorbia mai în ḑilele trecute din foarte multe părți ale țĕrei cu o desnădejduire înfricoșată. In septĕmâna trecută mai toate articlele din têrg, în deosebi însĕ cerealele s'au ținut la prețurile din sĕptĕmânile de mai înainte. Peste tot se poate ḑice că n'au fost nici prea scumpe, nici prea eftine, ci mai mult mijlocie. Așa notăm în special:

Grâul la 60,000 m. m. a trecut cu fl. 10.25—10.75; sĕcara vre o 6000 m. m. cu fl. 9—9.80; orzul cu fl. 6.50—8.25; ovĕsul cu fl. 5.77—6.35; cucuruzul la 6000 m. m. cu fl. 5.65—7,75; făina înca fu binișor căutată cu deosebire cea mai neagră; păstăioasele, deocamdată mai n'au avut trecere și dintre ele debia s'au putut vinde lintea și mazerea cu prețuri mai considerabile. Așa mazerea cu fl. 10—12 și lintea cu fl. 12—13 (per 100 chilograme); Lânile s'au vêndut cu fl. 2—3.15 chilograme; Porci au trecut bine. In têrg au fost peste 70,000 între cari din Ungaria de jos 5470; din România și Ardeal debia însĕ 130 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 60—70; slănina cu fl. 59—60; sĕul cu fl. 46—47; spirtul cu fl. 32.50 *en gros* și cu fl. 33—50 *en detail* per 10,000 litre %.

Peile de bou cu fl. 108—115; de vacă cu fl. 110—112; de vițel cu fl. 185—190; de oaie cu fl. 130—145; de miel cu fl. 70—85 (toate per 102 dărabe); apoi peile de cal cu fl. 10. 50—12 părecheă.

(Recolta în Europa și America). În „Românul“ aflăm următoarele:

„In privința recoltei anului acestuia în Francia, eacă ce cetim în „la République Française“ dela 12 August:

Ultimele sciri relative la recolte permit a considera crisa agricolă ca terminată. In timp de cinci ani consecutivi, ceea ce este un fapt fără precedent dela începutul seculului, Francia nu produse cantitatea de grâne necesară consumațiunei sale; mai mult încă, cei doi ani din urmă ai seriei au fost cu deosebire desastroși căci, grânele erau slabe atât în privința cantității, cât și în a calității. Trebuie cu toate aceste sĕ observăm că, în acesti doi âni fatali pentru cultivator, prețul grâului se urcase într'un mod nemĕsurat cum se vĕḑuse sub imperiu în 1861 și 1868. Recolte rele și prețuri moderate, acesta e un fenomen cu totul nou, care dovedesce că, cultura cerealelor în Francia întră în o fasă, la care nu se astepta de loc.

Cuvêntul „recoltă“ întrebuințat isolat se aplică cerealelor; și atâta este adevĕrat că ele sûnt basa alimentării și că deficitul lor aducea în trecut suferințe lamentabile. Astăḑi, o crisă agricolă resultată dintr'o recoltă rea este curat comercielă; ea nu mai atinge massa poporațiunei, însĕ lovesce aspru pe cultivator. Sĕ ficsăm dar situațiunea în oara de față de 102 milioane hectolitre, aceasta e mĕsura de mijloc a recoltei grânelor în Francia. In 1878, se apropie binișor de mijlocie; se atinse cifra de 95, însĕ grâul era de o calitate detestabilă; era prin urmare o neputință de a lupta în contra grânelor americane, a căror invasiune nouă și subită avu caracterul unui fel de lovitură desastroasă. Anul trecut cantitatea lipsia la noi; nu avurăm decât 82 milioane hectolitre. In anul acesta, am ajuns, după informațiuni precise, la mijlocie; însĕ, pe când grâul era sĕrac în paie, tot sucul se suì în spic, care, mulțămită unei temperaturi umede și calde în același timp, a fost greu și plin. Avem dar relativ un an bun; însĕ, ca mai în totdeauna, va fi loc pentru importațiune mai ales pentru a reconstituì reservele, care sûnt atacate. Sûntem dar solidari cu cele-lalte ținuturi.

Cum stau lucrurile afară? Restul Europei e aproape tot așa de bine ca și noi, afară de Germania, unde recolta e mediocră, și de Rusia unde e rea. Această țară din urmă, departe de a oferì grâu, ca de obiceiu, ea va fi poate silită sĕ ceară. Rĕmâne America. Cultivatorii de la Vest semĕnaseră o întindere încă și mai mare de cât în anul trecut și se asceptau la o recoltă estravagantă. Ea nu e de cât ordinară, după *Daily Commercial Bulletin.* Ast-fel marele deficit al Germaniei și al Rusiei, deficitul obicĭnuit al Engliterei, chiar în anii cei buni, vor putè fi acoperite fără nici o suferință pentru poporațiuni; însĕ pe de altă parte grânele franceze protegiate de distanță, avênd anul acesta o calitate esceptională, vor susținè cu vitejie concurența și nu se vor vedè, ca în 1878 mai ales, lăsate de o parte pentru grânele străine.

Acum c'am sfêrșit cu vacile cele slabe e bine sĕ esaminăm, care au fost consecențele generale ale seriei de recolte rele. Suferințele producĕtorului nu trebue sĕ ne facă sĕ uităm efectele fericite ale libertății și ale solidarități comerciale între toate națiunile. Foametele din timpurile monarchice n'au mai reapărut. Trebue sĕ ne felicităm asemenea de desĕvêrșita neisbutire a manoperelor politice care tindeau a face sĕ cadă asupra guvernului Republicei consecențele celor doi ani rĕi. Poporațiunile rurale au arĕtat prin scrutin ceea-ce gândesc despre conducetori. Cultivatorul francez trebue asemenea sĕ tragă deducțiuni scrisoare din ultima crisă. Care om ar putè fi destul de nebun ca sĕ'și pună toate avuțiile pe aceiași corabie. Cu toate aceste așa fac cei mai mulți din șefii esploatațiunilor rurale, dând grâului o importanță escesiv. Trebue a se gândì mai mult la culturele industriale, ca sfecla, de esemplu; la crearea de liveḑi prin irigatiune; la fabricarea carnei. Satele noastre au reînnaintat cu bărbăție uneltele lor spre a ferì un pericol neașteptat: raritatea brațelor muncitoate; eacă un fenomen nou, cu care trebue sĕ ne obicĭnuim. Lipsa scumpetei în timpul anilor rĕi, prin faptul concurenței străine. Pe de altă parte guvernul Republicei trebue sĕ vină în ajutoriu prin înțelepte mĕsuri economice acestor masse, care 'l aclamă. Aceasta e o datorie, pe care n'o va scăpa din vedere!

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 15 Septemvre și 15 Octomvre imob. lui Ladislau Horvath în Diod (judec. cerc. Aiud); în 15 Sept. și 15 Oct. imob. remasului după Ioan Lösch în Roșia (trib. Sibiu); în 22 Sept. și 22 Oct. imob. remasului după Vasilică Sapan în Agrebici (trib. Cluj); în 17 Sept. imob. lui Alecsie Eráș în Racoș (trib. Cic-Sereda); în 30 Aug. imob. lui Sandru Muntean și ale remasului după soția sa în Hunedoara (trib. Deva); în 25 Aug. imob. lui Stefan Ferencz și soți în Belen; în 25 Aug. imob. lui Iosif Németh în Bolen în 15 Sept. și 15 Oct. imob. soției lui David Weinberger în Ilia (judec. cerc. Sângiorz); în 26 Aug. imob. lui Gligor Albu în Gioajul de sus; în 14 Sept. și 14 Oct. imob. lui Ioan Biro în Bucerda vinoasă (judec; cerc. Aiud); în 31 Aug. imob. lui George Herban în Hunedoara (trib. Deva); în 29 Sept. imob. lui Iosif Veres; în 28 Sept. imob. lui Andrei Bandi Biro în Rocoș (trib. Odorhei); în 20 Sept. și 20 Oct. imob. lui Nicolau Sora Ivan în Săliște (trib. Sibiiu).

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu, la scoala populară gr. or. din Bucium-Poeni, se deschide concurs, până la 10 Sept. a. c.

Emolumentele:

salariu anual de 200 fl. v. a. solvind în rate lunare, cuartir, şi trei orgii de lemne.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a'şi substerne petiţiunile subscrisului oficiu protopresbiteral în Abrud, până la terminul mai sus prefipt, instruite după prescrisele „Statutului organic“ şi a regulamentului congresual, prelângă acea observare, că alesul învĕţătoriu, trebue sĕ ţină şi strana de cântăreţ, în biserică.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Zlatnei înf.

Abrud, în 10 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial gr. or. din B. Poeni.

Ioane Gall, m. p.,
protopop gr. or.

Nr. 207. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu în comuna Tresnea protopresbiteratul Unguraşului, pentru ocuparea acestuia se escrie concurs până la 15 Septembre a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. În bani 100 fl. v. a.
2. În bucate 40 vici cucuruz sfârmit cu mĕsura cea veche.
3. 4 punţi lumini.
4. Lemne 4 orgii, cu care sĕ încălḑesce şi scoala.
5. Cuartir şi grădină de legumărit.
6. Hârtie pentru protocoale şi liste 4 conţi.

Dela concurenţi se cere a fi teologi sau pedagogi absoluţi, avênd de a'şi adresa petiţiunile până la terminul indicat la subscrisul instruite conform „Stat. org.“

Fizeş-Sănpetru, 31 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 208 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc din comuna gr. or. Unguraş, protopresbiteratul Unguraşului, prin aceasta se escrie concurs până la 17 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. În bani 80 fl. din cari 20 fl. se plătesc din casa bisericească, ear 60 fi. după repartiţiune.
2. În bucate 40 vici cucuruz sfârmit, cu mĕsura veche.
3. Lemne 3 orgii, din cari se încălḑesce şi scoala.
4. Lumini 3 punţi.
5. Hârtie pentru protocoale şi liste 3 conţi.
6. Cuartir şi grădina scoalei.

Dela concurenţi se cere pe lângă atestatul de cualificaţiune sĕ fie gr. or. îndreptându'şi petiţiunile la subscrisul până la terminul prefipt, instruite după „Stat. org.“

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 210 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc din comuna Baica, protopresbiteratul Unguraşului, se escrie concurs până în 21 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. În bani gata 50 fl. v. a.
3. În bucate 30 vici cucuruz sfârmit, cu mĕsura veche.
3. 3 orgii de lemne, din cari sĕ încălḑesce şi scoala.
4. 2 punţi de lumini.
5. Hârthie pentru protocoale şi alte afaceri învĕţătoresci 3 conţi.
6. Cuartir în edificiul scoalei şi folosirea grădinei.

Concurenţii la acest post trebue sĕ aibă atestat de cualificaţiune şi sĕ fie gr. or. îndreptându'şi petiţiunile la subscrisul instruite după „Statutul organ.“ până la timpul prefipt.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 211 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc din comuna S. Maria protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs până în 23 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt·

1. In bani gata 60 fl. v. a.
2. In bucate 50 vici cucuruz sfârmat, cu mĕsura veche.
3. 3 orgii de lemne din cari se încălḑesce şi scoala.
4. 3 punţi de lumini.
5. Hârthie pentru protocoale şi alte afaceri învĕţătoresci 3 conţi.
7. Cuartir în edificiul scoalei şi folosirea grădinei.

Doritorii de a concura la acest post trebue sĕ aibă atestat de cualificaţiune şi sĕ fie gr. or. îndreptându-şi petiţiunile la subscrisul instruite conform „Statut. org.“ până la terminul indicat.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 212 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc la scoala gr. or. din Bodia protopresbiteratul Unguraşului. se escrie concurs până la 25 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. In bani gata 50 fl. v. a.
2. In bucate 30 vici cucuruz sfârmit, cu mĕsura veche.
3. Lumini 2 punţi.
4. 3 orgii de lemne, din cari se încălḑesce şi scoala.
5. Casă de locuit şi grădina scoalei de un car de cucuruz.
6. Hârthie pentru protocoale şi alte afaceri învĕţătoresci 2 conţi.
7. La pensiunea de stat pentru învĕţătoriu anuatim în partea învĕţătoriului din interesele împrumutului de stat câte 5 fl. v. a. ca subsidiu.

Concurenţii doritori de a ocupa acest post au sĕ fie provĕḑuţi cu atestat de cualificaţiune şi de religiunea gr. or. îndreptându-şi petiţiunile până la terminul prefipt la subscrisul, instruite în sensul „Statutului organic.“

In conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 159. 3—3

CONCURS.

La scoala confesională gr. or. din comuna Bozu în protopresbiteratul Iliei murĕşane devenind vacant postul de învĕţătoriu, pentru ocuparea acestuia se escrie prin aceasta concurs cu termin până la 6 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual 100 fl. v. a.
2. 60 ferdele cucuruz în boambe,
3. folosirea grădinei scolare,
4. cuartir liber în edificiul scoalei şi
5. 4 orgii de lemne de încălḑit, din aceste sĕ se încălḑască şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post vor avè a'şi adresa suplicele lor instruite în sensul „Stat. org.“ şi a regulamentului congresual dela 1878 la subscrisul până la terminul de sus; concurenţii sĕ aibă cunoscinţă şi despre limba maghiară şi sĕ fie cântăreţi buni.

Gurasada. 4 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu, m. p.
adm. prot.

Nr. 115. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a 2 posturi de învĕţători la scoala rom. gr. or. din comuna Vinerea (Felkenyér) cu aceasta se escrie concurs până la 7 Septemvre 1880.

Emolumentele sûnt:

1. Pentru cel din clasa I-a leafă anuală 155 fl. v. a. din fondul scolar.
2. Pentru cel din clasa II-a leafa anuală 250 fl. v. a. din cassa alodială.

Pentru ambii învĕţători cortel liber, lemne de încălḑit pentru scoală şi învĕţători câte 5 orgii, şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa unul sau celalalt post învĕţătoresc sĕ'şi trimită cererile sale instruite în sensul „stat. org.“ şi legilor scolare la oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăştiei până la suscrisul termin.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. dela Vinerea, ţinută în 29 Iunie 1880.

În conţelegere cu d. protopresbiter concernent:

Ioan Mihu m./p., preşedinte. **Daniil Păcurariu** m./p., paroch şi notariu ad-hoc.

Nr. 12. 3—3

CONCURS.

Dechiarându-se de vacant postul de învĕţător la scoala cofesională porală din parochia Şibotului, prin conclusul comitetului parochial ddto 6 Iulie Nr. 12 1880 pentru ocuparea aceluia se escrie concurs cu terminul până la 15 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

200 fl. v. a. salariu fics din cassa alodială a comunei Şibot, 5 stângini de lemne pentru încălḑirea scoalei şi a odaei, în care locuiesce învĕţătoriul gratuit.

Doritorii de a concura la această staţiune au sĕ-şi aştearnă petiţiunile lor instruite pre lângă documentele obicĭnuite şi cu testimoniul de cualificaţiune la onor. oficiu protopresbiteral gr. or. al Orăştiei ca inspectorul districtual de scoale până la terminul aretat mai sus.

Din şedinţa comitetului parochial ţinută în Şibot, la 6 Iulie 1880.

In conţelegere cu d. protopresbiter concernent:

Ioan Armean m. p.,
paroch ca preşedinte.

Nr. 179. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea staţiunei vacante de învĕţător în comuna Sebeşel se escrie concurs până la 14 Septemvre 1880 st. v. pe când va fi şi alegerea.

Salariul învĕţătoresc este 100 fl. v. a. un stingin de lemne şi cortel în edificiul scoalei.

Doritorii de a ocupa această staţiune au sĕ-şi astearnă rugările înzestrate cu toate documentele prescrise de „Stat. org.“ şi regulamentul congresual provisoriu din 1878 oficiului protopresbiteral în Sebeş până la sus numitul termin.

Sebeşel în 1 August, 1880.

In conţelegere cu D. protopresbiter concernent:

Comitetul parochial.

Nr. 179—1880. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala română confesională gr. or. din Cojocna, protopresbiteratul Clujului, se escrie concurs până la 14 Septemvre 1880 st. v. inclusive.

Venitele împreunate cu acest post sûnt:

1. Cuartir liber în edificiul scolar fără podul întreg, care se folosesce de măgăzin pentru bucatele parochiei şi neputânduse subarênda acest cuartir fără învoirea comitetului;
2. folosirea a 6 jugere 1500 orgii☐ arătoriu şi 2 jugere 200 orgii fênaţ;
3. folosinţa unei grădini de lângă scoala gr. or. şi a alteia de lângă scoala gr. catolică, care are a o îngrădì cu gard viu;
4. În bani gata 160 fl. prin repartiţiune dela popor şi anume 100 fl. pentru scolarii ordinari, 40 fl. pentru repetenţi şi 20 pentru scolarii adulţi.

Pământurile de sub nr. 2 le folosesce pentru a instrua toată tinerimea în cântări bisericesci, a cânta cu ea în chor la biserică şi la cas de lipsă a suplinì şi pe cantor.

Dela concurenţi se cere:

a) Sĕ fie Român de naţionalitate şi de religiunea gr. or.

b) Sĕ producă testimoniu, că a absolvat pedagogia în oare care institut pedagogic gr. or.

c) Sĕ producă testimoniu despre purtarea lor politică şi morală;

d) Că avênd talent de cântat sĕ producă atestatul prescris în „Stat. org.“ §. 23. p. 12.

Concurenţii au a se adresa cu recursele lor instruite conform „Stat. organic“ şi regulamentului congresual până la terminul de sus oficiului protopresbiteral român gr. or. al Clujului în Cluj.

Comitetul parochial român gr. or. din Cojocna.

Dat Cojocna, 3 August 1880.

În conţelegere cu ofic. ppresbiteral român gr. or. al Clujului.

Teodor Ciortea m. p.,
paroch şi preşed. comit.

Alesandru Nemeş m. p.,
notariu.

Nr. 1541—1880 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de notar comunale în comuna Topârcea, se escrie concurs cu terminul până în 13. Septemvre a. c. la 6 oare p. m.

Cu acest post sûnt înpreunate: un salariu anual de 400 fl. v. a. cuartir liber, una soarte de lemne şi tacsele care s'au statorit deja prin corpul representativ.

Concurenţii au de a documenta pe lângă cualificaţiunea prescrisă în lege, că sciu toate trei limbile patriei. Petiţiunile timbrate şi provaḑute cu documentele referitoare la recerinţele amentite sûnt a se asterne până în ḑiua prefiptă la subscrisa pretură.

Mercurea în 18 August 1880.

Dela pretura cercului.

Papp m. p.,

Publicare de licitaţiune!

Comuna bisericească gr. or. din Rĕşnov după ce 'şi-a primit aprobările necesare dela autorităţile mai înalte competente, — în ḑiua de **17/29 August 1880** la **10 oare** a. m. va vinde prin licitaţiune verbală publică, **pădurea de fag** de pe muntele bisericei Baiu sau Diham aflător în România districtul Prahova.

Condiţiunile de licitare precum şi alte esplicări se pot căpĕta şi respective vedè în scoala română de aici, unde se va ţinè şi licitaţiunea.

Rĕşnov în 20 Iulie 1880.

[50] 3—3 **Comitetul parochial.**

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 96. Sibiiu, Sâmbătă 16 August 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 15 August.

Cu părere de rĕu începem revista noastră de astăḑi, din causă, că spațiul nu ne iartă a petrece mai mult la două momente, ce le aflăm în „Hon“. Unul din aceste momente este o programă, care „Hon“ o pune în gura unui membru al opozițiunei moderate maghiare. Programa poate că este o invențiune, însĕ ea se distinge prin următoarele: cassarea diurnelor deputaților dietali, reducerea salariilor funcționarilor, reducerea honveḑilor și alianța cu Rusia și altele, pe care acum nu ne dă mâna a le amintì. Sperăm, că cu altă ocasiune vom revenì mai pre larg asupra acestei programe ciudate în feliul ei. Al doilea moment este un articul de fond: „monarchia noastră și România“, în care „Hon“ mărturisesce, că a recunoscut și recunoasce, ba a și accentuat interesele comune (dintre Maghiari și Români). Recunoascerea aceasta ne interesează și pe noi și am accentuat-o în mai multe rênduri și se poate că vom avè ocasiune a mai revenì asupra ei. De astădată o atingem numai pe scurt.

Kossutismul ia în Ungaria dimensiuni crescênde. Cinci ḑile după ḑiua Regelui Stefan, Ungaria serbează aniversarea a 78 a lui Kossuth. „Függetlenség“ serbează ḑiua aceasta cu devisa: „Herunter mit dem Fetzen“ și spune cetitorilor sei cu plăcere întêmplarea din Pojon, cum adecă cu ocasiunea unei festivități a pompierilor, doi pompieri din Erlau au dat jos un steag împĕrătesc cu pajura împĕrătească și l’au călcat în picioare, rostind cuvintele: „Herunter mit dem Fetzen“. („Pester Ll.“ deminte scirea aceasta).

Este interesant, că „Nord“ prorocesce față cu agitațiunile aceste a radicalilor din Ungaria, că Austro-Ungaria nu este în stare a întreprinde nici o acțiune în afară. Buni „patrioți“ și „înțelepți“ vitezi!

Scopul călĕtoriei principelui Carol în străinătate n’a încetat nici acum de a fi obiectul discusiunei în ḑiaristica bucuresceană.

Eată ce cetim în „Alegătoriul“ de Marți:

„Scopul călĕtoriei Măriei Sale Domnitoriului prin țĕrile germane este încă învĕluit în atmosfera presupunerilor. Nici un organ din țeară n’a putut afirma nimic ca positiv în privința acestei călĕtorii, ci toți am așteptat, ca lămurirea sĕ ne vină de preste graniță.

Am înregistrat pănă acum cele ce am vĕḑut spuse prin unele ḑiare străine, dar totdeauna cu reserva îndoielei, căci cine va sci adevĕrul, afară poate de președintele ministrului nostru.

Vom reproduce astăḑi o altă versiune, pe care o citim în importantul ḑiar din Bruxelles, „l’Indépendance belge“, și care este dată de o persoană, ce se pretinde bine informată. Această versiune de altmintrea nu este nouă, pentru cei ce par a fi mai aproape de secretele guvernamentului. Dar sĕ citim în ḑiarul bruxeles:

> S’a hotărît formarea unei nouĕ tabere în Moldova, pentru 3 Septemvre, tot sub pretecstul reparării casarmelor, însĕ în realitate, pentru a ascepta trupele rusesci, în casul când ar cresce nemulțămirea cabinetului din St-Petersburg.
>
> La deschiderea adunărilor se vor întêmpla evenimente grave.
>
> Prin cercurile oficioase se vorbesce, și aceste sgomote au mult temeiu, despre disolvarea Camerilor actuale și despre convocarea unei Constituante, care sĕ se ocupe cu cestiunea moștenirii Tronului României.

În aceste rênduri se cuprind multe lucruri importante, cari ne obligă a le consemna atențiunei publice.

Mai ântâiu pare, că guvernul rusesc este nemulțămit pe noi, pentru că ar fi înțeles, că forțele României ar fi hotărît sĕ se pună dea curmezișul Rusiei, când aceasta ar încerca sĕ’și tramită, prin țeara noastră, oștirile spre a lua parte la apropiatul act al tragediei orientale. Deja „N. fr. Presse“ vorbise despre o astfel de eventualitate, și cele ce se petrec în peninsula balcanică, unde toate poporațiunile sûnt agitate de nemulțămiri, par a ne confirma, că această eventualitate n’ar fi tocmai depărtată.

Nu scim ce rol fi-ne-va păstrat de înțelepciunea celor dela guvern, în viitoarele împregiurări resboinice, dară după cele ce se scriu prin foile din străinătate pare foarte probabil, că înclinațiunile, dacă nu și hotărîrea guvernului nostru, ar fi mai mult filogermane decât neutrale.

Nu vom critica politica esterioară a guvernului, căci ea nu este încă positivă, și ne lipsesc multe din elementele unei complete discusiuni; ci ne vom mărginì, față cu aceste sciri alarmate, a afirma, că rolul, care ne-ar convenì, mai mult este neutralitatea, cu apĕrarea țĕrei în contra ori-cui ar voì sĕ ne violeze teritoriul.

Al doilea lucru însemnat, din redacțiunea organului belgian, este regularea moștenirii tronului țĕrei noastre,

Despre această cestiune se mai făcuse vorbă, acum vro doi ani, în una din conferențele Senatului.

Măria Sa Domnitoriul neavênd copii, cari sĕ moștenească coroana României, ea ar trece, după constituțiune, la fratele cel mai mare al Alteței Sale Regale, la principele Leopold de Hohenzollern. Acest principe însĕ, după câte se afirmă, nu pare dispus a primì coroana României. Care ’i-ar fi motivele, nu scim. Destul numai, că principele Leopold neprimind succesiunea Tronului, pe cât timp este în viață, coroana României va trebuì sĕ treacă la o altă familie domnitoare din Europa, care va fi hotărîtă de Suveranul nostru în acord cu puterile statului.

Pentru regularea acestei cestiuni, pare că Măria Sa Domnitoriul a plecat în străinătate, dacă este bine informat corespondentul ḑiarului „l’Indépendance belge.“

Nici vorbă și această scire noi o primim cu toată reserva cuvenită, pănă când motive mai temeinice ne vor da dreptul, de a o lua în serioasă considerațiune și de a o discuta, atât din punctul de vedere constituțional, cât și din cel al intereselor statului nostru.

Cât despre unele șopte, cum că M. S. Vodă Carol ar fi hotărît sĕ abḑică, îndată ce s’ar regula cestiunea succesiunii Tronului, într’ênsele și mai puțin credem, căci cunoascem că dorințele Suveranului care a luat la 1866 destinele României în mânile sale, sûnt mai nobile și că aceste dorințe încă nu sûnt pe deplin îndeplinite“.

În 23 August n. au avut trupele române la Arab-Tabia o ciocnire mai mare cu briganții bulgari. Trupele au făcut întrebuințare de armele cu foc și au prins mai mulți Bulgari.

Dela Arad

am primit următoarele: Nr. 16. 1880. Dela Direcțiunea „asociațiunei naționale în Arad pentru cultura poporului român“.

P. T. Domnule! Direcțiunea subsemnată vĕ aduce la cunoscință, că la 10 Maiu nou a. c. „Asociațiunea națională în Arad pentru cultura poporului român“ a întrat eărăși în curentul afacerilor sale.

Impregiurări nefaste au jignit pe un timp activitatea asociațiunei noastre, carea mai nainte luase un avênt atât de îmbucurător.

Cine, cu inima susceptibilă de progresul național, cu interesare de cultura poporului român, n’a simțit cu durere stagnarea lucrărilor asociațiunei?

Care Român n’a dorit ca această asociațiune, acest factor puternic al culturei naționale sĕ se urce earăși la

---

FOIȚA.

Dela Sibiiu la Ogna și îndĕrĕt.

(Schiță de călĕtorie).

(3 Urmare).

Între ploile cele multe, din vara aceasta, ḑiua în care călĕtoriam era una din cele puține cu soare. Căldura era destul de simțită, căci erau oarele acele de după ameaḑi, când ea e mai intensivă, afară de aceasta ca îndeobște, drumul este lipsit de arbori cari sĕ’l umbrească. Aveam noroc că nu ne molesta și pulberea în toată puterea ei, de oarece era scurt timpul dintre ploi și înseninare. Drumul de altmintrea destul de bun, pe șesul puțin undulat, despăgubesce pre călĕtoriu, la dreapta cu vederea liberă spre culmile cari continuă dela viile Sibiiului și Șura mare până în dealul Ognei; înainte se arată din depărtare pădurile Ognei, Șurei mici, Rusciorilor și Cristianului; ear’ la stânga se vĕd, tot în depărtare, Carpații în frumoasele lor variațiuni, îmbrăcați în verdeață închisă.

Drumul că este bun, nu este, pentrucă duce spre Ogna. Acesta este drumul cel vechiu al țĕrii, de pe timpul, când stațiunea cea dintâiu postală dela Sibiiu era în Mag și când prin Apoldul român eșia drumul la a doua stațiune, la Mercurea. Pe drumul acesta va fi venit Impĕratul Iosif II, carele a remas nemuritoriu în tradițiunile poporului. Este sciut din tradițiunile aceste, că acest împĕrat iubia a călĕtorì în cel mai strict *incognito*. El vrea sĕ vină în nemijlocita atingere cu poporul ca sĕ cunoască imediat păsurile lui.

Când era sĕ vină la Sibiiu, spune tradițiunea, că spre întimpinare, dar și spre a’l conduce în siguranță prin pădurile cele nesigure, prin care se străcura pe atunci drumul, la Mercurea a eșit un escadron de husari cu un căpitan în frunte. Impĕratul venia călare, îmbrăcat în haine civile, așa cum se îmbrăcau pe atunci pastorii protestanți. Căpitanul se întêlnesce cu Impĕratul si’l întreabă, de unde vine? Impĕratul respunde, că vine dela Alba-Iulia, de unde se scia, că s’a aflat mai în urmă Impĕratul. Deci căpitatul se informează dela „pastor“ dacă a auḑit, fiind acolo, când va pleca Impĕratul la Sibiiu? „Pastorul“ asigură pre căpitan, că are informațiunile cele mai bune și că Impĕratul nu pleacă dela Alba-Iulia, decât după trei ḑile. Auḑind căpitanul de întârḑiarea aceasta a aflat cu cale a se întoarce cu escadronul la Sibiiu și a raporta celor ce l’au trimis despre amênarea sosirei Impĕratului. Așa a și făcut. A comandat escadronul îndĕrĕt și vĕḑênd, că „pastorul“ este un bărbat inteligent, s’a alăturat lângă dênsul și a venit conversând amêndoi pănă la Sibiiu. In capul Sibiiului regulamentul a silit pe căpitan a se despărțì de „pastor“ și a se pune în capul escadronului. Într’aceea „pastorul“ dupăce a întrat în cetate a luat-o deadreptul spre palatul lui Bruckenthal. Acì generalitatea, autoritățile eclesiastice și civile asteptau pe Impĕratul în ținută mare. Când a sosit căpitanul dela husari sĕ raporteze, că Impĕratul are sĕ plece numai după trei ḑile dela Alba-Iulia, toți cei adunați făceau omagiele lor Impĕratului. Căpitanul recunoscênd acum, că „pastorul“ cu care a venit pe drum conversând era însuși Impĕratul a căḑut în genunchi și ’și-a cerut iertare. Impĕratul însĕ cu cunoscuta lui afabilitate a tins mâna căpitanului și ’i-a mulțămit pentru tovărășia ce ’i-a făcut pe drum.

Deasupra Rusciorilor *) se încrucisează drumul de cel dela Ogna spre Cristian. Părăsind drumul istoric și lăsând Rusciorii la stânga ne întoarcem spre nordvest și, într’un pătrar de oară, am ajuns în capul Șurei mici. **)

Șura mică este un sat lungăreț aproape dintr’o stradă, așeḑat pe un plan sĕrac de apă. Depărtat de ori ce riu mai însemnat, cât pentru trebuințele de apă, este avisat numai la fântânile, cari se găsesc aproape în toate curțile. Bălțile de ploaie din capul satului despre Sibiiu sûnt pentru nivelul unde a fost, de unde prosperând şi inflorind se reverse radele binefăcĕtoare ale culturei ín toate păturile poporului român?

---

*) Rusciorii este locuit de „Schei“ și Români. Scheii acestia ca și cei din Bungard și Cerghid, unicele locuri, unde se mai susțin, sûnt remățițe de Slavi. Ei vorbesc numai românesce și se deosebesc de Români numai prin religiunea protestantă.

**) Nemțesce „Klein-Scheuen,“ locuit de Sasi și Români.

„Asociaţiunea naţională în Arad pentru cultura poporului român“, — acest institut cultural, unicul în toată Ungaria, resultatul ostenelelor şi sacrificielor atâtor Români, — se poate oare ca sĕ nu devină paladiul de cultură şi literatură română cărora o meniră bravii ei întemeietori?

Cine nu'şi aduce aminte, că ce era asociaţiunea în trecut, ce se ḑicea o adunare generală a ei în anii de floare, ce importanţă culturală şi socială avea o adunare generală, cum undula pe stradele Aradului mulţimea Românilor adunaţi cu sânta devisă a culturei, gata a sacrifica după putinţă pe altariul ei — de unde se stêmperă setea de cultură a multor tineri români?!

Prin participarea numeroasă, emulare în contribuiri şi prin sacrificii de tot feliul, românimea întreagă a recunoscut necesitatea asociaţiunei, a ḑis, că trebue sĕ trăească, căci mulţi tineri lipsisiţi de mijloace reclamă ajutoriu pe cariera studiului!

Îndemnat de sânţenia causei şi vĕḑênd dorinţa publică, Preasânţia Sa dl episcop eparchial Ioan Meţian a convocat pe 10 Maiu nou a. c. adunarea generală a asociaţiunei.

La apelul părintesc al bunului archipăstoriu un public numeros a luat parte cu viuĕ interesare la adunarea generală şi după ce a primit raportul comisiunei esmise de adunarea generală din urmă despre censurarea socoţilor asociaţiunei, a ales biroul adunării generale pe 3 ani, şi Direcţiunea asociaţiunei pe un an, conform statutelor, precum urmează:

a) biroul adunării generale: preşedinte Preasânţia Sa dl episcop eparchial Ioan Meţian: vicepreşedinte prim magnificul dl Sigismund Popovici preşedinte la tribunalul reg. în Karczag; vice-preşedinte al doilea spect. dl Alessiu Popovici advocat în Sânt-Ana; notari: Atanasiu Tuducescu şi Romul Ciorogariu.

b) Direcţiunea asociaţiunei: director primariu: Ilustr. Sa dl Antoniu Mocsony proprietariu mare; director secundariu spect. dl David Nicoară controlor la sedria orfanală cottensa în Arad; esactor Georgiu Purcariu contabil; perceptor responsabil Dr. Lazar Petrovici profesor; econom Iosif Botto advocat; fiscal Iosif Popovici advocat; bibliotecariu Vasiliu Mangra profesor; membri: Rss. dnii Iosif Goldiş protosincel şi profesor liceal, Ioan Bercean protopop gr. cat. apoi dni: Stefan Antonovici asesor la sedria orfanală cottensă, Ioan Popovici Dejan advocat, Dr. Ioan Pap advocat, Ioan Beleş advocat, dr. Nicolau Oncu advocat, dr. Gregoriu Vuia medic, Augustin Hamsea profesor, Teodor Ceontea profesor şi Aureliu Suciu advocat toţi în Arad, şi Ioan Cioară preot în Micalaca.

După alegerea Direcţiunei, asociaţiunea numai decât s'a instalat în localităţile sale oferite gratis, pe timp de un an, din partea cetăţenilor români din Arad; acì în localităţile asociaţiunei (în Arad, strada mielului, etagiul dela cafeana König) sûnt puse la dispoşiţiunea membrilor: biblioteca, ḑiare etc.*)

Pentruca activitatea asociaţiunei sĕ nu sufere nici o întârḑiere, direcţiunea a aflat de bine a se adresa către întreg publicul român cerêndu'i sucursul la înaintarea scopurilor de cultură ale asociaţiunei; deci

P. T. Dta eşti rugat cu toată onoarea ca avênd în vedere cultura poporului nostru şi spriginul, ce trebue sĕ'l arĕtăm către tinerimea noastră lipsită de mijloace pentru a putè studia şi a se înavuţì cu sciinţa, sĕ binevoesci a te inscrie de membru al asociaţiunei pe basa şi în înţelesul statutelor, cari le împărtăşim în estras lângă acest apel.

Totodată rugăm sĕ binevoesci a face o listă şi a îndemna şi pe alţi a se incrie de membrii, ear' după inscriere vei binevoì a trimite lista perceptorului dr. Lazar Petrovici în Arad, împreună cu tacsa de membru pe semestrul prim, dela fiecarele inscris în lista de membru.

Spre orientare adaugem acì, că on. dame încă pot fi membre.

După ce Direcţiunea va primì lista membrilor, va trimite fie cărui o declaraţiune prin care recunoasce a fi membru, pentru a o subscrie şi retrimite Direcţiunei. Despre banii ce vor incurge la perceptorul asociaţiunei ca tacse dela membri, fie care individ inscris de membru va căpĕta fără întârḑiere: cuitanţa deadreptul la adresa lui proprie.

Pentru ca publicul sĕ aibă cunoscinţă curentă despre toate afacerile asociaţiunei, direcţiunea va face report şi'l va publica în foile naţionale.

Arad, 2 Iulie n. 1880, din şedinţa Direcţiunei „asociaţiunei naţionale în Arad pentru cultura poporului român“.

David Nicoară, m./p.,
director secundar, ca preş.
Atanasiu Tuducescu, m./p.,
notar.

---

*) Spre orientarea on. public facem cunoscut şi aceea, că pentru distracţiuni sociale şi pentru comoditatea cercetărilor, în localitatea asociaţiunei se află şi restauraţiune.

Estras

din statutele „Asociaţiunei naţionale în Arad pentru cultura poporului român.“

§. 1. Scopul societăţii preste tot e cultura naţională a poporului român; eară mai ales înaintarea literaturei române şi a culturei sociale prin cetire şi conversare, cu delăturarea tuturor disputelor politiçe. Spre scopul acesta societatea va avè:

a) a da ajutoriu de bani sau altfeliu de ajutoriu ori remunerăţiune materială studenţilor, şi preste tot tinerilor români mai sĕraci, cari umblă în institutele de învĕţătură sau şi alt cum se pregătesc pe ori-ce carieră scientifică, artistică, industrială, de negoţătorie, sau economică; aşa şi învĕţătorìlor elementari români, cari în chemarea lor se trudesc cu sporiu de laudă; şi autorilor români, cari au lipsă de ajutorinţă; nu altmintrea din timp în timp a întinde ajutorinţă scoalelor elementare, care sûnt în lipsa de cărţi şi de alte unelte scolastice; ear învĕţăceilor buni a da premie;

b) din productele literaturei române, mai ales din foile periodice şi din gazete, precum şi din alte opuri scientifice, a compune o bibliotecă spre folosul membrilor societăţii, şi prin aceasta a mijlocì: ca iubitorii de literteratură încai din biblioteca asociaţiunei sĕ poată cunoasce şi folosì unele opuri litĕrare mai mari şi mai sumptuoase care prin singuratici nu se prea pot câştiga;

c) a instruì o localitate bună pentru ţinerea şedinţelor şi pentru aşeḑarea bibliotecei esociaţiunei, cum şi spre acel scop: ca acolo membrii asociaţiunei, pentru folosirea productelor literare atinse sub b) şi pentru înaintarea culturei sociale prin conversare, după ordul casei în toată ḑiua sĕ se poată lua parte în cetire, în jocuri de şac, de biliard şi în altfeliu de petreceri culte sociale.

d) a fi cu luare aminte la pasii şi opurile acelora, cari se trudesc pe lângă cultura naţiunei române, ear mai ales pe câmpul literaturei: a conlucra spre eşirea opurilor literarie şi artistice române, prin acoperirea speselor editurei, prin difigerea premielor, şi prin comendarea acelora; apoi în acest modru a deservì de un factor al înnaintării culturei naţionale române.

§. 2 Societatea va purta aceasta numire: „Asociaţiunea naţională în Arad pentru cultura poporului român.“

§. 3. Locul de şedinţă al asociaşiunei e oraşul Arad.

§. 4. Membrii societăţii, afară de cei subscrişi, cari de odată sûnt fundatorii acestei societăţi, pot fi toţi acei cetăţeni din Austria, cari au vêrstă deplină, doresc cultura poporului român, au purtare morală nepătată, şi spre înaintarea scopurilor societăţii vor oferì pe trei ani o sumă anuală cel puţin de doi florini, la ce şi fundatorii se legătuesc.

§. 6. Fiescecare membru al societăţii în adunarea generală are vot decisiv; poate face moţiuni, care se ţin de scopul şi lucrarea societăţii: poate comenda membrii noi; poate fi ales de preşedinte, vicepreşedinte sau notariu al adunării generale, şi de membru al direcţiunei, poate cerceta localitatea societăţii pe lângă observarea ordului casei, şi acolo poate lua parte în cetire sau în alte petrecei sociale; din contră: e dator a conlucra, în cât numai se poate, spre înaintarea scopurilor societăţii; a implinì crendincios însărcinările date dela adunare şi prin el primite; eară mai ales jumetate din suma anuală spre scopul societăţii oferata la începutul fiescecărui semestru a depune nainte.

§. 9. Direcţiunea e detoare la capetul fiescecărui an a da report la adunarea generală despre manipularea trebilor societăţii; eară deosebi şi despre starea socotelor purtate despre percepţiuni şi spese, cum şi despre starea fondului instruct al societăţii.

§. 13. Membrii, cari ar fi moralicesce pătaţi, sau altcum ar lucra în contra scopului societăţii, şi cari nu ar împlinì îndetoririle asupra'şi primite, — prin direcţiune, cu învoirea celor doue părţi de trei din numerul membrilor direcţiunei, se vor sterge din rêndul membrilor societăţii, fără ca aceia sĕ poată pretinde a li se întoarce sumele de bani plătite în casa societăţii.

Din Bucovina.

(Cor. orig.)

Numai puţine sĕptĕmâni au trecut de când i-a încredinţat I. P. S. d-lui Silvestru Morar provedenţa şi graţia imperială toiagul archipăstoresc şi pare că trece prin trupul diecesei deprinse prin împregiurări duşmane la cea mai stricăcioasă neactivitate o viaţă nouă şi odată cu dênsa şi dulci şi frumoase nădejdi de un viitor înflorit şi binecuvêntat. Cine a avut prilegiul de a observa nepărtinitor şi de aproape năvălirea fatalităţilor oarbe asupra acestei nefericite provincii, cine cunoasce ranele ţĕrei şi starea clerului în privinţa consciinţei naţionale nu va putè nega, că lucruri mari şi de importanţă istorică asteaptă pre acea mână îndrăsneaţă, ce va avè curagiul de a strămuta cu voinţă firmă şi stăruinţă neobosită împregiurări condiţionate de multe decenii triste şi viclene. Şi mâna, ce scie binecuvênta şi potolì dureri şi rane, i-a scie fi de fer, scie înfrunta viscoli şi fortuni pentru idei mari şi binecuvêntate.

Reforme salutare se pregătesc acum de mai multe luni în sinul consistoriului sub auspiiciele I. P. Sale prea demnului mitropolit. Bucovina întreagă presimţesce, că se află în asceptarea unui eveniment însemnat, că sinodul provincial nu va întârḑia. Primele începuturi ale acestor reforme, ce încoardă astăḑi toate puterile lucrătoare ale consistoriului au eşit chiar în aceste ḑile la lumină, convorbim aici „reîntroducerea modului bisericesc de instituire, adecă chirotisia

---

raţe şi purcei un loc de recreaţiune, ear pentru oameni un bun isvor de friguri.

Edificiul cel dintâiu, cu care ne întâlnim, când venim dela Sibiiu, ca şi cel din urmă, când eşim din Sat spre Ogna, sûnt douĕ „*Memento*“ întristătoare şi deprimătoare pentru iubitorii de întreprinderi industriale din ţeara noastră. Este vorba de douĕ mori, cea dintâiu mânată de vapor şi cea din urmă de cai. Aceasta încetase demult de a asurḑì urechile măcinătorilor, de a chinuì grăunţele de măcinat şi caii, cari erau osîndiţi, pre lângă post, sĕ întoarcă roatele morii, — când s'a ridicat a doua, adecă cea mânată cu vapor. Lipsa de o administraţiune corespunḑĕtoare, sau scie dḑeu ce, le-au făcut succesiv sĕ încete de a lucra şi astăḑi spun numai călĕtoriului, că şi aici, ca şi în Sibiiu şi în alte părţi în giurul şi ţinutul Sibiiului, nici mori nici fabrici, nu vor sĕ prospereze. A cerceta după cause nu este treaba noastră şi ne-ar opăcì prea mult încât n'am mai ajunge la Ogna.

În mijlocul satului, ba nu, în şirul dea stânga al caselor la mijlocul satului este un venerabil edificiu, o vechie biserică protestantă, înnegrită de multele influenţe a le elementelor din veacuri. Însăşi tabla cu cifrele dela orologiul turnului 'şi-a renegat coloarea albă. Ochiul cel mai ager nu este în stare se deosebească, ce arată arĕtătoriul pe dênsa. Cei cu ochi mai slabi se îndoiesc, dacă se învêrte pre dênsa vre-un arĕtătoriu, care sĕ spună muritorilor timpul în care trăiesc.

Dar turnul acestei biserici scutesce sub acoperemêntul seu un clopot, care afară de datorinţa de a chema pe credincioşii bisericei sale la rugă, mai leagă de sine şi reminiscenţe din trecut.

Sûnt triste reminiscenţele aceste ca aproape toate ale trecutului din ţeara noastră şi când ni le aducem aminte vedem, că ori cât de rĕu este astăḑi, ar fi mai rĕu dacă viitoriul ar mai repeţì ceea ce a fost în trecut.

Se ḑice, nu scim dacă este adevĕrat ce se ḑice, că în timpurile mai vechi antemarţiale Saşii din Şura mică 'şi-au procurat un clopot cu sunetul cel mai frumos, ce se poate astepta dela un clopot. Patricii sibiani învidiau pe conaţionalii şi coreligionarii lor din Şura-mică pentru acuisiţiunea aceasta. Ei, în puterea lor neţermurită de pe atunci, au vrut se ducă clopotul la una dintre bisericile protestante ale Sibiiului şi Şurenii fiind săteni sĕ se mulţămească cu alt clopot, ce patricii sibiiani li'l vor da în schimb. Când era sĕ se esecute voinţa patriciană în contra voinţei locuitorilor săteni, unul din Saşii şureni s'a suit cu un ciocan mare în turn şi a stirbit clopotul. Patricii prin fapta aceasta au fost împedecaţi în realisarea prepotenţei lor.

Incă o reminiscenţă din trecut şi mergem mai departe. Când ajunge omul în capĕtul stradei, ca sĕ cârnească la dreapta spre Ogna, la stânga observă case mai mici din material mai puţin solid de cum sûnt casele săsesci. Intre casele aceste, la capĕtul satului, dacă cauţi bine şi cu deamĕruntul, zăresci şi o bisericuţă foarte modestă. Sûnt casele Românilor şi biserica românească.

Bĕtrânii spun, că în timpurile vechi, când aprobatele şi compilatele prescriau şi cum sĕ se îmbrace şi cu ce sĕ se îmbrace Românul, era oprit a'şi clădì şi locuinţe solide şi chiar şi biserici. Nici fumului nui era permis sĕ ese printr'un horn, cum eşia dela naţiunile privilegiate, ci trebuia sĕ ese în podul casei, de unde era treaba lui cum se va duce mai departe. Pentru a scăpa de şicane de aceste nu era alt mijloc decât schimbarea religiunei. Aceste au fost causele de Românii de aici ca şi cei din Hamba şi alte comune pe la anii 1830 şi mai încoace au trecut la biserica greco-catolică.

De când s'au schimbat împregiurările politice se schimbă şi clădirile în care locuiesc Românii şi chiar şi bisericile românesci. Urmele însĕ tot se mai cunosc. (Va urma).

titularilor cu împĕrtăşirea distincţiunilor corespundĕtoare şi Ordinea rangurilor liturgice bisericesci“, orênduiri publicate prin nr. 15 a. c. a „foaiei ordinaţiunilor consistoriului archiepiscopesc edat în 6 August st. v.“

Ce privesce prima orânduire apoi sûntem nevoiţi de a admira pe lângă zelul de a organisa diecesa Bucovinei întocmai după normele canonice şi fineaţa politică a acestei reforme. Ea este menită de a încuragia pe membrii clerului atât regular, cât mai cu samă secular în necontenită lucrare pentru folosul bisericei şi al naţiunei. Dăm loc aici celor mai principale decretări:

Archimandritul actual al consistoriului ca ântâiul demnitar şi vicariul general al archiepiscopului în agendele singuratice ale admnistraţiunei bisericesci primesce după depunerea jurămêntului de fidelitate şi de ascultare la înaugurarea şi oficiul seu: chirotisia corespundĕtoare şi ca distincţiuni cuvenite demnităţei sale: epigonatiul, crucea de piept pe coarde roşe şi toiagul împreună cu mitra archimandrească.

Archipresbiterul actual al bisericei catedrale ca priorul corului de a stânga Archiepiscopului şi membru al sinclitului archiepiscopal, precum şi asesorii şi consilierii actuali şi onorari ai consistoriului archipiscopal, cari ca membrii ai corului de a dreapta archiepiscopului sûnt, după archimandritul consistorial, cei dintâiu funcţionari şi demnitari, primesc după depunerea jurămêntului de fidelitate şi ascultare chirotisia bisericească de Staurofori după titulele corespundĕtoare oficiilor lor speciale şi ca distincţiuni a oficiului lor şi a demnităţei erarchice: epigonatiul şi crucea de piept pe lanţ de aur.

Mai la vale ḑice numita orênduire sub VII următoarele:

„În privinţa recunoscinţei de merite estraordinare şi de conduită esemplara a vre unui membru din statul clerului secular prin conferirea mitrei ne vom resolvì, după ce mai nainte vom consulta pre prea sânţiţii episcopi sufragani“.

Sĕ aplecăm aici aceste puţine paragrafe scoase din noua orênduire la present şi sĕ dăm samă nepărtinitoare despre acele persoane, ce sûnt chiemate a fi primele părtaşe ale acestei distingeri.

Actualul archimandrit consistorial I. P. S. Arcadiu Ciupercovici este cunoscut cetitorilor „Telegr.“ ca un bun şi meritat Român, el a avut mare parte la arangiarea festivităţilor pe mormêntul lui Stefan; el este destinat de a purta drept dovadă de înalta sa demnitate mitra archimandrească.

Bărbaţii, ce sûnt chiemaţi a purta ca resplată pentru sarcina grea a oficiului lor consistorial crucea de piept, o destingere întrebuinţată până acuma numai faţă cu archimandriţi, sûnt următorii:

1. consilieriul activ dr. în s. theol. Ioan Zurcanovici, protopresbiter, ablegat dietal şi vice-căpitan al ţĕrei.

D-sa ocupă în present postul cel mai greu şi responsabil în consist. archiepis. şi a sciut sĕ'şi câştige prin necurmata sa activitate renumele unui deregĕtor perfect şi stima generală. În timpul acest din urmă a devenit dr. Zurcanovici un sprigin firm al partidei naţionale din dieta ţĕrei, ceea ce are o rară însemnătate, fiind numitnl domn vice-căpitanul Bucovinei. Amintim aici în treacĕt, că Dr. Zurcanovici a fost îndrăsneţul soţ al I. P. S. iubitului nostru metropolit în opposiţiunea acestuia faţă cu adormitul în Domnul episc. Hacman.

2. Consilierul activ dr. în s. teol. Vasiliu Ilasievici, protopresbiter, membru al consiliului scolastic al ţĕrei, membru al consiliului comunal. Acest bărbat escelează prin caracterul seu esemplar şi o tăcută activitate nu numai pe terenul consistoriului, ci şi în acele ramuri diferite de obicînuita sa ocupaţiune, căror le aparţine el de un timp îndelungat încoace.

3. consilierul activ Mihai Comoroşan, potopresbiter, unul din favoriţii lui Hacman, un bărbat, ce a sciut sĕ'şi câstige prin routină ceea ce i lipsia în sciinţă. D-sa ar fi însĕ un membru preţuit al consistoriului, dacă nu s'ar face influenţa partidei rutene, de care se ţine şi ḑisul consilier domnitoare în toate lucrările lui deregĕtoresci. Energia şi ochiul ager a I. P. Sale mitropolitului va cunoasce însĕ şi va delătura de sigur toate mişcările stricăcioase interesului bisericesc în sinul consistoriului.

4. referentul consistorial Constantin Lucescu, archipresbiter catedral, un bărbat vĕrstnic şi adese numit între condidaţii scaunului archiepiscopal. Cele ḑise în privinţa consilieriului Comoroşan se referesc şi la dsa, observăm numai, că păr. Lucescu nu are acea energie, care sĕ'l facă întogmai aşa de însemnat ca partisan.

5. consilieriul onorar, profesorul de universitate Eusebiu Popovici, protopresbiter,, membru al consiliului scolastic al ţĕrei, în timpul de faţă rector magnific al universităţei din Cernăuţ, are renumele de a fi spriginul învĕţat al consistoriului şi teologul cel mai erudit şi escelent al diecesei Bucovinene. Rara sa erudiţiune a respectat ministeriul prin acordarea unei vacanţe de doi ani pentru finirea opului seu: „Istoria bisericei orientale, pe care'l aşteaptă cu nerăbdare demult teologia resăriteană, ca un tesaur nepreţuiver.

6. consilieriul onorar, profesorul de universitate Isidor cavaler de Onciu, protopresbiter. Numitul domn desvoaltă o rară activitate nu numai ca profesor ci şi la diferite ocasiuni în traiul politic şi social al micei Bucovine şi este pe lângă toate celelalte calităţi însemnate şi un patriot înfocat. Unul din fundatorii principali ai „societăţei pentru lit. etc.“ a fost el în mai multe rênduri în comitetul ei şi a desvoltat o deosebită diligenţă.

Sfêrşindu-se aici rêndul bărbaţilor destinşi prin numitele decorăţiuni, finim şi noi convorbirile noastre despre această nouă reformă şi ne ocupăm cu douĕ dorind I. P. S. Dr. Morariu sĕ se afle cât mai curênd în plăcuta posiţiune, de a putè decora pe unul din acesti demni bărbaţi cu mitra destinată pentru clerul secular.

A două orânduire a fost de trebuinţă necesară şi ne scutesce prin această însuşire de ori-ce comentare. La vale urmează ea în deplinul ei, cum a fost odată sub IX în numita foaie:

„Observându-se, cumcă în privinţa rangurilor liturgice şi însuşi ale celor oficiale se nasc adese îndoieli credem a fi indegetat, de a face şi în privinţa aceasta rênduială şi aşa stabilim următoarea ordine a rangurilor liturgice-bisericesci:

1. Archimandritul actual al consistoriului şi vicariul general al archiepiscopiei.

2. Archimandriţii, respective staurofori, cu mitra.

3. Ceilalţi archimandriţi şi staurofori cu distincţiunea crucei de piept.

4. Protosingelii, egumenii şi protopresbiterii cu distincţiunea epigonatiului.

5. Singelii (ieromonachii) şi ecsarchii archiepiscopali (preoţii seculari) cu distincţiunea brîului roşu.

6. Profesorii şi docenţii teologiei, cari nu au încă demnităţi superioare şi preposiţii seminariului clerical.

7. Doctorii de teologie, cari fiind preoţi, încă nu au demnităţi superioare şi catichetii definitivi ai scoalelor mijlocie.

8. Parochii, ce nu au încă oare care demnitate superioară, învĕţătorii definitivi de religiune, vicarii monăstireşti, ieromonachii catedrali (archonul, periodeutul).

9. Catichetii provisori, vicarii (cooperatorii) parochiali, şi ieromonachii cei tineri.

10. Archidiaconul archiepiscopal.

11. Ierodiaconii ceilalţi din eparchie.

Aşa împlinesce noul mitropolit energic şi fără preget acele reforme, cu ale căror statorite parţială s'a ocupat fericitul mitrop. şi archiepis. Teofil Bendela prin tot timpul scurt al păstoriei sale precum şi antecesorul I. P. S. d-ului Morar ropausatul în domnul archiepiscop Blajevici. Fie voia celui înalt şi sfânt sĕ stee acest stâlp al credinţei nesurpat lungă vreme şi sĕ infrunteze neobosit şi necurmat năvăliri duşmane.

Varietăţi.

Escel. Sa dl ministru Trefort a visitat condus de dl superintendent Dr. G. D. Teutsch biserica cea mare evangelică, cursul de limba maghiară al învĕţătorilor evangelici şi curtea sfatului. La 10 oare a primit autorităţile civile şi eclesiastice. Consistoriul nostru a fost condus de Escel. Sa P. Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul. La 12 oare a visitat museul bruckentalian. După un diner în cerc mai restrins, la dl superintendent, a urmat escursiunea la Cisnădie şi Cisnădioară. Seara a fost masă la dl superintendent. — Eri pe la 12 oare a făcut visită Escel. Sa dl ministru la Escel. Sa P. Archiepp şi Metropolit, de unde condus de acesta a visitat Seminariul Andreian, cu care a fost foarte îndestulit, şi biserica noastră din cetate. La 2 oare a fost prânḑ splendid la Escel. Sa P. Archiepp şi Metropolit, la care au luat parte generalitatea, capii regimentelor şi dicasterielor eclesiastice şi civile. Sub decursul prânḑului capela regim. de inf. Nr. 31 a esecutat mai multe piese. La 4 oare dl ministru a făcut o escursiune la Ogna. Astăḑi la 8 oare dimineaţa Escel. Sa dl ministru pleacă spre ţeara Oltului şi atingênd Făgăraşul se va oprì la Braşov.

*(Necrolog). *Ioan Droc*, paroch gr. or. în Rĕşinari, în etate de 71 ani, 47 a fericitei căsătorii şi 43 a păstoririrei sale, împărtăşit cu ss. taine după o lungă şi grea suferinţă a reposat în Domnul în 14/26 August a. c. la 12 oare a. m.

Rĕmăşiţele sale se vor aşeḑa spre vecînică odichnă Sâmbătă în 16/28 August în cimiteriul din Rĕşinari la 1 oară după ameaḑi, — la care festivitate de doliu se învită toţi amicii şi cunoscuţii decedatulni.

Rĕşinari, 15 August 1880 st. v.

Paraschiva Droc născută Sîrbu, ca soţie, Ioan Droc, administrator protopopesc, ca fiiu, Ioan Droc Mitre, Comşa Mitrea, ca nepoţi, Vasilie Droc, Nicolau Droc, ca fraţi.

* (Postal). Locurile de magistrii postali sûnt de ocupat pre lângă depunerea unei cauţiuni de câte 100 fl. v; a. la următoarele staţiuni:

a) la staţiunea postală din Kaszon Uyfalu (comitatul Cic). Emolumentele acestui post sûnt: salariu anual de 200 fl. apoi pauşale pentru cancelarie 40 fl. şi pentru espediţii 1250 fl. v. a.

b), la staţiunea Gurgiul Sânt-Imbrului (comit. Turdei) cu salariu anual 120 fl. pauşale de cancelarie 40 fl. şi de espediţii 320 fl;

c), la staţiunea Feldioara (comit. Braşovului) cu un salariu anual de 160 fl. apoi pauşale pentru cancelarie 40 fl. şi pentru espediţii 300 fl. v. a. Doritorii de a ocupa aceste posturi au sĕ'şi trimită suplicele lor în restimp de 3 sĕptĕmâni la direţia postală din Sibiiu.

* (Himen.) Dl Basiliu Dan şi d-şoara Ana Ioan Pinciu vor celebra religios cununia lor, care se va ţinè mâne în 29 August a. c. st. n. în biserica gr. or. din Ibaşfalĕu.

* (Alegerea) noilor membrii în locul celor scoşi prin sorţi din comunitatea oraşului Sebeş se va ţinè în 3 Septembre n.

*(Comitatul Sibiiului). Comitetul central electoral este conchemat pe 1 Sept. n. spre a desbate asupra reclamaţiunilor contra conscripţiunei de alegĕtori şi spre a statorì lista alegĕtorilor pe anul 1881.

* (Batalioane noue de vênători) se vor înfiinţa, după cum ne spune „N. W. Extrablatt.“ Ministeriul de resbel din Viena a hotărît adecă a înfiinţa 10 batalioane noue de vênători, o hotărîre, care s'a primit deja şi din partea Majestăţii Sale Impĕratului.

* (Trăsnet). Luni în 23 Aug. n. descărcându-se asupra Ognei lângă Sibiiu o vreme grea a trăsnit în sala de mâncare din hotelul dlui Haydecker, dar din norocire n'a lovit pre nimenea.

*(Pater Horn), duhovnicul mănăstirei Ursulinelor de aici, după pofta intriganţilor şovinisti din „Kelet“ este demisionat pentru lipsă de *„patriotism.“*

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

'Ερευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(20 Urmare).

D. *Evangelia după Ioan.*

(Urmare).

Dar ori cât de mare a fost deosebirea dintre popor şi învĕţaţii lui, şi în consecenţă forma învĕţăturilor lui Iisus — totuşi a trebuit să fie oarecare asemenare între modul espunerei pentru popor şi cărturari. A trebuit să fie, căci unul şi acela este, care vorbesce, şi unele şi aceleşi idei desvoaltă în ambe casurile.

Şi Evangeliile în totalitatea lor ni se presentă în adevĕr ca nesce surori, cari în multe trăsuri caracteristice tradează o mare asemĕnare. Aceste le aflăm atât în formă cât şi chiar în cuprins.

Dacă la Sinoptici, predominează esemplele, apoi aceste nu lipsesc nici la Ioan[32]) şi dacă la ei sentenţele sûnt caracteristice, la Ioan încă le aflăm cu abundanţă[33]).

De altă parte însă forma caracteristică a Evangeliei după Ioan, dialogul — în dispute cu contrarii sei sau convorbire cu învĕţăceii sei — nu lipsesce nici la Sinoptici. Esemplificările sûnt superflue.

Astfel în ce privesce forma, deosebirea nu este aşa de mare încât să ne pună pe gânduri. Forma dominantă dela Sinoptici o aflăm şi la Ioan şi întors. Prin urmare, atât deosebirea cât şi înrudirea fiind naturalmente reclamate de împregiurările istorice, în loc să fie o dovadă contra autenticităţei, sûnt chiar o neresturnaveră mărturie pentru autenticitatea Evangeliei.

Dar nu numai în formă, ci şi în espresiuni înrudirea dintre Ioan şi Sinoptici este mai pe sus de toată îndoiala. Drept dovadă ne vom mulţămì cu estragerea unor citate înşirate de Dr. Luthardt în op. cit. og 85 seqq. remânênd ca lectorul să colaţioneze şi să se convingă.

---

[32]) Este destul să ne provocăm la cap. 4. 6. 10. 15.

[33]) Es. of. 2, 19 seqq. 5, 17. 6, 27. 62 seq. 7, 33 seq. ş. a.

1.	Ioan	2, 19.	II cu	Mateiu	26, 61.	Marcu	48. 58.	Luca	15, 29.
2.	„	4, 44.	II cu	„	13, 57.	„	6, 4.	„	4, 24.
3.	„	5, 8.	II cu	„	9, 6.	„	2, 9.	„	5, 24,
4.	„	6, 20.	II cu	„	14, 27.	„	6, 50.	„	—
5.	„	6, 35.	II cu	„	5, 6.	„	—	„	6, 21.
6.	„	6, 46.	II cu	„	11, 27.	„	—	„	10, 21.
7.	„	12, 7.	II cu	„	26, 12.	„	14, 8.	„	—
8.	„	12, 8.	II cu	„	26, 11.	„	14, 7.	„	—
9.	„	12, 25.	II cu	„	10, 39 şi 16, 25.	„	8, 35.	„	9, 24, şi 17, 33.
10.	„	12, 27.	II cu	„	26, 38.	„	14, 34.	„	—
11.	„	13, 13.	II cu	„	11, 27.	„	—	„	10.22
12.	„	13, 16 şi 15, 20.	II cu	„	10, 24.	„	—	„	6, 40.
13.	„	13, 20.	II cu	„	10, 40.	„	—	„	10, 16.
14.	„	13, 21.	II cu	„	26, 21.	„	14, 18.	„	—
15.	„	13, 38.	II cu	„	26, 34.	„	14, 30.	„	22, 34.
16.	„	15, 21.	II cu	„	10, 23.	„	—	„	—
17.	„	16, 32.	II cu	„	26, 31.	„	14, 27.	„	—
18.	„	17, 2.	II cu	„	28, 18.	„	—	„	—
19.	„	18, 11.	II cu	„	26, 39.	„	14, 36.	„	22, 41.
20.	„	18, 20.	II cu	„	36, 55.	„	—	„	—
21.	„	18, 37.	II cu	„	27, 11.	„	15, 2,	„	23.3
22.	„	20, 23.	II cu	„	16, 19, 18, 18.	„	—	„	—

Cu aceste stă în strînsă legătură Christologia — învĕţătura lui Iisus despre sine. Mult mai de aproape înrudită este Christologia decât cuvîntările. Deosebirea consiste numai întru aceea, că aceleşi idei, aceleşi doctrine, la Sinoptici le aflăm espuse în mod popular, aşa încât din ele resultă espunerea abstractă dela Ioan. Sinopticii, în ce privesce Christologia, stau faţă de Ioan cam în forma de premise faţă de concluse.

La Ioan, amĕsurat scopului Evangelistului, punctul central al cuvîntărilor lui Iisus este El însuşi, sau vorbind cu cuvintele lui Luthardt op. cit. 189: „Tema Evangeliei a patra este cuvîntul cel mare: eu sum.“ El este unul şi totul de ce are omenimea trebuinţă spre mântuire, El este Christosul: lumina, viaţa, calea şi adevĕrul. Astfel vorbesce Iisus despre sine în Evangelia după Ioan — cu adevĕrat în mod dogmatic.

Altmintrea se pare, că vorbesce la Sinoptici, unde Iisus pâşesce mai mult ca om practic, îndemnând la îndreptarea vieţei şi deací punênd în perspectivă împĕrăţia lui Dumneḑeu. Ací este deosebirea. Şi totuşi în această deosebire este o mare asemĕnare. În togmai ca şi la Ioan, şi la Sinoptici Iisus este centrul, împregiurul căruia se învîrt toate doctrinele sale. Însemnĕtatea personalităţei sale este chiar aşa de puternic accentuată la Sinoptici, ca şi la Ioan. Şi la ei cuvintele „eu sum“ au în gura lui Iisus aceeaşi valoare ce o au la Ioan.

O scrutătoare privire asupra predicei de pe munte[34]), a instrucţiunei date celor doisprĕḑece[35]), şi preste tot învĕţăturile lui Iisus dela Sinoptici, ne încredinţează despre adevĕrul celor ḑise[36]).

Reasumând resultatul cercetărilor noastre asupra argumentelor interne, pe cari critica negativă îşi basează denegarea autenticităţei Evangeliei după Ioan, vedem că nici unul din acele nu este întemeiat, şi că ele, cercetate mai de aproape dovedesc togmai autenticitatea acestei Evangelii.

Ne mai remâne deci să esaminăm şi pe al doilea soiu de argumente, pe cari după natura lor le-am numit.

2. Argumente esterne, din cari vom cerceta mai ântâiu pe cel ce se basează pe

a) Cearta paschalnică.

Din cearta paschalnică a veacului al doilea[37]) se vede, că Efesenii şi preste tot creştinii din Asia mică serbau pascha în 14 Nisan, provocându-se la datina Apostolilor, şi în special la Ioan. Evangelia după Ioan însă înregistrează serbarea pascei în 13 Nisan, în contraḑicere cu Sinopticii, cari o pun în 14 Nisan. Prin urmare cuprinsul Evangeliei cu respect la paschă stă în contraḑicere cu pracsa observată de Ioan. De ací urmează, că Evangelia nu poate fi scrisă de Ioan, căci Ioan nu putea să înveţe în un chip şi să practiseze în altul. În chipul acesta raţionează critica negativă.

Spre resturnarea acestui argument unii biblicişti susţin, că Ioan nu contraḑice Sinopticilor, fiind şi la dînsul a se înţelege serbarea pascei nu în 13, ci în 14 Nisan; alţii susţinênd contraḑicerea dintre Ioan şi Sinoptici cu respect la cina de pe urmă, pretind că Efesenii serbau în 14 Nisan pascha jidovească, nu cina cea de taină.

Spre a înfrânge tesa criticei negative, noi nu putem recurge la armele indicate, fiind că ni se par nenaturali, neadevĕrate. Căci la cea de ântâiu o esegesă nesforţată ne arată ce e drept, că Ioan şi Sinopticii nu se contraḑic, dar nu că Ioan are să se esplice în sensul Sinopticilor, ci că şi după Sinoptici cina cea de pe urmă a lui Iisus este în 13 Nisan, — la a doua, precum vom vedé Efesenii în adevĕr n'au serbat pascha evreească în 14 Nisan.

Efesenii în 14 Nisan au serbat pascha. Acesta este faptul. De unde a provenit? Respunḑînd la această întrebare, vom deslega, aşa credem, nodul, nu-i vom ḑice gordian, ci paschalnic. Biserica din Efes, ca şi altele multe din Asia mică, a fost întemeiată de Apostolul Pavel. Aceste biserici au primit dela Pavel şi învĕţătura în privinţa cinei de taină. Pavel însă cina cea de taină o împreună cu aducerea aminte de moartea Domnului[38]).

(Va urma).

---

[34]) Mat. cap. 5—7.

[35]) Mat. cap. 10.

[36]) O comparare a Christologiei după Ioan şi Sinoptici, veḑi Luthardt op. cit. pag. 189 seqq.

[37]) Eusebiu h. e. V, 23—25.

[38]) I Corint. 11, 23—26.

Bursa de Viena şi Pesta
din 26 August 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109 25	109.35
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.25	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.—	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.75	87.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.75	126.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.90	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.25	94—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.—	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.50	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.35	94.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.80	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.75	72.80
Datorie de stat în argint . . .	73.65	73.80
Renta de aur austriacă	88.25	88.—
Sorţi de stat dela 1860	132.—	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	835.—	835.—
Acţiuni de credit austr.	289.50	289.60
Acţiuni de bancă de credit ung.	260.50	261.—
Sorţi ungurescí cu premii . . .	110.50	111.75
Sorţi de regularea Tisei . . .	109.90	110.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.57
Napoleon	9.36	9.36
100 marce nemţesci	57.90	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	117.90	117.75

Economic.

Sibiiu 24 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.—8.; grâu sĕcăreţ fl. 5.50—6.50; sĕcară fl. 5.10--5.50; Orz fl. 4.20--4.60; Ovĕs fl. 2.30--2.70 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.10--1.30; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7.50; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită ——— cr.; Carne de viţel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 21 August n. Pro hectolitră grâu: fl 10—10.60; sĕcară fl. --9;— ovĕs fl. 5.30—5.50; orz fl. 5.30—5.50 —; cucuruz fl. 6.50-6.70; Spirt *en gros.* fl. 32.25—32.50; *en detail* 32.75--34.75 fl. per 100 litre °/o. Intre toate cerealele din têrg au fost în cuantităţi mai mari grâul. Celelalte au fost foarte rĕu nepresentate cu deosebire cucuruzul şi ovĕsul dar' pentru aceea au fost apoi şi foarte scumpe. Timpul mereu ploios a fost altmintrelea vina principală la toate aceste.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 21 Septemvre şi 31 Octomvre imob. Catarinei Häcker şi soţi în Nocrich; în 22 Sept. şi 22 Oct. imob. lui George Simonis în Tălmaci (trib. Sibiiu); în 13 Sept. şi 13 Oct. imob. lui Albert Imecs în Imecsfalva (judec. cerc. Covasna); în 3 Sept. imob. lui Teodor lui Ioan Fântênar în Lepadia româna (judec. cerc. Aiud); în 4 Sept. imob. soţiei lui Stefan Bell în Rod (trib. Ibaşfalĕu); în 6 Sept. imob. lui Iosif Gaşpar în Cluj (trib.); în 28 Aug. imob. lui Martin Schneider în Nocrichi (trib. Sibiiu); în 15 Sept. şi 15 Oct. imob. lui Grigorie Kerbuly în Gherla; în 25 Sept. şi 25 Oct. imob. lui Cristof Nik şi soţi în Gherla (judec. cerc.); în 4 Sept. imob. lui Albert Ferenczi în Patakfalva (trib. Odorhei); în 22 Sept. şi 22 Oct. imob. lui Ilisie Stan Cornea în Săsăuş (trib. Sibiiu); în 28 Aug. şi 28 Sept. imob. lui Pavel Cadar în Deda (judec. cerc. Reghen); în 3 Sept. imob. lui Alecsă Ciuta în Săcele; în 4 Sept. imob. lui Michail Mandi în Braşov (trib.).

Nr. 205. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu dirigent la scoala capitală gr. or. în Bran, se deschide prin aceasta concurs cu termin pănă la 7 Septemvre, 1880 st. v., când se va efeptuì şi alegerea.

Emolumentele sûnt: 300 fl. v. a. leafă anuală solvindă în rate decursive din fondul scoalei.

Cuartir liber în edificiul scoalei şi 4 orgii de lemne de foc pentru încălḑitul cuartirului.

Dela concurenţi se recere: ca sĕ fie absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale, sĕ aibă pracsă pe terenul învĕţătoresc, sĕ aibă deplină cunoscinţă a limbei maghiare şi încâtva şi a cei germane, sĕ fie provĕḑuţi cu atestat de botez, că sûnt Români gr. or. şi cu atestat de cualificaţiune. Clerici absoluţi întrunind toate recerinţele de mai sus vor fi preferiţi.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisaţi a'şi aşterne suplicele lor bine documentate la subscrisa eforie scolară, adresate preşedintelui ei Ioan Moşoiu paroch în Şimon pănă la terminul prefipt.

În conţelegere cu reverendisimul d. protopresbiter Iosif Barac, ca administrator al tractului Branului.

Bran în 4 August 1880.

Eforia scolară.

---

ad: Nr. 280. 1880.,

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor de învĕţători la scoalele confesionale greco-orientale din ppresbiteratul Gioagiului II., se escrie prin aceasta concurs pănă la 15 Septemvre a. c. 1880.

Emolumentele la diferitele staţiuni învĕţătoresci sûnt, şi adecă la staţiunile de clasa I. Balşa 160 fl. şi 24 mĕsuri în bucate. Geoaju 200 fl. Homorod 200 fl. şi 12 mĕsuri în bubate. Mada 160 fl. şi 24 mĕsuri de bucate. Secĕrâmb 300 fl.

Staţiunile clasa a II-a Almaşul mare 150 fl. Băcăinţi 120 fl. şi 20 mĕsuri în bucate. Bozeş 150 fl. şi 16 mĕsuri în bucate. Glod 150 fl. Varmaga 150 fl. şi 12 mĕsuri în bucate.

Staţiunile de clasa a III-a Almaşul de mijloc 80 fl. Almaşul mic 70 fl., şi 23 mĕsuri în bucate. Ardeu 70 fl, şi 26 mĕsuri în bucate. Bacaia 60 fl. Bulbuc 120 fl. şi 6 mĕsuri în bucate. Filia Curpeni 100 fl., şi 6 mĕsuri in bucate. Valea mare 120 fl. 12 mĕsuri în bucate. Ceru Băcăinţei 80 fl., şi 14 mĕsuri în bucate. Cib 100 fl. Feredeu 70 fl., şi 12 mĕsuri în bucate. Mermezeu Văleni 80 fl., şi 12 mĕsuri de bucate. Nojag 86 fl., şi 12 mĕsuri de bucate. Renghet 100 fl. pre lângă observarea, că toate staţiunile sûnt provĕḑute cu cuartire libere şi cu lemne pentru încălḑit; doritorii de a ocupa acste staţiuni au a'şi aşterne suplicele lor la scaunul protopopesc gr. or. al tractului Geoajului II, pănă la terminul sus amintit provĕḑute cu documentele necesare despre cualificaţiunea lor. — Osebit însĕ în cât e pentru staţiunea de învĕţătoriu la scoala confesională din opidul Secărâmb cu salariul anual de 300 fl. care se solveşte regulat în rate lunarie decursive, cuartir liber în edificiul scoalei şi 5 orgii lemne pentru îscălḑit, — se propune ca condiţiune ne dispensabilă: a sci perfect cântările şi tipicul bisericesc, mai adăogêndu-se: ca avênd competentul la acest post o cualificaţiune corespondĕtoare, va putè în oarele libere a da instrucţiuni private, cari asemenea i vor aduce 50—60 fl. la an.

Sĕcărâmb, 5 August 1880.

Sabin Piso m. p.,
1—3 protopresvit.

Nr. 211 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc din comuna S. Maria protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs pănă în 23 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt·

1. In bani gata 60 fl. v. a.
2. In bucate 50 vici cucuruz sfârmat, cu mĕsura veche.
3. 3 orgii de lemne din cari se încălḑesce şi scoala.
4. 3 punţi de lumini.
5. Hârthie pentru protocoale şi alte afaceri învĕţătoresci 3 conţi.
7. Cuartir în edificiul scoalei şi folosirea grădinei.

Doritorii de a concura la acest post trebue sĕ aibă atestat de cualificaţiune şi sĕ fie gr. or. îndreptându-şi petiţiunile la subscrisul instruite conform „Statut. org.“ pănă la terminul indicat.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 1541—1880 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de notar comunale în comuna Topârcea, se escrie concurs cu terminul pănă în 13. Septemvre a. c. la 6 oare p. m.

Cu acest post sûnt înpreunate: un salariu anual de 400 fl. v. a. cuartir liber, una soarte de lemne şi tacsele care s'au statorit deja prin corpul representativ.

Concurenţii au de a documenta pe lângă cualificaţiunea prescrisă în lege, că sciu toate trei limbile patriei. Petiţiunile timbrate şi provaḑute cu documentele referitoare la recerinţele amentite sûnt a se asterne pănă în ḑiua prefiptă la subscrisa pretură.

Mercurea în 18 August 1880.

Dela pretura cercului.

Papp m. p.,

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 97. Sibiiu, Marţi 19 August 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Peru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Peru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Penu **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Programa din „Hon.“

Aşa dară eată că venim astăḑi sĕ faem cunoscută publicului nostru cetitor programa cea ciudată, despre care am făcut amintire în numerul trecut în trei patru cuvinte. „Hon“ mărturisesce însuşi, că nu scie ce titlu sĕ'i dea ciudatei programe pentru că a păţit şi el cu dênsa ca ambasadorul turcesc, care a asistat până în sfêrşit la manevrele militarilor unei puteri mari europene şi care aflând, că manevrele au costat opt vieţi omenesci a ḑis: „într'o afacere serioasă perderea este foarte mică; prea mare însĕ când e vorba de o glumă“.

Deci „Hon“, care află programa din cestiune destul de glumeaţă, fiind căo scoate dintr'un isvor serios, se crede datoriu de a'şi îmbogăţì coloanele cu dênsa.

Scriitorul în „Hon“ asigură, că a avut norocirea de a auḑì programa într'o călĕtorie pe drumul de fer, dela unul din acei membrii ai cercurilor parlamentare, care când în „P. Napló“, când în „Magyarország“, fericesce publicul cu câte un oracul anonim.

„Firesce, ḑice „Hon“, după ce am aprins ţigările împrumutat (a ma ardea), obiectul cel mai deaproape a fost politica.

— Dacă s'ar face şi fusiunea aşa de uşor (am ḑis eu).

A suris „el“. Vorbă sĕ fie. Mai curênd sau mai târḑiu noi vom ajunge la guvern. Adevĕrat, că deocamdată sûntem în mare minoritate, nu numai în casa ţĕrii, dar chiar şi în oposiţiunea întrunită; însĕ între oare cari partide numai noi neam păstrat intact capitalul. Partidele acele, care până acum s'au făcut imposibile unele şi altele, mai curênd sau mai târḑiu tot vor fi silite a se arunca în braţele noastre…“

După ce spune acelaşi, că pe ei îi pot suferì toţi mai uşor, pentrucă nu s'au făcut părtaşi la nici un pĕcat din cele s'au comis dela 1867 încoace, respunde la întrebarea, care va fi câştigul ţĕrei, dacă vor venì la putere: că ei vor restabilì ecuilibrul în finanţe.

„Sûnt foarte curios. Cum?“

La întreb'area aceasta provoacă autoriul restabilitor al ecuilibrului în ecomomia statului pe scriitorul în „Hon“ sĕ'şi ia la îndemână notiţele şi sĕ însemne. Incepem nainte de toate desus, de la casa ţerii. Stergem diurnele deputaţilor. Aceste fac un milion şijumetate floreni. Prin aceasta ne succede sĕ remână a casă mulţi, a căror esistenţă sûnt diurnele; se va vorbì mai puţin în dietă şi sesiunile vor fi cu trei luni mai scurte. Reducem mai departe honveḑimea ca dincolo de Lita. Scrie o economie de patru milioane. O parte din agendele ministeriului de honveḑi o transpunem ministeriului de interne; altă parte ministeriului comun de rĕsboiu; de resortul întreg al ministeriului de honveḑi nu mai avem lipsă. Impreunăm ministeriul de comunicaţiune cu cel de comerciu; unul din aceste atunci e de prisos. Lumea poate trăi şi fără de ministeriu de culte. Ministeriul croat, dacă va lipsì, nu va băga nimenea de samă. Eată şi aici o economie de vre o câteva sute de mii. Dar nu e acesta lucru de căpetenie. Ci după ce am început odată reducţiunea de sus o putem continua şi în jos. Reducem cu doueḑeci percente salariele funcţionarilor, înţelegênd între acestia şi pe cei muncipali, cari de acì înainte vor fi denumiţi. Nu te teme, că din causa aceasta nu 'şi părăsesc posturile, şi dacă s'ar afla unii, cari le ar părĕsì, câte ḑece ar sta gata sĕ le ocupe locul. Înseamnă o economie de cinci milioane. La rubrica ministeriului de culte, care ar avè sĕ înceteze, punem o economie de un milion şi jumetate. De educaţiunea poporului sĕ se îngrigească confesiunile şi publicul cel mare de ajutoare filantropice şi de instititute de arte. Sĕ nu fantazăm de a treia universitate: şi doue sûnt prea multe (Cu privire la Pojon însĕ este permis sĕ promitem). Teatrul sĕ se mulţămească cu subvenţiunea, ce a primit dela ordinele nobilimei: actorii sĕ joace pe lângă salarii ca a le lui Egressy, Lendvay, remân o sută optḑeci de mii de floreni. Conservatoriu: institut de a înveţa puii de găină se cucurige. Preparandii: cuiburi în care se clocesce nihilismul. Inspectori de scoale: sûnt gustători de vin oficiali, cari completează partidele de tarok! Poţi pune două milioane economie în rubrica cultului. Urmează comunicaţiunea. Drumurile de fer ale statului, simplu lucru, trebuiesc vêndute. Administraţiunea statului este pururea împreunată cu pagubă. Garanţiile procentelor drumurilor de fer le sistăm simplu. Cui nu'i place ducăse sĕ poarte proces cu Lonyay şi cu Kerkápoly. Ei, şi ce va fi? Vor striga un timp şi apoi vor tăcè. Scrie unsprĕḑece milioane. — Croaţia o lăsăm sĕ se ducă încotro i place. — Cerce a juca rol de putere mare cu merindea ei proprie. Remân şi de acì două milioane.

— Dar Fiume?

— E socotită deja. Vaḑă şi Croaţia ce va sĕ ḑică a susţinè o drăguţă italiană. Pentru aceea ea tot remâne legată de noi; căci drumul de fer nu se poate sterge de pe cartă. Ei, cât e de mare acum economia?

— După calculul tĕu două-ḑeci şi cinci milioane cinci sute de mii floreni: după al meu însĕ este păne luată din gura a cinci-ḑeci de mii de funcţionari, învĕţători, oficeri de honveḑi, artisti, actori şi altfel de oameni de acestia.

— Toate aceste sûnt consideraţiuni secundare. Fi bun şi socotesce şi sporirea venitelor. Înainte de toate punem imposit pe cuponi. Ori ce venit după hărtii de stat îl încărcăm cu un imposit de două ḑeci percente.

— Aceasta ḑici tu că este „sporire de venite“? Aceasta este numai reducţiune de erogate!

— Sună mai plăcut. Aşa a făcut şi Austria şi ce a fost? Şepte ani a fost hârtiile ei escluse dela bursa din London; într'al optulea eară le-a acceptat. Scrie numai: plus: şease milioane. Întroducem apoi impositul pe beuturi; Rusia scoate din impositul acesta un venit de o sută de milioane. Eu pun venitul nostru numai cinci milioane. Şi ce rĕu va fi acesta? În cârcîume spirituoasele vor fi ceva mai scumpe: publicul însĕ nu va bea mai puţin.

— Poate că va fi bine ca din motivul acesta sĕ mai sporim serbătorile, ca în Rusia. Oamenii beau mai mult în serbători.

— Ḑici una; Aceasta mi o notez. După aceste mai întroducem vre-o câteva imposite moderne binefăcĕtoare: precum în Francia impositul pe aprinḑoare, care va împuţina şi incendiile. De natura aceasta este şi timbrul ḑiarelor, care va fi o antidotă foarte bună pentru multe foi stricăcioase; impositul pe mobile ca în Olanda şi pe feresti ca în Anglia. Toate aceste cad numai în sarcina acelei clase, care plătindu-le nu simte aşa tare. Şi aceste luate la olaltă dau un milion. Mai este deficit?

— De unde? Este un plus de cincisprĕḑece milioane.

— Veḑi! cu atâta putem reduce impositul pe câştig şi toţi vor cădè dinaintea noastră în genunchi şi ne vor săruta mânile.

— Nici o îndoială. Dar apoi earăşi este adevĕrat, că judecătorii şi funcţionarii reduşi ca sĕ poată trăì, vor despoia publicul; mai departe este adevĕrat, că în locul scoalelor închise se vor sporì temniţele. Un politic de croială mai înaltă însĕ nu'şi sparge crpul cu de aceste. Ceva mai mult necaz va fi cu hârtiile ung. de stat, care vor năvălì asuprăne din străinătate şı vor îngropa sub ele atât creditul public cât şi cel privat. Cea mai grea cestiune însĕ va fi, că ce vom face la un cas de resboiu în afară, dacă vom fi desarmaţi şi lipsiţi de credit?

Acì tocmai se cere o politică bună esternă. Politica esternă de până acum trebuie radical modificată. Trebuie sĕ restaurăm intimitatea cordială între Rusia şi monarchia noastră: cum a fost mai înainte. În loc de pedecă, sĕ stăm ca aliaţi alăturea cu Rusia. Dacă ne vom desbăera de bolnăvicioasa ură contra Rusiei vom recunoasce interesele comune, care ne pun pe aceeaşi basă. Atunci nu mai avem lipsă sĕ punem în picioare armate unul contra celuilalt: umĕr la umĕr, vom fi stăpâni pe orientul Europei şi preţul pretiniei îl plătesce peninsula balcanică, poate şi altcineva (Anglia?) Se poate: eu n'am ḑis-o.

— Şi tu gândesci, că pentru o astfeliu de politică esternă vei fi în stare sĕ câştigi aici în Ungaria opiniunea publică: puterea a şeasa, presa?

Vom grigì şi de aceasta, încât cotoarele de pe pălămidă sĕ nu crească până în ceriu. Inainte de toate stergem jurii: cred, că nu se va topì nimenea de superare după ei. După aceea sporim fondul disponibil la cinci sute de mii floreni. Foile noastre le vom vinde cu un crucer şi colportagiul va fi legat de concesiune. Foile stângei estreme le vom plătì ca sĕ ne injure: aceasta e pentru noi un sprigin faţă cu cei dela Viena, vom avè cu ce sĕ'i ameninţăm. De altă parte înaintea publicului aceasta ne ridică prestigiul de salvatori ai ordinei sociale; cu cât vor fi mai înverşunaţi în contra noastră şi cu cât se vor urì de a perde multe cauţiuni, cu atât vor mai slobozì coardele. Şi cu presa independentă vom sci sĕ ne purtăm după firea ei. Colaboratorii dela „P. Lloyd“ i denumim consiliari regesci: aceasta are sĕ i geneze. Cumpărăm toate acţiunile Ateneului, ca sĕ avem majoritate în adunarea generală şi acolo alegem o direcţiune, care sĕ dea foilor aceluia redactori, cari sĕ fluere numai prin flueriţele noastre.“

Cele ce ḑice „Hon“ că are sĕ se întêmple cu dênsul le trecem cu vederea. Esenţialul programei este cuprins în cele de mai sus.

„Hon“ provoacă pe cetitori sĕ ridă, dacă le place. Noi însĕ ne punem întrebarea: Cum ar fi, dacă ideile din programă ar fi, nu a le oposiţiunei, ci ale capului cabinetului de astăḑi? şi dacă conversaţiunea de mai sus ar fi o sondă, prin care sĕ se sondeze opiniunea publică?

Nici în casul acesta nici în ori care altul invenţiunile partidelor maghiare nu le găsim a ne dispune la glume. Esperimentele dela 1867 sûnt serioase; cele următoare ni se pare că au sĕ fie şi mai serioase.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 August.

Majestatea Sa a plecat Duminecă spre Galiţia ca sĕ asiste la manevrele de toamnă. Deocamdată Maj. Sa în trecere va atinge Olmützul, unde sûnt concentrate trupe pentru manevre de fortăreţe şi după aceasta va continua a călĕtorì spre Cracovia şi Lemberg.

O telegramă de eri şi însciinţează sosirea imperatului în Olmütz eri, Duminecă la 2 oare. Primirea în Olmütz a fost serbătorească şi cordială.

În giurul seu imperatul cât căletoresce n'are nici un archiduce şi nici un ministru pe lângă sine. Numai la manevre vor asista archiducele Albrecht, Rainer, eventual Carol Ludovic şi ministrul de resboiu contele Bylandt-Rheidt.

„P. Ll.“ dedică escursiunei împĕrătesci la Lemberg un articul de fond, în care i atribue însemnătate politică departe bătătoare în urmări. Inainte de toate călĕtoria împĕratului la Galiţia dovedesce — ḑice „P. Ll.“ — că cei dela Viena s'au emancipat de consideraţiunile la Rusia, cari de altă dată se puneau în calea împĕratului. „Monarchia este redată sieşi — încheie foaia citată — şi politica noastră nu se conduce decât de interesele şi trebuinţele noastre.

Escursiunea împeratului va stêrnì curiositatea cercurilor politice şi mai mult, dacă se adeveresce, că Maj. Sa va cerceta pe principele Carol în România şi că cu acea ocasiune se va repeḑì şi până în tabera dela Ţigănesci. Scirea aceasta nu poate fi lipsită de adevĕr de oare-ce o aduce „Presse“ din Viena, o foaie, care are relaţiuni cu cercurile diplomatice austriace. Interesant este adausul, ce'l face „Presse“ la câlcâiul scirei sale: că în cercurile militare austriace scirea aceasta a sternit mulţămire mare.

„Recentele evenimente electorale din Ungaria, ḑice „Democraţia Naţională“, şi succesele reportate de estrema stânga (partidul lui Kossuth), ne amintesce agitaţiunea identică, în care se afla Ungaria la 1866, care s'a sfêrşit prin dualismul lui Deak şi încoronarea lui Francisc Iosif I ca rege al Ungariei la 1867. Deosebirea este, că tendenţa agitaţiunei de astăḑi aste anti-thesa actualei stări de lucruri în monarchia dualistă, şi, ca simptom agravant, anihilarea tuturor naţionalităţilor, ce se urmăresce cu aceeaşi furie de ambele partide maghiare de Kossuthiani ca şi de Thiszaişti!

Lucru demn de observat este, ce au arĕtat unele jurnale germane cu ocasiunea celui din urmă succes electoral al estremei stânge în Ungaria. Astfel, „Kölnische Zeitung,“ îndreptează un rechisitoriu violent contra d-lui Koloman Tisza şi a sistemului seu, ea speră, că isbândele repetate ale partidului radical, vor aduce în curênd căderea ministeriului actual, şi mai cu seamă a şefului seu.

„Acest regim, ḑice foaia renană, care a deschis în Ungaria era corupţiunei sistematice a personalului administrativ, şi a violaţiunei nu mai puţin sistematice a drepturilor tuturor celorlalte naţionalităţi, neaparţinênd rasei dominante, pare, în sfêrşit nevoit a suferì soarta, ce a meritat-o atât de mult. Starea de lucruri, ce esistă în Turcia, este singura comparabilă cu corupţiunea administraţiunei maghiare, şi cu toate aceste dl Tisza avea spriginul unei maiorităţi, care într'adevĕr, mergea slăbindu-se din ḑi în ḑi, şi căreia se dedea în pradă, pentru a o conserva, funcţiunile puplice, drepturile şi bogăţiele celorlalte naţionalităţi, mai cu samă a Sacsonilor din Transilvania.“

. . . .

Amestecul presei germane în afacerile interioare ale Ungariei este de mare importanţă, cu toate, că dênsa nu s'a mişcat de prigonirea maghiară, decât spre a se face ecoul suferinţei conaţionalilor ei Saşi din Transilvania. Pe cât timp persecuţiunea maghiară lovia numai în Români şi Slavi, presa germană nu se indigna nici decum, ba încă din contră găsia, că este foarte legimă această procedere. Ori cum, intervenirea presei germane caracterisează agitaţiunile maghiare în imperiul Habsburgilor; şi simpatia, ce pare, că manifestează organele cancelarului de fer pentru partidul radical maghiar, a cărui venire la putere îl întrevĕd şi îl doresc, face un contrast singular cu alianţa germano-austriacă; căci precum se scie, tot partidul lui Kossuth era în cele mai strînse legături cu dl de Bismarck la 1866, şi agitaţiunei depe atunci se atribue în mare parte desastrul Austriei dela Königgrätz şi sdrobirea ei la Sadova.

Întru cât privesce pe Românii şi pe Slavii din regatul S-tului Stefan, este indiferentă lupta aceasta între partidele estreme maghiare, de vreme ce tendenţele lor finale sûnt aceleaşi precum au fost la 1848 şi 1867: nesocotirea şi subjugarea celorlalte naţionalităţi.“

Cestiunea Dunărei, care ocupă de mai mult timp diplomaţia europeană, s'a împedecat de împregiurarea: a cui sĕ fie păesidiul în comisiunea dunăreană, care are supravegherea dela porţile de fer până la Galaţi. Austro-Ungaria o reclamă pentru sine. România de altă parte nu poate lăsa presidiul în mânile Austro-Ungariei fără de a'şi subscrie moartea; România fără de funcţiunea aceasta ar devenì de prisos. Negoţierile asupra acestei cestiuni decurg încă între Viena şi Bucuresci.

Tendenţa de a domina Austro-Ungaria gurile Dunărei este reu vĕḑută în România şi amăresce mult dulceaţa apropierei României de imperiul austro-ungaresc, apropiare, care în ḑilele din urmă se părè că este deja încheiată. Cu deosebire presa ungurească, care îşi permite de multe ori a vorbì despre România într'un ton despreţuitoriu este rĕu vĕḑută dincolo de Carpaţi. „Voinţa pop.“ din Galaţi, ocupânduse în revista dela 16 August a. c., cu cestiunea Dunăreană, erumpe în următoarele espresiuni aspre: „printre toţi representanţii acestia avem de notat însĕ straniul fenomen, că presa ungară, luată de apele Sâmbetei, s'a redicat faţă cu noi la un ton de obrăsnicie, care nu'şi poate găsì scusa decât în vedeniile unui neputincios desperat de viitor!...

„Asemenea mânii neputincioase totuşi, departe de a ne îngrigì, ne inspiră milă şi desgust. Stăruească Ungurii a visa „codrii de cari nu se mănâncă“ şi România condusă de bunul şi viteazul ei Carol-Vodă va sci, vrênd Dḑeu, sĕ'şi croească viitoriul chiar riḑênd sub nasul lăudăroşilor de Unguri....“

În Francia se continuă un feliu de resboiu cu condeiul contra Germaniei, din care transpare un resboiu de resbunare în perspectivă.

Din Triest se scrie cătră „Politische Correspondenz:

„Partisanii Italiei irredente au găsit oportun a organisa în Triest, cu ocasiunea aniversărei a cinci-ḑecea a nascerei împĕratului Austriei una din acele triste glume, cu care sûnt obicînuiţi. Punêndu-se la masă, cei 300 oaspeţi ai banchetului prin subscripţiune, care s'a dat în acest oraş, găsiră în cutele servietelor lor douĕ foi imprimate care reproduceau nesce versuri urîte şi un desemn încă şi mai miserabil, făcute în spiritul cel mai sediţios.

„La sfêrşitul banchetului, chelnerii cari erau bănuiţi că au strecurat aceste pamflete ruşinoase sub tacâmuri fură arestaţi toţi şi căutaţi, ear' după aceea puşi în libertate, afară de patru dintre ei, a căror culpabilitate părea a fi destul de dovedită pentru ca sĕ fie puşi imediat la disposiţiunea parchetului. Ceea ce e mai mult, s'au tras şi câteva petarde, care au rănit uşor pe mai multe persoane.“

Miţa,

e o invenţiune a cărei paternitate şi proprietate este a d-lui George Polisu despre carea cetim în „Binele Public“ următoarele amenunte:

In „Illustrirte Zeitung“ Nr. 1837 din 14 August a. c., pag. 141, se vede publicată şi desemnată o maşină (Automatischer Notenblattwender) care întoarce la timp foiţa notelor aflate pe pulpitul musical din naintea persoanei, care face musică, maşină inventată la Berlin, în 1879, de d-nii Irolach şi Rosenzweig, care şi-au asigurat această proprietate obţinênd o patentă, etc.

Este destul de cunoscută neplăcerea auditorului, când musicantul se opresce în mijlocul avêntului seu de esecutare, ca sĕ întoarcă foaia de note, şi tocmai din aceasta ese la lumină însemnătoarea şi plăcuta utilitate a unei asemenea invenţiuni

Eu am inventat o asemenea maşină numită „Miţa,“ încă înainte de anul 1870, pentru fiica-mea, pe care nu o puteam asculta, când făcea musică la piano şi se întrerupea, ca sĕ întoarcă foaia de note! Pe acei timpi, eu am arĕtat „Miţa“ la mai mulţi din amicii mei, precum d-lui maiestru Başner, profesorul de pian o al fiicei mele onor. d-ne Elencuţa Cornescu născută Man, d-lor doctori Turnescu, Protici, Alecsian şi altora mulţi, şi pe la 1874 onor. d-lui Manolache Grădiştean, etc.

Numeroasele mele afaceri publice şi private, colecţiunea, ce măresc pe toată diua a ḑicerilor românesci pentru o a doua ediţiune a vocabularului meu româno-german, numai în vacanţe şi câte o-dată mĕ lăsau a fi concentrat pentru perfecţionarea „Miţei“, pe care acum, precum creḑ, am adus-o la o perfecţiune destul de înaintată, în cât nu lasă mai nimic de dorit, de cât lucsul cu care pungile amatorilor vor voì ca gustul frances sĕ le-o construie şi sĕ le o orneze; căci „Miţa“ este destinată a figura negreşit în fie-care salon, fie acesta cât de modest, ca o mobilă foarte utilă, din cele mai elegante şi mai ornante. Unde se coase, esistă maşina de cusut: unde se face musică, trebuie sĕ esiste „Miţa“!

Desemnurile şi descripţiunea „Miţei“ vor apărè în curênd în instructiva noastră foaie biebdomedară Revista Scienţifică, din care înteresaţii îşi vor putè satisface legitima lor curiositate. Aceste ilustraţiuni vor depinge deocamdată numai aparatul primitiv cu claviatura perfecţionată, ear aparatul perfecţionat, la care lucreḑ acum, îl voiu espune la timp unei adunări de amici şi de persoane speciale, spre judecare şi apreciare, aceasta după ce mai ântâi îmi voiu împlinì cuvêntul de a arĕta un esemplar presentabil M. S. R. Doamei, care, la 9 Februarie a. c. sara, după cină, mi-a făcut distinsa onoare dea-'mi vorbì despre aceasta. Ar ḑice cineva că mĕ laud dacă aşi întreprinde acì a compara calităţile, preferinţele sau defectele „Miţei“ cu ale automatului sus-numit: aceasta o las publicului special şi inparţial!

Ast-fel fiind lucrul, prin cele de până acì voiu se constat, că eu sûnt proprietar al invenţiunii mele „Miţa“ şi, ca atare, am drepturile, ce 'mi asigură legile, de-a obţinè o patentă, etc. Pentru forma şi pentru asigurarea mea în faţa celor ce nu mĕ cunosc, voi obţinè de la persoanele, care au vĕḑut „Miţa“ în timpii menţionaţi, un act constătător de adevĕr, legalisat de onor. tribunal local.

Rog dar pe d-nii redactori ai ḑiarelor române, şi pe cei străini filo-români, sĕ dea celor ce preced cea mai întinsă publicitate detăiată.

Varietăţi.

Preasânţia Sa P. Episcop al Aradului Ioan Meţian va sosì astăḑi aici.

* (Consistoriul metropolitan) se întrunesce mâne în şedinţă.

* (Generalul-comandant Bauer) a plecat alaltăieri la Galiţia, pentru a asista la manevrele de acolo ca arbitru.

* După „Pester Lloyd“ principele Carol va sosì în sĕptĕmâna aceasta în Budapesta, unde petrecênd douĕ ḑile va trece în revistă regimentul, a cărui şef este.

* (Regimentul) ces. reg. „Carol principele României“ se recrutează în Neoplanta. El fu înfiinţat în anul 1762 ca regiment de graniţă în Secuime, în 1764 fu reorganisat şi în 1851 transformat în regiment de infanterie de linie. Şeful (proprietariul) lui titular de până acì a fost reposatul conte Coronini.

* (Legea agrară) va întra în vigoare în 10 Septemvre n.

* (Fondul de teatru român). Adunarea generală a Societăţii pentru fondul de teatru român, conform conclusului adus în adunarea generală din anul trecut, se va ţinè în oraşul Sibiiu la 19 şi 20 Septemvre a. c. st. n. cu următoarea

PROGRAMĂ:

Ḑiua primă, 19 Septemvre.

1. Preşedintele va deschide adunarea la 10 oare înainte de meaḑăḑi, în localitatea ce va fi destinată pentru şedinţele adunării generale.
2. După deschidere se vor alege doi secretari ad hoc.
3. Se va alege o comisiune de 5 membri, la care se vor încrie acei onorab. domni cari vor voì a devenì membrii Societăţii, dând oferte în bani sau în obligaţiuni conform statutelor, precum şi pentru a primì tacsele dela membrii de până acum.
4. Secretarul Societaţii va da cetire raportului comitetului despre lucrările acestuia dela ultima adunare generală, şi se va lua conclus asupra raportului.
5. Cassariul Societăţii va cetì raportul despre starea cassei şi peste tot despre membrii şi averea totală a Societăcii.
6. Se va alege o comisiune de 5 membrii pentru cercetarea raportului cassariului.
7. Se va alege o comisiune de 5 membrii, la care se vor areta propunerile ce s'ar face spre înaintarea scopului Societăţii.
8. Se vor ţinè discursuri corespundetoare scopului.
9. Preşedintele va închide şedinţa.

Ḑiua a doua, 20 Septemvre.

1. Descsiḑênd şedinţa preşedintele, se va cetì şi verifica procesul verbal al şedinţei trecute.
2. Comisiunea aleasă pentru înscrierea de membrii şi primirea de tacse şi oferte, va face raportul seu şi se va lua conclusiunea necesară.
3. Comisiunea aleasă pentru esamiarea raportului casariului va raporta despre aceasta şi se va lua conclusiune asupra raportului.
4. Comisiunea aleasă pentru propuneri, va raporta despre aceste şi se vor lua conclusiunile necerare.
5. Se va alege locul şi timpul adunării generale viitoare.
6. Se va alege o comisiune pentru verificarea procesului verbal al şedinţei.
7. Preşedintele va închide adunarea

Budapesta 21 August 1880.

In numele comitetului:

Iosif Vulcan secretar. *V. Babe* v.-preşedint

* (Rectificare). Sub datl: Arad 14/26 August a. c. ni se timete un comunicat în privinţa bannatului, despre care am luat notă în nr. 93 al foaiei noastre. În acea redacţiunea noastră este poftită a rectifica scirea neadevĕrată întrcolo: că până acum nu s'a făct nici un feliu de cerere în acea prvinţă.“ — După isvorul din care manează rectificarea am fi aplecaţi da mai mult credĕmênt celor cuprins în rectificare, decât primei informaţiui dacă n'ar figura într'ensa diplomaticl „până acum“. De altmintrea ori fi adevĕrul pe partea informaţiun noastre, ori pe a rectificărei, ce ni s trimis în urmă, pĕcat la nici o întênplare nu este, de oarece Preasânţi Sa dl Episcop al Aradului, pe basa rgulamentului ordinului, ce posede, a drept, a cere baronatul şi a esercit cineva un drept ce i compete est şi just şi ecuitabil.

Comunicatul îşi estinde rectifcarea şi asupra notiţei din acelaşi numĕr, privitoare la cuvêntarea din preseara jubileului împĕrătesc. Cât pentru aceasta încă ḑice, că nu est chiar esactă, dar cu toate aceste di adêncul respect către însemnătate acelei festivităţi, o lasă de astădat neatinsă. — Dacă în privinţa cuvêntărei ar fi vre-o neesactitat aceea cade în sarcina ḑiariului „Peste Lloyd“, din care am împrumutat notiţ din cuvênt în cuvênt fără a adaug din parte-ne câtuşi de puţin.

* (Esposiţiunea din grădina „Hermann“.) Reuniunea industriaşilor de aici numită: „Arbeiter Bildungs-Verein“ a deschis în pavilionul din grădina „Hermann“ o esposiţiune de producte industriale eşit din mânile membrilor reuniunei. Obiectele espuse sûnt varie şi interesante Esposiţiunea merită a fi vĕḑută Deschisă pentru public va fi numai pân Joi seara. Întrarea 20 cr. de persoan Daruri pentru acoperirea speselor primesc cu mulţămită.

* (Cualificaţiunea adminitrativă.) În ministeriul de interne comisiune ad-hoc a ţinut mai mult consultări despre cualificaţiunea amploiaţilor de administraţie. Şedinţel sûnt deocamdată suspendate spre da delegaţilor din ministeriile respective timp, spre a putè face la timpul venit propuneri, cari fie-care ministeriu le află de lipsă pentru cualificaţiunea fie-cărui amploiat de specialitate.

* (Manteuffel) guvernatorul d Alsaţia şi Lotaringia cercetând decurên Rappoltsweiler şi satele din pregiur în Beuneier întimpinat de un veter

al corpului învěţătoresc cu un acrostichon pe numele Manteuffel. Acesta căutând asupra acrostichonului vědu că „Teufel“, care pe românesce însemnoază „drac“ nu e scris cu doi „ff“ şi ḑice veteranului: Amicul meu, te ai înşelat, pentru că eu sûnt Teufel (adecă un drac) cu doi „ff“.

* (Căutarea lemnului de stejar.) După împărtăşirea consulului general din Lüttich, mai mulţi neguţători de lemne de acolo au de scop, a cumpěra din Ungaria mai multe şi mari cuantităţi de lemne, eventual păduri întregi, cu deosebire de stejari. Doritorii de a întra în relaţiuni comerciale cu aceşti neguţători au sě se adreseze în această pri vinţă sau la ministrul de agricultură sau la numitul consulat general.

* (Institutele militare pentru mânzi.) Ministeriul de resbel reg. ung. a decis a înfiinţa mai multe institute militare pentru crescerea de mânzi tineri de 2—3 ani. Cel dintâiu va fi în Ardeal şi va primì la crescere până la 400 mânzi, cari vor sta sub grija unui personal milităresc de 4 oficeri şi 54 ficiori. Dela 4 sau 5-lea an mânzii scoţindu-se din istitut se vor intrebuinţa spre scopuri militare.

* (Orologiul cel mai mic) care s'a putut vedè până acuma, este acela, pe care l'a fabricat Englezul Iohn. Orologiul acesta este lumea unui inel de aur, care nu se observă, că ar fi orologiu, deoarece este acoperită cu un coperiş de aur. Domnul Iohn — după cum spun jurnalele — se află de present în Berlin spre a arěta acest orogiu tuturor persoanelor înalte dela curtea împěrătească.

*(S'a deschis concurs) contra lui Gavriil Várady, fostul deputat dietal şi vicepresident al camerei deputaţilor din Budapesta, care a fost înprocesuat pentru negoţierile cunoscute cu ordinele cele multe. Averea acestui patriot plin de datorii în sumă de 68,626 fl. 25 cr., face numai 43,532 fl. 85 cr. va se ḑică cu peste 25,000 fl. mai puţin, ca datoriile, pentru care pricină deschiḑêndu-se concursul asupra lui din partea tribunalului din Budapesta s'a întărit deschiderea concursuală şi din partea tablei regesci ung. din Budapesta.

* (Direcţiunea princiară a căilor ferate române) aduce la cunoscinţa generală următoarele: „Cu începere dela 15 (27) August a. c. tacsele de transport în traficul direct cu străinătatea atât în ceea ce privesce transportul de călětori şi bagage, cât şi acela al mărfurilor de iuţală mare şi mică, la cel din urmă şi rambursurile sûnt a se plătì în aur, ear efectuându-se plata în argint sau hârtie, se va adauge un agio, care până la alte dispoziţiuni se ficsază de 4%. In schimb pentru aceasta rambursurile se vor plătì de către casieriele noastre asemenea în aur sau în argint, cu ficsatul agio.“

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

'Ερευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(21 Urmare).

D. *Evangelia după Ioan.*

(Urmare).

Această impreunare urmează din impregiurarea, că Pavel privesce în moartea Domnului jertfirea Lui pentru mântuirea omenimei [39], şi de ací cea mai înaltă festivitate pentru crestini.

Aceste vederi le împărtěşesce şi Ioan, carele precum se scie, a întrat ca conducětoriu al bisericelor întemeiate de Pavel.

El consideră pe Iisus ca mielul paschalnic al lui D-ḑeu, carele se jertfesce pentru pěcatele lumei [40].

Din provocarea Efesenilor la pracsa observată de Ioan şi contemporanii sei amesurat celor citate şi din cuvintele, cu cari Eusebiu începe descrierea certelor paschalnice [41], vedem că ei au serbat pascha aşeḑată de Mântuitoriul, nu în ḑiua aşeḑărei ei, nici ca paschă judaică, ci ca aducere aminte de ḑiua mântuirei omenimei prin jertfirea lui Iisus. Căci precum pentru Iudei pascha se serba şi mânca spre aducerea aminte de mântuirea lui Israil prin junghierea mielului paschalnic: astfel şi Efesenii serbau pascha Testam. nou însoţită cu cina cea de taină spre aducerea aminte de ḑiua, în carea s'a mântuit noul Israil prin jertfirea lui Iisus Christos, mielul lui D-ḑeu. Efesenii prin cina de taină însoţită de paschă au substituit cina paschalnică a Judeilor.

Inveţăturile, ce le aflăm la Ioan şi Pavel cu respect la Paschă, stând în consonanţă cu pracsa Efesenilor nu se pot considera nici pe departe ca motive serioase spre a trage la îndoială autenticitatea Evangelii după Ioan.

Un alt argument, tot aşa de puţin întemeiat, pe carele îl invoacă critica negativă, este:

b) Dissonanţa dintre Evangelie şi Apocalipsă. Comparând cineva Evangelia cu Apocalipsa, află între aceste 2 scrieri o mare deosebire atât în stil cât şi în idei. Această deosebire dovedesce, că citatele scrieri nu sunt scrise de unul şi acelaşi scritoriu. In consecenţă scoala de Tübingen pretinde, că Evangelia, cea de Berlin ca Apocalipsa nu este scrisă de Ioan.

La acest loc ne vom mulţumì a estrage din Luthardt op. cit. pagina 204—218.

Deosebirea în privinţa limbei după cum a dovedit-o Ebrord [42] nu este aşa de mare precum se pretinde.

Deosebirea întru cât însă esistă este naturală. Ea provine din deosebirea, ce esistă între obiectul, pe care îl tractează Evangelia, şi cel, pe care îl tractează Apocalipsa, din deosebirea dispoziţiunei spirituale, în care s'a aflat scriitoriul când a scris una şi când a scris cealaltă. În una scrie Evangelia decopisând, reproducênd cu toată receala ca istoric, în cealaltă scrie Apocalipsa în urma unor visuiri, predomnit de spiritul profetic, ca profet.

Pondul principal însă nu zace în deosebirea stilului, ci în doctrine. Aceste se reduc la: Imaginaţiunea despre Dḑeu, contrastele cele mari, christologia, raportul către Iudaism, eschatologia, cari după starea lucrului sunt tocmai dovadă, că amîndoue scrierile sunt scrise de unul şi acelaşi scritoriu.

În Evangelie fiinţa lui Dḑeu, precum s'a arětat în Christos, este espusă înainte de toate ca viaţă, lumină, iubire. Aceste sunt la Ioan cele trei idei fundamentale dacă se tractează cunoascerea lui Dḑeu.

Apocalipticul depinge pe Dḑeu tot după aceste idei, dar în mod tipic, după cum postulează întreagă dispoziţia apocalipsei. Căci: *a*) Dacă în Evangelie Dḑeu este viaţa sau cel viu, apoi apocalipsa de repeţite ori numesce pe Ddeu „cel viu“ [43].

(Va urma).

---

[39] Rom. 3, 25. 4, 25. 5, 6 seqq. Gal. 1, 4. Efes. 5, 2. Evrei 7, 27. 9, 12, 26 seqq. 10, 10, 13, 12 ş. a.

[40] Evang. 1, 29. 36. 19, 34. Apocalipsa 5, 6. 9. 12, 13, 8. confer cu I Epist. 2, 2. 3, 5. 4, 10.

[41] Eusebiu h. e. V, 23 „Bisericele din întreagă Asia credeau, pe basa unei tradiţiuni vechi, că trebue să serbeze serbătoarea pascei mântuirei (ἐπὶ τῆς πάσχα σωτηρίου ἑορτῆς) în a 14 ḑi a lunei, în care ḑi era impus Iudeilor să junghie mielul — (paschalnic)...“

[42] Wissenschaftliche Kritic der evangelischen Geschichte, ed. 3 Frankfurt a. M. 1868.

[43] 4, 9. 10. 7, 2, 10, 6. 15, 7.

Bursa de Viena şi Pesta

din 28 August 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.55	109.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83.—	88.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.—	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.50	87.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.—	125.—
Obligaţiuni ung. de rescumpěrarea pămêntului	94.90	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.25	94—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.—	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.50	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.—	94.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.75	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.80	72.80
Datorie de stat în argint . . .	73.75	73.80
Renta de aur austriacă	88.25	88.30
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.50	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	835.—	835.—
Acţiuni de credit austr. . . .	290.90	291.20
Acţiuni de bancă de credit ung.	261.50	262.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	111.50	111.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	109.80	110.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.58
Napoleon	9.36	9.36
100 marce nemţesci	57.80	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	117.90	117.85

Economic.

Sibiiu 27 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—7.50; grâu sěcăreţ fl. 5.—6.; sěcară fl. 4.90--5.30; Orz fl. 4.20--4.60; Ověs fl. 2.10--2.50 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.10--1.30; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.—7.50; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sěu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sěu de luminări fl. 23—25; Luminări de sěu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauě 10 de 20 cr.

(Cafeaua stricată) se preface în bună, dacă se udă cu apă ferbinte, în carea se întoarce de vreo câteva ori, apoi se varsă apa şi cafeaua dupăce s'a uscat se prăjesce ca de obşte. In modul acesta se procede şi cu cafeaua, carea fu ţinută în localităţi umede şi cuprinse de un miros greu.

(Rânceḑala untului) se delătură — după Dr. Spormann din Hamburg — prin fremêntarea lui cu apă curată de var; untul se spală apoi cu apă curată de beut şi se seară. In acest mod el se împroaspetă de minune.

(Fripturile de galiţe) dacă vrei sě fie foarte fragede, n'ai decât galiţei, carea sě sc taie, cu o ḑi înainte să'i dai un păhăruţ de vinars, ca sě se îmbete şi sě petreacă în starea aceasta până la timpul, când se fie tăiată.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 2 Septemvre şi 2 Oct. imob. Esterei Pelei în Peteraca (judec. cerc. Aiud); în 23 Sept. şi 23 Oct. imob. lui Gavrilă Cobozan şi soţi în Morloca (judec. cerc. Huedin); în 21 Sept. şi 21 Oct. imob. remasului după Nicolau Costea în Brad (judec. cerc. Baia de Criş); în 6 Sept. imob. remasului după contele Iosif Bethlen în Cluj (trib.); în 3 Sept. imob. Rosei Klärmann în Alba-Iulia (trib.); în 25 Septemvre şi 25 Oct. imob. Luisei Pascu în Ocna; în 2 Sept. şi 3 Oct. imob. remasului după Ioan Beu în Apoldul de jos şi în Amnaş (trib. Sibiiu); în 2 Sept. imob. lui Nicolau Moksai în Sântiacob; în 24 Sept. şi 25 Oct. imob. lui Iosif Lászlo în Ţig (trib. Dej); în 30 Sept. imob. lui Ioan Holom în Lepindea (judec. cerc. Sămărtin); în 6 Oct. imob. lui Ioan Bălaş în Corond; în 8 Octomvre imob. lui Moise Kövecsi sen. în Aghiagfaleu (trib. Odorhei).

Nr. 176. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea uneia din parochiile vacante de clasa a III din Rěchita cu filia Strugari se escrie de adoua oară concurs aměsurat înaltei ordinaţiuni consistoriale din 23 Maiu 1880 Nr. 1660 B. cu termin până la 15 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

a) Dela 150 familii câte o ferdălă de cucuruz în grăunţe şi câte o ḑi de lucru.

b) loc de fên de vre-o trei carě.

c) Lemne pentru foc din pădurea comunei şi

d) Venitul stolar regulat în cât a fost prin putinţă.

Doritorii de a ocupa această parochie au sě'şi înainteze suplicele lor proveḑute cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul provisoriu scaonului protopresbiteral în Sebeş până la sus arětatul termin.

Rěchita în 27 Iulie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresb.

Nr. 208. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învěţător la scoala noastră română gr. or. din Mohu prin aceasta se escrie concurs pentru ocuparea acestuia până la 15 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul anual de 150 fl. v, a. dìn cassa alodială plătibil în rate lunare anticipative, cu prospect de a i se mai mărì acela pe venitor;

2. Cuartir natural în edificiul scoalei şi 5 orgii de lemne, din care e a se încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post au sě'şi astearnă petiţiunile lor instruite conform statutului organic oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului al II. până la terminul sus indicat.

Mohu în 3 August 1880. st. v.
În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.
Comitetul parochial.

Nr. 136—1880. 1—3

COMCURS.

Devenind vacant postul de învěţătoriu la scoala confesională gr. or. din Meşterhaz, ppresbiteratul Turdei superioare, pentru întregirea acestui post se escrie concurs cu terminul până la 15 Septemvre anului curent st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 200 fl. v. a. solvind în rate prin repartiţiune dela popor.

2 Cuartir liber în locuinţa scoalei.

3. Lemne de foc pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi trimite suplicile lor, instruite cu documentele prescrise de stat. org. şi regulamentul provisoriu din anul 1878 oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Turda superioare în Deda până la terminul indicat.

Deda în 11 August, 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.
Ioan Popescu, m. p.,
adm. prot.

Nr. 128: 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învěţătoriu la scoala confesională gr. or. din Păclişa se escrie concurs cu terminul până la 15 Septemvre n. a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual 80 fl., cuartir şi lemne din pădurea comunei câte trebuiesc pentru încălḑit.

Concurenţii la acest post învěţătoresc au a'şi trimite suplicele lor înstruite în înţelesul „Stat. org.“ şi a regulamentului congresual din 1878., la subscrisul până la terminul de mai sus.

Alba-Iulia, 14 August, 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.
Alesandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter gr. or. de Alba-Iulia.

Nr. 161. 1—3

CONCURS.

De nou se escrie conscurs pentru intregirea parochiei vacante de clasa a III-a din Fuieş-Băgara protopresbiteratul Iliei mureşene, în urma ordinaţiunei p. v. Consistoriu archidiececan de dtto 1. August, 1878. Nr. 1965 B. cu terminul pănă la 15 Septemvre, 1880 st. v. pe lângă următoarele emolumente:

I. Fênaţ un juger şi 200 □°.

II. Cimiteriu de 520 □°.

III. Dela 120 familii câte o ferdelă cucuruz în boambe.

IV. Dela 120 familii câte o ḑi de lucru parte cu palmele, parte cu vitele.

V. Stola usuată dela 120 familii; care toate computate în bani dau suma de 345 fl. 60 cr.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avè a'şi aşterne rugările instruite în sensul „Statutului organic“ la subscrisul pănă la terminul indicat.

Gurasada în 4 August, 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. protopresbiteral.

Nr. 210. 1—3

CONCURS.

Fiind-că postul de învĕţătoriu la scoala confesională română gr. or. din Vlădeni în protopresbiteratul Branului a devenit vacant se escrie pentru ocuparea acestui post concurs cu termin pănă la 20 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

200 fl. v. a. salar anual, cuartir liber şi lemne de foc de ajuns.

Dela concurenţi se cere, ca sĕ aştearnă petiţiunile lor instruite cu documentele necesare în sensul „Statutului organic“ şi a „Regulamentului congresual dela 1878“ la Reverendisimul d-n ppresbiter Iosif Barac în Braşov pănă la terminul indicat şi sĕ cunoască limba maghiară şi pomologia.

Vlădeni, 12 August 1880.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral al Branului.

Comitetul parochial.

Nr. 204. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III clasă Mermezeu-Văleni, în ppresbiteratul Gioagiului II conform ordinaţiunei p. v. consistoriu archidiecesan dto 9 Octomvre 1879 Nr. 2760 B. şi pe basa conclusului comitetului parochial dto 16 Iulie 1880 se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch în această comună cu terminul pănă la 15 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 150 familii 150 mĕsuri cucuruz computat în bani	150 fl.
2. Stola pentru funcţiunile parochiale aduce după calculul mediu un venit anual de	100 fl.
3. Dela fie-care familie una ḑi de lucru computată în bani a 40 cr.	60 fl.
4. Porţiune canonică circa 20 pogoane, computat venitul acestora preste tot în . .	40 fl.
Suma	350 fl.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ aştearnă concursele lor instruite conform dispoşiţiunilor statutului organic şi a regulamentului sinodal din 1878 pănă la terminul mai sus indicat la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Gioagiului II.

Dat în Secărâmb, 26 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso m. p.,
protopresbiter.

---

ad: Nr. 280. 1880.,

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor de învĕţători la scoalele confesionale greco-orientale din ppresbiteratul Gioagiului II., se escrie prin aceasta concurs pănă la 15 Septemvre a. c. 1880.

Emolumentele la diferitele staţiuni învĕţătoresci sûnt, şi adecă la staţiunile de clasa I. Balşa 160 fl. şi 24 mĕsuri în bucate. Geoaju 200 fl. Homorod 200 fl. şi 12 mĕsuri în bubate. Mada 160 fl. şi 24 mĕsuri de bucate. Secĕrâmb 300 fl.

Staţiunile clasa a II-a Almaşul mare 150 fl. Băcăinţi 120 fl. şi 20 mĕsuri în bucate. Bozeş 150 fl. şi 16 mĕsuri în bucate. Glod 150 fl. Varmaga 150 fl. şi 12 mĕsuri în bucate.

Staţiunile de clasa a III-a Almaşul de mijloc 80 fl. Almaşul mic 70 fl., şi 23 mĕsuri în bucate. Ardeu 70 fl., şi 26 mĕsuri în bucate. Bacaia 60 fl. Bulbuc 120 fl. şi 6 mĕsuri în bucate. Filia Curpeni 100 fl., şi 6 mĕsuri in bucate. Valea mare 120 fl. 12 mĕsuri în bucate. Ceru Băcăinţei 80 fl., şi 14 mĕsuri în bucate Cib 100 fl. Feredeu 70 fl., şi 12 mĕsuri în bucate. Mermezeu Văleni 80 fl., şi 12 mĕsuri de bucate. Nojag 86 fl., şi 12 mĕsuri de bucate. Renghet 100 fl. pre lângă observarea, că toate staţiunile sûnt provĕḑute cu cuartire libere şi cu lemne pentru încălḑit; doritorii de a ocupa acste staţiuni au a'şi aşterne suplicele lor la scaunul protopopesc gr. or. al tractului Geoajulul II, pănă la terminul sus amintit provĕḑute cu documentele necesare despre cualificaţiunea lor. — Osebit însĕ în cât e pentru staţiunea de învĕţătoriu la scoala confesională din opidul Secărâmb cu salariul anual de 300 fl. care se solveşte regulat în rate lunare decursive, cuartir liber în edificiul scoalei şi 5 orgii lemne pentru îscălḑit, — se propune ca condiţiune ne dispensabilă: a sci perfect cântările şi tipicul bisericesc, mai adăogêndu-se: ca avênd competentul la acest post o cualificaţiune corespondĕtoare, va putè în oarele libere a da instrucţiuni private, cari asemenea i vor aduce 50—60 fl. la an.

Sĕcărâmb, 5 August 1880.

Sabin Piso m. p.,
protopresvit.

2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu, la scoala populară gr. or. din Bucium-Poeni, se deschide concurs, pănă la 10 Sept. a. c.

Emolumentele:

salariu anual de 200 fl. v. a. solvind în rate lunare, cuartir, şi trei orgii de lemne.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a'şi substerne petiţiunile subscrisului oficiu protopresbiteral în Abrud, pănă la terminul mai sus prefipt, instruite după prescrisele „Statutului organic“ şi a regulamentului con gresual, prelângă acea observare, că alesul învĕţătoriu, trebue sĕ ţină şi strana de cântăreţ, în biserică.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Zlatnei inf.

Abrud, în 10 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial gr. or. din B. Poeni.

Ioane Gall, m. p.,
protopop gr. or.

Nr. 207. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu în comuna Tresnea protopresbiteratul Unguraşului, pentru ocuparea acestuia se escrie concurs pănă la 15 Septembre a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. În bani 100 fl. v. a.

2. În bucate 40 vici cucuruz sfârmit cu mĕsura cea veche.

3. 4 punţi lumini.

4. Lemne 4 orgii, cu care sĕ încălḑesce şi scoala.

5. Cuartir şi grădină de legumărit.

6. Hârtie pentru protocoale şi liste 4 conţi.

Dela concurenţi se cere a fi teologi sau pedagogi absoluţi, avênd de a'şi adresa petiţiunile pănă la terminul indicat la subscrisul instruite conform „Stat. org.“

Fizeş-Sănpetru, 31 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 208 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc din comuna gr. or. Unguraş, protopresbiteratul Unguraşului, prin aceasta se escrie concurs pănă la 17 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. În bani 80 fl. din cari 20 fl. se plătesc din casa bisericească, ear 60 fi. după repartiţiune.

2. În bucate 40 vici cucuruz sfârmit, cu mĕsura veche.

3. Lemne 3 orgii, din cari se încălḑesce şi scoala.

4. Lumini 3 punţi.

5. Hârtie pentru protocoale şi liste 3 conţi.

6. Cuartir şi grădina scoalei.

Dela concurenţi se cere pe lângă atestatul de cualificaţiune sĕ fie gr. or. îndreptându'şi petiţiunile la subscrisul pănă la terminul prefipt, instruite după „Stat. org.“

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 210 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc din comuna Baica, protopresbiteratul Unguraşului, se escrie concurs pănă în 21 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. În bani gata 50 fl. v. a.

3. În bucate 30 vici cucuruz sfârmit, cu mĕsura veche.

3. 3 orgii de lemne, din cari sĕ încălḑesce şi scoala.

4. 2 punţi de lumini.

5. Hârthie pentru protocoale şi alte afaceri învĕţătoresci 3 conţi.

6. Cuartir în edificiul scoalei şi folosirea grădinei.

Concurenţii la acest post trebue sĕ aibă atestat de cualificaţiune şi sĕ fie gr. or. îndreptându'şi petiţiunile la subscrisul instruite după „Statutul organ.“ pănă la timpul prefipt.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 205. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu dirigent la scoala capitală gr. or. în Bran, se deschide prin aceasta concurs cu termin pănă la 7 Septemvre, 1880 st. v., când se va efeptuì şi alegerea.

Emolumentele sûnt: 300 fl. v. a. leafă anuală solvindă în rate decursive din fondul scoalei.

Cuartir liber în edificiul scoalei şi 4 orgii de lemne de foc pentru încălḑitul cuartirului.

Dela concurenţi se recere: ca sĕ fie absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale, sĕ aibă pracsă pe terenul învĕţătoresc, sĕ aibă deplină cunoscinţă a limbei maghiare şi încâtva şi a cei germane, sĕ fie provĕḑuţi cu atestat de botez, că sûnt Români gr. or. şi cu atestat de cualificaţiune. Clerici absoluţi întrunind toate recerinţele de mai sus vor fi preferiţi.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisaţi a'şi aşterne suplicele lor bine documentate la subscrisa eforie scolară, adresate preşedintelui ei Ioan Moşoiu paroch în Şimon pănă la terminul prefipt.

În conţelegere cu reverendisimul d. protopresbiter Iosif Barac, ca administrator al tractului Branului.

Bran în 4 August 1880.

Eforia scolară.

Nr. 212 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc la scoala gr. or. din Bodia protopresbiteratul Unguraşului. se escrie concurs pănă la 25 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. In bani gata 50 fl. v. a.

2. In bucate 30 vici cucuruz sfârmit, cu mĕsura veche.

3. Lumini 2 punţi.

4. 3 orgii de lemne, din cari se încălḑesce şi scoala.

5. Casă de locuit şi grădina scoalei de un car de cucuruz.

6. Hârtie pentru protocoale şi alte afaceri învĕţătoresci 2 conţi.

7. La pensiunea de stat pentru învĕţătoriu anuatim în partea învĕţătoriului din interesele împrumutului de stat câte 5 fl. v. a. ca subsidiu.

Concurenţii doritori de a ocupa acest post au sĕ fie provĕḑuţi cu atestat de cualificaţiune şi de religiunea gr. or. îndreptându'şi petiţiunile pănă la terminul prefipt la subscrisul, instruite în sensul „Statutului organic.“

In conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 211 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc din comuna S. Marie protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs pănă în 23 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt·

1. In bani gata 60 fl. v. a.

2. In bucate 50 vici cucuruz sfârmat, cu mĕsura veche.

3. 3 orgii de lemne din cari se încălḑesce şi scoala.

4. 3 punţi de lumini.

5. Hârtie pentru protocoale şi alte afaceri învĕţătoresci 3 conţi.

7. Cuartir în edificiul scoalei şi folosirea grădinei.

Doritorii de a concura la acest post trebue sĕ aibă atestat de cualificaţiune şi sĕ fie gr. or. îndreptându'şi petiţiunile la subscrisul instruite conform „Statut. org.“ pănă la terminul indicat.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Anunciu.

Conform dispoşiţiunei §. 124 din regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale, se aduce la cunoscinţa publică, cumcă Iudita n. Ioan Barb din comuna Petrifalău măritată după Melinton Haida din Loman prin sentenţa măritului consistoriu archidiecesan dto 28 Iunie 1880 Nr. 1471 B. s'a despărţit totalmente de pribeagul bărbat.

Sebeş în 16 August 1880.

I. Tipeiu m. p.,
prot.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 98. Sibiiu, Joi 21 August 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Manevre.

Sibiiu, 20 August.

Manevre la Olmütz, în Galiţia, la Cinci-biserici şi manevre în multe părţi ale monarchiei. Manevre la Ţigănesci în România. Manevre la Bender în Basarabia rusească. Manevre şi în alte părţi, în alte staturi, căci, n'avem sĕ ne prindă mirare de manevre — toată Europa gâfăe de greutatea armelor.

Dintre toate manevrele atrag mai mult atenţiunea publică cele din Galiţia, dela Ţigănesci şi Bender.

Şi unora şi altora li se atribue câte o porţiune bună politică şi se iau drept semne prevestitoare de evenimente, cari au sĕ decidă soartea orientului Europei şi prin acesta soartea Europei însĕşi.

Imperiului austro-unguresc, vorbind după semnele din cestiune, i se vine rolul cel mai însemnat în viitoarea soluţiune a cestiunei celei mari a Orientului. De aceea manevrele din Galiţia sûnt objectul celor mai multe apreţiări, atât din partea ḑiaristicei austro-ungurescі, cât şi din partea ḑiaristicei străine.

Pentru soluţiunea aceasta Germania se vede că stă la spatele Austro-Ungariei, ear' României i se pune în perspectivă rolul de a figura de a dreapta Austro Ungariei. Rusia este care stă în faţa acestora.

Nu este mirare, că lumea judecă astfeliu. Intêlnirile la Ischl, denumirea principelui Carol şef al unui regiment austriac, scirile despre escursiunea împĕratului Francisc Iosif la Ţigănesci, sûnt foarte potrivite de a duce lumea la cugetarea, că trebue sĕ fie ceva pentru ce se fac întêlnirile şi se dau distincţiunile, cari de altă dată s'ar fi părut lucrurile cele mai paradoxe.

Ḑiariului „D. Ztg“ i se scrie din Berlin, că cancelariul imperial, principele Bismarck, a venit la Berlin şi că venirea acestuia a pus în mişcare transformarea principatului României în regat. Corespondentul însĕ are informaţiuni, că cancelariul nu este chiămat la Berlin numai pentru transformarea atinsă. Cestiunea regatului, ḑice cor. foaiei „D. Ztg“, este numai un pretecst, ca lumea curioasă sĕ fie abătută dela ceea ce se petrece între împĕratul, principele Carol şi cancelar: dela arangeamentul de a merge România mână in mână cu Germania şi Austro-Ungaria. „Se poate, continuă corespondenţa, că principele Carol nu se mai întoarce a casă ca principe, ci ca rege; însĕ lumea politică va vedè preste puţin, că consultaţiunea lui Bismarck din timpul cât a fost Domnitoriul român în Berlin, a avut drept obiect o afacere cu mult mai serioasă decât cestiunea regatului român.“

Eată dar până unde se întinde însemnătatea manevrelor din anul acesta.

Manevrele din anul acesta pot sĕ aibă o însemnătate mai mare ca manevrele obicĭnuite în toate verile. Situaţiunea din Orientul Europei însă şi justifică pe deplin presupunerile aceste despre manevre.

Ne vine însĕ cu mirare, că precând presa internă şi esternă vorbesce cu posivitate despre naturelul politic al manevrelor, la noi acasă se întêmplă manevre nemilitare, cari sûnt un revers contrastătoriu dela celelalte.

Ca sĕ nu vorbim de lucruri despre care am vorbit de atâtea ori, ne oprim numai la călĕtoria din urmă a dlui ministru Trefort. Noi, în naivitatea noastră provincială, aşa scim, că consiliarii coroanei, în toate timpurile, cu deosebire însĕ în ajunul unor evenimente cum se prorocesc pe fie care ḑi, trebue sĕ se poarte, ca se stimuleze bine şi de o potrivă pe toţi fiii patriei. Dl ministru şi aici în Sibiiu şi precum auḑim şi în Braşov, — din alte părţi n'avem încă informaţiuni — cu oare care ostentaţiune a lăsat pe Români şi tot ce e românesc mai în urmă. Ba ni se spune, şi „Hon“ constată pe faţă, că dl ministru, încât privesce pe Români a vătĕmat până şi bunăcuviinţa ospitalităţii; numai cât, poate de sfială, „Hon“ mistifică lucrul; ni se spune că în Braşov fiind, chiar şi cu aşa numiţii Greci de acolo ar fi fost foarte afabil, pe când pe Români i a îmbătat cu subtilităţi despre „subjectivitatea“ „dreptului“.

Poate că dl ministru cugetă că patria şi popoarele din patrie vor fi mai fericite, dacă se vor întoarce la timpurile „conjuraţiunei celor trei naţiuni“ contra majorităţii locuitorilor unei ţĕri. Sûnt, cu durere trebuie sĕ o spunem, între eruditii altor naţionalităţi din ţeara aceasta, şi oameni, cari fac bucuros alusiuni la acele timpuri „fericite.“ Nu ne plac şi nu ne pot plăcea nici ignorările oficioase, nici alusiunile la timpuri de apăsare.

Simţemêntul de dreptate n'a fost nici când stêrpit din peptul românesc şi dacă a fost înăbuşit vre-odată. A'l lua aḑi aşa preste picior, fie din partea ori şi cui, e şi greşală politică. Aceste însĕ nu sûnt manevre, prin care sĕ se mărească, ci sĕ se amărască patriotismul.

Incheiem spunênd, că nu ne place contrastul dintre manevrele de natură diversă, căci este probabil că ce direg unele strică celelalte.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 August.

„Hon“ confirmând vederile lui „P. Napló“ faţă cu călĕtoria imperătească la Galiţia ḑice, că aceasta nu s'a putut face la timp mai potrivit, ca acum, când ţarul Alesandru se pare, că voiesce sĕ însceneze la Dunărea de jos earăşi o operă sângeroasă. Ţarul sĕ nu peardă din vedere călĕtoria galiţiană a împĕratului şi sĕ cugete, că Austro-Ungaria, dacă trebuie sĕ fie, are o armă teribilă pentru a sdrobì puterea şi espansiunea moscovită. Ferească-se ţarul sĕ nu fie monarchia când-va silită a întrebuinţa arma aceasta.“ Fala lui „Hon“ e mare, numai dacă şi traista i ar fi tot atât de grea.

Se telegrafează următoarele din Viena către „Pester Lloyd: Faţă cu scirea, că ambasadorii puterilor ar fi declarat în privinţa cestiunei muntenegrene, că dacă predarea Dulcignului nu se va efectua imediat, demonstraţiunea navală ar fi neînlăturabilă, şi se poate spune astăḑi cu siguranţă, că puterile negociază încă şi acum asupra respunsului relativ la cestiunea muntenegreană. De aceea nu sûnt iminente nouĕle însciinţări din partea puterilor.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ scrie următoarele: „Înmânarea celei de a doua Note către Poartă probează într'un chip neîndoios continuarea înţelegerii între puteri în privinţa esecutării otărîrilor conferenţii dela Berlin. Politicii Porţii, cari speculau cu neînţelegerea puterilor, sûnt puşi într'o grea positiune. Puterile sûnt obligate în formă, dar otărîte în fapt; ele nu vor sacrafica din nou Orientul unui chaos de complicaţiuni serioase. Din acest punct de vedere privesce Europa nu numai cestiunea greacă, dar şi pe cea muntenegreană“.

De altă parte „Kreuzzeitung“ anunciă, că puterile nu prea dau zor cu demonstraţiunea navală, precum pretind unele depeşi care nu vin din isvor autorisat.

Vasele turcesci de resbel, care staţionează în faţa gurei Boyanei şi în Medua au primit ordin sĕ se ducă la Dulcigno. Trimisul turc din Cetinje a invitat pe guvernul muntenegrean sĕ orêndueească un delegat, care se negocieze cu Riza-paşa pentru predarea Dulcignei. Riza-paşa a primit 600,000 lei din cassele statului turc pentru locuitorii din Dulcigno cari vor voì sĕ emigreze.

Se anunţă din Triest, cu data de 26 August, că alaltăeri s'au întêlnit generalul Cialdini cu secretarul seu privat d. Maffei şi d. Cairoli în Belgirate, spre a se sfătuì asupra cestiunei tunesiane. Italia e foarte supărată de

FOIŢA.

Bibliografie.

Cu ocasia reeditărei operelor complete ale lui Anton Pann, Resboiul Grandea publică portretul distinsului nostru scriitor popular, însoţit de următoarea biografie instructivă:

Anton Pann, care a fost cel dintâiu scriitor popular român, care a respândit gustul cetirei în poporul nostru, s'a născut la 1797 în Sliveni (Prunii) în Bulgaria. Tatăl seu era căldărar de meserie. In vêrstă de 15 ani, adecă la 1812 a fost luat împreună cu toată familia lui de către Ruşi şi dus în Rusia de meaḑă-ḑi. Acì fu inrolat în armată şi servì ca musicant câţi-va ani; dar' desgustat de obiceiurile şi de asprimea timpului, desertà de acolo şi fugì la Galaţi în ţeara românească cu gândul de a se întoarce în patria sa natală. Auḑind însĕ că Bulgarii sûnt foarte asupriţi de către Turci, se decise a remânè acì în Bucuresci şi a'şi câştiga esistenţa prin muncă. Cunoscênd bine musica vocală şi instrumentală şi limbile, slavă, turcă, greacă şi română, se apucà a'şi agonisì acì pânea ḑilnică cântând prin biserici şi dând lecţii de musică orientală pe la diverse monastiri. Dotat de natură cu talentul poetic şi avênd mare dispoziţie de a se ocupa cu deosebire de cântece, timpul îl făcu sĕ scrie în versuri mai multe cărţi, cu care servì mult patria sa adoptivă. Cărţile sale, scrise mai toate în versuri, într'o limbă de tot populară şi plăcută, prin frumseţa cuprinsului lor, pătrunseră până în straturile cele mai de jos ale poporului român din toate ţĕrile.

Ca fie care om şi Anton Pann, 'şi-a avut slăbiciunile şi curiosităţile sale, din cari au isvorît atâtea scrieri frumoase şi folositoare. Aşa, iubia el cu deosebire douĕ lucruri: vinul şi femeile. De acì se desteptà într'ênsul plăcerea de a compune versuri şi a le şi cânta. Până şi ploscei sale, din care se recrea adese, i consacrà un cântec, care este o imitaţie după Hristopol:

„Ploschiţa mea, iubit vas,
„Pasere cu dulce glas,
„Eu în sus când te ridic,
„Tu mĕ seruţi tot în nas,
„Şi îmi cânţi cu lic, lic, lic,
„De nu mĕ 'ndur sĕ te las!“

Pentru ca sĕ descrie toate cu fidelitate şi sĕ biciuească viţiurile societăţii el se întroducea prin localurile publice şi prin toate locurile, unde era adunat popor de rênd, şi cu vinişorul dinainte asculta dialogurile lor de glumă, de amor; aduna din gura cea neprihănită a oamenilor simpli tot feliul de ḑicĕturi, de proverbe, de ghîcitori şi poveşti, pe cari le punea apoi în verşuri şi imprima cărţi menite pentru luminarea poporului. Astfel eşiră la lumină; Povestea vorbei. O şeḑĕtoare la ţeară. — Fabule şi istorioare. — Spitalul amorului. — Înţeleptul Archir, — ş. c. l.

Fiindcă culesese din ale poporului simburele scrierilor sale, când 'l întreba câte un amic la apariţia vre unei cărţi: „Cum! De unde isvoresc atâtea?“ el obicĭnuia a esclama cuvintele scripturei: „Ale tale, dintru ale tale, ţie le aduc pe toate şi pentru toate! (adecă din popor le a cules, lui i le dedică, fiind toate ale poporului).

Vĕḑênd că tiparul merge cam greu şi în dorinţa, de a da la lumină mai cu înlesnire scrierile sale poporului insetat de cetire, fundà către anul 1847 o tipografie a sa, în care îşi imprimà singur toate lucrările sale. Cu acea tipografie Anton Pann, aduse mari servicii ţĕrilor române (căci erau puţine tipografii), împrăsciind în toate părţile locuite de Români o parte însemnată din tesaorul simţemintelor şi cugetărilor poporului,, care fără dênsul ar fi rĕmas poate perdut sau necunoscut pentru generaţiile viitoare.

Prima lucrare, cu care se presintă pe arena publicităţei, fu cântece de stea (tip. la anul 1830). De atunci se puse cu pasiune pe lucru şi pe lângă desele sale primblări prin pregiurimele Bucurescilor, călĕtorì mai în toate unghiurile Valachiei şi Moldovei, spre a observa mişcările concesiunea acordată de Bey Franciei. Se vorbesce că şi proiectul societăţii de navigaţiune Valery este o meşteşugire a guvernului francez contra Italiei. Situaţiunea este grea.

Alianţa defensivă şi ofensivă serbo-bulgară.

„Neue freie Presse“, de la 23 August publică sub titlu de corespondenţă din Filipopole următoriul proiect al unui tractat de alianţă ofensivă şi defensivă, ce se ḑice că se va încheia între Bulgaria şi Serbia:

Intre representanţii partidului pan-bulgar de acţiune şi între conducĕtorii din Scupcina serbă au fost stipulate în Niş următoarele puncte ale unei programe, care va fi supusă de organe acreditate principilor Sêrbiei şi Bulgariei şi care sĕ serve de basa unei alianţe ofensive, ce trebue sĕ se încheie între ambele principate şi care este foarte mult susţinut atât în Belgrad cât şi în Sofia.

Eacă acest proiect de alianţă:

Alteţa Sa regală principele Serbiei şi Alteţa sa regală principelele Bulgariei, în recunoascerea şi în vederea încurcatei şi grelei situaţiuni din peninsula balcanică, care pretinde o procedere comună unanimă şi o cooperare a popoarelor sud-slave independente pentru binele tuturor poporaţiunilor sud-slave, decid şi stipulează următoarele în acord cu ministrii respectivi din ambele state:

§. 1. Guvernele Serbiei şi Bulgariei îşi garantează reciproc stăpânirea ţĕrilor lor. Ori-ce atac contra lor, din ori-ce parte va venì şi sub ori-ce pretest se va face, va fi combătut cu forţe unite.

§. 2. Guvernele Alteţelor Lor regale ale principatelor Serbiei şi Bulgariei se obligă reciproc ca, prin toate mijloacele, ce le vor sta prin putinţă, sĕ lupte şi sĕ esecute alipirea părţilor de teritoriu mărginaşe cu ţĕrile lor şi locuite de Slavii de Sud.

§. 3. In special principatul Serbiei va sprigini toate planurile guvernului princiar bulgar, care vor ţintì la unirea definitivă a Rumeliei Orientale.

§. 4 Guvernul princiar bulgar se obligă ca îndată după încorporarea Rumeliei Orientale, sĕ întreprindă o nouă regulare a fruntăriilor bulgare-serbe şi încă în ast fel de chip, în cât acele districte şi localităţi, pentru care s'au urmat negoţiări în 1878, întru cât ele sûnt locuite de Sêrbi, sĕ fie cedate Serbiei în urma unei optări a poporaţiunii.

§. 5. De asemene guvernul princiar bulgar va sprigini toate mĕsurile guvernului princiar serb spre întinderea fruntăriilor sêrbersci în direcţiunea Mitroviţei şi spre încorporarea ţinuturilor din Vechia-Serbie, care se mai află supt Turcia.

§. 6. Guvernele princiare bulgar şi sêrb se obligă reciproc a se opune cu toate puterile la ori-ce altă întindere a sferei austriace de putere în peninsula balcanică, şi în special la veri ce înaintare spre Macedonia şi la cas de trebuinţă de a lupta pe faţă în unire cu o altă putere mare, şi atunci armatele ambelor principate vor merge în comun.

§. 7. Anecsarea provinciei turcesci Macedonia cu Salonicul la Bulgaria şi câştigarea provinciei turcesci Bosnia pentru Serbia vor forma ţinta comună a ambelor guverne la cas de un resbel contra Austriei.

§. 8. Chipul spriginului, ce trebue sĕ se dea guvernului bulgar, îndată ce el va întra în resbel cu Poarta pentru anecsarea Rumeliei Orientale, va fi din partea guvernului princiar sêrb în general următoriul:

a) Guvernul sêrb aşeaḑă un corp de armată de 25,000 la fruntăria de sud a Serbiei, eventual dincoace de fruntărie, adecă pe teritoriul turcesc.

b) Guvernul sêrb va ţinè gata un corp de armată de 30,000 oameni spre a ocupa garnisoanele din nordul Bulgariei.

c) Guvernul sêrb va lua o parte activă la apĕrarea liniilor de la Balcani.

d) Pe lânga aceste guvernul sêrb va da tot ajutorul seu aliatului guvern bulgar în toate cestiunile de aprovisionare a armatei, de întărire şi înarmare a posiţiunilor de la Balcani şi aşa mai încolo.

§. 9. Guvernele princiare sêrb şi bulgar vor învita în comun pe guvernul princiar muntenegrean sĕ între în alianţa ofensivă şi defensivă a Slavilor de la sud şi vor discuta înpreună condiţiunile acestei întrări, pe care le vor propune apoi.

§. 10. In privinţa de a simplifica relaţiunile vamale dintre ambele state şi a ridica eventual o fruntărie vamală comună contra străinătăţii, guvernele vor însărcina comisiuni speciale cu prelucrarea unor regulamente pentru aceste cestiuni.

§. 11. Ambele guverne princiare vor convoca cât mai repede adunările naţionale şi le vor supune în şedinţa secretă aprobarea §§ de la 1 până la 9.

Manevrele românesci.

„Politische Correspond.“ i se scrie din Bucuresci cu datul 23 Aug. n. următoarele: „Din mai multe părţi s'au atribuit tendenţe politice manevrelor românesci, cari cât de curênd se vor ţinè la Ţigănesci. Aceste însĕ după cum dovedesc următoarele date autentice, n'au nici o tendenţă atribuită. Manevrele încep la 20 Aug. st. v. şi ţin până în 25 Septemvre st. v. în continuu cu escepţia numai a 5 ḑile de odichnă. Comandant al lagĕrului este denumit generalul Radovici şi şef al statului major locot. Colonelul Lahovari. La manevre vor lua parte: din armata campestră: 3 regimente de infanterie de linie, 2 batalioane de vênători, 2 regimente de artilerie, fie care de 4 baterii cu câte 4 tunuri (adecă fie care regiment de artilerie are 8 baterii a 6 tunuri); apoi din arma de artilerie: 2 regimente de dorabanţi, regim. de roşiori, regim. de călăraşi în un numer efectiv de 360 cai pentru fie care regiment de cavalerie. Şi trupele pedestre pleacă în lagĕr numai cu o parte a numerului seu efectiv şi adecă fie care batalion cu 360 ficiori. Din trupele de geniu vor pleca la manevre numai un despĕrţămênt al secţiunei telegrafice şi o companie de pioneri. Trupele vor locuì în câmp subt corturi parte franceze nouĕ, parte însĕ turcesci; oficierii în barace şi corturi de oficeri. Toate trupele cari iau parte la aceste manevre, înainte de a pleca în lagĕr, trebue sĕ termine mai ântâiu cu tragerea la semn. La această ocasiune trebue sĕ accentuăm şi împregiurarea, că armata românească se înzestrează chiar acum din resputeri cu pusci nouĕ Henry-Martini şi cu carabine. Din aceste arme preţioase România posede deja preste 130,000 bucăţi. Eserciţiul mănuărei acestor arme se face în Cotroceni din 1 Iulie până în 1 Octomvrie de câte 1 oficer, 3 subofiseri şi 3 ficiori, cari apoi au sĕ dee instrucţie mai departe la despĕrţămintele lor. La instrucţie iau parte toată cavaleria şi dintre regimente de dorobanţi 10,000 ficiori în restimp de 2 luni. Eserciţiile aceste se fac şi în Moldova. Concentrarea trupelor la Ţigănesci a început deja şi M. S. R. Carol va sosì acolo pe la mijlocul lunei lui Sept.

† Stefan Dunca de Sajó.

Puţine ḑile după moartea ilustrului general G. Maghieru, doamna Constanţa de Dunca Schiau primì dela părintele seu vieţuitor în Iaşi, o epistolă cuprinḑênd lungi pagine de cele mai dureroase plângeri asupra pierderei repausatului amic. Ultimele linii ale acestei scrisori ḑiceau ficei iubite: „voiu a venì cât de curênd spre a vĕ mai vedè odată, apoi mĕ duc, unde a plecat deja amicul meu Maghieru, pare că aud cum mĕ chiamă.“

Şi mai curênd decum însuşi a voit a şi urmat venerabilul bĕtrân pe acel iubit amic! Aceasta s'a întêmplat după puţine ḑile de morb la 11 August curent st. v.

Stefan Dunca de Sajó, fiiu al doilea al fostului consiliar Ioan Dunca de Sajo, fu născut la 1808, în Bucovina la una din moşiile părintesci. Primele sale studii le făcu în Cernăuţi, sub direcţiunea unchiului seu Il. S. D. consiliar Paul Dunca de Sajó. Studiile juridice le sevêrşì în Cluj, Pesta şi Viena. Acì absolvà şi cursul academiei orientale, destinat fiind la diplomaţie. Legând însĕ amicie cu mai mulţi fii de boieri din România şi adăpându-se cu idei de patriotism şi românism, îndată ce întră în possesiunea averei repausatei sale mume Zoe născută de Gojan, el părăsì Bucovina şi se aşeḑà la una din moşiile ereditale la Dumuseni în Moldova.

Acì i se şi născură primii copii, după mai mulţi ani de căsătorie, dintre cari primul fu fiiul seu Nicolau, cunoscut prin viaţa şi moartea sa eroică. Apoi veniră mai târḑiu fica sa Constanţa şi fiiul seu Titus, încă o ilustraţiune militară.

Fapte eclatante, sunătoare, bătătoare la ochiu nu s'au înregistrat despre acest nobil inteligent şi cult fiiu al Bucovinei; dar nici ḑi perdută nu se cunoasce în marea parte a primei sale vieţi. Casă, masă, avere, sciinţă, influenţă, tot ce avea era deplin consacrat străinilor, esilaţilor, părăsiţilor necesitoşilor a ori-cui în fine nu avea singur casă, masă, avere influentă. Pe toată ḑiua o binefacere nouă.

Jurist absolut, luă patentă de advocat pentru a putè pleda în favoarea celor ce nu aveau cu ce plătì un advocat.

Pe când alţii câştigau cu advocatura moşii peste moşii, Dunca pledând numai pentru sĕraci, perdu pe ale sale şi numai din fragmentele averei sale şi a acelei a avutei sale soţii putu sĕ'şi crească copii. Cum i-a crescut, sĕ scie după resultate. Nicolau, Constanţa şi Titus Dunca au arĕtat nu numai României, dar şi chiar Franciei şi chiar Americei ce poate Românul cult.

Poate familiei sale sĕ'i fi fost mai utilă o educaţiune mai practică, o direcţiune îndreptată mai spre positivism; dar generos, filantrop, idealist el însuşi, nu a putut şi nu a voit a face din copiii sei alţi oameni decât de acei ce sûnt mai folositori altora decât lor însuşi.

Luând parte la revoluţiunea din 48—49, fu prins în memorabila noapte de neagră memorie, arestat, maltratat, condamnat la esil şi salvat numai prin curagioasele stăruinţi ale soţiei sale.

Amic din copilărie al fostului domn Grigorie A. Ghica, repausatul primì în fine sub acest regim pe la anul 50 serviţiul de stat şi fu numit procuror la Curtea criminală pentru a apĕra inculpaţii. Tot în acel timp pentru serviţii aduse ţĕrei, primì demnitatea de Ban, apoi de mare Spătar. Pe la anii 52 fiind numit procuror general; postul disolvêndu-se trecu earăşi la Curtea criminală, unde funcţionà până ce o nouă organisare făcu din procurori nu apĕrători ci acusători, ceea ce Dunca nu voì a devenì.

La 63 fu chiemat la Bucuresci ca consiliar la tutela generală a ţĕrei, funcţiune ce încetà peste 2 ani prin disolvarea acestei frumoase şi unice instituţiuni.

De atunci retras din viaţa publică îmbĕtrânitul Dunca, odinioară atât de cavaleresc, atât de jovial, Dunca cu generoasa'i inimă sdrobită de esperienţele vieţei reale, meditê în singurătate cât sûnt de vane toate în lume, toate, poate şi însăşi virtutea şi cât este de rĕu resplătit cel ce'şi sfărîmă inimă, avere şi tot ce posede pentru a le da altora bucăţică după bucăţică, şi nu'şi reservă sie'şi decât descepţiuni!

Dar momentele de pesimism erau trecĕtoare la aceasta generoasă natură. Din corespondenţa cu fia sa vedem, că un Dunca chiar la 72 ani scie încă simţì cu vioiciune pentru binele altora şi pentru patrie. Cu căldură mulţămesce fiilor sei de a fi lucrat la marea operă a regenerărei României, cu foc juvenil i conjură a lucra şi pe viitor. Până ce încetà a simţì, el simţì tot pentru alţii.

Fie ca acei mulţi amici de odinioară, ce s'au bucurat de larga sa ospitalitate, fie ca acei mulţi orfani, străini, părăsiţi, ce-ia ajutat, fie ca ei sĕ'şi amintească acum de plăcerile, de binele din trecut şi sĕ ḑică din fundul inimei. „Fie'i ţĕrîna uşoară şi memoria binecuvêntată!“

D-ḑeu sĕ trimită vĕduvei sale Sofia, fiilor sei Constanţa, Titus şi Aureliu deplină consolaţiune. X.

Varietăţi.

* (Deputaţiunea regimentului rusesc) a cărui şef este Majestatea Sa împĕratul Francisc Iosif a sosit în 1 Septemvre în Cracovia, spre a bineventa pre monarchul.

* (Împĕratul Alecsandru) a denumit pre Maj. Sa împĕratul Francisc Iosif de şef (proprietar) al unui regiment rusesc de ulani.

* Preasânţia Sa P. Epp. Ioan Meţian a sosit numai eri aici.

* (Însciinţare). Cu 1 Septemvre st. n. a. c. s'au reînceput probele de cântări ale „Reuniunei române de cântări“ din Sibiiu. Membrii esecutori sûnt deci poftiţi, a se

---

particulare ale poporului de ţeară, pe care îl iubia din inimă şi cu care, de şi străin de origine, se simţia strîns legat.

Toate cărţile sale erau atât de mult cetite, în cât se vedea nevoit a le tipărì preste curênd în mai multe ediţii.

Precum Ioan Eliade Rădulescu respândì în clasele mai culte gustul de cetire în limba română, aşa şi Anton Pann în massa poporului de rênd. Câţi băeţi de pe la prăvălii, câţi oameni din poporul dela ţeară nu învĕţară sĕ cetească numai după cărţile lui Anton Pannzi silabid seara la mucul luminărei, spre a cunoasce cuprinsul lor cel frumos! Câţi preoţi şi călugări, cari ajunseră în urmă la trepte ierarchice mai însemnate în ţeară, nu eşiră din scoala lui! unul din acestia a fost chiar repausatul metropolit Nifon!

Anton Pann murì la 3 Noemvre 1854 căḑênd victimă unui tifos violent. Mormêntul seu se află în curtea bisericei Lucaci din Bucuresci. Pe piatra mormêntului este săpat un epitaf frumos scris de el însuşi.

Proba cea mai evidentă, că Anton Pann şi scrierile sale formează o pagină însemnată în literatura română este, că însuşi cel mai mare poet al Românilor, venerabilul d. Vasilie Alecsandri, i-a consacrat mai multe pagine în „Convorbiri literare“ din Iaşi, unde s'a ocupat în general de toate publicaţiile lui, ear în special despre „Povestea vorbei“, lăudând originalitatea şi curăţenia limbei şi regularitatea versificaţiei sale!

Toate ediţiile scrierilor sale fiind de mult sleite, şi în dorinţa de a înprospĕta poporului plăcerea de cetire în oarele de repaos şi de a face un serviţiu literaturei române, d. P. M. Cucu a reeditat treptat cu litere latine scrierea lui Anton Pann.

(Cinste de nuntă). Prinţul de coroană Rudolf cu prilegiul cununiei sale va primì dela cercurile arictocratice din Viena ca cinste un album strălucit în preţ de 150 de mii floreni.

presenta în ḑilele și la oarele cunoscute în localul de probă: Seminariul Andreian, strada Măcelarilor Nr. 24.

Sibiiu 31 August n. 1880.

Direcțiunea.

* (Esposițiune.) În nrul de marți, în o parte a edițiunei, este a se îndrepta: că esposițiunea din grădina „Hermann“ este deschisă până joi (aḑi) seara.

* (Drumul Turda-Câmpeni) în lungime de 90 stângini se va da în 4 Sept. n. la 9 oare a. m. spre clădire prin licitație publică aceluia, care va cere mai puțin. Prețul esclamărei este 2774 fl. și 41 cr.

* (Manevrele în Brandenburg). După cum spune jurnalul „Pr. Tageblatt“ prințul de coroană Rudolf va lua parte la manevrele din Brandenburg în uniformă de general major representând acolo totodată și armata austro-ungurească.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

'Ερευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(22 Urmare).

D. *Evangelia după Ioan.*

(Urmare).

β. Dacă Evangelia numesce pe Christos lumină, Apocalipsa face asemenea: Dumneḑeu se aseamenă cu o piatră scumpă care prin lumina sa formează curcubeu în jurul seu; cei din apropierea lui poartă hainele luminei (albe) iră înaintea Lui este străveḑecios [44]); tronul lui Dḑeu este alb — coloarea luminei [45]), iar cetatea dḑeească este mărirea cea luminătoare a lui Dḑeu [46]), așa cât n'are lipsă de soare și lună; căci mărirea lui Dḑeu îl luminează, iar luminătoriul este Mielul (Christos) în a cărui lumină vor umbla popoarele [47]).

Ce privesce iubirea, este adeverat că apocalipsa vorbesce mai mult de mănia lui Dḑeu, așa în cât se poate ḑice, că însușirea Apocalipsei este a descrie mai mult justiția dḑeească, carea pedepsesce. Este foarte natural. Căci Apocalipsa descrie judecata ultimă a lui Dḑeu asupra lumei celei protivnice Lui. Dar cu toate acestea iubirea dḑeească nu este străină nici Apocalipsei [48]) precum judecata și urgia dḑeească descrisă de Apocalipsa nu este străină Evangelie [49]).

Dacă în Apocalipsă Dḑeu se numesce de noue ori Atotputernicul (ὁ παντοκράτως) iar în Evangelie această numire nu ocură, nu este nici o mirare. Evangelia descrie arĕtarea îndurărei lui Dḑeu în Iisus Christos, Apocalipsa anuncie arĕtarea puterei Lui față de lumea cea împrotivitoare Dḑeirei. Acolo este Tatăl carele se descopere, ací puternicul lumei. Ce minune dară dacă în Evangelie Dḑeu se numesce de vr'o 30 ori „Tatăl“, pre când în Apocalipsă numai de cinci ori se numesce „Tatăl lui Iisus Christos:“

Aceasta stă în necs cu descrierea contrastelor celor mari, ce le aflăm în Apocalipsă: Dḑeu și Satan, Cristos și Antichrist, Biserica și lumea ș. a.

Aceste contraste le aflăm și în Evangelie, numai cât în cadrul vieței lui Iisus: lumină și întunerec, adever și minciună, iubire și ură, viață și moarte, Dḑeu în Christos și Satan.

Deosebirea este că în Evangelie avem descrisă drama vieței lui Iisus, espunerea conflictului dintre Iisus și inimicii lui, — în Apocalipsă drama istoriei imperăției lui Dḑeu în luptă cu lumea.

În una ca și în cealaltă contrastele morali sunt, cari vin la iveală. Este unul și acelaș circuit de idei, unele și aceleși vederi, numai cât în Evangelie în forma istorisirei de evenimente împlinite, în Apocalipsă în formă de visiuni apocaliptice; acolo între marginile ânguste ale unei narațiuni, ici pe arena cea mare a lumei. De aceea acolo în nușcarea liniștită a spiritului, ici în toată văpaia tipurilor abundante în colorituri; dar de amêndoaue orile sunt acele puteri, cari lucrează; și de amîndoue orile istoria descrisă este hotăritoare, în Evangelie hotăritoare în mod central, în Apocalipsă hotăritoare în mod final.

O înrudire mai mare între Apocalipsă și Evangelie aflăm în Christologie.

Dacă Evangelia înalță ființa lui Christos în sfera Dḑeirei, Apocalipsa face tot asemenea.

Bisererica primitivă pe Apocaliptic l'a numit „Teologul“ pentru că el a înveţat despre Dumneḑeirea Cuvîntului (*Θεός-λόγος*).

Spiritele ceresci glorifică pe Mielul (cap 5) precum glorifica pe Dḑeu (cap 4), paralel cu Evang. 5, 23. De ací Christos și Dḑeu este considerat pe aceeași treaptă de mărire [50]). El este „Cel dintâi și Cel de pe urmă“, ca și Dumneḑeu [51]). El se numesce „Cel sfînt și adeverat“, ca și Tatăl [52]). El este lumină, ca și Tatăl: fața lui luminează ca soarele în întreaga-i strălucire [53]), Este ușor de înțeles că ací Iisus Christos apare în acelaşi raport cu Tatăl, ca și în Evangelie, numai cât în formă tipică. Dacă în 3, 14 el se numesce ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ — nu „inceputul“, ci principiul zidirei lui Dḑeu —, ne îndreaptă la Evang. 1, 1. la λόγος. Apocalipticul ii și dă lui Iisus acest nume [54]) ḑicênd: κέκγητθι [55]) Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ indigitând că acest nume l'a avut, dar carele până la venirea lui a fost un mister — „nime nu-l scie fără numai El“.

Precum la prima sa venire numele i-a fost ὁ λόγος astfel va fi și la adoua sa venire. Împregiurarea că ὁ λδγος ca numire a lui Christos nu ocură în nici o altă scriere din timpul apostolii decât numai în Evangelia a patra și I Epistolă a lui Ioan — cari sunt scrise nedisputaver de unul și același scriitoriu — apoi în Apocalipsă, chiar dacă n'ar fi alte doveḑi, mărturisesce că acela carele a scris pe una, a scris pe celelalte doue.

Tot așa de caracteristic este numirea lui Iisus „Mielul“ în Apocalipsă, numire pe care în Evangelie la prima aretare a lui Iisus i-o dă Botezătoriul, iar Evangelistul consideră pe Iisus cel restignit ca tipul mielului paschalnic. Dacă nici aceasta nu este dovadă pentru același scriitoriu a acestor doue scrieri, apoi au încetat ori ce argumente raționale.

Dar argumentul decidĕtoriu — așa se pretinde — este în judaismul Apocalipsei de o parte și antijudaismul Evangeliei de altă parte. Despre Antijudaismul din Evangelie am vorbit deja, și am vĕḑut cât este de neîntemeiat. Să vedem ce îndreptățire are judaismul Apocalipsei. Prin întreaga Apocalipsă se întinde — am putea ḑice — ca un fir roșu recunoascerea creștinismului universal. Această idee o aflăm așa de puternic accentuată încât în aceasta privință Apocalipticul nu stă de loc îndereptul lui Pavel.

Este destul să facem provocare la cap. 7. unde prelângă cei 144,000 din Israil, este „mulțime multă, pe care nimenea nu o putea numera, din toate popoarele, semințiile, națiunile și limbile, cari stau înaintea tronului lui Dḑeu și a Mielului, îmbrăcați în haine albe (hainele sfințeniei) și cu ramuri de finic în mâni, lăudând pe Dḑeu (și pe Mielul [56]).

Precum vedem numai de judaism nu poate fi vorba în Apocalipsă.

(Va urma).

---

[44]) 4, 3 seqq.

[45]) 20, 11.

[46]) 21, 11.

[47]) 21, 23. seq 22, 5.

[48]) conf: 7, 2 seqq. 7, 9 seqq. 7, 16 seq. și culminațiunea în 21, 3 seq.

[49]) Evg. 3, 18 seqq. 36. 5, 22, seqq. 8, 13—47. ș. a.

[50]) conf. 7, 10. 11, 15. 14, 4. 21, 22. 22, 1. 3.

[51]) 1, 17.

[52]) 3, 7. 10.

[53]) 1, 16.

[54]) 19, 13.

[55]) nu: „vocatur“ (vulg.) nici heißt (Luther) ci „vocabatur“ „genannt ward“ — „se chemà numele lui…“

[56]) 7, 4. 9. 10. confer și 5, 8 seqq 14,6 seq. 2,24.

Bursa de Viena și Pesta

din 31 August 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.85	109.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83.10	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.25	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.50	86.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.25	125.25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.25	95.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	94 50	94—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	94.—	93.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	92.50	93.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	94.60	94.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.75	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.80	72.80
Datorie de stat în argint . . .	73.65	73.80
Renta de aur austriacă	88.15	88.30
Sorți de stat dela 1860 . . .	131.50	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	835.—	835.—
Acțiuni de credit austr. . . .	291.10	298.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	261.50	261.50
Sorți ungurescі cu premii . . .	111.—	110.75
Sorți de regularea Tisei . . .	109.75	110.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.57
Napoleon	9.35	9.36
100 marce nemțesci	57.75	57.80
London (pe polița de trei luni) .	117.70	117.70

Economic.

Mediaș, 26 August n. Pro hectolitră: Grâu 6.50—7; Grâu sĕcăreț fl. 5.—5.50; Sĕcară fl. 4.50—; Ovĕs fl —.—.; Cucuruz fl. —.—.—; Sĕmênță de cânepă fl. ——; Fasole fl. 6.80.—7; mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.40—1.60; Fên fl. 1.—1.40; cel vechiu; cel nou fl. ——; Cânepă fl. 34—38; Slănină pro 100 chilo: fl. 66——; Unsoare de porc fl. 66—70; Sĕu de luminări fl. 38—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 48— cr. carne de vițĕl 46 cr.; carne de berbece 32 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Deși têrgul a fost plin de bucate, aceste totuși au trecut ca focul încât pe la 10 oare n'a mai fost nimic de cumpĕrat. Cerealele cu deosebire s'au scumpit binişor și mai cu samă cucuruzul și sĕcara. Timpul escelent.

Făgăraș, 27 August n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.—7.50; grâu sĕcăreț fl. 6—6.50; sĕcară fl. 4.50—4.80; orḑ ——.— ovĕs fl. 2—2.25; cucuruz fl. 4.50—5.; mălaiu fl. .—.; Sămânță de cânepă fl. 8—10; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 4—5. cartofi (vechi) cu fi. 1.40..—2.—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 65—80; sĕu brut fl. 38—42; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80—; cânepă fl. 30—32; sĕmênță de in fl. ————; săpun fl. —.—; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de vițĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de berbece 28 cr.; oauĕ — de— cr. Têrgul a fost mai bun ca cel trecut. Timpul frumos, dară rece.

Budapesta, 26 August n. După cum am arĕtat deja în raportul nostru trecut nădejdea de un timp mai frumos și mai cald ni s'a împlinit și deaceea oamenii sûnt acuma mai voioși și mulțămiți. Timpul într'adevĕr în sĕptĕmâna trecută a fost frumos, senin și cald; ploile au încetat cu totul, rîurile au scăḑut foarte tare și toate apele reversate pe câmpuri și prin grădini s'au scurs în rîurile de prin apropiere și au perit mai cu totul. Temperatura din ḑi ce merge sĕ urcă, căldura cresce mereu și așa putem aștepta cu siguritate un timp frumos și secetos îndelungat. Dealtmintrelea el ne este acuma și foarte de lipsă pentru struguri și cucuruze. Din toate părțile țĕrii s'a reportat, că cu începerea timpului mai frumos și mai călduț, oamenii au început din resputeri a îmblăti deoparte, eară de alta a ara pentru sĕmĕnatul grânelor de toamnă. Dacă timpul ține tot așa — și semnele ne întăresc în credință, că va ținè — atunci mult în 3 sĕptĕmâni lucrul câmpului pentu sĕmĕnăturile de toamnă vor fi cu totul sfêrșite. Apoi vremea bună, ne va aduce și un vin bun și cucuruze foarte frumoase. Economii pe aici sûnt cu foarte bună voie și ḑic, că pagubele, ce leau avut prin ploi și inundări vor fi reparate definitiv prin struguri și cucuruze. De altmintrea nici acele pagube n'au fost așa de înfricoșate după cum ni se vorbia. Rapoartele oficiale cel puțin nu le descriu de așa mari. Cerealele și toate obiectele din piață în septemêna trecută s'au vêndut foarte bine dară nu mai scumpe ca în rêndul trecut. Așa notăm în special:

Grâul la 85,000 m. m. cu fl. 10.20—10.75; sĕcara la 4000 m. m. cu fl. 9.50—9.75; orzul cu fl. 6—7.50; ovĕsul cu fl. 5.75—6.25; cucuruzul la 30,000 m. m. cu fl. 5.60—5.75; făina a trecut cu deosebire pentru consumul intern foarte bine. Asemenea binişor s'au vêndut și păstăioasele și adecă: fasolea cu fl. 10.75—11; lintea cu fl. 10—12; mazerea cu fl. 12—13; mălaiul cu fl. 7.50; sĕmênța de in cu fl. 11—12; sĕmênța de cânepă cu fl. 8—8.50 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 1.90—3.50 chilogr.

Porcii de astădată au fost mai eftini pentru că au fost foarte mulți în piață. Numĕrul lor total a fost aproape la 80,000, dintre cari din Ungaria de jos 5470, din România 540 și din Ardeal la 300 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 65—65.50; slănina cu fl. 63—64; sĕul cu fl. 46—47; spirtul cu fl. 32.50 *en gros* și cu fl. 34.50 *en detail* per 10,000 litre %.

Peile de bou au trecut cu fl. 118—120; de vacă cu fl. 180—185; de oaie, capră, miel ca și mai înainte (toate per 102 dărabe); apoi cele de cal cu fl. 9—10 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 30 Sept. și 30 Oct. imob. lui Ioan Veronica Holom în Lepindea (judec. cerc. Sămărtin); în 22 Septemvre și 22 Octomvre imob. lui Pavel Ghibu în Pianul de sus (judec. cerc. Sebeș); în 14 Sept. imob. lui Alecsie Agoston în Borchiț; în 11 Sept. și 11 Oct. imob. lui Pincas Markovits în Covas (judec. cerc. Șomcuta mare); în 7 Sept. imob. contelui Francisc Haller în Ferihaz (judec. cerc. Sighișoara); în 9 Sept. și 9 Oct. imob. lui Andrei Franz în Bistrița (trib.); în 11 Sept. imob. lui George Farkaș în Voila (judec. cerc. Făgăraș); în 14 Sept. imob.. lui Francisc Daczo din Lechința (judec. cerc. Sângiors).

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala populară gr. or. din Albac în protopresbiteratul Zlatna superioară se deschide concurs, până la 20 Sept. a. c.

Emolumentele:

Salariu anual de 300 fl. v. a. cortel în edificiul scoalei; folosirea grădinei, și lemnele necesare pentru încălḑit.

Concurenții au de a'și substerne petițiunile la subscrisul oficiu protopopesc în Abrud, instruite după prescriptele statutului organic, și regulamentul congresual, până la terminul mai sus indicat.

Dela oficiul prot. gr. or. Zlatna superioară.

Abrud în 17 August 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioane Gall m. p.,
prot. și adm.

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la scoalele populare gr. orientale mai jos enumerate, din protopresbiteratul Zlatna inferioară, se deschide concurs, până la 20 Septemvrie a. c.

Emolumentele:

1. La scoala populară din Bucium-Cerb, cu un salariu anual de 200 fl. v. a. cortel în edificiul scoa-

lei, lemnele necesare pentru încăldit, şi jumĕtate din venitul cantoral.

2. La scoala populară din Bucium-Sat, cu un salariu anual de 140 fl. cortel în localul scoalei, şi 10 metri lemne de încăldit.

3. La scoala populară din Ciuruleasa, cu un salariu anual de 80 fl. cortel, şi lemnele necesare pentru încăldit.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au de a'şi substerne petiţiunile la subscrisul oficiu protopopesc, instruite după prescriptele statutului organic, şi ale regulamentului congresual până la terminul mai sus prefipt.

Dela oficiul protopopesc gr. or. Zlatna infer.

Abrud în 16 August 1880.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioane Gall m. p.
1—2 prot. gr. or.

Nr. 211. 1—3

CONCURS.

La scoala parochială română gr. or. din Turnişor a devenit vacant postul de învĕţător.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termin până la 17 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

a) 160 fl. v. a. salar anual, ce are a'l primì respectivul învĕţător dela Epitropia bisericei gr. or. de aici în rate lunare anticipative prelângă cuitanţă;

b) dela fie care îngropăciune câte 20 cr. v. a.

c) Cuartir liber în edificiul scoalei şi 3 (trei) stêngini de lemne din care are a se încăldì şi scoala.

Dela concurenţi se cere:

Sĕ fie Români de naţionalitate şi de religiunea gr. or;

sĕ producă testimonii, că au absolvat cel puţin 2 clase gimnasiale cu succes bun şi pedagogia şi că au depus esamenul prescris prin statutul organic; cei cu mai multe clase gimnasiale se vor preferì, cari vor sĕ ocupe acest post sĕ fie cântăreţi buni, sĕ cunoască tipicul şi sĕ poarte strana.

Suplicele astfel instruite sĕ le aştearnă oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului I al Sibiiului.

Turnişor în 31 Iulie 1880 v.
Comitetul parochial gr. or.
În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Nicolau Cintea, m. p.,
paroch. gr. or.

Nr. 228—1880. ppresb. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant un post de învĕţătoriu la scoala noastră capitală gr. or. din opidul Sălişte se deschide prin aceasta concurs spre întregirea lui.

Emolumentele sûnt un salariu anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi susterne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu până cel mult în 6 Septemvre a. c. instruite conform statutului organic şi disposiţiunilor sinodale.

În conţelegere cu comitetul parochial.

M. Lazar, m. p.,
adm. prot.

Nr. 210. 2—3

CONCURS.

Fiind-că postul de învĕţătoriu la scoala confesională română gr. or. din Vlădeni în protopresbiteratul Branului a devenit vacant se escrie pentru ocuparea acestui post concurs cu termin până la 20 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

200 fl. v. a. salar anual, cuartir liber şi lemne de foc de ajuns.

Dela concurenţi se cere, ca sĕ aştearnă petiţiunile lor instruite cu documentele necesare în sensul „Statutului organic" şi a „Regulamentului congresual dela 1878" la Reverendisimul d-n ppresbiter Iosif Barac în Braşov până la terminul indicat şi sĕ cunoască limba maghiară şi pomologia.

Vlădeni, 12 August 1880.
În conţelegere cu oficiul ppresbiteral
al Branului.

Comitetul parochial.

Nr. 161. 2—3

CONCURS.

De nou se escrie conscurs pentru intregirea parochiei vacante de clasa a III-a din Fuieş-Băgara protopresbiteratul Iliei mureşene, în urma ordinaţiunei p. v. Consistoriu archidiececan de dtto 1. August, 1878. Nr. 1965 B. cu terminul până la 15 Septemvre, 1880 st. v. pe lângă următoarele emolumente:

I. Fênaţ un juger şi 200□°.

II. Cimiteriu de 520□°.

III. Dela 120 familii câte o ferdelă cucuruz în boambe.

IV. Dela 120 familii câte o di de lucru parte cu palmele, parte cu vitele.

V. Stola usuată dela 120 familii; care toate computate în bani dau suma de 345 fl 60 cr.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avè a'şi aşterne rugările instruite în sensul „Statutului organic" la subscrisul până la terminul indicat.

Gurasada în 4 August, 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. protopresbiteral.

---

ad: Nr. 280. 1880.,

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor de învĕţători la scoalele confesionale greco-orientale din ppresbiteratul Gioagiului II., se escrie prin aceasta concurs până la 15 Septemvre a. c. 1880.

Emolumentele la diferitele staţiuni învĕţătoresci sûnt, şi adecă la staţiunile de clasa I. Balşa 160 fl. şi 24 mĕsuri în bucate. Geoaju 200 fl. Homorod 200 fl. şi 12 mĕsuri în bubate. Mada 160 fl. şi 24 mĕsuri de bucate. Secĕrâmb 300 fl.

Staţiunile clasa a II-a Almaşul mare 150 fl. Băcăinţi 120 fl. şi 20 mĕsuri în bucate. Bozeş 150 fl. şi 16 mĕsuri în bucate. Glod 150 fl. Varmaga 150 fl. şi 12 mĕsuri în bucate.

Staţiunile de clasa a III-a Almaşul de mijloc 80 fl. Almaşul mic 70 fl., şi 23 mĕsuri în bucate. Ardeu 70 fl., şi 26 mĕsuri în bucate. Bacaia 60 fl. Bulbuc 120 fl. şi 6 mĕsuri în bucate. Filia Curpeni 100 fl., şi 6 mĕsuri in bucate. Valea mare 120 fl. 12 mĕsuri în bucate. Ceru Băcăinţei 80 fl., şi 14 mĕsuri în bucate. Cib 100 fl. Feredeu 70 fl., şi 12 mĕsuri în bucate. Mermezeu Văleni 80 fl., şi 12 mĕsuri de bucate. Nojag 86 fl., şi 12 mĕsuri de bucate. Renghet 100 fl. pre lângă observarea, că toate staţiunile sûnt provĕdute cu cuartire libere şi cu lemne pentru încăldit; doritorii de a ocupa acste staţiuni au a'şi aşterne suplicele lor la scaunul protopopesc gr. or. al tractului Geoajulul II, până la terminul sus amintit provĕdute cu documentele necesare despre cualificaţiunea lor. — Osebit însĕ în cât e pentru staţiunea de învĕţătoriu la scoala confesională din opidul Secărâmb cu salariul anual de 300 fl. care se solveşte regulat în rate lunare decursive, cuartir liber în edificiul scoalei şi 5 orgii lemne pentru îscăldit, — se propune ca condiţiune ne dispensabilă: a sci perfect cântările şi tipicul bisericesc, mai adăogêndu-se: ca avênd competentul la acest post o cualificaţiune corespondĕtoare, va putè în oarele libere a da instrucţiuni private, cari asemenea i vor aduce 50—60 fl. la an.

Sĕcărâmb, 5 August 1880.

Sabin Piso m. p.,
3—3 protopresvit.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu, la scoala populară gr. or. din Bucium-Poeni, se deschide concurs, până la 10 Sept. a. c.

Emolumentele:

salariu anual de 200 fl. v. a. solvind în rate lunare, cuartir, şi trei orgii de lemne.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a'şi substerne petiţiunile subscrisului oficiu protopresbiteral în Abrud, până la terminul mai sus prefipt, instruite după prescrisele „Statutului organic" şi a regulamentului congresual, prelângă acea observare, că alesul învĕţătoriu, trebue sĕ ţină şi strana de cântăreţ, în biserică.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Zlatnei înf.

Abrud, în 10 August 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial
gr. or. din B. Poeni.

Ioane Gall, m. p.,
protopop gr. or.

Nr. 212 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc la scoala gr. or. din Bodia protopresbiteratul Unguraşului. se escrie concurs până la 25 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. In bani gata 50 fl. v. a.
2. In bucate 30 vici cucuruz sfârmit, cu mĕsura veche.
3. Lumini 2 punţi.
4. 3 orgii de lemne, din cari se încăldesce şi scoala.
5. Casă de locuit şi grădina scoalei de un car de cucuruz.
6. Hârtie pentru protocoale şi alte afaceri învĕţătoresci 2 conţi.
7. La pensiunea de stat pentru învĕţătoriu anuatim în partea învĕţătoriului din interesele împrumutului de stat câte 5 fl. v. a. ca subsidiu.

Concurenţii doritori de a ocupa acest post au sĕ fie provĕduţi cu atestat de cualificaţiune şi de religiunea gr. or. îndreptându'şi petiţiunile până la terminul prefipt la subscrisul, instruite în sensul „Statutului organic."

In conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 207. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu în comuna Tresnea protopresbiteratul Unguraşului, pentru ocuparea acestuia se escrie concurs până la 15 Septembre a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. În bani 100 fl. v. a.
2. În bucate 40 vici cucuruz sfârmit cu mĕsura cea veche.
3. 4 punţi lumini.
4. Lemne 4 orgii, cu care sĕ încăldesce şi scoala.
5. Cuartir şi grădină de legumărit.
6. Hârtie pentru protocoale şi liste 4 conţi.

Dela concurenţi se cere a fi teologi sau pedagogi absoluţi, avênd de a'şi adresa petiţiunile până la terminul indicat la subscrisul instruite conform „Stat. org."

Fizeş-Sănpetru, 31 Iulie 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 208 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc din comuna gr. or. Unguraş, protopresbiteratul Unguraşului, prin aceasta se escrie concurs până la 17 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. În bani 80 fl. din cari 20 fl. se plătesc din casa bisericească, ear 60 fl. după repartiţiune.
2. În bucate 40 vici cucuruz sfârmit, cu mĕsura veche.
3. Lemne 3 orgii, din cari se încăldesce şi scoala.
4. Lumini 3 punţi.
5. Hârtie pentru protocoale şi liste 3 conţi.
6. Cuartir şi grădina scoalei.

Dela concurenţi se cere pe lângă atestatul de cualificaţiune sĕ fie gr. or. îndreptându'şi petiţiunile la subscrisul până la terminul prefipt, instruite după „Stat. org."

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 210 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc din comuna Baica, protopresbiteratul Unguraşului, se escrie concurs până în 21 Septembre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. În bani gata 50 fl. v. a.
3. În bucate 30 vici cucuruz sfârmit, cu mĕsura veche.
3. 3 orgii de lemne, din cari sĕ încăldesce şi scoala.
4. 2 punţi de lumini.
5. Hârthie pentru protocoale şi alte afaceri învĕţătoresci 3 conţi.
6. Cuartir în edificiul scoalei şi folosirea grădinei.

Concurenţii la acest post trebue sĕ aibă atestat de cualificaţiune şi sĕ fie gr. or. îndreptându'şi petiţiunile la subscrisul instruite după „Statutul organ." până la timpul prefipt.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 205. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu dirigent la scoala capitală gr. or. în Bran, se deschide prin aceasta concurs cu termin până la 7 Septemvre, 1880 st. v., când se va efeptuì şi alegerea.

Emolumentele sûnt: 300 fl. v. a. leafă anuală solvindă în rate decursive din fondul scoalei.

Cuartir liber în edificiul scoalei şi 4 orgii de lemne de foc pentru încălditul cuartirului.

Dela concurenţi se recere: ca sĕ fie absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale, sĕ aibă pracsă pe terenul învĕţătoresc, sĕ aibă deplină cunoscinţă a limbei maghiare şi încâtva şi a cei germane, sĕ fie provĕduţi cu atestat de botez, că sûnt Români gr. or. şi cu atestat de cualificaţiune. Clerici absoluţi întrunind toate recerinţele de mai sus vor fi preferiţi.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisaţi a'şi aşterne suplicele lor bine documentate la subscrisa eforie scolară, adresate preşedintelui ei Ioan Moşoiu paroch în Şimon până la terminul prefipt.

În conţelegere cu reverendisimul d. protopresbiter Iosif Barac, ca administrator al tractului Branului.

Bran în 4 August 1880.

Eforia scolară.

Reaactor respundĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

scoala com. 8 fl. 50 cr. Pentru ceialalţi scolari didactru inpătrit.

Esamenele de primire şi de repetiţiune se vor ţinè în cancelaria Direcţiunei 29 August 1 şi 2 Sept. dela 3—6 oare p. m.

În 3 Sept. se încep prelegerile. Dela 3 Sept. se vor primì scolarii numai documetându-şi lipsirea prin testimoniu medical: eară dela 10—15 Sept. numai în urma unei suplici însinuate Direcţiunei şi corpului profesoral. Documentând suplicantele imposibilitatea fisică s'au morală de a se fi putut presenta la timpul ficsat.

Braşov în 21 August 1880.

St. Iosif
director.

NB. De didactru se scutesc conform §. 7 din legile disciplinare.

* (Din Bosnia.) Cu datul 25 Aug. n. se telegrafează din Zepce, că în 24 Aug. n. pe la 8 ceasuri seara în urma unei tradări sau arĕtări secrete s'au confiscat din mai multe case turcesci muniţiuni şi pusci aflate în mai multe lăḑi. Ḑece Turci mai bogaţi fură arestaţi şi traşi în cercetare criminală.

* (Preţurile de maghiarisare reduse). Ministrul reg. ung. de interne, se ḑice, că s'a pus în înţelegere cu cel de finanţe în privinţa reducerei preţurilor la schimbarea numelor. Intrebarea se ocupă cu cassarea tacsei seau cu reducerea ei pe jumetate.

* (Nebunie maghiară). Se vorbesce, că Maj. Sa va călĕtorì şi la Cinci-biserici. Jurnalul de acì cu privire la călĕtoria aceasta ne spune următoarele: Fiind-că un funcţionariu unguresc se poate presenta înaintea regelui seu numai în costumul naţional, kalpak, atila, mente şi în cisme lungi şi de oarece acest costum fu cu timpul delăturat prin portul francez, ca pretutindenea aşa şi pe la noi peaici, toţi profesioniştii umblă acum în ruptul capului, a ascunde lipsa binişor numeroşilor amploiaţi şi a deputaţiunilor verosimile. Facerea cismelor ar mai merge cum ar mai merge, dară când se gândesc oamenii la facerea vestmintelor unguresci, apoi le stă mintea în loc, pentru că croitura atilei, calpacului şi mentei a eşit de mult din esercitiul croitorilor.

* („Sĕ trăească stângă din 1848“) este inscripţiunea unui steag mare verde, subt a cărui umbrire a transformat acum de curênd comitetul esecutiv a partidei pentru independenţa Ungariei din comitatul Somogy un têrg într'o adunare mare de popor spre a organisa şi întărì partida aceasta. Iuliu Verhovai, Stefan Miklos şi Dionisiu Gaal au rostit vorbiri poporului adunat.

* (Nesipul lătrător). La Kauci se află la locul Opul o minune a naturei, nesipurile-mobile sau precum o numesc indigenii „nesipul sunător sau lătrător.“ Cam la 100 iarde de ţermul mărei se ridică o şosea înaltă ca de 60 picioare şi lungă de 1 şi jumĕtate, a cărei nesip se compune din fragmente de corale şi var. Dacă se pune prin ceva în mişcare tare nesipul acesta, se face un sgomot, care seamănă adesea şuetelor unei musici adesea lătratului unui câne, şi se preface nu de rare ori şi într'un sgomot bubuitor, deaceea are chiar numirea aceasta.

* (Uragan îngrozitoriu). Se anunţă din New-York cu data de 21 August:

„Un mare uragan a bântuit în Texas dela 12 pănă la 13 August. Bronsville e aproape cu desĕvêrşire distrus.

„La Matamores, în Mexic, 300 de case sûnt în ruine; oraşele învecinate au suferit mari stricăciuni. Mai multe steamere au făcut naufragiu.

„Un numer oare-care de persoane au perit.

„Perderea totală e socotită la 1 milion de dolari.“

Posta din urmă.

— „P. Ll.“ spune că în 3 Septemvre Maj. S. împeratul avè se visiteze tumulul lui Kosziusko. Albedinski, representantul Rusiei a plecat eri cătră Varşovia.

— Între representanţii armatelor străine la manevrele galiţiane sûnt din partea României colonel Budişteanu şeful regim. 4 de inf., major Alesandrescu, major Vladoianu adjut. al Domnitoriului, capitan Şoimescu dela artilerie.

— Slaniceanu ministrul de resboiu merge la Cernăuţi spre a saluta pe monarchul Austro-Ungariei în numele principelui Carol.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(23 Urmare).

D. Evangelia după Ioan.

(Urmare).

Nici Eschatologia Apocalipsei nu este de aşa în cât acela, carele a scris pe aceasta să nu fi putut scrie şi pe cea din Evangelie.

Este adeverat că Evangelia nu vorbesce nimic de Antichrist şi puţin de a doua venire a lui Iisus Christos. Dar dacă Epistola I a lui Ioan vorbesce de Antichrist, fără ca de aci să se poată deduce neidentitatea autorului ei cu cel al Evangeliei, apoi nici faţă de Apocalipsă nu va puté fi altmintrea.

Elementele despre Antichrist atât din Epistolă cât şi din Apocalipsă se află în Evangelie.

Tendenţele antichristiane ale Iudeilor remân amesurat spiritului Evangeliei pre lângă present, pre când Apocalipticul ne depinge concentrarea lor personificată ce va avé loc în viitoriu. Aceasta însă nu e alta de cât culminaţiunea aceleia ce în present esistă deja. Dacă amîndoue aceste scrieri ar avé una şi aceeaşi temă de resolvat, atunci ar mai puté fi vorba de îndoieli. Temele însă în o privinţă sunt togmai opuse. Pre când Evangelia are în vedere pe Iisus Christos cum s'a aretat — Apocalipsa are în vedere viitoriul: a doua venire a lui Iisus Christos. Cu toate aceste tema Apocalipsei este cuprinsă pe scurt şi în Evangelie [57]).

Resultă dar că critica negativă lucra în interesul ei, dacă nici nu atingea această coardă, carea acompaniind Evangelia în loc să dee după dorinţa criticei o disarmonie, ne dă chiar o completă armonie.

Nici unul din argumentele criticei negative, pe cari le-am tractat până acì nu se pot susţiné faţă de contra-critică. Prin urmare autenticitatea Evangeliei remâne asigurată. Ea este scrisă după cum ne spune tradiţiunea bisericească de Apostolul Ioan, pre când acesta se afla în Efes [58]).

Simţind critica infirmitatea argumentelor espuse, dar voind să-şi susţină tesa cu ori ce preţ, şi-a luat refugiu a susţiné că Ioan nici n'a fost în Efes, că prin urmare toată tradiţiunea despre scrierea Evangeliei este o invenţiune. Începutul l'a făcut Lützelberger *E. C. J.* [59]) carele este aşa de loial în cât nu ascunde scopul ce-l urmăresce. El ne spune că: „Dacă e vorba a se denega autenticitatea Evangeliei, apoi trebue dovedită retăcirea în premisă, ad. în tradiţiunea despre petrecerea lui Ioan în Efes. Căci, motivează dînsul foarte nimerit, dacă stă aceea că Ioan a petrecut în Efes ajungênd o vîrstă înaintată, este peste putinţă ca în prima jumetate a veacului al doilea să se fi putut iví o scriere sub numele lui care să nu fi purces dela dînsul. Au trebuit să fie în viaţă prea mulţi, cari au cunoscut pe Apostolul, şi cărora înşelarea sau eroarea nu putea să le remână ascunsă [60]).

Este bine să ne însemnăm scopul criticei, pe care Lützelberger poate fără să voiască ni l-a spus aşa de lămurit.

Ori cari să fie însă tendenţele criticei negative, noi să cercetăm şi afacerea cu:

c) Petrecerea lui Ioan în Efes.

Cumcă Apostolul Ioan ar fi vieţuit în Efes, ajungênd adînci betrâneţe, şi că acì ar fi scris Evangelia, critica susţine că ar fi neadever. Ea argumentează aşa: Scriitorii vechi, cari nu vorbesc despre petrecerea lui Ioan în Efes, prin tăcerea lor dovedesc că Ioan n'a fost în Efes; aceia însă cari au scris că Ioan a vieţuit în acel ţinut sunt parte seducĕtori, parte seduşi, şi parte nu sunt autentici: întreagă literatura bisericească din veacurile prime este în retăcire. Aceasta o dovedesce Gregorius Hamortolos din veacul al nouelea, carele ne spune că Apostolul Ioan a fost ucis de Iudei — a bună samă de timpuriu, şi încă în Palestina nu în Efes. Prin urmare tradiţiunea bisericească în privinţa autenticităţei Evangeliei după Ioan n'are nici o basă, iar însaş Evangelia este neautentică.

Nu ne putem dimite în aretarea autenticităţei acelor scrieri cari vorbesc despre petrecerea lui Ioan în Efes, nici în dovedirea adeverului istoric cuprins în scrierile s. s. Părinţi — aceasta ar da un deosebit tractat. Observăm numai că nu ne putem mira din destul cum înaintea criticei întreagă biserica din Asia pănă în Spania, mărturisirile tuturor s. s. părinţi din veacul al doilea să n'aibă nici o valoare faţă de un scriitoriu obscur din veacul al nouelea, carele în această privinţă este unic în feliul seu, neavênd nici predecesori nici succesori, şi carele se vede că confundă pe Apostolul Ioan cu fratele seu Iacob.

(Va urma).

Economic.

Sibiiu 31 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 5.—6.; sĕcară fl. 5.10--5.50; Orz fl. 4.20--4.60; Ovĕs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.10--1.30; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7.50; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24-26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 27 August n. Pro hectolitră grâu: fl. 10—10.50; sĕcară fl. 8--9; ovĕs fl. 5.20—5.40; orz fl. 5.—5.70 —; cucuruz fl. .7—7.50; Spirt *en gros* fl. 31—32 *en detail* 32.50—34.50 fl. per 100 litre %. Mai puţin dintre toate articlele din têrg a fost cucuruzul, care din pricina aceasta şi fiind foarte tare căutat, s'a urcat în preţ cu deosebire cătră sfêrşitul sĕptĕmânei. Celelalte article cu deosebire cereale au fost mai puţin căutate şi fiind şi în cuantităţi mărişoare spre vênḑare s'au mai înlesnit. Preste tot luând têrgul din sĕptĕmâna trecută a fost binişor cercetat şi negoaţele vioaie.

(Un inamic al grâului). Un nou flagel pentru cereale a apărut în Ontario, ḑice „jurnalul des Dèbats“. După descrierile, care sosesc din diferite puncte, este vorba de o insectă, care parese e aşa numta mirozvma americană a lui Ficht. Această insectă, ajunsă la deplina sa desvoltare, are forma muscei ordinare, deşì e cu mult mai mică şi mai subţire. Larva trăiesce pe puiul grâului şi distruge planta sugênd subtanţa ei. Când cotorul e aproape tăiat de insectă, spicul se uscă şi moare. Aceeaşi insectă atacă ovĕsul, orzul şi secara, însĕ mai cu samă grâul. Ea s'a ivit şi în Statul New-York.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 27 Septemvre şi 27 Octomvre imob. lui Stefan Thudt în Alţina în 28 Sept. şi 28 Octomvre imob. lui Ioan Filip în Fofeldea; în 28 Septemvre şi 28 Octomvre imob. lui Simeon Müller în Şura-mare; în 29 Septemvre şi 29 Octomvre imob. lui Constantin Frăţilă în Bungart; în 24 Septemvre imob. lui Nicolau Muntean în Turnişor; în 27 Septemvre şi 28 Oct. imob. lui Martin Schenker şi soţi în Mercurea (trib. Sibiiu); în 25 Septemvre imob. lui Nicolau Subică; în 24 Septemvre şi 25 Octomvre imob. lui Dumitru Ghimbăşan în Cernat (trib. Braşov); în 2 Septemvre imob. lui Carol Binder şi soţi în Sibiiu (trib.)

Bursa de Viena şi Pesta

din 1 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.75	110.65
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83.25	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.75	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.25	86.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.50	125.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.25	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94 50	94—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.25	94.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.60	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.80	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.75	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.95	72.90
Datorie de stat în argint . . .	73.80	73.80
Renta de aur austriacă	88.70	88.60
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.—	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	833.—	835.—
Acţiuni de credit austr. . . .	293.10	292.80
Acţiuni de bancă de credit ung.	262.25	262.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	111.50	111.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	109.80	110.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.57
Napoleon	9.35	9.36
100 marce nemţesci	57.80	57.75
London (pe poliţa de trei luni) .	127.75	117.70

Nr. 225. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător devenit vacant la scoala gr. or. din Sebeşelul inferior, ppresbiteratul Sibiiului II. se escrie concurs pănă la 17 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Salariu anual de 200 fl. v. a. cari se vor solvì din alodiul comunal în 4 rate începênd dela 1 Octomvre 1880.

2. Cuartir liber şi 4 stângini de lemne pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa acest post învĕţătoresc au a'şi asterne, până la terminul sus prefipt, petiţiunile lor concursuale, instruite conform prescriselor Statutului organic la oficiul ppresbiteral în Sibiiu.

---

[57]) confer. Evang. 5, 28 seqq.

[58]) Ireneu adv. haeres. III, 3 (Eusebiu h. e. V, 8.): *ἔπειτα Ἰωάννης, ὁ μαθητὴς τοῦ κυρίου, ὁ καὶ ἐπὶ τὸ σθῆτος αὐτοῦ ἀναπεσών, καὶ αὐτὸς ἐξέδωκε τὸ εὐαγγέλιον, ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας διατρίβων.*

[59]) Die kirchliche Tradition über den Apostel Iohannes und seine Schriften in ihrer Grundlosigkeit dargestellt. Leipzig 1840.

[60]) Motivarea lui Lützelberger, o aflăm espusă aşa de puternic de Olshauseu, încât credem a fi în interesul cestiunei a o reproduce. Olshausen H. (Biblischer Commentar über sämmtliche Schriften des Neuen Testaments, Königsberg 1838. Edit. III. Tom. II. pag. 9 seq.) ḑice: „Scim din epistolele contemporanului (lui Ioan) Pliniu (confer Plin. epist. X, 97.) cât de lăţit era pe atunci creştinismul în Asia mică; prin toate oraşele erau numeroase cumunităţi de credincioşi, şi chiar şi la ţară Evangelia se lăţise foarte. Prin urmare Ioan, ultimul martur despre petrecerea Domnului, a trebuit să stee în cea mai mare vaḑă la creştini, scrierile lui au trecuit să fie des cetite, şi prin aceasta să se facă imposibil a-i atribuí prin falsificare o scriere, şi încă o scriere de aşa mare însemnetate cum e Evangelia după Ioan, fără ca numai de cât să se fi desvoltat cea mai vie oposiţiune“.

Sebeşul de jos, 4 August 1880.
În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.
Comitetul parochial.

Nr. 224 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţor la scoala confesională gr. or. din Vurper, ppresbiteratul Sibiiului II. se escrie concurs cu terminul pănă la 17 Septemvre a. c.

Emolumentete sûnt:

1. 100 fl. v. a. salariu anual.
2. Cuartir liber în locuinţa scoalei şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi substerne suplicile lor, instruite cu documentele prescrise de „Statutul Organic“ şi regulamentul provisor din anul 1878 oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului al II-lea în Sibiiu pănă la terminul indicat.

Vurper, în 17 August 1880.
În conţelegere cu dl administrator ppresb. tractual.

Ilie Dumitru, m. p.,
paroch.

Nr. 136—1880. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Meşterhaz, ppresbiteratul Turdei superioare, pentru întregirea acestui post se escrie concurs cu terminul pănă la 15 Septemvre anului curent st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 200 fl. v. a. solvind în rate prin repartiţiune dela popor.
2 Cuartir liber în locuinţa scoalei.
3. Lemne de foc pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi trimite suplicile lor, instruite cu documentele prescrise de stat. org. şi regulamentul provisoriu din anul 1878 oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Turda superioară în Deda pănă la terminul indicat.

Deda în 11 August, 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Popescu, m. p.,
adm. prot.

Nr. 128: 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Păclişa se escrie concurs cu terminul pănă la 15 Septemvre n. a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual 80 fl., cuartir şi lemne din pădurea comunei câte trebuiesc pentru încălḑit.

Concurenţii la acest post învĕţătoresc au a'şi trimite suplicele lor instruite în înţelesul „Stat. org.“ şi a regulamentului congresual din 1878., la subscrisul pănă la terminul de mai sus.

Alba-Iulia, 14 August, 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter gr. or. de Alba-Iulia.

Nr. 211. 2—3

CONCURS.

La scoala parochială română gr. or. din Turnişor a devenit vacant postul de învĕţător.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termin pănă la 17 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

a) 160 fl. v. a. salar anual, ce are a'l primì respectivul învĕţător dela Epitropia bisericei gr. or. de aici în rate lunare anticipative prelângă cuitanţă;

b) dela fie care îngropăciune câte 20 cr. v. a.

c) cuartir liber în edificiul scoalei şi 3 (trei) stângini de lemne din care are a se încălḑì şi scoala.

Dela concurenţi se cere:

sĕ fie Români de naţionalitate şi de religiunea gr. or;

sĕ producă testimonii, că au absolvat cel puţin 2 clase gimnasiale cu succes bun şi pedagogia şi că au depus esamenul prescris prin statutul organic; cei cu mai multe clase gimnasiale se vor preferì, cari vor sĕ ocupe acest post sĕ fie cântăreţi buni, sĕ cunoască tipicul şi sĕ poarte strana.

Suplicele astfel instruite sĕ le aştearnă oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului I al Sibiiului.

Turnişor în 31 Iulie 1880 v.
Comitetul parochial gr. or.
În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Nicolau Cintea, m. p.,
paroch. gr. or.

Nr. 228—1880. ppresb. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant un post de învĕţătoriu la scoala noastră capitală gr. or. din opidul Sălişte se deschide prin aceasta concurs spre întregirea lui.

Emolumentele sûnt un salariu anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi susterne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu pănă cel mult în 6 Septemvre a. c. instruite conform statutului organic şi dispositiunilor sinodale.

În conţelegere cu comitetul parochial.

M. Lazar, m. p.,
adm. prot.

Nr. 204. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III clasă Mermezeu-Văleni, în ppresbiteratul Gioagiului II conform ordinaţiunei p. v. consistoriu archidiecesan dto 9 Octomvre 1879 Nr. 2760 B. şi pe basa conclusului comitetului parochial dto 16 Iulie 1880 se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch în această comună cu terminul pănă la 15 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 150 familii 150 mĕsuri cucuruz computat în bani	150 fl.
2. Stola pentru funcţiunile parochiale aduce după calculul mediu un venit anual de	100 fl.
3. Dela fie-care familie una ḑi de lucru computată în bani a 40 cr.	60 fl.
4. Porţiune canonică circa 20 pogoane, computat venitul acestora preste tot în . .	40 fl.
Suma	350 fl.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ aştearnă concursele lor instruite conform dispositiunilor statutului organic şi a regulamentului sinodal din 1878 pănă la terminul mai sus indicat la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Gioagiului II.

Dat în Secărâmb, 26 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso m. p.,
protopresbiter.

Nr. 176. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea uneia din parochiile vacante de clasa a III din Rĕchita cu filia Strugari se escrie de adoua oară concurs amĕsurat înaltei ordinaţiuni consistoriale din 23 Maiu 1880 Nr. 1660 B. cu termin pănă la 15 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

a) Dela 150 familii câte o ferdălă de cucuruz în grăunţe şi câte o ḑi de lucru.

b) loc de fèn de vre-o trei carĕ.

c) Lemne pentru foc din pădurea comunei şi

d) Venitul stolar regulat în cât a fost prin putinţă.

Doritorii de a ocupa această parochie au sĕ'şi înainteze suplicele lor proveḑute cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul provisoriu scaonului protopresbiteral în Sebeş pănă la sus arĕtatul termin.

Rĕchita în 27 Iulie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresb.

Nr. 208. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţător la scoala noastră română gr. or. din Mohu prin aceasta se escrie concurs pentru ocuparea acestuia pănă la 15 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul anual de 150 fl. v, a. dìn cassa alodială plătibil în rate lunare anticipative, cu prospect de a i se mai mărì acela pe venitor;
2. Cuartir natural în edificiul scoalei şi 5 orgii de lemne, din care e a se încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă petiţiunile lor instruite conform statutului organic oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului al II. pănă la terminul sus indicat.

Mohu în 3 August 1880. st. v.
În conţelegere cu oficiul ppresbiteral
Comitetul parochial.

Nr. 210. 3—3

CONCURS.

Fiind-că postul de învĕţătoriu la scoala confesională română gr. or. din Vlădeni în protopresbiteratul Branului a devenit vacant se escrie pentru ocuparea acestui post concurs cu termin pănă la 20 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

200 fl. v. a. salar anual, cuartir liber şi lemne de foc de ajuns.

Dela concurenţi se cere, ca sĕ aştearnă petiţiunile lor instruite cu documentele necesare în sensul „Statutului organic“ şi a „Regulamentului congresual dela 1878“ la Reverendisimul d-n ppresbiter Iosif Barac în Braşov pănă la terminul indicat şi sĕ cunoască limba maghiară şi pomologia.

Vlădeni, 12 August 1880.
În conţelegere cu oficiul ppresbiteral al Branului.
Comitetul parochial.

Nr. 161. 3—3

CONCURS.

De nou se escrie conscurs pentru intregirea parochiei vacante de clasa a III-a din Fuieş-Băgara protopresbiteratul Iliei mureşene, în urma ordinaţiunei p. v. Consistoriu archidiececan de dtto 1. August, 1878. Nr. 1965 B. cu terminul pănă la 15 Septemvre, 1880 st. v. pe lângă următoarele emolumente:

I. Fênaţ un juger şi 200 □°.
II. Cimiteriu de 520 □°.
III. Dela 120 familii câte o ferdelă cucuruz în boambe.
IV. Dela 120 familii câte o ḑi de lucru parte cu palmele, parte cu vitele.
V. Stola usuată dela 120 familii; care toate computate în bani dau suma de 345 fl 60 cr.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avè a'şi aşterne rugările instruite în sensul „Statutului organic“ la subscrisul pănă la terminul indicat.

Gurasada în 4 August, 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. protopresbiteral.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala populară gr. or. din Albac în protopresbiteratul Zlatna superioară se deschide concurs, pănă la 20 Sept. a. c.

Emolumentele:

Salariu anual de 300 fl. v. a. cortel în edificiul scoalei; folosirea grădinei, şi lemnele necesare pentru încălḑit.

Concurenţii au de a'şi substerne petiţiunile la subscrisul oficiu protopopesc în Abrud, instruite după prescriptele statutului organic, şi regulamentul congresual, pănă la terminul mai sus indicat.

Dela oficiul prot. gr. or. Zlatna superioară.

Abrud în 17 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioane Gall m. p.,
2—3 prot. şi adm.

Anunciu.

Conform dispositiunei §. 124 din regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale, se aduce la cunoscinţa publică, cumcă Iudita n. Ioan Barb din comuna Petrifalău măritată după Melinton Haida din Loman prin sentenţa măritului consistoriu archidiecesan dto 28 Iunie 1880 Nr. 1471 B. s'a despărţit totalmente de pribeagul bărbat.

Sebeş în 16 August 1880.

I. Tipeiu m. p.,
2—3 prot.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică pănă la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

[43] 5—12

Antonie Novotny
în Timişoara.

Reaactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 99 Sibiiu, Sâmbătă 23 August 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 August.

Majestatea Sa împĕratul a sosit în Cracovia. Representanţii nobilimei polone şi ai cetăţenilor Cracoviei şi a altor cetăţi s'au presentat în costumele cele mai preţioase naţionale. Şi deputaţiunile ţeranilor erau îmbrăcate în costume naţionale. Maj. Sa fu întimpinat de mareşalul ţerii Wodicki în limba polonă: „În fine momentul de mult dorit, în care monarchul poate fi salutat în Cracovia, a sosit. Mareşalul a asigurat pe Majestatea Sa despre credinţa şi alipirea naţiunei polone. „Limba naţională, bunul cel mai mare al unui popor, este un dar al Majestăţiii Tale, care poporul nu'l va uita nici odată!“ Continuă apoi în limba ruteană spre a sfêrşì în limba polonă cu o călduroasă bineventare.

Maj. Sa a respuns: „Sum foarte vesel de primirea cordială si cu deosebită plăcere acceptez asigurările de credinţă şi de alipire. Sûnt aceleşi, care, mi sûnt destul de cunoscute şi cari s'au dovedit de atâtea ori şi cari sûnt familiarisate în toate păturile claselor acestui regat. Corespondênd unei dorinţe îndelungate cercetez Galiţia şi petrecênd aici vr'o câte-va ḑile, puteţi fi convinşi, mĕ voiu informa de referinţele Dvoastre. Păstraţi'mi şi în viitoriu credinţa. Indeplinească aceasta toţi, câţi au datorinţa de a representa interesele poporului în concordie şi desinteresaţi şi atunci puteţi fi siguri de bunăvoinţa mea. Primiţi încă odată mulţămita mea pentru cordiala şi serbătoreasea primire!“ Imperatul a tras la residenţă între aclamaţiuni pline de entusiasm.

Cetatea Cracoviei a fost decorată foarte serbătoresce.

Bar. Haymerle are de gând, a cerceta pe principele Bismarck la Friedrichsruh. Se scrie la „D. Ztg“, că întrevederea dintre acesti doi barbaţi de stat va face sensaţiune în cercurile politice şi diplomatice. Este un an, de când se întâlniră la Gastein şi la Viena contele Andrássy cu principele de Bismarck şi înaugurară alianţa austro-germană, care este decidĕtoare în cestiunile politice ale continentului. Haymerle dară în faţa situaţiunei pline de ameninţări vrea sĕ fie în curentul vederilor cancelariului german privitoare la evenimentele viitoare şi sĕ consolideze legătura între Germania şi Austro-Ungaria.

Demonstraţiunea navală tot are sĕ se realiseze. Năile puterilor au sĕ se întrunească la Ragusa. Escadra a şi primit instrucţiunea aprobată de toate puterile, ca numai în casul estrem sĕ aplice forţa.

Dela Berlin vine scirea, că principele Carol a regulat cestiunea de succesiune în familie şi se presupune, că regularea este aprobată şi de capul familiei Hohenzollern, de împĕratul Germaniei Wilhelm. După aceea scire succesorul lui Carol ar fi principele Ferdinand, fiiul al doilea al principelui ereditar Leopold de Hohenzollern. (Ferdinand este născut la 24 August 1865).

„Bulgarin“ din Rusciuc publică un articul „Mir ili boi?“ (Pace sau resboiu?) Foia bulgară vede toată Europa în flacări; toate puterile se vor încurca în resboiu şi vor da în chipul acesta prilegiu peninsulei balcanice a'şi acorda ţinuturile. Rumelia şi Macedonia vin la Bulgaria. Timpul imperăţiei celei mari bulgare de pe timpurile ţarului Jijman se apropie. In fantasmagoriile aceste, ḑice „D, Ztg.“, este ceva foarte serios. Pe orizontul orientului se arată din ḑi în ḑi mai învederaţi periculii, cari vor fi un timp oarecare amênaţi, dară în cele din urmă tot nu se vor putè încungiura. Comisiunea europeană de reforme a pus temeiul nisuinţelor panbulgare când a decis ca limba oficială pertru Macedonia sĕ fie cea bulgară. In zădar demintesc foile oficiale din Sofia şi Filipopole nisuinţa către unirea Bulgariei cu Rumelia resăriteană, foile bulgare neoficioase o spun destul de lămurit.

Un corespondent din Londra al ḑiarului „Bohemia,“ arată cum se privesce pe acolo starea lucrurilor din peninsula balcanică:

„Nimeni numai crede pe aici într'o participare sinceră a Rusiei în concertul european. Atitudinea Franciei provoacă cele mai mari îngrigiri, fiindcă ea de când situaţiunea din peninsula balcanică a început sĕ devină îngrigitoare, se gândesce cu totul la alt ceva decât la popoarele de acolo din Turcia. Dar tocmai această atitudine bănuitoare a guvernului francez i-a fost Rusiei, atât de avantagioasă; ea apasă cu o greutate de plumb asupra aceea, ce o împedecă, asupra alianţei austro-germane. Se înţelege de sineşi, că în aceasta vede Englitera aliata sa naturală, şi de aceea principalele sforţări ale guvernului englez sûnt de a mişca şi pe Austria şi pe Germania sĕ reînceapă o politică de acţiune. El este foarte decis ca, la cas de trebuinţă a unei interveniri, sĕ nu permită Rusiei a se face singură esecutoarea otărîrilor marilor puteri, căci atunci ar fi cel mai mare pericol pentru interesele Englitерei şi un resboiu general inevitabil. Nota circulară englesă trimisă de curênd confidenţial puterilor, probează, că Englitera voesce sĕ reia o politică activă, din causă că tinde a'şi avè la vreme braţele libere în Asia. Această schimbare în politica d-lui Gladstone influenţează într'un chip cu atât mai liniştitor, cu cât primul ministru, subt presiunea faptelor, a reeşit a descoperì pe aliatul natural şi sĕ renunţe la rusofilia sa. Chiar şi în faţa unei alianţe parţiale a marilor puteri, care ar fi, a decis, sĕ ia o parte activă. Rusia nu va cuteza sĕ'şi reînceapă jocul de mai nainte.“

Braşov, 31 August.

(Ministrul Trefort în Braşov.) Escel. Sa dl ministru unguresc de culte şi instrucţiune publică Trefort, ḑice „Gaz. Trans.“ în nrul de Joi, a sosit Sâmbătă seara târḑiu după 8 oare dela Făgăraş în Braşov. El era acompaniat de către d. comite suprem Iuliu de Szentiványi, d. consiliar ministerial Hegedüs, de către directorul postelor d. de Follert s. a. Primariul Braşovului împreună cu mai mulţi magistri şi membri ai comunei merse sĕ întêmpine pe ministrul în comuna vecină, acì îl astepta şi un banderiu micst, compus din călĕreţi de toate naţionalităţile, purtând steaguri de toate colorile, între cari tricolorul român era mai bine representat, de oare ce călĕreţii români, cari au fost comandaţi la această primire, işi luară cu sine toţi stindardele lor. Astfel ministrul Trefort întrà în oraş încungiurat de călĕreţi români îmbrăcaţi în costum naţional şi purtând fie-care un tricolor românesc. Ce ironie a întêmplării! — D. ministru a tras la comitele suprem, care locuiesce în casa comitatului, ce era decorată frumos cu verdeăţă, flori şi cu tricolore mari unguresci. Mai era decorate şi poarta vămei, casa magistratului şi casina ungurească.

Duminecă în 29 Aug. Escelenţa Sa a visitat institutele de învĕţămênt şi bisericile din Braşov. Mai ântâin s'a dus la biserica romano-catolică, la gimnasiul rom. cat. şi la scoala de stat ungurească, apoi a visitat biserica şi scoalele evang. săsesci, de aici s'a dus sĕ vadă biserica gr. or. a S. Treimi din cetate, obiectul de ceartă între Români şi Greci, şi în fine a visitat gimnasiul român şi biserica gr. or. dela St. Nicolae din Scheiu.

Când, după ce vĕḑuse toate celelalte institute, Escelenţa Sa a ajuns în faţa gimnasiului român n'a putut sĕ nu dee espresiune admiraţiunei sale asupra zidirei atât de frumoase şi grandioase, care i s'a spus, că este a scoalelor

FOIŢA.

Dela Sibiiu la Ogna şi îndĕrĕt.

(Schiţă de călĕtorie).
(4 Urmare).

Când eşi din Şura mică şi treci de moara de cai, care nici cai numai are nici moară nu mai este, eşi cu faţa drept pre meaḑă-noapte şi veḑi capetul Ognei de către Sibiiu — încât se poate vedè. Drumul este drept şi până la un loc şi bine întreţinut. Podurile, încât sûnt întregi, sûnt construite de aşa, ca la fie care sĕ auḑi cum trăsura cântă obligatul „husdop“ când se suie pe pod, şi earăşi obligatul „husdup“ când sare de pe pod. Îţi vine a crede, că aceste sûnt arangiate anume de comitetul sanitar al băilor dela Ogna. „Husdopurile“ şi „husdupurile“ nu numai că te scutură, ci scuturândute te electrisează până în mĕduă şi creeri, încât veḑi stele verḑi în ameaḑa mare. Natural lucru, că şi una şi alta, adecă şi scuturătura şi electrisarea aduc sânge şi nervi în mişcare. Sĕ fii mâncat cât de bine la Sibiiu, podurile dintre Şura mică şi Ogna te pregătesc pentru scaldă fără de a te teme de vreun pericul.

Distanţa între Şura mică şi Ogna fiind scurtă, nu trecei mult şi eatăne deasupra minelor de sare dela Ogna.

Minele se află într'o groapă largă, în marginea şesului, de care vorbirăm mai sus, şi în capul Ognei despre Sibiiu. In continuarea groapei, care ia forma aproape a unui x grec (ξ) este situat orăşelul Ogna, locuit $^{2}/_{3}$ de Români şi $^{1}/_{3}$ Maghiari, cu totul cam 6000 suflete.

Se înţelege, că fiind Ogna în groapă şi drumul trebuie sĕ se încline pe dunga şesului la vale.

Păraie şi gropi albite de sare, la dreapta, anunţă călĕtoriului sărătura, care sub pămênt este ascunsă acì în masse colosale şi de o estindere necunoscută. Abia după ce ai ajuns jos aproape de nivelul Visei*) trece drumul ca sĕ ai de amêndouĕ părţile năsip înălbit de sare. Cu cât scobori mai tare către nivelul Visei, cu atâta remâne la stânga dunga şesului mai înaltă. La capetul drumului dunga devine deal. De vre o câţiva ani sarea, care se espoartă de aici, se scoate din dealul acesta, care e deastânga drumului, derivându-o în mina cea veche prin care întrarea se face şi acum.

Vre-o câţiva paşi încă şi dealul se termină de asupra lacurilor, cari sûnt la stânga din drumul, ce ne duce în Orăşel.

Panorama, care se deschide la întrare în Orăşelul Ogna, este un amestec de primitivitate şi modernitate.

Toată Ogna nu o poţi vedè nici acum, odată pentrucă este sucită şi de altă parte este între dealuri, care în partea cea mai mare earăşi sûnt nesce dungi ale altor şesuri, cari, mai mult mai puţin, se întind dincolo de Ogna, spre meaḑă-noapţe mai cu samă.

Ajunşi în dreptul lacurilor, la stânga se vĕd numai decât stachete albe de lemn. Aceste separă lacurile de lumea ceealaltă. Nu trebue mare deprindere şi cunosci, că cei din lăuntrul stachetelor sûnt oaspeţii, cari caută sănĕtate şi distracţiune la băile sărate ale Ognei.

După ce am cârnit în orăşel se vĕd lacurile şi mai bine, precum şi împregiurimea lor.

La portiţa de dinjos am stat cu trăsura şi după ce m'am dat jos am trimis-o la hotel sau restauraţiunea cea mai de aproape. Eară eu am întrat între stachete. Cum întri la dreapta dai de o zidire, în care se află băile calde (încălḑite); la stânga un pavilion lung de lemn, în care te poţi scutì de soare şi de ploaie.

Intre aceste sûnt straturi de flori. Urmează cele patru lacuri (odinioară cinci) legate trei prin canaluri unelede altele.

Intre lacuri întrì trecênd preste un podişor arcuit deasupra canalului prim şi pre o limbă de pămênt înaintezi spre celelalte douĕ, cari sûnt înfundate sub rîpele şesului — deal, care se termină deasuprăle. Nesce cabinete de lemn de brad, cam vechi stau la dispoziţiunea celor ce vor sĕ se moaie în apă sărată.

Lacurile aceste au fost odinioară mine, din care s'a scos sare. Puţinii învĕţaţi câţi s'au ocupat cu cercetarea române. „Se pare că acì emulează confesiunile una cu alta în ridicarea de zidiri pompoase de scoală!“ esclamà d. ministru în limba germană. D. ministru a fost condus de către d. director gimnasial Stefan Iosif prin toate salele. Escel. Sa a ḑis, că este mulţămit de progresele ce le face gimnasiul, numai biblioteca i s'a părut prea puţin dotată, de aceea a recomêndat dlor profesori, ca sĕ îndemne pe eforie, sĕ jertfească mai mult pentru bibliotecă şi toate cele trebuincioase.

---

*) Visa este un riuleţ, care se începe din sus de Ogna şi se varsă la Copşa în Têrnavă. Dela acest riuleţ Ogna şi-a luat numele de Vis-ogna (în documente vechi Viszokna şi în timpul mai nou Vizakna în limba statului).

Duminecă la ameaḑi avu loc primirea autorităţilor şi a corporaţiunilor de către d. ministru. Corpului profesoral român condus de d. director Stef. Iosif a respuns ministrul, că dênsul nu iubesce monopolul, că studiul limbei maghiare este necesar, dar' dênsul a învĕţat bine şi nemţesce şi tot a remas Maghiar cu trup şi suflet s. a. El adause, că voiesce binele şi prosperarea statului, dar' nare nimic contra dacă naţionalităţile şi confesiunile diferite se desvoaltă pe calea culturală cu propriele lor puteri.

În fine s'au presentat ministrului şi representaţii bisericei române din cetate. D. deputat Strevoiu a salutat într'un discurs venirea ministrului dând espresiune speranţei şi dorinţei, că Escelenţa Sa va resolva processul bisericesc româno-grecesc astfeliu, ca sĕ li se facă dreptate deplină Românilor. Domnul ministru a respuns la aceasta vorbire cu asigurări, că a venit tocmai pentru aceea, că sĕ se informeze despre această afacere la faţa locului, căci atunci va putè păşì pe un teren mai solid. Escel. Sa adause, că este dorinţa sa cea mai fierbinte, ca această afacere sĕ se resolve cât mai iute; el, ministrul, n'are de aici nici un folos, nici material nici moral, căci nu aparţine nici uneia dintre cele două partide; dealtmintrelea cestiunea e pur iuridică, dar după ce a fost pusă pe terenul administrativ trebue sĕ fie decisă pe acest teren. Ori-ce sentenţă — adause ministrul — fiind înse şi de natură subiectivă, nu sciu cum ve va mulţămì decisiunea.

O petiţiune a Germanilor contra Evreilor*).

Ḑiarul „Westfalischer Merkur“ publică următoarea petiţiune contra Evreilor adresată direct cancelariului imperial german:

Inalte principe, Escelente d. Cancelar al Imperiului şi ministru preşedinte!

„Incă de multă vreme spiritele oamenilor cu adevărat iubitori de patrie, din toate clasele şi toate partidele, sûnt cuprinse de ceamai mare îngrigire în faţa sporirii elementului judaic. Aşteptarea nutrită mai nainte de mulţi, că elementul semitic se va contopì cu cel german, dovedit ca neintemeiat cu toată completa egalisare a ambelor elemente. Acum nu mai este vorba de o egalisare a Evreilor cu noi, nui mai mult de o apĕrare a prerogativelor noastre naţionale contra prăpădirii ovreismului, a cărui influenţă crescêndă provine din proprietăţi de rasă, pe care naţiunea germană nici nu voesce nici nu trebuie sĕ le adopte fără a se perde pe sineşi. Acest pericol este vĕḑut şi recunoscut chiar de mulţi.

„Deja idealul german de cavalerism, de dreptate şi de perfectă religiositate a început a dispare spre a face loc pseudo-idealului judaic cu mult mai jos. De şi avem credinţa că, aceste neajunsuri n'au scăpat pătrunḑĕtorei vederi de bărbat de Stat a Esc. Voasrtre şi că a ajuns la urechile *A*lteţei Voastre şi împovărarea poporaţiunei chiar în industria sa prin traficurile evreesci, totuşi credem şi de datoria noastră a mărturisì espresemente, că naţiunea germană vede cu o îngrigire crescêndă sporirea acestei influenţe vătĕmătoare a unei rase străine şi aşteaptă de la guvernul ei ajutoiu şi sprijin în această nevoie. Rasa judaică, prinḑênd rădĕcini în starea actuală prin legile, care susţin înteresele capitaliste şi care au fost create prin influenţa evreiască, întemeiată pe bogăţiile care, au fost adunate cu întrebuintarea lor dibace şi neruşinoasă în cămătăriă, jocuri de bursă, de bancă şi acţiuni, rĕmânênd cu totul la o parte de la veri ce afacere, care ar putè sĕ aducă o propăşire a economiei naţionale şi a industriei; formând opiniunea publică printr'o presă înfluinţată în mare parte de dênsa o lasă neconsciencioasă şi coruptă; rasa judaică, ḑicem a sciut sĕ 'şi sporească necontenit vătĕmătoarea sa înfluenţă ast-fel, în cât ea amerinţă astăḑi cu cel mai mare pericol nu numai relaţiunile econonice şi bună starea poporului german, ci şi cele mai scumpe bunuri ale sale politice şi religioase.

„Aceste pericole vor trebuì negreşit sĕ crească în poporaţiune cu reeşita Evreilor de a pătrunde cu grĕmada în ramurile intructive şi mai ales în funcţiuni, care le erau înterḑise şi pe viitor. Totuşi nu sûnt de ajuns plângerile şi dorinţele esprimate în genere în această privinţă. Fiindcă judaismul este o putere de fapt, apoi el nu poate sĕ fie combătut de cât prin mijloace de putere. Spre aceasta este mai ântâi trebuinţă de o reformare şi completare a unei leginri, care ar înlesnì stricarea poporului germân de către Evrei şi de către Germanii cuprinşi de vederile evreesci. Prin aceasta nu voim a restrînge dreptul de ospitalitate acordat străinilor, dar voim a emancipa cu încetul naţiunea germână de un fel de dominaţiune, pe care nu va putè sĕ o mai sufere multă vreme. Amênarea este periculoasă.“

Nr. 126/1880. Presidiul reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeşului.

Convocare.

Pe basa §-lui 17 din statutele reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeşului, şi conform decisiunei adunării generale din anul 1879, de sub Nr. prot. 40, prin aceasta se convoacă adunarea generală a acestei reuniuni, care se va ţinè în Oraviţa montană, la 21 Septemvre (3 Octomvre) a. c. şi ḑilele următoare.

La această adunare se învită cu toată onoarea toţi membrii ordinari, fundatori, ajutători şi onorari ai reuniunei, precum şi toti iubitorii de înaintarea scoalelor, a învĕţămêntului şi a culturei poporului nostru român, observând că toţi membrii Reuniunei, precum şi celelalte onorabile persoane, cari voiesc a participa la amintita adunare, se pot folosì de cunoscutul favor de călĕtorie pe liniele Orşova, Bazias, Timişoara, Bocşa, Vojtek, carele se cuprinde în aceea, că cu un bilet întreg de classa III, se poate călĕtorì pe classa II, ear' cu jumĕtate de bilet classa II, se poate călĕtorì pe classa III, tour şi retour.

De favorul acesta se pot folosì toţi participanţii, cari se vor presenta la staţiunele de pe liniile amintite cu carta de legitimare, subscrisă de acest presidiu, care pentru membrii ordinari, fundatori şi ajutători, se trimit şi se pun la dispositiunea preşedinţilor respectivelor despărţĕmente ale reuniunei. Toţi ceealalţi participanţi sĕ binevoiască a se însinua la subsemnatul presidiu cel mult până în 16/28 Septemvre a. c., pentru de a li se putè trimite carta de legitimare pentru călĕtorie, ear în privinţa cortelelor atât membrii reuniunei, cât şi ceilalţi indiviḑi, sĕ binevoiască a se adresa către m. on. d. Iosif Novac, învĕţătoriu gr. or. în Oraviţa montană şi preşedintele despărţĕmêntului Oraviţei.

În fine se observă, că programa adunărei se va publica ulteriormente.

Bocşa montană în 14/26 August 1880.

Stefan Antonescu m./p.,
preşedintele reun.
Ioane Marcu m./p.,
notariu.

Varietăţi.

* (Congresul naţional bisericesc) al metropoliei române gr. or. auḑim, că se va întrunì la 1 Octomvre a. c., întru cât aceasta nu atêrnă de guvern.

* (Manevre). Eri dimineaţă a eşit garnisoana de aici dimpreună cu regim. de reservă Nr. 64. şi a apucat pe drumul către Sebeş. Acì se va întêlnì cu o brigadă dela Alba-Iulia (inimic închipuit). După „bătălie“ regimentul de reservă 64 se duce în garnisoana sa la Orăştie şi garnisoana sibiană vine a casă. Batal. II din regim. 31 remâne la Orlat.

* (Postal). Oficiul postal din Vălcele (Elŏpatak) mai remâne încă în activitate până în 15 Septemvre n. anul curent.

* (Trefort). Escelenţa Sa ministrul reg. ung. de culte şi instrucţie publică din pricina unor afaceri urgente neasteptate a plecat dela Braşov deadreptul la Pesta fără de a se oprì în Cluj.

* (Carol principele României) este denumit şef al regimentului hanoveran de dragoni nr. 9, care de present se află în garnisoană în fortăreaţa Metz.

* (Principele Carol în Germania). „Augsburger Allgemeine Zeitung“, din 24 August, publică următoarea depeşă din Sigmaringen, 22 August:

„Prinţul Carol al României, care se află acum în visită la augustul seu părinte Prinţul Carol Anton de Hohenzollern, la residenţa sa de vară din Krauchenwies, a sosit astăḑi acì, în vechiul seu cămin. Primirea ce 'i s'a pregătit de populaţiunea oraşului şi a împregiurimei a fost foarte cordială. In sala cavalerilor din palatul princiar erau adunaţi funcţionarii şi clerul, cu care Principele a convorbit în modul cel mai afabil. După o preumblare prin oraş, care era decorat într'un mod strălucit cu drapele şi ghirlande, Principele s'a reîntors la Krauchenwies.“

* (Intreprindere laudabilă). Onoratul domn Nicolae I. Ciurcu a deschis în Braşov (Têrgucailor Nr. 47) o librărie, papeterie şi magazin de musică. Atragem deci atenţiunea onoratului public asupra acestei întreprinderi laudabile.

* (Anunciu.) Inmatricularea la scoalele române centrale gr. or. din Braşov începe în 29 August şi durează până în 2 Sept. a. c. st. v. dela 9—12 oare a. m. Părinţii şi tutorii, cari vor a inmatricula pe fii sau pupilii lor la aceste scoale se învită a se presenta la timpul precisat mai sus în cancelaria on. eforii scolare avênd a aduce cu sine elevii inmatriculânḑi de nou: Testimoniu de botez şi de altoit, testimoniu scol. din anul espirat.

Tacsele, ce au a se solvì la început sûnt. *a)* Pentru cei ce se inmatriculează pentru prima oară la gimnasiu, scoala comercială şi reală 2 fl. *b)* Didactru pentru Românii gr. or. şi gr. cath. în gimnasiul inferior şi scoala reală 4 fl. 30 cr. în gimnasiu sup. şi

---

originei lor transpun folosirea lor ca mine în trupurile cele mai depărtate. După unii Romanii cei vechi ar fi fost cei dintâi, cari au scos sare dintr'ênsele; după alţii Romanii ar fi venit sĕ lucre în minele aceste numai pe urma Dacilor.

Pe timpul numai dinainte de 1847, când lacurile nu erau băgate nici într'o samă aveau numiri, cari astăḑi sûnt înlocuite cu numiri moderne. Aşa cel dintâiu dela dreapta era numit „lacul boilor“, pentrucă Ognerii îşi scăldau vara acì vitele. Astăḑi acesta este lacul „liber“ şi în anul acesta a început a se bucura şi el de a primì oaspeţi pătimitori în undele sale, ridicânduise de o lăture şi vre o câteva cabinete. De aceeaşi lăture se află şi „lăcuţul“ de odinioară în una din fundăturile pomenite mai sus, acum „lacul roşu“.

In dreptul lacului „boilor“ sau „liber“ la mâna stângă cum întri între lacuri este lacul combinat din două lacuri: dintr'al „mâţelor“ şi al „Bogăţanului“. Cest din urmă aproape fără margini şi care a remas astăḑi „liber“ pentru oameni mai de rênd. Alăturea cu „lăcuţul“ sau cu cel „roşu“ în ceealaltă din înfundăturile mai sus pomenite este fostul „lacul fetelor“, acum „lacul verde“.

Toate patru lacurile erau mai nainte încuadrate de trei părţi cu dealuri. Acum, cu o mică întrerupere, spre resărit şi meaḑă-noapte încuadratura este deschisă şi înlocuită cu stachete.

Scopul călĕtoriei mele era a folosì apa minerală dela Ogna. Timpul era frumos, deşì cam către seară. Nu me împedeca nimica dar' de a cumpĕra biletul cam scump (25 cr. cu albiturile necesare) şi a me arunca în apă sărată.

Fiindcă era după ameaḑi, trebuì sĕ me conformez regulamentului băilor: întraiu într'un cabinet de pe „lacul-verde“.

În cabinet găsesci un petec de rogojină întins jos ca sĕ calci pe ea când eşi din apă, o mesuţă sìmplă de lemn şi doue cuiere bătute în păreţii de scânduri ai cabinetului. Aceasta este mobilatura întreagă a fie-cărui cabinet. Pentru toaletă este pusă în coridorul cabinetelor o oglindă comună, un peptene comun şi o perie de cap comună.

Apa este foarte lăudată, însĕ numai în cercuri private, şi nu fără cuvênt. Cu căldura întrece adese ori temperatura aerului cu câte doue şi mai multe graduri. Am aflat mai în urmă, ca în lacul „builor“, apa la o afunḑime de doi stângini are 28° Reaumur. Ar merita o analisă rigoroasă apa aceasta, căci pe lângă sare ea mai conţine iod mult şi alte ingredienţe folositoare sănĕtăţii. Tot aşa ar merita a fi analisat nomolul cel negru, cu care se ung cei ce pătimesc de reumatisme şi scrofule. Mai mulţi medici, de oare-care renume, recomândă acelor pacienti, căror nu le dă mâna, a merge la băi de mare, apele dela Ogna.

Face o impresiune neplăcută necurăţenia apei, causată de feliurite gunoaie, care le spală ploaia de pe ţĕrmurii lacurilor, ceea ce pe lângă puţină muncă s'ar putè încungiura.

Am petrecut în apă ca la trei ḑeci de minute. Temperatura apei me invita a mai remânè, dacă timpul nu ar fi fost cam înaintat si dacă nu aşi fi cugetat, că baia 'mi va întărita nervii prea tare, încât în loc sĕ'mi folosească, sĕ'mi strice.

După baie m'am îndreptat spre hotelul, unde era trăsura. Nu vor fi mai mult decât cinci-ḑeci de paşi până la hotel. Plecaiu dela baie presupunênd, că restaurat de oboseală, spălat de puţintica pulbere a drumului, voiu lua o cină bună şi mĕ voiu odihnì bine preste noapte spre a deschide ochii în ḑiua următoare recreat şi înnoit în puteri.

Când am eşit dintre stachete în stradă era un amestec de oaspeţi dela băi, de oameni, cari veniau dela munca câmpului, pedestri şi cu care încărcate de fên şi în urmă o turmă de vaci şi biboliţe. Pulberea se înşelege, că în împregiurări de aceste, era înevitabilă. In mersul cel de cinci-ḑeci de paşi m'a înecat pulberea mai mult ca în tot drumul dela Sibiiu până la Ogna.

(Va urma).

---

*) Trad. „Romanului“

Nr. 100. Sibiiu, Marți 26 August 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 25 August.

În momentul de față privirile tuturor celor ce se interesează de politica monarchiei noastre sûnt îndreptate asupra Cracoviei și Galiției, unde petrece Împĕratul. Entusiasmul poporațiunei de acolo, manifestat la primirea Maiestăței Sale, a trebuit sĕ ajungă la un grad de tot înalt, pentru ca Împĕratul sĕ se simță îndemnat a telegrafa înălțatei Sale soții cu datul 2 Septemvre n. din cuvênt în cuvênt: „Eu sûnt foarte îmbucurat de primirea în Cracovia, o primire precum n'aș fi sperat-o și de care nici când încă n'am avut parte“. Ear' la părăsirea Cracoviei Împĕratul a ḑis primariului Zyblikiewicz: „Petrecerea mea în Cracovia remâne una dintre cele mai plăcute suveniri ale vieței Mele.“ Dela Cracovia până la Przemysl călĕtoria Împĕratului a fost un mare conduct triumfal.

La toată întêmplarea nu se va mai putè afla cineva, care sĕ denege acestei călĕtorii o deosebită importanță politică: o importanță atât în privirea esternă, cât și în privirea constelațiunilor din lăuntrul monarchiei noastre. Incât pentru cele esterne călĕtoria galițiană a Impĕralului pentru ori și cine are ochi de a vedè și urechi de a auḑì, se presentă ca o demonstrație îndreptată în contra Rusiei, de unde n'a venit pentru întimpinarea monarchului nostru nici măcar vre un mare-principe, ci numai generalul Albedynski. Trecênd apoi la însemnătatea acestei călĕtorii pentru politica internă, numai decât înțelegem că federalismul este, ce 'și-a primit o confirmare foarte bătĕtoare la ochi din partea monarchului nostru.

Maghiarii vĕḑênd această parte ei sûnt gata a se alia în marea lor perplesitate cu Cechii și cu Polonii, lăsându-i pe acestia a îmbrâncì elementul nemțesc, și pretinḑênd apoi în partea lor, ca elementul maghiar sĕ nu fie nici de acì încolo conturbat în asuprirea neamurilor nemaghiare. Altă parte din neamul lui Arpad cugetă, veḑi bine, cu totul altcum despre ceeace se petrece astăḑi în Cislaitania. Astfel scrie „Pester Journal“: Prin sĕrbările din Cracovia sûnt lămurit desemnate etapele spre descompunerea mai departe a Austriei. Statul nostru frățin se va descompune cu timpul în un numer de grupe de țeri autonome, în a căror părți slavice vor ajunge Slavii de asupra, ici Cechii, colo Polonii. Cum va sta apoi Ungaria față cu această confederațiune? Ce are de a face Ungaria cu tendențele slavice ale Cislaitaniei? O revisiune a dualismului va fi a bună samă urmarea nemijlocită a transformărei federalistice. Și toate (??) cercurile sperează, că această revisiune va conduce cât mai departe de centralism, și cât mai aproape de *uniunea personală.*“ „Cercurile“, de care vorbesce „Pester Journal“, în șovinismul lor uită mereu una: Mai ecsistă în Ungaria și Transilvania și numĕroase „cercuri“, cari au cu totul altă dorință, pe care la timpul dat vor manifesta-o.

Cestiunea muntenegreană pare a'și primì o soluțiune. Care însĕ? Demonstrația cu flote probabil nu va avè efectul așteptat, cu toate că Turcia pare a se învoì la cesiunea Dulciniei. Albanezii însĕ nu vor sĕ scie odată cu capul de cesiune. Ei nu se vor speria nici de o bombardare eventuală, pe care flotele europene o vor ocolì după putință; căci ruinele Dulciniei părăsite de mai nainte de locuitori n'ar aduce folos nici Europei, nici Muntenegrului.

Alianța între Austro-Ungaria și România, după oficiosul „Românul“ este departe de a fi realisată.

Generalul *englez* Roberts a învins pe Ayub Chan cu desĕvêrșire, dela care a luat 27 tunuri.

Situațiunea în Dobrogea.

Sub acest titlu, „die Presse“, din Viena, publică următoarea corespondență, ce i se trimite din Constanța cu data de 10/22 August, din care e-tragem și noi aceste:

„Din ḑiua întrărei Românilor în Dobrogea datează începerea unei nouĕ era pentru această sermană țeară. Nu este numai încetarea miserabilei administrațiuni turcesci și sfêrșirea trecerei Rușilor pentru resbel, ci mai mult nepredarea Dobrogei către Bulgaria, care trebue sĕ fie recunoscută pentru această țeară ca o adevĕrată isprăvire a rĕului. In Bulgaria toate forțele țĕrei sûnt întrebuințate în scopuri de resbel, pe când în Dobrogea mulțămită administrațiunei prevĕḑĕtoare a guvernului român, poporațiunea poate sĕ se dea cu totul la toate muncile agriculturei și ale comerciului. O industrie nu esistă în această țeară, și nici nu va esista vreodată, prin urmare ar fi cu totul de prisos de a se preocupa de idea unei întroduceri a ei. Dar ar fi tot atât de prisos a se îngrigì cu întroducerea unei industrii proprii în țeară, de vreme ce ea este lipsită de toate condițiunile. Țeara nu are decât pășuni pentru oi și în unele districte și pentru cai și animale cornute; prin urmare ar fi cel mai bun lucru de a întroduce acì rase bune de oi și cai. Dar și pentru aceasta România este lipsită de material, și nu nu mai în animale pentru înbunătățirea rasei locale, ci și în oameni, care ar putè sĕ se consacre cu pricepere acestei ocupațiuni producĕtoare, astfel încât sĕ corespundă propriului lor avantagiu și folosului țĕrei. In Dobrogea însĕ lipsesc mai cu deosebire oamenii. Țeara este atât de puțin locuită încât trebue ca cineva sĕ umble mile întregi pentru a da peste o localitate, și dacă după o rĕtăcire ajuns la un sat sau la un oraș, apoi ele sûnt atât de sărăcăcioase, încât cele mai sărace sate din Bulgaria pot fi numite bogate în comparațiune cu localitățile din Dobrogea, escepțiune făc numai localitățile depe coastele Dunărei și ale mărei Negre, în care comercianții sûnt parte Români, parte Greci, și cari au adus în țeară o mai mare prosperirate și cu dênsa un grad mai înalt de culrură. In ce stare se aflau însĕ aceste localități sub administrațiunea turcească? Este de ajuns numai sĕ vadă cineva conacurile, care sûnt cele mai bune prinfre clădiri, spre a putè trage, din starea lor de murdărie, o conclusiune aprosimativă despre starea celorlalte clădiri și a administrațiunei. Pe aici nu sûnt șosele și nici drumuri între orașe și sate, ear drumul de fer construit și compus de Englezi dela Cernavoda la Chiustenge, era singurul drum practicabil, sub administrațiunea turcească chiar și acest drum de fer fusese atât de negligiat, încât nici nu s'ar fi putut crede, că el este îngrigit de europeni dacă charta nu ne ar fi arĕtat, că sûntem în Europa. Gări și vagoane stau pline de murdărie, și lucrurile se vor schimba numai atunci, când guvernul român va lua și această cale ferată sub administrațiunea sa.

Europa, dând această țeară Românilor, nu le a făcut tocmai un dar strălucit, dar le-a procurat un obiect, prin acărui administrațiune pot sĕ le aprobe, că sûnt în stare a îndeplinì misiunea de cultură, ce li se cuvine lor în prima linie printre popoarele din peninsula balcanică, dacă li se va lăsa timp îndestul pentru aceasta. Inceputurile, ce ei au făcut în Tulcea și Costanța vorbesc în favoarea lor. In Tulcea comerciul, care se afla de ani îndelungi în cea mai mare decadență a luat un avênt puternic și în Costanța se desfășură o activitate atât de vie, în cât nu se poate dorì alt-ceva de cât ca în acest sens sĕ se mai lucreze încă câți-va ani. Poporațiunea locală, întru cât n'a fost decimată de miseria resbelului, se bucură acum de o deplină protecțiune a legei, coreligionarii pot sĕ'și facă diferitele lor rugăciuni fără a fi turburați și poate că vĕ va înteresa scirea, că aici în Constanța sûnt trei moschee, o biserică armeană și una ortodocsă, o casă de rugăciuni catolică, una luterană și una ovreiască, și că tocmai acuma pe timpul Ramazanului moscheele turcesti sûnt splendid luminate în toate nopțile. Molachii turci au subvențiuni dela stat, scoalele turcesci sûnt întreținute cu mijloacele statului. Pe lângă aceste poporațiunea musulmană este scutită și de biruri. Ce contrast cu Bulgaria! Ingrigirea guvernului român pentru Turci și Tătari nu poate fi de cât sinceră, căci el trebue sĕ ție la aceea de a păstra țĕrii pe Turci și Tătari pentru că ei sûnt un popor muncitor și pentru că România n'ar fi în stare sĕ înlocuiască o despoporare a țĕrei printr'o producțiune de prisos a sa proprie, de vreme ce o asemenea nu esistă. Guvernul român trebue sĕ mai ție și la aceea de a atrage de partea sea poporațiunea masulmană și din puncturi de vedere politice, numai spre a face dintr'ênșii partisani ai guvernului și apĕrători ai țĕrei contra poftelor bulgăresci de espansiune și de anecsare. Turcii acceptă bine-facerile guvernului român și mărturisescu chiar, că situațiunea lor este cu mult mai bună de cât cum era pe timpul dominațiunei turcești; dar' totuși ei nu se alipesc cu desevêrșire de guvernul român, ba încă sûnt semne, că fanatismul, care este propoveduit și ațițat din Constantinopole va cuprinde și poporațiunea d'aicea făcêndu-o nu de a emigra, ci de a lua o atitudine pasivă.

De fapt tinerii, cari trebuiau luați la recrutare au fugit. Li s'a oferit uniforma lor națională, fes și șalvari și o înarmare în chipul turcescu, dar ei n'au primit sĕ slujească ghiaurilor și au căutat a scăpa prin șiretenie și fugă. Totuși nu s'a perdut speranța, că cu timpul vor devenì mai mlădioși și se contează mult pe aceea, că printr'o continuare a unei bune administrațiuni și a unei complete toleranțe se va face și din Masulmani nesce buni supuși români; ei ar fi un element admirabil de apĕrare contra Bulgarilor și, organisați milităresce, precum erau altă dată grănicerii prin districtele Dunărene ale Austriei, ei ar devenì un sprigin puternic contra bandiților bulgari, cari încalcă necontenit fruntăriile. „Românul“

Francia, Germania și presa engleză.

„Mai toate ḑiarele engleze, ocupându-se de neînțelegerea ivită între presa franceză și cea germană din causa discursului de d. Gambetta la Cherbourg, St. James Gazette scrie:

„Este cam cu greu de înțeles, ce scop a avut articolul din „Norddeutsche Algemeine Zeitung“ dacă discursul d-lui Gambetta n'a esprimat într'adevĕr opiniunea poporului francez. Dacă ḑiarul oficios a avut în adevĕr în vedere de a împrăscia mâhnirea poporului francez, apoi el a ales mijlocul cel mai ciudat pentru a ajunge la acest scop. Aceste îndărătnice atacuri contra Franciei nu pot fi scusabile. Massa națiunei a dat în de ajuns probe că ea, cel puțin pentru moment, nu doresce alta, decât a manțină pacea; discursul, care a fost atât de rĕu interpretat, nu o împedecă din această cale. În alusiunile sale la politica esterioară d. Gambetta s'a mărginit a vorbì într'un chip cum se vorbesce de obiceiu și de sigur, că nici însuși d-sa nu a dat vre-o deosebită însemnătate discursului seu.“

Asupra aceluiași subiect, „Times“ se esprimă în următorii termeni:

„Ḑiarele germane nu se grăbesc nici odată nici cu scirile nici cu comentările lor. Străinii, cari cunosc acest obiceiu, așteptară dar cu răbdare părerile lor asupra discursului d-lui Gambetta la Cherbourg. „Norddeutsche Allgameine Zeitung“ le esprimă și ridică din nou tonul, pe care creḑuse de cuviință sĕ'l adopte acum un an cu ocasiunea desbaterilor asupra legei armatei; ea ne face o imagină fidelă a istoriei germane. Nici un frances drept nu va putè scusa pĕcatele țĕrei sale comise față cu vecinul ei. Dar toate aceste aparțin istoriei și tot la aceasta ar trebuì sĕ aparțină și anul 1870. De ce mai amintesce oare ḑiarul german aceste dureroase evenimente? De ce tratează el un discurs după masă ca o declarațiune de resboiu? Discursurile rostite de d-nii Grévy și Freycinet dĕduseră deja probă, că Francia se ocupă de politica internă ear nu de cea esternă și că d. Gambetta este numai d. Gambetta ear nu și Francia. A da o mare importanță celor ḑise de d. Gambetta este a se face jertfa unei panice. Poporul francez este hotărît a manține pacea. Tocmai pentru aceasta ar trebuì atât cei de dincolo cât și cei de dincoace de Rin sĕ se ferească de a se juca cu focul. Atmosfera Europei este încărcată de nuori furtunoși: un cuvênt necumpĕnit al d-lui Gambetta sau al d-lui de Bismarck ar putè sĕ provoace o catastrofă. Singurul cuvênt liniscitor în articolul „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ este în asigurarea că Germania nu se gândesce la aceea de a se amesteca în afacerile interioare ale Franciei.

„Daily Telegraph“ întreabă dacă nu sûnt mijloace şi căi spre a pune un capet acestei rele nesiguranţe şi neîncrederi dintre ambele naţiuni şi a le scăpa de nesuferita sarcină a unor înarmări uriaşe şi periculoase. Nu trebue a ne aştepta, ca Germania sĕ dea înapoi Alsacia, dar este întrebarea dacă printr'o renunţare la o parte din Lorena, ea nu ar câştiga mai mult de cât ar perde din ori-ce punct de vedere? Francia cu toate înarmările sale costisitoare, este astăḑi mai bogată decât mai nainte, pe când Germania, cu toate cele cinci miliarde ale sale, sĕracă şi în lipsă şi încovăiată sub greutatea înarmărilor sale. A venit vremea de a pune un capĕt îngrigirilor; atât bărbaţii de stat francezi cât şi germani, ar face mult mai bine sĕ înlăture causele unei discordii care ar putè venì mai târḑíu, de cât a ţinè discursuri provocătoare.

Numai „Standard“ se esprimă într'un chip amical pentru Germania. Organul lordului Beaconsfield scrie următoarele:

Când Germania triumfà în 1870 asupra Franciei, unii profeţiseră, că victoriile nu vor fi în favoarea păcei şi prosperităţei Europei. Ei preḑiseră că Germania va ţintì la aceea de a domina Europa, precum Francia ţintise mai nainte la dominarea vecinilor sĕi. Nu credem, că acei oameni vor mai putè afirma astăḑi, că evenimentele au justificat preḑicerile lor. Atitudinea Germaniei a fost în destul de modestă, vecînic pacînică şi oare-cum îngrigitoare. Germania s'a manţinut tare şi ea va face tot astfel şi pentru viitor, precum este dreptul şi datoria sa. Aceasta este negreşit părerea tuturor oamenilor nepărtinitori. Mărirea Germaniei, privită dintr'un punct de vedere cu totul egoist şi englez, se poate afirma, că ea nu poate sĕ facă nici un neajuns Engliterei, dacă politica ei esterioară va fi condusă cu inteligenţă, nu va merge cu totul contra tutor tradiţiunilor sale, dacă va acorda o egală consideraţiune intereselor sale şi acelora ale străinătăţei şi nu se va basa tocmai prea mult pe clădirile visătoare ale unei prea mari filantropíi.“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu 24 August. Preavenerabilă Redacţiune! „Observatoriul“ de aici adusese mai deunăḑi o sumă de învinuiri pe cât de grave, pe atât de neadevĕrate asupra oposiţiunei dela adunarea generală a asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român ţinută în estan la Turda.

Întru interesul adevĕrului m'am vĕḑut necesitat, a ruga pe venerabila redacţiune a numitului ḑiariu, ca sĕ dee publicităţii şi aici sub ·/. aclusele rectificări din partea oposiţiunei. De oare-ce însĕ acestei rugări până astăḑi nu s'a satisfăcut şi aşa oposiţiunea e în pericul de a remânè mângită înaintea onoratului public, recurg la ospitalitatea preţuitului D-Voastre ḑiariu, rugându-Vĕ sĕ binevoiţi a da loc în coloanele aceluia acluselor rectificări.

Declar totodată espres, că iau asupra mea ori-ce responsabilitate pentru cele cuprinse în aclusul script.

Primiţi preaonorabilă redacţiune asigurarea distinsei consideraţiuni ce Vi-o conservă

A. Trombiţaş.

Onoratei redacţiuni a „Observatoriului“ în Sibiiu. Prea onorată Redacţiune! Sub titlul „Dela adunarea generală a asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“ şi în forma unui raport despre această adunare generală aduce un colaborator al preţuitului dvoastre ḑiariu în Nrii 61, 62 şi 63. un şir lung de învinuiri grave asupra oposiţiunei, sau mai bine ḑis asupra oposiţiunilor, cari îşi permiseră a participa la discusiunile acelei adunări. De-oarece e foarte greu a afla în acel raport simburele, şi e şi mai greu de a separa momentele obiective de cele personale, mai ales pentru aceia dintre on. cetitori, cari nu participară la acea adunare şi nu vor fi cetit nici articulii din „Telegraful Român“, la care se provoacă raportorul dvoastre: uşor se poate întêmpla, ca onoratul public sĕ ia de bani buni toate câte le înşiră acel raportor. Ar fi aceasta o inducere în eroare a publicului, ceea ce causei, de care se ocupă raportorul nu'i folosesce nimica, detrage însĕ foarte mult din reputaţiunea foaiei dvoastre arĕtându-o aceasta de o arenă pentru gladiatorii inverşunaţi ai unei clice pătimaşe. Prelûngă aceasta agresiunea raportorului dvoastre e cu mult mai vehementă şi temerară, decât ca oposiţiunea sĕ nu se vadă necesitată a rectifica în public cele neadevĕrate, a respinge invectivele neurbane cuprinse în acel raport.

Am avut onoare a participa şi eu la această oposiţiune şi deoarece tăişul raportului citat e îndreptat în partea leonină asupra mea, îmi permit a ruga cu toată stima pre Preaonorabila Redacţiune sĕ binevoească — de nu altfeliu în sensul prescriptelor concernente a legei de presă a da loc în preţuitul seu ḑiariu următoarelor:

Rectificări.

Cele ce se impută oposiţiunei în citatul raport se pot reduce la douĕ puncte generale; unul e: că oposiţiunea nu consideră şi nu recunoasce meritele din trecut ale acelor trei domni, ce stau astăḑi în fruntea Asociaţiunei; al doilea e: că oposiţiunea molestează cu lucruri şi idei nepractice, nerealisabile şi ilusionare, fără de a venì cu planuri detaiate pentru esecutare, şi fără de a pune ea însăşi mâna întru ajungerea scopului asociaţiunei. Pentru punctul prim vorbesc următoarele pasage din raportul citat: „În loc de a se afla până acum dascăli ai poporului, precum i pretind interpelanţii, s'au aflat alţi oameni de omenie cari conduşi de ură personală desfrênată, orbiţi cu totul de pasiunea lor n'au încetat a inculpa tot numai pe comitetul din Sibiiu, că nu face nimic pentru cultura poporului... Ura cea mai intensivă se concentrase asupra vicepresidentului şi a celor doi secretari, până ce degeneră în măscării şi bălăcării, de care nu poate pronunţa ....nici un om, care ţine cât de puţin la demnitatea şi caracterul seu“,...„ mai vêrtos vicepresidentul Iacob Bologa, auctorul regulamentului titulat: „Regularea mijloacelor spre ajungerea scopului Asociaţiunei“ „Baritiu, care înainte cu 29 ani... au plecat cu un protocolaş subsuoară, pe o căruţă trasă de 2 mărţoage ca sĕ cerşească pentru scoalele dela Braşov etc.“ Ear' punctul al doilea îmi permit a'l deduce din următoarele:„... numai prin o esposiţiune se poate da un respuns limpede şi categoric la o mulţime de opiniuni, proiecte, planuri, văierături, interpelaţiuni, între care destule alune găunoase, toate relative la cultura poporului...“ „dacă scumpul timp nu se răpia cu interpelaţiuni tendenţioase, de lana caprina... cu căutarea de nod în papură şi fără a trage de pĕr şi a provoca scandale gratuite toate prin un singur om...“

Aceste douĕ sper, că prelûngă o mică osteneală le va putè destila ori-care cetitoriu nepreocupat ca puncte meritorice din raportul de sub cestiune şi aşa la locul acesta şi de astădată mĕ voiu mărginì şi eu în reflecsiunile mele numai la aceste.

Mai înainte de toate şi în general trebue însĕ sĕ observ, că după cum sciu eu datorinţa principală a unui publicist oneste, de a informa esact publicul despre lucrurile şi împregiurările de cari tractează. El trebue sĕ înşire şi sĕ descrie în mod obiectiv mai ântâiu faptele, la care se provoacă, ca cetitoriul sĕ aibă basa de a'şi forma el însuşi opiniunea şi judecata asupra acelora. Numai după aceasta poate venì publicistul cu părerea şi judecata lui subjectivă. Esceptiune fac acele casuri, unde publicistul anume vrea se mistifice şi sĕ seducă. Aici nu'i convine ca publicul sĕ cugete însuşi, pentru acea nu'i spune ce s'a întêmplat şi cum s'a întêmplat, ci i spune ce judecă el (publicistul) asupra celor întêmplate. El pretinde în atari casuri ca nevasta din poveste, ca sĕ nu creadă bărbatul ceea ce vede cu ochii, ci sĕ creadă ceea ce i spune ea.

Astfel raportorul d-voastre din Turda nu a satisfăcut postulatelor logicei şi a bunei cuviinţe, retăcênd faptele şi împregiurările asupra cărora se espectorează. El condamnă în termini foarte ageri oposiţiunea pentru că ar fi denegat meritele din trecut ale cutăror trei domni — fără de a înşira şi numì acele merite. El înfruntă în mod crudel pe oposiţiune, că a răpit timpul cu interpelări, propuneri, proiecte, planuri.... alune găunoase — fără a le numì şi presenta publicului cetitoriu. O atare manieră întru informarea opiniunei publice nu se poate numì corectă. Ea e calea perversă, ce arată intenţiunea de a preocupa spiritele, de a le angaja a priori pentru o părere oare-care; e o apucătură neloială şi neadmisibilă într'o causă aşa de sacră, cum e literatura şi cultura unui popor de milioane suflete. De sigur privesce şi oposiţiunea opiniunea publică de tribunalul suprem şi aşteaptă dela aceasta verdictul asupra conduitei şi atitudinei sale: pretinde însĕ ca această opiniune publică sĕ nu fie preocupată, sedusă, şi fals informată prin apucături necorecte, prin mistificări.

Faţă cu unele ca aceste ar fi de ajuns a mĕ pune pur şi simplu pe terenul negaţiunei; a nega, că oposiţiunea ar fi contestat oare când şi oare unde prin un singur cuvênt, prin o singură literă meritele din trecut ale bărbaţilor din cestiune, şi a ruga pe contrariul ca sĕ numească şi înşire el aceste merite.

Eu într'adevĕr mĕ aflu în perplesitate mare în privinţa aceasta, pentrucă pe deoparte nu mĕ aflu în fericita posiţiune de a putè enumera la moment alte merite ale d-lui Iacob Bologa, decât acele, ce le înşiră şi raportorul d-voastre din Turda; pe de altă parte n'am negat nici odată, că dl Iacob Bologa călĕtoresce tot pe spesele sale la adunări generale ale Asociaţiunei. Am retăcut aceasta la diferitele ocasiuni numai în presupunerea, că domnia sa nu pretinde a fi legat de limba „clopotului din turn“ un lucru, care'l fac asemenea d-lui Bologa sute şi eară sute alţii, cu mult mai mici şi mai neînsemnaţi decât domnia sa. Nu a negat oposiţiunea nici aceea, că dl Iacob Bologa e autorul regulamentului: „Regularea mijloacelor spre ajungerea scopului Asociaţiunei etc.“ Ba din contră, oposiţiunea fără de a întra într'o critică mai deaproape a acestui regulament, l-a privit de bun şi salutariu pentru Asociaţiune, şi vĕḑênd, că acela sau n'a întrat în viaţă de loc, sau pe unde a întrat a şi murit, întru interesul esecutărei acelui regulament 'şi-a ridicat vocea în adunarea generală dela 1879 (Sighişoara) interpelând tocmai pe dl autor al regulamentului, ca pe vice presidentul adunărei, asupra celor întreprinse spre punerea în viaţă a „despărţĕmintelor“ provĕḑute în acel regulament.

Raportorul d-voastre ne rĕmâne dară datoriu de a constata, care alte merite ale dlui Bologa le deneagă oposiţiunea? care nu le consideră? Se înţelege de sine, că aici poate fi vorba numai de merite referitoare la asociaţiune; căci vorbind despre aceasta alte merite d. e. „pentru comunicaţiune şi comerciu“ nu se pot lua în calcul.

Tot asemenea se are lucrul şi cu meritele din trecut ale dlui Baritiu. Oposiţiunea nici odată n'a negat, că dl Baritiu a conlucrat la înfiinţarea scoalelor din Braşov; după cum nu poate nega nici aceea, că tot acel d-n Baritiu a înfiinţat şi fabrica de hârtie din Zernesci, şi tot acel d-n Baritiu e şi auctorul „resistenţei pasive“ a Românilor din Transilvania. Oposiţiunea a putut dară pĕcătuì numai întru atâta, încât n'a considerat de normative aceste merite întru afacerile asociaţiunei; şi aceasta cu tot dreptul pentru că aceste merite numai în mod foarte sforţat se pot aduce în legătură cu asociaţiunea pentru literatura şi cultura poporului român. Aşa d. e. fabrica de hârtie din Zerneşti numai încât aceea a dat material de scris, adecă hârtie; pasivitatea Românilor numai încât inteligenţa română neavênd de a se ocupa de soartea politică a naţiunei, ar putè sĕ se ocupe de literatura ei. În ce privesce asociaţiunea noastră oposiţiunea e de părerea, că dl Baritiu nu are lipsă de înşirarea meritelor sale din trecut; căci de ar fi aşa, oposiţiunea făcênd studii fundamentale în privinţa aceasta negreşit ar fi în stare a enumĕra încă multe alte merite din trecut ale dlui Baritiu, între cari unele adevĕrat literare-culturale, cum e d. e. fondul „Gazetei Transilvaniei.“

(Va urma).

Varietăţi.

* (Prinţul de coroană) Rudolf raportând la manevrele din 3 Septemvre o victorie strălucită contra inimicului prin încungiurarea acestuia la Hostin douĕ oare după aceea fu denumit de General-major.

* (Avansament militar). După cum ne spune „Bohemia“ în Noemvre a. c. au sĕ fie denumiţi la cavalerie căpitani de clasa II 80 locotenenţi.

* (Invitare). Convocându-se adunarea generală din anul acesta a „Societăţii pentru fond de teatru“ pe ḑilele de 19 şi 20 Septemvre st. n. la Sibiiu, toţi acei onor. oaspeţi, cari vor fi decişi a lua parte la această adunare, sûnt invitaţi a se insinua până cel mult în 14 Septemvre st. n. la subscrisul secretariu al comitetului de primire din Sibiiu, pentru ca sĕ se poată lua de timpuríu mĕsurile cuviincioase, relative la primirea şi încuartirarea onor. oaspeţi eventuali.

Sibiiu, 1 Septemvre st. n. 1880.

Ier. G. Baritiu.

* (Schimbarea ordinei trenurilor.) Ordinea trenurilor pe calea ferată între Sibiiu şi Copşa mică (Kiskapus) tour şi retour s'a schimbat întru atâta, că din 10 Septemvre c. n. începênd trenul de persoane va pleca din Kiskapus dimineaţa la 4 oare spre Sibiiu, unde va ajunge la 6 oare dimineaţa în loc de a sosì după ameaḑi ca până acum, silind pe călĕtori a aştepta în Copşa 5—6 oare.

* ((Regularea posesiunei.) Foaia oficială începe publicarea instrucţiunei foarte estensive a procedurei, după care are sĕ se urmeze în afacerea regulării de posesiune, de proporţionare şi comassare în comitatele Crasna, Solnocul de mijloc şi Zarand precum şi în fostul district al Chioarei. Această instrucţiune întră deodată cu articlul respectiv de lege XLV din

1880 în putere de drept cu 10 Septemvre a. c.

* („National Zeitung“,) dela 30 August în ediţiunea de seara, ne spune următoarele: „Sâmbătă la $8\frac{1}{2}$ oare dimineaţa s'au dus împĕratul şi împĕrăteasa cu principii şi principesele la castelul regal Stadtschloss pentru a întimpina acolo pe principele şi principesa României la venirea lor. Duminecă dimineaţa au asistat Ilustrele personage presente în Potsdam la serviciul divin şi au făcut pe urmă o preumblare. După prânḑ, la cinci oare a avut loc la Măjestăţile lor în castelul Babelsberg un prânḑ, la care au asistat şi oaspeţii princiari. Aḑi dimineaţă a întreprins împĕratul o escursiune cu principele României şi la întoarcere Maj. Sa s'a ocupat cu regularea afacerilor pendente. La $4\frac{1}{2}$ va avè loc un nou prânḑ la Măjestăţile lor în Babelsberg şi seara o mare cină la principesa ereditară în noul palat.

— „Cu trenul accelerat, care a venit acì din Francfort Sâmbătă la $8\frac{1}{2}$ oare au sosit Dl şi Dna României în Potsdam. Erau presenţi la primirea în gară: Principele Vilhelm, Principele şi Principesa de Hohenzollern, frate şi cumnată ai Dlui, cari veniseră de puţin pentru aceasta din Berlin, împreună cu dl general de Zedlitz, comandant al celei de a 3 brigadă de cavalerie a gardei şi Major de John, care fuseseră aleşi spre a face serviciul de onoare pe lîngă Dl României. Afară de aceste persoane mai erau presenţi: comandantul Potsdamului, generalul de Bronsart şi preşedintele poliţiei Engelken. Întrevederea înaltelor personage a fost dintre cele mai cordiale.

„Principele Carol e un om de 41 de ani, nu prea mare, dar de figură elegantă, bine proporţionată. Obrazul seu înnegrit e încongiurat de o barbă neagră. El purta uniforma de general român, brună închis cu roşu şi cu insigne de aur, ear' în cap avea chepiul. Dna nu este decât cu 4 ani mai tênĕră decât soţiul ei, — o figură fină şi simpatică — avea un costum de călĕtorie brun închis şi o pălărie albă. Principele Vilhelm a dus pe Dna la trăsură, ear' Dl Carol pe cumnata sa. O trăsură cu doi cai i-a dus la scara cea mare a palatului, care era splendid iluminat. Acì a fost îmtimpinaţi oaspeţii princiari de mareşalii curţei, comitele Pückler şi d. de Perponcher şi în o adoua sală de primire, în sala galbenă, a fost primiţi de împĕratul, împĕrăteasa, de principesa imperială, de principele şi principesa de Sachsen-Meiningen. Acì a avut loc o cină de 10 persoane. Augustii călĕtori locuesc odăile care le numesc oranicele. Ele au vederea spre biserica garnisoanei şi au fost locuite ultima dată de Principele şi principesa Henric de Holanda.

„Recepţiunea familiei princiare române a fost, după „die Post“, tot atât de simpatică cât şi strălucită.

„Majestatea sa Imperăteasa a venit cu Dna aḑi dimineaţă din Potsdam către 11 oare; ele s'au dus apoi direct la Charlottenburg. Impĕrăteasa cu Dna se vor întoarce pentru prânḑ la Potsdam.“

* (Îngheţ în August). Ḑiarele din New-York ne spun, că a îngheţat în apropiere de Peoria (Illinois) în noaptea de 10 spre 11 August.

* (Un copil ca zălog). În sĕptĕmâna trecută un proprietar din Dobriţin pentru o chirie restantă a zălogit unui chiriaş al seu copilul de 3 sĕptĕmâni şi numai prin mĕsuri poliţiane fu silit a da chiriaşului copilul îndĕrĕt.

* (Estinderea Londrei). După raportul poliţian publicat de curênd de presidentul poliţiei din Londra acest oraş s'a mărit în anul 1879 cu 21,589 de case, cu 401 strade nouĕ şi cu douĕ piaţe nouĕ într'o estindere peste 71 miluri englezesci.

* (Perdere în cărţi). Din Petersburg earăşi se spune, că acum de curênd un jucător de cărţi a perdut o sumă de 350,000 ruble şi a trebuit sĕ bancroteze.

* (Lipsă de femei). Jurnalul „Haodelsz“ din New-York ḑice, că în Colorado domnesce o mare lipsă de femei. Proporţiunea între bărbaţi şi femei este următoarea: în Leadville 5: 1; în Silver Cliff 7: 1; şi în Pitkin 17: 1.

* (Incendiu teribil în Rusia). Se scrie din Wostruwa către „Nowoje Wremja“ dela 18 August: În intervalul de patrusprĕḑece ani, focul a distrus de patru ori orăşelul Putreje vestit prin produsele sale de manufactură; dar încă nici odată nu s'a vĕḑut un foc aşa de sinistru ca cel din anul acesta.

Incendiul a isbucnit, în 12 August la 1 oară după ameaḑi, în centrul industrial al orăşelului.

Graţie vêntului, care sufla cu turbare, focul se propaga cu o repeḑiciune spăimêntătoare şi la şepte oare şi jumĕtate, nouĕḑeci şi cinci de case numai presentau decât o grămĕḑuie de ruine.

În momentul acesta cerul se acoperì de nouri şi o furtună violentă isbucnì. Teroarea poporaţiunii era la culme, fie care alerga fără se scie unde, unii strigau, alţii cădeau chiemând ajutoriu şi focul îşi termina opera de distrugere. Din 95 de case arse numai 35 erau asigurate.

Perderile se preţuesc la mai multe milioane de ruble. Causa incendiului nu e cunoscută.

* (Dr. Tanner) postitoriul de 40 ḑile, despre care am făcut şi noi amintire în mai multe rênduri, a câştigat — după cum ne spun foile americane — pentru postul acesta aproape la 10 milioane dolari.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(24 Urmare).

D. *Evangelia după Ioan.*

(Urmare).

Aici nu ne putem răbda a nu ilustra situaţiunea prin un esemplu din ḑilele noastre. Părintele Enacénu Genadie, în opul DSale Crestinismul în Dacia, Bucuresci 1878, pag. 246 seq. ḑice: „Anul 1810 a fost momentul, când Românii din Timişana şi-au căpetat Episcopul lor în persoana Preasânţitului Vasile Moga, care în tîmpul păstoriei sale de 34 ani ajunsese a fi *Metropolitul tuturor Românilor ortodocşi din Transilvania*, avêndu-şi reşedinţa în Sibiiu“.. iar mai la vale cu litere grase: „Românii din Timişana şi Ungaria propriu ḑisă, au căpĕtat o biserică naţională şi independentă numai pe la începutul seclului actual (1810).“ Dacă acum preste câteva sute de ani, în care tîmp o mare parte din scrierile ce se refer la biserica noastră s'ar perde, unui scriitoriu i-ar plesní prin minte să declare de neautentice toate documentele referitoare la Moga şi Şaguna, provocându-se la P. Enacénu, şi cu ajutoriul DSale ar cerca să dovedească între altele că: Românii din Timişana şi-au avut la 1810 Episcopul lor în Sibiiu, carele a reînviat Metropolia românească, şi că prin urmare toată istoria cu luptele lui Şaguna pentru reînfiinţarea Metropoliei este o scornitură — unul ca acela ar lua rolul criticei moderne cu respect la faimosul Hamartolos şi Părinţii veacului al doilea.

Am vĕḑut argumentele criticei negative, şi i-am vĕḑut şi tendenţa, despre carea am puté cu drept cuvînt ḑice, că e a lui Clevetici din Sgârcitul risipitor 61), în butul laudei ce o pune Stürzer pe scopul criticei, pe carea DSa o numesce „liberală.“ 62)

Până acì înfrângênd argumentele criticei negative am susţinut numai autenticitatea Evangeliei. Dar însemnĕtatea acestei cestiuni ne îndeamnă ca la rîndul nostru cu ajutoriul unei critice obiective să încercăm a dovedì autenticitatea Evangeliei după Ioan.

Aceasta o vom face cu

II. *Argumente pentru autenticitate.*

1. Argumente interne.

Voind a cerceta ne preocupaţi cine este autorul acestei scrieri trebue să ne întrebăm: nu cumva Evangelia însaş ne spune cine este autorul ei? nu cumva scriitoriul ei se numesce direct sau indirect? Dacă cumva se numesce, oare pe drept sau doară este altul necunoscut, carele voind să dee autoritate scrierei sale a pus'o sub firmă străină?

La toate aceste întrebări vom cerca a respunde consultând însaş scrierea de sub întrebare.

Prima întrebare ce ni se înfăţişează este: „vedesce-se scriitoriul însuş sau ba?“

La începutul Evangeliei, 1, 14. scriitoriul ḑice: „Şi am veḑut (noi — ἐθεασάμεθα) mărirea lui.“ Toată lumea recunoasce că acì scriitoriul se înţelege şi pe sine: şi el a vĕḑut... Aşa dară acì aflăm pe însuş scriitoriul. El a veḑut pe Iisus Christos, a fost martur ocular al minunilor lui. Cine însă să fie, cum îl chiamă pe acest martur ocular carele scrie, Evangelia nu ne spune. Dar oare nu se indigitează cumva numele acestui scriitoriu, carele din 1, 14. se vede că a fost un Înveţăcel sau Apostol, sau cel puţin un contemporan al lui Iisus?

(Va urma).

Economic.

Sibiiu 3 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 5.—6.; sĕcară fl. 4.90--5.30; Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 1.80--2.20 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7.50; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 2 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu 6.50—7; Grâu sĕcăreţ fl. 5.50—5.80; Sĕcară fl. 5.20—5.50; Ovĕs fl 1.90—2.10; Cucuruz fl. 4.50—4.75; Sĕmênţă de cânepă fl. ——; Fasole fl. 6..—7; mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.50—1.60; Fên fl. 1.—1.40; cel vechiu; cel nou fl. ——; Cânepă fl. 34-38; Slănină pro 100 chilo: fl. 66——; Unsoare de porc fl. —70—; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11\frac{1}{2}$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 48— cr. carne de viţĕl 46 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi fiind foarte tare cercetat cerealele au trecut ca fulgerul. Timpul escelent

———

(Recolta 1880 în Austro-Ungaria). La Buda-Pesta, ḑice, „Timpul“ unde anualmente se intrunesce Societatea internaţională a comercianţilor de grâne se ḑice că întrunirea din acest an, deşì a avut 2200 visitatori, numĕra însĕ foarte puţini străini; abia au venit aici câţiva neguţători din Dresda, Tarnovitz, Hamburg, Lindau, Paris, Berlin, Ulm, Munich, Logenthatl, Heilbrun şi Breslau. Aceste ne o spune insuşi comitetul de direcţiune.

La acest congres a luat parte însuşi ministrul de comerciu, baronul Kemény.

O esposiţiune compusă de maşini agricole şi mai ales de maşini pentru ales şi curăţirea grânelor destinate măcinatului erau instalate aici multe maşini idigene a cărora construcţiune este tot atât de solidă pe cât de ingenioasă; între altele vom cita maşinile de bătut grâul numite cu combinaţiune, cari ies din fabrica regală ungurească şi care este o imitaţiune perfecţionată a maşinelor Clayton şi Schuttleworth. Lumea adunată aici s'a mirat mult dinaintea maşinilor d-lui Ganz et C-nie. Este o specialitate de morărie, care produce o făină superioară şi o economie în forţa întrebuinţată.

Ḑiarele speciale franceze ne fac sĕ observăm, că apreciaţiunile, ce dă Austro-Ungaria la începutul stagiunei recoltelor, sûnt tot-deauna lipsite de bună credinţă. Ele au de scop de a arĕta sistematic recolte bune în Austria, pentru a descuragia pe producetorii ţerilor vecine, şi a'i face sĕ vêndă cu eftin preţ producţiunea lor neguţătorilor jidano-austriaci. Pentru a cita un singur ecsemplu, vom areta, că apreciaţiunile din anul 1878 n'au fost mai puţin esagerate cu 13,000,000 de hectolitre, ceea-ce face cam vre o 6,000,000 de mierţe moldoveneşci; aceste în privirea grâului; — ovĕsul a fost apreţuit cu 8,000,000 hectolitre mai mult. L'Echo Agricole ḑice în proprii termeni: „este estraordinar, întru adevĕr, de a vedè asemenea lucruri într'un Stat regulat; şi a vedè că mai sûnt oameni destul de orbiţi pentru a da creḑĕmênt unor asemenea eserciţii de prestidigitaţiune agricolă.“

Ḑiarul frances ignorează însĕ cu prestidigitaţiunea societăţilor austriace aduce foloase însemnate şi consumatorilor şi neguţătorilor sei, căci pe noi Românii ne ademenesc cu cifrele lor statistice şi cu informaţiunile lor falşe despre bunele recolte ale Austro-Ungariei, şi ne silesc ast-fel sĕ vindem comisionarilor nemţi pânea nostră cu preţuri scăḑute. Mai pe urmă însĕ se rectifică greşala acestor apreciaţiuni prin alte date statistice, cari se publică la finile campaniei agricole; adecă după ce mai toţi agricultorii nostri şi poate şi cei din Rusia, au vêndut recoltele lor.

Intervalul acela, pe când se arvunesc la noi de samsarii lor cu preţuri înjosite grânele noastre, — agricultorii unguri şi austriaci au timp sĕ'şi vêndă cu preţ bun marfa lor, fără a se teme de concurenţa celor din vecinătate.

———

(Têrgul „Bartolomeu“) din Bistriţă—dupăcum ne spune „Bistritzer Wochenschrift“ — a fost slab. Cumpĕrători obicinuiţi din Bucovina şi Maramurĕş au fost numeroşi, dar' apoi n'au cumperat nimic, plângênduse amar despre starea foarte rea a neguţetoriilor în ţĕrile lor.

Cercetarea têrgului peste tot luată a fost foarte mare. Şătrii deale cismarilor din Bistriţa stau în têrg la 60—80, de ale cismarilor străini însĕ peste 140; pelari, şi curelari din Reghen destui, apoi peste mesură mulţi cojocari, sĕ nu mai vorbim de pălărieri, săpunari, funari etc. Toţi stau bum-

---

61) Alecsandri A. Teatru, Volum IV Bucuresci 1875, pg. 1661:

Clevetici: Vreu să restorn tot!... ori ce institut, ori ce Guvern!

Sandu: Şi ce ai de pus în loc?

Clevetici: Asta nu e treaba mea; e treaba d-voastre. Misiunea mea e să dobor.

62) Stürzer, J. A. „Der gegenwärtige Stand der Evangelienfrage „în Schul- und Kirchen-Bote Nr. 6 din 1880, după ce în mod unilateral, pe basa unor teorii anticuante şi fără considerare la literatura mai nouă şi în direcţiunea positivă, desvoltată „im Mutterlande“ cum numesce cu mândrie Germania, tractează cestiunea Evangeliilor, susţine sus şi tare: Die heutige liberale Bibelkritik strebt nach erfahrungsmässig festgestellten und gesicherten Erkenntnissen — es ist ja das der Charakterzug der Zeit. Und im Gefolge dieses umsichtigen Strebens geht jene wissenschaftliche Bescheidenheit einher, welche lieber dauernde Früchte reifen sieht als augenblickliche Triumphe feiert, die aber auch andererseits sämmtlichem Schwindel und rohen Attentaten des Fanatismus gegenüber selbstbewusst und stolz genug sein kann, um sich ruhig zu verlassen auf die wachsende Stärke des Gefühls für das Anständige und Würdige, auf das zunehmende Verständniss für die edle Einfachheit der Wege Gottes“!

beni în piaţă lângă marfăle şi nu'i întreba nimenea de ea. Apoi cine se mai poată cumpera atât amar de marfă eşită la lumină prin concurenţa sprigintă acum de libertatea profesionismului· Numerul maestrilor s'a duplicat şi triplicat, piaţa din Bistriţă e inundată de mărfuri profesioniste şi urmarea acestor împregiurari este: că nici unul dintre profesionişti nu poate vinde din marfa lui barĕm atâtă, cât sĕ poată trăì de aḑi pănă mâne.

Mai bun a eşit têrgul de vite. Acesta a fost foarte vioiu şi cercetat de o mare mulţime de cumperători şi vênḑĕtori. Peste tot s'au vêndut peste 6000 capete de vită.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 26 Septemvre imob. lui Teodor Agoston în Borghiş; în 13 Sept imob. lui Vasilică Pĕtruş în Şomcuta; în 16 Sept. imob. soţiei lui Gavrilă Agoston în Borghiş (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 29 Sept. şi 29 Oct. imob. lui Iosif Bogdan în Totoiu; în 11 Sept. imob. lui Vasilie Opriţă în Dumitru (trib. Alba-Iulia); în 1 Oct. imob. lui Vasilie Şarlea în Micăsasă (judec. cerc. Hususĕu); în 10 Oct. şi 12 Noemv. imob. Veroanei Szilágy în Sevestreni (judec. cerc. Făgăraş); în 30 Sept. imob. Teresiei Oncu în Tomejdi (judec. cerc. Baia de Criş); în 2 Oct. şi 2 Noemv. imob. lui Ioan Balteş şi soţi în Ocna Sibiului; în 15 Oct. şi 15 Noemv. imob. lui Pavel Tomasie în Avrig (trib. Sibiiu); în 14 Sept. imob. lui Irimic Agoston în Borghiş (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 29 Sept. şi 29 Oct. imob. lui Martin Kencze în Sântimre şi Sâncrai (trib. Cicsereda); în 5 Oct. şi 5 Noemv. imob. lui Petru Stoia în Orlat (trib. Sibiiu); în 15 Sept. şi 15 Oct. imob. lui Andrei Klein în Booi (judec. cerc. Teaca); în 13 Sept. imob. lui Ioan Petric în Vălcele (Elöpatatk); în 10 Sept. imob. lui Iosif Egetö în Copoţ (judec. cerc. Sângiorş); în 30 Sept. şi 30 Oct. imob. remasului după Ioan Eckhardt în Reghen (judec. cerc.).

Bursa de Viena şi Pesta

din 4 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.75	110.85
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83.30	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.75	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	87.25	86.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.50	125.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.—	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.25	94—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.25	94.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.60	93.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.40	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.—	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.95	93.—
Datorie de stat în argint . . .	73.90	74.—
Renta de aur austriacă	88.85	89.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.90	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	833.—	835.—
Acţiuni de credit austr. . . .	294.10	294.30
Acţiuni de bancă de credit ung.	263.—	263.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	111.75	111.75
Sorţi de regularea Tisei . . .	109.85	110.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.59	5.49
Napoleon	9.37	9.36
100 marce nemţesci	57.90	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	117.95	118. —

Nr. 209. 1—3

CONCURS.

Devenind postul de învĕţătoriu în comuna bisericească Ştina protopresbiteratul Unguraşului, pentru ocuparea acestuia se escrie concurs până la 21 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. În bani 80 fl. v. a.
2. În bucate 40 vici, cucuruz sfârmat după mĕsura cea veche.
3. Fonţi de lumină 3.
4. Lemne de foc 3 orgii, din care se încălḑesce şi scoala.
5. Cuartir şi gradină de legumărit.
6. 3 conţi de hârtie.

Dela concurenţi se cere atestat de cualificaţiune, şi sĕ fie de religiunea gr. or. aşternându'şi petiţiunile la subscrisul până la terminul prefipt.

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scoalele populare gr. orientale mai jos enumerate, din protopresbiteratul Zlatna inferioară, se deschide concurs, până la 20 Septemvrie a. c.

Emolumentele:

1. La scoala populară din Bucium-Cerb, cu un salariu anual de 200 fl. v. a. cortel în edificiul scoalei, lemnele necesare pentru încălḑit, şi jumĕtate din venitul cantoral.
2. La scoala populară din Bucium-Sat, cu un salariu anual de 140 fl. cortel în localul scoalei, şi 10 metri lemne de încălḑit.
3. La scoala populară din Ciuruleasa, cu un salariu anual de 80 fl. cortel, şi lemnele necesare pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au de a'şi substerne petiţiunile la subscrisul oficiu protopopesc, instruite după prescriptele statutului organic, şi ale regulamentului congresual până la terminul mai sus prefipt.

Dela oficiul protopopesc gr. or. Zlatna infer.

Abrud în 16 August 1880.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioane Gall m. p.
2—3 prot. gr. or.

Nr. 225. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător devenit vacant la scoala gr. or. din Sebeşelul inferior, ppresbiteratul Sibiiului II. se escrie concurs până la 17 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Salariu anual de 200 fl. v. a. cari se vor solvì din alodiul comunal în 4 rate începênd dela 1 Octomvre 1880.
2. Cuartir liber şi 4 stângini de lemne pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa acest post învĕţătoresc au a'şi asterne, până la terminul sus prefipt, petiţiunile lor concursuale, instruite conform prescriselor Statutului organic la oficiul ppresbiteral în Sibiiu.

Sebeşul de jos, 4 August 1880.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Comitetul parochial.

Nr. 224 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţor la scoala confesională gr. or. din Vurper, ppresbiteratul Sibiiului II. se escrie concurs cu terminul până la 17 Septemvre a. c.

Emolumentete sûnt:

1. 100 fl. v. a. salariu anual.
2. Cuartir liber în locuinţa scoalei şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi substerne suplicile lor, instruite cu documentele prescrise de „Statutul Organic“ şi regulamentul provisor din anul 1878 oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului al II-lea în Sibiiu până la terminul indicat.

Vurper, în 17 August 1880.

În conţelegere cu dl administrator ppresb. tractual.

Ilie Dumitru, m. p.,
paroch.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala populară gr. or. din Albac în protopresbiteratul Zlatna superioară se deschide concurs, până la 20 Sept. a. c.

Emolumentele:

Salariu anual de 300 fl. v. a. cortel în edificiul scoalei; folosirea grădinei, şi lemnele necesare pentru încălḑit.

Concurenţii au de a'şi substerne petiţiunile la subscrisul oficiu protopopesc în Abrud, instruite după prescriptele statutului organic, şi regulamentul congresual, până la terminul mai sus indicat.

Dela oficiul prot. gr. or. Zlatna superioară.

Abrud în 17 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioane Gall m. p.,
3—3 prot. şi adm.

Nr. 136—1880. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Meşterhaz, ppresbiteratul Turdei superioare, pentru întregirea acestui post se escrie concurs cu terminul până la 15 Septemvre anului curent st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 200 fl. v. a. solvind în rate prin repartiţiune dela popor.
2. Cuartir liber în locuinţa scoalei.
3. Lemne de foc pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi trimite suplicile lor, instruite cu documentele prescrise de stat. org. şi regulamentul provisoriu din anul 1878 oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Turda superioară în Deda până la terminul indicat.

Deda în 11 August, 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Popescu, m. p.,
adm. prot.

Nr. 128: 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Păclişa se escrie concurs cu terminul până la 15 Septemvre n. a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual 80 fl., cuartir şi lemne din pădurea comunei câte trebuiesc pentru încălḑit.

Concurenţii la acest post învĕţătoresc au a'şi trimite suplicele lor înstruite în înţelesul „Stat. org.“ şi a regulamentului congresual din 1878., la subscrisul până la terminul de mai sus.

Alba-Iulia, 14 August, 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter gr. or. de Alba-Iulia.

Nr. 211. 3—3

CONCURS.

La scoala parochială română gr. or. din Turnişor a devenit vacant postul de învĕţător.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termin până la 17 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

a) 160 fl. v. a. salar anual, ce are a'l primì respectivul învĕţător dela Epitropia bisericei gr. or. de aici în rate lunare anticipative prelângă cuitanţă;

b) dela fie care îngropăciune câte 20 cr. v. a.

c) cuartir liber în edificiul scoalei şi 3 (trei) stângini de lemne din care are a se încălḑì şi scoala.

Dela concurenţi se cere:

sĕ fie Români de naţionalitate şi de religiunea gr. or;

sĕ producă testimonii, că au absolvat cel puţin 2 clase gimnasiale cu succes bun şi pedagogia şi că au depus esamenul prescris prin statutul organic; cei cu mai multe clase gimnasiale se vor preferì, cari vor sĕ ocupe acest post sĕ fie cântăreţi buni, sĕ cunoască tipicul şi sĕ poarte strana.

Suplicele astfel instruite sĕ le aştearnă oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului I al Sibiiului.

Turnişor în 31 Iulie 1880 v.

Comitetul parochial gr. or.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Nicolau Cintea, m. p.,
paroch. gr. or.

Nr. 228—1880. ppresb. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant un post de învĕţătoriu la scoala noastră capitală gr. or. din opidul Sălişte se deschide prin aceasta concurs spre întregirea lui.

Emolumentele sûnt un salariu anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi susterne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu până cel mult în 6 Septemvre a. c. instruite conform statutului organic şi disposiţiunilor sinodale.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului I.

M. Lazar, m. p.,
adm. prot.

Nr. 204. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III clasă Mermezeu-Văleni, în ppresbiteratul Gioagiului II conform ordinaţiunei p. v. consistoriu archidiecesan dto 9 Octomvre 1879 Nr. 2760 B. şi pe basa conclusului comitetului parochial dto 16 Iulie 1880 se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch în această comună cu terminul până la 15 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 150 familii 150 mĕsuri cucuruz computat în bani	150 fl.
2. Stola pentru funcţiunile parochiale aduce după calculul mediu un venit anual de	100 fl.
3. Dela fie-care familie una ḑi de lucru computată în bani a 40 cr.	60 fl.
4. Porţiune canonică circa 20 pogoane, computat venitul acestora preste tot în . .	40 fl.
Suma	350 fl.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ aştearnă concursele lor instruite conform disposiţiunilor statutului organic şi a regulamentului sinodal din 1878 până la terminul mai sus indicat la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Gioagiului II.

Dat în Secărâmb, 26 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso m. p.,
protopresbiter.

Anunciu.

Conform disposiţiunei §. 124 din regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale, se aduce la cunoscinţa publică, cumcă Iudita n. Ioan Barb din comuna Petrifalău măritată după Melinton Haida din Loman prin sentenţa măritului consistoriu archidiecesan dto 28 Iunie 1880 Nr. 1471 B. s'a despărţit totalmente de pribeagul bărbat.

Sebeş în 16 August 1880.

I. Tipeiu m. p.,
3—3 prot.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 101. Sibiiu, Joi 28 August 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 27 August.

Călĕtoria Împĕratului Franz Iosef în Galiţia, ḑice „Timpul“ de Marţi, este încă obiectul de predilecţie al foilor austro-ungare. Ele vĕd în primirea cordială, ce i s'a făcut Împĕratului în Polonia austriacă, o consecenţă fericită a alianţei germano-austriace, care dă Austriei o completă libertate de acţiune. Din parte-le, foile polone salută pe Împĕratul Austriei cu mult entusiasm, esprimându'i mulţămirile lor pentru libertăţile acordate Galiţiei şi asigurându'l despre senţimentele de lealitate şi devotament pentru dinastie de cari, dealtminteri, s'au dat doveḑi strălucite Împĕratului în călĕtoria sa în Galiţia. Aceste doveḑi sûnt suficiente, cred numitele foi, pentru a arĕta, că ideea austriacă a prins rădĕcini între Poloni, punênd astfel nisce base nedestructibile domniei Habsburgilor în ţĕrile polone. Foile maghiare şi austriace au destăinuit oarecum vederile politicei austro-ungare în privinţa elementului polon din monarchia habsburgică. Acele vederi se întemeiază, cum scim, pe necesitatea mărturisită, în care s'ar afla Austria de a se alia cu toate elementele nemulţămite şi revoluţionare ale Rusiei pentru a se putè pune la vreme ca o stavilă puternică în faţa „torentului panslavist“. Din limbagiul foilor polone şi din primirea, ce a întimpinat Împĕratul în Galiţia, se vede, că vederile politicei austriace nu sûnt până acum lipsite de sorţii succesului.

Cu privire la alianţa României cu Austrro-Ungaria şi Germania află „Resboiul“ din Bucuresci, că basele preliminare a le unui tractat sûnt puse sub următoarele condiţiuni:

„România va încheia o alianţă cu Austria şi Germania, obligându se de a merge alături cu aceste puteri, în casul unui conflict, fie în Orient, fie cu ori-ce altă putere limitrofă cu România.“

„Austro-Ungaria şi Germania se obligă de a garanta integritatea teritoriului român, a recunoasce şi a garanta României rangul de regat şi a o sprigini pentru ca şi celelalte puteri sĕ o recunoască ca atare.“

„Resboiul“, dând cele de mai sus sub reservă, spune totodată, că „a primit scirea aceasta din sorginte autorizată“ şi că numai sub condiţiunile aceste principele Leopold de Hohenzollern, 'şi-a dat consimţemêntul, ca al doilea fiiu al seu sĕ fie ales succesor de tron al principelui Carol.

„Telegraful“ din Bucuresci asigură, că nu s'a încheiat nici o alianţă cu Austria şi cu Germania, dar „chiar dacă s'ar încheia, puterile aliate vor trebuì se ofere „statului“ român „ceva“, remânênd negreşit se vadă (România) şi înapoi, întru cât se poate satisface acelui ceva.

Din Belgrad se aude, că comitetele bulgare pregătesc o proclamaţiune fulminantă la adresa tuturor popoarelor din peninsula balcanică, prin care aceste, cu privire la activitatea Porţei, sûnt provocate, a'şi ajuta ele înseşi. Cestiunea bulgară se arată tot mai mult în planul dintâiu şi are sĕ devină acută la cea dintâiu puşcătură în Orient.

Atitudinea puterilor în cestiunea orientală o caracterisează *„Le Temps“* ḑicênd, că puterile, afară de Rusia, doresc sincer ca Poarta se ceadă pretensiunile lor. Aspiraţiunea Rusiei, o Bulgarie între Dunăre şi mare, nu se poate împlini pe cale pacinică. De aceea puterile se îngrigesc cum se pună stavilă aspiraţiunilor rusesci.

Această programă, continuă „T.“, are însĕ trebuinţă de timp. Rusia este astăḑi cu acţiunea sa pentru mareă Bulgarie mai înaintată decât Austria cu apropierea sa de Serbia şi România; Rusia este mai aproape de Constantinopele, şi de aici provine însemnatul interes pentru Austria sĕ amâne oara resolvării, se amâne ḑiua certei pentru moştenire. Austria nu este încă gata, şi, dacă nu este bine sĕ perdem din vedere, cum ar face Austria cu necompleta sa unitate naţională şi cu financele ei sdruncinate, şi cum ce ajutor direct ar putea primì dela Grrmania. Francia nu are alt interes decât acela de a manţinè pacea şi ecuilibrul european. Politica esterioară a Italiei se duce cu greu după nesce turburări şi în dispoşiţiuni positive. Resultatul principal este sincera dorinţă a tuturor puterilor de a dobândì de la Poartă concesiuni care ar face netrebuincioase alte demersuri. Din nenorocire motivele tuturor puterilor sûnt diferite. Englitera privesce cu bucurie la mĕsurile de siluire, dacă prin aceste nu s'ar turbura concertul european. Austriei, din contra, îi displace în principiu ori-ce acţiune care ar compromite esistenţa Turciei. Francia voesce sĕ se unească cu acţiunea europeană numai cu condiţiunea ca sĕ nu se meargă prea departe. De acì provine rara situaţiune. Puterile urmează cu temere conducerea Engliterei, cântărind la tot pasul consecinţele ei. Ele consimt la demonstraţiunea navală şi'şi întrunesc vasele la Ragusa. Dacă aceasta nu va folosì la nimic, atunci atunci ele se vor apropia de coastele albaneze în speranţa că vor insufla Sultanului frică. Dar Sultanul scie că neînţelegerile între puteri cresc pe cât merg mai departe. Totul se aseamână cu acel joc, în care ambele părţi se depărtează una de alta, Sultanul va ceda când se va procede la mesuri estreme; el scie însĕ că această nu se va întêmpla. Totuşi la spatele comediei clocesce tragedia revoluţiunei bulgare. Nici Grecia nu poate sĕ renunţe la pretensiunile sale. Lupta însĕ între Albanezi şi Greci va avè de consecinţă o rescoală generală, care va provoca earăşi cearta dintre Rusia şi Austria pentru însuşirea sfărămăturilor turcesci. Avênd aceasta în vedere Turcia ar trebuì sĕ cedeze.

Reflesiuni

din partea oposiţiunei la raportul „Observatoriului“ despre adunarea generală a asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român.

(1 Urmare). *)

Oposiţiunea nu e însĕ nici biograf, nici areopag. Ea cu trecutul oamenilor nu are de a face nimic; ea se ocupă de present şi aici numai de afacerile asociaţiunei. Tot ce se poate pretinde dela ea în privinţa aceasta e, ca sĕ'şi dea şi ea părerea, că cine e de a se înregistra pe pagina primă a fiitoarei „carte de aur“ a asociaţiunei? La aceasta însĕ încă nu i-a sosit timpul, de oare-ce vedem, că întrebările cele mai cardinale se resolv abia astăḑi la 20 de ani dela înfiinţarea asociaţiunei noastre. Aşa d. e. întrebarea: cine a fost întemeiătoriul asociaţiunei noastre? Nouespreḑece ani a fost toată lumea în eroare creḑênd, că preavenerabilul preşedinte actual al asociaţiunei a vorbit adevĕrul în prima adunare generală a acestei asociaţiuni. Numai în estan, la banchetul dela Turda, aflarăm dela dl vice-preşedinte actual, cât de uşor poate greşì şi cel mai brav, mai onest şi mai înţelept om muritoriu! Lumea e pĕcătoasă; ea crede şi apreţiază numai ceea ce vede cu ochii şi prinde cu mâna şi de aicea vine, că multe merite egregie remân etern ascunse sub velul modestiei. Dacă dar oposiţiunea atari merite nu le cunoasce şi nu le înregistrează, aceasta de sigur nu i se poate imputa ei de pĕcat. Ear dacă unuia sau altuia i s'ar face nedreptate în privinţa aceasta, apoi nu'i putem aduce altă mângăere decât profundele cuvinte ale lui Göthe, ce le a tradus poate tocmai dl Baritiu înainte de aceasta cu ani 40: „În toate vremile numai unele duchuri (individuri) sûnt, care lucrează pentru sciinţe, eară nu veacul lor. Veacul a fost, care a otrăvit pe Socrates; veacul a fost, care a ars pe Hus, veacurile au rĕmas tot acele.“ (Foaie pentru minte, inimă şi literetură Nr. 22 ex 1840. pag. 175.) —.

Înainte de a trece la al doilea punct al incriminărilor, ce raportul citat le aruncă în faţa oposiţiunei aflu de necesariu, ca onoratul public sĕ fie înformat despre punctul de mânecare şi programul acesteia.

Oposiţiunea s'a convins, că asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român în timp de 19 ani n'a făcut direct mai nimica pentru literatura română şi cultivarea poporului român. Oposiţiunea a constatat, că asociaţiunea consumă la 8000 fl. *) pe fie-care an din averea naţională, din care abia 2,000 fl. se folosesc de stipendii şi ajutoare. Oposiţiunea a constatat în fine, că asociaţiunea a devenit astăḑi un colegiu pentru împărţirea alor câte-va stipendii (burse) şi ajutoare, din cari literatura română nu trage nici un folos, eară cultura poporului român foarte neînsemnat.

Oposiţiunea a ḑis dară: **sĕ ne oprim, şi sĕ ne întoarcem!**

Oposiţiunea n'a scăpat din vedere, cât e de greu de a rumpe cu un trecut oare-care, mai ales dacă abnormitatea au devenit dogmă şi regulă. A vĕḑut dară, că oprirea şi întoarcerea va fi possibilă numai restituindu-se valoarea legei — ordinea şi principiile prescrise prin statutele asociaţiunei în atitudinea şi agendele ei. A delătura dară abnormităţile, ce s'au furişat în decursul anilor întru afacerile asociaţiunei; a le conforma aceste prescriptelor şi spiritului statutelor — aceasta e programa oposiţiunei.

Mănecând de aici oposiţiunea a aflat, că prima şi capitala abnormitate e aceea, de a mărginì întreaga activitate a asociaţiunei la împărţirea de stipendii şi ajutoare şi e de firma credinţă cumcă aceasta nu satisface scopului asociaţiunei precisat în §. 2 a statutelor, nici nu corespunde programului, ce s'a stabilit şi adoptat, de prima adunare generală din Sibiiu la 1861 (veḑi Analile pag. 8 şi 9). În sensul programei sale a propus dară oposiţiunea în adunarea generală dela Sighişoara, sĕ ne reîntoarcem întru activitatea asociaţiunei la prescriptele şi spiritul §-fului 2 din statute, se tindem la realisarea barem unora posibile puncte din programa dela 1861. Propunerea aceasta e cunoscută onoratului public, şi e cunoscut şi conclusul, ce l'a luat adunarea generală în meritul aceleia. Nu le voi repeţì dară aici, ci mĕ provoc eventualmente la Nr. 67 al „Telegrafului Roman“ din a. c.

Raportorul d-voastre din Turda numesce această propunere „alună găunoasă“ .... „cu scop absolut străin de asociaţiunea noastră“ ... „sberătură furioasă“, „nod în papură“ „scandal gratuit“ etc. Eu 'l-aşi ruga prea frumos sĕ binevoească a'şi aduce şi argumentele acestei a sale păreri, pentru că fără de aceste on. public nu e în stare de a judeca între noi. Apoi în veacul de astăḑi oamenii nu prea dau nimic numai pre barba unuia sau altuia. Poporul român „eliberat de sub robia spirituală“ a început a umbla şi pre picioarele sale proprii. Sĕ nu'l mai purtăm de sforicică. Sĕ'l lăsăm sĕ cugete şi sĕ judece el, pentru că eată se îngreţoşază de bucăturile, ce i le mestecă alţii.

Dar se presupunem, că s'ar afla mai mulţi, cari ar fi de o părere cu raportorul d-voastre din Turda. Nici atunci pĕcatul de a fi eşit cu propunerea de mai sus, n'ar cădè numai asupra oposiţiunei; pentrucă idea fundamentală, ce zace în acea propunere nu e a oposiţiunei. Dl vicepreşedinte actual a aflat de necesariu a intona cât de puternic în aceea'şi adunare generală: că de aici încolo se lucrăm mai mult şi se sperăm mai puţin. Aceasta după mine nu însemnează alta decât: oprire şi întoarcere, ceea ce e şi programul oposiţiunei. Se vede dară din aceasta, Preaon. Redacţiune, că nu numai oposiţiunea simte trebuinţa de corecturi şi reforme, nu numai „clopotul din turn“, ci şi preotul „dela altariu“ constată, că este ceva „găunos“ putred şi destrăbălat în cestiunea Asociaţiunei noastre, şi ambii cer, sau togmai dacă voiţi, strigă după delăturare. Eu cred că ambii înţeleg: aberarea dela scopul genuin, şi abnormităţile, ce se învescură întru afacerile Asociațiunei noastre. Alt ceva nu pretinde nici propunerea de mai sus.

---

* In nrul precedent sûnt a se corege următoarele erori: col. I. alin. I. „Preaonorabila“ în loc de preavenerabila: alin. 2 „onorabila“ în loc de venerabila, Col. 2 şirul 6. „oposiţioniştilor“ în loc de oposiţiunilor; col. 3. alin. 2. „unui publicist onest e“ în loc de: oneste.

*) „Observatoriul“ care în toate discuţiunile noastre, care nu'i vin la socoteală, vede tot atâtea „denunţiări“, în Nr. 69 declară aceasta de minciună criminală“. Ar fi bine dacă s'ar deda „Observ.“ de a mai şi cugeta niţel! 5947 fl. se spesează din venitul asociaţiunei; restul de 2053 fl. de sigur il spesează acele 2—3 sute persoane, cari merg la adunările generale spre a asculta disertaţiuni ca acea despre „Schoppenhauer“, pentru care autorul respectiv nu sciu sĕ fie primit până astăḑi sutele de franci dela Academia română.

A mai făcut oposițiunea în adunarea generală dela Sighișoara două interpelațiuni; una referitoare la neprocurarea la timpul seu și nedistribuirea de loc a certificatelor pentru scăderea prețului biletelor pe căile ferate; alta referitoare la reînvierea unor despĕrțăminte repausate. Se poate că au fost aceste interpelațiuni „alune“ cari au trebuit sparte în dinți, se poate și aceea, că simburele din ele a fost cam amar, dar amare sûnt și bilulele (hapurile) cari vindecă; și cum că au vindecat acele alune, s'a vĕḑut din acurata și timpuria distribuire a acelor certificate în acest an; prin urmare nici acele interpelațiuni n'au fost cu scop absolut străin de Asociațiunea noastră. Alte pĕcate dela adunarea generală din Sighișoara nu se pot imputa oposițiunei.

(Va urma).

Varietăți.

* (Principele de coroană *Rudolf*) se asteaptă pe 12 Septemvre la Berlin. In onoarea lui va fi în 13 un diner de gală în castelul regal. In 14 va fi diner la ambasadorul austro-ung. conte Szechenyi, la care vor lua parte toți principii, câți se află acolo. Se dă cu socoteala, că la paradă va presenta regimentul „împer. Francisc“ a cărui șef este Maj. Sa, tatăl principelui. In 15 Septemvre principele de coroană pleacă dela Berlin.

* (Principele Carol) al României — după cum ne spune „P. Ll.“ — va sosì în 15 Septemvre n. la Budapesta spre a inspecționa regimentul sĕu. Tinerimea română din Oradia-mare 'și-a ales un deputat, cu împuternicirea, a se presenta principelui din preună cu societatea „Petru Maior“ a studenților români dela universitatea din Budapesta carea a decis a bineventa pe principele Carol la sosirea lui în capitala Ungariei. Asemenea ne spune „P. Ll.“. că și archiducele Albrecht sosesce în Budapesta în 12 Septemvre n. unde va petrece până în 15 Septemvre. Va se ḑică până când vine principele Carol.

* (Manevre). Marți seara au sosit a casă trupele garnisoanei din Sibiiu și giurul Sibiiului pe la 8½ oare. Veniau dela Sebeș de unde într'o ḑi au făcut un marș de șepte miluri. Trupele au venit prin cetate. Înfățișarea era marțială.

* (Esamenele de cualificațiune) ale candidaților de preoție și de învĕțători au avut loc Luni, Marți și Mercuri. Candidați de preoție s'au însinuat 30; s'au supus esamenului 26. Candidați de învĕțători s'au însinuat peste 30 și s'au supus esamenului 28.

* (Postal). Ordinea de călĕtorie cu posta s'a schimbat la următoarele stațiuni cum urmează: Dela Kezdi-Oșorhei spre Brașov pleacă la 4½ oare, dela Uzon la Sepsi-Szt.-Giorz la 6 oare, dela Covasna la 4½ și dela Preșmer la 9½ oare. Apoi posta ușoară dela Sepsi-Szt.-Giorz peste Boroșneul mare se întoarce către Covasna la 9 oare și către Uzon la 11½ înainte de ameḑi. Asemenea pleacă posta pe viitoriu din Sibiiu către Făgăraș, Sebeș Nocrichi și Turnul roșu la 10 oare înainte de ameaḑi.

* (Anunciu). Prin aceasta se aduce la cunoscința On. public, că la gimnasiul rom. gr. or. din Brad inscrierile pentru anul scolastic 1880/81 se vor începe în 1 Septemvre st v. și vor dura până în 4, eară în 5 Septemvre se vor începe prelegerile. — Scolarii au dea se presenta pentru înscriere în cancelaria direcțiunei gimnasiale cu părinții sau tutorii lor, avênd dea aduce cu sine elevii ce vin de a se înscrie de nou: testimoniu de botez și de altoit, și testimoniu scol. din clasa precedenră. —

Didactrul pentru scolarii din fostul comitat al Zarandului e 2 fl. eară pentru scolarii din alte comitate 4 fl. — Tot odată se face cunoscut, că pentru un progres mai mare, limba maghiară se propune în acest gimnasiu în limba maghiară.

Brad în 23 August 1880.

Direcțiunea gimnasială.

* (Insciințare). Toți p. t. domni și doamne, cari au binevoit de-a primì din partea soc. „România-Jună“ musicale spre vênḑare sûnt cu toată stima rugați, a retrimite notele nevêndute până mult în 8/20 Septemvre a. c. sub adresa: Soc. academ. „România-Jună“ Viena, I. Sonnenfelsgasse Nr. 1. avênd de-a așterne o dare de samă comisiunei revĕḑĕtoare.

Profităm de-această ocasiune a adressa tuturor acelora, cari au luat asupră-le sarcina vênḑĕrii notelor, deplina noastră mulțămită.

Viena 4 Septemvre n. 1880.

Pentru comitet:
Sterio Ciurcu pres.
Emilian Popovici secretar.

La susnumita societate se mai află de vênḑare: „Treurs Roumains“ polca franc. de Ed. Strauss; „Camelii“ polca mazur și „Ḑina Dunării“ vals de C. G. Porumbescu.

* (Concert român în Timișoara). Cetim în „Südungar. Bote“ următoarele: Comitetul românesc, ce în 3 l. c. n. a arangiat în favorul fondului de cărți scolastice române un concert împreunat cu joc în sala redutei noue din Timișoara, precum comunică „Temesvar. Zeitung“ a aflat, durere, puțină spriginire din partea publicului întru esercitarea acestui scop de binefacere. Motivul este a se căuta probabil în încunosciințarea defectuoasă precum și în precipitarea arangiamentului întreg. La începutul concertului, ce s'a dat de către reuniunea română de cântări din Lugoș, s'a adunat un auditoriu cam mic dar ales, care ascultà cu toată atențiunea producțiunile escelente, mai cu samă chorurile bărbătesci, ale acestei reuniuni foarte zeloase. Mai cu deosebire plăcu: *„Petru cel morbos“* de Cuntze și *„Salata italiană“* de Genée. Precisiunea, nuanțarea de tot îngrigită, vocalisația escelentă, sûnt calități ce pe această reuniune bine esercitată o arată capabilă a da ori și unde un concert. După concertul foarte isbutit de loc a început jocul, care a ținut în disposiția cea mai animată până de către ḑiuă. — In pausă am fost părtași de o plăcere destul de rară esecutându-se un ciclu de jocuri naționale românesci, ce fură produse în modul cel mai isbutit și între aplause frenetice de membri ai reuniunei române de cântări din Lugoș în pitorescele lor costume naționale. Reuniunea filarmonică din Timișoara, care s'a fost înfățișat *in corpore* la învitarea amicabilă a fraților Lugoșeni, a comersat între cântări și ciocnituri de păhare, încântată de prestațiunile harnicei reuniuni vecine, în disposiția cea mai animată până în zori de ḑi. Un „salamandru“ de *adio* cu parola „La revedere voioasă!“ a terminat întreaga petrecere.

* (Universitate condiționată). Academia de drepturi din Pojon era sĕ se tranformeze în univesitate chiar pe anul 1881 proiectânduse de ministrul de instrucție publică și suma necesară pentru acest scop. Din unele cause neplăcute însĕ ministrul retrăgênd deocamdată proiectul îl va asterne spre primire dietei viitoare și „dacă“ proiectul va fi primit de casa deputaților, suma necesară pentru universitatea numită se pune în bugetul anului 1882.

* (Contumație nouâ) a înființat ministrul de comunicațiune pentru negoțul cu porci în Oedenburg, unde aceste vite aduse din Serbia se vor supune unei cercetări contumaciale și vor putè trece prin contumație numai dacă, prin un certificat de sănĕtate, se vor declara de sănĕtsoae.

* (Alegeri intregitoare). O telegramă din Sighișoară trimisă la „S. d. Tageblatt“ spune, că în 6 Septemvre n., congregațiunea comitatensă s'a întregit. Partida poporului săsesc s'a abținut dela alegeri.

* (Lupi). In Dârlos oamenii sûnt atâta de înspăimântați de lupi, încât nu sciu ce se mai facă cu animalele ce le scot la câmp. Încă din primăvară lupii au început a visita pre pĕcurari, și de atunci în toate nopțile îi cercetează. Au rupt multe oi, și cu deosebire de vre-o câteva ḑile, numai înceată a face pagube enorme în oi. Lupii s'au făcut atâta de îndrăsneți încât sĕ preumblă și ḑiua pe câmp, și chiar până în capetul satului. In noaptea spre 20 August au rupt 8 mei și o oaie. Ar fi de dorit ca administrațiunea politică sĕ ia mĕsuri cuvenite, pentru stêrpirea acestor bestii înfricoșate.

* (Mulțămită publică). Subscrisul am avut onoare cu o ocasiune a conversa cu Ilustritatea Sa Domnul conte Haller Jozsef din Sz. Cristur, când descoperindu'i că cimiteriul gr. or. din comuna noastră Dârlos este atâta de plin cu cadavre, încât mai numai încăp altele, a fost atât de generos încât la moment s'a îndurat a dona un pămênt pentru cimiteriu în vecinătatea cimiteriului Ev. Luth. foarte potrivit. Tot asemenea Ilustritatea Sa Dl conte Haller György, prin intrevenirea Mult Stimatului D-n Mikloși Gergely, diregĕtorul Ilustrității sale, a binevoit a ne împodobì biserica cu trei străni acomodate pentru biserică, precum și a ne dăruì mai multe lemne de lucru la edificarea șurei parochiale, ce a fost arsă în 2 rênduri. Subscrisul în numele comitetului bisericei noastre gr. or. din Dârlos, tractul ppesc al Târnăvei superioare, pătruns de simțul de recunoscință față cu generoșii Domnii menționați pentru aceste daruri marinimoase, îmi țin de sânta datorință a le esprima cea mai profundă mulțămită publică.

Dârlos la 25 August 1880.

Basiliu Chendi m. p.,
paroch gr. or.

* (Pentr'o cartă un pensionat închis). Din Brașov se scrie cu datul 4 Septemvre n., că pensionatul de fetițe a Francezei Madame Vautier fu *ex officio* închis, pentrucă în acest pensionat s'a întrebuințat un atlas al profesorului Kopka, în care Ardealul se numesce parte întregitoare a României.

* (Au desertat) dela miliție 65 ficiori din ținutul Planinei (Dalmația). Așa spune un raport polițian din Viena.

* (Pausz estradat) Se ḑice, că în ministeriul de justiție din Budapesta ar fi sosit o împărtășire, conform cărei tribunalele române au decis estradarea deținutului Pausz, fost vicecomite. „Pester Jurnal“ are informațiune că ministeriul ung. de justiție a luat mĕsuri în urma căror oficiul dela fruntărie este însărcinat a primì pe delincuent.

* (Administrațiune rea de bani pupilari) s'a descoperit în comitatul Zemplinului din Ungaria.

* (Operațiune de ochi). Dr. Kundrat din Carloviț a operat un invalid fost soldat la trupele de geniu, care se periclitase cu ocasiunea esplosiunei din Wiener-Neustadt, (1876), când a perdut și vederea. Dr. Kunradt a scos dintr'un ochiu al nenorocitului o bucată de drot de aramă de 2 centimetri lungime. Drotul s'a trimis facultăței de medicină dela Viena.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(25 Urmare).

D. *Evangelia după Ioan.*

(Urmare).

Să esaminăm Evangelia mai de aproape.

De câte ori Evangelistul întroduce pe scenă pe vre-un învețăcel al lui Iisus, îl numesce cu numele. Unul însă este, al cărui nume nu ni-l spune, ci numai ni-l indigită, circumscriindu-l cu: „unul din învețăcei“ 63) „sau cel alalt“ ori „alt învețăcel“ 64) sau „învețăcelul pe carele Iisus îl iubea“ 65).

Cine să fie acest învețăcel?

Din posiția ce o ia față de Iisus, trebue să fi fost unul din cei mai intimi ai Mântuitoriului. Petru nu e, fiind că dînsul este numit, și încă în societate cu învețăcelul-Evangelist; Iacob încă nu e, căci el a murit 66) mult mai de tîmpuriu de cât să putem reflecta la dînsul, iar cel nenumit de de aci după 21, 23 se afla încă în viață pe când sa scris Evangelia, și încă în etate tare înaintată. Ne mai remâne singur Ioan. Ioan nu este numit nici o dată în Evangelie. Aceasta ne pune pe gânduri. Togmai prin aceea că numele lui lipsesce în întreagă Evangelia ne atrage atențiunea asupră-i.

Și, rolul ce-l are Ioan la Sinoptici, 67) rolul unuia din cei mai intimi ai lui Iisus, îl are învețăcelul acesta nenumit cu numele 68). Evident: este Ioan.

El trebue să fie sciitoriul, carele neconvenindu-i să-și pună numele, și-l circumscrie.

El nu se numesce, precum nu numesce pe fratele seu Iacob, și precum nu nnmesce pe mama sa Salomia.

Cumcă învețăcelul nenumit cu numele este scriitoriul Evangeliei ni-o dovedesce mai de aproape 19, 35. iar cumcă Apostolul Ioan este acest învețăcel se arată și din împregiurarea următoare: Persoanele ce ocur în Evangelie, ocur de comun cu atribute distinctive, așa: Andreiu-fratele lui Simon Petru, Simon-Petru, Toma-geamen, Iuda-Tadeu, Iuda-Ischariot sau-carele l'a tradat; Botezătoriul Ioan însă face escepțiune: el se numesce simplu „Ioan.“ Evangelistul nu află de lipsă a-l deosebí de Apostolul Ioan, pre cum fac cei a lalți Evangeliști, iar causa nu poate fi altă decât aceea că Evangelistul acesta este însuși Apostolul ce poartă numele Ioan, pe carele însă în loc să-l scrie, îl circumscrie.

Scriitoriul Evangeliei ne dă să înțelegem, că această Evangelie este productul Apostolului Ioan. Dar, ne punem întrebarea, nu cumva este vre-o amăgire la mijloc? nu s'a pus oare vre un filosof de mai târḑiu, după cum susține critica negativă, să scrie această Evangelie spre a-și desvolta teoriile sale, și, pentru ca scrierea sa să aibă trecere, cu un deosebit tact și rară finețǎ să o pună sub autoritatea Apostolului Ioan? Sau că în adever, scriitoriul este însuș Ioan?

---

63) 13, 23.

64) 18, 15. 20, 2. 3. 4. 8.

65) 13, 23. 19, 26. 20, 2. 21, 7. 20. Cumcă aceste numiri se refer la unul și același individ, și nu la mai mulți ne dovedesce 20, 2 în care doue numiri sunt împreunate: celalalt învĕțăcel pe carele Iisus îl iubia“.

66) Fapt. app. 12, 2.

67) Marcu 5, 37 și Luca 8, 51. Mat. 17, 1. Marcu 9, 2 și Luca 9, 28. Mat. 26, 37. și Marcu 14, 13.

68) 1, 35—40. 13, 23. 19, 26 seq. 20, 2—8. 21, 7. 20 seqq.

69) 1, 29. 35. 43. 2, 1. 4, 43. 52. 6, 22, 6, 14. 37. 11, 6. 7. 12, 1. 12. 13. 13, 1 20. 1. 26.

Singură scrierea ne poate lămurí. Dacă din Evangelie se va vedé că scriitoriul, aceea ce descrie, descrie după informaţiuni, prin urmare nu ca martur ocular, scrierea din cestiune nu poate fi de Ioan, carele a fost un soţ nedespărţit a lui Iisus, şi ca atare martur ocular. Se va vedé însă ca scriitoriul scrie ca martur ocular, apoi resultatul de sus se confirmă.

Întrebarea a doua ce ni-o punem dară, este: „Dovedesce-se scriitoriul ca martur ocular sau ba?“

În general această Evangelie ni se arată scrisă în rînd chronologic — ceea ce la Sinoptici nu aflăm. Această descriere chronologică însă, esaminată mai de aproape, se arată de tot nemăestrită, neprecalculată, în carea treptat se desvoaltă conflictul până ajunge la culme. Ba, precum vom vedé mai la vale, ea se arată ca o necesitate istorică. Aci prin urmare nu putem avé scrupuli. Ne surprinde însă mulţimea de date chronologice cu respect la ḑile [69]), timpul ḑilei [70]) şi oara [71]), cari nu se arată de loc ca inventate, ci ca isvorîte din o vie aducere aminte. De asemenea aflăm o mulţime de trăseturi caracteristice, cari eschid posibilitatea de a fi scrise de altul, decât de unul, carele a fost faţă atunci când s'a întîmplat aceea ce descrie. O astfel de trăsetură, carea se poate esplica numai dacă admitem, că scriitoriul a fost martur celor descrise, este 14, 31 „sculaţi-ve să mergem,“ sau descrierea din 19, 13 seq. ori chiaritatea, cu carea e descrisă scenăria din cap. 11, unde ne pune în mirare simplitatea copisărei.

Din cele de până aci, ce e drept, scritoriiul nu se arată că n'ar fi fost martur ocular, ci din contră că aceea ce scrie, scrie togmai ca martur ocular.

Dar oare, mergem mai departe cu scrupulii nostrii, n'ar fi cu putinţă ca un înveţat din Alexandria, din veacul al doilea, cu scopul de mai sus, să fi avut măestria a scrie în un mod aşa de la părere netendenţios simulând pe marturul ocular?

De şi icoana, ce ni-o dă Evangelia după cele aretate, nu admite această hipotesă, noi totuşi să o considerăm destul de ponderoasă spre a merge un pas mai departe în cercetările noastre. Adeverat că în privinţa tîmpului şi a scenăriilor descrise nu putem controla pe scriitoriul Evangeliei, ne avênd alte scrieri cu cari să-l comparăm [72]), şi de aci să constatăm că ceea ce scrie, scrie el ca martur ocular, sau că doară acea sumetenie de date chronologice şi acea vie descriere a evenimentelor este inventată.

Din norocire însă avem o altă lature, în carea putem cu desevîrşire constata, dacă scriitoriul a fost martur ocular sau că doară scrie după fantasie şi studiu. Aceasta este partea, ce privesce localităţile descrise.

Urmărind pe scriitoriu în privinţa localităţilor, el de es. ne descrie în câteva cuvinte valea Sichem dintre munţii Ebal şi Garizim, cu fântâna lui Iacob [73]), de aci ne conduce în descrierea evenementelor prin Galilea trecênd lacul şi de pe ţermure pe deal [74]), de unde ne aduce iareşi peste lac în Capernaum, spunêndu-ne că se poate face căletoria şi pe uscat [75]). Asemenea în Ierusalim ne vorbesce despre poarta (lacul) oiei [76]), templu cu vistieria din tinda femeilor [77]) şi foişorul sau pridvorul (*στοά*) lui Solomon [78]), părîul cedrilor şi muntele maslinilor [79]), curtea Archierului [80]) ş. a. Toate aceste, pre cât de o parte le aflăm în consonanţă cu realitatea, pre atât de alta ni se înfăţişează ca descrise cu cea mai mare desinteresare şi totală lipsă de precalculare. Scriitoriul le amintesce, nu că doară dela dînsele ar atîrna înţelesul evenimentelor de cari le încopcie, ci fiind că în mod tare natural ele i se îmbie de sine venindu'i în memorie de o dată cu scenele ce descrie. În chipul acesta nu poate scrie unul străin, carele ar fi studiat geografia Palestinei, ci numai unul carele a luat însuşi parte, ca privitoriu, la aceea ce descrie.

(Va urma).

Bibliografie.

Ghimbăşianu George, *Întroducere în sciinţele naturale.* Manual pentru usul claselor secundare inferioare. Bârlad 1890. Preţul 1 leu 25 bani.

Annalile reuniunei invĕţătorilor români selagieni. Periodulu primu. 1869—1880. Compus din încredintiarea adunărei generale de Gavriilu Trifu, vicepresiedinte. Gherla 1880. Pretiul 40 cr.

Statistica din România. Statistica penitenţiară pe anul 1876. Bucuresci 1880.

Statistica din România. Statistica penitenţiară pe anul 1877. Bucuresci 1880.

Pap László, *Románia alkotmányos intézményei.* Sátoralja-Ujhely 1880.

Convorbiri literare Anul XIV Nr. 5.

Sumariu: *Corespondenţa dintre V. Alecsandri şi Ioan Ghica.* (IV)

Vornicul Groza, poem istoric, de *N. Beldiceanu.*

Păsurile unui American în România. de *N. D. Xenopol.* (sfêrşit.)

Aforisme.

Domnul Istrat Gorăuţ, noveletă, de *I. Slavici.*

Scrisoarea lui Alex. Papadopul-Calimach cătră V. Alecsandri.

O taină, poesie, de *N. Volenti,*

Casa din vale; Uitate era.; Amorul meu; Foi de roză, poesie de *M. Pompiliu*

Dorul; cu a ta mână...; Omul, poesiì de *A. V.*

Bibliografie.

Colecţiune de fabule române. notiţă critică. de *M. P.*

Albina Carpaţilor Tomul IV-Nr. 20.

Sumariu: Tecst:

Amor şi naţiune, novelă istorică (urmare) — *Tăcere!* pe un mormênt, poesie de Don *Asturio.* — *Unele influenţe ale apei asupra străformărilor globului pămêntesc,* de G. Pocrenu. — *Antony,* dramă în 5 acte de A. Dumas, traducţiune de Leon Jaworover (continuare). — *Dragomirna.* — *Pe ruinele Athenei,* poesie de H. Rheinstein. — *Honoré de Balzac,* traducţiune din englezesce de J. R. *Varietăţi, Bibliografie, Gâcitură*

Ilustraţiuni: Păhar cu flori (după tabloul lui Filip Rouseau). — Mănăstirea Dragomirna.

Pe copertă: *Cronică. Anunciuri.*

Economic.

Braşov, 3 Septemvre n. Pro hectolitră Grâu fl 6.50-7.60; Grâusĕcăreţ fl. 5.60; Sĕcarăfl. 5--5.30. Orz fl 3.80—4.; Ovĕs fl. 2.10—2.30; Cucuruz; fl. 5.10; Mălaiu fl 5.25.; Mazere fl. 6.50; Linte fl. 8.20; Fasole fl. 5.20; Sĕmânţă de in fl. 12. Sĕmênţă de cânepă fl. 5.50— Cartofi fl. 1. pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 carne carne de vită 48 cr. de berbece 32 cr.; şĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraş, 3 Septemvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 6—6.50; sĕcară fl. 4.50—5.20; orḑ ——.— ovĕs fl. 1.80—2; cucuruz fl. 4.50—4.80 mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. 10—; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6. cartofi (vechi) cu fl. 1.60..—2.—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. 38—42; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80—; cânepă fl. 30—32; sĕmênţă de in fl. ———; săpun fl. —.—; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr cane de berbece 28 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul fu foarte slab cercetat.

Budapesta, 4 Septemvre n. Ḑilele din sĕptĕmâna trecută toate au fost foarte frumoase şi calde. Va sĕ ḑică, nădejdea esprimată şi în raportul nostru trecut, că vom avè un timp frumos, nu ne a înşelat. Toate lucrurile neglese prin timpul urît din August au luat un avênt nespus, îmblătitul grânelor urmat din resputeri este acum ca sfêrşit, lucrurile de toamnă încep asemenea din resputeri, cu deosebire aratul câmpului pentru sĕmĕnăturile de toamnă înaintează cu iuţală. Timpul frumos a înaintat de altmintrelea şi coacerea cucuruzului foarte tare încât ruptul lui pe neaşteptate va urma mai curênd ca cum 'şi-au cugetat oamenii. Strugurii se îndulcesc mereu şi domnesce nădejdea preste tot locul, că culesul viilor dacă timpul va merge tot aşa va fi foarte bogat şi bun. Timpul frumos a înfluenţat tare şi asupra negoaţelor cu toate fructele. Cercetarea acestora n'a fost tare vioaie şi vinderea numai a cerealelor s'a făcut în cuantităţi şi cu preţuri cu mult mai mari ca până acuma. Aşa notăm în special:

Grâul peste 115,000 m. m. s'a vêndut cu fl. 10.25—10.60; sĕcara la 4000 m. m. cu fl. 9.—9.30; orzul la 5000 m. m. cu fl. 5.75—6.25; ovĕsul la 10,000 m. m. cu fl. 2.25—5.90; cucuruzul la 4000 m. m. cu fl. 7.60—7.90; făina a trecut de astădată nu numai în cuantităţi mari, ci şi cu preţuri foarte frumoase. Mai slab têrg au avut păstăioasele vênḑênduse: lintea cu fl. 9—10; mazerea cu fl. 10—12; fasolea cu fl. 8—9; mălaiul cu fl. 8; sĕmênţa de in cu fl. 12.50—13; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8—8.50 (toate per 100 chilograme); cartofii cu fl. 2.10—2 30; lânile cu fl. 2.10—3 per chilogr.

Porcii de astădată n'au cam tost mulţi în têrg. Numĕrul lor total a fost preste 65,000, dintre cari din Ungaria de jos la vr'o 1780 din România debia 150 şi din Ardeal la vr'o 60 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 47—49; slănina cu fl. 45—46; şi sĕul debia cu fl. 40—41;

Peile încă n'au fost prea căutate şi au trecut cam slab şi adecă; peile de bou cu fl. 110—113; de vacă cu fl. 108—110; de miel, oaie, berbece capră, cu preţuri mai mici, ca mai înainte; cele de cal s'au ţinut la preţurile de fl. 10—12 părechea.

Bursa de Viena şi Pesta

din 7 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.35	110.65
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83.25	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	100.—	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.75	86.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.25	125.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.—	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.25	94—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.25	94.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.60	93.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.50	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.—	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.85	73.—
Datorie de stat în argint . . .	73.85	74.—
Renta de aur austriacă	88.75	89.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.75	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	828.—	835.—
Acţiuni de credit austr. . . .	292.—	292.40
Acţiuni de bancă de credit ung.	263.—	263.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	111.75	111.75
Sorţi de regularea Tisei . . .	109.80	110.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.60	5.60
Napoleon	9.38	9.36
100 marce nemţesci	57.95	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	118.—	118. —

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 20 Septemvre şi 20 Oct. imob. lui Grigorie Silip şi soţi în Ghichiş (trib. Dej); în 5 Oct. şi 5 Noemvr. imob. lui Carol Tollas în Cluj (trib.) în 26 Sept. şi 27 Oct. imob. lui Ioan Vasilie în Ringhet; în 28 Sept. şi 28 Oct. imob. lui Nicolau Borza în Homorod (trib. Deva); în 23 Sept. şi 23 Oct. imob. lui Teodor Dumitru în Vajdacuta (judec. cerc Sânmărtin); în 21 Sept. şi 21 Oct. imob. remasului după Costan Bădeu în Vidra de sus (judec. cer. Abrud); în 10 Sept. imob. contelui Alecsandru Teleky în Sacolasfaleu (judec. cerc. Şamcuta-mare); în 19 Oct. şi 19 Noemvre imob. Catarinei David şi soţi în Marpod; în 12 Oct. şi 12 Noemvre imob. lui Ioan Krech în Amnaş; în 12 Oct. şi 12 Noemvre imob. remasului după Maria Poplăcean în Orlat (trib. Sibiiu); în 17 Sept. imob. lui Michail Frank în Malâncrav (judec. cerc. Sighişoara); în 21 Septemvre imob. lui Carol Kabos şi Ioan Kabos jun. în Eschileu (judec. cerc. Huedin).

Nr. 20. 1—3

CONCURS.

La scoala capitală normală gr. or. din S. Sebeş a devenit trei posturi vacante; pentru a căror întregire se deschide concurs, cu termin până la 21 Septemvre a. c. s. v. când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt: salarii anuali de câte 300 fl. va. a. eară după doi ani de serviţ 350 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au a'şi aşterne petiţiunile lor instruite conform prescriselor statutului organic şi a regulamentului congresual din 1878 §. 67. şi că a absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale.

Concurenţii vor avè sĕ ţină strane Dumineca şi în Serbători, pentru aceea au a se presenta în vre-o Duminecă în biserică, pentru a'şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Petiţiunile sĕ se adreseze P. O. Domn Ioan Tipeiu ppresbiter în S. Sebeş.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută în S. Sebeş 24 August 1880. In conţelegere cu inspectorul districtual scolar.

Comitetul parochial.

Nr. 217.—1880. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala populară gr. or. din Apoldul inferior, ppresbiteratul Mercurii se escie concurs cu terminul de o lună de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

un salariu anual de 100 fl. v. a.

Concurenţii au sĕ'şi adreseze suplicele lor instruite conform Statutului Organic şi regulamentului congresual la subsemnatul în terminul arĕtat.

Mercurea, 21 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Droc m. p.
adm. protopresbiteral.

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scoalele populare gr. orientale mai jos enumerate, din protopresbiteratul Zlatna inferioară, se deschide concurs, până la 20 Septemvrie a. c.

Emolumentele:

1. La scoala populară din Bucium-Cerb, cu un salariu anual de 200 fl. v. a. cortel în edificiul scoalei, lemnele necesare pentru încălḑit, şi jumĕtate din venitul cantoral.

2. La scoala populară din Bucium-Sat, cu un salariu anual de 140 fl. cortel în localul scoalei, şi 10 metri lemne de încălḑit.

3. La scoala populară din Ciuruleasa, cu un salariu anual de 80 fl. cortel, şi lemnele necesare pentru încălḑit.

---

[69]) 3, 2. 6, 16. 13, 30. 18, 28.

[70]) 1, 39. 4, 6. 52. 19, 14.

[71]) Evangeliile sinoptice în privinţa timpului nu le putem folosí, iar în privinţa unei sau altei scene, ce o au în comun cu Ioan sunt în consonanţă cu prea puţine esceptiuni, a căror constatare sau împăcare este treaba Esegesei. Pre lângă aceasta Sinopticii afară de Mateiu, nici nu sunt între toate marturi oculari, nefiind din numerul celor 12 apostoli, resp. a celor 3 — Petru Iacob şi Ioan.

[72]) 4, 5 seqq.

[73]) 6, 2 seqq.

[74]) 6, 22 seq.

[75]) 5, 2 seqq.

[76]) 8, 20.

[77]) 10, 23.

[78]) 18, 1.

[79]) 18, 15.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au de a'şi substerne petiţiunile la subscrisul oficiu protopopesc, instruite după prescriptele statutului organic, şi ale regulamentului congresual până la terminul mai sus prefipt.

Dela oficiul protopopesc gr. or. Zlatna infer.

Abrud în 16 August 1880.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioane Gall m. p.
3—3 prot. gr. or.

Nr. 225. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător devenit vacant la scoala gr. or. din Sebeşelul inferior, ppresbiteratul Sibiiului II. se escrie concurs până la 17 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele impreunate cu acest post sûnt:

1. Salariu anual de 200 fl. v. a. cari se vor solvì din alodiul comunal în 4 rate începênd dela 1 Octomvre 1880.

2. Cuartir liber şi 4 stângini de lemne pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa acest post învĕţătoresc au a'şi asterne, până la terminul sus prefipt, petiţiunile lor concursuale, instruite conform prescriselor Statutului organic la oficiul ppresbiteral în Sibiiu.

Sebeşul de jos, 4 August 1880.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Comitetul parochial.

Nr. 176. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea uneia din parochiile vacante de clasa a III din Rĕchita cu filia Strugari se escrie de adoua oară concurs amĕsurat înaltei ordinaţiuni consistoriale din 23 Maiu 1880 Nr. 1660 B. cu termin până la 15 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

a) Dela 150 familii câte o ferdălă de cucuruz în grăunţe şi câte o ḑi de lucru.

b) loc de fên de vre-o trei carĕ.

c) Lemne pentru foc din pădurea comunei şi

d) Venitul stolar regulat în cât a fost prin putinţă.

Doritorii de a ocupa această parochie au sĕ'şi înainteze suplicele lor proveḑute cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul provisoriu scaonului protopresbiteral în Sebeş până la sus arĕtatul termin.

Rĕchita în 27 Iulie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresb.

Nr. 208. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţător la scoala noastră română gr. or. din Mohu prin aceasta se escrie concurs pentru ocuparea acestuia până la 15 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul anual de 150 fl. v, a. dìn cassa alodială plătibil în rate lunare anticipative, cu prospect de a i se mai mărì acela pe venitor;

2. Cuartir natural în edificiul scoalei şi 5 orgii de lemne, din care e a se încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă petiţiunile lor instruite conform statutului organic oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului al II. până la terminul sus indicat.

Mohu în 3 August 1880. st. v.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Comitetul parochial.

Nr. 144. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţĕtor la scoala confesională gr. or. din Chezdi Mărtinuş ppresbiteratul Trei scaunelor, se deschide concurs până la 21 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. In bani computat venitul total 150 fl. v, a.

2. Cuartir liber, folosirea grădinei de legumi, şi lemne de încălḑit şi anume:

a) Dela 65 familii câte 1 fl. v. a. pentru cantorat 65 fl. şi dela 18 vĕduve à 50 cr. 9 fl. v. a.

b) a treia parte din venitul stolar 40 fl. v. a.

c) dela 36 scolari à 1 fl. 36 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a se adresa cătră subscrisul până la terminul de sus în sensul Statutului organic şi a regulamentucui provisoriu pentru învĕţământ.

Bretzcu în 19 August 1880.

Spiridon Demian m. p.,
adm. ppresb.

CONCURS.

Pre basa conclusului representanţiei comunale din Petruvasila de dato 3 Iulie 1879 nr. 56 aprobat şi de cătră administraţiunea Comitatului Torontal dto 19 Mai 1880. prin aceasta se deschide concurs pentru un doctor de medicină comunal până în 17 Octomvre 1880·

1. Cu salariu anual solvit în rate lunare de 600 fl.

2. Cortel în natură, şi 4 orgii de lemne,

3. Veḑuta de ḑiuă 20 cr. şi de noapte 40 cr.

Cu obserarea, ca pruncilor scolastici la cas de morb sĕ li se facă vĕḑuta fără tacse; precum şi

a) oltuireabubelor la prunci mici, preste un an,

b) visitarea morţilor şi darea licienţiului de ingropare se va face gratis.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ fie doctori de medicină, cu îndatorirea de a ţinè şi o mică apotecă la sine, şi sĕ vorbească pre lûngă limba statului, şi cea română şi germană, şi au a'şi substerne petiţiunele înzestrate cu documente de cualificaţiunea ce posed, până la datul sus însemnat la pretura cercuală din Alibunar.

Alibunar în 14/26 August 1880.

1—3 *Pretura.*

Nr. 148. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresti la scoalele confesionale devenite vacante în comunele din: Livezeni şi Nucşoara în ppresbiteratul tractului Haţeg se deschide prin aceasta concurs cu terminul până la 16 Septemvre a. c. şi anumit:

1. In comuna Livezeni cu salar anual de 200 fl. v. a. cortel şi lemne focale;

2. In Nucşoara cu salar anual de 240 fl. v. a. cortel şi lemne focale.

Doritorii de-a ocupa aceste posturi au a'şi eşterne petiţiunile lor bine instruite în sensul prescriselor din „Statutul organic“ la subscrisul până la terminul sus amintit.

Haţeg 15 August 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ m. p.,
ppresb.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului vacant de învĕţătoriu la scoala noastră gr. or. din Roşia ppresbiteratul gr. or. al Sibiiului II. prin aceasta se escrie concurs cu terminul până în 18 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul anual în bani gata 80 fl. v. a.

2. Cuartir liber în edificiul scoalei, şi lemne de încălḑıt câte trebue.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă petiţiunile lor instruite conform statutului organic oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului al II. până la terminul sus indicat.

Roşia, 24 August 1880.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

1—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 217.—1880. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala populară din Mag, ppresbiteratul Mercurii se escrie concurs cu terminul de o lună de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele impreunate cu acest post sûnt:

un salariu anual de 120 fl. v. a. cortel şi lemnelele trebuincioase.

Concurenţii sĕ'şi adreseze suplicele lor instruite conform Statutului Organic şi regulamentului congresual la subsemnatul în terminul arĕtat.

Mercurea în 21 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Droc m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 152.—1880. 1—3

CONCURS.

În urma înaltei încuviinţări consistoriale din 28 Iunie a. c. Nr. 1961 B. pentru acuparea staţiunei de capelan lûngă neputinciosul paroch Petru German din Botez, ppreşbiteratul gr. or. al Murĕşului, se deschide concurs cu terminul până în 25 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu această staţiune sûnt:

1. Terţialitatea din porţiunea canonică precum şi din stolă, carea în bani face suma aprocsimativă 179 fl. v. a.

2. Capelanul va avè a fi şi învĕţătoriu provisoriu, pentru care încă va avè salariu deosebit, anumit: dela circa 60 de copii obligaţi pentru fie care câte o mĕsură de cucuruz (a 16 cupe).

Ceice doresc a ocupa această staţiune au a'şi aşterne suplicele instruite conform regulamentului sinodal din 1873.

Oficiul ppresbiteral subscris.

Dat Sân-Benedic, 14 August 1880.

În conţelegere cu concernentul comitet parochial.

Artemie Crișan m. p.,
adm. pprosb.

Nr. 39.—1880. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă staţiunea învĕţătorească la scoala confesională gr. or. din opidul Huniedoara, ppresbiteratul Haţegului, pentru ocuparea acestui post, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 18 Septemvre st. v. a. c.

Salariul anual este 250 fl. v. a. cuartir în edificiul scoalei şi grădină de legumi, cele din urmă computate în 50 fl. v. a. la olaltă dară 300 fl. v. a.

Concurenţii la acest post învĕţătoresc au sĕ'şi trimită petiţiunile instruate conform „Statutului Organic“ şi a „regulamentului congresual“ dela 1878 comitetului parochial gr. or. din Huniedoara la adresa Domnului ppresbiter Ioan Raţ, inspector scolar tractual în Haţeg, până la ḑiua sus arĕtată.

Huniedoara, 10 August 1880.

În conţelegere cu Dl ppresbiter tractual.

Comitetul parochial.

Nr. 209. 1—3

CONCURS.

Devenind postul de învĕţătoriu în comuna bisericească Ştina protopresbiteratul Unguraşului, pentru ocuparea acestuia se escrie concurs până la 21 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. În bani 80 fl. v. a.

2. În bucate 40 vici, cucuruz sfârmat după mĕsura cea veche.

3. Fonţi de lumină 3.

4. Lemne de foc 3 orgii, din care se încălḑesce şi scoala.

5. Cuartir şi gradină de legumărit.

6. 3 conţi de hârtie.

Dela concurenţi se cere atestat de cualificaţiune, şi sĕ fie de religiunea gr. or. aşternându'şi petiţiunile la subscrisul până la terminul prefipt.

Fizeş - Sânpetru, 31 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 224 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţor la scoala confesională gr. or. din Vurper, ppresbiteratul Sibiiului II. se escrie concurs cu terminul până la 17 Septemvre a. c.

Emolumentete sûnt:

1. 100 fl. v. a. salariu anual.

2. Cuartir liber în locuinţa scoalei şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi substerne suplicile lor, instruite cu documentele prescrise de „Statutul Organic“ şi regulamentul provisor din anul 1878 oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului al II-lea în Sibiiu până la terminul indicat.

Vurper, în 17 August 1880.

În conţelegere cu dl administrator ppresb. tractual.

Ilie Dumitru, m. p.,
paroch.

Nr. 136—1880. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Meşterhaz, ppresbiteratul Turdei superioare, pentru întregirea acestui post se escrie concurs cu terminul până la 15 Septemvre anului curent st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 200 fl. v. a. solvind în rate prin repartiţiune dela popor.

2 Cuartir liber în locuinţa scoalei.

3. Lemne de foc pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi trimite suplicile lor, instruite cu documentele prescrise de stat. org. şi regulamentul provisoriu din anul 1878 oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Turda superioară în Deda până la terminul indicat.

Deda în 11 August, 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Popescu, m. p.,
adm. prot.

Ernatic de vite.

Pe moșia Darabani, județul Dorohoi, găsindu-se fên de cea mai bună cualitate și pășune inbelșugată și întinsă, — mocanii cu oi, cai, sau ori-ce alt soiu de vite sûnt primiți la ernatic cu condițiunile cele mai favorabile. Atât în privirea îndemânărilor cât și a prețului a se adresa direct la Curtea moșiei. [51] 1—6

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 102. Sibiiu, Sâmbătă 30 August 1880. **Anul XXVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 29 August.

Călĕtoria împĕratului în Galiția ḑice „D. Ztg.“, cu cât înaintează mai mult, atrage atențiunea cercurilor celor mai depărtate. Nici oficioasele nu mai remân prelûngă afirmațiunea, că numai considerațiuni de politică internă au hotărît călĕtoria împĕrătească. Remarcabil este, că „foaia noastră guvernamentală de bună voie“ publică astăḑi prima dată un articul de fond, în care se atribuie călĕtoriei și o parte, care privesce politica esternă. Polemisând foaia oficioasă contra espectorațiunilor din „Bereg“ și „Golos“ ḑice: „Se poate sĕ aibă drept „Golos“ când vorbeșce despre dragostea cea mare a țarilor Alesandru I și Alesandru II către Poloni și că țarii au voit sĕ’și manifesteze dragostea dând drepturi departe bătătoare Polonilor. Concedem bucuros, că a fost un timp, când Polonii din Rusia aveau mai multe drepturi, decât conaționalii lor din Galiția. În politică însĕ nu valorează ce a fost, ci ceea ce este; eară ce privesce bunele intențiuni, ele au valoare numai când sûnt în realitate. Faptă este, că bunele intențiuni ale monarchului nostru cu privire la Galiția sûnt realisate, pe când de bunele intențiuni ale țarului rusesc aceasta nu se poate ḑice. Prin urmare o comparațiune între împregiurările din Galiția și Polonia rusească este în favorul celei dintâiu“. Raporturile dintre Viena și Petersburg trebuie, că s’au rĕcit foarte tare, când o foaie oficioasă austriacă vorbesce astfeliu.

„Intr’o corespondență din ḑilele trecute a „Gazetei genrale de Augsburg“ ḑice „Timpul“ care vorbia despre cestiunea Dunării și din care am reprodus pasagele privitoare la România, se spunea, că dacă guvernul român va ceda în această cestiune pretențiilor austriace, susținute de altminteri cu căldură și de Germania, atunci nu numai oposiția de până acuma, dar și partidul propriu al acestui guvern i va face imputarea, că a trădat drepturile de suveranitate ale țĕrii. Chiar ministrul plenipotențiar al României la Paris, — adaogă corespondența foii germane — d. Cogălnicean, este de părerea aceasta și a și redigiat un memoriu, în care acusă pe cabinetul — Brătianu de trădare de patrie în casul, când ar ceda pretențiilor austro-ungare asupra Dunării.

„D. Cogălniceanu, precum scim, se află de câtva timp în țeară. Diferite versiuni circulă asupra întoarcerii ministrului nostru dela Paris. Se ḑice că d-sa ar fi voind sĕ se retragă pentru motivul, că politica guvernului ar fi cu totul contrară vederilor d-sale; se mai spune, că d. Cogălniceanu ar fi fost rechemat de guvern, de a cărui încredere nu se mai bucură; în sfârșit, se vorbește ceea ce e foarte puțin probabil, că d-sa ar fi fost de-a dreptul destituit în urma memoriului despre care a vorbit „Gazeta gen. de Augsburg.“ Se întelege că inregiстrăm aceste sgomote sub titlul de simple informațiuni sub toată reserva.

„Neue freie Presse“ tot cu privire la aceasta ne spune, că însărcinatul cu afaceri austro-ungar a primit ordinul de a se plânge verbal guvernului român pentru atitudinea acestuia în cestiunea dunăreană și pentru chipul cu care a lucrat dl Cogălniceanu în această cestiune, ca ministru român pe lângă guvernul republicei franceze. Această scire o găsim și într’o nouă corespondență a „Gazetei generale de Augsburg“ pe care o primim aḑi. Însărcinatul cu afaceri al Austro-Ungariei, d. cavaler de Basizio ar fi comunicat cabinetului nostru o notă verbală, prin care se esprimă nemulțămiri asupra atitudinei guvernului român în cestiunea dunăreană, relevându-se mai cu seamă atitudinea unora din ambasadorii români, cari au lucrat în cestiunea aceasta, nu ca agenți diplomatici, subordonați cabinetului, ci ca generali de sine stătători. Această din urmă observație se referă de sigur — ḑice corespondentul — la d. Cogălniceanu, care în memoriul seu către puteri, are limbagiu, ca și când n’ar sta sub ci peste cabinetul din Bucuresci. D. Cogălniceanu a luat un concediu de două luni, dar se crede, că nu se va mai întoarce la post.

„Sĕ nu uităm a înregistra și un alt sgomot destul de caracteristic, care circulă în privința dlui Cogălniceanu. Dsa, retras sau rechemat din postul dela Paris, este hotărît sĕ ia direcția unui mare ḑiar, ce vrea sĕ apară în ântâiele ḑile ale lui Septemvre, și care sĕ lupte contra politicei esterioare a guvernului. Din toate punctele de vedere această publicație promite a fi interesantă. Ea va purta numele, cedat de moștenitorii lui Cesar Boleac, de „Trompeta Carpaților“.

„O nouă versiune, ḑice „Timpul“ de Joi, cea mai ciudată, asupra întoarcerii d-lui Cogălniceanu și în contraḑicere cu scirile de mai sus, o dă astăḑi, cu tonul unei perfecte asigurațe, „l’Indépendance Roumaine“. Foaia franceză nu crede, că d. Cogălniceanu se retrage, de oare ce scie foarte, bine că guvernul împărtășesce în mare parte ideile d-lui în cestiunea Dunării. În ori-ce cas, retragerea d-lui Cogălniceanu, dacă s’ar face, tot încă nu ar arĕta, că România ar fi cedat cererilor austriace. „Politica guvernului — ḑice „l’Indépendance“ — consistă în a împinge pe puterile interesate sĕ resiste Austriei, spre a nu fi dênsul singur silit sĕ’i resiste și a nu risca astfel sĕ’și înstrăineze cabinetele din Viena și Berlin. Demisia d-lui Cogălniceanu nu ar fi decât un mijloc de mascare a jocului guvernului.“

O confederație dunăreană.

„La Republique française“ dela 3 Septemvre publică, în prima-i pagină, un articol de o mare însemnătate din toate punctele de vedere.

Ideile, ḑice „Românul“ ce recomândă organul francez în privința politicei reciproce a României, Serbiei și Bulgariei n’au putut de cât sĕ ne aducă o mare mulțămire. Născuți cei dintâiu dintre aceste state la o viață independentă, după lungile suferințe, ce ne au causat înrîuririle străine, aprețiăm cei dintâiu avantagiele politicei recomândate de Republica. Această politică a inspirat toteauna cuvintele și actele noastre, și am vedè cu fericire o restrîngere a legăturilor între statele mici orientale întemeiată pe respectarea drepturilor lor reciproce și pe apĕrarea lor în comun, când ar fi atinsă de cineva. Eacă articolul Republicei franceze:

Relațiunile principatelor dunărene între ele constituesc negreșit una din părțile cele mai vĕdite și cu toate aceste una din cele mai puțin discutate ale cestiunei Orientului: este însĕ un factor însemnat în împărțirea puterilor vii ale Orientului, care merită multă atențiune și interes. Serbia, Bulgaria, România, — România mai ales, — sûnt atâtea pepiniere de progres și de civilisațiune, unde guvernează idei nouĕ și aspirațiuni politice, care au un mare viitor.

Acum treiḑeci de ani, principatul român, era, ca sĕ ḑicem așa, într’o stare primitivă; o castă, care nu era aristocratică decât prin bogăția ei apĕsa pe țĕran, i impunea claca și presenta spectacolul unor moravuri *quasi* feudale; pe acest pământ de servitudine și de serăcie nu se vedeau nici șosele, nici drumuri de fer, nici mijloace de comunicație organisate. Cine ar recunoasce astăḑi în România înfloritoare, ardentă pentru progres, înzestrată cu o armată vitează și disciplinată, brăzdată de căi ferate, Moldova și Valachia de altă dată? Progresele realisate de România de un sfert de secol sûnt aproape o minune.

Serbia, de și nu e atât de înaintată ca principatul român, totuși a ajuns la un grad destul de însemnat de progres politic.

FOIȚA.

Dela Sibiiu la Ogna și îndĕrĕt.

(Schiță de călĕtorie).

(5 Urmare).

Se vede, că precum nu bucatele fac prânḑul bun, ci foamea, așa și odihna nu o face odaia bună și patul moale, ci oboseala. Intr’o odaie zidită de material îndoielnic scundă și strimtă și ceva și cam umedă, într’un asternut improvisat, am odichnit fără de a simțì, că trăiesc pe lume. Va fi fost către ḑiuă, când mi se arată ceriul posomorit ca și când mănios pe omenimea cea rea voia sĕ se rĕpeadă asupră’i sĕ o strivească. Un feliu de frică și cutremur s’a făcut stăpâne asupră’mi. Sunete de bucium me convingeau, că a sosit ḑiua judecății. Cu cât se auḑia sunetul buciumului mai tare cu atât și frica și cutremurul me stăpâniau mai mult. Auḑiam deja vaietele de groază a le oamenilor, cari stăpâniți și ei de frică alergau văierându-se în toate părțile. Deșì ceriul cu nourii sĕi îngrozitori, glasul buciumului și spaima oamenilor, care o împărtășiam și eu erau așa de nedisputabile, totuși îmi trecea câte odată prin minte și ideea, că se poate că toate sûnt numai vis. Dar sunând buciumul acum în nemijlocită apropiare, amestecându-se în învălmășeala oamenilor cuprinși de spaimă și sberături de vite, care sĕ părea, că și ele înțeleg, că sfêrșitul lumei este îmediat, frica și cutremurul m’a cuprins așa de tare, încât am tresărit. Cănd am deschis ochii am vĕḑut, că eram tot în odaia, în care me culcasem în seara trecută. Glasul buciumului însĕ îl auḑiiu și acum. Nu era bucium, ci un corn de bou, în care sufla văcariul comunei dând de scire oamenilor sĕ’și scoată vacile. La fereasta mea, care o lăsaiu preste noapte deschisă, era o mulțime de bărbați și muieri cu vacile și caprele lor, cari așteptaseră sosirea văcariului.

După turma de vaci a urmat cea de viței; după aceasta cea de porci, cari toate es cu același sgomot spre a merge la pășune.

Ne mai putênd dormì mĕ sculaiu iute din așternut, me spălaiu, me îmbrăcaiu și eșiiu la aer recreatoriu. Fiind duminecă îmi făcui oare care programă pentru toată ḑiua. Timpul era foarte mĕsurat căci cu trenul de seara voiam sĕ plec la Sibiiu.

Voiam sĕ ved orașul și ce a mai fost remas nevĕḑut la băile sărate ale Ognei. O mică recunoascere m’a hotărît sĕ me suiu pe înălțimea din fața locuinței. La picioarele înălțimei este alta mai mică, pe care se întinde Ogna și se află și o biserică română gr. or. Ajuns pe înălțimea, ce are forma unei cupole imposante, eram în posițiune de a vedè orașul întreg. Un Român din Ogna, care ’mi servì de cicerone ’mi dede esplicațiunile care fu în stare a mi le da.

Ciceronele meu îmi spuse, că în 1849 pichetele, când ale Austriacilor, când ale Ungurilor, când ale Rușilor se postau pe locul în care me aflam.

Locul este foarte potrivit pentru pichete. Nu numai Ogna întreagă, ci toate drumurile și căile, pe care este cu putință a se mișca trupe mai mari și mai mici, se vĕd într’o distanță mare. Spre Sibiiu-Șura-mică cu deosebire se vede până în Dumbrava-Sibiiului și ținutul dintre Cristian și Ogna. Interesantă mi s’a părut povestirea ciceronelui meu, carea cuprinde o parte bunicică a întêmplărilor din anii memorabili 1848—1849.

El spunea că în toamna anului 1848 după ce isbucniră diferențele sângeroase, Românii din Ogna au devenit protectorii Maghiarilor conlocuitori cu dênșii. De aceea și Maghiarii, Sâmbătă noaptea după boboteaza din a. 1849, când a venit o parte din armata lui Bem la Ogna, au trimis înaintea trupei maghiare o deputațiune, care s’a rugat sĕ fie cruțați Românii. El mi-a arĕtat și locul în partea aceea spre Slimnic, pe unde curge Visa și merge drumul de fer spre Copșa mică, ḑicênd, că dintr’acolo a venit trupa maghiară. În noaptea aceea trupele maghiare fură incuartirate mai toate la Maghiarii din Ogna. A doua ḑi Duminecă (în 9/21 Ianuarie) con-

Cât despre Bulgaria, ea ese din fașie; de ieri s'a născut la libertate; dar deja, de când e lăsată în voia ei, a dat netăgăduite doveḑi de vitalitate şi de viitor.

Cată sĕ se ţină îndoită sama acestor popoare de silinţele ce'şi dau ca sĕ se pună la nivelul naţiunilor celor mai înaintate; căci, dacă amintirea sclăviei le este pentru ele o necontenită desceptare, a periculului; în care ar fi când ar merge înapoi, totuşi principatele dunărene se află într'o situaţiune puţin favorabilă pentru a se ocupa numai de libertatea absolută şi de curat progres.

Încungiurate de vecini puternici ele sûnt supuse unei necontenite presiuni şi unor penibile greutăţi esterioare. O asemenea stare de lucruri e fatală; cel mai slab va fi totdeauna supus influenţii celui mai tare şi dacă el este isolat se va încerca înzădar de a se subtrage de sub acea influenţă. Principatele sûnt astfeliu aruncate într'o oscilare perpetuă; ele observă cu o mare îngrigire evenimentele din afară; urmează cu bucurie sau cu groază înlocuirile de partide și substituirile de puteri guvernamentale, după cum le par a fi favorabile sau amenințătoare pentru independenţa lor.

Şi cu toate aceste, pacea în acea parte a Orientului, şi eschilibrul raselor cere, ca aceste mici state sĕ nu lase pe nimeni sĕ calce autonomia lor şi sĕ'şi păstreze libertatea de mişcare ce le este proprie. Ele domnesc pe Dunăre, dela Porţile de Fer până la Marea Neagră; câteşi trei sûnt vecine și pot constituì un tot puternic şi ponderant. Se poate ḑice asemenea că aspiraţiunile, precum originea (?) lor, sûnt identice. De aceea ori cine poate fi surprins, când aude de certe între Români şi Bulgari. S'au produs câteva, spre esemplu, cu ocasiunea cestiunei Arab-Tabiei; e adevĕrat că această neînţelegere particulară era motivată printr'o interpretare necertă a unui punct din tractatul dela Berlin era vorba de delimitarea fruntăriei romano-bulgare, și aceasta fu un pretest de certe, care cel puţin în partea aceea, nu se va mai presenta.

Bulgaria n'are mai mult cuvênt de a fi geloasă de România de cât are aceasta din urmă de a învidia pe Serbia. Din contră, interesul bine înţeles al acestor trei puteri e, de a căuta un solid şi trainic tĕrâm de inţelegere. Din ḑiua, când guvernele lor se vor înţelege întru a se sprigini, ele vor scăpa prin puterea lucrurilor de presiunile esterne şi de sfaturile interesate, care tind a le isola. Principatele nu vor mai fi urmărite de terori străine, care le 'năbuşesc prea adesea avêntul naţional, când nu provoacă nesfirşite crise ministeriale.

Trebuie se o repetăm, că perfecta înţelegere nu numai în interesul echilibrului oriental al principatelor e neapărată: desvoltarea normală a acestor State ar găsì în ea un avênt estraordinar. Preocuparea de a plăcè sau de a nu displăcè unora şi altora întră pentru o mare parte în acţiunea guvernelor principatelor; se poate ḑice chiar, că ori-ce acţiune guvernamentală îi este strict subordinată.

De sigur se cuvine ca România, Serbia și Bulgaria se întreţină cu Statele limitrofe sau vecine relaţiuni totdeuna cordiale; deşì ele trebue înainte de toate se veghieze la păstrarea independenţei lor. Spre a veghia într'un mod fructuos, prima lor grije trebue sĕ fie de a înscrie în capul programei lor politice înţelegerea în privinţa scopului de urmărit şi unirea în scopul urmărit. În ḑiua când va fi aşa, principatele vor resufla liber şi nu vor mai avè sĕ se teamă de nimic.

Reflesiuni

din partea oposiţiunei la raportul „Observatoriului“ despre adunarea generală a asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului ròmàn.

(Încheiere.) *)

La cea din Turda posiţiunea oposiţiunei a fost foarte grea. Raportorul D-Voastre scie din ce cause, şi eu nu aflu timpul de sosit încă spre a le descoperì aicia. Cu toate aceste oposiţiunea pe basa programei sale a venit cu următoarele propuneri:

1. „Protocolul şedinţelor adunărei generale sĕ'l poarte secretariul Asociaţiunei, ear notarii aleşi din adunarea generală ad hoc sĕ provadă numai însemnarea vorbitorilor“. Motivul acestei propuneri a fost: *a)* §. 16 a statutelor Asociaţiunei, care prescrie apriat, că acest protocol are de a'l purta secretariul Asociaţiunei. *b)* Esperienţa de până acum, cumcă protocoalele nu sûnt esacte şi cumcă biroul din Sibiiu trebue sĕ aştepte luni întregi, până ce i se trimit acele de către domnii notari. Argument adunarea generală dela Sighişoara.

S'a rĕspuns la această propunere, că usul (*recte abusul*) e, ca notarii ad hoc sĕ poarte protocoalele, şi a rĕmas treaba pre lûngă abus.

Judece acum on. public, dacă propunerea aceasta a fost ostilă presidiului sau biroului? Dacă între ambii esistă acea solidaritate, ce o pretinde natura locrului, apoi eu cred, că presidiul ar fi avut numai de a mulţămì oposiţiunei, că pretinde, ca redactarea actului celui mai momentos sĕ se pună în mâni probate.

2. Oposiţiunea a mai propus, ca din programa ḑilei (şedinţei) prime sĕ se şteargă punctul 10 („cetirea de disertaţiuni) şi sĕ se înlocuiască cu deschiderea ordinei ḑilei pentru propuneri şi interpelaţiuni. Motivul a fost: *a*) că în urma §-fului 23 din statutele Asociaţiunei cetirea de disertaţiuni nu se ţine de agendele adunărei generale; *b*) că conceptul, fiinţa şi natura ori-cărei corporaţiuni dă membrilor dreptul, de a face propuneri, aşa şi §. 35 al statutelor noastre, de unde urmează de sine, că usuarsa acestui drept are a fi provĕḑută în programa adunărei generale. Aceasta în programa din acest an n'a fost provĕḑută nice sub un punct, dară „cetirea de disertaţiuni“ a fost provĕḑută în două puncte. Se ḑice, că s'a făcut aceasta din acel motiv, fiind-că unul din cei 5 disertanţi insinuase singur 3 disertaţiuni; ear' oposiţiunei i s'a părut prea părintească această preîngrigire de a se putè ocupa tot timpul numai cu „ce e bun şi frumos“. Banchet, concert, bal şi 8 disertaţiuni — provisiune destulă spre a ocupa şi cucerì şi inimele şi spiritele. În o atare situaţiune înzadar dă membrilor statutul dreptul „de a face propoziţiuni, de a descoperì abusurile observate, de a lua iniţiativa în adunările generale (§ 35), pentru că dreptul acesta se elude la noi prin programe.... Poftesce dl raportor din Turda sĕ'i spunem în auḑul lumei pentru ce atât birocratism împetrit?

3. Oposiţiunea a propus mai departe, ca comisiunea esmisă pentru înscrierea de membrii noi şi încassarea tacselor sĕ'şi înceapă numai decât lucrarea sa, şi sĕ raporteze încă în ḑiua primă stante sessione.

Motivul a fost, că preste jumĕtate din cei presenţi în adunarea generală încă nu erau membrii ai Asociaţiunei, prin urmare era imposibilă o votare esactă, mai ales cu privire la giurstările locale.

4. În fine oposiţiunea a propus, „ca acei membrii ai comitetului (central), cari fără de a fi împedecaţi prin boală s'au absenţă, nu vor participa la două şedinţe, sĕ se privească ca cum 'şi-ar fi depus mandatul; ear presidiul sĕ înplinească locurile vacante din membrii suplenţi după ordine alfabetică. La cas dacă s'ar eshauria şi numĕrul acestora, comitetul sĕ se întregească pe sine prin alegeri provisorie până la procsima adunare generală. Acei membrii, cari în decursul vre-unui an din periodul trecut nu au participat nici la jumetate din şedinţele comitetului, sĕ nu se realeagă în comitet“.

Propunerea aceasta, fiind de sine stătătoare, s'a transpus comisiunei pentru propureri. E lucru curios şi foarte memorabil, că această unică propunere de sine stătătoare a oposiţiunei a primit numai decât la inprotocolarea ei o lovitură nejustă şi nedeamnă de bărbaţi serioşi şi maturi. S'a falsificat în protocol motivarea ei. În original motivarea sună astfeliu: „considerând, că onorabilul presidiu a fost necesitat, a ţinè în mai multe rênduri şedinţe şi cu mai puţin decât 6 membrii ai comitetului, ceea ce e în contra §-fului 31 din statute; considerând, că între membrii comitetului se află şi de aceia, cari abia au participat în decursul unui an la 2—3 şedinţe, ceea ce documentează o desinteresare eclatantă faţă cu afacerile Asociaţiunei: se propune etc.“ Onoratul notariat al adunărei generale a aflat de bine, a lua la protocol, în locul acestei motivări următoarea: „Spre a efectuì o cercetare mai regulată a şedinţelor comitetului: se propune etc.“ Pentru ce această corecţiune neadevĕrată şi neloială? Astfeliu se înţelege cuvêntul „a redacta protocoalele — analele“? Oamenii nepreocupaţi numesc aşa ceva: falsificare. — Aici aşi mai putè comenta foarte mult! Voi lăsa însĕ sĕ'şi formeze on. public însuşi opiniunea sa şi însemnez numai, că necesitatea, ca protocolul sĕ'l poarte secretariul, care e nu numai moralmente responsabil pentru ceea ce redactează, s'a menifestat de loc a doua ḑi după respingerea propunerei concernente.

Cu totul fatală devenì soartea acestei propuneri prin pĕrerea comisiunei pentru propuneri şi prin desluşirile date de dl vicepreşedinte şi dl secretariu I. Comisiunea a propus respingerea propunerei din motivul că: din raportul comitetului asupra activităţii sale e evident, că şedinţele s'au ţinut regulat şi că au fost cercetate în numĕr complet. Vicepreşedintele a asigurat sus şi tare, că nu s'au ţinut şedinţe cu mai puţin decât 6 membrii, numai una acum în ḑilele din urmă, când s'au pertractat nesce obiecte neînsemnate. Secretariul I. a respins cu indignaţiune suspiţionarea, că s'ar fi adus concluse nelegale în şedinţe cu mai puţin de 6 membrii, deoarece la şedinţele comitetului sûnt de faţă numai membrii comitetului, prin urmare nu poate sci nimenea străin: câţi au fost de faţă, câţi nu s. c. l.

Trei măciuci la o „alună găunoasă“! Se pare că domnii dela masa verde au fost de credinţă, că dacă n'au reuşit de a desarma oposiţiunea prin falsificarea motivelor ei, le va reuşì prin această triplă desminţire solemnă.

Oposiţiunea a regretat mult, că tocmai la propunerea aceasta, a cărei sens şi intenţiune nu poate fi alta, decât a da preşedintelui şi oficialilor un sucurs eficace, o indirectă putere esecutivă întru împlinirea datorinţelor sale, — s'a vĕḑut provocată în mod aşa de vehement! Timbrată în public de mincinoasă, calumniatoare, trădătoare şi perfidă nu i-a remas alta decât a deschide lada cu rufele.... şi a arĕta dlui raportor al comisiunei pentru propuneri, că nu oposiţiunea minte; pentru că la pag. 43. din „Annalile Asociaţiunei“ se află următoarele: „§. 35. Secretariul raportează, că în luna Martie nu s'a ţinut şedinţă, *fiindcă membrii convocaţi nu s'au presentat în numerul cerut de statut*“. O întêmplare fatală vrea, că tocmai şi în această şedinţă, a cărei protocol îl începe secretariul cu tocmai citatele cuvinte, sĕ fi participat numai 5 membrii. Tot din acele „Annale“ a demonstrat oposiţiunea şi dlui vicepreşedinte, că prelângă acea unică şedinţă nelegală din ḑilele din urmă, de care binevoiesce a'şi aduce aminte domnia sa, se mai află în „Annale“ ca a doua cea tocmai citată; ca a treia cea dela 29 Iulie pe pagina 54; ca a patra cea dela 6 Septemvre pe pagina 86. Faţă cu espresiunile drastice ale dlui secretariu I. a trebuit sĕ susţină oposiţiunea, că deoarece datele aceste sûnt luate din protocoalele oficiale ale comitetului: oposiţiunea nu le poate considera şi dechiara de neadevĕruri şi „sciri culese de pe strate“. Aceste protocoale le-a concipiat secretariul II, le a autenticat preşedintele şi cu ocasiunea „redactărei“ Annalelor le a revĕḑut secretariul I.; ar fi dară foarte curios, dacă aceleşi, după o atare triplă revisiune, ar conţinè neadevĕruri!

Încât în aceste şedinţe illegale s'au pertractat numai lucruri secundare, binevoească on. public a se convinge din însuşi cuprinsul citatelor procese verbale. Oposiţiunea crede, că raţiocinie despre 7—8 sute floreni; statorirea bugetului, licuidarea salarielor (remuneraţiunilor) stipendielor şi ajutoarelor — nu sûnt tocmai lucruri

---

*) In nrul precedent col. 4 alin. ultimă şirul 12 e a se corege „sĕ spesăm“ în loc de: sĕ sperăm(!)

---

tinuă ciceronele, a fost cea dintâiu lovire în earna aceea a lui **Bem** cu **Puchner** pe şesul Sibiiului, între Sibiiu, viile Sibiiului şi dealul Ognei, în care lovire Bem fu respins de trupele austriace. Bem s'a retras la Slimnic. În Dumineca aceea (9/21 Ianuarie) s'au retras şi din Ogna partea aceea de trupe, ce veniseră Sâmbătă noaptea (în 8/20 Ianuarie.)

Ogna a fost doar două ḑile fără trupe. Marţi sau Mercuri (11/23 sau 12/24 Ianuarie) au venit Austriacii sub comanda colonel. **Clococean**. Austracii erau mai tot Români, căci erau mai cu seamă grăniţeri, de pe la Orlat, ţeara Oltului şi ţeara Haţegului. Şi la linie erau mai numai Români. Lângă aceştia erau ataşaţi şi călăreţii din **Răşinari**, cari preste costumul lor român de toate ḑilele, aveau încinsă o sabie, în dreapta o suliţă ca ulanii şi o armă de foc, mai erau apoi şi gloatele lăncerilor de sub Eliseiu **Armatu**.

Poftim, ḑice Ciceronele meu, privesce aici la stânga. — stam cu faţa spre resărit — veḑi cum se întinde valea Visei pe acì încolo? — ciceronele arată tot mai la stânga. — Dela capul culmei ce vine dela perii ceiia, ce'i numim „Perii Şurii-mari“, preste drum este o cărciumă. Ca la o sută de paşi dela cărciumă înainte, din drumul ce duce spre Mândra la dreapta se deschide o vale, prin care poţi eşì la Slimnic. Intr'acolo mergeau trupele austriace în toate ḑilele şi seara veniau pedestrii, călĕreţii, lăncerii şi tunurile îndĕrĕt la Ogna.

Sâmbătă (15/27 Ianuarie) după ameaḑi au venit mai curênd. Dar colea pe la 5 după ameaḑi trupele au fost alarmate și, pe ploaie şi ninsoare, au plecat soldaţii la Sibiiu şi lăncerii la Cristian.

(Va urma).

Bĕtrâneţe adânci. În Duna-Földvár — spune Hires. — trăiesce o păreche de oameni, căsătoriţi de 80 de ani. Bărbatul e de 102 muierea de 99 de ani. Amêndoi sûnt încă în putere.

secundare, pentru că atunci, nu s'ar putè scì cari sûnt lucrările principale?

Confusiunea era gata, şi confusiunea era mare. Dară ce nu plătesce un advocat bun la cas de nevoe! şi ce nu poate esopera acela, care are mai mulţi atari advocaţi la dispositiune!?

„Citatele oposiţiunei sûnt *tot atâtea erori de tipariu*“ a intonat unul şi cel de frunte. „Aşa este Măria Ta“ a rĕspuns corul celorlalţi şi propunerea s'a respins.

Dacă oposiţiunea ar fi fost „passionată şi orbită de ură“ după cum afirmă raportorul din Turda, au doară s'ar fi oprit ea aici? S'ar fi mulţămit ea cu aceea de a pune la probă — fie-mi permis a mĕ servì de cuvintele raportorului D-Voastre din Turda —: „cât ţin domnii la reputaţiunea şi caracterul lor“?

După acest desastru capital oposiţiunea s'a retras. Lucrurile au început a merge cu apesarea de mai multe atmosfere, încât chiar şi comisiunea pentru propuneri a fost necesitată, a-şi retrage convingerile sale, şi a venì a doua-oară, cu alte convingeri asupra conclusului adunărei generale dela Sighişoara: de a da activităţii asociaţiunei o direcţiune mai practică. Pe de altă parte însĕ propunerea asemenea de sine stătătoare a unui domn dela masa verde nepreconsultată de comitet, adusă direct în adunarea generală în meritul reînvierei foaei asociaţiunei, nici nu s'a mai dat comisiunei de propuneri, ci s'a primit — en bloc.

Oposiţiunea alte propuneri n'a făcut. Numai la discutarea bugetului 'şi-a esprimat acea dorinţă, ca cu ocasiunea împărţirei stipendiilor în sensul concluselor adunărei generale pe viitor sĕ nu se prefere cei cu studii mai înferioare celor cu studii mai superioare. S'a reflectat şi la aceasta; şi precum în rapoartele Ruşilor despre bătălii se concede stereotipul un mort: aşa s'a conces şi aici un cas. Poate că acela, unde unui tinĕr cu rar talent poetic, care ceruse un ajutoriu dela Associaţiunea pentru literatura română spre a se susţinè în ultimul an al studiilor sale filosofice la o universitate, i s'a preferit un gimnasist!

Aceste Preaon. Redacţiune, sûnt acele „propuneri, interpelaţiuni, vaierături etc“ pentru cari raportorul D-Voastre din Turda strigă ca din gura şerpelui în contra oposiţiunei. Le-am espus aici aşa precum au fost şi precum s'a urmat, lăsând publicului ca sĕ-'şi formeze el liber judecata sa asupra lor.

Oposiţiunea, a carei programă şi tintă e de a estirpa abusurile şi de a demasca fariseismul rafinat, ţine sub demnitatea sa de a prevenì opiniunei publice cu păreri subiective, de a lupta ca banditţii cu pascuile, de a învinge cu rabulistică şi de a se coperì cu falsificări, erori de tipariu şi espectorări în jargonul precupeţilor de pe „Valea-Oului“. *Legea, ordinea* şi *adevĕrul* vor fi paladiul şi drapelul ei, şi sub aceste va procede cu ajutoriul lui dumnedeu mai departe!

Primiţi Preaon. Redacţiune asigurarea consideraţiunei mele.

Sibiiu 17/29 August, 1880.

A. Trombiţaş.

Varietăţi.

* (Alegeri la congres în archidiecesă). În cercul clerical al Sibiiului, I. P. Archimandrit şi Vicariu archiepiscopesc Nicolau Popea; în cercul clerical IX al Făgăraşului P. Protosincel Ilarion Puşcariu; în cercul cleric. II, al Sebeşului, P. asesor cons. Moise Lazar; în cerc. clerical VIII, al Mediaşului, P. asesor. consist. Nicolae Cristea; în cercul cler. III al Devei *a*) P. Prot. Nicol. Popoviciu; în cercul cler. IV al Devei *b*) P. Prot. Ioan Raţ.

* (Denumiri). De capelani militari clasa II. în reservă sûnt denumiţi domnii: Toma Tămaş preot gr. oriental din Archidieceza Ardealului, apoi Simeon Popp preot gr. cat. din dieceza Gherlei şi Ioan Simoc preot gr. cat. din dieceza Blajului.

* (Postal). Pre lângă o cauţiune de 100 fl. v. a. este de ocupat locul de magistru la posta din Nocrichi. Emolumentele împreunate cu acest post sûnt: 200 fl. salariu şi 40 fl. pauşale de cancerarie pe an. Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi adreseze suplicile în restimp de 3 sĕptĕmâni la direcţiunea postală din Sibiiu.

* (Schimbare în circulaţiunea trenurilor). In urma schimbării ordinei în cerculaţiunea trenurilor, carea după cum am amintit deja, va întra în viaţă cu 10 Septemvre n. trenurile vin şi merg în următoriul mod: Ajunge la Sibiiu dimineaţa la 6 oare 50 minute unul, carele până acuma ajungea la 9 oare seara, ear al doilea remâne tot ca şi păna acuma adecă sosesce la 1 oară şi 41 minute după ameaḑi. Ambele trenuri însĕ, cari pleacă din Sibiiu, pleacă ca şi până acum, adecă unul la 3 oare 58 min. după ameaḑi şi al doilea la 10 oare şi 5 minute seara.

Prin această schimbare nouă se uşurează juncţiunea cu Clujul şi Alba-Iulia plecând adecă trenul, care vine dela Cluj, respective Alba-Iulia la Copşa-mică deaici la 4 oare 25 minute direct la Sibiiu, precând până acuma aştepta 6 oare. Se îngreunează însĕ de altă parte juncţiunea între Sibiiu şi Mediaş-Braşov pentrucă pasagerii, cari vin dela Braşov cu trenul accelerat ajungênd în Copşa mică la 7 oare seara, trebue sĕ ascepte aici până dimineaţa la 4 oare 25 minute, când pleacă trenul la Sibiiu, precând până acuma plecau spre Sibiiu numai decât cu trenul, care sosia în Sibiiu la 9 oare seara. Dela Sighişora se poate acuma călĕtorì la Sibiiu direct numai cu acel tren, care ajunge la Sibiiu pela 1 oară şi 41 minute după ameaḑi. Tot din 10 Septemvre, n. începênd se chimbă călĕtoria cu trenul şi pe linia laterală Cucerdea-Mureşoşorhei în următorul mod. Trenul micst, care până acuma pleca din Cucerdea la 8 oare şi 40 minite dimineaţa şi ajungea în M. Oşorhei la 11 oare şi 50 minute a. m. pleacă pe viitor din Cucerdea la 4 oare diminaţa şi ajunge în M. Oşorhei la 7 oare şi 18 minute dimineaţa apoi plecând deaici la 9 oare şi 7 minute seara ajunge în Cucerdea pe la 12 oare şi 14 minute noaptea. Ordinea de călĕtorie cu trenul micst al 2-lea Nr. 115 remâne neschimbat.

* (Alegeri comitatense). Ca membrii ai adunării comitatutui Târnavei mari fură aleşi în 6 Septevre n. în Sighişoara numai doi Români şi adecă: domnul Demetriu Moldovan, preot. gr. or. din Sighişoara şi dl Lazar Fodor pretorul cercului Criş.

* (Regularea posesiunei). Ministrul de finanţe va da cât de curênd o instrucţiune, după care cheltuelile regulării de posesiune în Ardeal în casurile particulare se vor încassa de la părtaşii respectivi deodată cu dările statului şi în acel mod, după care se scot şi aceste.

* (Necrolog). Dionisiu Popescul, preotul gr. or. din Jabar, fratele fie-ertatului archimandrit Patrichiu Popescul, după ce a suferit trista fatalitate de a perde patru fice şi doi fii toţi bine crescuţi, cu inima sfaşată de profunda durere face cunoscut onoratului public cumcă şi ultima sa fică *Emilia Popescul,* mar: *Stoica,* a adormit în Domnul în 27 August st. v. şi în 28 fu petrecută la cele etenre. O plânge tatăl ei Dionisiu Popescul, soţul ei Pavel Stoica, o plânge o mulţime de rudenii şi comuna întreagă. Fie'i ţĕrina uşoară!

* Afacerea cu baronatul.... fără sfêrşit. Noi am spus din capul locului că *auḑim*, va se ḑică am dat-o, fără de a ḑice, cu oare care reservă. „Luminătoriul“ din Timişoara n'are ce lucra şi scrie un articul lung de fond, luând scirea noastră din auḑite de positivă. Vin douĕ rectificări una în foia noastră alta în „Luminătoriul“. În sfêrşit vine „Gazeta Transilvaniei“ şi înregistrează tot decursul afacerei pentru ca sĕ spună publicului, că „Luminătoriul“ e satisfăcut cu rectificarea. *Tant de bruit pour une omelette.* (Atâta larmă pentru o păpară).

* (Superare neasteptată) s'a întêmplat în redacţiunea „Observatoriului“ de aici, din causă că *oposiţiunea* dela adunarea generală a Asociaţiunei dela Turda a îndrăsnit a se apĕra în „Tel. Rom.“ contra atacurilor aruncate asupră'i în „Observatoriul“. Superarea se estinde şi asupra noastră, căci „Observatoriul“ a întrerupt raporturile de schimb cu noi, înjurând ca un surugiu înţepat. Ar urma acum nemijlocit resboiul neprevedut de diplomaţia europeană. Poate că vre-o conferenţă de diplomaţi va întrevenì ca se împedece torenţii de — negreală, cari ar trebuì sĕ se verse în cumplitul resboiu nedeclarat din partea „Observatoriului.“ Ni e teamă că demonstraţiunea navală, întrunindu-se flotele la Ragusa, ne va suprinde într'o bună dimineaţa pe riul Cibinului, cu scop a ne constringe se cedăm (?), dacă vom avè ceva de cedat. Incidit în ..... quod non etc.“

* (Împrumut). Comitatul Szabolcs, carele deja în toamna trecută şi în primăvară espirată a primit dela stat un înprumut considerabil spre cumpĕrarea grâului de semênţă, va cere tot spre acest scop şi în toamna aceasta un împrumut de 77,429 fl. 60 cr. v. a. dela ministrul de interne. Aşa ne spune „Magyar. F.“

* (Un onorar de 236,546 fl.). Un advocat ung. Emeric Cholnoky din Szekszard purtând pentru comuna Duna-Földvár un proces urbarial a pretins dela aceasta un onorar de 236,546 fl. Nevoind comuna însĕ a solvì acest onorar, advocatul a înprocesat-o prin tr'o pâră de 120 coale cu 589 acluse.

* („Griviţa“) canoniera română, despre care vorbisem deja, a sosit dela Constantinopole în portul din Constanţa Marţi pela 1 oară după ameaḑi. „Noul vas român“, ḑice „Binele public“, a fost primit cu solemnitate de către autorităţile civile şi militare. Un public numeros, mai toată poporaţiunea oraşului, aşteptà pe cheu, cu cel mai mare entusiasm.

* (Oştirile) aflătoare în Iaşi se ocupă în toate ḑilele cu eserciţii militare. Aḑi dimineaţă s'au auḑit mult timp bubuituri de tunuri. Aceste erau manevrele regimentului de artilerie.

Un fact vrednic de toată lauda şi foarte îmbucurător este propăşirea ce au realisat în instrucţiunea militară tinerii conscrişi ai regimentului de dorobanţi.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(25 Urmare).

D. Evangelia după Ioan.

(Urmare).

Din cercetările noastre de până acum resultă că scriitoriul Evangeliei este Apostolul Ioan, carele a scris ca martur ocular.

Cu acest resultat însă nu putem încheia. Mai avem încă un scrupul, şi acesta este cu respect la limbă. Căci, dacă în adever Apostolul Ioan a scris această Evangelie, Ioan carele după nascere a fost Judeu — apoi aceasta trebue sĕ o dovedească şi limbagiul lui, carele, de va fi al unui judeu, cu atât mai mult întăresce resultatul, la carele am ajuns. De se va areta ca al unui elen născut, apoi, pre lângă toate doveḑile de până aci, se nasce în noi o nedumerire nu neîntemeiată.

În loc de a ne ocupa noi cu scrutări şi combinări limbistice, credem a face mai bine reproducênd resultatele, la cari au ajuns scrutările altora, cari, ca autorităţi pe acest teren, sûnt normativi.

Renumitul Ewald H. ḑice[81]: „Limba elenă a autorului poartă în sine cele mai puternice semne ale adeveratului evreu, carele, născut între Judei în Palestina şi în această soţietate crescut fără a vorbí grecesce, — şi în vestmîntul grecesc, cu carele târḑiu a învețat a se îmbrăca, poartă încă întreg spiritul limbei sale materne, şi de care nu-şi face scrupuli a fi condus,“ Credner K. A.[82] „Limba, în care este scrisă Evangelia noastră, caracterisează pe autorul ca pe un om, căruia limba grecă, după o familiarisare mai îndelungată, îi servesce ca mijloc spre a espune aceea ce a cugetat mai ântâiu în limba orientală, special în cea palestinensă.“ Keim, neastîmperatul vrăşmaş al autenticităţei Evangeliei, numesce limba din trînsa[83]: „o curioasă amestecătură de desteritate grecească şi espresiuni evreice în întreaga lor simplitate, metaforie şi chiar şi neajutorare“, — este sufletul evreic, care vieţuesce în limba Evangelistului“[84].

Toate mijloacele prin cari s'ar puté constata din însaşi scrierea cine este autorul ei, credem că s'au cercetat cu desevîrşită obiectivitate. Din aceste cercetări resultă, că scriitoriul Evangeliei a patra este Apostolul Ioan, fiiul lui Zevedeiu, şi fratele lui Iacob.

Ne mai remâne să cercetăm, dacă resultatul obţinut este în consonanţă cu datele istorice, ce le avem, sau ba?

Aceste date istorice, fiind cunoscute în parte ca normative, le vom tracta mult mai scurt, sub numele de:

2. Argumente esterne, întru cari înregistrăm: s. s. Părinţi, traducerile Bibliei şi ereticii.

Din scrierile s. s. Părinţi, cari s'au străcurat prin vitregitatea timpurilor până la noi, cea dintâiu carea numesce espres pe autorul Evangeliei, ce e drept, este numai din 170[85]. Scrierile din ainte de acest dat, pe cari le avem mai mult ca fragmente prin obiceiul lor de a cita, fără să spună numele autorului din care citează, dovedesc numai esistenţa şi auctoritatea, nu şi pe auctorul Evangeliei. Scriitorii de această categorie ne conduc în privinţa timpului până în ḑilele lui Ioan. Între acestia însemnăm: Ignatiu († 107)[86], Papias († 117)[87], Polycarp († 164 sau 167)[88], Epistola către Diognet (probabil din timpul lui Traian), Iustin martirul († 166)[89] Tatian[90] ş. a. De la 170 încoace toţi s. s. Părinţi în unanimitate numesc pe Apostolul Ioan auctor al Evangeliei a patra.

Lângă s. Părinţi se alătură traducerea Itala de pe la 150 şi Pesito tot cam de pe acel timp, cari conţin canonul (colecţiunea) cărţilor Testamentului nou, în care e cuprinsă şi Evangelia după Ioan. Acest canon însă a trebuit să se completeze cu ḑeci de ani în ainte de ce s'a tradus; şi iarăşi între completare şi scrierea Evangeliei nu putem admite un tîmp de tot scurt. Ordinea lucrurilor deci ne conduce până pe vremea lui Ioan cu scrierea Evangeliei a patra.

---

[81] Die johanneischen Schriften, übersetzt und erklaert, Göttingen 1861, Tom. I. pg. 44 seq.

[82] Einleitung in das Neue Testament, Halle 1836. Tom. I. pg. 209.

[83] op. cit. pg. 116.

[84] Luthardt, op. cit. pg. 131.

[85] Theophilus ant. ad Autholycum, II, 22: Ἰωάννης λέγει ἐν ἀρχὴ ἦν ὁ λόγος κ. τ. λ.

[86] Ep. catră Rom. c. 7, Filadelf. c. 7 ş. a.

[87] Eusebiu h. e. III, 39.

[88] Ep. către Filip. c. 7.

[89] Apol. I, 6, 52, 61 ş. a.

[90] Λόγος πρὸς Ἕλληνας cap. 13.

Documentelor acestora le vine întru ajutoriu fragmentul muratoric tot din veacul al doilea.

(Va urma).

Bursa de Viena şi Pesta

din 9 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.55	109.85
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.90	83.40
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.—	100—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.75	86.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.75	125.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.—	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.25	94—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.50	94.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.—	93.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.—	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.—	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.70	72.80
Datorie de stat în argint . . .	73.75	72.80
Renta de aur austriacă	88.25	88.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	132.—	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	828.—	830.—
Acţiuni de credit austr. . . .	289.—	291.20
Acţiuni de bancă de credit ung.	260.25	260.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	111.25	111.75
Sorţi de regularea Tisei . . .	109.70	109.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.60
Napoleon	9.38	9.38
100 marce nemţesci	58.—	57.95
London (pe poliţa de trei luni) .	117.90	118.10

Economic.

Sibiiu 7 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 5.—6.; sĕcară fl. 4.80--5.20; Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 1.80--2.20 Cucuruz fl. 4.60—5·; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă decânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7.50; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.; Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 4 Septemvre n. Pro hectolitră grâu: fl. 10—11; sĕcară fl. 8.40--9; ovĕs la 3000 m. m. cu câte 5 fl.; orz fl. 5.—5.40; cucuruz fl. .7—7.50; Spirt *en gros* fl. 31—32 *en detail* 32.50—34.50 fl. per 100 litre %. Negoaţele n'au fost prea bune, têrgul cam de mijloc. Între toate cerealele au fost mai bine cercetată secara. Asemenea bun tèrg a avut spirtul Grâu ovĕs şi orz au fost puţine, mai puţin însĕ cucuruz.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 1 Octomvre şi 2 Noemvre imob. soţiei lui Iosif Hadnagy în Dalnoc; în 4 Noemvre imob. soţiei lui Iosif Denes în Ikafalva; în 5 Octomvre şi 5 Noemvro imob. remasului după Ludovic Denes sen. în Osdola (trib. K. Oşorhei); în 21 Sept. imob. lui Stefan Kals în Oşorheiu (trib. Cluj); în 18 Oct. şi 19 Noemvre imob. contelui Adam Vas în Ţeghe (judec. cerc. Gherla); în 22 Septemvre imob. Martei Marin în Remete (judec. cerc. Şamcuta mare); în 11 Octomvre şi 11 Noemvre imob. lui Petru Fülep în Cluj (trib.); în 13 Septemvre imob. lui Stefan Fleischer în Baci (judec. cerc. Teaca); în 14 Septemvre imob. lui Martin Teusch în Şarcaia (judec. cerc. Făgăraş);

Nr. 222. 1—3

CONCURS.

Fiind vacante două posturi de învĕţători la scoala populară gr. or. Ocna superioară (Vizakna), pentru ocuparea acestora se escrie concurs cu termin până la 21 Septemvre a. c. inclusive.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste posturi sûnt:

1. În bani un salariu de 150 fl. v. a. platibil în rate lunare.

2. Câte (3) trei orgii de lemne, din care are sĕ se încălḑească şi scoala.

Doritorii de a ocupa ori care din aceste posturi, au a'şi suşterne petiţiunile lor concursuale, până la terminul susindicat, Preaonoratului oficiu ppresbiteral în Mercurea, înstruate conform „Statutului organic“ şi dispoşiţiunilor congresuale.

Ocna-Sibiiului în 24 August 1880.

Comitetul parochial.

Vidi: **I. Droc** m/p., adm. prot.   **I. Henteş** m/p., paroch şi preş. al comit.

Nr. 209. 2—3

CONCURS.

Devenind postul de învĕţătoriu în comuna bisericească Ştina protopresbiteratul Unguraşului, pentru ocuparea acestuia se escrie concurs până la 21 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. În bani 80 fl. v. a.

2. În bucate 40 vici, cucuruz sfârmat după mĕsura cea veche.

3. Fonţi de lumină 3.

4. Lemne de foc 3 orgii, din care se încălḑesce şi scoala.

5. Cuartir şi gradină de legumărit.

6. 3 conţi de hârtie.

Dela concurenţi se cere atestat de cualificaţiune, şi sĕ fie de religiunea gr. or. aşternându'şi petiţiunile la subscrisul până la terminul prefipt.

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 217.—1880. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala populară gr. or. din Apoldul inferior, ppresbiteratul Mercurii se escrie concurs cu terminul de o lună de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

un salariu anual de 100 fl. v. a.

Concurenţii au sĕ'şi adreseze suplicele lor instruite conform Statutului Organic şi regulamentului congresual la subsemnatul în terminul arĕtat.

Mercurea, 21 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Droc m. p.
adm. protopresbiteral.

Nr. 20. 2—3

CONCURS.

La scoala capitală normală gr. or. din S. Sebeş a devenit trei posturi vacante; pentru a căror întregire se deschide concurs, cu termin până la 21 Septemvre a. c. s. v. când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt: salarii anuali de câte 300 fl. va. a. eară după doi ani de serviţ 350 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au a'şi aşterne petiţiunile lor instruite conform prescriselor statutului organic şi a regulamentului congresual din 1878 §. 67. şi că a absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale.

Concurenţii vor avè sĕ ţină strane Dumineca şi în Serbători, pentru aceea au a se presenta în vre-o Duminecă în biserică, pentru a'şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Petiţiunile sĕ se adreseze P. O. Domn Ioan Tipeiu ppresbiter în S. Sebeş.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută în S. Sebeş 24 August 1880. In conţelegere cu inspectorul districtual scolar.

Comitetul parochial.

CONCURS.

Pre basa conclusului representanţiei comunale din Petruvasila de dato 3 Iulie 1879 nr. 56 aprobat şi de către administraţiunea Comitatului Torontal dto 19 Mai 1880. prin aceasta se deschide concurs pentru un doctor de medicină comunal până în 17 Octomvre 1880·

1. Cu salariu anual solvit în rate lunare de 600 fl.

2. Cortel în natură, şi 4 orgii de lemne,

3. Veḑuta de ḑiuă 20 cr. şi de noapte 40 cr.

Cu obserarea, ca pruncilor scolastici la cas de morb sĕ li se facă vĕḑuta fără tacse; precum şi

a) oltuireabubelor la prunci mici, preste un an,

b) visitarea morţilor şi darea licienţiului de îngropare se va face gratis.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ fie doctori de medicină, cu îndatorirea de a ţinè şi o mică apotecă la sine, şi sĕ vorbească pre lûngă limba statului, şi cea română şi germană, şi au a'şi substerne petiţiunele înzestrate cu documente de cualificaţiunea ce posed, până la datul sus însemnat la pretura cercuală din Alibunar.

Alibunar în 14/26 August 1880.

2—3 *Pretura.*

Nr. 148. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresti la scoalele confesionale devenite vacante în comunele din: Livezeni şi Nucşoara în ppresbiteratul tractului Haţeg se deschide prin aceasta concurs cu terminul până la 16 Septemvre a. c. şi anumit:

1. In comuna Livezeni cu salar anual de 200 fl. v. a. cortel şi lemne focale;

2. In Nucşoara cu salar anual de 240 fl. v. a. cortel şi lemne focale.

Doritorii de-a ocupa aceste posturi au a'şi eşterne petiţiunile lor bine instruite în sensul prescriselor din „Statutul organic“ la subscrisul până la terminul sus amintit.

Haţeg 15 August 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ m. p.,
ppresb.

Nr. 144. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţĕtor la scoala confesională gr. or. din Chezdi Mărtinuş ppresbiteratul Trei scaunelor, se deschide concurs până la 21 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. In bani computat venitul total 150 fl. v, a.

2. Cuartir liber, folosirea grădinei de legumi, şi lemne de încălḑit şi anume:

a) Dela 65 familii câte 1 fl. v. a. pentru cantorat 65 fl. şi dela 18 văduve à 50 cr. 9 fl. v. a.

b) a treia parte din venitul stolar 40 fl. v. a.

c) dela 36 scolari à 1 fl. 36 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a se adresa către subscrisul până la terminul de sus în sensul Statutului organic şi a regulamentucui provisoriu pentru învĕţământ.

Bretzcu în 19 August 1880.

Spiridon Demian m. p.,
adm. ppresb.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului vacant de învĕţătoriu la scoala noastră gr. or. din Roşia ppresbiteratul gr. or. al Sibiiului II. prin aceasta se escrie concurs cu terminul până în 18 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul anual în bani gata 80 fl. v. a.

2. Cuartir liber în edificiul scoalei, şi lemne de încălḑit câte trebue.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă petiţiunile lor instruite conform statutului organic oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului al II. până la terminul sus indicat

Roşia, 24 August 1880.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

2—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 217.—1880. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala populară din Mag, ppresbiteratul Mercurii se escrie concurs cu terminul de o lună de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele impreunate cu acest post sûnt:

un salariu anual de 120 fl. v. a. cortel şi lemnelele trebuincioase.

Concurenţii sĕ'şi adreseze suplicele lor instruite conform Statutului Organic şi regulamentului congresual la subsemnatul în terminul arĕtat.

Mercurea în 21 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Droc m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 152.—1880. 2—3

CONCURS.

În urma înaltei încuviinţări consistoriale din 28 Iunie a. c. Nr. 1961 B. pentru acuparea staţiunei de capelan lûngă neputinciosul paroch Petru German din Botez, ppreşbiteratul gr. or. al Murĕşului, se deschide concurs cu terminul până în 25 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu această staţiune sûnt:

1. Terţialitatea din porţiunea canonică precum şi din stolă, carea în bani face suma aprocsimativă 179 fl. v. a.

2. Capelanul va avè a fi şi învĕţătoriu provisoriu, pentru care încă va avè salariu deosebit, anumit: dela circa 60 de copii obligaţi pentru fie care câte o mĕsură de cucuruz (a 16 cupe).

Ceice doresc a ocupa această staţiune au a'şi aşterne suplicele instruite conform regulamentului sinodal din 1873.

Oficiul ppresbiteral subscris.

Dat Sân-Benedic, 14 August 1880.

În conţelegere cu concernentul comitet parochial.

Artemie Crişan m. p.,
adm. pprosb.

Nr. 39.—1880. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă staţiunea învĕţătorească la scoala confesională gr. or. din opidul Huniedoara, ppresbiteratul Haţegului, pentru ocuparea acestui post, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 18 Septemvre st. v. a. c.

Salariul anual este 250 fl. v. a. cuartir în edificiul scoalei şi grădină de legumi, cele din urmă computate în 50 fl. v. a. la olaltă dară 300 fl. v. a.

Concurenţii la acest post învĕţătoresc au sĕ'şi trimită petiţiunile instruate conform „Statutului Organic“ şi a „regulamentului congresual“ dela 1878 comitetului parochial gr. or. din Huniedoara la adresa Domnului ppresbiter Ioan Raţ, inspector scolar tractual în Haţeg, până la ḑiua sus arĕtată.

Huniedoara, 10 August 1880.

În conţelegere cu Dl ppresbiter tractual.

Comitetul parochial.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 103. Sibiiu, Marți 2 Septemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 1 Septemvre.

Călĕtoria împĕratului la Galiția n'a încetat încă de a fi obiectul de discusiune în diare. „P. Napló“ recomândă demonstrațiuni serbătoresci când va venì împĕratul în Ungaria, pentru că, după dênsul, politica împĕrătească este întroducerea unei politici, ce Ungaria dela 1830 o doresce. Națiunea ungurească se nu se arate indolentă, când e vorba de o cestiune mare, cum este cestiunea polonă față cu Rusia.

Foile rusesci admoniează pe Poloni sĕ fie cu băgare de seamă și sĕ nu facă causă comună cu Austro-Ungaria, căci Rusia este un stat slavic și în cele din urmă Rusia tot va ajunge în fruntea popoarĕlor slavice, cum a ajuns Prusia în fruntea popoarĕlor germane.

Principele de coroană Rudolf a fost foarte bine primit la Berlin. Împĕratul Wilhelm 'l-a denumit general-major.

„Polit. Corr.“ anunță din London, că cabinetul de acolo a primit scirea, că principele Muntenegrului renunță dela Dinoș și Gruda, dacă Poarta se învoiesce a cede Dulcigno. O telegramă din Constantinopole asigură, că și puterile sûnt învoite a lăsa Porții Dinoșul dacă cede de bună voie Muntenegrului Dulciniul.

Comisiunea Dunăreană.

„Journal des Débats,“ în numeru'i dela 4 Septemvre st. n., publică următorul articol pe care'l reproducem după traducțiunea diarului „Timpul“:

Trei sĕptĕmâni au trecut de când „Grenzbote“ a deschis focul și a turburat seninătatea oficioasă a organelor celor două cancelarii, și cu toate aceste furtuna nu s'a liniscit încă. Această polemică a primit elemente nouĕ dintr'o descoperire, numai bună pentru a descepta eroarea și indignațiunea la nesce oameni cu o complesiune destul de pacînică: se conspiră pentru a esclude pe Austria și pe Germania dela Dunărea de sus și dela cea de jos. O asemenea nedreptate nu e de înțeles. De aceea oficioșii sûnt sau se prefac a fi foarte mânioși. Marile puteri nefiind simțitoare pentru intimidări, presa vieneză se aruncă asupra principatelor dunărene și propune a le face sĕ plesnească, dacă ar încerca cumva de a nu voì sĕ se lase a fi mâncate. Alternativa e ademenitoare: închipuițivĕ numai! Aceste mici state, chiemate a'și căuta de interesele lor fluviale, nu se vor putè înțelege nici când. Austria se oferă de bună voie a le face sĕ se înțeleagă. Esistă o veche fabulă asupra soiului acesta de arbitragiu. Acordul între membrii comisiunei riverane, presidiate de delegatul austriac ar fi într'adevĕr atât de complet, încât în curênd nici nu s'ar mai audì vorbind de ea și de daraverile ei.

Sûntem plecați a crede, că lucrurile nu se vor petrece tocmai astfel. Pot sĕ tot recrimineze cu linisce și sânge rece condițiile têrgului aleatoriu, pe care li'l oferă Austria și Germania. Ce cer, într'un cuvênt, aceste două puteri? Presidența pentru Austria, cu vot preponderant în cas de împărțirea de voturi într'o comisie țermureană dela Galați până la Porțile de fer. Austria nu e țermureană în partea aceasta a fluviului. Pentru a justifica această pretenție ea învoacă situația ei geografică: libertatea navigației pe Dunăre e indispensabilă pentru prosperitatea ei, dic organele autorisate. Aceasta nu e de tăgăduit și nici n'a gândit cineva în Europa de a închide Austro-Ungariei Dunărea. Pentru a înlătura o eventualitate atât de primejdioasă, ea cere sĕ stăpânească Dunărea într'un curs de preste 300 chilometri depărtate de teritoriul ei. Dacă îndĕrĕtul acestei esigențe n'ar fi un plan cu adâncime meditat în contra tuturor acelora cari, țermureni sau nu, vor a se servì de Dunăre ca de o cale absolut liberă, i s'ar putè respunde presei austriace, că cea mai bună garanție a libertății fluviului e aceea a Europei. Articolul 53 al tractatului dela Berlin prescrie, că regimul în vigoare și principiile aplicate la Dunărea de jos se vor intinde, prin mijlocul unui regulament ad-hoc pregătit de comisia europeană din Galați, asupra părții rîului dintre Galați și porțile de fer. Dar fiindcă navigația fluvială se deosebesce sub multe raporturi de cea maritimă, o comisie țermureană specială va fi chiemată a aplica acest nou regulament. Cu alte cuvinte Dunărea dela gurile ei până la porțile de fer, va devenì o cale deschisă tuturor pavilioanelor și va fi scutită de ori ce pedecă sub înalta priveghere a semnatorilor tractatului dela Berlin. Intr'adevĕr Austria n'ar avè decât sĕ se laude cu o asemenea stare de lucruri dacă după cum pretind organele ei, ea nu ține la nimic alta decât la manținerea libertății complete și ilimitate pe Dunăre.

„Dar nu prea pare sĕ fie acesta scopul pe care ea'l urmăresce în înțelegere cu Germania, credincioasa sa aliată. Jurnalele germane și austriace pretind, că esistă voința de a esclude pe Austria din consiliul Dunării de sus; tocmai contrariul e adevĕrat; nimeni nu voiesce sĕ escludă pe Austria dela Dunărea de sus, și dacă judecăm după revelațiunile făcute în cursul acestei curioase polemici, Austria e aceea, care vrea sĕ escludă pe toată lumea. Această pretenție e deja destul de esorbitantă, dar nu e singură: diplomația austriacă pare a voì sĕ ajungă, prin o progresiune lentă prin o infiltare continuă, la suveranitatea completă a fluviului și a statelor ce el udă.

„Pentru a începe această operă de asimilare politică și de absorptiune comercială Austro-Ungaria a încercat de a sterge din viitoriul regulament de navigație, consacrată și aplicată la partea inferioară a fluviului. L'Indépendance roumaine ne a dat o probă publicând avant-proiectul regulamentului preparat sub inspirația cancelariei dela Viena. Nu se face nici o mențiune de libertatea navigației și aceasta după un amendament al delegatului austro-ungar. Mulțămită acestui subterfugiu, Austro-Ungaria înțelegea sĕ oprească accesul Dunării de sus nețermurenilor, dintre cari e drept, că și ea 'și-ar fi regulat toate drepturile prin mijlocul unor convențiuni particulare, obținute sau impuse României, Serbiei și Bulgariei. Astfel, după ce ar fi esclus pe toți ceilalți dela percursul dintre Galați și porțile de fer, ea ar fi reluat posesiunea fluviului, deastădată fără a întimpina nici o concurență. Cât despre libertatea comercială a principatelor dunărene, credem de prisos de a mai dice ce ar fi devenit ea.

„Astfel, după ce ar fi inlăturat ori-ce concurență comercială și ori ce supraveghere politică, Austria cere în comisia Dunării de sus presidența, plus un vot preponderant în cas de împărțire de voturi. Acesta al doilea pas, de astă dată e decisiv în spre scopul propus. Comisia țĕrmureană se va compune din trei delegați, al României, al Sêrbiei și al Bulgariei și dacă se mai adaugă unul austriac, ar fi patru; în cas de împărțire de voturi, votul presidentului face lege, — privilegiu enorm, care cresce încă prin faptul, că Austria va putè în tot dea-una, fie prin întimidare, fie prin înduplecare, sĕ aibă în parte'și pe unul din Principate, pe Sêrbia de es., pentru ori ce va voì sĕ propună sau sĕ impună.

Introducerea Austriei în comisia țĕrmureană, cu privilegile ce ea le reclamă, ar fi ecuivalentă cu absorpțiunea întregei inițiative a Principatelor dunărene și cu întinderea domeniului fluvial și a influenței politice a Austriei până la Galați. Ea ar poseda cheile câtor trele Principatelor și ar impune legislațiune fluvială, și prin o estensiune de tot naturală, ar domnì în consiliile de la Belgrad, de la Bucuresci, ba chiar de la Sofia. Ar fi curios în adevĕr de a vedè pe Bulgaria, liberată de Ruși, ridicată de Rusia la rangul de țară liberă și unită cu ea prin legăturile celei mai vii recunoscințe, trecênd contra voinței sale sub protectoratul Austriei, rivale Rusiei în comisia orientală.

Dar oare aceasta e tot? De sigur că nu. După ce 'și ar fi stabilit supremația politică și comercială până la Galați imperiul austro-ungar n'ar avè nevoe de cât de o mică influență pentru a o întinde până la Sulina. Se va dice, că comisia europeană pentru navigația Dunării de jos e în vigoare și că nu se va lăsa ușor suplantă. Cu toate aceste, nimic mai ușor de cât de a pune capĕt esistenței acestei comisiuni și a'i substituì

FOIȚA.

„Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς.“

I.

Cei trei coconi în foc.

Iacta est alea! E adusă și e publicată sentența „Telegrafului roman“! Onorabilul public o poate cetì în articulul de fond din numerul 70 al „Observatoriului“.

Muți sĕ fim ca pescele; sĕ luăm ciaslovul a mână și sĕ vedem de a le bisericei, de cele clericale, de biblie. Altfeliu e vai și amar de steaua noastră! așa dice colega și vecinul nostru. De trei ori dice aceasta și de trei ori bate puternic șeaoa . . . în direcțiunea aceasta. Și fiind că-o dice el, noi trebue sĕ ascultăm, pentru că el — de și organul alor trei oameni muritori — e infalibilistic.

Ne vom păstra dară nimbul biserican și aici sub linie; nu de frica puternicului, ci din respectul ce avem către cifra de *3*. Ea e cifra magică a dilelor presente. Trei ani trăim într'un oraș cu colega „Observatoriul“ fără ca în decurs de trei ani de dile sĕ fi sciut noi ori onoratul public: *cujus generis* e vecinul nostru? Acuma după trei ani de viață ne spune, că dênsul e organul unui partid (?) din Sibiiu (??) înființat cu binecuvêntarea (???) și consensul (????) mai multora spre a apĕra (?) interesele (??) acelui partid (???). Sperăm că peste alți trei ani „Observatorul“ ne va comunica și programa părtidului, cărei servesce; apoi preste alți trei ani consemnarea somităților, cari formează partidul.

Astădi scim atâta, că cifra *3* predominează întru toate evenementele dilei, și în acele ce privesce adunarea generală a asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român ținută în Turda. Trei dile ținù adunarea generală, cu care se începe un nou period de trei ani; în trei numeri ai sei raportează „Observatoriul“, cumcă mai ales la trei domni nu le-a venit la socoteală pășirea pe scenă a oposițiunei; trei „alune“, trei măciuci; trei demințiri după triplă revisiune s. c. l. Un lucru foarte interesant, în care eară obvine cifra de *3*, nu'l cunoasce încă on. public. Din partea oposițiunei eară trei oameni, cari se luptau pentru credința lor. A constat aceasta în ședința publică un domn „foarte tinĕr“ din adunare, și opozițiunea n'a negat nici adeverul constatat de el, nici „tinerețele sale“ la cari s'a provocat.

Cine sûnt însĕ acesti trei oameni? Cum e numele lor? Cari sûnt meritele lor din trecut? Făcut-au ei căi ferate, fabrici, fonduri și bance?

Nu ne permite „Observatoriul“ de a ne ocupa și noi de aceste. Biblia e a noastră parte; deci-dară vom respunde cu biblia și la aceste întrebări, și ne rugăm sĕ fim bine ascultați și bine pricepuți!

„In anul al optspredecelea Nabuhodonosor împĕratul au făcut un chip de aur și l'au pus pe el în câmpul Deira în țara Vavilonului“.

Esegeții încă nu s'au putut unì asupra întrebărei: ce a înfățișat propriamente acest chip de aur? Unii țin că a fost un monstru fisic, un om cuadrat v. s. d. pe cât de înalt pe atâta de lat și gros. Alții dic, că a fost un monstru moral, obrăsnicia, minciuna, trivialitatea, lenea, prostia s. a. toate representate prin figuri simbolice și turnate în una. Eară alții iau lucrul în sens parabolic și dic, că sub chipul de aur e de a se înțelege banul sau vreun institut de bani.

Nice aceea nu sciu esegeții cu siguritate, unde a fost „câmpul Deira“? sigur e numai, că cuvêntul „deira“ în limba assirică însemnează: crepătură sau cheie de munte cum se află d. e și în Transilvania din sus de Turda.

„Și au trimis Nabuhodonosor împĕrat sĕ stringă pe toți domnii cei mari, și maimarii oastelor și povățuitorii și ispravnicii și toți boerii țĕrilor, și au stat înaintea chipului. Și strigătoriul striga cu tărie. „Voaue se dice . . . în ce ceas veți audì glasul trimbiții și al fluerului și al alăutei . . . se cădeți se ve închinați chipului celui de aur pre carele 'l-au ridicat Nabuhodonosor imperatul. Eară cela-ce nu comisia ţĕrmureană, în care Austria cere a domina ca stăpână. Puterile comisiei europene au fost reînnoite de către conferenţa din Londra la 1872, dar ele espiră la 1883. La anul următoriu deja puterile vor avè a esamina dacă le convine de a reînnoi încă o dată însărcinarea şi pentru a prelungi esistenţa comisiei ele vor trebuì sĕ fie unanime. E de ajuns un vot disident, pentru ca comisia europeană se înceteze de a esista. Sĕ crede că acest vot va fi al Austriei. Ce se va întêmpla după aceasta? Dunărea de jos, supusă în curs de 25 de ani unei legislaţiuni internaţionale, ar recădè sub dreptul comun. Ţermurenii adecă comisia ţĕrmureană, presidiată de Austria, şi instituită prin comisia europeană, ar lua în mâni opera acestei din urmă. Muma ar fi înghiţită de către copil. România fiind ţĕrmureană de amândouĕ părţile fluviului deci şi de la Galaţi pănă la Sulina influenţa austriacă s'ar întinde, prin intermiterea României, pănă la gura aceasta, precum şi peste braţul sf. George.

Aceasta ni se pare a fi adevĕrul asupra polomicei ridicate de ḑiarele oficioase din Viena şi Berlin. Adevĕrul e în deplină contraḑicere cu ele. După cele ce ḑic ele, Rusia şi Anglia ar fi conspirat pentru a despoia pe imperiul austro-ungar de partea sea de supraveghiere a Dunării şi pentru a'i lega mânele. Dacă s'a conspirat unde-va însĕ, în afacerea în cestiune, aceasta nu s'a întêmplat nici în Londra, nici în Petersburg, ci într'o altă capitală. E nevoe de a adăuga că, dacă conspiraţiune esistă, de sigur nu în contra Austriei vor fi conspirat Austriacii?

Procesul verbal

al şedinţelor învĕţătoresci şi al cursului supletoriu ţinute în Beliu la 7 8 şi 9 August 1880. v.

Presenţi sûnt 15 învĕţători din tract afară de aceştia conferenţa e fericită şi de prilegiul ce 'l presentă venirea în mijlocul ei ddnii: Vasiliu Mangra, profesor de teologie, Georgiu Orosz, protopr. gr. cat. Georgiu Vesa, medicinist., Francisc Herczeg junior jurist absol., Petru Leucuţa preot., Zenobiu Muntean preot., Romul Mangra teolog abs. şi Teodor Vallea inv. gr. cat.

Şedinţa I.

În ḑiua a 7 dimineaţa la oarele 9 dl Georgiu Leucuţa parochul local celebrează s. liturgie cu chiemarea sântului Duch, după aceasta comisariul consistorial Paul Gavrilette chiemă la notariat pre Nicolau Pĕcurariu până la constituire. Notariul dă cetire ordinaţiunei venerabilului consistoriu eparchial gr. or. Oradan ddto 8/20 Iulie 1880 Nr. 570 scol. referitoare la ţinerea adunării sus amintite, apoi comisariul deschide şedinţa prin cuvêntare potrivită acestui act.

2. Urmează la ordinea ḑilei constituirea comitetului dirigent al agendelor conferenţei şi cursului supletoriu.

Se alege cu unanimitate: Iosif Muntean de notariu, Ioan Alba şi Ioan Budiu de propunetori la cursul practic.

3. După constituire dl Georgiu Vesa se însinuă cu un operat aparţinĕtoriu în sfera sciinţei fisice cu titlul: „Acul magnetic“ „compasul“ şi „electricitatea atmosferică“ totodată la dorinţa adunării ţine prelegere despre acul magnatic şi compas într'un mod atât de dester, cât a atras toată atenţiunea presenţilor.

Fiind timpul înaintat şedinţa se ridică, anunciându-se cea procsimă pe astăḑi la 3 oare d. m.

Şedinţa a II-a.

4. La oarele 3 p. m. d. Georgiu Vesa îşi continuă disertaţiunea, ce o a întrerupt a. m. până la oarele 4 — în a cărei urmare dlui propunĕtoriu i se esprimă mulţămită protocolară.

5. Dela oarele 4—5 se ţine esamen cu învĕţătorii din cele prelese.

6. Venind la ordinea ḑilei discusiunile libere şi voluntare; Miron Sciubeiu arată că: în cele mai multe comune, comitetele parochiale nu sustern bugetul salarielor învĕţătoresci şi al speselor scolare comitetului comunal, pentru inducerea acelora în preliminare, încasarea şi administrarea la locurile competente, la ce — conferenţa conclude: a se susterne venerabilului sinod eparchial, un memorand în privinţa controlei, — asupra activităţei comitetelor parochiale şi în deosebi în ceea ce privesce esecutarea ordinaţiunei Ilustrăţii Sale Prea Sânţitului Domn Episcop al nostru diecesan esmisă în acest merit, ddto Arad în 1 Septemvre 1879 Nr. 1195 însărcinând cu elaborarea aceluia pre ddnii Georgiu Leucuţa, Iosif Muntean şi Paul Gavrilette.

Fiind timpul foarte înaintat şedinţa se încheie anunciându-se cea următoare pe ḑiua de mâne, la oarele 8 a. m.

Şedinţa a III-a.

7. În ḑiua a 8-a după sosirea participanţilor reverend. d. Vasiliu Mangra, avu bunăvoinţa a diserta din studiul religiunei, a arĕta metodul propunerei într'un mod intensiv binepractic şi dester, pentru ce — a secerat cele mai vii aplause şi espresiuni de gratitudine dela soţi presenţii.

8. Ioan Budiu ţine prelegere din istoria patriei şi geografie, apoi din gramatica română şi analisare.

În finea acestora şedinţa se ridică anunciându-se cea următoare pe după ameaḑi la 2 oare.

Şedinţa a IV-a.

9. La 2 oare p. m. se începe esaminarea din studiile prelese în şedinţa precedentă. La 3 oare d. Georgiu Vesa disertează verbalmente din studiul: istoria naturei cu privinţă specială la datele zoologice, botanice şi mineralogice. — Se ascultă cu viuă plăcere.

10. Ioan Budiu face următoarea propunere:

Considerând că: deşì legile sustătătoare ces. regesci impun adm. politice a se îngrigì de promovarea învĕţământului, a da mână de ajutoriu învĕţătorilor în toate afacerile oficioase şi anume la încassarea salariului învĕţătoresc, la constringerea părinţilor întru trimiterea pruncilor la scoală etc. etc. Subprefectul cercului Beliu d. Carol Szele ignorează pre învĕţători şi le respinge recercările oficioase fără nimica resultat la ce — conferenţa decide: ca venerabilul nostru consistoriu eparchial Oradan sĕ recerce pe oficiosul de vice-comite, ca se îndrume pe subprefectul amintit la respectarea şi esecutarea legei.

Fiind timpul înaintat preste 7 oare. seara şedinţa se încheie, anunciându-se cea mai procsimă pe mâne, la 8 oare a. m.

Şedinţa a V-a.

11. La 8 oare adunându-se învĕţătorii în curs Ioan Alba prelege din toate obiectele până acì nediscutate pe rênd până la 12 oare până ce se esaurià tot materialul prescris pentru prelegere; acuma la dorinţa adunaţilor. Şedinţa se suspinde pe 10 minute.

12. După redeschiderea şedinţei comisariul consistorial şi propunĕtorii ţinură esamen cu ascultătorii din toate studiile propuse ale căruia resultat. — se induce în consemnarea luată despre calculele esaminaţilor şi se înaintează venerabilului consistoriu eparchial gr. or. Oradan.

13. Ne mai fiind alte obiecte de pertractat comisariul salută pre învĕţători şi pre ddnii oaspeţi cari au luat parte activă la acest act apoi se dechiară şedinţa de încheiată pentru anul acesta. — Invĕţătorii intonează „Aperatoarei Doamnei“ apoi prin stringere de mână se despart.

Comisariu consistoral. Notariu:
Paul Gavrilette, *Iosif Muntean,*
învĕţătoriu în Baliu. inv. în T. Medieş.

Declaraţiune.

Domnule Redactor! Scirile false, ce se scorniră în urma închiderei pensionatului Vautier, mĕ constring, se fac următoarea declaraţiune publică;

Subscrisul declar prin aceasta, că de aproape ḑece ani dau instrucţiune în institutul Henriette Vautier din limba română: din eserciţii gramaticale şi stilistice. La începutul anului scolastic 1879/80 părinţii copilelor din România, cari se află în institutul Vautier în numer foarte considerabil îşi esprimară dorinţa, ca sĕ li se de a copilelor de aici încolo instrucţiune şi din geografia şi istoria patriei lor, căci altmintrea dênşii vor fi siliţi a'şi lua copilele lor din institut. In urma aceasta mĕ înţelesei cu proprietara institutului d-ra Vautier şi dênsa considerând, că cele mai multe fetiţe din institutul seu sûnt din România, în numĕr de 25, mĕ rugà sĕ le dau acestora instrucţiune şi din geografia şi istoria României. Ca mijloc de învĕţământ pentru studiul geografiei am întrebuinţat „charta României“ de majorul Papazoglu şi litografată de A. Bielz şi S. Sander, pe care nu se află nici Transilvania, nici o altă ţeară, decât numai România singură, şi pe care nu se afla tipărit, ca titlu nici „charta ţĕrilor române vecine“, nici „Dacia modernă.“ Adevĕrul e, că am vĕdut în mânile copilelor două charte diferite de a mea, dar n'am observat sĕ se fi aflat pe ele nici titlul „charta ţĕrilor vecine române“, nici „Dacia modernă“. Intrebând pe fetiţele, cari aveau charta la sine, de unde au dênsele chartele, îmi respunseră, că de acasă, dela părinţi. O astfel de chartă se vede, că s'a aflat din greşală la pârete în sala institutului pe timpul esamenului din limba română. In oara din istoria României m'am folosit de manualul „Istoria Românilor“ de Xenopol, profesor la universitatea din Iaşi, care carte, după cât sciu, nu se află între cele oprite.

Braşov în 29 August 1880.

Ioan Popea,
prof. de limba română în institutul
„Henriette Vautier“.

Varietăţi.

* (Alegeri la congres). În cercul cler. VI, al Dejului s'a ales P. ases. cons. Zacharie Boiu; în cercul cler. VII al Reghenului P. Prof. Simeon Popescu; în cercul cler. V al Abrudului P. Prot. Ioan Gallu.

* (Postal). Cu schimbarea amintită deja în numerul trecut a juncţiunilor călei ferate Cucerdea-Mureş Oşorhei şi Copşa-mică-Sibiiu s'a schimbat asemenea din 10 Sept. n. şi cursul postelor pe liniile: Oşorhei-Bistriţă; Sibiiu-Alba-Iulia; Sibiiu-Braşov; Sibiiu-Cisnădie; Sibiiu-Turnul roşu şi Sbiiu-Reşinar precum urmează:

a). Pe linia M.-Oşorhei-Bistriţa. Pleacă din M. Oşoahei la 9 dimineaţa şi ajunge în Bistriţă la 6 oare 50 min. seara; apoi se întoarce posta dela Bistriţă la 9 oare dimineaţa ajunge în Murĕş-Oşorhei la 7 oare seara;

b). Pe linia Sibiiu-Alba-Iulia. Pleacă dela Sibiiu la 10 oare a. m. şi ajunge în Alba-Iulia la 6 oare şi 30 minute seara, apoi se întoarce dela Alba-Iulia la 6 oare dimineaţa şi ajunge la Sibiiu la 2 oare şi 40 min. după am.

c) Pe linia Sibiiu-Braşov. Pleacă dela Sibiiu la 10 oare dimineaţa şi ajunge la Braşov în cealaltă ḑi la 3 oare 45 min. dimineaţa; apoi se întoarce dela Braşov la 9 oare seara şi ajunge la Sibiiu în cealaltă ḑi la 2 oare 45 min. după ameaḑi:

d). Sibiiu-Cisnădie. Pleacă dela Sibiiu la ameaḑi şi ajunge în Cisnădie la 2 oare după ameaḑi, apoi se întoarce dela Cisnădie la 3 oare dimineaţa şi ajunge la Sibiiu la 9 oare 30 minute înainte de ameaḑi;

e). Sibiiu-Turnu roşu. Pleacă dela Sibiiu la 11 oare a. m. şi ajunge la Turnu-roşu la 2 oare 40 minute după ameaḑi, şi întorcênduse dela Turnu-roşu la 4 oare după am. ajunge în Sibiiu la 7 oare 40 minute seara;

f). Pe linia Sibiiu Reşinar. Dela Reşinar pleacă posta la 8 oare dimineaţa şi ajunge în Sibiiu la 9 oare 30 minute înainte de ameaḑi, apoi se întoarce dela Sibiiu la 2 oare 30 min.

va cădè sĕ se închine, întru acela ceas va fi aruncat în cuptoriul ce arde cu foc“.

Despre cuptoriul acesta un eseget din secolul al 5-ea scrie: Trei oameni iscusiţi, un popă mare, un popă mai mic apoi un povăţuitoriu, care cunoaşte vremile anului şi lunele şi septĕmânile şi ḑilele şi pătrarele lunei toate sĕrbătorile mici şi mari — se intruniră se sfătuiră şi statoriră ca fiecare din ei sĕ dea câte 1000 de cărămiḑi şi sĕ facă un cuptoriu mare în care se prefacă în scrum şi cenuşe pre toţi, cari vor avè ochi de vĕḑut şi urechi de auḑit. Aduseră apoi un mester renumit, carele în altă cetate o dusese la o pricopseală mare. Acesta le făcu un cuptoriu plin de labirinte, catacombe şi canale de tot soiul, în care întunecimea era mai mare, decât în toate suteranele şi peşterile pămêntului. Cuptoriul şi la înălţime semĕna mult cu turnul Vavilonului, încât depe vêrful lui se putea observa mişcarea stelelor, sborul păserilor şi curgerea apelor.

„Şi au fost dupăce au auḑit toate popoarele glasul . . . au căḑut de s'au închinat chipului celui de aur. Atunci s'au apropiat nesce oameni şi au ḑis: Imperate în veci sĕ trăiesci Tu împerate ai pus porunca ca tot omul . . . de nu va cădè sĕ se închine chipului celui de aur . . . sĕ se arunce în cuptoriul, care arde cu foc. Deci sûnt aici nesce oameni Sedrah, Misah şi Avdenago, cari nu ascultă poronca ta, şi dumneḑeilor tei nu slugescu şi chipului care ai pus nu se închină.

Atunci Nabuhodonosor impĕratul cu turba mare şi cu mănie a ḑis: sĕ aducă pe Sedrah, Misah şi Avdenago, şi oamenii aceia s'au adus înaintea împĕratului. Şi grăind impĕratul a ḑis: oare aşa este cu adevĕrat, că dumneḑeilor mei nu slugiţi şi chipului celui de aur, care am ridicat nu vĕ închinaţi? Acum dară sĕ fiţi gata dacă veţi auḑì glasul trimbiţii şi al flueru·lui.... sĕ cădeţi, sĕ vĕ închinaţi chipului celui de aur, care am făcut: Eară de nu vĕ veţi închina, în acel ceas vĕ voiu arunca în cuptoriul, ce arde cu foc.

Şi respunḑênd Sedrah, Misah şi Avdenago au ḑis: Impĕrate Nabuhodonosore! Dumneḑeilor tei nu vom slugì şi chipului de aur, carele ai ridicat nu ne vom închina.

Atunci Nabuhodonosor împĕratul se umplu de mănie şi şi-au schimbat vederea feţii lui asupra lui Sedrah Misah şi Avdenago şi au ḑis: ardeţi cuptoriul de şepte ori mai mult până va arde de tot. Şi unor oameni tari au poruncit cu mare tărie se lege pe Sedrah, Misah şi Avdenago şi sĕ'i arunce în cuptoriul cel cu foc.

Atunci bărbaţii aceia i-au legat şi cu nădragii şi cu islicele lor, şi cu îmbrăcămintele şi cu hainele lor i-au aruncat în mijlocul cuptoriului, care ardea cu foc.*)

---

*) Onoratul public poate vedè dară că pe cei trei din opoziţiune i chiamă Sedrah, Misah şi Avdenago, eară cum se ard ei şi se prefac în scrum şi cenuşe se poate vedè din Nrii 69 şi 70 ai „Observatoriului“.

după ameaḑi şi ajunge în Reşinar la 4 oare dăpă ameaḑi.

* (Ministrul de comerciu) are de cuget, a trămite în America esperţi, cari sĕ studieze industria americană de mori şi de cultivarea de vinuri. Aceşti esperţi au între altele sĕ acuireze şi viţe lucie de o resistenţă mare contra filocserei.

* (Cas de moarte). Stefan Rusu din Braşov, fost senator si jude pensionat, a reposat in 29 August st. v. in etate de 45 ani.

* (Legea de dare) conform căreia se încasează contribuţii ḑice între altele: că spre încassarea dărilor restante esecuţia numai după espirarea cuartalului respectiv se poate ordina. Pre lângă toate aceste — dupăcum ne spune „Magyar-Orszag“ — unui domn, care din întêmplare a plătit darea sea restantă în 22 August în loc de 15 Aug. va se ḑică deabia cu vreo sĕptĕmână mai târḑiu, pentru această întârḑiare fără a fi fost esecutat sau barĕm admoniat, ceeace, nici nu s'a putut face deoarece cuartalul n'a fost espirat, i s'au luat pentru admoniare 10 cr. pentru întârḑiare percente 42 cr., şi spesele de esecuţie 3 fl. 48, în total suma de 4 fl. v. a. Alt domn, care nu era dator nici o dare fu esecutat pentru o restanţă considerabilă, pre lângă toată dovada pipăită: că dênsul nu este în restanţă cu nici o dare.

* (O invenţie nouă). Un anume Ioan Habics a inventat un mijloc de împedecare, prin care un tren în cea mai mare iuţală a lui se poate silì, ca într'o secundă se stea în loc. Habics voesce se facă ministrului de comunicaţie acest mijloc de împedecare cunoscut.

* (Codicele penal unguresc) care după cum anunţasem deja mai de mult a întrat în viaţa practică deja cu 1 Septemvre n. a. c. se va traduce şi în limba franceză de dl Dareste, advocat în Paris şi secretar al societăţii deacolo pentru jurisprudenţa comparativă.

* (A trasnit în Dobriţin) în noaptea din 6 spre 7 Septemvre n. Descărcându-se adecă asupra acestui oraş un orcan teribil sub tunete şi fulgere trăsnitul a isbit în mijlocul oraşului în hornul unei case şi nimicindu'l total s'a descărcat apoi în o altă casă de unde a eşit printr'un părete făcênd prin el o gaură.

* (Limba maghiară în Bosnia). Populaţiunea din Bosnia — aşa ne spune „Pesti Napló“ — se arată faţă cu Ungurii foarte intolerantă. Aici deabia cutează cineva a vorbì limba maghiară, pentrucă este espus celui mai mare pericul. Corespodentul lui „P. N.“ ḑice, că dênsul întrebuinţând din întêmplare înaintea şefului de poliţie din Brod un cuvênt unguresc fu insultat de acesta strigându'i: cum îndrăsnesce el (corespondentul) a'i spurca biroul cu limba aceasta barbară.

* (Contele Wilhelm Bismarck) a plecat dela Mehadia la Budapesta.

* (Spioni în România). Intre Strunga şi Petroşani s'au prins de curênd trei persoane, când chiar erau ocupate cu luarea unor planuri despre situaţia ţinutului de acolo. La întrebarea despre caracterul lor acesti indiviḑi s'au numit Profesori din Pesta. S'au găsit la dênşii mai multe carte de stat major şi planuri de situaţiuni a mai multor ţinuturi din Carpaţi şi deaceea se presupune că sûnt spioni. Ei sûnt prinşi şi cercetarea contra lor curge.

* (Fondul de teatru român.) La dorinţa manifestă din mai multe părţi adunarea societăţii pentru fond de teatru român, convacată la Sibiiu pe 19 şi 20 Septemvre, se amână pe 17 şi 18 Octomvre st. n. a. c.

Comitetul Societăţii.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(25 Urmare).

D. *Evangelia după Ioan.*

(Urmare).

De o însemnetate, am puté ḑice, deciḑetoare pentru Evangelia a patra, sûnt Ereticii din veacul al doilea.

Valentin şi Basilides din jumetatea primă a veacului al doilea, Marcion de pe la mijlocul acestu veac şi sectele aşa numite „ophitice“ conţin o mulţime de provocări la Evangelia după Ioan. Căci dacă în prima jumĕtate a veacului al doilea, curînd după moartea Apostolului, în biserică ar fi esistat cea mai mică îndoială în privinţa autenticităţei Evangeliei după Ioan, Apologeţii, cari au scris în contra Ereticilor, n'ar fi avut decât să denege acestora autoritatea scrierei la carea ei se provocau. Ba, dacă ar fi esistat atare îndoială, ei ca apărători ai ortodocsismului trebuiau să se pronunţe asupra acestei mari întrebări. Ei însă în toate scrierile lor susţin autoritatea scrierei, pe carea se basează contrarii lor, o susţin pentru că aceasta era convingerea universală lăţită prin contemporanii Apostolului Ioan.]

Scrutările asupra autenticităţei Evangeliei le putem încheia constatând că din toate punctele de vedere este deplin sigur că scriitoriul Evangeliei a patra este Apostolul Ioan.

După această lungă şi obositoare escursiune critică, să esaminăm pe scurt care a fost.

1. Causa scrierei. Învețăturile populari ale lui Iisus s'au fost predicat cu graiul și în scris. Prin aceste însă s'au fost predicat indirect și învețăturile despre Christos. Învețăturile despre Christos însă, atât din Evangeliile sinoptice, cât si din Epistolele lui Pavel, au fost menite în prima linie a face o puternică impresiune asupra inimei celei simple a mulţimei, făcêndu-o să recunoască în Christos o fiinţă estraordinară, dḑeească. N'au fost însă în stare a mulţămí spiritul scrutătoriu al filosofilor. Filosoful, păgân sau judeu, chiar ajuns la credinţa că Iisus a fost o fiinţă dḑeească, remânea în nedumerire asupra întrebărei: cum se împacă Dḑeirea cu omenirea în o singură fiinţă, — ce însemnetate şi ce posiţie compete lui Iisus Christos în Dumneḑeire?

La aceste şi asemenea întrebări învețăturile de pânăací nu dedeau respuns linişitoriu. Această nesiguranţă, această lipsă de lămurire a înstrăinat şi pe cel ce începuse a crede.

Mulţi Iudei, în ameţeala aşteptărilor lor mesianice la început au primit credinţa că Iisus este Messia, fără a întreba mai departe despre *„cum?“* Aceasta și altele multe avea să le lămurească împerăţia lui Dḑeu, carea se aştepta cu împacienţă. Dar împerăţia lui Dḑeu, aşa cum au aşteptat'o Iudeii, n'a sosit, ci în locul aşteptatei imperăţii dḑeesci, Iudeii au veḑut pustiirea Palestinei şi ruinarea Ierusalimului. Ameţeala a evaporat, remânênd numai întrebătoriul *„cum?“*

Posiţia Păgânilor nu era mai favorabilă. Dedaţi cu revelaţiuni dḑeesci, ba chiar aşteptând aretarea unei Dḑeiri necunoscute, ei au creḑut în Dḑeirea lui Iisus Christos, în puterea minunilor ce le-a fost sevîrşit şi învĕţăturilor, ce le-v fost propagat. Ei au creḑut, pentrucă faptele lui Iisus corespundeau primelor lor aşteptări. Şi lor însă li s'a fost pus în perspectivă apropiata împerăţie a lui Dḑeu, şi prin aceasta respuns la toate nedumeririle. Întârḑiind sosirea împerăţiei lui Dḑeu, întrebarea *„cum?“* şi-o puneau tot mai mulţi, cu tot mai multă seriositate.

Afirmările lui Pavel, că Iisus este fiiul lui David 91), prin carele Dḑeu a zidit lumea 92), şi carele este chipul lui Dḑeu 93), căruia prin urmare îi compete adoraţiune dḑeească, ca şi lui Dḑeu Tatăl — au mai contribuit la dificultatea respunsulni. Cum? Christos să fie fiiu al lui Dḑeu, şi fiiu al omului? să fie om şi totuşi prin el să se fi făcut lumea? să fie om, şi ca atare persecutat, batjocurit, chinuit, omorît, şi totuş înălţat la Dḑeu şi asemenea lni Dḑeu? Cum? El asemenea cu Dḑeu, stând de-a dreppta Lui? prin urmare doi Dḑei? Acestia nu se puteau împăca cu raţiunea 94).

Oamenii dedaţi să cugete rece, neputênd ajunge la ecuilibrarea şi împăcarea acestor antitese, respundeau creştinilor, că toată predica lor despre Christos şi mântuirea lui cu crucea este o nebunie 95). Alţii însă cercau ca cu ajutoriul speculaţiunilor filosofice să neteḑească munţii ce începuseră a se ridica pe terenul creştinismului. Primii nuori cari anunţie furtunile ce se pornesc asupra creştinismului!

Încercările aceste însă neputênd pătrunde în profunditatea întrebărei, devenirá unilaterale: sau susţinênd Dḑeirea lui Christos cu abandonarea omenirei lui, sau abandonând Dḑeirea şi susţinênd omenirea lui. La început aceste încercări se făcură prin predice evangelice, imitând pe Apostoli 96), a oarea spre a afla trecere folosindu-se chiar de recomandări fabricate, puse sub autoritatea vre-unui Apostol 97), şi numai a rare ori prin câte o epistolă fabricată şi pusă sub numele lui Pavel 98).

Spre sfirşitul vieţei sale, Pavel privesce cu durere la aceste încercări periculoase, din cari vede, că se vor nasce mari încurcături pentru creştinism 99) şi neputêndu-le pune stavilă, se mulţămesce de o parte a apela la tăria în credinţă a creştinilor, de alta a fulgera cu anatema pe aceia, cari prin încercările lor aduceau viaţa creştinismului în primejdie 100).

Apostolul Pavel a murit şi creştinismul a remas în faţa unei furtune ce-l ameninţa tot mai serios. Filosofia apucase să se ocupe cu ideile creştinismului. Oamenii încep a-şi propaga ideile şi sistemele lor filosofice nu numai verbal, ci şi în scris în formă de Evangelii. Ei folosesc Evangeliile scrise ale Apostolilor spre a fabrica din tr'însele altele, în cari să-şi întemeeze sistemele lor 101).

După cum aceşti filosofi erau de origine Iudei sau Păgâni: astfel îşi desvoltar şi doctrinele lor. Cei din Indei au pus persoana şi învețăturile lui Iisus în legătură cu mosaismul şi teologia lui, cei din păgâni sau cu platonismul şi misteriosofia sau cu parsismul şi dualismul. Cei dintâi, sub numele de „Ebioniţi“ susţineau omenirea, dar numai omenirea lui Christos, lăpedând Dḑeirea lui; cei de al doilea „Gnosticii“ susţineau Dḑeirea lui Christos, denegându-i omenirea. Cei dintâi înveţau că Iisus a fost Messia, dar numai ca om, şi numai în cât a înveţat în calitate de profet, — pentru ei moartea lui Messia era scandelă. Cei de al doilea învĕţar, că Messia (Christos), ca fiinţă Dḑeească este una şi Iisus, ca fiinţă omenească este alta; că Christos s'a pogorit asupra lui Iisus cu ocasiunea botezului, că dela acest dat a condus pe Iisus în activitatea lui până la cruce, unde apoi l'a părăsit, reîntorcêndu-se iarăş în sferele ceresci; — pentru ei moartea lui Christos era o imposibilitate.

În chipul acesta filosofia, respunḑênd la întrebarea de sus „cum?“ pregătia perirea creştinismului ameninţându-l cu disolvare în douĕ secte filosofice fantastice.

Acum nu se mai tracta de periculi în o provincie creştină, ca bună oară în Iudea pe timpul lui Mateiu, nu de cuceriri, ca pe tîmpul lui Marcu şi Luca, ci de însaş basa esistenţei creştinismului peste tot.

Viaţa lui era ameninţată până la estrem de armele cele nimicitoare ale filosofiei.

În aceste împregiurări atât de critice, dacă mai putea fi vorba de esistenţa creştinismului, era absolut necesar ca o mare autoritate să-i vină întru ajutoriu deslegând întrebarea nimicitoare „cum?“, şi prin aceasta delăturând periculii, ce'l ameninţau cu sfăşiere.

O astfel de autoritate, o adeverată autoritate normativă, o putea avé numai un apostol, unul carele a cunoscut tare de aproape pe Iisus, şi a fost martur al înveţăturilor şi faptelor lui, şi carele prin urmare sîngur era competent a se pronuncia definitiv asupra întrebărilor, ce sbuciumau creştinetatea.

În Efes, în Asia mică, mai era încă în viaţă betrânul Apostol Ioan, carele a vieţuit până pe tîmpul lui Traian (98—117) 102).

Cine deci putea fi mai competent de cât dînsul să vină în ajutoriul creştinismului, de cât dînsul, carele după Sinoptici vedem că a fost unul din cei trei înveţăcei, cari formau societatea cea intimă a lui Iisus!?

De la dînsul se şi aştepta, ca cu întreaga sa autoritate să scape viaţa creştinismului. Şi dacă dînsul, îndemnat de pericolul suprem, s'ar fi simţit îndemnat a păşí pe arenă: el trebuia să ţină cont de împregiurările cele atât de critice, în cari se afla creştinismul. (Va urma).

---

91) Rom. 1, 3.

92) Colos. 1, 16.

93) Colos. 1, 15.

94) Credner K. A. Das Neue Testament nach Zweck, Ursprung und Inhalt, Giesen 1843. Tom. II pg. 249 seqq.

95) I Cor. 1, 18. 23. 2, 14.

96) Gal. 1, 7 seqq. II Corint. 11, 3. 4. 13 seq. Tit. 1, 10. II Timot. 2, 8, 3, 6 seq. ş. a.

97) II Corint, 3, 1.

98) II Tessal. 2, 2. Din acest incident Apostolul Pavel, spre a încredinţa pe cetitori despre autenticitatea scrierei sale, află de lipsă a accentua, că însuş a scris cu mâna sa (I Cor. 16, 21. Colos. 4, 18. II Tess. 3, 17.)

99) I Timot. 4, 1. seq. II Timot. 3, 1. 2. 6. 4, 3 seq.

100) I Corint. 16, 22. Galat. 1, 8 seq. I Timot. 1, 19 seq.

101) De aci mulţimea de Evangelii apocrife şi pseudepigrafe, de cari aflăm numai amintire la s. s. Părinţi, ca Evangelia Evreilor, a lui Kerinth, Karpokrates, Basilides, Valentin, a Egiptenilor ş. a., cari dacă nu toate, cel puţin mare parte îşi au originea în veacul I creştinesc.

102) Ireneu adv. haeres. III, 3, 4.

Bursa de Viena şi Pesta

din 11 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.45	109.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.60	88.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.25	99.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.25	86.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.—	124.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	95.—	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.25	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.50	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.25	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.70	72.60
Datorie de stat în argint . . .	73.75	73.70
Renta de aur austriacă	88.35	88.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	132.—	132.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	820.—	827.—
Acţiuni de credit austr. . . .	287.60	288.60
Acţiuni de bancă de credit ung.	259.25	259.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	111.25	111.25
Sorţi de regularea Tisei . . .	109.20	109.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.63
Napoleon	9.38	9.38
100 marce nemţesci	58.05	57.05
London (pe poliţa de trei luni) .	118.—	118.05

Economic.

(Starea recoltei) în unele comitate ale Ardealului e următoarea:

In comitatul Sibiiului şi adecă: în cercul Sibiiului productele de toamnă şi primăvară din pricina timpului slab nu s'a putut strînge de pe câmp; grânele de toamnă şi sĕcările sûnt cam slăbuţe; grânele de primăvară au început a cresce în unele locuri, preste tot însĕ recolta se poate numì bună. Cucuruzul deşì a cam pătimit totuşi este frumos, cartofii însĕ au început a putreḑì. Fên este puţin. In cercul Nocrichiului atât grânele şi sĕcările, cât apoi şi ovesele sûnt de mijloc; cucuruzul e frumos, cartofii însĕ şi pe aici au început a putreḑì.

In comitatul Braşovului şi anume: în cercul Braşovului fructele din pricina ploilor nu s'au putut stringe de bună vreme de pe câmp şi aşa paguba este considerabilă, cu de deosebire în fên şi cartofi, cari ambele au început a putreḑì. Cucuruzul e frumos. Asemenea stă rĕu cu grânele şi secările precum şi cu cartofii atât în cercul superior, cât şi în cel inferior, unde aceste prin ploile îndelungate au suferit pagube mari. In ambele aceste cercuri însĕ cucuruzele şi ovesele sûnt foarte frumoase.

In comitatul Têrnavei mari şi anume în cercul Hususeului sĕmĕnăturile de primăvară sûnt frumoase, grânele însĕ şi sĕcările dau o recoltă de mijloc slabă. In cercul Agnitei-Bârghiş recolta grânelor este bunişoară deşì aceste au suferit mult prin ploile din urmă. Şi ovĕsul pe aici este frumos şi bun, vinul însĕ promite un cules bun. In cercul Cohalmului grânele şi sĕcările au stat multă vreme pe câmp şi au suferit prin ploile îndelungate, sĕmĕnăturile de primăvară însĕ sûnt frumoase, cucuruzele cu deosebire precum ovesele promit o recolta bună, precând cartofii şi fênul sûnt de tot slabe, pentrucă a început a putreḑì.

In comitatul Bistriţei preste tot locul stă rĕu cu recolta în toate fructele. Grânele şi secările au început a încolţì în clăi, ovesele s'au înnegrit, cucuruzele sûnt slabe. Asemenea miserabil stă lucrul şi cu sĕmĕnăturile din comitatul Hunedoarei. Aici grânele, secările, ovesele, cucuruzele şi fênurile sûnt foarte slabe. Numai cartofii de mirare sûnt frumoşi şi au pătimit până acuma foarte puţin.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 4 Septemvre imob. lui Nicolau Băcilă în Ucea de jos (judec. cerc. Făgăraş); în 23 Septemvre imob. d-rului Michail Miskolczy în Dioszeg (judec. cerc. Szekelyhid); în 23 Septemvre imob. Rosei Kolozsi în Boiţa (judec. cerc. Baia de Criş); în 6 Octomvre şi 6 Noemvre imob. lui Michail Weber şi soţi în Orăscie (trib. Deva); în 17 Septemvre imob. soţiei lui Ioan Mara în Diod; în 18 Septemvre imob. lui Ioan Irutz şi soţi în Domald; în 16 Septemvre imob. lui Vasilie Moldovan în Gioaj (judec. cerc. Aiud); în 29 Septemvre imob. lui Stefan Schiller în Amnaş (trib. Sibiiu); în 8 Octomvre şi 9 Noemvre imob. lui Vilhelm Walther în Reghen (judec. cerc.); în 12 Octomvre şi 12 Noemvre imob. soţiei lui Ioan Kerekes în Viştea (trib. Cluj); în 20 Octomvre imob. lui Toma Manasie în Măgheruş (trib. Deva); în 21 Septemvre imob. lui Ludovic Conradt în Diod (judec. cerc. Aiud).

Nr. 222. 2—3

CONCURS.

Fiind vacante două posturi de învĕţători la scoala populară gr. or. Ocna superioară (Vizakna), pentru ocuparea acestora se escrie concurs cu termin până la 21 Septemvre a. c. inclusive.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste posturi sûnt:

1. În bani un salariu de 150 fl. v. a. platibil în rate lunare.

2. Câte (3) trei orgii de lemne, din care are sĕ se încălḑească şi scoala.

Doritorii de a ocupa ori care din aceste posturi, au a'şi suşterne petiţiunile lor concursuale, până la terminul susindicat, Preaonoratului oficiu ppresbiteral în Mercurea, înstruate conform „Statutului organic“ şi dispositiunilor congresuale.

Ocna-Sibiiului în 24 August 1880.

Comitetul parochial.

Vidi: **I. Droc** m/p., adm. prot. **I. Henteş** m/p., paroch şi preş. al comit.

Nr. 148. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresti la scoalele confesionale devenite vacante în comunele din: Livezeni şi Nucşoara în ppresbiteratul tractului Haţeg se deschide prin aceasta concurs cu terminul până la 16 Septemvre a. c. şi anumit:

1. In comuna Livezeni cu salar anual de 200 fl. v. a. cortel şi lemne focale;

2. In Nucşoara cu salar anual de 240 fl. v. a. cortel şi lemne focale.

Doritorii de-a ocupa aceste posturi au a'şi eşterne petiţiunile lor bine instruite în sensul prescriselor din „Statutul organic“ la subscrisul până la terminul sus amintit.

Haţeg 15 August 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ m. p.,
ppresb.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului vacant de învĕţătoriu la scoala noastră gr. or. din Roşia ppresbiteratul gr. or. al Sibiiului II. prin aceasta se escrie concurs cu terminul până în 18 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul anual în bani gata 80 fl. v. a.

2. Cuartir liber în edificiul scoalei, şi lemne de încălḑit câte trebue.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă petiţiunile lor instruite conform statutului organic oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului al II. până la terminul sus indicat

Roşia, 24 August 1880.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

3—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 209. 3—3

CONCURS.

Devenind postul de învĕţătoriu în comuna bisericească Ştina protopresbiteratul Unguraşului, pentru ocuparea acestuia se escrie concurs până la 21 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. În bani 80 fl. v. a.

2. În bucate 40 vici, cucuruz sfârmat după mĕsura cea veche.

3. Fonţi de lumină 3.

4. Lemne de foc 3 orgii, din care se încălḑesce şi scoala.

5. Cuartir şi gradină de legumărit.

6. 3 conţi de hârtie.

Dela concurenţi se cere atestat de cualificaţiune, şi sĕ fie de religiunea gr. or. aşternându'şi petiţiunile la subscrisul până la terminul prefipt.

Fizeş-Sânpetru, 31 Iulie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Roşca m. p.,
protopresbiter.

Nr. 217.—1880. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala populară gr. or. din Apoldul inferior, ppresbiteratul Mercurii se escrie concurs cu terminul de o lună de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

un salariu anual de 100 fl. v. a.

Concurenţii au sĕ'şi adreseze suplicele lor instruite conform Statutului organic şi regulamentului congresual la subsemnatul în terminul arĕtat.

Mercurea, 21 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Droc m. p.
adm. protopresbiteral.

Nr. 20. 3—3

CONCURS.

La scoala capitală normală gr. or. din S. Sebeş au devenit trei posturi vacante; pentru a căror întregire se deschide concurs, cu termin până la 21 Septemvre a. c. s. v. când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt: salarii anuali de câte 300 fl. va. a. eară după doi ani de serviţ 350 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au a'şi aşterne petiţiunile lor instruite conform prescriselor statutului organic şi a regulamentului congresual din 1878 §. 67. şi că a absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale.

Concurenţii vor avè sĕ ţină strane Dumineca şi în Serbători, pentru aceea au a se presenta în vre-o Duminecă în biserică, pentru a'şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Petiţiunile sĕ se adreseze P. O. Domn Ioan Tipeiu ppresbiter în S. Sebeş.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută în S. Sebeş 24 August 1880. In conţelegere cu inspectorul districtual scolar.

Comitetul parochial.

Nr. 144. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învăţĕtor la scoala confesională gr. or. din Chezdi Mărtinuş ppresbiteratul Trei scaunelor, se deschide concurs până la 21 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. In bani computat venitul total 150 fl. v, a.

2. Cuartir liber, folosirea grădinei de legumi, şi lemne de încălḑit şi anume:

a) Dela 65 familii câte 1 fl. v. a. pentru cantorat 65 fl. şi dela 18 văduve à 50 cr. 9 fl. v. a.

b) a treia parte din venitul stolar 40 fl. v. a.

c) dela 36 scolari à 1 fl. 36 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a se adresa către subscrisul până la terminul de sus în sensul Statutului organic şi a regulamentului provisoriu pentru învĕţământ.

Bretzcu în 19 August 1880.

Spiridon Demian m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 217.—1880. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala populară din Mag, ppresbiteratul Mercurii se escrie concurs cu terminul de o lună de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele impreunate cu acest post sûnt:

un salariu anual de 120 fl. v. a. cortel şi lemnele trebuincioase.

Concurenţii sĕ'şi adreseze suplicele lor instruite conform Statutului Organic şi regulamentului congresual la subsemnatul în terminul arĕtat.

Mercurea în 21 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Droc m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 152.—1880. 3—3

CONCURS.

În urma înaltei încuviinţări consistoriale din 28 Iunie a. c. Nr. 1961 B. pentru acuparea staţiunei de capelan lângă neputinciosul paroch Petru German din Botez, ppreşbiteratul gr. or. al Murĕşului, se deschide concurs cu terminul până în 25 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu această staţiune sûnt:

1. Terţialitatea din porţiunea canonică precum şi din stolă, carea în bani face suma aprocsimativă 179 fl. v. a.

2. Capelanul va avè a fi şi învĕţătoriu provisoriu, pentru care încă va avè salariu deosebit, anumit: dela circa 60 de copii obligaţi pentru fie care câte o mĕsură de cucuruz (a 16 cupe).

Ceice doresc a ocupa această staţiune au a'şi aşterne suplicele instruite conform regulamentului sinodal din 1873.

Oficiul ppresbiteral subscris.

Dat Sân-Benedic, 14 August 1880.

În conţelegere cu concernentul comitet parochial.

Artemie Crişan m. p.,
adm. pprosb.

Nr. 39.—1880. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă staţiunea învĕţătorească la scoala confesională gr. or. din opidul Huniedoara, ppresbiteratul Haţegului, pentru ocuparea acestui post, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 18 Septemvre st. v. a. c.

Salariul anual este 250 fl. v. a. cuartir în edificiul scoalei şi grădină de legumi, cele din urmă computate în 50 fl. v. a. la olaltă dară 300 fl. v. a.

Concurenţii la acest post învĕţătoresc au sĕ'şi trimită petiţiunile instruate conform „Statutului Organic“ şi a „regulamentului congresual“ dela 1878 comitetului parochial gr. or. din Huniedoara la adresa Domnului ppresbiter Ioan Raţ, inspector scolar tractual în Haţeg, până la ḑiua sus arĕtată.

Huniedoara, 10 August 1880.

În conţelegere cu Dl ppresbiter tractual.

Comitetul parochial.

Anunciu. 1 [52]

Aritmetica elementară de Dometiu Dogariu şi Ioan Dariu se află acum în proprietatea subscrisului şi anume:

Partea I-u, cu numerii 1—100 pentru începĕtorii din anul al doilea. Preţul unui esemplariu **25 cr.**

Partea a II-a, cu numerii 1—1000 pentru începĕtorii din anul al doilea. Preţul unui esemplar e **25 cr.**

Partea a III-a, cuprinḑĕnd cele 4 operaţiuni fundamentale verbal şi în scris *a*) cu numerii întregi de o numire *b*) cu numeri decimali şi *c*) cu numeri de mai multe numiri, pentru începĕtorii din anul al patrălea. Preţul unui esemplar e **35 cr.**

Partea a IV-a, pentru începĕtorii din anul al cincilea şi al şaselea se află sub presă.

Toate aceste manuale se pot trage deadreptul prin ori-care librărie.

Braşov în 9 Septemvre 1880.

Heinrich Zeidner,
librar. (Têrgul grâului *Nr. 553*).

Ernatic de vite.

Pe moşia Darabani, judeţul Dorohoi, găsindu-se fên de cea mai bună cualitate şi păşune inbelşugată şi întinsă, — mocanii cu oi, cai, sau ori-ce alt soiu de vite sûnt primiţi la ernatic cu condiţiunile cele mai favorabile. Atât în privirea îndemânărilor cât şi a preţului a se adresa direct la Curtea moşiei.]51] 2—6

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 104. Sibiiu, Joi 4 Septemvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Septemvre.

Avem, sau vom avè şi noi cât mai curênd cestiune israelită? Deputatul Istoczi a cercat în sesiunile trecute ale dietei Ungariei sě pună pe tapet cestiunea aceasta, dară fără succes. Istoczi a fost luat mai ântâiu cam în glumă; mai apoi însě şi mai serios, cu deosebire în cercuri afară de parlament. Decând s'a pornit în Germania un curent antiisraelitic sau antisemitic ideile, cari se păreau a fi isolate în persoana lui Istoczi, au început a se respândì şi a ocupa teren şi în Ungaria. Foile unguresci au început de vre o câteva sěptěmâni a spune, că în Ungaria esistă o ligă antisemitică, că şi-a făcut statute şi în cele din urmă, că statutele şi le-a înaintat la guvern spre aprobare. Ce este adevěr din ligă şi din statute, precum şi din înaintarea lor la guvern, este greu a se scì până în momentul de faţă. „P. Lloyd“ însě s'a vědut necesitat a scrie cu toată seriositatea despre tema aceasta şi a provoca pe guvern sě facă lumină în cestiune. Guvernul a resuflat în „Hon“ şi „Ellenör“, demintînd: că s'ar fi înaintat statute din partea vreunei lige antisemitice. „P. Lloyd“ poate că nici n'a voit sě accentueze spaima de ligă şi de statute. El scie prea bine câtă influenţă au Israeliţii astădi în Ungaria. Alta trebue sě fie intenţiunea: regularea căsătoriei între Creştini şi Evrei este o cestiune neresolvată şi aceasta ar voì sě o vadă pusă cât mai curênd pe tapet.

Regularea căsătoriilor între Creştini şi Evrei va avè urmarea: întroducerea căsătoriei civile. Clerul apusean din Ungaria, presimţind furtuna s'a şi hotărît la oprirea căsătoriilor mestecate.

Nu va trece mult şi, într'o formă sau alta, eară vom sta înaintea unei întrebări, care de sigur ne va atinge de aproape şi pe noi Românii.

Ori cât se nega la început, că călětoria împěrătească la manevrele din Galiţia ar avè şi lature politică, astădi negaţiunea este cu totul dată de neadevěrată. Oficioasele de toată mâna aduc călětoria împěrătească în combinaţiune cu situaţiunea cea serioasă a continentului. Cestiunea neresolvată a Orientului şi diferenţa între Germania şi Francia însuflă grige şi în sferele mai înalte ale monarchiei noastre. Eventualităţile, cari se pot nasce din situaţiunea cea încordată a continentului, trebuie sě găsească monarchia, va se dică, poporele din monarchie, în armonie. Pentru restaurarea armoniei derăpănate de diferenţele cele multe între diversele naţionalităţi, dincolo de Laita s'a inaugurat o politică de transacţiune, care se mulţămească pe Nemţi, pe Cechi, Poloni şi în sfêrşit pe toate naţionalităţile. Opera nu este una dintre cele mai uşoare, mai ales, unde contrastele sûnt atât de desvoltate, ca nicăiri în alte staturi. Cechii şi Polonii, pe cât ne informează diarele, cu toate că li s'au împlinit unele dorinţe, tot pare că ar mai avè unele pretensiuni. Nemţii de altă parte se tem, cel puţin aşa strigă în presa lor, că i vor copleşì Slavii şi pentru asigurare pretind, ca în Cislaitania limba lor sě se declare prin lege de limba statului, cum e cea maghiară în Ungaria. Puse aşa dar popoarele pe clina transacţiunei, dar neîmpěcate, monarchul a trebuit sě se convingă în faţa locului de neajunsele unora şi altora. Aceasta s'a putut audì şi din respunsurile, ce le a dat în Galiţia la anumite întimpinări. Încât se va fi putut ajunge scopul acesta ne va arěta viitoriul. Una însě s'a putut constata: entusiasmul cel mare pentru monarch atât în Boemia cât şi în Galiţia. Şi dacă vederile, până şi a le oficioaselor, sûnt rădimate pe ceva realitate aderenţa popoarelor la monarch sûnt un factor considerabil la cumpănirea atitudinei monarchiei în casuri critice.

Pentru a fi însě opera completă am dorì ca pe lângă entusiasmul manifestat sě se manifesteze şi sinceritatea de a ajunge popoarele la capetul unei transacţiuni fericite, atât dincolo cât şi dincoace de Laita. Naţionalităţile cu aspiraţiuni de hegemonie sě se lase de aceste şi sě voiască a împărtăşì şi bunătăţile şi greutăţile, ce le cere statul dela cetăţenii sei de o potrivă. Altmintrea ele vor lua în locul dintâiu responsabilitatea pentru tot ce ar aduce viitoriul nefavorabil pentru monarchie.

De treisprědece, patruspredece dile, de când s'a întâlnit Haymerle cu Bismarck în Fridrichsruhe, diaristica nu mai încetă cu conjecturarea despre fiitoarea grupare a puterilor europene. Era vorba mai nainte că Francia e isolată, că Italia este avisată la puterea ei proprie, că Rusia şi Englitera se siliau din puteri a se apropia unele de altele. Cu toate aceste se trâmbiţa în lume, că esistă un concert al puterilor europene. Concertul se susţine încă (în diare); dela întâlnirea celor doi diplomaţi încoace însě se ivesc alte comture de grupări pe orizontul politic. Se vorbesce de o apropriare între Francia şi Rusia, de o alianţă între Germania şi Austro-Ungaria. De aceasta se vorbesce cu atâta stăruinţă, încât, pe lângă toată variaţiunea veştilor despre alianţe şi grupări, ea unica remâne mai constantă. Tot ce variază în privinţa alianţei austro-germane este, că Italia are se între ca a treia în federaţiune. Prin aceasta Bismarck vrea sě dea Franciei un şac-mat şi sě pună stavilă nesuinţelor de revindicaţiune.

Un coresp. parisian al foaiei „P. Ll.“ face pe lume sě creadă, că este informat despre situaţiunea actuală a Europei şi neagă cu toată positivitatea, că ar esista vre-o apropiare între Francia şi Rusia, sau că s'ar face numai vre-o încercare în direcţiunea aceasta. De când principele Gorciacoff a făcut *fiasco* cu peţitul seu politic în Paris, diplomatia rusească s'a lăsat de astfel de peţite. Politicii rusesci susţin, că Rusia peţesce acum alianţe în London şi Berlin. Coresp. scie sě spună mai departe, că în London vocea peţitoare dela Petersburg a aflat resunet; mai cu anevoie merge lucrul în Berlin. Cu toate aceste Francezii cred, că în cele din urmă Ruşii 'şi vor ajunge scopul la Bismarck, pentrucă episoda provocată de Gorciacoff este recunoscută de o rătăcire personală a cancelariului rusesc şi ţarul şi consiliarii sei doresc a întra eară în relaţiunile de mai nainte cu Prusia, adecă, cu Germania. „P. Ll,“ din parte'şi încă este aplecat a crede, că între Germania şi Rusia s'au ameliorat deja raporturile, dar adauge: „Dacă schimbarea aceasta însuflă în Francia îngrigire, nici noi nu putem vedè într'ênsa ceva ce sě ne pricinuească bucurie.“

Pe toată faţa pămêntului sûnt schimbăcioase lucrurile; nicăiri însě ca în Constantinopole. Sultanii mor de boala „foarfecilor“, nebunesc; ministrii se schimbă mai des ca rufele sultanilor. Said-paşa este de astădată fericitul prim-ministru. Ceilalţi puţin interesează cum i chiamă, pentrucă nu va trece mult şi alte nume vor figura lângă titlurile consiliarilor padişahului din Stambul.

În „Voinţa Poporului“ din Galaţi cetim următoriul articol:

Din Basarabia.

Prin cele mai multe sate române din Basarabia s'a înfiinţat scoale de băieţi şi de fete în limba rusească cu profesori ruşi; mulţi din profesori sûnt căsătoriţi cu profesoarele în mod obligătoriu. Toate archivele scolare, cărţile, atlasele şi cărţile române au fost arse sau rupte.

Preoţii români sûnt obligaţi a înveţa rusesce în curs de trei ani, după cari apoi vor fi obligaţi a face serviciul în limba rusească sau vor fi îndepărtaţi.

In scoala centrală din Bolgrad ca şi prin scoalele comunelor bulgare s'a întrodus limba rusă, lăsânduse la Bolgrad o catedră de limba bulgară.

Cum vedem dar autorităţile rusesci sciu lucra bine la opera de rusificare.

Sub regimul nostru nu numai, că nu erau obligaţi preoţii ruşi a învěţa românesce, din contră toţi preoţii români din Ismail, fură indirect obligaţi a învěţa rusesce, aşa că nu era unul, care sě nu cunoască bine această limbă pravoslavnică. Sub regimul nostru nici un preot rus n'a fost obligat a servì după un termin oare-care în limba română, din contră în oraşele Bolgrad, Reni şi Ismail, urbea episcopală, nu s'a putut instala o singură biserică în limba română. In biserica episcopiei dimineaţa se servia de-a pururea în limba rusă, ear' liturgia se făcea amestecată cu limba română. Când s'a celebrat luarea Plevnei de armatele noastre episcopia era incombrată de Români în entusiasmul lor; n'a asistat decât un singur major rus, şi atunci încă serviţiul s'a făcut în limba română şi rusească. Apoi un profesor dela seminariu suindu-se pe treptele altariului ţinu un discurs prin care învocà binecuvêntarea ceriului asupra imperiului rus, salvatorul creştinătăţei şi protectorul României, ai cărei fii asemenea unor minori nu pot avè un tutor mai natural de cât pe glorioasa şi binevoitoarea Rusie. Chiar spiritele sfinte au trebuit sě asculte un asemenea discurs, cu multă resignaţiune şi sě'l inscrie în cartea pěcatelor şi a condemnaţiunei eterne.

In Chilia este o biserică zidită de Marele Stefan, templul cel mai istoric şi mai sfânt din acele înstrăinate regiuni. La încorporarea Basarabiei cu România, era un bětrân şi venerabil preot român. Sub regimul nostru dacă nu s'a putut schimba în limba rusă serviţiul divin, cel puţin s'a numit un preot bulgar, care de abia învêrtia românesce.

Cu scoala centrală din Bolgrad, cu celelalte scoale urbane şi rurale instituite în limba bulgară, s'a cheltuit mai bine de trei milioane din averea noastră publică, pe când cu toate scoalele române din districtele Bolgrad şi Cahul nu s'au cheltuit nici pe jumětate. Astfel în loc de a ridica un centru de cultură naţională, noi am ridicat un centru de cultură slavă care, dădu acelei ţeri un aspect mai puţin românesc de cum era la încorporarea ei cu ţara noastră.

Resultatele acestor imprudenţe sûnt destul de manifeste; încă nu începusem a ne gătì gemantanele, când profesorii şi junimea scoalei de Bolgrad afişau placarde în contra noastră pe toate stradele oraşului. Apoi junul nostru stat vecin recrutat în cea mai mare parte cu tineri eşiţi din scoalele de Bolgrad! Tocmai acestia combat cu mai multă înverşunare interesele noastre. Merg spre a nimicì repede şi cu totul limba română din scoalele şi bisericele române din acea ţară.

Dacă asemene erori şi perderi sûnt ireparabile, cel puţin ar trebuì sě deştepte serios reflecţiunea noastră şi sě ne serve de lecţiuni în casuri analoage.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Cluj 31 August 1880. Prea onorată Redacţiune! Alegerile de deputaţi mireni pentru congresul naţional bisericesc convocând pe 1 Octomvre a. c. cu diua de astădi au de a se privì de faptă complinită. În cercul nostru electoral a candidat între alţii şi dl Anania Trombiţaş, carele la espresa noastră recercare a avut bunětate a ne împărtăşì programa sa aici alăturată.

Sperăm a nu comite indiscreţiune nice într'o parte, dacă acum după alegere Ve vom ruga, Prea onorată Redacţiune, sě binevoiţi a publica această programă în preţuitul dvoastre diariu. Facem aceasta cu acea espresă declaraţiune din partene, că consimţim şi aderăm întru toate la cele desvoltate de d-nul candidat.

Ai Preaonoratei Redacţiuni stimători.

Mai mulţi alegětori din cercul electoral al Clujului.

P. T. D-nul meu! Primind candidatura de deputat la congresul român naţional bisericesc pentru periodul 1880—83 în cercul electoral al Clujului subscrisul la provocarea mai multor stimabili dd. alegětori am onoarea a aduce la cunoscinţa cercului electoral următoarea programă, după carea îm voi întogmì atitudinea şi activitatea mea în fiitoriul congres.

Condiţiunea de viaţă a fie-cărui corp organic e continua şi armonica conlucrare a singuraticelor organe pentru susţinerea întregului. Astfeliu şi o corporaţiune morală precum e — asemenea şi alăturea cu statul — biserica poate esista numai dacă factorii ei constitutivi lucrează neîncetat spre susţinerea, progresul şi înflorirea ei.

Dintre factorii constitutivi ai bisericei noastre în ultimii 5 ani, de când am onoarea de a participa la activitatea publică în biserică, legislaţiunea a făcut progres destul de îmbucurător. Nu pot însě constata tot aceasta şi cu privire la esecutivă; aici mi se pare a fi prins răděcini de nu stagnarea însaşi, dar de sigur un greoism, o tarditate, carea stă în crassă disarmoniă cu pulsarea vieţii publice de astădi. Legi (regulamente) şi concluse referitoare la o regulată şi promptă administrare a trebilor noastre bisericesci, scolare şi fundaţionale sau au remas pănă astădi literă moartă sau apoi s'au esecutat numai în mod precariu şi nesuficient. Cause jurisdicţionale şi administrative zac timp foarte îndelungat la forurile noastre sub care se periclitează esistenţa de persoane, familii şi comune întregi.*)

Causa acestei tardităţi în administraţiune zace în disproporţiunea cea enormă a cercurilor administrative şi în neajunsurile organelor esecutive.

Mai bătětoare la ochi e această disproporţiune la eparchii, unde 1. 561, 930 de suflete sûnt împărţite în abia trei eparchii astfeliu, încât archidiecesa pe un teritoriu de preste o miă mile cuadrate cuprinde 685,000 de suflete, diecesa Aradului 526,930, cea a Caransebeşului 350,000 de suflete pe când e lucru constatat şi în teorie şi în pracsă, că sumul, ce un episcop şi consistoriul seu poate prevedè în mod corespundětoriu e 300,000 de suflete. E dară o necesitate imperativă de a se micşora estensiunea dieceselor prin sporirea numerului cercurilor administrative diecesane. Congresul nostru naţional bisericesc dela 1878 a decretat în privinţa aceasta în princip înfiinţarea de douě diecese nouě şi sinoadelor diecesane din anul curent s'a presentat un plan de arondare a dieceselor cu considerare la nouěle douě episcopii. După cum sum însě informat toate trei diecesele de astădi au delăturat în sinoadele lor din diferite motive acest plan de arondare. Motivul, care m'a induplecat şi pe mine ca deputat sinodal archidiecesan a vota în contra înfiinţărei de acum acelor douě nouě diecese a fost neajunsurile noastre finanţiare. Căci pe când fondurile noastre eclesiastice au mai toate destinul lor special, dela care nu se pot subtrage: pe atunci susţinerea unui episcop cu consistoriul seu ar pretinde un buget anual de cel puţin 15,000 fl. deci:

1. De a complana aceste contraste sau la cas de imposibilitate de a crea alte instituţiuui suplinitoare în administraţiunea episcopală va fi cestiunea principală la acărei resolvire voiu concurge cu modestele mele puteri.

2. Se refere anomalia de mai sus mai ales la archidiecesă, unde numerul cel mare al sufletelor şi respective al parochiilor (1016), apoi depărtarea cea enormă a acelora dela centru fac cu totul imposibilă o administraţiune episcopală regulată şi promptă. Archidiecesa fără de un vicariu cu facultate de archiereu numai poate remânè.

3. De asemenea înportanţă tot în această direcţiune e: arondarea şi întregirea protopre biteratelor, care mai ales în archidiecesă a devenit cea mai acută cestiune. Puterea de viaţă, stâlpul bisericei şi ancorele constituţionalismului au fost şi vor fi protopresbiteri apţi cvalificaţi şi devotaţi din tot sufletul lor binelui comum şi progresului bisericei noastre. Fără de acestia biserica noastră e ca o zidire aşedată pe nesip; administraţiunea e asemenea unei roate mechanice de fer greu cu dinţi de lut ars. De present preste jumětate din protopresbiteratele archidiecesane se află în provisor, şi se administrează aşa, precum se poate în provisor, parte după cum a adus necesitatea cu sine prin vreun paroch tractual necrescut şi necvalificat la oficiul protopresbiteral, parte aglomerate în mâna unui protopresbiter, căruia şi singur oficiul seu propriu îi dă lucru de ajuns. Voi conlucra dară din toate puterile mele la deslegarea pe basa concluselor congresuale a acestei cestiuni carea remânênd neresolvită încă un period congresual, va aduce cu sine decăderea deplină a disciplinei şi ordinei in întreaga archidiecesă.

4. Spre repararea şi delăturarea reului înherent deja în direcţiunea aceasta avem neapěrată trebuinţă de o normă (lege) disciplinară. A vota aceasta în spiritul liberal al timpului nostru şi aşa ca prescriptele canoanelor universei bisericei ortodocse sě vină cu acele în armonie şi sě se poată aduce la deplină valoare: va fi una dintre cele mai momentoase probleme pentru fiecare deputat voitor de bine a bisericei sale.

5. Nu fără de profundă durere s'a observat, că mai ales în timpul din urmă a început a-'şi ridica fruntea un fel de reacţiune întru afacerile noastre bisericesci, scolare şi fundaţionale. Cu toate că statutul organic desemnează în trăsuri generale destul de chiar cercul de cumpetenţă al fiecărei potestate: totuşi în unele părţi ale provinţei noastre metropolitane potestatea episcopală tinde la putere absolutistică; în altă parte trece autonismul diecesan preste limitele statutului. Stricta şi consciencioasa susţinere şi apěrare a statutului organic faţă cu ori ce digresiuni va fi sacra datorinţă a fie-cărui deputat congresual consciu de înalta sa chemare şi de grava responsabilitate, ce e legată de dignitatea sa.

Voi opugna dară orice aspiraţiune autocratică, şi nu voiu da concursul meu la tendenţe separatistice, ce nu pot duce decât la disordine şi anarchie.

6. Me voiu folosì de dreptul de iniţiativă ce-'l dă regulamentul fiecărui deputat spre a aduce la cunoscinţa congresului neajunsuri, abnormităţi şi abusuri, pecât imi vor venì aceste la esacta cunoscinţă şi vor cădè în sfera de activitate a congresului. În sensul acesta voiu primì cu călduroasă mulţămită informaţiuni din partea onorabililor alegětori.

7. În alte cestiuni, ce se vor substerne eventualmente congresului voi ţinè strins la principiul democratic liberal, ce transpiră prin canoanele bisericei noastre şi sûnt fundametul statutului nostru organic.

Primiţi Domnul meu asigurarea destinsei mele stime.

Sibiiu 15/27 August 1880.

Anania Trombiţaş

Discursul,

*d-lui Paul Gavrilette comisariu consistorial.**)

Onorabilă conferenţă!

Venerabilul nostru consistoriu eparchial gr. or. Oradan avênd în vedere, de o parte dispoşiţiunile esprese în §-ful 140 din statutul nostru organic, relative la înaintarea în învěţătură şi în cultură a învěţătorilor nostri şi, în urmare a poporului nostru român, ear' de altă parte împregiurările cele grele şi critice, întru cari se află de present: scoala, biserica şi poporul nostru român; cu datul Oradea-mare, 8/20 Iulie 1880. Nr. 570 scol., avu binevoinţa a ordina ţinerea conferenţei învěţătoresci şi a cursului supletoriu pentru ddnii învěţători din cercul inspectoral al Beliului pe diua de astădi aici în Beliu, sub conducerea debilei mele persoane, care ordinaţiune věd din onorabila presenţă a tuturor d-voastre, cari aveţi bunăvoinţă a participa la această adunare, că: o aţi primit şi îmbrăţoşat cu viuă plăcere şi bucurie.

Vě salut dlor mei!

Când îmi iau cutezanţa a Vě ruga dlor, sě'mi daţi spriginul recerut prin zelul şi înţelepciunea d-voastre întru conducerea şi finirea agendelor a acestei adunări onorabile, cu indulgenţa d-voastre, am sě vě spun şi sě vě arět dlor mei, că: adunările noastre învěţătoresci şi preoţesci, astădi atât sûnt de necesare şi de importante, cât aceste ar trebuì sě se ţină nu numai odată într'un an, ci în tot pătrariul anual, ba chiar şi în toată luna, căci luptele pentru esistenţa, prosperarea şi înflorirea naţiunei noastre române, astădi sûnt mai grele şi mai numeroase de cât ori şi când!

Pentru aceea dar, noi învěţătorii şi dd. preoţi, cari sûntem chiemaţi a ne îngrigì pentru luminarea şi fericirea bunului nostru popor, cari sûntem chiemaţi a conduce cârma corabiei scoalei, bisericei şi a naţiunei noastre române, celei atât încungiurate de valuri: trebuie sě ne adunăm cât mai adese-ori, ca sě ne consultăm despre aflarea mijloacelor, ce se recer la înmulţirea sciinţelor, de cari avem lipsă întru împlinirea misiunei noastre sublime, atât pentru fericirea naţiunei şi a patriei noastre, cât şi pentru ca sě ne îmbogăţim întru fapte bune agonisindu-ne nouă temelie bună în vechiul cel viitoriu, ca sě dobândim viaţa cea vecînică.

Domnilor! Momentele într'adevěr sûnt foarte grele, — dar trebuie sě scim că: în ori-ce momente grele, în ori-ce momente de suferinţe, numai douě lucruri ni se recomândă, ca atari ce ně pot asigura esistenţa noastră naţională, lumina şi morala, adecă: cultura spiritului şi a inimei.

Numai aceste sûnt, cari redică o naţiune la priceperea chiamărei şi a demnităţii şi apoi a puterei sale pre lume; numai ele pot se-'i arete că: cine a fost, ce este şi ce poate şi trebuie sě fie. Factori chemaţi a lucra pentru dreapta desvoltare şi prosperare a acestor doue elemente de teorie de ton în viaţă, sûnt scoala şi biserica, mână'n mână conlucrând şi spriginîndu-se fie-care cu farmecul puterii sale.

Asupra acestor doi factori sûnt astădi aţintiţi ochii acelora, cari nu voesc desvoltarea şi luminarea popoarelor. Aceste doresc ei a şi le ocupa şi a dispune eschisivmente de ele, făcêndule unelte ale lor, sciind prea bine că: unde dispun ei preste ele, unde scoala şi bisesica nu lucră în direcţiunea lor naturală şi dreaptă, ci ca famule ale despoţilor acolo lumina e falsă, e întunerec întru care uşor pot se prindă răděcină scop rile basate pe nesciinţa popoarelor.

Poporul nostru român, atât de mult cercat în tot timpul şi atât de mult espus uneltirilor şi întrigilor străine, fu condamnat împregiurărilor vitrege a suferì mult pe ambe aceste terene, secolii trecuţi ne lăsară de ereditate desbinarea în biserică cu nesce consciinţe atât de tuneste pentru noi; ear' astădi o lege măestrită votată de puternicii dilei, voiesce a ne răpì cu totul celalalt sanctuariu al nostru scoala.

Pe basa legii aceleia stăpânii dilei conscii principiilor celor atât de contrare naţionalităţilor esprese într'ênsa, presionează şi persecutează în toate părţile prin organele sale cu scop, ca sě iee din mânile noastre scoalele noastre şi sě le prefacă pentru scopurile sale.

Întru aceste împregiurări, ce avem de făcut noi învětătorii şi preoţii? noi, cari ne numim lumina şi inima poporului?

Avem mai ântâiu sě salutăm paşii ce i au întreprins capii bisericei noastre. Măritul congres şi venerabilele noastre sinoade eparchiale pentru mântuirea scoalei şi a bisericei noastre din pericolul amenintătoriu; după aceea apoi avem sě spunem poporului nostru că: dacă prin altă lege ne sûnt garantate condiţiunile: de libertate, de progres şi de fericire generală: atunci noi avem drept şi datorinţă sântă a ne conserva şi apěra cu ori ce preţ şi prin toate mijloacele posibile şi morale acel sanctuariu al nostru, ce ne împărtăşesce lumina maicei noastre, adecă: scoala şi biserica.

Care Român nu lucră pentru esistenţa şi conservarea caracterului confesional al scoalei şi bisericei sale, acela face pecat contra lui D-deu; pentrucă D-deu ne a zidit pre noi Români şi ne a impus detorinţa sântă, de a remânè Români; de a ne lumina, desvolta şi fericì ca Românii în scoală şi biserică românească; prin urmare dacă aceste nu le am scutì de periclu şi nu le am apěra cu vadă şi sânţenie, atunci nu împlinim voinţa lui D-deu şi prin aceeea vătěmăm pre D-deu! Facem pěcat strigătoriu la ceriu!!

Noi nu trebue sě căutăm la aceea cà: în unele provincii sûntem în minoritate sau prea debili, ci sě ne luptăm după puterile noastre cu armele cele morale şi spirituale, căci prin luptă dâm semn de viaţă, câşcigăm respectul contrarilor şi estoarcem recunoascerea sânţeniei causei noastre. O causă pentru carea poporul 'şi aruncă toată viaţa în cumpěnă, caută sě învingă.

Se ne sacrificăm dar toate pănă chiar şi viaţa pentru susţinerea caracterului naţional al scoalei şi bisericei noastre.

Sě păstrăm cu scumpětate tesaurele, cari ni le au edificat străbunii, şi părinţi nostri prin sudorile lor cele crunte. Sě lucrăm ca adevěraţii fii ai maicei noastre, ce ne a lăptat cu peptul seu. Sě lucrăm toţi din inimă curată şi cu curagiu de fer şi vom învinge chiar şi preste porţile iadului.

Sě ne unim în cugete şi în simţiri şi aşa toţi împreună sě lucrăm pentru scopul nostru. Sě grigim ca sě nu remânem unul câte unul în luptă; căci proetul dice:

Unde'i unul nu'i putere,
La nevoi şi la durere;
Uunde-s doi puterea cresce
Şi duşmanul nu sporesce,

Domn'lor mei! Precum plugariul cel bun şi evlavios, când'şi pune plugul seu în brazdă şi înalţă versul seu la preabunul d-deu, rugându-l, ca sě-i dee ajutor întru sevêrşirea semenăturei sale si se'i binecuviuteze holdele şi ostenelele sale, aşa şi noi se ne rugăm cu toţi aceluiaş preîndurat părinte sě ne binecuvinteze pre toti, şi lucrările noastre. Cu aceasta dechiar şedinţa conferenţei învěţătoresci şi a cursului supletor de deschisă.

Beliu 7 August 1880. v.

Varietăţi.

*(Principele de coroană Rudolf) este denumit de contre-admiral *extra statum*.

* (Alegeri la congres. În cercul cler. X al Braşovului s'a ales P. Protopr. Iosif Barac.

În diecesa Caransebeşului s'a ales în protopresb. Panciovei P. Aron Bartolomeiu paroch în Dolova.

---

*) Aserţiuni aşa de audace dorim a le vedè bine documentate la locul şi la timpul seu! Red.

*) Vedi Nr. 103.

* (Comitatul Sibiiului). Comitetul permanent al adunărei generale a comitatului Sibiiului va ţinè în 21 Septemvre n. o şedinţă.

* (Provocare). Domnii şi doamnele, cari prin subscriere proprie s'au declarat, a contribuì la înfiinţarea societăţii femeilor pentru ajutorare iniţiată de Majestatea Sa c. r. împĕrăteasa sûnt poftiţi resp. poftite de dn-a Lina Wächter, soţia d-lui comite suprem Frideric Wächter, a se presenta în 18 Sept. n. la 3 oare d. am. în localităţile dênsei Nr. 15 piaţa mare spre constituirea societăţii.

* (Căsătorria civilă). „Bud. Cor.“ află din isvor competent că în sesiunea cea mai de aproape a dietei unguresci guvernul va aduce un proiect de lege despre *căsătoria civilă facultativă.*

* (Têrgul Sibiiului). Deocamdată amintim numai pe scurt, că fiind de o parte timpul chiar în ḑiua têrgului ploios şi urît, ear de altă parte fiind şi lipsă mare de bani, têrgul a fost slab.

* (Necrolog). În 14/2 Septemre s'au înmormêntat remăşiţele defunctei dşoare Catarina Petraşcu, carea după o boală grea şi suferinţe îndelungate îşi terminà viaţa tineră în etate de 21 ani în 12 Septemvre n. Fie'i ţĕrina uşoară!

* (Fiitorul Domn al României). Cetim în „Românul“: Domnul n'are încă fii; Domnul vede cu o îngrigire patriotiacă venind ḑiua, în care s'ar urca pe tronul României, ca moştenitor al sĕu, un principe străin de ţară. Printr'o cugetare în adevĕr românească, Domnitorul s'a gândit dar a face ca de pe acum sĕ fie crescut ca Român acela, ce este menit a se urca pe tronul României. În acest scop, cea mai bună alegere, ce putè sĕ facă, era de a adopta ca moştenitor pe cel mai june fiu al principelui Leopold de Hohenzollern. Acest fiu născut la 1 Septemvre 1868, are astăḑi 12 ani; el este nepotul şi finul Domnitoriului nostru, şi se numesce Carol ca şi El. Principele Carol, al treilea fiu al principelui Leopold de Hohenzollern, este dar din toată familia acela, care poate sĕ se asigure mai pe deplin cu naţiunea asupra căreia este chiemat sĕ domnească într'o ḑi. Renunciarea la tron a tatălui sĕu şi a fraţilor sĕi mai mari, il lasă moştenitor de drept, şi nu este loc ca nici Camerele, nici nimeni, afară de familia Domnească, sĕ aibă a se rostì şi a decide în cestiune.

* Ministrul de resbel din România adresând în numele armatei felicitării Domnitorului pentru ḑiua de 30 August, care consacră prima victorie a Românilor sub Plevna, prin luarea Griviţei, Domnitoriul cu aceasta ocasiune, adresà generalului Slăniceanu ministru de resboiu, următoarea telegramă:

D-lui general Slăniceanu,
ministru de resbel.

De şi departe de ţeară, toată gândirea mea este astăḑi în mijlocul scumpei mele armate, care prin bravura sa a sciut a ridica, în această memorabi ă ḑi, prestigiul României 'şi ne gândim astăḑi şi la bravii 'căḑuţi, cari au pus temelia independenţei ţĕrei; vĕ rog fiţi interpretul meu, pentru a arĕta armatei ale mele mulţămiri şi felicitări. CAROL.

Neuemburg, 30 Auguet 1880.

* (Dela manevrele din Galiţia). Din Lemberg se scrie jurnalului „Neues Wiener Tagtblatt“ între altele şi următoale: Cele doue ḑile din tâiu de manevre au înrîurît neplăcut asupra cercurilor influente, cu deosebire rea impresiune au făcut observările generalului prusian Wright, carele fiind de faţă la manevre şi fiind întrebat despre întăriturile dela Cracovia şi Przemysl a ḑis: „Dacă vor fi bine apĕrate, se vor putè ţinè vreo câteva ḑile“!

* (Poliţii de stat) se vor înfiinţa cu anul 1881 în Ungaria. Amploiaţii de poliţie vor sta sub paza ministeriului de honveḑi şi vor funcţiona în toată Ungaria numai în douĕ districte şi adecă unul în Ardeal cu residenţa în Cluj şi al 2-lea în Ungaria cu residenţa în Seghedin.

* (Serbarea lui Kossuth). Ministrul Trefort călĕtoria — după cum ḑice „Temesv. Zeitung“ — în ḑiua lui Ludovic prin Ardeal. Spre mirarea lui la nici o staţiune n'a întâlnit pre şeful respectiv al garei, care sĕ cuvenia sĕ aştepte sosirea trenului. La o staţiune ministrul părăsindu'şi cupeul şi întrebând pre inspectorul de gară, unde este şeful şi că n'ar sci el sĕ'i spună, pentru ce la nici o gară nu se vede vreun şef, primì respunsul: „Apoi e lucru simplu, aḑi e diua lui Ludovic Kossuth şi pe aceasta o serbează fie care Ungur adevĕrat. Toţi şefii sûnt la banchetele lui Kossuth“. Tableau!

*(In loc de logodnă moarte) K. Ztg spune că în Braşov fiiul unui văpsitoriu de pei când era se meargă la logodnă s'a împuşcat. Pe o ţiduliţă s'a găsit scrise cuvintele: „Nu voiu se fiu nenorocit.“

* (Emigrările) din Ungaria, cu deosebire din comitatul Zemplinului şi Abaujului continuă şi acuma. Din anul trecut incoace au emigrat mai mult de 200 persoane. Deşi emigrează mai numai muieri şi copii, cari se duc la bărbaţii şi părinţii lor emigraţi de mult, totuşi cu aceste muieri şi copii emigrează şi foarte mulţi tineri cu deosebire profesionisti în vêrstă de 18—20 ani. Acestia nu emigrează prin Caşovia, ci prin Albaş unde nu se află nici un prefect de poliţie, care sĕ întrebe şi sĕ se intereseze de ei.

* (Lupi). Ni se scrie din Hundrubech cu datul 29 August 1880. următoarele: „Încă o consecenţă dureroasă şi foarte regretabilă a legei de vênat. Alaltăeri noaptea adecă au atacat nesce lupi turma de oi dela Şulumberg cari au omorît preste 40 de oi, pre multe le au rănit parte mai greu parte mai uşor şi o câţime încă neconstatată nu se află încă.

Posta din urmă.

In Rusia se consideră întêlnirea dela Friedrichsruhe îndreptată contra Rusiei. — „Morning-Post“ află că Germania lucră pentru înţelegere între Austro-Ungaria şi Italia.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(28 Urmare).

D. *Evangelia după Ioan.*

(Urmare).

2. Scopul scrierei în special trebuia să fie condiţionat de causă. El trebuia să respundă la întrebarea, ce turmenta mintea filosofilor: cum se unesce şi se ecuilibrează în Iisus Christos Dḑeirea cu omenirea, să dovedească că *Iisus*, ca om, este în adever tot o dată şi *Christos*, ca Dḑeu, şi că prin aceasta nu se conturbă idea *despre* unimea Dḑeirei. Din toate aceste apoi să urmeze netemeinicia ebionitismului, şi de ací o nouă viaţă pentru creştinism.

Şi cumcă acesta este în adever scopul Evangelistului, urmat din împregiurările descrise, ne spune însuş ḑicênd:[103] „Iar acestea s'au scris ca să credeţi, că Iisus este Christosul, Fiiul lui Dḑeu, şi ca creḑind să aveţi viaţă în numele lui“[104].

Iar fiind că avea de a face ca filosofii, la scop putea să ajungă numai folosindu-se de arma filosofilor, de speculaţiuni metafisice.

3. Cuprinsul Evangeliei este întru toate în consonanţă cu aşteptările noastre.

Prin o fină alusiune la sine, Evangelistul ne dă să înţelegem, că aceea ce scrie el, are deplină autoritate, fiind că dînsul scrie ca acela, carele a cunoscut pe Iisus mai de aproape, din aintea căruia n'a avut secrete, fiind dînsul „învetăcelul pe carele Iisus îl iubia“, că dînsul în această calitate a fost martur ocular al întregei activităţi, de la cea din tâi, pănă la cea de pe urmă aretare a lui Iisus[105]. Prin aceasta Evangelistul ne îndreaptă însuş la împregiurările, a căror gravitate este accentuată destul de puternic în pondul ce-l pune pe autoritatea sa de Apostol iubit al lui Iisus.

În Evangelie precum vedem causa este indigitată, scopul espres.

Mijlocul, de care se folosesce Evangelia spre a ajunge la scop, este espunerea vieţei şi învetăturilor lui Iisus Christos — evident din punct de vedere filosofic. Ací nu se înţelege, că doară Evangelistul imbracă învetăturile lui Iisus în vestmînt filosofic, ci reproduce învetăturile filosofice ale lui Iisus. Căci, nu va strica să repetăm, trebue să admitem, că învetăturile lui Iisus au avut un colorit duplu, de o parte popular (la cetele din Galilea), de alta filosofic (în aintea învetaţilor din Ierusalim).

Cel popular se predicase în graiu şi scris. Dar învetăturile populare, după natura lor nu puteau să cuprindă fiinţa lui Iisus Christos în întreaga ei profunditate. Icoana lui Christos pentru spiritele speculative era necompletă. O icoană completă a lui Iisus pentru oamenii învetaţi, pentru filosofi, se putea depinge numai din învetăturile lui predate în forma filosofică, învetături ne predicate de Apostoli, sau în casul cel mai bun, predicate puţin. (Va urma).

---

[103] 20, 31.

[104] În chipul acesta credem a fi resolvată întrebarea în privinţa scopului Evangelistului, întrebare asupra respunsului căreia nu s'au unit nici s. s. Părinţi şi nici biblicistii din tîmpul nostru. — La acest loc credem a fi de lipsă o espunere scurtă a opiniunilor în această materie, însoţite de scurte apreţieri.

Opiniunile biblicistilor positivi (de critica negativă nu putem lua notiţă, căci căḑînd teoriele ei în privinţa scrierei, cad şi cele în privinţa scopului Evangeliei), s'ar puté reduce la doue soiuri de hipotese: întregirea Sinopticilor şi polemia sau apologia.

a) Întregirea Sinopticilor. Clemens alex. (Eusebiu h. e. VI, 14.) ḑice: „Mai pe urmă veḑind Ioan că în Evangelii este cuprinsă partea omenească (scil. a lui Iisus), la înteţirea cunoscuţilor sei, fiind inspirat, a compus Evangelia, pneumatică“, iar Eusebiu h. e. III, 24: „Deci din acest motiv se ḑice că au rugat pe Apostolul Ioan, să descrie în Evangelia sa tîmpul trecut cu vederea de Evangeliştii de mai înainte, şi faptele sevîrşite de Mântuitoriul în acel tîmp — adecă cele din ainte de prinderea Botezătoriului“. Din aceste vedem, că încă la început se credea că scopul Evangelistului a fost: a întregí pe Sinoptici sau în privinţa doctrinară sau în cea a materialului istoric. În tîmpul mai nou, această hipotesă a fost feliurit apreţiată şi susţinută. — Este adeverat că Evangelistul presupune cunoscute Evangeliile sinoptice, făcênd alusiune la întîmplări, pe cari dînsul nu le descrie, sau chiar amplificând descrieri de ale Sinopticilor. Aceasta însă nu ne poate duce la conclusiunea că scopul Evangelistului a fost să întregească lacunele din Sinoptici. Pentru că ne-ar remâné o enigmă împregiurarea, cum, pre lângă o ţintă aşa de esterioară şi îmbucăţită, Evangelia să formeze un întreg aşa de armonic unit în partea sa internă. Ba hipotesa stă în contraḑicere cu faptul, că Evangelistul nu ne istorisesce numai lucruri necunoscute, ci şi de cele cunoscute (es. 1, 23 seqq. 4, 44. 6, 1. seqq- 12, 1 seqq. 12 seqq. 13, 21 seqq. 18, 12 seqq. ş. a.), de unde urmează că Evangelistului nu i-a fost în gând să culeagă întîmplări şi învetături, omise de Sinoptici, ci din massa cea mare de material istoric şi didactic să aleagă aceea ce i se părea că corespunde scopului seu final. Pretinsa întregire a Sinopticilor se reduce deci la mijloc pentru ajungerea la adeveratul scop.

b) Apologia sau polemia. Ireneu (adv. haeres. II, 1) crede că Ioan a scris Evangelia „spre a delătura retăcirea reslăţită de Kerinth şi Nicolaiţi“, la cari Hieronym (de viris. illustr. c. 9) adauge pe Ebioniţi. O mulţime de bibliocişti aderează acestei hipoteze cu toată căldura, cercând a o întemeia sub diferite forme şi nuanţe prin ingenioase combinări de noţiuni şi idei din Evangelie cu doctrinele diferitelor eresii. Toţi aceştia însă au scăpat din vedere adeverul, că Evangelia nu ne înfăţişează un esposeu de speculaţiuni filosofice, ci o istorie, o înregistrare de evenemente cu cari stau în legătură anumite învĕtături. Căci amĕsurat scopului ar trebuí să fie şi cuprinsul. Dovadă că Evangelistul n'a avut scopul ce i se atribue, sûnt şi contraḑicĕtoarele resultate, la cari au ajuns biblicistii (susţinênd unii antiebionitismul, cu denegarea celor a lalte eresuri, alţii antignosticismul, antidochetismul etc.). Dacă în Evangelie se află doctrine, cari stau în contraḑicere cu una sau altă sectă eretică, nu urmează că Evangelistul a avut de scop să iase la luptă cu această sectă. În Evangelie se află doctrine, cari stau în contraḑicere aproape cu toate eresiile, ba chiar şi cu biserica apusană (în privinţa purcederei Duchului sânt). Urmează oare de aci că Evangelistul a avut de scop să le combată şi pe acestea? Şi dacă nu urmează pentru acestea, nu va fi altmintrea nici cu cele alalte.

La prima vedere s'ar păré că ací ne combatem pe noi înşine. Combaterea noastră proprie ar avé loc atunci când s'ar identifica causa cu scopul. Causa, din împregiurările acelui timp am veḑut că a fost: primejdia cea mare, în care se afla creştinismul cu respect la credinţă. Şi, ce are Evangelistul în vedere nu e în prima linie una sau cealaltă credinţă retăcită, sau toate de o dată, ci credinţa dreaptă. Aceasta ni-o spune însuş („sa scris, ca să credeţi că Iisus este Christosul“). Ca creştinii să creadă drept, şi prin urmare să nu fie seduşi, Evangelistul espune icoana lui Christos după întreaga lui fiinţă. De sine se înţelege, că în această espunere el lovesce indirect în ori ce eres, pre cum indirect ori ce adever lovesce în neadever. Şi pre cum nu se poate ḑice când cineva espuue un adever, că are de scop a combate atâtea şi atâtea neadeveruri ce i s'ar puté opune, tot aşa nu se poate ḑice despre Evangelie, că are de scop să combată cutare sau cutare eres. Căci espunênd cineva un adever, carele este unul, neadeverurile. cari pot fi legioane, *eo ipso* sûnt combătute. Astfel este şi cu Evangelia după Ioan.

[105] 1, 35—40. 21, 20 seqq.

Bursa de Viena şi Pesta

din 14 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.60	109.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83.—	82.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.80	98.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.20	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.50	95.3/8
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.40	94.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.75	93.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.25	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.70	94.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.50	—.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.75	94.50
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	72.60	72.60
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.85	73.70
Datorie de stat în argint . . .	73.75	88.25
Renta de aur austriacă	88.55	131.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.90	827.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	828.—	287.80
Acţiuni de credit austr. . . .	288.25	258.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	258.25	111.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	111.—	109.25
Sorţi de regularea Tisei	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.56
Napoleon	9.40 1/2	9.41
100 marce nemţesci	58.25	58.20
London (pe poliţa de trei luni) .	118.25	118.25

Economic.

Mediaş, 9 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu 6.50—7; Grâu sĕcăreţ fl. 5.40—5.60; Sĕcară fl. 5.30—5.50; Ovĕs fl 1.90—2.10; Cucuruz fl. 4.—4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. —.—; Fasole fl. 6.40—7; mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.50—1.60; Fên fl. 1.—1.20; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—35; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—64; Unsoare de porc fl. 66—70; Sĕu de luminări fl.

36—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 48— cr. carne de viţĕl 46 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul şi de astădată fu foarte bine cercetat. Toate frunctele trecură cu iuţală şi cu preţuri bune. Timpul escelent.

Sighişoara, 9 Septemvre n. Pro hectolitră; grâu fl. 6.60—7.40; grâu sĕcăreţ fl. 4.80—5.50: sĕcară fl. 4.80-5.20 ovĕs fl. 1.80—2.10; cucuruz fl. 4.80—5; cartofi fl. 150; per chilogr: sĕu brut 36 cr. carne de vită 44 cr. ostură bovină 70 cr. unsoare de porc 80 cr. pro metru cubic: lemne vêrtoase fl. 150;

Făgăraş, 11 Septemvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 6—6.50; sĕcară fl. 4.80—5.20; orḑ —— ovĕs fl. 1.80—2.10; cucuruz fl. 4.80—5 mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. 8—10; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6. cartofi (vechi) cu fi. 1.60..—2.—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 75—85; sĕu brut fl. 38—42; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80—; cânepă fl. —30—; sĕmênţă de in fl. ———; săpun fl. —.—; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr cane de berbece 28 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul au fost foarte slab; profesionişti s'au presentat foarte mulţi, nu pntură vinde însĕ mai nimic. Vite au fost multe, însĕ puţini cumpĕrători.

Arad, 11 Septemvre n. Pro hectolitră grâu: fl. 10—11.30; sĕcară fl. 8.40--8.50; ovĕs 5.--5.10 orz fl. 5.30—5.50; cucuruz fl. .5—6; cel nou cu 56—60 sacul cu tulei Spirt *en gros* fl. 31—32 *en detail* 32.50—34.50 fl. per 100 litre %.

(Recolta anului 1880) în Germania după „Timpul“ ar fi următoarea: Situaţiunea producerei aici este foarte rea — cel puţin după sciinţele sosite în cursul aceste sĕptĕmâni. Ploi ḑilnice au căḑut în tot cursul celei din urmă sĕptĕmâni. Scirile cele mai întristătoare au sosit din Silesia, Prusia orientală, Bohemia, Moravia şi chiar Ungaria. Se vede că în aceste părţi s'au făcut mari devastaţiuni de ploile torenţiale, de grindini şi de inundaţiuni. Stricăciunile sûnt foarte mari. Pe teritorii întinse secerişul nu s'au putut încă face; cerealele au fost culcate la pămênt şi în cea mai mare parte au încolţit în picioare; grânele secerate şi puse în mănuchi pe pămênt, şi acele legate în snopi, nu sûnt într'o mai bună stare; continuarea ploilor face cu neputinţă uscarea secerişului. Cartof, care joacă un rol atât de însemnat în nutrimentul populaţiunilor germane, sûnt ameninţate de putrejune; frunḑele lor s'au înnegrit.

După Sobernheim aceste desastre sûnt însemnete în estul şi centrul Germaniei, unde dacă timpul nu se va ameliora ceva, va fi o adevĕrată catastrofă agricolă. O treime din secările secerate stau pe pămênt, espuse la umeḑeală, fără ca sĕ se poată spera de a se scăpa din recolta defectuoasă măcar aceastā parte, care se secerase deja. Grânele şi ovĕsurile putreḑesc în picioare, ele nu se pot secera din causa ploilor; grăuntele s'au muiat şi au început a încolţì. Cartofii putreḑesc în pămênturile cleioase, ear' în pămênturile uşoare sûnt ameninţaţi de boală. Dacă va mai ţinè această vreme încă, totul este perdut.

De vom trece acuma dela informaţiunile ce ne vin prin organele comerciale, la acele pe cari ni le aduc ḑiarele agricole, temerile se manifestează cu mai multă energie.

Ḑiarele agricole arată, că teribilile inundaţiuni cari s'au întêmplat au adus după dênsele necalculabile devastări. Nu este vorba numai de Silesia de sus, acum vedem că miseria va fi atât de mare încât tesaurul public al imperiului va trebuì sĕ vină în ajutoriul celor nenorociţi, fără ca cu toate aceste sĕ se poată spera că se vor întimpina toate nevoile. Nici odată şesurile fluviului Odera n'au fost mai devastate de ape decât acuma. In provinciile dinvest nu se scie cum vor putè locuitorii trece iarna aceaste. Un ḑiar din Thorn ḑice, că în plăşile Thorn Strasburg grânele au încolţit în picioare, ear' sĕcările sûnt ude. Un ḑiar din Dantzig zugrăvesce situaţiunea populaţiunilor rurale ca foarte întristătoare; apa a acoperit pretutindeni plantaţiunile cartofilor. Din sĕcară nu se va putè utilisa decât paiul; căci ea a suferit şi din causa brumelor din Maiu şi din causa furtunelor şi a ploilor ce au urmat.,

Orzul, care în mare parte s'a secerat de patru sĕptĕmâni trecute, se strică pe câmp în snopi. In această regiune toaţi cartofii sûnt loviţi de boală. Rapiţa a produs mai puţin de jumĕtate decât recolta mijlocie obicînuită.

In localitatea despre Ratibor se vestesce că şi cerealele şi cartofii sûnt perdute. Ca esemplu aducem pagubile proprietarilor mici cari variază între 25 de mii şi 40 de mii de franci, cât pentru ţĕrani, ei sûnt cu desĕvêrşire ruinaţi.

In Hessen. Darmstadt este ceva mai binişor. Aici rapiţele care au fost semĕnate mai târḑiu au dat producere mijlocie. Tot astfel s'a întêmplat cu grânele, sĕcările şi cu orzurile. Ovĕsul şi cartofii sufer de secetă.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 4 Oct. şi 4 Noemvr. imob. soţiei lui Samoilă Ban în Aiud; în 19 Sept. imob. lui Ioan Stan şi soţi în Diod (judec. cerc. Aiud); în 19 Sept. imob. lui Constantin şi Ileana Bariţ în Turda (trib.); în 18 Sept. imob. soţiei lui Ioan Fer în Abrud (judec. cerc.); în 29 Sept. imob. Catarinei Keresdi în Sibiiu (trib.); în 25 Sept. imob. lui Ioan Axintea şi soţi în Highiu şi Vălcele (judec. cerc. Sângiors); în 27 Sept. şi 27 Octomv. imob. lui Iosif Lates şi soţi în Sorapház; în 18 Sept. şi 16 Oct. imob. lui Martin Bartha în Filpeş (judec. cerc. Reghen); în 20 Sept. imob. lui Aron Nagy în Köpecz (judec. cerc. Sângiors); în 17 Sept. imob. lui Gligor Balazs în Kezdi-Szent-Lelek (trib. Kezdi-Oşorheiu).

Nr. 196. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci la scoala confesională română gr. or. din Sebeşul mare protopresbiteratul Clujului, se escrie concurs până inclusive 21 Septemvre a. c.

Cu această staţiune este impreunat venitul următoriu:

1. Salariu în bani gata 200 fl. v. a., solvit din repartiţiune dela popor.
2. Usufructul grădinei de pomărit de 200□°.
3. Cuartir în edificiul scoalei.
4. Lemne de încălḑit necesare pentru învĕţătoriu şi scoală.

Doritorii de a ocupa această staţiune învĕţătorească sûnt poftiţi a'şi substerne concursele sale subscrisului până la terminul indicat instruite în sensul „Statutului organic şi al regulamentul provisoriu“ congresual din 1878.

Cluj, 1 Septemvre, 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial ca senat scolastic.

V. Roşescu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 115. 1—3

CONCURS.

La scoalele române de confesiunea greco-orientală din protopresbiteratul Gioagiului I., sûnt a se ocupa următoarele posturi învĕţătoresci:

1. Certeş cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei, şi lemne pentru foc de ajuns
2. Hărău, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei şi 2 orgii lemne de foc.
3. Fornadia, cu salariu anual de 100 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei, 1½ orgii lemne de foc, şi folosirea grădinei de scoală, loc arătoriu de 1040□°.
4. Boholţ, cu salariu anual de 100 fl. v. a., 10 fl. relut de lemne şi cuartir gratuit.

Concurenţii la aceste posturi au a'şi subşterne suplicele lor, provĕḑute cu atestatele de cualificaţiune, până inclusive 27 Ssptemvre st. v. a. c. la:

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Gioagiului I.

Hondol, 30 August, 1880.

Vasilie Pipoş m. p.,
ppresb.

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu secundariu la scoala confesională gr. or. din Poplaca, protopresbiteratul Sibiiului I-iu, pentru intregirea acestui post se escrie concurs cu terminul până la 20 Septemvre anului curent st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 210 fl. v. a. solvind în rate din alodiul comunal.
2. Cuartir liber, şi folosirea grădinei scolare.
3. 3 orgii de lemne în natură pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa această staţiune avênd a se presenta în biserică în vre-o Duminecă s'au serbătoare înainte de alegere au a'şi trimite suplicile lor instruite cu documentele prescrise de „Statutul organic şi regulamentul provisoriu“ din anul 1878 oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I până la terminul indicat. Alesul va avè se ţină o strană în biserică în dumineci şi sĕrbători în decursul anului.

Poplaca în 31 August 1880 st. v.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

Comitetul parochial.

Nr. 222. 2—3

CONCURS.

Fiind vacante douĕ posturi de învĕţători la scoala populară gr. or. Ocna superioară (Vizakna), pentru ocuparea acestora se escrie concurs cu termin până la 21 Septemvre a. c. inclusive.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste posturi sûnt:

1. În bani un salariu de 150 fl. v. a. plătibil în rate lunare.
2. Câte (3) trei orgii de lemne, din care are sĕ se încălḑească şi scoala.

Doritorii de a ocupa ori care din aceste posturi, au a'şi suşterne petiţiunile lor concursuale, până la terminul susindicat, Preaonoratului oficiu ppresbiteral în Mercurea, înstruate conform „Statutului organic“ şi dispoşiţiunilor congresuale.

Ocna-Sibiiului în 24 August 1880.

Comitetul parochial.

Vidi: **I. Droc** m/p., adm. prot. **I. Henteş** m/p., paroch şi preş. al comit.

CONCURS.

Pre basa conclusului representanţiei comunale din Petruvasila de dato 3 Iulie 1879 nr. 56 aprobat şi de către administraţiunea Comitatului Torontal dto 19 Mai 1880. prin aceasta se deschide concurs pentru un doctor de medicină comunal până în 17 Octomvre 1880·

1. Cu salariu anual solvit în rate lunare de 600 fl.
2. Cortel în natură, şi 4 orgii de lemne,
3. Veḑuta de ḑiuă 20 cr. şi de noapte 40 cr.

Cu obserarea, ca pruncilor scolastici la cas de morb sĕ li se facă vĕḑuta fără tacse; precum şi

a) oltuireabubelor la prunci mici, preste un an,

b) visitarea morţilor şi darea licienţiului de ingropare se va face gratis.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ fie doctori de medicină, cu îndatorirea de a ţinè şi o mică apotecă la sine, şi sĕ vorbească pre lûngă limba statului, şi cea română şi germană, şi au a'şi substerne petiţiunele înzestrate cu documente de cualificaţiunea ce posed, până la datul sus însemnat la pretura cercuală din Alibunar.

Alibunar în 14/26 August 1880.

2—3 *Pretura.*

Nr. 1416 1880.

Publicaţiune!

La 2 Octomvre a. c. st. n. la 9 oare ante ameaḑi se vor esarênda pe cale de licitaţie publică în cancelaria comunală din Reşinari **regalele comunei** pe periodul de **3 ani** următori **1881, 1882** şi **1883** şi adecă:

1. Eserciarea dreptului de cârcîmărit în Reşinari şi comuna filială Riulsadului, împărţit, în 5 ferdele cu câte douĕ cârcîme în fie-care ferdelă.
2. Moara din sus provĕḑută cu 3 roate, moara din jos provĕḑută cu 2 roate şi moara dela „Peatra varului“ provĕḑută cu 2 roate.

Aceasta se aduce la cunoscinţa publică cu aceea observare, că condiţiile de licitaţie se află spre vedere publică în cancelaria comunală până la ḑiua defiptă de esarêndare.

Reşinari 13 Septemvre 1880.

Primăria comunală.

Sz. 187. 1880. 1—3
hagy.

Hirdetmény.

Alólírt kir. közjegyző mint törvényszéki biztos részéről ezennel közhirré tétetik, miszerént f. é. September 24-én délelötti 9 órakor, helybéli néhai Andronic Demeter hagyatèkához tartazó lóvak, kocsik, szekerek, hámok és szekérszerszámokból álló ingóságok, készpénz lefizetés melett, nyilvános árverés utján, a hagyatéki házban, helyben disznodi utcza 36 h. sz. a. eladatni fognak, miről venni szándékozók ezennel értesitetnek.

Nagy-Szeben 1880 September 15-én.

Gundhart Fridgyes m. p.,
nagyszebeni magy. kir. közjegyzö.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţĭ, sûnt asemenea celor de 140 punţĭ de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

[43] 5—12

Antonie Novotny
în Timişoara.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 105 Sibiiu, Sâmbătă 6 Septemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Septemvre.

După Galiţia a venit la rênd Bucovina. Telegramele din 3 şi din 4 Septemvre, datate din Cernăuţi, au început a raporta despre călĕtoria împĕratului în ducatul Bucovinei. La gara Cernăuţilor Maj. Sa fu primit cu un cuvênt omagial de căpitanul ţerii. Maj. Sa în respunsul seu, ne spun isvoarele nepreocupate, a accentuat că, nisuinţa sa neîntreruptă va fi desvoltarea Bucovinei. Afară de recepţiunile obicinuite Maj. S. a primit pe representantul Domnitoriului României Carol I. pe ministrul de resboiu Slăniceanu cu suita sa în cea dintâiu audienţă.

Împĕratul a plecat dela Lemberg dimineaţa în 3 (15) Septemvre şi după ameaḑi a ajuns la Cernăuţi. Călĕtoria galiţiană împĕrătească, ḑice „D. Ztg.“ s'a terminat, dar şi visita în Bucovina, în provincia cea mai spre resărit a monarchiei, în momentul de faţă, nu este fără interes. Şi Bucovina, ca şi Galiţia, este o naţionalitate istorică*); aceasta este naţionalitatea Românilor. „D. Ztg.“ este mânioasă pe Românii din Bucovina, căce dovedesc, şi în ţeară şi în senatul imperial, mai multă independenţă decât conlocuitorii Ruteni, cari devenirǎ proverbiali pentru automaţia lor, cu deosebire în senatul imperial, dela înfiinţarea acestuia până în ḑiua de astăḑi; este superată mai departe pe Românii din Bucovina, că afară de unul, care se reneagă, că ar fi Român, sûnt înclinaţi spre federalism. Monarchul după cum cetim între şirele numitei foi, numai de dragul Rutenilor s'a dus la Bucovina, cari sûnt în „majoritate“ şi cu „tact politic“. Monarchul estre şi trebuie sĕ fi mai pre sus de partid. El de sigur s'a dus cum a ḑis, pentru Bucovina întreagă. Apoi, ori federalişti ori nefederalişti vor fi Românii, cari sûnt temeiul poporaţiunei bucovinene, Monarchul, dacă ei vor sci contribuì la progresul cultural, preste tot 'i va iubì şi nu va pretinde nici odată, ca sĕ se înjuge la o partidă, carea n'are nici spirit, nici tact, şi care trăiesce mai cu seamă din maimuţările ce le ochesce la Maghiarii nostri dincoace de Laita. Ori ce partidă, care vre sĕ aibă aderenţi, trebuie sĕ aibă claritate în privinţa scopului şi curagiu spre a'l ajunge, ceea ce „Verfassungstreuii“ n'au dovedit-o dela dualism încoace.

„O scire, care trebue sĕ ne intereseze în cel mai înalt grad, ḑice „Timpul“ ne o aduce ḑiarul vienez „Neue freie Prese“, datată din Berlin; dacă ea va fi întemeiată, ne arată, că călĕtoria M. Sale Domnitoriului, departe de a avè caracterul cu totul privat, ce oficioşii au căutat sĕ'l atribue, ar fi avut de scop aranjarea condiţiilor, cu cari România sĕ între în alianţa austro-germană. Scirea foii vieneze nu este de altminteri decât urmarea confirmătoare a celor ce s'au spus în privinţa călĕtoriei M. Sale la Ischl şi la Berlin şi în privinţa intrevederii principelui Bismarck şi baronului Haymerle. Se pare, că în urma apropierii oare cum manifeste a României de Germania şi Austria, diplomaţia franceză 'şi ar fi dat toate silinţele, ca sĕ oprească pe Români de a întra în alianţa austro-germană. Acele silinţe însĕ n'au dat resultate fericite, după cum ne spune scirea de care vorbim; căci în cercurile bine informate din Berlin, se asigură, că cu toată stăruinţa diplomaţiei franceze „resultatul negoţierilor dintre principele Carol şi principele Bismarck, resultat, care se va destăinuì în curênd, va convinge pe Francia, că osteneala i a fost deşartă şi că de acuma trebue se pună la socoteală, ca un factor dat, alianţa austro-germano-română“.

„Corr. gener.“ din Londra i se scrie din Bucuresci: „In cercuri diplomatice circulează aici o scìre importantă, conform cărei Austro-Ungaria şi Germania favoresc în mare mesură înfiinţarea unui regat român neutral sub garanţia comună a celor douĕ puteri. Se mai adauge, că însuşi principele Bismarck a consimţit cu planul acesta, care dacă se va esecuta, România va devenì o barieră eficace în calea Rusiei spre meaḑă-ḑi. Situaţiunea României în orientul Europei ar fi analogă cu cea a Belgiului în occidentul Europei.“

Faţă cu scirea aceasta vine „P. Ll.“ de Mercuri şi într'o telegramă a sa dela Bucuresci spune odată, că cestiunea regatului este amênată. Mai în acelaşi timp vine şi „Polit. Corr.“ şi spune, câ în cercurile normative din Bucuresci se desminte cu toată hotărîrea, că călĕtoria domnitoriului Carol ar sta în vre-o legătură cu proclamarea României regat. Tot aşa se desminte, că cestiunea ar fi fost object de negoţiări cu vre-una dintre puteri. Ce s'a făcut a privit numai regularea succesiunei pe tronul României.

I vine omului a crede, că desminţirile aceste ce vin aşa târḑiu sûnt numai pentru a acoperì cu vĕlul desminţirei cele ce s'au petrecut între unele cabinete în privinţa cestiunei regatului. Poate şi pentrucă, după cum spunea în ḑilele trecute ḑiarul Serbiei „Istok“ şi Serbiei i venì earăşi pofta de a se face regat. Altcum bine au observat la timpul seu unele dintre foile bucurescene, că cestiunea aceasta este o cestiune internă a României. Ei i se cuvine a proclama sau a nu proclama România regat şi puterile au în cele din urmă dreptul, de a recunoasce sau a nu recunoasce regatul României.

Deslegarea nodului gordian dintre Muntenegru şi Poartă, liga albaneză o îngreunează. Fără versare de sânge Muntenegrul nu va puţè lua în posesiune Dulcigno. 500 Muntenegreni au şi plecat cu trei tunuri spre Dulcigno. O telegramă din 3 (15) Septemvre dela Cetinie asigură, că Muntenegrenii nu vor procede ofensiv decât numai provocaţi de puteri. 1000 Albanezi stau la Dobrovoda şi Crivani şi asteaptă sĕ întîmpine pe Muntenegreni. Lupta este aşa dară mai mult decât probabilă.

Ce vor face flotele într'unite, după ce se vor încăiera Muntenegrenii cu Albanezii, nu se poate scì. Admiralii au instrucţiuni, conform căror desbarcarea trupelor este oprită. Puterile urmează în orient fie care alte scopuri şi, dacă aceasta este adevĕrat, nici flotele nu se vor putè hotărì la o acţiune comună.

După diversele sciri din apusul Europei, în cele din urmă puterile în loc de acţiune comună în orient se vor desface în douĕ grupe mari, deoparte într'o grupă engleză-franceză-rusească şi de alta într'una austro-germano-italiană.

Intrevederea dela Friedrichsruhe şi presa engleză.

Presa engleză se ocupă mai cu deosebire de intrevederea principelui de Bismarck cu baronul de Haymerle la Friedrichsruhe. Astfel „Standard“ organul conservatorilor, scrie în această privinţă următoarele:

Este vĕdit, că alianţa austro-germână a fost dela început defensivă, un respuns practic la amerinţările contra tratactului dela Berlin şi prin urmare contra păcii Europei. Tot astfel este şi astăḑi. În marea întrevedere a ambilor bărbaţi de Stat n'a fost de sigur vorba despre un nou aranjament, ci numai despre precisarea celui vechiu în faţa evenimentelor iminente. Nu mai este îndoială, că ambele puteri privesc situaţiunea cu oare care neîncredere. Ele doresc manţinerea tractatului dela Berlin şi un interes propriu bine lămurit le împedecă de a'l călca. Tocmai asupra acelui interes bine lămurit trebue sĕ vegheze ele, pentru ca nu cumva, dacă alţii vor

---

*) Foaia Nemţască ḑice cuvêntul „istoric“ cam în batjocură; noi însĕ purceḑênd dela ḑicĕtoarea: „gura pĕcătosului adevĕr grăesce,“ luăm cuvêntul în serios.

FOIŢA.

Dela Sibiiu la Ogna şi îndĕrĕt.

(Schiţă de călĕtorie).

(6 Urmare).*)

Mercuri (în 19/31 Ianuarie), ceva înaintea ameḑii, tot din această parte (Ciceronele eară arată la stânga), a început a venì oastea lui Bem întreagă la Ogna. Ea a şi remas acì asteptând ajutoare din Ungaria. De astădată oastea n'a mai putut fi încuartirată numai la locuitorii maghiari. Ea a ocupat aproape toate cele 1200 numere de case a le orăşelului. Numĕrul celor încuartiraţi într'un loc era cel mai mare de 30 şi cel mai mic de patru ostaşi. Dar ce ostaşi! Erau îmbrăcaţi nu numai în tot feliul de uniforme, dară şi în tot feliul de costumuri. Unii aveau uniforme unguresci cu şinoare (găitanuri) roşii. De acestia erau puţini. Erau însĕ mulţi cu siruri, sarici şi gube. În cap eară purta care ce a putut. Numai călărimea era mai milităresce îmbrăcată. Husarii fosti împĕrătesci erau în toată uniforma lor cu şinoare negre-galbine, cu şabrace pe cai însemnate cu „F. 1.“ Erau şi puţini dragoni, îmbrăcaţi întru toate ca cei împĕrătesci. Numai husarii lui Kossuth aveau uniformă curat ungurească.

Încă nu se aşeḑase în cuartire şi me miram auḑind pe mulţi dintre ostaşii lui Bem vorbind românesce. Erau între dênşii mulţi Români din părţile ungurene deprin Chioariu şi din Sĕlagiu. Mĕ gândiam de multeori, că ce am ajuns: sĕ se bată Români cu Români, că aşa vinea treaba, pentru Unguri şi pentru împĕratul.

Ogna era închisă de toate părţile. Nu puteai sĕ întri, nu puteai se eşi afară din Ogna. Vedetele încuiaseră Ogna din toate părţile; nisce oameni de aici, care sosiră dela moara Cristianului, după ce vedetele se aşeḑară pela posturile lor, fură aduşi legaţi la ochi până la primărie. Numai după ce s'au dovedit, că sûnt Ogneri, şi că în saci n'au alt ceva decât făină de grâu şi de cucuruz fură lăsaţi sĕ meargă pela casele lor.

În starea aceasta ne am aflat până Duminecă. Căḑuse şi o zăpadă groasă şi se pornì un frig de crepau şi pietrile.

Sâmbătă după ameaḑi a sosit ceva din ajutoriul, ce se vorbia, că are sĕ vină. Oamenii înarmaţi slab şi în îmbrăcămintea lor de a casă. După port se părea a fi din Secuime. După vorbele soldaţilor numai cam pe Marţa următoare era se meargă Bem asupra Sibiiului.

Bem era un om cu inimă bună. Nu era ca ceilalţi Unguri şi de aceea nu înzădar se ḑicea, că era de altă viţă (polon). El iubia pe toţi soldaţii lui de o potrivă, cu toate că era din tot feliul de neamuri; căci pe lângă Maghiari, erau Români, Nemţi, Poloni, Slovaci, Ruteni, în numer foarte mare. Cum era cu soldaţii aşa era şi cu oamenii, cari nu erau soldaţi. Ori de ce neam ar fi fost el umbla sĕ'i câstige şi sĕ'i atragă.

Duminecă dimineaţa deduse ordin ca soldaţii la 10 oare sĕ meargă care la biserica lor. De aceea preoţimea de toate confesiunile a fost din vreme însciinţată sĕ nu între mai de dimineaţă la biserică.

Într'aceea de ordinul acesta nu s'a ales nimica. În făcutul ḑilei Austriacii erau colo sus pe culmea dealului. Vedeţi aici la dreapta dealul cela, ce desparte şesul Ognei de al Sibiiului şi pe care vine calea, ce se lungesce de sus în jos, din deal spre şes, pe coama lui erau negreţe multe şi dese. Aceste se mişcau în jos spre şes.

Aici la picioarele noastre în capul dealului, pe care stăm, erau aşeḑate patru tunuri unguresci. Aceste băteau şi pe şesul cela dela picioarele dealului dintre Ogna şi Sibiiu, dar şi pe şesul cestalalt, care este despărţit de cel dintâiu de valea Visei. Dela podul drumului de fer în dreapta pe dunga şesului spre groape erau şanţuri făcute de mai nainte, pentruca sĕ nu între vitele dela păşune în bucate. Ungurii leau mai dires ceva şi leau acoperit cu zăpadă. Şanţurile aceste călca tractatul, această călcare sě se facă în desavantagiul Austriei și Germaniei. Ori cine nu este în stare sě înțeleagă, că morala și o judecată politică sănĕtoasă dau dreptul ambelor state a preferì propriele interese mărirei Serbiei și unirii Rumeliei-Orientale cu Bulgaria, apoi acela este încapabil de a'și forma o judecată matură. În cas când întrevederea celor doi bărbați de stat ar amerința pacea Europei, apoi aceasta ar produce o întristare generală. Dar chiar și politicilor mai înalți nu le vine nici măcar în vis o asemenea temere. Din contră, fie care vede în această întrevenire o garanție pentru pacea Europei, dacă aceasta ar sta negreșit numai în puterea a două state. Numai aceia ar putè objecta ceva contra intimității austro-germane, cari ar voì sau dorì sě turbure pacea Europei, pentruca la cas când pacea ar fi turburată, aceasta sě conducă la slăbirea Austriei sau a Germaniei, sau chiar a amêndorora. Se poate ca demonstrația navală în privința Muntenegrului sě devină de prisos; totuși remâne pericolul, că ea va fi întinsă și asupra Greciei. Trebue sě vorbim de pericol, căci el ar putè conduce la o isbucnire în Bulgaria și Rumelia Orientală. În acest cas, politica Austriei și Germaniei ar devenì lămurită chiar și pentru cei mai mărginiți oameni".

---

*) A se vedè Nr. 102

De altă parte, un corespondent diplomatic din Berlin scrie următoarele, cu data de 4 Septemvre, ḑiarului „Morning-Post" :

„Baronul Haymerle a sosit eri seară în Friedrischsruhe și a stat acolo până astăḑi. El a avut mai multe întrevorbiri lungi cu cancelariul imperial, care părea a fi foarte vesel despre această visită. De și nu s'a stabilit nimic positiv în Friedrichsruhe,, de vreme ce între ambele cabinete domnesce cel mai complet acord de vedere asupra tuturor cestiunilor de o însemnătate internațională, totuși schimbarea de opiniuni între amêndoi acești conducĕtori va servì neapĕrat le aceea de a întărì caracterul cel intim al relațiunilor lor în adevĕr amicale. Se ḑice că principele de Bismarck ar fi referat promisiunea sa, că guvennul austro-ungar poate compta pentru apĕrarea intereselor sale în Orient pe spriginul energic al Germaniei, mai ales când ele vor fi amerințate într'un punct vital."

Acest „Morning Post" atribue apoi întrevederea bănuelii și temerii de o acțiune comună a Engliterei și Rusiei în Orient. El pretinde, afară de aceste, că nu Turcia este aceea, care a redeschis era greutăților și pericolelor pentru Europa. Causa acestora este, ḑice el, numai politica d-lui Gladstone. Care este, se întreabă acest ḑiar, situațiunea politicei engleze? Care este influența internațională a Engliterei? Englitera a provocat îndoiala și temerea Austriei și, ca culmine, a trebuit sě merite aprobațiunea dela St.-Petersburg.

Corespondentul din Berlin al ḑiarului „Daily News" află, că întrevederea a dat bune resultate pentru Austria, fiind-că principele de Bismarck s'a înțeles cu ministrul austriac asupra relațiunilor politice și comerciale ale României și Serbiei. Afară de aceste totul ne probează, că această întrevedere a reîntărit într'un chip simțitor relațiunile amicale dintre Germania și Austria.

In fine corespondentul din Berlin al ḑiarului „Daily Telegraph" comunică următoarele:

„Lumea de prin cercurile diplomatice este dispusă a crede, că una din principalele cestiuni, care au fost discutate de principele de Bismarck și baronul de Haymerle, a fost aceea, dacă la abordarea flotelor engleze și ruse, în fasa actuală sau în alta mai târḑie a cestiunii orientale, n'ar trebuì sě se rĕspundă printr'o ocupațiune a întregului sandjac Novi-Bazar de trupele austro-ungare, în acord cu articulul 25 din tractatul dela Berlin.

Corespondentul din Viena al ḑiarului *Times*, vorbind și el despre toate aceste conjecturi, scrie acestei foi următoarele:

„Este prea adevĕrat, că s'a discutat în general în Friedrichsruhe, ce politică va trebuì sě urmeze Austria și Germania la cas de o resculare generală în peninsula balcanică, care ar putè fi provocată de politica Engliterei și a Rusiei; tot ce trece însě peste aceasta, este o curată iventiune. Ințelegerea generală de anul trecut este de ajuns și sûnt cu totul de prisos stipulațiunile speciale, mai ales întru ceea ce privesce o înaintare spre Novi-Bazar".

„Neue freie Presse" publică și ea următoarea telegramă, ce i se trimite din Pesta cu data de 11 Septemvre.

O corespondență oficioasă, adresată din Viena ḑiarului „Pester Lloyd" asigură, față cu cele ḑise de foile engleze și germane în privința întrevederei de la Friedrichsruhe, că acea versiune, care afirmă, că politica baronului de Haymerle țintesce la a se întinde dincolo de Mitrovitza și că spre aceasta ar voì se'și asigure la vreme spatele în Friedrichsruhe, nu numai nu corespunde cu faptele, dar este încă într'o completă contraḑicere cu vederile ministrului de esterne precum și cu acele ale tuturor politicilor conducĕtori din Austro-Ungaria". „R."

Varietăți.

* (Principele moștenitoriu Rudolf) a sosit în 12 Septemvre în Berlin cu scop de a asista la manevrele prusiane. La gară a fost primit de către Împĕratul Wilhelm, principele moștenitoriu german, și de către toți principii regali și marele duce de Mecklenburg, cari toți purtau uniforma austriacă. Archiducele Rudolf era îmbrăcat în uniforma regimentului prusian Francisc-Iosif cu cordonul ordinului Vulturul negru. O companie de onoare cu musica era așeḑată la gară. Împĕratul german a intimpinat pre principele Rudolf îmbrățoșindul așa și ceilalți și cu toții l'au petrecut la castel, archiducele Rudulf șeḑênd în trăsură la dreapta împĕratului. Principele moștenitoriu a fost numit general de către împĕratul Wilhelm. Îndată ce a sosit în castelul regal împĕratul i a acățat cu mânile sale proprii epauletele de general pe umeri. Principele Rudolf a dejunat împreună cu principele moștenitoriu german și cu principele Wilhelm. După aceea a făcut visită împĕratului, principilor și ambasadorelui anglez și rusesc, contelui Moltke etc. Sara la 5 oare avu loc un prânḑ de gală dat în onoarea archiducelui Rudolf, la care erau învitate 68 persoane. Sara la 8 oare a fost retragere mare cu musicile gardei.

* (Alegeri la congres). In diecesa Aradului s'a ales în cerc. elect. Chiseteu-Birchiș P: Prot. George Crăciunescu.

* (La alegerile congresului). Dela Sebeș se scrie: Ḑiua de 28 August a. c. Vĕ este cunoscut, cumcă a fost hotărîtă pentru alegerea deputatului clerical la congresul nostru național bisericesc pe periodul 1880—1883. Cercul nostru electoral e compus din ppresbiteratele: Alba-Iulia, Sebeș și Mercurea. Preoțimea din aceste protopresbiterate a fo t de timpuriu avisată pe calea circulară a se înfățoșa la ḑiua sus numită în orașul Sebeș spre scopul arĕtat. Asceptam deci cu nerăbdare a vedè un numĕr frumos de preoți adunați spre scopul acesta, însĕ durere, din vre-o 112 preoți, de abia s'au înfățoșat 56, adecă jumĕtate. Împărțiți după protopresbiterate, însemn, că din ppresb. Albei-Iulie au fost 25, din protopreb. Sebeșului au fost 25, din protopresb. Mercurei au fost 6 de față. Precum se vede dar preoțimea din tractul Mercurei s'a presentat în un numĕr foarte neînsemnat, și nici nu era de poftit, când chiar capul tractului Mercurei nu a fost de față. Nu voiu sě judec pre nime, că datele vorbesc singure. Din contră trebue sě esprim lauda preoțimei tractului Albei Iuliei, care din locuri îndepărtate și deluroase deși chiar acum mulți sûnt ocupați cu semĕnăturile de toamnă și alte lucruri grele, lăsând toate la o parte, au alergat, cu dragoste la împlinirea detorințelor sale. Cât despre preoțimea tractului Sebeș, ca cea mai aproape cu domiciliul de Sebeș, las se judece Onor. public cetitor întru cât au corespuns chemărei sale.

Alegerea au decurs în ordinea cea mai bună; voturi au întrunit dl. asesor. consistorial Moise Lazar 55, ear dl. protopresbiter A. Tordoșan 1 și adecă dela comisariul conistorial.

(Mulțămită). Tuturor doamnelor și domnilor, cari au dat onoarea din urmă mult iubitei mele fiice reposate *Catarina*, în numele meu și al copiilor mei, adunc mișcat, esprim mulțămita mea pentru participarea la durerea causată de prea curênda moarte a aceleia în etatea cea frumoasă a juneței. Sibiiu 3/15Septemvre.

Ioan Petrașcu,
capit. c. r. în pensiune.

* **(Anunț).** P. T. Domni cari voesc a lua parte la adunarea generală a Reuniunii învĕțătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului, carea se va ține la Oravița montană în 21. 22. 23. Septemvre 1880. (3. 4. 5. Octomvre) sĕ binevoească a se însinua la subcrisul președinte al comitetului arangiator (local). cel mult până Joi în 18/30 Septemvre a. c. pentru a li se putè pregătì cortele.

Oravița-mont. în 3/15 Sept. 1880.
Ioan Novac m. p.,
înv. și președ. comit. arang.

* (Esposiție agronomică) se va arangia în 11 Octomvre n. a. c. în Mercurea de societatea săsească de agricultură.

* (Societatea carpatină) din Brașov va face în 18 Septemvre n. a. c. o escursiune pe *„Peatra Craiului"* de unde se va întoarce în 19 Septemvre.

* (Defraudațiune nouă). După cum ne spune „P. N." scandalul dela sedria orfanală din comitatul Zemplinului se repețesce prin altul. Acum decurênd în cassa orfanală din Cula comitatul Baci, s'a aflat un deficit de o sumă rotundă de 41,000 fl.

* (Pausz). În 12 Septemvre n. după ameaḑi Pausz, fugitul vice-comite din comitatul Severinului, fu adus peste graniță și în trenul accelerat escortat la Caransebeș.

* (O crimă teribilă). În 13 Septemvre n. a aflat servitorii de gară la stațiunea Bishei, 16 miluri de parte de Londra, în apropriereea șinelor pachete cu dinamit, cu care se presupune, că s'a plănuit încercarea, dea arunca în aer trenul accelerat, care vine din Londra.

* (Un redactor posnit) născêndu'i soția un prunc, făcu cunocută această întêmplare tuturor abonaților sei cu adausul; „Deoarece noul născut încă n'a învĕțat, ca tatăl seu, a trăì din promisiuni, ne rugăm, a ni se trămite sumele restante de prenumerațiune."

* (Bumbacul ca leac). Bumbacul posede o putere medicală. Spre lecuirea aprinderilor reumatice de ochi e bine, a'și învĕlì bolnavul înainte de culcare cu o pătură de bumbac netors (watta) capul și ochii și a se culca așa învĕluit. Asemenea metodă lecuesce și durerile de grumazi, cari sûnt pricinuite de receală. Tusa încă încetă dacă se învĕlue grumazii și peptul într'o noapte cu pături de bumbac. Acela care sufere de diarea (mênare), sĕ'și învĕlue pântecele cu bumbac și sĕ șeadă în casă. Asemenea se curează pe loc și durerile de cap, dacă acesta se va învĕluì bine în pături de bumbac. Tot așa se lecuesce și durerea de măsele precum și arsurile. La aceste din urmă se învĕlue cu bumbac udat cu oleiu fin acele locuri ale trupului, cari sufere de arsură.

---

se întindeau în linia aceasta aproape până în dreptul garei.

Cum am ḑis, Austriacii veniau pe deal la vale. Când au sosit acestia pe șes, Ungurii au deslegat gurile tunurilorlor și s'a început o bubuitură de amêndouĕ părțile de ți se cutremura pămêntul sub picioare. Austriacii înaintau cu perderi fără de a putè mișca pe Ungurii, cari stau la adăpost pe așeḑĕturile cele ce se vĕd deasupra ognelor, colea dela drumul de fer încoace. Dar Austriacii după ce au vĕḑut, că au multe perderi, au făcut „jumĕtate la dreapta" și trecênd preste valea, ce se face dela culmea dealului dintre hotarele Sibiiului și Șurei mari spre Visa, au făcut, cum se ḑice, front și nu s'au mai retras.

Ce au gândit, ce n'au gândit Ungurii, destul că și-au mișcat tunurile din posițiuni și mai că era pe acì se întindă o coardă de aici din dreptul podului de fer curmeḑiș peste șes până la poalele dealului, colo, unde dealul începe a se rotunḑì spre Șura mică (Ciceronele arată în direcțiunea dincolo de gara Ognei). Aceasta și nouĕ, cari nu sûntem militari, ni se părea că este o greșală. Așa a și fost. Căci la spatele Ungurilor, cari urmăriau pe Austriacii, cu cari au dat față mai ântâiu, se arată în depărtare despre Șura-mică alte negrețe, va se ḑică, alți Austriaci. Pe la spatele Austriacilor, ce se retraseră și ocupase colo coasta ceea, ce ne vine togma în față, se vedeau alții. Pe dealul, pe care se arĕtară Austriacii cei dintâiu, în ḑiua aceea veniau earăși alții. Ungurii erau amenințați a fi strinși ca în clește.

Ungurii vĕḑênd pericolul și vrênd sĕ dea pept cu toți câți năvăliau asuprăle: de către Șura-mică, Sibiiu, Șura-mare s'au desfășurat într'un arc, ce se întindea în giurul capĕtului Ognei despre Sibiiu, de aici dela stânga drumului de fer până dea dreapta drumului de țeară, ce vine acum despre Șura-mică. Arcul era prea întins și când a fost cam pe la 1 ceas după ameaḑi Ungurii fugiau in desordinea cea mai mare prin Ogna în sus și alăturea cu Ogna, întrebând, dacă merg bine către Mercurea. Austriacii 'i urmăriră până aproape în capetul Ognei despre Topărcea. Deci Ungurii începură de nou a da câte o pușcătură. Vre-o patru tunuri așeḑate pe o muchie a șesului, ce se termină în dreptul jumĕtății orașului despre Topârcea, au trimis vre o câteva gloanțe peste Ogna după Unguri. Cu aceasta s'a isprăvit lupta din ḑiua aceea, care nu voiu uita-o cât voiu trăì.

Ciceronele meu era un Cicerone voluntariu. Esplicațiunile le făcea cu mulă plăcere. Mi se păru că el însuși a luat parte activă la lupta, ce mi o descrise. Me asigurà înse că nu a luat parte.

Trăsese de mult la biserica dela poalele dealului, pe care ne aflam. Avênd dorință a merge la biserică neam dat jos. Eu meditam asupra părticelei din istoria patriei, care mi s'a propus din partea unui profesor, care a sciut sĕ'mi propună din cartea cea mare a esperienței. Adevĕrat că eram dispus a i mai pune multe întrebări; me gândiam însĕ, că cine nu se mulțămesce cu puțin nu e vrednic nici de atâta.

(Va urma).

* (Pânea uscată) precum şi altele deasemenea se prefac earăşi în proaspete, dacă udânduse o pânzătură se învĕluesc în aceasta şi stau învĕluite vreo 2 ceasuri pănă umeḑala din pânzătură moaie bine ceea ce este învĕluit, după acea sconţinduse se coc de nou în cuptoriu.

Provocare.

Domnii şi doamnele, cari prin subscriere proprie s'au declarat, a contribuì la înfiinţarea societăţii femeilor pentru ajutorare iniţiată de Majestatea Sa c. r. împĕrăteasa şi regina sûnt poftiţi resp. poftite de subscrisa, a se presenta în 18 Septemvre n. la 3 oare d. am. în localităţile mele Nr. 15 piaţa mare spre constituirea societăţii. Rog pe domni şi doamne a participa în numĕr cât de mare.

Sibiiu 11 Septemvre n. 1880.

Lina Wächter.
soţia comit. suprem.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(29 Urmare).

D. *Evangelia după Ioan.*

(Încheiere).

La învețăturile aceste recurge Evangelistul, sciind că prin ele se clarifică credinţa în şi despre Christos.

Învețăturile aceste însă Iisus le-a predat între Judeii cărturari, cu deosebire în Ierusalim. De ací vedem, că Evangelistul, voind să fie istoric esact, ne conduce de atâtea ori în Ierusalim, urmărind desvoltarea acestor doctrine în ordine chronologică pas de pas.

Dar în Evangelie nu aflăm espuse numai aceste învețături. Scriitoriul ei, fiind cu deosebită considerare la starea critică în care se afla creştinismul, merge un pas mai departe. El, consciu de autoritatea sa normativă, îşi espune convingerile ce le are despre Iisus, convingeri basate pe învețăturile şi soartea pămîntească a iubitului seu Invețătoriu.

Aceste convingeri s'ar puté priví ca o cristalisaţiune a tot ce se referă la Christos spre chiarificarea şi întărirea credinţei. El însă nu le espune în formă de conclusiuni, fiind că nu espune sisteme filosofice, ci în formă de prolog la o istorie, prolog, carele în câteva cuvinte cuprinde sucul istoriei.

Sinopticii se mărginiseră prelângă espunerea vieţei vremelnice a lui Iisus, premiţênd unul ducerea genealogiei lui până la David, altul până la Adam. Ei, cu espunerea vieţei lui Iisus din învețăturile populari, au remas în tîmp ca şi cu genealogia. Ioan, ţinênd cont de Sinoptici şi de împregiurări, trece preste marginile tîmpului şi spaţiului, de o parte reproducênd învețături de ale lui Iisus despre preesistenţa Sa[106], de alta, espunênd convingerea ce şi-a câştigat-o din aceste învețături şi s. s. scripturi, ne conduce în infinit în însaş Dḑeirea unde este deja fiinţa şi esistenţa lui Iisus Christos — „Întru început era Cuvîntul, şi Cuvîntul era la Dḑeu.“

În limbagiul popular Iisus se numesce „Fiiul lui Dḑeu“ — fără a da desluşire despre „cum?“ Ne fiind în acest limbagiu cuprinsă învețătura despre preesistenţa lui Christos, tot ce se putea ḑice în această privinţă era: este un secret dḑeesc — „Nimenea nu cunoasce (scie) pe Fiiul, fără numai Tatăl“[107]. Ioan descopere şi acest secret dḑeesc, punêndu-ne înainte învețăturile lui Iisus: „Eu nu sum din această lume, eu sum din cele de sus“[108]. „Eu am eşit şi am venit dela Dḑeu“[109] — „Dḑeu era Cuvîntul“: Ací în sinul Dḑeirei, în eternitate este nascerea sa. El este născut din Dḑeu înainte de a fi lumea, căci la începutul ei, El era. El este Fiiul lui Dḑeu în sens absolut.

La Marcu Iisus este Fiiul lui Dḑen în sensul puterei celei noue divíne, carea s'a aretat în trînsul, la Mateiu ca împlinirea şi ţinta Testamentului vechiu, la Luca ca ţinta istoriei omenimei, la Ioan este: descoperirea, aretarea lui Dḑeu însuş: „Eu şi Tatăl una sum“[110], prin urmare „Cel ce me vede, vede pe Tatăl“[111], pentru că „Tatăl este în mine şi eu în El“[112]. El este presenţa lui Dḑeu pe pămînt. În natura sa omenească este cuprinsă Dḑeirea. Aceasta este învețătura lui Iisus, şi după aceasta Evangelistul în prolog (1, 14) respunde la întrebarea „cum?“ cu: „Cuvîntul s'a incarnat“ — Dḑeu însuş a luat asupra sa natura omenească, pentru ca să se arete, precum a şi învețat, şi precum „i-am veḑut mărirea, ca a celui singur născut din Tatăl, în întreaga-i plenitudine de har şi adevĕr.“ Prin citatele cuvinte puternice, Ioan, deslegând enigma în privinţa raportului lui Iisus către Dḑeire, nimicesce totodată şi eresurile ce ameninţau creştinismul. El prin trei cuvinte — *ὁ λόγος σάρξ ἐγένετο* — aduce cea mai deplină armonie între cele doue estreme, ce s'au aretat în persoana lui Iisus Christos: partea omenească şi dḑeească, cerească şi pămîntească, vecînică şi vremelnică, pe cari le împreună în o unitate nedespărţită — Iisus Christos este Dḑeu desĕvîrşit şi om desĕvîrşit.

De aceea, pre când vedem de o parte în *ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου* — fii*ul* omului accentuată omenirea desĕvîrşită a lui Iisus, pre atunci de altă parte în *ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ* - fii*ul* lui Dḑeu = *ὁ χριστός* - Christos*ul* tot aşa de puternic vedem accentuată Dḑeirea lui.

Cu această puternică accentuare se începe istoria vieţei pămîntene a lui Iisus[113], şi cu aceasta se termină aretând că scopul i-a fost a areta că, „Iisus (omul) este Christosul, Fiiul lui Dḑeu (Dḑeu)“, iar culminaţiunea o aflăm depusă în mărturisirea lui Toma, carele, punênd mâna în ranele cuelor şi în coasta cea străpunsă, şi convingêndu-se de adevĕrata omenire a lui Iisus, esclamă „Domnul meu şi Dḑeul meu“[114].

Ca şi cele ací reproduse sûnt aproape toate învețăturile lui Iisus, descrise de Ioan. Înălţimea cugetărei, speculaţiunea metafisică, însoţită de uşurinţa espunerei, este care ne stoarce admiraţiunea, ne răpesce şi ne transpune şi pe noi cu gândirea preste sferele lumei pămîntesci, — ne face să ne înălţăm împreună cu scriitoriul la sferele ceresci unde să vedem eternitatea însoţită cu temporalitatea, Dḑeirea cu omenirea spre a ne atrage şi pe noi în Dḑeire, şi a ne uní, ca şi noi să fim una în Dḑeire, pre cum Dḑeirea este una[115].

La această caracteristică se vede că au reflectat cei vechi, când au pus „vulturul“ ca emblemă a Evangeliei după Ioan.

Ar mai fi între altele încă un lucru, pe care am dorí să-l scim. În ce an s'a scris Evangelia? Respuns hotărît nu se poate da acestei întrebări, lipsindu-ne datele sigure. Aprocsimativ însă se poate afirma că aproape de sfîrşitul veacului prim[116].

⁂

Terminând cu scrutările noastre asupra Genesei Evangeliilor, putem reasuma resultatul:

Evangeliile nu s'au născut numai din întîmplare, ci fie-care s'a scris din anumite cause, cu anumite tendenţe didactice. Amesurat acestor cause, Evangeliile diferesc între sine; dar diferând formează o gradaţiune, carea se unesce în un întreg armonic spre a completa tabloul cel grandios, în carele vedem depinsă persoana lui Iisus Christos:

Mateiu ne arată că Iisus Christos este Messia cel profeţit, încopciind Testamentul nou de Testamentul vechiu; Marcu — că Iisus este Dḑeul cel aşteptat de păgâni, punênd în legătură mosaismul cu păgânismul; Luca — că este Mântuitoriul lumei întregi, iar Ioan ne descopere şi cel din urmă mister: Iisus Christos este Dḑeirea încarnată.

Astfel la părere în dissonanţă, în realitate însă în deplină consonanţă Evangeliile ne conduc din treaptă în treaptă, până ce ne arată icoana completă a lui Iisus Christos.

Şi, pre cum mărirea lui Iehova, Dḑeu în Testamentul vechiu se purta pe patru Cheruvimi[117], astfel mărirea lui Christos-Dḑeu în Testamentul nou se poartă pe patru Evangelii cu emblemele Cheruvimilor[118], ca, pre cum fie-care din acești Cheruvimi a ḑis Apocalipticului „vino şi veḑi“ taina lui Dḑeu[119] şi noue să ne ḑică „vino şi veḑi“ mărirea lui Dḑeu, iar noi veḑînd şi creḑînd să putem ḑice cu Evangelistul: „am veḑut mărirea Lui!“

Simeon Popescu.

---

[106] 8, 58. „Mai înainte de a fi Avraam, Eu sûnt.“ 17, 5. „Şi acum preamăresce-me la tine Părinte, cu mărirea carea am avut la tine încă înainte de a fi lumea“ ş. a.

[107] Mat. 11, 27. Luca 10, 22.

[108] 8, 23.

[109] 8, 42. 16, 27,

[110] 10, 30. 17, 11. 22.

[111] 12, 45. 14, 9.

[112] 14, 10. 11.

[113] 1, 41. 45. 49. 51.

[114] 20, 24 seqq. 28.

[115] 6, 44. 17, 21 seqq.

[116] Dacă Apocalipsa s'a scris pe tîmpul lui Domiţian (81—96), sub a cărui domnire Apostolul a fost în Patmos, Evangelia, carea — după opiniunea aproape generală — s'a scris în urma Apocalipsei, a trebuit să se scrie după reîntoarcerea din Patmos, fie încă pe tîmpul lui Domiţian, fie pe tîmpul lui Nerva (96—98). Acest dat Reuss op. cit. §. 223 nota 11 îl află că: dacă ar fi adevĕrat, ar fi un argument contra autenticităţei Evangeliei, căci scrierea nu este opul unui moşneag de 90 ani. Nu este locul ací a disputa despre aceea că: este absolut imposibil unui betrân să scrie bine sau nu! Aceea ce credem că trebue să însemnăm ací este: Insuş Evangelistul ne dă să înţelegem (21, 23.) că a ajuns o viață aşa de îndelungată, în cât în legătură cu nesce cuvinte simbolice ale lui Iisus, contemporanii sei sûnt de credinţă că el nu va murí.

[117] Ezechiil 1, 10 seqq.

[118] Apocal. 4, 6 seqq. 5, 6. 11. ş. a.

[119] Apoc. 6, 1. 3. 5. 7.

Bursa de Viena şi Pesta

din 16 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.55	109.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83.—	83.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.—	98.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.75	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.20	124.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.50	95.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.40	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.75	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.25	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.—	94.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.25	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.55	72.60
Datorie de stat în argint . . .	73.75	73.70
Renta de aur austriacă	88.45	88.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.70	131.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	826.—	827.—
Acţiuni de credit austr. . . .	288.10	288.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	258.50	258.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	111.—	111.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	108.90	108.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.65
Napoleon	9.50	9.40
100 marce nemţesci	58.20	58.15
London (pe poliţa de trei luni) .	118.15	118.05

Economic.

Sibiiu 14 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 5.—6.; sĕcară fl. 4.80--5.20; Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 1.70--2.10 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7.50; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbeco 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Braşov, 10 Septemvre n. Pro hectolitră Grâu fl 6.50-7.60; Grâu sĕcăreţ fl. 5.60; Sĕcară fl. 5--5.10. Orz fl 3.80—4.; Ovĕs fl. 2.—2.10; Cucuruz; fl. 5.; Mălaiu fl 5.10.; Mazere fl. 6.30; Linte fl. 8.10; Fasole fl. 5.40; Sĕmânţă de in fl. 11.90 Sĕmênţă de cânepă fl. 5.40— Cartofi fl. 1. pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 carne carne de vită 48 cr. de berbece 30 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 11 Septemvre n. După raporturile din provincii o ploaie lină a udat toate ţinuturile. Asemenea şi în capitală şi giur o ploaie foarte frumoasă a făcut pe voie la cei mai mulţi din locuitorii ţinutului din giurul capitalei. Această ploicică, care întreruptă adesea şi de vreme frumoasă a ţinut putem ḑice mai toată sĕptĕmâna trecută, este cu atât mai plăcută şi binevenită cu cât dênsa este foarte caldă, şi pentru sĕmĕnăturile de toamnă tocmai la timp. Fiind temperatura foarte caldă economii cu bucurie 'şi-au continuat aratul şi semĕnatul de toamnă şi se poate ḑice, că această specie de lucru la câmp este mai sfêrşită. Ploicelele din ḑilele cu deosăbire de pe urmă ale sĕptĕmânei au ajutat mult şi la înaintarea strugurilor şi cucuruzelor, cari firesce de aici încolo pănă la cules au mai multă lipsă de ḑile frumoase şi calde. Şi după semne vom şi avè deaici încolo ḑile frumoase. Timpul acesta de peste sĕptĕmână a înlesnit deodată preţurile tuturor articlelor, mai cu samă însĕ ale cerealelor despre cari specificăm următoarele:

Grâul peste 60,000 m. m. s'a vêndut cu fl. 10.25—10.75; sĕcara la 4000 m. m. cu fl. 9.—9.20; orzul la 4000 m. m. cu fl. 5.75—6.25; ovĕsul la 5000 m. m. cu fl. 5.90—6.10; cucuruzul a trecut slab şi puţin. Păstăioasele asemenea şi adecă: puţină mazere cu fl. 12—13; fasolea cu fl. 7.50—8.50; lintea cu fl. 10—16; mălaiul cu fl. 6.50—7.75; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8.50—9 (toate per 100 chilograme);

Porcii în numer total de 74,100 capete au fost eftini. Din Ungaria de jos au fost de vênḑare 5440; din România 1030 şi din Ardeal 140 capete. Unsoarea de porc a trecut cu fl. 70; slănina cu fl. 64—65; sĕul cu fl. 49—50;

Peile au avut un têrg mai mult de mijloc şi au trecut cele de bou cu fl. 112—115; de vacă cu fl. 108—110; de viţel 150—165; de oaie, cu fl. 130—140; de miel, cu fl. 80—90; de capră, cu fl. 40 (toate per 102 dărabe); apoi cele de cal cu fl. 8.50—10.50 părechea.

(Recolta în Comitate). In comitatul Albei inferioare şi adecă: în cercul Vinţii de jos grânele suferind mult de ploile îndelungate de mai înainte, au dat numai o recoltă mijlocie. Sĕcările sûnt frumoase, asemenea şi cucuruzele, cari însĕ cer mai multă căldură. In cercul Uioarei grânele de toamnă şi de primăvară au suferit asemenea de ploi şi s'au putut numai cu mare greutate aduna de pe câmp. Cucuruzul se desvoaltă mereu şi binişor, fên e puţin şi şi din acesta s'a stricat mult pe câmp. In cercul Aiudului grânele tot din pricina ploilor s'au putut aduna de pe hotar numai târḑiu şi cu mare pagubă şi greutate; sĕcările dau pe juger 4½ hectolitre; ovesele sûnt frumoase, cucuruzele se desvoaltă frumos şi sûnt pe jumĕtate coapte.

In comitatul Solnocului-Dobâcei şi în deosebi: în cercul Gherlei grânele de toamnă au suferit mult de ploi, asemenea slabe sûnt şi fênurile, bune şi frumoase însĕ sûnt cucuruzele.

In comitatul Odorheiului în cercul Cristur cea mai mare parte din grânele de toamnă s'a putut stringe de pe câmp din pricina ploilor numai târḑiu, cucuruzele sûnt frumoase şi vor da o recoltă de mijloc bună; grâul curat şi ovĕsul sûnt de o cualitate escelentă; sĕmĕnăturile de primăvară asemenea escelente; ovĕs este mult şi bun; cucuruzele sûnt frumoase, fênuri puţine şi otăvile de mijloc.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 16 Octomvre şi 15 Noemvre imob. remasului după Ioan Maior în Andraşfalĕu (trib. Oşorhei); în 7 Octomvre şi 8 Noemvre imob. moştenitorilor după Petru Wallmer în Braşov (trib.); în 21 Sept. şi 21 Octomvre imob. lui Andrei şi Stefan Hann în Jidvei (judec. cerc. Hususĕu); în 12 Octomvre şi 12 Noemvre imob. lui Ioan Globa Trif în Galdul de jos; în 27 Septemvre şi 28 Octomvre imob. lui Grigorie Könczei în Lupul (judec. cer. Aiud); în 29 Septemvre şi 29 Octomvre imob. lui Constantin şi Maria Frăţilă în Bungard (trib. Sibiiu); în 23 Septemvre imob. lui Ioan Durus în Durusa (judec. cerc. Şomcuta mare); în 13 Noemvre şi 13 Decemvre imob. lui Iacob Pattantyus în Arcalia (trib. Dej).

Nr. 131. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a douĕ posturi de învĕţători în comuna Romos ppresbiteratul Orăştiei se escrie concurs până la 28 Septemvre a. c. st. v.

Salariile împreunate cu aceste douĕ posturi sûnt:

1. Pentru postul de învĕţătoriu primariu 280 fl. care se solvesce în rate lunare din alodiul comunei, şi lemne de încăldit.

2. Pentru postul de adjunct 140 fl. din care 120 fl. din alodiul comunei ear' 20 fl. din lada bisericei şi lemnele necesare de încăldit.

Pentru învĕţătoriul primariu se cere cunoascerea limbei maghiare, ear' pentru adjunct se cere sĕ scie bine tipicul bisericei, pentru că e deobligat a servì în strană în toate duminecile şi serbătorile.

Doritorii de a ocupa aceste posturi învĕţătoresci au de a'şi asterne petiţiunile lor în sensul statut. org. şi a regulamentului congresual, la dl ppresbiter în Orăştie până la 28 Septemvre a. c. în care ḑi se ţine şi alegerea.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. din Romos. Dat Romos 29 August 1880.

Pentru comitetul parochial:
Vasiliu Basarab m. p.,
paroch local şi preşed. al comit.

Nr. 141 1--3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa III Galaţi, în ppresbiteratul Zlatna infer. se deschide concurs până la 30 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu douĕ odăi, şură şi grajd, la care mai aparţine şi o grădină de un car de cucuruz.

2. Folosirea cimiteriului, a unui fênaţ, de un car de fên, a unui loc de păşunat şi arătură, în mărime de 2 jugere, numit la „lunca morii.“

3. Dela 40 de case, câte o ferdelă de cucuruz sfărmit, sau 11 cupe de grâu bun.

4. Venitele stolare sistemisate, care toate la olaltă dau aproape suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie, au de a'şi substerne petiţiunile instruite, conform statut. organic şi regulamentului congresual din 1878, la subscrisul oficiu ppresbiteral, până la terminul mai sus prefipt.

Abrud în 3 Septembre 1880.
In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul ppresbiteral.
I. Gall m. p.,
ppresbit.

Nr. 153. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci la scoala confesională gr. or. din Mogoagea (Hollomezö) protopresbiteratul Solnocului I. se escrie concurs până la 28 Septemvre a. c. când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

a) 180 fl. v. a. din fundaţiunea Botaiană.

b) 120 fl. v. a. din lada comunală, toţi solvinḑi în rate lunare anticipative.

c) Cuartir liber în edificiul scoalei şi lemnele trebuincioase.

Dela concurenţi se recere sĕ fie de religiunea gr. or., sĕ fie absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale, cursul pedagogic şi sĕ fie proveḑuţi cu atestate de cualificaţiune, ceşti din urmă vor fi preferiţi.

Concursele instruite cu documentele necesare, sûnt a se asterne până la terminul indicat subscrisului oficiu ppresbiteral.

Dej, în 15 August 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.
Ioan Bodea m. p.,
protopresbiter.

Nr. 209 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa a II în comuna Reşinari, unde s'au redus parochiele dela 4 la 3, se escrie cu aprobarea Ven. Consistor Archidiecesan din 27 Maiu 1880 Nr. 1642 B. concurs cu termin de 30 ḑile după prima publicare.

Venitele sûnt:

A treia parte din venitele ordinare stolare.

Concurenţii au sĕ trimită suplicile lor instruite în sensul prescriselor din Statutul organic şi din regulamentul congresual pentru parochiila P. O. Oficiu protopresbiteral al II, în Sibiiu.

Reşinari în 15 Iunie, 1880.

Comitetul parochial ortodocs-român, în conţelegere cu părintele administrator protopresbiteral tractual.

Nr. 224. 1880.

CONCURS.

Întru urmarea preaînaltei încuviinţări consistoriale din 23 Maiu a. c. Nr. 1483. B. pentru ocuparea staţiunei de capelan lângă slăbănogitul paroch bĕtrân Nistor Popa din Şincanouă, ppresbiteratul gr. or. al tractului Făgăraşului I, se deschide concurs cu terminul până la 14 Octomvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu această staţiune sûnt, conform declaraţiunei numitului paroch, jumĕtate din toate venitele parochiale, dela 768 suflete, ce cad pe partea ḑisului paroch, care toate computate în bani ajunge la suma aprocsimativă de 200 fl. v. a., cu toate accidenţiile de preste an.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan au sĕ'şi astearnă concursele lor, instruite conform dispoşiţiunilor „Statutului organic“ şi ale regulamentului sinodal din 1878 până la terminul mai sus arĕtat la oficiul protopresbiteral al tractului Făgăraşului I.

Făgăraş 24 August 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.
Petru Popescu m. p.,
protopresviter.
1—3

Nr. 32. 1—3

CONCURS.

La scoala normală gr. or. română din Orăştie se deschide concurs pentru următoarele posturi învĕţătoresci:

1. Douĕ posturi de învĕţători cu salariu anual de câte 300 fl., şi cuartir liber.

2. Un post pentru o învĕţătoreasă cu salariu anual de 300 floreni. În lipsa de concurente cualificate se va conferì acest post unui concurent — învĕţătoriu, care va avè calităţile recerute pentru ceilalţi doi învĕţători.

Pre lângă salariele de 300 fl., fiecare învĕţătoriu va mai avè câte trei stângini de lemne, din cari însĕ sûnt de a se încălḑì şi localităţile de scoală.

Învĕţătoriul, care va putè conduce chorul în biserică, va primì o remuneraţiune de 50 fl. pe an.

Unul dintre învĕţători se va alege şi întărì de director conform regulamentelor în vigoare.

Acesta pentru agendele de direcţiune va avè un adaus de 150 fl. pre lângă salariul anual.

Concurenţii au de a'şi instruì suplicele lor conform „Statut. organic“ şi a regulamentului din an. 1878., în special au de a documenta, că au absolvat studiile pedagogice şi au susţinut esamenul de cualificaţiune. Cei cari vor arĕta mai mari cualificaţiuni de cât aceste, vor fi preferiţi.

Suplicele astfeliu instruite sûnt de a se adresa până în 15 Septemvre a. c. st. v. la comitetul parochial în Orăştie. (Broos, Szász-város).

Orăştie, 4 Septemvre, 1880.
Comitetul parochial.

Nr. 196. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci la scoala confesională română gr. or. din Sebeşul mare protopresbiteratul Clujului, se escrie concurs până inclusive 21 Septemvre a. c.

Cu această staţiune este împreunat venitul următoriu:

1. Salariu în bani gata 200 fl. v. a., solvit din repartiţiune dela popor.

2. Usufructul grădinei de pomărit de 200□°.

3. Cuartir în edificiul scoalei.

4. Lemne de încălḑit necesare pentru învĕţătoriu şi scoală.

Doritorii de a ocupa această staţiune învĕţătorească sûnt poftiţi a'şi substerne concursele sale subscrisului până la terminul indicat instruite în sensul „Statutului organic şi al regulamentul provisoriu“ congresual din 1878.

Cluj, 1 Septemvre, 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial ca senat scolastic.
V. Roşescu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 161. 1—3

CONCURS.

Conform resoluţiunei Măritului Consistoriu Archidiecesan dto 15 Iulie a. c. Nr. 2243 B. pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch gr. or. din Budila, Ioan Ioanovici, în protopresbiteratul Heghigului se escrie concurs până la 30 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

a) din simbria preoţească dela 150 familii $^1/_3$ parte.

b) din veniturile stolare preoţesci $^1/_2$ parte.

c) din pământurile parochiale de 1000,□°. $^1/_3$ parte.

d) din fênaţurile parochiale de 6 care fên $^1/_3$ parte.

e) din grădin'a parochială $^1/_3$ parte toate aceste venituri dau anual suma de 160 fl. v. a.

Doritorii de a reflecta la acest post sûnt avisaţi, ca conform regulamentului congresual pentru parochii, sĕ'şi astearnă suplicile sale în terminul indicat mai sus, — oficiului protopresbiteral gr. or. al Heghigului în Elöpatak.

Elöpatak la 21 August 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.
Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Nr. 115. 2—3

CONCURS.

La scoalele române de confesiunea greco-orientală din protopresbiteratul Gioagiului I., sûnt a se ocupa următoarele posturi învĕţătoresci:

1. Certeş cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei, şi lemne pentru foc de ajuns.

2. Hărău, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei şi 2 orgii lemne de foc.

3. Fornadia, cu salariu anual de 100 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei, 1$^1/_2$ orgii lemne de foc, şi folosirea grădinei de scoală, loc arătoriu de 1040□°.

4. Boholţ, cu salariu anual de 100 fl. v. a., 10 fl. relut de lemne şi cuartir gratuit.

Concurenţii la aceste posturi au a'şi subşterne suplicele lor, proveḑute cu atestatele de cualificaţiune, până inclusive 27 Ssptemvre st. v. a. c. la:

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Gioagiului I.

Hondol, 30 August, 1880.
Vasilie Pipoş m. p.,
ppresb.

Nr. 1416 1880. 2—3 [53]

Publicaţiune!

La 2 Octomvre a. c. st. n. la 9 oare ante ameaḑi se vor esarênda pe cale de licitaţie publică în cancelaria comunală din Reşinari **regalele comunei** pe periodul de **3 ani** următori **1881, 1882** şi **1883** şi adecă:

1. Eserciarea dreptului de câr̆cîmărit în Reşinari şi comuna filială Riulsadului, împărţit, în 5 ferdele cu câte douĕ câr̆cîme în fie-care ferdelă.

2. Moara din sus proveḑută cu 3 roate, moara din jos proveḑută cu 2 roate şi moara dela „Peatra varului“ proveḑută cu 2 roate.

Aceasta se aduce la cunoscinţa publică cu aceea observare, că condiţiile de licitaţie se află spre vedere publică în cancelaria comunală până la ḑiua defiptă de esarêndare.

Reşinari 13 Septemvre 1880.
Primăria comunală.

Sz. 187. 1880.
hagy. 2—3 [53]

Hirdetmény.

Alólírt kir. közjegyző mint törvényszéki biztos részéröl ezennel közhirré tétetik, miszerént f. é. September 24-én délelötti 9 órakor, helybéli néhai Andronic Demeter hagyatèkához tartazó lóvak, kocsik, szekerek, hámok és szekérszerszámokból álló ingóságok, készpénz lefizetés melett, nyilvános árverés utján, a hagyatéki házban, helyben disznodi utcza 36 h. sz. a. eladatni fognak, miről venni szándékozók ezennel értesitetnek.

Nagy-Szeben 1880 September 15-én.
Gundhart Frigyes m. p.,
nagyszebeni magy. kir. közjegyzö.

Ernatic de vite.

Pe moşia Darabani, judeţul Dorohoi, găsindu-se fên de cea mai bună cualitate şi păşune inbelşugată şi întinsă, — mocanii cu oi, cai, sau ori-ce alt soiu de vite sûnt primiţi la ernatic cu condiţiunile cele mai favorabile. Atât în privirea îndemânărilor cât şi a preţului a se adresa direct la Curtea moşiei.]51] 3—6

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 106. Sibiiu, Marți 9 Septemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rĕndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.**

Revista politică.

Sibiiu, în 8 Septemvre.

Majestatea Sa împĕratul a părăsit și provincia cea mai despre resărit, Bucovina. Căldura cu care Majestatea Sa a rĕspuns atât singuraticilor cât și deputaținnilor a lăsat de sigur urme neșterse.

Majestatea Sa a părăsit Cernăuții în 18 Sept. la 5 oare dimineața. Stradele și unele edificii publice precum: bisericile și reședința metropolitană erau iluminate. Reuniuni și corporațiuni formau spaliere. Majestatea Sa s'a despărțit la gară de căpitanul țĕrei și de primariul Cernăuților în termini foarte grațioși.

La gara din Cernăuți în momentul plecărei împeratului s'au impărțit poporului adunat proclamațiuni tipărite nemțesce, românesce și rutenesce. Cuprinsul proclamațiunilor a fost o mulțămire împĕrătească pentru espresiunea alipirei și credinței, care a întêlnit'o la poporațiunea Bucovinei în toate părțile.

Nobilimea a plecat la 3 oare dimineața cu tren separat la granița țĕrei. Aici despărțirea a fost foarte cordială. Monarchul, respundĕnd baronului Vasilco, a dis, că va promova totdeuna interesele acestei țeri atât de scumpe pentru dênsul, interesele acestei țeri, care dimpreună cu nobilimea ei s'a deosebit totdeuna prin neclătită credință.

Până a nu sosì Maj. Sa la graniță, la stațiunea Gliboaca a fost întêmpinat de doi țerani români, Nicolae Babiu și Zama. Cel dintâiu a vorbit nemțesce și cel de al doilea românesce*). După vorbiri țeranii au presentat împĕratului doi colaci uriași.

În Ungaria a decurs în septĕmâna trecută un lucru, de care nu trebuie sĕ se mire nimenea. Cine cunoasce dispositiunea Maghiarilor de a maghiariza cu puterea tot ce le ese înainte, nu se va mira, că în Budapesta s'a eliminat producțiunile dramatice în limba nemaghiară. Ne mirăm de naționalități, că lasă pe Maghiari sĕ facă ce voiesc cu ele și stau indolente, când ar fi timpul sĕ'și apere dreptul limbei și cât este garantat prin lege. Nemții câți sûnt în Ungaria, afară de Sașii din Transilvania, abia își deschid gura, ca sĕ se apere. Dar și Sasii când au pășit Românii sĕ apere scoalele poporale de întroducerea limbei maghiare au scris ceva în diariul lor, mai mult însĕ nu au făcut nimic.

Dulcigno în loc de a trece din posesiunea Porții într'a Muntenegrului, fu ocupat de 8000 Albanezi, cari pe comisariul Porții, Riza Pașa, dimpreună cu două batalioane, ce i stau la dispositiune, l'au dat *brevi manu* afară. După cum stau lucrurile la Dulcigno, dacă nu s'au versat încă sânge, se va versa cât mai curênd.

Din Ragusa se telegrafează, că puterile au încunosciințat pe principele Nicolae, că numai cu trupele lui trebuie sĕ ducă în îndeplinire ocuparea cetății Dulcigno. Dacă însĕ trupele muntenegrene vor fi bătute, sau vor lua parte și trupe regulate turcesci la apĕrarea Dulcignului, atunci și năile își vor îndrepta focul asupra cetății. Altă scire (dela 17 Sept.) spune, că bĕtrânii, muierile și copiii au părăsit cetatea. Bazarul e închis.

---

*) Dl min. Trefort n'ar fi suferit așa ceva.

Reflecsiuni

asupra articlului „La cestiunea învĕțămêntului religios“, pubicat în „Biserica și scoala“.

Brașov, 5 August 1880.

Cu mirare am cetit în Nr. 16 a. c. al foaiei „Biserica și scoala“ din Arad un articul, întitulat „La cestiunea învĕțămêntului religios“, nesubscris de nimenea.

Acesta cuprinde în sine o critică asupra tractatului subreuniunii învĕțătorilor români gr. or. din țeara Bârsei, cercul I, despre tema: „Care ar fi manualele cele mai potrivite pentru învĕțarea religiunii, precum și metodul, după care ar fi a se propune acest studiu?“ *)

Partea I. a „articlului“ cuprinde în sine următoarele:

„Sub rubrica „Scolastic“ s'a publicat în numerii 25, 26, 27 și 28 ai „Telegrafului roman“ din a. c. un tractat elaborat de o comisiune a subreuniunii învĕțătorilor români gr. or. din Țara Bârsei, Cercul I.“

„Tractatul respectiv se ocupă cu tema: care ar fi manualele cele mai potrivite pentru înv. rel., precum și met. după care ar fi a se propune acest studiu?“

Deși arată dl N. în punctul acesta, că „tractatul“ s'a publicat în Nrii 25—28 ai „Tel. rom.“ din a. c. apoi în Nr. 25 al acestuia sûnt și numele autorilor „tractatului“ publicate, prin urmare dlui scie, cu cine are a face; află totuși cu cale și de cuviință, sĕ atace mascat.

Dar nu avem ce'i face, dacă dlui pune mai mult preț pe mască decât pe obrazul d-sale însuși.

Cu masca pe obraz urmează apoi dl N. mai departe:

„Subjectul important, de care tractează, ne a atras atențiunea, și astfel l'am citit cu un viu interes; dar mărturisim, că mare ne a fost suprinderea, când am vĕdut conclusiunile, la care ajung autorii lui. Tractatul, de care vorbim, după o într'oducere lungă enunciă: „învĕțămêntul religiunei din manualele, de care se servesce scoala noastră poporală, cuprind în sine nesce material vast și desfășurat în amĕnunte și subtilități, cari fiindcă nu se potrivesc cu cultura generală a omului, nu cu natura copilului, nici că pot efectua altmintrea asupra puterilor sufletesci ale acestuia, decât apăsânduil, consumându-ile și pasalisând desvoltarea lor. Ca resultat al acestora se arată apoi în inima copilului încolțind germenele urei frățesci, ear în mintea lui întrecênduse absurditatea și confusiunea“.

„Acesta este tonul, în carele se continuă tractatul întreg, dar spre orientare mai citâm următoarele: „Invĕțămêntul dogmatic trebuie scos afară din scoala poporală“. Invĕțămêntul religiunei din manualele menționate leagă spiritul cel fraget de ponderositatea cea nesuportabilă a confesiunei credinței, de nu se mai poate mișca din loc, și prin aceasta vatĕmă natura omului, a cărei ființă și valoare se cuprinde chiar în desvoltarea progresivă“. „Deci legarea spiritului de ponderositatea cea nesuportabilă a mărturisirei credinței trebuiesce scoasă afară din învĕțămêntul religiunei în scoala poporală“.

„Aceste premise conchide apoi, că „învĕțămêntul religiunei în scoala poporală sĕ cupriudă în sine materialul în formă concretă nu abstracțiuni, nu dogme, ca astfel sĕ îndrepteze tinerimea, sĕ o pună pe cale și sĕ o înlesnească a se mișca liber și neatêrnată spre perfecțiune; însĕ sĕ nu'i împedece aceasta prin legarea de ponderositatea mărturisirei credinții. Prin urmare învĕțămêntul religiunii în scoala poporală are sĕ fie îmbrăcat în formă de istorioare, cari sûnt a se lua din testamentul vechiu și nou“.

Căutând asupra acestui punct al „articlului“ aflăm, că:

a) De oarece dl N. ne vorbesce de sub mască, de bună samă va fi cetit și „tractatul“ tot cu masca pe obraz.

Ochii mascei se vede, că sûnt acoperiți cu vre un vĕl mai groscior, încât nu a putut dl N. vedè bine printr'ênsul; pentrucă la din contră, dacă este adevĕrat, că „tractatul“ — 'i-a atras atențiunea și astfeliu 'l-a cetit cu un viu interes.....“ ce 'l-a putut dar motiva, sĕ iasă în public cu propositiunea: „Tractatul, de care vorbim, după o introducere lungă enunciă“?

Parecă on. public cetitoriu nu a putut vedè în Nr. 25 al „Tel. Rom.“, că întroducerea „tractatului“ se estinde abia preste douĕdeci de rênduri tipărite, după care urmeadă îndată desfacerea lui în părțile cardinale.

b) Nu este totuși cu neputință, a fi și altă causă, care a silit pe dl N. sĕ raporteze despre „tractat“ altcevași, însĕ nici decum, nici pe departe aceea, ce voiesce, ce nisuiesce „tractatul“ sĕ ajungă.

Sûnt adecă unii oameni, cari, după ce au frundărit un op, nu mai reflectează asupra cuprinsului aceluiaș, ci se mulțămesc cu aceea, că au o „ideă“ despre el; ear alții, după ce 'l-au frundărit, se pun cu tot sufletul lor pe aceea, ce cred, că au cuprins ei în mintea lor, și încep, a clocì la visiuni; din cari firesce că nu poate eșì decât falsificarea adevĕrului.

De soiul acestor din urmă, se vede, că se ține și „dl N.“

Căutând la visionariu, nu putem afla decât o minte slabă, în care nu mai funcționează priceperea, judecata, rațiunea, ci o fantasie desfrênată; apoi unde este mintea confusă, acolo nu se poate bucura inima de simțuri nobile, deșteptate, desvoltate, imputerite, și unde lipsesc aceste, acolo nu poate răpì voia pe om decât la fapte — urîte.

Scim cu toții, că visiunea este o retăcire a minții.

Omul rĕtăcind perde drumul cel ducĕtoriu la scop și umblă surda încoace și încolo; sau că ia un obiect drept altcevași — d. e. rĕul drept bine, ce este stricăcios drept lucru folositoriu, minciuna drept adevĕr ș. a.

Rĕtăcirea minții este efectul slăbirei, priceperei, judecăței și rațiunei (jocul fantasiei desfrênate); slăbirea acestor facultăți este mai cu samă și mai ales efectul împovărărei, apăsărei, respective îndopărei lor pe timpul desvoltărei lor cu material de învĕțămênt vast, desfăcut în mĕnunte și subtilități, — cu abstracțiuni, cu sisteme scientifice în mod silnic prin memorisare neînțeleasă, ca sĕ le poată barem recita ori mărturisì.

Ei, dar „dl N.“ ne arată în „articlu“ nu numai, că d-sa se mulțămesce cu, și este pentru toate aceste resultate minunate, pe care le-a putut da în scoala poporală elementară de până acum învĕțămêntul scientific, sistematic, dogmatic, dogmele îmbrăcate în vestminte de iesme; ci încă pretinde — sĕ se practiseze toate aceste și de acum înainte, fiindcă s'au practisat până acum în scoala poporală, și pentrucă dlui fără toate aceste nu'și poate închipuì fericire pămêntească, nici cerească, prin urmare nici pe copiii Românilor crescuți crestinesce, așa dar nici scoalele românesci corespundĕtoare, nici pe învĕțătorii învĕțători!

Eată dl N. în transfigurațiunea dsale: cu mintea? — visionariu; cu inima? — fără urmă de simț despre adevĕr, dreptate, bine, frumos, sublim; cu voia? — răpindu'i toate puterile spre: minciuni, ură frățească, pismă, despreț, hulă, trufie, goană asupra luminei și a propagatorilor ei!

„Vĕ încelați dle raportor; nu ați găcit notele caracteristice ale dlui N.!“ — ne va dice aici poate vre-un secundant al dlui N.

Fie și așa; sĕ dicem, că nu le-am găcit.

A se incela omul în ceva, a nu găcì ceva, cum se cade, nu este lucru cu neputință. Noi n'am pretins cumva ori cândva, că sûntem infalibili; nici că ne ținem de, nici nu mărturisim dogma infalibilității.

c) Ear' dacă noi nu am găcit, cum a putut dar dl N. trece cu vederea din introducerea „tractatului“ următoarele: „Spre a putè judeca cu temeiu despre bunĕtatea, sau defectuositatea ori mancitatea manualelor pentru învĕțarea religiunei, de care dispunem noi astădi trebue mai ântâiu sĕ vedem, care este metodul cel mai potrivit, după carele ar fi sĕ se propună acest studiu (— al religiunei)?“

Iar' dacă nu le-a trecut cu vederea; cum n'a putut cunoasce, princepe și înțelege, că „tractatul“ în toate părțile lui nu vrea, nu pretinde, nu cere alt cevași decât: „metodul cel mai potrivit, cel adevĕrat, după carele sĕ se propună învĕțămêntul religiunei creștine în scoala poporală elementară?“

Ori dacă cunoasce, pricepe și înțelege d-sa scopul, voința, nisuința „tractatului“:

Cum poate sĕ citeze cu „despreț și ironie“ pasage din partea II a „tractatului“: pt 1; pt 3. *b*); pt 3 *e*); — ear din partea III a aceluiași: pt 3. *c*) *e*) și un pasagiu din încheiere, — în care se arată, cum trebue sĕ se urmeze cu copiii în scoala poporală, întru a le împărtășì adevĕrată cultură și educațiune morală și religioasă; se spune pentruce trebuesc scoase afară din scoala poporală: materialul cel vast și desfăcut în amĕnunte și suptilități, materialul abstract, dogmele în forma monstruoasă din manualele scolastice de până acum, sistemele scientifice și neînțeleasa și apĕsătoarea memorisare a tuturor acestora; se recomêndă, cu

---

*) Pentru scurțime vom numì în decursul acestei scrieri; *a)* articulul din „Biserica și scoala“ simplu — „articlu“, *b)* pe autorul articlului —„dl N“. ear *c)* tractatul subreuniunii — „tractat“.

„Articlul“ se împarte în trei părți principale. În partea primă citează câteva pasage din „tractat“, fără de a le combate, ci le ia în ironie; în a doua defaimă pe autorii „tractatului“, ear în a treia hulesce propunerile și pretensiunile acestora, apoi le arată un metod minunat, după carele sĕ se propună învĕțămêntul religiunii în scoala poporală.

Spre mai bună înțelegere vom cita din cuvênt în cuvênt fie care parte a „articlului“; vom da la fie carea dintr'ênsele deslușirile necesare, și vom arĕta dacă și încât are „dl N.“ dreptate, la câte ni le spune.

ce sě fie toate aceste greutăţi şi anomalii înlocuite?

Cum poate d-sa sě despreţuiască „tractatul“, ca cum acesta ar combate „dogmele“ bisericei creştine gr. or.; nu însě „abusurile“, ce le-au eserceat asupra tinerimei scolare „nefericitele metoade absurde şi varvare,“ usitate în manualele scolastice pentru învěţămêntul religiunei de pănă acum?

Cum poate d-sa sě ia „tractatul“ în ironie, ca cum acesta ar cere, sě se dea afară din scoala poporală „sensul dogmelor“ bisericei g. o.; nu însě „formele dogmatice cele abstrase, dar tot deodată şi „monstruoase,“ cum se află ele adecă în manualele scolastice amintite, şi care nu sûnt capabile a face scoalei poporale vre-un serviţiu decât a o paralisa în lucrarea pentru ajungerea scopurilor ei?

Cum poate d-sa sě ridă, când vede, că „tractatul“ cerênd, ca „învěţămêntul religiunei creştine în scoala poporală sě fie îmbrăcat în formă de istorioare din testamentul vechiu şi nou,“ — cere, ca cuprinsul dogmelor sě se propună copiilor în formă concretă, căci istoria are de fundament fapte concrete?

Sau doară scie dl N. că dogmele bisericei creştine nu se basează pe testamentul v. şi n.?

Apoi cerênd propunerea dogmelor în formă de istorioare evangelice şi din testamentul vechiu, nu cere ca religiunea creştină sě se propună în scoala pop. aşa, după cum s'a propus şi împărtăşit ea oamenilor de însuşi autorul ei, „Mântuitoriul lumii Christos?“

Cum poate dl N. sě rupă din „tractat“ câteva propositiuni singulare, cari esprimă cereri şi sě le arete onoratului public cetitoriu, ca pe nesce vătěmări ale credinţei creştinesci; însě pe cele ce se cuprind întrênsele, esenţia lucrului, basa, pe care se întemeiază acele cereri, le retace, le ascunde cu totul?

Nu este scopul d-lui N. a înnegrì pe autorii „tractatului“ şi a discredita „tractatul“, înaintea onoratului public român d. e. prin singularele cereri ale tractatului: — (partea II pt 3. *b*) „Invěţămêntul dogmatic trebue scos afară din scoala poporală.“ (Partea II. pt 3. *e*) „Deci legarea spiritului de ponderositatea cea nesuportabilă a mărturisirei credinţei trebuesce scoasă afară din învěţămêntul religiunei în scoala poporală?“

Căci la din contră, cum a putut retăcè; cum a putut ascunde din „tractat“ următoarele adevěruri?

(Partea II. pt 3. *b*) „Copilul îşi poate face representaţiuni şi noţiuni vii, chiare şi precise numai din intuiţiuni; trebuesce dar învěţămêntul scoalei poporale sě cuprindă în sine material concret ori propus în formă concretă.“

„Insě învěţămêntul religiunei din manualele amintite este dogmatic; aşa dar cuprinde în sine materialul abstras, fiindcă dogmele sûnt în sine învěţături abstrase. Prin urmare materialul învěţămêntului dogmatic nu poate fi nici decum propus în formă concretă; nu se poate nici decum face intuitiv, spre a putè fi cuprins şi înţeles de — copil“.

„Pentru aceasta învěţămêntul dogmatic trebuesce scos afară din scoala poporală.“

(Partea III pt 3. *b*) „Invěţăturile lui Christos cupriudeau în sine materialul concret ori propus în formă concretă. Pentru aceasta oamenii, cari îl audiau, îşi puteau face representaţiuni şi noţiuni vii, chiare şi precise, despre sântele lui învěţături. Va sě dică, le puteau cuprinde şi înţelege pe deplin; apoi au şi folosit.“

„Aşa dar învěţămêntul religiunei în scoala poporală sě cuprindă în sine material în formă concretă, nu abstracţiuni, nu dogme.

„Ca sě poată fi cuprins, înţeles şi folosit de copil, a căruia minte îşi poate face representaţiuni şi noţiuni numai din intuiţiuni.

Mai departe (— partea II. pt 3. *e*): „Desvoltarea omului este continuă; procesul ei este infinit. Aşa dar şi cultura lui sě nu pună capět definitiv.

„Şi fiindcă ţinta educaţiunei cei adevěrate, perfecţiunea, zace în infinit, este dar scopul educaţiunei, sě îndrepteze pe tiněr, sě se misce spre acea ţintă, de şi nu sě o ajungă.“

„Invěţămêntul trebue dar sě fie acomodat desvoltărei, sě ţină pas cu desvoltarea omului; sě nu paraliseze prin nici o stavilă procesul ei infinit.“

„Insě învěţămêntul religiunei din manualele menţionate leagă spiritul cel fraged de ponderositatea cea nesuportabilă a confesiunei credinţei de nu se mai poate mişca din loc, şi prin aceasta vatěmă natura omului, a căreia fiinţă şi valoare se cuprinde chiar în desvoltarea progresivă.“

„Apoi spiritul omului din calea sa spre perfecţiune, însemnează atâta, cât a'l face impotent, de a se avěnta spre cel Infinit. Apoi prin decăderea aceasta ajunge de nou în ghiarele şi devine ear sclavul morţii cei vecînice.“

„Deci legarea spiritului de ponderositatea cea nesuportabilă a mărturisirei credinţei trebuesce scoasă afară din învěţămêntul religiunei în scoala poporală.

(Partea III. pt 3. *e*) „Fiţi desevêrşiţi. precum şi Tatăl nostru din ceriuri desevêrşit este“ — ne învaţă Mântuitoriul lumii Christos.“

„Prin aceasta ne arată, că perfecţiunea zace în infinit; că scopul omului pe acest pământ este, a nisuì, a se îndrepta şi a se mişca spre perfecţiune. Apoi îndeamnă pe oameni a se avěnta, îi inanimează în avěntul, în perfecţiunea spre Tatăl Ceresc, cel Infinit.“

„Nu împedecă prin ponderositatea mărturisirei credinţei desvoltarea progresivă a spiritului omenesc.“

„Aşa dar nu spoială, nu dresură, ci adevěrată cultură şi educaţiune au fost pentru oameni învěţăturile lui Christos.“

„Nu unelte, nu sclavi ai întunerecului, ci fiinţe după tipul şi asemênarea lui D-deu au format Mântuitoriul lumii din oameni prin sânta sa religiune. Asemenea fiinţe, au însărcinat pe Apostolii sei şi acestia pe următorii lor, ca învěţători, sě formeze din oamenii lăsaţi de Ddeu pe acest pământ, ca sě'l prefacă în raiu, unde sě vieţuiască în împěrăţia lui Ddeu, şi de unde sě se avênte spre cel infinit.

„Deci învěţămêntul religiunei crestine în scoala poporală sě îndrepteze tinerimea, sě o pună pe calea, şi sě o înlesnească, a se mişca liber şi neatêrnată spre perfecţiune; însě sě nu'i împedece aceasta prin legarea de ponderositatea mărturisirei credinţei.“

Dacă este aşa dară dl N. bărbat onest, conscienţios, cu temere de Ddeu şi cu ruşine de oameni, cum 'l-a putut ierta caracterul dlui sě năbuşească adevěrul cuprins în „tractat,“ sě'l sugrume, sě'l calce în picioare, şi apoi cererile lui sě le arete lumei, ca pe nisce colţi de lup, cari au sě roadă răděcina credinţei crestinesci?

Cum de a urmat cu cererile „tractatului“ întocmai ca un fur şi tălhariu, care după ce a ucis, prădat şi jefuit pe călětoriu, îi scoate câţiva dinţi şi ese cu ei în public lăudându-se, că el a ucis lupul, pe care 'l-a vědut, că era sě le vatěme turma, şi — acei dinţi sûnt colţii lupului. Apoi asteaptă, ca publicul chiar sě'i aplaudeze crima comisă!

(Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Ighişdorful-românesc în 2/14 Septemvre 1880. Notiţa despre „alegerile comitatense“ în comitatul Târnavei-mari din „Tel rom.“ Nr. 102 'mi dă ansă a face unele observări modeste relativ la alegerile comitatense precum: În aceea corespondenţă resp. notiţă se dice că „s'au ales în Sighişoara numai 2 Români şi adecă: dl Demetriu Moldovan preot gr. or. din Sighişoara şi dl Lazar Fodor pretorele cercului Criş“. Eu, care cunosc oamenii din acest vast comitat, dic, că numai unul e Român şi acela e mult stimatul domn Demetriu Moldovan, capelan gr. or. în Sighişoara, ear al doilea nu e Român ci Maghiar, şi acela e dl Fodor Lazar pretorele substituat al cercului Criş. Nu voiu lăsa pe onoratul public cetitoriu a crede întreg cuprinsul acelei corespondenţe, ci numai ceeace este adevěr; — sě nu facem ca Ţiganul cu racii în hârtie.

Cu permisiunea onorat d-voastre dle redactor voiu scrie în afacerea alegerilor următoarele:

Precum în Sighişoara — care e reşedinţa comitatului — aşa şi în întreg comitatul Târnavei-mari, s'au făcut alegerile întregitoare conform ordinului dlui vice-comite Apáthy Péter Nr. 5415|1880. în 6 Septemvre a. c.

În cercul nostru electoral al Bârghişului, la care aparţin 21 comune s'au ales patru membrii; participând numai 13 alegětori Români a resultat, că s'a ales numai un Român, pe când dacă participau toţi Românii din acest cerc, puteau alege cel puţin 2 membrii români, deoarece Românii compun circa jumetate din suma totală a alegerilor din cercul acesta electoral. — Sasii mai circumspecţi, ca totdeauna, au luat parte cu puţină esceptiune. Majoritatea, care compune circa $^1/_4$ din suma totală a alegětorilor a voit, a alege un Sas neputênduse unì în persoane, voturile date s'au împărţit, remânênd în fine fără membru, pe când puţinii Magiari uniţi în menbrii propuşi au reeşit cu 3 membri, vedi bine că cu ajutoriul Românilor şi Sasilor, prin urmare membrii nostri din cercul acesta sûnt: d. Szaboszlay Károly, preşedintele scaunului orfanal al com. nostru. Tompa László notar primar al comit. nostru, Horváth István preot reform. în Bârghiş şi subcrisul.

Precum se vede, şi se aude, în toate cercurile electorale sûnt puţini Români aleşi, — dovadă de neînteresarea Românilor la alegeri — căci de pre valea Buii, unde în 10 comune se află şi alegětori români, afară de preoţi şi învěţători, din un numěr însemnat, nu s'au înfăţişat nici barem un alegětor Român. Ar fi de dorit, ca preoţimea noastră, care cunoasce şi trebue sě cunoască vieaţa constituţională, sě îndemne pre alegětori a participa la alegeri, mergênd şi dênsa cu ei în frunte: căci numai atunci vom putè sta şi noi înaintea vijeliilor, ce din di în di ne amerinţă cu cutropire totală.

Daniil Costantinescu,
parochgr. or. şi membru al com. com.

Topliţa română, in 30 August*). Domnule Redactor! În preţuitul Jurnal ce redigeţi Nr. 84 dela 19 Iulie a. c., în rubrica varietăţi în coloana „raport întârdiat“ despre venitele balului ţinut la prima Martie a. c. în folosul scoalei române din Topliţa, raportorul se plânge, că venitele aceluiaşi, cari se urcă pănă la 70 fl. v. a. ar fi la mâna unei persoane bisericesci gr. cat., care nu ar voì a da nici o socoteală nici a respunde de bani, sě'mi permiteţi d-le Redactor a da puţin loc rectificării aceluiaşi raportor.

Ca cassariu concredut de comitetul arangiatoriu am încassat după cum dovedesce lista de colecte din bilete 61 fl. v. a., în oferte marinomoase a incurs anume dela dd. Iacobi Gergely 3 fl., Fejer Miklos 1 fl, Giacomuzzi Batista 3 fl., Georgiu Popescu 3 fl., Karacson Gergely 2 fl., Mihail Brătianu 1 fl., Virgilio Giacomuzzi 1 fl., Ioan Popescu 2 fl., Gavril Ţeran 2 fl., Papp Ferencz 50 cr., Sbârcea Petru 50 cr., Sbârcea Irimie 40 cr., Antal Dumitru 40 cr., Urmanczy Istvan 3 fl., Peter Denes 1 fl., Eltető Alberth 2 fl., Mihail Platon 1 fl., Şarlea 1 fl., Saska Kajtán 1 fl., Miklos Gyula 2 fl., Ioan Lado 1 fl., Ioan Preda adv. 1 fl., Dr. Nemeş adv. 1 fl., Dr. Recuciu adv. 1 fl., Dr. Popoviciu Barcianu prof. 1 fl., Grigoriu Mateiu 3 fl., Zacharie Boiu 1 fl. Georgiu Vlasa 1 fl., Simion Sbârcea 2 fl., Rozsdás Antal 1 fl., şi Ioan Cristea 1 fl.

Suma totală dară a întratelor face 106 fl. v. a. 80 cr., din care subtrăgêndu-se erogatele de 40 fl. v. a. remâne venit curat 66 fl. 80 cr. v. a. Această sumă din urmă pe lângă mai multe provocări din partea subscrisului a convenirei comitetului arangiătoriu, spre a o îmanua scaunului scolastic pentru mai departe dispositiune, îmi fu refusată în mai multe cause de scusări.

Sě'mi permită raportorul, dar nu voiesc, fereascămě Ddeu, a pitula acea sumă, şi că nu am publicat pănă acum resultatul acelui bal, singura causă e, că dl preot gr. or. din Topliţa a promis şi propriu subscris 50 fl., şi dl preot din Filia Chirilă Fulea 40 fl., cari până acum încă nu'şi au împlinit promisiunea. Şi astfeliu remânênd afară cifrele cele însemnate astfeliu nici că am putut publica resultatul curat al acelui bal filantropic, pentru efeptuirea cărui 'mi esprim mulţămita în numele eforii scolare în persoanele D-lor Ioan Cristea şi Ioan Moldovan, cari dacă nu stăruiam de a face pe astă cale ceva venit scoalei noastre, deu nici dl raportor nu avè ocasiunea a se plânge în „Telegraful Roman“.

Binevoiască onoraţii Domni, cari au contribuit la acest bal filantropic a priimì profunda mulţămită în numele eforii scolare din loc.

În fine permiteţi'mi dle Redactor a mě folosì şi eu de disa lauriatului bărbat Alecsandri: ori ce promisiune ne împlinită din partea cuiva, dovedesce un caracter slab.

Primiţi etc.

Simion Sbârcia m. p.,
paroch gr. cat. local.

D-lui Baritiu.

Anunţasem publicului nostru într'o notiţă scurtă, că „Observatoriulu“ a întrerupt relaţiunile cu diariul nostru. Cu acea ocasiune am spus pe scurt, cum se poate într'o notiţă, că întreruperea relaţiilor a urmat din superarea dlui Baritiu, a redactorului „Observatoriului“, că am publicat apěrarea dlui Trombiţas contra atacurilor asupra acestuia şi a „opositiunei“ dela adunarea generală din Turda. Dl Baritiu n'a întrerupt numai relaţiile. Dênsul, după cum aflarăm mai târdiu, într'un lung articul de fond: întitulat „*Sě se facă lumină*“ (lucus a non lucendo), adauge în numěrul 70 al foaiei Domniei sale, drept colac pe pupăză, un şir tot atât de lung de bărfeli, denunţări asupra „Telegrafului Roman“, impenate după datina sa veche, cu laude proprie şi văierări..

Vestea despre această producţiune nouă „literară“ n'a făcut asupră-ne nici o impresiune. Cunoscênd obiceiul domniei sale şi considerând şi bětrâneţele dsale, eram hotărîţi a'i da pace.

După ce întêmplarea ne-a adus la mână şi nouě nrul cu „articulul-model“, ne-am schimbat hotărîrea, pentru cuvêntul, că comicul din articulul din cestiune are şi partea sa tragică, acum, ca şi la 1866, ca şi la 1869 şi ca totdeauna de câte ori dl Baritiu este apucat de duşii de a se eternisa cu câte o probă de stil, fie în politică fie în literatură. Deci, deşi ceva cam tărdiu, domnia sa ne silesce a perde ceva din preţiosul timp stând de vorbă şi cu dênsul.

Dl Baritiu începe de astădată cu anul 1866.

Când articulul dlui Baritiu ar fi mai scurt, noi am fi fost foarte aplecaţi a'l reproduce întreg, ca sě vadă şi cetitorii nostri, că dlui n'a uitat nimica din ceea ce a sciut şi n'a învěţat nimica nici din esperienţele cele triste ale naţiunei noastre, nici din ale sale ca individ. Sûntem dar siliţi, şi o repeţim, ne pare foarte rěu de aceasta, numai sě indicăm: că cele douě pasage dintâiu din articulul dlui Baritiu sûnt dedicate aserţiunei denunţătoare: că la 1866 'şi-a propus a nu mai discuta cu noi pentru că... „eram trădaţi“ şi pentru că dsa s'a retras şi dela conferenţe ca sě nu i se mai ḑică, că *„împedecă pe Romûni a'şi cere graţie în genunchi şi a se supune „„auf Gnade und Ungnade“ “. Cui?* Nu spune; dar presupunem.

---

*) Noi am primit în 6/18 Sept. Red.

Ne oprim de ocamdată la denunţările aceste.

Dl Baritiu speculând la însuşirea omenească de a uita, dacă nu a tot publicului, cel puţin a unei părţi, reîmprospetă tertipurile şi scorniturile sale politice din timpul, cărui n'au urmat numai patrusprěḑece ani, dar mai tot atâtea desastre politice preste neamul nostru, desastre, cari în mare parte avem sě i le mulţămim şi domniei sale.

Ar fi lung registrul acelor fase politice atinse de dênsul în cele douě pasage ale articulului seu, când ne-am pune acum sě le înregistrăm pe toate. Nu este nici timpul potrivit pentru aşa ceva. Greşită sau negreşită procederea sa politică, sûntem de credinţă, că acum sě ne gândim cu toţii cum sě scoatem carul naţional din nomolul în care se află; dar nu sě ne facem imputări împrumutate: „că nu eu, ci tu l'ai înglodat. Însě nici coloanele unui ḑiariu de mărimea ḑiarelor noastre nu permit a întra în materia cea vastă şi bogată a trecutului de douěḑeci de ani încoace. De aceea, cu toate că sûntem provocaţi, ne vom mărginì cât se poate numai la unele momente din menţionatul articul. Ne vom mărginì la acele momente, prin care pieziş şi pe din dosul fraselor sucite ni se încarcă în spinare clevete, cari sûntem convinşi, că nu le-am meritat. În cadrul confesiunei noastre nu încape infalibilitatea, şi noi nici nu ni o-am atribuit nici odată, ci am profesat şi profesăm simplu convingerile noastre.

„Eram trădaţi,“ ḑice dl Baritiu şi nu voia sě împedece pe România îngenunchia şi a'şi cere graţie etc.

Înainte de toate trebue sě observăm, că minunat om politic şi foarte tare trebue sě fie în convingerile sale bărbatul, care sciindu-se trădat şi sciind că Românii au sě fie duşi la îngenunchiare „auf Gnade und Ungnade“, se ascunde ḑicênd: „nu sciu, n'am věḑut“.

Dacă cumva nu'l ar jignì pe dl Baritiu o asemenare nepotrivită, i-am spune:

Cavour când s'a věḑut trădat de Napoleon şi apostrofat de compatrioţii sei pentru Nizza şi Savoia, era mai activ ca totdeauna. Dar.. ce e drept, cine a fost Cavour şi cine dl Baritiu?! Numai în suspiţiunări denunţătoare şi vaierături este neajuns dl Baritiu. În de aceste domnia sa este un adevěrat: „gura ḑice gura m....“. Când se vaieră mai mult: că nu mai poate şi nu va mai face nimic, atunci găsesce câte un credul, pe care din ascuns îl împinge la căte o prostie, fie politică, fie de altă natură; atunci te pomenesci îmboldit şi împuns cu niscari sfermituri luate de ici colea pentru un buchet bun de a înnegrì pe cineva.

Dl Baritiu ne spune, că a fost trădat, fără a spune de cine.

Cine are îndrăsneala, a denunţa, ar trebuì sě aibă şi curagiul, a spune pe cine şi cu'i denunţă. Sau poate memoria nu'l mai spriginesce?

Dacă memoria nu'l mai sprigiginesce i vom venì noi într'ajutoriu.

Era un timp, când venise apa şi la moara noastră politică. Timpul acesta a fost în 1863—1864. Dl Baritiu, care a iubit „libertatea“ totdeauna, cum ḑice în articulul seu, oare trădat a fost, şi cine l'a trădat, ca sě se lege de poalele baronului Reichenstein, care venise la Sibiiu sě dicteze legi pentru a da mână liberă guvernului, sě suprime limba noastră în oficiele publice, şi sě centraliseze pănă şi tribunalele ţěrii la Viena?

Ca sě nu ni se impute, că acusăm pe nedrept, îndreptăm pre acei, ce se vor interesa, la procesele verbale ale dietei transilvane din 1863—1864. Fericitul Papiu Ilarian, ascultând pe atunci din galeria dietei la un discurs de cele cu „doi bani în trei pungi“ de ale dlui Baritiu, a întrebat pe un domn de lângă dênsul: cine este dl care vorbesce acum?“ „Dl Baritiu!“ fu respunsul. „Nu se poate, replică semnificativ fericitul Papiu, „eu am cunoscut pe un alt Baritiu, dar nu pe acesta“.

Au urmat schimbările politice din toată Austria, cari nu le am provocat nici noi nici dl Bariţiu. „Înţelept“ ca tot deauna dênsul de o camdată împroaşcă în „Gazeta“, de care dispunea atunci absolut, pe Archiereul nostru, pe unicul, care era între toţi Românii mai apt sě joace un rol politic hotăritoriu. Dl Bariţiu însě seamănă cu broasca din fabulă şi pătimesce de închipuirea, că dênsul e om politic, şi încă mare om politic şi de boala aceasta, fără leac, patimia şi atunci. Fiindcă cu ideile sale de o adevěrată confusiune politică vedea, că e în stare sě aducă în confusiune şi pe alţii, a creḑut că el e Cavour, e Bismarck, Palaczky şi Deak al Românilor.

Care era programa politică a dlui Baritiu în timpul acela? Aceea care e şi astăḑi: va se ḑică: nici o programă. Dênsul ḑicea în congresele naţionale, că uniunea Transilvaniei cu Ungaria nu e treaba noastră; dênsul ḑicea tot în aceleşi congrese, că dacă am găsì numai o strunguliţă (domnia sa iubesce terminii deminutivi, ţigănesci) sě întrăm în afacerile statului, sě o folosim pentruca cu mijlocul acesta sě deschidem poartă altora şi sě mijlocim participarea multora dintre Români la afacerile publice.

Ei bine, ce face acel domn Baritiu după ce năpastea vine preste Români; după ce Românii sûnt chemaţi la dieta din Cluj, cu un termin nehotărit, şi după ce, cu toate aceste, acei Români ridică acolo în faţa ţerii, şi în faţa lumei protestul cel mai solemn contra legalităţii acelei diete, cerênd ca sě se convoace una pe basa legilor dietale din 1863—4?

Dênsul pe sub mână pune oameni la cale sě umble cu o „Carta bianca“ prin ţeară, sě adune subscrieri şi bani, pentru o petiţiune la împěratul, minţind unora şi altora, că conducetorii archierei s'au lăpědat de conducere şi că petiţiunea se face cu scirea şi învoirea archiereilor. Veḑi doamne umbla se ajungă dênsul conducětoriu. Şi ce era sě facă cu petiţiunea? Mai ântêiu a ḑis, că are s'o ducă dlui, încă cu cineva, dar mai târḑiu a trimis'o prin postă, la împěratul. Dar ce era sě fie în pe-tiţiune? De câte toate, în cele din urmă o parodie a votului solemn dat cu toată demnitatea de regalistii şi deputaţii români, ce au participat la dieta din Cluj (1865).

Eată sfěrnărie politică!

Întebăm acum: cine sûnt trădaţii şi cine sûnt trădătorii? Întrebăm mai departe cine a umblat sě îngenunche naţiunea şi sě o pună la dispositiune „auf Gnade und Ungnade“?

După ce am reprobat purtarea aceasta a dlui Bariţiu — şi aceasta din punctul nostru de vedere, doară ne va fi fost permis şi fără prealabilă sa binecuvêntare — dênsul a venit şi nea spus nouě şi a spus publicului, că dênsul este publicist, nu de eri de alaltăeri, ci de ani 31. A făcut pe toţi câţi erau de părerile noastre, pentru a apěra causa naţională cu demnitate, acolo unde nu din vina noastră a fost pusă pe tapet: „argaţi de clică“ „întorcětori de mantauă după vênt“, „poltroni fricoşi“ „scriitori de pascuile“ „asasini moralicesci“ etc. „cari nu sciu alt ceva de cât de „na leva! na prava!“ ca sergenţii muscălesci“. Aceste sûnt argumentele „convingětoare“ ale „publicistului de 31“ de pe atunci şi de ani 45, când a scris noul seu oracul în nrul 70 al „Observatoriului“ din anul acesta.

Ei bine dênsul a isbutit atunci sě provoace îndoieli între Români, ceea ce pe noi nu ne genează a o spune. Vederile noastre au fost ignorate şi resultatele politicei profesate de noi, togma cum le profesa dl Baritiu în congresele noastre naţionale din anii 1861 şi 1863, — paralisate.

Resultatele preveḑětoarei sale politice le avem acum dinaintea ochilor şi credem că nici dl Baritiu nu se va mai îndoì de succesele „politicei“ sale.

De „triumful“ politic raportat în „conferenţa“ cu Lonyay nici nu mai vorbim.

Deci cine? cui? şi pe cine au trădat? Şi dacă astăḑi sûntem îngenunchiaţi, cine ne-a îngenunchiat?

Dacă nu am fi fost provocaţi, noi tăceam pentrucă cu deosebire în politică, nici nu se poate discuta cu dl Baritiu şi noi nici nu prea politizăm în timpul de faţă. De aceea ne şi oprim de astădată la cele atinse; spunem însě d-lui Baritiu, că, bucuros i stăm la dispositiune şi cu altele. —

Cum a ridicat dl Baritiu şi cum n'a ridicat „Gazeta Transilvaniei“ nu e treaba noastră. Vor sci cei dela Gazetă mai bine. Faptă este că „Gazeta“ ia dat drumul şi că ea astăḑi prosperează cu mult mai bine decât când o „ridica“ dênsul.

Trecem cu atâta preste pasagiul privitoriu la Gazetă şi venim la alt moment care ne privesce.

Dl Baritiu ne spune că „Telegraful român“ este foaie *clericală*. Scim ce vrea dl Baritiu când se folosesce de arma aceasta, care încât ne privesce este: sabie de scăete, în teacă de cucută, otrăvită în — lapte gros. Dl Baritiu crede că cu terminul „clerical“ va orbì publicul ca sě identifice şi biserica noastră cu acea cărei aparţine dênsul. De cumva acolo clericalismul esercită vre-o înriurire păgubitoare asupra credincioşilor n'avem noi sě respundem. Este cunoscut *urbi et orbi*, că în biserica noastră clerul şi poporul lucră împreună pe toată scara bisericească desus pănă jos. Noi n'avem nici Papă, nici Caesar-papă. Laicii iau parte la afacerile bisericesci în proporţiune de $^2/_3$. Prin urmare la noi nu poate fi vorba de clericalismul din biserica occidentală, care nu permite laicilor decât ascultare şi supunere în cele bisericesci. Dacă apěrăm noi interesele bisericei noastre, nu apěrăm numai pe ale clericilor, ci a le poporului întreg, încât aparţine bisericei noastre. Clericalismul nostru este aşa dară şi pentru clericii şi pentru laicii cei buni un bun comun al poporului, care aparţine bisericei noastre şi n'avem causă a ne sfiì de el.

Nici în privinţa aceasta nu ne demitem a respunde pănă la ultimul cuvênt d-lui Baritiu.

Dl Baritiu ḑice, că n'are sě dea samă pentru ce a înfiinţat ḑiariul „Observatoriulu.“ Noi din partene nici că l'ăm întrebat vre-odată. Nici de aceea nu ne am interesat, că pe cine vrea domnia sa sě apere în ḑiariul seu. Pentru noi a fost de prisos sě ne o spună şi acum, pentrucă aceasta se vede. Cei ce nu se supun legilor noastre bisericesci şi se nisuesc a le elude îşi iau refugiu la spriginul coloanelor domniei sale. Lucru prea natural, pentru că numai în coloanele domniei sale este perfecta „libertate,“ „legile etice“ şi „de bună cuviinţă.“ Noi am încăput de ḑiariul domniei sale şi ne-am bucurat, că la bětrâneţele sale şi-a găsit un adăpost în „Observatoriulu“ seu. Însě dacă dl Baritiu se amestecă când în filologie, când în filosofie, când în sciinţele naturale, din care toate abia pricepe atâta, cât se cere dela ori ce om cu oare care cultură generală; când dl Baritiu dă în Alesandri, Maiorescu şi în alţii de talia acestora, faţă cu care este un adevěrat pigmeu: poate-se atunci oare, ca nimeni dintre Români sě nu se scoale pentru a da espresiune indignaţiunei?!

Dl Baritiu se plânge, că ne bucurăm de desastrele sale familiare. Dacă compătimesce cineva pe dl Baritiu pentru desastrele sale, cei dintâiu sûntem noi, şi de aceea l'am şi menagiat şi am trecut cu vederea toate înpunseturile câte le-am věḑut de doi ani încoace, când prin articulii, când în corespondenţa redacţiunei „Observatoriului“. Însě dacă e vorba de o afacere, unde desastrul este legat de nefericirea multor familii române, care a întreprins vre un lucru sub direcţiunea domniei sale, acesta nu mai poate fi desastru familiar. Acesta este, precum ne o arěta piaţa Braşovului, un desastru public şi cade sub critica publică. Cu toate aceste noi ne am reţinut şi în privinţa aceasta de a întra vre-o dată în meritul lucrului.

Dl Baritiu este „om născut în libertate“, nu este „sclav“, „prin urmare nici gladiator“. Aşa ḑice dênsul în „Observatoriul“ Nr. 70. Cu toate aceste dênsul încât privesce redacţiunea noastră, abstrage dela legile presei şi se întreabă, că pe cine mai are „T. R.“ censurători? Noi nu ne-am interesat nici odată de censorii ulteriori ai „Observatoriului“ şi nici nu'i dorim, căci e de ajuns procurorul de stat, censorul prevěḑut de legile statului.

„Întunecimea este prea mare în pregiurul nostru“ ḑice dl Baritiu. Unicul adevěr în tot articulul seu, firesce, încât îl privesce, căci altmintrea n'ar pipăì în întunerec, ca sě suspicioneze foaia noastră: când cu atitudinea noastră politică, când cu vederile noastre literare, mai servindu-se şi de cuvinte confidenţiale din conversaţiuni confidenţiale. Chiar şi apěrarea acelor, cari se bosumflă ca băieţii cei resfăţaţi pe cei de alte păreri precum şi cei, căror li s'a dat vre un epitet poate meritat sûnt, mijloace bine venite în contra noastră.

Acesta este mijlocul din urmă şi îl despreţuim chiar şi când se folosesce dl Baritiu de dênsul.

Ne pare foarte reu, că dl Baritiu acum, ca şi de alte ori, când sûntem în ajunul unor evenimente politice de mare gravitate, se treḑesce, ca din somn, cu articuli ca şi cel din cestiune. Sau crede dênsul, că prin apucături de aceste acopere golul desvělit de „individul făimos“ în ceea ce'l privesce ca secretariu al Asociaţiunei? Dacă poate, creadă, sau dacă nu poate, ca om al „libertăţii“, îndrepte ceea ce este de îndreptat.

Domnia sa ḑice, că nu va mai sta cu noi de vorbă. Rugatul-am vre-odată de aceasta?!

Poporul nostru are alte něcasuri. Puţin îl va interesa, cu cine are şi cu cine n'are poftă dl Baritiu sě stea de vorbă. Va regreta însě poporul român, precum regretăm noi, când va vedè, că dintr'un incident provocat de dênsul în Nr. 61, 62 şi 63 ai „Observatoriului“, tocmai la domnia sa este aplicabil proverbiul: „Satul arde şi baba se peaptănă.“

Făcutus'a lumină?

Varietăţi.

* (Principele Rudolf) a dat în 15 Sept. n. corpului de oficeri dela regimentul de Ulani „Brandenburgiani“

Nr. 11, a cărui şef este el, precum şi corpului de oficeri dela regim. Nr. 2 a granatirilor de gardă „împĕratului Francisc“ un dejun, la care a luat parte şi principele de coroană al Germaniei.

* (Alegeri la congres în archidiecesă). In cercul I. al Sibiiului s'a ales dl cons. aul. în pensiune Iacob Bologa: în cerc. II. al Săliscei dl cons. gub. în pens. Elie Măcelariu; în cercul XX, al Agnitei vice-notariul jud. Ioan Tecoanţă.

* (Comitatul Sibiului). Lista virilistilor se va verifica din 25—27 Septemvre n. în cancelaria comitatului şi se poate vedè la protonotariul comitatens.

* (Concesiune denegată). Audim că guvernul reg. ung. a denegat dlui Ioneccu concesiunea, de a da representaţiuni dramatice în limba română în teritoriul coroanei unguresci. După ce representanţa comunală din Budapesta a potrivit aşa de bine, încât cu majoritate de *un* vot a respins cererea pentru concesiunea unui teatru nemţesc, nu se putè, ca sĕ nu respingă şi cererea românească. Românii pot fi mândri de această respingere. Ei sûnt din partea guvernului puşi pe aceeaşi treaptă cu Germanii. Guvernul, în numele Maghiarilor dice, că aceea amenință cu germanisarea. Consecuent trebue sĕ dicem, că guvernul se teme în numele Maghiarilor şi de românisare.

* (Staţiunile de mânzit) în comitatul Sibiiului vor fi pe anul 1881 în Petrifalĕu cu 2, în Slimnic cu 2, în Sibiiu cu 2 şi în Nocrichiu cu 4 armăsari.

* (Esposiţie de poame) se va întogmì în Cluj din 28 Octomvre până în 3 Noemvre n. de societatea agronomică de acolo. Doritorii de a participa la această esposiţie au sĕ se înşciinţeze până în 15, şi dacă voesc a trămite article la esposiţie, sĕ le espedeze până mult în 24 Octomvre n. la secretariatul societăţii. Premiile sunt: 6 medalii de argint şi 19 de bronz, apoi 18 galbini şi 18 floreni de argint, precum şi mai multe diplome.

* (Un medic cercual) se caută pentru cercul pretorial din Archita. Doritorii de a ocupa postul acesta pot concura la pretura din Cristur până în 20 Octomvre n.

* (Vaporul „Griviţa“). Luni 25 August, la 1 p. m., a întrat, după cum cetim în „Farul Constanţei“, în portul Constanţa canoniera română „Griviţa“, venind din spre Constantinopole.

„Griviţa“ era aşteptată. Autoritatea locală luase mĕsuri cuvenite, încă din timp, pentru primirea primului bastiment de resbel român construit pentru marea noastră. Astfel când canoniera fu semnalată, şi d. căpitan al portului 'i eşise pe mare înainte ca sĕ o întimpine, d. prefect al judeţului, d. colonel comandant al garnisoanei, d-nii funcţionari ai diferitelor service publice şi un numeros public se aflau pe malul de peatră, ce desparte portul de restul mării. Bateria de artilerie sta aşedată în faţa casarmei infanteriei dominând portul în care toate bastimentele ancorate purtau pavilioanele respective dominate de stindardul român.

Când „Griviţa“ se apropià de port trei salve de artilerie o salutară. În acelaşi timp musica reg. 6 de infanterie şi musica reg. 1 de roşiori cântând marşul militar român. Îndată ce canoniera se oprì lângă mal, d. prefect al judeţului, d. colonel comandant al oraşului merseră pe bord, ca sĕ augureze d-lui locot.-colonel Dimitrescu Maican ce o comanda, buna venire. D. primar oferì pentru bastiment o frumoasă coroană de flori.

Primăria oraşului pregătise, pe mal, o masă, ecuipagiului „Griviţei“. D. Loc.-colonel Dimitrescu Maican, însoţit de d-nii oficeri şi câţi-va soldaţi ai bastimentului descinseră. Se ridicară toaste pentru marina română, pentru armată, pentru prosperitatea şi mărimea naţiunei.

Canoniera „Griviţa“ este un frumos şi solid vapor cu elice. Va fi armată cu două tunuri de 9 la Galaţi, unde i se va completa ecuipagiul. Se crede că este destinată a staţiona în portul Constanţa.

* (Pesta bovină) după constatări oficioase a erupt în comitatul Somogy.

* (Emigrări musulmane). „Farul Constanţei“ dice: La 16 August au plecat cu vaporul englez „Clotilde“, pentru Constantinopole: 11 Musulmani şi la 18 August cu vaporul francez „Delta“ 74, toţi emigraţi din Bulgaria.

* (Trenuri perdute). În statele Unite s'a perdut în anul 1878 un tren în năsipul din Chiovu Creek şi nu s'a mai aflat. Acuma decurênd a perit asemenea un tren cu totul fără leac de urmă în ţinutul dela Cansas-City, trecênd locomotiva prin localitatea Monotony pe un timp, când se descărcase asupra ţinutului întreg un orcan teribil cu rupturi înfricoşate de nori. S'au spesat la 2500 de dolari cu cerceterea după trenul acesta, dar în zădar, trenul nu se află nicăiri. Se presupune, că s'a prăpădit subt surupături de dealuri şi dus apoi de apele cele mari, cari au curs de pe munţii din pregiur.

Bursa de Viena şi Pesta

din 18 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	108.90	108.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.70	82.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.30	97.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.—	85.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	123.—	123.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.25	95.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.25	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.75	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.25	92.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.—	94.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	93.50	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.15	71.10
Datorie de stat în argint . . .	73.20	73.40
Renta de aur austriacă	88.—	88.30
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.25	131.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	820.—	823.—
Acţiuni de credit austr. . . .	206.30	285.40
Acţiuni de bancă de credit ung.	255.—	255.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	110.—	110.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	108.25	108.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.66
Napoleon	9.40	9.41
100 marce nemţesci	58.10	58.20
London (pe poliţa de trei luni) .	118.10	118.10

Economic.

Sibiiu 17 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 5.—6.; sĕcară fl. 4.80--5.20; Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 1.70--2.10 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7.50; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 37.50—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 16 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu 6.50—7; Grâu sĕcăreţ fl. 5.50—.6; Sĕcară fl. 5.—5.25; Ovĕs fl 1.75—2.; Cucuruz fl. 4.—4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. --—; Fasole fl. 6.—7; mazere fl. --.—; Cartofi fl. 1.50—1.70; Fên fl. 1.—1.20; cel vechiu; cel nou fl. ——-; Cânepă fl. 30-32; Slănină pro 100 chilo: fl. 66—; unsoare de porc fl. —70; Sĕu de luminări fl. 38—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 48— cr. carne de viţĕl 46 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de astădată aşa fu de plin cu carĕ cu bucate şi alte fructe încât şi stradele din apropierea piaţei erau ocupate. Preţurile s'au mai eftinit. Timpul escelent.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Septem. imob. lui Dionisiu Kerekes în Şarosul ung. (judec. cerc. Sămărtin); în 5 Oct. şi 5 Noemv. imob. lui Benjamin Fülöp în Aldoboli (judecăt. cerc. Săngiorz); în 20 Noemv. şi 20 Dec. imob. lui George Simeon în Kelementelke (trib. Oşorheiu); în 30 Oct. şi 30 Noemv. imob. remasului după Iacob Tochină în Sevestreni (judec. cerc. Făgăraş); în 23 Sept. şi 23 Oct. imob. lui Teodor Veronica Azbey în Gherla (judec. cerc.); în 19 Oct. şi 19 Noemv. imob. soţiei lui Lazar Praşca în Sibiiu (trib.); în 2 Noemv. şi 2 Dec. imob. lui Dumitru Medeş în Cerghidul-mare (judec. cerc. Aiud); în 28 Sept. imob. soţiei lui Nicolae Scumpu în Boian (judec. cerc. Sămărtin); în 20 Oct. şi 20 Noemv. imob. lui Martin Theis în Hamba (trib. Sibiiu); în 30 Sept. imob. baronului Pavel Szentkerszty în Bon (judec. cerc. Sighişoara).

Nr. 54—scol. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din subsemnatele comune bisericesci ale protopresbiteratului gr. or. al Bistriţei se escrie prin aceasta concurs până la 28 Septemvre a. c. v.

1. Pentru postul învĕţătoresc din comuna Borgo suseni cu salariu anual de 100 fl. v. a. cuartir şi lemne.
2. Pentru postul învĕţ. din comuna B. Mijloceni cu salariu anual de 200 fl. cuartir şi lemne.
3. Pentru postul învĕţ. din comuna Blaşfalĕul superior cu salariu anual de 100 fl. cuartir liber şi lemne de încăldit.
4. Pentru postul învĕţătoresc în comuna Căila cu salariu anual de 100 fl. cuartir şi lemne.
5. Pentru postul învĕţ. în comuna Şimotelnic cu salariu anual de 100 fl. cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au de a'şi substerne suplicele instruite cu documentele recerute prin stat. org. până la datul sus însemnat subsemnatului oficiu ppresbiteral.

Oficiul ppresb. gr. or. al tract. Bistriţei.

Borgo-joseni, în 24 Aug. 1880.

În conţelegere cu comitetele scolare concernente.

Ioan Buzdug m. p.,
adm. protop.

Nr. 1. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant un post de învĕţător la scoala confesioanală din Pianul de sus protopresbiterul Sebeşului, se escrie concurs pentru ocuparea acestui a cu termin până la 28 Septemvre 1880 st. v.

Salariul învĕţătoriului e pentru anul prim de probă 200 fl. v. a. cu prospect de a se înbunătăţi după întărîrea definitivă a învĕţătoriului; Cuartir şi lemne pentru foc 2 stângini.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi adresa suplicile instruite după statutul organic şi a regulamentului congresual din 1878. la Oficiul protopr. gr. or. în Sebeş până la termin.

Dela concurenţi se asteaptă, sĕ se presente în vre-o duminecă sau sĕrbătoare în biserică spre a'şi arĕta desteritatea în cântare şi tipicul bisericesc.

Pianul de sus în 1 Septem. 1880.
Comitetul parochial
În conţelegere cu protopresbiterul.

Nr. 191 adm. prot. 1880.

CONCURS.

Devenind vacantă staţiunea învĕţătorească la scoala gr. or. din comuna Tătăresci pentru ocuparea acesteia se escrie concurs cu terminul până într'a 28 Septemvre st. v. 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

I. În bani gata 100 fl. plătiţi în rate lunare.

II. Grădină de legumi lângă scoală.

III. Lemne 4 orgii, din cari are a se încăldì şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi asterne concursele, până la terminul sus indicat oficiului protopresbiteral în Gurasada conform „Statutului Organic“ şi a dispoşiţiunilor congresuale.

Gurasada, 3 Septemvre 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. protopopesc.

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu secundariu la scoala confesională gr. or. din Poplaca, protopresbiteratul Sibiiului I-iu, pentru intregirea acestui post se escrie concurs cu terminul până la 20 Septemvre anului curent st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 210 fl. v. a. solvind în rate din alodiul comunal.
2. Cuartir liber, şi folosirea grădinei scolare.
3. 3 orgii de lemne în natură pentru încăldit.

Doritorii de a ocupa această staţiune avênd a se presenta în biserică în vre-o Duminecă s'au serbătoare înainte de alegere, au a'şi trimite suplicile lor instruite cu documentele prescrise de „Statutul organic“ şi „regulamentul provisoriu“ din anul 1878 oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I până la terminul indicat. Alesul va avè se ţină o strană în biserică în dumineci şi sĕrbători în decursul anului.

Poplaca în 31 August 1880 st. v.
În conţelegere cu oficiul ppresbiteral.
2—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 32. 2—3

CONCURS.

La scoala normală gr. or. română din Orăştie se deschide concurs pentru următoarele posturi învĕţătoresci:

1. Două posturi de învĕţători cu salariu anual de câte 300 fl., şi cuartir liber.
2. Un post pentru o învĕţătorească cu salariu anual de 300 floreni. În lipsa de concurente cualificate se va conferì acest post unui concurent — învĕţătoriu, care va avè calităţile recerute pentru ceilalţi doi învĕţători.

Pre lûngă salariele de 300 fl., fiecare învĕţătoriu va mai avè câte trei stângini de lemne, din cari însĕ sûnt de a se încăldì şi localităţile de scoală.

Învĕţătoriul, care va putè conduce chorul în biserică, va primì o remunerăţiune de 50 fl. pe an.

Unul dintre învĕţători se va alege şi întărì de director conform regulamentelor în vigoare.

Acesta pentru agendele de direcţiune va avè un adaus de 150 fl. pre lûngă salariul anual.

Concurenţii au de a'şi instruì suplicele lor conform „Statut. organic“ şi a regulamentului din an. 1878, în special au de a documenta, că au absolvat studiile pedagogice şi au susţinut esamenul de cualificaţiune. Cei cari vor arĕta mai mari cualificaţiuni de cât aceste, vor fi preferiţi.

Suplicele astfeliu instruite sûnt de a se adresa până în 25 Septemvre*) a. c. st. v. la comitetul parochial în Orăştie. (Broos, Szász-város).

Orăştie, 4 Septemvre, 1880.
Comitetul parochial.

---

*) In Nr. 105 din eroare s'a pus 15 Septemvre.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 107. Sibiiu, Joi 11 Septemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Septemvre.

După ce s'a decretat în capitala Ungariei ecsilarea limbei nemţesci din teatru, a pus-o conventul calvinesc, într'unit în Budapesta, la ordinea ḑilei. S'a discutat în convent: dacă are sě mai remână limba nemţească în planul de învěţămênt sau sě o steargă din plan cu totul. In convent limba nemţească a avut de astădată mai mult noroc, ca în sala representanţilor capitalei. Susţinerea limbei nemţesci este votată cu 16 contra 5 voturi. Discusiunea însě a dovedit în destul, că elementele ostile limbilor nemaghiare se sporesc şi în convent, şi că fanatismul maghiarizătoriu se estinde într'un mod îngrozitoriu, ca o boală contagioasă, în toate păturile societăţei maghiare. Torentul devine din ḑi în ḑi mai amenintătoriu.

Presa nemţească din Austria şi din Germania ia notiţă serioasă de cele ce se petrec în Ungaria. Seriositatea merge până la amenintare. Eată o probă din „Naţional Zeitung" din Berlin:

„„„*Globul Ungariei*" inregistrează un triumf nou. Representanţa din Pesta a denegat concesiunea unui teatru nemţesc, după cum ḑicea un orator, sub cuvênt, că teatrul nemţesc este instrument de germanisaţiune. În adevěr, un teatru nemţesc va „germanisa" cu anevoie Pesta, de oare-ce este deja în prevalenţă o cetate nemţească. În zadar zugrăvesce administraţiunea cetăţii colţurile stradelor cu nume maghiare, nimenea nu le cetesce, nu le bagă în samă. Ḑiarele conducětoare sûnt nemţesci, întreprinderile comerciale şi industriale conducětoare şi conduse sûnt nemţesci, limba nemţască se aude pe toate stradele şi în toate localurile publice. Numai unde domnesce guvernul şi în uliciorele cele întunecate laterale, domnesce şi idioma ungurească. Representanţilor cetăţii, cari au denegat concesiunea nu le putem deschide perspectiva, că hotărîrea lor va fi în stare sě schimbe ceva în lucru. Mânia impotentă şi barbarismul mărginit a unei astfeliu de atitudini nu face nicăiri propagandă pentru maghiarism, nici chiar între Maghiarii din Pesta, cari înşişi se vor urî de monotonia teatrului maghiar. Maghiarii însě n'au ajuns încă la sfêrşitul lucrurilor. Popoarěle de a lungul Dunărei, când vor face revisiune situaţiunei lor, Maghiarii vor avè o specifică posiţiune critică, căpătându-şi poate resplata pentru îngânfarea lor".

În Budapesta au fost şi poate mai sûnt, conferenţe ministeriale, la care au luat parte ministrii comuni Haymerle, Slavy şi Byland-Rheidt şi ministrul cislaitanic Dunajewski. Conferenţa a avut de scop bugetul în forma, cum are a se presenta delegaţiunilor. Se ḑice, că conferenţa nu s'a putut unì asupra bugetului de resboiu.

Crisa ministerială ce avu loc în Francia în ḑilele aceste a făcut sensaţiune în toată Europa. Ministrul Freycinet, capul cabinetului, s'a retras din causa diferenţelor între sine şi colegii sei în afacerea decretelor privitoare la societăţile călugăresci. Motivul cel adevěrat însě, ḑice presa germană, este neînţelegerea între Freycinet şi Gambetta asupra politicei esterne. În Berlin se esplică crisa ministerială francesă ca identică cu politica de revindicaţiune.

Lucrurile în Albania sûnt foarte încurcate. Nu se mai poate ocolì ciocnirea între Muntenegreni şi Albanezi. Riza-paşa cu remăşiţele batalioanelor sale (cei mai mulţi soldaţi au „desertat" la Albanezi) şi au căutat de drum. Este vorba dacă flotele combinate vor bombarda cetatea Dulcigno. Dară şi dacă cetatea va cădè jertfă bombardamentului, Muntenegrenii tot se vor încăiera cu Albanezii. Cei dintâiu au ambiţiunea de a se bate pentru teritoriul ce l'a asignat Europa ţerei lor; cesti din urmă au curagiul de a apěra tot petecul de pământ albanez. 8000 Albanezi stau înarmaţi în Dulcigno. Albanezii crestini şi Miridiţii au reîntrat în ligă. Cu un cuvênt: toată situaţiunea este de aşa, în cât încăierarea are sě se înceapă. Va remânè resboiul localisat la marginile Albaniei şi Muntenegrului? Eată întrebarea, la care este cu anevoie a respunde.

Convorbire cu principele Napoleon.

Unul din redactorii ḑiarului turinez „Risorgimento" a avut o convorbire cu principele Napoleon, din care reproducem următoarele întrebări şi rěspunsuri:

— Credeţi, Alteţă, că republica poate esista mult timp în Francia?

— Republica da, dar cea de aḑi nu; ea nu este vitală. Constituţia ei este astfeliu, încât nu dă loc la reforme serioase şi la progres; şi poporul francez voesce sě meargă înainte. Când la noi monarchia a pus o stavilă acestei înaintări, ea a căḑut. În Francia esistă două feliuri de ure: una contra Burbonilor şi alta contra Orleaniştilor.

— Şi credeţi, Alteţă, că reacţionarii vor isbutì a rěsturna republica?

— Nici de cum: din contră, ei sûnt chiar aceia, cari o fac sě trăiască. Până când reacţionarii vor lupta, toate celelalte partide se vor unì sub steagul întransigenţilor, spre a apěra republica. Ci fiindcă nu este guvern reacţionar, când aceştia vor tăcè, şi nu vor mai da nici un semn de viaţă, atunci Francia va adopta acea formă de guvern, care-i asigură libertatea şi progresul. Republica va cădè prin mânile intransigenţilor; despre aceasta putem fi siguri. Împingênd lucrurile la estremitate, ei vor provoca căderea formei lor de guvernare şi tocmai pentru aceasta am consiliat pe amicii mei de a vota amnestia. Eu doriam, ca sě nu se facă nici o restricţiune; eu sciu şi am sciut foarte bine, că acei comunarḑi în cea mai mare parte sûnt foarte periculoşi, şi apoi? Nouě n'au sě ne facă vre un reu, ci republicei, accelerând căderea ei.

— Dar guvernul nu'i va putè pune la regulă?

— Guvernul este slab şi obosit. Grévy — un advocat de a treia mână, în faţa căruia Mancini al vostru este un vultur — n'are energie, n'are acele daruri, cari sûnt necesare pentru a fi preşedintele republicei. Freycinet este un inginer, care ar fi un bun ministru de lucruri publice, dar nu este la locul lui ca preşedinte al consiliului. — Constans şi ceilalţi nu sûnt oameni de guvern.

— Dar Gambetta?

— Gambetta este ingenios şi are tact politic. Dar el este singur, şi încungiurat de prea mulţi, care'l împedecă.

— Credeţi, Alteţă, că preşedintele Camerei aspiră sě devină dictator al Franciei?

— Nu; el are prea mult geniu pentru a spera la aceasta. Gambetta aspiră mai ântâiu sě devină succesorul lui Grévy, căci acesta de sigur nu se va mai realege preşedinte.

— Şi va putè reuşì?

— Aceasta cu greu se poate prevedè.

— Credeţi, Alteţă, că mai nainte de anul 1886, — terminul espirărei presidenţei lui Grévy — regimul Franciei va putè fi schimbat?

— Nu, am ḑis, că republica este primită în principiu; alegerile din urmă cofirmă aceasta.

— Dar partida bonapartistă ce speranţe nutresce?

— Se facem o deosebire: Partida bonapartistă, după cum este cerută acum, e desgutătoare, ea ar fi retrogradarea: simţimêntul bonapartist însě are foarte mulţi partisani între masse şi chiar între deputaţi. Pe mine mě urěsc bonapartiştii. Dar, înainte! Eu nu viu cu nescai pretenţii, ci cu datorii, cari sûnt de împlinit. Eu sûnt dator de a protege şi a ţinè sus tradiţiunile străbunilor mei. Eu me privesc ca depositar al principiilor marelui Napoleon, al acelor principii, cari au făcut revoluţia. Eu ader la acele principii, cari au îndemnat pe Napoleon al III de a sprigini Italia pentru ca sě devie o naţiune; însě eu condamn pe aceia, cari l'au dus la Mentana. Misiunea Napoleonilor este, după cum am repetat deja, de a păzì revoluţia de întrepinderile reacţiunei, — fie că aceasta ar avè de scop sě readucă o religie de stat agresivă şi întolerantă, fie că ar aduce un regim fără D-ḑeu şi fără o lege morală. „Resb."

Reflecsiuni

asupra articlului „La cestiunea învěţămêntului religios", pubicat în „Biserica şi scoala".

Braşov, 5 August 1880.

(1 Urmare.)

Insě onoratul public cetitoriu poate vedè şi cunoasce, că „tractatul" cere sě se dea afară din scoala poporală — nu dogmele ca învěţături ale credinţei, esprese fiind în formă concretă; nici mărturisirea credinţei creştinesci cuprinsă fiind în istorioarele din testamentul v. şi n. după metodul lui Christos, căci aceste pot fi cuprinse şi înţelese de copil, — ci recomêndă, a scoate afară din scoala poporală învěţămêntul dogmatic, dogmele în forma lor cea abstrasă, precum şi mărturisirea cea recitativă a credinţei cei neînţelese, cum se află adecă ele esprese şi aşeḑate după metodul evului mediu în manualele scolastice de religiune de până acum.

Poate onoratul public cetitoriu vedè şi cunoasce, că prin aceasta „tractatul" nici decum nu vatěmă credinţa creştinească; ci o sădesce, o înrăděcinează, o nutresce, o aduce la valoare, stimă şi îndreptariu în spiritul şi inima poporului.

d) Deci dar vor binevoì d-nii secundanţi ai d-lui N. a ne concede, că pentru dl N. sûnt: sânta revelaţiune divină, sânta evangelie a lui Christos, cuprinse în testamentul v. şi n., pe care se basează dogmele bisericei creştine, numai o — ironie!.. Pentru dl N. este metodul „Mântuitoriului" lumii, de a propune oamenilor dḑeescile învěţături, un ce de — ris!

Pentru dl N. este luminarea tinerimei române prin scoală, punerea şi promovarea ei pe calea spre perfecţiune un ce de — hulit!

Pentru dl N. învěţătorii, cari îndrăsnesc a declara de absurd şi varvar metodul evului mediu, de un ce inadmisibil forma dogmelor din manualele scolastice pentru învěţămêntul religiunei de până acum; apoi în locul acelor anachronisme îndrăsnesc sě recomânde, a se propune dogmele în formă de istorioare din testamentul v. şi n.; îndrăsnesc, a cultiva pe elevii lor după principiele pedagogice, şi aşa lucrează pe base solide la luminarea elevilor lor şi prin aceasta la binele, fericirea şi prosperarea neamului nostru: — sûnt necunoscětori de causă, şarlatani în cultură şi educaţiune, trădători de educaţiune, trădători de cele sânte, vătěmători de dogme, materialisti, ateisti şi aşa dar' — nechemaţi!

Toate aceste le mărturisesce dl N. înaintea onoratului public în partea II. a „articlului," care sună:

„Aşa ne vorbesce tractatul, dar sě ne fie permis a ne face şi noi unele reflecsiuni pentrucă obiectul este, cum am ḑis, de mare importanţă.

„Mai nainte de toate notăm, că d-nii autori, ni se pare, doară ca neteologi, vorbesc cam în necunoscinţă de causă. Altcum nu ne putem esplica cele ce le ḑic faţă de dogme. Astfel regretăm prea mult vědênd, că se ocupă de lucruri, despre cari biserica prea bine a îngrigit, că cine este chemat a se ocupa. De altmintrea din tot tractatul se vede, că dnii autori sûnt prea mult inspiraţi de idei pedagogice profesate în opuri cu tendenţe feliurite, cari conduse mai mult de scopuri politice pretind emanciparea religiunei de sub singuratecile confesiuni."

Cu mare necaz, cu multă amărîciune, plin de frică şi spaimă se esprimă aici dl N.

Dar espresiunile eşite din turburare nu pot fi decât absurdităţi şi confusiuni pe întrecute.

Şi de unde atâta turburare în sufletul d-lui N.?

Dela autorii „tractatului" în companie cu ceilalţi membrii ai subreuniunei lor, cari au îndrăsnit sě între în luptă contra întunerecului!

Pentru aceasta dl N. trebue sě le iesă înainte, sě'i atace, sě'i restoarne şi aşa sě se cureţe de ei şi de ori-cine ar mai îndrăsnì, a se angagia la acea luptă.

Dl N. ca unealtă, ca sclav al întunerecului:

a) Declară pe învěţătoriii mireni, că sûnt necunoscětori de causă, adecă nu'şi cunosc nici religiunea, în care sûnt botezaţi, pe care o mărturisesc, şi pentru aceasta apoi nici că le este lor ertat, va sě ḑică — nu sûnt chemaţi, a propune elevilor lor învěţămêntul religiunei, nici a cerceta şi afla un metod mai bun, în locul metodului evului mediu pentru propunerea învěţămêntului religiunei creştine, cu atâta mai puţin, a recomanda scoaterea acestuia afară din scola poporală, căci (aşa — scie dl N.) prin aceea se vatěmă dogmele bisericei g. o., cari se basează pe formele cele monstruoase prin anachronismul, de care se bucură acel metod aimos.

Minunată declaraţiune! Minunate cunoscinţe!

Dela d-lui va fi sciind, ori umbrele întunerecului i vor fi spus d-lui N.:

aa) Că Mântuitoriul Christos şi sânţii sei Apostoli au oprit pe creştini, a învěţa pe ceice nu sciu: cunoascerea adevěratului D-ḑeu, credinţa într'ênsul, cunoascerea faptelor religioase şi morale, precum şi a'i deprinde într'ênsele?

bb) Că dacă au ales biserica pe autorii „tractatului“ şi pe alţi mireni de invěţători ai scoalei poporale şi 'i-au însărcinat, a propune şi împărtăşì elevilor între celelalte obiecte de învěţămênt şi religiunea creştină, — nu au sciut ea pe cine alege şi cu ce 'i este ertat sě'i însărcineze?

cc) Sau doară chiar pentrucă biserica 'i-au ales de învěţători şi 'i-au însărcinat a propune şi împărtăşì elevilor scoalei poporale şi religiunea: sûnt autorii „tractatului“ şi ceilalţi învěţători mireni — nechemaţi şi neîndreptăţiţi a propune învěţămêntul religiunei, a combate şi recomanda sě se scoată afară din manualele scolastice de religiune şi din scoala poporală metoadele cele învechite şi pentru această vătěmătoare tinerimei scolare, loruşi încredinţate, spre a'i împărtăşì adevěrată cultură şi educaţiune?

dd) Dacă pretind ei prin „tractat“, ca în locul metoadelor combătute sě se primească pentru propunerea religiunei crestine chiar metodul aflat şi usitat la aceasta de însuşi autorul ei, mântuitoriul Christos; prin aceasta au vătěmat ei în şi cu „tractatul“ lor dogmele, le-au esplicat dea'ndoasele, le-au împuţinat, le-au adăogat; sau că au periclitat alte aşeḑăminte ale bisericei cr. gr. or.?

Dela dlui o va fi ḑicênd, ori altul va fi silit pe dl N. sě ne spună aceasta: „Regretăm prea mult věḑênd, că se ocupă de lucruri, despre care biserica prea bine a îngrigit, că cine este chemat, a se ocupa“ — şi încă sě şi pretindă, că prin această espresiune nu ia în deşert pe, nu'şi bate joc de mai marii bisericei şi scoalei noastre şi de legile noastre bisericesci şi scolastice aflătoare în vigoare?

Dar ce sě astepte omul dela un sclav al întunerecului încurcat de frică, cum este dl N.,?!

b) Nu mai puţin se něcăjesce dl N. pe autorii „tractatului“, dar totdeodată se şi teme de ei věḑêndu'i, că: „Sûnt prea mult inspiraţi de idei pedagogice profesate în opuri cu tendenţe feliurite, cari conduse mai mult de scopuri politice pretind emanciparea religiunei de sub singuraticele confesiuni!“

Şi cum nu s'ar supěra, cum nu s'ar teme până la zăpăceală, până la încurcală prin dlui însuşi bietul dl N. — prinḑênd de veste?

Eată ce:

Vre-unui împěrat 'i va plesnì prin minte, sě se facă „Papă-Ţar.“ Şi aşa va vrea sě răpească frênele bisericilor din mânile singuratecilor confesiuni. Insě pe lângă toată puterea lui de despot, în ori care altă privinţă, în ori care altă direcţiune isbutitoare, totuşi se simte prea debil, de a putè reuşì cu succesul dorit din această învălmăşeală cu confesionalii.

Dar pentru aceasta nu desperează; ci cugetă, meditează, cercetează şi — află spre marea lui bucurie o putere neinvingibilă la învěţătorii cei nechemaţi ai scoalelor poporale, adecă — în prima linie la autorii „tractatului“ şi ceilalţi membrii ai subreuniunei lor.

Deci plin de bucurie pentru măreaţa descoperire făcută pe neasteptate cu ajutoriul „articlului“, nu în altă parte, ci spre ei îşi îndreptează cu grabă maiestoşii paşi! Le cere mâna; li-o stringe cu entusiasm, şi 'i roagă, sě'i vină cu inspiraţiunile lor pedagogice într'ajutoriu prin încheiarea unei alianţe defensive şi ofensive în contra confesionalilor!

Vai! — şi ear' vai!!

Procleţii de învěţători ignoranţi, nechemaţi.... prin ce şi cum sciu ei şi pot ei vinde religiunea!

Şi chiar sub masca religiunei a lucrat şi lucrează bietul dl N. spre ajungerea scopurilor sale!

Ear' acum — religiunea?..... Perdută!!

Viitoriul dlui N.?.... Ameninţat cu peire!

Cătră cine sě se adreseze dlui acum?

La cine sě bată în uşă pentru ajutoriu în contra spurcaţilor de autori ai „tractatului“ şi celorlalţi trădători ignoranţi, nechemaţi?

La vre-un împěrat?

Acesta este aliatul lor.

La mai marii confesiunilor?

Acestia îşi preţuiesc puterea lor mai pre sus, decât ca sě o dea în serviţiu spre străine treburi.

Turbate timpuri!!... Grozave cercumstări!!... Nici o putere în această blăstămată atmosferă, bântuită de lumină, prin care sě se scape bietul dl N. din ghiarele peirei!!.....

Nu va despera însě pentru aceasta!

Dl. N. iubesce întunerecul; se închină întunerecului; slujesce întunerecului.

Intunerecul nu va denega darea de ajutoriu la luptă în contra luminei.

Cu arma reducerei va lovì dl N. pe autorii „tractatului“ — spunêndu-le, că ei sûnt rětăciţi: „Sûnt prea mult inspiraţi de idei pedagogice!“

Ideile sûnt nesce năluci; năluca nu are nici o basă. A lucra fără basă, însemnează atât, ca a zidì case în aer.

Deci principiele pedagogice, ca năluci ce sûnt, nu au altă valoare decât a fi luate de învěţători în ris şi — lăpědate!

Cum vor putè ei dar cultiva şi educa pe elevii lor mai bine?

Eată cum:

Sě lase facultăţile sufletesci ale copilului în — odihnă. Osteneala slăbesce; odihna dă putere.

Sě îngrigiască, a nu lăsa, cu atât mai puţin a da prilegiu copiilor, sě apuce ca o turmă căpiată pe calea rětăcirei numită „progres“; ci, dacă au căpiat alţii, ei sě fie oameni cu minte: sě constringă turma, a sta locului, sě'şi pască iarba cunoscută, ca sě poată aduce folos, după cum trebuiau sě aducă străbunii nostri în evul mediu usitaţi de modelele d-lui N.

Aceasta este voia d-lui N.!

Mai putè-s'ar aḑi vre-un tiran cât de destrămat, cât de demoralisat decide, a se degrada până la atâta mărşăvie, încât sě comită atentate până şi chiar asupra tinerimei scolare.

Adevěrat! — Insě sciut este, că tiranii sûnt şi fricoşi.

Prin urmare dl N. comite ori ce de frica umbrelor întunerecului, ca sě nu le turbure cumva asupra d-lui prin vre un pas afară de voia şi plăcerea lor!

Dl N. de frică nu scie nici în cine sě mai aibă încredere.

Nu este dar mirare, dacă d-sa se teme, că autorii „tractatului“ 'i vor lua în deşert minunatele învěţături şi poveţe, ce li le-a dat despre tractarea cu copiii în scoală.

Dacă autorii „tractatului“ şi ceilalţi nechemaţi iau în deşert poveţele d-lui N., nu consimţesc cu d-lui; cine nu consimţesce cu dl N., este în contra d-lui: — trebue dar' sě înceapă asupra lor atac, goană, ruină!

Şi cum va urma la sceasta?

Va seduce opiniunea publică. Poporul credul se va întărîta asupra învěţătorilor, şi chiar dacă nu'i va gonì din mijlocul seu, dar nu le va mai trimite copiii la învěţătură.

In modul acesta eată scoala căḑută!

Urra!!... Triumf!!.... Saltă şi tu întunerecule crude!!.... Dl N. vrea sě'ţi aducă pe Român ear în braţele tale!....

Eată'l, cum cearcă prin „articlu“ a seduce opiniunea publică şi a revolta poporul în contra învěţătorilor şi a scoalei:

„Ei bine, dar spre lămurirea lucrului sě ne punem o întrebare foarte elementară, sě ne întrebăm adecă, pentru ce 'şi trimite Românul copii la scoală şi vom afla, că el în prima linie şi'i trimite, ca sě înveţe legea, în care s'a pomenit, religiunea străbună. Astfeliu în scoala noastră poporală trebue sě se propună religiunea noastră ortodocsă, căreia luându'i dogmele încetă de a mai esista. Dar unde a şi esistat vre odată vre-o religiune fără dogme? O astfel de religiune este necunoscută in istorie“.

Prin şirurile aceste face dl N. poporului român cunoscut, că „tractatul“ cuprinde în sine învěţături contra religiunei străbune, va sě ḑică: contra religiunei creştine gr. or.;

Vatěmă dogmele bisericei gr. or. şi prin aceasta o surpă din fundament;

Indeamnă şi provoacă pe învěţătorii scoalei noastre poporale, sě propună elevilor lor ori care altă religiune; numai religiunea noastră cea străbună nici decum nu!

Astfeliu de doctrine false, astfeliu de păgânism, spune dl N. onoratului public român, că cuprinde în sine „tractatul“!

Numai cât dl N. nu s'a putut decide sě spună şi aceea, că:

In care din cele trei părţi ale „tractatului“ se cuprind acele blăsteme?

Rěspunsul la această întrebare 'l-a retăcut; a trebuit sě'l retacă, căci la din contră ar fi păţit mai rěu ca cu „introducerea tractatului“...... pentrucă aici ar fi trebuit sě arete sinoptic cuprinsul tuturor părţilor „tractatului“, şi arětând aceasta, arěta adevěrul; apoi prin arětarea adevěrului — îşi vătěma „articlul“, căruia luându'i minciunile: înceta de a mai esista.

Inceta „articlul“ de a mai esista, îndată ce ar fi spus dl N. că:

Partea primă a „tractatului“ cuprinde în sine principiele pedagogice, pe basa cărora se arată: ce este scoala poporală datoare, sě cultiveze în copil? — prin ce? — şi cum?

Ce? — Mintea, inima şi voia copilului, spre a cunoasce, a iubì şi a îmbrăţişa adevěrul, binele şi frumosul şi a sěvêrşì fără silă din afară fapte religioase şi morale.

Prin ce? — Prin învěţămênt, al cărui material are sě fie concret ori propus în formă concretă.

Cum? — Aměsurat gradelor tăriei puterilor copilului; considerând natura copilului; corespunḑênd cerinţelor legilor naturei omenesci desvoltânde.

(Va urma).

Programa,

adunării generale a X-a a Reuniunii învěţătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului, carea se va ţinè în Oraviţa-montană în 21, 22, 23 Septemvre (3, 4, 5 Octomvre) *1880.*

1. Sâmbătă în 20 Septemvre (2 Octomvre) toţi participanţii, cari vor călětorì pre calea ferată la 10½ oare înainte de ameaḑi se întrunesc la gara călei ferate din Oraviţa, de unde, de cătră comitetul local de acolo vor fi întimpinaţi şi conduşi în cortele destinate.

2. În această ḑi la 4 oare după ameaḑi toţi participanţii sě întrunesc în conferenţă premergětoare ţinêndă în sala „Coroana ungurească“.

3. Duminecă în 21 Septemvre (3 Octomvre) la 9½ oare dimineaţa toţi participanţii sě întrunesc în scoala gr. or. din Oraviţa-montană, de unde în corpore vor merge la biserică, spre a lua parte la celebrarea sântei liturgii şi a chiemărei Duhului Sânt.

4. La 11 oare după finirea sântei liturgii se va deschide şi ţinè adunarea generală în localitatea susnumită, după următoarea ordine a obiectelor de pertractare, şi anume:

a) deschiderea adunării generale;

b) salutaţiunile;

c) publicarea statutelor deja întărite de guvern;

d) raportul presidiului şi al comitetului;

e) raportul cassarului;

f) raportul bibliotecarului.

5. Alegerea comisiunilor.

a) pentru esaminarea raportului comitetului şi propuneri;

b) pentru esaminarea raportului cassarului şi compunerea budgetului pre anul viitoriu 1880/81.

c) pentru esaminarea raportului bibliotecarului şi înscrierea membrilor.

d) pentru esaminarea actelor relegate adunării generale.

După ameaḑi întrunirea comisiunilor în şedinţe şi pregătirea rapoartelor necesare.

Seara la 8 oare banchet.

6. Luni în 22 Septemvre (4 Octomvre) dela 8 oare dimineaţa ţinerea disertaţiunilor şi rapoartele comisiunilor.

7) Tot în această ḑi continuarea rapoartelor comisiunilor.

Seara producţiunea chorului vocal român din loc, şi după producţiune „Joc“.

8. Marţi în 23 Septemvre (5 Octomvre) la 9 oare dimineaţa organisarea biroului şi a comitetului.

9. Alegerea a doi delegaţi pentru sinodul eparchial pe a. 1881.

10. Defigerea locului pentru ţinerea adunării generale din a. 1881

11. Diverse propuneri .din partea membrilor.

12. Alegerea comisiunei pentru autenticarea protocolului.

13. Închiderea adunării.

14. Pregătiri de călětorie.

Bocşa-montană 4/16 Sept. 1880.

Stefan Antonescu, preşedintele Reuniunei. *Ioane Murcu,* notariu.

Varietăţi.

* (Principele Rudolf) despărţinduse de împěratul Wilhelm a plecat din Berlin în 18 Septemvre n. Principele de coroană German 'l-a petrecut până la gară. În 20 Septemvre principele Rudolf a sosit dela Praga la Viena.

* (Alegeri la congres in archidiecesă) in cercul III al Sebeşului dl Dr. Nicol. Maier profesor; în cercul VIII al Gioagiului dl Dem. Comşa profesor; în cercul XII al Clujului Anania Trombiţaş; în cercul IV al Devei dl Iosif Orbonaş; în cercul VI, al Iliei, dl Alecsie Olariu advocat; în cercul XIII, al Solnocului dl Ioan Ţipu concip. fin.

* (Congregaţiunea) comitatului Bistriţă-Năsěud a decis, a începe clădirea unei case comitatense cu începutul anului 1881 cu suma de 4½ % din banii comitatului. Această întreprindere este deja încuviinţată de ministeriul reg. ung.

* (Postal). Din 16 Septemvre n. începênd funcţionează şi în Cristurul din com. Hunedoarei un oficiu nou postal, care comunică pe toată ḑiua cu posta din Hunedoara şi Deva.

* (Judecătoria cercuală) din Cristurul secuesc şi Ocland va funcţiona din 1 Noemvre a. c., şi în afaceri funduare.

* (Strămutare de têrg). În comuna Petriş din comitatul Aradului têrgul, care până acuma se ţinea în 1 Ianuarie, pe viitoriu se va ţinè în fie care an în 14 Octomvre n.

* (Vice-colonelul Seemann) a fost — precum i se scrie lui „Egyetértés“ — până acum vice-president al aşa numitei „Casina nouă“ din Agria. Se ḑice că de curênd presidentul casinei care numěră între membrii sei numěroşi oficeri ai garnisoanei pe basa unui conclus luat în şedinţa mai din urmă a comitetului a recercat pe vice-colonelul, sě binevoească a nu cerceta casina, până când nu se va fi purificat în mod corespunḑětor în cunoscuta afacere de steag. În urma acestei

recercări vice-colonelul Seemanşi împreună cu el toţi oficerii au eşit din casină cu totul.

* (Trassarea călei ferate) pe linia Ludoş-Bistriţa s'a finit în ḑilele aceste. Lucrările de pămênt pe această linie, după cum ḑice ingineriul superior, dl Herzog, sub împregiurări favorabile se vor putè isprăvì în trei luni şi toată linia ar putè fi gata până în toamna anului viitor.

* (S'au bătut în M. Oşorhei) acum de curênd husarii şi locuitorii unguri din strada „*Kis utcza*“ cu artileristii, omorênd pre unul din acesti de pe urmă.

* (Postă prădată). În 4 Septemvre n. s'a prădat posta în mijlocul Mezöturului, o comună cu 22,000 locuitori numai Unguri. Servitoriul de postă fu împuşcat pe 9 locuri şi pandurul, carele petrecea poşta primì şi el o puşcătură în mână. Locuitorii acestei comuni, în a căror mijloc s'a prădat posta, deşì a auḑit foarte bine puşcăturile ce urmară des unele după altele, nu s'au mişcat un pas nici ei, dar ḑeu nici poliţia spre a da ajutoriu postei. Pachetele şi epistolele risipite poliţia debia şase oare după întêmplarea tâlhărească lea adunat de pe stradă. Cei mai mult Mezötur plătesce pentru personalul poliţian din comună 12,000 fl. pe an şi totuşi se poate întêmpla o astfel de tălhărie.

* („*Le pays des Tziganes*“ — Ţeara Ţiganilor). La „Függetlenség“ se scrie din Paris următoarea întêmplare veselă, ce s'a petrecut de curênd într'un salon din cele mai distinse ale capitalei franceze.

Un neguţător tinĕr din Budapesta, totodată locontenent de reservă a unui regiment de husari, a fost întrodus într'o familie distinsă din *Faubourg Saint Germain* de către un *attache* a ambasadei noastre. De loc ce atacheul a presentat pe străinul îmbrăcat în uniformă ca pe un Ungur, dispărù una din dame, o marchesă, pentru a se întoarce îndată cu o violină strălucită, pe care o presentà locotenentului cu un zimbet amabil şi cu cuvintele: „Mĕ rog, aveţi bunătatea, a ne produce ceva?“ Tinĕrul, un bun soldat şi neguţător, dar un rĕu musicant, rĕspunse perplecs: „Dar, escusaţi, eu... în adevĕr nu pot...“ „Cum, domnul meu, DTa eşti un Ungur şi nu ḑiceţi din violină? Până acuma încă toţi Ungurii, cari s'au vĕḑut la noi, au purtat aceeaşi uniformă şi au ḑis escelent din instrument. DTa eşti din „*Pays des Tziganes*“ a lui *Tissot* şi nu puteţi ḑice din violină?“ Locotenentele de husari a trebuit sĕ'şi dee multă silinţă, a face pe dama sĕ înţeleagă, că nu fie-care ce poartă nădragi roşii, este violinist, şi că nu fie-care Ungur este un Ţigan.

* (Zăpadă). În 15 Septemvre n. toţi munţii din giurul Innsbruckului fură acoperiţi cu zăpadă.

* (Din tipografia archidiecesană). Tocmai au eşit de sub tipariul tipografiei noastre archidiecesane următoarele douĕ cărţi: *Genesa Evangeliilor*. Studiu biblic de Simeon Popescu. Editura tip. archid. Preţul 80 cr. v. a. — *Abcdar maghiar-român* pentru scoalele poporale de Nicolau Putnoky. Partea I. Acest Abcdar maghiar-român prin cesiunea consistoriului archidiecesan din 27 Iunie 1880 Nr. 1868, este admis ca manual în scoalele poporale gr. or. române din Archidiecesa Transilvaniei. Preţul 20 cr. v. a. — Se pot procura din tipografia archidiecesană.

Posta din urmă.

Comandantul flotei europene avea se provoace Dulcignul a capitula în 21 sau 22 Septemvre n. — România ḑice „N. W. Tgbl.“ s'a înţeles cu Serbia asupra unei procederi solidare în cestiunea dunăreană.

Bursa de Viena şi Pesta

din 21 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.70	107.95
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.70	81.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98 25	79.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.—	85.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.50	122.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	94.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.75	93.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.25	93.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	92.75	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.50	96.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.50	71.50
Datorie de stat în argint . . .	72.65	72.75
Renta de aur austriacă	87.35	87.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.25	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	821.—	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	282.75	282.75
Acţiuni de bancă de credit ung.	250.25	252.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	109.—	108.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.80	107.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.66	5.65
Napoleon	9.45	9.45
100 marce nemţesci	58.25	58.20
London (pe poliţa de trei luni) .	118.20	118.15

Economic.

Braşov, 17 Septemvre n. Pro hectolitră Grâu fl 7.—8; Grâusĕcăreţ fl. 5.70; Sĕcară fl. 4.90--5.10. Orz fl 3.60—3.80; Ovĕs fl. 2.15—2.20; Cucuruz fl. 4.80; Mălaiu fl 5.; Mazere fl. 6.70; Linte fl 8.90; Fasole fl. 49.0; Sĕmânţă de in fl. 11.80 Sĕmênţă de cânepă fl. —5.— Cartofi fl. 1. pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 carne carne de viţel — cr. de berbece 30 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraş, 17 Septemvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 5.50—6; sĕcară fl. 4.50—4.80; orḑ ——— ovĕs fl. 1.80—2; cucuruz fl. 4.80—5 mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. —10; mazere fl. ——.; linte fl. ——; fasole fl. 3.50—4. cartofi (vechi) cu fl. 1.20..—2.—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. —40;— sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80—; cânepă fl. —30—; sĕmênţă de in fl. ———; săpun fl. 30.—34; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr carne de berbece 28 cr.; oauĕ — de — cr.

Sighişoara, 16 Septemvre n. Pro hectolitră grâu fl. —7.20;.— grâu sĕcăreţ fl. 4.60—5.30: sĕcară fl. 4.20—4.70 ovĕs fl. 2—2.20; cucuruz fl. 4.30; cartofi fl. 150; per chilogr: sĕu brut 30 cr. carne de vită 44 cr. ostură bovină 70 cr. unsoare de porc 80 cr. pro metru cubic: lemne vêrtoase fl. 1.50.

(Têrgul Sibiiulni) de toamnă în deobşte este cel mai cercetat şi vioiu. De astădată însĕ cu pĕrere de rĕu trebue sĕ raportăm, că s'a arĕtat foarte slab, după cum anunţasem numai pe scurt în unul din numerii trecuţi ai „Tel. Rom.“ In ḑilele dintâiu ale têrgului de vite se arĕtau semne, că are sĕ fie bine cercetat, pentrucă timpul era frumos. Dară vênḑĕtorii s'au înşelat, fiind cumpĕrători foarte puţini şi şi acestia foarte retraşi. Causa principală este lipsa de bani. Têrgul de vite pe lângă toate aceste tot se poate numì mijlociu, pentrucă vitele, cari s'au putut vinde, s'au plătit aşa, încât vênḑĕtorii n'au avut pagube, ba ici colo şi preţuri mai bunişoare. Aşa de esemplu s'au vêndut părechea de boi buni cu fl. 200—350 (numai o singură păreche din ţinutul Mediaşului s'a vêndut escepţionalmente cu fl. 680). Vacile s'au vêndut per cap cu fl. 80—100; caii de ham cu fl. 100—120 părechea; per cap cu fl. 60—90 buni şi frumoşi. Apoi cai de soiu nobil nu s'au vĕḑut în têrg. Oile au trecut mai bine şi cu preţuri scumpe, aşa cu fl. 12—16 părechea. Porci n'au fost.

Ce se atinge de têrgul principal (aşa numită ḑiua têrgului) toate articlele, deşì mai de dimineaţă se părè a avè trecere, către ameaḑi au avut căutare slăbuţă; de tot slabă către şi după ameaḑi. Causa principală se înţelege şi acì a fost lipsa de bani de o parte, ear' de altă parte şi ploaia, carea de pe la ameaḑi a început şi a ţinut toată ḑiua şi a împrăştiat şi pe puţinii cumpĕrători, între cari trebue sĕ accentuăm, că cea mai mare parte au fost earăşi numai Români. Ducêndu-se şi acestia care încătrău a rĕmas têrgul pustiu. Trebue sĕ mărturisim pe faptele adevĕrului, care nime din vênḑĕtorii din têrgul Sibiiului, cu atât mai puţin vênḑĕtorii născuţi Sibieni, nu le va putè nega cu consciinţă curată, că fără de concursul Românilor, ca cumpĕrători şi vênḑĕtori, Sibienii nu pot face negoaţe sau apoi de tot miserabile. Aşa a fost şi de astădată. De esemplu s'a căutat şi acum foarte tare cerealele, cu deosebire grâul curat, sĕcara şi ovĕsul, dară de unde sĕ le poată cumpĕra şi lua, dacă maioritatea populaţiei, Românii, cari se ocupă mai numai cu producerea acestor article, n'au adus din ele la têrg. Puţinele cereale cari au fost representate şi au trecut scumpe ca focul, au fost aduse mai numai de conlocuitorii Sasi. Românii au adus însĕ multe poame, şi numai decât s'a şi vĕḑut diferinţa preţurilor. Ele au fost foarte eftine, şi Sibienii au făcut bune negoaţe. Aşa de esemplu au cumpĕrat o hlitră de pere cu 50—60 cr. de prune cu 40—60 cr.; struguri destui de 10 cr. şi merele cu 30—35 cr. 20 litre. Şi de aici se vede, că unde pune Românul umĕrul le umblă la toţi bine.

Budapesta, 18 Sept. n. In raportul nostru trecut, avênd în vedere nesce semne, cari promiteau un timp viitor frumos şi liniscit, ne-am dat părerea, că într'adevĕr vom avè nesce ḑile calde şi frumoase. Insĕ cu părere de rĕu trebue sĕ raportăm acum publicului nostru cetitor, că deşì unele ḑile din sĕptĕmâna trecută au fost frumoase şi calde, partea cea mai mare a sĕptĕmânei fu supusă unei suferinţe de timp urît, apoi ploios şi în sfêrşit rece. Temperatura cu deosebire de pe la mijlocul sĕptĕmânei începu a scădè şi scăḑênd mereu pe la sfêrşitul sĕptĕmânei a întrat şi o receală, care mai cu samă seara şi dimineaţa este de tot simţitoare. Cu mai mare părere de rĕu trebue sĕ mărturisim însĕ, că timpul nici pe viitor nu se va schimba curênd spre mai bine şi această împregiurare deprimează pre bieţii economi mai mult, pentrucă cucuruzele şi strugurii, cât apoi şi cartofii, cari se află încă toate pe câmp şi chiar pe acuma au mai mare lipsă de căldură şi timp frumos, sufer grozav de tare prin ploile şi receala, ce domnesc acuma. Prelângă toate împregiurările aceste nefavorabile şi triste, este însĕ de mirat, că preţurile fructelor nu numai nu s'au scumpit, dară ele au mai scăḑut încă cu 10—15 cr. per maja metrică. Apoi cualitativ şi cuantitativ toate articlele, cu deosebire cerealele au fost representate în piaţă foarte bine. Aşa notăm în special:

Grâul la 80,000 m. m. s'a vêndut cu fl. 10.80—10.90; sĕcara 5000 m. m. cu fl. 9.10—9.40; orzul cu fl. 6—6.40; cucuruzul la 12,000 m. m. cu fl. 7.50—7.75; ovĕsul 5000 m. m. cu fl. 5.97—6.; făina a trecut cam slab de astădată. Mai bine ca aceasta însĕ s'au vêndut păstăioasele şi adecă: fasolea cu fl. 9.50—11; mazĕrea şi lintea cu fl. 10—13; mălaiul cu fl. 5.50—6; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8.—8.70; sĕmênţa de in cu fl. 13—14 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 2—3.65 per chilogr.

Porcii de astădată au trecut foarte iute şi bine. In têrg au fost preste 70 mii, între cari din Ungaria de jos 5380, din România 1050 şi din Ardeal preste 200 capete. Unsoarea de porc a trecut cu fl. 70—73; slănina cu fl. 67—77; sĕul cu fl. 49—50; spirtul *en gros* cu fl. 32; *en detail* cu fl. 34 per 10,000 litre percentuale.

Peile de bou au trecut cu fl. 112—115; de vacă cu fl. 108—112; de viţel 210—220; de oaie, cu fl. 132—145; de miel, cu fl. 95—105; de capră, cu preţuri foarte eftine (toate per 102 dărabe); apoi peile de cal cu fl. 8—10.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 8 Oct. şi 9 Noemvre imob. lui Wilhelm Walther în Reghen (judec. cerc.); în 16 Oct. şi 17 Nov. imob. lui Ioan Mija în Albac (trib. Braşov); în 14 Oct. şi 15 Noemv. imob. lui Grigoriu Papp în Sebeş (judec. cerc.); în 15 Oct. şi 15 Noemv. imob. lui Iosif Penteki şi soţiei sale în Deva (trib.); în 11 Oct. şi 11 Nov. imob. lui Nicolau Oncea în Braşov (trib.); în 30 Sept. imob. Ilenei Cosma în Gioaj (judec. cerc. Orăştie); în 29 Sept. şi 30 Oct. imob. lui David Weiss în Rodna; în 28 Sept. şi 28 Noemv. imob. lui Constantin Neguţi în Sorophász (judec. cerc. Reghen); în 28 Sept. imob. lui Friederic Goldner în Făgăraş (judec. cerc.); în 12 Oct. şi 12 Noemv. imob. lui Pavel Kun în Sânmiclăuş (judec. cerc. Székelyhid); în 12 Oct. şi 12 Noemv. imob. vĕduvei după Antoniu Iako şi soţi în Lisneu (jud. cerc. Sângiorz).

Nr. 197 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc la scoala poporală gr. or. din Zam ppresbiteratul Iliei murĕşene, se escrie concurs cu terminul până la 30 Septemvre 1880 st. v.

Emolumentele sûnt:

I. Salariul anual 110 fl. v. a.

II. 80 de mĕsuri de bucate în boambe adecă 65 de cucuruz, şi 15 de grâu.

III. 8 stângini de lemne, şi cuartir liber în edificiul scoalei.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi înainta concursele lor instruite în sensul prescriselor statutului organic şi al dispoşiţiunilor sinodale din 1873 şi a regulamentului congresual din 1878, la subscrisul până la terminul sus arĕtat. Concurenţii se aibă cunoscinţă şi despre limba maghiară şi sĕ fie cântăreţi buni.

Gurasada 7 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. protopresbiter.

CONCURS.

La scoala greco-orientală română din comuna Poiana-sărată (Sósmező) comitatul Trei scaonelor (Háromszék) se deschide concurs pentru ocuparea următoarelor posturi învĕţătoresci: pe lângă emolumentele mai jos indicate.

1. Postul pe docinte în classa primă cu salariu anual de 100 fl v. a. şi lemne.

2. Postul de docent în classa 2 cu salariu anual de 200 fl val. aust. locuinţă liberă în edificiul scolar şi lemne pentru foc.

Doritorii de a concura la aceste posturi au de a înainta suplicele lor însoţite cu atestat de cualificaţiune la oficiul parochial gr. or. român din comuna sus numită până la 23 Septemvre a. c. st. v. observênd, că acei concurenţi, cari vor putè documenta facultatea lor pentru propunerea limbei maghiare, vor fi preferiţi.

Poiana-sărată în 7/19 Sept. 1880.

Ioan Balo m. p.,

Nr. 209. 1—3

CONCURS.

Staţiunea de învĕţătoriu din comuna noastră Căpâlna devenind vacantă se escrie pentru întregirea ei concurs cu termin până la 30 Septemvre 1880 st. v.

Salariul învĕţătoriului e 120 fl. cortel şi lemne pentru foc.

Doritorii de a îmbrăca această staţiune au sĕ'şi substearnă cererile provĕḑute cu documentele ordonate de „statutul organic“ şi regulamentul congresual din anul 1878 inspecţiunei scolare districtuale gr. oriet. în Sebeş până la aretalul termin.

Căpâlna, 29 August 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu ppresbiterul ca inspector scolar.

Nr. 208. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de classa a III. din comuna Căpâlna, protopresbiteratul Sebeşului, se escrie pe basa înaltului ordin consistorial din 18 Martie 1880. Nr. 1097 B. de a doua oară concurs cu termin până la 11 Octomvre a. c. st. v.

Emolumentele parochiei sunt:

1. Dela 115 familii câte o ferdelă cucuruz în grăunţe, câte o veadră (ferie) de must mĕsurate cu mĕsurile vechi şi câte o ḑi de lucru.

2. Lemne din pădurea comunei pentru ars în casă.

3. Venitul stolar regulat, aceste calculate laolaltă dau suma aproape de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a se aplica în această parochie sûnt avisaţi a'şi înainta suplicele lor înzestrate cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul congresual din 1878. oficiului protopresbiteral gr. or. în Sebeş, până la presentatul termin.

Căpâlna, în 29 August 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Nr. 131. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a două posturi de învĕţători în comuna Romos ppresbiteratul Orăştiei se escrie concurs până la 28 Septemvre a. c. st. v.

Salariile împreunate cu aceste două posturi sûnt:

1. Pentru postul de învĕţătoriu primariu 280 fl. care se solvesce în rate lunare din alodiul comunei, şi lemne de încălḑit.

2. Pentru postul de adjunct 140 fl. din care 120 fl. din alodiul comunei ear' 20 fl. din lada bisericei şi lemnele necesare de încălḑit.

Pentru învĕţătoriul primariu se cere cunoascerea limbei maghiare, ear' pentru adjunct se cere sĕ scie bine tipicul bisericei, pentru că e deobligat a servì în strană în toate duminecile şi serbătorile.

Doritorii de a ocupa aceste posturi învĕţătoresci au de a'şi asterne petiţiunile lor în sensul statut. org. şi a regulamentului congresual, la dl ppresbiter în Orăştie până la 28 Septemvre a. c. în care ḑi se ţine şi alegerea.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. din Romos. Dat Romos 29 August 1880.

Pentru comitetul parochial:

Vasiliu Basarab m. p.,
paroch local şi preşed. al comit.

Nr. 1. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant un post de învĕţător la scoala confesioanală din Pianul de sus protopresbiteratul Sebeşului, se escrie concurs pentru ocuparea acestuia cu termin până la 28 Septemvre 1880 st. v.

Salariul învĕţătoriului e pentru anul prim de probă 200 fl. v. a. cu prospect de a se înbunătăţì după întărîrea definitivă a învĕţătoriului; Cuartir şi lemne pentru foc 2 stângini.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi adresa suplicile instruite după statutul organic şi a regulamentului congresual din 1878 la Oficiul protopr. gr. or. în Sebeş până la termin.

Dela concurenţi se asteaptă, sĕ se presente în vre-o duminecă sau sĕrbătoare în biserică spre a'şi arĕta desteritatea în cântare şi tipicul bisericesc.

Pianul de sus în 1 Septem. 1880.

Comitetul parochial
În conţelegere cu protopresbiterul.

Nr. 191 adm. prot. 1880. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă staţiunea învĕţătorească la scoala gr. or. din comuna Tătăresci pentru ocuparea acesteia se escrie concurs cu terminul până într'a 28 Septemvre st. v. 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

I. În bani gata 100 fl. plătiţi în rate lunare.

II. Grădină de legumi lângă scoală.

III. Lemne 4 orgii, din cari are a se încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi asterne concursele, până la terminul sus indicat oficiului protopresbiteral în Gurasada conform „Statutului Organic“ şi a dispoşiţiunilor congresuale.

Gurasada, 3 Septemvre 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. protopopesc.

Nr. 54—scol. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din subsemnatele comune bisericesci ale protopresbiteratului gr. or. al Bistriţei se escrie prin aceasta concurs până la 28 Septemvre a. c. v.

1. Pentru postul învĕţătoresc din comuna Borgo suseni cu salariu anual de 100 fl. v. a. cuartir şi lemne.

2. Pentru postul învĕţ. din comuna B. Mijloceni cu salariu anual de 200 fl. cuartir şi lemne.

3. Pentru postul învĕţ. din comuna Blaşfalĕul superior cu salariu anual de 100 fl. cuartir liber şi lemne de încălḑit.

4. Pentru postul învĕţătoresc în comuna Căila cu salariu anual de 100 fl. cuartir şi lemne.

5. Pentru postul învĕţ. în comuna Şimotelnic cu salariu anual de 100 fl. cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au de a'şi substerne suplicele instruite cu documentele recerute prin stat. org. până la datul sus însemnat subsemnatului oficiu ppresbiteral.

Oficiul ppresb. gr. or. al tract. Bistriţei.

Borgo-joseni, în 24 Aug. 1880.
În conţelegere cu comitetele scolare concernente.

Ioan Buzdug m. p.,
adm. protop.

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu secundariu la scoala confesională gr. or. din Poplaca, protopresbiteratul Sibiiului I-iu, pentru intregirea acestui post se escrie concurs cu terminul până la 20 Septemvre anului curent st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 210 fl. v. a. solvind în rate din alodiul comunal.

2. Cuartir liber, şi folosirea grădinei scolare.

3. 3 orgii de lemne în natură pentru încălḑit.

Doritorii de a ocupa această staţiune avênd a se presenta în biserică în vre-o Dumінecă s'au serbătoare înainte de alegere, au a'şi trimite suplicile lor instruite cu documentele prescrise de „Statutul organic“ şi „regulamentul provisoriu“ din anul 1878 oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I până la terminul indicat. Alesul va avè se ţină o strană în biserică în dumineci şi sĕrbători în decursul anului.

Poplaca în 31 August 1880 st. v.
În conţelegere cu oficiul ppresbiteral

2—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 209 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa a II în comuna Reşinari, unde s'au redus parochiele dela 4 la 3, se escrie cu aprobarea Ven. Consistor Archidiecesan din 27 Maiu 1880 Nr. 1642 B. concurs cu termin de 30 ḑile după prima publicare.

Venitele sûnt:

A treia parte din venitele ordinare stolare.

Concurenţii au sĕ trimită suplicile lor instruite în sensul prescriselor din Statutul organic şi din regulamentul congresual pentru parochiila P. O. Oficiu protopresbiteral al II, în Sibiiu.

Reşinari în 15 Iunie, 1880.

Comitetul parochial ortodocs-român, în conţelegere cu părintele administrator protopresbiteral tractual.

Nr. 115. 3—3

CONCURS.

La scoalele române de confesiunea greco-orientală din protopresbiteratul Gioagiului I., sûnt a se ocupa următoarele posturi învĕţătoresci:

1. Certeş cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei, şi lemne pentru foc de ajuns.

2. Hărău, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei şi 2 orgii lemne de foc.

3. Fornadia, cu salariu anual de 100 fl. v. a., cuartir în edificiul scoalei, 1$^1/_2$ orgii lemne de foc, şi folosirea grădinei de scoală, loc arătoriu de 1040$\square^0$.

4. Boholţ, cu salariu anual de 100 fl. v. a., 10 fl. relut de lemne şi cuartir gratuit.

Concurenţii la aceste posturi au a'şi subşterne suplicele lor, provĕḑute cu atestatele de cualificaţiune, până inclusive 27 Ssptemvre st. v. a. c. la:

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Gioagiului I.

Hondol, 30 August, 1880.

Vasilie Pipoş m. p.,
ppresb.

Nr. 32. 3—3

CONCURS.

La scoala normală gr. or. română din Orăştie se deschide concurs pentru următoarele posturi învĕţătoresci:

1. Două posturi de învĕţători cu salariu anual de câte 300 fl., şi cuartir liber.

2. Un post pentru o învĕţătorească cu salariu anual de 300 floreni. În lipsa de concurente cualificate se va conferì acest post unui concurent — învĕţătoriu, care va avè calităţile recerute pentru ceilalţi doi învĕţători.

Pre lûngă salariele de 300 fl., fiecare învĕţătoriu va mai avè câte trei stângini de lemne, din cari însĕ sûnt de a se încălḑì şi localităţile de scoală.

Învĕţătoriul, care va putè conduce chorul în biserică, va primì o remuneraţiune de 50 fl. pe an.

Unul dintre învĕţători se va alege şi întărì de director conform regulamentelor în vigoare.

Acesta pentru agendele de direcţiune va avè un adaus de 150 fl. pre lûngă salariul anual.

Concurenţii au de a'şi instruì suplicele lor conform „Statut. organic“ şi a regulamentului din an. 1878, în special au de a documenta, că au absolvat studiile pedagogice şi au susţinut esamenul de cualificaţiune. Cei cari vor arĕta mai mari cualificaţiuni de cât aceste, vor fi preferiţi.

Suplicele astfeliu instruite sûnt de a se adresa până în 25 Septemvre*) a. c. st. v. la comitetul parochial în Orăştie. (Broos, Szász-város).

Orăştie, 4 Septemvre, 1880.

Comitetul parochial.

---

*) In Nr. 105 din eroare s'a pus 15 Septemvre.

Nr. 196. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci la scoala confesională română gr. or. din Sebeşul mare protopresbiteratul Clujului, se escrie concurs până inclusive 21 Septemvre a. c.

Cu această staţiune este împreunat venitul următoriu:

1. Salariu în bani gata 200 fl. v. a., solvit din repartiţiune dela popor.

2. Usufructul grădinei de pomărit de 200$\square^0$.

3. Cuartir în edificiul scoalei.

4. Lemne de încălḑit necesare pentru învĕţătoriu şi scoală.

Doritorii de a ocupa această staţiune învĕţătorească sûnt poftiţi a'şi substerne concursele sale subscrisului până la terminul indicat instruite în sensul „Statutului organic şi al regulamentul provisoriu“ congresual din 1878.

Cluj, 1 Septemvre, 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial ca senat scolastic.

V. Roşescu m. p,
protopresbiter.

Nr. 161. 2—3

CONCURS.

Conform resoluţiunei Măritului Consistoriu Archidiecesan dto 15 Iulie a. c. Nr. 2243 B. pentru ocuparea postului de capelan lângă neputnciosul paroch gr. or. din Budila, Ioan Ioanovici, în protopresbiteratul Heghigului se escrie concurs până la 30 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

a) din simbria preoţească dela 150 familii $^1/_3$ parte.

b) din veniturile stolare preoţesci $^1/_2$ parte.

c) din pămênturile parochiale de 1000,$\square^0$. $^1/_3$ parte.

d) din fênaţurile parochiale de 6 care fên $^1/_3$ parte.

e) din grădin'a parochială $^1/_3$ parte toate aceste venituri dau anual suma de 160 fl. v. a.

Doritorii de a reflecta la acest post sûnt avisaţi, ca conform regulamentului congresual pentru parochii, sĕ'şi astearnă suplicile sale în terminul indicat mai sus, — oficiului protopresbiteral gr. or. al Heghigului în Elöpatak.

Elöpatak la 21 August 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Nr. 1416 1880. 3—3 [53]

Publicaţiune!

La 2 Octomvre a. c. st. n. la 9 oare ante ameaḑi se vor esarênda pe cale de licitaţie publică în cancelaria comunală din Reşinari **regalele comunei** pe periodul de **3 ani** următori **1881, 1882** şi **1883** şi adecă:

1. Eserciarea dreptului de cârcîmărit în Reşinari şi comuna filială Riulsadului, împărţit, în 5 ferdele cu câte două cârcîme în fie-care ferdelă.

2. Moara din sus provĕḑută cu 3 roate, moara din jos provĕḑută cu 2 roate şi moara dela „Peatra varului“ provĕḑută cu 2 roate.

Aceasta se aduce la cunoscinţa publică cu aceea observare, că condiţiile de licitaţie se află spre vedere publică în cancelaria comunală până la ḑiua defiptă de esarêndare.

Reşinari 13 Septemvre 1880

Primăria comunală.

Sz. 187. 1880. 3—3 [53]
hagy.

Hirdetmény.

Alólírt kir. közjegyző mint törvényszéki biztos részéröl ezennel közhirré tétetik, miszerént f. é. September 24-én délelötti 9 órakor, helybéli néhai Andronic Demeter hagyatèkához tartazó lóvak, kocsik, szekerek, hámok és szekérszerszámokból álló ingóságok, készpénz lefizetés melett, nyilvános árverés utján, a hagyatéki házban, helyben disznodi utcza 36 h. sz. a. eladatni fognak, miről venni szándékozók ezennel értesitetnek.

Nagy-Szeben 1880 September 15-én.

Gundhart Frigyes m. p.,
nagyszebeni magy. kir. közjegyzö.

Ernatic de vite.

Pe moşia Darabani, judeţul Dorohoi, găsindu-se fên de cea mai bună cualitate şi păşune inbelşugată şi întinsă, — mocanii cu oi, cai, sau ori-ce alt soiu de vite sûnt primiţi la ernatic cu condiţiunile cele mai favorabile. Atât în privirea îndemânărilor cât şi a preţului a se adresa direct la Curtea moşiei. [51] 4—6

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 108. Sibiiu, Sâmbătă 13 Septemvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Septemvre.

Conferenţele şi consiliele ministeriale cu Maj. Sa în frunte şi fără de Majestatea Sa urmează încă şi vor mai urma. Vorba este, după cum s'a mai ḑis, că întrunurile ministrilor sûnt pentru stabilirea bugetului pro 1881. Se poate că aşa va fi, dar de altă parte poate earăşi fi adevĕrat, că desbaterile cele serioase şi lungi au în vedere politica esternă.

In sfêrşit, ceva mai târḑiu, ne a venit şi nouĕ numerul de probă al ḑiariului „Ellenzék" din Cluj. Partida independenţii maghiare a scos aşa dară stindardul ei şi în Transilvania. Partida independenţii în programa sa ne spune nouĕ Transilvănenilor, că voiesce, ca Ungaria sĕ se desfacă cu totul de Austria. Numai dinastia sĕ fie una şi aceeaşi. Ce privesce naţionalităţile în statul unguresc toate (naţionalităţile) sĕ se bucure de egala îndreptăţire, în aceea ce privesce factorii culturali. Programele politice ale Maghiarilor, fără osebire de partide, sûnt ca şi tipurile paragrafului. Ori îl vei întoarce cu capul în jos ori îl laşi cu capul în sus § tot aceeaşi formă are. Ca mâne vor venì Maghiarii şi vor ḑice: numai suferim naţionalităţi în statul unguresc. Inceputul e făcut cu limba.

O sucitură de vênt politic şi dincolo de Laita încă poate resuna aceeaşi sentenţă pentru naţionalităţile ne germane. Dorinţa spre sfêrşitul acesta esistă. „Nat. Ztg. din Berlin ne asigură indirect, că în special noi Românii n'avem sĕ ne facem ilusiuni. Tocmai pentruca sĕ nu se desvoalte simţiul naţional al nostru, ḑice „Nat. Ztg." nu poate fi nici România promovată la regat. Aceasta este o împregiurare, care ar trebuì bine cumpănită din partea fie-cărui Român. Împregiurarea aceasta ne indică situaţiunea, ce ni se pregătesce, dacă vom tot aştepta „mură în gură," cum am aşteptat de patrusprĕḑece ani încoace.

Crisa ministerială în Francia ar fi terminată. Ministrul-president este Ferry, ministru de esterne Barthelémy Saint Hilaire, min. de afacerile publice, Sadi Carnot, min. de marină Vice-admiral Clone. Celelalte portfoiuri le ţin ministrii din cabinetul căḑut.

Din atitudinea presei în Francia şi în Germania, ministeriul cel nou francez este numai o cârpitură, până la altă ocasiune, până când va venì timpul de o constelaţiune hotărîtă.

Dela Dulcigno încă nimica mai nou.

Reflecsiuni

asupra articlului „La cestiunea învĕţămêntului religios", publicat în „Biserica şi scoala".

Braşov, 5 August 1880.

(2 Urmare.)

Partea a doua a „tractatului" combate metoadele cele absurde şi varvare, după care este ales, primit, întocmit şi aşeḑat materialul învĕţămêntului religiunii în manualele, de care s'a servit şi încă se servesce scoala noastră poporală.

Arată, că materialul învĕţămêntului religiunei din amintitele manuale, fiindcă este vast şi desfăcut în amĕnunte şi suptilităţi; formează un întreg scientific sistematic; este abstras, pentrucă dogmele sûnt învĕţături abstrase; este espres în definiţiuni, conclusiuni; demândă, nu motivează; impune, nu luminează: covêrşesce, apasă, vatĕmă puterile minţii copilului; împetresce inima copilului; înstrăinează voia copilului dela îmbrăţişarea şi sevêrşirea faptelor bune, religioase şi morale.

Apoi nici unui obiect de învĕţămênt al scoalei, cu atâta mai puţin învĕţămêntului religiunei, 'i este ertat sĕ paraliseze desvoltarea spirituală a copilului; sĕ'i lege spiritul de mărturisirea recitativă a unor espresiuni stilistice schiloade şi monstruoase, pe cari le numesc „credinţă crestinească," dogme cari însĕ nu sûnt nici-decum în stare a fi înţelese şi a aduce „credinţa" în copil, decât a'i sugruma spiritul, ba chiar a i'l ucide!

Recomêndă dar şi cere „tractatul" scoaterea afară din scoala poporală a metoadelor, al căror merit se cuprinde în anomaliele, absurdităţile, varvariile şi ruinarea de spirit — cari formau mărirea evului mediu:

Partea a treia a „tractatului" recunoasce de corespunḑĕtoriu întru toate şi absolut bun de a propune elevitor în scoala poporală învĕţămêntul religiunei creştine metodul, după care însuşi mântuitoriul Christos a propus şi împărtĕşit oamenilor sânta sa religiune: metodul, după care Christos a lăpĕdat abstracţiunile, definiţiunile, conclusiunile, poruncirile, sistemele, şi a îmbrăcat materialul de propus în formă concretă, în formă de istorioare — amĕsurat gradelor desvoltărei puterilor intelectuale ale ascultătorilor sei.

Christos prin istorioare a luminat, a atras, a motivat pe oameni şi 'i-a pus în stare, sĕ cunoască pe adevĕratul Dḑeu, sĕ'l iubească, sĕ'l onoreze, sĕ'i slujească şi sĕ se teamă de el cu adevĕrată pietate; prin istorioare morale a deprins Christos pe oameni în virtuţile şi faptele morale religioase.

Acest metod sânt îl primesce „tractatul"; pe acest metod sânt il recomândă „tractatul"; după acest metod sânt, cere „tractatul", sĕ se întocmească învĕţămêntul religiunei creştine în manualele scoalei noastre poporale.

Va se ḑică: sĕ propună învĕţătorii elevilor lor materialul învĕţămêntului religiunei înbrăcat în formă de istorioare din testamentul vechiu şi nou.

In fine „tractatul" îndrumează pe învĕţători aşa: „După ce simţesc copii istorioara şi cugetă la ea, sĕ desvolteze învĕţătoriul representaţiunile şi noţiunile religioase şi morale, cari se cuprind în istorioară; sĕ ridice intuiţiunile religioase la noţiuni, cari acum nu mai sûnt seci, fiindcă au de fundament fapte concrete."

Dumneḑeeasca revelaţiune se cuprinde în testamentul vechiu şi nou; dogmele bisericesci crestine g. o. au eşit din dumneḑeeasca revelaţiune; se basează ele prin urmare pe test. v. şi nou: — cum poate dar „tractatul" vatĕma dogmele bis. g. o., când pretinde, a se scoate afară din scoala poporală metodul evului mediu, şi a se îmbrăca învĕţămêntul dogmatic în formă de istorioare din testamentul v. şi n. după metodul lui Christos?

Nu cumva scie dl N. vre o paremie, vre o evangelie, vre o învĕţătură apostolească ori sobornicească, carea 'i arată, că dumneḑeeasca descoperire nu se cuprinde în testamentul vechiu şi nou? că prin urmare dogmele bisericei g. o. nu es din, nu se basează pe testamentul v. şi n.? ci au eşit din, şi se basează pe metoadele cele absurde şi varvare usitate în manualele de religiune ale scoalei pop. de până acum, care leagă şi ucid spiritul copilului?

Sĕ ne arete dl N. cu numele pe acel proroc, apostol ori părinte al vre unui sobor, carele va fi îndrăsnit sĕ ḑică şi sĕ afirmeze una ca aceasta, ca sĕ'l vadă lumea şi sĕ se mire de el!

Sĕ ne arete dl N., cine 'i-a spus d-lui, că „legea în care s'a pomenit Românul, religiunea străbună" — este una cu absurditatea şi varvaria metodului evului mediu din manualele scolastice de religiune de pànă acum, aşa încât: dând cineva din scoală afară metodul cel absurd şi varvar al evului mediu, prin tr'ênsul şi cu dênsul a scos afară tot deodată şi religiunea străbună; ne mai propunênd elevilor religiunea creştină după acel metod ucigătoriu de spirit, nu le propune „religiunea străbună"?

Sĕ ne arete dl N. cine i-a spus d-lui, ce istorie 'l-a încunosciinţat pe d-lui, că luând manualelor scolastice pentru învĕţămêntul religiunei neajunsurile didactice şi metodice, sub jugul cărora gem ele şi în specie luându-le formele cele schiloade, monstruoase şi hîde, în cari sûnt îmbrăcate dogmele, de — sparie pe copii şi'i fac, sĕ fugă de ele, ca de nesce iesme...... şi aşa scăpênd scoala noastră de metodul evului mediu cel absurd şi varvar: — prin aceasta „înceată religiunea noastră ortodocsă, a mai esista?"

Dar ce valoare pot avè pentru dl N. toate aceste?

Ce folos poate trage dl N. din adevĕr, dreptate şi bunacuviinţă?

Pe dl N. nu'l doare inima de dogmele bisericei g. or.

FOIŢA.

Dela Sibiiu la Ogna şi îndĕrĕt.

(Schiţă de călĕtorie).

(7 Urmare).*)

Însoţit de Ciceronele din bunăvoinţă am ajuns la biserica, de care vorbiam. Biserica este nepretensivă în privinţa stilului, are o perspectivă frumoasă, dar pentru poporaţiunea, ce i aparţine, este prea mică. Fiind bine îngrigită şi lipsindu'i inscripţiunea datului, de când este zidită, străinul este ispitit, a'i atribuì o vechime mai puţină de cum este în adevĕr. Ciceronele, un Român neatins de spoitura jumĕtate-culturei moderne, care pârjolesce multe societăţi românesci, îmi descoperì, că biserica aceasta e mai veche de cât unaţia. Atunci, când s'a introdus unaţia şi biserica Românilor „de din sus" a fost luată cu puterea, veniau şi cei „de din sus" aici la rugăciune, cu toate că, după cum vom vedè, dela cei „de din sus" până la cei „de din jos" este o distanţă însemnată. Întrarăm în biserică. Am avut o satisfacţiune, vĕḑênd bărbaţi şi muieri, juni şi june, copii şi copile înbrăcaţi ca florile; satisfacţiunea cea mai mare însĕ a fost pentru mine, auḑind cum aproape toţi cei din biserică cântau cântările liturgice, cari deşì se cântau unison şi pe ici pe colea ritmul cântărei era în ceartă cu prosodia, făceau o impresiune plăcută şi stimulau la pietate.

„Baba călĕtoare n'are serbătoare" ḑice proverbiul şi de aceea fui silit, a părăsì mai îngrabă biserica aceasta ca sĕ ajung şi la celelalte douĕ românesci în partea „de din sus".

Din bună voinţa Ciceronelui meu am şi ajuns. Dândune jos de pe înălţimea, pe care este zidită biserica aceasta, am eşit dintre Românii „de din jos" s'au din „Căciulata". Aflânde-ne între „Unguri" am trecut preste doue punţi primitive, ca sĕ eşim în piaţă. Edificiul cel dintâiu la dreapta în piaţă este o bisericuţă romano-catolică, mai mult pentru funcţionarii dela salinele sau ognele de sare din loc, căci Ungurii sûnt mai cu samă calvini şi luterani. Piaţa un trigon larg, n'ar fi urîtă, dacă ar fi mai grigită. Între edificiile din piaţă se deosebesce cel al magistratului şi la stânga a unui proprietariu.

În dosul liniei, ce vine în faţă când întri în piaţă, se vede, tot cam la stânga, un edificiu înalt dar vechiu, unde era odinioară „casa sfatului". Acì era tot odată şi locuinţa judelui regesc (király-biró), funcţiune ereditară în familia contelui Haller. Din apoia acestuia este biserica protestantă, comună pentru calvini şi luterani. Aceasta, afară de turnul înnoit, poartă timbrul bisericilor vechi săsesci.

Din piaţă valea se lărgesce şi cu dênsa şi Ogna. Culmile pe de laturi sûnt presărate cu grădini. Multa verdeaţă are pe lângă bunĕtatea higienică ceva plăcut şi pentru vedere. Pĕcat, că grădinile nu se bucură de o cultură mai serioasă. Cu puţine escepţiuni sûnt tratate într'un mod foarte primitiv.

Din piaţă am apucat la dreapta spre a ajunge în strada mare, care e mai lungă ca Friedrichstrasse din Berlin. Cum ajunge omul în strada mare se vede mai ântâiu turnul şi mai târḑiu biserica gr. or. „de din sus," care în privinţa stilului este asemenea nepretensivă, însĕ are totuşi mai multă simetrie şi e şi mai mare ca cea de dinjos. Pentru poporaţiune este prea mică. Dela 1806 decând s'a terminat biserica aceasta, va se ḑică, în 74 de ani, Românii s'au sporit foarte tare. Ungurii încleştaţi de doue părţi de Români 'şi-au perdut toată puterea espansivă. Casurile sûnt încă rari, dar deja s'au aruncat Românii printre şirurile ungurescì; chiar în piaţă sûnt până acum deja douĕ case, proprietate românească. Mai este de însemnat, că Românii, cari până la 1848 numai cu greutate puteau cumpăra moşii dela Unguri, decând greutăţile sau delăturat, au atras foarte multă moşie în mâni românesci. Majoritatea alegĕtorilor la dietă şi în afaceri administrative este Românilor asigurată. E vorba numai sĕ o scie folosì.

(Va urma).

---

*) A se vedè Nr. 105,

Devisa d-lui N. este: „Sc!avia!“....

Scopurile d-sale sûnt: opăcirea, rĕtăcirea, încurcarea, tĕmpirea minții; împetrirea inimei; împingerea voinței copiilor spre fapte murdare; întoarcerea neamului omenesc dela lumina adevĕrului la întunerecul cel crud și crâncen, căruia 'i slugesce d-lui și i se închină!

Numai cât publicul român nu este ertat sĕ scie, cumcă dl N. sĕvêrșesce în contra Românilor atari crime; pentru aceasta — la sĕvêrșirea lor, se ascunde d-lui sub masca religiunei!

Sub masca de părinte apĕrătoriu, povĕțuitoriu, îndreptătoriu prinde dl N. a îndrepta lumea și a pildui pe autorii „tractatului“ în modul următoriu:

„Obiectul, de care se ocupă religiunea este D-ḑeu, și raportul lui față cu lumea și în special față cu om. Dar „pe D-ḑeu a'l vedè nu este cu putință oamenilor.“

„In urmare noi îl cunoascem numai întru atât, încât El ni se descopere prin revelațiunea Sa naturală și mai cu seamă prin revelațiunea Sa supranaturală: prin sânta Scriptură.. Este prea nătural dară, că făra credință, carea în ori-ce religiune este espusă în dogme, nimenea nu poate cunoasce pre D-ḑeu. Apoi celce nu'l cunoasce, respective nu crede în El, acela nici nu poate face faptele, de cari face pendentă această Prea Inaltă ființă fericirea omului. Astfel unde nu este credință, nu sûnt, și nu pot fi fapte. Faptele omului sûnt de regulă espresiunea convingerilor sale, ear convingerile, ce și le câștigă omul prin religiune, fiind basate în paite mare pe autoritate se numesc credințe. Unde dar nu este credință, acolo nu este, și nu poate fi morală. Cine nu vrea dar' sĕ scie de dogme, în cari, repețim, se cuprinde credința, convingerile religioase, acela nici nu va putè face faptele, pe cari le propagă religiunea. Vechiu ca timpul și nestrămutabil este adevĕrul că: „fără credință nu este cu putință a plăcè lui D-ḑeu.“ Neînvĕțând dară elevii în scoală principiile credinței creștine este prea natural, că în viață nici nu vor putè face fapte creștinesci, un lucru, pe care de sigur nu'l doresce nimenea, nici d nii autori.“

Ce cuvinte sânte!

Cuvintele aceste sûnt în adevĕr sânte; din care causă nici că s'au putut pângărì prin aceea, că s'au apropiat dl N. de ele; s'au atins de vestmêntul lor; a și pus mâna pe ele; le-a prins și le-a têrâit prin negreala d-sale în acest punct al „articlului,“ ca sĕ facă — paradă cu ele.

Paradă cu: religiunea creștină, creștinătatea!?

Așa face dl N.!

D-lui adecă avêndu'și obrazul împodobit cu masca religiunei creștine, cu masca pietății; însĕ în inimă purtând desprețul, hulirea asupra acestora, vrea sĕ se arete lumii, că este inspirat de principiile religiunei.

Sub lucirea acestei podoabe după ce a învinuit pe autorii „tractatului“ de călcători în picioare și dĕrîmători, ruinători ai religiunui creștine prin primirea istorioarelor din testamentul vechiu și nou după metodul lui Christos; — îi învață acum ca pe nesce păgâni varvari închinători ai testamentului v. și n. și ai metodului lui Christos sĕ cunoască pe D-ḑeu cel adevĕrat.

Care învĕțătură o basează pe următoarele: „In urmare noi îl cunoascem (pe D-ḑeu) numai întru atât, încât el ni se descopere prin revelațiunea sa naturală și mai cu samă prin revelațiunea sa supranaturală: prin sânta scriptură. Este prea natural dară, că fără credință, carea în ori-ce religiune este espusă în dogme, nimenea nu poate cunoasce pe D-ḑeu.“

Sensul acestor propozițiuni este următoriul:

Noi putem cunoasce pe D-ḑeu din sânta descoperire, care se cuprinde în sânta scriptură (testamentnl v. și n.); dar' apoi noi trebuie sĕ luăm dḑeeasca descoperire de adevĕrată, adecă: sĕ credem în cele descoperite în testamentul v. și n.; credința este espusă în dogme.

Foarte bine!

Apoi autorii „tractatului“ au primit metodul lui Christos și conform acestuia recomêndă propunerea învĕțămêntului religiunei în scoala pop. în forma de istorioare din testamentul v. și n. — Va sĕ ḑică: autorii „tractatului“ primind istorioarele din testamentul v. și n., în cari se cuprinde dḑeească revelațiune, de adevĕrăte, au primit credința în cele descoperite în testamentul v. și n.; dacă au primit credința, atunci „tractatul“ se basează pe credință, pe dogme, pentrucă credința este espusă în dogme! — cum pot dar vătĕma ei dogmele prin aceea, că cer în „tractat,“ sĕ se desbrace învĕțămêntul religiunei cr. de vestmintele metodului evului mediu, și sĕ se îmbrace în forma de istorioare din testamentul v. și n. după metodul lui Christos?

Dacă dogmele sûnt învĕțături ale credinței în dḑeeasca revelațiune din testamentul v. și n. — apoi „tractatul“ cere istorioare din testamentul v. și n.: — nu cere el prin aceasta credință? — vatĕmă prin aceasta dogmele?

Christos a propus sânta revelațiune in formă concretă (de istorioare); a lăpĕdat forma cea abstrasă; pe basa aceasta „tractatul“ pretinde darea afară din scoală a formei cei abstrase: — vatĕmă prin aceasta credința, dogmele?

Când cere „tractatul“ scoaterea afară din scoala poporală a învĕțămêntului dogmatic, a dogmelor în forma cea din manualele de scoală, întocmite după metodul evului mediu; — cere sĕ se dea afară credința, nu metodul evului mediu? Vatĕmă dar el prin aceasta cumva credința, dogmele bisericei gr. or.?

Firesce că nu le vatĕmă!

Dl N. însĕ nu vrea sĕ scie de aceste. Dlui simte folos întru a învinuì pe autorii „tractutului“; 'i și învinuiesce, cu ce 'i vine mai curênd în minte, fără ca sĕ'și ia sama la ceea ce ḑice.

Dlui adecă 'i-a învinuit mai sus, că prin istorioarele din testamentul v. și nou scot religiunea străbună din scoala poporală pentrucă acele istorioare 'i răpesc dogmele și prin aceasta o fac sĕ înceteze de a mai esista.

Apoi tot dlui le spune aici, că sânta scriptură (test. v. și n.) cuprinde în sine dḑeeasca revelațiune, din care es dogmele.

Ce poate înțelege acum on. public cetitoriu din toată învĕțătura aceasta, propusă de dl N.?

Dlui adecă recunoasce aici, că testamentul v. și n. cuprine în sine dḑeeasca revelațiune, din care es dogmele; autorii „tractatului„ primesc istorioarele din testamentul v. și n. și recomândă învĕțătorilor, se îmbrace învĕțămêntul religiunei în forma aeestor istorioare; dl N. 'i învinuesce pentru aceasta de vătĕmători ai dogmelor, ruinători ai religiunei ortodocse: nu se rănesce dl N. pe dsa însuși cu arma, cu care vrea sĕ lovească în cap pe autorii „tractatului“?

Arată dl N. cunoscință de lucru, înțelepciune, când acusă pe autorii „tractatului“ mai departe prin cuvintele: „Apoi celce nu'l cunoasce (pe Dḑeu), respective nu crede în el, acela nici nu poate face fapte, de cari face pendentă această Prea înaltă ființă fericirea omulni“ — după ce a putut adecă vedè aceasta în „tractat“ toți câți 'l-au cetit cu atențiune că autorii lui nu voiesc decât cum s'a arĕtat mai sus, scăparea scoalei de metoadele evului mediu și propunerea religiunei creștine după metodul lui Christos prin istorioare din testamentul v și n.?

Apoi din testamentul v. și n., în care se cuprinde dḑeeasca revelațiune, ceea ce recunoasce și chiar dl N. nu pot învĕța elevii scoalei poporale sĕ cunoască pe Dḑeu sĕ creadă într'ênsul și sĕ sevêrșească fapte „de cari face pendentă această prea înaltă ființă fericirea omului“?

Ba pot; însĕ dl N. nu are cugetul la ele, ci la autorii „tractatului“ — sĕ se vadă scăpat de ei cu ori ce preț.

Primeasca ei, recomânde ei în „tractat“: testament vechiu, nou ori ce le va plăcè; dl N., ca sĕ se scăpe de ei, 'i învinuiesce, că prin „tractat“ provoacă pe învĕțători, sĕ deprindă pe elevii lor la: necredință în Dḑeu și la fapte imorale!

Vina lor aceasta formulată de dl N. stă scrisă în „articlu“ așa:

„Neînvĕțând dară elevii în scoală principiile credinței crestine este prea natural, că în viață nici nu vor putè face fapte crestinesci!!....

Insĕ totuși ar fi prea fără — aer de sânt, a tĕrâì pe autorii „tractatului“ vrâjmășesce la moarte; pentru aceasta le dă o grațioasă mângăiere: „Un lucru, pe care de sigur nu'l doresce nimenea, nici domnii autori!“

Ei, pe cine a jucat acum dl N. sub masca, cu care este împodobit? — nu pe tartiuful?

Ba așa; numai cât nici decum pe tartiuful tartiuf, ci pe — neghiobul.

Aceasta este adevĕrat. Dlui N. însĕ nu'i pasă nici de una ca aceasta!

Dumnealui deșì ca bărbat de principiul, că „scopul sânțesce mijloacele“ 'și-a dat în fața publicului prin schimbarea trăsurilor massei un aer de părinte pios și sânt, și ca atare a trebuit sĕ recunoască sânta scriptură de adevĕrată; dar apoi, ca sĕ poată zugrăvì pe autorii „tractatului“ cu colorile cele mai urîte, s'a vĕḑut necesitat, sĕ calce aceași sântă scriptură în picioare sub pretest, că prin ea vatĕmă autorii „tractatului“ dogmele bisericei gr. or. și ruinează religiunea crestină; — totuși ca om cu minte ori cu ideă ficsă, neîncreḑătoriu, pesimist până la cel mai înalt grad desemnat de frică, ce o are dlui de umbrele întunerecului, că neputênd prin călcarea testamentului v. și n., prin descrierea cu colori urîte a autorilor „tractatului“ desființa „tractatul“ cu desĕvêrșire, — va da de belea cu umbrele întunerecului: — se sparià, se necăjesce, se înfuriază până la turbare.

Dl N. vĕḑêndu'și și simțindu'și din toate părțile, apoi și din a „tractatului“ elementul seu de viață împroșcat cu otrava luminei, pe idolul seu, întunerecul, amenințat cu stingere, precum se stinge fumul: nu mai cugetă la masca, cu care este dlui împodobit, nici la nimic de feliul acesta.

Un bold de flamênḑie lacomă lupească 'i stringe băierile inimei.

Eată'l în spatele autorilor „tractatului“; li'l sfâșie; apoi mușcă și rupe cu cuvinte scăpărătoare scântei de cătran.

(Va urma).

„Timpul“ de Mercuri, îmbrăcat în doliu adânc aduce în frunte următoriul necrolog:

†

„Duminecă la 7/19 Septemvrie, la 3 oare după ameaḑăḑi a încetat din viață

Monolache Costache Epureanu.

Greu bolnav, plecase din țeară la Viena și deacolo la Wiesbaden, unde părea a se îndrepta. Întors în Viena pentru că temperatura fusese aspră la băile recomandate, fu trimis de medici la Schlangenbad din Nassau, unde, învins de boală și de o timpurie bĕtrânețe, și-a dat obștescul sfêrșit.

„O timpurie bĕtrânețe în adevĕr! Abia de 56 de ani, Monolache Costachi avea arĕtarea unui om cu mult mai bĕtrân. Coborîtor dintr'o familie istorică a Moldovei și moștenind o avere mare, însĕ încurcată prin împărțeli și datorii, el a fost viața întreagă pe de o parte bântuit de grija de a păstra averea strămoșilor ca razim al influenței politice, pe de altă parte amestecat ca factor de căpetenie în toate mișcările politice ale patriei sale. Studiind în Heidelberg, în timpul în care „Juna Germanie“ își stabilia idealele ei politice, ca curent opus stării monarchiei absolute, ce domnia în Europa în urma sfintei alianțe, M. C. Epureanu păstrase, din studiile sale în științele politice și juridice, idealul constituționalismului englez, basat pe libertatea, de a face ceea ce e bine și just, pe spiritul adevĕrului și al muncii. Credința sa fundamentală era: că un stat numai atunci poate înflorì, când destinele sale sûnt conduse de partea aceea a nației, care e neatârnată prin avere și prin cultură, și că ori ce stat e osândit la o retrogradare sigură, când încape pe mâna oamenilor, cari'și fac din politică o meserie de câștig, un mijloc de îmbogățire ori de bun traiu. Avem înainte-ne o foae eșită de sub dictatul sĕu propriu și iscălit de el, în care arată, care trebue sĕ fie ținta partidului conservator. „Întărirea instituțiilor, concordia între fiii aceleiași țĕri, asigurarea proprietății și a muncii, înlăturarea elementelor parasite, cari, sub o formă sau sub alta, nu trăesc de cât din averea sau din munca celorlalți: aceasta trebue sĕ fie mai ales ținta ori-cărui partid conservator, ba mai mult, a ori cărui partid serios, ori-care ar fi denumirea sa“.

„Ca orator, Epureanu era strălucit. Ore întregi fermeca auditoriul, îmbrăcând adevĕrurile cele mai crude în forma nevinovată a unui umor atât de contagios, încât cei mai mari adversari politici ai sĕi, departe de a fi jigniți de acele valuri de fină ironie, de acele scânteieri ademenitoare ale unui spirit atât de cultivat, atât de elegant și de o amabilitate personală covêrșitoare, îl ascultau cu adêncă plăcere. Nu frase mari și patetice, cum le obicînuesc oratorii populari, ci argumente și un spirit de fermecătoare conversație: eată arta, în care era maestru. Epureanu era un orator cu totul modern. Dar îndĕrĕtul acestui farmec al graiului se ascundea o inimă rănită de starea tristă a patriei lui, căci el a fost cel dintâiu poate, care nu s'a lăsat nici când orbit de fraseologia goală a politicilor de industrie, nici de aparențele unui progres în forme, pe când în fond poporul dedea îndĕrĕt pe toate căile.

„Începêndu'și cariera politică prin participarea la revoluția din 1848, el a fost una din podoabele curții lui Grigorie Ghica Vodă, amic și consiliar in cele bune ale lui Vodă Cuza, president al constituantei din 1866, prezident de consiliu sub Vodă Carol. O invĕțătură vastă, un spirit de o libertate genială, o onestitate superioară până si umbrei vre-unei indoieli, un nume vechiu inrĕdăcinat in tradițiile unui curat patriotism, și cu toate nesfêrșitele necasuri ale vieții sale, totdeauna vesel, amabil, indatoritor, oricât de obosit, de bolnav sau de superat ar fi fost: astfel era omul, făcut pentru a împăca urele și prevențiunile dintre oameni.

„Astăḑi acea bogăție de spirit, de sentiment, de amabilitate, numai e decât o mână de pămênt. Nu numai partidul conservator, țara întreagă sufere o grea perdere, căci în crearea unor asemenea oameni natura e estrem de avară. Atins de majestatea morții înaintea căreia împĕratul și ostașul sûnt de o potrivă, nu se va afla mână care sĕ se ridice pentru vre o învinuire înaintea strălucitoarei amintiri, pe care acest muritor o lasă pe pămênt. Deci ușoară'i va fi țerîna și amintirea neumbrită de aripa uitărei!...“

Varietăți.

* (Însciințare). Adunarea generală a despărțĕmêntului III (Sibiiu) al Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român, se va ținè în acest an la 21 Sept. (3 Oct.) a. c. în comuna Tilișca. Se învită deci toți p. t. membrii ai acestui despărțĕmênt cum și alți binevoitori pentru cultura poporului român a participa la această adunare în numer cât se poate de mare.

Sibiiu, 11/23 Sept. 1880.

Dr. *Ilarion Pușcariu* m. p.,
direct. despărțĕmêntului.
Petra Petrescu m. p.,
secret. al com. desp.

* (Promemoria 1849). Ungurii din Ocna Sibiiului vor serba în 26 Septemvre n. la 3 oare după ameaḑi desvĕlirea monumentului acelor Unguri, cari au căḑut în bătaia deacolo din

4 Februarie 1849. Spre acest scop pleacă în 26 Sept. la 2 oare după ameaḑi dela Sibiiu la Ocna un tren separat, pentru toţi câţi doresc a lua parte la sĕrbarea sus numită.

* (Monumentul lui Bem) se va desvălì sĕrbătoresce în Mureş-Oşorhei în 17 Octomvre n.

* (Pausz) despre care am vorbit mai de multe ori se află de present în temniţa din Caransebeş, dupăce a repus în pripegirea lui peste 7090 fl. v. a. În 13 Septemvre fiind ascultat de subjudele din Caransebeş Scherff l'a năpădit de mai multe ori plânsul.

* (Vila lui Bethlen) din Körtvelysa, carea cladită fiind de maestrii din Viena abia de vreo câţiva ani a costat la 180,000 fl. — după cum ne spune „Kelet“ — fu vêndută în licitaţie cu 22,000 fl. v. a.

* (Gravitarea Ungurilor spre Viena.) Pecând abia un Neamţ se maghiarisează, pe atunci la 40 Unguri fug la Viena şi cer civitatea austriacă. Această proporţiune — dupăcum ne spune „Deutsche Zeitung“ pe temeiul raporturilor Poliţiei din Viena — în loc sĕ scadă, cresce din ḑi ce merge şi chiar pe timpul acesta, când ura de rassea Maghiarilor din Ungaria a ajuns la culmea prostiei.

* (Tirănie selbatică). În comuna Gombas lângă Lipto-Szt. Miklos judele comunal legând pre un lucrător de un arbore 'l-a bătut cu biciul pănă când acesta 'şi-a dat sufletul subt loviturile turbate ale primariului barbar.

* (Cutremur în Bosnia) Din Seraievo se telegrafează cu datul 20 Sept. n. că în 19 Sept. n. seara pela 11 oare s'a simţit acolo un cutremur scurt, dar puternic. Timpul a fost senin, şi rece.

* (A doua oară înfloresc) foarte mulţi pomi în Gyöngyös. Pea colo fiind adecă în sĕptĕmâna trecută un timp de tot cald şi frumos, castanii selbateci, apoi scumpia (malinul) şi acaţii au început a prinde muguri a doua oară şi desvoltânduse de mirare au început a înflorì aşa, încât acum toţi acesti pomi stau încărcaţi de flori.

Bursa de Viena şi Pesta

din 23 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	108 20	108.30
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.80	81.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	95 25	97.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.75	85.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.75	122.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.75	93.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.75	93.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.50	93.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.60	71.75
Datorie de stat în argint . . .	72.65	72.75
Renta de aur austriacă	87.90	87.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.—	131.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	819.—	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	283.30	284.15
Acţiuni de bancă de credit ung.	251.25	251.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	108.50	108.25
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.40	107.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.65
Napoleon	9.45	9.45
100 marce nemţesci	58.25	58.20
London (pe poliţa de trei luni) .	118.30	118.20

Economic.

Sibiiu 14 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.40—7.40; grâu sĕcăreţ fl. 4.90—5.90; sĕcară fl. 4.70--5.10; Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 7—7.50; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32.—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Lumināri de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 36—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 18 Septemvre n. Pro hectolitră grâu: fl. 10.20—11; sĕcară fl. 8.40--8.50; orz 5.40--5.50 ovĕs fl. 5.—5.10; cucuruz fl. 4.50—4.80; cel nou cu ——— sacul cu tulei. Spirt *en gros* fl. 31.25—31.50 *detail* 32—34 fl. per 100 litre %. Grâu a fost mult şi totuşi a trecut mai tot cu preţuri bune. Mai scumpe au fost ovesele şi orzul pentrucă fiind puţine şi tare cercetate au trecut cu preţuri mai mari, ca de obicei.

(Recolta în Austria şi Anglia) Eată ce cetim în „Timpul“:

Austria. Elementele atmosferice au maltradat foarte mult regiunile agricole a acestui imperiu: ploile, grindina şi inundaţiunile au făcut mai pretutindine spăimêntătoare devastaţiuni.

Noi in revista noastră trecută am arĕtat cu amĕnunţime localtăţile, cari au fost mai mult bântuite, vom adăogì acum numai atât, că timpul reu împedecă încă operaţiunile agricole, căt foarte târḑiu se vor ivì pe pieţele comerciale productele agriculturei austriace.

(Anglia). Temerile cari se manifestase in luna trecută s'au mai stêmpărat puţin, in cursul acestei sĕptĕmâni ḑice „Mark-Lane-Express“; timpul frumos a adus binefaceri nepreţuite pentru agricultură; căldura a activat maturitatea cerealelor şi a îndreptat calitatea acelor, cari nu erau culcate la pămênt. Secerişul se face cu o mare animaţiune; şi cu cât munca secerişului înaintează, cu atâta se observă că, multe grâne sûnt atacate de rugină şi altele duchite aşa în cât calitatea cu toată îmbunetăţirile timpului frumos, lasă de dorit.

Orzurile vor da o producere mai mulţămitoare decât spuneau prevederile, in privirea cantităţei; calitatea însĕ va fi rea pretutindine şi faţa orzului va fi urită din causa reului timp, care a presidat maturitatea acestei cereale, toate oarzele bune au fost culcate la pămênt. Ovesul se arată din ce in ce mai satisfăcĕtoriu, cu cât inaintează secerişul.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 13 Oct. şi 31 Noem. imob. Stanei lui Isac Oprea în Săcele (trib. Braşov); în 27 Sept. şi 27 Oct. imob. rĕmasului după Vasilică Dîrzan în Zalba; în 13 Nov. şi 13 Dec. imob. lui Nicolae, Grigorie şi Maftei Oniga în Suciul de jos (trib. Dej); în 23 Oct. şi 23 Noemv. imob. lui Ioaneş Muţ în Reşinari (trib. Sibiiu); în 30 Sept. imob. Catarinei Willisch în Feldioara (jude. cerc. Sighişoara); în 4 Oct. imob. lui Iosif Werkel în Oşorheiu (trib.); în 30 Sept. imob. lui Anghel Teclu în Braşov; în 29 Sept. imob. lui Ioan Badea în Braşov (trib.); în 1 Oct. imob. soţiei lui George Szadoş în Luna (trib. Cluj); în 30 Sept. imob. lui Mitru Florea în Taniş (judec. cerc. Huedin).

Prima societate maghiară generală de asiguraţiune.

Însciinţare

cătră p. t. public asigurătoriu despre asiguraţiunea pe şase ani a caselor şi edificielor economice, pre lângă folosinţa anului prim grătuit anticipative.

Budapesta în Septembre 1880.

P. t. public asigurătoriu şi mai vêrtos p. t. partidele noastre, a căror simpatie şi încredere, — pre lângă influinţarea altor factori, — ne a ridicat societatea în stadiul de aḑi, nu ne vor nega acea recunoscinţă, că societatea noastră a rĕmas totdeauna firmă pe acel fundamet, pre care 'şi-a basat neguţătoria, şi că a rĕmas firmă principielor sale şi pre lângă esperimentările diverse ale altor societăţi cari sa'u ridicat în urma societăţii noastre.

Principiile aceste i s'au rectificat şi rebonificat prin acel resultat, că încă cu finea anului trecut 1879 capitalul societăţei fundamentale (neatacaver) de 3.000,000 floreni în bani gata e deplin întregit, ear capitalul reservat (disponibil) s'a ridicat la 1.000,000 floreni, şi cu firmitate putem ḑice aceea, cu ce nu va fi capace nici o societate concurentă, că societatea noastră tacsele reservate spre acoperirea daunelor, cu finea anului present în aşa mare sumă le poate transpune în favorul socotului anului următoriu, că precum se vede deací încolo din acele tacse se vor puté acoperì daunele eveninde în anii următori!

A ţinè cu noi pas egal — credem a putè afirma fără frică — abia va fi în stare vreuna dintre societăţile cari concurg alăturea cu noi.

Spre ajungerea acestui resultat s'a nizuit dintru toate societatea noastră, pentru că a fost convinsă, că prin aceasta face un serviţiu escelent neguţătorielor asigurătoare din patrie, şi mai vêrtos intereselor partidelor sale, dacă din câştigurile neguţătoriei constitue astfeliu de tari capitale fundamentale şi disponibile, care conţinênd asiguranţă destulă, la toată ocasiunea servesc spre deplină incredere şi liniscinţă, şi că aşa mare şi deplin solvit capital fundamental si reservat numai cele mai escelente societăţi afară din patrie posed.

Dealtmintrelea p. t. public asigurătoriu, şi mai vêrtos p. t. partidele noastre şi aceea pot documenta, că pre când noi de o parte asfel ne-am nisuit a câştiga, rectifica şi rebonifica încrederea, pre de altă parte societatea noastră, amĕsurat prosperărei, intărirei şi relaţiunilor neguţătorielor sale ţinênd înaintea ochilor totodată şi interesele comune ale societăţei şi partidelor asigurătoare, totdeauna a fost gata a întinde partidelor sale prospecte şi binefaceri mai noue ceea-ce din cele mai multe cu aceea a documentat, că partidele asigurătoare pe viaţă, din câştigurile clasei acesteia jumĕtate, ear partidele asigurătoare contra daunelor de ghiaţă din câştigurile clasei acseteia a cincea parte se împărtăşesc.

Acesta ne e principiul purcederei noastre şi acuma şi de aceea când am ajuns acolo, ca cu deplin solvit capital fundamental şi reservat putem continua neguţătoria, societatea noastră cu plăcere îşi realisază de mult propusul seu scop, şi eacă cu aceasta şi partidele asigurătoare contra daunelor de foc, voiesce a le împărtăşi în favoare mai nouă.

Am decis dară, şi despre aceasta voim a însciinţa publicul asigurătoriu, ca asiguraţiunea caselor şi edificielor economice de ací încolo la noi întru acea favoare sĕ se împărtăşască, că spre esemplu dacă proprietariul casei sau al pămêntului se obligă a'şi asigura astfel de edificiuri pe şese ani, societatea noastră pe anul usuat grătuit de anul prim aşa că partida asígurândă numai după folosinţa anticipativă a anului prím grătuit, respective cu începutul anului al doilea e obligată a solvì tacsele.

Credem cumcă favorul dispunerei noastre acesteia todeauna va avé cea mai mare apreţiare în clasa proprietarilor, dar mai vêrtos în anul present şi in timpul următor când încă va fi simţitoare calamitatea anului acestuia, şi când în cercul economului aşa puţini sûnt bani. Disposiţiunea noastră aceasta încă şi intre aşa împregiurări nefavorabile, face posibilă asiguranţa pe un timp mai îndelungat. Şi favorul acesta cu atâta e mai mare, cu cât e mai considerabilă tacsa anuală, şi cu cât mai greu s'ar puté esopera în anul present sau următoriu solvirea aceleia anticipative prin economul apĕsat de împregiurările nefavorabile ale anului acestuia.

Dar de beneficiul anului gratuit anticipative se vor folosì şi acele partide ale noastre, care fiind deja asigurate pe un timp mai îndelungat, şi sûnt îndreptăţite a folosì anul gratuit decursive, respective numai în anul din urmă al asiguraţiunei lor; pentru că prin înoirea asiguraţiunei se vor folosí după o laltă de doi ani grătuiţi, aşa ca un an va fi acea al asiguraţiunei espirătoare, care au a'l folosì numai în urmă, ear celalalt an e anul prim al asiguraţiunei înnoite pe şese ani.

Când despre favorul acesta mai nou voim prin aceasta a însciinţa p. t. public asigurătoriu nu ne reţinem níci de esprimarea acelei convingeri, că p. t. public asigurătoriu precum în disposiţiunea aceasta promptabilitatea noastră sau în favorul folosinţei anului gratuit anticipative semnul încrederei noastre îl va recunoasce.

Însciinţând încă p. t. public asigurătoriu şi despre aceea, că agenţii nostri, dar şi noi înşine cu plăcere servim ori cu ce deslușiri

Remânem cu salutare

Prima societate maghiară generală de asiguraţiune.

Harkániy : Lévai.

Nr. 220. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Voia, cu 100 familii de clasa a III. în protopresbiteratul Gioagiului I. se escrie în urma ord. p. v. consistoriu din 12 August a. c. Nr. 2359. B. concurs, cu terminul până la 14. Octomvre, a. c. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

Porţiune canonică: un pămênt arătoriu de 4 mĕsuri semĕnătură de grâu.

Dela 66 familii câte o mĕsură de cucuruz în boambe, câte o ḑi de lucru, şi stola usuată, cari toate computate la olaltă în bani, dau un venit anual de 210 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această staţiune parochială, au de a'şi substerne petiţiunile lor instruite conform „statutului organic“ şi regulamentului congresual din 1878, oficiului ppresbiteral al Gioagiului I, pănă la terminul sus indicat.

Hondol, 6 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Pipoş m. p.,
protopresbiter gr. or.

Nr. 229. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala poporală din Ludoş protopresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu terminul 30 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

a) salariu anual de 200 fl. v. a. din casa alodială, care se va solvì în rate lunare decursive, prelângă cuitanţă timbrată şi vidimată de oficiul comunal.

b) cuartir liber în localul scoalei sau în relut cuartir în sumă de 10 fl. v. a. asemenea din cassa alodială, care se solvesce la începutul anului scolastic.

c) 4 carĕ de lemne pentru încălḑit.

Concurenţii prelângă cualificaţiunea recerută de lege au a documenta, că sûnt cântăreţi buni, ear alesul e deobligat a cânta în decursnl anului scolastic dumineca şi sĕrbătoarea atât la utrenie cât şi la liturgie în biserică.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea 9 Septemre 1880.

Ioan Droc m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 211. 1—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea vacantei parochii din Vĕrd clasa a III-a pe basa ord. P. V. Consistoriu archidiecesan ddto. 20 Maiu a. c. Nr. 1363. B. se escrie corcurs pănă la 1 Octomvre 1880 st. v.

Emolumentele sûnt:

a) locuinţa în odăile scoalei, lângă care douĕ grădini de legumi;

b) porţiunea canonică de 7 jugere comassată lângă care o posesiune întreagă donată de reposatul Spiridon Morariu;

c) dela 80 familii Români câte o ferdelă de cucuruz sfârmit;

d) dela 20 familii neorustice câte o jumĕtate de ferdelă;

e) venitele stolare statorite de sinodul parochial;

f) douĕ sorţi lemne în pădure; — toate aceste dau o sumă de 328 fl. 50 cr.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi astearnă suplicile provĕḑute cu documentele prescrise de „statutul organic“ şi de regulamentul congresual pentru parochii din anul 1878, oficiului protopresbiteral gr. or. mai jos subscris pănă la subsemnatul termin.

Nocrich în 20 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Gregoriu Maier m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 157. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci la scoalele confesionale gr. or. din comunele Văleni, Făuresci şi Cărbunariu, în ppresbiteratul Cetăţei de peatră prin aceasta se escrie concurs cu termin până la 14 Octomvre anul curent.

Emolumentele sûnt:

1. Văleni, 200 fl. v. a. și lemne de încăldit.

2. Făuresci 140 fl. v. a. cuartir liber și lemne de încăldit.

3. Cărbunariu 160 fl. v. a. cuartir liber și lemne de încăldit.

Doritorii de a ocupa vre una din aceste stațiuni au a'și asterne suplicele lor instruate în sensul prescriselor stat. org. și a regulamentului provisoriu din 1878 la subscrisul oficiu ppresbiteral până la terminul prefipt.

Dela oficiul pbresbiteral gr. or. al Cetăței de peatră.

Cărpiniș, la 29 August 1880.

În conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Șovrea m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 178—1880. 1—3

CONCURS.

Pe basa înaltei încuviințări consistoriale din 18 Martie Nr. 857/B. pentru ocuparea stațiunei de paroch de a III classă în comuna Vidraseu protopresbiteratul Têrnavei inferioare se deschide concurs cu terminul până în 14 Octomvre a. c. st. v.

Emolumente:

1. Curtea parochială cu casa cu 3 încăperi și alte edificii economice.

2. Grădină de legumi;

3. Porțiune canonică arătoare și cositură de 17 jugere 1527□° din care 1020 orgii pătrate folosesce cantorul.

4. O ferdălă de cucuruz sfêrmit dela 52 familii.

5. Tot de la acele familii câte o ḑi de lucru cu palma.

Cei ce doresc a ocupa această stațiune au a'și asterne suplicele conform regulamentului sinodal din 1878 la oficiul protopresbiteral în Deag.

Dela oficiul protepresbiteral gr. or. a Têrnavei inferioare.

Deag, 1 Septemvre 1880.

În conțelegere cu respectivul comitet parochial.

D. de Tamaș m. p.,
adm. prot.

Nr. 141 2--3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa III Galați, în ppresbiteratul Zlatna infer. se deschide concurs până la 30 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu două odăi, șură și grajd, la care mai aparține și o grădină de un car de cucuruz.

2. Folosirea cimiteriului, a unui fênaț, de un car de fên, a unui loc de pășunat și arătură, în mărime de 2 jugere, numit la „lunca morii.“

3. Dela 40 de case, câte o ferdelă de cucuruz sfărmit, sau 11 cupe de grâu bun.

4. Venitele stolare sistemisate care toate la olaltă dau aproape suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie, au de a'și substerne petițiunile instruite, conform statut. organic și regulamentului congresual din 1878, la subscrisul oficiu ppresbiteral, până la terminul mai sus prefipt.

Abrud în 3 Septembre 1880.

In conțelegere cu comitetul parochial.
Oficiul ppresbiteral.

I. Gall m. p.,
ppresbit.

Nr. 224. 1880.

CONCURS.

Întru urmarea preaînaltei încuviințări consistoriale din 23 Maiu a. c. Nr. 1483. B. pentru ocuparea stațiunei de capelan lângă slăbănogitul paroch bĕtrân Nistor Popa din Șinca-nouă, ppresbiteratul gr. or. al tractului Făgărașului I, se deschide concurs cu terminul până la 14 Octomvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu această stațiune sûnt, conform declarațiunei numitului paroch, jumĕtate din toate venitele parochiale, dela 768 suflete, ce cad pe partea ḑisului paroch, care toate computate în bani ajunge la suma aprocsimativă de 200 fl. v. a., cu toate accidențiile de preste an.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan au sĕ'și astearnă concursele lor, instruite conform dispozițiunilor „Statutului organic“ și ale regulamentului sinodal din 1878 până la terminul mai sus arĕtat la oficiul protopresbiteral al tractului Făgărașului I.

Făgăraș 24 August 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popescu m. p.,
2—3 protopresviter.

CONCURS.

La scoala greco-orientală română din comuna Poiana-sărată (Sósmező) comitatul Trei-scaunelor (Háromszék) se deschide concurs pentru ocuparea următoarelor posturi învĕțătoresci: pe lângă emolumentele mai jos indicate.

1. Postul pe docinte în classa primă cu salariu anual de 100 fl v. a. și lemne.

2. Postul de docent în classa 2 cu salariu anual de 200 fl val. aust. locuință liberă în edificiul scolar și lemne pentru foc.

Doritorii de a concura la aceste posturi au de a înainta suplicele lor însoțite cu atestat de cualificațiune la oficiul parochial gr. or. român din comuna sus numită până la 23 Septemvre a. c. st. v. observênd, că acei concurenți, cari vor putè documenta facultatea lor pentru propunerea limbei maghiare, vor fi preferiți.

Poiana-sărată în 7/19 Sept. 1880.

2—3 **Ioan Băloiu** m. p.,

Nr. 131. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a două posturi de învĕțători în comuna Romos ppresbiteratul Orăștiei se escrie concurs până la 28 Septemvre a. c. st. v.

Salariile împreunate cu aceste două posturi sûnt:

1. Pentru postul de învĕțătoriu primariu 280 fl. care se solvesce în rate lunare din alodiul comunei, și lemne de încăldit.

2. Pentru postul de adjunct 140 fl. din care 120 fl. din alodiul comunei ear' 20 fl. din lada bisericei și lemnele necesare de încăldit.

Pentru învĕțătoriul primariu se cere cunoascerea limbei maghiare, ear' pentru adjunct se cere sĕ scie bine tipicul bisericei, pentru că e deobligat a servì în strană în toate duminecile și serbătorile.

Doritorii de a ocupa aceste posturi învĕțătoresci au de a'și asterne petițiunile lor în sensul statut. org. și a regulamentului congresual, la dl ppresbiter în Orăștie până la 28 Septemvre a. c. în care ḑi se ține și alegerea.

Din ședința comitetului parochial gr. or. din Romos. Dat Romos 29 August 1880.

Pentru comitetul parochial:

Vasiliu Basarab m. p.,
paroch local și președ. al comit.

Nr. 54—scol. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din subsemnatele comune bisericesci ale protopresbiteratului gr. or. al Bistriței se escrie prin aceasta concurs până la 28 Septemvre a. c. v.

1. Pentru postul învĕțătoresc din comuna Borgo suseni cu salariu anual de 100 fl. v. a. cuartir și lemne.

2. Pentru postul învĕț. din comuna B. Mijloceni cu salariu anual de 200 fl. cuartir și lemne.

3. Pentru postul învĕț. din comuna Blașfalĕul superior cu salariu anual de 100 fl. cuartir liber și lemne de încăldit.

4. Pentru postul învĕțătoresc în comuna Căila cu salariu anual de 100 fl. cuartir și lemne.

5. Pentru postul învĕț. în comuna Șimotelnic cu salariu anual de 100 fl. cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au de a'și substerne suplicele instruite cu documentele recerute prin stat. org. până la datul sus însemnat subsemnatului oficiu ppresbiteral.

Oficiul ppresb. gr. or. al tract. Bistriței.

Borgo-joseni, în 24 Aug. 1880.

În conțelegere cu comitetele scolare concernente.

Ioan Buzdug m. p.,
adm. protop.

Nr. 209 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa a II în comuna Reșinari, unde s'au redus parochiele dela 4 la 3, se escrie cu aprobarea Ven. Consistor Archidiecesan din 27 Maiu 1880 Nr. 1642 B. concurs cu termin de 30 ḑile după prima publicare.

Venitele sûnt:

A treia parte din venitele ordinare stolare.

Concurenții au sĕ trimită suplicile lor instruite în sensul prescriselor din Statutul organic și din regulamentul congresual pentru parochiila P. O. Oficiu protopresbiteral al II, în Sibiiu.

Reșinari în 15 Iunie, 1880.

Comitetul parochial ortodocs-român, în conțelegere cu părintele administrator protopresbiteral tractual.

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕțătoriu secundariu la scoala confesională gr. or. din Poplaca, protopresbiteratul Sibiiului I-iu, pentru intregirea acestui post se escrie concurs cu terminul până la 20 Septemvre anului curent st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 210 fl. v. a. solvind în rate din alodiul comunal.

2. Cuartir liber, și folosirea grădinei scolare.

3. 3 orgii de lemne în natură pentru încăldit.

Doritorii de a ocupa această stațiune avênd a se presenta în biserică în vre-o Dumineca s'au serbătoare înainte de alegere, au a'și trimite suplicile lor instruite cu documentele prescrise de „Statutul organic“ și „regulamentul provisoriu“ din anul 1878 oficiului ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I până la terminul indicat. Alesul va avè se țină o strană în biserică în dumineci și sĕrbători în decursul anului.

Poplaca în 31 August 1880 st. v.

În conțelegere cu oficiul ppresbiteral

3—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 161. 3—3

CONCURS.

Conform resoluțiunei Măritului Consistoriu Archidiecesan dto 15 Iulie a. c. Nr. 2243 B. pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch gr. or. din Budila, Ioan Ioanovici, în protopresbiteratul Heghigului se escrie concurs până la 30 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

a) din simbria preoțească dela 150 familii ⅓ parte.

b) din veniturile stolare preoțesci ½ parte.

c) din pămênturile parochiale de 1000, □°. ⅓ parte.

d) din fênațurile parochiale de 6 care fên ⅓ parte.

e) din grădin'a parochială ⅓ parte toate aceste venituri dau anual suma de 160 fl. v. a.

Doritorii de a reflecta la acest post sûnt avisați, ca conform regulamentului congresual pentru parochii, sĕ'și astearnă suplicile sale în terminul indicat mai sus, — oficiului protopresbiteral gr. or. al Heghigului în Elöpatak.

Elöpatak la 21 August 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Recuisite de învĕțămênt

aflătoare la **W. Krafft** în Sibiiu.

Mapa țĕrilor ținĕtoare de coroana Ungariei pentru scoalele poporale dată de Eugenie Bordeaux, Edițiunea II, 158 cm. lată, 111 cm. înaltă, pe pânḑă în mapă necolorată . . . . fl. 5.—
colorată . . . . . . „ 6.—
„ **Europei,** trad. J. M. Moldovan, 140 cm. lată și 120 cm. înaltă, pe pânḑă, în mapă . . . . fl. 5.50
„ **Semiglobурile** sau carta globului pămêntesc, 131 cm. lată și 110 cm. înaltă, pe pânḑă, în mapă . . . fl. 4.50
Globuri terestre adjustate, 22 cm. în diametru . . . fl. 7.—
Aparatul metric constând din 12 obiecte, împreună cu esplicarea lor în limba română fl. 4.50
Atlas de istoria naturală cu 250 figure colorate și cu prescurtare compl. a istoriei natur. a celor 3 domen. leg. fl. 1.75
Mașină de comput cu globulețe albe și negre pe drot fl. 3.20
Tabele de părete (20) cu icoane colorate și îndreptariu lângă dênsele de T. Roșu fl. 3.50

[55] 1—2

---

[54] 1—1

Anunciu.

Prima societate ungurească generală de asecurațiune, asecurează gratis pe anul prim **case și edificiuri economice**, așa că solvirea tacsei se va începe numai după espirarea anului prim gratuit, respective cu începutul **anului al doilea**, dacă astfeliu de edificiuri se vor asecura la dênsa pe un restimp de **șese ani**.

Desluciri mai în detail cuprinde însciințarea direcțiunei publicată în această privință.

Societatea are ca representant în Sibiiu pe dl **Ludovic Reschner** (strada Pintenului Nr. 4).

Prima societate ungurească generală de asecurațiune.

Ernatic de vite.

Pe moșia Darabani, județul Dorohoi, găsindu-se fên de cea mai bună cualitate și pășune inbelșugată și întinsă, — mocanii cu oi, cai, sau ori-ce alt soiu de vite sûnt primiți la ernatic cu condițiunile cele mai favorabile. Atât în privirea îndemânărilor cât și a prețului a se adresa direct la Curtea moșiei. [51] 5—6

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 109. Sibiiu, Marţi 16 Septemvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 15 Septemvre.

Sâmbătă s'au început sesiunea a treia a dietei unguresci. Cea dintâiu şedinţă, şi totuşi a avut ceva picant. Un membru al partidei independenţei Stefan Miklós a interpelat pe ministrul-president, dacă are cunoscinţă de respândirea ligei antisemitice în Ungaria contra Jidovilor? dacă statutele ligei sûnt înaintate la guvern şi sûnt încuviinţate de guvern? In partida liberală, după cum se numesce, şi guvernamentală, după cum este, s'a ridicat un sgomot înfricoşat, când au audit, că este suspectată, că stă în legătură cu Istoczy şi cu antijudaicii. Ce frumos este când într'un parlament, compus aproape din membrii de naţiunea conducĕtoare, partidele guvernamentale cu cele independente se întrec, ca sĕ se arate, care de care, mai cu veneraţiune înaintea Evreilor. Scena cea dintâiu în piesa aceasta s'a terminat recomândându'şi interpelantul interpelaţiunea sa casei deputaţilor, eară Istoczy recomândându-o din parte'şi preţuitei atenţiuni a alegĕtorilor din stânga estremă.

Manevrele honvedimei dela Cinci-Biserici (Peci) sûnt terminate. Majestatea Sa a visitat şi manevrele aceste, a lăudat ţinuta cea militară a honvedilor şi a fost mulţămit cu prestaţiunile lor. Cu ocasiunea aceasta Maj. Sa a primit şi deputaţiuni, dintre cari noi deosebim pe cea a clerului sêrbesc, condusă de locotenentul patriarchal Angyelici.

„Sum convins — a respuns Maj. Sa deputaţiunei clerului sêrbesc — de sinceritatea simţemintelor, ce aţi esprimat, de oarece Eu cunosc credinţa clerului greco-oriental din Ungaria către tron. Primesc bucuros aşa dară omagiala înfăţişare a domniilor voastre şi sper, că veţi întrebuinţa totdeauna influenţa, ce aveţi asupra credincioşilor, spre scopul, ca acestia sĕ trăiească în armonie frăţească cu ceilalţi locuitori ai ţĕrei, ca supuşi credincioşi ai tronului şi cetăţeni credincioşi ai patriei. Dealtmintrea primiţi mulţămita Mea pentrucă v'aţi presentat aici şi fiţi siguri de neschimbăcioasa Mea graţie.“

Clerul rom. cat. din diecesa Cinci-Bisericilor a fost primit înaintea tuturor deputaţiunilor. Acestuia a respuns Maj. Sa:

„Primesc bucuros omagiul diecesei Cinci-Bisericilor, a cărei splendoare de odinioară şi posiţiune distinsă şi în present nu 'Mi este necunoscută. Sum convins, că clerul catolic al acestei diecese, precum până acum aşa şi de acì încolo va întrebuinţa influenţa sa cu sirguinţă spre scopul ca atunci, când va întărì religiunea şi moralul; când va respândì binecuvêntarea sântei credinţe, în poporaţiunea încredinţată păstorirei Voastre, sĕ îngrigească ca sĕ emuleze cu locuitorii de fie-care confesiune, în credinţa pentru tron şi patrie şi în respectarea legilor.

„Binecuvêntarea ceriului sĕ însoţească şi mai departe activitatea d-voastre în direcţiunea aceasta, pe lângă care puteţi compta în toate timpurile la graţia şi înclinarea Mea neschimbăcioasă.“

Cestiunea dunăreană, care părea dispusă a turbura relaţiunile dintre Austro-Ungaria şi România, a întrat în fase mai favorabile bunelor relaţiuni dintre cele două staturi. „Românul“ din Bucuresci, de o parte, dicea în dilele trecute, că are „o prea înaltă opiniune despre perspicacitatea oamenilor politici ai Austro-Ungariei, ca sĕ admitem, că ei vor stăruì pe calea, pe care un moment de ispită le-a putut-o arĕta;“ eară „P. Ll.“ de Vineri seara, de altă parte, cam necăjit vine şi spune, că Austro-Ungaria s'a lăsat de *Avant-projetul*, care era sĕ'i asigure influenţa pe Dunăre dela Poarta de fer până la Gălaţi. „Aceasta ar însemna o retragere a diplomaţiei noastre...“ este esclamaţiunea diariului Budapestan. Ce e drept lui „Pester Lloyd“, care are pasiunea de a lua „statuleţele“ dela Dunăre cam preste picior nu'i poate venì la socoteală, când vede, că diplomaţii din Viena nu bagă în samă nici calumniile nici denunţările îndreptate asupra Românilor. Altcum multe i cădea greu lui „P, Ll.“ mai nainte şi în urmă s'a dedat cu ele. Aşa se va deda în fine şi cu relaţiunile cele bune dintre Austro-Ungaria şi România.

Interesant este şi acum poate gâcì ori-cine de unde vine aceasta, că „P. Ll.“ află în cestiunea succesiunei după principele Carol sciri nefavorabile. Aşa ne spune, că la Berlin s'a respins încuviinţarea succesiunei de tron. „N. pr. Ztg.“ face lumină în privinţa cestiunei desbătute în atâtea moduri în diare. După foaia aceasta, principele Carol nu este considerat, că nu ar mai putè avè succesori direcţi, de altă parte cestiunea este regulată prin constituţiune. Fiind cestiunea regulată şi, mai departe, ne esistând nici o îndoială, că la eventualitatea vacanţei de tron nu ar accepta tronul vre unul din cei trei fii ai principelui ereditariu de Hohenzollern, urmează, că în Berlin nici nu s'a discutat astfeliu de afaceri. Nici despre regat dice N. pr. Ztg, că n'a fost vorba. Primirea ce a avut principele Carol la Ischl şi la Berlin n'are lipsă a se esplica din astfeliu de motive. Ea se esplică din însemnatatea, ce are România în situaţiunea de faţă pentru causa păcei şi civilisaţiunei în Orient.

Despre situaţiunea politică a României

aflăm în „Timpul“ de Joi un articul interesant. Nu împărtăşim întru toate vederile din acel articul; aflându'l însĕ instructiv şi pentru cetitorii noştri, îl reproducem în toată estinderea lui.

Eată articulul:

„Bukarester Tagblatt“ nu oboseşte a întreba oposiţia sĕ se rostească în privinţa alianţei viitoare, şi recunoasce un merit deosebit „Democraţiei Naţionale“, care se pronunţă pentru o alianţă cu Rusia. Noi nu tăgăduim meritul de a'şi ficsa odată pentru totdeauna, din premise date, o conclusie statornică; şi dacă foaia partidului democratic-naţional nu se îndoesce asupra suficienţei premiselor şi presupunerilor sale, e fără îndoială bine, că spune, care e ţinta statornică a politicei sale esterioare. Deşì nu vom fi susţiitorii unei politici basate pe înclinarea esclusivă către una din puterile vecine, înţelegem, ca clina austro-germană, pe care lunecă cu repejune presa partidului guvernamental, sĕ trezească numai decât o contragreutate, o reacţiune într'o înclinare asemenea pronunţată pentru o altă putere.

Noi, din parte-ne, scim că alianţe între slab şi puternic nu sûnt nici odată a cătării, şi dacă se justifică une-ori „faute de mieux“ prin împregiurări estraordinare, bune nu devin prin aceasta, căci, în cele mai multe casuri, cel mic nu ajunge a'şi mântuì nici măcar esistenţa.

Foaia germană întreabă:

Care dintre amêndouĕ puterile oferă României foloase mai mari şi mai reale?

Dela care putere se poate aştepta că'şi va ţinè făgăduinţele date?

Poate remânè România neutrală, chiar dacă ar voì?

Care dintre amêndouĕ puterile oferă României foloase mai mari şi mai reale? Nici una, respundem. Avem într'adevĕr trebuinţă de-a păstra bună voinţa Austriei; dar trebuinţa aceasta este egală către toate puterile mari. Avem nevoe şi de Italia, şi de Rusia, şi de Germania, şi de Englitera, şi de Franţa, in mod cu totul egal. Acesta este intreg inţelesul posiţiei noastre dificile in Orient. Popor latin, incongiurat de Slavi, de Maghiari, de Germani, noi nu ne putem răzima pe nici o simpatie de rasă, care e cea mai puternică dintre toate. Aşa dar' sûntem avisaţi a ne rezima pe bunăvoinţa egală a vecinilor noştri resărită dintr'un echilibru, nu de simpatii sau antipatii, ci de înterese. Înclinând spre una sau spre alta, e evident, că punem in cestiune interesele sau ale unuia, sau ale altuia. Dovedind insĕ prin toată atitudinea noastră, că, în mijlocul acestei lupte ascunse, noi nu urmărim decât pur şi simplu interesul nostru naţional, nici una din ele nu ne-o poate lua în nume de rĕu. „Sûnt oameni oneşti, vor dice amêndouĕ, cari îşi vĕd de interesele lor proprii, fără a esploata, prin inclinări pronunţate, antipatiile dintre noi. Dacă ne-am putè invoì, i am impărţì în două; dar fiindcă nu putem, lasă'i sĕ esiste.“

E o pretenţie puţin serioasă, dacă se cere de la un popor mic, care scie foarte bine, că de dragul ochilor noştri celor frumoşi nu se mişcă un fir de earbă, nici în nordul, nici în apusul Europei, sĕ se facă arbitrul şi cumpĕna puterilor puse una alteia.

Dacă ar fi simpatii la mijloc, ar fi altă socoteală. Dar ce simpatii sĕ fie? În Basarabia vedem naţionalitatea noastră oprimată în mod sistematic; în Ardeal şi ţara ungurească asemenea. Amĕndouĕ puterile — deşì singure de vină la respândirea ideii dacoromâne, căci marea Ecaterină şi Iosif II sûnt părinţii acestei idei, — persecută adi neşte bieto plaiuri de plugari, despre cari presupun, că s'ar putè respândì prin ele idea, ce singure au semênat-o. Deosebirea între persecuţie şi persecuţie e numai o deosebire de sistem, nu de esenţă. Rusia 'i striveşte, Austria 'i macină. Din Românii basarabeni nu ese nimic; din cei din Austria, măcinaţi în Bucovina între piatra Ruşilor şi a Evreilor, iese făină, din care se face D-rul Tomasciuc şi alte genii cosmopolite; din cei din Ardeal, rişniţi în maşina statului unguresc, ies mameluci guvernamentali şi alte soiuri de creştini nepricopsiţi. În Austria, acela dintre Români, care va dovedì, că n'are caracter, va ajunge mai departe, — înaintarea socială se basează dar pe un viciu al caracterului. Mică schimbare de sentimente, operată în Bucovina, unde poporul nostru are fericirea de-a vedè în frunte-i pe un păstor sufletesc pe care l'a cerut şi dorit de douedeci de ani aproape, e o diversiune oportunistă în spiritul cabinetului Taaffe. Noi facem de sigur o deosebire în Austria între casa împĕrătească şi partidele dominante. Împĕratul 'şi iubeste în mod egal toate popoarele; dar nu putem susţinè acelaşi lucru despre partidul constituţional, care nu înţelege Austria astfel de cât ca pe un aglomerat de indivizi, cât se poate fără nici un sentiment de naţionalitate şi de conecsiune între ei, dat în esploatarea Evreilor şi sub dominaţiunea politică a Germanilor. Ceea ce voeşte partidul german din Austria, e o massă de indivizi, îndreptăţiţi a se ridica numai dacă vor devenì Germani. Acelaşi lucru 'l vor, mai cu toroipanul, Ungurii.

Orice mişcare, care ar preface aceste popoare în organisme locale, pline de viaţă, unite prin spirit de muncă, 'i supĕră pe stăpânii din Viena şi Pesta, căci desvoltarea ori cărei puteri vii 'i supĕră. Cu toate aceste, noi nu ne îndoim, că din momentul, în care monarchia ar fi austriacă în loc de-a fi germano-maghiară, fie absolustistă chiar, ar cucerì simpatiile tuturor popoarelor din Orientul Europei.

Folosul cel mai mare şi mai real, care ar voì sĕ 'l aibă Românii în genere de la Austro-Ungaria, este respectarea naţionalităţii lor, libertatea, ori-cât de disciplinată prin legi, a limbei, a bisericei, a administraţiei lor locale. Prin aceasta ar dispărè din lume impopularitatea patentă a unei alianţe cu un imperiu, care la noi se face că ne protege, la el acasă însĕ isbeşte în tot, ce noi Românii avem mai sfânt în lume, în limbă şi naţionalitate.

Nu sûmtem atât de naivi de-a crede, că cineva va fi influinţat prin părerea noastră. Prea cunoascem lumea pentru aceasta. Dar noi n'am vedè un folos mai mare şi mai real de cât în dreptatea, pe care monarchia ar face-o la ea acasă. Cu aceasta i s'ar lua altui vecin ocasia de-a învoca cestiunea aceasta, penibilă pentru ori ce Român, şi ar perì până şi urma unei idei de unire politică a Românilor. Nici Grecii vechi, nici Italienii, nici Germanii n'au fost uniţi politicesce. Cu toate aceaste tocmai atunci au fost mai însemnaţi prin spiritul şi activitatea lor. Deasupra despărţirei politice se născuse o unitate în literatură, în limbă, în obiceiuri, cu atât mai sfântă, cu cât nu avea a face cu meschinele rivalităţii politice. Un popor împărţit se iubesce, într'unul unit politicesce se nasc toate boalele sociale, se urăsc copiii aceleiaşi naţii între ei mai rěu de cât pe străini. De acolo idei de resturnare, fierbere şi ură neimpăcată între partiḑi.

A doua întrebare e: „De la care putere se poate astepta România că'şi va ţinè făgăduinţele date?“ Respundem cu Macchiavelli: De la nici una, dacă nu le va convenì; de la amêndouĕ, dacă le va convenì. Precum Basarabia ne-a fost luată nouĕ, cu tot tractatul iscălit, tot astfel ocupaţia provizorie a Bosniei şi Herzegovinei devine o ocupaţie perpetuă, o apropiere. Tot tractat e la mijloc, ba încă cel de la Berlin, nu o convenţie iscălită de Cogălniceănu.

A treia întrebare: Poate remânè România neutrală, chiar dacă ar voì?“ e se înţelege, cu mult mai grea. Noi respundem prin altă intrebare: Încercat-a România sĕ remână neutrală în resboiul trecut? Şi dacă ar fi încercat, început-ar fi Ruşii vestitul resboiu pentru eliberarea crestinilor prin împuşcături în creştini? Poate. Dusar-fi însĕ din capul locu-lui *ad absurdum* toate teoriile de umanitate, creştinism şì eliberare, cu cari intraseră în resboiu? De sigur.

„Bukarester Tagblatt“ are un citat din ḑiariul francez „La Libertè“ care trebue recomandat şi Românilor ca regulă de purtare: „Dacă Francia s'ar decide sĕ pună mâna pe sabie, aceasta ar face-o numai pentru un mare interes naţional, nu însĕ pentru acela al unei alte puteri, dar şi mai puţin încă pentru scopul de a asigura acesteia oare cari succese în Orient, din cari noi n'am câştiga nimic“.

Reflecsiuni

asupra articlului „La cestiunea învĕţămêntului religios“, publicat în „Biserica şi scoala“.

Braşov, 5 August 1880.

(4 Urmare.)

„Eată dară! că calea urmată de d-nii autori este o cale cu totul greşită, o cale, care în adevĕr duce la confusiune. Astăḑi ḑicem d. e. că dogmele leagă spiritul, mâne vom ḑice, că nu ne convin poruncile lui Dḑeu, pentrucă pretind prea multă abnegaţiune, sûnt doară contrare spiritului timpului, carele apleacă tare spre trai bun şi comoditate, poimâne nu ne vor convenì icoanele, cultul şi chiar biserica, până când vom ajunge doară în sinul teoriilor lui Darvin, cari încă nu ne vor satisface, şi aşa mai departe.“

Aşa dară calea către perfecţiune, pe care voiesc autorii „tractatului“ sĕ pună pe elevii scoalei poporale prin istorioarele evangelice şi din testamentul vechiu după metodul lui Christos şi sĕ'i conducă spre cel Infinit, este după dl N. „o cale cu totul greşită, care în adevĕr duce la confusiune.“

Apoi în confusiunea lor aceasta: „astăḑi vatĕmă dogmele; mâne vor sparge tablele legii; poimâne vor arde icoanele; vor spurca cultul, vor derîma chiar biserica; apoi vor înainta succesive în fapte tot mai rele, până când vor ajunge, a se face şi a fi din cap până în picioare — „ateisti“!

Aici se vede, că nu'l a mai putut servì fantasia dlui în aprinderea şi desfrĕul ei cu vre o peatră mai ţapănă şi cu muchile mai ascuţite, ca ale cuvêntului „ateişti“; deşì d-sa mai cere una prin cuvintele: „cari încă nu ne vor satisface, şi aşa mai departe.“

Spre ce scop?

Fără îndoială, ca sĕ arunce cu ea în resturile oaselor lor din — „sinul lui Darwin“, sĕ le facă..... sdrob!

„Bieţii autori ai „tractatului“, cât chin la moartea lor; acum eată'i şi dincolo de mormênt în neodichnă!

„Şi aceasta nu pentru o vină a lor, căci oameni de amenie erau, ci pentru vina şi pĕcatele metoadelor celor necioplite, absurde şi varvare din manualele scolastice de religiune; ear mai vêrtos pentrucă au avut sĕ bage şi sĕ împămêntenească în scoală metodul şi evangelia lui Christos.

„Bieţii oameni, cu câtă onestate şi probitate, cu câtă dragoste şi sinceritate, cu câtă plăcere, cu cât zel au lucrat ei vre o treiḑeci de ani pentru binele, înaintarea şi prosperarea scoalei, bisericei, patriei, naţiunei lor şi omenimei în genere.

„Pot mărturisì coparochienii lor, cari cunosc pe autorii „tractatului“ de creştini adevĕraţi şi sciu, cu câtă pietate mergeau ei la sânta biserică, se mărturisiau şi cuminecau şi conduceau la aceasta şi pe elevii şi elevele lor; cu cât respect contribuiau la promovarea intereselor celor adevĕrate şi sânte ale bisericei lor; cu câtă dragoste îngrigiau de binele şi fericirea familielor lor şi pe cât le sta în putinţă şi de cei lipsiţi şi nenorociţi; cu câtă sânţenie îngrigiau şi de sufletele reposaţilor.

„Pot mărturisì colegii lor, învĕţătorii români g. o., cari sciu, cu câtă asiduitate şi abnegaţiune de sineşi au conlucrat şi ei la înfiinţarea, conducerea şi folosinţa conferenţelor, cursurilor supletoare şi reuniunilor învĕţătoresci spre ridicarea scoalei la o stare mai bună şi la vaḑă, şi spre promovarea învĕţămêntului.

„Pot mărturisì cei vre o douĕḑeci de mii fosti elevi ai lor, cari s'au putut basa pe fundamentul culturei scientific şi educaţiunei religioase şi morale [1]) primite din mânile lor, şi basânduse pe acela s'au sciut orienta şi au potut înainta cu paşi siguri, cu fruntea senină parte prin scoalele medie şi superioare, încât au ajuns în fucţiuni până şi înalte bisericesci şi scolastice, apoi şi în sfera politică şi economică naţională; parte prin câştigarea cunoscinţelor reale au îmbrăţişat artele, meseriile, negoţul; parte apoi au întrat şi nemijlocit în viaţa practică; — ear fostele lor eleve sciu sĕ conducă căsnicia în mod raţional.

Astfel îndreptaţi, puşi pe calea către perfecţiune [2]) progresează sporind în faptele adevĕrat creştinesci — pentru binele şi fericirea lor, a bisericei, scoalei, patriei, naţiunei lor şi deaproapelui preste tot,.......i liberi şi independenţi spre — mărirea celui Infinit [3])

„Pot mărturisì concetăţenii lor, cari sciu, cum trăiau ei în conţelegere frăţească şi armonie cu vecinii lor; cu câtă devoţiune satisfăceau ei cerinţelor bunei stări şi fericirei comunei lor, municipiului, statului, sub ale căror legi trăiau scutiţi şi fericiţi.

„Bieţii creştini câtă credinţă, ce şi cât lucru atâta timp, câtă binecuvêntare în urma lor...... şi acum eată'i în — „sinul lui Darwin!?“

„Prin cine? — Prin dl N. — carele ţinêndu-le calea şi oprindu'i, ia prins în ghiarĕle sale; ia prădat şi jăfuit de cel mai scump al lor odor: onoarea, încrederea publică; i-a sfâşiat şi rupt cu colţii d-sale de afurisanie — i-a făcut prav!

„Dar cu aceasta nu 'şi-a putut încă stêmpĕra lăcomia lupească; trebue sĕ'i urmărească şi dincolo de mormênt!?

Dl N. în partea

III, a „articlului“ dlui ḑice:

„Nu mai încape nici câtă îndoială, că religiunea este obiectul cel mai greu de propus în scoala elementară, dar pentru a încungiura această greutate nu este de trebuinţă a risca materia spre a abţinè o formă mai uşoară în aparenţă, pentru că chiar în casul acesta nu poţi ajunge scopul.“

Aici, pe cât 'i stă în putinţă, se silesce dl N. sĕ'şi dea aerul de părinte povĕţuitoriu faţă cu învĕţătorii scoalei poporale.

Se arată dar' că:

a) Compătimesce pe învĕţători, şi aşa recunoasce, că: „Religiunea este obiectul cel mai greu de propus în scoala elementară.“

Aceasta este adevĕrat.

Dar ce'l îngreuiază aşa tare?

Cantitatea, calitatea, modul aşeḑărei şi esprimărei materialului seu, va sĕ ḑică forma, sub care apare el în manualele scolastice, pe care le combate „tractatul.“

Insĕ propunêndu'l copiilor în formă de istorioare, atunci 'l vor cuprinde uşor şi'l vor putè şi înţelege.... adecă pe cât pot ei înţelege şi alte obiecte de învĕţămênt.

Pentru că copilul la nimic nu simte atâta plăcere, nimic nu cuprinde mai uşor, ca istorioarele, când le aude din gura mamei sale ori a vre-unei femei îngrigitoare de el.

b) 'I-a compătimit destul. Acum este timpul sĕ'i desgusteze de „tractat,“ sĕ'i sumuţe în contra „tractatului“ — arĕtându-le, că „pentru a încungiura această greutate nu este de trebuinţă a risca materia spre a obţinè o formă mai uşoară în aparenţă.“

Va sĕ ḑică, dacă autorii „tractatului“ cred, că prin îmbrăcarea învĕţămêntului religiunei scoalei elementare în formă de istorioare după metodul lui Christos vor uşura pe învĕţători în propunere, — aceasta este numai o credinţă deşeartă: — deci metodul lui Christos este netrebnic.

Ba încă şi mai mult.... metodul lui Christos este chiar periculos pentru dogme, fiindcă prin îmbrăcarea materialului religiunei creştine în formă de istorioare evangelice se „riscează materia,“ va sĕ ḑică se vatĕmă dogmele bisericei cr. g. o.

Deci dacă evangelia vatĕmă dogmele, atunci aceste nu se potrivesc nici decum cu spiritul evangeliei.

De aici urmează, că dogmele bisericei cr. g. o. nu se basează pe evangelia lui Christos: — deci prin evangelie „nu'ţi poţi ajunge scopul!“

Cine a auḑit din gura vre-unui teolog creştin o astfel de învĕţătură antichristiană, decând esistă christianismul ca această miserabilă doctrină de năuc în teologie cum este dl N.?

Doctrina aceasta a d-lui N. nu o putem lua decât de un „esperiment,“ nu din partea dlui, pentrucă nu este materialist, ci dela cineva, care'l va fi creḑênd din faimosul period al şişcelor, cari se ḑice, că sciau sĕ facă o alifie, cu carea dacă ungea ochii cuiva, vedea alb în loc de vênĕt.

Dl N. vrea prin aceasta sĕ ungă ochii învĕţătorilor, ca sĕ vadă în „tractat“ — alb, în loc de vênĕt; sĕ ungă ochii publicului român g. o. — sĕ vaḑă, sĕ iubeasca, sĕ îmbrăţişeze albeţia zăpeḑei din cuvintele dlui, şi sĕ nu mai simţească vineţeala ceriului din evangelia lui Cristos — recomândată prin „tractat.“

„D-nii autori ne spun, că religiunea în scoala poporală sĕ se predea în formă de istorioare. Aici însĕ ni se pare, că rĕtăcirea de a doua va fi mai rea, decât cea dintâiu şi vom conduce pe elevi tot la credinţă. Diferenţa este, că pe când cu un metod bun se pot propune cu succes ca un întreg organic principiele de credinţă şi morale, pe atunci prin istorioare putem provoca o mulţime de îndoieli în capul copilului şi o mulţime de nedumeriri, cari în adevĕr îl vor confunda, şi'i vor lega spiritul.“

Pe onoarea lui Darwin, la care au ajuns prin zelul şi activitatea dlui N. şi despre care avem însciinţare prin descoperirea din „articlu“ — nu putem ḑice la aceste alt cevaşi decât, că dl N. are — „dreptate!“

Ne-a arĕtat adecă „articlul“ mai multe “rĕtăciri;“ dar apoi „aceste din urmă sûnt cu mult mai rele decât cele mai dintâiu.

Pecând cele dintâiu se vĕrcoliau prin superficialitate, aceste mai de apoi, ca mai nătăvăloase cad la fundul nesciinţei, atingênd aproape ceea ce este nepermis.

La celelalte puncte ale „articlului“ ne-a făcut adecă dl N. numai sĕ subînţelegem, că istorioarele evangelice şi din testamentul vechiu cuprind în sine neadevĕruri, prin urmare conduc la rĕtăcire; însĕ apoi aici ni le spune toate aceste categorice şi apriat,

După cum a arĕtat dl N. mai sus, că întemeiarea „tractatului“ pe principiele pedagogice, fiind că aceste (cu scirea dlui) sûnt numai nesce idei — năluci — este o rĕtăcire, tocmai aşa arată aici cuprins de turbare, că întemeiarea „tractatului“ pe istorioarele evangelice etc. după metodul lui Christos încă este o rĕtăcire, — este rĕtăcirea cea de a doua.

Şi aceasta ni o împărtăşesce dl N. prin cuvintele: „D-nii autori ne spun, că religiunea în scoala poporală sĕ se propună în formă de istorioare“ — evangelice, despre faptele Apostolilor şi din testamentul vechiu. „Aici însĕ ni se pare, că rĕtăcirea de a doua va fi mai rea, decât cea dintâiu“......

Va sĕ ḑică: istorioarele evangelice etc. sûnt o rĕtăcire mai rea, decât a principielor pedagogice, deşì aceste sûnt în sine foarte periculoase.

Prin principiele pedagogice vrea sĕ tradeze, dar şi poate „tractatul“ vinde vre-unui împĕrat trênele bisericei.

Insĕ apoi istorioarele evangelice etc. sûnt mai periculoase, pentrucă prin ele poate „tractatul“ vătĕma, rupe, frânge, sparge dogmele bisericei creştine g. or. şi apoi bucăţelele, sfărimiturile lor le poate da lui Darwin în schimb pentru teoriile lui ateistice; pe basa cărora vor conduce atunci învĕţătorii scoalei poporale pe elevi în — „sinul lui Darwin.

Numai cât apoi d-nii autori ai „tractatului“ s'au pâcălit amar; pentrucă, vrênd sĕ conducă pe elevi la scepticism, 'i conduc tot la credinţă.

Triumful acesta asupra autorilor „tractatului şi'l esprimă dl N. prin formula următoare: „Şi vom conduce pe elevi tot la credinţă.“

Dar apoi pe lângă tot triumful dlui, ni se arată dl N. în cea mai din afară încurcală cu d-lui însuşi.

Pentrucă, de voiesce sĕ afirmeze prin cuvintele „rĕtăcirea de a doua“ şi „credinţă,“ că autorii „tractatului“ vrênd prin istorioarele evangelice etc. sĕ vatĕme dogmele bisericei creştine gr. or. şi aşa sĕ conducă pe elevi la scepticism, s'au pâcălit, de oare-ce prin aceste nu'i duc decât — „tot la o credinţă,“ la credinţa în teoriile lui Darwin, va sĕ ḑică la dogmele lui Darwin despre: „absurditatea forţelor naturei; lupta omului cu plantele, sĕ le scoaţă sufletele, ca cu acele sĕ'şi mai mărească intensitatea sufletului seu etc. spre a şi'l putè face demn în odihna, în sinul lui (Darwin):“ — rĕtacirea aceasta „de a doua“ este tot aşa de rea, ca şi „cea dintâiu,“ pentru că conduce tot în „sinul lui Darwin.“

Ear dacă vrea dl N. cumva (în mod sarcastic?) sĕ afirmeze, că autorii „tractatului“ vrênd sĕ conducă pe elevi prin istorioarele evangelice etc. la scepticism, s'au pâcălit, pentrucă prin aceste 'i vor conduce „tot la credinţă“ şi încă la credinţa în Dḑeul cel adevĕrat: — atunci credinţa aceasta nu s'ar cuvenì sĕ o numească chiar un — chiemat“ (aşa vrea adecă dl N. sĕ ni se arete, că este, şi dacă este: atunci i se cere sĕ aibă şi — „consciinţă!“), la glasul consciinţei sale „rĕtăcire“!!

Pe dl N. însĕ şi ca „chiemat“ îl eartă consciinţa dlui sĕ numească credinţa în Dḑeul cel adevĕrat — „rĕtăcire“!!.... Şi încă una din cele mai — rele!!

Mare grozăvie!

Ei, dacă ḑice dlui, că evangelia vatĕmă acele dogme; atunci trebuie sĕ fi cunoscênd şi aceea, că le vatĕmă, pentrucă este în contra lor: deci ca contrarie nu o va lăsa inima sĕ conducă pe cineva şi la credinţa într'ênsele.

Pe basa acestei sciinţe a dlui N. cum poate dar tot dsa eşì înaintea lumii cu doctrina: „Evangelia vatĕmă dogmele bisericei şi prin acea vătĕmare conduce la credinţa în Dḑeul cel adevĕrat“?

Nu o ar face aceasta, dacă ar fi în stare sĕ mai ia samă şi laresoane.

Insĕ încurcat cu sine însuşi, cum este dlui trebuie sĕ se mulţămească şi cu încurcături.

Harnic şi forte în calităţile dsale Dl N. învaţă apoi pe Români şi pe învĕţătorii scoalei pop. g. o. „principiile de credinţă şi morale“ ale „religiunei străbune“.

---

[1]) Se înţelege că după metodul lui Christos.

Deşì 'i va fi costat multă osteneală, sĕ ia materialul cel aşeḑat în manualele scolastice în mod absurd, şi sĕ'l propună elevilor lor după alt metod, — după metodul cel adevĕrat şi sânt al Mântuitoriului lumii.

[2]) Dacă se va fi şi abătut careva dintr'ênşii, nu este mirare.

Nu se poate pădure fără uscătură.

[3]) Am fi trămis dlui N. un catalog cu numele amintiţilor fosti elevi, dacă l'am fi sciut, cine este şi unde locuesce.

On. public se mulţămesce vĕḑênd şi simţind faptele cele bune, cari le revarsă asupra lui acei elevi de odinioară, crescuţi pe basa principielor pedagogice şi ale religiunii lui Christos.

Aceste sună:

„Prin istorioare putem provoca o mulţime de îndoieli în capul copilului şi o mulţime de nedumeriri, cari în adevĕr îl vor confunda, şi'i vor lega spiritul!„

Pe basa acestui principiu: istorioarele evangelice, despre faptele apostolilor şi din testamentul vechiu cuprind într'ênsele o mulţime de îndoieli, o mulţime de nedumeriri, şi rĕtăciri, — dar apoi încă cu mult mai mari şi mai rele ca chiar minciunile şi rĕtăcirile, prin cari sûnt în stare principiele pedagogice sĕ încurce şi sĕ demoraliseze pe copii.

Deci autorităţile scolastice sûnt prin aceasta pentru binele şi fericirea publicului român avisate, sĕ nu fie cumva indiferenţe faţă cu pericolul acesta iminent, care ameninţă, ba pe alocurea a prins deja în ghiarele sale scoala poporală; ci la moment sĕ constringă pe învĕţători, sĕ nu dea cumva creḑĕmênt afurisitei provocări a „tractatului" — şi nici decum sĕ nu întroducă şi sĕ nu practiseze în scoala poporală istorioarele evangelice etc. nici sĕ nu tracteze vre un obiect de învĕţămênt după principiele pedagogice, ci religiunea creştină sĕ o propună în contra spiritului evangeliei şi în contra metodului lui Christos, şi ori care alt obiect de învĕţămênt sĕ'l împărtăşească copiilor în contra principielor pedagogice!

(Va urma).

Varietăţi.

* (Alegeri Congresuale.) În Archidiecesă şi adecă: În cercul VII al Zarandului dl Dr. Iosif Hodoşiu ases. cons.; în cercul XIV al Bistriţei dl Ioan Bechnitz ases. cons.; în cercul XVII al Vălcelelor dl Ioan cav. de Puşcariu septemvir; în cercul XVIII al Braşovului dl Ioan Lengher advocat; în cercul XIX al Făgăraşului dl Ioan Bran de Lemény capit. supr. în pens.; în cercul XVI al Sighişoarei dl Nic. Şustai advocat.

În diecesa Caransebeşului şi adecă: în Caransebeş dl I. Ionaş; în Ciacova dl Antoniu de Mocsonyi; în Oraviţa dl El. Ţeran; în Sasca dl George Sêrb; în Făget dl Stefan Ioanovici; în Teregova dl Mihai Iacobici; în Mehadia dl Isaia Stoica de Haţeg; în Bozovici dl Dr. Aureliu Babeş; în Prigor dl Didraga; în Brebul dl Iuliu Petric; în Domasna dl Teodor Sêrb; în Ohaba Bistra dl Iosif Seracin; în Biserica-Albă dl Ioan Roşu advocat; în cercul electoral Jam Iuliu Novac.

În diecesa Aradului şi adecă: în Arad dl I. Beleş vicariul din Oradea mare; în Timişoara P. Rotariu; în Vinga dl V. Babeş; în Chiseteu dl Dr. P. Vasici; apoi dd protopopi: Ioan Ţeran, Mel. Dreghici, Petru Chirilescu, Georgiu Vasilievici. şi dd. mireni: Sigismund Popovici, I. P. Desean, Ioan Beleş, M. Stefănescu, I. Mihailovici, Alecsandru Popovici, Florian Vanea, Dr. Eug. de Mocsonyi, domnul Gurban şi Teodor Pap, în Lipova Dr. Alecsandru Mocsonyi, şi în Comloş Dr. Victor Babeş.

* (Avansamentul militar.) Comandanţii de trupe au primit ordinul, de a înainta la ministeriul comun de resboiu până în 1 Octomvre a. c. listele cu numele tuturor acelor oficeri, substituţi de oficeri şi cadeţi, cari au ajuns la rêndul, de a fi înaintaţi.

* (Afacerea Seemann) după cum ne spune „Hon" pe temeiul unor informaţiuni din cercurile înalte politice dela Viena, va avè un sfêrşit serios pentru vice-col. Seemann. Divisionariul Ziegler care a fost în causa aceasta trămis la Agria, pentrucă a aprobat procederea lui Seemann se va pensiona. Seemann în casul cel mai favorabil va fi asemenea pensionat, dacă nu chiar eschis din corpul militar. Se pare că „Hon" îşi spune dorinţele ear' nu „informaţiunile".

* (Zăpadă.) In urma ploilor din sĕptĕmâna trecută, cari se continuă, timpul s'a rĕcit tare şi pe munţii din giurul Sibiiului a nins. Zăpada a ajuns până la mijlocul munţilor în jos. Mulţi oameni, mai ales cari au, au îmbrăcat vestminte de earnă.

* (Mutare de têrg). Têrgul din Lăpuşul-unguresc (comitatul Solnocului-Dobâcei), care până acum s'a ţinut în 26 şi 27 Septemvre n., prin o concesiune a ministeriului de agricultură, industrie şi comerciu s'a amênat esceptionalmente pentru acest an pe 30 Septemvre şi 1 Octomvre n.

*(Lucruri de arestanţi). Din partea procurorului de stat din Sibiiu se aduce la cunoscinţa p. t. public, că toţi câţi poftesc a sĕvêrşì unele lucruri, folosindu-se de arestanţii din temniţile Sibiiului, adecă lucruri, cari s'ar putè face de aceştia în localităţile aresturilor, fără a jignì încât-va ordinea de arest, se binevoiască a se însciinţa la sus numitul procuror până în 15 Octomvre n. Spre sevêrşirea acestor fel de lucruri stau în toată ḑiua la dispositie până la 30 de arestanţi.

*(Transport de pei, oase etc.) Prin o ordinaţiune ministerială s'a statorit, că pei proaspete, oase, untură etc. sĕ se primească spre transportare pe căile ferate numai, dacă materialele de transport vor fi bine pachetate; ear' cele nepachetate se vor primì spre transportare numai, dacă vor ocupa spaţiul unui vagon întreg.

* (Culesul viilor) în Budapesta s'a început, dară subt auspicii foarte nefavorabile. În urma ploilor continue pământul aşa s'a desfundat, încât mai numai poţi umbla şi pentru aceasta culesul poate că se va întrerupe. Boabele strugurilor creapă şi se putreḑesc. Paguba proprietarilor de vii este însemnată.

* (Revanş). De când magistratul din Budapesta a hotărît cu o majoritate de *un* vot, a oprì ţinerea teatrului nemţesc în Budapesta, toate jurnalele nemţesci au început un resboiu formal contra şovinismului maghiar. Ca revanş contra acestui resboiu toţi cetăţenii din capitala Ungariei au adus — după cum ne spune „Egyetértés" — un concluş, a elimina din cafenelele lor toate foile germane.

* (Materiile de esplodare) prin cari au voit nihilistii din Rusia a arunca în aer palatul de earnă al împĕratului Alecsandru mai de unăḑile, au fost aduse din Englitera şi respândite în toată Rusia. Aruncarea în aer a palatului se ḑice, că numai deaceea n'a succes, pentrucă măsarii însărcinaţi cu faptul nihilistic, au întreprins esplodarea înainte de-a avè cuantitatea de ajuns a materiilor esplodătoare, de dinamit şi de pirocsilin.

* (Întărḑiare). De trei ḑile nu am primit nici un ḑiariu, nici o scrisoare din România. Abia astăḑi primim posta espedată dela Bucuresci în 13/25 Septemvre. Causa acestei întărḑieri ne este încâ necunoscută.

Economic.

Sibiiu 24 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 5—6; sĕcară fl. 4.80--5.20; Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 1.80--2.20 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Sĕmênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 7—7.50; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32.—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 36—50 cr carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; ouĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 16 Oct. şi 16 Noem. imob. Paraschivei Pricu în Braşov (trib.); în 29 Sept. imob. lui Martin Sander şi soţi în Haşag (judec. cerc. Mediaş); în 1 Oct. imob. lui Vasilie Şarlea în Micăsasa (judec. cerc. Mediaş); în 8 Oct. şi 9 Noemvre imob. lui George Fodor şi Andrei Micos jun. în Turda (trib.); în 11 Noem. şi 11 Dec. imob. Susanei Sas în Făgăraş (judec. cerc.); în 2 Oct. imob. lui Samuilă Orban în Oţfalĕu (trib. Odorhei); în 9 Oct. şi 9 Noemvre imob. lui Francisc Eranus în Panic (judec. cerc. Huedin); în 29 Oct. şi 29 Noemvre imob. lui Matei Trifan în Fofeldea (trib. Sibiiu); în 1 Oct. şi 2 Noemvre imob. Mariei Müller născută Binder în Hususĕu (judec. cerc.); în 28 Septemvre imob. remasului după Ioan Temesvar în Braşov (trib.); în 2 Sept. imob. lui George Buşia în Comana de sus (judec. cerc. Făgăraş); în 30 Sept. imob. lui Ioan şi Maria Fröhlich în Nocrichi (trib. Sibiiu).

Bursa de Viena şi Pesta

din 25 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.95	109.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.30	81.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98 25	97.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.50	85.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	123.75	122.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.65	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.75	93.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.50	93.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.75	93.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	93.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.60	71.25
Datorie de stat în argint . . .	72.65	72.25
Renta de aur austriacă	87.70	87.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.50	131.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	817.—	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	282.50	283.25
Acţiuni de bancă de credit ung.	252.75	252.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	108.50	108.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.60	107.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.67
Napoleon	9.41	9.42
100 marce nemţesci	58.25	58.20
London (pe poliţa de trei luni) .	118.20	118.15

Nr. 131. 1—3

CONCURS.

Devenind în vacanţă postul de învĕţătoriu la scoala noastră română gr. or. din Căstău protopresbiteratul Orăştiei, pentru intregirea acestui post se escrie prin aceasta concurs până la 10 Octomvre a. c. st. v.

Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Un salariu anual în bani gata 200 fl. v. a., ce se solvesc în rate lunare din cassa comunală.

2. Cuartir natural în edificiul scoalei şi lemne de foc 6 orgii din care are a se încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă onoratului oficiu ppresbiteral până la terminul sus indicat petiţiunile lor pre lângă cari sĕ dovedească:

a) că sûnt de religiunea gr. or.

b) că au absolvat cursul pedagogic;

c) sĕ producă atestatul despre depunerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc şi sĕ dovedească, că cunosc limba maghiară.

Cei ce doresc a concura la acest post învĕţătoresc vor fi datori a se presenta în restimp până la espirarea concursului acì în Căstău.

Căstău în 14 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Popoviciu m. p.,
protopresbiter.

CONCURS.

La gimnasiul român gr. or. a devenit vacant un post de profesor de filologìe clasică şi studiile ajutătoare la aceasta.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termin până la 10 Octomvre a. c. st. v.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor către subscrisa Eforie scolară, instruite cu documentele:

a) că sûnt după naţionalitate Români şi după religiune greco-orientali;

b) că au purtare morală şi politică bună;

c) că sûnt sănĕtoşi;

d) că în sensul Statutului organic al Metropoliei române gr. or din Ungaria şi Transilvania şi al regulamentului provisoric al Archidiecesei transilvane pentru esaminarea candidaţilor de profesură la scoalele secundare române gr. or. au absolvit facultatea filosofică la vre o universitate din patrie sau din străinătate,

e) că cunosc şi limba maghiară;

f) că se vor supune disposiţiunilor în vigoare ale institutului.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

Până la depunerea esamenului de cualificaţiune salar anual de 700 fl. v. a.

Dela depunerea esamenului de cualificaţiune pentru următorii doi ani salar anual de 800 fl. v. a. ear de acì mai departe salar ordinar de 900 fl. v. a. După 5 ani de serviţiu un adaos sau cuincueniu de 50 fl. v. a. carele se va repeta de 5 ori; în fine drept de pensiune conform Statutului de pensiune.

Braşov în 10 Septemvre 1880 st. v.

Eforia scoalelor centrale române gr. or.

Nr. 221. 1—3

CONCURS.

În protopresbiteratul gr. or. al Gioagiului I, sûnt de a se mai ocupa următoarele posturi învĕţătoresci:

1. Banpotoc, cu salariul anual de 200 fl. v. a. cuartir şi lemne pentru încălḑit de ajuns.

2. Bârsău, cu salariu anual de 200 fl., bani pentru cortel şi lemne 25 fl. v. a.

3. Măgura, cu salariu anual de 150 fl., cortel şi 3 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupa aceste staţiuni au de a'şi substerne petiţiunile lor instruite conform statutului organic până la 9 Octomvre a. c. la oficiul ppresbit. al Gioagiului I.

Hondol, 7 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective

Vasiliu Pipoş m. p.,
protopresbiter.

Nr. 324. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu primariu la scoala poporală din Topârcea ppresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin până la 30 Septemvrie a. c. st. v.

De acest post e împreunat un salariu anual de 180 fl. din cassa alodială.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ'şi adreseze petiţiile lor, instruite conform regulamentului congresual din 1878 oficiului ppresbiteral subsemnat până la terminul sus indicat.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului.

Mercurea la 10 Septemvre 1880.

I. Droc m. p.,
adm. protop.

Nr. 193. 1—3

CONCURS.

La scoala confesională greco-rĕserit. din comuna: Inuri are a se întregì staţiunea învĕţătorească, pentru carea se escrie concurs cu termin până la 30 Septemvre 1880 st. v.

Salariul învĕţătoriului e de 120 fl. cortel şi lemne pentru foc.

Doritorii de a se aplica ca învĕţători în numita staţiune au se'şi subtearnă cererile înzestrate cu documentele proveḑute în statutul organic şi regulamentul congresual din anul 1878 inspecţiunei scolare greco-reseritene în Sebeş.

Inuri, 24 August 1880.

Comitetul parochial.

Nr. 240. 1—3

CONCURS.

În urm'a conclusului adunărei generale a asociaţiunei transilvane ţinute în Turda la 9 August a. c. se escrie concurs pentru următoarele ajutoare:

1. Un ajutoriu de 25 fl. de a societatea „Transilvană“ pentru un învĕţăcel de meserii, care pre lângă alte atestate va avè de a substerne şi contractul închieat cu măestrul:

2. Un ajutoriu de 20 fl. din fundaţiunea „Tofăleană“ pentru un sodal sau învĕţăcel de meserii; la acest ajutoriu se vor preferì între alţii fiii născuţi din Familiele tofălene:

3. ḑece ajutoare de câte 10 fl. v. a. pentru tineri învĕţăcei de meserii.

Concurenţii au de a'şi substerne subscrisului comitet până în 25 Octomvre a. c. suplicele lor instruite cu atestat de botez şi de purtare morală precum şi cu adeverinţa de la măestrul respectiv despre desteritatea şi diligenţa în măestrie cu care se ocupă.

Sibiiu 18 Septemvre 1880.

Comitetul associaţiunei transilvane.

Nr. 150. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de a III-a classă din Vulceşd cu filia Herepea, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 14 Octomvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

Dela 46 numeri de case din materă şi 42 din filie câte o mĕsură vechie de 22 cupe cucuruz sfărmat, folosirea cimiteriilor, şi stola usuată, cari toate la olaltă computate dau un venit anual de 150—160 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa suplicile lor instruite în sensul „statutului organic“ şi a regulamentului congresual dela 1878 la subscrisul până la terminul indicat.

Deva. 2 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 257. 1—3

CONCURS.

În urma ordinaţiunei consistoriale de dtto 21 Februarie a. c. Nr. 297, dechierându-se postul de învĕţătoriu la scoala gr. or. din comuna Ungra ppresbiteratul Cohalmului de vacant, pentru ocuparea acestuia se escrie concurs cu terminul până la 28 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

I. Salariul învĕţătoresc de 80 fl. val. austr.

II. Cuartir liber în edificiul scoalei.

III. Lemne de foc de ajuns.

VI. Dreptul de a îngrăşa un rîmătoriu în pădurea comunală.

Doritorii de a concura la această staţiune sĕ'şi aştearnă petiţiunile sale în sensul „statutului organic“ şi a regulamentului congresual din anul 1878 la oficiul ppresbiteral al Cohalmului până la subscrisul termin.

Ungra în 10 Septemvre 1880.

În conţelegere cu inspectorul districtual de scoale.

Comitetul parochial.

Nr. 240 1—3

CONCURS.

Conform conclusului adunărei generale a asociaţiunei transilvane ţinute în Turda la August a. c. se publică concurs precum urmează:

1. Un stipendiu de 70. fl. v. a. pentru un tinĕr, care cercetează vreo scoală reală din patrie:

2. Un stipendiu de 60 fl. v. a. pentru un ascultător de agronomie:

3. Un stipendiu de 60 fl. v. a. pentru un elev de pedagogie în patrie;

4. Un stipendiu de 60 fl v. a. din fundaţiunea „Galliană“ pentru un gimnasist:

5. Două stipendii de câte 60 fl. v. a pentru tineri sau tinere, cari cercetează vreun institut de meserii s'au de industrie în patrie.

Concurenţii la aceste stipendii au de a'şi subterne suplicele lor la subcrisul comitet până în 25 Octomvre a. c. instruite cu atestat de botez şi de paupertate, precum şi cu testimoniul de pe semestrul II al anului scolastic 1879/80.

Sibiiu 18 Septemvre 1880.

Comitetul associaţiunei transilvane.

Nr. 141 3--3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa III Galaţi, în ppresbiteratul Zlatna infer. se deschide concurs până la 30 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu douĕ odăi, şură şi grajd, la care mai aparţine şi o grădină de un car de cucuruz.

2. Folosirea cimiteriului, a unui fênaţ, de un car de fên, a unui loc de păşunat şi arătură, în mărime de 2 jugere, numit la „lunca morii.“

3. Dela 40 de case, câte o ferdelă de cucuruz sfărmit, sau 11 cupe de grâu bun.

4. Venitele stolare sistemisate care toate la olaltă dau aproape suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie, au de a'şi substerne petiţiunile instruite, conform statut. organic şi regulamentului congresual din 1878, la subscrisul oficiu ppresbiteral, până la terminul mai sus prefipt.

Abrud în 3 Septembre 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul ppresbiteral.

I. Gallu m. p.,
ppresbit.

Nr. 229. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala poporală din Ludoş protopresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu terminul 30 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

a) salariu anual de 200 fl. v. a. din casa alodială, care se va solvì în rate lunare decursive, prelângă cuitanţă timbrată şi vidimată de oficiul comunal.

b) cuartir liber în localul scoalei sau în relut cuartir în sumă de 10 fl. v. a. asemenea din cassa alodială, care se solvesce la începutul anului scolastic.

c) 4 carĕ de lemne pentru încălḑit.

Concurenţii prelângă cualificaţiunea recerută de lege au a documenta, că sûnt cântăreţi buni, ear alesul e deobligat a cânta în decursul anului scolastic dumineca şi sĕrbătoarea atât la utrenie cât şi la liturgie în biserică.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea 9 Septemre 1880.

Ioan Droc m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 211. 2—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea vacantei parochii din Vĕrd clasa a III-a pe basa ord. P. V. Consistoriu archidiecesan ddto. 20 Maiu a. c. Nr. 1363. B. se escrie corcurs până la 1 Octomvre 1880 st. v.

Emolumentele sûnt:

a) locuinţa în odăile scoalei, lângă care douĕ grădini de legumi;

b) porţiunea canonică de 7 jugere comassată lângă care o posesiune întreagă donată de reposatul Spiridon Morariu;

c) dela 80 familii Români câte o ferdelă de cucuruz sfârmit;

d) dela 20 familii neorustice câte o jumĕtate de ferdelă;

e) venitele stolare statorite de sinodul parochial;

f) douĕ sorţi lemne în pădure; — toate aceste dau o sumă de 328 fl. 50 cr.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi astearnă suplicile provĕḑute cu documentele prescrise əp „statutul organic“ şi de regulamentul congresual pentru parochii din anul 1878, oficiului protopresbiteral gr. or. mai jos subscris până la subsemnatul termin.

Nocrich în 20 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Gregoriu Maier m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 153. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci la scoala confesională gr. or. din Mogoagea (Hollomezö) protopresbiteratul Solnocului I. se escrie concurs până la 28 Septemvre a. c. când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

a) 180 fl. v. a. din fundaţiunea Botaiană.

b) 120 fl. v. a. din lada comunală, toţi solvinḑi în rate lunare anticipative.

c) Cuartir liber în edificiul scoalei şi lemnele trebuincioase.

Dela concurenţi se recere sĕ fie de religiunea gr. or., sĕ fie absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale, cursul pedagogic şi sĕ fie proveḑuţi cu atestate de cualificaţiune, ceşti din urmă vor fi preferiţi.

Concursele instruite cu documentele necesare, sûnt a se asterne până la terminul indicat subscrisului oficiu ppresbiteral.

Dej, în 15 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Bodea m. p.,
protopresbiter.

Nr. 209. 2—3

CONCURS.

Staţiunea de învĕţătoriu din comuna noastră Căpâlna devenind vacantă se escrie pentru întregirea ei concurs cu termin până la 30 Septemvre 1880 st. v.

Salariul învĕţătoriului e 120 fl. cortel şi lemne pentru foc.

Doritorii de a îmbrăca această staţiune au sĕ'şi substearnă cererile provĕḑute cu documentele ordonate de „statutul organic“ şi regulamentul congresual din anul 1878 inspecţiunei scolare districtuale gr. oriet. în Sebeş până la aretalul termin.

Căpâlna, 29 August 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu ppresbiterul ca inspector scolar.

Nr. 1. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant un post de învĕţător la scoala confesioanală din Pianul de sus protopresbiteratul Sebeşului, se escrie concurs pentru ocuparea acestuia cu termin până la 28 Septemvre 1880 st. v.

Salariul învĕţătoriului e pentru anul prim de probă 200 fl. v. a. cu prospect de a se înbunătăţì după întărîrea definitivă a învĕţătoriului; Cuartir şi lemne pentru foc 2 stângini.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi adresa suplicile instruite după statutul organic şi a regulamentului congresual din 1878 la Oficiul protopr. gr. or. în Sebeş până la termin.

Dela concurenţi se asteaptă, sĕ se presente în vre-o duminecă sau sĕrbătoare în biserică spre a'şi arĕta desteritatea în cântare şi tipicul bisericesc.

Pianul de sus în 1 Septem. 1880.

Comitetul parochial

În conţelegere cu protopresbiterul.

Nr. 191 adm. prot. 1880. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă staţiunea învĕţătorească la scoala gr. or. din comuna Tătăresci pentru ocuparea acesteia se escrie concurs cu terminul până într'a 28 Septemvre st. v. 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

I. În bani gata 100 fl. plătiţi în rate lunare.

II. Grădină de legumi lângă scoală.

III. Lemne 4 orgii, din cari are a se încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi asterne concursele, până la terminul sus indicat oficiului protopresbiteral în Gurasada conform „Statutului Organic“ şi a dispositiunilor congresuale.

Gurasada, 3 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. protopopesc.

Publicaţiune!

Conform esmisului consistorial din 6/18 Septemvre 1880. Nr. 2849. E. se esarêndează gheţariul împreună cu restauraţiunea „Gerlitzy“ dela 1 Decemvre 1880 n. pe 3 ani consecutivi.

Condiţiunile esarendărei se pot vedè la oficiul cassei consistoriale (Strada Măcelarilor *Nr. 32)* unde se primesc şi ofertele.

Inspectoratul realităţilor archidiecesei gr. or.

Recuisite de învĕţământ

aflătoare la **W. Krafft** în Sibiiu.

Mapa ţĕrilor ţinĕtoare de coroana Ungariei pentru scoalele poporale dată de Eugenie Bordeaux, Ediţiunea II, 158 cm. lată, 111 cm. înaltă, pe pânḑă în mapă necolorată . . . . fl. 5.—
colorată . . . . „ 6.—
„ **Europei,** trad. J. M. Moldovan, 140 cm. lată şi 120 cm. înaltă, pe pânḑă, în mapă . . . . fl. 5.50
„ **Semiglobурile** sau carta globului pămêntesc, 131 cm. lată şi 110 cm. înaltă, pe pânḑă, în mapă . . . fl. 4.50
Globuri terestre adjustate, 22 cm. în diametru . . . fl. 7.—
Aparatul metric constând din 12 obiecte, împreună cu esplicarea lor în limba română fl. 4.50
Atlas de istoria naturală cu 250 figure colorate şi cu prescurtare compl. a istoriei natur. a celor 3 domen. leg. fl. 1.75
Maşină de comput cu globuleţe albe şi negre pe drot fl. 3.20
Tabele de pärete (20) cu icoane colorate şi îndreptariu lângă dênsele de T. Roşu fl. 3.50

[55] 2—2

Ernatic de vite.

Pe moşia Darabani, judeţul Dorohoi, găsindu-se fên de cea mai bună cualitate şi păşune inbelşugată şi întinsă, — mocanii cu oi, cai, sau ori-ce alt soiu de vite sûnt primiţi la ernatic cu condiţiunile cele mai favorabile. Atât în privirea îndemânărilor cât şi a preţului a se adresa direct la Curtea moşiei.

[51] 6—6

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 110. Sibiiu, Joi 18 Septemvre 1880. **Anul XXVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 4-lea cuartal) cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Septemvre 1880 a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întărḑie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 Septemvre.

Un obiect interesant are sĕ vină pe tapet cât mai curênd în dieta Ungariei: proiectul de lege privitoriu la scoalele medie. Obiectul acesta nu vine ântâiaşi dată la ordinea ḑilei. A mai fost în sesiunea trecută pus, şi era pe acì ca sĕ se şi desbată. Ce a întrevenit, ce n'a întrevenit de a fost amênat sau chiar retras dela ordinea ḑilei, nu ne mai aducem aminte. Atâta este sciut, că obiectul acesta are sĕ scormonească earăşi multă pulvere în publicistica Europei şi cu deosebire în cea germană, de oare ce de sigur, că între institutele medie, pe lângă cele ale altor naţionalităţi, vor fi atinse şi cele nemţesci din patrie.

Episcopatul rom. catolic din Ungaria s'a întrunit la Budapesta în conferenţe sub presidiul principelui primate cardinalul Simor. Obiectul conferenţelor este atitudinea episcopatului faţă cu introducerea codicelui penal şi în special atitudinea bisericei rom. catolice faţă cu căsătoriele mestecate.

Cu întrarea Italiei în alianţa austro-germană ḑice „Timpul“, lucrul stă astăḑi astfel: negoţierile urmează, dar guvernul italian nu s'a hotărît încă sĕ se lege definitiv în planul concertat de Austria şi Germania; a lăsat însĕ a se înţelege până acuma, că s'ar putè sĕ fie dispus a'şi da mână de alianţa de care'i vorba. Reserva de până acuma a guvernului italian s'ar esplica până la un oare-care punct şi prin acele ce urmează acì. Intrarea Italiei în alianţa austro-germană este o cestiune de mare importanţă pentru echilibrul puterilor şi prin urmare pentru manţinerea păcii. Dar, fiind în discuţie cestiunea aceasta, s'a adus din oare-cari părţi vorba despre piedeca serioasă, ce veleităţite „irredente“ foarte populare se opun alianţei Italiei. Astfel s'a dat indirect a se înţelege celor din Viena, că dacă alianţa austro-germană are neapĕrată nevoe de concursul Italiei, le stă în mână sĕ înlăture acea serioasă piedecă. Foile austriace caută dar acuma sĕ risipească ori-ce ilusiuni, ce s'ar fi clădit asupra acestui punct pe temeiul unei inevitabile nevoi, ce ar fi avênd-o Germania şi Austria de a'şi apropia pe Italia. Dacă Italia, ḑic dênsele, doresce sĕ se asocieze cu puterile Europei centrale, trebue ca bărbaţii ei de stat sĕ se pătrundă mai pre sus de toate de convingerile, că absolut n'ar putè fi vorba cum va despre o compensare prin cedări de teritoriu austriac. Inţelegerea austro-germană însemnează uitare şi dintr'o parte şi dintr'alta a lucrurilor, ce se ţin de trecut, căci ea este calculată pe present şi viitor. Austria nu aspiră la nici o provincie prusiană, tot aşa cum nici Prusia nu aspiră la vreuna austriacă. Altfel, cum ar putè fi vorba de o sinceră şi serioasă înţelegere? Precum Austria ar refusa alianţa cuiva, care ar cere Posnania sau provincele renane ale Germaniei, asemenea şi prinţul Bismarck ar refusa de sigur ori ce înţelegere cu un cabinet, care ar ecsprima dorinţa, sĕ stăpânească trentinul austriac. „Wiener Allgemeine Zeitung“ ḑice: „Alianţa cu Italia nu este imposibilă, şi Austriacii ar saluta-o cu plăcere; însĕ dacă de dragostea acestei alianţe ar trebuì sĕ cedeze măcar o palmă de pământ, alianţa ar fi prea scump plătită. Imperiul austriac nu trebne sĕ peardă aiurea ceea ce câştigă în spre rĕsĕrit“. Foile austriace vorbesc ca şi când propunerile stăruitoare de alianţă ar fi venit din partea Italiei; reserva guvernului italian şi stăruinţele diplomaţiei austro-germane arată, că lucrul este cu totul altfel şi că ilusiunile italiane, pe cari foile austriace caută sĕ le dărâme, nu sûnt poate atât de deşarte pe cât s'ar părè.

Cestiunea regatului român se ventilează mai departe prin ḑiare. „Bukarester Tagblatt“ arată, că nu este adevĕrat, că Austro-Ungaria a protestat contra promovărei României la rangul de regat. Şi „B. T.“ susţine ca „N. pr. Ztg“, că nici n'a fost vorbă în cercurile diplomatice de astfeliu de lucru. Tot ce a fost până acum s'a învêrtit pe lângă ceea ce a scris o foaie maghiară: că Ungaria încât o privesce nu va suferì nici odată promovarea tendenţelor de o Românie mare.

Operaţiunile pentru Dulcigno, spune o telegramă dela Paris, sûnt suspendate. Resistenţa Porţii şi posiţiunea cea schimbată a Muntenegrului, după ce Europa îl lasă sĕ combată singur pe Albanezi, silesc pe puteri la negoţiări nouĕ.

Memoriu

asupra esecutărei articolului 55 al tractatului din Berlin sau libera navigaţiune a Dunărei de jos.

Dunărea este tăiată în două, în jos de pasul Kasan între România şi Serbia, prin Porţile de fer, lângă banca de stânci până aproape de suprafaţa apei, care opresce trecerea vapoarelor de tonagiu mare şi fregatelor de resbel. Dela Porţile de fer până la Galaţi ea curge lungă şi adêncă şi poate purta vase de comerciu şi corăbii.

Pe cât timp această barieră se va ridica între ţĕrile Dunării de sus şi acele ale Dunărei de jos, traficul maritim cel mai important se va face pe partea inferioară a fluviului şi nu pe la porţile de fer, care în timpul când apele sûnt scăḑute nu pot fi trecute decât în ajutorul unor vapoare uşoare lătăreţe cu patru roate, ear când apele sûnt mari ele nu pot fi trecute fără pericul decât ḑiua. Austro-Ungaria se preocupă a face sĕ se dărime aceste stânci, spre a fi în comunicaţiune directă şi uşoară cu Marea neagră, pentru traficul seu dunărean şi escadra sa fluvială, fără a vorbì de pericolele de inundaţiune din sus de pasul Kasan, pericole, pe care le-ar micşora dărîmarea Porţilor de fer. Insĕ până sĕ se sevêrşească aceste lucrări mari, Austro-Ungaria va fi întru câtva în comunicaţiune mai puţin apropiată şi mai puţin imediată cu Dunărea de jos decât Statele din Occident.

Industria şi comerciul Franciei, Engliterei, Italiei transportă pe Marea Mediterană, Marea Neagră şi Dunărea de Jos productele lor în România, în Serbia, în Bulgaria cu un preţ mai puţin urcat decât Austro-Ungaria dela Pesta şi mai ales din Austria de Jos, centrul seu industrial: de vreme ce vapoarele din occident, în loc de a se întoarce cu lest, iau cu chirie produsele acestor ţĕri dela Dunărea de Jos, ele înlesnesc astfel, în condiţiuni încă şi mai avantagioase, traficul schimbărilor între Dunărea de Jos şi Occident. Industria austriacă, care nu e încă în situaţiune, cu toate progresele sale din timpurile din urmă, de a lupta cu succes în contra industriei occidentale, se vede astfel îndoit întrecută în privinţa concurenţei.

Occidentul liber-schimbist are cel mai mare interes la libertatea navigaţiunei Dunărei, pe care trebue s'o apere în cotra statelor protecţioniste, căci este vorba nu numai de bogăţia ţĕrilor dela Dunărea de Jos, ci şi de prosperitatea traficului intermaritim.

Interesele comerciale sûnt legate de obiceiu de interesele politice; căci influenţa politică a unui stat este în legătură cu acţiunea sa industrială şi comercială. De aceea, încă dintr'o epocă anterioară primei convenţiuni de liber schimb (1860), care a produs o revoluţiune în Europa şi a deschis calea sistemei de concurenţă fără pedeci, marile puteri au proclamat prin tratatul dela Paris (30 Martie 1856, art. 15—19 această libertate, de navigaţiune; ele au declarat, că libertatea Dunării este de drept european şi au pus-o sub garanţia lor colectivă.

Austro-Ungaria pare a fi mai interesată la această libertate a Dunării de cât ori care altă putere, de oare-ce în Orient se deschid adevĕratele debuşeuri pentru industria şi comerciul seu şi de oare-ce toate silinţele acţiunii sale politice sûnt îndreptate spre Peninsula Balcanică. Insĕ, în ori-ce cas, sûnt interesele Occidentului şi mai ales acele ale Statelor riverane de la Dunărea de Jos, a căror cale de schimb aproape unică, este acest fluviu, care cer, înainte de toate, ca această libertate sĕ fie ocrotită.

Pentru a o ocrotì trebue dar a-o regulamenta aşa, ca sĕ împacè toate aceste interese şi sĕ nu vatĕme nici interesele principatelor riverane din jos de Porţile de fer şi în particular ale României, riverana principală, nici ale Statelor din Occident, pentru care Dunărea de jos a devenit o mare cale de trafic internaţional pusă de tratatul din Berlin sub garanţia colectivă a Europei şi sub a nouei comisiuni amintite de art. 55 al tratatului din Berlin din 1878, care a provĕḑut modul practic al regulamentării libertăţii navigaţiunei, dela Porţile de fer până la Galaţi.

Cestiunea se pune într'un mod foarte lămurit.

(Va urma).

Reflecsiuni

asupra articlului „La cestiunea învĕţămêntului religios“, publicat în „Biserica şi scoala“.

Braşov, 5 August 1880.

(5 Urmare.)

Dogma aceasta, dăruită de dl N. religiunei străbune, nu este rĕtăcire.

Pe basa acesteia îşi va putè împlinì dl N. datorinţele chemărei sale; îşi va ajunge scopul, a scăpa de bucluc cu umbrele întunerecului.

b) „Cu un metod bun se pot propune cu succes ca un întreg organic principiele de credinţă şi morale.“

După acest principiu al religiunei străbune, propoveduite de dl N., trebuiesc cele mai slabe sĕ se supună celor mai tari. Şi fiindcă mai tare este sciinţa, ca natura desvoltăndă a copilului, aşa dar: nu sistema teologică, dogmatică, etică se cuvine sĕ cedeze naturei copilului, ci aceasta trebue sĕ se supună celei dintâiu.... dacă nu de bunăvoie, atunci pe basa — forţei!

Sistema teologică, dogmatică, etică va trebuì prin memorisare sĕ prindă rădĕcină în mintea copilului; din crieri 'i va pătrunde în sânge.... 'i va bate inima la apĕsarea dogmelor; din sânge îi va străbate în oase.... fosforul acestora 'i va lumina mintea la credinţă şi'i va aprinde voinţa spre fapte morale.

Dar apoi „se pot propune cu succes ca un întreg organic principiele de credinţă şi morale“ numai „cu un metod bun,“

Şi — care ar fi acel metod bun?

Nici unul 'şi nici decum altul decât chiar: „metodul usitat în manualele scolastice de religiune ale scoalei noastre poporale de până acum.

După metodul acesta cuprind manualele scolastice de religiune în sine „ca întreg organic:“ materialul abstract, vast şi desfăcut în cele mai suptile amĕnunte confesionale; în suma părţilor lui foarte ponderos; desfăşurat în şir otov; espus în mod mpunĕtoriu, poruncitoriu, silnic, în formă de întrebări scurte şi respunsuri lungi — pline de definiţiuni, conclusiuni.

Toate aceste, apoi şi concepute într'un stil bizar, trebuesc din scoarţă în scoarţă memorisate pe basa — falangei.

Insĕ cu toate aceste, pe onoarea dlui N., sĕ nu creadă cumva cineva, că metodul acesta ar putè „provoca“ niscareva „îndoieli“ sau „nedumeriri în capul copilului;“ nu, nici decum!

După metodul acesta cum primesce copilul într'ênsul materialul prin memorisare, tocmai aşa îl şi dă, la cerere, afară din el, neschimbat, nenimic; — chiar aşa după cum voiesce dl N. sĕ'l aibă!

Bizar metod! — Bizară cerere din partea dlui N.! — Bizară fericire a bieţilor copilaşi!

Ar trebuì sĕ mai avem în scoala poporală şi un „Abcdariu“ şi o „Carte de lectură“ de calibrul acesta.... şi culmea fericirei ar fi ajunsă!

„Hei . . . . . năluci înspăimêntătoare, ... coabe rele afurisite!“ — ne va ḑice acum dl N. mănios, cu despreţ.

„Am avut de calibrul acesta drept Abcdarin — „Bucoavna,“ drept Carte de cetire — „Ciaslovul“ şi „Psaltiria“ întroduse tot din evul mediu în scoala poporală, după care se propunea „cu seces“ învĕţăturile trebuincioase copiilor de părinţi români g. o.; însĕ ni le-a răpit, ni le-a scos afară din scoală Marele duşman al întunerecului, inverşunatul luptătoriu în contra întunerecului, „Archiepiscopul şi Metropolitul *Andreiu Şaguna.....*“

„Ah! — Dar ce ḑic! —

„Spre a afla metodul cel mai uşor în propunerea religiunei nu este de trebuinţă a face esperimente, aşa însemnate, şi chiar cu totul nouĕ, ci credem, că este mai consult, a se ocupa de resultatele sciinţei şi a continua pe calea indigitată acolo. Astăḑi avem şi în limba română un manual de Catechetică lucrat cu frumos succes de Stefanelli, profesor la universitatea din Cernăuţ, care ne dă deslușirile necesare în privinţa propunerei religiunii. Oare de ce sĕ nu adoptăm şi noi resultatele sciinţei? De ce sĕ nu profităm de munca altora, şi sĕ nu ne punem pe o cale normală de desvoltare?“

Cuvintele aceste ale dlui N. ne arată că dsa prin restignirea lui Christos „de a doua“ voiesce sĕ steargă şi urmele darurilor şi binecuvêntărilor dḑeesci de pe acest pămênt.

'I-a declarat mai sus evangelia de mincinoasă! — aici 'i calcă metodul în picioare!

Numai cât nu'i încununează capul cu cunună de spini, nici nu'l pălmuesce strigându'i: „Bucurăte împĕratul Jidovilor!“ ci îl isbesce cu coarnele îmbrâncindu'l de pe treapta gloriei sale dḑeesci, cunoscută acestei lumi de aproape nouĕ-spre-ḑece seculi, până chiar sub picioarele — catedrei dlui profesor de universitate....... „Stefanelli“!

Imbrâncind pe Mântuitoriul lumei pe trepte în jos dl N. mugesce cu glas sever: „Astăḑi avem şi în limba română un manual de Catechetică lucrat cu frumos succes de Stefanelli, profesor la universitatea din Cernăuţ, care ne dă deslușirile necesare în privinţa propunerii religiunei!“

Minunat trebue sĕ fie „metodul de a propune religiunea crestină în scoala poporală“ al lui Stefanelli, dacă este el în stare sĕ se înalţe preste cela al „Mântuitoriului lumii Christos!!......

Trebue sĕ fie încă mai minunat chiar şi ca „metodul evului mediu, usitat în cărţile scolastice de religiune de până acum, de oarece dl N. 'l pune acestuia ca — proptea!“

Şi cum nu ar putè fi bizar până dincolo şi mai mult ca corespunḑĕtoriu cerinţelor scoalei poporale elementare?.... când dl Stefanelli 'l-a dăruit, 'l-a înfrumseţat şi 'l-a înavuţit cu toate darurile, podoabele şi avuţiile dsale de profesor de universitate..... de nu'i-a mai remas, ce sĕ dea vre unui alt „metod de a propune religiunea crestină şi în scoalele medie şi superioare.“

După cum ne o mărturisesce adecă aceasta dl G. Pletosu în numerii 2—4 ai „Scoalei române“ din acest an, la — ordinul primit din partea on. Redacţiuni a respectivei foi!

După finirea „înfricoşatelor“ atacuri, cu cari au isbit pe Mântuitoriul Christos, i infige mânile şi picioarele prin patru piroane pe cruce — a doua oară!!

Foarte înspăimêntătoriu, foarte trist eveniment!....

Şi apoi dl N. după cum adecă ne dă dlui se înţelegem, că este: botezat, spălat, miruit, sânţit „în numele tatălui şi al fiului şi al duchului sânt“, chiar ca atare, chiar ca chiemat — îndrăsnesce a pismuì pe fiul lui Dḑeu, a'l mai restignì odată prin degradare..... tocmai astăḑi! — Şi apoi ca Român ortodocs nu se ruşinează, a comite atari religiuni, atari crime!

Iuda de a şi pismuit pe Christos, totuşi poate că suferia mai mult de patima trufiei, de patima de a domnì, sugruma, stoarce, suge pe bietul popor!

Ocasiunea la aceasta credea, că 'şi o are în mână. Auḑise adecă pe Chrisos vorbind de împĕrăţia lui Dḑeu; îl scìa, că are destulă putere de a împĕrăţì; îl vedea, că lucrează cu zel pentru fericirea poporului: aştepta cu neastêmpĕrată sete, sĕ vadă pe Christos întemeind cât mai curênd o împĕrăţie mare şi tare aici pe pămênt.

Insĕ 'l vedea, că tot trăgănesce cu „propunerea sa de împĕrat.“

A căutat dar nu a putut afla alt mijloc mai corespunḑĕtoriu, de a silì pe Christos, sĕ o facă aceasta cât mai curênd, decât ca sĕ'l dea în mânile fariseilor şi cărturarilor.

Atunci, cugeta Iuda, vĕḑênduse Christos înhăţat de farisei şi cărturari, nu va mai avè încătrău, ci va trebuì sĕ se facă împĕrat la moment!

Şi care altul putea fi mai abil, de a manipula visteria statului, ca Iuda însuşi, „căci el pungă avea“?

Dar apoi vĕḑênd, că prin „trădare“ a căşunat — „judecata de moarte a lui Christos,“ îndată „'şi-a cunoscut crima comisă.“

„S'a ruşinat,“ se mai dea faţă cu Christos; s'a turburat; a desperat — astfeliu s'a dus de s'a — spânzurat!

Insĕ despre dl N. nu putem crede, că 'i va fi ruşine, sĕ mai între de acum înainte în biserica lui Christos; sĕ dea faţă cu Christos; sărutându'i sânta „icoană“, şi — sĕ'şi rĕdice ochii la sântul jertfelnic al lui Christos!

Foarte adevĕrat! — „Iudei îi mai remăsese netêmpit cel puţin simţul de — ruşine; dl N. 'l-a perdut şi pe acesta.“

Aceasta însĕ nu va pune pe nimenea la mirare cugetând, că dl N. s'a dat pe sineşi de voia dlui unealtă întunerecului.

Apoi întunerecul, scim, cum 'şi-a preparat pe sclavul seu.

Dl N. nu simte acum decât sĕlbatică şi crudă plăcere, creḑênduse scăpat de evangelia etc., de metodul lui Christos şi de Christos însuşi!

Nu 'i-au mai remas în drum decât pentru d-sa nesce neghine în pleava resturilor luminei sfărimate.

Şi ce neghine?

Restul învĕţătorilor scoalei poporale, apoi conferenţele şi reuniunile lor.

Pe învĕţători nu'i va ucide; ci va cerca a şi'i prepara, ca sĕ facă trebşoară cu ei.

Conferenţele şi reuniunile lor le va face impotente; prin aceasta vor cădè ele de sineşi. (Va urma).

Varietăţi.

* (Cununia Principelui) de coroană Rudolf s'a statorit definitiv pe Marţi 22 Februarie n. 1881.

* (Alegeri la congres) în archidiecesă: în cercul IX, al Albei-Iulie dl Nicolae Gaitan adv.; în cercul X, al Abrudului, Gerasim Candrea adv.; în cercul XI, al Turdei dl Iulian Filipescul profesor; în cercul XV, al Têrnavei dnul Anania Trombiţaş (duplu).

* (Postal). În cercul direcţiunei postale din Sibiiu este de ocupat postul de oficial eventual de practicant cu salariu anual de 600 fl. 100 fl. bani de cuartir pe lângă canţiune de 300 fl. în bani gata, eventual pentru un practicant 300 fl. v. a.

Doritorii de a concura la aceste poturi au sĕ'şi trămite suplicile lor la direcţiunea numită în restimp de 3 sĕptĕmâni.

* (Societatea de lectură) a studenţilor universitari români „Iulia“ — ni se scrie din Cluj — care acum mai de mulţi ani 'şi revarsă binefăcĕtoriul seu dar, şi care din an în an prosperează, s'a constituit de nou pe anul scol. c. Sâmbătă în 13/25 Septemvre a. c., alegêndu-şi de oficianţi: preşedinte Dr. Aurel Isac adv., vice-preşedinte A. Micu jur. IV, notariu de interne Iuliu Herbeiu jur. IV., notariu de esterne Aug. Nicoară jur. IV., cassariu P. German med. I., bibliot. I. Cupşa controlor D. Ciuta jur. II., bărbaţi de încredere R. Prişa jur. III şi R. Roşca jur. II.

După constituire, conform usului vechiu, s'a ţinut seara de cunoscinţă în ospătăria „Lumea nouă“. Această petrecere sub conducerea d-nului Dr. Gregorie Silaşi prof. univers. şi cu asistenţa presidiului societăţii precum şi a altor stim. d-ni români, a decurs într'un mod de tot animat, rostindu-se mai multe toaste atât din partea menţionaţilor d-ni cât şi din partea tinerilor, şi abia numai după trecutul de meaḑă-noapte s'a disolvat acea petrecere însufleţită.

* **(Aritmetica).** Septĕmâna trecută a eşit de sub tipar un manual de Aritmetică întocmit pentru doi ani scolastici şi scris atât pentru învĕţători cât şi pentru scolari de către d. prof. gimnasial **Panteleimonu Dima.** Această Aritmetică tractează în mod sistematic numerii dela 1—100 şi adecă cursul I. dela 1—10 şi cursul II. dela 10—100. Această cărticică promite a fi una din cele mai bune câte s'au scris în feliul acesta.

* (Adminstraţie de dominiuri). În urma organisărei nouĕ a administraţiunei bunurilor reg. ung. se va înfiinţa în Cluj o direcţiune dominială de a cărei cerc se vor ţinè Sebeşul, Hunedoara, Câmpenii, Gurghiul şi Oradea mare,

* (În Zlatna) se înfiinţează un oficiu montanistic superior, cărui se vor subordina minele dela Hunedoara, Petroşeni, Zlatna, Abrud etc.

* (O linie nouă de telegraf). De vre o câteva ḑile se lucră în ruptul capului la aşeḑarea unei linii nouĕ de telegraf, care duce din Alba-Iulia preste Zlatna şi Abrud la Câmpeni. Preste puţine sĕptĕmâni funcţiunea acestei linii telegrafice, cu staţiunile în Zlatna, Abrud şi Câmpeni trebue sĕ se înceapă.

* (Fortificări). Inspectorul general de geniu Salis-Salyo, care se află de present în Sibiiu, în călĕtoria sa cercetând şi Aradul, a supus fortăreaţa deacolo unei esaminări technice detailate din motivul, că dupăcum ne spune „Alföld“ trebue sĕ se întreprindă aici mai multe lucruri fortificatorice spre a substituì Aradul ca fortăreaţă în locul fortăreţei din Timişoara. Va se ḑică, Aradul se va preface într'un pivôt pentru o armată operătoare în câmp.

FOIŢA.

„Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς“.

II.*)

Cei trei idoli ai lui Navuhodonosor împĕrat.

„Navuhonosore împĕrate în veci sĕ trăesci! Dară sĕ scii, că dumneḑeilor tei nu vom slugì, şi chipului celui de aur, ce ai ridicat, nu ne vom închina.“

Cine şi ce feliu a fost aceşti dumneḑei (idoli) ai lui Navuhodonosor, biblia „propriu ḑisă“ nu ne spune. În urma acesteia esegeţii au luat refugiu la tot feliul de coniecture şi ipotese. Unul dintre acestia, Rodericus Grotius, ḑice în opul seu: „Die Exegese des alten „Bundes“ (Leipzig 1830) pag. 108 seq. următoarele:

„Deşì biblia eclesiastică nu ne spune: cine au fost idolii lui Navuhodonosor, totuşi le 'aflăm urma într'o altă biblie, care pe la noi e astăḑi unica biblie, de care se ocupă şi în care studiază domnii. E aceasta aşa numita biblie cu 32 şi respective 78 de foiţe. Nu sufere îndoială, că cei trei aduţi (tromfi) de frunte din jocul taroc, adus mai ântĕi de Arabi în Spania şi deacolo reslăţit prin Jidani până pe la noi, adecă: *Schizul, XXI-ul* şi *Pagatul* representează astăḑi pe cei trei proroci mari ai acelor trei dumneḑeiri mari din Orientul vechiu: Brahma, Vişnu şi Şiven, a căror cult aflându'l reslăţit preste toată Asia în evul vechiu, desigur s'a estins şi asupra Babiloniei pe timpul lui Navuhodonosor.“

„Schizul, care se înfăcişează prin figura unui om gras, rotund şi plin la faţă, ce poate el fi alta, decât prototipul unui apostol de ai lui Vişnu, carele după mitologia indică veche locuia într'o mare de lapte, dormita ḑiua-noaptea pe un şerpe Annaton. Vişnu era la Babiloneni simbolul în îndestulărei şia liniscei, astfeliu şi apostolul lui Schizul representă aceste calităţi.“

„Al doilea tronf de frunte XXI-ul e un apostol de ai lui Şiven al Babilonenilor. Despre acest idol mitologia veche adecă ḑice, că prefăcênduse în rîmătoriu a secat toate mările pămêntului. Babilonenii credeau că de atunci a devenit apa din mări cam sărată. Şiven era la Babiloneni ḑeul esceselor.

„A treia ḑeitate a Babilonenilor a fost Brahma. El era capacitatea, mintea şi înţelepciunea colegiului de trei; pentru aceasta mitologia ḑice, că a avut 5 capete şi 4 mâni. În biblia „domnilor“ apostolul acestuia e Pagatul, care se înfăţişază prin figura unui mic comediant. Pagatul se scie înmănia, înholba şi bosumfla, scie tăia grimasuri ca şi cea mai obrasnică moimă. De câte ori vede biciul se ascunde pe la spatele altor figuri, se rîngesce şi murmue de acolo. El e prototipul Tartuferiei, şarlataneriei, sfârnăriei şi al fariseismului rafinat“.

Astfeliu descrie Grotius pe idolii lui Navuhodonosor şi pe apostolii acelora. Adevĕr poetic la tot casul este în aceea descriere; adevĕr istoric însĕ e numai ceea ce atestează şi biblia, cumcă Navuhodonosor prin cultul acelor idoli devenì în a doua parte a vieţii sale animal complet. Umbla pustiu pe câmpuri, rîma pămêntul şi se nutria din rădĕcini şi erburi...

Cetatea Babilon (Bab-Bel însemnează: curtea stăpânului) înfiinţată la anul 1874— dela facerea lumei (-2109 înainte de nascerea lui Christos) fu cucerită şi nimicită deja sub Nabonid, fiul lui Navuhodonosor la 3446 dela facerea lumei (-537 a. Ch.) de catră Cirus Medopersul şi a rĕmas ruină până în ḑiua de astăḑi.

---

* (Barbarism). „Neues Pester Jurnal“ ne spune, că un comisar din Ungaria avênd prepus pre un biet ficior de ţerean, că ar fi comis un furt, în barbarismul seu asiatic a acăţat pe presupusul cu picioarele de grindă, şi în starea aceasta atâta la bătut, până la făcut rană. Ostenit de bătăile aplicate nenorocitului a lăsat pre acesta ecăţat de grindă şi cu capul în jos şi s'a dus în cârcĭumă, unde 'şi-a petrecut între pocale de vin de Agria. Venind după vreo câteva oare acasă a aflat pre acăţatul amorţit.

---

*) A se vedè Nr. 103 al “Tel. Rom.“

* (Licitație de lemne). În comuna Petec se vor vinde în 1 Oct. n. stegerii din pădurea bisericei reformate. Prețul esclamărei este 4000 fl. v. a.

* (Foc). În comuna Deal au ars în 21 Sept. n. 2 case și 16 șuri.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Bibliografic.

Neue rumänische Skizzen. Uebersetzt von Mite Kremnitz. Leipzig. Verlag des „Magazin für die Literatur des Auslandes". 1881. Pag. VII.+161. Prețul 3 marce (ca 1 fl. 80 cr. v. a.).

Este o dovadă eclatantă despre sporirea însemnătăței intelectuale a unui popor, dacă lumea străină înaintată începe a se interesa mai din adins de productele literare ale aceluia. Mite Kremnitz a fost scos mai nainte „*Rumänische Skizzen*" în Bucuresci la Socec & Comp. Critica favorabilă ce a întimpinat traducĕtoarea în presa germană competentă, precum s'a vĕḑut la timpul seu și în foaia noastră, a îndemnat-o sĕ continue cu publicarea de traduceri, prin cari mijlocesce la publicul german cunoscința despre starea literaturei noastre naționale.

Foarte bătĕtoriu la ochi este, că și „Neue rumänische Skizzen" conține numai producte ale „Direcției nouĕ". Ce oare — demn de tradus — ar și putè afla un literat străin în domeniul beletristic bunăoară allatinisatorilor nostri? Numai nespusa perplesitate, în care se află ori cine se silesce a da la întrebarea noastră un rĕspuns favorabil școalei din Blaj, ne face sĕ înțelegem, cum așa numita „Direcție nouă" salvează în fața străinilor prestigiul literaturei noastre naționale. Și totuși se află oameni, chiar în nemijlocita noastră apropiere, cari, nepricepênd o critică cu argumente, le înlocuesc pe aceste în numele „Mamei-Roma" *) cu suspectări „clandestine" precum: „Direcțiunea nouă" este „*muscălească*" etc.

Ca și când ar putè fi pe fața pămêntului ceva mai *românesc* decât productele „*Junimei*" din Iași, pe cari le-aflăm în cartea cu care ne ocupăm! Eacă cuprinsul acesteia: Gura Satului de *I. Slavici;* Andreiu Florea Curcanul de *N. Gane;* Budulea Taichii de *I. Slavici*; Ioniță Cocovei de *I. Negruzzi* și Ḑiua sfântului Andreiu de *N. Gane.* Toate aceste au apărut mai ântâiu în „Convorbiri literare", escelentul organ al „Direcției noue". Ear în traducere germană a fost reprodusă mai ântâiu novela „Gura Satului" în cunoscuta foaie beletristică „*Illustrirte Welt*" și apoi „Andreiu Florea Curcanul" în importanta revistă „*Nord und Süd*".

Traducțiunea germană a doamnei Mite Kremnitz întrunesce toate însușirile, ce trebue sĕ le aibe o bună traducție: ea ne presentă o limbă adevĕrat germană, păstrând totodată — pecât se poate — buchetul exotic al originalului românesc.

Românii trebue sĕ fie foarte recunoscĕtori dnei Mite Kremnitz pentru frumosul zel, cu care dsa nisuesce a atrage atențiunea lumei germane și a tuturor celor ce cunosc limba germană asupra literaturei noastre naționale.

„Neue rumänische Skizzen" sûnt dedicate „Alteței Sale regale Doamnei României Elisaveta".

---

*) A Iesuiților? *Culegĕtorul.*

Bibliografie.

Popescu Simeon, *Genesa Evangeliilor.* Studiu biblic. Sibiiu. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane. 1880. Prețul 80 cr. v. a.

Putnoky Nicolae, *Abcdar maghiar-român* pentru scoalele poporale. Partea I. Sibiiu, 1880. Tipariul tipografiei archidiecesane. Prețul 20 cr. v. a.

Dogariu Dometiu, *Aritmetică.* Esercițiì practice cu numerii dela 1 până la 1,000,000 după sistemul decadic pentru începĕtorii din anul al patrulea. Brașov 1880. Prețul 35 cr. v. a.

Diefenbach Lorenz, *Völkerkunde Osteuropas,* insbesondere der Haemoshalbinsel und der untern Donaugebiete. 2-ter Theil. Darmstadt 1880.

Convorbiri literare. Anul XIV — Nr. 6.

Sumariu: *Aliuță,* novelă de N. Gane, — *Ideal,* poem de A. Naum. — *Corespondența dintre V. Alecsandri și Ioan Ghica.* (V). — *Studie Filologice,* de V. M. Burlă. — *Dor de ducă; Pentru ochii tĕi răpit-ai . . .;* poesii de A. V. — *Premiul Volney.* — Bibliografie. — Corespondență. — Erată.

Albina Carpaților. Tomul IV — Nr. 21.

Sumariu: Tecst: *Amor și națiune,* novelă istorică (continuare). — *Epistolă satirică,* către Elena, poesie de V. Mihal-Lazar. — *O descoperire de monete de argint antice,* de G. P. — *Ervin,* tradițiune de Teodor Bota. — *Antony,* dramă în 5 acte de A. Dumas, traducțiune de Leon Jaworower (continuare). — *Mĕ întreabă...,* poesie de Teodor Bota. — *De-ași putea...,* poesie de Teodor Bota. — *Turda și împregiurimea ei.* — *Honoré de Balzac,* traducțiune din englezesce de J. R. (continuare). — *Varietăți,* Gîcitură. — Ilustrațiuni: Cimiteriu japonez. — Cheia Turḑii. — Pe copertă: *Cronica, Anunciuri.*

Bursa de Viena și Pesta

din 28 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.85	107.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.—	81.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	95.—	95.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	83.75	84.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	121.25	122.25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	94.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	93.75	93.75
Obligațiuni urbariale temeșiane .	93.50	93.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	93.—	93.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	93.75	94.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.50	71.—
Datorie de stat în argint . . .	72.20	72.25
Renta de aur austriacă	87.15	87.25
Sorți de stat dela 1860 . . .	130.50	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung. .	816.—	820.—
Acțiuni de credit austr. . . .	279.50	280.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	274.55	248.—
Sorți unguresci cu premii . . .	107.—	107.50
Sorți de regularea Tisei . . .	106.70	107.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.63
Napoleon	9.42	9.42
100 marce nemțesci	58.30	58.25
London (pe polița de trei luni) .	118.30	118.30

Economic.

Mediaș, 23 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu 6.60—7; Grâu sĕcăreț fl. 5.60—.6; Sĕcară fl. 4.90—5.10; Ovĕs fl 1.80—2.; Cucuruz fl. 3.50—4.; Sĕmênță de cânepă fl. —; Fasole fl. 5.40—6; mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.50—1.60; Fên fl. 1.—1.20; cel vechiu; cel nou fl. ——; Cânepă fl. 28—30; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—66; unsoare de porc fl. —70; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 48— cr. carne de vițĕl 44 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu bine cercetat. Timpul ploios și rece.

Făgăraș, 24 Septemvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.—7.50; grâu sĕcăreț fl. 6—6.50; sĕcară fl. 4.50—5; orḑ ——— ovĕs fl. 1.80—1.85; cucuruz fl. 4.50—4.80 mălaiu fl. —.; Sămânță de cânepă fl. —10; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. .5—6. cartofi (vechi) cu fl. 1.20..—2.—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 60—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 40—45; unsoare fl. 80—; cânepă fl. 30—35; sĕmênță de in fl. ———; săpun fl. 30.—34; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de vițĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr carne de berbece 28 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul fu de mijloc cercetat. Timpul ploios și rece. Munții sûnt plini de zăpadă.

Sighișoara, 23 Septemvre n. Pro hectolitră grâu fl. 6.20—7.20; grâu sĕcăreț fl. 4.60—5.30: sĕcară fl. 4.50—5.—; ovĕs fl. 2—2.20; cucuruz fl. 4.20; cartofi fl. 1.50; per chilogr: sĕu brut 30 cr. carne de vită 40 cr. ostură bovină 70 cr. unsoare de porc 80 cr. pro metru cubic: lemne vêrtoase fl. 1.50.

Budapesta, 25 Sept. Impregiurările temporale despre cari am raportat în rêndul trecut au domnit și în sĕptĕmâna trecută. In toate dilele — cu foarte puține escepțiuni — au ploat, ba adeseori au căḑut torenți de ploaie. Ținênd ploile mereu timpul s'a rĕcit tot mai mult, până ce către sfêrșitul sĕptĕmânei ne-am pomenit cu o temperatură de earnă. Atât ploile cât și receala au cășunat foarte multă pagubă. Cartofii au putreḑit, cucuruzele s'au sbârcit, strugurii au început a crepa în boabe și a putreḑì; căile și toate drumurile mai cu seamă de pe câmpuri și prin comune s'au desfundat și apele au început a cresce. Lucrurile încă ne sfêrșite de pe câmp s'au întrerupt și toate fructele, cari sûnt încă pe câmp s'au stricat mai mult de jumĕtate. Cu deosebire strugurii au pătimit rĕu; nu s'au îndulcit și nădejdea, că culesul viilor va fi barĕm în cualitate mai bun, a părăsit pe bieții proprietari de vii și în această privință. Din aceste împregiurări ticăloase toate articlele, de altmintrelea în cuantități mari, s'au urcat în prețuri. Așa notăm în special:

Grâul la 90,000 m. m. s'a vêndut cu fl. 11.30—11.40; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 9.50—9.85; orzul cu fl. 6—6.40; ovĕsul cu fl. 6.15—6.18; cucuruzul cu fl. 6.25—8; făina de toate soiurile a trecut foarte tare; păstăioasele ca și mai înainte; lânile cu fl. 2—3.40 per chilogram.

Porcii deși în numer total per 72,790 au trecut foarte tare și scumpi. Din Ungaria de jos au fost peste 8000, din România și Ardeal însĕ foarte puțini; unsoarea de porc a trecut cu fl. 70; slănina cu fl. 70—72; sĕul cu fl. 48—49.50; spirtul *en gros* cu fl. 31; *en detail* cu fl. 33—34 per 10,000 litre $^0/_0$

Peile singure n'au avut têrg bun. S'au vêndut cele de bou cu fl. 112—115; de vacă cu fl. 108—112; de vițel cu fl. 210—215; de oaie cu fl. 135—145; de miel cu fl. 85—95 (toate per 102 dărabe); cele de capră n'au avut nici o căutare; cele de cal s'au vêndut cu fl. 9.50—10.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 4 Oct. imob. lui Ioan Kraft în Copșa-mare (judec. cerc. Mediaș); în 18 Oct. și 18 Noem. imob. lui Ioan Niera în Berecsĕu (trib. Deva); în 19 Oct. și 20 Noem. imob. lui Michail Porr în Brașov; în 21 Oct. și 23 Noem. imob. rĕmasului după Gustav Roșca în Brașov (trib.); în 11 Oct. imob. lui Ignatie Nagy în Orăștie (judec. cerc.); în 28 Oct. și 30 Noem. imob. lui Nicolau Gires în Petreni (trib. Brașov); în 26 Oct. imob. lui George Komáromi în Vesĕud (judec. cerc. Mediaș); în 23 Oct. și 27 Noem. imob. lui George Bran în Ciugud; în 9 Oct. și 9 Noem. imob. Anei Petras în Alba-Iulia; în 9 Oct. și 9 Noem. imob. lui Ioan Petrascu și soți în Drâmbariu; în 11 Oct. și 15 Noem. imob. rĕmasului după Ioan Vlad, representat prin curatorul sĕu Michail Waldhütter în Câlnic (judec. cerc. Sebeș).

Nr. 245. 1—3

CONCURS.

Instituindu-se un post de învĕțătoriu adjunct la scoala confesională gr. or. din Cebea, protopresbiteratul Zarandului, în urma hârthiei venerabilului consistoriu de dto 4 Iulie Nr. 2109 scol.; pentru întregirea acestui post se escrie concurs cu terminul până la 30 Septemvre st. v. 1880.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 200 fl. v. a. solvind în rate din alodiul comunal.
2. Cuartir liber și folosirea grădinei scolare.
3. Trei orgii de lemne, din cari se va încălḑì și scoala.

Doritorii de a ocupa această stațiune au a'și trimite suplicile lor instruite cu documentele prescrise de „Statutul organic" și „regulamentul provisor" din anul 1878 oficiului protopresbiteral gr. or. al Zarandului în Bradu (Hunyádmegye) până la terminul indicat, când va fi și alegerea.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Zarandului, în conțelegere cu comitetul scolar.

Bradu 12 Septemvrie 1880.

Nicolau Mihăltianu m. p.,
ppresbit.

Nr. 184. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din subsemnatele comune ale protopresbiteratului gr. or. al Têrnavei inferioare se escrie prin aceasta concurs până la 15 Octomvre a. c. st. v.

1. Deag, cu salariu anual de 100 fl. v. a. cuartir în edificiul scoalei, lemne de foc deajuns precum și folosirea grădinei scoalei.
2. Blașiel, cu salariu anual de 100 fl. v. a. cuartir în edificiul scoalei și un stăngin de lemne.
3. Cetatea de Baltă cu salariu anual de 80 fl. v. a. lemne de foc și cuartir în edificiul scoalei.

Concurenții la aceste posturi au a'și subterne suplicele lor provĕḑute cu documentele recerute până la datul sus însemnat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Dela oficiu prot. gr. or. a Têrnavei inferioare.

Deag, 7 Septemvre 1880.

În conțelegere cu comitetele parochiale
ca senat scolastic.

D. de Tamaș m. p.,
adm. prot.

Nr. 245—1880. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din subsemnatele comune bisericesci ale protopresbiteratului gr. or. al Zarandului se escrie concurs până la 30 Septemvre st. v. a. c.

1. Pentru postul învĕțătoresc din Zdrapți cu salar anual 200 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.
2. Pentru post. învêț. din Blăjeni-Criș cu salar anual 150 fl. cuartir și lemne.
3. Pentru postul învĕțătoresc din Buceșiu cu salar 80 fl. și lemne de foc.
4. După peatra cu salar anual 200 fl. cuartir și lemne.
5. Hărțigani cu salar anual 210 fl. cuartir și lemne.
6. Căinel cu salar anual 100 fl. cuartir și lemne.
7. Ribița cu salar anual 220 fl.
8. Grohot cu salar anual 200 fl.
9. Luncoiul desus și Podele cu salar anual 200 fl.
10. Bulzesci cu salar anual 210 fl.
11. Juncu cu salar anual 200 fl.
12. Ribicioara cu salar anual 100 fl.
13. Tomnatec cu salar anual 200 fl.
14. Mesteacăn cu salar anual 100 fl.
15. Lunca cu salar anual 200 fl.
16. Carasteu și Birtin cu salar anual 280 fl. v. a.
17. Luncoiul dejos și Scroafa 210 fl. v. a.

La toate comunele susnumite se află cuartir liber și se dau învĕțătorilor lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au de a'și substerne suplicele instruite cu documentele recerute prin „Stat. Organic" și „Regul. provisor" din anul 1878 și a le adresa oficiului protopresb. gr. or. al Zarandului, în Bradu (Hunyádmegye) până la termin.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parochiale.

Bradu, 12 Septemvre 1880.

Nicolau Mihaltianu m. p.,
ppresbitter.

Nr. 197 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕțătoresc la scoala poporală gr. or. din Zam ppresbiteratul Iliei murĕșene, se escrie concurs cu terminul până la 30 Septemvre 1880 st. v.

Emolumentele sûnt:

I. Salariul anual 110 fl. v. a.

II. 80 de mĕsuri de bucate în

boambe adecă 65 de cucuruz, şi 15 de grâu.

III. 8 stângini de lemne, şi cuartir liber în edificiul scoalei.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi înainta concursele lor instruite în sensul prescriselor statutului organic şi al dispoşiţiunilor sinodale din 1873 şi a regulamentului congresual din 1878, la subscrisul până la terminul sus arĕtat. Concurenţii se aibă cunoscinţă şi despre limba maghiară şi sĕ fie cântăreţi buni.

Gurasada 7 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. protopresbiter.

Nr. 224. 1880.

CONCURS.

Întru urmarea preaînaltei încuviinţări consistoriale din 23 Maiu a. c. Nr. 1483. B. pentru ocuparea staţiunei de capelan lângă slăbănogitul paroch bĕtrân Nistor Popa din Şincanouă, ppresbiteratul gr. or. al tractului Făgăraşului I, se deschide concurs cu terminul până la 14 Octomvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu această staţiune sûnt, conform declaraţiunei numitului paroch, jumĕtate din toate venitele parochiale, dela 768 suflete, ce cad pe partea ḑisului paroch, care toate computate în bani ajunge la suma aprocsimativă de 200 fl. v. a., cu toate accidenţiile de preste an.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan au sĕ'şi astearnă concursele lor, instruite conform dispoşiţiunilor „Statutului organic“ şi ale regulamentului sinodal din 1878 până la terminul mai sus arĕtat la oficiul protopresbiteral al tractului Făgăraşului I.

Făgăraş 24 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popescu m. p.,
3—3 protopresviter.

CONCURS.

La scoala greco-orientală română din comuna Poiana-sărată (Sósmező) comitatul Trei-scaunelor (Háromszék) se deschide concurs pentru ocuparea următoarelor posturi învĕţătoresci: pe lângă emolumentele mai jos indicate.

1. Postul pe docent în classa primă cu salariu anual de 100 fl v. a. şi lemne.
2. Postul de docent în classa 2 cu salariu anual de 200 fl val. aust. locuinţă liberă în edificiul scolar şi lemne pentru foc.

Doritorii de a concura la aceste posturi au de a înainta suplicele lor însoţite cu atestat de cualificaţiune la oficiul parochial gr. or. român din comuna sus numită până la 23 Septemvre a. c. st. v. observênd, că acei concurenţi, cari vor putè documenta facultatea lor pentru propunerea limbei maghiare, vor fi preferiţi.

Poiana-sărată în 7/19 Sept. 1880.

3—3 **Ioan Băloiu** m. p.,

Nr. 178—1880. 2—3

CONCURS.

Pe basa înaltei încuviinţări consistoriale din 18 Martie Nr. 857/B. pentru ocuparea staţiunei de paroch de a III classă în comuna Vidraseu protopresbiteratul Têrnavei inferioare se deschide concurs cu terminul până în 14 Octomvre a. c. st. v.

Emolumente:

1. Curtea parochială cu casa cu 3 încăperi şi alte edificii economice.
2. Grădină de legumi;
3. Porţiune canonică arătoare şi cositură de 17 jugere 1527☐° din care 1020 orgii pătrate folosesce cantorul.
4. O ferdălă de cucuruz sfêrmit dela 52 familii.
5. Tot de la acele familii câte o ḑi de lucru cu palma.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune au a'şi asterne suplicele conform regulamentului sinodal din 1878 la oficiul protopresbiteral în Deag.

Dela oficiul protepresbiteral gr. or. a Têrnavei inferioare.

Deag, 1 Septemvre 1880.

În conţelegere cu respectivul comitet parochial.

D. de Tamaş m. p.,
adm. prot.

Nr. 208. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de classa a III. din comuna Căpâlna, protopresbiteratul Sebeşului, se escrie pe basa înaltului ordin consistorial din 18 Martie 1880. Nr. 1097 B. de a doua oară concurs cu termin până la 11 Octomvre a. c. st. v.

Emolumentele parochiei sunt:

1. Dela 115 familii câte o ferdelă cucuruz în grăunţe, câte o veadră (ferie) de must mĕsurate cu mĕsurile vechi şi câte o ḑi de lucru.
2. Lemne din pădurea comunei pentru ars în casă.
3. Venitul stolar regulat, aceste calculate laolaltă dau suma aproape de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a se aplica în această parochie sûnt avisaţi a'şi înainta suplicele lor înzestrate cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul congresual din 1878. oficiului protopresbiteral gr. or. în Sebeş, până la presentatul termin.

Căpâlna, în 29 August 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Nr. 220. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Voia, cu 100 familii de clasa a III. în protopresbiteratul Gioagiului I. se escrie în urma ord. p. v. consistoriu din 12 August a. c. Nr. 2359. B. concurs, cu terminul până la 14. Octomvre, a. c. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

Porţiune canonică: un pământ arătoriu de 4 mĕsuri semĕnătură de grâu.

Dela 66 familii câte o mĕsură de cucuruz în boambe, câte o ḑi de lucru, şi stola usuată, cari toate computate la olaltă în bani, dau un venit anual de 210 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această staţiune parochială, au de a'şi substerne petiţiunile lor instruite conform „statutului organic“ şi regulamentului congresual din 1878, oficiului ppresbiteral al Gioagiului I, până la terminul sus indicat.

Hondol, 6 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Pipoş m. p.,
protopresbiter gr. or.

Nr. 157. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci la scoalele confesionale gr. or. din comunele Văleni, Făuresci şi Cărbunariu, în ppresbiteratul Cetăţei de peatră prin aceasta se escrie concurs cu termin până la 14 Octomvre anul curent.

Emolumentele sûnt:

1. Văleni, 200 fl. v. a. şi lemne de încălḑit.
2. Făuresci 140 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de încălḑit.
3. Cărbunariu 160 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa vre una din aceste staţiuni au a'şi asterne suplicele lor instruate în sensul prescriselor stat. org. şi a regulamentului provisoriu din 1878 la subscrisul oficiu ppresbiteral până la terminul prefipt.

Dela oficiul pbresbiteral gr. or. al Cetăţei de peatră.

Cărpiniş, la 29 August 1880.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Şovrea m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 229. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala poporală din Ludoş protopresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu terminul 30 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

a) salariu anual de 200 fl. v. a. din casa alodială, care se va solvì în rate lunare decursive, prelângă cuitanţă timbrată şi vidimată de oficiul comunal.

b) cuartir liber în localul scoalei sau în relut cuartir în sumă de 10 fl. v. a. asemenea din cassa alodială, care se solvesce la începutul anului scolastic.

c) 4 carĕ de lemne pentru încălḑit.

Concurenţii prelângă cualificaţiunea recerută de lege au a documenta, că sûnt cântăreţi buni, ear alesul e deobligat a cânta în decursnl anului scolastic dumineca şi sĕrbătoarea atât la utrenie cât şi la liturgie în biserică.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea 9 Septemre 1880.

Ioan Droc m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 153. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci la scoala confesională gr. or. din Mogoagea (Hollomezö) protopresbiteratul Solnocului I. se escrie concurs până la 28 Septemvre a. c. când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

a) 180 fl. v. a. din fundaţiunea Botaiană.

b) 120 fl. v. a. din lada comunală, toţi solvinḑi în rate lunare anticipative.

c) Cuartir liber în edificiul scoalei şi lemnele trebuincioase.

Dela concurenţi se recere sĕ fie de religiunea gr. or., sĕ fie absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale, cursul pedagogic şi sĕ fie proveḑuţi cu atestate de cualificaţiune, ceşti din urmă vor fi preferiţi.

Concursele instruite cu documentele necesare, sûnt a se asterne până la terminul indicat subscrisului oficiu ppresbiteral.

Dej, în 15 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Bodea m. p.,
protopresbiter.

Nr. 209. 3—3

CONCURS.

Staţiunea de învĕţătoriu din comuna noastră Căpâlna devenind vacantă se escrie pentru întregirea ei concurs cu termin până la 30 Septemvre 1880 st. v.

Salariul învĕţătoriului e 120 fl. cortel şi lemne pentru foc.

Doritorii de a îmbrăca această staţiune au sĕ'şi substearnă cererile provĕḑute cu documentele ordonate de „statutul organic“ şi regulamentul congresual din anul 1878 inspecţiunei scolare districtuale gr. oriet. în Sebeş până la aretalul termin.

Căpâlna, 29 August 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu ppresbiterul ca inspector scolar.

Nr. 211. 3—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea vacantei parochii din Vĕrd clasa a III-a pe basa ord. P. V. Consistoriu archidiecesan ddto. 20 Maiu a. c. Nr. 1363. B. se escrie corcurs până la 1 Octomvre 1880 st. v.

Emolumentele sûnt:

a) locuinţa în odăile scoalei, lângă care douĕ grădini de legumi;

b) porţiunea canonică de 7 jugere comassată lângă care o posesiune întreagă donată de reposatul Spiridon Morariu;

c) dela 80 familii Români câte o ferdelă de cucuruz sfârmit;

d) dela 20 familii neorustice câte o jumĕtate de ferdelă;

e) venitele stolare statorite de sinodul parochial;

f) douĕ sorţi lemne în pădure; — toate aceste dau o sumă de 328 fl. 50 cr.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi astearnă suplicile provĕḑute cu documentele prescrise ep „statutul organic“ şi de regulamentul congresual pentru parochii din anul 1878, oficiului protopresbiteral gr. or. mai jos subscris până la subsemnatul termin.

Nocrich în 20 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Gregoriu Maier m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 153 şi 154.—1880. 2—3

Anunciu.

În conformitate cu dispoşiţiunea §. 124 din regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale se aduce la cunoscinţa publică, cumcă Maria născ. Dumitru Martin măritată după Ioaneş Roman, ambii din Sălişte prin sentenţa venerabilului consistoriu archidiecesan dto 3 Iunie 1880. Nr. 1583, s'a despărţit totalmente de pribegitul ei bărbat. De aseminea prin sentenţa venerabilului aceluiaşi cu datul de sus Nr. 1852. 1880, s'a despărţit Ana născută Iacob Hănsa de bărbatul ei pribegit Ioan Marina, ambii din Tilişca.

Sibiiu, 15 Septemvre 1880.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I.

Publicaţiune!

Conform esmisului consistorial din 6/18 Septemvre 1880. Nr. 2849. E. se esarêndează gheţariul împreună cu restauraţiunea „Gerlitzy“ dela 1 Decemvre 1880 n. pe 3 ani consecutivi.

Condiţiunile esarendărei se pot vedè la oficiul cassei consistoriale (Strada Măcelarilor *Nr. 32)* unde se primesc şi ofertele.

Inspectoratul realităţilor archidiecesei gr. or.

---

[57] 1—2

Pentru sesonul

de toamnă şi de earnă

subscrisele recomândă *depositul* lor nou *sortat* de *elegante*

Pălării pentru doamne

căiţe şi coafure etc.

Aceleşi primesc fetiţe în cost şi în cuartir şi la dorinţă le instruesc în lucru de modiste.

Sibiiu 28 Septemvre 1880.

Sororile Wegmuth.
(Strada Cisnădiei *Nr. 25.* Etagiul I.)

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 111. Sibiiu, Sâmbătă 20 Septemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 19 Septemvre.

După informaţiunile, ce le avem, în ḑilele aceste listele alegĕtorilor la dietă vor fi definitiv stabilite. Datele statistice au preste tot în ḑilele noastre un rol însemnat. Rolul statisticei nu va întârḑia a'şi arĕta influenţa şi asupra puterilor noastre în lucruri privitoare la legislaţiunea din viitoriu.

Nu întrebăm, pentrucă ar fi zădarnică întrebarea, dacă statistica, carea ne va demonstra puterile noastre în lucruri privitoare la legislaţiune, va fi în conformitate cu adevĕrata statistică. Se poate, că compunĕtorii datelor sĕ nu'şi fie împlinit cu esactitate problema; sĕ poate că dintre cei îndreptăţiţi, din varie cause, sĕ nu'şi fie reclamat dreptul de a fi alegĕtori. Una sau alta poate face, ca în ḑiua, când vom venì sĕ vedem bilanţurile listelor stabilite, sĕ ne înfăţişeze un regres, faţă cu perioadele trecute, un regres, a cărui cause sĕ fie nu regresul real în contribuabilitate, ci în influenţele politice. Odinioară „natio valachica“, cum ne numesc legile asuprirei din trecut, a fost cu proprietate. După aceea scăḑută la gradul de coloni, cu toate că ea în faptă se afla în proprietatea ei, „praeter mercedem laboris“, nu avea nimica şi nici drepturi politice.

Socoteala, ce vom avè a face, va trebuì sĕ o facem cu cifrele bune, rele, esacte, neesacte aşa după cum vor fi stabilite.

Ori cum va fi cu datele statistice, nu ne putem ferì din calea altei întrebări foarte serioase, care cu cât se apropie anul 1881 cu atât bate mai puternic la porţile noastre. Este întrebarea, care ori cât s'a vorbit şi scris de cincisprĕḑece ani încoace despre dênsa, a remas o întrebare pendentă, — neresolvită. Este întrebarea atitudinei Românilor faţă cu alegerile în corpurile legiuitoare.

Întrebarea aceasta nu este nici uşoară nici grea. Uşurătatea ca şi greutatea ei atêrnă, pre lângă alte momente, si dela modul de apreţiare. Neresolvarea ei definitivă, sau resolvarea ei de până acum, dacă putem numì resolvare ceea ce s'a făcut de vre o cincisprĕḑece ani, a lăsat deja urme fatale în sinul naţiunei noastre. Urmele aceste trebuiesc sterse dacă nu voim, ca fatalitatea sĕ crească în progresiune geometrică.

Resolvarea unei întrebări, care o putem numì, cel puţin gingaşe, nu se poate nici cu glume, nici cu duplicităţi. Toată seriositatea detorită demnităţei unui popor, însoţită de un studiu profund, basat pre sciinţă positivă, însoţită de calculare cu realitatea trebuiesc aduse pe planul desbaterei. Aşa se discută, aşa se resoalvă astfeliu de cestiuni. Nu trebuie mai departe perdut din vedere, că pracsa evenimentelor este de multe ori mai tare decât teoriile, mai ales lipsite şi de principii.

Noi am desbătut întrebarea aceasta din destul. Oameni cu raţionament politic n'au găsit rea soluţiunea recomandată din partene. Din contră şi dintre contrarii părerilor noastre s'au aflat oameni, cari în cele din urmă au aprobat-o.

Aprobarea şi neacceptarea sûnt lucruri, cari nu dau resultate positive, şi Românilor tocmai resultatul positiv le este de lipsă.

Timp de cugetat numai la părere putem ḑice că mai avem. Reducerile câte s'au făcut până acum în drepturile deja avute, au crescut atât de mult, încât mai stând mult în chipzuri ne vom treḑì, că nici discusiunea nu ne va mai fi permisă.

Cu cât e aşa dară timpul mai scurt, cu atâta este mai preţios. Sĕ 'l folosim, dar se'l folosim cu înţelepciune bărbătească.

Evenimentele ne au adus, fără voie, într'o posţiune, unde afară de legea electorală, Românii transilvăneni au interese identice cu cei din Ungaria. Nu atacăm nici o instituţiune, nu comitem nici o crimă politică, dacă ne vom întrunì puterile noastre cu a le lor.

Întrunindune puterile şi lucrând împreună, vom resolva şi ce este neresolvat încă mai îngrabă şi de altă parte ne vom manifesta ca un popor naţional şi patriotic în lăuntru şi în afară.

Este un curent al timpului, pre care nici noi nu trebuie sĕ 'l ignorăm. Lucrurile se desleagă astăḑi prin compromisuri. Numai unde popoarele sûnt năcovele, acolo vine ciocanul ca sĕ'şi facă treburile pe dênsele.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Septemvre.

Ministrul president a respuns la interpelaţiunea lui Stefan Miklós. Esenţa respunsului este, că dl ministru va susţinè „pacea“ întru naţionalităţi şi confesiuni şi va înpedeca ori-ce mişcare turburătoare. Constată mai departe, că la guvern nu s'a înaintat nici un feliu de statute dela vre-o ligă antisemitică. Jidovii din Ungaria aşa dară pot fi şi mai linisciţi ca până acum, pentrucă de pe acum le surid raḑele soarelui cortesesc din mai multe părţi de odată. În bucuria cea mare a Evreilor se va amesteca, la alegerile fiitoare, numai amarul, că nu vor sci pe cine sĕ îmbrăţişeze mai curênd, sau că iubindu'i şi „liberalii“ şi „independenţii“ 'i vor sfâşia de dragoste de nu vor mai sci ai cui sûnt.

Presenţa Maj. Sale în Ungaria şi în special la Cinci-biserici o au folosit Maghiarii din stânga estremă pentru o demonstraţiune. Pe când Maj. Sa primia deputaţiunile clerului şi autorităţilor civile în Cinci-biserici cetatea Dobriţinului a serbat mari serbători în onoarea lui Helfy şi a altor corifei din oposiţiunea estremă. „Magyarország“ comentează evenimentul acesta într'un articul lung şi memorabil, în care impută guvernului lui Tisza, că alungă pe Maghiari în braţele stângei estreme.

„Magyarország“ are din punctul seu de vedere drept sĕ se tânguie asupra pornirei lucrurilor din Ungaria. Însĕ care partidă maghiară n'a contribuit la pornirea aceasta? Toţi din toate părţile au tămâiat numai idolul naţionalităţii maghiare, nebăgând în samă feliul cel poliglot al statului unguresc şi necalculând cu împregiurările cele firesci a le statului poliglot. Dacă unii dintre Maghiari pun prea multă tămâie în cădelniţa lor naţională sĕ nu se supere ceilalţi, căci eroarea are una şi aceeaşi origine, prin urmare şi pĕcatul trebuie sĕ fie comun pentru dênşii pentru toţi. Stânga estremă merge până la estrem cu cultul maghiarismului, pe când ceilalţi merg mai încet. Celelalte elemente din stat sûnt ignorate, pe când dacă ar fi şi ele considerate de aceea ce sûnt, Ungaria ar fi ceva mai puţin maghiarizătoare, prin urmare destul de maghiară ca Maghiarii sĕ poată trăì cu fraţii lor cu ceilalţi cetăţeni de altă naţionalitate, ca într'o patrie comună tuturor câţi o locuesc şi'şi împlinesc datorinţele faţă cu dênsa.

Se vorbeşte ḑice „Timpul“ de câtva timp în unele cercuri europene, şi cu oarecare consistenţă, despre apropierea Russiei către alianţa austro-germană. In cercurile diplomatice, ne spune „Messager des Vienne“ această apropiere este obiectul unei ocupări curioase, şi se afirmă că acum câte-va sĕptĕmânĭ ar fi avut loc, între imperaţii Wilhelm şi Alesandru, o corespondinţă, a cârei cuprindere arată dorinţa ce ar avè Russia sĕ se înţeleagă cu Austria asupra afacerilor orientale. Prinţul Bismarc ar fi comunicat aceasta baronului Haymerle la Friedrichsruhe. Cancelarul german a voit astfel sĕ ia rolul de mijlocitor, şi după cum se pretinde, lucrează acuma direct cu Livadia, luând pe seamă-i pe Austria, în vederea îndeplinirei dorinţei esprimate de Russia pe timpul me

---

FOIŢA.

Dela Sibiiu la Ogna şi îndĕrĕt.

(Schiţă de călĕtorie).
(Încheiere.)

Când ajunserăm la biserică tocmai se terminase serviţiul divin. Un şir lung de muieri nu urîte, cu învĕlituri albe preste propodul alb, îmbrăcate cu un gust sănetos; bărbaţii robusti asemenea cu gust şi bine îmbrăcaţi dovedesc, că ei pot fi acei ce prin lucru, păstrare şi cumpăt sciu da înainte. Dacă am avut mulţămirile mele „din jos“, aici „din sus“ se unesc toate împregiurările de a sternì mulţămirea iubitoriului de bine. Pe lângă esterior şi vestminte se mai adaoge locuinţele solide mai multe la numĕr ca „din jos;“ şi curţile sûnt preste tot mai avute. Ele tradează pe mai numeroşii şi bunii agricultori.

După cum spunea conducĕtoriul meu Cicerone biserica aceasta este a doua zidire dela perderea celei luate de unaţie, şi caracterisează pe ziditorii ei, cari au ridicat-o din puterile lor proprie cumparând până şi locul pe care stă. Dacă bisericei în cei 74 ani, de când este, i-au mai scăḑut însemnătatea, apoi scoala ce este lângă dênsa, este, care trebue sĕ stoarcă lauda dela ori şi cine o vede. Şi aici trebuie sĕ ḑic ca mai sus: numai dacă poporul ce a ridicat-o ar scì şi folosì.

La vre o cincisprĕḑece paşi, în dosul unui edificiu frumos (este casa parochială gr. cat.) se vede o bisericuţă nu prea înaltă dar zidită masiv şi în un stil oare care. Dacă ar fi şi coperişul în stilul bisericei, înfăţişarea monumentului bizantin ar fi o adevĕrată decoraţiune a locului, pe care se află; coperişul, situaţiunea în dosul caselor şi spoitura, care ascunde zugrăveala, detrag mult locaşului sânt, zidit de principele Brancoveanu.

Biserica aceasta fără turn este terminată la anul 1701. În ḑilele Mariei Teresia, când se propaga unaţia cu puterea, spunea Ciceronele meu, că au auḑit din bĕtrâni, că s'au aşeḑat tunuri în preajma bisericei şi aşa au cerut-o sĕ o dea pentru unaţie şi de frică oamenii au şi dat-o.

Întors dela escursiunea prin oraş, lucrul cel dintâiu a fost sĕ mai vĕd, cese întêmplă în lumea mare. Mi-am îndreptat paşii spre cabinetul de lectură. Ca la toate băile se plătesce şi aici o tacsă, aşa numita tacsă de cură. Din aceasta, şi trebue sĕ se adune bani frumoşi într'o vară, se plătesc ḑiarele pentru oaspeţi şi musică, arvunită se distragă publicul oaspet. Întraiu în cabinet şi ce e drept ca oaspe de o ḑi nici n'aveam dreptul de a face mari pretensiuni. Cabinetul în sine, când ar fi la alt loc, poate că nu ar fi togma reu. Este însĕ în nemijlocita apropiare de băile calde şi de localul unde se încălḑesce apa. Căldura şi sgomotul jignesc pe cetitoriu mai ales fiind însoţite de un roiu de musce obrasnice fără seamă.

Cu lectura nu m'am putut ocupa mult. Ce era sĕ cetesc? doar cum guvernul îşi apĕră în „Ellenör“ în „Magyar Polgár“ etc., cutare sau cutare proiect? On. comisiune sau comitet în zelul seu prea „patriotic“ a prenumerat numai ḑiare guvernamentale. Esceptiune „N. fr. Presse“ şi „Gaz. Trans.“ şi doar „Kikeriki.“

Am plecat de acì fără a fi putut sĕ me informez mult ce se întêmplă în lumea mare. În şi afară de îngrăditură, sub pavilion şi afară de pavilion, oaspeţii se mişcau a preumblare. Am observat cu ocasiunea aceasta şi cu cea de eri, că în anul acesta lucsul a început şi aici, cu oare-care sfială, a'şi arbora flamurele. Ar fi pĕcat dacă ar căpĕta îndrăsneală mai mare, pentrucă atunci şi unica comoditate, ce oferia Ogna, ar dispărè.

Un lucru de tot jignitoriu şi chiar şi greţos sûnt schilavii de tot feliul, cari trântiţi pe faţa pământului, jumetate goli, sbiară neîncetat, cerênd milă. Nimenea, se vede, că nu este cine sĕ ferească pe oaspeţi de molestarea aceasta.

Pela 4 oare a sosit trenul de plăcere. Trenul vine cu oaspeţii de feliul acesta până aproape de lacuri. Mulţi dintre acestia se îndreaptă spre lacul Tököli, unde apa cuprinde 55% sare. Ca sĕ vĕd şi lacul acesta am plecat şi eu în direcţiunea, încotro vedeam că se trage mulţime din cei nou veniţi. În drumul meu am dat de alt punct interesant. Dela lacurile cele patru duce o cărare plântată cu armorabilei întrevederi dela Reichstadt: „Rusia nu opune pedeci Austriei în Orient; Rusia cere numai aceea-şi posiţie la resăritul peninsulei balcanice, pe care Austria caută sĕ o obţină la apus“.

In timp ce se vorbesc aceste despre Rusia, succesul demersurilor diplomatice, ce aveau în vedere apropierea Italiei de alianţa austro-germană, se consideră de acum ca foarte compromis, în urma schimbărei ministerului francez. In Germania demisia d-lui Freycinet a provocat în deosebi multă preocupare. In unele cercuri germane se crede, că astădi eventualitatea alianţei Italiei cu Austria şi Germania nu mai este probabilă. Retragerea d-lui Freycinet— dice „Kreuzzeitung“ — va produce probabil la Roma o apropiere a Italiei de Francia, mai ales, că fostul ministru francez Lepére se află astădi în capitala italiană cu o misiune confidenţială din partea d-lui Gambetta.

Memoriu

asupra esecutărei articolului 55 al tractatului din Berlin sau libera navigaţiune a Dunărei de jos.

(Încheiere).

Scopul disposiţiunilor actului din Berlin este de a nu lăsa traficul dunărean în mânile uneia sau a douĕ puteri. Principiul libertăţii esclude în adevĕr monopolul comercial ca şi monopolul politic. Această libertate este aici cu atât mai importantă de oare-ce acela, care ar esercita dictatura la Dunărea de jos, ar esercita-o şi în Peninsula balcanică, ale cărei state ar fi puse la bunul ei plac. Europa a voit dar şi voesce, ca interesele comerciale sĕ nu fie de loc acaparate de una singură din puterile cele mari. Ea a vrut dar şi voesce, ca fie-care din statele semnatare sĕ păstreze partea sa proporţională de influenţă la Dunărea de jos şi în peninsula balcanică. În acest scop, ea a dat notă deliberativă României, Bulgariei şi Serbiei pentru regulamentul de elaborat, spre a ocrotì interesele mai apropiate de riveranii Dunărei de jos.

Ultimul resboiu a dovedit până la evidenţă după cum făcuseră dealtmintrelea crisele precedente ale conflictului oriental, că este necesar a asigura viitoriul. Congresul din Berlin a recunoscut aceasta.

Însĕ fie-care din puterile semnatare ale tratatului din Berlin n'are interese indentice la Dunărea de jos şi divergenţa intereselor nu permite de loc de a încredinţa în această parte a fluviului, unei singure dintre ele, paza şi apĕrarea esclusive ale navigaţiunei şi intereselor generale.

D. principe de Bismarck a declarat însuşi în şedinţa dela 4 Iulie a congresului, că opiniunea, care representă Dunărea ca marea arteră a comerciului german cu orientul se întemeiază pe o ficţiune. (V. Protocolul XII).

Germania e dar afară din causă.

Rusia nu poate avè la liberul trafic al Dunării un mare interes comercial, dela Galaţi până la Porţile de fer. Esportaţiunea cea mai considerabilă a produselor sale se face pe la Odessa şi această esportaţiune n'ar putè decât sĕ câştige dela pedecile aduse libertăţii navigaţiunii pe Dunărea de jos.

Turcia e acum aproape desinteresată în cestiune. De altmintrelea situaţiunea sa politică e astfeliu în cât ea ar fi la bunul plac al altei puteri, care, în schimbul concesiunilor din partea sa, i ar garanta aiurea compensaţiuni.

Cât despre Austro-Ungaria, ea are, pentru cuvintele espuse în capul acestui memoriu, astfel de interese la Dunărea de jos, în cât unele din organele sale de publicitate merg până a pretinde: că Dunărea ar fi un fluviu austriac, ear' câţi-va din bărbaţii sĕi politici, că ar avè dreptul fundat şi legitim de a acapara libertatea Dunărei de Jos, în folosul traficului seu şi de a dobândì ast-fel un fel de dictatură, de înfluenţă asupra navigaţiunei fluviului.

Austro-Ungaria pare a urmărì de mult acest scop. In 1857 ea redactà în adevĕr un proiect de regulament (7 Noemvre), care fu semnat la Viena de către patru State, însĕ respins la Paris, în 1858, de către Puterile în conferenţă. Astădi nu ne aflăm deci decât în faţa unei nouĕ încercări a proiectului cădut acum 22 de ani. Dacă ea ar reuşì a îngreuia vaselor celor lalte naţiuni ajungerea la Dunărea de Jos, dacă ea ar putè sĕ le facă navigaţiunea pe fluviu mai puţin comodă, supunênd-o pedecilor, care n'ar depinde de cât dela bunul ei plac, ea ar micşora frecuenţa vapoarelor din occident în apele României şi ale celorlalte riverane. Prin aceasta ea ar silì mai ales pe România puţin câte puţin a face esportarea produselor sale agricole pe liniile ferate ale Ungariei şi ale Austriei: ea ar împedeca, făcĕnd-o prea costisitoare, importaţiunea în principate a produselor manufacturale din Occident şi ar asigura astfel o mare consumaţiune produselor propriei sale industrii. Cu chipul acesta ea ar dobândì în curênd la Dunărea-de-Jos monopolul absolut, pe care nu'l esercitează astădi.

Nu tot aceasta este ţinta ce'şi au propus puterile, proclamând libertatea şi neutralitatea riului.

Dar nu tocmai cu Germania, cu Rusia, cu Turcia are Austro-Ungaria interese contrare la Dunărea de jos; ci mai cu deosebire cu cele-l-alte Puteri semnatare tratatului dela Berlin: Francia, Englitera, Italia, care fac un mare comerciu de importaţiune cu Principatele, şi pentru care importanţa schimburilor comerciale este şi va remânè criteriul influenţei politice.

Ciocnirea intereselor se presentă de asemene între Austro-Ungaria aspirând la monopol şi Principatele nesemnatare tratatului de la Berlin, chemate a lua parte la elaborarea regulamentului dunărean.

Interesele lor proprii sûnt nediscutabile şi de altă parte, ele sûnt într'un perfect acord, cu principiul, că navigaţiunea riului trebue sĕ fie deschisă tuturor pavilioanelor, fără monopolul de fapt, nici înfluenţă absorbitoare din partea vre-unei puteri mari.

Care este dar singura soluţiune, care ar putè sĕ împace toate aceste interese?

Comisiunea europeană se va întrunì la Galatz în luna viitoare Noemvre, spre a desbate asupra acestei cestiuni. Este dar urgent de-a ne întreba, chiar de acum, în ce chip va putè ea se ţină samă de aceste interese diferite, pe care le espuserăm acì.

Austro-Ungaria a propus deja o soluţiune în *ante-proiectul* sĕu pentru regularea navigaţiunei a poliţiei fluviale şi a supraveghiării pe Dunăre, între Porţile de fer şi Galaţi, supus de dênsa desbaterilor comisiunii europene în ultimaei şedinţă.

Se dice că aceasta, după iniţiativa Franciei şi Engliterei a refusat de-a admite acest ante-proiect ca basă a desbaterilor sale şi a decis, ca regulamentul, conform tratatului de la Berlin, sĕ fie elaborat de toată comisiunea europeană, cu adjuncţiunea delegaţilor Serbiei şi Bulgariei.

Fiind înlăturată cu chipul acesta încălcarea articolului 55 din tractat, mai este vorba acum de-a face peste putinţă şi ori ce altă încălcare. Dar se afirmă astădi, că Austro-Ungaria nu'şi ar fi retras ante-proiectul seu de cât drept formă şi că speră sĕ facă a se adopta principiile formulate încă de la 1857 şi consemnate din nou în acest din urmă act. Se mai adaugă încă — ceea ce ni se pare cu greu de admis — că ea s'ar fi asigurat deja de majoritatea voturilorîn sînul Comisiunei.

Esaminând ideile formulate în Ante-proiectul în cestiune, în care nu se vede nici un cuvênt măcar, care sĕ amintească principiul libertăţei de navigaţiune pe Dunăre, le vom găsì în contradicere cu disposiţiunile testuale ale tractatului dela Berlin şi, admiţênd chiar, că Austro-Ungaria stăruesce în ele, vom ajunge la această conclusiuue logică, că puterile semnatare şi mai ales cele trei puteri occidentale nu vor putè sĕ le admită.

Articolul 3 este redactat astfel:

„Esecutarea regulamentului de faţă este pusă sub autoritatea unei comisiuni, numită comisiune micstă a Dunărei, reşedênd la Rusciuc, în care Austro-Ungaria, Bulgaria, România şi Serbia vor fi fie-care representate printr'un delegat.“

Art. 55 din tractat n'a prevĕdut instituirea unei comisiuni de felul acesta. De unde ia oare Austria acest principiu? Art. 55 dice pur şi simplu, că se va prelucra un regulament de navigaţiune, poliţie şi supraveghiere. Dar nu ridică comisiunei europene dreptul de a esercita direct această supraveghiere. Este oare cu drept a atribuì numai uneia din puterile semnatare dreptul, ce 'şi-au reservat toate? De asemenea art. 55 nu dice nimic nici despre esecutarea regulamentului; prin urmare, această esecutare nu poate fi încredinţată, conform cu usul stabilit în genere în asemenea materii, decât statelor riverane, pe când comisiunea europeană va păstra dreptul de-a veghia, ca esecutarea sĕ se facă în mod leal şi în conformitate cu regulamentul adoptat.

Austro-Ungaria pretinde, după cum se vede, în afară de tratatul de Berlin şi contrariu disposiţiunilor sale, a acapara pentru ea singură dreptul de supraveghiere şi, pe deasupra, sĕ mai fie însărcinată şi cu esecutarea regulamentelor de poliţie şi de navigaţiune.

Ei bine cu ce titlu reclamă Austria un asemenea cumul de drepturi şi de prerogative?

Ea nici nu e măcar stat riveran al Dunărei de Jos; căci dela Porţile de Fer şi până la Galaţi nu sûnt decât cele trei principate, care ocupă ţĕrmii rîului. Ea posedă, ce e drept, ţĕrmi ai Dunărei şi are un mare interes comercial şi politic de a domina cursul rîului în partea sa inferioară: însĕ în aceeaşi ordine de idei Rusia şi Germania posedând şi ele ţĕrmi la Dunăre, ar putè sĕ reclame sub acelaşi titlu admiterea lor în această comisiune supra numită comisiune micstă, şi neprevĕdută de actul internaţional din Berlin. Pretenţiunea formulată de Austro-Ungaria la art. 3 este dar contrară logicei şi neadmisibilă.

Art. 4 care e încă şi mai important, dice în primul seu alineat:

„Ea (comisiunea micstă) va fi preşedută de delegatul Austro-Ungariei. Otărîrile sale vor fi luate cu maioritate de voturi; în cas de paritate, vocea preşedintelui va fi preponderantă.“

Austro-Ungaria voiesce astfel sĕ'şi atribue omnipotenţa permanentă în această comisiune micstă şi prin acoasta dictatura asupra Dunărei de jos. Cu ajutoriul acestei comisiuni micste nu numai că absoarbe atribuţiunile comisiunei europene din Galaţi, dar încă, cu ajutoriul presidenţei perpetue şi cu vocea preponderantă, ea absoarbe toată puterea în sinul acestei comisiuni.

Austro-Ungaria, practicând vechia macsimă: *Divide et impera!* ar putè sĕ câştige, când o voce, când alta, spre a dobândì paritatea opiniunilor şi a domina atunci cu ajutoriul vocei sale presidenţiale preponderante. Ea ar dobândì acest resultat cu atât mai multă înlesnire, de oare-ce adesea ar fi divergenţă de interese între cele trei principate, şi fiind că delegatul austriac ar putè atrage la dênsul pe representantul statului mai puţin interesat de a face împotrivire.

De altmintrelea Serbia n'are decât un mic litoral dunărean; Bulgaria are, ce e drept unul mai întins; însĕ România e riverană pe tot percursul rîului pe ţĕrmul stâng şi pe cel drept dela Silistria în colo. Aşa dar din punctul de vedere topografic, este inegalitate între cele trei principate, ceea ce ar permite cu atât mai mult Austro-Ungariei de a împărţì voturile representanţilor lor. Art. 4 strică mai ales României, cu care Austro-Ungaria are cu toate aceste mai mult interes de a trăì în bună înţelegere.

Despre această presidenţă perpetuă şi despre această voce preponderantă nu e de loc vorba în tractatul din Berlin. Ar fi dar numai o încercare de usurpare a puterilor, violând actul internaţional.

Atribuţiunile, pe care Austro-Ungaria ar voì sĕ şi le aroage astădi, de vreme ce în zădar s'a încercat sĕ o facă a doua di după resbelul din Crimea, ar pune libertatea Dunărei de jos în voia sa; această libertate ar devenì o adevĕrată ficţiune.

În adevĕr, modul de esecuţiune a regulamentelor supraveghiarii poate fi pentru bastimentele celorlalte naţiuni o causă atât de mare de vecsaţiuni şi de pedeci de tot feliul, încât Austro-Ungaria ar sci, făcênd ilusorică libertatea navigaţiunei, sĕ depărteze dela Dunărea de jos ori ce alt trafic decât al seu, ori ce alte bastimente decât acele, care plutesc sub pavilionul seu şi de a'şi asigura astfel monopolul, despre care vorbim mai sus.

---

borei până la „Ogna pustie.“ Acolo încă erau adunate mai multe grupe de oameni. Ca un crater înfricoşat se deschide abisul unei ogne surpate şi măsele de sare 'l fac se rînjeassă ca şi iadul.

Aici se spunea tuturor câţi erau împregiur, că până a nu se surpa, ogna era acoperită cu pâmênt şi avea o uşiţă pe carea puteai sĕ cauţi şi sĕ strigi în lăuntru. Echul iţi repeta un cuvênt foarte respicat şi la înţeles la început, după aceea mai iute, până când iuţala'l confunda sĕ nu'l mai poţi înţelege. O puşcă din mâna unui Român a dat o detunătură în gura abisului. Echul detunăturei s'au repeţit de multeori puternic, până când a dispărut ca focul de plotoane în depărtare. În fundul acestui abis odihnesc 280 Unguri, cei căduţi în 4 Februarie 1849 în bătălia de care vorbirăm.

Tököli este o căldare, a cărei gură se ridică sus preste suprafaţa apei. Lacul e strimt şi fără „margini“ pentru cei ce nu înnoată. Acestia se scaldă într'un basin de lemn. Şi aici bunĕtatea apei este împreunată cu neplăcutul gunoaielor câte le spală ploaia de pe ţermuri.

Oaspeţii „de plăcere“, după baie s'au împărţit în cele douĕ grădini: alui Haidecker şi Fronius. Cea dintâiu, proprietate a cetăceanului din Sibiiu Nendwich, este spaţioasă şi umbroasă; cea de a doua a cetăţeanului sibian Fronius, are umbră mai puţină. Bucate bune şi beutură bună se găsesc într'amêdouĕ, lângă care se mai adauge şi musica (pentru cruceri). Bieţii chelneri asudă alergând şi tot nu sûnt în stare sĕ mulţămească pe toţi.

În fine se aude o fluerătură petrundetoare. Trenul oaspeţilor de plăcere vine sĕ'şi ià oaspeţii. Începuse a se întuneca, căci era opt oare. Era şi nuoros. Nisce picuruşi groşi de ploae au început a muia pulberea de pe drum şi hainele oaspeţilor de plăcere, între care m'am amestecat acum şi eu. Până am ajuns la peptul, deasupra cărui ne astepta trenul, lunecuşul era togma bun de a merge cât înainte atât şi înapoi şi a mai şi cădè câte odată.

Cu chin! cu vai! am ajuns la tren. Trei fluerături şi am ajuns earăşi la Sibiiu, pe care nu'l vĕdusem o di şi jumetate.

Ultimul articol al ante-proiectului austriac (art. 124) face încă şi mai palpabile intenţiunile Austro-Ungariei şi revelează într'un mod încă şi nemai contestabil, scopul pe care 'l urmăresce. Acest articol se formulează astfel.

„Regulamentul de faţă poate fi modificat după trebuinţe de comisiunea micstă a Dunărei, întru cât aceste modificări nu vor fi în contraḑicere cu regulamentele comisiunei europene a Dunărei.“

Această comisiune micstă, inventată de Austro-Ungaria, proveḑută şi maiorisată de ea, ar fi dar investită cu puterea de a modifica; ea singură, după trebuinţele pe care această putere ar sci sĕ facă a nasce dispositiunile unui regulament elaborat şi votat de comisiunea europeană întreagă ceea ce ar însemna, că Austro-Ungaria a cărei voce ar fi preponderantă, ar sci sĕ facă a se nasce trebuinţele şi sĕ se admită modificările.

Ar fi, din partea marilor puteri, a face act de abnegaţiune şi de desinteresare, contrarii proprielor lor interese, dacă s'ar supune acestei violări figrante a tractatului din Berlin, care ar lăsa regulamentarea chiar a libertăţii Dunărei la omnipotenţa uneia din ele. Nu putem de altmintrelea sĕ credem în această neînţeleaptă delegaţiune de puteri din partea comisiunei europene. Stipulaţiunile acestui articol din urmă nu dovedesc mai puţin decât toate argumentele, ce am mai putè produce, că Austro-Ungaria, prin instituirea comisiunei micste, prin pretenţiunea la preşedinţa perpetuă şi la vocea preponderantă, urmăresce la Dunărea de jos escluderea transitului marinei negustoresci a celorlalte State. Ea 'şi-ar ajunge scopul din ḑiua, în care va face sĕ se adopte ideile sale de comisiunea europeană.

Sĕ mai adaugem că Austria ar putè sĕ conserve nedefinit situaţiunea pre care 'şi-ar crea-o astfeliu; căci în virtutea conferenţei dela Londra din 1871, puterile comisiunei internaţionale din Galaţi espiră în 1883 şi dacă o singură putere, Austro-Ungaria de esemplu, care ar avè interes, ar refusa de a consimţì la reînnoirea puterilor şi atribuţiunilor acestei comisiuni internaţionale, aceeaşi putere ar putè face sĕ se voteze în urmă de către comisiunea micstă, că aceasta va continua a îndeplinì atribuţiunile pe care le revendică astăḑi.*)

După ce am esaminat ceea ce ar fi contrariu intereselor vitale ale puterilor şi ale riveranilor Dunărei de jos, sĕ căutăm adevĕrata soluţiune cu privire la aceste interese, care ar o-crotì într'un mod real libertatea fluviului.

Această soluţiune este dată chiar de tecstul art. 55 al tractatului din Berlin; ea constă în esecutarea fidelă a dispositiunilor lui:

1. Regulamentele de navigaţiune, de poliţie şi de supraveghiere trebuie sĕ fie elaborate şi votate de întreaga comisiune europeană, cuprinḑĕnd pe România, Serbia şi Bulgaria.

2. Esecutarea acestor regulamente va fi încredinţată fie căruia din statele suverane, întru cât îl privesce.

Comisiunea internaţională din Galaţi va supraveghia această esecutare conform cu regulamentele.

3. Dacă puterile nu voiesc sĕ primească art. 8 din anti-proiectul austriac asupra cabotagiului, ce este reservat de acest articol statelor riverane, atât pentru serviciul porturilor lor respective, cât şi pentru acela al tuturor porturilor ale ţĕrilor riverane ele vor trebuì sĕ'l înlocuiască printr'un alt articol, adminţĕnd cel puţin micul cabotagiu în favoarea statelor riverane, conform cu usul general. Numai prin acest mijloc Principatele de la Dunărea de jos vor putè sĕ'şi creeze o marină de comerciu. Însĕ acest drept va trebuì sĕ se esercite după principiile generale ale libertăţei de navigaţiune, aşa cum sûnt stabilite în actul final al congresului dela Viena din 1815.

Soluţiunea ce propunem se impune încă şi printr'o altă consideraţiune, pe care nu putem lipsì de a o indica.

Tractatul din Berlin supune unui regim identic toată Dunărea de jos, de la Porţile de fer până la Galaţi, dar trebue sĕ observăm, că Brăila este un port al Dunărei, care face, ca şi Galaţii, serviciul de mare. Brăila este pentru Muntenia ceea ce este Galaţii pentru Moldova. Nu se poate sustrage dar Brăila de sub competenţa şi autoritatea comisiunei europene pentru a o preda Austro-Ungariei, precum această putere pare a o dorì, lăsând în acelaşi timp navingaţiunea în apele Galaţilor sub supraveghiarea acestei comisiuni. Trebue sĕ vedem şi aici o dovadă vedită, că puterile au înţeles, că comisiunea europeană va esercita dreptul seu de supraveghiere asupra întregului percurs al Dunărei de jos, şi că constituirea unei comisiuni micste, neprevĕḑută de tratat, ar constituì, precum am spus o, o simplă usurpare de puteri.

Plenipotenţiarul Austro-Ungariei s'a ferit sĕ formuleze asemenea pretenţiuni în sinul congresului, căci atunci ar fi contestat comisiunei europene una din atribuţiunile ei fundamentale.

În adevĕr, dl baron de Heymerle, în şedinţa dela 2 Iulie (V. prot. XI) a presentat congresului un proiect de redactare pentru Dunăre, al cărui art. 3 sună astfel:

„Un comisar, delegat de comisiunea europeană, va veghia la esecutarea acestor regulamente.“

Representanţii celor-lalte puteri nu luară în consideraţiune această propunere, ori cât de modestă era. Cu toate aceste ea implica recunoascerea de către Austro-Ungaria, în epoca aceea a dreptului de supraveghiare a celor-lalte puteri cu simpla reservă, că trebue sĕ fie esercitată de un comisar ad hoc, şi a dreptului de esecutare a regulamentelor de către statele riverane; căci a supraveghia şi a esecuta sûnt două operaţiuni distincte şi dacă, în gândul Austro-Ungariei, comisiunea europeană ar fi avut esecutarea, ea nu ar fi putut numì un comisar spre a supraveghia propriele sale acte.

Dar aceasta putere cere astăḑi pentru ea singură această esecutare şi această supraveghiare. Puterile, cari au refusat de a discuta propunerea făcută la congres de către d. de Haymerle, se vor desjudeca ele oare astăḑi precum face Austro-Ungaria? Ele 'i-au refusat puţinul, ce era în 1878, cedavor în 1880 la nesce pretenţiuni mult mai mari?

Acum sûnt în joc interesele lor comerciale şi politice cele mai esenţiale.

La ce ar ajunge, în sfĕrşit, silinţele Austro-Ungariei chiar când ar isbutì cu proiectul seu de comisiune micstă cu vot preponderant.

Dacă unele din statele de la Dunărea de jos nu ar voì sĕ ia parte la elaborarea regulamentului, care ar fi consecuentă acestui refus?

Dacă România, spre esemplu, s'ar abţinè de a vota sau de a recunoasce puterea esecutoriă a mĕsurilor luate, unde ar fi sancţiunea de esecutare? Dacă în fine România sau alt principat ar refusa de a trămite delegaţi în această Comisiune micstă, cum s'ar putè constituì ea, cum ar putè sĕ delibereze?

Stăruinţa Austro-Ungariei în proiectul seu nu ar aduce dar de cât un resultat provĕḑut: adecă de a compromite bunele sale relaţiuni cu poporul român, care ar vedè cu drept cuvênt în rătăcirile acestei puteri un ce vătĕmător pentru interesele sale mai legitime şi o aspirare la dictatura asupra Dunărei de jos. A'şi înstrăina simpatiile unui stat a cărui amiciţie este atât de folositoare Austro-Ungariei, ar fi oare un act de bună politică?

Nu mai este îndoială, că bărbaţii politici cei mai însemnaţi, cei mai patrioţi din România doresc o apropiare sinceră şi durabilă între ţara lor şi Austro-Ungaria; dar aceasta, călcând tractatul din Berlin, fără folos d'almintrelea pentru influenţa ei, ar descuragia pe amicii sei în silinţele lor, spre a aduce această apropiare şi ar silì pe România a căuta în altă parte apĕrători ai dreptei sale cause.

Sûntem în drept de a crede, că înţelegerea între riveranii de la Dunărea de jos şi Austro-Ungaria este posibilă, însĕ numai cu condiţiunea, ca această putere sĕ cosimţă la elaborarea unui regulament, care după ce va stabilì formal principiul libertăţii fluviului, va apĕra în acelaş timp propriele sale interese, şi pe acele al principatelor pe la Dunărea de jos şi interesele generale ale traficului internaţional,

---

*) Art. LV. „Regulamentele de navigaţiune, de poliţie fluvială şi de supraveghiarea dela Porţile de fer până la Galaţi vor fi elaborate de comisiunea europeană, asistată de delegaţii Statelor riverane şi puse în armonie cu acele, care au fost sau vor fi edictate pentru percursul din jos de „Galaţi.“

Varietăţi.

* (Onomastica Maj. Sale) se va serba Luni în 22 Septemvre (4 Octomvre st. n.)

* (Congres). Avem informaţiuni dela locul cel mai competente, că congresul naţional bisericesc al provinciei noastre metropolitane, care era sĕ se ţină la 1/13 Octomvre a. c., se va convoca şi ţinea numai în anul viitoriu 1881.

(Ministrul de interne) a încuviinţat deocamdată 15,000 fl. v. a. pentru locuitorii din comitatul Szabolcs, cari pătimesc de miserie.

* (Comitatul Sibiiului). În 5 Octomvre n. se va ţinè şedinţa comitetului permanent, eară în 8 Oct. n. adunarea generală a comitatului.

* (Postal). La direcţiunea postală din Sibiiu este de ocupat postul unui servitor cu salar anual de 300 fl. şi bani de cuartir 60 fl. v. a. Doritorii de a competa la acest post au sĕ'şi trămită suplicele lor la susnumita direcţiune în restimp de 3 sĕptĕmâni.

* (Amênare). Adunarea gen. a desparţ. III al Ass. tr., anunciată pe mâne, se amênă până de mâne într'o sĕptĕmână (10 oct. 28 sept.). Comitetul.

* (În Tipografia archdiecesană) a eşit de sub tipariu: *Catechism pentru învĕţămêntul religiunei dreptcredincioase-resăritene* în scoalele primare de Moise Toma, prelucrat de Simeon Popescu. Sibiiu 1880.

* (Doamna Marthe Abbadie). Eminenta professoare de limba şi literatura franceză, la cereri generale, s'a decis a deschide un curs public de limba şi literatura franceză pentru doamne şi domni. Prelegerile se vor ţinè în propriul seu salon în toate Duminecile dela 3 până la 5 oare d. am.

Bilete de întrare 50 cr. de persoană, sau 2 fl. 50 un abonament pentru 6 prelegeri, se pot avè la libräria Schmiedeke.

Duminecă 3 Oct. Dna Abbadie va vorbì despre Moliere şi operile sale. Vor urma toţi classicii franceizi.

* (Comassaţiunea) are sĕ se facă şi în comuna Sais lângă Sighişoara, majoritatea locuitorilor însĕ se opune energic. În 23 Sept. eşind în faţa locului comisariul Szekely, sătenii numai decât au început a trage clopotele, poporul alergà din toate părţile ca ploaia spre scoală, unde adunânduse o mulţime de oameni era pe aici sĕ se nască un esces teribil, dacă comisariul nu se întrepunea ca sĕ domolească spiritele înfuriate.

(O bandă organisată de furi) s'a aflat de curênd în comitatul Torontalului. Între membrii numeroşi ai acestei bande se află şi mai mulţi membrii de poliţie şi un notariu comunal, care făcea soţilor sei mai multe pasapoarte false, prin cari le mijlocia vênḑarea objectelor furate.

* (Zăpadă de toamnă). În 26 Sept. n. între 4 şi 5 oare după ameaḑi în Budapesta a nins vre o câteva minute.

* (Defraudare nouă). Cassariul din Szokacs (comitatul Tolna) — după cum ne spune „Egyetértés — a defraudat o sumă de 5800 fl v. a. Aceasta s'a aflat numai acum de o lună, deşì cassariul funcţionează de vreo 3 ani. El firesce se află în cercetare, dară ce folos, că averea lui nici pe de parte nu acopere ceastă pagubă.

Bursa de Viena şi Pesta

din 30 Septemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.45	107.30
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	80.60	80.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	97.—	95.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	84.30	84.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	121.50	121.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.25	93.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.50	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	92.—	92.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.80	93.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.20	71.—
Datorie de stat în argint	72.25	72.25
Renta de aur austriacă	87.75	87.25
Sorţi de stat dela 1860	130.25	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	819.—	820.—
Acţiuni de credit austr.	281.25	280.40
Acţiuni de bancă de credit ung.	247.25	248.—
Sorţi unguresci cu premii	107.—	107.—
Sorţi de regularea Tisei	106.50	106.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.63
Napoleon	9.39	9.41½
100 marce nemţesci	58.20	58.25
London (pe poliţa de trei luni)	118.15	118.10

Economic.

Sibiiu 28 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 5—6; sĕcară fl. 5.--5.40; Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă de cânepă fl. 7—7.50; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32.—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—16; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 36—50 cr carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Nr. 138. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala confesională gr. or. din Feldioara secuiască, ppresbiteratul Turdei-inferioare se publică concurs până la 19 Octomvre a. c. st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. 100 fl. dela popor prin repartiţie, care sută de floreni o va ridica dela epitropia parochială în trei rênduri şi adecă: o a treia parte la o lună după ce a început învĕţămêntul cu pruncii; o a trea parte în 15 Faur 1881 şi restul numai decât după ce a depus esamenul cu pruncii.

2. Cuartir natural în edificiul scoclei.

De va primì şi cantoratul, va avè salar anual cantoral circiter 30 ferdele (a 16 copuri) cucuruz în grăunţe o grădină de legumi, şi din venitele stolare după usul de pănă acum terţialitatea.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, sau şi numai cel de învĕţător, au de a'şi asterne suplicele instruite conform „Stat. org.“ şi a „regulamentului“ din anul 1878 pănă la terminul sus indicat, oficiului ppresbiteral în Agârbici p. u. Gyéres.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Agârbici 14 Septembre 1880.

Simeon Pop Moldovan m. p.
protopresbiter.

Nr. 139. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu în comuna Mociu ppresbiteratul gr. or. al Turḑii-inferioare se escrie concurs pănă în 19 Octomvre a. c. st. v.

Salariul învĕţătoriului e 200 fl. v. a. cari i va primì în două rate.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi asterne concursele pănă la terminul supra indicat oficiului ppresbiteral, conform „Stat. Org.“ şi în special au a documenta, că au depus esamenul de cualificaţiune.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Agârbiciu, 15 Septemvre 1880.

Simeon Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 245. 2—3

CONCURS.

Instituindu-se un post de învĕţătoriu adjunct la scoala confesională gr. or. din Cebea, protopresbiteratul Zarandului, în urma hârthiei venerabilului consistoriu de dto 4 Iulie Nr. 2109 scol.; pentru întregirea acestui post se escrie concurs cu terminul pănă la 30 Septemvre st. v. 1880.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 200 fl. v. a. solvind în rate din alodiul comunal.
2. Cuartir liber şi folosirea grădinei scolare.
3. Trei orgii de lemne, din cari se va încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi trimite suplicile lor instruite cu documentele prescrise de „Statutul organic“ şi „regulamentul provisor“ din anul 1878 oficiului protopresbiteral gr. or. al Zarandului în Bradu (Hunyádmegye) pănă la terminul idicat, când va fi şi alegerea.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Zarandului, în conţelegere cu comitetul scolar.

Bradu 12 Septemvrie 1880.

Nicolau Mihaltianu m. p.,
ppresbit.

Nr. 240 3—3

CONCURS.

Conform conclusului adunărei generale a asociaţiunei transilvane ţinute în Turda la August a. c. se publică concurs precum urmează:

1. Un stipendiu de 70. fl. v. a. pentru un tinĕr, care cercetează vreo scoală reală din patrie:
2. Un stipendiu de 60 fl. v. a. pentru un ascultător de agronomie:
3. Un stipendiu de 60 fl. v. a. pentru un elev de pedagogie în patrie;
4. Un stipendi ude 60 fl v. a. din fundaţiunea „Galliană“ pentru un gimnasist:
5. Două stipendii de câte 60 fl. v. a. pentru tineri sau tinere, cari cercetează vreun institut de meserii s'au de industrie în patrie.

Concurenţii la aceste stipendii au de a'şi subterne suplicele lor la subcrisul comitet pănă în 25 Octomvre a. c. instruite cu atestat de botez şi de paupertate, precum şi cu testimoniul de pe semestrul II al anului scolastic 1879/80.

Sibiiu 18 Septemvre 1880.

Comitetul associaţiunei transilvane.

Publicaţiune!

Pe Duminecă în 10 Octomvre 1880 st. n. la 1 oară după ameaḑi se va esarenda în cancelaria comunei Sadu atât dreptul de cârcĭumărit cât şi morărit al comunei pe timp de 3 eventual de 6 ani, începênd dela 1 Ianuarie 1881 nainte, pe calea licitaţiunei publice.

Condiţiunile de licitare se pot vedè şi înainte de ḑiua licitaţiunei în cancelaria comunală.

Sadu în 28 Septemvre 1880.

1—3 Primăria comunală.

---

[58] 1—24

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vênḑarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a solidităţii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimì şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

P. T.

Subsemnata aduc cu tot respectul la cunoscinţa publică, că dela **1 Octomvrie 1880**

Negoţul meu de marfă împletită şi de împletitură cu maşiua

l'am strămutat dela **Nr. 23 din strada Cisnădiei Nr. 43** în aceeşi stradă: Deci me recomând cu ocasiunea aceasta pentru sesonul de earnă şi de vară a face **ciorapi femeesci şi bărbătesci** de toată coloarea şi mărimea, fără cusetură, din lână, bumbac, aţă sau mĕtasă, mai departe **gamaşi, veste femeesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, şaluri, tulpanuri** etc. etc.

Mai primesc şi **ciorapi purtaţi** spre a'i repara; eară în deposit am totdeauna marfă împletită gata.

Vênḑare de **maşine de împletit façon de Dresda** de construcţiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de maşine de împletit primesc, la dorinţă, instrucţiune gratuită).

Comande din afară se vor efectuì foarte prompt şi eftin.

Sibiiu 1880.

Cu tot respectul
Emilia Simtion,
Strada Cisnădiei Nr. 43, uşa I. la stânga.

Publicaţiune!

Conform esmisului consistorial din 6/18 Septemvre 1880. Nr. 2849. E. se esarêndează gheţariul împreună cu restauraţiunea „Gerlitzy“ dela 1 Decemvre 1880 n. pe 3 ani consecutivi.

Condiţiunile esarendărei se pot vedè la oficiul cassei consistoriale (Strada Măcelarilor *Nr. 32)* unde se primesc şi ofertele.

Inspectoratul realităţilor archidiecesei gr. or.

Auḑiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţênd **fl. 7.—** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni şi costă acum numai **floreni 7.—.**

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuţite, furcuţe** şi **linguri** de argint Britania, câte 6 bucăţi toate 18 laolaltă fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 3.— acum numai cu fl. —.60
1 **lingură de supă** „ „ „ „ „ „ „ 3.— „ „ „ „ 1.—
1 „ „ **lapte** „ „ „ „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ —.50
6 **tave** „ „ „ „ „ „ „ 5.— „ „ „ „ 1.50
6 **susţiitoare de cuţite** „ „ „ „ „ „ „ 4.50 „ „ „ „ 1.50
1 **cutie de zăchar** „ „ „ „ „ „ „ 4.— „ „ „ „ 1.20
1 **păreche sfeşnice** mai mari de „ „ „ „ „ „ 2.— şi fl. 3.—
1 **clopoţel de masă** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauĕ** „ „ „ „ „ „ „ —.60 „ „ „ „ —.30
1 **pipernită şi salniţă** „ „ „ „ „ „ „ 2 50 „ „ „ „ —.75
1 **Carafine** p. **oţet** şi **uleiu** „ „ „ „ numai fl. 3.50 şi 4.50
1 **unealtă de foc** grea de pus pe masă mai nainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea şi tcă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oţet şi oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4. — încă şi alţi articuli nenumeraţi.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai către

A. Fraiss, 9

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică pănă la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

[43] 6—12

Antonie Novotny
în Timişoara.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 112. Sibiiu, Marți 23 Septemvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 150 Metr.

Cercularîu metropolitan.

Avend in vedere conclusul congresual din 22 Octobre 1878 Nr. 272, prin care s'a precisat durat'a periodului congresual de atunci, avusem intentiunea de a convocá procsimul congres national-bisericesc pe 1/13 Octobre a. c. adeca pe acel termin, care in combinarea §§-lor 150—152 din statutul organic mi se vedea a corespunde conclusului provocat, si acést'a intentiune mi a fost mai ales indemnul, cand prin emisul metropolitan din 12 Iuliu a. c. Nr. 107 facuiu initiativ'a pentru alegerea deputatilor congresuali pe un period nou de trei ani.

Dupace inse in decursul timpului am aflat cu adenca parere de reu, cà in stadiul actual al desvoltarii institutiunilor nóstre bisericesci regulate prin statutul organic, restimpul de doi ani, care in curend va espirá dela congresul din urma, nu a fost si nu este deajuns pentru a se puté aduná si prelucrá materialul pentru un congres nou, mai ales in unele cestiuni de mare importantia, a caror'a deslegare se astépta dela procsimul congres: in considerarea acestei impregiurari de o parte, ér de alt'a parte a ratiunilor, pentru cari congresele ordinari sunt prin statutul organic normate a se intruní numai la trei ani, — m'am aflat necesitat a me abate dela atins'a mea intentiune de a convocá congresul ordinariu al provinciei nóstre metropolitane in anul curinte; totdeodata inse mi am reservat de o afacere indispensabila, a convocá la timpul seu acel congres ordinariu pe 1/13 Octobre in anul viitoriu 1881.

Dorind a aduce acést'a spre scire si orientare la cunoscinti'a deputatilor congresuali alesi pe periodul nou de trei ani, si preste tot la cunoscinti'a publicului nostru bisericesc chiamat a se interesá de o desvoltare salutara a vietii nóstre publice bisericesci: me aflu totdeodata indemnat a prevení dorintielor comune si dreptelor pretensiuni cu acea incredintiare din partemi: cà in alipirea mea la basele depuse in statutul organic, pentru asta-data am in vedere mai pre sus de tóte acea, ca congresul nostru national-bisericesc la procsim'a sa intrunire sè aiba tóta inlesnirea de a continuá regularile, dela cari depinde ordinea si progresul in biserica, si ca pregatirile, ce se recer spre scopul acest'a dela organele permanente ale metropoliei, sè fie pentru viitoriul congres pedeplin multiumitóre.

Sibiiu, 20 Septembre, 1880.

Miron Romanul m. p.
archiepiscop si metropolit.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 Septemvre.

În casa deputaților din Budapesta dep. Daniil Irányi a rostit următoarea interpelațiune:

Este un fapt cunoscut de toți, că marile puteri europene au hotărît cederea teritoriului Dulcigno, ce se află sub suveranitatea Turciei, Muntenegrului. Se afirmă, că Sublima Poartă a legat cederea acestui teritoriu de condițiunile următoare: 1. că demonstrațiunea flotei sě nu se pună în lucrare, 2. poporațiunei sě i se garanteze proprietatea și drepturile sale, 3. sě nu se mai pretindă alte cesiuni de teritoriu pentru Muntenegru.

Era un fapt cunoscut de toți, că Albanezii stau sub arme, pentru a apěra integritatea teritoriului lor și pentru a împedeca cu forța încorporarea acestuia la Muntenegru. Se afirmă că marile puteri europene au ordinat o demonstrațiune de flote și că unele dintre ele sûnt aplecate a întrebuința și forță pentruca Albanezii sě fie subjugați de Muntenegreni. Fiindcă în casul, când marile puteri s'ar hotărî a întrebuința forța, procederea lor ar contradice dreptului, dreptății, umanității, ba și acelui postulat al timpului modern ca nici un teritoriu și nici un popor sě nu fie dat altei puteri, înainte de a fi mai ântâiu ascultat, întreb pe dl. ministru president și printr'ênsul pe guvernul unguresc, dacă acesta este aplecat a'și validita influența sa ca sě nu se întrebuințeze din partea marilor puteri nici o forță contra Albanezilor în favorul Muntenegrului, și dacă guvernul ori care ar fi resultatul silințelor sale, voiesce a asigura casa deputaților unguresci, că la întrebuințarea forței contra Albanezilor nu va concurge puterea ungurească de resboiu?

Ministrul Tisza în ședința de Sâmbătă a respuns cam următoarele:

Amênările încuviințate mereu Turciei pentru esecutarea tractatulni internațional dovedesc limpede, că nici una dintre puteri n'a arětat intențiunea unui resboiu contra Turciei. Conducerea oficiului estern al monarchiei 'și pune mereu silințele pentru a asigura pe un timp cât numai se poate de îndelungat acordul european în interesul păcii și e spriginit într'această silință a sa de guvernul unguresc cu toate forțele; aceea ce va trebuì sě se mai facă mai departe în această privință, nu se va stabilì înainte, dar o debarcare a trupelor este, după instrucțiunile date comandanților eschisă din sfera posibilităților.

Tisza declară mai departe între aplause vii, că cererea interpelantului, ca guvernul sě ia garanția, ca poterea militară ungurească sě nu între în acțiune, este neadmisibilă în sensul legei și al constituțiunei; guvernul este îndatorat a se îngrigì, ca puterea militară a monarchiei sě întrevină numai esclusiv pentru interesele monarchiei; întrevenind însě acest cas va fi imposibil ca contingentul unui stat sě se bată, ear' contingentul celuilalt stat nu.

Respunsul fu luat la cunoscință.

Ministrul Boerescu și cestiunea dunăreană.

Diarul „die Prese“ aduce în întregul ei întrevorbirea, ce unul din redactorii acestei foi a avut cu d. B. Boerescu la Viena. Eată această întrevorbire, astfeliu precum o relatează acel redactor:

D. Ministru Boerescu me primì cu o deosebită amabilitate și prevenință și desfășurà ideile sale cu acea finețā și tărie, care a desemnat în tot-de-una pe acest dester bărbat de stat. După schimbarea polițeților obicinuite me informai despre starea cestiunei dunărene și despre vederile, ce are guvernul român asupra viitoarei desvoltări a acestei afaceri.

D. ministru Boerescu respunse: „Este regretabil, că această cestiune, printr'o discuțiune cam viuă prin diare, a dobândit însemnătatea unei cestiuni politice. Guvernul român ar fi fost mai bucuros ca neînțelegerile, care esistă între România și Austro-Ungaria, sě fie judecate numai din puncte de vedere economice. Si între Austro-Ungaria și aliata sa Germania esistă deosebiri de vedere asupra tractatului de comerciu, ce voesc a încheia, dar aceste deosebiri nu sunt amestecate în discuțiunea publică cu considerațiuni politice, și tot într'un ast-fel de chip obiectiv ar trebuì, după părerea mea, sě fie privită și discutată cestiunea dunăreană. Dar sciți, că la noi în țară se află o oposițiune violentă, care atât prin diarele noastre cât și prin cele din străinătate, voesce a usa de cestiunea dunăreană spre a face două lucruri: ântâiu a resturna ministeriul actual și al doilea, a împedeca ori-ce înțelegere între România cu Austro-Ungaria, și respective cu Germania.

— Credeți d-le ministru, că oposițiunea își va putè esecuta planurile ei? întrebaiu eu apoi.

— Aceasta depinde dela aceea, respunse bărbatul de stat român, dacă factorii împărtășiți și principali vor conserva sângele lor rece și o dreptate plină de considerațiuni în viitoarea desfășurare a cestiunei dunărene. Nu este nici un bărbat serios la noi, care sě nu mărturisească, că Austro-Ungaria are de îngrigit și de apěrat interese întemeiate și însemnate la Dunăre, ca artera ei de viață. Dar de altă parte, nu va esiste nici un ministeriu în România, care sě aibă curagiul de a lua parte la o ast-fel de soluțiune a cestiunei dunărene, care ar vătěma interesele materiale ale României sau ar încăleca drepturile de suveranitate ale Statului nostru. Dar interesele, ce avem noi și monarchia d-v. la Dunăre, nu sunt de o asemenea natură în cât interesele române sě nu poată găsì alături cu cele austro-ungare o apěrare și satisfacere echitabilă în acela-și timp. Eu cred încă, că România și Austro-Ungaria au chiar în unele puncte interese comune în cestiunea dunăreană, și de aceea sunt convins, că în cele din urmă se va ajunge la un aranjament satisfăcětoriu al întregei afaceri. Atât Austro-Ungaria cât și România țin la o amicie de vecinătate durabilă și dacă se va lăsa desvoltărei lucrurilor cursul seu natural, fără a fi intru nimic înfluințat de violențe, apoi se va ajunge neaperat la ințelegerea dorită de ambele state atât în cestiunea dunăreană cât și în alte cestiuni. Dacă nu s'a ajuns deja la înțelegere până astădi, apoi vina nu este a ne-echităței reciproce, ci a prea multului zel de ambele părți.

— Ce idee aveți despre resolvarea greutăților, care domnesc în cestiunea dunăreană?

— Eu cred replică d. ministru Boerescu, că nimeni nu poate sě preciseze aceasta astădi într'un chip amănunțit; aceasta se va putè face tocmai atunci, când comissiunea se va întrunì din nou în Noembre și când delegații fie-cărui stat se vor pronunța din nou asupra esecutărei articulului 55 din tratul dela Berlin. De altmintrelea este vědit, că în cestiuni, în care se ciocnesc interesele nu se poate ajunge la scop de cât numai prin concesiuni reciproce.

— Dar oare oposițiunea, observai eu, care ține astădi un limbagiu atât de aspru nu numai contra ministeriului, ci și contra Alteței Sale principelui Carol și contra Austro-Ungariei, nu va esploata nisce ast-fel de concesiuni cu ori-ce preț, în cât sě facă ca actualul ministeriu sě aibă o campanie parlamentară anevoioasă?

— In acest moment, respunse d. Boerescu, avem în țară o oposițiune de și nu periculoasă, dar foarte neastămpărată și care nu este tocmai scrupuloasă în alegerea mijiloacelor și spriginilor ei. Nici un ministeriu român păna acum nu s'a aflat în fața unei posițiuni tocmai plină de considerațiuni, și de aceea și cel actual scie sě supoarte atacurile protivnicilor lui cu o nepăsare constituțională. Intru ceea ce privesce atacurile în parte contra persoanei Alteței Sale principelui Carol, care n'au pornit până acum de cât dela nisce ambițioși orbiți și rătăciți, apoi ele sunt condamnate în toată țara în chipul cel mai aspru. Alteța Sa principele dispune atât de mult, ba încă în gradul cel mai mare de iubirea și admirațiunea supușilor sei, în cât este o probă urîtă de convingerea și mărimea unui partid, când el se vede nevoit a amesteca persoana stăpânitoriului țerei în discuțiunile de toată diua.

— Dar întru ceea-ce privesce atitudinea opiniunei publice față cu Austro-Ungaria? observai eu folosindu-mě de pausă.

— Cât pentru acest punct, dice diplomatul român, apoi ve voiu rěspunde bucuros după propriile mele vederi. Vě este negreșit destul de bine cunoscut, că acum câți-va ani chiar cinci, amicii Austro-Ungariei erau în minoritate în opiniunea noastră publică. A trebuit sě suport multă vreme cu mai mulți din partisanii mei ca o imputare complimentul de austrofilie, ce mi-se făcea, dar evenimentele politice din acesti din urmă ani și perspectiva, care se deschide poate pe viitor pentru țeara noastră, au făcut ca majoritatea opiniunii noastre publice sě vină la cunoscința, că restabilirea unor relațiuni amicale cu monarchia habsburgică este în interesul României. Dar, după părerea mea, respândirea și cultivarea cu îngrigirea a acestei cunoscințe poate sě aibă numai atunci un succes, când ea va prinde răděcini nu numai în guverne, ci și în opiniunea publică și nu va fi împedecată de influențe esterioare din cutare sau cutare parte. Restabilirea unei ințelegeri între Austro-Ungaria și România nu poate sě fie arangiată cu maestrie după părerea mea, numai de un minister de ocasiune. Pentru-ca o asemenea ințelegere sě fie durabilă, apoi trebue mai ântâiu ca ea sĕ fie voită de opiniunea noastră publică parlamentară, bine înţeles negreşit, că va domnì şi în patria d-v. asemenea convingere şi că toţi factori politici mai însemnaţi din Austro-Ungaria vor înlătura aceea-ce ar putè sĕ împedece pe România de la restabilirea înţelegerei. Dar şi în această privinţă am cele mai bune speranţe, de vreme ce am convingerea, că restabilirea unor relaţiuni politice amicale este în interesul natural al ambelor State.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Năseud, 18/30 Septemvre 1880 (La adresa congresului bisericesc a Românilor otodocşi). Sub timpul constituţiunei noastre bisericesci, s'au ivit unele întrebări, cari sûnt de mare însemnătate atât pentru organismul bisericei, cât şi pentru prosperarea vitalismului naţional. Cele mai însemnate din aceste sûnt douĕ: înfiinţarea de eparchii nouĕ pe teritoriul metropoliei, şi întrebarea despre a doua căsătorie a preoţilor. Interesul faţă cu aceste douĕ cestiuni au trecut preste marginile metropoliei, încât astăḑi despre resolvirea lor se interesează şi alţii de altă confesiune, ba chiar şi de altă naţionalitate. Din această pricină ele nu se mai pot considera ca simple întrebări, ci 'şi-au eluptat rangul de probleme, a căror resolvire se aşteaptă dela înţelepciunea congresului naţional bisericesc, ce are sĕ se întrunească în curênd. Ca probleme, ele au străbătut până la consciinţa poporului, aşa ar fi consult şi se doresce, ca măritul congres înainte de ce ar purcede la resolvirea lor, sĕ nu ignoreze opiniunea şi dorinţa poporului credincios din întreaga metropolie şi sĕ ţină cont de trebuinţele cele mai inteţitoare ale aceluia. Pentru astădată o voce din popor va atinge numai problema dintâiu.

Cumcă este trebuinţă de înfiinţarea nouĕlor eparchii, este evident, şi congresele trecute dupăce au meditat asupra mijloacelor pentru susţinerea personalului de administraţiune, asupra asestui punct, s'au înţeles în princip. Nu s'au putut însĕ înţelege asupra locului. Şi pentru ce? Togmai că nu s'au luat în vedere trebuinţele şi necesităţile poporului, ci oare-cari interese particulare. Acì 'mi vine în minte un cuvênt greu a lui Castelar: Când este vorba de cause mari, pentru moment înving interesele, şi numai pentru durată ideile. Nu s'au putut înţelege, căci fraţii din Ungaria şi Banat cer înfiinţarea a douĕ eparchii la dênşii, anume în Oradea mare şi Temişoara, documentând că aceste locuri sûnt istorice. Ei, dacă acesta este cel mai de frunte argument apoi el este foarte slab. Astăḑi numai poate fi vorba de însemnătatea istorică a unui loc, ci de folosul practic pentru promovarea causelor bisericesci şi naţionale şi de ajutarea trebuinţelor poporului. Sau doară fraţii din Ungaria şi Banat au mai mare trebuinţă pentru desteptarea simţului ortodocs şi naţional? Atunci sĕ li se conceadă, numai cât, după cât i cunoascem, de li s'ar da încă ḑece episcopii, ei tot aşa de buni Români şi ortodocşi vor fi. Pentru ce, dacă e vorba de însemnătatea istorică a locului, nu se lucră şi pentru reînfiinţarea celor 14 episcopii, cari oare când au esistat pe teritoriul metropoliei ortodocse (veḑi Popea, vechia metropolie pag. 56 seq.); pentru ce nu se strămută metropolia la Alba-Iulia? Se poate că după spatele argumentului de sus sĕ mai fie şi altul, ambiţiunea de a avè episcopie, însĕ acest argument este nemoral.

Ci nelegalitatea pretensiunei fraţilor din Ungaria şi Banat, mai bine o vor dovedì datele statistice despre faptica stare în metropolie, cari ni le presentează actele congresului trecut, şi despre cari presupunem, că cel puţin aprocsimativ vor fi autentice. Acolo la pag. 202 stă scris:

Numĕrul sufletelor ortodocse în Archidiecesă este: 674.526.

În eparchia Aradului 327.060.

Sub consistoriul din Oradea mare 150.471.

În eparchia Caransebeşului 342.376.

Aşa dară în toate trele eparchiile din Ungaria şi Bănat sûnt numai cu 145.381 suflete mai mult ca în archidiecesa singură. Deci dacă la o eparchie se cer cel puţin 250,000 suflete aceea sumă e prea mică, pe când suma din archidiecesă e prea mare pentru o singură eparchie. Mai departe totalul parochiilor e 1867 matre şi 481 filii. Din aceste cad pe archidiecesă singură 965 matre şi 209 filii remânênd, sub toate celelalte consistorie numai 902 matre şi 272 filii.

Archidiecesa singură are 41 protoprebiterate pe când toate celelalte consistoare au sub jurisdicţiunea lor numai 28.

Asemenea plus arată la archidiecesă datele statistice faţă cu scoalele şi copii obligaţi la carte. Singur cu numĕrul conveţuirilor nelegiuite, întrec celelalte eparchii archidiecesa.

Eată dar că pre basa datelor statistice, pretensiunea fraţilor din Ungaria şi Bănat, este nefundată. Cu toate aceste archidiecesanii nu pot sĕ nu respecteze cererea lor, dar numai în parte. Mai ântâiu ei nu pot face parte din folosirea fondurilor archidiecesei, căci acele au destinaţiunea lor specială, intemeiate fiind multe înainte de statutul organic. La aceasta s'ar opune credincioşii din archidiecesă. Şi aceasta o simt şi fraţii luminaţi dela „Biserica si Scoala,“ cari în Nr. 37 se plâng că archidiecesanii 'şi-au schimbat opiniunea.*) Apoi nu pot face pretensiune nici la arondarea teritoriului, căci acela stă în legătură cu fondurile. Aşa dar cum ar fi a se deslega dilema? Dorinţa credincioşilor archidiecesani din părţile nordostice, nordice şi nordvestice ale Transilvaniei merge într'acolo că mai ântâiu postul de vicariu archidiecesan sub ori ce condiţiune sĕ se sistemiseze cu rang de archiereu. Apoi sĕ se înfiinţeze o eparchie earăşi în archidiecesă; ear suma de 25,000, destinată pentru o altă eparchie, sĕ se aplice la întemeiarea unui seminariu centrale teologic cu rangul unei academii teologice pentru crescerea clerului inalt din intreaga Metropolie.

Pentru casul că destinaţiunea acelor 25,000 nu se poate modifica, atunci deese fraţilor din Ungaria o episcopie, pre carea vor avè a o susţinè dênşii; dorinţa archidiecesei înse remâne, ca una sĕ se întemeeze în Transilvania. Mai special dorim noi cei depărtaţi de centru ca aceea sĕ se ridice în nordul Transivaniei. Ca loc eu propun: Dejul, Bistriţa, Reginul. Dintre aceste cel dintâiu este tocmai aşa de istoric ca ori care altul. Se scie că acolo a fost episcopia Vadului, a cărei urme se vĕd şi astăḑi. Dar afară de aceea pentru Dej mai militează următoarele impregiurări: Astăḑi şi în scurt Dejul are se devină un punct central în ţeară. Spre dênsul înclină valea Someşului mic. Din Dej comunică calea preste Bistriţa şi Năseud cu Bucovina, comunică către Şomcuta, Baia mare, apoi către Laslau şi Chior, spre Dej înclină o parte din Câmpia Transilvaniei. Ar forma deci Dejul punctul central pentru protopresbiteratul Cluj, Unguraş, Cetatea de peatră, Solnocul I. şi al II., Bistriţa, Reghin, Vasarhely, Secu etc.

La aceste se mai adaugem că acì poporul este foarte înapoiat din toate punctele de vedere, cu deosebire în protopresbiteralele aretate, dintre cari locul ântâiu 'l ocupă a Solnocurilor, apoi vine a Cetăţii de peatră şi Bistriţei şi în rênd celelalte. Nu este acì locul a enumera causele, ele sûnt cunoscute la organele noastre competente. Deci trebuinţele poporului din aceste părţi cer urgenta spriginire din toate punctele de vedere — şi aceasta spriginire numai pe calea ridicărei unei episcopii la dênşii se poate ajuta.

Aceste sûnt dorinţele noastre, a Archidiecesanilor din aceste părţi. Noi cunoascem trebuinţele noastre şi le mărturisim. Asceptăm dela deputaţii nostrii ca sĕ ne spriginească, deşì alegerile precât ne sûnt cunoscute, nu au eşit preste tot locul după dorinţa noastră. Cu deosebire regretăm căderea bărbaţilor vrednici şi probaţi în cercul Dejului şi unul al Braşovului.

Noi cari purtăm sarcina întunerecului mai tare'l simţim pre acela decât cei ce se află în lumină. De afară poate vedè omul tot ce se petrece noaptea în o casă luminată, până când cei dela lumină, din casă, nu pot se vadă ce se petrece în întunerecul din afară.

Sperăm deci dela înţelepciunea Măritului nostru congres că va resolva această problemă spre fericirea poporului în genere şi mulţămirea comitenţilor. Căci dela aceasta precum şi în specie dela resolvarea celei de adoua adecă adoua căsătorie a preoţilor, pre care o defaimă pigmeii credinţii dela „Biserica şi scoala“ atârnă un mare venitoriu al bisericei şi moralităţii publice tocmai aşa precum ne stă în prospect o mare acuisiţie.*)

G. P.

Cluj, 14 Septemvre 1880. Dle Redactor! Aşi fi dorit foarte tare, ca o mână mai decsteră, o peană mai ageră sĕ descrie ḑiua de 7/19 ale c. aceea ḑi, care pentru biserica română gr. or. din loc este de însemnătate din mai multe puncte de vedere, nu aşi vrea însĕ nici de cum, ca această ḑi sĕ fie trecută cu vederea fără de a reflecta la dênsa cât şi de scurt.

Aceasta este ḑiua care, a fost destinată pentru scrutiniul alegerilor de deputaţi mireni congresuali pe periodul 1881—83 care scrutiniu pentru cercul electoral Cluj, avu loc aici în această biserică; dar tot această ḑi este ḑiua, în care şi-a sĕvêrşit prin P. P. prot. V. Roşescu şi par. Roşescu din Apahida un părăstas solemn împreunat cu rădicarea unui monument frumos de peatră întru memoria reposatului în dl fost paroch şi protopop rom. gr. or. al tractului Clujului Grigoriu Gall.

Privit lucru în sine poate, că s'ar părè de un pond nu aşa de mare, devine însĕ foarte ponderos, dacă reflectăm la împregiurările, ce sûnt împreunate cu acest act solemn, căci e de a se scì, că acel părăstas s'a sevêrşit, şi acel monument s'a ridicat pentru bărbatul, care pe timpul seu numera între elita clerului, pentru acel protopop, care în percurs de 21 ani a condus turma încredinţată lui cu multă înţelepciune cu mult tact şi cu mare zel, şi pentru acel părinte, carele cât timp avu fericirea, a vieţuì în mijlocul familiei sale a sciut da astfel de direcţiune crescerei copiilor sei, încât astăḑi fac parte din fruntea Românilor, şi fac onoare bisericei sinaţiunei lor. Într'adevĕr cu multă satisfacţiune a trebuit se vadă toţi cei de faţă efectul crescerei celei bune, şi simţemêntul cel nobil, cum adecă o familie aşa nobilă, ce poartă numele Gall, cu atâta pietate 'şi aduce aminte de părintele seu, cu atâta iubire a îngenunchiat earăşi mormêntul acelui stimat soţ şi părinte.

Stima de care s'a făcut reposatul în domnul demn s'a dovedit eclatant, căci biserica numită mai sus de astădată, ca poate nici odată până acì, a cuprins în sine aproape pe întreaga inteligenţă din loc fără deosebire de religiune, domni, doamne, tineri, bĕtrâni, dar cu multă mirare trebuie sĕ constateze fiesce cine şi aceea, că provedenţa s'a îngrigit, de serba ea acestui părăstas s'a efectuit chiar în ḑiua de 7/18 ale c. când adecă precum am accentuat mai sus a fost ḑiua numită de scrutiniu, şi cum astfel a fost representat întreg tractul, unde fericitul în dl a funcţionat în decurs de 21 ani, ba ce-e şi mai mult a fost representat aproape întreg ţinutul unde numitul defunct a vieţuit.

Pe când m'am simţit îndemnat a atinge pe scurt cele de mai sus, sum îndeplina convingere, că nu comit indiscreţiune făcênd cunoscut o. public faptul marinimos, care pentru memoria reposatului servesce de un al doilea monument şi mai frumos ca cel de peatră, care pietatea şi marinimositatea familiei jeluitoare o dovedesce şi mai escelent. Bine, foarte bine a accentuat păr. prot. local V. Roşescu, când în cuvêntarea sa ocasională, prin care totodată a adus la cunoscinţa poporului faptul marinimos, adecă că Preast. familie Gall prin Ilustritatea sa dl Dr. Iosif Gall a depus pe altariul s. biserici suma de 100 fl. pentru care binefacese în numele credincioşilor acestei parochii i a esprimat mulţămita sa, ḑic bine a accentuat, că astfel de fapte pot fi urmarea unei cresceri bune, cărei — cum s'a ḑis — fericitul în dl i a pus basa, şi apoi fu continuată — între greutăţiile vĕduviei — de Preast. consoartă, până când cu un succes aşa eminent 'şi vede încoronate astăḑi ostenelele sale.

Într'adevĕr prin acest fapt marinimos faţă cu biserica aceea, la altariul cărei defunctul a servit mai mulţi ani, i s'a pus un monument referitoriu, căci dacă e constatat, că atari fapte pot avè numai efect bun, apoi cu atât mai vêrtos se poate constata aceasta faţă cu bis. rom. gr. or. din Cluj, care şi până acum s'a susţinut numai din daruri benevole, şi care e evident deci, că mai mult ca ori care altă biserică din archidiecesă este avisată la atari daruri, dacă numai nu vrem sĕ fie amenințală cu apunere totală, ce are a fi fără îndoială un ce foarte regretabil pentru întreagă naţiunea rom. gr. or.

Dar cele amintite mai sus despre marinimositatea Preast. familii des numite şi în specie a Ilustr. Sale dlui Dr. Iosif Gall se potentează şi mai mult, — dacă în firma convingere că sum de basă sigură — afirm, că s'a depus la mâna P. prot. local V. Roşescu 24 fl. v. a. pentru distribuire între preotesele vĕduve serace din acest tract.

'Mi iau voia dle Redactor a vĕ ruga pentru publicarea acestor şiruri cu acea firmă convingere, că nu voiu vătĕma modestia Preastimatei familii amintite, căci atari fapte bune retacêndule ar fi un lucru greşit, deoarece ele au meniţiunea de a servì şi altora ca esemplu precum într'adevĕr şi servesc, căci se aude, că deja şi un alt crestin voiesce a urma frumosului esemplu.

Unul dintre cei de faţă.

Varietăţi.

Onomastica Maj. Sale Imperatului şi Regelui s'a serbat eri cu solemnitate în biserica noastră din cetate. Edificiele publice au fost decorate cu flamuri.

---

*) „Biserica şi Scoala“ face achidiecesanilor nedreptate, când afirnă, că şi au schimbat opiniunea. Red.

*) Noi publicăm corespondenţa de mai sus cu toate, că după cum anunţarăm, congresul e amênat. Publicăm din motivul, că ideile au lipsă de lămurire şi cu cât lămurirea se poate face mai cu regaz, cu atâta vor fi şi fructele lor mai bune. Red

* (Principele de coroană) Rudolf după cum se scrie din Ferdinandsberg (comit. Caraşului) cât de curênd va sosì în Timişoara spre a lua parte la vênatul de căprioare din pregiur. Asemenea se vorbesce, că principele ar avè de gând a cerceta şi Ardealul.

* (Universitatea săsească), precum se aude, se va conchema pe 25 Noemvre n.

* (Programa) adunărei generale a Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din Munţii Apuseni, ce se va ţinè la 26 Octomvre st. v. în Câmpeni.

1. În ḑiua de 26 Octomvre ante ameaḑi la oarele 9 toţi învĕţătorii presenţi vor asista la celebrarea servițului D-ḑeesc în biserica gr. or. din Câmpeni, unde după învocarea duchului sânt va urma deschiderea şedinţei prin o vorbire rostită de preşedinte sau vice-preşedinte.

2. După ameaḑi membrii Reuniunei se vor întrunì în localul scoalelor normale gr. or. din Câmpeni, unde vor urma ulterioarele desbateri şi anume:

3. Raportul Comitetului.

4. Propuneri din partea comitetului sau a cutăruiva membru.

5. Operate, propuneri practice, disertaţiuni, declamări şi cântări.

6. Cuvênt de incheiare rostit de preşedinte sau vice preşedinte.

Din şedinţa Comitetului Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din Munţi Apuseni ţinută la Abrud 17 August st. v. a. c.

I. Palade m. p., *N. Corchesiu* m. p.,
v. pres. notariu.

* (Cutremur de pământ). Dumineca dimineaţa, cu vreo 5 minute înainte de 7 oare, s'a simţit aici în Sibiiu şi în pregiur un cutremur de pămênt destul de intensiv de la apus spre resărit. Durata cutremurului a fost de aproape 10 secunde. Obiecte aşeḑate pe mobile sau atârnate de pĕrete au fost puse în mişcare, încât se putea observa foarte bine.

* (Cutremur de pămênt). Ni se scrie dela Mediaş 3 Octombre 1880, că s'a simţit aḑi dimineaţă la 5 oare 50 minute, o sguduitură, ce a fost vehementă şi a durat 3—5 secunde; icoane, glăji, scaune prin casă s'au mişcat dela loc, de pe coperişele caselor au căḑut ţigle. Dauna până la momentul, când se scriu aceste şiruri, nu e cunoscută

* (Regularea de posesiune.) În cestiunea regulărei de posesiune în Ardeal Coloman Horvath, jude la tribunalul reg. din Cluj, a făcut o colecţiune a tuturor legilor şi ordinaţiunilor ministeriale vechi şi noue, cari privesc această afacere. Broşura se va eda în Cluj.

* (Mulţămită publică). Subcrisul, în numele sinodului parochial, aduc cea mai sinceră mulţămită publică economului din Vaidaseg Petru Hoportean, care a binevoit a cumpĕra pre sama Sântei biserici a noastre un Epatrafir în preţ de 7 fl. 50 cr. Primească demnul econom sincera noastră mulţămita rugând pe atot putintele D-ḑeu sĕ'l ţină la mulţi şi fericiţi ani spre binele şi fericirea prea iubitei sale familii şi a bisericei, asigurându'l că numele d-sale va remânè nesters în sinul bisericei noastre. Dea ceriul, ca aceste fapte sĕ'şi aibă mulţi imitători.

Cucerdea maghiară în 17 Sept. 1880.

În numele sinod. paroch.
Ioan German m. p.,
paroch şi preşedinte.

* (O reţea telefonică). În Budapesta cât de curênd se vor începe lucrările spre înfiinţarea unei reţele de telefon. Spre acest scop s'au adus din America esperţi, cari încă în decursul ernei vor termina lucrurile şi se sperează, că reţeaua aceasta telefonică se va putè transpune folosirei în primăvara viitoare.

Bursa de Viena și Pesta

din 1 Octomvre 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	107.85	107.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.90	81.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.80	97.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.40	84.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.50	122.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.25	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.—	93.50
Obligaţiuni urbariale temeșiane .	93.50	93.50
Obligaţiuni urb. temeș. cu clausulă de sorţire	92.—	92.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.40	93.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.50	71.50
Datorie de stat în argint . . .	72.60	72.50
Renta de aur austriacă	87.70	87.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	821.—	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	282.—	282.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	252.25	248.—
Sorţi ungurescì cu premii . . .	107.50	107.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.25	106.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.63
Napoleon	9.39	9.39
100 marce nemţesci	58.25	58.15
London (pe poliţa de trei luni) .	118.20	118.05

Economic.

Sibiiu 1 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.60—7.70; grâu sĕcăreţ fl. 5.10—6.10; sĕcară fl. 5.10--5.50; Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 1.80--2.20 Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă de cânepă fl. 6—7; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 5—6. pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 34—36; Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 23—25.; Săpun fl. 18—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—48 cr. carne de porc 46—48 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 30 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu 6.60—7; Grâu sĕcăreţ fl. 5.60—.6; Sĕcară fl. 4.90—5.10; Ovĕs fl 1.80—2.; Cucuruz fl. 3.50—.; Sĕmênţă de cânepă fl. ——; Fasole fl. 5—6; mazere fl. --.—; Cartofi fl. 1.40—1.50; Fên fl. 1.—1.20; cel vechiu; cel nou fl. ——; Cânepă fl. 28—30; Slănină pro 100 chilo: fl. ——66; unsoare de porc fl. —70; Sĕu de luminări fl. 36—46; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 48— cr. carne de viţĕl 46 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu bine cercetat; preţurile totuși s'au ţinut ca mai înainte, Timpul fu ploios și rece. Cucuruzul cel nou s'au vènput cu fl. 2.50 per hectolitră.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 29 Oct. şi 27 Noemvre imob. lui Stefan Bölöni în Apaţa (trib. Brașov); în 15 Oct. îmob. lui Ignaţ Nagy în Orăștie (judec cerc); în 22 Octomvre și 22 Noemvre imob. lui Martin Sontag în Vurper; în 10 Noemvre şi 10 Decemvre imob lui Ioan Römer în Nocrichi; în 7. Oct. imob. Anei Gal și soţi în Bungard (trib. Sibiiu); în 7 Oct. imob. lui Iosif Hubacs în Sighişoara (judec cerc); în 23 Oct- și 23 Noemvre. imob. remasului după Vasilie Moga în Rĕhĕu; în 22 Oct. și 22 Noemvre. imob lui Lazar Petrașcu în Loman (judec. cerc Sebeș); în 9 Oct. și 6 Noemvre imob. lui George Horia în Șomcuta (judec. cerc. Șomcuta mare); în 6 Oct. imob. contelui Iosif Bethlen în Cluj (trib) în 29 Oct. și 29 Noemvre. imob. lui Samoilă Iacob Gross în Huedin (judec cerc.) în 3 Noemvre și 3 Dec. imob. remasului după Paraschiva lui Simion Blaga în Lancrăm (judec cerc. Sebeș); în 11 Oct. imob. lui George Răduţ în Nirăşteu (trib. M. Oșorhei); în 23 Oct. imob. lui Toma Ciocan și soţi în Săcădate; în 30 Oct. și 30 Noemvre imob. lui Michail Gabel în Marpod (trib. Sibiiu); în 26 Oct. și 27 Noemvre imob. lui Radu Duţu Stingea în Brașov (trib.)

Nr. 277. 1—3

CONCURS.

În protopresbiteratul gr. or. al tractului Nocrichiu - Cincu-mare sunt a se ocupa următoarele posturi învĕţătoresci cu terminul până la 12. Octomvrie 1880.

1. Nocrich cu salariu anual de 200 fl. v. a. din fondul bisericei si dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Ruja cu sălariu anual 100 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.

3. Verd cu salariu în bani 80 fl. dela fondul scoalei și dela 80 familii a douĕ cofe cu prebendă.

4. Măgărei cu salariu în bani 100 fl., dela popor şi lemne de foc.

5. Şomărtin cu salariu în bani 100 fl. cuartir şi lemne de foc dela popor.

6. Bruiu cu salariu 100 fl. cuartir şi lemne dela popor.

Doritorii de a ocupa vre-una din aceste staţiuni au de a'şi asterne petiţiunile lor instruite conform statutului organic până la terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu în 15 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective:

Grigoriu Maier m. p.,
adm. prot.

Nr. 220. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Voia, cu 100 familii de clasa a III. în protopresbiteratul Gioagiului I. se escrie în urma ord. p. v. consistoriu din 12 August a. c. Nr. 2359. B. concurs, cu terminul până la 14. Octomvre, a. c. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

Porţiune canonică: un pămênt arătoriu de 4 mĕsuri semĕnătură de grâu.

Dela 66 familii câte o mĕsură de cucuruz în boambe, câte o ḑi de lucru, și stola usuată, cari toate computate la olaltă în bani, dau un venit anual de 210 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această staţiune parochială, au de a'şi substerne petiţiunile lor instruite conform „statutului organic“ şi regulamentului congresual din 1878, oficiului ppresbiteral al Gioagiului I, până la terminul sus indicat.

Hondol, 6 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Pipoş m. p.,
protopresbiter gr. or.

Nr. 208. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de classa a III. din comuna Căpâlna, protopresbiteratul Sebeşului, se escrie pe basa înaltului ordin consistorial din 18 Martie 1880. Nr. 1097 B. de a doua oară concurs cu termin până la 11 Octomvre a. c. st. v.

Emolumentele parochiei sunt:

1. Dela 115 familii câte o ferdelă cucuruz în grăunţe, câte o veadră (ferie) de must mĕsurate cu mĕsurile vechi şi câte o ḑi de lucru.

2. Lemne din pădurea comunei pentru ars în casă.

3. Venitul stolar regulat, aceste calculate laolaltă dau suma aproape de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a se aplica în această parochie sûnt avisaţi a'şi înainta suplicele lor înzestrate cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul congresual din 1878. oficiului protopresbiteral gr. or. în Sebeş, până la presentatul termin.

Căpâlna, în 29 August 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Nr. 193. 2—3

CONCURS.

La scoala confesională greco-rĕserit. din comuna: Inuri are a se întregì staţiunea învĕţătorească, pentru carea se escrie concurs cu termin până la 30 Septemvre 1880 st. v.

Salariul învĕţătoriului e de 120 fl. cortel şi lemne pentru foc.

Doritorii de a se aplica ca învĕţători în numita staţiune au se'şi subtearnă cererile înzestrate cu documentele proveḑute în statutul organic şi regulamentul congresual din anul 1878 inspecţiunei scolare greco-reseritene în Sebeş.

Inuri, 24 August 1880.

Comitetul parochial.

Nr. 139. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu în comuna Mociu ppresbiteratul gr. or. al Turḑii-inferioare se escrie concurs până în 19 Octomvre a. c. st. v.

Salariul învĕţătoriului e 200 fl. v. a. cari i va primì în douĕ rate.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi asterne concursele până la terminul supra indicat oficiului ppresbiteral, conform „Stat. Org.“ şi în special au a documenta, că au depus esamenul de cualificaţiune.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Agârbiciu, 15 Septemvre 1880.

Simeon Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 245. 3—3

CONCURS.

Instituindu-se un post de învĕţătoriu adjunct la scoala confesională gr. or. din Cebea, protopresbiteratul Zarandului, în urma hârthiei venerabilului consistoriu de dto 4 Iulie Nr. 2109 scol.; pentru întregirea acestui post se escrie concurs cu terminul până la 30 Septemvre st. v. 1880.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 200 fl. v. a. solvind în rate din alodiul comunal.

2. Cuartir liber şi folosirea grădinei scolare.

3. Trei orgii de lemne, din cari se va încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi trimite suplicile lor instruite cu documentele prescrise de „Statutul organic“ şi „regulamentul provisor“ din anul 1878 oficiului protopresbiteral gr. or. al Zarandului în Bradu (Hunyádmegye) până la terminul idicat, când va fi şi alegerea.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Zarandului, în conţelegere cu comitetul scolar.

Bradu 12 Septemvrie 1880.

Nicolau Mihaltianu m. p.,
ppresbit.

Nr. 257. 3—3

CONCURS.

În urma ordinaţiunei consistoriale de dtto 21 Februarie a. c. Nr. 297, dechierându-se postul de învĕţătoriu la scoala gr. or. din comuna Ungra ppresbiteratul Cohalmului de vacant, pentru ocuparea acestuia se escrie concurs cu terminul până la 28 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

I. Salariul învĕţătoresc de 80 fl. val. austr.

II. Cuartir liber în edificiul scoalei.

III. Lemne de foc de ajuns.

VI. Dreptul de a îngrăşa un rîmătoriu în pădurea comunală.

Doritorii de a concura la această staţiune sĕ'şi aştearnă petiţiunile sale în sensul „statutului organic“ şi a regulamentului congresual din anul 1878 la oficiul ppresbiteral al Cohalmului până la subscrisul termin.

Ungra în 10 Septemvre 1880.

În conţelegere cu inspectorul districtual de scoale.

Comitetul parochial.

2—3

CONCURS.

La gimnasiul român gr. or. a devenit vacant un post de profesor de filologìe clasică şi studiile ajutătoare la aceasta.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termin până la 10 Octomvre a. c. st. v.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor câtră subscrisa Eforie scolară înstruite cu documentele:

a) că sûnt după naţionalitate Români şi după religiune greco-orientali;

b) că au purtare morală şi politică bună;

c) că sûnt sănĕtoşi;

d) că în sensul Statutului organic al Metropoliei române gr. or din Ungaria şi Transilvania şi al regulamentului provisoric al Archidiecesei transilvane pentru esaminarea candidaţilor de profesură la scoalele secundare române gr. or. au absolvit facultatea filosofică la vre o universitate din patrie sau din străinătate,

e) că cunosc şi limba maghiară;

f) că se vor supune dispositiunilor în vigoare ale institutului.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

Până la depunerea esamenului de cualificaţiune salar anual de 700 fl. v. a.

Dela depunerea esamenului de cualificaţiune pentru următorii doi ani salar anual de 800 fl. v. a. ear de acì mai departe salar ordinar de 900 fl. v. a. După 5 ani de serviţiu un adaos sau cuincueniu de 50 fl. v. a. carele se va repeta de 5 ori; în fine drept de pensiune conform Statutului de pensiune.

Braşov în 10 Septemvre 1880 st. v.

Eforia scoalelor centrale române gr. or.

Nr. 197 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc la scoala poporală gr. or. din Zam ppresbiteratul Iliei murĕşene, se escrie concurs cu terminul până la 30 Septemvre 1880 st. v.

Emolumentele sûnt:

I. Salariul anual 110 fl. v. a.

II. 80 de mĕsuri de bucate în baombe adecă 65 de cucuruz, şi 15 de grâu.

III. 8 stângini de lemne, şi cuartir liber în edificiul scoalei.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi înainta concursele lor instruite în sensul prescriselor statutului organic şi al dispositiunilor sinodale din 1873 şi a regulamentului congresual din 1878, la subscrisul până la terminul sus arĕtat. Concurenţii se aibă cunoscinţă şi despre limba maghiară şi sĕ fie cântăreţi buni.

Gurasada 7 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. protopresbiter.

Nr. 150. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de a III-a classă din Vulceşd cu filia Herepea, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 14 Octomvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

Dela 46 numeri de case din materă şi 42 din filie câte o mĕsură vechie de 22 cupe cucuruz sfărmat, folosirea cimiteriilor, şi stola usuată, cari toate la olaltă computate dau un venit anual de 150—160 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa suplicile lor instruite în sensul „statutului organic“ şi a regulamentului congresual dela 1878 la subscrisul până la terminul indicat.

Deva. 2 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 324. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu primariu la scoala poporală din Topârcea ppresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin până la 30 Septemvrie a. c. st. v.

De acest post e împreunat un salariu anual de 180 fl. din cassa alodială.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ'şi adreseze petiţiile lor, instruite conform regulamentului congresual din 1878 oficiului ppresbiteral subsemnat până la terminul sus indicat.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului.

Mercurea la 10 Septemvre 1880.

I. Droc m. p.,
adm. protop.

Nr. 131. 2—3

CONCURS.

Devenind în vacanţă postul de învĕţătoriu la scoala noastră română gr. or. din Căstău protopresbiteratul Orăştiei, pentru intregirea acestui post se escrie prin aceasta concurs până la 10 Octomvre a. c. st. v.

Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Un salariu anual în bani gata 200 fl. v. a., ce se solvesc în rate lunare din cassa comunală.

2. Cuartir natural în edificiul scoalei şi lemne de foc 6 orgii din care are a se încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă onoratului oficiu ppresbiteral până la terminul sus indicat petiţiunile lor pre lûngă cari sĕ dovedească:

a) că sûnt de religiunea gr. or.

b) că au absolvat cursul pedagogic;

c) sĕ producă atestatul despre depunerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc şi sĕ dovedească, că cunosc limba maghiară.

Cei ce doresc a concura la acest post învĕţătoresc vor fi datori a se presenta în restimp până la espirarea concursului acì în Căstău.

Căstău în 14 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Popoviciu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 138. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scoala confesională gr. or. din Feldioara secuiască, ppresbiteratul Turdei-inferioare se publică concurs până la 19 Octomvre a. c. st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentete împreunate cu acest post sûnt:

1. 100 fl. dela popor prin repartiţie, care sută de floreni o va ridica dela epitropia parochială în trei rênduri şi adecă: o a treia parte la o lună după ce a început învĕţămêntul cu pruncii; o a trea parte în 15 Faur 1881 şi restul numai decât după ce a depus esamenul cu pruncii.

2. Cuartir natural în edificiul scoalei.

De va primì şi cantoratul, va avè salar anual cantoral circiter 30 ferdele (a 16 copuri) cucuruz în grăunţe o grădină de legumi, şi din venitele stolare după usul de până acum terţialitatea.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, sau şi numai cel de învĕţător, au de a'şi asterne suplicele instruite conform „Stat. org.“ şi a „regulamentului“ din anul 1878 până la terminul sus indicat, oficiului ppresbiteral în Agârbici p. u. Gyéres.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Agârbici 14 Septembre 1880.

Simeon Pop Moldovan m. p.
protopresbiter.

Nr. 221. 2—3

CONCURS.

În protopresbiteratul gr. or. al Gioagiului I, sûnt de a se mai ocupa următoarele posturi învĕţătoresci:

1. Banpotoc, cu salariul anual de 200 fl. v. a. cuartir şi lemne pentru încălḑit de ajuns.

2. Bârsău, cu salariu anual de 200 fl., bani pentru cortel şi lemne 25 fl. v. a.

3. Măgura, cu salariu anual de 150 fl., cortel şi 3 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupa aceste staţiuni au de a'şi substerne petiţiunile lor instruite conform statutului organic până la 9 Octomvre a. c. la oficiul ppresbit. al Gioagiului I.

Hondol, 7 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective

Vasiliu Pipoş m. p.,
protopresbiter.

Nr. 240. 3—3

CONCURS.

În urma conclusului adunărei generale a asociaţiunei transilvane ţinute în Turda la 9 August a. c. se escrie concurs pentru următoarele ajutoare:

1. Un ajutoriu de 25 fl. de la societatea „Transilvană“ pentru un învĕţăcel de meserii, care pre lângă alte atestate va avè de a substerne şi contractul închieat cu măestrul:

2. Un ajutoriu de 20 fl. din fundaţiunea „Tofăleană“ pentru un sodal sau învĕţăcel de meserii; la acest ajutoriu se vor preferì între alţii fiii născuţi din Familiele tofălene:

3. ḑece ajutoare de câte 10 fl. v. a. pentru tineri învĕţăcei de meserii.

Concurenţii au de a'şi substerne subscrisului comitet până în 25 Octomvre a. c. suplicele lor instruite cu atestat de botez şi de purtare morală precum şi cu adeverinţa de la măestrul respectiv despre desteritatea şi diligenţa în măestrie cu care se ocupă.

Sibiiu 18 Septemvre 1880.

Comitetul asociaţiunei transilvane.

Nr. 245—1880. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din subsemnatele comune bisericesci ale protopresbiteratului gr. or. al Zarandului se escrie concurs până la 30 Septemvre st. v. a. c.

1. Pentru postul învĕţătoresc din Zdrapţi cu salar anual 200 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.

2. Pentru post. învêţ. din Blăjeni-Criş cu salar anual 150 fl. cuartir şi lemne.

3. Pentru postul învĕţătoresc din Buceşiu cu salar 80 fl. şi lemne de foc.

4. După peatra cu salar anual 200 fl. cuartir şi lemne.

5. Hărţigani cu salar anual 210 fl. cuartir şi lemne.

6. Căinel cu salar anual 100 fl. cuartir şi lemne.

7. Ribiţa cu salar anual 220 fl.

8. Grohot cu salar anual 200 fl.

9. Luncoiul desus şi Podele cu salar anual 200 fl.

10. Bulzesci cu salar anual 210 fl.

11. Juncu cu salar anual 200 fl.

12. Ribicioara cu salar anual 100 fl.

13. Tomnatec cu salar anual 200 fl.

14. Mesteacăn cu salar anual 100 fl.

15. Lunca cu salar anual 200 fl.

16. Carasteu şi Birtin cu salar anual 280 fl. v. a.

17. Luncoiul de jos şi Scroafa 210 fl. v. a.

La toate comunele susnumite se află cuartir liber şi se dau învĕţătorilor lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au de a'şi substerne suplicele instruite cu documentele recerute prin „Stat. Organic“ şi „Regul. provisor“ din anul 1878 şi a le adresa oficiului protopresb. gr. or. al Zarandului, în Bradu (Hunyádmegye) până la termin.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Bradu, 12 Septemvre 1880.

Nicolau Mihaltianu m. p.,
ppresbitter.

Nr. 184. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din subsemnatele comune ale protopresbiteratului gr. or. al Têrnavei inferioare se escrie prin aceasta concurs până la 15 Octomvre a. c. st. v.

1. Deag, cu salariu anual de 100 fl. v. a. cuartir în edificiul scoalei, lemne de foc deajuns precum şi folosirea grădinei scoalei.

2. Blaşiel, cu salariu anual de 100 fl. v. a. cuartir în edificiul scoalei şi un stângin de lemne.

3. Cetatea de Baltă cu salariu anual de 80 fl. v. a. lemne de foc şi cuartir în edificiul scoalei.

Concurenţii la aceste posturi au a'şi subterne suplicele lor provĕḑute cu documentele recerute până la datul sus însemnat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Dela oficiu prot. gr. or. a Têrnavei inferioare.

Deag, 7 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetele parochiale ca senat scolastic.

D. de Tamaş m. p.,
adm. prot.

Publicaţiune!

Pe Duminecă în 10 Octomvre 1880 st. n. la 1 oară după ameaḑi se va esarenda în cancelaria comunei Sadu atât dreptul de cârcîumărit cât şi morărit al comunei pe timp de 3 eventual de 6 ani, începênd dela 1 Ianuarie 1881 nainte, pe calea licitaţiunei publice.

Condiţiunile de licitare se pot vedè şi înainte de ḑiua licitaţiunei în cancelaria comunală.

Sadu în 28 Septemvre 1880.

2—3 **Primăria comunală.**

Spre scire,

la **N. Avram,** invĕţătoriu în Totvaradia posta Soborşin se află spre vênḑare:

A. 1500 pomi nobili a 20 cr., şi adecă:

I. meri, — II, peri, — III, pruni, — IV, caisini, — V, cireşi, — VI, nuci à 25 cr. VII, agrişi (köszméte, Stachelbeere) à 10 cr.

B. Sĕmânţuri.

VIII, frăgari *(duḑi, eperja),* suta cu 60 cr. IX, *prunus mahaleb* suta cu 80 cr. X. pruni diferite soiuri suta cu 80 cr. XI, *populus piramidalis,* de 2—3 m. à 10 cr. XI, *periploca graeca,* o plantă suitoare, frumoasă à 25 cr.

C. Diferite.

XIII, cartea „Despre legume“ 1 es. 60 cr. — La 10 esemplare unul rabat, porto la 1—3 esemplare e 5 cr. — la 4—11 esempl. 15 cr. XIV, Semeuţe de tot soiul de legume, cu preţ moderat. XV, cartofi Early roşe americani 50 chilo — 3 fl. XVI, cartofi Snoflake (hópehely, Schneeflocke, fulgi de nea) 1 chilo — 20 cr.

Cari doresc a sădì în toamnă pomii, se binevoească a comanda până în 10 X. V. ear' pentru primăvară până la finea lui Fevruarie 1881, — adaugênd către comanda şi o parte a preţului. — Espedările se efectuesc în ordinea ce au întrat

La recercare servesc cu consemnare specială despre pomi. [59] 1—1

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 113 Sibiiu, Joi 25 Septemvre 1880 Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe anul 1880 (al 4-lea cuartal) cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Septemvre 1880 a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 24 Septemvre.

Cinci-spră-ḑece ani sûnt, decând am stăruit pentru o atitudine activă în politica internă a noastră, a Românilor transilvăneni. Încă la 1872, dacă nu s'ar fi aflat nisce oameni, cari se turbure spiritele, ca sĕ poată devenì „conducĕtori“, era sĕ învingă principiul cel bun şi folositoriu pentru Români. La 1878 a fost o diferenţă de vre-o câteva voturi între cei ce representau cele douĕ căi, pe care credeau unii şi alţii, că se pot fericì Românii; mica majoritate a fost însĕ şi atunci pe partea pasivităţii. Astăḑi pare că sûntem aproape de înţelegerea perfectă în privinţa atitudinei noastre politice.

„Gazeta Transilvaniei“ în unul din numerii mai recenţi, într'un articul, nu se pronunţă deadreptul pentru una sau altă atitudine politică, dară provoacă la înţelegere. Şi atâta este destul deocamdată.

„Telegraful“ din Bucuresci, luând notiţă despre espresiunea mai recentă a „Gazetei Transilvaniei“ în materia aceasta, îşi esprimă bucuria pentru schimbarea, ce transpiră din articul, scriind între alte următoarele:

„Gazeta Transilvaniei“, în numĕrul ei de Joi, 18/30 Septemvre, ne aduce îmbucurătoarea scire „că toţi Românii bine simţitori din Transilvania şi Ungaria“ s'au decis a se înţelege asupra atitudinei, ce trebue sĕ observe de aḑi încolo spre a corespunde marilor recerinţe ale luptei pentru esistenţa lor naţională, pentru bună-starea poporului român din acele ţĕri.

„Constatăm cu bucurie această schimbare în atitudinea fraţilor nostri de preste Carpaţi şi convingerea, ce au dobândit, că politica de pasivitate adoptată dela 1867 încoace şi pe care noi am desaprobat-o în totdeauna, nu poate sĕ le aducă de cât rele, încuragiând din ce în ce mai mult pe Maghiari în întreprinderile lor cele îndrăzneţe de desnaţionalisare.

„Dacă Românii ar fi continuat lupta lor şi dela 1867, astăḑi erau sĕ fie altfel organisaţi şi calea cea grea şi spinoasă, pe care trebue sĕ o străbată de aici încolo, era sĕ fie scurtată cu 14 ani. Astăḑi ei ar fi putut sĕ'şi numere luptătorii cu miile, pe când acum trebuie sĕ caute sĕ'i adune de prin toate colţurile pe unde 'i-au împrăsciat netoleranţa maghiară, care neîntâmpinând nici o resistenţă, 'şi-a jucat calul cum a voit.

„Dar, în fine cum ḑice acea macsimă, „mai bine târḑiu decât nici o dată.“ Noi nu putem decât sĕ'i felicităm pe Români în genere, că s'au desteptat şi pe cei dela „Gazeta Transilvaniei“ în particular, că au luat această frumoasă şi măreaţă iniţiativă. Lupta este mare, este grea o recunoascem, mai ales că au a lupta contra unor ...., dar cu cât dificultăţile, ce vor avè de învins, vor fi mai serioase, cu atâta mai mare va fi meritul acelora, cari vor fi luptat pentru a scăpa românismul din ghiarele Maghiarilor“.

„Welche Wendung durch Gottes Fügung!“

Cetatea Dulcigno n'au ars o Albanezii după cum se telegrafează septĕmânile din urmă nici nu au bombardat-o flotele întrunite ale puterilor. Este întreagă cetatea, dar Europa, cu toate aceste, ţine privirea neclintit îndreptată spre acest punct, care poate aprinde un resboiu general pe continentul întreg.

Din dieta Ungariei.

În şedinţa dela 2 Octomvre n. deputatul Bela Grünwald, cunoscutul părtinitor al sistemei de centralisaţiune administrativă, a atins într'o interpelaţiune către ministrul de interne corupţiunile ce s'au comis în timpul din urmă la unele oficie orfanale şi a cerut sĕ se ia mĕsuri energice contra acestui reu ivit în organismul statului. Grünwald şi-a motivat interpelaţiunea sa astfeliu:

On. Casă! La începutul anului se vorbia că dl ministru de interne a îndrumat pe comiţii supremi sĕ cerceteze administraţiunea de cassă a comitatelor. O critică asupra acestui lucru va fi la locul seu abia în timpul când datele despre resultatul acestei cercetări ne vor sta la disposiţiune. Partea cea mai interesantă în disposiţiune este acea ce nu se cuprinde într'ênsa. Se scie adecă că după această disposiţiune cercetarea va avè sĕ se estindă asupra banilor orfanali. Şi totuşi nu este ceva de o necesitate mai imperativă decât togma banii orfanali, pentru că acestia se administrează din partea deregĕtoriilor administrative cu mai puţină consciinţă. Cei ce au observat din apropiere administraţiunea banilor pupilari cunosc o serie întreagă de abusuri. Membrii scaunelor orfanale încuviinţează unii altora, rudenielor şi amicilor, împrumuturi fără garanţia necesară; de altă parte orfanii deveniţi maioreni nu'şi pot căpĕta banii, ear în alte părţi se întêmplă corupţiuni la acordarea de împrumuturi. Apoi s'au mai întêmplat unele defraudaţiuni, care au desteptat îngrigiri în poporaţiunea ţerei.

A conserva averea pupilară este una dintre cele mai sânte datorinţe ale ţerei. Statul silesce pe orfani sĕ'şi predea averea la oare care deregĕtorii spre administrare, prin urmare statul are şi datorinţa sĕ priveghieze ca aceasta avere pupilară sĕ remână intactă. Statul unguresc, dacă va suferì şi de acì înainte abusurile de pănă acum, va suferì prin aceasta pe trupul seu o pată care'l va desbrăca de caracterul seu moral.

Casurile ce ne au venit la cunoscinţă în timpul din urmă au însuflat publicului temeri mari, publicul crede, că statul nu'şi împlinesce pe deplin datorinţa pe acest teren. Fie-care simte, că acum am ajuns la punctul unde statul trebuie sĕ ia disposiţiuni radicale contra abusurilor comise cu administrarea banilor pupilari. Această stare nu numai că vatemă interesele orfanilor ci surpă şi autoritatea statului înlăuntru şi înafară. Şi această naţiune nu merită numele cel rĕu, pentru că dacă mai este în Europa vre-o naţiune care doresce cu intensivitatea cea mai mare ca în stat sĕ domnească morala, această naţiune sigur e cea ungară.

Ţinênd samă de îngrigirile ce domnesc în public, cred că voiu face un bun serviţiu nu numai causei orfanilor ci şi guvernului, dând acestuia ocasiunea, pentru a da o declaraţiune liniştitoare.

Deci interpelaţiunea mea este următoarea:

Fiind-că abusurile ce au venit la cunosciinţă în timpul din urmă cu privire la administrarea banilor pupilari şi fiind-că defraudările comise în paguba averei pupilare dovedesc că în acest ram al administraţiunei sûnt rele mari şi serioase, care amerinţă a periclita interesele orfanilor: întreb pe dl ministru de interne, ce feliu de mĕsuri cugetă a lua pentru a delătura aceste abusuri, pentru a se prevenì în viitor şi pentru a serva întregitatea averei pupilare?

Ministrul president C. Tisza: Voiu respunde pe scurt la interpelaţiunea ce togma mi s'a adresat. Mai ântâiu voiu premite douĕ observări: nu pot contesta adevĕrul că în unele casuri esceptionale se întêmplă abusuri, eventual defraudaţiuni, dar i garantez dlui deputat că unde se întêmplă asemenea lucruri am făcut şi voiu face ori-ce pentru sanarea relelor şi pedepsirea celor vinovaţi. Dar totodată trebue sĕ declar categoric că după esperienţele mele — şi eu mĕ silesc a cunoasce, lucrurile din temeiu — nu poate fi vorbă de abusuri şi defraudaţiuni omnilaterale, în ţeara întreagă, la administrarea banilor pupilari; trebue sĕ mai observ că cele mai multe rele nu datează din timpul mai nou, ci se ivesc abia acum prin influenţa legilor mai nouĕ despre regularea afacerilor orfanale, şi anumit ca negligenţe, din timpuri mai vechi. (Aplause vii în dreapta).

Şi aceia cari au datorinţa de a descoperì abusurile, s'ar putè sguduì în simţul lor de datorinţă — dacă acest simţ nu ar fi atât de puternic — vĕḑênd cum se învinovăţesc funcţionarii actuali, numai pentru că pecatele vechi ies astăḑi la lumina ḑilei. (Aplause în dreapta).

În provocarea îndreptată către comiţii supremi ce e drept nu au fost vorba despre cassele pupilare, pentru că în privinţa acestora controla era prevĕḑută în lege şi în ordinaţiunile respective. Trebue numai esecutată legea şi ordinaţiunile cu rigoare.

Înainte de a'mi încheia cuvêntul voiesc sĕ amintesc numai un lucru: nu aflu adecă temeiu în lege, nici dispun de forţele necesarie pentru a ordina din centru o cercetare a casselor pupilare prin funcţionarii mei, înainte de a avè o basă şi numai pe presupunerea că se fac înşelăciuni şi furturi pretutindenea; am făcut însĕ şi aceasta, unde s'a ivit necesitatea şi o voiu face şi în viitoriu, dar o repet, eu nu aflu necesar decât sĕ cer esecutarea energică a legei şi a institutelor şi o astfel de evidenţă despre starea afacerilor orfanale încât se poată fi în stare a spune în tot momentul câte afaceri ereditare au încurs dela legea din 1867, câte s'au pertractat, câte decând şi unde se află în restanţă.

Deci mie nu mi se poate face nici o imputare în această privinţă; se poate sĕ fie unele abusuri despre cari nu am cunoscinţă dar nu pot decât sĕ rog pe dl deputat şi pe aceia, cari au cunoscinţă despre asemenea abusuri, sĕ mi le aducă la cunoscinţă şi eu voiu dispune. Dar numai pentru frasa generală, că se fac furturi şi încelăciuni în ţeara întreagă, nu pot face altceva decât sĕ o resping, pentru că după convingerea mea o frasă aşa de generală, e o afirmaţiune fără temeiu. (Aprobări în dreapta). Dacă în casuri concrete arĕtate nu voiu procede cu energia recerută, voiu trebuì sĕ sufer imputarea, vină ea dela ori şi care, pot însĕ sĕ vĕ asigur, că un asemenea cas nu se va ivì. Vĕ rog sĕ luaţi respunsul la cunoscinţă. (Aplause în dreapta).

B. Grünwald: Nu sûnt mulţămit cu respunsul, cred că nici bărbaţii imparţiali şi serioşi cari cunosc starea lucrului nu vor fi mulţămiţi. (Nelinisce). Respunsul a făcut asupra mea impresiunea ca şi când dl ministru nu a cugetat serios şi mai afund asupra lucrului. D. ministru trebuia sĕ fi precugetat mai ântâiu cu maturitate lucrul. Încât pentru meritul respunsului, eu am ḑis numai că la cele mai multe deregĕtorii orfanale se află o disordine şi confusiune din cele mai mari. Acesta este un fapt necontestabil. Esperienţele anilor ultimi dovedesc un rĕu latent şi de o dimensiune necunoscută; e vorba de sume colosale, de milioane periclitate prin o administraţiune fără consciinţă.

Dintr'altele nu guvernul ci judecătoriele sûnt chiemate a pedepsì abusurile, şi guvernul are numai a cerceta fără preocupaţiune organismul esistent şi aflând rĕul sĕ'l delătureze. Dacă ministrul presid. procedea astfeliu resultatul era altul.

Sûnt abusuri mai multe, nu numai cele descoperite prin publicistică şi cu toate aceste în tot archivul ministeriului de interne nu se află un singur act, care ar dovedì, că guvernul a făcut din iniţiativă proprie cercetări pentru a se informa despre modul cum se administrează banii pupilari.

Al doilea reu se află în organism însuşi. Sute şi mii de casse orfanale s'au sustras cu totul dela controlă. Unele comune sûnt îndreptăţite prin lege a administra însele banii pupilari, aceasta disposiţiune e necorespundĕtoare, pentrucă deregĕtoriile orfanale din asemenea comune nestând în nici un necs organic cu celelalte organe administrative dispun după placul lor. S'au întêmplat casuri, că într'o comună banii pupilari au dispărut cu totul.

Acest rĕu se va putè delătura numai prin concentrarea administraţiunei banilor pupilari în cassele orfanale ale cetăţilor cu magistrat regulat. Cu sistemul actual orfanii 'şi pot perde toţi banii, o eventualitate aceasta, care nu se întêmplă în state regulate. Administrarea averei pupilare se ţine de competenţa statului. Cari organe sĕ fie încredinţate din partea statului cu administrarea, e altă întrebare; ori-cari ar fi acele organe, trebue sĕ ia garanţia pentru o administrare onestă.

Un alt rĕu este acela, că guvernul *de facto* nu esercită nici o controlă. Nu vreau sĕ ḑic, că toate defraudările descoperite s'au comis sub guvernarea d-lui ministru presid., dar d-sa are conducerea în mânile sale mai de 6 ani şi nu a luat nici o disposiţiune pentru ocolirea periculului.

În fine oratorul nefiind mulţămit cu respunsul ministrului cere sĕ se pună la ordinea ḑilei şi astfel camera sĕ ia însăşi afacerea a mână.

Ministrul president Tisza se încearcă a respinge învinuirile interpelantului şi provocânduse la faptul, că legea despre causele ereditare s'a înactivat sub dênsul, voiesce a constata, că s'a ocupat serios şi din temeiu cu această afacere.

Încât pentru casurile concrete, aceste s'au descoperit ministeriului prin esperienţele sale, ear' nu prin presă şi guvernul le va sana şi va pedepsì pe cei vinovaţi fără cruţare.

În urmă casa ia rĕspunsul ministrului president la cunoscinţă.

Proces verbal

substernut în şedinţele adunărei generale a XIX a asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ce s'a ţinut, conform hotărîrei adunărei generale din Sighişoara dela 4 August 1879 la p. al XIV dela procesul verbal, în oraşul Turda la 7, 8 şi 9 Aug. 1880.

Sumariul acestor şedinţe este următoriul:

Şedinţa I, dela 7 August.

I. După sevĕrşirea serviţiului divin ţinut în biserica română gr. cat. din Turda, la care a asistat un public numeros, membrii asociaţiunei au esmis în urma unei scurte consultări, o comisiune compusă din Ant. Westemean şi căpitanul Pop pentru a învita pre vice-preşedintele asociaţiunei Iacob Bologa la adunare.

Acesta întrând în biserică unde s'au ţinut adunările generale şi ocupând locul presidiale face cunoscut adunărei, cumcă presidiul asociaţiunei, dl preposit Timotei Cipariu, 'i-a făcut arĕtare cumcă împiedecat fiind din causă sanitară, nu poate participa la adunare; care scrisoare se aclude la acest proces verbal sub A/., apoi salutând în termini călduroşi pre toţi membrii adunărei la aceste şedinţe şi spunênd cumcă astădată nu voiesce a ţinè un discurs mai lung pentru a economisa cu timpul, lăsându'l pentru obiectele cele multe puse la ordinea ḑilei, şi pentru discursurile însinuate în numer de 8, — declară şedinţele adunărei generale a XIX a asociaţiunei transilvane la oarele 10 a. m. de deschise.

Advocatul Dr. I. Raţ luând cuvêntul salută în numele inteligenţei şi a poporaţiunei din Turda şi giur, atât pre comitetul asociaţiunei cât şi pre toţi membrii, ce au participat la această adunare. Cuvêntul d-lui Dr. Raţ se aclude la acest proces verbal sub B/.

II. Preşedintele înainte de a trece la obiectele publicate în programă pentru această adunare, ce se alătură la acest proces verbal de sub C/. arată, cumcă dela ultima adunare gen. ce s'a ţinut anul trecut la Sighişoara până acuma au reposat următorii membrii: Georgiu Popa din Blaj membru fundator; Dr. Nicolau Stoia medic în Blaj; Simion Balint protopop la Roşia Abrudului; Demetriu Andronic din Sibiiu şi Moise Toma adm. protop. din Sibiiu membrii ordinari.

ad. II. Adunarea generală dă espresiune părerei sale de rĕu pentru perderea acestor membrii prin sculare.

III. Preşedintele pune la ordinea ḑilei alegerea acelor trei secretari ad hoc conform p. 2 din programă.

ad. III. Adunarea alege prin aclamaţiune de secretari ad-hoc pre Andreiu Cosma, Dr. A. P. Alessi şi N. F. Negruţ.

IV. Secretariul II. Dr. Ios. Hodoş dă cetire raportului comitetului asociaţiunei despre activitatea lui în a. 1879/80 carele se aclude sub D/. la acest proces verbal.

ad IV. Raportul comitetului se ia spre sciinţă.

V. Se pune la ordinea ḑilei raportul despre starea cassei asociaţiunei şi a acelui a fondului pentru academia română, ce se aclude aici sub E/. V. Roman propune, ca de oare-ce acest raport se află tipărit şi împărţit între membri, din considerarea cruţărei de timp, sĕ se privească de cetit.

ad. V. Adunarea primesce propunerea lui V. Roman şi hotăresce, ca acest raport sĕ se predee comisiunei, ce se va alege pentru revederea şi esaminarea fondurilor şi raţiociniului pe anul 1879/80.

VI. Secretariul ad hoc Dr. Alessi în absenţa archivariului bibliotecariu dă cetire raportului acestuia despre starea bibliotecei asociaţiunei, precum propunerile acestuia de a se publica catalogul bibliotecei în organul asociaţiunei, a se vinde toate ḑiarele şi opurile necomplete, şi a se da în schimb toate duplicatele pentru alte cărţi. Raportul se aclude sub T.

ad. VI. Raportul archivariului bibliotecariu se ia spre sciinţă, ear faţă cu propuneri se hotăresce a se transpune comisiunei, ce se va alege pentru propuneri.

VII. Dr. Barcian face propunerea, ca în viitoriu sĕ se facă numai 1 raport, adecă al comitetului, în care sĕ se cuprindă atât raportul cassariului cât şi a bibliotecariului.

ad. VII. Se hotăresce a se transpune această propunere la comisiunea, ce se va alege pentru propuneri.

VIII. Anania Trombiţaş face propunerea, că după ce atât faţă cu raportul despre cassă, cât şi faţă cu raportul despre bibliotecă s'a hotărît a se transpune la comisiune, sĕ se dee şi raportului comisiunei pentru propuneri spre revedere; şi anume aceasta sĕ cerce dacă şi încât a satisfăcut comitetul însărcinărei primite la adunarea generală de acum anul şi încât nu. După o desbatere mai lungă s'a pus această propunere la votisare şi

ad. VIII. Adunarea hotăresce cu mojoritate precumpănitoare cumcă nevoind a reasuma hotărîrea sa dela p. IV. al acestui proces verbal sĕ nu se primească propunerea lui A. Trombiţaş.

IX Se pune la ordinea ḑilei alegerea comisiunilor dela p. programei 7. 8. şi 9. Pentruca membrii sĕ se poată consulta asupra persoanelor se suspinde şedinţa pentru 5 minute. Redeschiḑênduse şedinţa, preşedintele comunică resultatul consultărilor ear

ad. IX. Adunarea alege prin aclamaţiune

a) în comisiunea de 3 pentru esaminarea raportului despre cassă: perceptorele reg. Filipescu, Dr. Brandușan şi Anania Pop.

b) În comisiunea de 3. pentru încassarea de tacse şi încrieri de membrii noi: Al. Romanţian, Danciu şi Cigărean.

c) În comisiunea de 5. pentru esaminarea bugetului: I. Antoneli, Dr. Colceriu., I. Gall., A. Trombiţaş şi Andreica.

d) În comisiunea de 5. pentru propuneri: G. Pop, Dr. Alessi P. Cosma, N. F. Negruţ şi Z. Boiu.

X. An. Trombiţaş propune că acei membri, cari afară de cas de boală şi absenţă justificată nu vor participa de 2 ori la şedinţele comitetului, sĕ se privească ca eşiţi din comitet, ear preşedintele sĕ întregească locul lor cu procsimul după seria alfabetică din membrii suplenţi.

ad. X. Se hotăresce a se transp. la comisiunea pentru prop.

XI. Preşedintele dă cetire alor 3 telegrame de felicitare sosite *a)* dela Patriciu Barb din Reghin în numele Românilor de acolo; *b)* dela Fr. Hossu Longin dela Deva în numele asociaţiunei de acolo; *c)* dela mai mulţi Români ce se află la băile dela Vălcele, cari telegrame se aclud la acest proces verbal sub F. G. H.

ad. XI. Adunarea primesce aceste felicitări cu viuă bucurie.

XII. Preşedintele comunică; *a)* cererea preotului Ioan Iancu, prin care se roagă ca lăsămentul fericitului şi neuitatului Avram Iancu sĕ se vêndă lui ca celui mai deaproape consângean al testatorelui; *b)* cererea preotului Ios. V. Balint pentru a fi absolvit de a fi mai departe membru ordinariu, şi a remânè numai membru ajutătoriu cu tacsa anuală de 1 fl. v. a. *c)* Cererea lui Al. Nicolescu din România aflătoriu la cură în Cluj pentru a i se da un ajutoriu.

ad. XII. Adunarea hotăresce ca toate 3 cererile sĕ se transpună comisiunei pentru prop.

XIII. Preşedintele punênd la ordinea ḑilei p. 10 din pogramă face cunoscut cumcă s'au însinuat 8 disertaţiuni şi anume;

1. Georgiu Baritiu cu 3 disertaţiuni: *a)* documente istorice relative la monografia reg. I. român grăniţerec de pedestrime din Trania. *b)* Recensiune asupra cărţei Convorbiri economice de I. Chica; *c)* Istoria sclăviei în anticitate la Egipteni, Greci, Evrei, Romani, în necs cu istoria feudalismului din evul mediu până la 1848.

2. Despre Turda şi giurul ei de Simeon Pop.

3. Simeon Stoica despre vĕrsat sau bubat.

4. Iustin Pappfi despre darvinism.

5. Dr. A. P. Alessi Românii la Plevna.

6. Andreiu Cosma despre Philocseră.

Impărtĕşesce mai departe cumcă disertaţiunea lui I. Papfi nu a fost înaintată presidiului spre revisiune după cum prescriu statutele, prin urmare nu se poate admite spre cetire. G. Baritiu mărturisesce cumcă domnia Sa s'a preparat cu 3 tractate pentru a satisface detorinţei sale de secretar I. şi de membru al secţiunei istorice, şi roagă adunarea, sĕ admită cetirea celoralte disertaţiuni. Simion Pop împărtĕşesce cumcă dişertaţiunea sa o va cetì în o convenire ce se va arangia pe seară, despre ce s'a şi conţeles cu comitetul arangiator. Venind rêndul la Simeon Stoica se dă cuvêtul acestuia, care suinduse pe tribună, dă cetire tractatului seu despre versat sau bubat o disertaţiune ce se aclude sub 3.

ad. XIII. Adunarea ascultă acest tractat cu atenţiune.

Fiind timpul naintat pentru a se da cetire şi altor tractate, se ridica şedinţa la 1½ oare d. a. hotărînduse ţinerea şed. următoare în 8 Aug. c. n. la 9 oare a. m.

D. c. m. s. Secretar ad hoc
I. Bologa m. p., Dr. *A. P. Alessi* m. p.,
vicepreşedinte

Acest proces verbal s'a cetit verificat şi subscris în şedinţa a II. a adunărei gen. a asociaţiunei trans. ce s'a ţinut în Turda la 8 August c. n. 1880.

Turda 8 August c. n. 1880,

Preşedintele ad. gen. Secretariu ad hoc
I. Bologa m. p., Dr. *A. P. Alessi* m. p.,

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Dela poalele Carpaţilor, în Septemvre. Dle Redactor! În ḑilele aceste a eşit de sub tiparul dlui Krafft din Sibiiu o broşurică sub titlul „*Anticritic'a*“ brosiurei anonime publicate asupra celoru doue congrese nationali bisericesci din 1873 şi 1874“, eşită la 1875.

Broşurica aceasta, care înfăţişează cu cele mai negre colori pe un numĕr respectabil de inteligenţi români, fără cruţare şi pietate chiar şi pe cel mai mare şi meritat bărbat reposat, pare a avè de scop de a arunca din nou ura, duşmănia şi desbinarea în inteligenţa şi poporul român.

Ca unul, ce nu aparţin nici la un partid, nu întru in tratarea cuprinsului anticriticei.

Este însĕ foarte semnificativ, că acum, după 5, ḑi: cinci ani de ḑile sĕ se scrie o asemenea anticritică asupra unei broşuri ce a apărut şi doar şi dispărut încă dela anul 1875! *)

Cum? Nu au avut autorii contra criticei timp destul dela 1875 sĕ combată la rêndul seu acea broşură, până când era încă aşa ḑicênd caldă în memoria cetitorilor? Cine poate crede, că acestor autori le a venit la cunoscinţă numai după 5 ani o cărticică eşită în public de sub tipariu? Anticritica însăşi scie, că după legi a trebuit sĕ se presente aceea broşură încă dela 1875 la procurori, la guvern etc, etc. Ba după cât se scie chiar şi în sinodul archidiecesan a fost vorba de dênsa.

Înaintea noastră cu motive oneste nu se poate justifica astfeliu de metodă, după care dd. anticriticători numai acum, la finitul anului 1880, pe când auḑim că metropolia română din Ungaria şi Transilvania se va întrunì în congresul naţional bisericesc, pe când guvernul face pregătiri pentru alegerile la dietă, pe când durerile Românilor ortodocşi de acì născute la 1873 şi 1874 se alinaseră şi se dedeseră uitărei; acum, prin o astfel de scriere, din nou voiesc sĕ arunce flacăra duşmăniei, urgiei şi a desbinărei în poporul român de acì şi în

---

*) Atragem atenţiunea d-lui corespondent asupra coincidenţei temporale a apariţiunei din cestiune cu atacurile d-lui Baritiu în contra „Telegrafului român“: *malcontenţii* bisericei noastre au la spatele lor pe binevoitoriul organ *blăjenesc* „Observatoriulu“, care tocmai mai anunţă pe de-asupra cu multă emfasă apariţiunea unei broşuri a d-lui I. Sterc'a-Siulutiu, avênd de scop „resfrângerea şi îndreptarea mai multor neadevĕruri (!) faptice şi istorice, cuprinse în biografia mitropolitului Şagun'a scrisă de archim. N. Popea“. Eacă ordinea de bătălie: Dintâiu d-nul Baritiu cu articulul seu din organul „Observatoriulu“; apoi malcontenţii din sinul bisericei noastre cu „Anticritica“ lor; apoi dl Iosif Sterc'a-Siulutiu cu „resfrângerea şi îndreptarea“ sa; apoi... Scopul? — Respundă ori şi care bun fiu al bisericei noastre dreptcredincioase. Red.

biserica lui şi din nou sĕ desfacă ranele deja vindecate.

Ori cine ar fi autorii anticriticei, ori ce i ar fi îndemnat pe ei a o scrie, ei trebuiau sĕ'şi aducă aminte de cuvintele poetului Virgiliu, puse în gura eroului *Aenea: „Infandum regina iubes renovare dolorem“*, şi avênd ei sentimente bune şi iubire de pace în biserică şi naţiune, nu puteau scrie acu acele ce le-au scris in broşurică.

Deliberând dar între ambe broşurile, ḑic, că dacă critica din 1875 a putut „aduce discordie“ între Români şi în biserica lor, apoi „anticritica“ din 1880 este cu mult mai condamnabilă, pentrucă ea poartă în frunte'i tendenţa de a resuscita şi reinnoì discordia deja dispărută; ear astfeliu de oameni nu se pot altfeliu caracterisa, de cât: deapururea malcontenţi şi stricăcioşi binelui public.

Reflecsiuni

asupra articlului „La cestiunea învĕţămêntului religios“, publicat în „Biserica şi scoala“.

Braşov, 5 August 1880.

(6 Urmare.)

„Domnia voastră vĕ adunaţi în conferenţe, cursuri supletoare, vĕ întruniţi în reuniuni, ¡spre ce scop? — Ca sĕ vĕ desvoltaţi cunoscinţele dobândite, sĕ vi le înmulţiţi; sĕ vĕ mai câştigaţi sciinţe.

„Aceasta este adevĕrat!

„Adevĕrat este însĕ şi aceea, că ce nu are omul, nu poate da. De aici urmează, că d-voastră dacă v'aţi agonisit şi aveţi sciinţe, puteţi da şi trebue sĕ daţi şi elevilor vostri nu altcevaşi decât — „sciinţe, resultatele sciinţelor,“ sisteme scientifice, pe cari le-aţi statorit în urma cercetărilor făcute asupra cutărui ori cutărui material luat înainte. Insĕ mai bine vĕ va merge, dacă vĕ veţi lăsa, de a face cercetările altora, ca sĕ le folosiţi cu elevii d-voastre.

„A căpĕta mură în gură, puteţi ḑice, că nu este salutar? — Mai bine vĕ va fi sĕ perdeţi timpul cu conferenţe, reuniuni şi alte secături de feliul acesta decât sĕ vĕ mai vedeţi şi de niscariva trebşoare?

„Nu fiţi copii! Nu mai umblaţi şi după încercări nouĕ; copiaţi metoadele aflate, de alţii. Cât pentru învĕţămêntul relugiunii aveţi metodul din evul mediu aḑi spriginit de al dlui Stefanelli. Memorisaţile; daţi şi elevilor sĕ memoriseze, şi — în scurt timp, vĕ asigurez, 'i veţi vedè şi pe ei şi pe părinţii lor — sclavi, la dispoşiţiunea şi a voastră, ca sĕ vĕ tolosiţi şi dvoastră de munca lor.

„De ce sĕ nu profităm de munca altora şi sĕ nu ne punem pe o cale normaltă de desvoltare?“

Şciţi că Românul a fost ignorat până ieri, alaltă ieri, şi era fericit.

„Câţi-va inteligenţı, duşmani ai întunerecului 'l-au prilostit. Voi însĕ ca învĕţători ai lui aveţi datoria se'l puneţi ear pe calea stării lui normale de fericire; se-'i desvoltaţi ear têmpirea minţii, împetrirea inimei şi aşa ear 'i veţi putè îndrepta voia, sĕ muncească pentru alţii, apoi şi pentru dvoastră.

„Sĕ nu credeţi însĕ cumva, că veţi remânè singuri; mai are întunerecul amici spriginitori; singulari şi asociaţiuni!

Funeste învĕţături! — Periculoasă tesă: „Sĕ profităm de munca altora!“....

Pe basa acestei tese tiranice blăstĕmate s'au ferecat cotele bietului popor prin lanţurile sclăviei; s'a aruncat grumazul bietului Român sub jugul iobăgiei; s'au sĕvêrşit şi alte crime tâlhăresci asupra celor inocenţi; se pot comite încă şi astăḑi!

Pe basa acestei tese criminale vrea dl N. de nou sĕ subjuge pe poporul român, „ca sĕ profiteze de munca lui.“

Nesimţindu-se însĕ în stare a sĕvêrşì singur o atare crimă, cearcă sĕ atragă la ocasiuni binevenite pe învĕţătorii scoalei pop. în partea sa prin instrucţiuni seducĕtoare: — a lăpĕda principiele pedagogice, evangelia, metodul lui Christos; a nu mai face inşii cercetări, încercări scientifice; a primì, a copia şi a usita metoadele altora memorisându-le, aşa d. e. metodul evului mediu, spriginit de al dlui Stefanelli pentru învĕţămêntul religiunei ş. a.

Apoi avêndu'şi cu toate aceste virtuţi şi sciinţe împodobiţi în — mână, atunci nu se va mai teme, că copiii in modul acesta dresaţi s'ar mai putè cumva ca adulţi reculege şi devenì capabili, a asculta de consciinţă, a simţì ori vrea sĕ mai scie cevaşi despre adevĕr, dreptate şi alte bunătăţi.

Minunată „cale normală de desvoltare“ ne mai arată dl N.; dar tot de odată nu lipsesce, a ne provoca, sĕ ne punem pe ea: „Şi de ce sĕ nu ne punem pe o cale normală de desvoltare?“

Bine că nu este „dl. N.“ în stare, sĕ pună pe poporul român pe această „cale normală de desvoltare.“

Nu credem pe un inteligent de ai nostri capabil, a-'i sta dlui N. întru ajutor la aceasta. Fereascĕne Dḑeu de aşa ceva! . . . . . .

Dacă însĕ spre marea noastră nefericire 'i-ar sta cineva cumva, atunci: — nici un Român nu s'ar mai putè sci sigur de folosul muncii sale!.....

Un biet creştin ar lucra pe plată — ḑiua, seara, dimineaţa cu sudoare de sânge; altul ar profita de munca lui!

Un plugariu, meseriaş etc. ar lucra — vara, toamna, earna, primăvara din toate puterile lui, încât ar ajunge prin muncă trudit, prăpădit ca vai de el; altul ar profita de munca lui!

Un inteligent ar lucra ḑiua, noaptea, un an doi la înfiinţarea unei instituţiuni de cultură naţională; de ce sĕ nu se folosească altul de munca lui? — Şi aşa mai departe...

Ei, nu are dl N. drept sĕ se umfle în piele ca broasca de bucurie, veḑêndu'şi cu ochii un vis aşa de gras prins cu mâna şi băgat în — busunariu?

Ba încă cum!

Ast-fel dispus dl. N. continuează cu entusiasm:

„Spre a afla metodul cel mai uşor în propunerea religiunei nu este de trebuinţă a face esperimente aşa însemnate, şi chiar cu totul nouĕ, ci credem, că este mai consult a ne ocupa de resultatele sciinţei şi a continua pe calea indigitată acolo.“

Prin cuvintele aceste espuse de d-lui în „articlu“ arată dl N. învEţătorilor scoalei pop. destul de clar, că dacă voesce şi se cuvine, ba încă sunt datori sĕ voiască, sĕ pună pe poporul român „pe calea normală de desvoltare“, atunci „nu trebue (sĕ se mai silească) a face esperimente aşa însemnate şi chiar cu totul nouĕ, spre a afla metodul cel mai uşor pentru propunerea religiunei“; ci 'i sfătuesce sĕ se ţină numai de metodul din evul mediu sprijinit de al d-lui „Stefanelli“, căci acela cuprinde în sine toate „resultatele sciinţei (teologice etc.)“

Sĕ se ocupe numai cu acele sisteme în scoala elementară cu copii „şi sĕ continueze pe calea indigitată acolo“ — adecă în manualele scolastice de religiune, de care s'a servit scoala poporală până acum, — aḑi sporite cu catechetica d-lui Stefanelli; apoi ca sĕ se uşureze şi mai mult, sĕ primească şi sistemele celor-lalte sciinţe, precum: filosofice, juridice etc. etc., sĕ le dea copiilor, sĕ le memoriseze, şi prin aceasta vor dobîndì mari — foloase:

aa) Vor areta lumei, că au lucrat chiar ca nisce profesori de universitate, nu însĕ ca nisce bieţi învetători elementari; — apoi ce bucurie şi pentru (unii) părinţi, vĕḑênd pe copii lor în esamene recitând, ca din tun dogmele bisericei gr. or., fisica, matematica etc. etc.;

bb) Vor ajunge la liniştea sufletului lor, că au adus pe Român la fericire, la ignoranţă absolută;

cc) Vor avé mare mulţămire veḑêndu-sĕ, că pe lângă o osteneală mică au ajuns în stare — a profita şi ei de munca poporului sclăvit prin ignoranţa, la care au putut ajunge prin — scoala lui.

Aici însĕ nu trebuesce scăpat din vedere, că dacă ar avé dl N. cumva în perspectivă ajungerea la rangul celui mai dintâiu om pe lângă vre-un împĕrat despot de unde ar putè asuprì, stoarce, suge poporul — după planul d-sale în mod absolutistic: atunci nu ar mai concura la ajutoriul învEţătorilor.

Dar fiindcă lucrul stă altmintrea, ear pentru aceasta totuşi nevrênd sĕ fie d-lui cel mai aprig sclav al întunerecului trebue sĕ se învoiască şi cu amărĕciunea de a face învEţătorilor nechemaţi — curte!

Amărêciuni de aceste însĕ nu'i cam fac d-lui N. durere de cap.

Tot ce'l mai superă este, cumcă deşì ar putè fi pentru învEţătorii singulari de ajuns instrucţiunile, ce li le-a dat d sa până acum, ca sĕ şi'i prepareze pentru scopul propus, — totu-şi li se mai pot încă sucì creerii prin conferenţele, prin reuniunile lor, cari încă esistă.

Aceasta este adeverat!

Insĕ apoi de altmintrea chiar pe dl. N. carele cu ajutoriul umbrelor întunerecului a comis.... nemai auḑite: — 'i vor aduce daună coferenţele ori reuniunile învEţătoresci — pe când ceste din urmă nici că au pus încă bine piciorul pe pămênt — în perplesitate?

Nici de cum!

Ba încă pe aceste nici că se va mai căsnì, a le derîma; a cerca numai sĕ le facă impotente, şi şi-au ajuns scopul.

Prin ce mijloc? — Prin seducere.

Obiectul seducerei vor fi aici ear învĕţătorii, pentru că conferenţele şi reuniunile, asupra cărora şi-a ridicat dl. N. acum privirea, sunt ale învEţătorilor:

(Va urma.)

Varietăţi.

* (În ḑiua onomastică) a Majestăţii sale împĕratului şi regelui — adecă Luni în 4 Oct. n. — Escelenţa Sa P. metropolit Miron Romanul, asistat de mai mulţi preoţi a celebrat în biserica din cetate serviciul dumneḑeesc, docsologia, la care afară de membrii consistoriului archidiecesan şi metropolitan, profesorii seminariului, au mai luat parte şi o mulţime de alţi onoraţiori.

* (La desvĕlirea monumentului lui Bem). Se scie deja că în 17 Octomvre n. se va desvĕlì în Murĕş-Oşorheiu monumentul vestitului general din timpul resboiului civil dela 1848. Ungurii din Transilvania fac pregătiri mari pentru aceasta ḑi solemnă. Din toate părţile locuite de Maghiari se vor trămite deputaţiuni la locul unde va avè loc solemnitatea. — După cum sûntem informaţi, juristii maghiari dela academia juridică de stat din loc sûnt de părere, că junimea academică sĕ participe la aceasta serbare prin trimiterea unei deputaţiuni de patru membri cu o cunună de lauri, care sĕ se depună pe monument. Juristii maghiari au cerut dela direcţiunea academiei permisiunea de a ţinè o adunare a tuturor juristilor pentru a face preparativele necesare. Noi credem, că juristii români vor avè un simţ cu mult mai bun decât sĕ se demită a'şi da consimţementul la un act care pe dênşii nu'i privesce. Juristii români în deosebi credem, că vor protesta cu toată energia contra unui asemenea pas şi vor respinge ori-ce solidaritate cu nisce oameni, cari nu se sfiesc a'i învita cu totala despreţuire a simţementelor pentru morţii lor din timpurile de tristă memorie, la serbătorirea demonstrativă a unui bărbat, care a lăsat suveniri triste în memoria noastră.

* (Istorioare despre coruptiuni). Cercetările despre defraudările comise la Cassa camerei din Pesta de Keiner şi Hegedüs s'au încheiat. „Pester Lloyd“ le însoţesce cu următoarele observări: „Resultatul e astfel încât trebue sĕ se ruşineze omul până în adêncul sufletului. Dacă domnii defraudanţi nu erau atât de afabili încât sĕ producă înşişi un conspect despre defraudările comise în decursul anilor, nu se putè constata din cărtile comunei nici aprocsimativ, că ce este şi ce lipsesce. Keiner şi Hegedüs au numit 121 partide dela care au defraudat plătiri în suma întreagă de 15,931 fl. 89 cr. Din ascultarea acestor 121 partide şi a altor 50 a resultat însĕ că nu s'a defraudat atâta, ci numai 14,340 fl. 35 cr. şi comisiunea însărcinată cu cercetarea a trebuit sĕ se demită în sfêrşit la semnificativa mărturisire, că în genere se pare cu neputinţă, a limpeḑì situaţiunea încurcată şi a stătorì adeverata mărime a sumelor defraudate, dacă nu se va decide cumva, sĕ asculte pe toţi restanţierii cassei, 10—12,000 de partide — o procedură aceasta mai neesecutabilă! Deci ni se impune întradevĕr întrebarea: ce valoare mai poate sĕ aibă în fond controla atât de costisătoare a comtabilităţii şi de ce folos sûnt comisiunele cele mai multe de controlarea casselor, dacă cassele se defraudează fără ruşine ori dacă în cele din urmă, pentru a afla mărimea defraudărilor, trebue sĕ ne încredem 'în simţul de adevĕr — al domnilor furì“.

Despre economia oraşului din Alba-Iulia foaia ce apare acolo ne comunică următoarele;

În conturile finale de pe anul 1876 se arată starea cassei cu mai multe mii şi cu toate aceste funcţionarii oraşului au remas mai multe luni cu lefele neplătite din simpla causă, pentrucă în faptă nu se afla nici un crucer în cassă, fără ca acest fapt sĕ împedece revisiunea conturilor, şi provederea acestor conturi cu aprobarea... Cum poate fi aceasta cu putinţă prelângă o esaminare conscienciosă, nu ne putem esplica.

Al doilea cas se referesce la douĕ comisiuni esmise dela comitat pentru supraesaminare, cari s'au îndepărtat de acolo fără a ispravì ceva, pentrucă în stările caotice ce le au aflat le a fost cu neputinţă a'şi împlinì chiemarea. Sĕ ne mai prindă mirarea, dacă venitele oraşului Alba-Iulia, cari mai înainte cu 10 sau 15 ani se urcau la 60.000 fl. astăḑi au scăḑut mai la jumĕtate, şi dacă şi această jumĕtate apare mai mult decât imaginară prin tristul fapt, că lefele funcţionarilor cari se urcă cam la 10.000 fl. nu se pot plătì!“

* (Defraudare nouă). Curatorul orfanilor din pretura Bogyiszlo (comit. Budapestei) încă a defraudat din banii orfanilor o sumă însemnată. Dar prelângă toate aceste cinstitul curator defraudant este numai depus din oficiu, de încuiat nici vorbă. Şi averea ecestuia nu va ajunge sĕ acopere paguba.

* (Zăpadă mare) a căḑut şi în munţii Hargita din Sĕcuime. Temperatura se ḑice că este foarte rece. O mare receală se simte de altmintrelea şi pe la Sibiiu şi giur, fiind şi munţii din pregiur încărcaţi cu zăpadă groasă. Receala este mare cu deosebire dimineaţa şi seara. Alaltăeri şi eri, cu toate aceste, am avut o ḑi mai blândă şi mai plăcută.

* (Generali rusesci) sûnt în toată armata Rusiei 1461. Între acestia adecă 2 mareşali campestrii, apoi 100 generali de infanterie şi cavalerie, 385 generali-locotenenţi şi 964 generali-maiori.

* (O remuneraţie) de 1000 punţi sterline va primì dela vice-regele Irlandiei acela, care va prinde şi va trada pre ucigĕtorii lui Mounthmorri's.

* (Dinamit pentru Rusia) s'a adus de curênd din Englitera 108,000 de punţi, cari s'au transportat în lăuntrul imperiului rusesc.

* (Câmpuri de diamanţi). În republica Kimberley s'au desgropat decurênd în comuna Iagersfontein un diamant minunat în preţ de 6000 punţi sterline.

* (Minele de aur) dela Roşia Abrudului sûnt aproape de a fi date în arêndă unui Englez cu numele Alfred Lock. Între ministrul ung. şi Englezul acesta a fost vorba încă în anul 1877 de contractul têrgului din cestiune, care până aḑi însĕ nu este ratificat.

* (Cutremur de pămênt). Duminecă în 21 ale lunei curente, dimineaţa la 6 oare şi 10 minute, s'a

simţit în comuna Şulumberg cutremur de pămênt, de 4—5 secunde. Acesta s'a simţit şi în alte comune din giurul Şulumbergului.

Bursa de Viena şi Pesta

din 5 Octomvre 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	107.80	108.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.10	81.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.25	97.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.—	84.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.50	122.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.25	93.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.50	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	92.25	94.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.75	93.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	93.—	93.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.60	71.75
Datorie de stat în argint . . .	72.75	72.75
Renta de aur austriacă	87.55	87.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	822.—	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	283.10	283.80
Acţiuni de bancă de credit ung.	250.50	252.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	100.25	108.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.40	107.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.62
Napoleon	9.39	9.39
100 marce nemţesci	58.05	58.15
London (pe poliţa de trei luni) .	118.25	118.10

Economic.

Sighişoara, 30 Septemvre n. Pro hectolitră grâu fl. 6.60—7.20; grâu sĕcăreţ fl. 4.60—5.30: sĕcară fl. 4.50—5.—; ovĕs fl. 2—2.20; cucuruz fl. —4. ; cartofi fl. 1.50; per chilogr: sĕu brut 30 cr. carne de porc 40 cr. carne ostură bovină 70 cr unsoare de porc 80 cr. pro metru cubic: lemne vêrtoase fl. 1.60.

Făgăraş, 1 Ocotmvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 6—6.50; sĕcară fl. 5—5.20; orḑ ——— ovĕs fl. 1.80—2.10; cucuruz fl. 5—5·50 mălaiu fl. —.; Sămânţă de cânepă fl. 10—11; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. .5—6. cartofi (vechi) cu fl. 1.40..—2.—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 40—42; unsoare fl. 80—; cânepă fl. 36—37; sĕmênţă de in fl. ———; săpun fl. 30.—34; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 44 cr carne de berbece 28 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul din pricina culesului cucuruzelor a fost cam slab cercetat.

Budapesta, în 2 Octomvre n. Timpul neplăcut şi stricăcios care 'l-am descris destul de marcant în raportul trecut, a ţinut şi în sĕptĕmâna espirată mai întreagă. Abia la sfêrşitul acesteia a început ceriul a se mai deschide, şi soarele numai decât a desteptat la toţi locuitorii din capitală şi din pregiur o viaţă mai plăcută. Viaţa de toamnă devenì vioae între toţi cu deosebire între economi, cari se grăbiau a continua lucrurile de câmp restante. Abia începu a pătrunde niţel numai căldura plăcută de toamnă şi oamenii nu mai sciau pe ce sĕ pună ântăiu mâna la lucru. Aici ruptul cucuruzelor, aici sĕmĕnatul grânelor, aici culesul viilor, aici scoaterea cartofilor şi încă şi înblătitul grânelor. In scurt toate lucrunile erau grămĕdite şi asteptau toate sĕvêrşirea lor. Norocul, că ḑilele din ce în ce se făceau tot mai calde până ce în ultima ḑi a septĕmânei trecute timpul devenì de tot senin şi frumos. Căldura crescênd crescea şi voia tuturor cu atât mai mult cu cât puţine ḑile încă frumoase şi toate lucrurile remase în derept vor fi isprăvite. Culesul viilor însĕ nu ne face nici o bucurie, căci strugurii au remas mai pe jumĕtate acrii şi mustul se poate numì oţetos. Celelalte fructe se arată frumoase şi deaici vine şi împregiurarea, că preţurile cu deosebire ale cerealelor nu s'a scumpit, adevĕrat că au fost şi foarte bine representate. Aşa notăm în special:

Grâul la 100,000 m. m. trecut cu fl. 11.10—11.20; sĕcara la 4000 m. m. cu fl. 9—10; orzul la 3000 m. m. cu fl. 6—6.40; ovĕsul la 8000 m. m. cu fl. 5—6.30; cucuruzul s'a vêndut abia cu fl. 6—6.25 ; pentrucă oamenii s'au provĕḑut mai înainte cu acest soiu de cereale. Asemenea n'a avut trecere nici făina de astădată. Puţină de tot s'a putut esporta în Englitera. păstăioasele trecură de mijloc şi adecă: fasolea cu fl. 9.50—10; mazĕrea cu fl. 11—13; lintea cu fl. 9—11; mălaiul cu fl. 5—6; sĕmênţa de in cu fl. 13; de cânepă cu fl. 8.—8.50 (toate per 100 chilograme).

Porcii în numer total per 71,430 au trecut şi de astă dată foarte bine. Din Ungaria de jos au fost în têrg peste 6000, din România la 1180 şi din Ardeal vreo 200 capete; unsoarea de porc cu fl. 66; slănina cu fl. 66—67; sĕul cu fl. 48—49; cartofii cu fl. 2.20—2.40 m. m; spirtul *en gros* cu fl. 31—32; *en detail* cu fl. 33—34; per 10,000 litre %

Peile de bou cu fl. 112—115; de vacă cu fl. 108—112; de viţel cu fl. 190—200; de oaie cu fl. 138—145; de miel cu fl. 100—115; de capră cu fl 175—185 (toate per 100 dărabe); apoi peile de cal cu fl. 8—10.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Octomvre şi 2 Noemvre imob. lui Carol Schnell în Bistriţa (trib.) în 22 Oct. şi 24 Noem. imob. lui Michael Fogaraşi Moritz Glück şi Avram Klein în Varadia; în 29 Oct. imob. Rosaliei Schmotzer în Alba-Iulia (trib.) în 26 Oct. şi 26 Noem. imob. remasului după Michail Borbe în Rugfalĕu; în 2 Noem. şi 2 Dec. mobilele şi imob. lui Grigorie Csomor în Bügöz (trib. Odorhei); în 5 Noemvre imob. remasului după Nicolau Simenfalvi în Mihăleni (trib. Turda); în 2 Noem. şi 2 *D*ec. imob. moştenitorilor după Nicolau Patakfalvi în Cristur (trib. Odorhei); în 25 Oct. imob. remasului după George Kirschner în Şulumberg (judec. cerc. Sighişoara); în 27 Oct. şi 27 Noem. imob. lui George şi Maria Drăgan în Feldioara (trib. Braşov); în 11 Oct. şi 12 Noem. imob lui Mendel Stein în Alba-Iulia (trib.); în 30 Oct. şi 30 Noem. imob. lui Pavel Giebner în Şura mare; în 30 Oct. şi 30 Noem. imob. Susanei Bomfert în Roşia (trib. Sibiiu); în 23 Oct. şi 27 Noem. imob. cridatariului Friederic Schuster în Mediaş (judec. cerc Sibiiu); în 19 Oct. şi 19 Noem. imob. lui Anton Nagy în Imecifalĕu (judec. cerc. Covasna); în 11 Oct. imob. baronului Arpad György în Gioagiu (judec. cerc. Orăştie)·

Nr. 222. 1—3

CONCURS.

Devenind staţiunea de învĕţătoriu la scoala noastră confesională din comuna Daia vacantă se escrie pentru întregirea acesteia concurs cu termin până la 12 Octomvre 1880 stil. v. când se va sĕvêrşì şi alegerea.

Doritorii de a ocupa staţiunea aceasta împreunată cu salariu anual de 200 fl. 1 stânjin de lemne şi cortel, sûnt avisaţi a'şi substerne suplicile înzestrate cu documentele prescrise de „statutul organic“ şi „regulamentul congresual din 1878 oficiului protopresbiteral greco-oriental în Sebeş până la sus pusul termin.

Daia în 21 Septemvre, 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Nr. 30. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci de clasa I şi II la scoala confesională gr. or. din Daneş devenite vacante se escrie concurs până în 12 Octomvre st. v. a. c.· când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt:

La classa I, salar anual de 50 fl. v. a. un pămênt arător de un car de cucuruz, şi altul pentru cartofi.

La classa II, salar anual de 200 fl. v. a. cuartir, grădina scoalei, şi lemne de încălḑit de ajuns.

Salariile bănesci se trag din cassa alodială în rate trimestrale decursive.

Doritorii de-a ocupa unul din aceste posturi au a'şi aşterne petiţiunile lor instruite amĕsurat presciriselor Statutului organic şi a regulamentului congresual din anul 1878 §. 67 şi referitoriu la învĕţătoriul de classa II, se recere sĕ aibă 4 classe gimnasiale, sĕ scie cel puţin pe lângă limba maternă şi vre una din limbile patriei.

Concurenţii vor avè sĕ ţină strană dumineca şi în sĕrbători şi scoala de repitiţiune, şi sĕ se înfăţişeze în vreo duminecă până la alegere în biserică pentru de a'şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Cererile sĕ se adreseze la subscrisul.

Sighişoara, 8 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial

Zacharie Boiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 238. 1—3

CONCURS.

Pe temeiul decisiunei luate de către adunarea generală a asociaţiunei transilvane ţinută la Turda în August a. c. se publică prin aceasta concurs pentru cel mai bun comentariu al legei comunale de la anul 1879, cu termin până la 1 Mai st. n. 1881.

Premiul destinat de către adunarea generală pentru acel comentariu este de 150 fl. v. a.

Operatul trebue sĕ fie compus în limba românească, stil uşor de înteles, în care totuşi precisiunea terminilor juridici sĕ fie respectată cu rigoare, tot odată însĕ şi esplicaţi acei termini aşa, încât poporul cu mintea sa naturală sĕ 'i preceapă fără multă greutate.

Paragrafii sĕ fie esplicaţi unul câte unul, aretând însĕ şi legătura firească între acele părţi ale legei cari nu pot fi înţelese una fără alta. Operatul întreg, tipărit în format octav nr. 6 cu litere cicero, are se dee împreună cu legea tradusă 7—8 coale.

Manuscriptele se vor transpune până ·la terminul aretat mai însus, pe lângă o scrisoare sigilată în lăuntrul căreia va fi numele şi conumele autoriului, ear de asupra un motto conform usului întrodus la toate concursele literare.

Manuscriptele întrate după termin nu vor fi luate în consideraţiune.

Din şedinţa comitetului Asociaţiunei Transilvane.

Sibiiu 18 Septemvre 1880.

Bologa m. p., **Baritiu** m. p.,

Nr. 139. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu în comuna Mociu ppresbiteratul gr. or. al Turḑii-inferioare se escrie concurs până în 19 Octomvre a. c. st. v.

Salariul învĕţătoriului e 200 fl. v. a. cari i va primì în douĕ rate.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi asterne concursele până la terminul supra indicat oficiului ppresbiteral, conform „Stat. Org.“ şi în special au a documenta, că au depus esamenul de cualificaţiune.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Agârbiciu, 15 Septemvre 1880.

Simeon Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

3—3

CONCURS.

La gimnasiul român gr. or. a devenit vacant un post de profesor de filologìe clasică şi studiile ajutătoare la aceasta.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termin până la 10 Octomvre a. c. st. v.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor către subscrisa Eforie scolară înstruite cu documentele:

a) că sûnt după naţionalitate Români şi după religiune greco-orientali;

b) că au purtare morală şi politică bună;

c) că sûnt sănĕtoşi;

d) că în sensul Statutului organic al Metropoliei române gr. or din Ungaria şi Transilvania şi al regulamentului provisoric al Archidiecesei transilvane pentru esaminarea candidaţilor de profesură la scoalele secundare române gr. or. au absolvit facultatea filosofică la vre o universitate din patrie sau din străinătate,

e) că cunosc şi limba maghiară;

f) că se vor supune dispositiunilor în vigoare ale institutului.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

Până la depunerea esamenului de cualificaţiune salar anual de 700 fl. v. a.

Dela depunerea esamenului de cualificaţiune pentru următorii doi ani salar anual de 800 fl. v. a. ear de acì mai departe salar ordinar de 900 fl. v. a. După 5 ani de serviţiu un adaos sau cuincueniu de 50 fl. v. a. carele se va repeta de 5 ori; în fine drept de pensiune conform Statutului de pensiune.

Braşov în 10 Septemvre 1880 st. v.

Eforia scoalelor centrale române gr. or.

Nr. 184. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din subsemnatele comune ale protopresbiteratului gr. or. al Têrnavei inferioare se escrie prin aceasta concurs până la 15 Octomvre a. c. st. v.

1. Deag, cu salariu anual de 100 fl. v. a. cuartir în edificiul scoalei, lemne de foc deajuns precum şi folosirea grădinei scoalei.
2. Blăjel, cu salariu anual de 100 fl. v. a. cuartir în edificiul scoalei şi un stăngin de lemne.
3. Cetatea de Baltă cu salariu anual de 80 fl. v. a. lemne de foc şi cuartir în edificiul scoalei.

Concurenţii la aceste posturi au a'şi subterne suplicele lor provĕḑute cu documentele recerute până la datul sus însemnat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Dela oficiu prot. gr. or. a Têrnavei inferioare.

Deag, 7 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetele parochiale ca senat scolastic.

D. de Tamaş m. p.,
adm. prot.

Publicaţiune!

Pe Duminecă în 10 Octomvre 1880 st. n. la 1 oară după ameaḑi se va esarenda în cancelaria comunei Sadu atât dreptul de cârcĭumărit cât şi morărit al comunei pe timp de 3 eventual de 6 ani, începênd dela 1 Ianuarie 1881 nainte, pe calea licitaţiunei publice.

Condiţiunile de licitare se pot vedè şi înainte de ḑiua licitaţiunei în cancelaria comunală.

Sadu în 28 Septemvre 1880.

3—3 **Primăria comunală.**

---

[57] 2—2

Pentru sesonul
de toamnă şi de earnă
subscrisele recomândă *depositul* lor nou *sortat* de *elegante*

Pălării pentru doamne
căiţe şi coafure etc.

Aceleşi primesc fetiţe în cost şi în cuartir şi la dorinţă le instruesc în lucru de modiste.

Sibiiu 28 Septemvre 1880.

Sororile Wegmuth.
(Strada Cisnădiei *Nr.* 25. Etagiul I.)

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 114 Sibiiu, Sâmbătă 27 Septemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 4-lea cuartal) cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Septemvre 1880 a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 26 Septemvre.

În Cislaitania a grassat în ḑilele din urmă epidemia confiscărei de ḑiare. Un fenomen foarte instructiv, din care se poate cunoasce, până la câte graduri suie şi coboară astăḑi, dincolo de Laita, temperatura constituţionalismului sau a libertăţilor constituţionale.

Elementul german din Cislaitania se pare că'şi teme esistenţa. În legătură nemijlocită cu Germania şi superior în cultură faţă cu celelalte elemente, cu care vine în contact, se teme, că el are mai ântâiu sĕ se stingă, îndată cevor fi toate elementele egale în drepturi.

Bine face, reu face elementul german, silit este sau nu, sĕ proceadă astfeliu, sau că este o politică, prin carea va sĕ întroducă pentru mai târḑiu o eră germanisătoare *en masse*; sûnt întrebări greu de resolvat astăḑi, când Germania este „aliata“ „intimă“ a Austro-Ungariei.

Destul că Nemţii îngroziţi, serios sau prefăcut, au provocat aşa numite Partheitaguri, unde acei cari ḑic despre sine că sûnt „constituţionali“ se întrunesc, vorbesc şi aplaudează şi în urmă votează resoluţiuni.

Sûnt nevinovate aceste resoluţiuni; dar cu toate aceste guvernul a confiscat publicarea unei programe de partheitag. Partheitagurile, pe lângă aceea, că sûnt nevinovate, nu sûnt decât întruniri, şi nu scim pentruce, întrunirile fiind permise de lege, li se confiscă programele.

Nu ne plac rodomontadele „constituţionalilor“ din Cislaitania, pentrucă îmblătesc prea mult teorii goale şi lungi şi fac ispravă puţină. Pĕcat vechiu al Nemţilor din Cislaitania.

Dar de altă parte guvernul de acolo este afară din lege, când crede, că opiniunea publică are a se manifesta numai în parlament. Şi cumcă guvernul crede astfeliu se vede din organele sale.

Dacă ar adopta Maghiarii nostri astfeliu de teorie, atunci opiniunea publică în Ungaria nu ar putè fi alta, decât cea representată în dietă, prin urmare, numai cea maghiară, căci majoritatea dietei e maghiară, pe când majoritatea locuitorilor e nemaghiară.

Consecuenţa ar fi mai departe, că poporul, care ar avè nenorocirea din vre-o causă sau alta sĕ nu fie representat în dietă, ar putè fi proscris, şi sutele de indiviḑi din dietă ar dispune absolut de milioanele din ţeară.

Aceasta ar fi o teorie periculoasă. O clică oare care, prin meşteşugiri ar putè sĕ se aşeḑe pe eternitate la guvern şi vocea ei ar trebuì sĕ fie infalibilă, dacă n'ar avè nimenea dreptul sĕ se manifesteze de cât numai cum i place parlamentului adecă maiorităţii acestuia.

Cine disoalvă în Englitera parlamentele? În multe casuri presa periodică, broşurile şi meetingurile. Mai ales când aceste se manifestează cu totul în altă direcţiune, de cum este aceea, pe care s'a pus parlamentul. Lucru este foarte firesc. Când o majoritate dintr'un parlament sau parlamentul, nu mai este espresiunea ideilor poporului, a încetat de a fi representanţa poporului şi ori ce parlament are sĕ fie numai representanţă a poporului.

Ḑiarele unguresci desaproabă procederea guvernului cislaitan. Noi se ni o notăm bine aceasta, ca sĕ nu o uităm.

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Septemvre.

Deputaţii dietei ung., în cea mai mare parte s'au dus a casă, însĕ — ḑice „P. N.“ — cu toate aceste, periodul cel scurt al şedinţelor n'a trecut înzadar. Deputaţii s'au înţeles asupra campaniei parlamentare. Oamenii s'au intrebat, dacă Sennyey va eşì din reservă şi va lua parte activă la lucrările dietei? Întrebarea aceasta o au respuns amicii baronului afirmându-o. Tot-odată au adaus, că el e departe de ambiţiunile personale şi nu voiesce sĕ treacă de conducĕtoriu.

Mai multe foi vestiau, că oposiţiunea moderată maghiară are sĕ se risipe. „Magyarország“ declară, că evenimentele cele mai de aproape au sĕ dovedească, că oposiţiunea nu se va risipì.

Un corespondent al foaiei provinciale „Szegedi Napló“ face comitelui Andrássy onoarea de a'l scoate la iveală cu o întrevorbire. Trecem preste observările comitelui cu privire la actualul ministru austro-ung. de esterne şi ne mărginim numai la ceea ce privesce afacerile interne ale Ungariei. După părerile comitelui, Tisza va avè în parlamentul viitoriu o majoritate cu mult mai mare ca cea de astăḑi. Comitele Andrássy este de credinţă, că o fusiune nouă de elemente moderate este inevitabilă. Causa la aceasta va fi sporirea stângei estreme. Urmările fusiunei vor fi foarte salutare (Pentru cine?). O partidă moderată va fi mai acomodată pentru esecutarea reformelor, de care până acum s'au sfiit oamenii a se apropia, precum: căsătoria civilă; secularisarea bunurilor eclesiastice („Pester Lloyd“ nu crede, că Andrássy a putut vorbì astfeliu); denumirea funcţionarilor comitatensi etc. Corupţiunea cea mare o atribuie comitele raporturilor dintre partide.

În urma tuturor confiscărilor de ḑiare de dincolo de Leita, pentrucă au publicat programa unui Partheitag, comuna Vienei a luat, după confiscări, o resoluţiune, prin care fără de nici o şovăitură se alătură la partida nemţească-austriacă-constituţională. Demonstraţiunea aceasta va da ansă la multă vorbă şi scrisoare. Ea va arĕta cât de mult ţine Viena la elementul german; mai departe însĕ, după cum stau lucrurile dincolo de Laita, şi după cum e situaţiunea monarchiei, nu va avè mare efect. Ministeriul n'avea lipsă de confiscări, precum Nemţii n'au lipsă de a se teme, că vor fi înghiţiţi de popoarele din giurul lor.

Puterile s'au săturat de demonstraţiunea navală la Dulcigno. S'a hotărît sĕ se mute în Archipelag, sĕ ocupe o insulă, şi de acolo sĕ silească pe Poartă a împlinì ce i a impus congresul din Berlin. Este anevoie, a prorocì, dacă resultatul va fi mai roditoriu stând flotele înaintea unei insule din Archipelag. Firesce, dacă ar fi cum ḑice „P. Ll.“ de Mercuri seara, timpul demonstraţiunilor“ ar fi terminat şi ar fi sosit cel al acţiunei contra Turciei. Cu alte cuvinte am avè sĕ ne aşteptăm la începerea actului ultim al dramei orientale.

Principele Bulgariei a sosit Mercuri la Berlin. În port a fost primit de principele Serbiei, de miniştri şi de mulţime multă de popor. Primirea a fost simpatică.

Sciri din London spun, că resboiul între Rusia şi China este inevitabil.

Proces verbal

substernut în şedinţele adunărei generale a XIX a asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ce s'a ţinut, conform hotărîrei adunărei generale din Sighişoara dela 4 August 1879 la p. al XIV dela procesul verbal, în oraşul Turda la 7, 8 şi 9 Aug. 1880.

(1 Urmare).

Şedinţa a II dela 8 August.

XIV. Şedinţa a II. se deschide la oarele $9\frac{1}{2}$ a. m. şi secretarul ad hoc Dr. Alessi dă cetire procesului verbal susceput în şedinţa I. după unele observări şi modificări.

ad XIV. Procesul verbal al şedinţei I. se primesce şi se declară de verificat.

XV. Preşedintele impărtĕşesce cum că au mai sosit 4 telegrame de felicitare şi anume: a) dela Ladislau Vaida din Cluj, b) dela Barbolovici în numele despărţĕmêntului XI. c) dela Dr. Drăgescu din Constanţa (Dobrogea) şi d) dela mai mulţi Români aflători la băile dela Sângeorgiul Năseudului. Aceste se aclud sub L/. M/. N/. şi O/.

ad XV. Se iau cu bucurie spre sciinţă.

XVI. Se pune la ordinea ḑilei raportul comisiunei pentru propuneri. Referentul comisiunei N. F. Negruţiu referează propunerile bibliotecariului asociaţiunei făcute în răportul seu de sub Nr. 177/1880, şi anume se propune, ca adunarea generală sĕ hotărească:

a) Cataloagele bibliotecei sĕ se publice în organele Asociaţiunei; b) Opurile şi ḑiarele mance, defectuoase sĕ se scoată cu totul afară şi sĕ se vêndă ca maculatură; c) Duplicatele care nu se cuprind în numerul introdus în catalogul Asociaţiunei de 1393 opuri în 2365 volume, sĕ se dee pe la alte bibloteci în schimb pentru alte cărţi.

La punctul a) Dr. Barcian propune, ca cataloagele sĕ se publice separat şi nu în organele Asociaţiunei. V. Roman propune a se adauge la p. a) ca sĕ se tipărească şi în organele Asociaţiunei şi în catalog special.

Dr. Branduşian propune ca adaus la p. c) că înainte de a se vinde sau da în schimb duplicatele şi opurile necomplete sĕ se publice toate aceste în organele Asociaţiunei.

ad XVI Propunerile comisiunei pentru prop. se primesc cu adausurile făcute de V. Roman şi Dr. Branduşian.

XVII. Referentul comisiunei pentru prop. referează asupra propunerilor secţiunei sciinţelor naturale cuprinse în memoriul aceleia înaintat sub Nr. 184/1880 şi anume:

a) cumcă s'a censurat prin secţiune opul întrat la concurs „Higiena poporală“ şi cumcă nu l'a aflat satistăcĕtor pentru a'l putè premia;

b) asemenea s'a censurat manuscriptul unui op „agronomic“ şi nu s'a aflat corespunḑĕtoriu pentru a se putè premia. Secţiunea sciinţelor naturale propune, ca premiile, ce s'au fost escris pentru aceste opuri sĕ se escrie din nou, ear' cu compunerea condiţiunilor de concurs sĕ se concreadă respectiva secţiune. Comisiunea pentru propuneri recomândă primirea acestor propuneri;

c) Secţiunea sciinţelor naturale a censurat un op a lui Florian cav. de Porcius intitulat „Flora fanerogama“ din fostul district al Năsĕudului, şi'l-a aflat de un mare preţ literar cu atâta mai vêrtos, că are şi nomenclatura românească, de aceea recomândă tipărirea acestui op în organul asociaţiunei, şi ca nomenclatura românească sĕ fie mai corectă, aceasta o recomândă a se tipărì cu ortografia cu semne. Domnului Porcius se propune a se vota pentru aceasta eminentă lucrare o remuneraţiune de 20 # =110 fl. Comisiunea pentru prop. recomândă a se primì această propunere a secţiunei însĕ cu modificarea, ca folosirea ortografiei la nomenclatura românească sĕ se lase în buna chibzuire a autorului şi a redactorelui organului asociaţiunei.

d) Secţiunea a hotărît înfiinţarea unui museu istoric natural în reşedinţa comitetului asociaţiunei. Începutul s'a şi făcut prin o colecţiune frumoasă de plante determinate şi proveḑute şi cu nomenclatura românească, donate de Dr. A. O. Alessi, apoi propune, ca adunarea generală sĕ hotărască a se adresa un călduros apel către toţi

Românii pentru a concurge cu ori ce contribuiri pentru sporirea acestui museu. Comisiunea pentru prop. recomândă această salutară propunere spre primire. Memoriul secţiunei sciinţelor naturale se aclude sub P/.

ad XVII. Adunarea primesce propunerile comisiunei pentru prop. de sub *a)* *b)* şi *d)* în întreg cuprinsul, ear lui Dr. Alessi se esprimă mulţămită pentru donaţiunea făcută. Asemenea primesce şi propunerea de sub *c)*, însĕ cu modificarea, ca tractatul lui Florian cav. de Porcius sĕ se tipărească întreg adecă şi nomenclatura românească cu ortografia, ce se usitează în toate scrierile asociaţiunei şi respective în organele Asociaţiunei.

XVIII. Tot aceaşi comisiune referează asupra propunerei comitetului Asociaţiunei de sub Nr. 115 e 1880 şi publicată şi în programa acestei adunări gen. sub p. III. şed. II., ca din suma de 442 fl. 49 cr. adunată până acuma şi destinată pentru ridicarea unui monument pe mormêntul poetului Andreiu Murĕşan, adunarea generală sĕ decidă ridicarea acelui monument.

Comisiunea pentru prop. propune, ca comitetul sĕ fie însărcinat a se îngrigì de ridicarea acestui monument şi anume spre acest scop pintre toţi Românii; şi dacă nici pe aceasta cale nu s'ar putè aduna o sumă cât sĕ se poată ridica un monument demn de nemuritoriul nostru poet, sĕ se dee comitetului Asociaţiunei latitudinea de a folosì spre acest scop şi din fondul Asociaţiunei până la suma de 200 fl.

Pentru ca desvălirea acestui monument sĕ fie împreunată şi cu o serbătoare cât de mare, comisiunea propune, ca aceasta sĕ se întêmple atunci când se va ţinè şi adunarea generală la Braşov.

Propunerea de sub 115 se aclude sub 2.

ad XVIII. Propunerea Comisiunei priminduse în întreg cuprisul se enuncie de conclus.

XIX. Comisiunea pentru prop. referează asupra propunerei comitetului asociaţiunei de a se face în regulalamentul secţiunilor scientifice unele modificări. Comisiunea propune a se primì regulamentul cu modificările propuse de comitet care se aclude sub *k)*.

XIX. Propunerea comisiunei se enuncie de conclus.

XX. Comisiunea pentru prop. referează propunerea comitetului de a se arangia pe anul 1881. la Sibiiu o esposiţiune agricolă industrială, şi a se vota pentru acest scop o anticipaţiune de 1000 fl.

Planul pentru arangiarea acestei esposiţiuni se aclude sub *S*.

Comisiunea recunoscênd marea impotanţă şi marele folos al unei esposiţiuni cum este cea proiectată recomândă primirea propunerei comitetului, adecă de a se arangia la Sibiiu în 1881, 27 August, când se va ţinè şi adunarea generală acolo, o esposiţiune natională de agricultură, industrie etc; ear ca anticipaţiune, recomândă suma de 700. fl.

ad XX. Se primesce propunerea comisiunei de a se arangia în 1881 o esposiţiune agricolă-industrială, cu care se însărcinează comitetul asociaţiunei. Se votează o suma de 700 fl. ca anticipaţiune şi tot odată se hotăresce ca adunarea generală a asociaţiunei a XX. sĕ se convoace pe 15/27 August 1881 la Sibiiu.

Fiind timpul înaintat şedinţa a II se ridică la oarele $2^{1}/_{2}$ d. a. Şedinţa III se hotăresce pe astădi la oarele 5 seara.

Şedinţa III. de la 8 August.

XXI. Preşedintele deschidênd şedinţa la oarele $5^{1}/_{2}$ d. a. împărtăşesce, cumcă au mai sosit 2 telegrame felicitătoare şi anume: *a)* de la Dr. Iarnic din Viena *b)* de la Dr. Vasici din Teplitz, ce se aclud sub *T* şi *U* al acestui proces verbal.

ad XXI. Adunarea le ia cu bucurie spre sciinţă.

XXII. Preşedintele împărtĕşesce, cumcă în decursul şedinţei II s'a mai presentat o disertaţiune pentru această adunare generală a lui Vasile Popescu preot român în Jugu, pre care însĕ nu a avut timp sĕ o cetească conform statutelor pentru a o putè recomanda spre cetire. Disertaţiunea se aclude sub *V*.

ad. XXII. Se ia spre sciinţă şi după ce se va cetì prin presidiu respective se va censura, sĕ hotăresce a se tipărì în organul asociaţiunei ca şi celelalte disertaţiuni insinuate însĕ necetite în această adunare.

XXIII. Comisiunea pentru propuneri continuându'şi raportul referează asupra propunerei lui Dr. Alessi de sub Nr. 170 de a se reînvia foaia asociaţiunei „Transilvania“ ca organ al asociaţiunei în locul Analelor.

Comisiunea recomândă primirea acestei propuneri şi anume este de părere, ca „Transilvania“ se reapară în mărime de câte 1 coală un numĕr la jumĕtate de lună, adecă 24 de numeri 24 coale, pentru membrii cu preţ moderat.

ad XXIII. Adunarea primesce propunerea comisiunei, ca dela 1 Ianuarie 1881 sĕ reapĕră „Transilvania“ ca organ al asociaţiunei în numeri semilunari de câte o coală. Tot odată hotăresce ca: pentru membrii fundatori şi pe viaţă precum şi pentru cei ordinari, cari plătesc regulat tacsele anuale la începutul anului (anticipative) sĕ se trimită gratuit; ear' pentru nemembrii şi pentru membrii, ce nu plătesc regulat tacsele, sĕ se dea cu un preţ moderat ce'l va statorì comitetul.

XXIV. Comisiunea pentru prop. referează asupra propunerilor comitetului asociaţiunei de sub Nr. 146/1880, ce le face cu privire la propunerile făcute de Anania Trombiţaş în adunarea generală, ce s'a ţinut în 4 August 1879 în Sighişoara conform însărcinărei capitale la p. VII al procesului verbal susceput în acea adunare. Aceste propuneri se aclud sub W la acest proces verbal. Comisiunea recomândă, ca adunarea generală sĕ primească din acele propuneri următoarele:

a) Fie-care despărţĕmênt al asociaţiunei sĕ fie recercat prin comitet de a studia ţinutul seu din puct de vedere al conditiunilor fisicale, economice, etnologice intelectuale şi morale, apoi din punct de vedere al meseriilor al industriei şi al comerciului indicându-se în urmă în fie-care ţinut, ce ram al producţiunei economice, de meserii şi de industrie, şi pe ce cale s'ar putè promova mai cu succes, ce ramuri nouĕ de producţiune şi pe ce cale mai practică s'ar putè introduce şi în sfêrşit ce şi cum s'ar putè lucra mai cu sporiu pentru înaintarea culturei intelectuale şi morale a popolaţiunei din acel ţinut.

b) Comitetul asociaţiunei sĕ fie însărcinat, ca pe basa datelor câştigate în modul amintit sub *a* ·/. şi pe alte căli, sĕ studieze cumcă înfiinţarea unei sau mai multor scoale de meserii sau de industrie pentru poporul ţeran va face toţi paşii, ce i se vor părè de lipsă pentru a ajunge la scop, atât la înaltul regim, cât şi la ordinariatele metropolitane din ţară, şi astfel studiată şi pregătită cestiunea în indigitările speciale necesare despre locul, feliul, modul susţinerei unui astfel de institut sĕ o presente la timpul seu adunărei generale spre ulterioara decidere. Celelalte propuneri comisiunea nu le recomândă a se primì.

ad. XXIV. Adunarea acceptează propunerile comisiunei de sub *a)* şi *b)*; dar totodată ridică la valoare de conclus şi propunerile de sub *c)* şi *d)* ale comitetului şi anume *c)* se hotăresce, ca asociaţiunea sĕ pună la cale esplicarea legei comunale din 1879 aşa, ca sĕ fie uşor accesibilă înţelegerei poporului. Ca această întreprindere sĕ aibă resultat, sĕ se escrie un concurs pentru cel mai bun comentariu al legei comunale din 1879 pentru înţelegerea poporului cu termìn până la 1 Maiu 1881 şi cu un premiu de 150 fl. v. a.

a) Se hotăresce crearea de 2 stipendii a-60 fl. pentru astfeliu de tineri sau tinere din popor, cari vor sĕ cerceteze vre unul din institutele de meserii sau industrie din patrie, cu scop de a se instruì şi perfecţiona în vre un anumit ram al industriei de casă, şi a respândì apoi acest ramur şi între consătenii sei.

XXV. Comisiunea pentru prop. referează asupra propunerei lui Dr. Barcian inaintată la P. 7 al acestui proces verbal, ca pe viitor sĕ se cuprindă în raportul general al comitetului asociaţiune şi raportul despre cassă şi cel despre biblioteca asociaţiunei. Comisiunea recomândă primirea acestei propuneri.

ad. XXV. Propunerea comisiunei se acceptează.

XXVI. Comisiunea pentru prop. referează asupra propunerei lui An. Trombiţaş anunciată la p. X. al acestui proces verbal care sună:

Acei membrii din comitet, cari afară de cas de boală şi absenţă justificată nu vor participa de 2 ori la şedinţele comitetului sĕ se privească ca eşiţi din comitet, ear preşedintele sĕ întregească locul lor după seria alfabetică din membrii suplenţi. Comisiunea propune, ca această propunere sĕ nu se accepteze pentrucă din actele comitetului nu se vede nimica cumcă comitetul ar suferì atât de mult la purtarea agendelor sale din absenţa membrilor încât sĕ fie trebuinţa, a se introduce nesce mĕsuri atât de aspre contra membrilor din comitet; şi când s'ar întêmpla aceasta crede, cumcă comitetul singur va venì şi propune oare cari mesuri. Comisiunea este tot odată de părere şi recomândă adunărei generale, ca pe viitoriu sĕ se aleagă de membrii în comitet şi dintre funcţionarii asociaţiunei.

ad. XXVI. Propunerile comisiunei pentru prop. se primesc în întreg cuprinsul şi se pronuncie de conclus al adunărei generale.

XXVII. Comisiunea pentru prop. referează asupra rugărei lui Ioan Iancu preot gr. or. în Vidra de jos la p. XII. al acestui proces verbal, prin care se roagă ca lăsămêntul fericitului şi neuitatului Avram Iancu, ce l'a testat asociaţiunei respective naţiunei, sĕ se vêndă din mână liberă, ear la această vindere sĕ aibă dênsul preferinţa caeteris paribus.

Comisiunea propune, ca venind comitetul asociaţiunei în posiţia de a vinde averea amintită a lui Avram Iancu, sĕ aibă considerare la rugarea lui Ioan Iancu ca cel mai de aproape consângean al testatorelui caeteris paribus.

ad. XXVII. Adunarea acceptează propunerea comisiunei.

XXVIII. Tot acea comisiune ruferează despre propunerea lui Ios. V. Balint preot gr. cat. al Petridului dată la p. XII *b)* al acestui proces verbal, prin care se roagă, ca pe viitor sĕ fie scos din lista membrilor ordinari şi sĕ fie numai ca membru ajutător cu tacsa anuală de 1 fl. v. a. Comisiunea recomândă a se considera această rogare.

ad. XXVIII. Adunarea încuviinţează rugarea lui I. V. Balint.

XXIX. Comisiunea pentru prop. referează asupra rugărei lui Ales. Nicolescu dată la p. VII. *c)* al acestui proces verbal, prin care se roagă de a i se da un ajutoriu spre a'şi continua cura în spitalul din Cluj.

Comisiunea cu părere de reu nu poate recomânda luarea în considerare a acestei rugări, fiindcă scopul asociaţiunei este cu totul altul, şi aşa nu are nici un titlu de a putè vota acest ajutoriu.

ad. XXIX. Adunarea primesce propunea comisiunei.

XXX. Comisiunea pentru prop. referează despre rugarea scolariului de a IV cl. normală din Blaj întrată în decursul şedinţei a III de a i se oferì un ajutoriu. Comisiunea propune a se transpune comitetului pentru decidere meritoare, când va pertracta bursele asociaţiunei.

ad. Se primesce propunerea comisiunei.

Fiind timpul înaintat şedinţa a III se ridică la oarele $8^{1}|_{2}$ seara, anunciânduse şedinţa a IV pe mâne 9 August la oarele 10 a. m.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Marcoş, 13 Septemvre. (Mulţămită publică). Subscrisul paroch gr. or. al comunei Marcoş recunoscênd şi prevĕdênd cumcă, din venitul anual al discului de 5—6 fl. v. a., şi din arânda cimiterului de 3 -4 fl. v. a., biserica noastră n'a fost şi nu va fi în stare de a'şi acoperì necesităţile sale multilaterale; pre de altă parte spre a putè înlesnì încât-va sarcina epitropilor bisericesci, cari de multe ori erau esecutaţi şi siliţi a plătì din averea lor propriă darea bisericei, din care causă în cele de pe urmă postul de epitrop devenind chiar uricios nu se mai ocupă decât de cei mai sĕraci şi mai neînsemnaţi oameni din comună, pe cari despreţuindu'i cei ce se ţin oameni de frunte îşi detrag fileriul lor dela discul bisericei, şi astfeliu starea materială a bisericei noastre din ce în ce se micşorează; şi de oarece caracteristica timpului, de astădi nu este regres, ci progres în toţi ramii de viaţă atât materială cât şi spirituală, m'am încercat încă de pe la anul 1878 de când am devenit paroch în această comună seracă a pune o posibilă stavilă regresului ce se prăvălia asupra micei noastre comune atât în privinţa materială cât şi spirituală. Şi astfel în earna trecută acompaniat de epitropii bisericei din colecte benevole, din parochia noastră şi mai târdiu cu concesiunea Prea Ven. Părinte protopresbiter Ioan Petric, din parochia Dăbărlăului şi filia Bastelek am pus basă la crearea unui fond (de cucuruz) bisericesc-parochial, care manipulânduse după statutele sale aprobat de mult On. Domn adm. protopresbiteral Ioan Moga, încă chiar din anul viitor va avè înriurinţă binefăcĕtoare asupra bisericei prin întrebuinţarea unei $^{1}/_{4}$ părţi din interesele anuale spre acoperirea recerinţelor bisericesci.

Deci fiindcă bunăvoinţa cere, ca sĕ fim recunoscĕtori faţă cu cei ce ne beneficiază, afară de aceea, că statutele fondului nostru bisericesc-parochial cuprind în sine şi un §. carele îndatorează pe servitorii altariului, a pomenì numele fundatorilor în rênd cu titorii bisericei la celebrarea hramului, şi cari de sigur 'şi vor împlinì această plăcută îndatorire; viu a aduce şi publice cea mai cordială mulţămită marinimoşilor contribuitori la întemeierea fondului nostru bisericesc-parochial, şi totodată a'mi da prin aceasta raciociniu faţă cu cei din alte parochii şi a'i asigura cumcă milostenia dumnilor s'a şi elocat spre fructificare şi cumcă această milostenie manipulată înţelepţesce revidată şi aprobată de autorităţile noastre bisericesci în curênd va aduce roade însutite şi înmiite spre lauda şi eterna memorie a fundătorilor, cari sûnt următorii:

Ch. Dogariu, paroch Teliu 1 ferd. cucuruz, Alecse Comşa neguţătoriu S. Buzeu 1 fl. 20 cr., Dămian Juga învĕţătoriu în Bastelec 1 ferdelă cucuruz, George Dogariu paroch în Marcoş 1 ferd. cucuruz. Michail

Comsa învĕţătoriu în Marcoş 8 cupe cucuruz. Din Bastelec: Nicol. Sooş 1 ferd., O. Mirică 1 ferd., O. Drangă 1 ferd., G. Comaniţă 1 ferd., I. Hurghi $^1/_2$ ferd., Z. Făcăjan $^1/_2$ ferd., I. Coman $^1/_2$ ferd., N. Roşca $^1/_2$ ferd., P. Florea $^1/_2$ ferd., G. Stanciu $^1/_2$ ferd., M. Sooş $^1/_2$ ferd., I. Iuga $^1/_2$ ferd., G. Negrea $^1/_2$ ferd., Nicolae Mirică $^1/_4$ ferd., A. Roşca $^1/_2$ ferd., G. Tătariu $^1/_4$ ferd., I. Tătariu $^1/_4$ ferd., N. Vrăncean $^1/_4$ ferd., I. Florea $^1/_4$ ferd., N. Colceriu $^1/_4$ ferd., A. Negrea $^1/_2$ ferd., I. Mirică $^1/_2$ ferd., G. Mirică $^1/_2$ ferd., P. Iuga 1 ferd., O. Iuga 1 ferd., D. Neag 1 ferd., M. Pătrănjel $^1/_2$ ferd., V. Stanciu 5 cupe, D. Roşca 11 cupe.

Din Dăbârlău: L. Bucur 8 cupe, I. Toderica 8 cupe I. Coman 8 cupe, A. Moean 8 cupe, G. Luca 8 cupe N. Vasii 8 cupe, N. Şerban 4 cupe, C. N. Son 8 cupe, T. Toderica 1 cupă, G. Vasii 8 cupe, M. Văsii 4 cupe, I. Stanciu 5 cupe, A. Banciu 4 cupe, G. Tărasiu 13 cupe, I. Clanţor 8 cupe N. Văsii jun. 20 cr., N. Toderică 3 cupe, G. Oltean 4 cupe, I. Vireag 1 cupă Nicolae Moean 3 cupe, P. Son 20 cr., I. Dogariu 2 cupe, Z. Cojocariu 4 cupe, A. Hurghi 4 cupe.

Din Lunca Marcoşului: N. B. Marin 4 cupe, M. Roşca 4 cupe, Il. Răţulea 6 cupe, I. Vrancean sen. 4 cupe. G. Marin jun. 8 cupe, Il. Ch. Şerban 4 cupe, T. M. Călit 8 cnpe, G. M. Călit 4 cupe, Ioan Stanci sen. 8 cupe, Ioan Neag 8 cupe, V. Adam 4 cupe, N. Stoia 4 cupe, St. B. Marin 4 cupe, Ch. Vrăncean 4 cupe, Nicolae Pătrănjel 5 cupe, I. Pătrănjel sen. 4 cupe, D. Neag 8 cupe, N. Comşa 2 cupe, Alecse Roşca 8 cupe, D. Marin 8 cupe, I. Vrancean jun. 4 cupe, I. Pătrănjel jun. 4 cupe, N. Roşca 5 cupe, I. Burlea 8 cupe, N. Adam 4 cupe, I. Marin 4 cupe, A. Vrăncean 4 cupe, Al. Marin 8 cupe, G. Nedelea 4 cupe, Avr. Nedelea 1 ferdelă. Petru Pătrănjel 8 cupe, G. C. Pătrănjel 4 cupe, I. Avr. Marin 4 cupe.

Din Marcoş: I. Serban jun. 20 cr., D. Stoica 8 cupe, Ar. Serban 4 cupe G. R. Şerban 4 cupe D. S. Ducu 4 cupe, I. Comşa 4 cupe, Eliseiu Socaci 4 cupe, G. Şerban 4 cupe, N. Macsin 3 cupe, M. Şerban 3 cupe, Al. St. Comşa 3 cupe, I. R. Şerban 3 cupe, C. R. Comşa 3 cupe, M. G. D. Comşa 3 cupe, I. Văcăruş 3 cupe, G. Bunea sen. şi jun. 4 cupe, D. şi P. Macsim 4 cupe, D. Stoica 2 cupe, I. Răuţ 2 cupe, I. N. Z. Onea 2 cupe, G. St. Comşa jun. 2 cupe, M. Vulpoi 2 cupe, N. Muntean 2 cupe, M. Răducan 2 cupe, Al. Răducan 2 cupe, I. Macsin 2 cupe, I. D. Onea 2 cupe, Av. Făcăjan 2 cupe, A. Vulpoiu 2 cupe, V. Văcăruş 2 cupe, A. şi G. Ardelean 2 cupe, T. Balint 2 cupe, D. Răţulea 2 cupe, L. Răţulea 2 cepe, N. S. Ducu 2 cupe, G. Răducan 2 cupe, G. Condrea 2 cupe, M. Nechită 2 cupe, G. Şerban 2 cupe. D. I. R. Şerban 2 cupe, G. P. Onea 2 cupe, G. St. Comşa sen. 2 cupe, G. Nazarin 2 cupe, R. Comşa 2 cupe, I. Comşa 2 cupe, G. Neacşu 2 cupe, N. Răducan 2 cupe, P. Onea 1 cupă, G. şi M. Lupşa 3 cupe, D. Răducan 10 cr., El. Comşa 5 cr., G. R. Şerban 1 cupă, A. Drăghici 1 cupă, I. M. Şerban 1 cupă, G. Vulpoi 1 cupă, N. Răducan 1 cupă, G. Gătejel 1 cupă, P. N. Răducan 1 cupă, P. Tăraş 1 cupă, Al. St. Comşa sen. 1 cupă, G. Văcăruş 1 cupă, Safta Ducu 1 cupă, T. Şerban 1 cupă, I. Răducan 1 cupă, Gl. Văcăruş 1 cupă, M. Comşa 1 cnpă, G. Comşa 1 cupă, G. Tătariu 1 cupă, G. Z. Onea 1 cupă, P. Adam 1 cupă, I. Adam 1 cupă, I. D. Şerbau 1 cupă, V. Nechită 1 cupă, P. Nechită 1 cupă.

Georgiu Dogariu m. p.,
paroch gr. or.

Varietăţi.

* (Denumire). Vice-colonelul c. r. Teodor Seracin, şeful statului-maior la a 20 divisiune de infanterie e denumit comandant de reservă la regimentul de infanterie Nr. 43, remânênd altcum în corpul statului-maior.

* (Învitare). Convocânduse după scurtă amênare, adunarea generală din anul acesta a „Societăţii pentru fond de teatru“ pe ḑilele de 17 şi 18 Octomvre st. n. la Sibiiu, toţi acei onor. oaspeţi, cari vor fi decişi a lua parte la această adunare, sûnt învitaţi, a se insinua pănă cel mult în 12 l. c. la subcrisul secretariu al comitetului de primire din Sibiiu, pentru ca sĕ se poată lua de timpuriu mesurile cuviincioase, relative la primirea şi încuartirarea onor. oaspeţi eventuali.

Sibiiu 2 Octomvre st. nou 1880.

Ier. G. Baritiu.

* (La cestiunea steagului) din Agria congregaţiunile generale din comitatele: Abauj şi Somogy precum şi magistratul din Budapesta au adresat petiţiuni la dietă, în cari toate trei corporaţiunile cer crearea unei legi, care sĕ pedepsească mai aspru pre vătĕmătorii emblemei naţionale unguresci. N'ar fi fost oare cu mult mai folositor, ca chiar cele douĕ comitate, a căror locuitori stau sĕ moară de foame, ar fi adus nesce concluse, prin cari sĕ se delăture miseria colosală de la bieţii oameni, pentru cari ministrul de finanţe — dupăcum anunţăsem deja în unul din numerii trecuţi ai „Telegr. Roman“ — numai acum de curênd a dat o sumă de 15,000 fl. v. a. spre a'i scăpa din ghiarele morţii?

* (Primăria din Sebeş). Precum se vorbesce, dl Dr. Stefan Păcurar, primariul oraşului Sebeş, ar fi abḑis de oficiul acesta.

* (Băile de sare) din Ocna Sibiiului se vor vinde prin licitaţie publică în 20 Octomvre n.

* (Cutremurul de pâmênt) din 3 Octomvre n. s'a simţit mai în toate părţile Ardealului firesce în unele mai puternic, în altele mai lin.

* (Bĕtrâneţe adûnci). În Carcov a murit acum de curênd o femee cu numele Awdotuşca, în vêrstă de 125 de ani.

* (Albanezii) se ḑice, că au tăiat bucăţi pe toţi creştinii din satul Tiburnic lângă Berat.

* (Poştă de porumbi). Într'o casă din Lugano (Elveţia), vreo câteva sute de porumbi sûnt dresaţi spre a trece în sbor preste graniţa Elveţiei în regatul Italiei, ducênd cu sine epistole şi alte greutăţi mai mici. Ele avênd adecă legate de picior epistole, acum decurênd însĕ mai cu seamă oroloage mici pentru doamne, le trec în Italia la locul anumit fără de a putè fi supuse unei vămi, şi dupăce s'au eliberat de greutăţile lor în aceaşi ḑi sboară preste graniţă earăşi la Elveţia.

* (Sfătoşia „Observatoriului“). După cum ni se spune, organul *blăjenesc* de aici, în îngrigirea sa zeloasă pentru interesele archidiecesei noastre greco-orientale, întreabă că: cine plătesce hârtia, pe care s'a tipărit deunăḑi un numĕr al „Tel. rom.“ în o ediţie nouă?

Respundem: A fost hârtie eftină remasă încă din vremile cele bune, pe când se făcea hârtie naţională în moara dela *Zernesci*. Dar în archidiecesa *Blajului* sĕ nu fie oare nimica de regularisit?!

* (Un defraudant prins). Ioan Springĕr, senatorul magistratului din N. Károly, care după defraudarea unei sume însemnate a luat lumea în cap, în pripegirea sa fu prins în Satulmare.

* Atragem deosebit atenţiunea p. t. public asupra anunciului privitoriu la „Negoţul de marfă împletită“.

Raţiociniu public.

Trimiţindu-mi-se la 12/24 Iunie a. c. de către domnul Dr. Iacob Banci din Craiova, ca resultat al unei loterii de efecte suma de 453 fl. v. a. (patru sute cinciḑeci şi trei floreni) pe sama nenorociţilor locuitori din comuna Bungard, — 'mi ţin de datorinţă a da publicităţii — în formă de raţiociniu public — următoriul conspect de distribuire:

Maria vĕduva Tomei Balteş 20 fl., Lina vĕduva George Balteş 20 fl., Lina Bulea 20 fl., Eva Vlad 15 fl., Maria Bica 15 fl., Lina Andreiu Crittan 15 fl., Dordea George 15 fl., Todor Căpuşan 15 fl., Ioan Tatu 15 fl., George Lazar Bucurenci 15 fl, Ioan Imberuş 15 fl., Ioan Tod Modran 15 fl., Petru Fluieraşi 15 fl., George Voina 15 fl., Toma Comşa 15 fl., Ioan Frăţilă 15 fl., George Opri Modran 15 fl., Ioan Tomi Modran 15 fl., George Caicuţ 10 fl., George Cărstea 15 fl., Ioan Voina 10 fl., Ioan Radu 6 fl., Ioan Gligor Frăţilă 6 fl., George Iacob 6 fl., Scoala greco-orientală 6 fl., George Gall 6 fl., George Imbăruş 6 fl., Nicolae Lazar Bucurenciu 6 fl., Ioan Bucurenciu 6 fl., Ioan Cioară 6 fl., Nicolae Cosma 6 fl., George Gurian 15 fl., George Caicuţ 6 fl., Ioan Bulea 6 fl., Vasilie Dordea 6 fl., Vasilie Macavei 6 fl., Nicolae Macavei 6 fl., Ioan Vlad 6 fl., Nicolae Imbăruş 8 fl., Maria I. Guran 9 fl., Nicolau Boicean 5 fl.

Suma 453 fl.

Că împărţirea ajutoarelor de mai sus s'a făcut în presenţa şi cu conţelegerea noastră a tuturor, aprobăm şi aducem în numele nostru şi al celor împărtăşiţi tuturor marinimoşilor contribuitori profundele noastre mulţămite.

Bungard, 29 August 1880.

Oficiul comunal:

Fleischer m. p.,
pret.

George Modran m. p.,
antiste.

Ioan Frăţile m. p.,

Toma Ciora m. p.,
jurat.

Nicol. Dordea m. p..
not.

In fine nu pot a nu esprima şi din parte'mi cea mai cordială şi sinceră mulţămită domnului Dr. Iacob Banci la al cărui apel s'a făcut loteria, din care a resultat frumosul ajutoriu de mai sus, precum şi tuturor confraţilor Craioveni, cari au spriginit acea întreprindere filantropică, şi cu deosebire prea stimabilelor doamne din Craiova, cari şi de astădată conduse de nobilele simţeminte de umanitate şi creştinătate au contribuit gratuit efectele de loterie.

Sibiiu, 12/24 Septemvre 1880.

E. Macellariu.

Bursa de Viena şi Pesta
din 7 Octomvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.45	106.30
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.40	84.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.—	96.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.25	84 50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.25	120.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.25	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	92.—	92.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.70	93.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	70.95	71.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.30	72.—
Datorie de stat în argint . . .	86.90	87.—
Renta de aur austriacă	129.	87.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	118.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	279.25	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	246.50	279.10
Acţiuni de bancă de credit ung.	107.—	246.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	106.90	107.25
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.40	107.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.92	5.64
Napoleon	9.42$^1/_2$	9.43
100 marce nemţesci	53.25	58.25
London (pe poliţa de trei luni) .	118.40	118.25

Economic.

(Recolta în Rusia). Cetim în „Timpul“: După raportul oficial al Guvernului, recolta va fi satisfăcĕtoare în acest vast imperiu de abia în câteva provincii: şi anume în casinul Vistulei, în provinciile Baltice şi în gubernea Witebok. Pretutindeni airea recolta este foarte rea.

În sudul Rusiei s'au vĕdit cele mai triste resultate. In toate părţile preţul cerealelor s'a urcat cu esageraţiune — şi în câteva locuri a ajuns la cifre, cari nu s'au mai pomenit.

În provincia Kasan nu mai secara a dat o bună producere. Insectele au distrus peste 6,000 fălci de sĕmĕnături şi grindina a devastat aproape 11,000 de fălci. In plăşile Samara a fost contrariul: acì soarele a ars totul; încăt grânele au dat de la o sută până la douĕ sute de oca pe falce în loc de 1,500 şi 2,000 cea-ce era recolta obicĭnuită anterioară. In plăşile Nicolajewsc şi Nowy-Usen este ameninţare de foamete.

În guvernamentul Saratow situaţia este mult mai rea de căt în anul 1879 şi vor trebuì milioane de ruble pentru ca sĕ se ajute miseria populaţiunilor din această localitate, ceea ce 'i mai grav este, că şi furagiul lipsesce mai cu totul.

Mai tot atât de triste şciri vin din guvernamentul Simbirsc şi din mai multe plăşi ale guvernamentelor Volga şi Cama.

Pentru ca sĕ isprăvim tabloul, estragem din ḑiarul „le Teps“ un pasagiu al unei epistole datată din Petersburg, care ḑice:

„Un flagel mult mai ingrozitoriu decât nihilismul a năvălit acum asupra imperiului rusesc. Insecta „Anosoplia austriacă„ ameninţă de a distruge mai bine de jumĕtate recoltele noastre din picioare. Această insectă este mai de temut decât locusta, fiindcă „ea se aclimatisează în provinciile, unde întră“, şi este foarte anevoe de a o destruge. Nu este numai Meaḑă-ḑi şi Estul imperiului, cari sunt prada Anosopliei, dar încă şi centrul a fost atacat; periculul este cu atăta mai mare, cu cât Anosoplia se lăţeşte tocmai în provinciele cele mai fertile. Taurida şi plăşile din Don provinciele Ecaterinoslaw, Karkorff şi Pultava, ba chiar parte din Basarabia, au fost atinse de acest flagel.

„Domnii profesori Lindeman şi Portehinsky, cari au fost insărcinaţi sĕ „studieze „casul în diferite regiuni n'au fost în stare „sĕ arete guvernului mĕsuri de o utilitate „practică pentru a ferì în viitoriu împeriul „de devastaţiunile acestei insecte. Domnii „profesori sunt de părere, ca sĕ nu se mai „cultive grău, orzu, şi secară în locurile, unde „s'a incuibat Anosoplia; însĕ nu'i cu putinţă „sĕ se facă o agricultură mare în aceste lo„calităţi, numai cu cultura inului, rapiţei şi „a păpuşoiului.

„Dar nu este numai atăt. În provin„ciele Voronej, Karkoff şi Kursb nişte flu„turi au distrus toate frunḑele lanurilor de „sfecle, ceea-ce a compromis cu totul industria „zăharului. Cu toate aceste provinciele, cari „au o reputaţiune de fertilitate precum sûnt „Seratow, Samra şi Simbirsk sufer în acest „an adevĕrate desastre. Grănele cari s'au „recoltat acì nu sunt suficiente nici pentru „sĕmĕnăturile de toamnă. In aceste părţi nu „e vorba de Anosoplie; rĕcelile estraordina„re din primăvară şi apoi seceta din cursul „verei a adus populaţiunile la foamete. In „aceste provincii guvernul trebue sĕ dea „populaţiunilor nu numai sĕmênţa pentru „toamna aceasta, dar încă şi hrană pentru „tot cursul ernei.

„Zemstova ceru dela guvern, sĕ ajute „populaţiunile cu imprumuturi de bani şi „cu suspendarea impositelor până la recolta „anului 1881; el ceru ca sĕ se creeze lu„crări de utilitate publică cam în feliul ace„lora, pe cari Englezii le numesc „Workre„lieff“ şi cari s'au întrebuinţat în anii de „lipsă pentru a nu lăsa sĕ peară de foame „populaţiuni întregi. Munca manuală a „ajuns în guvernamentul Saratow aşa de „puţin preţuită în cât ţăranii oferă servi„ciele lor de o ḑi de muncă numai pe „hrană.

„Într'un cuvênt, toată recolta Rusiei „nu va ajunge pentru hrana populaţiunei „sale“.

Estras din toaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 23 Octomvre şi 23 Noemvre imob. lui George Lupea în Hodiş (judec. cerc. Huedin); în 25 Oct. şi 25 Noemvre. imob. lui Rusu Petrui şi soţi în Blăjeni (judec cerc. Baia de Criş); în 25 Oct. şi 25 Noemvre imob. lui Ioan a lui Iacob Popa în Pianul săsesc (judec. cerc. Sebeş); în 25 Oct. şi 25 Noemvre imob. lui Ioan Cupirean în Căstĕu (judec cerc. Orăştie); în 2 Noemvre şi 4 Dec. imob. lui Gligor şi Iova Stefănescu în Dumitru; în 29 Oct. şi 30 Noemvrie imob. lui Iosif Deian în Cut; în 24 Oct. şi 30 Noemvre imob. Evei Iacobi în Alba-Iulia (trib.); în 12 Oct. şi 12 Noemvre imob. lui Ludovic Nemeth sen. şi remasului după Susana Silagy în Dej (trib.); în 20 Oct. imob. moştenitorilor după Ioan Toda în Borghiş; în 20 Oct. imob. lui Vasilică Coţofană în Borghiş (judec. cerc. Şomcuta mare); în 9 Noemvre şi 9 Dec. imob. lui Pentru Muntean în Vaidei; în 2 Noemvre şi 2 Dec. imob. lui Michailă Medrea şi soţi în Bozieş (judec. cerc. Orăştie); în 11 Oct. imob. lui Ioan şi Maria Thal în Slimnic; în 30 Oct. şi 30 Noemvre imob. remasului după Toma Frum în Ludoş (trib. Sibiiu); în 22 Oct. şi 22 Noemvre imob. lui Ioan Man în Sânmărtin (judec. cerc.); în 30 Oct. şi 30 Noemvre imob. Catarinei Ruş născută Adleff în Sighişoara (judec. cerc.)

Nr. 157. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci la scoalele confesionale gr. or. din comunele Văleni, Făuresci și Cărbunariu, în ppresbiteratul Cetății de peatră prin aceasta se escrie concurs cu termin pănă la 14 Octomvre anul curent.

Emolumentele sûnt:

1. Văleni, 200 fl. v. a. și lemne de încăldit.

2. Făuresci 140 fl. v. a. cuartir liber și lemne de încăldit.

3. Cărbunariu 160 fl. v. a. cuartir liber și lemne de încăldit.

Doritorii de a ocupa vre una din aceste stațiuni au a'și asterne suplicele lor instruate în sensul prescriselor stat. org. și a regulamentului provisoriu din 1878 la subscrisul oficiu ppresbiteral pănă la terminul prefipt.

Dela oficiul ppresbiteral gr. or. al Cetăței de peatră.

Cărpiniș, la 29 August 1880.

În conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Șovrea m. p,
adm. ppresb.

Nr. 245—1880. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din subsemnatele comune bisericesci ale protopresbiteratului gr. or. al Zarandului se escrie concurs pănă la 30 Septemvre st. v. a. c.

1. Pentru postul învĕțătoresc din Zdrapți cu salar anual 200 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.

2. Pentru post. învĕț. din Blăjeni-Criș cu salar anual 150 fl. cuartir și lemne.

3. Pentru postul învĕțătoresc din Buceșiu cu salar 80 fl. și lemne de foc.

4. Dupăpeatra cu salar anual 200 fl. cuartir și lemne.

5. Hărțigani cu salar anual 210 fl. cuartir și lemne.

6. Căinel cu salar anual 100 fl. cuartir și lemne.

7. Ribița cu salar anual 220 fl.

8. Grohot cu salar anual 200 fl.

9. Luncoiul desus și Podele cu salar anual 200 fl.

10. Bulzesci cu salar anual 210 fl.

11. Juncu cu salar anual 200 fl.

12. Ribicioara cu salar anual 100 fl.

13. Tomnatec cu salar anual 200 fl.

14. Mesteacăn cu salar anual 100 fl.

15. Lunca cu salar anual 200 fl.

16. Carasteu și Birtin cu salar anual 280 fl. v. a.

17. Luncoiul de jos și Scroafa 210 fl. v. a.

La toate comunele susnumite se află cuartir liber și se dau învĕțătorilor lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au de a'și substerne suplicele instruite cu documentele recerute prin „Stat. Organic“ și „Regul. provisor“ din anul 1878 și a le adresa oficiului protopresb. gr. or. al Zarandului, în Bradu (Hunyádmegye) pănă la termin.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parochiale.

Bradu, 12 Septemvre 1880.

Nicolau Mihaltianu m. p.,
ppresbitter.

Nr. 193. 3—3

CONCURS.

La scoala confesională greco-rĕserit. din comuna: Inuri are a se întregì stațiunea învĕțătorească, pentru carea se escrie concurs cu termin pănă la 30 Septemvre 1880 st. v.

Salariul învĕțătoriului e de 120 fl. cortel și lemne pentru foc.

Doritorii de a se aplica ca învĕțători în numita stațiune au se'și subtearnă cererile înzestrate cu documentele provedute în statutul orgauic și regulamentul congresual din anul 1878 inspecțiunei scolare greco-reseritene în Sebeș.

Inuri, 24 August 1880.

Comitetul parochial.

Nr. 138. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțător la scoala confesională gr. or. din Feldioara secuiască, ppresbiteratul Turdei-ınferioare se publică concurs pănă la 19 Octomvre a. c. st. v. în care di va fi și alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. 100 fl. dela popor prin repartiție, care sută de floreni o va ridica dela epitropia parochială în trei rênduri și adecă: o a treia parte la o lună după ce a început învĕțămêntul cu pruncii; o a trea parte în 15 Faur 1881 și restul numai decât după ce a depus esamenul cu pruncii.

2. Cuartir natural în edificiul scoalei.

De va primì și cantoratul, va avè salar anual cantoral circiter 30 ferdele (a 16 copuri) cucuruz în grăunțe o grădină de legumi, și din venitele stolare după usul de pănă acum tertialitatea.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, sau și numai cel de învĕțător, au de a'și asterne suplicele instruite conform „Stat. org.“ și a „regulamentului“ din anul 1878 pănă la terminul sus indicat, oficiului ppresbiteral în Agârbici p. u. Gyéres.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Agârbici 14 Septembre 1880.

Simeon Pop Moldovan m. p.
protopresbiter.

Nr. 178—1880. 3—3

CONCURS.

Pe basa înaltei încuviințări consistoriale din 18 Martie Nr. 857/B. pentru ocuparea stațiunei de paroch de a III classă în comuna Vidraseu protopresbiteratul Têrnavei inferioare se deschide concurs cu terminul pănă în 14 Octomvre a. c. st. v.

Emolumente:

1. Curtea parochială cu casa cu 3 încăperi și alte edificii economice.

2. Grădină de legumi;

3. Porțiune canonică arătoare și cositură de 17 jugere 1527□° din care 1020 orgii pătrate folosesce cantorul.

4. O ferdălă de cucuruz sfêrmit dela 52 familii.

5. Tot de la acele familii câte o di de lucru cu palma.

Cei ce doresc a ocupa această stațiune au a'și asterne suplicele conform regulamentului sinodal din 1878 la oficiul protopresbiteral în Deag.

Dela oficiul protepresbiteral gr. or. a Têrnavei inferioare.

Deag, 1 Septemvre 1880.

În conțelegere cu respectivul comitet parochial.

D. de Tamaș m. p.,
adm. prot.

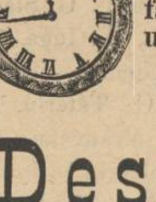

[58] 2—24

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintâiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a solidității celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimì și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 și astădi se capĕtă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orologiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta di, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Audiți, vedeți și mirați-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preț sau mai bine dis gratuit.

Trimițênd **fl. 7.—** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, și adecă:

Bucăți 6 **Cuțite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuțituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuțe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele și massive.
„ 12 **Lingurițe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susțiitoare de cuțite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeșnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni și costă acum numai floreni **7.—**.

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin și cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb și nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuțite, furcuțe** și **linguri** de argint Britania, câte 6 bucăți toate 18 laolaltă fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 3.— acum numai cu fl. —.60
1 **lingură de supă** „ „ „ „ „ „ „ 3.— „ „ „ „ 1.—
1 „ „ **lapte** „ „ „ „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ —.50
6 **tave** „ „ „ „ „ „ „ 5.— „ „ „ „ 1.50
6 **susțiitoare de cuțite** „ „ „ „ „ „ „ 4.50 „ „ „ „ 1.50
1 **cutie de zăchar** „ „ „ „ „ „ „ 4.— „ „ „ „ 1.20
1 **păreche sfeșnice** mai mari de „ „ „ „ „ „ 2.— și fl. 3.—
1 **clopoțel de masă** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauĕ** „ „ „ „ „ „ „ —.60 „ „ „ „ —.30
1 **pipernițǎ** și **salnițǎ** „ „ „ „ „ „ „ 2 50 „ „ „ „ —.75
1 **Carafine** p. **oțet** și **uleiu** „ „ „ „ numai fl. 3.50 și 4.50
1 **unealtă de foc** grea de pus pe masă mai nainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea și tcă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oțet și oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4. — încă și alți articuli nenumerați.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înșelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulțămită ce mi-au venit, și pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună și solidă și nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai către

A. Fraiss, 10

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

P. T.

Subsemnata aduc cu tot respectul la cunoscința publică, că dela 1 Octomvrie 1880

Negoțul meu de marfă împletită și de împletitură cu mașina

l'am strămutat dela **Nr. 23 din strada Cisnădiei Nr. 43** în aceeși stradă: Deci me recomând cu ocasiunea aceasta pentru sesonul de earnă și de vară a face **ciorapi femeesci și bărbătesci** de toată coloarea și mărimea, fără cusetură, din lână, bumbac, ață sau mĕtasă, mai departe **gamași, veste femeesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, șaluri, tulpanuri** etc. etc.

Mai primesc și **ciorapi purtați** spre a'i repara; eară în deposit am totdeauna marfă împletită gata.

Vêndare de **mașine de împletit façon de Dresda** de construcțiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de mașine de împletit primesc, la dorință, instrucțiune gratuită).

Comande din afară se vor efectuì foarte prompt și eftin.

Sibiiu 1880.

Cu tot respectul
Emilia Simtion,
Strada Cisnădiei Nr. 43, ușa I. la stânga.

[59] 2—3

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 115. Sibiiu, Marți 30 Septemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sěptěmână, deschidem pe anul 1880 (al 4-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Septemvre 1880 a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sě nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

O constatare interesantă.

Este la toată întêmplarea cu totul de prisos a mai constata, că „Telegraful român“ nu'și-a schimbat întru nimic atitudinea sa, păstrată de la 1865 încoace, întrucât privesce adecă politica Românilor ardeleni începênd cu anul amintit.

În numĕrul penultim al „Tel. rom.“ am fost de altă parte în posiție a pune sub ochii cetitorilor nostri espresiunile de „bucurie“, ce „Telegraful“ bucurescean s'a simțit îndemnat a le publica, pentrucă „Gazeta Transilvaniei“ 'și-a „schimbat atitudinea“ de până acuma.

Astăḑi putem cetì în „România Liberă“ de Dumineca 28 Septemvre Nr. 997 din Bucuresci chiar următoarele:

„Românii din Transilvania s'au abținut până acum, cum bine vor scì cetitorii, dela ori ce participare la viața parlamentară maghiară. Ținerea la această politică resultase din încredințarea basată pe argumente concrete (?!), că prin o întrare în camera ungurească deputații români ardeleni nu puteau face națiunei lor asuprite nici un bine, ci se făceau numai, vrênd nevrênd, părtași și iscălitori, dacă nu activi, pasivi, ai actelor ei de sugrumare.

„Din ḑiarele ardelene, profesau până acum politica acestei atitudini „Observatorulu“ și „Gazeta Transilvaniei“. Astăḑi, mai presus de ori ce asteptare, *ambele* aceste organe (cel dintâiu numai indirect) se lapĕdă de politica anterioară și încep a prepara Românilor ardeleni terenul, pentru inaugurarea unei politici *active* pe basele oferite de statul maghiar...“

Nu adaugem de astădată nimica la cele ḑise de foaia bucurescească.

Revista politică.

Sibiiu, în 29 Septemvre.

Nu este prima dată, că oficioasele după o agresiune vehementă îndreptată asupra cui-va, se retrag ca și leul, când greșesce mesura pașilor asupra pradei. Puțin timp este de când „P. Ll.“, organul ministerielor din monarchie, arunca ca un *Jupiter tonans* cu fulgere și tunete asupra României, căci nu se supune disposițiunilor din Avant-projetul cunoscut. Acum dintr'odată se vede, că s'a mai domolit boierul și a luat-o pe o coardă cel puțin cu trei octave mai jos.

În ḑilele din urmă, scrie precautul organ, se ḑicea în presa străină, că proiectul la navigațiunea dintre Poarta de fer și Galați, atacat de multe părți este acceptat în genere. Dar dênsul crede, că scirea aceasta nu este de a se lua *ad litteram* Mai la vale spune, că puterile au ajuns așa departe ca sě accepteze în principiu *avant-projetul*; cu toate aceste încă ar fi pripită presupunerea, că venind vorba la specialități se vor primì toate în tocma cum se află în avant-projet „P. Ll“ merge mai departe și recunoasce puterea convingĕtoare a unui articul din „Românul“ în favorul liberei navigațiuni pe Dunăre „P. Ll.“ se deosebesce de „Românul“ numai în punctul, că Austro-Ungaria ar vrea sě vatĕme libertatea aceasta, ceea ce după „P. Ll.“ nu ar fi așa.

Dragostea aceasta repentină a lui „P. Ll.“ este mai puțin esplicabilă decât schimbările vremilor. Nu cumva a venit pocăința pentru desprețul de mai deună-ḑile?

„Times“ publică în privința Cestiunei Dunărene următoarea telegramă din Bucuresci, cu data de 30 Septemvre:

„Esportările României care trec pe la Sulina întrec pe acele din tot imperiul austriac; de acì se poate vedè că România are la Dunărea de jos un interes negreșit egal, dacă nu superior aceluia al Austriei, care nu țintesce decât la aceea de a'și asigura monopolul practic al transporturilor care trebue sě fie cu totul libere pentru toate naționalitățile.

„Cifrele următoare estrase din raportul oficial al comisiunei europene pentru Dunărea de jos, probează că Englitera are interese foarte însemnate angajate în această cestiune. În cursul anului 1879 au eșit pe Gurile Dunărei 5,394,729 cuartere de cereale (un cuarter echivalează cu 12 chilogr, 700,) dintre care 2,625,948 cuartere fuseseră îmbarcate la Brăila, adecă în afară de jurisdicțiunea citatei comisiuni. Eacă acum cifrele, care ne arată proporțiunea vaselor englese și austriace care au fost ocupate cu transportarea acestor mărfuri: corăbii austriace 54, steamere 88; în schimb au fost 15 corăbiì englese și 479 steamere. Tonagiul respectiv al acestor vase se repărțesce în următoriul chip: corăbiile austriace au avut 14,965 tone, ear' steamerile 46,214; în schimb corăbiile englese au avut 14,214 tone ear' steamerile 408,492; adecă tonagiul vaselor engleze a fost anul trecut aproape de șepte ori mai mare decât acela al vaselor austriace, și tonagiul mijlociu al vaselor acestor două țĕri în cursul celor opt ani din urmă indică aproape aceeași proporțiune.

„Astfel cei de aici se întreabă dacă Englitera va fi dispusă sě lase acest comerciu la disposițiunea unei comisiuni, în care ea nu va fi representată, și se afirmă că este cu puttință a se mănținè comisiunea europeană, în loc de accepta pe aceea pe care o propune ante-proiectul austriac.“

O telegramă dela 9 Octomvre n. din Bucuresci ne spune, că guvernul de acolo e aproape de înțelegere cu oposițiunea. Altă telegramă din același dat, dară dela *Viena* spune, că „Presse“ este informată din isvor foarte bun, că cabinetul Brătianu și-a schimbat politica și s'a apropiat de Rusia. Indemnul la aceasta este decursul cestiunei dunărene, raporturile cu Bulgaria și nepopularitatea de până acum a cabinetului. Bratianu în cestiunea dunăreană se apropie de punctul de mânecare al partidei austrofobe, Grigorie Sturza, (a cărui organ, „Democrația natională“ a încetat) numai ca sě'și întărească posițiunea.

Altă telegramă dela Bucuresci (tot din 9 Oct. n.) spune după „Politische Korrespondenz“: Împregiurarea, că postul legatului rusesc pe lângă curtea română încă este neocupat, a îndemnat pe cabinetul din Bucuresci a reînnoì pașii pentru întregirea postului vacant.

Ori cât de îngrozitoare ar fi putut fi flota destinată pentru Dulcigno, ea n'a dat până acum decât salve de salutare reciprocă și salve de salutare lui Danilo principelui de coroană al Muntenegrului. Încă nu se scie înaintea cărei localități are sě se posteze flota după depărtarea dela Dulcigno, și dacă și acolo va fi demonstrațiunea așa de inocentă ca la Dulcigno.

Telegramele din urmă înăspresc situațiunea. Ele spun că vice admiralul englez Seymour a primit instrucțiuni dela guvernul seu; că puterile la cea din urmă notă a Porței nu vor mai respunde, ci o vor încunosciința simplu despre mesurile ce au se ia. În cercurile oficiale din Berlin circulează scirea venită dela Constantinopole, că Sultanul este hotărît a abḑice, îndată ce s'ar începe vre-o acțiune maritimă din partea puterilor.

Este o coincidență minunată, că multe din ḑiarele de alaltă eri, în articulii de fond, cântă prohodul Turciei în lungi și frumoase necroloage.

Tocmai vine scirea telegrafică din Paris la „S. D. Tageblatt“ de aici, că consiliul miniştrilor în Constantinopole a hotărît cesiunea *necondiționată* a Dulcignului.

Mișcările unioniste din Bulgaria și Rumelia.

Prin ḑiarele vieneze găsim o corespondență din Rusciuc, — cetim în „Românul“ — care nu mai lasă nici o îndoială despre mișcarea unionistă, ce se pregătesce în Bulgaria și Rumelia orientală și care va avè în curênd de resultat unirea acestor două provincii. Eacă în întregul ei această corespondență, care ni se pare importantă din toate punctele de vedere:

„Pregătirile pentru realisarea ideei unei mari Bulgarii au început sě devină atât de vii în aceste din urmă timpuri, în cât se poate preḑice, că în curênd va începe mișcarea plănuită de atâta vreme. Guvernul bulgar a tolerat ca oare cari persoane influente, oficiale sě organiseze mișcarea, care se va arĕta mai curênd sau mai târḑiu ca un factor în peninsula balcanică. Lucrările partidei unioniste sûnt atât de desvoltate deja, încât ele par a permite o acțiune. De mai multe luni Comitetul central pentru restabilirea integrității statului bulgar, precum se numesce el în mod oficial, desfășură pe aici o activitate tot atât de mare, cât și plină de succes. Nu esistă nici un oraș și nici un sat în principatul Bulgariei, în care sě nu fie stabilit câte un comitet secundar. Acesta, compus fiind dintr'un președinte, trei membrii, un cassar și trei așa numite organe esecutive, e împărțit în trei categorii de locuitori, cari aparțin circumscripțiunii sale, și adecă în aceia cari plătesc o contribuțiune patriotică, în aceia, cari au realisat înarmarea armatei naționale prin oferirea de arme, și în fine în aceia, cari trebue sě dea un contingent pentru această armată. Și fiindcă preoțimea, profesorii și funcționarii, adecă elemente cu o influență netăgăduită, au spriginit cu o mare energie aceste sforțări, apoi ele au fost încoronate de un succes surprinḑĕtoriu. Informațiuni positive ne arată, că este foarte însemnată întinderea mijloacelor de acțiune, de care dispun comitetele. Se ḑice, că sûnt deja înarmați 60,000 oameni bine esercitați. Pentru toți viitorii luptători, pentru causa bulgară, sûnt deja uniforme de ajuns în mulțime de depososituri. Fondul, de care dispune comitetul central, este de 15 milioane lei. Dacă mai ținem încă samă de faptul, că toate posturile de comandanți și până la cel din urmă sergent sûnt deja ocupate și, după cum se ḑice, numai cu oameni bine esercitați și care au luat parte la cel mai din urmă resbel, apoi se poate lesne deduce conclusiunea, că acțiunea este cu totul gata.

Pentru această acțiune s'a creat însě și dincolo de Balcani o armată destul de bună. Ne ținênd nici o samă de guvernul cel slab din Filipopole, societățile de gimnastică, care fuseseră disolvate în mod formal de Aleco-pașa, n'au încetat un singur moment măcar de a'și urmărì ținta lor principală. In aceste din urmă luni s'au trimis prin Bulgaria în Rumelia orientală 16,000 pusci, 11 tunuri și o cuantitate însemnată de munițiuni. Trecĕtorile din Balcani au fost întărite după instrucțiunile date de militari superiori. Punctele acele, care ar fi putut sě fie mai ântâiu espuse la un atac turcesc, au fost deja întărite în destul de bine. Luptătorii procurați de societățile de gimnastică și al căror numer se urcă la 34,000 sûnt înarmați tot cu arme de acele, cu care sûnt înarmați și Bulgarii de dincoace de Balcani. Acum patrusprăḑece ḑile au fost trimiși 34 oficeri dela Sofia în Rumelia orientală cu scopul de a lua comandamentele cele mai principale. Dar atât comandantul suprem cât și statul-major general reșed în Bulgaria, spre a se putè manținè unitatea trebuincioasă în comandă.

Asupra începerei acțiunii, care se va inscena în ambele Bulgarii de odată, circulă diferite sgomote. Se afirmă, că într'una și aceeași ḑi va trebuì sě se proclame unirea Rumeliei orientale cu Bulgaria și independența Bulgarielor independente. Aceste pregătiri ne probează esistența convingerei, ce esistă, că Poarta nu se va mărginì numai într'un protest teoretic. In schimb însě, Bulgarii par decişi a plătì pe cât se va putè de scump realisarea ideii panbulgare.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Nu se poate afirma cu otărîre, dacă călĕtoria de acum ḑece ḑile a ministrului de finance Karaveloff la Petersburg este sau nu în legătură cu această mişcare.“

Proces verbal

substernut în şedinţele adunărei generale a XIX a asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ce s'a ţinut, conform hotărîrei adunărei generale din Sighişoara dela 4 August 1879 la p. al XIV dela procesul verbal, în oraşul Turda la 7, 8 şi 9 Aug. 1880.

(Încheiere).

Şedinţa a IV. de la 9 August 1880.

XXXI. Preşedintele deschide şedinţa la oarele 10½ a. m. apoi pune la ordinea ḑilei raportul comisiunei de 3 aleasă la p. IX. *a)* al acestui proces verbal, pentru revederea şi censurarea socotelelor despre averea asociaţiunei. Referentul acestei comisiuni Er. Iacob Brănduşan dă cetire raportului, ce se aclude la acest proces verbal sub *H* din care se vede, cumcă averea efectivă a acociaţiunei până la această adunare gen. este de 75,947 fl. 59 cr., ear averea academiei de drepturi este de 17,233 fl. 17 cr., apoi constată, că s'au aflat toate socotelele în ordine bună, şi propune, a se da funcţionarilor de la cassă absolutoriu.

ad XXXI. raportul comisiunei se ia spre sciinţă, ear funcţionarilor de la cassă li se dă absolutoriu.

XXXII. La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei de 5 pentru esaminarea proiectului de buget făcut de comitetul asociaţiunei pentru anul 1880/1 aleasă la p. IX. *c)*

Referentul acestei comisiuni An. Trombiţaş dă cetire raportului seu, ce se aclude împreună cu proiectul de buget al „comitetnlui de sub Nr. 161 1880 sub *y* ·/. al acestui proces verbal.
Se iau la discusiune punct de punct din proiectul Comitetului şi propunerile comisiunei.

Comisiunea bugetară recomândă a se primì neschimbat:

1. Preliminariul de percepţiuni proiectat de comitet cu suma de 4392 fl. 57 cr.
2. Pentru secţiunile scientifice suma de 800 fl.
3. Pentru procurarea de cărţi 100 fl.
4. Pentru prelegerile publice 100 fl.
5. Premiul lui Fl. Porcius 20 # = 110 fl.
6. 2 Stiperdii votate la p. XXIV. *a)* à 60 fl. = 120. fl.
7. Posiţiile de sub punctele 6—17 ale preliminariului comitetului, diferite stipendii votate mai înainte cu 1130 fl.
8. Ajutoriu pentru scoala de fetiţe din Câmpeni 200 fl.
9. Pentru lucrările secretarilor conform §. 16 şi 17 din statute 300 fl.
10. Pentru funcţionarii de la cassă 200 fl.
11. Remuneraţiunea bibliotecariului 60 fl.
12. Spese de cancelarie 100 fl.
13. Pentru un scriitoriu 150 fl.
14. Pentru esposiţie comisiunea propune numai 500 fl. în loc de 742 fl. 57 cr. din preliminariu;
15. Pentru chiria localului 100 fl.
16. Pentru servitoriu 120 fl. în loc de 180 din prelimiriu.
17. Un premiu conform hotărîrei de la p. XXIV. *c)* al acestui proces verbal 150. fl.

ad XXXII. Adunarea primesce din punctele propuse de comisiunea bugetară 1. 2 şi 3, neschimbate; postul de la p. 4 'l sterge cu totul; punctele 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, şi 13, se primesc neschimbate. Punct 14 s'a primit deja la p. XX. al acestui proces verbal, adecă suma de 700 fl. ca anticipaţiune, sperânduse cumcă această sumă se va încassa din venitele esposiţiei precum s'au refundat şi de la esposiţia ce s'a arangiat la Braşov. Punctele 15 şi 17 se primesc neschimbate. La punct 16 se primesce propunerea din preliminariu cu suma de 180 fl. La propunerea lui G. Pop adunarea votează 100 fl. ce s'au sters la p. 4 ca ajutoriu pentru scoala romană din Lăpuşul unguresc.

XXXIII. Se pune la ordinea ḑilei raportul comisiunei de 3 aleasă la p. IX. *b)* pentru încassarea de tacse şi înscrierea de membrii noi. Referentul comisiunei Al. Danciu dă cetire unei consemnări, din care se vede, că la acea comisiune s'au încassat atât ca tacse vechi cât şi ca tacse nouĕ şi de diplome şi ca tacse ajutătoare suma de 1215 fl 40 cr., şi s'au înscris ca membrii ordirari noi 80. ear ca membrii pe viaţă 2.

ad XXXIII. Se ia cu bucurie spre sciinţă. Suma încassată de 1215 fl. 40 cr. se hotăresce a se preda cassariului pentru a o întroduce în cărţile de evidenţă; ear membrilor noi se decide a li se da diploma în regulă.

XXXIV. La ordinea ḑilei se pune punct 6 din programă, adecă alegerea funcţionarilor şi a comitetului asociaţiunei pe periodul următoriu de 3 ani. Alegerile se fac conform statutelor cu vot secret. Pentru ca membrii sĕ se poată consulta şi unì asupra persoanelor alegênde se suspinde şedinţa pe 5 minute. Redeschiḑênduse şedinţa se alege o comisiune scrutătoare în persoanele: Parteniu Cosma, Andreica şi Zachiaria Boiu.

ad. XXXIV. Preşedintele comunică cumcă resultatul alegerilor este următoriul conclus al adunărei generale:

a) Funcţionarii Asociaţiunei:

1. Preşedinte Timotei Cipariu: 2 Vicepreşedinte Iacob Bologa; 3 secretariu G. Baritiu; 4 secretariu II. Dr. Ios. Hodosiu; 5 casseriu Const. Stejariu; 6 controlor Eug. Brote; 7 archivar-bibliotecar Nic. P. Petrescu.

b) membrii ord. ai comitetului:

1. Paul Dunca: 2. Bar. de Ursu; 3. Elia Macelariu; 4. I. V. Rusu; 5. Ioan Popescu profesor; 6. Ios. St. Şulutiu; 7. Dr. Ilar. Puşcariu; 8. Partenie Cosma; 9. G. Baritiu; 10 Z. Boiu; 11, B. Hărşan; 12. V. Roman.

c) membrii supl. ai comitetului·

1. Dr. D. Bărcian; 2. Constantin Stezariu; 3. Dr Ios. Hodosiu; 4. Eug. Brote; 5. Dr. Răcuciu: 6. Demitriu Comşa.

XXXV. Se pune la ordinea ḑilei p. 7 din programă, adecă alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al şedinţelor din urmă.

ad XXXV. Adunarea alege prin aclamaţiune în această comisiune pe Dr. I. Raţ; protopopul Lugoşan şi Anania Moldovan toţi din Turda.

Ne mai fiind alte obiecte de deliberat în această adunare generală, ear' timpul fiind foarte înaintat (la 4 oare p. m.) în urma cărei împregiurări foarte mulţi membrii s'au şi depărtat dela şedinţă, preşedintele mulţămesce tuturor membrilor, cari au alergat pentru a participa la şedinţele acestei adunări generale, şi prin aceasta au dovedit un mare interes faţă cu această instituţiune culturală; ear' în specie mulţămesce Românilor din Turda şi giur şi cu deosebire comitetului de primire pentru iubirea frăţească, ce au dovedit-o prin primirea călduroasă a tuturor oaspeţilor veniţi la Turda. Asemenea mulţămesce cetăţenilor din Turda de naţionalitate maghiară pentru primirea ospitală, cu care au destins această adunare generală; — apoi declară de închise şedinţele adunărei generale a XIX a asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Protopopul Lugoşan luând îndată cuvêntul respunde preşedintelui în numele tuturor Românilor din Turda şi giur în terminii cei mai călduroşi mulţămind atât comitetului asociaţiunei, cât şi tuturor membrilor veniţi la Turda, ce le-a procurat Turdenilor o rară ḑi de serbătoare prin aceea, că asociaţiunea transilvană 'şi-a ţinut în acest an adunarea sa generală la Turda.

Turda la 9 August c. n. 1880.

Secretariu ad hoc.
Dr. *A. P. Alessi*

Protocoalele din şedinţa II. III. şi IV, s'au verificat prin subscrişii:

Turda în 9 Septemvre 1880.

Iacob Lugoşan, v. protopop. *Anania Moldovan*, advocat.
Dr. *Raţ.*

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Agnita, 26 Septemvre. În Nr. 82 al acestui preţuit ḑiar a apărut un articul intitulat „Fapte negre din inimă neagră“, subscris de un Brutus. În acel articul se laudă învĕţătoriul Ioan Corfariu dela Agnita şi se descriu oamenii din acel popor nefavorabil. Apoi continuă, că prin influenţa unor nechiemaţi s'ar fi revoltat şi sumuţat acest popor contra învĕţătorului Corfariu, căruia i s'ar fi şi omorît într'o noapte în grajd o vacă, foarte frumoasă — mai departe tot acei nechiemaţi în continuu sumuţau poporul atât asupra învĕţătorului Corfariu, cât şi asupra administratorului ppopesc. Acestui din urmă i s'ar fi ameninţat cu bătaie şi omor, ear' apoi învĕţătoriului Corfariu i ar fi tăiat de pe un loc de 6 ferdele tot cucuruzul.

Se descarcă în fine acel Brutus asupra unei persoane, pre care însĕ nu o numesce, voind a o deonesta înaintea publicului dându'i lecţiune spre îndreptare.

Prin acest articul s'a pus o peatră neagră, nemeritată, pre noi ca parochieni din Agnita, dânduni-se epitete de selbatici, popor nepriceput, moralmente decăḑut, materialmente dependent de populaţiunea conlocuitoare etc.

Simţul de onoare ne îndeamnă a păşì contra calumniilor lui Brutus, şi le respingem cu indignaţiune ca pre nesce scornituri mincinoase. Şi de oarece scopul acestui preţuit ḑiar nu este publicarea de polemii, trecem preste Brutus, care scim că nu'i cel din istoria vechie, ci un năimit, care prin surparea altora ar voì sĕ se înalţe, ca oare când Aman prin surparea lui Mardochiciu.

Permitene d-le Redactor! Eată cum: Nu este adevĕrat, că acest popor s'ar fi revoltat şi ar fi fost sumuţat de oare-cine contra învĕţătoriului Corfariu. Nu este adevĕrat că numitului învĕţător i s'ar fi omorît noaptea o vacă în grajd, căci vaca, despre care pomenesce B. a murit, scie Dḑeu de ce, nu o a omorît nimenea. A mai murit şi altora animale domestice — lucru firesc — dar nau mai ḑis, că le a omorît cine-va precum scrie B.

Dacă a murit învĕţătorului Corfariu vaca, cine e de vină?

Mai departe nu este adevĕrat, că adm. ppopesc i s'ar fi ameninţat cu bătae şi omor, altmintrea este treaba pe acì, de acele n'a fost vorba; ear' dacă s'a întêmplat aşa ce-va, pentru ce nu a cerut respectivul P. adm. ppopesc intervenţia judecătorească? — Dar aceasta nu o a făcut, pentrucă nu a avut pentru ce, şi pre cine acusa. Nu este edevĕrat că învĕţ. nostru Corfar are sĕ înghită în fie-care ḑi, oară şi minut neplăceri şi imputări nemeritate. Nu este adevĕrat, că învĕţătorul nostru Corfariu în conţelegere cu adm. ppesc ne ar fi apĕrat şi liniscit spiritele noastre contra acelor ce au voit a ne propaga, precum scrie B. proselitismul.

Totul ce este adevĕrat in articulul lui B. este, că învĕţătorului Corfariu i s'a tăiat pe un loc cucuruzul, însĕ nu de pe agrul întreg, ci numai după cum spun cei ce au vĕḑut o parte*) Reu destul a făcut acela, care a sevêrşit această faptă neumană — dar dacă o a făcut aceasta vre-un ticălos sûntem siguri, că nu s'a întêmplat din vre o sumuţare? Apoi precum o rândunică nu face primăvară, şi un arbore pădurea, aşa nici pentru un ticălos dintr'o comună nu se poate pĕta întreg poporul, sau şi numai o parte, dândulise epitete nemeritate.

Se vede că B. a fost rĕu înformat, când a scris articulul seu, sau a stat la pândă ca vênătorul cu arcul încordat pândind ocasiunea, ce i se ar putè da, ca sĕ săgeteze paserea galbină în cioc, ce rĕu ia cântat de noroc

Membrii comitetului parochial.

Provocare

spre împărtăşirea datelor privitoare la cutremurul de pămênt.

Cutremurul de pămênt, ce în 3 Octomvre noaptea şi dimineaţa fu obobservat — după însciinţările de până acum — mai în toată Transilvania, este un fenomen natural aşa de însemnat încât merită şi recere cercetarea scientifică aprofundată a tuturor datelor şi observaţiunilor privitoare la dênsul, pentruca pe temeiul acesteia sĕ se poată lămurì fiinţa lui, şi ceea ce e lucru de căpetenie, causa în afacerea atarei scrutări scientifice, îndrăsnesce a apela la tot individul cult, care ori că a observat el însuşi acest notabil fenomen firesc, ori poate căpĕta despre dênsul încunosciinţări sigure, desclinit însĕ roagă pre on. dd. oficiali ai telegrafelor şi staţiunilor de căli ferate, cari au ocasiune de a face observaţiuni punctuoase în privinţa timpului, se binevoiască în interesul sciinţei, ca respuns la întrebările mai jos punctate, a conscrie toate datele în legătură cu cutremurul, ce le vor fi băgat în samă şi cât mai curênd a le trămite subscrisului spre cercetare scientifică. Datele se cer cu subscrierea numelui şi posiţiunei trămiţătoriului, ca la timpul seu sĕ poată fi publicate deplin.

Întrebările pentru a căror resolvire binevoitoare se roagă suscrisul, sûnt următoarele:

1. În ce comună din patrie şi în care parte a aceleia fu simţit cutremurul?

2. În care ḑi şi pre ce timp se simţì cutremuuul? (NB. Timpul, dacă numai se poate, se recere până la puntuositate de secunde, eară timpul local e de a se transcalcula după timpul din Pesta la cea mai deaproape staţiune telegrafică ori de cale ferată; în special oficialii de telegrafie şi de căli ferate pot lesne comunica în modul acesta timpul.)

3. Simţitu-s'a tremurare undulătoare ori zocniture (sguduituri? Red.), ori amendoaue!

4. În ce direcţiune au proces undulările ori zocniturele, sau adecă din ce direcţiune au fost simţite? Adevĕrat, că direcţiunile după regiunile cerului numai cu ajutoriul cronometrului se pot mĕsura, dar' date cât mai posibile aprosimative încă putem folosì.

5. Câte au fost la numer zocniturele, cât timp a ţinut una sau alta?

6. Întreg cutremurul cât a durat?

7. Fost'a cutremurul însoţit de vre-un fenomen sunetal, precum: ḑurăit, tunet, şuerăit, zurăit, tropot, au de alte sunete cu ori-ce asemenabile.

8. În urmarea sguduiturei clătinatus'au ori căḑutau jos diverse obiecte, anume ce soiu şi de unde, în care direcţiune a căḑut ori s'au clătit? Făcutu-s'au crepăture în păreţii edificielor, în ce direcţiune merg acesti

---

* Oameni de treabă se mulţămesc şi mai cu puţin. Red.

păreţi şi în ce direcţiune crepăturile escate în ei? Oroloagele pendulare opritus'au şi în ce timp? (de se va putè sĕ se facă transcalculare după timpul din Budapesta). Păreţii, pre cari atêrnă aceste oroloage, ce direcţiune aveau? Cimentul picatau de pre păreţi, hornuri, turnuri, în ce direcţiune sburà din înălţime, şi cât de departe de părete, horn ori turn? Făcutăs'au oare unde crepături în pămênt, şi aceste în ce direcţiune au mers? Remas'au aceste deschise, ori ear s'au închis numai decât? Observatus'au oare care înrîurinţă a cutremurului asupra apelor curgĕtoare şi stătoare? Apa isvoarelor şi fântânilor n'a decrescut ori esundat, ori n'a secat cu totul, ori temperatura ei nu s'a schimbat, nu s'a turburat?

9. Ce înfluenţă avu cutremurul asupra animalelor: nu s'a observat la ele anumită nelinisce înainte de cutremur şi sub dênsul?

10. Cum a fost timpul înainte, sub, şi după cutremur: ploios, înnuorat, senin, vêntos? La ce grad a stat termometrul şi barometrul pre timpul cutremurului?

Aceste ar fi întrebările, la cari subscrisul cere binevoitoriu respuns şi speră, că în interesul cultivărei sciinţei în patrie-ne ori-ce individ cult va face tot ce i va sta în putinţă, pentru ca în acest mod sĕ putem da icoana cât mai perfectă a acestui cutremur, precum se pare, din cele de dimensiuni mai mari.

Cu patriotică reverenţă

Cluj, 4 Octomvre 1880.

Dr. *Antoniu Koch*,
prof. de mineralogie şi geologie la universitate.

Varietăţi.

* (Societatea de lectură „Andrei-Şaguna“), conform statutelor şi-a început activitatea ei prin constituirea efectuită la 21 Septemvre st. v. a. c. — sub presidiul Reverendisimului d-n Ioan Hannia, directorul seminarial, alegêndu'şi, de:

a) president — conducĕtor pe d. profesor seminarial Simion Popescu;

b) vice - presedent Nicolau Borza cl. a. III;

c) notar al corespondenţelor Ales. Dogar cl. a. III;

d) notar al şedinţelor Nicolau Neamţ cl. a. II;

e) cassar Teodor Herman cl. a. I;

f) controlor Ioan Şandor cl. a. III;

g) bibliotecar Sev. Olariu cl. a. II;

h) vice-bibliotecar Ioan Berescu pedagog a II;

i) redactor al foaei „Musa“ Romul Furdui cl. a. III; şi

k) membrii în comitet: Ioan Nicolescu şi Ioan Cândea cl. a. III; Vasile Bologa şi Ioan Micu cl. a. II; Valeriu Verza, Sab. P. Barcianu cl. a. I, şi Ioan Patachi pedagog a. I.

Nicolau Borza m. p.,
v.-preşedinte.

Nicolau M. Todoran cl. a. III,
notariu ad-hoc.

* (Adunarea comitatensă) de aici 'şi-a ţinut şedinţa în 8 Octomvre n. Pintre objectele pertractate cel mai interesant a fost despre clădirea unei case comitatense. Maioritatea a remas pe lângă conclusul de mai nainte ca sĕ nu se clădească edificiu nou, ci sĕ se cumpere „Leul alb“ şi sĕ se adapteze.

* (Necrolog). Ioana Flămându născută Dan, ca soţie, în numele ei şi a orfanilor Veturia, Constanţa, Eugenia şi Iulian; şi Simion Flămându ca tată, anunţă cu inimă frântă de durere, cumcă iubitul lor, soţ respective tată şi fiu: *Macedon Flămându*, paroch gr. or. în Borgo - Suseni, după un morb îndelungat a reposat în Domnul, în etate de 33 ani, în 11/23 Septemvre 1880. Osemintele pămêntesci s'au astrucat în 13/25 Septemvre 1880 în cimiterul bisericesc tot de acolo. Fie'i ţĕrina uşoară şi memoria eternă!

* (Necrolog). *Sofia Pascu cu fica ei Valeria*, precum şi Ioane Becineaga advocat în Verşeţ cu inima sfâşiată de durere anunciă moartea mult iubitei lor fiică respective soră şi soaţă *Livia Becineaga* născ. *Pascu* carea în urma unui morb îndelungat în 8 Octomvre 1880 st. n. la 8 oare dimineaţa în al 26 an al etăţei sale a adormit în domnul! Remăşiţele pămêntesci s'au înmormêntat în cimiteriul gr. or. din loc în 10 Octomvre st. n. la 4 oare după ameaḑi. Fie'i tĕrîna uşoară şi memoria eternă!

Verşeţ în 8 Octemvre 1880 st. n.

* (Advocat nou în Braşov). Camera advocaţilor din Braşov publică trecerea lui Simeon Mărgineanu, advocat în Braşov în lista advocaţilor de acolo.

* (Bal român) se va da cu ocasiunea adunărei generale pentru fondul teatrului român în sala dela „*împĕratul Romanilor*“ în 18 Octomvre n. 1880. Biletele à 1 fl. de persoană, Logia mare 3 fl. 50 cr., Logia mică 2 fl. se află de vênḑare în ḑilele de 17 şi 18 Octomvre st. n. 1880 dela 3—5 oare p. m. în sala „Asociaţiunei Transilvane“ strada Cisnădiei Nr. 7, precum şi seara la cassă. Oferte marinimoase se vor cuita prin ḑiare.

* În privinţa balului am mai primit eri următoarea notită: (Bal românesc). În seara de 18 l. c. se va da în sala dela „Împeratul român“ un bal în favorul fondului de teatru, a cărei adunare generală a fost convocată în anul acesta pe ḑilele de 17 şi 18 Octomvre st. n. aici la Sibiiu.

Comitetul arangiator avênd în vedere frumosul şi laudabilul scop, căruia este destinat venitul eventual, are onoare a învita prin aceasta pe onor. public român din loc şi giur la acest bal, rogănd'ul tot odată, ca sĕ participe în numer pe cât se va putè mai mare. Tot cu această occesiune îşi permite a învita pre aceasta cale pe toţi p. t. membrii ai casinei din loco împreună cu onor. d-lor familii, precum şi pe intreg p. t. corp de oficeri ai garnizoanei acestei cetăţi prin a căror presenţă comitetul arangiatoriu se va simţi onorat şi deobligat.

Sibiiu, 10 Octomvre st. n. 1880.

Comitetul arang.

N. B. Biletele à 1 fl. de persoană, Logia mare 3 fl. 50 cr., Logia mică 2 fl, se află de vênḑare în ḑilele de 17 şi 18 Octomvre st. n. 1880 dela 3—5 oare p. m. în sala „Asociaţiunei Transilvane strada Cisnădiei Nr. 7 precum şi seara la cassă.

Ofertele marinimoase se vor cuita prin jurnale.

* (Himen). În 21 Septemvrie v. a. c. d-na Ana Treandafil din Bucuresci şi dl Eugen Brote proprietariu din Sibiiu s'au cununat în Bucuresci în biserica sântului Nicolae (Lucaci).

* (Himen). D-şoara Maria P. Foica şi dl Iuliu I. Dan s'au încredinţat Duminecă în 10 Octomvre n. în Sibiiu.

* (Oficiele postale) din Ciaba, Lugoş şi Sighişoara vor trece cu începutul anului 1881 din mânile private, în care se află acuma, în administraţia statului.

(Însciinţare). Direcţiunea căilor ferate de stat reg. ung. face cunoscut, că pedecile comunicaţiunei pe linia ferată românească Predeal-Ploesci sûnt delăturate.

* (Requiem) pentru căḑuţii honveḑi unguresci din 1848/49 s'a ţinut în 6 Oct. n. şi în Budapesta, o serbătoare mai mult bisericească, la carea au luat parte multe notabilităţi unguresci. Apoi membrii asilului de honveḑi sub conducerea comandantului de casă, cu un steag negru în frunte, încă au participat la requiem.

* (Înmormêntarea lui Manolache Costache Epureanu). Marţi avu loc în Berlad înmormêntarea remăşiţelor mult regretatului Manolache Costache Epureanu. După cum ne spune „Timpul“, din partea comitetului partidului conservator au fost delegaţi sĕ asiste la funebra solemnitate d-nii: P. Mavrogheni, T. Roseti, Al. Zis, P. Teulescu, V. Hiotu şi Lascar, Catargiu. Guvernul era representat prin dl Teriachiu, ministru de interne, ear' din partea M. S. R. Domnitoriului, d. adjutant domnesc, colonelul Grecean, însoţit de d. general Zefcari, a depus pe sicriu o coroană frumoasă de trandafiri albi şi de viorele. Delegaţiunea comitetului partidului conservator a depus asemenea o coroană măreaţă de viorele. Serviţiul religios a început la oarele 11 a. m. Tot oraşul era în picioare. Dela gară şi până în têrg tot bulevardul era îndesat de lume. Pe ambele lături ale podului erau înşirate garnisoana locală, garda orăşenească, toate scolile şi corporaţiunile. Toate casele şi balcoanele erau cernite: tot oraşul era în doliu şi toate prăvăliile închise. La oarele 11 şi un cuart cortegiul a pornit pe bulevard a întrat în strada cea mare, apoi în piaţa domnească, oprindu-se la biserica zidită de familia Costache. După terminarea serviciului devin d. Iordache Gane, primarul oraşului, a rostit vre-o câteva cuvinte, ear' d. T. Roseti a cetit un discurs. Apoi cortegiul a pornit spre cimiter, unde primăria construise o criptă zidită, în care s'au depus remăşiţele mortale ale lui Manolache Costache. Pompa înmormêntărei a fost strălucită şi deamnă de ilustrul reposat.

* (Afacerea lui Seemann) —după cum declară în „P. Ll.“ Edelsheim Gyulai — fiind cu deamĕruntul cercetată s'a sfêrşit în nefavorul şovinismului maghiar dovedinduse la cercetare prin martori, că vice-colonelul Seemann în nici o privinţă n'a comis faptele de cari fu inculpat din partea Ungurilor. Ministrul president Tisza, primind încă din August însciinţarea despre resultatul acestei cestiuni n'a făcut publicului nici o împĕrtăşire. Şi totuşi cestiunea aceasta a înteresat pe lumea întreagă!

* (Esamenile din silvanistică) pe anul acesta încep cu 8 Noemvre şi se vor ţinè în casele comitatelor din Budapesta, Poşoni, Neusohl, Caşovia, Ungvár, M. Sighet, Cluj, Timişoara şi Steinamanger. Doritorii de a depune aceste esamene sûnt provocaţi, a'şi trămite suplicele instruate conform legilor la locurile competente cu observarea, că pentru locul de esaminare Ungvár este competent inspectorul silvanal din Caşovia, eară pentru M. Sighet inspectorul silvanal din Satumare.

* (Cutremurul) din 3 Oct. în Braşov nu s'a simţit de loc.

* (Un Ungur despre Bucuresci). Cetim în „Familia“: Deputatul George Endre scrie un articul de foişoară în „Fővárosi Lapok“ despre Bucuresci, unde făcuse o escursiune. Întro altele ḑice: „Bucurescii nici nu se pot compara de odată cu Belgrad sau cu Sofia, şi eu cred, că în resărit cu tot dreptul urmează îndată după Budapesta. E un oraş frumos, şi ceea ce e de frunte, un oraş care înaintează. Îmi place mult etatea dorului de înaintare . , . Cu mirare şi cu invidie veḑ, cât de romăresc e Bucuresci . . . nimene nu se teme aici de acusa şovinismului, ma e mândru de acela . . . În Bucuresci sûnt vr'o trei-ḑeci de mii de Unguri, dar acestia nici nu se observă în comunicaţiunea oraşului . . . Ungurii nu fac sgomot, se pitulează şi se românisează. Călĕtorul care sosesce din rĕsărit, găsesce la Bucuresci o alinare deosebită. Simte, că earăşi se află în Europa, şi i pare bine sĕ afle până la amenuntele cele mai inferioare formulele civilisaţiunii . . . Aşi fi superb, dacă a noastră capitală ar fi atât de naţională ca Bucuresci . . .

* (Cultivarea tutunului). Ministrul de finanţe a dat poruncă strînsă tuturor organelor financiare, a grigì cu stricteţă, ca cultivătorii de tutunuri sĕ semene tutunul numai pe câmpuri proaspete şi dacă acestia s'ar încumeta a semena tutunul a doua oară pe locurile unde mai înainte earăşi au fost semĕnate tutunuri, sĕ li se detragă numai decât concesiunea.

* (Kossuthiană.) Manuscriptele dela al 2-lea tom a scriptelor lui Kossuth au ajuns în 5 Oct. n. în mânile deputatului Helfy, carele cât de curênd le va da spre tipărire. Tomul dintâiu al traducerei franceze va eşì de sub tipariu în ḑilele aceste. Ediţiunea franceză este provĕḑută de Kossuth cu o prefaţă separată.

* (Defraudare nouă.) Jurnalului „Függentlenség“ i se scrie din Muncaci (comitatul Bereg), că registratorul prefecturei Muncaci fiind însărcinat din partea pretorului, a espeda într'o epistolă 400 fl. v. a. în loc sĕ pună în epistolă banii primiţi, a pus făşii de hârtie, reţinênd suma banilor de 400 fl. v. a.

* (Surorile lui Bem), a cărui monument s'a desvĕlit în 8 Octom. au primit dela magistratul din Budapesta prin comitetul esecutiv în cestiunea desvĕlirei monumentului lui Bem în Murĕş-Oşorheiu, un ajutoriu de 100 fl.

* (Foc în Paris). În 3 Oct. noaptea a ars o parte din Tuilerii, asemenea şi biblioteca oraşului. Paguba e enormă.

* (Faptă înfiorătoare) s'a întêmplat în ḑilele cele dintâiu a le lunei lui Octomvre n. în Viena. Un anumit Burkart din Caşovia Ungariei, fiiul unui magistru postal, sub nume fals şi prin mijlocul unei epistole false „cu bani“, a amăgit pe un purtător de epistole se bea un păhar de vinars de prune otrăvit. Purtătoriul de epistole abia s'a coborît din etagiul IV, unde s'a comis fapta, până la logea portariului şi a căḑut victimă otravei. Până se ajungă în spital a murit. Otrăvitoriul s'a otrăvit şi el de frica justiţiei.

Bursa de Viena și Pesta

din 9 Octomvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.25	105.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	79.50	80.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	96.50	96.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.—	84.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.25	120.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.—	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	92.—	92.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.70	92.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.95	63.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.—	70.25
Datorie de stat în argint . . .	71.50	72.—
Renta de aur austriacă	85.60	76.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	119.—	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	825.—	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	274.—	276.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	238.75	242.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	104.75	106.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	105.90	107.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.64
Napoleon	$9.42\frac{1}{2}$	9.44
100 marce nemţesci	58.20	58.25
London (pe poliţa de trei luni) .	118.50	118.50

Economic.

(Recolta în Statele unite) Cetim în „Timpul:“ Furtuni violente, ploi to„renţiale şi grindini au făcut stricăciuni în „Carolina de nord şi în provinţa Tesas. Dar „în Nord Ost timpul a fost senin şi bun „pentru lucrările secerişului.

Ḑiarul New-Yorck Produce Exchange arată, că în anul 1879 recolta a avut următoriul raport: 475—500 milioane bush (merţă americană) aprocsimativ 100 milioane merţe de Moldova în anul acesta variază între 450—550 milioane.

Cu toate aceste trebuie sĕ notăm că aprecierele ni se par esagerate pentru acest an pe care noi îl credem ceva mai jos în producere decât anul trecut.

Se scie că în snul 1879 concurenţa Americei pe piaţele Europei a fost foarte puţin simţită şi cu toate, că recolta nici în Rusia nici în Germania nu a fost atăt de rea ca cea de a cum, totuşi grănele râmăne s'au vêndut cu bune preţuri, care au trecut peste 80 franci chilo de Moldova pentru grâu şi 47 de franci pentru cucuruz.

Ce va fi dar în anul acesta? Negreşit că cultivătorii nostri, cari vor avè prudenţa de a nu se grăbì, vor vinde cu 7 galb. chila de grâu bun şi cu 4 galb. chila de cincantin.

* * *

De aci trebue sĕ tragem următoarea învĕţătură:

1-iu. Că cultivătorii nostri sĕ nu se grăbească de a vinde se ţie preţul sus; căci nu'i grâu, nici secară, nici orz, nici ovĕs. Chiar în ţiară nu se scie încă ce soarte vor avè cucuruzele, cari au suferit foarte mult de frigul din primavară, de ploile continue şi de recelile ce au urmat ploilor; sĕ poate prea bine, ca multe cucuruze se nu ajungă la o completă maturitate înainte de căderea brumelor.

Totul atêrnă de la primele brumi; dacă or fi timpuri, cel puţin $^1/_4$ din recolta cucuruzelor va fi perdută.

2-lea Necesitatea de a convoca şi noi congrese agricole şi de a organisa tèrguri de grâne precum sunt în Austria.

3-lea Sĕ ne ferim de întroducerea grănelor ruseşti în porturile noastre pentru a nu aduce în ţeară insecta Anosoplia Austriacă care devastează imperiul vecin. Cât pentru preţuri credem, că cultivătorii înţelepţi vor putè dobăndì pentru o chilă de Moldova de 22 baniţi aprocsimativ următoarele preţuri:

Grâul de bună calitate		80—85	fr.	Iaşi
Secara	idem	48—52	„	„
Orzul	idem	33—38	„	„
Ovĕsul	idem	30—35	„	„

Cucuruzul trebue sĕ se manţină cel puţin tot atăt de firm ca şi în anul contenit. Şi cu toate aceste Agenţia Havas respăndeşte prin ḑiarele române asemene ştiri culpabile pentru ca sĕ întimidez pe producetorii români:

„Cursul grănelor scade pe pieţele franceze *şi străine „din causa scirilor satisfăcĕtoare a recoltelor*!...

Oare cât plătesc samsarii de jidani la agenţia Havas, pentru ca sĕ imprăştie sistematic asemene ştiri comerciale mincinoase în dauna noastră?

Şi aceasta se face regulat anualmente tocmai pe timpul vênḑĕrii grâului....

Estras din toaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Oct. şi 30 Noem imob. rĕmasului după Ioan Wagner sen. în Sebeş (judec. cerc.); în 2 Noem. şi 4 Dec. imob. lui Danilă Schneider şi soţi în Moşna (judec. cer. Mediaş); în 3 Noem. şi 3 Dec. imob. lui Andrei Marosi în Şoimuşul mare (trib. Odorhei); în 29 Oct. şi 29 Noem. imob. lui Herman Kaimer şi soţiei sale în Cujir (judec. cerc. Orăştie); în 10 Noem. şi 10 Dec. imob. rĕmasului după Iosif Ciumas în Beriu (judec. cerc. Orăştie); în 26 Oct. şi 26 Noem. imob. lui Ioan Muntean şi Ioan Urdea în Tătârlaua (judec. cerc. Hususĕu); în 30 Oct. şi 1 Dec. imob. lui Felix Schupiter în Reghen (judec. cerc.); în 10 Noem. şi 10 Dec. imob. Cristinei Hechter în Sebeş (judec. cerc.); în 16 Oct. imob. lui Ioan Rociu în Nucet (trib. Sibiiu); în 13 Oct. şi 17 Noem. imob. Sofiei Kloos in Irmeş (trib. Ibaşfalĕu); în 30 Oct. şi 30 Noem. imob. rĕmasului după Stefan Deneş şi soţi în Dêrş (trib. Odorhei); în 21 Oct. şi 22 Noem. imob. lui Michail Ghitz în Ieder (judec. cerc. Şomcuta mare); în 29 Oct. şi 29 Noem. imob. massei concursuale după Iosif Arz în Sighişoara (judec. cerc.)

Nr. 216. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc şi cantoral confesional român gr. or. în parochia Lona-săsească din ppresbiteratul Clujului se escrie concurs, conform §-lui 23 pct. 5 al Statutului organic, până în 18 Octomvre 1880 inclusive.

Cu acest post este împreunat un salar anual de 130 fl. şi 10 cr. computat în bani din competenţa învĕţătorească şi cantorală, după conclusul comitetului parochial din şedinţa ţinută în 5 Septemvre 1880.

Doritorii a ocupa acest post sûnt poftiţi a substerne, în terminul îndicat, suplicile sale concursuale la subscrisul, fiind instruite pe basa §-lui 13 şi 23 pct. 12 al statutului organic, precum şi pe basa §-lui 67 şi 68 al regulamentului provisoriu congresual din 1788.

În conţelegere cu comitetul parochial

Cluj 23 Septemvre 1880.

V. Roşescu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 238. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresti la scoalele confesionale gr. or. din comunele: Cinade, Broşteni şi Păuca în ppresbiteratul Mercurii prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 14 Octomvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Cinade, 250 fl· v. a. trei stêngini de lemne, cortel natural în edificiul scoalei şi folosirea grădinei scoalei în mărime de 600 □°.
2. Broşteni, 160 fl. v. a. doi stêngini de lemne şi cortel natural.
3. Păuca 120 fl. v. a.

Concurenţii au a 'şi asterne suplicile lor instruite în sensul satutului organic şi al regulametului provisor din 1878 la subsemnatul oficiu ppresbiteral până la terminul prefipt.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea, 15 Septemvre, 1880.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Droc m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 30. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci de clasa I şi II la scoala confesională gr. or. din Daneş devenite vacante se escrie concurs până în 12 Octomvre st. v. a. c. când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt:

La classa I, salar anual de 50 fl. v. a. un pămênt arător de un car de cucuruz, şi altul pentru cartofi.

La classa II, salar anual de 200 fl. v. a. cuartir, grădina scoalei, şi lemne de încălḑit de ajuns.

Salariile bănesci se trag din cassa alodială în rate trimestrale decursive.

Doritorii de-a ocupa unul din aceste posturi au a'şi aşterne petiţiunile lor instruite amĕsurat prescriselor Statutului organic şi a regulamentului congresual din anul 1878 §. 67 şi referitoriu la învĕţătoriul de classa II, se recere sĕ aibă 4 classe gimnasiale, sĕ scie cel puţin pe lângă limba maternă şi vre una din limbile patriei.

Concurenţii vor avè sĕ ţină strană dumineca şi în sĕrbători şi scoala de repitiţiune, şi sĕ se înfăţişeze în vreo duminecă până la alegere în biserică pentru de a'şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Cererile sĕ se adreseze la subscrisul.

Sighişoara, 8 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial

Zacharie Boiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 238. 2—3

CONCURS.

Pe temeiul decisiunei luate de către adunarea generală a asociaţiunei transilvane ţinută la Turda în August a. c. se publică prin aceasta concurs pentru cel mai bun comentariu al legei comunale de la anul 1879, cu termin până la 1 Mai st. n. 1881.

Premiul destinat de către adunarea generală pentru acel comentariu este de 150 fl. v. a.

Operatul trebue sĕ fie compus în limba românească, stil uşor de înţeles, în care totuşi precisiunea terminilor juridici sĕ fie respectată cu rigoare, tot odată însĕ şi esplicaţi acei termini aşa, încât poporul cu mintea sa naturală sĕ 'i preceapă fără multă greutate.

Paragrafii sĕ fie esplicaţi unul câte unul, aretând însĕ şi legătura firească între acele părţi ale legei cari nu pot fi înţelese una fără alta. Operatul întreg, tipărit în format octav nr. 6 cu litere cicero, are se dee împreună cu legea tradusă 7—8 coale.

Manuscriptele se vor transpune până la terminul aretat mai însus, pe lângă o scrisoare sigilată în lăuntrul căreia va fi numele şi conumele autoriului, ear de asupra un motto conform usului întrodus la toate concursele literare.

Manuscriptele întrate după termin nu vor fi luate în consideraţiune.

Din şedinţa comitetului Asociaţiunei Transilvane.

Sibiiu 18 Septemvre 1880.

Bologa m. p., **Baritiu** m. p.,

Nr. 222. 2—3

CONCURS.

Devenind staţiunea de învĕţătoriu la scoala noastră confesională din comuna Daia vacantă se escrie pentru întregirea acesteia concurs cu termin până la 12 Octomvre 1880 stil. v. când se va sĕvêrşì şi alegerea.

Doritorii de a ocupa staţiunea aceasta împreunată cu salariu anual de 200 fl. 1 stânjin de lemne şi cortel, sûnt avisaţi a'şi substerne suplicile înzestrate cu documentele prescrise de „statutul organic“ şi „regulamentul congresual din 1878 oficiului protopresbiteral greco-oriental în Sebeş până la sus pusul termin.

Daia în 21 Septemvre, 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Nr. 324. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu primariu la scoala poporală din Topârcea ppresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin până la 30 Septemvrie a. c. st. v.

De acest post e împreunat un salariu anual de 180 fl. din cassa alodială.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ'şi adreseze petiţiile lor, instruite conform regulamentului congresual din 1878 oficiului ppresbiteral subsemnat până la terminul sus indicat.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului.

Mercurea la 10 Septemvre 1880.

I. Droc m. p.,
adm. protop.

Nr. 277. 2—3

CONCURS.

În protopresbiteratul gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincu-mare sunt a se ocupa următoarele posturi învĕţătoresci cu terminul până la 12. Octomvrie 1880.

1. Nocrich cu salariu anual de 200 fl. v. a. din fondul bisericei si dela popor, cuartir şi lemne de foc.
2. Ruja cu sălariu anual 100 fl. dela popor, cuartir şi lemne de foc.
3. Verd cu salariu în bani 80 fl. dela fondul scoalei şi dela 80 familii a douĕ cofe cu prebendă.
4. Măgărei cu salariu în bani 100 fl., dela popor şi lemne de foc.
5. Şomărtin cu salariu în bani 100 fl. cuartir şi lemne de foc dela popor.
6. Bruiu cu salariu 100 fl. cuartir şi lemne dela popor.

Doritorii de a ocupa vre-una din aceste staţiuni au de a'şi asterne petiţiunile lor instruite conform statutului organic până la terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu în 15 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective:

Grigoriu Maier m. p.,
adm. prot.

Nr. 131. 3—3

CONCURS.

Devenind în vacanţă postul de învĕţătoriu la scoala noastră română gr. or. din Căstău protopresbiteratul Orăştiei, pentru intregirea acestui post se escrie prin aceasta concurs până la 10 Octomvre a. c. st. v.

Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Un salariu anual în bani gata 200 fl. v. a., ce se solvesc în rate lunare din cassa comunală.
2. Cuartir natural în edificiul scoalei şi lemne de foc 6 orgii din care are a se încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi astearnă onoratului oficiu ppresbiteral până la terminul sus indicat petiţiunile lor pre lûngă cari sĕ dovedească:

a) că sûnt de religiunea gr. or.

b) că au absolvat cursul pedagogic;

c) sĕ producă atestatul despre depunerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc şi sĕ dovedească, că cunosc limba maghiară.

Cei ce doresc a concura la acest post învĕţătoresc vor fi datori a se presenta în restimp până la espirarea concursului acì în Căstău.

Căstău în 14 August 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Popoviciu m. p,
protopresbiter.

Nr. 221. 3—3

CONCURS.

În protopresbiteratul gr. or. al Gioagiului I, sûnt de a se mai ocupa următoarele posturi învĕţătoresci:

1. Banpotoc, cu salariul anual de 200 fl. v. a. cuartir şi lemne pentru încălḑit de ajuns.
2. Bârsău, cu salariu anual de 200 fl., bani pentru cortel şi lemne 25 fl. v. a.
3. Măgura, cu salariu anual de 150 fl., cortel şi 3 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupa aceste staţiuni au de a'şi substerne petiţiunile lor instruite conform statutului organic până la 9 Octomvre a. c. la oficiul ppresbit. al Gioagiului I.

Hondol, 7 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective

Vasiliu Pipoş m. p.,
protopresbiter.

Catechism, pentru învĕţămêntul religiunei în scoalele primare de **M. Toma**, prelucrat de **Simion Popescu**, preţul **30 cr. v. a.**, se poate procura dela *Tipografia archidiecesană* în Sibiiu. [60] 1—3

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 116. Sibiiu, Joi 2 Octomvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 4-lea cuartal) cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Septemvre 1880 a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 1 Octomvre.

Nu scim cum şi de unde s'a respândit sgomotul, că în curênd are a se ţinè o conferenţă politică aici în Sibiiu.

Nu pretindem, că trebue sĕ scim toate, nici că numai aceea e bine, ce dorim sau propunem noi. De aceea noi întimpinăm scirea ăceasta vagă cu aceea, că nu scim nimica despre o conferenţă politică şi nici nu o am propune afară de forma cum îşi va fi închipuit-o conferenţa electorală din urmă a Românilor din Transilvania. Întimpinăm scirea aceasta şi pentrucă noi am vrè, ca sĕ nu se compromită, nici prin sciri vage, alte scopuri, cari sûnt tot de atâta interes ca şi conferenţele politice, dar cari aduse în combinaţiune cu politica, pot provoca presupuneri neîntemeiate.

Cu toate aceste, o conferenţă politică ar fi de lipsă pentru Români. Şi încă nu numai pentru cei din Transilvania, dar şi pentru cei din Ungaria; la fraţii din Bucovina nu ne estindem, măcarcă şi ei sûnt, cu unele escepţiuni, ca şi noi, de aceeaşi soarte.

Când afirmăm lipsa unei conferenţe avem în vedere toată situaţiunea, pe a cărei plan stăm şi politicesce şi social. Acì nu se înţelege numai atitudinea faţă cu alegerile dietale viitoare. Este vorba de mai mult. Este vorba de derangiarea raporturilor dintre partidele maghiare şi de posiţiunea guvernului faţă cu raporturile aceste; este vorba de raporturile dintre Ungaria şi Croaţia; este vorba de raporturile interne din Cislaitania; este vorba de raporturile dintre Cis- şi Translaitania şi în fine de raporturile acestora faţă cu staturile, faţă cu politica esternă. Unele din apropiere, altele din depărtare; dar' toate reagează şi asupra noastră.

Toate aceste ne provoacă, şi încă serios, a ne da şi noi sama de modul cum voim sĕ esistăm în viitoriu.

Toate aceste ne provoacă sĕ ne reînscriem şi noi în cartea viitoriului şi sĕ nu mai lăsăm, ca evenimentele sĕ ne împingă, când suflă dela dreapta, la stânga, când suflă dela stânga, la dreapta, când suflă dinainte, înapoi, şi când suflă dinapoi înainte.

Ori cum s'ar opintì oficioasele, ca sĕ facă pe lume sĕ creadă, că guvernul unguresc are încă toate frênele ţerei în mână, faptele dovedesc, că stânga estremă, sau partida independenţilor Kossuthiani, sporesce din ḑi în ḑi. Şovinismul maghiar, fie din ori ce motive, este faptă, că a ajuns la culme, pentru că guvern şi partide se întrec în a face imposibilă esistenţa ori cărei suflări omenesci, care nu cugetă, nu vorbesce, nu scrie unguresce. Înşişi Nemţii, companionii Maghiarilor în supremaţia preste naţionalităţile nemaghiare şi negermane din monarchia austro-ungurească, se iau de gânduri de esistenţa ce le pregătesce şovinismul maghiar în Ungaria. Nu mai vorbim de Croaţia, care începe a scutura una câte una din cele ce i se impusese dela dualism în coace, închide şi puţinele scoale maghiare, ce se încuibaseră acolo şi eschide sau reduce limba maghiară în agende până la dispariţiune. Tot aşa nu mai vorbim de lupta elementelor din Cislaitania, cari, fie care în feliul seu, ameninţă cu cutropire. Cel puţin aşa se învinuesc elementele reciproc unele pe altele.

Şi politica esternă ne provoacă a fi mai cu atenţiune la viitoriul, ce ni se pregătesce. Este adevĕrat, că nu noi vom decide, nu noi vom îndupleca pe vre una, sau pe toate puterile a se abate de la punctul de mânecare al politicei lor. Însĕ tocmai pentrucă aceasta nu sûntem în stare a o face, sûntem datori a fi cu toată atenţiunea, ca nu în momentele, când inimicii puternici din afară vor sta la pândă cu scop de a face părţi de pradă din monarchia noastră, sĕ stăm indiferenţi şi sĕ lăsăm, ca cei ce se joacă cu soartea popoarelor sĕ o sguduie în lăuntru. Sau dacă nu vom fi în stare sĕ'i înfrênăm, se nu ne facem fără voia noastră părtaşi la nechibzuirile lor, sau în casul estrem sĕ ne ferim încât putem, ca năpăstile sĕ nu se descarce, fără a ḑice barem un cuvênt, şi în capetele noastre.

Alegĕtorii întroduşi în listele electorale pre periodul care se începe cu 1881, au oare cum obligamentul de a se gândì la toate cele înşirate în toată estinderea lor. Ei au mai departe şi îndatorirea de a'şi întrunì gândirea lor într'o programă, care apoi, la locurile competente şi între marginile legilor, sĕ caute a o aduce la valoare.

Nu scim dacă nimerim. Credem însĕ că sgomotul de care am vorbit la început este mai mult o dorinţă, care şi-a făcut drumul pe calea amintită în public. Credem în fine că comitetul electoral, de care aşijderea am amintit la început, avênd material adunat, va satisface în curênd şi acestei dorinţe juste şi pretinse de împregiurări.

Revista politică.

Sibiiu, în 1 Octomvre.

Nemţii din Austro-Ungaria au început a lupta cu toată energia şi seriositatea. Ḑicem au început, deoarece în un timp de aproape trei decenii, Nemţii, avênd posiţiune favorabilă, nu erau siliţi la aşa ceva. Posiţiunea negermanilor era în timpul acela cu mult mai inferioară, ca ofensiva lor sĕ provoace pe partea Nemţilor o defensivă împreunată cu o muncă mai serioasă. Nemţii din Ungaria erau prea indiferenţi. Afară de conlocuitorii nostri Sasi din Transilvania, lăsau sĕ fie toate după voia sorţii. Astăḑi de când se vĕd scoşi cu teatrul afară şi de când vĕd că maşina maghiarisărei se aplică şi la dênşii, au început a fi mai îngrigiaţi de limba lor, prin urmare şi de naţionalitatea lor şi în cele din urmă faptic au început a o şi apĕra.

Ceea ce se întêmplă aşa ḑicênd, în mic în Ungaria, se întêmplă în mare în Cislaitania monarchiei austro-unguresci. După partheitagurile singuratece are sĕ urmeze unul general, al Nemţilor austriaci. Acesta are sĕ însemne o luptă generală contra tuturor elementelor, din partea căror cred că li se face agresiune dincolo de Laita.

Mişcarea aceasta se vede că nu consună cu intenţiunile contelui Taaffe, care voiesce sĕ realiseze egala îndreptăţire încât privesce naţionalităţile din Cislaitania. Organele, despre care se presupune, că ar fi inspirate din cabinetul contelui Taaffe, au început a se pune în posiţiune faţă cu cele ce se lucră din partea Nemţilor. Unul dintre oficioasele ministrului cislaitan, avênd în vedere eventualitatea într'u-

FOIŢA.

La Dulcigno.

Ḑiarul parisian „Le Voltaire“ primesce următoarea corespondenţă plină de detalii din Dulcigno:

Dulcigno 29 Septemvre 1880.

Buna'mi stea m'a făcut sĕ întâlnesc alaltă-eri la Scutari pe un agent consular englez, căruia avui plăcerea de a'i face un mic servit la Roma în earna trecută.

— Eacă-te! îmi ḑise el, ce faci oare pe acì?

— Culeg noutăţi pentru un ḑiar.

— Doresci să faci o preumblare prin Dulcigno? Plec de seară şi te iau împreună cu mine. Sûnt cert, că vei găsì materie pentru cronică. Am un pasa-port diplomatic visat de Riza-paşa şi contra semnat de Hadshi-Saleh, comandantul trupelor albaneze.

— Propunerea mĕ tentează, rĕspunsei: dar sub ce pretest te aşi putè însoţì?

— Te voiu face sĕ treci ca secretarul meu?

— Bravo! primesc şi îţi mulţămesc.

A vĕ povestì impresiunile de voiagiu dela lacul Scutari la *Olgon* (nume turc al *Città Dulcigno*) m'ar duce prea departe şi cu toate aceste câte ar trebuì sĕ spun despre această Ilyrie-Epir depoetisată de Turci; asupra acestui pământ clasic coronat de Pind, pre care pacificul Apollon şi cele nouĕ Surori l'au părăsit de mult, asupra sinistrului Glykys, acest fluviu-tunel al Infernului, care nu este altul de cât „întunecatul Acheron“. Dea Dumneḑeu ca manifestaţia navală sĕ nu fie“ capabilă de a'l îmbogăţì într'o ḑi!“

Dar mĕ grăbesc de a întra în Dulcigno şi de a vĕ da un rapid *croquis* de acest oraş de acum înainte celebru şi ai cărui locuitori sûnt consideraţi ca cei mai îndrăsneţi piraţi ai Adriaticei.

Împregiurimile oraşului sûnt protegiate de cinci linii de apĕrare, legate între ele prin treceri subterane. Bărbaţi, femei şi copii lucrează fără întrerupere la casemate.

Ne apropiăm:

— *Shar da bu Kar!* ne strigă un soldat *hotis*, pus ca sentinelă.

Judecând după pantomimă, acesta vrea sĕ ḑică în *schipetăresce:* Nu; treceţi!

Ne dăm îndĕrĕt şi ne scoborîm în oraş, lăsând la stânga muntele Mazura, în vêrful căruia armata albaneză a stabilit un formidabil câmp de resboiu.

Cu un binoclu zăresc în depărtare un alt câmp: acela al Turcilor. Acolo sûnt cinci batalioane gata de a ataca aripa stângă a armatei muntenegrene, dacă Albanezii ar fi gata de a fi învinşi....

Pre înălţimile Dulcignului se vĕd douĕ colori bine destinse: drapelul musulman şi drapelul creştin. Iisus şi cu Mahomet fraternisează!

În moment de a întra prin poarta de vest esaminăm fortificaţiunile. Construite de Veneţieni în 1718, ele sûnt astăḑi cu totul ruinate. Şi nu este de loc de mirat că Muntenegrenii sĕ fi putut ocupa Dulcigno, acum doi ani, fără a vĕrsa o pìcătură de sânge. Forţaţi de Turci a părăsì această cucerire uşoară, supuşii principelui Nichita, s'au considerat, dela 1878, ca spoliaţi. Au promis de a se întoarce şi se vor întoarce . . . . Dulcignioţii chiar nu urăsc pre Muntenegreni. Albanezii din sud însĕ le-au jurat o ură impacabilă şi cari, după instigaţiunea guvernului turc, au alergat la Dulcigno pentru a predica resboiul sânt.

Aceasta este cel puţin opinia unui bĕtrân Jidan al tribului Clemenţilor, care, pentru bani, s'a însărcinat de a ne servì de cicerone şi a ne acorda ospitalitatea în timp de patru-ḑeci şi opt de oare.

Las pre amicul meu, consulul, de a'şi face trebile şi eu visitez oraşul.

Dulcigno este construit în amfiteatru. La Nord sûnt ruinele anticei cetăţi „Ulcinium“, care datează din timpii eroici. Acolo nepotul lui Eol, iresistibilul Jason, amiral „en chef“ al necuirasatului „Argo,“ făcu, sûnt câte-va secole, prima „demonstraţiune navală“ în onoarea acelei „Tunsuri de aur“, care a imortalisat pe d. Carlos.

nirei partheitagului general la Viena, ameninţă, că popoarele austriace încă 'şi vor găsì Versailul lor. Căci precum representanţa imperiului (delegaţiunile) se duce la Budapesta, vor afla şi popoarele austriace loc de scăpare acolo, ca sĕ fie scutite de curatela representanţei comunale a Vienei şi sĕ caute negenate de problema statului. La ameninţarea aceasta, pretinsă oficioasă, respunde „D. Ztg“: „Aşa dară un Kremsier nou! Însĕ nu ne prea vine sĕ credem în ameninţarea aceasta, pentru că se scie încă destul de bine cu ce consecenţe fatale pentru Austria a fost la 1848 împreunată strămutarea parlamentului la Kremsier“.

Aceaaşi foaie ne spune, că în legătură cu mişcarea aceasta, pe care o numesce decapitalisarea Vienei, „Narodni listy“ se silesce a provoa ca o contra demontraţiune: o adunare a lucrătorilor din Viena.

Simptoamele aceste din monarchia austro-ungurească au atras atenţiunea opiniunei publice din Germania. „Nat. Ztg“ din Berlin, într'o corespondenţă dela Viena, se esprimă ast fel:

„Toate rasele inferioare se pregătesc a tăbărì asupra germanismului, unicul razim de dai doamne al „împĕrăţiei. În toate părţile inimiciţii şi desbinări! Alungărei teatrului „nemţesc din Budapesta urmează sumuţarea din Lemberg, întrodusă de „„Gazeta Narodova“ printr'un articul „scandalos contra culturei germane, „care întrece toate scârnăviile budapestane. Foaia cinstită ḑice, că teatrul nemţesc este cuibul demoralisaţiunei! În faţa lucrurilor de feliul „acesta renunciăm bucuros dela ilustrarea programei înscenate de „P. „Ll.“ (Acest ḑiariu apĕrase într'un articul de fond procederea contelui Taaffe Red. T. R.). Noi ne ţinem de „fapte precum se va ţinè şi lumea „numai de fapte“.

Şi „Dresdner Journal“ se alătură cu observările sale la cele ce ḑice „Nat. Ztg“, adaugênd, că dacă lucrurile merg astfeliu în Austria, aceasta va perde simpatiile Germaniei.

Scirea despre cederea Dulcignului se constată, dară se presupune, că este un joc de şac din partea Porţii faţă cu politica Engliterei. În Berlin s'a şi primit foarte cu receală scirea despre cedere. „N. d. All. Ztg.“ sfătuesce pe cetitori, ca sĕ nu se legene în asteptări prea sangvinice în urma notei din urmă a Porţii, pentrucă este întrebarea, dacă Albanezii se vor conforma hotărîrilor Sultanului. Cu toate aceste flota se pregătesce de plecare. În cătro? Încă nu se poate sci, de oarece Poarta mai are de a resoalve cestiunea grecă, armeană şi a reformelor ei interne. „Times“ a şi început a pleda pentru amênarea mĕsurilor coercitive, după ce Poarta a dovedit, că respectează verdictul puterilor.

Turcia.

„Romanul“ în nrul de Dumineсă face următoriul necrolog Turciei:

„Situaţiunea Orientului sau mai esact a peninsulei balcanice este mai gravă decât ori când, şi cu toate aceste după părerea noastră mai puţin îngrigitoare decât ori când, pentru pacea generală a Europei.

„Crisa se apropie de sfêrşit; toţi se aşteaptă la desnodămêntul fatal; cestiunea moştenirii este mai mult sau mai puţin regulată, prin desvoltarea naturală a lucrurilor; toţi interesanţii se observă şi se controlează unul pe altul, pentruca nici unul sĕ nu poată face ceva, sĕ nu poată apuca ceva, fără învoirea celorlalţi. Această stare a lucrurilor este cea mai puternică garanţie, că pacea Europei nu va fi turburată, ori ce s'ar întêmpla în peninsula balcarică, reul este localisat; toţi doctorii adunaţi se ocupă a stêrpì gangrena, pentruca în loc sĕ'i crească o carne nouă şi sănetoasă.

„Scirile dela Constantinopole sûnt din cele mai grave. Insuşi Turcii par a fi convinşi, că domnia lor în Europa este sfêrşită; desperarea şi ameţirea i-a cuprins; fatalismul, care le dedea un avênt atât de puternic în timp de prosperitate, făcêndu'i sĕ creadă, că nimic din ceeace e putere, mărire, victorie, glorie nu poate sĕ fie refusat de soarte, le dă astăḑi, în timpul decăderii şi al degenerării, impresiuni cu totul opuse, ei se cred perduţi, şi ca răniţii Turci, cari în giurul Plevnei îşi făceau rugăciunea şi apoi se descheiau la haine, pentruca receala morţii sĕ'i ajungă mai curênd, astfel şi stăpânii Constantinopolelui credêndu-şi rana lor politică şi socială mortală, îşi aşteaptă oara şi se pregătesc de moarte.

„Nu numai că Turcii nu fac nici o silinţă spre a vindeca, sau măcar a alina relele politice şi sociale, de care pere marele imperiu al Otomanilor, dară din contră lasă ca aceste rele sĕ se agraveze din ḑi în ḑi mai mult, ba chiar le agravează din propria lor voinţă întocmai ca răniţii dela Plevna, care îşi descheiau hainele pentruca gerul sĕ sevêrşească opera glonţului.

„Desordinea, nechibzuinţa, risipa — pe cât mai este de unde sĕ se risipească — prevaricaţiunea, nesiguranţa sûnt astăḑi la Constantinopole mai mari decât ori când. Nu se mai poate nimeni depărta de zidurile Constantinopolelui, nu se poate nici chiar risca pe stradele ceva mai depărtate ale oraşului fără temerea, de a fi din moment în moment prins de mohagirii (refugiaţii) adunaţi din toate părţile imperiului în descompunere, şi prădat, maltratat, ţinut ca ostatìc până la plata unei sume mai mult sau mai puţin însemnată, şi chiar ucis.

„Decât-va timp reul crescênd mereu, cu o mare repeḑiciune, s'a respândit temerea, că Turcii ar avè de gând sĕ dea Constantinopolul pradă, apoi sĕ'l încendieze şi sĕ treacă în Asia, părăsind provinciile europene.

„Aceste temeri sûnt poate esagerate; ele dovedesc însĕ până la ce grad de desperare şi de destrăbălare au ajuns Turcii şi cum numai convingerea peririi lor neînlăturate îi poate împinge la acte, cari sĕ dea nascere şi sĕ autoriseze astfel de temeri.

„Dacă aceasta e starea de lucruri la centru, ce trebue sĕ fie la estremităţi! Ceea ce se petrece în Albania ne este o dovadă. Acolo se vede că Albanezii sûnt un popor plin de vigoare şi de eroism, dar că Turcii, ca popor organisat, nu mai esistă; că ei, individual, mai pot fi ceva, pot fi buni soldaţi, buni muncitori, onesti comercianţi, dar ca membrii ai imperiului otoman nu mai sûnt nimic.

„Pentru culmea nenorocirii lor, Turcii, popor de altmintrelea foarte simpatic, au păstrat către religiunea şi obiceiurile lor de acum una mie două sute de ani o credinţă fanatică nealterată; şi această religiune şi obiceiuri 'i pune în imposibilitate de a fi buni cetăţeni ai unei societăţi civilisate.

„Nu'i vedem oare în Dobrogea, unde sûnt din partea autorităţilor române obiectul unei îngrigiri părintesci, unde sûnt ajutaţi, ocrotiţi în toate modurile, şi cu toate aceste n'au decât un vis: a desface tot ce posed şi a părăsì acel pămênt devenit al ghiaurilor, pentru a merge sĕ'şi depună munca şi sĕ'şi dea sfêrşitul pe pămêntul Sultanului.... Numui cu această condiţiune religiunea şi credinţele lor le promite acel paradis al simţurilor, al cărui singur gând a contribuit atât de mult la enervarea unui popor plin de vigoare.

„Noi sûntem dar astăḑi nu numai martorii descompunerei unui puternic imperiu, dar şi spectatorii unui proces social cu mult mai important şi mai interesant: asistăm la descompunerea unei societăţi întregi, studiu plin de interes şi de învĕţaminte; de cari trebue sĕ profite popoarele în genere şi mai cu samă popoarele Orientnlui, cari n'au putut scăpa cu totul de influenţa naţiunei atâta timp domnitoare.

„Dar oare Europa civilisată, oare mamarile puteri, — cari sûnt întru câtva respunḑĕtoare de suferinţele încercate pe un punct al Europei, de oare ce dispun de mijloacele de a uşura şi chiar de a vindeca asemeni suferinţe — oare marile puteri, ḑicem, fac ceea ce ar trebuì sĕ facă pentru a curma o stare de lucruti, de care sufere nu numai peninsula banică, dar lumea întreagă am putè ḑice?“

La întrebarea aceasta respunde cu părere de reu, căci după „Romanul“ Europa nu'şi face datoria. Frasa aceasta o ilustrează cu demonstraţiunea dela Dulcigno:

„Dar, continuă „Românul“ pare că s'ar simţì deja eroarea unei asemenea urmări, şi, pe când mijloacele de siluire sûnt amênate de Dulcigno, se respândesce deodată scirea despre proiectarea unei mari demonstraţiuni navale Europene înaintea Constantinopolelui.

„Acì, după noi, ar fi leacul; acì Europa ar înceta de a se ocupa de efectele depărtate, spre a vindeca însăşi causa, aci ea ar putè sĕ dovedească că are curagiul lăudabil de a'şi călca chiar pe inimă şi de a sacrifica vechi simpatii, în interesul umanităţii şi al civilisaţiunei . . . . .“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, în 11 Oct. a. c. Conform conclusului luat la adunarea generală a despărţĕmêntului al III al asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în anul trecut în Gurarîului, se întrunì această adunare în anul acesta şi anume Duminecă în 10 l. c. în comuna Tilişca. Fiind în ḑiua amintită timpul foarte frumos, fiind de altă parte comuna amintită un loc foarte plăcut şi după situare interesant şi romantic şi numai apt a Te distrage şi a Te face sĕ uiţi barĕm pe un moment grigile, necasurile şi variile ocupaţiuni, ce apasă în mod deosebit pe cei dela oraşe, considerând şi apropierea amintitei comune de Sibiiu şi uşurătatea de comunicare între aceste douĕ locuri: dorinţa de a vedè cât de mulţi bărbaţi din Sibiiu, ca din centrul asociaţiunei transilvane şi în special a despărţĕmêntului al III, întruniţi în adunarea aceasta n'a fost nici decum esagerată. Durere, că dorinţa a rĕmas numai dorinţă şi degetele dela mâni sûnt de ajuns a esauria numĕrul celor din Sibiiu, ce au fost de faţă.

Tactul şi desteritatea cunoscută domnului director a acestui despărţĕmênt, a protosincelului şi asesorelui cons. Dr. Puşcariu, bunăvoinţa dlor Sibieni presenţi, dintre cari amintim pe domnii: Hania, V. Roman, Sim. Popescu, Comşa, Petrescu etc. în fine căldura, cu care îmbrăţişeaza poporul nostru în genere idei privitoare la cultură, cu deosebire dacă se pregăteste cu bunăvoinţă şi îndulgenţă spre primirea lor, şi cu care şi de astădată au spriginit Tìlişcanii scopul asociaţiunei, au umplut pre cei presenţi de cea mai frumoasă satisfacţiune, şi au făcut de şi adunarea din cestiune se poate numera cu drept cuvênt în şirul acelora, cari au fost în coronate de cel mai bun succes.

După serviţiul divin, la care ajungênd la timp, au putut asista şi oaspeţii Sibieni, s'a întrunit la propunerea d-lui preşedinte la signalul dat prin clopot, adunarea în frumosul edificiu al scoalei române gr. or. din loc, cuprinḑênd sala spaţioasă a acestui edificiu mulţi Tilişcani cu preoţii în frunte în sinul seu.

În treacĕt fie ḑis spre lauda Tilişcanilor, că scoala numită le face onoare lor şi tuturor, celor ce au contribuit spre edificarea ei, corespunḑênd întru toate recerinţelor prescrise în lege; de dorit ar fi fost un spaţiu mai mare pentru curtea scoalei, şi se nu fi fost în apropiere aşa mare de progadie, care fiind şi cam neregulată face impresiune neplăcută asupra privitoriului şi sigur că şi asupra fragedului spirit al copiilor. Dar aceasta numai în treacĕt.

Deschiḑêndu-se din partea d-lui dir. al desp. pe la oarele 11 ½ şedinţa adunărei prin o cuvêntare acomodată scurtă dar precisă, în care s'a arĕtat scopul întrunirei acesteia precum şi scopul asociaţiunei peste tot, care e cultura şi stimulul spre cultură propagarea ideilor conducĕtoare spre culcultura şi aflarea mijloacelor, cari asigură ajungerea ţintei acestei-a şi în special tendenţa de a face pe popor accesibil pentru înaltele idei culturale — se trece la ordinea ḑilei amĕsurat programei statorite. După alegerea unui notariu ad hoc se cetì raportul secretariului despre activitatea desvoltată de comitetul despărţemêntului în decursul anului espirat şi se păşì la încassarea de colecte pentru scopul asociaţiunei, care colectă avu în anul acesta un resultat deosebit urcându-se suma încurselor la 581 fi. 30 cr., nefiind aici computată suma de 200 fl. tacsa de membru fundator, promisă după cum am înţeles de dl administrator protopresbiteral din cercul Săliştei.

Lista contribuenţelor se va publica la timpul seu în toată estensiunea sa, de aceea putem trece de o camdată fără amintirea numelor, cari au contribuit.

Espirând terminul de trei ani, pe cari au fost ales directorul şi comitetul acestui despărţĕmênt, a urmat la ordinea ḑilei alegerea acestora —

Călăusul meu se gătesce a'mi nara a doua „manisfestaţie navală“: aceea pe care o făcură, sub comanda lui Schullenbourg în 1718 Veneţienii, a căror flotă fu distrusă de o furtună. Dar opresc pe interlocutorul meu, care vorbesce limba francesă cu D. Rothschild în persoană.

Destulă istorie antică, 'i ḑiseiu, şi sĕ trecem la a treia „demonstraţie navală.“

— Ah! Domnule, respunse Jidanul, nici odată nu 'l va lăsa inima pe amirarul Seymour de a bombarda un oraş deschis!

— Nu te mai încela, bravul meu, ori cât de demni de milă ar fi compatrioţii D-tale, de cari Poarta s'a servit ca de un scut, puterile nu mai pot hesita, sub pedeapsa de a continua sĕ servească jucăria Sultanului şi de a întârḑia până la eternitate soluţiunea atât aşteptată a acestei înfricoşate cestiuni a Orientului.

— Dar Riza-Paşa, care ne dă bani şi muniţiuni, ne a jurat, că Dulcigno va remânè al Albaniei.

— Riza-Paşa! Dar mai are el oare aici ceva influenţă?

— De sigur. Noi nu lucrăm de cât după ordinele lui.

— Dar Hadshi-Saleh? Resboinicul rĕspuns ce au făcut el lui Riza probează destul, că Dulcignoţii au rupt ori ce legătură cu Sultanul.

— De loc! Rĕspunsul lui Hadshi a fost redactat la Constantinopole: „numai spre a închide ochii Europei.“ Ne oferiţi 30,000 lire pentru a evacua Dulcigno şi spre a ne stabilì în vecinătate de Matia; primim tot aşa propositiunea voastră precum aţi primit şi voi protestaţiunile noastre. Ori-ce guvern datoresce protecţiune supuşilor cari trăesc sub legea lui; sultanul nostru din contră, pretinde a ne plătì pentru a părăsi oraşul! Într'adevĕr funcţionarii otomani sûnt mai rĕi de cât ghiaurii. Aveţi grijă de a nu ne mai trămite vrun mesager la Dulcigno, căci, pe Alah! oara sorirei lui va fi ultimă oară a vieţei lui — Semnat: *Hadshi-Saleh*, „Toate aceste vi le repet, sûnt nesce mofturi; este opera cabinetului turc, care este în stare sĕ întreacă pe toţi finii diplomaţi ai Europei.

(Va urma.)

realegênduse tot cei vechi cu o singură esceptiune în locul dlui Ciora, a cărui abḑicere se primì la espresa-i dorinţă alegêndu-se de suplent în comitet dl Bălaş. Asteliu costă comitetul din domnii următori:

D. Dr. I. Puşcariu, dir. al desp., Schiau, S. Popescu, Dr. Moga, Petrescu, V. Roman şi Tobias membrii ai comitetului şi Baritiu, Dr. Olariu şi Balaş suplenţi.

Detaiurile şedinţei decurse în cea mai frumoasă ordine şi bună înţelegere reciprocă precum şi între aplausele numerosului popor, care se adunase a asista la pertractări ni le reservăm pentru altă ocasiune, cu care se va publica şi procesul verbal luat aici.

După şedinţă întrunì pe toţi oaspeţii şi pre mai mulţi bărbaţi din poporul Tiliscan un prânḑ dat de bravii Tiliscani tot în edificiul scoalei, un prânḑ frumos, animat şi preserat cu toaste în sănătatea celor pătrunşi de scopul asociaţiunei, a direc. desp. care şi de astădată a dat-o vie dovadă despre interesul, ce'l nutresce faţă cu popor ca bărbat al bisericei acestuia, şi în special ca membru al asociaţiunei, a dlor, cari nu a cruţat nici o ostenealā spre a uşura înaintarea scopului adunărei, a membrilor din comitet şi a învêţătorilor, cari asemenea sûnt chiemaţi a concurge cu câte o petricică nu neînsemnată la ridicarea edificiului cultural al poporului nostru.

Seara târḑie cu ploaia cea rece abia putu despărţì pe oaspeţi de Tilisca, ducênd cu sine multe suveniri plăcute, satisfacţiune sufletească şi învêţături relative la frumoasele caracteristice ale poporului român de acolo, care a îmbrăţişat cu atâta prevenire adunarea cu ocasiunea aceasta.

Sebeş, 9 Octomvre nou 1880. Domnule Redactor! Joi în 7 Octomvre c. n. s'au vêndut prin licitaţiune publică mai multe objecte esecuate de colectorul de contribuţiune din loc din cancelaria parochială a parochului bětrân, Nicolau Benna, din Pianul de jos.

Menţionatul preot a constatat cu libelul de contribuţiune, că a plătit contribuţiunea sa la timp, şi nu se află în restanţă nici cu un ban — a relaţionat în scris la oficiul comunal cu doveḑi vii, negru pe alb, unde 'şi-a arĕtat nevinovăţia şi nedatoria sa, acesta însĕ i a resolvat în scris sub Nro 685 în 29 Octomvrie 1880: că oficiul comunal nu e competent sau îndreptăţit a dispune în astfel de lucruri, ci sĕ se adreseze în sensul legei. Prin relaţiunea Nr. 14 şi 15 ex. 1880 'şi-a îndreptat menţionatul preot glasul către respectivul protopop în această causă, de unde i s'a resolvat, că oficiul protopresbiteral nu se poate face advocatul causelor private, ci acele sĕ şi le caute fie-care personal la forul respectiv.

Acţiunea presentată în causa aceasta în 30 Octomvre Nro 3170 1880 la pretoriatul respectiv nu s'a resolvat nici pănă acum, resoluţiunea comisarului inspector Hoszu, verbal dată, fu respinsă de către subpretorele din Sebeş în 7 Octomvre şi dusă in fine vênḑarea obiectelor preotului menţionat. Astfeliu se poartă lucrurile în pretoriatul Sebeşului.

Preotul s'a vĕḑut silit, a cere cercetarea casului deja împlinit din partea comisariatului sau inspectoratului de contribuţiune, pănă atunci viază în speranţă; că dreptatea încă n'a fi perit de tot şi *finis coronat opus*.

Ioane Benna

Halmagiu, 25 Septemvre 1880. Toate ḑiarele luară notiţă despre cântarea ungurească în biserica orientală din Halmagiu, afară de „Telegraful roman", unele mai pre lung, altele mai pre scurt, şi cetindule pre toate, corespondenţa, ce apăru în „Observatoriul" Nr. 71 şi articolul „Unde am ajuns" din „Luminătoriul" publicat în Nr. 52 şi 53 m'au surprins mai mult, vĕḑênd cum sûnt unii oameni de reutăcioşi, mistificând cele întêmplate şi nezuindu-se ca prin neadevĕruri şi calumnii sedus sĕ judece prea on. public cetitoriu. Am cetit şi respunsul dlui protopresbiter Groza, ce apăru în „Biserica şi Scoala" Nr. 37, pre carele eu, ca om fără carte multă, nu'l pot pricepe cum de n'a dat la publicitate cele întru adevĕr întêmplate.

Deci în interesul adevĕrului şi ca totodată onoratul public cetitoriu sĕ nu fie sedus de unii oameni despoiaţi de tot simţul uman; eu ca unul carele am fost martor ocular, vin a aduce la publicitate toate de arêndul, cum s'au întêmplat.

Cu o sĕptĕmână mai nainte de serbarea nascerei Maj. Sale, adecă în 30 Iulie, când dl protopresbiter Groza se afla la Oradea-mare în cause private, pretorele cercual chiemà pe preotul Arsenie Circuş la cancelaria pretorială şi acest din urmă mergênd fu întrebat: „Aici e protopopul?" „Ba", respunse acesta. Întrebat fiind mai departe, despre timpul venirei d-lui ppresbiter, asemenea n'a sciut da respuns positiv. În fine pretorele spuse d-nului preot deja numit, că de oare ce funcţionarii din opidul Halmagiu în toţi anii trecuţi pentru serbarea ḑilei nascerei Maj. Sale, s'au presentat în biserica gr. cat. de acolo; fiind însĕ că biserica gr. cat. se repareazā, în acest an pentru serbarea acelei ḑile solemne vor merge la biserica gr. or. din loc, unde apoi vor cânta imnul lor în limba ungurească şi numai după aceea imnul Maj. Sale în limba română, după cum s'a cântat şi în anii trecuţi în biserica gr. catolică. Acì am a observa, că în anii trecuţi în biserica gr. cat. s'a cântat la aniversarea nascerei Maj. Sale în loc de imnul imperial „Áld meg Isten a magyart"; ear în 8/20 August „Hazádnak rendűletlenűl" etc. *)

Sâmbătă înainte de serbarea ḑilei de mai sus dl protopresbiter a şi venit la Halmagiu, ear' dumineca d. m. mai mulţi locuitori de frunte neam adunat la locuinţa Dsale, unde am vorbit, că ce ar fi de făcut?

În fine am decis, că dl protop. în ḑiua următoare sĕ meargă la Baia de Criş şi sĕ se consulte cu unele persoane de acolo; ear' Marţi a. m. ne am adunat de nou la locuinţa Dlui protopres. spre a primì decisul din ḑiua trecută, carele ne spuse, că numai în zădar a fost pela Baia de Criş, de oare-ce sfat nimene nu voesce a ne da. După aceasta am decis între noi, că nu vom concede sĕ se cânte poesia „Áld meg Isten a magyart", fără fiindcă în biserica noastră sub absolutism s'a cântat imnul imperial în limba română şi germană, astfel şi acum le vom concede ca cântânduse mai nainte românesce nu mai după aceea sĕ se cânte şi în limba maghiară: acest decis s'a comunicat cu funcţionarii, la cari decisiune s'au învoit.

În ḑiua de 6/18 August demineaţa între 6—7 oare, când crîsnicii măturau biserica veniră doi panduri aducênd cu sine un steag unguresc şi 'l puseră în turnul bisericei, fără a face această împregiurare cunoscută oarecuiva fără nu mai individilor ce se aflau curăţind biserica. Mai târḑiu când această faptă devenì la cunoscinţa publicului român, toţi se indignară.

La timpul seu se începu serviţiul divin, la care asistà tot poporul din Halmagiu dinpreună cu funcţionarii; imnul imperial s'a cântat dintâiu românesce şi în urmă din partea funcţionarilor în limba maghiară dar nu mai o strofă.

În 7/19 venì un persecutor la oficiul protopresbiteral cu un ucas scris în limba maghiară, prin care dl protopresbiter fu recercat oficios, ca după ce altă biserică în Halmagi nu se află, unde se meargă cei cari serbează ḑiua sf. Stefan, fără nu mai cea orientală, dl protopresb. sĕ le conceadă a merge la acea biserică şi sĕ le oficieze sf. liturgie. La acest ucas dl prot. a respuns: că biserica orientală nu cunoasce pe I rege Stefan de sfânt, nu va oficia liturgia; însĕ cu toate aceste dacă au plăcere a serba acea ḑi, atunci ca la indiviḑi privaţi le va oficia sf. liturgie, dupră tipicul bisericei noastre gr. or. ear despre cântarea ungarească nici vorbă nu a fost.

În 8/20 pe la 10 oare s'a ţinut sf. liturgie, la care a participat toţi funcţionarii, popor însĕ nici un individ. Liturgia a decurs în ordinea cea mai bună până la priceasnă,— cum pot blama oamenii . . . . . . o biserică şi o persoană, acì s'a putut observa. — Eu eram într'o strană şi pretorele într'alta, după „Tatăl nostru", vĕḑ că pretorele chiemà la sine pe un tiner şi'i şoptì ceva, ear acesta merse pe rênd la mai mulţi funcţionari tineri asemenea şoptindule şi în urmă venì la cantorul I. C. comunicându'i şi lui ordinaţiunea ce primise mai înainte.

După toate aceste când venì sĕ se cânte priceasna cantorul I. C. eşì din biserică şi tinerii oficiali, cari deja se scrise în cor începură a cânta „Hazádnak rendűletlenűl" etc., dar nu gătară bine una strofă şi dl protopresbiter deschise uşa împĕrătească şi întrerupse cântarea. După finea liturgiei dl prot. chemà la sine pe cantorul I. C. dojenindu'l pentru ce nu 'i-a făcut cunoscută intenţiunea funcţionarilor şi cum de nu a cântat prìceasna?

Din toate aceste apare evident, că nimenea n'a avut cunoscinţă mai nainte despre intenţiunea funcţionarilor, dar' mai vêrtos dl prot. nici decât, pănă când fapta deja era împlinită şi prin urmare delăturarea ei imposibilă.

Nu voiesc ca prin toate aceste sĕ acus dar' cu atât mai vêrtos se escus pe cineva, fără vĕḑênd mistificarea celor întêmplate, — ca unul, care sum condus de purul adevĕr, — am voit a pune înainte on. public cetitoriu icoana cea mai fidelă a evenimentelor întêmplate în bis. gr. or. din Halmagiu; ca astfel fără nici o parţialitate sĕ poată judeca, că cine este causa şi sub ce împregiurări am fost în ḑilele de 6/18 şi 8/20 August şi că în modul acesta cei uşor creduli sĕ nu fie seduşi. *Un Hălmăgian.*

Varietăţi.

(Dar împĕrătesc.) Maejestatea Sa Impĕratul şi Regele, la propunerea dlui. comite suprem al Hunedoarei, G. Pogany, a dăruit din şatula proprie, dlui. paroch gr. or. Vasilie Basarab 80 fl v. a., pentrucă a descoperit băile (termele) dela Gioagiu-Cigmeu.

* (Principele Carol al României) împreună cu înalta Sa soţie, precum cetim în „Deutsche Zeitung", a sosit în 11 Octomvre n. dimineaţa la 6 oare în Viena. Deja la 8 oare a. m. archiducele Albrecht a făcut o visită părechei princiare române. Împĕratul în aceaşi ḑi la ameaḑi a cercetat pe principele şi pe principeasa României în „Hôtel Munsch", unde Maiestatea Sa a petrecut timp mai îndelungat. După ameaḑi înalţii oaspeţii români au fost invitaţi la *diner* la archiducele Albrecht. În ḑiua următoare la 3½ oare după ameaḑi Măriile Lor Regale după disposiţiile luate aveau sĕ plece la Pesta, pentru a călătorì apoi, după o zăbovire scurtă în capitala Ungariei, la Bucuresci.

* (Învitare). Reuniunea română de cântări din Sibiiu va arangia în 17 Octomvre c. n. al doilea concert ordinar pentru acest an, în localităţile „Reuniunei germane de cântări şi musică" (Pămêntul mic Nr. 1.) după următoriul program:

1. a) *Dimineaţa*, melodie de L. Lenz.
   b) *Cimpoeriul*, melodie scotică de R. Weinwurm, esecutat de chor.
2. *Grande Polonnaise*, de C. M. Weber ap. 21 pentru piano.
3. a) *Codrul*, melodie de L. Lenz.
   b) *Viaţa Ţiganilor*, melodie de R. Schumann.
4. a) *Odată şi acum*, melodie de T. Georgescu.
   b) *De pe vêrful acestui munte*, melodie de Mezzetti, pentru Sopran, solo.
5. Trei coruri şi o arie din melodramul „*Precioasa*", de C. M. Weber.
6. Quintet din opera „*Fluerul fermecat*", de W. A. Mozart.
7. *Tata moşu*, melodie de A. Flechtenmacher.

Începutul la 7 oare seara.

P. T. dd. membrii sûnt cu onorul cuvenit învitaţi a participa la acest concert. Biletele se vor distribuì Sâmbătă în 16 şi Dumineca în 17 Octomvre n. dela 3—5 oare după prânḑ, în localul „Asociaţiunei transilvane", strada Cisnădiei.

Comitetul.

*(Comitatul Sibiiului). Gustav Wolf fostul adjunct de pretură în Tălmaci fu închis pentru defraudarea unei sume de 270 fl. v, a. În 9 Octomvre sfêrşindu-se cercetarea criminală contra lui fu judecat la închisoare de 4 luni.

* (Şovinistii) se acaţă acuma pănă şi de oficerii de honveḑi, dacă acestia se ţin de regulamentul lor şi nu vreau sĕ scie de demonstraţiunile ultraistilor maghiari. „Magyar Polgár", şi după el mai cu samă organul kossuthian din Cluj „Ellenzék" denunţă tuturor „*patrioţilor*" că colonelul de honveḑi şi brigadierul Mangesius din Sibiiu a refusat învitarea la Ogna-Sibiiului, pentru a asista acolo la sfinţirea monumentului ridicat în memoria honveḑilor căḑuţi acolo în 1848/49.

Cu alte cuvinte, organele numite din Cluj provoacă deadreptul pe oficerii honveḑimei, a călca regulamentul în favorul unei demonstraţiuni ultraiste!

*(Cestiunea teatrului germân în Pesta). După ce s'a fost oprit representaţiile germâne în teatrul din uliţa lânei din Pesta, a încercat proprietăreasa teatrului „Hermina", vĕduva Guttmann, a redeschide această localitate pentru musa germână. Proprietăreasa numită anunţând intenţia ei poliţiei pestane a şi realisat-o în aceeaşi ḑi. Deschiḑênd seara cassa teatrului mulţime de public germân s'a înfăţoşat în coridor, unde se ivì şi un numĕr de „studenţi" maghiari, cari prin strigăte şi urlăte etc., nizuiau a provoca nerêndueli. Publicul germân însĕ i-luà pe „domnişorii" maghiari la goană, folosindu-se chiar de pumni şi de beţe. Curăţit astfel teatrul de elementele scandalului, representaţia a putut decurge sub aplausele frenetice ale publicului foarte numĕros. Acuma însĕ proprietăreasă e condamnată la un penal de 100 fl. pentrucă representaţia fu „sĕvêrşită fără concesiunea mai înaltă". Dna Guttmann a închis teatrul, reservându-şi însĕ a susţinè dreptul ei, moştenit de la bărbatul seu, pe calea civilă.

* (Partida lui Kossuth) numită şi stânga estremă din parlamentul unguresc ocupă teren şi se estinde din ḑi în ḑi mai departe. După ce la 1 Octomvre a apărut în Cluj ḑiariul

acestei partide, care în timpul cel scurt al esistenţei sale şi a dat dovedi, că nu cruţă pe Austria, a mai apărut altă foaie la Kézdi-Vásárhely în Secuime: „Székely-Közlőny“. Acesta pare că se silesce sĕ întreacă pre antecesorul seu în erupţiunile contra Austriei. Ambele aceste foi propagă din resputeri ideea: de a se desface Ungaria cu totul de Austria şi a se declara independentă chiar şi cu putere armată. Va sĕ ḑică: amêndoue, ca foile partidei kossuthiane, propagă separare de Austria, bună-oară ca în anii 1848 şi 1849.

---

*) Aşa dar „pĕcatul" comis în biserica gr. or. din Halmagiu între împregiurări mitigante, s'a comis de obiceiu între şi cu împregiurări îngreunătoare în biserica gr. catolică din Halmagiu. „Observatoriul" însĕ n'a aflat decât de ceea ce s'a întêmplat în anul acesta în biserica gr. or. R.

* (Culesul viilor) se va ţinè la Sighişoara din 18 pănă 23 Oct. n. Vinul nou însĕ nu promite nici o bucurie, pentrucă struguri dulci sûnt pe acolo o raritate.

* (Vijelie). În noaptea dela 10 spre 11 Octomvrie n. s'a descărcat asupra Sighişoarei o tempestate înfricoşată cu rupturi de nouri.

* (Esport de poame) din Ardeal pot face toţi Ardelenii, cari se ocupă cu neguţătoria de poame. În Silesia adecă în anul acesta au fost atât de puţine poame, încât producenţilor de vinuri de mere le lipsesce mai cu totul materialul de producţiune. În urma acestei împregiurări firma dlui Samuel Carl Häusler din Hirschberg (Silesia prusiană) se adresează la toţi neguţătorii de poame din Ardeal şi Ungaria cu observarea, că doritorii de a întra cu numita firmă în legături de negoţ sĕ binevoiască a se adresa la firma aceasta.

* (Earăşi defraudare). Ioan Burany, fostul fişcal al oraşului Strigoniu a defraudat din banii orfanali şi ministrul de interne a luat şi casul acesta numai spre sciinţă. Deci el se pare, a privì defraudările de nisce lucruri bagatele, ce nu sûnt vrednice de cercetări mai profunde şi mai energice.

Bursa de Viena şi Pesta
din 12 Octomvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.80	105.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	79.—	79.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	94.80	95.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.80	83.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.75	110.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	93.50	94.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	92.50	93.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	92.50	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	91.—	92.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	92.25	93.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.45	70.50
Datorie de stat în argint . . .	72.10	72.—
Renta de aur austriacă	85.85	85.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	128.80	128.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	817.—	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	278.20	277.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	244.—	239.—
Sorţi ungurescì cu premii . . .	104.75	105.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	106.—	106.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.65
Napoleon	9.41½	9.43½
100 marce nemţesci	58.20	58.20
London (pe poliţa de trei luni) .	118.35	118.30

Economic.

Braşov, 8 Octomvre n. Pro hectolitră Grâu fl 6.80—8; Grâusĕcăreţ fl. — Sĕcară fl. 5.20--5.50. Orz fl 3.40—3.70; Ovĕs fl. 2.—2.10; Cucuruz fl. 4.70; Mălaiu fl 5.20.; Mazere fl. 6.; Linte fl 8.70; Fasole fl. 4.70; Sĕmânţă de in fl. 12. Sĕmênţă de cânepă fl. 4.60— Cartofi fl. 1. pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 carne carne de viţel — cr. de berbece 30 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Sighişoara, 7 Octomvre n. Pro hectolitră: grâu fl. 6.60—7.20; grâu sĕcăreţ fl. 4.80—5.50 sĕcară fl. .5—5.10—; ovĕs fl. 2—2.30; cucuruz fl. 4.20; cartofi fl. 1.50; per chilogr: sĕu brut 30 cr. carne de porc 40 cr. carne ostură bovină 70 cr unsoare de porc 84 cr. pro metru cubic: lemne vêrtoase fl. 1.60.

Făgăraş, 8 Ocotmvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.50—8.; grâu sĕcăreţ fl. 6—7.; sĕcară fl. 5—5.25; orḑ 4--4.20 ovĕs fl. 1.90--2; cucuruz (nou) fl. 3.80 (vechiu) fl. 5; mălaiu fl. —.; Sămânţă de cânepă fl. 6—7; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 6—650; cartofi (vechi) cu fl. 1.20..—2.—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 40—42; unsoàre fl. 80—; cânepă fl. 28—30; sĕmênţă de in fl. —; săpun fl 30.—34; fên fl. 2.—2.50 spirt pro grad fl. 10—10.50 pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 44 cr carne de berbece 26 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi din pricina têrgului din Arpaş, apoi şi din pricina ruptului de cucuruze a fost foarte slab cercetat. Timpul e frumos şi cald.

Budapesta, 9 Oot. Timpul frumos şi senin, care l'am descris în raportul nostru trecut, a ţinut spre bucuria tuturor tot plăcut pănă cătră sfêrşitul sĕptĕmânei espirate, când cele din urmă douĕ ḑile au fost cam reci şi ceriul mai mult noros; de ploat însĕ n'a ploat şi pentru aceea lucrurile încă restante au mers neîntrerupte calea lor obicînuită. Cucuruzele sûnt adunate de pe câmp; culesul viilor este pe sfêrşit, dară resultatul lui nu ne mângăie mult. Acum se poate constata fără îndoială, că vinul din acest an atât în cualitate cât şi în cuantitate este foarte nemulţămitor. Şi cucuruzele nu sûnt aşa de mulţămitoare, după cum aveam nădejdea sĕ fie; totuşi ele sûnt cu mult mai bune, decât sĕ se poată oamenii chiar plânge asupra recoltei lor; cuantifativ sûnt puţine dară bunişoare în cualitate. Asemenea puţine sûnt grânele şi ovesele, un ce, care numai acuma, după ce îmblătitul lor este aproape terminat, se poate constata cu siguritate. Aceste împregiurari au şi dovedit înrîurinţa lor asupra preţurilor, cari în sĕptĕmâna trecută s'au urcat cu 50—60 cr. la m. m. firesce şi din pricina, că de astădată au venit şi foarte puţine cereale în têrg, faţă cu alte ori. Aşa notăm în special:

Grâul cu fl. 11.70—12.70; sĕcara cu fl. 10.20—10.40; orzul cu fl. 7.60—8.30 ovĕsul cu fl. 6—6.50; cucuruzul cu fl. 6--8.59; făină încă a trecut de astadată mai bine şi scumpă; Păstăioasele deşì de astădată au fost foarte multe, totuşi au fost numai aşa de scumpe ca în rêndul trecut şi a decă: fasolea cu fl. 9—10; mazerea cu fl. 12—14; lintea cu fl. 9—16; mălaiul cu fl. 6.25; sămênţa de cânepă cu fl. 8—8.50; sĕmênţa de in cu fl. 13—13.75 (toate per 100 chilogr.); lânile cu fl. 2—3.20.

Porcii în numĕr total per 70.600 capete au trecut iute şi scumpi. Din Ungaria de jos au fost în têrg preste 8000, din România numai 700 şi din Ardeal vreo 100 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 68—68.50; slănina cu fl. 66.50; sĕul cu fl. 46—48; spirtul *en gros* cu fl. 32; *en detail* cu fl. 33—33.50 per 10,000 litre %.

Peile de astădată s'au ţinut la preţurile din rêndul trecut. Negoaţele lor nici n'au cam fost animate.

Estras din toaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Oct. şi 22 Noem. imob. lui Marcel Cosma în Cavasna (jud. cerc.); în 22 Oct. şi 23 Noem. imob. lui Georghică Prună în Ieder (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 16 Oct. şi 20 Noem. imeb. lui Ioan şi Maria Knall în Bratei (judec. cerc. Mediaş); în 9 Noemvr. imob. Catarinei Merche sen. şi jun. în Vĕrd (judec. cerc. Sighişoara); în 29 Oct. imob. lui Iosif Bodo jun. şi soţi în Cluj; în 15 Oct. imob. lui Martin Toma Török în Copşa mare; în 19 Oct. imob. soţiei lui Petru Filep în Cluj (trib.); în 25 Oct. imob. lui Ludovic Koncz în Vasid (trib. M. Oşorhei); în 19 Oct. şi 19 Noem. imob. lui Carol Roth şi soţi în Dej (trib); în 13 Noem. imob. lui George Szöcs în Măgherău (jud. cerc. Reghen); în 8 Noem. imob. lui Sigismund Nagy în B. Ujfalu; în 13 Noem. şi 13 Dec. imob. vĕduvei după Antoniu Olasz în Odorhei (trib.).

Nr. 257. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a douĕ posturi de învĕţători la scoala capitală normală gr. or. din comuma Poiana protopresbiteratul Mercurii se escrie concurs cu terminul 13 Oct. a. c. st. v.

Dotarea acestor posturi este:
unul cu 250 fl. v. a.
al doilea cu 300 fl. v. a.

Concurenţii 'şi vor adresa suplicile lor, instruite conform regulamentului congresual din anul 1878 subsemnatului oficiu pănă la terminul indicat.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului.

Mercurea la 29 Septemvre, 1880.

Ioan Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 216. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc şi cantoral confesional român gr. or. în parochia Lona-săsească din ppresbiteratul Clujului se escrie concurs, conform §-lui 23 pct. 5 al Statutului organic, pănă în 18 Octomvre 1880 înclusive.

Cu acest post este împreunat un salar anual de 130 fl. şi 10 cr. computat în bani din competenţa învĕţătorească şi cantorală, după conclusul comitetului parochial din şedinţa ţinută în 5 Septemvre 1880.

Doritorii a ocupa acest post sûnt poftiţi a substerne, în terminul îndicat, suplicile sale concursuale la subscrisul, fiind instruite pe basa §-lui 13 şi 23 pct. 12 al statutului organic, precum şi pe basa §-lui 67 şi 68 al regulamentului provisoriu congresual din 1878.

În conţelegere cu comitetul parochial

Cluj 23 Septemvre 1880.

V. Roşescu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 30. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci de clasa I şi II la scoala confesională gr. or. din Daneş devenite vacante se escrie concurs pănă în 12 Octomvre st. v. a. c. când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt:

La classa I, salar anual de 50 fl. v. a. un pămênt arător de un car de cucuruz, şi altul pentru cartofi.

La classa II, salar anual de 200 fl. v. a. cuartir, grădina scoalei, şi lemne de încălḑit de ajuns.

Salariile bănesci se trag din cassa alodială în rate trimestrale decursive.

Doritorii de-a ocupa unul din aceste posturi au a'şi aşterne petiţiunile lor instruite amĕsurat prescriselor Statutului organic şi a regulamentului congresual din anul 1878 §. 67 şi referitoriu la învĕţătoriul de classa II, se recere sĕ aibă 4 classe gimnasiale, sĕ scie cel puţin pe lângă limba maternă şi vre una din limbile patriei.

Concurenţii vor avè sĕ ţină strană dumineca şi în sĕrbători şi scoala de repitiţiune, şi sĕ se înfăţişeze în vreo duminecă pănă la alegere în biserică pentru de a'şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Cererile sĕ se adreseze la subscrisul.

Sighişoara, 8 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial

Zacharie Boiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 28. 3—3

CONCURS.

Pe temeiul decisiunei luate de către adunarea generală a asociaţiunei transilvane ţinută la Turda în August a. c. se publică prin aceasta concurs pentru cel mai bun comentariu al legei comunale de la anul 1879, cu termin pănă la 1 Mai st. n. 1881.

Premiul destinat de către adunarea generală pentru acel comentariu este de 150 fl. v. a.

Operatul trebue sĕ fie compus în limba românească, stil uşor de înţeles, în care totuşi precisiunea terminilor juridici sĕ fie respectată cu rigoare, tot odată însĕ şi esplicaţi acei termini aşa, încât poporul cu mintea sa naturală sĕ 'i preceapă fără multă greutate.

Paragrafii sĕ fie esplicaţi unul câte unul, aretând însĕ şi legătura firească între acele părţi ale legei cari nu pot fi înţelese una fără alta. Operatul întreg, tipărit în format octav nr. 6 cu litere cicero, are se dee împreună cu legea tradusă 7—8 coale.

Manuscriptele se vor transpune pănă la terminul aretat mai însus, pe lângă o scrisoare sigilată în lăuntrul căreia va fi numele şi conumele autoriului, ear de asupra un motto conform usului întrodus la toate concursele literare.

Manuscriptele întrate după termin nu vor fi luate în consideraţiune.

Din şedinţa comitetului Asociaţiunei Transilvane.

Sibiiu 18 Septemvre 1880.

Bologa m. p., **Baritiu** m. p.,

Nr. 222. 3—3

CONCURS.

Devenind staţiunea de învĕţătoriu la scoala noastră confesională din comuna Daia vacantă se escrie pentru întregirea acesteia concurs cu termin pănă la 12 Octomvre 1880 stil. v. când se va sĕvêrşi şi alegerea.

Doritorii de a ocupa staţiunea aceasta împreunată cu salariu anual de 200 fl. 1 stânjin de lemne şi cortel, sûnt avisaţi a'şi substerne suplicile înzestrate cu documentele prescrise de „statutul organic“ şi „regulamentul congresual din 1878 oficiului protopresbiteral greco-oriental în Sebeş pănă la sus pusul termin.

Daia în 21 Septemvre, 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Nr. 277. 3—3

CONCURS.

În protopresbiteratul gr. or. al tractului Nocrichiu - Cincu-mare sunt a se ocupa următoarele posturi învĕţătoresci cu terminul pănă la 12. Octomvrie 1880.

1. Nocrich cu salariu anual de 200 fl. v. a. din fondul bisericei si dela popor, cuartir şi lemne de foc.
2. Ruja cu sălariu anual 100 fl. dela popor, cuartir şi lemne de toc.
3. Verd cu salariu în bani 80 fl. dela fondul scoalei şi dela 80 familii a douĕ cofe cu prebendă.
4. Măgărei cu salariu în bani 100 fl., dela popor şi lemne de foc.
5. Şomărtin cu salariu în bani 100 fl. cuartir şi lemne de foc dela popor.
6. Bruiu cu salariu 100 fl. cuartir şi lemne dela popor.

Doritorii de a ocupa vre-una din aceste staţiuni au de a'şi asterne petiţiunile lor instruite conform statutului organic pănă la terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu în 15 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective:

Grigoriu Maier m. p.,
adm. prot.

Catechism, pentru învĕţămêntul religiunei în scoalele primare de **M. Toma,** prelucrat de **Simion Popescu,** preţul **30 cr. v. a.,** se poate procura dela *Tipografia archidiecesană* în Sibiiu. [60] 2—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 117. Sibiiu, Sâmbătă 4 Octomvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 4-lea cuartal) cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Septemvre 1880 a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârḑia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 3 Octomvre.

Bine veniţi
Sĕ fiţi, frumoşilor mei oaspeţi! Nobile
Femei şi cavaleri de n'aţi avè
Aḑi voie bun' amici pe voi abia
Numì doar v'aşi putè. Vĕ ḑic de nou:
Ai mei se fiţi bineveniţi!
(*Shakespeare*)

Sûnt de tot rare ḑilele cu soare, ḑilele de serbătoare pentru noi Românii din Transilvania şi Ungaria. Nuorii politici planează aproape neîntrerupt cu massele asuprirei deasupra noastră. Raḑele culturei numai prelângă deosebite jertfe, după ce împlinim obligamentele faţă cu statul, obligăminte, din a căror vistierie prea puţine bunătăţi se revarsă şi asupra noastră: pot sĕ'şi facă cale de câte o licureală rătăcită, spre a încălḑì şi inimile şi a lumina şi ochii spiritelor noastre.

Bisericile noastre se bucură, prelângă ale celorlalţi locuitori din patrie, de ajutoare neînsemnate. Scoalele noastre trebue sĕ ni le susţinem noi din asudoarea noastră, măcarcă dela dênsele se pretinde sĕ cultivăm şi limbi străine şi acolo, unde aceasta se face fără folos învederat şi, după asigurările pedagogilor, cu paguba celorlalte cunoscinţe neapĕrat de lipsă.

Între astfeliu de împregiurări nu este mirare dacă *Talia* română este esilată din mijlocul nostru.

Bărbaţi cu inimă română au cugetat, că după ce cu celelalte mijloace de cultură sûntem avisaţi la propriele noastre puteri sĕ se facă o încercare cu acesteşi puteri şi pentru reîmpămêntenirea şi eventual înfiinţarea unui locaşiu esilatei Talie române. Aşa mai înainte de toate s'a pus temeiul unui fond, care după timp sĕ înlesnească indigenarea acelei muse şi între noi, care deschide porţile institutului numit şi scoala lumei, adecă teatrul.

Nu este nici locul aici, nici timpul ca sĕ judecăm, dacă mijlocul acesta este cel suficient şi cel corespunḑĕtoriu pentru ajungerea scopului din cestiune. Purceḑênd dela: *et si desunt vires, tamen est laudanda voluntas*, avem în vedere fapta, după cum ni se înfăţişează. Ajungerea la scop sau mai bine nisuinţa cătră ajungerea la scop, eată ceea ce este de lăudat în casul nostru.

Ideea este îmbrăţişată de publicul român. Aceasta ni o dovedesce cifra fondului, care este deja departe în ḑeci de mii de florini şi buna primire a adunărei generale în părţile, unde adunarea s'a ţinut până în anul acesta.

Peste o ḑi s'au două purtătorii primi ai acestei idei au sĕ vină în mojlocul nostru pentru a o propaga mai cu tărie şi în părţile noastre.

Preste două ḑile vom fi în stare sĕ aflăm dela aceiaşi apriat stadiul, în care se află opera aceasta, a cărei misiune credem că este destul de cercumscrisă în cele de mai sus. Ne vom ţinè de o plăcută datorinţă a împărtăşì publicului cetitoriu şi resultatele acestei misiuni de cultură. Aceasta o vom face pentruca sĕ scie şi sĕ se mângăie şi el, aflând şi cu ocasiunea aceasta că nu i lipsesc oamenii, cari se interesează şi se luptă pentru câştigarea unui liman recreatoriu.

Dar şi până a fi în posiţiune sĕ facem aceasta, sĕ deschidem braţele şi inimile noastre acelor ce vin din mare depărtare în misiunea culturei naţionale şi împreună cu dênşii sĕ serbăm o ḑi sau două de serbătoare, nutrindu-ne cu speranţa, că mai curênd sau mai târḑiu, vom ajunge la limanul dorit, la acele ḑile, în cari în libera strălucire a raḑelor culturei sĕ tragem o horă mare, la care cu mândrie şi cu bucurie sĕ caute patria întreagă. Căci prejudeţele străcurate în viaţa politică şi socială până în ḑilele noastre au sĕ dispară odată din plaiurile patriei, şi toţi, cum sûntem, şi cum ne chemăm, avem sĕ trăim fără de cea mai mică umbră de jelosie sau neîncredere reciprocă; căci prismele supremaţiei, prin cari unii privesc astăḑi lucrurile, nu vor mai putè resista în delung curentului, ce suflă puternic preste Europa.

Fiind întrunirea de Dumineca şi Luni o pregătire a viitoriului senin, senine sĕ ne fie feţele noastre ca primitori şi împreună cu poetul dramatic sĕ provocăm şi pre oaspeţii nostri voioşi sĕ fie: căci vin la aceia, cari pe dênşii i numesc „ai nostri“ şi le ḑic din adâncul inimii: Mănoasă şi roditoare vĕ fie munca, bine aţi venit!

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Octomvre.

Maghiarisare fără de sfêrşit. În Budapesta s'au apucat acum şi de maghiarisarea comerciului, industriei şi a bursei, şi a petrecerilor de tot feliul. Toate aceste sûnt calculate mai ântâiu pentru capitală, de unde maghiarisarea mai cu deadinsul se va deriva şi în provincie.

Un corespondent vienez scrie la „Köln. Ztg.“ despre embrionul federaţiunei staturilor balcanice. Correspondentul constată, că influenţa Austro-Ungariei în peninsula balcanică este foarte redusă şi că steaua Rusiei eară strălucesce la Bucuresci şi Sofia, precum şi la Belgrad, Filipopole şi Cetinie. — „Köln. Ztg.“ sĕ nu grăbească aşa curênd cu „steaua rusască“, căci e probabil, că, cel puţin la Bucuresci, nu lucesce aşa precum i se pare cor. seu.

Dulcignioţii încă nu au devenit supuşii principelui Nichita. Întârḑiarea cu trecerea Dulcignului sub potestatea muntenegreană provoacă nouĕ îndoieli în seriositatea şi loialitatea Porţii. Îndoielile sûnt cu atât mai mari, cu cât Riza paşa se ocupă cu punerea în lucrare a unui feliu de plebiscit, care sĕ hotărască pe Albanezi a devenì Muntenegreni. E probabil, că Poarta mai amênă trecerea Dulcignului cu tertipuri bizantine până ce Albanezii vor începe resboiu oficios. Ea 'şi va gândì: cine cutează poate câştiga.

Concertul European ar fi, până una altă, desconcertat. Germania şi Austro-Ungaria nu vor sĕ mai contribuie la „încendiarea“ Orientului şi s'au desfăcut de celelalte puteri.

În Iria agitaţiunea bântuie demult societatea de acolo, fără de a se aşeḑa definitiv.

Concordat cu România.

N'am avut deadreptul a face cu concordate. Biserica noastră nu le cunoasce. Ne este însĕ în memorie încă concordatul austriac cu curtea papei, prin care biserica romano-catolică era biserică domnitoare şi proselitistică tot odată, într'o monarchie mare, cu milioane de suflete de alte confesiuni.

Concordate nefavorabile pentru curtea papei şi favorabile pentru par-

FOIŢA.

La Dulcigno.

(Încheiere).

— Vai, am vĕḑut foarte bine aceste, dar astăḑi cunoascem tactica otomană, şi este cert, că demonstraţia va eşì din caracterul seu platonic şi că lucrurile vor merge mai iute. O dată cestiunea muntenegreană regulată, va trebuì sĕ se termine şi cea greacă. Europa, pe drept sau nedrept, a pronunţat *fiat*. Sentenţa este irevocabilă. Încuragiat prin vechia politică a eternelor termine, Sultanul-cunctator spera, încă odată, de a ţinè pe puteri în nelucrare, opunêndu-le această forţă de inerţie care 'i-a reuşit de atâtea ori contra Ruşilor şi Austriacilor. Era temporisaţiunei a trecut! Facă ceriul, ca „omul bolnav“ sĕ fie desilusionat la timp, căci altfel s'a dus imperiul turc, care va fi mâncat foae cu foaie ca o anghinare....

— Aveţi dreptate, ḑise Jidanul rîḑênd cu hohote, vĕd înghiţirea apropiată a unei nouĕ foi. Noi aceştia, Albanezii, loviţi în patriotismul nostru şi furioşi de a fi fost jucaţi de Sultanul, nu vom întârḑia de a proclama independenţa.

— Atunci, Albanezii uresc pre Turci?

— Da, mai cu samă Dulcignioţii. Ah! dacă am fi fost noi stăpâni de a dispune de teritoriul nostru, de mult ne am fi dat Muntenegrenilor mai bine decât a fi sclavi unui Sultan, care ne ia drept, carne de tun.

— Se spune că Dulcignioţii sûnt bravi. Credeţi oare că se vor apĕra?

— Într'un mod energic. Dar ei nu vor asvêrlì oraşul în aer, după cum s'a depeşat din.... Constantinopole. Aici Musulmanii sûnt în majoritate. Fanatismul Skypetarilor a ajuns la culme în timp de opt luni...

— Dar creştinii şi Jidanii?

— *Noi*, sûntem obligaţi de a urla împreună cu lupii. Popolaţiunea Dulcignului este aproape de 8,000 oameni. Ea se compune dintr'o amestecătură de Turci, Greci, Serviani, Ovrei şi Albanezi, propriu ḑişi *Skypetari*. Toate aceste rase nu au putut încă sĕ se fusioneze pre deplin, astfel că resultă o mare ură între locuitori. Mahomedanii sûnt stăpâni. Dar cum ei formează un numĕr oare care de secte — ale căror certe adecă sûnt mult mai insolente decât acele între Musulmani şi creştini — oraşul este un focar de turburări perpetue, şi trebue această cestiune de patriotism pentru a reunì pe Dulcignioţi, fără deosebire de culte, sub îndoitul stindard musulman şi creştin al lui Hadshi-Saleh. Fiind oara prânḑului, ciceronele mĕ conduce la el acasă. Acolo găsirăm pe amicul meu consulul, care scria câteva scrisori.

— Ei bine, i ḑiseiu, ce mai e nou?

— Trebue sĕ mĕ întâlnesc mâne cu mai mulţi compatrioţi de ai mei, pre cari i-am decis de a părăsì Dulcignul şi a merge la Scutari.

— Atunci, plecăm mâne?

— Da, la meḑul nopţei. Dar de vrei sĕ mai remâi o ḑi, te voi concrede unuia din amicii mei, cu care te vei întoarce mâne seară.

— Noaptea dă sfaturi. 'Ţi voi da respuns mâne la dejun.

A doua ḑi dimineaţa eram sculat la şepte oare. Oaspetele nostru ne arătà, că ar fi periculos de a eşì singur, şi se oferì de a mĕ conduce ca eri.

Merserăm sĕ visităm oraşul modern. Este foarte pitoresc; se vĕd multe minarete cochete şi numeroase fântâni de o architectură plină de gust.

În urmă ne scoborîrăm la port, care cu toată presenţa flotei la Ragusa, nu'şi perduse nimic din mişcarea'i obicînuită. — O mulţime de bărci cu pânḑe triangulare sosiră. Portul este puţin adânc şi nu oferă corăbielor de cât un adăpost mediocru.

După câte am putut vedè, Dulcignioţii fac un comerciu destul de considerabil de lemne de construcţie, de oi, măsline, peşce sărat, fructe, grâne, arme şi stofe de mătase brodate.

Costumul locuitorilor din Dulcigno nu diferă mai de loc de costumul tea, cu care se încheie concordatul, este lucru neobicĭnuit în Vatican.

Premițênd aceste avem sĕ spunem, că nu de mult a apărut într'o foaie, numită *„Correspondance autrichiene“*, faima, că Vaticanul are sĕ încheie un concordat cu România. Fiind foaia amintită cam în reu renume încât privesce autenticitatea scirilor aduse de dênsa, am lăsat scirea sĕ treacă, fără a'i da multă însemnătate. Pentru completare mai adaugem, că *„Correspondance autrichiene“* ḑicea mai departe, că episcopia romano-cat. din Bucuresci (care pe nesimțite s'a furișat dela Nicopole) are sĕ se promoveze la archiepiscopie.

Noi și acum sûntem înclinați a crede, că toată scirea se reduce la un feliu de sondare. Vaticanul poate că află cu cale sĕ'si depună Iesuiții alungați din alte părți în România.

Ori cum va fi, „Alegătoriul“ de Mercuri, după ce cu o ḑi mai nainte a împărtășit scirea, că ministrul de esterne Boerescu a negoțiat în privința concordatului cu nunciul papei, în primul Bucuresci, ia lucrul în serios.

Eată cum aprețuesce „Alegătoriul“ afacerea aceasta:

> „Am împărtĕșit eri cetitorilor noștri vestea, că d. Boerescu, în călĕtoria sa pe la Viena, între altele, pe cari țara nu le scie, a negoțiat cu representantul Bisericei romane, un Concordat între Vatican și România și că în curênd acest Concordat are sĕ fie iscălit de către ministrul Papei și de către delegatul nostru pe lângă curtea lui Leone XIII.
>
> Nu cunoascem încă punctele fundamentale ale acestei convențiuni religioase, care va fi supusă poate, chiar în iarna aceasta, deliberațiunei corpurilor legiuitoare cu mândria unui nou triumf diplomatic, dar' cu toate aceste fie-ne permis a întreba: La ce e bună încheiarea unui Concordat?
>
> Poate că un asemenea act era politic și de mult interes național, pe vremea lui Stefan-cel-Mare și mai în urmă, când ne găsiam în lupte crâncene, pentru lege și pentru moșie, cu păgânii Musulmani, și când Papa, dispunênd de o mare putere, putea sĕ ne fie spre ajutor, dar astăḑi, pentru ce concordatul? ce ajutor ne-ar putè aduce dênsul?
>
> Mai înțelegeam lucrul, chiar acum trei ani, când se afla în fruntea Franciei mareșalul Mac-Mahon, căci am fi câștigat poate pe guvernul francez, prin mijlocirea Papei, în favoarea noastră, prea amăriți de cestiunea israelită; dar acum la ce bun intrarea în legăminte cu curia romană?
>
> Mărturisim că nu înțelegem profunditatea calculelor diplomatice ale d-lui Boerescu.
>
> Țeara noastră a fost și este destul de tolerantă pentru toate credințele religioase, întru cât miniștrii deosebitelor culturi ne lăsau și pe noi sĕ credem ce vom vrea și sĕ ne închinăm cum vom vrea. Catolicii, cu deosebire, n'au fost supĕrați întru nimic; ei au fost primiți cu bunăvoință în țeară și lăsați sĕ'și facă case, biserice, școale câte le vor plăcea. Mai mare toleranță nici că se putea. Și cu toate aceste nu eram obligați la nimic către Ponteficele roman. Ce nevoiă avem sĕ ne legăm acum printr'un Concordat?
>
> Nu oare cumva voesce guvernul, pentru patima de a face tractate, sĕ transforme România într'un asil al Iesuiților, prigoniți din Francia și din Germania? și încă sĕ se lege, printr'un act formal?
>
> Ori cât de liberali sûntem, ne cam sfiim de a subscrie o asemenea hotărîre, în societatea noastră ușurică, căci ni e teamă, că am introduce un element tulburător în vatra românească.
>
> In ori-ce cas noi credem, că e de preferit starea actuală, unde ne găsim liberi de a lua ori ce mĕsură la nevoiă, unei stări care sĕ ne lege mânile, — și deci, rĕu face guvernul, când tinde sĕ ne înlănțuească voința, prin nesce contracte, cari nu respund la nici o trebuință românească.
>
> Ar trebuì sĕ ne curăm de convențiomaniă, fie politică, fie economică, fie religioasă.“

Consimțim cu aprețiarea de mai sus, dar de altă parte am dorì sĕ vedem și dincolo de Carpați un interes mai viu de biserica română ortodocsă. Este prea pusă la dispositiunea sorții. Tot ce s'a făcut, pe cât ne este cunoscut din ḑiarele de dincolo, e că monăstirile închinate și neînchinate s'au desbrăcat de averi și că clerul lumesc este privat de influența mai înaltă în legislațiunea bisericească; eară administrațiunea este lănțuită de soartea aceluia, ce eventual poartă portfoiul ministeriului de culte.

Nicăiri, ca în România, nu ar fi locul ca sĕ se desvoalte o biserică națională ortodocsă și nicăiri nu ar putè aduce atâtea roade bune, ca în România. Este un pĕcat mare, că Românilor le place prea mult sĕ'și arunce privirea tot în depărtare, pentru ca sĕ nu vadă nestimata, ce calcă în picioare.

La situațiunea României.

„L'Indépendance roumaine“ crede, scrie „Timpul“, de a fi sosit timpul pentru a pune o gravă întrebare. „Din momentul în care principiul integrității imperiului otoman n'a mai esistat, România, de și a câștigat independența, a pierdut totodată cea mai puternică garanție internațională. Prin însuși faptul independenței noastre sûntem reduși la noi înșine, sûntem isolați, nu mai aparținem nici unui mare principiu al echilibrului european. Prea slabi pentru a avè o politică a noastră proprie, cată sĕ ne spriginim când pe una, când pe alta din puterile vecine sau sĕ înlocuim prin ceva ecuivalent razimul politicei pe care ni'l oferia altă dată imperiul otoman. Unde putem afla acest ecuivalent, păstrând cu toate aceste independența câștigată? Nici într'o altă parte, credem, decât în același Orient, din care am făcut parte atâta timp. Numai făcênd parte dintr'o mare colectivitate orientală, vom putè avè perspectiva de a resista deosebitelor rîvniri pe cari le escită posiția noastră geografică. Numai apropiindu-ne de națiile peninsulei, stabilind cu ele, dacă nu alianțe, cel puțin o înțelegere basată pe respectul intereselor comune, putem spera a face politică națională, singura, care ne-ar putè convenì. Acesta e singurul mijloc pentru a pune căpĕt acelei politici de cumpĕnă, numită greșit politică de echilibru, care până aḑi n'a isbutit la altceva decât de a ne înstrăina pe toate puterile, unele după altele. Blesăm pe Unguri, indispunem pe Bulgari, ne arĕtăm ostili Grecilor. Ne-am înstrăinat pe Rusia, sûntem pe calea de-a ne înstrăina pe Austria, deci și pe Germania, precum ne înstrăinăm pe Englitera și pe Francia. Toate aceste pentru că nu avem o atitudine bine definită, francă, loială. Finețele unui stat născut de eri sûnt copilării pentru vechia deplomație a Europei. Nu ne trebuesc advocați diplomați, ci adevĕrați oameni de stat, cari cugetă, vorbesc și lucrează ca buni Români.“

Ca buni Români? întreabă „Timpul“. Cine e bun Român, cine rĕu.

Fie-cine se crede la noi a fi cel mai bun Român, și pănă la un grad oarecare, nu fără cuvênt. Chiar dacă n'am voi sĕ fim, sufletul nostru a devenit o rană prin necontenitele impunsături cari ni se dau din toate părțile, încât s'ar putè ḑice, că sûntem supuși acelei draconice torturi, căreia nimeni nu-i poate resista, inventată de un incuisitor al Spaniei, impungerea cu acul în unul și acelaș punct.

Blesăm pe Unguri. Prin ce-i blesăm *noi* pe Unguri? Ḑilnic se fac încercări peste Carpați de-a desnaționalisa douĕ milioane și jumĕtate de Români, un element tot atât de cult sau tot atât de incult, ca și Ungurii, organele demagogiei unguresci nu se sfiesc a'i amenința cu spênḑurătorile și cu alte delicii, și toate aceste pĕtrund la noi prin presă; une-ori demagogia noastră le esploatează pentru a boteza pe adversarii ei cu epitetul de vênduți Ungurilor... și noi blesăm pe Unguri.“

Blesăm pe Bulgari. Am dorì sĕ scim cu ce? Pentrucă ni s'a dat Dobrogea, care n'a aparținut nici când Bulgariei, pe care Turcii au luat-o dela Mircea Vodă, într'un timp, când regatul dela Têrnova încetase de mult de a mai esista și pentru că o provincie, care după date autentice ni se luase nouĕ, ni s'a redat nouĕ. Se vede că'i blesăm, pentrucă în Bucuresci 'și au organisat, neîmpedecați de nimeni mișcarea lor de regenerare națională. pentrucă în Bucuresci și în Brăilă 'și tipăreau foile lor politice și literare, cărțile și broșurile în limba națională și pentrucă, pe teritoriu românesc și în scoalele statului român, a crescut aproape toată generația tineră, care guverneaza aḑi Bulgaria. Ba vorba Românului: Pe cine nu'l lași sĕ moară, nu te lasă sĕ trăesci. N'are cineva decât sĕ ia în mână gazetele dela Sofia și sĕ vadă, dacă toată ḑiaristica română, de sigur tare în espresii, are atâtea vorbe rele la adresa Bulgarilor câte înjurii cuprinde un numĕr al unei foi din Sofia la adresa noastră.

Ne arĕtăm ostili Grecilor. Prin ce? Pentrucă se susține, că Traco-Românii caută sĕ aibă și scoli primare în limba națională, lucru, pe care la noi în țeară îl au Armenii, Grecii, Nemții, Maghiarii, toți cu un cuvênt. E sciut îndealtmintrelea, că învĕțămênt primar nici nu poate esista de cât în limba maternă. Cine nu are scoală în limba maternă, nu învață în genere carte. Ei bine o asemenea pretenție legitimă și fără nici un fel de idee politică, e privită de foile grecești ca un atentat la naționalitatea greacă, precum scolile românesci din Ardeal sûnt privite ca un atentat la naționalitatea maghiară. Cu un cuvênt ceea ce pentru Grec, Bulgar ori Ungur e o virtute, pentru Român e un pĕcat.

Tot astfel ne înstrăinăm pe Rusia. De ce ne o înstrăinăm? Pentru că n'am tăcut în timpul păcii dela San-Stefano.

Ne înstrăinăm pe Austria. Pentru ce? Pentru că nu tăcem în cestiunea dunăreană; amêndouĕ casuri, în care e în cestiune teritoriul țerii noastre. Cum ne-am fi înstrăinând pre Anglia și Francia nu mai înțelegem. Causa pare însĕ a fi următoarea. Pe ḑi ce merge, ele se desinteresează în cestiunea liberei navigări a Dunărei și înstrăinarea aceasta, care ni se atribue nouĕ, nu este decât pur și simplu indiferentă.

Principele Carol în Budapesta.

Despre petrecerea principelui Carol în capitala Ungariei cetim în „Pester Lloyd“ următoarele:

Domnitoriul României a sosit în noaptea de Marți spre Mercuri 13 l. c. n. dela Viena la Budapesta. În salonul de așteptare al Curții împĕrătesci asteptau ministrul de comunicație Ordódy, consulul general românesc din Budapesta Voinescu, directorul căii forate Blazovich și șeful de stație Littmann, pentru a întimpina pe oaspele înalt. Din trenul sosit se coborî principele Carol cu adiutantul seu și cu suita sa. Principele avênd o față plină de sănĕtate purtà un pardesiu întunecat și o pălărie neagră. Întimpinat pe peron de consulul general românesc, principele dădu mâna ministrului de comunicație Ordódy, presentat de consulul general, adresându-i totodată vre-o câteva cuvinte afabile în limba germână. Principele apoi urmat de suită, trecu în salonul de Curte, pentru a se duce de loc într'o birje la „Grand Hôtel Hungaria“ înaintea căruia era postată gvarda duplă în onarea principelui Carol. În „Grand Hôtel Ungaria“, unde pentru principele au fost pregătite opt odăi în etagiul prim (frontul Dunărei), îl primiră pe principele la sosirea sa colonelul Kristianovics de la regimentul de infanterie c. r. Nr. 6 *„Principele Carol al României“* și o deputațiune de oficeri. Principele invità pe domni, a i-urma în apartamentele sale, unde petrecură oficerii mai multe minute. Principele Carol se retrase apoi.

Ḑiua următoare după 8 oare dimineața principele Carol părăsì neînsoțit de nimeni și în haine civile hotelul „Hungaria“ și făcu o preumblare de o oară preste *corso* și preste podul Dunărei la fortăreața Budei și îndĕrĕt. La 9¼ oare Alteța Sa Regală primì visita comandantului-general baron Edelsheim-Gyulai, care era însoțit de șeful statului-maior colonel Drexler. La 10½ oare principele se duse la casarma „Ullő“, în a cărei curte era postat în mare ținută regimentul c. r. de infanterie Nr. 6 „Principele Carol al României“. La aripa dreaptă se puseră comandantul-general baron Edelsheim-Gyulai, generalii Kees și Szametz și domnii de la statul-maior. Când principele în uniformă austriacă de colonel, însoțit fiind de adjutantul sĕu colonelul Schina (în frumoasa uniformă românească) și de atașatul căpitan austriac Weber, apăru în curtea casarmei, gvarda fu chemată „la arme“ și între sunetele imnului național românesc, pe care'l intonà capela regimentului, acesta aduse

---

grec: fes de postav roșu cu ciucure de aur și haină brodată cu mătasă multicoloră la gât și mâneci.

Femeile Dulcignote trec de cele mai frumoase și mai fidele din toată Albania.

— Ele sûnt, 'mi ḑise ciceronele, dotate de o fecunditate rară, și adese se vĕd născênd în timp de șapte sau opt ani, pănă la cincisprĕḑece copii, mai toți gemeni.

— Și care este caracterul concetățenilor d-tale?

— Ca comercianți, ei sûnt mai Jidani de cât Jidanii.

— Dar burgesii?

— Burgesia nu esistă de loc în Orient. La noi nu sûnt de cât trei clase: boeri, negustori și sclavi.

— Dar soldați?

— Toți sûntem soldați. Tot deauna gata de a se jefuì între dênșii. Dulcignoții (ca toți Albanezii în general), nu formează mai de loc o societate. Casele noastre sûnt isolate și adese încongiurate cu gropi, spre a putè devenì la trebuință, nesce mici fortărețe.

— Creḑi oare că Muntenegrenii vor ajunge de a îndulcì moravurile viitorilor lor anecsați?

— Nu mĕ îndoesc. Și eacă eu, care 'ți vorbesc, mi-am măritat fata după un Muntenegrean; ast-fel că orice s'ar întêmpla, familia mea și eu nu avem a ne teme de nimic.

Un escelent dejun ne așteptà la casa Jidanului.

Am mâncat ca un lup.

La ameaḑi, consulul amicul meu irupse în casă strigênd:

— Dragă, dacă mai ținem la pelea noastră, trebue sĕ plecăm fără a mai perde un minut. Presența mea acì a provocat o mare iritațiune. De sigur Englezii nu sûnt populari la Dulcigno, și mi-e frică, ca titulariul din Scutari se nu fie constrîns de a'și stringe bagagele în curênd....

Plecarăm. Câteva grupe amenințătoare ne urmăresc scoțind nesce răcnete, pe cari am avut norocul de a nu le înțelege.

Am aflat la urmă, că aceaste erau nesce amenințări de moarte.

Am scăpat, mulțămim lui Dḑeu.

„Pressa“.

şefului seu princiar onorurile prescrise. Comandantul regimentului Kristianovics făcu şefului princiar raportul îndatinat, principele trecu frontul în pas iute, şi apoi regimentul între sunetele musicei defilà înaintea principelui. Ţinuta şi aspectul soldaţilor nu lăsară nimica de dorit. Soldaţii cu sub-oficerii se retraseră apoi în casarmă, pecând oficerii regimentului formară un semicerc înaintea principelui, care se adresà cătră dênşii cu o cuvêntare în limba germână, în care cu glas înalt şi cu accentuare vie declarà oficerilor, ce mult se bucură şi ce mândru este, că Maiestatea Sa Împěratul şi Regele 'l-a denumit de şef al viteazului regiment Nr. 6 (pănă acum Coronini), de a cărui steag sûnt legate atâta glorie şi onoare, un trecut atât de glorios. „Eu Vě rog, domnii mei“, ḑise principele, „a mě privì de acì încolo ca pre un soţ şi camerad al regimentului, care de acì încolo în timp de pace şi de rěsboiu se interesează în modul cel mai viu de soartea regimentului.“ Principele la sfêrşitul cuvêntărei sale aduse un „*Hoch*“ întreit Maiestăţii Sale Împěratului şi regelui; oficerii regimentului şi generalitatea aclamară cu entusiasm. Acuma principele făcu sě i se presente fie care oficer a regimentului, întrebà pe domni de restimpul serviciului lor şi de celelalte raporturi ale lor, de esemplu de ce naţionalitate sûnt, la care prilegiu au fost decoraţi ş. c. l. Alteţa Sa Regală visità apoi, însoţit fiind de comandantul general şi de generalitate, toate odăiile soldaţilor şi cuinele regimentului în tustrele etagiele casarmei, adresând întrebări suboficerilor. După o zăbovire de mai mult de $1\frac{1}{2}$ oară în casarmă principele se reîntoarse în „Hôtel Hungaria“. La $12\frac{1}{2}$ oare principele se duse în fortăreaţa Budei, pentru a face comandantului general baron Edelsheim-Gyulai o contra-visită.

Principele i a adus în persoană insigniele marei cruci ale „Stelei României“. În decursul după ameaḑei principele a primit pre ministrul president Col. Tisza, pre carele ministrul român plenipoteţiat, Bălăceanu l'a fost cercetat înainte de ameaḑi ca sě'i comunice, că Domnitoriul României, Carol, ar voì sě cunoască pre ministrul president unguresc. Principele a făcut dlui de Tisza contra visită. Înălţimea Sa a mai primit pe ministrul de finanţe contele Szapáry pe principele Filip de Koburg, pre generalul Türr şi pe căpit. superior Thaisz. La 6 oare seara a fost diner în sala nr. 16; în sala laterală capela regimentului a ḑis de masă, fiind condusă de măiestrul capelei Hajek. La diner (prânḑ cu 24 cuverte) au luat parte afară de principele Carol şi colonelul Schina, bar. Edelsheim-Gyulai, divisionariul L. M. C. Kees, generalul Samecz, capul statului maior general colonel Drexler, colonelul Cristianovics şi căpitanul ordonanţ ataşat Weber, comandanţii de batalioane şi adjutanţii de batalioane ai regimentului.

Dinerul a avut următoriul *menu*:

Potage à la reine, Old Sherry. Branzino à la Genevoise, Èrmelléki Bakator. Pièce de boeuf en surprise, Macedoine de légumes, Pontet Canet. Filet de chevreuil aux truffes. Suprème de volaille à la Faupallier, Granit des princes, Faisan à la broche, Heidsieck Monopole. Chapou aux Crenssons, Salade de saison. — Compôte: Poudding Imperiale, Glace en sortise, Patisseries, Fruits, Fromage. Café. Vin blanc de Tokaj, Crême de Thé, Cognac fine, Champagne.

În decursul prânḑului s'a esecutat programa cu următoarele piese: 1. Ouverture ocasională, Hajek, 2. „El Turia“ Vals, Granado. 3 Revistă de operete, Pout pourri, Schlögel. 4 Marş de omagiu, compus şi dedicat cu cel mai adânc respect Principelui Domnitoriu Carol I al României, Hajek. 5 Causerie musicală, poutpourri, Friton. 6 „Vergissmeinnicht“ cântec, Suppè. 7 „Ins Zentrum!“, Vals, I. Strauss. 8. „Am Abend“, Idilă, Czibulka. 9 Marş de nuntă „Sommernachtstraum“, Mendelssohn-Bartholdy.

Toastul cel dintâiu îl purtà principele Carol aducênd „ca camerad şi soţ de arme“ a corpului oficerilor Preaînălţatului lor beliduce, Maiestăţei Sale împeratului şi Regelui un „*Hoch*“. Capela de musică intonà imnul popular. Comandantul şi colonelul regimentului, Kristianovics, pronunţà atunci un „Hoch“ entusiastic presentului şef serenisim al regimentului, Domnitoriului unui mare stat vecin şi gloriosului biruitor de la Plevna! Capela de musică intonà aici imnul naţional poporal românesc şi ḑise mai târḑiu „*Marş al principelui Carol*“ compus în onoarea principelui de maestrul de capelă Hajek. Principele Carol vorbì a doua oară, aducênd cu elocenţa proprie lui şi vioaie un întreit „*Hurrah*“ viteazului regiment, a cărui şef este el acuma, unui regiment, cu care alăturea a luptat împreună în Schlewig-Holstein, pe când acela se numia încă „Coronini“ *) După *diner* principele convorbì în modul cel mai afabil cu oficerii şi predà colonelului Kristianovics crucea de mare oficer al ordinului „Steaoa României“. Afară de acesta mai primiră decoraţiuni, şi adecă crucea de oficer al aceluiasi ordin: maiorii Gabor şi v. Lilienheim, apoi căpitanul Weber; crucea de cavaler: căpitanii Wienecke, Petkowics, baron Billek, Martini, Demini, şi primotenentele Ocsics. Maestrul de capelă (al regimentului) Hajek, primì medalia „*Bene merenti*“ clasa doua; în sfêrşit mai primiră suboficerii Albrecht şi Rohrheim medalie de argint. Dintre persoanele civile căpitanul superior al oraşului Thaisz a primit crucea de oficer al ordinului „Steaoa României“. Principele Carol dăruì regimentului o fundaţie de 1000 floreni v. a. şi soldaţilor regimentului o soldă gratuită pentru douĕ ḑile.

La $9\frac{1}{2}$ oare seara principele se duse la staţia căii ferate austriace. La gară se înfăţoşară în aşa numitul salon al ministrilor pentru întimpinarea principelui ministrul de comunicaţie Ordódy, căpitanul oraşului Thaisz, şeful şi funcţionarii consulatului general românesc, directorul căii ferate Blazovich, precum şi colonelul Kristianovics şi oficerii decoraţi ai regimentului c. r. de infanterie Nr. 6 „Principele Carol al României“. Principele convorbì foarte viu cu singuraticii domni pănă la sosirea trenului accelerat, cu care venì principeasa Elisaveta a României dela Viena, unde Înălţimea Sa petrecu în restimpul petrecerei principelui în Budapesta. Principeasa nu părăsì vagonul-salon, şi remase acolo, pe când vagonul se rangià în trenul accelerat, ce merge la Bucuresci. Când vagonul-salon se oprì la „salonul de ministrii“, principele Carol se suì în vagon, în a cărui uşă deschisă se ivì principeasa. D-na României Elisaveta, o blondină de o apariţiune imposantă cu o faţă de o frumseţe tinerească şi înfloritoare, purtà haină deschisă de călětorie şi paleton, pălărie albă de călětorie cu věl alb şi un *pince-nez*. În vagonul-salon mai erau trei dame, aparţiitoare suitei, şi la fereşti se vedeau mai multe strălucite buchete de camelii şi trandafiri. Principele presentà înaltei Sale soţii pe ministrul Ordódy, pe căpitanul superior al oraşului Thaisz, pe consulul general românesc Voinescu şi pe oficeri, şi principeasa conversà cu numiţii domni, mai cu samă însě cu colonelul Kristianovics, pănă la plecarea trenului, ce se puse în mişcare între urările entusiastice de „Sě trăească“, aduse de junimea română adunată pe peron.

---

*) Principele a luat parte la Campania din 1864 în Schleswig Holstein ca oficer de dragon prusian. R.

Varietăţi.

* (Principele de coroană) Rudolf la sfêrşitul lunei acesteia, sau la începutul lunei viitoare va lua parte la vênătoarea de urşi în Marmaţia, carea va începe în giurul comunei Poiana şi se va estinde mai târḑiu şi pe ţinuturile comunelor Kőrősmező Királymezö, Mocşa şi altele.

* (Oficiile de licuidatură) după cun ne spune „Ung. Post“ se vor înmulţì de la 36 la 45 şi se vor aduce într'o legătură mai deaproape cu inspectoratele de dare. În această privinţă precum şi înprivinţa organisărei acestor oficii ministrul de finanţe va substerne legislativei un proiect de lege.

* (Făgăraşul-nou). 32 familii române din Făgăraşul din ţeară Oltului transilvan au emigrat în România şi s'au aşeḑat cu învoiala comunităţei din Hîrşova, în Dobrogea, într'un sat părăsit de Turci în apropierea Hairaclarului. Statul a dat din domeniile sale lemnul de lipsă pentru clădiri. De aci încolo satul coloniei va purta numele: Făgăraşul-nou.

* (Concordia) se numesce o societate nemţească, care s'a înfiinţat în 10 Octomvre în Buda veche; ea consistă din Nemţi aparţinětori imperiului german şi are de scop, a apěra interesele nemţesci în afacerea teatrului germân. Ea 'şi-a început activitatea sa cu votarea sumei de 200 fl. v. a., spre ajutorarea teatralistilor nemţesci din Budapesta, cari se află de present într'o stare miserabilă.

* (Oraşul lui Tantalus). Archeologul Carol Humann a scris acum decurênd unui amic al seu în Hanover o epistolă, din carea „Curierieriul hanoveran“ estrage următoarele: Înainte de a călětorì la Pergam, m'am abătut spre munţii Sipilos după Magnesia şi am aflat într'o ḑi oraşul lui Tantalus, care s'a căutat de mult cu propusul, că s'ar afla într'alt loc; am aflat mai departe piscul lui Pelops şi mormêntul de şghiaburi a lui Tantalus. Toate aceste sûnt deja desemnate şi dimpreună cu descrierile lor vor merge la Berlin, unde se vor tipărì.

* (Siguranţă contra petroleului). Un corespondent al jurnalului sibian „Herm. Ztg“ scrie din Deva, că acolo un anume Stefan Schmidt friser a inventat un fel de prav, carele pus în cuantitate, cât ţine vêrful cuţitului, în lampele unplute cu petroleu, are însuşirea, de a detrage petroleului toate ingredienţele esplodătoare şi aşa delătură tot periculul petroleului. Pravul acesta se vinde în sticluţe cu câte 50 cr., şi sě capětă numai la iventatoriul Stefan Schmidt. O sticluţă ajunge pentru o earnă întreagă.

* (Postă de porumbi). Din Varşovia se scrie, că guvernul rusesc a încuviinţat 12,000 de ruble pentru scopul, de a se înfiiinţa în Varşovia, Viena şi în alte locuri postă de porumbi.

* (Bilete de lut). În ruinele amfiteatrului roman desgropat decurênd în apropierea Budapestei s'a aflat şi un bilet (lung de 6 centim. şi lat de 4 cent.), carele fiind format din lut este proveḑut cu un numer şi cu o inscripţiune asemene tuturor acelor obiecte de lut, cari s'au aflat între ruinele altor amfiteatre romane, cu deosebire în Italia, şi cari serviau de bilete pentru intrarea la jocuri şi la luptele cu animale.

* (Iuţala drotului). O telegramă de 66 cuvinte adresată în 1 Octomvre n., din edificiul de esposiţii în Melbourne de lordul Normamby reginei din Eglitera a călětorit numai 38 minute o distanţă de 16,000 chilometre. Cu prilegiul acesta s'a statorit totdeodată şi o diferentă de timp de 9 ceasuri şi 40 minute între Melbaurne şi London.

Posta din urmă.

— Domnul şi Doamna României a sosit alaltă seară la Bucuresci şi au fost întimpinaţi la gară de ministri. Mulţime mare de popor a salutat pe Domn şi Doamnă cu entusiasm.

— „Pol. Corr.“ anuncie: Cabinetul a decis a nu permite principelui Ghica a se întoarce la postul seu de ambasador în Peterburg, pănă când Rusia nu va întregì postul ei de ambasador în Bucuresci.

Bursa de Viena şi Pesta

din 14 Octomvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.15	106.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.15	80.12
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	96.25	96.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	83.50	83.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	121.75	121.75
Obligaţiuni ung. de rescumpěrarea pămêntului	95.—	94.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.—	93.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.—	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	92.—	92.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.50	92.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.85	70.75
Datorie de stat în argint . . .	72.35	72.50
Renta de aur austriacă	86.05	86.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	128.75	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	821.—	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	279.—	278.70
Acţiuni de bancă de credit ung.	242.25	242.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	108.25	107.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.50	106.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.64	5.64
Napoleon	9.40½	9.42½
100 marce nemţesci	58.15	58.15
London (pe polìţa de trei luni) .	118.10	118.15

Economic.

Sibiiu 12 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.—8.; grâu sěcăreţ fl. 5.50—6.50; sěcară fl. 5.30--5.70; Orz fl. 4.10--4.50; Ověs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 4.70—5.10; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă decânepă fl. 6—7; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 5—6. pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 34—36; Unsoare de porc fl. 36.—40; Sěu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sěu de luminări fl. 24—25; Lumināri de sěu 50 chilo fl. 23—25.; Săpun fl. 18—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—48 cr. carne de porc 46—48 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauě 10 de 20 cr.

Arad, 9 Octomvre n. Pro hectolitră grâu: fl. 11—11.75; sěcară fl. 9.20--9.25; orz 6; ověs fl. 5.40—5.50; cucuruz fl. 4.20—4.30; Spirt *en gros* fl. 32, eară *en detail* fl. 34.50 per 100 litre %. Têrgul a fost foarte animat, dară article puţine de cumpěrat. Cerealele din această pricină au fost foarte scumpe. Singur cucuruzul a fost mai bine representat şi pentru aceea şi mai eftin. Preţul lui cel mai mic a fost 4 fl. pro hectolitră.

(Untul) In „Monitorul Agricul“ cetim următoarele:

Trei condiţiuni sûnt trebuincioase pentru fabricaţiunea înlesnicioasă a untului celui bun:

1. Un putinel bun; 2. Smêntână proaspătă; 3. O temperatură mijlocie. Putineiurile cele bune nu sunt rare; Smêntână se păstrează proaspătă patru cinci ḑile, când vor fi puse în borcane mari, la gură strimte; în vreme ce se înveche şte şi se acreşte îndată în oale puţin adânci şi nu prea deschise la gură.
Temperatura de la 14 pănă la 150 grade deasupra lui zero, este favorabilă.

Se întêmplă în ferme ca untul sě se râncezească. Spre a'i drege acest gust neplăcut, se pune douě dramuri de var nestins într'o oca de apă; cleatină şi lasă sě se depue. După aceasta se deşartă şi se strecoră. Intrebuinţează această composiţie după canitatea untului de îmbunătăţit.

Se va frământa bine untul cel tare în această apă de var limpeḑită. Vei scoate untul și 'l vei frământa de nou într'o apă limpede. Se îngălbinește untul cu șofran, cu zeamă de morcovi, și altele. Cel mai bun gust ce ar putè cineva sě dea untului este acela ce dă o bună hrană vacilor de lapte.

Estras din toaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 3 Noem. și 3 Dec. imob. remasului după Paraschiva lui Simion Blaga în Lancrăm (judec. cerc. Sebeș); în 22 Oct. și 23 Noemvre imob. remasului după George Pop în Filpeș; în 24 Noemvr. și 24 Dec. imob. lui Ioan Tüzesi în Berețc (judec. cerc. Reghen); în 26Oct. imob. lui Nicolau Socol în Vaidei (judec. cerc. Orăștie); în 27 Oct. imob. lui Moise Farkas în Magherău (judec. cerc. Reghen); în 13 Noemvr. și 13 Dec. imob. lui Iosif Popand în Șărcaia (judec. cerc. Făgăraș); în 25 Oct. imob. lui Iacob Hruda în Aiud (judec. cerc); în 4 Noemvr. și 4 Dec. imob. Anei Rus și soți în Căzănești (judec, cerc. Baia de Criș); în 22 Oct. și 22 Noemvr. imob. lui Onuț Pestean în Făget (judec. cerc. Hususĕu); în 3 Noemvr. și 4 Dec. imob. lui George Franz în Helcia (trib. Brașov); în 24 Octomvre și 30 Noemvr. imob. lui George Sarosi în Disnei (judec. cerc. Reghen); în 25 Oct. imob. lui George Pethő și soți în Panit (trib. Mureș Oșorhei.)

Nr. 238. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învěțătoresti la scoalele confesionale gr. or. din comunele: Cinade, Broșteni și Păuca în ppresbiteratul Mercurii prin aceasta se escrie concurs cu terminul pănă la 14 Octomvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Cinade, 250 fl· v. a. trei stênjini de lemne, cortel natural în edificiul scoalei și folosirea grădinei scoalei în mărime de 600□°.
2. Broșteni, 160 fl. v. a. doi stênjini de lemne și cortel natural.
3. Păuca 120 fl. v. a.

Concurenții au a 'și asterne suplicile lor instruite în sensul satutului organic și al regulametului provisor din 1878 la subsemnatul oficiu ppresbiteral până la terminul prefipt.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea, 15 Septemvre, 1880.

În conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Droc m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 216. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învěțătoresc și cantoral confesional român gr. or. în parochia Lona-săsească din ppresbiteratul Clujului se escrie concurs, conform §-lui 23 pct. 5 al Statutului organic, până în 18 Octomvre 1880 inclusive.

Cu acest post este împreunat un salar anual de 130 fl. și 10 cr. computat în bani din competența învěțătorească și cantorală, după conclusul comitetului parochial din ședința ținută în 5 Septemvre 1880.

Doritorii a ocupa acest post sûnt poftiți a substerne, în terminul indicat, suplicile sale concursuale la subscrisul, fiind instruite pe basa §-lui 13 și 23 pct. 12 al statutului organic, precum și pe basa §-lui 67 și 68 al regulamentului provisoriu congresual din 1878.

În conțelegere cu comitetul parochial

Cluj 23 Septemvre 1880.

V. Roșescu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 257. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a douě posturi de învěțători la scoala capitală normală gr. or. din comuma Poiana protopresbiteratul Mercurii se escrie concurs cu terminul 13 Oct. a. c. st. v.

Dotarea acestor posturi este
unul cu 250 fl. v. a.
al doilea cu 300 fl. v. a.

Concurenții 'și vor adresa suplicile lor, instruite conform regulamentului congresual din anul 1878 subsemnatului oficiu pănă la terminul indicat.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului.

Mercurea la 29 Septemvre, 1880.

Ioan Droc m. p.,
adm. prot.

Catechism, pentru învěțământul religiunei în scoalele primare de **M. Toma,** prelucrat de **Simion Popescu,** prețul **30 cr. v. a.,** se poate procura dela *Tipografia archidiecesană* în Sibiiu. [60] 3—3

[58] 3—24

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintâiu și cea mai însemnată fabrică de orologe, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vênḑarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a solidității celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arětător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 și astăḑi se capětă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoit, sě nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sě adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

P. T.

Subsemnata aduc cu tot respectul la cunoscința publică, că dela 1 Octomvrie 1880

Negoțul meu de marfă împletită și de împletitură cu mașina

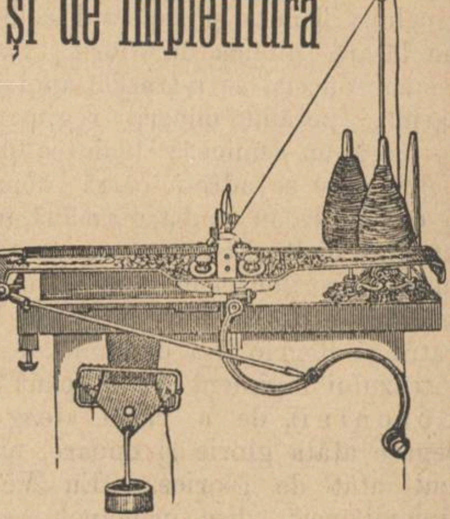

l'am strămutat dela **Nr. 23 din strada Cisnădiei Nr. 43** în aceeși stradă: Deci me recomând cu ocasiunea aceasta pentru sesonul de earnă și de vară a face **ciorapi femeesci și bărbătesci** de toată coloarea și mărimea, fără cusetură, din lână, bumbac, ață sau mětasă, mai departe **gamași, veste femeesci, cingětori, haine de copii, plapome, fuste, șaluri, tulpanuri** etc.

Mai primesc și **ciorapi purtați** spre a'i repara; eară în deposit am totdeauna marfă împletită gata.

Vênḑare de **mașine de împletit façon de Dresda** de construcțiunea cea mai nouă. (Cumpěrătorii de mașine de împletit primesc, la dorință, instrucțiune gratuită).

Comande din afară se vor efectuì foarte prompt și eftin.

Sibiiu 1880.

Cu tot respectul
Emilia Simtion,
Strada Cisnădiei Nr. 43, ușa I. la stânga.

[59] 3—3

Auḑiți, vedeți și mirați-vě!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preț sau mai bine ḑis gratuit.

Trimițênd **fl. 7.—** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, și adecă:

Bucăți 6 **Cuțite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuțituri adevěrat englezesci
„ 6 **Furcuțe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele și massive.
„ 12 **Lingurițe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susțiitoare de cuțite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeșnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni și costă acum numai **floreni 7.—.**

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin și cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb și nu se poate deosebì de argintul adevěrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuțite, furcuțe** și **linguri**	de argint Britania, câte 6 bucăți toate 18 laolaltă		fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea**	de arg. Brit. mai nainte cu	fl. 3.—	acum numai cu fl. —.60
1 **lingură de supă**	„ „ „ „ „ „ „	3.—	„ „ „ „ 1.—
1 „ „ **lapte**	„ „ „ „ „ „ „	1.50	„ „ „ „ —.50
6 **tave**	„ „ „ „ „ „ „	5.—	„ „ „ „ 1.50
6 **susțiitoare de cuțite**	„ „ „ „ „ „ „	4.50	„ „ „ „ 1.50
1 **cutie de zăchar**	„ „ „ „ „ „ „	4.—	„ „ „ „ 1.20
1 **păreche sfeșnice** mai mari de	„ „ „ „ „ „	2.—	și fl. 3.—
1 **clopoțel de masă**	de arg. Brit. mai nainte cu	fl. 4.—	acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauě**	„ „ „ „ „ „ „	—.60	„ „ „ „ —.30
1 **pipernița** și **salnița**	„ „ „ „ „ „ „	2 50	„ „ „ „ —.75
1 **Carafine** p. **oțet** și **uleiu**	„ „ „ „ numai	fl. 3.50	și 4.50
1 **unealtă de foc**	grea de pus pe masă mai nainte	fl. 3.—	acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea și teă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oțet și oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4. — încă și alți articuli nenumerați.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înșelătorie,

mě deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulțămită ce mi-au venit, și pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună și solidă și nu lăpědătură, sě se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 11

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

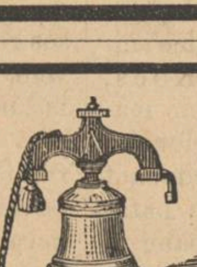

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți, sûnt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie. Se fac din metal de clopot și **toci** de 40—50 chilo greutate și avênd un ton foarte gros.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[43] 7—12

Redactor respunḑětor: Nicolau Cristea.
Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 118. Sibiiu, Marţi 7 Octomvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 6 Octomvre.

În resboiul de rase din monarchia Austro-Ungariei este semnificativ, că Germanii încep a face represalii asupra Maghiarilor.

Cetitorii au cunoscinţă despre rîvna cea mare ce o pun Maghiarii pe maghiarisare. Maghiarisarea însĕ fiindcă atinge şi elementul german din Ungaria a urmat ca Germanii din toate părţile sĕ desaproabe mai ântâiu procederea Maghiarilor; eară după ce au vĕḑut, că desaprobarea nu este suficientă, sĕ facă un pas mai departe: sĕ facă întrebuinţare de represalii.

De ocamdată, după cât aflăm din foile vieneze; unele dintre represaliile aceste ar fi următoarele:

a) Mauriţ Iokai făcuse o învoială cu editorul Otto Ianke din Berlin ca acesta sĕ edea în limba germână romanurile aceluia. Acea învoială nu mai esistă;

b) Un alt scriitoriu maghiar încheiase contract cu reuniunea pentru literatura germână din Berlin, ca sĕ'i edea un op despre Ungaria. Autorul a primit o epistolă dela societate în care i se pune întrebarea, dacă în împregiurările de faţă ar fi consult a esì în public o carte despre Ungaria;

c) Unei societăţi de asiguraţiune i au comunicat representanţele din Austria, că muşteriii de până acì nu mai vor sĕ asigure la societăţi unguresci.

d) În ministeriul de comerciu este o encuetă, care se ocupă cu eruarea mijloacelor, prin care statul sĕ vină într'ajutoriul industriei. Spre sfêrşitul acesta se constituise un consorţiu de capitalişti, care avea sĕ procure ḑece milioane de floreni. Din Austria mai mulţi capitalişti insinuă retragerea lor din consorţiu şi un technic din Praga a anunciat, că numai poate servì şi mai departe cu sfaturile sale.

Dacă faptele aceste sûnt adevĕrate este foarte probabil, că represaliile nu se vor oprì la cele înşirate.

Am ḑis la începutul acestor şiruri, că este semnificativ, că Germanii încep a face represalii.

Se vor oprì şi la aceste, adecă, la casul că mĕsurile de feliul cesta nu ar avè efectul aşteptat, Germanii nu vor procede mai departe?

Germanii de astăḑi nu sûnt ca cei din trecut. De când cu resboiul cel mare dela 1870—1871 natura lor se pare cu totul schimbată. Cosmopolitismul lor proverbial s'a prefăcut în o aderenţă la naţionalitatea lor, care nu mai cunoasce graniţele staturilor în care trăiesc. Solidaritatea în ceea ce privesce naţionalitatea lor se întinde până acolo, până unde resună idioma germană.

Aceasta nu va se ḑică, că ei ar tinde la resturnarea staturilor în care se află pentru a încorpora tot în Germania. La toată întêmplarea însĕ va se ḑică un interes, ca fie care ram, acolo unde se află, sĕ poată trăì şi prospera fără de a abḑice la naţionalitatea sa.

Pentru Ungaria începerea lor cu represalii lucrul nu poate fi aşa de indiferent ca în alte părţi, unde Germanii se află într'o proporţiune disparentă. Deşì împărţită prin dualism în doue staturi, monarchia austro-ungurească are o poporaţiune considerabilă germână. Solidaritatea lor politică, culturală şi socială adusă la estrem poate da Ungariei mult de lucru. Ea poate provoca intr'un stat fără capitaluri şi fără industrie, pedeci, cari se pot suì până în sferele guvernului unguresc.

Pedecile aceste validitate, fără alt concurs, sûnt în stare a pune la întrebare chiar şi forma constituţională de astăḑi.

Ori cât demonstrează Germanii din Cislaitania contra ideilor federalistice, sciu bine, că şi într'o monarchie federalistică vor avè rolul cel dintâiu şi dacă se vor convinge, că dualismul cum este el astăḑi ar fi în stare sĕ înghită elementul lor din Ungaria, ei vor preferì în cele din urmă reul cel mai mic.

Aceasta ar fi sĕ şi o însemne foarte bine Maghiarii şi sĕ se abată dela opera tantalică de maghiarisare. Consecuenţele ar putè sĕ'şi întindă lanţul lor departe, lanţ, care cu timpul ar devenì lanţ pentru elementul maghiar însuşi.

Opera aceasta continuată în liniamentele începute în timpul mai nou este aşa dară un pericul chiar pentru Maghiari.

Deci pĕcatul cel mai mare contra statului unguresc îl comit Maghiarii înşişi, când provoacă furtuni, căror nu vor fi în stare sĕ le resiste. Nu vor fi în stare se le resiste pentrucă nu sûnt în condiţiuni, prin care sĕ împună unei puteri cum este Germania. Neînţelepciunea lor politică nu se opresce la atâta. O mână de oameni, fără de nici un razim în Europa, ei bat rĕsboiu deodată asupra elementelor din Ungaria, cari toate mai au pe câte cine-va în Europa.

De multe ori s'a accentuat în coloanele acestei foi, că elementul, care ar fi mai chemat de a şi'l apropia de sine, elementul maghiar, ar fi cel românesc. Către acesta însĕ Maghiarii sûnt mai cu puţină consideraţiune de cât şi faţa cu Germânii.

Nu urmărim această temă mai departe, ci ne esprimăm părerea de rĕu, că Maghiarii după ce le-a dat Dḑeu o soarte atât de favorabilă pentru dênşii nu se nisuesc sĕ facă traiul plăcut tuturor elementelor nemaghiare în patria locuită de aceste, încât sĕ fie toate mândre de numele Ungaria.

Fiind-că concetăţenii nostri maghiari ne au adus până la stadiul, a ne perde speranţele de o schimbare spre mai bine, numai apelăm la bunul lor simţ; avem însĕ datorinţa de a ne îngrigì, ca consecuenţele politicei lor sĕ ne îmbărbăteze a păşì între marginile legei franc şi pe faţă în legislaţiune şi ori unde ne va chiema interesul şi datorinţa naţională în contra rătăcitei lor direcţiuni.

Revista politică.

Sibiiu, în 6 Octomvre.

Bem, generalul revoluţionar maghiar din 1848/49, care a condus cu sabia în mână rescoala de atunci în contra dinastiei noastre habsburgice, de Dumineca trecută are un monument mare în Murĕş-Oşorheiu, ridicat de „patrioţii“ leali ai monarchiei noastre habsburgice! Ori ce comentariu este de prisos: Şi surḑii aud, şi orbii vĕd! —

Altcum s'a — retras eară un înalt funcţionariu al administraţiei maghiare din postul seu. Comitele suprem al comitatului Baciu-Bodrog, ca şi mulţi alţi „domni“ din Ungaria, a avut lipsă prea mare de bani şi a ajuns în concurs. Despre defraudaţiunile, ce se mai descoper mereu, în ţeara noastră maghiară, nici nu ne mai vine a amintì, căci a ajuns un lucru prea de toate ḑilele. Dar' nu administraţia bună şi onestă, nu bunăstarea economică a ţerei este ţinta şovinistilor, cari vreau sĕ teroriseze astăḑi cu gura lor neînfrênată toată suflarea nemaghiară. Ei ar voì — dacă ar putè — sĕ sugrume tot, ce nu e maghiar, pe toate terenurile: Scoală, teatru, comerciu . . ., cu un cuvênt toate trebuesc maghiarisate fără cruţare. Până şi cele mai moderate elemente maghiare sûnt cuprinse de agitaţiunile şovinistilor estremi; cel puţin ele nu cutează, a se opune torentului. Însĕ terorismul esercitat asupra tot ce nu e maghiar, departe de a produce efectul dorit, a început sĕ stârnească o reacţie puternică chiar şi acolo, unde nu am fi asteptat-o. Unele organe, scrise în limba germână, dar până acuma destul de maghiaroane, precum este d. e. „Pester Journal“ se sufulcă de odată în contra şoviniştilor scriind bunăoară astfel: „Astăḑi încă nu esistă o cestiune germână, dar încă mâne putem avè una. Concedem, că strigătele turbate ale foilor vieneze nu sûnt normative; însĕ cu atâta mai însemnată

FOIŢA.

Corespondenţa Catarinei II şi a lui Josif II.

Împrumutăm din „Archive Ruski“ *) din Moscova următoarea corespondenţă schimbată între Catarina II a Rusiei şi Josif II al Austriei relativă la reînvierea imperiului Grec pe ruinele imperiului Otoman, precum şi crearea unui nou stat al vechei Dacii.

17 Septemvre 1782.

Catarina a II către Iosif II.

. . . .

Imperiul otoman altădată atât de redutabil pentru cei slabi este sfâşiat pentru moment prin calamităţile interioare, cari ar putè distruge chiar un stat mai bine organisat. Posesiunile sale în Europa se găsesc prin posiţiunea lor geografică separate prin mări de posesiunile din Asia. Cea mai mare parte din paşale, cari sûnt în capul provincielor nu se supun Porţei decât în aparenţă şi nu aşteaptă decât o ocasiune favorabilă pentru a scutura jugul supunerei şi confiscaţiunei bunurilor lor, căci acesta este mijlocul ce întrebuinţează sultanii contra goliciunei cronice a tesaurului lor.

S'ar putè ḑice acelaşi lucru pentru cea mai mare parte a supuşilor creştini ai Porţei, cari sûnt de cinci sau şese ori mai numeroşi decât Turcii. Comerciul le este cu totul ruinat prin monopoluri şi pedeci de tot feliul. Locuinţele sûnt prădate de tâlhari; muncitorii 'şi părăsesc câmpurile din causa lipsei de siguranţă şi se refugìază în oraşe ceea ce face ca desordinea, turburările şi scumpetea hranei sĕ crească mereu.

Disciplina militară în armatele de mare precum şi în armatele de uscat ale sultanului, nu esistă decât cu numele. Jenicerii ocupaţi, cea mai mare parte, cu un mic comerciu, nu'şi părăsesc de bună voe prăvăliile, căci ei sciu foarte bine, că mai adesea, nu sûnt plătiţi decât cu vorbe. Trupele, ce unele provincii au obligaţia, de a da, refusă, a se unì cu armata şi nu plătesc impositele, când au de ce se teme pentru siguranţa proprielor lor locuinţe.

Din an în an, divanul se populează cu oamenii mai capabili de a'şi umplè buzunarele prin ajutorul jafului, de cât a reforma viciurile guvernului, care cade din ḑi în ḑi şi care nu mai subsistă de cât graţie Alcoranului. Nu voi vorbì de frica, panica, de cari pentru moment este cuprinsă populaţia turcă şi care se comunică chiar divanului şi seraiului la fie care vuet de resbel, şi a cărui isvor se găsesce în fie care verset al Coranului. Ei bine! cu toată frica, ei tot au recurs la mii de încelări, la mii de întrigi pentru a putè sĕ rupă tractatele, ce nu le surid şi cari, cu toate aceste, le dau liniscea de care au atâta trebuinţa.

Aceste bine stabilite, eacă ce v'aşi propune:

Basându-mĕ pe convenţiunea noastră, în cas de rebel, trebue sĕ hotărîm irevocabil următoarele principiuri, cari ne vor conduce:

1. Trebuinţa de a ne arangia spre a depărta pentru viitoriu ori-ce causă de conflict între cele trei imperii, şi pentru a putè ajunge sĕ evităm pre cât va fi posibil contiguitatea imediată a posesiunilor;

2. Împărţirea egală a teritorielor cucerite şi de care cele două state ale noastre pot conta în cas de resbel cu Turcia.

Cât despre primul punct, ar trebuì îm pare, sĕ „otărîm dinainte şi pentru totdeuna, că între cele trei imperii va trebuì sĕ esiste un stat autonom, totdeuna independent de cele trei imperii limitrofe. Acest stat, ce trebue sĕ'l reconstituim şi care a esistat odată sub numele de Dacia, ar putè cuprinde Moldova, Valachia şi Basarabia sub guvernul unui monarch creştin aparţinênd ritului, care domină în aceste posesiuni şi ale cărei calităţi personale şi devotament cele două curţi imperiale sĕ poată absolut conta. Trebue în acelaş timp de a hotărî, ca acest nou Stat, al cărui suveran va fi hereditar, sĕ fie cu totul independent şi nu va putè nici o dată fi anecsat nici Rusiei, nici Austriei, precum asemenea aceste două imperii nu vor sueste părerea piațelor de bani. Acolo se privesc întêmplările cele din urmă drept inceputul unei prigoniri sistematice a naționalităților, zorii sângeroși ai unei frecări civile. Puterile financiare întorc Ungariei spatele, care e bolnavă de mii de stări nesănĕtoase. Aceasta trebue sĕ se oprească odată!... Budapesta este încă atât de necunoscută în străinătate, încât chiar de curênd ministrul belgic de justiție a putut schimba Pesta cu Praga. Dacă s'ar păși mai departe pe calea șoviniștilor, Budapesta în curênd ar decădè la rangul unui oraș din Turchestan.“

---

*) Traducerea „Pressei“ din Bucuresci.

Kossuth, marele apostol al șoviniștilor vedi bine are păreri cu totul contrare: „Egyetértés“ din 15 l. c. n. publică o „prefață“ de șepte columne, adausă de Kossuth ediției franceze a memorielor sale. Marele revoluționar din 1848/49 dice acolo între altele multe de natura cea mai șovinistică: „Prin dualism monarchia ungurească s'au șters din statele europene bogate. Ungaria a devenit o provincie impotentă, care nu poate desvolta după trebuințele sale creditul, comerciul și comunicația sa și nu poate esercita nici o înrîurință asupra afacerilor esterne.“ Ce frase fără cuprins real! Ca și când o Ungarie independentă ar putè mai ușor pune stavilă torentului slavic, care amenință a ne copleșì.

Nu este încă aplanată până acuma nici măcar cestiunea Dulcignului; căci o scire adusă de „Agence Havas“ dto 16 Octomvre n. după care Muntenegrenii ar fi intrat în Dulcigno în mod pacînic nu s'a confirmat încă din nici o parte. Positiv este numai, că admiralul englez Sir Seymour a primit în 15 l. c. n. informația oficială despre aplecarea Turciei, a preda Dulcignul. De altă parte se telegrafează dto Scutari 16 Octomvre n., că Riza pașa vrea sĕ tracteze cu Muntenegru în Podgorițza: ear Muntenegrul prefere teritoriul austriac, anume orașul Cattaro ca loc de tractare.

Se afirmă din nou, că principele Carol al României va merge la Rusciuc, pentru a convenì acolo cu principele Alecsandru al Bulgariei. Deocamdată Domnitoriul României se duce la tabĕra de la Țigănesci.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu în 7 Octomvre. (Adunarea generală pentru fondul de teatru.) Un numer frumos de inteligență română din Transilvania și din părțile bănățene și ungurene s'au întrunit cu ocasiunea aceasta aici în Sibiiu. Duminecă la 11 oare înainte de ameadi adunarea, la care a luat parte și Escelența Sa P. Archiepp și Metropolit Miron Romanul, de P. Archim. și vic. archieppesc N. Popea și alți onorațiori din cler și laici precum și o cunună frumoasă de doamne și domnișoare din loc și din afară, dl Babeșo a deschis cu următoriul discurs:

„Sciind chiemarea și avênd fericirea, de a deschide și conduce această frumoasă adunare, îmi simt de plăcuta detorință, a atinge câte-va cuvinte ocasionale asupra scopului intreprinderei noastre, cu atât mai vêrtos, căci mulți sûnt încă în națiune, chiar între cei din inteligență, cari se pare a nu le fi pĕtruns bine.

„Este vorba de fond pentru teatru național-românesc.

Ce va se dică aceasta?

„Eată-vĕ d-nelor și d-nilor, ideea, precum am priceput-o eu din capul locului și precum astădi o pricepe și comitetul central al d-voastre.

„Lucrăm la adunare de mijloace pecuniare, cu cari sĕ se poată înființa și susținè — o scoală practică pentru popor; — o scoală, unde prin representațiuni viue, adecă prin producțiuni personale și faptice înaintea ochilor poporului nostru — va se dică, în cel mai eficace mod de instrucțiune, — prin esemple intuitive, desteptătoare de spirite și îndulcitoare de inime, sĕ se arete poporului nostru valoarea vêrtuților, însemnătatea evenimentelor și faptelor celor mari din viață — atât cea privată cât și cea poporală și socială, precum și urmările cele triste și neevitabile ale greșelelor și vițielor, ale retăcirii și distrucțiunei omenesci; astfel luminarea poporului în viață inspirându'l și conducêndu'l spre scopurile cele mari și sublime ale societății organisate, ce se numesce stat; îndemnându'l la progres, desvoltare, cultură, la fapte publice și private, bune și frumoase; de altă parte ferindu'l de rĕtăciri și stricăciune. Toate aceste întru nobilisarea proprie a poporului — present și viitoriu, în care nobilisare se cuprinde propriamente fericirea în această viață, pre acest pământ.

„Multe popoare pre această cale, prin această scoală s'au desvoltat și urmă a se desvolta, astfel strălucind și simțindu-se fericite între celelalte — și mai multe rĕmase înderĕt în scoala vieții.

„Dar la noi se vede, că pentru acest scop, pentru această scoală, considerând starea noastră ticăloasă, sĕrĕcia și impilarea, în carea ne aflăm, mijloacele necesare nici odată nu le vom ajunge.

„Cei inspirați de acest pesimism, cred cum-că noi, pentru scopul nostru avem în vedere ridicarea de palate teatrale mari la diferite puncte ale locuințelor poporului nostru. Ei se înșală. Țința nostră este cu totul alta; este, ca îndată ce vom avè un venit sigur de 6—7000 fl. la an, sĕ procurăm decorațiuni și costume și mijloacele necesare de transport, sĕ procurăm — prin premie — piesele necesare, sĕ primiăm cu câte 3—4000 fl. o societate teatrală, bună, ambulantă, și s'o trămitem sĕ facă scoala mai sus atinsă din ținut în ținut pintre popor.

„Spre acest scop mijloacele de bună samă le vom procura cât mai curênd. Deja de 9 ani, de când esistă această societate, avem adunată o sumă de 24 mii fl. lá care singuri trei domni Mocionescii au contribuit cu preste 9000 fl. Averea noastră în 10 ani normalmente va fi duplicată și în cel mult 12—20 de ani va fi în stare a ne da suma venitelor necesare; ear' dacă ceriul s'ar îndura, sĕ ne dee timpuri mai bune și pentru câmp și pentru politică, apoi chiar în 5—6 ani am putè fi în stare de a ne deschide scoala cea dorită.

„Dar, astădi pe mulți 'i îngrigesc și descuragiază pedecele politice ce se ivesc de sus! Nici de aceste sĕ nu ne spăriem. Vĕ fac atenți, că statutele noastre chiar de ministeriul de astădi sûnt aprobate; ear' încât pentru aparițiunile mai nouĕ de pedece în contra teatrelor nemaghiare, cutez a'mi spune solenel convicțiunea, că acele sûnt prodoctul unui închipuit pericul din partea naționalităților. Este natural, că omul, și de asemenea și poporul, în momentele de temere și frică, sĕ esceadă în apĕrare. Dar aceasta nu ține, decât până se convinge despre greșala sa. Putem sĕ fim cu toții convinși, că de îndată ce domnii maghiari dela putere se vor încredința, că desvoltarea si cultura poporului român nu este pentru dênșii și patria noastră un pericul; ci este un evident folos, o siguranță a esistenței și prosperărei comune, tocmai atât de puțin ne vor împedeca desvoltarea și cultura, cât de puțin Românul, convins pe deplin de importanța națiunei maghiare pentru sine, ar fi în stare a împedeca desvoltarea și cultura acesteia și a-i periclita esistența. Apoi în această privință deja ni se ivesc pe orison unele puține raze a aurorei, care curênd trebue sĕ lucească în deplină putere și apoi sĕ ne rĕsară soarele adevĕrului, dreptății și frățietății din partea întregei națiuni maghiare!

„Rog pe on. adunare, sĕ se pĕtrundă de aceste rațiuni logice, de atâtea ori conprobate prin esperința popoarelor, astfel apoi inspirați cu toții, întru acest înțeles sĕ facem propagandă pentru scopul nostru cel frumos, carele în adevĕr este atingibil, sigur și curênd.“

In fine președintele dă espresiune neplăcerei, ce are comitetul central prin procesele ce, din mandatul adunărilor generale, a trebuit sĕ facă mai multor subscriitori de sume însemnate, pre cari mai apoi au refusat a le respunde. „Sûnt bărbați, căror le place a figura ca Români mari și plini de devotament către națiune, și cari totuși, prin advocați străini, înaintea judecătoriei din Budapesta nu s'au sfiit a ne ataca și compromite întreprinderea și scopul în cel mai nerușinos mod! Dar ofertele la noi se fac din cea mai liberă voie, și nime nu cere ca cineva sĕ 'și încoarde punga preste putință. Când însĕ un om matur se deobligă ținĕ'și parola, măcar cu sacrificiu. Aceasta pretinde caracterul de bărbat de Român serios!“

După aceste cuvinte președintele bineventând pre cei veniți din afară, din depărtare și salutând pre toți cei adunați, declară ședința I de deschisă.

La acest discurs dl *V. Roman* a respuns:

„Domnule președinte! Onorabilă adunare! Istoria ne dovedesce la fie care pagină, că popoarele sau merg înainte, sau mor. Altă alternativă nu esistă.

În curs de 1800 ani națiunea română a dat toate probele de putere de viață neperitoare, ear în secolul nostru ea 'și-a afirmat esistența în concertul popoarelor, cari merg înainte, cari sûnt în progres și cari aspiră la un viitoriu mai bun.

În deosebi poporul român din Austro-Ungaria, îndată după scuturarea jugului sclaviei, s'a pus, a'și crea și asigura unul câte unul factorii progresului seu.

Teatrul, fiind unul din acesti factori, nu putea sĕ lipsească din primele obiecte de îngrigire ale poporului nostru.

Avisați fiind noi mai mult ca ori carele dintre popoarele conlocuitoare la propriele puteri, partea cea mai mare a operei progresului cade la noi în sarcina inițiativei private.

Un frumos product al acestei inițiative este, domnilor, „Societatea pentru fond de teatru român“, pe care, representată în adunarea ei generală de astădi, avem fericirea, a o saluta în mijlocul nostru.

Importanța teatrului în timpul de față nu mai e de desbătut. Ori-ce om inteligent recunoasce, că teatrul este icoana societății și unul dintre cele mai puternice elemente civilisătoare.

De aceea vedem teatrul înflorind la toate națiunile începênd dela Indiani, cari cu 1500 ani înainte de Christos ajunseră la o desvoltare considerabilă în cultură și până în timpurile noastre.

Nu cred deci, sĕ mai fie astădi om inteligent, care sĕ nu recunoască aceste adevĕruri stabilite prin geniuri nemuritori ca Aeschiles, Sofocles, Euripides, Molier, Schakespeare, Schiller, Göthe și alții.

Însĕ dacă teatrul în general caută a ridica vêrtuțile și moralitatea, cu atât mai mare este influența teatrului național asupra unui popor cu simțemintele naționale adormite prin asuprire.

Aceasta o putem vedê foarte apriat la frații nostrii de dincolo, unde abia la începutul secolului present s'au făcut nisce timide încercări pentru înființarea unui teatru național; căci despostismul se temea de influența deșteptătoare a teatrului.

Aceasta am putut-o vedè în Francia pe timpul lui Napoleon III, unde

---

ferì nici o dată, ca sĕ fie supus la vre o altă putere.

Frontierile acestui nou Stat trebue sĕ fie delimitate din partea Poloniei și Rusiei prin Dnipru și Marea neagră și din partea Austriei prin linia acuisițiunilor, ce am garantat-o M. V. I. în o clausă secretă a tractatului nostru, și apoi prin Olt, până unde el se aruncă în Danubiu. Din partea Turciei noul Stat va avè drept frontieră Danubiul până la gurile lui.

Delimitațiunea nouei frontiere între Austria și Turcia depinde de ceea ce M. V. I. va voì se decidă relativ la achisițiunile teritoriale, la cari ea are atât de multe drepturi. Asupra acestui punct vom avé a ne înțelege într'un mod mai clar, conform clausei secrete a tractatului nostru: de aceea sper, că M. V. I. va voì sĕ se confie mie cu francheța, pre care o strînsă și sinceră amiciție o face necesar reciprocă.

Frontiera cea mai naturală între Ruși, imperiul otoman și aceea, care ași dori-o mai particular, este marea Neagră.

Polonia va remânè cu frontierile ce posedă actualmente, după „tractatul încheiat între cele trei puteri, tractat, care determină frontierile ei și'i garantează posesiunile.

Cât despre ecuilibrul achisițiunilor viitoare ale Austriei și Rusiei, pentru moment, Rusia nu doresce pentru dênsa ca posesiuni turcesci, de cât:

1. Orașul Otchakoff și dependențele lui între Boug și Dnipru;

2. Una sau douĕ insule în Archipelag, pentru a garanta și facilita comerciul supușilor ruși.

După ce m'am ecsprimat cu cea mai deplină francheță și cu cea mai mare sinceritate asupra planurilor mele în cas de resbel și asupra celor ce ași dorì sĕ obțin pentru binele supușilor mei, rog pe M. V. I. de a mĕ onora cu ceeași confiență, atât de proprie amiciții și obligațiunilor, ce esistă între noi, comunicându-mi, într'un mod detaliat, planurile și dorințele sale. M. V. I. trebue sĕ fie asigurată, că nimic nu va putè sĕ'mi facă mai multă plăcere de cât posibilitatea de a o ajuta în scopurile sale și de a contribuì a le realisa cu armatele mele, precum și din parte-mi aștept la cooperația armatelor sale. Cu toate că situația geografică și fertilitatea naturală a posesiunilor imperiului Otoman limitrofe cu ale M. V. I. dau crescerilor de teritor, pe care eu pot spera o mai mare importanță de cât au acele pe cari Rusia crede de folos de a și le apropria, însĕ amiciția mea personală pentru prea scumpul meu aliat nu 'mi va permite un minut de a esita spre a'i face acest sacrificiu.

(Va urma).

---

* (Monete de a lui Traian). Aflăm în „Korrespondenzblatt d. Vereins f. sieb. Landeskunde“: S'a găsit în Gușterița (lângă Sibiiu) săpându-se la temelia unei case în apropierea casarmei o *monetă de bronz*, care arĕta pe avers capul laureat a lui *Traian*, ear' pe revers figura unei femei zăcênd jos, a cărei mână dreaptă ține o roată de car, pe când mâna stângă se proptesce pe o bucată de stâncă. Din legendă este păstrat: *Av.* . . . TRAIANO AVG DAC P M TR P . . . , *Rev.* VIA TRAIANA.

representaţiunile „Musei de Portici“ erau oprite, pentru-că aţitau poporul la revoltă contra autocratului.

Aceasta o putem vedè la noi chiar, unde şovinismul maghiar tremură de frică la singura cugetare a unui treatru naţional.

Aşa dară în frica asupritorilor de teatrul naţional se poate vedè foarte apriat influenţa lui asupra unui popor.

Şi despotismul are dreptate sĕ se teamă, căci poporului, în care doarme simţul naţional, i ajunge sĕ vadă umbrele strămoşilor sei glorioşi aparênd pe scenă, pentruca sufletul înjosit sĕ se ridice cu putere, amorul propriu naţional adormit prin batjocuri şi despreţ sĕ se redeştepte.

Eată Domnilor problema măreaţă a „societăţii pentru fond de teatru român“, carea a venit astăḑi la noi, ca sĕ punem încă o peatră fundamentală la edificiul măreţ, care înaintează încet dar înaintează sigur.

Cu astfel de idei aţi venit, domnilor, în sinul Sibiiului atât de iubitor şi cunoscĕtor de arte! Şi cu astfel de convingere Românii din Sibiiu vĕ salută prin mine: Bine aţi venit!“

După aceste adunarea ’şi-a început agendele despre care vom raporta în alt numĕr.

Varietăţi.

* (Dar împĕrătesc). Maiestatea Sa împĕrăteasa Maria Anna — dupăcum ne spune „Prager Abendblatt„ — s’a îndurat prea graţios, a dăruì 200 fl. v. a. comitetului de femei din Sibiiu pentru ajutorarea copiilor sĕraci.

* (Din comitatul Sibiului). Sûnt denumiţi resp. transferaţi: Moise Branisce vice-pretor al cercului Tălmaciu transferat în aceeaşi calitate la cercul Sibiiului; Liviu Bran de Lemeni vice-notar-onorar comitatens ca vice-pretor al cercului Tălmaciu; au devenit cancelişti: Victor Bock şi Guido de Putkowsky; şi Gustav Binder denumit director de cancelarie.

* (Postal). În Gârbĕu (comit. Clujului) s’a înfiinţat cu 16 Oct. v. un oficiu nou postal, care stă în legătură cu trenurile, ce comunică pe linia Oradea-mare — Cluj resp. cu postele ambulante. De cercul acestui oficiu se ţin următoarele comune: Gârbĕu, Măcău, Şomtelec şi Tiurea.

* (Concertul) *Reuniunei române de cântări din Sibiiu*, anunţat în Nr. 116 al ḑiariului nostru, după programa publicată, a avut loc la 5/17 Octomvre, începênd curênd după 7 oare seara.

Juna reuniune, activă şi conscie de chemarea sa frumoasă, a întrunit la această producţiune — cu puţine esceptiuni— întreaga inteligenţă română din Sibiiu şi prea stimaţii membri esterni ai societăţii pentru înfiinţarea fondului de teatru român aflători in Sibiiu la adunarea generală a acelei societăţi precum şi o parte a inteligenţei din opidul Reşinari, ba şi un numĕr de amici ai artei musicale dintre concetăţenii nostrii neromâni.

Piesele singuratice din programa bogată a acestui concert, s’au esecutat cu precisiune, unele chiar cu multă desteritate.

Între cele din urmă, însemnăm cu deosebire:

„*Dimineaţa*“, chor de L. Lenz.

„*Cimpoieriul*“, melodie scotică pentru chor, arangiată de R. Weinwurm.

„*Viaţa Ţiganilor*“, chor de R. Schumann; Solurile pentru sopran.

„*Odată şi acum*“ de T. Georgescu.

„*De pe vêrful ăstui munte*“ de Mezetti, în cari din urmă, tinĕra domnişoară M. R. a dat o probă nouă despre talentul, vocea plăcută şi despre scoala cea bună, în care se cultivă în arta cântărei. În Trei choruri şi o arie din „Precioasa“ domnişora Br. E. P. din nou a delectat publicul cu vocea-i plăcută.

Cu deosebit efect s’a esecutat plăcutul Cuartet din opera „*Fluerul fermecat*“ de W. A. Mozart, la care, ca şi la cele de mai sus amintite, piese aplausele erau cele mai vii.

„*Tata moşu*“, de A. Flectenmacher, în urma aplauselor, şi cererei publicului, s’a repeţit.

Dăm espresiune dorinţei noastre călduroase, ca tinera reuniune română de cântări sĕ aibă perseveranţă şi succes şi mai departe întru deslegarea frumoasei probleme, ce ’şi-a propus-o.

* **(Calendariul tipografiei archidiecesane)** pe anul **1881** va eşi în ḑilele aceste de sub tipariu. O perfecţionare remarcabilă făţă cu ediţia anului trecut este estinderea şematismului bisericei noastre dreptcredincioase, deoarece acela de astădată cuprinde şi consemnarea parochilor din archidiecesă după date oficiale. Preţul ca şi mai nainte: **30 cr.**

* (Sosirea principelui Carol şi soţiei sale principeasă Elisabeta în Bucuresci). A. A. L. L. Regale principele Carol şi princesa Elisaveta au sosit la 7 oare şi 10 minute, intr’un tren special, la gara Cotroceni, care au fost foarte bogat pavoasată şi iluminată. Sosirea trenului princiar a fost salutată cu un mare entusiasm de o mulţime formidabilă care se grămădia pe peronul gărei: uralele s’au prelungit, de mii de ori repetate, până în momentul când A. L. R. au părăsit vagonul salon pentru a descinde pe peron, unde Ele au primit felicitările respectuoase ale tuturor înalţilor demnitari ai statului şi a unui mare numĕr de dame, cari toate au oferit Prea graţioasei noastre Suverane buchete superbe. Sânţia Sa Metropolitul Primat, toţi ministri, Episcopul catolic, preşedintele senatului, guvernul Băncei, mai mulţi generali, preşedinţii Curţilor şi tribunalelor erau în ântâiele ranguri; apoi în urmă se îmbulzia mulţimea de notabilităţi politice şi oficiale, vre o sută de oficeri superiori şi poporul foarte numĕros care, neputêndu se apropia de Alteţele Lor Regale, agita în aer batiste şi pălării şi strigau „ura.“ Principele şi principeasa păreau viu mişcaţi de această primire entusiastă, căreia A. L. au ridicat ori ce aspect oficial şi ceremonial prodigênd strîngeri de mână tuturor acelora, cari Le apropiau, şi cerênd fie-căruia noutăţi cu o mare bună voinţă. Principele, în mai multe rênduri, despica şirurile mulţimei spre a întinde mâna persoanelor prea departe de trecerea sa. Recepţiunea în salonul gărei a ţinut cel puţin douĕ-ḑeci minute. Călĕtoria A. L. R. dela Vĕrciorova la Bucuresci n’a fost de cât o lungă serie de ovaţiuni: în cele mai mici gări populaţiunile rurale se adunaseră şi aclamau pre Augustii călĕtori în trecerea lor. Trenul princiar nu s’a oprit decât la staţiunile principale ale liniei; acolo principele Carol descindea şi primia omagiele ce I se adresau, pretutindeni numeroase şi entusiaste; princesa primia din vagonul seu salon felicitările privilegiaţilor, cari se puteau apropia şi de departe ovaţiile mulţimei, căreia Ea respundea prin un suris continuu. D. I. Brătianu, preşedintele consiliului, d. Teriachiu, ministrul de interne şi d. colonel Fălcoianu se duseseră sĕ primească pre A. L. R. la gara frontariă a României. D. Dimitrie Sturza se afla asemenea în trenul princiar.

* (Societatea carpatină) din Ardeal a primit până acuma un numer mare de membrii. Comitetul făcênd cunoscută această împregiurare se roagă totdeodată, ca toţi acei domni, cari n’au retrămis până acum listele de subscripţiune, sĕ binevoească, a le retrămite până în 25 Oct. n.

* (Manevrele române). Garnisoana întreagă din Iaşi, precum şi toate trupele staţionate în oraşele Moldovei superioare au plecat deja în lagĕrul dela Roman. Schimbânduse timpul deodată spre ploaie, viaţa trupelor din lagĕr firesce va fi împreunată cu multe neplăceri. Din această împregiurare fatală „Bucarester Tageblatt“ se teme, că timpul ploios va avè înrîurinţă foarte rea asupra manevrelor.

* (Băile (scaldele) dela Ogna) Sibiiului, cari după cum anunţasem erau sĕ se vêndă prin licitaţiune publică în 20 Oct.. s’au vêndut deja cu 22,000 fl. v. a. unei societăţi din Sibiiu, carea consistă din dd. fraţii Borger, Ferderber, Hufnagel, apoi Albrecht şi Ludovic Fronius.

* (Fapte naţionale.) Pentru actorii nemţesci din Budapesta Banca centrală de credit fonciar din Austria a dăruit 1000 fl. v. a., apoi societatea teatrală din Viena numită „Schröder“ a votat pentru ajutorarea actorilor nemţesci din Budapesta 300 fl., carea prin subscripţiuni între membrii societăţii s’a urcat la 500 fl.

* (Corăbii încărcate cu aur). Din porturile Hamburg, Havrei Liverpool, London ies vase încărcate cu 2—3,000,000 fr. cu destinaţiune pentru America. Aceasta este tributul Europei cătră industria nouei lumi. Astăḑi găsim în „Correspondance américane“ tabloul mişcărei monetare de importaţiunea şi esportaţiunea anrului şi argintului în decurs de şepte luni din anii 1880—79—78. Estragem din acest tablou numai diferinţa pentru anul curent asupra esportaţiunei de aur şi argint; diferinţa anului este până acum de 23,940,436; diferinţa argintului de 2,941,771.

Tabloul specifică diversele elemente ale acestei circulaţiuni în douĕ date. Ecĕ-le: Aurul (30 Iunie 1879) 286,940,698; argintul (aceeaşi dată) 112,050,983; Aurul (20 Iunie 1880) 375,681,581; argintul (aceeaşi dată) 140,009,537.

Tesaurul american a încassat până acum 115,000,000 fr. proveniţi din Francia,

Bilanţul băncei francese s’a publicat,şi vedem că în această sĕptĕmână au eşit din banca Franciei 14,800,000 fr. în aur şi au intrat 3,000,000 fr. în argint. Astăḑi vedem că Banca Franciei a urcat la 3,50 la sută dobânda scomptul ei. Faptul se esplică prin sineşi.

„Din Londra aurul curge ca apa“ ḑice „Correspondance americane“.

* (Călĕtoria reposatei.) Cadavrul soţiei bancheriului Morisson reposate în Viena era sĕ se transpoarte dela Viena la Minneapole în Statele-Unite. Mai curênd însĕ se poate espeda omul in lumea cealaltă decât în acea lume nouă, carea într’un cerc mai larg este cunoscută sub numele „America“. Ginerele reposatei, un medic, s’a încercat a transporta rĕmăşiţele ei pămêntesci preste apa cea mare. La toată staţiunea dela Viena până la Liverpool — de aceste sûnt vre-o câteva sute — trebuia şefului de staţiune respectiv sĕ se facă cunoscut, că trenul duce un cadavru şi afară de aceea dl ginere la fie-care juncţiune nouă de tren trebuia sĕ francheze totdeauna biletul de transport al cadavrului. Această împregiurare cam greoaie i se arĕtă Americanului în sfêrşit prea incomodă şi aşa negoţiă cu administraţia călei de vest, cum s’ar putè da cinstea de pe urmă soacrei sale într’un numer mai mic de rate. Firma de esport Iac. Karpeles et. comp. din Viena găsì în sfêrşit mijlocul prin câşugaria unui deposit, ce acopere pe deplin francatura soacrei din Viena până la Liverpool şi aşa reposata de vre-o câteva ḑile a întreprins călĕtoria îndepărtată, carea dela Liverpool încolo continuă preste Ocean şi costă întreagă la 4—5 mii de fl. Atunci i mai bine a călĕtorì în America ca om viu, pentrucă călĕtoria pentru acesta este cu mult mai lesne.

* (Soldaţi scutiţi de frig) Ministeriul comun de resboiu a ordinat, ca toate transporturile de militari, cari vor fi sĕ se efectuească în timp de earnă, deaici în colo sĕ fie provĕḑute cu ţoale, cari sĕ scutească presoldaţii de frig. Feciorii bolnavi capĕtă câte un ţol, cei sănĕtoşi însĕ capĕtă doi inşi unul.

* (Serbarea desvĕlirei monumentului lui Bem). Pregătirile pentru serbarea monumentului lui Bem, din Murĕş-Oşorhei a pus în mişcare toată Ungaria. Comitatul Budapestei în congregaţiunea sa generală estraordinară ţinută în ḑilele trecute a decis, a încunosciinţa pe cale telegrafică comisiunea festivităţii despre bucuria patriotică a comitatului. Studenţii şi societatea honveḑilor din 1848/1849 din Budapesta au trimis câte o comisiune la serbarea aceasta din Murĕş-Oşorhei. Asemenea au primit pre studenţii poloni, cari spre acest scop vin din Polonia la Murĕş-Oşorhei. Univesitatea din Cluj fu representantă prin 7 profesori. Din toate părţile Ungariei şi Ardealului Ungurii sûnt entusiasmaţi pentru această ḑi de serbătoare şi trămit de peste tot locul comisiuni şi telegrame de bucurie şi gratulare comitetului festivităţii.

(Dare de samă trimestrală) a „Institutului de credit şi de economii „Albina“ din 30 Septemvrie 1880.

	Suma fl. cr.	Schimbări din starea dela 31 Iunie 1880.
Active.		
Numerar . . .	62,306.—	+ 2,017.95
Escompt de schimburi	532,873.80	+10,660.19
Reuniuni de credit	32,966.31	— 490.23
Împrumuturi pe hipotece . . .	196,368.77	+39,921.15
Credite ficse . .	66,281.63	— 5,357.70
Împrumuturi pe effecte	2.865.—	— 240.—
Effecte	3.740.75	— — .—
Fondul de garanţiă al scrisurilor fonciari	212,718.82	+ 9,542.23
Realităţi . . .	44,776.81	+15,279.54
Alte active . .	121,180.77	+22,127,87
Total fl.	1·276,078.66	
Passive.		
Capital social		
a) 1000 acţiuni fl. 100,000.—		
b) 2000 acţiuni ca fond de garanţiă al scrisurilor fonciari fl. 200,000.—	300,000.—	
Fondul general de reservă	23,192.12	+ 100.—
Depuneri pentru fructificare	721,606.44	+40,212.02
Scrisuri fonciari în circulaţiune . . .	151,800.—	+43,000,—
Fondurile de garanţiă ale reuniunilor de credit	18,059.60	— 66.—
Fondurile de reservă ale reuniunilor de credit	408.81	—.—
Fondul de garanţiă al creditelor hipotecari	930.50	— 6.—
Fondul de pensiuni .	1,000.—	
Alte passive şi saldo .	59,081.19	+10,220.98
	1·276,078.66	

Sibiiu 30 Septembre 1880.

Direcţiunea.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Studiul religiunei în scoalele noastre.

I.

Fiind religiositatea şi moralitatea barometrul vitalităţei unui popor, vom înțelege uşor serioasele îngrigiri, ce se arată tot mai mult pentru decăderea religiosităţei şi moralităţei la poporul nostru. Pănă acum însĕ ne-am mulţămit numai a constata esistenţa acestui primejdios morb social în toate păturile societăţei noastre, fără a ne lua osteneală sĕ cercetăm cu seriositate provenienţa lui, spre a'l putè stirpì din fundament. Scriitoriul acestor rênduri şi-a propus a cerceta isvorul acestui reu, şi mijloacele, prin cari s'ar putè delătura.

* * *

Cu jumĕtatea a doua a acestui veac începe o viaţă nouă pentru Români. Nemuritoriul Şaguna în primul sinod eparchial (1850) pune basa luminărei poporului român ortodocs din Ardeal, luând însuşi în puternica sa mână trebilele scolare (actele Soborului din 1850. §. 17), pe cari, în marele seu zel pentru cultura poporului le scie conduce cu aşa energie, încât 14 ani mai târḑiu, la Sinodul din 1864, în cuvêntul seu de deschidere, poate raporta că, sub conducerea sa, din propriile mijloace ale credincioşilor sei, s'au înfiinţat 1 gimnasiu în Braşov, 4 scoale capitale, 600 scoale poporale şi în curênd se va înfiinţa încă un gimnasiu în Brad.

Faţă cu trecutul lipsit de binefacerile scoalei, generaţiunea dela 1850 încoace succesive s'ar putè numì generaţiunea cărturară, trecută prin scoale.

Este însĕ uşor de înţeles, că aceste scoale, înfiinţate ca din pămênt, au trebuit sĕ'şi aibă neajunsele lor, sĕ le lipsească la început chiar principalele condiţiuni de esistenţă: învĕţătorii destoinici, şi cărţile scolastice corespunḑĕtoare. Căci înainte de 1850 de causa scoalei se interesa numai după nume un anumit director scolar. Tot cu ce ne puteam mândrì era „o scoală clericală“ numită „curs“ in carea în timp de 6 luni de ḑile (!) cei ce sciau cetì şi scrie se pregăteau pentru a fi preoţi. De învĕţători şi cărţi scolare nici o îngrigire.

Şaguna, luând causa scolară a mână, se îngrigesce ca sĕ împle înspăimêntătoarea lacună, ce o făcea lipsa de învĕţători şi cărţi. Încă în citatul conclus al sinodului din 1850, dispune:

a) cu respect la învĕţători, ca: „scoala clericală a diecesei sĕ se prefacă într'un institut teologico-pedagogic şi sĕ se înzestreze întocma după cum sûnt întocmite alte seminarii“ spre a putè cresce în tr'ênsul pe fiitorii învĕţători. Şi, fiind că era de prevĕḑut, că pentru cariera învĕţătorească nu se vor putè pregătì în timp scurt atâţa tineri, de câţi avea trebuinţă— tot prin citatul conclus obligă pe fie care fiitoriu preot „a fi învĕţătoriu după stările împregiur“;

b) cu privire la cărţile scolare deocamdată prescrie tot ce în acele timpuri se putè folosì în lipsă de mai bune — pănă la alte disposiţiuni.

Institutul teologico-pedagogic, cea mai de predilecţiune instituţiune a lui Şaguna, fu menit a fi focularul culturei pentru Românii ortodocsi. Din el aveau sĕ iese învĕţătorii bine pregătiţi şi profesorii de la acest Institut, crescuţi aproape toţi de Şaguna pe la universităţile cele mai renumite, aveau sĕ facă a dispărè lipsa de cărţi scolare. Spre acest scop Şaguna le făcu cele mai mari înlesniri şi avantagii, punêndu-le la disposiţie tipografia, ce o înfiinţă deja la 1850. Tot ce a putut se facă un om pentru scoală, Şaguna a făcut *). Dar ori cât de mare a fost îngrigrea lui Şaguna pentru delăturarea lipsei de învĕţători cualificaţi şi cărţi corespunḑetoare, scoalele totuşi au remas în partea cea mai mare timp mai îndelungat lipsite de învĕţători destoinici, aşa în cât şi astăḑi, după o muncă de 30 ani încă lipsa lor este destul de simţită. Nici pănă astăḑi încă profesorii destinaţi de Şaguna a provedè scoalele cu cărţi corespunḑĕtoare, n'au fost în stare a da în mâna învĕţătorilor şi scoalelor din mai multe obiecte doritele cărţi corespunḑetoare.

Lipsind deci în decurs de 30 ani una sau alta din citatele doue condiţiuni de viaţă a scoalei, urmează de sine, cà generaţiunea trecută prin aceste scoale a trebuit sĕ capete o instrucţiune, după împregiurări, mai mult sau mai puţin defectuoasă. Căci dacă nici cel mai destoinic învĕţătoriu, de cari trebue sĕ recunoascem, am avut şi avem puţini, nu este în stare a face progres îndestulitor avênd cărţi scolare necorespunḑĕtoare, şi fiind silit sĕ propună după un plan nepedagogic, — ce progres poate face acela, carele e pus învĕţătoriu numai ca de mărturie, fără pregătire îndestulitoare sau fără leac de pregătire pedagogică?!

Abstragem de la cele lalte obiecte de învĕţământ, şi ne restrîngem pe lângă unul singur, dar cel mai însemnat, carele trage în cumpĕnă aproape cât toate cele lalte: *Religiunea.*

(Va urma.)

---

*) Am înregistrat aceste fapte nu atât pentru ajungerea la scopul propus, cât mai vîrtos spre a nu fi înţeles rĕu în cele următoare.

Bursa de Viena şi Pesta

din 16 Octomvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.60	106.85
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.50	81.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.25	97.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.—	84.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.30	122.$^5/_2$
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.25	95.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.50	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	92.75	92.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.—	93.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.25	93.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.20	71.—
Datorie de stat în argint . . .	72.70	72.50
Renta de aur austriacă	86.55	87.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.—	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	816.—	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	279.—	281.25
Acţiuni de bancă de credit ung.	245.25	247.—
Sorţi ungurescí cu premii . . .	108.50	107.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	108.—	109.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.64
Napoleon	9.39	9.40
100 marce nemţesci	58.15	58.10
London (pe poliţa de trei luni) .	118.—	118.—

Economic.

Sibiiu 15 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.40—8.40; grâu sĕcăreţ fl. 5.90—6.80; sĕcară fl 5.60—Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă decânepă fl. 6—7; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 5—6. pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 34—36; Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 23—25.; Săpun fl. 18—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—48 cr. carne de porc 46—48 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 14 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu 7—7.50; Grâu sĕcăreţ fl. 6—.6.30; Sĕcară fl. 7.50—.6; Ovĕs fl 6—6.30; Cucuruz fl. 2.40—4.; Sĕmênţă de cânepă fl. —; Fasole fl. 5—5.50; mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.50—1.60; Fên fl. 1.—1.20; cel vechiu; cel nou fl. —-—; Cânepă fl. 26—28; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—66; unsoare de porc fl. —70; Sĕu de luminări fl. 36—46; Spirt pro grad cr. 11$^1/_2$; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 48— cr. carne de viţĕl 44 cr.; carne de berbece 24 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul fu bine cercetat.

(Miscarea portului Braila). Mişcarea comerciului cerealelor din portul Brăilei în cursul lunii Septemvre a fost mai inimată de cât în cele lalte luni. Pieţile din Germania de Nord ca şi cele din Francia s'au ţinut în reservă până acum; astăḑi însĕ nu se mai pot abţinè, şi scirile ce ne sosesc din Marsilia sûnt foarte favorabile cerealelor noastre.

Grâul s'a ridicat până la 110 lei chil. ghirca 120. Porumbul se ţine tot la preţul mediocru de 60 lei chl. din causă, că Italia nu'l mai cere şi în Anglia ne concurează America. Secara este prea mult căutată, preţul s'a ridicat până la 93 lei chi. şi stocul lipsesce cu desăvêrşire. Orzul asemenea este foarte căutat şi preţul s'a ridicat la 93 lei chil. Nu mai puţin este căutat şi meiu pentru Austria, preţul este destul de favorabil cu 40 lei chil.

Tendenţa este spre urcarea preţurilor, pentrucă stocurile lipsesc şi cerealele se măresc. Timpul încetării navigaţiunii se apropie şi cumpĕrătorii din pieţele Europei se grăbesc a se aprovisiona de cantităţile ce le trebue. Avem de remarcat recolta porumbului cincantina nou de 92 de libre, care s'a vêndut imediat ce a sosit în port 1000 chil. cu preţul de 69 de lei chil.

In genere recolta întreagă a anului curent de şi n'a fost aşa de abondentă, dar a fost de bună cualitate, ce ea a favorisat preţurile.

Iată şi statistica pe luna Septemvr. din anul curent şi anul trecut aceeaşi lună, din care resultă, că septemvr. anul curent a fost mult mai favorabil de cât anul trecut, ceea ce va conpensa stagnaţiunea din lunele trecute. dacă nu în totul, cel puţin în parte.

Productele exportate prin portul Brăila în luna Septemvr.

anul	1879		1880
Grâu chil.	31,000	—	66,900
Porum chil.	8.500	—	7,000
Orz chil.	14,000	—	27,000
Secară chil.	4,000	--	10,000
Diferite chil.	4,600	--	2,600
Total.	62,100	—	113,500

(Mesagerul Brăilei.)

Estras din toaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 2 Noem. şi 3 Dec. imob. Mariei şi Marişcuţei Dobrian în Rea (judec. cerc. Hatzeg) în 3 Noemvr. şi 6 Dec. imob. lui Ioan şi G. Muntean în Braşov (trib.) în 20 Oct. imob. lui George Oliginar în Feldioara (trib. Braşov) în 9 Noemvr. şi 9 Dec. imob. lui Iacob Kovacs în Gherla (judec. cerc.) în 15 Noemvr. şi 15 Dec. imob. remasului după Lobancz Adam şi Maria Costea în Pricas (judec. cerc. Orăştie); în 6 Noemvr. şi 6 Dec. imob. lui George Olariu în Săsăuş; în 4 Noemvr. şi 4 Dec. imob. lui Michail Gabel în Marpod (trib. Sibiu) în 3 Noemvr. şi 4 Dec. imob. remasului după Stefan Varady şi Ioan Varady în Peşteni (judc. cerc. Haţeg); în 3 Noemvr. imob. Evei Hersch născută Herschovits în Mediaş (judec. cerc.); în 15 Noemvr. şi 15 Dec. imob. lui Michail Iacobi în Dras; în 15 Noemvr. şi 15 Dec. imob. remasului după Ioan Sajdel în Odorhei; în 10 Noemvr. imob. lui Ioan Balaszi şi Dominic Ciont în Măghĕruş (judec. cerc. Odorheiu); în 21 Oct. imob. remasului după Nicolau Ciontea în Brad (judec. cerc. Baia de Criş);

Nr. 88 pres. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din subsemnatele comune bisericesci protopopiatului gr. or. „Têrnava superioară“ se escrie concurs până la 14 Octomvre a. c. st. v.

1. Pentru postul învĕţătoresc din „Alma“ cu salar anual de 100 v. a. şi lemne de foc.
2. Pentru postul învĕţătoresc din Dêrlos cu salar anual de 100 fl. v. a. şi lemne de foc.
3. Pentru postul învĕţătoresc din Boiu mare şi mic cu salar anual de 120 fl. şi lemne de foc.
4. Pentru postul învĕţătoresc din Jacul român cu salar anual de 100 fl. v. şi lemne de foc.

La concursele subsemnate se află cuartir liber pentru învĕţători, cari vor ocupa posturile amintite şi li se dau lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au de a'şi substerne suplicele instruite cu documentele recerute amĕsurat Stat. Org. şi regulamentului provisor din 1878 şi ale adresa oficiului ppresbiteral gr. or. al Têrnavei superioare în Alma până la terminul indicat.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Têrnavei superioare în conţelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Almăşan, m. p.,
ppresbiter.

Nr. 238. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresti la scoalele confesionale gr. or. din comunele: Cinade, Broşteni şi Păuca în ppresbiteratul Mercurii prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 14 Octomvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Cinade, 250 fl· v. a. trei stêngini de lemne, cortel natural în edificiul scoalei şi folosirea grădinei scoalei în mărime de 600□°.
2. Broşteni, 160 fl. v. a. doi stêngini de lemne şi cortel natural.
3. Păuca 120 fl. v. a.

Concurenţii au a 'şi asterne suplicile lor instruite în sensul satutului organic şi al regulametului provisor din 1878 la subsemnatul oficiu ppresbiteral până la terminul prefipt.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.
Mercurea, 15 Septemvre, 1880.
În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Droc m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 257. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a douĕ posturi de învĕţători la scoala capitală normală gr. or. din comuma Poiana protopresbiteratul Mercurii se escrie concurs cu terminul 13 Oct. a. c. st. v.

Dotarea acestor posturi este
unul cu 250 fl. v. a.
al doilea cu 300 fl. v. a.

Concurenţii 'şi vor adresa suplicile lor, instruite conform regulamentului congresual din anul 1878 subsemnatului oficiu până la terminul indicat.

Dela oficiul protopresbiteral al tractului.
Mercurea la 29 Septemvre, 1880.

Ioan Droc m. p.,
adm. prot.

Cancelaria advoctului şi fiscalului consistorial

Dr. Ioan Borcia,

se află în *strada Cisnădiei Nr. 27* (casa d-lui Conrad). [62] 1—3

Sz. 187. 1880 hagy. [61] 1—3

Hirdetmény.

Alólírt kir. közjegyző mint törvényszéki biztos részéröl ezennel közhirré tétetik, miszerént f. é. October hó 28-án délelötti 9 órakor, helybéli néhai Andronic Demeter hagyatékához tartazó butor és házieszközökből álló ingóságok, készpénz lefizetés melett, nyilvános árverés utján, a hagyatéki házban, helyben disznodi utcza 36 h. sz. a. eladatni fognak, miről venni szándékozók ezennel értesitetnek.

Nagy-Szeben 1880 October 16-án.

Gundhart Frigyes m. p.,
nagyszebeni magy. kir. közjegyzö.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 119. Sibiiu, Joi 9 Octomvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 8 Octomvre.

Monument lui Bem, monument celor căduţi la Ogna şi aşa mai departe. Deputaţiuni, cununi, cuvêntări. Toate pentru şi în onoarea celor ce au luptat în şirurile taberei maghiare, care în cele din urmă decretase dinastia habsburgică lipsită de coroană şi tronul Ungariei.

Ne place foarte mult a fi loiali şi încă chiar şi cu inimicii noştri. Le respectăm totdeauna simţemintele, vehiculul, care entusiasmează pre indiviḑi şi popoare la fapte estra-ordinare. Ţinem socoteală şi de posibilitatea rătăcirei cuiva.

Aşteptăm însě dela tot omul, care face pretensiunea de a fi în condiţiunile unei societăţi civilisate, ca cel puţin sě gândească, că şi alţi oameni vor fi avênd simţěminte. Aşteptăm ca cel puţin sě le respecteze şi ei cum aşteaptă sě fie a le lor respectate şi sě nu vateme când se bucură. Bucuria răzimată de vătěmarea deaproapelui este brutalitate.

Maghiarii au avut în 1848 şi 1849 vederile lor politice. Ei au vrut sě desfacă Ungaria cu totul de Austria, ca sě fie cu totul independentă. Spre sfêrşitul acesta au tras sabia contra împěratului şi pe urmă şi a regelui şi a tot ce a fost împěrătesc şi regesc.

Ei bine, au fost Românii, Saşii Sêrbii, Croaţii, care au věḑut, că pornirea maghiară nu era sănětoasă. Acestia toţi věḑênd, că uniunea Transilvaniei cu Ungaria se face în ruptul capului; věḑênd că şi consultările câte s'au făcut în privinţa uniunei nu numai au emanat dela asupritorii ţerei de pănă acì, ci s'au făcut sub presiunea terorismului capetelor înferbêntate de fanatism naţional esclusiv; věḑênd că toată agitaţiunea purcede dela devisa: *minden ember legyen ember és magyar;* věḑênd că prin venirea la putere a fanatismului de feliul acesta se turbură ordinea lucrurilor în Orient şi dimpreună cu monarchia austriacă este periclitată individualitatea fie-căruia: s'au grupat toţi în giurul drapelului împěrătesc. Era firesc lucrul acesta de oare ce numai acesta putea representa susţinerea ordinei de lucruri, pentrucă prin trecutul seu şi prin forţele sale numai el era în stare a oferì garanţii şi pre viitoriu.

Ce se atinge de cele ce s'au întêmplat în acei ani nu ḑicem nice un cuvênt de critică. Nici furcile, care se ridicase în toate părţile în primăvara anului 1848 ca mijloc de presiune terorisătoare, nici vărsările de sânge, cari au provocat represalii tot aşa de înfiorătoare numai încap în recensiunea ḑiaristicei, de oare ce timpul acela cu toate ale sale este al istoriei. De altă parte aşa este firea timpurilor, când spiritele sûnt turburate şi fac apel la ultima raţiune, a armelor.

Ne vine însě lucru foarte străin, cum Maghiarii, după ce au câştigat posiţiune favorabilă în monarchie, vin a identifica posiţiunea aceasta cu revoluţiunea din timpul, când rupsese legăturile cu monarchia, din care aḑi fac parte. Ne vine lucru străin, când cu desconsiderarea simţemintelor naţiunilor nemaghiare nu că se ridică monumente acelor ce s'au luptat contra lor, dar se poartă toaste şi se scriu în albumuri lucruri, care vatěma, cari revoaltă simţemintele acelor, ce în consciinţă sciu, că au luptat pentru ordine şi legalitate, pentru tron şi dinastie.

Sě ia cetitorii rapoartele ce le-a dus firul telegrafic dela Oşorheiul Mureşului din Transilvania în ḑiua de 9/17 Octomvre şi cari de sigur, că vor fi trecut prin censuri mai multe; sě ia mai departe a mână, nu alta, decât foaia cea mai moderată, a *Lloydului* de Luni şi sě cetească Foiţa intitulată „Vom Vater Bem" şi acolo va găsì, că se vatěmă generali şi conducětori de trupe austriace, precum şi părţi de armată.

Scim şi vor sci Maghiarii, că între Austria şi Italia a fost antagonismul cu mult mai mare decât între Austria şi Ungaria. Italia în cele din urmă a şi ajuns a fi independentă şi o putere mare în Europa, ceea ce Ungaria singură nu va putè fi nici odată. Acea Italie încă a ridicat monumente pentru morţii sei dela Navara, dela Solferino şi dela Custozza. Dar cum a decurs festivităţile consacrărei acelor monumente? Departe de a se atinge Italianii de simţemintele austriace, festivităţile au putut fi asistate de oaspeţi din şirurile acelei armate austriace, care odinioară înaintea Italianilor era objectul urei şi persecuţiunei pănă la cuţit.

Aşa fac naţiunile nobile la semţeminte. După ce a trecut lupta, cei ce'şi încrucişau spadele 'şi dau mânile la festivităţi comune.

Maghiarii, cari nu sûnt putere mare independentă în Europa, ci sûnt numai cetăţenii unei Ungarie, care e a lor precum e şi a naţionalităţilor ce o locuiesc, şi care face parte din monarchia austriacă-ungurească a cărei armată este cea comună, cu pajura împěrătească pe căciuli şi steaguri: — nu se mulţămesc numai cu ignorarea concetăţenilor lor şi cu a armatei, care este şi a lor astăḑi, nu, ci vatěmă simţemintele unora şi a altora cu epitete necuviincioase, făcêndune pe unii resvrătitori şi pe alţii miserabili şi paşa.

Ce deosebire între Italieni şi Maghiari! Ceia mari, şi oameni gentili şi cavaleri totodată; ceştia prin posiţiunea geografică, materială şi chiar şi politică avisaţi la convieţuire cu noi cu nemaghiarii şi posează ca şi când n'ar mai fi nimenea nici printre dênşii nici în giurul lor.

Aceasta nu ne place. Şi că nu ne place li o spunem franc.

Când am începe şi noi ca dênşii sě ne folosim de aceleşi espresiuni dejositoare bună oară despre Bem, despre Hatvani despre Kemény, oare nu s'ar simţì ofensaţi şi dlor, Maghiarii?

Din ofensări reciproce se nasc frecările şi aşa mai departe.

Apoi bine, Maghiarii aşa vor se dovedească lumii, că sûnt chiemaţi a conduce popoare şi a propaga civilisaţiunea în Orient? Cu astfel de purtare vor sě îndeplinească ei rolul acesta?

Poate sě fie aşa de tari sě le lege pe toate în lanţul lor şi aşa sě le târască unde le place lor.

Dar lanţul lor e scurt şi subţire prin urmare slab şi înpulparea de a lega pe alţii cu el îi pune numai la asudoare zădarnică. In cele din urmă vor rîde cei „legaţi" de obosiţii legători.

Maghiarii ar face foarte bine, când ar purcede în politica lor dela maxima creştină: „pe deaproapele teu ca însuţi pe tine" şi atunci ar preţuì pe concetăţenii lor ca atari şi nu ca material de făcut Maghiari dintr'ênşii şi de esploatat la acoperirea bugetului, şi atunci Ungaria ar fi aceea, ce ar trebuì sě fie din firea ei.

Revista politică.

Sibiiu, în 8 Octomvre.

Pe când „patrioţii" glorifică pe generalul *Bem* din 1848/49, Croaţii în dieta lor din Agram tind cu neobosită stăruinţă a delătura din administraţia lor ori ce ar putè numai de departe contribuì la maghiarisarea neamului lor. Într'o interpelaţie a deputatului Urbanics s'a pus regimului întrebarea, de ce căpitanii honveḑimei croate în contra spiritului şi literei legei nu pot avansa la gradul de maior, decât numai dacă sciu limba maghiară. Rěspunsul şefului de secţiune Zsikovics nu s'a luat la cunoscinţă de către maioritatea dietei croate. Foarte bătětoare la ochi este de altă parte atitudinea studenţilor dela universitatea din Agram, dintre cari ostentativ nici unul nu s'a înscris la cursul de limba *maghiară*

FOIȚA.

Corespondența Catarinei II și a lui Josif II.

(Încheiere.)

Rěspunsul lui Iosif II. la scrisoarea, ce precedà o repetăm, condamnă în întegritatea ei pe Turcia şi vorbesce de a reînvia Grecia. Acest respuns este foarte curios. 'L împrumutăm earăşi publicaţiunei lui de *Ruski Archive*:

Iosif către Caterina

Viena, 13 Noemvre 1782.

Înainte de toate 'mi voi permite de a reînnoì asigurarea, ce am dat Majestăţei voastre imperiale, asupra esecuţiunei punctuale a tuturor clauselor, ce sûnt cuprinse în tractatul, ce ne leagă mutual pentru binele celor două imperii ale noastre.

Maiestatea voastră imperială a binevoit sě represente cu atâta perfecţiune situaţia Poloniei, Danemarcei şi Suediei, încât găsesc tabloul fidel la circumstanţele politice actuale; dar cât privesce pe regele Prusiei şi al Franciei, cele două State singure puternice, cari ar avè posibilitatea de a se opune la realisarea vastului plan, ce ai conceput, voi cere o permisiune de a vě observa, că vêrsta înaintată a regelui Prusiei de o parte şi bună voinţa şi gratitudinea Franciei de alta, nu pot, după mine, fi suficiente spre a mě garanta de periculele, la cari sûnt susceptibile a fi espuse din parte-le atât posesiunile interne ale imperiului meu, cât şi acele ce sûnt isolate.

Această cugetare mě preocupă cu atât mai mult, cu cât sum convins, că cele două case ale Burbonilor sûnt în stare nu numai de a mě împedica pe mine sě lucrez, în concert cu Majestatea Voastră Imperială, prin ajutorul puternicelor forţe militare, dar încă a paralisa în total, seau cel puţin, de a împedica měsurile şi operaţiunile militare ale Măiestăţei Voastre Imperiale cu flotele, ce au în Mediterană cum şi cu corăbiile ce pot trimite în ajutorul Turcilor în marea Neagră, în Ţerile-de-jos şi Italia vor rěmânè deschise invasiei armatelor lor de uscat.

Conchid că este imposibil de a conta pe succes fără a ne înţelege prealabil cu Francia, pe când din contra, cu adesiunea ei, se va putè fără a recurge la consimţimêntul rece al Prusiei, cumpěrat cu mare preţ, a conţinè pe acest monarc, după cum o demonstrai cu multă justeţă, căci, şi în astfel de cas ne putem împărţì forţele. Deacă M. V. I. găsesce de cuviinţă a trimite un corp de 40 seau 50,000 oameni la frontiera Poloniei, de partea Prusiei, seau chiar, ceea ce ar fi mai bine, a cantona aceste trupe în Polonia în lungul Vistulei, spre a putè amerinţa chiar centrul posesiunilor prusiane şi a asigura în acelaş timp liniscea în Polonia şi nutrimêntul trupelor noastre, aşi putè atunci concentra în Moravia şi, afară de aceasta, trimite 60 seau 80,000 oameni pentru a lucra contra Porţei în punctul, ce va indica interesele noastre comune.

Indepedent de aceasta, ar trebuì sě se căsnească a deslipì Sasonia de Prusia, şi a se arangia astfel ca, chiemând sub drapele toate forţele sale, sě poată în acelaşi timp conta pre cooperaţiunea armatelor mele, în casul când Prusia ar ataca-o.

Această cugetare este singură, care mi pare înţeleaptă şi posibilă si cu atât mai preferibilă cu cât aşi crede — fără a pretinde cu toate aceste sě fie absolut justă,—că în acest cas ar fi posibil de a împinge pe Francia, dacă nu a cooperă, cel puţin a nu se opune planurilor noastre propunêndu'i condiţiuni avantagioase relativ la posesiunile Porţei şi în acest cas ar trebuì sě avem în vedere Egiptul.

Cât despre cooperaţinnile militare propriu ḑise, Majestatea Voastră Imperială a bine voit a declara, că ele trebuesc mai întâi a fi desbătute între noi. După condiţiunile situaţiunei mele geografice, scopul principal al mergerei mele înainte trebue sě fie eliberat de dominaţiunea şi fortăreţele turce ţermul drept al Danubiului; însě voi aştepta relativ la aceasta indicaţiunile ulterioare ale M. V. I. gata de a contribuì cu toate mijloacele, ce vor fi în puterea mea a realisa cea ce va decide spiritul vostru atât de dar' mai toţi ascultă prelegerile profesorului de limba rusească.

„Domnii“ se fac însĕ a nu vedè unele ca aceste: ei se arată grozavi numai faţă cu cei blânḑi cum sûnt d. e. şi Slovacii. Sinodul protestantic ţinut în ḑilele aceste în Budapesta a hotărît înfiinţarea unei academii teologice în *Eperies* cu scopul învederat de a cresce viitoarea preoţime a Slovacilor într'un spirit cât mai „patriotic“.

Politica esternă cu anevoie va favorisa nisuinţele „patrioţilor“ nostri. Cestiunea Dulcignului, care un moment părea aplanată, continuă a nelinistì pe diplomaţii europeni. Şireţii Turci declarând cu o frică afectată, că cedează de loc şi necondiţionat, au intenţionat numai a desbina marile puteri, căci acuma din nou se telegrafează din Constantinopole dto 19 Octomvrie n.: „Muntenegru a pretins, ca fie care putere sĕ designeze câte un oficer, pentru a lua parte la pertractările despre convenţia cu Riza Paşa în privirea Dulcignului.“ Ear' din Cetinie biroul de corespondenţă aduce următoarea scire tot cu data 19 l. c. n.: „Încă în 17 l. c. s'a tractat între Bedri-bey şi delegatul muntenegrean asupra proiectului turcesc de convenţie. În urma respingerei a duor puncte din partea Muntenegrenilor Bedri-bey a sistat pertractările declarând, că 'şi va cere instrucţiuni.“ Va sĕ ḑică Turcul tot Turc poartă lumea de nas trăgănând mereu resolvarea cestiunei prin pertractări ilusorie. Unì-se-vor puterile din nou la concertul european, care s'a disolvat în timpul mai recent?

Principele Carol al României după sciri positive merge Mercuri în 20 l. c. n. la Rusciuc, pentru a se întâlnì cu principele Bulgariei. Se comunică din Rusciuc dto 18 Octomvrie n. următoarele în „Pol. Cor.“ „Se fac pregătiri mari pentru primirea principelui Carol al României, pe care voiesc a-'l primì acolo atât de splendid pecât permit raporturile mărginite ale Rusciucului.

Din Bucuresci se încunoscinţează, că ministrul românesc are de cuget a convoca camerile încă pentru 1 Noemvrie.

Prefaţa lui Kossuth

la ediţiunea franceză a memorielor sale din ecsil.

La început Kossuth constată că nu ambiţiunea de a se justifica înaintea posterităţii, ci numai simţul de datorinţă l'a îndemnat la publicarea memorielor sale din esil.

Inainte cu o jumetate de secul, continuă autorul, când am trecut preste pragul vieţii publice, am vĕḑut în Ungaria, în aceasta ţeară atât de puţin cunoscută multor francezi, o naţiune cu putere de viaţă şi cu un trecut mare, desteptându-se din amorţirea, în care căḑuse prin lupta de seculi contra unei puteri, care desconsiderând tractatele, pe cari se basează drepturile sale asupra Ungariei, stăruia necurmat de trei seculi a nimicì independenţa acestei ţĕri. Am vĕḑut o naţiune începĕnd de nou a'şi validita individualitatea sa, o naţiune, care pretindea sĕ i se dea locul, la care era îndreptăţită prin geniul, întinderea teritoriului seu, numerul locuitorilor, istoria sa şi prin interesele cele mari europene, de cari este legată esistenţa sa naţională. Eu am aflat un astfel de organism politic şi o astfel de stare socială, care avea încă urme de feudalism şi în care posiţiunea milioanelor de locuitori ce aveau numai datorinţe, ear drepturi nici unul, devenise şi mai netolerabilă prin acele clase sociale cari se bucurau de privilegie mostenite din timpurile trecute.

Pe atunci eu mĕ nesuiam a destepta spiritul naţional, — luptam şi suferiam pentru a acuira concetăţenilor mei libertatea cuvêntului şi a penei, un mijloc de frunte acesta în progresul popoarelor ce renasc, — desvoltam şi stimulam spiritul democratic, spiritul adevĕratei democraţii, care diferă foarte tare de liberalism, pentrucă pretinde respectarea drepturilor altora în asemenea mesură ca şi a drepturilor proprie. Mĕ siliam sĕ'mi scap patria de acel despotism, prin care guvernul din Viena o călcase în picioare, despotism ce împedeca progresul şi desvoltarea industriei şi comerciului şi sugruma binele comun în nascere: o dovadă eclatantă aceasta pentru acea stare abnormală şi ne mai pomenită în Ungaria, că bunastarea acestei ţeri era combătută mai mult de însuşi guvernul seu! Bogăţia este o forţă şi un element al puterei; aceia însĕ, cari domniau pe atunci în Ungaria, aveau trebuinţă ca ţeara sĕ remână în ignoranţă şi stagnaţiune pentru ca sĕ'şi uite de sine şi sĕ fie uitată şi de alţii.

Când privesc astăḑi calea ce am percurs, când mĕ gândesc la milioanele de oameni eliberaţi, cari din iobagi s'au facut proprietari liberi, la remăşiţele de feudalism ce s'au delăturat, fără ca vre-un esces, vre-o crimă sau vre-o unică scenă dureroasă şi regretabilă sĕ fi pângărit această prefacere mare, de care guvernul străin nu cuteza nici măcar sĕ se apuce; când mĕ gândesc la progresul ce s'a operat fără lacrimi şi cu învoirea liberă a claselor privilegiate, de atunci, ale căror interese legitime au fost respectate şi scutite deopotrivă cu drepturile naturale ale poporului; când mĕ gândesc la sublima învĕţătură a fraţietăţi, care remarcă acel fapt fără părechie, că toţi urḑitori epocei celei nouĕ şi toţi atleţii democraţiei şi ai egalităţii au eşit dintre acei nobili cari au resignat la privilegiele lor, pentru a întemeia esistenţa naţională şi pentru a o consolida prin contopirea diverselor straturi sociale; când mĕ gândesc la noaptea ungară din 4 August, care nu a fost fapta unei învăpăieri trecĕtoare, nu a fost precedată de ḑilele din Iulie şi nu succedată de ḑilele din Octomvre — când mĕ gândesc la toate aceste, nu'mi pot suprima mulţemirea, că eu, care mĕ aflu la sfêrşitul vieţii, am putut sĕ conlucru — fie'mi permis a ḑice, — într'o mĕsură atât de considerabilă pentru a face bine milioanelor mei de concetăţeni, pentru a le procura o prosperitate conformă împregiurărilor şi consciinţa drepturilor şi datorinţelor.

Despre silinţele şi luptele mele din această periodă a vieţii mele cartea aceasta nu cuprinde nimic.

Mai târḑiu când aveam de cuget sĕ ne terminăm prefacerea fără se fi dorit câtuşi de puţin delăturarea dinastiei, care.... fără sĕ ne fi gândit câtuşi de puţin la o sguduire socială sau sĕ facem esperimente nouĕ în această direcţiune şi sĕ decidem la moment acea problemă uriaşe şi complicată care e atât de vechie cât societatea omenească însaşi: problema socială; şi când dinastia netolerând libertatea, care şi în ḑilele sale cele mai glorioase s'a purtat cu dênsa într'un mod cruţător şi chiar venerător, voia sĕ nimicească autonomia ţĕrei şi esistenţa naţională cu cele mai nedemne mijloace, cu toate că această esistenţă naţională a fost scutul dinastiei în ḑilele de nenorocire; când furăm surprinşi, isolaţi de lume, părăsiţi de toţi, aruncaţi fără isvoară de ajutoriu ca nisce victime in lupta de rasă, aţiţată într'un mod machiavelistic prin simţemintele de rivalitate, a cărei semênţe se puteau afla în toate ţĕrile — fie ca ură de rasă, de religiune sau simplu numai ca rivalitate între vecini şi ca o alipire esagerată la patria îngustă —; când am organisat acea apĕrare eroică, care va fi de a pururea una dintre cele mai frumoase pagini în istoria noastră; când am aruncat pe Austria învinsă, călcată în picioare şi umilìtă la picioarele Rusiei, dela care a cerut implorat şi primit ajutoriu: — atunci am însuflat Ungariei acel simţi de putere, energie şi vitalitate, care trebuiau sĕ o apere de slăbiciunile viitorului. Atunci am dovedit lumei, că Ungaria are dreptul de a esista ca stat şi a trăì ca naţiune, fiind că avea forţa şi vitalitatea ce se recerea pentru aceasta. Noi am învins în prima ḑi mare a acelui *Struggle for life*, a luptei pentru esistenţă, care este fundamentul şi începutul desvoltării vieţii; am botezat cu sângele martirilor nostri credinţa noastră naţională, concordia cetăţenilor şi pretensiunea acestora, ca patria noastră în viitor sĕ fie independentă.

Despre această epocă strălucită, despre acest epos al nostru naţional, această carte de asemenea nu va cuprinde nimic.

Dar am fost sdrobiţi. Europa indiferentă a permis sĕ se comită mai mult decât o crimă, a permis sĕ se facă o eroare. Ungaria independentă, învingĕtoare la 1849, tare şi capabilă a'şi împlinì cu bărbăţie rola în Orientul Europei, ar fi sciut sĕ facă imposibile mai toate resboaiele, cari de 30 ani au turburat pacea şi desvoltarea Europei. Intre astfeliu de împregiurări nouĕ celor ce am scăpat cu viaţa din naufragiul cel mare ne a remas o misiune, o misiune modestă faţă cu politica generală, dar cu atât mai însemnată pentru patria noastră. Misiunea noastră consistă în a pregătì viitoriul Ungariei. Ce mijloace am avut pentru aceasta? A lămurì opiniunea publică, a'i arĕta cari au fost drepturile, cari suferinţele patriei noastre; a destepta simpatii, a desfăşura ce elemente de vitalitate avem ca naţiune de sine stătătoare, a dovedì că în mijlocul oceanului slav şi german, esistenţa unei Ungarie independente este o necesitate pentru ecuilibrul şi stabilitatea Europei; a forma un protest viu contra nimicirei noastre naţionale, a concentra aspiraţiunile ecuitabile, legitime, legale şi năturale ale Ungariei; a stabilí o legătură între aceste aspiraţiuni şi între marele evenimente ce se operează pe continentul european,

Această rolă a luat-o emigraţiunea ungară asupra sa cu cutezare. Incât pentru mine, eu amintindu'mi încrederea ce mi-o dovedise concetăţenii mei în momentul luptei celei mari, rădicându-mĕ prin voinţa representanţilor naţionali în culmea puterei de stat, eu, ḑic, aveam datorinţa sĕ fiu pĕtruns de scopul nostru sublim mai bine decât ori care dintre compatrioţii mei, aveam datorinţa ca aceasta sĕ o fac obiectul tuturor cugetărilor silinţelor şi tuturor forţelor mele.

Pămêntul, în care trebuia se aruncăm semênţa într'adevĕr nu era priincios. In întreaga Europă continentală reacţiunea învingĕtoare, cuvêntul încătuşat, scrierile oprite, posibilitatea de a călca pe continent, pentru mine şi consorţii mei esilaţi înterḑisă cu totul; fie care naţiune avea de lucru cu sanarea ranelor sale proprie, pentrucă fie care în particular 'şi avusese revoluţiunea sau rescoala sa proprie.

Fie care dintre aceste revoluţiuni şi rescoale, crease o categorie particulară de esilaţi şi câte o asemenea categorie se mai formase din naufragiaţii marei cause a independenţei poporului — o causă nobilă, pe care nime nu o poate pricepe mai bine decât francezul, — francezul, care şi astăḑi după multe veacuri, venerează cu pietate amintirea eroicei ţerênce din Domremy, ale cărei visiuni sublime, esemplu şi martiriu pentru Francia au întemeiat independenţa, prima temelie a mărimei sale întregi.

O a doua categorie se compunea din mulţi oameni trezi, dar avea şi elemente turburătoare, nesce spirite ce'şi perduse ecuilibrul, cari simţiau apesarea neegalităţii sociale şi toată nedreptatea acestei neegalităţi, dar purcedeau dela credinţa, că împărţirea averei, neegalitatea posiţiunei între bărbat şi muiere, sporirea peste mĕsură a poporaţiunei, cestiunea delictelor, şi pedepsirea crimelor cualificate mai mult ca boale decât ca pĕcat, cu un cuvênt tot ce întimpină viaţa omului dela leagăn până la mormĕnt şi tot ce străbate faptele lui se poate resolvì, regula şi delătura mai bine, dacă se grĕmădesc petrii pe la cornurile stradelor şi se aruncă cu ele în indiviḑii uniformaţi cari represêntă suprema putere. Ce strânie rătĕcire! Ca şi când prefacerile cele mari ar fi opera unui moment şi problemele matematice cele mai încurcate s'ar putè deslega cu o lovitură.

Intr'alte părţi earăşi nesce cetăţeni cari se refugiaseră de volnicia unui funcţionar al marei repulice, care se iadentific cu legea.

In acest mare concert de disonanţe Europa nu putea deosebì totdeauna pe patrioţi de revoluţionarii simpli, pe acei ce voiau sĕ'şi elibereze patria de către cei ce visau regenerarea neamului omenesc şi vestiau nesce teorii şi recomândau nesce mijloace ce nu erau de natură a destepta simpatii şi a cucerì aderenţi. Emigraţiunea maghiară cu toate că putea fi amăgită prin esemple 'şi-a conservat totdeauna şi nestrămutat simţul situaţiunei sale proprii. Ea nu a dat nici când vre-unui conspirator pumnalul sau bomba în mână, nu a vĕrsat nici când sau nu voia sĕ verse fără folos

---

luminat şi esperienţa voastră, care vĕ face sĕ reusiţi tot deauna.

Cât despre avantagiele mutuale, ce am putè detrage din posesiunele Porţei, cred de datoria mea de a spune franc M. V. I. şi în toată confienţa, relativ la ceea ce M. V. I. a bine voit a 'mi comunica.

Pentru Otchakoff şi teritoriul seu ce M. V. I. socotesce a anecsa Imperiului seu, precum şi câteva puncte în Archipelag, aceasta nu poate face nici o difilcutate.

Dar spre a crea o nouă Dacie sub guvernul unui principe hereditar de religiunea greacă şi în fine de a pune pe nepotul vostru pre tronul Imperiului Grec la Constantinopol, nu mai soarta armelor va putè decide aceasta. In cas când resboiul ar avè un finit fericit, nu aşi ridica din parte-mi nici o dificultate pentru a împlinì dorinţele M. V. I. dacă ele se acordă cu comoditatea mea.

Relativ la aceasta, nu aşi putè disimula M. V. I. că după ce am reflectat adênc la ceea ce poate mai bine corespunde interesului nostru mutual, pentru present şi viitor, şi în acelaş timp provoca mai puţine incomodităţi şi încurcături, cred că monarchia austriacă nu poate vedè ca avantagioase de cât următoarele frontiere: oraşul Khotin cu micul teritor ce 'i aparţine (frontierile ar putè fi delimitate mai ecsact la urmă, când va venì momentul) pentru a acoperì Galiţia şi Bucovina, apoi o parte din Valachia până la Olt şi Nicopole, în sus, până la Belgrad, cele douĕ ţĕrmuri ale Danubiului, la distanţa de trei mile de amêndouĕ părţile, prin urmare oraşele Vidin, Orsoff şi Belgrad avan-post pentru a acoperì Ungaria; de la Belgrad s'ar putè trage linia cea mai directă şi mai scurtă, conform condiţiunilor terenului în direcţiunea mărei Adriatice, până la *Golfo della Driana* inclusiv; în fine posesiuni pre uscat, cum de ecsemplu Istria veneţiană şi Dalmaţia ar putè singure procura condiţiuni favorabile esportaţiunei productelor imperiului meu; şi peninsula Moreei, insulele Candiei, Cypru. şi alte deosebite insule din Archipelag ar putè despăgubì avantagios pe Republica veneţiană, care, chiar parte prin perfidia ei, parte graţie circumstanţelor şi slăbiciunei momentane a Austriei sub predecesorii mei, i-a smuls, la diferite epoce, mai tot ce posedă ea astăḑi. Aşi fi putut avè asemenea câte va corăbii, cu dênsa, şi prin această, când ocasiunea s'ar fi presentat, alianţa mea ar fi fost mai utilă Majestăţei Voastre Imperiale.

De sigur că supuşii mei vor putè trafica liber pre Danubiu de acolo de unde el se aruncă în marea Neagră, precum şi de-a lungul ţĕrmului până la Dardanele, Nouele State Dacia şi Grecia, cari sûnt chemate a se reconstituì, se vor angagia a nu ridica nici un imposit de la corăbiile mele şi a nu pune nici un obstacol navigaţiunei lor. Astfel, condiţiunile păcei de la Techeneck, cum M. V. I. pare a o dorì, vor fi copletamente respectate, şi pot ḑice că, am găsit prima cugetare a ipoteselor, ce ecsprimai în observaţiunile, ce la diferite epoce le-am auḑit făcêndule Majestatea Voastră Imperială relativ la Italia, pe care M. V. I. după câte 'mi-a părut, vedea cu atâta justeţă singura posibilitate a unei combinaţiuni avantagioase pentru mine. „Pressa“.

sânge. Nu a întins mâna pentru pregătiri de revoluţiuni nebunesci.

Da, glasul unor emigranţi s'a perdut prin sgomotul evenimentelor celor mari ce s'au succedat în Europa în cei 18 ani dela ḑilele noastre de nenorocire din 1849 până la încoronarea din 1867. Acesti doi ani sûnt tristi în istoria Ungariei, al doilea mai trist decât cel dintâiu pentrucă acest an din urmă a fost martorul renunţiării Ungariei la viitoriul seu, precând cel dintâiu vĕḑuse numai o învingere sângeroasă dar trecĕtoare a puterei.

Da, în mijlocul luptelor celor mari, cari în mici intervaluri se succedau prin manifestaţiunile activităţii industriale şi naţionale economice provocată prin desvoltarea drumurilor de fer, — in mijlocul valurilor materialismului, ce se înălţase tot mai sus, o repet, rola noastră de sigur era grea ba chiar nemulţămitoare.

Şi cu toate aceste noi nu am călĕtorit înzedar cu anii prin Anglia, Scotia şi prin Statele unite ale Americei, ci am folosit călduroasa primire de care neam bucurat în aceste ţeri, pentru a pune în discusiune în sute de adunări causa patriei noastre pentru a'i face cunoscut caracterul, spiritul şi drepturile sale, ne am folosit de bunavoinţa unei părţi a presei europene pentru a perpetua într'ênsa amintirea patriei noastre. Ungaria nu mai esista pe atunci, dar cestiunea ungurească, în urma silinţelor noastre, a încolţit, s'a desvoltat şi a ajuns la maturitate. Partida revoluţionară din Europa 'şi identifică causa sa cu a noastră. Partida liberală vedea spiritul constituţional la noi în luptă cu tendenţele absolutistice. Politicul vedea nedreapta şi regretabila vătĕmare a dreptului internaţional istoric, ale cărui victime eram noi. Cetăţeanul indiferent vedea în Ungaria o problemă politică, care într'un moment hotărît putea sĕ'i turbure comoditatea şi liniscea. Simţul că, esistă o cestiune ungurească, care trebue resolvită, se respândea din ce în ce mai mult şi din straturile democraţiei petrunse în palaturile Regilor şi Impĕraţilor.

In această periodă este un eveniment care va interesa pe cetitoriul francez, înţeleg momentul, când am convenit cu bărbatul dela 2 Decemvre, care a strălucit ca un meteor pe orisontul european şi mai pe urmă s'a stins la Sedan. Acest om se afla atunci în culmea puterei sale. Europa întreagă atêrna de dênsul. Un singur cuvênt al Cesarului, o unică mişcare a sprâncenelor turbura spiritele, nelinistia capetele încoronate. In acea epochă el se arĕtă într'o lumină neîndatinată, se părea că dênsul va trebuì sĕ fie premergătoriul independenţii naţiunilor, că ar fi destinat sĕ sprigineascâ învingerea acelui mare principiu, că le stă naţiunilor în voie a dispune de sine prin plebiscite, care se razimă pe sufragiul universal.

Tunurile dela Magenta şi Solferino deşteptară popoare şi pretutindenea în Europa, unde se afla o individualitate naţională apĕsată, inimile se treḑiră la viaţă nouă, privirile se îndreptară spre puternicul domnitoriu, care luase a mână causa Italiei, causa acestui popor de martiri, care de şese veacuri se silia sĕ'şi întemeieze unirea şi prin unire puterea de a fi şi remânè independent. (Va urma).

Varietăţi.

* (Denumire). Majestatea Sa Împĕratul a denumit pe profesorul estraordinar Constantin Popoviciu *profesor ordinar* al dreptului canonic la facultatea teologică greco-orientală a universităţii din Cernăuţi.

* (Virilistii români) din comitatul Sibiiului sûnt pe anul 1881 dd: Escelenţa Sa Miron Romanul; adv. Ioan de Preda, adv. Partenie Cosma, neguţătoriul Antoniu Bechnitz, neguţătoriul Gregoriu Mateiu, Dr. Demetriu Răcuciu, adv; neguţătoriul Constantin Bugarsky; Dr. Stefan Păcurar adv.; Paul Dunca, cons. în pensiune; Ioan Popa adv.; Dr. Ioan Borcea adv.; Archim. şi vicariul archiepp. Nicolau Popea, toţi din Sibiiu; apoi Ioan Ohnitz neguţător în Sebeş, şi Teodor Vâlc din Rehĕu. Membrii suplenţi DD: Dr. Ioan Nemeş adv. în Sibiiu şi George Marcu Măcelar proprietarîn Mercurea.

(Postal.) Pre lûngă depunerea unei cauţiuni de 110 fl. v. a. este de ocupat în cercul direcţiunei postale din Sibiu un loc de servitor postal cu salariu anual de 300 fl. apoi 60 fl. bani de cortel şi vesminte. Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi trămită rugările lor instruite în sensul articulului II de lege din anul 1873 în restimp de 6 sĕptĕmâni la direcţiunea postală din Sibiu.

* *(Însciinţare.)* Conform hotărîrei luate de adunarea generală ţinută în 8 Sept. a. c. în Alţina sub despărţĕmêntul IV al reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din ţinutul Sibiiului 'şi va ţinè procsima sa adunare generală în 21 Octomvre (7 Noemvre) a. c. în opidul Agnita.

Se invită deci prin aceasta toţi p. t. membri subdespărţĕmêntului acestuia, precum şi toţi iubitori de progres ai poporului român a lua parte la această adunare într'un numer cât se poate de mare.

Nocrichiu în 29 Septemvre 1880.

Nicolau Moldovan m. p.,
preşedinte.
Iosif Morariu m. p.,
notariu.

* (Însciinţare). Direţiunea generală a căiei ferate unguresci occidentale aduce la cunoscinţa publică, că staţiunea din Ruba Szt. Mihaly, carea până acuma a fost construită numai pentru persoane şi pachete, din 1 Noemvre a. c. încolo va fi deschisă şi pentru mărfuri, cari au se ajungă de grabă la destinaţiunea lor.

* (Necrolog.) *Emanoil Cioran* (născut în Reşinari), inginer al căilor ferate române în Galaţi (România), a încetat în 4 Octomvre după o scurtă suferinţă din viaţă în etate de 27 ani. Înmormêntarea a avut loc în 5 Octomvre în Galaţi. Întristatul frate dl Med. Dr. Petru Cioran din Braşov face cunoscut aceasta amicilor şi cunoscuţilor rĕposatului, în numele mamei, fraţilor şi surorilor. Fiĕ-i ţĕrîna uşoară acestui brav tinĕr român, care atât pentru familie, cât şi pentru naţia sa a apus mult prea timpuriu!

* (O defraudaţiune mare) a comis în Lemberg un comtoarist de 19 ani, Henric Menteş, care — după cum anunţă direcţiunea poliţiei din Lemberg — în 14 Octomvre n. a luat lumea 'n cap proveḑut cu 18,000 ruble în hârtie, apoi 5000 fl. note austriace şi 150 de imperiali rusesci.

* (Statistica crimelor). Dela judecătoria criminală reg. din Budapesta se spune, că în anul acesta până în 15 Oct. n. arĕtările criminale se urcă la 22,000 va se ḑică cu 3000 mai multe, ca în acelaş period din anul trecut. Asemenea şi prinşii sûnt în anul acesta cu 300 mai mulţi ca în anul trecut.

* ((Stefan Miklos) un deputat în dieta Ungariei a făcut crida pentru datorii, cari trec peste 100,000. fl.

* (Reparatio rei publicae). La ministeriul de culte şi instrucţiune reg. ung. au ajuns pe calea ministeriului de finanţe comun 54 medaile de bronz din Brodul turcesc în Bosnia. Ministrul de culte trămiţênd toate aceste medaile romane museului naţional ung. acesta lea esaminat pe toate şi a statorit: că 23 dintre ele sûnt Graţiane, apoi 10 Valentiniane şi alte 10 de pe timpul lui Teodosiu I.

Dintre aceste 24 sûnt topite în Siscia (aḑi Szisszeli) şi toate poartă pe revers înscripţiunea: *Reparatio rei publicae.* Celelalte 11 sûnt roase de rugină şi nu se pot cetì.

* (Bruma din tăiiu) şi groasă a căḑut în Sibiiu şi giur Duminecă dimineaţa. De atunci se vede brumă în toate diminețele. Timpul e rece.

Loc deschis.*)

Caransebeş, 16 Octomvre 1880. Onorabilă Redacţiune! De 9 ani de ḑile mĕ aflu în serviţiul statului ca profesor de limba latină la scoalele civile de stat din Caransebeş.

În restimpul acesta trei atacuri înverşunate au fost îndreptate asupra persoanei şi posiţiunii mele.

Din partea cui? şi pentru ce?

Din partea a 3—4 indiviḑi, din partea unor adevĕrate esistenţe. catilinare.

Pentru ce?

Pentru că ca Român şi ca cetăţean al oraşului Caransebeş 'mi-am împlinit numai datorinţele.

Pentru că cu rescarea sănĕtăţii şi a postului în care mĕ aflu, mai mulţi ani fără de a fi obligat am primit asupra mea câte 10 oare pre sĕptĕmână gratis spre a propune şi limba română până în clasa a II-a poporală, pentru ca copilaşii români sĕ înveţe din limba mamei lor cel puţin a cetì şi a scrie.

Pentru că vĕḑênd pre unii scolari români chiar şi din Caransebeş, că nu'şi pot procura cărţile necesare, le-am procurat eu, pentru că mai târḑiu sĕ vĕd chiar pre părinţii acelora strigând: „ia'l, restignesce'l!“

Până acuma am fost descris de: Daco-Român, Dodaist, Babesian, de trădătoriu, de individul cel mai periculos al statului maghiar, de un atarele care de mult ar fi trebuit pus în furci.

Acum se ating de caracterul meu moral.

Pentru ce?

Pentru că ca cetăţean ca proprietariu de casă, ca representant orăşenesc am cutezat a spune un adevĕr neresturnaver.

Pentrucă am voit sĕ deschid ochii norcetăţeni, cumcă într'adevĕr decoarea oraşului şi reputaţiunea cetăţenilor lui nu permite, a fi representaţi la acte solemne prin indiviḑi eşiţi şi din nou intrânḑi în temniţă.

Nu te mira onorabile cetitoriu. Avem de a face cu esistenţe catilinare.

Noi pe aici ne aflăm în stări anormale. Averea şi onoarea ni se află în atari mâni. Nici măcar sanctuariul familiei nu ne este cruţat.

Şi oare cine sûnt aceste esistenţe de care se sfiesce, 'i e frică imensei majorităţi pacînice şi de omenie din Caransebeş?

1. Un redactor jidan venit mai eri alaltăeri Dḑeu scie de unde în mijlocul nostru spre a ne descrie cu colorile cele mai urîte numindu-ne Indieni sĕlbatici, acel redactor despre care Escelenţa Sa Ministrul preşedinte Tisza în dieta ţĕrii a ḑis, sĕ nu'i dăm creḑĕmênt, de oare-ce a eşit mai eri alaltăeri din temniţă, în care a fost aruncat, pentru furăciuni.

2. Un proto-notariu orăşenesc suspendat de mai mulţi ani, închis în temniţă pentru defraudări şi chiar în ḑilele aceste osîndit din partea tablei regesci la închisoare de 6 luni.

3. Un oficer degradat pentru trântitura căpĕtată în casina română din Lugoş, profesor de teologie delăturat şi numai prelângă revers, că-'şi va îndrepta purtarea, aplicat ca profesor la institutul pedagogic din Caransebeş.

Pe individul acesta 'l caracterează mai bine productele lui spirituale depuse în alăturata broşură.

4. Un individ, care 'şi-a câştigat merite pe la Galaţi etc.

Eată cine domnesce în Caransebeş. Vai de acela, carele va cuteza a se opune planurilor lor.

Acestia ne-au adus în comitatul Severinului comisar regesc. Acestia ne-au îngropat comitatul.

Opt luni am fost în cercetare pentru ei. Patrusspreḑece luni nu mi-am căpĕtat salariul întreg ca ceilalţi colegi.

Resultatul se vede în broşura alaturată.

În urma atâtor denunţări, calumnieri, epistole anonime trimise prin case oare sĕ mĕ folosesc de lege? Nu.

Atari persoane nu le ţin capabile a-'mi macula caracterul meu moral.

„A puro pura defluit aqua“.

Ce me mângăe e cosciinţa, că până acum mi-am împlinit numai datorinta şi că am avut şi am ca inspector scol. o persoană plină de caracter, o persoană nepartială, carea poate servì de model funcţionarilor statului nostru.

Primească Magnificenţa Sa dl consiliar regesc şi inspector scol Francisc Suttág şi pe calea aceasta deosebita mea mulţămire.

Primiţi on. dle Redactor etc.

Vasilie Mandrean,
profesor de limba latină la scoalele civile de stat din Caransebeş.

---

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta redacţiunea nu ia responsabilitatea. R.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Studiul religiunei în scoalele noastre.

(1 Urmare).

Din capul locului, ca o gravă sminteală observăm, că până la acest dat în institutul de pregătire a fiitorilor inveţători nu s'a propus studiul „Metodica specială a Religiunei“, de unde urmează, că pentru propunerea religiunei în scoalele primare n'avem nici un învĕţătoriu anume cualificat. Învĕţătoriul deci este lăsat în voĭa sorţei, ca sĕ'şi facă însuşi metod. Dar ce ḑic? Învĕţătoriul nici că are lipsă de metod, şi prin urmare nu este nici lipsă de propunerea studiului negles în institut, câtă vreme studiul religiunei are sĕ se propună după planul şi manualele prescrise.

Planul de propunere şi cărţile carĭ au sĕ se dee în mâna elevilor se află prescrise în „Instrucţiunea pentru învĕţători“ din 1862, confirmată prin Sinodul archieresc din 1869, şi prin aceasta devenită obligătoare pentru întreaga Metropolie.

După această instrucţiune § 20 pt. 4. §§ 25 şi 26. în *Clasa* I, semestrul I. au sĕ se propună băeţilor din „Bucoavnă“: „rugăciunile de toate ḑilele, înainte şi după prânḑ, şi înainte şi după cină, de dimineaţa şi de seara“, semestrul II. „Istoria biblică — manual cu întrebări şi propuneri; — *Clasa* a II. „Catechismul mic“ *Clasa* III şi IV „Catechismul bogat“; ear' trecênd la gimnasii aflăm întroduse în *Clasa* I şi II. „Catechismul bogat“ în *Clasa* III şi IV „Mărturisirea ortodocsă“.

Deşì s'au ridicat atâtea plângeri motivate în contra acestui plan şi acestor cărţi, totuşi sĕ ne fie permis a face o scurtă şi imparţială dare de samă, carea ne va pune în posiţie sĕ cunoascem rĕul în întreaga lui mărime.

1. Purceḑênd din greşita părere că cel ce scie mai multe rugăciuni, este mai bun creştin: s'a creḑut că nu se pot da băietului destul de timpuriu şi destul de multe rugăciuni spre memorisare. De aceea s'au grăbit ca îndată ce a întrat elevul în scoală, în decursul celui dintâiu semestru sĕ se îndoape cu toate rugăciunile din „Bucoavnă“, fără considerare la aceea, că oare elevul prîcepe ceva din acele s'au nu. Scopul este ca elevul sĕ înveţe rugăciuni, şi încă multe rugăcini. Acest scop se şi ajunge dar *numai* acesta. Inima elevului remâne rece la recitarea acestor rugăciuni, pentru că el nu le înţelege, şi pe acele, pe carĭ, în urma unei esplicări acomodate, le-ar putè inţelege, nu le poate, fiind-că nu i se esplică; şi nu i se esplică, fiind-că învĕţătoriul parte nu dispune de timp, parte nu este destoinic spre a şi esplica aceste rugăciuni. Pentru învĕţătoriu este destul dacă elevii la esamen pot recita rugăciunile prescrise. Însumi am avut ocasiune a mĕ convinge la esamenile unor din scoalele cele mai bune ale Archidiecesei, că elevii sciu recita în chor toate rugăciunile din Bucoavnă, dar luându-i unul câte unul, şi punêndu-i sĕ reciteze una s'au altă rugăciune, s'au sĕ spună înţelesul ei — elevul a remas mut. Dacă acesta este resultatul la scoale de cele mai bune, care va fi la maioritatea scoalelor noastre?!

Timpul cel mai preţios din viaţa scolară, începutul, putem cu drept cuvênt constata, că este perdut. Elevul înaintează cu un gol în inimă, ear' în minte cu un şir de cuvinte neînţelese.

2. Abia a ajuns nenorocitul elev sĕ scie cetì cu mare greu, şi i se şi impune aceea ce poate fi mai urîcios pentru un băiat: învĕţarea de rost — din Istoria biblică. Istoria biblică se dă în mâna băiatului după 4 sau 5 luni de ḑile dela prima lui intrare în scoală!! In cele mai multe casuri vedem pe învĕţătoriul, carele nu învĕţase nici un metod, ţinêndu-se strict de carte, şi silind pe nefericitul scolariu sĕ i-o reciteze. Elevul, de frica pedepsei, se supune torturei spirituale, dar fără ca din această tortură sĕ se aleagă cu alta, de cât cu ura în contra instrumentului de tortură, în contra cărţei de religiune.

3. Semestrul al II din clasa I. este numai începutul durerilor pentru scolariu. Grosul acestora îl aşteaptă în clasele următoare.

Elevul trebue sĕ înveţe dogmatica şi etica în doue ediţiuni, în un Catechism mic din 1774 (!) şi unul bogat, căci altmintrea n'are credinţă, n'are moralitate. Credinţa însĕ, ce i se propune în aceste Catechisme, este departe d'a face pe elev „binecredincios“, şi moralul, ce'i memorisează, remâne literă moartă.

Asupra ambelor acestor Catechisme s'au ridicat atâtea voci, cari le-au condamnat cu atâta putere din punct de vedere metodic, în cât noi ne putem cruţa osteneala d'a le supune unei recensiuni. Ne putem deci mulţămì cu a susţinè, că în decurs de un an (clasa II) elevul trece prin purgatoriul Catechismului mic, spre a se supune unui alt chin de doi ani (clasa III şi IV) al Catechismului bogat. Căci aceea ce elevul cu cea mai straşnică bătae de cap a învĕţat în un stil sec, neromânesc şi neînţeles, a învĕţat numai ca sĕ poată recita la timpul seu, fără a înţelege, fără ca aceea, ce a învĕţat cu atâta amar, sĕ fi lăsat vr'o impresiune binefăcĕtoare asupra spiritului şi inimei lui.

Trecênd în gimnasiu, ca o dovadă că aceea ce s'a învĕţat în scoalele elementare a evaporat, Catechismul bogat se ia de nou la mână, ca după doi ani sĕ se schimbe cu altă carte de dogmatică şi moral: „Mărturisirea ortodocsă“, tot atât de puţin pedagogică, ca şi Catechismele.

Prin urmare 7, ḑi şepte ani fără întrerumpere gimnasiştii nostrii învaţă dogmatică şi moral. După timpul studiului mai că am aştepta dela dênşii ca sĕ fie Doctori în teologie; în faptă însĕ cei mai mulţi n'au nici cele mai elementare cunoscinţe despre credinţa bisericei de carea se ţin. Ei n'au, pentru că nici odată n'au învĕţat ca sĕ scie şi în viitoriu, pentrucă nici odată n'au înţeles aceea ce au învĕţat.

Dacă numai acesta ar fi resultatul torturei spirituale, la care supunem pe pruncii nostri pe contul religiunei, încă tot ne-am putè plânge numai cu aceea, că tortura a fost zadarnică. Dar fiind-că această tortură s'a făcut şi se face asupra generaţiunei tinere pe contul religiunei: Pecatul nostru se resbună amar în această generaţiune tot prin religiune. Căci sila aceasta, ce se face asupra spiritului elevului, este natural sĕ întimpine resistenţă, carea se manifestează mai ântâiu în neplăcere cătră studiul religiunei, cu timpul trece în disgust, şi mai pe urmă se preface în ură formală. Ura aceasta în contra studiului religiunei nu se mărginesce numai la timpul scoalei. Ea îşi are influenţele ei asupra întregei vieţi. Căci din ea se nasce indiferentismul religios.

Nici acì însĕ nu se opresce resbunarea pĕcatului, ce'l facem cu scolarii. Este o parte a resbunărei, carea are urmări şi mai triste. Elevul, fiind-că n'a înţeles nici odată din lungul şi latul seu studiu teologic, ajungênd la maturitate, este natural sĕ vină la convingerea că acel studiu în faptă n'are nici un înţeles; că prin urmare toată credinţa este o nebunie şi susţinătorii şi propagătorii ei sînt nesce speculanţi, cari trăesc din măestria de a imbeta cu apă rece pe cei naivi.

Ireligiositatea de o parte şi dispreţul preoţimei de altă parte — eată fructul studiului religiunei în scoalele noastre. Cel ce doresce doveḑi n'are de cât sĕ privească la semidocţii nostri din toate păturile societăţei.

Fiind-că am amintit de preoţime, ca sĕ nu mi se ḑică, că vorbesc din interes de castă, observ: factorul principal din viaţa poporului nostru este preoţimea. Pierḑêndu-şi ea vaḑa, unde mai poate fi vorba de disciplină la Români, de disciplină, carea este sufletul popoarelor în grele împregiurări. A face ca preoţimea sĕ'şi peardă autoritatea sa înaintea poporului, înseamnă a demoralisa poporul, în întregul înţeles al cuvêntului, a i pregătì perirea.

Aşa dară scoalele noastre dela 1850 încoace, scoalele noastre, întemeiate de Şaguna au demoralisat o generaţiune?

Durere! Cea mai sublimă instituţiune, administrătă rĕu, poate avè urmările cele mai triste. Nu instituţiunea ca atare, nici institutorul ei se poate face respunsabil pentru urmările cele triste, ci reaua ei întrebuinţare. Nu scoalele, ca atari, ci în linia primă metodul folosit în scoale la propunerea religiunei ne-a dus şi ne duce şi mai tare în ticăloşie.

Dar, se va reflecta, metodul şi cărţile s'au impus de Şaguna, prin urmare el este responsabil. Ferească Dḑeu! Şaguna n'a fost pedagog de specialitate, el a fost archiereu, şi a avut alte ocupaţiuni şi altă chemare mult de mai mare însemnĕtate decât a eda şi cărţi de scoală. Destul, prea destul dela dînsul, dacă, prelângă multele şi grelele lui ocupaţiuni a edat cărţi de teologie. Ce a putut şi ce a şi făcut a fost ca sĕ provadă seminariul cu profesori destoinici, cărora sĕ le ḑică: soartea scoalelor o încredinţez în mânile voastre, ca pedagogi specialişti; voi sĕ-'mi pregătiţi învĕţători, cărora sĕ le daţi cărţi bune, spre care scop am întemeiat tipografia, pe care vi-o pun la disposiţie. Nu Şaguna a impus planul şi cărţile de învĕţămînt, ci bărbaţii de scoală ai acelui timp, consiliarii lui. Aceea ce ei i-au recomandat aceea dînsul şi mai târḑiu Sinodul Archieresc a confirmat.

Ca Archiereu repeţesc nu i-a fost chemarea, precum nu este a nici unui Archiereu în special a face Catechisme. Aceasta este chemarea învĕţătorilor, respective a profesorilor ca specialişti. Ce privesce pe Archierei este singur priveghierea ca în acele Catechisme sĕ nu se străcure doctrine heterodocse. Şi numai în această privinţă cred eu, se recere autorisaţiunea canonică Archierească. Consistoriul eparchial, resp. metropolitan, compus din somităţile scolare ale Eparchiei resp. Metropoliei, are sĕ se pronuncie asupra cărţilor de învĕţămînt religios, cu respect la metod.

Nu mi-a fost scopul a face pe nimenea responsabil pentru greşelele trecutului, ci numai a constata, că direcţiunea greşită în educaţiune pe terenul religiunei a produs lipsa de religiositate, şi prin aceasta decadenţa moralităţei în sinul naţionalităţei noastre.

(Va urma.)

Bursa de Viena şi Pesta

din 19 Octomvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.65	106.35
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.20	80.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.—	97.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.25	84.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	121.50	121.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.40	94.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	93.50	93.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	92.75	92.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	92.75	92.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.25	93.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.75	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.25	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.15	71.—
Datorie de stat în argint . . .	72.80	72.50
Renta de aur austriacă	86.35	86.40
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.—	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	815.—	814.—
Acţiuni de credit austr. . . .	273.80	272.30
Acţiuni de bancă de credit ung.	242.25	239.50
Sorţi ungurescì cu premii . . .	106.75	107.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	106.75	106.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.64
Napoleon	9.37	9.39½
100 marce nemţesci	58.10	58.25
London (pe poliţa de trei luni) .	117.80	117.90

Economic.

Braşov, 15 Octomvre n. Pro hectolitră Grâu fl 7—8; Grâusĕcăreţ fl. 5.80 Sĕcarăfl. 5.30--5.60. Orz fl 3.30—3.70; Ovĕs fl. 2.–2.20; Cucuruz fl. 4.50; Mălaiu fl 4.80.; Mazere fl. 6.; Linte fl. 10; Fasole fl. 4.40; Sĕmânţă de in fl. 11.80 Sĕmênţă de cânepă fl. 4.40— Cartofi fl. 1.20 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 carne carne de viţel — cr. de berbece 30 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraş, 15 Ocotmvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.50—8.; grâu sĕcăreţ fl. 7—7.20; sĕcară fl. 5—5.60; orḑ 4--4.60 ovĕs fl. 2--2.10; cucuruz (nou) fl. 4.60 (vechiu) fl. 5; mălaiu fl. —.; Sămânţă de cânepă fl. —8; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6; cartofi (vechi) cu fl. 1.40..–2.—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 40—42; unsoare fl. 80—; cânepă fl. 24—26; sĕmênţă de in fl. săpun fl. 30.—34; fên fl. 1.80.—2.40 spirt pro grad fl. 10—11½ pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 44 cr carne de berbece 28 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi din pricina ruptului de cucuruze a fost foarte slab cercetat. Timpul e frumos şi cald.

Sighişoara, 14 Octomvre n. Pro hectolitră: grâu fl. 6.80—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 5—5.70 sĕcară fl. 5.50—5.70—; ovĕs fl. 2—2.40; cucuruz fl. 4.40; cartofi fl. 1.50; per chilogr: sĕu brut 30 cr. carne de porc 40 cr. carne ostură bovină 80 cr unsoare de porc 80 cr. pro metru cubic: lemne vêrtoase fl. 1.60.

Budapesta, 16 Oct. n. In sĕptĕmâna trecută timpul a fost mai mult frumos. Ici colea câte o stropitură dară mai mult caldă decât rece. Temperatura preste ḑi a fost caldă, pentru aceea sînt rĕci sĕrile, nopţile şi dimineţile. Aceasta însĕ nu strică nimica fiindcă a sosit şi timpul pentru astfel de împregiurări şi oamenii sînt mulţămiţi, pentrucă toate lucrurile de câmp au putut înainta preste ḑi neîntrerupt. Arăturile sînt gata, grânele toate semĕnate, cucuruzele rupte şi grigite, viile culese şi în mare parte şi tăiate şi îngropate tot pe timp frumos. Firesce nu ne bucură de loc resultatul culesului viilor, pentrucă mustul deo parte este preste asteptare puţin, apoi de altă parte mai că nu se poate numì must, pentrucă mai de jumĕtate este acru, de numai de oţet e bun. Avem noroc, că celelalte cereale sînt mai îndestulitoare, căci dacă ar fi şi aceste de cualitatea mustului din acest an, desnădĕjduirea poporului ar fi mare. Păşunile pentru vite sînt frumoase şi îmbucurătoare pentru bieţii economi, cari acum constatânduse în toate direcţiunile ḑeu că n'au mare folos de lucrurile şi nĕcazurile avute peste vară cu economia. Têrgul din sĕptĕmâna trecută a fost bine cercetat şi toate articlele deşì au avut bună trecere totuşi au fost cu 10—15 cr. mai eftine ca mai înainte. Aşa notăm în deosebi:

Grâul la 100,000 m. m. a trecut cu fl. 11.85—11.90; sĕcara la 4000 m. m. cu fl. 10—10.15; orzul la 3000 m. m. cu fl. 6—6.30; ovĕsul fl. 6—6.25; cucuruzul la la 4000 m. m. cu fl. 6.37—8; făina mai cu seamă pela sfêrşitul sĕptĕmânei a început a trece mai slăbuţ; apoi păstăioasele trecură ca şi mainainte; lânile cu fl. 2.15—3.75 Porcii în numĕr total per 67.580 au fost căutaţi ca şi în rêndul trecut. Din Ungaria de jos au fost în têrg peste 5000, din România vre o 40 şi din Ardeal vre o 70 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 66—79; slănina cu fl. 66—72; sĕul cu fl. 47—48; spirtul *en gros* cu 33.50, *en detail* cu fl. 35.58; cartofii fl. 2.30—2.50;

Peile de bou cu fl, 108—110; de vacă cu fl. 105—108; de oaie cu fl. 145—170; de viţel cu fl. 190—220; de miel cu fl. 95—110 (toate per 102 dărabe).

Estras din toaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 3 Noem. şi 7 Dec. imob. lui Nicolau Munteanovici în Cluj (trib); în 5 Noemvr. şi 6 Dec. imob. Zosiei lui George Părĕu în Creguis (judec. cerc. Haţeg); în 30 Noemre. şi 30 Dec. imob. lui Alecsandru Cioranu în Bozieş; în 23 Noemvr. şi 23 Dec. imob. lui Iosif Fekete în Orăştie; în 28 Oct. imob. lui Elie Pap şi ale remasului după Elisa Pap în Orăştie (judec. cerc.); în 3 Dec. imob. soţiei baronului Carol Hussar in Negrileşti (trib. Dej); în 23 Oct. imob. lui Teodor şi Veronica Asbei în Gherla (judec. cerc.); în 22 Oct. imob. remasului după Vasilică Szypan în Agrebici (trib. Cluj).

Nr. 248. 1—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din Zernesci, este de a se istituì un post de învĕţătoreasă, pentru a cărui ocupare se escrie concurs cu termin pănă la 26 Octomvre a. c. st. v.

Salar pentru anul de probă e 120 fl. v. a. cuartir şi lemne pentru foc 12 metri cub. cu prospect de a se imulţì după întărirea definitivă.

Dela concurente se cere, atestat de botez, că sînt gr. or., de moralitate, de cualificaţiunea scientifică şi a economiei de casă, atestat că posede cunoscinţa limbelor patriei, şi dacă a mai fost invĕţătoreasă atestat de pracsă de până acum.

Suplicile istruite în sensul Stat. org. sînt a se aşterne oficiului presbiteral I. al Braşovului ca adm. al ppresbiteratului Branului.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or.
Zernesci 3 Octomvre 1880.

Ioan Dan m. p.,
preot şi preşed. comt.

Cancelaria advocatului şi fiscalului consistorial

Dr. Ioan Borcia,

se află în *strada Cisnădiei Nr. 27* (casa d-lui Conrad). [62] 2—3

Sz. 187. 1880 hagy. [61] 2—3

Hirdetmény.

Alólírt kir. közjegyző mint törvényszéki biztos részéröl ezennel közhirré tétetik, miszerént f. é. October hó 28-án délelötti 9 órakor, helybéli néhai Andronic Demeter hagyatékához tartazó butor és házieszközökből álló ingóságok, készpénz lefizetés melett, nyilvános árverés utján, a hagyatéki házban, helyben disznodi utcza 36 h. sz. a. eladatni fognak, miről venni szándékozók ezennel értesitetnek.

Nagy-Szeben 1880 October 16-án.

Gundhart Frigyes m. p.,
nagyszebeni magy. kir. közjegyzö.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 120. Sibiiu, Sâmbătă 11 Octomvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10 Octomvre.

Rieger corifeul Cechilor din Boemia și membru al delegațiunei se află în Budapesta. „N. W. Tagblatt“ scie spune publicului seu multe minuni despre bărbatul politic al Cechilor. După „N. W. Tagblatt“ steaua lui Taaffe, ar fi în apunere și frênele guvernului austriac are sĕ le ia Rieger. Scopul presenței lui Rieger la Budapesta așa dară ar mai fi și sondarea, cum s'ar primì în Ungaria venirea lui Rieger la guvernul austriac.

Aceeași foaie spune, că Rieger este învoit, ba ar fi și asigurat pe acei ce au conversat cu dênsul, că el și dacă ar venì la putere ar respecta aspirațiunile naționalităței germâne.

„D. Ztg.“ de altă parte spune, că Rieger în capitala Ungariei, umblă sĕ mulcomească pe Maghiari, asigurându'i, că federalismul pus în perspectivă pentru Cislaitania, n'are sĕ se atingă întru nimica de instituțiunile actuale ale Ungariei.

Nu vor fi toate cum le spune „N. W. Tagblatt“. Una însĕ este învederat, că oamenii cari se interesează de soartea poporului, din care fac parte, caută și află modalități, prin cari după putință sĕ o amelioreze. Lucru prea firesc dacă prin asociațiunea de idei, într'un timp când toate popoarele de ceva însemnătate, — până și Rutenii — se mișcă și spun în public ce vor — se venim de nou și noi la ideea esprimată cu vre-o câțiva numeri mai nainte, la idea unei conferențe.

Alegĕtorii de naționalitatea noastră din părțile ardelene, ungurene, și bănățene ar trebuì sĕ cugete serios la o modalitate cum ar fi sĕ se realiseze această idee. Aceiași ar trebuì sĕ cugete serios la bărbații căror se le încredințeze realisarea acestei idei, pentruca sĕ'și aibă și efectul asteptat.

Este adevĕrat, că din curenturile câte sûnt în pornire în ḑiua de astăḑi în întreaga monarchie austro-ungurească nu scie omul ce va sĕ iese până în urma urmelor. Însĕ ca buni politici trebue sĕ fim pregătiți pentru toate eventualitățile.

În decursul schimbărilor politice de patrusprăḑece ani încoace, am ḑis, nu odată, că nu trebuie sĕ ne legăm soartea de sistemele cele schimbăciose, cari succed unele altora. Noi sĕ avem înainte de toate interesul nostru național dinaintea ochilor și sĕ căutăm ca acestui interes sĕ'i facem loc ori în care sistem, ca sĕ putem trăì conform demnității cuvenite unui popor, care ține la individualitatea sa națională.

Cumcă vom da de greutăți nu numai o credem, dară o și scim prea bine. Când n'au dat Românii de greutăți în decursul timpurilor? Am vĕḑut însĕ și timpuri de acele, unde greutățile prin o conlucrare armonică sau putut, cel puțin în parte, învinge.

Asteptăm așa dară sĕ vedem în timpul cel mai scurt o porneală armonică din toate părțile patriei locuite de Români și sûntem convinși, că acea porneală va fi bine primită de toți concetățenii nostri, cari își iubesc patria în adevĕr, și cari nu sûnt conduși numai de tendențe suprematisătoare.

Vaḑă dară acei chiemați ca timpul prețios sĕ nu mai treacă în zadar pentru Români, ca reul de apoi sĕ nu fie mai desilusionătoriu decum a fost trecutul.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Octomvre.

A venit timpul eară, ca acea instituție, care dă cu deosebire — abstracție făcênd adecă de identitatea persoanei monarchului, — espresiune comunităței Austriei și Ungariei, înțelegem delegațiunile, sĕ'și desvoalte activitatea lor constituțională. În anul acesta a ajuns rêndul la Budapesta a primì pe delegați. Delegațiunile s'au constituit și 'și-au ales pe presidenți. În delegația austriacă s'a ales president contele Coronini și vice-president principele polonez Czartoryiski; ear' delegația ungurească a ales president pe Ludovic de Tisza, fratele ministrului și vice-president pe cardinalul și archiepiscopul Haynald. Problema ce delegațiunile vor avè de resolvat, și în anul acesta nu este chiar plăcută, căci și în anul acesta budgetul ministeriului de resboiu arată un plus de pretensiuni față cu budgetul anului trecut. Ministrul de rĕsboiu cere 109,767,824 florini, adecă cu 8,710,978 mai mult ca pentru anul 1880. Va sĕ ḑică inarmăm mereu, ne pregătim pentru eventualități serioase.

Situația esternă în adevĕr este destul de încurcată, deoarece cestiunea orientală în loc de a se delătura sau și numai simplifica se complică pe ḑi ce merge. „Provincial-Korrespondenz“, organul personal al principelui Bismarck ne spune (dto 20 Octomvre n.): „Nu esistă nici un motiv de a ne îndoì despre serioasa voință a Porții, a esecuta hotărîrea cesiunei Dulcignului. Se poate aștepta că Poarta sĕ validiteze efectiv autoritatea sa, delăturând fără amênare obstacolele locale, ce s'ar opune împlinirei promisiunei sale.“ Însĕ în același timp o scire din Skutari (dto 20 Octomvre n.) comunică următoarele: „Avansamentul lui Hodo-bey la rangul de brigadier caracterisează starea de astăḑi a situațiunei. Deși Riza-pașa a împărtășit ligistilor albanezi hotărîrea, sultanului amenințându-i cu mĕsuri serioase, aceia totuși nu voiesc a ceda Muntenegrului Dulcignul fără luptă“. Hodo-pașa vrea sĕ încerce a liniștì spiritele; dar' distingerea sa din partea padișahului Albanezii o interpretează ca o îndemnare a stăruì în oposiția lor față cu pretențiunile muntenegrene.

În Francia după espulsiunea Iesuiților au ajuns și celelalte congregațiuni catolice pe lista proscripției, ce în ḑilele din urmă s'a sevêrșit cu toată energia, spărgêndu-se chiar porțile monăstirilor și alungându-se „părinții“ de acolo.

Din Italia se signalisează o crisă ministerială.

Domnul României după reîntoarcerea sa de la Rusciuc va merge în tabăra dela Roman; și mai târḑíu va cerceta pe principele Sêrbiei în Belgrad.

Prefața lui Kossuth

la edițiunea franceză a memorielor sale din ecsil.

(1 Urmare).

In „Constituirea naționalităților“ Kossuth nu vede decât un isvor de rĕtĕciri și încurcări de idei, un mijloc pentru promovarea ambițiunilor rusesci și a panslavismului, care va provoca un pericol foarte mare pentru libertatea și civilisațiunea Europei.

Naționalitate și națiune sûnt două lucruri deosebite. Cea dintâiu e o casualitate etnografică, cea din urmă opera istoriei. Aceeași naționalitate poate fi împărțită în diverse națiuni, pe când o națiune poate consista din diverse naționalități. Această tendență, numită necorect constituirea naționalităților, lucră într'adevĕr în două direcțiuni: deoparte pentru a reclama individualitatea politică a acelor popoarĕ, pe care istoria le a înzestrat cu caracter de națiuni (aceasta tendență s'a ivit în Belgia și în Ungaria), ear de altă parte pentru a restabilì unitatea politică a acelor imperii, cari prin distrugere au perdut aceea comunitate a esistenții, armonie a progresului treptat și solidaritate a intereselor, cari deosebesc și formează națiunea; ele au căḑut și au devenit simple „noțiuni geografice“. Aceasta tendență s'a ivit în aspirațiunile de unitate a Germânilor în viforul revoluționar din 1848. Aceeași idee a inspirat unirea principatelor dunărene; mai puternic ca ori unde a atras ea atențiunea Europei în Italia, leagănul culturei moderne, unde părțile singuratice, cu toată diversitatea factorilor, cu toate împărecherile seculare, tremurau de nerăbdarea de a alunga pe domnul străin și de a câștiga pentru peninsula italiană ce

---

FOIȚA.

Cum a terminat Bem rolul seu în Transilvania.

(Dintr'o notiță dela 1849.)

Bem a avut mai mult noroc cu diplomația din giurul curței vieneze, decât cu talentul seu strategic. El a putut fi superior numai unui Puchner, dar și acestuia numai când trebuia sĕ fie așa.

Bem era invențios, iubia suprinderile adversariului, pe care prins îl trata cu o umanitate uneori sarcastică, care convenia numai soldaților de rênd și civililor.

După ce a întrat în Sibiiu la 11 Martie și a închis Turnul-roșu, a plecat la Brașov.

Brașovul n'a resistat de loc. Premersese o luptă fără scop la Codlea și când era sĕ fie ceealaltă pentru apĕrarea Brașovului, trupele austriace cu 50 de tunuri și cu mica garnisoană rusească au trecut în Muntenia României.

Transilvania, afară de munții apuseni și Alba-Iulia era în mâna lui Bem. În stăpânirea aceasta a stat cam trei luni, când Bem printr'o proclamațiune dă de scire și Românilor, că au sĕ vină Rușii. În proclamațiune Rușii erau înfățișați de inimic comun. Românii împușcați și aruncați prin temnițe, precum și cei din munții apuseni, cari stau cu armele în mână contra lui Bem, erau destulă dovadă ca sĕ convingă, că este cum se ḑicea în proclamațiune.

Proclamațiunea cercula încă între oameni, dar Lűders cu armata rusească încredințată luiși întrase pe la Predeal și Tihuța în Transilvania.

Strategul și tacticul Bem a umblat sĕ se joace și cu Lűders cum se jucà cu Puchner. Acum însĕ era cu totul altă situațiune.

După bătălia dela Sighișoara, în ultimele ḑile ale lui Iulie n., unde a căḑut generalul rusesc Scariatin, Bem își perde urma, Rușii trec alăturea de dênsul spre Secuime. Bem surprinde Sibiiul într'o Duminecă (4 August n.) pe la ameaḑi și după o luptă de patru oare întră în Sibiiu, ca sĕ doarmă peste noapte într'ênsul. Aceasta a și fost noaptea cea din urmă, care a durmit-o ca comandant în fruntea unei armate.

Lűders n'a făcut ca Puchner. El n'a umblat mult căutând după Bem. Temêndu-se de vreme rea îndată ce a vĕḑut, că numai dă de inimic, s'a întors și el către Sibiiu. Când a ajuns Bem la Sibiiu Lűders era la Mediaș. Dar stafetele lui erau la Vestem, ca se dea de scire garnisoanei sibiane, care trebuì sĕ se retragă, sĕ nu se retragă mai departe decât până la Tălmaciu.

Adoua ḑi, Luni în 5 August n. pe la două oare după meḑ de noapte, era pe hotarul Șurei mari primul despĕrțămênt de armată rusască, care s'a așeḑat într'o căldare din-spre Ogna. Mai în același timp a sosit al doilea despĕrțămênt, care s'a tras spre Hamba. Aproape în făcutul ḑilei a venit al treilea despĕrțămênt, care a înaintat până pe înălțimile deasupra șesului Sibiiului și de alăturea cu Șura mare. Cesti din urmă au avut rolul de a începe cearta cu Ungurii lui Bem. După vre o trei salvè de tun, prin care Rușii deduse Ungurilor de scire, că sûnt acì, s'au pus sĕ'i aștepte.

Bem cu trupele, care bivuacaseră pe stradele Sibiiului peste noapte și cu cele retrase dela Vestem vine sĕ dea pept cu Rușii.

Era o dimineață de vară senină ca oul. Un soare cald se ridicase pe orizon, când se începură tunetele tunurilor.

Despĕrțămêntul rusesc, care a avisat pe Unguri despre sosirea lor, a primit lupta. El o a continuat retrăgênduse și ținênduse afară de distanța proiectilelor, până când trupa lui Bem era încleștată între cele două de mai nainte și între cel cu care la părere avea de a face.

Atunci, la un signal dat, toate trei despĕrțămintele caută sĕ se concentreze, se înțelege pe socoteala Ungusilor. Concentrarea s'a sevêrșit. Ea nu mai era bătălie. Era măcelul acelor ce nu se mai scieau orienta și nu mai făceau resistență. Tunuri, care, steaguri, până și cancelaria, cassa și adjutanții lui Bem remân în mânile devenise o noţiune geografică, rangul şi posiţiunea unui stat unit, liber şi independent.

Francia, ori care va fi forma sa de guvernare, remâne totuşi Francia: o naţiune mare, a cărei inimă e vecînic deschisă sublimelor idei ce dau directiva în progresul omenesc.

Francia, este adevĕrat, din parteşi nu s'a bucurat de libertate sub imperiu, dar credem că admirabila sa vitalitate, care a scăpat ţeara de nenorocire atât de repede şi atât de minunat, i va da şi libertatea normală. E de mirat că nici o naţiune nu a făcut libertăţii atâtea servițiuri ca Francia, şi ea totuşi s'a bucurat mai puţin de libertate. Ea a fost o făclie care lucesce, însĕ pentru sine remâne în întunerec. *„Non mihi sed luceo.“* Misiunea ìstorică a Franciei a fost şi este a fi campionul libertăţii.

Acest instinct al geniului naţional, această misiune naţională li s'a înpus şi guvernelor absolutistice. Acest geniu a şoptit şi lui Napoleon III sĕ tragă sabia pentru libertatea Italiei. Spre nenorocirea sa, acest om avea trăsetura caracteristică, că de şi voia ceva bine, o voia însĕ numai pe jumĕtate. El adoptà un principiu, nu voì însĕ sĕ primească consecuenţele lui logice. El voia o Italiă ca naţionalitate, dar nu voia o Italiă ca naţiune. Trei sau patru Italii — treacă ducă-se — dar una Italie nu o voia, şi, după ce se puse în mişcare, se înspăimêntà de neevitabilele consecuenţe ale succeselor sale şi credu, că le va evita oprindu-se la jumĕtatea drumului. Cum s'a întêmplat de împĕratul nu înţelese că simţul naţional italian, căruia el i dăduse un avênt atât de puternic, nu se va lăsa se fie năbuşit, intimidat şi oprit, înainte de a'şi termina Italia opera cea mare a unirei sale, pentru care suferise atât de mult, cum s'a întêmplat, de recunoscinţa pentru sângele francez vărsat şiroae la Magenta şi Solferino s'a micşorat, ba mai nimicit prin amăgirile dureroase dela Villafranca? Cum s'a întêmplat de Imperatul nu înţelese că unitatea germână este şi trebue sĕ fie un corolar al celeì italiane, pentru că amêndoue se întemeiau pe aspiraţiuni ce isvoriau din asemenea isvoare şi unitatea în Germania — deşì în stare embrională — era înactivată deja prin confederaţiunea germână, uniunea vamală şi prin amintirea milenară a imperiului german?

Cum s'a întêmplat de Impĕratul nu înţelese, că acestor nesuinţe spre unitate ale Germaniei trebuia sĕ li se deschidă un drum? Trebuia creată, togma în interesul Franciei, o stare, care sĕ fi deschis unităţii germane puţinţa de a se forma nu pe socoteala Franciei — cu cucerirea a douĕ provincie, cari de veacuri nu se mai ţineau de Germania şi a căror inimă, spirit şi aspiraţiuni se identificaseră cu inima, spiritul şi aspiraţiunile patriei franceze. Trebuia sĕ se estradeze acestei unităţi germâne acele ţeri ale Austriei, cari prin situaţiunea lor etnografică, geografică şi istorică gravitează şi vor gravita neapĕrat spre Germania, din care a şi format o parte şi la care se vor reîntoarce în ḑiua, când Austria se va distruge definitiv — acea Austrie asupra căreia de mulţi ani Martin Henry 'şi pronunciase verdictul fatal prin cuvintele: „Austria nu este naţiune!“ Filosofia politică îi poate disputa şi îndreptăţirea la esistenţă! Noua organisare a Europei ar fi fost identică cu distrugerea acelei aglomeraţiuni fără sens, care s'a întemeiat nu atât prin cualităţile unei succesiuni feudale cât mai mult prin o lungă serie de usurpaţiuni — şi mormêntul, care a înghiţit sacrul imperiu roman, reclamă şi pe acest vampir, care şi-a încleştat tare ghiarele în trupul naţionalităţilor mutilate.

Cum s'a întêmplat, de Impĕratul nu înţelese, că era necondiţionat în interesul seu sĕ'şi câştige în Orient, în acea parte a Europei, unde de aproape douĕ veacuri se lucră pentru o străformare a situaţiunei politice între oceanul slav şi german, sĕ'şi câştige, ḑic, un amic credincios, un aliat devotat şi anume în persoana unui popor, care e renumit atât prin faptele şi jertfele sale, cât şi prin cavalerismul simţemintelor sale?

Ah! dacă împĕratul ar fi înţeles toate aceste, ce rolă sublimă 'i era reservată! ce urme putea sĕ lase în istorie şi ce amintire în inima acelor naţiuni, cari 'şi-ar fi redobêndit prin tr'ênsul independenţa! De câte jertfe mari ar fi scăpat pe Francia, câtă ruşine şi nenorocire ar fi abătut dela sine şi dela ai sei!

Căci, de ce avea sĕ se teamă el în cele din urmă? Anglia era dobândită pentru neutralitate, Rusia era pe timpul acela mai mult decât neutrală: era amicul guvernului francez; consimţemêntul seu era asigurat pentru ori ce resboiu, nu numai în interesul Italiei ci chiar şi în al Ungariei. Ea sângera încă din ranele ce le primise în resboiul oriental, era cuprinsă cu reforme interne colosale, cari'i făceau cu neputinţă purtarea unui resboiu mare. Şi chiar Germania, care nu se reculesese încă, al cărei organism militar era departe de perfecţiunea la care ajunse sub preponderanţa prusiană, Germania, a carei rociu de drumuri ferate, pe atunci încă foarte neperfect, nu ar fi oferit putinţa unei mobilisări şi concentrări uimitoare, care este cel mai eminent factor al puterei sale militare, Germania, care purta încă cătuşele vechei confederaţiuni, acest isvor pururea nesecat al gelosiei, urei, ce fusese causa principală a numeroaselor sale desastre de mai înainte, această Germanie: oare putea ea fi într'adevĕr o piedecă serioasă? Ba. Cu atâta mai puţin nu, cu cât Prussia declarase formal că nu se va lăsa sĕ fie tĕrîtă într'un resboiu, dacă Germania nu va fi ameninţată. Era o declaraţiune aceasta, pentru a cărei sinceritate garanta deja faptul hotărît, că dacă Germania trăgea sabia contra Franciei, Rusia se afla pe partea celei din urmă.

Fost'au Impĕratul orbit de nu a vĕḑut toate aceste? Sau doară a fost mai mult o hotărîre a providenţii, un moment din marele şi tainicele ei mijloace, că Francia a trebuit sĕ sufere cumplitele catastrofe din anul 1870/1, pentru a ajunge în urmă la o situaţiune politică durabilă, ce o acceptase marea maioritate a cetăţenilor, care oferă libertate şi ordine, asigurează progresul fără esperimente neraţionale, respectul faţă cu autorităţile basate pe lege, şi care face sfêrşit deselor sguduiri?

Viitoriul este al democraţiei. Ordinea morală a lumei 'şi are şi ea legile sale ca şi ordinea materială.

A ajunge dela oligarchie prin monarchie la democraţie, adecă la selvguvernamentul poporului întreg — aceasta este acea lege mare, care o prescrie logica istoriei pentru desvoltarea graduală a societăţii europene. Maşina de vapor, telegraful, chemia industrială, toate aceste mijloace mari pentru transformarea materiei brute, cari servesc spre înmulţirea şi respândirea binelui între oameni: nu sûnt ele propagatorii puternici ai principielor de libertate, a progresului, cu un cuvênta democraţiei?

Marea şi puternica republică americană, la a cărei întemeiere Francia a avut o parte atât de considerabilă, este o dovadă, că principiul democratic se poate aplica şi fără de aşa numiţii „moderatori“, se împacă pe deplin cu ordinea, corespunde intereselor generale şi nu periclitează de loc siguranţa, binele economic al poporului.

(Va urma).

Ruşilor. (Bem a scăpat apucênd prin părĕul din strada turnului, care întră pe sub zidul cetăţii în cetate).

Remăşiţele armatei unguresci umpluse şesul Sibiiului şi Turnişorului. În toate părţile se vedeau fugind soldaţi unguresci.

Ruşii însĕ nu se mulţămiră nici cu victoria aceasta atât de sângesoase pentru oastea lui Bem. Ei voiră sĕ o nimicească de tot. De aceea cât ţine drumul dintre Turnişor şi Cristian artileria rusească, din distanţă în distanţă, arunca proiectilele în grĕmada, ce o adunau cazacii de pe câmp.

Ajungênd la Cristian Ungurii lui Bem au dat foc celor douĕ case dintâiu, au umplut viile şi pădurea Cristianului şi de acì s'au resipit mai departe, care pe unde l'a dus ochii.

Varietăţi.

* (**Calendariul tipografiei archidiecesane**) pe anul **1881** a eşit de sub tipariu şi se află de vênḑare în tipografia archidiecesană cu preţul de **30 cr.**

* (Comitetul Asociaţiunei). On. comitet ne trimite spre publicare următoarele: Adunarea generală a asociaţiunei transilvane, ce s'a ţinut în Turda la 8 August a. c. a decis ca cu ocasiunea ţinerei adunărei generale în Sibiiu la a. 1881 în 27 August şi ḑilele următoare sĕ se arangeze şi o esposiţiune naţională de agricultură şi industrie.

Comitetul Asociaţiunei, pentru esecutarea acelui conclus, şi respective pentru punerea în lucrare şi realisarea esposiţiunei de sub cestiune, a ales un „comitet de esposiţiune“ în persoanele domnilor: Br. D. Ursu, G. Baritiu, I. Popescu, P. Cosma, Vis. Roman, Al. Lebu, Eug. Brote, Dem. Comşa şi Dr. D. P. Barcianu.

Aceasta se aduce la cunoscinţa publică, şi se invită totodată întreaga poporaţiune română, ca sĕ participe cu productele sale de industrie şi agronomie, în numĕr cât se poate mai mare la viitoarea esposiţiune, a cărei necesitate si folos este de recunoscut.

Din şedinţa comitetului Asociaţiunei transilvane.

Sibiiu, 18 Septemvre 1880.

Bologa. m. p., *Dr. Ios. Hodosiu* m. p.,
secretariu.

* (Societatea „Petru Maior“ în Budapesta.) Dela această on. societate primim următoarele: Societatea literară „Petru Maior“ a junilor români din Budapesta 'şi-a re'nceput activitatea alegêndu-şi comitetul pe an. 1880/1 în umătoriul mod: preş. Georgiu Serbu, deputat dietal; vicepr. Dr. med. Georgiu Crenicean; secretar Niculau Mladin, jurist în a. IV; notar Aureliu Oprea şi M. Oreşan, jurist a. I; casariu: Emiliu Poruţ, technic în a. V; controlor Georgiu Vessa, medicin. în a. III; bibliot. Camil de Visniţ Negrilescu jur. a. III; redactor la foaia „Rosa cu ghimpi“; Constantin Groza, medicin. a. II. Cărui comitet când cerem a i se da loc în preţuituve ḑiar — profitând de ocasiune — venim a ve mai ruga a aduce publicităţii şi mulţamita ne profundă marinimoşilor contribuitori, cari binevoiră a mărì — sub decursul vacanţei, — „fondul permanent al societăţii noastre; şi anume au donat dnii: G. Popovici, notariu în Aciuva 1 fl.; C. Copian preot în Almaş 3 fl,; N. Ardelean, esactor în Buteni 1 fl.; F. Lunca şi I. Groza teolog abs. câte 50 cr.

Recomandându-ne şi pentru venitor în spriginul binefăcĕtor al dniei vstre remânem cu toată stima

Budapesta la 18 Octomvre 1880.

Dr. *G. Crenicean*, vpres. *N. Mlanin*, secretar.

(Elisaveta Doamna României.) In ḑiarul „Figaro“ găsim următorul studiu, ḑice „Pressa“, relativ la graţioasa noastră Princesă, şi pe care cu plăcere 'l împărtĕşim lectorilor nostri:

Nu voi părăsì Orientul fără a vĕ oferì potretul Princesei României, făcut după natură de o tênĕră doamnă din corpul diplomatic.

Princesa reamintesce prin strălucirea frumseţei sale femeile lui Rubens. Este viuă, amabilă, de o sănĕtata robustă, riḑênd mult şi arătând cu generositate dinţii sĕi, cari sûnt cei mai frumoşi din lume.

Cu toate aceste, sub această exuberanţă de forţă şi veselie, se ascunde un suflet poetic, extatic, după modelul eroinelor lui Goethe. Salonul unde 'şi primesce persoanele intime este un fel de seră, unde sbor în libertate paserile insulelor, cu vii culori. Palmieri, cactus, camelii, tot felul de plante verḑi decorează salonul, ridicându-se d'asupra canapelelor rotunde. Un basin, de unde ţisnesce apă, dă acestui salon coloarea orientală. Cărţile lui Lamartine, Schiller, Goethe, Thomas Moore respândite pre mese, sûnt necontenit citite şi recitite.

Se vede prin aceste nume, că Princesa iubesce poesia în toate limbile.

Ea este asemenea mare musiciană, ca cea mai mare parte din Germania; melodiele lui Schumann şi lui Beethoven iau sub degetele ei un farmec visător.

Foarte caritabilă, princesa se ocupă mai cu seamă de sermanii ţĕrani, cărora resboiul le a distrus recolta. România a suferit teribil de trecerea trupelor ruse în anul trecut.

Ea a dat în favoarea săracilor un bal, unde toate damele trebuiau sĕ vină costumate ca ţerance.

Ea alese natural costumul naţional român, ale cărui colori vii, broderii, şi salbă, corsagiul roşu, ornat cu fir, ii arăta persoana sub un original şi nou aspect.

(Lista virilIştilor) din comitatul Făgăraşiului fiind statorită de adunarea generală din urmă conţine 87 virilişti, între cari cel dintâiu este advocatul Ioan Roman cu o contribuţiune de 796 fl 50 cr. şi cel de pe urmă Nicolae Şerban cu o contribuţiune de 73 fl. 47 cr. v. a.

* (Necrolog). Iosif Fűlep, comerciant în Têrgul-Mureşului ca consoţ Alecsandru ca fiu, Ecatarina, mar. Leontin Pop, jude la trib. reg. în Cluj, fiul şi fiicele acesteia şi Elena ca fice: Elisabeta, mar. Ioan Csato, tăbăcariu; Maria mar. Iosif Gerendi, jude la trib. reg. în Deva şi Sofia, mar. Demetriu Man, comerciant în Têrgul-Mureşului, ca surori, fii, fiicele şi nepoţii acestora: Daniil şi Georgiu Moldovan, ca veri; Iuliana Fűlep, mar. veduva Gramma, Anna Fűlep, mar. Pop şi Beniamin Fűlep ca cumnaţi, fiii şi fiicele acestora cu inima sfaşiată de durere anunţă, că prea iubita consoaţă, cea mai bună mumă, credincioasă şi iubitoare soră, mătuşă şi cumnată, modelul de vîrtuţile casnice şi familiare *Anna Fűlep* născ. *Deac*, în etate de 60 ani şi 40 ani ai fericitei căsătorii, în urma unui morb scurt, a încetat din viaţă. Remăşiţele pămêntesci dela locuinţa ginerelui seu Leontin Pop din strada promenadei Nr. 5. Mercuri, în 20 Octomvre a. c. la 3 oare d. m. după îndeplinirea rugăciunilor s'au dus la gara din Cluj, de unde pe calea ferată s'au transportat la Têrgul-Mureşului şi acolo Joi, în 21 Oct. la 3 oare d. m. s'au înmormêntat în santeremul gr. cat. Fie'i ţerîna uşoară şi memoria eternă.

* (Regularea Oltului). Comitatul Făgăruşului în adunarea sa generală din Octomvre a adresat către guvern o petiţie cu rugarea, a încuviinţa suma de 120,000 fl. spre acoperirea cheltuelilor recerute cu lucrurile preparative precum este planul, trassarea atc. pentru regularea Oltului. Oamenii se ḑice, că sûnt de bună credinţă. că guvarnul le va încuviinţa cererea avênd şi statul un mare interes la regularea Oltului.

* (Calea ferată vicinală) a Braşovului este deja trassata până la Sângiorz şi cu sĕptĕmâna viitoare se încep lucrurile pe linia către K. Oşorheiu, cari dela 25 Oct. n. încolo vor fi conduse de 2 ingineri.

*(Deputatul Bela Perczel), care din pricina datoriilor mari şi multe a fugit în America, a ajuns pe o corabie sudamericană în serviţiul unui Kellner superior şi a unui purtător de bucate cari, precum ḑice „Fűggentlenség“ sunt mulţămiti cu purtarea deputatului servitor de Kellneri.

(Kossuth şi Bem). Serbarea lui Bem a dat prilej la serbarea şi a lui Kossuth. La banchetul festiv din Mureş-Oşorhei al treilea toast fu dedicat lui Kossuth şi în Buda Pesta serbarea, arangiată pentru desvĕlirea statuei lui Bem s'a sfêrşit cu un „sĕ trăească Kossuth!“

* (Viorele în Octomvre), Din Orăştie se scrie la „S. D. Tagblatt“ din Sibiiu, că acolo în grădini cu o posiţie mai favorabilă au crescut foarte multe viorele şi se vênd în buchete mărişoare ca primăvara.

* (Deputaţiunea polonă) trămisă la Mureş-Oşorhei pentru asistare la festivitatea lui Bem ţinută în Dumineca trecută la reîntoarcerea ei cătră casă fu primită la gara din Cluj sĕrbătoresce de un public foarte numeros şi bineventată de ascultătoriul de drepturi Gesza Dezsi. Magistratul din Cluj a asignat comitetului de primire 100 fl în numele cetătii pentru acoperirea cheltuelilor de primire.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Studiul religiunei în scoalele noastre.

(2 Urmare).

II.

Recunoscênd causa rĕului, carea cresce pre ḑi ce merge, numai voinţa sinceră sĕ nu lipsească, şi rĕul se poate de o cam dată împedeca în progresare, şi cu timpul stêrpì.

Ear dacă voim serios sĕ aflăm metodul cel mai practic pentru propunerea religiunei în scoalele primare, trebue sĕ ne ridicăm mai pre sus de preocupaţiunile, susceptibilităţile şi pasiunile, cu cari în timpul mai proaspet s'a ventilat această delicată şi prea importantă cestiune.

Metodul, carele singur ne-ar putè duce la scop, este cuprins după noi în însuşi scopul studiului religiunei.

Scopul studiului religiunei în scoalele primare trebue sĕ fie îndoit: a face ca elevii sĕ devină cu timpul a) *oameni religioşi morali* şi b) *creştini luminaţi.*

1. Partea primă şi de căpetenie din scopul, ce trebue sĕ'l urmărească studiul religiunei în scoalele primare este: religiositatea şi moralitatea.

Religiositatea şi *moralitatea* nu se dobândesc prin învĕţarea religiunei. Căci poate cine-va sĕ fi învĕţat toate subtilităţile sciinţei teologice, fără ca sĕ fie şi om religios. Ea se însuşesce numai prin desvoltarea simţului religios şi moral.

Simţul religios şi moral se poate desvolta earăşi numai şi numai prin stimulare.

Stimularea simţului religios se poate îndeplinì numai prin esemple din viaţa omenească.

Aceste esemple s'ar putè reduce la trei soiuri: *intuiţiunea* lucrărilor religioase şi morale, *istorisiri* despre lucrări religioase şi morale, şi *tipuri caracteristice* din viaţa religioasă şi morală.

a) Intuiţiunea lucrărilor religioase morale începe în casa părinţească şi se continuă în scoală prin rugăciune şi cântare, ordine şi curăţenie, şi mai pre sus de toate prin ţinuta esemplară a învĕţătoriului, cari toate îndeamnă pe elev spre imitare — exempla trahunt.

Dar lucrările religioase şi morale din casa părinţească nu se petrec sub privirile învĕţătoriului. Din astă causă ele nu se pot discuta în special, ci se pot lua în considerare numai la anumite ocasiuni binevenite, şi în mod mai general. — Învĕţătoriul ar fi deci necesitat a se mărginì la lucrările religioase şi morale din viaţa scolară. Aceste însĕ nu sûnt aşa de bogate în cât din tr'însele sĕ se poată desvolta simţul religios şi moral în mod omnilateral.

Din această causă învĕţătoriul trebue sĕ recurgă la intuiţiuni mijlocite, la istorisiri.

b) Istorisirile despre lucrări religioase şi morale au asupra băetului aproape aceeaş influenţă, pre carea o are intuiţiunea nemijlocită. Căci, dacă istorisirea espune cu evidenţă aceea ce în un cas anumit a făcut un om bun, elevul pătrunde cu uşurătate partea bună şi se îndeamnă spre imitare.

Fiind chiemarea învĕţătorului a face ca elevul sĕ înveţe a cugeta şi lucra bine; esemplele despre lucrări bune au cu mult mai mare valoare, de càt acele, cari descriu rĕul. Esemplele cari descriu rĕul, faţă cu pruncii cei mici trebuesc evitate cu îngrigire. (Ca model ne poate servì Christos în necomparabilele sale asemenări, în cari descrie fapta bună).

Valoarea acestor istorisiri atârna singur dela cuprins şi formă. Este apoi cu totul indiferent că aceea ce se istorisesce, este o întêmplare adevĕrată s'au o ficţiune. În casul din urmă însĕ istorisirea trebue sĕ fie în privinţa probabilităţei mai pre sus de ori ce îndoială, aşa încât elevul la nici un cas sĕ nu poată sta în cumpĕnă despre adevĕrul ei. (Model în această privinţă ne pot servì earăşi asemĕnările lui Iisus din Evangelii). Tot aşa de indiferent este, că scoasă e istorisirea din Biblie s'au din viaţa de toate ḑilele. Căci este vorba numai de stimularea simţului religios şi moral. De sine se înţelege însĕ că dacă în Biblie aflăm istorisiri tot aşa de bune ca şi cele din viaţa practică — avem sĕ preferim pe cele din Biblie.

c) Pre când intuiţiunea şi istorisirea lucrărilor religioase şi morale au de scop în linia primă a desvolta simţul religios-moral, pre atunci *Tipurile caracteristice* din viaţa religioasă şi morală au în linia primă scopul de a întărì religiositatea şi a forma caracterul religios-moral. Aceste tipuri, cari cuprind biografii de ale oamenilor, cari prin viaţa lor religioasă-morală servesc de model, sûnt mai cu anevoe de înţeles de cât istorisirile despre fapte concrete. Aceasta provine de acolo, că ele înfăţişează un şir de evenimente, cari adese se condiţionează.

Avênd elevul sĕ pătrundă valoarea faptelor sĕvîrşite, ca sĕ'şi poată propune a cugeta şi lucra aşa cum a cugetat şi lucrat acela despre carele i s'a vorbit: elevul trebue sĕ aibă o deprindere oare care de a cugeta şi combina. Prin urmare spre a înţelege tipurile caracteristice, elevul trebue sĕ fie pregătit prin istorisiri despre fapte concrete singuratice.

În tractarea tipurilor acestora caracteristice ficţiunea nu este permisă. Biblia şi istoria bisericească ne dă în această privinţă material foarte bogat.

De aceste tipuri caracteristice, tot cu privire la scopul religiunei are sĕ se încopcie tractarea momentelor mai însemnate din istoria bisericească, în special din istoria bisericei naţionale.

2. A doua parte din scopul ce trebue sĕ'l urmărească studiul religiunei este: a face din elev un *bun* şi *luminat creştin*, va sĕ ḑică a nezuì într'acolo ca elevul, terminând anii scolari, sĕ fie în chiar cu credinţele lui religioase: sĕ scie ce crede şi pentru ce crede el aşa şi nu altmintrea, sĕ-'şi scie da însuş seama despre temeinicia religiunei lui. Această parte nu se mai poate tracta numai prin istorisiri, ci trebue sĕ recurgem la carte, la Catechism. Dar, dacă recurgem la carte, apoi cartea trebue sĕ fie acomodată priceperei şi limbei elevului. Căci dacă elevului nu'i este iertat sĕ înveţe nimic fără ca sĕ şi judece însuşi şi sĕ priceapă, apoi această lege trebue sĕ aibă valoare şi în Catechism, al cărui material şi aşa este greu destul, dacă nu prea greu pentru elevii până la 12 ani, şi carele, ori cum ne-am sbuciuma nu se poate preda de cât în mod abstract. Dogmele nu se pot concretiza, dar pentru aceea nu se pot elimina din scoalele noastre primare, câtă vreme nu sûntem indiferenţi faţă cu religiunea noastră ortodocsă.*)

De acì se vede cât de mult trebue sĕ cerem de la un Catechism, carele ar face pretensiunea sĕ fie numai în câtva bun.

Trecênd preste greutăţile metodului şi limbei, un manual prea compendios este necorespunḑĕtoriu tocmai pentru voluminositatea sa; unul, carele ar tracta materialul prea pe scurt, bună oară numai unii anumiţi Articuli ai Simvolului, şi numai în câte 2—3 cuvinte, nu poate fi corespunḑĕtoriu pentru mancitatea sa. Un bun manual trebue sĕ espună întregul material de credinţă şi moral, dar pe scurt, hotărît, şi în limbagiul uşor al băieţilor de scoală.

⁂

La întrebarea cum sĕ se împartă materialul din studiul religiunei: din cele de până acì, respunsul este foarte simplu: priceperea elevilor este normativă. Prin urmare împărţirea materialului are sĕ se facă aşa ca sĕ înceapă cu ce este mai uşor şi sĕ se continue treptat cu ce este mai puţin uşor sau mai greu.

a) În scoalele primare.

Învĕţămêntul din religiune în scoalele primare, la cari se presupune un curs de 6 ani (dela al 6—12 an al etăţei), s'ar grupa mai natural în modul următoriu:

Anul I: prelângă intuiţiunea nemijlocită şi cele mai uşoare rugăciuni: istorisiri uşoare despre lucrări religioase şi morale; apoi în mod intuitiv: despre Dḑeu în comparare cu părinţii elevilor — tată al tuturor, bun, înţelept, puternic, a tot sciutoriu etc.

Anul II: continuarea cu istorisiri despre lucrări religioase şi morale; repeţirea rugăciunilor învĕţate în anul premers, dar însoţite de scurte esplicări, apoi învĕţarea altora noue. (nu din „Bucoavnă“). Continuarea instrucţiunei intuitive despre Dḑeu. Unele trăseturi din viaţa lui Christos, puse în legătură cu anumite serbători (Nascere, Botez, Înviere).

Anul III: Tipuri caracteristice din viaţa religioasă şi morală, scoase din Testamentul vechiu şi nou (istoria biblică). Despre viaţa lui Iisus Christos şi învĕţăturile lui mai uşoare.

Anul IV: Tipuri caracteristice din viaţa religioasă şi morală scoase din istoria bisericească. Momentele mai însemnate din istoria bisericească — special naţională. Cetirea şi esplicarea partiilor celor mai uşoare din Evangelii.*)

Anul V: Catechismul — partea dogmatică. Repeţirea istoriei bisericesci cu amplificări. Continuarea cu cetirea şi esplicarea Evangeliilor.

Anul VI: Catechismul — partea etică, cu completarea rugăciunilor (din Bucoavnă). Din Biblie se pot lua în considerare şi unii Psalmi mai instructivi. Înţelepciunea şi Pildele lui Solomon împreună cu Iisus fiiul lui Sirach. Elementele din constituţiunea bisericei (stat. org.).

b) În scoalele elementare sau capitale cu 4 clase:

Clasa I materialul din anul I şi II al scoalei primare.

Clasa II materialul din anul III şi al IV al scoalei primare

Clasa III = anul V din scoala primară.

Clasa IV = anul VI din scoala primară.

c) Trecênd la scoalele medii, gimnasii sau licee, după noi mai corespunḑetor ar fi ca şi acì sĕ se purceadă după aceleşi principii ca şi în scoalele primare şi elementare, propunêndu-se în clasele inferioare istoria, ca mai uşoară, iar în cele superioare: dogmatica, etica şi constituţiunea bisericei, ca mai grea şi mai anevoioasă de pătruns.

Materialul l'am grupa în modul următoriu:

Clasa I. Sem. I: Momentele mai însemnate din istoria biblică a Testam. vechiu; sem. II. Istoria biblică a Testam. nou şi istoria bisericească până la sfîrşitul veacului I creştinesc. Toate aceste în strînsă legătură cu geografia.

Clasa II. După repeţirea istoriei din veacul I: Istoria bisericească în momentele ei mai însemnate până pela 500 (sfîrşitul periodei de aur a bisericei).

Clasa III. Dela an 500: momentele mai însemnate din istoria bisericească până la Reformaţiune.

Clasa IV. Dela Reformaţiune până la 1810 cu specială privire la istoria bisericei naţionale.

Clasa V. După repeţirea istoriei percurse în clasele I-IV istoria bisericei naţionale din timpul nou — pe larg.

Clasa VI. Catechismul (amplificat pe basa celui din scoalele primare) partea dogmatică.

Clasa VII. Catechismul — partea etică.

Clasa VIII. Dreptul canonic cu statutul organic.

d) În institutele pedadogice (preparandíi, scoli normale).

Ori ce plan, cât de genial, n'are nici o valoare câtă vreme nu se află cine se'l esecute. Tot astfel e şi cu planul desvoltat cu privire la scoalele primare: Până atunci, până când în institutele noastre de pregătire nu se va propune fiitorilor învĕţători studiul religiunei din punct de vedere metodic, în zădar vom cere dela învĕţătorii nostrii sĕ ne dee interese după un capital ce nu li l'am dat şi n'au de unde sĕ'l aibă.

Presupunênd deci că „istotia bisericească“, ce se propune pedagogilor nostri le-ar fi cunoscută din gimnasiu; tot asemenea şi „Mărturisirea ortodocsă“ din „Catechism“: studiul religiunei s'ar proprune cu adeverat folos fiitorilor învĕţători:

În anul I: Metodul propunerei religiunei în cei dintâi 4 ani ai scoalei primare, sau cele două clase prime din scoalele elementare ori capitale —, partea istorică intuitivă.

---

*) Adevĕrat că fraţii din România nu par a fi prea scrupuloşi în această privinţă. După „Programa studiilor din scoalele primare rurale“ şi cea „din scoalele primare urbane de băeţi“ amêndouĕ publicate în „Scol'a romana“ din 26 August a. c. Nr. 22, studiul religiunei se propune în chipul următoriu:

Clasa I. Rugăciuni învĕţate pre din afară (după cum este şi planul din instrucţiunea de care am amintit).

Clasa II. Cetirea şi nararea bucăţilor din vechiul testament din cartea de lectură.

Clasa III. Cetirea şi nararea bucăţilor din noul testament din cartea de lectură.

Clasa IV. Catechism: datoriile omului către Dḑeu, către sine cu regule de igienă, către deaproapele seu şi către patrie, drepturile şi datoriile cetăţeanului.

Un plan mai raţionalistic de cât acesta nici raţionaliştii din Tübingen şi Jena nu 'şi-ar fi putut poftì pentru scoalele protestante din Germania.

Protestanţii conservativi ar protesta contra unui învĕţămênt al religiunei, în care sĕ nu fie amintire de credinţă, carea constitue basa şi sufletul religiunei: în România ortodocsă oamenii doritori de reforme liberale s'au emancipat şi de această credinţă. Causele şi efectele nu ne sûnt necunoscute.

*) Până acì sĕ nu uităm, că elevului nu este iertat a'i da în mână carte specială de religiune. Ce învaţă în decurs de 4 ani de scoală învaţă numai din graiul viu al învĕţătoriului, şi pe basa legendariului, carele are sĕ fie cu considerare şi la studiul religiunei.

În anul II: Metodul propunerei Catechismului.

În anul III: Esercitii practice în scoala de model.

Şi, fiind-că şi clericii au îndatorirea a funcţiona ca învĕţători, ba pre alocurea preoţii se ocupă cu catechisaţiunea: studiul religiunei în pedagogie ar trebuì sĕ se propună cumulativ clericilor şi pedagogilor de odată.

Trebue însĕ sĕ recunoascem că planul de faţă cu respect la pedagogíi de o cam dată nu se poate esecuta. Causa este faptul că cei ce se înscriu la pedagogie fiind-că au studiat după planul mai sus esaminat, n'au nici o pregătire: nu cunosc nici istoria bisericească şi nici dogmatica şi moralul.

Deci, până când, după planul acì proiectat, elevii nostri s'ar pregătì de ajuns, venind adecă la pedagogie cu cunoscinţele recerute din istoria bisericească şi catechism, până atunci noi calculând cu factorii reali, am putè ajunge mai aproape de scop cu pedagogii nostrii după următoriul plan:

În *anul I.* Istoria bisericească.

În *anul II.* Catechismul din punct de vedere metodic.

În *anul III.* sem. I. Metodul propunerei religiunei în cei dintâiu 4 ani ai scoalei primare sau I şi II clasă elementară; sem. II esercitii practice în scoala de model.

NB. Studiul religiunei din anul II şi III pedagogic ar trebuì sĕ'l asculte şi clericii an. II şi III.

* * *

Cei chiemaţi ca sĕ vindece rĕul, cari prin urmare sûnt şi responsabili la cas de negligenţă, vor scì ce au de făcut, după ce odată acest rĕu s'a descoperit şi s'au recomandat şi mijloacele pentru delăturarea lui.

În sfêrşit adaug: Ne avênd eu în vedere persoane, ci numai objectul cel prea serios, cu plăcere voi discuta cu toţi aceia, cari vor tracta cestiunea obiectiv; voi tracta însĕ cu dispreţul cuvenit pre cei ce ar părăsi obiectivitatea şi ar alerga la personalităţi.

Scurtu.

Bursa de Viena şi Pesta

din 21 Octomvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.50	106.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	79.90	80.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	97.—	97.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	84.25	84.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.25	121.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	95.—	94.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	91.20	93.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.75	92.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.—	92.75
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.75	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	93.25	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.25	71.—
Datorie de stat în argint	72.55	72.50
Renta de aur austriacă	86.50	86.30
Sorţi de stat dela 1860	129.—	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	815.—	819.—
Acţiuni de credit austr.	273.60	273.70
Acţiuni de bancă de credit ung.	242.25	243.—
Sorţi unguresci cu premii	107.25	107.—
Sorţi de regularea Tisei	106.70	106.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.64
Napoleon	9.37½	9.39
100 marce nemţesci	58.10	58.05
London (pe poliţa de trei luni)	117.75	117.90

Economic.

Sibiiu 19 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.50—8.50; grâu sĕcăreţ fl. 6.—7.; sĕcară fl 5.70—6 Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 2.--2.40 Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă decânepă fl. 6—7; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 5—6. pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 34—36; Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 23—25.; Săpun fl. 18—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—48 cr. carne de porc 46—48 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 16 Octomvre n. Pro hectolitră grâu: fl. 11.50--12.20; sĕcară fl. 9.25; orz 66.10--6.40; ovĕs fl. „5.40—5.60; cucuruz fl. 4.70—4.80; Spirt *en gros* fl. 32,50 cară *en detail* fl. 33. per 100 litre %. Têrgul fu binişor cercetat, dară cerealele au fost cam slab representate, pentru aceea şi scumpe. Mai puţin a fost grâul şi cucuruzul.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 3 Noem. şi 3 Dec. imob. lui Ioan Burchert în Chizd (judec. cerc. Sighişoara); în 20 Noem. şi 20 Dec. imob. lui Ioan Trimbiţas şi soţi în Naftanailă Biliboacă în Drăguş (judec. cerc. Făgăraş); în 4 Noem. şi 6 Dec. imob. lui Gligor Stefănescu în Dumitru (trib. Alba-Iulia); în 25 Oct. imob. Eilsei Pascu în Ocna (trib. Sibiiu); în 20 Noem. şi 20 Dec. imob. lui Avram Brinzea în Hurez (judec. cerc. Făgăraş); în 30 Oct. şi 30 Noem. imob. lui Dionisie Ciora în Rapolţ (judec. cerc. Covasna); în 6 Noem. şi 6 Dec. imob. rĕmasului după Emeric Pap în Varulia (trib. Dej); în 22 Noem. şi 22 Dec. imob. lui Pantilimon Dobrin şi soţi în Sevestreni (judec. cerc. Făgăraş): în 22 Noem. şi 22 Dec. imob. lui Idomir Cioflec în Comana de jos (judec. cerc. Făgăraş); în 23 Noem. imob. luì Ilie Teodor Lungu în Copand (judec. cerc. Aiud); în 10 Noem. şi 10 Dec. imob. soţiei lui Michail Szilágy în Zalan; în 11 Noem. şi 11 Dec. imob. lui Zacharie Iordatyi în Heghig (judec. cerc. Sângiors); în 9 Noem. şi 9 Dec. imob. lui Wilhelm Reichert în Hoghiz; în 11 Noem. şi 11 Dec. imob. lui Ioan Fenk şi soţi în Hundrubech (judec. cerc. Sighişoara); în 24 Noem. imob. rĕmasului după Iacob Ciucean şi soţiei sale în Reşinari (trib. Sibiiu).

Nr. 88 pres. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din subsemnatele comune bisericesci protopopiatului gr. or. „Têrnava superioară" se escrie concurs până la 14 Octomvre a. c. st. v.

1. Pentru postul învĕţătoresc din „Alma" cu salar anual de 100 v. a. şi lemne de foc.
2. Pentru postul învĕţătoresc din Dêrlos cu salar anual de 100 fl. v. a. şi lemne de foc.
3. Pentru postul învĕţătoresc din Boiu mare şi mic cu salar anual de 120 fl. şi lemne de foc.
4. Pentru postul învĕţătoresc din Jacul român cu salar anual de 100 fl. v. şi lemne de foc.

La concursele subsemnate se află cuartir liber pentru învĕţători, cari vor ocupa posturile amintite şi li se dau lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au de a'şi substerne suplicele instruite cu documentele recerute amĕsurat Stat. Org. şi regulamentului provisor din 1878 şi ale adresa oficiului ppresbiteral gr. or. al Têrnavei superioare în Alma până la terminul indicat.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Têrnavei superioare în conţelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Almăşan, m. p.,
ppresbiter.

[63] 1—3

Publicaţiune!

Din partea administraţiunei **pădurei bisericilor brănene** gr. or., se aduce la cunoştinţă publică, cumcă în **1/13 Noemvre a. c.** la **11 oare** ante-ameadi, în urma încuviinţărei preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto **25 Aprilie Nr. 1338/1880** se va vinde una parcelă de pădure din muntele **„Preduş"** în mărime de **103 jugere** 200 □° custătoare din lemn de **fag** şi **brad** de întrebuinţat la ori ce soiu de clădire şi se află în apropiere de **1½ oară** de centrul Branului spre tăiere în termin de **7 ani,** cu preţul de strigare de **1000 fl. v. a.**

Doritorii de a cumpĕra, vor avè a depune înainte de începerea licitaţiunei vadiu de **10%.** Condiţiunile de licitare se pot vedè la primăriile Branului în oarĕle de oficiu în toate dilele.

Bran în 23 August 1880.

Comitetul administrativ.

Audiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine dis gratuit.

Trimiţênd **fl. 7.—** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate 50 obiecte au costat mai nainte 25 floreni şi costă acum numai floreni **7.—.**

Toate 50 obiecte sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuţite, furcuţe şi linguri**	de argint Britania, câte 6 bucăţi toate 18 laolaltă			fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea**	de arg. Brit. mai nainte cu fl.	3.—	acum numai cu fl.	—.60
1 **lingură de supă**	„ „ „ „ „ „ „	3.—	„ „ „ „	1.—
1 „ „ **lapte**	„ „ „ „ „ „ „	1.50	„ „ „ „	—.50
6 **tave**	„ „ „ „ „ „ „	5.—	„ „ „ „	1.50
6 **susţiitoare de cuţite**	„ „ „ „ „ „ „	4.50	„ „ „ „	1.50
1 **cutie de zăchar**	„ „ „ „ „ „ „	4.—	„ „ „ „	1.20
1 **păreche sfeşnice** mai mari de	„ „ „ „ „ „	2.—	şi fl.	3.—
1 **clopoţel de masă**	de arg. Brit. mai nainte cu fl.	4.—	acum numai cu fl.	1.—
1 **păhar de oauĕ**	„ „ „ „ „ „ „	—.60	„ „ „ „	—.30
1 **pipernită şi salniţă**	„ „ „ „ „ „ „	2 50	„ „ „ „	—.75
1 **Carafine** p. **oţet şi uleiu**	„ „ „ „ numai fl.	3.50	şi	4.50
1 **unealtă de foc** grea de pus pe masă	mai nainte fl.	3.—	acum numai cu fl.	—.95

Cane de cafea şi teă a fl 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oţet şi oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4. — încă şi alţi articuli nenumeraţi.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primi pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 12

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Cancelaria advocatului şi fiscalului consistorial

Dr. Ioan Borcia,

se află în *strada Cisnădici Nr. 27* (casa d-lui Conrad). [62] 3—3

Sz. 187. 1880 hagy. [61] 3—3

Hirdetmény.

Alólírt kir. közjegyző mint törvényszéki biztos részéröl ezennel közhirré tétetik, miszerént f. é. October hó 28-án délelötti 9 órakor, helybéli néhai Andronic Demeter hagyatékához tartazó butor és házieszközökből álló ingóságok, készpénz lefizetés melett, nyilvános árverés utján, a hagyatéki házban, helyben disznodi utcza 36 h. sz. a. eladatni fognak, miről venni szándékozók ezennel értesitetnek.

Nagy-Szeben 1880 October 16-án.

Gundhart Frigyes m. p.,
nagyszebeni magy. kir. közjegyzö.

[58] 5—24

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a solidităţii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 şi astădi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta di, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 121. Sibiiu, Marţi 14 Octomvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 13 Octomvre.

Presenţa corifeului Cehilor în Budapesta este acum la inceput redusă de foile germane din Viena, secundate de „P. Lloyd" din Budapesta, la nesce *„pia desideria"* a le Cechilor. Cu alte cuvinte: este luată mai mult în bătaie de joc. Alarma însĕ, care o vedem în presa nemţească de dincolo de Laita ne îndeamnă a revenì asupra acestui incident şi cel puţin a presupune, că alarmătorii înşişi vĕd în mişcările şi conversaţiunile lui Rieger un eveniment, care ridică împregiurarea aceasta mai pe sus de împregiurările de toate ḑilele.

Nu mai este vorba de întrarea lui Rieger în cabinetul cislaitan. Se tratează în ḑiarele din Cislaitania de a face imposibilă o apropiare între Maghiari şi Cechi, prin care sĕ se derangeze raporturile create de dualism din cole de Laita. Se tratează mai departe de a împedeca din vreme stêrnirea unor aspiraţiuni la naţionalităţile nemaghiare în Ungaria. Titlul pentru împedecarea aseasta este bine ales. El se cuprinde de o parte în cuvintele, prin care Maghiarilor li se spune, că nu vor fi aşa de imprudenţi ca sĕ comită o sinucidere politică şi mai departe, că Maghiarii nu vor face causă comună cu Rusia în combaterea germanismului, pentruca sĕ deschidă slavismului porţile Europei spre a o inunda cu totul. De altă parte însĕ li se deschide perspectiva de o îngrădire contra germanismului prin un stat cechic şi polon, care din urmă are însuşirea atrăgĕtoare de a figura pe planul luptei şi contra Rusiei. Pentru oameni strimtoraţi au amêndouĕ perspectivele, fie care în feliul ei, ceva seducătoriu.

Merită aşa dar toată atenţiunea resboiul ḑiaristic, când se aduc astfeliu de arme în planul luptei, în care au se păşească ramurii raselor celor mai mari şi mai puternice din nordul şi nordostul Europei.

Lupta se află într'un stadiu, din care încă nu se poate judeca, în care parte se va înclina victoria. Dar este sciut, că ori va fi victoria pe partea uneia, ori pe partea alteia, situaţiunea Maghiarilor şi cu a acestora şi a Românilor, este o situaţiune foarte grea. Cu deosebire a Maghiarilor, cari stau şi mai isolaţi decât Românii. Turcii, unicul raḑim al Maghiarilor în Europa, sûnt ca si apuşi; Românii însĕ tot se mai pot măguli cu speranţa, că odată tot va sosì timpul, când vor cădè solḑii de pe ochii popoarelor latine din occidentul Europei şi le vor putè tinde mână de ajutoriu, până când nu va fi prea târḑiu.

Conclusiunea din toate aceste este naturală, ca Maghiarii sĕ deschidă ochii şi sĕ vadă, că în nordul şi nordvestul Europei este puţină speranţă pentru dênşii. Conclusiunea mai departe este că, ei aliaţii cei mai siguri sei caute unde sûnt, în interiorul statului lor.

Mulţămească ei naţionalităţile nemaghiare, care nu pretind dela dênşii nici ceea ce pretinde avantgarda slavismului, nici cea a Germanismului şi atunci nu vor avè nici ei nici nimenea din cuprinsul coroanei unguresci a se teme, că vor fi şi vom fi înghiţiţi de cineva. Lasese de persecuţiunea cea de tot nepolitică ce o însceneazā contra a tot ce nu e maghiar! şi vor găsì spriginitori şi afară de graniţe.

Este însĕ şi datoria noastră ca cu modestele noastre puteri şi mijloace sĕ arătăm, că sûntem un factor, care trage ceva în cumpăna, pusă în balanţare atât de înfricoşat deasupra capetelor noastre.

Nu vor vrea sĕ înţeleagă nici în momentele supreme?! vina nu va fi a noastră.

Revista politică.

Sibiiu, în 13 Octomvre.

Conducĕtoriul Cechilor, Rieger, n'a avut succes la Budapesta. Aceasta se vede cât se poate de lămurit din observările foilor pestane. În organul guvernamental „Ellenör", Csernàtony se esprimă d. e. precum urmează: „Cum îşi întocmesc Germanii şi Cechii afacerile politice a casă la ei între marginile desemnate, la aceea noi nu ḑicem nici bine nici rĕu, şi ne-am bucura, dacă ei ar urma asemenea faţă cu Ungaria. Eu cred, că Dr. Rieger şi din partea ministrului-president Tisza n'a auḑit mai mult ca atât, şi ved că şi membrii oposiţiunei nu i-au ḑiş alta, după ce a fost atât de pretinos a venì încoace. El s'a putut convinge, că noi nu voim sĕ devenim nici Germani nici Cechi, deoarece vrem sĕ rĕmânem Maghiari". Şi apoi: „Nu este nici o îndoială, că partida constituţională ear' va ajunge la putere, şi încă într'un timp nu chiar îndepărtat. Foile vieneze sĕ nu se teamă, domnul Rieger nu duce pe nici unul dintre noi cu sine." Acelaşi „Ellenör" confirmă scirea adusă de foi vieneze, după care Dr. Rieger a venit la Budapesta cu scirea şi învoirea ministrului-president austriac, a contelui Taaffe.

Astfel stând lucrul, este învederaţ că autonomistii Cislaitaniei au început deja a sonda terenul şi în Ungaria, pentru a realisa programa lor. Spăriase-vor ei de refusul ungurесc? Nu s'ar părea, cel puţin nu, după espectoraţiunile organelor lor cu privire la receala primirei lui Rieger în Budapesta. „Ceske Noviny" se descarcă cu deosebire asupra redactorului dela „Pester Lloyd" ḑicênd, că acest Jidov maghiar schimbă raporturile Ungariei cu raporturile maghiarimei; ceasta din urmă, după părerea organului cechic, nu este îndreptăţită la stăpânire şi nu este capabilă de a'şi asimila alte naţionalităţi. Posiţia de astăḑi a Maghiarilor, susţine mai departe aceeaşi foie autonomistă, nu corespund nici numerului lor nici stărei lor morale şi materiale. Maghiarii, aşa ameninţă în sfêrşit „Ceske Noviny", au causă deplină, de a se pregătì pentru toate eventualităţile..." Precum se vede autonomistii din Cislaitania 'şi-au propus lucruri mari.

Dacă i-spriginesce şi constelaţia politică din afară? Cestiunile privitoare la peninsula balcanică sûnt tot în stadiul de mai nainte.

Dulcignul nici aştăḑi nu s'a predat încă Muntenegrenilor.

Tractările între Turci şi Muntenegreni adevĕrat, că s'au reînceput, fără a duce însĕ la înţelegere şi învoire.

Încă nu s'a terminat afacerea Dulcignului, şi eată, că se presentă diplomaţilor cu stăruinţă, ce cresce pe ḑi ce merge, cestiunea grecească. Camera Greciei s'a deschis cu un cuvênt de tron, în care se află destule accente resboinice.

Abia a fost principele Carol al României la Rusciuc, unde fu primit de către poporaţiune cu mare entusiasm, şi eată se şi anunţă eară o contra-visită a principelui Bulgariei la Bucureşti.

Se vede că intimitatea între statele dunărene începe a prinde forme tot mai pipăite. Întru adevĕr ele au multe interese identice, pe care, aşa se arată, le vor apĕra în solidaritate. Între altele „cestiunea dunăreană", aşa cum voiesce sĕ o resoalve „Avantpreiectul" austriac nu află în principatele dunărene primirea aceea, pe care o doresce Austro-Ungaria „Românul" d. e. scrie dea dreptul: „După cât scim noi, atât Domnitoriul cât şi ministrii, precum şi tot ce are un rol oare-care în conducerea afacerilor publice, sûnt în cel mai perfect acord asupra cestiunii Dunării. Aceasta este una din acele cestiuni, în cari nu poate sĕ fie nici o divergenţă de vederi între tot ce este Român adevĕrat, câtuşi de puţin cunoscĕtor de interesele şi de demnitatea ţĕrei lor." Ori ce siluire în cestiunea Dunărei este dar o imposibilitate şi o inutilitate; şi România neputând sĕ cedeze nimic asupra acestei cestiuni, sperăm că însuşi guvernul autro-unguresc va renunţa de bună voie la un proiect nerealisabil, avênd asigurarea, că va câştiga astfel mai mult prin bunele raporturi ce'şi va asigura cu Statele dela Dunărea de Jos."

Prefaţa lui Kossuth

la ediţiunea franceză a memorielor sale din ecsil.

(2 Urmare).

Francia este chiemată a dovedì că togma acest principiu se poate aplica în societatea europeană prin cercare. Ea va sci sĕ corespundă acestei misiuni mari. De fructiferarea şi consistenţa instituţiunilor sale sûnt legate înterese generale de o comensurabilitate mare. Ea va păşì pe calea glorioasă cu prudenţă şi tenacitate, singurele însuşiri ce i vor asigura la urmă succesul.

Incât pentru raportul în care mĕ aflam eu cu împĕratul cu privire la Ungaria, acela din parte'mi se întemeia pe congruenţa intereselor, ear încât pentru împĕratul, eu şi astăḑi sûnt convins, că el ne a voit binele când şi-a manifestat simpatia pentru causa Ungariei; eu sûnt convins, că el nu avea intenţiunea, numai sĕ se joace cu noi, el nici că potea face aceasta, chiar dacă şi voia, după cum se va vedè din aceasta carte.

Simţul ce a inspirat această carte va fi înţeles astăḑi în Francia; înainte cu 10 ani nu putea fi înţeles. Astăḑi esistă Francezi, cari au casa lor, dar nu au patria, sûnt Francezi, cari mai bine şi-au jertfit familia, bunastarea, amintirile trecutului şi speranţele viitoriului decât sĕ accepteze domnia străină. La acesti Francezi mĕ provoc eu, ei vor înţelege, vor scì sĕ apreţieze, pentru ce'mi sfêrşesc ḑilele departe de patria mea, pe care atât de mult o am iubit şi căreia i-am dedicat ori ce moment din viaţa mea.

In momentul de faţă cestiunea ungară numai esistă. Naţiunea ungară s'a hotărît de nou a face încercarea de a împreuna interese incompatibile. Căsătoria între Ungaria şi Austria e încheiată. Intr'adevĕr, nu a fost căsătorie din iubire! E cu neputinţă ca sĕ nu reînvie în adêncul inimei şi în sufletul ori şi cărui Ungur nesuinţele din trecut, pentrucă dreptul esistenţei independente, dacă acesta este moştenirea istoriei de una mie de ani, nu poate fi uitat. Foarte adeseori avem ocasiune sĕ constatăm că pretinsa esistenţă naţională şi constituţională a Ungariei de aḑi este numai umbră; că numai la aparenţă s'a făcut o mică schimbare, că concesiunile câte s'au dat pentru a linguşì vanitatea naţională sûnt o foarte slabă mângăere pentru jertfirea dreptului de stat al ţĕrei; şi prin adoptarea nomenclaturei, monarchia austro-ungară, s'a sters simplu „monarchia ungară" din grupa statelor europene.

Dintr'altele se poate lesne vedè, că puţinele personalităţi ungare care la aparenţă au jucat un rol strălucit, au fost puse în frunte numai cu condiţiunea ca sĕ jertfească interesele patriei lor şi sĕ împingă monarchia austro-ungară pe o cale, condemnată de opiniunea politică din Ungaria cu o unanimitate, cum numai arareori o vei afla acolo. In cestiunile cele mari Ungaria nu e mai mult decât o simplă provincie a monarchiei.

Când e vorba sĕ'şi desvoalte industria, se ia nesce mesuri, care fără de a contraḑice spiritului timpului în privinţa naţional-economică, totuşi dau oare care ocrotire unei industrii ce a început a se desvolta: Ungaria numai este o ţeară autonomă, care dispune de interesele sale, ci este earăşi o provincie şi remâne întru toate supusă la interesele Austriei, care prin parţialitetea sa seculară se află în posiţiunea de a călca în picioare concurenţa unei industrii ce se desvoaltă, şi anumit într'un mod de tot independent, pentrucă marginile vamale ce despart monarchia de străinătate, scutesc monopolul Austriei în têrgurile ungaresci.

Mai este vorbă de marile căli de comunicăţiune? Aceste se află în mâni străine, 'şi au centrul în Viena şi la resolvarea întrebărilor de administraţiune purced esclusiv din punct de vedere austriac şi dacă Ungaria, fie chiar cu preţul celor mai mari sacrificiuri, voiesce sĕ se folosească de drepturile ce le esercită guvernele ţĕrilor civilisate cu privire la marile întreprinderi publice, ea devine earaşi provincie — fără putere, de tot necapabilă de fapte.

Este vorba de cestiunile creditului? Ungariei i este cu neputinţă a înfiinţa cel puţin o simplă bancă naţională; aceasta ar promova emancipaţiunea economică; dar şi în această privinţă Ungaria devine earăşi o provincie şi trebue sĕ se plece înaintea legei autocraţilor din residenţa — Viena.

Este vorba de ecuilibru în buget? Erogaţiuni pe cari ţeara are drept sĕ le reducă sûnt numai acele ce acoper trebuinţele administraţiunei, instrucţiunei, lucrărilor publice, aceasta e tot ce ar putè sĕ promoveze desvoltarea intelectuală, morală şi materială a ţĕrei; erogaţiuni ce nu se pot reduce sûnt cele hotărîte în Viena, aşa numitele erogaţiuni comune. In această privinţă Ungaria earăşi devine provincie, un vasal ce solvesce suzeranului seu tributul.

Este vorba de încetarea neînţelegerilor dintre Ungaria şi Croaţia, pe cari guvernul le a sciut provoca cu toate că unitatea e consfinţită mai bine de şese veacuri! Persoane ce stau aproape de tron sĕ scie că au aţiţat la slavi spiritul ostil Ungariei.

Dar în deosebi pe terenul politicei esterne se manifestează într'un mod bătătoriu la ochi faptul, că formele constituţionale ce le a dobândit Ungaria în momentul ce a renunciat la dreptul seu de stat, nu au fost în stare sĕ asigureze naţiunei aceea, ce este caracterul unui guvern adevĕrat constituţional: înrîurinţa massei cetăţenilor asupra afacerilor politice.

Fără independenţă absolută un popor nu poate avè decât avantajele unui selvguvernament provincial simplu, dar nu va putè esercita niciodată influenţa, care e natura guvernului constituţional. Ungaria câtă vreme va remânè legată de Austria, nu va putè sĕ urmărească niciodată o direcţiune politică ungurească. Cu toate manifestaţiunile opiniunei publice din ţeară curtea din Viena fiind trabantul lui Bismarck urmăresce necontenit o politică, care are numai un scop de a crea adecă o stare, care contraḑice celor mai vitale interese ale Ungariei.

Mai este lipsă sĕ sporim aceste esemple înfinit? Şi după cum aud togmai acest pact îl laudă politicii străini, cari fără a pătrunde în natura cestiunei consideră masca autonomiei drept independenţă, unele cuvinte fără înţeles drept adevĕr şi în strania lor orbire se par a crede, că Ungaria joacă un rol preponderant acolo, unde ea nu e ascultată, ba — sĕ o spunem curat — unde nici nu se face măcar întrebare de dênsa.

Şi totuşi dacă astăḑi nu mai esistă cestiunea ungară, mai este oare un politic, care petrunḑênd în adêncul lucrurilor sĕ nu dorească sincer şi franc reînvierea acestei cestiuni?

Austria, ori ce s'ar ḑice, merge spre apunere. Austria compactă e moartă. Evenimentele dela 1866 au nimicit-o. Intre elementele constitutive ale Austriei, cari natural se află în contact unele cu altele esistă o astfel de divergenţă a simţemintelor şi intereselor, cari vor isbucnì în ḑilele marelor catastrofe, ce sûnt atât de dese în istoria Austriei.

Austria dualistică s'a născut moartă pentrucă nu e altceva decât Austria militară mascată.

Austria federalistică e o imposibilitate. Inseamnă a ignora sensul cuvintelor dacă voim a vorbì de federalism la nesce popoare, cari au un suveran comun a cărui interese şi voinţă stau preste interesele şi voinţa tuturor.

Acì poate fi o împărţire proporţională sau neproporţională a sclăviei, dar nici o confederaţiune a voinţei libere. De altă parte o „federaţiune de state“ presupune state independente, ear nu un stat confederat ca republică.

Un organism politic disproporţionat şi complicat, supus la tendenţe divergente, ba contrastătoare; cu unitate susţinută nu prin simpatii împrumutate, nici prin identitatea intereselor, ci numai prin preponderarea familiei domnitoare: va putè trece prin diverse prefaceri, poate sĕ'şi amâne distrugerea, dar nu poate avè vitalitate în seculul nostru, când spiritul monarchic e atât de sguduit.

Dealtmintrea Austria nu mai are nice o raţiune de a fi *raison d'être*. Ea este un obstacul pentru ţĕrile, din cari e compusă impedecă pe fie care dintr'ênsele, a merge pe călile ce corespund prosperităţii lor. Ear faţă cu celelalte state din marea familie europeană, ea este numai copia unei puteri, ce a fost învinsă de ori ce contrariu fie cât de neînsemnat, care a avut destulă bunăvoinţă pentru a'şi mesura forţele cu dênsa de câmpul de bătaie.

Este ea oare un element din acele ce de obiceiu se numesce ecuilibriul european.

Are ea aceea forţă de vitalitatea sa, care i permit sĕ se opună cu cutezare şi resoluţiune acelor curente periculoase, acelor aspiraţiuni ce le ar provedè unul sau altul dintre factorii concertului european? — De sigur nu. Din contră, Austria este puterea care prin neapĕratele consecuenţe ale posiţiunei sale deosebite turbură ecuilibriul european.

Dacă idea panslavismului a devenit în ḑilele noastre în mânile Rusiei o armă, ce amerinţă viitoriul Europei cu sguduiri necomensurabile, nu am trebuì sĕ căutăm oare vina la aceasta numai în esistenţa Austriei?

Mai esistă vre o naţiune slavică sĕ aibă speranţa, de a înceta ca naţiune? sĕ aibă dorinţa, de a renuncia la esistenţa sa individuală, pentru a se descompune prin sinucidere în atomele sale şi a se perde în noianul poporaţiunilor din imperiul rusesc?

Şi dacă totuşi se mai nasce în cercurile unor naţiuni slavice o mişcare panslavistică, se întêmplă oare aceasta numai pentru cuvêntul, că aceste naţiuni togma pentru esistenţa Austriei nu pot sĕ vadă perspectiva amăgitoare a independenţei lor?

Impreunarea lumei slavice sub domnia Rusiei numai astfel va putè fi combătută cu efect, dacă i se va opune independenţa diverselor naţiuni slavice.

Dar togma esistenţa Austriei este aceea, ce face imposibil această independenţă şi anume nu numai cu privire la naţiunile slave, ce stau sub puterea sa proprie, ci şi la popoarele din Orient.

Austria este, care prin politica sa vestică cu tărie pune aceste naţiuni înaintea alternativei de a se supune într'un viitoriu mult puţin depărtat sau la domnia austriacă sau la cea rusească. Austria este, care prin antipatiile, ce le inspiră, împinge aceste naţiuni în braţele Rusiei.

Şi cu toate aceste sûnt mulţi politici orbiţi, cari vĕd în Austria o barieră contra ambiţiunei moscovite.

Oare într'adevĕr sĕ fie uitate învĕţăturile, ce ni le-a dat istoria? Nu se scie că politica Austriei a fost pururea: a admite influenţa preponderantă şi mania de espansiune a Rusiei sub condiţiunea, ca şi Austria sĕ capete o parte din pradă!

Nu a lucrat ea astfel la împărţirea Poloniei, una dintre cele mai mari blăstămăţii din câte le-a înregistrat istoria şi care a fost primul isvor pentru nenumerate complicaţiuni?

Nu a purces ea tot astfel de atunci încoace şi în timpul mai nou prin ocuparea Bosniei.

Restabilirea Poloniei în limitele sale istorice ar scutì Europa pentru totdeuna de periculul supremaţiei rusesci, fiindcă ar reduce puterea Rusiei la dimensiuni cu totul inofensive.

In resboiul din 1854, care costà Franciei atâtea jertfe fără folos, puterile aliate puseseră în perspectivă restabilirea Poloniei. — Şi cine a împedecat-o?

Austria. Ori cine va frunḑerì „Monitorul“ din acel timp se va asigura despre aceasta.

Austria este causa, că acest resboiu mare, dela care astăḑi nu mai esistă nici un resultat, nu a avut un scop serios. Austria este, care a aruncat semênţa resboiului oriental din urmă, dând cestiunei orientale o însemnătate funestă pentru Europa întreagă.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, în 9 Octomvre 1880. (Adunarea generală pentru fondul de teatru*)). După cele două discursuri se constituì biroul se aleseră comisiunile şi apoi se cetì raportul secretariului şi al cassariului. Din raport se vede, că până la adunarea din cestiune fondul dispune de un capital în bani şi efecte 16,491 fl. 18 cr.

Adoua ḑi, Luni au lucrat şi referat comisiunile. S'au înscris membrii noi, 5 ca fundatori, 4 ordinari şi 20 cu tacse anuale. Au încurs la fond de aici cam 800 fl. v. a. dacă nu mai bine.

Adunarea a decis edarea analelor societăţii redactate de secretariul societăţii; a declarat de ordinară remuneraţiunea secretariului de 100, care până acì se vota în tot anul. Adunarea generală viitoare va fi la Baia-mare.

Seara a fost bal. Nu putem ḑice că a fost mult public dar nici puţin; cât a fost însĕ a fost ales. Petrecerea a ţinut până târḑiu după meḑul nopţii.

Reflecsiuni

asupra articlului „La cestiunea învĕţămêntului religios“, publicat în „Biserica şi scoala“.

Braşov, 5 August 1880.

(7 Urmare.)

La seducere se precepe dl N. mai bine ca la ori-care alt lucru.

Eată'l, cum urmează:

„D-lor învĕţători, v'am arĕtat mai sus, că: „Spre a afla metodul cel mai uşor în propunerea religiunei, nu este de trebuinţă sĕ faceţi d-voastră esperimente aşa însemnate, şi chiar cu totul nouĕ.“

„Esperimentele sĕ le facă: fisicii, chemicii, medicii ş. a. Acestia sûnt meterialisti; nu veţi vrea doară sĕ vĕ faceţi şi dv.; ca afurisiţii de autori ai „tractatului“ — ateisti!

„Apoi la religiune nici că sûnt de lipsă „esperimentele“; aceasta trebuiesce memorisată, şi cu atât — v'aţi împlinit datoria!

„Metodul cel mai uşor vi l'am arĕtat; rĕtăcirea istorioarelor evangelice etc. şi a metodului lui Christos vi le-am arĕtat; v'am spus, cum şi la ce se cuvine şi trebue sĕ conduceţi pe elevi: — la ignoranţă absolută prin memorisare — după metodul evului mediu, spriginit de al d-lui Stefaneli.

„Acum le sciţi toate; nu vĕ mai trebuesce nimic!

„Conferenţele voastre sûnt acum de prisos; reuniunile voastre sûnt de prisos: — nu mai aveţi lipsă de ele!

„Dar nu aţi avut lipsă de ele nici până acum!

„Foarte rĕu a făcut fie ertatul Archiepp şi Metropolit, Andreiu Şaguna, de au înfiinţat conferenţele învĕţătoresci şi au întărit reuniunile învĕţătorilor din protopopiatele Devei şi al Făgăraşului (aşa numita G. Lazar):

„Foarte rĕu a făcut Escelenţa Sa Părintele Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, de au susţinut conferenţele învĕţătoresci; au înfiinţat cursurile supletoare au întărit reuniunile învĕţătorilor din „Ţara Bârsei“ (protopopiatele: Braşovului I şi II şi al Branului), din protopopiatele Sibiiului şi Abrudului ş. a. — şi au compus încă prin ven. seu consistoriu şi modele de statute, ca în Archidiecesă, sĕ nu mai poată da omul decât de reuniuni învĕţătoresci

„Foarte rĕu a făcut Ilustritatea Sa Părintele Episcop al Caransebeşului, Ioan Popasu, de au înfiinţat conferenţe învĕţătoresci şi au întărit reuniunea învĕţătorilor din diecesa Caransebeşului;

„Foarte rĕu a făcut Ilustritatea Sa Părintele Episcop al Aradului, Ioan Meţian, de au înfiinţat conferenţe ş. a. învĕţătoresci.

„Foarte rĕu au făcut dimpreună cu venerabilele lor „consistorie“ cu — tot!

„Noi însĕ pentru aceasta nu avem ce le face, şi adecă: aceluia, pentrucă a murit; ear acestora pentrucă trăiesc.

„Dar apoi nici nu vĕ dă mâna, sĕ stricaţi conferenţele ori reuniule voastre.

„Insĕ fie!

„Mergeţi la ele! — Ear dacă vreţi sĕ vĕ şi fericiţi prin ele, atunci aveţi sĕ luaţi aminte, sĕ păziţi strins şi sĕ vĕ ţineţi cu trup cu suflet, cu mâni cu picioare de — următoarele:

„In conferenţele, precum şi în şedinţele reuniunilor voastre nu vĕ este ertat sĕ desbateţi: teme pedagogice, de învĕţămênt elementar pe basa principielor pedagogice, istorioare din evangelie şi din testamentul vechiu; nici sĕ aduceţi înscris şi sĕ cetiţi: disertaţiuni asupra acestora; căci ele conduc la rĕtăcire, necredinţă, ateism.

„Sĕ nu ţineţi cumva prelegeri practice din învĕţămêntul religiunei ori din alt obiect de învĕţămênt al scoalei poporale elementare; căci aceste numai vor confunda mintea copilului.

„Sĕ nu vorbească nici unul din voi despre înlocnirile câştigate prin încercările sale în manţinerea disciplinei, în propunerea vre-unui obiect de învĕţămênt, corigarea ocupaţiunilor domestice ş. a. ş. a. — căci esperimentele conduc la materialism şi acesta apoi la teoriile lui Darwin......

„Ci la masa verde — pentru ca şedinţele voastre sĕ semene cu cele judecătoresci...... numai cât — conducĕtorii vostri, funcţionarii vostri sĕ fie „câte un advocat şi alţi bărbaţi de stat ori profesori de universitate, cari sciu sĕ vĕ ridice cunoscinţele şi vaḑa, căci voi sûnteţi minoreni, apoi sĕ vĕ poarte:...... sĕ desbateţi cu seriositate şi cu toată energia raportul cassariului şi alte rapoarte; sĕ discutaţi proiecte de regulamente, care trebuesc în tot anul prelucrate, modificate, prefăcute şi — de nou întărite.

„Apoi pentru luminarea voastră sĕ învĕţaţi de rost: Catechismele concepute după metodul evului mediu; Bucoavna, Ciaslovul, Psaltirea; toate sistemele scientifice şi metoadele profesorilor de universitate, privitoare la aceste.

„După ce le veţi sci bine de rost sĕ le şi recitaţi. Pentrucă: „Atâta scim, cât avem în — memorie!“

„Se înţelege de sine, că până la an veţi mai uita câte cevaşi dintr'ênsele; aceasta însĕ nu vatĕmă.

„La an veţi lua ear da capo. Şi aşa mai departe.

„Banchetele însĕ, la care nu este ertat sĕ lipsească toaste selecte, nu cumva sĕ le uitaţi! — O măncare şi o beutură dacă vĕ mai remâne şi vouĕ; de munca voastră au alţii sĕ profiteze.

„Despre resultate pedagogice obţinute firesce că nici vorbă nu va mai putè fi.

Eată cum dl N. scăpat şi de periculul ameninţătoriu din partea conferenţelor şi reuniunilor învĕţătoresci — mai dă lumii ultima povaţă părintească, carea îi încoronează „articlul“:

„Ca de încheiare ne vedem îndemnaţi a mai adaoge, că în ceea ce privesce învĕmêntul religiunei ar fi de dorit sĕ ne ţinem strict de disposiţiunile canonice ale bisericei, cari ne spun destul de apriat, cine are dreptul şi datorinţa a se ocupa de dênsul. Nu toţi putem fi toate. Sĕ lăsăm dară ca de învĕţămêntul religiunei creştine sĕ se ocupe aceia, pe cari întemeitoriul creştinĕtăţii i au pus de păzitori şi propagatori ai religiunei sale.“

Prin cuvintele aceste ne arată dl N. clar şi lămurit, că de prea multă memorisare, la care 'şi a încordat preste mĕsură puterile sufletesci şi trupesci ale dlui, 'şi-a perdut şi memoria.

Nu au afirmat dl N. în „articlul“ mai sus următoarele: „Prin istorioarele (evangelice şi din testamentul vechiu) „putem provoca o mulţime de îndoieli în capul copilului şi o mulţime de nedumeriri, cari în adevĕr îl vor confunda şi 'i vor lega spiritul?“

Deci dacă evangelia lui Christos ar cuprinde în sine „îndoieli, nedumeriri,“ va se ḑică „minciuni“; ear canoanele şi dogmele bisericii cr. g. or. se basează pe evangelie; atunci ar putè cuprinde aceste în sine alt cevaşi decât neadevĕr?

Aşa dar dl N. îndrăsnesce a declara evangelia lui Christos, dogmele, canoanele bisericei g. o. de mincinoase şi apoi tot dlui nu se sfiesce a păşì înaintea lumii apăsând acele dogme şi basânduse pe acele canoane!

Sciu însĕ foarte bine toţi creştinii, că evangelia lui Christos nu cuprinde în sine nici îndoieli, nici nedumeriri, nici confusiuni nici minciuni.

Minte dl N. dacă sub cuvintele „a se ocupa de învĕţămêntul religiunei“ vrea sĕ facă pe on. public român se înţeleagă şi sĕ învinuească pe autorii „tractatului“, cumcă ei dispută dogmele bisericei g. o.

---

*) Intârḑiat din împregiurări neatêrnătoare de redacţiune.

„Tractatul“, după cum o poate vedè aceasta ori care lector a lui cu mintea la loc şi onest, nu cuprinde în sine nici urmă de vre o dispută, de vre o încercare nelegiuită asupra dogmelor, a le detrage doară cevaşi din valoarea lor, numai cât se află în scoala elementară în forma lor cea abstrasă nefiindu'şi la locul lor: — şi aşa nu li se mai concede întrarea decât îmbrăcate în formă de istorioare evangelice etc.

„Tractatul“ nu dispută dogmele, ci biciuesce metoadele evului mediu, apoi recomândă în locul acelui metod, luminătoriul metod al lui Christos, carele scie cum şi este în stare prin forma concretă a istorioarelor evangelice etc. se îmbrace copiilor dogmele bisericei g. o. în vestminte luminate, frumoase şi drăgălaşe de Serafimi, ca sĕ se poată apropia de ele cu plăcere şi dragoste, sĕ le sărute vestmêntul, ca la nesce fiinţe sânte ceresci!

Minte dl N. dacă sub cuvintele „a se ocupa de învĕţămêntul religiunei“ vrea sĕ facă pe on. public român se înţeleagă şi sĕ afirmeze, că învĕţătorii scoalei noastre poporale, ca mireni, „nu sûnt chiemaţi, nu au dreptul şi datoria“ a propune elevilor religinnea crestină în scoala poporală.

Invĕţătorii scoalei noastre pop. sûnt chemaţi pe basa §-lui 7 pt. 2 şi §-lui 23. pt. 5. 6. din „Statutul organic al bisericei ortodocse române din Ungaria şi Transilvania, carele este întocmit pe basa sântelor canoane de măritul congres naţional bisericesc al metropoliei ort. române din Ung. şi Trans. la a. 1868 şi sancţionat de Majestatea Sa Regele apostolic al Ungariei la a. 1869.

Ei sûnt aleşi, întăriţi şi statoriţi de învĕţători ai scoalei noastre poporale pe basa §§-lor 71, 72 şi 73 ai „Regulamentului pentru organisarea prov. a învĕţămêntului în Metropolia or. română din Ung. şi Trans. întocmit pe basa Art. de lege XXXVIII din a. 1868, votat de Măr. Congres la a. 1878 şi întărit prin binecuvêntarea Escelenţei Sale Părintelui Miron Romanul, Archieppul şi Metropolitul Românilor ort. din Ung. şi Trans.

Ei în vîrtutea decretelor de învĕţători primite pe basa §-lui 72 al Regulamentului scolastic din partea Escelenţei Sale Părintelui Metropolit, respective a Ilustrităţilor lor Părinţilor Episcopi sufrageni, ca supremi Inspectori ai scoalelor noastre, au dreptul a funcţiona ca învĕţători ai scoalei noastre poporale; dar totdeodată au şi datoria, a propune elevilor lor toate obiectele de învĕţămênt prescrise prin §§-ii 26 şi 38 ai „Regulamentului“ scolastic prin urmare şi învĕţătura religiunei şi a moralei.

Deci dar învĕţătorii scoalei noastre pop. sûnt prin lege: — chemaţi, îndreptăţiţi şi îndatoraţi „a se ocupa de învĕţămêntul religiunii“, — a propune elevilor lor în scoală învĕţătura religiunei şi a moralei.

Ear apoi în vîrtutea „Statutelor Reuniunilor lor“, întărite de „supremii inspectori“ ai scoalelor noastre confesionale au dreptul şi datoria: — a scărmăna şi a da afară din scoala lor ori ce metod necorespundĕtoriu după carele ar avè sĕ propună obiectele de învĕţămênt ale scoalei poporale prescrise prin lege, prin urmare şi obiectul religiunei. Şi apoi în locul metodului lăpĕdat, a căuta, afla, recomênda şi usita la propunerea în scoală — unul bun, potrivit corespundĕtoriu întru toate.

Dl N. însĕ 'i acusă pentru aceasta de ateisti; 'i osândesce de — nechemaţi, „a se ocupa de învĕţămêntul religiunii“!

(Va urma).

Vaietăţi.

* (Principele de coroană Rudolf) în 5 Noemvrie n. precum se aude va sosì în comitatul Uniedoarei la vênat de urşi. Alteţa Sa împĕrătească va călĕtori *incognito*.

* (Proces de presă) înaintea curţei de juraţi de aici se va pertrata joi în 16|28 Octomvre. Acusator este dl Ioan Hania directorul seminar.; acusaţii redactorul acestei foi şi dl Ioachim Munteanu paroch în Gurariului.

* (Postal). Cu 31 Octomvre n. oficiul postal din Uilacul Beiuşului (comitatul Bihor) se casează definitiv.

(Camera advocaţilor din Braşov) încunosciinţează, că Aron Densusianu, advocat în Braşov, în urma resignaţiunei prorie la pracsă s'a şters din lista camerei.

* (*Învitare*). Doamnele membre fundătoare ordinare şi onorare a Reuniunei femeilor române din Mediaş şi giur prin aceasta sûnt învitate la adunarea generală, care se va ţinè în 4 Noemvre n. la 10 oare a. m. scoala gr. cat. din Mediaş.

Elisabetopole, 1 Octomvre 1880.
Susana Câmpean.
preşedinta reuniunei.

(Un necrolog). Cetim în „*Voinţa poporului*“, ce apare în Galaţi (România):

Departe de sinul unei iubite, numeroase şi mult respectate familii, acompaniat numai de un numĕr restrîns de amici şi cunoscuţi s'au condus eri pe la 3 oare p. m. spre locul repausului etern remăşiţele pămêntesci ale unui june om, care judecându'l după talentul, conduita sa ireproşabila, caracterul blând şi generos, manierele urbane şi atrăgĕtoare ar fi putut servì în toată puterea cuvêntului de model actualei june generaţiuni. Moartea neînduplecată însĕ presentându-se la timpul cel mai neoportun şi răpindu-ne acest tinĕr model, această speranţă a societăţii, ne-a arĕtat odată mai mult cât de departe sûnt socotelele noastre de alcătuirea Acelui, ce conduce destinele omenirii.

Emanoil Cioran, căci despre el vorbim, era odrasla cea mai tinĕră a unei numeroase, lăţite şi importante familii românesci din comuna Reşinari de lângă Sibiiu, cunoscută în întreaga Transilvanie, atât în urma trâdiţionalei ei onestităţi, cât şi a bunei stări materiale de care se bucura în trecut şi actualitate.

Rĕmas încă de mult orfan de tată, tinerul Cioran terminând scoala reală superioară şi îmbrăţişând cariera de inginer la scoala politechnică din Gratz (Stiria) şi Viena el a întrat sûnt acum 3 ani de ḑile pe arena vieţii publice. Devotamentul ecstrem pentru specialitatea sa unită cu o sinceră dorinţă de a servì şi folosì ţara 'l-a făcut sĕ urce repede scara înaintărilor, astfel în cât vêrsta de 27 ani la găsit deja inspector de mişcare al Căilor ferate române; dar în acelaş timp moartea jalusă de progresele lui a găsit şi ea de cuviinţă a'i rupe firul ḑilelor.

În zadar au fost toate sforţĕrile fratelui seu doctor, venit la patul victimei; zădarnice au fost şi frăţescile îngrigiri, ce i-a dat un bun amic al seu şi eminent doctor gălăţean, căci scris era sĕ nu mai fie; şi rudelor, amicilor sei de aici şi din depărtare nu le remâne în faţa acestui dureros eveniment de cât o mută resignaţiune.

O mângăiere, un insuficient echivalent, în faţa unei asemenea perderi va fi însĕ pentru toţi faptul, că de şi străin de oraşul, unde are sĕ odichnească acum pentru vecĭnicie, totuşi trecerea lui din această lume a fost regretată de un numĕros public, care 'şi-a dat ultimul acompaniament. În prima linie trebue sĕ amintim cu o deosebită recunoscinţă participarea membrilor societăţii gimnastice locale, cum şi a representanţilor directiunilor căilor ferate române, cari au venit anume la Galaţi spre a asista la această tristă ceremonie.

Fie'i ţerîna uşoară precum neştearsă 'i va fi între rudenii şi amici amintirea sa!

* (Legea comunală). În concursul comitetului asociaţiunei transilvane din 18 Sept. a. c. Nr. 238 pentru cel mai bun comentariu al legei comunale, publicat în nri 113, 115 şi 116, s'a strecurat o eroare ḑicêndu-se „legea comunală de la anul 1879“. La anul 1879 însĕ nu s'a legiferat nici publicat vreo lege comunală, ci legea comunală, pentru a cărei mai bun comentariu s'a escris concurs cu premiu de 150 fl., este de la anul 1871 art. XVIII modificat prin art. V de la anul 1876, ceeace prin aceasta se îndreaptă.

* (Calea ferată Ghiriş-Turda) pentru a cărei clădire în bugetul anului 1881 s'au preliminat peste tot 200,000 fl. fu combătută amar în comisiunea financiară a dietei din 20 Oct. n. Prelângă toate aceste însĕ suma preliminată s'a încuviinţat în sfêrşit de maioritatea membrilor comisiunei.

* (Esposiţia de poame în Cluj). Doritorii de a participa la esposiţia de poame din Cluj pot calĕtorì odată încolo şi îndĕrĕpt pe toate căile ferate din Ungaria din 26 Oct. până în 5 Novembre n. cu bilete proveḑute anume cu preţuri, cari sûnt cu $33\frac{1}{3}$ % mai eftine. Fiecare reflectant trebue însĕ se'şi scoată o cartă permanentă cu 50 cr. dela comitetul de esposiţie din Clùj.

* (Intărirea garnisoanei din Pesta). In urma poruncii şi voinţei Majestăţii Sale împeratulni ministrul pentru apĕrarea ţĕrii a însciinţat pre magistratul din Budapesta, că garnisoana deacolo se va întărí prin un stat major de regiment de cavalerie, 2 staturi majore de divisiune de cavalerie, 6 escadroane de cavalerie, un stat major de divisiune de baterie şi prin un batalion de geniu.

* (Confiscare.) O broşură panslavistică, datată din Belgrad, tipărită şi edată în Praga, de vreme ce ea sumuţă cu fanatism contra germanismului, catolicismului şi contra Vienei, fu confiscată în întreaga ei ediţiune.

* (Un esecutor de dare) din Papa a falsificat o poliţă subscriind pe ea numele unui locuitor de acolo ca acceptant. Acest falsificat esecutorul 'l-a presentat institutului de păstrare deacolo şi a scos dela această sumă de 260 fl. v. a. Actul de falsificare a eşit la lumină numai cu prilegiul prolungirei poliţei, falsificătoriul însĕ în loc se fie fost numai decât închis s'a tras numai în cercetare criminală şi aşa pus în posiţie de a lua lumea'n cap, când i va plăcè.

* (Espediţie de studii în România). După cum ne spune „Kelet“ Henric Finaly, profesor de universitate şi president al camerei comerciale din Cluj, în fruntea unei comitiuni denumite de ministrul de comerciu, de vreo câteva ḑile a plecat în România spre a studia piaţele comerciale deacolo din punct de vedere al esportului unguresc, cu deosebire în direcţiunea, cari articuli de esport ar avè acolo trecere; mai departe are sĕ cumpere o cuantitate mai mare de mărfuri de mustră spre care scop ministrul 'i-a asignat 1000 fl. v. a.

(Charta Dobrogei). Cetim în „Români'a transdunăreană“: De câtva timp se lucreaza de către statul major de geniu al armatei chart'a Dobrogei şi anume partea ei geodesică. Doi căpitani cu ajutoarele lor au şi început lucrarea, unul dincolo de linia ferată Cernavoda-Constanţa şi altul dincoace de această linie. Se pretinde, că lucrările geodesice sûnt aproape terminate în judeţul Constanţa şi dl Constantin Popescu-Şaguna au şi început lucrările în judeţul Tulcei, Babadag.

* (Desgropările lângă Buda veche), cari subt conducerea profesorului Torma se continuă cu un zel mare, au dat de o nouă invenţiune foarte interesantă. S'a aflat adecă în faţa întrărei deja desgropate a amfiteatrului o peatră cu o inscripţiune romană şi după aceea mai multe fragmente de peatră asemenea cu inscripţiuni. Din aceste inscripţiuni se vede, că în faţa amfiteatrului a stat odată templul Nemesei, a cărui petrii s'au întrebuinţat apoi la clădirea amfiteatrului. Una dintre aceste inscripţii este aşa: „*Nemesi omnipotenti Augustae Marcus Ulpius Zosimus* XII *k(alendas) Sept.(embres) Rustico II et Aquilino*“. Această inscripţie românesce are următoriul înţeles verbal: „Nemesei a tot puternice şi auguste (dedică această peatră) Marcus Ulpius Zosimus pe timpul consulilor Rusticus şi Aquilinus). S'a statorit şi aceea, că întrarea amfiteatrului a fost policromă, ceea ce se vede din ferestrile oarbe din păreţi precum şi dintr'o parte de păreţi desgropaţi şi provĕḑuţi cu colorile roşu-galben-verde-negru. De altmentrelea coloarea dinlăuntru se poate, că a fost roşie pe fundament alb. Amfiteatrul — după o socoteală a lui „Hon“ — ar fi fost zidit în anul 162 după Christos fiind-că consulii A. Junius Rusticus şi C. Vettius Aquilinus amintiţi de Zosimus pe peatra votivă au funcţionat în anul 915 după zidirea Romei. Între obiectele desgropate Joi în 21 Octomvre nou se află şi ţiţa stângă a Nemesei. Desgropările se continuă cu zel şi guvernul este aplecat, a sacrifica încă vre-o câte-va sute de floreni, cari se vor mai recere până la desgroparea definivă.

(Vijelie în Octomvre.) In 13 Oct. n. între 6 şi 7 oare seara s'a descărcat o furtună teribilă asupra orăşelului Karad din comitatul Somogy. Vijelia venind de către Bákony a căşunat pustiiri înfricoşate, rupênd coperişele depe case şi ducênd cu sine clăi de paie şi de fên. A şi trăsnit de 2 ori în comună.

* (Viorele şi fragi) au început a înflorì acum în Ooctomvre foarte multe şi în mai multe grădin din Sibiiu. Acum de curênd s'au cules într'o grădină ca la un pătrar de fragi nouĕ.

* (Epidemia de bubat) — după cum ne spune „Kronst. Ztg“ — a erupt în Braşov, unde din 18 Oct. n. s'a deschis pentru bolnavi un spital separat.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale,

la tractarea Aritmeticei în scoala populară.

(Disertaţiune ţinută în adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români din Ţeara Bârsei“ la 26 Aprile 1880 în Zerneşti)

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala primară din Satulung.

Onorată adunare! Onoraţi domni şi fraţi colegi! Este un an trecut, de când ne mai întrunirăm earăşi cu toţii la olaltă ca sĕ ne împărtĕşim, cu această ocasiune, cunoştinţele noastre pedagogice, câştigate pe terenul învĕţămêntului popular!

La şedinţele adunărei noastre generale din anul trecut 'mi-aţi fost conces cetirea unui tractat din limba maternă, arĕtând în acela modul practic, cum au de a sĕ preda bucăţile de lectură în scoala populară; acum însĕ tot cu permisiunea d-voastre, îmi i-au libertatea, de a Vĕ cetì un alt tractat nu de mai puţină importanţă, şi anume din Aritmetică.

Onoraţilor domni şi fraţi colegi! „Legea naturei este desvoltarea, scopul omenimei este progresul“ ḑice un mare pedagog, şi aceasta foarte adevĕrat, căci, dacă aruncăm o privire preste evul vechiu şi mediu, vedem îndată dreptatea acetei legi. În miile de ani ai evului vechiu şi mediu nu s'au putut afla atâtea lucruri nouĕ ca în evul acesta şi cu deosebire ca în secolul present, în care au urmat una după alta atâtea strămutări şi straformări în toate lucrările omeneşti ear pe terenul scoalei populare s'a desvoltat atâta putere câtă nu s'a putut desvolta în mii de ani ai timpurilor vechi. În timpii vechi numerul obiectelor de învĕţământ, metodele şi instrumentele de instrucţiune au remas tot aşa, după cum s'au aflat; dar prin câte strămutări au trecut toate aceste în ultimii decenii de ani! — Numerul obiectelor de învĕţământ a crescut, estensiunea lor s'a mărit, conceptele s'au curăţit, metodele de instrucţiune s'au ameliorat întru atâta, cât ar crede cineva, că este imposibil de a mai crea omul ceva nou. Însĕ pre pământ nu este statornicie, sub nori nu este odichnă, căci spiritul timpului nu dormitează, ci mereu ne îndeamnă spre progres.

Dar secolul nostru nu se îndestulează numai cu progresul, ci el voiesce tot deodată a sci şi aceea, cum s'a perfecţionat omenimea, cum s'au născut sciinţele, cu un cuvânt: el voiesce a sci şi istoria progresului şi a sciinţelor.

Noi până acuma am fost prea mulţămiţi şi cu atâta, dacă am cunoscut Aritmetica şi metodul ei. Astăḑi numai merge aşa, ci pretindem a scì cu tot dreptul şi istoria aritmeticei, precum şi a metodului de propuneri; şi aceasta cu atât mai vêrtos, căci prin istoria unui atare obiect de învĕţământ cunoascem mai de aproape ideile şi modul de propunere a celor vechi, şi numai atunci putem avè o ideie mai clară despre desvoltarea spiritului omenesc şi despre bărbaţii vestiţi în această sciinţă.

Aflând noi această descoperire ne umplem inimile de recunoştinţă faţă cu antecesorii nostri, aflăm o iubire pentru era nouă, ne amplificăm cunoscinţele psihologice, ne estindem orisontul metodei, ne esplicăm presentul prin trecut şi ne îndestulim dorinţa de a sci.

Foarte de multe ori i se pun învĕţătorului scrutător întrebări d. e. cum s'a desvoltat numĕrarea, cum cifrele etc. şi 'i pare bine, când le poate rĕspunde.

Purceḑênd din acest punct de vedere, cred, fraţilor colegi, că nu Vĕ voiu face puţină plăcere, dacă voiu diserta foarte pe scurt despre istoria aritmeticei şi fasele, prin cari a trecut ea dela început şi până în ḑiua de astăḑi.

I. *Desvoltarea numerărei.*

Omenimea la început nici că a avut nume deosebite ne numeri. Calculatorul se privia pe sine de unimea primă, pre cel ce era faţă cu el de unimea a doua, şi pre cel mai îndepărtat de unimea a treia. Prin arĕtarea mânei esprimau numĕrul cinci, ear' prin arĕtarea ambelor mâni esprimau numĕrul ḑece etc.

Modul cel mai vechiu de numerere se vede dară a fi fost: numĕrarea pre degete. Cunoştinţa numĕrărei pre degete s'a aplicat apoi la diferite popoare în diferite moduri de numĕrare, aşa d. e. Africanii numĕră până astăḑi încă numai până la cinci şi de acì încep earăşi dela unu. Această sistemă sĕ numesce sistima *cuinară sau de cinci.*

Alte popoare îşi ţin de unitate mai mare numĕrul 20, adecă degetele dela mâni şi dela picioare şi aceasta este aşa numita sistemă *vigintimală*. Cele mai multe popoarĕ au luat numĕrul 10 de unitate mai mare şi pe aceasta s'a basat apoi sistemul *decadic* folosit de toate popoarele culte. Sistemul decadic era cunoscut din partea celor vechi de sânt, căci cu el aveau datina a onora pe ḑei, pe preoţi şi pre cei mai mari.

Degetele nefiind destul de apte pentru de a arĕta numeri mai mari ca ḑece, omenimea a trebuit sĕ caute nesce obiecte, cari sĕ le folosească şi la determinarea sutelor, miilor etc., şi pentru esecutarea acestei operaţiuni, oamenii la început se folosiau de petricele, nuci, grăunţe de bucate etc., după cum fac şi astăḑi încă popoarele sĕlbatice. Chinezii mai numĕră şi acum pe degete şi încă până la o sută de mii. — Cum se întêmplă aceasta Vĕ voiu arĕta cu altă ocasiune.

(Va urma).

Bursa de Viena şi Pesta

din 23 Octomvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.95	106.80
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	79.80	80.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	96.50	96.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	83.75	83.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.50	122.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	95.25	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.—	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.75	93.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.25	93.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.75	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	93.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.40	71.30
Datorie de stat în argint	72.35	72.50
Renta de aur austriacă	86.45	86.75
Sorţi de stat dela 1860	125.—	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	813.—	812.—
Acţiuni de credit austr.	277.30	275.60
Acţiuni de bancă de credit ung.	245.—	244.—
Sorţi ungurescì cu premii	107.50	107.50
Sorţi de regularea Tisei	106.90	106.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.63
Napoleon	9.33½	9.33½
100 marce nemţesci	57.80	57.90
London (pe poliţa de trei luni)	117.20	117.60

Economic.

Sibiiu 22 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.30—8.30; grâu sĕcăreţ fl.5.80—6.80.; sĕcară fl 5.60—6 Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 1.90--2.40 Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 7—8.: Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă decânepă fl. 6—7; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 5—6. pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 34—36; Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 23—25.; Săpun fl. 18—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—48 cr. carne de porc 46—48 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 21 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu 7.50—8; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20—6.50; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Ovĕs fl 2—2.40; Cucuruz fl. 3—4.; Sĕmênţă de cânepă fl. 3—4; Fasole fl. 5—5.50; mazere fl. --.—; Cartofi fl. 1.40—1.50; Fên fl. 1.—1.20; cel vechiu; cel nou fl. ---; Cânepă fl. 22—24; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—66; unsoare de porc fl. 70—; Sĕu de luminări fl. 36—46; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 48— cr. carne de viţĕl 44 cr.; carne de berbece 24 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu bine cercetat. Timpul deşi e ploios nu e rece.

(Căldura trebuincioasă coacerei cerealelor). Grâul constitue momentul favorit al oamenilor în toate ţĕrile, unde este cu putinţă a'l cultiva într'un chip regulat. Dacă se însemnează pe o mapamondă linii indicând pentru fie care emisferă limita ţerilor, unde se cultivă grâul în cuantităţi mari, se va vedè că pentru emisfera australă producţiunea începe spre 25 grade de latitudine spre a se sfêrşì în 47 grade. Această zonă nu cuprinde decât Australia meridională cu Noua Islandă, capul bunei speranţe şi partea cea mai strîmtă a Americei de sud. In emisfera noastră, cultura începe în Eghipet şi în Arabia, spre 10 grade de latitudine, şi se ridică repede pentru toate celelalte ţĕri spre a 80 a paralele, scoborêndu-se până la 26-a în California şi ridicându-se la 32-a în nord-vestul Africei. Limita boreală de cultură în America şi Asia, se găsesc spre al 48° grad, dar se ridică repede în Europa şi atinge în Norvegia paralela 64-a. Această deviare spre nord se datoresce îndulcirei însemnate a temperaturei de curentul de apă caldă, ce marea aduce dela ecuator la pol sub numele de Golf-Stream, şi a căruia influenţă, unită cu aceea a vênturilor curentului ecuatorial modifică foarte mult clima Europei occidentale.

Trebue, în adevĕr, pentru ca cultura unei plante sĕ fie putincioasă, ca temperaturele estreme de earnă şi de vară sĕ nu o poată nimicì, şi cu timpul desvoltărei sale sĕ primească o cuantitate ficsă de căldură. Sûnt varietăţi de grâu, care pot resista un frig de 20 grade dacă pământul este acoperit cu un strat protector de zăpadă.

Sub clima României cultura grâului cere 160 ḑile, şi temperatura mijlocie, în timpl acestui restimp fiind de 13°4, înmulţind numerul gradelor cu numerul ḑilelor, se găsesce că coacerea grâului cere 2,144 grade de căldură. La Turmero (America) planta atinge perfecţiunea sa în 92 ḑile, dar temperatura mijlocie fiind de 24 grade resultatul final este 2200 grade de căldură.

Concordanţa calculului operat în condiţiuni atât de deosebite arată, că desvoltarea unei vegetale este supusă unor legi matematice. Orzului, pentru a se coace 'i trebuesc 1800 grade; de aceea se poate cultiva până la a 70-a paralelă în peninsula scandinavă; porumbului 'i trebuesc dela 2600 până la 2900 grade căldună; viţei 2900; cartofului 2800 până la 3000 grade.

Nu trebue a se deduce din aceste calcule, că ori-ce climă, care va putè sĕ dea unei plante numerul voit de grade de căldură, va fi favorabilă desvoltărei sale şi coacerei fructelor sale. Statornicia climei poate sĕ împiedece evoluţiunea producĕtoare, care cere o temperatură superioară aceleia a încolţirei şi a crescerei.

(Monitorul agricol).

Nr. 161. 1—3

CONCURS.

Conform resoluţiunei prea venerabilului consistoriu archidiecesan dto 15 Iulie a. c. Nr. 2112 B. pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Moise Neagovici din Zagon, ppresbiteratul Trei-scaunelor, se escrie concurs până la 2 Novembre a. c.

Emolumentele conform declararaţinnii numitului paroch sûnt jumetate din toate veniturile preoţesci din materă şi filie, parochie de a III clasă.

Afară de aceste folosirea casei şi curtei parochiale întregi, şi din grădina parochială în jumetate, aceste venituri dau anual suma de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisaţi, ca conform stat. org. şi regulamentului provisoriu pentru parochii sĕ-'şi astearnă suplicile sale în terminul indicat mai sus oficiului ppresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Breţcu, în 1 Octomvre 1888.
În conţelegere cu comitetul parochial.
Spiridon Dimian m. p.,
adm. presb.

Nr. 168. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante din Streiu Sângeorgiu cu filia Streiu Ohaba de clasa a III, în ppresbiteratul gr. or. al tractului Haţeg, se deschide prin aceasta concurs cu terminul până la 2 Novembre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiune canonică-pământ arătoriu şi de fênaţ 15 iugere pentru care contribuţiunea se va plătì dela comună;
2. Dela 110 fumuri de casă, — câte doue ferdele cucuruz nesfărmat-cu tuleul — dela fieşte care fum de casă — şi câte o ḑi de lucru;
3. Tacsele stolare îndatinate şi anumit statorite în sinodul parochial la 29 August a. c.

Doritorii de a competa la această parochie, au a-'şi adresa petiţiunile lor instruate în sensul prescriselor din stat. org. şi dispoşiţiunilor provitoare congresuale din anul 1878 la subscrisul până la terminul sus amintit.

Haţeg 14 Septemvre 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.
Ioan Raţ m. p.,
ppresb.

Nr. 248. 2—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din Zernesci, este de a se istituì un post de învĕţătoreasă, pentru a cărui ocupare se escrie concurs cu termin până la 26 Octomvre a. c. st. v.

Salar pentru anul de probă e 120 fl. v. a. cuartir şi lemne pentru foc 12 metri cub. cu prospect de a se imulţì după întărirea definitivă.

Dela concurente se cere, atesta de botez, că sûnt gr. or., de moralitate, de cualificaţiunea scientifică şi a economiei de casă, atestat că posede cunoscinţa limbelor patriei, şi dacă a mai fost invĕţătoreasă atestat de pracsă de până acum.

Suplicile istruite în sensul Stat. org. sûnt a se aşterne oficiului presbiteral I. al Braşovului ca adm. al ppresbiteratului Branului.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or.
Zernesci 3 Octomvre 1880.
Ioan Dan m. p.,
preot şi preşed. comt.

Nr. 88 pres. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din subsemnatele comune bisericesci a protopopiatului gr. or. „Têrnava superioară" se escrie concurs până la 14 Octomvre a. c. st. v.

1. Pentru postul învĕţătoresc din „Alma" cu salar anual de 100 v. a. şi lemne de foc.
2. Pentru postul învĕţătoresc din Dêrlos cu salar anual de 100 fl. v. a. şi lemne de foc.
3. Pentru postul învĕţătoresc din Boiu mare şi mic cu salar anual de 120 fl. şi lemne de foc.
4. Pentru postul învĕţătoresc din Jacul român cu salar anual de 100 fl. v. şi lemne de foc.

La concursele subsemnate se află cuartir liber pentru învĕţători, cari vor ocupa posturile amintite şi li se dau lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au de a'şi substerne suplicele instruite cu documentele recerute amĕsurat Stat. Org. şi regulamentului provisor din 1878 şi ale adresa oficiului ppresbiteral gr. or. al Têrnavei superioare în Alma până la terminul indicat.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Têrnavei superioare în conţelegere cu comitetele parochiale.
Ioan Almăşan, m. p.,
ppresbiter.

Publicare de licitaţiune!

Duminecă în 31 Octomvre 1880 st. n. la 1 oara după ameaḑi se va esarênda pe calea licitaţiunei publice **moara de măcinat cu 3 petri** a comunei Sadu pe timp de 3 eventual 6 ani începênd dela 1 Ianuarie 1881 nainte.

Licitaţiunea va avè loc în cancelaria comunală, unde şi nainte de licitare se pot vedè condiţiunile.

Sadu în 21 Octomvre 1880.
[64] 1—3 **Primăria comunală.**

---

[63] 2—3

Publicaţiune!

Din partea administraţiunei **pădurei bisericilor brănene** gr. or., se aduce la cunoştinţă publică, cumcă în **1/13 Noemvre a. c.** la **11 oare** ante-ameaḑi, în urma încuviinţărei preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto **25 Aprilie Nr. 1338/1880** se va vinde una parcelă de pădure din muntele **„Preduş"** în mărime de **103 jugere** 200 □° custătoare din lemn de **fag** şi **brad** de întrebuinţat la ori ce soiu de clădire şi se află în apropiere de **1½ oară** de centrul Branului spre tăiere în termin de **7 ani,** cu preţul de strigare de **1000 fl. v. a.**

Doritorii de a cumpĕra, vor avè a depune înainte de începerea licitaţiunei vadiu de **10%**. Condiţiunile de licitare se pot vedè la primăriile Branului în oarĕle de oficiu în toate ḑilele.

Bran în 23 August 1880.
Comitetul administrativ.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 122. Sibiiu, Joi 16 Octomvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de **două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 15 Octomvre.

După o călĕtorie prin Silesia, care 'şi-a manifestat simţemintele sale leale către Împĕratul în modul cel mai entusiast, Maiestatea Sa a venit la Budapesta, unde a respuns la cuvêntările celor doi presidenţi ai delegaţiunilor. Împĕratul şi regele atingênd greutăţile privitoare la esecutarea tractatului de Berlin a ḑis, că guvernul a împreunat silinţele sale cu celelalte puteri pentru delăturarea greutăţilor. Monarchul constată: că relaţiile amicabile faţă cu toate puterile, pe lûngă toate complicaţiunile momentane, permit validitarea înriurinţei austriace în înţelesul mijlocirei şi a împăciuirei; că guvernul şi mai departe va pune silinţele sale cele mai zeloase întru a susţinè pacea şi dreptul tractatelor; între toate împregiurările însĕ va privì susţinerea intereselor monarchiei ca cea dintâiu problemă. Împĕratul aşteaptă că delegaţiunile vor esamina motivele proiectelor presentate şi se vor îngrigì cu toată seriositatea de siguranţa monarchiei şi de prosperitatea armatei. Desvoltarea din punct de vedere politic satisfăcĕtoare a raporturilor din Bosnia şi Herţegovina, a făcut acolo cu putinţă o reducere mai departe a statului de trupe şi o împuţinare a speselor. Administraţia acestor două ţĕri nu pretinde nici de astă dată vre un adaus din financele comune.

Ministrul baron Haymerle a presentat delegaţilor cartea roşie, care însĕ nu cuprinde vre o notă de însemnătate mai mare. Domnii diplomaţi, afară de Anglia, obicînuesc a tăcè cu desĕvêrşire despre tot ce este de importanţă mai mare. Dacă ministrul de esterne urmează astfel chiar şi în republica Franciei, cu cât mai curênd se va întêmpla aceasta într'un stat ca Austro-Ungaria, unde constituţionalismul este mai mult numai o ficţiune.

Lumea aude şi vede însĕ destul chiar lipsită fiind de cărţi roşii voluminoase. Deşi se telegrafează din Constantinopole dto 25 Oct. n., că tractările între comisariul turcesc şi cel muntenegrean în Rieca au ajuns la un sfârşit favorabil: totuşi se comunică din Cetinie cu aceeaşi dată, că principele Nichita după presentarea unui nou proiect turcesc de convenţie a convocat consiliul miniştrilor, care n'a produs nici un resultat favorabil în privirea acceptabilităţii propoşiţiunilor turcesci. Vorbind lămurit: cestiunea Dulcignului încă tot nu şi-a putut primì soluţia sa.

Cabinetul din Atina, remânênd în minoritate la alegerea presidiului camerei a demisionat. A ajuns la cârmă eară Comunduros, care ţinênd presidiul, esternele şi în mod provisor justiţia, şi-a şi compus ministeriul în modul următoriu: Sotiropulo, finance; Papamichalopulo, interne şi în mod provisor instrucţia; Mavromichali, rĕsboiu; Bubulis, marină.

Acest ministeriu grecesc cu Comunduros în frunte este un guvern al acţiunei în afară. Grecia inarmează mereu, aplecată fiind a ocupa teritoriile designate ei de congresul de Berlin şi deliniate mai de aproape de ultima conferenţă din Berlin.

Şi în Serbia a demisionat ministrul-president Ristici. Motivul este după scirile ḑiarelor, cestiunea căilor ferate şi a convenţiei comerciale cu Austro-Ungaria. Din Belgrad însĕ deja se comunică dto 25 Oct. n., că conservatorii vechi au refusat formarea cabinetului; şi conservatorii juni nu vreau sĕ primească guvernul pe basa de concesiuni, ce ar fi sĕ se facă Austro-Ungariei. Este deci cu putinţă, ca Ristici sĕ rĕmână la cârma statului.

Principele Alecsandru al Bulgariei a şi întors visita în Bucuresci, unde a petrecut o ḑi.

Aceste raporturi ale statelor dunărene atât între sine cât şi faţă cu monarchia noastră, neliniştesc cercurile diplomatice şi presa germano-maghiară a Vienei şi Budapestei.

Ba gazetarii jidano-maghiaroni din capitala Ungariei au început sĕ ḑică pe o coardă, ce numai într'o societate lipsită de bunacuviinţă poate fi admisă.

„Pester Lloyd“ d. e. face, se înţelege, politică esterioară, şi organul Ovreilor din Ungaria pune Orientul la cale şi dictează soartea viitoare a popoarelor lui. Intr'un lung articol asupra politicei balcanice a monarchiei care se încheie cu un apel la sprijinirea Albanezilor, se ḑic următoarele la adresa tuturor celorlalte popoare:

„Cum stăm diplomaticesce cu ţĕrile aceste, cum stau cestiunile pendente, cari avem a le regula cu Serbia şi România? Cum stăm nediplomaticesce cu micile popoare vecine o cam scim, încât nu ne trebue lămuriri oficiale; opinia publică suverană a ţĕrilor balcanice nu'şi pune margini în manifestările ei contra Austro-Ungariei şi spumegă de furie şi ură. Dela Cetinie la Filipopole urlă un cor de Indiani, tot mai turbat şi mai asurḑitor ca în ajunul unui resboiu. Despre opiniile bandei sûntem lămuriţi; remâne cestiunea dacă diplomaţia noastră face ceva, pentru a provoca aceste sentimente de bună-vecinătate, dacă se silesce a demonstra aşa numitelor cabinete din Cetinie, Bucuresci, Belgrad şi Sofia însemnătatea monarchiei ori dacă haita cutează a eşì la piaţă, pentrucă diplomaţia noastră nu'i arată biciul!!“

Despre călĕtoria principelui Bulgariei la Belgrad foaia din Pesta ḑice, că între motive se poate cita şi scârba de a asista la grigirea şi măturarea palatului din Sofia, la marea ucidere de insecte etc. Aceste se scriu în cea mai mare şi mai însemnată foaie economică şi financiară a Ungariei, în „Times“ al Pestei.

Prefaţa lui Kossuth

la ediţiunea franceză a memorielor sale din ecsil.

(Încheiere).

E de creḑut că înlocuirea domniei turcesci prin domnia austriacă însemnă deslegarea cestiunei orientale?

Aceasta ar fi în loc de deslegare numai o îngreunare a cestiunei. A lucra pentru întinderea Austriei în Orient nu însemnă decât a lucra pentru Rusia. De aceea este cu neputinţă a deslega cestiunea orientală altmintrea, este cu neputinţă a rădica contra Rusiei altă stavilă decât libertatea şi independenţa popoarelor.

Şi această independenţă va fi posibilă numai prin gruparea prelûngă un centru de gravitaţiune aşa ca forţa unită a tuturor sĕ fie în stare a scutì independenţa fie căruia, aşa încât esistenţa naţiunilor mici sĕ fie asigurată contra absorbirei prin vecini mai puternici.

Austria nu este un astfel de centru de atracţiune, nu poate fi şi nici va fi vreodată. Ea nu poate da nici unei naţiuni libertate sau putere, fiindcă ea însaşi nu posede pe nici una dintre amêndouĕ. Mai puţin va putè ea sĕ respecteze şi scutească esistenţa naţiunilor mici.

Dar era un centru de gravitaţiune firesc, prelûngă care se puteau grupa popoarele slavice şi naţiunile Orientului, era o ţeară cu o istorie milenară, care înainta cu cutezare pe calea civilisaţiunii, care avea margini politice consfinţite de veacuri, avea un popor, capabil a se însufleţì pentru lucrări nobile, şi în stare a pune însuşi şi singur bariera ce ar putè scutì pe Europa de lumea ruso-slavă: restabilirea Poloniei.

Acest centru de gravitaţiune era Ungaria. Acest centru trebuia sĕ fie Ungaria. Dar pentru ca o astfel de politică sĕ fie cu putinţă era de lipsă, ca „cestiunea

FOIŢA.

Scrisoarea lui A. Papadopul-Calimah către V. Alecsandri.

Geneva 20 Iulie 1880.

Scumpe amice şi coleg!

Nu-ţi poţi închipuì cu câtă mulţămire visitez bibliotecele şi museurile Sviţerei, şi cu câtă fericire găsesc, în răpedea mea trecere, amintiri despre ţara noastră. Îmi propun sĕ-ţi povestesc în câteva scrisori, tot ce am putut găsì pe aicea în scurtul timp al călĕtoriei mele.

În biblioteca Genevei, în sala ce se numesce Salle A. Lullin, după Ami Lullin, sindic la 1714 şi unul din bărbaţii de stat genevezi, care au pus o mână puternică la aşeḑarea Republicei Genevei (mort la 1816), al cărui portret se află aice (Nr. 57) în această sală, care conţine incunabule de mult preţ, portrete, manuscripte autografe şi obiecte de ale ducelui de Brunswik, mi-au atras luarea aminte portretul Patriarchului Ecumenic Cyril Lucar (No. 140), zugrăvit în oleu, bust de mărime naturală. Patriarchul e îmbrăcat în veştminte sacerdotale şi poartă mitra în o acuilă bizantină. Acest portret l-a dăruit bibliotecei Genevei, la 1708, ministrul refugiat Fraisinet. În dreapta se citesce inscripţiunea: *Cyrillus patriarchus Constantinopolitanus aetatis 60. — Anno 1632*; ear la stânga: Cirille Lucar.

Patriarchul Ecumenic Cyril Lucar are o pagină însemnată în istoria Moldovei şi în istoria Genevei în acelaşi timp. Toată Europa a resunat la începutul secolului al XVII de faptele, de eruditiunea, de bărbăţia şi de martirul acestui om.

Îmi pare rĕu, că timpul nu mĕ eartă sĕ caut tot ce aş putè găsì aice despre el: Pintelei Călĕtor se apropie... Lucar va fi cadrul acestei scrisori, ce-ţi trimit astăḑi cu dorul meu de pe ţermurile frumoase ale Elveţiei.

Cyril Lucar, care mai înainte de a se călugărì se numia Constantin Lucar, a fost născut la Creta, la 1572, din părinţi notabili ai acestei insule eroice. El îşi făcu studiile cu strălucire ântâiu la Veneţia şi apoi la Universitatea de Padua; dorind însĕ sĕ'şi immulţească cunoscinţele, călĕtorì mulţi ani în Englitera, Belgia şi Germania şi se legà în prietenie cu cei mai învĕţaţi şi însemnaţi bărbaţi ai acelor ţeri. Unchiul lui Lucar, eruditul Meletie Piga, protosinghel al Patriarchiei de Alecsandria îl tot îndemna sĕ se întoarcă din străinătate şi îndată după întoarcere l-a chirotonisit de Ieromonach şi apoi Archimandrit. După ce Piga se suì pe tronul patriarchal al Alecsandriei, Lucar deşì tinĕr încă, a fost însărcinat de patriarchul ecumenic Neofit cu o misiune importantă: sĕ meargă în Lituania şi sĕ lucreze ca sĕ împedece unirea Luteranilor de acolo cu catolicii. Lucar era duşman neîmpăcat al catolicismului, din causa Iesuiţilor şi verva sa contraversistă a fost atât de puternică, încât el isbutì în misiunea sa. De aici datează ura până la moarte şi calumniile Iesuiţilor contra lui Lucar. Iesuiţii erau pe atunci partidul cel mai puternic la Constantinopol. Ei au pârît pe Lucar către popor, că este partisan al protestantismului, că este Calvinist [1]). Lucar, în misiunea sa, purta îndoitul titlu de Exarch al scaunului ecumenic şi al scaunului din Alecsandria; adecă era trimis din partea Patriarchului Meletie Piga [2]). La 1593 Lucar ia parte la Sinodul de la Brest, în Polonia, ca representant al Patriarchului de Alecsandria [3]).

La 1603 Lucar se afla la Constantinopol, întors din Lituania. În acest an, unchiul sĕu Meletie Piga, încetând din viaţă, Lucar se alege Patriarch al Alecsandriei.

La 1612 Patriarchul ecumenic

---

[1]) A. R. Rangabé, Histoire littéraire de la Grèce moderne, II, 56—57.

[2]) Neophyt. Pelopon. în prefaţa la scrierea lui Piga *'Ορθόδοξος ὁμολογία*, edit. Bucuresci 1769.

[3]) Innokentiu, Hacertanie Ţerkovnoi Istoria tom. II, p. 445, 498, edit. Moskva 1838.—Karamzină Istoria Sosidarstva Rossipskaro, tom. X, p. 162—166.

ungară“ sĕ esiste încă, era de lipsă ca steaua Ungariei ce avea sĕ renască de nou, sĕ se pună în contraposiţiune cu steaua Austriei ce se distruge. Aceasta era în interesul întregei Europe civilisate. Ce trebuia făcut pentruca cestiunea ungară sĕ remână în viaţă? Nimic decât a sta cu braţele încrucişate, a ţinè drepturile istorice ale Ungariei nevătĕmate, a aştepta evenimentele favorabile. Aceste trebuiau sĕ vină. Reconstrucţiunea Orientului în Europa era deja o cestiune matură de mult timp. Era ceva mai multă lipsă de devotament, de curagiul, de a aduce sacrificie, de resoluţiunea de a prelungì suferinţele şi de a reserva viitoriul.

Dar eată că se ivì un bărbat care a lăsat urme adûnci în istoria mai nouă a Ungariei, un bărbat, cu care eram împreunat prin legăturele unei vechi prietenii, pe timpul — de atunci au trecut mulţi ani — când lucram la prefacerea cea mare şi liberală a Ungariei. Acest bărbat, care înzadar căuta însufleţire în inima sa, credea, că şi compatrioţii sei nu sûnt capabili de însufleţire, acest bărbat, care era împedecat prin naturelul seu în hotărîri mari şi bărbătesci, şi care din această causă credea, că nici nu se mai pot lua în genere hotărîri mari şi bărbătesci, un bărbat, care vĕḑênd că douĕ ocasiuni mari (anul 1859 şi 1866) nu au dat Ungariei acea ce s'a aşteptat dela dênsele, renunţà a mai aştepta ori-ce ocasiune ulterioară, un bărbat, pe care eu totdeauna îl veneram pentru caracterul şi patriotismul seu sincer, chiar şi când se afla în eroare, — acest bărbat părăsì terenul drepturilor istorice, pe care îl aperase cu atâta elocuenţă în anul 1861 şi se puse pe terenul concesiunilor. El nu vedea, că pactul între douĕ partide nu poate oferì garanţii reciproce, dacă elementele puterei nu sûnt distribuite într'un mod proporţional. Ca sĕ nu'şi mai vadă patria într'o stare neconstituţională, el nu întârḑià a jertfì esenţa şi a da Ungariei forme goale, cari i s'au şi acordat fără şovăire. Acest bărbat vestise odată însuşi naţiunei Unguresci, că drepturile răpite cu forţa se pot redobândì, dar drepturile la cari am renunciat de bună voie, sûnt pierdute pentru totdeuna. Şi naţiunea întreagă a aplaudat aceste cuvinte frumoase şi înţelepte. Dar puţini ani mai târḑíu, el, fără a'şi amintì propria sa declaraţiune, înduplecà naţiunea, sĕ renunţe spontan, fără motive grave şi fără necesitate, la drepturile independenţei sale.

Eroare funestă!

El construì noul edificiu politic al Ungariei răzimându-o de zidurile putrede şi crepate ale vechei Austrii. Şi politicii superficiali din Europa, ba chiar şi unele persoane politice însemnate ţinură, că aceasta este operă de înţelepciune şi patriotism. Şi totuşi zidurile aceste, cari aveau sĕ fie razim, ameninţă a se surpa. Dee D-ḑeu ca în ḑiua nedepărtată a surpărei ruinele lor sĕ nu sfarme clădirea politică a Ungariei.

Dacă s'ar ivì earăşi cestiunea ungară, toţi câţi ne urmează în această muncă grea, vor afla cel puţin o parte a drumului bătută. Amintirile şi scrisorile mele din ecsil le vor arĕta, ce a făcut emigraţiunea din 1849, le vor da deslușiri despre silinţele noastre, despre direcţiunea ce am urmat şi vor însemna urmele călii ce am percurs.

Pe cetitoriul francez abia îl vor interesa toate tomurile acestui op; cu toate aceste partea, ce se referesce la evenimentele resboinice din Italia, poate că totuşi vor merita oare-care atenţiune. Acesta este, cum am ḑis, cuprinsul tomului de faţă.

Villa-Kossuth, Collegno (lûngă Turin) în Septemvre 1880.

L. Kossuth.

Principele Carol la Rusciuc.

Domnul României însoţit de d. general de divisiune Cernat, de d-nul mareşal al Curţei, de dl Zancov, agent diplomatic al Bulgariei la Bucuresci, de dl A. Sturza, agent diplomatic al României la Sofia, de dl locot.-colonel Candiano-Popescu, de dl major Vlădoianu, adjutant domnesc, a plecat Joi 9 ale curentei cu un tren special, la oarele 10 şi jumĕtate dimineaţa, la Rusciuc, spre a întoarce visita Principelui Bulgariei. Principele Carol ajungênd la Smârda, unde a fost primit de autorităţile civile şi militare ale judeţului, precum de un detaşament din regimentul de dorobanţi cu steagul şi musica, care 'i-a dat onorurile cuvenite, s'a ambarcat pe canoniera Griviţa, unde a fost întimpinat de dl locot.-colonel Dimitrescu-Maican, comandantul flotilei, de căpitanul Drăghicescu, comandantul bastimentului, de oficierii şi întregul echipagiu, cu urări entusiaste.

Întrând în apele bulgare, bastimentul, care conducea pe M. S. R. Domnul, a fost întimpinat de canonierele bulgare, cari erau pavosate şi purtau pavilionul român la catartul cel mare, marinarii erau pe bord dând onorurile cuvenite şi salutând prin salve de artilerie, la care se însoţesc şi tunurile din port. Pe tot cheul Dunărei era adunată o nenumĕrată mulţime, care la apropierea vaporului român salută cu nesfêrşite urări. Principele Bulgariei, în mare uniformă de general, purtând cordonul *Stelei României* şi încungiurat de ministrul sĕu preşedinte al consiliului de ministrii, de ministrii de resboiu şi de justiţie, de casa sa civilă şi militară şi de un numĕros stat-major, primì la debarcaderă, îmbrăţişindu'l în modul cel mai cordial pe M. S. R. Domnul, care asemenea era în mare ţinută de general şi purta marele cordon Ducal de Hesa. Tot acì la debarcaderă se afla şi P. S. S. Mitropolitul de Rusciuc, în capul clerului şi în vestminte sacerdotale, care, după ce primì pe Măria Sa Regală cu crucea şi evangelia, îi adresa apoi o alocuţiune în limba română, în care'i esprima, în terminii cei mai călduroşi, mulţămirea ce resimte clerul împreună cu întregul popor bulgar de a primì în mijlocul sĕu pe Domnul României, către care poporul bulgar, va fi vecĭnic recunoscĕtor pentru ocrotirea ce a întimpinat în România în timpul dominaţiunei turcesci, cât şi pentru generosul sânge vĕrsat de armata română sub conducerea Augustului ei Căpitan, pentru liberarea Bulgariei.

Apoi Domnitoriul României, însoţit de principele Alecsandru, a trecut înaintea frontului gardei de onoare, care cu steag şi musică dedea onorurile, intonând, la sosirea suveranului români imnul naţional român. Ambii principi s'au urcat apoi într'o trăsură de gală, înhămată cu 4 cai, şi străbătênd, în aclamaţiunile populaţiunei, stradele oraşului, pe care asemenea, armata era înşirată, au ajuns la o locuinţă ce se pregătise pentru principele Carol.

După ce principele României a primit aici complimentările diferitelor autorităţi locale şi ale corpului consular, a luat dejunul cu A. S. principele Alecsandru, ear' suita Măriei Sale Regale a dejunat cu Casa civilă şi militară a Alteţei Sale. După dejun A. S. Principele Bulgariei a condus pe Măria Sa Regală la o serbare populară din oraş, şi unde numeroşi săteni şi sătence d'impregiur, amestecaţi cu populaţiunea oraşului îşi manifestau în mod sincer, bucuria ce resimţia de a vedè pe augustul oaspe al principelui lor. De aici ambii principi au mers de au făcut o preumblare în grădina, ce mitropolitul posedă afară din oraş cu un frumos pavilion pe malul Dunărei şi într'o posiţiune din cele mai pitoresci. Înturnându-se în oraş la 6 $^1/_2$ oare sara, a urmat un prânḑ de gală la care pe lûngă suita Măriei Sale Regale, dl prefect al judeţului Vlaşca, dl colonel Costa-Foru, comandantul regimentului de dorobanţi dl colonel Arion, comandantul regimentului de călăraşi din Giurgiu; asistau asemenea şi ministrii şi alţi demnitari bulgari.

Principele Alecsandru a rădicat un toast în sănĕtatea M.M. L.L. Domnului şi Doamnei, şi pentru prosperitatea României, ear Măria Sa Regală a rĕspuns bênd în sănĕtatea Principelui Alecsandru şi făcênd urări pentru fericirea Bulgariei. La oarele 8 sara, ambii principi au făcut o preumblare, în trăsură, în oraşul strălucit iluminat, şi apoi mergênd la un pavilion, ce era pregătit pe malul Dunărei, au asistat la un splendid foc de artificiu, ce s'a dat în insulele Dunărei şi au privit la frumosul spectacol, ce oferiau toate bastimentele din port iluminate cu mult gust şi din care musicile militare făceau sĕ resune ariele cele mai plăcute.

A doua ḑi de dimineaţă, la oarele 10, s'a ordonat în onoarea M. S. R. Domnului, pe platoul afară din oraş, o revistă a trupelor de garnisoană, compuse dintr'o drujină de infanterie, o sotnie de cavalerie şi o baterie de artilerie, care au esecutat diferite evoluţiuni şi au defilat apoi pe din naintea Domnului României şi M. S. Principele Bulgariei. M. S. R. Domnul a complimentat pe Principele Alecsandru, pentru repedele progrese realisate de junele trupe bulgare şi a mulţămit tuturor şefilor.

La oarele 12 şi jumĕtate a urmat un dejun militar după care Domnul României, condus de Principele Bulgariei pe propiul sĕu iacht escortat de flotila bulgară, în sunetul musicilor şi salvele tunurilor, au sosit la Smârda, unde canoniera „Griviţa“ a dat onorurile cuvenite. Acì suveranul român a debarcat împreună cu Principele Bulgariei, care l-a însoţit până la vagonul Domnesc şi ambii Principi Şì-au luat ḑiua bună unul la altul în terminii cei mai afectuoşi şi în mijlocul aclamaţiunei mulţimei. Principele Alecsandru, însoţit de autorităţile civile şi militare ale judeţului Vlaşca, şi primind onorurile militare ale detaşamentului sĕu a pornit spre Rusciuc, ear Măria Sa Regală plecând cu trenul special la oarele 2 şi jumĕtate după ameaḑi, a sosit la oarele 4 la gara Cotroceni. După „Monitorul.“

Reflecsiuni

asupra articlului „La cestiunea învĕţămêntului religios“, publicat în „Biserica şi scoala“.

Braşov, 5 August 1880.

(8 Urmare.)

Astfeliu dl N. nu se sfiesce, a hulì legile fundamentale ale bisericii şi scoalei noastre; nu se sfiesce, nici nu se ruşinează a hulì pe mai marele statului şi pe maimarii bisericii, scoalei şi naţiunei noastre şi a'şi bate joc de ei şi de public.

Arată adecă în mod absurd, că hulele d-sale — numind pe învĕţătorii scoalei poporale nechiemaţi, neîndreptăţiţi, neîndatoraţi a propune religiunea — şi-le basează pe canoanele bisericii creştine ortodocse (g. o.), şi anume pe canonul, care de — esistat nu esistă, dar opresce pe creştin: a învĕţa pe cel ce nu scie; a îndrepta pe celce greşesce“; opresce pe creştin: „a învĕţa pe altii credinţa în Dḑeu cel adevĕrat, şi a se deprinde în vîrtuţile creştinesci“.

Aşa dar pentru mintea dlui N. sûnt legile bisericii şi a scoalei noastre, cele aflătoare astăḑi în vigoare, nesce năluci; numai canaonele, care nu esistă, îi sûnt — realitate!

Şi chiar dacă ar scì dl N. de aici undeva, că mirenii nu sûnt iertaţi sĕ înveţe pe alţii legea lui Christos, adecă: dupăcum tatăl pe fii, fratele pe frate, aşa nici învĕţătorii pe elevi; însĕ învĕţătorii scoalei noastre poporale a primit dela Archiepiscopul, respective dela Episcopul lor binecuvêntare specială prin „Decretul de învĕţătoriu“, a propune elevilor lor toate obiectele de învĕţământ, prescrise pentru scoala poporală, prin urmare şi învĕţămêntul religiunei creştine: — nu ar fi în casul acesta învĕţătorii scoalei pop. prin binecuvêntarea archipăstorească deslegaţi de opreala „a se ocupa de învĕţămêntul religiunei creştine“, — a propune elevilor lor religiunea creştină?

Au doară nu este adevĕrat, că „Întemeitoriul creştinătăţii“ au dat „păzitorilor şi propagătorilor religiunii sale“ putere: „a lega şi a deslega, şi — câte vor lega şi vor deslega acestia pe pămênt, vor fi legate şi deslegate şi în ceriu“?

Ce vrea dar dl N. prin cuvintele: „Sĕ

Neofit fiind esilat de Sultan Ahmed, Lucar se alege locoţiitor de Patriarch ecumenic. Numai el a primit sĕ lupte cu atâtea vijelii şi primejdii care bântuiau pe atunci. La 1614 se alege patriarch ecumenic, Timoteiu mitropolitul de Petras. Lucar se întoarce la Alecsandria şi peste puţin pleacă la Moldova şi la Valachia, unde petrecù mulţi ani. În Moldova domina atunci Stefan Tomşa Voevod, ear în Valachia Radul Mihnea. La 1621 Cyril Lucar se află încă în Moldova. În acest an Patriarchul ecumenic Timoteiu moare otrăvit, fără a se putè scì vreodată de cine. Leon Allatius (Leone Allacci), scriitor catolic, mare amic al Iesuiţilor şi bibliotecar al Vaticanului, a scris că Patriarchul Timoteiu ar fi fost otrăvit de Lucar; dar aceasta este o născocire, o calumnie a Iesuiţilor, pe care numai Allacci a primit s'o producă [4]). Archiereii câţi se aflau la Constantinopol, se adună în Sinod cu preoţii şi cu toţi demnitarii bisericei ecumenice, la 1621, şi aleg Patriarch ecumenic pe Patriarchul Alecsandriei Cyril Lucar petrecĕtor în Moldova. O deputaţiune de archierei şi de notabili pleacă la Iaşi după Patriarchul Lucar, şi în ḑiua de 8 Noemvre 1621 Cyril se urcă pe tronul ecumenic, după ce a stat 19 ani Patriarch al Alecsandriei [5])

Grigorie episcopul Amasiei vrăşmăşind şi pismuind pe Lucar pentru erudiţiunea şi superioritatea sa, se face instrument al Iesuiţilor şi sfătuindu-se cu doi Archierei cateresiţi, anume Mitrofan Ahridón şi Ioasaph Serón, păresce pe Patriarchul Cyril Lucar, la marele vizir şi la Sultan, că stă în corespondenţă secretă cu Principii germani, cu francii Germaniei şi ai Engliterei. Tot odată Lucar este descris în ochii poporului şi ai clerului grec, că este calvinist [6]). Calumniile avură resultatul dorit de autorii lor. În ḑiua de 12 Aprilie 1623, Lucar se dă jos din ordinul Sultanului Murat sau Amurat al IV, şi se isgonesce la Rhodos. Pe tronul patriarchal se urcă în ḑiua de 17 Maiu, calumniatorul Grigorie Amasias, despre care istoria ne spune că s'a urcat tâlhăresce îmbrăcat fiind cu mantia patriarchală de Hussein-paşa, locoţiitor de vizir, cu asistenţa celor doi archierei cateresiţi Mitrophan proin Ahridón şi Ioasaph proin Serón [7]). Abia însĕ trecură trei luni, şi la 17 August sara, acest Patriarch Grigorie se pune în fiere şi se dă legat pe mâna unui sbir, Mehmet-Aga, care îl duce surgun, la Rhodos. Pe scaunul ecumenic se sue prin alegere fostul Patriarch Anthim, ear Grigorie se cateriseşte şi se pune anatemei archiereilor Sinodului.

Dar Anthim, după 50 ḑile de patriarchie, simţindu-se obosit dimisionează de bună voie, şi se retrage pentru restul vieţei sale, la muntele Athos, în Lavra Sf. Atanasie (9 Octomvre 1623).

(Va urma.)

---

[4]) Apud Athanas. Comnen Ipsilanti, τά μετά τὴν ἅλωσιν, p. 180, edit. Constantinopol 1870.— Despre Allatius veḑi Vaperean, Dictionnaire Universel des littératures, pag. 58.

[5]) Innokentiu, op. laud. II. 497—398.

[6]) C Mathas, în Vit Patriarch. — Rangabé, op. laud. pag 57.

[7]) Ipsilanti, op. laud. pag. 181.

lăsăm dară ca de învĕţământul religiunei crestine sĕ se ocupe aceia, pe cari Întemeitoriul creştinătăţii i au pus de păzitori şi propagători ai religiunei sale“ — sĕ vateme *a*) dumnedeirea lui Chritos? — atunci puterea, ce au dat-o el altora, nu ar mai avè firesce nici o valoare; sau *b*) destoinicia maimarilor nostri bisericesci, de a purta şi de a lucra cu acea putere dumnedeească, pe care a primit-o ei dela Fiul lui Dumnedeu? — atunci binecuvêntarea, pe care o dau acestia altora firesce, că nu ar putè avè în sine nici o valoare.

Sau că vrea sĕ vatĕme şi una şi alta!...

Aşa este!

Dl N. îndrăsnesce nu numai sĕ'şi bată joc de mai marii bisericei noastre, ci tot deodată vatĕmă şi cea mai de căpetenie dogmă a bisericei creştinesci: „Dumnedeirea lui Christos“, împregiurul căreia se grupează, şi pe basa căreia 'şi-au aflat învierea şi viaţa lor toate celelalte dogme, precum şi toate canoanele bisericii creştine ort. biserica creştină însăşi!

De ce mai este acum dl N. demn, decât de despreţul lumii creştine întregi....

Domnule N.!

Ar fi negalant, a ne despărţì de faimosul d-tale „articlu“, fără de a ne adresa barem cu câteva cuvinte şi cătră Dta.

Pe noi nu ne interesează persoana Dtale nici de cum, pentru aceasta nici că am cugetat la modul vieţii dtale, cu atât mai puţin la locul ubicaţiunii d-tale.

Ear' dacă am arĕtat în această scriere multe note şi însuşiri de ale Dtale foarte rele, la aceasta ne a silit „articlul Dtale; toate aceste ni le au pus înaintea ochilor espresiunile d-tale pe cari le ai aşedat d-ta în „articlu“.

Propoşiţiunile „articlului“ d-tale sûnt, cari ne-au pus în stare a cunoasce: învĕţătura, capacitatea, talentul, aplecările, tendenţele, nisuinţele, scopurile, voinţa, — pe scurt dis — valoarea d-tale.

Şi anume d-ta în „articlu“:

a) Hulesci principiele pedagogice.

Din aceste cunoascem noi, că d-ta eşti un duşman al culturei şi educaţiunii celei adevĕrate; nisuiesci a stringe lumina scoalei noastre, şi a o arunca pe ea şi cu ea pe Român în sinul — întunerecului.

b) Indemni pe învĕţătorii scoalei noastre poporale, sĕ nu mai umble după cercări, după cercetări, după metoade nouĕ; ci sĕ copieze şi sĕ usiteze metoadele profesorilor de universitate.

Prin aceasta ai d ta de scop, a face pe învĕţători, sĕ se lase, de a'şi mai înmulţì şi desvolta cunoscinţele lor pedagogice teoretice şi practice prin conferenţe şi reuniuni; vrei sĕ contribuiesci, spre a le face pe aceste deocamdată impotente,*) şi aşa sĕ cadă apoi succesive prin ele înseşi — în ruină; ear pe aceia a'i face decopiători, hăbăuci, si aşa se poată apoi uşor cădè prin ei înşişi în neputinţa, de a se mai împotrivì întunerecului.

c) Istorioarele — se înţelege de sine că pe cele din testamentul vechiu şi nou, între cari şi evangelia lui Christos, fiind că pe aceste le recomêndă „tractatul“ — le dechiari d-ta de provocătoare de o mulţime de îndoieli şi nedumeriri, va sĕ dică: — de mincinoase; apoi metodul lui Christos — căci pe acesta îl cere „tractatul“ — îl degradezi la starea de necapabil, a uşura şi înlesnì propunerea religiunei creştine şi în locul lui recomêndi metodul evului mediu, usitat în manualele scolastice de religiune de până acum, sprijinit de metodul unui profesor de universitate.

(Va urma).

Vaietăţi.

*(Avansările în armată) se vor publica cu sfârşitul sĕptĕmânei acesteia, căruia însĕ i va premerge publicarea pensionărei mai multor şarge superioare.

* (Căliferate) Întreprindĕtoriul Samuil Horovitz primind concesiunea dela ministrul de comunicaţiune va începe clădirea unei căli ferate de a II clasă dela Mureş-Oşorhei cătră Reghin şi de-acolo cătră Herbus. În cestiunea liniei ferate Ludoş-Bistriţa comitetul central sub presidiul comitelui suprem contele Coloman Eszterhazi a ţinut în 22 Oct. n. o şedinţă, în carea s'a însărcinat un comitet mai restrîns cu efectuirea planului de clădire propus de ingineriul Eduard Herzog,

*(O ligă antimaghiară) se constitue acuma în Viena, a cărei scop este „resbunarea“ contra Ungurilor. Comitetul, care lucră statutele, este deja întrunit. In urma acestor statute toţi membrii ligei se obligă, a nu cerceta nici o producţiune musicală sau de altă natură ungurească, a nu bè vinuri ungurescì, nici apa amară din Buda, a nu mânca paprica, a nu cumpĕra făină şi slănină ungurească şi a nu'şi lua de soţie vre o Unguroaică şi altele foarte multe.

*(Comitatul Sibiiului). Archivariul comitatens M. Gibel fiind încarcerat pentru defraudări în 23 Oct. n. s'a şi condamnat la temniţă pe un an declarându-se totodată ca neîndreptăţit a mai purta oficiul şi a se mai putè folosì în restimp de 10 ani de drepturile politice.

* (Scumpete de vinuri). După-cum ne spune „Ellenzék„ preţul vinului se urcă repede şi de oarece o hectolitră de must atât pe aici cât şi prin Ungaria se vinde cu 11—16 fl. toţi aceia, cari au vinuri, cu deosebire vechi, în curênd vor ajunge în posiţia plăcută, de a face foarte bune negoaţe cu vinurile.

* (Primăvară în Rusia de Nord). Golos scrie, că în Rusia nordică în loc de a începe anutimpul de toamnă ca în anii trecuţi, a început primăvara. Un fenomen ca acesta nu s'a mai vĕdut nici o dată până acuma. Cucul, care nu se aude în acele părţi de cât pe la începutul lui August, în anul curent se audì în Septembre; asemenea privighetorile, rândunelile şi cele-lalte pasĕri de primăveară au început a sosì; şopârlele se joacă la soare ca în timpul verei; pomii, florile, ierburile şi pădurile încep o nouă serie de primăvară; toporaşii, viorelele înfloresc; smeura, căpşunele asemenea au înflorit, şi la 8 Septembre, s'au vêndut fragi la Strui-Russu; aceste sunt într'adevĕr cam fără gustul ce-l au în timpul lor normal. Frundele puţin îngălbinesc; insectele de primăvară, gândacii şi fluturii sûnt până în present. Licuriciul ce locuesce prin tufari numai până la 24 Iunie, în anul acesta s'au vĕdut până la 19 August, un fapt, care în analele meteorologice e cu totul necunoscut. In fine la nord se începe o adevĕrată primăvară, tot atât de vie în ciripitul paserilor şi freamătul frundelor. Serile la începutul lui Septemvre au avut căldură până la 16 gr. R. Oare oceanul îngbiăţat nu se va topì.?

Loc deschis.*)

Declaraţiune.

Domnule Redactor! Venindu-mi la mână „Anticritica“**) asupra broşurei „celor douĕ congrese etc.“ am aflat într'ênsa unele pasage referitoare la subscrisul, cari mĕ provoacă a le rectifica în următoarele:

Înainte de toate trebue sĕ premit, că precum eu la timpul seu am reprobat înaintea sinodului archidiecesan broşura anonimă despre cele douĕ congrese electorale din mai multe puncte de vedere, aşa trebue sĕ condamnez acum şi „anticritica“ aceasta, prelângă altele mai cu seamă şi pentru neoportunitatea publicării ei.

Această neoportunitate mĕ constringe şi pre mine pentru acum de a nu intra în fondul acestor broşure deplorabile. Numai întrucât „anticritica“ pe nedreptul mĕ atinge şi pre mine, fie'mi permis a îndrepta acele pasagiuri şi a le reduce la valoarea lor cea adevĕrată.

Mai ântâiu trebue sĕ observez, că minoritatea congresului electoral, până în momentul, când s'a publicat resultatul alegerei, a avut îndreptăţirea sa constituţională basată pe sânţenia convingerei, pre care trebue sĕ o respecteze ori şi ce om constituţional. Indată ce însĕ s'a enunţat actul alegerei, au încetat partidele electorale; prin urmare fosta minoritate a congresului încetând numai putea avè nici o causă comună cu autorii broşurei despre cele douĕ congrese, cari înşişi se dic, că sûnt numai vr'o câţiva între cari cel puţin eu unul repet şi acum — nu am aparţinut şi nici nu voiesc a aparţinè. De aceea autorii „anticriticei“ pe nedreptul atacă pre fosta minoritate electorală şi o face responsabilă pentru faptele a doi trei oameni, fie acestia ori şi cine, chiar şi autori ai broşurei anonime.

A doua observare am de a o face la acel pasagiu mai greu al „anticriticei“, unde mi se impută mie, că aşi fi luat parte la o tractă a minorităţii, la care s'ar fi decis de a se face noului metropolit oposiţiune cu ori ce preţ Se poate, că am luat parte şi la tractele minorităţii pentrucă natura lucrului aducea cu sine, ca membrii congresului sĕ comunice unde-va unii cu alţii. Dară trebue sĕ observez şi aceea, că eu am luat parte si la tractele majorităţii, fără de a se putè deduce de aici alta, decât consciinţa buneicuviinţe: inimicus causae, amicus personae.

Dar cumcă la vre-una din acele toaste, unde aşi fi fost şi eu de faţă sĕ se fi făcut complot, de a se face noului metropolit oposiţiune cu ori ce preţ, — această afirmaţiune a anticriticei (pag. 38, p. 6) trebue sĕ o declar şi o delarez absolut de neadevĕrată. — Aşa ceva nici nu s'a putut întêmpla, pentrucă convenirile au ţinut numai înainte de alegere, când încă nu se scia, cine va fi noul metropolit; eară după alegere ţinuta mea a dat dovadă tocmai despre contrariul asertului din „Anticritică“ adecă despre aceea, că intenţiunea mea a mers totdeuna într'acolo, ca prin înfrăţirea partidelor şi prin aplanarea diferenţelor sĕ i se înlesnească posiţiunea noului metropolit, ear' nu de a'i face oposiţiune cu tot preţul.

Dacă totuşi vre-odată 'i-am făcut şi eu metropolitului vre-o oposiţiune, apoi şi oposiţiunea la locul ei are îndreptăţirea sa constituţională şi ar fi rĕu de biserică şi de metropolit, dacă nu ar esista în parlamentarismul bisericei noastre nici o oposiţiune.

Din aceste toate se pot convinge şi autorii „anticriticei“, că ei n'au avut causă justă de a reflecta în „anticritica“ lor şi la persoana mea, ci făceau mai bine, dacă regulându-şi recontrele sale cu autorii broşurei anonime între patru păreţi cruţau publicul şi pre *„Unicul nostru septemvir.“*

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale

la tractarea Aritmeticei în scoala populară.

(Disertaţiune ţinută în adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români din Ţeara Bârsei“ la 26 Aprile 1880 în Zernesci)

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala primară din Satulung.

(1 Urmare).

II. *Desvoltarea aritmeticei.*

Toate scirile ne arată, că aritmetica este invenţiunea Fenicienilor, cari în timpurile vechi figurau de cei mai dintâi neguţători ai popoarelor din Asia. Această sciinţă dela Fenicieni a trecut la Egipteni, cari au şi cultivat-o apoi până la un grad foarte însemnat, căci la ei atât teologia, cât şi filosofia se basau pe aritmetică. — (Egiptenii aveau o metodă de tot minunată chiar şi la instruarea copiilor celor mici în aritmetică. Despre aceasta ne arată Plato următoarele: „Copiii Egiptenilor atât din casele înalte, cât şi din casele de jos primiau instruirea din aritmetică de odată cu elementele cetirei şi scrierei. Aritmetica se propunea conform puterilor spirituale ale elevilor, aplicându-o la jocuri şi petreceri belice. — La aceste jocuri se împărţiau la mai mulţi sau mai puţini copii un numĕr hotărît de nuci ori de mere aurite, sau argintuite, sau bronsate, cari obiecte; copiii le împărţiau între sine în raportul de numĕr, după schimbarea locurilor, şi aceia, cari se distingeau, primiau apoi ca dar coroane şi alte lucruri trebuincioase“.

Cunoşcinţa aritmeticei dela Egipteni a trecut prin Pitagora la Greci, dela Greci la Romani şi dela acestia la noi.

Semnele pentru însemnarea numerilor s'au desvoltat earăşi în douĕ moduri, ântâiu prin unele semne deosebite, şi al doilea prin litere.

Modul prim l-au inventat popoarele, cari nu scriu cu litere, ci cu hieroglife, precum: Egiptenii, Chinezii, Babilonenii, Persii etc.

Modul al doilea de a se scrie numeri l-au inventat popoarele acele, cari scrieau cu litere d. e. Grecii la însemnarea numerilor se folosiau de 24 de litere luate din alfabetul lor, ear' Slavii şi Evreii de 27 litere cari erau împărţite, în câte trei clase.

Romanii în scrierea numerilor se folosiau earăşi de neşte linioare asemenea literilor, şi anume: Numerii 1—4 îi însemnau tot prin atâtea linioare perpendiculare.

Numĕrul cinci prin arĕtarea mânei (V); dece prin arĕtarea ambelor mâni sau prin douĕ linii cruciş una preste alta (X); o sută prin trei linioare una perpendiculară şi douĕ orisontale (⊏); ear' o miie prin 4 linioare, douĕ orisontale şi douĕ perpendiculare (□), mai târdiu cu (M), ce diceau a fi prescurtat din „mile“ — 50 se însemna cu jumĕtate din semnul sutei, adecă cu (L) şi 500 cu jumĕtate din semnul miiei adecă cu D.

În cât privesce invenţiunea aşa numitelor cifre arabice, aceasta se însuşesce Indienilor. Indienii au compus aceste cifre tot din atâtea linioare câte unităţi cuprinde numĕrul d. e.

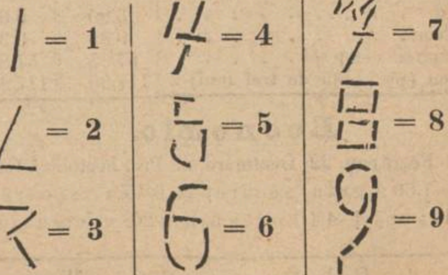

Aceste cifre şi acum încă le mai putem vedè de tot încolţurate prin cărţile cele vechi, dar cu timpul, prin multă scriere, au căpĕtat formă rotundă.

---

*) Alt cevaşi ar fi fost, dacă d-ta ai fi arĕtat cumva niscari-va neajunsuri, scăderi, abateri depe calea cătră fericire a conferenţelor, respective reuniunilor învĕţătoresci. Prin aşa ceva te-ai fi arĕtat, că le voiesci binele şi contribuesci la îndreptarea lor şi prin aceasta la fericirea şi prosperarea lor.

Şi de făceai d-ta una ca aceasta, atunci, te încredinţăm, toată lumea ar fi dis, că d-ta ai dreptate. Pentrucă, dacă avem conferenţe, reuniuni, aceste sĕ se silească din toate puterile lor, a corespunde cu demnitate chemărei lor întru toate!.....

Însĕ după povaţa, ce o dai d-ta învĕţătorilor în „articlu“, că „nu este de trebuinţă a face esperimente aşa însemnate şi chiar cu totul nouĕ“; apoi: „sĕ nu fie aşa inspiraţi de principiele pedagogice etc. etc.“ — poate ori-cine vedè destul de clar, că d-ta voiesci, şi unde şi când poţi şi contribuesci cu cuvêntul etc. — la decăderea şi ruinarea conferenţelor, respective reuniunilor învĕţătoresci!

Pentru ce?

Aceasta nu vrei sĕ ni-o spui în „articlu.“

Dar ai vĕdut, cum am găsit-o noi.

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta redacţiunea nu ia responsabilitatea. R.

**) Un pamflet anonim apărut nu de mult în tipografia lui W. Krafft în Sibiiu. R.

Calculaţiunea cu cifre la început a mers de tot greu, până când tot Indienii pe la 300 de ani înainte de Christos au aflat şi zerul sau nula (0) şi prin aceasta valoarea locului şi sistema decadică 'şi-a ajuns apoi perfecţiunea.

Cifrele arabice (indiene) au fost cunoscute în Europa numai la mijlocul seculului al 13-lea. De cine sûnt aduse nu se scie cu siguritate, atât însĕ pot afirma, că cifrele s'au folosit la început numai în cărţile de astronomie, de aritmetică şi de geometrie, mai târḑíu prin calendare şi prin alte cărţi.

(Va urma).

Bibliografie.

Toma Moise şi Popescu Simeon *Catechism pentru învĕţămêntul religiunei dreptc redincioase resăritene în scoalele primare.* Sibiiu 1880. În comisiune la Tipografia archidiecesană. Preţul 30 cr. v. a.

Bumbacu I. l., *Florinta.* Epopee naţională în V cântece. Cântul I. şi II. Precedată de un tractat despre lirica şi epica română poporală şi clasică. Cernăuţi 1880. Abonamentul la opul întreg, ce va costa 2 fl. v. a. se face direct la autor în Cernăuţi.

Străjanu M., *Manual de gramatica limbei române* pentru scoalele secundare, cu deprinderi pentru aplicarea regulelor. Bucuresci 1880. Preţul 2 lei 50 bani.

Gane N., *Novele.* Volumul I. Iaşi 1880.

Xenopol A. D., *Resboaiele dintre Ruşi şi Turci şi înrîurirea lor asupra ţerilor române.* Iaşi 1880.

Convorbiri literare. Anul XIV — Nr. 7. (Iaşi 1 Octomvre 1880.)

Sumariu: *Copii de pe natură: Cuconul Pantazachi,* de Iacob Negruzzi. — *Scrisoarea lui Alecsandru Papadopul-Calimah* către V. Alecsandri. — *Noaptea din Octomvre,* poem de A. de Musset tr. de P. V. Grigoriu. — *Studie Filologice,* de V. M. Burlă. (Urmare). — *Suvenirile; Când ḑiua bună; Un cântec,* poesii de M. Pompiliu. — *Am visat,* poesie de N. Volenti. — *In revĕrsatul zorilor; Am uitat...; Când am greşit?, Am visat...; Rugat-am...; S'a dus...;* poesii de Ioan S. Neniţescu. — Bibliografie. — Corespondenţă.

Ortodoxul. Foaie eclesiastică. Anul I, semestrul 2. Nr. 7. (Bucuresci 1 Octomvre 1880).

Sumariu: Vinul eucharistic — Cele patru patriarchate din Constantinopol — Prorocul Ilie — Propaganda catolică — Rugăciunea dumineclă — Bibliografie.

Bursa de Viena şi Pesta

din 23 Octomvre 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	107.80	108.65
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.40	80.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	96.50	97.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.75	85.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.50	122.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.25	95.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.50	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.75	93.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	93.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.85	71.80
Datorie de stat în argint . . .	72.75	72.80
Renta de aur austriacă	86.70	86.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.20	124.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	815.—	812.—
Acţiuni de credit austr. . . .	279.50	279.80
Acţiuni de bancă de credit ung.	247.75	246.—
Sorţi ungurescí cu premii . . .	109.—	108.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	187.90	107.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.90	5.62
Napoleon	$9.35^1/_2$	9.34
100 marce nemţesci	57.85	57.80
London (pe poliţa de trei luni) .	117.20	117.20

Economic.

Făgăraş, 22 Ocotmvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.—7.80; grâu sĕcăreţ fl. 6—7.; sĕcară fl. 5—5.40; orḑ 4--4.40 ovĕs fl. 2--2.20; cucuruz (nou) fl. 3.—5 (vechiu) fl. 5; mălaiu fl. —.; Sămânţă de cânepă fl. —8; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6; cartofi (vechi) cu fi. 1.20..—2.—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—76; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 40—42; unsoare fl. 75—80; cânepă fl. 20—25; sĕmênţă de in fl. săpun fl 30.—34; fên fl. 1.80.—2.20 spirt pro grad fl. $10-11^1/_2$ pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 44 cr carne de berbece 28 cr.; oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu mai bine cercetat ca cel trecut. Timpul frumos şi cald. Lemnele sunt foarte scumpe; un cărucian cu 3—4 fl.;

Braşov, 22 Octomvre n. Pro hectolitră Grâu fl 6.90—8; Grâusĕcăreţ fl. 5.70 Sĕcară fl. 5.40--5.60 Orz fl 3.30—3.65; Ovĕs fl. 2.—2.10; Cucuruz fl. 3.90; Mălaiu fl 4.70.; Mazere fl. 6.; Linte fl. 9.80; Fasole fl. 4.35; Sĕmânţă de in fl. 11. Sĕmênţă de cânepă fl. 4.20— Cartofi fl. 1. pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 carne carne de viţel — cr. de berbece 30 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Sighişoara, 21 Octomvre n. Pro hectolitră: grâu fl. 7—7.40;. grâu sĕcăreţ fl. 5—5.70; sĕcară fl. 5.50—5.70—; ovĕs fl. 2—2.30; cucuruz fl. 4.50; cartofi fl. 1.50; per chilogr: sĕu brut 30 cr. carne de vită 40 cr. carne ostură bovină 80 cr unsoare de porc 80 cr. pro metru cubic: lemne vêrtoase fl. 1.70.

Budapesta, 23 Oct. n. Nu este om, care după cum se arĕtase timpul descris în raportul trecut, sĕ nu fi ţinut — am putè ḑice — mai una cu capul, că ḑilele lui Oct. vor remânè toată luna frumoase şi calde, după ce în Septemvre ḑeu că nu ne-am bucurat de multe ḑile frumoase. Dar înzădar, cu începutul sĕptĕmânei trecute timpul se schimbà earăşi spre ploaie, care deşì nu ne a cercetat în toate ḑilele, totuşi a stricat economilor planurile, a împedecat lucrurile încă puţine de pe câmp şi în sfêrşit prelângă toate, că n'a fost de loc de lipsă, a mai rĕcit şi temperatura aşa de tare, încât dacă mai ţinea către sfêrşitul sĕptĕmânei numai o ḑi, era pe acì sĕ ne vedem cu o earnă nemai pomenit de timpurie. De zăpadă de şi sûntem deocamdată scăpaţi, totuşi fiind destulă în munţii din pregiur, cu părere de reu trebuie sĕ mărturisim, că temperatura şi pe şesuri este cum se cuvine ernatecă. De altă parte drumurile desfundate de atâtea ploi căşunează bieţilor economi, prelângă alte necazuri mari şi mici dară multe, şi pagube însemnate, 'pentrucă nu pot umbla cu carele ca sĕ'şi poată aduce la têrg articlii, cu cari sĕ poată face bani de dare. Cari au încercat a venì la têrg în sĕptĕmâna trecută umblau cu carele prin tină până în butucii roatelor şi bietele vite până la genunchi. Articlele din pricina aceasta au fost puţine şi preţurile lor cu 25—30 cr. mai scumpe ca în rêndul trecut. Aşa notăm în special:

Grâul la 80—90 mii m. m. a trecut cu fl. 11.60—12.45; sĕcara la 2000 m. m cu fl. 10—10.25; orzul la 3000 m. m. cu fl. 6—8; ovĕsul la 400 m. m. cu fl. 6.50—6.70; cucuruzul la 12,000 m. m. cu fl. 5.30—6.40; făina trecu şi de astădată foarte bine; păstăioasele s'au vêndut mai slăbuţ şi adecă: fasolea cu fl. 9—9.75; mazerea cu fl. 11—13; mălaiul cu fl. 6.—6.25; sĕmênţa de in cu fl. 13.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 1.80—2.80 per chilogram.

Porcii au trecut cam de mijloc. In têrg de astădată au fost preste 67 mii de capete, între cari din Ungaria de jos 6640, din România la 1080 şi din Ardeal vreo 320; unsoarea de porc cu fl. 67—68; slănina cu fl. 65—66.50; sĕul cu fl. 47—48; spirtul *en gros* cu fl. 32; *en detail* cu 33.50 per 10,000 litre $^0/_0$

Peile au trecut: de bou cu fl. 118—120; de vacă cu fl. 115——118; de viţel cu fl. 212—222; de oaie cu fl. 140—150; de miel cu fl. 65—80 (toate per 102 dărabe); peile de cal cu fl. 10—10.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 12 Noem. şi 15 Dec. imob. lui Ioan Haup în Braşov; în 13 Dec. 1880 şi 15 Ian. 1881 imob. lui Carol Bojer şi soţi în Braşov; în 13 Noemvre şi 13 Dec. imob. lui George Thiess în Sânpetru (trib. Braşov); în 16 Noemvr. şi 16 Dec. imob. lui Andrei Palco în Magherău; în 5 Noemvr. şi 6 Dec. imob. remasului după Efraim Gross în Reghen (judec. cerc.); în 23 Noemvre şi 23 Dec. imob. lui Ioan Eder în Cohalm (judec. cerc. Sighişoara); în 24 Noemvre imob. lui Toderică Căluţ în Ludveg (judec. cerc. Teaca); în 16 Noemvre şi 16 Dec. imob. lui Ludovic Bartha în Zălău (judec. cerc. Sângiors); în 17 Noemvre şi 17 Dec. imob. lui Ioan Radler şi soţiei sale în Sighişoara (judec. cerc.); în 23 Noemvre şi 23 Dec. imob. remasului după George Török în Cadicĭfalĕu (trib. Odorhei); în 29 Oct. imob. lui Constantin Frăţilă şi soţi în Bungard; în 27 Noemvre şi 27 Dec. imob. lui Valentin Bock în Vurpĕr (trib. Sibiiu); în 22 Dec. 1880 şi 22 Jan. 1881 imob. lui Iacob Jacobfi şi soţi în M. Oşorhei (trib.); în 30 Oct. şi 30 Noemvre imob. lui George Albrich în Moardeş (judec. cerc. Mediaş); în 6 Noemvre imob. lui Weber în Orăştie (judec. cerc.).

Nr. 161. 2—3

CONCURS.

Conform resoluţiunei prea venerabilului consistoriu archidiecesan dto 15 Iulie a. c. Nr. 2112 B. pentru ocuparea postului de capelan lûngă neputinciosul paroch Moise Neagovici din Zagon, ppresbiteratul Trei-scaunelor, se escrie concurs până la 2 Novembre a. c.

Emolumentele conform declaraţiunii numitului paroch sûnt jumĕtate din toate veniturile preoţesci din materă şi filie, parochie de a III clasă.

Afară de aceste folosirea casei şi curtei parochiale întregi, şi din grădina parochială în jumĕtate, aceste venituri dau anual suma de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisaţi, ca conform stat. org. şi regulamentului provisoriu pentru parochii sĕ-'şi aştearnă suplicile sale în terminul indicat mai sus oficiului ppresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Breţcu, în 1 Octomvre 1888.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Spiridon Dimian m. p.,
adm. presb.

Nr. 168. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante din Streiu Sângeorgiu cu filia Streiu Ohaba de clasa a III, în ppresbiteratul gr. or. al tractului Haţeg, se deschide prin aceasta concurs cu terminul până la 2 Novemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiune canonică, pămênt arătoriu şi de fênaţ 15 iugere pentru care contribuţiunea se va plătì dela comună;

2. Dela 110 fumuri de casă, — câte două ferdele cucuruz nesfârmat-cu tuleul — dela fieşte care fum de casă — şi câte o ḑi de lucru;

3. Tacsele stolare îndatinate şi anumit statorite în sinodul parochial la 29 August a. c.

Doritorii de a competa la această parochie, au a-'şi adresa petiţiunile lor instruate în sensul prescriselor din stat. org. şi dispositiunilor privitoare congresuale din anul 1878 la subscrisul până la terminul sus amintit.

Haţeg 14 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ m. p.,
ppresb.

Nr. 248. 3—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din Zernesci, este de a se instituì un post de învĕţătoreasă, pentru a cărui ocupare se escrie concurs cu termin până la 26 Octomvre a. c. st. v.

Salar pentru anul de probă e 120 fl. v. a., cuartir şi lemne pentru foc 12 metri cub. cu prospect de a se înmulţì după întărirea definitivă.

Dela concurente se cere, atestat de botez, că sûnt gr. or., de moralitate, de cualificaţiunea scientifică şi a economiei de casă, atestat că posede cunoscinţa limbelor patriei, şi dacă a mai fost învĕţătoreasă atestat de pracsă de până acum.

Suplicile instruite în sensul Stat. org. sûnt a se aşterne oficiului presbiteral I. al Braşovului ca adm. al ppresbiteratului Branului.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or.

Zernesci 3 Octomvre 1880.

Ioan Dan m. p.,
preot şi preşed. comt.

Univ. med. Dr. Vilhelm Vajna,

după câştigarea diplomei în sciinţa universală medică, şi după esperienţa făcută în ţĕrile esterne, reîntorcêndu-se şi-a arangiat stabil pentru

Arta dentistică

„Salonul“ în Cluj,

strada Monostorului internă sub Nr. 2. în casa vĕduvei Donogán;

se face cunoscut publicului pătimitor, că numitul medic sevêrşesce cu precisiune şi cruţare ori ce operaţiuni în arta dentistică, **plombează dinţi găunoşi cu aur galben şi alb** (platina) prin care durerea se delătură şi dinţii se prefac folositori.

Prepară după metodul cel mai bun şi fără durere dinţi, precum şi şiruri întregi de dinţi, de cari dinţi tocmai aşa se poate folosì respectivul, atât în privinţa mâncărei cât şi a vorbirei, ca şi de cei mai buni dinţi naturali, tot odată garantează pentru bunătatea şi durabilitatea acestora. [65] 1—2

Publicare de licitaţiune!

Duminecă în 31 Octomvre 1880 st. n. la 1 oara după ameaḑi se va esarênda pe calea licitaţiunei publice **moara de măcinat cu 3 petri** a comunei Sadu pe timp de 3, eventual 6 ani începênd dela 1 Ianuarie 1881 nainte.

Licitaţiunea va avè loc în cancelaria comunală, unde şi nainte de licitare se pot vedè condiţiunile.

Sadu în 21 Octomvre 1880.

[64] 2—3 **Primăria comunală.**

---

[63] 3—3

Publicaţiune!

Din partea administraţiunei **pădurei bisericilor brănene** gr. or., se aduce la cunoscinţă publică, cumcă în **1/13 Noemvre a. c.** la **11 oare** ante-ameaḑi, în urma încuviinţărei preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto **25 Aprilie Nr. 1338/1880** se va vinde una parcelă de pădure din muntele **„Preduş“** în mărime de **103 jugere** 200 □° consistătoare din lemn de **fag** şi **brad** de întrebuinţat la ori ce soiu de clădire şi se află în apropiere de **$1^1/_2$ oară** de centrul Branului spre tăiere în termin de **7 ani**, cu preţul de strigare de **1000 fl. v. a.**

Doritorii de a cumpĕra, vor avè a depune înainte de începerea licitaţiunei vadiu de **10 $^0/_0$**. Condiţiunile de licitare se pot vedè la primăriile Branului în oarele de oficiu în toate ḑilele.

Bran în 23 August 1880.

Comitetul administrativ.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipar iul tipografiei archidiecesane.

Nr. 123 Sibiiu, Sâmbătă 18 Octomvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibilu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de donĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 Octomvre.

După „Pesti Napló", ministru-president Tisza a învitat pe 21 Noemvre enqueta cea mare, carea sĕ desbată reformarea comitatelor. S'a învitat la enquetă cam la 40 membri, între cari şi P. Sennyey şi deputaţi fruntaşi din toate partidele.

În sinul delegaţiunilor adunate în Budapesta se desbate asupra plusului cerut de administraţiunea de resboiu.

Reuniunea ruteană din Galiţia „Rada ruska" a decis convocarea unei conferenţe la Lemberg pe ḑiua de 30 Noemvre. În adunare comitetul va presenta resoluţiuni, prin care se vor precisa părerile Rutenilor despre situaţiunea politică de faţă, tot aşa pretensiunile şi dorinţele Rutenilor. „Rada ruska" a şi instituit un comitet, care este însărcinat cu redactarea resoluţiunilor. La conferenţă vor lua parte Rutenii „bĕtrâni" şi „tineri." Învitările se vor trimite membrilor partidei rutene cel mult până în 7 Noemvre.

Preşedintele republicei francese a convocat camerele pe 9 Noemvre.

Afacerea Dulcignului se tragănă. Trăgănarea aceasta întăresce pe mulţi în speranţa, că cestiunea se va resoalve pe calea păcei. Turcii şi Muntenegrinii negociază acum asupra unei convenţiuni militare propuse de Turci. Se ḑice că Bozo Petrovici se va întâlnì cu Riza paşa pentru a înlesnì transacţiunile. Distanţa de un chilometru între Turci şi Muntengreni se consideră de ajuns, pentru a împedeca pe Albanezi de a se vêrî între dênşii. Numerul acestor din urmă s'a redus în Mozura la 700 de inşi.

Procesul de presă
al „Telegrafului român".

Un spectacol deosebit ne a înfăţişat eri sala tribunalului regesc de aici. Spaţiul după barieră, unde de altădată 'şi ocupa locul criminalisti, era de astădată ocupat de feţe bisericesci, de preoţi români gr. or. îmbrăcaţi în reverenḑi, cu brâne roşii şi albastre. Pe banca acusaţilor se aflau un asesor consistorial şi un paroch; pe banca martorilor se aflau nu mai puţini decât cinci preoţi şi tribuna procurorului era ocupată de un protopresviter şi asesor consistorial onorariu. De când esistă această sală a tribunalului, ea n'a cuprins deodată atâţi preoţi, ca de astădată. Galeriile erau îndesuite de un public numeros, care privia cu mirare şi uimire la cele ce se petreceau după barieră şi în tot decursul pertractărei, care a ţinut neîntrerupt dela 8 oare dimineaţa până la 6 oare seara, publicul n'a slăbit din pacienţa sa. Obiectul pertractărei a fost următoriul: Protopresviterul şi asesorul consistorial onorariu şi directorul Sem. Ioan Hannia s'a simţit vătĕmat în onoarea sa prin doi articoli publicaţi în „Telegraful Român" şi a acusat la tribunal pe redactorul „Telegrafului Român", asesorul consistorial Nicolae Cristea şi pe scriitoriul acelor articoli, pe parochul din Gurarîului Ioachim Munteanu. Protopresbiterul Ioan Hannia n'a întrebat de canoane, n'a întrebat de legile bisericesci, n'a întrebat de disclipina bisericească, sub care stă fie care presbiter, ci a cugetat fără îndoială, că onoarea sa stirbită o va putè mai bine rehabilita înaintea curţei juraţilor şi a tribunalului din Sibiiu. Cei cinci preoţi, chiemaţi de protopresbiterul Hannia ca martori, aveau sĕ'l spriginească la această întreprindere. Curtea juraţilor era compusă esclusiv numai din concetăţeni saşi, profesori de gimnasiu, comercianţi şi meseriaşi. Şi pentru ca succesul sĕ fie cu atât mai sigur protopresbiterul Hannia 'şi-a luat pre lângă sine pe unul din cei mai iscusiţi advocaţi, pe unul din cei mai populari bărbaţi la concetăţenii saşi, pe domnul Arz v. Straussenburg, pe acelaşi Arz v. Straussenburg, care a apĕrat în douĕ rênduri ḑiarul de aici „Siebenbürgisch-deutsches Tageblatt" în douĕ procese intentate de procurorul statului contra cărţilor „Săteanului Român" şi „Observatorul" şi toate procesele au dobândit votul deliberativ al curţei de juraţi.

Afară de acest aparat, protopresbiterul Hannia a validat întreg talentul seu de elocuenţă însoţit de o mimică foarte espresivă pentru a convinge pe curtea juraţilor despre adûnca vătĕmare, ce a suferit dênsul prin acei articoli ai „Telegrafului Român", şi-a compus anume a casă autobiografia sa şi a cetit juraţilor de pe hârtie câte posturi înalte ocupă el, la câte bance este el director etc. etc. Pentru a dovedì că a fost îndreptăţit a administra averea bisericei din Gurariului protopresbiterul Hannia a afirmat sus şi tare, că statutul organic încă nu este întrodus în biserica noastră, ear' pentru a arĕta, că el a fost îndreptăţit a înmormênta pe repausatul paroch din Gurariului, deşì ocupă funcţiunea numai a unui director seminarial, nici decum însĕ a unui paroch, nici a unui protopresbiter tractual, a ḑis că el a mai îmmormêntat şi pe alţi parochi, nu numai pe parochul Manta!

Dl profesor de drepturi Dr. Fölkl, apĕretoriul parochului Munteanu, însĕ cu vervă a adus lumină completă asupra afacerei.

O impresiune cindată a făcut acest proces unic în feliul seu, asupra ascultătoriului. Din întreg decursul pertractărei erai sedus a crede, că nu redactorul „Telegrafului Român" şi parochul Munteanu erau acusaţii, ci protopresbiterul Hannia, căci acesta dimpreună cu advocatul seu nu se puteau destul apĕra faţă cu incusele ce veniau ca ploaia dela defensorii acusaţilor.

O mişcare sensaţională a produs atât în public, cât şi între juraţi când advocatul Ioan de Preda, defensorul redactorului „Telegrafului Român", a presentat tribunalului pîra comunei bisericesci Gurariului, prin care aceasta cere, ca fostul protopresbiter Hannia sĕ se pună în stare de acusaţiune pentru a'l silì sĕ'şi dea socoteală despre administrarea fondului lor bisericesc.

După ḑece oare de pertractare curtea juraţilor şi-a esprimat verdictul seu. Cu o maioritate imposantă de 10 voturi contra 2, redactorul „Telegrafului roman" şi parochul Ioachim Munteanu s'au achitat şi protopresbiterul Hania s'a condamnat la purtarea tuturor speselor procesului.

Detailurile procesului, se pot vedè din raportul special, ce va urma.

Credem că şi protopresbiterul Hannia va fi mulţămit cu acest verdict, căci până acum toate verdictele ce s'au esprimat asupra lui ḑicea că vin dela „oamenii lui Popea" dela „Şagunisti", dela „consistorialişti", acum a avut ocasiune a auḑì în faţa lumei un verdict dela bărbaţi, cari sûnt cu totul străini de afacerile noastre bisericesci şi de partide, a avut ocasiune a auḑì un verdict dela bărbaţi independenţi, cari au trecut încă prin sita deasă a protopresb. Hannia.

Nu scim însĕ dacă protopresbiterul Hannia va fi mulţămit cu rehabilitarea onoarei sale în forma aceasta, nu scim dacă vor fi mulţămiţi representanţii bisericei noastre şi cu deosebire statul preoţesc cu o astfel de procedură pentru a se rehabilita onoarea unui presbiter. Acest cas, poate unic în biserica orientală, va fi negreşit discutat în sinul organelor noastre bisericesci, căci datorinţa lor este a păstra cu scumpĕtate vaḑa bisericei şi onoarea statului preoţesc.

FOIŢA.

Scrisoarea lui A. Papadopul-Calimah către V. Alecsandri.

Geneva 20 Iulie 1880.

(1 Urmare).

După stăruinţele Ambasadorului englez, Cyril Lucar se rechiamă earăşi la tronul sĕu, cu mare cinste şi entusiasm (1624); astfel merge treaba în ţerile netocmite şi nechibzuite: de la capitol la stînca tarpeană, şi de aice înapoi la capitol nu este decât un pas. Patriarchul Lucar, nu se opreşte în lucrul sĕu de regenerare. El cel ântâiu înfiinţează o tipografie în patriarchie, cumpĕră şi aduce tipar de la Londra la 1612, întrebuinţând la această misiune pe eruditul ieromonach Nicodim Metaxa, pe care îl şi însărcinează cu tipărirea mai multor cărţi de teologie şi bisericesci. Acest Nicodim Metaxa era din Cefalonia, născut din părinţi care purtau titlu de comite cu care-i cinstise pentru vitejie, republica Veneţiei. După ce Nicodim îşi sfîrşì studiile colegiale în Cefalonia, se duse la Padua, unde urmà cu mult succes universitatea. Aice el făcù cunoscinţă cu Constantin (mai în urmă Cyril) Lucar. Intorcêndu-se în Cefalonia, Nicodim se făcu ieromonach; ear după ce amicul sĕu devenì patriarch ecumenic, el se duse la Ţarigrad, unde 'l găsim acum directorul tipografiei patriarchale.

Această întreprindere aruncă pe Iesuiţi la culmea mâniei. Iesuiţii n'au lăsat niciodată ca luminile sĕ fie respăndite în lume; preceptele sfinte: cercetaţi scripturile şi nu ascundeţi lumina sub oboroc, au fost pentru dênşii blăsteme... Bieţii tipografi stăteau cu ḑilele în mână în ţerile catolice; însuşi regii Franciei n'aveau putere sĕ apere pe un tipograf în mijlocul Parisului. Pedepsele pentru tipografi erau *peine de la hart, peine d'etre pendus et etranglez*..,[8]) lucruri nu prea plăcute, cum poţi sĕ-ţi închipueşci. *Theologi Parisienses ad ignes usque persequuntur*, ḑice tremurând bietul Robert Estiene, şi tipografii fugeau din toate ţerile catolice la Geneva, la Bâle, la Neufchatel, în Elveţia care de veacuri întregi a servit de adăpost libertăţii, cugetării şi tuturor capacităţilor prigonite. [9])

Iesuiţii din Constantinopole se pun dar din toate puterile lor sĕ urzească curse spre a perde pe patriarchul Lucar. Ei găsiră o carte alcătuită şi tipărită de Lucar la Londra latinesce şi englezesce în timpul petrecerii sale în Englitera, în care el critica legea lui Mahomet. Atât au trebuit! această carte fu dusă Sultanului, spuindu-se că eşise chiar atunci din tipografia lui Lucar de la patriarchie, şi că inscripţiunea de pe frontispiciu şi data, că ar fi tipărită mai de mult la Londra, sûnt false. Sultanul se face foc: îndată o ceată de arapi calcă din ordinul padişahului şi preface în praf şi în pulbere tipografia. Atunci a perit o mulţime de manuscripte vechi, de autori profani şi eclesiastici, mai ales scrierile de polemică dogmatică şi de predicaţiune, care nu puteau găsì cruţarea la censura Veneţiei, singurul oraş ce pe atunci avea mijloace destule pentru a tipărì cărţi grecesci. Toate aceste tipărite s'au netipărite sûnt distruse şi aruncate în mare împreună cu sfârmăturile tipografiei şi cu frumoasele litere aduse de Lucar de la Londra. Tipograful Metaxa, abia scăpà viu, cu fuga; gădele cu un detaşament de sbiri năvăleşte apoi sĕ puie mâna pe Lucar, dar patriarchul prinde de veste şi scapă la Aggas, ambasadorul Belgiei. Acesta intervine, dovedeşte Seraskerului, că toate sûnt scorniturì ale Iesuiţilor, şi astfel Cyril Lucar remâne nesupĕtat pe tronul seu, ear Sultanul Murat, voind sĕ facă dreptate, isgonesce pe Iesuiţi cu ocară din Constantinopole, la 1625. Ca sĕ isbutească sĕ distrugă tipografia, imprimatele şi manuscriptele dela Patriarchie, Iesuiţii dela Stavrodrom au cheltuit mulţime de bani, şi au dat daruri Turcilor. [10])

---

[8]) Renouard, annales de l'imprimerie des Estienne, pag. 289—295.

[9]) Robert Etienne, Leh Censures des théologiens de Paris, edit Genève 1552. — L. Vulliemin, Histoire de la Confèderation Suisse, tom. II, p. 102 sp. 358 sq.

[10]) Ipsilanti, op. cit. pag. 133—137.

Cartea roșie a monarchiei Austro-Ungare.

Diarele vieneze dice „Romanul“ ne aduc resumate din „cartea roșie“ austro-ungară, care cuprinde documentele internaționale din diua încheierii tractatului dela Berlin și până mai dilele trecute. Aceste documente sûnt împărțite în patru capitule precum urmează:

I. Cestiunea fruntăriilor greco-turce.

II. Neînțelegerile în privința fruntăriilor bulgaro-române.

III. Afacerile turco-muntenegrene în privința fruntăriilor.

IV. Repatriarea fugarilor mahomedani din Bulgaria.

Începem astădi cu resumatele estrase de diarele vieneze din capitulul al doilea, pentrucă sûnt relative la România, și vom da în numerile viitoare și resultatele privitoare la celelalte cestiuni.

II Neînțelegerile în privința fruntariilor bulgaro-române.

În acest capitul nu se tratează decât despre cestiunea Arab-Tabiei. Într'o notă a comitelui Andrassy, către comitele Kalnocky, datată din 31 Iulie 1879, se dice următoarele:

„Guvernul imperial al Rusiei trebuie sĕ ne fie dator recunoscință, că neam arĕtat dispuși în această privință (a cerceta afacerea încă odată), ceea ce probează că facem o mare concesiune punctului de vedere al Rusiei, de vreme ce admitem a se supune unei noue cercetări o hotărîre luată deja în unanimitate de comisiune.

Trebue sĕ punem pe aceasta o greutate cu atât mai mare, cu cât hotărîrea eventuală a comisiunei trebuia recunoscută ca definitivă chiar dacă ar fi fost luată numei cu o mare majoritate, și nu trebuia prin urmare sĕ se facă dintr'ênsa obiectul unor noue negociări între cabinete.

Atunci d. de Giers se presentà în numele Rusiei cu propunerea de a lua cestiunea Arab-Tabia din mânile comisiunei internaționale de delimitare pentru Bulgaria și a o da comisiunei sêrbesci.

Respunsurile Germaniei și Austro-Ungariei au fost în această privință următoarele:

Comitele Velsersheimb către comitele Andrassy

Telegramă. Berlin, 15 August 1789.

„În fața nouei propuneri rusesci în privințe Arab-Tabiei, cabinetul din Berlin nu voesce sĕ apuce înainte, ci este hotărit sĕ lase dobândirea înțelegerei trebuincioase pe seama puterilor mai de aproape interesate, și mai ales Austro-Ungariei, a cărei atitudine va fi hotăritoare și pentru aceea a cabinetului german. D. de Radovitz s'a esprimat deja în acest sens față cu însărcinatul afacerilor de acì.“

Comitele Andrássy către comitele Kalnocky la Petersburg.

Telegramă. Viena, 18 August 1879.

„Dilele aceste ni s'a comunicat în scris noua propunere rusească, în privința cestiunei Arab-Tabia, de către însărcinatul cu afacerile rusesci de aici.

„Am arĕtat deja, prin diferite propuneri, dorința noastră de a fi agreabilă Rusiei în această afacere. Ar fi de dorit și pentru noi de a înlătura aceasta din urmă greutate de delimitare. Dar spre marea noastră părere de rĕu și cu toată bunavoința noastră ne vedem în imposibilitatea, de a adera la propunerea Rusiei și a încredința afacerea comisiunei serbesci, de vreme ce cabinetul rus, în privința Arab-Tabiei nu aderă la propunerea noastră de a se considera hotărîrile maiorității ca definitive, de și ele au produs o mulțămire generală în toate delimitările făcute în peninsula balcanică, cu toate îngrigirile, ce Rusia arĕta la început, și de altă parte chiar Englitera consideră trecerea sarcinei pe sama comisiunei serbesci de delimitare ca în contradicere cu tratatul, părere, pe care trebue sĕ o considerăm și noi ca justă.

Se înțelge de sineși că d. de Giers n'a fost nici cum satisfăcut de acest respuns, dar earăși nu putu sĕ se otărască a recunoasce de definitive decisiunile luate de maioritatea comisiunei. El observă că aceasta este o cestiune de principii, dela care nu poate sĕ se abată cabinetul rus, și că nu poate sĕ se lase a fi maiorisat de o comisiune ai cărei membrii par a fi procedat la această lucrare cu o opiniune preconcepută. D. de Giers formulà o nouă propunere, prin care cerea a se trimite bărbați speciali spre a cerceta cestiunea construirii podului la Silistra și ca o hotăríre definitivă sĕ depindă dela decisiunea luată de maioritatea cabinetelor. Această propunere fu primită în fine după lungi negocieri; lordul Salisbury declarà, că a aderat la dênsa, numai și numai fiindcă a fost acceptată și de Austro-Ungaria.

Comisiunea de bărbați speciali se întrunesce; ea hotăresce cu 6 voturi contra 1, care era cel rus, în sensul cum cerea România sĕ construească podul lûngă Silistra. Acesta nu împedecà însĕ pe Rusia de a ridica nou greutăți și de a refusa ratificarea și sub-semnarea protocolului. Spre a pune un capĕt acestei cestiuni, baronul de Haymerle ia inițiativa pentru o propunere de mijlocire, care este primită în cele din urmă de toate puterile și care satisface în fine și pe cele douĕ părți mai de aproape interesate.

Spre a completa darea de samă asupra acestei afaceri, diarele vieneze mai reproduc și următoarele amenunte din *Cartea roșiă*.

„Rusia își esprimase dorința ca însăși Bulgaria sĕ se declare mai din nainte satisfăcută cu soluțiunea cestiunei. Baronul de Haymerle însărcinà pe comitele Khenvenhüller, representantul austro-ungar de la Sofia, sĕ influențeze în acest sens asupra guvernului de acolo. Comitele Khenvenhüller rĕspunse, că guvernul este gata a da declarațiunea cerută de Rusia, dar numai cu condițiunea, ca România sĕ se oblige față cu Europa de a construì podul într'un termin ficsat mai dinainte. La aceasta se raportà următoarea notă:

Baronul de Haimerle către comitele Khenvenhüller.

Telegramă Viena 14 Mai 1880.

„Prin acea frasă relativă la pod, Bulgaria nu poate sĕ 'și aducă nici un folos și că, de vreme ce ea n'are nici un drept de a pune condițiuni, n'avem a negoția cu Bulgaria asupra fruntăriilor Dobrogei; ne am mărginit la un indemn confidențial, pe care dacă 'l-ar urma Bulgaria ar înlesnì primirea în genere a propunerei și în acord definitiv. Noi am declarat mai din înainte, că dacă propunerea noastră de mijlocire nu va fi primită pur și simplu o vom retrage și ne vom pune pe basa propunerilor comisiunei.

„Este neadmisibil, ca Bulgaria sĕ pună condițiuni României, precum este de esemplu aceea pentru construirea podului.

D. Boerescu către comitele Hoyos.

Bucuresci, 24 Iunie 1880.

„Comunicarea ce Ecs. Voastră 'mi-a adresat în privința soluțiunei definitive a cestiunei Arab-Tabia, ne dă o nouă probă despre amicia ce guvernul Maj. Sale cesaro-regale apostolice are pentru noi. Este datoria pentru mine de a vĕ esprima pentru aceasta mulțămirea și cunoscința guvernului princiar.

Intru ceea ce privesce afacerea chiar d. Boerescu declară, că guvernul princiar este satisfăcut pentru concederea Arab-Tabiei către România, dar' nu și cu cealaltă ficsare a fruntăriei.

Varietăți.

*(Distincțiune). Ministrul president Coloman Tisza fu distins de M. S. cu marea cruce a ordinului S-tului Stefan.

* (Viriliștii) din comitatul Trei-scaunelor (Háromszék) au ca cel dintâiu contribuent cu 2738 fl. 26 pe contele Ioan Nemeș și ca cel de pe urmă pre Carol Vajna cu darea de 133 fl. 61 cr.

* (Casina) din Sibiiu va arangia petreceri cu danț în 30 Oct. 13 și 27 Noemvre și în 11 Dec. cu începutul la 8 oare seara.

(Procesul de presă) ce 'l-a fost intentat dl Ioan Hannia, asesor consistorial onorar și director seminarial în contra dlui Nicolae Cristea, asesor consistorial ordinar și redactor al *„Telegrafului român“*, resp. în contra dlui Ioachim Munteanu paroch din Gurariului, s'a pertractat ieri în 28 Octomvrie n. înaintea curții cu jurați de aici de dimineața la 8 oare până seara la 6 oare neîntrerupt. Dl paroch Ioachim Munteanu a fost susținut la timpul seu în coloanele „„Telegrafului român“, că dl **Ioan Hannia,** *asesor consistorial onorar și director seminarial „și-a permis cu volnicie a călca în picioare ordinea bisericească și a* **prevarica** *în parochia Gurarîului în dauna parochului de acolo și a disciplinei;“* ear' într'o notă parochul Munteanu a fost scris: *„Cine ar fi putut aștepta atâta imprudență din partea unui director seminarial și totodată asesor al consistoriului archidiecesan? A provoca pe popor la neascultare față cu preotul seu, ba indirect a-'l provoca la revoltă, dovedesce, între altele, o nemărginită încredere în sine;* etc. etc.“ **Juriul,** compus numai din **neromâni***) a declarat cu 10 voturi în contra 2, va sĕ dică cu o *maioritate impunĕtoare* pe amêndoi acusații de **nevinovați;** ear' dl *Ioan Hannia*, representat altcum de dl *Arz v. Straussenburg*, (unul din cei mai distinși și vĕduți advocați ai Sibiiului, și totodată un bărbat politic foarte popular al Sașilor), dl *Ioan Hannia*, asesor consistorial ordinar și director seminarial, dicem, a fost *condamnat* la plătirea speselor în sumă de 82 fl. v. a.

Altcum atragem atenția on. public asupra raportului, ce-'l aducem începênd cu numĕrul acesta.

* (Dare de samă) despre balulul român în sara de 18 Octomvre st. n. în favorul „fondului de teatru“. Venitul brutto a fost 204 fl. ear cheltuelile de 145 fl. 50 cr. Resultă deci ca venit curat suma de: 58 fl. 50 cr. Suma această în 23 Octomvre st. n. s'a și administrat prin postă B. Pesta d. George Serbu, cassariul societăței pentru fond de teatru. Preste prețul de întrare ficsat cu 1 fl. v. a. au plătit dnele: Constanța Dunca-Schiau 5 fl. Maria Cosma 1 fl., precum și următorii d-ni și anume: Nicolae Popea, archimandrit și vicariu metropolitan 4 fl. Paul de Dunca 1 fl. 50; Ales. Lebu 10 fl. Fűlep Samu 5 fl. Traugot Binder 3 fl. Ioan Bădilă 3 fl., maiorul pens. Herzberg 1 fl. Coriolan Bredicean 4 fl. Daniel Lica 4 fl. Petru Mihaly 4 fl. Visarion Roman 2 fl. Dr. I Moga 1 fl. Nicolau Budac 1 fl. Const. Popovici 1 fl. Const. Colbasiu 1 fl. Dr. A. Todea 1 fl. Ales. Filip 1 fl. Dr. D. Răcuciu 1 fl. și George Secula 1 fl. Suma: 55 fl. 50 cr.

Sibiiu, 23 Octomvre st. n. 1880.

Comitetul.

* (Strămutare de têrg). Têrgul de toamnă din Arad în anul acesta se va ține în 5, 6 și 7 Noemvre n.

* (Semnele timpului de față). Cât de curênd se vor vinde prin licitație judecătorească: bunul contesei K. Sandor prețuit cu 70,000 fl. în 20 Dec. n., bunul lui Max. Un. pre-

---

*) Pe cei doi *Români* ai juriului, cari au fost trași din urnă, i-a respins d-nul *Hannia*.

Scăpând din mână și astădată pe Lucar, ba încă pățind și rușinea isgonirei, Iesuiții capĕtă ertare dela Turci, dând bani, conform obiceiului, și, întorcêndu-se la Constantinopole, se pun pe lucru voinicesce, chemând în ajutoriu pe Iesuiții din toate părțile. Ei respândesc vestea între cler și între popor, că Lucar este calvinist, ba chiar că a fost turcit și apoi se făcu ear creștin ca sĕ capete patriarchia, și că acum, în taină, e protestant!...[11]) Aceste calomnii, Iesuiții le respândesc prin toate țĕrile, unde erau creștini ortodocsi.

Pe atunci, adecă la 1630, cuviosul și eruditul Teofan, patriarch al Ierusalimului, se afla în Iași, capitala Moldovei, în dilele lui Moisi Movilă Voevod, fiiul lui Simeon Movilă. La 1619, când domnia în Moldova Gaspar Voevod, acest patriarch mai trecuse prin Iași și prin Moldova îndreptându-se spre Moskva, în dilele Țarului Mihail Teodorovici. Motivul acestei călĕtorii era, precum scrie eruditul Filaret, archiereul Petersburgului, că biserica Rusiei se afla în mare neorânduealǎ; nici Rusia nordică nici cea meridională nu aveau păstori. Patriarchii Rĕsăritului, audind despre netocmeala împĕrăției rusesci de o lege cu ei, și despre prigonirile Catolicilor contra Pravoslaviei, se întrunirǎ spre a se sfătuì, la mormêntul lui Christos, și au trimis pe cuviosul seu păzitor, ca sĕ puie la cale biserica Rusiei. Patriarchul Constantinopolitan 'i-a dat deplină putere sĕ'l represente și a trimis cu el pe al seu exarch, Archimandritul Arsenie. Teofan trece deci prin Moldova și merge în Rusia. El visitează mai ântâiu capitala, pune de îndreptează cărțile bisericesci slavonesci, după anticele manuscripte grecesci și după un an de lucru, Teofan împreună cu Țarul roagă pe metropolitul Filaret sĕ primească a fi patriarch al Moskvei și a toată Rusia. Acest metropolit Filaret, era tatăl Țarulni Mihail Teodorovici. Patriarchul Ierusalimului consacrează însuși pe Filaret, și astfel tatăl și fiiul, tatăl patriarch și fiiul țar, remân cu pace cărmuitorii Rusiei. La 1620 Teofan întorcêndu-se dela Moskva, visitează Rusia meridională, și stă la Kiev. Regele Sigismund al Poloniei, îl primesce cu cinste vĕdênd în el un patriarch al bisericei. Teofan consacrează aici de metropolit al Kievului și al Galiției pe Petru Movilă, și face trei episcopi; apoi el se întoarce la Ierusalim, peste puțin merge ear la Moskva, și acum întorcêndu-se, se afla în Iași, la 1630.[12])

Rusia trimite acum o deputațiune la Iași, către patriarchul Teofan, sĕ'l întrebe dacă sûnt adevĕrate câte se aud despre patriarchul Ecumenic Lucar. Teofan respunde în scris prin scrisori patriarchale, că patriarcul Lucar nu este vinovat de calvinism, că el este un adevărat archiereu, urmaș credincios al părinților bisericei ortodocse a rĕsăritului. (Va urma).

---

[11]) Dominicus Bernini, Histoire des hérétiés, tom. IV, pag. 611.

[12]) Istoria Possipskoi Țerkva, pag. 223—237. edit. St. Petersburg 1838. Conf. Dositei patriarch Ierusal. în prefața Ὀρϑόδοξος ὁμολογία, edit. Snagov, 1699.

ţuit cu 60,000 fl. în 15 Dec. n., bunul lui Achatius K. în 12 Ian. 1880 preţuit cu 165,093 fl., posesiunea domnească a lui Eduard D. în 4 Noem. preţuit cu 77,648 fl.: bunul lui Carol F. preţuit cu 110,180 fl. a fost sĕ se vêndă în 25 şi 27 Oct. n., bunul lui Samoilă B. jun. se va vinde în 15 Dec. preţuit cu 41,082 fl., bunul lui Achatius D. preţuit cu 33,000 fl. în 29 Noemvre n., posesiunea domnească a Teresiei K. preţuită cu 26,000 fl. în 15 Dec.; bunul baronului Eduard G. preţuit cu 156,106 fl. în 26 Noamvre n., bunul lui Pavel Sz. preţuit cu 35,573 fl. în 4 Noemvre n., bunul lui Aegidius B. preţuit cu fl. 348,785 în 16 Noemvre n., bunul lui Alecsandru Szt. preţuit cu fl. 66,934 a fost sĕ se vêndă în 27 Oct. n., asemenea bunul contelui Ludovic B. preţuit cu 86,849 în 20 Oct. n.

* (Advocat nou). Camera advocaţilor din Alba-Iulia aduce la cunosciinţa publică, că Dl Ioachim Fulea cu domiciliul în Deva este întrodus ca advocat în lista advocaţială.

* (Comitatul Caraşului). Dl de Iacobfy, presidentul sedriei orfanale a comitatului Caraşului în şedinţa ultimă a comitetului administrativ dedu acum decurênd spre cetire un raport al seu, prin care se constatează faptul, că la oficiul orfanal sûnt 2500 de restanţe, pe când cassa orfanală are de încassat percente restante în suma de 36,000 fl. v. a.

* (Statua lui Ludovic Kossuth). Oraşul Hodmezö-Vásárhely a comandat statua lui Ludovic Kossuth în mărimea naturală şi aceasta — dupăcum ne spune „Egyetértés" — este deja gata. Ea representă pre Kossuth în costum negru civil şi în positură aşedaţă şi plină de dignitate ţinênd mâna dreaptă pre tomul prim al „scriptelor sale din emigraţiune". Acest chip, care în Sâmbăta trecută 23 Oct. n. s'a espedat de Vastagh, cel mai renumit artist, la care a fost comandată statua, se poate privì, ca cel mai nimerit portret a lui Ludovic Kossuth.

* (Defraudaţiune). Direcţiunea podului de lanţuri din Budapesta cercetând cassa a aflat, că lipsesce suma de 3000 fl. v. a. Amploiatul respectiv de loc fu suspendat din oficiul seu şi predat procurorului de stat spre cercetare criminală.

* (Spargere şi furt.) Marţi noaptea în 14 Oct. st. v. va se ḑică în noaptea sfintei Paraschive neşte furi spărgênd zidul pre subt o fereastră a bisericei din Porceşti au întrat în biserică şi au furat deacolo 2 sfetnice de argint, şi 70 fl. v. a. bani gata. Mercuri dimineaţa în 15 Oct. st. v. făcênduse cercetare mai deaproape şi prin giurul bisericei s'au aflat în cimiteriul bisericei douĕ cruci de argint, asemenea furate din biserică pe cari furii se vede că în graba lor leau perdut.

* (Earnă timpurie) s'a aretat de astă dată în Englitera. In 20 Oct. n. adecă a nins în Londra şi giur de dimineaţa până seara în continuu. Asemenea şi în Vindsor, Rochester şi în alte localităţi a căḑut o zăpadă groasă

* (O vijelie de zăpadă înfricoşată) a domnit în provincia Buenos Ayres din republica argentină. Vijelia începênd din 18 Oct. a ţinut mereu 3 ḑile şi 3 nopţi nimicind în furia sa la 700,000 vaci, 500,000 oi, şi preste 250,000 cai.

* (Diete). Representantul unei societăti americane, carele călĕtorind de present prin Ungaria şi Ardeal cu scopul de a se informa despre isvoarele de petroleu din aceste ţĕri şi a negoţia cu guvernul despre arêndarea acestor isvoare, are salar anual 25,000 fl. şi diete pe ḑi 127 fl. v. a.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale

la tractarea Aritmeticei în scoala populară.

(Disertaţiune ţinută în adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români din Ţeara Bârsei" la 26 Aprile 1880 în Zernesci)

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala primară din Satulung.

(2 Urmare).

III. *Desvoltarea metodului.*

Până la finea seculului al 18-lea aritmetica se propunea în scoala populară preste tot numai în scris şi într'un mod mehanic. Că s'a propus din aritmetică mai mult ca cele patru operaţiuni simple, nu se scie nimic, destul că calculul verbal sau oral s'a început dela *Basedow* şi dela *Rahov.* În scoalele rahovice calculul verbal constă întru intuirea lucrurilor din giurul elevilor, a degetelor etc. Copiii mai ântâiu învĕţau a numĕra până la 100 înainte şi îndĕrĕpt; apoi numĕra earăşi până la 100 înainte şi îndĕrĕpt mai ântâiu numerii cu soţ, apoi numerii fără soţ. După ce elevii erau familiarisaţi şi cu cifrele, apoi tot pe acelaşi drum se conduceau şi în calculul în scris. — Calculul se făcea mai ântâiu cu numeri curaţi şi după aceea cu numeri complicaţi. Esemplele însĕ se luau din cercul de intuiţiune al ocupaţiunei copiilor şi al părinţilor lor. În clasele superioare se esercită calculul verbal din cele patru specii cu regula de tri, fracţiuni şi regula societăţii. Calculul pe tabelă sau în scris se considera numai ca un mijloc ajutătoriu al calculului verbal, şi pentru pregătirea mai departe. — *Trapp* se folosia la intuirea copiilor mici în adiţiune şi subtracţiune de nuci, mere etc., fără ca copiii sĕ cunoască numerii. Tot asemenea urma şi cu multiplicaţiunea şi cu divisiunea până la un grad anumit. Pentru de a da însĕ elevilor un cuprins adevĕrat despre unimi, ḑecimi etc., construise nesce cutioare cu mai multe despărţăminte. Aşa în despărţĕmêntul unimilor punea nesce cuadrate mici, fie-care cu câte 1 punct, însĕ nici odată nu punea într'un despărţĕmênt mai multe decât 9 cuadrate. În despărţĕmêntul ḑecimelor punea alte 9 cuadrate mai mari fie-care cu 10 puncte etc. Ear' pentru a întroduce pe elevi în cunoascerea şi învĕţarea frângerilor aducea înaintea elevilor mai multe beţişoare de asemenea lungime apoi unele din ele le lăsa întregi, şi altele le împărţia în câte 2, 3, 4, 5 şi mai multe părţi şi prin aceste operaţiuni se arăta intuitiv, că $^1/_2$ este mai mult decât $^1/_6$; tot asemenea, că $^2/_3$ este mai mult decât $^5/_8$. — Mai departe, că $^1/_2$ şi $^1/_3$ nu face 1 întreg, însĕ $^1/_3$ şi $^3/_4$ fac mai mult decât 1 întreg. —

Astfel se tracta aritmetica în scoala populară până la păşirea în scoală o renumitului pedagog Pestalozzi, carele aduse operaţiunea cu numeri la basa ei cea adevĕrată, la judecata minţii. Pedagogul *Pestalozzi* lăpĕdă din instrucţiune toate regulele abstracte, înlocuindu-le cu intuiţiunea, carea făcu o epocă în toată metodica elementară. El da elevilor a numera lucruri reale şi a opera cu dênsele: adunând, subtrăgênd multiplicând şi dividând. Tot pe basa intuiţiunii purcede cu propunerea aritmeticei şi pedagogul *Disterweg.* El tractează calculul cu cifre sau în scris ca şi calculul verbal. Mai departe el arată, că aritmetica sĕ se ia din clasa cea mai de jos a scoalei populare si ca prin cunoaşterea numĕrului sĕ se ia nunumai cultura vieţei practice, dar chiar şi desvoltarea tuturor facultăţilor spirituale. De aceea el la propunerea aritmeticei în scoala populară a statorit următoarele postulate:

1. Mai ântâiu cunoaşterea, apoi esercitarea şi apoi aplicarea.

2. Elevul, din intuiţiunile câşcigate, are sĕ-şi scoată singur regula, apoi s'o esprime curat.

3. Ori ce obveniune nouă sĕ se tracteze mai ântâiu ca parte singuratecă şi numai după aceea sĕ se combine cu cele premerse.

4. Fiece cunoscinţă trebue aplicată până la desteritate.

5. Mai ântâiu calculul verbal apoi calculul în scris.

6. Calculul cu numeri curaţi sĕ fie într'o conecsiune organică cu calculul aplicat.

7. Lucrul principal este esercitarea legei decadice, aplicată mai ântâiu la calculul verbal.

8. Fiecare scolar sĕ fie sigur în câutarea resultatului,

9. La calculul aplicat au de a se folosì numai de mĕsurile şi monedele usitate.

10. După încheiarea unui grad de esercíţii, trecerea la alt grad depinde numai dela desteritatea elevilor.

11. Ca primul grad de esercíţii pot servì numerii 1—10 după toate operaţiunile şi raporturile cu numeri daţi curaţi şi aplicaţi. Al 2-lea grad numerii 10—20. Al 3-lea grad numerii dela 20—100 esercitându-se bine multiplicaţiunea şi divisiunea. — Gradul al 4-lea poate merge şi mai departe până la 100,000. Acì au de a se lua aplicări şi mai grele: resolvirea, reducerea, fracţiunile cu numeri curaţi şi aplicaţi; teme practice din regula de tri simplă si compusă, şi anume: directă şi indirectă. — Temele au sĕ se ia totdeauna din viaţa practică.

Hentscshel îşi arangiază gradurile de esercitare în aritmetică astfel:

1. Numerii 1—10 (numirea, cetirea şi cele 4 specii).

2. Numerii 10—100 tot în aceeaşi urmare.

3. Cele 4 operaţiuni fundamentale într'un cerc de numeri mai mare, şi anume cu numeri de o numire.

4. Tot acele cu numeri de mai multe numiri. (Resolvirea, reducerea, adiţiunea, subtraţiunea, multiplicaţiunea şi divisiunea; apoi regula de tri.)

După aceea ia calcularea frângerilor: omogene şi eterogene. Incheie apoi fie care din aceste grade cu esemple din regula de tri. Mai pe urmă ia regula catenară a intereselor, a rabatelor, regula societăţii şi alegaţiunei, — apoi calcularea suprafeţelor şi a volumelor. Pedagogul *Gröffe* mai adaugă lângă aceste încă următoarele consilii practice:

1. In scoala populară nu folosesce nimic aritmetica, dacă se aleg din ea numeri prea mari pentru teme.

2. Legea după care sĕ se însemneze numerii cu cifre trebuie sĕ se facă elevilor de tot clară.

3. Este numai o părere a acelora, cari susţên, ca elevii sĕ nu înveţe sau sĕ nu deprindă nimic curat mehanice în nici un grad.

4. Aritmetica are trei stadie: 1. Calculul intuitiv. 2 Calculul cugetător (verbal) şi 3 Calculul mehanic sau technic (în scris). Pedagogul *Grube* începe aritmetica cu o deosebită intuiţiune, nu face nici o deosebire între calculul verbal şi în scris, căci amândouĕ sûnt calculaţiuni raţionale. Cifra numerului, ce a fost făcută elevului cunoscută prin intuiţiune, o presentează ca pre un semn inmediat. — Caută a aduce apoi calculul cu numerii curaţi într'o conecsiune organică cu numerii curaţi. De aceea Grube face elevului cunoscut un numĕr apoi îl intuiază fundamental, şi după aceea îl tractează tot într'o formă atât în desbrăcarea lui, cât şi în îmbrăcarea lui în aplicări.

Bibliografie.

Istoria Ungariei pentru scoalele poporale. Ediţiunea a VI. Preţul 25 cr. v. a.

Geografia Ungariei şi elemente de geografie pentru scoalele poporale. Ediţiunea III. Preţul 30 cr. v. a.

Ambele manuale sûnt aprobate şi recomandate de venerabilele consistorii pentru scoalele poporale române din întreaga metropolie şi se pot procura sau dela autorul lor Dr. Nicolau Pop profesor la gimnasiul român din Braşov sau prin ori care librărie din patrie.

Bursa de Viena şi Pesta

din 28 Octomvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.65	107.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.40	83.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.20	97.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.25	84.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.75	122.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	95.—	95.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.25	94.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	94.—	93.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.75	93.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.—	93.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.85	71.80
Datorie de stat în argint . . .	72.75	72.80
Renta de aur austriacă	87.10	86.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.75	129.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	813.—	812.—
Acţiuni de credit austr. . . .	279.75	279.30
Acţiuni de bancă de credit ung.	247.25	247.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	108.50	108.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.90	109.10
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.63
Napoleon	9.34	9.34
100 marce nemţesci	57.85	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	117.20	117.20

Economic.

Sibiiu 26 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.30—8.30; grâu sĕcăreţ fl.5.80—6.80.; sĕcară fl 5.60—6 Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 2.--2.40 Cucuruz fl. 3—3.40; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă decânepă fl. 6—7; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 5—6. pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 34—36; Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—16; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 23—25.; Săpun fl. 18—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—48 cr. carne de porc 46—48 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 23 Octomvre n. Pro hectolitră grâu: fl. 11.40--11.80; sĕcară fl. 9.20—9.30; orz 6.25; ovĕs fl. 5.50—5.60; cucuruz fl. 4.20; Spirt *en gros* fl. 33—35 eară *en detail* fl. 32.50 per 100 litre °/°

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 23 Noem. imob. remasului după Vasilie Sarga în Ciaclea (judec. cerc. Aiud); în 30 Oct. şi 2 Noemvre imob. lui Carol Schell în Bistriţă şi Orhei (trib. Bistriţa); în 23 Noemvre şi 23 Dec. imob. remasului după George Török în Cadicĭfalĕu (trib. Odorhei); în 17 Noemvre şi 17 Dec. imob. remasului după Ioan Feher în Căzăneşti (judec. cerc. Baia de Criş); în 20 Dec. 1880 şi 20 Ian. 1881 imob. contesei Alecsandru Karacsai în Feir (trib. Cluj); în 11 Dec. 1881 şi 11 Ian. 1881 imob. lui Nicolau Bălăban în Alţina; în 2 Noemvr. imob. lui. Ioan Baleş şi soţi în Ocna (trib. Sibiu); în 9 Noemvr. şi 9 Decemvre imob. lui Stefan Orban şi Iosif Bogdan în Totoi (trib. Alba-Iulie); în 9 Noemvr. imob. contelui Adam Vas şi soţiei sale în Ţag (judec. cerc. Gherla); în 27 Noemvr. şi 27 Dec. imob. lui Nicolau Ciuci în Hunedoara (trib. Deva); în 7 Dec. 1880 şi 7 Ian. 1880 imob. lui Ioan Mihail Mökesch în Sibiu; în 5 Noemvr. imob. remasului după Carol Hollas în Cluj (trib); în 9 Noemvr. imob. lui Vilhelm Walther şi soţi în Reghen; în 9 Noemvr. imob. lui Walter Pongraţ în Reghen (judee. cerc.);

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [68] 1

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos 1881.

Anul al treiḑecilea.

Preţul unui esemplar legat **30 cr.,** pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenţi europeni.** — **Serviţiul postal şi telegrafic.** — **Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Mĕsurile nouĕ şi vechi.**

Şematismul

(41 pagine cu câte douĕ coloane)

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprinḑênd şi **protopresbiterii, administratorii protopresbiterali** şi **parochii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Vênătoarea, (Novelă). — **Poesii.** — **Conspectul sĕptĕmânilor.** — **Însemnarea têrgurilor.** — **Anunciuri.**

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

A eşit de sub tipar şi se află de vênḑare în toate librăriile:

CĂLINDARUL BUNULUI ECONOM

pe anul comun 1881.

Întocmit de

D. Comşa şi **Eugen Brote.**

Cu mai multe ilustraţiuni intercalate în tecst

Anul V.

Cuprinsul: Călindar iulian şi gregorian cu serbătorile, ḑilele numelor, evangeliile duminecilor, resăritul şi apusul soarelui, lungimea ḑilei. Cronologia. Păscălia. Anotimpurile. Sistemul planetar al soarelui. Cele douĕspreḑece zodii sau semne din calea soarelui. Regentul anului. Întunecimi. Serbătorile schimbătoare şi posturile. Genealogia: Austro-Ungaria şi toate celelalte state europene. Têrgurile: Transilvania, (în rênd alfabetic şi cronologic) Ungaria, Bucovina şi România. POSTA. Corespondenţe telegrafice. Raportul între mĕsurile nouĕ şi vechi. TIMBRE. Tabela de interese. Tabela comparativă a valorilor de bani din toate ţĕrile. SFĂTUITOR JURIDIC: Articolul de lege XLV: 1880 despre procedura, ce are sĕ se urmeze în causele de regularea posesiunei în părţile transilvane a le ţĕrei. PARTEA ECONOMICĂ: Economia schimbătoare în grădina de legumi. Oaia merinos (cu 3 ilustraţiuni). Cercarea seminţei. Fragile (cu 6 ilustraţiuni). Grădina scoalei. Maşină de sĕmĕnat (cu 1 ilustraţiune). Cele ḑece porunci ale agricultorului. Grebla cu cai (cu una ilustraţiune). Trioriul (cu 1 ilustraţiune). Cât se samĕnă pe un hectar? Timpul încolţirei şi vegetaţiunei la diversele plante agricole. Tabela despre maşinile agricole mai însemnate. Din care material cât vinars se estrage. Greutatea fructelor şi seminţelor mai indatinate. Cât timp poartă animalele agricole. PARTEA BELETRISTICĂ: Codreana Sanzeana, povest?. Scormon, novelă. Poesii. Umoristice (cu ilustraţiuni). Literatura agricolă. Inserate.

Preţul 45 cr. sau un leu nou.

Josif Drotleff.
Editorul călindariului bunului econom.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 23.

[67] 1—3

Auḑiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţĕnd **fl. 7.—** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni şi costă acum numai floreni **7.—.**

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuţite, furcuţe şi linguri**	de argint Britania, câte 6 bucăţi toate 18 laolaltă		fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea**	de arg. Brit. mai nainte cu	fl. 3.—	acum numai cu fl. —.60
1 **lingură de supă**	„ „ „ „ „ „ „	3.—	„ „ „ „ 1.—
1 „ „ **lapte**	„ „ „ „ „ „ „	1.50	„ „ „ „ —.50
6 **tave**	„ „ „ „ „ „ „	5.—	„ „ „ „ 1.50
6 **susţiitoare de cuţite**	„ „ „ „ „ „ „	4.50	„ „ „ „ 1.50
1 **cutie de zăchar**	„ „ „ „ „ „ „	4.—	„ „ „ „ 1.20
1 **păreche sfeşnice** mai mari de	„ „ „ „ „ „	2.—	şi fl. 3.—
1 **clopoţel de masă**	de arg. Brit. mai nainte cu	fl. 4.—	acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauĕ**	„ „ „ „ „ „ „	—.60	„ „ „ „ —.30
1 **pipernită şi salniţă**	„ „ „ „ „ „ „	2 50	„ „ „ „ —.75
1 Carafine p. oţet şi uleiu	„ „ „ „ numai	fl. 3.50	şi 4.50
1 **unealtă de foc**	grea de pus pe masă mai nainte	fl. 3.—	acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea şi teă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oţet şi oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4. — încă şi alţi articuli nenumeraţi.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai către

13

A. Fraiss,
Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie. Se fac din metal de clopot şi **toci** de 40—50 chilo greutate şi avĕnd un ton foarte gros.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

[43] 8—12

Antonie Novotny
în Timişoara.

Publicare de licitaţiune!

Duminecă în 31 Octomvre 1880 st. n. la 1 oara după ameaḑi se va esarênda pe calea licitaţiunei publice **moara de măcinat cu 3 petri** a comunei Sadu pe timp de 3, eventual 6 ani începênd dela 1 Ianuarie 1881 nainte.

Licitaţiunea va avè loc în cancelaria comunală, unde şi nainte de licitare se pot vedè condiţiunile.

Sadu în 21 Octomvre 1880.

[64] 3—3 **Primăria comunală.**

Univ. med. Dr. Vilhelm Vajna,

după câştigarea diplomei în sciinţa universală medică, şi după esperienţa făcută în ţĕrile esterne, reîntorcêndu-se şi-a arangiat stabil pentru

Arta dentistică

„Salonul“ în Cluj,

strada Monostorului internă sub Nr. 2. în casa vĕduvei Donogán;

se face cunoscut publicului pătimitor, că numitul medic sevêrşesce cu precisiune şi cruţare ori ce operaţiuni în arta dentistică, **plombează dinţi gănoşi cu aur galben şi alb** (platina) prin care durerea se delătură şi dinţii se prefac folositori.

Prepară după metodul cel mai bun şi fără durere dinţi, precum şi şiruri întregi de dinţi, de cari dinţi tocmai aşa se poate folosì respectivul, atât în privinţa mâncărei cât şi a vorbirei, ca şi de cei mai buni dinţi naturali, tot odată garantează pentru bunătatea şi durabilitatea acestora. [65] 2—2

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen-Strasse 32. Sute s'au vindecat deja.

[66] 1—24

---

[58] 6—24

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vênḑarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a solidităţii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

- 1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.
- 1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**
- 1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**
- 1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**
- 1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea.
- 1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**
- 1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.
- 650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.
- 650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.
- 650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 124. Sibiiu, Marți 21 Octomvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Octomvre.

Se ḑice, ni se spune din Făgăraș și ținut, că comitatul Făgărașului n'are sĕ se mai bucure mult de ḑilele vieții sale. Se ḑice și acest „se ḑice“ cuprinde o temere în sine, care a străbătut departe preste marginile comitatului Făgărașului. Semnele, cari înspiră temerea aceasta, nu lipsesc. Postul de comite suprem este de mult vacant și agendele comitelui suprem le provede comitele suprem al Brașovului. Mai departe inspectoratul de dare din comitat se desființează, tribunalul este deja demult desființat.

Guvernul de astăḑi poate că are în vedere consecența, că dacă s'a desființat comitatul (districtul) Năsăudului sĕ nu remână nici comitatul Făgărașului, unica jurisdicțiune politică aproape curat română în Transilvania.

Isvorul acestui „se ḑice“ este destul de demn de credință. Din toate câte se petrec în țeara noastră dispozițiunea de a lua de verosimilă scirea aceasta ni s'ar părè intemeiată și așa credința noastră nu ni se poate lua în nume de rĕu din nici o parte. Cu toate aceste până când nu vom avè sciri mai sigure despre o astfeliu de intențiune a guvernului, tot ne mai este permis a ne și îndoì, că guvernul va sterge și ultima remășiță din timpul, când eram îndreptățiți a presupune, că a sosit și pentru Românii din Transilvania întreaga resplătirea suferințelor lor seculare.

Nu ne vine a crede, o repețim, pe lângă toatesemnele mai sus înșirate, că guvernul ar avè intențiunea de a mai da și lovitura aceasta elementului nostru, pentrucă dacă ar fi așa nu putem presupune, că Românii din acel comitat, și în special inteligența câtă se află acolo, ar sta cu mânile în sin față cu o amenințare atât de gravă a vieței jurisdicțiunei lor administrative.

Inteligenței noastre române din acel comitat i stau la disposițiune interpelațiunile în adunările generale a le comitatului, i stau interpelațiunile în dieta țerei. Prin aceste Romanii din acel comitat se pot asigura cel puțin despre aceea, dacă acel ominos „se ḑice“ este sau nu este adevĕrat; și dacă este adevĕrat, inteligenței de acolo i este calea deschisă a recurge la memorande sau petițiuni, cari sĕ le substearnă dietei și guvernului cu scop de a împedeca stergerea unei jurisdicțiuni administrative, ce'și are dreptul seu basat și în numerul poporațiunei și în situațiunea topografică a comitatului: între Olt, Carpați și ramurile acestora.

Dar oare numai Românii din comitatul Făgărașului sûnt obligați a fi cu luare aminte la cele ce se ḑice că au sĕ se întêmple cu menționatul comitat?

Cele indicate că ar trebuì sĕ le facă Românii de acolo, respective inteligența din comitat, firesce că se cuvine sĕ le facă dênsa în prima linie. Însĕ dacă este adevĕrat că se intenționează reducerea comitatului Făgărașului, atunci toți din toate părțile sĕ'i spriginim cu mijloacele posibile și permise de lege.

Pentruca însĕ spriginul nostru sĕ aibă valoare și pentruca preste tot în casuri de asemenea natură cuvêntul nostru sĕ aibă valoare trebuie ca toți Românii din Transilvania și Ungaria sĕ avem o procedere uniformă în toate afacerile noastre politice. Dar nu cum se întêmplă în multe părți, că unii dintre ai nostrii în conferențe naționale sûnt pasivistii cei mai estremi și de altă parte sûnt aderenții cei mai credincioși ai organelor guvernului.

Deci, și pentru casul sulevat în șirurile acestea și pentru ori și ce cas de feliul acesta, odată trebuie sĕ facem ceva ca sĕ nu mai orbece fie-care încătro îl duc vederile.

Revista politică.

Sibiiu, în 20 Octomvre.

Distincțiunea, ce s'a făcut ministrului Tisza a fost discutată de presă în toate nuanțele ei. Cea guvernamentală este favorabilă ministrului în apretiările sale; cea opozițională din contră vede în actul distincțiunei numai lucruri, cari nu încap în cadrul patriotismului unui ministru unguresc. După „Magyarország“ nici fusiunea partidelor numai este acum posibilă tot din causa distincțiunei.

„Egyetértés“ scie spune pentruce fu decorat Tisza tocmai acum cu ordinul s. Stefan. Foaia citată ḑice, că principele Carol, când a trecut prin Budapesta a oferit primului ministru unguresc „Steaua României.“ Acesta a refusat însĕ distincțiunea română, din motivul, că până acì n'a fost în posițiune de a accepta dela monarchul seu astfeliu de semne de distincțiune. „D. Ztg.“ ḑice la aceste că de oarece este sciut, că Tisza are ordinul „Stelei României“ este foarte probabil, că cele spuse de „Egyetértés“ sûnt adevĕrate. Cu toate aceste „D. Ztg.“ crede, că altul este motivul distincțiunei lui Tisza și nu ordinul român. Motivul cel adevĕrat ar fi de a se căuta în ținuta ministrului dela timpul ocupării Bosniei și Erțegovinei încoace până la votarea bugetului pentru armată și până la primirea clădirilor plănuite de fortărețe.

Dela Petersburg vin scirile cele mai estravagante „Daily Telegraph“ află că primul bucătariu al țarului a încercat sĕ'l otrăvească.

Dela Berlin se telegrafează că din Petersburg au sosit sciri, că împĕratul a leșinat în mai multe rênduri, dară n'a fost lovit de apoplexie, după cum se susținea mai nainte. Causa leșinului este iritațiunea cea mare în urma atentatului din urmă. In cercurile curței din Berlin se vorbesce de o schimbare pe tronul rusesc, de oare ce starea spirituală a țarului condiționează schimbarea aceasta.

Inainte de a trece la afacerile Orientului înregistrăm o curiositate de telegramă originală a lui „P. Ll.“ datată din London 30 Octomvre:

„Daily News“, foaie liberală, care este aproape de guvernul actual englez, aduce un articul foarte cătrănit contra Austro-Ungariei. Aceasta este o reuniune destrămată și temporarie de staturi. Guvernul lui Gladstone nu calculează de loc cu influența Austro-Ungariei, care era basată pe o supestițiune ce acum este aruncată în vênt“.

Organul lui Ristici, „Istok“, publică un articol de fond rĕsboinic, provocând pe toate partidele sĕ se unească și sĕ se opună Austro-Ungariei.

Ministeriul demisionat caută din toate puterile sĕ facă imposibilă o nouă compunere a cabinetului. După demisiune, Ristici a declarat într'oadunare a cetățenilor din Belgrad că ori-ce minister, în care ar fi înclinat sĕ cedeze, s'ar face vinovat de aruncarea Serbiei în brațele Austro-Ungariei. Ori-cine, în impregiurările actuale, ar forma un cabinet sub alte condițiuni de cât cel actual, ar fi un trădător al patriei. Dênsul, Ristici, poate sĕ'i asigure, că Serbia trebue sĕ iese învingĕtoare din lupta vamală cu Austro-Ungaria

Până în momentul de față nu s'a finit crisa ministerială. Principele n'a rĕspuns la petițiunea de demisie a lui Ristici. Formarea unui nou cabinet de Marinovici n'a câștigat alte șanse. El a convorbit în ḑilele aceste cu principele, cu Ristici, Stewtscha, Mihailovici, Piroschansz și Bogitșevici. Principele ar voì sĕ evite cu ori ce preț lupta vamală. Oposiția însĕ nu voiesce sĕ se espună urmărilor unei situațiuni create de Ristici, în cas că lupta vamală față cu opinia publică din Serbia și față cu atitudinea Austro-Ungariei, ar fi inevitabilă.

FOIȚA.

Scrisoarea lui A. Papadopul-Calimah către V. Alecsandri.

Geneva 20 Iulie 1880.

(2 Urmare).

Scrisorile lui Teofan liniscirà spiritele îngrigite în Rusia; însĕ Iesuiții sperând, că vor desbina pe biserica rĕsăritului, pe ortodocsii din Ucraina, Lituania, Podolia și Polonia, nu înceta de a tot respândì vorbe, că patriarchul Ecumenic s'a făcut Calvinist, și astfel ei se opintiau sĕ'i facă sĕ se unească cu dogmele Papei. Totodată ei trimit credincioși de ai lor la Geneva și tipăresc la 1632 și 1633 grecesce și latinesce, o carte în XVIII capitule și XXX întrebări, plină de învĕțătură calvinească sub titlul: Cyril patriarch al Constantinopolei către cei care întreabă și cerceteazá pentru legea și credința Grecilor. Această carte, care purta numele patriarchului Lucar de autor, se împrăscie deodată prin Constantinopole, prin Rusia și prin toate țĕrile, unde se aflau otodocsi. Iesuiții isbutiră a face sĕ creadă mulți, că Lucar este apostat, că patriarchul și chiar biserica dela Constatinopole urmează doctrinei dascălului dela Geneva. S'a pretins că manuscriptul, după care se tipărì această carte, ar esista la Geneva, și că ar fi scris cu chiar mâna lui Lucar; dar câți au pretins aceasta, sûnt protestanți, nime nu ne spune, unde anume se păstrează manuscriptul, nici ne spune, că l'ar fi vĕḑut. În tot catalogul de autografe dela Geneva, n'am putut găsì o vorbă măcar despre esistența vre-unui manuscript al lui Lucar.

Trebue sĕ scii, că în Elveția la Geneva tipografia s'a întrodus la 1478. Cea dintâiu carte, care s'a tipărit la Geneva este *Le livre des saints Anges, par Fr. Eximenez ou Ximenez*, la 22 Martie 1478, pe care am vĕḑut-o aici, păstrată sub sticlă, cum se păstrează toate incunabulele și manuscriptele, fie care în deosebi, sub cheie, puêndu-se vedè sub sticlă. În epoca, despre care vorbim, tipografia era foarte respândită prin Elveția, și o mulțime de tipografi din Francia și Germania, din Italia scăpau aici cu viața de prigonirile Sorboniștilor și ale Iesuiților. Dintr'atâți tipografi unii nu prea erau consciincioși, și s'au vĕḑut multe cărți tipărite sub nume de autori, care nu sciau nimic despre scrierile, ce li se atribuiau. Oameni de tot feliul, intriganți politici, sau fanatici se folosiau câte odotă de credulitatea unor tipografi, și le aduceau manuscripte de tipărit din partea unor autori, care în realitate nu sciau nimic de scrierile, ce li se atribuiau, și care remâniau încremeniți, când se vedeau în mânile publicului. Așa de pildă, la 1534 Februarie în 22, ambasadorul Franciei *Daugerant Seigneur de Bois-Rigaut*, protestează din ordinul Regelui Francisc I la consiliul de stat de Geneva, despre o carte de tot calvinistă tipărită în limba franceză la Neuschatel, sub titlul: *Confession de foi de maître Noël Beda*, că este falsă, și că Noël Beda, doctor în teologie din Paris nu este calvinist. Eată tecstul acestei note diplomatice:

„Magnifiques Seigneurs, le Roy mon maître a été averti comme il a été imprimé à Neufschatel plusieurs livres lesquels ont été composés par aucun de la nation de France et dont est pareillement l'imprimeur. Les susdits livres sont intitulés: la confessiou de maître Noël Beda. Je vous avise, Mes seigneurs pour certain que jamais le dit livre n'a été fait par le dit Beda, qui est un homme de bien, savant, de bonne vie et de considération.

Et pour ce que j'ai été adverty qu'en votre ville (Genève) il y a beaucoup de ces dits livres, je vous en avise aussi, afin que vous les regardiez comme abusifs et scandaleux. Et si ceux qui les ont faits et composés se trouvent en votre ville, qu'il vous plaise les vouloir faire arrêter, afin qu'ils répondent en justice pour y attendre le droit et la pugnition. En cela faisant, vous ferez grand plaisir au Roy qui le recognoîtra envers vous.

Le Roy est adverty aussi de quelque défiance que vous avez entre vous pour

Situaţia în Albania tot nu e încă lămurită. Ultimile sciri ne spun, că dispoziţiile, cari domnesc în rêndurile albaneze sûnt de natură a împedeca încheierea diferendului muntenegrean cu bine. Riza-paşa, vědênd că Albanezii sûnt hotărîţi sě se opună chiar şi Turcilor, voesce sě'şi retragă oştirile regulate şi sě lase pe Muntenegreni a-'şi lua în stăpânire Dulciniul. Albanezii în acelaşi timp se grămădesc sě apere oraşul. Arangiarea modalităţilor cedării nu este încă desěvêrşită.

Se pare că trăgěnările în afacerea muntenegreană ar fi inspirate de opolitică austro-germană, care voesce sě pareze jocul politicei anglo-rusesci cu atitudinea Greciei. În comisia delegaţiei ungare, banonul Haymerle a reînnoit declaraţiile făcute în comisia delegaţiei austriace. Cancelarul austro-ungar a adăogat, că dacă după regularea condiţiilor cedărei şi după deşertarea Dulcignului de oştiri turcesci Muntenegrenii nu 'l-ar ocupa, demonstraţia navală ar fi terminată. In ori-ce cas Austria nu va lua parte la nici o měsură, pe urma căreia ar putè resulta un act de resboiu contra Turciei. Cancelarul austriac crede, că este posibilă manţinerea statului otoman în Europa în marginile tractatului dela Berlin.

Telegramele din urmă aduc scirea importantă, că Riza-paşa a fost destituit şi înlocuit cu Dervìş-pşa.

Cartea roşie a monarchiei austro-ungare.

1. *Negociările în privinţa rectificărei fruntăriilor greco-turce.*

Primul capitol, care se ocupă cu cestiunea fruntăriilor greco-turce, ne dă o idee completă despre toate fasele şi schimbările, prin care a trecut această cestiune din ḑiua incheierii tratatului dela Berlin până în cele apropiate timpuri. Importantele documente, care sûnt trecute în acest capitol, au fost deja în mare parte date de mai înainte publicităţii, dar totuşi legătura dintre dênsele devine mai lămurită prin espunerea lor pe rênd „Cartea roşie". De altmintrelia aceste documente ne procură şi ocasiunea de a cunoasce atitudinea, ce guvernul austro-ungar a păstrat faţă cu cestiunea greco-turcă; atitudinea, care n'a fost espusă până acì prin nici un document.

Se scie, că la 13 Iulie 1878 congresul dela Berlin a ţinut ultima sa şedinţă. Numai după trei ḑile dela această dată comitele Zichy fu în posiţiune a comunica următoarele din Constantinopole comitelui Andrássy:

„Atitudinea Greciei provoacă pe aici cea mai mare îngrigire; opt batalioane turcesci au fost deja îmbarcate pentru marea Egeă, cu destinaţiunea de a asigura fruntăriile Epirului şi Tesaliei contra încălcărilor.

Chiar la 18 Iulie Grecia se grăbì a învita pe Poartă sě numească o comisiune micstă, care sě aibă însărcinarea de a regula noua fruntarie. Comitele Andrássy nu aprobà nici de-cum această atitudine. Aceasta reiese dintr'o circulară, pe care a adresat-o misiunilor din străinătate şi le comunică următoarele asupra întrevorbirei, ce a avut cu ministrul grec Delyannis:

„'I-am recomandat mai înainte de toate a se manţinè strict pe terenul ce a fost designat de congres. Demersul pe care 'l-a întreprins de curênd Grecia, se abate, după părerea noastră, dela această cale şi prin urmare nu poate sě fie aprobat de noi... Guvernul grec ar fi trebuit ca, mai înainte de a face guvernului otoman de a procede la ficsarea nouelor fruntării, sě'l întrebe, dacă este dispus a accepta în principiu negociările pe basa tratatului dela Berlin. Dacă Poarta ar fi consimţit la aceasta, atunci ar fi resultat implicit şi aderarea la principiul rectificărei de fruntării şi prin urmare s'ar fi putut începe discuţiunea asupra aměnuntelor. Dacă Poarta ar refusa, atunci articolul 24 'i dă dreptul Greciei de a face un apel la mijlocirea puterilor. In aceste condiţiuni, Grecia va putè conta pe bunele noastre serviţii.

Într'o circulară cu data de 8 August 1878, ministrul de esterne se însărcinà a combate punct cu punct argumentele presentate de d. Delyannis pentru întinderea Greciei. Aceasta este Nota cea dintâiu din şirul de Note-protest, care s'au ocupat cu această afacere. Un pasagiu din el, care nimicesce un argument întrebuinţat adese-ori şi astăḑi, -l reproducem acì. Eacă'l:

„Scim că guvernul din Atena se încearcă a afirma, că el numai în urma sfaturilor şi asigurărilor date de unele puteri mari, s'a obţinut dela ori-ce procedare agresivă contra statelor Sultanului şi din aceasta el speră a deduce, că puterile acele, care, prin influenţa lor pacificătoare, au impedecat acţiunea Greciei, sûnt astăḑi datornicele ei şi sûnt ţinute în mod leal a spriginit pretenţiunile grecesci. Nu este de competenţa guvernului imperial a cerceta valoarea şi greutatea sfaturilor, ce puterile dela Vest au dat de doi ani Greciei; dar el este în drept a afirma că, dacă Grecia a observat o atitudine espectativă şi s'a abţinut câtva timp dela ori-ce act direct de ostilitate contra Turciei, ea a făcut aceasta nu numai în urma sfaturilor sau a făgăduielilor unora din puterile europene, ci numai şi absolut numai în urma nesucceselor tuturor acelora demersuri pe care le-a întreprins spre a se asigura contra consecinţelor întreprinderei ei.

Această Notă, care continuă astfel într'un ton foarte energic, încheiă cu următorii termini:

„Maiestatea Sa Sultanul şi guvernul seu sûnt foarte convinşi, că marile puteri, mai bine lămurite asupra naturei, motivelor şi consecenţelor cererei făcute de guvernul grec, îşi vor modifica vederea lor de mai înainte şi se vor grăbì a da cabinetului din Atena nesce astfel de sfaturi de drept şi de înţelepciune, încât il vor face sě renunţe dela o întreprindere, care ar fi tot atât de nedreaptă cât şi de nepolitică. In nici un cas Europa nu va voì sě urmeze pe Grecia pe această cale periculoasă şi sě se espună astfel a compromite opera sa de pace."

Această declaraţiune a Porţii nu avu nici cel mai mic efect măcar.

La 21 August 1878 Wimpffen relatează următoarele comitelui Andrássy:

„D. Waddington m'a rugat sě comunic Esc. Voastre, cum că representantul Franciei în Constantinopole a primit instrucţiuni sě recomande Porţii sincera şi completa esecutare a tratatului dela Berlin. Această recomandaţiune cuprinde toate părţile tratatului dela Berlin, fără deosebire de nuanţe prin urmare şi pe Grecia.

„D. ministru al afacerilor străine constată cu o mare satisfacţiune că, în privinţa Greciei şi a ficsărei nouelor fruntării dintre regatul grec şi imperiul otoman, vederile sale sûnt cu totul de acord cu acele ale Esc. Voastre, şi că limbagiul seu a fost acelaşi, cu deosebire însě că el a ordonat sě se declare la Constantinopole, că Francia nu va consimţì nici odată la o bombardare a Pireului de către flota turcească."

Baronul Mayer anunţă şi el din Petersburg, cu data de 28 August 1880, următoarele comitelui Andrássy:

„Conducětorul ministerului de esterne rus a dat sě se înţeleagă representantului turc că Rusia, deşì are aceleşi motive spre a nu fi cu totul mulţămită de resultatul congresului, totuşi va îndeplinì punctual angagiamentele ce a luat, şi nu poate de cât a sfătuì pe Turcia sě facă tot ast-fel."

D. de Radovitz către principele de Reuss.

Berlin, 2 Septemvre 1880.

„Esc. Voastră a putut sě vaḑă din diferitele comunicări, ce vi s'au trimis de la încheierea tratatului dela Berlin şi dela preschimbarea actelor de rectificare efectuate aici la 3 ale lunei trecute, că guvernul turcesc pune mare piedică esecutării stipulaţiunilor de la Berlin.

„Otărîrile congresului şi articolul 24 din tratat, relative la regularea fruntăriilor dintre Turcia şi Grecia, au fost respinse pur şi simplu prin circulara Porţii de la 8 August, anul curent, pe care o cunoasce şi Esc. Voastră.

„Din causa acestei atitudini a guvernului turcesc, s'a produs chiar de acum o nouă fierbere în multe puncte din peninsula balcanică, care prin viitoarea lor desvoltare, amerinţă sě pună din nou în cestiune opera de pace creată prin sforţările puterilor prin tratatul de la Berlin.

„Guvernul imperial este convins, că va da peste aceleşi vederi şi cele-lalte cabinete, cări au luat parte la tratatul de la Berlin; că este de datoria lor comună de a înlătura o asemenea eventualitate. El speră că representările unite ale puterilor vor reeşì a face pe Poartă sě înţeleagă trebuinţa unei esecutări leale şi complete a obligaţiunilor ce 'şi-a luat prin tratat. Spre aceasta credem de folos, ca represeetanţii puterilor contractante acreditaţi în Constantinopole sě esprime ministrilor Sultanului o formă comună, sau cel puţin în acelaşi timp asceptările guvernelor lor, ca Poarta sě nu mai pună nici o pedică esecutării arangiamentelor din tratatul de la Berlin încheiate cu propria sa cooperare, şi sě dea instrucţiuni clare şi positive autorităţilor sale de pe la punctele, unde ele sûnt chemate, conform tratatului, se coopereze pentru noua arangiare a relaţiunilor.

Sûntem gata a da instrucţiuni în acest sens ambasadorului imperial din Constantinopole, dar' trebuie bine înţeles, sě scim mai dinainte, dacă un asemenea demers este aprobat şi împărtěşit şi de celelalte puteri, cari au lucrat în parte într'un chip solidar la tratatul dela Berlin. Bine-voiască Ecelenţa Voastră a se informa în mod confidenţial despre vederile cabinetului de acolo.

Între aceste Grecia făcu un pas mai înainte şi făcu apel la mijlocirea puterilor. Lordul Salisbury declară la 14 Septemvre 1878 faţă cu comitele Deym, însărcinatul din Londra cu afacerile austro-ungare „că n'a mai rěmas alt-ce-va de făcut, de cât a satisface dorinţa guvernului grec". În aceeaşi notă comitele Deym mai adaugă:

„De altă parte aflu, că ministrul de esterne ar fi ḑis, că puterile, dacă voiesc sě întreprindă mijlocirea, mai ântâiu sě mai micşoreze pretenţiunile cele esagerate ale Greciei şi sě îngrigescă de aceea, ca Grecia sě accepte o regulare de fruntării nu numai ca o arvună, ci se şi obligă în acelaş timp de-a nu mai ridica mai târḑiu vre o pretensiune faţă cu Turcia."

În cestiunea mijlocirei se pronunţă mai ântâiu guvernul francez, de vreme ce d. Waddington printr'o circulară cu data de 11 Octomvre 1878, pe care am publicat-o şi noi chiar de atunci, învită pe puteri a oferì mijlocirea lor Turciei şi Greciei. Toate puterile acceptară această propunere. Declaraţiunea Austro-Ungariei este espusă în următoarea Notă, care aruncă o curioasă lumină asupra atitudinei monarchiei atât faţă cu Englitera, nota-bene faţă cu Englitera lordului Beaconsfield.

Comitele Andrássy către comitele Beust din Londra.

Estras Budapesta 4 Noemvre 1878.

„De vreme ce propunerea franceză nu impune Porţii nici o sarcină şi nu 'i cere imediat de cât aderarea la principiul unei rectificări de fruntării şi numirea de comisari, credem că trebuie a ne asocia la proiectul demers în Constantinopole, de şi am fi preferit a nu silì pe guvernul otoman în acest moment cu asemenea lucruri. Acest demers va lua numai atunci un aspect ostil faţă cu Turcia, când Englitera ar refusa de a lua parte la dênsul. Ne ar părè cu atât mai rěu de una ca aceasta, cu cât noi ţinem la aceea ca atât în amănuntele cât şi în soliditatea cestiunei orientale sě procedăm în acord cu cabinetul din St. James."

Între aceste Sublima Poartă se grăbì, prin negociări directe ce începu cu Grecia, a preîntimpina mijlocirea europeană. După cum anunţă comitele Beust cu data de 5 Decemvre 1878, care fusese transferat în

---

la foy dont lui déplaît très-fort, et vous recommande de vous garder de nouveautés dangereuses et nuésibles."

Mai jos, în registrul consiliului de stat al Genevei se cetesce tot sub anul 1534: *„On lui répud qu nous ne connaissons pas l'imprimeur."* [13]).

Cartea tipărită la Geneva, sub numele patriarchului Lucar, ridicà o vijelie grozavă. În Rusia s'a creḑut astădată, că Lucar e fără îndoială calvinist. Petru Moghilă metropolitul Kievului, moldovan de nascere şi fiiu de Domn al Moldovei, alcătuise dela inceputul acestor sgomote, după însărcinarea sinodului Rusiei, Mărturisirea ortodocsă a credinţei bisericei sobornicesci şi apostolesci a rěsăritului. El o scrise elinesce şi latinesce şi acum o publică [14]). Atunci şi Meletie Syrig protosingelul bisericei ecumenice a scris o întimpinare contra scrierei atribuite lui Lucar, sub titlul *Ὀρϑόδοξος ἀντίῤῥητις*, care s'a tipărit ântâiu în Moldova, la Iaşi, la 1639 [15]), ear la Bucuresci la 1690, cu un opuscul al lui Dositei patriarchul Ierusalimului, contra Calvinilor [16]). Tot atunci şi eruditul Matei Cariofili, de religiune greco-latină unită, a tipărit (Romae. Typis de propaganda Fide. 1632 în 4°) o condemnare a scrierei calviniste atribuite lui Cyril Lucar. [17])

La Constantinopole se făcu atâta sgomot din causa cărţii tipărite la Geneva sub numele lui Lucar [18]), că inimicii sei profită şi isbutesc ca patriarchul sě fie nu numai destituit eară şi esilat la Tenedos, după ce a cărmuit opt ani biserica ecumenică: ear în locul seu se numesce patriarch prin ajutoriul Iesuiţilor Cyril Verias la 6 Octomvre 1632; însě preste câteva ḑile, adecă la 11 Octomvre, Lucar se suie pentru a treia oară la scaunul seu patriarchal, cu ajutoriul ambasadorului Fiamengo Cyril Verias se isgonesce la Tenedos. (Va urma).

---

* (La postă). Domnule oficiant! N'aveţi vr'o scrisoare *post-restant* pentru Isac Levi?"

„Ba da, este una, pentru care veţi plătì un porto de 40 bani."

„Ah domnule oficiant, binevoiţi a'mi cetì scrisorica, de oarece eu nu sciu cetì!"

„Bucuros!" (rupe sigilul, cetesce şi Levi ascultă cu atenţiune).

„Îţi mulţămesc din inimă, d-le oficiant! Să'ţi dea Dḑeu sănětate! Scrisorica o poţi oprì. Adio!" „Resb."

---

[13]) E. H. Gaullieur, Etudes sur la typographie Genevoise du XV au XIX Siècle, pag. 90—93.

[14]) Innokentiu, op. laud. pag. 500. — Papadopulo-Vretos, *Νεέλληνικη Φιλλογία*, tm. I, pag. 34, Nr. 101.

[15]) Innokentiu, op. laud. II, 500. — Fabricius Biblioth. Graec. tom. XI, pag. 474. — Papadopulo-Vretos, op. cit. I, pag. 26, Nr. 76.

[16]) Dosith. Historia de patriarch. libr. XI, Cap. 10, pag. 1171, edit. Bucuresci 1... Papadopulo-Vretos, op. cit. I, pag. 41. Nr. 119.

[17]) Papadopulo-Vretos, op. laud. I, 21, Nr. 63.

[18]) Această carte s'a tipărit la Geneva de trei ori: La 1632 şi 1633 în 4°, ear la 1645 în 8° Ierusal. în prefaţa *Ὀρϑόδοξος ὁμολογία*, edit. Snagov 1690).

acest timp dela Londra la Paris, acţiunea franceză fu suspendată din causa iniţiativei turcesci. El adaugă încă, că „întărirea elementului grec în peninsula balcanică rĕmâne ideea predominătoare a guvernului francez.

Cursul negociărilor se poate vedè din următoarea depeşă:

Comitele Zichy către comitele Ardrássy

Telegramă. Viena, 23 Decemvre 1878.

„Sultanul a sancţionat decisiunea consiliului de ministri relativă la numirea comisiunei pentru rectificarea fruntăriilor grecesci. Sarcina acestei comisiuni este dupa cum 'mi-a comunicat marele vizir, de a stabilì o fruntărie strategică, care sĕ poată fi supraveghiată cu puţine forţe de Poartă şi care sĕ nu lase Greciei deschisă o poartă pentru încălcări.

„Poarta va esecuta această concesiune către Grecia numai atunci, când puterile, despre a căror dorinţă se va ţinè seamă 'i vor garanta, că Grecia se va abţinè dela ori ce alte atacuri şi'i vor declara — de vreme ce se poate ivì casul, ca garanţia sĕ nu fie esecutabilă — că la cas de nesce asemenea atacuri 'i vor lăsa numai Turciei singure sarcina de a se răfuì cu Grecia.

Procesul de presă

al „Telegrafului român“.

Joi în 16|28 Octomvre a. c. dimineaţa la 8 oare după ce s'au adunat juraţii şi membrii curţii tribunalului s'au început pertractarea cu apelul nominal al juraţilor. După cetire s'au vĕḑut, că lipsesc cinci juraţi. S'a propus alegerea a cinci membrii dintre cetăţenii Sibiiului; ceea ce s'a şi făcut. Fiind numerul juraţilor complet presidentul tribunalului a proces la sortirea şi pe urmă la jurarea juraţilor. Din urnă au eşit următorii juraţi:

L. Reschner, And. Török, C. Iauernig, Fred. Nussbächer, H. Herberth, Carol Marcovaţ, Mich. Bacholzky, Mich. Ohnweiler, I. Farkaş, Ios. Horedt, Ad. Gotschling şi Frid. Zink. Suplenţi: Ios. Spilka şi Sam. Reiner.

Conducerea pertractărei a luat asupră'şi însuşi presidentul trib. d-nul Ormay; votanţi a avut lângă sine pe judecătorii de Tamásy şi Herepei. Acusatorul Ioan Hannia au avut representant pe advocatul A. Arz de Straussenburg. Acusatul principal paroch. Ioachim Munteanu pe profes. Dr. Fölkl şi redactorul „Telegrafului Roman“ N. Cristea pe advocatul Ioan de Preda; funcţiunea de translator oficial o a luat asupră'şi advocatul Dr. Ioan Nemeş.

După ce s'au cerut naţionalele dela acusat şi acusaţi s'a dat cetire următoarei acusaţiuni:

Onorabile Dle Jude de instrucţiune!

La provocarea ddto 12 Aprilie a. c. Nr. pr, 12/1879, intimată în 13 Aprilie a. c. şi pe temeiul §. 23 rep. de presă am onoarea a subterne în terminul legal următoriul:

Act de acusaţie.

Înainte de toate declar, că privesc arĕtarea criminală ca o întregire a actului de acusare şi rugându-vĕ sĕ o presentaţi dimpreună cu aclusele onor. Juriu, mĕ mărginesc de astădată a areta numai acea ce după §, 25 regul. de pressă este o neapĕrată recerinţă a actului de acusare şi anume:

Acusarea mea se întemeiază pe întreg cuprinsul corespondenţii apărute în „Telegraful Roman“ Nrul 112 din J879, datată „Gurarîului în Septemvre 1879“ şi signată cu „z“, care îmi schimosesce cu intenţiune cuvêntarea ce o am ţinut la înmormêntarea parochului repausat Ioan Manta şi'mi atribue nesce espresiuni, care eu nu le am folosit şi la cari corespondentul adauge nesce observări ce învoalvă pentru mine o vătĕmare de onoare cu atât mai vêrtos cu cât eu ocup în biserica mea posiţiuni însemnate în timp de mai mulţi ani ca protopresbiter, asesor consistorial, profesor de teologie şi director, şi mai cu seamă pentrucă corespondenţa a apărut într'o foaie, care e susţinută de biserică, e cetită de clerul întreg şi considerată ca organ oficios. Mi întemeez acusa mai departe pe întreg cuprinsul respunsului apărut în Nr. 118 al „Telegrafului Roman“ din anul 1879 în rubrica „loc deschis“.

În deosebi sûnt vătĕmătoare următoarele ḑiceri din corespondenţă:

a) „Cuvêntul funebral rostit de P. „I. Hannia s'a presentat în forma unei „agresiuni contra parochului Ioan Mun„teanu.“

b). Următoarele cuvinte din nota 2):

„Ba a stăruit ca şi fostul protopres„biter tractual, P. Ioan Hannia sĕ fie „silit a'şi da raţiociniul despre manipu„larea averilor bisericesci din Gurarîului. „Aceasta se înţelege de sine a trebuit sĕ „producă sânge reu în debitori şi mani„pulanţi. Ear cuvêntătoriul a sciut unde „lovesce, când a ḑis: sĕ nu umble scor„monind şi aţiţând,... nu stricând cele „ce alţii au făcut şi au dires“.

Nota 3 întreagă:

„Parochul I. Munteanu nu e năs„cut în această parochie. Împregiurarea „aceasta dă ansă oratorului ca servindu-se „de înalta sa auctoritate, sĕ'l presinte po„porului ca pe un străin-venetic, impus „poporului, şi care nu se interesează de „binele poporului, mai mult, nu ţine cu „poporul, este vrăjmaş poporului. — Cine „ar fi putut astepta atâta imprudenţă din „pârtea unui director seminarial şi toto„dată asesor al consistoriului archidiece„san? A provoca pe popor la neascul„tare faţă cu preotul seu, ba indirect a'l „provoca la revoltă, dovedesce, între al„tele, o nemărginită încredere în sine“.

Nota 4 întreagă:

„Îndemnarea la filantropie este o „frumoasă faptă a preotului. Dar când „acest îndemn are de macsimă „finis „sanctificat media“ ce respuns va da „un profesor de Morală? Dl cuvêntătoriu „care e şi profesor de morală, provoacă „pe popor direct la neascultare faţă cu „eventualele ordinaţiuni ale consistoriului „(din care de altmintrea şi dsa face parte) „în respectul întregirei acelei parochii.“

Mai departe următoarele ḑiceri din respunsul publicat în „Telegraful Roman“ Nr. 118 din anul 1879 în rubrica „loc deschis“:

„Constatez însĕ că Dlui Hannia i „este imposibil a nega, cumcă şi-a per„mis cu volnicie a călca în picioare or„dinea bisericească şi a prevarica în pa„rochia Gurarîului în dauna parochului „de acolo şi a disciplinei.“

Şi în sfêrşit următoarea ḑicere:

„Faptul acesta al Dsale însĕ nu „este cel dintâiu şi fară păreche. Mai sûnt „casuri, în cari d-sa şi a uitat de sine şi „de posiţia sa.“

Fiindcă corespondentul 'mi schimonosesce cuvêntarea şi pe temeiul acestor schimonosiri ale sale me presentează pe mine care sûnt dignitar bisericesc, asesor consistorial, director de teologie şi profesor de morală, înaintea cetitorilor unei foi ce trece de organ oficios al consistoriului, cetitori, cari sûnt mai cu seamă preoţi, învĕţători, teologi absoluţi şi în genere coreligionari de ai mei, — ca pe un om atât de pătimaş, uşoratic şi preocupat, încât sûnt în stare, sĕ merg din Sibiiu la Gurarîului pentru a înnegrì într'un cuvênt funebral pe un preot începĕtoriu înaintea poporului şi a'i păgubì stola, mĕ presentează ca un om nemoral care uitându'şi de datorinţa şi abusând de autoriatea sa provoacă pe popor la revoltă contra preotului seu şi a consistorului, ear activitatea ce o am desvoltat în timp de 25 ani ca protopresbiter spre mulţemirea mai marilor mei şi a tractului meu voiesce a o macula prin aceea, că mĕ înfăţişează înaintea opiniunei publice ca pe un om care nu a administrat cu fidelitate banii încredinţaţi lui şi fundaţiunile şi care nu voiesce a da socoteală decât silit, şi fiindcă în fine corespondentul nu numai că repetează aceste lucruri ci mai adauge, că acest cas nu este fără păreche — căci eu mai de multe ori mi-am uitat de mine şi de posiţiunea mea — el prin aceasta comite delictul vătĕmării de onoare normat în §. 488 c. pen.

Învinovăţesc de acest delict în prima linie pe preotul gr. or. din Gurarîului d. Ioachim Munteanu, care conform protocolului luat la judecătoria cercuală reg. din Sălisce în 27 Noemvre 1879 a recunoscut că este autorul articulilor încriminaţi, — ear în adoua linie pe venerabilul protopresbiter şi asesor consistorial dl Nicolau Cristea în Sibiiu şi anumit nu numai pentrucă dênsul ca redactor al „Telegrafului Roman“ în înţelesul regulamentului de presă din 27 Maiu 1852 §. 34 este responsabil pentru articulii penali ce apar în foaia sa, ci şi pentrucă dênsul a publicat articulii din cestiune ca material binevenit în deplină consciinţă că mĕ va compromite printr'ênşii în sus şi în jos.

Pentru a confirma aceasta, mĕ provoc la mărturisirea depusă în protocolul din 8 Noemvre 1879, alăturat la actele de instrucţiune, în care (redactorul) ḑice, că nu ia responsabilitatea asupra sa, de altă parte însĕ nu vede nici o vătĕmare de onoare în articulii din cestiune, pentrucă acestia „cuprind numai fapte“.

Prin urmare dênsul consideră espresiunile cuprinse în articulii încriminaţi de ale sale.

Mĕ provoc şi la mai mulţi numeri de ai „Telegrafului Roman“, în deosebi înse la numerii 87 88 şi 89 din anul 1871 şi la numerii 63 66 şi 68 din anul 1873, în cari me atacă în modul cel mai necruţător, numindumĕ catilinist, petroleist şi viperă, şi ameninţându-me că pe viitor se vor silì a călca vipera nu pe coadă ci deadreptul pe cap. Voiu avè onoarea sĕ cetesc la pertractarea cu juraţii unele ḑiceri din acei numeri.

Din toate aceste fapte se vede că dênsul me persecută sistematicesce şi publică în foaia sa bucuros şi dela ori cine articuli cari sûnt meniţi a mĕ vătĕma.

Nu pot sĕ nu amintesc şi aceea, că dl jude cercual reg. din Sălisce care a fost recercat sĕ asculte martorii mei, a trecut cercul seu de activitate şi a lucrat contra legei, pentrucă dênsul aprobând intenţiunea acusatului ca espresiunile desonorătoare şi vătĕmătoare sĕ se dovedească, i-a ascultat în privinţa aceesta şi martorii lui fără nici o recercare competentă. Şi procedura aceasta nu este admisibilă după §. 7 al ordinaţiunei ministeriului de justiţie, prin care se normează procedura juriului şi eu trebue sĕ protestez contra unei asemenea repetiţiuni. Şi aceasta o fac nu pentrucă cred că espresiunile vătĕmătoare se vor putè dovedì — pentrucă şi protocoalele luate cu martorii acusatului dovedesc togma contrariul — ci o fac pentruca legea sĕ fie respectată.

Martori cari vor trebuì sĕ fie citaţi şi ascultaţi asupra împregiurărilor atinse în arĕtarea mea criminală, sûnt cei numiţi în lista alăturată.

În sfêrşit, fac încă de acum declaraţiunea că pentru casul de condemnare voiesc ca în contra d-lui Nicolau Cristea sĕ se aplice numai pedeapsa în bani, — ear contra dlui Munteanu, pentru care posiţiunea sa învoalvă împregiurarea agravatoare a §. 494 lit, *b*), voiesc sĕ se aplice §. 499 c. pen. în toată asprimea sa şi sentenţa prin care va fi judecat sĕ se publice la ori ce cas în aceeaşi foaie.

Deci vĕ rog sĕ binevoiţi a substerne acest act de acusare împreună cu toate actele de instrucţiune prea onorab. Presidiu al judecătorii de presă cu recercarea ca se binevoiacă a convoca juriul şi a condemna pe acusaţi.

La pertractarea juriului eu voiu fi representat prin dl Arz de Straussenburg, advocat în Sibiiu, dar mĕ voiu înfăţişa şi eu în persoană. (Va urma). *I. Hania.*

Varietăţi.

*(Universitatea săsească) după cum ne spune „ung. Post“ îşi va ţinè adunarea sa generală pe anul acesta în 25 Noemrv. n. carea în sensul §. 11 al art. de lege XII din 1876 are sĕ esamineze socotelile Univesităţii pe anul 1879 şi sĕ facă proiectul pentru anul 1880.

* (Postal.) Cu privire la împregiurările presente de comunicaţie şi locale oarele oficioase la oficiul postal şi la cassa direcţiunei postale din Sibiu dela 1 Noemvre încolo oarele oficioase vor fi următoarele:

Dela 8—12 înainte de ameaḑi şi dela 2—6 după ameaḑi pentru darea şi primirea epistolelor, pachetelor, solvirea asignaţiunilor şi ramburselor;

Dela 8—12 a. m. şi 2½—6 după ameaḑi pentru predarea de pachete; apoi dela 8—12 a. m. şi dela 2—4 după ameaḑi pentru cassa direcţiunei postale.

Sibiu 26 Oct. n. 1880.

Follert m. p.

* (Avansarea în honveḑime). Cu ocasiuuea avansamentului din Noemvre a. c. au înaintat între alţii şi următorii domni Români: Lazar Conz de Cărpiniş la rangul de căpitan clasa I; apoi Gustav Moldovan şi Ioan Barac la rangul de locotenenţi; Ioan Popovici la căpitan clasa I în trupa de gendarmerie şi s'a dat concediu medicului asistent Dr. George Diamandi.

* (Învitare). Adunarea generală a despărţĕmêntului I. (Braşov şi Trei-scaune) al asociaţiunei transilvane pentru cultura şi literatura poporului român se va ţinè Duminecă în 2|24 Noemvre a. c. în comuna Cernat (Săcele). Se învită toţi membrii din despărţĕmênt precum şi alţi amici ai asociaţiunei a lua parte la această adunare în numĕr cât se poate de mare.

Braşov în 18 Octomvre 1880.

Ioan Petric, m. p.
Protopop director al despărţĕmêntului.
Iosif Maxim, m. p.
secretar.

* (Primăria din Cluj). Comitetul municipal din Cluj s'a într'unit unanim pentru candidatura advocatului Albert Fritsch în locul vacant al primariului şi se ḑice, că Fritsch va primì candidatura aceasta.

* (Eliberarea Poloniei.) Congregaţiunea comitatului Heveş la propunerea membrului Geza Gaspandi a hotărît, a trămite dietei ungare o adresă pentru eliberarea Poloniei.

* (Foc în Caransebeş). Mercuri în 27 Oct. n. noaptea a ars în Caransebeş „hotelul la pomul verde“. Pasagerii încuartiraţi au scăpat abia cu viaţa, foarte mulţi dintre ei însĕ au dus care încătrău foarte grele vătĕmari de arsură cu sine. Focul fiind din norocire localisat nu s'a putut lăţì şi aşa o mare parte a oraşului a scăpat de nimicire. Paguba deşì până acuma nu este constatată totuşi se ḑice a fi considerabilă, pentrucă în podul hotelului s'au aflat multe deposite pentru earnă. Dealtmintrelea hotelul dimpreună cu tot mobilarul este asigurat la „Transilvania“ din Sibiiu în suma de 13,000 fl. v. a.

* (Un redactor comisar de poliţie). Comitele suprem din Timişoara a denumit comisar de poliţie pe domnul Eugen Sallay, fostul redactor la foaia „Temesi Lapok“.

* (Monumentul lui Bem). Spesele pentru acest monument încă nu sûnt acoperite de tot. Spre acoperirea deficitului contele Aladár Andrássy şi alţii au prestat deja mai multe sumuliţe.

* (Contele Moltke) care e acum de 80 de ani, ar fi ḑis în Colonia, că el cugetă, cu ajutorul lui Dḑeu a putè servì împĕratului seu încă 5 ani şi în cas de lipsă a mai primì conducerea armatei germâne. Atâta timp poate că ar mai ţinè „maşina.“ După aceea însĕ, dacă va mai trăì, se pune în pensie.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale

la tractarea Aritmeticei în scoala populară.

(Disertaţiune ţinută în adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români din Ţeara Bârsei“ la 26 Aprile 1880 în Zernesci)

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala primară din Satulung.

III. *Desvoltarea metodului.*

(3 Urmare).

Cum s'a desvoltat procesul metodului celui nou din cel vechiu, ni-l descrie tot pedagogul Grube într'un op al sĕu intitulat: „Leitfaden für das Rechnen in der Elementarschule“ în modul următoriu: Că întemeietorii întregului nostru metod elementar, şi cu deosebire însĕ a unui metod cultivătoriu pentru calculul elementar, urmează aşadară un period înainte de Pestalozzi, de timpul sĕu şi de reformele cele noue ale scoalei sale.

Periodul cel dintâiu s'ar putè numì foarte nimerit periodul obiectivităţii unilaterale. In acest period aritmetica se presenta scolarului ca o sciinţă abstractă, ce considera numai obiectul ear pe subiectul (copil) de fel nu. Acì avea de a face numai cu cifra ca cu cel mai corespundĕtoriu semn pentru numĕrul abstract, şi cu operaţiunea abstractă scientifică. Materia nu era împărţită după legea de desvoltare a spiritului copilăresc, înălţându-se dela cele speciale la cele generale, ci numai după cum sta ea gata înaintea priceperei spiritului desvoltat scientifice, adecă după cum era ea desvoltată întreagă. Numerii curaţi şi aplicaţi stăteau către olaltă de multe ori în contrastul cel mai mare. Acest period, în care aritmetica se începea cu aceea: Câte specii sûnt? apoi se dedea definiţiunea şi se esercita până la bilioane, aşa pretutindenea se începea cu definiţiuni şi reguli şi se vorbia de sumanḑi şi sume fără de a fi însumat vre-odată etc. — Acest period a trecut deşì mai domnesce şi astăḑi pe acì şi încă în foarte multe locuri.

Periodul al doilea 'l numim al subiectivităţii unilaterale. În acest period a apucat metodul o cale contrară: se considera adecă numai subiectul, ear' obiectul de instruire se presenta scolarului conform legilor psichologice. Cu aceasta se făcu progresul însemnat dela semn la lucru. Dacă mai înainte forma cifra, scopul întregei instruiri era acum numĕrul, ce se concepea şi esploata în întreaga lui însemnătate pentru cultivarea formală a subiectului.

Însĕ precum se afla de lipsă a trece dela un estrem la altul aşa şi acì luând în consideraţiune subiectul, obiectul se negligase mai cu totul. Deşì spiritul copilului se negligase cu totul în natura sa proprie, totuşi materia din aritmetică fu delăsată în contrastele sale abstracte şi omorîtoare de spirit. De aceea şi desvoltarea spiritului subiectiv trebuì sĕ producă numai o cultivare abstractă, pentru-că nu forma cu obiectul de instruire o unitate vie.

Respectându-se acum numai principiul legei psichologice, cultura formală devenì într'un contrast mare faţă cu cultura materială. Laturea materială a arimeticei nu se privia ca scop şi în consonanţă cu scopul formal, ci numai ca mijloc. Deci ca sĕ nu se facă lacune în procesul de desvoltare al spiritului elevului, se separà calculul curat de cel aplicat, şi din acest punct de vedere se şi încercau a separa sistematice casurile de aplicare de numĕrul curat. Prin urmare ambele perioade se pot caracterisa în următorul mod: Periodul dintâiu voia ca sĕ scie numai de un calcul cu cifre, pe când al doilea din contră recunoscea numai calculul verbal (în cap) şi voia a adauge calculul cu cifre sau în scris numai ca supliment.

Cu aplicarea acestor contraste a început periodul al treilea. Acesta îşi lua asupră'şi a contopì laturea subiectivă şi obiectivă a instruirei prin metodul organice desvoltat într'un întreg.

Din cele arĕtate până acì, deşì foarte pe scurt, eu cred, că fie-care din D-Voastră s'a putut convinge, că atât numĕrarea, cât şi calcularea după o metodă mai corespunḑĕtoare s'a desvoltat foarte încet şi numai după mii de ani a ajuns la o sistemă mai bună.

Eată dară fasele prin cari a trecut aritmetica dela desvoltarea ei primitivă şi până în timpul de astăḑi.

Arĕtându-vĕ deci istoria aritmeticei, cred că nu va fi de prisos acum a diserta tot cu această ocasiune şi despre importanţa, ce o are acest obiect de învĕţământ în scoalele noastre elementare precum şi despre metodul acestuia.

(Va urma).

Bursa de Viena şi Pesta

din 30 Octomvre 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	107.55	107.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	80.60	80.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	97.—	97.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	84.—	84.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.75	122.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	96.—	96.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	95.—	95.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.—	94.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.75	94.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.—	94.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.—	71.90
Datorie de stat în argint	73.20	72.90
Renta de aur austriacă	87.15	87.—
Sorţi de stat dela 1860	129.70	129.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	814.—	813.—
Acţiuni de credit austr.	280.25	279.20
Acţiuni de bancă de credit ung.	248.—	247.—
Sorţi unguresci cu premii	108.—	108.50
Sorţi de regularea Tisei	107.50	108.10
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.60	5.63
Napoleon	9.34$^1/_2$	9.34
100 marce nemţesci	57.80	57.80
London (pe poliţa de trei luni)	117.--	117.15

Economic.

Sibiiu 29 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.30—8.30; grâu sĕcăreţ fl.5.80—6.80.; sĕcară fl 5.80—6.20 Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 2.--2.40 Cucuruz fl. 2.60—3; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă de cânepă fl. 6—7; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 5—6. pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.; Slănină fl. 34—36; Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—16; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 23—25.; Săpun fl. 18—20. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—48 cr. carne de porc 46—48 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 28 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu 7—7.50; Grâu sĕcăreţ fl. 5.60—6.; Sĕcară fl. 5.20—5.50; Ovĕs fl 2—2.40; Cucuruz fl. 2.50.; Sĕmênţă de cânepă fl. 3.80—4.50; Fasole fl. 5—5.50 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.50—1.60; Fên fl. 1.20—1.40; cel vechiu; cel nou fl. ——; Cânepă fl. 24—28; Slănină pro 100 chilo: fl. 63—66; unsoare de porc fl. 66—70; Sĕu de luminări fl. 36—50; Spirt pro grad cr. 11$^1/_2$; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 48— cr. carne de viţĕl 46 cr.; carne de berbece 24 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi se poate numì cel mai bun dintre toate câte au fost în anul acesta până acuma, pentrucă nunumai piaţa dară şi toate stradele laterale au fost pline îndesuite cu carĕ de bucate. Timpul pentru anotimpul present se poate numì escelent.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Noem. şi 30 Dec. imob lui Ioan Rinea şi soţi în Vêrseni (judec. cerc. Făgăraş); în 27 Noemvre imob. lui Gaorge Türk şi soţi în Sighişoara, (judec. cerc.); în 18 Noemvre şi 18 Dec. imob. lui Ioan Giurca şi soţi în Chirileu (judec. cerc. Sâmărtin); în 6 Dec. imob. lui Ioan George Späck respect-Ludovica Giebner în Şelimber (trib. Sibiiu); în 29 Noemvre imob. contelui Stefan Rhedey şi contesei Ludovica Rhedey în Luci (trib. Oşorheiu); în 24 Noemvr. şi 24 Dec. imob. lui Carol Iacob în Deva (trib.); în 4 Dec. 1880 şi 4 Ian. 1881 imob. lui Vasilie Oldea în Săliste; în 7 Dec. 1880 şi 7 Ian. 1881 imob. remasului după Ioan Beu şi Maria Beu în Apoldul de sus (trib. Sibiiu); în 15 Noemvr. şi 15 Dec. imob. moştenitorilor minoreni după Stefan Balint în Horlocel (judec. cerc. Huedin); în 22 Noemvre şi 22 Dec. imob. lui Iacob Sebestiyen în Copoţ; în 18 Noemvr. imob. soţiei lui Iosif Ratha şi soţi în Sângiors (judec. cerc.); în 9 Noemvr. şi 9 Dec. imob. lui Emeric Karcza în N. Kagya (judec. cerc. Sékelyhid); în 27 Noemvrie şi 27 Dec. imob. lui Ioan Wardeiner în Şaroş; în 29 Noemvr. şi 29 Dec. imob. lui Vasilie Warga în Vesĕud (judec. cerc. Sighişoara); în 4 Noemvr. imob. lui George Grama în Beclean (judec. cerc. Făgăraş

Nr. 214—1880. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de paroch în comuna bisericească gr. or. din Feleag (Magyar Felek) de clasa III se escrie concurs cu terminul până la 9 Noemvr. a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu edificiile economice şi grădină de legumi de $^1/_2$ juger;

2. Cimiteriul din giurul bisericei cu pomi;

3. Porţiune canonică de 2 $^1/_2$ jugere arătură şi fênaţ.

4. Dela 97 familii câte o ferdelă veche de bucate în grăunţe şi câte o ferdelă de ovĕs, câte o ḑi de lucru clacă (de familie) cu carul sau cu pălmile.

Concurenţii 'şi vor adresa suplicele lor instruite conform prescriselor legale la subscrisul în Paloş, p. u. Cohalm până la terminul sus arĕtat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Paloş, în 30 Septemvre 1880.

Teofil Gheaja m. p.,
adm. prot.

Nr. 168. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante din Streiu Sângeorgiu cu filia Streiu Ohaba de clasa a III, în ppresbiteratul gr. or. al tractului Haţeg, se deschide prin aceasta concurs cu terminul până la 2 Novemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiune canonică, pământ arătoriu şi de fênaţ 15 iugere pentru care contribuţiunea se va plătì dela comună;

2. Dela 110 fumuri de casă, — câte douĕ ferdele cucuruz nesfârmat-cu tuleul — dela fieşte care fum de casă — şi câte o ḑi de lucru;

3. Tacsele stolare îndatinate şi anumit statorite în sinodul parochial la 29 August a. c.

Doritorii de a competa la această parochie, au a-'şi adresa petiţiunile lor instruate în sensul prescriselor din stat. org. şi dispoşiţiunilor privitoare congresuale din anul 1878 la subscrisul până la terminul sus amintit.

Haţeg 14 Septemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ m. p.,
ppresb.

Nr. 161. 3—3

CONCURS.

Conform resoluţiunei prea venerabilului consistoriu archidiecesan dto 15 Iulie a. c. Nr. 2112 B. pentru ocuparea postului de capelan lûngă neputinciosul paroch Moise Neagovici din Zagon, ppresbiteratul Trei-scaunelor, se escrie concurs până la 2 Novembre a. c.

Emolumentele conform declaraţiunii numitului paroch sûnt jumĕtate din toate veniturile preoţesci din materă şi filie, parochie de a III clasă.

Afară de aceste folosirea casei şi curtei parochiale întregi, şi din grădina parochială în jumĕtate, aceste venituri dau anual suma de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisaţi, ca conform stat. org. şi regulamentului provisoriu pentru parochii sĕ-'şi aştearnă suplicile sale în terminul indicat mai sus oficiului ppresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Breţcu, în 1 Octomvre 1888.

În conţelegere cu comitetul parochial

Spiridon Dimian m. p.,
adm. presb.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja.

[66] 2—24

A eşit de sub tipar şi se află de vênḑare în toate librăriile:

CĂLINDARUL
BUNULUI ECONOM
pe anul comun 1881.
Întocmit de
D. Comşa şi Eugen Brote.
Cu mai multe ilustraţiuni intercalate în tecst
Anul V.

Cuprinsul: Călindar iulian şi gregorian cu serbătorile, ḑilele numelor, evangeliile duminecilor, resăritul şi apusul soarelui, lungimea ḑilei. Cronologia. Păscălia. Anotimpurile. Sistemul planetar al soarelui. Cele douĕspreḑece zodii sau semne din calea soarelui. Regentul anului. Întunecimi. Serbătorile schimbătoare şi posturile. **Genealogia:** Austro-Ungaria şi toate celelalte state europene. **Têrgurile:** Transilvania, (în rênd alfabetic şi cronologic) Ungaria, Bucovina şi România. **POSTA.** **Corespondenţe telegrafice. Raportul între mĕsurile nouĕ şi vechi. TIMBRE. Tabela de interese. Tabela comparativă a valorilor de bani din toate ţĕrile. SFĂTUITOR JURIDIC: Articolul de lege XLV: 1880 despre procedura, ce are sĕ se urmeze în causele de regularea posesiunei în părţile transilvane a le ţĕrei. PARTEA ECONOMICĂ:** Economia schimbătoare în grădina de legumi. Oaia merinos (cu 3 ilustraţiuni). Cercarea seminţei. Fragile (cu 6 ilustraţiuni). Grădina scoalei. Maşină de sĕmênat (cu 1 ilustraţiune). Cele ḑece porunci ale agricultorului. Grebla cu cai (cu una ilustraţiune). Trioriul (cu 1 ilustraţiune). Cât se samĕnă pe un hectar? Timpul încolţirei şi vegetaţiunei la diversele plante agricole. Tabela despre maşinile agricole mai însemnate. Din care material cât vinars se estrage. Greutatea fructelor şi seminţelor mai indatinate. Cât timp poartă animalele agricole. **PARTEA BELETRISTICĂ: Codreana Sanzeana,** poveste. **Scormon,** novelă. **Poesii.** Umoristice (cu ilustraţiuni). **Literatura agricolă. Inserate.**

Preţul 45 cr. sau un leu nou.

Josif Drotleff.
Editorul călindariului bunului econom.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 23.

[67] 2—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 125. Sibiiu, Joi 23 Octomvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr. pentru** fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 Octomvre.

Comisiunea delegațiunei unguresci, care se ocupă cu bugetul resboiului s'a într'unit la o conferență privată în locuința baronului Májthényi. Objectul desbaterei în conferența aceasta a fost titlul: clădiri de fortificațiuni. De față au fost și doi referenți din ministeriul de resboiu. Ce a desbătut și ce a conclus comisiunea ne va împărtĕșì „P. Ll.", din care estragem cele de mai sus, de altă dată.

Delegațiunea austriacă nu se înfațișază prea favorabil. Aproape o sĕptĕmână întreagă au curs desbateri între membrii din casa de jos și între membrii din casa de sus a senatului imperial pentruca sĕ se unească asupra procederei la votarea bugetului de resboiu. La o unire însĕ membrii delegațiunei nu au putut ajunge. Pe când membrii din casa de jos vor sĕ steargă din ordinariul și estraordinarul bugetului de resboiu 2½ milioane, membrii din casa de sus au acceptat punctul de mânecare al ministrului, care a declarat, că poate face concesiuni numai până la cifra de 700,000 fl. Din pretensiunile ce le face ministrul de resboiu pentruclădirea fortărețelor nu se poate sterge nimica. Cum vor procede delegații cislaitani vom vedè din procesele verbale. Atâta ne spune „D. Ztg", că ministrul de resboiu amenință cu demisiunea. La atâta însĕ nu crede nici „D. Ztg" că va ajunge treaba, de oare ce dreapta din casa de jos a senatului imperial și cu membrii casei de sus vor face, ca sĕ se voteze atât cât cere ministrul.

Mănia ḑiarului englez „Daily News" se constatează și se ḑice, că a causat-o Haymerle cu esposițiunea politicei orientale.

Ministerul sêrbesc s'a constituit sub presidența ministrului Pirocianaț. Coloarea ministeriului acestuia este conservativă și cu simpatiile sale pentru Austria și contra Rusiei. Cei lalți ministri șûnt: Miatovici, de finanțe, Garașanin de interne, generalul Leșanin de resboiu, Novacovici de culte, Gudovici de clădiri publice.

Guvernul frances continuă a alunga congregațiunile călugăresci din țeară.

Cestiunea Dulcignului stăruesce în trăgĕnare. Din această causă principele Nichita dimpreună cu familia a plecat la Italia, unde va petrece toată earna.

Reflecsiuni

asupra articlului „La cestiunea învĕțămêntului religios", publicat în „Biserica și scoala".

Brașov, 5 August 1880.

(9 Urmare.)

Ba ce este și mai ridicul; — pe de o parte te esprimi în contra istoarioarelor evangelice și din testamentul v. cu destulă . . . . ., pe de alta vii și dai autorilor „tractatului" lecțiune despre valoarea sântei scripturi și despre însemnătatea dogmelor; apoi tot dta învinuesci, că îmbrăcând dogmele în formă de istorioare evangelice și testamentul vechiu, prin aceasta nu numai că le vatĕmă pe ele, ci cu ele vor vatĕma poruncile, și așa vor conduce pe elevi la — ateism!

Noi în urmarea aceasta a d-tale nu putem vedè altcevași decât: pe de o parte o mare zăpăceală și încurcătură în sufletul d-tale, ear pe de alta o mare poftă de a seduce pe popor, sĕ se rescoale în contra scoalei și sĕ o surpe. Ca apoi lipsit de mijloacele de a se cultiva și educa sĕ se dea el însuși prin ignoranța și dobitocia redobândită jertfă cruḑimilor evului mediu: încât Românul sĕ muncească și — alții „sĕ profiteze de munca lui"!

d) Ai declarat pe autorii „tractatului" și pe ceilalți învĕțători mireni de necunoscĕtori de religiunea, în care sûnt ei botezați, și de „nechemați, neîndreptățiți, neîndatorați, a se ocupa de învĕțămêntul religiunei creștine", a propune elevilor lor religiunea creștină.

Prin aceasta 'ți ai bătut joc nu numai de învĕțători, ci și de legile noastre bisericesci și scolastice, aflătoare în vigoare, pe basa cărora sûnt ei chiemați, a propune elevilor lor și învĕțămêntul religiunei și a tracta în conferențele și reuniunile lor și despre metodul, după care sĕ se propună religiunea creștină; prin aceasta ai hulit și pe dătătorii, apĕrătorii și păzitorii amintitelor legi, ți'ai bătut joc și de valoarea binecuvêntărei, ce sûnt prin însuși Mântuitoriul Christos imputerniciți părinții archiepiscopi și Episcopi ai nostri sĕ o împărtĕșească altora.

Ai avut cutezanța a susținè, că pe basa canoanelor bisericii creștine nu au învĕțătorii mireni ai scoalei poporale chiemarea, dreptul, nici datoria, a se ocupa de învĕțămêntul religiunei, respective a propune elevilor lor religiunea creștină; — nu cumva vei eșì înaintea lumei cu o minciună și mai mare, afirmând cumva, că „canoanele demândă a se îmbrăca dogmele bisericei ortodocse (gr. or.) în forme de iesme, ca sĕ sparie pe copii, sĕ'i facă sĕ fugă de ele; însĕ apoi învĕțătoriul sĕ'i oprească cu joarda și sĕ'i pună pe basa falangei sĕ le memoriseze?

En sĕ'ți citàm barem câteva pasage d. e. din „Catechismul mic":

„§. 1. Despre unul Dumneḑeu în sfânta Treime."

„*A*) Despre esistența lui Dḑeu și că este în trei fețe."

1. „Aratăne nouĕ oare este Dḑeu?"

„De aceea nimenea nu se îndoiesce afară de cel nebun, că doară n'ar fi Dḑeu. Așa dar este Dḑeu."

Espresiunea aceasta nu însemnează alt cevași decât că: Un smintit scăpat din spitalul nebunilor a început a striga pe uliță: „Nu este Dḑeu!" — Atunci cei înțelepți auḑind aceasta ar cugeta întru sine: „De oarece nebunul acesta ḑice ca atare, că nu este Dḑeu", noi ca înțelepți, sĕ ḑicem din contră că este Dḑeu!"

E bine d-nule N.! — aseasta este dogma bisericei creștine ortodocse (g. o.) despre esistența lui Dumneḑeu?

Scii dta din sistema dtale teologică, cu carea vreaì sĕ fericesci pe copii în scoala pop. elementară, că cunoascerea esistenței lui Dḑeu se basează pe vorbele unui nebun?

Dacă o creḑi dta aceasta; noi nu avem ce'ți face!....

Se va putè însĕ întêmpla sĕ auḑi și dta pe un nebun ḑicênd d. e. că el 'și-a perdut capul, 'și a perdut și pântecele; însĕ capul lui nu fusese de sticlă.

Auḑind dta, ca înțelept, sĕ creḑi din contră, că dta de și ai cap și pântece, însĕ capul îți este de unt și pântecele de sticlă. Și așa — sĕ te temi a eșì în fața soarelui și înaintea oamenilor de față, sĕ nu te topesci, sĕ nu te spargi?....

„Așa dar Dḑeu este treime?"

„Așa este; și în aceasta se deosebesc creștinii de alte popoarĕ păgâne, căci creștinii cred în treime, adecă cred, că este numai un Dḑeu în ființă, și aceea ființă în trei fețe, Tatăl, Fiul și Duhul sfânt."

Judecă acum dta dle N., este stilul, este forma, sub care ni se înfățișează aceasta dogmă, în — conglăsuirea cu priceperea unui copil?

Nu ar trebuì cineva sĕ invețe mai întâiu toată teologia și filosafia ei, ca sĕ o poată precepe?

Cum poți dta fără mustrare de cuget pretinde dela un copil, sĕ o preceapă, sĕ o cuprindă și sĕ o înțeleagă?

Sau dacă nu poți pretinde așa ceva; pentruce stăruiesci dar cu atâta severitate ca copilul sĕ o memoriseze, numai ca sĕ aibă, ce uita?

Prin aceasta, te asigurăm, nu poate copilul nici pe departe învĕța, a cunoasce religiunea străbună!

(Va urma.)

Procesul de presă

al „Telegrafului român".

Urmează cetirea articulilor încriminații.

Fölkl cere pentru logica lucrurilor ca după corespondența incriminată sĕ se cetească respunsul dlui acusator, care s'a publicat în Nr. 115 (1879) al „Telegrafului Român".

Se cetesce în origine și traducere germană corespondența, respunsul și replica din Nr. 112, 114 și 118 a „T. R."

Eată corespondența din Nr. 112:

Gurarîului, în Septemvre 1879

† *Ioan Manta* paroch gr. or. în Gurarîului. A perde în 4 ani 3 preoți este dureros pentru o parochie. Durerea aceasta a simțit-o parochia Gurarîului petrecênd la cele vecînice pe al treilea preot în restimp de 4 ani, pe P. Ioan Manta. După o activitate de 26 ani ca paroch, Părintele Ioan Manta, plâns de toți ai sei, rudenii și cunoscuți, adormì în Domnul la 9/21 Septemvre a. c., și în 11/13 Septemvre fu înmormêntat cu mare ceremonie de 7 preoți, conduși de revss. d. Ioan Hannia, director seminarial și asesor consistorial.

Cu durere a trebuit sĕ se observe și la această înmormêntare două momente, cari tradează lipsa de disciplină în biserica noastră.

Inmormêntarea s'a făcut fără parochul, ba cu eschiderea formală a parochului competent. Ear în matricula morților din parochia Gurarîului petrecut fiind casul de moarte a preotului Ioan Manta sub rubrica „Preotul îngropătoriu" este scris: I. Hania m. p., protop. și director cu alti 7 preoți.

2. Cuvêntul funebral rostit de P. I. Hannia s'a presentat în forma unei agresiuni contra parochului actual Ioachim Munteanu. Ca o tristă dovadă estragem numai unele pasage din cuvêntarea Sânției Sale.

„Dacă va da (a dat?) D-ḑeu ca co-
„muna aceasta binecuvêntată de D-ḑeu
„sĕ aibă preoți cu mai bogate în-
„sușiri sufletesci" (se înțelege: decât
„repausatul[1]) „sĕ nu se uite din înălțime la
„cei cu mai puține puteri intelectuale, și
„se nu umble scormonind și ațițând
„ci se lucre pentru binele cel adevĕrat al
„poporului, nu stricând cele ce alții au
„tăcut și au dires"[2])... „În sfêrșit nu pot
„sĕ nu vĕ atreg atențiunea asupra unei îm-
„pregiurări: Din 3 preoți de ai d-voastre
„ați remas acuma fără nici unul, — *ba aveți*
„*unul, înse acesta nu este al dvoastre*, nu
„'l ați făcut d-voastră ci alții vi
„'l-au făcut... Luați dar inimă și vĕ îngri-
„giți, ca la timpul seu, când se va întregì
„parochia sĕ nu *fiți sitiți a ve bucura*
„*earăși de străini.* Nu străini de altcum,
„*dar nu de ai d-voastre.* Ci vĕ alegeți unul
„din sufletul d-voastre, din inima dum-
„nivoastre, din comuna d-voastre, carele
„*sĕ țină cu d-voastră.*"[3]) „Și fiindcă fiiul
„repausatului este pornit pe calea de a se
„pregătì pentru preoție, și s'a și suit pe mai
„multe cuie..... Vĕ puiu la suflet și la inimă
„ca sĕ vĕ îngrigiți nu numai sĕ'i dați sprigin
„moral, ci sĕ'l ajutați pe fiiul repau-
„satului de a dreptul pentru ajun-
„gerea la scop,"[4]) și atunci darul lui
„D-ḑeu va fi cu voi, acum și pururea și în
„vecii vecilor, amin".

z.

Resp. ac. I. Hania din Nr. 115 „T. R."

Onorată Redacțiune! „Telegraful Roman" de Marți 25 Sept. a. c. Nr. 112 cuprinde o corespondență din Gurariului despre moartea parochului nostru de-acolo Ioan Manta și despre actul funebral sĕvêrșit în 11/23 curgĕtoriu prin mine cu alți șepte preoți.

Numita corespondență anonimă, semnată cu z. se atinge de persoana mea în un mod infam.

Un om onest și de caracter, dacă scie, că ese în publicitate cu un adevĕr n'are trebuință sĕ'și ascundă numele, el nu se sfiesce a sta înaintea publicului cu fața descoperită, nemascată; numai minciuna, calumnia, poltroneria se ascund de lumina ḑilei în întunerecul nopței și al anonimității.

Demnitatea mea nu'mi permite sĕ stau de vorbă cu atari cucuveice nopturne.

---

[1] Alusiune la actualul paroch Ioachim Muntean, carele se bucură de o deplină cualificațiune.

[2] Actualul paroch, în contra căruia sûnt îndreptate aceste cuvinte, e cunoscut ca om zelos, ce se interesează de binele cel adevĕrat al bisericei sale. Prin stăruințele sale a adus lucrul acolo, de mai multe pretensiuni active ale bisericei din Gurarîului până acum tare neglese, s'au mai regulat. Ba a stăruit ca și fostul protopresbiter tractual, P. Ioan Hannia sĕ fie silit a'și da rațiociniul despre manipularea averilor bisericesci din Gurarîului. Aceasta se înțelege de sine a trebuit să producă sânge rĕu în debitori și manipulanți. Ear cuvêntătoriul a sciut unde lovesce, când a ḑis: „sĕ nu umble scormonind și ațițând, . . nu stricând cele ce alții au făcut și au dires."

[3] Paroch I. Muntean nu e născut în această parochie. Impregiurarea aceasta dă ansă oratorului, să'l presente poporului, ca pe un străin venetic, impus poporului, și care nu se interesează de binele poporului, mai mult, nu ține cu poporul, este vrăjmaș poporului. — Cine ar fi putut aștepta atâta imprudență din partea unui director seminarial și tot-odată asesor al consistoriului archidiecesan? A provoca pe popor la neascultare față cu preotul seu ba indirect a'l provoca la revolta, dovedesce, între altele, o nemărginită încredere în sine.

[4] Indemnarea la filantropie este o frumoasă faptă a preotului. Dar când acest indemn are de macsimă „finis sanctificat media" ce rĕspuns va da un profesor de „Morală"? Dl cuvêntătoriu care e și profesor provoacă pe popor direct la neascultare față cu eventualele ordinațiuni ale consistoriului (din care de almintrea și d-sa face parte) în respectul întregirei acelei parochii.

Ce privesce citatul din cuvêntul meu funebral la înmormêntarea repausatului paroch Ioan Manta, ear' cu deosebire interpretările acelora și deducerile din acele, mĕ mărginesc a le dechiara pre acele de minciuni infame și calumnii malițioase, demne de fabricatoriul lor z. fie acela ori cine va fi.

Rog pe onorata redacțiune sĕ binevoiască a da loc acestora în cel mai de aproape numer al „Teleg. Rom.“

Sibiiu 27 Sept. 1879.

I. Hannia m. p.,
protop. direct. prof. și ases. consistorial.

Resp. din Nr. 118 „T. Rom“.

Onorată Redacțiune! Dl asesor cons. I. Hannia află de bine a respunde în Nr. 115 „Tel. Rom.“ la corespondența subscrisului din Nr. 112 cu terminii: „infam, minciună, calumnie, poltronerie, cucuveică nopturnă, minciuni infame, calumnii malițioase, „demne de fabricătoriul.“ Față cu înjurături, fie chiar din partea unui dignitariu ca dl Hannia, nu stau de vorbă. Constatez însĕ că dlui Hannia, 'i este imposibil a nega, cumcă 'și-a permis cu volnicie a călca în picioare ordinea bisericească și a prevarica în parochie Gurarîului în dauna parochului de acolo și a disciplinei. Ceea ce am raportat din cuvêntul funebral, dl Hannia o neagă cu gura de jumĕtate, ear publicul care 'l-a ascultat scie, că raportul a fost fidel. Cumcă deslușirile cuprinse în note încă sûnt adevĕrate, e lucru în parte recunoscut, și în parte are sĕ se cerceteze și constateze de către organele competente, dela cari așteptăm drĕptatea.

Recunosc incomoditatea situațiunei pentru dl Hannia în respectul acesta. Faptul acesta al d-sale însĕ nu este cel dintâiu și fără păreche. Mai sûnt casuri, în cari d-sa 'și-a uitat de sine și de posiția sa.

Rog pe on. redacțiune sĕ dee loc și acestor observări.

Gurarîului în 4 Octomvre 1879.

z.

Presidentul: urmează ascultarea martorilor chemați de acusatorul.

Arz v. Straussenburg: m'aș ruga mai înainte încă a se cetì conceptul cuvêntărei funebrale, ținute de dl Hannia în Gurarîului, căci aceasta este basa pertractărei. Am și tradus-o în limba nemțească și doresc sĕ se cetească prin translatorul.

Prof. Fölkel: N'am nimic în contra cetirei, numai m'aș ruga sĕ se cetească și acele însemnări, cari și le-a făcut parochul Muntean ca ascultătoriu în biserică.

Arz v. Straussenburg: N'am nimic în contră, cu atât mai mult nu, cu cât acest concept este o parte întregitoare a actelor incuisitorice.

Translatorul Nemeș cetesce mai ântâiu în limba română, apoi în cea nemțească conceptul cuvêntărei acusatorului*)

După aceasta același translator continuă cu cetirea însemnărilor parochului I. Muntean mai ântâiu în limba română apoi în cea nemțească, precum urmează (Nr. 77/1879).

...Dacă va da D-ḑeu, ca comuna aceasta binecuvêntată de D-ḑeu sĕ aibă preoți cu mai bogate însușiri sufletesci, sĕ nu se uite din înălțime (cu dispreț) la cei cu mai puține puteri intelectuale, și sĕ nu umble scormonind și ațițând, ci sĕ lucre pentru binele cel adevĕrat al poporului, nu stricând cele ce alții au făcut și dires. Din punctul acesta de vedere poate avè fie-care preot în reposatul un model, fie-care sĕ caute a sădì buna înțelegere, ca reposatul.

Un ce nedorit și neașteptat a ajuns pe reposatul prin vĕduvie. Este greu și pentru un mirean, când remâne vĕduv, pentru preot însĕ este de o mie de ori mai mult, neputându-se a 2 oară căsătorì.

Reposatul și împregiurărei acesteia s'a supus și 'și-a purtăt cinstea și omenia, încât nici umbră de bănuială nu s'a ivit.

Una dintre cele de frunte datorințe părintesci este grija de prunci. Repos. a lăsat și aici un bun esemplu de imitat, pe lângă toate greutățile, ce a întimpinat. Prin moartea prea de timpurie n'a ajuns sĕ vadă pe fiiul seu eșit din scoalele gimnasiale, absolut de gimnasiu, precum 'i-o fost ferbintea sa dorință.

Deci dară, iub. creștini, cu drept cuvênt putem ḑice, că prea de timpuriu s'a mutat dela noi reposatul. Anii etății ni-ar fi mai dat încă garanțiele despre viață, aflându-se în vîrsta cea mai viguroasă, dar' soartea și provedința au voit altmintrea. Veniți dar' cu toții sĕ recunoascem faptele dênsului și memoria dênsului sĕ fie spre îndemn. Am mai ḑis, și repetez; nimenea nu este bun și fără de pĕcat, fără numai unul D-ḑeu. Așa și preotul nostru, în restimp de 26 ani a putut greșì. Veniți dar' sĕ'i ḑicem: D-ḑeu sĕ'l erte! sĕ'i dăruiască fericire!

Nu pot sĕ nu vĕ atrag atențiunea asupra unei împregiurări: Din 3 preoți de ai d voastre ați remas acum fără nici unul, ba aveți unul, însĕ acesta nu este al d-voastre, nu l'ați făcut d v. ci alții vi l'au făcut. Apoi oare sĕ nu se deștepte în d-v. dorința de a vĕ pregătì prin scoale băieți de ai d-v.?

Luați dar inimă și vĕ îngrigiți ca la timpul seu când se va întregì parochia sĕ nu vĕ bucurați de străini — nu străini, dar' nu de ai d-voastre ci vĕ alegeți unul din sufletul d-v., din inima d-v. din comuna d-v., sĕ țină cu d-v. Și fiind că fiiul repos. este pornit și suit pe mai multe cuie... vĕ puiu la suflet și la inimă ca sĕ vĕ îngrigiți nu numai sĕ'i dați sprigin moral, ci sĕ'l ajutați pre fiiul reposatului deadreptul, și atunci darul lui D-ḑeu va fi cu voi acum și pururea și în vecii vecilor amin!

Arz v. Straussenburg: Fac observarea, că din partea noastră s'au cetit numai acele părți din cuvêntare cari privesc acusa; prin urmare nu cuprinsul întreg al cuvêntărei.

Presidentul chiamă pe martori cu numele, spre ascultare, și se presentă: Ioan Popoviciu paroch în Sadu, Coman Baca, paroch în Poplaca, Marcu Marcu, paroch în Poplaca, Stefan Opriș, paroch în Șura mare, Zacharie Ioanovici, Ioan Rebega, George Popa, Iacob Hansu, Emanuil Viletz; Iacob Arsenie absent și Zacharie Ihora mort.

Actuariul tribunalului ficsează naționalele acestor martori.

Parochul Munteanu: Nu pot accepta pe martorul Coman Baca, fiind că trăim în dușmănie și mĕ rog a nu se admite la jurămênt.

Arz v. Straussenburg: Nu mĕ pot învoì cu această pretensiune fiindcă esmisul, prin care s'a întrodus pertractarea cu jurați dispune ca toți martorii necondiționat sĕ se admită la jurămênt. Remâne însĕ la aprețiarea juriului cât creḑĕmênt sĕ atribue martorului.

Tribunalul nu dă loc cererei parochului Munteanu.

Prof. Fölkel insinuă nulitate în contra acestei hotărîri.

Arz v. Straussenburg: Cu privire la întrebările ce au a se pune martorilor doresc sĕ se întrebe fiecare martor că: fost'a de față când s'a ținut cuvêntarea; că ținutu's'a așa cum se află în notițele acusatului, resp. în articulii „Teleg. Român.“

Presidentul primesce jurămêntul dela martorii, cari nu l'au fost depus la investigațiune.

Martorul Ioan Popoviciu fasionează, că a fost de față și a auḑit cuvêntarea funebrală, dar nu'și mai aduce bine aminte despre cuprinsul ei.

Acusatorul I. Hannia (către martor): Cuprins'a cuvêntarea aceea vr'o vătĕmare a parochului Munteanu?

Aperătorul Preda: Protestez contra punerei astor fel de întrebări și rog pe înclitul tribunal a nu le admite, de oare ce la această întrebare au sĕ respundă jurații și nu martorii.

Tribunalul nu admite punerea acestei întrebări.

Acusatorul Hannia (către martor): Da, părinte! nu-ți aduci aminte că am ḑis: aveți un preot, un preot bun?

Martorul I. Popovici: Nu-mi aduc aminte.

Se presentează martorul Coman Baca, care susține: cuvêntarea funebrală s'a ținut așa precum se află în conceptul acusatorului Hannia. La întrebarea specială 'și aduce aminte, că acusatorul ar fi ḑis: aveți un preot, un preot bun, dară nu e din mijlocul vostru, alții l'au făcut, alții vi l'au dat. Cu privire la dușmănia cu parochul Munteanu declară, că el n'are nici o dușmănie.

Martorul Marcu Marcu: fasionează, că la înmormentare a fost față, dar nu'și mai aduce aminte de toate cuvintele din cuvêntarea protopresb. Hannia.

De epitetul „bun“ nici dênsul nu'și aduce aminte. De asemenea nu poate ḑice cu conciință curată, că pasagele cetite în articulii „Tel. rom.“ ar fi fost cuprinse în cuvêntarea dlui Hannia.

Martorul Stefan Opriș ḑice, că în „Tel. rom.“ sûnt multe pasage, pe cari el nu le-a auḑit în cuvêntarea protopresb. Hannia. La întrebarea specială sĕ numească acele pasage, respunde că nu este în stare a numì apriat fără atât scie, că nu s'a ḑis că parochul Munteanu e străin.

Parochul Munteanu face obiecțiune contra acestui martor fiind că este ginerele lui Iacob Arsenie înrudit cu reposatul preot Manta, cu a cărui familie el n'a stat în raporturi de tot pretinesci.

Martorul Iacob Rebega a fost de față și a auḑit cuventarea funebrală, și la întrebarea specială ḑice, că-și aduce aminte, că s'ar fi ḑis că aveți un preot bun și harnic, dar este străin adecă nenăscut în Gurariului.

Acusatorul Hannia (către martor): Cine a eshcis pe parochul Munteanu dela înmormêntarea parochului Manta?

Martorul: Însuși familia preotului repausat Manta, căci în timpul boalei sale s'ar fi esprimat despre parochul Munteanu, că dacă nu l'a cercetat în timpul boalei sĕ nu fie nici la inmormêntare.

Martorul G. Popa 'și aduce aminte de cuvêntarea funebrală în înțelesul acela, ca comuna sĕ se îngrigească a'și cresce copiii sei și de cuvintele „aveți preot bun“ și aduce aminte. La întrebarea, că cine a eschis pe parochul Munteanu dela înmormêntare respunde, că pecând preotul I. Manta era greu bolnav voind a-i face maslu a trimis după evangelie la parochul Munteanu, acesta a respuns că nu poate da evangelia fără de a venì și el în persoană. In urma acestora m'am dus eu însumi la biserica unită și am cerut de acolo evangelia, la aceste sĕ se fi esprimat apoi preotul Manta, că dacă i a făcut preotul Munteanu atâte neplăceri sĕ nu fie de față nici la înmormêntare.

Parochul Munteanu față cu cele fasionate de acesti doi martori spune că reposatul Manta în boala sa a fost parte la munte parte în spitalul din Sibiiu, de unde se esplică pentruce nu l'a cercetat. Cât pentru casul din urmă cu evangelia este adevĕrat, că dênsul ca cel dintâiu representant al bisericei și ca cel mai responsabil pentru cărțile și odoarele bisericesci n'a vrut sĕ se ia ceva din biserică fără scirea lui și crede că s'ar fi cuvenit se funcționeze la bolnavul seu coleg, cu atât mai vêrtos, cu cât după ce s'a întors preotul Manta dela Sibiiu a casă a creḑut acusatul că neînțelegerile de mai nainte au încetat.

Iacob Hansu 'și aduce aminte, că pp. Hannia ar fi ḑis: aveți un preot dar nu voi l'ați făcut, ci alții vi l'au dat.

Martorul Em. Villetz n'a fost de față la înmormêntarea parochului Manta și nu este fiu al bisericei ortodocse, dar a fost notar comunal în Gurariului și poate da unele deslușiri la administrarea averei bis. ḑice, că fondul pentru zidirea bisericei s'a creat din vinderea unei părți a pădurei comunale. Până la anul 1869 nu s'a ținut socoteală formală, dar de atunci încoace pp. Hannia a administrat fondul și la doi ani a depus rațiociniul în cancelaria comunală. Originalele acestor rațiocinii le a luat cu sine pp. Hannia, ear' copiile au remas în cancelarie. La întrebarea apĕrătoiului Fölkl, că unde se află acele copii și înaintea lui a depus ppresviterul I. Hannia rațiociniul, respunde, că el la anul 1877 a părăsit comuna și nu scie unde se află acele copii, ear' pp. Hannia a depus rațiociniul înaintea acelora, cari se aflau în cancelaria comunală.

Martorul Zach. Ioanovici fasionează în limba maghiară, că el a fost de față la înmormêntare, a ascultat cuvêntul funebral, din care a înțeles, ca comuna sĕ nîsuească a'și cresce preoți din sinul seu.

La dorința acusatorului se cetesc fasiunile martorilor absenți.

Iacob Arsenie din Gurariului fasionează înaintea judelui cercual r. din Selisce, că dl protopres. I. Hannia a cetit cuvêntarea sa dintr'un caiet precum se află ea în hârtia ce i s'a arĕtat. În această cuvêntare Hannia n'a vătĕmat pe nimenea, din contră ne a îmbărbătat a trimite copiii nostri la scoală pentru de a ne cresce preoți, sĕ spriginim pe fii reposatului care ne a premers totdeauna cu esemplu bun. Cine va afla în această cuvêntare vătĕmări, greșesce. Cele cuprinse în „Tel. Rom.“ nu seamână cu cuvêntarea protopresb. Hannia, notele cuprinse sub linie în „T. R.“, sûnt vătĕmătoare pentru d. Hannia.

Martorul Zacharia Ihora spune că cele cuprinse în „T. R.“ nu sûnt acea ce a vorbit dl Hannia.

Prof. Főlkl se roagă a se cetì și fasiunile martorilor, cari au fasionat în favorul clientului seu.

Arz v. Straussenburg protestează contra cetirei, de oarece numai fasiunile acelor martori se pot cetì la pertractarea cu jurații, cari fiind chiemați din ori ce motiv nu s'au potut înfățișa. De oare-ce însĕ martorii amintiți de prof. Fölkl nu s'au chiemat înaintea juraților, fasiunile lor depuse la judelo de instrucțiune nici nu se pot cetì aici.

Tribunalul nu dă loc cetirei fasiunilor acelor martori.

Arz v. Straussenburg voiesce a mai face o observare înainte de a se încheia pertractarea de probe și adecă constatează, că acusatul Munteanu a fost condemnat de judecătoria cercuală din Selisce pentru vătĕmare de onoare.

Parochul Munteanu observă, că acest proces încă nu este încheiat, fiind apelat la instanța a treia. De altcum în același proces s'a condamnat și martorul Iacob Arsenie.

Arz v. Straussenburg reflectează, că sentența fiind aprobată la instanța a doua a devenit validă, ear' încât pentru martorul Iacob Arsenie, acesta s'a condamnat numai după ținerea cuvêntării în Gurariului, adecă în 15 Aprilie 1880.

Aperătorul Preda presentează acțiunea comunei bisericesci din Gurariului, în care se provoacă protopresbiterul Hannia sĕ'și dea socoteala despre administrarea fondului pentru zidirea bisericei și arată totdeodată că această acțiune s'a înaintat deja la tribunal cerênd cetirea ei. (Mișcare în public).

Arz v. Straussenburg: După

---

* Fiindcă dl acusator n'a voit, la rugarea noastră, a ne da conceptul, și din notițele stenografice nu l'am putut descifra, sûntem siliți a trece peste el, continuând raportul asupra procesului.

încheerea procedurei de instrucţiune, nu se mai pot produce dovedi noue, de oare ce astfel nu s'ar potè restituì paritatea partidelor. Dacă se produc acte noue, nu e cu putinţă a se convinge despre esactitatea şi provenienţa lor, nu se pot pronuncia despre cuprinsul şi valoarea lor, prin urmare sûnt în contra cetirei actului present.

Prof. Fölkl: Spriginesc părerea advocatului Preda cu atât mai mult cu cât conform legei în acest cas dovada adevĕrului este admisibilă. Şi eu voiu încerca a dovedì că, acusatorul n'a purtat raţiociniul în regulă, despre fondul administrat de dênsul. 'Mi reserv dreptul în această privinţă a presenta şi eu mai multe documente.

Arz v. Straussenburg este de părere, că întrebarea, dacă documentarea adevĕrului este admisibilă, are sĕ se resoalve numai la sfêrşitul pledărilor, însĕ dacă întrebarea sĕ se decidă de acum nu poate consimţì cu vederile profes. Fölkl, de oare-ce documentarea adevĕrului în afaceri de presă conform esmisului minist. este admisibilă numai la funcţionari publici şi la fapte complinite de acestia în oficiu, aceste prepoziţiuni însĕ aici nu se potrivesc, de oare-ce acusatorul nu este funcţionariu public ci preot, nu servesce statului ci bisericei; §. 101 proced. pen. definesce conceptul de foncţionariu public în acel înţeles că de această categorie se ţin numai aceia, cari îndeplinesc afaceri de ale guvernului. De altcum acusatorul nu voiesce a se ferì de documentarea adevĕrului ci s'a supus ei, dar nu aici este locul pentru a face aceasta. Eu nu sciu, dacă acest act de care e vorba s'a făcut numai în *usum delphini* şi după ce trece pertractarea sĕ nu se mai vorbească despre el. Nu voesc sĕ dic, că în acest cas e aşa, dar nu am avut ocasiune a cunoasce acest act, prin urmare sûnt în contra cetirei lui.

Prof. Fölkl e cu totul în contra acestei interpretări a noţiunei „funcţionariu“, din causă că, ea este diametral opusă spiritului şi literei legei. Sub cuvêntul „fucţionariu“ codul penal cel nou înţelege nu numai pe acela, care indeplinesce direct sau indirect afaceri de ale guvernului, ci pe fie-care persoană, care la mandat public representă un oficiu public şi provede agende publice, prin urmare administrarea averei publice este o agendă urmată la mandat public şi împlinită de un funcţionariu public. Sau doară administrarea de 36,000 fl. este numai passiune privată a Sânţiei Sale? Administrarea averei bisericesci urmează în înţelesul statutului organic, sancţionat de Maiestatea Sa şi publicat de legislativa Ungariei ca al IX. art. de lege din 1868 şi acusatorul a fost dator a observa prescrisele acestei legi şi a le urma întocmai, ear' nu a'şi face norme de administrare după placul Sânţiei Sale. Un jutariu nu îndeplinesce agende de ale guvernului, însĕ el se subsumează sub conceptul „funcţionariu public“, deşì nu are guler de aur şi stele întocmai cum este un policist funcţionariu public. Paragraful citat din partea contrară n'are alt înţeles decât că documentarea adevĕrului este admisibilă acolo, unde se tractează despre o afacere publică. Şi nime nu va nega, că în acest cas administrarea fondului bisericei din Gurariului a fost şi este o afacere publică de îndeplinit conform art. de lege IX din 1868, a statutului organic. Deci rog pe inclitul tribunal a admite documentarea adevĕrului.

Tribunalul se retrage şi după o consultare de o jumetate de oară presentânduse în sala de pertractare enuncie, că a decis, că nu admite documentarea adevĕrului, din motivele §§. 233, 561 şi 264 a. cod. pen. nou, cari precisând conceptul funcţionarilor publici i numeră tacsativ dar între acestia nu se află funcţionarii bisericesci.

Prof. Fölkl cere a se cetì din actele de instrucţiune protocoalele şedinţelor comitetului parochial din Gurariului, unde s'a decis a se silì fostul pp. Hannia sĕ-şi dea socoteala despre manipularea fondului pentru zidirea bisericei.

Tribunalul nu admite cetirea acestor acte basându-se pe decisiunea de mainainte, prin care nu s'a încuviinţat documentarea adeverului.

Prof. Fölkl însinuă gravamen de nulitate contra acestei decisiuni.

Presidentul închee pertractarea probelor şi dă loc pledoarelor.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Transferare). Ministrul de justiţie reg. ung. a transferat pre dl Ioan Drĕgan, notar public în Sebeş, în aceeaşi cualitate la Caransebeş şi pre notariul public din Caransebeş, dl Ioan Rachici ca notar public în Sebeş.

* (Avansament). Dl Gregorie Sêrb fu înaintat ca preot militar de clasa I în cercul Budapesta.

* (Postal). Oficiul postal împreunat cu cel telegrafic dela Turnul-roşu este de ocupat. Acest post este dotat cu 200 fl. salar şi 50 fl. pauşal pe an, ce se plătesc din partea erariului postal; apoi cu 150 fl. pauşale onorar şi 10% din venitele bruto pe an, ce se vor plătì din partea erariului telegrafic; mai departe primesce oficiantul o tantiemă de 5 cr. pentru imanuarea fiecărei telegrame, precum şi 5 cr. tacsă de imanuare pentru fie-care depeşă, fie în loc, fie espedată pe postă sau prin alt cineva. Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi adreseze suplicele lor la direcţiunea postală din Sibiiu în restimp de 3 sĕptĕmâni.

* (Foc.) Mercuri în 22 Octomvrie v. seara la 10½ oare a isbucnit aici în Strada lungă un foc, care hrănit de vênt a prefăcut în cenuşă două şoproane.

Posta din urmă.

Organul lui Gladstone, „Daily News“ primesce din Atina dto 2 Nov. n. următoarea scire: „Dacă Europa nu silesce pe Turcia la cesiunea provinciilor, atunci rĕsboiul este inevitabil.“

Loc deschis.*)

Dle Redactor! Dl Baritiu, redactorul „Observatoriului“ în Nr. 81 al diariului seu ca din ceriu senin mĕ ia la păruială, se înţelege după obiceiul seu, fără sĕ-mi pună numele, dar dând tuturor lămurit sĕ înţeleagă[1]) la cine reflectează d-sa.

În urma acestei cualificabile manevre i-am adresat cu data 12/24 Octobre a. c. un respuns cu recercarea sĕ mi-l publice în diariul dsale. Şi dsa, carele scie sĕ impute altora lipsa de ospitalitate, paradând cu ospitalitatea diariului seu, nu numai că nu mi-a publicat respunsul, dar ca „bărbat temetoriu de Ddeu“ precum se gerează, în Nrul 84 al „Observatoriului“ presentează publicului următoriul pamflet:

„Trufi'a si desĭertatiunea unui frate din monastire.

Unu óre-care diaconu cu numele Simeonu Popescu, ce se dice cà ar stá sub ascultare si cercare pentru cinulu monachicescu, dupa renduiél'a s-tului Vasile celu mare, avendu metani'a sa la s. mitropolia in Sibiiu, amagitu de duchulu necuratu al trufiei si al desiertatiunei vécului, laudandu-se intru nesciint'ia sa, s'au adressatu càtra noi cu scrisóre din 12/24 ale lunei c., in care nu se rusinédia a marturisí, cà elu ar fi unulu dintre aceia, carele sub nume mincinosu, ce se dice pe elinesce pseudonimos, ar fi manjitu o fóia publica cu hule şi batjocuri aruncate asupra nóstra si asupra altoru barbati temetori de Ddieu, éra apoi cere orbesce si intre amerintiari, cá noi se facemu locu in acestu organu alu nostru absurdeloru sale fantasii.

Cunoscèndu noi renduielile si canónele monachicesci din chinoviile si monastirile bisericei celei mari a Resaritului, amu cautatu firesce, cá pe scrisórea acestui novitiu se citim incuviintiarea din partea parintelui staretiu, sub a carui ascultare se afla acestu omu, dara nu amu aflatu nici avtografulu cuviosiei sale, nici alu preasantiei sale archiereului eparchiotu, fara care nimicu ce ese din péna de calugaru nu se póte tiparì, éra fratiloru pusi la cercare nu le este ertata nici macaru corespondenti'a cu parinti, daca'i are, fàra a trece pe sub ochii staretiului (egumenu séu archimandritu). Deci ne si venira aminte unele intemplari de feliulu acesta; cà-ci adeca prea fericitulu Neofitu Lesviodax, mitropolitu alu Ungrovlachiei si exarchu al Plaiuriloru, la anulu Domnului 1843 in un'a de dile ale lunei lui Augustu, dictase 12 lovituri la spete acelui dascalu dela seminariu, care cutediase a scrie în Fóia unu articlu despre cocoane, fàra a supune manuscriptulu la censura archierésca si fàra a'i cere binecuventarea; éra la anulu 1839 prea fericitulu episcopu Josifu dela Argesiu, intielegènd cà dascalulu Nifonu propune la elevi invetiaturi luteranesci dupa carti nemtiesci, chiamandu'lu inaintea sa si cunoscûndu'i nesupunerea, a pusu pe doi argati de l'au palmuitu pe o parte si pe alta si l'au departatu dela catedra pentru totudeauna.

Deci dara noue nu ne remane altceva de facutu, de càtu se aducemu ratacirile lui Simeonu la cunosciinti'a mai marilor sei, dara fàra a cere cá se'lu canonească dupa pild'a susu numitiloru archierei, candu nu lipsescu alte mijlóce usitate in chinovii la infrangerea vointiei fratiloru pusi la cercare; cà-ci monachulu lapedatu de lume si de tóte ale lumei pecatóse nicairi nu póte se aiba vointia propria; ascultarea si supunerea absoluta, castitatea si saraci'a de buna voia sunt fagaduintiele, pe care trebue se le puna tóta suflarea calugarésca. Precum alte duhuri, asia si alu trufiei si alu desiertatiunei se scotu prin rugatiune si postu. Ceasurile: pervi, tretí, sĭesti, deveti, polunostniti'a, pavecerniti'a cea mare si cea mica, 400 de metanii, Miluesce-me Dumnedieule de 40 de ori, càte o Cathisma in tóte dilele, acestea suntu ale monachului, éra nu certe lumesci prin gazete. Si daca totusi ispitele Satanii nu ar voí se incetedie, i se citescu prin parintele duchovnicu alu chinoviului molidvele s-tului Vasilie si ale s-tului Ioanu gura de auru din Molitvelniculu celu mare. Trufi'a si desĭertatiunea, desfrenat'a pofta de clevete si zavistii se infrangu si omóra cu multu folosu prin postu secu, fàra nici-o deslegare de brandza, de peste, de vinu si untu de lemnu, nici chiaru in domineci si serbatori; ci acelu ce se canonesce, trebue se intre celu din urma in sufrageria, se siédia celu din urma la trapezía, se manance numai mamaliga cu ceva leguma férta din alta di. Daca parintele staretiu nu va tractá pe acelu novitiu intru toate conformu reguleloru monastice ale bisericei celei mari a Resaritului, pace in chinoviu cu elu nu va avea. Chiar si in ss. monastiri ale Romaniei s'au adeveritu de multu, cà de nu se vor pazí regulamentele monastice cu tóta rigórea, de nu se va cere dela monachî si cu atàtu mai virtosu dela fratii pusi la proba, ascultare absoluta, mai curendu séu mai tardiu din chinovii se alegu casarme, din calugari husari.

Intru altele, parintele staretiu vediendu fantasiile acestui omu si desfrenat'a lui pofta de cérta, va scí luá mesurele cele mai intielepte pentru pacea chinoviului si mantuirea celui retacitu, cum si spre a'lu apará de unu procesu de pressa.“

Este dl Baritiu în mare ţinută! Rog pe on. public sĕ mĕ scuse, dacă m'am vĕdut necesitat a-i produce disgust prin acest model al dlui Baritiu. Modelul citat va fi instructiv pentru cei ce n'au cunoscut mai de aproape pe acest gojgojamite publicist, economist, filosof, filolog, istoric, naturalist, ba chiar şi teolog — *ut figura docet.*

Chiar şi numai în calitatea mea modestă de diacon ţin sub demnitatea mea a mai sta de vorbă cu dl Baritiu, aflându-se dsa în această dispoziţie spirituală.

Observ numai că reprodusul dsale cap de operă dovedesce destul de lămurit câtă dreptate am avut eu în respunsul meu, faţă cu care d-sa neputênd opune altceva recurge la forţa d-sale de limbist şi istoric.

Eată respunsul, care a scos pe dl Baritiu din sărite:

„Domnului Georgiu Baritiu, redactor al diariului „Observatoriulu.“

Domnule Redactor! În focul persecuţiunei, ce prin nesce dubioase corespondenţe ai binevoit a îndrepta în diariul d-tale contra memoriei repausatului metropolit Şaguna, îmi adresezi — ca din întêmplare — şi mie câteva săgeţi „clandestine“ în Nr. 81 al „Observatoriului“ d-tale. În acest Nr., în nota ce binevoesci a face la călcâiul pretinsei corespondenţe de pe Murĕş, d-ta ai plăcerea a scrie: „... „întrebaţi însĕ pe acei tineri, cari au „venit cu testimonii scolastice din „gimnasiul dela Blaj şi s'au cerut în „seminariul de aici, sĕ ve spună ei în „cuget curat, ce imputări grele îşi audiră, anume dela un profesor, carele „apoi în ânul trecut împlu şi foişoara „diariului clerical cu o serie lungă de „batjocuri gratuite şi necălite asupra „acelui Blaj, unde frecuentase şi el „câţiva ani scoalele şi fusese tractat „ca ori care alt tinĕr de ai lor, romănesce, omenesce. N'ai ce sĕ faci „unor oameni, dacă sûnt sclavii urelor sbeute dela Sêrbi şi nu se pot „înălţa mai pre sus de împregiurările „foarte prosaice, în care au crescut.

„Unii ca aceia se cred privilegiaţi a insulta pe toată lumea, ca şi „băiatul desmerdat din fabula lui Esop, „pănă ce 'şi mai dă odată şi de câte „un om, care 'l ia la strimtoare, şi 'i „dă pe foi pănă îl satură dicêndu'i: „Sĕ nu credi că ai a face tot cu butuci, că se mai află în lume şi oameni.“

Probabil, dle redactor, d-ta, în eserciarea meseriei d-tale, când m'ai atacat în chipul citat acì, ţi-ai dis: „cetitoriul va sci cu cine am de lucru, ear' profesorul plesnit va remânè plesnit, fiindcă, nebăgând de „seamă, sau din respect cătră mine, „va tăcè.“ Din întêmplare de astădată ţi-ai greşit combinaţiunile.

Noi, tinerii neispitiţi, chiar ataca ţi în modul cum scii d-ta ataca, n'avem obiceiul nici a ne sfiì de lupta pe faţă, fie protivnicii nostri ori cine, dar nici a ne lupta cu arme neleale, chiar şi când cei ce ne atacă nu se servesc tocmai de armele, de cari sûntem noi obicînuiţi a ne servì.

Astfel, dle redactor, vei afla că este natural, ca, preste aşteptarea d-tale, sĕ-ţi prind săgeţile îndreptate contra mea, şi în faţa d-tale sĕ le esaminez valoarea.

D-ta binevoesci a susţinè în reasumat că:

a) eu, crescênd în „relaţiuni foarte prosaice“ am „sbeut dela Sêrbi“ ura contra fraţilor de acelaşi sânge; — că predomnit de această ură:

b) ca profesor de teologie sûnt persecutorul chiar şi al tinerilor cari au studiat în Blaj;

c) am insultat Blajul în „Telegr. român;“

d) ca un adeverat ştrengariu am insultat pe toată lumea, pănă mi-am dat de om, carele m'a învĕţat omenie.

ad a) Ce vei înţelege dta sub „relaţiunile foarte prosaice, în cari am crescut“ nu sciu. Atâta sciu, că aceste „relaţiuni“ se reduc la Blaj, în carele eu, precum bine scii, mi-am primit educaţiunea, nu „dela Sêrbi“, ci dela Români neaoşi. De voiu fi „sbeut“ prin urmare ceva, a bună seamă în timp de 8 ani de ḑile în Blaj voiu fi „sbeut.“ Dar eu protestez în contra netactului dtale, prin carele din simplă nesocotinţă discreditezi Blajul, în carele eu am crescut, şi pre carele am temeiu sĕ'l apĕr eu în contra amicilor lui lipsiţi de tact. În nici o scoală sêrbească n'am umblat, şi Sêrbii îmi sûnt cunoscuţi numai după nume ca şi Turcii şi ca şi Englezii. Prin urmare frasa dtale cu „urele dela serbi“ remâne, ca multe altele, frasă goală.

---

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta redacţiunea nu ia responsabilitatea. R.

[1]) După biografia ce mi-o publicase dl Blasianu în „Observatoriulu“ Nr. 98 din 1878.

ad *b*) Trebue sĕ declar foarte hotărît, că numai în o fantasie bolnavă vor esista tineri de aceia, cari ar fi avut sĕ îndure din parte'mi vr'o imputare sau prigonire pentrucă au studiat la Blaj. Căci eu n'am făcut nimenui vr'o imputare pentru cuvêntul, că a studiat acolo unde am studiat şi eu. Dar înseşi cuvintele d-tale dovedesc, că aceea, ce susţini cu atâta nechibsuinţă, este o invenţiune, menită a mĕ înnegrì pe mine şi institutul, la care funcţionez eu. Căci din cuvintele: „au venit cu „testimonii scolastice… şi s'au cerut „în seminariul de aici…“ resultă, că acei tineri ar fi venit la mine, şi ar fi cerut ca eu sĕ'i primesc în institut. Cererea de a fi primit cineva în institutul Andreian nu se adresează mie, precum nu se adresează dlui Baritiu, ci veneratului consistoriu archidiecesan. Prin urmare: precum nu se poate da dlui Baritiu ocasiune, aşa nu mi se poate da mie a face imputări celor ce „se cer în seminariul de aici.“ Fiind deci absolut imposibil sĕ se fi adresat cineva cătră mine pentru primire în seminariu, este eschisă chiar şi posibilitatea de-a mi se fi dat vr'o dată ocasiune a face aceea ce binevoesci a'mi atribuì. Prin urmare, dle redactor, trebuia sĕ cugeţi mai bine la aceea ce ai scris, condus de dragostea d-tale cătră noi, ca sĕ o fi putut toporì mai bine.

ad *c*) La adresa aceasta am mai respuns odată destul de lămurit dlui Blasianu în Nr. 1 şi 2 ai „Tel. Rom.“ din 1879 *„Unde dai, şi unde crează?!“* D-tale însĕ îţi place a călărì pe „batjocuri“ şi „insulte,“ nebăgând în samă adevĕrul lucrurilor. E bine, dle redactor, sĕ ne clarificăm şi amêndoi! Mai ântâiu îmi permit întrebarea: Ce preferi d-ta — amici, cari îţi măgulesc slăbiciunile şi defectele, făcêndu-te sĕ creḑi, că acele sûnt virtuţi, sau amici, cari, cât în glumă cât în serios, te fac atent la defectele şi slăbiciunile d-tale spre a te îndrepta? Nu cred că vei susţinè că preferi pe amicii falşi, ci, ca om cu multe esperienţe, te vei declara pentru ceialalţi, pe cari înţelepciunea d-tale doară nu'i va timbra cu epitetul de „insultători“ ?!

Sĕ vin acum la ţinuta mea faţă cu Blajul, ţinută, în care d-ta afli „batjocuri necălite.“

Eu vĕḑênd că Blajul are unele defecte dăunoase, şi că amicii lui, în loc sĕ i le descopere, i le măgulesc, mi-am luat inima în dinţi a i le descoperì şi a'i da prilej sĕ îndrepte ce se poate îndrepta. Prin adrese pe cale privată la Stan sau Bran, d-ta, carele cunosci bine spiritul Blajului, scii că ar fi fost zadarnic. Am trebuit deci sĕ recurg la ḑiaristică. Dar la „Observatoriulu“ d-tale n'aveam ce căuta, fiindcă d-ta din princip nu publici nimic, ce ar descoperì vre-un defect de al Blajului, precând de archidiecesa noastră te ocupi cu multă sirguinţă. Spre adênca d-tale supĕrare am fost prin urmare silit a me folosì de „Telegr. Rom.“ Şi, d-ta, ca vechiu ḑiarist, a trebuit sĕ înţelegi pentru ce m'am folosit eu de foileton şi nu de articuli — bunăoară în partea scientifică şi literară. Dar fiindcă d-ta, ca şi dl Blasianu, n'ai voit sĕ înţelegi, eată îţi spun pe scurt: M'am folosit de foileton, pentruca lumea necunoscĕtoare de Blaj, cetind aceea ce am espus, sĕ'şi ḑică: este foileton şi n'avem sĕ le luăm în serios. Cei din Blaj însĕ sĕ simtă adevĕrul, sĕ vadă neajunsurile şi sĕ îndrepte întru cât va fi cu putinţă. — Inseamnă aceasta a insulta? Am insultat eu Blajul, dacă în chipul arĕtat i-am atras atenţiunea asupra unor defecte în sincera dorinţă de a se îndrepta? Cine este deci de vină, dacă d-ta cu dl Blasianu nu voiţi sĕ înţelegeţi aceea ce trebue sĕ înţeleagă şi cei cari n'au umblat pe la Viena?

Dar, cumcă, prelûngă tot resimţul, foiletonul numit a avut deja unele îmbucurătoare resultate, este dovadă că, după cum am înţeles: veneratul ordinariat din Blaj a trimis încă în anul trecut doi tineri la universitate spre a se pregătì anume pentru profesură. Şi acum de ar striga cei scurt vĕḑĕtori cât de mult asupra mea: eu am satisfacţiunea, că cel puţin în parte am dat îndemnul spre o îndreptare a lucrurilor.

Ne putênd fi deci îndemnul spre îndreptare, cuprins în foiletonul „Tel. Rom.“, cualificat de „insultă“ desele d-tale reclame cu „insulte“ şi „calumnii“ remân insulte şi calumnii.

Observ că: altceva despre Blaj, sau cu referinţă ori alusiune la Blaj, afară de foiletonul citat şi respunsul „Unde dai, şi unde creapă?!“ n'am scris nici în „Tel. Rom.“ nici în alt ḑiariu.

ad *d)* În modestul meu cerc de activitate nu sciu sĕ fi insultat pe nimenea nici în scris nici cu graiul. Dta însĕ totuşi susţini că eu „me cred privilegiat a insulta pe toată luma.“ După cele din pnnctul precedent şi citatul respuns „Unde dai, şi unde creapă?! nu vei mai putè susţinè că sub „toată lumea“ înţelegi „Blajul.“ Ear când totuşi ai susţinè: Blajul nu este „toată lumea.“ Neputêndu-mi aduce casuri concrete de insulte, afară de cele disputate, delicateţa de insultătoriu remâne ca epitet al dtale.

Mai remâne sĕ ne dăm seama despre „omul,“ carele m'ar fi învĕţat mores, sau după limbagiul dtale *„călit“*: „m'a adus la strîmtoare şi mi-a dat pe foi, până m'a săturat.“ Dacă sub acest „om“ înţelegi dta pe dnul Blasianu din Nr. 89/1878 al „Observatoriului“, apoi binevoiesce a reproduce în ḑiariul dtale respunsul meu citat „Unde dai, şi unde creapă?!“ spre a vedè şi cetitorii dtale cine a fost adus în strimtoare. Dacă însĕ creḑi că dta prin notiţa reprodusă mi-ai „dat pe foi“, apoi n'ai prea arĕtat că am dat de „om.“ Căci în calumnii şi înjurături numai nu se arată vrednicia şi hărnicia omului.

Fiind toate aserţiunile dtale, cu respect la persoana mea pure calumnii, ca şi cele la adresa scoalei de Iaşi şi a oposiţiunei dela Turda, citata fabulă a lui Esop, pe carea dta binevoiesci a o aplica la mine, s'ar putè uşor aplica la altul, cu o mică modificare: betrânul băĭat resfăţat, deşì a mai dat de câte un „om“ — „ce-a-'nvĕţat… a profesat.“

Cred dle Redactor că ne-am fi clarificat, şi sper că, precum ai fost de liberal în atac, vei fi şi just şi vei publica in procsimul numer al „Observatoriului“ această aperare contra atacurilor ce mi-ai adresat. Declar însĕ că nu mĕ învoesc sĕ-mi lăsaţi ceva afară. În acest cas îmi voiu lua refugiu la alte ḑiare.

Şi fiind că ne-am clarificat, şi cel puţin o parte din cetitorii dtale sciu cu cine ai de lucru, nu me mai servesc de pseudonim, ci me subscriu cu numele.

Sibiiu, în 12/24 Octobre 1880.

Simeon Popescu,“
prof. de teol.

Fiind situaţiunea foarte serioasă nu am alta de adaus de cât sĕ compătimesc starea sufletească a dlui Redactor al „Observatoriului.“

Primiţi dle Redactor etc.

Sibiiu, în 19/31 Octobre 1880.

Simeon Popescu.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale

la tractarea Aritmeticei în scoala populară.

(Disertaţiune ţinută în adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români din Ţeara Bârsei“ la 26 Aprile 1880 în Zernesci)

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala primară din Satulung.

IV. Importanţa instruirei din aritmetică.

(4 Urmare).

Intre obiectele de învĕţămênt, ce se propun în scoala populară cel mai important după religiune şi limbă este aritmetica. Pentru-că:

1. Prin aritmetică se stârnesce, se esercitează şi se agereşte facultatea cugetătoare intelectuală şi limbistică a elevului într'un grad cu mult mai intensiv, decât prin ori care alt obiect de învĕţămênt. Prin calculare dic, elevul se pune în posiţiune de a'şi da seama cu siguritate despre tot ce a cugetat şi lucrat. Aşadară calculaţiunea este mijlocul cel mai escelent de a pune în mişcare de odată toate facultăţile spirituale ale elevului.

2. Prin aritmetică se face omul apt pentru viaţa practică, civilă şi socială. — Instruirea din aritmetică se face prin numeri. Indată ce copilul începe a deosebì bine un lucru de altul, i se spune numĕrul, se intuiază şi se cuprinde pe treapta cea mai de jos în elementele sale. Prin aceasta aducem pe copilul acolo de el sigur vine la conceptul numerilor mai mici şi nu simte nici o greutate a calcula cu numeri dupăce acestora li s'au dat nume şi a resolvì cu ei încă în viaţa practică unele teme mai uşoare alese din viaţa practică şi din cercul de intuiţiune al copiilor. Şi aceasta ar fi imposibil, dacă natura numerilor şi legile după cari se formează numerii n'ar corespunde pe de plin naturei spiritului omenesc. Instruirea din aritmetică este dară mijlocul cel mai natural de a deda pe elevii la atenţiune şi cugetare.

Instruirea din arimetică are aşadară două scopuri: *a)* formal *b)* material sau real. — Prin scopul formal înţelegem priceperea şi limbagiul corect; ear prin scopul material sau real înţelegem cunoscinţele necesare şi de o valoare durabilă, cu cari au de a se înzestra elevii în toate relaţiunile vieţei practice şi sociale.

Prin urmare instruirea din aritmetică are de scop nunumai cunoscinţa de numeri şi satisfacţiunea de a putè resolvì cu facilitate ori ce temă din viaţa practică, dar şi desvoltarea elevului. — Din aceste motive s'a şi introdus apoi aritmetica sau computul în scoala populară ca un obiect absolut necesariu. (Va urma).

Bursa de Viena şi Pesta

din 2 Noemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.80	107.30
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	122.60	122.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	80.75	80.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.50	84.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.75	122.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	96.—	96.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	94.50	95.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	80.75	94.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.—	94.25
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.50	94.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	96.—	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.50	71.90
Datorie de stat în argint . . .	73.—	72.90
Renta de aur austriacă	86.90	87.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.—	129.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	820.—	813.—
Acţiuni de credit austr. . . .	249.25	279.20
Acţiuni de bancă de credit ung.	279.—	247.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	108.—	108.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.50	108.10
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.60	5.63
Napoleon	9.35	9.34
100 marce nemţesci	57.85	57.80
London (pe poliţa de trei luni) .	117.20	117.15

Economic.

(Ciuperci cu unt). Ciupercile cultivate în straturi sûnt acele, cari trebuiesc singure întrebuinţate, căci sûnt diferite speci, de ciuperci otrăvitoare, de oarece seamănă foarte mult celor bune.

Nu culegeţi nici odată ciupercile vechi căci vatĕmă sănĕtatea; ele se recunosc, când fulgii de desubtul căciulei sûnt negrii în loc de a fi roşcaţi.

Se cureţă ciupercile, adecă se scoate peliţa, care acopere căciula; se taie fulgii, ce sûnt de desubt; se taie piciorul din care nu se lasă decât meḑul; se spală toate în apă oţeţită şi se lasă în apă!

Ciupercile pregătite singure trebuiesc fierte cu o mare bucată de unt, piper, sare, o bucăţică de usturoiu, şi ale fierbe la un foc repede. La timpul fierberei, sĕ se adaogă puţină zamă de lămâe şi în momentul de a o pune la masă, sĕ se pună deasupra pătrânjel tocat mărunt.

(„Monitorul agr.“)

Nr. 214—1880. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de paroch în comuna bisericească gr. or. din Feleag (Magyar Felek) de clasa III se escrie concurs cu terminul până la 9 Noemvr. a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu edificiile economice şi grădină de legumi de $^{1}/_{2}$ juger;
2. Cimiteriul din giurul bisericei cu pomi;
3. Porţiune canonică de 2 $^{1}/_{2}$ jugere arătură şi fênaţ.
4. Dela 97 familii câte o ferdelă veche de bucate în grăunţe şi câte o ferdelă de ovĕs, câte o ḑi de lucru clacă (de familie) cu carul sau cu pălmile.

Concurenţii 'şi vor adresa suplicele lor instruite conform prescriselor legale la subscrisul în Paloş, p. u. Cohalm până la terminul sus arĕtat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Paloş, în 30 Septemvre 1880.

Teofil Gheaja m. p.,
adm. prot.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai înd ĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 3—24

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 126 Sibiiu, Sâmbătă 25 Octomvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 24 Octomvre.

Delegațiunea austriacă a desbătut eri budgetul ministeriului de esterne. Într'un discurs mai lung bar. Hübner a desvoltat ideea, că pericului unui rësboiu amenință în viitoriu din Francia. De aceea dênsul vorbesce pentru grabnica amênare a cestiunei orientale și pentru alăturarea monarchiei austro-ungurescì lûngă Germania și Rusia. Demel pășesce în contra părerilor lui Hübner. Combate special alăturarea monarchiei lûngă politica Rusiei și doresce, ca delegațiunei sě i se facă cunoscute scopurile politicei austro-ungare în Orient. Süss atrage atențiunea guvernului asupra cestiunei dunărene și asupra cestiunilor de natură economică, cari stau în legătură cu cestiunea aceasta. Și Groholski este în contra politicei mână în mână cu Rusia. După ce raportorul Plener își desfășură vederile sale și după ce ministrul de esterne respunde în decursul desbaterei în parte la întrebările, ce i s'a pus și după ce a accentuat, că problema guvernului este de a promova interesele economice ale imperiului, delegațiunea a votat bugetul ministeriului de esterne fără a întra într'o desbatere mai lungă.

Delelegațiunea ungurească, în comisiunea de resboiu, se arată foarte galantă. Comisiunea a votat ministrului de resboiu aproape toate sumele cerute pentru a clădì fortărețe. Delegațiunea însăși nu va remânè mai pe jos de comisiune.

Din ce în ce tot mai bine. Era vorba, că deficitul de 50 milioane pe cele trei pătrare de an ale anului curent va fi destul de mare. „Egyetértés“ însě face altă socoteală. Adăugênd în urma calculărilor sale încă bagatelul de 7 milioane, foaia opoșițională ne presentează un deficit de 57 milioane. In trei pătrare de an va fi de ajuns pentru un stat sěrac cum este al nostru. Dacă mai gândim, că deficitul n'are sě se sfêrșască, nu ne putem apěra de temerea, că va cresce, și proporțiunile crescerei aseměnate cu trecutul vor fi pentru viitoriu îngrozitoare. Un resboiu sě ne mai vie pe cap din vre o parte și socoteala este gata.

Oposiția conservatoare din Englitera, ḑice „Timpul“, a început de câteva ḑile în vederea apropiatei deschideri a parlamentului, o luptă energică în contra guvernului. Discursul ținut ḑilele trecute de lordul Salisbury a dat semnalul și tonul acestei campanii, care se anunță pentru sesiunea viitoare ca o foarte serioasă amenințare a poziției cabinetului Gladstone. Nesuccesul politicei sale sgomotoase a sdruncinat într'un chip foarte grav posiția cabinetului englez; opinia publică este astaḑi destul de reu dispusă față cu guvernul, și oposiția profită firesce de resultatul nenorocit al politicei fantastice și al umanitarismului gladstonian.

În discursul sěu la Taunton, marchisul de Salisbury a spus, că nici una din revindecările Greciei nu ar putè fi susținută într'un chip legitim și că dăruirea unui teritoriu turcesc Greciei ar fi din partea puterilor o împărțeală a Turciei, ceea ce n'ar fi justificabil prin nici o lege internațională. Cuvintele fostului ministru englez, deșì ele nu sûnt ale unui organ oficial, nu le lipsesce importanța. Situația cabinetului englez față cu opinia publică este destul de compromisă pentru ca glasul oposiției sě aibă un puternic resunet și sě zădărnicească oare-cum înaintarea guvernului pe calea trasă mai dinainte; guvernul englez n'ar mai putè ușor intervenì în afacerea greco-turcească fără sě'și dea însuși o lovitură foarte gravă. După înfrângerile din Afganistan, după turburările din Irlanda, după nesuccesul demonstrației navale, nu i ar mai trebuì, pentru a'și perde cu desăvêrșire punctul de gravitate, decât o înfrângere într'o acțiune în favoarea Greciei.

În fasa diplomatică în care a întrat Europa de când e vorba de rechemerea flotei combinate, ideea de o intervenire a puterilor în favoarea Greciei a fost înlăturată cu desăvêrșire. Situația Greciei devine astfel destul de grea. În această situație regatul elen, părăsit proprielor sale forțe, cari relativ sûnt nesuficiente față cu ale Turciei, se nasce intrebarea: cari sûnt motivele, ce precipită pe Grecia în acțiune? La această întrebare, dă un respuns clar o corespondență a ḑiarului „des Débats.“ Starea financiară a Greciei îi impune datoria de a eșì din strîmtoarea, în care a împins-o hotărîrea conferenței dela Berlin și politica ușuratică a guvernului liberal englez combinată cu tendențele politicei rusesci. Grecia pe temeiul unei iscălituri colective europene, s'a armat, 'și-a despopulat orașele și satele, 'și-a usat creditul și golit cassa. Este o situație anormală, căreia i trebue neapěrat o deslegare, și astfel Grecia este silită, față cu ea însași, sě între în acțiune.

Procesul de presă

al „Telegrafului român“.

Acusatorul Hannia (în limba germână cetind de pe hârtie): Dacă iau eu cuvêntul o fac aceasta pentru a da espresiune posițiunei neplăcute, în care mě găsesc acum. Este pentru mine neplăcut, eu care în viața mea n'am avut nici un proces, eu, care n'am pîrît pe nimeni și n'am fost pîrît de nimenea, sě fiu silit a mě înfățișa în vêrsta mea înaintată la acest loc ca acusator. Îndoit neplăcută este posițiunea mea fiind silit a pășì la acest loc al dreptății, al legei contra duor colegi, duor frați în oficiu, mai mult contra duor scolari ai mei. Dacă o fac aceasta, o fac pentru a scutì cel mai sublim și cel mai scump, ce are un om de omenie, a scutì prin lege și prin D-Voastră, domnilor jurați, onoarea mea atacată în public. Permiteți'mi a ve istorisì pe scurt originea acestei afaceri neplăcute. La 21 Noemvre 1879 moare preotul Manta, un bărbat din tinerețele sale mie mai deaproape cunoscut prin activitatea sa în oficiu.

Casul de moarte mi s'a făcut cunoscut prin martorii domnii Ioan Rebega și George Popa, rugându-mě dênșii, ca la dorința reposatului eu sě iau parte la înmormêntare, care va avè loc în 11/23 Noemvre 1876 la 12 oare. Aceasta o făcui, sosind în ḑiua anumită la 10ª oare în Gurarîului. Acolo aflasem alți 7 preoți, cari încă veniră la înmormêntare. Totdeodată aflasem că parochul din Gurarîului Ioachim Munteanu ar fi eschis dela participare la înmormêntare, conform voinței ultime a repausatului. După disposițiunile și legile noastre bisericesci, înmormêntarea unui preot este a se îndeplinì totdeauna de protopresbiterul respectiv sau fiind acesta impedecat de delegatul seu. Aflând că protopresbiterul respectiv Moise Toma, decedat, n'a sosit încă în Gurarîului, mě retrăsesem într'o odae la Iacob Arsenie, unde descălecaiu, și am întrebuințat timpul așteptărei compunênd și scriind o cuvêntare funebrală. De oarece la 2 oare nu sosise nici protopresbiterul nici delegatul seu, fiindcă parochul Munteanu, a cărui datorie ar fi fost a încunosciința pe protopresbiter, n'a făcut-o aceasta, sau apoi a făcut-o prea târḑiu, precum 'mi spuse decedatul, adecă numai la 4 oare în ḑiua înmormêntărei, eu am făcut disposițiunile pentru începerea celebrărei funebrale. Sub conducerea mea și cu asistența numiților preoți s'a sevêrșit ceremonialul prescris, în urma căruia am ținut eu cuvêntarea funebrală în fața publicului adunat. Cuprinsul ei îl cunoasceți parte din cetirea actelor, parte din fasiunile martorilor. Puține ḑile după aceste și adecă în 27 Noemvre 1879 foaia de aici, mie dea-

FOIȚA.

Scrisoarea lui A. Papadopul-Calimah către V. Alecsandri.

Geneva 20 Iulie 1880.

(4 Urmare).

Iesuiții nu perd răbdarea. Se așaḑă pe intrigi, dau bani Turcilor, ajutați de Atanasie Patelarie mitropolitul Tesalonicei, și la 6 Martie 1634 patriarchul Lucar se restoarnă din nou și se surgunesce la Tenedos, după un an și șase luni de patriarchie; în locul seu se numesce patriarch Atanasie Patelarie. Dar abia trec 40 de ḑile și Patelarie se isgonesce de către archierei la Tesalonica, ear' patriarchul Lucar se întoarce la legitimul seu tron, pentru a patra oară. Patelarie fuge la Ancona și scrie Papei Urban al VIII cerênd ajutoriu, ca sě fie restatornicit la scaunul Constantinopolitan. Papa 'i respunde, că de va subscrie și primì confesiunea bisericei Romane, îi va da titlul de al șapteḑeci și treilea cardinal. Patelarie supěrat, fuge la Moldova; dar' la Martie 1635, se întoarce pe neașteptate din Iași la Constantinopole și patriarchul Lucar se depărtează ear' și se esilează la Rhodos, după un an și două luni de patriarchie. Patelarie stă pe tron un an, după care se destitue și în locu'i vine patriarch Cyril Verias, instrumentul Iesuiților din Constantinopole[19] prin ajutoriul lui Ibrahim-pașa caimacam al vizirului Bairam-pașa, care se afla atunci (1636) cu Sultanul Murat la espedițiunea dela Bagdat. Cyril Verias, după ce a stat patriarch 16 luni se destitue pentru nemărginita sa rapacitate, și se esilează la Rhodos; în locul seu vine, în Iunie 1638, patriarch Ecumenic, cuviosul Neofit fost episcop al Eracliei și elev al lui Lucar.[20] Neofit rechiamă pe Lucar din esil. La 24 Septemvre se adună sinod la Constantinopole și se pronunță anatema contra cărții tipărite la Geneva sub numele lui Cyril Lucar, și contra lui Cyril Lucar sau contra lui Pseudo-Cyril care a scris-o. Neofit ne mai voind apoi sě mai stea la patriarchie, din causa respectului ce avea pentru Lucar, se demisionează de bună voia sa, și se retrage la mănăstirea dela insula Chios, după ḑece luni de cărmuire a bisericei. La 18 Martie 1639, Cyril Lucar se urcă pentru a cincea și ultima oară la tronul ecumenic. Acum Iesuiții vin la esasperare, și se pornesc ca lei contra lui Lucar. Ei întărîtă pe Sultan Murat bețivul companion al lui Becr-Mustafa[21] și la 19 Iunie 1639 Lucar se destitue eară și se dă pe mâna unui calěu anume Ahmet-Aga, care îl închide în cetatea Lemocopia, (Rúmeli-hhisarí) aproape de Constantinopole, și aicea îl sugrumă din ordinul Vizirului Mussa-pașa, ear trupul seu se aruncă în mare.

Pe tronul patriachal se ridică pentru a treia oară Cyril Verias omul Iesuiților. Lucar a fost asasinat după urzirile Iezuiților și ale acestui Cyril Verias, care a numěrat Vizirului 20 de pungi pentru a obținè moartea lui Lucar. Tot el a pus la cale de s'au aruncat în mare trupul lui Lucar. Creștinii din Constantinopole simțind, că Lucar este ucis, căci vedeau că hainele sale se vindeau în têrg, se adună la patriarchie și chiemând cu dispreț pe Cyril Verias, i ḑise: Pilate! dăne pe cel ucis, ca sě'l îngropăm!“[22] Câțiva locuitori dela Region (*Ρήγιον*) au prins pe apă trupul mortului, și l'au îngropat cu modestie.[23]

Patriarchul-Asasin convoacă un sinod și reînnoiesce blăstemul, care se pronunțase în ḑilele cuviosului Neofit contra cărții tipărite la Geneva și contra lui Lucar.[24]

Astfel se sfêrșì patriarchul ecumenic Cyril Lucar!

(Va urma).

---

[19] Innokentiu, op. cit. II, 491.

[20] Innokentiu, II, pag. 523.

[21] Cantemir Isidor. Imper. Ottom. tom. I. pag. 376.

[22] Philippi Cypri, Chronicon Eccles. Graecae, pap. 456.

[23] Ipsilanti, op. laud. pag. 143.

[24] Dosith. Patriarch. op. cit. libr. XI, cap, 10.

pururea duşmană, „Telegraful roman“ poreclită a aruncat în contra mea cele mai neasceptate şi cele mai dejositoare învinovăţiri. Ea afirmă, că eu aş fi prevaricat în comuna Gurarîu spre dauna parochului de acolo, cuvêntarea mea funebrală n'ar fi altceva decât un atac contra aceluiaşi paroch, mĕ învinovăţesce de înstrăinarea averei publice bisericesci, mĕ înfăţişează de sumeţ de neprecugetat şi om care nu numai că nu corespunde oficiului seu, ci lucră deadreptul în contra chiemărei sale că ca profesor de morală aşi fi predicat inmoralitatea, că aşi fi provocat poporul la revoltă contra parochului lor, şi la neascultarea ordinaţiunilor consistoriale. In urma respunsului meu scurt, publicat în „Telegraful Roman“, unde am respins acele învinovăţiri, s'a grăbit nu numai a susţinè acele învinovăţiri ci şi a adauge altele nouĕ.

De aproape 50 ani cu puţine întreruperi trăiesc în această cetate. Dela 1845, adecă de 35 ani însĕ me aflu neîntrerupt ca servitor al bisericei mele şi ca soţ în această societate omenească. In această mult cercată periodă, chiar şi anul 1848 socotit, unde am petrecut timpul cu generalul Bem, cu Dobakay.... am contribuit parte ca deputat în dieta ţerei, parte ca deputat la universitatea săsească la binele comun şin'am avut nimic, din contră pot esprima cu linisce binefăcĕtoare convingerea mea îmbucurătoare, că mĕ bucur de o stimă în toate părţile societăţii de aici, la mari şi la mici fără deosebire de naţionalitate şi de coloritul partidei. În biserică am adus-o la cel mai înalt rang, ce'l poate ocupa un bărbat de starea mea, sûnt membru la mai multe societăţi literare — scientifice, la Asociaţiunea trunsilvană pentru liter. şi cultura poporului român, membru al direcţiunei bancei „Transilvania“ şi bancei „Albina“, sûnt membru al representanţei comitatense şi al comitetului permanent, am administrat 10 ani fondurile archiepiscopiei de sute de mii floreni, fără ca ele sĕ fie avut vre-un crucer lipsă. În activitatea mea oficială protopresbiterală de 25 ani m'am îngrigit pentru afacerile scolare şi bisericesci ale tractului meu, am creat fonduri scolare şi bisericesci. Ce privesce Gurariului îmi pot atribuì mie şi privegherei mele rigoroase merite, căci, primind la anul 1878 parochul Munteanu administraţia a aflat un fond pentru zidirea bisericei de fl. 32,000 în cea mai bună ordine.

N'am enumerat toate aceste pentru a arĕta, că eu ocup o posiţiune modestă dar onorifică în societatea cetăţenească şi bisericească. Dacă sûnt acele afirmaţiuni şi pentru cel din urmă cerşitoriu desonorifice, cu atât mai mult trebue sĕ se privească de atari, cu cât ele vin dela un fost scolariu al meu, căruia eu 'i-am ajutat la posiţiunea ce o ocupă de present, intr'un ḑiar cetit aruncate mie în faţă. Că aceasta e aşa, că aceste învinovăţiri luate din senin au escitat în diferite direcţiuni opiniunea publică, documentează următoarele casuri.

Un doctor iuris, prea bine vĕḑut şi mult stimat în cercurile societăţii de aici, me apostrofase pe „sub arini“ cu cuvintele: „Da, domnule protopop ce polemică se poartă eară în contra D-Tale“? Altul îmi puse întrebarea aproape vătĕmătoare: Da ce fel de comedie ai jucat D-Ta de unăḑile în Gurariului?“

Un al treilea 'mi ḑise: Dar aceasta este o ticolăşie cum te târeie „Telegraful“ ear prin noroiu!“ De aceste şi asemenea esprimări de indignaţiune am primit din apropriere şi din depărtare. Sau doară se poate ca un cetăţean pacînic, înaintat în vêrstă, un servitor al bisericei, care a servit cu credinţă 25 ani sĕ fie declarat de liber (vogelfrei) şi sĕ fie espus săgeţei resbunărei într'un stat regulat, în care avem acum onoarea a trăì?! Pentru a vĕ esprima asupra acestuia, sûnteţi chemaţi aici, d-lor juraţi. Eu privesc cu cea mai mare linisce verdictul D-Voastre, fiindcă am convingerea, că omenia trăesce mai mult şi că onoarea este cel mai scump bun, care s'a încredinţat cunoscinţei D-Voastre prin urmare nu este ertat a o ataca şi stirbì.

Acusatul parochul Munteanu: Eu nu sûnt preparat pentru a respunde conform împregiurărilor, dar me voiu silì a înfăţişa lucrul cât se poate de scurt. Şi eu sûnt un om de omenie, deşì trecutul meu nu este aşa lung. Dacă am ajuns în această încurcată afacere, m'a înpins chiar acusatorul. Cum aş fi putut scrie eu aşa ceva, dacă nu aş fi avut ansă. De unde nu este foc, nici fum nu ese. Cuvêntarea funebrală, ce s'a ţinut în biserica parochiei mele, în casa lui Dumneḑeu, n'a avut alt scop decât a mĕ înnegrì înaintea poporului, dela care trăesc şi în al cărui mijloc mĕ aflu. In casa lui Dumneḑeu sĕ se cuvinteze numai binele şi frumosul. In convingerea mea subiectivă sûnt sigur că unele părţi ale cuvêntărei, care nu numai s'a cetit ci s'a şi ţinut ex abrupto, au avut scopul a mĕ ataca, ḑică martorii, ce vor voì, căci dacă ar fi permis, eu aş putè şi dovedì, că martorii nu pot fasiona în contra lui Hannia şi pentru mine, fiindcă cei mai mulţi din martori datoresc cu sume însemnate fondului bisericei, dovadă că dl Hannia a voit numai sĕ se resbune în contra mea este conclusul sinodului parochial din 29 Aprile 1879 care pretinde ca dl Hannia sĕ sĕ silească a da socoteala despre administrarea fondului bisericesc. Imi pare foarte reu, că mi s'a închis uşa, pentru dovada adevĕrului, deoarece eu dispun de documente, şi dacă astăḑi nu mai este iertat a spune la acest loc adevĕrul, trebuie se dau caracterului meu altă faţă şi se mi'l schimb.

Presidentul (întrerumpênd): Pentru acest pasagiu, că aici n'ar fi permis a spune adeverul admonez pe vorbitor şi îl recerc a remânè la obiect.

Parochul (Munteanu continuând): Eu dacă m'aş ţinè de pasagele corespondenţei aş dovedì, că ce stă scris acolo este adevĕrul. Nu s'a ḑis, că fondul bisericesc s'ar fi administrat reu sau s'ar fi administrat în favorul protopres. Hannia, ci s'a ḑis, că nu s'ar fi dat o socoteală certă, solidă, specială, deşì prot. Hannia s'a provocat la aceasta cu o jumetate an înainte de representanţa legală a bisericei din Gurarîului. Adevĕrat este că Hannia a predat la anul 1878 unele obligaţiuni private şi nesce libele şi tocmai din aceste se vede, că sume mari şi însemnate din fondul bisericei n'au ajuns tocmai în mânile cele mai bune. Căci preste 10,000 floreni se aflau pe atunci împrumutaţi la persoane private fără nici o garanţă decât numai simplă subscrierea. Dela cele mai multe obligaţiuni erau interesele în restanţă cu 3, 4, 5, ba la unele şi 6 ani restanţă. De când sûnt eu paroch în aceea comună am nisuit din toate puterile a încassa şi a asigura acele sume jumetate perdute şi astăḑi i-mi pot atribuì meritul, că am asigurat deja în mod popular preste jumĕtate din acea sumă.

În privinţa celorlalte va binevoì apĕrătorinl meu a reflecta.

„În sfêrşit apelez la bunăvoinţa domnilor juraţi şi îi rog a considera, că eu sûnt încă un preot tiner, n'am multă esperienţă, însĕ m'am străduit totdeuna şi me străduesc a'mi împlinì datorinţa în oficiul meu, care mi s'a încredinţat.

Presidentul: În acusă Sfinţia Ta eşti mai înainte de toate învinovăţit a fi scris amintiţii doi articoli, conceḑi aceasta?

Parochul Munteanu: Da.

Redactorul N. Cristea: Eu nu mi-am compus autobiografia, prin urmare nici nu o pot propune aici. Amintesc însĕ, că sûnt deja 16 ani decând am onoarea a purta redacţiunea jurnalului „T. Rom.“ sub cele mai grele împregiurări, cu mijloace modeste şi în timpuri foarte mişcate, şi cu toate aceste până acuma nici un procuror de stat nu s'a simţit încă chemat a me cita înaintea acestei bariere; a fost reservătă aceasta unui colegă de al meu. De aş fi sciut eu, că afacerea va venì înaintea acestui tribunal de presă, aş fi cruţat pe autorul şi aş fi primit eu toată respunderea; curagiul 'l aş fi avut a o face şi cred că dl acusator este şi convins despre aceasta. Eu însĕ am cugetat, că fiind autorul cunoscut, afacerea se va resolvì înaintea forului competent bisericesc, cea ce nu s'a făcut şi eu o regret foarte mult, că nu s'a făcut. Aş mai avè multe de ḑis la aceasta afacere delicată, dar nu voiu a mai răpì timpul. La celelalte va reflecta apĕrătorul meu.

Varietăţi.

* (Avansări în armată.) Cu prilegiul înaintărilor din Noemvre a. c. au avansat dintre Români următorii domni şi adecă la rangul de major dl Luca Câmpean la regimentul de infant. Nr. 64, până acuma fost căpitan de clasa I la regim. de inf. Nr. 51; la rangul de căpitan clasa I dl Elie Anculia căpitan de cl. II în reg. de inf. Nr. 50; la căpitan cl. II dl locotenent Ioan Cintelean din reg. de inf. Nr. 51; la rangul de locotenent dl Ioan Bogdan, sublocotenent la reg. de inf. Nr. 64; apoi la sublocotenenţi au avansat dl Nicolau Hidu, pâna acuma cadet, la reg. de inf. Nr. 31, şi dl Nicolau Lugoşan la reg. de art. Nr. 8 până acuma fost cadet la reg. de art. Nr. 3.

* (Amintirea lui Em. Gojdu. Junimea studioasă română din Budapesta a cercetat Lunia trecută mormêntul marelui fundator E. Gojdu. După întonarea imnului de jale Alexandru Mihailovici a ţinut o cuvêntare petrunḑĕtoare, în care a desfăşurat viaţa şi meritele lui E. Gojdu. Apoi „stipendiaţii lui Gojdu“ au depus pe mormêntul lui o cunună de lauri şi corul a întonat imnul de jale „*In planul cel secret*“. Dl Dim. Ionescu, fost comite suprem al comitatului Zarand a mulţămit tinerimei române pentru devotamentul ce l-a arĕtat către marele reposat. Intre cei de faţă au fost şi cav. I. Puşcariu, septemvir dinpreună cu familia sa.

* (Postal). Cu referenţă la timpul de earnă, ce vine precum şi pentru o siguranţă mai mare postele uşoare între Abrud, Zlatna şi Alba-Iulia, apoi între Offenbaia şi Abrud din 6 Noemvre n. începênd vor comunica în următoarea ordine:

a) Intre Abrud, Zlagna şi Alba-Iulia pe toată ḑiua adecă: Pleacă din Abrud la 6 oare dimineaţa şi ajunge la Alba-Iulia la 2 oare şi 30 minute după ameaḑi; apoi se întoarce din Alba-Iulia la 6 oare dimineaţa şi ajunge la Abrud la 2 oare şi 30 de minute după ameaḑi;

b) Între Offenbaia, Câmpeni şi Abrud şi adecă:

1. Pleacă dela Offenbaia la 6 oare dimineaţa şi ajunge la Câmpeni la 9 oare dimineaţa; apoi se întoarce la 10 dimineaţa şi ajunge în Offenbaia la 1 oară după ameaḑi;

2. Pleacă dela Câmpeni spre Abrud la ameaḑi şi ajunge în Abrud la 2 oare după ameaḑi, apoi se întoarce din Abrud spre Câmpeni la 3 oare după ameaḑi şi ajunge în Câmpeni la 5 oare după ameaḑi;

c) Între Roşia şi Abrud pe toată ḑiua şi adecă:

Pleacă dela Roşia la ameaḑi şi ajunge în Abrud la 2 oare după ameaḑi; apoi se întoarce din Abrud la 3 oare după ameaḑi şi ajunge în Roşia la 4 oare şi 30 minute după ameaḑi.

* (Himen.) Dl Anania Trombiţaş de Betlen şi domnişoara Irina Moga de Chieriu anunciă celebrarea cununiei dlor urmată la 19/31 Octomvre.

* (Himen.) Dl Petru Cioran Dr. de medicină şi domnişoara Eugenia Sotir din Braşov anunciă celebrarea cununiei dlor sale, ce va avè loc Dumineca în 26 Octomvre.

* (Himen.) Dl Artur Platsco şi domnişoara Maria Baiulescu din Braşov anunciă celebrarea cununiei dlor, care va avè loc Dumineca în 26 Octomvre.

* („Naţionaliştii“ nostri). Este între Românii Sibiiului o specie de „*naţionalisti*“, cari prin nisce stratageme foarte transparente pentru cei cunoscĕtori, dar' tot atât de amăgitoare pentru cei naivi, au sciut sĕ împreune până în ḑiua de astăḑi aparenţa unui românism, după împregiurări chiar radical, cu o slugărnicie întocmai desevêrşită faţă cu organele guvernului. Nu e vorbă, sûnt aceleşi fiinţe dubioase, cari în adunări naţionale declamează cu indignaţiune în contra „activiştilor vênduţi guvernului maghiar“, pentru ca numai decât după un eftin seceriş de aplause din partea gloatelor sĕ treacă la o socoteală cu vre un candidat guvernamental de deputăţie la dieta ţerei. Acesti „conducĕtori“ naţionali şi liberali în congregaţiunile comitatului nostru sûnt cel puţin aşa de disciplinaţi ca şi domnii dela masa verde. Se înţelege că aceasta nu i-împedecă pe „naţionalistii“ nostri a se împărtăşì chiar cu entusiasm la manifestaţiuni române naţionale, căci ear' domniile lor, mult o ḑi după aceea, urcă scările la „domnul cel mare“, pentru... Ce sĕ'i faci, dacă e omul mare „naţionalist“, devotat fiind — plin de abnegaţie şi lipsit de ori ce interes profan — numai naţiei celei mult adorate.

Fără îndoială un astfeliu de suflet „naţionalist“ a născocit lista „naţională“ a candidaţilor pentru congregaţia comitatului Sibiiu. În acea listă, luată cu tot dreptul în rîs de către organul săsesc de aici, veḑi bine „naţionaliştii“ nostri nu figurează, deoarece dlor îşi permit fără împuternicire a înşira între candidaţii „oficiali“ mulţime de Români de aici, care protestează sĕrbătoresce în contra însinuărei de a fi *pe faţă*, ceea ce „naţionaliştii“ nostri sûnt mai *pe sub ascuns*, adecă: slugi credincioase a dlui föispán.

Notăm aici ceea ce scim cu deplină positivitate: Şedulele tipărite de votare, cuprinḑênd candidaţii „oficiali“, le-a împărţit între Românii de aici dl consilieriu *Elie Măcelariu*, se înţelege prin persoane mijlocitoare. Inteligenţa română cu bun tact a ignorat lista „credincioşilor“. Cine a pus însĕ pe Românii suburbielor în mişcare cu şedulele „domnilor“ în mână? „Naţionaliştii“ cari sub pretecst că trebue resturnat Sasul, fac socoteala *lor* cu Ungurul, care nu scie cum sĕ mai fericească pe bietul Român, îmbĕtat cu apă rece de chiar „domnii“ sei „naţionalisti.“

* (Mulţămită publică). D-l Daniil R. Cordescu director şi fundator al institutului „Lumina“ din Căscioare în România binevoì a dona scoalei noastre române normale ca-

pitale gr. or. din Reşinari 90 esemplare din opul D-niei sale intitulat „Noţiuni de Igiena privată“ cari ridicate dela librăria d-lui W. Krafft, s'au şi împărţit băeţilor din clasa a IV-a şi fetiţelor din clasa a III-a dela sus numita scoală. Pentru această donaţiune i se aduce numitului D-n din partea subscrisului cea mai mare mulţămită publică. Folosindu-mĕ de această ocasiune esprim şi d-nului redactor al „Convorbirilor literare“ Iacob Negruzzi cea mai profundă mulţămită publică, pentru că D-nia sa de mai mulţi ani binevoesce a ne trimite gratuit foaia, ce o redige d-nia lui, pentru biblioteca scoalei sus numite. Dea Dumnedeu ca aceste fapte nobile şi filantropice săvêrşite de sus numiţii d-ni în interesul instrucţiunei şi culturei române sĕ afle mulţi imitători.

Reşinari 23 Octomvre 1880.

C. Hămbăşan,
director şi învĕţător.

* („Album Macedo-Român“) scrie dl V. A. Ureche în „Binele public“ a apărut şi este de vêndare la toate librăriile din capitală. Colaborarea a 180 de scriitori, artişti, musicanţi şi dintre care multe ilustraţiuni europene; au dat „albumului“ o estindere neprevĕdută dela început. Era vorba sĕ dăm una ori două coale, ca Paris-Murcia ori Vindobona şi eată că „albumul“ apare peste 22 coale în folio ilustrate!

Dacă pentru 2 coale abonaţii aveau sĕ plătească 2 lei, pentru 23 ar urma sĕ plătească 23 sau 24 lei cel mai puţin. În loc de acest preţ, noi am ficsat numai 8 lei pentru ediţia ordinară, şi nici chiar pentru ediţiunea de lux, care a costat atât de mult în muncă şi bani — nu reclamăm mai mult decât 20 lei!

Cu toate aceste am întimpinat neaşteptate reclamaţii dela unii din subscriitorii la „album“ cu 2 lei esemplarul!!

Fiindcă acei domni vor numai decât *marfă de doi lei*, ne mai ţinênd seamă nici de scopul ce urmăresce societatea macedo-română cu publicaţiunea albumului de 20 şi 8 lei noi, subsemnatul s'a otărît sĕ facă şi o a treia ediţiune, *pentru abonaţii cu doi lei.* Se vor da până la 2 coale de estracte din articolii adevĕratului Album, se vor pune câteva clişeuri câte vor încăpè şi...

Şi cine dintre vechii subscriitori va poftì sĕ aibă, în locul acestui Album pe acela de doi lei, va binevoì sĕ ne vestească deîndată ca sĕ'i oprimăm esemplarul ce doresce şi sĕ nu imprim mai multe esemplare din ediţiunea cu doi lei decât numerul de abonaţi, cari se mulţămesc cu acest Album, când cu adausul de 6 lei noi numai (plătibil la dorinţă, şi în rate lunare) puteau avè admirabila ediţiune a 2-a, care se deosebesce de cea de lux numai prin calitatea hârtiei şi lipsa chenarelor paginelor.

Ediţiunea III-a, a acelor cu doi lei, va apărè cel mai târdiu Duminecă 26 Octomvre.

V. A. Ureche.

* (Familia „Tisza.“) Din pricina decorărei ministrului president unguresc cu crucea mare a ordinului sf. Stefan oamenii se ocupă acuma mult cu genealogia casei „Tisza“. „Pester Lloyd“ dice despre aceasta următoarele: „Familia Tisza de Boros-Ienő“ vine înainte în istoria Ungariei pe la mijlocul veacului al 17-lea; în anul 1658 Turcii iau citadela Boros-Ienő (Ienopolea) în urma cărei împregiurări familia fu silită, a'şi părăsì locuinţa străbună. Pe timpul acesta George Tisza spre a i se cruţa citadela, fu trimis ca consul la sultanul; misiunea însĕ nu avu nici un succes. In anul 1655 era Stefan Tisza ablegatul comitatului Bihorului la George Rakotzi II. şi representà pre acesta deja în anul 1656 la curtea Sultanului. Tot acest Stefan Tisza a fost mai târdiu în Dobriţin inspector suprem la oficiul de 30 şi curênd după aceea căpitan al districtului Chioarei. Aşa venì familia şi în Ardeal, unde nepotul lui Stefan, Ladislau funcţionà ca vice-comitele Turdei. Acest Ladislau pe calea procesului recâscigà bunurile familiare; fiiul seu, tot cu numele Ladislau, a fost deja în anul 1765 funcţionariu al numitului comitat şi mai târdiu ablegatul acestuia ca protonotariu. Unul dintre ficiorii acestui Ladislau Tisza a fost Ludovic tatăl ministrului president deacuma, administratorul comitatului Bihorului. Din această schiţă se vede dar', că Tisaiştii nu se ţin de nobilimea cea mai veche şi mai înaltă a ţĕrei. (In Transilvania sûnt foarte multe familii române, care poartă numele Tisza. Red.)

* (Notarii publici). Ministrul de justiţie va conchiema o anchetă, carea va desbate asupra modificărei legei de notari publici. La aceste modificări precum şi la statorirea definitivă a tacselor notariale se vor considera toate esperienţele făcute până acuma pe terenul acesta.

* (Linea ferată Bistriţă-Ludoş.) În această privinţă congregaţiunea comitatului Bistriţa-Năsĕud a adus următoarele concluse: Toate actele referitoare la clădirea liniei ferate vicinale Bistriţa-Ludoşul murĕşan sĕ se substearnă înaltului ministeriu de comunicaţie şi clădiri publice cu propunerea, a se da concesiunea de clădire. Înaltul ministru de comunicaţie sĕ fie mai departe rugat, a da şinile de lipsă pentru această linie vicinală sau din depositul erarial sau apoi, de vreme ce pe calea ferată orientală se întrebuinţează acuma sini de oţel, din cuantitatea acelor şini, cari au eşit din folosinţă dar' sûnt încă în stare bună, pe lângă un preţ corespundĕtoriu de acţii.

* (Un fenomen anatomic). Un fenomen foarte rar şi de un mare interes scientific s'a observat de curênd la spitalul Hotel-Dieu din Caen (Francia) în serviciul doctorului Denis Dumont, chirurg en chef, asupra unei fete de 17 ani moartă de câteva dile. S'a constatat o strămutare completă a organelor toracice şi abdominale. Toate măruntele, cu toate că de o structură perfect normală, au primit o deslocare ast-fel, că cele din partea dreaptă sûnt aşedate în cea stângă şi vice-versa. Ast-fel plomunul stâng presenta trei loburi pe când cel drept numai două. Inima este aşedată în dreapta şi artera aorta îndreptată în aceaşi parte. Ficatul ocupă partea stângă, stomachul şi splina partea dreaptă. In fine masa intestinală însăşi a încercat o mişcare de inversiune analogă. Cu toate aceste, raporturile organelor între ele sûnt perfect conservate, aşa încât această stranie disposiţiune nu schimba nimic din regularitatea funcţiunilor.

* (Teatrul din New-York) Teatrul din Madison-Square, la New-York, poate fi citat ca un model a tuturor teatrelor din punctul de vedere al aranjărei interioare şi al îngrigirilor, pe care proprietarii le aduc fiecărui lucru, pertru a mulţămì mai mult pe spectatori. In această vară, în care căldura în New-York a fost nesuferită s'a vĕdut funcţionând în teatrul din Madison Square, un nou sistem de ventilaţiune. Aerul rece vine prin vêrful edificiului; după ce a fost purificat de praful pe care'l conţinea, prin ajutoriul unui fel de organtin, e condus în sală şi purtat prin logi şi printre scaune prin ajutoriul unor tuburi de fer alb, în proporţiune de o sută de mii picioare cubice pe oară. În sala spectacolului, aceste tuburi circulă pe o lungime de aproape două chilometre. Dar pe timpul căldurilor mari, trebue a se aduce în sală un aer rece; la acest resultat s'a ajuns printre tuburi paturi de ghiaţă. Succesul a fost atât de complet, încât chiar pe timpul dilelor şi nopţilor toride, din Iunie şi Iulie, în care n'aveau loc representanţiuni, veniau persoane sĕ se odihnească şi se respire aerul rece produs de noul ventilator de ghiaţă.

* (Bulgarii pleacă din Dobrogia). „România Trans-dunăreană“ spune că o mulţime de cereri de eliberări de paşapoarte s'au făcut prefecturei din Tulcea. Biroul de paşapoarte a lucrat dilele aceste câte 6 şi 7 oare pe di. Bulgarii de prin sate îşi vênd ceeace mai au şi se gătesc de plecare. În faţa acestora, prefectura a mai luat mĕsuri ca toţi acei ce cer paşapoarte sĕ nu li se elibereze până ce mai ântêiu nu vor certifica că 'şi-au achitat dările către stat şi 'şi-au plătit datoriele către particulari. Ei sûnt datori asemenea a da garanţii solvabile, respundĕtori în lipsa lor de ori ce pretenţiuni s'ar ridica.

Lumea bulgară a început asemenea a se îndesa şi la consulul otoman cu cerere de paşapoarte îndată ce întimpină dificultăţi la autorităţile noastre.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Istoria aritmeticei și principiile fundamentale

la tractarea Aritmeticei în scoala populară.

(Disertaţiune ţinută în adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români din Ţeara Bârsei“ la 26 Aprile 1880 în Zernesci)

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala primară din Satulung.

(5 Urmare).

V. *Metodul aritmeticei în scoala populară.*

Prin metodul aritmeticei înţelegem modul, cum are de a preda învĕţătorul scolarilor învĕţămêntul din aritmetică. Materialul de propunere el are sĕ'l desfăşure astfel, ca sĕ corespundă puterei şi capacităţei elevilor. Cum am dice învĕţătorul nu numai sĕ cunoască din destul obiectele, ce are de ale propune elevilor, dar i se cere ca sĕ cunoască şi metodul acelora, căci prin metodul bun al învĕţătorului se pregătesce şi se arată calea cea mai sigură şi mai scurtă, ce duce la scop.

Metodul bun ajută pe scolarii la câştigarea cunoscinţelor necesare, le efectuesce esercíţiul puterilor spirituale, le deşteaptă activitatea proprie şi le dirige simţul şi voinţa. Pre cât sûnt de diverse însĕ obiectele de învĕţămênt în scoala populară, pe atât sûnt de diverse şi metodele în propunerea acelora.

Dela fie-care învĕţător se pretinde dar cu drept cuvênt, ca el pre lûngă câscigarea cunoscinţelor necesare trebue sĕ-'şi însuşească şi metodul dela fie-care obiect de învĕţămênt al scoalei sale, căci altul e metodul instruirei din religiune, altul al instruirei din limbă, altul al instruirei din geografie şi altul al instruirei din aritmetică sau din comput.

Aritmetica din scoala populară formează partea cea mai elementară a matematicei, şi ca atare are şi ea parte din viaţa şi ţesĕtura întregului. De aceea metoda nici unui obiect de învĕţămênt nu se poate mĕsura cu metoda matematică, pentru că materialul acestui obiect de învĕţămênt se ţine foarte strêns de părţile sale ca şi zalele unei mari catene pe cari s'a apĕsat sigilul evidenţei cei nemijlocite. În matematică cugetarea şi lucrul stau strêns legate la olaltă, şi tocmai întru aceea zace şi demnitatea şi preferenţa lor, căci ele conduc spiritul în strênsă continuitate a materiei şi în consonanţă cu activitatea lor. După cum adevĕrata matematică este mijlocitoarea între cugetarea presentată şi curată tot asemenea şi computul din scoala elementară şi populară este mijlocitorul între cugetarea intuitivă şi presentată. Computul elementar este comun cu adevĕrata aritmetică şi numai întru aceea se diferesc, că aritmetica are de a face cu numeri şi reguli, pre când computul are de a tracta materialul abstract atât de practice şi într'un mod atât de intuitiv, încât el sĕ desvoalte şi sĕ agerească puterea cugetătoare şi limbistică a elevului ca nici unul altul dintre studiile scoalei elementare. Aicea dară zace toată greutatea în metodul computului elementar. De metod se ţine: procesul, forma, tactul şi principiile.

Deci încât îmi va erta timpul voi şi vorbì despre fie-care din aceste câte ce-va în special.

(Va urma.)

Bursa de Viena și Pesta

din 4 Noemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.45	107.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.57	80.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.50	97.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.75	84.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.75	122.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	97.50	97.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	95.—
Obligaţiuni urbariale temeșiane .	95.20	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.25	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.75	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	94.50	94.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.15	72.—
Datorie de stat în argint . . .	73.20	73.25
Renta de aur austriacă	87.20	87.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.80	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	816.—	818.—
Acţiuni de credit austr. . . .	280.20	281.30
Acţiuni de bancă de credit ung.	249.50	250.—
Sorţi ungouresci cu premii . . .	108.75	108.25
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.90	108.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.59	5.60
Napoleon	9.35	9.36
100 marce nemţesci	57.85	57.80
London (pe poliţa de trei luni) .	117.30	117.20

Economic.

Sibiiu 2 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.30—8.30; grâu sĕcăreţ fl. 5.80—6.80.; sĕcară fl 5.60—6. Orz fl. 3.90--4.30; Ovĕs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 2.70—3.10; Mălaiu fl. 6—7; Cartofi fl. 1.60--2.; Semênţă decânepă fl. 4—5; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 5—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 24—28.; Săpun fl. 19—21. Fên 50 chilo fl. 0.80--1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Braşov, 29 Octomvre n. Pro hectolitră Grâu fl 7.—8; Grâusĕcăreţ fl. 5.60 Sĕcară fl. 5.20--5.40 Orz fl 3.50—3.80; Ovĕs fl. 2.—2.10; Cucuruz fl. 3.80; Mălaiu fl 4.60.; Mazere fl. 6.; Linte fl. 9.50; Fasole fl. 4.30; Sĕmânţă de in fl. 10.80 Sĕmênţă de cânepă fl. 4.10— Cartofi fl. 1. pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 carne carne de viţel — cr. de berbece 30 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraş, 29 Ocotmvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.50—8.; grâu sĕcăreţ fl. 6—7.; sĕcară fl. 520--5.35; ord 4--4.20 ovĕs fl. 2--2.20; cucuruz (nou) fl. 3.—5 (vechiu) fl. 5; mălaiu fl. —.; Sămânţă de cânepă fl. 8—9; mazere fl. ——.; linte fl. ——; fasole fl. 5—5.50; cartofi (vechi) cu fi. 1.20..—2.20; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—76; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 38—42; unsoare fl. 75—77; cânepă fl. 20—25; sĕmênţă de in fl. săpun fl. 30.—34; fên fl. 2.20.—2.40 spirt pro grad fl. 10½ pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 44 cr carne de berbece 28 cr.; oauĕ 4 de 10 cr.

Arad, 30 Octomvre n. Pro hectolitră grâu: fl. 11.40—12; sĕcară fl. 9.; orz 5.90—6.10; ovĕs fl. 5.60—5.65; cucuruz fl. 4.; Spirt *en gros* fl. 33—25 eară *en detail* fl. 34. per 100 litre %

Budapesta, 30 Oct. n. Toată sĕptĕmâna trecută am avut ḑile dealmintrelea foarte frumoase și senine, dară ḑeu și foarte reci. Timpul ploios de mai înaintea a lăsat giur împregiur munții încărcați de zăpadă, carea înrîuresce asupra temperaturei forte greu. In ḑilele din urmă am avut un frig de 3—4⁰ R. încât oamenii umblă pe uliți îmboldoriți în vestminte de earnă. Timpul senin a efectuit însĕ, că toate lucrurile de pe câmp s'au isprăvit, și cu ruptul cucuruzelor s'au gătat toate lucrurile de toamnă. Câmpurile sûnt acuma toate libere, sĕmĕnaturile foarte frumoase și pline de viață. Cum vor eșì aceste din earnă nu se poate sci, dară dacă vor erna bine, dupăcum de altmintrelea se asteaptă după semnele de până acuma, apoi la primăvară vom vedè holde, cari de multă vreme n'au mai veḑut ochii oamenilor de peaici. Bieții economi, cari n'au avut noroc în anul acesta, nici cu grânele, nici cu cucuruzele, nici cu viile, se bucură în nădejdea, că pe anul viitor vor avè cel puțin grâne bune. Timpul senin și uscat a îmbunătățit și drumurile, și numai decât s'au și vĕḑut în piață foarte mari cuantități de cereale, cari deșì au fost și de cualitate frumoasă și aleasă, totuși n'au fost scumpe. Așa notăm în special:

Grâul a trecut cu fl. 12—12.35; sĕcara cu fl. 9—10; orzul cu fl. 4.55—6.20; ovĕsul cu fl. 5.80—6.20; cucuruzul cu fl. 5.60—6.08; făina n'a cam trecut; asemenea nici păstăioasele, a căror prețuri în această sĕptĕmână au fost încă mai eftine cu 15—20 cr. ca în rêndul trecut; lanile s'au vêndut cu fl. 2.08—3.60 per chilogr.

Porcii încă au fost mai eftini de astădată In têrg au fost cu totul preste 64,000 capete, între cari din Ungaria de jos la vre o 5000, din România vre-o 400, și din Ardeal vre-o 30; unsoarea de porc cu fl. 63; slănina cu fl. 66; sĕul cu fl. 47—48; cartofii cu fl. 2.30—2.70.

Peile de bou cu fl. 110—115; de vacă cu fl. 105—108; de vițel cu fl. 211—220; de oaie cu fl. 140—155; de miel cu fl. 95—110 (toate per 102 dărabe); peile de cal cu fl. 8.50—10.50 părechea.

Estras din toaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 12 Noem. imob. soției lui Ioan Kerekeș în Vista (trib. Cluj); în 9 Noemvr. imob. lui Francisc Eranus în Panic (judec. cerc. Huedin); în 13 Noem. imob lui George Söcs în Magherĕu (judec. cerc. Reghen); în 28 Dec. 1880 și 28 Ian. 1881 imob. lui Pavel Matei în Bicafalva (trib. Odorhei); în 30 Noemvr. și 31 Dec. imob. Varvarei Haidu în M. Oșorhei (trib.) în 3 Dec. imob. Catarinei și ale lui Ioan Filpeș în Ticușul săsesc (judec. cerc. Sighișoara); în 29 Dec. 1880 și 29 Ian. 1881 imob. lui Pavel Matei în Sântă Măria de sus; în 2 Dec. imob. lui Ioan și Stefan Fleischer în Boci (judec. cerc. Teaca); în 26 Noem. imob. lui Carol Iacob în Păuca; în 23 Noemvr. și 31 Dec. imob. lui Ioan Zagoni în Vaia; în 23 Noemvr. și 31 Dec. imob. lui Michail Nagy în Crăciunel; în 23 Noemvr. imob. lui Nicolau Kalyani în Sămărtin; în 25 Noemvr. 1880 și în 3 Ian. 1881 imob. lui Francisc Sütö în M. Oșorhei; în 25 Noemvr. 1880 și 3 Ian. 1881 imob. lui Ladislau Gálfalvi în Sânbenedic (trib. M. Oșorhei); în 16 Noemvre și 16 Dec. imob. lui Michail Scherlinger în Teaca (judec. cerc.); în 20 Noemvr. și 20 Dec. imob. soției lui Samoilă Vitàlyos în Reteag (trib. Dej).

Nr. 214—1880. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei de paroch în comuna bisericească gr. or. din Feleag (Magyar Felek) de clasa III se escrie concurs cu terminul până la 9 Noemvr. a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu edificiile economice și grădină de legumi de ½ juger;
2. Cimiteriul din giurul bisericei cu pomi;
3. Porțiune canonică de 2½ jugere arătură și fênaț.
4. Dela 97 familii câte o ferdelă veche de bucate în grăunțe și câte o ferdelă de ovĕs, câte o ḑi de lucru clacă (de familie) cu carul sau cu pălmile.

Concurenții 'și vor adresa suplicele lor instruite conform prescriselor legale la subscrisul în Paloș, p. u. Cohalm până la terminul sus arĕtat.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Paloș, în 30 Septemvre 1880.

Teofil Gheaja m. p.,
adm. prot.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, și casurile cele mai înderĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie și totdeauna cu succes, și în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 4—24

[58] 7—24

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintâiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vênḑarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a solidității celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimì și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 și astăḑi se capĕtă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eșit de sub presă: [68] 2

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1881.

Anul al treiḑecilea.

Prețul unui esemplar legat **30 cr.,** pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Calendariul (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenți europeni.** — **Servițiul postal și telegrafic.** — **Tacsa de timbru** pentru polițe și documente. — **Mĕsurile nouĕ și vechi.**

Șematismul

(41 pagine cu câte douĕ coloane)

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprinḑênd și **protopresbiterii, administratorii protopresbiterali** și **parochii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Vênătoarea, (Novelă). — **Poesii.** — **Conspectul sĕptĕmânilor.** — **Însemnarea têrgurilor.** — **Anunciuri.**

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Auḑiți, vedeți și mirați-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preț sau mai bine ḑis gratuit.

Trimițênd **fl. 7.—** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, și adecă:

Bucăți 6 **Cuțite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuțituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuțe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele și massive.
„ 12 **Lingurițe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susțiitoare de cuțite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeșnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate 50 obiecte au costat mai nainte 25 floreni și costă acum numai **floreni 7.—.**

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin și cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb și nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuțite, furcuțe** și **linguri**	de argint Britania, câte 6 bucăți toate 18 laolaltă			fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea**	de arg. Brit. mai nainte cu	fl. 3.—	acum numai cu	fl. —.60
1 **lingură de supă**	„ „ „ „ „ „ „	3.—	„ „ „ „	1.—
1 „ „ **lapte**	„ „ „ „ „ „ „	1.50	„ „ „ „	—.50
6 **tave**	„ „ „ „ „ „ „	5.—	„ „ „ „	1.50
6 **susțiitoare de cuțite**	„ „ „ „ „ „ „	4.50	„ „ „ „	1.50
1 **cutie de zăchar**	„ „ „ „ „ „ „	4.—	„ „ „ „	1.20
1 **părechie sfeșnice** mai mari de	„ „ „ „ „ „	2.—	și	fl. 3.—
1 **clopoțel de masă**	de arg. Brit. mai nainte cu	fl. 4.—	acum numai cu fl.	1.—
1 **păhar de oauĕ**	„ „ „ „ „ „ „	—.60	„ „ „ „	—.30
1 **pipernită** și **salniță**	„ „ „ „ „ „ „	2 50	„ „ „ „	—.75
1 **Carafine** p. **oțet** și **uleiu**	„ „ „ „ numai	fl. 3.50	și	4.50
1 **unealtă de foc**	grea de pus pe masă mai nainte	fl. 3.—	acum numai cu fl.	—.95

Cane de cafea și tcă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oțet și oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4. — încă și alți articuli nenumerați.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înșelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o re'ntoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulțămită ce mi-au venit, și pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună și solidă și nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai către

A. Fraiss, 14

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

A eșit de sub tipar și se află de vênḑare în toate librăriile:

CĂLINDARUL
BUNULUI ECONOM
pe anul comun 1881.
Întocmit de
D. Comșa și **Eugen Brote.**

Cu mai multe ilustrațiuni intercalate în tecst

Anul V.

Cuprinsul: Călindar iulian și gregorian cu serbătorile, ḑilele numelor, evangeliile duminecilor, resăritul și apusul soarelui, lungimea ḑilei. Cronologia. Păscălia. Anotimpurile. Sistemul planetar al soarelui. Cele donĕspreḑece zodii sau semne din calea soarelui. Regentul anului. Întunecimi. Serbătorile schimbătoare și posturile. Genealogia: Austro-Ungaria și toate celelalte state europene. Têrgurile: Transilvania, (în rênd alfabetic și cronologic) Ungaria, Bucovina și România. POSTA. Corespondențe telegrafice. Raportul între mĕsurile nouĕ și vechi. TIMBRE. Tabela de interese. Tabela comparativă a valorilor de bani din toate țĕrile. SFĂTUITOR JURIDIC: Articolul de lege XLV: 1880 despre procedura, ce are sĕ se urmeze în causele de regularea posesiunei în părțile transilvane a le țĕrei. PARTEA ECONOMICĂ: Economia schimbătoare în grădina de legumi. Oaia merinos (cu 3 ilustrațiuni). Cercarea semințeì. Fragile (cu 6 ilustrațiuni). Grădina scoalei. Mașină de sĕmĕnat (cu 1 ilustrațiune). Cele ḑece porunci ale agricultorului. Grebla cu cai (cu una ilustrațiune). Trioriul (cu 1 ilustrațiune). Cât se samĕnă pe un hectar? Timpul încolțirei și vegetațiunei la diversele plante agricole. Tabela despre mașinile agricole mai însemnate. Din care material cât vinars se estrage. Greutatea fructelor și semințelor mai indatinate. Cât timp poartă animalele agricole. PARTEA BELETRISTICĂ: Codreana Sanzeana, poveste. Scormon, novelă. Poesii. Umoristice (cu ilustrațiuni). Literatura agricolă. Inserate.

Prețul 45 cr. sau un leu nou.

Josif Drotleff.
Editorul călindariului bunului econom.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 23.

[67] 3—3

Nr. 127. Sibiiu, Marți 28 Octomvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 27 Octomvre.

Dieta Ungariei a început activitatea sa. Casa deputaților a avut Sâmbătă o ședință, în care s'au presentat casei diverse acte și o interpelațiune.

Mai importante sûnt desbaterile în delegațiuni. În rêndul trecut am dat un resumat scurt despre desbaterea bugetului de esterne. Ḑiarele vieneze vin și ele acum la rêndul lor să'și facă comentarele. Unul dintre aceste comentând discursurile din delegațiuni, cari între alte, ating cestiunea orientală, ḑice, că numai acei amici ai Turcilor, a căror ideal este, ca alianța austro-germană sĕ spriginească cu ori ce preț gârbovitul imperiu turcesc, nu cunosc istoria celor doi ani din urmă. Același susține, că este numai o pausă în cestiunea orientală și că imperiul turcesc trebuie sĕ se risipe, însĕ nu fără o versare nouă de sânge. Până atunci popoarele balcanice vor devenì așa de mature încât sĕ poată dispune ele însele de soartea lor. România a ajuns, neașteptat de curênd, la o consistență internă, care a făcut-o vrednică de a întra în alianța celor două imperii germane. Și despre Serbia presupune ḑiariul, că nu va mai resiste mult concertului austro-german. Albania acum se cristalisează într'o națiune. Grecia se pregătesce a devenì eredele Turciei în Epir și Tesalia. Chiar și Bulgarii au început a fi mai moderați și a se purta mai domol cu Turcii de pe teritoriul bulgar. După ce trece în revistă toate popoarele balcanice până și Macedonia, încopciând la discursul lui Haymerle, recomândă Austro-Ungariei o procedere cercumspectă; nu sĕ cucerească, dară sĕ câstige simpatiile popoarelor. In chipul acesta se vor delătura temerile lui Hűbner de Francia și lipsa de a merge mână în mână cu Rusia.

Foaia oficială din Bucuresci publică următoriul ordin de ḑi către ostașii concentrați la Țigănesci și la Roman:

„Ostași! Concentrările și taberile de instrucție sûnt astăḑi principalul mijloc de a desvolta și de a da târie numeroaselor trupe, ce organisația militară cere de a pune în acțiune. Printr'ênsele numai șefii superiori, de toată treapta, învață a cunoasce și a avè de aproape, în mână, trupele ce comandă, și earăși printr'ênsele trupa dobêndesce încrederea și cohesiunea trebuincioasă și câștigă prin contactul ḑilnic, dragostea șefilor, meniți a o conduce la îndeplinirea datoriilor sale către patrie.

Ostași din taberile Țigănesci și Roman! Ați avut ocasie sĕ vĕ convingeți înși-vĕ de resultatele dobêndite în acest an; și mai cu samă voi dorobanți și călărași, cari de și organisați numai semì-permanent, ați sciut, cu toate aceste, prin rêvna și silința, ce ați arătat, a vĕ înfățișa întocmai ca trupele cele vechi, ați dovedit, că temelia puterei noastre armate este pusă, și că țeara poate compta pe instituțiile sale militare.

Înainte dar pe această cale, și Eu voiu fi pururea mândru de a fi în capul vostru, precum am simțit cea mai viuă satisfacțiune constatând în persoană, la diferitele esercițiuri, marșuri și manevre, adevĕratul progres realisat, prin silințele voastre.

Esprim dar șefilor și trupelor domneasca Mea mulțămire pentru zelul și devotamentul ce au desfăsurat.

Dat în Iași, la 21 Octomvre 1880.

Carol.

Postul de ambasador rusesc la Bucuresci îl va ocupa principele Usuroff.

„Neue Freie Presse“ publică o telegramă din Pesta, cu data de 3 Noemvre, asupra resultatelor obținute la Pesta de sir Henry Elliot, ambasadorul Engliterei la Viena:

„Ambasadorul Elliot și Duchâtel au părăsit Pesta. Cel dintâiu, după cum se vorbesce prin cercurile diplomatice, nu ar fi tocmai satisfăcut de resultatul șederei sale aici, de vreme ce n'a reeșit a câștiga cabinetul vienez pentru nici una din intențiunile dlui Gladstone, Sir Henry Elliot a repurtat un succes în aceea, că a reeșit sĕ înduplece pe ministrul de esterne a fi mai reservat în comunicările sale către delegațiuni, pentru ca sĕ nu se vadă și mai bine înfrângerea suferită de politica dlui Gladstone. In privința cestiunilor actuale, cabinetul englez țintia la o nouă acțiune siluitoare contra Porții, și sir Henry Elliot trebuia sĕ dobândească mai ântâiu de toate cooperarea cabinetului vienez pentru cestiunea greacă. Se asigură de prin cercuri guvernamentale, că aceste sforțări ale sale au remas fără resultat și că cabinetul, în cea mai completă înțelegere cu Germania și Francia, au susținut, că trebuie sĕ se adopte o acțiune înceată și pacînică. Aceasta se și dice pe aici, că este causa înfuriării organelor dlui Gladstone contra Austriei.

„Prin cercurile parlamentare se vorbesce, că baronul de Haymerle a comunicat în comisiunea delegațiunei ungare, că Englitera s'a presentat și cu propunerea de a despăgubì pe Muntenegru prin cederea Novi-Bazarului, dar' că această propunere a fost respinsă de pretutindeni. Baronul de Haymerle a mai spus încă, că Poarta în afacerea Tusi, a declarat, că este gata a cede acest ținut Austriei, care sĕ'l predea apoi Muntenegrului. Turcia amintì, că tot astfel s'a făcut cu cederea Veneției către Napoleon. Cabinetul vienes respinse însĕ cu otărîre această propunere de ocupațiune. Se găsì însĕ o putere (Rusia), care luà în mână această propunere cerênd ca Italia sĕ întreprindă această ocupațiune timporală și apoi sĕ predea Muntenegrului ținutul. De fapt, aceste amenunte nu merită mai mult decât un interes istoric.“

Reflecsiuni

asupra articlului „La cestiunea învĕțămêntului religios“, publicat în „Biserica și scoala“.

Brașov, 5 August 1880.

(10 Urmare.)

„Oare nu vor fi trei Dḑei, când ḑici: Tatăl este Dḑeu, Fiul este Dḑeu și Duchul este Dḑeu?“

„Nici decum; căci deșì sûnt în Dumneḑeire trei osebite fețe, totuși numai una este ființa și Dumneḑeirea și puterea și mărirea și maiestatea a tuturor trei fețe de obște și nedespărțită.“

Ai ḑis dle N., că „prin isterioare putem provoca o mulțime de indoieli în capul copilului și o mulțime de nedumeriri, cari în adevĕr îl vor confunda și'i vor lega spiritul.“

Așa dar dta creḑi, că o istorioară evangelică desfășurată după metodul lui Christos, va confunda pe copil, îi va lega spiritul.“

Insĕ espresiunea dogmatică, citată aici sub acest numĕr, o iai, ca cum ar fi în stare a lumina spiritul copilului?

Dacă creḑi dta una ca aceasta, atunci, mĕ iartă, nu scii nici barem, ce însemnează — „a crede.“

Ți-ași mai cita și alte forme dogmatice din Catechismul amintit, întărit de sinodul eppesc din Carloviț la a. 1774 și de bună samă rĕu tradus în româna; căci un Român cult nu ar fi dat în limba sa maternă o astfeliu de formă dogmelor bisericei crestine g. or.

Dar pentru ce sĕ'ți mai citez?

Dta chiar cu aceste forme dogmatice, după cum fac unii năiemiți, vreai sĕ depărtezi cu spaimă pe copii dela învĕțătură, sĕ faci sĕ urască și religiune și învĕțătură și scoală și tot!

Se gonesci dta pe copii dela învĕțătură!!

Și apoi ca mijloc pentru aceasta sĕ întrebuințezi chiar dogmele bisericei creștine; — chiar prin dogmele bisericei gr. or. sĕ scoți pe copii dela lumină și sĕ'i arunci în brațele — întunerecului!

Ca sĕ poți și dta profita cândva de

FOIȚA.

Scrisoarea lui A. Papadopul-Calimah către V. Alecsandri.

(5 Urmare).

Nu s'a bucurat însĕ mult ucigașul Cyril Verias de crima sa. La 20 Iunie 1639 el se urcă vesel la patriarchie; dar la 16 Iulie 1640, dovedindu-se complicitatea sa cu Iesuiții el se surgunesce la Cartagena și acolo se sugrumă la rêndul seu, spre a se liniscì amicii lui Lucar. Așa se făcu dreptate.

În ḑiua de 17 Iulie 1640 Duminecă se suì pe tronul patriarchal Partenie cel bĕtrân, după alegerea unanimă a sinodului. Acest cuvios archipăstor aduce îndată moaștele lui Cyril Lucar la patriarchie, și după îndeplinirea sfintelor slujbe și rugăciuni le duce la insula Chalchis și le înmormêntează cu respect în biserica monastirei Panaghia.

Cyril Lucar a fost un bărbat luminat și cu mare învĕțătură. El cunoscea în perfecțiune limbile elină, latină, franceză, italiană, turcească și arabă. Când Lucar scria sau vorbia în aceste limbi, nu era permis nimĕrui sĕ gândească, că le cunoasce mai bine. Măreț și elegant la chip, inteligent și plin de spirit, elocuent și orator, Lucar mai avea încă o memorie imensă; el era cunoscĕtor în sciințe, literator și teolog adênc. Stilul seu era îndrăsneț, neîndurător, scurt. Se vede o epistolă a sa scrisă din Alecsandria la Constantinopole la 1612 către Ioan Witt Bogard: „Sûnt unii (îi scrie Lucar) cari ne tot vorbesc despre ignoranța bisericei Orientului, și'i aruncă în față că învĕțătura și filosofia s'au mutat dela ea în alte țeri. Eu respund, că ar putè sĕ o socotească cineva fericită în ignoranța ei, căci nu putea auḑì cestiunile estravagante și luptele religioase până la moarte, cu care se spurcă auḑul oamenilor în vremea de acum…“ [25]

După ce Petru Moghilă a scris mărturisirea bisericei ortodocse, vĕḑênd că Iesuiții tot împrăscie prin lume scirea, că biserica Constantinopolitană este Calvinistă, el se întoarce cu rugăminte către Domnul Moldovei Vasile Lupu voevod, care avea cea mai mare trecere atât la Sultan și la Țarigrad cât și la regele Poloniei, ca sĕ convoace un sinod. Dl Moldovei primesce și scrie lui Partenie patriarchul ecumenic sĕ trimită archierei la Iași din partea sa la sobor. Asemenea scrie și împĕratului Rusiei, ear regelui Poloniei îi scrie, sĕ dee voie archiereilor ortodocsi sĕ vie la Iași. Patriarchul au trimis mai mulți archierei și pe dascălul Meletie Syrigu. Impĕratul Rusiei pe mitropolitul Kievului și a toată Rusia, Petru Moghilă cu alți episcopi, pe care'i voiu numì mai jos. Toți acestia se adună la Iași, la 1642, în biserica Trii-Sfetitele cu Varlaam mitropolitul Sucevei și a toată Moldova și Exarch al Plaiurilor, Evlopie episcopul Romanului, Anastasie episcopul Rădăuțului, George episcopul Hușului și Sofronie ieromonach și egumen a monastirii Trei-Sfetitele din Iașii Moldovei. [26] Sinodul dă anatemei cartea tipărită la Geneva la 1632 și pe cel ce a scris-o, apoi cercetând și înbunătățind mărturisirea credinței, alcătuită și scrisă cu mâna lui Petru Moghilă grecesce și latinesce, o adeveresce și o întăresce, sĕ fie în veci mărturisirea credinței bisericesci și apostolesci a Resăritului. [27] Partenie bĕtrânul invită apoi acest sinod la Constantinopole, ca sĕ dovedească și mai bine, că biserica Țarigradului n'are nimic comun cu calvinii și cu doctrinele lor, despre care a fost calomniat Cyril Lucar. Către dênsul se adună și alți archierei. Lucrarea soborului dela Iași o subscriu toți patru patriarchii și toți membrii sinodului, ear din partea Rusiei tot Petru Moghilă, care se intitulează mitropolit al Kievului, al Galiției și a toată Rusia, esarchul scaunului Constanmunca lor, sĕ te folosesci şi dta de sudoarea Românului lipsit de cultură!

---

[25] Apud Ipsilanti, op. laud. pag. 120.

[26] Philippus Cyprius în Chronice Ecclesiae graecae, pag. 478.—Michael Lequien în Oriente Christiano, tom. I. p· 1246—1256, edit. Paris 1740. Apud Șincai Chronic. Român. tom. II. pag 37 și Melhissedek, Chronic. Episcopiei Hușilor, I. pag. 115.

Ce varvarie! — Ce sĕlbătĕcie!

Dar ce foloăse vei putè chiar dta trage din munca altuia?

Dta nu poseḑi nici barem spirit speculativ; apoi nu scii, de unde 'ţi ai putè procura şi de acesta.

„Spirit speculativ“ poţi afla la dl G. Pletos.

Domnia sa adecă după ce se miră în Nr. 42 al „Telegrafului Roman“ din acest an, cum de autorii „tractatului“ au putut desaproba metodul mediu usitat în manualele de religiune ale scoalei noastre pop. de pănă acum, şi apoi pe basa aceasta „Subreuninnea“ învĕţătorilor din Braşov în şedinţa sa din 17 Februariu a. c. au îndrăsnit a daclara amintitele manuale nemetodice?.... în vîrtutea spiritului dsale speculativ şi află, că temeiul, care a silit pe membrii respectivei subreuniuni sĕ o facă aceasta, se cuprinde în următoarele: „Poate că cineva dintre membrii aceleia subreuniuni va fi avênd gata un manuscript tractând materii religioase; ba poate căi s'a fi denegat aprobarea cerută.“

Ai vĕḑut dle N.?

Dacă nu ai fi dta obicĭnuit, a frunḑerii cetitul, ai scio şi aceasta!

Dta, cât eşti altmintrea de ciudat în caracterul dtale, totuşi nu ai putut găcì, ce a silit pe autorii „tractatului“, respective pe membrii subreuniunei amintite sĕ vatĕme dogmele, sĕ spargă tablele legii, sĕ ardă icoanele, sĕ dĕrîme biserica, sĕ dee mâna cu Darwin.

Una ca aceasta a trebuit sĕ'ţi-o spună dl G. Pletos, că adecă: „unul din ei are gata un manuscript tractând materii religioase; 'l-au înaintat la locurile competente cu rugarea, ca sĕ'l aprobeze.

Locurile competente însĕ — iau denegat aprobarea!

Şi aşa vĕḑênduse cu manuscriptul desaprobat, s'a făcut foc de necaz, a motivat compunerea „tractatului“, a început resbel în contra bisericei gr. or. şi — resultatul — sinul lui Darwin!

Veḑi dle N., aşa se fac gheşefturile!

Dl G. Pletos dacă vrea sĕ facă gheşeft, îl face în folosul dlui; dta însĕ muncesci numai în favorul întunerecului.

Deci dar dl G. Pletos, nu a putut sĕ'şi închipuiască pe autorii „tractatului“ perḑênd atâta timp cu spargerea tablelor legii etc...... ci lucrând manuscriptul mai ântâi, ca sĕ se scie mai curênd cu manualele vêndute, cu chimirul plin şi — calḑi la stomac: — atunci icoanele etc. puteau ele remânè şi la locul lor. Le au ars însĕ pentrucă locurile mai înalte 'i-au lovit chiar în „gheşeft“ cu desaprobarea manuscriptului......

Pentrucă pe basa moralei dlui G. Pletos trebuie omul, când nu'şi poate ajunge scopul cu cineva, sĕ'i sdrobească barem lucrurile din casă!....

Dta însĕ dl N. 'ţi-ai întipuit pe autorii „tractatului“ şi pe ceilalţi membri ai subreuniunei lor conducênd anarchia în contra bisericei gr. or. numai — aşa surdă, de giaba fără ca sĕ fi avut pus în lucrare vre un gheşeft, fāra ca sĕ le fi tras cineva dunga peste socoteala gheşeftului început.

Care sânteţi mai cu mintea la loc, Domnia Ta ori dl G. Pletos?....

Deci dacă dta scii, că eşti mai bun, ca cum te am descris noi pe basa „articlului“ dtale; — uşor vei putè vedè, că dta te-ai esprimat aşa dară în „articlu“ foarte rĕu şi cu totul greşit.

In casul acesta 'ţi recomêndăm ca creştini:

Când cetesci cevaşi, sĕ nu frunḑĕresci cetitul; când scrii, cugetă mai ântâiu bine, judecă bine, rezonează bine: apoi apasă condeiul cu negreală pe hârtie!

Dacă ne primesci povaţa aceasta, — bine!

Dacă nu, atunci nu avem ce'ţi face!

Judecă totuşi dta însuşi după esplicaţiunile noastre despre „articlul“ dtale şi ia bine seama: póate fi el de vre un folos cuiva? — dtale? ba nu! — bisericei g. o. sau doară scoalei noastre confesionale? nici decum! naţiunei noastre române? cu atâta mai puţin! — statului? nici pe departe! — aşa dar cui? întunerecului!

Numai întunerecul se poate bucura de „articlul“ dtale, că „în favoarea întunerecului se esprimă „articlul“ — deoarece el provoacă: ură fraţească, duşmânie, anarchie; se împrotivesce luminei, şi'şi încordează toate puterile, ca — sĕ o stingă în scoala română!!....

(Va urma).

Procesul de presă

al „Telegrafului român“.

(Urmare din Nr. 126.)

Arz v. Straussenburg încopcie la cuvintele esprimate de redactorul Cristea şi ḑice că şi el regretă foarte mult că acest cas a venit aici la decisiune şi îi cade foarte greu a'şi împlinì cu consciinţă datorinţa sa. Parochul Munteanu însĕ a pĕcătuit greu în contra legei, atacând cel mai scump odor al omului, onoarea, şi prin urmare n'a remas alta decât a căuta dreptatea aici. Trebuesce făcut deosebire între onoare şi onoare, una este onoarea soldatului, alta este a cavalirului, şi alta a presbiterului. Legea statului german şi face deosebire între calumniare şi vătĕmare de onoare. Cuvinte care de sine privite pot părè foarte inocente, dar aplicate la o persoană anumită pot fi foarte vătĕmătoare. Întrebarea este, care codice penal vine aici în aplicare, cel nou sau cel vechiu? Este de părere că în acest cas vine a se aplica codicele penal nou, fiindcă pedeaspsa în acesta este mai domoală. Dar în sfêrşit ambele codice definează vătĕmarea de onoare în principiu în acelaşi înţeles adecă a schimonosì fapte astfel încât ele pot dejosì pe cineva în ochii altora. El va dovedì, că în cei doi articoli din cestiune s'a schimonosit faptele pentru a dejosì pe protp. Hannia în ochii lumei şi a'i detrage din stima publică. Se ḑice în articolul publicat în Nr. 112, că înmormêntarea s'a făcut fără parochul, ba cu eschiderea formală a parochului competent. În acest singur pasagiu s'a schimonosit faptele în două direcţiuni. Nu parochul Munteanu a fost parochul competent la aceea înmormêntare ci protopresbit. tractual M. Toma, ear eschiderea parochului Munteanu nu s'a întêmplat în urma voinţei protp. Hannia, ci precum a spus-o martorii, la dorinţa familiei reposatului.

Este mai departe neadevĕrat că cuvêntul funebral rostit de p. Hannia s'a presentat în forma unei agresiuni contra parochului actual I. Munteanu. Căci fasiunile martorilor dovedesc contrariul. Nici unul din martorii ascultaţi nu'şi aduce aminte a fi auḑit astfel de cuvinte, nici unul n'a înţeles din vorbirea aceea, ce a înţeles parochul Munteanu. De asemenea cuprinde pasagiul „Din trei preoţi de ai D-Voastră, n'aţi remas acum cu nici unul — ba aveţi unul, însĕ acesta nu este al D-Vstră, nu'l-aţi făcut D-Vstră“ etc. fapte schimonosite. Căci nu aceste a fost cuvintele pp. Hannia, nici acesta înţelesul lor. Protp. Hannia a accentuat, că acum nu mai au un paroch din sinul comunei, născut de acolo, dar mai au unul, un paroch bun şi harnic care nu'l au crescut Dlor, ci l'au primit crescut gata de alţii. Luând din acest fapt prilegiu, a le pune Gurenilor la inimă, ca sĕ'şi trimită copiii la scoală, pentru ca la vacanţele parochiilor lor sĕ le poată întregì cu fii ai comunei. Este un fapt de obşte cunoscut, că Românii nisuesc la cultură. Datorinţa conducĕtorilor naţiunei este a lucra cu ori-ce ocasiune spre acest scop. Poporului dela ţeară nu'i poţi da teorii abstracte, ci trebue a'l convinge despre folosul şi însemnătatea culturei prin casuri concrete ocasionale.

De acest metod s'a folosit şi pp. Hannia în cuvêntarea sa funebrală, a cărei esenţă a fost ca comuna Gurariului sĕ'şi trimită copii la scoli superioare; de parochul Munteanu nici vorbă n'a fost.

Încă un pasagiu mai este, în care acusatul paroch a schimonosit fapta şi adecă unde se ḑice ca se spriginească moralicesce şi dacă e de lipsă şi materialicesce pe fiiul reposatului, care se află la studii, pentru ca el sĕ devină paroch în comună. Aceasta nu este adevĕrat. Căci nu la aceea a ţintit cuvintele pp. Hannia, ci simplu numai a nu'l lăsa pe fiiul reposatului a'şi părăsì studiile, de parochie n'a fost vorba.

Dar cu mult mai multe schimonosturi, invenţiuni şi vătĕmări cuprind notele la acest articol, cu deosebire unde clientul seu se învinovăţesce a fi manipulat într'un mod nesolid cu averea bisericească. Acì zace punctul de gravitaţiune al acusei. Nici un om onest nu poate sĕ sufere se remână asupra lui o astfel de învinovăţire. Această învinovăţire este precum a spus-o martorii cu totul nefundată şi neadeverită. Sfêrşesce cu un apel călduros la curtea cu juraţii, a căror verdict nu poate fi altul decât că acusaţii sûnt vinovaţi.*)

Prof. Fölkl: Mai înainte de toate voiesc a reflecta la cuvintele ce le a ḑis la început dl representant al acusei. El regretă că casul de faţă e supus competenţii dvostre, eu însĕ iau şi în această privinţă un punct de vedere contrar şi ţin de un eveniment imbucurător al timpului, că acest cas vine a se decide aici. Eu privesc aceasta ca dovadă despre egalitatea în societatea noastră, de o dovadă, că nu se mai fac deosebiri între stări şi clase, ci toţi se subsumează sub conceptul de cetăţan al statului. Eu nu regret competenţa ci regret, că această întrebare ni s'a pus de astfel de persoane. Noi sûntem dedaţi a auḑì din acele cercuri numai admonări la concordie pacinică, la umanitate, toleranţă, dar nu spectacolul unei astfel de acuse, trasă de pĕr şi purtată cu cea mai mare înverşunare. La acest spectacol nu parochul Munteanu poartă vina, căci lui i s'a octroat formal rola din partea acusatorului şi încă într'o formă, precum deabia se va mai găsì în analele pertractărilor cu juraţi. Eu nu am intenţiunea de a me demite în desfăşurări istorice, cu toate aceste nu pot a nu ve aduce aminte, că acest cas supus judecăţii dv. este o dovadă tristă pentru viaţa popoarelor şi naţiunilor, că de pe catedră se rostesc de regulă cuvinte de pace şi concordie mulţimei adunate, dar în realitatea practică şi goală se lucră chiar la contrariul. Se aruncă şi se joacă cu frasele dragostei creştinesci, a deaproapelui şi dragostei frăţesci, dacă însĕ se spune în faţa realităţii, atunci se nasc astfel de casuri, precum este cel de faţă. Din partea contrară auḑì accentuânduse onoarea şi vaḑa tagmei. Prelângă această vaḑă a tagmei şi a rangului au însĕ un loc în vaḑa personalităţii, consciinţa onoarei unui bărbat, dacă privim acest cas la lumină nu greşesc când ḑic că nu este alt ceva decât o luptă pentru esistenţă, o luptă la care fu silită vaḑa personală, consciinţa de sine prin vaḑa şi onoarea tagmei sau a rangului, că într'adevĕr este aşa voiu încerca a o dovedì cu istoria urḑirei acestui prea neplăcut cas.

Murind preotul din Gurariului Manta, parochul actual I. Munteanu a trimis, precum dovedesc actele, raportul seu în scris la adresa ppresbiterului competent (care nu este S. Sa dl Hannia). Dacă ppresbiterul n'a venit la înmormêntare earăşi nu e vina parochului Munteanu, destul atât că el s'a ţinut strins de dispoşiţiunile bisericei sale. Protopopul de aici dl Hannia a călĕtorit la Gurariului în urma invitării dlor Rebega şi Popovici, s'a retras precum ni-a spus, în singurătatea liniştită a unei odăi şi a asteptat lucrurile ce aveau sĕ urmeze. După ce ppresbiterul nu a venit, a condus Sânţia Sa dela început pănă la sfêrşit ceremonia în contra dispoşiţiunilor bisericei sale, căci un paroch străin nu poate sevêrşì astfel de ceremonii într'un tract străin. S. Sa nu a fost îndreptăţit la aceasta, cu aceasta ocasiune S. Sa a ţinut o cuvêntare, care în urma urmelor s'a presentat ca un atac direct contra lui Munteanu. Aşa d. e. pasagiul ciudat, unde S. Sa spune poporului următoarele: Par. Manta a murit, voi acum nu mai aveţi parochi, ba mai aveţi unul dar acela nu e al vostru, nu voi l'aţi făcut, alţii vi l'au făcut, alţii vi l'au dat. Intr'adevĕr în aceste cuvinte nu a provocat chiar la revoltă, dar nici nu cuprind dragoste către parochul Munteanu.

Prin astfel de cuvinte la nici un cas nu se vor deştepta simpatii pentru parochul Munteanu. In urma acestei predici dl Munteanu a publicat în jurnal un articul, care a cuprins estractiv predica şi la pasagele sugestive a făcut unele note. Da, dlor juraţi, cine are numai o schintee de consciinţă de sine, cine are numai ceva idee despre vaḑa personalităţii şi onoarea omului, nu poate sĕ primească aceasta predică fără observări. Ear la acest dealtcum nevinovat articul (căci nime nu va nega lipsa unei vătĕmări de onoare) respunde Sânţia Sa într'un ton, care sună foarte ciudat şi ne seduce la suposiţia, că la compunerea

---

tinopolitan şi archimandrital Levrei Kievo-pecerska, Atanasie Puzina episcopul Ostrogiei, Arsenie episcopul Lvovului, Galiţiei şi a Cameniţei-Podoliei, Silvestru episcopul Peremislului şi a Samborului, şi Silvestru Kosov episcopul Matislaviei, al Moghilăului şi al Orsanului. Lucrările şi şedinţele ambelor aceste soboare dela Iaşi şi dela Constantinopole se tipăresc apoi în Moldova, la Iaşi tot în acel an 1642. Eruditul istoric bisericesc al Rusiei, archiereul Innokentie al Moskvei, au avut sub ochi un esemplar, pe care îl analisează 28), asemenea şi învĕţatul filolog Economus.29)

Mărturisirea credinţie scrisă de Petru Moghilă şi consfinţită de soboarele din Iaşi şi din Constantinopole la 1642, s'a tipărit în Belgia la 1668 de Panaiot marele dragoman al Porţei în puţine esemplare, care s'au trimis la Constantinopole şi s'au împărţit. La 1699 Anthim Ivireanul, publică în Valachia, în tipografia dela monastirea Snagov, o nouă ediţiune în folio, din porunca şi cu chieltuiala Domnului Valachiei Constantin Basarab Brăncoveanul:

Brăncoveanul Constantin
Boer vechiu şi Domn creştin...

cu o prefaţă istorică din partea patriarchului de Ierusalim Dositei, trimisă dela Adrianopole în luna lui Ianuarie 1699.

(Va urma).

* (Matinée pompoasă). În favorul teatraliştilor nemţesci fără pâne din Budapesta artiştii şi filoartiştii din Berlin vor arangia o matinée pompoasă în 14 Noemvre n. în opera regească din Berlin, la carea împĕratul nemţesc 'şi-a dat deja învoirea preaînaltă.

---

*) Dl Arz von Straussenburg vorbesce foarte iute, încat stenografului mai puţin de prins cu scurtările logice nu'i este cu putinţa a'i urma din cuvênt în cuvênt. Din aceasta causă am fost necesitaţi a reproduce aici numai inţelesul vorbirei sale, fără însĕ a trece ceva esenţial cu vederea.

27) Dosith. Patriarch. Ierusal. în prefaţa citată. edit. Suagov 1699.—Ipsilanti op. laudat. p. 144. Geanoglu-Lesviodacs, Istoria Bisericească, 307—302 *Οἰκονόμος, τιερὶ τῶν Ο! Ἐρμηνστῶν*, tom. IV, p. 131. Atenae 1849.

28) Innokentie, Hacermanie Ţerkovnoi Istoria, tom. II. pag. 517 et nota a.

acestui articul de respuns, publicat în Nr. 115 al „T. R.“ Sânția Sa a perdut cartea „Knigge, Umgang mit Menschen“; cuvinte, ca „minciuna“ „calomnie“, poltronerie“, „infamie“, „cucuveică nopturnă“ nu sûnt cuvinte și espressiuni, de care se poate folosì un preot de o poziție așa înaltă. La acest pamflet, care bâjbăe de espresiuni vătĕmătoare, dl Munteanu respunde într’un ton modest, de care nu se va putè acăța nimenea și susținu afirmările sale de mai înainte ḑicênd că ppresbiterul Hannia a lucrat în contra legilor bisericesci, a prevaricat. Cuvinte vătĕmătoare nu se vor afla nici măcar unul singur. Dacă nu se află cuvinte vătĕmătoare ni se impune întrebarea: pe ce se basează acusa? Representantul acusei a cetit §. respectiv, care definesce delictul vătĕmării de onoare. Acum cercetați dacă faptele, care se impută clientului meu se potrivesc cu acest paragraf, dacă s’au sevêrșit astfel de fapte, care învoalvă delictul vătĕmării de onoare? Punctul prim al acusei privesce așa numita prevaricare în comuna bis. Gurarîului. Că aceasta nu e o afirmare inventată, a conces-o chiar și representantul acusei. In regulamentul parochielor, votat de congresul național în 1878 și întrodus în întreaga metropolie ortodocsă stă negru pe alb, ce are sĕ se întêmple dacă moare un preot. Prin urmare Sânția Sa dl Hannia n’a fost compepetent și n’a fost chemat a sevêrșì un astfel de act bisericesc, căci pe acel timp dsa era ridicat din postul de ppresbiter precum arată circularul consistorial alăturat la actele de instrucțiune.

Al doilea punct al acusei este mai dificil. Adecă se impută Sânției Sale că n’a depus rațiociniul regulat despre fondul bisericesc din Gurariului ce a fost sub administrarea dsale. Ce va sĕ ḑică această împutare? Nici decât doară că Sânția sa ar fi complinit fapte criminale sau inmorale, ci simplu numai că n’a administrat acel fond conform legilor bisericesci și n’a depus rațiociniul înaintea corporațiunei competente. Deșì nu ni s’a permis dovedirea adevĕrului, totuși nu pot a a nu amintì atât că acțiunea judecătorească contra Sânției Sale se află deja pe masa verde și va fi un obiect de pertractare la curtea tribunalului; afară de aceste se mai află între actele de instrucție douĕ protocoale ale comitetului parochial din Gurarîului, din care se poate vedè conclusul luat a silì pe fostul ppresbiter Hannia la depunerea rațiociniului. Așa dară nime nu’i impută Sânției Sale fapte nemorale, dar’ nime nu va putè nega de altă parte, că de 20 ani încoace nu s’a depus nici un rațiociniu despre acel fond. Statutul organic prescrie earăși apriat cum au a se administra averile bisericesci; acolo nu se va afla nicăiri, că aceste averi au sĕ se administreze de ppresbiter, nici că acesta ar fi îndreptățit a da din averile comunale bisericesci ḑeci de mii floreni împrumut fără nici o garanță. Dl fost ppresbiter nu a întrebat de acest paragraf al statutului org. ci a făcut ce ’i-a plăcut.

Vedeți dar’ dlor jurați că aici nu se potrivesc nici decât și nu se poate aplica §. 488 cod. pen., căci dacă s’ar afla un rațiociniu cât de mic dar’ esact, comitetul parochial nu ar fi cutezat a apela la consistoriu și în urmă la tribunal pentru ca sĕ se silească odată Sânția Sa la depunerea unui rațiociniu și dacă ar esista un rațiociniu, Sânția Sa la toată întêmplarea l’ar fi adus astăḑi cu sine, căci acte și date cu care voiesci a te justifica despre administrarea unui fond de 36,000 fl. nu se poartă în busunariul cel rupt, ci se păstrează cât trăiesci. Acest fapt nu l’ar putè nega nici Sânția Sa. În ce constă dară vătĕmarea de onoare închipuită? Și eu respectez vaḑa tagmei, dar’ nu voiu concede ca Sânția Sa așeḑat pe tronul din olimp sĕ se simtă mai pre sus de ori ce critică, așa departe nu merge vaḑa. Nu numai acela are pretensiuni la onoare, la vaḑă, a cărui piept este împodobit cu coloare roșie ci și acela care poartă numai o coloare albastră. Fantasme a unui veac întunecat trec înaintea ochilor mei și mĕ simțesc transpus într’o periodă antică când aud astfel de afirmațiuni. Este acuma veacul când cine-va fiindcă ocupă o posițiune mai subordinată, fiind-că nu a apucat a se urca pe scara ierarchică până sus, este el, ḑic, condamnabil, dacă are curagiul a afirma adevĕrul în fața lumei? Este iertat unui dignitar mai înalt a sevêrși fapte în contra legei și cel subordinat sĕ n’aibă drept a supune aceste fapte unei critice? Har dlui! veacul bramanilor a trecut de mult preste noi și noi ne aflăm într’un stat civilisat unde fie-care este egal înaintea legei. Nu numai sirmanul paroch rural are a respecta legile ci astăḑi și dignitarii mai înalți au datorința a respecta legile. Este în deobște cunoscut că astăḑi se lucră tot spre umanisare, spre ameliorare. Asupra acestei umanisări biserica a esercitat o mare influință. Acum priviți odată acusa. Preotul Hannia, servitorul bisericei, cere în acusă ca în contra dlui Cristea sĕ se folosească numai pedeapsa de bani, dar contra parochului Munteanu sĕ se aplice toată rigoarea legei și adecă sĕ se condamne la temniță pe un an. Acesta nu este decât punctul de vedere al resbunărei, căci dacă cine-va vorbesce astfel și nu se sfiesce a venì înaintea dvoastre cu astfel de rugare, nu poate fi alt ceva decât ură și rĕsbunare, că Sânția Sa a primit în acusă un astfel de pasagiu, trebue sĕ pună în mirare cu atât mai mult, cu cât dênsul este representantul idealelor celor mai frumoase și sublime; el este representantul cristianismului, este membrul unei biserici, care a fericit omenimea cu atâte lucruri bune și frumoase, căci a trebuit se aud chiar din gura Sânției Sale un astfel de cuvênt trebue se mĕ atingă foarte neplăcut dacă nu jalnic, căci Sânția Sa ni s’a presentat în toată modestia și ne a spus că este membrul mai multor societăți literare și scientifice și pentru a dovedì neinteresarea sa, ni a spus că este membru în direcțiunea bancelor „Albina“ și „Transilvania“ și că numai și numai modestia l’a adus aici. Tot respectul înaintea acestei posițiuni, dară respect înaintea onoarei personale a clientului meu. Dacă Sânția Sa dl Hannia ocupă posițiune așa înaltă a fost datorința sa sĕ facă chiar contrariul dela acea ce intenționează a face. Nu sciu, dacă Sânția Sa scie sau vrea sĕ judece însemnătatea cuvintelor sale, el scie foarte bine ce urmări ar avè o condamnare nu numai pentru clientul meu ci și pentru familia sa inocentă. O condamnare nu numai că ar avè urmare ca preotul Munteanu sĕ’și peardă oficiul seu îndată, ci și familia sa ar devenì cerșitoare. Dlor jurați! ve rog sĕ nu esplicați aceste cuvinte ca un apel la umanitatea d-vstre, ci privițile ca o dovadă pentru natura ciudată a acestei acuse. De oare ce din partea clientului meu nu s’a comis nimic ce ar semĕna cu delictele circumscrise în lege nu apelez la bunavoință ci ve rog a judeca după consciință, liber, așa precum vi sa întipărit acest cas în inimile d-voastre. Judecați după acel principiu, că față cu vaḑa și rangul tagmei are loc și vaḑa personalității. Și așa predau cu consciință liniștită această întrebare judecării d-voastre.

(Va urma.)

Varietăți.

* (Necrolog.) Protopresbiterul gr. oriental al tractului Solnocului I și paroch în Dej *Ioan Bodea* după un morb îndelungat și greu (boala de apă) Mercuri în 3 Noemvre a. c. st. n. la 6 oare după ameaḑi în etate de 62 ani ’și-a dat nobilul seu suflet în mânile creatoriului. Osemintele pămêntesci ale defunctului s’au depus spre vecînica odihnă Duminecă în 7 Noemvre n. la 9 oare dimineața în cimiteriul gr. or. din Giurgesti.

Constantin, Vasilie, Anica măr. Greblea și Maria măr. Iacob ca fii în numele tuturor afinilor și consângenilor defunctului, adênc întristați, aduc această jelnică întêmplare la cunoscința tuturor amicilor și cunoscuților. Fie-i țărêna ușoară și memoria binecuvêntată!

* (Conferența doamnelor române) a avut loc eri în localitatea doamnei Maria Cosma. Pe cât am putut afla scopul conferenței a fost înființarea unei reuniuni, a cârei țintă este mai departe o scoală superioară de fetițe române aici în Sibiiu. Reuniunea s’a constituit provisoriu până la înalta aprobare a statutelor, alegêndu-se doamna Maria Cosma presidentă și doamna Alecsandrina Mateiu, secretăreasă. Atâta am aflat, atât împărtășim de ocamdată. Ținta este filantropică, prin urmare nobilă în cel mai frumos înțeles al cuvêntului, de aceea i și dorim succes complet.

(Postal). În Țeghe (comit. Solnocului-Dobâcei) este de ocupat postul de magistru postal. Doritorii de a ocupa acest post au sĕ depună o cauțiune de 100 fl. v. a. și sĕ’și trimită suplicele în termin de 3 sĕptĕmâni la direcțiunea postală din Sibiiu. Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente: 120 fl. salariu, 40 fl. paușale de cancelarie și 600 fl. paușale pentru espedițiuni pe an.

Mai departe se face cunoscut, că dela 5 Noemvre n. încoace posta pedestră între Mânăstur și Lăpuș va comunica pe fie care ḑi în următoriul mod:

Pleacă adecă dela Mânăstur la 2 oare după ameaḑi și ajunge în Lăpuș la 6 oare 15 minute după ameaḑi, apoi se întoarce dela Lăpuș la 6 oare dimineața și ajunge în Mânăstur la 10 oare și 15 minute înainte de ameaḑi.

* (Comitatul Sibiiului). Ministrul de interne cassând conclusul adunărei generale a comitatului Sibiiului, carea a fost decis cu maiorite de voturi, a nu se face casă comitatensă, a ordinat, a lua proiectul de clădire în desbatere serioasă și a substerne atât planul de clădire cât și proiectul de spese spre mai înaltă încuviințare.

* (Comunitatea Sibiiului) a încuviințat proiectul pentru bugetul orașului pe anul 1881. În urma acestui proiect venitele ar face 173,798 fl. ear cheltuelile ordinare 159,835 fi. și cele estraordinare 13,963 fl. v. a.

* (Representanții comitatului Sibiiului) aleși la 3 Noemvre în locul celor scoși prin soarte sûnt următorii:

În cercul de alegere I. al cetății Sas-Sebeș: Moritz Welther, major c. r. în pens., Ferd. Metz capelan ev. l. Adolf Wellmann, inspector de dare c. r. în pens. Eug. Wellmann dirigent de cărți fund. în pens.

În cercul de alegere II. al Sas-Sebeșului: Iuliu Hosszu adiunct la inspectoratul de dare r. din Sibiiu Ioan Barcianu notariu primar al cetății Sebeș, Bela Tamási asesor la trib. reg. din Sibiiu, Dr. Stefan Pacurariu advocat în Sibiiu.

În cercul rural al Sas-Sebeșului: Dr. Aloisiu Sentz, directorul academiei de drepturi, din Sibiiu, Ioan Stoicuța, paroch în Săsciori’ Isidor Blaga paroch în Lancremi, Ioan Benna capelan în Pianul de jos.

În cercul de alegere al Mercurei: Nicolau Cingudeanu notariu în Poiana, Ioan Orestianu econom în Apoldul mic, Aug. Zweier notariu în Apoldul mare, Mich. Valentin paroch ev. lut. în Mercurea, Mich. Thiess econom în Gârbova.

În cercul de alegere al Cisnădiei: Gust. Binder, Petru Neckel, Petru Fleischer jun. George Billes sen. G. Billes jun.

În cercul de alegere al Nocrichiului: I. Thut din Alțina, Gottf. Orendi paroch ev. în Nocrichiu, Ios. Schullerus par. ev. în Marpod, Mich. Dengel sen. din Alțina, And. Drottlef din Chirper, I. Krauss din Hozman, And. Schuster jun. din Nocrichiu.

În cercul de alegere al cetății Sibiiu: Wilh. Krafft Dr. C. Wolf, Alb. Neugebohren C. Arz, C. Herzberg, Mich. Martini, Sam. Otto, Fr. Schäffer

In II. cerc de alegere al Sibiiului: Mich. Heinrich, Mich. Hänel, Dr. Fried. Teutsch, C. Schochterus, Iacob Bologa, Fr. Feiri, Fr. Schatz, Ios. Ikrich.

In al III. cerc de alegere al Sibiiului: And. Wagner, Iul. Sigerus, Ios. Möferdt, I. G. Göbbel, Mich. Brenner, Ios. Binder Dr. Aureliu Brote și Franc. Michaelis.

In cercul de alegere al Cristianului: Mart. Fleischer, pretor, Ioh. Roth din Șura mică, Stef. Rill din Șura mică și Mart. Malmer, paroch ev. lut. în Cristian.

In cercul de alegere al Seliscei: Dr. Iosif Hodosiu, Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Ioan Nemesiu, Nic. Cristea, El. Macelariu, Visarion Roman, Iuliu Hoszu, Petru Brote.

In cercul de alegere al Bradului: Teod. Coman, paroch în Vestem, I. Popa notariu în Boița, Sam. Fleischer paroch ev. în Cisnădioară, M. Kreuzer din Șelimber, Eug. Capesius din Brad.

In cercul de alegere al Gusteriții: Ioh. Schmidt, caplan ev. în Gusterița, Fr. Stenzel, paroch ev. în Roșia, W. Wagner, paroch ev. în Cașolț, Mich. Städter, econom în Nou, I Weiss econom în Daia și Paul Klöss econom în Cașolț.

In cercul de alegere al Slimniclui: Sim. Fuss notar în Șura mare, Luca Gross econom în Șura mare, G. Kaun econ. în Hamba, I. Halmen, econ. în Slimnic și M. Weidenfelder econom în Slimnic.

* (Calea ferată Oșorhei-Reghen). In 1 Noemvre n. comercianții și alte persoane de influență din Reghen avênd o adunare cu scopul de a se consulta, dacă s’ar putè clădì o linie ferată latelară dela gara din Mureș-Oșorhei până la Reghen, au conclus: sĕ se întreprindă această clădire. Conclusul adunărei fiind întărit și de ministrul de comunicație încă subt Nr. 17,554|1880 și Reghenul are în sfêrșit perspectiva, a întra în legătură directă cu comunicația lumei, precând de altă parte și orașul Oșorhei poate calcula la foloase însemnate privitoare la trebuința lui de lemne etc. Concesiunea clădirei acestei linie ferate a primit-o deja inginerul Urban.

* (Mulțămită publică). Subscrisul un greu cercat de soarte după campania română în Bulgaria, la care am luat parte ca soldat (sergent major) în trupa de geniu română, am fost silit se’mi caut sănĕtatea vederei la bărbații de specialitate în Transilvania, în Sibiiu și Cluj. Acum în întoarcerea mea în patrie și la caminul maicei mele, fiind lipsit de mijloace am apelat prin mijlocirea dlui Nicolae Cristea la mărinimia p. t.

domni din loc, dela cari am și fost norocos a primì și adecă dela dd. N. Popea 1 fl., N. Frateş 1 fl., N. N. 50 cr., Dr. Puşcariu 1 fl., P. Cosma 1 fl., Dr. Todea 50 cr., B. Harşan 1 fl., N. N. 50 cr., Şuluţ 1 fl., Dr. Nicolau Maier 1 fl., I. G. Baritiu 1 fl., Antonie Bechnitz 1 fl., Dr. Moga 1 fl., N. N. 50 cr., N. N. 1 fl., Grigorie Mateiu 1 fl., Const. Stezariu 4 fl., N N. 50 cr., L. Binder 1 fl., Trombiţaş 1 fl., M. Lazar 1 fl., Comşa 1 fl., N. N. 1 fl., N. Cristea 1 fl. N. N. 20 cr., va sĕ ḑică suma de 24 fl. 70 cr., pentru care esprim cea mai adêncă mulţămită.

Cu această ocasiune nu pot a nu da espresiunea celei mai călduroase mulţămite dlui Ioan Filipescu funcţionariu public în Turda, carele în trecerea mea pe acolo 'mi-a dat tot spriginul şi m'a întimpinat dênsul precum şi alţi stimaţi domni, prin mijlocirea dênsului, cu cea mai filantropică ospitalitate.

Alecsandru Nicolescu.

* (Têrgul de pe urmă) din Cluj după cum ne spune „Kelet“ a fost de tot bine cercetat. În têrg au fost cu deosebire multe victuale, varḑă, ceapă şi grâu de o cualitate escelentă.

* (Locuinţe goale în Budapesta). Numerul locuinţelor goale, care cu sfêrşitul anului trecut au fost 650, în cele 2 cuartale dintâiu ale anului acestuia s'a urcat la 714 respect. 816 încât paguba acestui interval face 311,000 fl. respet. 355,000 fl. v. a.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Istoria aritmeticei și principiile fundamentale

la tractarea Aritmeticei în scoala populară.

(Disertaţiune ţinută în adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români din Ţeara Bârsei“ la 26 Aprile 1880 în Zernesci)

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala primară din Satulung.

(5 Urmare).

A. Procesul învĕţămêntului din aritmetică.

Prin procesul învĕţămêntului din aritmetică înţelegem ordinea, în carea urmează părţile la predarea acestui obiect de învĕţămênt.

La propunerea obiectelor de învĕţămênt deosebim douĕ căi sau mersuri, adecă douĕ procese ale învĕţămêntului.

Procesul este dară:

1, înşirătoriu;

2, genetic sau desfăşurături.

Procesul genetic este: *a)* analitic sau descompunĕtoriu, *b)* sintetic sau compunĕtoriu.

Propunerea materialului din aritmetica elementară are sĕ se facă tot pe cale sintetică.

B. Forma învĕţămêntului.

Forma se ocupă cu cele esterne ale învĕţămêntului, adecă cu esecutarea planului sau procesului. Procesul arată şirul, cum are sĕ urmeze la propunere una după alta părţile obiectelor de învĕţămênt. Forma e predarea însaşi. Predarea învĕţămêntului preste tot se poate face în douĕ moduri, de aceea deosebim douĕ forme de învĕţămênt.

1, comunicătoare;

2, desvoltătoare.

α) Forma comunicătoare este de douĕ specii:

a) tipică sau arĕtătoare. Ea poate fi sau ante-punĕtoare sau ante-făcĕtoare *b)* acroamatică sau ascultătoare. Această formă se mai numesce şi monologică şi istorico-dogmatică. Ea poate fi sau narativă, sau descriptivă, sau argumentativă sau esplicativă.

β) Forma desvoltătoare este earăşi *a)* erotematică sau întrebătoare numită şi socratică şi dialogică *b)* euristică sau aflătoare.

Forma cea mai corespunḑĕtoare scopului la propunerea aritmeticei în scoala populară este de a se observa preste tot cea euristică, şi aceasta din următoarele motive:

1. Ea deşteaptă şi ţine în acordare atenţiunea scolarilor.

2. Ea esercitează puterea cugetătoare a elevului şi -i desvoaltă în armonie toate puterile spirituale.

3. Ea desvoaltă limba şi esercitează vorbirea.

4. Ea dă ocasiune învĕţătorului de a afla cum au priceput scolarii cele propuse.

5. Ea pune pe învĕţător în posiţiune de a cunoasce talentele scolarilor ca astfel el sĕ'şi poată forma apoi propunerea amĕsurat capacităţii lor.

C. Tactul învĕţătoriului.

Prin tactul sau tonul învĕţătoriului înţelegem purtarea internă şi esternă a învĕţătoriului în scoală faţă cu elevii sei. Dela învĕţător se pretinde dar ca el sĕ'şi însuşească o îndemênare deosebită, adecă el sĕ fie în posiţiune a afla la moment tot ce e priincios şi folositor pentru elevii sĕi la ori ce cas, ce 'i-ar obvenì. Dela învĕţător se pretinde mai departe a fi cătră elevii sĕi un bun părinte ear' nu un tiran despot. Învĕţătorul trebuie sĕ'şi câştige din partea scolarilor amorul şi increderea cea adevĕrată ear' nu ura şi dispreţul. Acel amor are sĕ zacă în intima personalitate a învĕţătorului, adecă în blândeţe şi abilitate, eară nu în lucruri esterioare precum în comandă militară, în ochi întunecaţi, în nuia şi baston, după cum era odată usitată în scoală şi poate că se mai usitează şi astăḑi încă prin mai multe locuri. Despre brutalităţile şi pedepsele tirănesci, ce dominau odată şi prin scoalele germâne Dr. Karl Schmidt ne arată într'un op al sĕu întitulat „Geschichte der Erziehung und des Unterrichts“ un conspect al unui învĕţător din Wirtenberga anume Häuberle, colega jublieus, carele într'un şir de 25 de ani de serviţ a aplicat elevilor sĕi următoarele pedepse: 911,524 de lovituri cu băţul, 123,010 virgaşe, 20,989 de lovituri cu linialul preste unghii, 136,715 în palmă, 10,235 de plesnituri preste gură, 7905 de palme, 1,115,800 de lovituri preste cap, 22,763 de buşituri cu biblia, cu catechismul, cu gramatica şi cu cartea de cântări, 800,000 de îmboldituri cu băţul pentru sentenţiile biblice şi pentru versurile din cartea de cântări; apoi de 777 de ori a îngenunchiat pe elevii pe grăunţe de mazăre şi de 613 ori pe un trunchiu de lemn, de 5001 de ori a poruncit ca sĕ se ducă elevii acasă cu icoana măgarului spânḑurată de grumazi, 1707 ori a pus pe elevii sĕ ţină câte un băţ în sus. Afară de aceste mai avea la îndemână şi încă vr'o 3,000 de nume de batjocură dintre cari a treia parte erau iscodite de el. — Eată dară de unde îşi trăseseră originea tirăniile, ce dominau odată şi prin scoalele noastre, căci în vechime acela era dascălul cel mai renumit, care scia mai bine pedepsì pe elevii sĕi.

Economic.

Sibiiu 2 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâ fl. 7.30—8.30; grâu sĕcăreţ fl. 5.80—6.80.; sĕcară fl 5.60—6. Orz fl. 3.90--4.30; Ovĕs fl. 1.90--2.10 Cucuruz fl. 2.70—2.90; Mălaiu fl. 6—7; Cartofi fl. 1.80.; Semênţă de cânepă fl. 4—5; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 5—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 24—28.; Săpun fl. 19—21. Fên 50 chilo fl. 1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Sângiors, 2 Noemvre n. Pro hectolitră: grâu fl. 7.40; sĕcară fl. 5.20; orz fl. 3; ovĕs fl. 1.80; ucuruz fl. 3.40; pro chilo carne de vită 44 cr., carne de porc 48 cr., carne de berbece 30 cr.

(Un strugur nou). Domnul Th. Lecard, botanicul francez, care călĕtoresce prin Africa într'o epistolă a sa adresată către ministrul de instrucţiune din Francia din Gangarran în Sudan 25 Iulie n. 1880 ne face cunoscută una dintre cele mai interesante invenţiuni pentru cultura poamelor şi a vinului. El scrie între altele şi următoarele: „Intre noutăţi — eu adun şi studiez pe toată ḑiua plante nouĕ—am onoarea, d-le ministru, a Ve signalisa o viţă nouă cu fructe gustuoase, ce cresce ca varḑa şi are o rizoma de rădĕcini durabilă. Frumseţă şi îmbelşugarea de fructe, crescerea mare şi rusticitatea plantei precum şi uşurĕtatea cultivărei ei în urma plantaţiunei repeţinde pe an a rădĕcinilor nodoroase căşunează nădejdea, că această plantă va modifica cu desevêrşire condiţiile cultivărei de vinuri în Francia şi va face cu putinţă o producţiune de vinuri în cuantităţi imense. Nu me voiu demite la descrieri mai deaproape, ci voiu resuma invenţiunea mea, numai în cuvintele următoare: „Aceste sûnt nesce viţe estraordinare, cari în Francia se vor cultiva ca de present georginele şi vor fi un mijloc neîntrecut contra filocseri.“ Invenţiunea deci nu e foarte interesantă, totuşi nu o putem descrie astădată mai deaproape, pănăce nu vom căpĕta informaţiune şi date mai temeinice şi speciale. Până atunci vom fi în aşteptare.

Bursa de Viena și Pesta

din 6 Noemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.20	107.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.80	81.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.50	97.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.75	84.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.25	126.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	97.50	98.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.50	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.20	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.25	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—·—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.50	94.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.15	72.25
Datorie de stat în argint . . .	73.25	73.25
Renta de aur austriacă	87.15	87.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.—	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	816.—	818.—
Acţiuni de credit austr. . . .	279.25	279.60
Acţiuni de bancă de credit ung.	248.50	249.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	108.55	108.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.80	108.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.93	5.61
Napoleon	9.35½	9.36
100 marce nemţesci	57.90	57.90
London (pe poliţa de trei luni) .	117.45	117.30

Estras din toaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 17 Noem. imob. remasului după Sebastian Halmak şi soţi în Bucium (trib. Alba-Iulia); în 25 Noemvre şi 27 Dec. imob. Rosinei Liehr în Braşov (trib.); în 27 Noemvre 1880 şi 5 Ian. 1881 imob. lui Ioan Kovacs în St. Háromsàg; în 29 Noemvr. 1880 şi 7 Ian. 1881 imob· lui Ioan Kis şi soţi în Şimon (trib. M. Oşorvei); în 2 Dec. imob. lui George Popovici în Cerghidul mic (judec. cerc. Aiud); în 29 Noemvr. 1880 şi 7 Ian. 1881 imob soţiei lui Ludovic Vadadi în M. Oşorhei (trib.); în 30 Noemvr. şi 30 Dec. imob. lui Alecsandru Mikloş în Daia (trib. Odorhei); în 11 Noemvr. şi 11 Dec. imob. lui Ioan Stendor în Dredat (judec. cerc. Teaca); în 29 Noemvr. şi 22 Dec. imob. remasului după Oana Moldovan în Oros (trib. Dej); în 27 Noemvr. 1880 şi 5 Ian. 1881 imob. lui Ioan Eltetö în Ernut (trib. Oşorhei); în 15 Noemvr. imob. lui Pavel Kun în Sânmiclăuş (judec. cerc. Sékelyhid); în 30 Noemvr. şi 30 Dec. imob. lui Petru Vaina în Osdula (trib. K Oşorhei); în 11 Noemvr. şi 11 Dec. imob. lui Demian Oprea în Paloş (judec. cerc. Sighişoara); în 7 Dec. 1880 şi 7 Ian. 1881 imob. Anei Comşa în Burgard (trib. Sibiu); în 22 Noemvr. imob. lui Ludovic Zudor în Căpuş (trib. Turda).

Nr. 234. 1—3

CONCURS.

La scoala confesională gr. or. din comuna Visca în protopresbiteratul Iliei murĕşene devenind vacant postul de învĕţătoriu, pentru ocuparea acestuia se escrie prin aceasta concurs cu terminul pănă la 9 Noemvre 1880 st. v.

Emolumentele sûnt:

I. În bani gata 120 fl. v. a.

II. 100 ferdele bucate în grăunţe ½ grâu, ½ cucuruz.

III. Folosirea grădinei scolare.

IV. Cuartir liber în edificiul scoalei.

V. 6 orgii lemne de încălḑit, din care se va încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post vor avè a'şi adresa suplicele instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului dela 1878 la subscrisul pănă la terminul sus indicat.

Gurasada, în 23 Octomvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 292· 1—3

CONCURS.

Devenind staţiunea de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Draos vacantă, se escrie concurs cu termin pănă la 9 Noemvre st. v. a. c. când se va ţinè şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

O leafă anuală de 80 fl. v. a. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa acest post învĕţătoresc sĕ'şi aştearnă suplicile instruate conform statutului organic şi prelângă alte atestate de învĕţămênt şi testimoniu de cualificaţiune la oficiul protopresbiteral gr. or. în Cohalm.

Comitetul parochial în conţelegere cu Dl administrator ppresbiteral concernent.

Draos, 19 Octomvre 1880.

În numele comitetului parochial.

Nicolau Iosif m. p.,

Publicaţiunea

institutului de credit şi de economii „Albina“ în sensul articlului de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulaţiune şi încă netrase la sorţi face cu ḑiua de 31 Octomvre 1880 **165,800 fl.** în val. austr.

2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecari, care servesc de coperirea acestor scrisuri fonciari sûnt de **165,817 fl. 17 cr.** în val. austr.

3. Valoarea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecari e de **893,560 fl. 61 cr.** v. a.

4. În sensul § 97 din statute fondul special pentru asigurarea scrisurilor fonciare este de **214,758 fl. 82 cr.** v. a.; aceasta e îndus în cont separat şi este plassat în escompt de schimburi şi în efecte publice.

Sibiu în 1 Noemvrie 1880.

[69] 1—1 **Direcţiunea.**

●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 5—24

●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 128 Sibiiu, Joi 30 Octomvre 1880 Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 29 Octomvre.

Alegerile de intregire din comitatul Sibiiului au trecut. Resultatul îl cunoascem. Ori cât de puţin însemnate ni s'ar părè alegerile aceste, după noi, nu sûnt nici decum de despreţuit nici de ignorat.

Pentru ca sĕ fim bine pricepuţi, acum nu voim sĕ punem pondul pe câştigul sau perderea de indiviḑi de naţionalitatea noastră în representanţa comitatului. Aceasta ar fi acum un lucru *post festum* şi ar avè puţină valoare. Privirile ne sûnt de astădată îndreptate asupra atitudinei alegĕtorilor români din comitatul Sibiiului.

În ajunul campaniei celei mari electorale, din viitoriul cel mai apropiat, atitudinea din cestiune ne poate fi instructivă din toate punctele de vedere. Ea ne arată scăderile şi ne provoacă a fi mai cu băgare de seamă, ca sĕ putem sci, cari sûnt foloasele poporului nostru, foloase de esploatat la fiitoarele alegeri.

Noi scim, ba prea scim, că pe lângă toată numerositatea poporaţiunei noastre când e vorba de afaceri publice, numerul alegĕtorilor noştri este prin cens şi prin prea puţinul interes dovedit cu ocasiunea reclamărilor, foarte redus. Este atât de redus, încât în multe casuri majoritatea locuitorilor este condamnată a fi minoritate.

Sciind noi aceasta, ce ar fi sĕ deducem? Ar fi sĕ deducem, că alegĕtorii nostri, când sûnt chiemaţi la urnă sĕ aleagă delegaţi sau deputaţi, sĕ nu fie nici servili, nici risipitori cu voturile lor. Cu alte cuvinte, sĕ se gândească a'şi da voturile pentru bărbaţi din sinul naţionalităţei lor, cari se bucură de cea mai mare încredere, că vor apĕra interesele românesci.

Aceasta în impregiurările noastre nu este nici decum esclusivism. Naţionalităţile conlocuitoare, cu toate că se bucură de posiţiune politică mai favorabilă, nu'şi aruncă voturile pentru bĕrbaţi de ai nostri, unde sciu că pot reeşì cu de ai lor. Şi dacă urmează astfeliu cei ce au prisos şi au administraţiunea pe partea lor sau în tot sau în partea cea mai mare, pentru ce sĕ facem noi lucs cu serăcia, ce ne este impusă de împregiurări?

Cercurile Sebeşului, cu ocasiunea alegerilor ultime au urmat altfeliu. Acolo vedem, că în cercul prim nu s'a ales nici un Român. In celelalte douĕ cercuri, unde maioritatea este a Românilor vedem între cei aleşi persoane, contra căror ca persoane nu facem nici o esceptiune, dară când e vorba de a representa interese românesci, după esperienţele ce le facem în toate ḑilele, avem dreptul cel puţin sĕ ne îndoim, că se vor identifica cu interesele noastre. Îndoiala noastră este cu atâta mai întemeiată, cu cât persoanele din cestiune sûnt în funcţiuni de a le statului şi ca atari de multe ori, pe lângă cea mai bună voinţă, nu le va da mâna, a face front guvernului, când s'ar întêmpla, ca interesele poporaţiunei sĕ ceară o asteliu de atitudine faţă cu guvernul.

Împregiurarea aceasta ar fi bine sĕ'şi-o însemneze Românii nostri. Sĕ'şi-o însemneze, pentrucă, după cum am vĕḑut şi aici în Sibiiu, se află chiar între noi oameni, cari pentru a fi bine înscrişi în catalogul, *„graţiei“* „puternicilor“ nu se sfiesc a compromite bunul simţ politic al Românilor, mai în acelaşi timp, când domnialor se coţesc în coturnele celui mai radical naţionalism oposiţional.

Acestia sciu ce fac, cu toate că reu fac, ce fac. Ei işi caută asigurarea unor favoruri ale lor şi ale particularilor lor cu toate, că n'ar avè lipsă de acest refugiu, şi pe de altă parte caută, sĕ'şi întărească posiţiunea între guvern şi popor, prin care, ca şi *Ianus* cel cu douĕ feţe, surîd deodată şi guvernului şi poporului.

Este trist, că un guvern se razimă pe astfeliu de fiinţe, dar noi nu voim sĕ dăm lecţiuni guvernului în privinţa aceasta. El se vede, că urmează dispoşiţiunilor de care este inspirat.

Nouĕ însĕ ne vine greu, când vedem, că cu socoteala aceasta perdem din representanţii poporului nostru, fie şi în comitate şi ne ar cădè şi mai greu, când din aceleşi cause am perde din representanţii eventuali ai Românimei noastre din Transilvania şi Ungaria, fie în dietă, fie ori unde.

Cumcă am fi togma aşa de lipsiţi de oameni încât sĕ nu avem pe cine trimite într'o representanţă cum este cea a comitatului, din sinul naţionalităţii noastre, nu admitem şi nu vor putè admite nici alegĕtorii celor douĕ cercuri ale Sebeşului, care au recurs la bărbaţi străini de naţionalitatea lor.

Dacă vom procede în mare cum au proces Sebeşenii în mic, apoi este de prisos, sĕ ne mai plângem, că sûntem asupriţi şi sûntem reduşi în drepturile noastre constituţionale. Dacă vom procede astfeliu în mare, apoi, în mare ca şi în mic, ne vom da testimoniul de paupertate, că noi înşine dăm în drepturile noastre cu piciorul.

Ca sĕ ne ferim pe viitoriu de lapsuri de aceste, în mic, ca şi în mare, trebuie sĕ ne legăm mai strîns la o înţelegere şi sĕ procedem într'o înţelegere. Alegĕtorii români din întreg largul ţinuturilor locuite de Români sĕ facă ceea ce fac şi alţi conlocuitori, sĕ se constitue, încât nu sûnt constituiţi, în cluburi electorale şi acolo sĕ cumpănească bine, ce au de făcut în casurile, când au sĕ meargă la urnă. Căci dacă undeva este aplicabil proverbul: „Frate ne frate brânzai pe bani“, în afaceri politice este aplicabil. Maghiarii şi Sasii pot sĕ ne fie cei mai buni fraţi politici ca conlocuitori ai unei şi aceleiaşi patrie, însĕ numai aşa, ca şi noi ca buni fraţi ai lor sĕ împărţim cu dênşii după dreptate ceea ce aşteptăm sĕ ne dea legile comune sĕ împărţim. Ceea ce ḑicem despre naţionalităţile susamintite, sĕ'şi afle aplicarea cu toate naţionalităţile, cu câte naţionalitatea noastră vine în contact.

Deci, dorinţa noastră justă şi neatacabilă, ar fi: la alegerile viitoare sĕ stăm raliaţi şi sĕ avem stindardul intereselor noastre naţionale, care sĕ ne conducă în tot decursul luptei electorale dela alfa pănă la omega. Sĕ subordine Românii interesele particulare personale celor generale şi pentru un „blid de linte“ sau chiar şi vr'o trebşoară parţială sĕ nu se aservească nici într'o parte altor interese, decât acelor ce Românimea noastră din Transilvania şi Ungaria, ca bună patriotă, le va recunoasce de identice cu ale ei.

Este timpul suprem, ca Românii sĕ se desveţe, a mai lăsa, fie din ori ce motiv, „laptele pe sufletul viţelului“.

Revista politică.

Sibiiu, în 29 Octomvre.

Delegaţiunea austriacă a votat ordinariul marinei de resboiu şi estraordinariul marinei de resboiu şi al armatei. A votat mai departe, la propunerea delegatului Engerth, pentru procurarea tunurilor litorale suma de 640,000 fl. Cu ocasiunea votărei acesteia bar. Haymerle a accentuat, că guvernul încă a fost atât de riguros la statorirea acestei pretensiuni, cum este ori şi care representant, care are în vedere situaţiunea financiară. Suma preliminată pentru fortăreaţa Cracoviei, care s'a fost sters din buget, la propunerea delegatului Engerth, s'a pus din nou în buget în suma rotundă de 700,000 fl.

Dieta Ungariei s'a ocupat în ḑilele din urmă cu transacţiunea financiară între Croaţia şi Ungaria. Croaţia a raportat de astădată un triumf strălucit. Ungaria a reces dela

---

FOIŢA.

Scrisoarea lui A. Papadopul-Calimah cătră V. Alecsandri.

(6 Urmare).

Cyril Lucar este privit ca unul din bărbaţii cei mai eruditi şi cei mai distinşi ai secolului al XVI. Filip Cypriotul protonotarul bisericei ecumenice, continuator al lui Mataxa dela 1550 pănă la 1639, enumeră multe din scrierile sale, reproducênd totodată cuvintele eruditului orientalist şi teolog dela Zurich I. H. Hotinger, despre Lucar. 30) Scrierile lui Cyril Lucar le mai enumeră Fabriciu şi literatul francez I. Aymon protonotar apostolic, lepădat de catolicism la Geneva. Acesta ne a lăsat o traducere franceză a cărţii tipărite la Geneva la 1632 sub numele lui Lucar, publicând-o impreună cu tecstul grecesc. 31)

Catolicii şi protestanţii, mai ales Elveţianii, consideră pe patriarchul Lucar de calvinist şi cartea tipărită la Geneva la 1632 şi 1633 de adevĕrată a sa. Afară de francezul I. Aymon devenit protestant, aceasta o susţine şi francesul catolic, orientalistul Eusèbe Renaudot membrul academiei franceze şi al academiei de inscripţiuni. 32) Scrisorile Genevei ne spun: Lucar, Cyrille, patriarche Grec, nè dans l'ile de Candie en 1572, *entretint des rapports avec les réformés, en vue d'opérer un rapprochement* entre l'Eglise Greque et l'Eglise protestante.“ 33) Biografie Universelle ne spune: Cyrille Lucar patriarche de Constantinople, voyagea en Allemagne *et se lia avec les protestants*, dont il chercha à introduire les doctrines dans l'Eglise Greque, ce qui après plusieurs persécutions le fit étrangler. 34)

Însĕ tot aşa eruditii apuseni consideră de calvinist pe Noël Beda şi cartea *Confession de foi de maître Beda* de dreaptă a sa, cu toate protestaţiunile regelui Franciei Francisc I şi ale ambasadorului seu din 1534. 35)

Cyril Lucar personifică starea vremilor din acea epocă. El a fost un bărbat luminat şi credincios bisericei sale totodată Fanaticii şi ignoranţii dintre compatrioţii sei, din turma sa îl priviau rĕu pentrucă cutrierase toată Europa, învĕţase prin academiile ei şi era amic şi în legătură cu principi şi profesori franci şi englezi; unii din acesti fanatici erau chiar de bună credinţă în ura lor cătră Lucar. Iesuiţii dela Galata şi dela Stavrodrom, îl prigoniau şi'l urau, pentrucă el se opunea la intrigile lor, biciuia faptele lor incuisitoriale, estremul lor esclusivism şi estrema netoleranţă, pentru că'i stigmatisase la sinodul dela Brest. Protestanţii stăruiau sĕ'l aducă la doctrinele lor folosindu-se de ḑilele rele ce'i făceau Iesuiţii; ear Turcii luau bani şi foloase din ḑilnicele schimbări, resturnări, şi reînălţări. Filip Cipriotul ne descrise cu o peană tristă dar de maestru, starea acelei biserici ecumenice asuprite de Turci şi de Iesuiţi. 36)

Cyril Lucar venise în mijlocul acestor perturbaţiuni, şi venise cu hotărire sĕ regenereze naţiunea şi biserica sa.

Este necontestat, că Lucar a avut relaţiuni întinse cu protestanţii, partid, care avea în Europa un mare viitoriu. Dar resultă oare din aceasta că Lucar era calvinist? Eu nu cred, deşì chiar distinsul filolog grec A. R. Rangabe, ne spune că: *„Le Patriarche Lucaris étais calviniste au fond de l'âme…* 37) Lucar era om cu simţ politic, om de stat. Prigonirile şi netoleranţa catolicilor prin Iesuiţi şi instrumentele lor, contra a tot ce nu era catolic, devenise nesuferite. Iesuiţii dela Galata şi Stavrodrom isbutise a avè în partea lor sabia turcească. Sĕ privim dar în

---

30) Additament. ap Philippi Cypri Chronicon Ecclesiae Graecae, pag. 458. traduct. latină de N. Blancard, edit Leyde 1679 in folio.

31) I. Aymon, Monuments authentiques dela religion Grecque, pag. 261 sq. edit. Hagae 1708.

32) Eus. Renaudot, Perpetuité de la foi de l'Eglise Catholique, tom. V, livre VIII, Chap. 7, pag. 513 sq. Paris 1713. — Conf. Fabricius, bibliot. Graec. tom. XI, pag. 599.

33) Portraits et Manuscrits, pag. 34.

34) Lalaune, Biographie Universelle, pag. 428.

35) Gaullieur, op. laud. pag. 93—94.

36) Philippi Cyprii Chronic. pag. 394—395. 456.

37) Histoire littéraire de la Grèce moderne, tom. I, p 43.

toate pretensiunile ei de plată dela Croaţia până la sfêrşitul anului 1879. Cu ocasiunea desbaterei acesteia deputatul de naţionalitate serbească dr. **Polit** a rostit în casa deputaţilor din Budapesta un discurs politic, care merită a fi cetit.

Un alt eveniment face sensaţiune în cercurile parlamentare ungurescі. Acest eveniment este eşirea bar. Ludovic **Simonyi** din **oposiţiunea moderată** şi depunerea mandatului seu ca representant în casa doputaţilor. Bar. Simonyi aruncă toate relele în spinarea maiorităţei de astădi parlamentare unguresci. El declară şi oposiţiunea moderată vinovată şi necapabilă de guvern. Stânga estremă este — după părerea lui Simonyi — unica partidă **capabilă de guvern** în Ungaria. Partida aceasta nu este **antidinastică** şi în mijlocul ei domnesce concordie. Espectoraţiunile aceste în gura unui fost membru al guvernului sûnt foarte caracteristice.

Cestiunea **Dulcignului** are se ajungă de proverb. O telegramă dela 8 Noemvre din Budapesta spune, că Derwiş-paşa are instrucţiune, a preda Dulcignul **în trei ḑile**. Din aceeaşi telegramă însĕ se vede, că treaba nu are sĕ meargă tocmai aşa de grabnic şi aşa de neted.

Cestiunea aceasta nu este terminată şi cea grecească începe a fi din ḑi în ḑi mai arḑĕtoare. Camera grecească se aşteaptă sĕ facă multă larmă resboinică.

„N. d. Allg. Ztg“ adresează o aspră dojană Grecilor sfătuindu'i sĕ fie pe pace. Europa nu'şi va perde capul în urma „presiunei“ Elenilor şi regele George nu este aşa de puternic sĕ resolve cestiunea numai din puterea sa proprie. Camera va face bine, dacă nu va pregătì ţĕrei sale dificultăţi.

In **Englitera** se înmulţesc vocile, cari pledează pentru conecsiuni în favorul **Iriei**. Irii au avut sĕ sufere din partea Englezilor asupriri şi sufere până în ḑiua de astăḑi, încât 'şi-a luat chiar şi în anul acesta refugiul la mijloace, cari nu se mai cuprind în constituţiunea engleză. Pentru a'şi justifica Englezii purtarea lor cu asupriţii le adscrieau spirit neliniscit şi inclinare spre a sevêrşì crime. Toate aceste, spune un membru al parlamentului, **Russsel**, sûnt esagerate şi recomândă resolverea cestiunei irice pe basa principielor de drept şi de dreptate.

Dela **Petersburg** se respândesce scirea, că împĕratul după întoarcerea sa dela Livadia va căuta sĕ reguleze afacerile Polonilor într'un chip, prin care sĕ'i câstige pentre Rusia.

---

relaţiunile lui Lucar cu protestanţii şi în preferenţa ce le-a arĕtat totdeauna, nu o apostasie, ci o mărginire la rĕutatea Iesuiţilor. Când Rusia întreba la Iaşi, la 1630, pe Teofan patriarchul Ierusalimului, dacă este adevĕrat, că Lucar, că biserica Constantinopolitană a devenit calvinişti, Teofan îi respunde: „Nici patriarchul Lucar, nici altul dintre Greci nu are credinţă comună cu Luteranii sau cu Calvinii, deşì noi ne purtăm cu prietenie cu solii lor de pe aici ca şi cu mulţi alţii, pentrucă aşa cer împregiurările.. *χρῶμεδα φίλοις, τοῦ καιροῦ οὕτως ἀπαιτοῦντος*... [38] Când sinodul dela Iaşi (1642) sub Vasile Vodă, dădu anatemei cartea tipărită la Geneva şi pe autorul ei, numele lui Cyril Lucar n'a fost pronunţat, căci, ḑice un istoric, niciodată n'a auḑit nime pe Lucar vorbind sau scriind contra legei ortodocse. [39]

(Va urma).

Reflecsiuni

asupra articlului „La cestiunea învĕţămêntului religios“, publicat în „Biserica şi scoala“.

Braşov, 5 August 1880.

(Încheiere.)

Incheiănd te rogăm Domnule N., sĕ nu ignorezi următoarele:

Maimarii bisericei, scoalei şi ai naţiunei noastre şi preste tot naţiunea noastră nu se bucură nici decum, vĕḑênd, că inteligenţa noastră se ceartă prin jurnale — trăgênd: parte în dreapta, parte în stânga.....

Ci ca o mamă bună se bucură prea iubita noastră naţiune din suflet, vĕḑêndu'şi pe fiii sei conlucrând în dragoste frăţească şi armonie la derivarea şi promovarea luminei spre ea, pentru binele, fericirea şi prosperarea ei şi prin ea: — mântuirea noastră a tuturora!

Noi, când am compus „tractatul“, am avut în vedere folosul scoalei noastre şi prin tr'ênsa al bisericei, naţiunei şi patriei noastre. Nu am creḑut însĕ, că vom avè neplăcerea de a trebuì sĕ ne slobozim la dispute zadarnice cu unii şi cu alţii, nici sĕ ne ciomăgim prin jurnale!

'L-am publicat, nu doară ca sĕ arĕtăm adevĕrul, pe care ne basăm; ci singur şi simplu numai sciind, că noi, ca neinfabili s'a putut prea uşor sĕ fi greşit aici, colea cevaşi într'ênsul.

Ear greşelele aflate, sperăm că vor binevoì fraţii nostri cei luminaţi, a ni le arĕta frăţesce — după adevĕr, şi aşa îndreptându-ne ne vom putè vedè şi cu învĕţămêntul religiunei în scoala poporală corespondênd naturei şi capacităţei copiilor..... spre binele şi fericirea lor şi a neamului nostru.

Ne am fi bucurat din inimă, dacă am fi întimpinat în calea noastră atari creştini, Români adevĕraţi şi fraţi inteligenţi şi sinceri!

Insĕ spre marea noastră mirare....... iată, de cine, şi de ce — am putut da!

Ne pare foarte rĕu de aceasta!

Avem totuşi firma speranţă, că cele aduse de noi înainte şi desfăşurate în „tractat“ despre rădicarea învĕţămêntului religiunei în scoala poporală la treapta şi la demnitatea, ce i se cuvine, nu vor remânè nici decum ca glasul celui ce strigă în pustie: ci vor prinde rădĕcină pentrucă au căḑut şi în pământ bun.... şi vor da rod, şi vor nutrì tinerimea noastră română spre binele ei şi al prea iubitei noastre naţiuni.

Incât te privesce însĕ pe dta dle N., îţi spunem sincer, că ne am bucura din inimă, sĕ te vedem scos din ghiarele întunerecului, ce te sugrumă!

Roagăte numai lui Dḑeu, sĕ te ierte, puneţi speranţa în Dḑeu; El este îndurătoriu şi atotputernic; te va putè ajuta, sĕ te reculegi, sĕ'ţi rechemi mintea la loc, şi aşa sĕ te smulgi din ghiarele umbrelor întunerecului!

Atunci vei putè arĕta lumei, că dacă autorii „tractatului“ ar mai cugeta şi vorbì rĕu despre dta: — ar minţì!

Noi însĕ atunci departe de a mai cugeta despre dta cele deşarte, ne-am bucura de dta, ca de un frate scăpat din robie!

Ne-am bucura prea mult, dacă ne-am putè vedè cu toţii însoţiţi şi conlucrând cu puteri unite în dragoste frăţească, în conţelegere şi armonie — fie-carele adecă în sfera sa, după puterea şi hărnicia sa, dar cu înţelepciune, tactică, apoi şi cu curagiu, energie, zel şi perseveranţă — la fericirea şi prosperarea scoalei, bisericei, naţiunei şi patriei noastre!

Mântuitoriul lumei Christos nu a despreţuit nici pe cel mai mic dintre fraţi; ci pe fie carele 'l iubia şi 'l stima după demnitatea lui. Pe toţi 'i primia, îi lumina şi'i îmbărbăta, sĕ lucreze cu zel, plăcere şi abnegaţiune de sine în temerea de Dḑeu la adevĕrata lor fericire, precum şi a deaproapelui — mărind pre Dḑeu.

Deci noi, ca creştini, urmând în modul acesta, de sigur vom fi vĕḑuţi, consideraţi şi respectaţi de toată lumea: vom câştiga tot; nu vom perde nimic!

Astfeliu urmând cu devisa „Inainte!“ — vom păşì liberi şi neatârnaţi în progresul nostru pe calea către perfecţiune — spre mărirea **celui infinit!** — Fie! —*)

G. C. Bellissimus, m. p.,
referentul comisiunei însărcinate cu compunerea „tractatului“.

Protocol

luat în şedinţa 1. a adunărei generale a reuniunei învĕţătorilor români ort. or. din ţeara Bârsei, ţinută în Zernesci la 24 Aprilie 1880 v. înainte de prânḑ sub presidiul ordinar.

1. Conform programei se adună membrii Reuniunei în biserica mare ort. or. din loc şi se învoacă spiritul sânt prin d-nul protopresbiter Iosif Barac.

2. Intrunindu-se membrii în sala cea mare a scoalei centrale elementare din loc, dl preşedinte deschide şedinţa printr'o cuvêntare foarte acomodată, în care arată chiemarea învĕţătoriului pe teren politic, social şi moral-religios. Cuvêntarea a fost ascultată cu cea mai mare plăcere şi întimpinată cu vii strigări de „sĕ trăească“.

La aceasta rĕspunde în scurte cuvinte Dl B. Bude în numele comunei Zernesci şi binecuvêntând adunarea generală, i urează lungă esistenţă.

3. Cetindu-se apelul nominal se constată că — sûnt 116 membrii, dintre cari 4 fundatori, 5 protegĕtori, şi 107 ordinari; dintre acestia au absentat 28.

4. Se cetesce raportul general şi se ia spre sciinţă.

5. Cu respect la raportul cassariului dl preşedinte anunţă, că nu s'a putut încheia până în momentele de faţă din causă, că sûnt încă multe tacse neplătite pe anul espirat; recearcă membrii restanţieri a solvì încă astăḑi sumele restante pentruca sĕ se poată încheia socotelele până la şedinţa III-a din 25 l. c. — Se ia spre sciinţă.

6. Urmează cetirea raportului comitetului cu privire la tema discutată în şedinţele plenare ale subreuniunilor „cari ar fi manualele cele mai potrivite pentru învĕţarea religiunei în scoalele poporale precum şi metodul, ce ar fi de observat în acele?“ — In general privindu-l, se ia spre sciinţă.

7. Se cetesce proiectul de reformă a regulamentului, ce normează împărţirea Reuniunei în subreuniuni, şi în general. — Se ia spre sciinţă.

8. Se procede la alegerea comisiunilor de revisuire a menţionatelor raporturi şi acelei pentru înscrierea de membrii noi. Spre scopul acesta se suspendà şedinţa pe 5 minute.

9. După redeschiderea şedinţei se aleg următoarele comisiuni:

a) In comisiunea pentru revisuirea raportului general al comitetului se aleg dnii: I. Strevoiu, I. C. Tacit, St. Taus, Z. Butnar, I. Comanescu.

b) In comisiunea pentru revisuirea raporturilor menţionate în Nrii 6 şi 7 ai acestui protocol: 1) raportul în causa manualelor de religiune, 2) raportul pentru împărţirea reuniunei în subreuniuni, se aleg d-nii: I. Popea, Ioachim Ciurea, St. Dragomir, A. Feneşan, A. Frateş, N. Marin, Z. Pop.

c) In comisiunea pentru înscrierea de membrii noi se aleg d-nii: I. Raţ, B. Bude, Nicodim Dan, N. Pana.

10. Dl preşedinte aduce la cunoscinţa adunărei generale, că înţelegênd, cumcă Ilustritetea Sa Păr. Episcop al Aradului I. Meţian, se află aici, 'şi-a ţinut de datorinţă a'l cerceta şi a'l încunosciinţa în numele reuniunei despre ţinerea adunărei generale a reuniunei noastre în loc; anunţă mai departe, cumcă Ilustr. Sa 'şi-a esprimat simţemintele sale de bucurie, căci se află în plăcuta posiţie a putè saluta adunarea generală a reuniunei noastre în locul natal al Ilustrităţii Sale.

Adunarea generală ia spre plăcuta sciinţă acest raport cu vii esclamaţiuni de „sĕ trăiască“.

Fiind timpul înaintat, se ridică şedinţa la ordinea ḑilei continuarea punctelor din programă. D. c. m. s.

St. Iosif m. p„ preşedinte. *G. Moian* m. p., not. reun.

Procesul de presă

al „Telegrafului român“.

(Urmare din Nr. 127).

Advocatul I. **Preda**: Eu am urmărit cu cea mai mare atenţiune întreg decursul pertractării, dar n'am aflat nici un moment adus la valoare pentru a justifica aperarea clientului meu. Representantul acusei a constatat numai atât că redactorul ar fi primit într'adevĕr spre publicare aceste corespondenţe. Dacă aceasta este deja o faptă criminală, nu mai putem discuta în ḑiare nici un obiect. Redactorul numai atunci este responsabil, dacă nu poate sau nu vrea sĕ spună cine e auctorul sau dacă însuşi face observări redacţionale, cari pentru sine privite sûnt vătĕmătoare. Dar şi în acel cas numai atunci, dacă corespondenţa de sine privită conţine vătĕmări. A cunoasce relaţiunile între autori şi între aceleşi persoane, în contra cărora se îndreptează corespondenţa, nu se poate pretinde dela un redactor, căci cel mai inocent cuvênt aplicat la relaţiuni anumite, poate devenì vătematoriu. Despre aşa ceva nu poate fi aici vorba, ci este a se cerceta, dacă des amintitele corespondenţe conţin de sine privite cuvinte vătĕmătoare. În aceste corespondenţe înregistrăm mai ântâiu imputarea, că dl Hannia ar fi prevaricat în parochia Guraríului. Această faptă nici dsa nu o poate nici decât nega, căci nici o lege bisericească din toată lumea nu permite cuiva a îndeplinì funcţiuni de oficiu, cari compet parochului ordinariu. Acusatorul Hannia pe acel timp nici n'a mai fost ppresbiter, nici bater paroch ordinat ci numai director seminarial şi ca atare n'a fost îndreptăţit, chiar dacă ar fi avut autorisarea dela locuri mai înalte, a sevêrşì funcţiuni parochiale. Domnul Hannia se escusă cu aceea, că n'a venit ppresbiterul. Ce-i pasă directorului seminarial, dacă n'a venit, el avea sĕ aştepte atât până ce venia sau sĕ făceau din altă parte dispoşiţiunile necesare. Dl Hannia însĕ a cugetat că dacă a fost el ppop, i va fi remas încă puţintică scântee de sfinţenie şi s'a pus în fruntea celor 7 preoţi şi nu numai că a sevêrşit actul înmormêntării dar a şi petrecut în matriculele morţilor moartea parochului Manta. Acusatorul a susţinut că ppresbiterul ar fi chiemat a înmormênta un paroch ceea ce nu e adevĕrăt. Ppresbiterul tractual are sĕ se înfăţişeze în parochie şi sĕ ia inventura prescrisă, dar înmormêntarea parochului compete celuialalt paroch. Parochul Munteanu a şi adus la cunoscinţa consistoriului respective s'a plâns acolo despre acest cas întêmplat în parochia sa şi fiind-că de acolo nu s'a făcut nimic, dênsul a păşit pe calea publicităţii. Nu e destul cu atât însĕ că dl Hannia a sevêrşit înmormêntarea, ci a aflat de bine a rostì o cuvêntare funebrală, care, ori-cum vei privi-o, conţine fără îndoială espresiuni vătĕmătoare pentru parochul Munteanu. Dacă se ḑice despre un paroch, care este chiemat a sevêrşì funcţiuni parochiale în comună, că este un străin, că nu parochianii l'au ales etc., la toată întêmplarea nu se intenţionează a'l recomanda pe acest paroch poporului. Pentru de a pricepe bine aceste espresiuni trebue sciut, că Munteanu s'a ales de paroch într'o vreme pe când Hannia era încă ppresbiter tractual şi s'a ales în contra voinţii acestui protopresbiter. În acea cuvêntare a ḑis mai departe cătră popor, că în viitor sĕ'şi aleagă un paroch, care nu strică cele făcute de alţii, nu scormonesce. Această espresiune privesce pe parochul Munteanu, care a scormonit după raţiociniele bisericesci; căci numai la stăruinţa parochului Munteanu s'a provocat fostul ppresbiter a substerne raţiociniele. Acusatorul susţine că el ar fi administrat bine fondurile. Se poate, eu nu am cunoscinţă mai de aproape, dar legală nu a fost administraţia sa. Statutul organic este introdus la anul 1868, dela întrarea în vigoare a acestei legi ppresbiterul ca atare nu este îndreptăţit a administra averile parochiale, aceasta i compete comitetului parochial.

---

[38] Dosith Ierusal în prefaţa la Ὀρθόδοξος ὁμολογία, edit. Snagov 1699.

[39] Ipsilanti, op laud. pag. 144.

*) Cerem a fi escusaţi, că ne a fost peste putinţă a publica neîntrerupt Reflecsiunile aceste; credem însĕ, că acei ce se interesează de objectul tratat într'ênsele nu vor pregeta a se ţinè în curentul cestiunei. Red.

Pentru a constata vătĕmarea în acest cas ar trebuì sĕ se dovedească mai ântâiu, că faptele, de care este vorba, sûnt schimonosite, inventate şi false, dar aceasta dovadă până acum nu s'a adus, nici un martor nu'şi aduce aminte bine de cuvintele protopresbiterului Hannia.

De oare-ce dovada nu este adusă, de oare-ce redactorul nu a compus această corespondenţă, de oare-ce corespondenţa de sine privită nu conţine nici un cuvênt vătĕmătoriu, sûnt sigur, că nime nu va afla pe clientul meu condamnabil.

La aceasta Arz v. **Straussenburg** face o scurtă replică basându-se pe aceleşi momente, ce le a adus şi mai înainte.

Acusatorul **Hannia** în replica sa nu se miră, că profesorul Fölkl nu cunoasce aşeḑĕmintele bisericei noastre, dar se miră de un fiu al bisericei nostre, de un asesor consistorial cum este dl adv. Preda, că nu le cunoasce. Susţine că el este şi va remânè până la sfêrşitul vieţii sale ppresbiter. Susţine că a fost în drept ca cel mai bĕtrân, ca cel mai înalt în rang între preoţii dela înmormêntarea parochului Manta a sevêrşì actul înmormêntării, adaugênd că el, Hannia, a mai sevêrşit astfeliu de acte, d. e. la Reşinari.

Încât privesce însĕ administrarea fondului din Gurariului, de oare-ce statutul organic la noi încă nu este introdus a fost în drept a'l administra el însuşi, ear' raţiociniŭl este în stare a'l da ori şi când.

N. **Cristea** Dle president am dreptul de a vorbì ?

President: Ai, însĕ pentru ultima oară în pertractarea aceasta.

N. **Cristea**. Am sĕ fac unele contraobservări la replica din urmă a dlui acusator. Domnia sa susţine, că este ppresbiter şi ca atare a avut dreptul a participa la înmormentarea reposatului Manta, fost paroch în Gurariului. Cumcă este ppresbiter este adevĕrat. Dênsul are **dignitatea** unui ppresbiter aşa ca şi mine, dar n'are cerc, tract de administraţiune. Nici Gurariului, nici altă comună nu se mai află sub administraţiunea ppresbiterală al dlui acusator. Prin urmare, n'a fost dl acusator în **drept** a se duce la Gurariului şi a participa la înmormentare, fără scirea ppresbiterului respectiv şi fără consensul parochului respectiv. Dar abstrag dela aceasta. Domnia sa, dacă s'a dus odată la Gurariului şi a sciut, ce raporturi sûnt între familia reposatului şi între parochul acusat — şi cumcă a sciut o mărturisesce însuşi — ca un dignitariu mai înalt bisericesc sĕ fie complanat contrarietăţile şi sĕ le fie domolit, încât parochul Munteanu sĕ nu fie fost eschis dela dreptul seu. Dacă urma dl acusator astfeliu, atunci dlor, noi nu eram astăḑi aici.

Domnia sa acusatorul ḑise mai departe, că dênsul a mai luat parte de atunci încoace, şi la alte ceremonii de înmormentare. Aşa a luat parte la reposatul paroch Droc din Răşinari, unde dĕnsul a **condus** ceremonia. Adeverat că a luat parte, dar nu e adevĕrat că, a condus, căci altul a fost conducĕtoriul ceremonialului la acea înmormêntare. Şi eu am luat parte şi au mai luat şi alţii parte, înse am luat cu toţii parte la înmormêntarea reposatului paroch Droc cu **scirea** şi **consemţemêntul** **ppresbiterului** şi **parochului** respectiv.

Cât privesce aserţiunea dlui acusator, că „Statutul organic“ nici până astăḑi nu ar fi introdus în archidiecesa noastră, dl acusator trebue sĕ scie, că în archidiecesa noastră statutul organic s'a desbătut deja în sinodul archiediecesan din 1864 şi s'a întrodus cum am ḑice, *tacite* în archidiecesă încă înainte de a fi desbătut şi primit în congresul bisericei române gr. or. Dacă însĕ dl acusator Hannia, în timpul, cât a fost protopresbiter, n'a întrodus în tractul seu statutul organic nici după ce acesta a fost desbătut şi primit de congresul naţional bisericesc din Transilvania şi Ungaria, nici după ce statutul a primit sancţiunea preaînaltă şi nici după ce a fost înarticulat în legile patriei: cu atât mai trist pentru dênsul!

Atâta am avut sĕ ḑic la observările dlui acusator.

Adv. **Preda** replică în puţine cuvinte fără a mai aduce momente noue.

Prof. **Fölkl**: Sânţia Sa 'mi impută mie necunoscinţa legilor şi aşeḑemintele bisericei gr. orient. Cu părere de reu recunosc aceasta necunoscinţă pentru trecut, decând însĕ am avut onoarea a representa această causă cunosc aceste aşeḑeminte şi dreptul canonic al bisericei orientale, pot ḑice, mai bine decât Sânţia Sa. De una mĕ mir, cum se pot la un loc public arunca astfel de afirmări, că statutul organic nu ar fi în'r'odus în biserica orient. română. Statutul org. este sancţionat prin o patentă şi publicat în legislativa Ungariei şi prin urmare: lege după toate formele, însĕ acesta nu-l privesce pe Sânţia Sa şi nu se ţine îndatorat ca ppresbiter şi ca profesor de morală a observa această lege. Sânţia Sa a afirmat că e în stare a depune raţiociniul esact până mâne, mai înainte însĕ cu o minută numai i-a plăcut Sânţiei Sale a afirma, că fiind provocat de consistoriu a preda documentele originale ale acelui raţiociniu a respuns, că dênsul nu are nici un document. Me provoc acum la martorul Villecz, care a fasionat, că originalul raţiociniului ppresbiterul Hannia l'a luat totdeuua cu sine, ear o copie a depus în cancelaria comunală. Acum care din aceste afirmări este cea adevărată, toate trei nu se potrivesc.

După unele reflesiuni adresate representantelui acusei, dlui Arz v. Straussenburg, dl Fölkl închee cu un apel cătră juraţi rugându-i, a judeca aşa precum se cuvine unor bărbaţi bravi germani.

Parochul **Munteanu** mai atrage în sfêrşit atenţia dlor juraţi asupra împregiurării, când cu moartea parochului Arsenie din Gurarîului, că pe atunci fiind el numai capelan ear' ppresbiterul Hannia ppresbiter tractual şi de faţă la înmormêntare, nu Hannia a îndus în matriculă casul de moarte, ci el (Munteanu).

Presidentul reasumând la sfêrşit ḑice, că în casul concret de faţă trebue sĕ se aplice codul penal cel nou fiind acesta mai favorabil decât codul vechiu, şi anumit §. 261. După cetirea acestuia presidiul comunică juraţilor întrebările formulate de tribunal, care sună aşa:

1. Sûnt convinşi domnii juraţi după resultatul pertractărei în consciinţă, că parochul gr. or. Ioachim Munteanu din Gurariului este autorul articulilor încriminaţi şi signaţi cu „z“? 2. Sûnt convinşi d. juraţi, că acesti articuli cuprind într'adevĕr espresiuni desonorătoare? 3. Sûnt convinşi, că p. Munteanu într'adevĕr e vinovat de delictul vătĕmării de onoare normat în §. 261 p. 1. al codului pen. ung.? 4. Sûnt convinşi, că ppresbiterul şi asesorul consistorial, dl Nic. Cristea a fost pe timpul, când s'a edat nrii 112 şi 118 din anul 1879 redactorul responsabil al jurnalului „Telegraful Roman“? 5. Sûnt convinşi, că publicarea articulilor s'a făcut în contra voinţei sale hotărîte? 6. Sûnt convinşi, că dl Cristea e vinovat de delictul normat în §. 34 p. 6. resp. în §§. 39 şi 40 ai regulamentului de presă din 17 Maiu 1852?

Juraţii se retrag şi după o consultare de $^1/_2$ de oară presidentul juraţilor, profesorul Henrich **Herbert** enuncie verdictul juraţilor: „Pe onoarea mea! înaintea lui Dḑeu şi a oamenilor vestesc verdictul juraţilor: Acusaţii amendoi prin 10 voturi contra 2 se declară de nevinovaţi!“

Varietăţi.

* Escelenţia Sa preasânţitul Archiepp şi Metropolit Miron **Romanul** a plecat cu trenul de Luni seara la Budapesta.

* (**Comitatul Sibiului**) Comitetul permament al congregaţiei comitatense este convocat la şedinţă, pe 15 Noemvr. în sala comitatului la 10 oare a. m.

* (**Himen**). Dl Veniamin **Almăşanu** şi domnişoara Ana **Fratesiu** anuncie ca încredinţaţi celebrarea cununiei dlor care va avè loc la 2 Noemvre a. c. în biserica gr. or. română din **Sân-Petru** de lângă Braşov.

* (**Earăşi „Seemann.**) Dupăcum ne spune „Egyetértéş“ representanţa oraşului **Agria** luând în şedinţa sa din 4 Noemvr. la desbatere rescriptul ministerial în afacerea lui „Seemann“ a adus un conclus: a trimite la ministrul president o representaţie nouă spre **esmiterea unei comisiuni micste**. Tot în sensul acesta s'a adresat representanţa şi cătră dieta ţĕrii.

* (**Jurnalistic**). In decursul acestui an, dupăcum i se scrie din Braşov lui „Ellenzék“, se va înfiinţa acolo o foaie politică maghiară.

* (**Cutremur de pământ**). Dela Viena se telegrafează, că eri dimineaţa s'a simţit acolo şi în alte cetăţi ale monarchiei un cutremur vehement de pământ. În **Agram** cutremurul a fost aşa de vehement, încât aproape toate casele au suferit şi unele au şi căḑut. Multe persoane sûnt vulnerate. Groaza e generală.

* (**Dela Societatea academică socială-literară**). Dela „România-Jună“ din Viena primim următoarele: Societatea academică „România-Jună“ din Viena 'şi-a schimbat localităţile vechi mutându-se în I. Augustinerstrasse Nr. 2 IV Stock. 10 „Vĕ rugăm prea frumos a lua notiţă în procsimul Nr al preţuitului d-voastre ḑiar despre aceasta şi cu 31 Octomvre, 12 Noemvre a. c. se binevoiţi a ne adresa şi preţuitul d-voastre ḑiar.

Primiţi dle Redactor espresiunea deosebitei noastre consideraţiuni

Presidentul: pentru secretariu:
Dr. *St. N. Ciurcu.* *Mateiu Voilean.**)

* (**Earăşi defraudaţiune**). Jurnalul din Cluj „Ellenzék“ aduce scirea, că în colegiul reformat din Aiud, cu prilegiul revisiei pe anul 1878 s'a aflat o defraudare de 200,000 fl. din averea fundaţională a colegiului. Defraudanţii ar fi advocatul Nicolau **Biro**, fişcasul colegiului, dinpreună cu prefectul colegiului, care deoare ce şi dênsul a defraudat mai înainte cu scirea fişcalului mai multe mii din fondul sus numit, nu s'a încumetat, a trage pe fişcalul pentru defraudările sale la respundere, şi aşa amêndoi poartă vina la suma defraudată de 200,000 fl. v. a.

* (**Fragi şi viorele nouĕ**) s'au vêndut în ḑilele trecute în mai multe buchete în piaţa Sibiiului.

* (**Trăsnet**). In 24 Octomvre n. noaptea descarcânduse asupra ţinutului Racia între tunete şi fulgere continue o vijelie înfricoşată a lovit trasnetul într'un arbore şi a omorît doi păstori, cari 'şi-au fost ales acest loc de scutire contra vijeliei.

(**Têrgul de toamnă**) al Sighişoarei preste tot privit a fost slăbuţ. Dintre vitele puţine mênate la têrg s'a vêndut părechea de **vaci** cu fl 160—180; **boii** mici cu fl 118 - 200; de mijloc cu 220—250; mari cu fl 280—300 părechea. Bucate au fost de mijloc.

* (**Se duc Jidovii din România!**) Se scrie din Bremen: Lloydul Germaniei de nord a primit în ḑilele aceste sĕ transpoarte trei mii de Jidovi românesci la Newyork. Acestia au de gând încă în anul acesta sĕ treacă la America. In România s'a constituit un comitet, care a luat asupră'şi ca prin ajutoriul coreligionarilor lor din Germania şi Francia, se poarte toate cheltuelele transportului, procurărei de locuinţe şi ţarini în America. Li s'a asigurat emigranţilor şi mâncare coşer.

* (**Necropole.**) Dupăcum ne spune „Italie“, în **Casinaldo** din ţinutul Modena s'a aflat pe bunul unui privat o cetate mare de morţi preistorică, din care s'au scos la lumina ḑilei deja urne gigantice de morţi. Cele mai multe sûnt foarte bine conservate, ear altele decorate cu ornamente de bronz. Proprietariul acestui bun asistat toate desgropărilel spre a face posibil, ca archeologii şi învĕtaţii sĕ poată cerceta această necropole admirabilă.

* (**Duel redacţional**). In 1 Noemvr. n. avu loc un duel între Nicolau **Bartha**, redactorul lui „Ellenzék“ şi Carol **Békessy**, redactorul lui „Kelet“, care se sfêrşì cu vulnerarea lui Békessy la cap, pept şi ciafă, şi a lui Bartha la mână.

* (**Székely-Keresztur**). Representanţa comunală a acestui oraş în şedinţa sa din 29 Oct. n. primind proiectul bugetului pe anul 1881 a asignat pentru scoalele confesionale 1200 fl. v. a. şi a hotărît totdeodată, a esarênda spirtul, a macadamisa stradele principale şi a le provedè cu trotoare.

* (**Emigrare din Ungaria**). După cum ne spune „Kaschauer Ztg“ în 3 Noemv. n. au sosit la gara din Eperies 103 persoane din Ungaria, cari 'şi-au cumpĕrat bilete de călĕtorie până la Oderberg, de unde sĕ'şi continue apoi mai departe călĕtoria de emigrare în America. In Oderberg comisariul călei ferate cerênd emigranţilor pasapoartele pentru străinătate acestia nici unul n'au avut pasapoartele recerute şi aşa — dupăce li se luară atât biletele de călĕtorie, cât şi banii în sumă de 13,000 fl. — fură trămişi earăşi îndĕrĕpt care la locuinţa sa.

Posta din urmă.

În 9 Noemvre dimineaţa s'a simţit în Viena şi în alte oraşe a monarchiei un cutremur de pământ. În **Agram** cutremurul s'a repetat de trei ori, mai toate casele sûnt vătĕmate, mai multe s'au dĕrîmat. Multe persoane sûnt rănite, panica e generală.

Din Paris se signalisează dimisionarea ministeriului din causă că nu s'a primit prioritatea pentru legile de instrucţiune.

---

*) Onoratele Redacţiuni ale ḑiarelor române sûnt rugate, a lua în mod binevoitoriu cunoscinţă şi notiţă despre aceasta.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale

la tractarea Aritmeticei în scoala populară.

(Disertaţiune ţinută în adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români din Ţeara Bârsei“ la 26 Aprile 1880 în Zernesci)

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala primară din Satulung.

(6 Urmare).

D. Principiile fundamentale ale învĕţămêntului din Aritmecă.

Prin principiile fundamentale ale învĕţămêntului din aritmetica elementară înţelegem legile principale, pe care se basează propunerea acestui obiect de învĕţămênt. Aceste principii se referesc parte la calculul verbal parte la cel în scris. *a)* Principiile, cari consideră un metod bun din calculul verbal sûnt urmă- toarele:

1. Intuiţiunea este basa fundamentală a fiecărui obiect de învĕţămênt în scoala elementară, cu atât mai mult la calculaţiunea verbală.

Prin intuiţiune are de a se câştiga nunumai representaţiunea numerilor, ce se înfăţişază în calculare, ci şi singuraticile operaţiuni trebuesc conduse tot prin cunoscinţe intuitive. Ca mijloace intuitive pentru înfăţişarea numerilor pot servì unele din tabelele de intuiţiune ale lui Pestalozzi, degetele de la mâni, linioare, puncte, beţişoare, boane; bile de lemn ori cuburi de lemn. Deci, ca obiectele de intuiţiune sĕ aibă un succes îndestulitor, învĕţătorul sĕ nu se folosească de toate odată, ci pe rênd, căci altcum elevul nu va fi atent la cele ce i se propune, ci numai la obiectele ce i se înfăcişează.

Când vine a opera elevul cu monedele, cu mĕsurile de lungime, de capacitate, de greutate etc. toate aceste au de a i se arĕta în natură, s'au dacă aceasta nu se poate, prin un desemn pre tabelă. Adecă la cas de a nu posede învĕţătorul un metru de a'l arĕta elevilor în natură, atunci va fi necesitat a'l desemna pe tabela scoalei, împărţindu'l în 10 părţi, şi prin aceasta îi va fi uşor a arĕta elevilor intuitiv că 1 dm este a ḑecea parte dintr'un metru. Tot asemenea va face şi la arĕtarea centimetrului. La arĕtarea mĕsurilor de pond este consult, ca învĕţătorul sĕ introducă pe elevi şi în cunoaşcerea cumpenelor.

2. Lucrul cel mai greu la calculul verbal e ţinerea în memorie a numerilor. Spre sfêrşitul acesta este bine, ca sĕ se scrie numerii pe tabelă (dacă tema din cestiune nu se află în manualul din mâna elevului). Deci ca învĕţătoriul sĕ dedea pe elevii la atenţiune şi sĕ le uşureze înaintarea în cuprinderea numerilor, are sĕ spună tema numai odată şi sĕ accentueze cuvintele, cari arată numerii; dacă el totuşi e cu oare care scolar în dubietate, atunci lasă ca sĕ repeteze tema vr'o câţi-va scolari mai buni.

3. Temele de calculat sĕ fie ordinate după gradele de desvoltare ale elevilor, aşa ca ele sĕ urmeze tot-deuna una din alta într'un mod genetic. Invĕţătorul sĕ stea la fiĕcare grad pănă atunci, pănă când toţi scolarii (s'au partea cea mai mare) sûnt în stare, a resolvì temele cu cea mai mare desteritate. — La fiecare grad următor au de a se lua cele premerse cu cele nouĕ în legătură, făcêndu-se preste tot repetiţiuni astfel, ca scolarul în purcederea lui sĕ nu sufere nici o dificultate.

Alegerea temelor de esercitare n'are sĕ fie tot cu numeri curaţi, căci aceste numai obosesc memoria elevilor fără nici un resultat, ci după ce elevul a învĕţat odată regulele cum are sĕ calculeze cu numerii, i se dau spre calculare teme aplicate la obiectele cunoscute elevului şi luate din cercul de intuiţiune al lor.

La fiecare cerc de intuiţiune au de a se esercita teme şi cu frângeri, căci pracsa şi esperienţa a dovedit, că aceste nu numai că nu trec preste gradul de desvoltare a elevilor, ci din contră atari teme ageresc cu mult mai iute capacitatea elevilor. Aşa D. e. venind învĕţătorul cu elevii la numerul şase nu va simţì elevul nici o greutate a afla, cât este jumetate din 6 mere, ori a treia parte din 6 mere, ori a şasea parte din şase mere. Astfel trebuesc ele luate peste tot ca la timpul, când va venì acolo, unde se opereze cu ele, sĕ nu simtă obstacule.

4. Siguritatea şi esactitatea în calculare este din toate mai de preferit chiar şi decât iuţeala.

Invĕţĕtorul va fi tot-deauna atent, ca sĕ nu pună mare ponderositate pe desvoltarea unor făcultăţi ale elevului negligând celelalte, ci se va silì, ale desvolta în armonie toate de-odată. — Pentru de a pune elevului o basă sigură şi esactă în calculatiune pot servì de minune aşa numitele avantagii în calculaţiunea verbală. Cu meritul acestora nu se poate nimic mĕsura, căci acì elevul îşi află câmpul cel mai liber de a'şi agerì facultatea cugetătoare, resolvind temele în cât se poate mai multe moduri. Voiu lua deci o temă, pe care o voiu resolvì în atâtea moduri, în câte ea numai se poate.

(Va urma).

Bursa de Viena şi Pesta

din 9 Noemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.60	107.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.10	81.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.50	97.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.75	84.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.60	122.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	96.75	97.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.—	95.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.50	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	93.25	94.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.—	94.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.45	72.25
Datorie de stat în argint . . .	73.35	73.25
Renta de aur austriacă	87.40	87.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.10	131.25
Acţiuni de bancă austro-ung. .	821.—	815.—
Acţiuni de credit austr. . . .	282 25	283.30
Acţiuni de bancă de credit ung.	254.25	254.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	109.40	108.75
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.60	108.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.63
Napoleon	9.37$^1/_2$	9.38
100 marce nemţesci	58.—	57.95
London (pe poliţa de trei luni) .	117.45	117.50

Economic.

Braşov, 5 Noemvre n. Pro hectolitră Grâu fl. 6.80--790; Grâusĕcăreţ fl. 5.70 Sĕcară fl. 5.20--5.40 Orz fl 3—3.40; Ovĕs fl. 2.—2.10; Cucuruz fl. 3.20; Mălaiu fl 4.40.; Mazere fl. 6.10; Linte fl. 9.30; Fasole fl. 4.20; Sĕmânţă de in fl. 10.60 Sĕmênţă de cânepă fl. —4.— Cartofi fl. 1. pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 carne carne de viţel — cr. de berbece 30 cr. Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Sighişoara, 21 Neomvre n. Pro hectolitră: grâu fl. 6.80—7.50;. grâu sĕcăreţ fl. 5—5.60; sĕcară fl. 5.70—5.70—; ovĕs fl. 2—2.20; cucuruz fl. 4. ; cartofi fl. 1.60; fasole fi. 4; per chilogr: sĕu brut 30 cr. carne de vită 40 cr. carne ostură bovină 80 cr unsoare de porc 80 cr. pro metru cubic lemne vêrtoase fl. 1.80.

Alba-Iulia, 6 Noemvre Pro hectitră: grâu fl. 7.50—8.50; sĕcară fl. 5.75—6.25; cucuruzul nou fi. 2.50--2.75; fasole fl. 5.50—5.75; oves fi. 2—2.25

Arad, 30 Neomvre n. Pro hectolitră grâu: fl. 11.45--11.75; sĕcară fl. 9.20--9.40; orz 6--6.10; ovĕs fl. 5.70; cucuruz fl. 4.30; Spirt *en gros* fl; 34 eară *en detail* fl. 34.50 per 100 litre $^0/_0$.

Budapesta, în 6 Noemvre n. Nădejdea, că, dupăcum am raportat şi în rêndul trecut, vom avè o earnă lină şi foarte folositoare pentru sĕmĕnăturile de toamnă, şi după semnele foarte favorabile din septĕmâna trecută se întăresce tot mai mult. În decursul sĕptĕmânei întregi am avut o temperatură foarte lină şi ḑilele cele mai multe au fost senine şi calde, o împregiurare temporală, carea după cum ḑic economii cei mar betrâni, oameni foarte păţiţi, ar fi cea dintâiu arĕtare, ce prorocesce o earnă mai domoală. Şi în tr'adevĕr deşì în cele de pe urmă ḑile ale sĕptĕmânei a început a ploa, timpul tetuşi nu s'a rĕcit de loc şi astfel temperatura este foarte favorabilă pentru toate sĕmĕnăturile. Dacă această ploaie nu se va schimba în ninsoare rece şi dacă nu va întra după ea o recealà pripită, după cum cam este obiceiul, cu deosebire acum în Noemvre, atunci earna în anul acesta va sosì numai târḑiu. Negoaţele asemenea au fost favorabile în sĕptĕmâna aceasta, trecênd mai toate articlele foarte mulţămitor . Aşa s'au vêndut:

Grâul peste 100,000 m. m. cu fl. 12. 25—12. 48; Sĕcara cu fl 9. 80—10.35; orzul cu fl. 8. 30; ovĕsul cu fl 6. 40; cucuruzul fl 7. 40; tăina asemerea a trecut tare bine în cuatităţi mari şi cu preţuri bune; tot aşa s'a întêmplat şi cu păstăioasele vênḑênduse: fasolea cu fl 9—11; lintea cu fl 16; mazerea cu fl 11—13; mălaiul cu fl 6. 25; sĕmênţă de cânepă cu fl 7—8 25; sĕmênţa de in cu fl 13—14; (toate per 100 chilogramame); lânile cu fl 2. 10—2. 20;

Porcii la 62. 720 capete; cu totul au trecut şi de astădată foarte iute şi cam scumpi. Din Ungaria de jos au fost în têrg peste 5000, din România la vreo 200 şi din Ardeal peste 300 capete unsoarea de porc a trecut cu fl 64—67; slănina cu fl 64—65; sĕul cu fl 47—48; spirtul *en gros* cu fl 35, *en detail* cu fl 36; apoi în sfêrşit şi Peile au avut bunişoară căutare trecênd: peile de vacă cu fl 108—110, de bou cu fl. 110—115; apoi cele de oaie, capră, miel, viţel ca şi în rêndul trecut (toate per 102 dărabe); cele de cal cu ff 8—10. 50 părechea.

Estras din toaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 21 Dec. 1880 şi 21 Ian. 1881 imob. lui Francisc şi Ignaţ Szöcs în Sânpaul (judec. cerc. Sămartin); în 29 Noemvr. şi 29 Dec. imob. lui Ioan Lupea în Ţapu (judec. cerc. Aiud); în 15 Noemvr. imob. lui Ioan Velasza în Spring (trib. Alba-Iulie); în 2 Dec. imob. lui Dionisiu Tiboldi în Grind-Cristur (trib. Turda); în 22 Noem. şi 22 Dec. imob. lui Clement Cucerean în Vinerea (judec. cerc. Orăştie); în 12 Noemvr. imob. Amaliei Stein în Alba-Iulia (trib); în 23 Noem. şi 23 Dec. imob. lui Ioan Halmagy în Mişcău (trib. Turda); în 10 Ian. 1881 imob. lui Ilisie Bica în Vaidovenii mari (judec. cerc. Făgăraş); în 10 Dec. imob. remasnlui după George Nicula în Galdea de jos (judec. cerc. Aiud); în 13 Dec. 1880 şi 13 Ian. 1881 imob. lui Avram Csato în Csatorszeg (trib. Cicsereda); în 29 Dec şi 29 Ian. 1881 imob. lui Ignaţ Lasz în Sângiors (judec. cerc.); în 9 Dec. imob. soţiei lui Alecsandru Nemeş în Diod (judec. cerc. Aiud);

---

ad Nr. 225 1880. 1—3

CONCURS.

Conform părintescii ordinaţiuni consistoriale ddto 11 Septemvre a. c. Nr. scol. 3065 se escrie al II-lea concurs pentru ocuparea postului vacant de învĕţătoriu diregent în clasa a III-a din Herman, cu terminul pănă la 23 Noemvre a. c. st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

250 fl. v. a. din cassa alodială, cu prospect de 300 fl. şi $^1/_3$ din stola parochului ca cantor, apoi dela toată familia câte 7 litre bucate, ear' dela neorustici câte 25 cr. şi locuinţă în edificiul scoalei.

Dela concurenţi se cere sĕ aibă cel puţin 5—6 clase gimnasiale, cunosciinţa limbei germâne şi maghiare, apoi a cântărilor bisericesci, şi a musicei vocale pentru formarea unui chor, şi sĕ fie şi cleric.

Concurenţii vor adresa petiţiunile la subscrisul provĕḑute cu documentele necesare.

Braşov în 27 Octomvre 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.
Ioan Petric m. p.,
protop. în trat. II al Braşovului.

Nr. 234. 2—3

CONCURS.

La scoala confesională gr. or. din comuna Visca în protopresbiteratul Iliei murĕşene devenind vacant postul de învĕţătoriu, pentru ocuparea acestuia se escrie prin aceasta concurs cu terminul pănă la 9 Noemvre 1880 st. v.

Emolumentele sûnt:

I. În bani gata 120 fl. v. a.

II. 100 ferdele bucate în grăunţe $^1/_2$ grâu, $^1/_2$ cucuruz.

III. Folosirea grădinei scolare.

IV. Cuartir liber în edificiul scoalei.

V. 6 orgii lemne de încălḑit, din care se va încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post vor avè a'şi adresa suplicele instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului dela 1878 la subscrisul pănă la terminul sus indicat.

Gurasada, în 23 Octomvre 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.
Alecsiu Olariu m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 292. 2—3

CONCURS.

Devenind staţiunea de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Draos vacantă, se escrie concurs cu termin pănă la 9 Noemvre st. v. a. c. când se va ţinè şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

O leafă anuală de 80 fl. v. a. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa acest post invĕţătoresc sĕ'şi aştearnă suplicile instruate conform statutului organic şi prelângă alte atestate de învĕţămênt şi testimoniu de cualificaţiune la oficiul protopresbiteral gr. or. în Cohalm.

Comitetul parochial în conţelegere cu Dl administrator ppresbiteral concernent.

Draos, 19 Octomvre 1880.
În numele comitetului parochial.
Nicolau Iosif m. p.,

„Albina“,

institut de credit şi de economii.

Publicaţiune,

în sensul articlului de lege XXXVI din anul 1876 §. 29,

1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulaţiune şi încă netrase la sorţi face cu ḑiua de 31 Octomvre 1880 **165,800 fl.** în val. austr.

2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecari, care servesc de coperirea acestor scrisuri fonciari sûnt de **165,817 fl. 17 cr.** în val. austr.

3. Valoarea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecari e de **893,560 fl. 61 cr.** v. a.

4. În sensul § 97 din statute fondul special pentru asigurarea scrisurilor fonciare este de **214,758 fl. 82 cr.** v. a.; aceasta e indus în cont separat şi este plassat în escompt de schimburi şi în efecte publice.

Sibiu în 1 Noemvrie 1880.
[69] 2—2 **Direcţiunea.**

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 6—24

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 129 Sibiiu, Sâmbătă 1 Noemvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 31 Octomvre.

O întâlnire minunată de impregiurări. Baronul Lud. Simonyi ese din oposiţiunea moderată, el care a fost mai nainte membru al guvernului, şi în momentul, când ese, dă majorităţii, guvernamentale un testimoniu prin care însinuiă, că ea este causa tuturor relelor, ce se revarsă asupra Ungariei. Testimoniul bar. Ludovic Simonyi nu se mulţămesce cu atâta. Testimoniul se estinde asupra partidei, din care a făcut în urmă parte şi pe care o declară fără putere de viaţă şi incapabilă de guvern; şi asupra stângei estreme, care câstigà teren în sinul naţionalităţei maghiare, atribuindu'i putere de viaţă şi deschiḑêndu'i perspectiva viitoriului.

„Pesti Napló“ vine cu o enunciaţiune, care indirect afirmă părerile bar. L. Simonyi despre slăbiciunea oposiţiunei moderate. Din enunciaţiune se vede mai departe, că bar. Sennyey, dela care oposiţiunea moderată aşteptà vindecarea situaţiunei interne a Ungariei, inclină mai mult spre retragere dela arena politică, „din consideraţiune, că ţeara a indurat mari perderi din capitalul seu moral“ şi din consideraţiune, „că sub conducerea lui Tisza nu este cu putinţă nici un feliu de combinaţiune“.

Deputatul Polit spune în casa deputaţilor Ungariei, că este ilusiune a crede, că forma de astăḑi a dualismului va mai ţinè mult şi îşi raḑimă părerea sa pe impregiurarea, că situaţiunea financiară a mobarchiei nu poate suporta îndelung lucsul, ca două staturi, dintre care nici unul nu este pentru sine putere mare, sě chieltuie cu administraţiunea chieltuială îndoită. Polit spune Maghiariarilor, că ei în dualism au ajuns punctul lor de culminaţiune

În acelaşi timp „P. Lloyd“, foaia cărei nu i se pot disputa bunele relaţiuni cu fie care guvern unguresc, de când esistă aceste, caută a îndulcì şi a pregătì opiniunea publică pentru o federaţiune vamală între Germania şi Austro-Ungaria, din care cu timpul ar avè sě se desvoalte o uniune vamală, în care se încapă teritoriul Europei centrale cu gurile Renului, Dunărei şi până la poalele nordice a le Balcanilor, dacă nu şi mai departe.

Tot atunci ambasadorul austro-unguresc dela Berlin vine la Budapesta la „visită,“ şi după ce a şoptit ministrului Tisza ceva la ureche, înceată sumuţarea contra teatrurilor nemţesci.

Toate aceste, şi alte multe de feliul acesta, se întâlnesc în ajunul campaniei electorale.

Întâlnirea aceasta de impregiurări, ne presentă o situaţiune, care înainte de toate se distinge prin neclaritate şi confusiune.

În situaţiunea aceasta este o sumă de curenturi cu direcţiuni diametrale şi cu toate aceste, ele au sě ne dea un product, în care va avè sě se oglindeze viitoriul administraţiunei ţerei.

Clarificase-va situaţiunea înainte, sau după campania electorală? eată întrebarea, ce trebuie sě ni o punem. Cum stau astăḑi lucrurile nici unul din curenturile aceste nu ne dau toate garanţiile pentru [illegible] completă, prin urmare de clarificarea situaţiunei înainte de alegeri, abia poate fi vorba.

Guvernul se află într'o posiţiune de tot neplăcută. Ne fiind destul de tare spre a resiste presiunei din afară, caută mijloace, prin care sě'şi susţină prestigiul popularităţii înaintea naţionalităţii maghiare. Mijloacele sûnt însě îndreptate asupra naţionalităţilor nemaghiare şi ele sporesc nemulţămirea în lăuntru tot aşa de mult, precum se sporesce în sinul naţionalităţei maghiare prin presiunile din afară. Şovinismul independenţilor încă încurcă situaţiunea, căci aspiraţiunile lor maghiarisătoare înstrăinează, ca şi guvernul, în aceeaşi mesură naţionalităţile.

Guvernul nu poate renunţa la mijloacele sale de a'şi susţinè prestigiul popularităţii, pentrucă îşi alungă conaţionalii în castrele independenţilor stângei estreme şi el scie de altă parte, că prin legi influenţa de căpetenie este asigurată elementului maghiar.

Guvernul va trebuì dar sě temporiseze şi dacă are, sě'şi ascundă cugetele sale ulterioare, reservându-şi păşirea pe faţă după o norocoasă campanie.

Despre celelalte partide maghiare n'avem ce sě ḑicem, decât ce s'au ḑis mai sus. Ele se mărginesc, încât sûnt moderate sau fără putere de viaţă, la o atitudine de tot reservată; până când stânga estremă lucră din resputeri pentru a se întărì şi a cresce. Aceste nu ne asupresc, pentrucă n'au puterea în mână. Sûntem însě siguri, că sûnt tot aşa de esclusive ca şi partida, care este astăḑi la putere.

Presiunea din afară, fie din ceealaltă jumetate a imperiului, fie dela Berlin, îşi are tendenţele sale: de a împinge cultura germană spre orient.

Astfeliu stând lucrurile un lucru se presentează clar înaintea noastră a Românilor din Ungaria şi Transilvania, că situaţiunea noastră este una dintre cele mai grele. Aceasta este tot ce se poate vedè clar încă de pe [illegible]

Însě tocmai pentrucă situaţiunea noastră este grea, este şi datorinţa Românilor a se cugeta serios la atitudinea ce au sě observe. Cumcă, mai departe nu putem sta nepăsători, ca până acum, este învederat. Nu putem sta nepăsători, pentrucă după cum vedem, evenimentele, pe ḑi ce merge, ne ameninţă mai mult cu copleşire.

Bărbaţii nostri, cari se interesează de viitoriul nostru, pot vedè, că noi trebuie sě avem, în marginile legilor statului, programă proprie, programă, prin carea sě apěrăm interesele noastre naţionale, ori din care parte ar fi amenințate.

Înainte de a avè programa aceasta, bine definită, nu putem face nici un pas, nici într'o direcţiune.

Punctul cel mai însemnat, care nu poate lipsì din programă este, ca la alegerle viitoare voturile Românilor sě se pună în urna electorală pentru bărbaţi probaţi de ai nostri, despre cari avem convingere deplină, că sûnt statornici întru apěrarea intereselor naţionale şi nu vor şovăì în nici o impregiurare. Înjugarea alegătorilor nostri la carul guvernului, cum s'a făcut în trecut la Mercurea, Sebeş, Făgăraş şi în alte părţi, trebue se lipsască. Sě fim pronunţaţi pentru interesele noastre naţionale.

Trebue sě fim pronunţaţi apărători ai intereselor noastre naţionale. În situaţiuni grele oamenii dubii sûnt desconsideraţi, pecând cei pronunţaţi sûnt respectaţi chiar şi când se află în minoritate.

Nu anticipăm mai departe. Bărbatii cu interes sincer şi cu esperientă politică, vor sci cum sě formuleze programa, ce o pretindem dela dênşii. Ei de asemenea vor scì cum va trebuì aplicată, pentruca sě'şi aibă efectul.

Unui lucru trebuie sě i dăm zori: sě vedem odată pusă în lucrare, barem modalitatea, care sě facă posibilă statorirea programei, căci ḑilele tac [illegible]

Noi credem că şi această unica impregiurare încă ar fi în stare sě ne ridice pe scara valoarei de factori politici. Simţindu-se şi afară de corpul nostru naţional, că neam formulat şi ficsat dorinţele, cu toată încurcătura politică, ce planează deasupra noastră, ceilalţi factori politici eară vor începe a calcula şi cu noi şi încă poate mai favorabil de cum îşi închipuesc mulţi în pesimismul de care sûnt stăpâniţi.

Revista politică.

Sibiiu, în 31 Octomvre.

„S. d. Tgblatt.“ începe revista sa în numerul de aḑi cu aceea, că „visita“ ambasadorului austro-unguresc

---

FOIŢA.

Scrisoarea lui A. Papadopul Calimah către V. Alecsandri.

(Încheiere).

Că luteranii au fost în corespondenţă activă cu biserica dela Constantinopole, şi că ei au cercat şi au îndemnat dela început sě o aducă la reformaţiune, este lucru cunoscut. Discipulii lui Luter au trimis de cu vreme confesiunea lor, Confesiunea Augsburgeză (Augustana Confessio) subscrisă de electorii şi de principii germani, patriarchului Mitrofan şi mai multor mitropoliţi spre aderare.[40]) Biserica dela Constantinopole se afla pe atunci în mare năpaste: Turcii o asupriau, o speculau şi spoliau; trebuia sě tot dea la bani spre a nu se închide sfintele altare, sub fel de fel de pretecste[41]); Iesuiţii o prigoniau de moarte, necruţând nici un mijloc: *la fin justifie les moyens* este un procent propriu al lor, proprietatea lor netăgăduită[42]); Luteranii o îndemnau ca sě se reformeze. Unii din Greci au fost de părere sě prelungească sperantele protestanţilor, creḑênd sě scape de robie prin protestantism. Dar patriarchul Ieremia a trebuit sě respundă în afêrşit, că nu se poate unì cu confesiunea lor şi că nici va mai replica la întrebările lor.[43]) Pănza Penelopei nu putea ţinè cât lumea, şi Ulysse nu mai vinea!... Mai târḑiu protestanţii n'au putut sě nu'şi îndrepte cugetările spre Lucar a cărui erudiţiune era vestită, care era cunoscut din călětoriile şi relaţiunile sale prin Englitera şi prin Germania. Acum soborul dela Trident se ţinuse şi se stropise cu sânge, resboiul religios de 30 de ani (1618—1648) ajungia la sfêrşit. Luteranii căpětau deplină libertate de religiunea lor, puterea Luteranilor devenia mare, preponderantă, şi scăpând de sub jugul incuisitorial al Papei, ei aveau drept drapel libertatea consciinţei.[44]) Lucar de bună samă a stat în vorbă cu ei, mai ales că pintre ei el avea prieteni, camarazi de scoală. Poate că Lucar a creḑut, că ar fi bine sě ia din nou la ţesut pânza Penelopei, poate că nn era înţeles de ai sei, poate că nu putea sě spue cugetările şi gândul seu... însě eată toate ce s'ar putè crede despre Lucar. Oare nu frica de Turci după biruinţele lor în Ungaria, a făcut altădată pe Imperatul Germaniei Carol V (care numai luteran nu era) sě obtempereze cu protestanţii, sě lase ca luteranismul sě se respândească prin Germania, Suedia, Dania, Sviţera, Gallia, Anglia, şi Scoţia, sě asculte confesiunea augsburgiană şi apologia lui Melanchton, aměnând cercetarea lor la un viitor sinod, pentru a profita de timp şi a se putè folosì de impregiurări?[45])

Cyril Lucar avea amici intimi pe ambasadorul Belgiei Corniliu Aggas şi pe ambasadorul Engliterei. Ei l'au ajutat din toate puterile la nevoile şi la primejdiile sale.[46])

Această epocă a sinodului de la Iaşi, din 1642, cu causele şi peripeţiile ei, mi-a desteptat-o portretul patriarchului Lucar din biblioteca de aice.

În turnul lui Baudet *(Tour de Baudet)* zidit aice la începutul secolului al XV, se păstrează archivele Genevei. Aice sûnt registrele deliberaţiunilor consiliilor Republicei, adecă ale consiliului de stat şi ale marelui consiliu, începênd dela 1400, în trei sute de volume în folio. În aceste izvoade de veacuri, se găsesc de sigur urme dese de relaţiunile Elveţiei cu Românii. Sper că odată voiu avè timp sě le cercetez.

Acum, scumpe amice, după ce te am purtat prin atâtea nezdrăvănii ale trecutului, îţi doresc sănětate şi voe bună, şi sě ne vedem cu bine cât de curênd în ţeară.

Alexandru Papadopul-Calimah.

„Convorbiri literare“.

---

[40]) Philipi Cyprii Chronic. pag. 425.

[41]) Philip. Chronic. ad. an. 1536 pag. 394—395. — David Chytraeus Saxon libr. XXVII.

[42]) Innokentiu, op. laud. II, 511—112.

[43]) Chron. Philip. Cypr. pag. 422.

[44]) Chiterus, de pace religioasa. — Alb. Fabritius, Centifolio Lutherano. — Fleury, Histoir. Eccles. tom. VIII. — Duruy, Histoire de France, pag. 240.

[45]) Innokentiu, tom. II. pag. 471—472.

[46]) Scarlat. Byzantius, H' *Κωνσταντινού πολις*, tom. II pag. 533.

pe lângă curtea din Berlin, conte Szechényi, trebuie sĕ fie adus neplăcute descoperiri dlui de Tisza, căci scurt timp după petrecerea ambasadorului din Budapesta esilarea teatrului german din Ungaria s'a revocat.

Foile unguresci au şi început a bate retragere pe linia aceasta. „Ellenőr“ spune, că este antigermanisator dar nu este antineamţ. Deosebirea între una şi alta este de tot subţire; amendouĕ însĕ îngroaşe lucrul într'atâta, încât se vede la distanţă căinţa pentru cele întêmplate cu esilarea teatrului nemţesc.

Într'o conferenţă a oposiţiunei moderate, la propunerea lui Apponyi, s'a conclus sistarea ori-cărui pas, până când încercările din altă parte de a grupa toate fracţiunile oposiţiunei moderate, vor ajunge la un resultat sau vor remânè pe jos. Cum se vede oposiţiunea moderată este încă departe de a fi un factor considerabil în afacerile parlamentului. Ea vine prin scirea aceasta şi întăresce părerile bar. L. Simonyi despre dênsa. Un lucru a făcut şi partida aceasta. A respins apelul ministrului Szapáry, prin care chiema la contopirea într'o partidă toate elementele, ce stau pe basa dreptului public actual.

Ḑiarele vieneze ne aduc scirea despre o victorie românească electorală în cercul Suceava-Seret-Radauţi, unde s'a ales naţionalul Cossovici, care va aparţinè maiorităţei federalistice a casei deputaţilor din Viena. *Rarae nantes in gurgite vasto* sûnt astfeliu de victorii, cu toate aceste ele dovedesc, că naţionalismul fraţilor nostri din Bucovina este de astă dată mai viu decât al nostru. Ei tac şi fac.

Francia a trecut în ḑilele aceste printr'o crisă ministerială. Telegramele dela 11 Noemvre n. declară crisa ca terminată, deoarece camera, care a provocat crisa, avea sĕ'şi retragă votul de blam.

Pactul cu Croaţia în dieta Ungariei.

Pactul financiar încheiat cu Croaţia venind la discusiune în dieta Ungariei a provocat unele manifestaţiuni interesante, ce merită a fi înregistrate. După ce referentul comisiunei regnicolare Dr. Falk a recomandat casei representative proiectul, ia cuvêntul

Dr. Michail Polit, care începe prin a arĕta, că Ungaria nici când nu a avut forţa centripetală recerută, pentru a asimila sau a absoarbe statele mai mici din vecinătate. Dovada cea mai eclatantă în această privinţă ni o presentă Croaţia, care se bucură de oare care autonomie, considerându-se de un regat independent, nesupus Ungariei, şi care togma pentru aceasta nu poate recunoasce proiectul din discusiune ca un pact favorabil pentru sine. Sĕ nu'şi facă cineva ilusiuni, căci acest proiect nu va avè efecte favorabile pentru Croaţia.

Croaţia e considerată ca o ţeară chivernisită de Ungaria. În înţelesul acesta şi Ungaria ar fi ţeară chivernisită de Austria, pentrucă Austria contribue la chieltuelele comune 70, ear' Ungaria numai 30 percente şi Ungaria nu poate plătì nici aceasta sumă din resursele sale.

Dealtmintrea provincialisarea graniţei militare va crea în scurt timp o situaţiune nouă, căci atunci Sêrbii vor păşì în masse mai compacte, vor conlucra Sêrbii în acord cu Croaţii. Între Sêrbi şi Croaţi a esistat ce e drept cu privire la peninsula balcanică o diferenţă esenţială în păreri, dar' de când Croaţii vĕd cele ce se petrec în Bosnia, ei se apropie din ce în ce mai mult de vederile sêrbesci. Nu se scie care mod de deslegare a cestiunei orientale va fi mai periculos pentru Ungaria, deslegarea austroslavică sau cea ruso-slavică.

Se pare că această alternativă: sau Rusia sau Austria cu privire la ţĕrile sudslavice, a adus pe Lud. Kossuth la ideea de a împreuna Ungaria printr'o confederaţiune cu popoarele orientale independente. Dar şi ideea aceasta este una dintre marile ilusiuni ale lui Kossuth. O astfel de confederaţiune nu le trebue popoarelor orientale, şi o asemenea confederaţiune nici nu se poate de loc esecuta. Dacă seminţia maghiară avea numai oareşi care aplecare spre o astfel de legătură, ea nu încheia pactul cu Austria, dar seminţia maghiară a respins categoric o astfel de legătură şi crede că află o garanţie mai bună în legătura sa cu Austria. Că Kossuth a voit sĕ perpetueze această mare ilusiune a sa despre confederaţiunea dunăreană mai în deosebi şi prin memoriele sale din urmă, aceasta e aproape un lucru de nepriceput. Mai că nu a apărut vre-odată o carte care sĕ fie în stare a compromite Ungaria, seminţia maghiară şi pe Kossuth mai tare decât aceste memorie. Maghiarii ar trebuì sĕ oprească traducerea acestor memorie în limbi străine (Contraḑiceri). Abstragênd că din această carte se vede, cât de puţină greutate a avut emigraţiunea maghiară în evenimentele europene, mai e şi un lucru straniu, că Kossuth vorbesce despre alianţa cu popoarele orientale într'un moment, când partisanii sei din Ungaria stăruesc pentru susţinerea Turciei şi pentru un resboiu în alianţă cu Turcia contra acestor popoare orientale, pe când Kossuth nu desaproabă măcar cu un cuvênt această tendenţă! Ce valoare pot avè discursurile lui ţinute în Anglia despre asuprirea austriacă, acum când în Anglia se scie foarte bine, că Maghiarii poartă făţă cu naţionalităţile şi cu popoarele orientale aceaşi politică ce o urmărise Austria faţă cu dênşii. Astăḑi Kossuth nu şi-ar mai putè afla în Anglia nici un public pentru discursurile sale.

Nu mai încape nici o îndoială că naţionalitatea maghiară e mai bine asigurată prin legătura sa cu Austria. Numai cât este earăşi o ilusiune, a crede că forma actuală a dualismului poate fi durabilă.

Dacă nu ar fi alte motive, cel puţin motivele situaţiunei financiare a monarchiei pledează pentru o schimbare. Nu avem nici un esemplu în istoria mai nouă a statelor europene, ca un imperiu compus din douĕ state, dintre cari nici unul nu este o putere mare, totuşi sĕ'şi permită fie care pentru sine lucsul de administraţiune a unei puteri mari şi prin urmare imperiul sĕ fie silit a purta chieltuelele îndoite ale unei puteri mari. Aceasta stare nu poate dura timp îndelungat. Deci dacă monarchia va trece cu norocire prin marea crisă orientală şi va întra în relaţiuni normale, prima consecuenţă a acestor relaţiuni va fi modificarea dualismului în înţelesul unei centralisaţiuni, care sĕ corespundă relaţiunilor financiare.

Dualismul actual mai că este punctul de culminaţiune al naţionalităţii maghiare. Ori cum se vor desfăşura lucrurile în Orient, seminţia maghiară nu va câştiga o posiţiune mai bună. Noi Sêrbii şi Croaţii ne aflăm acum într'o posiţiune de tot subordinată, dar simţim pe deplin satisfacţiunea vĕḑênd ce schimbare grandioasă s'a operat în situaţiunea Orientului. Inainte de aceasta numai cu uu pătrariu de veac navele europene plecau pentru a scutì pe Turcia, acum însĕ ele au plecat pentru a ocrotì pe conaţionalii nostri. Micul principat slav Muntenegrul a ajuns la o însemnătate, care numai un stat mai mare o ar putè pretinde. Este aceasta învingerea unui principiu, care se afirmă şi faţă cu micul Muntenegru. Popoarele creştine slave simţesc, că merg spre un viitoriu mai frumos.

Pe noi ne asteaptă în Orientul european o mare prefacere, care va fi hotărîrea pentru soartea monarchiei noastre. Monarchia n'are nici un interes pentru a se pune într'o posiţiune ostilă contra poporaţiunilor crestine-slave din Turcia de astăḑi.

Dar Ungaria se pune din ce în ce mai mult într'o posiţiunne ostilă faţă cu ele. In mijlocul marei crise orientale dvoastră nu aveţi ce lucra decât sĕ deschideţi un curs de limba maghiară în Agram! Tendenţa, ascunsă în această procedere e semnificativă şi de aceea, ea provoacă o indisposiţiune foarte mare în Croaţia. Şi pactul financiar cel nou cu Ungaria, cu toate că dieta Croaţiei l'a primit cu maioritate de voturi, e respins categoric din partea Croaţiei.

E o disposiţiune deprimată acum în Croaţia dar noi Sêrbii şi Croaţii sûntem veseli, când ne gândim la viitoriul nostru, căci acesta la toată întêmplarea va trebuì sĕ fie mai bun. In această privinţă ve putem ḑice: Viitoriul este al nostru.

Lui Polit i respunde ministrul president Tisza, care între altele ḑice, că „ori-ce naţiune, care se scie afla în situaţiunea sa, care nu voesce a'şi întemeia un viitor pe ruinile altora, are viitor“.

C. Eötvös observà, că amărăciunea, ce domnesce în Croaţia, trebue a se căuta în sistema de administraţiune. Situaţiunea economică în Croaţa e aceeaşi ca şi în Ungaria, administraţiunea financiară din Croaţia e tot atât de necualificabilă ca şi la noi, sistema de stoarcere se esplică acolo în numele Ungariei, în numele guvernului unguresc reg. — de acì provine înverşunarea contra Ungariei.

Ig. Helfy: Dl Polit mi-a imputat, că aşi fi ḑis, că memoriile lui Kossuth sûnt biblia viitoare a naţiunei maghiare. Dl Polit nu-mi va lua aceasta în nume de rĕu, pentru că şi dsa are o biblie: testamentul lui Petru I. (Aplause în stânga estremă).

Dan. Irányi doresce independenţa Ungariei, o Ungarie independentă însĕ nu sufere nici o legătură cu altă ţeară. (Aplause în stânga estremă). Şi dacă am venì în posiţiunea de a întinde unui stat mâna de amic, pentru a apera libertatea şi autonomia altui stat, acest amic nu va trebuì căutat în Orient, ci în Apus. (Aplause în dreapta).

Protocol

luat în şedinţa II-a a adunărei generale a Reuniunei învĕţătorilor români ort. or. din ţara Bârsei ţinută în Zernesci în 24 Aprilie v. după prânḑ sub presidiul ordinar.

11. Nefiind gata protocolul şedinţei precedente din causa scurţimei timpului — Autenticarea lui se amênă pe şedinţa procsimă.

12. Se presentează din partea presidiului o epistolă a dlui G. Proca, învĕţător în Rĕşnov, de pres. 24/4 ddto 21/4 1880 st. v., prin care epistolă numitul învĕţător îşi cere scusa, că din causa unor afaceri neîncungiurabile nu poate cerceta şedinţele adunărei generale din a. c.

Se decide a se privì dl Proca, de absent şi supus pretensiunilor §-lui 7 lit. *a*) alinea 2-a din statute şi concluselor Reuniunei.

13. Se presentează o rugare a învĕţătoriului Ios. Morar, prin care rugare îşi cere scusa pentru absenţie din causa morbului documentat prin atestat medical. — Scusa se încuviinţează,

14. Se cetesce disertaţiunea „Ochiul învĕţătoriului ca unul dintre mijloacele de învĕţământ“ elaborată de dl I. Aron. —

După o lungă discuţiune asupra sorţii acestui elaborat, se decide a se lua spre sciinţă şi a se păstra o copie a acelei disertaţiuni în archiva Reuniunei.

15. Conform programei se pun la ordinea ḑilei propunerile de sine stătătoare.

Pentru stilisarea propunerilor pe hârtie se decide — a se suspenda şedinţa pre 8 minute.

16. După redeschiderea şedinţei se primesc spre discuţiune următoarele propuneri:

1) Propunerea făcută de Ios. Comanescu: Reuniunea sĕ intervină pe la oficiele protopresbiterale, parochiale şi pe la toate celelalte autorităţi bisericesci şi scolare, ca la începutul anului sĕ se cumpere recuisitele necesare pentru învĕţământ şi sĕ se împartă copiilor de scoală, dela cari apoi sĕ se încaseze decursive tacsele recerute; cu esecutarea sĕ însărcinează comitetul.

2) de acelaşi: Reuniunea sĕ decidă ca de aici înainte sĕ nu se mai ţină douĕ esamene semestrale, ci numai unul şi adecă în finea lui Martie şi copii de 6 ani numai după acest esamen sĕ se oblige a cerceta scoala.

3) de G. Moian: pentru evitarea parţialităţilor, ce se pot întêmpla la censurarea elaboratelor incurse la Reuniune resp. la comitetul Reuniunei, ori ce elaborat — se înţelege scris de mână străină — sĕ se presenteze în legătură cu un plic sigilat, în lăuntrul căruia sĕ se afle numele autorului ear pe plic sĕ se afle numele elaboratului. După censurare se desface plicul, dacă elaboratul s'a aflat de bun, la din contră acela se arde în faţa comitetului, ear elaboratul se înapoieze în modul, în care s'a presentat; la cas, când elaboratul incurge prin postă, autorul este îndatorat a adauge pe plic o adresă anonimă, pe care voiesce a i se înapoia, cu adausul „post-restante“.

4) de A. Feneşan: pe viitor membrii Reuniunei, cari vor se ţină în şedinţele adunărei generale prelegeri practice sĕ se adopere a ţinè cu deosebire prelegeri practice după metodul intuitiv, a cărui necesitate la noi este încă simţită şi este de cea mai mare importanţă pedagogică.

5) de A. Bârsan: pedeapsa pentru acei indiviḑi, cari absentează de la şedinţe, în loc de 50 cr. sĕ se ridice de fie care şedinţă la 1 fl. cel puţin.

6) de acelaşi: Reuniunea prin biroul seu sĕ întrevină la autorităţile competente, ca cursurile supletoare pentru limba maghiară sĕ se ţină la Braşov.

7) de acelaşi: ţinerea şedinţei ordinare a Reuniunei sĕ se ţină în prima Septemvre în fie care an.

8) de B. Bude: avênd în vederere, că la compunerea statutelor nu s'a prevĕḑut împărţirea Reuniunei în subreuniuni, cari încă 'şi ţin 3 şedinţe ordinare, avênd în vedere, că Reuniunea 'şi poate esecuta agendele sale în prima linie prin comitetul seu şi în a doua şi prin subreuniuni, află de bine a propune, ca §. 10 lit. *a*) care dispune, ca comitetul sĕ'şi ţină în toată luna câte o şedinţă, sĕ se modifice, reducêndu-se numerul şedinţelor comitetului Reuniunei dela 12 la 6 şedinţe şi adecă tot la douĕ luni câte o şedinţă.

9) de I. Aron: toţi acei indiviḑi, cari până acuma sûnt membrii ai Reuniunei şi fac o donaţiune acestei Reuniuni în sumă de 6 fl. v. a. fie în bani sau în cărţi sau în alte obiecte de învĕţământ, cari se urcă la această sumă sau apoi prin influenţa lor morală ajută la înaintarea şi înflorirea Reuniunei noastre se propune a se împuternicì comitetul a'i designa de membrii onorari ai Reuniunei

10) de acelaşi: Acei membrii ordinari, cari au demisionat dela oficiul învĕţătoresc seau s'au strămutat cu domiciliul în alt protopopiat afară de raionul Reuniunei şi nu s'au însinuat la comitet, că voiesc a repâşì din sinul Reuniunei, se privesc şi pe viitor de membri ordinari ai Reuniunei.

11) de acelaşi: propun a se face prin singuratecele comune bisericesci colecte de bani pentru biblioteca Reuniunei, cari sume sĕ se aştearnă comitetului cu destinaţiunea, ca sĕ se procure opuri scientifice, pe cari le va afla folositoare.

12) de I. Raţ: după ce din fondul Reuniunei s'a procurat un dulap pentru acte, apoi mai multe protocoale legate pentru raţiuni etc. şi în fine s'a preliminat şi procurarea unui sigil şi pe rênd se vor procura şi alte recuisite, propun ca sĕ se însărcineze cassarul cu compunerea şi a unui inventar, în care sĕ se inducă toate aceste cu preţul lor şi acest inventar sĕ se alăture raţiunei şi totdeauna la censurarea acestuia sĕ se censureze şi inventarul.

17. Dl Ioan Dariu face un apel cătră membrii Reuniunei, prin care apel se recearcă membrii numiţi a prenumera foaia pedagogică „Scoala română“. — Se ia spre sciinţă.

La ordinea ḑilei continuarea desbaterilor asupra punctelor din programă. Fiind timpul înaintat sedinţa se ridică.

D. c. m. s.

St. Iosif m. p.,
preşedinte.

G. Moian m. p.,
not. reun.

Varietăţi.

* (Pensiunile oficerilor în Austro-Ungaria). „Deutsche Ztg.“ face întrebarea, că oare care este adevěrata causă, că cifrele budgetului de resbel se urcă din an în an în mod progresiv? Oare multele sisteme nuoĕ de pusci, tunurile Uchatius, sau spesele mari pentru reconstruirea fortăreţelor, sûnt adevěrata causă? Da, însě nu singura causă. În preliminariul budgetului de resbel presentat delegaţiunilor, găsim la titlul „Pensionări“, unele date foarte interesante, cari ne esplică mult. La acest titlu se cere pentru 1881 suma bagatelă de 11 milioane floreni, cu 412,696 fl mai mult, decât făceau cheltuelile respective în anul 1880. Dacă privim la proporţiunea dintre oficerii pensionaţi .şi activi, resulta următoarele cifre curioase:

	Activi	Pension.
Feldmareşal	1	—
Feldzeugmaisteri	11	15
Feldmareşali-Lieutenaţi	58	91
Generali maiori	111	176
Coloneli	268	460
Leot.-col. (Oberstlieuten.)	299	390
Maiori	583	762
Căpitani	3248	4010
Locotenenţi (Oberlieut.)	3838	1340
Sub-locot. (Lieutenants)	3779	900

Pănă la locotenenţi, numerul oficerilor pensionaţi, este mai mare de cât al celor activi. Este aceasta o proporţiune, care poate nici nu mai are părechie. Trebue sě dăm o espresiune mirărei noastre asupra cifrelor de mai sus, adaugă „D. Z.“ 176 generali-maiori şi 91 Feldmareşali-locotenenţi pensionaţi! — aceasta este un lucs, pe care n'ar trebuì sě'l facă o ţeară ca Austro-Ungaria, care luptă cu un deficit cronic. Ar fi de dorit, ca representanţii poporului, sě nu scape din vedere această afacere atât de importantă din punct de vedere financiar.

* (O scrisoare domnească.) Cu ocasiunea petrecerei principelui Carol în Iaşi acesta — ḑice „Timpul“ a adresat primariului din capitala Moldovei următoarea scrisoare:

Domnule primar!

De câte ori Doamna şi eu am venit în Iaşi, am simţit o deosebită plăcere de a petrece câtva timp în mijlocul patrioticei şi credincioasei sale populaţiuni, care ne-a primit în totdeauna cu braţe deschise şi cu aceeaşi călduroasă primire, ce am intimpinat-o şi acuma în scurtele dar plăcutele ḑile cât am stat în acest oraş şi regretând că impregiurările nu ni-a permis a remânè mai mult, te rog, domnule primar, sě fi interpretul recunoştinţei noastre pe lăngă orăşenii de toate stările, pentru frumoasa primire ce ne-a făcut, şi sě'i încredinţaţi, că dorinţele, interesele şi trebuinţele lor vor afla, în tot-deauna, un resunet în inima mea, ca şi in inima ţĕrii.

Tot o dată am dispus a ţi se înainta, împreună cu aceste, suma de 2,000 lei spre a se împărţì la sěraci şi cei cu totul în lipsă de mijloace.

Mulţămindu-ţi şi domniei tale în particular pentru toate îngrigirile, ce ne ai dat în numele oraşului, te rog sě primeşti, domnule primar, încredinţarea binevoitoarei stime, ce'ţi păstrez.

Iaşi în 23 Octomvre 1880.

CAROL.

* (Darea de consum) pentru carnea şi vinul din Sibiiu s'a licitat a treia oară şi a cumpătat-o un consorţiu de neguţători jidani din Budapesta cu fl. 48,010, precând oraşul Sibiiu a făcut erariului ofert de 42,000 fl. v. a. pe anul 1881. Erariul însě a preferit a se licita darea de consum şi prin aceasta a şi câştigat cu 6000 fl. mai mult. Cum vor eşì licitanţii este a lor treabă. De pagubă nu credem că vor fi, dar nici câstigul nu va fi prea mare.

* („Năsdrăvenii“ de ale „Observatoriului“.) Unul dintre dnii abonenţi ai nostri, care are abnegaţiunea şi răbdarea a cetì pe organul *blăjenesc* de aici, ne trimite următoarele cu rugarea a le-publica:

„Observatoriul“ raportează în Nr. 84 din 18/30 Octobre a. c. despre procesul de presă Hannia contra Munteanu. Acest raport, făcut după chipul şi asemĕnarea redactorului de la „Observatoriulu“, care vorbesce apĕsat despre „calumniile ridicate din partea lui Munteanu“, se termină cu următorul pasagiu:

„*Este de însemnat, că acelaşi paroch Munteanu a fost condemnat tot în lunile din urmă pentru o bătaie de cârciumă de cătră doue instanţe la închisoare pe 15 ḑile.*“

În Nr. 87 din 10 Noembre acelaşi „Observatoriu“ de groaza procurorului, cu care altfel nu slăbesce a ameninţa pe alţii, presentează mult preţuitului seu public cetitor următoarea „corespondenţă“, de astă dată de sigur „originală“ şi autentică:

„*Domnule redactor! În virtutea legei de presă vě provoc prin aceasta a declara alinea ultimă din raportul „Observatoriului“ Nr. 84 a. c., după care eu aş fi fost condemnat la închisoare de 15 ḑile, de o rĕutăcioasă scornitură.*

Gura-rîului, 28 Octobre 1880.

Ioachim Munteanu,
paroch.“

* (Colonia ungurească din România). „Ellenzék“ din Cluj ne spune, că d. Lud. Vàndori, redactorul ḑiarului din Bucuresci, a rugat pe d. C. Tisza, ca aceasta sě mijlocească graţie cu ocasiunea căsătoriei archiducelui Rudolf la vre o cinci mii de Unguri, fugiţi de cătănie (refrectari) de la 1867 încoace şi rătăciţi prin România, de unde nu cutează sě se mai întoarcă în patria lor. Tot Vàndori ar fi reclamat la d. Beniamin Kallay şeful de secţiune în ministeriul de esterne, din causă, că la armele (însignia) austro-unguresci de la consulatele din România se ved numai inscripţiuni germane şi românesci, ear maghiare nu, şi fiind-că Kalay ar fi respuns, că spre acel scop nu s'au votat spese, Vandory promise în numele coloniei maghiare din România, că vor plătì Maghiarii aceea din pungile lor. Este bine de dl Vàndory dacă poate dispune aşa de uşor de pungile altora.

* (Un defraudant cu umor.) Perceptorul de dare din Dabrova în Galiţia defraudând 12,000 fl. din cassa statului şi predânduse el singur procurorului de stat a ḑis: Este adeverat, că eu am defraudat banii statului, da cu toate aceste statul nu este păgubit, de oarece punêndu'i eu în loterie, tot el 'ia primit earăşi şi eu cuget că ministrul de finance, care este compatriotul meu, va considera această împregiurare drept dovadă neclătită.

* (Un ceasornic ca detectiv.) Unui profesor din Pesta i se furà ḑilele aceste ceasornicul de masă, şi anume de cele deşteptătoare, de un lucrător, care era ocupat în casele sale. Profesorul îl bănuì numai de cât şi făcu cu un poliţaiu o perchisţie a casă la dênsul. Nu se putu găsì nimic şi cercetătorii se gătiau de plecare, când dintr'un dulap se auḑì un sunet surd, care bătu de 12 ori. Era ceasorrnicul furat, care fusese potrivit, şi se făcuse singur detectivul pentru ora 12, nechematutului seu posesor.

* (O şarlatanie gigantică în Rusia.) Corespondentul din Petersburg al ḑiarului Standard istorisesce un specimen despre şarlataniile, ce se comit la vistieria statului. Fiindcă şi în Rusia este obiceiul, de a da din fondurile statului bani pentru construcţiuni folositoare, directorii unei căi ferate se adresară mai de unăḑi cătră minister cerênd un împrumut pentru a îndoì linia ferată şi pentru cumpĕrarea materialului necesar pentru esploatare.

Ei propuseră 130 locomotive, fie care cu câte 29,000 ruble; 3000 vagoane, fie care cu câte 1430 ruble şi 1 şi jumĕtate milioane funţi de sine cu un preţ mare. Ministeriul a admis preţurile şi a aprobat creditul. Reuşind directorii pănă acì, păşiră la comandarea materialului şi anume cu preţurile următoare: locomotivile cu câte 25,000 ruble, vagoanele cu câte 1170, şinele cu câte 45 copeci funtul, aşa că le rĕmânea în buzunar aproape 2 milioane ruble. Mai aveau încă un pas de făcut pentru a'şi asigura prada. Preţurile din contracte pentru cumperarea materialului trebuiau sě coincidă întocmai cu creditul; de aceea directorii căilor ferate instruiră pe directorii de fabrică, ca în conturile lor sě scrie preţul propus ministeriului. În punctul acesta însě n'au nimerit-o, căci constructorii de maşini denunţară ministrului de finanţe, Greig, întreaga manoperă, şi acesta anulà creditul.

* (Un sarcofag antic roman) s'a aflat de curênd lângă Pesta cu prilegiul săpărei unui canal. Sarcofagul e foarte interesant şi după desgroparea lui desevêrşită fu dat museului naţional maghiar din Budapesta. Sarcofagul este tot de fer şi încă foarte bine conservat, de 3 metrii lungime şi de 2 metrii lăţime. Într'ensul s'a gâsit un schilet femeiesc de o mărime neobicînuită, carea avea la cap, şi la picioare vase de sticlă cu sculpturi deosebit de frumoase. Apoi s'au mai aflat în sicriul acesta şi un cuţit cu tăiş şi plăsele de aur, o lingură de argint, o fiolă de metal, care conţinea o materie neagră de soiul tutunului de nas, şi în sfêrşit mulţi bani şi alte lucruri mărunte, dar' foarte interesante.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale

la tractarea Aritmeticei în scoala populară.

(Disertaţiune ţinută în adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români din Ţeara Bârsei“ la 26 Aprile 1880 în Zernesci)

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala primară din Satulung.

(7 Urmare).

5. Eserciţiile în calculul verbal sě nu fie numai eserciţii intuitive şi cugetătoare, ci sě fie şi eserciţii limbistice.

Este cunoscut, că elevii, dacă nu sûnt deprinşi la rĕspuns, dau rĕspunsul numai pe jumĕtate. Deci învĕţătorul sě se năzuiască încă dela intrarea elevului în scoală a-l deprinde ca sě rĕspundă totdeauna în ḑiceri întregi, adecă elevul sě repeteze totdeauna întrebarea, căci numai atunci îşi poate afla aritmetica adevěrata ei însemnătate pedagogică în scoala elementară.

b). Principiile pentru calculul în scris sûnt următoarele:

Principiul I.

Toată calculaţiunea sě fie basată pe pricepere, sě îndemne, sě atragă şi sě provoace la cugetare.

A calcula însemnează a afla din numeri cunoscuţi alţi numeri necunoscuţi, aşa dară calculaţiunea este o cugetare despre numiri şi raporturile dintre numeri.

Calculaţiunea cu pricepere se bazează mai ântâiu pe cunoascerea şi judecarea adevěrată a raportului de lucru şi de numeri, ce se cuprinde într'o temă, de unde resultă modul dependenţei numerilor căutaţi dela cei daţi, şi că de unde şi prin ce operaţiune se pot afla numerii căutaţi. Fără de această cunoascere adevěrată şi fără de o judecare serioasă nu este cu putinţă a se face nici un calcul formal. Această judecare, carea de altmintrelea fără de adevěrata cunoascere este cu neputinţă, face capul lucrului în aritmetica elementară, şi aşa ea trebue sě şi premeargă fiecărei operaţiuni astfel încât sě resulte care operaţiune trebue aplicată, adiţiunea ori celelalte. De aceea nici că sě nu ne prea spargem capul, la primirea unei teme, cu modul, cum are de a se resolvì, căci aceea are de a se afla de sine, dacă scolarul pricepe tema, ci avem numai sě privim bine raporturile date. Dacă scolarul nu pricepe tema, atunci causa zace sau în necunoascerea raporturilor de lucru sau de numěr. Deci datorinţa învĕţătorului este sě delăture pedecile, cercând, unde zace causa în aceea sau în amêndouĕ. Prin urmare mai înainte de a fi lăsat scolarul la calcularea temei, trebue sě'i premeargă o pătrundere intuitivă în deslegarea temei, căci priceperea temei se are la calcularea ei, ca causa la urmare.

Un esemplu practic ne va lămurì mai bine, ce este de a se înţelege sub relaţiunea de lucru şi de numeri dintr'o temă şi cum are de a se esplica.

Sě presupunem, că tema ar suna aşa: Petru Pătrânjel dă împrumut lui Grigorie Morcov 425 fl. pe un an de ḑile cu 12 procente. Câţi are sě capete dară Petru Pătrânjel dela Grigorie Morcov după espirarea terminului? Resolvirea acestei teme nu va fi cu putinţă, dacă elevul nu scie, ce însemnează cuvêntul „procent“. Aşa trebue negreşit copilului esplicat, şi această esplicare se numesce esplicarea relaţiunilor sau raporturilor de lucru, sau şi analisa reală. Deci, esplicarea are sě se facă în cuvinte scurte şi într'un mod cât se poate mai simplu. D. e. Oamenii de multe ori sûnt siliţi a împrumuta bani dela alţii. Ei pentru folosirea acelor bani de multe ori plătesc câte ceva. Aceea ce se plătesce pentru 100 fl. se numesce „procent“. Acum urmează analisa numirilor numită analisa numerală. Învĕţătorul face pe elevi a cunoase, că Grigorie Morcov are sě'i dea lui Petru Pătrânjel după un an de ḑile mai mulţi bani, de câţi a fost împrumutat. Negreşit mai mult, căci mai ântâiu va da suma de 425 fl. ce a fost împrumutat-o, apoi un plus de 12 fl. la fie-care sută. Câte sute a împrumutat de atâtea ori va da şi acest plus.

Calculaţiunea are sě se facă mai ântâiu verbal, apoi în scris şi prin conclusiuni simple. D. e. Petru Pătrânjel are sě capete odată 425 fl. şi pentru fie-care sută câte 12 fl., va sě ḑică de 4×12 fl. = 48 fl. adaoşi lângă capitalul de 425 fl. fac 425 fl. +48 fl. =473 fl., apoi încă procentele dela 25 fl., cari sûnt $^1/_4$ din 100 fl., fac earăşi $^1/_4$ din 12 fl., adecă 3 fl., adaoşi lângă 473 fl. dau suma de 476 fl.

Avem dară posturile: 425 fl.
+4×12 fl. = 48 „
+$^1/_4$ din 12 fl. = 3 „
Suma . . . 476 fl.

Calculaţiunea cu pricepere se bazează al doilea pe deplina înfaţişare verbală, ear nu pe aşa numita probă nici pe consunarea resultatului din carte, căci altcum scolarul nu mai cugetă, ce a lucrat, ci caută neîncetat după aflarea facitului (resultatului). Drept aceea învĕţătorul sě nu lase pe elevul a calcula ceva, ce el n'a înţeles mai înainte bine, pentrucă numai atunci se poate lua scolarul la dare de seamă pentru ce a lucrat aşa şi nu altcum. De acì resultă, că elevul totdeauna sě lucre cu cunoscinţă, căci un lucru fără cunoscinţă este un mehanism orb. (Va urma).

Economic.

Sibiiu 9 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.30—8.30; grâu sěcăreţ fl. 5.80—6.80.; sěcară fl 5.—5.90 Orz fl. 3.90--4.30; Ověs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 2.90—3.30; Mălaiu fl. 6—7; Cartofi fl. 1.60—2.; Semênţă decânepă fl. 4—5; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 5—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.; Slănină fl. 36—38;

Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 24—28.; Săpun fl. 19—21. fên pro 50 chilo fl. 1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Estras din toaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 26 Noemvre şi 27 Dec, imob. lui Şofran Suşca şi soţi în Lăţcud (judec. cerc. Sâmărtin); în 14 Dec. 1880 şi 14 Ian. 1881 imob. lui Ioan George Möferdt în Sibiiu (trib.); în 19 Noemvre şi 20 Dec. imob. lui Pavel Kadar în Deda şi Topliţa (judec. cerc. Reghen); în 10 Dec. imob. lui Nicolau Crăciun şi soţi în Lăţcud (judec. cerc. Sămărtin); în 20 Dec. 1880 şi 20 Ian. 1881 imob. lui Eugen Bodo în Caradna (trib. M. Oşorhei); în 26 Noemvre şi 26 Dec. imob. lui Ioan Stefan Gligore în Vecerd (judec. cerc. Mediaş); în 27 Noemvre şi 29 Dec. imob. lui George Bakk şi soţi în Dalnoc (trib. K. Vaşarhely); în 17 Dec. imob. remasului după Ioan Beu în Apoldul de jos (trib. Sibiiu); în 20 Dec. 1880 şi 19 Ian. 1881 imob. femeiei Kajta Tüzeş în Gherla (judec. cerc.); în 27 Noemvre şi 29 Dec. imob. soţiei lui Wolfgang Şerban în Reghin (judec. cerc); în 1 Dec. 1880 şi 4 Ian. 1881 imob. lui Pavel Oancea în Rĕhĕu (judec. cerc. Sebeş).

Bursa de Viena şi Pesta
din 11 Noemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.70	107.65
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.—	81.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.40	97.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.50	84.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.70	122.60
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.30	98.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.—	95.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.50	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	96.—	—.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.—	94.50
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.—	94.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.25	72.50
Datorie de stat în argint . . .	73.35	73.25
Renta de aur austriacă	87.10	87.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.—	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	819.—	818.—
Acţiuni de credit austr. . . .	282.90	283.70
Acţiuni de bancă de credit ung.	254.25	254.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	109.50	109.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.50	108.10
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.62
Napoleon	9.36	9.36½
100 marce nemţesci	57.40	57.90
London (pe poliţa de trei luni) .	117.30	117.21

ad Nr. 225 1880. 2—3

CONCURS.

Conform părintescii ordinaţiuni consistoriale ddto 11 Septemvre a. c. Nr. scol. 3065 se escrie al II-lea concurs pentru ocuparea postului vacant de învĕţătoriu diregent în clasa a III-a din Herman, cu terminul până la 23 Noemvre a. c. st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

250 fl. v. a. din cassa alodială, cu prospect de 300 fl. şi ⅓ din stola parochului ca cantor, apoi dela toată familia câte 7 litre bucate, ear' dela neorustici câte 25 cr. şi locuinţă în edificiul scoalei.

Dela concurenţi se cere sĕ aibă cel puţin 5—6 clase gimnasiale, cunoscinţa limbei germâne şi maghiare, apoi a cântărilor bisericesci, şi a musicei vocale pentru formarea unui chor, şi sĕ fie şi cleric.

Concurenţii vor adresa petiţiunile la subscrisul provĕḑute cu documentele necesare.

Braşov în 27 Octomvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protop. în trat. II al Braşovului.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [68] 3

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1881.

Anul al treiḑecilea.

Preţul unui esemplar legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenţi europeni.** — **Serviţiul postal şi telegrafic.** — **Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Mĕsurile nouĕ şi vechi.**

Şematismul
(41 pagine cu câte douĕ coloane)

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprinḑênd şi **protopresbiterii, administratorii protopresbiterali** şi **parochii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Vênătoarea, (Novelă). — **Poesii.** — **Conspectul sĕptĕmânilor.** — **Însemnarea têrgurilor.** — **Anunciuri.**

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Auḑiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţênd **fl. 7.—** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni şi costă acum numai floreni **7.—**.

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuţite, furcuţe** şi **linguri**	de argint Britania, câte 6 bucăţi toate 18 laolaltă		fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea**	de arg. Brit. mai nainte cu	fl. 3.—	acum numai cu fl. —.60
1 **lingură de supă**	„ „ „ „ „ „ „	3.—	„ „ „ „ 1.—
1 „ „ **lapte**	„ „ „ „ „ „ „	1.50	„ „ „ „ —.50
6 **tave**	„ „ „ „ „ „ „	5.—	„ „ „ „ 1.50
6 **susţiitoare de cuţite**	„ „ „ „ „ „ „	4.50	„ „ „ „ 1.50
1 **cutie de zăchar**	„ „ „ „ „ „ „	4.—	„ „ „ „ 1.20
1 **părechie sfeşnice**	mai mari de „ „ „ „ „ „	2.—	şi fl. 3.—
1 **clopoţel de masă**	de arg. Brit. mai nainte cu	fl. 4.—	acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauĕ**	„ „ „ „ „ „ „	—.60	„ „ „ „ —.30
1 **pipernită** şi **salniţă**	„ „ „ „ „ „ „	2 50	„ „ „ „ —.75
1 **Carafine** p. **oţet** şi **uleiu**	„ „ „ „ numai	fl. 3 50	şi 4.50
1 **unealtă de foc**	grea de pus pe masă mai nainte	fl. 3.—	acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea şi tcă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oţet şi oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4.
— încă şi alţi articuli nenumeraţi.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o re'ntoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primi pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 15

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie. Se fac din metal de clopot şi **toci** de 40—50 chilo greutate şi avênd un ton foarte gros.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

[43] 9—12

Antonie Novotny
în Timişoara.

„Albina“,
institut de credit şi de economii
în Sibiiu,

acoardă împrumuturi **numai cu 6½ % interese la an** pe hârtie de valoare unguresci, austriace şi românesci, pe aur şi argint, pe **propriele sale scrisuri fonciari** cum şi pe scrisurile fonciari ale altor institute de credit hipotecar.

Sibiiu 12 Noemvrie 1880.

[70] 1—2 **Direcţiunea.**

[58] 8—24

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vênḑarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a solidităţii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. **Sute s'au vindecat deja.** [66] 7—24

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 130. Sibiiu, Marți 4 Noemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Noemvre.

Opositiunea moderată și fruntașii celor ce sûnt afară de partide — se scrie din Budapesta la „Ellenzék“ — se sfătuiesc de mai multe ḑile, cum ar putè sĕ se întrunească, dacă nu tocma într'o partidă, cel puțin într'un club. Până acum sfătuirile n'au avut nici un resultat. Dela club cred, și unii și alții, că s'ar putè aștepta, ca părerile divergente sĕ se mai apropie, și apoi și membrii s'ar mai împrietinì și nu s'ar mai teme unii de alții. Sûnt liberali, cari înclină spre stânga estremă și se tem de conservativi, sûnt deakiști vechi, cari se tem de cei vechi din partida lui Tisza, Bánhidy și soții lui se tem de Szilágyi și Pulszky, Bitto se teme de Lonyay și așa mai departe. Afară de aceste, pedeca de căpetenie a întrunirei — în ascuns — este Iuliu Andrássy. El se teme foarte tare de conservativi și pune tot în mișcare numai sĕ'i împedece, sĕ nu ajungă la guvern, pentrucă scie, că atunci influența sa la curte este definitiv perdută. Se vorbesce, și pe cum se vede nu fără causă, că Col. Széll și Iuliu Andrássy sûnt înțeleși asupra situațiunei politice. Aceasta ar fi causa, că Col. Széll se codesce a întra într'un club cu Sennyey. Széll se ține în reservă până va vedè, ce atitudine va observă Sennyey la desbaterea bugetului. Coresp. este informat mai departe, că Sennyey nu numai va critisa aspru politica esternă, internă și financiară a guvernului, dară va desvolta în discursul seu și programa sa politică.

Din „Egyetértés“ întregesce cele de mai sus „Ellenzék“, că, fracțiunile opositiunei moderate s'au înțeles, ca la ocasiunea desbaterei bugetului în casa deputaților sĕ se presenteze cu manifestări de orientare. Coresp. foaiei Clujene opositionale însĕ crede, că afirmațiunea lui „Egyetértés“ nu este adevĕrată; în privința manifestărilor încă nu se poate spune nimic sigur.

În legătură cu aceste frământări în sinul opositiunei moderate și în sinul acelor ce nu se țin de nici o partidă înregistrăm scirea, că earăși este vorba de o fusiune de partide în sens favorabil pentru guvern.

Pe când în Francia sûnt persecutați și goniți călugării, în Germania socialistii, Rusia a decretat și ecsecută alungarea Evreilor. Se ḑice, că ambasadorii Franciei, Germaniei, Austro-Ungariei și chiar a Porții, au făcut guvernului rusesc representațiuni în privința aceasta. Numai d. Gladstone nu vrea sĕ se strice cu Rusia.

Nesiguranța pe la fruntăriile turcesci a ajuns la culme. Nu de mult nisce înalți demnitari turci, în ținutul dela Salonic și Larisa, au fost luați prisonieri de tâlhari greci și duși peste graniță. Acum se anunță din Monastir în Bitolia, că haiducii au atacat și prins pe caimacanul din Kezre, pentru a cărui rescumpĕrare cer bani mulți. Caimacanul a rugat autoritățile turcesci sĕ nu facă demersuri prea energice pentru liberarea lui, căci în asemenea cas, viața'i este în pericol.

Cutremurul de pământ din Agram.

Cutremurul de pământ din urmă care s'a simțit în direcțiunea dela Seraievo către Viena și dela Laibach până preste Peci (cinci-biserici) s'a manifestat cu ovehemență mare în capitala Croației, în Agram. Înfricoșatul cutremur a început în acest oraș în 9 Noemvre la 7 oare 34 minute 15 secunde cu o sguduitură violentă. Mișcarea a urmat la început în forma unui vêrtegiu și după aceea au urmat unele clătinări în direcțiune nordostică. Cutremurul dură 10 secunde. După prima sguduitură tot orașul se acoperì de un nor de pulbere, coșurile, (hornurile), zidurile de apĕrare contra focului etc. se derimară și acoperiră stradele cu ruine. Sgomotul lugubru în internul pământului, vuetul zidurilor ce cădeau se amestecau cu țipetele poporațiunei cuprinse de spaima morții. Fie care clătinare a pământului aduse pustiiri nouĕ. Mai fie care casă a fost vătĕmată, la unele au crepat zidurile așa încât locuitorii trebuiră sĕ părăsească la moment locuințele ce amerințau a se surpa. De sine se înțelege că mobile, vase de prin case s'au resturnat și spart. În magazinele comercianților s'au spart toate sticlele cu vin și spirituoase. Mulți oameni alergară din case pe strade. Un vênător sărì din primul etagiu pe fereastră în curte și'și scrintì piciorul. Cinci minute după primul cutremur urmà al doilea și la 8 oare 27 min. 55 secunde al treilea, dar aceste au fost slabe.

Orașul Agram presentă după această catastrofă icoana unui oraș bombardat.

Clădirile cele mari și solide sûnt vătĕmate mai greu decât cele mici. Catedrala mai că nu o poți cunoasce, de asemenea colosala fabrică de tăbac; monastirea Franciscanilor, cât o cetate de urieși, s'a sguduit până în temelii și stă sĕ se dărîme preste noapte. Biserica lui Marcu, edificiul comandei generale, universitatea sûnt distruse.

Catastrofa a surprins pe mulți locuitori în pat: la primele clătinări sgomotoase mulți oameni părăsiră locuințele și se refugiară în costumul de noapte pe strade. Doi miri cari mergeau într'o caretă la biserică fură surprinși pe cale de cutremur, visitiul cădù lovit de cărămiḑi și toți se reîntoarseră înspăimêntați.

Între răniți și morți amintim pe un litograf, care murì pe drum, când fu transportat la spital: un individ, căruia i s'au scos din creeri 5 fracturi de oase 5 persoane cu scrintituri și frângeri de membre și alte 5 persoane greu rănite.

O spaimă mare a cuprins și pe tiprografii dela foile locale. În tipografii dulapurile cu litere fură aruncate toate la pământ, culegătorii au părăsit tipografiile în fugă. Dintre foile locale nu a potut apare din această causă decât „Agramer Zeitung“ și aceasta încă în format prescurtat. Celelalte foi au dat numai buletine.

Piața Zrinyi, una dintre cele mai frumoase promenade, este un loc de adăpostire pentru multe familii, care locuesc acì în șetre sau în omnibuse. Pelângă linia ferată uncle familii locuesc în vagoane.

Deregătoriile au desvoltat o activitate ce merită toată lauda. Magistratul și banul se întrec în luarea mesurilor necesarie. O comisiune permanentă îngrigesce, ḑiua noaptea, pentru siguranța proprietății și vieții, o comisiune technică merge din casă în casă și cercetează locuințele cu deamĕruntul. La casele care pot fi locuite, se afișează un certificat pe poartă.

Poporul se poartă de model, nime nu s'a opus dispositiunilor luate de organele publice, numai unii proprietari de materii de zidire a urcat prețul d. e. al țiglei dela 21—61 fl.

O impresiune foarte bună a făcut scirea despre generosul dar al Majestății Sale (10,000 fl.) și promisiunea ministrului president Tisza, că guvernul unguresc va da tot sucursul seu posibil nenorocitului oraș. Seara pe la 10 oare poporațiunea a început a se liniscì. Magistratul a oprit, sub pedeapsă grea, respândirea de sciri false și neliniscitoare.

Dar nu mult avea sĕ țină această linisce a locuitorilor nenorociți din Agram, căci în ḑiua următoare cutremurul s'a repetat de 5 ori și cu deosebire sguduitura dela 11 oare 20 minute a fost intensivă și atât de puternică, încât toată lumea fugì înspăimêntată pe strade. După ameaḑi la 5 oare cutremurul dedu un nou semn de viață.

FOIȚA.

Revistă scientifică.

Incercările lui Drasche și Mader (Viena) cu un medicament din Brasilia, Pilocarpinul, ca mijloc sigur contra difteritei.

Se vorbesce foarte mult în cercurile medicilor de un medicament, importat acum de curênd. „Wiener Medicinische Presse“ raportează tocmai acum asupra aplicărei acestui mijloc pentru a combate pe unul dintre inimicii nostri cei mai îngrozitori: boala difteritică. Scirea telegrafică dela Lemberg, că acolo s'au închis toate scoalele din causa vehementei epidemii difteritice și scarlatine, face ca discusiunea asupra acestui medicament, care la toată întêmplarea este o acuisițiune foarte momentuoasă a medicinei sĕ fie foarte actuală. Aceasta, pentrucă tocmai scarlatina și acum difteritis sûnt boale, contra cărora se folosesce cu succesul cel mai bun. Este vorba de Pilocarpin, o materie, care se estrage din *Folia Iarborandi,* o tufă brasiliană. La Viena, în Rudolfin, au făcut încercări mai multe cu Pilocarpinul profesorul Drasche și Pomarius Mader și au aflat, că între mijloacele până acì cunoscute, este unicul medicament, care, și dacă pacientul îl bea rece, produce sudoare multă. Celelalte mijloace pentru asudat, tea etc. trebuie beute ferbinți și au efect cu deosebire prin temperatura lor. Pilocarpinul este așa dară folositoriu, când sûnt împedecate secrețiunile rerunchilor și când aceste trebuiesc suplinite prin asudoare, precum la scarlatină, la boala apei etc. Și la nasceri, precum și la boale de ochi Pilocarpinul a dovedit efectele sale binefăcĕtoare. În timpul din urmă s'a descoperit Pilocarpinul și ca mijlocul cel mai folositoriu contra difteritei. Dr. Guttmann din Cannstadt a fost cel dintâiu, care a raportat despre efectul acestui medicament în Nr. 4 al foaiei berlineze „Klinische Wochenschrift“. Dr. Guttmann a probat Pilocarpinul de un an și jumetate în 81 casuri în contra difteritei. Întrebuințarea medicamentului acestuia este foarte simplă, cu toate aceste ea fără consultarea unui medic sĕ nu se întrebuințeze. Medicamentul trebuie aplicat, după vêrsta bolnavului, din mai mult sau mai puțin Pilocarpin, la care se adauge și ceva Pempsin. Acesta pentru influența sa binefăcĕtoare contra catarului de stomach, care însoțesce în deobște boala difteritică și cu deosebire la copii, cari înghit pelița, ce se jupoe din gâtlegiu. Pilocarpinul provoacă secrețiune mai mare de scuipat și de asudoare și slăbesce curênd puterea frigurilor, inflamațiunile locale, încetă și promovează procesul însănĕtoșerei. Dr. Guttmann, aplicând Pilocarpinul, n'a observat înrîurințe laterale neplăcute nici odată. „Se poate“ ḑice el, „că a contribuit la aceasta foarte mult împregiurarea, că după fie care dosă de medicină am dat copiilor câte o lingurīță și celor mai în vêrstă câte o lingură de vin de cel tare unguresc.“ Preste tot drul Guttmann prescrie următoarea instrucțiune: „La fie care oară are a se lua din medicină o lingurită (cei mari o lingură) și nemijlocit după medicină o linguriță, eventual o lingură de vin unguresc, ceea ce de regulă are a se urma și preste noapte. Cei mai mulți sûnt de aceea greșită părere fatală, că somnul de mai multe oare folosesce mai mult decât toată medicina, pe când eu am făcut totdeauna esperiența contrară, că somnul înaintează în mesură înspăimêntătoare în gâtlegiu uscățimea, inflamațiunea, umflătura și scoarța difteritică. De trei ori pe ḑi, așadară după câte fie care opt oare, pun o cataplasmă prisnițiană (iritătoare) în giurul grumaḑilor, mai departe după câte fie care doauĕ oare dau porțiuni mici, când lapte cald, când cafea sau supă caldă și în fine ca mijloc ausiliariu, dau foarte multă apă rece, chiar și rĕcită cu ghiață, de beut, ba și dărăbuțe de ghiață de înghițit.“

Succesele drului Guttmann au fost în aplicarea acestei medicine atât de strălucite, încât el crede, că poate sĕ recomande Pilocarpinul ca un mijloc absolut sigur și specific contra difteriticei. Durere, medicamentul acesta este până acum foarte scump, pentrucă fie care dosă de a lui Guttmann, costă, după cum se asigură din partea medicilor, patru până în șease floreni.

„D. Ztg.“

Dauna e enormă. Catedrala în interiorul seu e o ruină completă şi amerinţă a cădè cu totul. Pretutindenea ochiul nu vede decât ruine preste ruine. Teribila privelişte întrece ori ce descriere. Disposiţiunea sufletească a oamenilor se poate esprima pe scurt cu cuvintele: spaima morţii în permanenţă. În piaţa lui Ielacici familii întregi şed pe scaune, acela care a aflat o baracă, omnibus, sau un fiacru se crede fericit, ear piaţa Zrinyi e plină de şetre. Palatul Vraniciany, care e ruinat de tot, completează priveliştea înfiorătoare.

Situaţiunea e desperată, familii întregi părăsesc capitala. Munca e sistată pretotindenea.

Dieta era togma întrunită, când o sguduitură vehementă facu sĕ se misce temeliile casei. Deputaţii fugiră îmbulḑindu-se pe uşe afară.

Detaiurile sûnt cumplite. O femeie se ḑice că a nebunit de spaimă.

Se vorbesce că în înmediata apropiere a capitalei s'au deschis unele isvoare de Nafta sau de pucioasă.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Din Munţii apuseni, 27 Oct. Cu părere de rĕu vin a vĕ înregistra o lotrie teribilă, care s'a comis spre ḑiua s. Dimitrie.

Se afirmă, că o bandă de lotri până la un numer de 12 inşi, Sâmbătă noaptea spre Dumineca, ḑiua s. Dimitrie, pela 11 oare din noapte, intrând cu forţa în casa parochului nostru din Cărpeniş, distanţă abia de $^1/_2$ oară dela Abrud, după ce au strigat odată dela uşe, că „acasă sûnt gazdele“, năvăliră în casă 5 lotrii, şi cel dintâiu, când a ḑis bună seara, deodată a dat şi cu securea în capul bietului capelan D. Manovici, căruia crepându'i capul şi umplându'l de sânge, acesta îndată au căḑut jos, ca mort, atunci se puseră doi din lotri, călare pre dênsul, legându'l cu mânile în spate, şi de picioare, ceilalţi lotri trecênd în casă unde era bĕtrânul paroch, tatăl capelanului, păr. Moise Manovici, un preot bĕtrân de 80 de ani, îl bătuciră şi pre acesta, şi'l aruncară în pat grĕmădind preste el toate hainele de prin casă, şi unul din lotrii punêndu-se călare preste dênsul, încât 'l-au mai strivit, ceilalţi lotri, apucară pre servitoarea, şi legându-o şi pre aceasta fedeleş „o aruncară sub patul bĕtrânului.“

După toate aceste pre lângă înjurăturile cele mai groasnice de D-ḑeu, şi Precestă, ameninţară că'i omoară de sevârşit, pretinseră dela bĕtrânul ca sĕ le dee banii. Bietul bĕtrân ca sĕ'şi scape viaţa lui, şi a fiiului seu, le-a arĕtat locul unde'şi avea bănişoriii, cari'i luară, la vre-o 600 fl. v. a.

Acum reîntorcându-se eară în casă, unde era preotul cel tinĕr, începură a'l tortura din nou, dându'i muchi de secure, ca sĕ spună unde sûnt banii remaşi de maica sa, în cele din urmă, spărgênd lăḑile mai aflară şi 200 fl., banii preotului celui tinĕr, apoi se încărcară de pânzături, slăninì, ceară de stupi şi altele, mai nainte de a părăsì localul, era sĕ'i pună grămadă, şi sĕ dee foc şi la casă, ca sĕ'i mai şi ardă, dar' acest cuget diavolic nu 'l-au deplinit, ci s'au apucat de au târâit pre preotul cel tinĕr, la patul tatăseu, şi după ce acesta era legat de mâni şi picioare, îl mai legară şi de gât cu o sfoară de patul tatălui seu, apoi pe la 3 oare după mieḑul nopţii s'au depărtat, lăsând bietele victime abia resuflând.

Pre când s'au scirit satul, lotrii numai erau, şi nu se scie nici măcar urma lor.

Se spune că lotrii au fost îmbrăcaţi în cioareci, cu opinci, şi cu feţele înnegrite, smolite, ca sĕ nu se poată cunoasce.

Se dă cu siguritate, că ar fi fost atari oameni, cari au avut cunoscinţa cea mai de aproape despre toate împregiurările casei. Destul că bieţii preoţi remaseră bătuţi, chinuiţi ca vai de ei, şi despoiaţi, până şi de cruceriul din urmă.

Un oare-cine îndemnând pre judele comunal, — care e şi frate cu preotul cel tinĕr — ca sĕ urmărească pre hoţi îi respunse, că lui 'i e teamă ca sĕ'i urmărească, căci i se poate întêmpla şi lui asemenea, este adevĕr de altmintrea, că reutatea şi corupţiunea în popor au ajuns la culme. Cu legile ce le avem pentru tâlhari, dacă îl prinde îl bagă în temniţă, îl ţine câtva timp şi apoi ear' îl sloboade din lipsa de doveḑi, — firesce că lotrul, când merge ca sĕ comită vre-o reutate, nu duce şi martori cu sine — nu vom merge departe.

Preste tot, trebue sĕ recunoascem că posiţia noastră — mai ales cea de pe la sate — dar' şi preste tot, este una din cele mai slabe, ce poate numai sĕ fie.

La noi numai bani sĕ fie sĕ plătim toate câte se recer, apoi restoarnese lumea cu susul în jos, de aceea nu ne pasă.

Şi eu sûnt de convingere că nice în casul present, nu se va afla urma lotrilor, pentrucă lipsesce poliţia aprigă, care sĕ urmărească, şi sĕ'i ea în goană pre tâlhari. Astăḑi, mâne, nu vom mai cuteza a eşì nici din casă, necum a umbla pre drumuri, cu astfeliu de siguritate, când necum averea omului, dar nici viaţa nu e asigurată. Înaltul regim ar face bine, când ar face disposiţiune de o poliţie mai severă, şi ar mai înmulţì personalul de gendarmărie, acolo, unde e de lipsă.

Varietăţi.

* (Avansări în armată.) In legătură cu varietatea „avansări“ din numerul 126 al „Tel. Rom.“ continuăm avansările următorilor domni Români în armata noastră regulată şi adecă:

a) La infanterie: N. Pelican, capit. cl. II la reg. 25; Grigorie Vădrariu cap. cl. II la reg. 43; Bartalomeiu Andreica locotenent la reg. 17; apoi la rangul de sublocotenenţi domnii Nicolau Străin la reg. No. 43; Ioan Urs la reg. No. 50 şi Ioan Boeriu la reg. Nr. 68;

b) La cavalerie domnii. Iuliu Mihaly de Apşa la rangul de maior în regimentul de husari Nr. 3; Elia Belian la rangul de locotenent în reg. de dragoni Nr. 9.

c) La artilerie dl Alesandru Pop la rangul de căpitan cl. I în reg. Nr. 3;

d) La geniu a avansat dl Radu Marian ca căpitan cl. I în reg. Francisc Iosif Nr. 1;

e) La marină dl Macsimilian Negovan şi

f) La controla comptabilă a armatei dl Valentin Stejar la rangul de oficial.

* (Postal). În Etéd (comitatul Odorheiului) este de ocupat postul de magistru postal. Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente: salar anual 120 fl., pauşale de cancelarie 40 fl. şi pauşale pentru espediţiuni 360 fl. pe an. Doritorii de a ocupa acest post au sĕ depună 100 fl. cauţiune şi sĕ'şi adreseze suplicele în restimp de 3 sĕptĕmâni la direcţiunea postală din Sibiiu.

* (Dare în comitatul Sibiiului) s'a încassat pe luna lui Octomvre a. c., după un raport al inspectorului de dare, mai multă ca în Oct. a. trecut. Cu deosebire dare directă s'a încassat cu 29,978 fl. mai mult şi totuşi încassarea nu corespunde pe departe aşteptărei pentrucă trebuia sĕ se încasseze din Ianuarie până în Octomvre şi tacsele militare de pe anul trecut 1879 prescrise cu 40,125 fl. v. a. din care sumă până acuma foarte puţin este încassată.

* (Redactorul foaiei oposiţionale) din Cluj, „Ellenzék“ Nicolae Bartha, ni se scrie, a fost Sâmbătă pe la ameaḑi tăiat de doi oficieri din armata comună. Motivul acestui incident au fost niscari notiţe publicate în „Ellenzék“, despre pretinse maltratări a voluntarilor din partea oficierilor. Pentru vătĕmările aceste locotenentul Dienstl şi sublocotenentul Ristow, dela regim. de inf. Nr. 51, au cerut dela redactorul Bartha satisfacţiune. Respunḑênd acesta, că în chìpul acesta el ar putè fi în toate ḑilele provocat a da satisfacţiune. Din vorbă în vorbă şi poate pentrucă oficerii aveau nisce biciuri amână, Redactorul a pus mâna pe un baston. Atunci oficierii au tras săbiile şi au rănit pe redactor la cap şi la mâni, cu cari a bună samă 'şi-a apărat capul. Redactorul zace bolnav şi este îndoială dacă se va mai însănĕtoşa.

Poporaţiunea maghiară din Cluj, după ce a aflat de afacerea aceasta, a dat ocol locuinţei oficierilor şi au vrut sĕ dea asalt şi sĕ resbune pe redactor. Vice-comitele Gyarmati şi bĕtrânul cap al poliţiei Minorici nu sûnt în stare se mulcomească pe inverşunaţi. Norocul, că miliţia cu baionetele în pusci şi gendameria, a venit la timp şi a împedecat străbaterea mulţimei înverşunate în locuinţa oficierilor.

„Ellenzék“ este foarte esacerbată asupra oficierilor şi îi insultă, şi cu ei armata comună, în modul cel mai dejositoriu şi desonestătoriu.

Alt corespondent ne scrie: Clujul se află într'o mare ferbere, redactorul lui „Ellenzék“ Nic. Bartha publicase în foaia sa o notiţă a doi voluntari din anul trecut, în care acestia se plângeau că locotenentul Rüstow i ar fi apostofrat cu cuvintele de „câni ungurescì“. Numitul locotenent ceru satisfacţiune dela redactorul dar acesta i aretă uşa.

La 13 cur. n. pe la 1 oară oficierii Rüstow şi Dienstl veniră în cancelaria redacţiunei sĕ-şi ceară satisfacţiunea. Înteresanţii se tractară în birou cu biciuri şi săbii. În încăerarea aceasta redactorul Bartha fu greu rănit.

De acì oficierii se duseră acasă, locuinţa lor se află în aceaşi stradă. Faima despre acest incident se respândì cu iuţala fulgerului prin oraş. În scurt timp strada se umplu cu o mulţime de lume, unii voiau sĕ asalteze casa oficerilor. Poarta fu dechisă cu forţa, mulţimea se înarmà cu sclefe, se părea că furia poporului nu mai întimpină nici o stavilă în asaltarea locuinţii oficeriilor. Dar eată — în momêntul deciḑetor — miliţia venì cu baionetele în pusci, curăţì curtea şi ocupà casa. Venirea miliţiei întărîtà poporul şi mai tare.

Provocările îndreptate cătră mulţime de a se risipì nu avură resultat şi miliţia însultată de cuvintele „rabló, gyilkos, német kutya“ se veḑu silită a împrăscia pe tumultuanţi cu baionetele şi cu patul puscii.

La demonstraţiune a luat parte şi tinerimea dela universitate. Tinerii s'au retras şi adunânduse la universitate a decis sĕ participe la adunarea poporului, proiectată de redactorul dela „M. Polgár“ Dr. Nagy pe ḑiua următoare.

Iritaţiunea e nemărginită, aglomerări de masse pretutindenea. Spiritele nu se pot calma. Dl Bartha e rănit în frunte şi în craniu de douĕ lovituri, mâna dreaptă şi braţul e lovit în mai multe (5—6) locuri. E pericul de viaţă pentru rănit.

* (Convocatoriu). Despărţemêntul cerc. X (Cluj) al „Asociaţiunei transilv. pentru literatura şi cultura pororului român“ va ţinè adunarea sa generală de acest-timp la Almaşul-mare (Nagy-Almás), în 28 Novembre st. n. La această adunare sûnt cu tot respectul învitaţi şi rugaţi a participa domnii membri din acest despărţemênt, cum şi alţi amici ai literaturei poporului rom., în numer cât mai mare.

Cluj, 13 Novembre n. 1880.

Direct. despărţ.: *Dr. Silasi.*
Actuar despărţ *Bas. S. Podóba.*

* (Necrolog). Zacharia Tatuc născut în Iablaniţa lângă Mehadia, absolut teolog şi fost notar comunal în Mehadia, după un morb greu de pept şi după multe suferinţe a reposat în etate de 35 ani în 25-lea Octomvre a c. 12 oare antemeridiane şi a fost înmormêntat în 24 Oct. a. c. în cripta familiară din Iablaniţa, unde a fost petrecut de un numer mare de inţelegenţi şi popor nu numai din loc ci şi din comune învecinate. Fiind iubit de toţi câţi l'au cunoscut, ceremoniile funebrale s'au sevêrşit de 3 preoţi sub conducerea R. D. paroch în Prilipeţ şi asesor consistorial M. Blidariu, carele cu această ocasiune a rostit o cuvêntare bine nimerită şi acomodată înpregiurărilor. Pre defunctul îl plâng adênc întristaţii lui părinţi, preotul George Tătuc şi muma Elena, apoi fratele George teolog în Caransebeş, surorile Irina, Ana şi Safta, mai departe îl deplânge vara lui primară Ana Tatuc căsătorită Serbescu, care mult 'l-au ocrotit pre timpul morbului şi în fine 2 vare primare şi numĕroasele nemotenii amici şi cunoscuţi. Fie'i ţĕrîna uşoară şi memoria binecuvêntată! B.

* (Epidemia de bubat), carea după cum anunţasem deja, domnesce în Braşov, a silit pe comisia sanitară la compunerea unui regulament de scutire contra boalei. Acest regulament consistă din 11 puncte, dintre cari unul este acela: că pe uşa fie cărei case, unde se află vre-un bolnav de bubat, se află lipită o şedulă cu inscripţia: „aici domnesce bubatul“. Scoalele rom. cat. precum şi cele de dumineca pentru învĕţăceii de profesiune s'au închis deja pe o lună, de oarece aceste sûnt mai tare espuse epidemiei.

* (Earăşi cutremur). Se scrie că în decursul înaintea-ameḑei din 11 Noemvre n. în Agram, unde, după cum am nunţat deja şi mai pe larg anunţăm şi în numerul present la alt loc, în 9 Noemvre au fost sguduituri mari de pământ, s'au simţit altele nouĕ, cari mai multe la numĕr asemenea au fost vehemente. Precum se vede, pământul pe acolo se află într'o vibraţiune continuă, carea fiind şi îngrozitoare, a spăriat pre bieţii oameni, încât ei cuprinşi de o frică panică stau toţi adunaţi pe strade si în locuri deschise, pentrucă mereu cad case şi alte edificii. Prăvăliile sûnt toate închise.

* (Bătaie cu gendarmi). În Ajton, o comună vestită de puneri de foc repeţite sculânduse populaţia asupra gendarmilor s'a recuirat dela Cluj asistenţă militară, carea cu mare greutate a putut face pace.

* (Muntele oarelor). Mai toată Tulcea 'şi amintesce cu dragoste şi fericire, de sosirea Măriei Sale în mijlocul Tulcenilor la 12 Octomvre 1879.

Spre a se intipărì această primă venire a Suveranului nostru în mijlocul nouelor popuraţiuni, pre a se consfinţì memoria acestei ḑile fericite pentru Tulceni, poporul Tulcei prin representanţii sei în unire cu administraţiunea noastră luà cu bucurie înţelegere, de a se ridica un monument comemorativ, în apropierea Tulcei. Măria Sa alese locul acestui monument pe vêrful crestelui lui Hora-Tepe în marginea oraşului despre răsărit şi în ḑiua de

16 Octomvre Măria Sa puse cea dintâiu peatră a fundamentului.

Hora-Tepe este colnicul cel mai ascuţit şi mai înalt, care domină oraşul Tulcea din josul Dunărei. Coama sa din partea Dunărei se revarsă în mod brusc ca o tăetură de părete, lărgindu-se într'un fel de pântece în fundul despre bălţile Nalbantului. În faţa Dunărei el are o înălţime de 60 metri şi crestetul seu ascuţit în forma unui hogeac monstru seamănă plantat în malurile Dunărei.

Pe vêrfurile acestui colnic şi în apropierea monumentului român se află o mulţime de resturi antice, peatră cioplită, fărâmături de cărămiḑi şi oale, manede vechi, urme de ziduri în ruine.

În acest colnic s'a găsit asemenea şi o peatră mare, care representă două figuri antice. Una din ele este un om şeḑênd pe un divan şi pe jumĕtate învĕlit, ear' alt om stă în picioare alături de ḑênsul; cioplitura pietrei este foarte bine isbutită dar nu poartă nici o inscripţiune.

Această peatră a fost luată de comunitatea greacă din Tulcea şi pusă la biserica acelei comunităţi în frontispiciul ei. Grecii au făcut'o inscripţie grecească în josul desemnului representat de dênsa.

Mai tot terenul colnicului Hora-Tepe cuprinde un conglomerat-felsen. un fel de amestecătură de felurite petrii, care se estrage de populaţiuni pentru multiplele ei nevoi.

Nu încape îndoială, că acest colnic a conţinut o dată în giurul sĕu o antică civilisaţiune romană. Chiar astăḑi numele lui afară de toate lucrurile antice, ce se găsesc necontenit în sinul sĕu, îi denotă antichitatea romană. Cuvêntul Hora însemnează: Oare, Ceasuri şi este curat roman ear Tepe înseamnă colnic, munte, dâmb şi este turc.

După posiţiunea lui este foarte probabil, că el a servit o dată a arĕta călĕtorilor pe Dunăre ceasul ḑilei, şi că de acolo 'i-a venit şi numele.

„Rom. Transd.“

* (Erupţiunea Vesuvului). Ḑiarele italiane ne anunţă, că Vesuvul a început din nou a vĕrsa lavă în cantităţi mari.

Profesorul Palmieri, directorul Observatorului special al Vesuvului, asigură, că e apropiată o mare şi formidabilă erupţiune. Acum, studiul Vesuviului, e foarte interesant.

* (Simţ naţional rusesc.) În broşura lui Prokeş-Osten publicată de curênd apare şi următoarea ḑicere: „Europa se înparte în trei trupini de popoare, germană, romană şi slavică. La Germani cuvêntul „onoare“ e puternic, la popoarele romane el devine „point d'honneur“, la Slavi însĕ nu mai esistă nici în limbă. În cabinetul rusesc sûnt representate popoarele germâne şi slavice şi dupăcum preponderează una din aceste şi politică se orietează după aceea. În împĕratul (Nicolae) traesc amêndoaue principiile, el însĕ înclină spre cel rusesc.“

* (Beserecile în America). În Filadelfia sûnt 15 biserici catolice, şi 94 necatolice, dară cele catolice sûnt mai cercetate, decât celelalte. Într'o Duminecă s'au numerat în cele dintâiu peste 65,000, precând în cele de pe urmă numai 31,000 creştini.

* (Statistica presei americane). Actualmente apar în statele unite americane 9723 ḑiare şi alte scrieri periodice, dintre cari 1230 sûnt numai în Statul New-York şi 351 în California. Înmulţirea cea mare a organelor presei se poate vedè din aceea, că în anul trecut eşiau în Statul New-York numai 1174 şi în California 286 foi. Chiar şi în Statele apusene cele mai puţin poporate e presa în floare; în Dacota apar 42 ḑiare, în Nobrasca 140, în Montana 11, în Idaho 8 şi în noul Mexic 12.

* (Moartea unui tigru înfricoşat). Ḑiarele indiene povestesc sfêrşitul unei drame, care durează de trei ani. E vorba de moartea unui tigru, care, de trei ani, înspăimêntă districtul Jaunsa Bawar, omorînd copii, mâncênd oameni, esterminând turme de boi, potolindu'şi în fine pofta stomacului seu cu ori ce specie de carne de om şi animale. S'a făcut socoteala, că dela apariţiunea acestui carnivor insaţiabil, preste 60 oameni au căḑut victima lui, cât despre animale nici nu s'a putut ţinĕ socoteală.

Acum şease sĕptĕmâni această fiară selbatecă părăsind ghizuina sa obicinuită, apăru în Deoban, aproape de grădina unui guard forestier şi omorî acolo doi oameni. Era în ḑiua de 13 Februariu, dată nefastă, chiar pentru un tigru.

Colonelul Fitzroy, comandantul unui regiment, jurà, că va resbuna moartea celor două victime, şi punêndu-se în fruntea oficerilor din regimentul seu, căută în locul, unde se vĕḑuse pentru ultima oară tigrul şi nu întârḑià de a'l găsì ascuns sub o stâncă.

Îndată cinci sau şease oameni înaintară cu curagiu către înfricoşatul animal şi începură a'l ochì. Tigrul atins odată de glonţ, scapă din ghizuina lui improvisată şi se repezì, sub o ploaie de gloanţe spre drumul Jadi. La o distanţă de 400 metri el căḑu sdrobit de gloanţe şi districtul Jaunsar Barwar scăpà de flagelul ce'l bântuia de atât de mult timp.

Guvernul a acordat curajioşilor vênători o recompensă de 500 roupies. Cu toate că era de o putere estraordinară, selbatica fiară era mică. Ea nu mesura decât 2 metri 40 c. m. de la bot până la estremitatea coadei.

* (Doamna Thiers.) Vĕduva lui Thiers este foarte bolnavă. Fără a se bucura de multă vreme de prea multă sănĕtate, starea ei s'a agravat, cum se afirmă, foarte mult, de când cu serbarea neisbutită a numelui bărbatului sĕu. Presidentul republicei. Grevy, i a făcut ḑilele aceste o visistă.

Posta din urmă.

Dela Cluj aflăm că agitaţiunea este încă mare pentru casul cu redactorul N. Bartha dela „Ellenzék“ (veḑi mai sus la varietăţi). Representanţa comunală s'a într'unit eri în sesiune estraordinară. Representanţa s'a adresat la ministrul de interne şi la dietă. „Ellenzék“ scrie că Clujul samănă cu o cetate pusă sub legi marţiale. S'au spart ferestile generalului Demel. Patrole umblă pe strade. Oficierii umblă cu soldaţi lângă sine.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Catechism

pentru învĕţămêntul religiunei dreptcredincioase resăritene de Moise Toma. Sibiiu 1880; 72 pag. preţul 30 cr. v. a.

O trebuinţă din cele mai simţite în învĕţămêntul religionar elementar, are sĕ mulţămească cărticica, ce anunţăm. Ea este productul unui spirit tinĕr, dar' care pentru biserică şi naţie prea de timpuriu a devenit perdut. Căci chemat poate prea iute la o grea muncă în organismul bisericei noastre, a căḑut sub sarcina străduinţelor şi voinţei, pentru cari nu 'i-a fost de ajuns constituţiunea cea fisică. Ḑic este productul regretatului meu coleg de studiu în sciinţele teologice, a lui Moise Toma, oare-când paroch şi administrator ppresbiteral în tractul Sibiiului I. Materialul depus în catechismul de sus 'l-a adunat probabil ca catichet al scoalei sale parochiale; însĕ nu a avut fericirea a vedè rodul punerei lui în pracsă. Colegul meu de studiu profesorul de teologie Simeon Popescu, a moştenit dela pretinul nostru această bogăţie spirituală şi a îmbrăcat-o în forma, sub care a presentat-o publicului şi catecheţilor.

Catechismul de sus pre 72 pagine tractează întreagă materia dogmatică şi morală menită după plan pentru scoalele poporale. Menirea lui după cum ḑice dl Popescu în prefaţă este „pentru anii din urmă ai scoalelor poporale şi normale“ şi deocamdată are sĕ ţină locul unui mai bun manual pentru învĕţămêntul religiunei în acele scoale. În acest punct autorul până la un grad 'şi-a ajuns scopul. Deşi foarte abstras lucrat, cu deosebire în partea ântâiu, care tractează despre credinţă, cu toate aceste nu este abstras, ca manualul folosit până acì şi încă aḑi în us în scoale. Afară de aceea a priori spun, că are favorul faţă cu altele prin bogăţia materiei curăţia limbei, cu deosebire însĕ căci este scris cu litere latine şi după o ortografie mai înlesnicioasă pentru instrucţiunea micilor băieţi.

Pre basa temeliei vieţei creştinesci, a credinţei, dragostei şi nădejdei, este împărţit în trei părţi, dintre cari

Partea I pag. 7—36 traetează credinţa, adecă esplică simbolul credinţei cu toate învĕţăturile speciale, ce resultă din articlii fundamentali ai credinţei.

Partea II pag. 36—48 tractează învĕţătura despre nădejde, esplicând fericirile şi ca învĕţături speciale fericirea vecînică şi cea pămêntească; apoi rugăciunea domnească.

Partea III pag. 48—70 tractează caritatea creştinească cu privire la obiectele: Dḑeu, noi înşine şi deaproapele.

Ca un adaus aduce înainte rugăciunile îndatinate la anumite trebuinţe.

Religiunea ocupă cel mai de frunte loc între obiectele de învĕţămênt. Ca atare şi ea trebue sĕ considere normativele, pre cari ni le propune pedagogia cu privire la instrucţiune şi nici decât nu este consult a scoate religiunea ca obiect de învĕţămênt din cadrul pedagogiei generale şi a didacticei speciale. Căci această disciplină, după ce a arĕtat problema educaţiunei în genere şi metodul, ce este a se urma, are sĕ arete şi metoadele speciale pentru fie-care obiect. De sine se înţelege, că în punctele aceste nu ori şi ce carte, care poartă în fruntea sa faimosul nume „pedagogia“ ne va putè fericì, ci acele, cari sûnt lucrate pre base scientifice, scoase din însuşi problema educaţiunei. Cu privire la acest punct sûnt de recomandat opuri compuse pre basa psichologică şi etică ca a lui Herbart; Ziller (Vorlesungen über algemeine Pedagogik, Leipzig 1875) dintre străini, ear' dintre ai nostri: I. Popescu şi Dr. Il. Puşcariu; şi sûnt a se incungiura opuri compilative scrise din punct de vedere al speculei şi basate pre bolduri, facultăţi şi câte alte personificaţiuni mitologice şi idei înnăscute ca a dlui Dr. L. Petrovici. La scrierile dlui Dr. Puşcariu şi Dr. Petrovici voiu revenì într'un articul special.

După aceste observări principiale sĕ me întorc la catechismul de sus. Problema educaţiunei o determină Ziller într'acolo, că are sĕ dea celui ce sĕ educă o anumită formă îmbogăţindu'l cu un capital de cunoscinţe trebuincioase vieţei sale concrete. Aceasta este trăsura psichologică. La aceasta vine etica şi acea problemă o arată ca pre idealul personalităţei. De acì are sĕ purceadă şi instrucţiunea religioasă-morală. Metodul cel mai potrivit pentru ajungerea scopului educaţiunei şi pentru resolverea problemei acelui va fi şi acì cel concentric, va sĕ ḑică: sûnt a se grupa doctrinele aşa după cum stau în legătură şi după cum se nasc una din alta, lărgindu-se astfeliu orisontul cunoscinţelor.

În urmarea aceasta poate ar fi fost mai potrivit, dacă autorul tracta pre basa simbolului, îndată după pct. 1 din partea I şi despre Dḑeu în trei persoane şi despre St. Treime, la care foarte nimerit nisuesce a ajunge pre cale analitică. În legătură cu doctrina despre Dḑeu în sine stă doctrina despre Dḑeu ca creator, provedenţă şi rescumpĕrătoriu. Cele dintâiu două doctrine speciale sûnt cuprinse în articulul ăntâiu şi sûnt a se tracta la olaltă, a treia la articulul al II. Autorul le-a tractat de sine ca întroducere la esplicarea simbolului.

Asemenea poate ar fi fost mai potrivit a tracta într'una: viaţa vecînică, arĕtându-o pre aceea ca pre obiectul nădejdei şi năsuinţelor noastre religioase morale, ear' pre aceasta ca resultat eşit din dreapta credinţă şi dragostea creştinească. Prin aceasta nu se alterează nici decât continuitatea simbolului cu atât mai vêrtos căci acesta are a arĕta numai punctele credinţei, ce sûnt a se face învederate elevului, şi nu dă îndrumărì, că în ce ord şi grupare sûnt a se desvolta.

Autorul se vede că a fost consciu de chemarea sa ca crescĕtoriu şi apĕrătoriu al moralităţei. Căci partea despre caritatea creştină este foarte circumstanţială şi bogată în materie. Acì întrece pre toate celelalte manuale de religiune. Aceasta vine de acolo, că autorul a vĕḑut cu ochii chiar punctul de mânecare pentru educaţiunea religioasă. Una am de observat acì. Iubirea către Dḑeu, creştinul o realisează pre două căi: directă şi indirectă sau mijlocită. Aşa era foarte potrivit a se arĕta deosebitele forme de cult şi însemnarea lor, cu unele esplicări din liturgică. La această observare me îndreptăţesce menirea cărţii pentru anii din urmă a scoalei poporale. În casul acesta scolarii duc în viaţă şi oare-care învĕţături practice şi devin în posiţia de a se cunoasce mai bine şi a şi împlinì mai cu dragoste datorinţele lor către biserică. Aceste le pretind chiar şi trebuinţele creştinesci (veḑi Stefanelli Catechetica § 46). Însĕ acest neajuns uşor îl poate suplinì catichetul care se va folosì de acest manual.

Este us în scoli a despărţì la propunerea religiunei istoria biblică de catechism. Prin aceasta despărţire scopul nu se ajunge. După părerea mea calea cea mai potrivită ar fi a face propunerea pe basă istorică. Anume făcênd mai ântâiu pre elevi cunoscuţi cu isvoarĕle pentru cunoscinţele noastre religioase, se şi tracta catechismul pre base istorice. Spre ex. În art. II se vorbesce de Iisus Christos, acì numai de cât ar fi a se espune nascerea, pruncia, botezul şi începerea învĕţăturei lui Iisus. A arĕta că el a fost Dḑeu şi om, dovedind aceasta din învĕţătura şi faptele sale, cu deosebire din rescumpĕrare. Aşa la singuraticii articuli ai credinţei se poate arĕta întreaga viaţă a lui Iisus, ca idealul cel mai perfect al personalităţii. Un catechism compus în acastă formă ar fi mijlocul cel mai potrivit pentru propunerea cu succes a religiunei. Băieţii chiar şi cei mai mari privesc istoria biblică ca un obiect cu totul deosebit de religiune. De sine se înţelege, că istoria testamentului vechiu în forma, după cum se espune aḑi în cea mai mare parte, ar fi mai puţin considerat. Dar este şi raţională. Căci întreaga viaţa noastră crestinească se basează singur şi numai pre persoana Mântuitoriului şi pentru băeţi este chiar fără folos istoria Jidovilor de cari şi de altmintrenea sûnt storşi în multe alte privinţe. Apoi învĕţăturele speciale dogmatice nici nu au a fi dovedite cu testamentul vechiu. Din acela se pot trage numai consecenţe morale, togmai aşa ca şi din formele de religiune ale altor popoarĕ.

În fine d-lui S. Popescu îmi permit observarea, că preocupat de studiile d-sale biblice esegetice a prea îngreunat conţinutul cărţii cu reproducerea multor citate din scriptură, de oarece acele cer memorisare, apoi este adevĕr psichologic, că memorisarea numai cea intelectuală, carea resultă din combinarea conţinutului conceptelor, este cu folos.

Aşa Catichismul arĕtat se recomandă cu căldură ca cel mai bun faţă cu cari le avem. De sine se înţelege că pentru de a fi întrodus în scoale, după pracsa bisericei ortodocse, mai restează aprobarea din partea autorităţei bisericesci, a venerabilului Consistoriu, care luând în considerare arḑênda trebuinţă de cărţi metodice pentru propunerea religiunei, după premersa censurare nu va denega Catachismului de Moise Toma aprobarea de lipsă, de oarece merită.

Nĕseud în Noemvre 1880.

G. P.

Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale

la tractarea Aritmeticei în scoala populară.

(Disertaţiune ţinută în adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români din Ţeara Bârsei“ la 26 Aprile 1880 în Zernesci)

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala primară din Satulung.

(8 Urmare).

Principiul 2.

Numai din intuiţiune resultă întipuiri chiare despre numĕr, despre raportul şi operaţiunea numĕrului.

Principiul cel mai fundamental în metodul elementar al instruirei din aritmetică este intuiţiunea, pentru-că prin intuiţiune se căstigă nu numai primele întipuiri despre numĕr, dar chiar şi raporturile dintre numeri şi relaţiunile cu numeri. Astăḑi nu se mai concede, a esista în fruntea aritmeticei elementare concepte generale reguli şi legi, după cari sĕ purceadă elevul,ˈ aceste nu folosesc nimic la priceperea casurilor speciale, dar cu toate aceste regulele nu trebuesc eschise cu totul din scoală, căci şi ele aplicate la timpul şi locul lor şi într'un mod adevĕrat, folosesc foarte mult. Deci scolarii trebuesc sĕ înveţe totdeauna a cunoasce, a tracta şi a judeca numai specialităţi. Ei singuri trebuesc ca sĕ afle operaţiunea şi cele mai simple căi, ce duc la deslegarea temelor. La intuiţiunea închipuirilor de numeri sĕ nu se folosească învĕţătorul nici odată de cifre, ci de linii, cuburi, puncte, de oare-ce numai prin aceste se poate mai bine înfăţişa mulţimea unităţilor de numeri. De aceea voiu vorbì ce-va despre mijloacele intuitive. De mijloacele intuitive cele mai usitate în religiunea numerilor dela 1—10 se ţin: linioare, puncte, cuburi, petri, nuci, mere, pere, tăbliţe, cărţi, condeie, beţişoare etc. Învĕţătorul sĕ nu se folosească numai de unul sau de douĕ obiecte de intuiţiune, ci de toate acele, cari pot face lucrul intuitiv şi pot duce sigur la scop, căci cu cât vor fi obiectele de intuiţiune mai diverse, cu atât va fi şi intuiţiunea mai clară, instruirea mai vie şi abstragerea numerilor mai posibilă. La instruirea unităţilor mai mari învĕţătorul va lega tot câte 10 beţişoare la olaltă; tot asemenea şi la arĕtarea sutelor. La fracţiuni se va folosì de lucruri, cari sûnt earăşi binecunoscute elevilor. D. e. de mere, de pere, de beţişoare asemenea de lungi şi de groase, de fire de aţă, de linii etc.

Mijloacele aceste de intuiţiune numai atunci pot avè un succes îndestulitoriu, când învĕţătoriul mai ântâiu operează singur cu ele şi după aceea îi pune pe elevii a opera şi ei. De aceea învĕţătura se folosască mijloacele, ce le are la disposiţiune totdeuna într'un mod adevĕrat şi sĕ lase pe elevii cei mai debili a le privì mai îndelungat, decât pre cei mai ageri şi mai deştepţi. (Va urma).

Bursa de Viena şi Pesta

din 13 Noemvre 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	107.35	107.30
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.90	81.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.50	97⅝
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.25	84.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.75	123.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	98.—	98.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.50	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.50	95.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.—	94·—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.50	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.20	72.45
Datorie de stat în argint . . .	73.25	73.15
Renta de aur austriacă	86.80	78.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.75	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	822.—	818.—
Acţiuni de credit austr. . . .	282.—	282.20
Acţiuni de bancă de credit ung.	252.75	253.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	109.50	109.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	109.25	107.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.62
Napoleon	9.36½	9.37½
100 marce nemţesci	58.—	57.95
London (pe poliţa de trei luni) .	117.40	117.40

Economic.

Sibiiu 12 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.30—8.30; grâu sĕcăreţ fl. 5.80—6.80.; sĕcară fl 5.60—6. Orz fl. 3.90--4.30; Ovĕs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 2.10—3.50; Mălaiu fl. 6—7; Cartofi fi. 1.60—2.; Semênţă de cânepă fl. 4—5; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 9—10; Fasole fl. 5.50—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.; Slănină fl. 36—38 Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 24—28.; Săpun fl. 19—21. fên pro 50 chilo fl. 80.1: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—50 cr. carne de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Făgăraş, 5 Noemvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.50—8.50; grâu sĕcăreţ fl. 6—7.; sĕcară fl. 4.90--5.20; orḑ 4--4.20 ovĕs fl 2--2.10; cucuruz (nou) fl. 3.—5 (vechiu) fl. 5; mălaiu fl. —.; Sămânţă de cânepă fl. 8—9; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. .4—5.; cartofi (vechi) cu fi. 1.40..—2.; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—76; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 40—42; unsoare fl. 75—76; cânepă fl. 30—31; sĕmênţă de in fl. săpun fl. 30.—34; fên fl. 1.80.—2. spirt pro grad fl. 10½ pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 44 cr carne de berbece 28 cr.; oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul fu bine cercetat. în urma cărei împregiurări şi cerealele au scăḑut în preţuri.

(Recoltele în America şi Europa). Eătă ce cetim în această privinţă în „Telegraphul“ din Bucureşti. In unele părţi ale Americei, precum în Texas, s'a constatat, că situaţiunea climaterică permite douĕ recolte pe an. Dacă, pe lângă aceasta, mai ţinem seamă şi de eftinătatea cu care se dobândesce în America o recoltă adusă până la magasie, apoi nu putem de căt sĕ ne îngrozim şi mai mult de viitorul, ce ne aşteaptă, deacă nu ne vom grăbi a pune chipul nostru de a cultiva pămêntul pe un picior mai egal cu progresul, ce s'a făcut în această privinţă în cele-lale State ale Europei.

Spre a arĕta şi mai bine deosebirea, ce esistă între cheltuelile ce se fac în America şi cele ce se fac în Europa pentru cultivărea pămêntului, foaia le Moniteur des interets materiells, ia de esemplu un hectar de grâu *) în Texas şi altul în Francia, şi adunând toate cheltuelile împreună cu ceea-ce costă pămêntul, resultă, că un hectar de grâu în Texas costă, cu recolta adusă la magasie, 153 lei 69 bani ear în Francia 321 lei 32 bani. Pe lângă aceste un hectar în Texas dă, în termen de mijloc 20 hectolitre, *) pe când în Francia nu dă de cât 15. De unde resultă, că în Texas hectolitrul de grâu costă 7 lei 70 bani, ear în Francia 21 lei 50 bani. Dacă la aceasta se mai adaoge şi cheltuiala transportului în Europa, care este de 9 lei 38 bani, apoi resultă, că un hectolitru de grâu poate fi adus într'unul din porturile francese seau englese cu preţul de 17 lei 8 bani.

Făcênd acum o comparaţiune între preţurile, care sûnt pe pieţile noastre şi punênd o chilă de grâu cu 80 lei, resultă că baniţa noastră costă în portul de la Brăila 4 lei ear cea din Texas. adusă în Europa, 3 lei 43 bani, şi cea din Francia, pe loc, 4 lei 30 bani.

De aci se poate vedè, că numai în casuri de lipsă în America şi în Francia, seau în alte ţeri, pot avè căutare grânele noastre, care, pe lângă scumpetea lor, mai au şi cusurul de a fi proaste, şi aceasta, numai din causa chipului celui defectuos, cu care se cultivă pămêntul la noi.

De aceea le „Moniteur des intèrêts meteriels,“ respunde prin urmăroarele cuvinte tuturor acelora, cari se plâng că'şi vĕd propriele lor pieţe năpădite de produsele americane:

„Transformaţi obiceiurile voastre, culturile voastre, aplicaţiunile voastre agricole spre a ajunge sĕ luptaţi cu concurenţa ce vi se face. Şi dacă aceasta nu este de ajuns, dacă cu toate acesta sûnteţi bătuţi în această luptă arḑĕtoare, ei bine, faceţi atunci cum fac Americanii: faceţi pretutindeni drumuri de fer şi canaluri, pentruca sĕ nu remână isolat nici un colţuleţ de pămênt măcar; cu chipul acesta, veţi avea mijloace d transport în de ajuns şi tarife, cari nu vor modifica decât foarte puţin preţurile veniturilor voastre. Dar dacă cu toate aceste, nu se va ajunge la resultatul dorit! Ei! atunci, nu trebute se mai staţi la îndoială; trebuie se mergeţi până la capăt cu copiarea Americanilor: a reduce la minimum bugetul armatei, şi a reda agriculturei, milioanele de braţe pe care i le ia în fie care an sistema anti-economică a păcei armate care ne guvernează.“

---

*) Un hectar este 5,000 stângini pătraţi.

**) Un hectolitru este 100litre.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 29 Noemvre şi 29 Dec. imob. lui Sigismund Hersch în Dej (trib); în 24 Noemvr. şi 24 Dec. imob. remasului după George Moga în Rĕhĕu (judec. cerc. Sebeş); în 20 Dec. 1880 şi 20 Ian. 1881 imob. lui Eugen Bago în Caratna (trib. K. Oşorhei); în 29 Noemvr. şi 29 Dec. imob. lui August Saltzer în Şirioara (judec cerc. Huedin); în 1 Dec. 1880 şi 1 Ian. 1881 1881 imob. lui Pavel Oancea în Rĕhĕu (jud. cerc. Sebeş); în 2 Dec. 1880 şi 4 Ian. 1881 imob. lui Henrich Schütz în Săcele; în 3 Dec. 1880 şi 4 Ian. 1881 imob. lui Petru Stian în Săcele (trib. Braşov); în 29 Noem. imob. lui Ioan. Bocor jun. şi sen. în Huedin (judec. cerc.); în 15 Dec. 1880 şi 15 Decemv. 1881 imob. remasului după Pavel Sprentz în Jeghed (trib Cicsereda); în 22 Noemvr. imob. soţiei lui Martin Láslo în Braşov (trib.); în 25 Noemvr. şi 27 Dec. imob. lul Moise Rogdan în Velţ (judec. cerc. Sămărtin); în 23 Noemvr. imob. remasuluì după Gustav Naska în Braşov; în 29 Noemvr. imob. lui Michail Porr în Braşov (trib); în 17 Noemvr. imob lui Toma Gierescher şi ale remasului dăpă soţia sa în Aldorf (trib. Bistriţa.)

Nr. 297 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scoalele popurale gr. or. din comunele Bogatu şi Cunţa, ppresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu terminul 15 Novembre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt:

1. Bogatu, 200 fl. v. a. şi lemne de foc.
2. Cunţa, 120 fl. v. a. şi folosirea a 2½ jugere pămênt.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sĕ'şi adreseze petiţiunile lor instruite conform regulamentului scolar din anul 1878, oficiului ppresbiteral subsemnat până la terminul susindicat.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea la 28 Octomvre 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 234. 3—3

CONCURS.

La scoala confesională gr. or. din comuna Visca în protopresbiteratul Iliei murĕşene devenind vacant postul de învĕţătoriu, pentru ocuparea acestuia se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 9 Noemvre 1880 st. v.

Emolumentele sûnt:

I. În bani gata 120 fl. v. a.
II. 100 ferdele bucate în grăunţe ½ grâu, ½ cucuruz.
III. Folosirea grădinei scolare.
IV. Cuartir liber în edificiul scoalei.
V. 6 orgii lemne de încălḑit, din care se va încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa acest post vor avè a'şi adresa suplicele instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului dela 1878 la subscrisul până la terminul sus indicat.

Gurasada, în 23 Octomvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 292· 3—3

CONCURS.

Devenind staţiunea de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Draos vacantă, se escrie concurs cu termin până la 9 Noemvre st. v. a. c. când se va ţinè şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

O leafă anuală de 80 fl. v. a. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa acest post invĕţătoresc sĕ'şi aştearnă suplicile instruate conform statutului organic şi prelângă alte atestate de învĕţământ şi testimoniu de cualificaţiune la oficiul protopresbiteral gr. or. în Cohalm.

Comitetul parochial în conţelegere cu Dl administrator ppresbiteral concernent.

Draos, 19 Octomvre 1880.

În numele comitetului parochial.

Nicolau Iosif m. p.,

ad Nr. 225 1880. 3—3

CONCURS.

Conform părintescii ordinaţiuni consistoriale ddto 11 Septemvre a. c. Nr. scol. 3065 se escrie al II-lea concurs pentru ocuparea postului vacant de învĕţătoriu diregent în clasa a III-a din Herman, cu terminul până la 23 Noemvre a. c. st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

250 fl. v. a. din cassa alodială, cu prospect de 300 fl. şi ⅓ din stola parochului ca cantor, apoi dela toată familia câte 7 litre bucate, ear' dela neorustici câte 25 cr. şi locuinţă în edificiul scoalei.

Dela concurenţi se cere sĕ aibă cel puţin 5—6 clase gimnasiale, cunoscinţa limbei germâne şi maghiare, apoi a cântărilor bisericesci, şi a musicei vocale pentru formarea unui chor, şi sĕ fie şi cleric.

Concurenţii vor adresa petiţiunile la subscrisul provĕḑute cu documentele necesare.

Braşov în 27 Octomvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protop. în trat. II al Braşovului.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 131. Sibiiu, Joi 6 Noemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3620 Scol.

Către toţi inspectorii districtuali a scoalelor române gr. orient. din archidiecesă.

Consistoriul archidiecesan censurând prin o comisiune specială cartea intitulată: „Elemente de *Aritmetică* pentru incepĕtorii din scoalele primare“ de profesorul gimnasial Panteleimon Dima, a aflat, că această carte întruneşte condiţiunile unui manual bun de scoale în specialitatea computului, şi de aceea şi până la urmarea unui decis sinodal privitoriu la întroducerea definitivă a ei în scoalele noastre poporale române greco-orientale din archidiecesa Transilvaniei în inţelesul §-lui 122 p. 2 din statutul organic, consistoriul archidiecesan o întroduce în mod provisoriu şi o recomandă tuturor învĕţătorilor dela scoalele noastre, ca manual de scoală în rênd cu celelalte manuale de această specialitate.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu, la 1 Noemvre, 1880.

Nicolau Popea m. p.,
archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Noemvre.

Desbaterea generală a bugetului Ungariei s'a început Luni în 3/15 Noemvre. Ḑiua cea dintâiu a desbaterei generale a fost foarte calmă de astădată. Numai partida estremă a dovedit până acum, că remâne consecuentă în procederea sa. Ea susţine şi acum, că situaţiunea financiară este desperată, fatală chiar şi că periculul, care a alarmat ţeara înainte cu şese ani, se apropie cu paşi gigantici. Opoşiţiunea moderată stă până una altă passivă. Dacă nu va venì Sennyey cu discursul seu, de care s'a făcut deja vorbă, atunci toată desbaterea va fi moartă. Cu drept cuvênt aruncă „P. Ll.“ vina pasivităţii acesteia asupra raporturilor politice din ţeară. Oposiţiunea păşesce cu vehemenţă numai când crede, că poate aduce cabinetul la cădere şi de aceea face conclusiunea: că la noi politica omoară financele.

În 14 Noemvre n. s'au întrunit la Viena Nemţii austriaci în partheitag, în care s'a votat resoluţiunea, conform cărei toţi Nemţii sĕ se grupeze la activitate comună contra mĕsurilor guvernului actual şi a coaliţiunei, a cărei scop este suprimarea (?) germanismului.

În aceeaşi ḑi comitetul de agitaţiune al partidei sociale democratice a lucrătorilor a convocat o adunare generală. Adunarea a declarat, că este de parte de nisuinţele separatistice ale poporului adeverat, care deocamdată nu doresce alta, decât îmbunĕtăţirea situaţiunei materiale. Resoluţiunea în înţelesul acesta s'a acceptat cu unanimitate. — Amendouĕ adunările au decurs fără de nici un incident.

Cestiunea Dunărei, spune „Romanul“, are a dobândì în curênd un nou interes de actualitate, prin desbaterile, ce se vor urma asupră'i în comisiunea Dunăreană.

„Este de prisos, continuă „Romanul“, a mai revenì asupra ante-proiectului pentru navigaţiunea Dunării între Porţile de Fer şi Galaţi, din punctul de vedere al tratatelor. Numeroase articole de ḑiare şi mai multe broşuri, dintre care una a apărut de puţin timp la Viena şi este de o mare valoare, au probat cu prisos, că acest ante-proiect e contrariu şi literei şi spiritului tratatelor, pe care trebuie sĕ fie întemeiat; numai este astăḑi o îndoială pentru nimeni, că dacă acest ante-proiect ar dobândì aprobarea comisiunei Dunărene şi a puterilor, el n'ar fi de cât fructul arbitrariului, şi că acest arbitrariu ar isbì dea dreptul în drepturile suverane ale României şi înteresele ei economice; el ar fi o împuţinare pentru independenţa statului român şi un mare pas pe calea aservirei sale economice.

„Din fericire această robire nu va fi dată României; bunele raporturi dintre ambele state vor putè sĕ fie isbite, şi încă foarte greu, prin stăruinţa neînduplecată de a face, sĕ se admită un ante-proiect contrariu tuturor simţementelor şi intereselor României; dar acest ante-proiect, chiar admis, nu va putè nici odată sĕ fie aplicat fără voinţa şi concursul statului român.

„Dacă fatalitatea va voì, ca cuvêntul, ca raţiunea, ca dreptul sĕ nu aibă nici o ascultare, va venì neapĕrat rêndul împotrivirei; şi pe acest teren rolul României, deşì neplăcut, va fi foarte lesne.

„Dacă se va admite comisiunea micstă, sub preşedinţa Austro-Ungariei, comisiune cu totul contrarie tratatelor de Paris şi Berlin, va fi destul României sĕ refuse de a'şi trimite representantul în acea comisiune, pentru ca ea sĕ nu poată funcţiona.

„Dacă acea comisiune, lucrând chiar fără participarea României, va voì sĕ facă act de autoritate pe ţĕrmul românesc, autorităţile române nu vor avè decât sĕ voiască, pentru ca nici una din dispoşiţiunile comisiunei micste sĕ nu fie ţinută în samă.

„Ar fi negreşit trist, pentru buna armonie dintre Statele vecine, ca România sĕ fie nevoită a recurge la asemeni mijloace; pusă însĕ între dreptul unit cu interesul sĕu şi interesul bine sau rĕu înţeles al altui stat, care ţeară n'ar recurge oare la asemeni mijloace spre a se apĕra?

„Micul Dulcigno, aşeḑat în bătaia tunurilor, de pe flotele unite a şepte mari puteri, resistă încă de a admite soartea, ce i s'a făcut de un congres European; şi oare România, care nici că are a se teme de o demonstraţiune navală, n'ar avè atâta curagiu cât are mâna de oameni din Dulcigno?“

Curagiul „Românului“ este justificat, mai ales când României nu'i remâne altceva de făcut. Pe cum se vede din diverse sciri, Francia, Italia, Germania şi doar şi Serbia au părăsit pe România în cestiunea de care e vorba.

Incidentul din Cluj.

Încă Sâmbătă generalul Némethy într'o notă către magistratul Clujului arată, că instrucţiunea prealabilă cu oficerii Dinstl şi Ristof s'a început şi că despre starea lucrului întru cât s'a putut constata până atunci s'a făcut raport la comanda superioară din Sibiiu. Provoacă însĕ pe magistrat a face şi el din parte'şi instrucţiunea de lipsă şi despre resultat a încunosciinţa comanda c. r. a garnisoanei din Cluj. Cu ocasiunea aceasta generalul pune magistratului la inimă, a 'şi da toată silinţa a susţinè armonia de până acì dintre cetăţeni şi garnisoană.

Magistratul a provocat printr'un afiş poporaţiunea la susţinerea liniscei. Ce resultat a avut provocarea magistratului se vede din cele ce scriu ḑiarele maghiare din Cluj. Comanda militară, după cum scriu acele ḑiare, s'a veḑut silită a face de Sâmbăta după ameaḑi se circuleze patrole pe stradele Clujului. Oficierii umblă cu garde lângă sine. Nu se mai duc în hoteluri şi restauraţiuni, ci îşi duc mâncarea acasă. „Ellenzék“ mai adauge, că sus în castel s'au suit 12 tunuri „Uchatius“ şi sûnt îndreptate spre cetate. Aceeaşi foaie spune, că în decursul nopţei s'au adunat mulţimea de oameni în strada Turdei şi a spart ferestile generalului Demel. Îndată după întêmplarea aceasta soldaţii au ocupat întrările stradei avênd ordin, la cel mai mic semn de demonstraţiune a trage în mulţime. Patrole permanente străjuesc locuinţa generalului.

Junimea dela universitate s'a adunat Sâmbătă după ameaḑi în 1/13 Noemvre şi a hotărît, a esclude corpul oficerilor din regim. de reservă Nr. 51 dela ori ce convenire.

Duminecă înainte de ameaḑi la 10 oare representanţa cetăţii s'a într'unit la şedinţă estraordinară şi a hotărît şi primit, sĕ se adreseze atât către ministrul de interne, cât şi către dietă cu rugarea, care în esenţă cuprinde următoarele:

Comitetul nostru cetăţenesc a înţeles cu cea mai mare uimire din raportul căpitanului cetăţii şi din al primarului substituit scirea despre atentatul comis de doi oficeri din armata comună c. reg. garnisonată aici, anume de locotenentul Ristov şi locotenentul supr. Dienstl, contra cetăţeanului nostru Nic. Bartha ca redactor al ḑiariului „Ellenzék“, cu atât mai vêrtos, cu cât el nu poate considera acest atentat numai de un delict comis contra siguranţii de viaţă a cetăţeanului numit, ci el vede totodată în atacul asupra persoanei acestuia deoparte atăcându-se şi o tesă fundamentală a vieţei noastre constituţionale, un paladiu câştigat cu lupte grele: libertatea cuvêntului şi a pressei, de altă parte însĕ el vede atacându-se singuranţa personală şi viaţa tuturor cetăţenilor, sanctuariul scutinţei noastre cetăţenesci; ba vede un astfel de atentat, care, dacă nu'şi va lua pedeapsa cuvenită — cum s'a întêmplat deja în unele casuri precedente — va sgudui în consecuenţele sale funeste întreaga noastră esistenţă naţională din temelii, va sguduì independenţa şi libertatea noastră, pentrucă ura reciprocă între elementul militar şi cetăţenesc a luat nesce proporţiuni, încât conflictele vor fi necalculabile şi consecuenţele funeste. Deci comitetul cetăţenesc considerând dimensiunea estraordinară a faptei comise 'şi ţine de datorinţa sa a declara, că fapta trebue pedepsită şi resbunată după mărimea sa din partea deregĕtoriei competente şi pentru a urga aceasta îndreaptă către dl ministru de interne şi către legislaţiune un gravamen motivat, în care arĕtându-se cum s'a întêmplat în faptă catastrofa cere sĕ se constateze şi lămurească, dacă este adevĕrat, că locotenentul Ristow s'a folosit de espresiuni vătĕmătoare şi umilitoare pentru naţiunea noastră întreagă; dacă este adevĕrat, că atentatul s'a comis în urma unei sfătuiri prealabile şi a unei hotărîri cu intenţiune din partea mai multor oficeri din armată; mai departe municipiul aşteaptă, ca toţi vinovaţii sĕ fie pedepsiţi cum se cade după cum se va constata fapta, ca sĕ se dea o satisfacţiune locuitorilor, cari s'au întărîtat cu drept cuvênt. Pentru a prevenì atari fapte în viitor sĕ se ia disposiţiunile cele mai energice, ear sentenţa, ce se va aduce în casul concret de faţă, sĕ se aducă la cunoscinţa tuturor dimpreună cu motivele speciale. Şi ca dovadă, că municipiul nostru ţine atentatul comis de un fapt de însemnătate pentru ţeara întreagă şi demn de a fi resbunat prin toate mijloacele permise de constituţiune, el enunţă prin resoluţiune, că adresele către guvern şi legislaţiune în acest obiect sĕ se substearnă la locurile competente fără amênare şi de deputaţiuni şi pentru spriginirea lor sĕ se recerce şi celelalte municipiuri.“

Hotărirea aceasta, la propunerea lui Lud. Nagy, se decide a se trimite la toate jurisdicţiunile. Benigni dă espresiune indignărei sale, că în faţa celui dintâiu funcţionariu al cetăţii s'a putut întêmpla, ca cetăţenii sĕ fie străpunşi cu baionetele. (Doi studenţi unitari şi un cetăţean cu ocasiunea, când miliţia a curăţit stradele de mulţime). Dênsul cere a se întroduce cercetarea disciplinară contra căpitanului cetăţii. (Aplause în auditoriu. Comitele suprem provoacă auditoriul la linisce).

După ce s'a hotărît mai departe, ca votul representanţii sĕ se afişeze pe păreţi şi o deputaţiune denumită de comitele suprem, care la ordinul ministrului a venit dela Budapesta unde se afla, la Cluj, sĕ ducă adresele la Budapesta, Benigni interpelează pe capitanul cetăţii, dacă scie, că patrole de miliţie insultă cetăţenimea clujană? Căpitanul cetăţii Minorici respunde îndată, că în interesul liniscei a aflat cu cale sĕ cerculeze patrole pentrucă nu era sigur de cele ce se puteau întêmpla. Acuma însĕ a scris la comandă se înceteze patrolele. Cu aceste şedinţa se termină.

G. Ugron după ce ese din representanţă, la dorinţa poporului, a rostit cam următoarele apostrofări nesocotite:

Cu bucurie vĕd, că cetăţanimea patriotică şi junimea însufleţită din Cluj, cu toate că acest oraş a încetat, de a mai fi capitala Transilvaniei, totuşi şi astăḑi simţesce, ca şi în timpul, când Clujul era scutul constituţiunei şi bastiunea libertăţii. Mĕ bucur din inimă, că dvoastră protestaţi contra laşei brutalităţi austriace şi nu suferiţi vătĕmarea ce o comise laşitatea austriacă. (Strigări frenetice: „Jos cu ucigĕtorii laşi!) N'am avut nici odată credinţa, că pe dvoastră, cetăţenilor mei, vĕ va cuprinde o tremă laşă. (Esclamări din mulţime: Jos cu Austriacii, peară ucigĕtorii!)

Vĕ vĕd dlor cerĕnd cu curagiu în ochi şi cu inimi oţelite dreptate pentru vătĕmările, ce au cutezat a le comite doi membrii mişei din armada austriacă contra dv.

Aduceţi-vĕ aminte, că strămoşii dv. iubitori de libertate au fost aceia, cari au alungat impertinenta oaste austriacă până la Wiener Neustadt, sub conducerea unui beliduce genial cum a fost Gabriel Bethlen; aduceţive aminte, că dvoastră şi părinţii dv. conduşi de tata Bem aţi alungat afară din marginile acestei ţĕri oastea de gunoaie (söpredék hadat). (Vivate frenetice).

Dar dv. sciţi că spiritul austriac nu a perit încă; tactica tradiţională a Austriei, de a tortura pe Maghiar pe sub ascuns, de a-l vătĕma până în inimă fără de a'şi lua vre-o pedeapsă pentru aceasta, este şi astădi la ordinea dilei. Aceşti mişei nu se mai tem de nimic, caută ocasiune pentru conflicte, dar purtarea dv. deamnă şi liniştită zădărnicesce planurile lor spurcate.

Deci ve vog sĕ asteptaţi adunarea poporului, sĕ ve cruţaţi puterile pentru aceasta.

În această adunare a poporului vom enuncia, că unica causă a mişeliei austriace se află în sistema noastră de guvernare, care sufere ca naţiunea noastra sĕ fie vătĕmată di de di; i vom face cunoscut guvernului, că dilele lui sûnt numerate, ear ţeara la alegerile viitoare va trebuì sĕ aleagă între libertate, guvern adeverat constituţional şi între slugărnicia pe la curte.

Voind a enuncia aceste în adunările noastre imposante doresc, ca dv. dlor concetăţeni, sĕ nu ve risipiţi puterile în demonstraţiuni mici, ca sĕ putem fi împreună în masse cu miile, se avem ocasiune a da dorinţelor noastre legitime espresiune şi un caracter amerinţător.

Se nu uităm în această minută nici pe bărbatul, care zace în pat bolnav acoperit de rane, cuprins de friguri, fără consciinţă, care sufere, pentrucă şi a rădicat glasul pentru fraţii noştri chinuiţi şi asupriţi din armata austriacă.

S. **Békessy** redactorul diarului „Kelet“ a vorbit provocat de popor din balconul cassei de economii, spunĕnd cele ce s'au hotărît de representanţă. El a arĕtat o telegramă, care dicea, că e dela ministrul de interne, conform cărei întêmplarea cu Bartha se va cerceta de o comisiune mestecată. Displăcere mare a causat sfătuirea de a nu participa poporul la adunarea proiectată de unii alţii, pentru-că dintr'ênsa se poate nasce un conflict sângeros. Tot aşa de cu desplăcere au fost primite cuvintele vicecomitelui **Gyarmati** care provoca la linisce.

După ameadi junimea s'a întrunit în cafeneaua Orban şi s'a consultat sĕ ia parte la adunarea poporului. Redactorul dela „Magyar Polgár“ a inimat junimea vorbind despre misiunea ei. Adunarea junimei a trimis o deputaţiune la G. Ugron cu care sĕ se înţeleagă asupra adunărei generale a poporului. Ugron vine şi dice că este sistem în purtarea oficerilor, în faţa cărei ministeriul e impotent şi dieta laşă. Ugron susţine, că în contra armatei nu este alt remediu decât a se adresa poporul către regele încoronat.

Dumineca s'au trimis adrese redactorului Bartha şi comitetului reuniunei jurnalistice din Budapesta.

Telegrame de compătimire au încurs la redacţiunea diarului „Ellenzék“ dela Dobriţin, Budapesta, Oradea-mare, Gherla, M. Oşorheiu, S. Cristur, Elisavetopole, Arad, Sighişoara, Satmare, Apaţa, D. S. Martin, Iaszberény, Dej, Teaca, Cucerdea, Braşov, Odorheiu, Şopron, Aiud, Kézdivaşarhely, Huedin, Uioara, S. Georz, Crasna, dela singuratici şi redacţiuni de diare maghiare.

Judele instructor **Comanescu** a ascultat Dumineca pe Bartha două oare şi a făcut oculata.

În curtea şi dinaintea redutei a avut Marţi loc o adunare generală de popor. „Ellenzék“ dice că la adunare au luat parte 4—5 mii de oameni; alte diare reduc numerul la jumetate şi mai puţin de jumetate. Ugron şi cu ocasiunea aceasta s'a adresat către mulţime cu o vorbire fulminantă contra instituţiunilor de faţă şi a militărimei şi în urmă a propus o adresă la Maj. Sa regele, ca la beliducele suprem, care poate demanda ca culpabilii sĕ se pedepsească.

La propunerea lui Stefan **Hegedüs**, adresa se primesce unanim. Substernerea adresei s'a încredinţat unei deputaţiuni de trei (Bokros, Ugron şi Orbán.)

Marţi au deslegat medicii rănile şi judele instructor şi bărbaţii de specialitate au făcut o nouă oculată.

Ca sĕ nu lipsească şi partea comică din dramă înregistrăm, că un locotenent, **Dobokay**, de bună samă din patriotism, 'şi-a părăsit cariera (Ellenzék i strigă un éljen!) De altă parte „Ellenzék“ este indignată foc, că căpitanul cetăţii corespunde cu comanda locală c. r. nemţesce. „Legea îndatoresce jurisdicţiunile unguresci sĕ se folosească de limba maghiară. dacă nu e lege, ce însemnează sbârcăitura nemţească?“

Din dieta Ungariei.

Afacerea **Bartha** a fost obiectul a două interpelaţiuni energice la 15 n.

Contele Em. **Pechy** atrage atenţiunea ministrului president asupra regretabilului esces din Cluj şi'l roagă sĕ ia mĕsurile de lipsă pentru pedepsirea culpabililor şi satisfacerea opiniunei publice.

Em. **Laszlo**, al doilea interpelator, constată mai ântâiu fapta printr'o telegrama din „Hon,“ apoi arată, că credinţa cetăţenilor în siguranţa vieţii e sguduită prin ultimul atentat sângeros, care e numai un adaus nou la vătĕmările sistematice. Trebue sĕ se condamne asemenea fapte pentrucă de vor remânè şi pe viitor nepedepsite, cetăţenii vor trebuì sĕ'şi ia înşişi satisfacţiunea dela oficerii însetaţi de sânge. (Aşa e! în stânga estremă). Trebue sĕ ne lămurim: ori că trăim într'un stat de drept ori într'un stat de soldatescă. (Aplause în stânga estremă), trebue sĕ ne lămurim, dacă sub povara imensă a contribuţiunilor mai este asigurată viaţa şi casa cetăţenilor. (Aplause în stânga estremă). Oratorul propune: Casa desaprobează faptul şi doresce ca ministrul president îndată după constatarea lucrului sĕ facă raportul. (Aprobări).

Ministrul president **Tisza** respunde, că a luat toate mĕsurile necesare pentru a se constata escesul într'un mod liniscitor şi imparţial.

Verhovay (întrerumpĕnd): Cum ai făcut şi cu afacerea stindardului din Agria!

Ministrul presid. **Tisza** continuând observă, că şi în această afacere va sta de vorbă cu dl deputat la timpul seu. Încât pentru casul de faţă s'a recercat comanda militară din Sibiiu, sĕ dispună cercetarea escesului printr'o comisiune mestecată, compusă din civili şi militari şi cu conlucrarea comitelui suprem din Cluj. Vinovaţii se vor pedepsì după resultatul cercetărei cu toată asprimea. În sfêrşit adauge, că este necorect a agita opiniunea publică pentru o faptă a particularilor contra unei corporaţiuni. (Sgomot în stânga estremă: „Nu de escesul particular e aici vorba!“ Strigări: la ordine! la ordine!)

Presidentul chiamă pe deputat la ordine.

C. **Eötvös**: Apoi ministrul sĕ nu copere faptele! (Sgomot. La ordine!)

I. **Madarász**: La ordine pentru ucigĕtori? (Aşa e! în stânga estremă; mişcări în dreapta).

Em. **Szalay**: Şi casul acesta se judecă din punct de vedere de partidă! (Sgomot. Strigări din stânga estremă: În instituţiune zace causa; sûnt o sută de casuri pentru unul!)

C. **Eötvös**: Acì e d. e. casul Boemelburg!

Ministrul president **Tisza** respinge însinuarea de acoperitor al faptelor şi sfătuesce de nou, că nu trebue sĕ aţiţe ura între naţiune şi militărime. (Aprobări în dreapta strigări în stânga: Militarii au înecput).

I. **Madarász**: Ei dic, că Maghiarul e un câne! (Aşa este! în stânga estremă; sgomot, şi mişcări în dreapta).

C. **Eötvös**: Guvernul actual poartă vina la aceasta. (Aşa e! în stânga estremă, sgomot, mişcări în dreapta).

În fine **rĕspunsul** ministrului pres. se ia la cunoscinţă.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Brad, 27 Octomvre 1880. (Reuniune, resp. subreuniune de învĕţători români; adunare de învĕţători maghiari; alegeri de intregire în cercul Bradului). În 18 şi 19 Octomvre st. v. se ţinu aici în Brad în sala gimnasiului conferenţa învĕţătorilor români gr. or. din ppresbiteratul Zarandului. Această conferenţă o conchiemă mult on d-n inspector districtual de scoale Nicolau I. **Miheltianu**, prin un circulariu de dto 2 Octomvre vechiu. Aşteptam cu oare care curiositate sĕ vĕd resultatul acestei conferenţe, cu atât mai mult, cu cât în convocător se dicea espres, că se vor ţinè prelegeri practice de către învĕţătorii dela scoalele normale din Brad, cu pruncii. De altă parte voiam sĕ vĕd cât le zace la inimă învĕţătorilor causa scolară, şi cât voesc sĕ propăşească cu spiritul timpului. Dar circulariul era îndreptat şi către preoţi ca directori scolari. Asceptam deci sĕ vĕd încât se interesează şi preoţii de causele scolare!!? Totul a reuşit aproape după aşteptare.

În 18 Octomvre dimineaţa timpul era aşa de nefavorabil, încât nu contam sĕ participe nici un învĕţător la conferenţă. Dar cu toate aceste se presentară 18 învĕţători, mulţi de prin marginea tractului. Astfel după ameadi la 2 oare ne adunarăm în sala gimnasiului, unde dl ppresbiter, în o cuvêntare, arĕtă scopul acestei conferenţe, resultatul ce se poate obţinè prin conferenţe, dacă sûnt bine conduse, şi în fine arĕtă datoria ce are fie-care învĕţător, de a-'şi câstiga cunoscinţe, atât teoretice, cât şi practice, necesare oficiului seu. După finirea cuvêntării presidentului între urări de „sĕ trăiască“ se începură prelegerile practice.

Învĕţătorul dela clasa a IV norm. I. G. ţinu prelegere cu pruncii claselor normale din istoria biblică „Iisus ca prunc de 12 ani“. În cât a reuşit prelecţiunea, s'a putut observa, la finitul oarei, când toţi elevii au fost în stare a enara liber piesa.

Urmà apoi învĕţătorul P. R. care ţinu earăşi o prelegere practică din limba maghiară „cum sĕ începem cu pruncii cetirea maghiară“. Se încinseră apoi desbateri asupra prelecţiunilor, luând parte la ele, şi dintre profesorii gimnasiali. Desbaterile fură de tot obiective.

Urmară încă două prelecţiuni, una ţinută de învĕţătorul I. G. şi anume: piesa de lectură „Copilul, vaca şi grădina“ după I. Popescu, tractată din punct de vedere logic, stilistic şi gramatical, desvoltându-se conceptele de subiect şi de predicat.

Învĕţ. P. R. ţinu prelegere din „mesurile metrice“. Şi aceste reeşiră spre multĕmirea celor presenţi. Abia la 6 oare se finì conferenţa. În urma convenirilor amicabile între învĕţători se ivì ideea, dĕ altmintrea de mult plănuită, de a ne constituì învĕţătorii din asest tract în o subreuniune învĕţătorească. Ideea era aproape de realisat.

În 19 Octomvre, după finitul serviţiului divin, la care luară parte toţi învĕţătorii, cari se înmulţiră la 23 inşi (din 37 câţi sûnt în tract) ne adunarăm de nou în sala gimnasială. Aici sub presidiul dlui ppresbiter ne constituirăm în o subreuniune cu numele: „subreuniunea învĕţătorilor rom. gr. or. din protopresbiteratul Zarandului.“ Oficialii în sensul statutelor „Reuniunei învĕţătorilor“ din comitatul Hunedoarei, aprobate de Ven. Cons. archidiecesan, se aleseră următorii: preşedinte Nicolau I. Miheltan, vice-preşedinte I. German, secretari Petru Rimbaş şi I. Anghel învĕţ. la scoalele din Brad, apoi membrii în comitet: Ioan Jurca, paroch şi învĕţ. în Cebea, Amos. N. Tulea, şi Moise Turcu; cassariu: Longin Poenariu, bibliotecar: Georgiu Ignaton.

Numerul membrilor „subreuniunei“ este 37 ordinari, toţi învĕţ. din ppresbiterat, membrii ajutători s'au făcut 5 inşi: Const. Costin, G. Părĕu, Nic. Mărgineau şi Stefan Albu, profesori la gimnasiul rom. din Brad şi Simeon Bacilla par. în Ormindea.

În şedinţa din 19 s'a luat decisiune, ca o a doua conferenţă a subreuniunei, sĕ se ţină după Pasci, lăsându-se în voia comitetului a defige diua.

În fine v-pres. esauriindu-se obiectele puse spre desbatere prin o cuvêntare scurtă mulţămind membrilor pentru interesul dovedit faţă cu conferinţa declară de închisă şedinţă subreuniunei.

Sara în 19 luarăm parte la balul ce s'a dat în favorul bibliotecei gimnasiale. Venitul curat este la 50 fl. v. a. despre care se va da raţiociniu, cu altă ocasiunei.

Apropos! în 16 Octomvre v. fură convocaţi tot aici în Brad, învĕţătorii maghiari — dară se presentară numai doi inşi, tablou!!

— În doi Noemvre a fost alegerea alor 9 menbrii în representanţa comitetului, în locul celor sortaţi. Alegerea s'a ţinut în casele dlui pretor, român, Simeon Piso. Alegĕtorii erau din notariatul Bradului, Mihălenilor şi Buceşului, curat români. Cine dară s'ar mai fi putut gândì, că nu vor reuşì aleşi curat numai 9 români. Şedulele la alegĕtori erau împărţite astfeliu; dar dl pretore se sufulcà — românesce — şi în ultrapatriotismul seu — face sĕ se împartă alte şedule, în cari erau înduşi: Bildhauer, jidov, Hollaky, ungur din Deva şi V. S.

Cu astfel de şedule nu pot reuşì, căci alegĕtorii nu voiră a vota cu atari şedule. Atunci d-nul pretor în omnipotenţa sa adună şedulele dela oameni, le a cores pre toate, prin agenţii sĕi, punĕnd în listă pre V. S. maghiar şi P. A. german. Cu aceste şedule trebuiră sĕ meargă sêrmanii alegĕtori, în vedul d.ui Piso, până punea şedula în urnă. Aşa merg trebile la Brad. I s'a reflectat d. P. cum îşi permite atari lucruri? Dar ce'i pasă dênsului!! Ne-am mângăia preste mĕsură dacă d. Piso nu ar fi Român. Însĕ fiind fiu de.... nu putem de cât a'i dice: mare e rĕtăcirea.

Un alegĕtoriu.

Protocol

luat în şedinţa III-a a adunărei generale a Reuniunei învĕţătorilor români ort. or. din ţeara Bârsei ţinută în Zernesci în 24 Aprilie v. după prând sub presidiul ordinar.

18. Se cetesce protocolul şedinţei I. din 24 Aprilie a. c. dinainte de prând şi

nefăcêndu-se nici o observare — Se autentică.

19. Se cetesce protocolul şedinţei a II-a din 24 Aprilie a. c. de după prânḑ şi — Se autentică fără modificări.

20. Se presentează raportul casarului şi cetindu-se, se decide:

A se da unei comisiuni spre revisuire şi raportare la timpul seu.

21. Se propune alegerea comisiunei pentru revisuirea numitului raport.

Se alege o comisiune de trei în persoanele Dlor: I. Raţ, I. Găvruş şi D. Dogar, cărora li se şi predă actul de revisuire

22. Comisiunea pentru înscrierea de membri noi prin raportul seu B. Bude raportează, că — după cum arată lista alăturată aici sub *a*), s'au înscris următorii membrii:

DD.: Nicolau Garoiu adv., Traian Meţian paroch, ambii din Zernesci şi Victor Popea paroch în Satulung, ca membrii fundatori cu tacse de câte 20 fl. v. a., Nicolau Groza amploiat cu tacsa de 2 fl.

Bratu Tipeiu primar comunal cu tacsa de 1 fl. Aldimir Badiu notariu cerc. cu 1 fl. Nicolau Cintea medic cu 1 fl., Ioan Taflan ospĕtar cu 1 fl., Ioan Gogonea provìs. cu 2 fl., Constantin Ioanovici comerciant cu 1 fl., toţi din Zernesci, ca membrii protegĕtori. Se ia spre plăcuta sciinţă.

23. Comisiunea însărcinată cu revisuirea raportului comitetului relativ la tema: „cari sûnt manualele cele mai potrivite pentru învĕţarea religiunei în scoalele poporale precum şi metodul după care ar fi a se propune acest studiu" prin raportorul seu Ioachim Ciurea îşi cetesce raportul seu alăturat împreună cu raportul comitetului sub *b*).

După o lungă discuţiune asupra raportului menţionat se ivesc mai multe propuneri, dintre cari se primesce propunerea dlui I, Dorca de înţelesul următoriu: combinându-se părerea comitetului cu cea a comisiunei sĕ se aducă un conclus în sesiunea presentă.

24. Conform conclusului premergĕtor se deschide discuţiune nauă în obiectul amintit şi se decid următoarele modificări în raportul comisiunei:

a) la pt. 4) în loc de „ceva din Religiunea creştină de I. Popea" sĕ se ḑică „partea morală din „Religiunea creştină" de Popea".

b) pt. 5) se modifică astfeliu:

„In anul al V-lea şi al VI-lea (clasa a IV-a) sĕ se propună partea dogmatică din „Religiunea creştină" şi elementale constituţiunei precum şi fasele generale, prin cari a trecut biserica ort. or. din metropolia Română din Transilvania şi Ungaria."

In celelalte puncte se adoptà cele raportate de comisiune.

25. Punêndu-se pe tapet statorirea bugetului pe anul 1880|81 se discută asupra posiţiunilor proiectate de comitet şi se primesc în întregitatea lor după cum urmează:

1) Spese de cancelarie . .	20 fl.—
2) Sigilul reuniunei	10 fl.—
3) Procurarea unui hectograf .	8 fl.—
4) Spese neprevĕḑute . . .	30 fl.—
suma	68 fl.—

29. Comisiunea însărcinată cu revisuirea raportului general al comitetului prin raportorul seu I. Străvoiu, cetesce raportul de revisuire alăturat împreună cu cel al comitetului sub lit. *c*) — Se primesce pentru desbatere.

27. După o scurtă desbatere în general se discută în special punct de punct deciḑêndu-se în modul următor:

Nrul I. — se înţelege din raportul comisiunei — se ia spre sciinţă.

Nrul II. la pt. 1) După unele desluşiri date din partea presidiului se trece preste acest punct la ordinea ḑilei.

La pt. 2. Constatându-se că observarea aceasta este superfluă de oarece chiar la adunarea generală presentă a acestei reuniuni procesele verbale s'au autenticat separat adecă fie care şedinţă pentru sine, punctul amintit cade de sine. —

la pt. 3) Spre sciinţă.

la pt. 4) Cu respect la acest punct se decide a se reînnoì cererile către autorii români şi sĕ se facă un apel pe cale jurnalistică

La pt. 5. Relativ la acest punct se primesce propunerea lui Ilariu Reit de înţelesul următor: comitetul sĕ roage pe venerabliul consistoriu, a emite un cercular, prin care sĕ se provoace comitetele parochiale a prenumera „Scoala română" pe numele scoalei şi pentru folosinţa învĕţătorului

La pt. 6. Cestiunea aceasta fiind superată deja prin statorirea bugetului, se trece la ordinea ḑilei

La pt. 7. după unele desluşiri date de presidiu se constată, că comitetul n'a fost însărcinat cu revisuirea statutelor, ci aceasta fiind intenţionată pe anul viitor, comitetul a luat iniţiativă a face unele pregătiri spre scopul acesta din propriul îndemn; deci punctul acesta cade de sine.

La pt. 8. Preste acest punct se trece la ordinea ḑilei.

La pt. 9. Decisiunea în această materie urmează la alt loc.

La pt. 10. Relativ la scusa absenţiilor se primesce propunerea lui I. Găvruş: de a se scusa numai absenţiile documentate prin atestat medical eventual prin adeverinţă dela comitetul subreuniunei, căreia aparţine respectivul.

La pt. 11. Absenţa lui D. Iuga se scusă din cause binecuvêntate, ear cu privire la tacsa restantă susmenţionatul se deobligă a o solvì mai târḑiu.

La Nrul III. Adunarea primesce propunerea comisiunei cu strigări de „sĕ trăiască".

28. G. Moian atrage atenţiunea adunărei generale asupra declarării autorului cărţii intitulate „principii de pedagogie".

Se observă membrilor reuniunei, ca sĕ se subscrie cât se poate mai mulţi într'o listă de prenumĕraţiune pentru opul menţionat, de oarece aceasta este în interesul fie căruia şi în special în interesul reuniunei, carea va căpĕta ¹/₃ din preţul esemplarelor vêndute.

29. Comisiunea pentru revisuirea şi raportarea asupra proiectului de reformă a regulamentului pentru împărţirea reuniunei în despărţĕminte, prin raportorul sĕu Ioachim Ciurea propune şi adunarea decide:

A se adopta acel regulament aşa precum este propus de comitet şi alăturat sub lit. *d*).

30. Comisiunea emisă pentru darea de samă asupra gramaticelor române practicabile în clasele elementare prin raportorul seu St. Taus cetesce raportul alăturat sub *e*).

Relativ la acest raport deschiḑêndu-se o discuţiune lungă se face o propunere din partea dlui I. Dobrean: a se da elevilor de cl. a III-a şi a IV-a manual.

Din causă eă timpul este foarte înaintat, se decide a se amêna votarea în acest obiect pe şedinţa procsimă.

La ordinea ḑilei votarea în cestiunea gramaticelor şi continuarea desbaterilor punctelor din programă. Cu aceste şedinţa se ridică.

D. c. m. s.

St. Iosif m. p., preşedinte. *G. Moian* m. p., not. reun.

Cetindu-se acest protocol şi aflându-se întru toate corespunḑĕtoriu se autentică.

Braşov, 1 Iunie 1880.

Comisiunea verificătoare:
Ioan Dobreanu m. p., *Zosim Butnar* m. p.,
A. Feneşan m. p.,

Protocol

luat în şedinţa a IV-a a adunărei generale a Reuniunei învĕţătorilor rom. ort. or. din ţara Bârsei ţinută în Zernesci în 25 Aprilie v. 1880, după prânḑ sub presidiul ordinar.

31. Nefiind gata protocolul şedinţei trecute din causa scurţimei timpului. — Autenticarea lui se amênă.

32. Se presentează rugarea lui S. P. Stefan înv. în Bod pentru scusa absenţei dela adunarea gener. din anul trecut. — Fiind absenţa motivată se acoardă scusa.

33. Punêndu-se la vot propunerea comisiunei şi a dlui I. Dobrean relativ la cestiunea gramaticelor remasă pendentă din şedinţa de dimineaţă şi amênată anume pe şedinţa aceasta.

Se primesce prin maioritate de voturi propunerea dlui I. Dobrean: de a se da elevilor de cl. III şi IV manual de gramatică.

34. Urmează a se decide şi asupra manualului de gramatică, ce ar fi de folosit din partea învĕţătoriului. — Se decide a se întrebuinţa gramatica de Manliu.

35. În legătură cu aceasta dl I. Dorca aduce la cunoscinţa adunărei generale, cumcă d-sa ofere un premiu de 3 napoleoni de aur pentru cea mai bună gramatică română destinată pentru clasele elementare. — Se ia spre sciinţă.

36. Comisiunea însărcinată cu revisuirea raportului casarului prin raportorul seu I. Găvruş raportează, că socotelele cuprinse în susmenţionatul raport se află în consonanţă cu realitatea şi propune a se da absolutoriu comitetului şi în special casarului; raportul e alăturat sub *f*)

Se ia spre plăcută sciinţă şi propunerea comisiunei se primesce.

37. Se propune a se cetì membri, cari sûnt în restanţă cu solvirea tacselor.

Se primesce şi cetindu-se lista membrilor din partea raportorului I. Găvruş, se constată, că sûnt următorii restanţieri:

DD. Toma Brenci din Bacîfalu; Ioan Creţu din Dobârlău; Ioan Popovici din Doboly inf.; David Coman din Lisneu; Nicolae Puşcar din Sohodol; Ioan Tişca din Moeciul sup.; George Runcean din Cheia; Aron Puşcariu din Sohodol; Florea Şoner din Braşovul-vechiu; Alecse Viju din Purcăreni; Ioan Neagu din St-Petru; George Furtună din Covasna; Ioan Băncilă din Tohanul nou. Dlui Ioan Băncilă din considerante grave i se iartă tacsa pe doi ani.

38. În legătură cu cele premerse se propune a se sterge din lista membrilor toţi acei învĕţători, cari sau au eşit din oficiul lor sau au trecut în alte protopopiate afară de raionul Reuniunei fără de a mai cerceta şedinţele adunărei gen. precum şi a subreuniunilor şi fără de a încunosciinţa pe comitet despre repăşirea lor.

Se primesce şi în urmarea aceasta se şterg din listă următorii membri:

DD. Nicolae Şerban din Boroşneulmic; Nicolae Rus din Sita-Buzĕu; Pavel Birt din Arin; Nicolae Neicu din Satulung; Vasile Oancea din Cernat; Trandafir Dragomir din Apaţa; Constantin Tişca din Predeal; Ioan Podariu, din Vlădeni. Dl Ioan Oltean, fost învĕţător în Herman, întrând în statul preoţesc se declară că din tacsa restantă solvesce 1 fl. v. a.

39 Din considerare că dl George Urdea capelan în Cernat se află în acelaş loc, unde a funcţionat şi ca învĕţător şi este probabil că va remânè şi pe viitor membru al reuniunei noastre. — Se decide a se întreba mai ântâiu de mai remâne membru al acestei Reuniuni şi pe viitor sau nu?

40. Se pune la ordinea ḑilei prelegerea practică, cuprinsă în programă. Dl Ioan Dobrean ocupând locul seu la masă ca esecutătorul acestui punct, îşi desvoaltă metodul seu practic în prelegere, aşa încât a corespuns pe deplin asceptărilor. — Din partea adunărei i se esprimă dlui prelesor un viu „sĕ trăiască."

41. Urmând statorirea materiei de pertractat în adunarea gen. viitoare dl I. Dorca propune, ear' adunarea

Decide a se lua la discusiune la adunarea generală procsimă ordinară revisuirea statutelor.

42. Locul ţinerei adunărei generale ordinare celei mai de aproape la învitarea dlui I. Dorca în numele poporului. — Se ficsează Satulung; şedinţele se vor ţinè la biserica vechie.

43. Dl I. Tacit propune a se face un regulament pentru afacerile interne. — Se primesce cu unanimitate.

44. Se pune la ordinea ḑilei discusiunea propunerilor de sub Nr. 16 al protocolului şedinţei II din 24 l. c. din această sesiune. Discutându-se fie-care propunere în special se aduc următoarele decisiuni:

1. Se primesce.
2. Se primesce.
3. Din considerare, că la această propunere s'a început o discuţiune prea îndelungată, astfel încât răpindu-se prin aceasta timpul, ce ar trebuì folosit pentru superarea puţinelor agende, cari mai sûnt de percurs, s'ar face imposibilă încheierea sesiunei presente cu şedinţa aceasta, — şi din considerare, că şi aşa revisuirea statutelor se va întêmpla în sesiunea ordinară cea mai de aproape, cu care ocasiune se sperează a se ţinè cont şi de această propunere, — propunerea din cestiune se revoacă de către propunĕtor.
4. Se primesce.
5. Nu se primesce.
6. Se primesce.
7. Se primesce ca material la revisuirea statutelor.
8. De asemenea se ia ca material la revisuirea statutelor.
9. Fiind precisată posiţiunea membrilor onorari prin statute, această propunere cade de sine.
10. După decisiunea de sub Nr. 38 al acestui protocol, prop. aceasta cade.
11. Se primesce.
12. Se primesce.

45. Dl D. Dogariu îşi cetesce elaboratul seu lucrat cu multă diliginţă şi cunoscinţă de causă; elaboratul este întitulat „Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale la tractarea acestui obiect de învĕţămênt în scoala poporală."

Lucrarea a fost ascultată cu mare atenţiune din partea membrilor, cari au resplătit succesul dlui disertante cu lungi aplause şi strigări de „sĕ trăiască."

46. Dl I. Dobrean declară, că a prelucrat elaboratul seu întitulat „esercitii practice" pentru clasa a II-a elementară şi îl va preda comitetului spre recensiune; despre condiţiunile tipăririi susmenţionatului elaborat declară, că se va pronunţa în urma recensiunei. — Se ia spre sciinţă.

47. Se propune alegerea comisiunei, carea se verifice ultimele douĕ protocoale. — In comisiunea verificătoare se aleg d-nii: S. Dobrean, Artemie Feneşan şi Z. Butnar.

48. Dl Preşedinte mulţămind membrilor aceştei Reuniuni pentru zelul arĕtat în decursul acestei sesiuni, declară sesiunea de încheiată.

D. c. m. s.

St. Iosif m. p., preşedinte. *G Moian* m. p., not. reun.

Cetindu-se acest protocol şi aflându-se întru toate corespunḑĕtor, se autentică.

Braşov, 1 Iunie 1880.

Comisiunea verificătoare:
Ioan Dobrean m. p., *A. Feneşan* m. p.,
Z. Butnar m. p.

Varietăţi.

* (Denumiri.) La oficiul suprem de saline în Uioara sûnt denumiţi şi dd: Victor **Pipoş** ca oficial de cl. I. Alecsandru **Popşora** de cl. III.

* (Postal.) În Întorsura Buzeului (comitatul Treiscaunelor) va funcţiona din 16 Noem. n. încolo un oficiu nou postal, care de 3 ori pe sĕptĕmână va comunica cu posta uşoară din Boroşneu. De cercul acestui nou oficiu se ţin comunele următoare: Intorsura Buzeului, Bărcani, Vama Buzeului, Crasna şi Sita-Buzeu.

* (Dela societatea de lectură „Iuli'a", a junimei române dela universitatea din Cluj.) Comform statutelor juna noastră societate s'a constituit şi pe anul 1880/1, alegêndu-se de: *a)* preşedinte Dr. Aureliu Isacu, advocat; *b)* vicepreşedinte Andrei Miculu, jurist; *c)* secretar al internelor Iului Herbay, jurist; *d)* al esternelor August A. Nicóra, jurist; *e)* cassar Pompei Germanu, medicinist, *f)* bibliotecar Vasilie Bonàu, candidat în profesură; *g)* redactor la foaia literară „Ḑorile" Gavril Onisioru; ear' membri de încredere *h)* Romul Presi'a, Rem. Roşca şi Dumitru Ciut'a, ca controlor. La începutul activităţii sale comitetul nou 'şi comfirmă (?) de cea mai sântă datorinţă a esprima toată recunoscinţa şi mulţămita societăţii, ce o detoresce publicului român în genere, particularilor şi p. o. prese române pentru spriginul moral şi material, ce i la oferit societăţi noastre în decursul anului scol. trecut; ear', ca şi de acì înainte sĕ putem mai cu

succes propăşì, recurgem şi pentru venitor la ajutorul şi spriginul marinimos al aceloraşi factori. În specie rugăm p. o. presă română, autorii şi editorii diferitelor publicaţiuni literare, ca, considerând starea nesuficientă a fondului societăţii, abia de 1000 fl. v. a. sĕ binevoiască a ne gratuì cu câte un esemplar din ḑiarul, respective publicaţiunea dd.-lor. Vom binemerita îmbrăcişarea oferindă prin aceea, că societatea va tinde din ce în ce mai mult la realisarea destinului sĕu: va iniţia membrii sei în cunoascerea iubirea şi cultivarea limbei şi literaturei române prin şedinţe literare şi publice, va desvolta spiritul culturei sociale şi de asociare prin arangiarea de petreceri sociale în favorul fondului seu, va premia, încuragia şi ajutora membrii sei mai emeritaţi, activi ori lipsiţi de mijloace. Toate aceste măreţe scopuri, realisate in sînul şi partea cea mai conscie şi tineră din corpul naţiunei, în sînul junimei universitare, îndreptăţesc societatea noastră a fi mândră, când crede a fi dênsa un focar eficace şi statornic întru promovarea literaturei şi culturei naţionale în junime şi prin junime. Are titlul deci se crească, înfloreasca şi fructifice sub scutul puternic al întregei romànimi. Cuprindem în miniatură o parte însemnată a romànimei din patria noastră, în inimele noastre iubirea „tot“, ce este a sciinţei şi culturei întregului naţional, drept aceea sûntem în şi ai „întregului“ naţional pe calea culturei!

Ajutor, şi vom propăşì!

Din şedinţa comitetului.

Cluj, 5 Noemvre n. 1880|1.

Preşedintele
Dr. *Aureliu Isacu* m. p,
advocat.

Secretarul esternelor
August A. Nicóra m. p.,
jurist.

* **(Cutremur nou la Agram).** Luni noaptea spre Marţi de la 12 oare şi 22 minute până la 4 oare 25 minute au urmat opt sguduituri vehemente. Poporaţiunea, carea se reculesese de frică, a fost de nou cuprinsă de panică. De la cea din tâiu sguduitură poporaţiunea se află pe strade şi piaţe publice. Mueri şi copii din causă, că nu pot odichnì, înfăţişează o privelisce întristătoare. Nimenea nu cutează se între în case. Mai multe familii au părăsit cetatea. În piaţa Ielacici au adus leşinată pe proprietăreasa unei case. Bolnavii din spitalul misericordianilor au vrut sĕ sară pe feresti. Confusiunea e completă.

* (O reuniune) pentru înfrumseţarea oraşului Sighişoara s'a constituit deja şi 'şi va începe lucrările cât mai curênd.

* (Producenţii de tăbac) prin o ordinaţiune a ministrului de finanţe sûnt provocaţi, a pacheta la espedarea de tăbacuri, numai frunḑele alese de tăbac, eară cotoarele separat, căci la din contră tăbacurile mestecate cu cotoare se vor plătì după tarifa cotoarelor de tăbac.

* (Furturi). In Prejmer s'au furat în noaptea de 10 spre 11 Noem. cassa comunală cu mai multe mii de fl. şi în sinagoga din M. Oşorhei mai multe obiecte preţioase.

* (Bani falşi.) In Cluj se află în cerculaţie foarte mulţi floreni falşi de metal.

* (Un tren bogat.) In ḑilele trecute a plecat pe trenul din Potsdam *via* Schöningen-Kreisen-Aachen un tren extra, care deşì mic pentrucă a consistat numai din maşină şi un vagon cu 4 roate, totuşi a fost foarte bogat, pentrucă a fost încărcat cu aur trămis de Bleichrőder din Berlin la Rothschild în Paris.

* (Un orcan teribil) a domnit în Reggio (Calabria) în ḑilele trecute, care ţinênd mereu 9 ceasuri, a înnecat 366 case, 17 oameni şi toate vitele din împregiur. Paguba este necalculabilă.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Ochiul învĕţătoriului,

ca unul dintre mijloacele de educaţiune.

(Disertaţiune cetită în şedinţa II a Reuniunei înv. rom. din ţeara Bârsei la 24 Aprile a. c. de I. Aron înv. în Braşov.)

Stimaţilor domni şi fraţi!

În această adunare a reuniunei noastre mi-am propus a vorbì despre o limbă, carea nu are nici etimologie nici sintacsă precum au toate limbile fie ele vii sau moarte. În această limbă pricepe maghiarul pe Românul, europeanul înţelege pe selbaticul din lăuntrul Africei şi pe resboinicul indian, din pădurile Americei, fără de a fi auḑit vr'o dată vorbindu-se limba acestor popoare. Ea este aşa dară o limbă universală şi inţeleasă de toate popoarĕle pămêntului. A inviat deodată cu creaţiunea omului şi carea numai cu peirea lui se va stêrpì.

Pe această limbă 'mi permiteţi a o numì limba ochiului, fiind-că el este organul carele o vorbesce.

De limba aceasta simplă, lipsită de formele gramaticale, de neologisme şi de dialecte şi pricepută, înţeleasă foarte bine chiar' şi de pruncuţul cel micuţ, are învĕţătorul, ca educator al generaţiunei nouĕ, adeseori mare necesitate pentru de a'şi ajunge scopul la care năzuesce.

D-nilor! chiemarea învĕţătorului este de a preda elevului cunoscinţele necesare pentru viaţă după un metod practic desvoltând în armonie atât mintea cât şi inima elevului.

Pentru desvoltarea minţii scim, că se recere ca învĕţătorul sĕ producă în spiritul elevului cât mai multe şi mai clare idei, ear' pentru cultivarea inimei se recere earăşi, ca el sĕ desvolteze şi celelalte facultăţi ale spiritului, cari sûnt: simţĕmintele şi năsuinţele; pentrucă o cultură adevĕrată a spiritului omenesc se poate închipuì numai atuncea, dacă toate fenomenele vieţii spirituale, cu cari este omul înzestrat din partea prea bunului creator, se desvoaltă în armonie.

Între multele mijloace, cari sûnt cualificate de a deştepta, regula şi promova o cultură adevĕrată a spiritului în elev, consider eu, că ocupă un loc principal şi ochiul învĕţătorului.

Se ḑice, că ochiul este oglinda sufletului, şi în adevĕr în el se oglindează starea omului din lăuntru şi prin urmare el este representătoriul vieţei spirituale a omului. Ochiul scie esprima ca şi glasul ceeace se mişcă în spiritul nostru, ba ce e mai mult, el adecă ochiul mititel, ne arată de multe ori ceeace gura nu îndrăsnesce a esprima; el spune tot ceeace nu îndrăsnesce cineva a spune; toate, toate-şi găsesce acì o espresiune fidelă! Din el poţi cunoasce necontestabil, şi cu deosebire în un copil, amorul sau ura, bucuria sau întristarea, bunătatea, sau reutatea, umorul sau posomorirea, adeverul, durerea şi ruşinea, cari nu sûnt altceva decât nisce fenomene ale spiritului. Sĕ luăm un esemplu concret, un cas din vièţa noastră de toate ḑilele, din scoală chiar, ca sĕ vedem, ce rol însemnat are ochiul între mijloacele de educaţiune. Este cunoscut, că pentru de a produce în spiritul elevului idei clare despre un lucru oarecare e o necesitate imperativă ca mai ântâiu sĕ disputi spiritul pentru primirea ideilor şi apoi sĕ te silesci a ţinè spiritul elevului întors anume spre lucrul sau obiectul, despre care vorbesci, căci altfeliu ideile formate în spiritul sĕu precând acesta e pasiv, sûnt neclare, confuse şi de multe ori de tot false. La prepararea sau dispunerea spiritului elevului pentru primirea ideilor ne folosim de modele şi vorbe, cari cu cât sûnt mai alese şi mai întocmite după gradul de pricepere al elevului cu atât şi ideile formate în spiritul lui vor fi mai clare şi mai profunde. Spre a ţinè însĕ spiritul elevilor dintr'o clasă întors anume spre obiectul, despre care se vorbesce fiecarui dintre noi e cunoscut, că nu e un lucru tocmai uşor, fiindcă aceea dupăcum am ḑis e o necesitate imperativă pentru formarea de idei clare, deaceea noi ne năsuim ca elevii la propunerile şi esplicările noastre din scoală sĕ observe cu toţii cea mai completă linisce şi se fie cu o deosebită atenţiune la cuvintele noastre şi la modelele sau lucrurile, pe cari noi li le arĕtăm. Numai sub condiţiunile aceste putem aştepta ca învĕţăturile pre cari ne silim a le preda copiilor în scoală sĕ între şi se prindă rădĕcini adânci în spiritul lor. Dar e cunoscut, că spiritul omului şi cu deosebire al unui copil mic, e foarte estravagant; acum se află la obiectul, pre care îl vede şi la moment, cu iuţala fulgerului, trece la alt obiect pentru el poate mai impresionabil şi prin urmare mai atrăgĕtor şi acì apoi îl vedem ocupându-se cu predilecţiune de el şi după ce s'a delectat în câtva cu acest obiect trece tot aşa de iute la altul s. a. m. de parte. De acì provine apoi, ca un copil dela un lucru, despre care i vorbim sau pe carele il arĕtăm în natură sau în model în scoală, prin asociaţiunea de idei, sĕ fie transportat cu spiritul pe la jucăriile lui de pe acasă sau la fluturii din grădină părintească sau fraţii şi amicii sau dealte obiecte joc etc. Deşì un atarecopil a observat în decursul propunerei, cea mai completă tăcere şi la pĕrere cu atenţiune, totuşi în spiritul seu nu s'a format nici o ideie clară de lucrul, despre carele am vorbit. Lucru prea natural, fiindcă el a fost cu spiritul pe aiurea. Pentru de a putè învĕţătoriul controla atenţiunea scolarilor sei aflu mijlocul cel mai simplu şi mai bun de a deda pre acestia ca ei sĕ îl priveascä la propunere în faţă, fiindcă atunci el poate cunoasce mai uşor din oglinda sufletului lor, care dintre ei e atent şi care nu. Se vedem şi mijlocul, care ar fi de întrebuinţat spre a aduce spiritul desertat al unui elev earăsi la locul cuvenit. Vĕḑênd învĕţătoriul, că un elev rĕtăcesce cu spiritul seu pe aiurea îl va îndrepta pre acesta prin aceea, că îl va ficsa un moment cu ochiul şi eată, că spiritul neatentului e earăşi la locul cuvenit; eară dacă simpla ficsare nu ar ajuta nimic, o întrerupere a propunerei de vr'o câteva clipite, carea nici decum nu slăbesce noţiunile câstigate pănă acì de ceialalti scolari ca pedepsele sau predicele morale, şi o ficsare pătrunḑetoare a elevului neatent vor fi deajuns pentru îndreptarea rĕului fiindcă unde vorbesce ochiul acolo graiul e de prisos.

(Va urma).

Economic.

Mediaş, 11 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu 7.60—8; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20—6.50; Sĕcară fl. 5.80—6; Ovĕs fl 2.50—2.70; Cucuruz fl. 3.; Sĕmênţă de cânepă fl. 3.—3.80; Fasole fl. 550—6.50 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.50—1.60; Fên fl. 1.30—1.50; cel vechiu; cel nou fl. —-—; Cânepă fl. 22—26; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—68; unsoare de porc fl. 70; Sĕu de luminări fl. 36—46; Spirt pro grad cr. 11; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 40— cr. carne de viţĕl 44 cr.; carne de berbece 20 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi din pricina timpului mereu ploios a fost mai reu cercetat ca cele trecute.

Braşov, 12 Noemvre n. Pro hectolitră Grâu fl 7--8.20; Grâu sĕcăreţ fl. 5.90 Sĕcară fl. 5.20--5.50. Orz fl 3.60—3.90; Ovĕs fl 2.—2.10; Cucuruz fl. 3.30; Mălaiu fl 4.30.; Mazere fl. 6.; Linte fl. 10.60; Fasole fl. 4.10; Sĕmânţă de in fl. 10.20 Sĕmênţă de cânepă fl. —4.10 Cartofi fl. 1 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 48 carne carne de viţel — cr. de berbece 28 cr.. Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Sighişoara, 11 Neomvre n. Pro hectolitră: grâu fl. 6.80—7.50;. grâu sĕcăreţ fl. 5—5.60 sĕcară fl. 5.40—5.70—; ovĕs fl. 2—2.20; cucuruz fl. 4.; cartofi fl. 1.60; fasole fi. 4; per chilogr: sĕu brut 30 cr. carne de vită 40 cr. carne ostură bovină 80 cr unsoare de porc 80 cr. pro metru cubic lemne vêrtoase fl. 1.80.

Bursa de Viena şi Pesta

din 16 Noemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.15	107.30
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.50	81. |
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.25	$97^{5}/_{8}$
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.50	84.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.75	122.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	97.75	98 25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.50	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.—	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	93.50	98.—
Obligaţiuni urbariale transilvane.	94.50	94·50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	95.—	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.90	72.45
Datorie de stat în argint . . .	73.20	73.25
Renta de aur austriacă	86.85	87.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.50	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	819.—	818.—
Acţiuni de credit austr. . . .	282.60	282.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	253.—	253.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	108.75	109.25
Sorţi de regularea Tisei . . .	106.70	107.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.62
Napoleon.	9.36	$9.37^{1}/_{2}$
100 marce nemţesci	57.95	58.—
London (pe poliţa de trei luni) .	117.40	117.40

Nr. 308. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţĕtori la scoalele poporale din subsemnatele comune ale protopresbiteratului Mercurii se escrie concurs cu terminul până la 20 Noemvre st. v. a. c.

Cu aceste posturi sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Mag 120 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.
2. Ocna inferioară (Vizakna) 150 fl. v. a.

Concurenţii sĕ'şi adreseze suplicile lor instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual la subsemnatul în terminul arĕtat.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea, 1 Noemvre 1880.

I. Droc m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 251 1—3

CONCURS.

În urmarea ordinaţiunei consistoriale din 11 Octomvre a. c. Nr. 3174 scol. se publică concurs pentru postul de învĕţătoriu la scoala poporală gr. or. din Pianul de jos, tractul S. Sebeşului, cu terminul pănă la 22 Noemvre st. v.

Salariul împreunat cu acest post e de 200 fl. v. a.

Suplicile instruite după lege, au a se adresa la oficiul protopresbiteral al S. Sebeşului, pănă la indicatul termin.

Pianul de jos în 26 Octom. 1880.

În conţelegere cu d. protopresbiter concernent.

Comitetul parochial.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 8—24

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 132. Sibiiu, Sâmbătă 8 Noemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de **două ori** 12 cr., — de **trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 7 Noemvre.

Din Budapesta şi Praga se aud de multe ori plângeri asupra germanisărei. Maghiarii, cari au puterea potică în teritoriul coroanei ungurescі, se tem, că Germanii sau Nemţii au sĕ'i nimicească. Cechii se sbuciumă de frica Germanilor sau Nemţilor, cari îi încungiură de toate părţile, cu toate că au clerul înalt din ţeara lor, pe proprietarii cei mari şi o desvoltată cultură şi industrie pe partea lor.

Dar în monarchia aceasta cu diverse naţionalităţi se plâng şi Germanii sau Nemţii din Austria, cari prin parteitaguri caută a'şi îngrădì viitoriul. Se plâng mai vêrtos cei din Boemia şi Ungaria, că esistenţa lor naţională le este ameninţată de slavismul Cechilor şi altor popoare slavice şi în Ungaria de maghiarism. De acesta ne temem şi noi Românii dintre Tisa şi Carpaţi. Temerile însĕ nu se opresc acì: Rutenii din Galiţia resăriteană se îngrozesc de polonisarea lor. Temeri şi ear' temeri în toate părţile. Aşa ne înfăţişază presa din monerchia austro-ungară situaţiunea.

Între atâtea temeri, cari se încrucişează în multe casuri pe unul şi acelaşi teritoriu, fi-vor toate întemeiate? şi dacă toate nu sûnt, ceea ce nici nu este cu putinţă, care vor fi cele adevĕrate?

Înainte de toate Germanii sau Nemţii din monarchie au mai puţin drept de a se plânge, că sûnt ameninţaţi a se desnaţionalisa. Ei au toate condiţiunile unei asigurate esistenţe. Ei sûnt numeroşi destul de a nu putè fi coplesiţi de elementele celelalte.

Dar pe lângă toate aceste ei dispun de elementele culturei într'o mesură, încât precumpănesc în privinţa aceasta pe toate elementele celelalte şi ca prisos şi preste aceste au a spatele lor o împĕrăţie germană, a cărei vot este foarte ponderos în sfatul Europei. Nemţii chiar şi unde sûnt în enclave, astăḑi unde mijloacele de comunicaţiune sûnt atât de feliurite, sûnt atât de ocrotiţi de vistieria cea mare a culturei lor, care a devenit una dintre culturile generale europene, încât de pericul nu poate fi nici vorbă.

Dovadă eată şi în casul cu suprimarea teatrului nemţesc în Ungaria. Diversitatea influenţei, de care dispune acest element, atât între marginile monarchiei, cât şi afară de marginile aceste, a deschis în grabă earăşi teatrele închise. Nemţii se vor bucura de scena lor deacì încolo, precum s'au bucurat şi mai nainte. Dacă indiviḑi singurateci se desfac de trupul naţional şi trec în elemente străine, în monarchia noastră aceasta nu se întêmplă numai în urma prevalenţei şi apăsărei, ci adese-ori din motive personale. Aceasta însĕ este o împregiurare, care nu se poate împedeca nici odată absolut acolo, unde elemente deosebite vin în contact aşa de aproape, precum se întêmplă în Austro-Ungaria.

Cu totul altfeliu este posiţiunea d. e. a Cechilor. Afară de împregiurarea, că în însăşi ţeara lor sûnt încungiuraţi de elementul nemţesc, posiţiunea lor geografică, aproape în inima elementului german, face ca sĕ fie foarte espuşi. Când vreodată s'ar realisa visul lui Schönerer et compagnie, şi torentul german despre nord şi vest 'şi-ar împreuna undele cu cele dela meaḑă ḑi, din Austria: nici clerul, nici aristocraţia, nici inteligenţa şi industria lor nu ar mai fi în stare, ca sĕ'i scutească de soartea Slavilor deja înghiţiţi de elementul german în Germania resăriteană de astăḑi.

Atunci însĕ şi maghiarismul Ungariei, care ar venì în nemijlocita vecinătate, ar fi espus periculului de a se perde. Periculul aici, deşì pentru timpuri mai depărtate, este cu atât mai mare, cu cât maghiarismul, afară de clerul înnalt, aristocraţia şi puterea politică,ce o are astăḑi a mână, este încă lipsit în mare parte de celelalte elemente ale culturei şi pe lângă aceasta este un element heterogen de toate celelalte şi totodată şi puţin la numĕr. Mai vine apoi o altă împregiurare de a se lua în consideraţiune, împregiurarea, că elementul german se întinde dela marginile austriace până în inima Ungariei, la Budapesta.

Slavii ceilalţi, va se ḑică, afară de Cechi, şi am putè adauge şi de Sloveni, nu'i vedem ameninţaţi. Certele lor interne, bună oară între Poloni şi Ruteni, nu sûnt de a se lua în consideraţiune. Fragmentele slavice din Ungaria sûnt toate legate prin vecinătatea lor cu elemente aşijderea slavice şi sûnt în stare, dacă vor voì, sĕ resiste desnaţionalisărei, de care se ved ameninţate.

Încât ne privesce pe noi Românii, măcar că ne lipsesc unele din elementele de resistenţă, posiţiunea geografică şi numĕrul cel compact la marginea resăriteană a monarchiei ne sûnt destul de favorabile. Depărtaţi de noianul german, de care sûntem scutiţi prin elementul maghiar şi apĕraţi cu ziduri naturale de partea cea mai ameninţătoare a slavismului, avem condiţiuni de a putè trăì şi în viitoriu. Fără de a avè lipsă de gravitaţiunea, ce ni o sbiară în urechi presa maghiară mai la toate ocasiunile, dacă vom înţelege spiritul timpului actual, prin cultivarea literaturei şi îmbrăţişarea industriei în toţi ramii, putem sĕ ne asigurăm naţionalitatea şi în împregiurările puţin favorabile în care ne aflăm. Situaţiunea ce e drept ne este ingreunată şi împreunată cu consumare de puteri însutite, insĕ, când nu ne remâne altceva mai favorabil, trebuie sĕ o luăm pe aceasta ca cea dintâiu în combinaţiunile noastre.

Ameninţările din partea maghiarismului sûnt neplăcute, pentrucă ne împedecă mult în desvoltarea noastră; nu sûnt însĕ absolut periculoase, de oarece, afară de puterea politică, care, în asemenea împregiurări, nu străbate decât cel mult la suprafaţă, îi lipsesce celelalte arme moderne pentru cucerire. Eară în privinţa numerului şi a posiţiunei geografice noi sûntem în avantagiu. Noue mai mult ne poate strica desbinarea dinlăuntru decât asuprirea din afară.

Firesce că şi noi, şi toate elementele celelalte din monarchia austro-ungară, ar fi bine sĕ nu avem temeri ca cele de mai sus. Ar fi bine, când şi cugetul cuceririlor de elemente, ar fi şters din lecsiconul politic al fie-cărei naţionalităţi din monarchie. Cucerirea, ori în ce mod se face, este o remăşiţă din timpurile, când dreptul era representat de putere. Cu toate că astăḑi puterea brută este inlocuită prin altă putere, tot putere este, care lipsesce pre cel slab de dreptul esistenţei sale. Lipsirea cuiva de dreptul esistenţei sale este însĕ o nedreptate.

Nedreptatea scoasă din monarchie şi toate naţionalităţile ar fi asigurate în esistenţa lor.

Monarchia austro-ungară, aşa cum s'a desvoltat în decursul timpurilor, ni s'ar părè, că are altă misiune. Ea ni s'ar părè, că are misiunea de a promova civilisaţiunea, acel bun comun, care ca un soare are sĕ încălḑească de o potrivă toate elementele, spre a promova după proporţiunea lor de o potrivă desvoltarea lor, tocma cum promovează căldura soarelui firesc diversele plante pe agrii unui câmp şi diversele flori în una şi aceeaşi grădină.

Monarchia austro-ungară condusă de astfeliu de princip, ar fi stavila rivalisărilor acelor puteri mari europene, cari nisuiesc la întinderi cum erau ale popoarelor cuceritoare din anticitate şi din evul de mijloc.

Bărbaţii de stat, cari au astăḑi destinele monarchiei în mânile lor, ar trebuì sĕ zidească pe temelia aceasta, şi cearta, care consumă în zadar puterile tuturor, s'ar transforma într'o lucrare armonică a tuturor naţionalităţilor dela Bodenbach până la Predeal şi dela Vistula până la Marea adriatică şi în Alpii Tirolului.

Atunci Germanul, Cechul, Maghiarul, Românul, Polonul, Ruteanul, Serbul ş. a. m. departe, nu ar avè sĕ se teamă reciproc unul de altul şi monarchia austro-ungară s'ar străcura prin seculii viitori mai tare şi mai înflorită decum s'a străcurat mica Elveţie şi promite a se mai străcura.

Monarchia austro-ungară, reconstruită pe temelia aceasta, n'ar fi nici germană, nici slavă, nici maghiară. Ea ar fi a tuturor naţionalităţilor câte locuesc în sinul ei Ea ar fi în multe casuri paladiul păcei europene.

Revista politică.

Sibiiu în 7 Noemvre.

Incidentul din Cluj a încetat de a mai agita opiniunea Clujenilor în mesura, în care o agita în cele patru ḑile din tâiu. Se mai vorbesce numai despre starea bolnavului Bartha, de deputaţiunile la Budapesta şi de urmările procesului născut din incident. Dară se scrie în presa germană austriacă despre acest incident şi sĕ scrie făcênd imputări Maghiarilor pentru purtarea cea puţin nobilă cu armata comună austro-ungurească. Terminii, cari i a folosit Ugron în discursurile sale, în articulii şi notiţele din „Ellenzék“, cari i-a primit mulţimea aplaudând etc. etc. a provocat resimţeminte neplăcute la toate popoarele Austro-Ungariei şi în prima linie la Nemţii austriaci. Guvernul lui Tisza, în capul cărui are sĕ se spargă şi afacerea aceasta, va trebuì sĕ se trudească mult pentruca sĕ fie drept şi faţă cu opiniunea cea mare publică din monarchia întreagă şi totodată cu opiniunea maghiară, care are sĕ tragă mult în cumpănă, mai ales acum, când se apropie alegerile.

Baronul Sennyey a adus viaţă în desbaterea bugetului Ungariei. El a desvĕlit abisul financiar în toată groaza lui, dară nu spune, cu ce sĕ se astupe abisul. Începem astăḑi cu publicarea discursului lui Sennyey.

„P. Ll.“ într'o corespondenţă dela Viena afirmă, că guvernul austriac este acum gata, mai mult ca ori şi când altă dată, a scoate flamura neagră-galbină a imperiului, a calma pasiunile naţionalităţilor, silindule, a se subordina toate ideei unei Austrie. Din causa aceasta guvernul va stăruì şi de acì încolo, a fi cu consideraţiune către toate gravaminele popoarelor.

Interesant este a scì, că cele de mai sus se scriu cu privire la parteitagul austriac, care l'au ţinut Dumineca trecută Germanii austriaci în Viena.

Ḑiarele din Germania sûnt cu mult mai simpatice parteitagului decât coresp. vienez al ḑiarului „P. Ll.“

Privitoriu la cesiunea dunăreană cetim în „Alegătoriul“ următoarele:

> Putem afirma în modul cel mai positiv, ḑice „l'Indéapendance roumaine,“ că Francia nu va da Austriei presidenţa comisiunei micste dacă e creată această comisiune şi mai puţin încă votul preponderant.
>
> Proiectul va fi probabil acesta:
>
> Comisiunea micstă va cuprinde 5 delegaţi: al Rusiei, al Austro-Ungariei, al României, al Bulgariei şi al Serbiei.
>
> Comisiunea va fi presidiată, ca şi comisiunea europeană a Dunării şi presidentul nu va avè vot preponderant.
>
> Hotăririle vor fi luate cu majoritatea voturilor, 3 contră 2.

Albanezii resist încă puterilor şi desvoaltă mereu ideea unei Albanie guvernate în numele sultanului de un Albanez. Eată cetim în privinţa aceasta în „D. Ztg„:

> Notabili români din Thesalia încă au ţinut o adunare la Mezovo, în care cunoscutul emisar, Apostolul Mărgărit, a promis în numele Sultanului arme, muniţie şi bani. S'a hotărit a face causă comună cu Albanezii şi şefii acestora au fost imediat încunosciinţaţi despre cele petrecute.

Din dieta Ungariei.

În şedinţa dela 17 cur. continuându-se desbaterea bugetară a luat cuvêntul şi baronul Sennyey..

Oratorul constată la începutul discursului seu, că după erorile câte s'au comis în trecut, nu numai de guvern, ci şi de alţii, astăḑi nu se mai află nici un guvern, nici o partidă, nici un particular, care sĕ fie în stare a restabilì îndată sau într'un viitor apropiat ecuilibrul bugetului. O ameliorare pe terenul financiar se poate aştepta numai dela ameliorarea politicei generale şi aceasta va fi cu putinţă numai prin conlucrarea unor concepţiuni şi iniţiări administrative şi economice generale după un plan sistematic. Mijloacele curat financiare nu mai sûnt de ajuns. Contribuţiunile directe nu se mai pot urca, căci sûnt aproape nesuportabile. Dările cele nouĕ ce se proiectează, mai ales contribuţiunea de transport, vor avè resultate păgubitoare, pentrucă, mărfurile noastre brute cer o transferare eftină şi apoi însuşi statul este întreprindĕtoriul principal pe acest teren.

Încât pentru vinderea bunurilor de stat, aceasta ar fi cu folos, dacă s'ar aduce în combinaţiune cu o sistemă corespondĕtoare de colonisaţiune şi arendare, dar după cum ni se propune acum, ea va provoca o devalvare a valoarei proprietăţii de pămênt, unica comoară a averei private unguresci.

Chieltuelele cele mai mari sûnt cele comune şi anume cele pentru armată. După cum e situaţiunea Europei astădi, o reducere a acestor chieltueli nu se poate nici propune, dar este datorinţa guvernului, ca avênd în vedere sarcinele cele mari sĕ'şi pună toată influenţa pentru a paralisa aspiraţiunile fantastice pe terenul politicei esterne, folosind posiţiunea noastră ca putere mare în interesul dreptăţii şi pentru scutirea spiritului conciliant.

Încât pentru trebuinţele interne, oratorul nu a înţeles politica de cruţare aşa ca sĕ se sisteze toate chieltuelile de investiţiune. Aceasta ar fi o politică de stagnaţiune şi sleire. În trecut nu s'a ţinut samă de forţele ţĕrei şi s'a făcut unele investiţiuni, care numai într'un viitor depărtat pot fi corespundĕtoare şi folositoare. Aceasta sĕ ne fie de învĕţătură ca la investiţiunile de acum sĕ nu ne orientăm după concepţiuni improvisate, ci după un plan şi o sistemâ.

Reducerea chieltuelilor pe terenul administrativ trebue realisată prin simplificarea aparatului de administraţiune si prin înfrênarea abusurilor, ce se comit cu chieltuelele enorme.

Oratorul primesce şi operaţiunea de credit ce o recomandă bugetul fiind că nu esistă altă modalitate, dar trebue sĕ i se deschidă naţiunei perspectiva, că după atâtea sarcini enorme se va inaugura în toate ramurile vieţii de stat o politică de regenerare, care dând naţiunei tărie, tenacitate şi elasticitate sĕ'i arete calea, pe carea înaintând sĕ poată ajunge la o stare de linisce şi stabilitate.

Dar în locul unei politice de regenerare ce vedem?

Pe terenul administraţiunei o destrăbălare desperată. Vedem, că puţinele şi neroditoarele încercări de reforme câte s'au făcut, abia au prins rădĕcini în viaţa naţiunei şi sûnt cunoscute numai în direcţiunea că sûnt împreunate cu sarcini şi neplăceri nouĕ. (Aşa este! în stânga). Vedem la jurisdicţiuni stagnarea spiritului public şi a activităţii autonome. (Aşa este! în centru şi în stânga). Vedem că în oraşe elementul cetăţenesc cu pretensiunile şi interesele sale administrative se desconsideră. (Aşa e? în stânga). Vedem casuri dese de defraudări, cari ce e drept sûnt simptoamele sguduirei morale ce merge mână în mână cu pauperismul dar înmediat ele sûnt consecuenţele negligenţei şi disordinei ce domnesce pe terenul administraţiunei. (Aplause vii în stânga).

Încât pentru justiţie, am fi nemulţămitori, dacă nu am recunoasce că clasa judecătorilor dovedesce o activitate şi o consciinţă de datorinţă foarte mare, dar nedeprinderea cu formele cele nouĕ, starea neperfectă a instituţiunilor, mulţimea cea mare de legi deşteaptă în popor un simţ neplăcut şi straniu; de altă parte nu se poate ignora, că din lipsa de forţe lucrătoare destoinice justiţia a remas tare înapoi şi e greoaie.

Şi pe terenul economiei naţionale şi al comunicaţiunei se desvoaltă o activitate, dar această activitate este mai numai începutul unor planuri singuratice şi fără legătură între sine decât înactivarea cu plan a unor idei şi întreprinderi mari. (Aşa este în stânga). Vedem, că drumurile de comunicaţiune şi căile pe apă sûnt neglese cu desevêrşire în favorul drumurilor de fer; vedem, că forţa de muncă publică se risipesce, vedem pe terenul naţional-economice, că organisarea şi promovarea profesiunilor se află necontenit în starea „de a fi studiate.“ (Ilaritate şi aplause în stânga). Şi pre lângă toate aceste vedem, că sub povara cumplitelor lovituri, cu cari sûntem cercaţi de soarte, naţiunea merge spre o serăcire rapidă, ale cărei simptome singuratice nu le voiu înşira, pentrucă nu voiu sĕ me pun pe terenul recriminaţiunilor. Nu voiu sĕ descriu stările cu colori prea posomorîte, pentrucă am credinţa şi convicţiunea, că avênd noi datorinţa, de a arĕta relele, nu ne este ertat a provoca descurăgiare în naţiune, ci din contră toţi sûnt datori a înălţa spiritul public şi a deştepta credinţa în naţiune, că nu'i este ertat a se jertfi pe sine şi că nu trebue sĕ dorească resturnarea instituţiunilor noastre sau alte esperimente fantastice. (Aplause vii în stânga).

Dar ce atitudine observà guvernul făţă cu această stare? După cum se vede anchetele sûnt unicul seu şibolet. (Ilaritate în stânga). După o guvernare de cinci ani ministrul de interne convoacă o anchetă pentru a constata defectele administraţiunei interne. În ministeriul pentru economia naţională vin anchete după anchete. Eu aprobez, că ministeriul se pune în atingere cu opiniunea publică şi cere sfatul oamenilor de specialitate cu privire la unele detaiuri — dar este treaba guvernului, a arĕta direcţiunea, principiile, ideea (Aplause vii în stânga)

Încât pentru direcţiune şi condiţiunile iniţiativei guvernul trebue sĕ aibă o basă, pe care sĕ poată construì uşor detaiurile. Dar a face din cele mai însemnate cestiuni deschise obiect de desbatere teoretică pro et contra, aceasta poate fi o tactică bună pentru a amêna cestiunea (Aşa e! în stânga), aceasta poate fi guvernului un mijloc potrivit pentru a se scoate din oare cari situaţiuni neplăcute; eu însĕ sûnt convins, că pe această cale nu vom putè realisa reforme sănĕtoase, practice. (Aplause vii în stânga).

Nu voiu sĕ dic, că din partea guvernului nu vedem nici o idee de scăpare — eu nu sûnt amicul mijloacelor secrete — dar nu vedem nici o tendenţă de reformă sau o idee în stil mare. (Aşa e! în stânga)

(Va urma.)

Scandal în Camera franceză.

Ca o urmare la scenele petrecute în camera franceză în diua de 9 Noemvre se pot considera următoarele scene petrecute în diua de 11 Noemvre. Baudry d'Asson fusese espuls din Cameră pentru 14 dile şi el promise, că nu va venì sĕ ia parte la şedinţa în acest restimp. Cu toate aceste el venì în diua de 11 Noemvre şi apăru de odată în cameră, pĕtrundênd prin biroul telegrafic, tocmai în momentul, când d. Louis Legrand se pregătia a interpela ministeriul. Indată se încinse în toată camera o mare ferbere. Se audiră strigăte de: Regulamentul!“

D. Baudry d'Asson, care era foarte palid, se aşedà la locul seu şi fu împresurat de regalişti şi bonapartişti. Comitele de Baudry este un bărbat cu o tărie de mijloc, foarte puternic şi are o barbă lungă şi neagră; el vorbesce foarte tare şi cu vioiciune şi este foarte vesel.

D. Gambetta cere sĕ se facă linisce. Cu o voce moderată dar foarte serioasă, el dise: Ori cât ar dorì camera sĕ'şi reînceapă lucrările ea nu poate s'o facă în faţa unei asemenea violări a regulamentului. De asemenea nu sciu cum deputatul, cu toate ordinile date, a putut sĕ pĕtrundă mai înainte de a fi fost esecutat regulamentul; totuşi aceasta se va face acum, fiţi siguri şi fără emoţiune. (Aprobări). Invit pe d. Baudry d'Asson sĕ părăsească camera şi sĕ îndeplinească prin aceasta voinţa adunărei.

D. Gambetta. Vĕ somez încă o dată a ceda; sper că veţi face aceasta în urma sfaturilor, ce vĕ dau amicii d-v.

D. Baudry. — D. preşedinte...

D. Gambetta. — O, nu,! Aici n'aveţi dreptul sĕ vorbiţi, căci camera nu poate asculta decât pe unul din amicii sei.

D. Baudry vorbesce iute şi gesticulând cu vecinul seu d. Bourgevis, şi apoi acesta se urcă la tribună. (Strigăte sgomotoase: Nu, nu!)

D. Gambetta. — Rog camera a fi liniscită. Este în joc demnitatea camerei. Vorbiţi.

D. Burgevis. — Preşedintele a chiemat pe unul din amicii lui Baudry ca sĕ se arete motivele pentru care colegul nostru refusă..., (Intreruperi sgomotoase).

D. Gambetta. — N'am chiemat pe nimeni: vorbiţi despre împregiurare.

D. Baudry. — Aveţi dreptul sĕ faceţi aceasta.

D. Bourgevis. — D. Baudry m'a însărcinat a vĕ spune, că ar considera mandatul seu ca redus dacă ar voì se părăsească această bancă.

D. Gambetta. — Sûnt douĕ oare şi un cuart, ridic şedinţa. La douĕ oare şi jumĕtate vom reîncepe. Rog pe membrii parlamentului a'şi părăsì fotoliurile. Publicul sĕ binevoiască a sta liniscit, pentruca sĕ nu fiu silit a golì camera. Contez pe liniscea d-v., şi astfeliu fiind sĕ părăsim sala. (Aprobări furtunoase).

D. Gambetta îşi părăsesce fotoliul şi este urmat de cea mai mare parte din deputaţii stângelor. Atunci dreapta se grĕmădì cu totul în giurul d-lui Baudry spre a împedeca ori ce pătrundere până la dênsul. Ei stau acì cu braţele încrucişate pe când persoanele cele mai fricoase din public fugiră din tribune. Numai episcopul Freppel, care nu scia dacă ar fi mai nemerit sĕ remână sau sĕ fugă, alerga mereu când în întru, când afară. Deodată se dede ordinul, ca conform regulamentului sĕ se golească toate galeriile: nu remaseră de cât diariştii. Dar unii deputaţi observênd că, după regulament şi diariştii trebuie sĕ fie depărtaţi, d. Gambetta i rugà pe diariştii prin chestori ca sĕ părăsească şi ei sala. Câţi-va diarişti clericali se opuseră şi fu nevoie a'i depărta cu forţa. In schimb li se promise sĕ stea prin sălile învecinate sălei de desbatere cu acei deputaţii, cari nu voiau sĕ asiste la cele ce erau sĕ se petreacă.

Mai înainte de a se aplica cea din urmă mĕsură contra d. Baudry d'Asson se presentară înainte'i doi chestori cu doi oficeri ai camerei şi'l somară încă odată, a părăsì adunarea. El i respinse cu vorbe violente, se sculá în sus strigând şi gesticulând, şi luà o posiţiune amerinţătoare.

Atunci d. Gambetta se retrase în sala sa, uşile fură pretutindeni închise şi păzite de servitori. Şesedeci vênători sub ordinele colonelului Riu intrară în sala şedinţelor, şi după ce'şi făcuseră loc printre deputaţii dreptei, cari împresurară pe d. Baudry, îl apucară dece oameni, patru în faţă, patru la spate şí doi de guler. D. Baudry se apĕrà, se smucì lovind în dreapta şi stânga ca un turbat; îşi sfărîmă fotoliul, dar în cele din urmă fu dovedit şi scos afară. O mare mulţime din partisanii sei îl urmară. El va sta trei dile la arest.

Intre aceste domnia o mare ferbere printre deputaţi. Se formară grupuri, care aşteptau cu spaimă resultatul. In fine se arată unul şi strigă: S'a făcut. Indată publicul, care aştepta prin coridoare, se reîntoarse în tribune.

La redeschiderea şedinţei d. Levert strigă: Nu putem şedea jos, fotoliurile au fost murdărite de cismele soldaţilor.

D. Gambetta. — A d-v. este vina dacă s'au luat asemenea mĕsuri. De câte-ori voiu fi nevoit, a lua nesce ast-fel de mĕsuri, apoi fiţi siguri că o voiu face-o. (Aprobări).

D. Larochejubert. — Dar nu putem şedè în murdărie.

D. Gambeta. — Constataţi aceasta, dacă voiţi, dar rĕspundĕtori sûnt aceia, cari s'au pus în rebeliune contra regulamentului. (Aplause repeţite).

D. Leclerg (dreapta). — Este peste putinţă sĕ lăsăm nediscutate nesce astfeliu de fapte. (În stânga strigăte sgomotoase de desaprobare),

D. Gambeta (iritat) — Vĕ somez a ne lăsa sĕ lucrăm.

D. Leclerg (strigând). — Ni se interdice de-a vorbì.

D. Gambetta. — Se va face menţiune despre aceasta în „Jurnal Oficiel“.

D. Colbert — Nu ne remâne alt ceva de cât sĕ ne dăm dimisiunea în massă

D. Gambetta — Sûnteţi liberi în otărîrile d-v. dar votul universal vĕ va judeca (Aplause repeţite şi sgomotoase.)

Abia începu d. Louis Legrand sĕ vorbească şi ducele de Larochefoucauld îl întrerupe cu o turbare ne mai pomenită cerênd cuvêntul. D. Gambetta începe a devenì aspru, ducele striga într'un chip provocător: Fiţi politicoşi! d. Gambetta rĕspunde ironic, că tocmai în acest moment nu poate primì o lecţiune de politeţă, şi fiindcă ducele rĕspunde înfuriat în sgomotul Camerei, d. Gambetta dise: Nu fiţi aşa aspri cu pasiunile d-lui duce. (Rîsete şi strigăte).

După aceasta începu desbaterea asupra votului de încredere pentru guvern. D. Legrand dise, că este trebuinţă de-o desbatere întinsă; ţeara muncitoare nu iubesce crisele. Ordinea de di de al-laltă-eri a fost provocată de o neînţelegere. Trebue sĕ înceteze ori-ce echivocitate.

D. Gambetta întreabă apoi pe ducele Larochefaucauld dacă voesce sĕ vorbească asupra ordinei dilei în cestiunea de faţă, căci altfel nu poate sĕ 'i dea cuvêntul.

D. Larochefoucauld. — Aici nu este libertate!

D. Gambetta. — Aceasta nu mĕ atinge!

D. Larochefoucaud. — Fiţi mai politicoşi.

D. Gambetta. — N'am trebuinţă de lecţiunile d-v. de urbanitate, şi de altmintreli nu cred, că am călcat vre o dată bunacuviinţă.

D. Larochefoucauld. — Mugiţi!

D. Gambetta. — Îmi pare rĕu, că nu pot satisface pe d. duce. Dar fiind-că nu vorbesce în cestiune, apoi dau cuvêntul d-lui ministru-preşedinte.

D. Ferry vorbesce cu o vorbire emfatică şi energică. El dise: Ţĕrii nu'i place politica confusă. Declaraţiunea ne-a fost dictată numai de dragostea pentru claritate. Ministeriul nu este o afacere de plăcere, ci de grea rĕspundere. Ţeara are prea multă trebuinţă de bogăţie şi de lucru spre a iubì desele turburări. De asemerea nici Europei nu trebuie sĕ 'i dăm esemplul unor dese schimbări ministeriale. Sûntem în ajunul alegerilor şi trebuie sĕ 'i insuflăm ţĕrii încredere în Republică, spre ceea-ce este trebuinţa de un cabinet stabil. Pentru aceasta este necesitate mai nainte de toate de omogenitate. În cabinet domnesce acum o deplină înţelegere. În unire a întrat el în funcţiune, tot în unire îl va părăsì. Sûntem decişi a împedica ori ce călcare a legei, precum şi anarchia monarcho-regalistă cât şi cea revoluţionară. Mai este un al treilea soiu de anarchie — cea parlamentară; aceasta formează greutatea. Camera este acusată, că a făcut puţin; ea a omorît însĕ guvernamentul personal.

D. Clemenceau. — Nici odată n'a fost el mai mare!

D. Perin. — Ministrul voesce sĕ se urce pe Capitol!

D. Gambetta 'l chiamă la ordine.

D. Ferry continuă astfel: Dacă ne urcăm pe Capitol, apoi acesta e majoritatea, a cărei înţelepciune a nimicit guvernamentul personal şi clericalismul. Adversarii ḑic, că n'aţi făcut legi. Vĕ propunem legi asupra instrucţiunii, asupra magistraturei, asupra libertăţii religioase şi a presei. După aceasta va putè fi discutată şi despărţirea statului de Biserică. Aţi dat preferenţă legei asupra magistraturei; n'are de cât sĕ remână astfel. Guvernul a preferit legea asupra instrucţiunii fiind-că ea are, poate o mai mare putere de viaţă. El a vĕḑut în votul d-voastre o uşoară nĕîncredere şi a voit sĕ demisioneze. S'a ḑis, că cabinetul s'a născut. Voim sĕ fim renăscuţi prin votul d-v. Nu i se poate imputa cabinetului nici o echivocitate. Ministrii trebuie se scie cine sûnt pentru dênşii şi cine contra lor pentru ca ţeara şi Preşedintele sĕ scie cine este rĕspunḑĕtor.

D. Clemenceau atacă cabinetul; d-sa ḑice, că el este prea indulgent şi nu se pricepe ca, la trebuinţă, sĕ se reformeze în grabă ceata magistraţilor sgomotoşi.

D. Keller (dreapta) atacă cabinetul pentru esecutarea decretelor, care formează o violare a libertăţii.

Ordinea de ḑi, care esprimă încrederea în cabinet fu primită cu 297 voturi contra a 131.

Dela reuniunea învĕţătorilor români din ţeara Bărsei.

Referadă.

Comisiunea însărcinată cu censurarea raportului comitetului central al Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din ţeara Bârsei asupra temei ficsate de comitetul central: „cari sûnt manualele cele mai potrivite pentru învĕţarea religiunei? şi care este metodul, după care ar fi sĕ se propună acest obiect în scoalele elementare? constituindu-se îşi alege de preşedinte pe dl prof. A. Feneşan şi de referent pe Ioachim Ciurea şi censurând părerile tuturor subreuniunilor precum şi conclusul comitetului central relativ la acest obiect îşi esprimă părerea în următoarele:

1. Că dintre manualele de religiune esistente mai corespunḑĕtoriu este manualul întitulat „Religiunea creştină“ de prof. I. Popea; ear' manualele de pănă acì: Istoria biblică şi catechismul aflându-se nedeplin corespunḑĕtoare, comisiunea se vede îndemnată a nu le putè recomanda ca manuale vrednice de a se da în mâna copiilor.

2. Că elevilor din anul I-iu şi al II-lea sĕ li se propună rugăciuni mai uşoare, cari li se pot esplica de învĕţătoriul respectiv, şi cari scolarii le pot pricepe cu mintea lor precum sûnt unele în cartea de cetire de V. Petri partea I-iu întreţesute cu istorioare morale din viaţa practică.

3. În anul al III-lea (clasa II-ua) sĕ se repeţească piesele propuse din anul I-iu şi al II-lea şi câteva piese mai uşoare din Istoria biblică în formă narativă.

4. În anul al IV-lea (clasa III-ia) sĕ se repeţească cele învĕţate în anul al III-lea şi sĕ se propună ceva din religiunea creştină de I. Popea, carea are sĕ fie ilustrată prin esemple corespunḑĕtoare din testamentul vechiu şi nou, din Istoria universală şi naţională şi din viaţa practică.

5. În anul al V-lea (clasa a IV a) sĕ se propună continuarea din „Religiunea creştină“ şi elementele constituţiunei bisericei ortodocse din Transilvania şi Ungaria în mod esplicativ.

Zernesci în 25 Aprilie 1880.

Artemie Feneşan m. p., *Ioachim Ciurea* m. p.,
preşedintele comis. referent.

(Urmează raportul.)

Varietăţi.

* (Solemnitate). Eri în onoarea ḑilei onomastice a Maj. Sale împĕrătesei şi reginei Elisabeta a fost serviciu divin în biserica noastră din cetate.

* Escelenţia Sa P. Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul a sosit eri în Sibiiu cu trenul dela ameaḑi din călĕtoria dela Budapesta.

* (Monumentul) reposatului Dr. Alex. Papiu Ilarian se află deja pe mormêntul reposatului ministru român, în grădina bisericei greco-catolice din Sibiiu. Monumentul foarte frumos este lucrat artificios de sculptorul renumit C. Cauer în Creuzenach şi se va desvălì oficial pe vara viitoare.

* (Postal). Din 16 Noemvre n. începênd funcţionează şi în Cueşd un oficiu nou postal.

* (Reuniunea carpatină) este conchemată pe Duminecă în 28 Noemvre n. în sala de şedinţe a magistratului din Sibiiu la o adunare generală, în carea are sĕ se constitue definitiv reuniunea sus numită.

* (Dreptul statar). Din pricina foarte deselor furturi impreunate cu omor în mai multe ţinuturi din Slavonia, guvernul din Croaţia a publicat pentru toate aceste regiuni dreptul statar.

* (Armata germână). Ministeriul de resboiu din Berlin a decis primirea unei pusci nouĕ repetitoare numite „Magazin“ pentru trupele pedestre ale imperiului germân. Puşca de infanterie M. 71 se va ţinè, însĕ se va construì aşa, încât printr'un magazin, care se va purta de soldaţi în posunariu şi consistă din 12 patroane, în momentul de lipsă numai decât se poate încărca în mod mechanic. Puşca aceasta când se descarcă varsă cu iuţală 13 puşcături una după alta prin una şi aceeaşi ţeve.

* (O crescere în pensionat). O doamnă tinĕră crescută într'un pensionat s'a măritat după un preot pe sate şi curênd după aceea a cumperat dela vecina sa o gâscă cu 10 pui. De bucurie ce o avea a dat ea cu mâna ei acestor mititei drăgălaşi de mâncare. Cercetându'i în ḑiua următoare în culcuşul lor, îi află pe toţi morţi. Vecină sa, căreia se plânse preoteasa tineră despre nenorocirea aceasta, o întreabă între altele şi despre aceea, dacă a dat puilor de beut şi primesce respunsul: „ba, pentrucă eu am creḑut, că ei sug dela bĕtrâna.“

Posta din urmă.

Bucuresci, 18 Noemvre. Comisiunea dunăreană internaţională din Galaţi nu şi a putut începe lucrările, din causa că delegatul turcesc încă n'a sosit.

Atena, 18 Noemvre. În cameră se va aduce un proiect de lege conform cărui pănă se va termina cestiunea grecă, armata campestră se va susţinè în statul de 60,000, până când reserva de 20,000 va sta gata de resboiu. Se vorbesce şi de un proiect de lege pentru un împrumut de 120 milioane de drachme cu care sĕ se susţină armata pănă la 1881. Douĕ sate serace din insula Cipru au trimis guvernului 1200 drachme (2000 franci).

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Ochiul învĕţătorinlui,

ca unul dintre mijloacele de educaţiune.

(Disertaţiune cetită în şedinţa II a Reuniunei înv. rom. din ţeara Bârsei la 24 Aprile a. c. de I. Aron înv. în Braşov.)

(2 Urmare).

Din aceste se vede, că ochiul învĕţătoriului adecă limbagiul, pe care îl vorbesce acela scolariului, e unul dintre mijloacele cele mai raţionale ale instrucţiunei şi că adeseori ajută mai mult decât predicele morale sau pedepsele corpuale. Dacă ar face limba acestui organ şi numai acest serviţiu în interesul educaţiunei, adecă ca sĕ ţină încordată atenţiunea scolarilor spre un anumit obiect, despra care se vorbesce, încă ar fi după mine destul de importantă; dar ea e cu mult mai admirabilă în puterea ei asupra simţurilor şi năsuinţelor sau mai bine ḑis asupra inimei elevului, ceace mĕ voiu încerca a o aproba din cele următoare.

Precum nu sûnt toţi oamenii dotaţi dela natură cu asemenea puteri trupesci, ci unii sûnt mai debili, alţii earăşi mai vigoroşi, aşa se află şi cu puterile spirituale ale omului. Unii le au într'un grad mai mare şi alţii într'un grad mai mic, unii sûnt mai ageri într'o direcţiune, pre când în altă direcţiune sûnt rĕmaşi cu mult în dereptul altora, cărora earăşi poate că le lipsesce agerimea minţei în direcţiunea, în care face minuni celalalt. Această împârţire a talentului avem ocasiune ca sĕ o aflăm aprobându-se în toate ḑilele în scola noastră. Cutare elev al nostru diligent altfeliu, însĕ pre lângă toată silinţa sa, nu poate face în unul sau altul obiect de învĕţământ progresul acela, pre care îl face cu mai puţină diligenţă alt conscolar al seu. Din această causă pre cel dintâiu adeseori îl vedem umplêndu-i-se inima de supĕrare din care apoi scim, că cu timpul resultă ne'ncrederea în sine, îndiferetismul, ura spre învĕţătură, lenea s. c. l. Noi învĕţătorii suntem în prima linie chemaţi, ca sĕ îndemnăm şi sĕ ajutăm pre micuţii nouĕ încredinţaţi, ca ei sĕ 'şi înmulţească talanţii, conform legilor naturei. Ca mijloc pentru de a face, ca şi acela, carele a primit numai doi talanţi, încă sĕ'i înmulţească spre bucuria stĕpânului, ajunge de multe ori o singură privire a ochiului tĕu, care e în stare, a face ca sĕ salte inima elevului de bucurie, i însuflă curagiu, încredere în sine şi i procură putere, din cari resultă pentru un timp îndelungat, plăcere la studiu, diligenţă şi un zel deosebit, prin care apoi puterile sufletesci i se desvoaltă, adecă i se înmulţĕsce talentul. Eară dacă elevul a apucat pe căi rătăcite şi e pe cale, de a'şi îngropa talantul ca sluga nedeamnă din evangelie, sau alunecând pe calea, de a'l întrebuinţa rĕu spre stricarea sa şi a deaproapelui, o singură privire a ta poate avè atâta farmec pentru dênsul, încât se-l abată dela îngroparea talantului seau i paralisează puterile, de a face rĕul, şi aşa de multe ori isprăvesce mai mult decât vorbele frumoase şi decât alte mijloace de disciplină cualificate pentru îndreptarea unui atare elev. Spre a ilustra aceasta şi cu esemple ve rog a deschide istoria carea e fidela conservătoare a evenementelor din timpii trecuţi şi acì veţi afla destule întêmplări, din cari sper, că veţi vedè învederat înfluenţa cea mare, ce o a eserciat tot deauna organul vederei asupra inimei omului. Istoria ne spune, că pe Coriolan numai ochii cei scăldaţi în lăcrime a mamei sale, carea i eşise înainte spre a-l ruga pentru cruţarea Romei 'l-a putut îmblânḑì şi abate dela pustiirea prin'foc şi sabie a acestei cetăţi. Tot acì veţi afla pre un Petru apostolul carele privind în ochiul lui Christos pe când se aflau în curtea lui Caiafa îşi recunoasce pecatul şi varsă lacrime amare de pocăinţă, pe un Mihaiu banul Olteniei, carele fiind condomnat la moarte de Alecsandru al III-lea Domnul României înfluinţă atât de mult prin privirea lui asupra călĕului în momentul, când acesta voì sĕ ridice sĕcurea spre a'l lovì, încât instrumentul fatal cade călĕului din mână şi se declară încapabil de a'şi împlinì meseria, pe care o esercitase de atâta timp, faţă cu o persoană precum era Mihaiu. Aceste şi alte întemplări de cari ne vorbesce istoria sper, că vor fi aprobând de ajuns cele ḑise pănă acì. Acum sĕ vedem, cum sĕ fie învetătoriul şi respective ochiul sĕu, care poate influenţa binefăcĕtoriu asupra inimei elevului. Toate lucrurile, pe cari voim a le avè de modele, trebuie sĕ fie precât numai se poate perfecte, pentrucă numai aşa putem spera, ca copiile luate după ele sĕ fie perfecte.

Aşa d. e. Un artist avênd a turna din metal o statuă, se va îngrigì mai ântâiu, a face modelul, în care va avè ca sĕ-şi verse metalul, pe carele şi'l va prepara cu îngrigire mai târḑiu de aşa, ca el sĕ respundă pe deplin cu făptura, pe carea va avè ca sĕ o represente statua. Tot asemenea modele trebuie sĕ aibă sau sĕ'şi creeze architectul, pictorul etc., dacă voiesc ca lucrările lor sĕ fie apreţiate de artă. Ce e sau ce ar trebuì ca sĕ fie învĕţătoriul pentru scolarii sĕi decât un model de perfecţiune pentru desvoltarea facultăţilor spirituale ale elevilor sei, cari facultăţi în anii copilăriei ca şi ceara topită esistă dar n'au nici o formă determinată, ci aceasta are sĕ'şi-o capete mai târḑiu în formă de perfecţiune a învĕţătorului prin instrucţiune şi educaţiune. Câte sûnt, câte mii de suflete fragede nu-şi primesc forma dela un singur model, dela un învĕţătoriu!

(Va urma).

Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale

la tractarea Aritmeticei în scoala populară.

(Disertaţiune ţinută în adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români din Ţeara Bârsei“ la 26 Aprile 1880 în Zernesci)

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala primară din Satulung.

(9 Urmare).

Principiul 3.

Instruirea din Aritmetică sĕ fie practică, ţinênd pururea la cele practice.

Ca calculaţiunea sĕ fie practică, învĕţătorul sĕ dea elevilor de resolvat numai astfel de teme, ce ocur în viaţa practică şi sĕ'i deprindă atâta timp, pănă când le va câştiga o siguritate şi o desteritate deplină. Deci atât temele, ce sĕ dau elevilor în scoală, cât şi cele ce se dau ca ocupaţiune pe acasă au sĕ fie:

1. Luate din viaţa practică şi din cercul de intuiţiune al scolarilor.
2. Totdeaunea sĕ fie amĕsurate puterilor scolarilor, şi sĕ nu fie nici odată nici prea grele, nici prea uşoare.
3. Sĕ fie scurte, precise şi clare.

Regulile.

Noi cunoascem în scoala populară numai un calcul, şi anume un calcul cu cumpănire, cu cugetare, cu precauţiune şi cu consciinţă; va sĕ ḑică numai un calcul cu pricepere. Dacă se întêmplă însĕ ca calculul sĕ fie fără întrebuinţarea mijloacelor esterne, îl numim calcul verbal sau în cap. Dacă întrebuinţăm şi mijloacele esterne, adecă cifrele, atunci îl numim calcul cu cifre sau în scris.

După ce am arĕtat principiile Aritmeticei, este neapĕrat de lipsă acum, a arĕta şi regulile, pe cari se basează propunerea acestui obiect de învĕţământ.

Aceste regule se referesc parte la calculul verbal, parte la calculul în scris. (Va urma).

Îndreptare În nrul 131 la „Revista politică“ alin. III, şirul al 6-lea după cuvintele: „nisuinţele separatistice ale“ este a se intercala: *„reuvoitorilor“*.

Economio.

Sibiiu 16 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.20—8.20; grâu sĕcăreţ fl. 3.90—4.30.; sĕcară fl 5.60—6. Orz fl. 3.90--4.30; Ovĕs fl. 1.80--2.10 Cucuruz fl. 3.10—3.50; Mălaiu fl. 6—7; Cartofi fi. 1.60—2.; Semênţă decânepă fl. 4—5; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 9—10; Fasole fl. 5.50—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.; Slănină fl. 36—38 Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 24—28.; Săpun fl. 19—21. fên pro 50 chilo fl. 80.1: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55 - 60 cr. pro chilo: carne de

vită —46— cr.; **Carne de viţel** 35—50 cr. **carne de porc** 46—50 cr.; **carne de berbece** 24—26 cr.; **ouaĕ** 10 de 25 cr.

Făgăraş, 12 Noemvre n. Pro. hectolitră **Grâu** fl. 7.50—8.50; **grâusĕcăreţ** fl. 6—6.50; **sĕcară** fl. 5--5.25; **orḑ** 4--4.20 **ovĕs** fl 1.80--2; **cucuruz** (nou) fl. 3—4.50 (vechiu) fl. 5; **mălaiu** fl. .; **Sămânţă de cânepă** fl. 6—8; **mazere** fl. ——.; **linte** fl. ———; **fasole** fl. 5—6.; cartofi (vechi) cu fl. 1.—1.60.; (noi). per litră ——— cr. pro 100 chilo: **Slănină** fl. 70—75; **sĕu brut** fl. ——; **sĕu de luminări** fl. 38—42; **unsoàre** fl. 75—77; **cânepă** fl. 28—30; **sĕmênţă de in** fl. **săpun** fl. 30.—34; **fên** fl. 2..—2.40 **spirt** pro grad fl. $10^1/_2$ pro chilo: **carne de vită** 40—44 cr. **carne de viţĕl** 36 cr.; **carne de porc** 44 cr **carne de berbece** 28 cr.; **ouaĕ** 5 de 10 cr. Têrgul fu bine cercetat, grâu a fost puţin şi scump. Timpul e foarte frumos şi cald.

Budapesta, 13 Noemvre n. In raportul nostru trecut am amintit, că după semnele temperaturei descrise atunci, în anul acesta vom petrece o earnă domoală. Această nădejde se întăresce şi mai mult prin împregiurările timpului din sĕptĕmâna trecută. Timpul în decursul acestei sĕptĕmâni întregi a fost foarte frumos, cald şi de tot plăcut, încât putem afirma, că de mulţi ani n'am mai petrecut un asemenea timp chiar în Noemvre. Sĕmênăturile sûnt foarte frumoase, câmpurile sûnt pline încă de earbă bună de păscut; vitele umblă voioase pe câmp; temperatura e caldă, şi toată suflarea se bucură şi se veselesce ca primăvara. In multe locuri înfloresc pomii a 2-a oară şi cresc flori de primăvară, un ce nemai pomenit. Munţii sûnt liberi de zăpadă şi Dunărea poartă pe dênsa năile ca şi în mijlocul verei. Comunicaţia pe apă şi pe uscat este foarte vioaie, o împregiurare earăşi, carea pe vremea aceasta din Noemvre într'adevĕr că nu este obicînuită pe aici. Toate aceste fapte favorabile au înrîurit, dară mirare, numai puţin asupra negoaţelor şi asupra preţurilor articlelor din têrg. Negoaţele în sĕptĕmâna trecută au fost vioaie, preţurile însĕ nu s'au scumpit, ci s'au ţinut mai mult la *statul quo* din sĕptĕmânile trecute. Aşa notăm în special:

Grâul peste 100,000 măji metrice s'a vêndut cu fl 12.30—12.40; **Sĕcara** la 400 m. m. cu fl 9.80—10.30; **orzul** la 600 m. m. cu fl. 7.50—8.25; **ovĕsul** la 18,000 cu fl. 5.80—6.25; **cucuruzul** la 4000 m. m. cu fl 6.20—6.30; **ţăina** n'a trecut aşa bine; asemenea slăbuţ au trecut **păstăioasele** şi adecă: **mazerea** cu fl 10—14; **lintea** cu fl 10—12; **fasolea** cu fl 9.50—10; **mălaiul** cu fl. 5.80—6.30; **sĕmênţă de cânepă** cu fl. 7.50; **sĕmênţa de in** cu fl. 13—14; (toate per 100 chilogramame); **lânile** cu fl. 2.15—3.65 chilograma;

Porcii au fost scumpi. In têrg s'au aflat la 60,000 capete, dintre cari din Ungaria de jos peste 5000, din România numai 90 şi din Ardeal la vreo 800 capete; **unsoarea de porc** s'a vêndut cu fl 63—64; **slănina** cu fl 64.50; **sĕul** cu fl. 47 **cartofii** cu fl. 2.50—2.60 **spirtul** *en gros* cu fl 35, *en detail* cu fl 36—37;

Peile de bou cu fl. 105—110; de **vacă** cu fl 104—108; de **viţel** cu fl. 205—210; de **bibol** cu fl. 145—156 (toate pre 102 dărabe); celelalte soiuri ca şi în rêndul trecut; cele de **cal** cu fl. 9—10 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 29 Dec. 1880 şi 29 Ian. 1881 imob. lui Stefan **Makai** şi soţi în Petec (trib. Odorheiu); în 11 Dec. 1880 şi 15 Ian. 1881 imob. lui Emeric **Gyarfas** şi soţi în Odorhei (judec cercul Ibaşfalĕu); în 24 Nemvre. şi 24 Dec. imob. lui Nicolae **Tomutza** în Şoroştin (judec. cerc. Aiud); în 13 Dec. 1880 şi 13 Ian. 1881 imob. lui Ioan şi Maria **Mihaiu** in Alţina; în 9 Dec. 1880 şi 8 Ian. 1881 imob. lui Frideric **Schiller** în Sibiu (trib.); în 14 Dec. 1880 şi 14 Ian. 1881 imob. lui George **Pal** în Recaş; în 18 Dec. 1880 şi 18 Ian. 1881 imob. minorenului Pavel **Görgeny** în Petec (trib Odorhei); în 30 Noemvre şi 30 Decemvre imob. lui George **Nagy** în Eradoni (trib. Szekelyhid); în 15 Decemvre imob. lui Ioan **Rayer** în Dorobea (trib. Bistriţa); în 21 Decemvre imob lui Ioan **Vasie** în Şălcău; în 26 Noemvr. şi 29 Decemvre imob. lui Ioan **Silivestru** în Vecerd; în 22 Dec. imob. Mariei **Hossu** în Şalcău; în 26 Noemvr. şi 30 Dec. imob. lui Ioan **Tomas** în Vecerd; în 27 Noemvr. şi 30 Dec. imob. Anei **Hannia** şi Mariei **Naust** în Vecerd (judec. cerc. Mediaş); în 24 Noemvr. imob. lui Teodor **Căluţ** în Ludveg; în 23 Noemvr. şi 23 Dec. imob. lui Ioan **Sallmen** în Boci (judec. cerc. Teaca); în 26 Noemvr. imob. lui I. **Rusz** şi soţi în Blăjeni (judec. cerc. Sebeş.)

Bursa de Viena şi Pesta
din 17 Noemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.15	107.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	80.80	80.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97 50	$97^5/_2$
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.50	$84.^3/_8$
Împrumutul drumurilor de fer ung.	122.75	123.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.90	98 25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.50	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.25	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.50	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane.	94.75	94.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.50	94.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.—	72.10
Datorie de stat în argint . . .	73.20	73.25
Renta de aur austriacă	86.40	86.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.—	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	818.—	118.—
Acţiuni de credit austr. . . .	283.40	283.60
Acţiuni de bancă de credit ung.	252.50	253.50
Sorţi ungurescí cu premii . . .	109.40	109.25
Sorţi de regularea Tisei . . .	106.10	106.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.61
Napoleon	$9.36^1/_2$	$9.36^1/_2$
100 marce nemţesci	58.—	57.75
London (pe poliţa de trei luni) .	117.40	117.40

Nr. 308. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţĕtori la scoalele poporale din subsemnatele comune ale protopresbiteratului Mercurii se escrie concurs cu terminul până la 20 Noemvre st. v. a. c.

Cu aceste posturi sûnt impreunate următoarele emolumente:

1. Mag 120 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.

2. Ocna inferioară (Vizakna) 150 fl. v. a.

Concurenţii sĕ'şi adreseze suplicile lor instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual la subsemnatul în terminul arĕtat.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea, 1 Noemvre 1880.

I. Droc m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 251 2—3

CONCURS.

În urmarea ordinaţiunei consistoriale din 11 Octomvre a. c. Nr. 3174 scol. se publică concurs pentru postul de învĕţătoriu la scoala poporală gr. or. din Pianul de jos, tractul S. Sebeşului, cu terminul până la 22 Noemvre st. v.

Salariul împreunat cu acest post e de 200 fl. v. a.

Suplicile instruite după lege, au a se adresa la oficiul protopresbiteral al S. Sebeşului, până la indicatul termin.

Pianul de jos în 26 Octom. 1880.

În conţelegere cu d. protopresbiter concernent.

Comitetul parochial.

Nr. 297 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scoalele populare gr. or. din comunele Bogatu şi Cunţa, ppresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu terminul 15 Novembre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt:

1. Bogatu, 200 fl. v. a. şi lemne de foc.

2. Cunţa, 120 fl. v. a. şi folosirea a $2^1/_2$ jugere pămênt.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sĕ'şi adreseze petiţiunile lor instruite conform regulamentului scolar din anul 1878, oficiului ppresbiteral subsemnat până la terminul susindicat.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea la 28 Octomvre 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Audiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania**, devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţênd **fl. 7.**— în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni şi costă acum numai **floreni 7.—.**

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuţite, furcuţe** şi **linguri** de argint Britania, câte 6 bucăţi toate 18 laolaltă fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 3.— acum numai cu fl. —.60
1 **lingură de supă** „ „ „ „ „ „ „ 3.— „ „ „ „ 1.—
1 „ „ **lapte** „ „ „ „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ —.50
6 **tave** „ „ „ „ „ „ „ 5.— „ „ „ „ 1.50
6 **susţiitoare de cutite** „ „ „ „ „ „ „ 4.50 „ „ „ „ 1.50
1 **cutie de zăchar** „ „ „ „ „ „ „ 4.— „ „ „ „ 1.20
1 **păreche sfeşnice** mai mari de „ „ „ „ „ „ 2.— şi fl. 3.—
1 **clopoţel de masă** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauĕ** „ „ „ „ „ „ „ —.60 „ „ „ „ —.30
1 **pipernită** şi **salniţă** „ „ „ „ „ „ „ 2 50 „ „ „ „ —.75
1 **Carafine** p. **oţet** şi **uleiu** „ „ „ „ numai fl. 3.50 şi 4.50
1 **unealtă de foc** grea de pus pe masă mai nainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea şi teă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oţet şi oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4. — încă şi alţi articuli nenumeraţi.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o re'ntoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 16

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

„Albina“,
institut de credit şi de economii
în Sibiiu,

acoardă împrumuturi **numai cu $6^1/_2$ % interese la an** pe hârtie de valoare ungurescí, austriace şi românesci, pe aur şi argint, pe **propriele sale scrisuri fonciari** cum şi pe scrisurile fonciari ale altor institute de credit hipotecar.

Sibiiu 12 Noemvrie 1880.

[70] 2—2 **Direcţiunea.**

[58] 9—24

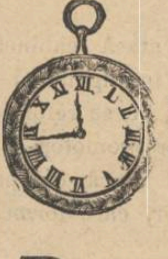

Numai odată
se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintaiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, increḑinţându-ne pe noi cu vênḑarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a solidităţii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja.

[66] 8—24

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 133 Sibiiu, Marți 11 Noemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cărțile bisericesci în biserica română ortodocsă.

> „Aceasta încă ve rugăm sĕ luați aminte, că Românii nu grăesc în toate părțile într'un chip, încă nici într'o țeară toți într'un chip; pentru aceea cu anevoe poate sĕ scrie cine-va sĕ înțeleagă toți grăind un lucru unii într'un chip, alții într'alt chip, au vestmênt, au vase, au alte multe nu le numesc într'un chip. Bine scim, că cuvintele trebue sĕ fie ca banii, că banii aceia sûnt buni, cari umblă în toate părțile; așa și cuvintele acele sûnt bune, cari le înțeleg toți; noi drept aceea ne-am silit de încât am putut sĕ isvodim așa, cum sĕ înțeleagă toți, ear' sĕ (dacă!) nu vor înțelege toți nu'i de vina noastră, ce i de vina celuia ce au resfirat Românii pre într'alte țĕri, de și-au mestecat cuvintele cu alte limbi de nu grăesc toți într'un chip“.
>
> **Simeon Stefan,**
>
> archiepiscopul și mitropolitul scaunului Belgradului, Vadului și Maramurĕșului și a toată țeara Ardealului, în Predislovia sa cătră cetitori, la traducerea Testamentului nou în limba română în anul 1648, luna lui Ianuarie în 10.

Într'un scurt tractat subsemnat cu pseudonimul „Naum“ în Nr. 14 al „Foișoarei Telegrafului Roman“ din anul 1877 sub titlul „Cărțile noastre bisericesci“ am constatat însemnătatea cea mare, ce o a avut totdeauna limba bisericească la toate popoarele și la noi Românii în special, din punct de vedere religios, național și literar, am accentuat, că este timpul suprem, a face o revisiune limbistică, ortografică după stadiul de desvoltare de astăḑi al limbei române, și corectare a tecstului prin o traducere nouă după originalele cărților bisericesci, am indigitat la unele erori de formă, cari din puțină precauțiune prea ușor ar putè urma prin o procedere unilaterală; anumit am atins, că cine ar fi chiemat în linia primă la o întreprindere ca aceasta, și cu ce precauțiuni. Eată cum m'am pronunțat la finea tractatului meu în această privință:

„Nu sûntem de părere, ca cine-va sĕ se apuce a retipărì cărțile bisericesci, așa cum i vine și i se pare. Din o astfel de procedură fără de plan vom ajunge, ca unii sĕ înlocuiască cuvintele slavene prin unele cuvinte, ear' alții prin altele. Unii vor latinisa pe întrecute, ear' alții vor conserva cuvintele odată popularisate în limba românească. De acì pentru una și aceeași națiune vom avè în cărțile bisericesci 2—3 termini și poate fără a se fi aflat terminul adevĕrat.

Cetind unele cărți bisericesci mai ales de rugăciune tipărite de curênd în România cu litere latine, m'am încredințat, că lûngă cuvêntul curat slavonesc, pentru care s'ar afla în limba românească termin mai corespunḑĕtor, stă alăturea un cuvênt latinesc cu formă românească, pentru care asemenea se află cuvênt adevĕrat românesc.

Retipărirea cărților bisericesci cu litere latine și purisarea limbei de unele slavisme și barbarisme 'mi-o pot cugeta numai împreunată cu o traducere corectă după cărțile originale. Lucrarea aceasta se presentă așa dar cu mult mai grea. Abstrăgênd dela spesele enorme ale retipărirei, lucrarea traducerei reclamă puteri literare însemnate. Pentru aceea retipărirea cărților bisericesci e un lucru cu mult mai însemnat, decât sĕ poată fi sĕvêrșit prin particulări.

Retipărirea cărților bisericesci cu litere latine, într'o limbă mai modernă, mai are și altă lature, care din puuct de vedere religios este cea dintâiu și cea mai însemnată. Aceasta este partea canonică a cărților. Din vechime biserica a purtat grige, ca în cărțile bisericesci și mai ântâi în sf. scriptură sĕ nu se strecure învĕțături eterodocse. Sfinții părinți ai bisericei au păstrat în curățenie învĕțăturile adevĕrate ale lui Christos, separând scrierile adevĕrate de cele mincinoase. Îngrigirea aceasta a capilor bisericești pentru curățenia dogmelor și învĕțăturilor adevĕrate nu trebue sĕ încete nici astăḑi; căci și în timpul nou tot așa de multe sûnt ispitele asupra bisericei ortodocse.

În jumĕtatea dintâiu a secolului al XVII scim, că sub numele Ciril Lucaris a eșit la lumină o confesiune a credinței bisericei orientale, care cuprindea învĕțături calvinesci. Archiereii bisericei resăritului au fost la înălțimea chemări lor, când s'au adunat în sinodul din Iași la anul 1642 și au condamnat acea carte. Chiar și în Transilvania se scie, cum se încercară Calvinii a popularisa învĕțăturile calvinesci prin cărțile bisericesci, ce le tipăriră ei pe seama Românilor.

Precum nimenea nu jertfesce simburile unui fruct gustuos pentru coaja lui, așa și la retipărirea cărților bisericesci, preocupați prea tare de limbă și ortografie, sĕ nu jertfim esența, sĕ nu vătĕmăm si păgubim religiunea.

Pe la anul 1858, când învĕțatul Român Ioan Eliade Rădulescu a început sĕ tipărească biblia într'o limbă radicălă și ortografie esagerată, fericitul metropolit Șaguna a pășit tare resolut contra acestei întreprinderi. Din incidentul acesta s'a născut între autor și archiereul Șaguna o polemie învăpăiată. Se înțelege părerile publicului cetitor au fost deosebite după punctele de vedere, dela cari pornia unul și celalalt la formarea judecății sale. Dacă sûnt adevĕrate considerațiunile relevate mai sus, ce trebuie sĕ aibă aceia, cari întreprind traduceri nouĕ a cărților bisericesci, fiecine trebuie cel puțin până la un grad oarecare sĕ dea drept archiereului Șaguna. Unele priviri are bărbatul numai de litere și alte priviri mai grele și mai conplicate are capul bisericesc al unei națiuni. Cumcă însuși literatul Ioan El. Rădulescu, după ce s'a recules din supĕrarea, ce o a produs pășirea contrară alui Șaguna față cu întreprinderea sa, a judecat altmintrelea decum s'a arĕtat la început, se vede de acolo, că el a stat cu reposatul Șaguna și după incidentul amintit în corespondență amicabilă — trămițênd metropolitului Șaguna productele sale literare publicate mai târḑiu.

. . . .

După considerațiunile relevate mai sus numai archiereii sûnt chemați, a întreprinde retipărirea cărților bisericesci; însĕ nici archiereii unul câte unul, fie-care de capul sĕu, ci în urma unei conțelegeri și stabilirea unui plan comun pe calea sinodalității. Când cugetăm la greutățile de tot felul, cu cari este împreunată retipărirea cărților bisericesci, în forma espusă mai sus, ne întărim tot mai mult în convingerea, că lucrarea retipărirei cărților bisericesci se poate pentru ântâia oară face numai în România. Acolo dispune sau cel puțin ar trebuì sĕ dispună clerul de mijloace materiale mai bune, acolo se află mai mulți bărbați învĕțați bisericesci, cunoscĕtori de limbile trebuincioase; acolo, ceeace e lucru principal, se folosesce o limbă mai curată românească și cu deosebire o sintaxă a limbei mai naturală.

Dee Dumneḑeu sĕ vedem realisânduse cât mai curênd aceste dorințe.!“

Aceste le-am scris la anul 1877.

Astăḑi nu me îndoiesc, că este vre un Român inteligent, care sĕ nu simtă trebuința, de o traducere și retipărire a cărților noastre bisericesci. Meritul cel mai mare este și remâne însĕ al aceluia, care se va apuca de lucru cu energia recerută la o așa lucrare gigantică, precum este revisiunea și retipărirea cărților bisericesci.

Eu, care în sus citatul tractat am dat espresiune dorinței mele de a se îndeplinì cât mai curênd această lucrare, simt o bucurie, când vĕd, că astăḑi cestiunea revisiunei și retipărirei cărților noastre bisericesci a ajuns, a fi obiect al îngrigirei sântului sinod al României. Prea sânțitul metropolit al României, între problemele sântului sinod numeră în locul prim revisiunea și retipărirea cărților bisericesci în limba română. Nici că poate fi, după părerea mea, o lucrare mai deamnă de un sinod al ierarchilor din România, decum este aceasta. Am vĕḑut și cetit cum sântul sinod al României dela noua lui organisare încoace s'a ocupat numai cu lucrări mĕrunte și de puțină însemnătate. Așteptăm acum dela sinodul acelei țĕri, a cărei sinoade vechi au însemnătate istorică pentru întreagă ortodocsia, ca de astădată, punênd mână tare la o lucrare atât de trebuincioasă, sĕ se ridice la vechia însemnătate. Nunumai clerul, dară toată Românimea pretinde dela ei aceasta.

Jurnalul „Binele public“ din Bucuresci în numĕrul seu dela 31 Octomvre a. c. într'un articul întitulat „Sinodul“ sub rubrica „Biserica română“ se ocupă cu multă cunoscință de cestiunea traducerei corecte și a retipărirei cărților bisericesci. În acest articul se face apel călduros la ierarchia României a pune la cale această lucrare. Tot acolo se dau la mână unele modalități de procedere în causă.

Dăm loc în următoarele articolului din cestiune:

> .... Adresându-ne dar respectabilului corp al prelaților nostri, îl rugăm sĕ cugete la ceea ce arĕtarăm și prin urmare sĕ binevoiască a recurge la lumina și la concursul oamenilor competenți.
>
> Revederea cărților bisericesci, începênd cu evangeliile și cu faptele apostolilor, până la viețele sfinților, la octoice și la sinacsare, trebuie sĕ se facă avêndu-se în vedere testurile originale.
>
> Astfeliu propunem instituirea unei comisiuni — căci întregul sinod nu se poate ocupa cu o asemenea lucrare, mai cu seamă când mitropoliții și episcopii nostri sûnt și persoane politice, cari ca membri ai senatului propuneau instituirea unei comisiuni de oameni competenți compusă dintr'un cunoscĕtor al limbei ebraice pentru vechiul testament, din cunoscĕtori ai limbilor elină și latină pentru noul testament și celelalte cărți bisericesci. La acesti trei membrii, sûntem apoi de părere sĕ se adaugă un cunoscĕtor al limbei române și unul dintre cei mai eruditi episcopi pentru dogmele religioase.
>
> A se revedè traducerile, a se îndrepta terminii și fraseologia fără a se avè înainte cele trei testuri, ebraic, elen și latin, ar fi sĕ se străcure non-sensurile de până aici precum ar fi o lucrare imperfectă dacă un scriitor distins, un bărbat, care sĕ fi dovedit prin scrierile sale, că posede bogăția limbei naționale, gust și erudițiune, n'ar fi present sĕ conlucreze la această operă.
>
> O astfel de comisiune, compusă din cinci membrii activi și inteligenți, oferênd garanția sciinței și a seriosității, care sĕ scie cumpânì, care se aibă tactul de a evita străinismele fără sĕ cadă în escesul neologismelor puțin adoptate și înțelese, o asemenea comisiune va putè lucra cu folos și după o repede citire chiar în sinul sinodului, cărțile se vor putè pune treptat sub presă. In câți-va ani de ḑile, lucrarea ar fi deplin terminată.
>
> Sĕ nu se supere membrii sf. sinod. Avem pentru toți un respect și o simpatie ecuală. In același timp însĕ credem, că o comisiune compusă numai din clerici nu va putè presenta toate garanțiile, fiindcă aḑi se scie cam ce studie posedăm fie care. De aceea mijlocul cel mai practic și singur eficace ne pare întogmirea unei asemenea comisiuni.
>
> Cât despre spesele tipărirei, cestiunea ni se pare, că ofere și mai puțină dificultate. Cărțile bisericesci, din nou imprimate cu litere latine, trebuind sĕ se întroducă în toată țeara, vênḑarea lor e mai dinainte asigurată. Astfel ori care dintre tipografii nostri de prima categorie va primì bucuros sĕ editeze aceste imprimate.
>
> Sûntem dar de părere, ca sf. sinod sĕ întocmească mai ântâiu comisiunea despre care vorbirăm, și consultând-o, sĕ formuleze condițiunile imprimării, apoi sĕ se adreseze tipografilor cunoscuți spre a obținè condițiunile cele mai avantagioase.
>
> Astfel credem, că ar fi procederea cea mai regulată, în cas când voința sf. sinod și a p. s. s. mitropolitului primat, președintele acelei adunări, va fi atât de firmă astădată, încât sĕ înceapă o lucrare, ce de 11 ani se tot plănuiesce.
>
> Sûnt instituțiuni, dela care țeara asteaptă îmbunătățiri reale, de oarece se crează și se făc promisiuni pompoase despre menirea și activitatea lor. Trece un an, trece doi, trec trei, patru, însĕ așteptarea publică remâne zădarnică și atunci lumea găsesce, că instituțiunile sûnt cel puțin de prisos, fiindcă se chiăltuiesce cu dênsele fără ca ele sĕ propună în schimb vreun folos pipăit în scopul ce li se asemnase.
>
> Revederea cărților sacre și retipărirea lor cu litere latine, ținênduse compt de cultura actuală a limbei, de progresele filologice, de aprofundarea idiomelor clasice, de cerințele învĕțămêntului și ale întregei societăți, această operă se impunea sinodului

de acum 11 ani, adecă chiar dela instituirea sa prin lege.

Fie ca în sfĕrşit lucrarea sĕ se înceapă cel puţin acum, după o aşa lungă aşteptare. Sf. l. l. mitropotitul primat şi al Moldovei, sf. l. l. episcopii şi ceilalţi venerabili archierei, membrii ai sinodului, vor da prin aceasta o dovadă, că'şi înţeleg misiunea, că vor sci sĕ'şi-o îndeplinească întruniţi într'un corp organisat, dela care depind mai toate înbunătăţirile relative la biserica română.

. . . .

. . . .

Împărtĕşesc aproape întru toate şi modalităţile procederei propuse în acest articul; un adaus am însĕ a face la ele. În articulul citat din „Binele public“ se vorbesce despre o comisiune sinodală, din bărbaţi de specialitate în toate privinţele, care sĕ pregătească tecstul cărţilor bisericesci în o limbă română corectă şi în o traducere mai esactă după originale. La compunerea acestei comisiuni propusă de 5 membrii nu se ia privire la un moment de mare însemnătate.

La anul 1655 s'a întrepins din partea ierarchiei rusesci revisiunea şì corigerea cărţilor bisericesci, spre a se statorì un tecst autentic cu scopul de a se şi tipărì.

Lucrarea s'a sevêrşit în sinodul din Moscva „cu ceruta înţelepciune şi cu observarea formelor de lipsă“, după cum se esprimă fericitul Şaguna în istoria sa bisericească. Fiiindcă tecstul cărţilor bisericesci statorit acì, avea sĕ fie pentru toate popoarele slavice adecă: pentru Ruşi, Serbi, Croaţi, Bulgari, Bosniaci, Muntenegreni, ba şi pentru o parte a Românilor, cari se serviau în biserică de limba slaveană, cu învoirea patriarchului Paisie al Constantinopolei au luat parte afară de archierei şi alţi bărbaţi învĕţaţi ai bisericei din Rusia, încă şi Gavriil, patriarchul serbesc din Ipek, Gedeon, metropoliiul Moldovei etc.

Aceste despre Rusia!

Metropolitul Ardealului Simeon Stefan edând în tipariu pentru prima oară Testamentul nou în limba română la anul 1648, în precuvêntarea sa se esprimă: „Noi drept aceea ne am silit de încât am putut sĕ isvodim aşa, cum sĕ înţeleagă toţi, eară sĕ nu vor înţelege toţi, nu'i de vina noastră, cei de vina celuia, ce au resfirat Românii pre intr'alte ţĕri, de 'şi-au mestecat cuvintele cu alte limbi, de nu grăiesc toţi într'un chip.“

Dacă aşa dar în timpurile grele, când drumurile ferate nu legau ţĕri cu ţĕri, biserica Slavilor a sciut ţiné cont de unitatea limbei în bisericile tuturor popoarĕlor slavice, măcarcă limbile acelor popoare diferesc mult unele de altele, dacă în împregiurări apĕsătoare politice un metropolit român din Ardeal dă espresiune atât de viuă trebuinţei unităţii de limbă în cărţile bisericesci românesci, şi s'a străduit a nimerì limba românească cum o vorbiau cei mai mulţi, astăḑi oare când cel puţin sciinţa este liberă de vamă în toate părţile, când comunicaţiunea este atât de uşoară poate fi iertat cuiva, a nebăga în samă trebuinţa unităţii limbei şi a cărţilor bisericesci la Românii din toate ţĕrile!

Un moment aşa dară însemnat a scăpat din vedere autorul articulului din ḑiarul „Binele public.“ Sĕ mi se ierte, dară a întregì propunerile pentru modalităţile de retipărire a cărţilor bisericesci cu aceea, ca în comisiunea propusă de 5 membrii, care după mine ar trebuì sĕ fie mai numeroasă, sĕ facă parte câte unul sau doi membrii (representanţi competenţi din cler) din metropoliile ortodocse din Austria, Rusia şi Macedonia sau de nu se poate din toate, cel puţin din metropoliile ortodocse din Austria, unde Românii ortodocşi sûnt mai numĕroşi.

Dacă este cu cale a întreţinè între toţi Românii o legătură scientifică literară în desvoltarea noastră prin intermediul academiei române de sciinţe, cu cât mai mult se pretinde aceasta la limba cărţilor bisericesci, unde se mai adauge şi argumentul bisericesc religios. O mică eroare de formă şi lipsă de precauţiune poate trage după sine enorme pagube pentru naţionalitatea şi religiositatea poporului român. Încât privesce comisiunea aceea ar fi cu cale, a se compune cel puţin de jumĕtate dintre membrii clerici, la tot casul lucrarea comisiunei va trebuì a se cetì în sinodul archiereilor şi a i se da încuviinţarea, pentrucă momentul religios trebue sĕ precumpănească preste cel literar în cărţi, ce au a se întroduce în biserică.

În fine încă o observare despre pasagiul din ḑiarul „Binele public“ în privinţa provisiunei de tipărire a cărţilor bisericesci. Nu pot fi înţeles nici decum cu propunerea de concurenţă a tipografilor prin licitaţiune la edarea cărţilor bisericesci sub cuvênt de a se acoperì spesele enorme împreunate cu noua ediţie a lor. Abstrăgênd dela aceea, că biserica română ortodocsă într'un stat liber n'ar trebuì a se plânge de spese pentru un lucru atât de însemnat şi trebuincios în desvoltarea culturală a poporului; dar aceea concurenţă liberă a edării cărţilor s'ar resbuna amar chiar asupra bisericilor şi mai ales asupra bisericilor române afară de România. Acordul cu un tipograf involvă în sine un trafic şi o patentare pentru câştig privat, cu reservarea, se înţelege, a drepturilor de retipărire. Prin modalitatea aceasta bisericile din celelalte provincii ar fi oprite a'şi eda cărţile sieşi trebuincioase, şi supuinduse traficului străin ar fi necesitate cu preţuri esagerate a'şi procura cărţile de lipsă dela un tipograf din Bucuresci. Această modalitate este cu scădere şi mult păgubitoare pentru eparchiile noastre, cari mai toate 'şi au tipografiile lor proprii. Pentru cărţi pururea trebuincioase precum sûnt cele bisericesci nici nu se poate mai bine decât, ca după tecstul încuviinţat fie care eparchie sĕ aibă dreptul de retipărire.

Dacă am trage un bilanţ despre traficul de cărţi românesci, ce se vĕnd din România la noi, şi dela noi în România am afla, că raportul este ca 1:10. Sĕ nu creadă cineva, că causa disproporţiunei acesteia ar fi împregiurarea, că la noi nu se produce nimic de vre o treabă în sciinţă şi literatură. Adevĕrat, la noi nu se află Alecsandri, Negruzzi, Odobesci, Maioresci etc., dar totuşi şi pe-aici se edă ici colea câte o carte, ce ar putè fi cetit şi prin seminariile preoţesci şi învĕţătoresci din România. Am doveḑi, că în tipografiile noastre au eşit manuale bune de scoală, economice, teologice, din cari în România n'au trecut nici un esemplar mai mult, decât acele ce s'au trimis „honoris causa.“ Acì nu poate fi vorba de alte cause, decât de o lipsă totală de interes literar, pe care altcum d. Xenopol în prelegerile ţinute de curênd în Bucuresci îl constatează cu multă erudiţiune. Din România adevĕrat încă nu se aduc aici cărţi aşa multe, însĕ neasemĕnat mai multe ca din contră; causa, că nu se aduc şi mai multe nu este atât lipsa de gust de cetire, cât mai mult preţurile pipărate, ce trebuie sĕ se plătească aici.

Pe când constatez aceste, atrag atenţiunea confratelui dela „Binele public“ şi celor de o părere cu dênsul, că noi aici nu vom putè sĕ ne supunem unui trafic al cărţilor bisericesci din partea tipografilor din Bucuresci la o eventuală tipărire a cărţilor, ci vom stăruì a avè în regia proprie cărţile bisericesci trebuincioase.

Am creḑut de lipsă a face aceste observări la adresa celor chiemaţi spre a se lua privire la toate împregiurările şi a sevêrşì lucrarea revisiunei şi retipărirea cărţilor bisericesci „cu ceruta înţelepciune şi cu observarea formelor de lipsă.“

D. I. P. — N.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Noemvre.

Desbaterea generală a bugetului unguresc în casa deputaţilor este terminată. Bugetul s'a primit cu majoritate precumpănitoare. Desbatarea n'a fost nici sgomotoasă, nici îndelungată ca în sesiunile trecute, cu toate aceste lipsită de incidente picante n'a fost. Afară de Sennyey s'a mai deosebit Bitto, odinioaară ministru president, cu ocasiunea desbaterei bugetului. Acesta a năvălit cu atâta tărie asupra guvernului actual şi i a înşirat atâtea pĕcate de diverse soiuri, încât ministrul president Tisza a trebuit se 'şi caute refugiul la enararea unor lucruri, cari au fost contestate de Bitto, de Sennyey şi de alţii la moment şi în faţa casei deputaţilor.

După Bitto, administraţia şi economia ţĕrei, decând este Tisza la guvern, este mai desolată şi mai înfricoşată ca ori şi când altădată; credinţa în dreptul public de astăḑi (dualistic) este clătinată; oposiţiunea de trei ori mai mare, ca în timpul fusiunei; dreptul public dela 1867 falsificat. Bitto crede, că lucrurile vor mai merge aşa cum merg, pentrucă guvernul dispune de multe mijloace de a'şi câştiga majoritatea. Însĕ guvernul, dice Bitto, se nu creadă, că prin succesele sale a sistat şi reul; cu cât contrastul între Ungaria oficială şi Ungaria cea adevĕrată va fi mai mare, cu atât mai intensivă va fi esacerbarea, care a ajuns şi până acum un grad mare şi cu atât mai sigură va fi şi erupţiunea esacerbărei.

„Ungarische-Post“ este în stare se spună, că fracţiunile oposiţiunei moderate s'au înţeles la un club social oposiţional. Pecum se vede, fusiunea cu guvernamentalii nu se va face. Interesant este, că oposiţiunea moderată, care se ţine de pactul fundamental din 1867, la ocasiuni, încuviinţează credeul politic al stângei sau, cel puţin, îl ţine mai de folos pentru Ungaria, decât pactul fundamental aşa cum este astăḑi după vederile guvernului actual.

Alaltă eri a decurs în parlamentul prusian o desbatere în stil mare, a cărei obiect au fost Evreii. Progresistul Hännel, motivându'şi interpelaţiunea în causa mişcărei antisemitice din Germania, declară, că Bismarck, care a întrevenit pentru egala îndreptăţire a Evreilor în România, n'ar trebuì sĕ sufere astfeliu de mişcări în Prusia. Contele Stolberg, representantul cancelariului a respuns reservat, că în legile Prusiei sûnt mijloace destule de a păşì şi contra antisemiţilor, precum şi contra Evreilor. Windhorst este de părere, că cestiunea aceasta n'are loc în parlament, de oare ce este o cestiune socială, asupra cărei are sĕ se pronunţe societatea.

Republica franceză prosporează foarte tare. Raportul general asupra bugetului pe 1881 se încheie cu un prisos de 450,000 franci cu toate că dela 1876 încoace s'au redus impositele în sumă de 262,500,204 fr. Raportul mai spune că în decursul anului curent veniturile statului sûnt mai mari decât erogatele cu 140 milioane.

Agitaţiunile în Iria nu se aşează. În mai multe porturi italiane s'au îmbarcat în ḑilele trecute opt mii de pusci Vetterli. Se ḑice că armele sûnt destinate pentru Iria şi le au cumpĕrat agenţi finiani în Elveţia.

Din dieta Ungariei.

(Urmare şi capĕt.)

Sennyey continuându-şi discursul ḑice: Ne veţi ḑice poate, ca noi sĕ facem aceasta. Dlor! Sĕ nu schimbăm relele! Într'o ţeară constituţională guvernul nu este numai conducĕtorul majorităţii, ci în acelaşi timp şi conducĕtorul ţĕrei şi al spiritului public. (Aşa e! în stânga). Guvernul are nu numai dreptul, ci şi datorinţa, a lua rolul de conducĕtoriu, de iniţiator în toate cestiunile de reformă. (Aplause în stânga). Cei ce stau afară de sfera guvernului au sĕ controleze activitatea guvernului pe cale parlamentară, sĕ arate erorile, defectele, postulatele, ear' în cestiunile singuratice basa, direcţiunea cea adevĕrată şi corectă. La reformele generale e esclusiv treaba guvernului, sĕ ia iniţiativa şi sĕ arate direcţiunea. (Aplause în stânga).

Încât pentru basa dreptului nostru de stat, nu vreau sĕ provoc o desbatere, în deosebi nu vreau sĕ o provoc din punct de vedere financiar; eu togma pe acest teren cred, că partida independenţii nu va isbutì a dovedì, că naţiunea, mărginindu-se la forţele sale proprie, ar fi în stare sĕ-şi susţină posiţiunea sa ca putere, posiţiune, ce i s'a impus, nu prin voinţa sa proprie, nu prin legătura sa cu Austria, ci prin situaţiunea sa geografică, cu mai puţine sarcini şi spese decât astăḑi. (Aprobări în stânga, contraḑiceri în stânga estremă). Dacă aşi fi silit sĕ apĕr basa de drept a statului, aşi face aceasta dintr'un punct de vedere al intereselor naţionale mai înalte, cari fiind-că situaţiunea noastră în centrul european e isolată şi naţiunile eterogene, ce neîncungiură, se asimilează tot mai mult între sine, ne arată calea spre legătura cu Austria. (Aprobări în stânga, contraḑiceri în stânga estremă).

Nu legea dela 1868 a stabilit această legătură, ci esperienţele seculare şi înţelepciunea strămoşilor noştri. (Aşa e! în stânga). Legea dela 1868 numai a organisat şi formulat în mod constituţional şi conform împregiurărilor acel raport, care e stabilit de mult prin legile noastre vechi. (Aprobări în stânga, contraḑiceri în stânga estremă).

După a mea părere ar fi un mare reu, ba vĕ mărturisesc pe faţă — o nenorocire, când în această naţiune s'ar respândì credinţa, că basa dreptului nostru public eschide posibilitatea unei ameliorări. (Aprobări în stânga, strigări în stânga estremă: Şi totuşi e aşa!) După convingerea mea prin legile dela 1868 drepturile naţiunei sûnt scutite, interesele ei asigurate. (Aprobări în dreapta şì în centru, sgomot în stânga estremă). E vorba numai sĕ ne folosim de acele legi în spiritul şi cu moderaţiunea celor ce le-au creat, nu în interesul certelor şi al decesiunei, ci în modul, ca pe basa pactului şi a armoniei interesele reciproce sĕ întimpine o recunoascere reciprocă şi sĕ producă o liniscire generală (Aplause). Din acest punct de vedere nu pot sĕ aprobez părerea deputatului Sontag, care a propus modificarea pactului dualistic, căci această idee nu este nici legală nici oportună. (Aplause vii).

Şi cestiunea aceasta, dlor, me conduce la posiţiunea partidelor. Convingerea este factorul, care ne indică locul ce'l ocupăm în parlament, dreptul de a judeca, care este natura partidei se cuvine numai ţĕrei. În oposiţiunea moderată sûnt nuanţe, sûnt păreri deosedite în cestiuni grave şi cred, că aceleşi stări se vor fi aflând şi în partida guvernamentală şi în partida independenţii. Astfel de stări se află în toate parlamentele continentului european. Prefacerile, prin cari a trecut Europa întreagă pe terenul social, de stat și politic, sûnt atât de grandioase, aspirațiunile relațiunile diverse a națiunilor într'o desvoltare atât de rapidă și cestiunile, ce se ivesc atât de multifare încât organisațiunea, devisele și basele partidelor de odinioară astăḑi și-au perdut însemnătatea și partidele noue nu s'au putut cristalisa până acum. Togma pentru aceasta nu avem nici noi nici alte parlamente europene partide cu o basă de principii sănětoase.

Partida guvernamentală cu toate divergențele sale în păreri remâne compactă prin credința și convicțiunea, că politica guvernului e corectă și că guvernul actual e pre cât se poate cel mai bun în țeară. Respectez această convicțiune și nu veți auḑì nici o imputare dela mine în această privință. Între nuanțele ce se află în stânga tot convicțiunea este legătura, ce le împreună, adecă convicțiunea, că nu sûntem mulțămiți cu politica și procederea guvernului și prin consecuență datorința noastră este a esercita controla parlamentară într'un mod independent, obiectiv și fără preocupare, dar cu toată resoluțiunea.

Voiu sě ve arět un mod cum se poate realisa idea, ce a enunciat-o ministrul de finanțe în apelul seu cătră parlament, idea de a sana starea financiară.

Schimbați-vě politica, (Ilaritate viuă și aprobări în stânga), plantați stindardul unei politice de regenerare, puneți-vě în fruntea nesuințelor menite a mulțămì adevěratele pretensiuni ale națiunei, (Aplause vii în stânga); aretați un simț pentru factorii morali, căci lipsind acestia ori ce putere, fie cât de mare, mai curênd ori mai târḑiu trebue sě degenereze, (Aprobări în stângă), faceți un sfêrșit corupțiunei, (Așa e! în stânga) înfrênați nepotismul, (Strigări în stânga estremă: Da, da!) folosiți puterea de guvernare spre scopuri mari, ear' nu pentru a prolongì stările de aḑi pe mâne, (Aprobări în stânga) și eu declar — firesce numai în numele meu, dar cu convingerea, că mulți me vor urma cu însuflețire — că ve voi sprigini — fie-mi permisă espresiunea — pe nimica, (Mișcări în dreapta), adecă fără reservă și fără de a face pretensiuni, (Vivate în stânga); dar de nu se va întêmpla aceasta, de nu veți schimba politica, noi vom sta cu statornicie la postul nostru, unde ne a așeḑat convicțiunea, vom servì patriei fără a reclama fotoliuri ministeriali — se mě crediți, că acest cuvênt e serios și sincer în gura mea — fără a dorì gloria și distincțiunile puterei, dar cu deplină obiectivitate și fără preocupare. În fine declar că primesc bugetul. (Aplause vii în stânga).

După terminarea discursului lui Sennyey presidentele a suspendat ședința pe cinci minute.

Dela Reuniunea învěțătorilor români din țeara Bărsei.

(Urmare.)

Raport

despre învěțarea religiunei în scoala poporală presentat adunărei generale ordinare, ținută în 24, 25 și 26 Aprilie 1880.

Comitetul reuniunei d-voastre, fiind convins, că nici unul dintre studiile, ce se propun în scoala poporală, n'a întimpinat până astăḑi atâtea greutăți ca studiul religiunei, a decis, ca spre lămurirea acestei cestiuni atât de importante, sě se discute în formă de temă de cătră toți membrii reuniunei, în așa numitele subreuniuni.

Tema a fixat-o comitetul, după cum este cunoscut în următorii termini: „Cari sûnt manualele cele mai potrivite pentru învěțarea religiunei, precum și metodul, după care ar fi a se propune acest studiu.“

Resultatul, care 'l-a putut obținè comitetul în cele 6 subreuniuni, se resumează în următoarele:

În cercul I, cestiunea aceasta s'a desbătut cu cea mai încordată seriositate, espunêndu-se într'un tractat formal vederile membrilor acestei subreuniuni asupra temei din cestiune.

Subreuniunea aceasta a aflat, că:

1. Toate manualele de religiune de până acì nu corespund scopului și prin urmare sûnt nepracticabile.

2. Studiul religiunei în scoala poporală sě fie îmbrăcat în formă de istorioare luate din testamentul vechiu și nou.

Spre ajungerea scopului sě se elaboreze nisce manuale corespunḑětoare principiilor espuse.

În cercul al II-lea. Acest cerc ne oferesce următoriul resultat:

1. În primii doi ani de scoală sě se propună religiunea în mod practic pe basa testamentului vechiu și nou. În anii din urmă după manualul edat de dl profesor Ioan Popea; dar' s'a esprimat dorința, ca acest manual sě se ilustreze cu istorioare morale și cu sentențe din sânta scriptură.

Încât se atinge de manuale constată și această subreuniune lipsa de manuale corespunḑětoare.

În cercul al III-lea. Aici se constată următoarele:

1. Istoria biblică în edițiunile de astăḑi nu este metodică, până nu s'ar eda după un metod corespunḑětoriu sciinței pedagogice.

2. Catechismul mic nu e practic din causa limbei și a metodului; ar fi de dorit ca și acesta sě se edea în mod narativ.

3. După împregiurările de astăḑi cea mai corespunḑětoare carte de religiune este „Religiunea creștină“, lucrată de dl prof. Ioan Popea, însě ar fi de dorit, ca și aceasta sě se edea în mod narativ.

In cercul al IV-lea. In acest cerc s'au făcut următoarele propuneri:

1. In anul I-iu și al II-lea de scoală sě se propună rugăciuni corespunḑětoare făcêndu-se început și cu istoria biblică, din care sě se aleagă istorioare mai ușoare.

2. In anul al 3-lea sě se propună testamentul vechiu în mod narativ, fără manual, ear' rugăciunile sě se completeze și sě se esplice.

3. In anul al 4-lea sě se repețească Testamentul vechiu și nou după manual, însě în mod narativ.

4. In anul al 5-lea și al 6-lea sě se folosească ca manual „Religiunea creștină“ de prof. Ioan Popea.

In cercul al V-lea Tema se retrage la o singură propunere și adecă:

„Religiunea creștină de prof. I. Popea se recunoasce de manual corespunḑětoriu, adoptându-se însě metodul narativ.

In cercul al VI-lea 's'au obținut următoarele resultate:

1. Că în clasa I, despărțěmêntul I sě se învețe rugăciuni mai usoare din Abcdariul întrodus și ceva din Istoria biblică.

2. In clasa II-a sě se propună piese mai ușoare din Istoria biblică după manualul de până acì.

3. In clasa a III-a s'a admis manualul de dl I. Popea, cu acea observare, ca din acest manual sě se omită unele întrebări superflue, prin ce s'ar mai ușura metodul erotematic; că din acel manual sě se propună mai ântâiu partea a II-a și apoi partea I-ia despre dogme.

In acest cerc s'a ales o comisiune, carea este însărcinată cu elaborarea unui manual de Istoria biblică după metodul acroamatic.

Din acest referat se poate vedè, că în genere toți membri acestei reuniuni constată, în grad mai mare sau mai mic, lipsa de manuale metodice pentru propunerea religiunei în scoalele poporale.

Comitetul avênd în vedere starea faptică a lucrului, considerând mai departe, că cestiunea aceasta a devenit sujet de deosebită preîngrigire nu numai în sinul corporațiunilor noastre bisericesci și scolare din patrie, ci și în sinul supremei corporațiuni bisericesci din România adecă în sfântul sinod, este de părere, ca reuniunea sě enuncie ca conclus:

Până la o reformă, ce se așteaptă, în propunerea religiunei atât aici în patrie cât și în România ortodocsa, sě se conserve starea de până acì, ținêndu-se cont de ameliorările indigitate în sinul reuniunei și de manualele mai corespunḑětoare semnalate.

Brașov, 18 Aprilie 1880.

St. Iosif m. p., președinte. *I. Aron* m. p., not. coresp.

Raport

Dle președinte! Onorați membri! Comisiunea, pe care ați binevoit a o alege în ședința I mă de eri, ca sě censureze raportul general asupra activității comitetului central din anul 1879/80 întrunindu-se eri, 'și-a constituit biroul și cu multă atențiune a studiat atât raportul comitetului presentat adunărei generale cât și prescriptele verbale ale ședințelor comitetului. În urmarea acestia 'și ia libertate a raporta următoarele:

I. Cu multă satisfacțiune constată, că activitatea comitetului central a fost nu numai sficientă, ci încă preste așteptare încordată, multiplă și conscienciosă, încât merită toată lauda.

In 8 ședințe s'au controlat toate decisiunile adunărei generală și partea cea mai mare s'au esecutat conform decisiunilor acestei reuniuni.

S'au luat disposițiuni nouě salutare în interesul reuniunei, dintre cari unele promovează interesele directe, ear altele renumele reuniunei noastre.

II. In interesul bunei ordini comisiunea 'și ia voie a face unele observări:

1. Actele reuniunei, consistând din mai multe coale credem, că este în interesul archivului nostru ca sě fie cusute.

2. In interesul autenticărei este, ca procesele verbale ale adunărei generale sě se verifice în parte sau dacă nu se face aceasta, sě se adauge din partea verificătorilor la urmă espres, că fie-care protocol este verificat.

3. In interesul evidenței credem, că ar fi bine, ca fie-care proces verbal sě se numeriseze.

4. Cu regret constatăm, că autorii români n'au satisfăcut apelului, ce s'a făcut din partea comitetului, ca adecă sě ne înzestreze biblioteca reuniunei cu câte un esemplar din operele, ce le posed. Pe lângă zelul laudabil al comitetului ne vine a crede, că nu s'au solicitat toate editurile și anume credem, că comitetul ne poate lămurì, dacă s'a cerut dela v. consistoriu actele sinoadelor, dela junimea din Iași „Convorbirile literare“, dela ministeriul din Bucuresci „Monitoriul oficial“, dela Academia română etc. actele și operele sale etc. Pentru toate aceste credem, că era bine, a se face și un apel în jurnal.

5. La pt. 4 și 5 din raport venim cu toată modestia sě constatăm, că am remas acolo, de unde am purces în anul trecut.

6. Asupra ptului 6 credem, că comitetul 'și-a trecut preste competența sa și a voit ca un lucru decis de adunarea generală sě'l facă de a doua oară obiect de discuțiune la adunarea generală.

7. Cu regret trebue sě supunem la aprețuire, că comisiunea aleasă pentru revisuirea statutelor n'a putut sě'și termine lucrările într'un an de ḑile.

8. La p. 4. In privința acestui punct s'a născut divergență de opiniuni. Președintele singur regretà, că subreuniunile de astădată au arětat prea puțin zel pentru chiemarea lor, fiindcă până acum nu s'au pronunțat încă asupra temei: „Esercițiì intuitive pentru anul I-iu de scoală.

9. La Nr. III p. 2. Comisiunea crede, că asupra acestui pt. nu se poate pronunța, căci nu s'a așternut listele absenților.

10. La Nr. III pt. 5. Comisiunea e de părere, ca această cestiune sě se desbată dimpreună cu propunerile, ce s'au făcut independent de ordinea ḑilei.

11. La Nr. IV pt. 1. Comisiunea crede, că această cestiune relativă la dispensarea lui Damian Juga din Bastelec, ar fi un precedent rěu, care ar jignì interesele reuniunei și de aceea îl lasă la aprețiarea adunărei generale.

III. Pe lângă aceste puține observări, pe care comisiunea și le-a ținut de datorie, a le face în interesul reuniunei, comisiunea e de părere, după cercetările, ce le-a făcut din actele, ce i s'au presentat, că comitetul central precum și subcomitetele reuniunei au desvoltat tot zelul, ce se putea cere în împregiurările noastre, ca începětori, și merită întradevěr ca sě li se aducă mulțămită protocolară.

Zernesci în 25 Aprilie 1880.

Ioan Corneliu Tacit m. p., președinte. *I. Strěvoiu* m. p., secretariu.

Varietăți.

* (Denumiri). Dl George Sêrbu preot gr. or. în diecesa Aradului, și Zacharie Tilicea preot gr. or. în archidiecesa Ardealului sûnt denumiți de capelani militari classa II-a în reservă.

* (Transferat) este dl locotenent Dionisie Aldea alias Popa de Comana superioară din institutul geografic-militar la reg. de infanterie Nr. 50, unde mai înainte era supercomplet.

* (O stațiune nouă telegrafică). Din 15 Noemvre începênd va funcționa în D. Sămărtin un oficiu nou telegrafic, care va sta în legătură cu posta. Serviciul e mărginit.

* (Deputat) la universitatea săsească în Sibiiu este ales de cetatea Sibiiului adv. Albert Arz de Straussenburg în locul fostului deputat Baron Bedeus.

(Convocare). Pe basa decisului adunării generale a Reuniunei învěțătorilor români gr. or. din ținutul Sibiiului, ce a avut loc la 24 Aprilie a. c. st. v. în Sălisce, subscrisul președinte adhoc al despărțěmêntului I-a al Sibiiului are onoare, a învita la o ședință pe ḑiua de 14 Noemvre a. c. st. v. la 9 oare înainte de ameaḑi la sala Seminariului Andreian pre dnii învěțători aparținětori la acest despărțěmênt și anume pe domni invěțători din parochiile:

Sibiiu cetate, Sibiiu poarta turnului, Gușteriță, Turnișor, Rusciori, Cristian, Ogna, Șura-mare, Ruși, Veseud, Loamněș, Reșinari, Rîu-Sadului Poplaca, Șelimber, Boița, Porcești, Bungard, Mohu, Sadu, Tălmăcel, Slimnic, Sebeșul superior, Sebeșul inferior, Cornățěl, Săcadate, Avrig, Nucet și Vurper.

Obiectele de desbatere sûnt:

1. Alegerea oficialilor despărțěmêntului.
2. Încassarea tacselor restante și curente.
3. Propunerile ce se vor însinua de cătră membrii și admise de presidiu.
4. Însinuări de teme pedagogice spre prelucrare din partea membrilor și așternerea lor la timpul seu comitetului centrale spre luarea în desbatere la adunările generale procsime.

Toma Joandrea m. p.,
președinte ad hoc al despărț. I-iu Sibiiu.

* (Himen). Dl Iulie Dan și domnișoara Maria Foica au celebrat cununia Dlor în 8 Noemvre a. c. aici în Sibiiu.

* (Cutremurul din Agram). Ministrul de comunicație reg. ung. a trămis pe Maximilian Hantken, consiliariul de secțiune, și pre Bela Inkey's în Croația, spre a studia cutremurile simțite în Agram și giur din punct de vedere archiologic. (?)

* (Colecte pentru Agram). În London consulul general Gosliny a avisat pre maiorul-lord, a deschide o listă de subscrieri pentru nenorociții din Agram. S'au subscris deja până acuma peste 2600 fl. v. a.

* (Incidentul „Bartha“). În Odorhei s'a ținut Duminecă o adunare a poporului în afacerea lui Bartha. Resultatul acestei adunări îl vom comunica în alt Nr. al foaiei noastre.

* (Immigrare în Tirol). Din Munich călětoresc pe fie care ḑi că-

ıugării isgoniţi din Francia în Tirol. Cei mai mulţi n'au bani de loc şi locuitorii din Munich îi ospetează şi'i provĕd cu cele de lipsă.

* (Schimb posesional). Posesiunea din Tolna în mărime de 14,000 jugere a principesei Maurocordato, fiica baronului Sina, a cumpĕrat-o un consorţiu, în fruntea căruia stă vicariul Iosif Pechy.

* (Un împărţitoriu de epistole francez) fu în ḑilele trecute jăfuit de 18,000 franci. Acesta este al 4-lea împărţitoriu jăfuit. Unuia dintre acesti patru i s'au furat 300,000 franci.

* (Calea ferată română-bulgară). O scrisoare din Sofia către „la Correspondance roumaine“ ne spune, că aceea ce preocupă mai mult în acest moment lumea din capitala bulgară sûnt cestiunile economice şi financiare. Din punctul de vedere financiar, anul acesta nu promite a fi fericit. S'a comis eroarea de a se servì, pentru percepţia dijmelor, de o procedere, care a păgubit mult interesele statului. Cultivătorii au fost impedecaţi de a'şi ridica grânele şi de a le pune în pătuluri înainte de perceperea dijmei. De aceea o parte din grâne a încolţit şi recolta întreagă a fost depreţiată. Această perdere representă pentru stat suma de 3 milioane lei, pe care nu le poate încassa ca dijme. Pe terenul economic, cestiunea la ordinea ḑilei este a drumului de fer dela Dunăre prin Balcani până în Rumelia. Sûnt două proiecte. Unul al societăţii Staatsbahn, care pleacă din Sibiiu, prin Craiova, Şiştov, Şipca spre Burgas; al doilea e al unei societăţi franceze plecând din Craiova prin Rahova, Sofia, spre linia construită dela Tatar-Bazarjik la Filipopole şi Constantinopole. Corespondentul din Sofia arată avantagiul proiectului francez asupra celui austriac şi conchide, că compania franceză are sorţi serioşi de succes în adunarea bulgară.

* (Numĕrul Israeliţilor) cari emigrează din România spre America se urcă până acum la 80,000

* (Serbarea conspiraţiunei de pulbere). Una din sĕrbătorile cele mai populare ale Angliei, aniversarea conspiraţiunii pulberii, adecă a ḑilei, în care au fost descoperite, sub domnia lui Iacob I, sub parlament, bnlercele cu pulbere de tun puse de oficerul catolic Guy Fawkes şi de complicii sei spre a arunca în aer palatul representanţiunii naţionale împreună cu representanţii, a fost celebrată de curênd, după us în mai multe oraşe.

Nu se mulţemesc a arde în efigie pe acel mare criminal politic, ci se organisează un adevĕrat auto-da-fe de personage contemporane, de deputaţi, a căror trăsături sûnt reproduse mai mult sau mai puţin exact pe nesce menechinuri de paie şi pânză zugrăvită.

* (În Australia) s'a descoperit acum decurênd 10 milioane hectare de pămênt, necunoscut până acum şi s'a numit acest complecs de păşunit „pămêntul lui Rudolf“.

* (O partidă mare de şah). O partidă de şah, ce va face epocă în analele jocului, s'a angagiat între clubul din Liverpool şi cel din Calcuta. Nu pentru prima oară jucătorii de şah englezi se mĕsură cu celebrii lor rivali indiani; dar pentru prima oară fac lucsul de-a întrebuinţa telegraful pre a însemna loviturile. Unul din companioni, d. Steel, preşedintele clubului din Calcuta, a imaginat o combinaţiune telegrafică, ce permite a resuma într'un singur cuvênt indicaţiunea fie cărei lovituri, ceea ce reduce preţul depeşii la cea mai simplă espresiune.

* (O partidă mare de biliard). de 4 mii carambolaşe, ce se va juca în 5 sedinţe la Paris, cu începere de la 7 Decemvre, a fost propusă de George Slosson lui Maurice Vignaux şi primită de acesta. Partida va fi făcută după regulele ḑise a „campionului“, cari interḑic seriele cu bilele pe bandă. Prinsoarea e de 5 mii fr. de fie-care parte.

* (Ultraradicalism). În 16 Noemvre n. maì mulţi tineri maghiari au ars înaintea cafenelei „Orban“ în Cluj foaia guvernamentală „Kelet“ pentrucă articulul conducĕtor al ei privitor la incidentul lui Bartha fu scris prea domol.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Ochiul învĕţătoriului,

ca unul dintre mijloacele de educaţiune.

(Disertaţiune cetită în şedinţa II a Reuniunei înv. rom. din ţeara Bârsei la 24 Aprile a. c. de I. Aron înv. în Braşov.)

(Încheiere.)

Am ḑis că învĕţătoriul trebuie sĕ fie pentru scolarii sei modelul de perfecţiune şi acuma mai adaug, că perfecţiunea aceasta a învĕţătoriului nu stă numai în aceea, de a avè mintea împodobită cu învĕţături şi cunoscinţe de tot feliul, ci dela el se pretinde mai mult decât atâta, se cere ca inima lui sĕ fie un isvor nesecat de o imensă bunĕtate şi blândeţe şi de iubire pentru tot, ce e măreţ, cuvincios şi sânt, şi pe aceste vîrtuţi apoi sĕ le arete nu numai in faţa scolarilor în scoală, ci ele sĕ'l însoţească pre el totdeauna şi în tot locul în umblarea cu ceilalţi oameni. Eată dar cum trebuie sĕ fie învĕţătoriul.

La un suflet împodobit cu astfeliu de virtuţi frumoase şi oglinda inimei va fi curată, după ḑisa s. scripturi: „De va fi inima ta curată şi ochiul tĕu va fi curat. Dar psichologia ne arată, când lipsesc durerile din internul nostru, atunci şi esteriorul nostru are cu totul altă înfăţişare; sûntem mai veseli, mai atrăgĕtori, mai îndulgenţi şi mai dispuşi, de a ne apropia de elevii nostri şi aşa acestia cu paşi repeḑi şi fără şovăire vor pâşì pe calea luminei şi a adevĕrului, avêndune pre noi totdeauna înaintea lor ca de model pentru perfecţionarea lor. Eată şi influenţa cea binefăcĕtoare a ochiului învĕţătoriului asupra inimei elevilor!

Sĕ nu creadă cineva, că un învĕţătoriu, fără de a avè liniscea sufletească, va putè seduce lesne pre nesce copii mici cu aceea, că se va esercita bună oară ca un actor înaintea oglindei, de aici apoi se va deprinde cu uşurinţă a afla, că ce posiţiune sĕ dea el ochiului seu înaintea scolarilor, când va sĕ esprime prin ei simţemintele sale de iubire, de bucurie, de mulţămire sau de întristare etc. faţă purtarea lor. Schimosească-se învĕţătoriul cum va voì, întrebuinţeze el cuvintele cele mai frumoase în scoală şi vĕ asigurez, că inima elevilor, prelângă toate aceste va remânè rece, dacă ei vor observa, că el vorbesce una şi simte sau face alta. Cred a fi la locul seu a amintì aici şi aceea, că învĕţătoriul nu se poate presenta înaintea scolarilor sei nici cu laune sau cu un aer umil sau cu o veselie copilărească, fiindcă prin aceea observările, ce le-ar face elevilor, acestia le-ar privì de injuste şi provenite numai din cheful cel rĕu al învĕţătoriului; ear prin aerul umil sau veselia copilărească el ar devenì un obiect de rîs şi de batjocură înaintea scolarilor. Presenţa sa sĕ inspire elevilor afecţiune, confidenţă dar mult şi respect.

Vedeţi dlor! aşa dar dela învĕţătoriu şi respective dela liniscea lui sufletească, carea după cum am ḑis, se oglindaeză fidel în organul vederei, depinde salvarea au peirea a sute şi mii de indiviḑi; că în puterea lui stă de a da părinţilor copii ascultători şi supuşi, naţiunei şi patriei bărbaţi virtuoşi eară lui Dḑeu inimi pregătite pentru împĕrăţia sa.

Aceste sûnt vederile cari m'au îndemnat a enumera între mijloacele de educaţiune şi ochiul învĕţătoriului.

Bursa de Viena şi Pesta

din 20 Noemvre 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	108.10	108.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.20	81.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.50	$97^5/_8$
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.50	84.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	123.40	123.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	98.—	97.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.50	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.50	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.70	94.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	96.50	94.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.50	94.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.40	72.40
Datorie de stat în argint . . .	73.40	73.40
Renta de aur austriacă	87.—	86.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.—	131.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	820.—	811.—
Acţiuni de credit austr. . . .	286.40	287.20
Acţiuni de bancă de credit ung.	255.50	256.—
Sorţi ungurescì cu premii . . .	110.75	110.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	106.60	107.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.60	5.62
Napoleon	9.37	9.37
100 marce nemţesci	58.—	57.—
London (pe poliţa de trei luni) .	117.50	117.50

Economic.

(Pădurea şi agricultura). Dealurile, ḑice „Monitorul agricol“ din Bucuresci se vĕd încă până aḑi împodobite cu vegetaţie, pe aici pe colea nisce pete albe, arată începutul unor mâncături, pe cari ve povĕţuiesc a le oprì, ale reface cum a fost; voiesc a ḑice a le acoperì earăşi cu vegetaţie. Nu înţeleg sĕ semĕnaţi pe ele cereale, nici chiar viţa, mişcarea repetată a pĕmêntului ce reclamă cultivarea unor asemenea plante ar grăbì surpăturile în loc sĕ le împedice; trebue acolo sĕ puneţi plante care nu au trebuinţă de sapă, nici plug, sĕ căutaţi a planta arbori, a căror rădĕcini sĕ ţină în cleşte mişcarea pămêntului, şi a căror foi şi craci se ferească căderea directă a ploilor, care are puterea cea mai mare a mobilisa şi servì în văi petricelele, din care se compune pămêntul dealurilor din aceste locuri; sĕ feriţi întrarea vitelor pe acolo şi ca sĕ ajungeţi la acest scop, sĕ gărduiţi în giuru-le o bucată ori care de pămênt, atât în susul mâncăturilor, cât şi în josul lor, cu aceasta veţi face, ca iearba sau buruienile, ce cresc acolo sĕ fie ferite de păşune, prin desvoltarea lor capĕtă puteri mai mari a oprì apele, ear prin putreḑirea în timpul iernei dă o îngrăşăminte nisipului sau mâncăturei pe care, duse de ape, o depune, şi cu aceasta face ca vegetaţia sĕ poată mai cu uşurinţă prinde putere. In casuri când aceste surpături ar devenì mari, singurul mijloc este dea face nisce garduri de sălcii în curmezişul mâncăturei la depărtări de 10 paşi una de alta. Sĕ se semene în susul fie cărui gard seminţe de buruieni, ce cresc prin nisip, amestecate cu jir şi seminţe de pomi roditori; nucul ar fi cel mai folositor arbore, care ar da un prea mare adăpost, şi cu timpul, un bun venit anual, lemnul lui va servì ca capital pentru copii, căci valoarea îl cresce cu cât este mai mare şi crescut în locuri slabe.—Cu chipul acesta veţi trage foloase din acele surpături, şi vĕţi oprì întinderea lor şi pustiirea coastelor. Ca cultură principală, vĕ consiliez a avè vie şi pometurile, şi pădurea, cari singure convin posiţiunei deloase ce aveţi pe acì, cu deosebire numai că via nu trebue aşeḑată nici o dată în locurile stâncoase prea mult pietroase şi golaşe, veţi scoate mai puţin vin şi veţi periclita coasta, ea trebue situată acolo, unde coasta este îmbrăcată şi pe un loc espus la soare şi nu prea rîpos; pometurile sĕ fie de obiceiu puse în josul viei ca sĕ slujească drept spijin apelor ce se scurg de pe răzoarele ei; pedurea sĕ nu ocupe decât locurile cele mai ripoase, acele în care ori ce vegetaţie alta ar fi imposibilă. Dealurile sau şesurile sĕ vĕ serve de păşiunea vitelor ear văile sĕ le aveţi ca liveḑi şi cultura, adecă părţile apropiate de ape, sĕ fie lăsate pentru liveḑi şi cele ce sûnt mai lûngă sat ferite de vênturile ce ḑilnic es ori vin pe gura văilor, sĕ aşeḑaţi cultura porumbului mai către liveḑi în locurile nisipoase; ovĕsul şi orzul sĕ cam prinde în giurul satului unde îngrăşămintea o puteţi duce în apropiere şi cu înlesnire; deacă s'ar putè prin mijlocul holdelor sĕ faceţi mici şănţuleţe, pe unde se lăsaţi a se scurge apele ploilor, ce vin din dealuri şi acele cari trec prin sat, cu acesta veţi da o umiditate pămêntului şi 'l veţi ferì de ocasiune.

Nr. 308. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţĕtori la scoalele poporale din subsemnatele comune ale protopresbiteratului Mercurii se escrie concurs cu terminul până la 20 Noemvre st. v. a. c.

Cu aceste posturi sûnt impreunate următoarele emolumente:

1. Mag 120 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.

2. Ocna inferioară (Vizakna) 150 fl. v. a.

Concurenţii sĕ'şi adreseze suplicile lor instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual la subsemnatul în terminul arĕtat.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea, 1 Noemvre 1880.

I. Droc m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 251 3—3

CONCURS.

În urmarea ordinaţiunei consistoriale din 11 Octomvre a. c. Nr. 3174 scol. se publică concurs pentru postul de învĕţătoriu la scoala poporală gr. or. din Pianul de jos, tractul S. Sebeşului, cu terminul până la 22 Noemvre st. v.

Salariul împreunat cu acest post e de 200 fl. v. a.

Suplicile instruite după lege, au a se adresa la oficiul protopresbiteral al S. Sebeşului, până la indicatul termin.

Pianul de jos în 26 Octom. 1880.

În conţelegere cu d. protopresbiter concernent.

Comitetul parochial.

Nr. 297 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scoalele popurale gr. or. din comunele Bogatu şi Cunţa, ppresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu terminul 15 Novembre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sûnt:

1. Bogatu, 200 fl. v. a. şi lemne de foc.

2. Cunţa, 120 fl. v. a. şi folosirea a $2^1/_2$ jugere pămênt.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sĕ'şi adreseze petiţiunile lor instruite conform regulamentului scolar din anul 1878, oficiului ppresbiteral subsemnat până la terminul susindicat.

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea la 28 Octomvre 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 9—24

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archi ane.

Nr. 134 Sibiiu, Joi 13 Noemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.**

Sibiiu, 12 Noemvre.

Sûnt ciudate consecenţele în statul nostru. La noi in adevĕr in de ale statului nu poţi sci nici odată când dai unde va crepa.

Comitatul Severinului, înfiinţat după desmilitarisarea regimentului român bănăţan de graniţă, guvernul l'a pus sub curatela unei administraţiuni cu totul deosebite de cealaltă administraţiune ungurească. Functionarii, cari în alte părţi, după instituţiunile de până acum, se aleg de representanţa legală a poporului, acolo au fost denumiţi de guvern. De bună samă guvernul va fi fost condus de eftinul pretecst, că poporaţiunea comitatului celui nou e nematură de a'şi alege funcţionari întregi. Reservata mentală însĕ va fi fost, ca sĕ nu lase, a se înfiinţa un „*cuib* nou *daco-român*“ tocma la marginea ţĕrei şi tocma atunci, pe când poate se gândia şi la spargerea celui din „ţeara Oltului“ din Transilvania.

Guvernul a denumit aşa dară pentru comitatul luat sub curatela proprie, el însuşi funcţionarii. Însĕ cu toate că i a denumit, după neţermurita poftă a inimei sale, a păţit-o cu ei. Afacerea Pausz este încă în vie memorie cu toate apertinenţele ei tragice.

Dovada în urma prea marei îngrigiri a guvernului de comitatul Severinului, ar fi credut ori şi cine, că va avè drept consecenţă, că guvernul va întroduce în comitat instituţiunile, de care se bucură ceealaltă parte a ţĕrei, şi poporul, care prin representanţii sei a dovedit, că are mai mult simţ pentru o bună administraţiune şi economie decât organele denumite de guvern, va întra în dreptul seu de a'şi alege funcţionarii.

Aceasta ar fi fost cu totul lucru străin de sistema de a merge lucrurile anapoda şi pe dos.

Deci guvernul a căutat căi şi mijloace sĕ susţină provisoriul de mai nainte şi acum a ajuns lucrul, ca sĕ se pregătească un proiect de lege pentru desfiinţarea comitatului. În alte părţi se iau mĕsuri de aceste, când o poporaţiune dovedesce, că în oare care chip, sau în mai multe chipuri, sau în toate chipurile, nu este harnică a se administra. În casul de faţă, pe lângă toate dofraudările fostului vice-comite şi pe lângă toate câte stau în legătură cu acele, vina tot cade asupra poporaţiunei comitatului, căci administratorii sei, daţi poporaţiunei de guvern, s'au arĕtat cu totul necorespundĕtori de misiunea, cu care s'au fost încredinţat.

Ajungênd lucrul până la discusiune în conferenţele dietei unguresci, privim desfiinţarea comitatului Severin şi întruparea lui la comitatul Caraşului aproape de o faptă implinită.

Luăm act despre mĕsura aceasta ca sĕ se scie, cum se tractează Românii la noi în Ungaria, cu toate că sûnt cei dintâiu în alipirea cătră dinastie şi tron, cei dintâiu în patriotismul cel nefalsificat şi cei dintâiu în iubirea de ordine.

Acum, dacă guvernul pune pe Românii din Bănat şi pre toţi din Ungaria întreagă în posiţiunea, de a rătăcì în deducerea consecenţelor, am astepta dela inteligenţa preoţească şi mirenească şi preste tot dela poporaţiunea cea precumpănitoare română din fiitorul comitat lărgit şi preste Severin, sĕ facă, la rêndul seu, şi pe guvern a rătăcì în calculii sei. Românimea din fiitoriul comitat sĕ'şi concentreze toate puterile spre a da comitatului coloritul poporaţiunei în maioritate, coloritul unui comitat românesc. Ei bine, guvernul, care se pare, că se teme de Români şi vrea sĕ le sterpească „cuiburile“ sĕ găsească unul mai tare decât ar fi fost amendouĕ comitatele, unul câte unul.

Ar fi ciudată şi consecenţa aceasta, dar, în cele din urmă, ar fi una dintre cele rare, care deşì cu pagubă, ar fi tot odată şi în favorul Românului persecutat.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Noemvre.

Începem revista de astădi cu înregistrarea unui eveniment, care atinge de apoape Românimea din Ungaria. Într'o conferenţă a partidei liberale s'a discutat proiectul de lege privitoriu la încorporarea comitatului Severinului la comitetul Caraşului. Fiindcă luăm notiţă despre evenimentul acesta şi la alt loc, aici ne mărginim pe lângă simpla înregistrare.

O desbatere înteresantă s'a început în sinul anchetei parlamentare privitoare la reforma administraţiunei. Asteptăm sĕ vedem nu cumva şi întreprinderea aceasta va eşì la un capet, care sĕ nu samene cu începutul. Suprindere mare nu ne-ar căşuna nici o greşită reeşită a reformărei în cele ale administraţiunei, căci atâta sûntem de dedaţi, încât ne ar suprinde numai contrariul.

Conferenţele sûnt la ordinea dilei, dar se nu fim rĕu înţeleşi, căci nu este vorba de conferenţe de ale noastre. În Budapesta partida liberală (guvernamentală) se întrunesce în conferenţe; partida „îndepedenţilor“ a emis o provocare, conform cărei au a se întrunì în conferenţă la Budapesta, pe diua de 23 Ianuarie 1881, toţi deputaţii dietali şi din fie care cerc electoral câte un delegat. Se înţelege, că provocarea aceasta privesce numai pe cei de principiile îndependenţilor, între cari vin a se numera şi cei cu devisa „1848“ şi toţi, câti sûnt în oposiţiune cu dreptul public actual unguresc şi confesează îndependenţa Ungariei. Scopul întrunirei sûnt alegerile viitoare şi, în legătură cu aceste, organisarea partidei.

Conferenţă au avut şi conservativii austriaci în Linz, după ce premersese a constituţionalilor austriaci. Conferenţa din urmă a primit resoluţiunea, prin care esprimă dorinţa unei politici unitare a imperiului, pe lângă conservarea autonomiei ţerilor, lărgirea dreptului electoral, ecuilibrul în bugetul statului şi o împărţire dreaptă a contribuţiunei. Conferenta nu vede naţionalitatea germană periclitată prin respectatea drepturilor celorlalte naţionalităţi şi se pronunţă contra ori cărui feliu de agitaţiune contra naţionalităţilor.

Diarul parisian „Naţional“ publică o convorbire cu contele Taaffe. „Eu voiesc, scrie corespondentul, că a dis contele Taaffe, sĕ dau fie-cărei naţiuni locul, ce i se cuvine. Contrarii mei nu apĕră drepturi adevĕrate sau o causă dreaptă; impulsul lor este setea după portfoiuri. Politica mea este garanţia păcei generale; politica mea nu va liniscì numai pe Francia, dar şi pe Rusia, pe când o alianţă intimă cu Germania şi o Austrie esclusiv germană ar fi un adevĕrat pericul pentru Europa“.

Desbaterea cestiunei Evreilor în parlamentul prusian a luat dimensiuni mari. Ea nu s'a mărginit numai în parlament, ci şi în presă. Evreii au mulţi şi buni apĕrători, dară şi antisemiţii au luptători buni. Lupta a remas nedecisă. Ea de sigur se va continua în diaristică.

Camerile României se vor deschide în 15 Noemvre. Desbaterile sesiunei acesteia judecând după cestiunile pendente, promit a fi interesante.

Anchetă în causa reformei administrative.

La 22 Noemvre n. s'a ţinut în ministeriul de interne sub presidul ministrului president Tisza o anchetă în causa de reformarea administraţiunei.

Ministrul Tisza salută membrii întruniţi şi constată, că a convocat ancheta din motivul, că în cestiuni atât de însemnate cum e reforma administraţiunei, numai aşa se poate obţinè un resultat bun, dacă principiele sciinţei se aduc în conglăsuire cu esperienţele făcute în centru şi în provincie.

În cât pentru modul de discusiune doresc, ca cestiunile supuse la desbatere, sĕ se discute sau în genere sau împărţindu-se în grupe omogene sĕ se însărcineze mai multe comisiuni mici cu discusiunea prealabilă asupra lor. Modalitatea ultimă ar fi mai corespundĕtoare.

Contele Em. Pechy află necesar, ca mai ântâiu sĕ se stabilească principiele cardinale, pe basa cărora voim a construì reforma administraţiunei.

Bar. P. Sennyey premite mai ântâiu, că prin înfăţişarea sa la această anchetă nu ar avè sĕ se prejudicieze posiţiunea şi părerile sale politice. Încât pentru *modus procedendi* se învoesce cu părerea contelui Pechy, că mai ântâiu trebue sĕ ne lămurim asupra principielor şi direcţiunei, căci altfeliu discusiunea ar fi stearpă. Afară de aceasta detaiurile nu pot fi discutate înainte de a se stabilì principiele, căci sûnt unele detaiuri principiale — d. e. denumirea funcţionarilor — cari atêrnă dela ficsarea direcţiunei. În genere oratorul e de părere, că combinarea opiniunilor contrare nu duce la scop, ci provoacă numai încurcări.

Fiind-că numai guvernul poate fi orientat în privinţa defectelor ivite în administraţiune şi în privinţa postulatelor, ce le face administraţiunea, oratorul cere, ca ministrul sĕ se declare din capul locului: dacă află necesară o reformă radicală sau numai nisce reparaturi în detaiu şi în casul prim în ce direcţiune voiesce a realisa reforma radicală? Anchetele au un resultat positiv numai în casul, când discusiunea are un substrat concret şi acesta numai guvernul îl poate da.

După unele observări secundare din partea mai multor oratori ia cuvêntul ministrul president C. Tisza: Eu sûnt de părere, că sistema de administraţiune resultată din desvoltarea istorică o vom putè delătura numai, dacă ne vom convinge, că susţinerea ei între împregiurările noastre, e spre paguba administraţiunei, cu alte cuvinte, avem lipsă de o administraţiune bună, şi spre aceasta trebue sĕ nesuim, dacă se poate, prin reformarea sistemei vechi, dacă nu se poate, prin delăturarea acestei sisteme vechi—.

Un stat fără administraţiune bună nu mai poate esista. Sistema cea vechiă de administraţiune, adecă sistema de alegerea funcţionarilor administrativi, sum gata a o jertfì, dacă me voiu convinge, că ea nu se mai poate susţinè cu tote ameliorările ce le vom face, de es. prin aplicarea de funcţionari apţi, sau dacă me voiu convinge, că din punctul de vedere al statului unguresc şi al naţionalităţii unguresci schimbarea sistemei e o necesitate neapĕrată. Am convocat ancheta aceasta, ca sĕ'mi câştig aceasta convicţiune, că adecă cu sistema de alegerea funcţionarilor o administraţiune bună a devenit imposibilă prin lipsa de individi apţi.

Mai departe am voit sĕ mĕ conving, dacă este adevĕrat, mai ales după esperienţele celor ce au locuit între naţionalităţi diverse, că naţionalitatea ungurească, idea de stat unguresc, reclamă oare anularea sistemei de alegerea funcţionarilor. Observ că transformarea unei sisteme de administraţiune istorice într'o sistemă nouă este o problemă, care cere o cumpănire scrupuloasă, pentrucă publicul este dedat a suporta mai uşor părţile slabe ale sistemei vechi decât ale celei nouĕ — şi ori ce sistemă 'şi are partea sa slabă.

În merit comisiunile administrative nu sûnt o instituţiune de prisos şi prin urmare de desfiinţat, ci ele reclamă numai unele modificaţiuni cu privire la constituire şi la cercul lor de activitate. Şi cu privire la procedura disciplinară aflu a fi de lipsă o ameliorare cu privire la apelaţiune şi anume cu privire la o aplicare mai strictă a legei disciplinare, dintr'altele instituţiunea e întemeiată pe base corecte. Încât pentru punctul, ce privesce administraţiunea banilor publici, cestiunea, care e cunoscută deja din o ordinaţiune ministerială, s'a pus nu cu scopul pentru a se stabilì modalităţile manipulaţiunei de bani într'un mod mai detaiat printr'o lege, ci pentrucă după sistema de adi stabilirea acestor lucruri se ţine de sfera de drept statuar.

Acì avem lipsă de o procedură mai omogenă.

Bar. Sennyey declară că în urma părerilor espuse de către ministrul pres. se poate începe discusiunea asupra punctului prim.

Cont. Em. Pechy desfăşură următoarele păreri meritorie: Toţi simt necesitatea, de a se reforma administraţiunea noastră în mai multe direcţiuni, dar sĕ nu procedem la reformare din predilecţiune cătră teoriile scientifice a autorităţilor esterne, ci sĕ cumpănim serios geniul poporului nostru, desvoltarea noastră culturală şi relaţiunile noastre particulare, căci legea e ca o plantă, care dacă nu e sădită într'un strat priincios, se vesteḑesce.

Trebue sĕ alegem între centralisaţiune şi autonomie, amêndouĕ şi-au părţile lor bune, dar sĕ ne ferim de o fusiune a cestor douĕ sisteme, căci altfel am crea un caos în administraţiune, ale cărui urmări rele ar cădè în sarcina poporului. Trebue sĕ ne îngrìgim mai ântâiu de un aparat de administratiune organic, care sĕ nu fie complicat şi greoiu, ci sĕ corespundă dorinţelor generale, sĕ facă dreptate fiesce căruia deopotrivă şi îndată; căci până ce nu se va stabilì prin lege cualificaţiunea funcţionarilor comitatensi, până nu se vor constringe acestia a depune un rigoros şi până nu li se va asigura viitorul prin o pensionare normală, nici sistema de denumire, nici sistema de alegere nu va delătura relele din administraţiune

Un pond principal va trebuì sĕ se pună pe sistema comunală: comuna va avè nu numai sĕ decidă asupra lucrurilor ce cad în competenţa sa, ci trebue sĕ i se dea şi puterea sĕ-şi esecute hotărîrile sale, căci altfel se nasce un pesimism şi o desinteresare în viaţa comunală.

Mai departe e necesar ca putestatea centrală a ţerei sĕ decentraliseze toate acele agende administrative, de cari nu are trebuinţă şi cari pot fi preveḑute împreună cu agendele comitatului în centrul comitatului de comitele suprem şi de vice-comitele sub propria sa responsabilitate, însĕ cu reservarea, de a se încuviinţa din partea congregaţiunei generale, a cărei cerc de activitate va trebuì stabilit prin lege.

Comisiunile administrative sĕ se desfiinţeze. Susţinerea congregaţiunilor, cari trebue convocate cel puţin odată pe an, e necesară, pentru că naţiunea adereazā la dênsele cu o pietate, ce se poate esplica din pracsa de veacuri, şi pentru că e de lipsă, ca comitatul sĕ aibă ocasiune a ţinè în evidenţă conducerea afacerilor, a controla funcţionarea organelor sale între marginele legei, a accelera remediarea relelor, a căror delăturare compete esclusiv ministeriului.

E de lipsă mai departe, a se introduce o poliţie de stat aşeḑată pe temelii mai corespondetoare şi susţinerea judecătoriilor disciplinare, însĕ cu o organisare mai bună. La alegerea capilor comitatului sau a comiţilor supremi recerinţa principală sĕ fie cunoscinţa de sprecialitate, cualificaţiunea şi caracterul nepătat, ear' nu întrebarea, dacă respectivul este un conducĕtor politic abil de partide. Cercul de activitate al capilor comitatului sau al comiţilor supremi faţă cu oficialii de stat, cari funcţionează pe respectivul teren al comitatului, trebue regulat astfeliu, ca interesele serviţiului public sĕ nu se periciteze prin rivalitate reciprocă, ci sĕ se promoveze cu toate forţele. Toţi oficialii de stat aşeḑaţi în comitat trebue concentraţi în emporiele comitatului, căci prin aceasta se promovează cu succes interesele serviţiului public şi se cruţă mijloacele partidelor respective.

Legislativa trebue sĕ dispună neapĕrat, dacă oficiurile comitatului trebuie a se ocupa prin denumiri ori prin alegere pe viaţă, căci sistema de până acuma nu se mai poate susţinè. Modalitatea alegerei pe viaţă ar fi mai convenabilă, pentrucă comitatul cunoasce partea cea mare a aspiranţilor precând ministrul de interne ar fi asaltat cu lunile de cătră concurenţi şi nu s'ar putè orienta.

Oficiile la scaunele orfanale ale comitatului sĕ se ocupe la toată întêmplarea prin denumire, căci scaunele orfanale trebuie sĕ fie esclusiv foruri juridice.

Întroducerea casselor domesticale e păgubitoare pentru comitate mai ales aḑi; dar sistema de dotaţiune actuală e mai corespunḑĕtoare prelângă oare care modficaţiuni.

Baron P. Sennyey: Me aflu în plăcuta posiţie de a accepta în genere părerile contelui Pechy, însĕ cu unele reservaţiuni. Şi eu sûnt de părere, că reformarea administraţiunei trebue sĕ fie obiectul unui studiu serios şi matur şi că e periculos a imita ca sclavul instituţiuni străine. Nu trebue însĕ sĕ uităm, că o serie întreâgă de instituţiuni de ale noastre, toată viaţa noastră publică şi întreg organismul nostru social se află în urma marilor reforme din 1848 pe nivel european şi s'au desvoltat după modelul instituţiunilor străine, prin urmare ar fi o eroare, ca noi din pietate cătră unele reminiscenţe şi pentru unele prejudeţe istorice sĕ eschidem cu totul influenţa instituţiunilor esterne. Toţi sûntem de acord, că starea actuală nu se mai poate susţinè şi că o ameliorare parţială nu ne duce la scop, deci sĕ nu ne spăimêntăm de reforme radicale.

Încât pentru punctul de mânecare, nu consimt cu părerea lui Pechy, că adecă noi am avè sĕ alegem între centralisaţiune şi autonomie, din contră eu nu sûnt centralist, ci doresc a promova autonomia şi a o conforma cu relaţiunile noastre. Din combinarea celor douĕ sisteme amintite nu poate resulta decât o sistemă din cele mai rele, după cum ne dovedesce sistema actuală, căci aḑi nu avem nici municipie sănĕtoase, nici o centralisaţiune puternică.

Sûnt de acord cu contele Pechy în părerea, că sistema de denumire nu este o panaceă, dar cu toate acestea, întroducerea acestei sisteme e neapĕrat necesară în interesul administraţiunei. Întroducerea ei este adevĕrat, că provoacă temeri, dacă nu se stabilesc oare care garanţii, cum ar fi întroducerea unei pragmatice de serviciu, mai departe o disposiţiune, prin care s'ar asigura libertatea electorală faţă cu volnicia funcţionarilor.

Nici denumirea funcţionarilor nu va duce la scop, dacă nu se va supune întreg aparatul administrativ unor modificări, dintre care una ar fi, ca comitele suprem sĕ încete de a fi numai dignitar şi în mânile lui sĕ se concentreze toate acele agende de stat, care trebue resolvite la scaunul comitatens. Prin aceasta s'ar obţinè acea centralisaţiune, care voia se o realiseze ministrul president prin comisiunile administrative, ceea ce însĕ nu i-a succes. Prin aceasta am obţinè mai departe avantagiul, că statul nu va trebuì sĕ creeze organe deosebite pentru unele recerinţe de stat.

Cercul de activitate al comisiunei administrative ar trebuì mai mult lărgit decât restrins, cu un cuvênt, aşi dorì, ca tot ce se resolve în afară de ceea ce numim comitat, sĕ se decentraliseze precât se va putè.

Sistema de alegere a funcţionarilor pe viaţă şi cualìficaţiunea numai va înăsprì situaţiunea actuală. Cestiunea denumirei, care a căşunat multă volbură, încă e de temut în mâna unui guvern foarte puternic, dar aci nu e vorba de a mulţămì oare care aspiraţiuni de putere, sau de a ne apera de unele temeri, ci e vorba de a întroduce o administraţiune bună.

Ministrul president a atêrnat adoptarea sistemei de denumire dela douĕ condiţiuni. Cea dintâiu e, dacă prin alegere nu se pot afla funcţionari corespunḑetori. Această condiţiune esistă, pentrucă puterile intelectuale nu sûnt împărţite în mod proporţional prin comitate şi alegerea se află în mânile unor familii şi clice, care resping puterile tinere din cariera administrativă. A doua condiţiune a ministrului president o aplic la cestiunea de naţionalităţi. Eu nu pot adopta această condiţiune decât într'un înţeles foarte restrins, eu cred că o administraţiune strict disciplinată e de lipsă, pentru ca statul sĕ'şi poată împlinì chiemarea naţională, nu pot însĕ accepta denumirea funcţionarilor ca o armă, prin care naţionalităţile sĕ vină oareşi-cum într'o posiţiune ostilă cu statul unguresc.

Funcţionari buni vom putè cresce numai prin sistema de denumire, ear' temerile politice ce se ivesc contra acestei sisteme trebue risipite prin legi bune.

Încât pentru cualificaţiune, alegerea nu dă nici o garanţia, mai multă garanţia dă în această privinţă dreptul de candidare. Alegerea pe viaţă nu o aprobez de loc, pentru că ea ar perpetua erorile ivite la alegeri. Ce privesce cestiunea financiară, asupra acesteia nu dau nici o declaraţiune, dar observ, că o administraţiune bună e totdeauna mai eftină decât una rea. Sistema de aḑi corespunde cu privire la încassarea contribuţiunei şi la asentări, dar încât pentru interesele poporului, valoarea ei e nulă.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

Viena, 18 Noemvre 1880. În 5/17 Noemvre a. c. a avut loc promovarea a doi juni români de aici de doctori în medicina universală. Acestia sûnt: domnul Ioan Cloajă din Boiţa de lângă Sibiiu, şi dl George Baiulescu, fiul preotului gr. or. român din Braşov.

Promovarea a fost anunţată pre ḑiua de mai sus la 12 oare. Deja pela 11 oare, junimea română în numĕr însemnat, circula pre dinaintea universitâţii. La $11\frac{1}{2}$ preste 20 ocupau loc în sala senatului academic. Bucuria era zugrăvită în faţa tuturor sciind, că doi tineri români contribuie astăḑi la înălţarea prestigiului naţional. Sensaţie mare a făcut întrarea Părintelui Sava Popovici în sala de promoţiune. Figura sa simpatică, ţinuta marţială şi peptul gramădit de însignii, însuflau pretutindinea respect. Între Românii asistenţi era şi onoratul dn. advocat din Braşov, dl Simeon Damianu, care avênd unele afaceri la Pesta, s'a repeḑit până aici spre a cerceta pre fratele seu, care studiază filosofia la universitatea de aici.

Întêmplarea a adus cu sine, ca în fruntea celor 13 promovânḑi sĕ stea dl Baiulescu pentru litera *B*. Ḑic întêmplarea, căci i crescea omului inima vĕḑind atenţia publicului numĕros şi laudele, cu cari încărcau pre bravii nostri doctori. Dl Baiuleacu era cel mai tinĕr între toţi, câţi se promovară. Figura sa simpatică şi plină de vioiciune firească stărnia atenţie şi impresie generală.

După promovare a fost prânḑ comun, la care au participat 22 tineri cu părintele Sava Popovici în frunte.

Românul se veselesce rar. Însĕ când se veselesce, se veselesce cu toată inima sa. Asemenea veselie a fost a noastră. Nu veţi aştepta, domnule Redactor, sĕ ve scriu mai multe despre prânḑul nostru comun. Sciţi că la asemenea ocasiuni toastele nu prea lipsesc. La noi s'a vorbit puţin, însĕ am simţit cu toată puterea inimei noastre tinere.

Eram uniţi! Uniţi în cugete, uniţi în simţiri, cu toate că eram Munteni, Moldoveni, Bucovineni, Ungureni şi Transilăneni. Vorbiam toţi în aceaşi *limbă, afară* de „Io mis" al Bănăţanului, eram cu asemenea însufleţire, cu asemenea voie bună cu toţii. Nici în fisionomii nu diferiam: Eram toţi cam „părliţi" de arşiţa soarelui.

Dela Reuniunea învĕţătorilor români din ţeara Bârsei.

(Urmare.)

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet consciu de datoria sa, are onoare în înţelesul §-lui 10 lit. *a*) din statutele reuniunei, a supune apreţiărei şi deliberărei onorab. adunări generale, despre activitatea sa în decursul anului reuniunei 1879|80 următoriul

Raport

Comitetul în cele 8 şedinţe ale sale, ţinute în decursul anului espirat, s'a adoperat a efeptuì conclusele luate de adunarea generală ordinară şi estraordinară a reuniunei; mai departe, avênd în vedere scopul, la care tinde această reuniune, a luat disposiţiuni necesare pentru promovarea intereselor spirituale ale reuniunei, în fine a adus decisiuni, cari i s'au părut practice în sfera administrativ-economică.

Activitatea acestui comitet pe terenurile indigitate se poate resuma în patru puncte şi anume:

I. Efectuirea concluselor adunărilor generale.

II. Activitatea comitetului în privinţa promovărei intereselor spirituale ale reuniunei.

III. Activitatea comitetului în sfera administrativ-economică.

IV. Iniţiative luate de comitet în folosul reuniunei.

I. Efectuirea concluselor adunărilor generale.

Protocoalele adunărilor generale din anul trecut s'au autenticat de comisiunile alese pentru acest scop şi conclusele acelora s'au îndeplinit şi anume:

1. Conform decisiunei din şedinţa a III-a a adunărei generale din a. tr. s'au procurat 5 esemplare de gramatică rom., cari s'au dat comisiunei censurătoare, aleasă de adunarea generală estraord. din a. 1878 spre esaminare şi relaţionare.

2. Conform însărcinărei adunărei gen. ordinare din şedinţa a III-a şi a comitetului din şedinţa ţinută în 26 Octomvre 1879 s'au cumpărat *a*) douĕ protocoale, unul pentru şedinţe şi altul pentru esibite, *b*) un dulap pentru biblioteca şi archiva reuniunei.

3. Pe basa conclusului adunărei generale ordinare din şedinţa a III-a şi a comitetului de sub Nr. 3 a protocolului din 7 Decemvre 1879 comitetul s'a şi adresat cătră unii domni autori cu rugarea, ca sĕ binevoiască a dona pentru întemeierea bibliotecei câte un op din scrierile lor, dar' n'a putut obţinè nici un resultat.

4. Relativ la însărcinarea adunărei generale ord. ca comitetul sĕ întrevină la venerab. consistoriu în numele reuniunei, pentru susţinerea foaiei „Scoala română", comitetul observând, că foaia „Scoala română" dela 1 Ianuarie a. c. a încetat, nu a aflat consult a întrevenì petru o foaie, despre carea nu se scie, de va mai apărè. Comitetul din contră este de părere, ca membri acestei reuniuni, ca factori de sinestătători, sĕ'şi procure această foaie şi atunci ea se va putè susţinè.

5. Relativ la însărcinarea adunărei generale ord. din a. tr., ca comitetul sĕ aducă la cunoscinţa venerab. consistoriu cărţile recomandate de adunarea gener. a reuniunei noastre din a. 1878, lûngă cari sĕ se mai adaugă şi legendariul dlui Vasile Petri, tipărit cu semne, comitetul observând, că aceste cărţi precum şi legendariul dlui V. Petri, cel puţin în părţile noastre, sûnt deja întroduse, a aflat de prisos a mai solicita pe venerab. consistoriu în această cestiune, de altmintrelea comitetul crede, că această afacere se poate reasuma în una din şedinţele acestei adunări de va prisosì timpul.

6. Relativ la sigilul reuniunei comitetul a aflat cu cale, a nu'l procura cu emblema ficsată de adunerea generală ordinară din motiv, că aşa cevaşi se poate fabrica

numai în Viena sau în Pesta și ar întrece și prețul ficsat de adunarea generală; din contră comitetul este de părere, ca adunarea generală sĕ încuviințeze facerea unui sigil simplu cu inscripțiunea: „Reuniunea învĕțătorilor români gr. or. din țeara Bârsei“ și o stea în mijloc.

7. Incât pentru locul de adunare a comitetului și plasarea mobilelor reuniunei, direcțiunea gimnasiului nostru din Brașov a oferit comitetului cancelaria sa spre acest scop.

8. Manuscriptul „Esercițiï practice“, conform însărcinărei adunărei generale estraordinare, s'a censurat de comitet și s'a înapoiat autorului pe lângă unele indigitări și observări.

9. S'a împărtĕșit venerab. consistoriu conclusele adunărei generale estraordinare din 25 și 26 August, referitoare la cerculariul venerab. consistoriu ddto 7 Iunie 1879 Nr 1613 scol.

II. Activitatea comitetului în privința promovării intereselor spirituale ale reuniunei.

1. Comitetul în urma cercularului venerab. consistoriu ddto 7 Iunie 1879 Nr. 1613 scol. a decis a se convoca în loc de conferență, după cum prescria menționatul cercular, o adunare generală estraordinară pe ḑilele de 25 și 26 August 1879; ceea ce s'a și notificat venerab. consistoriu prin hârtia comitetului ddto 1 August 1879.

2. A dat spre desbatere la subreuniuni tema: „cari sûnt manualele cele mai potrivite pentru învĕțarea religiunei în scoalele populare precum și metodul, după care ar fi a se propune acest studiu“, care temă s'a și desbătul din partea subreuniunilor cu un deosebit zel. Resultatul este a se vedè din raportul special al comitetului conform programei adunărei generale actuale alăturat sub *A*).

3. Comitetul a ales o comisiune pentru revisuirea statutelor reuniunei, carea până acuma nu 'și-a putut termina lucrarea sa, dar' la timpul seu își va presenta operatul.

4. S'a dat pentru subreuniuni tema: „esercițiï intuitive pentru anul prim de scoală și anume: Obiectul intuițiunei și metodul.“ Rapoartele despre această temă n'au întrat încă la comitet.

5. A elaborat un proiect de reformă al regulamentului pentru împărțirea reuniunei în VI despărțĕminte, care se presentează on. adunări generale sub ·/.

III. Activitatea comitetului în sfera administrativ-economică.

1. Comitetul a desemnat în cele 6 subreuniuni câte un președinte pentru conducerea alegerei de constituire și așa cele 6 subreuniuni, în cari se împarte de present reuniunea noastră, s'a și constituit după cum se poate vedè din următoarea consemnare alăturată:

Consemnarea
membrilor din comitetele subreuniunilor.

Cercul I: George Bellissimus, președinte; George Moian, secretariu; Dimitrie Cioflec, colector; Ioan Corneliu Tacit, consiliar; Ioan Aron, consiliar.

Cercul II: Ioan Dorca, președinte; Ioan Găvruș, secretariu; Anastasiu Bârsan, colector; Ioan Petric, consiliar; Stefan Manole, consiliar.

Cercul III: George Ludu, președinte, Irodion Frateș, secretariu; George Goicea, colector; George Șurar, consiliar; Andreiu Nan, consiliar.

Cercul IV: Iosif Morar, președinte; Stefan Taus, secretariu; Stefan Popovici, colector; Iosif Micu, consiliar, Alecsandru Măerușan, consiliar.

Cercul V: Iosif Comanescu, președinte; Dimitrie Pop, secretariu; Zaharie Pop, colector; George Proca, consiliar; Nicolae Ilie, consiliar.

Cercul VI: Bartolomeiu Bude, președinte; Ioachim Ciurea, secretariu; Nicolau Reit, colector; Ioan Strĕvoiu, consiliar; Ilarie Reit, consiliar.

2. S'au provocat restanțierii și acei, cari au absentat dela adunările generale ultime, prin oficiile ppbiterale respective a plătì tacsele și aceia, cari au absentat sau a plătì mulcta bănească prescrisă de 50 cr. de ședință sau a'și scusa absentarea cu atestat demn de credință. Dintre absentătorii dela ședințele adunărilor generale s'au scusat din ppiatul Brașovului al II-lea Ioan Stoica din Rotbav, Nicolae Pârvul din Măgheruș și Demian Juga din Baștelec, — alții nu s'au scusat.

3. S'au tipărit 1000 cuitanții.

4. Ca comitetul sĕ nu fie împedecat în afacerile sale, a ales de notariu pe dl George Moian în locul notariului Nicolae Oancea carele a demisionat.

5. Comitetul a decis, ca absențiile dela adunarea generala sĕ se scuse numai prin atestat din partea respectivului director scolar.

6. Ca reuniunea sĕ se poată afirma și în afară și sĕ'și câștige autoritate, comitetul a aflat de bine a face colecte pentru inundați în raionul reuniunei și așa s'au și adunat până acuma cu totul 40 fl. v. a. cari bani s'au transpus comitetului respectiv din Brașov.

7. S'au recuirat președinții subreuniunilor a provoca pe restanțierii din cercurile respective a plătì tacsa de membri ai reuniunei pro a. 1879/80; resultatul se va vedè din raportul cassariului.

8. S'au rugat oficiile protopresbiterale din raionul reuniunei, a mijlocì dela comitetele parochiale, a se da învĕțătorilor diurne pentru adunarea generală actuală.

9. S'au convocat membri reuniunei prin cerculariu special, conform statutelor.

10. S'au învitat special și personal onorații domni membri fundatori ai reuniunei noastre, a lua parte la adunarea generală din a. c. trimițindu-li-se programa adunărei generale.

11. S'a făcut cunoscut onoratei primăriï din Zernesci timpul ținerei adunărei generale din a. c.

12. S'a notificat presidiului reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului timpul și locul ținerei adunărei generale, trimițindu-i-se și programa adunărei generale:

IV. Inițiative luate de comitet în folosul reuniunei.

1. Suplica membrului Damian Juga din Baștelec, prin care cere a i se scusa absentarea dela ședințele adunărei generale trecute din causă, că epitropia scolară respectivă nu 'i-a dat diurne și că e sĕrac, se transpune sub ·/. adunărei generale spre decisiune.

2. Rugarea lui Damian Juga din Baștelec, pentru de a i se erta tacsa de membru ord. pro 1879 se transpune sub ·/. onoratei adunări gen. cu propunerea comitetului, ca respectivului membru sĕ i se prelungească numai terminul de plată.

3. Dl Dr. Ilarion Pușcariu a comunicat presidiului acestei reuniuni, că domnia sa este aplecat, a vinde opul seu întitulat „Principii de pedagogie generală“ în folosul reuniunilor învĕțătoresci așa, ca vênḑêndu-se între membri $^1/_3$ din venit sĕ se confere fondului reuniunei, comitetul propune, ca on. adunare gen. sĕ îmbrățișeze acest op și sĕ se prenumere cât se poate de mulți spre care scop se va deschide o listă de prenumerațiune.

Brașov, 18 Aprilie 1880.

Comitetul:

St. Iosif m. p., președinte.
I. Aron m. p., secretariu.

Proiect
de regulament pentru împărțirea „reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din țeara Bârsei“ în despărțĕminte.

§. 1. Reuniunea învĕțătorilor români gr. or. din țeara Bârsei ca sĕ'și ajungă mai cu înlesnire scopul, ce și l'a propus în § 2 al statutelor sale, se împarte în următoarele despărțĕminte:

I. Despărtĕmêntul I-iu îl formează toți membri reuniunei din Brașov și Stupini, observându-se prescriptele §-lui 6 din statutele reuniunei.

II. Despărțĕmêntul al II-lea îl formează toți membri reuniunei din Săcele, de sine înțelegêndu-se, că și cei din Tărlungeni, Purcăreni și Zizin precum și cei din Dârste.

III. Despărțĕmêntul al III-lea îl formează toți membri reuniunei din comunele: Preșmer, Baștelec, Dobărlău, Ozun, Lisneu, Comolĕu, Laborfalu, Herman, Bod și Sânt Petru.

IV. Despărțĕmêntul al IV-lea îl formează toți membri reuniunei din comunele: Feldioara, Apața, Ormeniș, Măgheruș, Rotbav, Nou și Hălchiu.

V. Despărțĕmêntul al V-lea îl formează toți membri reuniunei din Codlea, Ghimbav, Cristian, Vulcan, Rĕșnov și Vlădeni.

VI. Despărțĕmêntul al VI-lea îl formează toți membri reuniunei din comuna colectivă Bran, Zernesci și Tohanul nou.

§. 2. Fie-care despărțĕmênt va purta numirea: Despărțĕmêntul reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din țeara Bârsei cercul I, II, III, IV, V, VI.

§. 3. Adunările ordinare ale despărțĕmêntelor se vor ținè tot la 3 luni, ear cele estraordinare se vor conchema, când va cere trebuința, publicându-se totdeuna și programa.

§. 4. Fie-care despărțĕmênt va avè:

a) Un conducĕtoriu, carele va fi totdeodată și membru al comitetului central încât se va putè;

b) Un secretariu;

c) Un colector.

§. 5. *a*) Conducĕtoriul representă despărțĕmêntul în toate afacerile sale oficioase.

b) Secretariul va purta protocol formal despre fie-care adunare, va compune pe basa concluselor din protocol raporturile, ce se vor face și va îngrigì de actele despărțĕmêntului.

c) Colectorul despărțĕmêntului în conțelegere cu cassariul general al reuniunei va îngrigì de cele financiare.

§. 6. Acesti 3 oficiali cu 2 consiliari, ce se vor alege prin adunarea despărțĕmêntelor, compun comitetul lui.

§. 7. Comitetul este datoriu, a se îngrigì de promovarea intereselor reuniunei.

El va îngrigì, ca decisiunile adunărilor generale ale despărțĕmêntelor și ale comitetului central sĕ se pună în lucrare.

§. 8. Comitetul central al reuniunei va ficsa după un plan anumit două teme, ce se vor desbate în adunările despărțĕmêntelor și va căuta într'acolo, ca în fie care adunare a despărțĕmêntelor sĕ se desbată una și aceiași temă; ear' celelalte teme le va ficsa comitetul fie-cărui despărțĕmênt.

§. 9. Conducĕtoriul despărtĕmêntului împreună cu secretariul fac un raport despre fie-care adunare și acesta împreună cu o copie a protocolului adunărei le trimit comitetului central respective președintelui reuniunei cel mult în decurs de 3 sĕptĕmâni dela adunarea respectivă.

§. 10. Comitetul central esaminează atât protocoalele cât și rapoartele fie-cărui despărțĕmênt și apoi ceste din urmă le va înapoia respectivilor conducĕtori cu observările necesare, ear' protocoalele se vor păstra în archiva reuniunei.

§. 11. Acest regulament, fiind votat de adunarea generală, se va pune în lucrare numai decât de comitetul central al reuniunei.

Comitetul reuniunei:

St. Iosif m. p., președinte.
I. Aron m. p., not. coresp.

Referadă.

Comisiunea însărcinată cu censurarea proiectului de regulament pentru împărțirea reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din țeara Bârsei în desperțăminte, primesce și recomândă adunărei generale acest proiect în întreg cuprinsul seu.

Zernesci în 25 Aprilie 1880.

Artimie Feneșean m. p., preș. comis.
Ioachim Ciurea m. p., referent.

Onorată adunare!

După ce în adunarea generală ordinară din anul trecut subscrișii s'au ales spre censurarea gramaticilor române esistente pentru scoalele noastre poporale cu acea însărcinare, ca în adunarea generală următoare sĕ ne dăm părerile noastre asupra gramaticelor române și sĕ recomândăm pe cea mai corespunḑĕtoare. Nestândune însĕ la disposiție manualele în adunarea estrăordinară din vara trecută n'am fost în stare a satisface însărcinării avute. Abia acum sûntem în posiție a arĕta fugitive părerile noastre asupra manualelor, de oarece în timp de 2 luni de ḑile de când ni s'a immanuat din partea Onoratului Comitet central trei gramatici edate de Domnii I. Cetățan profesor în Galaț, V. Stilescu profesor în Bucuresci n'am putut face un studiu mai detaiat fiind și întrunirea comisiunei împreunată cu mari greutăți. Constituindune, subscrisul s'a ales ca referent și în timpul cel scurt, care ne a stat la disposiție, ne dăm părerea noastră în următoriul mod:

1. Avênd în vedere, că a sosit vremea, ca învĕțătorii nostri sĕ părăsească metodul învechit de a mai propune gramatica română ca studiu separat îngreunând cu aceasta mintea elevilor cu forme goale și seci fără nici o însemnătate practică, comisiunea recoâmndă învĕțătorilor, ca gramatica română sĕ se propună numai curat pe basa cărții de cetire într'un mod rațional și practic fără a se mai da elevilor vre un manual în mână.

2. Ca manuducere pentru învĕțători la propunerea gramaticei în scoalele populare dintre toate gramaticile nouĕ cunoscute până acum recomêndăm cu toată seriositatea gramatica română de I. Manliu profesor în Bucuresci cu atât mai vêrtos, căci folosinduse învĕțătorii de ea, vor putè scăpa de formalismul cel sec și vor putè pune pe elevi în stare, de a judeca și de a'și câștiga o desteritate în espunerea ideilor.

3. Manualul din cestiune se recomândă pre sine și prin acea favorabilă împregiurare, că în restimp de 5 ani de ḑile a apărut deja a 10-a edițiune din partea etimologică și a 7-tea din partea sintactică.

Feldioara, 18 Aprilie 1880.

Stefan Taus m. p., referent.

Raportul cassariului
presentat adunărei generale a reuniunei învĕțătorilor români gr. orientali din țeara Bârsei, ținută în Zernesci în 24, 25 și 26 Aprilie 1880.

În anul espirat s'au încassat dela membri reuniunei următoarele tacse:

Dela doi membri fundatori à fl. 20— fl. 40; dela 73 membri ordinari tacse pe a. 1879/80 à fl. 2—fl. 146; dela 31 membri ordinari restanții din a. 1878/9 à fl. 2—fl. 62; interese dela capitalul elocat la cassa de păstrare fl. 7.91 cu totul s'au încassat fl. 255.91.

Spesele au fost de fl. 25.13 care scăḑêndu-se, remâne fl. 230.78.

Lângă acestia adăogându-se și capitalul vechiu de fl. 130.13. Averea reuniunei stă din fl. 360.91.

Acest capital se află de present la cassa de păstrare din Brașov fl. 232.91 per cassa fl. 128.

Zernesci, 25 Aprilie 1880.

D. Cioflec m. p., cassariu.

Varietăți.

* (**Reuniunea carpatină**) din Ardeal, carea, după cum am anunțat, în 21 Noemvre s'a constituit definitiv în adunarea sa generală din Sibiiu, numĕră până acuma 418 membrii, între cari câte unul și din Sinaia, Bucuresci, Brŭnn, Frankfurt, și Berlin. Din Comorn și Viena câte 2. Intre cei 418 membrii sûnt 404 bărbați și 14 femei. Adunarea generală procsimă se va ținè în 28 Noemvre n. Până atunci se mai poate înscrie, cine va voì, ca membru al reuniunei, la magistratul din Sibiiu.

* (**Mulțămită publică**). Este ḑis, că sĕ nu scie stânga, ce face dreapta; însĕ de oarece faptele marinimoase ale creștinilor, ce se fac din pura evlavie creștinească către biserică și scoală în deosebitele parochii, nu trebue retăcute, atât pentru fapta însăși, cât și pentru îndemnarea și atragerea spre scopuri filantropice; subscrisul în numele comitetului parochial mĕ simt

îndetorat, a aduce mulţămită publică d-lui Ioan Răşină evlavios bĕtrân de vre-o 75 ani şi vĕduvei Maria Stanci ambii din Predeal, cari încă în anul 1878 au contribuit în părţi egale cu suma de 75 fl. v. a., pentru cumpĕrarea unui Sfânt epatrachil, racuviţe (mânecări) şi procoviţe (acoperişuri); apoi cel dintâiu Ioan Răşină a mers mai departe cu marinimositatea sa, căci la sfătuirea subscrisului, în primăvara anului 1880 a donat pentru grădina bisericei 60 pomi nobilitaţi, cari s'au şi plântat în cintirimul bisericei cu condiţiune, că dacă se va nimicì vreunul din acei pomi, sĕ se plănteze altul în loc din averea sa proprie, şi la timpul seu venitul sĕ fie al Sf. biserici, şi în tot anul sĕ se solvească parochului respectiv un sărindariu în preţ de 5 fl. v. a. pentru dênsul şi socia sa în fie care an. Dee bunul D-ḑeu, ca astfeliu de fapte marinimoase creştinesci sĕ afle mulţi călduroşi imitători; ear sus lăudaţilor binefăcĕtori sĕ le dee viaţă îndelungată.

Predealul Branului în 8 Noemvrie 1880.

Dimitrie Tătulea m. p.,
paroch gr. or.

* (Bugetul oraşului Sighişoara) după propunerea magistratului consistă din suma venitelor per 82,086 fl. 46 $^{1}/_{2}$ cr. şi din suma chieltuelilor per 81,039 fl. 71 cr. Restul cassei este 1046 fl. 75 $^{1}/_{2}$ cr.

* (Calea ferată) pe valea Someşului peste puţin timp va fi terminată. Lucrurile de pământ vor fi gata cu sfêrşitul lunei acesteia. Şinile se vor aşeḑa, în decursul lunei viitoare. O parte din mijoacele de comunicaţie se vor aduce în acelaşi timp dela Viena la Apahida, unde se vor folosì

* (Defraudaţiune). După cum ne spune „Egyetértés“ — dl Bela Moro, protonotariul din comitatul Neutra, unul dintre corteşii principali ai partidei guvernamentale, fu încarcerat pentru o mulţime de defraudări de bani şi falsificări de documente.

* (Sigil fals). Oficiul comitatului Sibiiului face cunoscut, că sigilul oficiului comunal din Vurper mai are un soţ, cu care se falsifică documente şi care este o imitaţiune a sigilului adevĕrat. Sigilul cel fals se deosebesce de cel adevĕrat prin aceea, că în cuvêntul „Szeben“, litera „z“ este întoarsă.

* (Consulatul germân în Budapesta), după „Ungarische Post“, se va devalva pe viitor la o agentură comercială.

* (Sinodul din Bucuresci). Cetim în „Alegătorul“ următoarele: În şedinţa de eri a sfântului Sinod păr. Ghenadie, episcopul Argeşului, a făcut o propunere: ca sĕse înfiinţeze o facultate de teologie în Bucuresci sacrificând jumetate din salariul sĕu de episcop.

Sûntem curioşi sĕ vedem, dacă episcopii şi metropoliţii vor admite această propunere şi dacă dênşii se vor arĕta aşa de patrioţi, ca sĕ sacrifice din salariile lor pentru înfiinţarea unui astfeliu de monument naţional.

* (Hoţiii). Ni se scrie din Sasca montană cu datul 2 Noemv. 1880 următoarele: De câtva timp încoace s'a început hoţiile în comuna Sasca-montană aşa, încât ḑiua la ameaḑi nu cutează omul a ţinè uşile deschise. Mai ântâiu s'a început la neguţătoriul Pavel Popovici, spărgêndu'i (hoţii) zidul dela cameră, unde ţinea slănina, untura şi sarea, au dus de acolo ântâia oară slănina şi untura, la 14 ḑile venind eară au dus şi sarea. Untura s'a aflat la un hoţ din comuna Slatina îngropată sub cuptoriu, acest hoţ a fost dat în mâna justiţiei, dar astăḑi fără nici o judecată este pe picior liber. La neguţătorul Dumitru Rista, în luna trecută au spart zidul sub fereastră, au întrat la el în odaie, l'au bătut şi legat cu streangul şi iau luat 1,500 fl. La vĕduva Marie Mănescu, care era numai cu o fetiţă de vro 12 ani, seara pe la 8 oare au întrat 2 hoţi cu masce pe obraz, au bătut-o bine, şi poate ar fi şi omorît-o, căci dênsa n'a avut bani sĕ le dee, dar norocul că fetiţa după ce a stins lumina, a eşit printre ei afară şi a strigat, ear' hoţii au tulit-o la fuga. În noaptea din 27 Octomvre a. c. au întrat şi în biserică, spărgend fereastra dela strana dreaptă. Au deschis cu puterea armariul, unde se păstrează luminile şi de acolo au luat o lăduţă de pleu cu 18 fl. 93 cr. În noaptea din 29 Octomvre au întrat la un locuitoriu serac, care nu se afla acasă, şi au luat o legătură de pesce sărat, şi alte bucate. Şi cu toate aceste, antistia din Sasca-montană stă cu mânile în sin şi nu face nici un pas spre stêrpirea reului.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale

la tractarea Aritmeticei în scoala populară.

(Disertaţiune ţinută în adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilor români din Ţeara Bârsei“ la 26 Aprile 1880 în Zernesci)

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala primară din Satulung.

(11 Urmare din Nr, 132 „Tel. Rom.“).

Regulele la calculul verbal sûnt următoarele:

1. Calculul verbal este de a se învĕţa totdeauna în legătură cu calculul în scris, însĕ aşa, ca deprinderea lui sĕ premeargă totdeauna calculului în scris.

2. La calculul verbal se ia în consideraţiune mai ântâiu valoarea internă, nu însĕ şi înfăţişarea esternă a numerilor prin cifre.

3. Deprinde bine scolarii cu acele operaţiuni şi resultate, ce vin mai adese înainte şi nevoescete a aduce o mulţime de operaţiuni la mai puţine, un şir de numeri la un numĕr mai mic şi numerii mai mari la mai mici.

4. Împreunează şirul operaţiunilor precedente din esercitiile limbistice şi spriginesce memoria prin repetarea verbală a resultatelor deja câştigate. Un esemplu practic ne va lămurì mai bine această regulă. D. e. Câtă materie are sĕ cumpere Viroana pentru patru vestminte tot asemenea de mari, dacă pentu un vestmênt se cer 3 m. 65 cm. Acì ḑicem aşa: de 4×3 m. = 12 m. şi de 4×60 cm. =240 cm. sau 2 m. 40 cm. lûngă 12 m. =14 m. 40 cm., apoi încă de 4×5 cm. =20 cm., lûngă 14 m. 40 cm. fac 14 m. şi 60 cm. etc.

5. Pronunţă fie-care temă numai odată, însĕ rar, tare, chiar fără de a vêrî unele observaţiuni lămuritoare şi accentuează sau marchează cuvintele mai importante.

6. Învĕţătorul sĕ dedea pe elevii la linişte şi presenţa de spirit, îngrigiască, ca elevii, justificându-se despre cele aflate, sĕ se esprime într'un limbagiu corect şi plăcut; mai departe nu rabde nici o hodorogitură sau bâlbăitură şi nu conceadă, ca elevii sĕ repeteze o espresiune sau propositiune de douĕ ori sau de mai multe ori.

De aceste reguli pentru calculul verbal mai sûnt de a se încopcia altele pentru calculul în scris. Aceste ar fi:

1. Scolarii numai atunci sĕ destingă temele, după ce le-au priceput şi precugetat bine, basându-se pe puterea proprie şi folosindu-se de cele mai simple forme.

2. Tot ce scrie scolariul sĕ fie scris curat şi corect, şi s'o scie justifica.

3. Temele deslegate trebuiesc controlate totdeauna cu deamenuntul, afară de aceea sĕ se convingă învĕţătoriul, că oare scolarii le-au priceput bine ori nu.

Aceste ar fi pe scurt principiile şi regulele, pe care se basează metodul aritmeticei în scoala populară.

Întrerupem aici publicarea mai departe a disertaţiunei acestia, de o parte din lipsă de spaţ şi de alta, presupunênd, că specialităţile, cari urmează, şi le pot întregì cetitorii înşişi.

Bursa de Viena şi Pesta

din 23 Noemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.55	107.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.25	81.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.50	$97^{5}/_{8}$
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.75	84.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	123.75	123.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.75	97.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	96.25	96.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.25	94.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.75	94.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.75	94.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.20	72.—
Datorie de stat în argint . . .	73.15	73.—
Renta de aur austriacă	87.05	86.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.25	131.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	820.—	818.—
Acţiuni de credit austr. . . .	285.—	285.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	259.25	258.—
Sorţi ungurescі cu premii . . .	109.75	100.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	106.90	107.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.62
Napoleon	$9.31^{1}/_{2}$	9.38
100 marce nemţesci	58.10	58.10
London (pe poliţa de trei luni) .	117.60	117.60

Economic.

Sibiiu 19 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.20—8.20; grâu sĕcăreţ fl. 5.70—6.70.; sĕcară fl 5.60—6. Orz fl. 3.90--4.30; Ovĕs fl. 1.80--2.20 Cucuruz fl. 3.10—3.50; Mălaiu fl. 6—7; Cartofi fl. 1.60—2.; Semênţă decânepă fl. 4—5; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 9—10; Fasole fl. 5.50—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.; Slănină fl. 36—38 Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 24—28.; Săpun fl. 19—21. fên pro 50 chilo fl. 80.1: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—50 cr. crane de porc 46—50 cr.; carne de berbece 35—50 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Mediaş, 18 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu 7.60—8; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20—6.80; Sĕcară fl. 5.20—6; Ovĕs fl 2.—2.50; Cucuruz fl. 2.50—3.; Sĕmênţă de cânepă fl. 4—4.50; Fasole fl. 5.50—6. mazere fl. --.—; Cartofi fl. 1.50—1.60; Fên fl. 1.30—1.50; cel vechiu; cel nou fl. ——; Cânepă fl. 15—18; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—68; unsoare de porc fl. 70; Sĕu de luminări fl. 36—46; Spirt pro grad cr. $11^{1}/_{2}$; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 40— cr. carne de viţĕl 44 cr.; carne de berbece 20 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost de îndesuit cu toate soiurile de cereale, încât toate stradele laterale au fost pline cu carĕ de grâne. Timpul e foarte frumos şi cald ca primăvara

Braşov, 19 Noemvre n. Pro hectolitră Grâu fl 7--8.20; Grâu sĕcăreţ fl. 6 Sĕcară fl. 5.50--6.50 Orz fl 3.60—3.90; Ovĕs fl 2.—2.10; Cucuruz fl. 3.40; Mălaiu fl 4.25.; Mazere fl. 5.60; Linte fl. 10.20; Fasole fl. 4.20; Sĕmânţă de in fl. 11 Sĕmênţă de cânepă fl. —4.10 Cartofi fl. 1 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 48 carne carne de viţel — cr. de berbece 28 cr.. Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 20 Noemvr. Timpul frumos şi plăcut descris în raportul nostru trecut a ţinut şi sĕptĕmâna trecută mereu. Numai de trei ori am petrecut şi nesce ploi calde şi foarte plăcute. Afară deaceste apoi tot ḑile senine şi calde. Temperatura din sĕptĕmêna aceasta se mişcà între 5 şi 6^{0} R. Inriurirea acestei temperaturi s'a şi arĕtat preste tot locul, pentrucă, cum amintirăm şi în rêndul trecut, toată vegetaţiunea este vioaie, earba cresce, pomii înfloresc şi flor neobicinuĭte pe timpul acesta se întrec în florirea lor. Holdele pe câmp au înaintat în desvoltarea lor nemai pomenit, şi sûnt după toate raporturile oficiose pretutindenea foarte frumoase şi înveselitoare. Navigaţiunea pe Dunăre este ca în mijlocul verei, comunicaţia pe uscat foarte vioaie şi aşa poporul este cu voie din pricina acestor împregiurări favorabile. Timpul cu un cuvênt aşa se poartă, încât ar cugeta omul, că earna nice nu are sĕ ne mai cerceteze. O împregiurare neplăcută tot ne molestează. Timpul frumos adecă a produs între sĕmĕnături o mulţime de vermuleţi, cari stau încuibaţi pe la rădĕcinile sĕmĕnaturilor şi prin aceasta au sternit teamă mărişoară, că vor roade rădĕcinile şi vor strica sĕmĕnăturile. Până acuma însĕ nu se cunoasce nici o pagubă. Apoi earna, carea tot ne va cerceta poate cât de curênd, pentrucă dupăcum ḑice proverbiul: earna n'o mâncă lupul, va prăpădí şi vermuleţii temuţi înainte de a'şi ajunge ei desvoltarea ca sĕ poată face pagube mari.

Comunicaţia bună favorită de împregiurările descrise mai sus a înriurit simţibil asupra negoaţelor şi preţurilor tuturor cerealelor din têrg. Viociunea comunicaţiei a avut ca resultat mulţimea negoaţelor şi urcarea preţurilor, cu deosebire a grânelor. Aşa notăm;

Grâul peste 100,000 m. m. a trecut cu fl 12. 25—12. 35; Secara s'a ţinut la preţurile din rêndul trecut; asemenea şi orzul; ovĕsul la 4000 m. m. s'a vêndut cu fl 6. 10—6 20; cucuruzul cu fl 6. 25 —6. 30; făina a trecut bine şi multă; păstăioasele ca şi mai înainte, ici colo cu 5—10 cr. mai scumpe: lănile cu fl 2.10 —2.75 pe chilogram;

Porcii peste 60,000 capete s'au ţinut numai cam la preţurile de mai înainte. Peste tot luând însĕ ei au avut un têrg bun. Din Ungaria de jos au fost peste 7000, din România peste 300 şi din Ardeal aproape la 2000 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl 47—48; spirtul *en gros* cu fl 35, *en detail* cu fl 37. per 10,000 litre $^{0}/_{0}$.

Peile asemenea au trecut ca mai înainte, ba unele soiuri încâtva mai scumpe.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Noem. şi 30 Dec. imob. Anei Laszlo în Roşia (judec. cerc. Aiud); în 15 Dec. imob lui Moise Bedö în Crişpatac (judec. cerc. Sângiors); în 25 Decemvre imobilele lui Gavriil Kerekes în Şaroşul unguresc (judec. cerc. Sămărtin); în 22 Dec. 1880 şi 21 Ian. 1881 imob. remasului după Ludovic Turi (trib. Cluj); în 29 Noemvr. imob. remasului după Ana Tordoşan în Abrud (judec. cerc.); în 17 Dec. 1880 şi 17 Ian. 1881 imob. Paraschivei Steflea şi soţi în Alţina (trib. Sibiu); în 31 Dec. 1880 şi 31 Ian. 1881 imob. lui Petö în Recaş (trib. Odorhei); în 22 Dec. 1880 şi 22 Ian. 1881 imob. soţiei lui Ioan Maier în Zalam (judec. cerc. Sângiors); în 26 Noemvr. şi 27 Dec. imob. lui Ioan Schuster (Tomi Hanzi) în Dipşa (trib. Bistriţa); în 28 Dec. 1880 şi 28 Ian. 1881 imab. soţiei lui Moise Orban, Maria Seidel, în Cluj (trib.); în 22 Dec. 1880 şi 22 Ian. 1881 imob. Anei Timariu în Pianul de jos (judec. cerc. Sebeş); în 20 Decemvre imob. lui Achim Albu în Vecerd (judec. cerc. Mediaş); în 17 Dec. imob. lui Simion Aldea şi soţi în Lancrăm şi Sebeş (judec. cerc.); în 27 Noemvr. şi 28 Dec. imob. Carolinei şi Gavrilă Beretzky în Şalcău; în 20 Dec. imob. lui Gavrilă Filţip şi soţi în Vecerd (judec. cerc. Mediaş)

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 11—24

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 135. Sibiiu, Sâmbătă 15 Noemvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr.** rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr. pentru** fie-care publicare.

Anchetă în causa reformei administrative.

(Urmare(

Ministrul pres. Tisza se rectifică că nu a voit sě înfăţişeze denumirea ca o armă contra naţionalităţilor. Administraţiunea de aḑi e rea dar se poate ameliora. În cât pentru eventualele pericule ce pot resulta din ḑenumire, de vom face pe funcţionarii administrativi prea neatêrnaţi de ministeriu, vom nimicì administraţiunea în interesul statului.

Oare care cualificaţiune prin studiu e de lipsă, cu toate că adese ori nu cel cu esamine mai bune este şi funcţionariul cel mai bun. Şi prin denumire şi prin alegere se pot vêrì în serviţiu oameni slabi, prin influenţe puternice. Acea ce a ḑis Sennyey despre scaunele orfanale, nu poate fi un adevěr general, pentrucă nici o sistemă nu poate delătura cu totul contrabanda.

Bar. Sennyey: Prin pragmatica de serviţiu nu vreu sě subtrag funcţionarii dela influenţa guvernului central, ci numai sě'i scap de volnicie. Nu înţeleg denumirea aşa ca ministrul se denumească pe toţi funcţionarii — aceasta ar fi un paşiu foarte greşit. Guvernul se denumească pe comitele suprem, acesta se aibă un drept de o propoşiţiune deciḑětoare pentru oficiele respective. Încât pentru contrabandă, aceasta ce e drept nu se va delătura cu totul, dar totuşi nu şi va juca festele în ḑiua mare ca acum.

Bar. Lad. Majthényi stăruesce pentru susţinerea sistemei de selvguvernament, ca una ce corespunde mai bine intereselor generale şi locale. Mai bine sě se susţină sistema actuală cu unele ameliorări decât sě adoptăm o prefacere cu totul necunoscută. Defectele administraţiunei actuale nu se pot delătura prin remediele ce le recomândă Sennyey şi Pechy.

Cualificaţiune scientifică e de lipsă, dar mai de însemnătate e esperienţa practică a funcţionariului. Candidarea e corespunḑětoare, numai cât aceasta nu trebue înţeleasă aşa, că o clică se candideze după plac, ci că dacă la candidare nu s'a ţinut samă de cualificaţiune, alegerea sě se anuleze cu totul.

Procedura noastră disciplinară e mai bună decât a ori cărui stat şi poate servì de model.

În fine oratorul reflectează la punctul de vedere naţional. Fiindcă în Ungaria clasa de mijloc a susţinut constituţionalismul şi ideea de stat, alegerea funcţionarilor se poate încredinţa cu deplină liniste corporaţiunilor compuse din oamenii acelei clase. Din punct de vedere financiar sě se susţină sistema actuală ca mai eftină.

Cu acestea prima şedinţă a anchetei s'a încheiat.

În 23 cur. ancheta a continuat discusiunea asupra reformei administrative.

P. Kubicza asteaptă o înbunătăţire în administraţiune numai dela introducerea centralisaţiunei.

Cuvintele lui Majthényi despre clasa de mijloc nu sûnt basate pe adevěr, pentrucă numerul nostru a scăḑut şi acum străinii stăruesc sě ne ocupe locul. Prin denumire trebuie sě se creeze o magistratură solidă în patriotism. Naţionalităţile nu voiesc ca sě fie înstrăinate dela serviţiul statului prin sistema de denumire, ci aceasta va fi numai un scut contra agitaţiunilor. Sistema de alegere de până acum a provocat o demoralisare prin protecţiunile cele multe, cari împedecă aplicarea puterilor cualificate.

Minisrul president Tisza observă că administraţiunea de stat şi denumirea funcţionarilor sûnt două lucruri deosebite. Poate fi o administraţiune de stat cu funcţionari aleşi şi pot fi funcţionari denumiţi fără ca sě esiste o administraţiune de stat: centralisaţiunea însě poate fi posibilă în amêndouě sistemele. Esagerări se pot întêmpla în ambele modalităţi.

B. Horvath ca aderent al autonomiei nu se învoiesce cu centralisaţiunea în înţelesul, ca afacerile administrative sě fie conduse din şi în centru prin organe dependente de guvern fără concursul celor guvernaţi.

Oratorul face o reprivire istorică asupra administraţiunei din trecut şi constată că administraţiunea în toate sistemele trecute nu a fost apreţiată după cuviinţă. Comitatele vechi au cultivat mai mult viaţa politică.

Art. de lege XL: 1870 nu a confiscat nici un drept din câte aveau pe atunci comitatele, a dat pe de o parte vice-comitelui conducerea administraţiunei şi esecutiva, de altă parte a statorit controla duplă investind pe comitele suprem şi adunarea generală cu dreptul de controlă şi mijlocind prin aceasta ca comitatul se lucre ca instituţiune politică şi ca potere administrativă. Legea însě nu s'a esecutat şi nici aḑi nu avem esecutivă. Numele slab ce'l are administraţiunea noastră de aḑi se poate atribuì în mare parte comiţilor supremi, cari, *exceptis excipiendis*, nu au esercitat controla cu efect.

Încât pertru reforma administraţiunei oratorul voiesce sě se susţină caracterul duplu al comitatului: cel politic şi cel administrativ. Caracterul politic e necesitate eminentă între împregiurările de aḑi. Prin congregaţiuni noi esercităm într'o formă mai corectă dreptul ce'l esercită englezul în meetingurile sale.

Cercul de dispunere al comitatului trebue lărgit precât se va putè. Sě se institue o judecătoriă administrativă independentă care se decidă asupra drepturilor şi intereselor administraţionale.

În detaiu comisiunile comitatense sě se susţină, în fruntea lor sě stea comitele suprem, care sě înceteze de a mai fi membru în casa magnaţilor, avênd a conduce administraţiunea şi a representa interesele statului. Postul de vicecomite sě se desfiinţeze, agendele comisiunei administrative sě le ia comitele suprem, congregaţiunea generală, respective judecătoria administrativă, reservânduse adunării generale acele obiecte, în cari este admisă sau necesară resolvirea prin colegiu.

Esecutiva sě se încredinţeze organelor comitatense. Principiul de denumire sě'l acceptăm cel puţin cu privire la notariul primariu (protonotariu) la pretor şi la notarii comunali, pentrucă prin alegere nu se pot procura puteri destoinice şi în numer de ajuns.

Ministrul pres. Tisza observă că prin legea din 1870 nu i s'a dat comitetului suprem o putere încât se poată fi responsabil pentru erorile administraţiunei. Legile mai nouě i a dat, de es. dreptul de suspendare şi introducerea cercetărei disciplinare. Pentru a ilustra cu esemple, întru cât este administraţiunea noastră rea, ministrul a ordinat o cercetare rigoroasă, din care se constată, că dintre 383 de cercetări contra preturelor ministeriul de interne a dispus cercetare supletoră contra 67 de preturi, cari s'au terminat cu un resultat mulţămitor. Cu privire la iregularităţi în manipulaţiunea de bani şi în afacerile interne s'au făcut cercetare în 15 cercuri. Între aceste sûnt şepte casuri de defraudare.

G. Baross se declară pentru denumirea funcţionarilor şi pentru centralisaţiune, cere modificări radicale. Începutul sě se facă cu comuna. Comunele mai ales cele mici nu sûnt mature pentru autonomiă, nu sûnt capabile a'si validita autonomia locală. Notarii comunali şi cercuali sûnt prea însărcinaţi cu agendele administraţiunei de stat şi mai că nu au timp pentru afacerile comunale. Comunele mari şi cetăţile se află într'o asemenea stare slabă.

Ca mesuri radicale ar fi de lipsă lărgirea controlei, responsabilitatea şi stabibilirea cualificaţiunei.

Lipsa de funcţionari administrativi se esplică şi prin împregiurarea, că dela organisarea judecătorielor tinerii se îmbulḑesc pe la judecătorii şi aceasta din causă, că clasa de mijloc ungurească a serăcit foarte tare şi esistenţa sa e mai asigurată la judecătorii decât la comitate.

Bar. L. Majthényi: Aceasta e teorie!

G. Baross: Nu e teorie, ci tristă realitate. Oratorul se măgulesce cu speranţa că ministrul president va păşì pe calea reformei radicale

Ministrul president Tisza se roagă ca ancheta se nu se ocupe şi cu sistema comunală, căci aceasta nu stă în legătură cu denumirea sau alegerea funcţionarilor. Abusuri se pot întêmpla şi cu sistema de alegere şi cu cea de denumire, pentru că nepotismul 'şi are terenul atât în anticamerele ministrului cât şi în ale comiţilor supremi, numai cât în casul prim el se presentă între patru ochi ear' la alegeri se arată în public. Încât pentru maghiarism, de vom privì municipiele curat nemaghiare din Ungaria, vom vedè că şi în sistema de alegere partea precumpănitoare a funcţionarilor e maghiară. Aceasta se poate întêmpla la alegeri fără ca ori cine sě se poată plânge pe basa legei de naţionalitate. Cu denumirea nu vom putè obţinè aceasta, mai ales în comitatele cu o poporaţiune prevalentă nemaghiară, fără a provoca cel mai mare resens.

Unii cer ca denumirea sě urmeze din centru, alţii pretind se o facă comitele suprem. Denumirea din centru nu mi-o pot închipuì altfel decât ca un funcţionar sě poată fi strămutat dintr'un comitat într'altul. Mě învoiesc ca se promovăm interesele clasei de mijloc, care se află în apunere. Dar prin introducerea sistemei de denumire nu vom înbunătăţì soartea acestei clase, căci strămutând pe funcţionari dintr'un comitat într'altul le nimicim basa materială. O sistemă de denumire, după care fie-care funcţionar poate sě remână în comitat, e cea mai rea, pentrucă nu ar corespunde nici spiritului de birocraţiă.

Tabajdy e pentru denumirea funcţionarilor. Faţă cu pretensiunile naţionalităţilor cere sě se delăture sistema de concesiuni căci, prin aceasta sau vin estremii la cârmă sau se provoacă lupte prin acea că se atacă agitatorii.

Bar. B. Banhidy se declară pentru administraţiunea de stat cu funcţionari denumiţi, cu toate că e convins, că e cu mult mai greu a conserva idea de stat unguresc cu funcţionari denumiţi. Când s'ar apropia şi în Ungaria era de împăcarea naţionalităţilor — căci trăim în monarchia surprinderilor — am vedè nisce esperimente curioase. Alegerea funcţionarilor paralisează asemenea esperimente, ear' denumirea va provoca nisce resultate periculoase pentru interesele naţiunei maghiare.

Com. sup. I. Lonyay e de părere că denumirea va devenì cu timpul o necesitate, dar şi atunci vom trebuì sě susţinem comisiunile administrative şi congregaţiunile, pentrucă maghiarii au aplecare spre a degenera în birocraţi şi a'şi permite transgresiuni. Primele denumiri vor trebuì sě fie provisore, ear cualificaţiunea şi simţemêntul patriotic normative.

Bar. Albert Banffy s'a convins din esperienţele sale ca comite suprem că în comitate s'a stins interesul pentru afacerile publice şi clasa de mijloc de mai înainte a dispărut cu totul sau nu se mai poate jertfì serviţiului public fiind cuprinsă de grigile vieţii materiale. Încât pentru comitatele cu naţionalităţi, acolo sě se denumească din centru funcţionari de aceia, cari dacă şi nu sûnt maghiari totuşi sûnt gata a spriginì ideea de stat.

Contele Csaky susţine sistema de alegere, însě funcţionarii sě se aleagă pe 12 ani.

B. Komjaty se declară pentru susţinerea sistemei de alegere. Cea mai necesară reformă e înfiinţarea judecătoriilor administrative şi asprirea procedurei disciplinare.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Noemvre.

Clubul parlamentar liberal-guvernamental din Budapesta a decis, a vota dotaţiunea pentru scopuri bisericesci fără detragerea de cinci percente ca până acum. Va sě ḑică subvenţiunea pentru împărţirea între preoţii nostri va fi cruţată în anul viitoriu de reducerea cu vre-o câte-va mii de floreni.

Polonii şi Rutenii din Galiţia se chinuesc de mult cu stabilirea unor moduri de a se împăca între sine şi a trăì în viitoriu frăţesce unii cu alţii. Chinul se vede, că a fost zadarnic din partea Rutenilor. Toate speranţele acestora se sdrobesc de impetrita mândrie şi netoleranţă polonă. Este şi acolo, ca şi la noi în Ungaria: Polonii pretind dela Ruteni sĕ se învoeassă la toate câte le place Polonilor sĕ facă, şi drept recompensă permit Rutenilor sĕ poarte toate sarcinile ţĕrei, pe lângă dreptul de a respira acelaşi aer, a se încăldì la radele aceluiaşi soare, ca şi Polonii.

„Bohemia“ anunciă un conflict austro-italian. Locţiinţa din Innsbruk şi cea din Triest au oprit participarea la esposiţiunea naţională din Milano, ce va avè loc în anul viitoriu. Causa oprirei este următoarea: Comisiunea oposiţiunei au hotărît, ca obiectele, ce vor venì din Tirolul de meadă-di, Triest şi Istria sĕ le aşede în despĕrţământul „Italia“ între „productele din ţeară.“ Guvernul austriac a reclamat pe cale diplomatică contra acestei lipse de respect faţă cu buna cuviinţă internaţională.

Lui Derviş paşa i a succes, după cum se afirmă din mai multe părţi, a se aşeda cu trupele sale în Dulcigno. Este speranţă, că nu va trece mult şi cetatea va trece în posesiunea Muntenegrului.

Asupra cestiunei Arab-Tabiei „Neue freie Presse“ conţine o notiţă destul de interesantă. Se scie, dice foaea vieneză, că propunerea Austriei pentru regularea acestei cestiuni a fost acceptată mai ântâiu de Rusia apoi de celelalte puteri şi de România şi în fine de către Poartă. Acest fapt însĕ nu s'a putut notifica până acum guvernului român din causă, că Sultanul n'a pus încă semnătura sa pe iradeaua prin care se aproabă adoptarea propunerei austriace. Se înţelege că guvernul român doresce a ajunge în fine în stăpânirea teritoriului promis şi se dice că a însărcinat pe d. Bălăceanu, representantul român din Viena, ca sĕ roage pe cabinetul austriac sĕ mijlocească pentru ca România sĕ între în drepturile sale. Baronul Haymerle a primit bine această cerere promiţĕnd că va îngrigì, ca România în scurt timp sĕ fie pusă în posiţie a ocupa teritoriul Arab-Tabiei. La Bucuresci se crede, că guvernul austriac, fără a mai aştepta iradeaua Sultanului, va propune puterilor sĕ notifice arangiamentul făcut guvernului Român, care apoi va putè lua în posesie teritoriul în cestiune.

Pretinsa emigrare a Ovreilor în America.

Cetim în „Steua României“:

„Presei din Viena i se comunică din Brema scirea, că vaporul „Norddeutscher Lloyd“ a luat de curênd îndatorirea de a transporta în America 3,000 Israeliţi din România, şi că transportarea trebuie sĕ se facă chiar în cursul anului curent.

Corespondenţa adauge, că în România s'a înfiinţat un comitet israelit, care, cu ajutorul coreligionarilor avuţi din Germania şi Francia, acopere cheltuelile de călĕtorie şi cumpĕră pământ şi case în America pentru emigraţii israeliţi, şi că emigraţiunea durează şi acum fără a se micşora.

Scirea de emigrare în America a Evreilor din România este tot ce poate fi mai neadevĕrat şi mai născocit.

Este într'adevĕr constatat prin observaţiuni dilnice, pe cari ori-cine le poate uşor verifica, că nici unul din vagabonzii Evrei, cari au năvălit în România n'au gândit vre-odată a mai părăsì acest pământ, în care domnesce cea mai mare neţĕrmuritate de-a cutriera ţara în lung şi în curmeziş, de-a se aşeda ori în ce parte a ei, şi de-a practica orice trafic, fie ori cât de ruşinos, ori cât de ilicit, ori cât de vătĕmător pentru punga şi sănĕtatea populaţiunei noastre, mai cu seamă a celei rurale.

Esperienţa de toate dilele arată că, departe de-a emigra vre-un Evreu din România, din potrivă, numĕrul rasei lui Israil sporeşte necontenit într'un chip înspăimêntător prin emigraţiunea necurmată a Evreilor din Rusia, Austria şi Germania, unde legile de poliţie şi de statornicire a domiciliului sûnt realităţi vii şi eficace, nu închipuiri goale şi neputincioase, unde elementele naţionale şi muncitoare sûnt ocrotite în contra esploatătorilor şi a emigraţilor străini şi unde au început o puternică şi salutară reacţiune în contra curentului semitic, care ameninţă sĕ cotropească toată munca popoarelor, sĕ judaizeze tot, esistenţa economică şi materială ca şi cea morală şi intelectuală a raselor arice.

Cumcă în România s'au înfiinţat, şi încă de mult, nu numai un comitet israelit, ci nenumĕrate adunări, cari adună fonduri şi cari fac agitări în contra Românilor, în ţeară şi în străinătate, şi cumcă în această operă baronii usurei de la noi sûnt ajutaţi de coreligionarii lor avuţi din Germania şi Francia, aceste sûnt fapte de o exactitate desĕvêrşită, fapte ale căror desastroase efecte pentru economia noastră publică şi privată şi umilitoare pentru onoarea şi demitatea naţională, le-am simţit prea adânc şi prea dureros, înaintea ca şi în urma revisuirei art. 7 din constituţiune, pentru ca sĕ le putem sterge din mintea şi inima noastră, pentru ca sĕ ne ademenim cumva crede, că acum nu am fi ameninţaţi, ca şi în trecut, de o mare primejdie, de ajungerea într'un viitor nu tocmai depărtat a naţionalitaţii noastre.

Este asemenea foarte adevĕrat, precum spune corespondenţa bremeză, că „comitetul israelit (sau mai corect comitele) acopere cheltuelile de călĕtorie şi cumpĕră pămênturi şi case pentru emigraţii israeliţi“, însĕ nu peste Ocean, în America, precum pretinde amintita corespondenţă, ci aici chiar în România, asupra căreia de vre-o patru decenii au năvălit Semitii din toate ţerile ca într'un adevĕrat pământ al făgăduinţei.

Când toate aceste sûnt perfect de bine cunoscute, când nimica nu poate fi mai neadevĕrat decât scirea, că Israeliţii din România ar gândì sĕ emigreze în America, ne întrebăm, cari sĕ fie motorii adevĕraţi ai unei vesti atât de străine şi de puţin verosimile, şi cari sĕ fie motivele, ce au determinat punerea ei în circulaţiune.

Noi bănuim, că vestea dată de corespondenţa bremeză trebue sĕ fie făurită de Jidanii din Viena în înţelegere cu acei de la noi, şi că ea are de scop sĕ mascheze vre un nou asalt, ce ei pregătesc sĕ dea la cetăţenia română în viitoarea sesiune a camerelor noastre.

Jidanii voiesc sĕ strebată numai decât şi cu ori ce preţ in sinul cetăţii române, şi ca sĕ poată ademenì camerile, de a fi mai puţin scrupuloase de cum cere legea în acordarea împământenirilor, de aceea ei fac acum sĕ se rĕspândească scirea, că au înfiinţat un comitet, care are de scop a favoriza emigrarea Evreilor din România în America.

Trebue sĕ ne primiţi la cetăţenia română, vor susţinè neapĕrat baronii usurei înaintea representanţilor nostri din parlament, fiindcă eacă noi singuri am luat asupră-ne sĕ scăpăm ţeara de proletariatul neamului nostru, înlesnindu'i milioanele de-a trece peste Atlantică“!

Şi se poate foarte bine, ca „Alianţa israelită universelă“ sĕ şi insceneze un fel de simulacru de exod jidovesc, espeduind cu un tren sau două vre-o căteva sute de vagabonzi israeliţi, pentru ca cu altele sĕ'i aducă înapoi pe aceiaşi indivizi sau sĕ'i înlocuiască prin mai multe mii, cari în câteva dile ar fi gata, sĕ pĕtrundă în ţeară pe la toate trecĕtoarele ei.

În scurt, ori-cum ar fi, noi suntem încredinţaţi, că vestea de mai sus ascunde în sine o nouă manoperă jidovească îndreptată în contra siguranţei statului şi a naţionalităţii noastre, şi ne facem o datorie, de-a deştepta pe guvern şi pe camere, ca sĕ fie cu veghiare, pentru ca nu cumva, surprinse pe neasteptate, sĕ cadă în cursele jidoveşti.“

O scoală română de ţesut în Săcele.

Adunarea generală a despărţĕmêntului I. al asociaţiunei, ce s'a ţinut Dumineca trecută în Cernatul Săcelelor va fi una din cele mai memorabile, pentrucă cu această ocasiune s'a întrupat una din acele idei frumoase şi folositoare, dela a cărora realisare depinde viitoarea desvoltare materială şi morală, depinde fericirea poporului român. După ce adunarea 'şi a fost terminat lucrările, conform ordinei de di, zelosul Român, d. Diamandi I. Manole arĕtând într'un discurs bine cugetat şi bine simţit, ce perdere mare este pentru poporul nostru, că îndustria de casă renumită a femeilor române din Săcele a decădut atât de mult, din causa timpurilor vitrege şi a lipsei de sprigin şi încuragiare, şi dovedind cu esemple scoase din propria esperienţă, că femeile române şi cu deosebire Săcelenele noastre au un talent estraordinar şi pentru cele mai grele lucrări industriale ceea ce o documentează însăşi îmbrăcămintea mai multor membrii din cei de faţă, cari purtau vestminte din postav fin ţesut şi văpsit de Române din Săcele, — făcu propunerea, ca sĕ contribuim pentru înfiinţarea unei scoale române de ţesuturi de lână, bumbac ş. a. în Săcele. Propunerea aceasta salutară fecundară şi sprigintă cu tot feliul de argumente din partea dlui advocat Iosif Puşcariu, a fost primită în mod entusiastic de toţi cei de faţă şi în timp de o jumĕtate oară s'au şi subsemnat peste opt sute de floreni pentru înfiinţarea scoalei proiectate, ceea ce se poate vedè din lista, ce o publicăm mai jos.

Pentru astădi nu putem, decât sĕ dăm espresiune bucuriei noastre pentru nobila iniţiativă şi frumosul resultat, ce i a urmat îndată. Sûntem convinşi, că causa înfiinţărei unei scoale îndustriale române în Săcele, va fi îmbrăţişată cu căldură de către toţi Românii generoşi şi astfeliu sperăm, că vom putè fi cât mai curênd atâta de fericiţi, a anunţa deschiderea primei scoale române de ţesut în Ardeal.

Este oare de lipsă sĕ mai apelăm în special la generositatea concetăţenilor nostri români din Braşov? Sûntem siguri, că ia se va documenta şi acum cu aceeaşi strălucire ca şi altădată. Observăm numai, că contribuirile sûnt a se înainta dlui protopop I. Petric directorul despărţĕmêntului I. al Asociaţiunei.

Lista Nr. I.

Noi subsemnaţii contribuim pentru înfiinţarea unei scoale române de ţesături de lână, de bumbac ş. a. şi spre perfecţionarea industriei de casă ş. a. în Săcele:

Diamandi Manole 200 fl., Iosif Barac protop. 100 fl., Iosif Puşcariu, adv. 100 fl., Ioan Petric, protop. 50 fl., Ioan Lenger adv. 50 fl., Constantin Nicolau, com. 50 fl., Ioan Dorca, director 60 fl., Radu Popea, paroch 40 fl., Eremia Verzea, par. 40 fl., Alessiu Verzea, par. 30 fl., Victor Popea, par. 20 fl., Demetriu Coltofean, par. 10 fl., Stefan Manolle, capel. 10 fl., George Urdea par. 10 fl., Ioan Bozocean, prof. 10 fl., Demetriu D. Iarca 25 fl., Anastasie Bârsan învĕţător 5 fl. Ioane Odor, par. 10 fl., Ioan Popea prof. 10 fl., Stefan Iosif, direct, 5 fl., Dr. Aurel Muresian 25 fl., Ioan Petric, dir. 5 fl., Ioan Găvruş înv. 5 fl., Ioan Aron înv. 3 fl. Suma totală 873 fl. v. a.

„G. Tr.“

Varietăţi.

* (Postal). Dela 1. Decemvre st. n. oficiul postal din *Blaj* întră în legătură cu trenurile accelerate Nr. 1 şi 2, cari întreţin comunicaţiunea accelerată dintre Budapesta şi Braşov.

* (Dreptate ungurească). Un prenumerant al „Gazetei Tr“ scrie următoarele: În Nr. 259 al foaiei din Cluj „Magyar Polgár“ dela 9 Noemvre a. c. au apărut o notiţă foarte caracteristică pentru dreptatea ungurească şi foarte tristă pentru noi Românii. Ea sună în traducere românească aşa: Grădinariul lui Ludovic „Tisza (fratele ministrului-president) „Sigmund Iosif Fabian, a impuşcat pe „Alesandru Girben locuitor din co„muna Cian, care a mers în gradina „lui pentru ca sĕ fure mere. Cu oca„siunea processului ce avu loc în „Turda, grădinariul Fabian a fost „achitat, deoarece n'a avut intenţiu„nea de a puşca pe acel locuitor.“ Aceasta se poate cetì în numitul numer al foaiei maghiare. Prin urmare un cap de Român e adi mai putin preţuit ca în timpurile barbare dinainte de 1848 când — se putea plătì cu 9 fl.!? Cum vine de grădinariul lui Tisza Laszlo a fost achitat pe simplul cuvênt, că n'a avut intenţiunea de a împuşca pe acel biet Român? Cum de într'un stat „constituţional“, „cult“ şi aşa numit „liberal“ (în pressiuni) se poate aduce o asemenea sentenţă într'un asemenea cas? Dacă grădinariul ungur n'a avut intenţiune rea, de ce nu a fost comdamnat cel puţin pentru negligenţă? Aşi dorì sĕ'mi respundă cineva, că în Europa întreagă, unde se mai întêmplă aşa ceva?“ Sûntem în drept, a aştepta, ca iuristii români din Turda sĕ ne dea desluciri esacte în privinţa proccesului memorat. Trebuie sĕ se constateze asemenea casuri înaintea lumei, ca sĕ vadă, ce valoare practică are acea „egalitate de drept“ mult lăudată, de care se bucură individul român în această ţeară.

* (Mortalitatea în Braşov). Dela 16 Octomvre până la 5 Noemvre inclusiv, au murit în Braşov şi în ţinutul seu 103 persoane. Dintre aceste au fost 23 din cetate, 18 din Braşovul-vechiu, 40 din sub. Scheiu, 18 din sub. Blumena, 2 au murit în spitalul civil, 3 în Dêrste şi 1 în Stupini. De vĕrsat au murit în cetate 14, în Braşovul-vechiu 3, în Blumena 8, în sub. Scheiu 21 şi în spitalul civil 1, cu totul 47 persoane. Dintre aceste au fost în etate de 16 dile până la 5 ani 27, dela 6—15 ani 14, dela 16—17 ani 3, de 24 ani 1, de 34 1, şi de 73 ani 1 persoană.

* (Abusuri). Ministrul de interne venindu'i la cunoscinţă, că în mai multe ţinuturi ale ţĕrei pretorii sub titlul: chieltueli de recrutare estraordinare încassează diferite sume, din această pricină a trămis în toate comitatele cerculariu, prin care provoacă pre solgă-birei (pretorii) a sista numai decât abusurile şi pe viitor a trage la respundere strictă pe respectivii.

* (Adunare de popor). În 21 Noemvre tot poporul Odorhei a ţinut o adunare privitoare la inci-

dentul lui Bartha din Cluj. La această adunare — despre care am făcut deja amintire în unul din numerii trecuţi ai „Tel. Rom.“ — au luat parte la 3—4000 de Sěcui şi după ce Ugron şi Orban, ambii deputaţi la dieta din Pesta, au ţinut câte o cuvêntare, care de care mai învěpăiată, mai vătěmătoare şi degrădătoare pentru armata împěrătească, la propunerea lui Orban a adus următoriul conclus:

1. Se declară de al seu propriu conclusul adunărei poporului din Cluj;

2. Se adresează către casa deputaţilor o petiţie, prin carea se cere înfiinţarea unei armate maghiare independente, apoi supunerea acesteia subt legile civile şi oprirea purtărei armelor afară de serviţiu.

* (Cutremur fără sfêrşit). Din Agram se scrie cu datul 20 Noemvre n. următoarele: Aḑi earăşi am avut o noapte înfricoşată. La 11 oare şi 25 minute s'a simţit o sguduitură vehementă de pămênt, careia pe la 12 oare şi 30 minute 'i urmà alta mai vehementă împreunată cu durduitură subterană. Din pricina, că ploua de versa, populaţia nu 'şi putu părăsì locaşurile, s'au aprins însě pretutindenea lumini. Pe la o oară şi 16 minute mai deodată cu fulgere înfricoşate, apărênd tot firmamentul ca o mare de foc, urmà o detonaţiune de tot teribilă după carea se auḑì mai multe minute un murmur înfiorător, despre care nu se poate statorì dacă a fost el tunet obicĭnuit sau suteran. De pe coperişele caselor cădea o ploaie, ca vărsată şi se părea, că preste aceste trece o mare de petriş. Multe persoane'mi spuneau, că erau de credinţă, că aḑi noapte ar fi sosit catastrofa şi în genunchi 'şi aşteptau sferşitul vieţii. Şi în decursul ḑilei s'au simţit mai multe sguduituri.

* (Epidemia de bubat) a erupt şi în Pojon şi precum se afirmează în cercurile medicilor, numai din vina direcţiunei spitalului deacolo, carea a vêndut vestmintele bolnavilor de bubat, fără de-a le desinfecta.

* (Resbelul din 1870/71) a costat pe Francia — după constatările oficiale — 14 miliarde 638,098,814 franci. Între eceste nu sûnt numerate casele demolate, domeniile perdute din Alsatia - Lotaringia nici cu deosebire oamenii perduţi.

* (O deputaţie jidovească) din comitatul Neutra sub conducerea D-rului Kaufmann a asternut ministrului president o plânsoare contra unei disposiţiuni, prin carea Jidanii sûnt constrinşi, a presta preoţimei catolice unele dijme.

* (Viorele şi fragi) nouě cresc şi se vênd în mulţime prin comitatul Hunedoarei. Oamenii pe aici îşi împodobesc pălăriile cu viorele, precând fragile le duc la Deva şi le vênd.

* (O comoară). În Trencin un lucrător îngropând cartofi pe locul d-lui Diamant a desgropat o oală plină cu bani de argint din anul 1452. Pe banii acestia se află inscripţiunea: „Matias Corvinus 1452“.

* (Têrgul Hundrubechiului). Dela Hundrubechiu ni se scrie în 6 Noemvre 1880. Têrgul nostru din acest an a trecut deja. S'a început în 31 Octomvre si s'a finit cu 3 Noemvre a. c., dară cu o escepţiune — cu privire la timp — arare-ori pomenită. Căci timpul atât în ḑilele têrgului, cât şi după têrg până în momentul, în carele scriu aceste şire, s'a abătut dela tradiţiunea profetică: „Că dacă earna nu vine la têrgul Sighişoarei, unde se trimit numai servitorii, apoi la al Hundrubechiului de sigur vine, adecă doamna earnă cu capul ei, şi încă în triumf. A fost şi este şi acum un timp foarte plăcut şi domol, aşa în cât gândesci: că doară vara trecută ar mai fi rěmas cu acest timp bun datoare. Têrgul în sine a fost binişor cercetat — fireşte ca al Hundrubechului — însě totuşi nu aşa ca sě mulţămească şi pre arêndaşi. Sěmenăturile de toamnă dau cele mai bune speranţe de un seceriş mănos, dacă alte împregiurări nu ni'l va strica. Apoi lupăria nu mai încetă. Eri-noapte era peacì sě remână un locuitoriu de aici fără porci, dară din norocire au rěmas numai de unul în pagubă.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia română,

Şedinţa ordinară publică ţinută în ḑiua de 5 Septemvre 1880.

D. preşedinte aduce la cunoscinţa Academiei următoarele comunicaţiuni:

1. Eforia spitalelor civile din Bucuresci oferă 3 esemplare din „Tabloul grafic al morbilităţei şi mortalităţei pe anul 1878“ cari primindu-se cu mulţămire, se transmit în bibliotecă.

2. Sculptorul Carol Cauer, prin intermediul fratelui seu, anunciă, că monumentul funebrar al repausatului academic Papiu Ilarian, s'a espediat deja la Sibiiu în 4 lăḑi, rugând ca Academia sě ia měsuri ulterioare ce va crede de cuviinţă. Se decide a se ruga d-nii membrii academiei Baritiu şi Hodoş, petrecětori în Sibiiu, de a primì monumentul în cestiune, de a regula aşeḑarea lui, cu spesele Academiei.

3. D. membru corespondent, N. Densuşianu, oferă o fotografie a repausatului Avram Iancu, eroul miscărei române din Transilvania dela 1848, şi aceasta primindu-se cu recunoscinţă, se depune la bibliotecă.

4. Ministeriul instrucţiunei publice, în conformitate cu cererea Academiei sub Nr. 853, transmite toate dosarele relative la publicaţiunea documentelor Hurmuzakiane, rugând a i se înapoia după terminarea trebuinţei. După o discuţiune, la care iau parte d-nii Maiorescu, Hajdeu, Stefănescu, Aurelian şi Ghica, se primesce propunerea dlui Maiorescu, de a însărcina un membru cu esaminarea acelor dosare şi cu referirea asupra afacerei întregi. Se alege cu acest scop d. Urechiă.

5. D. Teodor Rosetti, în numele comisiunei însărcinate cu publicarea documentelor Hurmuzakiane, aduce printr'o adresă la cunoscinţa academiei, că tipografia Socek Sandăr Teclu, căreia i se mai datoresce pentru tipărirea lor din trecut suma de 13,839 lei, se învoiesce a fi achitată prin rate anuale, în curs de 3 ani. Pe lângă adresa dlui T. Rosetti, este alăturată declaraţiunea ḑisei tipografii în această privinţă.

Desbaterea asupra cestiunei, se amênă până la primirea raportului dlui Urechie despre dosarele relative la afacere.

6. În fine, d. preşedinte, pune în vederea Academiei, că până la terminul ficsat dela 1 Septemvre, s'au presentat 3 probe de traducţiune din Plinius Junior, dar nici un manuscript pentru tesa despre „Suficsul licuid şi suficsul gutural în limba română?

După încheierea acestor comunicaţiuni la ordinea ḑilei, d. Easdeu, dă o relaţiune orală despre escursiunea sa la Londra, după promisiunea dată din parte'i Academiei pentru a studia acolo în British Museum, manuscriptul român dela 1574. Arětând în câteva cuvinte importanţa limbistică a acelui manuscript, scris de un Radu Gramatik, din districtul Argeş, şi care aparţinênduse lui Petru-Vodă-Cercel şi fiiul seu Marcu-Vodă, d. Hasdeu anunţă pentru viitoarea şedinţă publică, un memoriu amenunţit în această privinţă.

D. Urechiă face cunoscut, că antichităţile după dorinţa espresă altă-dată în sinul Academiei, se vor aduce în curênd la Bucuresci, depunêndu-se în museul naţional.

Şedinţa ordinară ţinută în ḑiua de 12 Septemvre 1880.

D. N. Ionescu dă o scurtă relaţiune despre escursiunea sa la Reto-Romanii din Engadin în Elveţia, stabilesce un interesant paralelism între desvoltarea istorică şi literară a ne-olatinilor de acolo şi a neolatinilor de la Dunăre, insistă asupra importanţei pentru Academie, de a întra în legătură cu câţiva conducětori intelectuali ai Reto-Romanilor, şi conchide prin a cere sě se trămită publicaţiunile Academiei următoarelor 7 persoane:

Caspar de Curtius la Trons, profesorul M. I. Bühler la Coira, profesorul Dr. G. Schmid von Güneck la Disentis, părintele Vasilie Carigiet la Disentis, de Willi la Ems, signorului I. M. Könz la Schuls-Taraps, de Planta la Reichenau.

Ascultându-se cu mult interes relaţiunea d-lui Ionescu, se primesce cererea.

Cu această ocasiune, d-nii Papadopul Calimach şi Hasdeu, atrag atenţiunea Academiei asupra bibliotecei publice din Geneva, unde se află câte ceva foarte important pentru istoria română, şi mai ales nisce scrisori inedite ale lui Despot-Heraclide către Melanchton.

D. Dim. Sturdza depune la birou o bogată colecţiune de diplome şi acte, scrise slavonesce, românesce şi latinesce, începênd din secolul XIV, toate relative la istoria română; o colecţiune, despre care anunţase mai d'inainte, (veḑi procesul verbal din 4 Iulie), că o dăruesce Academiei pentru a pune începutul unui muzeu diplomatic naţional, după cum, printr'o altă donaţiune anterioară, pusese începutul unui museu numismatic naţional. D-sea mai adaogă către, acest dar preţiosul manuscript al Popei Grigore din Măhaciu, reprodus şi comentat de d. Hasdeu în tomul II din „Cuvinte din bătrâni.“ D. Sturdza regretă însě, că în starea actuală a localului Academìei, acea colecţiune diplomatică, nu se poate conserva aici, fiind espusă la stricăciune din causa umidităţei, şi propune a fi depusă într'un mod provisoriu în bolţile de la creditul funciar, până ce ne vom realisa vechia dorinţă de a avè un loc propriu.

După o discuţiune, la care iau parte d-nii Calimach, Ghica, Maniu, Felix, episcopul Melchisedec şi Aurelian, se primesce propunerea d-lui Sturdza, căruia i se esprimă încă o dată cea mai viuă gratitudine pentru măreţul sěu dar.

D. Dimitre Sturdza face istoricul afacerei documentelor Hurmuzakiene, citind totdeodată cocespondenţa sa originală cu membrii familiei Hurmuzake, de unde resultă, că d-sa este representantul nemărginit al lor în această cesţiune, avênd dreptul de plin de a cere o strictă esecutare a condiţiunilor donaţionale şi de a retrage donaţiunea în casul contrariu. D. Sturdza descrie toate pedicele, pe care le-a întêmpinat succesivamente publicaţiunea Hurmuzakiană, din partea ministrilor după timp. Trecerea acestei publicaţiuni în sarcina academii va fi o garanţie contra unor asemenea vicisitudini. In ori ce cas, însě pentru ca trecerea sě fie deplină, ministerul, pe lângă fondul anual afectat în presente şi pe viitor, ne mai datoresce 31,000 lei din trecut, cu care sě se plătească datoriile făcute în timpul, pe când pubicaţiunea depindea de la ministeriu.

După o discuţiune, la care iau parte d-nii Maiorescu, Ghica, Hasdeu, Stefănescu şi Calimach se decide:

1. Comisiunea întocmită pentru publicarea documentelor urmează a rěmânè neatinsă în constituţiunea şi în toate atribuţiunile sale de până acum.

2, D-nii Sturdza şi Urechiă, vor elabora un memoriu asupra cestiunei, în basa căreia se va face apoi o adresă către minister.

Economic.

Sibiiu 23 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.10—8.10; grâu sěcăreţ fl. 5.70—6.70.; sěcară fl 5.60—6. Orz fl. 3.90--4.30; Ověs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 3.10—3.50; Mălaiu fl. 6—7; Cartofi fl. 1.60—2.; Semênţă decânepă fl. 4—5; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 9—10; Fasole fl. 5.50—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.; Slănină fl. 36—38 Unsoare de porc fl. 36.—40; Sěu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sěu de luminări fl. 24—25; Luminări de sěu 50 chilo fl. 24—28.; Săpun fl. 19—21. fên pro 50 chilo fl. 0.80—1: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 35—50 cr. crane de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauě 10 de 25 cr.

Făgăraş, 19 Noemvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.50—8.; grâusěcăreţ fl. 6—6.50; sěcară fl. 5--5.30; orḑ 4--4.20 ověs fl 2--2.10; cucuruz (nou) fl. 3—3.50 (vechiu) fl.; mălaiu fl. .; Sămânţă de cânepă fl. 7—8; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6.; cartofi (vechi) cu fi. 1.20—1.60.; (noi). per litră —— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—76; sěu brut fl. ——; sěu de luminări fl. 38—40; unsoare fl. 72—77; cânepă fl. 24—30; sěmênţă de in fl.— săpun fl. —.—; fên fl. 1.60—2. spirt pro grad fl. $10^1/_2$—11; pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţěl 36 cr.; carne de porc 44 cr carne de berbece 24—28 cr.; oauě 5 de 10 cr. Têrgul fu bine cercetat şi grâul şi sěcara totuşi au fost scumpe. Timpul e frumos uscat şi cald.

Arad, 20 Neomvre n. Pro hectolitră grâu: fl. 11.50--12.; sěcară fl. 9.50--9.60; orz 5.90--6; ověs fl. 5·55—5.65; cucuruz fl. 4—4.90; Spirt *en gros* fl. 34 eară *en detail* fl. 36.50 per 100 litre$_0$ °/.

(Finanţele în România). De pe pieţele străine ni se anunţă, că septěmâna a fost foarte puţin animată în operaţiuni financiare. Mai pretutindeni, în Francia, Anglia, Germania argintul a fost foarte restrins. Esportul aurului pentru Statele-Unite a continuat şi de astă-dată a se face pe o scară foarte întinsă. Banca-Franciei şi a Angliei au avut a suferi mai mult. Sub influenţa acestor temeri, cele mai multe valori au perdut din cursul lor.

In ce priveşte valorile noastre, avem din contră a înregistra, pentru unele fonduri, o nouă mişcare progresivă în cursul septămânei. Domenialele au câstigat $^7/_8\%$ asupra cursului de Sâmbăta trecută costând aḑi $104^7/_8$; Renta Română s'a manţinut firm la 75, cu tendenţe bune; 6% Rural semnaleaḑă şi el o urcare închiḑênd eri la $85^1/_2$ operaţiunile de cumpěrări şi vinderi a acestei valori întâmpină mari greutăţi din causa că titlurile provisorii emise cu ocasia conversiunei sûnt pentru sume prea mari. Ar fi de dorit ca guvernul sě activeze confecţionarea titlurilor definitive, a căror preschimbare ar înlesní operaţiunile de 6% rural pentru sume mai mici, şi ar contribui la imediata lor urcare.

6% de drum de fier român coteaḑă 89, 90. Sciri primite din Paris ne asigură că această valoare română a început ḑilele trecute a fi căutată cu mai mult interes la bursă, ocupând aḑi un loc mai întins în operaţiunile dilei.

Imprumutul 8% al comunei Bucureşti coteaḑă 101, Creditul fonciar Rural a atins $100^1/_4$; Creditul fonciar urban face 94. Pensiunile variează între 190 şi 192. Losurile municipale se oferă cu 28; Acţiunile Băncei Naţionale se manţin la 528. Banca României face 640; Daciile 220; Româniile 72. In căi ferate avem: Acţiunile 53, 25; Obligaţiile 99.

Cambia face: Paris 98, 90. Londra 25, 10.bBerlin $122^5/_8$.

„Curierul financiar.“

Bursa de Viena şi Pesta

din 25 Noemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.55	107.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.25	81.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	97.50	$97^5/_8$
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.75	84.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	123.75	123.75
Obligaţiuni ung. de rescumpěrarea pămêntului	97.75	97.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	96.25	96.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.25	94.50
Obligaţiuni urbariale transilvane.	94.75	94.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.75	94.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.20	72.—
Datorie de stat în argint . . .	73.15	73.—
Renta de aur austriacă	87.05	86.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.25	131.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	820.—	818.—
Acţiuni de credit austr. . . .	285.—	285.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	259.25	258.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	109.75	100.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	106.90	107.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.62
Napoleon	$9.31^1/_2$	9.38
100 marce nemţesci	58.10	58.10
London (pe poliţa de trei luni) .	117.60	117.60

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 4 Dec. 1880 şi 4 Ian. 1881 imob. lui Martin şi Gustav Roth în Bertan; în 11 Dec. şi 11 Ian. imob. remasului după veduva lui Ioan Pintea în Ibişdorf; în 18 Ian. şi 21 Febr. imob. lui Ioan Bertleff şi soţi în Moşna (judec. cerc. Mediaş); în 28 Dec. 1880 şi 27 Ian. 1881 imob. lui Samoilă Ajtai în Fărăgău (judec.

cerc. Teaca); în 11 Dec. imob. lui Stefan Schuhter şi soţiei sale în Arcalia (trib. Dej); în 6 Dec. 1880 şi 5 Ian. 1881 imob. soţiei lui Toma Vida, Maria Mircea, în Pache; în 3 Dec. imob. lui Sigismund Nagy şi soţi în Papolz (judec. cerc. Kovasna); în 29 Noemvr. pretensiunile active ale cridatarului Christof Csiky în Alba-Iulia (Iacob Halász, notar reg. public în Alba-Iulia).

Nr. 199.—1880. 1—3

CONCURS.

În urma concursului escris la 22 Iulie a. c. pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de classa a III. din Doboli-inferiori, cu filia Jlyefal în tractul protopresbiteratului al II al Braşovului, neivinduse nici un concurent, în sensul ordinaţiunei consistoriale din 23 Septemvre a. c. Nr. 3198 B., se deschide al II-lea concurs, cu terminul pănă la 1 Decemvre a. c' st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 54 familii câte o claie grâu a 3 fl. şi o claie ovĕs a 2 fl. v. a.
2. Dela 38 familii din materă şi 11 familii din filie, cate o ferdelă cucuruz sfêrmit, şi una ovĕs.
3. Dela 28 familii mestecate din materă, şi dela 15 familii mestecate cu alte confesiuni din filie câte o jumĕtate ferdelă cucuruz sfêrmit.
4. Stolele îndatinate, şi anumit cele statorite în Sinodul parochial ţinut la 16/28 Iulie a. c.

Doritorii de a competa la această parochie, au a'şi adresa petiţiunile lor instruite în sensul „Statutului organic“ şi a regulamentului congresual din anul 1878 la subscrisul pănă la terminul susamintit, dela cari se cere sĕ cunoască şi limba maghiară.

Braşov în 31 Octomvre 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.
Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 349. 3—3

CONCURS.

În protopopiatul gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincul-mare sûnt a se mai ocupa următoarele douĕ posturi învĕţătoresci devenite acum vacante, cu termin pănă la 26 Noemvre a. c.

1. Bendorf cu salariu anual 104 fl. v. a. prin repartiţia dela popor, cuartir şi lemnele trebuincioase pentru încăldit.
2. Ghijasa inferioară cu salariu anual 150 fl. v. a. prin repartiţia dela 140 familii şi tot dela atâtea familii câte un prânḑ de bucate, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa ori care din aceste posturi, au de a'şi asterne petiţiunile lor instruite comform statutului organic pănă la 26 ale curentei la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu în 5 Noemvre, 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.
G. Maieru m. p.,
adm. prot.

Nr. 293. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scoalele poporale gr. or. din subsemnatele comune bisericesci ale ppresbiteratului gr. or. al Mercurei se escrie concurs pănă la 25 Noemvre st. v. a. c.

1. Pentru postul învĕţătoresc din Rod salar anual de 300 fl. v. a.
2. Pentru postul învĕţătoresc din Dobârca 100 fl. v. a.
3. Pentru postul învĕţătoresc din Spring 100 fl. v. a. cuartir natural şi lemne de foc.
4. Pentru postul învĕţătoresc din Boz 100 fl. v. a.
5. Pentru postul învĕţătoresc din Beşineu 100 fl. v. a.
6. Pentru postul învĕţătoresc din Gusu 100 fl. v. a.
7. Pentru postul învĕţătoresc din Gârbova 100 fl. v. a.
8. Pentru postul învĕţătoresc din Mercurea 120 fl. v. a. şi 4 orgii lemne de foc, din care se va încălḑi şi scoala.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ'şi adreseze petiţiunile lor instruite conform regulamentului scolar congresual din 1878 oficiului ppresbiteral subsemnat pănă la terminul susindicat,

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.
Mercurea. 28 Octomvre 1880.
I. Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 158. 1—3

Prolungire de concurs.

Fiind-că în urma concursului din 14 Septemvre a. c. Nr. 138 pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala gr. or din Feldioara săcuiască nu s'a arĕtat nici un concurent, prin aceasta se prolungeşte terminul concursului publicat în „Tel. Rom.“ Nrii 111, 112 şi 114 a. c., încă pănă la 25 Noemvre a. c.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul prim.

Agârbiciu, 26 Octomvre 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.
Simeon P. Moldovan m. p.,
protop.

Nr. 270. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de paroch de clasa a III-a din comuna Comăna inferioară, protopresbiteratul I al Făgăraşului, devenită vacantă, se deschide concurs cu termin de o lună dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. În naturale, dela 140 familii, câte una ferdelă bucate grăunţe à 1 fl. 50 cr.—210 fl.
2. Venite stolare dela aceste familii 103 fl. pe an.
3. Venite dela botezul Domnului, dela ḑiua crucii şi din postul pascilor 84 fl.
4. Folosirea cimiteriului vechiu şi al celui nou cu earbă şi cu legumărit 20 fl.

Care toate computate dau suma de 417 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această staţiune, au de a'şi aşterne suplicile lor, instruate conform regulamentului congresual din 1878 subscrisului oficiu ppresbiteral gr. or.

Făgăraş, 23 Octomvre 1880.
În conţelegere cu respectivul comitet parochial.
Petru Popescu m. p.,
prot.

Auḑiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţĕnd **fl. 7.—** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni şi costă acum numai **floreni 7.—.**

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuţite, furcuţe** şi **linguri** de argint Britania, câte 6 bucăţi toate 18 laolaltă fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 3.— acum numai cu fl. —.60
1 **lingură de supă** „ „ „ „ „ „ „ 3.— „ „ „ „ 1.—
1 „ „ **lapte** „ „ „ „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ —.50
6 **tave** „ „ „ „ „ „ „ 5.— „ „ „ „ 1.50
6 **susţiitoare de cutite** „ „ „ „ „ „ „ 4.50 „ „ „ „ 1.50
1 **cutie de zăchar** „ „ „ „ „ „ „ 4.— „ „ „ „ 1.20
1 **păreche sfeşnice** mai mari de „ „ „ „ „ „ 2.— şi fl. 3.—
1 **clopoţel de masă** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauĕ** „ „ „ „ „ „ „ —.60 „ „ „ „ —.30
1 **pipernită** şi **salniţă** „ „ „ „ „ „ „ 2 50 „ „ „ „ —.75
1 **Carafine** p. **oţet** şi **uleiu** „ „ „ „ numai fl. 3.50 şi 4.50
1 **unealtă de foc** grea de pus pe masă mai nainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea şi tcă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oţet şi oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4.
— încă şi alţi articuli nenumeraţi.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o re'ntoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primi pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 17
Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie. Se fac din metal de clopot şi **toci** de 40—50 chilo greutate şi avênd un ton foarte gros.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică pănă la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

[43] 10—12 **Antonie Novotny**
în Timişoara.

Nr. 337 — 1880. 1—1

Anunciu.

În conformitate cu dispositiunea §. 124 din regulamentul pentru produra judecătorească în cause matrimoniali, se aduce la cunoscinţă publică, cumcă Maria Simeon Gavrilă din Mohu măritată după Nicolae Bucşa tot de acolo, prin sentenţa venerabilului consistoaiu archidiecesan din 4 Noemvre a. c. Nr. 2505 s'au despărţit totalminte de pribegitul ei bărbat sus numit.

Sibiiu, 13 Noemvre 1880.
Oficiul protopresbiteral gr. or.
al tract. Sibiiului II.

[58] 10—24

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de orologe, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vênḑarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **orologe-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a solidităţii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta in public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:
Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 12—24

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tiparinl tipografiei archidiecesane.

Nr. 136. Sibiiu, Marţi 18 Noemvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Anchetă în causa reformei administrative.

(Urmare)

Şedinţa a treia a anchetei a oferit puţine momente interesante.

Vice-comiţii Gyarmati (din Cluj) şi Földváry (din Budapesta) s'au declarat pentru sistema de alegere.

Cel dintâiu doresce ca alegerea sĕ se facă pe viaţă, cel din urmă cere desfiinţarea comisiunilor administative şi introducerea judecătoriilor administrative.

Alecs. Dárday: Funcţionarii comitatului sûnt numai cu numele organele selvadministraţiunei, în faptă însĕ ei sûnt organe esecutive ale administraţiunei de stat. Selvadministraţiunea e atât de restrinsă încât comitatul nu e nici măcar îndreptăţit a dispune sĕ se repareze încălţemintea unui haiduc. Oratorul voiesce sĕ se susţină sistema de alegere, doresce însĕ stabilisarea şi pensionarea funcţionarilor şi prefacerea comisiunilor administrative în judecătorii administrative de prima instanţă.

Ministrul president Tisza respunde, că dacă comitatul nu poate dispune nici de încălţemintea unui haiduc, aceasta este consecuenţa imposibilităţii de a introduce cassele domesticale, şi imposibilitatea va ţinè pe câtă vreme stările noastre financiare vor fi tot rele, aşa încât sûntem siliţi a susţinè dotarea comitatului din cassa statului. Stabilisarea şi independenţa funcţionarilor se poate esecuta numai până la un oare care grad, care va scutì pe funcţionari de a fi sforţaţi din partea guvernului la serviţiul de corteşi. Independenţa funcţinarilor denumiţi însĕ nu poate merge aşa departe încât dênşii sĕ ţină în congregaţiuni discursuri oposiţionale sau sĕ facă chiar serviţiuri de corteşi oposiţiunei, pentrucă despre astfel de funcţionari nu se poate presupune, că vor esecuta omenesce ordinaţiunile guvernului, ai cărui subalterni sûnt.

Pledările celorlalţi oratori cari au luat parte la discusiune în această şedinţă sûnt de puţină însemnătate.

Din şedinţa a patra a anchetei relevăm momentele mai însemnate:

P. Becsak ḑice, că miscării naţionalităţilor nu i se poate pune o stavilă nici prin funcţionari aleşi, nici prin funcţionari denumiţi, pentru Ungaria însĕ nu este nici un pericul, pentru că locuitorii germani din Pojon suspiţionaţi din mai multe părţi, sûnt buni patrioţi.

Ministrul presid. Tisza: Fiindcă discusiunile anchetei străbat în public, nu doresc sĕ se nască vre-o neînţelegere. Eu adecă sûnt convins, că nu se află niminea în acest cerc, care se tragă la îndoială patriotismul Pojonienilor şi în genere patriotismul Germanilor din patrie, de asemenea nu va aproba nimenea modul acelora cari voiesc a descepta o disposiţie ostilă contra poporului german din ţeara noastră. Nici unul dintre noi nu va vrea sĕ apere o asemenea procedere. Aflând de lipsă a constata aceasta cu privire la public, trebue se declar de altă parte în interesul adevĕrului că tot ce s'a trimbiţat în lume despre o goană a Germanilor ce ar esiste în Ungaria, nu este adevĕrat; numai unii particulari au proces fără tact în oare care afacere, dar aceasta nu merită numele de „goana Germanilor“.

Bar. P. Sennyey: Nu sciu, dacă mi-a succes a'mi desvolta şi precisa destul de bine ideile despre reforma administraţiunei. Cestiunea centralisaţiunei şi decentralisaţiunei nu stă în nici o legătură cu cestiunea, dacă funcţionarii trebue aleşi sau denumiţi. Din parte-mi doresc decentralisarea şi anumit în înţelesul ca în centru numai sĕ guvernăm şi sĕ precisăm tendenţele principale ale administraţiunei, ear' agendele ḑilnice ale administraţiunei sĕ le încredinţăm funcţionarilor denumiţi, cari sĕ fie responsabili guvernului şi conduşi de către acesta prin îndrumări generale. Statul are mari probleme de resolvit, cari în privinţă naţională şi politică se află în strinsă legătură cu administraţiunea. Faţă cu aceste probleme guvernul nu poate afla garanţiele necesare la funcţionarii municipali aleşi. Aceste garanţii le vom afla între marginele decentralisaţiunei cum o doresc eu numai la funcţionarii denumiţi. Opiniunea publică este deprinsă a considera alegerea funcţionarilor ca un punct cardinal al autonomiei; esperienţa însĕ ne învaţă că poate sĕ esiste o sistemă municipală cu funcţionari denumiţi şi sĕ aibă şi vitalitate. Îndată ce funcţionarii vor fi denumiţi, indiferentismul va dispărè din comitate, pentrucă congregaţiunile se vor silì se controleze cu mai multă atenţiune pe funcţionarii denumiţi. Pe scurt eu 'mi închipuesc sistema municipală cu funcţionari denumiţi aşa: Un comite suprem sau şef denumit va sta în fruntea municipielor, şi va fi capul esecutivei administraţiunei şi bărbatul de încredere al guvernului pentru toate ramurile agendelor de stat. Acel cap va concentra în această privinţă toate problemele împreunate cu o administraţiune regulată. Prelûngă acesta nu mai trebue sĕ însărcinăm congregaţiunile comitatense cu o corporaţiune consultativă, ci trebue numai sĕ lărgim cercul lor de activitate cu privire la controlă, emiterea de îndrumări şi luarea hotărîrilor, sĕ regulăm influenţa lor în afaceri disciplinarie, cu un cuvênt se le investim cu toate drepturile, cari sûnt de lipsă pentru o controlă esactă. Prelûngă aceasta sĕ li se acordeze dreptul de a impune dări în afaceri de ale lor proprie, ear' cu privire la esecutivă sĕ aibă dreptul a lua disposiţiunile în afaceri locale sau prin bărbaţi de încredere sau prin comisiuni la faţa locului. Şi organismul administrativ al cetăţilor, mai cu samă a celor învestite cu drept jurisdicţional, trebue reformat, pentrucă nu trebue sĕ uităm, că un factor principal pentru regenerarea clasei de mijloc este cetăţenimea, poporaţiunea ce se află în cetăţi, care va fi raḑimul clasei de mijloc. Atunci se va ivì şi întrebarea dacă funcţionarii trebue denumiţi sau aleşi. Nici eu nu vreau ca funcţionarii din cetăţi sĕ fie necondiţionat denumiţi. Se poate ca dreptul de denumire al guvernului sĕ se afirme la ocuparea posturilor de primar sau vice-comite, dar eu cred că nimenea nu ar pleda ca între marginele organismului comunal şi a administrării averei sĕ se steargă alegerea funcţionarilor.

Ministrul presid. Tisza: Voiesc sĕ se modifice disposiţiunea de acum, după care şi cele mai mici posiţii bugetare ale jurisdicţiunilor trebue încuviinţate de guvern, dar introducerea contribuţiunei domesticale este cu neputinţă. Mai departe eu nu cred că denumirea funcţionarilor va destepta un interes mai mare în congregaţiuni. Centralisaţiunea e compatibilă cu funcţionari aleşi şi autonomia earăşi e compatibilă cu funcţionari denumiţi; dar naţiunea s'a deprins cu oare care forme de autonomie şi numai nisce temeiuri foarte imperative ne ar potè îndemna a delătura această formă. Administraţiunea trebue ameliorată şi aceasta se poate face şi fără delăturarea formelor de până acum. După aceasta ministrul invită pe membrii de faţă a se înfaţişa în şedinţele viitoare la discusiunea asupra detaiurilor.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 Noemvre.

In casa deputaţilor din Budapesta D. Irányi a pretins sĕ aducă guvernul un proiect despre libertatea religiunei. Deputatul vede în lipsa unui astfeliu de proiect un atestat ruşinătoriu pentru toleranţa (?) cunoscută a poporului maghiar. Pretensiunea aceasta, ajungênd la vot a fost respinsă.

Dincolo de Laita, mai mult ca din coace, preocupă spiritele serbarea memoriei neuitatului împerat Iosif II. Acolo

---

FOIŢA.

Esposiţiune naţională.

In Bucuresci s'a deschis în ḑilele aceste esposiţiunea „Concordiei române.“ Pentru a face şi publicului nostru cunoscută întreprinderea aceasta industrială, reproducem cele următoare după „Românul:“

Cu cât mai mult visităm esposiţiunea organisată de societatea „Concordia română“, cu cât pătrundem mai mult în studiarea diferitelor obiecte espuse, cu atât mai mult ne încredinţăm, că începuturile industriale române sûnt pline de promisiuni pentru viitoriu.

Aceasta chiar ne impune datoria, de a ne ocupa în amĕnunt cu esposiţiunea şi o vom face cu deosebită plăcere, îndată ce vom reuşì a stabilì o clasificare între acele obiecte, clasificare, care ne ar permite a pune punctul pe **i**, cum se ḑice, în privinţa stărei, în care se găsesc ramurile din industria română acì representate.

De o cam dată, ne mulţămim a da o privire generală asupra întregului esposiţiunei, conducênd pe cetitorul nostru din sală în sală.

Esposiţiunea consistă din 4 saloane, *(A. B. C. şi D.)* afară de întrare, de vestibul şi din 4 anecse, un pavilion şi curtea. Vom ḑice câte-va cuvinte asupra fie-cărei acţiuni.

Întrarea.

Îndată, la întrare, visitatorul întâmpină în stânga şi în dreapta uşei două blocuri de sare gemă, în formă de monumente, din care unul purtând o cruce; apoi o colecţiune de olăriă smălţuită din judeţele Ilfov, Prahova, Romanaţi şi Dolj, ornamentaţiuni de *terra-cotta* şi de gips, sculpturi în sare, câte-va mustre de caşcaval din fabricatiunea d-lui Andreescu, etc., în resumat un numĕr de vre-o 60 obiecte, cuprinse de catalogul esposiţiunei în trei clase.

Scara.

Urcând scara, visitatorul nu poate sĕ nu se oprească spre a privì ornamentarea de mult gust a marginilor parchetului etagiului I; acì se vede o colecţiune de linguri, de furculiţe de lemn şi alte utensile domestice de pământ, ce atrag atenţiunea prin delicateţa, cu care sûnt lucrate şi mai cu osebire prin gustul, cu care sûnt aşeḑate.

Vestibulul.

În Vestibul cel dintâiu obiect, ce isbesce vederea, este portretul d-nei Golescu, aşeḑat astfel în cât el pare a representa geniul, subt ocrotirea cărui este pusă această intreprindere naţională; se vĕd asemenea mai multe tablouri fotografice, note de musică, invenţiunea atât de folositoare a eminentului nostru artist d. C. Dimitriade de port-galerii şi port-rosete; un aparat tot de acest fel, compus de d. Myler; un însemnat numĕr de sculpturi în lemn, lucrate cu cel mai mare gust şi delicateţe. Între aceste sculpturi, pe lûngă cele espuse de nisce meritoşi amatori, se disting obiectele trimise de Orfeinatul dela Panteleimon, de scoalele de meserii din Bucuresci, Craiova şi Plolesci şi de scoala particulară a societăţii Constructorilor Români. Aceste lucrări ne-au ficsat cu deosebire atenţiunea, pentru că sûnt eşite din mânile unor copii întraţi în acele scoale numai cu cunoscinţe rudimentare şi care au reuşit a produce lucrări frumoase, mulţămită lecţiunilor ce au primit şi înclinărilor lor artistice. Ele ne autorisă a avè frumoase speranţe pentru viitor.

Tot în această sală, găsim produsele de funii şi sfoare din fabrica d-lui Polizu (Prahova) şi mustre din cânepa cultivată acolo, asemenea mustre de sforărie lucrate de d G. Bobescu, şi un rociu lucrat de d. Tache Ionescu, fost elev al scoalei normale. Ne-am oprit mult cu plăcere înaintea acestor producte române pentru că ele prin perfecţiunea, cu care sûnt lucrate, ne fac sĕ întrevedem ca sigură scăparea ţĕrii de birul de milioane, ce plătesce străinătăţii pentru produse similare.

Tot în vestibul sûnt două portale de gips modelate de d. inginiar Cucu; stereoscopul d-lor Asan cu vederea Bucurescilor, Sinaiei, Constanţei, Mehadiei, Vienei, Parisului, călei ferate s'a serbat acea memorie în ḑiua aniversară de o sută de ani dela suirea acestui împĕrat pe tronul habsburgic. Este de însemnat, că clericalii şi feudalii de acolo perhoresceazā acea serbare, ba clerul înalt prin cerculare a oprit preoţimei catolice participarea bisericei catolice la solemnităţile acelei ḑile.

La noi vedem, că astăḑi s'a serbat *requiem* pentru imperăteasa Maria Teresia.

Object foarte interesant este mesagiul domnesc, cu care s'au deschis corpurile legiuitoale în Bucuresci. Pănă acum n'au sosit apreţiărele ḑiarelor mai mari a acestui mesagiu. Credem că ḑiaristica europeană se va ocupa cu predilecţiune cu pasagiul, care privecce cestiunea dunăreană. Mesagiul îl publicăm în toată estinderea lui la alt loc.

Cestiunea Dulcignului ar fi terminată. Derviş paşa după o luptă crăncenă de mai multe oare cu Albanezii, s'a făcut stăpân pe această cetate spre a o da în mâna Muntenegrului. Vineri seara la 6 oare Muntenegrenii au şi ocupat Dulcignul şi toate posiţiunile dimpregiur. Trupele turcesci s'au retras după predare spre Scutari. Victoria lui Derviş paşa însĕ nu va provoca numai lupte nouĕ cu înverşunaţii Albanezi, ci va provoca şi cestiunea unei Albanii independente. Aderenţii ideei acesteia sûnt tari şi mari în Scutari şi este întrebarea, dacă trupele de sub comanda lui Derviş vor fi în stare sĕ înfrêneze pe Albanezi. Este întrebarea mai departe, dacă Muntenegrenii se vor putè bucura în linisce de dobânda lor de Vineri?

Grecia merge înainte în pregătirile sale pentru o acţiune contra Turciei. Admoniţiunile din partea puterilor nu lipsesc. După aceste Grecia ar face bine sĕ nu se grăbească a'şi pune în joc interesele sale printr'o acţiune grăbită. Guvernul respunde la toate aceste, că nu se mai poate retrage. Avem dară şi din partea aceasta, a ne aştepta la o încurcătură nouă orientală.

Mesagiul Domnesc.

Domnilor Senatori, Ḑomnilor Deputaţi,

Mĕ simt tot deauna fericit aflându mĕ în mijlocul representaţiunei naţionale. Astăḑi însĕ mulţâmirea mea este cu atât mai mare, că preocupaţiunile esterioare, cari ne au absorbit la începutul sesiunei anului trecut, sûnt înlăturate şi toată solicitudinea şi activitatea noastră pot fi concentrate asupra îmbunătăţirilor interioare şi îndestulărei trebuinţelor ţĕrei, cari au putut suferì în anii trecuţi, din causa grelelor împregiurări, prin care am trecut.

După atâţa secoli de suferinţe şi de lupte, România îndependentă 'şi-a luat locul cuvenit între Statele europene. Recunoscută de toate puterile, ea întreţine cu dênsele relaţiunile cele mai cordiale.

Ţeara va scì a respunde la încrederea şi la simpatia, ce marile puteri 'i-au arĕtat. Prin desvoltarea sa naţională, ea va proba cu fapte, că esistenţa ei constitue un element de ordine şi de civilisaţiune în Orientul Europei.

Cu ocasiunea călĕtoriei mele de astăvară şi a primirei, ce mi s'a făcut cu atâta simpatie, care se resfrângea asupra naţiunei, am constatat însu'mi, cu o viuă mulţâmire, încrederea şi stima, ce inspiră junele nostru Stat îndependent.

Sĕ continuăm a păstra aceste bune simţeminte, şi a nu înceta de a desvolta şi întărì cu toţii, adunări şi guvern, elementele cari constituesc condiţiunile de viaţă şi de soliditate ale nouei noastre staţiuni politice.

Relaţiunile noastre esterioare sûnt din cele mai bune.

Independenţa României, notificată tuturor Capilor de Stat, a fost primită pretutindeni cu o viuă satisfacţiune.

Mai multe tractate şi convenţiuni, ce guvernul meu a încheiat cu diferite state, şi altele cari sûnt în negoţiare, vĕ vor fi supuse Domniilor voastre în această sesiune.

Cestiunea reglementărei libertăţei navigaţiunei pe Dunărea de jos, are preste puţin, a se resolva de comisiunea europeană dela Galaţi. Guvernul meu, pătruns de marile interese, ce România are pe acest fluviu va scì a le manţinè şi a le apĕra, în acord cu tecstul tractatelor şi cu principiul libertăţei de navigaţiune.

Deşì îngrigirile politice din trecut au oprit pe Guvernul meu a da toată atenţiunea cuvenită administraţiunei interioare a ţĕrei, totuşi în intervalul sesiunilor Corpupurilor Legiuitoare, el s'a ocupat, pe cât a stat prin putinţă, cu îmbunătăţirile cele mai însemnate ale administraţiunei publice.

Astfel, legea organică a comunelor care s'a şi votat în parte de Domniile voastre, s'a supus la un nou studiu spre a eşì astfel şi mai bună din votul definitiv al Corpurilor Legiuitoare, care 'i va permite aplecarea. Asemenea se va face şi cu proiectul pentru consiliele judeţene deja supus Camerei. Prin ambele aceste legi descentralisarea administraţiunei va devenì o realitate, pusă în acord cu esigenţele Constituţiunei noastre.

Proiectul de lege pentru primirea şi înaintarea în funcţiunile administrative, studiat şi modificat potrivit trebuinţelor noastre, se va supune deliberaţiunilor Domniilor voastre, şi vom face, ca prin condiţiunile de capacitate şi garanţiile de stabilitate, sĕ avem un personal administrativ, care sĕ corespundă la însemnata misiune ce'i este încredinţată.

O esperienţă de mai multi ani a dovedit asemenea, că legea tocmelelor agricole, şi aceea a poliţiei rurale, cer urgente şi serioase modificări, pe care Guvernul meu se va grăbì a vi le presenta cât mai neîntârḑiat.

Starea financelor noastre vĕ va fi supusă, în toate amĕruntele ei, prin situaţiunea financiară, ce are sĕ vĕ presente ministrul meu de finanţe. Trebuie sĕ constatez însĕ chiar acì, că recolta, cu totul mediocră a anului trecut, şi grelele sarcine, ce bugetul a avut sĕ poarte în anul 1879, au făcut sĕ nască, pentru un moment, temerea că veniturile bugetare nu vor putè acoperì cheltuelile acelui an; această temere, din fericire, nu a fost întemeiată; departe de a presenta un deficit, anul 1879 şi primele trei luni ale anului 1880, s'au saldat pe deplin cu simplele resurse bugetare, lăsând chiar un escedent.

Acest resultat, de care trebue sĕ ne felicitãm, e datorit negreşit silinţelor de îmbunătăţiri serioase aduse în administraţiunea financiară; dar, mai ales şi în cel mai înalt grad, studiului conscienţios ce a condus Camera în alcătuirea bugetelor, şi spiritului ei de economie, bine înţeleasă şi apropiată trebuinţelor ţĕrei. Pentru a înlesnì în viitor şi mai mult lucrările Camerei în această privinţă, ministrul meu de finanţe a luat mĕsuri pentru studiul, revisuirea şi punerea în deplină armonie a legilor financiare actuale. Vi se va supune treptat deliberaţiunilor Domniilor voastre, diferitele proiecte de legi pregătite, mai ales proiectul de lege pentru păduri, a cărui mare trebuinţă este de atâta timp şi atât de mult simţită de toată ţara.

Instrucţiunea publică, dela al căreia mod de organisare atârnă viitoriul întreg al ţĕrei noastre, a atras atenţiunea deosebită a Guvernului meu.

O esperienţă de 15 ani a dovedit, că actuala lege a instrucţiunei publice, deşì a putut fi bună pentru alţi timpi, numai este astăḑi îndestulitoare pentru generaţiunile tinere, cari trebuie sĕ fie pregătite în raport cu progresele noastre sociale şi economice.

De aceea Guvernul meu va supune deliberărei Domniilor voastre un proiect de lege asupra instrucţiunei, mai corespunḑĕtor cu interesele şi aspiraţiunile ţĕrei. Fără a se neglige câtuşi de puţin necesităţile culturei înalte, se vor satisface prin acest proiect: trebuinţa îngustă de organisaţiunea noastră politică, ca fie care cetăţan sĕ cunoască drepturile şi datoriile sale; trebuinţa impusă de organisarea socială egalitară a poporului nostru, ca fie care bărbat sau femee, sĕ aibă larg dehchise carierile, pentru care este mai apt, şi în cari poate sĕ aducă mai mult folos lui însuşi, precum şi ţĕrei; trebuinţa impusă de situaţiunea noastră economică, ca fie care Român, şi toţi împreună, sĕ aibă cunoscinţele practice, cari sĕ'i pună în stare de a lupta cu succes pe terenul economic. Cu un cuvênt prin noua organisare, se vor putè forma din generaţiunile tinere, oameni şi cetăţeni cât mai folositori lor înşile şi ţĕrei.

Graţie progresului simţitor, ce a făcut la noi sciinţa dreptului, culeasă de junimea noastră prin universităţi străine, ca şi din universităţile noastre, putem constata cu mândrie, că un însemnat numĕr de magistraţi este gata sĕ alimenteze şi sĕ întărească justiţia, această instituţiune, care este o putere în Stat, menită a ocrotì familia, averea şi libertatea omului, faţă cu cerinţele sociale.

Guvernul meu vĕ va presenta dar, în cursul acestei sesiuni, o lege organică corespunḑĕtoare şi adoptată Constituţiunei, şi care se asigure independenţa magistraturei precum şi alte proiecte, cum sûnt acele asupra domiciliului, al căror scop va fi a corespunde la nouele trebuinţe sociale.

Pe terenul economic, România trebue sĕ între pe o cale mai largă, pe care o reclamă atât posiţiunea cât şi interesele ei. Ministrul Meu de lucrări publice, comerciu şi agricultură, vĕ va presenta o situaţiune cu deamĕnuntul asupra stărei lucrărilor noastre publice. În sesiunea trecută Domniile voastre aţi votat legea pentru cesiunea căilor ferate ale acţionarilor cătră Statul Român. Această lege a şi primit aplicaţiunea ei mai în toate părţile sale esenţiale; astfel că, de fapt, Statul se poate considera astăḑi deplin stăpân al liniei. Binefacerile acestei schimbări au început chiar de pe acum a se simţì: în cursul acestui an s'a putut aduce o uşurare comerciului şi agriculturei, reducêndu-se în mod însemnat tarifele de transport ale cerealelor, fără a se aduce vre-o scădere în venitul normal al liniei. Nu este de îndoit că, într'un timp scurt, întroducerea îmbunătăţirilor, proiectate sau în curs de esecutare, au sĕ pună marea arteră Roman-Vêrciorova în condiţiunile unei linii de ântâia ordine. Liniile Ploiesci-Predeal şi Buzĕu-Mărăşesci, a căror trebuinţă a fost recunoscută, sûnt: cea dintâiu pusă deja în esploatare, şi pe cea de a doua în curênd se va putè stabilì o circulare regulată şi neîntreruptă. O altă linie, destinată a stabilì o comunicaţiune directă cu România trans-danubiană, prin Cernavoda, este în studiu, şi lucrările de trassare pe teren, în mai multe direcţiuni, sûnt deja foarte înaintate.

Tot din causa însemnătăţei ce pe fie-care ḑi iau căile noastre ferate, cari sûnt legate cu desvoltarea progresivă a stărei noastre economice, Guvernul Meu studiază legătura reţelei noastre de căi ferate cu minele de sare în esploatare, precum sûnt acele dela Târgul-Ocnei şi dela Slănic, şi se preocupă a asigura liniilnr noastre debuşeurele necesare pentru scurgerea productelor noastre în străinătate. Asemenea el a studiat şi a şi început esplorări de mine de cărbuni de pământ în multe puncte, precum Bahna, Iloviţa şi Ploştina. Resultatele acelor esplorări, după esperienţele făcute pe linia Bucuresci-Vêrciorova, au îndemnat pe Guvern a împinge cercetările şi lucrările de esplorare cu cea mai mare activitate.

Tot astfel, în ceea ce privesce agricultura, industria şi comerciul, s'au făcut studiì şi se vor supune deliberărei Domniilor voastre mai multe proiecte de organisare şi îmbu-

---

Ploiesci-Predeal etc., pendulă de dl Engels şi mai multe lucrări tipografice.

În total, vestibulul conţine 105 obiecte.

Nu putem trece mai departe fără a face o întrebare: unde sûnt oare produsele scoalelor de meserii de la Severin, Bucium, Caracal, Băcău? N'au lucrat ele nimic ce s'ar fi putut espune? Ar fi întristător; căci aceasta ar fi dovadă, că ele nu corespund scopului, pentru care ţeara îşi impune sacrificie.

Sala A.

Această sală e destinată în special pentru pictură şi sculptură.

Aici au espus picturi d-şoarele Vlădoian Irina, Popovici Emilia, Sterie Ecaterina, câte trele din institutul Elena d-na şi d-şoara M. Costafor, dd. Bardasare Panaitean Em., Dan Mich. Fotino Ales., Henţia Sava., Nestorescu V., Poenar Iuliu., Rădulescu N., Stănescu C., Stahi C. D., Iliescu C., Stoianescu G. S., Danielescu G., Vasilescu St., Verusi P. şi Zisu M.

Obiecte de sculptură au espus d. Căpit. Buescu, o puşcă ciselată şi un revolvĕr ciselat, amendouĕ invenţiuni ale sculptorului şi revolvĕrul admis chiar în armata română; asemenea d-nii căpitan George, Nicolescu N., Sălceanu I., d-na Tibinca Elena şi Orfelinatul Panteleimon.

Dacă, în vestibul, privirea lucrărilor elevilor din diferite scoale ne a făcut sĕ concepem frumoase speranţe pentru viitor, aici găsim câteva lucrări onorabile care — deşì la noi arta nu e de loc încuragiată — ne permit a ḑice: *e pur şi muove.*

E de observat tot în această sală puşca inventată de d. Perna, ingeniar din Ploiesci.

Vom revenì, spre a descrie mecanismul invenţiunilor de arme ale dlor căpitan Buescu şi Perna, asupra cărora vom vorbì de altădată; ne mărginim astăḑi, a trage visitătorilor atenţia asupra esposiţiunei.

În sala *A* sûnt espuse 89 obiecte.

Sala B.

Aici sûnt espuse 215 obiecte, între care merită o deosebită atenţiune următoarele:

Întrând, ne oprim dinaintea unui dulap, în care se află diferite obiecte, precum costume de doamne, vestminte naţionale, flori artificiale broderii etc. lucrate cu multă artă de elevele scoalei profesionale de fete din Bucuresci. Esposiţiunea lucrărilor acestei scoale va convinge pe ori cine, că fericită a fost ideea, ce guvernul liberal a avut de a o înfiinţa.

O părere de rĕu sûntem datori sĕ esprimăm, aceea adecă, că scoala profesională de fete dela Iaşi, înfiinţată de mai mulţi ani de Reuniunea femeilor române, n'a creḑut bine de a lua parte la această spornică luptă. Am căutat mult prin toată sala B lucrări de ale acestei scoale, dar în zadar. Cu toate aceste ce bine ar fi fost ca aceste douĕ instituţiuni surori, una creată de curênd şi susţinută de guvern, cealaltă fundată din iniţiativa individuală, sĕ se fi presentat ţĕrii faţă în faţă cu lucrările lor! Emulaţiunea ce ar fi resultat din aceasta ar fi fost cel mai puternic îndemn spre progres.

În sala B, sûnt espuse atâtea mărunţişuri, încât ne ar fi peste putinţă sĕ ne oprim la toate.

Scoala Elisabeta Doamna şi un însemnat numĕr de d-şoare au espus asemenea multe obiecte frumoase, care dovedesc gust în concepţiune şi deosebită dibăcie în esecutare.

În această sală sûnt representate, în mic negreşit, dar bine şi meritoriu următoarele ramure din industrie: postăvăria, pălărieria, cismăria, tăbăcăria, văpsitoria de stofe de lână, bumbac şi mătasă, ceprăzăria, pâslăria (heaussons).

Industria postavului e representată prin mustre trămise de d. Eug. Bleaz (fabrica dela Neamţ), d. I. Conculescu din Pitesci, d. Toma Filitis, (Lipia-Bojdani, Ilfovu) şi prin mai multe feliuri de ţesături din mănăstiri.

Cismăria şi tăbăcăria prin produsele fabricei dlui M. Mandrea, prin produsele câtvor cismari din Bucuresci şi prin mustre de încălţăminte lucrate la penitenciare.

Pălărieria, prin produsele mai multor pălărieri din capitală şi din judeţe.

Pâslăria, prin mustre din lucrările în pâslă ale elevilor scoalei înfiinţate de secţiunea de Ilfov a sonătăţiri, între cari se pot enumera, un proiect pentru înfiinţarea creditului agricol, un altul pentru mine şi cariere, un proiect pentru modificarea legei prestaţiunilor, şi în fine un proiect pentru reorganisarea ministerului de comerciu, agricultură şi lucrări publice.

În ceea ce privesce forţele noastre militare, ele au atras cu deosebire îngrigirile Guvernului meu, care le a putut desvolta, graţie mijloacelor, ce i s'a dat de Cameră în sesiunea trecută. Astfel, conform cu prevederile legei organisărei militare s'au putut crea anul acesta încă 14 regimente de dorobanţi, 4 regimente călăraşi şi un batalion de geniu; şi organisarea militară, devenind încăpĕtoare pentru toţi tinĕrii valiḑi, s'a putut acum aplica principiul serviţiului obligator prin chemarea sub arme a întregului contingent anual, în cât numai estimp 30,000 de tineri au putut fi trecuţi prin diferitele corpuri ale armatei.

Două tabere de instrucţiune stabilite la Ţigănesci şi la Roman, osebit de concentrările neîntrerupte la regimentele de dorobanţi şi călăraşi în fie-care judeţ au contribuit la înlăturarea dificultăţilor, cari resultă din ori-ce sporire însemnată. Însu'mi am constatat, cu ocasia inspecţiunilor şi manevrelor, ce am făcut, că aspectul şi soliditatea armatei sûnt din cele mai satisfăcĕtoare.

Dar pe cât organisarea armatei s'a lărgit, pe atât misiunea cadrelor dobêndesce o importanţă preponderantă. Din formarea lor, printr'o educaţiure specială, Guvernul meu 'şi-a făcut cea mai imperioasă datorie, pregătind înfiinţarea scoalelor militare superioare, ce reclamă o instituţiune larg concepută. În acest scop, o scolă superioară de resbel, spre a forma oficeri de toate armele pentru serviţiul de stat-major, şi o scoală de aplicare pentru artilerie şi geniu, sûnt pe cale de organisare, ca sĕ poată funcţiona chiar în anul acesta. Scoala fiilor de militari din Iaşi s'a sporit cu 50 elevi, şi în curênd se speră a se înfiinţa, la Graiova, o nouă scoală militară după modelul celei din Iaşi. Guvernul meu vĕ va cere, chiar în cursul acestei sesiuni, mijloacele bugetare, ce reclamă privegherea şi progresul acestor stabilimente, din cari au sĕ iasă cadrele superioare şi inferioare ale armatei.

Pe lângă aceste creaţiuni, s'a asigurat armatei un nou material de resbel perfecţionat; numai în anul acesta, ridicarea unor clădiri militare, din cari trei în Dobrogea a adus o însemnată îmbunătăţire a instalărei trupelor, scoalelor militare şi stabilimentelor de artilerie şi de marină.

Guvernul meu vĕ va presenta, la timpul acestei sesiuni, toate proiectele de legi militare, pe cari le reclamă o organisaţiune menită a utilisa resursele noastre defensive şi a întărì instituţiunea noastră militară, înrădĕcinată deja în inima fie-cărui Român, şi de natură a ne asigura viitorul şi a ne garanta în contra ori-cărei eventualităţi.

În ceea ce privesce noua provincie română, Dobrogea, în urma legilor, ce aţi votat, — şi cari au asigurat o perfectă egalitate şi libertate tuturor populaţiunilor fără deosebire, — este pe cale de desvoltare şi prosperare. Sûnt sigur că urmându-se tot astfel, şi dându-i-se şi alte legi, de cari are trebuinţă, asimilarea acestei provincii cu restul României va putè devenì peste puţin completă.

Este încă o cestiune d-lor Senatori, d-lor Deputaţi, care a preocupat, în cei din urmă ani toată ţeara, aceea a succesiunei Tronnlui. Vĕ pot asigura că ea se va regula conform prescripţiunilor Constituţiunei noastre. Guvernul meu vĕ va pune în cunoscinţă despre această regulare.

Activitatea domniilor veastre va avè şi în sesiunea aceasta un câmp întins şi fertil. Ţelul ce vĕ propuneţi a atinge va fi cu atât mai lesnicios şi mai productiv, că am toată încrederea, că prin înţelepciunea marilor puteri, pacea se va manţinè în peninsula balcanică, şi că astfel vom putè continua, fără preget, lucrările noastre pacifice din întru.

Uniţi cu toţii, adunări legiuitoare şi puterea esecutivă, sĕ ne dăm un sprigin reciproc, spre a atinge scopul comun: Binele Patriei.

Prin vitejia armatei noastre s'a ridicat prestigiul ţerei, încrederea în sine şi respectul ce impune un nobil patriotism. Prin unirea domniilor voastre, prin activitatea domniilor voastre, laborioasă şi productivă, sĕ probăm că sûntem tot atât de bărbaţi în luptele pacifice ale desvoltărei noastre interioare, şi că merităm a ocupa locul ce am luat între naţiunile independente ale Europei.

Sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare este deschisă.

CAROL.

(Urmează semnăturile ministrilor).

Varietăţi.

* (Festivitatea împĕratului Iosif). După cum se aude şi în Sibiiu se va ţinè un comers festiv în onoarea şi spre aducerea aminte de suirea pe tron a împĕratului Iosif II. înainte cu 100 de ani. Serbarea se va ţinè în sala de la „Împĕratul Romanilor“.

* (Retipărirea cărţilor bisericesci). Cestiunea retipăririi cărţilor bisericesci s'a resolvat. Erau în această cestiune în sinul Sf. Sinod două opinii; cea dintâiu era sĕ se retipărească acele cărţi cu litere cirilice şi cu foarte mici modificări de text acolo unde cuvintele vechi sûnt aproape lipsite de înţeles astăḑi, şi pentru cari limba vorbită acuma de popor are alţi termini; a doua opinie era: sĕ se retipărească cu litere latine şi cu modificări de text mai radicale. Discuţia neputênd eşì la capĕt, era vorba sĕ se amîne deslegarea acestei cestiuni până la viitoarea sesiune a Sf. Sinod, şi în acest interval sĕ se dea publicităţii cele două propuneri cu argumentările lor *in extenso*, pentru a se obţinè şi părerea publiciştilor competenţi în materie. Asupra acestora, d. ministru de culte a făcut o a treia propunere: sĕ se tipărească o ediţie cum o cere cea dintâiu opinie, o altă ediţie cum o cere a doua opinie, însĕ numai cu modificările de text propuse de opinia cea dintâiu; afară de aceasta sĕ se dea amênduror ediţiilor un caracter oficial egal, remănênd ca publicul şi partea preoţească sĕ useze de ediţia, pe care o va găsì mai potrivită cu cultura şi temperamentul individual. Această a treia propunere a prevalat şi a fost adoptată de unanimitatea membrilor presenţi ai Sf. Sinod. „Timpul.“

* (Facultate teologică în România). Am spus ḑilele aceste că este vorba de înfiinţarea unei faculităţi de teologie. In sinul Sf. Sinod s'a făcut o propunere în sensul, ca facultatea aceasta sĕ fie susţinută de P. Sf. părinţi archiepiscopi şi episcopi. Propunerea aceasta a căḑut. Guvernul a promis, prin organul d-lui ministru de culte înfiinţarea unei asemenea facultăţi cu mijloacele Statului.

* (Necrolog). Juliu Bardosy Inspector r. scolastic al comitatului Iasigia, Cumania mare şi Solnoc din preună cu soţia sa Irina născută Nistor, în numele lor, cât în cel al copiilor minoreni Corneliu, Valeria şi Aurelia cu inima sfăşiată de durere anunţă, că prea iubita lor fiică *Otilia* în etate de 6 ani şi 2 luni în urma unui morb îndelungat de scarlat a încetat din viaţă. Remăşiţele pămêntesci ale prea plăcutei copile s'au astrucat în 24 Noemvre a. c. la 3 oare după ameaḑi din locuinţa părinţilor — strada sărei, — după ritul catolic în cimiteriul comun. Solnoc în 23 Noemvre 1880. Fie'i ţerina uşoară şi memoria binecuvêntată!

* (Incidentul „Bartha“). Deputatul dietal Ugron, carele în afacerea lui Bartha a condus deputaţiunea aleasă de adunarea poporului din Cluj, n'a fost primit de Maj. Sa împĕratul în audienţă.

* (Cel mai rece Octomvre). Din publicaţiunea unei serii de observări meteorologice şi calculări matematice în jurnalele din Petersburg se vede, că de 121 ani nici odată Octomvre n'a avut o recealâ atât de mare, în Rusia, ca în anul 1880.

* (Un comite suprem încercetare). Ministrul de interne a întrodus cercetare contra comitelui suprem din comitatul Beregh, Stefan Horváth, şi adecă în urma mai multor plânsori de tot grave din partea unui posesor din comitat contra comitelui suprem şi a ginerelui seu, Andrei Pechy, protopretor al comitatului. Acesta adecă a defraudat cu scirea comitelui din banii pentru regulare suma de peste 20,000 fl. v. a.

* (Defraudaţiune). Emeric Kátay, cassarul contelui Alecsandru Károly a defraudat 80,000 fl. şi a luat lumea în cap.

Posta din urmă.

Eri avea sĕ se întrunească în Galaţi comisiunea dunăreană europeană spre a discuta regulamentul pentru navigaţiune, poliţie şi privigherea fluviului, dela poarta de fer până la Galaţi. „P. Ll.“ se plânge că România, în discusiunea aceasta, stă pe partea contrarilor monarchiei noastre. El ḑice mai departe că cele cuprinse în „Avant-projet“ nu sûnt dogme nediscutabile şi că diplomaţia noastră va avè atâta înţelepciune, ca sĕ nu se opună modificărilor recerute de principiul libertăţei dunărene. După „Timpul“ Cogălniceanu are misiunea de a lucra în Paris contra „avant. projetului“ austriac.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia română,

Proces-verbal Nr. 16.

Şedinţa ordinară ţinută în ḑiua de 19 Septemvre 1880.

Membri presenţi: D-nii G. Chiţu, Hăşdĕu B. P., Maiorescu T., Sion G., Ionescu N., Cogălniceanu M., Maniu V., Melchisedec P. S. S. Episcop, Sturdza D., Aurelian P. S., Bacaloglu Em., Brânză D., Felix I., Ghica I., Ştefănescu Gr.

Sub preşidenţa d-lui Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 1 oară p. m.

Se cetesce şi se aprobă procesul-verbal al şedinţei precedente.

D. preşedinte comunică o scrisoare din partea dlui Stefan Ciocârlan, prin care dăruesce Academiei următoarele cărţi:

1. *Fouqué* Santorie et ses éruptions;
2. *Charles Sainte-Claire Deville*, coup d'oeil historique sur la géologie et sur les travaux d'Elie de Beaumout;
3. *Paul Bert*, Revues scientifiques (denxième annèe);
4. *Darwin*, L'Origine des Espèces;
5. *Darwin*, Voyage d'un Naturaliste autour du monde;
6. *Darwin*, Les plantes grimpates;
7. *Smiles*, Vie d'un Naturaliste;
8. *Büchner*, Force et matière;
9. *Janet*, Le matérialisme contemporain;
10. *Bellynck*, Botanique;
11. *Guillemin*, Le Son;
12. *Boitard*, Le jardin des plantes. Description et moeurs des Mammifères;
13. *Delafosse*, Minèralogie (3 vol. et plauches);
14. *Letournau*, Biologie;
15. *Lefranc*, Littérature;
16. *Code politique de la Belgique*, (edition Delebecque);
17. *Brun*, Introduction a l'étude du droit;
18. *Montesquieu*, La grandeur des Romains et leur décadance;
19. *Victor Hugo*, Histoire d'un crime (2 vol.);
20. *Castelar*, Préface a l'Histoire d'un crime;
21. *Reveillè-Parise*, Physiologie et hygiène des hommes livrés aux travaux de l'esprit (2 vol.);
22. *Zimmermann*, La solitude;
23. *Saisset*, Le scepticisme.

Donaţiunea se primesce cu mulţămire şi se transmite la bibliotecă.

D. Sturdza dăruesce academiei următoarele cinci sigiluri:

---

cietăţii pentru învĕţătura poporului român.

Ceaprăzăria, prin mustre din magazinul dlui Ghiţă Pelmuş şi din al casei Nacu (amêndouĕ în Bucuresci). Această din urmă înfiinţată în 1830, a espus într'o anesă chiar machinele ce întrebuinţează, spre a lucra chiar sub ochii visătătorilor, şi a primit numĕroase comande dela unii visitători, cari au fost încântaţi de a vedè lucrânduse acici obiecte, ce credeau că se aduc din străinătate.

Văpsitoria fină, prin mustre din atelierul d-lui Panteleimonescu.

Aici se pot vedè asemenea mustre de mătasă şi de gogoşi şi de mătasă, borangic, şi mai multe preparate medicinale espuse de domnii Cornia, Ciura, A. Brănescu şi maior Vlădescu.

Sala *B*, precum se vede din această scurtă şi incompletă înşiruire a obiectelor espuse, merită multă atenţiune. În ea vedem costumele naţionale române în faţă cu cele orăşenesci şi de lux; aici ne putem da samă despre spiritul de concepere ale ţeranei române în combinarea colorilor, şi despre gustul şi dibăcia în esecutare. Aici în sfêrşit, vedem începutul unor industrii în mare, începuturi care nu pot decât sĕ ne umple de bucurie.

Terminând, pentrucă nu putem decât sĕ desaprobăm din toate puterile îndărătnicia abagilor şi cojocarilor români. Aceşti meseriaşi, care îmbracă poporul dela ţeară, n'au espus nimic.

Nu cumva cred acesti onor. cetăţeni, că pe dênşii nu'i atinge întru nimic binele sau rĕul ţĕrei acesteia? Ar fi absurd şi pentrucă nu putem admite aceasta, ne tot întrebăm, cum nu simt şi nu înţeleg, că espunênd, ei cei dintâiu ar fi tras foloase personale; căci s'ar fi făcut mai cunoscuţi şi apoi foloase generale pentru ţeară căci vĕḑênduse ce şi cum sĕ lucrează în ţeară s'ar fi putut mai lesne găsì mijoacele de a încuragia această muncă. Printr'o astfel de vinovată nepăsare, aceşti meseriaşi vor ajunge a perde şi dênşii clientela, cum 'şi-a perdut-o cismarii, şi vor vedè hainele străine luând, şi la ţĕrani, locul acelora, ce se lucrează acum de abagi şi cojocari. Fie siguri dênşii, că industriaşii străini sûnt mai cu minte şi ei nu vor resista de a da forma ce se obicĭnuesce hainelor, ce s'ar aduce şi pentru ţĕrani.

Tot asemenea observaţiuni trebue a se adresa tabacilor, boiangilor şi tinechegilor români, căci avem cel puţin în capitală şi câţi-va tinichegi români.

E dureros sĕ constatăm asemenea lipse; dar le constatăm, pentruca regretabila greşeală de acum sĕ nu se mai reproducă.

Vom urma, în alte numere, această repede schiţă, sperând că cei ce ne citesc se vor duce sĕ vadă şi sĕ apreţieze însişi produsele muncei naţionale. Aceasta e o datorie pentru ori ce Român şi e atât de lesne de a o îndeplinì fie care.

1. Un inel sigil în mijloc o gemmă representând un cal marin, ear' împregiur cu inscripțiunea: + GНЮ ГЕЧРТЪ БРАЧЮ ЯРМЯШЪ.

2. Un sigil-inel cu un cap de bou cu stea între coarne și cu o inscripțiune, ce nu am putut-o încă descifra;

3. Un sigil în mijloc cu o monetă de la Eliogabal și cu o dublă inscripțiune, ce nu am putut-o încă descifra;

4. Sigilul domnesc al lui Ghica-Vodă, din 1660 (de fer);

5. Sigilul de posunar de argint al lui Alecsandru Ioan I.

Această nouă donațiune din partea D-lui Sturdza se primesce cu multă recunoscință transmițêndu-se la biblioteca Academiei.

D. Sturdza conform cu însărcinarea ce primise în ședința precedentă, citesce următorul memoriu:

Ministerul cultelor și al instrucțiunei publice s'a adresat în anul 1874 la D-nul George Hurmuzaki cu întrebarea, dacă consimte a trămite manuscriptele istorice, remase în urma repausatului Eudoxiu Hurmuzaki pentru ca sĕ fie publicate cu cheltuiala ministerului și sub privegherea unei comisiuni *ad hoc*, numită din persoane de încredere, în privința cărora ministerul 'și-va face o datorie de a'l consulta prealabil."

D. George Hurmuzaki a trămis în același an prin D. Dim. Sturdza manuscriptele menționate la Bucuresci și „le pune la deplina disposițiune a ministerului spre a se publica, cedênd deplină proprietatea lor, cu singura condițiune ce se înțelege de la sine însuși, ca textul opului sĕ rĕmâe nealterat și ivindu-se ori-ce fel de obstacole neprevĕḑute, cari ar împedica tipărirea opului, aceasta sĕ i se înapoiese atunci." Tot deo-dată donatorul a numit pe D-nul Dimitrie Sturdza, „de neîngrădit representant", și anume la așeḑarea membrilor comitetului de publicare, fără a avè trebuință de a 'i cere vre o socotință, ci făcênd ce va afla de cuviință singur după propria-i socotință."

In urma primirei acestor prețioase manuscripte, ministerul a determinat, a se cheltuì o sumă anuală de 18,000 lei pentru tipărirea lor și după ce a consultat prealabil pe D. George Hurmuzki, a instalat comisiunea, însărcinată cu publicarea. Această comisiune este compusă de D-nii Michail Kogălnicean, Alecsandru Odobescu, Teodor Rosetti si D. Sturdza, ca membri, pe D. Ioan Slavici ca secretar.

Comisiunea a și luat îndată mĕsurile necesare pentrtru tipărirea acestui op într'un mod demn de îsemnătatea lui, demn de memoria ilustrului autor, demn de însăși donațiunea.

Publicațiunea a urmat cu neîntrerupere, și până la ultima ḑi a lunei Aprilie anul curent a eșit de sub tipar:

a) *Din Documente.*

Vol. VI și vol. VII coprinḑênd secolul al 18-lea.

Vol. III coprinḑênd cele douĕ și jumĕtate din urmă decenii a secol. al 16-lea

b) *Din fragmente.*

Vol. I în limba orginală germană și în traducere românească.

Vol. II în limba originală germană.

Cheltuielile ocasionate de această publicațiune sûnt următoarele:

a) Tipărirea lei		54,507-50
Și anume:		
Documente.		
VI—90³/₄ coale a 130 l.	11,827-50	
800 portrete . . .	1,600	
Legatul și broșatul .	160	
		13,587-50
VII—76¹/₂ coale . .	9,945	
800 portrete . . .	1,600	
Legatul și broșatul .	160	
		11,705
III—79¹/₂ coale . .	10,335	
800 portrete . . .	1,600	
Legatul și broșatul .	160	
		12,095
Fragmente, I.—20 coale	2,600	
800 portrete . . .	400	
Legatul și broșatul .	160	
		3,160
II.—14 coale . . .		1,820
I.—26 coale . . .	2,340	
2,000 portrete . . .	500	
Legatul și broșatul .	300	
		3,140
		45,507-50

b) Secretariatul, corectura și traducerea fragmentelor în limba românească, lei		15,838-23
Și anume:		
În 1876 . . .	4 188-33	
În 1877 . . .	700	
În 1878 . . .	6,420	
În 1869 până la ultima Aprile 1880,	4,529-90	
	15,838-23	

Totalul cheltuelilor lei 61,345-73

Asupra acestei sume ministeriul a făcut următoarele plăți:

Anul	Pentru tipărire.	Pentru secretariat.	Total.
1876	6890	4,188-33	11,078-33
1877	—	700 —	700 —
1878	3,030	6,420 —	9,450 —
1879/80	15,687-50	4,529-90	20,217-40
Total	25,607-50	15,838-23	41,445-73

Ministeriul mai datoresce dar' acestei publicațiuni pentru a încheia 4 ani și 4 luni budgetari suma de 19,900 lei.

Luâdu-se de basă cifra alocată la începutul publicațiunei și în înțelegere cu donatorul și anume 18,000 lei, suma ce ar fi trebuit sĕ se pue la disposițiunea publicațiunei pentru anii 1876, 1877, 1878 și 1879 care se termină la ultima ḑi a lunei Aprilie 1880, este de 78,000 lei, adecă 16,654 lei, 27 bani, mai mult de cât suma cheltuită.

Suma de 16,654 lei 27 bani nu se poate reclama, fiindcă nu s'a făcut de către comisiune lucrarea corespunḑĕtoare. Academia este însĕ în drept, a cere ca onoratul ministeriu sĕ binevoiască a lichida datoria din trecut, plătind suma de 19,900 lei de mai sus, în momentul, în care cu începutul anului budgetar 1880/81, această publicațiune trece asupra Academiei. Atunci guvernul va fi cheltuit pe an 15,586 lei, bani 43, adecă cu 2,413 lei, 57 bani, mai puțin decât suma alocată de 18,000 lei.

Plata sumei de 19,900 lei s'ar putè face de ministeriu prin cererea unui credit ecstraordinar.

Această publicațiune, care a avut un resunet în lumea învĕțată, ar trebuì împinsă cu mai multă iuțeală, ca o datorie a națiunei către memoria ilustrului autor și către neînteresatul donator. Ea nu ar trebuì din lipsa mijloacelor promise sĕ lângezească.

Se alăturează comptul tipografului.

După o discuțiune la cari iau parte D-nii Kogălnicean, Ghica și Sion, se decide, a se face de către delegațiune o adresă la minister în sensul memoriului de mai sus.

D. Kogălnicean dă o relațiune plină de interes despre anticitățile din Dobrogea, în care se resfrâng ḑice D-sa cele patru civilisațiuni ce s'au succes pe teritoriul de acolo: civilisațiunea elenă, cea română, cea bizantină și cea genovesă, ba încă esistă un monument, un turn din stâncă, atribuit Persanilor. Constanța mai cu seamă, împreună cu vecinătățile ei, constată definitivamente de a ocupa locul, unde fusese Tomi, este plină de resturi antice, fie monumente mute, fie inscripțiuni. După ce dă amĕnunte asupra Valului lui Traian din Dobrogea, asupra muzeului format în Constanța de către d. prefect Oprean și asupra propriei sale colecțiuni, archiologice, d. Cogălnicean conchide, că Academia este datoare de a trimite în Dobrogea o espedițiune scientifică.

D. Stefănescu profitând de oare-cari observațiuni ale dlui Cogălniceanu, atrage atențiunea asupra fenomenului de așa numita oscilațiune a terenului.

D. Cogălniceanu, pe lângă cele ḑise, adaogă despre interesul de a se studia Dobrogea și din punctul de vedere naturalist, dând cu această ocasiune câteva amĕnunte asupra remarcabilei floare de pe insula pretinsă a lui Ovidiu, de lângă Constanța, unde cresc plante străine restului Dobrogei.

După o discuțiune, la care iau parte d-nii Sion, Ionescu, Ghica. Ghițu, Sturdza și Aurelian, se decide:

1). Sĕ se trimită deocamdată în Dobrogea o comisiune provisorie, compusă de d-nii Cogălniceanu, Hasdĕu și Stefănescu, pentru a face la fața locului un plan pentru o viitoare esplorațiune sistematică sub toate puncturile de vedere.

2) Sĕ se pună la disposițiunea acestei comisiuni din partea Academiei 2,000 lei, pentru cari în sesiunea generală se va cere apoi un bil de indemnitate.

3). Sĕ fie rugat ministeriul de a înlesnì comisiunei mijloacele materiale de transport.

Ședința se ridică la 4 oare și jumĕtate post-meridiane.

Președinte, Ioan Ghica.

p. Secretariu-general, Hasdĕu.

Bursa de Viena și Pesta

din 27 Noemvre 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	108 55	108.40
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.20	81.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98 25	97.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.50	85 25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.50	124.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	97.50	97.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	96.—	96.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	95.75	95.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	94.25	94.25
Obligațiuni urbariale transilvane .	94.25	94.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	96.75	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.50	94.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.60	72.50
Datorie de stat în argint . . .	73.35	73.50
Renta de aur austriacă	87.20	87.25
Sorți de stat dela 1860 . . .	131.—	131.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	820.—	820.—
Acțiuni de credit austr. . . .	287.60	286.20
Acțiuni de bancă de credit ung.	259.—	258.50
Sorți unguresci cu premii . . .	109.55	109.75
Sorți de regularea Tisei . . .	107.—	107.25
Argint	--.—	—.—
Galbin	5.54	5.58
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemțesci	58.—	58.05
London (pe polița de trei luni) .	117.55	117.55

Economic.

Sibiiu 26 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.30—8.30; grâu sĕcăreț fl. 5.80—6.80.; sĕcară fl 5.60—6. Orz fl. 3.90--4.30; Ovĕs fl. 2.--2.40 Cucuruz fl. 3.40—3.80; Mălaiu fl. 6—7; Cartofi fl. 1.60—2.; Semênță decânepă fl. 4—5; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 9—10; Fasole fl. 5.50—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.; Slănină fl. 36—38 Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 24—28.; Săpun fl. 16—18. fên pro 50 chilo fl. 0.80—1: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de vițel 35—50 cr. crane de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Mediaș, 25 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâ 7.40—8; Grâu sĕcăreț fl. 6—6.00; Sĕcară fl. 5.20—5.80 Ovĕs fl. 2.—2.30; Cucuruz fl. 2.50—2.75; Sĕmênță de cânepă fl. 4—5.; Fasole fl. 5—6 mazere fl. --.—; Cartofi fl. 1.50—1.60; Fên fl 1.30—1.50; cel vechiu; cel nou fl. ---; Cânepă fl. 22—18; Slănină pro 100 chilo: fl. . —70; unsoare de porc fl. 70; Sĕu de luminări fl. 30—46; Spirt pro grad cr. 11¹/₂; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 40— cr. carne de vițĕl 44 cr.; carne de berbece 24 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu foarte bine cercetat; și prețurile totuși n'au scăḑut. Timpul este ernatec.

Nr. 349. 2—3

CONCURS.

În protopopiatul gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincul-mare sûnt a se mai ocupa următoarele douĕ posturi învĕțătoresci devenite acum vacante, cu termin până la 26 Noemvre a. c.

1. Bendorf cu salariu anual 104 fl. v. a. prin repartiția dela popor, cuartir și lemnele trebuincioase pentru încălḑit.

2. Ghijasa inferioară cu salariu anual 150 fl. v. a. prin repartiția dela 140 familii și tot dela atâtea familii câte un prânḑ de bucate, cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa ori care din aceste posturi, au de a'și așterne petițiunile lor instruite comform statutului organic până la 26 ale curentei la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu în 5 Noemvre, 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

G. Maieru m. p.,
adm. prot.

Nr. 293. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scoalele poporale gr. or. din subsemnatele comune bisericesci ale ppresbiteratului gr. or. al Mercurei se escrie concurs până la 25 Noemvre st. v. a. c.

1. Pentru postul învĕțătoresc din Rod salar anual de 300 fl. v. a.

2. Pentru postul învĕțătoresc din Dobârca 100 fl. v. a.

3. Pentru postul învĕțătoresc din Spring 100 fl. v. a. cuartir natural și lemne de foc.

4. Pentru postul învĕțătoresc din Boz 100 fl. v. a.

5. Pentru postul învĕțătoresc din Beșineu 100 fl. v. a.

6. Pentru postul învĕțătoresc din Gusu 100 fl. v. a.

7. Pentru postul învĕțătoresc din Gârbova 100 fl. v. a.

8. Pentru postul învĕțătoresc din Mercurea 120 fl. v. a. și 4 orgii lemne de foc, din care se va încălḑì și scoala.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ'și adreseze petițiunile lor instruite conform regulamentului scolar congresual din 1878 oficiului ppresbiteral subsemnat până la terminul susindicat,

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea. 28 Octomvre 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 158. 2—3

Prolungire de concurs.

Fiind-că în urma concursului din 14 Septemvre a. c. Nr. 138 pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala gr. or din Feldioara săcuiască nu s'a arĕtat nici un concurent, prin aceasta se prolungeşte terminul concursului publicat în „Tel. Rom." Nrii 111, 112 și 114 a. c., încă până la 25 Noemvre a. c.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul prim.

Agârbiciu, 26 Octomvre 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Simeon P. Moldovan m. p.,
protop.

Nr. 270. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei de paroch de clasa a III-a din comuna Comăna inferioară, protopresbiteratul I al Făgărașului, devenită vacantă, se deschide concurs cu termin de o lună dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. În naturale, dela 140 familii, câte una ferdelă bucate grăunțe à 1 fl. 50 cr.—210 fl.

2. Venite stolare dela aceste familii 103 fl. pe an.

3. Venite dela botezul Domnului, dela ḑiua crucii și din postul pascilor 84 fl.

4. Folosirea cimiteriului vechiu și al celui nou cu earbă și cu legumărit 20 fl.

Care toate computate dau suma de 417 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această stațiune, au de a'și așterne suplicile lor, instruate conform regulamentului congresual din 1878 subscrisului oficiu ppresbiteral gr. or.

Făgăraș, 23 Octomvre 1880.

În conțelegere cu respectivul comitet parochial.

Petru Popescu m. p.,
prot.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, și casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie și totdeauna cu succes, și în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 13—24

Nr. 137. Sibiiu, Joi 20 Noemvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 19 Noemvre.

Sûnt cam turburate ḑilele în care trăim, măcarcă sûnt acoperite de spuḑa păcei. Ori în care parte ne îndreptăm privirile, vedem un feliu de agitațiune, mai mult sau mai puțin înfrênată, justificată și nejustificată. Fenomenul acesta se manifestează în linia dintâiu pe terenul politic, dară e ca și fenomenele din natură. Influențează departe și în direcțiuni diverse. Ca sĕ vorbim mai concret: turburarea din ḑilele noastre, așa acoperită de spuḑa păcei, se comunică bucuros și terenului social și chiar și celui eclesiastic; mai mult, ea lovesce astăḑi și în instituțiunile militare.

Dincolo de Laita vedem pronunciându-se din ḑi în ḑi mai marcat germanismul. El vrea sĕ predomnească și din cele ce au transpirat prin presă, în ḑilele, în care s'a serbat memoria împĕratului Iosif II, se vede că i ar plăcè, când toate popoarele Austro-Ungariei ar fi unificate prin limba nemțească. Adevĕrat, că aceasta este o dorință a viitoriului trecut; ea însĕ se manifestează ca un optativ, de care se atêrnă o alternativă de un cuprins semnificativ politic. Nu se poate unificarea, atunci Germanii, cari sciu bine că așa ceva este aproape cu neputință, în conferențe și la festivități de ocasiune dau espresiune ideei, că dacă nu vor ajunge deasupra tuturor, sûnt perduți. Condiționarea aceasta nu este nici decum așa de simplă, precum se înfățișează. Ea învoalve ceva, ce nu este consult a fi trecut cu vederea. Ea, cu alte cuvinte, însemnează a doua parte dela alternativa: „ori domni și stăpânitori, ori dacă nu, ne vom scì noi asigura esistența.....

Dincoace de Laita cresce influența partidei, care vrea sĕ nimicească și legăturile câte mai esistă între Ungaria și Austria. Astăḑi partida aceasta, care serbează pe Kossuth ca pe cel dintâiu bărbat de stat al Maghiarilor, nu se mai țermuresce a combate cuota, cu care participă Ungaria la afacerile comune ale monarchiei; ea a început a denega impositele, fără de care nu poate subsista nici un stat; ea tăbăresce asupra armatei comune, adevĕratul cement, care representă unitatea monarchiei în lăuntru și are chemarea, a apĕra monarchia în afară.

Pecând elementele, care dela 1867 încoace au esercitat suprematia, sûnt conduse în maioritățile lor de dispositiuni centrifugale, celelalte elemente stau uimite și pare că nu cutează nici a se încerca sĕ'și esplice hățăitura politică în dreapta și în stânga din partea acelor ce s'au fost obtrus a fi singuri privighiători ai paladiului monarchiei.

Lucrurile însĕ nu se opresc la atâta. În turbureala descrisă, încolțesc, resar și prosperează și alte perversități, cari sûnt spre stricăciunea monarchiei și a societăței dintr'ênsa. Sfințenia vătĕmată în ceea ce privesce totalitatea monarchiei, este atacată și în particularitățile, cari sûnt tot așa de necesare pentru susținerea armoniei în organismul monarchiei, ca și cohesiunea totalității. Clerul înalt catolic din Cislaitania închide bisericile pentruca sĕ nu se poată celebra servicii dumneḑeesci în memoria unui monarch, carele a șeḑut pe tronul dinastiei habsburgice. El seamănă, prin atitudinea sa, semênța de partidă în momentele, când este chemat de a într'unì spiritele în pietate și iubire crestină. Va sĕ ḑică, cade în alt estrem și greșesce poate mai tare decât acei ce se cred îndreptățiți de-a esploata memoria unui bărbat mare a trecutului spre scopuri naționale particulare. În Translaitania vedem în toate ḑilele esemple de desconsiderarea sfințeniei administrative în defraudările, cari nu mai au sfêrșit; vedem înmulținduse concubinatele și puținul respect către instituțiunile bisericesci.

Situațiunei acesteia trebuie se i se facă un capet. Popoarele din monarchie au lipsă de tigna, nu de spuḑa păcei, dacă este sĕ prospereze și sperarea sĕ fie o binecuvêntare pentru întreg ca și pentru părți.

Am accentuat și accentuăm din nou, că a trecut timpul suprematisărei din partea unora. Conlucrarea armonică este remediul, prin care activitatea tuturor sĕ fie manna binefăcătoare pentru întreg și pentru părți. În punctul acesta sĕ'și concentreze guvernele toată puterea și relele vor dispărè ca fumul.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Noemvre.

Ministeriul unguresc a instruit încă înainte cu două sĕptĕmâni procuratura superioară, ca sĕ acuse jurnalele ungouresci pentru că au vătĕmat armata cu ocasiunea incidentului din Cluj. În sensul codicelui penal este însĕ de lipsă plenipotența ministeriului de resboiu. Până la 30 Noemvre n. plenipotența ministeriului de resboiu a sosit numai la procurorul superior din M. Oșorheiu pentru acusarea foilor din Cluj.

În legătură cu scirea de mai sus amintim de alta în aceeași afacere, care se publică în „Polit. Correspondenz.“ Acolo se ḑice că ministeriul de resboiu a reclamat la guvernul unguresc împrocesuarea ḑiarelor, cari au agitat contra armatei comune. „Pest. Ll.“, reproducênd scirea aceasta, o comentează cu oare care despreț, ḑicênd, că guvernul va „îmbogăți“ curțile de jurați cu pertractări, — dară asupra resultatului guvernul nu are nici o influență.

„Romanul“ comentează mesagiul cu care s'au deschis camerile bucurescene în chipul următoriu:

Trei puncte din discursul tronului au atras atențiunea representanților națiunei și a produs o viuă impresiune asupra publicului român în genere. Aceste sûnt, cestiunea Dunărei, cestiunea moștenirei tronului și scurta dare de seamă despre progresele armatei.

În momentul, în care ne aflăm, nu este nici o cestiune la ordinea ḑilei, care se intereseze pe Români la un grad atât de înalt cum e cestiunea Dunărei. De aceea s'a și observat la cetirea discursului tronului, că nimic n'a fost ascultat cu atâta luare aminte și aplaudat cu atâta căldură, ca declarațiunea făcută de însuși Suveranul, că guvernul „va scì a manținè și a apĕra interesele României în acord cu testul tratatelor și cu principiul libertății de navigațiune“.

A se referì la tecstul tractatelor în această cestiune, este pentru guvernul român a spune în modul cel mai categoric, că se împotrivesce la pretensiunile Austro-Ungariei, de oare-ce aceste pretensiuni sûnt cu totul contrare literei și spiritului tratatelor.

O declarațiune făcută de împregiurări atât de solemne n'ar mai trebuì sĕ lase nici fel de îndoială guvernului austro-ungouresc asupra hotărîrii României în cestiunea dunăreană. Odată întrat pe această cale, guvernul e dator, a face toate silințele putincioase pentru ca drepturile și interesele României sĕ fie asigurate.

Ar fi preste putință guvernului austro-unguresc a se ḑice bine-voitor pentru România și în același timp a susținè acele dispositiuni din anteproiectul asupra navigațiunei Dunărei, în contra cărora s'a declarat acum categoric guvernul și Domnul țĕrei, față cu representațiunea națională.

Ce ar avé oare de câștigat guvernul austro-unguresc, dacă ar stăruì mai departe a manținè anteproiectul, care a provocat atât de numeroase și de vii reclamațiuni?

Guvernului României 'i ar fi acum preste putință, a se trage înapoi după declarațiunea, ce a făcut-o chiar dacă n'ar avè după cum are, convingerea profundă, că scopurile guvernului austro-unguresc în această cestiune sûnt funeste pentru țeară. Neträgêndu-se înapoi, și în această cestiune fiind

FOIȚA.

Esposițiune națională.

II.

Fie-care din salele esposițiunei noastre, ḑice „Romanul“, luată în parte ne aduce aminte de magazinele mari din orașele noastre de provincie, unde găsesci de toate. Ori-cine a observat, că mai în toate orașele de provincie, comerciul nu e specialisat, ci într'o lipscănie, de esemplu, găsesci nu numai objecte din ramura aceasta de comerciu, ci și de băcănie, brașovenie etc.

Cam așa este și la esposițiunea industrială. Dispunênd de un spațiu restrîns și năpădit de obiectele, ce au sosit în ḑilele din urmă, comitetul a căutat, a le da loc la toate și, dacă dispositiunea lor nu e sistematică, place cel puțin ochiului, e pitorească.

Din acest punct de vedere judecând fie-care sală în parte, nu poți sĕ nu ḑici: e frumos, deșì nu poți adauge, că e și instructiv.

Aceste cuvinte ni le ḑicea eri un bărbat instruit, străin de naționalitate, care visita împreună cu noi esposițiunea Concordiei și care avusese ocasiunea de a vedè mai multe esposițiuni internaționale. „Pentru un început, adăoga dênsul, e mult ceeace se vede acì și această esposițiune de frumoase speranțe pentru viitor.“

Înregistrăm cu bucurie aceste cuvinte, înainte de a relua șirul schiței ce am început.

Am schițat repede intrarea, vestibulul și salele *A.* și *B.*

Trecem în sala *C.*

Sala C.

Sala *C* se poate numì sala alimentelor. Acì la intrare, în dreapta și în stânga ușei, sûnt etagerele tipografielor Socec, Göbl și Mihălescu, conținênd cărți și ḑiare.... aliment intelectual.

De-acì încolo, în toată sala predomină partea corpului.

Cofetăriele Capșa, D. Marinescu, Bragadir, Toma și Iorgu Constantinescu (Bucuresci) au espus produse de ale lor, (bomboane, bĕuturi spirtoase, licori și dulcețuri) care încântă privirea și inspiră fie-cărui visitator părerea de rĕu, că nu poate consuma numai de cât din ele.

Cofetăriile noastre sûnt de mult cunoscute pentru escelența produselor lor; această ramură are o reputațiune bine stabilită.

Ceea ce însĕ este mai puțin cunoscut și ne-a causat o adevĕrată plăcere și chiar surprindere este, de a fi aflat, prin produsele ce am găsit în sala C, că avem deja 3 fabrice de paste alimentare, dintre produsele cărora unele nu lasă nimic de dorit.

E de mirare cum acesti fabricanți, care au lucrat cu multă inimă și pricepere, spre a da produselor lor înfățișarea, ce a plăcut atât de mult tutor visitatorilor esposițiunei, n'au provocat până acum la luptă fățișă produsele similare străine. Înțelegem și aprobăm modestia, dar când ajungem a putè face, a putè produce și noi ca străinii în vr'o ramură, credem că e o datorie pentru producĕtori de a încunosciința pe consumatorul român că'și poate procura din țeară produsele, pe care le lua până acum din străinătate. Fabricanții de paste alimentare ar putè și ar trebuì sĕ facă aceasta și consumătorii sĕ prefere produsele lor celor străine; căci, încă odată, ale unora din cele trei fabrice nu lăsă nimic de dorit.

În sala C, se află mustre de conserve alimentare preparate de trei diferiți industriali (D. Martinovici, P Bărbulescu și D. Staicovici), care în privința înfățișărei esterioare earăși nu lasă nimica de dorit.

Tot acì găsim zacharul fabricei de la Chitila, care presentă albeața și cristalisarea celor mai bune fabricate străine de acest soiu.

Apa gazoasă repreresentată prin mustre din fabrica d-lui C. Porumbac, președintele Concordiei (Bucuresci) și din fabrica d-lor frați Gonya (Iași).

În sfêrșit vinurile ocupă un loc însemnat; sûnt mustre din podgoriele: Pitesci, T.-Măgurele, Ceptura (Mizil) susţinut de simţimêntul unanim al ţĕrei, el are mijloace mai mult decât îndestulătoare spre a neutralisa ori-ce sililinţe ale guvernului austro-ungurese de a ajunge la scop. Nu voim sĕ mai enumerăm mijloacele de apĕrare de cari ar putè dispune guvernul român; este însĕ destul sĕ reamintim, că chiar înaintea unei împotriviri pasive toate silinţele guvernului austro-unguresc vor trebuì sĕ se sfărîme.

Bunii nostri vecini, cu cari ne deprinsesem a fi atât de amici dela ultimul resbel încoace, şi pe amicia cărora mulţi întemeiau frumoase speranţe pentru viitor, nu vor câştiga dar' alt nimic, stăruind pe calea pe care au apucat, decât perderea tuturor simpatielor, pe cari reuşiseră a le dobêndì; ei vor înlesnì în acelaş timp jocul unui inimic, care ar devenì cu atât mai periculos, cu cât, prin greşelele guvernului austro-unguresc, ar dobândì o mai mare înriurire în Orient.

A doua cestiune, care de câtva timp a preocupat mult pe ţeară, este aceea a succesiunei Tronului. Oposiţiunea îşi făcuse dintr'ênsa un cal de bătălie; ea vorbia de călcarea constituţiunei, de nesocotirea voinţei naţionale, şi luni întregi organele ei de publicitate variaseră pe această temă sute de articole, unul mai violent decât altul, unul mai ofensător decât altul pentru capul statului.

În ceea ce ne privesce, ne-am încercat a demonstra, că dacă este o dispoşiţiune a constituţiunei, de care Domnul şi guvernul, ori-care ar fi el, se va ferì de a se atinge, aceea este de bună seamă cea privitoare la succesiunea Tronului, adecă la dinastie. Logica, bunul simţ spuneau că aşa trebue sĕ fie; însĕ oposiţiunea, certată de mult timp cu dreapta judecată, nu înceta de a trata cestiunea succesiunei, cu aceleşi violinţe, cu aceleşi recriminări şi necuviinţe la adresa capului statului şi a guvernului.

Astăḑi discursul Tronului vine de curmă discuţiunea, prin următoarele cuvinte rostite de capul statului: Vĕ pot asigura, că cestiunea succesiunei Tronului se va regula conform prescripţiunilor constituţiunei noastre."

Din dieta Ungariei.

În şedinţa dela 29 Noemvre s'a început discusiunea asupra bugetului ministeriului de justiţie. Starea tristă, în care se află justiţia Ungariei, a deşteptat şi de astădată un viu interes în casa representanţilor.

Deputatul Alois Ungar arată, că politica, ce o urmăresce ministrul de justiţie, nu corespunde postulatelor unei politice justiţiare raţionale Ministrul nu a esecutat hotărîrile casei despre decentralisarea tablelor reg. şi nu a întrodus procedura verbală şi publică, el se ia numai după curentul ḑilei, şovăe necurmat şi n'are programă.

Oratorul cere cu stăruinţă sĕ se substearnă proiectele de lege despre căsătoria civilă şi despre reformarea jurisdicţiunei militare. Necesitatea acestei reforme e destul de ilustrată prin incidentul din Cluj.

Locurile devenite vacante în personalul judecătoresc nu se suplinesc şi urmarea este, că restanţele s'au îngrĕmădit peste mĕsură. În fine oratorul cere întroducerea jurisdictiunei administrative în cause financiare.

Em. Veszter arată, că admonările, ce s'au făcut în această casă cu privire la delăturarea defectelor din justiţie, au fost glasul celui ce strigă în pustie. Am cerut o vindecare radicală a stărilor justiţiare, întroducerea verbalităţii şi publicităţii, decentralisarea tablelor reg., administraţiunei justiţiare birocratice, dar înzedar, lucrurile sûnt tot în starea cea vechiă, nu s'a mai făcut nimic. Într'aceea stările justiţiare au luat nesce proporţiuni fiorose. Procesele şi restanţele s'au sporit într'un numĕr ne mai pomenit, tribunalele supreme sûnt aproape de bancrută.

La ţeară justiţia basată pe principii moderne din lipsa de puteri lucrătoare 'şi-a perdut mai toată auctoritatea, creditul stagnează, usurariul face pustiiri înspăimêntătoare în ţerănime, esecuţiunile minează clasele avute şi statul însuşi poartă o luptă de cutropire contra sudiţilor sei proprii.

Dar şi cu siguranţa personală nu stăm mai bine, justiţia poliţială e cel mai scârbos lucru din lume, organele poliţiale comit nesce atrocităţi cumplite, aşa încât judecătorii încremenesc când trebue sĕ judece asupra acestor casuri. De altă parte noi nu încetăm a ne mândrì cu codul penal. Şi ce face ministrul? Nimic. Cel mult dacă se ţin anchete peste anchete, însĕ fără nici un resultat.

Ministrul a substernut un proiect de lege, care e în stare sĕ compromită legislativa, adecă proiectul relativ la restanţele tribunalelor supreme. Restanţele, numai dela cele douĕ tribunale supreme fac 18,000 şi această lavină cresce din ḑi în ḑi aşa încât jurisdicţia e la pragul unei greve. Presidentul curţii supreme a dat declaraţiunea oficială, că maşina stă pe loc.

Şi ministrul, care admite cu părere de reu, că stările într'adevĕr sûnt astfel, în loc de a sporì numĕrul judecătorilor, recurge la remediul desperat, de a aplica la tribunalele supreme judecători de prima instanţă, ear la Curia reg. judecători de a doua instanţă şi încă judecători pensionaţi.

Prin această mĕsură întreaga noastră sistemă de apelaţiune dela 1869—1871 se alterează şi justiţia se aduce la un renume trist.

Sporirea judecătorilor e o lipsă neapĕrată şi statul este dator cetăţenilor sei a le da o justiţiă cum se cade.

Oratorul propune: Sĕ se îndrumeze ministrul de justiţie a substerne un proiect de lege despre sistemisarea de posturi nouĕ de judecători la tablele reg. şi la Curie.

Fr. Chorin arată, că controla tribunalelor şi astăḑi e mancă, că ocuparea posturilor judecătoresci urmează tot după şablonul cel vechiu.

O reformă radicală nu e cu putinţă decât cu întroducerea procedurei verbale publice. Modul, cum voiesce ministrul sĕ delăture restanţele dela tribunalele supreme, va sguduì organisaţiunea justiţiei.

Trecênd la douĕ cestiuni de mare însĕmnătate: la reforma dreptului matrimonial şi a legilor penale militare oratorul nonstată, că pe aceste terenuri nu s'a făcut nimic. Necesitatea căsătoriei civile e mai pre sus de ori ce îndoială; dreptul nostru matrimonial se află într'o stare caotică. Instituţiunea, dela care atêrnă legitimitatea nascerei, moştenirea averei, instituţiune, care e atât de strîns legată cu viaţa noastră socială şi de stat nu este regulată, cì s'a dat fără nici o controlă în mâna preoţilor de diferite confesiuni. Ungaria se interesează mai puţin de această instituţie eminentă. Cele mai multe state europene o regulează ca instituţiune de stat şi lasă confesiunilor numai consacrarea religioasă. Deci fiind această instituţiune de atâta însemnătate, ministrul e rugat a grăbì cu substernerea proiectului de lege despre căsătoria civilă.

Încât pentru codul penal militar e un lucru de nesuferit, ca cetăţenii ungurosci, cari sunt în armata comună sĕ stea sub o lege creată în timpul întunecos al absolutismului, o lege, ce se află în contraḑicere directă cn raportul de stat al Ungariei, cu dreptul public. Imperiul austriac şi dreptul de stat unguresc sûnt noţiuni incompatibile.

Procedura penală militară e şi mai mancă. Modul cum sûnt compuse judecătoriile militare nu ofere nici o garanţă pentru o jurisdicţiune independentă.

Oratorul doresce armonia între cetăţeni şi armată dar aceasta atêrnă între altele şi dela întroducerea reformei.

În fine Chorin substerne un proiect de lege, prin care solicitează substernerea proiectelor de lege despre căsătoria civilă şi reformarea codului militar. (Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Viena, 14/28 Noemvre, 1880. Sûnt 10 ani de când societatea academică „România Jună“ din Viena organisată pe basa statutelor ei întărite de autorităţile politice respective, înaintează cu paşi energici cătră scopul, ce şi 'l-a pus în fruntea statutelor „perfecţionarea reciprocă a membrilor pe terenul literar naţional; desvoltarea şi alimentarea spiritului social, şi ajutorarea materială a membrilor ordinari lipsiţi de mijloace. Sûnt 10 ani de când societatea academică „România Jună“ întru ajungerea scopurilor atinse mai sus lucră sub devisa: „Uniţivĕ în cuget, uniţivĕ în simţiri!“

A întreprinde o lucrare fară mijloace materiale s'ar părè în timpul materialistic de astăḑi, o încercare temerariă, fără precugetare serioasă şi matură. Nu aşa au cuprins lucrul întemeiătorii societăţii academice „România Jună“. Ei au simţit necesitatea înfiinţărei unei societăţi academice în Viena, au sciut, că scopul e sublim, au fost siguri de urmările folositoare ale întreprinderei lor, şi nu s'au îndoit, că întreprinderea le va succede.

Nu ambiţionez la espunerea istoricului societăţii academice „România Jună“. Bravii ei întemeitori la vreme binevenită nu vor întârḑia a scrie toate câte vor servì publicului român spre îndestulire sufletească. Eu mĕ mărginesc a face o mică dare de seamă despre starea actuală a societăţii „România Jună“ pe basa raportului ei anual despre al X-lea an administrativ 1879/80.

Nu voiu anticipa nimica. Ca onoratul public cetitoriu sĕ'şî poată face opinie obiectivă, voiu înşira părţile principale din acest raport fără nici un comentariu.

Conducerea societăţii în anul administrativ 1 Octomvre 1879 până în 30 Septemvre 1880 a fost încredinţată unui comitet în persoanele d-nilor: Dr. med. Sterio N. Ciurcu president; cand. phil. Dimitrie Onciul, vicepresident; stud. med. Emil Codru Drăguşan, şi stud. techn. Emilian Popovici, secretari, stud. philos. Basiliu R. Damian, cassariu; stud. techn. Dimitrie Brătianu, controlor; stud. med. Ilie Stănilă bibliotecariu; stud. phil. Adam Şirlincan în I. semestru şi stud. silvicult. Vasilie Halip în al II. semestru, economi.

În partea generală **A** aflăm o scurtă privire asupra activităţii desvoltate de societatea academică „România Jună“. Vedem adecă, că societatea susţine cabinet de lectură, bibliotecă, a ţinut şedinţe literarie, în cari s'au cetit şi desbătut diferitele operate ale membrilor societăţii. Pentru cabinetul de lectură au fost la disposiţie 27 de ḑiare românesci şi 10 germane, parte politice parte literare şi scientifice gratuite de respectivele redacţiuni. Biblioteca s'a îmmulţit cu 54 opuri în 63 volume şi 7 broşure, în total numĕră 921 opuri în 1091 volume şi 148 bruşure.

Pe terenul social societatea a contribuit la realisarea scopurilor sale prin ţinerea şedinţelor sociale, la cari se esecutau diferite cântări şi piese musicale românesci sub conducerea dlui Ciprian G. Porumbescu (membru ordinariu al societăţii) şi se cetiau foile umoristice „Pipăruşa“ şi „Urḑica“.

Cu privire la ajutorarea membrilor ei societatea a dat unui membru un ajutoriu de 40 fl. şi la 4 membri locuinţă gratuită în localităţile societăţii. Sĕ se compute locuinţa gratuită numai cu 120 fl. pe an pentru persoană, ajutoriul bănesc se urcă la considerabila sumă de 520 fl. v. a.

Averea societăţii face: fondul disponibil 1946 fl. 26 cr., fondul neatacabil 5229 fl. 40 cr. Inventariul în valoare de 470 fl., musicalii în valoare de 108. fl. La olaltă 7753 fl. 74 cr.

Cu drept cuvênt se ḑice de către d-nul vice-president Onciul, ceea ce o ḑice şi „România Jună“ în corpore „că cea mai mare parte a venitului seu are a'l mulţămì societatea balului român, care a avut un succes splendid atât în privinţa materială, aducênd un venit curat de 1219 fl. 54 cr., cât şi în privinţa morală, ridicând prestigiul societăţii şi al numelui „Român“ la streini.

Societatea academică „România Jună“ a avut norocire a câştiga prin purtarea membrilor sei simpatii nu numai dela publicul român, ci şi dela străini, dela familiile aristocratice de aici. Dovadă onorabilele Doamne patronese: Matilda Dumba, Baroneasa M. Ilye-Filişanu, Teresa Ed. Kanitz, Con-

---

Drăgăşani, Scăieni (Prahova) Craiova, Golesci, Valea Mantii (Dealul mare), Dealul lui Natu (Corju), Valea Orlii (Prahova), Bănesci (Vlaşca) Pelesci (Dolju). Valea Negovani şi a Mieilor (Dealul mare), Chiojdeni (R.-Sărat).

Lipsesc multe din podgoriele noastre şi între ele unele din cele mai însemnate, ca Odobescii şi Cotnarii. E înstristător, o mai repetăm, a constata asemenea lipsă; dar ca compensare a neplăcerei, ce ne causează îndărătnica nepăsare a unora din producĕtorii români avem bucuria, de a vedè, că ideea esposiţiunei a găsit resunet la podgorenii săteni din Golul Drâncei (Mehedinţi), care au trimis mustre din produsele podgoriei lor ce sûnt mult apreţiate în Mehedinţi.

Spre a sfêrşì cu schiţarea produselor espuse în sala *C*, mai indicăm mustrele de tutun brut şi preparat ale regiei monopolului, care ocupă aproape un părete întreg şi fac o bună impresiune; licoturile espuse de diferiţi fabricanţi, numeroasele mustre de apă de melisă, esenţa de plută şi de castraveţi; ţuica, rachiul, rumul, spirtul, cognacul, esenţa de cafea, scrobeală estrasă din prorumb crud; sarea asermală de la Balţăţesci, şi încercările d-lui G. Brănescu de a prepara din vin românesc diferite vinuri, ce ne vin preparate din străinătate, ca Shery şi altele.

În judeţele muntoase se cultivă pretutindeni prunul şi ţuica e unul din produsele de căpetenie ale acelor judeţe; afară de aceasta esistă în ţeară peste 1500 de poverni şi totuşi aceste ramure de producere sûnt foarte slab representate la esposiţiune.

---

* (Cutremur în Bern). În 16 Noemvre pe la 6 oare seara s'a simţit în Basilea şi ceva mai târḑiu şi în Bern un cutremur. În noaptea de 21 spre 22 Noemvre s'a descărcat asupra Bernului un orcan de tot înfiorător, carele ţinênd o ḑi şi jumetate neîntrerupt după ce s'a mai domolit s'a înlocuit cu ploaie continuă.

tesa E. Legnelle, Celestina Oppolzer Mauthner-Markhof, Aurelia Trapşa-Kron, cari primind patronagiul balului român, i-au asigurat splendidul succes avut. Cred că numai încape îndoială despre aceea, că Doamna Angelina de Bălăceanu stă în fruntea Doamnelor patronese.

Pentru balul român: Măjestăţile Lor Impĕratul Francisc Iosif I. şi Impĕrăteasa Elisabeta au avut înalta graţie a contribuì cu 100 fl. şi 50 fl. şi M. S. R. Domnitorul Carol cu 100 fl. Cu câtă bunăvoinţă a spriginit publicul român balul român de aici s'a vĕḑut prin publicarea raţiociniului prin ḑiarele române.

Societatea nu are alte semne de recunoscinţă pentru graţia Preaînaltă decât devotamentul documentat în chipul cum scie documenta Românul devotamentul şi loialitatea înnăscută pentru prea bunii nostri monarchi.

Faţă cu Doamnele Patronese societatea 'şi-a arĕtat recunoscinţa denumindu-le în şedinţa sa generală dela 23 Noemvre 1879 de membrii onorari ai societăţei. Faţă cu publicul român se ţine justificată societatea prin corecta administrare a contribuirilor benevole.

Ca membrii numĕră România Jună 28 membrii onorari, 18 membrii fundatori, 18 membrii emeritaţi şi 4 binefăcĕtori, 50 ordinari şi 1 estraordinariu.

Şedinţe a ţinut societatea 13 ordinare şi 1 estraordinară. 'Mi-am dat silinţă a înşira momentele principale din acest raport anual, ca on. public cetitoriu sĕ poată judeca obiectiv încât 'şi-a împlinit societatea academică „România Jună" misiunea sa conform programului seu pus în fruntea Statutelor. Aşi mai putè amintì, ceea ce în raport din modestie nu stă scris marea influenţă ce au întrunirile în „România Jună" asupra desvoltărei caracterelor membrilor ei. Câştigarea de cunoscinţe, conservarea dulcelui graiu, cunoascerea şi încrederea reciprocă şi stimarea nefăţarnică, tot atâtea comori pentru un tinĕr român în străinătate. Le retac însĕ lăsând apreţiarea faptelor judecăţii obiective a onoratului public cetitoriu, care se interesează de soartea societăţei academice România Jună.

Unicul moment, care m'a condus în espunerea celor de mai sus, a fost dorinţa de a fi publicul cetitoriu informat despre societatea „România Jună". Ocasiunea mi s'a dat primind Raportul anual al societăţei. Dacă voi fi făcut prin comunicarea acestora vre o plăcere publicului cetitoriu, care poate pretinde atâta dela „România Jună", 'mi-am împlinit o detorinţă plăcută; şi dacă îndrăsnesc a afirma, că comitetul societăţei „România Jună" a fost la înălţimea chiemărei sale, sĕ'mi fie ertat a spune adevĕrul pe calea publicităţii. *Olteanu.*

Varietăţi.

* (Postal). În Ţeghea din comitatul Solnocului-Dobâcei este de ocupat postul de magistru postal sub condiţiunea depunerei unei cauţiuni de 100 fl. Cu acest post sûnt impreunate următoarele emolumente: un salar de 120 fl. v. a. pauşale de 40 fl. pentru cancelarie şi 600 fl. v. a. pentru espediţii postale pe an. Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi trămită suplicile lor în restimp de 3 sĕptĕmâni la direcţiunea postală din Sibiiu.

* (Oficerii armatei comune în Ungaria). „Deutsche Zeitung" primesce de la un oficer, care e staţionat în Ungaria, următoarea corespondenţă: „Rar s'au luptat detorinţa cu onoarea aşa tare, ca acum în sufletele soţilor mei din Ungaria. Foile maghiare ḑi de ḑi ne batjocuresc şi ne înjură. Onoarea ar cere, a statorì numai decât un exemplu binemeritat; detorinţa ne impune sĕ ne stăpânim cât numai se poate. Ce suferim noi subt astfel de împregiurări, câtă mânie trebuie sĕ înăduşim, în noi, abia vĕ pot descrie. Dacă se intentează procesul în contra ḑiarelor defăimătoare, atunci juraţii achitează, precum arată douĕ casuri din timpul din urmă. Oficerului i s'a făcut nesuferită existenţa în Ungaria; dacă el merge cu sabia trasă în fruntea unei secţii, atunci el aude observări batjocuritoare, astfel încăt el fără de voie strînge sabia mai tare în mână — dară toate trebue sĕ le sufere în tăcere; în cafenea i se pun cu ostentaţie sub nas chipuri vătĕmătoare etc. Sĕ te mai miri apoi, dacă în sfĕrşit perde răbdarea şi pune mâna pe armă, pertru a apĕra onoarea sa? Nu e temere, că valurile peste puţin timp vor ajunge prea sus? Noi ne temem, dacă nu se face în curênd ceva."

* (Madame Abadie). În mijlocul unui cerc mai restrîns dar ales ţinu doamna Abadie, despre care se făcu şi în coloanele acestui jurnal amintire la timpul sĕu, Dumineca trecută una din prelegerile anunciate. În conformitate cu dorinţa espresă a publicului cercetător numita doamnă cetesce într'o Duminecă despre vre-un autor clasic francez, eară într'altă Duminecă asupra unei teme din viaţa practică. Astfel îşi alesese Dumineca trecută tema „Despre căsătorii". Limba frumoasă şi aleasă, modul plăcut şi uşor de predare şi în fine nisuinţa de a fi imparţială, de a critica eară nu a ignora, de a'şi întărì cele ḑise prin citaţiuni acomodate din autori recunoscuţi, ceea-ce dă prelegerei un lustru frumos, sûnt motivele, cari ne îndreptăţesc a recomanda preţuitei atenţiuni a acelora, cari pricep în câtva limba-soră franceză prelegerile aceste, cari au facultatea a oferì o oară de adevĕrată distracţie sufletească. Dumineca vitoare va ţinè susnumita doamnă o prelegere în favorul săracilor din Sibiiu fără deosebire de naţionalitate şi confesiune. Locul va fi sala academiei de drepturi de aici, strada pintenului. Bilete se află de vênḑare în librăria Schmiedicke. În casul de faţă cercetarea prelegerei se recomandă şi prin scopul filantropic, căruia este destinat venitul.

* (Foc). Dela Sadu ni se scrie, ceva mai târḑior, dar tot ni se scrie, următoarele: A fost $^1/_2$ pe 12 oare din noaptea lăsatului de carne 25 spre 26 Noemvre a. c. când întreg poporul comunei noastre prin signale de clopot şi ţipete desperate a fost alarmat şi desceptat din somnul cel dulce spre a'şi apĕra averea şi scăpa viaţa dinaintea focului teribil, ce erupse în comună şi amenința ajutat de vênt sudic vehement, a preface toată comuna în cenuşe.

În timp mai puţin de o oară focul escat au acoperit şi mistificat cu desĕvêrşire toate sălaşele economice întreg fundul instruct şi întreaga recoltă din anul acesta, dela 6 familii din comună, cari numai cu viaţa şi cu vestmintele pe trup au putut scăpa din naintea elementului devăstătoriu.

Dauna causată prin acest incendiu familiilor nenorocite este destul de mare şi nereparabilă, însĕ desperaţia lor, vĕḑênduse în timp de earnă lipţiţi de sălaşe şi nutremênt, este şi mai mare.

O colectă pentru acesti nenorociţi ar fi foarte de dorit şi sperăm la bunul simţ patriotic, că onorata Redacţiune nu va refusa a deschide coloanele jurnalului spre a primì şi a cuita colecta marinimoasă ce s'ar face pentru cei dearşi.

Dacă şi cu această ocasiune comuna noastră a scăpat de a fi toată prefăcută în cenuşe, după cum era de temut, apoi locuitorii comunei au sĕ mulţămească aceasta numai energiei şi devocamentului arĕtat la asemenea ocasiuni din partea poporului şi cu deosebire a membrilor primăriei comunale în frunte cu notariul comunal, căruia şi estădată, cu espunerea vieţii sale — luând conducerea mai multor bărbaţi puţini disciplinaţi şi instruaţi de dênsul în manuarea tulumbelor de foc, după o operaţiune desperată de preste 5 oare, 'i-a succes în fine a localisa şi stânge cu desevêrşire focul pe ruinele sălaşelor dearse ale celor 6 familii.

La stingerea acestui foc au contribuit şi bravii pompieri ai comunei vecine Cisnădia, cari din causa depărtării — deşì ceva târḑiu sosiţi la faţa locului, prin disciplina şi tactica esemplară — deamnă de imitat de toate comunele române au dovedit că'şi cunosc chemarea şi merită toată lauda şi recunoscinţa noastră, care cu plăcere le o esprimăm şi pe această cale.

Sadu în 29 Noemvre 1880 st. n.

Ioan Popovici m./p., paroch gr. or.

Ioan Roman m./p., jude.

* (Starea socială în Ungaria). Asupra averei deputatului Stefan Miklos s'a deschis concurs. Notarii din 3 comune ale comitatului Timişoarei sûnt suspendaţi din oficiile lor pentru chivernisire nelegiuită de bani. Din această pricină au sĕ urmeze cât de curênd şi alte suspensiuni mai multe. Apoi Zakal, notariul public din Canija-mare, s'a presentat singur tribunalului, dupăce a defraudat din banii depositelor 1800 fl. val. austr.

* (Bani mĕrunţi). Deoarece atât în ţĕrile de dincolo de Laita, cât şi în ţĕrile ungurescì domnesce o lipsă permanentă de bani mĕrunţi, în ambele parlamente austro-ungurescì se va substerne un proiect de lege pentru o nouă sporire a acestui soiu de monete.

* (Calea ferată). Comunicaţia trenurilor de persoane Nr. 3 şi 4 pe linia ferată Braşov-Predeal din 1 Decemvre n. se sistează. Din această ḑi începênd trenurile accelerate Nr. 1 şi 2 vor sta 1 minută la staţiunea Dêrstea-Săcele de unde trenul accelerat Nr. 1 pornesce la 1 oară şi 55 minute după ameaḑi, ear trenul accelerat Nr. 2 la 3 oare şi 38 minute după ameaḑi.

* (Bancnote false). În Sibiiu s'a prins un individ cu numele Vilmoş Şandor pentrucă a falsificat mai multe bancnote de 5 fl.

* (O bătaie sângeroasă). În 25 Noemvre n. s'a întêmplat în Cluj între mai mulţi lucrători de ḑi o bătaie, în carea unui Ioan Onişor i s'a tăiat mâna stângă de tot.

* (Demonetisarea rublelor). „Monitorul României" publică următorul decret Domnesc şi jurnalul consiliului de ministri: Art. I. Cu începere din ḑiua de 27 Noemvre, rublele rusesci de argint şi sub-divisiunile lor, nu vor mai avè curs legal în România. Art. II. De la această dată şi până la 31 Decemvre viitor inclusiv, ele se vor primì la casele Statului, pentru demonetisare, pe cursurile următoare: Rubla a 3 lei 50 bani., $^3/_4$ rublă a 2 lei 62 bani., $^1/_2$ rublă a 1 leu 75 bani., $^1/_4$ rublă a 87 bani. În şedinţa sa de astăḑi, 15 Noemvre 1880, consiliul ministrilor, luând în consideraţie referatul d-lui ministru al finanţelor, cu Nr. 36,870, prin care s'a cerut, ca pe de o parte sĕ constatăm, că în adevĕr a întrat în casa tesaurului suma de 5,000,000 lei, în monetă naţională de 5 lei, ear' pe de alta sĕ decidem timpul de când monetele de argint, diferite de ale uniunei monetare latine, nu vor mai avè curs legal în România. Avênd în vedere art. 4 din legea dela 28 Martie 1879, pentru autorisarea baterei monetei naţionale de argint, în bucăţi de 5 lei, prin care se prescrie: „Când se va constata, prin încheere de proces-verbal al consiliului ministrilor, că a întrat în cassa tesaurului suma de 5,000,000 lei în noua monetă, guvernul va decide timpul, în care va demonetisa monetele de argint, diferite de cele ale uniunei monetare latine;" Avênd în vedere procesul verbal încheiat de noi astăḑi, prin care se constată, că în adevĕr s'a vĕrsat de monetăria statului la casa tesaurului suma de peste 5,000,000 lei, în moneta naţională de 5 lei, Decide: 1. Cu începere din ḑiua de 27 Noemvre, rublele de argint rusesci şi sub divisiunele lor, nu vor mai avè curs legal în România. 2. Dela această dată şi pănă la 31 Decemvre viitor inclusiv, ele se vor primì la cassele Statului pentru demonetisare pe cursurile următoare: Rubla a 3 lei 50 bani., $^3/_4$ rublă a 2 lei 62 bani., $^1/_2$ rublă a 1 leu 75 bani., $^1/_4$ rublă a 87 bani. 3. Disposiţiunile acestui jurnal se vor aduce la îndeplinire de d. ministru al financelor, după ce va obţinè şi înalta aprobare a Măriei Sale Regale.

* (Bubatul), care domnesce deja în Braşov, Făgăraş şi Câneni, a erupt şi în Hunedoara. Se vede că se respândesce dealungul Carpaţilor de sud.

* (Erupţiunea Vesuvului). Din Neapole se scrie cu datul 21 Noemvre n., că Vesuvul, pe care se află de mult o cale ferată, din noaptea de 20 Noemvre n. a început a arunca lavă arḑêndă, care deşì a acoperit deja o mare parte a garei, din norocire totuşi se aşaḑă paralel cu linia căilei ferate,

* (Sticlă luminătoare). O invenţiune din timpul mai recent este sticla de sine luminătoare, carea posede însuşirea, de a lumina preste noapte fără spese de susţinere. În esposiţia artificioasă şi industrială din Düsseldorf se află deja foarte multe obiecte de sticla numită.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia română,

Proces-verbal Nr. 20.

Şedinţa ordinară ţinută în ḑiua de 17 Septemvre 1880.

Membrii presenţi: Hasdeu B. P., Sion G. Ureche V. A. Aurelian P. S. Bacaloglu Em. Brânză D., Felix 1. Ghica I.

Supt preşedenţa d-lui Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la ora 1.

Se citesce şi se aprobă procesul-verbal al şedinţei precedente.

D. Preşedinte, aduce la cunoscinţa Academiei o donaţiune, primită de la d. dentist Constantin Muntean, din Reşiţa, în Banat, anume 6 monete române, găsite acolo în apropiere la locul numit Piatra Albă.

Donaţiunea primindu-se cu mulţemire, monetele se transmit la colecţiunea numismatică.

D. V. A. Urechiă comunică, că la staţiunea Comana, în curtea bisericei, D-sa a vĕḑut doue pietre mormêntare cu inscripţiuni, una de Şerban Cantacuzin, alta tot din secolul XVII, dar cu un nume mai greu de descifrat, al unui personagiu, care fusese pribegit la Viena de urgia domnească. D. Urechiă propune a se mijlocì pe lângă ministeriul instrucţiunei publice, aducerea ambelor pietre şi depunerea lor în museul din Bucuresci.

Propunerea se primesce.

D. Sion rădică cestiunea bibliotece, călugărului Bălăşescu, repausat de curênd şi care a fost dăruit academiei, după cum resultă din 2 declaraţiuni ale sale, unde se constată tot-de-o-dată, că acea bibliotecă se află de o cam-dată împărţită în mai multe localităţi, anume 11 lăḑi în Dobrogea, e restul la Căldăruşani şi la metochul rescean al acestei monăstiri.

După o discuţiune, la care iau parte d-nii Ghica, Hasdeu, Sion, Urechiă şi d. membru corespondent N. Densuşan, se decide:

1. D. preşedinte sĕ ia informaţiuni despre mĕsurile, ce se vor fi luat de către ministerul cultelor în privinţa averei repausatului Bălăşescu.

2. Sĕ se ceară, pe cale legală, punerea academiei în posesiunea bibliotecei în cestiune.

3. D. Sion, după propria sa propunere sĕ binevoiască a esamina ad referendum starea actuală a acelei bibliotece la Căldăruşani, la metochul Căldăruşanilor şi chiar în Dobrogea.

Terminându-se acest incident, D. V. A Urechiă depune un esemplar din frumosul Album Macedo-Român, eşit la lumină supt direcţiunea d-sale.

Primindu-se cu mulţămire, se transmite la bibliotecă.

D. Urechiă atrage atenţiunea academiei asupra monumentului, ce urmează a se rădica acum în Francia, prin suptscripţiune, ilustrului repausat Quinet, şi arĕtând marile servicii, pe cari le adusese el în repeţite rânduri causei naţionale române, însistă ca academia sĕ ia şi ea parte la acea suptscripţiune.

După propunerea d-lui Ioan Ghica, se primesce a se oferì cu acest scop din partea academiei suma de 1,000 lei, pentru care se va cere apoi un bil de indemnitate în sesiunea generală.

Ne mai fiind nimic la ordinea dilei; şedinţa se rădică la 3 ore p. m.

Bibliografie.

ABCdar maghiar-român pentru scoalele poporale române, partea I, ediţiunea II. de *Nicolau Putnoky*, Sibiiu 1881, legat 20 cr.

Manuducere la ABCdar sau tractarea limbei maghiare în scoalele poporale române, 10 cr.

Acest ABCdar maghiar-român prin decisiunea consistoriului archidiecesan din 27 Iunie 1880. Nr. 1868 şi a consistoriului Aradului din 18 Septemvre 1880 Nr. 2345, este admis ca manual în scoalele poporale gr. or. române din archidiecesa Transilvaniei şi diecesa Aradului.

Ediţiunea II s'a schimbat numai din punct de vedere metodic. Cartea se împarte 1) cetirea scriind, 2) deprinderi de traducere; obiectul acestora este: casa părintească şi internul, curtea, grădina, satul, scoala şi internul, obiecte de învĕţământ, ocupaţiunea diferiţilor maestri, trupul omului şi părţile trupului etc. Partea a treia cuprinde poesii mici şi uşoare.

Manuducerea cuprinde principii neapărat de lipsă pentru învĕţători la propunerea limbei maghiare.

ABCdarul e întocmit după planul de învĕţământ al înaltului Ministeriu de culte şi metodul e aşa de uşor, încât şi învĕţătorii, cari nu sûnt încă destul de esercitaţi în limba maghiară, îl pot folosì cu succes.

Bursa de Viena şi Pesta

din 30 Noemvre 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	108.25	108.35
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.40	81.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.25	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.50	85.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.25	124.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	97.50	97.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.75	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.25	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	91.25	94.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	94.50	94.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.75	74.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.25	72.50
Datorie de stat în argint . . .	73.30	73.50
Renta de aur austriacă	86.90	87,—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.25	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	821.—	820.—
Acţiuni de credit austr. . . .	286.70	286.30
Acţiuni de bancă de credit ung.	257.50	258.—
Sorţi ungurescì cu premii . . .	109.75	108.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.20	107.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	5.53
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemţesci	58.—	58.—
London (pe poliţa de trei luni) .	117.50	117.55

Economic.

Sighişoara, 25 Neomvre n. Pro ɥectolitră: grâu fl. 6.80—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 4.80—5.50; ară fl. 5.—5.30; ovĕs fl. 2—2.20; cucuruz fl. 3.40; cartofi fl. 2; fasole fl. 5.30; per chilogr: sĕu brut 30 cr. carne de porc 40 cr. ostură bovină 70 cr unsoare de porc 80 cr. pro metru cubic lemne vêrtoase fl. 1.80.

Braşov, 26 Noemvre n. Pro hectolitră Grâu fl. 7.60--8.50; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20; Sĕcară fl. 5.50—5.70; Orz fl 3.60—3.90; Ovĕs fl 1.90—2.; Cucuruz fl. 3.30; Mălaiu fl. 4.30; Mazere fl. 5.70; Linte fl. 10.30; Fasole fl. 4.30; Sĕmânţă de in fl. 11 Sĕmênţă de cânepă fl. 4; Cartofi fl. 1.05, pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 48 carne carne de viţel — cr. de berbece 28 cr.. Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraş, 26 Noemvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.—8.; grâu sĕcăreţ fl. 6—6.50; sĕcară fl. 5.20—5.40; orḑ 4--4.60 ovĕs fl. 2--2.10; cucuruz (nou) fl. 3—4. (vechiu) fl.; mălaiu fl. -- .; Sămânţă de cânepă fl. 6—7; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6.; cartofi (vechi) cu fl. 1.20—1.60.; (noi). per litră —— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 65—72; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 38—42; unsoare fl. 72—75; cânepă fl. 24—28; sĕmênţă de in fl. — săpun fl. —.—; fên fl. 1.60—2. spirt pro grad cr. 10½; pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 44 cr carne de berbece 24—28 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost slab cercetat. Timpul e ploios.

Budapesta. 27 Noemvre n. Împregiurările timpului, despre care am vorbit în raportul nostru trecut, au ţinut şi în întreagă sĕptĕmâna trecută. Zăpadă n'avem, ploile de mai înainte acuma nu s'au mai repeţit, temperatura e caldă preste ḑi, cam rece însĕ seara şi dimineaţă, din pricina negurilor, cari domniră în timpul numit peste toată sĕptĕmâna, o dovadă firesce, că ne aflăm în timp de toamnă înaintată. Apele sûnt încă libere de ghiaţă, câmpurile pline de earbă şi toată vegetaţiunea e foarte viuaie. Vitele pasc toată ḑiua pe câmp, precând pe Dunăre corăbiile se întrec în comunicaţie ca în mijlocul verei.

Pe ici pe colo se mai vĕd încă oameni arând locurile, cari ori au fost mai înainte neglese de tot, ori apoi fiind arate în pripă si lucrate rĕu n'au produs rĕsărirea sĕmĕnăturilor. Apoi şi despre pagubile, de cari se temeau oamenii, că vor fi căşunate prin mulţimea de vermuleţi, despre cari vorbisem în rapotul trecut, s'a convins lumea, că nu esistă de loc. Temerea aşa dară, după cum am ḑis, s'a dovedit de netemeinică. Negoaţele şi în sĕptĕmâna trecută au fost viuaie şi foarte mulţămitoare, numai preţurile articlelor au fost mai scumpe. Aşa notăm în special:

Grâul la 80,000 m. m. s'a vêndut cu fl. 12—12.33; Sĕcara 8000 m. m. cn fl. 9—10.15; orzul cu fl. 6—8.10; ovĕsul cu fl. 5—6.25; cucuruzul la 10,000 m. m. cu fl. 5—7.70; făina a trecut în cuantităţi mărişoare şi cu preţuri mai bune; păstăioasele ca şi mai înainte; lânile cu fl. 2.15—3.30 per chilogram.

Porcii au fost foarte tare căutaţi şi s'au aflat în têrg, între numerul total de 64,020 capete, din Ungaria de jos 6430, din România 560, şi din Ardeal preste 200 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 66—70; slănina cu fl. 54.50—65.50; sĕul cu fl. 47—48; spirtul *en gros* cu fl. 31.50; *en detail* cu fl. 33.

Peile de bou, vacă, viţel s'a vêndut ca şi mai înainte; cele de oaie cu fl. 40—42 per 56 chilogr.; de capră cu fl. 140 per 100 chilograme; apoi cele de cal cu fl. 10—11.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 24 Dec. 1880 şi 24 Ian. 1881 imob. lui Vasilie Tertillă şi soţi în Hamba; în 28 Dec. 1880 şi 28 Ian. 1881 imob. lui Nistor Dăncescu în Tamaş (trib. Deva); în 28 Dec. 1880 şi 28 Ian. 1881 imob. soţiei lui George Pal în Racoş (trib. Odorhei); în 17 Dec. 1880 şi 17 Ian. 1881 imob. lui Vasilie Gal în Fenesul săsesc (trib. Cluj); în 31 Dec. imob. lui Gotlieb Israel în Varadia (trib. Alba-Iulia); în 14 Dec. 1880 şi 14 Ian. 1881 imob. lui Martin Sala în Crişba (trib. Braşov); în 20 Dec. imob. rĕmasului după Filip Crăciun şi soţi în Repea de jos (jud. cerc. Reghen); în 31 Dec. imob. lui Andronic Muntean în Varadia de jos (trib. Alba-Iulia); în 18 Dec. imob. lui Filip Groza şi soţi în Repea de jos (judec. cerc. Reghen): în 2 Decemvre imob. lui Mihailă Medru şi soţi în Bozieş (judec. cerc. Orăştie); in 18 Dec. imob. Ioanei Folberth în Sighişoara (judec. cerc.); în 21 Dec. 1880 şi 21 Ian. 1881 imob. lui Ioan Gazda în Sântimre (judec. cerc. Aiud); în 20 Dec. imob. lui Michail Krauss şi remasului după soţia sa din Velţ (judec. cercuală Sămărtin); în 13 Dec. imob. lui Ioan Nicolau Lora în Sălişte (trib. Sibiu); în 30 Dec. şi 31 Ian. 1881 imob. lui Carol Day în Sebeş (judec. cerc.); în 24 Dec. imob. lui Michail Weidner în Bagaci (judec. cerc. Sămărtin). în 13 Dec. 1880 şi 13 Ian. 1881 imob. lui Stefan Tüzs în Micloşvar (judec. cerc. Sângiors); în 28 Dec. 1880 şi 28 Ian. 1881 imob. Amaliei Papp în Bogata (trib. Turda); în 4 Dec. imob. Anei Russ în Căzăneşti (judec. cerc. Baia de Criş); în 6 Dec. imob. lui Iacob Kovats în Gherla (judec. cerc.); în 29 Dec. 1880 şi 12 Febr. imob. lui Salomon Baruch şi soţi în Sâncraiu (trib. M. Oşorheiu); în 3 Dec. imob. remasului după Moise Dobrean şi soţi în Haţeg (judec. cerc.); în 29 Dec. 1880 şi 29 Ian. 1881 imob. remasului după Ioan Zika în Cluj (trib.); în 9 Dec. imob. Mariei Todea în Tătârlaua(judec. cerc. Hususeu).

Nr. 224, 1—3

CONCURS.

Conform conclusului luat în sinodul parochial estraordinariu din 14 Septemvre a. c. şi cu înalta resoluţiune dto 13 Octomvre Nr. 3296 B. din partea Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan, aprobat pentru întregirea parochiei vacante de a III. clasă Biscaria cu filia Şeulesci şi colonia Pischi se escrie prin aceasta din nou concurs cu terminul pănă la 1 Decemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

În materă, casă parochială cu grădină şi toate superedificatele de lipsă pentru economia de câmp, porţiune canonică 14 jugere de pămênt, parte arĕtoriu parte fênaţ, de I. şi a II. classă şi stola usuată.

În filia Şeulesci pentru ferdela prestată pănă acì dela 70 Nr. de case în naturale şi pentru stola usuată, 175 fl. v. a. în bani, ear în colonia Pischi stola încă neregulată. Toate aceste la olaltă computate dau un venit anual sigur de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa această parochie au sĕ'şi astearnă suplicele lor instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual dela 1878 pănă la terminul ficsat la subscrisul.

Deva, 28 Octomvre, 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 199.—1880. 2—3

CONCURS.

În urma concursului escris la 22 Iulie a. c. pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de classa a III. din Doboli-inferiori, cu filia Jlyefalu în tractul protopresbiteratului al II al Braşovului, neivinduse nici un concurent, în sensul ordinaţiunei consistoriale din 23 Septemvre a. c. Nr. 3198 B., se deschide al II-lea concurs, cu terminul pănă la 1 Decemvre a. c' st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 54 familii câte o claie grâu a 3 fl. şi o claie ovĕs a 2 fl. v. a.

2. Dela 38 familii din materă şi 11 familii din filie, cate o ferdelă cucuruz sfêrmit, şi una ovĕs.

3. Dela 28 familii mestecate din materă, şi dela 15 familii mestecate cu alte confesiuni din filie câte o jumĕtate ferdelă cucuruz sfêrmit.

4. Stolele îndatinate, şi anumit cele statorite în Sinodul parochial ţinut la 16/28 Iulie a. c.

Doritorii de a competa la această parochie, au a'şi adresa petiţiunile lor instruite în sensul „Statutului organic“ şi a regulamentului congresual din anul 1878 la subscrisul pănă la terminul susamintit, dela cari se cere sĕ cunoască şi limba maghiară.

Braşov în 31 Octomvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 349. 3—3

CONCURS.

În protopopiatul gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincul-mare sûnt a se mai ocupa următoarele douĕ posturi învĕţătoresci devenite acum vacante, cu termin pănă la 26 Noemvre a. c.

1. Bendorf cu salariu anual 104 fl. v. a. prin repartiţia dela popor, cuartir şi lemnele trebuincioase pentru încălḑit.

2. Ghijasa inferioară cu salariu anual 150 fl. v. a. prin repartiţia dela 140 familii şi tot dela atâtea familii câte un prânḑ de bucate, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa ori care din aceste posturi, au de a'şi asterne petiţiunile lor instruite comform statutului organic pănă la 26 ale curentei la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu în 5 Noemvre, 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

G. Maieru m. p.,
adm. prot.

Nr. 270. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de paroch de clasa a III-a din comuna Comăna inferioară, protopresbiteratul I al Făgăraşului, devenită vacantă, se deschide concurs cu termin de o lună dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. În naturale, dela 140 familii, câte una ferdelă bucate grăunţe à 1 fl. 50 cr.—210 fl.

2. Venite stolare dela aceste familii 103 fl. pe an.

3. Venite dela botezul Domnului, dela ḑiua crucii şi din postul pascilor 84 fl.

4. Folosirea cimiteriului vechiu şi al celui nou cu earbă şi cu legumărit 20 fl.

Care toate computate dau suma de 417 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această staţiune, au de a'şi aşterne suplicile lor, instruate conform regulamentului congresual din 1878 subscrisului oficiu ppresbiteral gr. or.

Făgăraş, 23 Octomvre 1880.

În conţelegere cu respectivul comitet parochial.

Petru Popescu m. p.,
prot.

Nr. 158. 3—3

Prolungire de concurs.

Fiind-că în urma concursului din 14 Septemvre a. c. Nr. 138 pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala gr. or din Feldioara săcuiască nu s'a arĕtat nici un concurent, prin aceasta se prolungeşte terminul concursului publicat în „Tel. Rom.“ Nrii 111, 112 şi 114 a. c., încă pănă la 25 Noemvre a. c.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul prim.

Agârbiciu, 26 Octomvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Simeon P. Moldovan m. p.,
protop.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 14—24

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 138. Sibiiu, Sâmbătă 22 Noemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 21 Noemvre.

„Libertate constituţională“, ce cuvinte frumoase şi cât abus comit oamenii cu ele!

Într'un moment de disposiţiune bună, când omul poate sě abstragă dela viaţă cum este în prosaica ei realitate, libertatea constituţională poate, ba trebuie sě'şi-o închipuească cam aşa: „Sûnt membru liber al unei corporaţiuni libere. Am aceleşi drepturi şi aceleşi obligamente, cari le au şi ceilalţi membrii. Dreptatea, dacă din nesciinţă sau reinţă, mi ar fi stîrbită din partea cuiva, sûnt în posiţiune, ca ori care altul, de a mi-o reclama şi nici o jurisdicţiune nu'mi poate denega reclamarea. Când e vorba de obligamentele şi de sarcinile, la care sûnt supus, ca ori care altul, în interesul corporaţiunei, cărei aparţin, sûnt chiemat sě ḑic şi eu un cuvênt. Îndirect sau direct le měsur împreună cu ceilalţi concetăţeni. Din bunătatea acelora mě împărtěşesc şi eu în proporţiunea facultăţilor mele materiale şi spirituale etc. etc.“

Ce poate omul poftì mai mult în viaţa aceasta trecětoare? Răvnitoriu trebue sě fie acela, care trăiesce afară de graniţele „libertăţei constituţionale!“

Însě coborînduse Românul din idealul libertăţei constituţionale în prosaica practică a vieţei, vede, că libertatea lui este atêrnată de condiţiuni, cari o reduc foarte mult, dacă nu de tot. Chiemat la esercitarea drepturilor cetăţenesci cetăţeanului născut nemaghiar i se inmanuează o invitare, în care el nu scie ce se cuprinde, pentrucă e scrisă într'o limbă, ce nu o înţelege. Dreptatea când şi o caută, resoluţiunile i se dau într'o limbă, care aşijderea nu o înţelege; de unde urmează, că în multe casuri i scapă termine sau alte împregiurări, care i prescriu dreptul şi pe lângă toată dreptatea causei sale, pe cale *legală* poate sě fie lipsit de dreptul seu. Impărţirea sarcinilor şi beneficielor în suprema instanţă o poate esercita numai dacă scie o anumită limbă. Toate aceste i se pun curmeziş, în calea libertăţei constituţionale înainte de ce vine guvernul şi organele sale cu presiunea din punctul de vedere al partidei sale, pentru a se susţinè la putere şi care nu e mai puţin esclusiv în privinţa naţionalităţei.

„Libertatea constituţională“, după cum'şi o idealisează omul dispare aşa dară cu totul şi numai pre lângă încordări deosebite mai remâne o umbră de constituţionalism, care se deosebesce în togma ca umbra de corp.

Căci dacă ne aducem aminte cum guvernele câte s'au perondat, pe căi indirecte, ne au ţinut departe de legislativă, în timpul, când s'a adus o sumă de legi, la a căror creare, chiar şi pe lângă restricţiunile în vigoare, am fi fost îndreptăţiţi a lua parte într'un numer mai corespunḑětoriu: nu putem de altă parte sě alungăm dela noi îngrigirea, că cele aduse şi cele ce se vor mai aduce, încât ne privesc, ne fac ilusoriă toată binefacerea, ce o aşteptăm dela *libertatea constituţională.*

În perspectiva cea mai de aproape ne stă proiectul de lege pentru scoalele medie.

Avem puţine, dar cu cât avem mai puţine cu atâta ne interesăm mai mult de ele.

În stat liber cu autonomie bisericească şi scolară noi credeam, că institutele aceste ne vor remânè nisce institute numai şi numai pentru promovarea culturei poporului nostru.

Ne am dedat demult a abstrage dela pretensiunea justă, că statul, a cărui cetăţeni sûntem ar fi datoriu sě susţină şi pentru noi institute din bugetul, la care contribuim. Ne am familiarisat cu ideea, că statul din mijloacele, la care ca cetăţeni, cu egale sarcini, trebuie sě contribuim şi noi, sě susţină numai institute, unde se cultivă numai limba unei naţionalităţi, eară pentru a noastră, mult dacă i se avisează un unghiuleţ ca de milă. În impregiurările noastre eram mulţămiţi sě avem linisce în institutele noastre susţinute din mijloacele noastre speciale.

Acum însě vedem, că în marginile „libertăţei noastre constituţionale“ nu mai sûntem siguri nici sub coperişul susţinut din averea noastră privată.

Proiectul, care are sě vină pe tapet în sesiunea presentă a legislaţiunei, are de gând sě impună îndatoriri, cari de o parte lovesc în autonomia noastră confesională, eară de altă parte fac începutul introducerei succesive a limbei maghiare pe socoteala limbei noastre şi în scoalele medie.

La spatele acestui proiect se prepară altul, care în formă este mai inocent decât cel pentru scoalele medie; în esenţă însě are sě între cu mult mai adûnc în viaţa noastră naţională, înţelegem, căsătoria civilă.

Fără de a considera că prin căsătoria civilă, puterea sacramentală a institutului căsătoriei, ca institut dumneḑeesc, se reduce la o binecuvêntare, care va atêrna dela simţul religios al fie căruia, a o primì sau a nu o primì; fără de a considera că sânţenia legăturei între bărbat şi muiere prin aceasta scade înaintea poporului şi moralitatea publică se periclitează: nu putem perde din vedere, că întemeiarea familiei, din o proprietate a confesiunei, care la noi este identică cu naţionalitatea, devine proprietatea administraţiunei statului, şi aceasta, după disposiţiunea majorităţei care ne guvernează, are tendenţa de a desnaţionalisa pe nemaghiari în favorul naţionalităţii maghiare.

Eată dară, că nici umbra fericirei închipuite despre libertatea constituţională nu ne mai remâne. Eată că treptat, treptat sûntem strimtoraţi încât, ca Români, nu vom mai avè aer politic sě respirăm.

Faţă cu împregiurări de feliul arětat, oare noi sě nu facem nimica? se lăsăm sě vină toate aşa cum vor voì sě vină?

Maghiarii, ameninţaţi de germanism, se grăbesc a se întărì făcênd, socoteală cu paguba noastră. Ei se apěră, deşì cu mijloace nejustificate. Noi nu trebue sě ne luăm refugiul la mijloace nejustificabile. Noi putem sě ne apěrăm esistenţa noastră fară de a fi rei cetăţeni şi fără de a ataca esistenţa altora, numai sě facem mai multă întrebuinţare de energia, ce a dat-o Dḑeu tuturor fiinţelor spre a'şi apěra esistenţa. Strimtorată, cum este libertatea constituţională, sě nu ne mai uităm la ea ca la o pagubă, ci sě începem a lucra cu ea, înainte de a ajunge în posiţiunea, de a nu mai putè face nimica.

Nu ne-am făcut nici când ilusiuni de stările noastre constituţionale, dară pururea şi neîncetat am arětat că nu este bine a le lăsa, aşa cum sûnt, nefolosite. Proverbiul românesc ḑice: căe rěu cu reu, dar mai rěu făr' de rěu!

Sě încercăm deci a îndupleca guvern şi legislaţiune a'şi face şi faţă cu noi datoria.

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Noemvre.

Agitaţiunea maghiară contra armatei comune este discutată cu interes viu în presa din Cislaitania. „M. P.“ din Viena în mumĕrul de Joi spune, că guvernul unguresc îşi bate capul cum sě pună capět agitaţiunilor necălite. La sfêrşitul notiţei sale adauge foaia citată următoarele:

„Accentuăm, ca din partea aceea, din care vin agitaţiunile contra armatei comune, de ani se agitează şi contra locuitorilor nemaghiari ai Ungariei, contra Nemţilor, Slavilor şi Românilor. Ar fi timpul a se pune odată capět perversităţilor îndreptate contra armatei, precum şi contra nemaghiarilor. Vom vedè în curênd, dacă ministeriul Tisza va fi în stare a face aceasta. Cum a mers pănă acum, nu se mai poate. Este cu neputinţă a mai privì cu nepăsare, cum un cârd de şovinişti maghiari tratează armata comună şi pe toţi nemaghiarii Ungariei ca pe nisce proscrişi.“

Un discurs ţinut în Sâmbăta trecută de lordul Granville în Hanlev, a avut aproape însemnătatea unui manifest al guvernului. Lordul Granville trată afacerile politice cu o siguritate neobicĭnuită la diplomaţi şi face chiar o polemică contra documentelor oficiale străine. În privinţa Irlandei, lordul Granville declarà, că deşì numěrul asasinatelor este astăḑi mai mic acolo de cât în Englitera şi de cât în anii trecuţi, totuşi este adevěrat că noua metodă pentru limitarea drepturilor proprietăţii săracilor şi a contractelor este de nesuferit şi ea nu trebue sě mai dureze. Parlamentul se va întrunì pe la începutul lui Ianuarie, şi guvernul va propune atunci nu numai o měsură timporală. spre a combate actuala situaţiune escepţională, ci mijloace de lecuire care, întemeiate pe principii sănětoase, vor fi potrivite pentru ori-ce viitor.

Lordul Granville începu apoi o polemică contra recentului discurs al marchisului de Salisbury şi espuse cu deamănuntul tot ceea-ce a făcut actualul guvern englez de la venirea sa la putere. În privinţa Greciei, Englitera n'a făcut alta de cât s'a unit cu propunerile franceze, ca demonstraţiunea navală sě se întindă şi asupra Greciei. După aceasta lordul Granville făcu în privinţa secuestrărei Smyrnei destăinuirea, că acest plan a fost aprobat de Rusia şi Austria. Ba încă Austria consimţì chiar şi la esistenţa consulară, însě refusà de a participa la o demonstraţiune maritimă. Când se cunoscu acest refus, Francia declarà, că abţinerea Austriei schimbă cu totul situaţiunea şi că, astfel fiind nici Francia nu poate sě mai ia parte. Tot astfel declarà şi Germania. 'I-ar fi rămas atunci Engliterei diferite alternative, dar, pe când negociările durau încă, Sultanul dădu promisiunea formală, că va ceda Dulcignul.

Întru ceea ce privesce demonstraţiunea navală, apoi lordul Granville declarà, că a cetit chiar într'o carte albastră, că el ar fi ḑis, că nu este în intenţiunea Austriei de a trage un tun măcar; această afirmaţiune nu se întemeiază încă decât pe o neînţelegere, căci argumentarea sa a fost cu totul alta. D-sa a ḑis, că după părerea sa, este absolut foarte mică probabilitatea de a trage un tun măcar. Marchisul de Salisbury a criticat apoi concertul european, d-sa afirmă, că el esistă încă şi astăḑi. Este prea cu putinţă ca el sě se distrugă în tot momentul, dar atunci aceasta n'ar fi vina Engliterei. Dsa afirmă, că aceasta nu se va întêmpla, dar la cas când se va ivì această întêmplare, dsa va păstra necontenit convingerea, că el a fost foarte bine-făcětor pentru manţinerea păcei europene. Marchisul de Salisbury s'a încercat sě espună lucrurile astfel, ca cum tot ce s'a făcut pentru Muntenegru, s'a făcut numai în interesul Rusiei. Este prea adevěrat, că Rusia are mai multă simpatie pentru Muntenegru decât pentru Austria; dar cu toate aceste Austria este aceea, care printre toate puterile, a dorit cumai multă înfocare cea mai repede resolvare a cestiunei muntenegrene.

Lordul Granville declară, că faţă cu Austria a procedat în tot deauna într'un chip sincer şi drept şi precât scie, Austria a corespuns cu această dreptate, atât prin ministerul din Viena cât şi prin representantul austriac din Londra.

În privinţa Rusiei lordul Granville declarà, că la venirea sa la putere, relaţiunile anglo-ruse erau foarte încordate; dsa n'a încheiat nici o alianţă cu Rusia şi cu atât mai puţin un tractat secret; totuşi se bucură, că relaţiunile sûnt amicale şi că Rusia şi Englitera împreună cu alte puteri coperează spre ajungerea la nesce scopuri mai legitime şi mai vrednice dedorit.

Relativ la Germania, d-sa voesce a repeta aceea ce a afirmat altădată ca membru din oposiţiune, adecă că pe când alţii îşi atribue tot meritul de ascendenţă în Europa, Germania umblă în adevěr după această mare influenţă, deşì dênsa o espune ca foarte mică. Ori cât s'ar lăpěda Germania de aceasta, nu este mai puţin adevěrat, că ea are cea mai mare influenţă şi manţine pănă în momentul de faţă concertul european.

Lordul Granville vorbì apoi pe scurt şi de Italia şi încheià astfel: „Guvernului englez nu'i este ruşine de politica lui esterioară, pe care o va continua, el prosperă în manţinerea concertului european, dar în acelaşi timp Englitera 'şi păstrează completa ei libertate de acţiune şi de judecată, astfel precum este pretinsă aceasta de posițiunea Engliterei printre națiunile europene.

Regina Engliterei a emis decretul pentru convocarea parlamentului pe ḑiua de 6 Ianuarie st. n. Ministrii englezi s'au întrunit la Regina Sâmbăta trecută; a doua ḑi apoi au ținut un consiliu de cabinet la d. Gladstone. Apropiarea sesiunei estraordinare ocasionează o mare activitate în cele douĕ partide politice. Capul oficial al oposiției în camera comunelor, sir Strafford Northcote, a pronunțat ḑilele aceste un discurs, din care se vede, că oposiția nu 'și-a ficsat încă tactica de luptă pentru viitoarea campanie parlamentară. O fracțiune a partidului în oposiție amenință, sĕ facă în parlament causă comună cu Irlandezii, în fruntea cărora se află Parnell, agitatorul cel mai primejdios. Lordul Beaconsfield a căutat fără succes sĕ schimbe această hotărîre a noului grup, care are de conducĕtor pe lordul Churchill. Procesul lui Parnell pentru turburările irlandeze se crede că se va termina printr'o condamnare. Aceasta ar convenì guvernului, pentru că ar scăpa de unul dintre cei mai primejdioși adversari. Îndată după deschiderea sesiunei parlamentare, guvernul va presenta proiectul agrar. În sinul ministerului esistă oare-care neînțelegere latentă în cestiunea irlandeză. O parte dintre membrii cabinetului mai radicali speră, că proiectul acesta va avè un resultat mai eficace decât ori-ce politică de represiune. După cum se spune cu multă srăruință, proiectul nu are mulți sorți de succes.

Din dieta Ungariei.

(Urmare.)

Ministrul de justiție Dr. T. Pauler începe prin a arĕta stadiele, în care au ajuns lucrările, cu care l'a însărcinat parlamentul în anii trecuți.

În privința întroducerei procedurei verbale am aflat de lipsă, a trimite juristi unguresci în străinătate, pentru a se informa despre detaiurile procedurelor procesuale mai nouĕ și a'și da părerile asupra lucrului. Pe temeiul acestor studii făcute în străinătate și a esperiențelor din țeara noastră avea sĕ se substearnă dietei un proiect despre o procedură nouă, care se stea la înălțimea sciinței de astăḑi și a esperiențelor practice.

Cu această problemă s'a însărcinat deputatul Dr. C. Emmer și profesorul ordinar pentru procedura civilă dela universitatea din Cluj Dr. Alex. Plósz. Dr. Plósz cunoasce din temeiu procedura, ear' deputatul Dr. Emmer are esperiență din viața practică, ca advocat și apĕrător escelent al acusaților.

Dr. Emmer a studiat în vara trecută în cele mai multe cantoane din Elveția, în Francia, Belgiu și Frankfurt procedurele de acolo, nu numai din cărți, ci și din instrucțiune proprie, a comunicat cu autoritățile și cu bărbații de specialitate mai remarcabili pe acest teren, a întimpinat pretotindenea o bună primire și s'a convins despre calitățile sistemei, ce o crede mai corespunḑĕtoare. Dênsul 'și-a desvoltat părerile sale într'un raport, pe care cetindu-l am aflat cu bucurie, că el împreună pe deplin cunoscințele teoretice de specialitate cu înțelepciunea și tactul practic.

Profesorul Plósz studiază acum procedura în Germania, într'o țeară, care numai de curênd a adoptat sistema verbală.

Acesti bărbați vor stabilì împreună liniamentele principale ale proiectelor, pe care se va basa sistema procedurei verbale.

Încât pentru decentralisarea tablelor reg., aceasta va putè sĕ urmeze numai după stabilirea definitivă a principielor și normelor pentru procedura cea nouă, dar cu toate aceste eu am dispus deja sĕ se facă lucrările pregătitoare, am provocat organele cele mai competente sĕ'și dea părerea cu privire la numĕrul și așeḑarea judecătorielor supreme și tablelor reg., avênd în vedere relațiunile sferei lor proprii; am provocat nu numai judecătoriile ci și camerele advocațiale sĕ dea opiniuni, pentrucă advocații ca înmediații apĕrători ai partidelor au ocasiune sĕ cunoască defectele și remediile necesare pentru delăturarea lor. Camerele advocațiale 'și-au trimis opiniunile, judecătoriile supreme însĕ numai în parte.

Decentralisarea tablelor reg. nu se poate pune în lucrare înainte de a se sci, ce sistemă vom adopta pentru procedura procesuală. Dar cu toate aceste eu mĕ voiu grăbì a substerne proiectul îndată ce lucrările pregătitoare vor fi terminate.

În privința modificărei regulamentului advocațial opiniunile fiind date, materia grupată și discuta proiectului gata vi se va substerne în scurt timp.

Proiectul despre căsătoria civilă se va substerne în decursul acestei sessiuni dietale. Ministeriul a pregătit cele de lipsă pentru discutarea materiei.

Din codul civil se află gata mai multe părți, de. es. dreptul ereditar, dreptul obligațiunilor și partea generală.

Încât pentru concediurile judecătorilor sûnt și eu de părere, că e mai bine a se întroduce în locul ferielor nețermurite un juristițiu. La organisarea judecătorielor voiu face o propunere în această privință.

Ce privesce intercalarele, trebue se mĕ țin de lege. Nu intercalarele sûnt causa concurselor, ci eu voiesc numai sĕ dau ocasiune concurenților sĕ concureze.

Transferarea nu se face din punct de vedere al intercalarelor, ci la propria dorință a respectivului, pentru că acesta 'și va împlinì mai bine chiemarea, dacă funționează într'un loc unde 'i place.

În privința vacanțelor observ: Posturile presidiale sûnt toate ocupate; din 567 posturi de judecători cercuali sûnt 6, dintre 543 posturi de subjuḑi sûnt 15 în vacanță, dar și aceste se vor ocupa cât se va putè mai curênd. Amênarea ici colo provine dela împregiurări deosebite, care reclamă precauțiune mai mare.

Proiectul de lege din urmă e substernut deja de comisiunea însărcinată cu elaborarea lui. Dar cestiunea fiind și de natură național-economică proiectul e supus la aprețiarea ministeriului de comerciu,

Încât pentru terminarea restanțelor, dela 1870—1877 principiul directiv a fost a aplica pentru restanțele dela tribunalul suprem și curtea de cassațiune judecători dela tablă. Aceasta s'a făcut în mai multe casuri la mandatul legislațiunei și astfel de judecători se mai află și astăḑi aplicați la aceste judecătorii. Sûnt gata a accepta ori ce modalitate mai corespunḑĕtoare.

Cu privire la procederea penală militară observ: Dreptul penal material pentru militărime datează din anii cinciḑeci și este aproape indentic cu codul penal austriac, care a fost in vigoare în Transilvania și în a. cur. și mai e și astăḑi valid în Austria. O modificare e de lipsă și aici, care se va și face.

Încât pentru procedura penală militară, s'au făcut multe ameliorări în anii 60. Și compunerea judecătorielor s'a modificat. S'au început discusiunile necesare pentru întroducerea unei proceduri mai corespunḑĕtoare cu postulatele justiției. Reforma va mulțămì pe toți, prin urmare proiectul de resolușiune substernut de Chorin e de prisos.

Desbaterea cestiunei Evreilor în parlamentul prusian.*)

Tribunele sălei ședințelor erau îndesate. Președintele de Köller, deschide ședința la oarele 11¼. După esaminarea unor alegeri, sĕ cetì interpelarea lui Hänel.

Contele de Stolberg Wernigerode declară, că e gata a rĕspunde din partea guvernului la acea interpelare.

Dr. Hänel ia cuvêntul pentru a'și motiva interpelarea: Pentru ca România, Bulgaria, Serbia și Muntenegrul sĕ fie primite în familia statelor europene, li s'a pus de congresul din 1878 condiția egalei îndreptățiri a Evreilor cu celelalte confesiuni, căci numai prin egala îndreptățire se poate ajunge la asimilarea acestora cu poporul indigen. Făcênd România, greutăți întru îndeplinirea acelei stipulațiuni, i s'a refusat recunoascerea până ce se va conforma acelei îndatoriri. Egalitatea Evreilor este așa dar o condițiune a civilisațiunei, așa că statele, cari nu o recunosc, n'ar putè fi primite în concertul popoarelor europene.

Influențele retro-active ale unei robii de mai bine de o mie de ani a Evreilor, nu pier deodată. De aceea nu va dorì nimeni a înaugura raporturile de odinioară, mișcarea actuală nu este îndreptată contra acelor rele, ci contra întregului neam ovreesc. Aceasta se dovedesce prin liga antisemitică, prin diferitele agitațiuni electorale din Berlin. Mișcarea a devenit o cestiune de rasă, primind astfel întorsătura cea mai iritătoare și mai perfidă. (Prea adevĕrat). Se ațîță ura contra rasei: ea nu se îndreptează contra unor indiviḑi isolați; aceasta ură este o desfidere a poruncei creștinismului, care pretinde: iubesce pe de aproapele tĕu ca pe tine însuți. Mișcarea anti-semitică e mai pe jos în brutalitate etc. ca escesele social-democratice. El amintesce numai nisce anumite evenimente în mijloacele publice de comunicațiune, batjocorirea în massă a cimitirelor evreesci; aceasta ar fi o aprobare a mișcărei, pentru care sûnt rĕspunḑĕtori scolarii și susțiitorii ei. Scolarii ovrei nu mai sûnt siguri de a fi dați înapoi și de a fi insultați în scoală, și totuși câți Evrei nu sûnt în drept de a pretinde cel mai mare merit pentru stat și comună?

Starea actuală a lucrurilor nu este de loc conformă cu nepărtinirea și dreptatea; aceasta o înțeleseră acei oameni, cari publicară manifestul contra anti-semiților. El crede că și guvernul e datoriu acum sĕ'și manifesteze imparțialitatea și dreptatea sa prin o demonstrațiune. El cere acelaș soare și aceeași lumină pentru toți (Rîsete în centru.) În cercurile jidovesci esistă îngrigiri, că guverul nu este drept cu Evreii. Guvernul trebue acum sĕ se esprime cu atât mai mult, cu cât i se va adresa o cerere, în forma unei petițiuni, ca pe calea administrativă sĕ se îngroape constituția.

Oratorul cetesce apoi o depeșă din Vestfalia, care spune că un consiliu provincial a îndemnat oficial ca sĕ subscrie petiția anti-semiților. El (Hänel) crede, că a fost dator de a venì cu această interpelare, în care se află cu totul independent pe terenul dreptului ce'i acordă constituțiunea. O declarație definitivă a guvernului în sensul constituțiunei ar tăia apa anti-semiților, ar lățì liniscea și ar reda concetățenilor Ovrei dragoste spre o activitate cetățenească. (Strigăt: Usurar! În centru sgomot.) El speră într'o astfel de declarație; posiția guvernului, în tot casul, trebue sĕ fie clară, el susține, că onoarea națională pretinde ca sĕ se păstreze această egalitate. (Aplause.)

Vice-președintele ministeriului, contele Stolberg constată, că petiția amintită în interpelare n'a sosit încă la minister; deci el n'a fost în stare, de a esamina acea petiție. Tot odată el nu se opresce de a declara, că legislația esistentă susține egala îndreptățire a tuturor confesiunilor și că guvernul n'are intenția de a face vre-o schimbare.

Rĕspunsul guvernului a întimpinat cele mai vii aplause.

Deputatul de Minigerode propune desbaterea interpelărei, tot așa și Rickert și Klotz. Camera aprobă. Lista oratorilor a fost ficsată prin sorți. 9 oratori erau pentru și 18 contra interpelărei. Cel dintâiu orator contra interpelărei a fost Reichensperger (Olpe). El spune că e mulțămit cu declarația guvervului, care voiesce sĕ manțină egala îndreptățire a Evreilor. Evenimentele din România au dovedit numai ce însemnătate și putere internațională a câștigat în Europa cea mai mică minoritate ovreiască. Mișcarea semitică nu e dictată nici decum din vre-o ură religioasă sau de rasă, ea provine din convingerea poporului, că sûnt puse în joc interesele naționale și sociale, că evreismul emancipat are o influență rea, că mai cu samă clasele de jos sûnt supte de acea minoritate, care nu lucrează, ci speculează.

Președintele de Köhler deschide ședința la 10¼ Camera continuă cu desbaterea interpelărei Hänel. Cel d'întâi orator este dr. Mayer (Breslau). El apĕră mai ântâi pe magistratul din Breslau, căruia i s'a imputat, că a acusat pe un învĕțător pentru subscrierea petiției Evreilor. Acei învĕțători n'au subscris numai petiția, ci și scrisoarea argitațiunei și de aceea s'a făcut acea procedură contra lui. Aceasta a fost un pas ostentativ public, ear nu esercitarea dreptului de a petiționa. Oratorul respinge apoi imputarea că interpelarea a fost un atac îndreptat contra dreptului dea petiționa, că arfimațiunile argităției contra Evreilor, că este de temut desnaționalisarea Germanilor prin imigrarea Evreilor etc. au fost de mult combătute.

E o pagubă timpul și osteneala, întrebuințate pentru resolvarea problemei, care în realitate nu esistă. Dintre învinovățirile ridicate contra Evreilor, aceea, că nu lucrează și n'au nici o meserie, Evreii inteligenți o regretă din inimă. Numai arareori primesc maiestri creștini, ucenici evrei. Atacurile contra Alianței israelite sûnt cu totul nejustificate, de oare-ce alianța este numai pentru ajutorarea Erveilor din Orient. Goana Jidovilor a înaintat așa de mult în cât simplul cuvênt de „Jidan“ a devenit o mare ocară. Dacă tratăm ast-fel pe Evrei nu putem pretinde ca coloniile noastre din Rusia sĕ fie protegiate. Nici afirmațiunea, că Germanii sûnt respinși de Evrei din causă, că nu sunt comercianți isteți, nu e justă, de-oare ce casele cele mai mari comerciale și mai cu seamă în străinătate sûnt mai toate în mânile Germanilor creștini, cari fac chiar Englesilor concurență. Oratorul așteaptă de la mintea sănĕtoasă a Germanilor, ca agitațiunea urită sĕ dispară cât mai curênd.

Deputatul Bachen constată, că maioritatea Camerei consideră înterpelarea ca înoportună și tot de-odată nu condamnă de tot agitația anti-semitică. Partida progresistă se va încerca în zadar sĕ'și câștige opiniune în Cameră pentru tendențele ei. Ei ḑic că ea trăesce și lucrează numai în ast fel de orașe, unde relațiunile sûnt ca în Berlin; e vorba mai mult de tirorismul contra antisemiților decât de teranismul antisemitic. In cestiunea evreiască locul principal 'l ocupă interesele economice și aceasta cu atât mai mult cu cât sûnt diferite ținuturi mai slabe în privința economică. In anii din urmă s'a ivit o schimbare enormă a posesiunei în favorul Evreilor, care nu'și poate avè basa într'o activitate mare și inteligentă, ci o mare parte a populațiunei evreesci a trebuit sĕ întrebuințeze mijloace foarte rele. Evreii au în mână bursa și contribuesc mult la scumpirea pânei omului sĕrman; nu este deci vorba de învidie.

Amărăciunea este prea justă, de oare ce Evreii 'și câștigă prin mijloace neiertate avere, cu care și cresc copii. Nu se poate îmbunătăți starea de cât prin reformarea legislației sociale, mai cu seamă în fața capitalului, și înainte de toate trebue înfrênate foile ovreesci din Berlin, cari se deosebesc mai mult prin necredința, disprețul și cinismul lor, dar mai cu seamă escelează foile umoristice. Dacă batjocurile aduse la adresa catolicilor ar fi fost adresate contra Evreilor, întreagă lumea ar fi rĕsunat de strigătele lor. Intru cât mișcarea creștinosocială tratează aceste rele, el trebue sĕ'i arete simpatia sa. El cere egala îndreptățire a tuturor confesiunilor, dacă însĕ Evreii comit ast-fel de escese, nu este de loc lucru de mirare, că partea adversă se împotrivesce. El conjură pe guvern sĕ înpărtășească și pe catolici de același drept și lumină, pe care nu voiesce nimeni sĕ le ia Evreilor.

---

*) Trad. „Resb.“

Evreii trebue sĕ merite mai ântâiu emanciparea; nici-de cum nu li s'a dat aceasta ca recunoascere pentru virtuţile lor. El regretă, că între Evrei elementele bune nu sûnt aşa de active ca cele rele; el nu voiesce sĕ facă pe toată evreimea respunsabilă asupra punctului egalităţei constituţionale a Evreilor, deşì ei 'i au îngreunat aceasta atât lui cât şi partidei sale. Presa jidovească în luptă pentru cultură a întrecut în cinism pe cele lalte. Agitaţia luptei pentru cultură nu este îndreptată numai contra catolicilor, ci contra întregului creştinism. El nu voiesce sĕ atace prin această observaţiune, ci spera întrarea şi întoarcerea cetăţenilor evrei.

Partida progresistă, care acum voiesce sĕ apere pe Evreii, a dat odinioară mână de ajutor pentra înlăturarea celor trei articole din constituţie. De la mişcarea antisemitică şi de la înterpelare aşteaptă binele, ca Evrei, sĕ devie mai înţelepţi şi mai moderaţi, şi sĕ se convingă, că cu principiul egalei îndreptăţiri nu s'a isprăvit totul, că remâne a se dovedì dacă s'au împlinit toate aşteptările, legate de emancipare.

Seyffarth se unesce cu esplicaţiunile lui Hänel. Principiile creştinismului nu permit persecutarea Evreilor. Şi aducerea aminte de 1870 opresce persecuţiunea: cestia Evreilor precum şi cea socială se pot resolva numai prin toleranţa creştinească.

Deputatul de Heydebrand şi de Lasa, află că este neobicînuit ca opetiţie sĕ facă obiectul unei interpelări ă guvernului, care petiţie nu e adresată Camerei şi care n'a ajuns încă la adresă; şi mai ne obicînuit încă ca sĕ ceară scutul guvernului pentru Evrei tocmai aceia, cari în alte cestiuni 'i fac cea mai mare opoziţie. Nimeni nu poate sĕ conteste o deosebită rea opinie contra unei părţi a Evreilor, care se împărtĕşeşte de toată Europa. El trebue însă sĕ protesteze contra aserţiunei că partidul conservator ar fi dat nascere agitaţiunei anti semitice. El face apel la Evreii circumspecţi ca se arete stima faţă cu instituţiunile creştine şi legile ţĕrei, care îl aperă, sĕ fie mai cu tact şi mai moderaţi, căci la din contră nici o putere şi nici o înterpelare nu va putè înabuşì o mişcaree, resultată din convicţiunea cea mai întimă creştinească a poporului.

După Haydebrand urmează Virchov în sensul lui Hänel el întreăbă pe conservatori dacă uresc numai pe semiţii bărbătesci? (Ilaritate). Agitaţia contra Evreilor nu datează de aḑi. Ea s'a lăţit aşa de mult încât a sosit timpul ca fie ce om sĕ întervie pentru susţinerea drepturilor constituţionale câştigate aşa de greu. El nu înţelege cum sĕ poate că va fi posibil a împiedica imigrarea Evreilor; tot aşa şi cu schimbarea ce se face între religiune şi rasă. Deocamdată atacurile nu sûnt îndreptate contra religiunei, ci contra gintei. În fine invidia este aceea ce irită spiritele contra Evreilor pentru averea ce 'şi câştigă pentru crescerea ce 'şi însuşesc şi o dau copiilor. Aceasta nu e o împutare!

Hobrecht susţine că camera nu e competentă de a desvolta problemele interesante scientifice şi etice ale cestiunei. El doresce ca organele cetăţenesci sĕ nu fie trase în serviţiul tendenţei de partid. O privire în interiorul nostru ne va arĕta ce ne lipsesce; şi Evreii sĕ privească în interiorul lor; în ambele părţi esistă defecte. Nu parlamentul, ci societatea poate lucra.

Träger se opune din toate puterile mişcărei anti-semitice. Evreii pretutindeni sûnt cetăţenii cei mai folositori. El regretă că desbaterea de aḑi a devenit posibilă. Cestia ovreiască s'a resolvat de 23 ani. Aḑi, ce e drept, toate silinţele umane sûnt alungate ca doctrinare.

Windthorst se unesce cu Reichensperger. El nu voiesce goana Evreilor, dar nici a creştinilor. Guvernul şi libĕralii înşişi au descresditat statul prin lupta pertru cultura şi legea supravegherei scoalelor. Subjugarea bisericei trebue sĕ înceteze. Oratorul cere reformarea legislaţiei economice şi sociale în sensul creştinesc, mai cu samă o reformă a sistemului acţiunilor şi înfiinţarea legilor din Maiu; prin aceasta s'ar resolva şi cestia Evreilor. (Aplause în centru.)

Continuarea desbaterei s'a amênat pentru Luni la 10 oare. Îmbulzeala dinaintea camerei pentru biletele de Luni e mare.

Varietăţi.

* (Principele moştenitor în Maramurĕş.) „Dacă principele Rudolf“ — scrie „Egyetértéş“ — nu avu noroc la vênătoarea de urşi în Maramurĕş, apoi ḑiua din urmă totuşi i oferì o plăcere. Principele a dorit se vadă douĕ părechi tinere din popor în costum naţional. I s'au presentat o păreche de Ruteni si una de Români. Cea de Ruteni nu făcu vre-un efect mai deosebit, cu atât mai mult însĕ atrase atenţiunea principelui şi a suitei sale părechia românească; junele de 23 de ani Ioan Codru şi juna de 18 ani, Aniţa Ovrinu. Soţia pretorului din Sigetul Marmaţiei a procurat fetei române un costum frumos care 'i-a mai potenţat frumseţa. Pĕrul bogat negru ca peana corbului, ochii răpitori negri, genele şi sprâncenele negre şi în fine, dinţii albi ca zăpada, buzele purpurie, gâtul alb, talia sveltă, a fost de ajuns, ca privirea tuturora se remână aţintită numai asupra acestei fiinţe, care în costumul ales, cătrinţa lată de mătasă neagră, un şal de mătase albastră, florile din pĕr ş. a. era o frumseţă ideală. Nu mai puţin decât o oară şi jumĕtate a admirat societatea pe frumoasa fată română, care a fost îndată şi fotografată.“ Se mai ḑice, că Alteţa S'a principele Rudolf ar fi dorit sĕ o audă şi cântând, însĕ ea, emoţionată, nu putu împlinì cererea aceasta.

* (Stipendii pentru elevi şi eleve de pedagogie). Din partea În. Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică s'a escris concurs pentru 12 stipendii vacante à 100 fl. din fundaţiunea „Beşan“ menite pentru elevi şi eleve de pedagogie fără deosebire de confesiune şi naţionalitate. Petiţiunile instruite cu atestat de botez, testimonii scolastice, atestat despre starea materială a părinţilor şi cu adeverinţă autentică despre stipendii sau ajutoare, ce ar mai avè respectivii din alte fundaţiuni, sûnt a se promova pe calea direcţiunii (consiliului directoral) până la 20 Decemvre st. nou a. c. deadreptul la Rudnyancsky Ferencz, epitropul fundaţiunei în Budapesta (IV cerc (kerület) strada koronaherczegutcza Nr. 6.)

* (Comitatul Sibiiu). Comitetul permanent al comitatului este conchemat pe 9 Decemvre n. la şedinţă, carea se va ţinè în sala comitatului.

* (Prelegerea), ce după cum anunciasem în nrul trecut, era sĕ o ţină doamna Abadıe în favorul sĕracilor din Sibiiu, la cererea mai multora se amênă pe de altă dată.

* (Agitaţiunea contra armatei). După cum ne spune „Ellenzék“ în Cluj se continuă provocaţiunile contra miliţiei. Această foaie ne istorisesce în deosebi despre douĕ casuri, cari sûnt următoarele: Samoil Debreczeni, servitorul colegiului reformat însultând în prima Dec. pre un oficer, care'i venì înainte, fu de acesta străpuns cu sabia. Tot în sara aceea s'a întêmplat o bătaie între vreo 3—4 soldaţi şi mai mulţi locuitori din suburbiul Clujului. În clipa, când era pacea gata, un incindent neaşteptat strică pacea, deoarece un suburbian cu cuvintele: „Na soldatule“ lovì cu un par în faţa unui soldat, care plin de sânge s'a şi perdut în întunerecul nopţii.

* (Dreptate ungurească). „Ca respuns la scrisoarea publicată sub titlul acesta în Nr. 90 al foaiei noastre, scrie „Gaz. Tr.“ de Joi, unde se da espresiune mirărei, că grădinariul ungur din Cian, care a impuşcat pe un locuitor român de acolo, a fost absolvat de către tribunalul reg. din Turda, primim din partea d-lui procuror regesc din Turda, următorea epistolă scrisă în limba română.

„Prea onorate d-le Redactor! Spre rectificarea articlului aparut în „Gazeta Transilvaniei“ din 21 Noemvre, între Diverse, ve rog se daţi ospitalitatea în foaia D-Voastre alăturatei descrieri obiective. — Fiind a prea on. D-Voastre cu deosebita consideraţiune.“

Turda Noemvre 28.

Csekme Béla,
procuror reg.

„În Nr. 90 din 21 Noemvre al „Gazetei Transilvaniei“ între „Diverse“ sub titlul: Dreptate ungurească“, descriindu-se casul pertractărei finale a lui Fabian Iosif Zsigmond, din foaia „Magyar Polgár“ din Cluj, după recitarea obiectivă a casului din foaia amintită, scriitorul illustrâdu'l cu un comentariu necorespunḑĕtoriu faptului nu întrelăsà a da espresiune suspicionării faţă cu procedura tribunalului“.

„Tribunalul regesc din Turda pre basa codicelui penal unguresc §§-i 75 şi 79 a absolvat pre Fabian Iosef Zsigismond de sub acusa omorului în lipsa doveḑii de intenţiune spre omor, şi pre basa apĕrărei proprie, căci sub investigaţiune şi mai vêrtos la pertractarea finală s'a dovedit, că F. I. Zs. cu arma, care a avut-o la sine în contra deşilor prevaricători, si care era încărcată cu alice de passere, a tras asupra prevaricătorilor aflători în grădină pentru înspăimêntarea lor noaptea în intunerec şi fără nici o direcţiune; s'a dovedit mai departe, că Alecsandru Girbu cu soţul seu Panteleimon Juran se gătiau pentru întimidarea lui F. I. Zs. nu numai ci Alecsandru Girbu între înjurături de D-ḑeu şi vorbe amenințătoare provocà pre Pant. Juran la atacarea numitului păstor de grădină, precum toate aceste însuşi Pant. Juran le a recunoscut la pertractarea finală.“

Deci dacă tribunalul regesc a absolvat pre acusatul de sub crima omorului definit în §. 279 sau 281 al articlului de lege V din anul 1878, întrat în viaţă cu 1 Septemvre 1880, strict în sensul acelui articlu de lege a judecat — ear' din contră scriitoriul şi a dovedit inesacta informaţiune în lucru, căci cum se vede, nu are cunoscinţă, că procurorul regesc, susţinênd acusa în privinţa omorului neprecugetat, definit în §. 291 al Codicelui penal, a propus ca pedeapsă încarcerarea pre 1 an a acusatului, şi că şentinţa de absolvare fu prin acelasi motiv apellată.

*(Gendarmeria în Ungaria). Ministrul president Tisza a presentat dietei un proiect de lege referitoriu la întroducerea gendarmeriei în Ungaria. În Ardeal esistă deja. În acest proiect de lege întroducerea poliţiei de stat în toată ţeara se proclamă de principiu, deşì realisarea lui din cause financiare trebue sĕ se amêne vre o câţi-va ani. După acest proiect toată ţeara se împărţesce în 6 cercuri poliţiane. Unul dintre aceste cercuri se formează din jurisdicţiunile ardelene cu centrul în Cluj. Al doilea centru va fi în Szegedin, care deja în anul viitor se va organisa. Organisarea celorlalte cercuri va întra în viaţă treptatim.

* (Vĕrsatul în Braşov), Din 14—20 Noemvre s'au bolnăvit de vărsat 124 de persoane dintre cari au murit 30. Din 21—27 Noemvre s'au bolnăvit 103 şi au murit 18. În Sibiiu încă s'a ivit un cas de boala vărsatului.

* (Emisari militari). Se ḑice că în Budapesta mai mulţi emisari militari din România s'ar străduì, a câştiga oficeri din armata ungur. pentru armata românească. — Vorbă sĕ fie!

* (Calea ferată Mărăşesci-Buzeu). În revista sa dela 12 curent „Putna“ face o dare de samă asupra sosirei celui dintâiu tren dela Mărăşesci la Focşani. Duminecă, la 9 Noemvre mai mulţi cetăţeni plecară cu trăsurile la Mărăşesci, pentru ca sĕ întovărăşească corpul tehnic cu primul tren până la gara de Focşani. Pe la o oară după ameaḑi orăşenii se aflau la gară ca sĕ salute sosirea trenului. Publicul era înpacient, căci trecu oara ficsată şi trenul nu mai sosia. Causa întârḑierii era că la fie care comună poporul se îndesuia şi cer a sĕ fie primit în tren. În fine, pe la oara 3 trenul se apropià, se auḑì şueratul maşinei, musica esecutà marşul, şi trenul frumos decorat cu o mulţime de steaguri tricolore cu brazi, purtând pe maşină o tablă cu inscripţia: „Urăm prosperitate oraşului Focşani“ cu vapoarele ticsite de poporul ce venise de prin sate, întră în reionul garei în aclamaţiunile entusiaste ale cetăţenilor ce aşteptau şi ale acelora ce se aflau în vagoane.

(O serbătoare naţională în Dobrogea). Celebrarea descălecărei a doua a Românilor în Dobrogea, se va face în 23 Noemvre viitor, cu mare pompă, în provincia noastră transdunăreană. Disposiţiile luate sûnt din cele mai eficace. Şi anume:

„În ḑiua de 23 Noemvre la 7 oare dimineaţa, ḑece lovituri de tunuri vor anunţa populaţiunei Dobrogene acea ḑi. Toate garnisoanele Dobrogei, în tot cursul acelei ḑile, vor fi în mare ţinută. Toţi funcţionarii publici vor fi presenţi în sala prefecturilor respective la 9 şi jumĕtate oare din ḑi. Toate bisericile din Dobrogea dimpreună cu moscheele şi sinagogele vor oficia un Te-deum la 10 oare din ḑi. În comunele Tulcea şi Constanţa, prefectul va însărcina câte un agent administrativ pentru a representa guvernul la Te-deum, în fie-care biserică, moschee şi sinagogă din acele oraşe. Pentru celelalte comune urbane, capii de arondisment vor delega întocmai ca prefecţii. În toate comunele rurale unde va esìsta biserică, moschee sau sinagogă, va asista la oficiul divin primarele comunei cu întreg consiliul comunal. Acolo unde se vor găsì trupe, aceste vor lua parte la oficiul divin. În comunele rurale după sevêrşirea oficiului divin, primarele comunei sau notarul va da lectură cu glas mare, proclamaţiunei Alteţei Sale Regale Carol I dată cu ocasia ocupărei Dobrogei. Toate comunele urbane şi rurale, vor trimite la cumunele din reşedinţă a districtelor câte un representant pentru a lua parte laTe-deum şi la celebrarea dela 23 Noemvre.

* (Telefonul în China). Chinezii în timpul din urmă înaintează depeşele lor prin telefoane. La compania americană „Bell“ au urmat foarte multe comandări.

* (Aethiopem lavare). Ni se trimite spre publicare: „Observatoriul“ cu de douĕ ori trei rude lungi de săpun în posunare şi una în mână, freacă de'i curgeau sudorile spĕlând pe oare cine. Ce faci? întreabă un trecĕtoriu. — Scii ce va sĕ ḑică: „*Aethiopem lavare?*“ Dar cine e Etiopul (negrul, arapul) dtale?

„Pune mare **H** în frunte
După el un **a** golaş;
Într'acesta **nu** punte
Păn la **ia** drăgălaş.
Eată ai
De ce întrebai;“
— Sporiu la lucru!

Bibliografie.

Densuşianu Nic., *Cercetări istorice în archivele şi bibliotecele Ungariei şi ale Transilvaniei.* Raport înaintat Academiei române. Bucuresci 1880.

D. Comşa şi Eugen Brote, *Călindariul bunului econom* pe anul comun **1881.** Anul V. Sibiiu. Preţul 45 cr. sau 1 leu n.

Negrutiu Niculae F., *Calendariulu sateanului romanu* pre anulu ordinariu **1881.** Urmatu de cartea III din „Bibliotec'a sateanului romanu.“ Gherl'a. Preţul 30 cr.

Grapini Pamfiliu I., *Secretele aloru trei nopti* séu trei morti vii. Romanu anglesu dupa Frankstein. Gherl'a 1880. Preţul 50 cr.

Raportul comitetului Societăţii pentru cultura şi literatura română în Bucovina despre trebile și lucrările sale în anul 1879. Cernăuți 1880.

Convorbiri literare. Anul XIV — Nr. 8. (1 Noembre 1880.)

Sumariu: *Petrea Dascalul,* istorisire vênătorească, de N. Gane. — *Literatură religioasă populară,* adunată de episcopul Melchisedek. — *Despre Studiile filologice a d-lui Burlă,* critică de A. Cihac — *Noctu; La isvor; Elegie; Poveste,* poesii de Ascanio. — *Cântecul cununei și Bocete populare* adunate de Th. T. Burada. — *Istoria lui Ciuang-Söng și a soției sale Tien și* (din chinezește, după trad. germană a d-lui E Grisenbach). — *Riul curgea…,* poesie de A. Naum. — *Despărțirea,* poesie de M. Pompiliu. — *Pe cer,* poesie de N. Volenti. — *Edelweis,* poesie de N. Pruncu. — *Turturica Calvarului,* poesie de Hégésippe Moreau tr. de P. V. Grigoriu. — Bibliografie. — Corespondență

Biserica ortodoxă română Jurnal periodic eclesiastic. Anul V. Nr. 1. (Octombre).

Tabela materiei: *I. Apelu către preoții și creștinii Români ortodocși. — II. Cerințele societăței față cu mijloacele de subsistență ce ea oferă preotului. — III. Profețiile. — IV. Metropolia Ungro-Vlach. — V. Relațiunile între Biserica ortodoxă și protestantă în secolul al XVI. — Sumariul ședințelor st-lui Sinod.*

Ortodoxul. Foaie eclesiastică. Anul I. Semestrul 2. Nr. 10. (Noembre 15).

Sumariu: *Istoria iconomachismului. — Viața monachală după regulele St-lui Pahomie și St-lui Vasile. — Luminările de ceară — Cărțile Bisericesci. — Sântul Synod. — Prescriptele Verbale ale ședințelor. — St-lui Synod. — Bibliografie.*

Bursa de Viena și Pesta

din 2 Decemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	108.55	108.65
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.40	81.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98 50	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.50	85.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.25	124.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.50	97.3/8
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	96.—	96.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	95.50	95.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	94.25	94.75
Obligațiuni urbariale transilvane .	94.75	95.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	96.25	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	94.80	94.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.40	72.30
Datorie de stat în argint . . .	73.30	73.25
Renta de aur austriacă	86.85	87,—
Sorți de stat dela 1860 . . .	131.25	121.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	825.—	820.—
Acțiuni de credit austr. . . .	286.—	281.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	258.—	258.—
Sorți unguresci cu premii . . .	109.75	110.—
Sorți de regularea Tisei . . .	107.25	107.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.56	5.53
Napoleon	9.36	9.35½
100 marce nemțesci	58.—	58.—
London (pe polița de trei luni) .	117.55	117.55

Economic.

Sibiiu 30 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.20—8.20; grâu sĕcăreț fl. 5.70—6.70.; sĕcară fl 5.50—5 90 Orz fl. 3.90--4.30; Ovĕs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 3.10—3.50; Mălaiu fl. 6—7; Cartofi fl. 1.60—2.; Semênță de cânepă fl. 4—5; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 9—10; Fasole fl. 5.50—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.; Slănină fl. 36—38 Unsoare de porc fl. 36.—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 24—28.; Săpun fl. 19—21. fên pro 50 chilo fl. 0.80—1: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de vițel 35—50 cr. crane de porc 46—50 cr.; carne de berbece 24—26 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Arad, 27 Neomvre n. Pro hectolitră grâu: fl 11.40—11.80; sĕcară fl. 9.40; orz 5.80—0.90; ovĕs fl. 5·50—5.60; cucuruz fl. 4.10—4.30; Spirt *en gros* fl. 33.75—34 *en detail* fl. 36.25 per 100 litre„ °/.

Estras din foaia oficială Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 13 Dec. 1880 și 13 Ian. 1881 imob. lui Francisc Vereb în Vêrteș (judec. cerc. Székelyid); în 6 Dec. imob lui Ioan Porcu în Craniș (judec. cerc. Hațeg); în 22 Dec. imob. remasului după Onică Man în Mescrac (judec. cerc. Aiud); în 11 Dec. imob. lui Ioan Phleps și soți în Șeica; (judec. serc. Mediaș); în 30 Dec. 1880 și 1 Febr. 1881 imob. lui Friederic Schuller în Reghen; în 14 Dec. mobilele lui Bruna Zerboni în Merțeasa (judec cerc. Cohalm); în 21 Dec. 1880 și 21 Ian. 1881 imob. lni Ludovic Mikloș în Leder; în 31 Dec. și 31 Ian. imob. lui Teodor Petrutz în Coșa; în 27 Dec. 1880 și 27 Ian. 1881 imob. lui Petru Petric și soț. în Capre; în 20 Dec. 1880 și 20 Ian. 1881 imob. lui Nicolau Muntean și remasului după soția sa în Hunedoara (trib. Deva); în 21 Dec. 1880 și 21 Ian. 1881 imob. Mariei Sângiorsan în Parva; în 20 Deo. 1880 și 20 Ian. 1881 imob. lui Ioan Burte în Parva (judec. cerc. Năsĕud); în 10 Dec. imod. lui Christian Kechler în Sebeș (judec. cerc); în 6 Dec. imob. remasului după Stefan Czirner în Aiud (judec. cerc.); în 17 Dec. 1880 și 17 Ian. 1881 imob. lui Pavel Echim în Năsĕud (judec. cerc.): în 24 Dec. 1880 si 24 Ian. 1881 mobilele și imob. lui Carol Szatmàry în Craifalĕu. (trib. Cluj)

Nr. 274. 1—3

CONCURS.

Fiind stațiunile învĕțătoresci din comuna Rĕchita-Purcăreț a se întregì se escrie acest concurs cu termin până la 7 Decemvre 1880 st. v. pre când va fi și alegerea.

Salariul învĕțătoresc este 110 fl. v. a. și doi stânjini de lemne pentru foc, de o stațiune

Doritorii de a ocupa una din prenotatele stațiuni învĕțătoresci au sĕ'și astearnă cererile lor înzestrate cu documentele prescrise de statutul organic și regulamentul congresual din a. 1878 oficiului protopresbiteral gr. oriental în Sebeș până la prefiptul termin.

Rechita în 16 Noemvre 1880.

Comitetul parochial în conțelegere cu protopresbiterul.

Nr. 224, 2—3

CONCURS.

Conform conclusului luat în sinodul parochial estraordinariu din 14 Septemvre a. c. și cu înalta resolutiune dto 13 Octomvre Nr. 3296 B. din partea Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan, aprobat pentru întregirea parochiei vacante de a III. clasă Biscaria cu filia Șeulesci și colonia Pischi se escrie prin aceasta din nou concurs cu terminul până la 1 Decemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

În materă, casă parochială cu grădină și toate superedificatele de lipsă pentru economia de câmp, porțiune canonică 14 jugere de pământ, parte arĕtoriu parte fênaț, de I. și a II. classă și stola usuată.

În filia Șeulesci pentru ferdela prestată până acì dela 70 Nr. de case în naturale și pentru stola usuată, 175 fl. v. a. în bani, ear în colonia Pischi stola încă neregulată. Toate aceste la olaltă computate dau un venit anual sigur de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa această parochie au sĕ'și astearnă suplicele lor instruite în sensul statutului organic și a regulamentului congresual dela 1878 până la terminul ficsat la subscrisul.

Deva, 28 Octomvre, 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 199.—1880. 3—3

CONCURS.

În urma concursului escris la 22 Iulie a. c. pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de classa a III. din Doboli-inferiori, cu filia Jlyefalu în tractul protopresbiteratului al II al Brașovului, neivinduse nici un concurent, în sensul ordinațiunei consistoriale din 23 Septemvre a. c. Nr. 3198 B., se deschide al II-lea concurs, cu terminul până la 1 Decemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 54 familii câte o claie grâu a 3 fl. și o claie ovĕs a 2 fl. v. a.

2. Dela 38 familii din materă și 11 familii din filie, cate o ferdelă cucuruz sfêrmit, și una ovĕs.

3. Dela 28 familii mestecate din materă, și dela 15 familii mestecate cu alte confesiuni din filie câte o jumĕtate ferdelă cucuruz sfêrmit.

4. Stolele îndatinate, și anumit cele statorite în Sinodul parochial ținut la 16/28 Iulie a. c.

Doritorii de a competa la această parochie, au a'și adresa petițiunile lor instruite în sensul „Statutului organic" și a regulamentului congresual din anul 1878 la subscrisul până la terminul susamintit, dela cari se cere sĕ cunoască și limba maghiară.

Brașov în 31 Octomvre 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Audiți, vedeți și mirați-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preț sau mai bine dis gratuit.

Trimițênd **fl. 7.**— în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, și adecă:

Bucăți 6 **Cuțite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuțituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuțe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele și massive.
„ 12 **Lingurițe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susțiitoare de cuțite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeșnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni și costă acum numai **floreni 7.—.**

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin și cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb și nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuțite, furcuțe** și **linguri**	de argint Britania, câte 6 bucăți toate 18 laolaltă		fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea**	de arg. Brit. mai nainte cu	fl. 3.—	acum numai cu fl. —.60
1 **lingură de supă**	„ „ „ „ „ „ „	3.—	„ „ „ „ 1.—
1 „ „ **lapte**	„ „ „ „ „ „ „	1.50	„ „ „ „ —.50
6 **tave**	„ „ „ „ „ „ „	5.—	„ „ „ „ 1.50
6 **susțiitoare de cutite**	„ „ „ „ „ „ „	4.50	„ „ „ „ 1.50
1 **cutie de zăchar**	„ „ „ „ „ „ „	4.—	„ „ „ „ 1.20
1 **părechе sfeșnice** mai mari de	„ „ „ „ „ „	2.—	și fl. 3.—
1 **clopoțel de masă**	de arg. Brit. mai nainte cu	fl. 4.—	acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauĕ**	„ „ „ „ „ „ „	—.60	„ „ „ „ —.30
1 **pipernița** și **salnița**	„ „ „ „ „ „ „	2 50	„ „ „ „ —.75
1 **Carafine** p. **oțet** și **uleiu**	„ „ „ „ numai	fl. 3.50	și 4.50
1 **unealtă de foc** grea de pus pe masă	mai nainte	fl. 3.—	acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea și tcă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oțet și oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4. — încă și alți articuli nenumerați.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înșelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o re'ntoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulțămită ce mi-au venit, și pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună și solidă și nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai către

A. Fraiss, 17

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

[58] 11—24

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintaiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vêndarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a solidității celei mai severe, ne obligăm prin aceasta in public, că sûntem gata a reprimì și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acuratețǎ estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 și astădi se capĕtă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fiecare a opta di, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, și casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie și totdeauna cu succes, și în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 15—24

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 139. Sibiiu, Marți 25 Noemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măceiarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 24 Noemvre.

După câte se scriu în mai multe foi de dincoace și de dincolo de Laita urmărirea foilor uugurescі, cari au vĕtămat în oare care formă armata comună, este în pornire. „Ellenzék“ dă cu socoteala că vor fi la 30—40 foi acusate și adauge, că redacțiunea (foaiei „Ellenzék“) scie de mult de pornirea aceasta; scie, că acusa este gata și procurorul din Cluj a transpus-o tribunalului regesc; Bartha, eventual autorii anonimi ai articulilor încriminați sûnt acusați pentru resvrătire (lázitás) și pentru vătămarea armatei comune; în fine este acusat G. Ugron pentru discursul seu din fereasta hotelului național.

La rêndul nostru ne am esprimat părerea noastră de rĕu pentru netactul unor concetățeni de ai nostri maghiari, dovedit cu ocasiunea desvelirei unor monumente. Ne a părut rĕu și de incidentul din Cluj, vĕḑênd că din o întêmplare, a cărei lămurire o așteptăm încă, armata comună a trebuit sĕ fie obiectul celor mai urîte și necruțătoare atacuri.

Nu ne bucurăm nici decum nici de „campania“ contra ḑiarelor maghiare“, după cum o numesce „Ellenzék“, cu toate că este meritată. Nu ne bucurăm pentrucă de o parte nu ne bucurăm de rĕul nimenui și așa nici de cel al adversarilor nostri politici; dar de altă parte împărtășim și noi părerea, că „campania“ aceasta poate învoalve pericul pentru institutul curților de jurați și în casul acesta nevinovații ar fi condamnați sĕ sufere din vina vinovaților.

Am fost dară în tot dreptul când am reprobat regretabila purtare a foilor maghiare și a acelor maghiari, cari la ocasiunea sĕrbătorirei morților lor din anii 1848—49 'și au uitat de respectul ce datoresc armatei comune și cari, în urma incidentului din Cluj, au vĕrsat ploaie de tot feliul de înjurături contra armatei comune.

Pentrucă escesul de zel național maghiar deoparte isbesce în armata comună, care representă monarchia și care o constitue florea tinerimei tuturor naționalităților; isbesce în puterea care este chemată a susținè ordinea în lăuntru și are sĕ apere intregitatea monarchiei în afară cu despreţul morții. Pentrucă de altă parte escesul de zel național maghiar prin aceasta conjură periculi asupra instituțiunilor liberale a le statului, poate cu reservata de a sugruma și puțina libertate de câtă se mai pot bucură naționalitățile în atmosfera maghiarizătoare. Elementele cele mai neodihnite, care provoacă conflictele cele serioase sciu, că un guvern înzestrat cu mĕsuri mai absolutistice, dacă va fi maghiar, va sci sĕ fie cu cruțare către Maghiari, și necruțătoriu către naționalități. Elementele aceste din un pĕcat contra întregității monărchiei, basată și pe legile statului unguresc, vor se tragă foloase în partea lor cu scăderea celor ce au fost pururea și sûnt credincioși dinastiei și tronului, sûnt cu respect către instituțiunile monarchiei și prin urmare si către armata comună.

Noi am reprobat purtarea cea sumeață a unor concetățeni maghiari, pentrucă prin escesul lor de zel vedem de o parte promovându-se disordinea și de alta greutatea jugului maghiarisătoriu, care face imposibil traiul liniscit la majoritatea locuitorilor din Ungaria.

Reprobăm și astăḑi o procedură, care despreţuind tot afară de egoismul maghiarismului desconsideră prin armată pe însuși supremul duce al armatei, desconsideră milioanele de cetățeni loiali, cari sciu se respecteze instituțiunile, pe a căror basă sûnt întemeiate legăturile, cari cimentează staturile și monarchiile.

Dacă în centrul monarchiei mai esistă vreun interes pentru totalitatea monarchiei, credem că se va găsì vre un mijloc prin care respectul datorit armatei comune sĕ fie restabilit, fără de a da ansă la periclitarea instituțiunilor a căror resturnare ar isbì mai tare pe cei nevinovați decât pe cei vinovați.

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Noemvre.

Proiectul cel nou de dare de consum, contra cărui încurg multe petițiuni din lumea comercială, a trecut deja prin desbaterea specială a comisiunei financiare ung.

Sesiunea parlamentului austriac s'a deschis Marța trecută. Ministrul de finanțe, d. Dunaiewski, a presentat espunerea bugetară. Deficitul pentru 1881 a crescut cu 2,739,000 floreni în urma creditelor acordate ministrului de resboiu și construcțiunei drumului de fer Arlberg. Espunerea conține o critică severă a regimului financiar adoptat de guvernul precedent care măria veniturile prin vênḑarea proprietăților statului și a cheltuit sume considerabile prin subvenții acordate drumurilor de fer. S'a cheltuit într'adevĕr, în termin mediu, dela 1870 până la 1879, 174 mil. pentru drumuri e de fer. — Ministrul de finanțe va supune Camerei, în timpul acestei sesiuni un proiect de reformă pentru impositul funciar, impositul asupra bastimentelor și impositul asupra venitului, cari toate esistă deja și va propune crearea unui imposit indirect asupra petroleului. Ministrul a recomandat cu căldură Camerei adoptarea reformelor proiectate, cari fără a încărca pe contribuabili, vor micșora deficitul din 1882 cu mai mult de 6 milioane. Deficitul total actual atinge 27 mil. floreni.

Contele de Hatzfeld, ambasadorul german din Constantinopole, trebuind se plece pentru câtva timp la Berlin a fost primit la Sultanul în audiență solemnă de plecare. Se scie cât de mare este aḑi influența germano-austriacă în capitala turcească și cât de serbătorit este în deosebi ambasadorul german. În onoarea contelui Hatzfeld s'a dat un mare banchet. Cu ocasia aceasta diplomatul germân a recomandat Sultanului într'un chip special și cu tot dinadinsul o înțelegere și mai strînsă cu Austria, a cărei atitudine devine din ce în ce mai asigurătoare pentru Turcia. Fără se facă nici un legămênt formal, ambasadorul Austriei din parte'i nu scapă nici o ocasie pentru a convinge pe Turcia, că guvernul austriac n'are nici un proiect, nici o intențiune de anecsare sau cucerire, că nu ar voì sĕ meargă nici la Mitrovița, nici la Salonic; dar că acel guvern ar voì sĕ o vadă pe Turcia ocupând Balcanii, după cum și are dreptul netăgăduit. Astfel, precum spun comunicările din Constantinopole, la ordinea ḑilii astăḑi este cestiunea ocupării Balcanilor. Poarta se gândesce la aceasta cu multă stăruință, și se asigură din cercuri competente, că ocuparea aceea ar fi prețul convenit mai dinainte între Germania, Austria și Turcia pentru sacrificiile făcute de aceasta din urmă cu ocasia încheierii diferendului turco-muntenegrean. Din ce în ce, astfel s'ar putè crede mai ușor că Austria, înainte de a inainte cu cuceririle sale spre rĕsărit, va căuta sĕ'și stabilească solid influeța în Balcani. Ea va putè cu chipul acesta sĕ și impună voința principatelor orientale independente sau vasale Porții; ea are necesitate absolută de aceasta, și deoarece prevede din partea lor resistența, dorește sĕ se înțeleagă mai ântăi cu Turcia. Pentru aceea dar, s'a ațițat cestiunea ocupării turcesti a Balcanilor, căreia diplomația austriacă i promite cel mai călduros sprigin.

Ideea de intervenire materială în favorul Greciei este înlăturată cu desăverșire din vederile diplomației europene ca imposibilă de realisat, și ca fiind în contraḑicere cu litera tractatului de Berlin. Cu toate aceste, și cu toate sfaturile diplomației, Grecia își urmează pregătirile pentru a procede la așa numite căi de fapt. Comunicări

---

FOIȚA.

Esposițiunea națională.

III.

Am ajuns la a patra și ultima sală a esposițiunei *Concordiei române.*

Până acì, am vĕḑut tablouri, flori artificiale, pălării, îmbrăcăminte de tot felul, preparațiuni medicinale, produse de cofetării, vinuri, licori, fringhii, sculpturi, vase și multe alte obiecte făcênd parte din numeroase ramure de producere, toate moderne și corespunḑênd la trebuințele lumei de astăḑi. Pe lûngă cele ce am înșirat mai amintim frumoasele mustre de mĕtasă trămise dela Calafat, Huși și Iași, precum și produsele fabricelor de rahat dela Jilava (Dobriceanu) și Galați (P. Dimitrescu).

Sala D.

Ne aflăm la întrarea salei D, asupra căreia atragem serioasa atențiune a visitatorilor.

În sala D, mergênd pe dreapta ne găsim deodată transportați cu mii și mii de ani înapoi; ne aflăm în fața unor obiecte grosiere, lucrate fără artă, în față cu estensiunile locuitorilor pământului nostru din epoca neolitică.

Când a fost acea epocă, se vor întreba mulți din visitatorii esposițiunei?

De și avem de gând a revenì, nu credem de prisos a ḑice chiar acum câte-va cuvinte, spre a rĕspunde pe cât e cu putință la fireasca întrebare de mai sus, pe care am auḑit'o făcêndu-se de mai mulți visitători.

Un proverb ḑice: Nu cunosci bine pe un om până nu șeḑi cu el în casă. Sĕ vede că acest proverb conține o foarte mare dosă de adevĕr — de și o ḑicătoare francesă pretinde că nimic nu e mai mincinos decât un proverb — de vreme ce o sciință noauĕ din cele mai însemnate și mai curioase, *archeologia preistorică,* este întemeiată tocmai pe ideia conținută în el.

Spre a cunoasce pe omul din timpii cei mai depărtați, această sciință a căutat informațiuni în locuința lui, în pământ, și în așa ḑisele locuințe lacustre — locuințe construite pe pari în mijlocul lacurilor, cu scopul de a adăpostì micele colonii de oameni de atacurile ferelor -- și aceste informațiuni au dus resultatul positiv constatat, că în viața omenirei au esistat patru vĕrste, cari au precedat timpii despre care esistă documente scrise, timpii istoriei. Acele patru vêrste se numesc vêrstele preistorice și sûnt cunoscute sb numirile de: 1) vêrsta petrei brute (paleolitică); vêrsta petrei cioplite sau lustruite (neolitică), care denotă un însemnat progres în comparațiune cu cea precedentă; 3) vêrsta bronzului și 4) vêrsta ferului.

Cu ajutorul geologiei, sciința care studiează compositiunea diferitelor strate ce compun pământul, stabilesce deosebirea între ele și precisează, fie și aproximativ șirurile de secole ce au trebuit pentru formarea fie cărui strat archiologia preistorică ajunge a sci vechimea omului pe pământ, vechime ce variază dela o țeară la alta, și astfel a da o ideie despre vechimea lumei.

În resumat, după datele acestei nouĕ sciințe, care progresează necontenit și dobândesce din ce în ce certitudine, fie care din cele patru epoce cĕ menționarăm a durat mii și mii de ani.

Obiectele ce se găsesc în diferitele strade al pământului, servesc învĕțaților spre a precisa gradul de cultură al oamenilor din acele timpuri, moravurile, obiceiurile și credințele lor și formează deja temelia cea mai sigură și necontestabilă a istoriei... preistorice, dacă putem ḑice astfel.

În sala *D* a esposițiunii se vĕd obiecte din epoca a doua (neolitica) găsite de d. D. Butculescu în diferite măgure din țeară, pe care-le-a esplorat d sea.

Colecțiunea espusă la „Concordia“ aparține unui meritos bărbat, care a găsit în studiul archeologiei o foarte plăcută ocupațiune; ea nu este negreșit mare; dar totuși presintă interesul de a ne pune subt ochi obiecte găsite în diferite părți ale țĕrei. Ea conține:

din isvor local ne spun, că astăḑi efectivul armatei grecesti se ridică la 55,073 oameni, cu 1262 oficieri şi 6532 subofîcieri. După calcule foarte moderate, cum spun foile naţionale din Atena, pe lângă efectivul actual, se va mai adauga în curênd încă pe atâţia oameni cu clasele chemate acuma sub drapele. Astfel armata va fi de 100,000 de oameni. O foarte mică parte din acest efectiv va fi suficientă pentru manţinerea ordinei înterioare; ear contingentul, aproape tot, va fi întrebuinţat în luptă îndată ce va isbucnì resboiul cu Turcia. Curentul dominant în Grecia este resboinic. Legile militare, convenţia cu banca şi ori-ce guvernul în vederea resboiului de revindecare nu vor întâlnì nici o oposiţie în Cameră, şi din contră ori-ce vedere oportunistă este cu totul înlăturată. Cu toate aceste însĕ, se crede că, dacă guvernul va avè destul tact sĕ ţină în atîrnare toată agitaţia aceasta, spiritul public obosit se va calma fireşce, şi pe de o parte dispoziţiile conciliante ale Turciei, pe de altă sfaturile diplomaţiei nu vor fi peste câtva timp aşa de lipsite de resunet în Grecia precum sunt astăzi. Atunci de sigur Grecia, pe o cale mai lină, dar mai practică, va realisa sigur nişte beneficie raţionabile, cari s'ar putea pierde pentru pretenţii şi iluziuni în orice cas nepractice.

Cestiunea limbei în senatul imperial.

În Cislaitania s'a început o agitaţiune pentru aducerea unei legi de naţionalităţi. Tendenţa de a întroduce o asemenea lege şi în ţĕrile austriace, s'a presentat senatului imperial în urma unei propuneri formulate de deputatul, Wurmbrand. Acesta a cerut substernerea unui proiect de lege, prin care sĕ se reguleze folosirea limbilor usitate în Cislaitania susţinêndu-se *limba germână* ca limba statului.

În şedinţa senatului imperial dela 4 Dec. deput. Wurmbrand i-a cuvêntul pentru a'şi motiva propunerea.

Înainte de toate ar trebuì se mulţemesc maiorităţii acestei înalte case, pentrucă în şedinţa trecută a luat dela ordinea ḑilei propunerea mea şi mi-a refusat posibilitatea de a o motiva. D-voastre mi-aţi aruncat cu dispreţ propunerea pe fereastră, ea însĕ a căḑut în mijlocul poporului, care prinḑêndu-o a dus-o în adunările electorale şi în parteitaguri, aşa încât ea a devenit un bun comun.

D-voastră ni-aţi ḑis în anul trecut, ca noi fiind în minoritate sĕ ne folosim de ocasiune pentru a învĕţa dela d-voastră şi — noi am lucrat aşa. Ne-am pus într'un viu contact cu alegĕtorii noştri, am devenit mai populari, făcênd ca şi dv. mai înainte, un apel la simţul naţional, pe care poporul îl înţelege totdeuna şi îl primesce cu însufleţire, când se vede vătămat în drepturile sale.

Pe acest teren curat naţional — şi acesta e al doilea avantagiu ce vi'l datorim dv. — noi am uitat pentru moment divergenţele de păreri şi ne-am concentrat penapĕrarea acestor interese. Până acolo merge meritul dv. pentru causa noastră naţională! Dar este meritul nostru, că simţemintelor noastre naţionale li s'a dat prin această propunere din capul locului o directivă patriotică, că ne-am propus un scop care fiind înacord cu íntreg trecutul nostru politic trebue sĕ promoveze binele statului întreg. Noi voim se consolidăm edificiul de stat, ear' nu sĕ'l slăbim, pentrucă noi sûntem şi într'acea fii credincioşi ai părinţilor nostri, că voim a susţinè şi desvolta acea ce au creat dênşii. Prin urmare noi nu voim un stat federativ, ci un stat mare — o Austriă. Prin aceasta ne deosebim noi de dv. şi anumit într'un mod de însemnat, contra vechei doctrine politice a vieţii parlamentare de partidă. Căci noi ca partisanii ai progresului, noi ca liberalii, cum am fost numiţi mai înainte, în apĕrarea intereselor noastre naţionale am devenit conservativi în înţelesul adevĕrat al cuvêntului; voim sĕ ţinem la principiele, ce le-au stabilit marii monarchi pentru acest imperiu, şi sĕ luptăm pentru idea de stat ce a fost susţinută de toţi bărbaţii conservativi ai Austriei. D-voastră însĕ, cari vĕ numiţi conservativi, prin principiul de naţionalitate, de care aţi voit se vĕ folosiţi pentru recâştigarea influenţei perdute, aţi ajuns în direcţiunea opusă. În numele naţionalităţii ca atare, a unei noţiuni de tot moderne şi curat democratice, dv. aţi nesuit spre o libertate absolută şi spre egala îndreptăţire a acestor individualităţi şi prin aceasta — cum se întêmplă câte odată cu partidele democratice, care uită că aceste noţiuni sûnt democratice, care uită că aceste noţiuni sûnt totdeuna numai relative — aţi ajuns a vĕ pune în contraḑicere cu tradiţiunile vechi ale monarchiei, a slăbì potestatea de stat şi a consolida aspiraţiuni curat naţionale, care togma în Austria pot devenì periculoase, pentru că duc la o decentralisaţiune, ce nu e compatibilă cu nici o monarchie.

Din punct de vedere conservativ, şi nu din punctul de vedere curat naţional voiu avè a tracta de astădată cestiunea naţională. Pentru ḑiua de astăḑi ne schimbăm rourile, pentru a le reschimba poate mai târḑiu la capitlul „instrucţiunei.“

În această motivare me tem, că voiu aduce lucruri cunoscute şi motive, care s'au presentat aici în formă mai corectă, dar cu toate aceste tot trebue sĕ le amintesc, pentru că voiesc sĕdau ocasiunee de a se aduce în formă obiectivă la acest loc deciḑĕtor cestiunea naţionalităţii care e atât de gravă pentru patria noaslră. Nu aparţin acelora cari cred că diferenţa nu se poate resolvì, pentrucă vĕd ei în cestiunea de naţionalitate o cestiune de rasă, cea ce ea nu este şi cari la ori ce diferenţă chiamă forul cel mai înalt ca arbtru, nu aparţin nici acelora cari cred că mişcarea naţională din Austria se poate respinge sau ocolì simplu pe cale administrativă.

Nu, eu ţin crisa cu mult mai serioasă, dar sanabilă, pentrucă sporirea instrucţiunei poporale şi viaţa politică a partidelor, care dă espresiune dorinţelor poporului, promovează consciinţa naţionalităţei, comunicarea din ce în ce mai intimă a poporaţiunilor între sine măresce interesul comun la problemele din ce în ce mai mari ale statului, la cari trebue se lucrăm cu toţii, măresce veneraţiunea pentru Coroană, care represintă statul întreg, şi simţul de comunitate.

Nesuinţele naţionale aşa cum se ivesc astăḑi, nu sûnt nouĕ, şi pe mine nu mĕsurprind; ele stau în legătură cu istoria Austriei şi cei din partea conservativă 'mi vor concede că sûnt îndreptăţit a le contêmpla în această legătură. Cum au stat lucrul mai înainte cu limbile? cum am ajuns în relaţiunile turburc de astăḑi?

Ori şi cine scie, că în Austria mai înainte limba statului era cea latină, ca un mijloc necesar pentru guvern de a se înţelege cu Ungaria, Bohemia etc. Cu toate că aceste ţĕri au fost domnite de împĕraţi germâni, de germanisaţiune nu a fost nici vorbă. Abia pe timpul marei împĕrătese, care cercase mai ântâiu se facă din ţĕrile de sub sceptrul habsburgic o monarchie unitară, a început, după prototipul celorlalte state mari, cultivarea limbei germâne în toate scoalele şi în viaţa de comunicaţiune, aşa încât putem ḑice că ideea de stat austriac a crescut cu respândirea limbei germane. Problema cea mare, de a construì acest imperiu pe aceste principii şi de al ridica pe o treaptă culturală mai înaltă, a fost reservată Imperatului Iosif II, puterile acestuia nu au fost de ajuns la o operă atât de uriaşe, numai pentrucă aceia cari erau mai chiemaţi sĕ'l sprigiunească i combăteau intenţiunile. Dar cu toate aceste amintirea lui trăesce în poporul Austriei, care venerează întrênsul nu numai pe binefăcĕtoriul poporului, ci şi pe adevĕratul representant al ideei de stat austriace. Prin patenta dela 1 Maiu 1781 şi cu rescriptul dela 11 Maiu 1784 el s'a încercat sĕ introducă limba germână nu numai ca limba statului şi afacerilor ci şi ca limbă de instrucţiune şi limbă oficială în toate ţĕrile. Asupra întrebărei, dacă a fost sau nu îndreptăţită şi corespunḑĕtoare o astfel de germanisare radicală, poate sĕ încapă o discusiune, nu va putea însĕ ignora nimenea, ca aceasta mesură în sine strictă nu s'a luat de monarchul care avea cugete atât de humane, cu scopul de a asuprì naţionalităţi străine ci numai pentru a realisa idea de stat a Austriei. El ḑice în rescriptul seu, că fiesce care trebue se vadă cum se promovează binele comun, dacă imperiul întreg are numai una limbă pentru afacerile sale, cum se leagă prin aceasta de strins toate părţile monarchiei între sine şi se întăresc legăturile iubirei frăţesci.

Scim, că Iosif II a trebuit sĕ steargă earăşi limba germână ca limbă de afaceri în Ungaria şi că Impĕratul Leopold, pentru a pune un contrapond mişcării puternice a naţionalităţeì maghiare, a înzestrat pe toate celelalte naţiuni din Ungaria cu drepturi naţionale, firesce fară de a putè oprì prin aceasta maghiarisarea. In ţĕrile noastre însĕ însemnătatea limbei germâne s'a susţinut cu toate că a fost împedecată din când în când prin curente contrare şi demonstraţiuni. Mişcarea naţională începe aici în faptă pe la mijlocul anilor 40 şi firesce a fost promovată într'un mod puternic prin revoluţiunea dela 1848, când nesuinţa spre independenţă, spre instituţiuni liberale luase un colorit naţional. In consecuenţa acestor nesuinţe şi vedem nu numai pe cechi, poloni şi italiani ivinduse cu dorinţe positive, ci vedem întrunindu-se în congrese naţionale şi slovacii, sêrbii şi românii în Ungaria pentru a aduce înaintea tronului dorinţele lor naţionale. Prima constituţiune austriacă din 25 Aprilie 1848 ţinênd samă de pretensiunile naţionale ce se iveau pretotindenea primì în art. IV disposiţiunea, care, într'o formulă cât mai generală avea se ofere liniştirea de care guvernul togma avea lipsă în aceste ḑile. Acest articul ḑicea: „Tuturor naţionalităţilor li se garantează inviolabilitatea naţionalităţii şi limbei lor. Ca drept fundamental această tesă, după cum mi se pare, nu a fost nici când prea norocoasă. Trebuia sĕ se ḑică, că limba fie cărei naţionalităţi va fi scutită de stat în posesiunea acuirată şi va avè un drept de esistenţă şi desvoltare între marginile vieţii de stat. Dar prin aceasta undele umflate ale aspiraţiunilor politice nu erau mulţămite. Parola ḑilei era „egala îndreptăţire a limbelor“, dar sub aceasta se înţelegea paremi-se mai mult egala îndreptăţire a limbilor istorice ale ţĕrilor. De es. polonii atunci ca şi astăḑi nu se prea înţelegeau cu rutenii asupra egalei îndreptăţiri, cum o statorise Stadion. Sub influenţa acestor pretensiuni s'a născut după disolvarea dietei art. V. al constituţiunei imperial 1849, care înfrutânnd de atunci încoace toate vicisitudinile cartelor de constituţiuni s'a străcurat până în timpul nostru şi figurează astăḑi cu alinea primă a art. XIX, în care se ḑice: „Toate naţionalităţile sûnt egal îndreptăţite şi fie care naţionalitate are un drept neviolabil la conservarea şi cultivarea naţionalităţii şi limbei sale.“

(Va urma.)

Bucovina.

(Cor. orig. a „Telegrafului Roman“.)

Cu deschiderea senatului imperial într'a 30 Noemvre se deechide şi pentru Bucovina o epocă de tot însemnată, dacă privim la deputaţii, cari merg acolo, ca sĕ o represente.

Cu abḑicerea deputaţilor Horst, Offenheim şi Stremayr cari, au fost până acum deputaţii Bucovinei, s'a oferat naţionalităţilor prilegiu de a arĕta tăria lor.

Auḑiţi deci resultatul alegerilor, cari s'au ţinut la începutul lui Noemvre. Demisionând Stremayr, care până acum a fost mulţi ani deputatul fondului religionar, s'a ales în locul lui un Român bun şi meritat, adecă profesorul de universitate Dr. V. Mitrofanoviciu. Acesta a luat asupra sa o mare sarcină primind deputaţia. Lucrarea lui principală este reuşirea congresului, care are de scop, ca sĕ ajungă atât biserica cât şi Românii earăşi la drepturile lor strămoşesci, pe care le-a prăpădit jugul străin.

În locul exuministrului Horst, care a fost deputatul districtelor, rurale a Sucevei, Rădăuţului şi Câmpulungului, este ales consiliarul de tribunal Mihai Pitei, un Român, care este vrednic de a purta numele acesta, căci prin multe fapte a arĕtat el lucrarea şi stăruinţa sa pentru naţiune. De aceea au vĕḑut Românii necesitatea, de a avè un astfeliu de bărbat ca representantul lor.

În urmă demisionà şi Offenheim un vechiu deputat al têrgurilor Suceava, Rădăuţi şi Câmpulung şi în locul lui fu ales patriotul Cosoviciu, jude districtual, un bărbat înzestrat cu toate calităţile, ce se cere dela un deputat care, representă naţiunea sa.

Această alegere deci, care a eşit peste toate aşteptările, arată ce, putere au încă Românii în ţeară, dacă au putut ei învinge pe inimicii sei, cari lucrau în contra lor din toate puterile.

Subsemnând numerul deputaţilor senatului imperial, cari sûnt trimişi de Bucovina, găsim 9 de toţi. Acestia sûnt: Hormuzachi, Stârcea, Mitrofanoviciu, Pitei, Cosoviciu, Tomaşciuc, Zotta, Wagner şi Kochanowsky. Din enumerarea aceasta se poate vedè maioritatea cea mare, ce o au Românii; căci sûnt 7 Români şi 2 străini.

Frumoasă speranţă avem mai ales cu deschiderea acestui senat imperial, căci cu acesta sĕ vor câştiga toţi naţionaliştii îndecomun, şi toate „Parteitage“ câte s'au ţinut şi se vor mai ţinè de Germâni vor remânè de ruşine. Ministeriul Taaffe este cu acesti bărbaţi în câtva întărit şi va putè urmărì lucrările sale, va resista voinic invasiunilor inimice şi se va putè ţinè lung timp.

Stând astfeliu lucrurile nu putem şi noi spera ceva bine dela acest minister care tuturor naţiunilor le concede drepturi şi le dă putere?

Da sperăm, şi cu tot dreptul sperăm, căci numĕrul Românilor în monarchie nu e atât de mic ca sĕ'l treacă cu vederea, şi sĕ n'aibă puteri de lucru spre ajungerea dorinţelor sale.

Mĕ vĕd deci ferice, de a gratula frumoasei ţĕri Bucovina avênd ea astfeliu de representanţi şi un viitor cum se pare, atât de îmbucurător. X.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sĕliște, în Noemvre 1880. O. d-le Redactor! Deşi poate nu aşi fi tocmai eu cel mai competent dintre concetăţenii nostri, se mĕ amestec în o cestiune aşa de delicată cum e pe care voiu a o descrie în preţuitul D-vstre ḑiar ce redigeţi, totuşi o fac aceasta cu cugetul cel mai curat şi liniscit şi cred că voiu întimpina în punctul acesta consimţemêntul tuturor, cari se interesează cât de cât de afacerile noastre bisericesci şi chiar şi naţionale. E vorba de biserica greco-cat., din Săliste.

Cuţitaşe, topoare şi toporaşe, vicăitori, scoabe, săgeţi, prăştii, rotundele, linguri, idoli, căvăsele, sule, fluiere, oarte şi ulcele, tipsii, cumpene, săgeţi, lănci, pinteni, toate din piatră cioplită, aparţinênd la a doua vêrstă a omenirei, vêrsta neolitică.

Aceste obiecte sûnt găsite în seploraţiunile făcute la cetăţile Jidava şl la cea de pe Dâmboviţa (Muscel) la Crevenic (Vlasca), la Roşca (Romanaţi), la Balaci, Zâmbreasca şi Calonfirescu (Teleorman).

Tot din colecţiunea d-lui Butculescu face parte şi o cămaşă de fer din secolul XV, găsită la moşia Rădoiesci (Teleorman).

O altă curiositate a salei *D* este dulapul care conţine documentele paleografice cu semnăturile şi sigiliele diferiţilor Domni de la Şerban Basarab până la Caragea şi mai departe dinţii enormi de animale acum dispărute, cărămiḑile romane cu inscripţiuni, etc.

Lipsa de spaţiu ne silesce a ne oprì acì pentru astăḑi.

Păn' bine de curênd parochia aceasta abia numĕrà 4—5 credincioşi, cari aveau parochul lor, bisericuţa lor şi departe de a le plesnì prin cap sĕ facă vre-o oposiţie, marei majorităţi dacă nu voiu sĕ ḑic comunei bisericesci întregi greco-orientale. În timpul din urmă s'au aşeḑat aici pe nesimţite o mulţime de meseriaşi strănii, pe cari noi ca toleranţi i am primit bucuros sau mai bine ḑis de voe, nevoe în sinul nostru.

Acestia se înmulţesc pe ḑi ce merge şi dacă ei ar fi Români nu ne ar părè rĕu, fie ei de ori ce confessiune.

Sûnt însĕ toţi străini, de naţionalitate Maghiari, Nemţi, Poloni etc., şi mai toţi aparţin confesiunei romano-catolice.

Cum a înţeles decanul din Sibiiu, că în Sălişte are credincioşi romano-catolici numai decât a întrevenit la ordinariatul din Blaj cu o rugare, ca sĕ binevoiască a concede, ca preotul romano-catolic din Orlat sĕ poată venì şi sĕ funcţioneze în biserica greco-catolică pentru credincioşii sĕi. Măritul ordinariat s'a *îndurat* prea graţios a face pe voia decanului din Sibiiu şi astăḑi bietul paroch gr.-cat. trebue sĕ se uite cum celebrează serviţiul dinvin în biserica română făcută de Românii greco-orientali.

Despre toate cele descrise până acum noi nu putem fără sĕ compătimim comportarea ordinariatului, care identifică în un mod cu totul contrar pracsei bisericei orientale interesele bisericei şi naţiunei române cu cele ale romano-catolicilor *) Până acì însĕ nu e nimica. Cele ce urmează ne vor arĕta în mod eminent urmările acestui amestec.

Meseriaşii romano-catolici pretind, ca sĕ se facă o colectă şi ei sĕ repareze biserica greco-catolică.

Preotul în casul acesta nu a cedat dar ei departe de a se fi lăsat de planul lor, ci pretind, ca sĕ li se conceadă în o parte a cimiteriului sĕ'şi facă ei o capelă. Numai atâta ne trebue. Capela la moment sĕ va zidì, preste vre-o 2 ani vom căpĕta un administrator al parochiei romano-catolice.

Cu atâta nu va fi destul. Ei rom.-catolicii au deja acum copii, cari frecuentează scoala noastră greco-orientală. Atunci vor pretinde din alodiul comunei şi pentru ei cuota de întreţinere — ba poate statul iubindune şi voind sĕ ne cruţe (?) de cheltueli va înfiinţa o scoală de stat, oamenii nostrii unii încă vor trimite copii la scoala cea maghiară sau nemţască şi eată, că pericului din punct de vedere naţional românesc e foarte evident şi până a nu se realisa aceste dorinţe ale romano-catolicilor ar trebuì, ca Măritul ordinariat din Blaj sĕ ia dispoşiţiuni în favorul parochiei gr. cat., şi chiar şi în favorul romanismului, care e amenințat în modul arĕtat maisus.

Sĕ nu creada deci fraţii gr. cat., că prin aceste corespondenţe am voì sĕ'i superăm, Doamne păzesce, ei nu sûnt nici că pot fi periculoşi pentru noi, precum nici noi pentru ei, pentru că toţi sûntem fiii ai unei mame şi vina nu e a noastră *) dacă soartea nea persecutat şi în punctul acesta, aducênd între noi desbinarea religioasă. Sĕ ne aperăm însĕ de inimicul comun al nostru, de romano-catolicism, detorinţa noastră de români fiream de ori-ce confesiune. Atrag în privinţa aceasta chiar şi atenţiunea autorităţilor comunale şi oficiului politic, precum şi mai mult a comitetului parochial gr. or. din loc. În cestiunea aceasta cu permisiunea On. redacţiuni sper că voiu revenì.

Pecica-rom. (Cott. Aradului) 16 Noemvre 1880. Până în moment am aşteptat cu nerăbdare, ca cineva din frumoasa noastră inteligenţă din loc sĕ'şi ia condeiul în mână, şi sĕ se angagieze pentru descrierea fidelă a evenimintelor, cari pela noi nu arareori se petrec, şi acăror urmări bântue viaţa noastră politică naţională, ba chiar şi cea bisericească.

Vĕd însĕ că stimata noastră inteligenţă declină dela sine acest angagiament, poate pentrucă unii din ea sûnt urḑitorii neînţelegerilor, eară cei nepreocupaţi trăind cu duhul blândeţelor — nu voesc prin asemenea angagiament sĕ submine cea părută, sau mai bine, ḑis fariseascá a unora — amiciţia de care se bucura.

Cu permisiunea Stimat Dvoastre Domnule Redactor! eu mĕ încumet a face pe scrietoriul evenimentelor ḑilnice dela noi; încât însĕ nu voiu fi obiectiv, în care rătăcire uşor pot cădè, căci sum mai dedat a ţinè de coarnele plugului tras de cei patru boi, şi a'l dirEge ca sĕ'mi ţipe breazda după placul meu, care la timpul sĕu sĕ'mi deie materialul necesar, ca sĕ nutresc lenoşii şi sburdaţii din ţeară — decât sĕ mĕ sciu bine afla a scrie pentru publicul român — mĕ rog a nu fi timbrat de malcontent şi periculos causei române; căci bunăvoinţă este, dar poate că-mi lipsesce cultura socială, carea la un plugariu e raritate.

Comuna noastră este cea mai mare după Arad, şi stă în nemijlocită apropiere de Pecĭca-maghiară; ea numeră dela 4—5000 suflete, mai toţi Români; are o inteligenţă frumoasă desfăşiată în două partide stătătoare: din ambii cumnaţi cei doi notari comunali, unul cu mai multă cualificaţiune decât celalalt; că a absolvat 3 clase gimnasiale e Român, ear' celalalt Sêrb cu trup cu suflet; însĕ îi place a se numì Român fiind că trăesce de pe spatele Românului; ea are doi preoţi români şi al treilea e pseudo-român, are patru învĕţători dintre cari unul eară e Sêrb, şi numai după oficiul ce îl poată e Român; are un jude reg. şi un advocat român are şi nesce tineri aplicaţi pe la erariu şi judeţ; are meseriaşi şi industrieşi.

Dacă acestia ar trăì în armonia ce cugetaţi Domnule Redactore? au n'am fi noi trainici? nu ar prospera causa naţională, nu ar avè şi soartea noastră a plugarilor o altă direcţiune, care ne-ar împăca pe toţi, câţi cârtim pentru neajunsuri? aşa e! însĕ înţelepţii nostrii trăesc pentru sine numai, pentru aceea nici nu'i mirare că trăim anapoda,şi nu ne putem svârcolì din ghiarele nepotismului.

Se ţin la noi adese ori adunări comunale pentru pregătirea unor afaceri, ce sûnt de lipsă la segregarea ce ne stă înainte; ele se termină cu sfada şi cu ameninţări şi chiar din partea inteligenţilor. Aşa se ţinu în vara a. c. o adunare la comună, şi ce sĕ veḑi? Notariul sêrb apucă a dăscălì bine pe unul dintre preoţii nostrii pentru că nu 'l-a părtinit în propunerea sa cea mare, preotul încă i-a spus până şi facultatea scientifică ce a absolvat; Sêrbul după ce acesta vĕḑu că toţi sciu, că „buchiăritul“ este facultatea scientifică a lui, — se mai oprì din capul preotului nostru şi fugì ca tunetul, din mijlocul tumultului, de acì s'a escat ură mare între aceste două persoane, care s'a terminat, spre mare daună a noastră; căci preotul acusă pe notariu, şi acesta prin oamenii sĕi pe preot, la locul competent; cel dintâiu fu acusat pentru manipularea rea a banilor încurşi din arênda pămênturilor tăiate din pasc şi destinaţi pentru fondul scolar gr. orient. român; autoritatea comitatensă ordinând cercetarea causei — după ce s'a convins, că notariul nostru n'a accentuat precis în protocolul luat în corpul representativ şi anume „pentru înfiinţarea unei scoli superioare confesionale române“ ci pentru înfiinţarea unei scoli „superioare“ îndată a ordinat ţinerea sub secuestru a acestei arênde, până se va convinge despre numĕrul celorlalţi locuitori, ca aşa după proporţiunea averei lor sĕ li se facă şi lor parte din această arêndă; se vorbesce din capul locului că aproape la o mie floreni vom fi siliţi a'i plătì desdaunare pe partea lor.

Dacă notariul naibei avea intenţiune bună, sau ḑisă o altă pregătire nu numai o căta buhaie, — concipia protocolul la dorinţa representaţiunei, şi atunci nu'i era teamă de desdaunare, nici când.

Ce cugetaţi domnule Redactor? dacă această „smintă de peană“ numai preste vre o 10 ani venia la cunoscinţa vice-comitelui — scoala noastră trebuia sĕ desdauneze pe celelalte confesiuni cu o sumă de cel puţin 4 până în 5000 fl. v. a., căci noi mai usufructuam acele pâmênturi vr'o 3—4 ani, ear' nedispunênd noi de o aşa sumă, căci banii toţi îi băgăm în edificiile scolare — ei străinii ne ocupau edificiile şi de sigur remâneam fără de scoli şi atunci cred că ne aflam mai rĕu de cât în Siberia!

Când la anul 1873—4 am scos limba sêrbească din biserică — cugetam că vom respira mai liber nesciind că cangrena 'şi-a băgat rădĕcinile adânc în massa poporului român, atunci ne mergea treaba bine în trebile comunale, căci aveam pe al treilea notariu pe Filimon, carele era Român verde, însĕ norocul cel slab al nostru, căci şi pe acesta Sêrbul naibei prin ruda s'a cea lungă din Arad şi prin pretinii sĕi maghiari — îl scociorî din post.

Omul acesta dinpreună cu cei doi Sêrbi aduseră treaba acolo, dela alegerea membrilor în congregaţiunea comitatensă din acest timp, nu aleseră barem pe dl jude reg., carele e Român bun, ci pe un Maghiar adecă: pe adjunctul pretorial din vecina comună Pecĭca maghiară.

Era bine ca cei din fruntea comunei sĕ se consulteze cu întreaga inteligenţă română despre persoanele alegênde, cum aud, că fac Ungurii în comuna vecină!

Un alt rĕu, care bântuie comuna noastră e împrumutul, care singuraticii oamenii l'au luat dela fondurile comune din Arad, care împrumut a crescut până la cifra de circa o sută mii floreni. În Comuna noastră acest împrumut îl iau oamenii la îndemnul celuialalt Sêrb, care deşì mănâncă pita românească, în continuo îndeamnă oamenii sĕ ia bani dela Arad, cu lipsă şi fără de lipsă, ḑicêndule: că percentul e mic, la ce oamenii lăcomesc; cu cestia ei mai mult 'şi strică decât 'şi folosesc; căci străinii totuşi încap pe averile noastre, ai nostrii cu împrumutul în mână nu sciu ce fac? ce nu fac? destul că străinii pun mâna pe ḑi ce merge pe averile noastre făcênd dintre ai nostri mulţi proletari ḑic oamenii nostri la îndemnul sêrbului, voiu împrumuta şi eu bani, voi cumpera cutareva moşia cu ei sau îi voì da altror oameni cu percent mai mare“, însĕ sêrmanul plugariu, urît se înşela prin aşa împrumut căci ia din bani aḑi, ia mâne, plătesce contribuţia, însoară, mărită, pune pomană, mai cumpără şi haine bune, care aceste din urma patru categorii de spese storc o sumă însemnată despre spatele plugariului, în urma vede că nici bani n'are, dar nici moşie nu 'şi-a cumperat; dacă el nu împrumuta bani, mărita, însura, punea pomană mai pe sărăcie şi umbla în haine mai slabe, era averea lui aşa scutită de datorii şi esecuţiuni, am auḑit oameni văierânduse „Vai de n'aşi fi luată imprumutul căci anii sûnt rĕi şi nu pot plătì“.

Înteresul Sêrbului nostru de a întdemna oamenii la luarea de împrumu nu este altul, decât cei 5 fl. v. a. după sută pentru facerea scriptelor. ce se poftesc la luarea împrumutului, altul dintre inteligenţi nu se angagiază la facerea acestor scrisori, pentrucă n'ăn ḑis se sĕ îndatoreze oameni, adecă ei le doresc binele.

Ce face Serbul nostru de'şi capătă clienţi? În cele 3 ḑile din sĕptĕmână, în care se ţine piaţă de sĕptĕmână ese în piaţă şi provoacă pe unii şi pe alţii, ca sĕ ieie înprumut, căci Epitropia din Arad chiar acum ţine şedinţă, ca sĕ acoarde împrumuturi, — oamenii 'l ascultă!

De ar scì I.... progresa cu pruncuţii nostri în scoală precum fuge după clienţi prin piaţ în oarele de prelegere, atunci am vedè prunci cu progres eşind din scoala D-sale, am vedè şi am avè cântăreţi destui, dar aşa n'avem un plugariu — afară de acei doi clopotari — cari se cânte glasurile în strană, precum acestia cântau în comunele vecine.

Făcuta omul acesta mai multe întru detrimentul învĕţămêntului pentru care fapte în anii trecuţi, de 160 oameni a fost acusat la consistoriui Aradan, însĕ resultatul acusei nici până aḑi nu se scie.

Aveam speranţe vii, că prin venirea preotului acestui nou în comună — capul hidrei adecă: liga triumvirală a Sêrbilor nostri se va sparge, însĕ vedem că sûntem tot în timpul trecut nu cumva sĕ ne înşelăm şi în aceasta persoană? ca director local nu sciu vede ceea ce se întêmplă în scoala Sêrbului prin ocupaţiunea lui cu clienţii în oarele de prelegere?

G...., I.... şi p....l sûnt deci omnipotenţii comunelor noastre; ei numai cunosc causa naţională pentrucă sûnt uneltele Maghiarilor, cari la unul dintre acestia, s'a băgat până şi după masă, apoi pe G . . . . . dacă'l ajunge vre o nevoe, ruda din Arad pe lângă toată necapacitatea lui 'l absolvează.

Un plugariu.

Varietăţi.

* (Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“) va ţinè Sâmbătă în 29 Noemvre st. v. şedinţă publică în memoria Marelui Archipăstor Andreiu, în sala cea mare a „seminariului andreian.“

Începutul la 7 oare seara.

PROGRAMĂ:

1. „*Cuvêntare ocasională*“, rostită de Nicolau Borza, cl. curs. III.
2. „*Ursita mea*“, chor a voci bărbătesci compus de G. B. Stephanescu, esecutată de chorul societăţei.
3. „*Însemnătatea limbei, — în special la poporul român*“, disertaţiune de I. Şandor, cl. curs. III.
4. „*Vespasian şi Papinian*“, dialog de I. Negruzzi, rostit de V. Domşa, cl. curs. II şi I. Pinciu, cl. curs. I.
5. „*Barcarola veneţiană*“, traducere — şi „*Copilul*“, poesie de D. Bolintineanu musică de Flechtenmacher, cântată solo de V. Bologa, cl. curs. II, acompaniat pe Piano-Forte.
6. „*Încât putem judeca internul unui om după esterior*“, disertaţiune de R. Furduiu, cl. curs. III.
7. „*Odă la statua lui Michaiu Viteazul*“, poesie de V. Alesandri, declamată de I. Micu, cl. curs. II.
8. „*Cântec ostăşesc*“, chor a voci bărbătesci de G. M. Stephanescu, esecutat de chorul societăţei.

* (Denumire). La tabla reg. u. din Budapesta prin resoluţiune preaînaltă s'a denumit jude suplinitoriu Dr. Atanasie M. Marienescu, jude la tribunalul reg. din Timişoara.

* (Convocare). Subscrişii, prin aceasta 'şi-iau voia, a conchiema adunarea generală a despărţĕmêntului VI. al „Asociaţiunei transilvane, pentru literatura şi cultura poporului român“ *pe 16 Decemvre 1880 st. n.*

---

*) Din punct de vedere confesional este în drept. Ca sĕ fim înţeleşi, uniţii cu papiştii în credinţă sûnt una. Ritul e un vestmênt, care îl pot schimba ori când; credinţa este esenţa; şi ei creḑênd în papa infalibile pentruce sĕ nu se indentifice cu toate ale papiştilor? Nu împărtĕşim dar' mirarea d-lui coresp. Ordinariatul din Blaj, ca un ordinariat catolic, este numai consecuent, dacă spriginesce pe cei de o credinţă cu dênsul. Red.

*) Dar a cui?

în opidul Deva, în localitatea scoalei române gr. or., la care sûnt invitaţi a participa toţi on. membrii ai subcomitetului „Despărţĕmêntului“, precum şi toţi acei on. Domni, cari se interesează de promovarea culturei poporului nostru.

Din şedinţa subcomitetului Despărţĕmêntului VI. ţinut la Deva, în 29 Noemvre 1880.

Dr. *Petco Lazar* m. p.,
director.
Fulea Ioachim m. p.,
actuariu.

* (Sĕrbarea împĕratului Iosif.) Societatea de lectură academică din Cernăuţi în onoarea sĕrbărei împĕratului Iosif II, a ţinut o festivitate, carea fu întrodusă prin o cuvêntare festivă a profesorului dela universitate de Zieglauer. Profesorul Schuller-Libloy, decanul facultăţii juridice dela universitatea din Cernăuţi la comersul festiv a adresat tinerimei academice din Viena următoarea telegramă: Tinerimea sĕ stea gata a aştepta pre mesia, pentru care împĕratul Iosif a fost proroc“. — Dunkel ist der Rede Sinn!

* (Universitatea săsească). Comisiunile universităţii alese de adunarea generală s'au constituit, alegêndu-se de president la comisiunea economică Iosif Schaffend, ear' la comisiunea scolară Francisc Maager. Referenţi sûnt toţi membrii aleşi în aceste comisii.

* (Suspendare din oficiu) Consiliariul de secţiune în ministeriul de justiţie Ioan Vezekenyi — după cum ne spune „N. P. Journal“— în contra căruia au incurs la judecătoria cambială multe pâri, ba chiar şi cereri pentru deschiderea concursului asupra lui, în urma acestora fu suspendat din oficiul seu şi tras în cercetare disciplinară.

* (Curentare.) Fostul notariu cercual din Cemendac pentru administraţiunea sa de tot ticăloasă, pentru înşelaciuni şi alte lucruri de nimica este curentat. Numele lui este Alois Kolbsch şi este în vêrsta de 42 ani.

* (Cutremur). Din Sighetul Maramurĕşului se scrie lui „P. Ll.“ că Duminecă în 28 Nomevre n. s'a simţit în Sighet şi giur pe la 3 oare şi 30 minute dimineaţa un cutremur, care a ţinut 10—12 secunde, audinduse totdeodtă şi un murmur, care semena cu tunetul îndepărtat a unei vremi grele. Direcţiunea cutremurului a fost dela Sud spre Nord.

* (O tipogafie secretă) s'a aflat în ḑilele aceste în Chiev, carea poartă numele „tipografia rusească de sud.“ După cum anunţă „Herold“ s'au prins în această tipografie 2 persoane, cari s'au şi transferat la Petersburg.

* (Înveninare). Dupăcum spun mai multe jurnale americane fiind într'uniţi la o nuntă vreo 27 oaspeţi în Cnectville, au fost toţi înveninaţi. Causa acestui incident neplăcut a fost că bucătarii au presărat din nebăgare de seamă bucatele cu arsenic.

* (Găina şi ouĕle ei). O găină are în magazinul seu de ouĕ în cifre rotunde numai 600 de ouşoare, pe cari le poate desvolta şi apoi oua. Din aceste 600 de ouşoare, ouă găina în anul prim, dacă'i merge bine, cam 20; în al doilea 135, în al patrălea 114 oauĕ. În cei patru ani următori numĕrul ouĕlor scade în mod constant cu 20, astfel că în anul al nouĕlea, în casul cel mai bun, abia ouă găina 10 ouĕ. Deci, cine va avè în vedere adevĕratul raport între nutremêntul şi păstrarea unei găini, de sigur nu o va ţinè mai mult de 4 ani, afară dacă cumva nu va voì sĕ o ţină din causa rarei şi preţioasei rase de care se ţine.

* (Gambetta şi-a găsit beleaua) şi cu el republica franceză. „Organul clericale“ al archidiecesei greco-catolice din Blaj şi al diecesei greco-orientale din Arad, s'a pus se dovedească lumei ce folositoare sûnt cetele cele diverse ale călugărilor papişti, pe când cei din biserica orientală, după înţeleptul organ, sûnt numai nesce trântori. Acum, după ce vor cetì diplomaţii Europei apĕrarea cea escelentă a călugărilor papişti şi negreşit că vor cetì, căci fără de organul „decanului presei române“, diplomaţia nu poate trăi, vor recunoasce cât au pĕcătuit de mult, că au suferit isgonirea călugărilor din Francia. Urmarea cea mai firească va fi, că se va forma o coaliţiune colosală, care va nĕvălì în Francia, ca sĕ aducă pe călugării alungaţi înapoi. Atunci va fi vai de Gambetta şi vai de republica franceză! Şi toate aceste numai pentrucă nici Gambetta, nici republica franceză n'au sciut, ce va scrie „Observatoriul“ după ce se va fi sevêrşit alungarea. — Bietul Gambetta şi bieţii Francezi, de ar scì ce'i aşteaptă.

Bursa de Viena şi Pesta

din 4 Decemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.35	109.40
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	81.90	82.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.—	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.25	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.80	124 50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	97.30	97.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.—	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.50	95.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.25	94.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	95.50	95.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	95.—	94.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.50	72.40
Datorie de stat în argint . . .	75.55	73.30
Renta de aur austriacă	87.05	87.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.25	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	825.—	825.—
Acţiuni de credit austr. . . .	287.10	288.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	259.—	254.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	110.50	110.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.23	107.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.36	9.36
100 marce nemţesci	58.—	58.—
London (pe poliţa de trei luni) .	117.60	117.55

Economic.

Sibiiu 3 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.40—8.40; grâu sĕcăreţ fl. 5.90—6.90.; sĕcară fl 5.50—5.90 Orz fl. 4.10--4.90; Ovĕs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 3.—3.40; Mălaiu fl. 4—5: Cartofi fi. 1.60—2.; Semênţă decânepă fl. 5—6; Mazere fl. 9—10; Linte fl. 11—12; Fasole fl. 5.—5.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 14.; Slănină fl. 70—75 Unsoare de porc fl. 68.—75; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—34; Sĕu de luminări fl. 47—50; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 48—56.; Săpun fl. 36—40. fên pro 50 chilo fl. 1.80—2: Cânepă pro 50 chilo fl. 30-35. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 36—50 cr. crane de porc 40—44 cr.; carne de berbece 22—24 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Mediaş, 2 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu 7.60—8; Grâu sĕcăreţ fl. 6.50—6.80; Sĕcară fl. 5.40—6. Ovĕs fl 2.—2.40; Cucuruz fl. 3.—3.50; Sĕmênţă de cânepă fl. 4—5; Fasole fl. 5.80—5.30 mazere fl. --.—; Cartofi fl. 1.60—1.70; Fên fl. 1.30—1.50; cel vechiu; cel nou fl. ——; Cânepă fl. 22—24; Slănină pro 100 chilo: fl. —70; unsoare de porc fl. 70; Sĕu de luminări fl. 32—46; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 40— cr. carne de viţĕl 40 cr.; carne de berbece 24 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu slab cercetat; timpul neplăcut şi rece.

Estras din foaia oficială Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: In 3 Ian. imob. lui Costan Fetke în Chebleş (judec. cerc Gherla); în 22 Dec. 1880 şi 31 Ian 1881 imob. lui Ioan Sântu în Chisfaleu (trib. M Oşorhei); în 5 Ian. şi 5 Febr. imob soţiei lui Iosif Bartha Concordia Lasar în Sântivan (judec. cerc. Sângiors); în 22 Dec. 1880 şi 31 Ian. 1881 imob. lui Pavel Magyari în Niraşteu (trib. Oşorhei); în 15 Dec. imob. remasului după Lobontz Adam Costea şi Mariuţa Costea în Percas (judec. cerc. Orăştie); în 23 Dec. 1880 şi 24 Ian. 1881 imob. lui Ludovic Bartalis în Lelek; în 22 Dec. 1880 şi 22 Ian. 1881 imob. lui Stefan Benkö în Oros (trib. K Oşorhei); în 10 Ian. şi 11 Febr. imob. lui Ilie Popp şi Adolf Streit în Orăştie (judec. cerc.); în 24 Ian. şi 24 Febr. imob. lui Heinrich şi Teresia Wächter în Braşov (trib); în 4 Febr. imob. lui Valentin Indre în Arcus (judec. cerc. Sângiors); în 27 Dec. 1880 şi 27 Ian. 1881 imob. remasului după Maria Pobst în Orăştie (judec. cerc.); în 1 Febr. şi 3 Martie imob. remasului după Sigismund Kis în Făgăraş (judec. cerc.); în 29 Dec. 1880 şi 29 Ian. 1881 imob. lui George şi Agneta Denghel în Alţina; în 29 Dec. şi 29 Ian. 1881 imob. lui Andreiu Dărăbanţ în Veştem; în 30 Ian. 1881 imob. lui Vasilie Goţa în Poplaca (trib. Sibiu); în 31 Dec. imob. lui Iosif şi Agneş Keresztes în Macşa (trib. K. Oşorhei).

Nr. 274. 2—3

CONCURS.

Fiind staţiunile învĕţătoresci din comuna Rĕchita-Purcăreţ a se întregì se escrie acest concurs cu termin până la 7 Decemvre 1880 st. v. pre când va fi şi alegerea.

Salariul învĕţătoresc este 110 fl. v. a. şi doi stânjini de lemne pentru foc, de o staţiune

Doritorii de a ocupa una din prenotatele staţiuni învĕţătoresci au sĕ'şi astearnă cererile lor înzestrate cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul congresual din a. 1878 oficiului protopresbiteral gr. oriental în Sebeş până la prefiptul termin.

Rechita în 16 Noemvre 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Nr. 224, 3—3

CONCURS.

Conform conclusului luat în sinodul parochial estraordinariu din 14 Septemvre a. c. şi cu înalta resoluţiune dto 13 Octomvre Nr. 3296 B. din partea Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan, aprobat pentru întregirea parochiei vacante de a III. clasă Biscaria cu filia Şeulesci şi colonia Pischi se escrie prin aceasta din nou concurs cu terminul până la 1 Decemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

În materă, casă parochială cu grădină şi toate superedificatele de lipsă pentru economia de câmp, porţiune canonică 14 jugere de pămênt, parte arĕtoriu parte fênaţ, de I. şi a II. classă şi stola usuată.

În filia Şeulesci pentru ferdela prestată până acì dela 70 Nr. de case în naturale şi pentru stola usuată, 175 fl. v. a. în bani, ear în colonia Pischi stola încă neregulată. Toate aceste la olaltă computate dau un venit anual sigur de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa această parochie au sĕ'şi astearnă suplicele lor instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual dela 1878 până la terminul ficsat la subscrisul.

Deva, 28 Octomvre, 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 293. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scoalele poporale gr. or. din subsemnatele comune bisericesci ale ppresbiteratului gr. or. al Merrei se escrie concurs până la25 Noemvre st. v. a. c.

1. Pentru postul învĕţătoresc din Rod salar anual de 300 fl. v. a.
2. Pentru postul învĕţătoresc din Dobârca 100 fl. v. a.
3. Pentru postul învĕţătoresc din Spring 100 fl. v. a. cuartir natural şi lemne de foc.
4. Pentru postul învĕţătoresc din Boz 100 fl. v. a.
5. Pentru postul învĕţătoresc din Beşineu 100 fl. v. a.
6. Pentru postul învĕţătoresc din Gusu 100 fl. v. a.
7. Pentru postul învĕţătoresc din Gârbova 100 fl. v. a.
8. Pentru postul învĕţătoresc din Mercurea 120 fl. v. a. şi 4 orgii lemne de foc, din care se va încălḑì şi scoala.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ'şi adreseze petiţiunile lor instruite conform regulamentului scolar congresual din 1878 oficiului ppresbiteral subsemnat până la terminul susindicat,

Dela oficiul ppresbiteral al tractului.

Mercurea. 28 Octomvre 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala comunală din comuna Topleţ, (pretura Orşovei) se escrie concurs cu termin până la finea lui Decemvre a. c. st. nou.

Emolumentele incopciate cu acest post sûnt:

a) 300 fl. v. a în bani gata;
b) 12 metrii de lemne în natură;
c) cuartir liber cu grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa acest post au până la timpul indicat, a'şi substerne recursele sale bine instruate. consiliului scolastic din Topleţ (via Mehadia).

Acei recurenţi, cari pe lângă limba maternă, pot propune şi limba cea deobligătoare maghiară, şi sciu cântarea bisericească, vor fi preferiţi.

Recursele întrate mai târḑiu nu se vor lua în consideraţiune.

Topleţ în 2 Decemvre 1880.

Popeszko Peter m. p.,
1—3 jude comunal.

Nr. 312. 1—3

EDICT.

Ana n. Ioan Coţofană de religiunea greco-orientală din Avrig, comitatul Sibiului în Transilvania, carea cu necredinţă a părăsit pre legiuitul sĕu bărbat Ioan Jugărean, tot de acolo prin aceasta se citeaḑă, ca în terminul de o jumătate de an dela ḑiua mai jos insemnntă sĕ se presenteze naintea oficiului protopresbiteral subsemnat ca for matrimonial de prima instanţă, căci la din contră procesul intentat contra-i se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Sibiu 18 Noemvre 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului al II ca for matrimonial de prima instanţă.

A sosit proaspĕt:

„Alva“,

Fuscariu marinat, sardine francese şi ruse, caviar, harince, brânză, semiementală, cele mai fine sorturi de **teiu, rum** etc.

Tot-odată atrag atenţiunea p. t. public la stabilimentul meu provĕḑut bogat cu tot feliul de specerii.

Ludovic Fuchs,
[71] 1—3 strada măcelarilor.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 16—24

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 140. Sibiiu, Joi 27 Noemvre 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 26 Noemvre.

Oare vor mai fi trăind mulți dintre acei domni, cari ḑiceau, că numai de ar venì Maghiarii odată la putere, și vom vedè cum se vor ușura toate greutățile, ce ni le-au adus Nemții pe capetele noastre!

Ce e drept sûnt numai treisprăḑece ani de când Maghiarii sûnt ajunși la putere. În viața națiunilor treisprăḑece ani nu e tocmai mult și mai cu samă, pentru sosirea ușurărilor visate, de tot puțin. Așa credem, că vor ḑice cei câți mai trăiesc dintre propagatorii raiului pe pământ în împĕrăția ungurească.

Treisprăḑece ani nu sûnt mulți în viața națiunilor; dar pe lûngă acel *minus* horibil al „ușurărilor“ sûnt mulți florinii în deficitul *positiv* al statului unguresc. Sûnt multe datoriile de stat, cari pretind milioane de camete de pe spinarea contribuabililor. Sûnt impositele fără de sfêrșit încât ministrul de finance umblă ḑiua în ameaḑa mare cu lămpașul lui Diogene, căutând obiecte noaue, pe cari sĕ mai încarce imposite sau dări noaue. Toate aceste s'au sporit și se sporesc în timpul cel scurt de treisprăḑece ani, pe când „ușurările“ dispar tot mai departe în nimica nemărginită.

Aceasta este numai partea dintâiu a miseriei raiului pământesc unguresc. Vine partea a doua cu sĕrăcia generală, cu sĕrăcia, care face, ca venitul statului sĕ se acopere în parte mare din esecuțiile, cari smulg bunăstarea cetățenilor din rădĕcină, sterpindu'i productivitatea pentru vecii vecilor.

Aceste de până acì le avem pe basa egalei îndreptățiri toți: Maghiari și nemaghiari, împreună. De la nivelul acesta în sus se sporesc miseriile celor, cari n'au fericirea, a fi născuți sau nefăcuți Maghiari. Cu alte cuvinte nemaghiarii se bucură de mai mult. Ei mai au asupririle în privința limbei și eschiderea pe cât se poate — și în privința aceasta putința este mare — dela viața publică de tot feliul.

Ceva însĕ tot are sĕ mai vieară pentru toți și pentru toate din fericirea în edițiune ungurească. Este darea cea nouă de consum, care are sĕ fie desbătută cât de curênd în dietă.

Carnea, vinul și spirtul sau alcoholul au fost deja supuse contribuțiunei numite dare de consum. Accentuăm terminul acesta ca sĕ nu se confunde cu alte dări și cu accisele, ce se plătesc la poartă sau la întrarea articulilor numiți în vre-o cetate sau orășel. Acum are sĕ urmeze zacharul, cafeaua și berea, (petroleul este supus deja) până când la rêndul și în feliul seu încă nici una nu s'a pus în deposit sau magazin, fără de a se fi tras o piele de pe ele. Proiectul cel nou arată că o piele nu mai ajunge de pe un articul și vorba veche: „Doamne feresce de mai rĕu!“ sĕ nu vie vremea, ca nici două piei se nu fie de ajuns de pe un articul. Dar și când n'am trăì sĕ ajungem timpuri de aceste, de una sûntem ca și siguri: nu va trece mult și va trebuì sĕ purtăm registre despre ouĕle, puii și în sfêrșit despre toate bucăturile, câte le băgăm în gură, pentruca după toate sĕ plătim și dare de consum.

Dările cresc și se înmulțesc și cu ele și deficitele. Și este lucru firesc, că așa trebue sĕ fie. Guvernul nu scie decât sĕ afle petrii de moară în formă de sarcini și sĕ le restoarne pe popor. Apoi un agru semenat cu petrii de moară nu va produce nici o dată bogăție de roduri. Vegetația câtă se află sub povara cea grea poate că se mișcă și încolțesce, dară fără lumină și aier se strică și locul pe care odihnesce sarcina pietrii remâne neproductiv.

Darea cea nouă de consum atinge pe toți consumenții de cafea și zachar, pentrucă acestia toți vor trebuì sĕ plătească mai scump acesti articuli; afară că se lipsesc de dênșii. Dar și atunci sûnt loviți, pentrucă mulți vor lua refugiu la surogate, cari pot strica sănĕtății. Mai loviți însĕ sûnt neguțătorii de specerii sau băcanii, cari vor sta în viitoriu ca și d. e. consumenții de vin în tot timpul sub privighiarea finanților, afară de împregiurarea, că au sĕ plătească, pentrucă fac negoț din articulii supuși dărei de consum.

Mai lovită însĕ și de cât neguțătorii va fi neguțătoria de speceriii sau de băcănii, pentrucă vor fi mulți, cari în loc de a se supune șicanelor finanților, se vor lipsì de a mai purta negoțul, pentrucă vor fi mulți, cari voind sĕ fie scutiți de dare o vor încungiura și urmarea va fi, că articulii din partea aceasta a comerciului vor fi așa de scumpi, ba poate mai scumpi ca în timpurile, când marfa colonială se transporta pe corăbii fără vapor și pe cai și carĕ, pe căile cele mai primitive.

Treisprăḑece ani este puțin timp; dar a fost mai mult ca destul sĕ ne desilusioneze și sĕ dea de minciună toate promisiunile câte se faceau înainte de era constituțională din urmă.

Dacă alți treisprăḑece ani vom progresa tot în materiile, în care progresăm aḑi, apoi guvernul a bună samă își va păstra majoritatea sa; in giurul seu al majorității sale însĕ va fi pustiiu și cât nu va fi pustiiu, va fi miserie de treisprăḑece ori mai mare decum este astăḑi.

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Noemvre.

În clubul liberal dela dieta Ungariei, ne spune „Ellenzék“, maioritatea a respins darea personală și de câștig; cu mică minoritate a votat darea de consum și de transport. Procederea maiorității a facut sensațiune și a devenit obiect de conversațiune în toate părțile.

„Resboiului“ i se telegrafează din Galați următoarele:

„În prima s'a ședință ținută eri Sâmbătă, comisiunea dunăreană după o vie discusiune a respins luarea în considerațiune a ante-proiectului austriac și a decis în unanimitate, ca sĕ elaboreze ea însăși un nou proiect de regulamentare a navigațiunei fluviului; care proiect va fi transmis tuturor guvernelor representate în comisiune spre a fi studiat. Comisiunea va începe discusiunea proiectului numai dupăce comisarii vor primì dela guvernul lor respectiv instrucțiuni noue resultând din acest studiu.

Marți, 25 Noemvre, a doua ședință plenară.“ (V. Posta din urmă).

Pe când s'ar vedè că Austro-Ungaria în cestiunea dunăreană a căḑut față cu România, se scrie, că Austro-Ungaria este foarte hotărîtă a'și păstra posițiunea cu toată energia în ceealaltă parte a Orientului. De aceea bar. Haymerle pretinde dela Bulgaria, ca înainte de toate sĕ se construeze linia de fer Pirot-Sofia-Bellova.

Cestiunea limbei în senatul imperial.

(Urmare).

Wurmbrand (continuând): Eu cred că în cea mai mare parte acest articul e de vină, că naționalitățile mai mici au făcut pretensiuni esagerate, că de douĕḑeci de ani durează neînțelegerile, care au înverșunat lupta pentru drepturile de limbă. Se privim mai de aproape acest articul și aliniele mai din urmă.

Ce 'și-a închipuit legislatorul sub conceptul naționalitățior? Ce înțelegem aici sub „naționalitate“ fiindcă acest cuvênt se pune apriat lângă cuvêntul „limbă“? Naționalitatea mai esprimă ea aici și altceva, un alt drept, care trebue scutit și cultivat, aceea ce poate se pronuncià în moravurile, portul sau în părerile de drept particulare? Până unde merge aici indatorirea statului de a conserva și cultiva naționalitatea? Sau poate vrea numai sĕ ḑică, că nu este permis, ca vre o naționalitate sĕ fie prigonită pentrucă se poate folosì de limba sa și o poate cultiva după voință? Dar în acest cas articulul acesta în genere nu înseamnă mult, pentrucă acest drept și așa este garantat cetățenilor egal

FOIȚA.

Esposițiunea națională.

IV.

Am menționat deja obiectele din sala *D* ce presentă un interes istoric.

Totuși avênd ocasiunea, de a întâlnì pe espunĕtorul lor, d. D. Butculescu, și a asculta interesantele d-sale esplicațiuni, revenim spre a pune pe public în posițiune, de a apreția însemnătatea sciințifică a acestei părți a esposițiunei.

In dulapul cu No. 44 vedem, după cum am mai spus-o, diferite vase și obiecte de pământ, utensilie de peatră, de aramă, de os și de căprioară, toate provenite din esplorațiunile esecutate de archeologul nostru, d. Butculescu, în curs de mai bine de ḑece ani, cu spesele d-sale proprii. Ele au fost găsite în măgurele Calonfirescu, Balaciul-Padureț, Zimbreasca, (Teleorman) și Popesci (în Vlașca). Aceste vase olării, obiecte de pământ și utensile sûnt clasate de d. Dimitrie Butculescu în epoca neistorisită a țĕrei, și nici cum în cea preistorică, după cum le-am clasat noi, împreună cu alți archeologi. Diferența, ce esistă, după d. Butculescu între aceste două epoce este, că în cea dintâi a esistat un cult și o ideografie, după cum chiar atestă obiectele găsite în aceste localități, pe câtă vreme epoca preistorică este o epocă necultă, în care cel puțin până acum nu s'a probat nici o cunoscință de grafism.

In stalagiul de sus al acestui dulap, se observă diferite forme de bardace, covăsele, cianace, borcane, tipsii din cele trei măguri de mai sus și o colecțiune de utensile de os, precum râcăitori pentru piei, sule de coarne de căprioară, dalte și mânere de coarne de cerb.

În al doilea stalagiu se află olăria din aceleși localități și o varietate de figurine de os și de pământ. D. Dimitrie Butculescu dă acestor figurine numirea de idole și ele formează partea cea mai interesantă și caracteristică a epocei neistorisite.

După demonstrațiunile d-lui D. Butculescu aceste idole au o asemenare prototipică cu cele descoperite de dr. Schlieman la Tyrente și Mycene în Grecia. Se scie că aceste din urmă representă pe Hera, sau Io a Pelasgilor sau Isis, sora și socia lui Osiris al Egipțianilor. Din această confingurație omogenă trage d-sea deducțiunea, că idolele descoperite în măgurele Calonfiresc, Balaciu, Zimbreasca și Popesci posedă esențialmente spiritul și atribuțiunile divinităților egiptiane. Această părere devine și mai verosimilă, dacă ne întoarcem privirile spre primele epoce ale istoriei Dacilor.

Sub regele Boerebiste Zamolxis (de origine dacă) aduse din Grecia și Egipt, unde trăise mai mult timp, cunoscința semnelor celeste, și prin investigațiunile lui câștigă favoarea acestui monarch, care îi dete titlul de *Dikenaios* sau mare profet. El reformà cultul Dacilor și le inspiră neapĕrat credințele sale religioase, ce le învĕțase în Egipt. După moartea lui Zamolxis, Dacii 'l și divinisară. Așa dar din omotipia idolașilor din Tyrente și Mycena (Grecia) și cei din măgurele Calonfirescu, Balaciu, Zimbreasca și Popesci (România) trage d. Butculescu deducțiunea, că aceste divintăți representă o epocă dacică cu cultura egiptiană.

Cât despre armele de peatră și pământ, untensiliele compuse din ea, din coarne de căprioară și de cerb, din aramă nativă, din peatră (serpentină și cuarț, etc.) precum și din fosile, sub formă de prăstii, de toporașe, rîcăitori, cuțitașe, sule, bolduri, toate aceste trec în epoca neolitică însĕ nu preistorică, ci neistorisită a acestui popor, de oare ce în aprofundatele investigațiuni ale d-lui D. Butculescu nu s'a găsit nici un alt obiect de metal, afară de un topor de aramă nativă, și este de notorietate archeologică, că acest metal face parte din sus-citata epocă. În stalagiul de jos se observă nisce forme conice de pământ ars, în vêrful cărora este practicată câte o gaură. Parte din aceste obiecte posedă pe fețele lor incisiuni ce denuncie, prin configurația lor caractere grafice, care, până acum, nu s'au putut descifra, din causa puținelor probe ce sûnt.

Înainte de a trece mai departe

îndreptăţiţi ai statului într'o formulă generală. Ear dacă de altă parte prin aceasta s'ar înţelege, că fie care naţionalitate, prin urmare ori ce fragment de popor, care 'şi-a desvoltat limba şi moravurile în feliul seu, are dreptul sĕ pretindă dela stat deplină egalitate pentru cultivare şi deplină egalitate cu celelalte limbi din organismul statului, o asemenea pretensiune earăşi e nerealisabilă, pentrucă noi avem ḑece limbi de naţionalitate, care stau pe o diferită treaptă de cultură, unele dintre aceste naţionalităţi nici nu au o limbă scrisă şi de vorbit încă numai puţini o vorbesc.

O astfel de înterpretare nu ar mai putè fi luată în înţelesul democratic al egalei îndreptăţiri şi al cultivărei, ci ar corespunde la restabilirea egalităţei în sens comunistic, care ia dela unul aceea ce are şi o dă altuia. O limbă are proprietate intelectuală prin muncă şi silinţe de mii de ani, precând alta e atât de seracă încât nu are nici o literatură. Amêndouĕ aceste limbi nu se pot pune într'o linie, fără de a comite o nedreptate contra celorlalte.

Dar, într'adevĕr aceasta nu a trebuit a se înţelege astfel. De aceea naţionalii însişi au propus la formularea cea nouă din anul 1867 încă o alineă care ḑice: „Egala îndreptăţire a limbelor usitate în ţeară va fi recunoscută de stat pentru scoală, oficiu şi viaţa publică.“

Din această linie vedem apriat, că esistă o deosebire între limbile usitate în ţeară şi între limbile naţionalităţilor. Dar şi aici ne aflăm în faţa unor interpretări problematice. Pentrucă ce e o astfel de limbă usitată în ţeară, dacă aici prin aceasta nu se înţelege limba ori şi cărei naţionalităţi într'o ţeară? Se întelege sub aceasta oare limba, care se vorbesce în ţeara întreagă sau în unele părţi ale ţĕrei sau limba aceea care s'a folosit mai înainte ca limba ţĕrei în oficiu şi în viaţa publică şi are aşa ḑicênd o însemnătate istorică? Nu voiu se decid în această privinţă, am auḑit nu de mult asupra acestui punct diferite păreri dela juristi esperimentaţi. Aşa a declarat ministrul de justiţie limba cechică de limbă usitată şi de limba ţĕrei pentru Boemia şi Moravia. Se pare că ne am putè închipuì casul ca o limbă usitată într'alt loc sĕ nu fie usitată în ţeara întreagă.

Deci aceste espresiuni nu trebue considerate togma ca sinonime. Şi într'adevĕr de es. în Tirol, cu toate că acolo limba italiană e una dintre limbile ţĕrei, totuşi nu se poate afirma, că ea e o limbă usitată în ţeara întreagă, şi de altă parte judecătoria împerială a decis într'un cas, că în oarecare comune din Austria de jos e usitată limba cechică, pre când aceasta în Austria de jos de sigur că nu este limba ţĕrei.

Se mai poate nasce şi o altă temere gravă din această alinee: în ce periferiă are sĕ fie valabilă egala îndreptăţire; se considerăm adecă limbele usitate în ţeară ca egal îndreptăţite între sine în imperiul întreg sau numai între marginile ţĕrei, şi earăşi, între marginile ţĕrei întregi sau una limbă sĕ fie îndreptăţită în scoală şi în oficiu în acele părţi ale ţĕrei, unde e usitată, în asemenea mesură, cum e altă limbă în alte părţi ale ţerei. Cea din urmă vedere se pare a fi justificată prin alinea 3, care vorbesce de naţionalităţi ce nu trebue silite sĕ înveţe o adoua limbă a ţĕrei pentru cultivarea lor: „În ţĕrile în care locuesc mai multe naţionalităţi, institutele de instrucţiune publică trebue întogmite astfel, ca fie-cărei dintre aceste naţionalităţi sĕ i se dea mijloacele recerute pentru cultivarea limbei sale fără de a fi silită sĕ înveţe o a doua limbă a ţĕrei;“ de vom esecuta această dispoşiţiune, aplicarea a douĕ sau a mai multor limbi ale ţĕrei în ţeara întreagă într'adevĕr va fi atât de cu greu încât egala îndreptăţire a limbilor în ţeara întreagă ar fi aproape neesecutabilă. Cum voiţi dv. sĕ puneţi la cale egala îndreptăţire în ţeara întreagă, dacă i închideţi naţionalităţii posibilitatea de a învĕţa a doua limbă a ţĕrei?

După cum cred eu s'ar mai putè aduce, fără a siluì sunetul verbal al legei, un şir de temeri, care ar justifica părerea mea, că clarificarea acestor concepte e necesară, şi pentru aceasta eu nu pot împărtăşì părerea ministrului, că o codificare ar fi aici de prisos. Togma motivul adus de deput. Lienbacher contra codificării mi se pare a fi plausibil pentru o astfel de codificare. Numitul deputat a ḑis: „Dacă o nouă lege fundamentală de stat voiesce a stabilì instituţiuni nouĕ, positive şi dacă ea a pronunciat numai principiul pentru aceste instituţiuni, firesce că în asemenea cas mai lipsesce o lege specială, care cuprinde formularea concretă a acestui principiu.“

Dacă mi-a succes a arĕta, câte interpretări admit dispoşiţiunile acestui drept fundamental şi cât de necesară e o codificare lămurită, urmează de sine, că o lege de limbă voind a definì ce trebue a se înţelege sub limba unei ţĕri sau sub limba unei naţionalităţi, va trebuì sĕ stabilească înainte de toate conceptul cel mai înalt, adecă conceptul limbei de stat. Prin aceasta nu se schimbă nici sensul nici sunetul literal al dreptului fundamental, care a putut numai sĕ largească drepturile naţionalităţilor şi a limbelor usitate în ţeară faţă cu restringerile de până acum, dar nu a alterat dispoşiţiunile despre limba statului, căci aceste esistă şi nu au fost sterse nici odată.

Din contră e învederat, că dând naţionalităţilor libertate individuală perfectă, pentru a'şi desvolta limba, o limbă de stat în ultima analisă e o precondiţiune necesară togma pentru numerul cel mare al limbilor usitate în diferite ţĕri, pentrucă altfel administraţiunea statului ar fi o imposibilitate. Mĕ provoc şi la acest loc la cuvintele unui bărbat (dep. Lienbacher), a cărui obiectivitate în această cestiune nu va fi contestată în partea dreaptă a casei: „Eu însumi recunosc, că în fie care stat, unde esìstă limbi diverse, trebue sĕ fie una limbă de înţelegere pentru toţi. Prin urmare e sigur, că limba statului, dacă nu ar esista încă, ar trebuì întrodusă, togma pentru a regula dispoşiţiunile generale ale dreptului fundamental. Eu cred că nimenea, dacă nu caută cumva certe naţionale, nu va ignora necesitatea unei limbi de stat într'o ţeară locuită de diverse naţionalităţi. Mai trebue oare sĕ arĕt, că numai esistă nici un stat mare, care sĕ nu'şi fi validitat limba sa în imperiul întreg, ba şi constituţiunea liberală a Belgiului şi a asigurat dreptul de a decide care sĕ fie limba admnistraţiunei, şi Ungaria abia a ajuns la independenţă şi îndată 'si-a declarat limba sa de limba statului.

Dv. şi guvernul, pentru a paralisa propunerea, 'mi veţi opune poate aceleşi argumente ḑicêndu'mi: „Dacă limba germână esistă deja ca limba statului şi se presupune în mod tăcut în art. XIX, apoi nu mai àvem nici un motiv pentru a o întemeia sau definì de nou“. O astfel de lege aduce şi pentru partidă paguba ulterioară, că concesiunile pe cale administrativă devin imposibile, şi naţionalii vĕḑênduse restrinşi în pretensiunile lor, nu vor mai avè interes a urma unei conduceri reacţionare. Dv. aţi putè face aceasta şi prin votare ne aţi alunga cu dorinţele noastre juste din casă — dar prin aceasta propunerea numai se amênă pentru a revenì de nou, poate într'altă formă. De veţi mutila propunerea mea prin crearea unei legi, care fiind în contrast diametral cu propunerea, va sporì stările caotice de aḑi, fiindcă nu se observă limba germană, pentru aceasta ve fac responsabili pe dv.

Noi Germanii, cu toate că sûntem naţionalitatea cea mai numeroasă, fiind împărţiţi în diverse ţĕri, ne vom afla în multe proviacii în raportul unei minorităţi asuprite, cu mai puţine drepturi decât grupele naţionale compacte. Vom trebuí sĕ esperiăm, că libertăţile şi drepturile, ce vi le am conces bucuros, vor fi folosite ca armă contra noastră, pentru a ne stirbì drepturile acuirate din vechime,

Avem oare deja acum temeiu pentru astfel de temeri? Nu vedem, cum toate naţiunile, care se bucură de scutirea şi cultivarea limbei lor numai în Austria, se folosesc de ori ce ocasiune, pentru a ne respinge pe noi? Nu vedem că limba germană, cu toate că ori ce om cultivat e silit a se folosí de dênsa, este proscrisă din Ungaria şi că în unele jurnale se predică o goană formală a Germanilor? Se vĕ mai fac istoricul teatrelor din Pesta şi Lemberg, se vĕ mai descriu posiţiunea Germanilor în Praga după foile boeme, sau nu am auḑit că un Slav din sud a silit pe un ministru, care e Maghiar, în delegaţiunea austriacă, sĕ dovedească necesitatea limbei germane ca mediu de înţelegere?

Aşi putè produce o literatură întreagă în această materie, dar nu voiu sĕ fac împutări conaţionalilor mei germâni „din Linz“, nu voiu sĕ scot un ţipet de durere, câtă vreme mai avem puterea de a ne apĕra drepturile.

Din acest motiv nici nu am şovăit a adresa această provocare ministeriului actual, pentru că mai am încă convingerea, că în Austria nu va esista nici un guvern, care sĕ aibă pofta erostratică de a se periclita pe sine şi imperiul prin aceea că se demite a despoia statul de unul dintre cele mai cardinale drepturi ale sale — luând statului aceea ce este a statului.

Contele Hohenwarth espune pe scurt punctul de vedere al dreptei în aceasta cestiune. El ḑice, că această propunere trebue respinsă la prima cetire, pentru că o discusiune asupra acestui punct mai ales în momentul de faţă nu va avè nici un resultat salutar şi practic. Această cestiune se poate resolvì numai prin conlucrarea comună a tuturor partidelor, (Aplause în dreapta), dar' la o asemenea conlucrare nu putem conta în momentul de faţă. Împutarea ce se face dreptei, că ar voì sĕ sugrume cuvêntul contrarilor, nu va fi ratificată din partea poporului, ba poporul va fi recunoscĕtor, dacă mai ântâiu se vor deslega întrebările economice, dela care el va avè un folos. Dar admiterea şi motivarea propunerei lui Wurmbrand au trebuit se convingă partida dreaptă, că minoritatea atribue acestei desbateri o valoare estraordinară şi crede că e un recuisit al curtoasiei parlamentare ca propunerea sĕ se transpună unei comisiuni. Din acest motiv şi dreapta se învoiesce şi va vota pentru transpunerea propunerei la o comisiune. Oratorul însĕ se roagă ca se nu se consume timpul prin discursuri lungi şi se nu se provoace nici o desbatere asupra cutezatelor teorii ce le-a desvoltat Wurmbrand.

Propunerea lui Wurmbrand s'a transpus unei comisiuni de 24 membri.

Afacerea stindardului din Agria.

În comisiunea petiţionară a dietei unguresci s'a pertractat cunoscuta afacere cu stindardul din Agria. Cetatea Agria a înaintat la 3 Octomvre o petiţiune către dietă, în care cere satisfacţiune pentru însultarea stindardului naţional şi statorirea de pedepse aspre pentru asemenea casuri în viitor, ear la 4 Noemvre numita cetate a substernut altă petiţiune, prin care cere o nouă comisiune de cercetare, care sĕ fie compusă din civili şi militari, şi crearea unei legi speciale pentru scutul emblemelor naţionale. Comitatul Somogy a cerut prin o petiţiune tot în această afacere, ca asemenea delicte sĕ se pedepsească

în descrierea salei *D*, semnalăm colecţiunea de medalii espusă tot de d. Butculescu, care asemenea presentă un interes istoric, de vreme ce fie-care din aceste medalii este bătută cu ocasiunea unui eveniment oare-care.

Ne întoarcem earăşi în lumea noastră, în lumea de astădi şi privim cele-l-lalte obiecte espuse în sala *D*, găsim constume naţionale, marame de borangicu, velinţe, olărie românească din mai multe judeţe ale ţĕrii, întrebuinţate pentru a împodobì această sală.

Mărturisim cu plăcere, că din punctul de vedere al impresiunei, ce produce ornamentarea sălei *D*, ea nu lasă nimic de dorit. Cei ce pretind, că ţesăturile noastre naţionale, ţesăturile lucrate de ţerance, n'ar face o frumoasă figură într'un salon n'au de cât sĕ visiteze sala *D* a esposiţiunei „Concordia“, spre a se convinge de contrariu.

Ideea decoraţiunei acestei sale a fost proprie a d-lui D. Butculescu şi chiar esecutată de d-lui, ca un simplu lucrător, de aceea, comitetul a şi convenit a o boteza pentru intimitate cu numirea de camera lui Butculescu.

Ea ese cu totul din modul de arangiare al celor-l-alte sale ale Esposiţiunei. Decorul ce s'a dat salei *D* este cu atât mai mult original, cu cât diferite districte ale ţĕrii îşi dau mână de unire prin velinţele, scoarţele, betele, maramele, velinţele, stergarele şi olăria lor multicoloră particulare; toate aceste ţeseturi aplicate pe tavan îi dau aspectul unei turle bisantine cu ornamentaţiune originală de străchini, cianace şi urcioare din diferite districte, cu bete, care îmbrăţişează ondulaţiunile boltei, cu cingĕtori lucrate cu fluturi şi mărgele de diverse colori, care atrag ḑilnic atenţiunea publicului neobicînuită a vedè un tavan atât de capricios şi de călduros la privire. Velinţele şi scoarţele, care formează bolta, aparţin districtelor următoare: Ilvov, Argeşu, Vlaşca Rîmnicul-Sărat, Prahova, Ialomiţa, Dolju, Teleormau şi Muscel. Olăria asemenea representă urmatoarele districte: Ilvov, Prahova, Muscel, Romanaţi, Dolju, Argeş.

În arangiarea obiectelor din această sală pare, că espunĕtorul a urmărit tocmai ideea de a dovedì, că frumoase sûnt ornarmentările cu stofe românesci, cánd mai cu seamă sûnt cu gust arangiate, şi cu bucurie constatăm că a reeşit.

Cele douĕ ferestre împodobite cu ţesĕturi românesci, în loc de perdele şi de celelalte ornamentaţiuni, ce se obicînuesc, produc o impresiune plăcută, pe care nu fac de cât sĕ o mărească scaunele şi fotoliele sculptate cu artă şi îmbrăcate tot cu stofe românesci.

Dacă, precum în această sală e o colecţiune de velinţe, ar fi fost la esposiţiune şi o altă colecţiune completă de îmbrăcăminte ţerenească pentru femei şi bărbaţi, secţiunea specială, ce s'ar fi putut forma cu ele ar fi oferit cel mai mare interes. Sûntem siguri, că ceea ce nu s'a putut face anul acesta, se va face la cea dintâiu esposiţiune, ce va urma.

Dar sĕ urmăm inspecţiunea începută.

În dulapul cu medaliele, pe care 'l menţionarăm, găsim mai multe mustre de chihlibar din ţeara, o ţigaretă de chihlibar, pe care se află miniatura staturei lui Michaiu-Viteazul, lucrată cu multă artă de d. Matache Tănăsescu, o tabacheră de argint în filigrană, lucrată de un Român din Macedonia, şi mai multe iconiţe sculptate în lemn, lucruri mici, care însĕ merită atenţiune ca lucrări nu numai de răbdare, ci şi de un ales gust artistic.

Mai departe, întimpinăm câte-va mustre de argintărie lucrată în ţeară pentru usul bisericei şi frumoase mustre de cercei şi alte ornamente feminine, aceste din urmă eşite de atelierele d-lui Carapati.

Un orologiu de busunariu, cel dintâiu lucrat în ţeară de d. G. Ionescu şi mai multe bucăţi de orologiu; o machină făcut de d. Z. R. Niculescu cu scopul de a ficsa orologiul în timpul reparaţiunei şi a sfîrşit stereometrul (instrument pentru mĕsurarea volumului corpurilor) inventat de d-nul Puşcariu şi cunoscut deja cetitorilor nostri, ocupă singură o mescioară.

D. Z. Niculescu a depus şi un prospect în care anunţă, că a descoca crime de lesa-Majestate. Afară de aceste au mai încurs 21 petiţiuni din diverse comitate, cari spriginesc rugarea comitatului Somogy.

După deschiderea desbaterei ministrul president **Tisza** ia cuvêntul pentru a constata pe basa actelor, că nu a esistat factul vătĕmărei cu intenţiune a stindardului naţional. Cercetarea ne a dat dovada, că o incuisiţiune nouă nu e justificată, deasemenea nu este de lipsă ca sĕ creăm o lege specială pentru scutul emblemelor naţionale. Guvernul are deplină consciinţă de datorinţa sa în această afacere. Ear dacă comisiunea va îndruma pe guvern sĕ controleze cu deameruntul, dacă se vatemă sau nu stindardul naţional, dacă se desfăşură pretotindinea la locul unde se recere sĕ fie desfăşurat şi dacă abaterile în această privinţă se pedepsesc cu asprime sau nu, contra unei asemenea îndrumări guvernul n'are de a face nici o esceptiune.

Consiliariul ministerial **Jekelfalussy** constată starea lucrului după acte, din cari se vede, că **Seemann** când a îndepărtat din ordin stindardul nu a avut nici cea mai mică intenţiune de a vătĕma emblema naţională, după cum constată şi verdictul tribunalului de onoare.

Bl. **Orban** şi Al. **Bodogh** se provoacă la sensaţiunea cea mare ce a produs această afacere în ţeara întreagă, şi accentuă, că pentru linistirea inimilor întăritate e de lipsă sĕ se introducă o cercetare nouă şi anumit din partea unei comisiuni micste.

Ministrul president **Tisza** arată, că comisiunile micste se institue de regulă numai în casul, când se întêmplă un conflict între militari şi civili. Casul de faţă însĕ nu e de natura aceasta.

Markhot doresce ca în toate casurile de natura celui de faţă, prin cari se vatĕmă simţemintele patriotice, sĕ se institue comisiuni micste. În casul concret de faţă sĕ se enunţe, dacă în viitor în asemenea casuri vor funcţiona asemenea comisiuni.

Referentul **Vécsey** face propunerea următoare: Din acte omisiunea s'a convins, că în casul concret de faţă nu s'a întêmplat o comisiune sau negligenţă care se reclame o cercetare nouă.

Legile esistente sûnt destul de lămurite în disposiţiunile lor despre scutirea coloarei naţionale, a stindardului şi a emblemei ţerei, dar cu toate aceste comisiunea crede, că nu e de prisos sĕ se creeze càt mai curênd codul penal special pentru armată, care ni s'a pus în perspectivă prin § 5 art. de lege V: 1878, şi sĕ se provadă întrênsul toate casurile de vătĕmarea emblemelor de stat. Deci comisiunea formulează următoarea propunere:

„Camera asteaptă de la guvern, ca prescrisele despre respectarea colorilor naţionale, a emblemei şi a stindardului sĕ se esecuteze în toate direcţiunile şi vătămĕtorii sĕ fie traşi la respundere, dar sĕ se substearnă cât se va potè mai curênd şi codul penal militar.

Kubinyi primesce această propunere cu atât mai vêrtos cu cât introducerea de nou a cercetării ar putè se întărîte mai tare inimile şi se înasprească agitaţiunea.

Propunerea referentului s'a primit şi cu aceste şedinţa s'a terminat.

Desbaterea cestiunei Evreilor în parlamentul prusian.

(Urmare)

Richter constata, că centrul s'a mulţămit mai bine cu discursul lui Windthorst. Bănuelile generale ale lui Bacham a fost combătute mai bine de cătră fapte, că la şarlatania cu acţii au luat parte mai mulţi creştini, chiar şi din cercurile cele mai înalte, şi că Evreul Lasker a rupt masca acestei şarlatanii. Conservatorii găsesc, că interpelarea nu este oportună, fiindcă chiar prin interpelare au fost împinşi dela ofensivă la defensivă. S'a vorbit atât de mult de statul creştin în cât în ceea ce'l privesce pe dênsul, trebue sĕ amintească tratările baronului de Vinke, în camera comună, cari ajunseră la resultatul, că statul creştin este un *Nimic*, de oare-ce statul n'are scopul de a realisa pretensiile moralei creştinesci, precum nici conglomerarea diferiţilor indiviḑi nu poate avè acest caracter. Amalgamarea religiunei şi statului face, ca contrastele sĕ crească tot mai mult. Naţiunea în fine este împărţită.

El nu scie ce curagiu trebue sĕ aibă cine-va pentru a conduce mişcarea socială-creştină. Şi pe de o parte şi pe de alta sûnt oameni, cari permit Evreilor aceasta. Berlinesul Mob n'a vĕḑut lucrul cu ochi aşa de rĕi şi s'a amuzat asupra lui. Se cere mai mult curagiu pentru ca în calitate de preot sĕ aperi păreri liberale contra persecuţiunei acelei clici ortodocse, mici dar' puternice; social-democraţii, cari sûnt alungaţi pretutindeni, nu sûnt aşa de periculoşi ca socialo-creştinii. În desbaterile lor nu se află nimic despre ajutorul reciproc, ajutorul cătră aproapele nostru. Acolo se cere totul dela stat. Nici o mişcare nu e mai antimonarhistă, şi liberalii şi conservatorii ar trebuì sĕ lucreze împreună ca pretenţiile faţă cu statul sĕ nu câştige teren.

Oratorul descrie, în mijlocul unei vii ilarităţi, adunările creştinilor-socialişti. Urmarea a fost, că social-democraţii au ajuns în astfel de rătăcire, în cât am fost siliţi sĕ vedem atentate. Oratorul aduce aminte, că mulţimea pasionată nu se va oprì la preot; el se bucură de resultatul interpelării şi speră că mişcarea anti-semetică, care în adevĕr nu este pentru gloria ţĕrei, va cădè.

Stöcker combate aserţiunea, că mişcarea a fost înpinsă dela ofensivă la defensivă; şi dacă mişcarea anti-semitică va micşora în Berlin partida progresistă dênsul s'ar bucura mult. El simte întreaga rĕspundere dar tot odată scie, că va avè succesori. El nu doresce decât pacea, căci până acum creştinii au fost persecutaţi ca o feară sĕlbatică. El doresce ca sĕ se facă cât mai curênd o pace, care se condiţioneze respectul şi recunoscinţa reciprocă. Ceea ce s'a desbătut în adunările conduse de dênsul a fost şi este în mare parte rĕu raportat de presa mincinoasă a Evreilor. La nici o partidă politică nu s'au ţinut adunările cu o aşa linisce ca la dênsul. Paşii lui au fost îndreptaţi contra democraţiei sociale, pentru dênsul cestia evreiască nu este o cestie de rasă, de religie sau de stat, ci o cestiune social economică. Mişcarea nu s'a născut din invidie. Nu averea Evreilor, ci modul cum o câştigă a provocat amărăciunea. O societate, care se compune din 79—80 la sută creştini, poate pretinde sĕ fie domnită de un monarch creştin şi guvernată de legi în sensul creştin.

Astfel îşi representă dênsul statul creştin. El refusă de a urî ovreismul. El e evreo-fil. Din principii social-democratice n'a păşit numai contra ateismului şi resturnărei ci şi contra sĕrăciei. Strigătul *ajutor* este intern şi estern şi dacă voiesce sĕ dea ajutor, pentru el ca preot nu este de mirat. Activitatea sa mai ântâiu este îndreptată contra nerespectărei ordinei statului, contra necredinţei. Atitudinea sa nu merită imputarea, că creştinismul îi servesce de scut, că el are vre-un scop oare care. El a fost silit sĕ păşească în cestia ovreiască prin presa Evreilor şi prin atitudinea lui Straszmann. Oratorul constată înainte de toate, că atitudinea fără mĕsură a presei a iritat mai mult pe preoţimea ortodocsă. El, ce e drept, a tratat pe Evrei în mod neobicĭnuit, dar' nici decum nu voiesce sĕ le ia ceva din drepturi. Dacă însĕ mintea sănĕtoasă a poporului e menită a pune capĕt relelor, cum se poate face aceasta fără a apela la popor? El s'a adresat poporului şi de aceea a avut succes. Mai înainte mişcarea a fost înăbuşită, de când însĕ a căḑut Straszmann în Berlin, în câteva districte furtuna a isbucnit. Petiţia n'are de scop restrîngerea drepturilor Evreilor, nici nu pretinde depărtarea lor din diferitele oficiuri ale magistraturei, ci numai din posturile cu autoritate însemnată, în cari ar trebuì sĕ fie oameni cari stau în armonie cu colectivitatea.

Toate celelalte pretenţiuni ale petiţiunei încă sûnt pe deplin fundate. Stöcker deduce ura contra Evreilor din tendenţa lor de a prevala; pentru aceasta literatura oferă nenumerate probe. Oratorul se întoarce apoi la declaraţiunea contra mişcărei anti semitice. Între cei ce au subscris-o sûnt mulţi cari au escelat ca fundatori. (Strigăte: Nu'i adevĕrat! Numesce nume!) Mica minoritate sĕ fie tratată cu bunĕtate şi consideraţiune, ea însĕ sĕ nu pretindă, ca majoritatea sĕ se orienteze după dênsa.

Löwe (Berlin) ḑice, că dênsul ca Evreu, după declararea guvernului a socotit, că nu e necesar sĕ vorbească în această cestiune. Dar' pentru că a vorbit Stöcker, el e nevoit a rectifica mai multe neadevĕruri. Stöcker a vorbit mari neadevĕruri, dar şi declaraţiunile lui ca deputat sûnt contrare cu atitudinea sa în adunări afară de parlament. De unde vin relele, de cari sûnt acusaţi Evreii, aceasta o arată istoria. Adunările creştino-sociale nu au fost disolvate de poliţie, pentru că Stöcker după discursurile aprinse disolva singur şi imediat adunările. Nu se combate numai presa şi bursa evreiască, dar' Stöcker atacă şi industria evreiască. El protestează, că Stöckor vorbesce în numele naţiunei; naţiunea germână n'are nimic comun cu aspiraţiunile lui. Interpelarea şi respunsul clar al guvernului a lămurit cestia. Poporul german va sci acum, cari sûnt amicii şi cari sûnt inimicii culturei sale.

Nici un membru al camerei, Evreu, nu va mai avè necesitatea, ca sĕ vorbească.

Varietăţi.

* (**Emisari militari**). În numerul antepenultim al „Tel. Rom.“ amintind şi noi după „P. Ll.“, că emisari români ar umbla sĕ câştige pentru armata românească oficeri din armata austro-ung. am ḑis: „Vorbă sĕ fie!“ Prin aceasta am declarat, că toată faima aceasta este o faimă goală. Acuma vine domnul Eugen **Voinescu**, consulul general **român** şi confirmă în „P. Ll“ presupunerea noastră prin următoarele: „Stimate dle redactor! Am onoarea, a vĕ face cunoscut, că faima publicată decurênd prin onorata foaie a Dvoastre, cât şi prin alte mai multe din capitală, că aici sûnt agenţi de ai guvernului român cu mandatul, a câştiga pentru serviţiul militar românesc foşti oficeri din armata austro-ung., este cu totul neîntemeiată. Legile româneşci. sûnt cu totul contra unei asemnea procederi. Rugânduvĕ deci dle redactor, ca sĕ binevoiţi a primì această îndreptare în foaia Dvoastre stimată remân

Cu toată stima.

Budapesta 4 Demvre 1880.

Eugen Voinescu
consul general român.

* (**Societatea academică**) „România-Jună“, carea cu anul acesta întră într'al doilea deceniu al esistenţei sale, în şedinţa sa din 27 Noemv. 1880 'şi-a ales noul comitet pentru arul XI administrativ în modul următoriu: stud. philos. Basiliu Damian, president; stud. techn. Dimitriu Brătian, vice-president; stud. techn. Emilian Popoviciu, secret. al coresp. ger.; stud. juris Dimitriu S. Stefan, secret. al coresp. rom.; stud. philos. Dionis. Făgărăşan, cassier; stud. philos. S. Haliţă, controlor; stud. juris. Mateiu Voilean, bibliotecar. O comisie literară constătătoare din: Dimitriu Onciul, cand. philos.; Eusebiu Simionovici-Venti, stud. jur.; Ioan C. Panţu, stud. philos.; Ciril Vulcan, stud. jur.; Teodor Bota, stud. med. O comisie de reisie constătătoare din: Steriu N. Ciurcu, drand med.; C. Radulescu, stud. med.; Emiliu Codru-Drăguşan, stud. med.

* (**Baronie**). „W. Ztg“ publică că ministrul şi consiliariul intim c. r. Dr. Florian **Zemialkowski**, fiind cavaler al ordinului coroana de fer clasa primă, fu promovat la rangul de baron.

* (**Academia orientală**) din Viena este cercetată în anul acesta de un numĕr mai mare de elevi interni şi esterni ca de altă dată. Lumea comercială dă un contingent însemnat de elevi esterni. Semn că relaţiunile comerciale ale Austriei cu Orientul se sporesc din an în an.

* (**O bandă de falsificatori de bani**) s'a descoperit în ḑilele trecute. De o vreme încoace au cerculat prin piaţa Sibiului o mulţime de note de cinceri falşi. Ḑi de ḑi filiala bancei naţionale de aici respingea câte 2—3 note de 5 fl. false. Acum lucrul s'a descoperit. Juristul absolut Wilhelm **Sándor** din Ogna Sibiiului fu prevenit în joc de cărţi cu cinceri falsi. O comisiune a tribunalului reg. din Sibiiu condusă de asesorul Zweier se duse la Ogna şi făcu o cercetare în locuinţa lui W. Sandor, precând acesta se afla în Sibiiu. Tribunalul din Sibiiu însciinţà la moment pe procurorul reg. din Alba-Iulia adaugênd, că locul, unde se produc aceste falsificate, casa lui Deak Endre din Vinţii de jos, este subminată cu dinamit.

Procurorul r. din Alba-Iulia convocà pe cale telegrafică pe toţi gendarmii din cerc. Sub conducerea locotenentului superior a gendarmeriei 28 gendarmi pleacă la Vinţii de jos (Alvincz), din partea tribunalului a mers judele **Basiota**, notariul Schieszl şi procurorul Henter. În 4 Decemvre noaptea pe la 11 oare ei sosiră în Vinţi şi împresurară casa lui Deak Endre. Era o tăcere adêncă, când judele Basiota se străcurà cu curagiu până la grădele pentru a face recunoascere. La un semn unii gendarmi îl urmară. Locuitorii sciură acum, că în curte se află gendarmi, şi se încuiară.

Deak într'aceea începu se arunce bancnotele false şi alte instrumente în foc, precând nevasta sa trăgea dintr'un revolver prin diverse feresti asupra atăcătorilor.

Un glonţ atinse vestmêntul unui gendarm, precând alt glonţ trecu şuerând preste capul notariului Schieszl. Când cordonul împresurà strîns casa, Deak fu provocat sĕ se predea, după aceasta falsificătorul fu amerinţat, că de nu se va preda i se va aprinde casa şi se predede.. Dênsul fu arestat şi legat dimpreună cu soţia sa. Bancnotele false erau arse, dar s'au aflat multe maşine şi matriţe. Casa întreagă era întogmită ca o fabrică de bancnote, laboratoriul principal se afla în pivniţă. Deak Endre era cunoscut ca fotograf şi mechanic în Vinţi, avea mulţi bani. Acest falsificator este identic cu îndividul, care fusese arestat de vre o câţi-va ani în

---

perit o machină pentru orologiu, care afară de arĕtarea oarĕlor, servesce şi a stinge lampa la ori ce oară dată şi ca desteptător. Machina aceasta nu e însĕ espusă.

Ne aflăm apoi în faţa celei dintâiu ferestre impodobite cu ţesături românesci şi subt care se găsesc espuse produsele monetăriei statului. Acì vedem lamele de metal, din care se taie rondelele, ce au sĕ devie monede, diferitele transformări, ce încearcă feţele lor până sĕ fie tipărite şi apoi mai multe bucăţi de 5 fr. în argint.

Produsele ateliarului de timbre ocupă un întreg părete; sûnt mustre de tot feliul de timbre.

Cu aceste am sfêrşit schiţarea salei *D*.

Ne remâne a mai vorbì, spre a completa darea-ne de seamă, despre produsele espuse anecse şi în curte. Aceste vor fi obiectul unor articole viitoare.

România pentru falsificarea a 200,000 fl. şi fugise din prinsoarea dela S. Sct. Georg. Despre femeia sa nu se scie nimic mai de aproape.

Falsificătorii de bani se vor transfera la Murĕş-Oşorheiu, acolo se vor trimite şi aparatele şi uneltele, care s'au trimes din eroare din Vinţi la Sibiiu.

* (Foc.) În Vinerea trecută au ars în Cisnădie 5 şuri. Focul fiind mare şi nutrit de vênt ar fi pustiit satul întreg, dacă pompierii din Cisnădie ajutoraţi de cei din Sibiiu n'ar fi sărit cu deadinsul într'ajutor.

* (Din Făgăras) se face cunoscut, că acolo epidemia de vărsat nu esistă.

* (Vezekenyi) Ioan, consilierul de secţiune, despre care vorbisem după N. Pester „Journal", că ar fi suspendat din oficiu, după cum îndreaptă acum tot „N. P. J." nu este nici suspendat din oficiu nice tras în cercetare disciplinară, ceeace prin aceasta se îndreaptă şi din partea noastră.

* (Defraudaţiune nouă). Contabilul dela societatea acţionară de anticipaţiuni din Budapesta, Leopold Wehly, a defraudat din averea acestei societăţi suma însemnată de 10,000 fl., ear' dela o persoană privată suma de 8,000 fl. Din cercetările poliţiei din Viena s'a constatat, că defraundatul a adresat fratelui seu din Viena — un om de un caracter nepĕtat — o scrisoare, în care 'şi mărturisesce crima, şi intenţiunea de sinucidere. În moment defraudantul nu este încă eruat.

* (Guvernul francez) a conclus închiderea caselor sociale ale lucrătorilor catolici.

* (O familie numeroasă.) În Onteniente (Valencia) trăiesce de present o femeie de 64 ani, carea s'a măritat cu 22 ani şi a avut 11 copii. Copilul cel dintâiu a avut 3, al 2-lea 12, al 3-lea 3, al 4-lea 4, al 5-lea şi 6-lea câte 8, al 7-lea 5, al 10-lea şi 11-lea câte 4, pre când al 8-lea şi al 9-lea n'au avut copii. Aşa buna are în giurul sĕu 66 de nepoţi. Unii dintre aceştia încă sûnt căsătoriţi şi bĕtrâna se bucură şi din partea acestora de 81 strănepoţi, dintre cari 3 asemenea sûnt deja căsătoriţi. Suma totală a copiilor, nepoţilor şi strănepoţilor se urcă aşa dară la 158. Betrâna, carea încă e foarte sănĕtoasă, cu mintea întreagă, poate fi norocoasă, a mai vedè încă un numĕr frumos şi de stră-strănepoţi.

* (Telefon către Telefon). De present curge în London un proces, care este de mare interes. Magistrul postal general a pârât adecă compania de telefoane pentru conturbarea de privilegiu. Statul de vre-o 10 ani cumperase dela mai multe societăţi telegrafele şi primise după aceea dela parlament dreptul esclusiv, a împreuna prin electricitate o localitate cu ceealaltă. Vine acum magistrul postal general şi ḑice, că societăţile de telefoane, de vreme ce şi ele întrebuinţează pentru scopurile lor, electricitatea şi drotul, se plătească postei o sumă anumită. Societăţile de telefoane însĕ declară, că principiul lor e cu totul diferit de principiul telegrafelor electrice.

* (Earna) 'şi-a serbat întrarea sa în Sibiiu şi giur cu o fluşturealǎ de Sâmbăta seara şi de Luni. Zăpada e mare, trece preste genunchi, la vrăbii.

Posta din urmă.

Cetim în „Timpul" de eri. „Agenţia Havas" a rectificat scirea ce ne o dedese în privinţa şedinţei ântâia a comisiei dunărene; această rectificare confirmă scirea dată de „l'Indépendance roumaine". Comisia a hotărît în unanimitate, după propunerea delegatului austriac, sĕ elaboreze un nou proiect. Şedinţa de astăḑi Marţi şi următoarele vor avè o mare însemnătate, de oare-ce vor desvĕlui de mai nainte vederile deosebitelor guverne în cestiunea dunăreană. Guvernele respective vor trebuì, pănă sĕ se înceapă desbaterea asupra noului proiect, sĕ'l esamineze. Această esaminare prealabilă va necesita o întârziare.

Bursa de Viena şi Pesta

din 7 Decemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	119.45	109.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	81.90	82.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	99.25	94.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.—	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.50	125.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.50	97.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.—	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	95.25	95.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.—	94.75
Obligaţiuni urbariale transilvane	95.50	95.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	95.—	$95.^{1}/_{4}$
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.70	72.40
Datorie de stat în argint	73.50	73.70
Renta de aur austriacă	87.05	87.05
Sorţi de stat dela 1860	131.25	131.75
Acţiuni de bancă austro-ung.	828.—	825.—
Acţiuni de credit austr.	287.10	287.80
Acţiuni de bancă de credit ung.	275.—	261.75
Sorţi ungurescі cu premii	110.50	110.70
Sorţi de regularea Tisei	107.40	107.40
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.55
Napoleon	9.37	9.37
100 marce nemţesci	58.—	58.05
London (pe poliţa de trei luni)	117.60	117.65

Economic.

Budapesta, 4 Dec. n. Timpul din ḑilele dintâiu ale sĕptĕmânei trecute a fost neguros şi rece. Cătră sfêrşitul sĕptĕmânei temperatura s'a muiat, s'a înnorat ceriul din ḑi în ḑi încât acuma aşteptăm totuşi earna cu zăpadă şi toate semnele întăresc ḑicala: „Că earna n'o mâncă lupul." Timpul de altmintrelea n'a stricat nimica, deşì receala de peste noapte a fost cam petrunḑĕtoare şi seacă, încât pe urmă cugetau oamenii, că va fi stricat cu deosebire sĕmĕnăturilor, cari stând pe câmpuri desvĕlite, nu sûnt dedate a fi pe vremea aceasta fără acoperemêntul obicînuit de zăpadă. Temerea generală, că ţinênd timpul îmburat mai mult, cu siguritate vor pătimì rĕu sĕmĕnăturile, se perde acuma tot mai tare, pentrucă semnele presente de timp ne prorocesc zăpadă cât de curênd. Rîurile încă nu sûnt îngheţate cât sĕ nu poată comunica năile pe ele. Comunicaţiunea nice pe uscat încă nu ste împedecată. Negoaţele cu toate articlele 'şi-au continuat cursul din rêndul trecut, cereale au fost multe în piaţe dară nu mai scumpe ca mai înainte. Aşa notăm în special:

Grâul 50,000 m. m. a trecut cu fl. 10.60—12.09; Sĕcara 4000 m. m. cu fl. 9.80—10.20; orzul la 10,000 m. m. cu fl. 7.50—8.30; ovĕsul la 4000 m. m. cu fl. 6—6.30; cucuruzul la 20,000 m. m. cu fl. 5.80—7.90; făina a trecut de tot slab; păstăioasele ceva mai bine şi adecă: lintea cu fl. 12; mazerea cu fl. 12.50; fasolea cu fl. 8—9; malaiul cu fl. 6—6.35; sĕmênţa de cânepă cu fl. 7.—8.25 (toate per 100 chilogr.); lânile cu fl. 2—3.20 per chilogram.; spirtul *en gros* cu fl. 32; *en detail* cu fl. 33—34.50 per 10,000 litre %;

Porcii peste 69,000 n'au cam fost căutaţi. Din Ungaria de jos au fost peste 4000, din România la vre o 1000 şi din Ardeal abia vre o 200 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 65—69; slănina cu fl. 53; sĕul cu fl. 47—48; cartofii cu fl. 2.20—2.30;

Peile de bou, cu fl. 108—112; de vacă, cu fl. 104—108; de oaie cu fl. 13.5—1.55; de viţel cu fl. 2.10—2.30; de miel cu fl. 105—115 (toate per 102 dărabe); de cal cu fl. 9.10—10.50 părechea.

Estras din foaia oficială Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 9 Febr. şi 12 Martie imob. lui Isarie Muşa în Cârţa; în 19 Feb. şi 23 Martie imob. lui Samoilă a lui George Popa Codria în Draguş (judec. cerc. Făgăraş); în 30 Dec. 1880 şi 3 Febr. 1881 imob. lui Ioan Suciu în Şulumberc (judec. cerc. Sighişoara); în 21 Dec. imob. lui Francise Katai şi soţi în Chindea (trib. M. Oşorhei); în 27 Dec. 1880 şi 27 Ian. 1881 imob. remasului după Toma Gall în Buticinea (judc. cerc. Huedin); în 22 Dec. 1880 şi 22 Ian. 1881 imob. lui Nicolau Sunanyi în Bogata; în 24 Dec. 1880 şi 24 Ian. 1881 imob. tot acestuia în Cristolţul mare; apoi în 27 Dec. 1880 şi 27 Ian. 1881 imob. tot acestuia în Câlna (trib. Dej); în 11 Dec. imob. luĭ Lazar Schvartz în Şeul mare (trib. Bistriţa); în 16 Feb. şi 19 Martie 1881 imob. Mariei Rinea Herszenyi (judecătoria cercuală Făgăraş); în 15 Decemvre imobillele moştenitorilor după Stefan Balint în Horlăţel (judec. cerc. Huedin); în 3 Ian. şi 3 Febr. imob. lui Precup Frăţilă în Bungart (trib. Sibiu); în 11 Dec. imob. lui Ioan Stender în Zepliny (judec. cerc. Teaca); în 14 Dec. 1880 şi 14 Ian. 1881 imob. lui Iosif Bartha în Michălesci (trib. Turda); în 10 Ian. şi 15 Febr. imob. lui Ioan. Băerian în Herepea şi cele după Ieva Feye în Căzănesci, Alvaţa, Băsărăbeşti şi Têrnava (judec. cerc. Raia de Criş).

Nr. 216, 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala conf. română gr. or. din Saschiz, protopresbiteratul Sighişoarei se escrie concurs pănă la 15 Decemvre a. c. st. v. cu un salariu anual de 80 fl. v. a. cuartir gratuit şi lemne de ajuns.

Se observă înse, că dacă petentul va fi provĕḑut cu documntele recerute de lege pentru a ocupa şi postul de capelan în prememorata parochie, lûngă neputinciosul paroch Georgiu Şoneriu încuviinţată aceasta instituire de capelan prin ordinaţiunea Prea Veneratului Cosistoriu archiedecesan dto 23 Octomvre Nr. 2892 B. 1879 se va bucura şi de următoarele:

1. 8 jugere pământ din Porţiunea canonică, din cari 6 folosibile în tot anul;

2. 50 ferdele mĕsura vechie de cucuruz sfârmit sau grâu;

3. Dela 40 familii neorustice câte 2 ḑile de lucru sau câte 40 cr. v. a. sau apoi 2. ferdele cucuruz mesura vechie cu tuleul;

4. Din stola îndatinată pe jumĕtate;

5. Cuartir şi edificatele economice necesarie;

Concurenţii sûnt avisaţi a aşterne petiţiile lor cu documentele recerute prin lege şi regulamente pănă la terminul indicat subscrisului oficiu.

Sighişoara, 30 Octobre 1880 v.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Sighişoara.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
protopresb.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala comunală din comuna Topleţ, (pretura Orşovei) se escrie concurs cu termin pănă la finea lui Decemvre a. c. st. nou.

Emolumentele incopciate cu acest post sûnt:

a) 300 fl. v. a. în bani gata;
b) 12 metrii de lemne în natură;
c) cuartir liber cu grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa acest post au pănă la timpul indicat, a'şi substerne recursele sale bine instruate. consiliului scolastic din Topleţ (via Mehadia).

Acei recurenţi, cari pe lângă limba maternă, pot propune şi limba cea deobligătoare maghiară, şi sciu cântarea bisericească, vor fi preferiţi.

Recursele întrate mai târḑiu nu se vor lua în consideraţiune.

Topleţ în 2 Decemvre 1880.

Popeszko Peter m. p.,
2—3 jude comunal.

Nr. 261. 1—3

Prolungire de concurs.

Concursul pentru staţiunea învĕţătorească din comuna Certeş cu salariu anual de 150 fl. cuartir şi lemne pentru foc se prolungeşce pănă la 15 Decemvre 1880. st. v.

Concurenţii au a'şi substerne suplicele lor, proveḑute cu atestatele de cualificăţiune, la oficiul protopresbiteral gr. or. al Gioagiului I. Hondol per Deva.

Nr. 274. 3—3

CONCURS.

Fiind staţiunile învĕţătoresci din comuna Rĕchita-Purcăreţ a se întregì se escrie acest concurs cu termin pănă la 7 Decemvre 1880 st. v. pre când va fi şi alegerea.

Salariul învĕţătoresc este 110 fl. v. a. şi doi stânjini de lemne pentru foc, de o staţiune

Doritorii de a ocupa una din prenotatele staţiuni învĕţătoresci au sĕ'şi astearnă cererile lor înzestrate cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul congresual din a. 1878 oficiului protopresbiteral gr. oriental în Sebeş pănă la prefiptul termin.

Rechita în 16 Noemvre 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Nr. 312. 2—3

EDICT.

Ana n. Ioan Coţofană de religiunea greco orientală din Avrig, comitatul Sibiului în Transilvania, carea cu necredinţă a părăsit pre legiuitul sĕu bărbat Ioan Jugărean, tot de acolo prin aceasta se citeaḑă, ca în terminul de o jumătate de an dela ḑiua mai jos insemnntă sĕ se presenteze inaintea oficiului protopresbiteral subsemnat ca for matrimonial de prima instanţă căci la din contră procesul intentat contra-i se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Sibiu 18 Noemvre 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului al II ca for matrimonial de prima instanţă.

A sosit proaspĕt:

„Alva",

Fuscariu marinat, sardine franceseşi ruse, caviar, harince, brânză, semiementală, cele mai fine sorturi de **teiu, rum** etc.

Tot-odată atrag atenţiunea p. t. public la stabilimentul meu provĕḑut bogat cu tot feliul de specerii.

Ludovic Fuchs,
[71] 2—3 strada măcelarilor.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 17—24

●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 141. Sibiiu, Sâmbătă 29 Noemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondentele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Diua de S. Andreiu.

Sibiiu, 28 Noemvre.

Și în coloanele acestui diar este anunciată deja festivitatea de aducerea aminte, care se începe mâne seară. Dar și dacă n'am fi anunciat, oare ar mai fi de lipsă vre-o anunciare deosebită a dilei de Sântul Andreiu? Provedința a lucrat astfeliu ca, diua dela sfêrșitul lunei lui Noemvre se amintească crestinătății de Andreiu ca cel dintâiu chiemat la înalta misiune de apostol. Provedința a lucrat astfeliu, ca pentru Românii din Transilvania și Ungaria de religiunea crestină ortodocsă sau dreptmăritore aceeași di se servească de aducerea aminte a celui dintâiu apostol al redesteptărei și regenerărei Românimei din monarchia austro-ungurească, a Marelui *Andreiu Șaguna.* Ambii au propagat adevĕrurile creștinătății, unul lumei întunecate de păgânism, altul lumei române coplesite de inimicii, cari pusese pe Români în indicele celor proscriși și privați de dreptul de a mai esiste ca naționalitate română.

Dacă sûntem datori ca crestini a ne aduce aminte de cel dintâiu, ca Români avem îndoită datorință a serba o di în an cu pietate fiiască: amintirea aceluia, care a fost anume părintele nostru sufletesc. Avem îndoită datorință pentrucă el ne-a desgropat biserica, care mai bine de un secul cădușe cu totul pradă întrigilor iesuitismului ultramontan și ne a rezidit-o cu materialul cel mai solid al canonicității pentru ca în vremi grele, cum sûnt și ale noastre, sĕ avem unde sĕ ne mântuim esistența noastră ca Români.

Un popor, care după ce perduse toate drepturile sale politice, fu alungat și din biserica sa cu scopul infernal, de a se măcina mai curênd prin persecuțiunile din sinul seu, un popor, care perdêndu'și radimul seu în biserică, era destinat a i se lua în sfêrșit limba și din sinul familiei: trebuie cu mulțămire sĕ'și aducă aminte de acela, care îndată la venirea sa în sinul nostru a șters pata cea rușinătoare, prin care episcopul român ortodocs era nu numai suferit, dar și obligat a sprigini dărimarea bisericei sale; trebuie sĕ'și aducă aminte de acela, care prin statutul organic a dat poporului român teren de viață publică, prin care ca popor cu limbă și literatură proprie sĕ se poată desvolta și în timpul, cât are sĕ dureze una sau alta asuprire venită din afară.

Cu drept cuvênt a putut dênsul scrie, când a dedicat clerului și poporului credincios opul seu, Compendiul de dreptul canonic, din care a emanat statutul organic, în dedicațiunea sa: „Aci îmi șoptesce o voce tainică, că nu pot resplătì Domnului cu altceva bunătatea cea mare a lui, cu care m'a învrednicit a elabora și finì acest op, dela care am condiționat toată mângăerea vieții mele,“ de cât...“

Dacă sûnt oameni între noi, cari nu cuprind opera cea mare, ce a făcut Andreiu Șaguna pentru Românii ortodocși din Austro-Ungaria, ca sĕ servească de un radim al Românimei întregi din monarchie, nu este nici vina operei nici a autorului operei. Dacă însĕ vor fi și de aceia, cari în micimea lor sufletească caută sĕ întunece prin bărfeli aruncate asupra autorului operei și opera, prin bârfeli dicem, adunate de pe strade dela unii și alții, căror nu le plăcea nici ordinea nici disciplina de sub acel meteor al seculului, ar fi cu atât mai de compătimit naționalitatea noastră.

Atâta pesimism însĕ până acum nu este justificat.

Noi nu ținem poporul nostru așa de decădut moralicesce încât sĕ nu cunoască tot mai mult marea bunătate, ce ne-a făcut și lăsat mostenire acel mare barbat, a cărui amintire se va serba aici și departe în Transilvania și Ungaria între crestinii de religiunea ortodocsă crestină. Și dacă nu credem în atâta decădere convingerea, că poporul nostru este capabil de a se regenera desevêrșit ne inspiră speranța, că poporul care a trecut prin atâtea probe de foc, fără a fi mistuit, va întra odată în desevêrșita posesiune a tuturor beneficiilor isvoritoare din moștenirea lui Andreiu Șaguna. Cu cât convingerea aceasta va prinde rădăcini mai adênci, cu atât acei ce se încearca a se face instrumente oarbe în mânile străinilor pentru a noastră definitivă cutropire, vor perde din teren și vor remânè ca sĕ fie fiii despretului și esemplului horibil pentru toate posteritățile.

În momente solemne cum sûnt cele dedicate unei amintiri atât de prețioase sĕ ne întoarcem în grabă fața dela fiii perdărei, cari sûnt numai pentru ca sĕ se probeze cu atât mai mult tăria și durabilitatea instituțiuniior moștenite dela Andreiu Șaguna, și sĕ ne îndreptăm privirile către acel viitoriu, care l'am amintit mai sus și care are sĕ ne dea comune parochiale, protopresbiterate, eparchii și o provincie metropolitană, pline de puterea vieții naționalității noastre române.

Noi credem, că dacă nu mai curênd, generațiunea cea mai deaproape deja va pune mâna, ca sĕ delăture de tot neajunsurile, cari se mai comit de către cei nedemni și va întra în Chanaanul constituționalismului bisericesc. Noi sperăm că din causele aceste diua de treideci Noemvre are se devină cu timpul o serbătoare crestinească și națională tot odată. Diua aceasta, care are sĕ nu însemneze nimic mai puțin decât aducerea aminte de renascerea unei națiuni mult cercate de elemente străine și de uneltele străinilor din sinul ei: va devenì diua reînnoirei puterilor constituționale, căci Românii întărindu-se sufletesce din isvoarĕle cele mântuitoare ale instituțiunilor remase de nemuritoriul archipăstoriu, se vor ridica preste influința elementelor străine și a uneltelor din sinul lor și atunci prelûngă amintirea marelui regenerator vom serba plini de bucurie și completa regenerare a noastră.

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Noemvre.

Din Budapesta vin sciri interesante. Guvernul unguresc a luat eri o lecțiune cam aspră dela casa deputaților în cestiunea dărei de consum. Casa deputaților a primit cu majoritate propunerea lui Madarasz, (stânga estremă), ca proiectul privitoriu la darea de consum sĕ fie admis la desbatere numai după serbătorile crăciunului. Ceea ce caracterisează mai mult evenimentul acesta este, că ministrul president Tisza se pronunțase pentru propunerea făcută din partea lui Apponyi, conform cărei proiectul avea sĕ se ia la desbatere în Mercurea viitoare.

Deodată cu scirea despre perderea, ce a îndurat guvernul în casa deputaților, tot din Budapesta se telegrafează, că representanța comunală a Budapestei a dat concesiune teatrului nemțesc cu 229 voturi contra 85. Părinții capitalei s'au pocăit curênd și au făcut și fapte de îndreptare; însĕ tumultuanții de pe strade sûnt de altă părere; ei au o consecuență mai trainică. Tumultuanții de pe strade agitează din causa incidentului cu concesiunea, în contra foilor nemțesci și pentru „Egyertértés“ și Verhovai (redactorul dela „Fűggetlenség“). Acesta din fereastră a vorbit contra tirăniei dela Viena.

În cestiunea dunăreană numai diarele opoziționale austro-ungurescì spun pe față, că Austro-Ungaria a pățit-o rĕu de tot.

În Iria agitatorii se încearcă a seduce trupele la necredință.

Din Bănat.

Nu sûnt departe înapoia noastră vremile când Banatul era o țeară bună, înbelșugată, și cu locuitori mulțemiți. Sub guvernul unguresc constituțional însĕ acea țeară mănoasă, numită cu drept cuvênt grânariul Ungariei, a ajuns la o stare vrednică de tânguit. Fisiognomia Banatului de astădi e tristă și posomorită. Pretutindenea ochii nu vĕd de cât lipsă și miserie, pretutindenea ne întimpină plângerile poporului ruinat cu desevêrșire. Moșiile, atât ale nobililor cât și ale țerenilor, se vênd di de di prin licitațiune publică — pentru restanțe de contribuțiune. Valoarea pămêntului e redusă la a opta sau a decea parte, serăcia ia proporțiuni înspăimêntătoare.

Pauperismul cel mai mare e în comitatul temișan, unde abia mai afli ici colea câte un proprietariu liber de datorii, câte un econom cu stare. Licitațiunile și devalvarea valoarei pămêntului au făcut din numeroasa poporațiune a acestui comitat un popor de proletari, care se luptă cu serăcia și lipsa cea mai mare.

Causele acestui pauperism nu sûnt numai recoltele cele slabe, care au ținut neîntrerupt mai mulți ani; mai sûnt și alte rele, care au provocat situațiunea de adi. Dările directe, respective contribuțiunea fonciară era mari și pre vremea domniei austriacilor, dar pe atunci nu esistau sarcinele, care le a întrodus mai târdiu constituționalismul maghiar. Prìn întroducerea legei comunale s'au ivit unele sarcini până acì necunoscute, care anume în comitatul Temișorei sûnt nesuportabile. Această lege dispune că la spesele de administrațiune a comunei trebue se contribue fie care locuitor în proporțiune cu suma întreagă a dărilor directe, ear' spesele așa numite a poliției interne se repartițiază numai pe darea de casă, darea personală, de câștig și venit, va se dică se fac aruncuri comunale pentru acoperirea speselor de administrațiune pe toate dările directe, ear' pentru acoperirea speselor polițiale numai pe categoriile dărilor numite în urmă.

În comitatul temișan administrațiunea municipală se află mai cu samă în mânile proprietarilor cu datorii. Acestia s'au folosit de modalitatea duplă de mai sus pentru a lua sarcinele de pe umerii lor și a le pune în spinarea țĕrenilor. Proprietarii adecă a cualificat jumĕtate din suma totală a speselor de administrațiune ca „spese de poliție internă“ — la care proprietarii nu contribue nimic — și le au socotit și încassat numai după darea personală, de casă, de câștig și venit. Prin aceasta s'a ivit o disproporțiune în contribuțiune, în favorul proprietarilor și spre ruina totală a țĕranilor. Așa se aplică legea în comitatul temișan!

Dar cu atât nu a fost destul. În unele comune s'au adaus la aceste sarcini altele nouĕ. De es. cuota de rescumpĕrarea decimei de vin s'a statorit la o sumă aproape nesuportabilă. Mai adauge apoi abusurile cele mari ce se comit la încassare și honorarele ce le promit proprietarii comisarilor încredințați cu stabilirea adecă cu prețuirea cuotei de rescumpĕrare. Mesurătorii, pentru a ajunge la onorare grase, statoresc cuota într'un mod arbitrar la o sumă nesuportabilă așa încât omul serac e silit sĕ se arunce în brațele usurarilor, căci alte isvoară de credit el nu are.

Și într'adevĕr, dacă mai sûnt fințe fericite în Bănat, apoi aceste fără îndoială sûnt usurarii, jidani și crestini, cari cumpĕră la realități cu un preț bagatel și de batjocură.

Percentele se urcă de regulă dela 50—100 fl’

Mult contribue la serăcirea generală și altă împregiurare. Orfanii după ce devin maioreni nu'și capetă punctual partea de mostenire. Mulți orfani, în speranță că'și vor căpĕta partea, cumpĕră proprietate, dar fiindcă nu'și primesc partea de moștenire, regulat realitatea li se vinde în licitațiune publică și prin aceasta perd și realitate și ratele solvite deja — ajung adecă la ruină desĕvêrșită.

Printre Românii din Macedonia.

Din „Pressa“ aflăm, că sub acest titlu „Constantinople Messager“ publică următoarea corespondență din Kosana, cu data de 12 Noemvre:

De la platoul Elevtherochoros o altă mică trecere, percurgênd un lanț de munţi, conduce la acela din Vlacho-Livadia. Micul oraş Vlacho-Livadia cu cele patru sute de case este centrul, cum arată numele sĕu, a acestei regiuni române, situată la nord-estul muntelui Şapca. Înaintea noastră se află lungul lanţ de munţi Cambuni, care variază de 13 la 1,700 metri, care marchează noua linie de fruntării, — un zid continuu de stânci, afară de depresiunea profundă, care indică întrarea în trecerea de la Kirc-Kecid. Schimbarea de scenă este repede şi foarte pronunţată. După ce călăresce în timp de trei oare prin câmpii, care seamănă cu un parc, călĕtorul întră într'o strimtoare de munte întunecoasă şi adâncă. Înalte stânci de nesip şi de calcar se ridică de o parte şi de alta de Sarantoporos la o înălţime de 2 la 300 picioare; creasta munţilor, încărcată cu ştejari încovoiaţi şi cu o cantitate mare de diferiţi arbusti, pare a eşì din mijlocul stâncei; şi în toată lungimea torentului, care este umflat de primele furtuni ale toamnei, şi a cărei valuri spumoase saltă în albia cu mari bolovane şi stânci, o aspră cărare, întreruptă ici şi colo de scufundări, şerpuesce pre lângă albia stâncoasă a torentului, sau sĕ sue pre coastele prepastiei. La o lungime de douĕ mile, strimtoarea muntelui se măresce gradat şi după ce am suit o succesiune de liveḑi undulate, sosim la linia partagiului apelor, care va fi noua fruntărie între Grecia şi Turcia, şi o adevĕrată fruntărie strategică. Îndĕrĕtul nostru e strimtoarea de la Kirc-Kecid, şi înaintea nostră o adevĕrată prăpastie, care se termină cu valea Bistriţei şi cu câmpiele Macedoniei. Scoborîrea prin gura acestei treceri este impracticabilă, astfel, că am mers încă vre-o douĕ sau trei mile pre înălţimele platoului până am găsit o deschiḑĕtură în zidul muntelui.

Turcii o numesc Demir Capu — Poartă de Fier — între Tesalia şi Macedonia. Ea formează o serpentină în povârniş stâncos, pe care ruinele unui castel veneţian ţin încă garda; în urmă ajungem la Bistriţa. Largul torent, care pare în fie-care an a'şi scobì o nouă albie în acest teren calcaros, îl trecurăm uşor şi, după ce ne-am odihnit o noapte la o fermă albaneză, o fugă de cal de câteva oare la aerul rĕcoros al dimineţei pre nesce platouri undulate, presărate cu sate românesci şi cu vii, cari produc vinul de Cosana, ne aduse în acest frumos orăşel.

Vinul de Cosana este poate necunoscut la mulţi din cetitori, dar este unul din cele mai bune din Macedonia şi numai acestui vin Cosana datoresce o parte din prosperitatea sa. De ar fi tratat în un mod convenabil spre a putè suporta la drum, ar obţinè renumele, de care se bucură cu drept în Turcia, căci are tot de odată corpul vinului de Burgundia şi buchetul celui de Bordeaux. Cultura viei pare a convenì locuitorilor din Cosana, căci sûnt citaţi ca oameni sănĕtoşi, bogaţi, deştepţi. Acesta este oraşul din Macedonia, cel mai curat greco-român. De acolo Românii nu mai apar de cât amestecaţi cu Albanesi, Turci Bulgari şi în general în minoritate.

Aici, ei sûnt fără amestec cu altă naţionalitate, şi pre păretele camerei de recepţiune în „Hanul despotului“ (Hane du despota) grec sau palatul episcopal, unde scriu aceste linii, este aternată o veche cartă, datând din secolul trecut, pe care Cosana este însemnată cu litere mari ca capitala României, acest nume aplicându-se nu Moldo-Valachiei, dar ţĕrei, ce percurg acum de la Elassona până la lacul Ostrovo, la sud de Monastir. Aḑi este uitată sau despreţuită, şi cu toate că din cele 900 case ale acestui oraş, sûnt abia 20, unde se vorbesce altă limbă de cât cea veche română cu resonanţa latină, fericiţii locuitori ai acestui oraş ar fi foarte surprinşi dacă s'ar ridica cea mai mică îndoeală asupra purităţei elenismului lor. Căci influenţa clericală este acì mare, mare nu numai din causa puterei autorităţei eclesiastice, dar din puterea încă mai mare, ce ea trage din devoţiunea poporului pentru venerabilul prelat, care a trăit şi a făcut bine printre ei în timp de patru-ḑeci de ani. Făcênd esceptiune în clasa lui, el a elenisat turma sa numai prin mijlocul scoalelor şi predicelor, şi prin bunĕtatea şi dreptatea lui.

Caracterul dominător şi avid al clerului grec a distrus de multe ori opera de elenisare sĕvêrşită în scoale şi birouri. Acì contrariul s'a întêmplat, şi astfel nu este de mirat, dacă în toată regiunea română, nu este bulevard mai sigur al elenismului de cât Cosana; şi de şi poate că nu curge nici o picătură de sânge grec prin vinele lor, locuitorii privesc în depărtare, cu suspine şi păreri de rĕu lanţul de munţi, cari i vor despărţì de patria lor greacă, cel puţin pentru moment.

Însĕ elenismul oamenilor din Cosana nu are nimic fanatic. Ca cea mai mare parte din oraşele Turciei, cari sûnt cu totul sau în maioritate creştină, ei au suferit mai puţin de cât celelalte din causa relei administraţii. Un funcţionar Turc găsesce de ordinar, că e mai bine a fi în bune relaţiuni cu maioritatea populaţiunei, şi acolo unde creştinii sûnt în mare maioritate, el se împrietinesce cu capii poporului. La Cosana, episcopia este în realitate, care guvernează oraşul şi autorităţile sûnt foarte mulţămite, că se întêmplă astfel. Căci locuitorii plătesc regulat impositele, adese-ori chiar cu mici „plocoane“ pe deasupra şi dacă simpatiile lor sûnt paneleniste, sciu însĕ a le manţinè în limitele cele mai platonice. În realitate guvernul se teme atât de puţin de intrigi şi de turburări din partea lor în cât mai deunăḑi a împărţit arme populaţiunei oraşelor şi orăşelelor de prin pregiur ca sĕ se poată apĕra contra tâlharilor. Cu toate aceste, sentimentul elenic este mai mare la Cosana decât în restul regiunei române. Acì ca şi în toate oraşele mari, mai cu samă acolo, unde influenţa preoţilor e mare, elenismul este de *„bon ton“* în predici şi educaţiune, dar nu este profund înrădĕcinat.

Printre popor, mai cu samă printre ţĕrani şi păstori, orgoliul naţional e foarte mare: „Sûntem o mică naţiune, ḑic ei adesea, şi abia putem spera independenţa, eacă pentru ce e mai bine pentru noi sĕ depindem de Greci a căror limbă o înţelegem, a căror credinţă o împărtăşim, decât de Turci, cari sûnt nisce străini, nisce cuceritori în ţeară; dar vom remânè totdeauna Români. Printre păstorii din munţi domnesce o oare-care frică de anecsiune cu Grecia, şi pe care Turcii nu au lipsit de a o esploata.

Cea mai mare parte dintr'ênşii sûnt nisce nomaḑi, cari îndată ce zăpeḑile ernei acoperă munţii, 'şi părăsesc Alpii lor şi 'şi duc turmele în câmpiile Tesaliei. Le e frică că Tesalia căḑênd în alte mâni de cât acele ale Turcilor, se vor vedè lipsiţi de aceste păşuni, cari ar fi rescumpĕrate spre a fi puse în cultură de proprietari mai civilisaţi şi mai industriali. Unul din aceşti păstori patriarchi îmi ḑicea; Dumneḑeu ne dă munţi pentru turmele noastre vara, guvernul ne dă earna vastele liveḑi ale Tesaliei. Ce ar puté oare sĕ facă mai mult pentru noi regele Greciei?“ În orăşelele, cari au suferit mai mult de asupreala turcă, domnesce frica serviţiului militar, la care nu sûnt supuşi de guvernul turc, care le înăbuşesce simpatiile. Şi în mijlocul tuturor acestor motive de interes personal pĕtrunde sentimentul unei origini distincte şi aspiraţiuni vage naţionale. Pentru moment ei sûnt prea sĕraci şi prea mici de suflet spre a se afirma. Dar dacă ar primì încuragiare şi asistenţă din afară, dacă Românii ar avè timp sĕ întindă propaganda, ce au început-o deja, nu aşi fi surprins de a vedè născênd o mişcare naţională română în regiuni, atât de tare şi atât de neasceptată, poate însĕ tot atât de puţin spontanee cum este de esemplu mişcarea albaneză. Însĕ e adevĕrat, că toată forţa clerului grec s'ar îndrepta contra ei; dar Bulgarii au arĕtat deja, că la popoarĕle acestei peninsule, cu toată ignoranţa şi superstiţia, orgoliul rasei, odată aţiţat, sdrobesce chiar legăturile tutelei religioase.

Discursul

d-lui Barthelemy St. Hilaire, ministru de esterne al Franciei, ţinut în senat cu ocasiunea discutărei bugetului ministeriului afacerilor străine.

Domnilor, înainte de a aborda cestiunile atât de importantă, pe care le tratǎ în această tribună onorabilul d. Gontaut Biron, cer voe senatului sĕ fac o rectificare. D. vice-comitele Gontant Biron 'şi-a esprimat părerea de rĕu, că cestiunile atingĕtoare de politica din afară n'au fost abordate în acest parlament, dela interpelarea sa din Decemvre 1878. Trebue sĕ ḑic, că cel puţin de douĕ ori, în 1879, politica esterioară a fost cercetată în camera deputaţilor.

Ducele de Broglie: — Nu în senat.

D. ministru de esterne: — Senatul putè asemenea sĕ discute aceste cestiuni.

Ducele de Broglie: Nu aveam documente.

D. ministru de esterne: — Camera nu avea mai multe documente decât a avut senatul, şi ea a tratat cestiunile esterioare.

Trec acum la discuţiunea provocată de d. Gontant Biron.

Cea mai mare parte a discursului onorabilului orator conţine imputări adresate cabinetelor cari s'au succedat dela încheierea tratatului dela Berlin, şi aceasta în ceea-ce privesce punerea în esecutare a arangiamentului intervenit între cele şase mari puteri ale Europei şi Turcia.

La aceste imputări voiesc sĕ respund şi la această obiecţiune voesc sĕ mĕ opresc, pentru a face sĕ se înţeleagă bine condiţiunile, în care se aflau guvernul frances precum şi cabinetele, cari s'au succes dela tratatul dela Berlin încoace până la demonstraţiunea navală, al cărei desnodământ fericit îl cunoascem cu toţii.

Nu este nici o îndoială pentru nimeni că, din momentul, ce congresul dela Berlin avu loc, era o absolută necestate ca Francia sĕ ia parte la acest congres. Ne aducem cu toţii aminte de tratatul din 1856 la care Francia luà o parte atât de mare şi care fu semnat la Paris, ne aducem tot atât de bine aminte de celalalt tratat dela 13 Martie 1871, în josul căruia Francia trebuì sĕ'şi pună semnătura ei şi care stergea mai multe din articolele esenţiale ale tratatului din 1856.

Aceste douĕ tratate, din cari unul ne este datorit nouĕ în mare parte, şi din cari celalalt fusese primit de noi, regulau situaţiunea respectivă a Turciei şi a Rusiei, precum şi organisarea unora din populaţiunile de cari congresul dela Berlin trebuia sĕ se ocupe.

În urma acestor precedenţe, era oare posibil Franciei sĕ se abţie? eu ḑic că era pentru noi o necesitate absolută, nu numai din punctul de vedere al demnităţei noastre, dar' încă din acela al intereselor noastre diplomatice şi politice de a lua parte la congresul dela Berlin.

Voci în dreapta: Nimenea nu contestă aceasta.

D. ministru de esterne: Binevoiţi a'mi permite sĕ'mi desvolt ideile mele şi în urmă veţi espune pe ale d-voastre. Ḑiceam dar' că tractatele din 1856 şi 1871 impuneau Franciei obligaţiunea, de a fi representată la Berlin. Sûnt prea fericit că nimenea nu contestă aceasta, căci primirea acestui principiu, sper că va face sĕ se admită şi consecenţele sale.

Voiu aduce aminte în această privinţă ordinea de ḑi, care fu primită de camera deputaţilor în unanimitate de 483 de voturi cu câteva ḑile înainte de deschiderea congresului dela Berlin, în care onorabilul nostru coleg, d. Wadington, trebuia sĕ represente cu atâta demnitate pe Francia.

Voiu adauge, că după aprobarea ilustră ce d. Waddington primì după aceea dela d. Dufaure, nu este nimeni, care, avênd o inimă patriotică şi un spirit luminat, sĕ regrete, că plenipotenţiarul nostru se duse la Berlin, ca sĕ represente pe Francia după cum a şi făcut.

Din douĕ lucruri una: trebuia atunci sau sĕ abḑicem de rolul nostru în afacerile Europei şi sĕ compromitem opera noastră tradiţională, sau sĕ contribuim, asociându-ne cu sforţările puterilor europene, a asigura manţinerea şi durata imperiului otoman.

S'a cătat a se opune politica d-lui Thiers politicei urmate de atunci încoace. După cum am arĕtat în circularea, ce am adresat-o agenţilor diplomatici ai Franciei, când fui chemat la postul atât de delicat, atât de greu şi atât de sus pus, ce mi s'a încredinţat, dacă este a se stabilì un raport între politica urmată de d. Thiers şi a noastră, este că ambele aceste politici au drept obiect manţinerea păcei. În scopul acesta dar' ne-am dus la Berlin.

Voiu ḑice mai mult decât atât, aceea, că am ferma convicţiune, că dacă d. Thiers ar fi trăit încă, dacă am fi avut încă fericirea, de a avè concursul luminilor sale, înţelepciunei sale, patriotismului seu admirabil, el ar fi aprobat, că ne-am dus la Berlin, şi ar fi aprobat asemenea tot ce am făcut mai târḑiu. (Foarte bine! foarte bine! în stânga).

Nu am trebuinţă sĕ spun, ce a fost congresul dela Berlin; cu toate că unii s'au plâns de influenţa documentelor publicate, cu toate aceste s'au putut găsì în cărţile galbene numeroase deslușiri în privinţa României şi Greciei, fără a vorbì de instrumentul complet al congresului dela Berlin, care a apărut de mai bine de un an de ḑile.

Mai multe puncte importante au fost ficsate de către congres în privinţa provincielor, pe care resbelul le deslipise de Turcia.

Ne aducem aminte de toate peripeţiele resbelului care, luând nascere în Bosnia şi Erţegovina, se întinse apoi în Muntenegru şi în alte provincii.

După câteva înfrângeri ale Ruşilor, după câteva succese ale Turcilor şi eroica lor resistenţă la Plevna, soarta resbelului se schimbà şi Ruşii ajunseră până la porţile Constantinopolului, la San Stefano.

Turcii fură obligaţi de a încheia un armistiţiu apoi un tractat, care produse în Europa o adêncă impresiune şi în Englitera o impresiune atât de vie, încât flota britanică fu trimisă la Ismail, în marea de Marmara, unde ea stătu mult timp.

Eacă originile congresului dela Berlin. Trebue sĕ fiu drept recunoscênd înţelepciunea, şi voiu ḑice chiar marinimia Rusiei. După câteva esitări, ea consimţì a supune stipulaţiuuile dela San-Stefano apreţierei celor mai inalţi şi mai înţelepţi oameni de stat ai Europei; ea lasă pe Europa sĕ se pronunţe asupra tuturor cestiunilor relative la populaţiunile austriace de sub dominaţiunea Turciei.

Între cestiunile cele mai delicate, ce trebuiau resolvate, se afla aceea a delimitărei graniţelor acestor noue state, cărora li se acordà autonomia lor. Aceste au fost în cele din urmă dificultăţi, care au provocat demonstraţiunea navală, şi Muntenegrul a fost statul cel mai greu de delimitat.

I se acordà mai ântâiu în congresul dela Berlin, o graniţă oare-care, a cărei convenţiune o veţi găsì în cartea galbenă.

Nu voesc de loc sĕ vĕ povestesc toate peripeţiile negocierilor, cari avură loc pentru a face ca această delimitare sĕ fie primită de Turcia; dar ea refusà în cele din urmă de a o primì, pretestând, că liga albaneză se opune ei. Se făcu atunci o încercare cu o altă combinaţiune, cunoscută sub numele de combinaţiunea Corti. În fine, se ajunse la o a treia, adecă la aceea, care hotărî demonstraţiunea navală.

In acest interval, domnilor, cabinetul engles se schimbà. Nu'mi este dat mie sĕ presupun ceea ce vechiul ministru ar fi făcut în această situaţiune, dar' este foarte lesne sĕ ne închipuim pentru ce noul cabinet engles se hotărî pentru această demonstaţiune.

El se hotărî pentru raţiunea foarte simplă, că hotărîrile a şese puteri erau ameninţate în esecutarea lor şi că tractatul dela Berlin risca sĕ remână o literă moartă. Astfel trebuia sĕ se scoată la un căpătâiu şi dacă voiţi sĕ consideraţi toate negocierile, cari avură loc mai înainte în privinţa acestor multiple cestiuni de resolvat, este foarte evident, că de oare ce se decise, sĕ se facă o demonstraţiune, ele trebuiau neapĕrat sĕ îmbrăţişeze un scop complet şi se aibă drept triplul obiect: cestiunea Muntenegrului, aceea a Greciei şi aceea a Armeniei.

Ei bine! întreb pe ori ce bărbat în adevĕr politic şi de bună credinţă, dacă era posibil a se presupune, că Europa putea face trei demonstraţiuni navale: una în faţa Dulcinului, o alta pe ţermurile provincielor Turciei cedate Greciei, şi o a treia în Armenia?

Evident că nu! Era vorba de a se esercita o presiune, şi această presiune nu se putea face decât într'un singur loc. Astfel fiind, eu ḑic, că ea a fost făcută cu scopul de a împedeca resbelul.

In ceea ce ne privescee pe noi, am avut două motive foarte puternice care ne a făcut sĕ luăm parte la această demonstraţiune. Mai ântâiu constituţiunea republicană ne opresce de a face vre-un act resboinic fără autorisaţia Parlamentului.

Dl de Gontant-Biron a ḑis, că această demonstraţiune putea sĕ aţîţe focul şi sĕ provoace un nou resbel oriental. Vedeţi însĕ dlor, că nimic din toate aceste nu s'a întêmplat; (Aprobări în stânga) resultatul a fost dobândit fără nici o lovitură de tun; şi eu cred că cred, că aceasta în mare parte se poate atribuì presenţei flotei franceze în această demonstraţiune navală.

Nu, nici odată n'am voit alt ceva decât pacea, şi în această privinţă guvernul s'a conformat cu voinţa ţĕrei. Dacă când opinia publică se înşală nu trebue cineva sĕ o urmeze, ci se aibă curagiul, a o brava. Dar nu ne găsiam în acest cas; căci guvernul a fost totdeauna de acord cu opinia publică, care voia pacea ca şi dênsul.

V'am spus pănă acum, domnilor, motivele, cari au împedecat pe puterea esecutivă de a urmă o altă politică. Voiu ḑice, afară de aceasta, că putem fi cu drept cuvênt mândrii de ţeara noastră atât de înţeleaptă, atât de muncitoare, precum şi de preseverenţa, ce au sciut ea sĕ pună în opera ei de reînălţare. (Murmure în dreapta). Dar celelalte puteri ne stimează şi ne admiră. (Murmure şi întreruperi în dreapta).

Da! ḑiseiu, şi vĕ rog nu mĕ întrerupeţi; sûntem admiraţi pentrucă am sciut sĕ reparăm în aşa puţin timp oribilele desastre, care căḑură pe Francia, sûnt acum de ḑece ani.

Eacă motivele, cari au făcut pe Francia sĕ voiască pacea şi care au impus guvernului datoria, de a'şi pune toate silinţele sale pentru a o conserva.

Ni se impută, că au luat parte la demonstraţiunea navală şi se mai adaogă şi alte reproşuri, cari s'au produs prin ḑiare şi cari se găsesc în alte publicaţiuni, în cari iau un caracter mai serios încă.

Ni se reproşează, că luând parte la demonstraţiunea navală, am fost prea reservaţi. Ei bine! este posibil, că fără preseeţa Franciei în această demonstraţiune, ea a mers mai departe. Eu cred dar, că nu trebue sĕ ne blamaţi, ci din contră sĕ ne lăudaţi, că ne am dus la Berlin; că am lua parte la demonstraţiunea navală şi că nu ne am angagiat mai mult decât credeam folositor, vor procura credem un punct de sprigin la nesce scrupule asemenea cu ale noastre.

(Va urma).

---

†

Dr. Iosif Hodoşiu.

Adâncă este durerea, ce ne cuprinde sufletul, când soartea fatală ne impune a vestì, că naţiunei noastre eară s'a răpit, eară s'a răpit prea timpuriu unul din acei fii ai sei, cari împreunând lumina pĕtrunḑĕtoare a minţei lor cu focul naţional al inimei lor 'şi-au devotat viaţa întreagă fericirei şi mărirei neamului nostru românesc! Acela, a cărui nume, cunoscut Românimei, punêndu-l în fruntea acestor şire am fost siliţi a'l încungiura cu semnul jalei, Dr. *Iosif Hodoşiu* reposând în mijlocul nostru ne-a făcut sĕ aducem această espresiune tristă. Din tinereţe şi până la ultima sa resuflare a trăit din un ideal al Românismului, pe care 'l-a nutrit în peptul sĕu şi la ani mai înaintaţi cu ardoarea junimei, şi căruia în toate ce cugeta şi ce făcea i destina locul cel dintâiu al nisuinţelor sale: numai doar' iubirea doioasă a părintelui cătră scumpa sa familie s'ar putè pune cu acelaşi drept în cumpĕna îngrigirilor, de care era cuprinsă viaţa acestui suflet nobil, a cărui apunere o deplângem astăḑi, pĕtrunşi de o legitimă jale cu toţii, câţi 'l-am cunoscut. Şi câţi dintre Români, cu deosebire din monarchia noastră, au sciut de adevĕratul şi sincerul caracter naţional, al cărui întrupare purta numele Iosif Hodoşiu!

El a fost născut în 28 Octomvre 1821 în Bandul de Câmpie în Transilvania. Tatăl seu, Vasilie Hodoşiu, a fost preot gr. or. în Band. Studiile gimnasiale le-a făcut în Murĕş-Oşorheiu, ear' filosofia, aşa numită pe timpurile acele, a absolvat-o la Blaj. Anul 1848 'l-a aflat la cursul juridic în Cluj. Atunci, în timpul revoluţiei maghiare, al renascerei noastre naţionale, Iosif Hodoşiu a fost unul dintre acei juni apostoli ai Românismului, cari cu focul sacru al libertăţii propoveduiau la poporul român cu devisa „Deşteaptăte Române!“ nimicirea jugului tiranic, ce asupria naţia română. După revoluţie Iosif Hodoşiu îşi continuà studiele juridice în Viena şi apoi la universitatea italiană din Padua unde — într'o ḑi cu vĕrul sĕu Papiu-Ilarianu — a depus esamenul rigoros promovându-se la gradul de doctor în drepturi la a. 1854. Tot în acest an Iosif Hodoşiu avu durerea a perde prin moarte pe ambii sei părinţi. La 1860 el trecu cu succes esamenul sau censura de advocat în Sibiiu, şi se aşeḑà cu cancelaria sa advocaţială în Abrud. În 1861 fu ales vice-comite al comitatului Zarand câştigând în această posiţie merite distinse pentru înfiinţarea gimnasiului nostru din Brad; ear' la 1866 eşì din urnă ales deputat dietal al cercului Brad (Zarand). Iosif Hodoşiu n'a părăsit nici când, ori şi cât ar fi fost cuprins de esigenţele vieţei ḑilnice şi politice, terenul studielor scientifice ce le cultiva cu mult zel în mĕsura deosebitei sale inteligenţe şi a frumoaselor sale cunoscinţe. Drept recunoscinţă pentru aspiraţiunile sale în această direcţie, reposatul a fost denumit la 1867, va sĕ ḑică chiar la înfiinţarea Academiei române, atunci Societatea academică română, de membru ordinariu al acesteia. La 1876, disolvându-se comitatul Zarandului, Iosif Hodoşiu venì la Sibiiu, ocupând de atunci până la moartea sa postul de referent al senatului scolastic din consistoriul nostru archidiecesan.

Reposatul a fost căsătorit la anul 1857 cu Ana Balinth, gentila fiică a cunoscutului protopr. gr. cat. Simeon Balinth din Roşia-de-munte. Vĕduva cu opt copii încungiură cu lacrĕmi ferbinţi în ochi sicriul mult iubitului soţ şi părinte. Noi şi toţi câţi am cunoscut nobila fiinţă a adevĕratului şi sincerului Român *Iosif Hodoşiu*, împărtăşim la rêndul nostru durerea adânc simţită pentru perderea lui prea timpurie.

Have pia anima!

Varietăţi.

† Dr. Iosif Hodoşiu,

asesor şi referinte scolariu al consistoriului archidiecesan greco-oriental român al Transilvaniei; membru al Academiei române din Bucuresci, membru ordinariu şi secretariu II al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român etc.,

la 12 oare a nopţei 27 Noemvre (9 Decemvre) a. c., în al 51-lea al fericitei căsătorii, provĕḑut cu sfintele taine, după un morb îndelungat 'şi-a dat blândul suflet în mânile Creatorului. Înmormêntarea se va face Duminecă în 30 Noemvre (12 Decemvre) la 2½ oare după ameaḑi în cimiteriul bisericei gr. or. române din suburbiul Iosefin. Sibiiu, 28 Noemvre (10 Decemvre) 1880. *Ana Hodoşiu* născută *Balinth*, soţie. Enea Silviu, medicinist la universitatea din Viena an. IV.; Ana Letiţia măritată Dr. Oncu; Simion Sabin, aspirant de oficier în reg. 50; Iosif Alesandru, studinte în cl. 8 gim.; Iuniu Brut, stud. cl. 5 gim.; Ulpiu Traian stud. în scoalele comerciale din Bucuresci; Amos Nerva, stud. în cl. 1 gim. şi Roma Victoria, fii şi fiice. Carolina Balinth, vĕduvă protopopeasă din Roşia de munte, soacră; Dr. Niculau Oncu, advocat în Arad, ginere. Zenoviu Hodoşiu, preot în Iclandul mare şi Ioan Hodoşiu, preot în Bandul de Câmpie, fraţi.

* (Comitatul Sibiiului). Comitetul central electoral e conchemat pe 14 Dec. n. la 10 oare a. m. la şedinţă, în care pe temeiul decisiunei curiale sosite la vice-comitele se va statorì definitiv lista alegĕtorilor pe anul 1881.

* (Bugetul cetăţii Braşovului) care s'a pertractat în 5 şedinţe ale comunităţii ţinute din 29 Noemvre pănă în 3 Dec. n., s'a statorit pe anul 1881 în următoriul mod şi adecă:

a) Cheltuelile cu 381,875 fl. 71 cr.

b) Deficitul cu 36,088 fl 55 cr.

cu totul suma de 417,964 fl. 26 cr. v. a. Deficitul se va acoperì cu un arunc de dare de 20%.

* (Amiciţie maghiaro-polonă.) Societatea de lectură academică din Budapesta a adresat în 27 Noemvre tinerimei dela universităţile din Lemberg şi Cracovia o telegramă, în carea, cu ocasiunea serbărei de aducerea aminte de eroii libertăţii polone, 'şi-a esprimat „fraţilor poloni“ simpatiile ei cele mai călduroase. În 30 Noemvre a sosit la Pesta respunsul telegrafic dela ambele universităţi polone, în care comilitonii poloni esprimă mulţămita tinerimei maghiare rugându-o totdeodată, a stăruì într'acolo, ca acele legături, cari împreună aşa intim ambele naţiuni surore, sĕ se întărească pe viitor. — „Similis simili gaudet“; suprematisătorii unii, suprematisători ceilalţi.

* (Fetele în Seghedin). Din coalele de dare compuse cu prilegiul conscripţiunei de dare se vede, că în Seghedin nici o fată nu figurează cu o vêrstă mai mare de 18 ani. Ar fi, veḑi bine, foarte negalant, a cerceta, că „fasiunile“ de dare acolo sûnt oare şi foarte conscienţioase?

* (Concurse.) După cum ne spune „L'Iudependance Roumaine“ în cele 9 ḑile din urmă au făcut în Pitesci crida 14 firme, de cari se ţin şi case, cari se bucură de cea mai bună reputaţie.

* (5 religiuni într'o familie). La numerarea populaţiei în Francfurt s'a constatat casul de sigur rar, că într'o familie mică de acolo sûnt representate 5 partide religionare. Căpetenia casei este Israelit, soţia sa dissidentă, copii lor sûnt fără confesiune, servitoarea de copii evangelică şi servitoarea de casă catolică.

* (Un proces de 105 ani) s'a sfêrşit abia acum decurênd prin hotărîrea tribunalului suprem. Comuna Cic-Sent-Imre a început adecă în anul 1775 cu composesoratul din mai multe sate vecine un proces pentru un complecs mare de pădure, care proces în anul 1840 se încurcase aşa de tare în cât guberniul a fost silit a trămite la faţa locului o comisie mare, condusă de contele Ioan Mikeş. Hotărîre, deşì comisia a fostfăcut şi schiţarea topoprafică,nu s'a adus, pentrucă procesul, care a hrănit o generaţie de advocaţi, se ciontà printr'o împăciuire. Acuma însĕ s'a început procesul de nou, pentru că susnumita comună curênd după împăciuire a pârât, că prin împăciuire s'ar fi scurtat cu 823 jugere de pădure. Tribunalul din Kezdi-Oşorhei respinge pâra prin hotărirea sa şi tabla reg. în urma apelaţiunei cassează hotărîrea tribunalului şi dă drept pârei. Acuma vine tribunalul suprem, şi fiind firesce procesul apelat, până la Curie, cassează hotărîrea tablei reg. şi întărînd ceea a tribunalului din Kezdi-Oşorhei, termină procesul care în urma celor spuse a ţinut 105 ani.

* D. E. Picot, profesorul de românesce la scoala limbelor orientale moderne, va începe anul acesta cursul sĕu cu istoria României.

* (Un isvor de petroleu) s'a fost aflat încă de vre-o câţiva ani în comuna Voloszanca din comitatul Ung, nu s'a aflat însĕ pe atunci nici un întreprinḑĕtor, care se valoreze acest isvor. Acuma însĕ posesorul a vêndut isvorul acesta unei societăţi de acţii americane, care de loc a votat pentru lucrurile preparative 67,000 fl. v. a. ridicând la faţa locului şi 2 maşini colosale de vapor. Rafineria de petroleu va fi înfiinţată în Ungvar şi se va împreuna cu isvorul de petroleu printr'un şir de şini spre transportarea materialului brut într'o depărtare de 8—10 mile dela isvor.

* (Vagoane încălḑite). Călĕtoriile de probă ordinate în timpul din urmă din partea direcţiunei căilor ferate prînciare române cu vagoane, provĕḑute cu cuptoare şi încălḑire cu aer, se ḑice că a avut un resultat atât de mulţămitor, încât vagoanele de această cualificaţiune cât de curênd se vor da comunicaţiunei publice.

Bursa de Viena şi Pesta

din 9 Decemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	119.85	109.85
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.15	82.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.50	99.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.—	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.25	125.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	97.50	97.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.—	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.25	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.—	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	96.—	95.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	95.—	95.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.80	72.70
Datorie de stat în argint . . .	73.75	73.70
Renta de aur austriacă	87.15	87.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.15	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	825.—	825.—
Acţiuni de credit austr. . . .	264.75	289.70
Acţiuni de bancă de credit ung.	275.—	265.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	111.—	111.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.40	107.40
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.56	5.56
Napoleon	9.38½	9.38
100 marce nemţesci	58.10	58.10
London (pe poliţa de trei luni) .	117.90	117.80

Economic.

Sibiiu 7 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.20—8.20; grâu sĕcăreţ fl. 5.70—6.70.; sĕcară fl 5.60—6. Orz fl. 4.10--4.50; Ovĕs fl. 2.--2.40 Cucuruz fl. 3.—3.40; Mălaiu fl. 4—5: Cartofi fl. 1.60—2.; Semênţă decânepă fl. 5—6; Mazere fl. 9—10; Linte fl. 11—12; Fasole fl. 5.—5.10 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 14.; Slănină fl. 70—75 Unsoare de porc fl. 68.—75; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—34; Sĕu de luminări fl. 47—50; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 48—56.; Săpun fl. 36—40. fên pro 50 chilo fl. 1.80—2: Cânepă pro 50 chilo fl. 30-35. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 36—50 cr. crane de porc 40—44 cr.; carne de berbece 22—24 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Arad, 4 Decemvre n. Pro hectolitră grâu: fl. 11.25—11.80; sĕcară fl. 9.40—9.50; orz 5.90—6.05; ovĕs 5.50—5.60; cucuruz fl. 4.40—4.50; Spirt *en gros* fl. 33.50, *en detail* fl. 33.75—34 per 100 litre %.

Estras din foaia oficială Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 4 Ian. şi 7 Feb. imob. lui Teodor Suciu iu Chisfaleu (trib. Alba Iulia); în 3 Ian. şi 3 Febr. imob. lui Stan Zika şi Stan Cercse în Purcăreţ şi Preşmer; în 4 Ian. şi 4 Febr. imob. lui Andreiu Schmidt în Helsdorf; în 29 Dec. 1880 şi 31 Ian. 1881 imob. lui Lazar Irimie în Zizim (trib. Braşov); în 5 Ian. şi 5 Feb. imob. lui Michail Matyas şi soţi în Valasud (trib Cluj); în 29 Dec. imob. lui Adolf Mandl în Szèkelyhid (judec. cerc.); în 3 Ian. şi 3 Feb. imob. lui Ioan Popa şi soţi în Benndorf (trib. Sibiu); în 11 Dec. şi 15 Ian. imob. lui Ioan Harth în Băgaci (judec. cerc. Hususĕu); în 27 Dec. şi 27 Ian. imob. remasului după Ludovic Nemeth în Dej (trib); în 31 Dec. 1880 şi 31 Ian. 1881 imob. lui Isidor Domşa în Blaj (judec. cerc. Aiud); în 8 Ian şi 8 Feb. 1881 imob. Reginei Rofnert în Petrifaleu (judec. cerc. Sebeş); în 23 Dec. imob. lui Iosif Fekete în Orăştie (judec cerc); în 16 Dec. imob. lui Ludovic Bartha în Zălău; în 7 Ian. şi 8 Feb. imob. lui Samoilă şi Alecsandru Mihaly în Arcuş (judec. cerc. Sângiors); în 16 Dec. imob. lui Iosif şi Regina Pliske în Braşov (trib).

Nr. 261. 2—3

Prolungire de concurs.

Concursul pentru staţiunea învĕţătorească din comuna Certeş cu salariu anual de 150 fl. cuartir şi lemne pentru foc se prolungeşce până la 15 Decemvre 1880. st. v.

Concurenţii au a'şi substerne suplicele lor, provĕdute cu atestatele de cualificăţiune, la oficiul protopresbiteral gr. or. al Gioagiului I. Hondol per Deva.

Nr. 216, 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala conf. română gr. or. din Saschiz, protopresbiteratul Sighişoarei se escrie concurs până la 15 Decemvre a. c. st. v. cu un salariu anual de 80 fl. v. a. cuartir gratuit şi lemne de ajuns.

Se observă înse, că dacă petentul va fi provĕdut cu documntele recerute de lege pentru a ocupa şi postul de capelan în prememorata parochie, lûngă neputinciosul paroch Georgiu Şoneriu încuviinţată aceasta instituire de capelan prin ordinaţiunea Prea Veneratului Cosistoriu archiedecesan dto 23 Octomvre Nr. 2892 B. 1879 se va bucura şi de următoarele:

1. 8 jugere pămênt din Porţiunea canonică, din cari 6 folosibile în tot anul;

2. 50 ferdele mĕsura vechie de cucuruz sfârmit sau grâu;

3. Dela 40 familii neorustice câte 2 ḑile de lucru sau câte 40 cr. v. a. sau apoi 2. ferdele cucuruz mesura vechie cu tuleul;

4. Din stola îndatinată pe jumĕtate;

5. Cuartir şi edificatele economice necesarie;

Concurenţii sûnt avisaţi a aşterne petiţiile lor cu documentele recerute prin lege şi regulamente până la terminul indicat subscrisului oficiu.

Sighişoara, 30 Octobre 1880 v.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Sighişoara.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
protopresb.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala comunală din comuna Topleţ, (pretura Orşovei) se escrie concurs cu termin până la finea lui Decemvre a. c. st. nou.

Emolumentele incopciate cu acest post sûnt:

a) 300 fl. v. a în bani gata;

b) 12 metrii de lemne în natură;

c) cuartir liber cu grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa acest post au până la timpul indicat, a'şi substerne recursele sale bine instruate. consiliului scolastic din Topleţ (via Mehadia).

Acei recurenţi, cari pe lângă limba maternă, pot propune şi limba cea deobligătoare maghiară, şi sciu cântarea bisericească, vor fi preferiţi.

Recursele intrate mai târḑiu nu se vor lua în consideraţiune.

Topleţ în 2 Decemvre 1880.

Popeszko Peter m. p.,
3—3 jude comunal.

Nr. 312. 3—3

EDICT.

Ana n. Ioan Coţofană de religiunea greco-orientală din Avrig, comitatul Sibiului în Transilvania, carea cu necredinţă a părăsit pre legiuitul sĕu bărbat loan Jugărean, tot de acolo prin aceasta se citeaḑă, ca în terminul de o jumătate de an dela ḑiua mai jos insemnntă sĕ se presenteze naintea oficiului protopresbiteral subsemnat ca for matrimonial de prima instanţă căci la din contră procesul intentat contra-i se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Sibiu 18 Noemvre 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului al II ca for matrimonial de prima instanţă.

Auḑiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţênd **fl. 7.—** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
" 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
" 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
" 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
" 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
" 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
" 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
" 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
" 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
" 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni şi costă acum numai floreni **7.—.**

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuţite, furcuţe** şi **linguri** de argint Britania, câte 6 bucăţi toate 18 laolaltă fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 3.— acum numai cu fl. —.60
1 **lingură de supă** " " " " " " " 3.— " " " " 1.—
1 " " **lapte** " " " " " " " 1.50 " " " " —.50
6 **tave** " " " " " " " 5.— " " " " 1.50
6 **susţiitoare de cutite** " " " " " " " 4.50 " " " " 1.50
1 **cutie de zăchar** " " " " " " " 4.— " " " " 1.20
1 **părechе sfeşnice** mai mari de " " " " " " 2.— şi fl. 3.—
1 **clopoţel de masă** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauĕ** " " " " " " " —.60 " " " " —.30
1 **pipernіţă** şi **salniţă** " " " " " " " 2 50 " " " " —.75
1 **Carafine** p. **oţet** şi **uleiu** " " " " numai fl. 3.50 şi 4.50
1 **unealtă de foc** grea de pus pe masă mai nainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea şi tcă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oţet şi oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4. — încă şi alţi articuli nenumeraţi.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o re'ntoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 18
Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie. Se fac din metal de clopot şi **toci** de 40—50 chilo greutate şi avênd un ton foarte gros.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

[43] 11—12

Antonie Novotny
în Timişoara.

A sosit proaspĕt:

„Alva",

Fuscariu marinat, sardine franceseşi ruse, caviar, harince, brânză semiementală, cele mai fine sorturi de **teiu, rum** etc.

Tot-odată atrag atenţiunea p. t. public la stabilimentul meu provĕḑut bogat cu tot feliul de specerii.

Ludovic Fuchs,
[71] 3—3 strada măcelarilor.

[58] 12—24

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate preţul.

Desfacere

grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vênḑarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a solidităţii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 18—24

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 142. Sibiiu, Marţi 2 Decemvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 1 Decemvre.

Din revista noastră din urmă au vĕḑut cetitorii nostri, că cutremurul parlamentariu de sub picioarele guvernului actual se repeţesce. În cestiunea dărei de consum guvernul a trebuit sĕ sufere o perdere, remânênd în minoritate. Perderea aceasta s'a neteḑit mai în urmă, cât s'a putut, cu respândirea scirei, că maioritatea n'a fost în numĕr complet în casă.

Admiţênd că aşa a fost, remâne cu toate aceste, semnificativă impregiurarea, că maioritatea cea adictă guvernului a fost negligentă tocmai în momentul, când guvernul prin rostul capului cabinetului s'a fost pronunciat, că stăruesce ca proiectul privitoriu la darea de consum sĕ se desbată încă înainte de vacanţele crăciunului.

Guvernul nu va cădè din causa perderei sau eşecului dela 27 Noemvre. Remâne însĕ de altă parte lucru neîndoios, că terenul de sub picioarele lui nu este aşa de statornic, după cum era mai nainte. Ne vine dară sĕ dăm creḑĕmênt scirei aduse de foile oposiţiunei, că şi în sinul maiorităţei parlamentare din Budapesta s'au ivit crepături, cari dacă nu se vor putè repara în grabă şi din temeiu, pot fi periculoase pentru guvern, periculoase chiar şi pentru sistema actuală.

Dările sûnt, ori cât de indispensabile pentru stat, ceva odios şi ominos pentru ori-ce guvern. Cu atât mai odioase dările, cari lovesc în comerciu şi în societate până în clasele de jos, în tr'un timp, când sĕrăcia se urcă cu neîndurare de jos până în sferele cele înalte ale societăţii. Esploatate dările de oposiţiunea ungurească în favorul ei, este întrebareă, dacă proiectul pentru scoalele secundare va mai fi în stare sĕ rehabiliteze pe guvern?

Astfel de fenomene, mai ales când se arată în societatea altor impregiurări, cari puse în paralelă cu „tirănia" lui Verhovay „dela Viena" se cualifică de sine, merită şi atenţiunea noastră a Românilor.

Ele ne spun, că provocarea lor nu poate fi numai un mijloc de distracţiune pentru naţionalitatea maghiară. Ele trebue sĕ aibă un fond şi că desvoltându-se treptat sûnt în stare, sĕ ducă la schimbări, care nu este bine sĕ ne surprindă.

Nu este de mult decând cetiam într'o foaie, că la un banchet s'ar fi esprimat însuşi ministrul president Tisza, că dênsul nu perhorescează independenţa Ungariei. Sĕ nu luăm pronunciarea aceasta *ad litteram.* Ea poate fi cel puţin o prorocie stoarsă de temerea, că oposiţiunea, care predică uniunea personală va venì la putere şi o va realisa traducênd aspiraţiunile ei în faptă.

Începênd dela primirea cea călduroasă a memorielor lui Kossuth până la demonstraţiunile contra teatrului nemţesc şi mai cu samă contra armatei comune, numai încape indoială, că în Ungaria este ceva, ce se deosebesce de lucrurile de toate ḑilele. Espectoraţiunile ministrului-president, dacă s'au întêmplat în adevĕr, sau sûnt o invenţiune, caracterisează torentul ideilor, ce 'şi-au deschis cale în cugetările politicilor unui numĕr însemnat dintre concetăţenii maghiari.

Noi nu mergem aşa departe cu credinţa noastră nici în prorociile unui ministru, nici în puterea oposiţiunei. Dar un lucru ni se înfăţişează tot mai tare, ca resultat din cele ce vedem, că se întêmplă în giurul nostru: sûntem deja într'o crisă şi cu fie care ḑi ne adûncim mai tare în crisă.

Sfêrşitul crisei atêrnă şi dela oameni, atêrnă însĕ de multe ori şi dela provedinţă. De multe ori s'a întêmplat în viaţa popoarĕlor, că un eveniment neasteptat a produs resultate, cari n'au fost de loc în calculii oamenílor.

Însĕ dacă scim şi recunoascem, că încet cu încetul crisa ne împresoară, fie şi fără vina noastră, adecă, fie şi fără de a o fi provocat noi, ne întrebăm, oare bine va fi, ca acea crisă, când i s'ar umfla valurile, ca sĕ ne ridice de pe terenul, ce aḑi ni se pare, că e statornic sub picioarele noastre, noi sĕ o asteptăm nepăsători şi pe urmă valurile sĕ ne poarte eară după placul lor?

Fie că crisa 'şi-ar urma cursul seu după cum a început a se desvolta, fie că un eveniment neprevedut i ar da direcţiune astăḑi neprevĕḑută, nu este bine ca un popor de mărîmea poporului nostru sĕ stea indiferent, privind ca din depărtare la cele ce le aduc ḑiua şi oara.

Ori ce formă ar lua crisa în desvoltarea ei, noi, cari sûntem cea mai numĕroasă naţionalitate în stat, după cea a Maghiarilor, avem chemarea sĕ ḑicem şi noi un cuvênt la desvoltarea ei. Sĕ nu figurăm numai ca nulă (zero) între celelalte cifre.

Căci tăcênd tăcere absolută noi ne facem culpabili în două direcţiuni: cătră noi înşine şi cătră statul şi monarchia, care, ori cum, nea declarat de cetăţeni liberi.

Cumcă avem dreptul de a concurge şi noi la afacerile de stat, nu încape nici o îndoială: cumcă întimpinăm greutăţi, vedem că întimpină şi partidele, cari nu sûnt la putere; cumcă fiind Români întimpinăm greutăţi deosebite, este un impuls la îndoită datorinţă, de a învinge greutăţile, ce ni se pun în cale.

Nimica nu ne dìspensează de a ne interesa şi noi de cele ce se întêmplă în giurul nostru. Din contră, cu cât sûnt mai mari gueutăţile, ce ni se pun în cale, cu atât cresce şi datorinţa, ca sĕ le delăturăm.

Croaţii sûnt, ce e drept, în alte referinţe; dar sûnt o naţiune mai mică de cât noi şi dacă s'au sciut folosì de impregiurări au şi o situaţiune politică mai deamnă decât noi.

Serbii sûnt o mână de oameni în Ungaria, cari dispar pe lângă numerositatea noastră şi se bucură de mai multă consideraţiune de cât noi, din simpla causă, că bărbaţii lor se interescază mai mult decât ai nostri de tot ce se petrece în Ungaria.

Dacă am fi noi bater aşa de activi cum sûnt acestia şi autoritatea noastră ar cresce în mĕsură îndoită.

Întrebarea ar fi, că după ce noi, ori din ce cause, sûntem aşa ḑicênd afară de bariera vieţei publice de stat, cum se facem sĕ se simţă şi ponderositatea noastră pe arena luptei politice?

Respunsul la întrebarea aceasta poate fi divers şi noi nici nu voim sĕ preocupăm opiniunile celor chiemaţi. Scim atâta însĕ, că fiind multe necasurile noastre, ori de unde am începe, a le arĕta acolo, unde se cuvine, am începe totodată a face sĕ înţeleagă factorii, cari mişcă astăḑi viaţa publică de stat, că şi noi sûntem acì, şi îndată s'ar socotì şi unii şi alţii, a nu mai face socoteli, cari sună şi la adresa noastră, fără de a ne asculta şi pe noi.

Revista politică.

Sibiiu, în 1 Decemvre.

Sâmbăta trecută s'a terminat desbaterea generală asupra proiectului dărei de transport. Resultatul a fost: 184 deputaţi au votat pentru primirea proiectului şi 152 pentru respingere, absenţi au fost 109 deputaţi. Icoana miseriei din Ungaria desfăşurată şi cu ocasiunea aceasta în casa deputaţilor este destul de înspăimêntătoare. Cu cuvênt sau fără cuvênt, ministrul president Tisza a ḑis în decursul desbaterei, că oposiţiunea face tocma aşa cu creditul Ungariei, ca şi acela care, când s'ar duce la cineva sĕ'i ceară credit ar ḑice: „Vedeţi, eu sum un mişel şi n'am apriat nimica, mĕ aflu in marginea ruinei, daţi'mi bani împrumut!" Oposiţiunea va avè şi ea scăderile ei, însĕ în descrierea miserie

---

FOIŢA.

Memoriei lui Hodoşiu.

Un crud fior, fior de ghiaţă, ne-aduce trista veste,
Ce ne venì de peste munţi: Că Hodoşiu a murit!
Că încă unul din fruntaşii naţiunei nu mai este,
Că încă-un gol ni s'a deschis, adûnc nemărginit.

Pe cât de-adûnc e golul însĕ de el ce ne desparte,
Pe atât de nalt şi neîntrecut e cea ce ne-a lăsat:
Altarul de virtuţi alese, de generoase fapte,
Podoaba unei mari vieţi, esemplu de urmat.

Primesce dar' măreaţă umbră, o lacrimă ferbinte
Din partea celor ce-ai iubit ca vecĭnic suvenir,
În tine aḑi cu toţii perdem un frate, un părinte,
Naţiunea însĕ şi mai mult: Ea perde un martir.

Bucuresci, 29 Noemvre.

I. Bădescu.

O notiţă

asupra ḑiarelor literare-beletristice şi poporale de dincoace de Carpaţi.

„Albina Carpaţilor" — „Amicul Familiei" — „Cărţile săteanului român" — „Familia" — Şeḑĕtoarea" — Post-Scriptum şi o promisiune.

Nu de mult zăcea înaintea mea ultimul numĕr din „Albina Carpaţilor". Şi ca sĕ spun drept, 'mi pare rĕu. Ḑiarul acesta, cu un trecut scurt, dar care sĕ putea mândrì şi cu un vitor frumos, după cum mulţi o sperau, sĕ înceteze aşa de odată, fără veste! Şi ce sĕ fie causa că a încetat? Nepăsarea publicului român pentru literatură? Aşa sĕ pare. Aşa se tângueşte „Familia". Dar aşa sĕ fie? De ce nu încetează deci, „Familia", de ce nu „Amicul Familiei"? Sûnt aceste mai bune de cum era „Albina Carpaţilor"?" — Deci sĕ nu punem vina atât pe „nepăsarea" publicului român, cât pe „nepriceperea" lui în cât pentru cest de dincoace, ear' în cât pentru cel de dincolo pe dispreţul, ce, durere, începe a se ivì pe acolo, cătră tot ce vine de dincoace.

(Drept probă vedi „Pressa") — De altcum chiar redactorul „Albinei Carpaţilor" în ultimul numĕr nu pune vina încetărei pe restanţa de 600 fl., ci ḑice, că „din cause private ale dlui" nu mai putea continua redactarea. Da, căci tinerul Popescu, deşì cu un talent nedisputabil de scriitor, era un inginer aşa dară nu era jurnalist de profesiune. Şi cu toate aceste...

Dar înainte de a trece la conclusiuni sĕ premit ce am de premis. Şi înainte de toate sĕ pre-premit, că scopul, cu care scriu aceste căteva şire este ca sĕ arĕt:

1. Că după încetarea „Albinei Carpaţilor", noi Românii de dincoace nu mai avem nici un jurnal literar cum se cade.

2. Că gustul publicului român de dincoace pentru adevĕrata literatură încă nu e desvoltat, precum ar trebuì sĕ fie

⁂

„Albina Carpaţilor", precum de obşte se scie, a fost începută în 1877 de talentatul scriitor şi poet Ioan Al. Lăpĕdat. Publicul român trebue sĕ'şi mai aducă aminte cu ce laude a primit presa română acest jurnal, şi tredin Ungaria a dovedit că vorbesce cu cunoscinţă de lucru.

Din desbaterea proiectului asupra dărei de transport ne putem face o palidă idee despre desbaterea dărei de consum, care va avè loc după vacanţele crăciunului.

În locul ante-proiectului retras de Austro-Ungaria însaşi, va trebuì, ḑice „Timpul“, neapărat sĕ se ivească ca basă a discuţiei un alt proiect pentru regularea poliţiei fluviale şi a navigaţiei între Porţile-de-Fier şi Galaţi. „L'Indépendance Roumaine“ află că esistă o propunere anglo-franceză, a cărei economie crede a o cunoasce. Acea tă propunere ar fi stipulând:

1. Coesistenţa comisiei europene şi a comisiei riverane (deci numirea comisiei mixte se va modifica aşa). Această coesistenţă ar implica prelungirea puterilor comisiei europene peste terminul ficsat, la 1883;

2. Libertatea navigaţiei pe Dunăre va fi din nou inscrisă în fruntea regulamentului;

3. Nici o modificare nu se va face la regulamentul navigaţiei şi poliţiei fluviale fără consimţimêntul comisiei europene;

4. Cestiunea de a se sci cari sûnt puterile ce vor fi representate în comisia riverană, este reservată unei discuţii ulterioare. Dacă Austria care nu e riverană între Porţile-de-Fier şi Galaţi, este admisă, negreşit că şi Rusia va cere a fi representată. Delegaţii Serbiei şi Bulgariei nu vor lipsì a lua iniţiativa unei propositii în acest sens. Acesta e lucrul cel mai puţin ce pot face aceste două principate. Întrarea Rusiei în comisia riverană ar fi pentru ele o garanţie mai mult;

5. Cât despre amĕnuntele regulamentului, ele vor fi discutate şi votate de către comisia europeană în complet, cu reserva aprobării deosebitelor cabinete.

În Serbia sûnt la ordinea ḑilei alegerile în Scupştina. Guvernul speră că va eşì învingĕtoriu. Adaugem, că încât privesce pe Austro-Ungaria guvernul actual sêrbesc şi de sigur şi maioritatea lui nu se va deosebì mult de guvernul lui Ristici.

În România s'a serbat în 28 Noemvre aniversarea a treia dela căderea Plevnei. Cu ocasiunea aceasta domnitorul a dat următoriul ordin de ḑi:

„Ḑiua de astăḑi este odată pururea nestearsă în istoria noastră. Ea a încununat stindardul român cu laurii nemuririi, şi a resplătit vitejia voastră prin independenţa României.

„Am ales dar această mare ḑi ca sĕ consacru corpurile din nou formate încredinţând onoarei, curagiului şi devotamentului lor, sântul simbol al Patriei, pe care fraţii vostrii 'l au purtat cu atâta glorie pe câmpul de rĕsboiu.

Fraţi de sânge şi de inimă, am încredere că veţi scì a călca pe urmele eroilor cari 'l au botezat cu sângele lor, personificând înt'ênsul, ca şi dênşii, onoarea, viaţa şi datoria voastră către Patrie.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, 30 Noemvre. Sâmbătă seara s'a esecutat programa publicată de noi Marţi în toate amenuntele ei cu o precisiune şi esactitate admirabilă. Publicul numeros asistent a fost încântat de decursul esecutărei programei şi de întogmirile în arangiarea obiectelor, salei şi a decoraţiunilor salei. Par. Archimandrit Nicolae Popea n'a întârḑiat nici de astădată, a fi organul publicului asistent şi a mulţămì tinerimei pentru frumoasa întogmire a tuturor apertinenţelor festivităţei în memoria Marelui **Andreiu.**

Astăḑi a fost serviţiu divin înpreunat cu parastas solemn. La acest parastas corul clericilor a esecutat imnul funebru (tecstul dlui as. cons. Z. Boiu, composiţia Dlui prof. Dem. Cunţan) în cât a stors lacrimi din ochii auḑitoriului.

Cuvêntarea de întroducere

rostită de dl profesor Simeon Popescu la şedinţa publică din preseara de S. Andreiu.

Ilustritatea Voastră Doamnelor şi Domnilor!

Aparţinênd şi eu statului preoţesc, nu'mi va şedè reu, dacă puţinele cuvinte, ce am onoare a vĕ adresa, le încep cu s. scriptură. În această carte a cărţilor, despre preotul din Testam. v., se ḑice: „Buzele preotului vor păzì „sciinţa, şi legea vor cerca din rostul „lui, că ângerul Dlui Atot-ţiitoriului este“ (Mal. 2, 7.)

După aceste cuvinte preotul este propagatoriul sciinţei, el este ângerul apĕrătoriu al poporului.

Dacă aşa trebuia sĕ fie adevĕratul preot în Testam. v., cu cât mai vêrtos în Testam. nou, în care preotul, după cuvintele lui Christos, este „lumina, ce se aprinde şi pune în feşnic, ca sĕ lumineze tuturor celor din casă“!?

Şi dacă preotul creştin preste tot are chemarea sĕ fie apostolul luminei, şi isvor de mângăere pentru fraţii sei: preotul român ortodocs are această chemare în un grad mult mai înalt decât preoţii altor confesiuni. Această înaltă chemare a preotului român ortodocs este normată în aşeḑĕmintele bisericei noastre, aşeḑĕminte, cari — bine înţelese — constitue superioritatea bisericei noastre faţă cu alte biserici. După aceste aşeḑeminte preotul nostru nu este doară membrul unei caste separatistice, carele sĕ nu cunoască familie, naţionalitate şi patrie, sĕ n'aibă alte conecsiuni decât voia superiorului seu, şi alte aspiraţiuni decât ale interesului de castă, dar nu este nici un simplu amploiat convenţional al societăţei — ci, ca om şi cetăţean, preotul român ortodocs este membru al familiei sale, al naţiunei şi patriei sale, — ca preot este un organ consacrat spre a fi mijlocitoriu între om şi Dḑeu. În toate aceste cercuri de activitate preotul nostru trebue sĕ înfluinţeze în mod hotărîtoriu; căci în toate are datoria sĕ premeargă cu esemplul seu atrăgĕtoriu, esemplu, carele sĕ fie ca o făclie, aprinsă spre a lumina tuturor celor din apropiere.

În familie, cu şi prin familia sa, el are sĕ fie model de cultură, model de virtuţi, pe cari sĕ le imiteze societatea. În societate, în scoală şi biserică: buzele preotului român ortodocs au sĕ păzească sciinţa, şi toţi sĕ cerce legea din rostul lui, ca din rostul unui ânger al lui Dḑeu. El atât prin sciinţele sale, cât şi prin virtuţile sale, trebue sĕ fie cel puţin cu un cap mai înalt decât turma sa spre a o putè priveghia şi povăţuì.

Eată, stimat public, în câteva cuvinte, marea însemnătate a preotului nostru!

Şi, precum scoala la noi e fică dulce a bisericei: astfel învĕţătoriul e frate bun cu preotul. Abstrăgênd dela partea sacramentală, aceea ce trebue sĕ fie preotul — adecă lumina lumei prin fapte şi învĕţături — trebue sĕ fie şi învĕţătoriul. Unuia i este încredinţată mai mult crescerea, celui alalt mai mult conducerea poporului. În mâna acestor doi factori este încredinţată soartea poporului nostru, a naţiunei şi patriei noastre.

Această mare misiune a preoţimei şi învĕţătorimei noastre a pĕtruns'o tinerimea dela acest institut, care şi ea se pregătesce pentru cariera preoţeaţcă şi învĕţătorească. Şi, tocmai pentrucă a pĕtruns-o, a vĕḑut că nu se poate pregătì din destul numai cu ajutoriul prelecţiunilor obicînuite, ci trebue sĕ recurgă şi la studiu privat.

Din propriul indemn deci s'au întrunit în societate pentru cultură, ca astfel cu puteri unite: de o parte sĕ'şi poată procura cărţi din diferiţii rami de sciinţă, prin cetirea cărora sĕ'şi îmbogăţească cunoscinţele, — de alta sĕ se eserciteze în aplicarea practică a cunoscinţelor teoretice câştigate în scoală.

În cursul unui scurt şir de ani, această societate prin contribuirile benevole ce şi le-au împus membrii ei, şi prin sucursul binevoitoriu al publicului nostru şi-au înfiinţat o bibliotecă proprie a ei, carea astăḑi numeră peste 1000 opuri, în mai mult de 1500 tomuri, — partea cea mai însemnată din sfera teologică şi pedagogică. Cel ce şi-ar da osteneala sĕ esamineze actele bibliotecariului acestei societăţi, ar vedè cât de zelos se ocupă membri ei cu lectura în oarele lor libere.

Spre onoarea acestei tinerimi, fie'mi permis a amintì, că ea, din recunoscinţă către meritele mult regretatului ei Părinte şi Patron **„Andreiu cel mare,** a luat numele de „Societatea Andreiu Şaguna.“ Şi, nemulţămindu-se cu aceasta, s'a hotărît a face din ḑiua onomastică a Părintelui ei iubitoriu o ḑi de serbătoare, pe care sĕ o serbeze ca societate, în şedinţă festivă. Şi, convinsă că publicul român este pătruns de aceleşi simţeminte de recunoscinţă faţă cu memoria aceluia, în a cărui lumină vedem, şi de a cărui binefaceri ne folosim cu toţii, şi-a luat voie a Vĕ ruga Ilustritatea Voastră, Doamnelor şi Domnilor, ca sĕ binevoiţi a o onora cu preţuita-Vĕ presenţă la această serbătoare, carea ne revoacă în memorie atâtea scumpe suveniri.

Numerul cel frumos, în care D-Voastră la apelul nostru aţi binevoit a Vĕ presenta în această sală, me încredinţează că consimţiţi cu îndemnurile şi aprobaţi aspiraţiunile noastre.

Căci, conscii de puţinetatea noastră, în înfăţişarea elitei societăţei române la această serbătoare a noastră nu privim o dorinţă a ei de a'şi câştiga cunoscinţe din preamodestele noastre încercări, ci o aprobare a simţemintelor noastre de recunoscinţă către marele în Domnul adormit, şi o puternică încuragiare pentru înaintarea noastră pe calea pe care am pornit.

Pentru această nobilă încuragiare, ca conducĕtoriul societăţei „Andreiu Şaguna“, în numele ei, Vĕ mulţămesc din inimă, — şi Vĕ încredinţez Ilustritate, Doamnelor şi Domnilor că fiecare membru al ei este consciu de două lucruri:

1. Atât numirea ce a luat-o cât, şi însaşi aceasta festivitate, în sine luate nu sûnt de cât în ultima linie un fel de formă, prin care societatea este departe de a se putè face vrednică de Acela, al cărui nume l'a luat şi al cărui memorie ne-a intrunit la această serbătoare, ci 2) esenţa reală pentru societate este: luminarea minţei şi nobilitarea inimei, insoţite de nesuinţa de a urma prin fapte pe calea practică aceluia, carele ne-a pus la disposiţie posibilitatea luminarei noastre, şi prin noi a neamului românesc. Am ḑis: prin fapte: căci Şaguna n'a fost omul formelor, ci al faptelor. Faptele lui Şaguna constitue prin urmare idealul, căruia se închină tinerimea şi prin fapte membri acestei societăţi s'au hotărît a se face vrednică de El.

Faptele marelui Andreiu dovedesc că „buzele lui au păzit sciinţa, şi toţi au cercat legea din rostul lui, fiind El trimisul Domnului Atot-ţiitoriului“, — că el a fost lumina, carea, pusă în feşnicul[1]) Românilor otrodocşi, a luminat, luminează şi va lumina pe toţi cei din casa Metropoliei reînfiinţate de dênsul.

Aceste fapte membrii societăţei Andreiu Şaguna s'au hotărît sĕ le imiteze în sfera lor fiitoare de activitate, ca astfel: şi faţă cu dînşii sĕ se împlinească cuvintele: „Cel ce me iubesce, păzesce cuvêntul meu“ (Ioan 14, 23).

Ca o mică şi neînsemnută probă a acestei hotărîri, vĕ servesce petrecerea noastră din această seară, carea cu consimţemêntul dvoastre se va începe inmediat.

Înmormêntarea D-rului Iosif Hodoşiu.

Sibiiu 1 Decemvre.

Duminecă la oarele 2½ d. am. un public numeros de toate categoriile sociale undula pe strada măcelarilor: era ḑiua tristă şi dureroasă, în care remăşiţele pămêntesci ale ilustrului nostru bărbat aveau sĕ fie petrecute la locul de odichna eternă.

Serviţiul de înmormêntare s'a început sub conducerea Păr. Archim. şi Vicariu archiep. Nic. Popea împreună cu preoţii asistenţi: Păr. Z. Boiu, Dr. I. Puşcariu, Nic. Frateş, Simtion şi diaconul Reu. Cosciugul fu rădicat din casă şi conductul funebral se puse în mişcare către cintirimul din suburbiul Iosefin. În fruntea conductului mergea corul seminaristilor din institutul Andreian şi preoţii funcţionători, după acestia urmà carul fu-

---

bue sĕ scie cum el s'a susţinut la înălţimea lui pănă la regretabila moarte a redactorului. „Albina Carpaţilor“ era, incontestabil cea mai bună foaie literară română de dincoace de Carpaţi. Câtva timp după moartea lui Lăpĕdat, tinerul Iosif Popescu primì redacţiunea acelui jurnal. S'au făcut într'adevĕr unele schimbări în redactarea jurnalului. Dară aceste schimbări, pe cât sum eu informat, nicăiri nu s'au primit cu neplăcere. Încât pentru mine, eu m'am bucurat de aceste schimbări. Şi eată pentru ce! Aveam şi avem dincolo un jurnal „Convorbirile literare“, care în tot timpul de 14 ani de când esistă, n'a avut „asupra'i ş'alăturea pe nime“ — între jurnalele literale române. Acest jurnal a publicat şi publică novele mai cu samă poporale şi istorice — pănă acum încă fără seamĕn în literatura română. Aşa numitele „novele de salon“ Convorbirile n'au publicat şi nu publică. Dar' aceste în fine încă nu trebue părăsite cu totul. Dl Iosif Popescu încă a sciut aceasta, şi a nĕzuit a umplè lacuna aceasta, şi-a isbutit. Primele „novele de salon“ isbutite în limba română sûnt cele din „Albina Carpaţilor.“ Căci nu sciu sĕ fie cineva care sĕ numească isbutite novelele dlui Vulcan, sau chiar romanele dsale, sau alte debile încercări de acest soiu. Şi pentru ce nu sunt bune acele şi pentru ce sûnt bune aceste? Mai multe cause sûnt la mijloc între cari mai cu seamă limba şi stilul. În acele limba e limpede, stilul uşor şi plăcut, ca peste tot în „Albina Carpaţilor“. În aceste limba e greoae, impestriţată, stilul copilăresc, câte odată umflat si bombastic, ca peste tot în „Familia“. În acele se observă deprindere şi talent, în aceste deprindere puţină şi talent şì mai puţin. Acele sûnt scrise de plăcere şi cu simţĕmênt, aceste de silă şi fără atragere.

...Dar stăi! Vorbiam de „Albina Carpaţilor“ şi mĕ trezii la „novelele“ dlui Vulcan!

Aşa dar convingerea mea, şi a mai multora e, că „Albina Carpaţilor“ a fost cea mai bună, ba după cum vom dovedì, unica foaie bună literară română de dincoace de Carpaţi. Ea a încetat' Cele mai rele ca ea sĕ susţin.

Deci nepăsarea sau ignoranţa?

(Va urma).

---

[1]) (tronul archieresc al)

nebral, care ducea scumpele remăşiţe pământesci, însoţit de a dreapta şi de a stânga de câte 6 tineri îmbrăcaţi în doliu şi cu făclii aprinse în mâni. Cosciugul era decorat cu frumoase cununi de flori — semne vii de adevěrată şi adânca pietate şi veneraţiune către mult regretatul defunct. Aceste cununi purtau următoarele inscripţiuni:

„Asesorului consistorial Dr. Iosif Hodoşiu“. Consistoriul archidiec. gr. or. din Sibiiu.

„Secretariului seu Dr. Iosif Hodoşiu.“ Asociaţiunea Transilvaniei etc.

„În semn de pie memorie“. Elevii institutului Andreian.

Anteluptătoriului egalei îndreptăţiri Dr. Iosif Hodoşiu. Veteranii şi junimea academică română din Cluj.

„În semn de pie memorie“ teologii români din Blaj.

După cosciug urma familia jalnică a defunctului — apoi un public numeros din dignitari şi onoraţiori din toate clasele, printre cari şi unii amici din depărtare.

În biserica gr. or. din suburbiul Iosefin s'a sevêrşit serviţiul de înmormêntare şi după aceasta Par. Zach. Boiu urcânduse pe catedră ţinù o cuvêntare petrundětoare, în care aretà prin cuvinte elocuenţe meritele defunctului ca bărbat al naţiunei şi bisericei, şi ca bărbat de sciinţă.

La mormênt dl G. Baritiu ca membru al Academiei române şi al Asociaţiunei transilvane etc. a rostit un cuvênt funebral, în care a relevat meritele defunctului pe terenul luptei naţionale, cu deosebire însě lucrările lui ca membru al academiei de sciinţe din Bucuresci, amintind între altele traducţiunea scrierilor lui Dim. Cantemir, la care a lucrat reposatul într'un şir de ani.

După aceasta cosciugul fu aşeḑat în mormênt şi se ascunse îndată sub glilele reci ce cadeau peste dênsul cu un sunet lugubru, — ear' publicul condolent se îndepărtă luând cu sine suvenirea unei ḑile de adevěrată întristare şi simţul unei perderi ireparabile în inima sa.

* * *

Îndată după ce se respândise scirea despre moarte, sosiră o sumă de telegrame de condolenţă la adresa familiei, care le publicăm în ordinea următoare:

„Primiţi doamnă espresiunea măchnirei, care ne-a cuprins la trista scire despre încetarea din viaţă a ilustrului vostru soţ şi al nostru regretat coleg.

Preşedintele academiei române *Ioan Ghica.*
Secretar general *Hajdeu.*

„Colegii amici ai defunctului Hodoşiu luăm parte la durerea, ce resimţiţi ca soţie, mamă şi Română pentru marea perdere, care este şi a naţiunei.“ Laday, Puşcariu, Mihályi, Misiciu, Serbu, Strevoiu, George Popu, Alecsandru Pop, Ioanoviciu, Vladu, Roman.

„Societatea academică „România Jună“ dureros petrunsă de perderea mult meritatului bărbat pentru naţiune şi patrie Dr. Iosif Hodoşiu 'şi esprimă condolenţa sa.“ *Basiliu Damianu* president, *Dimitrie Stefan* secretar.

„Junimea română şi societatea literară (din Budapesta) se alătură la marele doliu, ce a suferit naţiunea şi familia d-voastre prin moartea eminentului bărbat şi părinte prob.“ *Creniceanu.*

„Vě rog primiţi esprimarea simţemintelor de adâncă durere pentru perderea eminentului bărbat.“ *Maiorescu.*

„Cea mai profundă condolenţă pentru încetarea din viaţă a preademnului d-voastre consoţ. Ceriul sě aline durerile acestei grave nenorociri.“ *Meţianu* episcop.

„Cu cea mai adâncă întristare am vě ḑut, că cruda moarte a răpit naţiunei române pe unul din cei mai bravi şi devotaţi fii ai sei, eară Domniei tale respectabilă Doamnă şi copiilor, pe iubitul soţ şi bunul părinte. Cu mine împreună şi toţi Românii din Braşov iau parte la această dureroasă perdere şi neputêndu-ne împrotivì destinelor providenţii voiu ḑice: Amicul meu Hodoşiu nu a murit, amintirea sa scumpă, sufletul seu cel nobil, va trăì în memoria fraţilor sei români. *Diamandi Manole.*

A mai sosit la adresa familiei telegrame de condolenţă dela dd: Ioan Piposiu, Ioan Cosieriu şi Nicola din Alba-Iulia; Alecsie Olariu din Deva, dela Alex. Roman şi soţia din Bpesta, dela Florian şi soţia sa din Odorheiu, Mangra, Ciontea şi Dr. Petroviciu din Arad.

Ear' la adresa redacţiunei noastre ni s'a trimis din partea d-lor Aureliu Ciura şi Scarlat Balint poesia, carea o publicăm în fruntea „Foiţei.“

Discursul

d-lui Barthelemy St. Hilaire, ministru de esterne al Franciei, ţinut în senat cu ocasiunea discutărei bugetului ministeriului afacerilor străine.

Acum se produce temerea, că după cestiunea Muntenegrului, vom merge mai departe, şi că vom lăsa sě se agraveze şi sě se învenineze cestiunea greacă. Aceasta nu aparţine momentului present, ci e numai hipotesă, şi noi nu putem prejudeca asupra viitoriului.

Domnilor, în politică, mai cu samă în politica esterioară trebue sě se preocupe cineva foarte mult de împregiurări şi trebue ca aceste împregiurări sě se fi produs pentru a'şi ficsa resoluţiunile sale. Ceea ce pot ḑice este, că noi păstrăm simţemente pacîfice, şi că sperăm că nu vom avè trebuinţă a recurge la mijioace coercitive. (Aprobări în stânga).

In ceea ce mě privesce pe mine aşi vedè în căderea Turciei o catastrofă foarte mare. Toate interesele noastre, toată dorinţa noastră este de a'l face sě trăiască cât mai mult posibil, şi de a congiura această cădere dacă ea nu este de loc fatală. Pentru Grecia, nu mai e trebuinţă sě spun care sûnt pentru dênsa simţemênţele noaste de simpatie.

Nu Francia, după cum s'a spus adesea este aceea care a luat la Berlin iniţiativa cestiunei grecesci, ci Anglia; lordul Salisbury este acela care a luat această iniţiativă şi care a cernt ca Grecia sě fie admisă la congres.

Dar, o repet, Francia nu'şi ascunde simpatiele ei pentru Grecia, şi fac din nou şi acì elogiuri d-lui Waddington, care a tratat cestiunea greacă, precum a tratat cestiunea eghipteană, cestiunea Armeniei, a locurilor Sânte, cu tot aceeaşi nobleţă de vederi şi prudenţă, cari conveniau Franciei.

La stânga: Foarte bine, foarte bine!

D. ministru de esterne. Tradiţiunile noastre ne arată datoriile, ce ne incumbă şi noi nu vom lipsì dela dênsele. Dar 'mi voi permite a da Greciei consilii de prudenţă, de care Europa întreagă i le a adresat, şi sper că ea va asculta aeeste consilii, pe cari ar fi bine sě le audă venind dela această tribună. (mişcări)

Francia şi ea nu e singură a face aceasta — atrage atenţiunea oamenilor de Stat ai acestei ţěri asupra situaţiei Europei, şi o angagiză sě fie prudentă, şě fie răbdătoare; şi o exortează a nu compromite titlurile ce-i a creat Congresul dela Berlin.

Congresul dela Berlin a adoptat o propunere de rectificare de graniţe şi a decis că dacă Turcia şi Grecia nu vor ajunge la o înţelegere, Europa sě ofere mijlocirea ei. Negociările directe n'au reuşit în adevěr şi Europa a oferit mijlocirea ei, indicând o delimitare de graniţă posibilă.

Ei bine în acest moment Grecia trebue sě asculte pe Europa, care i cere, sě fie cu minte, prudenţă şi sě asculte consiliele, ce i se dau, nu numai pentru interesul păcei Europiei, dar în interesul Greciei chiar.

Eacă esplicaţiunile, ce aveam sě dau în privinţa demostraţiunei navale şi a cestiunei grecesci.

Nu v'am putut comunica toate documentele: dar aţi putut deja sě vedeţi în primul voculum al documentelor şi veţi vedè de asemenea şi în cel d'al doilea, că noi nu voim sě ve ascundem nimic.

Când circumstanţele sûnt atât de delicate, când e vorba de afaceri dintre o naţiune cu alta, disimulaţiunea n'ar fi numai periculoasă, dar chiar condamnabilă.

Nu este în această publicaţiune de cât o cestiune de opurtunitate şi de îndată ce a doua parte se va putè sě vi se presente, ne vom grăbì a face aceasta. Rog pe Senat a avè răbdare şi încredere în cuvêntul meu.

Cu atât mai mult, fac apel la rěbdarea şi încrederea d-voastră în ceea ce privesce afacerile Tunisului, şi adaog chiar, că aş fi preferit mai bine, că ea a fost desbătută într'un parlament vecin, şi că de acolo s'au luat indicaţiunile, cari s'au expus dela această tribună.

Dar o repet, nu cred, că momentul e oportun pentru a se distribuì documentele relative la Tunis şi a se angaja desbaterea în privinţa acestui teritoriu.

Aşi putè, domnilor sě me opresc aci, de oare ce scopul meu n'a fost altul, când am luat cuvêntul, de cât a justifica pe guvern în privinţa cestiunei navale. Dar înainte de a descinde dela această tribună sě mi permită D. Gontant-Biron de a'l întreba care ar fi fost situaţia Franciei dacă ea, pe când aceste grave cestiuni se agitau între cele lalte puteri, s'ar fi dat la o parte atât de la Congresul dela Berlin, cât şi dela demonstraţiunea navală? Nu crede dênsul oare, că o asemenea abţinere ar fi dat loc la multe bănueli?

Se poate oare presupune, că în starea de prosperitate şi de ridicare în care ne aflăm aceasta se servească de o mărturisire pe care putem s'o facem fără a fi orgolioşi, Europa ar fi găsit natural ca Francia sě se abţină de a se asocia la o deliberare, la o acţiune la care cinci mari puteri lua parte?

Francia absentând, câte bănueli nu i s'ar fi făcut? Şi se poate crede oare, că Francia sě nu aibă deo dată nici un interes de tot e ce se atinge de Turcia, renunciând la protectoratul ei asupra intereselor catolice în Orient?

Se putea ca Francia sě stea indiferentă în faţa gravelor cestiuni, ce se agita şi ale căror consecenţe este împosibil a le prevedè, consecenţe cari pot fi de acele pe care secolul nostru âncă nu le a věḑut? Aceasta este o ipotesă inadmisibilă, antinaţională. (Foarte bine în stânga).

Afirm dar că am făcut bine de am luat parte la congresul dela Berlin şi la demonstraţiunea navală jucând un rol conciliator şi moderator. Nu se poate ḑice, că este un rol strălucit acesta, dar, mărturisesc, că ambiţiunea mea se mărginesce în a juca un rol util şi înţelept (aprobări în stânga.

Dacă se mai ḑice însě că demostraiunea n'a produs resultatele, ce se sperau, trebue sě se ţină compt, că disproporţiunea dintre silinţele date şi resultatul obţinut nu este numai faptul Franciei ci acţiunea comună a puterilor europene. Este oare drepta se susţinè că resultatele obţinute sûnt aşa de neînsemnate? După părerea mea aceste resultate este unul din evenementele cele mai mari ale acestui secol.

A fost un arbitragiu internaţional.

Graţie congresului dela Berlin s'a înlăturat consecintele unei colisiuni ce părea inevitabilă între Anglia şi Rusia.

Congresul dela Berlin şi Europa n'au făcut atâta reu, căci au îndeplinit o operă de pace. Se va putè ḑice că este un suoces mediocru din punctul de vedere al efectului şi al aparenţilor sale; nu este un succes pe care trebue sě punem preţ.

Pacea a fost şi va fi manţinută. Facem şi vom face tot posibilul pentru a obţinè acest resultat. Vom imita în aceasta esemplul predecesorilor nostrii ale căror merite le am recunoscut şi sûnt fericit d'a se putè recunoasce şi acum scoborindume dela această tribună (aplaus viuie în stânga).

Varietăţi.

* (Principele de coroană Rudolf) primind dela Nicol. Panczer, un cismaş din Sighetul mara-murěşan, o părecbe de cisme de lac, a căror tureci sûnt cusuţi cu fir de aur şi pinteni, prověḑuţi şi înfrumseţaţi cu petrii scumpe a trămis măestrului drept recunoscinţă 50 galbeni, însciinţând pre acesta prin comitele suprem din Maramurěş, că cismele se nimeresc principelui pe picioare.

* (Comitatul Sibiiului). Adunarea generală a comitatului este conchemată pe 18 Dec. n. Nu scim din nebăgare de seamă sau din adins sa pus adunarea generală pe o ḑi de serbătoare de ale noastre. Ori ce va fi, noi privim într'aceasta o completă desconsiderare a religiunei noastre. Creştinii nostri sûnt puşi în alternativa sau de a'şi împlinì datorinţa ca creştini şi a lăsa neîmplinită datorinţa cea de cetăţean, sau a'şi împlinì cea de cetăţean şi a'şi părăsì biserica. O înfăţoşiare de tot ne asteptată ar fi sě vedem în ḑiua de Sântul Nicolae, afară de alţi creştini de ai nostri, pe Escel. Sa metropolitul, pe P. archimandrit care sûnt virlişti, pe asesorii consistoriali, lăsând biserica şi mergênd la adunarea comitatensă din simpla causă, că oficiul comitatens din cele trei luni de ḑile pentru adunare n'a găsit altă ḑi decât serbătoarea română.

* (Mulţămită publică). Corpul învěţătoresc dela scoala capitală rom. gr. or. din Zerneşti 'şi ţine de plăcută şi sântă detorinţă, a aduce pe calea publicităţei profundă mulţămiiă următorilor p. t. domni, cari avênd în vedere importanţa, ce au bibliotecele pentru desvoltarea inteligenţei poporului, au donat bibliotecei scoalei noastre de aici multe opuri scientifice, şi anume: domnul Dr. Ilarion Puşcariu protosincel archiepiscopesc în Sibiiu: Isagogia sau întroducere în sânta scriptură, principii generale de pedagogie, foişoara „Tel. Rom.“ pe anii 1876 şi 1877 formularie de documente private şi oficioase, şi Calendariul Cocoşului roşu pe 1876; dl Teodor T. Burada la universitatea din Iaşi, „O călětorie în Dobrogea“ şi „Despre crestăturile plutaşilor pe Cherestele“. Dl George Chimbăşan la liceul din Bărlad, „Întroducere în sciinţele naturale, dl Nicolau Parvu învěţător în România, „Blăstemul“ dramă isorică naţională şi „Ostaşii nostri“ şi dl Dometiu Dogariu învěţător la scoala capitală din Satuungul Săcelelor: „Aritmetica după sistemul decadic. Fie! Ca nobila faptă a acestor marinimoşi domini sě o imiteze mai mulţi amici ai progresului.

Zernesci în 26 Noemvre. 1880.
Corpul învěţătoresc.

* (Dar pentru Agram.) Lordmaiorul din London a trămis ministrului president ung. Coloman Tisza 600 punţi ca prima colectă pentru locuitorii din Agram.

* (Defraudaţiune.) Silvicultoral Tőrők-Kappany s'a suspendat din postul seu pentru o defraudare de bani.

* (Cai ardeleni în Africa). In ḑilele aceste dupăcum ne spune „Magyar Polgar“ s'au cumperat din stava renumită de cai a baronului George Bánffy dela Bonţida o păreche de cai de 16 urme înalţi pentru vice regele din Egipet, cari s'au şi espedat în Africa.

* (Emigranţi). Emigrarea Ungurilor în America earăşi a început a lua dimensiuni mari. Aşa emigrează — după „Kaschauer Zeitung“ — pe fie care sěptěmâna din Nagy Mihály şi giur câte 50—80 de persoane. Apoi „Zipser Bote“ ḑice: Mania de emigrare se estinde şi în comitatul nostru tot mai mult, aşa au emigrat numai din Körtvélyes deja aproape la 70 persoane şi încă tot se mai pregătesc şi acum mereu foarte mulţi oameni a părăsì patria lor.

* (Uu spion francez). Se scrie din Strassburg cu datul 4 Decemvre n. următoarele: Hippolyte Tissot de Nancy, agent pentru asigurare de foc şi oficer de reservă francez fiind acusat de tradare de patrie, pentrucă a adus la cunoscinţa guvernului francez atât planurile fortificărei Diestenhofen, tăria forturilor, cât şi estensiunea şi posiţiunea casematelor acestora etc. prin tribunalul permanent de resboiu de aici şi pe temeiul §. 3 a legei din 12 Iulie 1873 pentru Alsaţia-Lotaringhia fu condamnat la o pedeapsă de 3 ani in fortăreaţă.

* (Transmiterea sunetului.) Lângă Maus (Francia) între biurourile casei Chappée şi turnăturia dela Antoigne, adecă la o depărtare de 33 chilometre, s'a făcut esperienţă cu o nouă procedere de transmitere a sunetului şi a vocei umane, procederea cu mult superioară, pe cât se pare telefonului ordinar. Aparatul se compune de o cutiuţă de sticlă. Pe această din urmă sûnt depuse nisce mici cilinde de cărbune curat, care prin diferinţa lor de conductibilitate, transmit postului de primire vibraţiunile produse de vorbire. Acest aparat este foarte simplu, dar dovedesce o adâncă cunoscinţă a legilor acusticei. Aşeḑarea şi scoaterea lui dìn locul, unde e aşeḑat sûnt afaceri de un minut şi aparatul nu se strică nici odată. Transmiterea se face printr'o linie telegrafică ordinară, cu un singur fir; intoarcerea pe pămênnt e îndestulitoare şi chiar dă un resultat mai bun de cât când se întrebuinţează douĕ fire. La 24 chilometre (aproape 2 poste şi jumĕtate) vocea vorbitorilor se aude şi chiar se cunoasce. O ariă cântată din flaută la 15 metri dela aparat, de care era despărţită printr'o cameră închisă, a fost transmisă cu o esactitate de necreḑut. Pe lûngă aceasta cu instrumentul acesta nu e trebuinţă de a vorbì printr'un tub; se poate vorbì ca de obiceiu, însĕ lûngă aparat. Trecerea trenurilor drumului de fer. la 15 chilometre dela aparat, nu opresce de loc transmiterea. Inventatorul, d. Maiche, afirmă, că poate face ca sistema sa sĕ funcţioneze la cele mai mari distanţe şi nu se îndoiesce că cuvêntul va putè fi transmis prin cablul translantic între Francia şi America.

* (Archeologic.) La Sandovn (insula Wight) s'a descoperit pe moşia Mortesa proprietatea d-nei Oglander resturile unei vile romane, care a trebuit sĕ fi aparţinut unui Senior mare, contimporan cu Cesare. Sau scos din pămênt II camere, din cari cele mai multe sûnt decorate foarte simplu. Una din ele are o lungime de 40 picioare şi o lăţime de 19 (mĕsuri întrebuinţate de Romani pentru architectura domestică). Parchetul e de un mosaic foarte frumos. Ca pictură se află Perseu şi Andromeu şi cele 4 ano-timpuri. Se află şi sculpturi, cari representă capul Medusei, turme de vite, Tritoni încungiuraţi de monstri maritimi, etc. Cercetările continuă sub direcţiunea mai multor învĕţaţi englezi.

* (Un ḑiar stenogafiat). Este în Londra o gazetă care are deja şase ani de esistenţă. E numită „Phonetic Journal“ sau „Stenografe“. Aceasta foae, în totul împrimată în caractere stenografice, este din cele mai curioase. Articule de fond stenografiate; şedinţele parlamentului stenografiate — de sigur! Revista Bursei,.... de asemenea stenografiată, anunciuri,.... tot în stenografie! Totul în sfêşit este stenografiat, până la semnătura tipografului.

Acest jurnal se scoate în 12,000 esemplare şi are 6,000 abonaţi.

S'ar fi îndoit cineva că Londra ar avè atâţea „Short and Writers“, adecă adepţi a stenografiei?

* (Fatiniţa). Cunoscuta operetă a lui Suppee representânduse şi în Rusia a suferit o metamorfosă proprie. În loc de Ruşi adecă stau în faţa Turcilor, Maghiarii subt comanda unui conte Gyula Palinca. Asemenea şi toţi ceilalţi, sublocotenenţi, cadeţi, şi sergenţi poartă numiri maghiare bine papricate. Censorului rusesc se pare, a i se fi făcut o plăcere diabolică, veḑênd pe Maghiari de o parte încurcaţi într'un resboiu cu Turcii, eară de altă parte simţind puterea următoarei melodii de cnute rusesci:

Mai bine se comandează cu cureaua, decât cu negreala şi cu peana.

Loc deschis.*)

Adûnc mişcaţi de numeroasele semne de simpaţiă, pioase ovaţiuni şi manifestaţiuni de sinceră condolenţă pentru perderea grea şi ireparabilă a iubitului şi neuitatului nostru defunct Dr. Iosif Hodosiu, neputênd a respunde şi a mulţămi in deosebi la fie care ne împlinim cu această ocasiune o datorinţă plăcută şi ne grăbim a aduce pe aceasta cale intimele mulţămiri ale inimilor noastre tuturor corporaţiunilor şi particularilor cari au participat atât de sincer la durerea noastră prin manifestaţiuni atât de spontane de vii regrete şi sinceră iubire ce onorează memoria reposatului şi aduc alinare durerilor noastre.

In deosebi ne simţim îndatoraţi a esprime mulţămirile şi gratitudinea noastră către Associaţiunea transilvană pentru literatura şi cultura poporului român, carea pe lângă impodobirea sicriului cu o cunună a recunoscinţei, în mod generos a primit şi sarcina noastră dureroasă înmormêntând pe spesele sale proprii pe secretarul ei şi dulcele nostru şoţ şi părinte; către Veneratul Consistoriu gr. or din Sibiiu, Veteranii şi junimea din Cluşiu, teologii români din institutul Andreian în Sibiiu, şi Blaşiu cari au depus pe sicriul seu cununi de pioasă veneraţiune; către „Academia română“, toate corporaţiunile şi particularii cari ni au trimis mângăere prin esprimarea sentimentelor lor de condolenţă, precum şi către toţi aceia cari din loc şi depărtare cu mari sacrificii au grăbit şi au petrecut la eternă odichnă pe acela, care a fost mai scump sufletelor noastre.

Familia Hodoşiu.

Spre scire şi orientare se atrage atenţiunea tuturor acelora, cari doresc a'şi crea o posiţiune şi un viitoriu sigur, ca sĕ competeze la postul (până acum) de secretariu (de aici încolo de ataşat al presidentului) în comitetul scolastic al fostilor grăniţeri din regimentul român I. cu atât mai vêrtos, că chiar adunarea generală a grăniţerilor ţinută la 1 şi 2 Decemvre a. c. a dat presidentului acelui comitet dreptul nemărginit de a'şi „ataşa“ pre cine şi pre cât timp va voì, *usgue ad beneplacitum*.

Este de însemnat, că în timp de 9 (nouĕ) ani numai 3 (trei) secretari au avut soartea de a sucumbe pre arena circului adunărei generale sub nobila armă a presidentului: „sau eu sau el!“ prin care de atâtea ori 'şi-a asigurat victoria.

S. Munteanu m. p.,
fost secretariu.

Bibliografie.

Dariu Ioan, *Aritmetică*. Pentru anii din urmă ai scoalei primare. Manual esaminat de o comisiune de învĕţători şi de profesori. Braşov 1881. Preţul 45 cr.

Neagoe Stefan, *Gramatica limbei romane* pentru clasele gimnasiale. Ediţiunea V. Bărlad, 1881. Preţul 2 lei 50 bani.

Respuns la Originele Craiovei. Craiova 1880. —

Raportul anual al Societăţii academice social-literare „România-Jună“ în Viena. Al X-lea an administrativ. dela 1 Octomvre 1879 până în 30 Septemvre 1880. Viena 1880.

Îndreptare. În anunciul despre repausarea lui Dr. Ios. Hodoşiu este a se întregì: „*în al 51 an al vieţei şi al 29..*“ ..... Dr. Hodoşiu s'a născut *1829*, şi nu în 1821, precum din eroare s'a tipărit în necrologul nostru.

Bursa de Viena şi Pesta
din 11 Decemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.30	110.35
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.30	82.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	100.—	100.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.25	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.75	$125.^{5}/_{8}$
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	97.40	97.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	97.—	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.25	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	95.—	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	95.50	95.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	95.—	$95.^{1}/_{2}$
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.90	72.80
Datorie de stat în argint . . .	73.80	73.80
Renta de aur austriacă	87.70	87.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.65	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	824.—	825.—
Acţiuni de credit austr. . . .	291.70	292.40
Acţiuni de bancă de credit ung.	266.15	266.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	110.60	111.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.50	107.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.57
Napoleon	9.39	9.39
100 marce nemţesci	58.20	58.20
London (pe poliţa de trei luni) .	116.90	117.90

Economic.

Sibiiu 10 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.—8.; grâu sĕcăreţ fl. 5.50—6.50.; sĕcară fl 5.40—5.80 Orz fl. 3.60--4.; Ovĕs fl. 1.90--2.30 Cucjuruz fl. 2.90—3.30; Mălaiu fl. 4—5; Cartofi fi. 1.60—2.; Semênţă decânepă fl. 5—6; Mazere fl. 9—10; Linte fl. 11—12; Fasole fl. 5.—5.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 14.; Slănină fl. 70—75 Unsoare de porc fl. 68.—75; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—34; Sĕu de luminări fl. 47—50; Lumĭnări de sĕu 50 chilo fl. 48—56.; Săpun fl. 36—40. fên pro 50 chilo fl. 1.80—2: Cânepă pro 50 chilo fl. 30-35. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 36—40 cr. crane de porc 40—44 cr.; carne de berbece 22—24 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Făgăraş, 6 Decemvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.50—8.; grâu sĕcăreţ fl. 6—7.; sĕcară fl. 5.20—5.50; orḑ 3.50--4 ovĕs fl. 1.90--2; cucuruz (nou) fl. 3—3.80 (vechiu) fl.; mălaiu fl. — .; Sămânţă de cânepă fl. 7—8; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6.; cartofi (vechi) cu fi. 1.—1.60.; (noi). per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—75; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 40—42; unsoare fl. 70—75; cânepă fl. 20—22; sĕmênţă de in fl. — săpun fl. —.—; fên fl. 1.80—2. spirt pro grad cr. $10^{1}/_{4}$; pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 44 cr carne de berbece 24—28 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de vite a fost bun; sau vêndut multe vite; cu deosebire tinere, cari au fost şi scumpe. Dintre profesionişti au avut un têrg bun mai cu seamă croitorii şi cibotarii.

(Comerciul cu rîmătorii.) Estragem următoarelele acte interesante dintr'un raport al consulatului general român din Buda Pesta, către ministerul afacerilor străine, asupra comerciului cu porci din Buda-Pesta şi Steinbruch, lângă Pesta, piaţa principală a acestui comerciu din Ungaria:

Bâlciul animalelor îngrăşate principalmente în Ungaria este statornicit în Steinbruch, lângă Buda-Pesta, unde Austria, Bohemia, Saxonia, Prusia şi Sudul Germaniei şi fac cumpĕrăturile lor.

Numĕrul total al porcilor aduşi la Steinbruch în anul 1878, se urcă la 456,070 de porci, representând o valoare de fl. 22, 587 500. România a participat la acest comerciu însemnat cu 43,060 de porci a 40 fl. unul, representând o valoare de 1.722,500 fl., ear Serbia cu 77,090 porci aduşi cu drumul de fer şi cu 7,100 porci aduşi pe Dunăre, a 45 fl. unul representând o valoare totală de 3,788,500 fl. Restul era de provenienţă din Ungaria şi Transilvania şi se plăteau, porcii graşi cu 55—56 fl. şi cei slabi cu 25 fl.

Dintr'o tabelă întocmită pe luni, vedem, că importul cel mai mare al porcilor din România a avut loc în lunele de toamnă şi de earnă, şi mai cu osebire în luna Octomvrie; ear din Serbia mai cu seamă în lunele de earnă şi de primăvară.

In anul 1879, exportul de porci din România pela Steinbruch a fost aproape îndoit, căci se urcă la 79,070 de porci representând o valoare de 2,609,310 fl. Preţul însĕ a fost cu mult mai redus, căci nu se urca decât la 33 fl. pe când cei din Serbia se plătiau cu 34 şi cei din Ungaria cu 35 florini.

Causa acestei mari depreţiări se atribue în parte numĕrului mare de porci importaţi din România şi Serbia şi mai cu osebire modului de îngrăşare defectuos cu jir şi cu ghindă, care se ptractică la noi şi în Serbia. Monitoriul.

Estras din foaia oficială Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 18 Dec. imob. lui Ferdinand Sander în Sebeş (judec. cerc.); în 19 Dec. imob. ficei Russ în Dejan (judec. cerc. Făgăraş); în 10 Feb. imob. lui Ilie Şufan în Mercurea (trib. Sibiu); în 11 Ian. şi 11 Febr. imob. lui Albert Apor în Zălan (judec. cerc. Sângiorz); în 8 Ian. şi 8 Febr. imob. Roginei Kaufert în Petrifalauĕ (judec. cerc. Sebeş); în 22 Dec. imob. lui Clement Cucrian în Viorean (judec cerc. Orăştie); în 4 Ian. şi 4 Febr. imob. remasului după Martin Kramer în Zicmantel (judec. cerc Sighişoara); în 10 Ian. şi 10 Febr. imob. lui Nicolau Floca în Sâscior (judec. cerc. Sebeş); în 26 Feb. şi 4 Apr. imob. Paraschivei Necşea şi soţi în Cârţişoara; în 24 Febr. şi 31 Martie imob. Reginei Goldner în Făgăraş (judec. cerc); în 21 Dec. şi 21 Ian. imob. lui Ioan Racu în Sâncraiu (judec. cerc. Aiud); în 10 Ian. şi 10 Feb. imob. lui Ioan Ciorgadi în Şura mare; în 11 Febr. imob. lui Florean şi Regina Salvotzky în Sibiiu; în 12 Ian. şi 12 Febr. imob. lui Ioan şi Catharina Lühr în Slimnic (trib. Sibiiu); în 28 Dec. imob. lui Emanuel Grüne în Ciongva (judec. cerc. Aiud); în 15 Dec. imob. lui Ioan Bayer în Bistriţa (trib); în 21 şi 22 Dec. imobilele ţinĕtoare de massa concursuală a lui Corol Fenyes şi soţiei sale în Vêrtej şi Kis ankya (judec. cerc. Szckelylhid).

Nr. 216, 3--3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala conf. română gr. or. din Saschiz, protopresbiteratul Sighişoarei se escrie concurs până la 15 Decemvre a. c. st. v. cu un salariu anual de 80 fl. v. a. cuartir gratuit şi lemne de ajuns.

Se observă înse, că dacă petentul va fi provĕḑut cu documntele recerute de lege pentru a ocupa şi postul de capelan în prememorata parochie, lûngă neputinciosul paroch Georgiu Şoneriu încuviinţată aceasta instituire de capelan prin ordinaţiunea Prea Veneratului Cosistoriu archiedecesan dto 23 Octomvre Nr. 2892 B. 1879 se va bucura şi de următoarele:

1. 8 jugere pămênt din Porţiunea canonică, din cari 6 folosibile în tot anul;

2. 50 ferdele mĕsura vechie de cucuruz sfârmit sau grâu;

3. Dela 40 familii neorustice câte 2 ḑile de lucru sau câte 40 cr. v. a. sau apoi 2. ferdele cucuruz mesura vechie cu tuleul;

4. Din stola îndatinată pe jumĕtate;

5. Cuartir şi edificatele economice necesarie;

Concurenţii sûnt avisaţi a aşterne petiţiile lor cu documentele recerute prin lege şi regulamente până la terminul indicat subscrisului oficiu.

Sighişoara, 30 Octobre 1880 v.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Sighişoara.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
protopresb.

[72] 1—3

Noi vindem depositul nostru de mărfuri cu adjustament cu tot foarte eftin. Reflectanţii sĕ se adreseze direct către noi.

Adolf & Leopold Fleissig,
prăvălie de mărfuri de tăiat în Făgăraş.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 19—24

---

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta redacţiunea nu ia responsabilitatea. R.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 143. Sibiiu, Joi 4 Decemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibilu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 3 Decemvre.

De astă dată o corespondenţă din părţile Zarandului, ne impune condeiul, o corespondenţă, pe care, cel puţin deocamdată, o mai reservăm între reservate.

Am ḑis noi nu de mult, că desbinarea dintre noi este mai periculoasă decât ameninţările naţionalităţei noastre, care vin din afară de poporul nostru.

Corespondenţa din cestiune descrie lucruri, cari se mişcă în periferia unei comune, însĕ dacă astfel de, turburări şi coturbări între fraţi se înmulţesc şi se avêntă la oare care generalisare, împedecă progresul poporului nostru.

Corespondenţa din cestiune se plânge asupra unui preot gr. catolic că cu promisiuni, cari nu se pot împlinì, seduce poporul greco. orient. dela credinţa sa străbună şi sevêrşesce funcţiuni, etc. etc., care fiind lucruri prea grave nu le facem object de discusiune, ci îndreptăm pe respectivul jeluitoriu sĕ facă arĕtare la forul competent şi sĕ ceară ca cel ce nu respectează legile sĕ fie pedepsit.

Scim că vor fi mulţi, cari cu oare care suris şi chiar cu despreţ vor ḑice: Aşa! ceartă între popi! Nimica mai departe!

Şi dacă astfeliu de casuri n'ar fi decât curate certe între popi, nu sûnt bune; ordinariatele n'ar trebuì sĕ le sufere, de oare-ce în casul cel mai domol, compromit autoritatea preoţilor. Apoi, nici un episcop, fie de ori care confesiune, nu poate fi nepăsătoriu, când preoţimea 'şi compromite autoritatea, pentrucă aceasta, 'şi are mai departe consecenţele ei.

Ca unii căror ni se arată multe casuri de feliul celui amintit, considerăm lucrul, cum am ḑis odată la început, din alt punct de vedere. Certele popesci dintre confesiunile căror aparţin Românii, sûnt un isvor nesecat de deprinderea în despectarea religiosităţii; de imposibilitatea de a înfiinţa posturi de parochi cu dotaţiuni corespunḑĕtoare, prin urmare şi cu cualificaţiune corespunḑetoare; de a împedeca înfiinţarea de scoli bune şi de a susţinè invĕţători buni într'ênsele; de a perpetua în popor ignoranţa şi în chipul acesta a'l subjuga ântâiu moral şi pe urmă material până şi celui mai prăpădit Evreu conlocuitoriu cu Românii nostri într'o comună.

Nimenea nu se va putè îndoi, că un isvor, din care isvoresc astfeliu de lucruri, nu ar merita numai atenţiunea prelaţilor bisericesci, ci şi a tuturor Românilor, şi nimenea nu va putè nega consecuenţele ulteriore ale isvorului pomenit, care nu pot fi altceva decât lângeḑirea corpului nostru naţional şi conducerea lui la destrucţiunea şi perirea sigură.

Fariseismul sau ignoranţa, cu care sûntem de multeori şi din partea multora intêmpinaţi, că nu e deosebire mare între cele două confesiuni nu ne salvează posiţiunea. Mare sau mică, deosebire este, căci dacă nu ar fi deosebire, nu ar fi doue confesiuni. Apoi încât pentru deosebire, deosebirea este mare şi încă deosebire principială. Biserica carea se numesce astăḑi pe sine catolică poate sĕ fie catolică, dar este tot odată şi absolutistică. Biserica ortodocsă orientală, care în feliul ei încă este catolică din firea ei este constitu~~titu~~ţională. Una vrea se adune tot în sinul ei „unic mântuitoriu“; ceealaltă mai modestă, permite fie cărui sĕ între în sinul ei. A aduna şi a permite sĕ se adune este în sine o deosebire; a guverna personal şi a guverna prin sinoade eară este deosebire, afară de toate dogmele.

Nu facem imputare, ferească Dḑeu bisericei catolice şi nici acelor ce cu credinţa sûnt alipiţi de dênsa, ear cu ritul se ţin încă de cea ortodocsă orientală (Greco-catolic este un titlu usitat la noi pentru uniţi; sciinţa însĕ la toate naţiunile europene numesce biserica ortodocsă greco-catolică, ceea ce este şi corect.) Respectăm ori şi ce confesiune şi avem motiv, pentrucă vrem sĕ fie respectată şi a noastră. Religiunea este afacere de consciinţă pentru fie cine şi nu noi, cari sûntem tacsaţi de schismatici şi eretici chiar, vom fi aceia, cari sĕ cerem şi pretindem arderea şi maltratarea acelor ce nu sûnt de o credinţă cu noi.

Nici că nefericirea Românilor ar sta în impregiurarea, că sûntem împărţiţi în două confesiuni, nu am admite. Nu confesiunile sûnt de vină, ci însuşirea proselitistică, care şi-o permite o confesiune, este causa reului. Proselitismul nu este scrupulos în mijloace; el vrea sĕ câştige, sĕ cucerească şi de acì vine, de el se face şi agresiv şi turbură pacea oamenilor celor mai linisciţi. Apoi proselitismul se manifestează tot deauna agresiv şi voiesce se facă cuceriri. Omogenitatea elementului în astfeliu de casuri e turburată, şi, dacă din gură se susţine, fapta o dă de minciună. Câte esemple n'am putè aduce dela Francesi, Spanioli şi alte neamuri în privinţa aceasta; câte nu s'ar putè aduce dela noi chiar, unde în timpul Mariei Teresia sub scutul guvernului de atunci, un Român în ţeara Oltului şi alţi în alte părţi, Români fiind, persecutau pe fraţii lor pentru puţina diferinţă de credinţă dintre dênşii. „Monastirea Silvaşului“ este un document, care va remânè neşters în istoria Românilor, spre a arĕta cum de, cu toată neînsemnata diferenţă confesională, totuşi Românii îşi dau toate silinţele ca pe fraţii, cari remăseseră statornici în credinţa lor, sĕ-i alunge din institutele lor şi sĕ'i nimicească.

Modalitatea luptei de astăḑi nu mai este cea din secolul trecut. Astăḑi şi pe terenul acesta armele sûnt modificate. Iesuitismul, fie în revereandă, fie în frac, şi în frac se arată numeros în ḑilele noastre, el pune pe nemernici sĕ turbure liniscea. El stă rînjind la o parte, până când prada este matură de a cădè deplină jertfă şi numai atunci păşesce pe faţă ca sĕ se facă stăpân de dênsa.

O! dar tema aceasta pe cât este de odioasă pe atâta este şi de abundantă. Am putè întra mai adûnc în înteriorul ei spre a vedè tot mai urît.

De astădată va fi de ajuns a pune degetul şi a pipăì rana.

Inteligenţa română câtă este independentă în convingerile sale religioase, ar trebuì sĕ recunoască pagubele, ce lea îndurat, le îndură şi le va îndura naţiunea română din un proselitism escesiv, şi, dându'şi concursul pe lângă căpeteniele bisericesci, sĕ pună capet acestei stricăciuni naţionale.

De Roma papei, de care ne cântă cu ochii întorşi iesuiţii, că este mama noastră, sĕ nu se amăgească nimenea şi tot aşa de puţin sĕ se sparie de fanariotismul constantinopolitan şi falsul cesaro-papism al Ruşilor, cari pe ortodocşii din afară de împĕrăţiile turcesci şi rusesci nu'i privesce de loc.

Mama Romă n'are nici o milă de nimenea. Ea caută după interesele ei şi pactează şi diplomatisează jertfind când i vine bine pe Italiani, pe Poloni desevêrşiţi catolici şi pe ori care şi de sigur că în creţele inimei ei nu va fi mai multă milă pentru Românii, cari cu ritul încă nici nu sûnt în staulul ei. Fanariotismul şi cesaro-papismul n'au nici o influenţă asupra noastră.

Creadă fie care parte după cum e convinsă, însĕ vadă ear' fie care, sĕ aibă parochii bune, pentruca poporul din tr'ênsele sĕ poată fi bine înstruit şi prin instrucţiune sĕ se poată ridica la o stare mai bună materială şi intelectuală.

Dacă vor folosì aceste cam apocaliptice cuvinte a le noastre, ne-am bucura. Eăr dacă nu vor folosì, noi vom fi siliţi sĕ mergem mai adûnc în cestiune, ca sĕ vaḑă toţi Românii din toate părţile toate causele de cari suferim şi ne îngreuează progresul.

FOIŢA.

O notiţă

asupra ḑiarelor literare-beletristice şi poporale de dincoace de Carpaţi.

„Albina Carpaţilor“ — „Amicul Familiei“ — „Cărţile săteanului român“ — „Familia“ — Şeḑĕtoarea“ — Post-Scriptum şi o promisiune.

(Încheiere.)

⁂

Sĕ trecem la „Amicul Familiei.“

Este una din multele publicaţiuni ale d-lui N. F. Negrutiu. E renumita foaie, care a cores pe Alecsandri în „Cântecul gintei latine.“

Sĕ o esaminăm mai de aproape, sĕ vedem are ea vre-un preţ literar sau nu?

În numerul 90 al „Familiei“ din an. 1880, dl Vulcan însuşi se indignează de modul, cum înţelege domnul Negrutiu „a redacta.“ La aceasta însĕ vom revenì.

Deocamdată sĕ constatăm noi înşine prin probe, dacă „Amicul Familiei“ corespunde chemărei sale?

Pentru esemplu luăm anul I 1878. Totdeauna anul prim al unui jurnal e scris cu mai multă îngrigire. Ne uităm la poesii — vedem îndată „Cântecul gintei latine,“ din care cei dela „Amicul Familiei“ făcură o caricatură cu espresiunile lor pocite. Apoi ce mai vedem?

Debile încercări de ale unor tineri poetaşi ca P. Dulfu şi V. R. Buticescu — cari în tot casul nu trebuiau publicate — cel puţin nu toate într'un jurnal, care ţine la demnitatea sa. Mai vedem în urmă poesii reproduse de ici de colo, fără a se arĕta de unde. Ne uităm la prosă, ce vedem? Nisce novele scrise tot de începĕtori într'o limbă şi un stil cât sĕ ferească Dumneḑeu!

Apoi mai vedem alte articole traduse sau reproduse, nu se spune nici odată de unde.

Tot aşa şi acum, ba poate mai rĕu de se poate.

Ca sĕ nu mĕ acuse cineva, că vorbesc în vênt şi nu întăresc cu esemple ceea ce susţin — sĕ dau esemple.

Avem în mână nrul 1. din 1880. Pe pagina primă vedem o poesie: „Mângăere şi alinare“ de P. Dulfu; se începe aşa:

E frumosu, cá primavér'a, secsul gingasiu femeiescu,
Me închinu lui totdeaun'a (?) c'unu respectu dumnedieescu; (!)

„Ḑiua bună se cunoasce de dimineaţa,“ ḑice Românul; vĕ puteţi face idee de cele ce urmează, şi nu vĕ veţi mira, dacă veţi găsì mai departe:

Ca-ci (pfui!) femeile suntu angeri, si cerescululoru destinu
E a tinde omenimei in nopti (!) grele de 'ntristare Mangaiare si-alinare

Auḑiţi doamnele mele, ce e destinul d-voastre!

Sau:

Esti de crinu unu muguru fragedu (!!)......
Şi parfumu-ti dulce (!) totusi .... etc.

Vreţi mai departe?

Şi notabene aceasta e una din cele mai bune poesii din „Amicul Familiei“!

Urmează „O mamă“ versiune (?!); nu sciu dacă vrea sĕ ḑică traducere. Dar' sĕ nu ne mirăm. „Amicul familiei“ se feresce ca de foc de cuvintele: „traducere“ şi „reproducere.“ Ce sĕ'i faci?! Vrea sĕ apară originală!

Şi în ce limbă e tradusă „O mamă“?

La pag. 2 cetim:

„...Acest'a facù din capu într'unu modu puçinu semnificatoriu, — ér' pe busele lui se ivì un zimbet misteriosu“....

.... „In momentulu acest'a, vechiá pendula (?!), ce erá atêrnata intr'unu anghiu alu chiliei, se rupse facûndu unu sgomotu mare, — celea trei greuminte de plumbu cadiura in jos pâna ce atinsera parchetul şi orologiul se oprì...“

Aferim!

Pare că vĕ vĕd cum faceţi din cap într'un mod mult semnificatoriu, — ear' pe busele d-voastre se ivesce un zimbet — dar' de loc misterios — când celea (sic!) trei greuminte de plumb (!) cad în jos...

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Decemvre.

Diarele vieneze sûnt alarmate de împregiurarea, că principele de coroană, respective mareşalul lui, a tocmit la Paris mobilele pentru locuinţa sa. Articuli de fond s'au scris şi se scriu în presa din Viena, în care lamentarea este mare, că principele de coroană ignorează industria austriacă. Cechii cualifică purtarea Vienezilor de necuviincioasă şi ordinară, care se ascunde sub mantaua industriei.

Dela Bucuresci se scrie la „Bohemia“ în cestiunea succesiunei pe tron, că principele Frederic (n. 1843) frate mai tinĕr al domnitorului Carol este designat de succesor. Cu toate aceste pentru a nu se atinge susceptibilităţile Doamnei, care tot mai speră a da ţĕrei succesor si susceptibilităţile României, principele Frideric şi fratele acestuia Leopold vor purta deocamdată titlul de „principe de România“. Principele Frederic va venì la Bucuresci şi se ḑice, că va primì o comandă mai înaltă în armata României. (În Germania comandează fiind loc. colonel, un regiment de dragoni).

Scirea aceasta este cu totul în contraḑicere cu alte sciri, cari spuneau, că succesorul este fiiul lui Leopold, Carol.

Astăḑi a sosit dela Bucuresci următoarea telegramă sensaţională:

Un atentator, care cu un cuţit a rănit uşor pe ministrul *Brătianu*, s'a constatat a fi funcţionariu subaltern din ministeriul de finance. Acesta pe cum se ḑice a împlinit mandatul comitetului secret de cinciḑeci, care încunosciinţase mai înainte pe ministrul Brătianu despre sentenţa de moarte ce i s'a dictat.

În Iria sporesc epistolele de intimidare şi mutilări de vite, ceea ce dovedesce cu atât mai mult despre agitaţiunea, de care e străbătută ţeara aceasta.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Orăştie. (Scolastic). Cu drept cuvênt se ḑice: că sciinţa şi cultura sûnt acei tesauri nepreţiuiveri, cari rădică pe indiviḑi şi popoare la adevĕrata lor destinaţiune. Fericirea, ba chiar esistenţa unui popor depinde dela aceste. Acel popor, care le posede într'un grad mai înalt, devine într'o posiţiune mai onorabilă în concertul altor popoare, devine mai respectat de acele, cu un cuvênt devine mai fericit.

În genere este cunoscut, că aceste tesaure le poate câsciga fie care naţiune cu mai mare facilitate prin institute de crescere şi instrucţiune, în care respiră liber limba sa proprie. În urma acestui adevĕr, ce nu poate suferì nici cea mai mică dubietate, vedem că o naţiune, când voiesce a nimicì şi contopì pe alta, se silesce a'i răpì mai ântâi limba, scoţêndu-o de pe acele terene, prin care ar sporì cultura la respectiva naţiune. Un atare cas 'l vedem acum, când Maghiarii cu ori ce preţ se silesc a ne îngropa înşine limba noastră cea scumpă şi a îmbrăţişa pe cea maghiară, silind pe învĕţătorii nemaghiari a o propune chiar din clasele inferioare în detrimentul altor obiecte, a căror necesitate se simte mai mult la noi. Grave timpuri am ajuns! Dar în contra legii nu putem face nici un pas de opunere, ci trebue sĕ o ţinem şi împlinim cu sânţenie. Mai dureroase sûnt acele împregiurări, când veḑi pe mulţi părinţi (vorbesc de Orăştie şi giur) parte mare preoţi, cari voind şi creḑênd a'şi cresce fiii dlor, conform spiritului timpului (?), i' duc fără, seau cu prea puţine pregătiri, parte în norma şi apoi în gimnasiul maghiar din Orăştie, parte la Sasi. La acest pas după mine unul greşit, — după spusa multora, i îndeamnă: pe unii lipsa de învĕţători cualificaţi prin comune, pe alţii lipsa de scoli mai înalte romănesci în apropiere şi în fine pe cei mai mulţi dorul de a învĕţa fiii dlor limba maghiară ca limbă a statului.

Pe cei ce li-ar servì de motiv: lipsa de învĕţători cualificaţi, i rog, ca membrii cu influenţă în comună, sĕ se intereseze de a face salarii corespunḑĕtoare învĕţătoriului, ajutând spre acest scop numai cu jumĕtate spesele ce le are la oraş, computate fiind şi privatele ce le plătesce, la salariul învĕţătoresc, şi atunci de sigur pe lângă un salariu frumos va căpĕta şi învĕţători bine cualificaţi şi devotaţi chemărei învĕţătoresci. Celor ce le servesce drept motiv lipsa de scoli mai înalte românesci în apropiere, le recomând cuvintele s. scripturi: „Caută şi vei afla!“ O atare lacună a simţit-o şi Românii din Orăstie, cari, deşì cam târḑiu, la iniţiativa unor membri ai comitetului, de tot respectul, a mijlocit schimbarea scoalei elementare în scoala normală rom. gr. or. obţinênd şi aprobarea Prea Ven: Consistoriu cu începutul anului 1880/81. Această scoală încă va aduce bune servicie celor ce o vor căuta-o. Încât privesce gimnasiele românesci, de acele încă se bucură naţiunea română, cari deşì departe de acì, totuşi avênd cineva interes i se vor părè foarte aproape. Studenţii din gimnasiile românesci au folos duplu: *a)* 'şi cultivează limba propie, *b)* paralel cu aceasta, se deprind şi cu a connaţionalilor nostri. Pe acei părinţi ce'şi trămit fii la scoale străine, începênd chiar din cl. I şi II-ua elementară, negligând prin aceasta limba sa proprie îi întreb, cum cred că vor putè folosì acei tineri naţiunei sale, când vor ajunge în lumea practică, pe când ei nu 'şi cunosc dulcea lor limbă maternă.? Şi până atunci câţi ani perd, remânênd repetenţi mai în fiecare clasă.?

Ansă la scrierea acestor rênduri mi-a dat, că aducênd împregiurările cu sine de a fi şi eu catichet la vro 40 tineri din 90 Români dela scoalele maghiare şi săsesci, am observat, că mulţi nu sûnt în stare a cetì şi scrie romănesce; mulţi folosesc cuvinte stricate ca soldaţii precum: am feleluit (am respuns) am feştit (am văpsit) alá szolgája etc. M'aş bucura mult dacă prin aceasta aş fi tras atenţiuna celor interesaţi în această afacere, ca nu mai târḑiu sĕ ne săpăm noi înşine groapa noastră.

Ilariu Reit m. p.,
învĕţător.

Regulament

de revisuirea şi editarea cărţilor bisericesci române.

Art. 1. Cărţile bisericesci se vor tipărì atât cu litere latine, cât şi cu litere cirilice după cum trebuinţa va cere.

Ortografia cărţilor cu litere latine va fi cea adoptată de Academia română. Aceasta însĕ nu împedecă pe St. Sinod de a face oare-care îmbunătăţiri ortografice în folosul esactei transcrieri a ortografiei cirilice şi a pronunţiei limbei. Ear' pentru cărţile cu litere cirilice va servì de normă ortografia esistentă în cărţile aflătoare acum în usul bisericei române, şi anume în cărţile tipărite în M-rea Neamţului.

Art. 2. Se va înfiinţa în capitala României o tipografie pentru editarea treptată a cărţilor bisericesci, după cum trebuinţele vor cere. Tipografia sĕ fie înzestrată cu toate cele trebuitoare pentru funcţionarea ei. Dreptcare sĕ se ceară dela guven mijloacele trebuitoare pentru acest sfârşit. Înalt Prea Sânţitul Metropolit Primat, preşedintele St-lui Sinod, consultând oameni esperţi în arta tipografică, va stabilì suma necesară pentru tipografia bisericească şi va face mijlocire la guvern, ca acea sumă sĕ se prevadă anual în bugetul statului.

Art. 3. Se va instituì un comitet compus din persoane competente, care sĕ poseadă cunoscinţele teologice şi limbistice, necesare la traducerea cărţilor bisericesci, din limbele în cari au fost ele scrise şi din care ele s'au tradus în limba noastră, spre a putè verifica acele traduceri şi a le perfecţiona, unde trebuinţa ar cere. Limbele a căror cunoscinţă se cere la revisuirea cărţilor bisericesci sûnt: Elina, Slavoană şi Ebraica. Aceasta din urmă pentru Biblie, mai ales pentru Vechiul Testament, carele se reproduce în o mare parte în cărţile serviţiului divin al bisericei, atât în cetirile numite **paremii**, cât şi în stil şi în maniera de a scrie a poeţilor autori ai cărţilor cultului bisericei noastre.

Membrii comitetului editor trebue pe lûngă o deplină cunoscinţă a limbei şi literaturei române, sĕ cunoască aceste limbi sau cel puţin câte una din ele. Ei vor fi în numĕr de cinci sau cel puţin în numĕr de trei, şi vor fi salariaţi de guvern cel puţin câte cu 200 lei noi pe lună. Ei vor fi aleşi şi numiţi de catră St. Sinod.

Art. 4. La revisuirea cărţilor bisericesci se va procede în modul următoriu:

Cărţile de revisuit se vor recomanda de către St. Sinod preşedintelui comitetului, care va regula immediat procederea la revisuire.

Cărţile revisuite şi aprobate de toţi membri comitetului se vor înainta apoi St. Sinod, carele observând revisuirea comitetului şi găsind-o îndestulitoare va trimite cartea respectivă la directorul tipografiei bisericesci spre tipărire.

Comitetul la revisuirea cărţilor bisericesci se va conforma regulelor următoare:

a). Va alătura cartea de revisuit cu originalul dupre carele ea a fost tradusă.

b). O va confrunta şi cu alte traduceri făcute mai dinainte de pe acel original atât în limba română, cât şi în alte limbi, şi la locurile dubioase, ecuivoce, ori neprecise, va prefera pre acea traducere, care se va părè potrivită cu originalul, s'au la trebuinţă va face o nouă traducerea a celui loc.

c). Va observa ca în limba română sĕ fie esprimate ideele originalului cu esactitatea gramaticală, logică şi teologică.

d) Terminii teologici şi cei bisericesci stabiliţi de Sinoade şi de Biserică pentru esprimarea dogmelor şi a rânduelilor bisericesci, trebue sĕ fie traduşi cu cea mai scrupuloasă esactitate, adoptând la nevoie chiar terminii originali grecesci şi învestindu'i în forma română, spre a înlătura perifrasele cele de prisos.

e) Fraselor se va da turnura limbei române pe cât va ierta fidelitatea şi esactitatea traducerei. Nu trebue însĕ arbirtrarmente a se părăsì turnura cea clasică, carea adesea ori transpare în traducere română anterioară, şi carea dă limbei bisericesci gravitatea şi majestatea cuvêntului lui Dumneḑeu.

f). La esprimarea ideelor în romănesce sĕ se respecte principiul popularităţii limbei, atât de mult respectat de vechii traducĕtori români; pe cât însĕ această regulă nu va fi în oposiţie cu trebuinţa de a esprima ideile originalului cu toată esactitatea lor, esactitate, pre carea adese ori traducĕtorii cei vechi o au sacrificat popularităţii. Limba noastră astăḑi este mai înaintată şi mai bogată în forme şi espresiuni, decât înainte. Biserica deşì eminamente conservatoare este totdeodată o mare scoală pentru poporul,

---

Urmează apoi eară un vers: „Inmortalului (!) poet român Vasile Alecsandri.“ (Par'că „nemuritoriului“ îi doare gura.) — Aceluia pe care mai nainte nu se sfiì a'l corege — acum i face un ultragiu după limba dlor) şi mai mare. Într'adevĕr unui om, cum se cade, 'i ar fi ruşine a adresa marelui poet cuvinte ca:

> Déca pèn'a mea nu póte
> Pan' la tine in Eteru
> Se se-inaltie si se-inóte ...

Aceasta ar fi ca şi când Alecsandri ar înnota în eter (nu Eteru). — O beata — .....!

„Casatori'a“ un studiu social, — aşa şi „Secretele alor trei nopţi, roman angles (!) pot servì celor, cari caută sĕ adune esemple de limbă stricată. Din parte'mi mai am sĕ observez, că nimic nu e mai dejositor pentru un redactor al unei foi literare, decât când pune mâna pe câte un biet roman ca vai de el (fie şi anglesu), îl traduce cum a dat Dumneḑeu şi apoi îndoapă la foaia sa până nu mai poate. Astfel face „Amicul Familiei,“ astfel chiar şi „Familia!“

„Nerone“ resumat al unei comedii cu acest titlu „Resumatul“ începe:

„Comediante, tragediante“, aceste douĕ cuvinte etc. (şi eu adaug: — aceste douĕ cuvinte încă nu sûnt tot ce a produs mai hîdos imaginaţiunea pedantescă a d-voastre).

„Viorele“ adunare de sentenţe, cu deosebire din drama lui Berchea, au cel puţin meritul, că încât-va tot le mai recunosci sub pocita haină, ce le a dat „Amicul familiei“.

„Cântecul din jocul „Hora“ (?)...

Pentru Dumneḑeu! nu vĕ bateţi joc şi de „Hora“, că nu va făcut nimica, vai de pĕcatele ei!

Urmează apoi:

1. Reproducerea epistolei dlui Ureche, trimisă pe la toate jurnalele şi pe la toţi scriitorii români, în causa Albumului Macedo-Român.

2. Urmează o altă epistolă dela un Român din Macedonia, către unul din Bucuresci, reprodusă — nu ne spune de unde.

3. O corespondenţă dela Năsĕud ca vai de ea, scrisă de vre un student de gimnasiu.

4. „O dorinţă la anul nou“ care vrea sĕ fie şi ea poesie — în realitate însĕ nu e nici prosă.

5. „Scânteiuţe“(?!?), unele bunerele reproduse cine mai scie de pe unde, altele ca vai de ele — poate — originale.

6. „Revista“; noutaţi reproduse — nici odată nu ne spune de unde. Încă odată: „Ḑiua bună se cunoasce de dimineaţa“ — Acesta e primul numĕr din 1880; nici celelalte nu sûnt mai bune.

Aşa înţelege dl Negrutiu a redacta o foaie!

Dar' la „Cărţile săteanului român“ şi la „Biblioteca săteanului român“ face şi mai simplu. Aşa nrul din urmă al „Bibliotecei S. R.“, cuprinde: o disertaţiune de M. Toma, reprodusă din analele asociaţiunei transilvane.

O poesie de I. Vulcan, reprodusă din „Familia“.

O novelă de V. R. Buticescu, reprodusă din „Familia“.

Toate aceste fără de a cere măcar învoirea redactorilor respectivi.

Aşa redactează dl Negrutiu!

⁂

Sĕ trecem la „Familia“ şi „Şeḑĕtoarea“!

Eată ce cetim în nrul 90 al „Familiei“ din acest an, sub rubrica: „Literatură şi arte“:

La Gherla a apărut; „Calendarul Săteanului românu pe anul ordinariu 1881“, urmat de cartea III „Biblioteca Sateanului Românu“, redactor editor F. N. Negrutiu. In acèsta bibliotecă vedem intre altele, o disertaţiune a repausatului M. Toma reprodusa din analele Asociaţiunii transilvane, poesì'a „Copila romàna“ de redactorul acestei foi şi novel'a „Nunta Dochitiei“ de V. R. Buticescu, ambele retipărite din „Familia“ însĕ nicăiri nu se arata de unde sunt şcóse. Sigur, că a redacta astfel este uşor, inse a nu cita isvorul, sèu cel puçin a nu cere voi'a autorului şi a redactorului nici decât nu este un ce conveniabil. Dlu Negrutiu de mult timpu redactează tot aşà ceea ce alţi scriu ceea ce e proprietatea altor'a, d-sa reproduce fără nici o mustrare de consciinţia şi fără sĕ citeze nici odată isvorul. Astfel a reprodus o multime de scrieri din „Familia“ şi „Şeḑetórea“. E bine în fine sĕ i fie deajuns aceasta procedere sau i vom tramite cont'a !

unde el se cultivă şi intelectualmente şi moralicesce, învaţă treptat şi idei espresiuni.

g). În chestia purităţei limbei sĕ se ferească de orice estremităţi şi arbitrarităţi ce se vĕd în literatura noastră modernă. Indată ce o espresie întrobuinţată în limba bisericească, ori de ce provenenţă ar fi ea în origina sa, este înţeleasă de Români şi primită în limbă, şi esprimă bine idea originală, şi altă espresie ecuivalentă nu este în limba poporului, aceea se va menţinè şi în viitoriu. D. e. ḑicerile: **Slavă, Slăvesc, Slăvit, Proslăvesc** unii din editorii moderni au creḑut. că fac mai bine înlocuindu-le cu **mărire, măresc, mărit, prea măresc**, şi. a; însĕ în toate limbele culte alta este **slavă** şi alta **marire**; a lepĕda prin urmare acest cuvênt, ne avênd altul ecuivalent, înseamnă a sărăcì limba şi a o prostì. De aceea ḑicerile adoptate în limba bisericească din limbele, cu care Românii au fost în contact, numai atunci sĕ se schimbe, când ar fi altele române de aceeaşi însemnare d. e. **popor** în loc de **norod, timp** în loc de **vreme, drept credincios** în loc de **pravoslavnic** s. a. Sau când ḑicerile întrebuinţate până acum ar fi în oposiţie cu eufonia limbei române, precum: **blagoslovenie, polulojniţă, bogoslovenie, voscresnă, peasnă, blagorodie, bogorodicĭnă, troĭcinic, pavecerniţă, obedniţa, slavoslovia, presfeştelnă, osveştanie, blagocestie etc.** bunul simţ românesc cere ea aceste vorbe, care nu pot dobândì cetăţenie în limba română, sĕ se înlocuiască cu altele române ecuivalente, şi la nevoie chiar sĕ li se prefere termini originali grecesci, precum s'a şi făcut cu unele pană acum, adoptându-se d. e. ḑicerile: **ghaiasma** în loc de **osveştanià, buna cinstire** în loc de **blagocestie, bunavestire** în loc de **blagoveştenie, mărturisire** în loc de **spovedanie, teologie** în loc de **bogoslavie, odă** sau **cântare** în loc de **peasnă, docsologià** în loc de **slavoslanie, binecuvântare** în loc de **blagoslovenià, triodiu** în loc de **tripiasniţ, mesmoptica** în loc de **polusnosniţă, tipica** în loc de **obedniţă, ortodocxie** în loc de **pravoslavie.** ş. a.

In tot casul inovaţiunile limbistice în limba cărţilor bisericesci se îngădue numai întru cât ele vor fi cerute de o vederată trebuinţă, provocată de esactĭtatea espresiunei sau de estetica cerută de ori ce limbă cultă. De aceea toate traducerile moderne de termini bisericesci cari, sûnt contra logicei, archiologiei, artei poetice şi musicale bisericesci, sĕ se înlătureze şi sĕ se coreagă ca sĕ corespundă cu însemnările lor originale. Sĕ nu se admită d. e. termini de acei fabricaţi de editorii cărţilor bisericesci mai în urmă la Râmnicul Vâlcei sub repausatul episcop Calinic, precum: **Serare** în loc de **Vecernie, Şeḑêndă** în loc de **Şedealnă, asemănêndă** în loc de **Podobie, Ascultătoriul** în loc de **Ipacoi, Luminândă** în loc de **sfetilnă** etc. pentrucă sûnt ne-logice şi ne-corespunḑĕtoare cu ideile originale. Termini musicali şi poetici, acei originali grecesci precum: **Idiomelă. Prosomie, Melodie, Armonie. Simphonie, Odă, Imnu Stich, Stihologie, Acrostich,** etc. sĕ se adopte şi în cărţile noastre bisericesci, în locul celor slavene: **Samoglasnică, Podobie, Peasnă;** sau a traducerilor perifrastice precum; dulce — cântare, Impreunăglăsuire, stichul cel de pe margine etc.

Art. V. Revisuirea cărţilor bisericesci se va începe dela cele mai puţin voluminoase şi mai des întrebuinţate, precum sûnt d. es.

Orologiul (Ceaslovul), Evchologiul, (Molitfetnicul), Liturgiarul Psaltirea, Evangelia, Apostolul, apoi vor urma cele mai voluminoase şi mai costisitoare, precum: Octoihul Triodul, Penticostariul' Mineele lunare, Tipicul, Biblia, s. c.

Art. VI. Dacă după revisuire şi aprobare vre unul dintre ierarchi, sau altă persoană, ar voì a tipărì vre o carte bisericească, cu chieltueala sa în tipografia bisericească, atunci plătind costul tiparului va putè dispune de cărţile tipărite după bună voinţa sa.

Art. VII. Cărţile ce se vor tipărì cu chieltuiala Statului vor fi încredinţate directorului tipografiei, care le va distribuì unde trebuinţa va cere, şi va încasa preţul lor, carele totdeauna trebue sĕ fie moderat, representând analogia capitalului chieltuit cu tipărirea şi un procent moderat conform cu acel stabilit în ţeară de cassele de credit ale statului, spre a se înlesní cumpĕrarea cărţilor de cei ce vor avè nevoe de dênsele. Directorul va da compt în fie care an Sântului Sinod de banii încasaţi de pe tipărirea şi vênḑarea cărţilor. Sinodul va regula cele de cuviinţă pentru păstrarea şi întrebuinţarea escedentului ce ar resulta.

Art. VIII. Când tipografia 'şi-va forma capitalul în de ajuns pentru intreţinerea sa, va înceta ajutorul dat de Stat, şi ea va continua a funcţiona prin propriele sale mijloace.

Art. IX. Directorele tipografiei trebue sĕ fie o persoană distinsă atât prin sciinţá cât şi prin onestitate, şi sĕ depună şi o garanţie în valoare egală cu suma de bani ce i se va încredinţa spre administrare. Sciinţa i se cere pentru ca sĕ poată esecuta tipărirea cu cea mai mare fidelitate şi esactitate, pentru ca sĕ nu se întroducă în cărţi greşeli şi omisiuni, precum aceasta din nenorocire s'a întêmplat la editarea cărţilor bisericesci în fosta tipografie a Metropoliei din Bucuresci, când din lipsa unui director competent s'au strecurat o mulţime de greşeli în cuvinte şi omisiuni de întregi frase ceea ce a conpromis foarte cărţile acele. Directorul tipografiei va fi ales de Sinod în înţelegere cu Ministrul de culte şi aprobat de domnitor, el va fi salariat şi va administra tipografià cu avutul ei sub controlul Sinodului împreună cu Ministrul de culte, până când tipegrafia se va întreţinè de Stat, ear după ce ea va avè mijloacele sale proprii de întreţinere, va remânè numai sub controlul S-tului sinod.

Art. X. Inaltul P. P. S. S. Metropoliţi şi P. P. S. S. Episcopi sĕ ia mĕsuri, ca până la realisarea nouei ediţiuni a cărţilor bisericesci, sĕ nu se tolereze a se face de către Bisericaşi în limba cărţilor bisericesci, esistente nici o schimbare sau inovare arbitrare, nici sĕ se adopte prin biserici vre o ediţiune nouĕ de cărţi bisericesci, abătută dela vechile ediţii, şi care s'ar fi făcut fară censură şi aprobarea S-tului Sinod, căci nu mai aşa se va putè înfrêna pasiunea de inovaţiune, care de un timp a cuprins până şi pre cei mai puţini cărturari, de a se areta progresişti, modificând după capul lor espresiunile cărţilor bisericesci, chiar şi unde nu trebue modificat nimic.

Art. XI. Inalt prea sânţitul Metropolit Primat, Preşedintele S-lui Sinod, sĕ stăruiască în numele Sinodului şi a întregei biserici Române, la guvernul Măriei Sale Domnitorul Românilor, ca aceste mĕsuri propuse de St. Sinod pentru tipărirea cărţilor bisericesci sĕ se aplice fără întârḑiero prin procurarea mijloacelor necesare pentru infiinţarea şi întreţinerea tipografiei cu personalul trebuitor, atât pentru tipărirea cât şi pentru revisuirea cărţilor biscricesci. La sesiunea viitoare Inalt prea Sânţia Sa va încunosciinţa pe S-tul Sinod despre resultatul mijlocirei sale la guvern şi despre mĕsurile, ce s'ar fi luat pentru infiinţarea tipogrefiei, pentru ca S-tul Sinod sĕ poată îndeplinì cele ce se cer din partea sa pentru neîntârziata revisuire şi editare a cărţilor bisericesci.

Acest regulament s'a votat de Sf. Sinod în şedinţa sa din Noemvre 1880.

Preşedinte, Metropolit Primat al Românieî Calinic.
Iosif Metropolit Moldovei.
Melchisedech Episcopul Romanului.
Inocentie Episcop de Buzeu.
Calinic Episcop Huşilor.
Episcop al Argeşului Ghenadie al II-lea
Iosif Episcopul Dunărei de jos.
Calist Stratonichias Bacaoeanul.
Iosif Botoşeneanul.
Eremia Galaţeanul.
Silivestru P. Piteşteanul.
Valerian Ramniceanu.
Inocentie M. Ploeşteanu.
Calistrat Berladeanul Archiereu.

Varietăţi.

* (Comitatul Sibiiului). În numĕrul trecut am anunciat, că adunarea generală a comitatului se va ţinè în 18 Dec. n. Înainte de noi anunciase ţot aşa o foae nemţească de aici ceea ce vĕḑênd că nu se desminte ne-a îndemnat se luăm şi noi de bani buni Din partea cea mai competentă aflarăm mai în urmă, că adunarea generală din consideraţiune la sĕrbătoarea noastră se va ţinè numai Luni în 20 Dec. n. Deci pentru orientarea celor pe care i privesce ne grăbim a aduce la cunoscinţă disposiţia cea autentică despre ḑiua întrunirei adunărei generale a comitatului.

* („Din poesiile lui *Andreiu Mureşanu*“.) Onorabila vĕduvă a bardului naţional, din a cărui liră a rĕsunat în 1848 „Deşteaptă-te Române!“, a pus sub presa *tipografiei archidiecesane* o ediţie nouă a colecţiunei de poesii, pe care Andreiu Mureşanu a publicat-o cu litere *cirilice* în 1862. Ediţia nouă, a cărui tipărire, se va termina în ḑilele aceste, se deosebesce de cea veche înainte de toate prin literele *latine*, şi apoi prin mai multe adause poetice, cari aparţin numai acestei ediţiuni noue. Tipariul, hârtia şi întru tot adjustarea cărţei va corespunde în privirea eleganţei chiar unor pretensiuni rigoroase.

Anunciul acesta anticipat slugească totodată drept desluşire dată unor „editori“ prea zeloşi ca dl Fekete-Negrutiu din Gherla, care — avênd nisce teorii de drept prea ciudate — îşi permite în anunciuri literare a soma *„pre toţi aceia cari ar ţinè la dreptul de proprietate“*, ca ei negreşit sĕ-'l încunosciinţeze pe Domnia Sa despre aceasta până la un termin hotărît (1|13 Ianuarie 1881), căci neurmând *proprietarul* (!) astfel, „editorul“ numai decât („în 2|14 Ianuarie 1881“) va dispune însuşi de proprietate...

Trop de — zèle! dle „editor“!

* (Bal românesc în Budapesta). Junimea română din Budapesta şi anul acesta face mari pregătiri pentru arangiara unui bal românesc, al cărui venit curat e destinat pentru societatea „Petru Maior“. Comitetul arangiator e compus în următorul mod: Preşedinte: Gerasim Raţ; vicepresidenţi: Emil cavaler de Puşcariu şi Alesandru Duma. Membrii: Constantin cavaler de Aldulian, Emil de Bardosy (secretaria), Virgiliu Bogdan, Georgiu Crenicean (cassariu) Ioan Dragos, Iacob Maior, Ioan Meţian, Ioan Negrean, Emiliu Poruţiu, Ladislau Pap-Szilagy, Nicolau Rednean, Petru Roşca, Iuliu Schelegean. La acest bal vor juca 12 tineri români jocul naţional „Căluşerul“ în costume naţionale, căci acest joc a secerat şi la balul român din fărşangul trecut lauda şi admirarea străinilor. „Vătavul“ va fi domnul Iacob Maior, medic. în anul al V-lea.

* (Incidentul „Bartha“). Comisiunea esmisă pentru cercetarea acestei afaceri a sistat consultările înainte de a'şi putè termina definitiv chemarea. Pricina acestei sistări — după cum ḑice „Egyetértés“ — ar fi un conflict, ce s'a născut între membrii

---

Aceste le scrie „Familia“.

Da, toate sûnt adevĕrate, dar — le scrie „Familia“.

Dl Vulcanu se îndignează de modul cum dl Negrutiu redactează...

Draeu'i ḑice prumbea!“
— Şi'i mai negru decât ea.

Dar' cum se redactează oare „Seḑĕtoarea“, cum „Familia“?

Sĕ vedem.

Avem un numĕr din „Şeḑĕtoare“.

Ce conţine oare?

O disertaţiune — reprodusă.

O poesie ca vai de ea, reprodusă şi aceea din „Familia“.

Ba incă şi o ilustraţiune reprodusă din „Familia“.

Noutăţi, reproduse vorbă de vorbă, literă de literă din „Familie“ — Aşa redactează dl Vulcan „Şeḑătoarea“. Negreşit, că e uşor a redacta în acet mod nu douĕ, ci douĕḑeci de jurnale! Toate ilustraţiunile, noutăţile, etc. din „Familia“ le mai tipăresce odată în „Şeḑătoare“; Şi aceasta o face fără nici o mustrare de consciinţă!

Eu aşi da dlui Vulcanu un sfat, dacă nu'i va fi cu supĕrare. Sĕ lase cel puţin titlul „Şeḑĕtoarei“ şi sĕ'l înlocuească cu „Revista Familiei“ sau „Familiuţa“, ca astfel cel puţin oamenii sĕ nu'l creadă redactor la douĕ foi, pe când în faptă nu e de loc.

Căci „Familia“, se redactează ea altfel decât „Şeḑĕtoarea“ şi „Amicul Familiei“?

Sĕ vedem.

Ori cine poate uşor constata, că partea cea mai mare a materialului din „Familia“ o compun:

1. Noutăţile, toate reproduse, şi cari cuprind jumĕtate din foaie, une-ori şi mai mult.

2. Câte un roman tradus — de esemplu „Secretele Castelului“ tradus deja de mai nainte în româneşte — şi cunoscut publicului român — de nu l-ar mai fi cunoscut de loc! E drept că i s'a schimbat titlul din „Vrăjitoarea roşie“ în „Secretele castelului (?!)“, dar numai atât.

Apoi din când în când câte un roman de ale dlui Vulcan — despre care'mi voiu lua permisiunea a vorbì de altă dată mai pe larg, şi cu deosebire despre „minunata compunere“ „Barbu Strimbu“, roman în 3 tomuri (?!) — ultimul op (!) al dlui Vulcanu. Atunci se va alege ce plătesce.

Aşa redactează dl Vulcanu!

Mai voiţi esemple?

1. Portretul lui Gambetta din 1879 Nr. 9 — asemenaţil cu portretul lui Gambetta din 1871 Nr. 5 — e tocmai pe tocmai.

2. Portretul A. S. R. Carol I. în 1866, în 1869, în 1876, în 1878, de patru-ori în curs de 12 ani — acelaşi portret!

3. Unul şi acelaşi portret ni se dă în 1871 Nr 10 ca: „doamna Flóre“ şi în 1877 Nr. 1. ca „doamna Stanca“!

* * *

Aţi vĕḑut cum se redactează jurnalele noastre literare de dincoace. — Ca sĕ fiu redactor à la donii Negrutiu şi Vulcanu, n'am de cât sĕ traduc vre un roman angles (!) sau francez şi sĕ îndop la jurnalul meu păn'o striga, că'l doare, — apoi din când în când sĕ mai forfec ceva noutăţi, sĕ mai umplu câte o pagină cu anunciuri, (chiar şi acele reproduse numai cu scirea lui Dumneḑeu sfântul şi fără ca sĕ mĕ roage nici dracul cu atât mai puţin sĕ'mi plătească — cum făcea „Familia“) — apoi din când în când s'o mai scrintesc cu câte un roman, à la „Barbu strîmbu în Europa“ — scris de silă şi nevoie, — cum a dat Dumneḑeu, şi — eată-mĕ redactor! —

Post Scriptum. Cele ce le-am spus, măturisesc' nu sûnt tot ce voiam sĕ spun. De o cam dată însĕ, şi pentru a arĕta şi dovedì cele douĕ puncte ce'mi-am propus, cred că au fost destule. Sperez însĕ, iubiţi cetitori, că în curênd ne vom revedè în foiţa „Telegrafului român“, căci nu mĕ lasă inima sĕ nu vorbesc mai îndetaliu despre toate jurnalele noastre literare — beletristice, şi cu deosebire despre operele şi publicaţiunile dlui I. Vulcanu şi Negrutiu. Acele articole, cetitorul sĕ civili și militari ai comisiunei. Membrii civili adecă au cerut, ca pertractările membrilor militari sĕ fie publice, ca așa sĕ poată lua și ei parte la ele. Comisiunea militară însĕ respingênd cererea aceasta s'au sistat toate pertractările.

* (Inspectoratele de dare) din comitatul Târnavei mici și al Făgărașului cu 31 Dec. n. se cassează și agendele lor se vor purta din 1 Ian. 1881 de inspectoratul de dare al comitatului Târnavei mari respective al comitatului Brașovului.

* (Erariul contra magnaților). Comunele ținetoare de dominiul erarial gherlean precum sûnt: Dobricul Lăpușului, Cufoaie, Văleni și Ciobăncuța în anul 1803 fură zălogite contelui Adam Teleky pentru suma de 18,539 fl. 58$\frac{1}{18}$ cr. subt condiția, ca contele sĕ fie obligat, a restituì erariului ace te posesiuni pentru suma numită. In anul 1831 fiscul a voit sĕ rescumpere satele zălogite. Posesorii deatunci însĕ opunênduse rescumpĕrărei siliră erariul a încamina proces contra lor. Acest proces trecênd preste revoluția din 1848/9 și peste era absolutistică urmată după revoluție s'a terminat abia în anul 1878. Competentul tribunal din Dej condamnà pre posesorii presenți ai numitelor domeniuri și adecă pre conteasa Carol Degenfeld, născută Auguste Teleky, pre conteasa Teleky născută Clementine Teleky, conteasa Iuliu Andrassy născută Catinca Kendeffy, pre baroneasa Lupu Wesselenyi, născută Rosalia Kendeffy, pre contele Emeric Degenfeld ș. a. m. m. la edarea acelor dominiuri erariului în termin de 15 ḑile. Această sentență fiind întărita atât din partea tablei regesci din Mureș-Oșorheiu, cât și din partea Curiei ca tribunalul suprem și ultima instanță, a întrat în putere de lege.

* (Colegiul pentru alegerea episcopilor.) Cetim sub titlul acesta în foile de preste Carpați: Ședința de Duminică 30 Noemvre se deschide la ora 2 d. a. sub președința Em. S. Mitropolitul primat, fiind presenți Em. L. cei doi mitropoliți, și 5 episcopi, membrii ai Sinodului, 32 d-nii senatori și 77 d-ni deputați, în total 116 membri. Em. Sa Metropolitul primat anunță că colegiul este convocat pentru a alege pe episcopul eparchiei Râmnicul Noul Severin și roagă pe Em. L Episcopii și pe d-ni senatori a procedă la vot.

Procedânduse la votare la despoiarea scrutinului sĕ constată că au întrunit:

Em. S. archiereul Iosef Bobulescu 96 Cal. Orlean 20 voturi din 121 votanți au fost 5 bilete albe și o abținere.

Em. S. Iosef Bobulescu este proclamat episcop de Râmnic.

Em. S. Bobulecu, luând cuvêntul ḑice că e adânc mișcat de increderea ce-i s'a dat. Ori ce espresiuni ar întrebuința spre a mulțămì ar fi mai pre jos de simțimintele de recunoscință ce are în sufletul sĕu. Nu poate mulțămi. Altfel de cât a promite solemn că, în faptele-i, ca episcop, se va inspira de faptele marilor sei predecesori, de simțimintele elementului românesc oltean, în mijlocul căruia e trămis (aplause) și unde va duce cu pacea, unirea și caritatea (aplause). Tare cu credința în misericordia lui D-ḑeu, care a voit a 'l readuce la acest mare și înalt grad, promite încă odată a face, în sfera puterilor sale, binele.

Ca păstor va fi tot-dauna acolo unde va fi și turma.

Sĕ trăească A. S. R. Carol I! Sĕ trăească A. S. R. Doamna!

Sĕ trăească representanții națiunii!

Sĕ trăiască guvernul!

* (Cutremur fără sfêrșit). În Agram s'a repețit în 11 Dec. mai de multe ori cutremurul. Eată ce ne spune „Agr. Ztg.“ O sguduitură domoală, ce s'a întêmplat pe la douĕsprĕḑece și jumĕtate noaptea nu s'a simțit de cei mai mulți locuitori fiind timpul somnului dintâiu. Pe la 3 oare 24 minute dimineața însĕ sunà o sguduitură vehementă în direcțiunea Nordost spre Sudest. Cutremurul durând 2 secunde a fost mai așa de vechement ca cel simțit în noaptea de 7 spre 8 Dec. n. In etagele deasupra sunau ferestrile și ici colo cadea și varul depe ziduri. Despre asemenea cutremuri se scrie acuma și din Germania medie cu deosebire din ținutul sudic de Taunus. Așa de esemplu în Wiesbaden, unde dupăcum se scrie deacolo, în 9 Dec. noaptea s'a simțit în troate părțile orașului o sguduitură bunișoară.

* (Mareșalul Bazaine) face în Madrid o colectă de bani pentru călugării belgiani alungați din Francia.

* (Un pod întreg de oțel) în lungime de 1067 metri este zidit preste rîul Missuri în America. Acest pod, unicul în feliul sĕu în toată lumea, este dat comunicației din anul trecut și se ține de calea ferată Chicago-Alten.

* (Profesorul Meynert despre sediul sufletului.) Profesorul Meynert din Viena ținu în ḑilele trecute o disertație despre sediul sufletului. Părerile distinsului psichiatru au culminat în argumentarea tesei dovedită până la evidența de fisiologii mai noi, că la producerea manifestărilor fisice și psichice nu colucrează toți creerii și că fie-care manifestare de natură fisică și psichică ar fi opera activităței unei părți locale creerilor. El susține această tesă referindu-se la esperimentele multiple și minunate de cari psichiologii s'au folosit asupra animalelor viețuitoare, și a pus în evidență, prin table colorate, funcțiunile părților locale ale creerilor. Cu cât aceste centre vor fi mai numeroase, cu atât capacitatea creerilor va fi mai mare; nu mărimea ci singur numĕrul circumvoluțiunilor hotăresce puterile spirituale ale individului.

Profesorul Meynert admite, că cercetarea omenească are sĕ întêmpine pe a acest tĕrîm mari dificultăți; cercetarea omenească, care vrea sĕ deslege cu mijloace atât de insuficiente enigmele nesfîrșitului univers. Tocmai pentru că ținta urmărită este însĕ atât de mare și de sublimă, oamenii stiinței sĕ nu descurageze de fel.

(R. L.)

* (Timpul). Precând pe la Sibiiu și giur domnesce timp de primăvară împreunat cu ploi, se scrie din Galați cu datul de 13 Dec. n. că peacolo domneasce o earnă strictă cu un frig de 13 grade. Prin Rusia a înghețat toate rîurile tun, încât mai multe firme de spedituri au întreprins așeḑarea de căi ferate pe ghiață spre transportarea marfurilor.

---

bine voiască a le privì ca comentarie la aceasta.

Brașov în Noemvre 1880.

A. I. Castor.

Deșì nu sûntem neprietini unei critice literare cât de severe, fie ea îndreptată chiar și în contra noastră: totuși ne simțim îndemnați, a face reservele noastre față cu unele asprimi ale articolului precedent, cu deosebire încât aceste privesc pe redactorul „Familiei“ și „Șeḑĕtorei“, care mai cu seamă în timpul din urmă a dat doveḑi de multă sirguință întru propagarea întreprinderilor sale literare.

Redacțiunea.

Bursa de Viena și Pesta

din 14 Decemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.5	110.15
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.20	82.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.—	100.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.25	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.65	125.75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.60	98.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	96.50	96.50
Obligațiuni urbariale temeșiane .	95.25	96.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	95.—	95.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	95.—	94.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.75	95.
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.80	72.80
Datorie de stat în argint . . .	73.75	73.80
Renta de aur austriacă	87.45	87.50
Sorți de stat dela 1860 . . .	87.45	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	131.80	825.—
Acțiuni de credit austr. . . .	825.—	287.80
Acțiuni de bancă de credit ung.	287.40	263.—
Sorți unguresci cu premii . . .	262.50	110.25
Sorți de regularea Tisei . . .	107.50	107.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.58
Napoleon	9.38	9.39
100 marce nemțesci	58.20	58.10
London (pe polița de trei luni) .	117.75	117.80

Economic.

Mediaș, 9 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu 7.50—8; Grâu sĕcăreț fl. 6.40—6.80; Sĕcară fl. 5.40—6. Ovĕs fl 2.—2.40; Cucuruz fl. 3.—3.25; Sĕmênță de cânepă fl. 3.50—5; Fasole fl. 5.—5.50 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.80—2.10; Fên fl. 1.20—1.40; cel vechiu; cel nou fl. ——; Cânepă fl. 24—26; Slănină pro 100 chilo: fl. 48—65; unsoare de porc fl. 60; Sĕu de luminări fl. 32—46; Spirt pro grad cr. 10; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 40— cr. carne de vițĕl 40 cr.; carne de berbece 24 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi au fost bine cercetat.

Brașov, 10 Decemvre n. Pro hectolitră Grâu fl. 5.50--8.50; Grâu sĕcăreț fl. 6.30; Sĕcară fl. 5.40—fl..50; Orz fl 3.50—3.80; Ovĕs fl 1.05—2.; Cucuruz 5 3.20; Mălaiu fl. 4 30; Mazere fl. 6; Linte fl. 10.30; Fasole fl 4.50; Sĕmânță de in fl. 11.20 Sĕmênță de cânepă fl 4.20; Cartofi fl. 1.10, pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 carne carne de vițel — cr. de berbece 28 cr.. Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 11 Dec. Deșì neam esprimat pàrerea în raportul trecut, că semnele descrise atunci ne proroce scvenirea timpului rece și plin de zăpadă a ernei, cu bucurie trebue sĕ raportăm, că earna în sensul adeverat și obicinuită pe vremea aceasta încă nu nea venit. Veḑi bine am petrecut ḑilele dintâiu ale septĕmânei trecute mai mult prin case, căci într'adever temperatura devenise rece, ploând ici colo mestecat cu puțină ninsoare- Sĕ se pună însĕ zăpadă, cum este datina și sĕ și aștepta, nici vorbă. Timpul în ḑilele din urmă ale sĕptĕmânei trecute deveni earăși senin și cu deosebire preste ḑi foarte cald, încât într'adever, cugetai că ești în timpul cel mai plăcut de primăvară. Toate aceste înaintează însĕ rĕul, că se înmulțesc soarecii de pe câmp, cari până acuma încă n'au făcut firesce nici o stricăciune, dară dăcă nu va venì zăpada încă vreo sĕptĕmână doauĕ, atunci ne temem tare, că holdele cele frumoase vor avè sĕ sufere mult prin ei, cari le rod rădĕcinile și le cășunează vestejirea. Avem însĕ nădejde, că tot trebue sĕ căpĕtăm zăpadă schimbânduse temperatura în ḑiua de urmă a sĕptemâne trecute Comunicația pretutindeni este foarte viuaie, negoațele foarte mulțămitoare și prețurile articlelor nici prea scumpe nici prea eftine. In privința acestora notăm în special Grâul la 70,000 m. m. s'a vêndut cu fl. 10—11.75; Sĕcara 4000 m. m. cu fl. 9.80—10.20; Orzul la 7000 m. m. cu fl. 6—6.50; ovĕsul 5000 m. m. cu fl. 5—6.25; cucuruzul 8000 m. m. cu fl. 5—5.90; tâina nici de astă dată n'a cam trecut, asemenea și păstăioasele; lânile s'au vêndut cu fl. 2—3.25 per chilogram;

Porcii în numer total de preste 69 de mii capete au avut trecere viuaie. Din Ungaria de jos au fost peste 4000, din România numai vreo 60 și din Ardeal la 40 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 64—65; slănina cu fl. 51—52; sĕul cu fl. 47—48; spirtul *en gros* cu fl. 31—32.50; *en detail* cu fl. 33—34 50;

Peile n'au fost căutate și cari s'au putut vinde au trecut abia cu prețiuile de mai înainte.

CONCURS.

La scoala confes. gr. or. română din comuna Zorlontinul-mic protopresbiteratul Caransebeșului, are a se întregì stațiunea învĕțătoreazcă, penttu carea se escrie concurs cu terminul până la finea lui Ianuarie 1881 vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul învĕțătoresc în bani gata 250 fl.
2. Douĕ jugere pământ arĕtoriu în estravilane.
3. Cortel liber cu 3 încăperi precum și $\frac{3}{4}$ juger grădină.
5. Opt (8) metri lemne.

Doritorii de a se aplica ca învĕțători la această stațiune au sĕ'și subscearnă cererile lor înzestrate cu documentele provĕḑute în „Statutul organic“ și regulamentului congresual din 1878 inspecțiunei scol. gr. or. rom. în Zorlontiu-mic.

1—2 *Comitetul parochial.*

Nr. 261. 3—3

Prolungire de concurs.

Concursul pentru stațiunea învĕțătorească din comuna Certeș cu salariu anual de 150 fl. cuartir și lemne pentru foc se prolungeșce până la 15 Decemvre 1880. st. v.

Concurenții au a'și substerne suplicele lor, proveḑute cu atestatele de cualificățiune, la oficiul protopresbiteral gr. or. al Gioagiului I. Hondol per Deva.

[72] 2--3

Noi vindem depositul nostru de mărfuri cu adjustament cu tot foarte eftin. Reflectanții sĕ se adreseze direct cătră noi.

Adolf & Leopold Fleissig,
prăvălie de mărfuri de tăiat în Făgăraș.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, și casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie și totdeauna cu succes, și în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja.

[66] 20—24

FABRICĂ
de
vestminte rituale (odăjdii) și recuisite bisericesci
de rit latin și grec.

Vestminte de liturgie, dalmatice, pluviale, albe, rochette, prapori, flamuri monstranțe, potire, ciboriuri, cădelnițe, candele, sfeșnice din argint de china și de probă. Recuisite pentru Pontificale foarte bogat ajustate și cu prețurile cele mai convenabile.

Zambach și Gavora,
în Budapesta strada Vațului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Comande se efectuesc în timpul cel mai scurt și prompt. — Obiectele care nu convin se schimbă cu altele.

[73] 1—12

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 144. Sibiiu, Sâmbătă 6 Decemvre 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Decemvre.

Dieta Ungariei merge către vacanţele crăciunului. Casa deputaţilor, şedinţă de şedinţă, scapără schîntei de oposiţiune când contra guvernului, când contra armatei comune, dar în cele mai multe casuri votează proiectele guvernului. În şedinţa dela 15 Decemvre n. a fost desbaterea contingentului de recruţi, care a servit oposiţiunei de substrat la vĕrsarea focului oposiţional asupra armatei comune.

In casa deputaţilor austriacă s'a început o luptă aprigă între constituţionali şi între guvern. „Pester Lloyd", luând notiţă despre lupta aceasta ḑice, că lupta s'a început din partea constituţionalilor cu bărbaţii cei mai moderaţi, dar şi acestia s'au folosit de arme foarte ager ascuţite. Din discursul unui dintre acesti moderaţi (Plener), constată „P. Ll." în deosebi, se vede o reciprocitate între curenturile politice din Ungaria şi Austria. In Ungaria a început radicalismul a se ivì mai tare decând s'a simţit şi cunoscut tendenţa şi slăbiciunea lui Taaffe. Arma aceasta nu prinde în Uugaria. Insuşi coresp. lui „P. Ll." nu admite, că tendenţa şi slăbiciunea lui Taaffe ar fi causa, de radicalii Maghiari păşesc cu atâta îndrăsneală.

Resultatul, resultatul luptei! Constituţionalii din Cislaitania încep de multe ori cu entusiasm şi vehemenţă ca pe urmă sĕ adoarmă.

Foile din Bucuresci ce ne-au sosit sûnt unisono indignate asupra atentatului contra Brătianu. Coloritul atentatului încă nu este constatat. Nu se scie dacă este o resbunare personală sau un atentat politic. „Telegraful" spune, că în noaptea dela 2 spre 3 Decemvre s'au arestat 20 persoane, între cari fraţii Dunca, Haralambie Grandea, şi dr. Borş.

Bălăceanu, trimisul României pe lângă curtea din Viena a demisionat. O telegramă dela Bucuresci susţine, că Bălăceanu nu a demisionat din motive politice, ci din motive personale. (Avant-projetul?)

Liga irică a dus-o departe. Ea s'a constituit în guvern formal şi a început a 'şi împărţi resorturile.

Afacerea din Agria în parlament.

În urmă afacerea cu stindardul din Agria a ajuns şi în dieta ţerei. Ea a dat impuls la o desbatere, care a durat două ḑile.

În şedinţa dela 13 Decemvre n. petiţiunile cetăţii Agria şi a altor municipii s'au pus la ordinea ḑilei.

Raportorul T. Vécsey: Petiţiunea cetăţii Agria începe prin a constata că publicul de acolo a trăit mulţi ani în armonia cea mai frumoasă cu militarii şi voiesce a păstra acest raport armonic şi pe viitoriu. Aceste esperienţe plăcute s'au turburat prin incidentul din Iuniu, când cu ocasiunea esercitielor militare stindardul Ungariei a lipsit de pe corturi, un lucru, care până atunci nu se mai întêmplase, din contră până acì stindardul unguresc la toate ocasiunile luase locul cuvenit. În Iuniu s'a întêmplat pentru prima dată, că cetăţenii nu au vĕḑut stindardul unguresc, motivul nu era cunoscut nici corpului oficieresc; numai unii erau de credinţa, că colonelul locotenent ar fi oprit desfăşurarea stindardului, numind stindardul nostru cu dispreţ sdranţă. Cetatea avea îndoieli, ea ḑice în representaţiunea sa: dacă gomotul nu e adevĕrat trebue sĕ i se dea colonelului locotenent satisfacţiune, ear' dacă este adevĕrat, legea pretinde o satisfacţiune rigoroasă.

Dintr'altele „cetatea s'ar bucura foarte, dacă scirea pe basa unei cercetări s'ar desminţì şi ar regreta foarte dacă bravul corp al oficierilor s'ar încurca în acest lucru neplăcut".

Ambele cercetări s'au făcut în regulă la disposiţiunea ministrului de interne. Dintr'ênsele s'au vĕḑut, că în 4 Octomvre 1879 la ḑiua onomastică a Măiestăţii Sale grădina oficierilor din Agria s'a decorat cu diverse stindarde, între care după vechiul obiceiu şi cu stindarde unguresci, cari fluturau acolo, neînsultate şi nedelăturate de nimenea, serbătoarea întreagă decursese fără nici o disarmonie. După cum constată cercetarea, Seemann a dispus ca un stindard, sĕ fie îndepărtat, nu însĕ pentrucă era unguresc, ci pentrucă era rupt şi murdar, şi cu aceasta ocasiune el se folosì în cerc privat de cuvêntul „sdranţă".

După părerea mea stindardul putea fi lăsat acolo, pentrucă un stindard nu'şi perde valoarea dacă e usat, dar trebue sĕ'i credem lui Seemann, când declară serbătoresce, că „nu a avut nici pe departe intenţiunea, de a insulta stindardul naţional", pentrucă ordinul seu se refera numai la unul dintre stindarde, ear celalalt fu lăsat la locul seu, mai departe pentrucă declaraţiunea lui Seemann fu recunoscută de liniştitoare şi din partea celor ce cereau satisfacţinne cavalerească — acestia au reces dela duel — şi în fine pentrucă resultatul a confirmat presumţiunea cetăţenilor din Agria, cari înşişi doriau, ca scirea sĕ nu fie adevĕrată.

Guvernul a raportat comisiunei, că omisiunea din Iuniu, care nu o aprobează nimenea, s'a reparat, şi în această privinţă nici representaţiunea din Noemvre a cetăţii Agria nu mai face nici o plânsoare. Din raporturi oficiale scim mai departe, că stindardul naţional şi de atunci încoace se desfăşură în ţeara întreagă la serbători curat militare şi se bucură în genere la armata comună de onoarea cuvenită unui stindard naţional. Această împregiurare mĕ mulţemesce pe mine ca Ungur.

Cercetarea oficială cerută de cetatea Agria, al cărei resultat s'a relevat deja, coincide cu verdictul, ce s'a adus de tribunalul de onoare în afacerea cu stindardul, verdict, care a liniştit nu numai pe cunoscuţii cavaleri şi bărbaţi patriotici, cari provocaseră pe Seemann la duel, ci a corespuns şi bunei opiniuni ce o are Agria pentru corpul oficerilor.

Dar cu toate aceste cetatea Agria în a doua petiţiune a sa declară, că nu poate lua cu satisfacţiune la cunoscinţă resultatul cercetărei, ci cere o nouă cercetare judecătorească, precând în prima petiţiune nu era vorba de o comisiune micstă. Această petiţiune nouă nu e motivată cu nimic din partea cetăţii. Eu nu doresc ca bunele relaţiuni în şirurile armatei, de care e inspirată prima petiţiune, sĕ se amărească printr'o neîncredere nemotivată ce ar resulta dintr'o „comisiune nouă miscta."

Comisiunea petiţionară după starea lucrurilor nu se află îndemnată a propune o asemenea comisiune nouă în casul concret de faţă. Încât pentru garanţiele ce se cer ca în viitor emblemele naţionale sĕ fie respectate, codul penal militar 'e de acord cu codul penal civil. Stabilirea acestui acord a devenit cu deosebire dela 1 Septemvre a. c. când s'a înactivat codul nostru penal modern, o cestiune ardentă, pentrucă un cod penal militar e o dorinţă legitimă, fiind-că sûntem cu toţii îndatoraţi a servì în armată 12 ani din cei mai frumoşi ai vieţii. Din aceste consideraţiuni recomând primirea propunerei comisiunei. (Aprobări viue în dreapta.)

B. Komjathy cere substernerea actelor de instrucţiune.

Raportorul Vécsey: Comisiunea cere în unele casuri desluşiri dela guvern, care de obiceiu se dau şi în scris; în cestiunea de faţă guvernul s'a pronunciat cu graiul în comisiune.

B. Komjáthy: Am cunoscinţă că ministrul president a refusat a substerne protocoalele de instrucţiune

---

FOIŢA.

Esposiţiunea naţională.

(Încheiere).

V.

Spre a completa schiţa, ce ne am propus, a face asupra esposiţiunii *Concordiei române*, ne remâne sĕ vorbim despre anecse şi despre curte.

Anecsele sûnt în numĕr de 4; vom ḑice câteva cuvinte despre fie care în parte.

Coborînd scara, întimpinăm la dreapta şi la stânga eşirei mostre din fabrica de cărămidă a dlui ingeniar Cerchez (Bucuresci) şi peatra de pavat dela Belia (Prahova) care se esploatează de primăria Capitalei.

Esploatarea acestei cariere nu este fără însemnătate, mai cu osebire pentru locuitorii Capitalei; căci până la descoperirea ei de către d. ingeniar Cucu, granitul pentru pavagiu se aducea tocmai din Scotia şi costă mult pe contribuali. Din această causă, pavarea Capitalei mergea foarte încet.

A fost dar fericită ideea actualului consiliu comunal de a esplora munţii României, pentrucă ea a avut de resultat nu numai de a grăbì pavarea oraşului, ci şi de a oprì sĕ se ducă în străinătate o însemnată câtăţime de bani. Peatra dela Belia espusă de primăria Capitalei este dar semnul unei gospodării înţelepte.

Mai departe zărim patru grupe de bombe conice şi sferice, lucrate la stabilimentul de artilerie.

Ne aflăm acum în faţa micuţului teatru, în care astăvară s'au dat diferite representaţiuni atât pentru distracţiunea membrilor „Concordiei române", cât şi pentru ajutorarea scoalei froebeliane, înfiinţată de această societate.

De astădată scena înfiinţează în realitate, nu ca la teatru, o micuţă prăvălie, încărcată cu o mulţime de mĕrunţişuri, din care visitătorii se grăbesc a cumpĕra ca „suvenir dela esposiţiune", cum ḑice cel însărcinat cu vênḑarea:

În stânga uşei găsi mai multe mostre de făină de grâude-a dlui Stirbey (Buftea); mostre de vas dela fabricele dlor C. Porumbar şi C. I. Zamfirescu; saci cu ciment din fabrica dlui C. Porumbaru; mostre din pulvĕria statului (Tîrguşoru); mai departe chibriturile fabricei dela Filaret; petroleu rafinat dela Buzeu; uleu şi unsoare minerală (Gr. C. Monteoru); ceară, faguri de miere şi luminări de ceară espuse de mai mulţi fabricanţi români; săpun ordinar şi săpun de lucs şi în sfêrşit o mulţime de obiecte sculptate în peatră şi în lemn la diferitele penitenciare din ţeară.

Trecem la anecsa II.

Acì găsim două trăsuri, lucrate de doi căruţaşi români, care nu lasă nimic de dorit nici în privinţa lucsului, nici a solidităţii. Una mai cu osebire se distinge printr'o folositoare invenţiune a fabricantului; scaunul de dinainte nu se vede; el este ascuns sub capră şi printr'un mecanism poate fi scos, ori când e trebuinţă de el. Această invenţiune înfăţişează folos, atât pentru frumseţea, cât şi pentru soliditatea trăsurei.

Tot aici mai sunt: un teasc de struguri, roate şi trăsure, un plug cu patru feare şi o machină de bucătărie, espuse de scoala de meserii din Bucuresci; machina a atras atenţiunea nu numai prin soliditatea, ci şi prin eftinătatea ei. Muşteriu s'a găsit numai decât pentru această machină.

În fund, sûnt: o colecţiune de lucruri de dogărie, rogojini şi coşuri, mostre de piei tăbăcite şi materiale ce servesc la tăbăcirei şi în sfêrşit mai multe mostre de grâu, porumb, sfecle de zachar, cari — de şi nu fac parte din programă — au fost însĕ espuse, ca meritând într'adevĕr sĕ fie vĕḑute.

Anecsa III s'ar putè numì secţiunea machinelor. Acì au espus scoala technică din Iaşi şi cea din Bucuresci produse de ale lor în ramura machinăriei. Scoala din Iaşi a avut nimerita idee de a trimite o locomobilă în miniatură, care funcţionează, chiar sub ochii publicului, punênd în mişcare o machină de treerat şi o moară cu două petre, amêndouă earăşi reduse!

Scoala din Bucuresci a espus mai multe feliuri de machine cu abur, o broască după sistema Wertheim; sonerii electrice şi mai multe alte lucrări.

în comisiunea petiţionară, şi adecă din mai multe motive, între altele şi din motivul: că dênsul a făcut din substernere o cestiune de încredere. Dar substernerea unui protocol de instrucţiune nu poate fi nici când o cestiune de încredere, mai ales când cere interesul guvernului. Cestiunea e foarte însemnată şi de aceea nu aşi vrea sě se ia disposiţiuni precipitate.

Oratorul face o propunere de amênare şi cere, ca ministrul president sě fie îndrumat a substerne, dacă se poate, îndată, ear' dacă nu se poate acum, înainte de ferii protocoalele de instrucţiune luate în Aug.

Oratorul acusă guvernul, că se supune clicei militare şi nu cutează a se opune stărilor militare escepţionale, chiar şi când e vorba de onoarea naţiunei. Sau că Seemann e vinovat, şi în casul acesta onoarea naţiunei cere, ca actele sě se substearnă, sau nu e vinovat şi atunci onoarea militarilor cere aceasta. Recomândă primirea propunerei sale de amênare.

(Va urma).

Atentatul contra d-lui I. C. Brătianu.

În privinţa odiosului atentat comis în contra prim-ministrului român Ioan Brătianu, reproduce „Resboiul“ după „l'Indépendance roumaine“ următoarele informaţiuni detaliate.

Un atentat s'a comis a seară (2 Dec.) asupra persoanei d-lui Ioan Brătianu, presidentul consiliului de ministri. Credem că această laşă tentativă, care din fericire n'a succes, nu este de cât opera unui nebun (maniac). Cât pentru noi, nu putem de cât sě stigmatisăm din toate puterile o faptă aşa de infamă ca acea săvêrşită de Pietraru. Într'o ţeară liberă ca a noastră, unde avem libertatea presei, a întrunirilor publice, în sfîrşit toate mijloacele legale spre a se esprima ideile, chiar cele mai subversive, asasinatul politic nu poate avè nici o circumstanţă atenuantă. Astfel, cu toate sgomotele ce circulă şi cu toate declaraţiunile criminalului, cari ar da sě se înţeleagă, că tentativa de asasinat este resultatul unui complot, urzit şi esecutat de o societate secretă, noi stăruim a crede, că politica este cu totul străină de acest lucru.

Pietraru, pentru noi, este un asasin vulgar, nimic mai mult. Poate el sě se încerce cât de mult a'şi acoperì crima cu vorbele de patrie, nimeni nu'l va lua în serios. Patria, departe de a autorisa asemenea escese, le desaprobă sus şi tare. Patria voesce lupta legală, ear' nu crima, asasinatul. De aminteri, asasinul este un om fără moralitate. Din aměnuntele ce dăm mai la vale se va vedè adevěratul mobil al crimei, mobil unde patriotismul n'are nici un amestec. O repetăm: aci este vorba de o tentativă vulgară de asasinat, de o crimă de drept comun, care va trebuì repedepsită cu toată asprimea legilor.

Atentatul.

A seară, în momentul când d. Ioan Brătianu, preşedintele consiliului, părăsia Camera deputaţilor, un individ armat cu un cuţit se aruncă asupra lui. Dl Brătianu, când ajunsese la uşa de întrare a deputaţilor, ḑisese sergentului de oraş ce se afla acolo de serviciu, ca sě'i aducă o birjă. Sergentul plecà îndată şi în timpul acesta d. Brătianu scoborî treptele peronului şi păşì în curtea Metropoliei spre întrarea tribunei damelor; când ajunse lângă această întrare, un individ se apropie repede de dênsul. Apucându-l cu mâna stângă de umĕr, cu cea dreaptă 'i dete o lovitură de cuţit în piept. Din fericire, d. Brătianu nu 'şi perdu presenţa de spirit. El puse mâna pe asasin, şi scuturându'l din toate puterile isbutì sě'i pareze lovitura. Cu toate aceste asasinul căuta prin cele mai mari silinţe sě lovească pe d. Brătianu şi nu scim cum s'ar fi terminat lupta, dacă în acel moment n'ar fi sărit în ajutor d. I. Goga, cestorul Camerei, care tocmai atunci se urcase în trăsură şi veḑuse de departe această scenă. Dl Goga avea un baston destul de tare cu mânierul de os. Ajungênd aproape de asasin, începu sě'l lovească în cap. Sângele ţişnì, dar nu'l făcù sě se dea în laturi: din contră asasinul 'şi îndoia puterile, şi în momentul, când ridicà mâna spre a lovì, d. Goga i dete peste mână o lovitură de baston aşa de teribilă în cât cuţitul se sfărâmà în patru bucăţi. Bucăţile căḑură jos: numai mânerul cu un vêrf la lamă remase în mâna asasinului; turbarea sa era aşa de mare în cât încercà din nou sě se lupte, şi reuşì cu această sfărâmătură de cuţit de bucătărie sě rănească pe d. Brătianu la arcada sprâncenei din stânga şi d'asupra urechei din aceeaşi parte. În timpul acesta mai mulţi deputaţi, atraşi de sgomot, alergară şi cu toţii împreună isbutiră ca sě scape pe presidentul consiliului şi sě aresteze pe asasin.

Atunci se constatà, că hainele d-lui Brătianu erau străpunse la piept; prima lovitură de cuţit, dată de asasin, făcuse aceasta. Totuşi afară de cele douĕ răni uşoare de cari am vorbit, primul ministru n'a fost atins nicăiri. Arma asasinului era un cuţit de bucătărie lung de 20 centimetri.

Arestarea

Asasinul desarmat fn arestat. Cu toate aceste trebue sě spunem, că d. Brătianu nu'l lăsase din mână în tot timpul luptei, şi că în realitate el însuşi l'a arestat.

— Miserabile, ḑise un deputat asasinului, ce ai făcut?

— Ceea ce am făcut, respunse acesta, s'ar fi făcut de un altul, dacă n'aşi fi făcut-o eu.

Doi sergenţi de oraş fură însărcinaţi sě'l ducă la comisia colorei de albastru. Acolo el fu pânsat pentru că'i curgea mult sânge din rănile dela cap şi mână; apoi după câteva minute fu condus la prefectura poliţiei.

Asasinul

Asasinul este unul anume Ioan Pietraru, vechiu profesor şi actualmente funcţionar la ministerul de finance.

Ioan Pietraru poate sě aibă ca la 35 ani şi este de origine din districtul Vâlcea. Este un om frumos, poartă barbă mare şi vorbesce cu înlesnire. Pănă la 1874 a fost profesor la gimnasiul „Matei Basarab.“ În acelaşi timp era şi casier al unei societăţi de ajutor reciproc, şi într'o bună dimineaţă dispăru cu lada de bani, conţinênd aproape 20,000 franci. Aceasta s'a petrecut în 1874. Mai mulţi ani remase nevěḑut, apoi în cele din urmă îndrăsnì sě se întoarcă în ţeară şi nu de mult isbutì sě fie primit ca funcţionar la ministerul de finance.

Dar' trecutul seu fu descoperit şi trebuia sě fie congediat. D. Brătianu, care are portofoliul financelor, dedese ordine precise în această privinţă. Ioan Pietraru este însurat; chiar eri dimineaţă 'şi-a trimis nevasta la ministrul de finance ca sě se roage pentru dênsul. D. Brătianu a primit-o dar' 'i-a declarat, că este cu neputinţă ca sě ţie pe bărbatul ei în administraţiunea financelor.

Nu cumva acestei impregiurări ar căta sě atribuim hotărîrea lui Ioan Pietraru de a atenta la viaţa d-lui Brăteanu? S'ar putè crede aceasta. Cu toate aceste, după cum se va vedè mai la vale, declaraţiunile asasinului şi hârtiile găsite asupra lui dă nascere şi la alte bănueli. Instrucţiunea ce s'a început va aduce fără îndoială descoperirea adevĕrului. Cel puţin noi o dorim.

Interogatoriul

N'avem pretenţiunea de a reproduce interogatoriul complet la care a fost supus asasinul; dar' sûntem în posiţiune de a face cunoscut câteva din respunsurile lui Ioan Pietrariu.

D. Goga s'a dus sě'l vadă la prefectura poliţiei şi 'i-a ḑis:

— Ce motiv te-a împins la această crimă?

— Amorul patriei!

— Amorul patriei nu se dovedesce cu lovituri de cuţit.

— Ba da! Ba da! Şi n'o sě fiu numai eu singur acela, care sě'l dovedesc astfel. După mine au sě vie şi alţii.

— Aceasta e nebunie!

— Ori-ce om de inimă trebue sě scie a se sacrifica pentru patrie.

Cu toate aceste Ioan Pietraru s'a încercat sě se mărginească numai la asemenea generalităţi, evitând de a întra în amĕnuntele precise ale crimei, Însĕ procurorii judecătoriei de instrucţie sosiră şi interogatorul fu condus în aşa mod ca sě silească pe asasin a respunde. Fiind căutat s'a găsit asupra lui o declaraţiune cam în terminii următori:

„Că soarta 'l desemnase pe dênsul ca sě omoare pe d. Brătianu, că trebuia sě se supuie. Că cere ertare societăţei şi femeei sale pentru crima ce avea sě săvêrşească, sciind prea bine însĕ că se espunea la toată asprimea legilor.“

Dăm numai un simplu resumat al acestui document, care este iscălit de asasin. Dintr'ênsul pare a resulta, că Ioan Pietraru făcea parte dintr'o societate şi că sorţii îl desemnaseră pe dênsul ca sě îndeplinească criminala faptă. Se ḑice chiar că ar fi pronunciat aceste cuvinte:

După mine vor venì alţii: sûntem 50 la numer,

Se scie că mai de unăḑi s'a trimis la toate ḑiarele nisce placarde autografiate, cuprinḑênd sentenţa de moarte pronunţată contra d-lui Ioan Brătianu de către un comitet, ce se întitula comitetul secret de 50. Oare esistă în adevĕr acest comitet? Sau că Ioan Pietraru voiesce sě facă a se da creḑĕmênt esistenţei unui asemenea comitet spre a da crimei sale un caracter politic? Instrucţiunea va trebuì sě'şi dea osteneala spre a lumina mai cu seamă acest punct.

La d. Brătianu a casă

Presidentul consiliului a întrat foarte liniscit a casă la dênsul. Nu voia cu nici un preţ sě'şi sperie familia, pe care o adoră, după cum toată lumea scie. Cu toate aceste trebuia sě istorisească întêmplarea, căci după dênsul veniau cu grĕmada deputaţii spre a se informa de starea sănĕtăţei sale.

— Nu este nimic, ḑicea d. Brătianu, o sgârîetură....

Doi medici chemaţi la moment au esaminat rănile şi le-au pânsat, declarând că d. Brătianu are trebuinţă de puţin repaus, dar' că de mâne încolo va putè sě'şi reînceapă ocupaţiunile.

Casa presidentului Consiliului a fost luată cu asalt de către diferiţii visitatori, din toate clasele societăţei, cari veniau sě afle noutăţi. Dar d. Brătianu se pusese în pat şi n'a primit decât puţină lume.

M. S. R. Domnul, îndată ce aflà despre atentat, trimise pe unul din adiutanţii sĕi sě cerceteze despre starea d-lui Brătianu.

În oraş.

Sgomotul atentatului se respândì în capitală cu repeḑiciunea fulgerului. El s'a comis la 5 oare şi la 6 era cunoscut de la o estremitate pănă la alta. Trebue sě adăugăm, că scirea aceasta a produs pretutindeni o mare sensaţiune: cu atât mai mare, cu cât unii esagerau faptele, şi în mai multe locuri se afirma chiar, că dl Brătianu fusese ucis. Prefectura poliţiei a fost asediată de oameni, cari veniau sê afle noutăţi şi cari nu plecau de acolo pănă ce nu erau satisfăcuţi. Scirea că d. Brătianu n'a fost de cât uşor rănit a fost primită pentrutindini cu cea mai vie mulţămire; aceasta se înţelege.

Revelaţiuni

Se asigură, că Pietraru a făcut revelaţiuni şi că s'a găsit la dênsul şi la alte persoane cu cari el se afla în relaţiuni, o corespondenţă compromiţĕtoare.

Tot acì sunt espuse lucrări, ce nu lasă nimic de dorit din atelierul de turnătorie al d-lui G. Dimitrescu (Bucuresci, str. St. Apostoli,) lucrări în aramă din atelierul d-lui Tănase Dimitrescu (calea Văcăresci, 26) echerul cu oglindă, o invenţiune a d-lui Al. Penescu, care servesce a duce perpendiculare în agrimensură; acest aparat e întemeiat pe principiul reflecsiunei luminei; în sfêrşit, machinele de lucrat possementerie militară ale d-lui Chiriţă Teodor (firma Nacu), machine despre care am mai vorbit, şi care funcţionează chiar sub ochii visitatorilor.

Anexa IV, privită în general, s'ar putè numì secţiunea geniului civil. Acì se věd diferite planuri pentru: un palat de justiţie în Craiova, un minister de resbel, proiecte de irigaţiuni, un mare numĕr de caiete de desemn de pe la scoale; studii de machine de d. inginer Cucu, planuri de architectură de d-nii architecţi P. Petricu şi Al Săvulescu; planurile canalisării Dâmboviţei, mai multe lucrări anatomice şi în sfîrşit un dulap, conţinênd minerale şi minereuri din ţeară (fer, aramă, zinc, plumb, argint, aur, cărbuni şi ozocherită) colecţionate de d. inginer G. Botea.

Înainte de a trece la turnătoria Lemaitre amintim tabla lucrată de părintele Ionescu, profesor la scoala primară de la doamna Bălaşa, şi care are de scop de a înlesnì copiilor învĕţarea scrierii.

Turnătoria Lemaître care a espus numai ce e produs de lucrători români, ne face într'adevĕr efectul unei fabrice; mulţimea, varietatea şi soliditatea obiectelor espuse sûnt un titlu pentru această fabrică.

Încheiând acì schiţa ce ne-am propus, asigurăm pe cetitori că am fost cu mult, sub realitate în descrierile noastre; nu numai un mare numĕr de obiecte, ce merită atenţiune, au scăpat de sub condeiu; dar n'am putut da nici înfăţişarea generală a fiecărei sale, înfăţişare, care place vederii.

Terminând, ne credem îndatoraţi a felicita încă odată societatea „Concordia“ şi în special preşedintele ei, d. C. Porumbar, şi comitetului resultatele frumoase, la care au ajuns prin munca şi sacrificiul d-lor. Felicitările ce li se adresează de numĕroşi visitatori ai esposiţiunei, spriginul şi consideraţiunea, ce guvernul a dat acestei întreprinderi, supunênd — lucru rar şi poate nevĕḑut pănă acum — la judecata şi aprecierea juriului unei societăţi private produsele atelierelor sale, ca monetărie, stabilimentul de artilerie, pulverărie, produsele fabricii regiei tutunurilor şi ale scoalelor, sûnt doveḑi pipăite de însemnătatea, ce are din punct de vedere naţional întreprinderea „Concordiei române“. Aceste toate, pe lângă mulţămirea sufletească de a'şi fi făcut datoria de buni Români, sûnt resbunarea iniţiatorilor esposiţiunei în contra acelor cârtitori mici la suflet, ca şi la minte, care nu găsescu, că au alt-ceva mai bun de făcut de cât — trăndavii ei — a căuta sě descurageze şi pe alţi, sě facă a se întinde peste toţi a lor culpabilă trândăvie.

Dăm aceste amenunte sub toată reserva. Ceea ce este sigur, este că diferiţi procurori şi judecători de instrucţie s'au instalat în permanenţă la prefectura poliţiei şi că la oara 1 după meḑul nopţei instrucţiunea continuă. După arĕtările asasinului şi după alte indicaţiuni s'au făcut mai multe arestări. Indiviḑii arestaţi au fost conduşi imediat la prefectura poliţiei spre a fi supuşi la interogatoriu.

Dela universitatea săsească.

Dintre şedinţele de până acum ale universităţii mai de însemnătate a fost şedinţa dela 8 Decemvre n. În şedinţa aceasta deputatul Wittstock a făcut propunerea:

> Avênd în vedere că cele trei statute de organisare: „regulamentul de afaceri pentru adunarea generală a universităţii săsesci", dispoşiţiuni despre statul personal, aplicarea şi salarisarea funcţionarilor dela oficiul central al universităţii săsesci" şi „regulamentul de afaceri a oficiului central al universităţii săsesci" nu s'au făcut în modul prescris de art. de lege 12 din 1876, că acele statute nu s'au recunoscut nici când de valide din partea universităţii, că ele restring, ba mai că sterg dreptul de proprietate, de dispunere şi de administraţiune a universităţii, că guvernul a emis pe basa acelor statute ordinaţiuni, ce dispun de averea universităţii fără consimţemêntul acesteia, că este datorinţa universităţii, a stabilì relaţiuni normale pe cale leală:
>
> Universitatea alege o comisiune de cinci membri, care sĕ discuteze de nou cele trei statute de organisare şi sĕ facă propuneri corespunḑĕtoare.

Asupra acestei propuneri s'a încins o desbatere însemnată.

Propunĕtoriul Wittstock arĕtând însemnătatea şi gravitatea cestiunei, precum şi puţinul timp de care mai dispune adunarea, recomândă propunerea de urgenţă. Ios. Bacon arată că propunerea în cestiune nu e întemeiată în lege. Statutele amintite le a creat prima adunare generală, care s'a întrunit pe basa art. de lege XII din 1876. Adunarea generală s'a ţinut de aceste statute în decurs de 3 ani, ba şi adunarea actuală le a recunoscut valoarea provocându-se în conclusul seu unanim la ele şi totuşi motivul principal, pentru care se cere ca statutele sĕ se transpună unei comisiuni, se basează pe presupunerea, că statutele nu s'au făcut conform legei şi că adunarea generală nu le a recunoscut valoarea. Fiind că nu se intenţionează numai o modificare a statutelor vechi, ci crearea unor statute nouĕ, ca şi când universitatea n'ar avè statute legale, eu nu pot sprignì propunerea. Nu pot sĕ o spriginesc nici din motivul al doilea, pentru că eu nu aflu în statute dispoşiţiuni, care periclitează dreptul de proprietate sau care restring dreptul de dispunere şi administrarea averei. Propunetoriul trebuia sĕ arete defectele statutelor, cari reclamă revisiunea, ca sĕ le cunoascem, trebuia sĕ formuleze modificările în propunerea sa. Ne făcênd aceasta eu nu sûnt în stare a adera la propunerea sa.

În sfêrşit nu pot primì propunerea şi din motivul, că dela introducerea acestor statute a trecut prea puţin timp pentru a ne câştiga esperienţe, care sĕ motiveze o schimbare radicală. Statute organice nu trebue schimbate în intervaluri atât de scurte.

Oratorii din majoritate Fr. Obert şi Budacker s'au silit a arĕta, că starea, în care se află universitatea acum, e o stare de asediu, o stare esceptională şi neconstituţională.

În urmă s'a primit propunerea lui Wittstock şi s'a ales comisiunea propusă de acesta.

Aniversarea Plevnei.

De dimineaţă stradele principale ale Bucurescilor — ne spune „Romanul" — începuseră a se împodobì cu steaguri.

Bulevardul dela calea Victoriei până la Eforia Spitalelor era împodobit cu steaguri, care fâlfâiau supt un cer senin. În piaţă, dinaintea statuei lui Mihai Viteazul, s'a rădicat un cort-pavilion pentru AA. LL. RR. Domnul şi Doamna. La poalele statuei s'au grĕmădit arme în grupe foarte elegante din mijlocul cărora se rădicà o femeeă-România sau Biruinţa, Resboiul sau Pacea.

In dreapta şi în stânga scărei principale a universităţii s'au înfiinţat douĕ logi pentru corpul diplomatic şi corpurile legiuitoare. Vestibulul Palatului e împodopit cu mult gust, precum şi scara până la sala, unde s'a depus statua, pe care sociele oficiarilor din armata română o oferă A. S. R. Doamna, precum înainte cu un an oficiarii armatei au oferit o sabie A. S. R. Domnului. Pe la 12 ore, bulevardul era plin de lume. La ora 1 sosiră MM. LL. RR. Domnitorul călare şi urmat de statul sĕu major şi un escadron de gendarmi; Doamna în trăsură á la Daumont. Pe tot drumul dela Palat până la Univĕrsitate, publicul aclama pe MM, LL. şi regimentele care veniau în urma lor.

După bine-cuvêntarea religioasă a drapelelor, M. S. R. Domnul împărţì drapelele fie cărui colonel.

Această ceremonie terminată MM. LL. RR străbătură Bulevardul şi se duseră la Universitate, unde era espus frumosul grup de marmoră pe care sociele oficiarilor îl oferiau M. S. R. Doamna.

Acì Doamna Cernat în numele Doamnelor, cari oferiră Statua, rostì următorul discurs.

„Măria Ta"

„Soţiele oficiarilor, interprete credincioase ale simţimentelor tuturor femeilor române, depun cu respect şi iubire acest omagìu de recunoscinţă la piciorele M. T. R. care, ca o mamă duioasă, ai alinat durerile fiilor, fraţilor, şi soţilor nostri căḑuţi în luptă pentru independenţa ţĕrei.

„Sĕ trăiesci M. T. Regală!

„Sĕ trăiască M. S. R. Domnitorul, Carol I. ani mulţi şi fericiţi pertru prosperitatea şi gloria României."

A. S. R. Doamna Românilor, adânc mişcată respunse prin urmărorul discurs şi publicul întreg aplaudá cu intusiasm nu numai nobilele şi românescile simţiminte, ce eşiau din inima Doamnei, dar şi pronuncia cuvintelor cari eşiau dintr' o gură cu totul românească.

„Cuvintele sûnt prea slabe, ca sĕ vĕ spun cât sûnt de adânc mişcată la privirea unui dar, însufleţit de o iubire atât de adevĕrată şi atât de caldă.

Sunt îndoit mişcată prin amintirea timpului, în care inimile noastre, inimele soţielor, ale mamelor, ale surorilor oştenilor tremurau de spaimă şi de durere.

Acest dar este momentul suferinţelor, care ne au apropiat, care ne au unit, care au făcut din noi toate nisce surori nedespărţite. Acest chip săpat în marmură, nu mĕ arată numai pe mine, ci pe toate câte aţi făcut aceleşi sacrificie, pe toate câte aţi adus aceaşi iubire; căci acţiunea mea singuratică ar fi fost prea neînsemnată, dacă nu am fi lucrat toate, ca şi cum am fi fost numai una singură, la acelaş cuget.

Fie acest dar monumentul tuturor femeilor române, care ca şi eroii nostrii, 'şi-au făcut datoria lor cătră ţeară.

Ferească Dumneḑeu ca vre un nou resboiu sĕ vie asupra holdelor noastre, şi sĕ zădărnicească munca şi binefacerile păcii.

Dar dacă timpuri de nouĕ încercări ar venì, atunci sûnt încredinţată că ne vom îndeplinì încă mai bine datoriile noastre, întărite cum suntem astăḑi, prin esperienţa dobândită.

Incă o dată, vĕ mulţămesc, iubitelor mele surori, pentru această dovadă viuă a dragostei şi a încrederei, cu care m'aţi norocit.

Me bucur din suflet că generaţiunile viitoare vor vedè în marmură cum femeile române au onorat şi au iubit pe Doamna lor."

MM. LL. RR. se retraseră şi se întoarseră la Palat cu suita Domnească, în ceeaşi ordine cum veniseră, şi aclamate la plecare, ca şi la venire, în tot lungul drumului până la Palat.

După plecarea MM. LL. RR. publicul năvălì în sala, unde era espus grupul de marmură şi nu fu decât o voce spre a admira această lucrare de artă şi de inimă, care sperăm, că va rĕmânè espusă mai multe ḑile, pentru ca astfel toţi sĕ o poată vedè.

Varietăţi.

* (Necrolog). Din Satmar primim urmăsoriul anunciu de doliu: Aloisia Făgărăşanu, născută Ţepeş, ca soţie, cu fiii Ovidu şi Elvira; Georgiu Făgărăşanu ca părinte; Catinca Ţepeş, ca soacră; Ioan Romanu cu soţia; Ioan Filip cu soţia; Alecsandru August şi Aurelia Ţepeş ca cumnaţi şi cumnate, în numele lor şi al numeroşilor consăngeni cu inima frântă de durere anunţă moartea neuitatului soţ, şi părinte, fiu, frate, respective cumnat *Georgiu Făgărăşanu* jude de tribunal regesc, — obvenită în 13/1 Decemvre a. c. Osămintele repausatului s'au astrucat în 15/3 Decemvre a. c. la 10 oare d.a. în cimiteriul românesc. Fie'i ţĕrînauşoară şi memoria binecuvêntată. — Regretăm din tot sufletul perderea unui suflet nobil şi a unei inimi, care bătea foarte tare pentru progresul neamului seu.

* (Profesură română.) Congregaţiunea comitatului Caraş din urmă a hotărît sistemisarea unei profesuri de limba şi literatura română la gimnasiul superior din Lugoj, cu salariu anual de 700 fl. După cum ne spune „Hon" dela care împrumutăm această scire. Hotărîrea s'a substernut ministeriului de instrucţiune publică spre aprobare.

* (Postal.) Ministeriul de comunicaţiune a ordinat, ca oficiul postal din Aiud sĕ se combineze cu trenurile accelerate Nr. 1 şi 2, care comunică între Budapesta şi Braşov. Această mesură se va pune în lucrare dela 1 Ianuarie 1881.

* (Activitatea.) „Herm. Ztg" ḑice: În 8 Decemvre n. deputaţii români din comunele comitatului Făgăraşului ţinênd un consiliu au decis: ca de aici încolo sĕ iee parte *activă* la viaţa politică pe temeiul transacţiunei din 1867 şi părăsind viaţa *pasivă* de până acì, a nisuì întracolo, ca la alegerile procsime pentru dietă în cele douĕ cercuri electorale ale Făgăraşului sĕ se aleagă deputaţi români. Spre acest scop s'a constituit un comitet de *activitate* şi representanţii, cari vor fi trămişi la marea conferenţă, ce are a se convoca de Români din Sibiiu, au instrucţiunea, a vota pentru politica activităţii. — Înainte de toate se băgăm de samă, că aceste le spune „H. Ztg", foaia inspirată din cercurile mai înalte comitatense. Observarea aceasta nu o facem doar pentrucă am trage la îndoială adevĕrul celor ḑise, dar pentru caracteristicul naţionalismului nostru, că aslfeliu de lucruri trebue se le scie mai ântâiu foi, care mai mult sau mai puţin, poartă oficiositatea guvernului, ca marcă nevĕḑută, în frunte.

* (Vărsatul în Braşov,) În sĕptĕmâna din 5—11 Decemvre s'au bolnăvit în Braşov 113 persoane şi au murit 22. Boala aşa dară a crescut în sĕptĕmâna trecută cu 8 bolnavi şi cu 4 persoane au murit mai mulţi.

* (Tăbac bun în Erţegovina.) Comisiunea pentru încassarea de tăbacuri au strins în Erţegovina tăbacuri escelente atât în privinţa cuantităţii, cât şi cualităţii. Se strinse tăbac pentru 700,000 fl. v. a. şi populaţia de tot mulţămită cu preţurile guvernului s'a declarat, că pe anul viitor va produce o cuantitate de 3 ori mai mare.

* (O vijelie.) În 12 Decemvre a domnit în Viena un orcan, care a căşunat mai multe nenorociri. O femee fu trăntită la pămênt apoi mânată subt roatele unui vagon de tramway şi târîtă de acesta. De pe coperişele caselor căḑură ţigle, hoarne, ba chiar şi coperişele fură isbite la pămênt.

* (Concurenţă americană.) Guvernul statelor unite din America de Nord la stăruinţa mai multor industriaşi americani, a decis, a trimite în Europa un comitet de 36 membri, care petrecênd 2 ani în Europa va lucra în interesul esportului american. Atenţiunea acestui comitet este îndreptată mai mult asupra Austro-Ungariei şi cu deosebire asupra, Vienei Budapestei, Pragei, Tiestului etc.

Posta din urmă.

Între persoanele de cari, după „Telegraf." am făcut amintire în revistă, că sûnt arestate, în urma atentatului Brătianu, ne spune „Timpul" că se află Paganini şi doamna Flechtenmacher redactoreasa „Femeiei române".

S'ar fi dat, se ḑice, mandat de arestare contra principelui Grigorie M. Sturza capul partidei democratice naţionale.

Loc deschis.*)

Adunarea generală,

a fostilor grăniţeri din regimentul român 1-iu ţinută la 1 şi 2 Decemvre a c.

Adunarea generală fiind convocată de comitetul central în vîrtutea § lui 6 din statute pe 1 Decemvre, representanţii celor 12 compagnii şi a aripei husarilor Dejani s'au înfăţoşat la ḑiua statorită în numĕr complet.

O deputaţiune a invitat pe comisariul regesc, comitele suprem al comitatului Sibiiu, acesta sosind în adunare împărtăşesce rescriptul ministerial ce privesce designarea sa de comisar.

După aceasta s'a trecut la verificarea membrilor, care s'a terminat în ḑiua primă fără nici o dificultate.

Conform dispoşiţiunilor § 9, după verificarea membrilor trebuia sĕ urmeze înmediat constituirea adunărei prin alegerea unui preşedinte şi vicepreşedinte, cari după § 17 al statutului au sĕ fie tot odată şi preşedinţii comitetului administrativ, dar adunarea generală din motive necunoscute a întrelăsat constituirea formală şi astfeliu a trecut la desbaterea obiectelor destinate pentru această sesiune.

Unul din membrii comitetulri ceru cuvêntul pentru a atrage atenţiunea adunărei generale asupra dispoşiţiunilor § 9 din statut, dar sub pretest, că în desbaterea generală nu se dă nimeruia cuvênt, fu silit a tăcè.

Comitetul central a compus în 2 şedinţe premergătoare raportul general despre activitatea sa în trieniul espirat; acest raport s'a cetit conform § 32 adunării.

Într'ênsul s'au făcut şi 6 propuneri privitoare la afacerile administrative.

Afară de cele 6 propuneri statorite în şedinţele comitetului, secretariul ordinar al comitetului fiind destinat din partea presidiului cu espunerea raportului, cetì spre surprinderea tuturor şi o a 7-a propunere, necunoscută şi nedesbătută în comitet.

În această propunere se cerea, ca adunarea generală sĕ enuncie ca „postul de secretar sĕ se înlocuiască prin altul."

Un membru al comitetului şi secretariul cerură cuvêntul spre a cere deslușire asupra motivelor, care au îndemnat pe fostul preşedinte al comitetului a venì cu atare propunere şi pe basa cărei legi a făcut propunerea în adunarea generală? Preşedintele însĕ denegà în mod aspru acestor membrii dreptul de a vorbì, sub pretest, că nefiiind deputaţi nu au vot.

---

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta redacţiunea nu ia responsabilitatea. R.

Alinea a 2-a din § 7 al statutului ḑice: „În această representanţă membrii comitetului au vot decisiv numai în casul, dacă vor fi şi deputaţi aleşi“ prin urmare nu poate fi îndoială, că membrii comitetului nu ar avè vot consultativ în adunarea generală; cu toate că cei ce cerură cuvêntul s'au provocat la statut, la constituţiune, aretând adunării generale motivele, prin cari au dovedit dreptul de a vorbì, preşedintele totuşi le a denegat acest drept şi a trecut la ordinea ḑilei.

Raportul şi propunerile s'au transpus unei comisiuni spre esaminare, dar această comisiune într'adevĕr nu a esaminat nimic, n'a cerut nici măcar împărtĕşirea motivelor privitoare la destituirea secretariului, ci venind cu rapotul seu recomandă adunărei generale primirea propunerei făcute de preşedintele, care s'a şi primit fără nici o desbatere.

Un singur deputat voind sĕ scie, pe ce basă se escontentează secretariul, preşedintele i ḑise: „că de-şi nu avem nici o basă în statut, totuşi considerând promtul şi conscienţiosul serviţiu al secretariului declară, că escontentarea i compete“.

Secretariul comitetului, care în urma concursului escris la anul 1878, a fost petiţionat la acest post, aflându-se de comitetul administrativ ca cel mai apt între concurenţi, fu denumit definitiv prin decret.

În timpul serviţiului, adecă dela anul 1878 până în ḑiua de 1 Decem. a. c. comitetul nici că a admonat vre-o dată pe secretar de cum sĕ'l fi pedepsit cu bani, prin urmare comitetul a fost mulţămit cu el.

Apoi când ar fi voit sĕ purceadă după lege, şi dacă era motive contra secretariului, trebuia, ca comitetul sĕ cerceteze, sĕ'l asculte, şi sĕ'i dea ocasiune a se apĕra, şi comitetul aflând motive pentru destituire sĕ'l fi destituit.

Procedura observată nu numai că e necorectă, dar stă în contraḑicere cu disposiţiunile legei positive, care demândă apriat, că destituirea unui amploiat poate sĕ urmeze numai în urma unei cercetări disciplinare sau criminale, pre când în casul de faţă fără espunerea motivelor, fără ascultarea respectivului, adunarea generală i-a dat drumul.

Pentru a nu mai încomoda pe venitoriu nici comitetul nici adunarea generală cu denumirea şi destituirea secretariului, preşedintele a atêrnat primirea conducerei comitetului de condiţiunea, că adunarea generală i va da dreptul de a-'şi alege pe secretar pe venitoriu după plac, care condiţiune adunarea a şi primit-o, nesocotind, că prin atare conclus se deneagă statutului valoarea legală, şi că nu numai soartea secretariului dar a întregului comitet şi posiţiunea lor e periclitată.

Mai departe şi în fine trebue observat şi aceea, că membrilor neverificaţi nu le compet spesele de drum şi diurnele, pre când unui ablegat dela compania a II-a, care nu a fost verificat, i s'au plătit toate competenţele, ca şi celor verificaţi.

Ar fi de dorit, ca proprietarii fondului grăniţăresc sĕ'şi deschidă ochii, când aleg deputaţi la adunarea generală, ar fi de dorit, ca sĕ tramită bărbaţi mai inteligenţi, însĕ nu de aceia, a căror activitate consistă numai din: a se scula şi a şedè

Un privitoriu.

Economic.

Sibiiu 14 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.90—7.90; grâu sĕcăreţ fl. 5.40—6.40.; sĕcară fl 5.30—5.70 Orz fl. 3.60--4.; Ovĕs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 2.80—3.20; Mălaiu fl. 4—5; Cartofi fl. 1.60—2.; Semênţă decânepă fl. 5—6; Mazere fl. 9—10; Linte fl. 11—12; Fasole fl. 5.—5.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 14.; Slănină fl. 70—75 Unsoare de porc fl. 68.—75; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—34; Sĕu de luminări fl. 47—50; Lumini de sĕu 50 chilo fl. 48—56.; Săpun fl. 36—40. fên pro 50 chilo fl. 1.80—2: Cânepă pro 50 chilo fl. 30-35. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50. Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 36—50 cr. crane de porc 40—44 cr.; carne de berbece 22—24 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Făgăraş, 10 Decemvre n. Pro. hectolitră Grâu fl. 7.50—8.50; grâu sĕcăreţ fl. 6.50—6.80; sĕcară fl. 5.20—5.40; orḑ 4--4.20 ovĕs fl. 1.90--2; cucuruz fl. 280—3.60 (vechiu) fl.; mălaiu fl. — .; Sămânţă de cânepă fl. 8—8; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 5—6.; cartofi (vechi) cu fi. 1.—1.60.; (noi). per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 60—70; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 38—40; unsoare fl 70—71; cânepă fl. 20—22; sĕmênţă de in fl. — săpun fl. —.—; fên fl. 1.60—2. spirt pro grad cr. 10¹/₄; pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 44 cr carne de berbece 24—28 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul a slab cercetat!

Arad, 11 Decemvre n. Pro hectolitră: grâu fl 11.50—11.60; sĕcară fl. 9.40—9.60; orz 5.90—6.05; ovĕs 5.50—5.60; cucuruz fl. 4.40—4.50; Spirt *en gros* fl. 32 50—33, *en detail* fl. 34—34.50 per 100

Bursa de Viena şi Pesta

din 15 Decemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.90	109.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.—	99.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.50	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.25	125.⁵/₈
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	97.50	97.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	96.20	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.70	95.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.75	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	95.25	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.75	95.¹/₂
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.85	72.75
Datorie de stat în argint . . .	73.70	73.75
Renta de aur austriacă	87.55	87.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.25	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	825.—	825.—
Acţiuni de credit austr. . . .	286.—	286.70
Acţiuni de bancă de credit ung.	262.—	262.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	107.35	108.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.70	107.70
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.59	5.58
Napoleon	9.37	9.38
100 marce nemţesci	58.20	58.20
London (pe poliţa de trei luni) .	117.80	117.80

Nr. 257. 1—3

CONCURS.

La concursul publicat în „Tel. Rom.“ Nr. 108 109 şi 110 a. c. pentru parochia de cl. III. Galaţi neivindu-se nici un concurent, prin aceasta se publică de nou concurs cu terminul până la 20 Decemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu douĕ odăi, şură şi grajd, la care mai aparţine şi o grădină de un car de cucuruz.

2. Folosirea cimiteriului, a unui fênaţ de un car de fên, a unui păşunat şi arătură, în mărime de 2 jugere numit la „lunca morii“,

3*). dela 140 de case, câte o ferdelă de cucuruz stêrmit, sau 11 cupe de grâu bun.

4. Venitele stolare sistemisate care toate la olaltă, apropie la suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie, au de a'şi substerne petiţiunile instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual din 1878 la subscrisul oficiu ppresbiteral până la terminul mai sus prefipt.

Abrud, 3 Decemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Gallu m. p.,
rotopresb.

---

*) In concursul prim s'a pus din eroare numai 40 case.

CONCURS.

La scoala confes. gr. or. română din comuna Zorlenţiul-mic protopresbiteratul Caransebeşului, are a se întregì staţiunea învĕţătorească, pentru carea se escrie concurs cu terminul până la finea lui Ianuarie 1881 vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul învĕţătoresc în bani gata 250 fl.

2. Douĕ jugere pământ arĕtoriu în estravilane.

3. Cortel liber cu 3 încăperi precum şi ³/₄ jugere grădină.

5. Opt (8) metri lemne.

Doritorii de a se aplica ca învĕţători la această staţiune au sĕ'şi substearnă cererile lor înzestrate cu documentele provĕḑute în „Statutul organic“ şi regulamentului congresual din 1878 inspecţiunei scol. gr. or. rom. în Zorlenţiul-mic.

2—2 *Comitetul parochial.*

[72] 3—3
Noi vindem depositul nostru de mărfuri cu adjustament cu tot foarte eftin. Reflectanţii sĕ se adreseze direct către noi.

Adolf & Leopold Fleissig,
prăvălie de mărfuri de tăiat în Făgăraş.

[58] 13—24

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vênḑarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a solidităţii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte cu fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Auḑiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţĕnd **fl. 7.—** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni şi costă acum numai floreni **7.—**.

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuţite, furcuţe** şi **linguri** de argint Britania, câte 6 bucăţi toate 18 laolaltă fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 3.— acum numai cu fl. —.60
1 **lingură de supă** „ „ „ „ „ „ „ 3.— „ „ „ „ 1.—
1 „ „ **lapte** „ „ „ „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ —.50
6 **tave** „ „ „ „ „ „ „ 5.— „ „ „ „ 1.50
6 **susţiitoare de cutite** „ „ „ „ „ „ „ 4.50 „ „ „ „ 1.50
1 **cutie de zăchar** „ „ „ „ „ „ „ 4.— „ „ „ „ 1.20
1 **părechie sfeşnice** mai mari de „ „ „ „ „ „ 2.— şi fl. 3.—
1 **clopoţel de masă** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauĕ** „ „ „ „ „ „ „ —.60 „ „ „ „ —.30
1 **piperniţă** şi **salniţă** „ „ „ „ „ „ „ 2 50 „ „ „ „ —.75
1 **Carafine** p. **oţet** şi **uleiu** „ „ „ „ numai fl. 3.50 şi 4.50
1 **unealtă de foc** grea de pus pe masă mai nainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea şi tcă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oţet şi oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4. — încă şi alţi articuli nenumeraţi.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o re'ntoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 18
Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 21—24

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

145. Sibiiu, Marți 9 Decemvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu literĕ garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 8 Decemvre.

Ce sĕ înregistreze chronistul din politica internă actuală a Ungariei, pentru a mai face sensație cu scirile sale? Publicul s'a dedat deja a audì pe di ce merge de esecuțiuni, defraudațiuni și tălhării înspăimêntătoare, de cari sûnt cuprinse comitate întregi, d. e. comitatul Bacs-Bodrogului..., încât ești silit a constata, că o politică și o administrație nu poate fi bună acolo, unde se tâmpesce chiar susceptibilitatea față cu astfel de sciri. Vorbim numai de starea materială a Ungariei și a poporațiunei sale fără nici o privire la naționalitate și la naționalități. Aceste din urmă de mult sûnt deprinse cu tractamentul cel mai „părintesc“ al celor dela putere din Budapesta. Și cine după atâta esperiență plăcută tot s'ar mai îndoì despre nemărginita bunavoință a guvernului maghiar față cu naționalitățile nemaghiare, este învitat a asculta cele ce le a dis ministrul-president Tisza la banchetul, ce i s'a dat de credincioșii sĕi întru serbarea aniversărei de 50 ani dela nascerea sa. Tisza a ridicat „un toast“ pentru Ungaria, căreia este consacrată nisuința întregei sale esistențe; însĕ nu pentru Ungaria aceea, în care 5—6 milioane apĕră(?) esistența națională în contra tuturor celorlalți locuitori ai țĕrei, ci pentru Ungaria aceea, a cărei 15 milioane locuitori, fără deosebire de limbă, credința și descendență, se unesc în nisuință pentru binele și prosperarea patriei.“ Ce vorbe frumoase și sublime! Ce sĕ'i faci? Stau alegerile pentru dietă înaintea ușei, și deoarece în cercurile curat maghiare șancele guvernului de astădi sûnt foarte nefavorabile: eară „naționalitățile“ după dl Tisza au chemarea, a'l scoate la liman. Vom vedè! Vom vedè dacă „naționalitățile“ mai sûnt capabile a crede cuvintelor astădi sirenice ale „sfărîmătoriului naționalităților“ de ieri! —

Între cestiunile politicei esterne locul cel dintâiu pare a'l ocupa pretensiunile Greciei. Se discută în diaristica Europei de o parte espedientul unui arbitriu, cărui ar avè a se supune amêndouĕ părțile, Turcia și Grecia; de altă parte se respândesce faima despre o modalitate de împăciuire, ce ar consista într'o cesiune a insulei Creta din partea Turciei la disposiția împĕratului german Wilhelm, care apoi ar avè sĕ cedeze acea insulă Greciei.

Altcum o telegramă din Berlin dto 18 Decemvre n. anunță deja: „Grecia a respins proiectul, de a accepta prin mijlocirea împĕratului Wilhelm insula Creta în loc de anumite părți din Epir și Tesalia.“

În România douĕ lucruri preocupă lumea: rĕspunsurile corpurilor legiuitoare la discursul de tron și atentatul asupra ministrului Brătianu. Cercetarea urmează și se asteaptă lumină deplină în privirea personelor și a motivelor adevĕrate, cari au dat nascere faptului original.

Încât pentru cestiunea dunăreană, interesul a mai slăbit de când cu retragerea avant-proiectului din partea delegatului austriac. Retragerea Austro-Ungariei este recunoscută chiar și de presa vieneză. Eată ce scrie în această privință „N. Freie Presse:“

„Acum se confirmă și de prin părțile oficioase de aici, că Austro-Ungaria a suferit o înfrângere în comisiunea dunăreană. Astfel fiind, se poate dar privì ca înlăturat ante-proiectul austriac pentru cestiunea aceasta. Austro-Ungaria a fost nevoită sĕ bată în retragere și va respinge toate propunerile, care vor fi contradicĕtoare cu spiritul tratatului de la Berlin. Cu chipul acesta, articolul 55 din tratatul dela Berlin întră în societatea acelor stipulațiuni ale acestui instrument internațional a căror esecutare trebuie asteptată cu răbdare. Nu trebue negreșit sĕ ne temem că din această causă se va distruge concertul european, dar, după atitudinea mai multor din puteri în cestiunea dunăreană, se poate constata: ce fel de ințelegere domnesce în acest faimos concert.“

Afacerea din Agria în parlament.

(Urmare)

Ministrul president Tisza: Nu a fost vorbă în comisiune de încredere. Eu am dis numai că nu pot spriginì esmiterea unei comisiuni miste pentru cuvêntul, că o asemenea procedere ar însemna că se condamnă a priori procedura judecătorească care e întemeiată pe lege. (Aprobări în dreapta). La această părere țin și adi.

Dar cum stăm cu afacerea din Agria?

Se pretinde că la 4 Octomvre 1879 s'a comis o vătĕmare a stindardului național. Din cercetare a resultat, că în 4 Octomvre au fost desfășurate amêndouĕ stindardele, că în acea di nici unul n'a fost atins, numai a doua di un stindard fu delăturat în modul arĕtat de raportor.

Procedura militară fiind basată în legile noastre, o anchetă nouă, mistă nu se poate pretinde, pentrucă în casul concret de față nu este nici necesitate nici posibilitate pentru o asemenea anchetă. Nu vĕd nici necesitatea pentru a se substerne protocoalele de instrucțiune, (Contradiceri în stânga estremă) pentrucă parlamentul nu e judecătorie (Nelinisce în stânga estremă). Încât pentru consecuențele politice, fie care 'și poate face o judecată după descoperirile ce s'au dat.

Ig. Helfy (întrerupênd): Asupra guvernului judecă parlamentul.

Ministrul president Tisza (continuând): E pagubă că dl Helfy se aprinde așa tare, căci nime nu se îndoiesce că parlamentul are sĕ judece asupra guvernului. Fiesce care deputat poate sĕ aibă prepusul, că guvernul nu a raportat conform actelor, poate vota amênarea și neîncrederea, poate cere punerea guvernului în stare de acusă, dreptul acesta este nerestrins. Eu însĕ sûnt de părere, că interesul pentru a scutì inviolabilitatea stindardului național nu poate fi acela, că dacă din cercetarea legală a resultat că nu esistă faptul vătĕmării stindardului, totuși se afirmăm cu ori ce preț că s'a întêmplat o vătĕmare. (Aprobări viuĕ în dreapta. G. Ugron întrerupe: Protocolul vorbesce!)

Vĕ rog sĕ mĕ credeți că eu aper onoarea stindardului național ca ori și care alt fiu al patriei. (G. Ugron întrerupe: Vedem!) O apĕr și am apĕrat idei e împreunate cu stindardul și atunci, când foarte mulți tăceau în această afacere, unii din causa etății, alții pentru temperamentul lor, căci într'adevĕr nu era lucru plăcut a le apera. Dar' a face din această afacere, care la început era neprobabilă, un mijloc de încordare îndelungată — ca se nu dic de agitațiune, — această procedere nu o pot aproba de loc. (Aprobări în dreapta. Contradiceri în stânga.)

Da, causa avea la început caracterul neprobabilității, pentru că publicul din cetatea Agria, în care, fie dis în treacĕt, se află și jurnaliști opoziționali cam ageri de peană — a audit numai în Iuniu anul următor de o vătĕmare comisă în Octomvre anul trecut, prin urmare vătămarea era neprobabilă. (Aprobări în drepta.)

Mĕ bucur că prin cercetare nu s'a constatat vătĕmarea stindardului național, de se constata, eu de loc ca ministru de interne 'mi făceam datorința fața cu toate deregătoriile din Agria, introduceam adecă cercetarea contra lor, dacă nu mi-ar fi raportat. (Aprobări în dreapta, ilaritate în stânga.)

Și pot sĕ asigurez pe acei domni deputați, cari se află într'o disposiție sufletească veselă în urma declarațiunei mele, că dacă s'ar întêmpla într'adevĕr asemenea negligențe — sperez însĕ că nu se vor întêmpla — funcționarii nu vor avè sĕ ridă, ci se vor căì. (Aprobări în dreapta.)

Dl antevorbitor a vorbit de puterea clicei militare, a vorbit cu părere de rĕu de neîncrederea sa față cu respectul ce-l întimpină constituțiunea noastră la majoritatea corpului oficeresc și a dis, că deșì în principiu nu este amicul armatei comune totuși regretă această stare și raporturile încordate între națiune și membrii armatei Asupra punctului, că procederea mea nu se regulează de nici o clică militară, nu discutez. Simt că-mi împlinesc datorința către ori și cine, prin urmare și către armată, — clici nu cunosc.

Dar nu pot aproba espresiunele ce se fac în această casă contra membrilor unei corporațiuni ce'și are rădecinele sale în legile noastre. Aceste espresiuni nu servesc spre onoare. Nu aflu corect aceasta, pentrucă nu este onorific a dice despre majoritatea membrilor dintr'o corporațiune legală și patriotică, că nu se poartă cu respectul cuvenit față cu legea și constituțiunea țerei.

Trebue sĕ declar, că între majoritatea națiunei și între armată nu esistă nici o încordare, dacă ar esista, ne am afla în fața unei apariţiuni din cele mai triste și togma pentru aceasta eu am convingerea, că aceia, cari nu cer numai pedepsirea esceselor comise de unii particulari, ci atacă corporațiunea întreagă, comit o crimă contra patriotismului. Vĕ rog sĕ nu faceți aceasta și sĕ-mi credeți, că particularii, cari comit escese, vor fi pedepsiți, (Strigări în stânga estremă: Da, pedeapsa lor va fi acea, că vor avansa!) și atunci nu va potè fi vorbă de rapoarte încordate (Aprobări în dreapta.)

Și în sfêrșit recomêndându-vĕ sĕ primiți propunerea comisiunei și sĕ respingeți propunerea de amênare observ că domnii deputați, a căror învinuiri le ascultăm cu liniscea îndatinată, sĕ'și aminteascǎ adevĕrul că „acela care se aprinde de mânie, dovedesce deja prin aceasta, că dreptul nu e pe partea sa. (Ilaritate și aplause în dreapta).

Ios. Madarász cere substernerea protocoalelor și actelor, pentruca parlamentul sĕ poată cerceta, dacă ministrul de interne și-a făcut datorința sau ba.

Szederkény după un lung discurs, în care combate espunerea comisiunei asupra modului, cum s'a vătĕmat stindardul, face contrapropunerea, ca petițiunea cetății Agria sĕ se transpună ministeriului de interne cu îndrumarea de a introduce o cercetare și a raporta la timp despre resultat. Întru cât artic. V: 1878 nu ar cuprinde disposiții suficiente pentru pedepsirea militarilor, cari vatĕmă emblemele țĕrei, guvernul se provoacă a substerne un proiect de lege despre scutirea onoarei naționale.

Aug. Pulsky se mulțemesce cu declarațiunea ministrului president, cere însĕ ca acesta sĕ aibă mai multă deferență către opiniunea publică, sĕ stărueascǎ a sugruma în nascere neliniscirile publicului pentrucă altfel se produce o destrucțiune morală în popor. Guvernul sĕ fie mai sincer, căci duplicitatea nu poate avè consecuențe bune.

B. Orban învinovățesce guvernul că acopere escesele militarilor din armata comună comise contra stindardului național și contra cetățenilor. Dar națiunea va scì sĕ dea odată stindardului insultat satisfacțiunea cuvenită. Până ce va venì această di mare părtinitorii sistemei actuale sĕ'și aleagă alt stindard. Oratorul sprigineșce contrapropunerea lui Szederkény.

Iul. Gullner voiesce sĕ se reverse lumină asupra acestei afaceri. Militarismul nu trebue sĕ formeze un stat în stat, faptele lui încă sûnt subordinate suveranității națiunei. În causa din discusiune nu se scìe apriat, dacă ministrului i s'a comunicat numai resultatul sau și actele cercetării. Dacă ministrul nu a studiat actele, aceste trebue substernute camerei. Numai claritatea deplină poate restabilì buna ințelegere între militari și civili.

C. Thaly amintesce casei, că în articulul de lege fundamental XII: 1867 se dice lămurit: ministeriul comun de resboiu cesar și regesc, dar cu toate aceste ministeriul de resboiu se adresează în actele sale necontenit așa: „ministeriul comun ces. reg. de resboiu“. Dacă ministrul presid. ar avè influența pretinsă, el ar fi introdus particula „și“ între cuvintele cesar-reg. dar el n'are nici atâta influenţă şi spre batjocura legei organele militare comune se titulează tot cesare-regesci, în loc de cesare şi reg.

Desbaterea se amênă pe ḑiua următoare. (Va urma).

O pagină de istoriografie română.

„Timpul“ din Bucuresci aduce în numerul sĕu de Vineri 5/17 Decembre următoarele:

„D. Dimitrie Sturza, raportorul comisiei senatului pentru redigerea respunsului la discursul tronului, a cetit în şedinţa dela 1 Decemvre nu numai proiectul de rĕspuns, ci tot odată un fel de espunere istorică a faselor prin cari au trecut Moldova şi Ţeara românească, cele douĕ corăbii pe o mare pururea turburată, până s'ajungă la domnia ereditară.

„Raportul d-lui Dim. Sturza prea e frumos pentru ca sĕ nu figureze ca o pagină de istoriografie, de filosofie a istoriei chiar în analele literelor române. Calamitatea politică a domniei elective e descrisă cu colori atât de vii, stabilitatea şi desvoltarea continuitivă de sub domniile ereditare e atât de ademenitoare pentru ori-ce spirit, care tinde a vedè păstrându-se bunurile naţionale, cari le-am câştigat în curgerea veacurilor, încât nu ne îndoim, că cetitorii vor urmărì cu un mare şi meritat interes mersul ideilor din discursul distinsului academician. D. Dimitrie Sturza raportorul e fără îndoială un academician adevĕrat, un om ce scie multă carte, cu mult temeiu.“

Apreţiarea organului bucurescean ni se pare foarte nimerită: şi ţinem a face cetitorilor nostri un plăcut serviciu, dacă punem şi subt a lor ochi

Raportul

d-lui ministru Dimitrie Sturza asupra proiectului de rĕspuns la discursul tronului, cetit în şedinţa senatului dela 1 Decemvre.

Cestiunea cea mai importantă din mesagiul domnesc, aceea, care dominează pe toate, este aceea a regulărei succesiunei tronului.

S'a părut necesar ca ea sĕ fie espusă senatului și ţĕrei în toată întregimea ei.

Nu mult timp după ce principatele Moldova și Ţara Românească se constituiră definitiv sub conducerea a unui șir de Domni luptători, viteji și inimoși în ale rĕsboaelor, spirite politice și organisători în ale păcei, ele trecură preste mai multe secole de pericole grele și de lupte cumplite pentru esistenţa lor.

Evul de mijloc și cea mai mare parte a timpurilor moderne nu representă pentru dênsele decât o lungă dramă de monotonie sfâșietoare.

Un scriitor al afacerilor românesci ḑicea pe la începutul secolului trecut: Trebue sĕ considerăm aceste douĕ provincii ale Valachiei și Moldovei, ca douĕ corăbii într'o mare furtunoasă, unde rare ori sûnt ḑile liniștite și senine.

Multe au fost causele tuturor nenorocirilor, pe cari au suferit patria și poporul nostru. Puţine însĕ au contribuit a le mărì și a le face mai periculoase ca incertitudinea, care a esistat asupra succesiunei Domniei.

La început, Principatele române avură ereditatea tronului în familia Dragoșilor și ale Basarabilor. Această ereditate însĕ nu era bine și pe deplin stabilită. Cu toată importanţa și greutatea, de care se bucurau amêndouĕ familiile domnesci, boerii cei mari ai timpului aveau destulă influenţă, pentru ca principiul eredităţii tronului sĕ fie adese sguduit până în temelie. Astfel se iviră, putem ḑice, chiar din capul locului, tot feliul de pretendenţi la tron, — fii în contra părinţilor, — fraţi în contra fraţilor, — și chiar străini de ginte și de ţeară.

Când insĕ cele douĕ familii domnesci se stinseră, Principatele române deveniră cu desĕvĕrșire monarhii elective.

Miseria adusă de electivitatea scaunului domnesc o scim și o cunoascem cu toţii, nu numai din istoria mai depărtată a patriei noastre, dar și din cele vĕḑute și păţite de noi până mai dăunăḑi.

Și nici nu putea sĕ fie altfel: căci electivitatea tronului este una din cele mai pernicioase instituţiuni politice; mai periculoasă la un popor mic și într'un stat încongiurat de ginţi și de monarhii puternice.

E bine, e chiar necesar, sĕ ne aducem astăḑi aminte, spre eternă ţinere de minte, situaţiunea ce se crează unui stat prin domnia electivă, relele de cari am suferit noi din această causă, și cari ne-au adus până la marginile unei prăpăstii, în care eram destinaţi a perì ca stat și ca naţiune, dacă nu neam fi oprit la timp.

In state cu domnie electivă, pasiunile sûnt continuu aţiţate și cetăţenii trăesc necontenit în ură, în invidie, în inimiciţie unii cu alţii. Fiecare se pregătesce sau pentru a resturna o domnie sau pentru a succede la o domnie. In luptele neincetate ce urmează, fie în timpul unei domnii, fie la o vacanţă de tron — interesele persoanelor joacă rolul principal, ear binele public, viitorul statului și al naţiunei, sûnt uitate și părăsite. Dar esistă cel puţin siguranţa, că domnia va fi încredinţată cetăţanului celui mai capabil, celui mai bun, celui mai demn, celui mai cu frica lui Dumnzeu! Dar alegerile sûnt totd'auna și peste tot locul cu foarte rari escepţiuni, resultatul unor intemplări neprevĕḑute sau a unor intrigi uricioase. Viaţa politică nu mai este pentru cetăţeni o conlucrare a tuturor pentru asigurarea, consolidarea desvoltarea și mărirea morală socială și economică a patriei, ea se resumă în cele din urmă numai în pasiuni mici, în cari rĕutatea, invidia și egoismul joacă rolul principal, numai în ure și mânii înflăcărate ai numeroșilor aspiranţi la domnie și ai partisanilor lor. Un ţel mai înalt, o idee patriotecă, adese nici la umbră nu poate respira. (Va urma.)

Atentatul contra lui I. Brătianu.

Am publicat prima versiune a atentatului comis asupra d-lui Ioan Brătianu. După ultimele noastre informaţiuni, ḑice „Romanul“ sûnt oarecari îndreptări de făcut la acea versiune; crima s'a sevêrşit în inpregiurările următoare:

Preşedintele consiliului, eşind din grupul de deputaţi, cari umplea peronul în momentul eşirei din cameră, se îndreptase singur spre întrarea centrală a Camerei, ca sĕ se urce în trăsură. După ce făcuse vre-o ḑece paşi, ajunse lûngă asasin atât de aproape în cât se cam lipì de dênsul. În acel moment ucigaşul scoase cuţitul şi lovì; cuţitul pătrunse nu numai paltonul şi cherochul, dar tăiè chiar cămaşa şi atinse foarte uşor pelea. În repedea mişcare, prin care d. Brătianu îşi scăpà atunci vieţa, tăişul cuţitului se rupse în patru bucăţi. În acelaş moment domnul Brătianu apucà cu puterea de piept şi de braţ pe asasinul; acesta încercânduse a mai lovì, răni la obraz şi la cap pe preşedintele consiliului, după toată probabilitatea numai cu bucata de cuţit ce mai remăsese lûngă mâner. În acelaş moment mai mulţi deputaţi, între cari primii erau domnii Goga, Securie, Chenciu, Sergiu, precum şi uşierul dela întrare, apucară pe asasin, scoţindu'l din mânile d-lui Brătianu.

Ruperea cuţitului, care a fost o mare fericire, se datoresce faptului, că acel cuţit fiind lung, subţire şi călit foarte iute, şi mişcarea d-lui Brătianu foare repede, pe când vêrful era oprit pe piept, isbirea dată asupră'i îl făcù sĕ sară în bucăţi.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Viena, 18 Decemvre. Au păţit-o! Cine? Politicii cei iscusiţi ai nostri, cari după ce au asigurat (!?) germanismul Nemţilor se apucaseră de altă treabă. Începuseră în ḑiaristică şi în representanţe, a da curţii lecţiuni de unde sĕ'şi cumpere principele de coroană mobile. Asigurările mareşalului de curte, că numai ce nu se poate procura din Viena, se procură dela Paris, nu mai avură creḑemênt. Înţelepţii nostri de aici trebuiau sĕ trimită la Paris spre a se convinge în faţa locului, dacă este şi ce este comandat de acolo pentru principele de coroană. Vreau sĕ arate industriaşilor nostri cât i doare de dênşii. Principele de coroană, după judecăţile „bărbaţilor nostri de stat“, trebuia se comande tot de ce are lipsă pentru casă la industriaşii nostri până la bumbuşca cea din urmă. Aceasta era parola ḑilei în aceea parte a presei, care se ḑice a constituţionalilor, şi aceasta agita representanţa comunală până sus la primariul Vienei, când discuta asupra balului festiv, ce avea sĕ se dea în operă cu ocasiunea nuntei principelui de coroană.

Dar ce sĕ veḑi? primariul Dr. cavaler de Newald capĕtă fiind încă în şedinţă următoarea scrisoare:

„Onorate cavaler! Eruirile şi cercetările representanţei comunale a cetăţii Vienei cu ocasiunea discusiunei asupra balului festiv din operă, a hotărît pe Maiestatea Sa împeratul a respinge balul festiv în prea înalt numele sĕu, precum şi în numele înălţimei Sale imperiale a serenismului principe de coroană dlui archiduce Rudolf, pe lângă dorinţa, ca suma preliminată pentru balul festiv, sĕ se împartă între cei lipsiţi din Viena.

„Pentru a se promova scopul acesta cu mai multă fecunditate Majestăţile Lor, împĕratul şi împerăteasa, dedică preagraţios suma de douĕḑecì de mii fioreni şi înălţimea Sa imp. serenisimul principe de coroană dl archiduce Rudolf aşijderea douĕḑeci de mii de floreni.

„La ordinul preaînalt am onoarea a te încunosciinţa pe on. Dta despre aceasta spre a face mai departe dispoşiţiunile necesare.

„Primiţi on. Dle asigurarea consideraţiunei mele cele mai perfecte.

Viena 14 Dec. *Taaffe* m. p.„

Apă mai rece de cât aceasta nu se putea turna pe capul Vienesilor. Acum au vĕḑut ei, ce au făcut şi consternaţiunea lor a fost cu atât mai intensivă. Înşişi aceia, cari agitau mai nainte din toate puterile, se căiesc de ce au făcut.

Numai seracii Vienei se bucură. Ei din netactul unora, cari vreau sĕ facă mai bine decât bine, pe neaşteptate se trezesc cu suma de 80,000 floreni (40,000 fl. erau preliminaţi dela cetate pentru balul festiv) de împărţit între dênşii.

După căinţă s'au început între cetăţeni altă agitaţiune: contra primariului şi a comitetului festiv, silindu'i pe acestia sĕ demisioneze. Agitaţiunea este nutrită de faima, că principele de coroană s'ar fi decis, a celebra cununia Sa în Brusela.

Foaia, în care se publică ordinaţiunile privitoare la armată, publică denumirea a opt sute de sublocotenenţi în reservă. În şirul acesta lung al destinaţilor voluntari şi cadeţi de reservă de a purta portepeul de aur sûnt puţine nume românesci.

În Austria, după „Parteitaguri“ au urmat „Bauerntaguri“. Va sĕ ḑică conferenţe de ţerani-plugari. În 27 l. c. are sĕ se întrunească o conferenţă generală de ţerani în Linz, unde se va vorbì despre regularea dărei fundamentale, despre aplicarea justiţiei cu privire la poporaţiunea dela ţeară şi despre dreptul electoral al comunelor rurale. Ţeranii din părţile aceste sûnt foarte avuţi şi luminaţi. O foaie de aici ne dă un estras dintr'o cuvêntare rostită într'o adunare parţială (Ried) de un ţeran. Din aceasta se vede, că s'a pornit o reacţiune contra spiritului de partidă dintre deputaţii senatului imperial.

Bucovina.

(Cor. orig. a „Telegrafului Roman“.)

Cu bucurie s'a rĕspândit pe aicea vestea înbucurătoare, că s'au găsit încă câte-va dame române, cari păstrând încă naţionalitatea lor au format un club naţional social. Acest club cât de unic ni se pare el totuşi are scopuri foarte nobile.

Dênsele cele mai însemnate cu ficele lor convin fie-care sĕptĕmână odată la un loc. Acì convorbesc în mod social lucrurile necesare. Prin conversarea aceasta uită ântâiu supĕrările casnice, apoi se îndeletnicesc în vorbirea perfectă a limbei române. Acest lucru de pe urmă este după părerea nostră unul din cele mai însemnate. Că dacă ar sci damele noastre cât pot ele sĕ lucre pentru binele naţiunei numai dacă ar putè vorbì românesce, apoi ar învĕţa cu toată silinţa şi s'ar îndeletnicì cu toată sirguinţa, şi nu s'ar înstrăina pe ḑi ce merge de dênsa.

Uşor trebue sĕ fie ajutoriul acesta a cărui activitate consistă numai simplu din conversare. Da! el este foarte uşor dar cu atâta mai însemnat. Auḑiţi deci din ce consistă ajutoriul acesta. Mergênd damele în têrg la cumpĕrare, sĕ vorbească fie-care numai românesce cu vênḑĕtorii, şi sĕ introducă prin aceasta — cu multă trudă va fi aceasta de bună samă împreunată şi va şi costa mult timp — limba română ca limbă de comerciu. Ca sĕ se ocupe bărbaţii cu aceasta, ântâiu nu le este posibil (!) apoi au ei alte afaceri, cu cari trebue sĕ 'şi bată capul. Deci damele sûnt necesitate de a întreprinde acest lucru. Căci noi observăm, că limba de comerciu la popor este numai limba ruteană, măcar că cei mai puţini sûnt Ruteni şi cei mai mulţi Români şi Germâni Dar aceasta vine dela activitatea femeilor rutene, cari venind în têrg nu vorbesce altă limbă decât numai cea ruteană. Şi dacă se întêmplă, că unul din vênḑĕtori nu pricepe limba aceasta, apoi ele nu numai că nu cumpĕră nimic dela dênsul, dar 'l şi privesc de tot înjositoriu şi'i ḑic: „dummer Bauer“.

Ce obrăznicie! par'că toţi trebue sĕ scie într'o ţeară românească o limbă străină, o limbă care n'are nici o relaţiune cu dênşii, şi pe cari ei ar asupri-o dacă nu ar fi necesitaţi sĕ o vorbească.

Din causa aceasta este acum o limbă ruteană în popor, numai prin têrguri atât de încarnată, că numai cu trudă şi răbdare se va putè earăşi reîntroduce cea română, şi prin dênsa desrutenisarea poporului.

Şi cât de frumos ar fi dacă damele s'ar putè odată fălì a fi reîntrodus limba română ca limbă de comerciu. Atunci le-am privì nu numai ca maice a copiilor lor, ci şi ca maice a naţiunei, şi prin aceasta 'şi-ar dobândì ele pentru tot timpul recunoascerea şi mulţămirea cea mai mare a naţiunei.

Şi aceasta nu este aşa de greu de ajuns, cum se pare. Ar trebuì numai ca fie-care damă, fie ea din ori ce stare, sĕ vorbească, venind sĕ cumpere ce-va, ori la popor ori prin dughene, numai românesce. Şi cu mirare vor observa D-lor, că cei mai mulţi îi vor pricepe, fiind ei Români, au numai sciind ei limba românească. Nu trebue sĕ se ruşineze însĕ, un fapt ce provine foarte adese-ori, de a vorbì într'o ţeară românească o limbă străină, cu atât mai mult s'ar cuvenì ca sĕ vorbim noi limba noastră şi sĕ punem prin aceasta piedecă lăţirei limbei străine.

Aceste idei deci sĕ le urmărească „onorabila societate de dame“ pentru care vom fi totdeauna recunoscĕtori şi le vom sta totdeauna într'ajutoriu apĕrând drepturile lor. Împreunând deci dlor într'o seară socială aceste idei cu glume şi şăgi se va preface aşa o seară într'una din cele mai frumoase, şi petrecerea va devenì splendidă. Deci sĕ urmeze frumoasele flori ale Bucoviuei, cari a înflorit pe pămêntul strămoşesc şi cari conţin în sine sĕmânţă curat naţională, ear' nu ca altele aduse de vênturi din alte părţi şi sĕ aducă această societate la un renume, ca sĕ se poată bucura şi fălì în faţa lumei, fiind Dlor ântâile dame, cari au venit la idee de a forma societăţi national-sociale de dame, care se vor bucura de o mare lăţire atât aici în Cernăuţi cât şi pe alte sate.

Auḑim însĕ cu părere de rĕu scirea, care vibrează prin aer, că acest club slăbesce şi se poartă cu ideea de disolvare, din causa unor dame. Regretul ar fi general când îndată după început ar urma sfêrşitul.

Vĕḑênd deci damele simpatia, ce au câştigat-o prin faptul acesta, ar trebuì se resiste tuturor învasiunilor sortei, si prin primirea altor dame vrednice, sĕ înmulţească cu cât pe atât, altă parte se micşoreaza numĕrul lor. X.

Duplică la replică.

Sibiiu 7 Decemvre.

Onorată Redacţiune! După-ce Dl. Dr. A. P. Alessi în Nr. 95 al foaiei de aici „Observatoriulu“ afirmă sus şi tare, cumcă eu dimpreună cu onor. Redacţiune a „Teleg. Rom.“ am comis un asasinat moral în contra dsale*) vine în Nr 96 al acelei foi şi esplică pe lung şi pe larg acest nou specimen de asasinat. Am percurs cu multă atenţiune espectorările dlui profesor Alessi pentrucă eram foarte curios, a vedè ce e propriamente aceea, prin ce d-sa vede nimicită pe furişul „onoarea şi reputaţiunea“ sa?

Cu cea mai mare părere de reu trebue însĕ sĕ mărturisesc, că prelângă toată bunăvoinţa nu pot adera la teoriile dlui Alessi, nice în ce privesce meritul, nice în ce privesce vederile şi esplicaţiunile sale; prin urmare caută sĕ remân prelângă cele ḑise în Nr. 102 al „Tel. Rom.“

Cestiunea e următoarea:

In şedinţa I. a adunărei generale a Associaţiunei pentru cult. şi lit. p. rom. am făcut o mică propunere referitoare la unele neregularităţi în modul ţinerei şedinţelor comitetului central. Propunerea aceasta am basat-o pe fapte scoase din actele oficiale ale asociaţiunei şi am pus-o dimpreună cu motivarea ei în scris pe masa adunărei generale. Venind în şedinţa II rêndul la verificarea procesului verb. al şedinţei prime am veḑut spre marea mea mirare, că motivarea propunerei mele stătătoare din şese şire s'a delăturat, şi în locul ei s'a pus în procesul verbal o frasă palidă, carea dedea propunerei mele o coloare ostilă, malicioasă şi copilărească**) Sub decursul verificărei am reclamat în şedinţă publică şi am pretins stergerea acestui surogat, ceea ce a şi urmat. După adunarea gener. veḑêndume atacat în mod vehement de către raportorul foei „Observatoriulu“ în firul apĕrărei mele am amintit şi intercidentul acesta şi am ḑis, că motivarea propunerei mele s'a falsificat din partea notariatului.

Dl Alessi află, că eu prin aceasta l'am numit: „falsificătoriu de acte publice, că 'i-am asasinat onoarea şi reputaţiunea“ şi lasă curs liber jalusei sale susceptibilităţi în suscitaţii numeri ai foaiei „Observatoriulu.“

Pertru acea parte a onor. public, care va cetì cu atenţiune espectorarea dlui A. nu e de lipsă sĕ mai perdem timpul cu comentare. Dl Alessi ḑice şi recunoasce însuşi, că dênsul „când a redactat procesul verb. din şedinţa I a lăsat afară motivarea făcută de mine ca propunĕtoriu, şi în locul aceleia a pus pe scurt ca întroducere numai scopul, ce a prepus cumcă eu urmăresc prin propunerea mea.“ Atâta e destul; pentru că atâta şi nimic alta am susţinut şi arĕtat şi eu în nrl 102 al „Teleg. Rom.“ — adecă: cumcă ce a fost al meu, ce a fost genuin, dl Alessi a „lăsat afară“; ear' ceea ce a pus dl A. în locul aceluia, nu a fost al meu, nu a fost genuin. In merit şi în fundament sûntem dară pe deplin de un acord cu dl Alessi şi n'aşi avè de a adauge nici o iotă. Deoarece însĕ dl profesor desfăşură douĕ teorii nouĕ asupra conceptului acestui fapt şi asupra oficiului notarial într'o adunare publică: aflu de lipsă a'mi espune şi vederile mele în privinţa acelora, cu atât mai vêrtos, fiindcă se abat mult dela ale dlui profesor. A „lăsa afară“ o parte dintr'un act public d. e. dintr'o propunere cetită în şedinţă publică şi depusă în scris pe masa adunărei — şi anume motivarea, aşa dară fundamentul ei, şi a pune în locul aceleia părerea sa subiectivă de „întroducere: aceasta dl Alessi o numesce „scurtare“, abreviatură şi o află pe deplin justificată prin aceea, că „notariul unei adunări publice nu e stenograf.“ Eu din al meu punct de vedere sum de părerea, că a „lăsa afară“, pe românesce: a sterge, a delătura ceva, ce se află într'un act şi a pune ceva în loc, ce nu s'a aflat în acel act — nu însemnează abreviatură. Mie această procedură mi se pare, că seamênă mai curênd cu maniera cucului, care scoate („afară“) 2—3 ouşoare din cuibul păseruicei spre a face loc unuia de al seu; ori cu manipulaţiunea acelui cârcĭmariu, care scoate o parte din vinul din butelie, toarnă apă în locul lui, şi totuşi lasă pe butelie inscripţiunea de mai nainte. Dacă dlui Alessi din punctul seu de vedere — adecă ca profesor de istoria naturală — i place a numì atari fapte: abreviatură, apoi aibă bunătate a'mi concede şi mie sĕ le numesc din punctul meu de vedere ca jurist după terminologia mea. Insistând ambii la conceptele noastre înrădĕcinate înzedar vom face filologie, pentrucă până e lumea nu ne vom înţelege. Dacă dară dlui Alessi nu'i place cuvêntul „pipă“, ḑică d sa „lulea“; eu mĕ mulţămesc cu aceea ce a mărturisit dl A. însuşi, cumcă în tot casul e vorba despre un obiect, ce nu miroasă a ambră.

Pentru teoria sa de „scurtare“ sau abreviatură argumentează dl Dr. Alessi astfel: „Motivarea am ţinut-o de superfluă“ am lăsat-o afară; apoi aceea ce se lasă afară, va se ḑică aceea ce nu esistă, eu aşa cred, că nici nu se poate falsifica.“ Când aşi fi avisat şi eu la întortocături şi sofisme, aşi putè respunde dlui A. cumcă chiar şi singura „lăsare afară“, ce o spune dênsul însuşi, după conceptele noastre de toate ḑilele e — falsificare. Mi se pare însĕ, că dl A. la silogismul acesta al seu a uitat de o premisă nu cu totul neînsemnată, adecă: cumcă dênsul în locul motivărei mele a pus „întroducerea sa“ — după cum spusese însuşi mai sus. A trebuit dară sĕ esiste motivarea mea dacă d-sa a avut ce „lăsa afară“; esistând însĕ motivarea, s'a putut chiar şi după logica dlui A. falsifica, va se ḑică s'a putut pune în locul unui pasagiu, unor cuvinte genuine, altele negenuine-false, precum pune cucul ouĕle sale ca sĕ le clocească alte paseri, şi cârcĭmariul apă ca sĕ o bee oaspeţii în loc de vin. Spre susţinerea acestui silogism se provoacă dl A. la procesul verbal publicat prin ḑiare şi ḑice, că „după cum se vede la punctul X s'a sters şi mica întroducere, ce a făcut dênsul la propunerea mea“ — ergo nu esistă motivare, prin urmare n'a fost ce sĕ se falsifice. Aici însĕ mi se pare, că i se încurcă iţelele dlui A. Procesul verb. ce 'l-au publicat ḑiarele, e cel verificat, v. s. ḑ. cores, îndreptat de adunarea gener. Indreptarea însĕ a consistat la locul acesta togma în aceea, că adunarea generală a sters ce a fost fals, adecă „mica întroducere“ a notariatului.

(Va urma.)

---

*) Noi n'am dat loc în coloanele noastre replicei dlui Alessi, pentrucă din replică am vĕḑut, că ea nu contribuie la lămurirea unei afaceri ci întrun mod cutezat, care dlui A. nu'i face mare onoare, lungesce polemiile. Acum după ce s'a aflat o foaie, care a dat sucurs la sporirea vorbei, n'avem ce face, trebuie se deschidem coloanele noastre pentru îndreptarea celor schimosite de dl. Alessi. Red.

**) Motivarea mea a fost aceasta: Considerând că onorabilul presidiu a fost necesitat, a ţênè în mai multe rênduri şedinţe şi cu mai puţin decât 6 membri ai comitetului, ceea ce e în contra §-lui 31 din statute; cosiderând că între membri sûnt şi de aceia, cari abia au participat în decursul unui an la 2—3 şedinţe, ceea-ce documentează o desinteresare eclatantă faţă cu afacerile asociaţiunei propun etc“ Frasa surogată de notariat sună: „Spre a se efectuì o cercetare mai regulată a şedinţelor cemitetului, propun etc“.

Varietăţi.

* (S'a transferat) dela reservă la honveḑi dl sublocotenent Nicanor Macavei.

* (Bilete de vênat.) Referitor la estradarea biletelor de vênat ministrul de finanţe a adresat către toate municipiile ţĕrei un ordin de cuprinsul următor: ca, până la crearea legei nouĕ despre darea pentru petreceri de vênat, tuturor acelor partide, cari voiesc a'şi reînnoì biletele de vênat, precum şi acelora, cari voiesc a'şi scoate aceste bilete pentru prima dată, sĕ li se estradee adeverinţe cu valoare până la sfêrşitul lui Iunie 1881, dacă aceştia vor plătì tacsele cuviincioase de 6 fl. respective de 2 fl. v. a.

* (Anunciu electoral.) Clubul alegĕtorilor români din municipiul Turda-Arieş s'a constituit în 11 Noemvre a. c. Alegĕtorii români din acest municipiu sûnt rugaţi prin aceasta a cerceta cât mai des intrunirile clubului, cari se ţin regulat de 3 ori pre sĕptĕmână: Sâmbăta, Dumineca şi Mercurea după ameaḑi. Localitatea clubului se află în otelul „La coroană“ în piaţa Turdei.

* (O rectificare oficioasă) ne a venit din Făgăraş, dto 16 Decembre n. avênd următorul cuprins: „Vestea lăţită în jurnale: cumcă şi în Făgăraş s'au ivit mai multe casuri de boala vĕrsatului se rectifică întru acolo, ca în acest comitat au obvenit numai vr'o câteva casuri speciale şi nice decât în mod epidemic, şi de present nu esistă nici un cas de acea boală.“

* (Mulţămită publică.) Ca mulţi alţi creştini credincioşi ai bisericei şi religiunei noastre dreptcredincioase răseritene din diferite părţi ale archidiecesei noastre şi din diferite comune parochiale gr. or. cari vĕḑênd necesitate de vestminte şi alte obiecte sânte pe la bisericile lor, a căror credincioşi şi membrii şi dênşii erau şi sûnt, — şi fără care vestminte şi obiecte serviţiul divin nu se poate sevêrşì despre care adevĕr fiind convinşi, mulţi credincioşi — după cum foarte des cetim în preţuitul ḑiariu „T. R,“ — au jertfit şi sacrificat pe seama sântelor biserici obiecte preţioase, şi mai cu samă de acele, pe care le aflau mai necesare în biserica lor. Drept aceea şi credincioşii creştini ai bisericei gr. or. din comuna parochială Varmaga vĕḑênd necesitate pentru o sântă Evangelie în biserica noastră, au contribuit mulţi din trênşii după putinţă şi aşa s'a putut procura aceea din tipografia noastră archidiecesană gr. or. din Sibiiu cu preţul de 21 fl. 72 cr. cu post-porto laolaltă, şi care s. Evangelie în adevĕr este legată, foarte fin şi elegant a cărei table (păreţi) sûnt îmbrăcate cu un „toc“ negru frumos şi plăcut, pe carele deasemenea este o cruce mare aurită. Pentru procurarea aceleia anume au contribuit următorii: Petru Poenariu 1 fl. 50 cr., Anghel Ursu 1 fl. 20 cr., Ioan Poenariu 1 fl., Dumitru German 1 fl., Ioan Feran 1 fl., Ioan Filimon lui Lazar 60 cr., Anghel Jeleriu 50 cr., Anghel Pitariu 50 cr., Ioan Nicoară cu soţia 50 cr., Toma Jeleriu 50 cr., Stefănică Nicoară cu soţia 50 cr., Anghel Popa 50 cr., Ioan Filimon lui Nistor 50 cr., Lazar Filimon 50 cr. Nicolau Filimon 50 cr. George Crişan cu soţia 50 cr., Avram Poenariu 40 cr., Ioan Boldor 40 cr., Petru Ştef 40 cr., Anghel Feran 40 cr., Petru Blajiu lui Ioan 40 cr., Simeon Popa 30 cr., Petru Filimon lui Ioan 30 cr., Ioan Pitariu lui Ioan 30 cr., Ioan Crişan 20 cr., Stefan Nicoară l. Iosif 20 cr., Antone Jeleriu 20 cr., Măriuţa Filimon lui Ioan 20 cr., Maria Iordate lui Ioan 20 cr., Floarea Filimon 20 cr. Petru Ursu 20 cr., Simeon Maier 20 cr., Stefan Nicoară 20 cr., Ioan Voica lui Ilie 20 cr., Ioan Nicoară 20 cr., Lazar Iordate lui Ioan 20 cr., Stefan Popa 20 cr., Eva Nicoară l. Petru 20 cr., Eva Ursu lui Petru 20 cr., Ioan Popa 20 cr., Filip Nicoară 20 cr., Magdalina Cosma 20 cr., Iosif Nicoară lui Stefan 20 cr., Ioan Blajiu lui Petru 20 cr, Maria Feran 20 cr., Ioan Filimon lui Ioan 15 cr. Popa Ioan lui Danilă 10 cr., George Barbu 10 cr., Ilie German 10 cr., Simeon Voica lui Ilie 10 cr., Dumitru Ursu 10 cr., Ioan Iordate lui Georgie 10 cr., Ioan Ursu lui Todor 10 cr., Petru Gezeu 10 cr., Anghel Ursu a Catal. 10 cr., Petru Nicoară 10 cr., Magdalina Iordate 10 cr., Sofia Cosma 10 cr., Ana Pitariu 10 cr., Avram Ursu a Catal. 10 cr., Anghel Jeleriu lui Ioan 10 cr., Petru Boldor lui Ioan 10 cr., Ioan Jeleriu (rot.) 10 cr., Nicolae Pitariu 10 cr., Magdalina Ursu 10 cr., Petru Jeleriu 10 cr., Măriuţa Mateş 10 cr., Simeon Blajiu 10 cr., Petru Voica lui Ioan 10 cr., Ioan Magda 10 cr., Maria Magda 10 cr., Susana Ursu 10 cr., George Popa 10 cr., Eva Blajiu lui Ioan 10 cr., Ioan Trepteş 10 cr., Maria Ursu 10 cr., Ioan Blajiu lui Miron 9 cr., Agaftia Magda 8 cr.

Suma totală 21 fl. 72 cr.

Subscrisul în numele comitetului parochial din această parochie 'şi ţine de datorinţă, a esprima sus numiţilor contribuenţi cea mai viuă mulţămită, rugând pre a tot creatoriul, ca sĕ'şi reverse darul şi îndurarea sa preste dênşii, sĕ binecuvinte ostenelele lor şi sĕ înmulţească fructele lor, ca astfeliu prisosindu-le se poată contribuì de multe ori pentru podoaba casei lui D ḑeu, pentru mântuirea sufletelor lor, şi întru cinstea şi întărirea prea sfinţitului nume al Domnului Dumneḑeului şi Mântuitoriului nostru Isus Christos. Doamne! pre cei ce iubesc podoaba casei Tale, Tu pre acei îi preamăresce cu Dumneḑeească puterea Ta.

Varmaga 4 Decemvre 1880.

Simeon Filimon m. p.,
paroch gr. or.

* (Cutremur în Braşov). Sâmbătă în 11 Dec. n. pe la nouĕ şi jumĕtate seara s'a simţit în Braşov o sguduitură domoală de pămênt, care începênd în mod foarte lin şi undulătoriu, eară după o mică pausă ceva mai puternic a ţinut vre o 2 minute.

* (Fulger). În 15 Dec. n. pela 10 oare seara s'a vĕḑut la Mediaş şi giur fulgere pe cer în direcţia sudestică cu toate că noaptea era luminată de lună şi ceriul foarte senin.

* (Călĕtorie de plăcere) pe serbĕtorile crăciunului se va arangia dela Sibiiu până la Viena de întreprinḑĕtoriul G. Schroekl cu preţurile încolo şi încoace: pe classa II. 42 fl. 20 cr. şi classa III. 28 fl. 86 cr.

* (S'au esarendat) vama, ce se plătesce în Braşov pentru starea cu mărfuriri în piaţă, cu 12,252 fl. 41 cr.

* (Atentat de postă.) În 13 Dec. n. doi tâlhari au atentat carul postal între Sűkősd şi Hajos; cocieriului postal 'i-a succes, a arunca la o parte pre un atentator şi a merge repede mai departe pre când al doilea tâlhar a tras asupra fugătorilor mai multe focuri.

* (Artisti unguresci). Teodor Lehoczky a aflat decurênd într'un archiv familiar un document latinesc, în care regele Stefan Bátory a oferit pictorului seu de curte, Toma Turbulia, titulul de nobil cu pre-

dicatul „Czegan“ dându'i tot deodată şi casă şi curte în Alba-Iulia. Asemenea şi prepositul Bubics a dat de curênd în galeria de pictură din Munich, de un chip, care fiind o gravură de aramă dintre cele mai vechi încă este făcut de un artifice ungurese cu numele Ioan Ruda născut din Caşovia. Dl Bubics fotografând acest chip, care representă fortăreaţă din Agria, l'a trămis academiei ung. în copie fotolitografată.

* (Vĕrsatul.) Ni se scrie din Simon dto 4/16 Decemvre 1880. Onorabilă redacţiune! Din causa morbului de bubat ce a isbucnit în Bran, după constatările făcute de medicul cercual, pretrura Branului cu ordinul seu dto 15/12 1880 Nr. 4309 a ordinat sistarea prelegerilor şi închiderea scoalelor confesionale atât din Simon cât şi acelor capitale din centrul Branului pe timp nedeterminat.

* (Fearăle selbatice) în unele ţinuturi se înmulţesc în mod îngrozitor. Aşa lupii în comitatul Hunedoarei sar ḑiua la ameaḑi asupra vitelor de casă. Asemenea se întêmplă şi în comitatul Sohl. Din ambele aceste comitate s'au trămis representaţiuni la guvern cu rugarea, a li se da învoirea mai înaltă spre a se ţinè goane generale contra acestor feară sĕlbatice.

* (Bĕtrâneţe adûnci.) In Lugoş omul cel mai bĕtrân este ţĕranul român, Certan, care născându-se în 14 August 1780 şi servind ca militar în armata regulată 20 ani a petrecut toate bătăile cu Napoleon I.

* (Influenţa musiceiasupra oilor.) Foarte des se povestesce semple, cari constată faptul despre influenţa musicei asupra animalelor. Unul din aceste esemple convingĕtoare găsim în biografia vestitului compositor Haydn. O dată făcênd o escursiune în văile Lombardiei cu o mulţime de tineri, musicanţi ca şi el, unul din ei, vĕḑênd o turmă de oi a scos flautul sĕu şi a început sĕ cânte o doină pastorală. Oile, cari mergeau cu capetele pre pămênt fiind ostenite de căldură şi de pravul ridicat prin turmă, la primul sunet al instrumentului, ridicaseră capetele, se opriseră lûngă musicant ascultând cu o mare atenţiune cântecul sĕu. Când tinĕrul musicant a finit cântecul turma nu se mişca, aşteptând un cântec nou şi numai bastonul păstoriului a putut sĕ le pună din nou în cale. Când turma s'a depărtat dela cântăreţ la o distanţă de vr'o ḑece paşi, musicantul ear a început un cântec şi în acelaşi moment toată turma s'a reîntors la dênsul cu toată resistenţa desperată a păstorului, care se opunea la aceasta.

* (Oameni electrici.) Sûnt rase de oameni la cari electricitatea animală la nisce ano-timpuri se ridică la un grad de necreḑut. Această facultate a organismului uman depinde cum se vede şi dela clima, în care el locuesce. Aşa de esemplu în Canada, unde clima este foarte uscat şi rece, după declaraţiunile ḑiarului, „Lancet“, foate des se poate vedè oameni, cari luându-se de mâni au facultatea, de-a stoarce prin acest gest schintei de electricitate pe vêrful degetelor mânilor unite. Vestitul călĕtor din Africa dl Mitcisohn ne nĕrează fapte şi mai curioase în această privinţe; aşa de esemplu el ḑice că i s'a întêmplat o dată, în timpul călĕtoriei sale prin Africa centrală de-a lovì cu biciu pe un Negru, care furase dela dênsul o puşcă, mirarea sa a fost foarte mare, când din corpul Negrului lovit a eşit trăsnind o mulţime de scântei electrice. De atunci el a observat, că pelea neagră a unor popoare din Africa are o facultate escepţiorală de a stoarce schintei electrice prin simplul contact al unei mâni calde asudate cu pelea goală a Negrului.

(O femee cu barbă) a murit în New-York. Această femee era născută la Pembroke, in 1824, şi se numia Rebeca Westgate. Până la etatea de 44 ani avea numai puţin pĕr; a doua ḑi, după ce împlinì aceşti 44 ani, se pomenì dimineaţa cu o barbă foarte mare, deasă; în ḑilele următoare ea crescea din ce în ce până când ajunse la o lungime de ½ metru. În zadar nenorocita femee întrebuinţa toate unsorile, pomadele, pentru de a se scăpa de acest ornament al bărbaţilor; ea nu putu de cât a trăì cu această barbă, care crescea mereu, încât la moarte-i tot peptul, până aproape de glesnele picioarelor, era acoperit.

* (Aurora boreală.) Pe la 11 oare seara în 27 Octomvre în Deva şi giur s'a observat acel rar şi frumos fenomen ceresc. Durata lui a fost de 1 oară.

* (Muntele Vesuv) varsă earăşi foc de câte-va ḑile; lava se revarsă la vale în cantităţi de distanţe mari. Naturaliştii vor vedè dacă erupţiunea Vesuviului stă şi astădată în comunicaţiune cu marele cutremur.

* (D-şoara Elena Pedure) „Kronstädter Zeitung“. scrie: amabila noastră concetaţiana debutează în Cernăuţi ca cântereaţă şi actrice cucces strălucit cu în societatea teatrală a directorului Fr. Dorn. În opereta intitulată „Fledermaus“ joacă d-şoara Elena Pedure cu astfel de efect, încât fu chiemată de mai multe ori pe scenă şi sub aplausul cel mai mare, trebuì sĕ repeteze mai multe arie. Juna cântăreaţa, pentru care păstrăm cele mai frumoase suveniri dela convenirile noastre colegiale, precum şi dela alte concerte, şi care de atâtea ori ne-a delectat cu amabila'i voce, întrunesce toate condiţiunile, pentru ca sĕ devină o artistă de prima ordine. Eată ce scrie „Czernovitzer Zeitung“ în numĕrul din 30 Oct. a. c. „Sûnt în viaţă şi în arte apariţiuni, care ori de câte ori le vom vedè deşteaptă, în noi acelaşi interes, şi aceeaşi plăcere şi mulţămire. În representarea operetei „Fledermaus“ trebue sĕ accentuăm, că d-şoara Babitzky (cunoscută, publicului din Braşov) a jucat escelent; tot aşa a jucat şi d-şoara Elena Pedure în rolul Adelei. Am putè ḑice, că cântă prea frumos ca Adela.“ Acelaşi ḑiar în numĕrul dela 21 Novemvre scrie: „La representarea operetei de Ferron intulată „deutsche Kleinstädter“ trebue sĕ laudăm în prima linie pe d-ra Elena Pedure pentru cântarea'i escelentă; ceilalţi cântăreţi încă îşi făcură datoria. Publicul chiemà de repeţite ori pe compositorul Ferron, pe cântăreţi şi pe cântăreţe pe scenă.“ Din partene nu putem decât sĕ felicităm pe amabila noastră concetăţeană pentru succesul acesta, cu atât mai mult, cu cât dênsa a îmbraţişat această carieră numai de două luni şi ne esprimăm dorinţa, ca cât mai curênd sĕ o vedem debutând şi în mijlocul nostru.

Economic.

Sibiiu 17 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7—8; grâu sĕcăreţ fl. 5.50—6.50.; sĕcară fl 5.40—5.80 Orz fl. 3.60--4.; Ovĕs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 2.80—3.20; Mălaiu fl. 4—5; Cartofi fi. 1.60—2.; Semênţă decânepă fl. 5—6; Mazere fl. 9—10; Linte fl. 11—12; Fasole fl. 5.—5.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 14.; Slănină fl. 70—75 Unsoare de porc fl. 68.—75; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—34; Sĕu de luminări fl. 47—50; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 48—56.; Săpun fl. 36—40. fên pro 50 chilo fl. 1.80—2: Cânepă pro 50 chilo fl. 30-35. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 36—50 cr. crane de porc 40—44 cr.; carne de berbece 22—24 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Estras din foaia oficială Budapest Közlöny.“

Licitaţiuni: în 9. 10. 11. şi 12 Febr. apoi 11. 12. 14 şi 15 Martie imob. lui Petru Novac şi soţiei sale în Nemţu-Gherlei, în Gherla şi Petrihaza (judec. cerc. Gherla); în 12 Ian. şi 12 Feb. imob. soţiei lui Teodor Petraşcu şi soţi în Drâmbariu (trib. Alba-Iulia); şi 28 Ian. imob. lui Nicolau Russ în Monora; în 22 Ian. imob. lui Ioan Vinărsariu în Şoroştin (judec. cerc. Aiud); în 21 Ian. imob. lui Vasilie Csioba în Nadeş (judec. cerc. Reghen); în 12 Ian. şi 12 Feb. imob. lui Ludovic Benedek în Boroşneu (judec. cerc. Sângiors); în 5 Ian. şi 5 Feb. imob. lui George Guneş în Sais (judec. cerc. Sighişoara); în 22 Ian şi 21 Febr imob. soţiei lui Albert Gozny şi copiilor sei în Sânmiclăuş (judec. cerc. Gherla;) în 31 Dec. şi 31 Ian. imob. remasului după Iosif Szamoprzia în Reghen (judec. cerc); în 29 Dec. şi 2 Feb. imob. remasului după Ioan Scherer în Feldioara (judec. cerc. Shgişoara). In 10 Ian. şi 10 Febr imob. lui Iosif Simon sen în Oros (trib. K Oşorhei); în 22 Dec. imob. lui Pantilimon Dobrin şi soţi în Sevestreni (judec. cerc. Făgăraş); în 30 Decem. şi 31 Ian. imob. lui Petru Schuller şi soţiei sale în Şaroş (trib. Ibaşfalĕu); în 27 Dec. imob. lui Şofron Şunca şi soţi în Laţcod (judec. cerc. Sămărtin); în 19 Febr. imob. soţiei lui Francisc Hollaki în Sâniacob (trib. Turda); în 25, 26. şi 27 Ian. apoi în 25, 26 şi 28 Feb. imob. lui Abraam Hersch şi soţiei săle în Cavas, Cărulea şi Chelcea (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 27 Dec. imob. lui Ioan Schuster (Tomi Hanzi) în Dipşa (trib. Bistriţa); în 31 Dec. şi 31 Ian. imob. remasului dupà Ioan Vlajk în Sebeş (judec. cerc. Huedin). în 10 Ian. imob. lui Adolf Mandel în Kis-Kagya (judec. cerc. Szèkelyhid); în 12 Ian. şi 12 Febr. imob. lui Simion Lazar şi soţi în Rod; în 14 Ian. şi 14 Febr. imob. lui Michail Häcker în Alţina; în 14 Ian. şi 14 Febr. imob. lui Michail Grün în Turnişor; în 12 Febr. imob. lui Michail Zäckel în Alţina (trib. Sibiiu); în 18 Ian. imob. soţiei lui Petru Onyilă în Gioagiul de sus (judec cerc. Aiud); în 4 Ian. imob. lui Pavel Oancea în Rĕhĕu (judec. cerc. Sebeş); în 29 Dec. imob. lui Pavel Kadar în Deda (judec. cerc. Sebeş); în 29 Dec. şi 29 Ian. imob. lui Traugott şi Catbarina Draser în Deda (trib. Bistriţa); în 19 Febr. şi 19 Martie imob. lui Francisc Rodo sen şi soţiei sale în Altiz (trib. Cicsereda).

Bursa de Viena şi Pesta

din 18 Decemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.40	110.65
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.40	82.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.25	99.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.25	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.75	125.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	97.—	97.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	95.75	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.75	96.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.25	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	95.50	95.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.50	94.½
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.—	73.25
Datorie de stat în argint . . .	73.80	73.90
Renta de aur austriacă	87.55	87.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.25	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	818.—	825.—
Acţiuni de credit austr. . . .	287.80	285.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	264.—	264.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	107.50	108.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.90	108.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.61
Napoleon	9.36½	9.37
100 marce nemţesci	58.10	58.05
London (pe poliţa de trei luni) .	117.70	117.70

Nr. 154. 1—3

CONCURS.

Conform ordinaţiunei consistoriale din 18 Noemvre a. c. Nr. 3688 B. prin care sĕ dă voie comunei bisericesci Murĕş-Oarba, protopresbiteratul M.-Oşorheiului, pentru instituirea unui capelan lûngă neputinciosul lor paroch Samson Moldovanu, prin aceasta se publică concurs cu terminul 30 Decemvre, 1880.

Emolumentele sûnt:

a) jumĕtate din canonica porţiune care face 12 jugere.

b) jumĕtate din venitele epitrafirului;

c) alesul de capelan va purta şi oficiul de învĕţătoriu, pentru care va avè plată 8 jugere de pămênt din moşia donată de Sandu Istinicu.

Doritorii de a dobândì acest post sûnt avisaţi conform Statutului organic a'şi aşterne suplicele sale instruate întru înţelesul regulamentului congresual din 1878 oficiului protopresbiteral în Murĕş-Oşorheiu.

S'a dat în conţelegere cu comitetul parochial în M.-Oşorheiu, 26 Noemvre 1880.

Parteniu Trombiţaş de **Bethlen** m/p.,
protopresbiter gr. or.

Nr. 257. 2—3

CONCURS.

La concursul publicat în „Tel. Rom.“ Nr. 108 109 şi 110 a. c. pentru parochia de cl. III. Galaţi neivindu-se nici un concurent, prin aceasta se publică de nou concurs cu terminul până la 20 Decemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu douĕ odăi, şură şi grajd, la care mai aparţine şi o grădină de un car de cucuruz.
2. Folosirea cimiteriului, a unui fênaţ de un car de fên, a unui păşunat şi arătură, în mărime de 2 jugere numit la „lunca morii“,
3*). dela 140 de case, câte o ferdelă de cucuruz stêrmit, sau 11 cupe de grâu bun.
4. Venitele stolare sistemisate care toate la olaltă apropie la suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie, au de a'şi substerne petiţiunile instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual din 1878 la subscrisul oficiu ppresbiteral până la terminul mai sus prefipt.

Abrud, 3 Decemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Gallu m. p.,
rotopresb.

---

*) In concursul prim s'a pus din eroare numai 40 case.

CONCURS.

La scoala confes. gr. or. română din comuna Zorlenţiul-mic protopresbiteratul Caransebeşului, are a se întregì staţiunea învĕţătorească, pentru carea se escrie concurs cu terminul până la finea lui Ianuarie 1881 vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul învĕţătoresc în bani gata 250 fl.
2. Douĕ jugere pămênt arĕtoriu în estravilane.
3. Cortel liber cu 3 încăperi precum şi ¾ jugere grădină.
4. Opt (8) metri lemne.

Doritorii de a se aplica ca învĕţători la această staţiune au sĕ'şi substearnă cererile lor înzestrate cu documentele provĕḑute în „Statutul organic“ şi regulamentului congresual din 1878 inspecţiunei scol. gr. or. rom. în Zorlenţiul-mic.

3—3 *Comitetul parochial.*

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special Dr. Helmsen în Berlin N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 22—24

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

r. 146. Sibiiu, Joi 11 Decemvre 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Decemvre.

La „Ung. Post“ i se scrie din Lugoj: Adunarea generală constituantă a comitatelor întrunite în Caraş şi Severin comitele suprem Tabajdi o a ficsat pe 4 Ianuarie a. 1881.

La adunarea aceasta vor lua parte şi funcţionarii şi representanţele din amendoue comitatele. Problema adunărei generale va fi împărţirea cercurilor celor nouĕ administrative, împărţirea cercurilor electorale pentru alegerea comisiunilor comitatense, numĕrul şi salariele funcţionarilor celor noi dela manipulaţiune. Cu un cuvênt întreg statutul organic al comitatului are sĕ se statorească din nou. Un elaborat-proiect este aproape gata.

Cestiunea dunăreană a întrat într'un stadiu nou. O telegramă dela Galaţi din 19 Decemvre spune după „P. Cor.“, că în comsiunea europeană delegatul englez şi rusesc, în şedinţa dela 17 l. c., s'au pronunciat pentru o comisiune europeană pentru supravighiarea Dunărei de la Poarta-de-fer până la Galaţi, dacă comisiunea micstă se ve arĕta imposibilă. Delegaţii celorlalte staturi însĕ nu s'au învoit cu comisiune europeană. Deci s'au decis comisiunea micstă, care în şedinţele sale va vota cu maioritate şi în cestiuni momentoase cu unanimitate. Pentru evitarea necesităţii unui vot preponderant, delegatul turcesc a pus în perspectivă întrarea Turciei în comisiunea micstă.

Ḑiarele din Bucuresci publică o telegramă a principelui Gr. M. Sturza către ministrul president Ioan Brătianu. Principele ḑice, că a aflat, că mai mulţi din partida democratică naţională sûnt arestaţi sub cuvênt, că ar fi compromişi şi culpabili în şi la atentat. Speră, că aceia sûnt neculpabili. Dacă însĕ cu toate aceste unii ar fi culpabili, sĕ se facă responsabili pentru pensoana lor, de oare ce asasinatul politic nu poate fi mijloc de acţiune pentru democraţi. Ca cap de partidă condamnă atentatul asupra lui Brătianu.

Afacerea din Agria în parlament.

(Încheiere.)

În şedinţa din 14 Octomvre n. continuându-se desbaterea ia cuvêntul

G. Ugron: Escesele militarilor ne aduc la convingerea, că constituţionalismul nostru merge spre apunere, ear reacţiunea se întăresce. Cererea ca actele de cercetare sĕ se substearnă e o cestiune de putere şi dacă ministrul de resboiu refusă a le da aceasta însamnă atât că el nu respectează dreptul de controlă a parlamentului unguresc. Într'o simplă întrebare de procurare de mobile opiniunea publică din Austria se manifestează cu mai multă energie decât la noi într'o cestiune de suveranitatea poporului. În afacerea Seemann nici nu a fost o procedere penală, ci numai o cercetare prealabilă şi cetatea Agria are drept. Dacă ministrul president are protocolul şi nu voiesce a'l substerne, prin aceasta despreţuesce parlamentul, dacă nu'l are, apoi şi-a împlinit reu datorinţa de controlă.

Dar cu toate aceste stindardul nostru va remânè; coloarea roşie va caracterisa ruşinea noastră, coloarea albă nevinovaţia lui Seemann, coloarea verde resonamentul ministrului president. (Risete în stânga estremă). Escesele armatei comune nu vor înceta decât prin înfiinţarea unei armate unguresci independente. Stindardul nostru a fost numit sdranţă, într'adevĕr, o deamnă numire pentru emblema unei naţiuni ruinată materialicesce şi moralicesce! In fine nu primesc propunerea comisiunei.

M. Iokai declară, că ia cuvêntul pentru a respinge învinuirile, ce se aruncă partidei guvernamentale în faţă. Intr'adevĕr, ḑice oratorul, e grea învinuirea, că noi sûntem indiferenţi către emblema naţională, către onoarea naţională. Deputatul Orban a numĕrat un şir de stindarde, care se pretinde că sûnt întinate şi insultate de C. Tisza.

Al. Csanády întrerupe: Aşa e! Este adevĕrat! (Ilaritate.)

M. Iokai (continuând): Dacă domnii deputaţi Orban şi Csanády şi-ar fi luat osteneala se [illegible] museului naţional (mişcări în stânga estremă), unde se află adunate stindardele luptei pentru libertate (sgomot în stânga estremă) ar fi aflat stindardele cele decorate cu medalia merentì. Acele semne de triumf se păstrează acolo cu pietate, nime nu le poate întina.

Dar nu era lipsă de această esagerare hiperbolică, pentrucă, după cum constată faptele, tricolorul unguresc se află la locul cuvenit la ori ce serbătoare militară.

Dealtmintrea afacerea putea fi privită ca terminată prin declaraţiunea ce a făcut-o Seemann înaintea martorilor, că adecă dênsul nu a voit sĕ vatĕme naţiunea ungurească. Această declaraţiune dată de un om onorabil este o satisfacţiune cavalerească. (Strigări în stânga estremă: La un om privat!)

Parola de onoarea unui militar e în ochii mei mai autentică decât cuvêntul unor patrioţi trişti, cari au ţinut într'ascuns vătĕmarea opt luni de ḑile şi numai după aceasta a eşit cu ea la lumină. (Miscări în stânga; ilaritate în dreapta.)

Dar nu de Seemann e aici vorba, ci de un atac combinat asupra armatei comune. Inţeleg aceasta, dar nu pot aproba mijloacele de cari se folosesc respectivii. Dl Orban a amintit cu dispreţ de oficierii austriaci, cari au fugit dinaintea steagului din 1848/49. a uitat însĕ a amintì şi pe acei oficieri, cari trecênd din armata comună în şirurile noastre au luptat şi sângerat sub semnul acesta. (Nelinisce în stânga). Da, au fost mulţi bărbaţi în oastea noastră, cari vorbiau nemţesce, dar se luptau pentru constituţiunea ungurească, şi după părerea mea o rană cât de mică vorbesce mai elocuent decât o gură spartă şi lăudăroasă. (Ilaritatea sgomotoasă în dreapta, mişcări în stânga.)

Dl deputat a uitat în deosebi, că între acesti oficieri s'a aflat unul, Leiningen, care a fost şef de armată şi a murit moarte de martir pentru libertatea ungurească. Pietatea naţiunei ungurescì pune cununi de suvenire pe mormêntul lui, ear dvostră întinaţi aceste cununi. (Aprobări în dreapta contraḑiceri sgomotoase în stânga).

Cred că Germânii şi Ungurii din monarchie sûnt cu mult mai cu minte decât sĕ'şi mai risipească puterile pentru a se sdrobì unii pe alţii; puterile trebue se şi le reserve pentru cercări mai grele. (Aşa e! în dreapta. Strigări în stânga: Pentru Bosnia!)

Şi acum trebue se mulţămesc Dḑeului Maghiarilor, că ne a lăsat sĕ ajungem ḑiua fericită, în care naţiunea maghiară nu are de înregistrat un rĕu mai mare decât acela, că întrе cuvintele cesaro-regesc lipsesce particula „şi“. (Ilaritate în dreapta mişcări în stânga.)

Dl Thaly ca mare istoric 'şi va aduce aminte, că în istorie a fost o ceartă renumită pentru cuvêntul „şi“, anume în timpul, când ortodocşii şi şismaticii din Bisanţiu disputau asupra întrebării, dacă trebue a se adauge la cuvèntul „filio“ particula „que“. Cearta era atât de înverşunată încât [illegible] că bombele sultanului spărgeau porţile Constantinopolei. Ei perdură Bizanţiul, şi-au căpetat pe „filioque“, dar şi pe Turci.

N'aşi dorì sĕ avem şi noi parte de un asemenea „filioque“ şi din acest motiv nu atribuesc acestei afaceri o însemnătate mare. Resping contrapropunerile.

Des. Szilágyi impută lui Jokai, că a tractat o afacere serioasă într'ùn mod umoristic voind prin aceasta a eluda lămurirea lucrului, ear guvernul este vinovat, pentrucă a întârḑiat a liniscì opiniunea publică cum se cuvine. În toată procederea guvernului nu se vede nimic positiv, ci numai suposiţiuni vage, de aceea oratorul cere sĕ se facă lumină.

Oto Hermann propune: Ministrul president folosindu-se de influenţa sa legală asupra afacerilor comune se esopereze dela ministeriul comun, ca în scoalele militare de crescere sĕ li se propună elevilor teoria constituţiunei cu deosebită privire la raportul între corpul legiuitor, cetăţenii contribuabili şi între armată, ear corpul oficieresç al armatei comune se ia parte la un curs supletoriu, care sĕ tracteze despre constituţionalism. (Ilaritate.)

În fine se primesce în merit propunerea comisiunei şi prin aceasta odioasa afacere, care a făcut atâta volbură, este resolvită.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, 9/21 Decemvre (Adunarea generală estraordinară a comitatului Sibiiului.) Eri la punct 10 oare a deschis adunarea presidiul ordinariu Il. sa dl comite supr. Fr. Wächter.

Objectele de desbatere au fost 49. Cele dintâiu: despre alegerile întregitoare: despre publicarea dreptului statariu în cercurile Diacovar, Pojega, Röcze şi in cetăţile Eszeg şi Posega, despre încuartirarea miliţiei etc. care s'au luat spre sciinţă — a urmat nota cetăţii libere a Clujului, prin care representanţa comitatului fu provocată a părtinì adresa în privinţa „atentatului comis“ contra lui N. Bartha, redactorul ḑiarului „Ellenzék“.

N. Cristea corênd cuvêntul la objectul acesta ḑice, că'i place libertatea întrunirilor şi a presei şi este ori şi când gata a o şi apĕra. Regretă însĕ, că în casul de faţă nu este în posiţiune de a sprigini cererea cetăţenilor liberei cetăţi a Clujului, din motivul, că aceasta privesce un lucru, a cărei stare faptică încă nu este cunoscută în toate amenuntele ei. Ceea ce se scie până acum se scie din ḑiare şi ḑiarele au înfăţişat afacerea după punctele de vedere din care fac parte. Mai încolo după ḑiarele maghiare este cunoscut, că această afacere înşişi Clujenii maghiari au tratat-o prin aprobările, ce le au esprimat faţă cu G. Ugron, din punctul de vedere, care este reslăţit astăḑi preste patria noastră şi care dela 1867 încoace, reducênd toate la ceea ce este maghiar şi maghiarizătoriu, încuviinţează numai ce este plăcut Maghiarilor. Ei au aprobat espresiunile, ce s'au a[illegible] cul institut la care caută cu mândrie toate naţionalităţile, a căror fii se află într'ênsa, institut, destinat spre susţinerea ordinei înlăuntru şi spre apĕrarea monarchiei în afară. Acei, cari privesc în armata comună o representanţă a unităţii monarchiei, cimentul, cre cimentează monarchia, îşi vor aduce aminte de simpatiile cari au petrecut armata în ḑile grele, când au avut sĕ ese în afară şi nu le vine bine, când acest institut se trage în discuţiunile publice spre a fi încărcat cu atribute necuviincioase şi dejositoare. Din consideraţiunile aceste dară şi din causă, că afacerea încă este pendentă, nu spriginesce hârtia Clujenilor, care se amestecă în legislaţiunea militară şi nu este învoit nici cu propunerea comisiunei permanente de a se lua simplu spre sciinţă, ci propune: a nu se lua în consideraţiune.

Wittstock apreţuesce cele ḑise de antevorbitoriu, reflectează însĕ, că deosebirea între propunerea dênsului şi a comisiunei permanente nu este mare şi spriginesce pe cea din urmă.

V. Roman susţine, că este deosebire între propunerea lui Cristea şi a comisiunei. Dênsul vede, că Clujenii proced ca şi cum numai Maghiarii ar fi în ţeară şi ca şi cum naţionalităţile ar trebuì sĕ aprobeze tot aceea ce le vine lor la socoteală. Spriginesce aşa dară propunerea lui Cristea.

Tamáşy desaprobează licenţiile de presă şi nu le încuviinţează ori şi din care parte ar venì acele. Însĕ dacă a înţeles bine propunerea lui Cristea, că adecă sĕ se respingă hârtia Clujenilor nu o poate sprigini.

Punêndu-se la vot propunerea lui Cristea cade şi se primesce a comisiunei permanente.

Urmează la desbatere hârtia comitatului Heveşului, prin care se cere respingerea adresei privitoare la eliberarea Poloniei.

V. Roman avênd în vedere conclusul adunărei de mai înainte nu mai face propunere. Dă însĕ espresiune convingerei sale, că în Ungaria, unde naţionalităţile nemaghiare sûnt asuprite, este destul de eliberat şi că nu sûntem în posiţiune de a alerga într'ajutoriul altora în afară. Elementul polon din Galiţia se află într'o situaţiune mai favorabilă decât a noastră şi nu are lipsă de ajutoriul nostru. Nu face dar propunere. Esprimă însĕ ideea, că se ne vedem noi aici a casă de necasurile noastre.

Celelalte obiecte până la al 15., dintre care distingem: clădirea drumului dintre Şugag şi Jina şi încuviinţarea unui ajutoriu pentru repararea bisericei g. c. din Gârbova, se primesc fără discusiune.

După aceste vine cestiunea clădirei unui edificiu pentru oficiul comitatului, cestiune care se tragĕnă de mai mulţi ani.

Ministeriul de interne prin o hârtie dela 1 Noemvre a. c. Nr. 48447 respunde la conclusul adunărei generale din 8 Octomvre a. c. conform cărui aceasta stăruiesce pe lângă cumpĕrarea casei Nr. 8 din strada morei pentru oficiul comitatens. Ministeriul aflând că acest conclus nu este în armonie cu interesele comitatului îl casează şi provoacă representanţa comitatului a lua în consideraţiune serioasă clădirea unui edificiu pe Soldiş. Spre sfêrşitul acesta cere a se substerne pe lângă raport detaiat planul şi preliminariul de spese.

În legătură cu aceasta presidiul comunică, că este împuternicit din partea ministrului, sĕ aducă la cunoscinţa representanţei, că acela, avênd în vedere strimtoarea bănească a comitatului, este aplecat a plătì erariului suma de 6,000 fl. pretinşi ca preţ de rescumpârare pentru locul de clădire. (Locul de pe Soldiş este al [illegible] propunerea comisiunei permanente. Aceasta propune a se substerne ministrului o representaţiune elaborată de o subcomisiune, prin care se motivează, pentru ce nu poate accepta representanţa comitatului clădirea edificiului după indigitările ministeriale. Mai departe cere comisiunea dela vice-comiţiat unele ante-acte spre vedere.

Vice-notariul Székely ca raportor al minorităţii din comisiunea permanentă propune votarea clădirei, pregătirea celor de lipsă pentru clădire, eventual contragerea unui împrumut şi escrierea unui arunc sau unei contribuţii suplinitoare (pótadó) şi în fine însărcinarea vice-comiţiatului cu esecutarea clădirei.

Dr. Wolff stăruesce pentru estradarea actelor necesare pentru instruirea actului. Privitoriu la emisul ministerial i se pare, că ministeriul vrea sĕ silească comitatul la clădire, ceea ce învoalvă şi escrierea unei contribuţiuni neîncuviinţate de dietă. Chiar şi în staturi cu guvern absolut, nu ministrul, ci suveranul impune contribuţiunile. Trebuie aşa dară păstrată libertatea deciderei în privinţa contribuţiunei precum şi în privinţa locului, unde are a se pune clădirea. Cumpĕrarea unei case s'a recomandat pentruca poporaţiunea sĕ se cruţe de sarcini noue. Recomandă dar substernerea representaţiunei şi estradarea ante-actelor încă în şedinţa de faţă.

P. Cosma nu poate accepta nici votul majorităţii din comisiunea permanentă, nici al minorităţii. Numai în privinţa cumpĕrărei casei din strada morei sûnt două resoluţiuni ministeriale. De aceea în privinţa locului, unde sĕ se aşeḑe oficiele comitatense, încape încă discusiune. Representanţa are aşa dară drept sĕ discute dacă este sĕ se clădească sau sĕ se acuire unde-va o casă corespunḑĕtoare. Dênsul încă este, din motive sanitare pentru a se ţinè Soldişul liber până se va putè; cu toate că nu ar voì sĕ se susţină ruina, care e întoarsă cu dosul spre parcul Soldişului. Propune a se vota acuirarea unui edificiu pentru oficiul comitatului chiar şi cu oare care jertfe şi nu ar fi în contra acuirărei şi adoptărei casei lui Szalay.

Vice-comitele Sennor reflectează la propunerea lui Dr. Wolff, că basându-se pe § 4 art. 47, 1870 nu este obligat a estrada anteactele cerute.

Dr. Arz de Straussenburg provocându-se la acelaşi § arată, că privaţilor nu este vice-comitele obligat a le estrada ante-acte, dar representanţei comitatului, da. Venind la merit arată şi dênsul la rêndul seu, că representanţa are drept a discuta asupra obiectului şi se provoacă la ministru, care provoacă representanţa a lua în consideraţiune clădirea unui edificiu. Învinuirea din partea v.-not. Székely, că representanţa se joacă cu emisele ministeriale, o combate, ḑicênd, că în 1878 s'a decis clădirea pe Soldiş. Ministrul a cassat decisiunea. S'a decis mai târḑiu cumpĕrarea unei case. După un an şi jumĕtate se cassează şi decisiunea aceasta. Guvernul este dară de vină, dacă până acum afacerea s'a trăgĕnat şi n'avem nici un crucer spre scopul acesta. Imputarea lui Székely, că egoismul cetăţenilor din Sibiiu împedecă clădirea, o respinge cu aceea, că tocma egoismul acesta ar trebuì sĕ stăruiască pentru un palat pompos în Sibiiu. Din considerare la comunele cele serace din comitat ar recomanda propunerea maiorităţii din comisiunea permanentă. După ce însĕ Cosma a făcut o propunere, care se deosebesce de a majorităţei, cu care încâtva se învoiesse, propune: a se transpune propunerea lui Cosma comisiunei permanente, care se combine propunerile şi după ameaḑi sĕ raporteze adunărei generale.

Presid. În adunarea aceasta nu recunosc nimenui dreptul de a interpreta legile. Nu sûntem în parlament, chiar şi dacă cineva este deputat. Eu am sĕ decid, dacă procederea este legală sau nu. Nu admit sĕ se interpreteze aici paragrafi în mod advocaţial. Nu se plătesce ca aici sĕ se producă cineva (contraḑiceri sgomotoase.) La protocol, ce se cuvine la protocol, de ce me voi şi îngrigì.

Arz. Dl comite a vorbit de deputat. Eu sûnt aici esclusiv deputat comitatens şi dacă mai am şi alte misiuni nu aparţine aici. Dl comite nu are dreptul a mĕ numì aici în înţelesul acesta advocat, nici a'mi imputa, că m'am declarat în mod advocaţial. Dl comite n'a cumpănit bine ce a vorbit. Dênsul a învinuit, nu voiu se ḑic, că a însultat, o clasă întreagă de oameni.

Pres. Resping şi aceasta.

Arz. Fie-care este în drept, ba datoriu a lucra după cum i dictează consciinţa.

Pres. Repet, noi nu sûntem parlament.

Dr. Păcurariu într'un lung discurs mai ântâiu nemţesce apoi românesce învinuie pe Wolff şi Arz, că au comis erori mari în tratarea formală a afacerei. Spune că 'şi-a retras recursul, care cei doi îl cereau între anteactele din cestiune. Promite însĕ a li'l pune la dispoşiţiune în original sau în concept. Impută majorităţei, că se joacă cu conclusele (Oho!) După ce apostrofează pe acei ce strigă oho şi prin apostrofare provoacă ris general, propune votarea clădirei unui edificiu comitatens pe Soldiş.

Dr. Sentz ca membru nou află de lipsă a'şi da coloarea pe faţă şi declară, că este representantul guvernului*) Şi guvernul are drept a fi representat în adunare. În faţa unei majorităţi aşa mari şi compacte, se înţelege, că aceasta nu e lucru uşor Critisează representaţiunea (proiectul) şi cu toate că pune în perspectivă o apropiare de păreri respinge representaţiunea. Căci nu poate admite, ca ministrul sĕ fie influinţat unilateral de voturi separate şi recurse, cum se ḑice în representaţiune. Ar fi o vătĕmare pentru ministru, când ar presupune cine-va, că este influinţat de Dr. Păcurariu (Ilaritate mare). Propunerea estradărei actelor amintite sûnt toane şi capriciuri. Comitatensii simt o plăcere când pot comanda funcţionarilor comitatului. (Ilaritate.) Discursul s'a întins apoi asupra teoriei despre libertate şi anarchie, provocând esclamări de „încheere!“. În fine sprigininesce votul minorităţii comisiunei permanente.

Tamásy încă spriginesce votul minorităţii.

N. Cristea constată, că domnii Dr. Păcurar şi Dr. Sentz au ţinut prelegeri lungi despre libertate, drept şi în libertatea dlor vĕd, că numai dênşii, oameni declaraţi ai guvernului, au convingeri liberale, pe când cei de alte păreri, cari mai sûnt în casa aceasta, se joacă cu guvernul şi restring libertatea celor ce representă guvernul. Dênsul crede, că libertatea adevĕrată respectează părerile tuturor şi precum susţin domnii antevorbitori, representanţi ai guvernului, despre sine, că au convingerile dlor, aşa trebuie sĕ presupună şi la ceilalţi că au convingerile lor şi adevĕrata libertate presupune, că este permis şi unora şi altora a şi le apĕra. În decursul discursului apĕră Soldişul contra acelora, cari susţin că mai nainte nu reflecta nimenea la remânerea Soldişului fără clădiri. Dacă Soldişul a fost nebăgat în samă mai nainte astăḑi nu mai este şi fiind acum întogmit în [illegible] de lipsă se remână aşa. I pare rĕu că nu remâne şi partea din jos de drum a Soldişului liberă, ca sĕ se continue parcul, aşa încât cu timpul cetatea cea veche sĕ fie încungiurată de toate părţile cu promenăḑi, ceea ce ar servì spre binele igienic al cetăţii. Spriginesce propunerea lui Cosma dar în comissiunea de a se da comisiunei permanente ca sĕ o ia în considerare şi după ameaḑi sĕ vină cu un raport, eventual cu o propunere, în care sĕ fie considerată propunerea lui Cosma.

Wittstock respinge însinuarea, că partea, de care se ţine dênsul, tragĕnă afacerea cu intenţiune. În celelalte comitate asemenea cestiune nu a înaintat mai departe. În toate părţile oamenii işi trag sama, sĕ nu încarce prea mari sarcini în spinarea contribuenţilor. Dênsul ia drept esemplu Cisnădia şi arată cât este de încărcată cu contribuţii, căci din venitul brut plătesce 50% contribuţii statului şi comitatului aşa încât se vine 7 fl. contribuţie pe suflet. Şi dênsul voiesce sĕ aibă oficiul comitatens un adăpost corespunḑĕtoriu Spriginesce luarea în considerare a propunerei lui Cosma conform propunerei lui Arz.

Dr. Wolff recede dela presentarea recursului lui Păcurar.

Cosma se învoiesce cu propunerea lui Arz. Şedinţa se suspende pe o oară (până la 3 oare).

La 3 oare deschiḑênduse şedinţa comisiunea permanentă presentează propunerea:

I Representanţa sĕ se pronuncie din nou prin conclus pentru edificarea unui edificiu comitatens; asupra Soldişului are însĕ a se reflecta numai dacă spre scopul acesta nu s'ar afla edificiu, eventual loc mai corespunḑĕtoriu. Vice-comitele în înţelegere cu primariul Sibiiului sĕ pregătească un elaborat pentru adunarea generală prosimă.

II Preiectul de representaţiune sĕ se voteze şi vicecomitele sĕ se îndatoreze a atrage in raportul seu atenţiunea ministrului şi asupra punctului prim.

Propunerea se primesce cu 68 contra 34 voturi.

D. Păcurar insinuă recurs.

Dr. Wolff, în urma unei declaraţiuni a vicecomitelui, că este gata ori când a pune la dispoşiţiune raportul seu cătră ministru 'şi retrage propunerea făcută în această privinţă. Celelalte obiecte s'au primit fără discusiune.

La sfêrşit s'au ales comisiunile. Resultatul acestor alegeri il vom publica cu altă ocasiune.

---

*) Se vor bucura Românii, alegĕtorii sei din cercul Sebeşului. Red.

Raportul

ministrului Dimitrie Sturza asupra proiectului de rĕspuns la discursul tronului, cetit în şedinţa senatului României dela 1 Decemvre.

(1 Urmare.)

Dar lucrurile nu stau numai acì.

Aspiranţii şi pretendenţii la domnie es din toate unghiurile. Cei mai obscuri, cei mai incapabili, cei mai rei se cred apţi pentru a lua destinele ţĕrei în mânile lor. Unii vin cu drepturi închipuite de ereditate, alţii împinşi de ambiţiune personală nemĕsurată, însĕ incapabili de a o satisface prin o muncă conscienciosă, devotată binelui ţĕrei, alţii se ivesc ca simpli aventurieri îndrăsneţi, ne mai vorbind de câţiva nebuni şi săriţi din minte, cărora le umblă, după vechia ḑicĕtoare, gărgăuni în cap. Pentru întreg acest soiu de oameni, binele statului e pus cu desĕvêrsire la o parte. Ei representă desfrănaţii de pe terenul politic, cari cred, că au fost puşi în lume fără nici o îndatorire, numai pentru a'şi satisface pasiunile înjositoare. Nimic pentru ei nu e mai înalt şi mai sfînt decât mica, miserabila, cele mai adese incapabila lor personalitate.

Pentru stat şi pentru popor se nasce însĕ din această stare de lucruri desordinea, anarchia, nesiguranţa esistenţei proprii, decadenţa cea mai ruşinoasă.

Pericolul e mărit în două modurit.

Ântâia cugetare a fie-căruia, care în monarchia electivă pune mâna pe domnie, este, de a resturna această formă a monarchiei, pentru a asigura tronul urmaşilor sei. Aceasta este atât de adevĕrat, atât de înnăscut acestei forme de guvernamênt, încât domnii aleşi în virtutea ei au mers până asupra legii fundamentale a ţĕrei lor, pentru a impune nu forma unei monarchii ereditare regulate şi legale, ci ereditatea copiilor lor nelegitimi. Sub asemenea apucături cetăţenii perd cu desevêrşire simţemêntul legalitaţii, ei nu trăesc decât într'o continuă aţiţare şi agitare, fără scop şi fără ţintă morală. Totul se pare ertat în afacerile publice. Pasiunea şi interesul personal nu'şi mai pun margini: ele devin legea supremă în ale statului.

Al doilea rĕu şi mai mare, de se poate, care e inerent acestei situaţiuni şi se nasce deodată cu dênsa, este imisciunea continuă a vecinilor în afacerile ţĕrei. Din afară provin aţiţări ale cetăţenilor unora în contra altora, susţinerea, inventarea chiar de candidaţi la domnie în timpul unei domnii esistente, corupţiune sistematică şi neîntreruptă a societăţei întregi, în fine imisciune directă în numirea domnilor şi în afacerile interne ale ţĕrei.

Eată urmările neînlăturabile, certe, ce le-a adus şi le aduce pretutindenea electivitatea domniei.

Românii au beut acest pahar amar şi era sĕ'i ajungă şi pe ei trista soartă a Poloniei, a cărora vecini se întruniră prin tractat formal, ca se împedece, chiar prin forţa armelor, transformarea monarchiei ereditară.

Luptele noastre din lăuntru se întorceau numai împregiurul aspiraţiunilor celor mai nesaţioase, ambiţiunilor celor mai de rênd. Ele au asvirlit ţeara într'o miserie şi o mişelie atât de mare încât în timp de un secol şi jumĕtate domnii au fost numiţi de străini. Mai mult încă. Sĕ nu uităm nici odată, că urele reciproce ale candidaților indigeni au produs monstruositatea, că acestia înșiși au cerut dela Poartă pe fanarioți, și că Poarta'i numia și scotea în fine din domnie, după voință și plăcere. Principatele române ajunsese a fi o moșie părăsită, dată pradă în mâna unor arendași nesațioși, fără consciință, fără cugetări bune, și cari cele mai adese plătiau cu capul ambițiunea și rapacitatea lor.

Fermanul din 21 Martie 1716, pentru numirea celui dintâiu domn fanariot pe tronul lui Mircea și al lui Mihaiu Viteazul, ḑicea, că sultanul găsesce, că Ștefan Cantacuzino a ținut prea mult domnia țĕrii, și că Padișahul află cu cale sĕ pue pe scaunul muntenesc pe domnul Moldovei și se cheme pe mazilitul domn la Constantinopole, unde va trăì nesupĕrat: Peste două luni, 7 Iunie 1716, se tăiau în Gonstantinopol capetele lui Cantacuzino și a tată-sĕu. Unii din domnii fanarioți, Constantin Mavrocordat, a fost de ḑece-ori rênduit și destituit domn, de șese-ori în Valahia și de patru ori în Moldova; de două ori el nu a ocupat scaunul domniei de cât patru luni de ḑile.

Înrîurirea esercitată de acele timpuri nefaste asupra timpurilor noastre nu s'au deschis de nimeni mai plastic, de cât de marele nostru istoric Eudoxiu Hurmuzache. Sûnt momente în cari e necesar ca națiunile, ca și fie care om, sĕ reîntre în sine, sĕ'și observe defectele și sĕ ia mĕsuri de îndreptare. În asemenea moment trebue se fie ascultată vocea acelora cari, însuflețiți de spiritul adevĕrului, și al iubirei, vorbesc cătră uațiune ca părinții cătră fii lor.

Eudoxiu Hurmuzache ḑice:

„Românii au fost atrași în putrejunea morală a Orientului, care a pătruns la Grecii bizantini și la Turci pană la cel mai înalt grad, toate păturile poporului, cufundând într'ênsa întreaga viață politică a Statului, și rĕspândindu se din capitală, ca din vatra'i de căpetenie, asupra întregei țĕri. Cari erau oamenii, cari se mișcau și ce produceau ei? Usurpatori, cari, desprețuind legăturile firesci de inrudire, resturnau de pe Tron pe proprii lor frați, scoțindu-le ochii și aruncându-i în mănăstiri. Domnii, cari se certau pentru subtilități de tot felul, în loc de a guverna cu înțelepciune și cu vîrtute, în loc de-a vedè propria lor slăbiciune și pericolele ce amenințau din afară. Pretendenții la Coroană, cari uitau fățis credința jurată, violau fără cuget tratate solemn întărite și întindeau mâna la ori ce nelegiuire, numai spre a'și ajunge la scop. Ooameni de posiție înaltă și de o influența mare, modele de nedemnă slugărie către cei de sus și de nedemnoasă trufie cătră cei de jos, esploatând în interesul lor privat posițiunea lor oficială și abusând de ea ca de o pĕrghie în întrigile lor contra puterei statului. Căsătoria devenise o prostituată a politicei și a poftei de Tron sau de putere; se calculau foloasele politice, ce ea putea aduce, se cumpăniau succesele politice și persoanele, pentru a decide despre durata ei. Simțimêntele de patriotism sau de împreună viețuire a cetățenilor erau degradate la un egoism strimt și la o lăcomie nemĕsurată de câștig. Lipsa completă de fidelitate și de bună credință în relațiunile publice interne și esterne, fățărnicia și înșelăciunea interesată în viața publică, se așeḑară ca regule statornice și se întinseră și asupra vieței private. Demoralisarea, coborându-se din sferele de sus în cele de jos, pătrunse cu silă și cu vicleșug toate clasele poporului și le molipsì. Elementul egoistic devenì preponderant și isgonì silințele continue, ce trebue sĕ facă un popor, care vrea sĕ aibă un viitor pentru a îmblânḑì propriul sĕu suflet prin cugetarea strictă la datoriele omenesci și la principiele esterne ale virtuții. Urmele acestei tendențe demoralisătore, care înădușe ori-ce calități bune precum buruiana înădușe grâul, au rĕmas din epocele anterioare până astăḑi, și se manifestă în viața publică și privată a noului stat român, într'un mod, care contraḑice cu ființa nobilă și înteligintă a Românulu, și care justifică dorința ferbinte a ori cărui amic al acestui popor, de a vedè lucrurile îndreptându-se spre bine.“

Astfel România ajunse la ultima'i înjosire. Românii înșiși începeau a nu mai avè încredere în viitorul lor, căci toți participau la faptele miserabile, ce se petreceau, și când se ivia un patriot infocat, el plătia de multe ori cu viața pentru simțimentele oneste ale inimei sale. Cine nu'și aduce aminte d. es. cum Constantin Cantemir, fără judecată și fără vină, ordonă, de a se tăia capul logofĕtului Miron Costin, pentru că acesta era om drept, cu frica lui Dumneḑeu și cu iubire de țeară.

Independența țerei devenise un mit. Nici suveranitatea internă nu mai esista pe deplin. La ceremonia investiturei, Domnii țĕrei se prosternau în genunchi dinaintea Sultanului, și când încălecau la Poartă pe calul de paradă, ei sărutau scara șelei împĕrăteșci in semn de supunere. Mai mult încă! Generali străini guvernară în diferite rênduri. Principatele cu o autoritate mai mare de cât a multora din Domnii țĕrei. Domnii români, cari au domnit după 1821, precum Grigore Chica, în țara românească, și Grigore Ghica în Moldova, aveau a susținè o luptă crâncenă pentru a apĕra drepturile și interesele țĕrei, simplii consuli, agenți comerciali, fâceau de tremura dinainte-le. Domn și boeri. Principii țĕrei se degradaseră în tratatele internaționale din 1849 la rangul de „înalți funcționari“ priveghiați și ordonați de comisari străini, Românii, cari îndrăsneau sĕ pronunțe cuvêntul de patrie, cari cugetau la binele și viitorul ei, se ocupau de limba națională și de scoale, se declerau în actele publice ale guvernatorilor străini de oameni nesupuși, anarhici, neleali și cari vor avè a suferì toată urgia omenească.“

Europa însĕ considera aceste două țĕri române ca provincii turcesti, destinate a fi incorporate într'un oare care timp de vreunul din puternicii lor vecini. Drepturile Principatelor române nu numai nu esistau pentru dreptul ginților, dar se statorise persuasiunea, că acele drepturi nu au esistat nici odată. Nu erau ele continuu contestate în dreptul teorectic și practic al ginților până în timpurile din urmă? Nu era perdută chiar în majeritatea Românilor cunoscința despre acele drepturi? Mai mult încă: poporul român, din causa domniilor degrădătoare, ajunse a fi desprețuit, desconsiderat și declarat neapt, de a îndeplinì cerințele civilisațiunei moderne.

In asemenea impregiurări era cu neputință de-a lucra, de-a face ceva bun și bine. Bântuiți din afară, fără liniște în întru, sfâșiați și desconsiderați: ori ce aspirațiune mai înaltă, orice idee a binelui public, era innecată în vĕrtejul vițiilor al anarhiei și al relelor pasiune dominante. Degradarea generală a societăței ajunse la culme. Un patriot onest bine cugetător se află într'o stare desperată El trebuia sau sĕ stea la umbră, privind cu ochii necați în lacrămi spectacolul sfâșietor al decadenței moșiei strămoșesci, sau sĕ trăiască într'o luptă continuă de toate ḑilele pentru esistența țĕrei și pentru a sa proprie.

Nici nu putem astăḑi pricepe, cât de mare au fost munca, silințele, sacrificiile, curățenia de simțiri și de cugetări, energia, iubirea de țeară a acelora, cări, mai ales de la începutul secolului actual, în timp de peste cinci-ḑeci de ani au lucrat fără oboseală, fără a se descuragia la schimbarea miserabilei și periculoasei stări de lucruri în care ne aflam. Picătură, dar continuă a fost lucrarea ca și suferința, cei mai mulți dintre acei luptători nici au zărit măcar zorile acelui viitor, pentru care se luptau cu o abnegațiune antică. Ei se sfêrșiau, lăsând urmașilor credința lor, speranța lor, virtutea lor, ca esemple neșterse de imitat și de urmărit.

Insĕ ideile de civilisațiune, de libertate, de progres, simțimentele naționale, nutrite mai ântâiu de puțini, se rĕspândiră tot mai mult în inimile și în mințile cetățenilor. In fine, tot ce era sănĕtos nu mai trăia și nu mai lucra, de cât în speranța unui viitor fericit și asigurat. Cei puțini devenira mulți și în fine legiune.

Astfel evenimentele din 1821 și din 1848 au preparat națiunea și anul 1856 o găsì coaptă pentru a pune capĕt relelor trecutului și a pășì cu decisiune spre o desvoltare sigură.

Resbelul oriental din 1854 fu decisiv, căci el liberà România de apĕsarea externă, ce zăcea asupra ei. Se poate ḑice, că în momentul, în care Puterile cele mari ale Europiei au decis sĕ întrebe pe România despre voințele și dorințile ei: cestiunea indepedenței și a propășirei ei era ca și decisă căci națiunea nu avea de cât a culege fructele, ce ajunseră la maturitatea lor.

Românii veniră la apelul făcut de Europa cu un întreg program de recostrucțiune a Statului lor. Acest program presentat de Divanurile ad-hoc de neștearsă memorie nu era un act teoretic sau o compunere retorică plină de frase generale. Acest program expunea intr'-un mod clar, bine motivat politicamente judecat, necesitățile și voințele poporului Român în privirea organisărei țĕrei, atât în partea situațiunei ei externe, cât și în privirea liniamentelor principale ale afacerilor interne. Acest program dovedia, că Europa nu avea a face cu o populațiune neculta și barbară, dar cu un popor care deșì a rĕmas în urma progresului și a desvoltărei Occidentulni, din împregiurări nefaste și afară din voința și din putința sa totuși păstrase fundamentul civilisațiunei antice, din care 'și trăgeau originea, și nu rĕmăsese cu totul străin de civilisațiunea modernă, spre care avea aspirațiuni neindoioase și atracțiune decisivă.

(Va urma.)

Varietăți.

* (Mulțămită publică.) Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ își esprimă prin aceasta cordiala sa mulțămită tuturor acelora, cari cu ocasiunea ședinței publice din preseara S. Apostol Andreiu, au binevoit a contribuì prin oferte marinimoase la înaintarea societății.

În preseară au contribuit:

Ilustritatea Sa N. Popea 5 fl., d. d. A. Bechnitz 2 fl., N. Petrescu 1 fl., d-na König 4 fl., Zidu 1 fl., Munteanu 1 fl., Popa adv. 1 fl., P. Petroviciu 1 fl., G. Bobeș 1 fl., d-na Matheiu Gregor 1 fl., Kazan maior 1 fl., Petchescu căpitan 3 fl., Bacea căpitan 1 fl., Dr. Ab. Todea 1 fl., Ioan Hannia 5 fl., d-ra Roșca 1 fl., Dr. Moga 2 fl., G. M. asc. de drept. 1 fl., Balaș 1 fl., Stroia 1 fl., Nădĕșan 1 fl., d-na ved. Popa Radu 1 fi., D. Cunțan 2 fi., Simtion 1 fl., Hobian 1 fi., Henteș 1 fl., d-na Răcuciu 2 fl, Const. Stezariu 2 fl., D. Comșa 2 fl., Z. Boiu 1 fl., Nicanor Frateș 2 fl., Popa tip. 1 fl., d-na Stoica 1 fl., Dr. Dan. Barcian 2 fl., Simionaș 1 fl., Dr. Maier 2 fl., d-na Roșca 2 fl., P. Roșca 1 fl. Dr. A. Brote 1 fl., Gregor Mateiu 4 fl., Petric amploiat 1 fl., Simeon Popescu 2 fl.

Prin altă mână:

Bar. Urs 5 fl., Ales. Leb 2 fl., Ioan Bechnitz 1 fl.

Prin postă:

A. Olariu adm. ppesc 5 fl., I. Petric ppop 2 fl., Ieroteiu Beleș vicariu 2 fl. Suma totală. 91 fl.

Comitetul arangiator.

* (Convocare.) Despărțĕmêntul al VIII al Asociațiunei transilvane pentru cultura și literatura poporului român 'și va ținè adunarea generală, în orașul Alba Iulia în 8 Ian. 1881 c. n. respective în a treia ḑi de crăciunul românescu.

La această adunare se invită toți on. domni membrii ai asociațiunei din acest despĕrțământ precum și fiesce care doritoriu de înaintarea culturei și literaturei poporului român.

Din ședința subcomitetului al VIII.
Alba-Iulia în 19 Decemvrie 1880.

Ioan Pipoș m. p., director.
Rubin Patița m. p., actuariu.

* (Refusarea balului de curte). Jurnalul „Die Presse“ scrie în această privință următoarele: Refusarea balului de curte publicată de curênd a cășunat o mare confusie în multe cercuri. Comisiunea magistratuală a adus conclus, a comanda pentru festivitate o sumă de obiecte pentru înfrumsețare în preț de 38,000 fl. și încă nu se scie, câte comande și în ce preț au sosit deja. Foarte multe persoane chemate spre a da ajutor la grupe 'și-au cumperat materiele și 'și-au comandat deja costumele. Mulți industriali, cari au comandat anume pentru festivitate materii scumpe, au remas cu ele în pagubă, pentrucă acuma nu se găsesce nimenea, sĕ le rescumpere. Apoi câte alte năcasuri nu s'au pricinuit prin refusarea balului?

* (Maghiarisare). La tribunalul din Sibiiu până acuma s'au primit scriptele advocaților și în limba română și germână pre lângă cea maghiară. In 14 Dec. n. însĕ tribunalul a adus conclus și în 17 Dec. 'l-a publicat, prin care advocaților le este interḑis a se mai folosì dela 1 Ian. 1881 încolo de altă limbă în scriptele precum și în pertractările lor verbale, decât numai de cea maghiară. Aici trebue se însemnăm, că tot cercul tribunalului din Sibiiu este locuit mai numai de Români și Sași. Deci de aci încolo și la noi, ca și în alte părți ale Ungariei justiția are sĕ promoveze cunoscințele limbei maghiare și de dragul acestei limbi advocații, cari nu sciu unguresce, pot sĕ se bage în cătane, eară clienții lor sĕ peardă causele, cari se vor purta într'o limbă, pe care nu o înțeleg și pe care și judecătorii, cari nu sûnt Maghiari, o mai schimosesc, încât abia o pricep și Maghiarii. Acest conclus e isbitor chiar în legea de naționalități.

* (Reducere de tarifă.) Noua tarifă pentru persoanele, cari călĕtoresc pe căile ferate de stat unguresci, este încuviințată de ministrul de comunicațiune și așa pe toate liniile ferate de stat unguresci și pe linia ferată Dunăre-Drau, fie trenurile accelerate sau de persoane, din 1 Februarie 1881 încolo se vor plătì în clasa I. 5. cr., II. 3.5 cr. și III 2.5 cr. de persoană și chilometru *plus* darea de transport, precând tacsele pentru trenurile micste și de mărfuri, cari transportează și persoane, vor fi reduse pe clasa I la 4. 5 cr., II. 3 cr. și III. 1. 5 cr. Deoarece în chipul acesta tacsa de clasa III. este egală cu aceea, care se plătesce astăḑi pe clasa IV, aceasta pe viitor nu se va mai purta și vagoanele ei se vor folosì numai pentru transportare de lucrători și mărfuri plătinduse 1 cr. de persoană și chilometru. Biletele deja esistente pentru călĕtoriile încolo și îndĕrĕpt, devreme ce fața cu tacsele nouĕ pentru trenurile micste nu se mai pot reduce, îndreptățesc la folosirea trenurilor accelerate.

* (Epidemia de vĕrsat) ḑice „G. Trans.“ încă tot nu se mai potolesce. Statistica arată și acuma în orașul nostru câte 16—18 casuri de boală pe ḑi. Cele mai multe casuri se ivesc în Scheiu. Ce mĕsură eficace a mai luat on. comisiune pentru epidemie?

* (O invențiune prețioasă.) S'a găsit, ḑice „Rom.“ după „Schffield Telegraph,“ un mijloc simplu și practic de a micșora numĕruf înnecaților: El consistă într'o preparațiune chemică, care se pune sub căptușala jiletcei, de ambele părți ale peptului și pe sub ceafă. În momentul când persoana cade în apă, hainele se umflă și înecarea e cu neputință: capul nu poate sĕ se cufunde sub valuri. Această invențiune a fost esperimentată la băile din Scheffield. Ântâiu s'a aruncat în apă două petece de pânză, în a căror scutece se pusese preparațiune. Pânza s'a umflat îndată și a format unui fel de perniție, care plutia. Unul din servitorii stabilimentului s'a îmbrăcat apoi cu o haină conținênd preparațiunea și 'și-a aruncat apa în formă de ploaie pe el, ca sĕ se arete, că umflarea nu se produce prin ploaie. Deșì omul era ud de tot, haina lui nu se umflase. El se aruncà apoi în

apă şi eşì îndată la suprafaţă, haina sa se umflase numai decât. Inventatorul asigură, că aparatul seu, care este foarte simplu, poate susţinè o persoană pe apă într'un timp foarte lung , 40—50 de oare. În casul, când persoana ar perde consciinţa, aparatul, pus la spate şi la pept, formează un fel de perină, care susţine capul.

(Innotătoare celebră). O Englesă, miss Agnes Beckwith ḑice„Rom“ în etate de 18 ani, care a devenit celebră prin aptitudinea s'a pentru notaţiune şi care a percurs anul trecut pe Tamissa, o distanţă de 8 leghe în 6 ore şi jumĕtate a făcut, ḑice „Standard“, o nouĕ încercare mai estraordinară încă.

Im presinţa mamei sale şi tatălui seu, profesor de notaţiune foarte cunoscut la Londra şi a unei mulţim curioase a înnotat trei-ḑeci oare consecutive în marele basin al balenei în acuariul din West-minster.

Înaintea semnalului de plecare, multe persoane au căutat sĕ se asigure dacă miss Beckwith nu purta cu sine vre un apărat de flotaţiune.

Învestmêntată ca mateloţii s'a afundat în basin; apoi, dând de fund, iute s'a desbrăcat, şi apĕru la suprafaţă cu un simplu corsagiu de pagiu şi într'un pantalon de mătasă neagră, tivetat cu roşu. În primele oare, miss Beckwith a despicat apa cu vigoare, făcênd tot felul de evoluţiuni cu o abilitate distinsă, şi chiar valsând în giurul basinului.

Cătră oarele 11 seara, ca sĕ se repause se aşeḑă pe spate. Cu toate că după condiţiunile remaşului, îi era permis sĕ ese din apă odată şi sĕ se repause o jumĕtate de oară, ea n'a voit sĕ profite de acest favor. La oara mesei, părinţii sĕi 'i-a dat ceaiu, carne şi pesce. Când judecătoriu anunciară, că miss Beckwith 'şi-a terminat cursul şi că putè sĕ iasă din basin, aplausele se ridicară din toate părţile şi flori acoperiră pe infatigabila înotătoare.

* (Datinile ovreilor din Caucaz.) Când un Evreiu din Caucaz zace pe patul de moarte, amicii sĕi se apropie de pat, şi în momentul morţei 'i sucesc gâtul aşa că faţa lui e întoarsă la spate. Protestările rudelor mai de aproape, când acestea cred că poate n'a sosit momentul din urmă, nici nu se bagă în samă. Sucirea trebue sĕ se facă prin o mişcare puternică, îndată ce muribundul 'şi-a dat suflarea din urmă, şi pentru a nu ajunge prea târḑiu se face mai bine ce-va mai de vreme.

Se întêmplă că pacientul, în loc de suflarea din urmă, dă un urlet violent şi împedecă deplina sucire; ba sûnt oameni, cari după aceasta s'au însănoşat din nou, remânênd cu capul strâmb spre aducere aminte a operaţiunei încercate. Aceste sûnt însĕ numai escepţiuni, căci în cele mai multe casuri lupta cu moartea încetează prin sucirea gâtului. Cadavrul se coasă în cămaşa de mort, aşa că mortul remâne liber, şi se duce în fugă pe o targă la cimiter. Cadavrul cu mânile încrucişate pe piept se depune într'o groapă de 2 metri adêncă, cu pieptul pe pământ, aşa că faţa după sucirea esecutată stă în sus.

Lângă el pune o secure, un ferăstrău, o daltă, mâncare, beutură şi ceva bani, ca neapĕraţi pentru călĕtoria lui. Cu instrumentele sĕ'şi facă drum prin pădurea deasă ce'l împedecă de a întra pe uşa raiului, ear' cu banii sĕ mituiască pe păzitoriul ceriului. După ce s'au pus toate aceste lângă el, se astupă groapa ridicându-se un mormênt lungăreţ; cei de faţă mănâncă apoi ouĕ coapte de tot fierbinţi, ḑicênd de douĕ ori: „Tu'mi arḑi inima, aşa ţi-o arḑ eu pe a ta.“ În fine se îmbată şi se întorc jucând a casă.

„Resb.“

* (Cutremuri de pămênt şi vulcane.) Perioda cutremurilor de pămênt e însoţită de o mulţime de alte fenomene. Rapoartele ce sosesc din Honolulu în Sct Francisco spun că în toamna trecută a erupt vulcanul Mauna Loa din Havai într'un mod atât de grandios, cum nu s'a mai pomenit până atunci. Erupţiunea a început la 5 Novembre, 6 miluri dela vêrful craterului şi vărsarea e însoţită de esplosiuni teribile.

Bibliografie.

Cionca I., *Practische Grammatik der rumänischen Sprache* (Nach Dr. Ahn's Methode) für den Schul- und Selbstunterricht. Zweite Auflage. Bucarest 1881. Preţul 2 lei n.

Mireasa mormêntului sau Logodiţii fără voie. Traducere de N. C.-Bucuresci. Preţul 60 bani.

Convorbiri literare. Anul XIV — Nr. 9 (1 Decembre 1880).

Sumariu: *Corespondenţa dintre d nii Vasile Alecsandri şi Ioan Ghica.* (VI) — *Literatură religioasă populară*, adunată de episcopul Melchisedek. (Urmare) — *Istoria lui Cluang Söng şi a soţiei sale Tien-şi* (din chinezesce, după trad. germană a d-lui E. Grisebach) (Sfîrşit). — *Ad Maecenatem; Ad Leuconoen; Glycera*; *Ad Amicum*, (după Oraţiu), poesii de Ascanio. — *Studie filologice* de V. M. Burlă. — *Străin îmi eşti acuma…* poesie de Veronica Micle. — *Şi mĕ 'ntrebi…*; *Acrostich* poesie de A. V. — *Bibliografie* de M. Pompiliu. — *Corespondenţă.*

Ortodoxul. Foaie eclesiastică. Anul I (Sem. 2) — Nr. 11 (1 Decembre 1880).

Sumariu: *Anunciu.* — *Clerul de mir şi clerul monachal.* — *Istoria iconomachismului. Cărţile Bisericesci.* — *Viaţa monachală după regulele St-lui Pahomie şi a St-lui Vasile.* — *Regulament.* — *Chestiunea salariilor preoţilor înaintea Camegei* — *Bibliografie.*

Bursa de Viena şi Pesta
din 18 Decemvre 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	110.25	110.30
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.30	82.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.25	99.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.25	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.25	125.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	96.50	97.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	95.25	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.—	95.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.—	95.—
Obligaţiuni urbariale transilvane.	94.75	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.75	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.90	72.90
Datorie de stat în argint . . .	73.75	73.80
Renta de aur austriacă	87.65	87.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.—	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	814.—	825.—
Acţiuni de credit austr. . . .	287.20	287.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	262.75	264.50
Sorţi ungauresci cu premii . . .	107.25	107.50
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.60	107.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.60
Napoleon	9.37	9.37½
100 marce nemţesci	58.15	58.10
London (pe poliţa de trei luni) .	117.85	117.65

Economic.

Mediaş, 9 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu 7.40—8; Grâu sĕcăreţ fl. 6.—6.60; Sĕcară fl. 5.—5.50 Ovĕs fl 2.—2.40; Cucuruz fl. 3.—3.50; Sĕmênţă de cânepă fl. 3—3.50; Fasole fl. 5.—5.50 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.80—2.; Fên fl. 1.20—1.40; cel vechiu; cel nou fl. ——; Cânepă fl. 24—28; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—66; unsoare de porc fl. 60; Sĕu de luminări fl. 32—46; Spirt pro grad cr. 10; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 40— cr. carne de viţĕl 40 cr.; carne de berbece 24 cr.; oauĕ 6 de 10 cr. Şi têrgul de aḑi n'a fost tare cercetat Timpul frumos şi cald.

Budapesta, 18 Dec. n. După semnele, ce ni se arĕtau şi în rêndul trecut, am tras nădejde, că după cum am anunţat deja şi în raportul nostru trecut, cât de curênd vom fi cercetaţi de o earnă după cum s'ar cuvenì pe timpul acesta. Toate aşteptările însĕ au fost înzadar. Timpul şi din sĕptĕmâna trecută a fost foarte domol, deşì ameninţa ici colo cu ploi rĕci, cari sĕ se prefacă pe urmă în zăpadă. Nici ploile însĕ n'au ţinut, timpul cu deosebire cătră mijlocul sĕptĕmânei earăşi a început a se însenina, temperatura devenì cu încetul chiar caldă de nesuferit în vestminte de earnă şi aşa preste tot putem ḑice, că avem mai mult un timp uscat primărăratic. Navigaţiunea pe Dunăre e în vigoare, ca vara, comunicaţiunea pe uscat este de tot viuaie, negoaţele cu toate articlele sûnt mulţămitoare pentru cumpĕrători şi vênḑĕtori, de vremece preţurile articlelor sunt mijlocie. Bucatete cu deosebire deşí au fost în têrg în cuantităţi foarte mări au trecut ca fulgerul, pentrucă cualitativ au fost frumoase şi preţurile lor nu prea scumpe. Aşa notăm în special:

Grâul la 85,000 m. m. cu fl. 10—12; Sĕcara la 7000 m. m. cu fl. 9—10.50; orzul la 4000 m. m. cu fl. 5.50—6.50; ovĕsul la 4000 m. m. cu fl. 5.50—6.80; cucuruzul la 80,000 m. m. cu fl. 8—10; făina a trecut mai bine ca mai înainte; asemenea şi păstăioasele şi adecă: fasolea cu fl. 12—14; lintea cu fl. 13—15; mălaiul cu fl. 7—8; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8.—9; sĕmênţa de in cu fl. 10—11; (toate per 100 chilogr.); lânile cu fl. 2.50—3.80 per chilogram.

Porcii la 30,000 capete au trecut foarte bine. Din Ungaria de jos au fost la 5000, din România la vre o 600 şi din Ardeal peste 300 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 67—69; slănina cu fl. 54—55; sĕul cu fl. 42—43; spirtul *en gros* cu fl. 34—35.50; *en detail* cu fl. 35—36.80 per 10,000 litre %;

Peile de bou, cu fl. 112—115; de vacă, cu fl. 105—110; de viţel cu fl. 215—122; de oaie cu fl. 65—70; de miel cu fl. 50—52 (toate per 102 dărabe); de cal cu fl. 9.50—10.50 părechea.

Estras din foaia oficială Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 15 Ian. şi 12 Febr. imob. societăţii pentru scoaterea cărbunilor de peatră din Sângiors); (judde. cerc.) în 4 Ian. imob. soţiei lui George Kamáromy în Semeria; în 24 Ian. şi 24 Febr. imob. lui David Costescu în Tămaş; în 24 Ian. şi 24 Febr. imob. lui George Nandrea în Dobra (trib. Deva); în 15 Ian. şi 15 Febr. imob. lui Teodor Oprea în Mânăstur (trib. Cluj); în 15 Febr. şi 15 Martie imob. lui Francisc Nagy în Cechefalva, Bancfalva şi Cosmaş (trib. Cicsereda); în 24 Dec. şi 24 Ian. imob. lui Samoilă Storch şi ale remasului după Luise Storch în Bistriţa (trib); în 19 Febr. imob. lui George Rether jun. şi soţi în Lăslĕul mic (judec cerc. Sighişoara); în 5 Ian. şi 5 Febr. imob. lui Teodor Apolzan în Sibiel (trib. Sibiiu); în 30 Dec. imob lui Alecsandru Cioran în Bozieş (judec. cerc. Orăştie);

Nr. 366. 1—3

CONCURS.

Venind în vacanţe 2 (douĕ) ajutoare de câte 25 fl. v. a. din cele 16 destinate a se da învĕtăceilor dela opt profesiuni anumite, se publică prin aceasta concurs pentru doi tineri români, cari voiesc una numai din următoarele meserii: rotăria, lemnăria (dulgheria, bărdăşia) ferăria (ori lăcătuşia) curelăria (ori şelăria) măsăria (templăria) cojocăria, pelăriería, cismăria (ciobotăria).

Suplicile au sĕ fie instruite cu următoarele documente:

1. Carte de baptism, din care sĕ fie evident, că concurentele este de nascere Român, şi că are cel puţin etatea de 14 anì impliniţi.

2. Atestat scolastic, că are cel puţin cunoscinţele care se propun în scoalele primare (normale) de patru clase, mai cunoasce şi vre-o altă limbă usitată în Transilvania maghiară sau germană.

3. Revers dela părinţi sau tutori, că vor lăsa pre fii lor sĕ inveţe meseria la care se aplică, până când vor eşì sodali conform regulelor existente pentru industriaşi şi cu atestat în regulă.

4. Un ecsemplariu din contractul, ce părintele sau tutorul (epitropul) suplicant va încheia cu măestrul, la care elevul întră pentru învĕţarea profesiunei.

Terminul acestui coucurs se defige până la 15 Februarie 1881.

Suplicile întrate după ecspirarea acestui termin nu se vor mai putè lua în consideraţiune.

Sibiiu, 18 Decemvre 1880.

Comitetul asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român.

Iacobu Bolog'a m. p.
v. pres.
G. Baritiu m. p.
secret.

Nr. 257. 3—3

CONCURS.

La concursul publicat în „Tel. Rom.“ Nr. 108 109 şi 110 a. c. pentru parochia de cl. III. Galaţi neivindu-se nici un concurent, prin aceasta se publică de nou concurs cu terminul până la 20 Decemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu douĕ odăi, şură şi grajd, la care mai aparţine şi o grădină de un car de cucuruz.

2. Folosirea cimiteriului, a unui fênaţ de un car de fên, a unui păşunat şi arătură, în mărime de 2 jugere numit la „lunca morii“,

3*). dela 140 de case, câte o ferdelă de cucuruz stêrmit, sau 11 cupe de grâu bun.

4. Venitele stolare sistemisate care toate la olaltă, apropie la suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie, au de a'şi substerne petiţiunile instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual din 1878 la subscrisul oficiu ppresbiteral până la terminul mai sus prefipt.

Abrud, 3 Decemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Gallu m. p.,
protopresb.

---

*) In concursul prim s'a pus din eroare numai 40 case.

Nr. 154. 2—3

CONCURS.

Conform ordinaţiunei consistoriale din 18 Noemvre a. c. Nr. 3688 B. prin care sĕ dă voie comunei bisericesci Murĕş-Oarba, protopresbiteratul M.-Oşorheiului, pentru instituirea unui capelan lângă neputinciosul lor paroch Samson Moldovanu, prin aceasta se publică concurs cu terminul 30 Decemvre, 1880.

Emolumentele sûnt:

a) jumĕtate din canonica porţiune care face 12 jugere.

b) jumĕtate din venitele epitrafirului;

c) alesul de capelan va purta şi oficiul de învĕţătoriu, pentru care va avè plată 8 jugere de pământ din moşia donată de Sandu Istinicu.

Doritorii de a dobândì acest post sûnt avisaţi conform Statutului organic a'şi aşterne suplicele sale instruate întru înţelesul regulamentului congresual din 1878 oficiului protopresbiteral în Murĕş-Oşorheiu.

S'a dat în conţelegere cu comitetul parochial în M.-Oşorheiu, 26 Noemvre 1880.

Parteniu Trombiţaş de Bethlen m/p.,
protopresbiter gr. or.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special Dr. Helmsen în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 23—24

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tip ariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 147. Sibiiu, Sâmbătă 13 Decemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Decemvre.

Din Galaţi se telegrafează în 22 Decemvre a. c. la „P. Ll.“: Represensentanţii României şi Serbiei în sinul comisiunei dunărene s'au separat de cel al Bulgariei. Până când acesta se opune consecuent cunoscutelor propuneri ale Austro-Ungariei, cari astăḑi sûnt la ordinea ḑilei, cei dintâiu s'au aproriat de vederile Franciei şi Italiei, a căror representanţi sûnt mai pe aci sĕ accepteze punctul de mânecare austro-unguresc. Se pare, că proiectul Austro-Ungariei privitoriu la instituirea unei comisiuni a staturilor riverane dela Dunăre se va primì pe lângă puţine modificaţiuni. — Telegrama are atâtea îndoieli de pare, că te ia fiori, când cugeţi la primirea indicată de „P Ll.“

Vinerea trecută, scrie „Timpul“, cabinetul engleza ţinut la Londra un consiliu foarte important. După cum spun foile engleze, ministrii au manifestat convingerea, că n'ar fi imediat necesară nici luarea unor mĕsuri estraordinare în Irlanda, nici convocarea parlamentului spre a obţinè dela el sancţiunea nouelor legi represive. Cu toate aceste, dacă starea de lucruri se va agrava în Irlanda până la 16 Ianuarie, atunci se va presenta parlamentului un proiect de mĕsuri represive, conţinênd suspensiunea actului *habeas-corpus*, precum şi propuneri destinate, a remedia relele, de cari sufere Irlanda. Aceste propuneri se vor presenta sub forma unui proiect de lege unic. Se mai susţine, că puţine ḑile după deschiderea sesiunei, guvernul Irlandei va fi investit cu puteri indispensabile pentru restabilirea ordinei. În acelaşi timp cabinetul va face o declaraţiune politică asupra acestor puncte. „Times“ mai adaugă, că resoluţiunea luată de cabinet cu privire la întroducerea unui bil, care sĕ autorise întrebuinţarea mijloacelor coercitive, nu esclude aplicarea mĕsurilor estraordinare înainte de reuniunea parlamentului, dacă evenimentele ar face imediat necesară aplicarea lor. După o telegramă din Dublin, guvernul ar avè intenţia, sĕ aresteze pe toţi şefii ligei agrarie. Totodată magistraţii Irlandei vor fi investiţi cu puteri estraordinare. Guvernul are de gând sĕ mai trimită în Irlanda două noae regimente şi chiar o parte din poliţia Londrei.

Duminecă cabinetul englez ear' a ţinut o şedinţă de 4 oare, în care s'a ocupat esclusiv cu legislaţiunea agrarie din Irlanda. Se ḑice, că ministeriul a convenit sĕ propună întinderea proprietăţii fonciare a ţĕranilor, precum şi un proiect de lege, care sĕ autorise a se începe cultivarea unor întinderi de pămênt, nelucrate până acum în Irlanda. Guvernul va fi obligat a da ajutoare oamenilor lipsiţi de mijloace.

Dela universitatea săsească.

În şedinţa dela 21 Decemvre n. comitele Wächter comunică universităţii, că comisiunea esmisă pentru revisiunea statutelor organice nu a avut destul timp pentru a'şi termina lucrarea, cu care a fost însărcinată, înaintea serbătorilor şi fiindcă deputaţi voesc, a se duce acasă înaintea serbătorilor sesiunea actuală se va închide înainte de a se decide propunerea de revisiune.

La ordinea acestei şedinţe erau 6 objecte: rapoarte de a comisiunilor şi nesce petiţiuni.
Dintre rapoarte amintim pe scurt raportul comisiunei financiare, din care se vede, că venitele ordinare ale cassei universităţii sûnt 274,777 fl. 46½ cr. ear chieltuelile ordinare 458,634 fl. 36 cr. prin urmare resultă un rest de cassă în bani gata de 16,136 fl. 10½ cr. Averea întreagă a fost la închieerea anului 1879: 1,774.200 fl. 98 cr. Absolutoriul propus se primesce.

Petiţiunea învĕţătorilor din gimnasiul inferior Sas-Sebeş Wolf et cons. pentru o remunerare corespunḑĕtoare a oarelor de instrucţiune, ce le a dat industrialilor de acolo după o discusiune lungă se resolesce în sensul propunerei comisiunei, adecă universitatea votează o mulţămită celor 8 învĕţători respectivi pentru instrucţiunea prestată de bună voie, ear remuneraţiunea nu li se dă.

Petiţiunea reuniunei industriare şi a civilor din Sas-Sebeş pentru reînfiinţarea scoalei industriare dă ansă la o desbatere lungă şi înverşunată. S'a primit propunerea comisiunei, de cuprinsul următor:

1. Reuniunea industriarilor şi civilor din Sas-Sebeş, care prin petiţiunea sa din 5 cur. pentru relicuidarea dotaţiunei s'a declarat gata a sprigini scoala industriară, se invită a înactiva o scoală industriară în conformitate cu resoluţiunile universităţii. 2. Pentru acest cas i se garantează reuniunei industriare esolvirea dotaţiunei de 1000 fl. dela înfiinţarea institutului până la terminarea anului scolastic 1883, adecă pe 3 ani. 3. Dar numai sub condiţiunile următoare: Reuniunea sĕ aleagă o comisiune de 9 membrii pe acest tieniu, carea va avè sĕ pună învĕţătorii şi sĕ poarte inspecţiunea asupra lor, conducerea sĕ se încredinţeze unui rector, comisiunea sĕ arete fără amênare constituirea sa, sĕ raporteze în detaiu în tot anul despre activitatea sa şi despre starea scoalei sĕ întindă mână de ajutor şi sĕ dea desluşiri universităţii, de câte ori aceasta va vrea sĕ se informeze despre starea institutului. 4. Oficiul central se împuternicesce a stabilì convenţiunea obligatorică şi a raporta despre aceasta celei mai de aproape adunări generale a universităţii. 5. Şcoala cea nouă industriară se va supune, dacă se poate, îndată după deschidere, la toată întêmplarea însĕ în decursul primului an scolastic, la o revisiune şi spre acest scop se institue o comisiune de doi membrii. 6. Despre convenţiunea statorită representanţa cetăţii Sebeş se va înSciinţa cu acea adaugere, că esolvirea dotaţiunei la mâna magistratului de acolo nu va întimpina nici un obstacul, dacă până atunci scoala industriară se va fi redeschis conform regulamentului universităţii şi dacă va fi susţinută de comuna de acolo. 7. Universitatea 'şi reservă libertatea de a decide, dacă una din condiţiunile de mai sus nu se va realisa. 8. Raportul anual tipărit al scoalei industriare din Sebeş se ia la cunoscinţă şi se distribue între membrii.

Contra acestei hotărîri Pĕcurariu a însinuat vot separat

În şedinţa dela 22 Decemvre s'au resolvit petiţiunile comunelor şi corporaţiunilor pentru acordarea de subvenţiuni pe sama scoalelor lor din venitele universităţii. Comisiunea a propus, ca discutarea meritorică asupra petiţiunilor sè se reserve pentru timpul, când starea averei universităţii va permite dotarea de scoli nouĕ fără de a stirbì subvenţiunile sistemisate deja. O esceptiune sĕ se facă numai cu cererea gimnasiului superior ev. reformat din Orĕştie, căruia sĕ i se acordeze din consideraţiuni particulare pro 1881 o subvenţiune estraordinară de 1000 fl. Cererea comunei Rehĕu pentru 300 fl. şi a comunei Deal pentru 200 fl. sĕ se respingă ca fiind în contra usului de până acum.

Piso spriginesce şi propune acordarea subvenţiunilor pentru comunele Rehĕu şi Deal, propune mai departe pentru scoala gr. or. din Pianul de jos 400 fl., pentru cea evangelică tot de acolo 200 fl. pro 1881, în fine pentru scoala rom. cath. din Sas-Sebeş 300 fl. pro 1881.

Pĕcurar relevând că nu trebue a se preferì vre-o naţionalitate sau confesiune propune: Acea parte din venitele ce resultă după subtragerea speselor

---

FOIŢA.

O notiţă

asupra „Notiţei“ d-lui A. I. Castor.

Într'un articlu intitulat „O notiţă asupra ḑiarelor literare-beletristice şi poporale de dincoace de Carpaţi“ şi publicat în „Foiţa“ numerilor 142 şi 143 ai „Tel. Rom.“ — d. A. I. Castor se încearcă a dovedì, „că „Albina Carpaţilor“ a fost cea mai bună, ba unica foaie bună literară română de dincoace de Carpaţi“; că „după încetarea „Albinei Carpaţilor“ noi Românii de dincoace nu mai avem nici un ḑiar literar cum se cade“; şi că adevĕrata causă a încetărei celui mai bun ḑiar „Albina Carpaţilor“ nu este de a se căuta în „nepăsarea“ publicului, precum cugetă unii, pentrucă atunci „de ce nu încetează „Familia“, de ce nu „Amicul Familiei“ — cari sûnt cu mult mai debile? — Causa este „nepriceperea“ publicului, ḑice dl A. I. Castor. „Gustul publicului român de dincoace pentru adevĕrata literatură încă nu e desvoltat cum ar trebuì sĕ fie“ ş. c. l.

E bine. La toate acestea şi altele multe ce afirmă d. A. I. Castor despre jurnalele domnilor N. F. Negrutiu şi I. Vulcan, şi despre modul cum se redactează acele ḑiare, — eu nu mĕ simt îndreptăţit, prin urmare nici nu voiu sĕ reflectez nimica. Aceasta e treaba respectivilor d-ni redactori. Tot ce voiu ḑice eu mai la vale, se referesce numai la acele cuvinte ale articlului din cestiune, unde dl A. I. Castor se esprimă cu atâta dispreţ şi ironie despre încercările mele poetice apărute în „Amiculu Familiei“.

Sĕ trecem numai decât la object.

După ce a înălţat „Albina Carpaţilor“ până la cer, dl A. I. Castor se apucă cu mâni şi cu picioare de sugrumarea tuturor celoralalte jurnale beletristice ale noastre de dincoace, năvălind mai nainte de tote asupra „Amicului Familiei“. — „Sĕ esaminăm — ḑice — mai deaproape foaia aceasta, are ea vre-un preţ literar, sau nu? — — — Pentru esemplu luăm anul I. 1878. — Totdeauna anul I al unui jurnal e scris cu mai multă îngrigire. Ne uităm la poesii — — — — — ce vedem? Debile încercări de ale unor tineri poetaşi ca P. Dulfu şi V. R. Butieescu, cari în tot casul nu trebuiau publicate, — cel puţin nu toate, într'un jurnal care ţine la demnitatea sa. — — — — — Ca sĕ nu mĕ acuse cine-va că vorbesc în vênt şi nu întăresc cu esemple ceea ce susţin, — sĕ dau esemple. Avem în mână un nr. din 1880. Pe pagina primă vedem o poesie — — — de P. Dulfu; se începe aşa:“ — Acì dl A. I. Castor reproduce două şire din poesia respectivă, apoi esclamă cu ironie: „Ḑiua bună se cunoasce de dimineaţă“ — ḑice Românul; vĕ puteţi face idee de cele ce urmează.“ Acì mai reproduce câte-va şire, şi la fine esclamă earăşi cu ironie „Vreţi mai departe? Şi notabene aceasta e una din cele mai bune poesii din „Amiculu Familiei“, ş. c .l.

Până acì ţine partea referitoare la încercările mele.

E bine. Nu voiu cerca nici acì sĕ combat pe dl A. I. Castor. Recunosc, că sum încă numai un tinĕr „poetaş“, şi de acuma voesc şi sper a devenì „poet“; se poate că încercările mele de până acum sĕ fie chiar aşa de „debile“ precum i se par dlui A. I. Castor, şi prin urmare „nu trebuiau publicate.“ Se poate; — şi când aş sci că sûnt chiar aşa de „debile“ într'adevĕr, atunci i-aş mulţemì numai decât dlui A. I. Castor pentru bunăvoinţa că 'mi-a deschis în fine ochii, apoi aş lăpĕda condeiul, şi 'mi-aşi lua remas bun pentru totdeauna dela musa poesiei. —

Din întêmplare sûnt însĕ mulţi literaţi români, nu mai puţin competenţi în materia aceasta decât dl A. I. Castor, — cari au de tot altă părere despre modestele mele încercări, găsesc în acele un adevĕrat talent poetic, şi mĕ încuragiază a păşi mai nainte pe calea începută.

Aş dorì sĕ sciu acuma, că de cine se ascult mai tare, şi cui sĕ cred? Cine are mai multă dreptate? Acei ce mĕ laudă şi încuragiază? s'au d-nul A. I. Castor, care îşi bate joc de încercările mele? — Inima-mi ḑice sĕ de administrațiune, care i se cuvine cetății și cercului rural al Sas-Sebeșului ca comproprietari la averea universității, sĕ se dea Sas-Sebeșulni pentru promovarea intereselor sale culturale.

Obert susține că averea e proprietatea universității ca persoană morală, ear' nu a locuitorilor din fundul regesc.

Bacon critică modul fără sistemă practicat până acum la acordarea de subvențiuni și susține, că de acì înainte acela trebue sĕ înceteze.

Budaker combate asertiunile oratorilor Pecurar și Bacon aretând subvențiunile câte s'au dat până acum scoalelor nesăsesci.

Pĕcurar se provoacă într'un lung discurs la împĕratul Iosif II, care a ḑis, că averea nu este a Sasilor, ci a tuturor. Și totuși se bate alarm până la Berlin pentru o dotațiune de 500 fl.

Presidiul pune la vot mai ântâiu propunerea lui Pecurar de mai sus. Nu se primesce. A doua propunere a lui Pecurariu, ca petițiunile sĕ se remită la comisiune, spre a se lua în considerațiune după mesura venitelor, de asemenea se respinge. Pecurariu insinuă vot separat. Piso însinuă vot separat pentrucă propunerile sale încă s'au respins.

Petițiunea comisiunei din Gurariului pentru o subvențiune anuală de 500 fl. pe sama scoalei, se lasă in suspenso până la timpul, când isvoarĕle de venit vor permite, ca sĕ fie luată în considerațiune, ear' petițiunea comunei Pianul de sus pentru o subvențiune de 2000 fl. în folosul unei scoale centrale nu se poate încuviința.

Raportul

ministrului Dimitrie Sturza asupra proiectului de rĕspuns la discursul tronului, cetit în ședința senatului României dela 1 Decemvre.

(2 Urmare.)

Dela Divanurile ad hoc încoace, în timp de un pătrar de secol, Românii nu au făcut decât a lucra cu o energie bărbătească și necurmată la esecutarea marelui program național din 1857.

Punctul principal al acestui program, împregiurul căruia se încăierase în 1857 lupta cea mare, lupta dintre trecut și viitor, a fost: Unirea Principatelor Române într'o monarchie constituțională ereditară, subt un domn dintr'una din familiile domnitoare în Statele cele mari europene.

Dorința de a avè stabilitate în domnie a fost motivată de declarațiunile Divanurilor ad-hoc în cunoscința întregei stări de lucruri a țĕrei, cu energie și cu claritate.

Moldovenii ḑiceau:

„Pentruca unirea sĕ producă în afară „și în întru resultatele fericite, ce se asteaptă „dela ea, este necesar de a întemeia un guvern tare, stabil, respectat de toți în întru „și susținut în afară de marea familie a caselor domnitoare. Un asemenea guvern „nu'l poate da regimul vicios al domniilor „elective și schimbătoare, care, istoria este „martură nu a produs decât anarchie prin „rivalitățile și ambițiunile deșilor și numĕroșilor aspiranți la Tron, — decât slăbiciune și corupțiuni prin abusurile și nepotismul lor — și mai ales ocupațiuni și „resbele din causa separațiunei celor douĕ „țĕri și pentru că Domnii stau supuși la „toate influențele străine.

„Principatele însĕ au sete de „legalitate de stabilitate, de demnitate națională. Ele cer ca sĕ trăească din propria lor vieață. Ele „nu pot sĕ ajungă la acest țel, de„cât revenind la vechiul principiu „al eredităței Tronului, și puind „în capul lor un principe străin „ales dintr'una din dinastiile domnitoare în Europa, afară de acele „ale Statelor vecine, spre a numotiva înrîuriri străine.“

Muntenii se esprimau în același mod:

„Este o necesitate generalmente simțită de a avé un principe ereditar, luat „dintr'o dinastie a Europei occidentale; „căci istoria acestei țĕri această dramă dureroasă, care se desfășura de secoli, dovedesce că înălțarea la principat a suveranilor indigeni a dat continuu ocasiunea la „invasiunile străinilor, că coroana princiară „nu a fost decât un mĕr de discordie între familiile influente, obiectul luptelor de „ambițiune, cari slăbiau țara, storcêndu'i de „odată sângele, onoarea și tesaurile sale.

„Cestiunea unirei principatelor intr'un „singur Stat presintă ca corolar îndispensabil cestiunea șefului noului Stat. Avênd „în vedere sistemul guvernamental domnitor „astăḑi în Europa, principiul eredităței Tronului românesc apare ca singurul capabil „de a asigura nouei stări de lucruri politice toate garanțiile de stabilitate, de prosperitate și de putere, ce'și propun fundatorii ei.

„Pentruca Domnitorul sĕ poată prevenì gelosiile și rivalatățile ce ar face necesarmente sĕ se nască rădicarea unui simplu cetățean român la Tronul noului Stat, — „pentruca domnitorul sĕ nu fie sub suspiciune de a fi contractat angajamente anterioare, de a avè preferență pentru cutare „sau cutare partid, pentru cutare familie sau „persoană, — pentruca el sĕ poată inspira „o încredere deplină supușilor sei, dându-le „toate garanțiele de imparțialitate și de independență, garanții pe cari un principe „indigen e incapabil a le oferi, — pentru „ca grație legăturilor de sânge, sĕ poată „el facilita întroducerea României în marea „familie a Statelor europene și sĕ'i poată „asigura spriginul lor, — pentruca el sĕ „poată sĕ se bucure în întru și afară de autoritatea și de prestigiul ce se cuvine unui „Suveran și mai ales fondatorului unei dinastii, pentru toate aceste cuvinte este necesar ca Domnitorul României sĕ fie ales „dintr'una din familiile suverane ale Europei. „Această necesitate este imperioasă „absolută, căci trebue mărturisit, că regimul guvernanților indigeni este atâta de compromis în România, în cât un suveran „ales dintre pămĕnteni, chiar de ar fi un om „de geniu și de ar avè virtuțile unui sfânt „nu ar putè sĕ se susție indelungat timp „dinaintea dorinței unanime și firme a Românilor, de a avè un suveran aparținênd „unei dinastii europene. Cu un principe indigen, calamitățile și suferințele, în cari „suntem inecați de secoli, nu numai nu ar „înceta dar a cresce.“

Mari au fost luptele pentru a face, ca această dorință a țĕrei sĕ fie primită de Europa și sĕ devie o realitate. Românii fură combătuți din afară cu învierșunare în aspirațiunile lor, și se găsiră și în țeară partisani ai trecutului. Lupta fu însĕ susținută de națiune cu o maturitate de cugetare, cu o energie, cu un entusiasm, care sûnt posibile numai la un popor care are vitalitate. Românii aveau cunoștință clară, că era vorba de-a crea la Dunărea-de jos un Stat puternic, imbibat de ideile statului modern destinat a avè o înfluență decisivă asupra desvoltărei ulterioare a afacerilor orientale. Ei ḑiceau de pe atunci, „că Românii voesc a rădica „la gurile Dunărei un edificiu politic și național puternic, care sĕ „asigure liniștea copletă a Orientului.“

Ideea sub care se forma România modernă era prea mare, Principatele erau prea decăḑute, neincrederea Europei în viitorul poporului român prea evidentă, pentru ca cerințele acestuia sĕ fie pĕ dătă și cu desĕvĕrșire indeplinite.

Tratatul de Paris a ciuntit dorințele Divanurilor ad hoc. Românii nu se descurajară. Ei lucraserĕ înainte de 1857 decenii întregi pentru a restabili vechile lor drepturi încălcate de unul din puternicii lor vecini, pentru a scutura protectoratul apăsĕtor al unui alt vecin și mai puternic Ei simțiră în 1857, ca și în urmă, că pentru a posede tot binele la care aspirau, ei trebuiau sĕ se facă demni de el prin o muncă neîncetată, un devotament sincer pentru țară. Pas cu pas ei au mers înainte, inarmați cu o răbdare și o perseverantă rară, nelăsând neutilisat nici un moment până ce îndeplinirĕ cu desĕvĕrșire în 1866 dorințele Divanurilor ad-hoc.

Aceasta este fapta cea mare a ḑilei d 10 Maiu 1866, pe care cu drept cuvênt o serbăm ca o serbătoare națională.

În acea ḑi am întrat în cercul Statelor civilisate ale Europei, plinì de convicțiunea, că nimeni nu va mai putè scoate România din posițiunea ocupată prin propriile ei forțe. În acea ḑi se stabilì în România, după secole de suferințe și de lupte, o dinastie.

Constituțiunea din 1866 sancționà faptul aclamat de națiune, și proclamà România de monarchie ereditară. Astfel s'a așeḑat pe fundamente solide esistența și viitorul statului, căci ele se găsesc basate pe stabilitate, ordine și propășire.

Prin aceste acte România eșì cu decisiune din evul de mijloc, din lumea orientală, și întrà în cercul statelor Europei moderne. Prin aceste acte se făcu putincioasă independența țĕrii într'un timp atât de repede, care a întrecut speranțele cele mai înfocate.

De acì înainte România devenì un stat, în care guvernamentul era orânduit, regulat și moderat prin o lege supremă prin Constituținne, un stat modern în toată puterea cuvêntului, în care guvernamentul își recunoasce o misiune plină de mari și înalte îndatoriri. De acì înainte nu ideile și pasiunile mici și personale trebuiau sĕ umple capetele și inimele cetațănilor, ci ideile cele mari și generoase de regenerațiune, de ameliorare generală, de înaintare, de civilisațiune. De acì înainte devenia patentă misiunea României, de a se pĕtrunde cu desĕvêrșire de civilisațiunea occidentului, pentru a fi la Dunărea-de Jos representantul și luptătorul ei cel mai energic și cel mai devotat.

Oamenii nu se pot însĕ schimba deodată. Datinele rele nu se părăsesc dintr'o ḑi într'alta. Au mai rĕmas și astăḑi încă vestigii de tot felul ale miseriei, ale degradării și ale rușinii trecutului. Dar un lucru nu e de tăgăduit: România a luat un sbor decisiv spre un viitor frumos, România are încredere tare în viitorul sĕu, în misiunea sa.

Textul Constituțiunii dovedesce, că voința manifestă și energică a națiunei a fost: a tăia scurt cu trecutul cel periculos; a pune un capet pretendenților la Tron de ori-ce fel de lut ar fi ei făcuți; a stabilì pe deplin liniștea internă în stat prin așeḑarea unei dinastii; a funda o stare de lucruri, în care cetățenii sĕ'și încerce puterile, nu în satisfacerea de ambițiuni personale, totdeauna dăunătoare statului, ci în fapte positive spre binele și propășirea patriei; Trebuia sĕ ia un corp viu acea dorință, despre care Constantin Hurmuzachi ḑicea în memorabila ḑi de 7 Octomvre 1857: — „Dorim și cerem moștenirea în familia Principelui străin, pentru că desele „schimbări ale Domnilor au împedicat propășirea morală și materială, ba chiar și neatârnarea „țĕrii, și pentru că numai moștenirea dă stabilitatea.“

De aceea și textul articolelor 82 și 83 ale Constituțiunei, privitoare la ereditatea Tronului, sûnt concepute nu numai într'o espunere de principii generale, cari au a mai cere o desvoltare specială, ci mai ales într'o aplicare minuțioasă și practică a acelor principii.

Eată textul acelor articole:

„Art. 82. Puterile constituționale ale domnului sûnt ereditarie „în linie coborîtoare directă și „legitimă a Măriei Sale Principelui „Carol I de Hohenzollern Sigmaringen, din bărbat în bărbat, prin „ordinul de primogenitură și esclusiunea perpetuă a femeilor și a „coborîtorilor lor.

„Art. 83. În lipsă de coborîtori „în linie bărbătească ai Măriei „Sale Carol I de Hohenzollern Sigmaringen, succesiunea Tronului „se va cuvenì celui mai în vârstă „dintre frații sĕi sau coborîtorilor acestora după regulele statornicite în articolul precedent.

„Dacă nici unul dintre frații „sau coborîtorii lor nu s'ar mai găsì „în viață sau ar declara mai dinainte, că nu primesc tronul, atunci „Domnitorul va putè numì succesorul sĕu dintr'o dinastie suverană din Europa cu primirea representațiunei naționale, dată în „forma prescrisă de art. 84.

---

ascult de cei ce mĕ încuragiază a pășì mai nainte pe calea începută.

Dar cine poate sĕ mĕ încuragieze? — se va întreba de sigur dl A. I. Castor întru sine cu compătimire. — Eată cine. Voiu numìací dintre mulți, numai pe doi. Unul e dl Dr. Gregoriu Silași, prof. de limba și literatura română la universitatea din Cluj. Într'o disertațiune a sa intitulată „Un diamant în nesip“, publicată în câți-va numeri ai „Gazetei Transilvaniei“ din 1879, precum și în „Amiculu Familiei“ din același an (cursul III. nr. 3—6), d-nul profesor vorbind mai pe larg despre încercările mele, se esprimă într'un loc așa: „Cântecele lui cele mai multe, ca sĕ nu ḑicem mai câte toate, atestă apriat, că cântărețul e un depusĕtar fidel al ideilor eterne, al tesaurului celui mai prețios ce omenimea poșede și carele stă în ideile bunului, adevĕratului, frumosului; atestă că îmbrățoșează așa ḑicênd întreg universul cu amoare, în focul cărei amoare simte și resimte călduros, mai ferbinte stările împregiur ale acestei lumi și ale vieții omenesci, și acest simțemênt al seu prin mijlocul poesiei, prin graiu, îl scie și reproduce imediat. Scurt: în junele nostru avem de a face cu un adevĕrat talent poetic.“

Tot Dl. Dr. Silași, dorind a cunoasce și opiniunea marelui poet V. Alecsandri despre încercările mele, i trimise din acele nu de mult o mică colecțiune spre cetire. Eată respunsul ce a primit, cu datul 26 Oct. 1880. dela Mircești: „Domnul meu! Mulțămindu-vĕ pentru amabila scrisoare ce mi-ați trimis, găsesc o adevĕrată satisfacere de a vĕ declara, că sûnt de părerea D-voastre în privirea talentului poetic al junelui P. Dulfu. Ḑiua se cunoasce de dimineața: ḑice Românul. Asfel din primele poesii ale recomandatului Dvoastre m'am convins că el posedă în suflet scânteia sacră, și sub condeiu o limbă armonioasă pe care scie sĕ o mlădie după cerințele ritmului. Talentul ecsistă; el e un dar al naturei și e menit a se desvolta cu timpul pentru a crea opere frumoase ce vor înavuțì literatura noastră. Trebue dar incurajat și susținut pe calea în care a întrat, cale bună și roditoare, căci fiecare plântă în pămêntul ei prosperă. In curênd voiu merge la București etc. etc. . . . In această sperare vĕ rog primiți . . . etc. V Alecsandri. m. p.“

Aceste sûnt cuvintele poetului gintei latine.

Ce va ḑice la aceste d. A. I. Castor? Va acusa doară și pe Alecsandri de „nepricepere“ ca și pre „publicul român de dincoace de Carpați?“ Oare nici gustul marelui poet al României „pentru advĕrata literatură nu e desvoltat încă cum ar trebuì sĕ fie“ și cum e desvoltat al dlui A. I. Castor?

Se poate . . .

Cu toate aceste însĕ fie-mi permis ca eu sĕ atribuesc mai multă valoare opiniunei unui Alecsandri, decât părerii ce o are despre încercările mele poetice d. A. I. Castor.

Și cumcă dnii Alecsandri și Silași n'au judecat fals despre mine: aceasta de n'am dovedit-o încă deajuns pân'acuma mĕ voiu silì din toate puterile, și sper că-mi va sucede a o dovedì de astăḑi înainte.

Aceasta va fi ambițiunea mea cea mai sfântă în viitoriu.

Acesta va fi scopul vieții mele.

Cluj în Decemvrie 1880. *P. Dulfu.*

„Dacă nici una nici alta nu va „avè loc, Tronul este vacant“.

În aceste articole constituţiunea 'şi aşeaḑă, fără esitaţiune disposiţiunile ei cu totul pe principiile dreptului de stat modern. Ereditatea Tronului devine o instituţiune tde Stat.

Fundând în România o dinastie, Constituţiunea a decis, ca Tronul de acì înainte sĕ fie ne bântuit de voinţa cuiva, pentru ea el sĕ devie, în mijlocul fluctuaţiunilor omenesci acel drapel naţional, care în furtunile cele mai grele, întrunesce împregiurul sĕu toate puterile vitale ale poporului spre o comună şi energică lucrare, acea instituţiune binefăcĕtoare, care asigură pentru tot-deauna mersul regulat al unui regim liber şi civilisător.

(Va urma).

Duplică la replică.

Sibiiu 7 Decemvre.

(1 Urmare)

Eu n'am vorbit despre acest proces verbal, ci despre acela, care 'l-a compus dl A. pentrucă nu adunarea gen. a pus în locul cuvintelor mele pe ale sale, ci dl Alessi. Şi cumcă nu am vorbit despre acel proces verb. arată cuvintele mele aceste: „această propunere a primit numai decât la înprotocolare o lovitură nejustă“ — arată în fine acea giurstare, că pe timpul, când am scris eu reflecsiunile mele procesul verbal verificat încă nici nu era la mână, se căuta ca acul prin toată ţeara....

Mai proptesce dl A. teoria sa despre scurtare cu deschilinirea, ce o face între proces verbal verificat şi neverificat, şi ḑice, că „cel neverificat este un simplu concept dela o persoană, care 'l-a compus, prin urmare nu are nici cea mai mică importanţă.“ Eu nu pot sĕ deneg în mod aşa de absolut importanţa unui proces verb. neverificat, pentrucă fie el ori cât de „simplu“ atâta cel puţin putem vedè din el, câtă obiectivitate, iubire de adevĕr, loialitate etc. prosede acea persoană, care 'l-a compus. Dacă se întêmplă, ca adunarea gen. sĕ reiepte, sĕ steargă ceva din acel simplu concept, ce chiar şi dênsa a aflat de negenuin, apoi de sigur că i stă rĕu persoanei, care l'a compus de a se da ea de către pădure şi a striga în gura mare, că i s'a făcut nedreptate. Nime nu va concede dlui A., că reclamând propunĕtoriul tecstul seu genuin ar fi el (propunĕtoriul) de „rea voinţă“, ar avè oare-care „scop într'adevĕr neloial“; pe de altă parte nu i va denega nime propunĕtoriului dreptul acesta; nici chiar dl A. care ḑice: „cu ocasiunea verificărei fie-care membru îşi poate face observările sale şi procesul verb. se coregе după dorinţa membrilor“ — va se ḑică dacă dorinţa aceasta este justă, şi se basează pe adevĕr, pe fapt necontestabil, recunoscut de adunarea întreagă. Firesce că dl A. afirmă cumcă eu nu aşi fi făcut aceasta în şedinţa II cu ocasiunea verificărei. Mie mi se pare că aici înşeală memoria pe dl A., pentrucă însăşi mintea sănĕtoasă ne îndeamnă astăḑi după 6 luni a pune întrebarea: ei bine! dacă n'a reclamat nimeni ce a îndemnat pe adunarea generală de a „sterge mica întroducere“, ce a fost făcut dl Allessi? Adevĕrul e, că eu am reclamat, la rêndul şi la timpul seu şi anume am ḑis, că de oare-ce propunerile se petrec la protocol sau întregì cum le-a formulat propunĕtoriul, sau — în casul cel mai rĕu — fără de motivarea lui: mĕ învoiesc ca sĕ se omită motivarea mea; pretind însĕ necondiţionat stergerea apendicelui notarial. Din concesiunea mea de a omite în procesul verb. oficial motivarea mea genuină dl A. face deducţiunea, că prin aceasta „aşi fi recunoscut eu însumi neimportanţa aceleia — şi totuşi fac capital din ea.“ Ideea aceasta e soră cu „ălunele găunoase“ a le raportorului dela „Observatoriul“ şi astfel aici nu voi reflecta alta, decât că capitalul, ce am putut şi voit eu a face din motivare, a fost propunerea însăşi. Faţă cu notariatul n'am avut lipsă de a face capital, 'l-a făcut acesta notariatul însuşi schimbând ferul meu cu aurul seu şi punêndu-mi'l acesta în busunariul meu. Am fost necesitat însĕ, cum se esprimă dl A., a declina dela mine această iubire frăţească“, ca sĕ nu o păţesc şi eu ca Veniamin, fiiul lui Iacob, cu pocalele cele de aur în Egipet.

Nu pot adera nice la teoria, ce desfăşură dl profesor A. despre oficiul sau datorinţa notariului într'o adunare publică. Căci de voiu şi concede că „notariul nu e stenograf“, voiu înţelege sub aceasta numai atâta, că nu e chiemarea lui de a înduce în protocol desbaterile; propunerile însĕ au de a se induce, după cum ḑice însuşi dl A., *esact* (ex acto); pentru aceea se astern în toată lumea propunerile în scris, pentru aceea se depun pe masa adunărei. În atari propuneri se poate modifica ori schimba ceva numai în decursul desbaterei prin propuneri formale şi cu învoirea propunetoriului. Nici odată însĕ nu poate notariul tracta cu o propunere cetită deja în şedinţă publică şi devenită prin aceasta act public, ca cu pensul unui scolariu stergênd din ea, ce nu'i place lui, şi punênd în loc ceea, ce i place. In casul nostru nu au obvenit nici greutăţi technice, la cari se provoacă dl A., pentru că întreaga motivare abia a fost de 6 şire, şi aceste le-a primit notariatul scrise gata cu scrisoare curentă, nu stenografate; ar fi trebuit numai sĕ le decopieze, sau dacă a voit sĕ economiseze în timp sĕ alăture actul original ca aclus. Fiind astfel usul în toată lumea largă eu numai această procedură o pot numì justă, loială şi deamnă de bărbaţi serioşi şi maturi, pe când „lăsările afară“ şi surogările le vedem bucuros numai pe bancele de scoală, între copii. Sé le lăsăm dară acolo —.

Mai uşor ne vom putè înţelege cu d. A., în privinţa părţii a doua a resonamentului seu, referitoare la propunerea sa pentru reînvierea foaiei „Transilvania“; pentru că aici avem de a face numai puţină filologie asupra cuvêntului en bloc — pentru ca toate patru „mari neadevĕruri“ ce mi le împută d. A. sĕ se contopească eară într'un singur fapt necontestabil, recunoscut de dênsul însuşi în espectorarea sa.

(Va urma.)

Declaraţie.

Subscrisa declar prin aceasta: că'mi reserv pentru mine şi următorii mei toate drepturile privitoare la opurile reposatului Andreiu Mureşanu, a cărui moştenitoare legitimă singură sûnt. Ori ce retipărire străină, jignind drepturile mele, o voiu urmărì pe calea legei.

La această declaraţie m'a îndemnat procederea necualificabilă a administaţiunei ḑiarului „Amiculu Familiei“ care şi-a permis într'un „avis“ literar a-şi însuşì dreptul de a face o ediţie nouă a opului „Din poesiile lui Andreiu Mureşanu.“

Braşov 10/22 Decemvre. 1880.

Susana ved. Andreiu Mureşanu. m. p.

Varietăţi.

* (Necrolog). Cu inima înfrântă de durere şi adecă: Liviu şi Ioan Beldea, ca fii, Ioan Arcosi advocat şi soţia Elena ca sori. — Ioan Dogariu preot şi soţia Angelina, Ioan Bogdan învĕţător şi soţia Eugenia ca cumnaţi, aduc la cunoscinţa tristă moartea părintelui, ginerelui, şi respective cumnatului *Nicolau Beldea* administratorul protopresbiteral şi paroch al Siriei, carea s'a întêmplat în 7/19 Decemvre 1880 seara la $^1/_2$8 oare — în etate de 53 ani. Rĕmăşiţele defunctului s'au depus spre eternă odihnă în 9/21 Decemvre dimineaţa la 11 oare în cimiteriul gr. ort. din Sirìe. Fie'i tĕrina uşoară şi memoria binecuvêntată!

Indreptare şi Mulţămită Publică. În Nr. trecut publicânduse lista marinimoşilor donatori cu ocasiunea şedinţei publice în favorul societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ din eroare au remas afară P. O. D. Dr. Ill. Puşcariu 3 fasc. din „Principii din „Pedagogia generală“ în preţ de 3 fl. şi Vis. Roman 2 fl.

Prin postă primirăm încă dela P. T. D. Laur. Cutean par. 1 fl. V. Muşat par. 1 fl.

Esprimăm profunda noastră mulţămită.

Comitetul arangiator

* (Camera advocaţilor) din Sibiiu va ţinè adunarea sa generală în 9 Ianuarie n. 1881, carea fără referinţă la numerul membrilor presenţi în adunare va aduce conclus asupra obiectelor de pertractat.

* (Fundaţiunea *Andronic.*) Cine ar fi creḑut, că se va afla cineva, care ar voì sĕ atace validitatea testamentului, pe care fericitul Andronic 'l-a făcut în cea mai strictă conformitate cu prescriptele legei, precum constată toţi, câţi au cunoscinţă de lege şi de causă? Şi totuşi chiar o persoană — după propria ei mărturisire destul de avută, s'a simţit îndemnată a ameninţa cu anulare acele aşeḑeminte ale reposatului fundator, prin cari are sĕ se îmblânḑească soartea unei părţi considerabile a naţiunei române, aici în Ardeal atât de lipsite de mijloace pentru desvoltarea şi înălţarea ei.

Incă în vara trecută soţul unei nepoate a reposatului Andronic a petrecut vre-o câte-va ḑile aici în Sibiiu, însoţit fiind de cunoscutul Vasilie Maniu, bănăţean de nascere şi acum advocat şi deputat al camerei în Bucuresci — un om căruia i place a trece de mare „naţionalist“ şi propagator al românismului. Acest domn advocat a iniţiat cu un zel, demn de iubirea sa către fraţii sei de dincoace de Carpaţi, paşii îndreptaţi în contra testamentului lui Andronic, va sĕ ḑică în contra generoasei fundaţiuni a acestuia. După suatul şi recomandaţia unui alt „naţionalist“ de aici, care totodată este un iubitoriu al bisericei noastre *ortodocse*, domnul Vasilie Maniu s'a pus în conţelegere cu un distins advocat săsesc de aici cunoscut cititorilor nostri cu deosebire din cele douĕ procese de presă, a dlor Baritiu şi Hannia, a căror representant resp. apĕrător a fost d. Arz v. Straussenburg.

De atunci pretinsa moştenitoare a fericitului Andronic a petrecut, după spusele sale proprii, prin Pesta şi chiar prin Viena, consultând pe unii advocaţi renumiţi. De curênd ea petrece în Sibiiu, unde ameninţând de-adreptul cu atacarea resp. anularea testamentului, 'şi-a permis a „invita“ pe consistoriul archidiecesan ca comisiune numită în testament pentru administrarea fundaţiei „Andronic“, la o *împăciuire (!?).* Precât scim consistoriul nostru archidiecesan a respuns la acea „învitare“, precum singur numai a fost compatibil cu datoria şi demnitatea sa: consistoriul archidiecesan a respins „invitarea“ cu cea mai energică hotărîre şi chiar cu indignaţie.

Dacă pretinsa moştenitoare va traduce în faptă ameninţarea ei, de a ataca testamentul: consistoriul nostru archidiecesan de sigur va scì a fi la înălţimea misiunei sale, avênd pe lângă dreptatea causei şi simpatia naţiunei în partea sa.

* (Iulia) „Societatea de lectură“ a universitarilor români din Cluj avênd în vedere, că în trecut pentru asigurarea esistenţei sale, au fost totdeuna un isvor mănos concertele arangiate cari, dealmintrea 'şi-au efectul cel bun şi din alte puncte de vedere mai înalte — astfel a decis în principiu a se ţinè în dulcele crăciunului şi în acest an un asemenea concert spre care scop s'a şi ales deja un comitet arangiatoriu constătătoriu din următorii membrii: A. Pop med. V, P. Dulf, A. Micu, A. Nicoara, R. Roşca, D. Ciuta, P. German, N. Vărărean şi A. Pop. Pe basa trecutului se poate conchide cu siguritate, că On. public român nu va întârḑia nici cu această ocasiune, a concurge cu binevoitoarele oferte, în interesul susţinerei acestui focalariu naţional, pe când de altă parte dela membrii societăţii se aşteaptă cu tot dreptul, ca cu puteri unite în cea mai bună armonie sĕ lucre întracolo, ca succesul cel bun sĕ se asigure pe deplin, ca astfel înaintea străinilor nimbul naţional nu numai sĕ nu sufĕre, ci sĕ câştige.

* (Mutare de trupe.) După cum ne spune „Fortschritt“ din Alba-Iulia, toată garnisoana deodată cu comanda de brigadă se va muta deacolo parte la Sibiiu parte la Murĕş-Oşorheiu.

* (Calea ferată transatlantică.) Chiar şi numai perspectiva la laurii, ce Englezii şi Francazii i-ar putè poate vre-odată câştiga prin spargerea unui tunel pe subt fundnl mării între Dower şi Calais, nu le dă pace Yancheilor şi în cercuri de ingineri americani se ventilează deja ideea mai mult sau mai puţin serioasă, a împreuna Europa cu America prin construirea unei căli ferate. De sine se înţelege, că Americanul respinge ideea unui tunel, de oare-ce acesta este prea de toate ḑilele şi apoi bun poate numai pentru împregiurări europene. Pentru aceea se pune în perspectivă: cufundarea unei ţevi gigantice de peste 5600 chilometrii de lungă până pe la fundul oceanului atlantic. Diametrul ţevei acesteia în lărgime de 8 metrii are se presteze un spaţiu pentru douĕ trenuri ferate. De vreme ce însĕ această ţeve ar fi espusă unei presiuni de apă, ce se preţuesce la 100—120 de atmosfere, pareţii ar trebuì sĕ fie cel puţin 50 centimetrii de groşi, şi aşa de sine se înţelege, că ţevea trebue se consiste din mai multe bucâţi, a căror lungime sĕ fie de 50 metrii. Partea cea mai grea a operaţiunei, adecă aşeḑarea ţevilor, 'şi-o închipuesc Americanii aşa: Pe pontoane ancorate neclintit se vor împreuna câte 5 ţevi, a câror capete sûnt astupate, ca sĕ nu poată întra apa de loc, şi au sĕ se destupe pre dinlăuntru. Bucata aceasta de tunel în lungime de 250 metrii se va cufunda prin lanţuri de oţĕl aşa, încât se vină în nemijlocită apropiere a capetului deja cufundat, cari apoi le vor împreuna la olaltă contopindu le lucrătorii, cari se cufundă alăturea cu ţevile. În modul acesta vor continua îmbinarea ţevilor până vor ajunge la continentul european. În restimpul acesta o mulţime de oameni lucră şi în lăuntrul ţevilor punênd şinile pentru căile ferate, apoi telegrafele şi aparatele pentru luminare. Această operaţiune va costa 800 milioane de dolari şi trecerea din America în Europa se va putè face în 50 de ceasuri.

* (Epidemia de vĕrsat în Braşov). În sĕptămâna din 11—18 Decemvre s'au bolnăvit 100 persoane dintre cari au murit 33.

* (Comunicaţia postală) cu Bucovina după cum me spune „Bistritzer Wochenschrift“ ar fi fost întreruptă vre 5 ḑile, deoarece în pasul Bărgăului şi cu deosebire pe Măgura ar fi căḑut o zăpadă aşa de mare, încât s'au astupat toate trecĕtorile din Ardeal în Bucovina.

* (Ameninţări de inundare.) În această privinţă „Pester Journal“ espune următoarele: Temperatura presentă abnorm de demoală 'şi-a arĕtat înrîurinţa s'a şi în urcarea rîurilor, carea pe vremea aceasta este cu totul neobicinuită. Urmarea este, că pivniţele din toate stradele din apropierea Dunărei s'au înnecat şi crescênd apa mereu, sûnt ameninţate nu numai canarurile, dintre cari mai multe s'au demolat, dară chiar şi casele din apropierea Dunărei.

* (Cumpĕrare de animale). Negoţătoria *en gros* a lui Carol Gudera din Viena (Kolowratring) carea face negoaţe cu paseri esotice şi cu naturale, face cunoscut că ea cumpĕră ori şi când feară sĕlbatice cu deosebire însĕ pui de urşi şi de lupi, apoi buhe, condori, fasari etc. etc.

* (Erni fără zăpadă şi ger.) O cronică familiară veche publică mai mulţi ani, în cari ernile au avut aceaşi temperatură anormă, ca şi earna din acest an. Această cronică ḑice: În anul 1172 earna a înfrunḑit pomii de nou şi paserile au început a'şi face cuiburi; în 1289 n'a fost earnă de loc şi temperatura pe la crăciun aşa era de primăvăratică, încât fetele în aceste serbători umblau împodobite cu viorele. În Martie 1341 pomii erau toţi înfloriţi şi în Maiu cereşele coapte. În Decemvre 1537 au început grădinile a înverḑì şi pomii a înflorì şi în Ianuarie 1538 era tot înflorit. În anul 1572 şi 1588 pomii erau prin Februarie toţi înfrunḑaţi. În anii 1607, 1617 şi 1619 n'a fost earnă de loc. În anul 1722 prin Ianuarie deja n'au mai fost siliţi în Germania oamenii a mai face foc, şi în Februarie toţi pomii erau înfloriţi. Asemenea n'a fost mai nici o earnă în anul 1807, epoi mulţi 'şi vor aduce aminte şi de ernile din anii 1834 şi 1846.

Posta din urmă.

„W. A. Ztg.“ scrie despre o representaţiune, prin care comitetul congesului serbesc se roagă a se permite întrunirea congresului. Guvernul, temĕnduse că congresul va desbate denumirea lui Angyelics administrator a refusat încuviinţarea întrunirei congresului şi *anticipando* a oprit congresului viitoriu a discuta cestiunea administraturei. Oposiţiunea serbească are de cuget a se îndrepta cu un gravamen contra ministrului deadreptul la împĕratul. Gravamenul îl va substerne o deputaţiune aleasă *ad-hoc*.

Bursa de Viena şi Pesta

din 18 Decemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.60	110.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.60	82.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.25	99.3/8
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.25	86.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.60	125.1/2
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămĕntului	96.50	96.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	95.25	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.—	95.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	95.25	95.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.75	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.—	73.—
Datorie de stat în argint . . .	73.85	73.80
Renta de aur austriacă	87.75	87.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.75	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	816.—	816.—
Acţiuni de credit austr. . . .	288.20	288.50
Acţiuni de bancă de credit ung.	264.—	264.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	107.25	107.75
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.70	107.80
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.60	5.60
Napoleon	9.38	9.38
100 marce nemţesci	58.20	58.15
London (pe poliţa de trei luni) .	117.85	117.90

Economic.

Sibiiu 21 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.80—7.80; grâu sĕcăreţ fl. 5.30—6.30.; sĕcară fl 5.40—5.80 Orz fl. 3.60--4.; Ovĕs fl. 1.90--2.30 Cucuruz fl. 2.90—3.30; Mălaiu fl. 4—5; Cartofi fl. 1.60—2.; Semênţă decânepă fl. 5—6; Mazere fl. 9—10; Linte fl. 11—12; Fasole fl. 5.—5.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 14.; Slănină fl. 70—75 Unsoare de porc fl. 68.—75; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—34; Sĕu de luminări fl. 47—50; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 48—56.; Săpun fl. 36—40. fên pro 50 chilo fl. 1.80—2: Cânepă pro 50 chilo fl. 30-35. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 36—50 cr. crane de porc 40—44 cr.; carne de berbece 22—24 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Nr. 366. 2—3

CONCURS.

Venind în vacanţe 2 (douĕ) ajutoare de câte 25 fl. v. a. din cele 16 destinate a se da învĕtăceilor dela opt profesiuni anumite, se publică prin aceasta concurs pentru doi tineri români, cari voiesc una numai din următoarele meserii: rotăria, lemnăria (dulgheria, bărdăşia) ferăria (ori lăcătuşia) curelăria (ori şelăria) măsăria (templăria) cojocăria, pelărieria, cismăria (ciobotăria).

Suplicile au sĕ fie instruite cu următoarele documente:

1. Carte de baptism, din care sĕ fie evident, că concurentele este de nascere Român, şi că are cel puţin etatea de 14 anì impliniţi.
2. Atestat scolastic, că are cel puţin cunoscinţele care se propun în scoalele primare (normale) de patru clase, mai cunoasce şi vre-o altă limbă usitată în Transilvania maghiară sau germană.
3. Revers dela părinţi sau tutori, că vor lăsa pre fii lor sĕ inveţe meseria la care se aplică, pănă când vor eşi sodali conform regulelor existente pentru industriaşi şi cu atestat în regulă.
4. Un ecsemplariu din contractul, ce părintele sau tutorul (epitropul) suplicant va încheia cu măestrul, la care elevul întră pentru învĕţarea profesiunei.

Terminul acestui coucurs se defige pănă la 15 Februarie 1881.

Suplicile întrate după ecspirarea acestui termin nu se vor mai putè lua în consideraţiune.

Sibiiu, 18 Decemvre 1880.

Comitetul asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român.

Iacobu Bolog'a m. p.
v. pres.
G. Baritiu m. p.
secret.

Nr. 154. 3—3

CONCURS.

Conform ordinaţiunei consistoriale din 18 Noemvre a. c. Nr. 3688 B. prin care sĕ dă voie comunei bisericesci Murĕş-Oarba, protopresbiteratul M.-Oşorheiului, pentru instituirea unui capelan lûngă neputinciosul lor paroch Samson Moldovanu, prin aceasta se publică concurs cu terminul 30 Decemvre, 1880.

Emolumentele sûnt:

a) jumĕtate din canonica porţiune care face 12 jugere.

b) jumĕtate din venitele epitrafirului;

c) alesul de capelan va purta şi oficiul de învĕţătoriu, pentru care va avè plată 8 jugere de pămênt din moşia donată de Sandu Istinicu.

Doritorii de a dobândì acest post sûnt avisaţi conform Statutului organic a'şi aşterne suplicele sale instruate întru înţelesul regulamentului congresual din 1878 oficiului protopresbiteral în Murĕş-Oşorheiu.

S'a dat în conţelegere cu comitetul parochial în M.-Oşorheiu, 26 Noemvre 1880.

Parteniu Trombiţaş de Bethlen m/p.,
protopresbiter gr. or.

Audiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţĕnd **fl. 7.**— în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni şi costă acum numai **floreni 7.—.**

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuţite, furcuţe** şi **linguri** de argint Britania, câte 6 bucăţi toate 18 laolaltă fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 3.— acum numai cu fl. —.60
1 **lingură de supă** „ „ „ „ „ „ „ 3.— „ „ „ „ 1.—
1 „ „ **lapte** „ „ „ „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ —.50
6 **tave** „ „ „ „ „ „ „ 5.— „ „ „ „ 1.50
6 **susţiitoare de cutite** „ „ „ „ „ „ 4.50 „ „ „ „ 1.50
1 **cutie de zăchar** „ „ „ „ „ „ „ 4.— „ „ „ „ 1.20
1 **păreche sfeşnice** mai mari de „ „ „ „ „ „ 2.— şi fl. 3.—
1 **clopoţel de masă** de arg. Brit. mai nainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauĕ** „ „ „ „ „ „ „ —.60 „ „ „ „ —.30
1 **pipernită** şi **salniţă** „ „ „ „ „ „ „ 2 50 „ „ „ „ —.75
1 **Carafine** p. **oţet** şi **uleiu** „ „ „ „ numai fl. 3.50 şi 4.50
1 **unealtă de foc** grea de pus pe masă mai nainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea şi tcă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oţet şi oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4. — încă şi alţi articuli nenumeraţi.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o re'ntoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 20

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

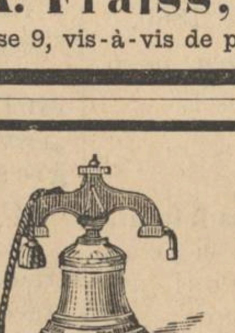

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Segheđin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie. Se fac din metal de clopot şi **toci** de 40—50 chilo greutate şi avênd un ton foarte gros.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică pănă la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

[43] 12—12

Antonie Novotny
în Timişoara.

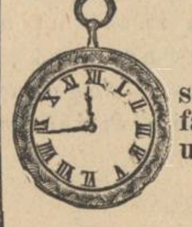

[58] 14—24

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vênḑarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a solidităţii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orologiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de pĕrete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. Sute s'au vindecat deja. [66] 24—24

●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 148. Sibiiu, Marți 16 Decemvre 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Noua lege advocațială în stadiul ei de proiect.

(?) Din isvor sigur am aflat, că ministeriul de justiție a substernut camerei deputaților un project nou de lege despre modificarea art. XXXIV din anul 1874, „ordinea advocațială“, care project se află deja în desbatere prealabilă și cât mai curênd se va desbate în cameră și se va promulga ca lege positivă, căreia fie care cive al patriei ca atare în supunere își va pleca capul. Fiind însĕ acest project de lege în stadiul plămădirei permite, ba cere, ca opiniunea publică sĕ'și esprime verdictul ei potent asupra unei creațiuni, care atinge foarte grav poporul, înpunêndu'i din nou în spinare o povară foarte grea, care prelângă multele imposite, de care mai că nu mai poate resufla liber, îl va slăbì mai tare, ba 'l-va înbrâncì de tot. Noi stimăm cu predilecțiune statul advocaților, căci ei representă, putem ḑice, independența în sciință și pot foarte mult contribuì la ridicarea poporului, din a cărui asudoare trăiesc.

Când vedem însĕ, că se ridică o grea furtună asupra poporului patriei, fără nici un discrimine, datorința noastră și a jurnalului nostru este, a ne întrepune cu toate forțele morale, de care dispunem, ca furtuna sĕ nu se descarce asupra poporului nostru tare sărăcit și amărît.

După ce am perles și percurs projectul sus amintit cu cea mai mare receală, am aflat, că acela amenință cu pagube însemnate pe poporul mai de jos, a cărui interese de viață mai tare ca ori și când trebue apĕrate în ḑiua de astăḑi, când cercul detorințelor lui este potențiat.

Anume în §-fii 96. 97 și 98 ai acestui proiect de lege se cuprind dispositiuni, prin care se introduce preste tot sila advocațială chiar și în afacerile, ce aparțin de procedura în cause neligitioase. („Verfahren ausser Streitsachen.)

Pre venitor așa dară numai advocații diplomați, îndreptățiți la esercitarea pracsei advocațiale și notarii publici, sûnt îndreptățiți a presenta esibite înscris la judecătorii și la alte oficii, precum și de a compune documente pentru partide, cuprindă aceste documente și esibite obiecte de cel mai mic preț, precum de esemplu este un contract de vênḑarea unei parcele, ce representă de față un preț bagatel putem ḑice d. e. 1 fl. 80 cr. Atât contractul, cât și cererea de întabulațiune trebue făcută de un advocat diplomat.

Toți ceialalți indiviḑi până acuma după lege*) îndreptățiți, precum sûnt și notarii de pe sate, a căror salariu cât se poate de modest, se ameliora până acuma prin venitele accidentale foarte moderate precum sûnt dela contractele de vênḑare, schimbare, cererea de intabulațiune etc., pre care documente și hârtii nici alți indiviḑi pricepuți nici notarii comunali, nu le mai pot compune cu valoare de lege, căci se vor stigmatisa în casul contrariu de scriitori cârpaci și se vor pedepsì conform §. 96 din proiect în bani cu 20—500 fl. și sprigiuitorii lor cu 10—300 fl., și în cas de sĕrăcie cu închisoare socotită o ḑi de închisoare cu 10 fl. v. a.

Sentența de osândă se va publica totdeauna în foaia oficială, și dacă respectivul va fi funcționariu comunal, se va trage la respundere și din partea judecătoriei, sau a oficiului disciplinariu, pedepsindu-se încă odată și pe această cale disciplinară.

Spre dovedirea asertelor noastre lăsăm sĕ urmeze partea primă a §. 96 sus amintit în traducere privată, care începe așa: „Acela, care nu este îndreptățit a esercita praxa advocațială sau care nu e notariu regiu public, sau care prin lege, respective prin ordidațiuni cu putere de lege spre acest scop, nu posede dreptul a lucra, a face eshibite în scris către judecătorii și alte autorități, sau documente despre afaceri de drept în favorul altora pentru remunerațiune acordată ori promisă și acceptată în bani, sau în altă remunerare, — mai departe acela, care fără a fi indus ca candidat de advocație ori ca practicant de advocătură ori practicant de notariu public, în lista camerei advocațiale, respective a notarilor publici, sau spre aceasta de șeful seu n'ar fi îndreptat, solicitează la judecătorii și la alte autorități sau oficii pentru remunerațiune afaceri; tot odată acel notariu public, care ca scriitoriu cârpaciu („zugirász, Winkelschreiber“) lucră atari eshibite, pentru care conform dispositiunilor legei respective nu posede îndreptățire, se va pedepsì cu 20—500 fl. acela, care în faptă s'au în ori ce chip ajută pre scriitoriul ne îndreptățit („zugirászt“) ori se sirguesce a ascunde faptele lui, ca promovătoriu al scriitoriului neîndreptățit se va pedepsì cu pedeapsă în bani dela 10—300 fl.*) care în cas de a nu se putè solvì pentru ambii se va schimba în pedeapsă cu închisoare socotinduse una ḑi cu 10 fl.“

. . . .

Din tecstul acestui § se vede apriat, că poporul nostru pentru ori-ce contract de vênḑare sau alt document, fire-ar substratul seu cât de neînsemnat, și pentru ori-ce cerere de întabulațiune etc. este avisat, a folosì scumpa intervențiune a advocatului, precând aceste documente până acum i le făcea și le a făcut din vechime notariul satului, la care se află coalele de posesiune și cele catastrale precum și înpărțelile, prelângă cele mai modeste jertfe sau tacse.

Prin projectul de față ordinea, ce a domnit până acuma nu numai că se alterează, ci se rădică cu totul din temeliile ei în dauna poporului și cu vătĕmarea dreptului notarilor comunali, pre care ei l'au câștigat în virtutea legilor de până acuma.

(Va urma).

---

*) Veḑi ordinea procedurei criminale din anul 1851 § 203. Art. de lege LIV din anul 1868 §-ii 88, 114; art. de lege XLIV d. a. 1868 §-ii 7, 8, 9. — art. de lege XXII: 1877, 8, 34, 36. Ordinea cărților funduare din 5 Faur 1870.

*) §-l 39 din ordinea advocațială art. de lege XXXIV: 1874 pedepsesce pre vampirul de Winkelschreiber numai cu 5—50 fl. și în cas de repețire cu 20--100 și in eventum cu 3 luni arest. Mĕsurile aceste se vede, că nu au fost de ajuns căci altmintrea nu se poate esplica noul proiect cu mai mari restricțiuni.

Revista politică.

Sibiiu, în 15 Decemvre.

Dăm de scire de ocamdată puplicului nostru, că ḑiarele unguresci din oposiție au început a se ocupa serios cu atitudinea Românilor la viitoarele alegeri. „Ellenzék“ mai ântâiu și acum mai în urmă „Egyetértés“ într'o corespondență particulară din Sibiiu spune, că Românii din Făgăraș s'au decis pentru activitate. Spațiul nu ne permite de astădată a ne întinde mai departe asupra acestei teme. Anunciăm dară simplu atențiunea, ce au foile numite maghiare către atitudinea Românilor și ne reservăm a vorbì despre fenomenul acesta cu altă ocasiune.

Mișcarea ce a produs impositele proiectate de guvernul unguresc va hotărî cabinetul lui Tisza a le mai amêna. Causa amênărei este însuflată de îndoiala, că la votare cabinetul nu va avè maioritatea în partea sa. Mai vine că Tisza face din votare cestiune de cabinet. Lucru natural dară, că proiectele se vor păstra pentru timpuri mai bune. În locul acelor proiecte odioase publicului, se vor pune la ordinea ḑilei alte proiecte mai domoale.

După „Agramer Ztg“, cestiunea fostei granițe este definitiv deslegetă. Rescriptul care va îndruma legislativele cum și câți membri sĕ trimită Croația în viitoriu în dieta Ungariei se va publica preste puțin timp. Din causa aceasta dieta Croației se va întrunì încă în Ianuarie. Banul Croației se va denumì comisariu regesc cu plenipotențe estraordinare.

În Austria a făcut sensațiune oprirea întrunirei țeranilor în Linz anunciată pe 27 Decemvre n. Comitetul țeranilor a decis, a se îndrepta cu gravamine la tribunalul imperial.

Cabinetul francez a sulevat ideea unui proiect de arbitriu european. Ideea aceasta e salutară. Acceptată de puteri, va împedeca multe conflicte sângeroase. În contra ideei acesteia nu s'a ridicat de nici o parte nici un scrupul. Detaiurile planului și metodei cum sĕ se realiseze se vor desbate între diplomații puterilor.

În Rusia eară ferbe. Poliția a pus mâna pe doi criminali, cari au participat la încercarea, de a arunca în aer un pod dela drumul de fer Charcov.

Treanca-fleanca.*)

Foaia kosuthiană din Cluj „Ellenzék“ într'un articu întitulat „Politica maghiară spre Orient“ presentează burgesiei unguresci un dar de crăciun, care e în stare a umplè de bucurie toate inimile. Și cum sĕ nu se bucure toată suflarea ungurească de o „Ungarie mare până la Marea-neagră ?

Ultimul resboiu oriental, ḑice între altele „Ellenzék“, și agresiunea rusească reclamă cu necesitate o grupare nouă. În orientul Europei nu esistă o seminție mare, care s'ar putè împreuna într'un corp, ci esistă națiuni mai mici sau mai mari, care'și iubesc libertatea și naționalitatea și care confederându-se sûnt în stare sĕ resiste agressiunei rusesci.

Ungaria este chiemată a fi centrul acestei confederațiuni în viitor. Această misiune reclamă cu necesitate asigurarea viitoriului ei. Împĕrăția maghiară dela Carpați până la Dunărea de jos, cu părțile sale integrante Croația soră și cu Transilvania unită de bună voie (?!), prin posițiunea sa trebue sĕ fie centrul în gruparea națiunilor mai mici de aici. Această posițiune cere, ca ele sĕ între mai curênd sau mai târḑiu într'o alianță economică și militară; economică, pentrucă imperiul maghiar este piața cea mai de aproape a popoarelor orientale și mijlocitoriul comerciului între ele și apus, militară, pentrucă din spre meaḑă noapte Carpații trebue sĕ formeze basa de operațiune pentru înfrângerea agresiunei rusesci, pentru restaurarea Poloniei; valea Dunării de sus este punctul, din care se poate combate o acțiune a Germanilor contra libertății, și în fine Transilvania este acea bastiune, care apără popoarele orientului. Și în imperiul maghiar însuși se află remășițe naționale din cele trei mari seminții europene, sûnt acì Slavi învinși odinioară, sûnt Germani colonisați și Români autochtoni. Toți acestia au drepturi egale (?!) în statul maghiar, sûnt guvernați după legi egale (?!) deopotrivă cu Ungurii. Sûnt cetățeni egali (în sarcini) ai imperiului maghiar.

Între Dunărea de jos și Balcani de asemenea se află popoare care, aparțin la elementul slav și român, dar aceste fiind depărtate unele de altele stau în afară de grupările trupinei. Aceste putênd sĕ-și mulțămească esistența lor numai conservării națiunei maghiare, trebue sĕ se grupeze în giurul imperiului maghiar. Țerile singuratice ale Slavilor de sud trăind în rivalități între sine nu se supun una alteia și dacă s'ăr și confedera, ele totuși sûnt avisate la prietenia maghiară, constituțiunea si libertatea lor numai prin prietenia cu Maghiarii se pot susținè.

Numai această poate sĕ susțină și apere și pe România, ale cărei interese economice încă trebue aduse într'un raport cât mai strins cu Ungaria.

Dincolo de Tisa în Bănat și Transilvania sûnt mulți Români, dar sûnt de altă parte și Maghiari în Bucovina, Moldova și Muntenia, și așa prietenia reciprocă e și o datorință. A realisa aceasta e chiemată cu deosebire Transilvania, numai Transilvania trebue sĕ se schimbe, trebue se dispară de aci acele năluci de spaimă, pentru cari Transilvănenii sûnt columnele sistemei actuale, a guvernelor actuale în defavorul naţiunei şi al lor. Ei ḑic, că sûnt siliţi a ţinè cu cei dela putere pentru agitaţiunile Românilor. Credem că putem avè teamă de ḑilele de teroare din 1848. Sûnt împregiurări de regretat aceste, care aparţin pecatelor negre ale reacţiunei. Reacţiunea i-a putut folosì în urma sistemei de mai înainte a Transilvaniei, pentrucă acea sistemă a recunoscut acolo trei naţiuni, naţiunea secuiască, această remăşiţă dela bravii Huni, care s'a alipit din bună voie, naţiunea maghiară, care a fundat patria cea nouă, şi naţiunea mai mică colonisată a Sasilor, care a primit privilegiuri. Românul trăind risipit printre Maghiari şi Sasi n'au potut forma o naţiune deosebită. De această împregiurare s'a folosit reacţiunea amăgindu-i cu promisiuni, care nu le a ţinut, i a sumuţat asupra Maghiarilor într'un timp, când acestia au eliberat întreaga naţiune făcênd şi pe Român cetăţean egal al patriei. Românul s'a luptat atunci contra noastră, dar s'a putut convinge îndată, că s'a luptat cu înverşunare numai pentru a se pune în lanţuri şi pe sine însuşi. Maghiarul a împărţit frăţesce ceea ce a redobândit şi cu Românul. Conducerea, guvernerea, limba diplomatică firesce, că şi le a reservat pentru sine.

---

*) Espresiunea aceasta este împrumutată din „Ellenzék“. În original se chiamă: „Handa-banda“.

Pe naţiunile cele mici de aici numai concentrarea în imperiul maghiar le poate scăpa de nimicire. Transilvania e chiemată în deosebi a realisa această idee, dar atunci Transilvania trebue sĕ între într'un raport sincer cu Românii şi sĕ renunţe dela rolul de a fi columnele sistemelor actuale.

Maghiarul împărţesce toate frăţesce, nu despoaie pe alţii de naţionalitatea lor, cum face Englezul, Germanul sau Rusul, una o cere: statul maghiar.

Ardelenii sĕ-şi ia aceste cuvinte la inimă, sĕ se pună în fruntea ideii de a asigura în modul acesta viitoriul imperiulni maghiar şi prin aceasta vor readuce ca prin farmec epocha de aur a Transilvaniei şi vor salva şi patria lor, Ungaria.

Retipărirea cărţilor bisericesci.

Eruditul archiereu *Melchisedec*, episcopul de Roman, unicul cleric ortodox între membrii ordinari ai Academiei române, primise onorifica sarcină de raportor la Sfântul Sinod al României în cestiunea retipărirei cărţilor bisericesci. Reproducem şi noi după „Timpul“ din Bucuresci

Raportul,

privitoriu la revisuirea şi editarea cărţilor bisericesci, presentat comisiunei sfântului Sinod de preasfinţitul Melchisedec, Episcopul de Roman, în sesiunea de toamnă a anului 1880.

Literatura noastră bisericească, in timp aproape trei sute de ani, a făcut cele mai mari serviţii naţiunei noastre, pe de o parte prin rĕspândirea în popor a salutarelor idei religioase şi morale ale creştinismului, eară pe de alta prin păstrarea unităţei limbei române la Românii de pretutindenea. În privirea I-a: Cărţile noastre bisericesci au avut şi au acel privilegiu esceptional, că, fiind traduse într'o limbă înţeleasă de popor, fie carele poate trage din ele folosul sufletesc, mai mult sau mai puţin, după zelul seu şi după starea desvoltărei sale intelectuale şi morale; ceea ce nu se întêmplă tot aşa şi cu alte neamuri creştine, cari pentru cărţile bisericesci, întrebuinţează vre-una din limbile moarte, pe care le înţeleg numai acei ce le învaţă, ca pe nisce limbi mai mult sau mai puţin străine. Românul are un mare privilegiu — de a auḑi şi în Biserică aceeaşi limbă, pre carea o a învĕţat dela muma sa şi cu care se servesce în traiul seu casnic şi social.

Noi sûntem datori cu cea mai mare stimă şi evlavie literaţilor români din trecut, atât clerici cât şi laici, din toate provinciele române, cari, după ce au lucrat pentru întroducerea limbei române în Biserica lor naţională, au sciut sĕ o cultive, sĕ o îmbogăţească după putinţă, sĕ o conserve în starea cum o-a format şi desvoltat istoria naţiunei noastre, şi sĕ ne-o predea nouĕ celor de astăḑi, ca pre o moştenire nepreţuită, arĕtându-ne tot odată şi calea pe care trebue sĕ continuăm şi noi mai departe în cultura, desvoltarea şi conservarea ei.

În privinţa unităţei limbei noastre naţionale, literatura noastră bisericească a fost şi este unul din cei mai mari factori, care au contribuit la păstrarea acestei unităţi. Este mult timp de când Românii s'au despărţit istoricesce şi politicesce, formând deosebite grupuri, printre deosebite naţionalităţi şi sub deosebite guvernamente, cari nu puteau avè interese de a conserva unitatea naţională a Românilor nici într'o privire; limba lor însĕ, cu toate tendenţele opuse, a remas aceeaşi, pentrucă a avut aceeaşi carte, aceeaşi literatură bisericească, prin care îşi cultivau inteligenţa şi inima. Ori unde se scria ori se tipăria o carte bisericească română, aducea lumină şi învĕţătură tuturor Românilor, ori în ce ţĕri s'ar fi aflat ei, pentru că ea era scrisă în limba comună tuturor Românilor, fie ea eşită din tipografiele Moldovei, ale Ţĕreimuntenesci, ale Ardealului, ba chiar ale Ungariei şi ale Basarabiei. Târgoviştea, Suceava, Bucurescii, Iaşii, Govora, Sf. Sava dela Iaşi, Sneagovul, Rădăuţii, Buzeul, Mănăstirea Neamţului, Braşovul, Dubăsarii, Sibiiul, Chişineul, Oradia, Belgradul, Buda, — ba chiar şi Blajul uniat: toate localităţi depărtate unele de altele prin mari distanţe şi împrăştiate prin diferite ţĕri şi naţiuni, produceau cărţi românesci pentru Românii de pretutindenea, din Muntenia, din Moldova, din Ardeal, din Rusia, din Ungaria, din Bucovina, din Turcia, din Serbia, din Bulgaria. Eată ce mare serviţiu au făcut cărţile bisericesci române cu limba lor populară română, unităţii limbistice a neamului românesc. Biserica cu cărţile sale a fost o adevĕrată scoală de cultura şi păstrarea limbei şi de iubirea naţională între deosebitele ramuri ale neamului nostru, împrăştiat prin o mulţime de ţĕri şi neamuri deosebite, de multe ori foarte duşmane numelui de Român. Această bine-făcĕtoare înrîurire asupra limbei române o a esercitat Biserica şi literatura ei până în ḑilele noastre. Noi scim cu toţii, că în România noastră, până nu de mult, au esistat tipografii pentru cărţile noastre bisericesci la Metropolia din Bucuresci, la Metropolia din Iaşi, la episcopia din Buzĕu, la Mănăstirea Neamţului, la episcopia de Râmnic; chiar în Basarabia, încă până nu de mult, a esistat în Chişineu o tipografie bisericească, înfiinţată după luarea Basarabiei şi conservată prin vrednicii de amintire archiepiscopi şi episcopi ai Basarabiei: Gavril, Dimitrie, Irinarch şi Antonie; acum însĕ ea nu mai esistă, şi cartea românească din bisericile Basarabiei pere vĕḑênd cu ochii, înlocuindu-o cea slavonă. Aceasta însĕ nu trebue sĕ ne mire prea mult, dar ceea ce trebue sĕ ne pună pe gând şi sĕ ne întristeze foarte mult este că, de vre-o 20 de ani, chiar în România liberă, în Moldova şi Muntenia, nu mai esistă nici o tipografie de cărţi bisericesci. Cele din urmă ce au esistat, s'au închis şi secuestrat de guvernul român cu ocasiunea secularisărei averilor bisericesci sub Domnia principelui Cuza. O singură tipografie de cărţi bisericesci române esistă astăḑi la Sibiiu în Ardeal, înfiinţată de rĕposatul întru fericire metropolitul Andreiu Şaguna, în care s'au retipărit multe cărţi bisericesci.

Ce s'a întêmplat în ţeara noastră în acest period de 20 de ani, de când s'au desfiinţat tipografiile de cărţi bisericesci?

În acest interval toate spiritele, din toate stările societăţii noastre, au fost cuprinse de o mare aprindere a sentimentului naţional, de o năzuinţă neinviingibilă către reforme şi prefaceri în starea noastră politică şi socială. Resultatele acestei porniri mari, nu le putem tăgăduì. Dar, ca ori-ce aprindere, n'a fost scutită nici de esagerări şi de greşeli. Multora li s'a părut că tot ce a esistat în trecutul nostru a fost rĕu, trebuesce părăsit, trebuesce prefăcut, trebuesce modernisat. A strica este uşor, a crea este greu. Ideile cele nouĕ şi instituţiile cele nouĕ s'au găsit gata şi s'au împrumutat dela alte naţiuni mai civilisate de cât noi. Biserică românească însĕ nouă şi literatură bisericească nouă nu s'a putut găsì gata nicăirea şi a se transporta în ţeară. — De aceea, ele au rĕmas în o stare înapoiată şi putem ḑice în negligenţă. Nu este acì locul a ne întinde asupra stărei Bisericei noastre în genere, bună sau rea; acì avem a ne ocupa numai de cărţile bisericesci.

În curgere de 20 de ani, la noi în România nu s'au mai tipărit cărţi bisericesci, afară de câte-va, tipărite în Mănăstirea Neamţului, un Ceaslov şi o Liturgie, cari se datoresc zelului celor din urmă stareţi ai acelei Mănăstiri, archimandritul Gerasim şi Temoteiu, cari au întrebuinţat la aceasta propriele lor mijloace, şi apoi lipsa de ele i-a făcut sĕ înceteze. În timpul acesta, trebuinţa ce se simţia în ţeară de cărţi bisericesci s'a îndeplinit prin resturile ediţielor făcute de reposatul Metropolit Nifon în Bucuresci în tipografia ce fusese înfiinţată acolo de dênsul, şi de cele făcute de reposatul episcop al Râmnicului Calinic, în tipografia înfiinţată acolo de el şi după moartea sa dăruită de el, împreună cu o parte din cărţile remase, primăriei din Craiova; de asemenea din restul cărţilor remase dela neuitatul Metropolit Andreiu Şaguna la Sibiiu.

Deşì însĕ acum nu s'a făcut nici un pas serios pentru înlăturarea acestui mare rĕu — lipsa de cărţi bisericesci, — nu putem trece cu vederea tendenţa ce s'a manifestat şi se manţine de un timp în multe spirite din societatea noastră, atât în membri de-ai clerului, cât şi la mulţi dintre mirenii cărturari; tendenţa, care împinge la reforme şi în ramul literaturei propriu ḑise bisericesci; tendinţa, carea constă *a)* în introducerea neologismelor limbei literare moderne şi în cărţile bisericesci, cu alte cuvinte, în purismul esagerat al limbei, cu care Românii au fost istoricesce în contact, şi înlocuirea lor cu espresiuni latine sau franceze întroduse din nou; *b)* în locuirea literilor cirilice cu cele latine, după cum se obicînuesce astăḑi în genere în scrierea şi literatura română. Năzuirea aceasta se manifestează mai cu samă la preoţii cei tineri într'un mod cu totul nematur şi fără logică, cari, singuri, de la sine, fără cunoscinţe limbistice, modifică după placul lor espresiunile întrebuinţate în cărţile bisericesci, creḑênd prin aceasta că 'şi dau recomandaţie de oameni ai progresului. Ba încă unii s'au apucat singuri dela sine, d. e. în Craiova, sĕ tipărească cărţile bisericesci după ideile lor cele ânguste, punêndu-se sub firma unui evreu tipograf din acel oraş, carele încă din anul trecut a publicat un anunciu, că s'a hotărît a corege şi a tipărì el toate cărţile bisericesci române. Mai mare insultă de cât aceasta nu poate fi pentru Biserica noastră! Casul acesta s'a adus la cunoscinţa sfântului Sinod în sesiunea trecută de către înalt prea sfinţitul Metropolit al Moldovei.

După ce subscrisul 'şi-a dat sama de trecutul literaturei Bisericei române, de marea ei însemnătate pentru unitatea limbei noastre naţionale şi de influenţa ei asupra culturei intelectuale şi morale a poporului român, 'mi-am pus întrebarea: bine este oare ca noi în literatura bisericească sĕ rumpem cu tradiţiunile Bisericei noastre, cele atât de bine-făcĕtoare în trecut, şi sĕ dăm poporului nostru prin biserici cărţi cu o limbă nouă, în care scriu şi vorbesc învĕţaţii moderni, cari au petrecut prin scoli în străinătate şi în ţeară o mare parte a vieţii au învĕţat mai multe limbi, şi dintre cari mulţi nici 'şi-au dat osteneala a'şi învĕţa bine limba lor natală? Folosì-va, ori mai mult va păgubì pe popor, când Biserica îi va vorbì cu o mulţime de cuvinte neînţelese pentru el? Pricepe-va Românul ardelean, bucovinean, basarabian etc, când va auḑi în Biserică franţusismele limbii moderne din Bucuresci sau din Iaşi? Eu am respuns la aceste întrebări negativ, şi m'am decis a propune de-a se păstra ca o comoară nepreţuită limba unitară română din cărţile bisericesci esistente

Ḑicênd aceste, nu înţeleg a face din limba cărţilor bisericesci o limbă staţionară, nemişcată, o limbă neschimbată pentru vecînicie: aceasta este soartea numai a limbilor moarte, cari trăesc numai în cărţi. Limba Bisericei noastre este o limbă vie ca şi poporul ce o vorbesce; limba poporului cu timpul se preface, se îmbogăţesce, se cultivă. Biserica ţiind seamă de aceasta, totuşi nu trebue a se grăbì cu innovările, dând timp poporului a se obicînuì cu formele cele noue, ale primì sau ale respinge, şi le va primì şi ea când ele vor devenì proprietate a poporului. În privinţa purismului limbei, Biserica are tradiţiunile ei, după care purificarea, deşì se face, însĕ fără grăbire şi treptat ear' nu pripit şi radical. (Va urma.)

Raportul

ministrului Dimitrie Sturza asupra proiectului de rĕspuns la discursul tronului, cetit în şedinţa senatului României dela 1 Decemvre.

(3 Urmare.)

Dela 1866 înainte, succesiunea la domnie nu mai depinde de o voinţă timpurară oare care, fie a Domnului, fie a parlamentului. Acea succesiune nu mai este o succesiune privată. Ea a devenit o succesiune eminamente politică, basată pe legea fundamentală a ţĕrei, făcênd o parte principală şi esenţială a însĕşi legei aceşteia.

Astfel, în privirea succesiunei, ca şi în privirea altor puncte de principiu, numai aceea poate fi valabil, ce este decis în Constituţiune.

Constituţiunea noastră a fixat cu o mare precisiune toate punctele privitoare la aşeḑarea dinastiei românesci, şi în disposiţiunile ei pentru viitor, ea a fost de o prevedere, care nu lasă nimic de dorit. Ea nu a vrut ca cea mai mică dificulitate sĕ fie tâlcuită ca producênd o vacanţă la Tron, şi-a stabilit anume, când această vacanţă 'şi va avè locul ei.

Articolele citate ale Constituţiunei noastre conţin disposiţiuni generale şi disposiţiuni speciale în privirea succesiunei la Tron.

Constiţiunea declară mai ântâiu, că Tronul revine numai liniei bărbătesci a dinastiei stabilite cu esclusiunea perpetuă a femeilor, şi anume: în linie directă, copiilor legitimi ai monarchului după ordinul primogeniturei, adecă celui mai în vârstă; în linie colaterală, celui mai în vârstă dintre fraţii monarchului şi copiilor lui legitimi, după ordinul primogeniturei, şi aceasta până la stingerea completă a dinastiei.

În faţa acestor disposiţiuni certe şi nedubioase, nu poate fi nici odată vorba la noi de o succesiune de copii naturali legitimaţi, sau adoptaţi.

Copii naturali şi legitimaţi nu pot fi chemaţi la succesiune, făra cea mai flagranta călcare a principiilor morale, pe cari e fundată Constituţiunea noastră, şi a disposiţiunilor ei legale, căci se hotăresce, într'un mod irevocabil, că pot succede numai copii legitimi, şi se esclud prin urmare, copii nelegitimi, adecă naturali, şi copii legitimaţi.

Succesiunea copiilor adoptaţi nu ar fi însĕ mai puţin violătoare Constituţiunei, care stabilesce o succesiune politcă, opusă succesiunei dreptului privat comun, o succesiune legală, inerentă principiului monarchiei ereditare a timpului modern. Adoptaţiunea ar face, ca succesiunea, care astăḑi este regulată definitiv prin disposiţiunile Constituţiunei, sĕ depindă de voinţa monarchului sau a parlamentului. Mai mult încă: adoptaţiunea ar fi o călcare flagrantă, directă si anticipată a unei disposiţiuni speciale a Constituţiunei, şi anume a articolului 84, care decide, ce este de făcut, când Domnitorul, fiind încă în vieaţă constată, că numai ecsistă nici un membru al familiei sale, care sĕ 'i poată succede şi că prin urmare, dinastia sa este stinsă. Nici în acest cas, Constituţiunea nu prevede o adoptaţiune, ci determină, că Domnitorul propune parlamentului spre acceptare pe succesorul sĕu, care şi acesta trebue sĕ aparţie uneia din familiele domnitoare prin Europa.

Constiţiunea însĕ nu s'a oprit a emite numai principiile constituţionale ale eredităţei Tronului. Ea a regulat ereditatea în mod concret şi practic, dându'i un corp în familia princiară de Hohenzollern.

Constituţiunea încredinţează anume puterile Statului român Măriei Sale Regale Carol I de Hohenzollern-Sigmaringen şi succesorilor sĕi direcţi şi regulele generale, de cari am vorbit. Aşa dar familia princiară de Hohenzollern a fost aleasă de Români pentru a funda dinastia românească. Numai după ce această familie va fi cu desevĕrşire stinsă, şi nu se vor fi luat, conform disposiţiunilor constituţionale, mĕsuri pentru a o înlocuì cu altă casă domnitoare din Europa, numai atunci poate ecsista o vacanţă la Tron.

Atât de importantă s'a socotit această disposiţiune a Constituţiunei, în cât corpurile legiuitoare o au întărit-o, dând indigenatul întregei familii de Hohenzollern-Sigmaringen. Constituanta, în 10 Maiu 1866, şi Senatul, în 17 Decemvre aceluiaş an, a votat acest indigenat în unanimitate şi cu aclamaţiune, şi aceasta, „în con„sideraţiunea recunosscinţei, ce datorim prin„cipelui de Hohenzollern Sigmaringen Carol „I, Domnitoriului României, carele a bine„voit a primì coroana şi a lucra dinpreună „cu noi la statornicirea Statului român, şi „spre a stabilì legături mai strînse între „familia sa şi ţeară, mai cu seamă, că prin „votul adunărei, s'a stabilit şi principiul „ereditâţei Tronului în familia Hohenzollern.

Prin urmare, întru cât Măria Sa Regală Carol I va avè succesori legitimi direcţi, de secs bărbătesc, acestia 'i urmează pe Tronul României, sau până ce acestia s'au nasce, succesorul eventual legal este cel mai în vĕrstă dintre fraţii Domnitorului adecă principile ereditar de Hohenzollern Leopold cu toată linia lui, adecă cu fiii lui legitimi după ordinul de primogenitură. Numai când nu ar mai ecsiste scoborîtori din Principele Leopold, numai atunci ar venì la Tron Principele Frederic de Hohenzollern, fratele cel mai mic al Domnitorului cu succesorii lui legitimi de secs bărbătesc, după ordinul de primogenitură.

Eată succesiunea concretă a Constituţiunei, celea ce era indicată cu claritate. Era însĕ de nevoie a ne ocupa astăḑi de această cestiune.

După ce România 'şi dede, în 1866, Constituţiunea, şi stabilí dinastia domnitoare toate puterile naţiunei fură încordate si absorbite într'o lucrare atât de intensivă a afacerilor şi a intereselor ei externe şi interne în cât cestiunea succesiunei, regulată odată teoreticesce numai preocupă pe nimeni.

Când însĕ cu încetul lucrurile se lămuriră şi se limpeḑiră; când posiţiunea politica ţerei crescu; când România ocupà pe fie care ḑi un rang mai important în familia Statelor europene; când consideraţiunea şi respectul din afară intărira progresele căştigate prin proclamarea şi recunoaşterea independenţei ţĕrei; atunci cestiunea succesiunei începu a fi agitată de binevoitori şi de rĕu-cugetători.

Domnitorului Carol 'i lipsia succesorul în linie directă; ear familia suveranului nostru nu declarase în mod formal, că primesce posiţiunea, ce i se oferise de Constituţiune şi că astfel se considerà ca legată de ţeară prin disposiţiunile acesteia privitoare la succesiune.

Naţiunea se temea, ca stabilitatea, înscrisă în Constituţiune, sĕ nu rĕmâie numai un cuvênt fără realitte. În acelaş timp însĕ speranţe vechi, cari zăceau în pulbere, aţitate şi încongiurate din afară, ca în timpurile decadenţei ţerei, începură a se ivì, a se agita, cu timiditate la început, fără sfială mai în urmă.

Ast-fel, îngrigirile ce se născură împregiurul acestei cestiuni, sûnt legitime, întemeiate. Cetăţenii, iubitori de ţeară, cu conştiinţa la locul ei, avênd obiceiul de-a privì cu seriositate la lucrurile omenesci, vedeau cu teroare toporul rădicat, spre a lovì tulpina stejarului drept în inima lui. Ei se întrebară, dacă se cuvine, dacă e bine şi drept de-a lăsa viitorul pătriei şi al naţiunei în prada celor mai fără consciinţă, celor mai sumeţi, pentru a ne trezì într'o ḑi earăşi dinaintea electivităţei capului Statului, însoţită de toate miseriile şi pericolele trecutului, astăḑi mai ameninţătoare, fiindcă depindem numai de noi înşine, şi că cestiunea Orientului a întrat în fasa deslegărei ei.

Tot felul de idei, fără basă legală, fără fundament solid, se iviră şi produseră nelinişte şi confusiune. Aceste trebuiau sĕ înceteze, dacă ne durea în adevĕr inima de existenţa ţerei. Naţiunile, ca şi individii, au nevoie de linişte sufletească, pentru a se desvolta, pentru a'şi asigura ceea ce a câştigat, pentru a lucra mai departe în diferitele sfere ale activitătii omenesci. Era de sigur o crimă a lăsa ca naţiunea sĕ fie inutil agitată în profitul, sau al unor individualităţi mişcată numai de un egoism sec, sau al unor inimici, cari doresc distrugerea elementului românesc dela Dunărea-de-jos. Era de sigur o crimă, a lăsa indecisă o situaţiune, altmintrelea clară, şi a face sĕ se nască noue şi mari pericole pentru viitor. Era o datorie imperioasă, a face tot ce era indicat de lege şi de prevedere, pentru ea sĕ înceteze o stare de lucruri dubioasă şi se reîntre spiritul şi activitatea naţiunei într'o muncă liniştită şi producĕtoare. Căci mult, foarte mult este de lucrat şi de făcut în această ţeară, şi chiar de ne ar lăsa datoria, nu ne lasă timpul a fi ocupaţi şi preocupaţi de acei cari, uitând sântele lor datorii către patria, care i-a născut, au privirile aţintite numai asupra lor inşi-le.

Cine avea ântâia datorie de a se preocupa şi de a se ocupa şi de această cestiune? De sigur Domnitorul. Cum el şi-a îndeplinit această datorie, ne-o spune mesagiul dela deschiderea Corpurilor legiuitoare şi actele ce s'au comunicat de guvern acestei comisiuni.

Aceste acte le datorim pe de o-parte iniţiativei Suveranilor nostri, ear pe de alta simţimintelor pline de iubire şi de bună voinţă ale Augustului părinte al Domnitorului pentru România.

(Va urma.)

Duplică la replică.

Sibiiu 7 Decemvre.

(Încheiere.)

In reflessiunile din Nr 102 al „Tel. rom.“ ḑisesem, că propunerea din cestiune s'a făcut de către un domn dela masa verde. Aici am greşit, pentru că masa din biserica greco-catolică din Turda nu a fost verde ci albă; dară cumcă d. A. când a făcut propunerea sa era la acea masă, şi anume inmediat lângă dl preşedinte — întru aceasta nu m'am înşelat, pentru că de oare-ce îmi place mult a vedè „ce e bun şi frumos şi când şed fraţii împreună“ — am o bună memorie pentru fenomene. Mi-am adus aminte de timpul, când d. A. petrecea aici în Sibiiu la secţiunile scientifice (în acestan) şi de usitatele în Sibiiu blide de linte, de cari anevoie scapă vre-un muritoriu, care se abate pe la noi.....

Dar' sĕ nu facem şagă, când d. A. e dispus aşa de serios! Domnia sa e iubitoriu de adevĕr, prin urmare trebuc sĕ fie adevĕrate următoarele ale sale proprii cuvinte din des citata espectorare: „Avênd eu mare interes, ca propunerea mea sĕ se primească, mi-am esprimat dorinţa înainte de alegerea comitetului la mai multe persoane... că voesc a întra în comisiunea de propuneri etc.“ Dl A. fu ales în comisiunea de propuneri, ba a primit şi referada acelei comisiuni, apoi dela acest loc, în această calitate a recomandat dênsul însuşi propunerea sa proprie spre primire. Această mică nemodestie parlamentară am esprimat-o eu cu „frasă pompoasă“ cu „bombastul“: dela masa verde, care espresiune eu o ţin de sinonimă cu nebombasticul: Cicero pro domo, şi dacă dl A. togmai poftesce, apoi eu bucuros revoc aceea şi o substituez cu aceasta: se poate ca dl A. sĕ fi priceput altceva sub cuvintele aceste, bună-oară, că eu îl ţin solidar cu acei reacţionari dela asociaţiunea noastră, cari după o esperienţă tristă de mai mulţi ani şi după un fiasco eclatant cu foaia „Transilvania“ mai umblă în ruptul capului sĕ bată potcoave la cai morţi.*) Aceasta firesce ar fi mare contrast în fapte cu spiritul liberal şi progresist, ce transpiră prin „Resbelul oriental“, şi 'i-ar sta rĕu dlui A. Eu însĕ nu am ţintit la aceasta, şi cu toate, că d. A. ne spune însuşi, că sorgintele propunerei sale sûnt „alţi bărbaţi, cu cari a conferit“, eu totuşi cred, că propria sa convingere va fi fost motorul principal. Me mir dară cum de d. A. suflă — unde nu'l arde?!

Asertiunea mea, că propunerea dlui A. nu s'a preconsultat în comitetul asociaţiunei d-sa o declară de un „mare neadevĕr“ şi vrea sĕ documenteze contrariul prin aceea, că dênsul a trimis din Constanţa propunerea sa cu 10 ḑile înainte de adunarea generală. Cred că e aşa. Insĕ ce sûnt 10 ḑile pentru noi Sibiienii? O mică clipită, ear' Dobrogea e foarte departe de aici, încât n'are de a se mira dl A. dacă propunerea sa nu a putut ajunge — până la comitet —! Pe mine cel puţin m'au asigurat mai mulţi membrii ai comitetului, dela cari anume am luat informaţiune, cumcă propunerea dlui A. nu s'a pertractat — ergo s'a adus direct în adunarea generală.

Conced dlui A. că această nepreconsultare în comitet „nu e pedecă ca adunarea gen. sĕ nu poată lua hotărîri asupra unei propuneri“ — pentrucă aşa ḑic şi statutele. Nu conced însĕ, că a spesa pentru un obiect de natură foarte precarie 1000—1500 fl. din totalul de 3—4 mii fl. ar fi un lucru aşa de bagatel, încât nepreconsultarea „sĕ nu fie nici o scădere.“ Vom vedè mai la vale urmările acestei nepreconsultări. Argumentul din Constanţa a d-lui A. nu probează aceea, că propunerea d-sale s'ar fi preconsultat în comitet; acela arată numai atâta că aceea s'a trimis biroului (comitetului) înainte de adunarea generală; se poate şi aceea, că biroul comitetului o aduse cu sine la Turda. In casul acesta ar fi fost de a se presenta adunării generale în prima sedinţă publică sau în una din cele următoare şi recerêndu-se urginţă pentru ea ar fi fost de a se transpune comisiunei pentru propuneri preconsultătoare. Nu'mi aduc aminte sĕ se fi întêmplat aceasta; publicul a auḑit despre propunerea d-lui A. numai în momentul, când dênsul ca raportor a comisiunei de propuneri finindu'şi referada sa a început cu cuvintele: „Mai am şi eu o propunere....“

Trecênd acum la cuvêntul: „primire en bloc“ me esplic astfel: eu sub acesta înţeleg primirea unei propuneri fără de observarea formalităţilor prescrise sau usitate, precum sûnt preconsultările, presentarea în şedinţa publică al esibitului, transpunerea la comisiunea concernentă, dela aceasta eventualmente la altă comisiune spre preconsultare şi în altă direcţiune (d. e. financială!) etc. Aceste cu propunerea dlui A. nu s'a observat, ci făcênd dênsul după cum însuşi ne spune în resonamentul seu „ad 4“ propunerea direct în „adunarea publică“ s'a luat lucrul — en bloc, v. s. d. pe romanesce de a valma, de unde a şi urmat, că s'a hotărît „reînvierea“ foaiei fără ca sĕ se fi prevĕḑut în buget spesele recerute — Eată dară o primire en bloc, ca o hotărîre de a valma, care are destul tragi-comic în sine spre a merita o alusiune!

Ca toate discusiunile, în cari lipsesc argumentele reale, aşa se revarsă şi resonamentul dlui A. în momente personale. Domnia sa îmi împută, că nutresc „rea voinţă“, „scopuri adevĕrat neloiale şi nu sciu ce scopuri“ în contra persoanei d-sale. Faţă cu aceste asigurez pe d. A., că eu până în momentul, când am cetit espectoraţiunile sale în nrii 95 şi 96 ai „Observatoriului“ nici nu am sciut, că e dênsul autorul acelui proces verbal. În şedinţa publică 'l-a cetit alt domn notariu; ear' cele ce le-am ḑis în nrl 102 al „Tel. rom.“ au fost adresate: notariatului.

Promite d. A. că va face „o analisă critică „mai fundamentală“ asupra afirmaţiunilor mele. Sĕ sperăm aceste şi sĕ nu uităm că: „Heisses Blut, thut niemals gut“ —.

A. Trombiţaş.

Varietăţi.

* (Alegeri). În congregaţiunea comitatului Sibiiului din 20 Dec. n. s'au ales Românii următori:

a) în comitetul administrativ: dl adv. Dr. Nemeş;

b) în comitetul permanent: dd: Zacharie Boiu. I. Bologa din Marpod, Dr. Ioan Borcia, Dr. Aurel Brote, Nicolau Ciugudean, N. Barcian, Ioan Hannia, Ioan Piso, adv. Ioan Preda, adv. Dr. Răcuciu, Visarion Roman şi Ioan Stoicuţa: apoi

c) în comitetul central elect. dd: Anton Bechnitz, Nicolau Cristea, Paul de Dunca. Alecsandru Lebu, Dr. Ioan Nemeş şi Corneliu Tobias.

* (Petrecere de casin.) Vineri la 31 Decemvre 1880 va avè loc în sala dela „împĕratul Romanilor“ o petrecere a casinului împreunată cu joc şi cu loterie. Insinuările la loge se primesc dela 27 Decemvre. Objectele de câstig, 80 la numĕr, care se vor pune în loterie, sûnt espuse în localităţile casinului spre vedere, unde se vor vinde şi sorţile pentru dênsele a 10 cr. în 30 şi 31 l. c. dela 9—12 înainte de ameaḑi şi dela 3—6 după ameaḑi.

* (Slutire). În casarma de cavalerie din Turnişor trei suboficeri voind sĕ ţină prelegeri cu feciorii (husari), la întrare în salele respective, fură întêmpinaţi cu furci de fer, cu securi şi cu alte instrumente de aceste şi bătuţi şi slutiţi rĕu. Suboficerii fură toţi trei transportaţi în spitalul militar din Sibiiu, unde unul a şi murit şi ceilalţi 2 încă sûnt pe acì sĕ se sfêrşească.

* (Închiderea de scoli) efectuită în Braşov din pricina epidemiei de vĕrsat — precum se spune — se va cassa cu 3 Ianuarie pentru Seminariul săsesc, gimnasii şi pentru scolile reale; scolile populare însĕ vor mai remânè închise.

* (Împrumuturi favorabile) se pot face în statul unguresc. Ungaria decând a început cu esmiterea de rente a solvit o datorie de rente de 88 milioane fl. va se ḑică 22% din marele capital. Aceste percente creditorii Ungariei în cei din urmă 5 ani le-au băgat în posunariu ca un câştig curat de agio. Asemenea însemnate negoaţe s'au făcut la solvirea datoriei de 152 milioane. Dar' până când va mai putè fi Ungaria vaca de muls a bancherilor?

---

*) Vedi „Analile Associat. trans. 1880 fascicl. I pag. 6—16.

* (Amnestie.) Din Ungaria au fugit de mai mulţi ani în România vre-o 41 industriaşi unguresci voind a scăpa de serviţul militar. Acum escusându-se la ministrul president Tisza pentru fapta lor se roagă de dênsul printr'o suplică: ca sĕ stăruruiască la Majestatea S'a împĕratul, sĕ'i amnestieze, că ei s'ar reîntoarce bucuros în patrie spre a se supune serviţiului militar legal dar fără pedeapsă, dovedind totdeodată, că ei, deşì au trăit şi trăesc în România, totuşi au avut tot-dea-una simţuri unguresci. Aşa ne spune „P. Ll.“.

* (Defraudaţiune.) Perceptorul de dare din Dégel (Comitatul Zala) după ce a încassat o sumă însemnată de dare a luat lumea în cap şi prelângă toată curentarea sa din partea ministrului de interne nu s'a mai aflat până aḑi.

* (Arestaţi). Subt acest titlu cetim în „S. D. Tageblatt“ următoarele: Într'un oraş, a cărui nume îl retăcem cu intenţie, presentânduse păzitoriul de noapte înaintea comisariului de poliţie însărcinat cu inspecţia serviţiului de noapte raportează: „Dle Poliţaiu, cu supunere vĕ fac cunoscut, că am arestat 5 feciori, cari au făcut larmă şi scandaluri pe strade!“ „Bravo“ strigă comisariul, „adui înlăuntru!“ Păzitoriul: „'I-aşi aduce, domnule, dar' toţi cinci, au fugit pe sub casa sfatului la vale.“

* (Casină ţigănească.) Vulgo-Ţiganii din Budapesta au conclus, a înfiinţa o casină. Deocamdată se vor aduna numai în hotelul Nr. 19 din strada Üllő; statutele se vor face mai târḑiu şi după carneval se va ţinè adunarea generală pentru constituire.

* (Un consul contrabandier.) Pre cum se scrie din Braila, dl Behrmann vice-consulul Belgiului deacolo a însciinţat de curênd la oficiul vamal 19 colli de bumbac. Cercetânduse marfa însĕ mai deaproape s'a constatat, că collii conţineau tabac şi ţigări şi aşa dl vice-consul fu silit, a plătì o pedeapsă bănească de 40,000 franci.

* (Lavină). Precând prin Sibiiu şi giur, precum şi mai în toată Ungaria domnesce încă timp de primăvară, cald, în Tirol este o zăpadă aşa de mare, încât nu mai pot umbla oamenii nici prin comune. Cu aceasta însĕ nu e destul; din munţii Tirolului foarte adeseori se rostogolesc până în sate o mulţime de lavine. Una dintre aceste lavine rostogolinduse din munte în satul Kirchberg a strivit casa unui ţĕran şi i-a omorît 2 copii, el însĕ a scăpat abia cu viaţa.

* (Bancnote noue de 10 floreni.) Ca dar de crăciun, ministrul ung. de finance a publicat sub 25 Decemvre emisiunea bancnotelor celor noue de câte 10 fl. Banca austro-ungurească va începe cu emisiunea în 3 Ianuarie 1881. Bancnotele poartă firma bancei austro-unguresci şi datul dela 1 Maiu 1880. Bancnotele cele noue sûnt provĕḑute cu tecst nemţesc şi unguresc.

Cetim în „Pressa“;

Manifestările simpatice, făcute pentru D. I. Brătianu, cu ocasiunea miserabilului atentat comis contra vieţei sale, au fost şi în străinătate tot atât de samnificative ca şi cele din întru. Guvernele mai tuturor statelor europene au esprimat către preşedintele prin depeşi directe sau prin intermeḑiarul representanţilor lor în Bucuresci, indignarea lor pentru crima comisă şi simpaţii în faroarea victimei. S'au primit asemea esprimări din partea ministrilor de esterne al Austro-Ungariei, al Franciei, al Angliei, al Turciei, al Italiei. al Germaniei, al Greciei, etc. etc. M. S. Impĕratul Rusiei, ca şi ministrul seu de esterne, au făcut sĕ pervină d-lui I. Brătianu espresiunea simţementelor lor de regret şi de simpatie Ministrul Statelor-Unite din America de Nord a adresat aceleaşi espresiuni.

* (Comitetul Asociaţiunei) ne trimite tocmai în dncursul tipăririi un **Apel** *către poporul român* în causa esposiţiunei naţionale dela 15/27 Aug. a. c.

Bursa de Viena şi Pesta

din 24 Decemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.55	110.60
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	82.90	82.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.25	93.³/₂
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.25	86.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.50	125.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	96.50	96.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	95.25	96.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.—	95.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	95.25	95.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.25	94.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.90	73.—
Datorie de stat în argint . . .	73.80	73.80
Renta de aur austriacă	87.70	87.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.—	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	817.—	816.—
Acţiuni de credit austr. . . .	287.90	288.10
Acţiuni de bancă de credit ung.	262.70	264.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	107.50	108.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.60	107.80
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.60
Napoleon	9.37	9.38
100 marce nemţesci	58.20	58.15
London (pe poliţa de trei luni) .	117.80	117.90

Economic.

Budapesta, 24 Decemvre n. În raportul nostru trecut, am amintit, că ni se arĕtară semne de timp, cari prorociau, că earna totuşi va venì cât de curênd. In sĕptĕmena trecută a început într'adevĕr a ploua, firesce ântâiu cald, apoi tot mai rece până când cătra sfêrşitul sĕptĕmânei ne am pomenit cu o temperatură binişor rece, zăpadă însĕ până acuma n'am căpĕtat, totuşi toată nădejdea, de o vreme caldă, cum a fost mai înainte, am perdut-o cu desĕvêrşire şi nu scim ceasul, când ne vom pomenì cu o zăpadă bună, după cum trebue sĕ fie pe vremea aceasta. Starea sĕmênăturilor preste tot luată este până acum foarte favorabilă, cel puţin aşa ne spun raporturile din toate părţile ţĕrei. Navigaţiunea pe Dunăre este încă tot viuoaie, şi comunicaţia pe uscat mulţămitoare. Negoaţele sûnt bune şi preţurile articlelor şi în sĕptĕmâna trecută n'au fost scumpe. Aşa notăm în special:

Grâul la 40,000 m. m. a trecut cu fl. 11—11.65; Sĕcara la 4000 m. m. cu fl. 9—10.20; orzul la 3000 m. m. cu fl. 6—6.60; ovĕsul 2000 m. m. cu fl. 5.—5.80; cucuruzul 5000 m. m. cu fl. 4.90—5.55; făina a trecut de astădată slab; asemenea şi păstăioasele şi adecă: lintea cu fl. 12; mazerea cu fl. 11—12; fasolea cu fl. 9—9.50; mălaiul cu fl. 5—5.75; per 100 hilogram.); lânile cu fl. 2.—3.50;

Porcii peste 68 mii au fost foarte bine căutaţi. Din Ungaria de jos au fost în têrg aproape la 7000, din Românila peste 400 şi din Ardeal vre-o 100 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 65—67; slănina cu fl. 54—56; sĕul cu fl. 47—48; cartofii cu fl. 2.10—2.20; spirtul *en gros* cu fl. 32— 33.50; *en detail* cu fl. 35—36 per 10,000 litre %.

Peile încă s'au vêndut bine şi adecă: de bou, cu fl. 110—112; de vacă cu fl. 105—110; de viţel ca şi mai înainte; de oaie cu fl. 38—40; (toate per 102 dărabe); cele de cal cu fl. 10—12 părechea.

Estras din foaia oficială Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 16 Febr. 1881 imob. lui Ioan Beczasi în Baroth; în 13 Ian. şi 15 Febr. imob. lui Iosif Şărban în Dobol (judec. cerc. Sângiors); în 21 Ian. imob. lui Francisc Szöcs în Sânpaul (judec. cerc. Sămărtin); în 23 Ian. imob. lui Ioan şi Vilhelmine Eder în Cohalm (judec. cerc.); în 26 Ian. şi 26 Febr. imob. lui Ignatie Iacob în Oros (trib. Odorhei); în 16 Dec. imob. lui Stefan Bunicz şi soţi în Alfalĕu (jud. cerc. Sânmiclăuş); în 14 Ian. şi 14 Febr. imob. lui Iulie Iozsa în Tomaş (judec. cerc. Huedin); în 14 Ian. şi 14 Febr. imob. lui Ioan Imbăruş în Sibiiu (trib.); în 7 Ian. imob. soţiei lui Ludovic Vasadi în Oşorhei (trib.); în 18 Ian. imob. lui Ioan Herbst în Siberg (judec. cerc. Cohalm); în 31 Dec. imob. lui Michail Rozman în Sămărtin (judec. cerc.); în 13 Ian. şi 14 Febr. imob. lui Ioan Schuster şi soţi în Nadeş (judec. cerc. Sighişoara); în 3 Ian. imob. soţiei lui Castan Fetke şi soţi în Chebleş (judec. cerc. Gherla); în 22 Ian. imob. lui Ludovic Veres în Călvasser şi Roarta (judec. cerc. Mediaş); în 19 Ian. şi 19 Febr. imob. lui Ioan Szöcs în Galeş; în 20 Ian. şi 21 Febr. imob. lui Nicolau şi Simon Iacob în Mohu (trib. Sibiiu).

Nr. 352. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a II. din comuna Apoldul inferior, ppresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual în bani gata de 300 fl. v. a. dintre cari 150 fl. v. a. se solvesc din cassa alodială şi 150 fl. val. austr. dela popor.

2. Venitele stolare regulate dau un venit de 267 fl. v. a.

Suma totală a venitului e de 567 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi adreseze cererile instruate conform legei, oficiului ppresbiteral concernent la Mercurea.

Apoldul-inferior la 23 Noemvre 1880.
Comitetul parochial gr. or. în conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

I. Droc m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 223. 1—3

Prelungire de concurs.

După ce în urma concursului publicat în „Tel Rom“ Nr. 109. 110 şi 112 a. c. pentru ocuparea parochiei vacante de cl. III din Vulceşd cu filia Herepea, nu s'a ivit nici un concurent, prin aceasta se prelungesce terminul concursului până la 31 Decemvre a. c.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul prim.

Petiţiunile sûnt a se trimite la ppresbiterul *Ioan Papiu* în Deva.

Nr. 208. 1—3

CONCURS.

Devenind în vacanţă parochia de clasa a III. Negrileşti-protopresbiteratul gr. or. al Solnocului I. prin moartea fostului preot Dimitrie Sighiartĕu pentru ocuparea ei se escrie concurs cu terminul până în 5 Ianuarie 1881.

Emolumentele împreunate cu această parochie sûnt:

a) Casa şi grădina de 1¹/₂ juger cu toate edificiile economice;

b) Porţiune canonică estravilană de 3 jugere.

c) birul 100 merţe mălaiu în grăunţe;

d) 100 ḑile de lucru cu palma;

e) stole usitate după deosebitele funcţiuni preoţesci.

Doritorii de a ocupa această staţiune de paroch au de a'şi aşterne suplicele lor instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual pentru parochii până la terminul sus indicat subscrisului în Cs. Giurgesci posta ultimă Retteg.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Solnocului I.

Cs. Giurgeşti, 5 Decemvre 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Constantin Bodea m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 366. 3—3

CONCURS.

Venind în vacanţe 2 (douĕ) ajutoare de câte 25 fl. v. a. din cele 16 destinate a se da învĕtăceilor dela opt profesiuni anumite, se publică prin aceasta concurs pentru doi tineri români, cari voiesc una numai din următoarele meserii: rotăria, lemnăria (dulgheria, bărdăşia) ferăria (ori lăcătuşia) curelăria (ori şelăria) măsăria (templăria) cojocăria, pelărieria, cismăria (ciobotăria).

Suplicile au sĕ fie instruite cu următoarele documente:

1. Carte de baptism, din care sĕ fie evident, că concurentele este de nascere Român, şi că are cel puţin etatea de 14 anì impliniţi.

2. Atestat scolastic, că are cel puţin cunoscinţele care se propun în scoalele primare (normale) de patru clase, mai cunoasce şi vre-o altă limbă usitată în Transilvania maghiară sau germană.

3. Revers dela părinţi sau tutori, că vor lăsa pre fii lor sĕ inveţe meseria la care se aplică, până când vor eşì sodali conform regulelor existente pentru industriaşi şi cu atestat în regulă.

4. Un ecsemplariu din contractul, ce părintele sau tutorul (epitropul) suplicant va încheia cu măestrul, la care elevul întră pentru învĕţarea profesiunei.

Terminul acestui concurs se defige până la 15 Februarie 1881.

Suplicile întrate după ecspirarea acestui termin nu se vor mai putè lua în consideraţiune.

Sibiiu, 18 Decemvre 1880.
Comitetul asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român.

Iacobu Bolog'a m. p.
v. pres.
G. Baritiu m. p.
secret.

Zambach şi Gavora,
în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.
Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesi
de rit catolic şi grec.

Felon, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, litiere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie etc.

Comandele se esecutează prompt
Objectele care nu convin se schimbă. [73] 2—12

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 149. Sibiiu, Joi 18 Decemvre 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 17 Decemvre.

De unde atâta dragoste din partea unor organe unguresci cătră Români?

Abia a pornit mai deuneḑile dela Făgăraş vestea, că acolo Românii sûnt decişi a părăsì sterpul teren al pasivităţii şi a păşì pe al activităţii, şi deodată cei cari eram ca şi uitaţi, ne-am învrednicit de atenţiunea deosebită a mai multor foi maghiare.

Noi până în ḑiua de astăḑi n'avem scire deadreptul, dacă în advĕr a fost ceva la Făgăraş sau nu, şi dacă s'a hotărit acolo ceva. Nici despre fiitoarea adunare a Românilor, la Sibiiu, de care o coresp. din „Egyetértés“, datată dela Sibiiu, face amintire, nu scim nimica.

Nimica mai natural decât o întrunire de Români înainte de alegeri. Aceasta o recunoascem şi nu credem, că ar putè provoca nedumeriri în nimenea; dară, cum am ḑis, n'avem nici un dat positiv, care sĕ ne pună în posiţiune, a vorbì măcar cu jumĕtate siguranţa corespondenţei lui „Egyetértés“ despre adunarea românească, ce ar fi sĕ aibă loc aici în Sibiiu.

Este dară posibil, că ḑiarele maghiare, care spun în public informaţiunile lor despre o marşrută nouă politică a Românilor din Transilvania, sau spun, sĕ nu ḑicem temerile, dar' presupunerile lor, sau informaţiunile unor oameni, chiar şi Români, cari, dacă li se ofere ocasiunea, nu le este cu greu a face speculă şi cu politica. Numai aşa ne esplicăm, că s'a putut întêmpla, de mai în toamnă, când cu întrunirea societăţii fondului de teatru, nisce dulceaţă cu câte un păhar de apă rece, luate de nisce Români în casa unui advocat de aici, au amărît inima guvernului la Budapesta. Informaţiunile, a le cui vor fi fost, de bună samă vor fi dat lucrului şi mărime şi coloare destulă, ca dintr'o conversaţiune din întêmplare sĕ se facă munţi vomitori de văpaie îngrozitoare politică.

Coresp. lui „Egyetértés“ scie, că „Gazeta Transilvaniei“ şi „Telegraful Roman“ s'au declarat pe faţă pentru activitate, eară despre „Observatoriulu“ lui Baritiu ḑice că, deşì susţine politica sa de mai nainte, nu păşesce contra activităţii. Dênsul (Baritiu), ḑice „Egyetértés“, ar dorì proclamarea activităţii tocmai pentruca sĕ se demonstreze, că în împregiurările de faţă nu poate avè nici un resultat.

Dacă corespondenţa a descoperit, că „G. Tr.“ s'a declarat pe faţă pentru activitate nu ne suprinde; ne mirăm însĕ foarte mult, de unde a putut afla, că şi „Tel. Rom.“ s'ar fi declarat pentru terenul activităţii?! Corespondentul se vede, că are numai un lucru dinaintea ochilor: sĕ spună lucruri mari şi multe cetitorilor sei şi a primit a spune publicului maghiar prin rostul lui „Egyetértés“, că „Tel. rom.“, care a părtinit totdeauna terenul politic al activităţii, s'a declarat şi el şi încă pe faţă pentru activitate.

Minuni de aceste mai are corespondenţa. Ea „descopere“ că preoţii sub conducerea lui Popea încă s'au alăturat la politica activităţii; ca şi când preoţii şi conducĕtoriul nu mai acum ar începe a se declara pentru politica activităţii.

Trecem preste descoperirile, ce le face coresp. lui „Egyetértés“ despre proiectul de programă (stabilirea direcţiunei şi programei politice, şi organisarea). Trecem şi preste prorocia că vom eşì la alegerile viitoare cu 14—16 deputaţi (la Bistriţă-Năsĕud 1; Solnoc-Dobâca 1; Selagiu 2; Cluj 2; Turda-Arieş 1: Hunedoara 2; Făgăraş 2; Alba 1; Sibiiu 2) esprimêndune dorinţa sĕ fie aşa cum ḑice coresprndentul, ba şi mai bine, şi ne punem de nou întrebarea, de unde atâta dragoste din partea organelor unguresci cătră Români?

Numai din curiositate că „în corpul legislativ se vor sporì elemente date deja uitărei“, nu credem. Interesul de partidă ar avè ceva pentru sine încât privesce oposiţiunea, mai ales, când aceasta va fi sigură, că se sporesc elementele oposiţionale ale guvetnului actual. Tot aşa ar putè specula şi guvernul pentru întărirea partidei sale.

În împregiurările de faţă ni s'ar părè prea minuţios interesul de partide şi încât pentru guvern lui ar trebuì sei displacă activitatea Românilor, când scie cât de bine i a mers în Transilvania dela enunciarea pasivităţii încoace. Este prea cunoscut, că Transilvania era camera de reservă, în care se păstrau locuri de deputaţi pentru toate mărimile căḑute la alegeri dincolo de „dealul mare.“

„Ellenzék“, ce e drept accentuiază interesul acesta şi este aşa de concesiv încât nu pretinde dela representanţii Românilor decât numai un lucru: sĕ fie în oposiţiune; cuprindă mai departe oposiţiunea ce vor voì Românii, se înţelege între marginile dreptului public unguresc.

Nouĕ ni se pare că interesul de atitudinea noastră trece preste graniţele unor interese, am putè ḑice, de toate ḑilele.

Colisiunile între Cis-si Translaitania; ura asupra Germanilor; conflictele cu armata comună; temerea de slavism; comunicaţiunea cu Kossuth şi scînteile ce scapără în Ungaria fiecare din tomurile memorielor lui Kossuth — stêrnesc în om gânduri, că în capetele conducĕtorilor maghiari clocesce ceva. Alusiunile cam naive a le lui „Ellenzék“, din care am comunicat şi noi în nrul premergĕtoriu vre-o câteva părţi, sûnt în stare sĕ trădeze aspiraţiunile multora din Ungaria. După acei mulţi, Ungaria este chemată pentru ceva mai mare decum se află astăḑi în combinaţia cu Austria.

Maghiarii cred, că germanismul i apĕră de slavism numai ca se nu'i mănânce acesta, ci sĕ i aibă el de merinde spre sudostul Europei. Ca sĕ se împuţineze merindea germanismului spre orient şi sĕ crească maghiarismul acesta maghiarifică cât poate şi dintre Germani. Mĕsura aceasta, ori ce om cu minte, şi între Maghiari încă se află oameni cu minte, vede că este foarte nesuficientă. Acei ce se maghiariseaza astăḑi pentru pâne şi pentru ca sĕ placă celor dela putere, mâne vor fi Nemţii cei mai încarnaţi şi poimâne Ruşii cei mai ultraisti. Este o deosebire între loialitate şi servilism. Oamenii loiali ţin la demnitatea individualităţii lor şi din simţ nobil îşi pun viaţa pentru principiile, care intemeează societăţile cele sănĕtoase, va sĕ ḑică, cari dau garanţii egale pentru fie-care individualitate din stat; servilul e ca şi cânele, care este recunoscĕtoriu celui ce i dă pâne şi bătaie.

Contingentul cel mai mare al acelor ce se maghiarifică este de soiul din urmă. Maghiarii sciu aceasta şi sciu că în timpuri schimbăcioase oamenii de feliul acesta sûnt periculoşi chiar.

Caută deci împregiur după alte raḑimuri. Vorbesc mult despre reînvierea Poloniei şi trag cu ochiul la junele stat dela Dunărea de jos, la România.

Dragostea cătră Români aşa dară este ea cât este şi cătră noi cei din Ungaria; mai mult însĕ, pentru ca sĕ se apropie de România.

De este sinceră, de este nesinceră dragostea aceasta; de are tendenţe rele sau intenţiuni bune, de este oportună sau neoportună, ar încăpè poate lungă vorbă. Aceasta însĕ pentru aḑi ne ar duce prea departe.

Pe Românii, când e vorba de a se decide şi a urma o politică n'are sĕi îndemne nici sĕi respingă numai cugetele altora, ci interesele lor proprii. Cu cugetele altora încât le pot cunoasce sĕ se ocupe numai spre a ţinè dela sine în depărtare pagubele şi a obţinè la ocasiuni bine venite foloasele, cari se derivă din coinciderea intereselor comune. De aceea noi dela 1865 încoace am ḑis, că politica noastră nu trebue legată nici de speculaţiunile altora, nici de sistemele lor politice. Dela 1865 am ḑis neîncetat, că Românii din Austro-Ungaria trebuie se aibă înainte de toate interesele lor naţionale şi bisericesci în vedere şi sĕ caute, ca acestor interese sĕ le câştige un loc potrivit în organismul cel mare al statului pentru a se putè desvolta, şi prin desvoltarea lor sĕ promoveze bunăstarea materială şi la poporul nostru. Sărăcia materială şi intelectuală ne face stricăciuni tot aşa de mari, dacă nu mai mari, ca şi maghiarisarea.

Aşa am ḑis şi ḑicem, pentrucă noi n'am asteptat nici odată binele nici dela demonii unei reacţiuni nici dela sirenele fantastice, cari cu ilusiunile cele frumoase şi îmbătătoare duc pe cei amăgiţi la perire.

Deci, ori care ar fi motivul dragostei unguresci, pe noi nici sĕ ne întristeze nici sĕ ne scoată din fire împregiurarea dacă am fi ajuns cumva şi noi odată în viaţă a avè peţitori.

Remânem neschimbaţi în părerile noastre de ḑeci de ani: că activitatea esprimă viaţa, că activitatea pentru a ajunge şi Românii la o soarte mai bună nu poate fi nici odată compromiţĕtoare.

Patrioţii cei adevĕraţi, fie Unguri fie Saşi, fie ori ce, sĕ vor bucura de dênsa, căci numai când vom ajunge cu toţii sĕ ne ridicăm preste prejudeţele, că unul e mai bun ca celalalt, patria va fi tare contra tuturor ispitelor, ori în ce formă aceste s'ar presenta.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 Decemvre.

Ḑiarele unguresci presentează maghiarismul, fără a voì, ca şi cum s'ar afla într'o stare foarte desperată „Pesti-Napló“, „Pesti Hirlap“ „Egyetértés“, „Függetlenség“ etc. se intrec, care de care în ţipete: că maghiarismul e ameninţat de germanism, de slavism şi mai scie Dḑeu de ce. Leacul cu care s'ar putè vindeca reul, după ḑiarele maghiare, ar fi maghiarisarea.

„Resboiul“ spune, sub reservă, că în Bucuresci circulă sgomotul, că cabinetul Brătianu se va retrage provisoriu, formându-se un nou ministeriu sub presidenţa lui D. Ghica, care va fi spriginit de partida liberală. Se ḑice că retragerea aceasta are sĕ ţie până la deslegarea cestiunei Dunărei.

O telegramă din Bucuresci spune că trimisul României la curtea din Viena, Bălăceanu, şi-a retras dimisiunea şi se va întoarce la postul seu.

Dela Belgrad se anuncie, că se adoptează sala cea frumoasă a „crucei roşie“ pentru ţinerea şedinţelor scupştinei. Principele Milan va deschide însuşi scupştina. şi după cum se adauge, cu un mesagiu de mare importanţă asupra situaţiunei interne a principatului.

Din Constantinopole se telegrafează, că ambasadorii au propus şi recomandat arbitriul european (în cestiunea Greciei). Propunerea avea sĕ se substearnă în 27 Decemvre seara consiliului de ministri. Este de creḑut că propunerea arbitriului se va respinge.

„Le Grand Journal“ publică următoarea telegramă din Ianina, cu data de 21 Decemvre:

„Se pare că Grecia nu cunoasce simţimêntele, ce Românii din Epir nutresc faţă cu dênsă. Cu toate aceste îndârjirea lor este la culme, şi ei declară pretutindeni sus şi tare, că vor respinge cu armele ori ce mĕsură care ar tinde a'i supune Greciei.“

Noua lege advocaţială în stadiul ei de proiect.

(Încheiere.)

Este un secret public, că representanţele comunale înaintea escrierei de concurse pentru ocuparea postului de notariu au decis mai întâiu prin conclus valid tacsele accidentale ale notariului, pe care acesta ca un accesoriu la salariul de 400 fl., le încassează pentru scrisorile şi documentele partidelor.

Anume comunităţile au stabilit atari tacse d e.

a) Pentru facerea unui contract fără timbre maximul 20 cr.

b) Pentru cererea de întabulaţiune maximul 50 cr.

c) Pentru o reclamaţiune în afaceri militare mult 1 fl.

d) Pentru o rugare în afaceri de dare şi competenţe mult 1 fl.

e) Pentru un recurs în ori-ce ram fără timbre mult 1 fl.

Prin dispoşiţiunea § 96 suscitată dreptul acesta câştigat prin contractul încheiat de comună şi notariu se sterge şi prelûngă împovĕrarea părţilor respective într'un mod neproporţionat faţă cu tacsele de până acum notariul fără vina lui se păgubesce şi salariul lui deja legal stabilit se deterioreză, ceeace i dă lui drept a cere dela comună un ecuivalent corespundĕtor pentru această perdere, căci salariul lui fipsat şi definitiv stabilit în vîrtutea legei comunale nu se poate deteriora.

Multe comune vor fi în fine necesitate prin arunc comunal a întregì scădemêntul causat în salariul notariului.

Într'un stat de drept legislativa ţĕrei numai esceptional aduce legi cu putere retroactivă, din motive grave, şi numai în atari casuri, unde drepturi preste tot şi anume drepturi private în *concreto* câstigate după toate formele legei nu altera şi vătĕma.

Legea proiectată precum am arĕtat alterează şi vatĕmă greu drepturi după lege acuirate.

Deci legea proiectată uşor poate se provoace neînţelegeri între notari şi popor, precum s'a întêmplat mai deunădile din indemnul încassărei tacsei militare cu un vice-notariu, unde numai intervenţiunea brachiului militar a putut domolì lucrul.

Noi ţinem după convingerea noastră, că proiectata lege, aduce mai mult rĕu poporului decât folos advocaţilor, căci împovĕrează poporul într'un mod potenţat faţă cu trecutul şi prin rumperea contractelor între notari şi comune, va semĕna semênţa neîncrederei şi urei asupra notariului, căci acesta va respinge ori co rugare adresată lui, străină însĕ de cercul nouei competenţe notariale, şi aceasta va contribuì la demoralisare şi stricăciune, care este contra conceptului de stat, care între altele are sublimul scop: ridicarea supuşilor la o stare bună materială.

Observăm că după nouele disposiţiuni positive luate din partea capilor de tribunale şi prin urmare şi de judi regesci cercuali advocaţii şi în afacerile, care aparţin procedurei în cause nelitigioase trebue sĕ înainteze hârtiile lor în limba statului, până când pentru notari nu esista aceasta disposiţiune, aşa încât partidele încheia, contractele în limba lor şi subscriau şi cererile făcute în limba lor. Partidele aveau aşa dar deplina convingere despre genuinitatea documentului şi cererei făcute.

Prin proiectul de faţă pe venitoriu se crează altă situaţiune, desfiinţindu-se cu o trăsură de condeiu salutarele disposiţiuni legale ale procedurei criminale, ale dreptului civil formal, prin care din motive foarte relevante, parte legislativa ţerii, parte Înaltul Ministeriu au scutit pe partide în multe cause de a se folosì de intervenţiunea şi lucrarea advocaţială*), pe când prin legea proiectată în mod complet preste tot se întroduce sila advocaţială, o mĕsură, care în Ungaria chiar nici sub timpul urgisitului absolutism în cuprinsul acesta nu a fost întrodusă.

Ba chiar bine ne aducem aminte, că sub regimul lui Bach era ertat fie-cărui individ, a se plânge în limba lui la deregătorii, de unde'şi căpĕta hotărîrea de asemenea în limba lui. Astădi nu domnesce absolutismul lui Bach, ci constituţionalismul liberal, cu restricţiunile amintite limbistice.

Tot respectul faţă cu limba statului şi prerogativele ei, dară la inmediata comunicaţiune cu poporul, unde el e stăpân preste afacerile lui, chiar din punctul de vedere mai înalt al statului ar trebuì sĕ se ia nisce mĕsuri, ce îndestulează poporul şi-'l inimează, de a aduce ori ce fel de jertfe pentru stat, care 'l ocrotesce şi lucră la propunerea lui, ca cu mândrie sĕ poată dice: *„moriamur pro rege nostro?*

Prin aceste indigitări făcute în timpul suprem credem, a ne fi împlinit datorinţa noastră jurnalistică adresându-ne către cei chiemaţi cu un: *„Videant consules, ne respublica aliquid detrimenti capiat.“*

Vom mai venì la acest obiect de importanţă pentru popor.

Retipărirea cărţilor bisericesci.

Raportul,

privitoriu la revisuirea şi editarea cărţilor bisericesci, presentat comisiunei sfântului Sinod de preasfinţitul Melchisedec, Episcopul de Roman, în sesiunea de toamnă a anului 1880.

(Urmare).

Nu este nici o ediţie de cărţi bisericesci, în carea sĕ nu se fi făcut oare care curăţire a limbei de elemente eterogene; însĕ aceasta s'a făcut cu economie şi fără a se produce vre o schimbare isbitoare. Când deschidem cărţile românesci cele mai vechi ale Bisericei noastre, le găsim pline de frase şi cuvinte slavone, resturi din obicînuinţa seculară cu acea limbă; ele dispar cu încetul şi în locul lor întră frase şi espresiuni curat române. Aşa trebue a se urma şi pe viitor cu purificarea limbei: treptat şi pe nesimţite. Pe de altă parte, vechii cărturari ai Bisericei noastre, când în limba română nu găsiau espresiuni potrivite şi esacte, ei întroduceau espresiuni din limbile, din cari traduceau, din cea greacă ori din cea slavonă. De aici a urmat, că în cărţile noastre bisericesci s'au primit o mulţime de termini grecesci, precum: tropar, condac, icos, irmos, canon, stichiră, acatist, paraclis, etc. sau slavone precum: vecernie, pavecerniţă, polunoşniţă, obedniţă, peasnă, sedelnă, svetilnă, ş. a. Limba română la început era neculta, neflecsibilă. Cu timp ea s'a cultivat, s'a subţiat, s'a îmbogăţit treptat, s'au putut forma şi în ea termini după acei grecesci şi slavonesci. Aşa a început a se dice: medunoptică în loc de polunoşniţă, şedeală în loc de sedealnă, în loc de blajeni, fericiri, în loc de utrene-mânecare ş. a. Tot asemenea trebue sĕ se proceadă şi pe viitor. Terminii noi, cari se vor putè forma după cei originali, sĕ se întroducă; unde nu, sĕ se păstreze acei esistenţi, ori din ce limbă ar fi ei primiţi, sau cel puţin acei slavoni sĕ se înlocuească cu termini greci, cari sûnt adevĕraţii originali, şi după cari s'au format şi cei slavoni. Această direcţie a dat-o rĕposatul întru fericire Metropolitul Veniamin, carele a înlocuit mulţi termini slavoni din cărţile bisericesci cu cei corespundĕtori din cărţile grecesci, când nu putea a'i găsì sau a'i face românesci. Aşa d. e. în loc de voscresnă şi svetilnă el dicea: Eathina şi ecsapostilarion, în loc de Tripesneţ — Triod, în loc de slavaslovie — Docsologie ş. a.

Aşa dar istoria desvoltărei literaturei noastre bisericesci ne arată, că modificări progresiste se fac în limba bisericească; însĕ ele se fac treptat şi cu multă chibzuinţă, carea cere şi sciinţă şi devotament către naţie şi către Biserică.

Vine acuma a doua întrebare de o însemnătate capitală pentru cărţile Bisericei noastre: Cu ce litere sĕ se tipărească de acum cărţile bisericesci: cu cele cirilice, precum s'au tipărit ele până acum, ori cu cele latine, cari se întrebuinţează acum de vre o douĕdeci de ani în scrisoarea şi în literatura noastră modernă? Constatăm, că dorinţa multora din cărturarii nostri moderni este de a se adopta şi în cărţile bisericesci alfabetul latin şi ortografia modernă. Judecând superficial s'ar părè, că nimica nu este mai logic şi mai uşor, decât realisarea acestei dorinţe; în realitate însĕ ne stau împotrivă o mulţime de greutăţi practice şi anomalii, cari trebue sĕ ne pună pe gânduri şi sĕ nu alunecăm uşor pe acest povărniş, pe carele ne împinge nerăbdarea noastră de a modifica totul cu repediciunea aburelui. Sĕ ne dăm deci mai ântâiu socoteala de alfabetele în cestiune, de cel latin şi de cel cirilic. Şi unul şi altul se derivă din cel elin, carele şi acesta la rândul sĕu se derivă din cel ebraic ori fenician. Deosebirea lor consistă numai în deosebita lor desvoltare istorică. Cel latin, devenit proprietate a Romanilor, s'a format şi desvoltat la apus, şi dela Romani a trecut la naţiunile, ce s'au format pe ruinele imperiului roman. La aceste naţiuni alfabetul acesta a dobândit formele, pe cari noi le vedem astădi în ţĕrile de origine romană. Alfabetul cirilic este o copie esactă a alfabetului elin în formă cum el esista in imperiul bizantin sau romano-grecesc din orient. În veacul a IX-lea predicătorii slavoni, Ciril şi Metodie, au adoptat acest alfabet pentru limba şi literatura Slavilor dela sud, printre cari ei au predicat creştinătatea, şi fiindcă semnele alfabetului greco-bizantin nu ajungeau pentru toate sunetele limbei slavice, acesti primi cărturari slavoni au împrumutat restul parte din limba ebraică, anume literile σ, ш, Ч, ц; eară altele dintr'un alfabet antic cunoscut sub numirea de glagolistic, anume: ж, ѣ, ӂ, ꙟ. Românii, după ce în curgere de mai multe secole s'au servit si dênşii de cartea şi de scrisoarea slavonă din causa contactului religios şi politic cu popoarele slavone dela sud, — cu vre o trei sute de ani în urmă au venit la ideea, ca sĕ'şi creeze carte românească, sĕ scrie şi sĕ tipărească cărţi românesci, pentruca, cum dice Metropolitul Varlaam în prefaţa celei dintâiu cărţi românesci tipărite în Iaşi: „Sĕ înţeleagă fie cine, sĕ se înveţe pe limba sa, şi sĕ mărturisească minunate lucrurile lui Dumnedeu... că cu nevoie este a înţelege cartea altei limbi.“

Românii, spre a'şi face scrierea şi cartea proprie limbei lor, au adoptat la ei alfabetul bizantino-bulgar, în carele erau obicînuiţi de veacuri, modificându-'l şi adăugêndu-'l cu timpul după gustul şi trebuinţa lor. Mai ântâiu au format douĕ semne, cari nu se găsiau în alfabetul adoptat, dar pre cari le reclamă limba şi pronunţia română. Aceste semne erau: ꙟ şi ӂ. Apoi cu timpul au lĕpădat multe din semnele alfabetului numit cirilic, fiindcă limba noastră nu avea trebuinţă de dênsele, precum sûnt: ю, ѕ, ѣ, с, оу. În dilele noastre acest alfabet s'a simplificat încă mai mult, aruncându-se din ele ca prisoselnice şi alte semne, precum: п, з, ѱ, у, σ, aşa în cât în alfabetul modificat au rĕmas numai semnele acele neapărat cerute de firea şi de pronunţia limbei române. Acest alfabet astfel modificat a devenit cel mai propriu limbei noastre, şi representă un fenomen rar dacă nu unic în limbistică, de-a putè scrie limba aşa întocmai cum ea se vorbesce. El este icoana fidelă a limbei noastre şi cel mai propriu pentru a păstra pronunţia ei nealterată pentru generaţiunile viitoare; prin el limba se învaţă uşor şi ortografia este simplă şi scutită de greutăţi; prin urmare foarte accesibilă pentru toate stările societăţii, cât de puţin culte; organul cel mai nimerit pentru păstrarea unităţii limbei naţionale la toţi Românii, şi prin urmare cel mai potrivit pentru destinaţia cărţii bisericesci. Alfabetul acesta aşa dar nu este o producţiune barbară, precum multora din nesciinţă le vine a crede. El are aceeaşi nobilă origine, ca şi alfabetul latin, deosebirea este numai, că acest din urmă s'a modificat şi format după gustul popoarelor europene apusene, latine şi germane: eară cel dintâiu după gustul popoarelor europene rĕsăritene grece, şi române. El este o achisiţiune strămoşească, prelucrat de străbunii nostri şi lăsat nouĕ în clironomie, ca o moştenire a zelului lor pentru cultura, innobilarea, păstrarea şi respândirea limbei naţionale române. Prin acest alfabet ei ne-au predat ideile, învĕţăturile şi povăţuirile lor, credinţa şi nădejdea lor în viitorul ţerei şi a naţiunei lor. Trebue dar ca noi sĕ avem dragoste şi stimă către acest alfabet, carele ne-a păstrat, după ce ne-a format-o, cartea noastră strămoşească, basa cărţii moderne.

Sĕ vedem acum, dacă alfabetul latin, cu carele noi astădi ne servim în scriere şi în tipariu, posedă aceste calităţi eminente, de-a fi icoana fidelă a limbei noastre, şi dacă adoptarea lui în cărţile bisericesci ne-ar aduce un bine mai mare sau vre-un folos practic mai mare de cât alfabetul, cu carele Biserica se servesce de secule până astădi.

Mai ântâiu alfabetul latin nu are în de ajuns semne pentru esprimarea tuturor sunetelor, ce compun vorbirea românească; nu are semne proprii pentru sunetele: ц, џ, ч, ж, ӂ, ꙟ, şi σ. De aici o mare confusie şi neunire între literaţi asupra modului de-a scrie limba română cu literele latine, şi felurite moduri de-a putè înlocuì lipsa acestor semne. — Numai între literaţi avem până acum trei mai principale sisteme de scris românesce, ne mai pomenind de cei ne-literaţi, cari scriu fie carele cum îl duce capul şi instinctul la transcrierea alfabetului cirilic cu cel latinesc Dintre literaţi unii sûnt etimologisti, cari pretind că trebue a scrie cuvintele cu literile cu cari sûnt scrise în cuvintele originale latine, lăsând cetitorului pronunţia după plac. Alţii se numesc fonetisti, cari vor sĕ scrie limba aşa cum se pronunţă, adăugénd oare cari semne, cari sĕ înlocuiască lipsele alfabetului latin. Alţii în fine se pot numì fusionisti, cari tind a împăca sistemele precedente, adoptând câte o parte din ambele sisteme, spre a conserva după putinţă şi etimologia latină şi pronunţia română. De aici în ortografia noastră modernă domnesce o mare anarchie. Chiar în România noastră nu se poate venì încă la o unitate de ortografie. În Ardeal, Bănat şi Ungaria predomină etimologismul absolut, eşit din scoala dlui Cipariu; în Bucovina predomină o altă sistemă ortografică şi limbistică cu curiosităţile inventate de reposatul profesor de literatură română, Arone Pumnul. Chiar fosta Societate academică română din Bucuresci, pentru producţiunile sale literare. a trebuit, prin majoritatea voturilor, sĕ'şi stabilească o normă de ortografie, care a fost cea etimologistă. Fiind că acea sistemă nu a putut prinde rădĕcini în România şi s'a vĕdut absurditatea ei cu curgerea timpului, Academia actuală o-a părăsit, şi în sesiunea trecută a admis în princip sistema de fusiune, tot prin majoritatea voturilor şi tot provisoriu, până ce practica va dovedì, dacă ea prinde sau nu rădĕcini în ţeară. Din această confusiune şi desbinare a literaţilor urmează că aceleşi cuvinte şi sunete se scriu în o mulţime de feluri, d. e, pentru sunetele ъ şi ѫ se întrebuinţează pe rând toate vocalele latine, a, e, i, o, u, punêndu-le deasupra câte un accent circumflex, ori un accent grav, ori semnul scutării. Litera *c* ţine locul şi de к şi de ч cirilic. Litera щ se scrie de unii cu *şt*, de alţii cu *sc*; d. e. în ḑicerea крещін unii scriu *creştin*, sau *chreştin*, alţii *crescin* sau *chrescin*. Eată un cuvênt scris în patru chipuri. Chiar numele lui *χριστός* unii 'l scriu *Hristos*, alţii *Christos*, alţii în fine *Hrist*, sau *Christ*. Pentru litera ц, unii întrebuinţează *ţ*, alţii *ti*, uneori ç; ba încă în unele casuri se găsesce şi *tz*. Şi alte confusii de desbinări asupra modului scrierei celor mai multe ḑiceri. Sperăm însĕ că timpul va stabilì un mod unitariu în ortografia noastră cea cu alfabetul latin. Până atunci cetirea şi învĕţarea cărţei noastre a devenit foarte grea, şi afară de scoală, pentru popor şi pentru bĕtrânime, cartea noastră modernă este neaccesibilă. (Va urma.)

---

*) Vedi art. de lege XXII din anul 1877, despre procesele bagatele §. 36 ultima alineă. Conform proiectului primăria comunală formează un for judecătoresc, la care asemenea eshibite înscris numai advocaţii pot sĕ înainteze în numele partidelor. Oare nu ar însemna aceasta un monopol? §. 36 nu licuidează advocatului spese fără numai cele făcute cu provocare la §. 35. Oare de giaba vor lucra apoi advocăţii în procesele bagatele?!

Raportul

ministrului Dimitrie Sturza asupra proiectului de rĕspuns la discursul tronului, cetit în şedinţa senatului României dela 1 Decemvre.

(4 Urmare.)

Aceste în numĕr de patru sûnt următoarele:

I.

Scrisoarea A. S. R, Principelui României, adresată A. S. R. Principelui Carol Antoniu de Hohenzollern.

Alteţă Regală şi Prea Scumpe Părinte,

După întoarcerea mea în România, consiliul meu de ministri 'mi-a espus din nou necesitatea de-a regula, prin un act formal, cestiunea succesiunei la Tron. Această cestiune, în timpii din urmă, a fost viu agitată în ţară, și Alteţa Voastră Regală cunoasce importanţa, ce pun oamenii de Stat ai României la resolvarea ei, pe care o consideră ca o puternică garanţie de stabilitate pentru viitor.

Cunoscênd bunele dispoșiţiuni ale Alteţei Voastre Regale, precum și viul și sincerul interes ce'l purtaţi ţĕrei, care 'mi-a încredinţat destinele sale, au mĕ învoesc a face apel, în numele meu și al guvernului, la aceste simţimente, spre a ruga pe Alteţa Voastră Regală a da deplina consimţire la prescripţiunile constituţionale, cari regulează ordinea de succesiune la Tronul României în Casa de Hohenzollern.

Deșì articolele legei noastre fundamentale sûnt de o mare precisiune în această privinţă, Alteţa Voastră Regală va recunoasce în necesitatea, de-a face, înainte de toate și spre inlăturarea a orice nedumerire, o declaraţie formală, semnată de toţi membrii familiei noastre princiare, constatând acceptarea lor eventuală a succesiunei la Tronul României, cu toate prerogativele și restricţiunile, cari 'i sûnt alipite.

Adunările române vor fi chemate a lua act de această împortantă decisiune. Sûnt convins, că o vor primi-o cu o viuă satisfacţiune, și că vor considera-o ca o îndeplinire a dorinţelor de atâtea ori ecsprimate de catră diferitele representaţiuni ale ţĕrei.

În speranţa, că Alteţa Voăstră Regală împărtăsesce pe deplin părerea noastră și aşteptând un rĕspuns favorabil, profit cu bucurie de această ocasiune, spre a vĕ reînnoì Alteţă Regala și prea scumpe părinte, ecspresiunea respectului filial și al dragostei, cu care nu voiu înceta a fi,

al alteţei Voastre Regale
credincios devotat
(Semnat) Carol.
Bucuresci, 11 (23) Octomvre 1880.

II.

Scrisoarea Alteţei Sale Regale Principelui Carol Antoniu de Hohenzollern, către Alteţa Sa Regală Domnul României.

Alteţă Regală și prea scumpe Fiu!

Am primit scrisoarea, prin care Alteţa Voastră Regală a bine-voit a'mi ecsprima dorinţa sa precum și a consiliului seu de ministri despre necesitatea de a regula, prin un act formal, cestiunea succesiunei la Tronul României. Deșí n'am părăsit un singur moment duiosa speranţă de a vedé uniunea Alteţei Voastre Regale bine cuvêntată prin nașterea unui moștenitor direct, totuși nu putem părăsì datoria de a contribui la stabilitatea viitorului unei ţĕri ale cărei interese ating așa de aproape inima noastră și a ne conforma astfel cu dorinţa atât de legitimă a Alteţei Voastre Regale și a poporului sĕu. Inspiraţi fiind de aceste simţemente, dăm deplina noastră consimţire prescripţiunilor constituţionale cari regulează ordinea de succesiune la Tronul României în casa princiară de Hohenzollern. Spre acest sfêrșit, am format actul acì cuprins, pe care 'l remitem în mânile Alteţei Voastre Regale. Ce este foarte plăcut de-a putè dovedì prin această consimţire, toată afecţiunea, ce avem către suveranul mult iubit al acestei ţĕri, pentru fericirea și prosperitatea, cărei facem urările cele mai ferbinţi. Pe lângă ecspresiunea acestor urări, adaog și pe aceea a simţimentelor părinţesci de iubire și de afecţiune, cu cari nu voiu înceta a fi Alteţă Regală și prea scumpe Fiu,

al Alteţei Voastre Regale
mult afecţionat Părinte
(Semnat) Carol Antoniu.
Sigmaringen, 21 Noemvre 1880.

III.

Actul familiei princiare de Hohenzollern

Noi, Carol Antoniu

Prin graţia lui Dumneḑeu, Principe de Hohenzollern, Burggraf de Nuremberg, Comite de Sigmaringen, Veringen și Berg, ș. c. l., ș. c. l.

În numele nostru propiu, și în calitatea Noastră de Șef al familiei princiare de Hohenzollern, în numele tuturor membrilor acestei familii;

Voind a înlesnì realisarea dorinţelor ecsprimate de către diferitele represntaţiuni legale ale poporului român, și a inlătura orice nedumerire, dând într'-un mod formal consimţirea Noastră prescripţiunei constituţionale, care regulează ordinea de succesiune la Tronul României, formând cu toate aceste urări ferbinţi pentru ca Provedinţa Divină, din milostivire, sĕ acorde Domnului și Doamnei României, scumpilor Nostri copii, un Fiu moștenitor direct, care este așa de viu dorit de către naţiunea întreagă ca și de propria Noastră familie, precum și a Le da ani mulţi spre a conduce destinele poporului, a căruia iubire și încredere au câștigat-o;

Luând pe de-altă parte în consideraţiune scrisoarea, ce Alteţa Sa Regală Domnul României Ne-a adresat, cu data de 11 (24) Octomvre trecut, prin care Ne comunică avisul consiliului Sĕu de ministri asupra necesităţii de-a regula, prin un act formal cestiunea succesiunei la Tron;

Voind a da urmare dorinţei, ce Ne-a fost adresată de către Suveranul României și a cotribuit astfel a asigura o garanţie de stabilitate pentru viitor;

Rĕspunḑênd totdeodată dorinţei Noastre celei mai scumpe, de-a vedè urmată de un membru al familiei Noastre marea și glorioasa sarcină începută de scumpul Nostru Fiu, principele Carol de Hohenzollern, și condusă cu atâta succes, graţie patrioticului și devotatului sprigin al viteazului popor, care L'a ales de Suveranul sĕu;

Declarăm și facem cunoscut, atât în numele Nostru cât și în numele membrilor familiei Noastre princiare, că consimţim și formal la articolul Constituţiunei Române, care regulează ordinea de succesiune la Tron, în lipsa unui moștenitor direct, cu toate drepturile, datoriele, prerogativele și restricţiunile, conţinute în acest articol, al cărui cuprins Ne-a fost comunicat oficial, așa precum urmează:

„Art. 83. În lipsă de coboritori în „linie bărbătească a Măriei Sale Carol I. „de Hohenzollern-Sigmaringen, succesiunea „Tronului se va cuvenì celui mai în vârstă „dintre fraţii Sĕi sau coboritorii acestora, „după regulele statornicite în articolul precedent.

„Dacă nici unul dintre fraţii sau co„boritori lor nu s'ar mai găsi în viaţă „sau ar declara mai dinainte, că nu primesc „Tronul, atunci Domnitorul va putè numì „succesorul sĕu dintr'o dinastie suverană „din Europa, cu primirea representaţiunei „naţionale, dată în forma prescrisă de art 84.

„Dacă nici una nici alta nu va avè loc, Tronul este vacant.“

Drept care noi și membrii familiei Noastre, am adresat și semnat declaraţiunea de faţă, învestind-o cu sigiliurile Noastre princiare în dreptul semnăturilor.

Făcut in Sigmaringen, la 21 Noemvre 1880.

(Semnaţi): *Carol Antoniu*, Principe de Hohenzollern, *Leopold*, principe de Hohenzollern, *Frederic*, principe de Hohenzollern.

IV.

Scrisoarea Alteţei Sale Regale principelui Leopold de Hohenzollern către Alteţa Sa Regală Domnul României.

Alteță Regală și scumpe Frate,

Am luat cunoscinţă de scrisoarea, ce Alteţa Voastră Regală a adresat Alteţei Sale Regale, prea scumpului nostru Părinte, privitoare la dorinţa esprimată de către diferitele representaţiuni legale ale ţĕrei, precum și de Alteţa Voastră Regală însuși, de a vedè regulate și confirmate disposiţiunile constituţionale relative la succesiunea Tronului României, prin o declaraţiune formală a tuturor Principilor maiori ai Casei Noastre. Ca cel mai în vârstă dintre fraţii Alteţei Voastre Regale, mie dar' mi se cuvine de a mĕ pronuncia asupra drepturilor eventuale ale succesiunei.

Cu toate că nu putem încă lăsa dulcea speranţă, ce umple inimile noastre și care se unesce cu dorinţele naţiunei române, de a vedè născêndu-se moștenitorul direct așa de viu dorit, totuși ne unim cu dorinţa Alteţei Voastre Regale, spre a contribuì astfel la înlăturarea ori-cărei nesiguranţe în această cestiune așa de importantă pentru stabilitatea și siguritatea ţerei în viitoriu.

Fiind fratele cel mai mare al Alteţei Voastre Regale, nu mĕ voiu afla, după previsiunile omenesci, în casul de a urma sarcina plină de respundere, ce Alteţa Voastră Regală a condus-o cu un succes atât de strălucit. Nu este nevoe dar a invoca alte motive, spre a justifica renunţarea mea personală. Cu toate aceste, pentru casul, când comuna noastră speranţă nu s'ar împlinì, și când ar plăcè provedinţei divine ca unul din fii mei sĕ fie chemat la această înaltă misiune, nu voiu lipsì a'i pregătì chiar de acum, desvoltând în inima lor iubirea către această nobilă și vitează naţiune, care, după atâtea secole de lupte și de suferinţe, a sciut, prin propriele sale forţe a redobândì un loc onorabil în marea familie a statelor suverane.

Daca astfel va fi voinţa lui Dumneḑeu ca unul din fii mei sĕ fie chiemat a se suì pe Tronul României și a devenì un demn urmaș al Alteţei Voastre Regale; dorinţa mea cea mai scumpă, și care le cuprinde pe toate, va fi, ca acest fiu sĕ ajungă a câștiga în inima Românilor un loc tot așa de mare, ca acela ce'i păstrez în inima mea de părinte.

Sûnt fericit de a putè reînnoì Alteţei Voastre Regale, cu această ocasiune, espresiunea dragostei, cu care remân, Alteţă Regală și prea scumpe frate,

al Alteţei Voastre Ragele
prea devotat frate
(Semnat) *Leopold.*
Sigmaringen în 22 Noemvre 1880.

(Va urma.)

Notele de bancă de ḑece florini.

ce se vor pune în circulaţiune dela 3 Ianuariu 1881.

Notele de bancă ale bancei austro-ungare dela 1 Maiu 1880 à 10 fl. au un format de 132 milimetri lăţime şi 90 milimetri înălţime, rată pe hârtiă neavênd marcă un tipar duplu, cu un tecst de notă parte germân, parte unguresc.

Chipul propriu al notei, care are o lăţime de 122 milimetri, arată în mijloc pe câmp brun deschis un câmp de scriptură rectungular înalt, de o lăţime de 58 milim. şi de o înălţime de 40 milim. închis de un cadru rectungular tipărit în colori albastre închise, care cuprinde tot spaţiul celalalt al chipului notei.

Acest cadru albastru închis remarcă acurat în desemnătura sa unitară o grupare în opt câmpuri, dintre cari câte trei câmpuri grupate unele peste altele formează partea din dreapta şi stânga a imaginei în ordine simetrică, ear celelalte două câmpuri închid câmpul de scriptură sus şi jos în toată lăţimea sa şi împreună în acelaşi timp amêndoue părţile laterale ale cadrului.

Fie care din aceste părţi laterale de trei membrii ce sûnt egale cuprinde în câmpul seu rectungular de sus cifra arabică „10“ cu coloare deschisă cu o decoraţiune circulară şi cu circumscripţiunea „Zehn Gulden“ pe lăturea testului german şi „Tiz forint“ pe a celui unguresc. Aceste câmpuri de sus ale ambelor părţi laterale sûnt împreunate prin partea cadrului ce se află de asupra câmpului de scriptură aparênd în cadru pe o tablă lungureaţă şi decorată, cuvintele „Zehn Gulden“ resp. „Tiz forint“ tipărite în scriptură antică deschisă.

Pe partea germână, precum şi pe cea ungurească a notei e aşeḑat un cap femeesc ideal în câmpurile din mijloc ale ambelor părţi laterale în cadru cercual şi adecă astfel că capul unei părţi laterale este o icoană reflectivă a capului din cea laltă parte laterală. Prin urmare unul şi acelaşi cap apare pe notă de patru ori în versiune şi iluminaţie duplă, avênd privirea îndreptată mereu spre câmpul de scriptură.

Câmpurile de jos ale ambelor părţi laterale din chipul notei cuprind în decoraţie ornamentală rectungulară ce le leagă strins de cadrele circulare a capetelor de semnate şi togma pomenite, disposiţia legei despre pedeapsa falsificării notelor de bancă în scriptură microscopică. Testul disposiţiei penale este în partea germână următoriul:

> „Die Verfälschung (Nachmachung oder Abänderung) der von der österreich-ungarischen Bank ausgefertigten Noten wird in beiden Theilen des Reiches als Verbrechen der Verfälschung öffentlicher Kreditspapiere nach den Bestimmungen der Strafgesetze bestraft.“

în partea ungurească:

> *„Az osztrák-magyar bank által kibocsátott jegyeknek hamisitása (utánzása vagy megmásitása) a monarchia mindkét részében mint nyilvános hitelpapirok hamisitásának bűntenye a büntetetö törvény határozmányai szerint büntettetik.“*

Acest test e încungiurat, conform formei primitive rectungulare de un cadru vênet închis foarte ângust, în care apare de repeţite ori în scriptură antică semnificarea: „10 Gulden“ pe partea testului germân şi „10 forint“ pe partea celui unguresc din notă.

Legătura între câmpurile cele mai din jos a părţilor laterale se stabilesce, pentru completarea cadruluî vênet închis al notei, printr'o decoraţie ornamentală, în mijlocul căreia se află în cadratură ovală un monogram. Acesta conţine pe partea germână: iniţialele dela firma băncei în limba germână „Ö. U. B.“ *) pe partea ungurească a notei iniţialele dela firma bancei în limba ungurească: „O. M. B.“ În dreapta şi stânga dela monogram sûnt puse cuvintele tipărite în scriptură antică „Zehn“ şi „Tiz“ de asemenea în cadrare ornamentală rotunḑită.

Chipul total, ale cărui decoraţii singuratice consistă din numeroase ornamente microscopice, e încădrat de o legătură scripturistică cu cuvintele des repetate: „Zehn Gulden“ resp. „Tiz forint.“ La legătura această scripturistică se adauge ca estremă încheere un ornament desemnat în formă de dantele în ale cărui părţi ce se repetează regulat se află permanent cifra *„10.“*

---

*) Banca austro-ungară.

Privită în total partea germână şi ungară a notei de bancă de ḑece florini se înfăţişează ca chipuri omogene, cari se deosebesc unul de altul numai prin diversitatea limbistică a testului şi în unele părţi ale detaiului ornamental.

Basa de desubt a notei, aşa precum apare ea în deosebi în câmpul de criptură din mijloc, e formată de un ornament fin, ce consistă din o cruciuliţă mică curmezişă şi egală (X), în care cifra microscopică „10“ reapare repetându-se regulat şi de nenumerate ori.

Testul literal al notei, care cuprinde pe partea germână şi ungură câmpul de mijloc al notei împreună cu signatura firmei dela bancă, sună în testul germân:

„Die österreichisch-ungarische Bank bezahlt sofort auf Verlangen dem Ueberbringer gegen diese Anweisung bei ihren Hauptanstalten in Wien und Budapest Zehn Gulden österr. Währung in gesetzlicher Münze.

Wien, 1. Mai 1880.

Oesterreichsch-Ungarisehe Bank.

A. Moser
Gouverneur.

Wodianer Generalrath. *Leonhardt* Generalsecretär.

ear în testul unguresc:

„Az osztrák magyar bank atvétele mellet bécsi és budapesti föintézeteinél fizet legott kivánatra az elömutatónak osztrák értékü Tiz forintot törvényes érczpénzben.

Bécs, 1880. május 1 én.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

Moser A.

Wodianer fötanácsos. *Leonhardt* vezértitkár.

Deasupra testului germân din notă se află în câmpul de scriptură însemnarea seriei, deasupra testului unguresc din notă la asemenea loc numĕrul notei de bancă în coloare roşie.

Varietăţi.

* (Necrolog). Daniil Gallu, notariu cercual şi proprietariu în Secuieu cu fii şi ficele sale: Victoria măritată Dr. Emiliu Filipan medic subprefectural în Naseud, Cornelia, Ioane, Iustina, Virginia; Ioane Gall preot gr. or. în Rogoşel, Grigorie Gallu econom în Rogoşel, cu fii şi fiicele lor; Iosif Gallu subjude reg. în Beiuş, ca fii; Ioana măritată Pasca; Teodora măr. Moca econome în Secuieu; Ana măr. Bentian şi Ioana măr. Plesu; econome în Rogoşel, ca fiice, cu fii şi fiicele lor; Carolina Gallu protopopeasă vĕduvă în Bistriţa, ca cumnată; Ioane Gallu protopop gr. or. în Abrud, Dr. Iosif Gallu jude la tabla reg. în Budapesta, şi Iulia Gallu măr. Vasiliu Ranta jude la trib. reg. în Bistriţa, ca nepoţi: cu inimă înfrânta de durere încunoscienţează, ca cel mai bun părinte, unchiu, cumnat şi moş, model de vîrtuţile familiare şi de o pietate rară *Gavriil Gallu* preot gr. oriental al Rogoşelului, în etate de 83 ani, 60 ani ai fericitei căsătorii, 23 ani ai vĕduviei şi 40 ani ai preoţiei, în 25 Decemvre a. c. st. n. au încetat din viaţă. Rĕmăşiţele-i pămêntesci s'au înmormêntat în 29 Decemvre în cimeteriul gr. or. din loc. La care solemnitate funebră sûnt rugaţi a participa cunoscuţii şi amicii reposatului în Domnul. Rogoşel, 25 Decemvre 1880 st. n. Fie'i ţĕrîna uşoară şi memoria binecuvêntată!

* (Necrolog.) *Petru Hodrea*, econom distins, preşedinte al comitetului parochial, membru în representanţa comunală, membru al bancei „Transilvania“, împărtăşit cu ss. taine adormì în Domnul după grele suferinţe în 14/26 Decemvre a. c. la 1½ oare după ameaḑi în etate de 49 ani. Remăşiţele pămêntesci au ridicat din casa reposatului şi s'au înmormêntat Mercuri în 17/29 Decemvre la 11 oare înainte de ameaḑi în cimiterul gr. or. al comunei Reşinari. Cu inima înfrântă de durere aducem aceasta la cunoscinţa tuturor rudeniilor şi amicilor reposatului. Reşinar, în 15/27 Decemvre 1880. Dobra Hodrea năs. C. Dancăş, soţie. Măriuţa Hodrea soră. Şerban C. Dancăş, Aleman Droc, Marina A. Droc, cumnaţi. Dr. Ioan Pop, medic de Regiment; Constanţa Pop, Ioan Crăciun, preot; Stanca Crăciun, Iosif Goga. învĕţătoriu şi Aurelia Goga, învĕţătoare, fini.

* (Cutremur) Duminecă după am. pe la 4½ oare s'a simţit în Sibiiu cu deosebire în suburbiul iosefiin o sguduitură de pămênt mai domoală.

* (Cutremur.) Din Simonul Branului ni se scrie: Sâmbătă în 13 Decemvre a. c. st. v. seara la 4¾ oare şi 7 minute s'a simţit un cutremur de pămênt în Simonul Branului în douĕ rênduri. Prima oară numai încât-va s'a simţit, ear' după aceea la 20 secunde al doilea cutremur s'a simţit aşa de tare încât chiar jucau mobilele cum se cade şi ferestrele zîrnăiau. Durata a fost mai bine ca 7 secunde.

* (Cutremur de pămênt). Cetim în „Pressa“: Joi înainte de ameaḑi s'a simţit în Bucuresci o mică zguduitură abia simţibilă. Sâmbătă însĕ, pe la oarĕle 5 d. am. s'a simţit un nou cutremur de pămênt în direcţiunea dela Nord-Vest spre Sud-Est. Sguduirile lui în numĕr de trei, au ţinut doauĕ secunde şi mai bine şi s'au simţit în toată ţeara. Acest cutremur, precum se telegrafează s'a simţit şi la Braşov, la Rusciuc, la Chişineu etc. Sguduitura a fost mai puternică la Iaşi la Galaţi şi Bêrlad, acemenea şi în Dobrogea la Constanţa. Eri Dumineca încă, pe la oarĕle 10, s'a simţit un nou cutremur, a cărui sguduitură au fost slabă.

* (Censura de advocat) se va face şi pe anul 1881 în Murĕş-Oşorhei subt presidiul d. Iosif Schneider, presidentul, sau subt presidiul d. Ioan Geczeő, vicepresidentul comisiunei eseminătoare. Ambii acesti dd. sûnt presidenţi de senat la tabla reg. din M. Oşorhei.

* (Comunicaţia Ardealului cu România). Din Braşov se scrie, că aşteptările, cari se încopciau de juncţiunea liniei ferate dela Predeal construite cu mari chieltueli, nu s'au realisat până acum, de vremece această juncţiune din partea guvernului românesc este tractată maşter în toată privinţa, pentrucă el are mai mare interes, a transpune comunicaţia pe întreaga linie Bucuresci-Verciorova, carea percurge România de alungul. Aşa mai un an întreg a fost de lipsă până ce s'a putut face posibilă espedarea directă a călĕtorilor şi bagagei lor *via* Predeal, pentru care până aḑi nu esistă tarife directe între staţiunile ardelene şi române, un ce, prin care nu numai comunicaţia noastră cu Ramânia este foarte îngreunată, dar' aşteptatul esport al productelor ardelene, precum sûnt lemnele, cărbunii etc. a devenit mai imposibil.

* (O reclamă — necorectă.) *„Românul“* în mai mulţi numeri ai sei aduce următorul anunciu „bibliografic“: *„Cel mai vechiu* Calendar român, Amicul poporului (pe anul 1881) compus de Visarion Roman. Anul al 21-lea . . .“

Rectificăm: *Cel mai vechiu* Calendar esistent este cel editat aici în Sibiiu de tipografia Eredei de Closius, deoarece acesta are o vechime de 89 (ḑi: optḑeci şi nouĕ) de ani. Urmează apoi Calendarul tipografiei archidiecesane, carele apare de 30 (ḑi: treiḑeci) de ani.

De aceea trebue sĕ ḑicem usurpătorului: *Trop de zèle!* Călindarule!

* (Maria Flectenmacher), redactoreasa „Femeiei române“, nu a fost arestată. Mai multe ḑiare bucurescene aduseră scirea despre complicitatea prepusă a numitei dame la atentatul lui Petrar contra ministrului Brătianu. Desminţim cu plăcere şi din parte-ne scirea falsă, ce am adus-o după organe din capitala României.

* (Comunicaţia postală 1879.) În ţerile coroanei ungurescì s'au espedat pe postă 54 milioane de epistole. Între aceste au fost 1.7 milion nefrancate, 12 milioane carte de corespondenţe, 9 milioane espediţiii fără cuverte, 1.8 milion mustre de mărfuri şi 16 milioane epistole exoffo. Pachete s'au espedat preste tot 673.675 bucăţi în greutate totală de 2 milioane chilograme; apoi espediţiuni de bani 7 milion şi de preţioase în sumă preţ 886 fl. milioane v. a.

* (Staţiuni de mânzit.) Ministrul de agricultură a statorit pe anul 1881 următoarele staţiuni de mânzit în comitatul Sibiiului şi adecă: în Sibiiu cu 2, Slimnic cu 2 şi Nocrichi cu 4 armăsari.

* (Menage de oficeri.) De când cu incidentul lui Bartha toţi oficerii trupelor staţionate în Cluj mânâncă în casina oficeriler, unde dela începutul lunei lui Decemvre n. s'a întocmit menage petru oficeri. Spre efectuirea acesteia atât Măjestatea Sa împĕratul, cât şi ministrul c. r. de resbel Bylandt Rheidt au spendat sume însemnate.

* (S'a eliberat din arest) *dr. Borş* ca fiind nevinovat în privirea atentatului în contra ministrului Brătianu.

* (O postă câneascâ). La uşa cafenelei „Kafé Schöja“ în strada principelui Rudolf din Budapesta, pe la 5 ceasuri după am. se arată în fie-care ḑi un câne mic şi aşteaptă cu rebdare, până când vre-un oaspe deschide uşa. Deschiḑêndu-se aceasta cânele la moment întră cu iuţală în cafenea, caută aici totdeauna pe acelaşi chelner, pre carele atâta'l trage de picior până când i atrage atenţiunea asupră'şi, şi nu se mişcă de lângă acesta, până când nu'i dă nesce jurnale. Chelnerul sciind ce vrea cânele de loc îi dă jurnalele cerute şi cânele în momentul primirei acestora se şi repede spre uşă, ca sĕ ease şi se duce apoi tot într'o fugă cu jurnalele'n gură până la domnul seu acasă, unde cu bucurie le predă acestuia.

Indreptare. In numerul 148 columna a două, pag. 1-a, în articulul „Noua lege advocaţială“ a doua alineă de dinsus, şirul al 3-lea, înainte de cuvêntul funcţionariu e de a se întepola cuvintele: „chiar şi“ şi apoi întregit sĕ se cetească: „şi dacă respectivul va fi chiar şi funcţiunariu comunal“ etc. etc.

In columna aceeaşi alinea a 3-a, în şirul al noulea e de a se sterge „a“ înainte de verbul „lucră şi face.“

Bursa de Viena şi Pesta
din 28 Decemvre 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	111.—	110.95
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	83.10	82.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.25	99.³/₂
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.80	86.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.50	126.½
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	97.—	96.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	95.50	95.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	95.—	95.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	94.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane.	95.25	95.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.25	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.—	73.—
Datorie de stat în argint . . .	73.80	73.80
Renta de aur austriacă	87.90	87.75
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.—	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	821.—	816.—
Acţiuni de credit austr. . . .	287.50	287.70
Acţiuni de bancă de credit ung.	263.50	263.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	107.75	108.—
Sorţi de regularea Tisei . . .	107.30	107.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.58
Napoleon	9.37	9.37
100 marce nemţesci	58.20	58.15
London (pe poliţa de trei luni) .	117.75	117.70

Economic.

Sibiiu 24 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu 6.80—7.80; grâu sĕcăreţ fl. 5.30—6.30.; sĕcară fl. 5.40—5 80; Orz fl. 3.60—4.; Ovĕs fl. 1.80—2.20; Cucuruz fl. 2.80—3.20; Mălaiu fl. 4—5: Cartofi fl. 1.60—2.; Semênţă decânepă fl. 5—6; Mazere fl. 9—10; Linte fl. 11—12: Fasole fl. 5.—5.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 14.; Slănină fl. 70—75 Unsoare de porc fl. 68.—75; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—34; Sĕu de luminări fl. 47—50; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 48—56.; Săpun fl. 36—40. fên pro 50 chilo fl. 1.80—2: Cânepă pro 50 chilo fl. 30-35. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 36—50 cr. carne de porc 40—44 cr.; carne de berbece 22—24 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Mediaş, 23 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu 6.50—7; Grâu sĕcăreţ fl. 5.60—6.; Sĕcară fl. 5.—5.30 Ovĕs fl. 2.—2.20; Cucuruz fl. 2.50—2.75; Sĕmênţă de cânepă fl. 3.50—4; Fasole fl. 5.—5.50 mazere fl. —.—.—; Cartofi fl. —2.; Fên fl. 1.10—1.30; cel vechiu; cel nou fl. ——; Cânepă fl. 24—28; Slănină pro 100 chilo: fl. 40—52; unsoare de porc fl. 60; Sĕu de luminări fl. 32—46; Spirt pro grad cr. 10; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 40— cr. carne de viţĕl 42 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 7 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost în câtva mai bine cercetat, ca cel din rêndul trecut. Timpul e escelent de frumos şi primăvăratic.

Estras din foaia oficială Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 4 Ian. imob. lui Vasilie Aldea în Sălişte; în 26 Ian. şi 26 Febr. imob. lui Carol Binder şi soţi în Sibiiu (trib.); în 6 Aprilie şi 6 Maiu imob. lui Nicolau Bărdaş în Scurei (judec. cerc. Făgăraş); în 19 Ian. şi 19 Febr. imob. lui Ioan şi Amalie Barth în Braşov (trib.); în 26 Ian. şi 25 Febr. imob. lui Ludovic Vajna în Covasna (judec. cerc.); în 1 Febr. şi 19 Martie imob. baronului Samoilă Horvath în Sântioana (trib. M.-Oşorhei); în 18 Ian. şi 18 Febr. imob. lui Dănilă Nagy şi soţi în Dej (trib.); în 24 Ian. şi 24 Febr. imob. lui Ioan şi Maria Fröhlich în Nocrichi; în 26 Ian. şi 26 Febr. imob. lui George Curta în Săsăuş; în 25 Ian. şi 25 Febr. imob. Catharinei Grübel în Sibiiu (trib.)

Nr. 208. 2—3

CONCURS.

Devenind în vacanţă parochia de clasa a III. Negrileşti-protopresbiteratul gr. or. al Solnocului I. prin moartea fostului preot Dimitrie Sighiartĕu pentru ocuparea ei se escrie concurs cu terminul până în 5 Ianuarie 1881.

Emolumentele împreunate cu această parochie sûnt:

a) Casa şi grădina de 1½ juger cu toate edificiile economice;

b) Porţiune canonică estravilană de 3 jugere.

c) birul 100 merţe mălaiu în grăunţe;

d) 100 ḑile de lucru cu palma;

e) stole usitate după deosebitele funcţiuni preoţesci.

Doritorii de a ocupa această staţiune de paroch au de a'şi aşterne suplicele lor in truite în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual pentru parochii până la terminul sus indicat subscrisului în Cs. Giurgesci posta ultimă Retteg.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Solnocului I.

Cs. Giurgeşti, 5 Decemvre 1880.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Constantin Bodea m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 223. 2—3

Prelungire de concurs.

După ce în urma concursului publicat în „Tel Rom“ Nr. 109. 110 şi 112 a. c. pentru ocuparea parochiei vacante de cl. III din Vulceşd cu filia Herepea, nu s'a ivit nici un concurent, prin aceasta se prelungesce terminul concursului până la 31 Decemvre a. c.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul prim.

Petiţiunile sûnt a se trimite la ppresbiterul *Ioan Papiu* în Deva.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 150. Sibiiu, Sâmbătă 20 Decemvre 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Telegraful Român“

întră la 1 Ianuarie 1881 în anul al XXIX al esistenţei sale, credincios programei sale cu care a întrat în anul 1853 în arena luptei. La 1867 i s'a mărit formatul şi acum de trei ani încoace apare, pe lûngă preţul de mai nainte, de trei ori pe septămână.

Basată pe trecutul şi pe înlesnirile care a făcut cetitorilor, Editura acestui diariu îşi permite a învita la

prenumeraţiune

şi pe anul următoriu 1881 pe lûngă condiţiunile ce sûnt arătate în fruntea diarului.

Acei p. t. domni, cari doresc a'şi înnoì prenumeraţiunea, precum şi acei ce vor voì a întra în numĕrul prenumeranţilor nostri, sûnt poftiţi a grăbì din vreme cu trimiterea preţului de prenumeraţiune până la 1 Ianuarie 1881 st. v., pentru ca Editura sĕ se scie orienta cu tipărirea esemplarelor.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Pe credit „Telegraful Român“ nu se espedează nimenui.

Editura „Telegrafului Român.“

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 19 Decemvre.

Nu este de mult de când diceam: „... un lucru ni se înfăţişează tot mai „mult, ca resultat din cele ce vedem „că se întêmplă în giurul nostru: sûn„tem deja intr'o crisă şi cu fie-care „di ne adûncim mai mult în crisă.“

Atunci n'aveam atâtea dovedi câte avem astădi. Diaristica maghiară de atunci încoace ne-a făcut tristul servit de a ne desbrăca de ori ce îndoială, că crisa înaintează şi se apropie din di în di mai mult de culme.

Astădi avem declaraţiunile diaristicei maghiare şi mai pe faţă de cum erau mai nainte. „Pesti Napló“ din ajunul sĕrbătorilor apusene spune apriat:

„Scim bine, că anii păcei de „acum nu vor ţinè de a puru„rea. În anii acestia însĕ sĕ maghia„risăm cu amêndouĕ mânile. „Crisa orientală este neîncungiurată. „Deslegarea definitivă a crisei acesteia „va fi împreunată cu mari sgu„duiri, cari vor sguduì şi pa„tria noastră. Atunci vom cum„pănì cât cumpănesce cultura şi na„ţionalitatea noastră.“

„Pesti Hirlap“ nu se sfiesce a declara naţionalităţilor din Ungaria resboiul faţă făţiş, propunênd într'unirea tuturor fracţiunilor parlamentare spre a combate naţionalităţile. „Fűggetlenség“ cere categoric maghiarisarea tuturor nemaghiarilor.“

Spicuirea în feliul acesta s'ar putè face mai departe. Însĕ noi credem că o parte din cetitorii nostri cunosc floricelele stilului în serviţiul maghiarisărei ca şi noi; eară în cât nu le cunosc tocmai aşa, scim, că şi din câte au avut ocaciune, a cetì în coloanele noastre, îşi pot face închipuire desevêrşită.

Dar diarele unguresci nu sûnt cel puţin consecuente. Pe când predică din toate puterile, că maghiarisarea este mântuirea şi scăparea Ungariei, mai pe aceleşi pagini constată, că politica bărbaţilor lor de stat este de vină la toate pustiirile, de care Ungaria este ameninţată.

Eată confusiunea, în care se adûncesce publicistica maghiară uitând până la conclusiune de premisele sale şi ignorând într'adins natura statului unguresc.

Naţiunile cele diverse, care aproape o miie de ani au trăit în Ungaria, bine reu, unele lângă altele, presa maghiară le face în secolul al XIX judecata de moarte din causă, că nu sûnt Maghiari. Presa aceasta, răpită de fanatismul, de care se vede, că este stăpânită, uită bagatelul, că naţiunile cele diverse ale Ungariei, cari Ungariei n'au făcut şi nu fac nici un reu ci mult bine, nu vor suferì, ca sĕ fie sterse din cartea vieţii numai aşa de dragul maghiarismului.

Mărturisirea cea naivă a diarelor cari inteţesc maghiarisarea, poate fi pentru naţionalităţi foarte instructivă. După ce a succes la 1867, a pune Ungaria pe base nouĕ constituţionale cu prerogative maghiare, diaristica merge cu un pas mai departe şi dictează moartea naţionalităţilor nemaghiare pe teritoriul coroanei unguresci. Ceva mai radical nu se poate în viaţa constituţională. Însĕ dispoşiţiuni radicale o rup mai totdeauna cu trecutul. Din nesuinţele radicalismului predicat cu atâta rîvnă transpiră aşa dară mai departe, că legăturile de stat basate pe dreptul public actual au sĕ fie deslegate. Într'astfel de nesuinţe ori ce om cu mintea întreagă trebue sĕ recunoască, că este implicată o sguduitură, a cărei sfêrşit nu se poate prorocì cu una cu două.

Ne reţinem dela şirul deductiv, care l'am putè face, dar putem în cea mai curată consciinţă afirma, că procedura diaristicei maghiare, aşa neînfrênată şi negândită cum este, duce la conflict între naţionalităţi şi Maghiari şi nu este eschisă posibilitatea unui conflict, din aceleşi consecuenţe, chiar şi între coroană şi Maghiari.

Noi pĕtrunşi de simţul de loialitate către tot ce este legal, ne înfiiorăm şi numai când cugetăm la urmările predicelor, ce se fac din partea foilor maghiare cu atâta uşurinţă.

În loc de pefecţionarea constituţionalismului spre a fi mulţămite toate neţionalitaţile, în loc de a demonstra Europei şi lumei, că diversitatea naţionalităţilor; nu este pedeca pentru întregitatea unui stat: ni se spune mereu: nu mai făcênduve Maghiari mai pudeţi trăì în statul, unde noi sûntem cei ce au cuvêntul cel dintâiu. Va se dică din o lipsă dictată de ordinea de lucruri se deduce un drept capital: numai cei ce au cuvêntul dintâiu pot sĕ trăiască.

Instrucţia aceasta serioasă şi periculoasă totodată sĕ nu o trecem cu vederea.

Ce vor face celelalte naţionalităţi nu scim, cu toate că ar trebuì sĕ ne interesăm şi de aceasta. Dar ori ce ar face celelalte naţionalităţi, noi în faţa ameninţărilor dilnice trebue sĕ ne punem în posiţiune, nu de a ataca, dar de a apĕra cu demnitate esistenţa noastră naţională împreunând cu această apĕrare şi respectarea a tot ce este legal.

Ar fi un pĕcat neertat, când am mai închide urechile faţă cu ameninţarea, ce ni se face neîncetat.

Când vor afla organele maghiare cuvêntul nostru firm şi hotărît se vor mai gândì şi vor mai slăbì cu ameninţările.

Ba gândim, că vor venì la atâta pricepere, încât sĕ afle şi ele o cale, prin care sĕ poată ajunge toate naţionalităţile la o bună înţelegere.

Nu vor vrea sĕ înţeleagă şi nu vor vrea sĕ înţeleagă nici acei ce spriginesc organele maghiare, vina nu va fi şi a noastră, când crisa va cresce şi se va deslega nefavorabil.

⁂

Toate foile maghiare se ocupă cu predilecţie de o causă nouă, carea este: a se maghiarisa numele de familii. De curênd se ţinu în Budapesta un feliu de meeting de industriaşi, compus mare parte din Maghiari neofiţi (jidani) în care se recunoscu importanţa cea mare a maghiarisării numelor şi se decretà sĕ se ceară dela regim stergerea tacsei timbrale de 5 floreni, la carea sûnt supuse petiţiunile pentru licenţie de a'şi putè schimba cineva numele.

Noi am vedè pela noi numai un curs natural al lucrurilor, dacă s'ar satisface petiţiei din cestiune, însĕ aşa: ca ertarea tacsei sĕ aibă loc numai atunci, când cineva doresce sĕ'şi maghiariseze numele, ear pentru despăgubirea erariului sĕ se arunce totodată o tacsă anuală de câte 5 fl. sau şi mai mult pe toate acele familii, cari vor cuteza în viitor a purta nume nemaghiar. Aşa, apoi se va fericì ţeara.

⁂

„Magyarország“ reflectând la forma bancnotelor nouĕ de 10 floreni, ce vor sĕ între în cerculare, nu'şi poate denega plăcerea de a constata: că în acele bancnote nici un cuvênt nu se află tipărit în alte limbi, fără numai în cea nemţască şi ungurească. Antaganism patriotic faţă cu Kossuth, care pe

FOIŢA.

Iosif Hodoşiu.

Ca fulgerul de iute sĕ 'ntinde trista veste
Dela Carpaţi la mare, la Dunăre, la Prut,
C'al patriei luceafăr Hodoşiu vai! nu mai este,
Martirul Naţiunei din lume-a dispărut!

O! Fraţi din toate ânghiuri, Români cu suflet mare,
Cerniţi a voastre inimi şi plângeţi necurmat,
Şi saci de cenuşe purtaţi toţi pe spinare,
Căci perderea făcută nu e de reparat!!...

Şi voi urmaşe demne-a Matroanelor Latine,
Din sinul vostru smulgeţi regrete şi suspine,
Cu albe lăcrimioare ghirlande împletiţi;

Săpaţi în peptul vostru nemuritorul nume
„Hodoşiu“ ce'n vecînicie va străluci în lume,
Memoria'i eternă în suflet v'adînciţi!

Roma, 9/21 Decemvre 1880.

H. Rheinstein.

Ad Maecenatem.

Mecenate iubite, din regi coborîtor,
Tu dulcea mea podoabă ş'al meu spriginitor;
Sûnt oameni ce cu rîvnă se 'ntrec şi au de falã,
Ca pulberea Olympă în goană triumfală
Cu carul s'o ridice, şi dacă au noroc
De nu lovesc în strajă*) cu roţile de foc
Şi iau după isbândă a gloriei cunună,
Se cred de o potrivă cu Deii d'impreună
Stăpâni pe lumea 'ntreagă! Un altu'i fericit
Când gloatele Quirite sĕ'l urce s'au grăbit
La cea 'naltă treaptă; ear celalalt nu are
Mai preţioasă grijă, decât dacă 'n hambare
A adunat tot grâul din Libia cules.
Acel ce fericirea la ţară 'şi-a ales
Şi singur îşi lucrează moşia părintească,
Sĕ'i dai ori ce comoară nu'l faci sĕ'şi părăsească
Ogorul, ca sĕ plece de spaimă grea cuprins
Cu vasul sĕ mĕsoare al mărilor întins.
Când negustorul vede furtuna răpedită
Din Afrića în luptă cu marea rĕscolită,
Atunci pĕtruns de teamă, el laudă mereu
Odihna şi câmpia de lûngă satul sĕu;
Dar vêntul se alină şi marea'i stêmpĕrată,
El grabnic ear îşi drege corabia stricată
Şi pleacă, sărăciei nevrênd a se 'nchina.
Din cupe cu vechiu Massic, câţi earăş n'ar gusta
Şi bucuroşi la umbră întinşi pe earba verde
Lûngă isvorul sacru şi dulce, nu 'şi-ar perde,
Lipsiţi de ori ce grijă, o parte dintr'o di?
La mulţi le place oastea, li-e drag a audì
A trimbiţelor glasuri, fanfarele sunate
Şi cruntele rĕsboaie de mame blăstĕmate.
De tinera'i soţie uitând cel vênător,
Sub ceriul cel de ghiaţă stă vecînic pânditor,
Sĕ treacă-o căprioară, de cânii sĕi vĕdută
Ori un mistreţ ce scapă din mreaja'i desfăcută
— Cu edera pe frunte, odorul închinat
Poeţilor, cu Deii la cer m'am ridicat! —
De gloate mĕ desparte cântările uşoare
Dintre Satyri şi Nymfe în crângul cu rĕcoare,
Atât cât Euterpe din fluer va cânta
Şi lira'i Lesbiană Polymnia'mi va da.
Pintre poeţii lirici, fă'mi loc dacă voesci,
Sĕ mĕ ating cu capul de stelele ceresci,

Oraţiu, Cartea I. Oda. I.

„Convorbiri literare“. Ascanio

---

*) Prin strajă se înţelege aici o barieră de lemn, pusă ca sĕ arete, până unde se putea face alergarea. Latinesce — *meta*.

bancnotele sale din 1848—1849 a suferit şi alte limbi!

* * *

Oui bene distinquit, bene docet. Pre'„Kelet“ îl prind frigurile pentrucă în blanchetele de conscripţie regnicolară se află şi rubrica pentru „alte limbi ale patriei“ şi ḑice: că în Ungaria numai limba maghiară e limba patriei (hazai nyelv) ear toate altele sûnt numai limbi usuate în ţeară (az országban divó nyelvek). — Male docet!“

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Decemvre.

„Pester Lloyd“ de Joi ia notıţă despre împregiurarea, că pasiviştii români din Transilvania la alegerile cele mai de aproape vor păşì activ şi se provoacă la „Gazeta Transilvaniei“, ca la „organul oficial al pasiviştilor români din Transilvania.“ Ne este prea cunoscută oficiositatea organului unguresc, tipărit nemţesce, încât se nu luăm, la rêndul nostru, şi noi notiţă de interesul ce'l arată faţă cu atitudinea politică a Românilor. O dorinţă trebuie sĕ esprimăm la acest loc, relativ la înteresarea, ce o vedem redeşteptată în cercurile unguresci de toată seama, faţă cu presumtiva mişcare a Românilor, şi aceasta este, că Românii întrând în rolul onorific de a'şi apĕra interesele, sĕ fie toţi, până la unul, la înălţimea misiunei.

În Budapesta şi London a atras atenţiunea „povoiul“ de decoraţiuni, ce are sĕ se descarce înainte de încheiarea anului în Constantinopole şi în Bucuresci. Deosebită atenţiune atrage distincţiunea, ce are sĕ facă sultanul dând mai multe decoraţiuni unor bărbaţi de stat ai României. Se ḑice că prin aceste sultanul va esprima mulţămita pentru propaganda, ce România a cultivat între Românii din Macedonia, pentrucă prin aceasta s'au subtras mai multe districte turcesci agitaţiunilor grecesci şi sêrbesci. Un coresp. din Bucuresci, scriind la „Times“ despre aceste şi despre propaganda Macedo-română, nu poate sĕ nu o numească Don-Quixoterie şi sĕ nu amintească şi de visul unui regat reorganisat român, în care sĕ fie încorporate şi Bucovina, Basarabia, părţi din Transilvania şi Bănat la patria-mamă. Cor. şi „P. Ll“ numesc visul absurditate. Ne mirăm, că nu se satură odată, mai cu samă ḑiare ca „P. Ll.“, de a zugrăvì năluca aceasta pe părete. Căci pe cine vrea sĕ sparie cu ea?

Despre conscripţiunea poporului.

În virtutea art. de lege LII din anul 1880 s'a ordinat deja o conscripţiune generală a poporului de pe teritoriul ţĕrilor coroanei ungare. Conscripţiunea se va efectuì după starea populaţiunei din 31 Decemvre 1880 şi se va termina în ţeara întreagă între 1 şi 10 Ianuarie 1881 fără nici o întrerupere. Spre acoperirea speselor de împlinirea conscrierei poporului s'a deschis ministeriului de agricultură, industrie şi comerciu un credit estraordinariu de 150,000 fl. din cari 50,000 fl. cad în sarcina budgetului din anul 1880.

Spre scopul conscrierii s'a şi împărţit foi conscripţionale albe pentru genul masculin şi vinete pentru genul feminin spre inscriere.

Fie-care individ, ce se află în viaţă în 31 Decemvre 1880 este îndatorat, a se inscrie în foaia conscripţională primită încă din 28 Decemvre a. c., şi dacă nu e în stare, precum sûnt pruncii mici şi cei ce nu sciu scrisoare, foaia o scrie capul familiei sau un membru din familie, sau stăpânul casei şi eventual agentul denumit spre acest scop prin decret special. Foile conscripţionale se adună de stăpânul casei şi se înduc apoi de dênsul în „lista domestică de adunare“ după prescrisele emanate spre acest scop în toate limbile patriei.

Tot odată cu conscrierea poporului este a se face şi conscrierea locuinţelor şi a unor animale, ce se ţin de proprietatea casei, sau a comunităţii familiare, precum sûnt vitele cornute, oi şi capre.

În instrucţiunile date spre scopul unei esacte efectuiri a acestei conscripţiuni de mare importanţă, sûnt puse posibilele întrebări:

Faţă cu relaţiunile speciale, ce domnesc în Transilvania, ar putè venì omul în unele casuri în dubietate la conscriere. Atari sûnt:

1. Ţiganii Corturari, cari nu au nici un căpĕtâiu, emigrând vara din sat în sat şi lăsând de multe ori după ei urme de crime, ear' peste earnă se aşaḑă ici colo la capete de sate şi prin păduri în bordeie sau colibi de pământ, pre care cât se desprimăvează, le părăsesc pentru totdeuna.

Unde au de a se conscrie acesti corturari?

Rĕspuns: În aceea comună, pre a cărei teritoriu se află aşeḑaţi în 31 Decemvre 1880 au de a se conscrie după prescrisele legei, firesce lista domestică de adunare va trebuì a cuprinde în sine însemnarea starei acesteia abnorme.

2. Unde se vor conscrie Ciobanii care se află cu oile la ernat pe hotar străin de al comunei stăpânilor lor însĕ totuşi în patrie? Atât ciobanii cât şi oile de sub grija lor, sûnt de a se conscrie în comuna, pe a cărui teritoriu în patrie se află în 31 Decemvre 1880.

3. Dubie poate fi sub împregiurări întrebarea: sĕ se conscrie ori nu şi casele pustii, cari poartă numĕr conscripţional, a căror proprietari însĕ nu trăesc în comună, ci se află de esemplu în România?

Se înţelege că conform sensului instrucţiunei şi atari case trebue sĕ se conscrie respective sĕ se inducă în lista domestică de adunare în rubricele respective.

Ori ce fel de întrebare dubie în această afacere, ne rugăm sĕ ni se astearnă spre rĕspundere şi lămurire, ceea ce bucuros o facem, numai ca sĕ ajutăm scopului nobil, la care voesce statul a ajunge pe calea aceasta.

Retipărirea cărţilor bisericesci.

Raportul,

privitoriu la revisuirea şi editarea cărţilor bisericesci, presentat comisiunei sfântului Sinod de preasfinţitul Melchisedec, Episcopul de Roman, în sesiunea de toamnă a anului 1880.

(Urmare).

Subscrisul 'şi-a pus deci întrebarea: bine este a ne grăbì ca sĕ introducem în cărţile bisericesci această desbinare a literaţilor nostri, această confusie ortografică, această anarchie destructoare a unităţei limbei noastre naţionale?

Nu este mai bine a temporisa, aşteptând stabilirea unui sistem unitar de ortografie a limbei române, chiar dacă aceasta ar fi reservată generaţiunilor viitoare de a o vedè; eară până atunci Biserica, cu literatura ei divină, sĕ continue a merge pe calea bătută şi stabilită de strămoşii nostri, cale sigură şi scutită de toate pericolele rĕtăcirei? Subscrisul crede că: respunḑênd negativ la ântâia întrebare şi afirmativ la a doua, face cel mai mare serviciu Bisericei şi limbei noastre naţionale, propunênd comisiunei Sfântului Sinod manţinerea alfabetului vechiu pentru cărţile biseicesci române şi pe viitor.

Prelângă confusia ortografică ce a resultat în literatura noastră dela adoptarea alfabetului latin, mai sûnt şi alte consideraţiuni pentru cari Biserica trebue sĕ păstreze pe cel anterior.

Toate producţiunile noastre literare, fie traduceri, fie originale, în curgere de 300 de ani, de când a început a se cultiva limba noastră naţională, sûnt scrise cu alfabetul cirilic. Tot ce au cugetat şi au lucrat predecesorii nostri pe tĕrêmul intelectual moral şi naţional este espus în acele cărţi, cari compun o bibliotecă de mii de volumuri, parte tipărite, parte manuscrise. Inteligenţa noastră nu trebue sĕ ignoreze acele opere. Ele trebue sĕ'i fie călăuză întru toate, mai ales in studiul şi cultura limbei şi a istoriei naţionale. Căci cu acel alfabet sûnt scrise documentele cari umplu archivele noastre publice şi particulare, precum şi toate inscripţiunile noastre monumentale. Dela introducerea alfabetului latin, trebue sĕ mărturisim cu durere, că citirea acelor cărţi şi scrierea s'a negligiat cu totul şi se găsesc o mulţime de tineri din scoala nouă, cari nu sciu sĕ citească pe cărţile scrise şi tipărite cu litere cirilice; ba unii cred chiar că ar fi o laudă pentru dênşii declararea că nu sciu citì cu litere cirilice, ceea ce însemnează ca cum cineva s'ar declara singur pe sine străin de ţeară şi de naţiunea sa. Această greşită cale este cu atât mai păgubitoare şi mai primejdioasă pentru Biserică şi pentru servitorii ei presenţi şi viitori.

Toată literatura bisericească cu care ei trebue sĕ se ocupe cu deosebire, precum: Sânta Scriptură (Biblia), scrierile sânţilor părinţi şi dascăli ai Bisericei, despre dogmele şi morala creştină, scrieri din cari o mare parte sûnt traduse în limba română; diferitele ediţiuni ale cărţilor cultului divin, vieţele sânţilor, cărţi de predică, despre ascetică, unele tipărite, altele manuscrise, toate foarte necesare pentru cultura teologică şi bisericească a clerului, sûnt scrise şi tipărite cu litere cirilice. Dacă s'ar tipărì cu litere latine numai cărţile trebuitoare la cult, citirea cu cirilice s'ar părăsì şi uita în curênd şi clerul nostru ar fi lipsit de o mulţime de isvoare, din cari trebue sĕ se îmbogăţească cunoscinţele sale teologice, morale şi istorice.

Chiar astăḑi, elevii din seminarii cei mai mulţi învaţă a cetì cărţile bisericesci după ce es din seminariu, fiindcă nu li se acordă chirotonia până ce mai ântâiu nu vor învăţa a cetì bine pe cărţile bisericesci. Este dar neapĕrat ca cărţile bisericesci sĕ continue a se tipărì şi pe viitor cu alfabetul cirilic, pentruca măcar clerul sĕ nu fie nevoit a părăsì cartea din trecut, a o continua şi a o preda generaţiunilor viitoare. Altmintrea se va întêmpla cu cărţile noastre anterioare, ceea ce s'a îmtêmplat oare când cu cărţile slavone, manuscrise şi tipărite ne mai înţelegêndu-le nimeni, le-au nimicit, orì le au dăruit pe la străinii iubitori de anticuităţi. Voim dar ca Biserica noastră sĕ fie în această privire o archivă vie a monumentelor noastre literare din trecut.

Altă consideraţie în favoarea manţinerei alfabetului cirilic, este că cărţile noastre bisericesci şi pe viitor trebue sĕ fie mijlocul pentru păstrarea unităţei noastre naţionale prin limbă. Cărţile aceste trebue sĕ poată fi întrebuinţate de toţi Românii de pretutindinea, ca şi în trecut, ori unde s'ar cere. Sûnt o mulţime de Români în Rusia, în Serbia, în Bulgaria, în Turcia etc., cari îşi procură cărţile bisericesci din România. Cât de mare lipsă de cărţi bisericesci au Românii de pe acolo, se constată din următorul fapt recent. Pe la anul 1873, Românii din câteva comune române din Bulgaria, avênd biserică şi preoţi românesci, nu aveau cărţi bisericesci române. Ei s'au adresat la consulul rusesc din Rusciuc, rugându-l ca sĕ le procure asemenea cărţi de unde scie el. Consulul s'a adresat cu cererea la consulatul general din Bucuresci. Acesta la rândul sĕu, s'a adresat la ministrul de esterne din Bucuresci, carele atunci era rĕposatul G. Costa-foru, cerênd a'i procura asemenea cărţi din România. Ministrul, negăsind asemenea cărţi, n'a putut îndeplinì cererea, şi consulul general a raportat casul guvernului rusesc cu propunerea ca: cărţile bisericesci pentru Români sĕ se tipărească în Rusia, de unde sĕ se trămiţă la trebuinţă-le Românilor cărţi românesci, precum se trămit şi Bulgarilor cărţi slavone, Românii din ţerile slave se servesc în scriere cu alfabetul cirilic şi nu cunosc pe cel latin. Dacă noi am tipărì cărţile bisericesci cu acest alfabet din urmă, ele n'ar mai putè servì la trebuinţele lor religioase, şi biserica română de acolo va fi silită sĕ se slavoniseze, ori greciseze. Ba încă cărţile cu litere latine în acele locuri ar da un puternic motiv rĕu-voitorilor de a le înfiera: ca contrarie ortodocsiei şi conducĕtoare la unitatea religioasă, adecă la papism. Şi astfel de rĕu-voitori neamul nostru are mulţi în toată vecinătatea.

Este încă şi o consideraţiune pe care o putem califica de politică bisericească, căci şi Biserica totdeauna a avut şi trebue sĕ aibă politica sa religioasă, pe care apostolul o numesce „iubirea frăţească cătră cei de o credinţă.“ Biserica română a primit dela Biserica greacă ortodocsă alfabetul cirilic împreună cu toate popoarele slave ortodocse, şi până acum l'am păstrat în Biserică împreună cu toţi coreligionarii nostri, ca pe o relicuie sacră din timpul apostolatului creştinesc. Lăpĕdarea lui acum din Biserică ar putè deştepta în coreligionarii nostri Greci şi Slavi o mare bănuială că noi tindem a ne apropia de biserica latină şi voim a rupe treptat legăturile noastre istorice comune cu dênşii în cele bisericesci. Simţĕmêntul religios ca şi cel naţional este foarte susceptibil.

Această bănuială cu atât mai vêrtos poate avè oare-care aparenţă de adevĕr la dênşii, căci, dintre toate diferitele biserici române ce esistă astăḑi în diferite ţĕri, numai Biserica Românilor uniaţi dela Blaj, în Transilvania, a tipărit o parte din cărţile române bisericesci cu litere latine, adoptând limba şi ortografia etimologistă Cipariană. Toţi metropoliţii şi episcopii români ortodocsi din Austro-Ungaria, de şi în cancelariile lor şi în scrierile lor literare se servesc cu alfabetul latin, nici unul n'a întrodus în cărţile serviţiului divin acest alfabet.

Vom amintì aici cu deosebire pe fericitul întru amintire Înalt Prea Sânţitul Metropolit al Ardealului Andreiu Şaguna, reposat acum de câţi-va ani, pe acest bărbat distins prin erudiţiune şi zel pastoral şi, prin urmare, iubirea de neamul seu românesc, pre restauratorul Bisericei ortodocse a Românilor din Ungaria, care de mult era dĕrĕmată şi căḑută prin intrigele duşmanilor bisericesci şi politici; pe acest bărbat cunoscut şi stimat de toată biserica ortodocsă pentru învĕţătura şi vrednicia sa. Acest mare bărbat, carele a trăit în Transilvania printre literaţii Români de acolo, unde s'a început mişcarea românească de a adopta scrierea latină în locul celei cirilice, a stat un timp privitor la această mişcare naţională, şi cele dintâiu scrieri ale sale le-a publicat cu litere cirilice, apoi a adoptat şi el scrierea latină în operile cele din urmă, precum în **Compendiul dreptului canonic,** *în* **Enchiridiul canoanelor apostolice şi sinodale,** *în* **Pastorală** *etc. Însĕ în cărţile propriu ḑise bisericesci sau ale cultului, precum: Biblia, Mineele, Octoichul, Triodul,* *Penticostarul, ş. c. nu a credut că este bine a adopta acest alfabet, ci a păstrat vechiul alfabet cirilic, şi aceasta tocmai când contimporanul seu Şuluţ, Metropolitul Uniat, a întrodus alfabetul latin în cărţile bisericesci române, cu cari se servesc Uniaţii.*

Metropolitul Şagnna nu a urmat pe Şuluţ, a luat ediţiile cele mai bune şi mai noue, cari sûnt acele din Mănăstirea Neamţului, şi, cu mici înlocuiri ale unora din cuvintele slavone neproprii audului românesc, precum: **popor** *în loc de* **norod-binecuvêntare** *în loc de* **blagoslovenie, teologie** *în loc de* **bogoslovie** *ş. a. le-a reprodus în tocmai, şi cu această ediţie a Prea Sântului Şaguna, se întimpină pănă astădi trebuinţa de cărţi bisericesci în toate bisericile române.*

Nu trebue sĕ scăpm din vedere şi acea împregiurare că o mare parte din bisericaşii nostri, mai cu seamă cei de pe la sate, preoţi şi dascăli precum şi cei din noua provincie românească Dobrogea, nu sciu sĕ cetească scrisoarea latină.

Prin urmare, cărţile tipărite cu alfabetul latin ar remânè pentru dênşii închise şi de nici un folos pentru serviţiul religios. Resultă din aceste că Biserica noastră română ortodocsă trebue sĕ conserve şi de acì înainte încă pentru mult timp alfabetul cirilic pentru cărţile bisericesci, ca unul ce este foarte adaptat la limba noastră, uşor de învĕţat; carele ne leagă cu tot trecutul nostru literar şi cu istoria culturei şi desvoltării limbei noastre; care singur poate conserva unitatea limbei şi pronunţia nealterată, şi înlesnesce întrebuinţarea cărţilor bisericesci române de către toţi Românii, ori în ce ţĕri ar fi locuind ei. Pe lûngă dênsul, fără nici o împedecare, se va întrebuinţa alfabetul latin în toate scrierile de ori ce altă cuprindere, afară de cărţile bisericesci cari sûnt trebuitoare la sĕvêrşirea cultului religios. (Va urma.)

Raportul

ministrului Dimitrie Sturza asupra proiectului de rĕspuns la discursul tronului, cetit în şedinţa senatului României dela 1 Decemvre.

(Încheiere.)

Sa dat dispositiunilor constituţionale trup şi suflet. Graţie Domnitorului, dinastia astădi viează, ecsistă. Şi acì Carol I a arĕtat că el este la înălţimea posiţiunei ce ocupă. Ear nobila abnegaţiune a graţioasei noastre Suverane este mai presus de toată lauda. Suveranti nostri au pus la o parte orice simţeminte personale, ori ce speranţe ale inimei lor, dinaintea datoriei de suverani, care le dicea, că trebuea sĕ asigure în faptă României monarhia ereditară, fundată de Constituţiune. Precum junele Principe de Hohenzollern a scăpat, în 1866, România de un resbel civil şi de o dărîmare certă prin decisiunea sa de a primì coroana, ce i se oferia şi prin apariţiunea'i curagioasă pe teritoriul român în momentul cel mai critic; — asemenea astădi în 1880, Carol I. nimicesce ori ce incertitudine, şi întăresce, sĕ dea a Tot Puternicul pentru vecie, edificiul Statului Român, fundat cu atâta laboare, cu atâtea sacrificii, cu atâta iubire şi atâta devotament.

Dacă e un spectacol totdeauna plăcut, de-a vedè cum un om, în relaţiuni ordinare ale vieţii, 'şi îndeplinesce cu sfinţenie şi punctualitate datoriile sale; o bucurie sufletească, de un ordin cu mult mai înalt sĕ resimte, când o scrupuloasă îndeplinire a datoriilor se vede la acela, care ocupă în Stat cea mai înaltă posiţiune, la acela, ale cărui fapte în bine sau în rĕu au o influenţă netăgăduită, adesea decisivă, asupra tuturor cetăţenilor.

Sûnt patru-spre-dece ani trecuţi, de când Carol I s'a suit pe tronul României. Însemnate sûnt progresele făcute de ţară în acest timp. Mari şi grave au fost şi evenimentele, ce au trecut peste noi. Toate însĕ dovedesc, că naţiunea nu putea face în 1866 o alegere mai norocoasă a Suveranului ei. Noi o scim şi o simţim. E momentul ca sĕ spunem, ca şi în afară sĕ se scie, că noi o recunoascem aceasta pe deplin.

Respectul legilor este basa ecsistenţei şi-a viitorului unui Stat, fundamentul desvoltărei sănĕtoase a unei naţiuni. Toţi cetăţenii consciencioşi, şi cari sciu a se pune deasupra fluctuaţiunilor de partidă trebue sĕ declare, că Constituţiunea, legea fundamentală, are în Carol I ântâiul, cel mai energic şi cel mai virtuos susţiitor şi aperător. El arată acì tuturor, din înălţimea Tronului, calea de urmat.

A'şi devota viaţa binelui public, este o întreprindere, pe cât de frumoasă, pe atât de grea. Indatinat sĕ gândesc oamenii numai la onorurile şi plăcerile acestei misiuni, nu şi la marile îndatoriri, ce sûnt legate de ea. Cu cât mai sus stă un bărbat de stat în posiţiunea şi înfluenţa sa, cu atât mai grea este îndeplinirea cerinţelor, ce i se adresează lui din toate părţile. Suveranului unei ţĕri însĕ i se cere o muncă, constantă, egală, fără repaos. Bărbaţii politici 'şi pot acorda repaosuri timporale. Suveranul se odihnesce de munca ce ş'ia împuns, numai când se coboară în mormênt.

Toţi cari au avut ocasiunea, a lucra cu Domnitorul sau a urmărì traiul sĕu, sciu că diua întreagă şi toate dilele anului sûnt întrebuinţate de dênsul in mod constant şi esclusiv la afacerile de Stat. Cunoscinţa sa de oameni şi de lucruri, cugetarea sa continuă şi ocuparea sa minuţioasă cu interesele şi afacerile ţĕrii, studiele sale asupra istoriei şi politicei generale şi speciale a statelor:—eată plăcerile lui Carol I. Se poate dice în adevĕr despre dênsul, că El se consideră ca şi Frederic, străbunul sĕu cel mare ca ântâiul servitor al Statului, precum el este ântâiul cetăţean în îndeplinirea consciencioasă şi prevĕdĕtoare al înaltelor sale datorii. Aceasta a şi creat lui Carol I în afara de ţară o posiţiune atât de respectată, în cât nunumai că ea e recunoscută de bărbaţii însemnaţi ai Europei, dar a şi produs pentru ţară fructele sale. Putem şi trebue sĕ mărturisim francamente şi lealmente, că, dacă în ultimul resbel, România a putut plutì deasupra marilor dificultăţi de cari eram încongiuraţi, păstrând guvernul naţional şi libertăţile publice, — aceasta o datorim lui Carol I. Numai lui Carol I. şi nici unui altuia putea împĕratul Alecsandru al Rusiei sĕ încredinţeze unul din comandamentele cele mari ale propriei sale armatei şi numai astfel s'a făcut putincioasă separaţiunea armatei românesci de armata rusească, şi prin urmare şi succesele ei personale, bine accentuate şi certe, astădi necontestabile. Numai sub conducerea lui Carol I am putut ajunge cu o aşa mare repediciune la ţelul dorinţelor noastre, la îndependenţa României, la stima şi încrederea, ce are Europa în patria noastră.

Dacă ne uităm la viaţa privată a Domnitorului, ea poate servì tuturora de esemplul strălucitor. Moralitatea şi religiositatea, munca şi seriositatea domnesc în palat, şi acesta este un mare lucru pentru ţară şi popor.

Repet dar: Şi în cestiunea succesiunei, Domnitorul 'şi-a făcut datoria pedeplin, dupăcumse cerea aceasta de înalta posiţiune, ce ocupă şi de disposiţiunile speciale ale Constituţiunii. Cautà sĕ'i fim recunoscĕtori, că a asigurat ereditatea Tronului, de astădi înainte inconjiurat de principi români. Cautà sĕ'i fim recunoscĕtori, că a pus ţara la adăpostul sguduirilor şi sfăşierilor interne, la adăpostul desordinei şi-a anarchiei, şi ne-a dat astfel adevĕrata îndependenţă.

Cu acest act se închee un capitol important al istoriei noastre moderne. Mult şi matur s'a cugetat, s'a întreprins şi s'a lucrat în acest timp de-o generaţiune viguroasă şi inimoasă. Fiecare an zăresce falangele atât de tari şi de energice ale acelei generaţiuni, căreia 'i datorim ceea ce am devenit astădi. De-ar servì de esemplu generaţiunii cele noĕ viaţa acelor bărbaţi, neinteresanţi lipsiţi de egoism, de iubire şi de grija de sine, de goana onorurilor şi a câştigului neiertat, depărtaţi de materialismul înjositor, dedaţi unor ţeluri înalte, nobile ideale, devotaţi cu desĕvêrşire ţĕrii şi datoriei lor! Fie ca noua generaţiune sĕ înţeleagă, că în mânile ei sûnt depuse onoarea şi viitorul ţĕrii, şi că simţimĕntul, care trebue sĕ o conducă în cugetările şi în faptele sale, nu este acela al desfătărilor şi al nesaţiului de câştig, ci acela al datoriilor pentru ale cărora indeplinire viaţa omenească e totdeauna prea scurtă, ci acela al unui devotament nemărginit şi necondiţionat pentru binele patriei.

Actul, care închee acest capitol al istoriei noastre, e un act însemnat, care trebue sĕ înveselească inima fiecărui Român din toate punctele de vedere.

Orice vijelie va venì de-acum înainte asupră-ne putem fi linistiţi, căci n'avem de cât a ţinti ochii nostri cu decisiune şi virtute la stindarul ţĕrii, ţinut cu mână puternică de Carol I şi de dinastia sa, n'avem de cât sĕ urmăm cu bărbăţie acest stindard, strigând — *România şi Carol!*

Raportor D. Sturdza.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Din apropiarea Crişului alb.

Zarand Decemvre 1880. În Nr. 143 al „Tel. Rom.“ aţı binevoit, D-le redactor, din ansa unei corespondenţe din părţile Zarandului, a scrie un articul de fond, în care, cu colorile cele mai vii, se descrie isvorul celor mai multe şi mari rele la poporul nostru şi chiar la începutul acelui articul aţi declarat, că acea corespondenţă „o mai reservaţi între reservate.“ Scim noi — cei de pe acì — apreţia acel articul al D-Vstre şi chiar şi motivele, cari v'au îndemnat a ţinè în reservă acea corespondenţă; dar, durere, am esperiat, că în cele mai multe casuri, în această afacere, astfel de articule au soartea „glasului ce strigă în pustie.“ Scandalele în acea comună se continuă şi încă în mĕsuri mai mari, — apoi acolo nu „reverenda“ face proselitism ci „fracul“, ear' scopul — desbinarea locuitorilor români în afaceri politice — e mai ajuns. Noi aşa credem pe acì, că despre toate aceste Venerab. ordinariat n'are nice o cunoscinţă, căci, între alte multe scandale, nu credem ca un ordinariat — un episcop, fie şi unit, ar încuviinţa a se sĕvêrşì sf. liturgie într'o casă şi încă în casa cea mai înmorale din acea comună, căci proprietarul şi locuitorul acelei case, un măestru reformat în toată privinţa depravat, ţine concubină, mai scie Dumnedeu de ce confesiune. Aceasta e faptă! 'Şi poate închipuì ori şi cine, ce se întêmplă în acea comună. Pentru aceea Vĕ rog, dle redactor, binevoiţi a publica acea corespondenţă ca astfel pe calea publicităţei, doar ar venì aceasta la cunoscinţa vener. ordinariat respectiv, de unde, ori ce om voitor de bine crede, că se va pune capet sau la din contră sĕ nu mai servească necunoscinţa de mantauă.

„Arĕtări“ preste „arĕtări“ s'au făcut la „forul competent“ pentru abusuri asupra preotului unit din Bucuresci, căci înmormêntează, botează, cunună etc., credincioşi gr. or. dar până unde au mers? unde s'au oprit? nimenea nu poate scì; nice barem umbră de resultat nu se vede!

Nu e destul numai acì în comuna aceasta, schînteile începură a sărì şi pe casele vecine, şi în comunele învecinate încep a se vedè semne de demoralisare şi „nemernici“ sûnt destui, de oprit nu'i opresce nime, ba tacite se par, a se încuragia, d. e. în comuna Luncoiul de sus în acest an s'a făcut o desbinare, până în 8 familii s'au „dat uniţi.“ Sĕ fi vĕdut la scandale, preotul cel unit, care locuesce în altă comună, a şi acusat mai mulţi „neuniţi“ la criminal căci 'l-ar fi insultat, când a înmormêntat un credincios al seu. — Te doare inima, când vedi mergênd cu droaia la Baia de Criş la judeţul reg., locuitorii din Luncoiul de sus, unii acusatori alţii acusaţi şi alţii martori, cari toţi până acum trăiau în cea mai frumoasă armonie, eată urmările proselitismului în frac“! Cutezarea merge mai departe. În dilele aceste s'a înmormêntat un prunc al preotului gr. or. de acì, — Luncoiul de sus. — Un individ „unit“ care voiesce sĕ fie „popă“ vine şi când sĕ cânta prohodul începe, cu pălăria în cap, a cânta şi el în ton batjocoritor şi dă ansă la scandale şi turburări! Pentru această insultă respectivul preot cere satisfacere dela judeţul reg. De nou cu droaia la Baia de Criş!! Unde e liniscea locuitorilor din acea comună? Ce se mai dic de religiositatea şi moralitatea acestor locuitori?! Poftim dar, Dlor uniţi, vedeţi D-Vstră reul? Şi cine lucră acì? Din corespondenţa ce o aveţi „între reserve“, care de nou Vĕ rog sĕ-o publicaţi, se vede apriat „fracul“, sau dacă vrei altmintrelea, stimate cetitor, „pintenii“, nu „reverenda.“ Încă una:

Într'o comună pe aci murì în aceste dile un preot gr. or. şi când li se spuse poporenilor, şi cetì §§-fii din „Regulamentul pentru parochii“ referitor la intregirea postului de paroch, numai decât esclămară: „dacă nu, lesne'i a face şi noi ca Crisciorenii, Luncoenii şi Minti-enii.“ Acum se vedem cum se va putè face acì o dotaţiune corespundĕtoare pentru fiitorul paroch? şi în lipsa acestia, cine poate presupune, că se va putè instituì paroch cualificat? Apoi eu aşa cred, că nice un suflet de român unit sau neunit, nu va nega lipsa de preoţi cualificaţi!! Lumea înaintează, inimicii naţiunei noastre folosesc feliu de feliu de mijloace spre a ne nimicì. Aceasta o scim toţi! Unica instituţiune mai avem, de care ca de o stâncă se lovesc şi uneori sdrobesc tentaţiunile inimice poporului nostru, aceasta este preoţimea. Ei bine! sĕ nu întărim stânca? sĕ o lăsăm pradă valurilor inimice? atunci în curênd se va sfărima ea, stânca şi valurile vor năvălì şi înneca bietul popor! Un numĕr frumos de teologi ese în tot anul din Sibiiu, Blaj etc. toţi bine cualificaţi. Dar pentruce aceste institute? dacă ne lipsesce posibilitatea a instituì de preoţi individi cualificaţi în ele?!

Dacă numai individi eşiţi din aceste institute s'ar aplica de preoţi: atunci sum sigur, de sine ar înceta reul! — În zadar... „proselitismul nu este scrupulos în mijloace“ şi de instrumente numai nemernici se pot folosì. Încete odată între Români proselitismul — acel bălaur cu şepte capete care de odată ne muşcă corpul nostru naţional de şepte ori — încete dic şi atunci ori ce valuri vor năvălì asupra poporului nostru, stânca noastră — preoţimea — va fi tare, destul de tare, de a le sdrobì totalmente şi nice când nu ne vom teme de ameninţările lor! Până când însĕ acest monstru — proselitismul — nu va fi strivit, ci din contră, precum se vede, nutrit: n'avem sĕ aştptăm de cât totala noastră nimicire — şi atunci când vom fi în marginea abisului acel monstru „rânjind“ ne va striga: „aha, perirea ta din tine Române!“ *B.*

Varietăţi.

* (Însciinţare.) Pe basa publicaţiunei magistratului local dto 26 Decemvre 1880 n. Nr. 12170 în conformitate cu emisul vice-comitelui comitatului Braşov dto 23 Decemvre Nr. 10,652/1880 se aduce la cunoscinţa părinţilor şi tutorilor, cum că scoalele medie române gr. or. i. e. gimnasiul, scoala comercială şi reală, şi clasa a V-a de fete se vor redeschide Luni în 29 Decemvre st. v. 1880 10 Ianuarie 1881. n.

Braşov în 18 Decemvre 1880 v.

Direcţiunea scoalelor medie rom. gr. or.

* (**Devăstările fearelor**) selbatice cresc pe ḑi ce merge în dimensiuni înfiorătoare. Așa se scrie din Trei scaune (Haromszék) cu datul 21 Dec. n. că în curtea castelului din Altorja, a baronului Carol Apor, a întrat un cârd de 49 lupi, cari au rupt vreo 10 porci și dupăce s'au săturat odată bine, ca la Crăciun, urlând înfricoșat au părăsit castelul. Se înțelege de sine, că față cu astfel de prădări poporul țĕrean n'are altă scutire, decât arangiarea de vênători generale, pre cari ministrul de interne în sensul art. de lege XLIV: 1876 le încuviințează numai în urma recomandărei din partea comitetelor administrative ale comitatelor. De oare ce lupii, urșii și alte sĕlbătĕcimi de feliul acesta nu asteaptă nici după recomandațiunile comitetelor administrative, nici după încuviințarea ministrului, ci prădeaza după plac și trec apoi în alt ținut, unde cu toate goanele nu le mai poate strica nimenea nimica, ministrul și cercurile competente au de cuget — dupăcum ne spune, „P. Ll" — a se consulta serios despre modificarea acestei legi, pe care o așteaptă toți, cu deosebire cei amenințați de fearĕle selbatice.

* (**Epidemia de vĕrsat.**) În sĕptĕmâna din 19—25 Decemvre n. s'au bolnăvit în Brașov 111 persoane și au murit 20. Numerul bolnavilor față cu cei din sĕptĕmâna precedentă s'a urcat, precând numĕrul morților a scăḑut.

* (**Bĕtrânețe adûnci.**) În Deva trăesce un om cu numele Carol Vigh, carele a trecut preste 103 de ani. Acesta născêndu-se în anul 1777 a luat parte la toate resboaele monarchiei noastre purtate în jumĕtatea dintâiu a seculului acestuia, luând parte activă și la resboiul din 1848, când el a fost de 70 ani. Și de present e foarte vioiu și sănĕtos.

* (**O istorie de ereditate.**) În Ungaria (domiciliul se retace) trăesce o doamnă bĕtrână, dar' foarte bogată cu numele „Devay." Aceasta se ḑice, că este născută în Deva și derivându-se din familia „Devay" caută după un erede din această familie, căruia sĕ'i lase averea ei de vre-o câteva milioane. Un aspirant la această ereditate promite o jumĕtate de milion aceluia, care'i va putè procura documentele valide, cari l'ar îndreptăți la această avere, de oarece în matriculile parochiei din Deva nu se află urmă de familia „Devay", pentru că până la anul 1827 Deva aparținea familiei baronului Haller.

* (**Zăpadă îngrozitoare**) a căḑut — după cum anunțasem deja — în timpul din urmă în vama Bărgăului dela Borgo-Murĕșeni până în ținutul Poiana-Stampii. Mai la 8 ḑile au lucrat 300—400 de oameni spre a delătura zăpada din drumul țĕrii și a elibera linea de zăpadă. Se scrie că nici odată n'a fost pe acolo atâta zăpadă. Pe un negutător de icoane de pela Gherla, apucându'l vijelia prin vamă, l'a înnecat și acum la desgropare s'a aflat mort.

* (**Jurnale în Ungaria**) apar de present 49 pe fie care ḑi și 327 pe sĕptĕmână. Între cele dintâiu sûnt 29 maghiare, 16 germane, 1 slavonă și 1 italiană. Între cele septĕmânale se redigează 190 în limba maghiară, 82 în cea germână, una franceză, una ebraică, 30 slavoane și 19 române. Adăugênduse la aceste și foile umoristice și altele de alt soiu, în Ungaria apar de present cu totul 509 jurnale.

* (**Cresc apele.**) În Seghepin și Boghisló au crescut apele așa de tare, încât locuitorii sûnt în pericul, de a fi surprinși de o nouă inundare. Spre delăturarea periculului comisariul reg. din Seghedin, Ludovic de Tisza — după cum ne spune „Ung. Post" — s'a adresat cu urgență cătră ministrul de comunicație, pe carele'l roagă, sĕ dea ajutor.

* (**Desgropările anticuităților**) din giurul Budapestei se vor continua la primăvară. În această privință s'a ținut de curênd o adunare consultătoare, la care au luat parte afară de mulți amploiați delegați din ministeriul de instrucție și alte persoane înalte competente și s'a statorit, că planul, după care sĕ se continue desgropările, trebue sĕ se ficseze în cea mai de aproape adunare.

* (**Institutul etnografic**) din Franciaa dat diplome de membrii corespondenți la următorii cetățeni și locuitori din România:

Dnii generali Davila, Petre Cernatescu, Dim. Ghica (principele), Petre Grădisceanu. Emin. Sa Episcopul Melchisedec, marchis D'Aubépine Sully, mareșal T. Văcărescu.

Diplomele acestor noi membrii, investite și cu sigilul Delegațiunei generale române, vor fi amanuate ḑilele aceste noilor titulari;

Bursa de Viena și Pesta

din 30 Decemvre 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	110.—	110.95
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	83.50	83.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	99.90	99.5/8
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.80	86.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.75	126.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	97.—	97.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	95.50	95.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	95.—	95.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	94.50	94.—
Obligațiuni urbariale transilvane	96.25	94.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.50	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	94.75	95.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.05	73.—
Datorie de stat în argint	74.—	73.80
Renta de aur austriacă	88.—	87.75
Sorți de stat dela 1860	131.—	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	827.—	822.—
Acțiuni de credit austr.	288.60	288.30
Acțiuni de bancă de credit ung.	263.75	263.—
Sorți unguresci cu premii	108.75	108.25
Sorți de regularea Tisei	107.50	107.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.58
Napoleon	9.37	9.37
100 marce nemțesci	58.15	58.10
London (pe polița de trei luni)	117.70	117.70

Economic.

Arad, 24 Decemvre n. Pro hectolitră: grâu fl 11.—11.80; sĕcară fl. 9.40—9.50; orz 6.—6.10; ovĕs 5.35—5.40; cucuruz fl. 4.20—4.50; Spirt *en gros* fl. 32, *en detail* fl. 32 50—34.50 per 100 litre %.

Estras din foaia oficială Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 26 Ian. și 26 Febr imob. lui Francisc Beleg în Poiana; în 7 Febr. și 10 Martie imob. lui Carol Kovats în Dalnoc (trib. Oșorheiu); în 21 Ian. și 22 Febr. imob. și mobilele soției lui Gejza Szörcsei născută Maria Bartha și ale Ilenei Balog în Sântioana (judec. cerc. Sângiors); în 7 Febr. și 7 Martie imob. lui Alesie de Pávai în Ocna; în 7 Ian. imob. lui Ioan Michail Mökesch în Sibiiu; în 7 Ian. imob. Anei Opriș în Bungard (trib. Sibiiu); în 1 Febr. și 5 Martie imob. soției lui Michail Kovats în Lemeni (trib. K. Oșorhei); în 1 Febr. și 1 Martie imob. lui Ioan Härtel în Naiștat (judec. cerc. Sighișoara); în 28 Ian. și 28 Febr. imob. lui Alecsandru Halmagy în Fărău (judec. cerc. Aiud); în 4 Febr. și 28 Martie imob. lui Iosif Miske în Vadasd (trib. Oșorhei); în 3 Febr. și 3 Martie imob. lui Ioan Pascu în Mărtinuș; în 12 Febr. și 16 Martie imob. Anei Grama în Beclean (judec. cesc. Făgăraș).

Nr. 352. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a II. din comuna Apoldul inferior, ppresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual în bani gata de 300 fl. v. a. dintre cari 150 fl. v. a. se solvesc din cassa alodială și 150 fl. val. austr. dela popor.

2. Venitele stolare regulate dau un venit de 267 fl. v. a.

Suma totală a venitului e de 567 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'și adreseze cererile instruate conform legei, oficiului ppresbiteral concernent la Mercurea.

Apoldul-inferior la 23 Noemvre 1880.

Comitetul parochial gr. or. în conțelegere cu oficiul ppresbiteral.

I. Droc m. p.,
adm. ppresb.

Auḑiți, vedeți și mirați-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preț sau mai bine ḑis gratuit.

Trimițĕnd **fl. 7.—** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, și adecă:

Bucăți 6 **Cuțite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuțituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuțe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele și massive.
„ 12 **Lingurițe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susțiitoare de cuțite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 9 **Tave de presentat** ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeșnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **corfă de pâne masivă** de argint Britania.

Toate **50** obiecte au costat mai nainte 25 floreni și costă acum numai **floreni 7.—.**

Toate **50** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin și cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb și nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 30 ani; **pentru aceasta garantează.**

Afară de aceste mai sûnt:

18 **cuțite, furcuțe** și **linguri**	de argint Britania, câte 6 bucăți toate 18 laolaltă		fl. 3.75
6 **linguri mici de cafea**	de arg. Brit. mai nainte cu	fl. 3.—	acum numai cu fl. —.60
1 **lingură de supă**	„ „ „ „ „ „ „	3.—	„ „ „ „ 1.—
1 „ „ **lapte**	„ „ „ „ „ „ „	1.50	„ „ „ „ —.50
6 **tave**	„ „ „ „ „ „ „	5.—	„ „ „ „ 1.50
6 **susțiitoare de cutite**	„ „ „ „ „ „ „	4.50	„ „ „ „ 1.50
1 **cutie de zăchar**	„ „ „ „ „ „ „	4.—	„ „ „ „ 1.20
1 **păreche sfeșnice** mai mari de	„ „ „ „ „ „	2.—	și fl. 3.—
1 **clopoțel de masă**	de arg. Brit. mai nainte cu	fl. 4.—	acum numai cu fl. 1.—
1 **păhar de oauĕ**	„ „ „ „ „ „ „	—.60	„ „ „ „ —.30
1 **pipernită** și **salnită**	„ „ „ „ „ „ „	2 50	„ „ „ „ —.75
1 **Carafine** p. **oțet** și **uleiu**	„ „ „ „ numai	fl. 3.50	și 4.50
1 **unealtă de foc**	grea de pus pe masă mai nainte	fl. 3.—	acum numai cu fl. —.95

Cane de cafea și tcă a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zăchar à cr. 35, 50, 80 fl. 1; cutii de zăchar à fl. 2, 2.80; presărătoriu de zăchar à cr. 25, 40, 75, 90 fl. 1; carafine de oțet și oleiu à fl. 2, 4; cutii de unt à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4. — încă și alți articuli nenumerați.

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înșelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o re'ntoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulțămită ce mi-au venit, și pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună și solidă și nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 22

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Nr. 255. 1—3

EDICT.

Ana Varga legiuita soție alui Vasilie Porumbul de religiunea gr. or. din Feldioara protopresbiteratul al II-lea al Brașovulului, carea cu necredință părăsindu-și bărbatul pribegesce aproape 4 ani în lume fără a se sci ubicațiunea ei, se citează prin aceasta ca în termin de un an, sĕ se presenteze înaintea forului matrimonial de prima instanță mai jos însemnat, căci la dincontră se va decide causa și în absența ei.

Brașov în 29 Noemvre 1880.

Scaunul protopopesc gr. or. al II al Brsșovului.

Ioan Petric m/p.
protopresbiter.

---

[58] 15—24

Numai odată

se ofere o ocasiune așa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu jumetate prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă și Elveția. Consecența a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistența fabricilor. Și fabrica representată de noi, care e cea dintâiu și cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-ne pe noi cu vênḑarea fabricatelor sale. Aceste așa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate și înfrumsețate și lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă și garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanției sigure și a solidității celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi și schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateță estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanț și medalion etc., prețul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumsețate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanț medalion și cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loți, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu și veritabil de 13 loți, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanție severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel așa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 și astăḑi se capĕtă cu prețul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanț, medalion și cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin și cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu și în 20 de ani mai are preț îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuință. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preț escepțional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge și o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 151 Sibiiu, Marți 23 Decemvre 1880 Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondentele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Telegraful Român“

întră la 1 Ianuarie 1881 în anul al XXIX al esistenței sale, credincios programei sale cu care a întrat în anul 1853 în arena luptei. La 1867 i s'a mărit formatul și acum de trei ani încoace apare, pe lûngă prețul de mai nainte, de trei ori pe septămână.

Basată pe trecutul și pe înlesnirile care a făcut cetitorilor, Editura acestui diariu își permite a învita la

prenumerațiune

și pe anul următoriu 1881 pe lûngă condițiunile ce sûnt arătate în fruntea diarului.

Acei p. t. domni, cari doresc a'și înnoì prenumerațiunea, precum și acei ce vor voì a întra în numĕrul prenumeranților nostri, sûnt poftiți a grăbì din vreme cu trimiterea prețului de prenumerațiune până la 1 Ianuarie 1881 st. v., pentru ca Editura sĕ se scie orienta cu tipărirea esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

☞ Pe credit „Telegraful Român“ nu se espedează nimenui. ☜

Editura „Telegrafului Român.“

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 22 Decemvre.

Două dile încă și vom serba diua nascerei Aceluia, care însemnează mântuirea neamului omenesc. Bucurie mare au vestit atunci oamenilor ângerii, vestind venirea păcei pre pămênt și a bunei voiri între oameni.

Omenimea însĕ după mii de ani încă nu s'a putut emancipa de sub stăpânirea geniului celui rĕu și vestea cea mai bună și mai salutară venită din ceriu pre pămênt oamenii o paralisează și o alungă dintre sine, ca sĕ se poată urì, prigonì, apăsa unii pe alții, ca sĕ nu apară ceea ce sûnt: fiii aceluiași părinte; ci stăpâni asupritori și supuși asupriți.

Abia în seculul nostru a început a străbate ideea egalității în cercuri mai mari, cum sûnt staturile, însĕ durere, rădĕcini n'a putut prinde în toate părțile. Preocupațiunea superiorității unora asupra altora este încă atât de respândită, încât nici comuniunile unei și aceleiași societăți, unui și aceluiași stat, nu s'au vindecat de nefericita boală, care împedecă societatea în progres și în desvoltare.

Cât de fericite ar putè fi popoarĕle monarchiei austro-ungurescì, când vestea bucuriei celei mari ar fi putut sĕ se înrădĕcineze în lungul și în latul acestei monarchii, încât sĕ fie bun comun al tuturor câți se numesc cetățenii ei.

Dar geniul cel rĕu a sciut semĕna în ambe jumĕtățile imperiului austro-ungurese nefericita hegemonie națională, o idee, care în partea aceea care o locuim noi s'a înălțat până la esclusivismul cel mai absolut.

Cei preocupați de esclusivismul hegemoniei caută sĕ escuze procederea lor. Ei motivează tendența lor de a scoate pre naționalitățile nemaghiare din natura lor și a le asimila naționalității maghiare, cu procederea altor societăți. Ei nu consideră nici puterea acelor ce prin prevalența numerică și a culturei au sevêrșit asimilarea elementelor străine și nu cumpănesc nici odioasele mijloace ale puterei brute care asimilează astădi în unele părți ale Europei. Ei nu consideră și nu cumpănesc, dacă, cel puțin, puterea morală sau fisică este împărțită și la noi, ca în părțile care și le iau de model; de simțul de dreptate nici nu mai vorbim.

În țerile de cultură din apusul Europei, este adevĕrat, s'au sevêrșit asimilări de acele cum se intenționează la noi, însĕ acolo condițiunile au fost cu totul deosebite de ale noastre. Când s'a întrebuințat acolo putere brută, care va remânè pururea neescusabilă, au fost, cel puțin, nisce timpuri, în care ideea egalității era un lucru necunoscut în Europa; eară când a venit a se aplica puterea culturei, atunci proporțiunea superiorității prin cultură a dat acesteia un drept asupra inferiorității. Cei inferiori s'au supus de bună voie celor superiori, recunoscênd ei înșii, că nu mai pot sĕ'și susțină individualitatea lor națională, și poftind ei a se contopì în individualitatea care impunea cu numĕrul și cu cultura.

Puterea brută este condemnată astădi de lumea civilisată și dacă în Rusia este încă în aplicare, nimenea nu înalță imnuri și cântări puterei colosale din nordostul Europei.

Sau doară posițiunea între Germania carea amenință cu superioritatea numerică și cu a culturei totodată și între Rusia carea amenință cu superioritatea elementului ei slavic și cu a puterei brute, sĕ fie motivul pentru stăruința de a preface toate naționalitățile din Ungaria în naționalitate maghiară? Alegerea motivului acestuia ar fi cea mai greșită. Tocmai situațiunea între cele două puteri mari face motivul și mijlocul asimilărei naționalităților nemaghiare greșit, mai mult, chiar periculos.

Slavii din Ungaria sunt destui ca vĕdênduse forțați în părăsirea naționalității lor, prin strigătele lor se provoace amestecul puterei colosale dela nordost în afacerile interne ale Ungariei. Nemții au arĕtat, în dilele din urmă, că îndată ce sûnt amenințați, conaționalii lor din toate părțile 'și ridică glasul pentru dênșii, mai mult, afacerea teatrului nemțesc din Budapeșta a dovedit, că Berlinul de pe acum are puterea de a schimba conclusele comunității din Budapesta în favorul Nemților.

Elementul maghiar nu dispune de nici unul din mijloacele, de cari dispun alte națiuni mari din Europa. Urmează că tăria statului unguresc trebue căutată cu totul în alte mijloace, care difer de a le acelora.

Articulul de lege 48 din 1868 ne dovedesce, că elementul maghiar a avut, deșì puține momente fericite în alegerea mijloacelor. În legea aceea se recunoasce un adever mare, se recunoasce, că sûnt naționalități în Ungaria afară de cea maghiară, că trebue sĕ li se respecteze naționalităților limbile lor naționale și spre sfêrșitul acesta funcționarii publici, judecătorescì și administrativi au sĕ se împartă astfeliu, ca în atingere cu comunele, cu adunările, cu reuniunile, cu institutele și cu privații sĕ poată corespunde în limba naționalității, care locuiesce cutare ținut. A făcut legislațiunea un adaus de puține cuvinte în lege, care paralisează, ce s'a dis bine.

La sfêrșitul paragrafului respectiv (6) s'a adaus: „pe cât numai e cu putință“

Adausul acesta a făcut multă încurcătură între funcționari și a sedus pre mulți pe apa maghiarizărei.

Nu se poate nega însĕ, că însuși în sinul elementului maghiar a strălucit pe un moment lumina adevĕrului: că legislațiunea și administrațiunea poate avè o limbă unificătoare, însĕ cu toate aceste se poate satisface și justelor pretensiuni a le naționalităților.

Și în privința institutelor de instrucțiune legea de naționalități ne dovedesce, că elementul maghiar încă a avut odată idei mai sănĕtoase ca

FOIȚA.

Unde dai și unde creapă?!

Rĕspuns dlui P. Dulfu.

În foița nrilor 142 și 143 ai „Tel. Rom“ în articlul meu „O notiță etc“ pomenìi în două locuri și de un dn. P. Dulfu respective de încercările poetice ale dsale.

În foița nrului 147 al „Tel. Rom“ mĕ pomenesc cu un rĕspuns dela acel dn. din care ved, că s'a măniat crăncen pe mine. Și de ce? Numai pentru că am cutezat a dice, că încercările dlui cele debile nu trebuiau publicate în o foae literară și pentrucă 'mi-am luat libertatea, a critica unele espresiuni dintr'o încercare de a dsale. Numai pentrucă eu în loc sĕ 'l numesc „poet“ sau chiar' „diamant“ l'am numit numai „poetaș“ ba chiar' „începĕtor“!

Mănie-sĕ sau nu pe mine dl. Dulfu dar' eu susțin cele ce le am dis. Nici nu va fi greu a le susținé, pentrucă dl' Dulfu nici nu le combate în mod direct cum ar fi trebuit sĕ facă. Cea mai mare parte din respunsul dlui Dulfu este, după cum dice „Românul“ „haid' sĕ vorbim nimica!“ La aceasta parte fiindcă eu din pĕcate nu sum prieten al unor astfel de vorbiri, nu sciu reflecta nimic, ci mĕ voiu mărginì a respunde dlui Dulfu numai în ceea, ce ne privesce pe amĕndoi.

În primul loc, unde am amințit de dsa în „O notiță“ am dis, că un jurnal literar, care ține la demnitatea sa, nu trebue sĕ publice numai tot debile încercări de a le unor tineri poetași cum sûnt de esemplu dnii P. Dulfu și V. R. Buticescu.

Aceasta am dis-o atunci, aceasta o susțiu și acum. În literatura cărui popor a vĕdut dl. Dulfu, ca un jurnal literar sĕ publice pur și simplu numai poesii de ale începĕtorilor și nb. dintre cari cea mai mare parte sĕ fie slabe? N'a vĕdut nicăiri. Vrea acuma dlui sĕ susțină, că nu este un începĕtor, și că poesiele dsale câte sûnt publicate în „Amicul Familiei“ sûnt toate bune? Dar scie dlui ce este o poesie bună?

Nu'i vorba! poate dl Dulfu sĕ aibă talent; nici n'am dis, că n'are; dar urmează de aci, că încercările dsale merită încă pe de acuma sĕ fie publicate într'un adevĕrat jurnal literar? Eu nu mĕ îndoiesc, că poate vor merita mai târdiu, dar sum convins că nu merită acuma.

Dl Dulfu vrea cu ori ce preț sĕ concludă din cuvintele mele, că eu vreau, ca dlui „sĕ'și lapede condeiul și sĕ'și ia rĕmas bun pentru totdeauna dela musa poesiei! Dar fie bun și'mi spună unde, și în ce loc am dis eu aceasta. De altcum dlui Dulfu i place sĕ'mi pună în gură cuvinte la cari nici nu m'am gândit, când am scris articlul „O notiță.“

În al doilea loc, unde am pomenit de dlui 'i am criticat unele espresiuni dintr'o poesie a dsale. Și ce 'mi rĕspunde dlui? Cum sĕ apĕră? Că pe dlui 'l-a lăudat dl Silași și a dis, că e un „diamant în nĕsip“ ba că 'l-a lăudat însuși Alecsandri. Toate bune. Dacă 'mi-ar fi trimis și mie o colecțiune din poesiele dsale poate și eu l'aș fi lăudat și încuragiat ori cât de nepriceput sĕ fiu intru a prețuì frumusețile poesielor dlui Dulfu. Dar din toate aceste nu urmează nici de cât că espresiuni ca: „ești de crin un mugur fraget“ și celelalte, ar fi bune, — și nu urmează de loc, că încercările dlui merită sĕ fie publicate într'un adevĕrat jurnal literar!

Deci dle Dulfu — nu te orbească vanitatea! Dacă ai primit unele laude și încuragiări — chiar dela Alexandri, ar fi trebuit sĕ le ții pentru dta — și n'ar fi trebuit sĕ te mândresci în public cu ele, — căci scii, o înțeleaptă vorbă bĕtrânească dice: „modestia e podoaba cea mai frumoasă a tinerimei.“

Și din rĕspunsul dtale eu din parte'mi, — ertarea pacatelor mele dacă greșesc — dar am observat, că adevĕrata dtale intențiune n'a fost sĕ mĕ combați — ci numai ca sĕ areți publicului laudele, ce ai primit.

Ceea ce mĕ îndreptățesce a crede aceasta, este modul cum mĕ combați. Căci cum mĕ combați dta?

cele din ḑilele noastre. Ceva perfect n'a fost şi nu este acea lege, ca toate lucrurile omenesci. Ea are însĕ principii, din care cu timpul în ţinuturi anumite limbile naţionalităţilor se puteau desvolta în toate direţiunile.

Dacă urma elementul maghiar glasului acestuia al adevĕrului şi al dreptăţii şi nu aluneca în vêrtegiul undelor supremaţiei, din legea de naţionalităţi se puteau desvolta multe bunătăţi pentru popoarele nemaghiare ale Ungariei. Limba maghiară putea fi cea dintâiu între celelalte, dară celelalte se puteau bucura de o esistenţă mai onorifica de cum este toleranţa eventuală ici şi unde, în câte un colţ de ţeară.

O licureală slabă străbate printre întunerecul de coloane de articuli, cari sbeară neîncetat *maghiarizare!* şi earăşi *maghiarizare!* În „P. Ll“ oare cine vrea sĕ facă, ca opiniunea publică maghiară se 'şi vină eară în ori. Însĕ pare că e blestem, că în Ungaria şi acei Maghiari şi maghiarofili, cari dispun mai bine de puterea condeiului, după primul pas spre bine alunecă în vêrtegiul sumeţiei naţionale.

Organul guvernului cunoasce, ca şi noi, că în impregiurările, în care se află Ungaria, pentru Maghiari nu sûnt bune mijloacele, ce le folosesc staturile cele mari la asimilarea elementelor străine. Recunoasce, că ideea unei espectorări estreme a ideei naţionale (maghiare) ar fi o armă a inimicilor esterni contra Maghiarilor. Dar cu toate aceste conclude, că elementul maghiar, dacă voiesce sĕ asimileze (Aşa dar totuşi!) naţionalităţile, sĕ pună capet certelor interne din sinul seu.

Rĕu semn şi acesta. Soarele dreptăţii se vede, că s'a depărtat de noi, ca de ţerile polare, unde noaptea domnesce o jumĕtate de an neîntrerupt. Şi acolo în fie-care douĕ-ḑeci şi patru de oare se arată pe orizon o licureală de lumină, pentruca după vre-o câte-va momente întunerecul sĕ între de nou în domeniul seu. Tocmai aşa în Ungaria. De câte ori se arată afară de Ungaria vre un fenomen politic, care are însuşirea, de a fi ameninţătoriu pentru mergerea lucrurilor dela noi, bărbaţii politici maghiari se apropie de adevĕr, dar numai pe un moment, căci earăşi cad în întunerecul ambiţiunei lor naţionale.

Între astfeliu de împreĭurări noaptea crăciunului ce se apropie ne aduce puţină bucurie. Cu toate aceste se nu desperăm. Adevĕrul şi dreptatea învinge mai târḑiu, căci isvorul adevĕrului şi dreptăţii are milă şi răbdare îndelungă cu cei ce ocolesc adevĕrul şi dreptatea...

Principiul naţionalităţii are se învingă, mai curênd sau mai târḑiu în toate părţile, el va învinge şi la noi. Până atunci înse sĕ ne pregătim, ca sel putem întêmpina cu demnitate şi lui earăşi se nu-i fie sfială de noi. Fiind asfeliu pregătiţi şi putêndul cu demnitate întêmpina, se scim, că cu el vom primi pacea şi pre pămêntul Ungariei şi între toţi va fi *bunăvoire!*

Dta ḑici: „n'ai drept sĕ mĕ critici, căci uite Silaşi, care e profesor de limba şi literatura românească la universitatea ungurească din Cluj, ḑice — veḑi Doamne — că 's „un diamant în nĕsip“ (!), şi Alexsandri încă ḑice, că am talent. De acì urmează că toate poesiele mele sûnt mai pre sus de ori-ce critică, ergo n'ai drept sĕ mĕ critici!

Înaintea unor astfel de argumente trebue sĕ'mi depun armele căci — n'am cu cine mĕ mĕsura.

Arad, în 20 Dec. 1880.

A. I. Castor.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Decemvre.

Dela Viena se telegrafă despre ultima şedinţă a negoţierilor dintre delegaţii austro-unguresci şi serbesci. Tratatul comercial, dela căderea lui Ristici încoace, nu se împedecă de atâtea ori ca mai nainte, dar cu toate aceste merge încet.

Cer prea multe instrucţiuni delegaţii serbesci.

Singura scire ce nio trămite astăḑi „Agenţia Havas“, ḑice „T.“, este că respunsul grec la ultima notă a porţii ar fi stabilit deja. Grecia nu respinge propunerea de a începe negoţieri directe cu Turcia pentru a regula amĕnuntele cesiunii şi modul de ocupare a teritoriului cedat; ea cere însă ca Turcia sĕ recunoască din capul locului de valabil decisiunile conferinţei din Berlin. Cum se vede, această condiţiune a Greciei nu e nici nouĕ, nici de natură a face posibile negoţierile cu Poarta. De astfel caută să asceptăm textul acelui respuns. Între acestea foile turcofile găsĕsc un motiv de bucurie în informaţiunile ce primesc din Paris şi Roma şi anume că puterile ar fi convenit între ele de a esclude ori ce întrebuinţare de mijloace coercitive pentru o eventuală esecutare a sentinţei tribunalului european. Întradevĕr, dacă se va confirma această scire, apoi urmările pot fi de cea mai mare importanţă. Părerile însă divergează în privinţa acestor consecinţe. Amicii Porţii susţin că prin înţelegerea puterilor în punctul sus menţionat, se înlătură din orient politica temerară a d-lui Gladstone, care putea sĕ provoace nu numai dĕrîmarea imperiului otoman din Europa, ci şi multe conflicte, cari ar ameninţa pentru un timp îndelungat pacea generală: Alţii din contră vĕd tocmai în escluderea mijloacelor coercitive, un pericul mai mare. Poarta s'ar crede încuragiată de a nu ceda nimic mai mult, de cum a promis în nota sa dela trei Octomvre. Guvernul grec din parte'i, împins atât de strimtoarea financiară, cât şi de opiniunea publică a ţĕrei, ar fi silit şi s'ar crede chiar îndreptăţit a încerca norocul armelor. Dar cu toate conjecturele, şi versiunile ce circulă în cestiunea arbitragiului, sĕ nu uităm nici în politica proverbul: N'aduce anul, ce aduce ceasul! Prin cercurile diplomatice din Paris se crede, că atât d. Gladstone, cât şi d. Comunduros nu vor mai sta multe ḑile în capul cabinetelor lor. Negreşit că acest eveniment ar da cu totul o altă fisionomie lucrurilor.

* * *

O acuisiţie mare pentru Maghiari! — Protorabinul Stern (stea) din Pesta nouă, după cum ne spun cu multă plăcere ḑiarele pestane, va să-şi maghiariseze numele şi după el o mulţime de Jidani din capitală şi din provincie. — O stea nouă pe ceriul maghiarismului! deci — most vagy soha! — Păr'că vedem în buletinul oficial mulţimea de nume nouĕ în traduceri fidele, cum sûnt: Borhegyi, Rózsaági, Édeskuty, Nemeshegyi, Kutyafalvy, ş. a.

* * *

Până acum lumea din Budapesta 'şi făcea pricază numai cu Românii, pentru ca să-şi revindice pre Maghiarii oláhisaţi; acum însĕ „Egyetértés“ sĕ încaieră şi cu Slovacii, constatând, că în comitatul Trencin sĕ află o comună slovacă, în carea acum nime nu scie nici măcar un cuvênt în limba maghiară, cu toate că mai nainte cu câteva decenii întreaga comună era maghiară, aşa dar Maghiarii de acolo să se fie slovăcit. Acea comună în limba slovacă se numesce Biela seau Bella adecă albă, ear Maghiarii o au prefăcut în Béla, ceea ce dovedesce ad oculos originea ei maghiară! O tempora, o mores!

* * *

Aflăm în „Alföld“, că representanţia oraşului Arad a cassat numirile vechi, binesunătoare şi binecunoscute ale unor strade din acel oraş la numĕr vre-o 27, înlocuindule cu alte numiri mythologice naţionali, cum sûnt anume: Áttila, Árpád, Rákóczy, Wesselényi, Kossuth, Batthány, Perényi, Dámjánich, ş. a. — Ce semne de boală naţională, şi doftorii din Budapesta nu sciu face diagnosa! Oare nu ar fi bine a se consulta alţii mai esperţi din Viena?

* * *

Oraşul Hód-Mezö-Vásárhely alese de curênd pre benevolul espatriat Kossuth de cive al seu onorariu, fără îndoială în recunoscinţă, că acel mare potentat încă tot nu voiesce să recunoască pre regele încoronat al Ungariei. — Oare cât mai avem pană la un nou 1848—1849?

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Bucovina, (cor. orig.) În „Neue freie Presse“ dela 21 Decemvre cetim o telegramă din Radauţi din partea unui corespondent, a cărei originalitate este foarte problematică. Telegrama poartă titlul: „Deputatul nostru.“ Vestea, se ḑice în telegramă, că deputatul nostru nou ales Cosovici în senatul imperial a depus jurămêntul în limba română, a suprins pe toţi atât aici cât şi în Suceava şi în Şireti. Dacă Cosovici ar fi jude districtual al Alteţei Sale principelui României şi nu cesaro-regesc austriac n'am fi fost suprinşi de loc. Aşa însĕ e cu atât mai bătătoriu la ochi cu cât fie-cărui şi dlui deputat îi e încă foarte bine cunoscut că mai bine de $^{8}/_{10}$ din alegătorii şi locuitorii domniei sale din Suceava, Sireti şi Rădăuţi sûnt Nemţi austriaci, gândesc şi simţesc austriacesce şi privirele lor sûnt îndreptate spre Viena şi nu în altă parte. Se pare aşa dară că dl deputat dela 9 Noemvre încoace a uitat limba nemţească şi promisiunile date alegătorilor pentru alegerea sa în senat precum şi modul şi impregiurările cu care şi în care fu ales. Timpul nu este departe în care cugetarea liberală şi constituţională a dlui deputat — care şede în stânga şi votează în dreapta — va avè sĕ dea probe şi vom vedè cum va vota la propunerea lui Wurmbrandt şi Herbst în cestiunea limbei. Lipsirea dela şedinţele referitoare la propunerile aceste sub oare care pretest şi o vor putè alegătorii însemna foarte bine, dând tot odată dovadă bună despre maturitatea lui politică.“

Ce ameninţări deşerte! ce nesciinţă cumplită! ce neruşinare! Poate suprinde dacă un Român depune jurămêntul în limba sa proprie, după ce esiste lege, că atât în senatul imperial cât şi în dieta ţerei fie care poate jura în limba proprie, dacă aceasta este o limbă recunoscută în împĕrăţie? Apoi este limba română o limbă străină şi nu este recunoascută în împĕrăţie?

Ar fi foarte trist când numitul domn s'ar fi ruşinat de limba sa, cum se ruşinează unii, cari aici vor se treacă de români şi în străinătate se lapădă de limba şi naţiunea lor din consideraţiuni naţionale.

Foarte fals se esprimă telegrama, când spune că în Rădăuţi, Siret şi Suceava unde susţine că sûnt $^{8}/_{10}$ Nemţi, ar fi suprins purtarea d-lui deputat.

Aceasta este cu neputinţă de oare ce tocmai în susnumitele oraşe sûnt cei mai mulţi Români încât cu cea mai mare siguritate s'ar putè ḑice, că $^{8}/_{10}$ sûnt Români şi $^{2}/_{10}$ Nemţi şi Ruteni.

Dar cu toate că alegătorii şi locuitorii oraşelor acestora sûnt Români nu se poate ḑice că nu gândesc şi simţesc austriacesce. Poporaţiunea Austriei constă din Români ca şi din Nemţi şi cei dintâiu sûnt tot aşa de buni Austriaci ca şi cei din urmă, care faptă s'a arătat la multe ocasiuni.

Ce privesce frasa: Dacă Cosovic ar fi jude districtual al Alteţei Sale principelui României şi nu c. r. austr. etc — este luată din vênt şi scrisă fără cugetare mai profundă. Deci fiind nevrednică de esplicare, o putem considera de o aţiţare.

Al doilea pasagiu din telegramă este atât de nedrept şi cuprinde atâtea cuvinte deşerte încât fiecare cetitoriu va cunoasce că totul nu e altceva, decât ameninţări nejustificate.

X.

Munţii apuseni. Abrud în 15/27 Decemvre 1880. Mult stîmate d-nule Redactor! Permiteţimi a Vĕ înregistra, că doamnele noastre române din Abrud şi Abrud-sat eri în 14/26 Decemvre a. c. s'au întrunit la o adunare pentru de a se consulta despre modalitatea, cum s'ar putè înfiinţa o scoală de fetiţe, pentru crescerea fetiţelor române din Abrud şi giur.

Înfiinţarea unei atare scoală pentru crescerea fetiţelor române din Abrud şi giur astăḑi e o cestiune de viaţă, este o necesitate mai mult decât imperativă pentru poporul român de aici, de aceea insufleţirea şi bucuria noastră este cu atât mai mare, cu cât iniţiati-va acestei idei salutare, o au luat-o asupr'aşi înseşi damele române de aici, urmând esemplul altor dame naţionale; de aceea cu tot dreptul şi sperăm, a se realisa propusul acesta salutar, mai ales dacă va fi spriginit de toate femeile noastre române.

Adunarea din cestiune s'au ţinut în casa mult stimabilei d-ne protopopese Anna Gallu ca convocătoarea adunărei, carea cu cuvinte alese deschiḑênd adunarea generală, şi arĕtând lipsa de crescere a fetiţelor române, a invitat doamnele spre a concurge cu puteri unite pentru înfiinţarea unui fond, şi apoi instituirea unei scoale, pentru crescerea fetiţelor române din Abrud şi giur.

Adunarea presentă, care era preste aşteptare numeroasă, a acceptat cu viuă plăcere această iniţiativă, promiţênd concursul ei, şi spriginirea cestiunei, după care adunarea s'a constituit alegêndu'şi de presidentă pe d-na prot. Anna Gall şi de secretăreasă pe d-na Elena Adamovici.

În fine am ascultat cu multă atenţiune şi mare interes, desbaterea statutelor, la a căror discutare am admirat interesarea şi propunerile foarte bine alese ale d-nelor A. Filipu, E. Adamovici, I. Bălos. A. Ivaşcu etc.

Adunarea a constatat şi în faptă interesul viu ce'l are faţă cu înfiinţarea acestei scoale, pentru că din frumoasele contribuiri ale doamnelor române s'a şi pus îndată fundamentul unui fond al respectivei scoale în o sumă mai de 400 fl. v. a.

Noi nu putem sĕ ne esprimăm mai bine bucuria noastră de cât sĕ gratulăm din inimă stimabilei d-ne protopopese Anna Gallu pentru iniţiativa salutară, şi doamnelor române din Abrud şi Abrud-sat pentru frumosul concurs şi interesarea, ce a documentat-o cu ocasiunea acestei adunări pentru ideea fericită de a înfiinţa o scoală pentru o crescere a fetiţelor române din Abrud şi giur, dorind reuniunei succesele cele mai eminente.*)

Un present.

Retipărirea cărţilor bisericesci.

Raportul,

privitoriu la revisuirea şi editarea cărţilor bisericesci, presentat comisiunei sfântului Sinod de preasfinţitul Melchisedec, Episcopul de Roman, în sesiunea de toamnă a anului 1880.

(Încheiere.)

Pe basa acestor considerante, subscrisul vine cu tot respectul a propune la deliberarea comisiunei Sântului Sinod următoarele conclusiuni:

---

*) Procesul verbal în nrul viitoriu. Red.

1. Se declară şi pe viitor întrebuinţarea alfabetului cirilic pentru cărţile bisericesci necesare la sĕvêrşirea cultului divin al bisericilor românо-ortodocse. Forma şi ortografia lui modernă pentru cărţile bisericesci se va determina la timp de către Sfântul Sinod.

2. Sĕ se înfiinţeze în capitala României o tipografie pentru editarea treptat a cărţilor bisericesci, după cum trebuinţele bisericesci vor cere. Tipografia sĕ fie înzestrată cu toate cele trebuitoare pentru funcţionarea ei. Drept care sĕ se ceară dela guvern, mijloacele trebuitoare pentru acest sfârşit. Înalt Prea Sânţitul Metropolit primat, preşedintele Sfântului Sinod consultând oameni esperţi în arta tipografică, va stabilì suma necesară pentru tipografia bisericească, şi va mijlocì la guvern ca acea sumă sĕ se prevadă anual în budgetul statului.

3. Se va constituì un comitet compus din persoane competente, cari sĕ poseadă cunoscinţele teologice şi limbistice necesare la traducerea cărţilor bisericesci din limbile în cari au fost ele scrise şi din cari ele s'au tradus în limba noastră, spre a putè verifica acele traduceri; şi a le perfecţiona, unde trebuinţa ar cere.

Limbele, a căror cunoscinţă se cere la revisuirea cărţilor bisericesci, sûnt: Elena, Slavona şi Ebraica. Aceasta din urmă pentru vechiul testament, care se reproduce în o mare parte în cărţile serviciului divin al bisericei, atât în citirele numite paremii cât şi în stil şi în maniera de a scrie a poeţilor, autori ai cărţilor cultului Bisericei noastre. Membrii comitetului editor trebue, prelûngă o deplină cunoscinţă a limbei şi literaturei române, sĕ cunoască aceste limbi, sau cel puţin una din ele. Ei vor fi cel puţin în numĕr de trei, şi vor fi salariaţi de guvern cel puţin cu câte 200 lei noi pe lună. Ei vor fi aleşi şi numiţi de către Sfântul Sinod.

4. La revisuirea cărţilor bisericesci, comitetul va procede în modul următor;

Cărţile de revisuit se vor recomênda de către Sfântul Sinod, care observând revisuirea comitetului, şi găsindu-o îndestulătoare, va trămite cartea respectivă la directorul tipografiei bisericesci spre tipărire.

Comitetul la revisuirea cărţilor bisericesci, se va conforma regulelor următoare:

a) Va alătura cartea de revisuit cu originalul după care ea a fost tradusă.

b) O va confrunta şi cu alte traduceri făcute mai dinainte după acel original, atât în limba română, cât şi în alte limbi, şi la locurile dubioase, echivoce, ori neprecise, se va prefera acea traducere, care se va părea mai potrivită cu originalul, sau la trebuinţă, va face o nouă traducere.

c) Va observa că în limba română sĕ fie esprimate ideile originalului cu esactitate gramaticală, logică şi teologică.

d) Terminii teologici şi cei bisericesci, stabiliţi de Sinod şi de Biserică pentru esprimarea dogmelor şi a rânduelilor bisericesci trebue sĕ fie traduşi cu cea mai scrupuloasă esactitate, adoptând, la nevoie, chiar terminii originali şi învestindu'i cu forma română, spre a înlătura perifrasele cele de prisos.

e) Fraselor se va da turnura limbei române, pe cât va ierta fidelitatea şi esactitatea traducerei. Nu trebue însĕ arbitrarmente a se părăsì turnura cea clasică, care adeseori transpare în traducerea română anterioară şi care dă limbei bisericesci gravitatea şi majestatea cuvêntului lui Dumneḑeu.

f) La esprimarea ideilor în românesce sĕ se respecte principiul popularităţei limbei, atât de mult respectat de vechii traducĕtori români, pe cât însĕ această regulă nu va fi în oposiţie cu trebuinţa de a esprima ideile originalului, cu toată esactitatea lor, esactitate pe care adese ori traducĕtorii cei vechi au sacrificat-o popularităţii. Limba noastră astăḑi este mult mai înaintată şi mai bogată în forme şi în espresiuni decât mai înainte. Biserica, deşi eminamente conservatoare, este totodată o mare scoală pentru popor, unde el se cultivă şi intelecualmente şi moralicesce, învaţă treptat şi idei şi espresiuni.

g) În cestia purităţii limbei sĕ se ferească de ori ce estremităţi şi arbitrarietăţi, ce se vĕd în literatura noastră modernă. Îndată ce o espresie întrebuinţată în limba bisericească, ori de ce provenienţă ar fi ea în originea sa, este înţeleasă de Români şi primită în limbă şi esprimă bine ideea originală, şi altă espresie ecuivalentă nu este în limha poporului, aceea se va manţinè şi pe viitor, D. e. ḑicerile: slavă, slăvesc, slăvit, proslăvesc, unii din editorii moderni au creḑut că fac bine înlocuindu-le cu :mărire, măresc, mărit şi preamăresc ş. a. Însĕ în toate limbile culte, alta este slava şi alta mărire. A lăpĕda prin urmare acest cuvênt neavênd altul ecuivalent, însemnează: a sărăcì limba şi a o prostì. De aceea ḑicerile adoptate în limba bisericească din limbile culte, cu cari Românii au fost în contact numai atunci, sĕ se schimbe când ar fi altele române de aceeaşi însemnare, d. e. popor în loc de norod, timp în loc de vreme, dreptcredincios în loc de pravoslavnic ş. a., sau când ḑicerile întrebuinţate până acum ar fi în oposiţie cu eufonia limbei române, precum: blagoslovenie, polunoşniţă, bogoslovie, voscresnă, peasnă, blagorodie, bogorodicĭnă, pavecerniţă Troicinic, obedniţă, slavoslovie, presfeştelnă, osvestanie, blagocestie, etc.

Bunul simţ românesc cere, ca: aceste vorbe, cari nu pot dobândì cetăţenie în limba română, sĕ se înlocuească cu altele române ecuivalente şi la nevoie chiar sĕ li se prefere terminii originali grecesci, precum s'a şi făcut cu unele până acum, adoptându-se, d. e. ḑicerile aghiasmă în loc de osveştanie, bună cinstire în loc de blagocestie, bună-vestire în loc de blagovestenie, mărturisire în loc de spovedanie, odă sau cântare în loc de peasnă, docsologie în loc de slavoslovie, binecuvêntare în loc de blagoslovenie, triodiu în loc de tripesniţ, meḑu-noptică în loc de polunoşniţă, tipica în loc de obedniţă, ortodocsie în loc de pravoslavie ş. a.

În tot casul, innovaţiunile limbistice în limba cărţilor bisericesci se îngădue nu numai întru cât ele vor fi cerute de-o vederată trebuinţă, provocată de esactitatea espresiunei, sau de estetica cerută de ori ce limbă cultă. De aceea toate traducerile moderne de termini bisericesci, cari sûnt contra logicei archeologice, artei poetice şi musicale bisericesci, sĕ se înlătureze şi sĕ se coreagă, ca sĕ corespunḑă cu însemnările lor originale. Sĕ nu se admită, d. e. termenii fabricaţi, mai în urmă la Rîmnicul-Vălcei, sub reposatul Episcop Calinic, precum: serare în loc de vecernie, seḑendă în loc de sedealnă, asemănândă în loc de podobie, ascultătorul în loc de ipacoi, luminândă în loc de sfetelnă, etc. pentrucă sûnt nelogice şi necorespunḑĕtoare cu ideile originale. Termini musicali şi poetici; acei originali grecesci, precum: Idiomelă, Prosomie, Melodie, Armonie, Odă, Simfonie, Imn, Stih, Stihologie, şi în cărţile noastre bisericesci, în locul celor slavone: Samoglasnică podobie, peasnă; sau a traducerilor perifrastice, precum: dulce cântare, împreună glăsuire, stihul cel de pe margine etc.

5) Revisuirea cărţilor bisericesci se va începe dela cele mai puţin voluminoase şi mai des întrebuinţate, precum sûnt: Orologiul-Ceasoslovul, Evchologul-Molitvelnicul, Liturghiarul, Psaltirea, Evangelia, Apostolul, apoi vor urma cele mai voluminoase şi mai costisitoare, precum: Octoihul, Triodul, Penticostarul, Mineele lunare, Tipicul, Biblia, ş. c. a.

6). Dacă, după revisuire şi aprobare, vre-unul dintre Ierarchi, sau altă persoană, ar voì a tipărì vre-o carte bisericească cu cheltuiala sa în tipografia bisericească, atunci, plătind costul tiparului, va putè dispune de cărţile tipărite după bună-voinţa sa.

7. Cărţile ce se vor tipărì cu cheltuiala statului, vor fi încredinţate directorului tipografiei, care le va distribuì unde trebuinţa va cere, şi va încassa preţul lor, carele totdeuna trebue sĕ fie moderat, representând analogia capitalului cheltuit cu tipărirea şi un procent moderat, conform cu acel stabilit în ţeară de cassele de credit ale statului, spre a se înlesnì cumpĕrarea cărţilor de cei ce vor avè nevoie de dênsele. Directorul va da compt în fie-care an Sântului Sinod de banii încassaţi de pe tipărirea şi vênḑarea cărţilor. Sinodul va regula cele de cuviinţă pentru păstrarea şi întrebuinţarea escedentului ce ar resulta.

8. Când tipografia îşi va forma capitalul în deajuns pentru întreţinerea sa, va înceta ajutoriul dat de stat, şi ea va continua a funcţiona prin propriile sale mijloace.

9. Directorul tipografiei trebue sĕ fie o persoană distinsă, atât prin sciinţă cât şi prin onestitate, şi sĕ depună şi o garanţă, în valoare egală cu suma de bani ce i se va încredinţa spre administrare.

Sciinţă i se cere pentru ca sĕ poată esecuta tipărirea cu cea mai mare fidelitate şi esactitate, pentru ca sĕ nu se întroducă în cărţi greşeli şi omisiuni, precum aceasta, din nenorocire, s'a întêmplat la editarea cărţilor bisericesci sub reposatul Metropolit Nifon, când, din lipsa unui director competent, s'a strecurat o mulţime de greşeli în cuvinte şi omisiuni de întregi frase, ceea ce a compromis foarte cărţile acelea. Directorul tipografiei va fi ales de Sinod în înţelegere cu ministrul de culte, şi aprobat de Domnitor. El va fi salariat, va administra tipografia cu avutul ei sub controlul Sinodului împreună cu ministrul de culte, până când tipografia se va întreţinè de stat; ear' după ce ea va avè mijloacele sale de întreţinere, va remânè numai sub controlul Sântulni Sinod.

10. Înalt Prea sfinţiţii Metropoliţi şi Prea sfinţii Episcopi sĕ ia mĕsuri ca până la realisarea nouelor ediţiuni a cărţilor bisericesci sĕ nu tolereze a se face de către bisericaşi, în limba cărţilor bisericesci esistente, nici o schimbare sau innovare arbitrară nici sĕ se adopte prin biserici vre-o ediţie nouă de cărţi bisericesci abătută dela vechile ediţii, şi care s'ar fi făcut fără censura şi aprobarea Sf. Sinod; căci numai aşa se va putè înfrêna pasiunea de innovaţiuni, care de un timp a cuprins până şi pe cei mai puţin cărturari de a se arĕta progresişti, modificând după capul lor espresiunile cărţilor bisericesci, chiar şi unde nu trebue modificat. Vom amintì d. e. că preoţii chiar în Bucuresci. cred că ḑicerea pururea ar fi de origine slavă, şi o şi lapĕdă, înlocuind-o cu totdeuna, şi alte de asemenea abateri provenite din ignoranţă şi aroganţă.

11. Înalt Prea Sânţitul Metropolit Primat, preşedintele Sântului Sinod, sĕ stăruească, în numele Sinodului şi întregei biserici române, la guvernul M. S. Domnului României, ca aceste mĕsuri propuse de Sântul Sinod pentru tipărirea cărţilor bisericesci sĕ se aplice fără întârḑiare prin procurarea mijloacelor necesare pentru înfiinţarea şi întreţinerea tipografiei cu personalul trebuitor, atât pentru tipărire, cât şi pentru revisuirea cărţilor bisericesci.

La sesiunea viitoare Înalt Prea Sânţia Sa va încunosciinţa pe St. Sinod despre mĕsurile ce s'ar fi luat pentru înfiinţarea tipografiei, pentru ca Sântul Sinod sĕ poată îndeplinì cele ce se cer din partea sa pentru neîntârḑiata revisuire şi editare a cărţilor bisericesci.

Episcop: Melchisedec.

Proiect de regulament

pentru editarea cărţilor de serviţiu divin, presentat de Archiereul Inocentiu Ploeşteanu.

§. I.

Natura acţiunei.

Se înfiinţează un comitet, cu reşedinţa în capitală, care va esecuta colaţionarea cărţilor de serviţiu divin, va îngrigì de împrimarea şi desfacerea lor.

§. II.

Membrii comitetului şi atribuţiunile lui.

Art. 1· Comitetul se va compune din cinci membri permanenţi, unul numit de St. Sinod dintre membrii sei, al doilea ales de Academia română, în urmarea unei cereri speciale din partea St. Sinod, şi trei membri aleşi de St. Sinod dintre persoanele cari, fiind reputate prin lucrările lor literare cunosc limba greacă şi cea slavonă, sau câte una din aceste.

Art. 2. Acest comitet îşi va alege pe preşedintele din sînul seu, care în înţelegere cu membrii comitetului, va dirige lucrările, şi în numele lui va ţinè corespondenţa cu St. Sinod, cu I. I. P. S. L. L. Metropoliţi şi P. P. S. S. L. L. Episcopi, precum şi cu toate oficiele de cari se va simţì trebuinţă.

Art. 3. Comitetul treptat se va ocupa, după anume disposiţiuni ale St. Sinod, de colaţionarea cărţilor cu originalul grec şi comparaţiunea lor cu testurile slavice.

Art. 4. St. Sinod, în vedere cu necesităţile Bisericei şi în limitele mijloacelor de cari comitetul va dispune, ficsează cartea de colaţionat şi tipărit.

Art. 5. Colaţionarea se va face pe basa testului original, cu consultaţiunea celui slavic, în limitele limbei actuale a Bisericei, cu mici coregeri a unor termini, ce se vor părè depărtaţi de original şi necesitaţi în limba poporului, observându-se eufonismul limbei.

Art. 6. La colaţionarea cântărilor bisericesci şi specialmente la acele prosomice, comitetul va avè grije ca forma fie-cărei cântări sĕ corespundă formei prosomiilor respective.

Pentru esecuţiunea mai proprie a acestei lucrări, comitetul va angagia pe unul din cântăreţii bisericesci cei mai regulaţi.

Art. 7. Fie-care carte, colaţionată de către comitet, în limitele prescripţiunilor de mai sus, şi în formă de proiect, se va supune la aprobarea St. Sinod.

St. Sinod va numì în sînul seu o comisiune, care se va pronunţa prin anume referat asupra lucrărei, supunênd-o la decisiunea lui.

Art. 8. Cartea astfel corectată şi aprobată de St. Sinod se va înapoia comitetului cu observaţiunile făcute,

Continuarea în Suplement.

Nr. 208. 3—3

CONCURS.

Devenind în vacanţă parochia de clasa a III. Negrileşti-protopresbiteratul gr. or. al Solnocului I. prin moartea fostului preot Dimitrie Sighiartĕu pentru ocuparea ei se escrie concurs cu terminul până în 5 Ianuarie 1881.

Emolumentele împreunate cu această parochie sûnt:

a) Casa şi grădina de 1½ juger cu toate edificiile economice;

b) Porţiune canonică estravilană de 3 jugere.

c) birul 100 merţe mălaiu în grăunţe;

d) 100 ḑile de lucru cu palma;

e) stole usitate după deosebitele funcţiuni preoţesci.

Doritorii de a ocupa această staţiune de paroch au de a'şi aşterne suplicele lor in truite în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual pentru parochii până la terminul sus indicat subscrisului în Cs. Giurgesci posta ultimă Retteg.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Solnocului I.

Cs. Giurgeşti, 5 Decemvre 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Constantin Bodea m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 352. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a II. din comuna Apoldul inferior, ppresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual în bani gata de 300 fl. v. a. dintre cari 150 fl. v. a. se solvesc din cassa alodială şi 150 fl. val. austr. dela popor.

2. Venitele stolare regulate dau un venit de 267 fl. v. a.

Suma totală a venitului e de 567 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi adreseze cererile instruate conform legei, oficiului ppresbiteral concernent la Mercurea.

Apoldul-inferior la 23 Noemvre 1880.

Comitetul parochial gr. or. în conţelegere cu oficiul ppresbiteral.

I. Droc m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 223. 3—3

Prelungire de concurs.

După ce în urma concursului publicat în „Tel Rom“ Nr. 109. 110 şi 112 a. c. pentru ocuparea parochiei vacante de cl. III din Vulceşd cu filia Herepea, nu s'a ivit nici un concurent, prin aceasta se prelungesce terminul concursului până la 31 Decemvre a. c.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul prim.

Petiţiunile sûnt a se trimite la ppresbiterul *Ioan Papiu* în Deva.

[58] 16—24

Numai odată

se ofere o ocasiune aşa de favorabilă de a procura un orologiu escelent cu **jumetate** preţul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continentul Europei, n'au lăsat neatinsă şi Elveţia. Consecenţa a fost emigrarea lucrătorilor în masse, care a periclitat esistenţa fabricilor. Şi fabrica representată de noi, care e cea dintâiu şi cea mai însemnată fabrică de oroloage, a închis de o cam dată fabrica sa, încredinţându-ne pe noi cu vênḑarea fabricatelor sale. Aceste aşa numitele **oroloage-de-buzunariu-Washington** sûnt cele mai bune de pe lume, sûnt foarte elegant gravurate şi înfrumseţate şi lucrate după sistemă americană.

Toate oroloagele sûnt repassate (esaminate) pe secundă şi garantăm **pentru fie-care 5 ani**

Ca dovadă a garanţiei sigure şi a solidităţii celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că sûntem gata a reprimi şi schimba fie-care orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu** fără cheie de întors la toartă, cu mantelă de cristal, regulate cu acurateţă estra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism nou, dimpreună cu lanţ şi medalion etc., preţul de mai nainte **fl. 25,** acum numai **fl. 10.20** de unul.

1000 **ancore esemplare de lucs** din nickel-argint, pe 15 rubinuri cu cadranuri în email, arĕtător de secunde, sticlă lată de cristal, **mai nainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.**

1000 **oroloage-cilindre** înfrumseţate în capsulă de nickel argint, cu sticlă lată de cristal pe 8 rubinuri foarte fin repassate, dimpreună cu lanţ medalion şi cutie de catifea, **mai nainte fl. 15; acum numai fl. 5.60 unul.**

1000 **oroloage ancore de argint** veritabil de 13 loţi, **probat de oficiul monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afară de aceasta aurite prin electricitate, foarte fin regulate. **Oroloagele au costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unul.**

1000 **oroloage remontoire-Washington de buzunariu** din argint greu şi veritabil de 13 loţi, probat la oficiul c. r. de punciare, pe lângă garanţie severă repassate pe secundă, cu mechanism de nickel aşa încât oroloagele aceste n'au nici când lipsă de reparatură. **Oroloagele aceste au costat mai nainte fl. 35 şi astăḑi se capĕtă cu preţul fabulos de eftin numai cu fl. 16.** Afară de aceasta lângă fie-care orolagiu se dă grătuit un lanţ, medalion şi cutie de catifea.

1000 **oroloage pentru doamne de aur** veritabil cu 10 rubinuri, **mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.**

1000 **oroloage remontoire de aur** veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **oroloage de părete** cu încuadratură de emailul cel mai fin şi cu mehanism de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repassat.

650 **oroloage desteptătoare** cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile şi ca oroloage pe masa de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru foarte fin de sculptură în căsulii înalte gotice de lemn, de întors în fie-care a opta ḑi, regulate fin pe secundă, foarte frumoase şi imposante; de oare-ce un astfeliu de orologiu şi în 20 de ani mai are preţ îndoit, sĕ nu lipsească astfeliu de orologiu din nici o familie, mai cu samă pentru că astfeliu de piesă de cabinet este decor în fie-care locuinţă. Oroloagele aceste costau mai nainte fl. 35, acum numai fabulosul preţ escepţional de eftin de fl. 15.75 unul.

Comandând cine-va oroloage pendule are sĕ adauge şi o arvună.

Adresa:

Desfacere de oroloage
a
Fabricei de oroloage Fromm.
Viena Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [68] 4

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1881.

Anul al treiḑecilea.

Preţul unui esemplar legat **30 cr.,** pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenţi europeni.** — **Serviţiul postal şi telegrafic.** — **Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Mĕsurile nouĕ şi vechi.**

Şematismul

(41 pagine cu câte douĕ coloane)

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprinḑênd şi **protopresbiterii, administratorii protopresbiterali** şi **parochii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Vênătoarea, (Novelă). — **Poesii.** — **Conspectul sĕptĕmânilor.** — **Însemnarea têrgurilor.** — **Anunciuri**

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

A eşit de sub tipariul
TIPOGRAFIEI ARCHIDIECESANE
în Sibiiu:

ANDREIU bar. de ŞAGUNA
DE
IOAN SLAVICI.
Un ecsemplar 20 cr., cu porto postal 25 cr.

Principii din
Pedagogia generală
de
Dr. **Ilarion Puşcariu,**
protosincel archiep. şi ases. consist.
Un ecsemplar 1 fl., cu porto postal 1 fl. 5 cr.

Archiepiscopul şi metropolitul
ANDREIU baron de ŞAGUNA
de
Nicolau Popea,
archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Op premiat de consistoriul respective sinodul archidiecesei ortodocse române a Transilvaniei.

Un ecsemplar broş. 2 fl. 50 cr.; legat 3 fl.; elegant legat 3 fl. 50 cr. până 4 fl. 50 cr. Porto postal 10 cr.

GENESA
EVANGELIILOR.
Studiu biblic
de
Simeon Popescu.
Un ecsemplar 80 cr., cu porto postal 85 cr.

CATECHISMUL
pentru învĕţământul **religiunei** dreptcredincioase-resăritene în scoalele primare
de
Moise Toma,
admin. ppresb. şi ases. consist.,
prelucrat de
Simeon Popescu.
1 ecs. 30 cr., cu porto post. 35 cr.

Toate aceste cărţĭ, precum şi multe altele, — cu deosebire **bisericeştĭ şi scolastice** — (consemnate într'un catalog separat, ce stă la disposiţia onor. public), se află de vênzare la
TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

Epilepsia (boala grea), sgârciuri, şi casurile cele mai îndĕrĕtnice, le vindec în timpul cel mai scurt după o metodă proprie numai mie şi totdeauna cu succes, şi în scris. Medic special **Dr. Helmsen** în **Berlin** N. W., Louisen Strasse 32. **Sute** s'au vindecat deja.

[66] 25—25

Cancelaria advocatului şi fiscalului consistorial

Dr. Ioan Borcia,

se află în *strada Cisnădiei Nr. 27* (casa d-lui Conrad).

Zambach şi Gavora,

în Budapesta strada Vaţului (Vaczi utcza) Nr. 17.

Fabrică de vestminte şi recuisite bisericesi

de rit catolic şi grec.

Felon, sacos stihare, dalmatice, baldachine, prapori, flamuri, covoare de altare, potire, litiere, cădelniţe, pacificale, candele, policandre, ripide, chivot, Evangelie etc.

Comandele se esecutează prompt
Objectele care nu convin se schimbă. [73] 3—12

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţĭ, sûnt asemenea celor de 140 punţĭ de construcţiunea vechie. Se fac din metal de clopot şi **toci** de 40—50 chilo greutate şi avênd un ton foarte gros.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

[43] 13—13

Antonie Novotny
în Timişoara.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.